תהלים: סא סב

me super ; meũ calceamentũ projiciam Edom super ,meæ lotionis olla Moab
מוֹאָב ׀ סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי 10
me deducet quis ? munitionis civitatem me deducet Quis .jubila Peleseth
פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי׃ מִי יֹבִלֵנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחַנִי 11
egredieris non & ? nos elongâsti Deus tu Nónne ? Edom ad usque
עַד־אֱדוֹם׃ הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא 12
salus mendaciũ & :angustia ab auxiliũ nobis Da ? nostris exercitib⁹ in Deus
אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת 13
.nostros angustiatores conculcabit ipse & : fortitudinē faciemus Deo In .hominis
אָדָם׃ בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃ 14

PSAL. LXI. סא

; meum clamorem Deus Audi .David ipsi Neghinoth super Victori
לַמְנַצֵּחַ ׀ עַל־נְגִינַת לְדָוִד׃ שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי 1
:meũ cor deficiendo in ,clamabo te ad terræ extremo Ab .meæ orationi intende 2
הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃ מִקְצֵה הָאָרֶץ ׀ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי 3
turris : mihi spes fuisti Quia .me deduces ,me à exaltabitur petram in
בְּצוּר־יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃ כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־ 4
sperabo : secula tuo tabernaculo in Habitabo .inimici faciebus à fortitudinis
עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃ אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה 5
: mea vota audisti Deus tu Quoniam .Selah ,tuarum alarum abscondito in
בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶּלָה׃ כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי 6
: adjicies regis dies super Dies .tuũ nomen timentibus hæreditatem dedisti
נָתַתָּ יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃ יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף 7
: Dei facies ad seculum Manebit .generatio & generatio sicut ejus anni
שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר וָדֹר׃ יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים 8
tuo nomini canam Sic .eum custodient ,præpara veritatem & misericordiam
חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ׃ כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ 9
.die die mea vota me reddendum ad : perpetuum in
לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם ׀ יוֹם׃

PSAL. LXII. סב

silens Deum ad Tantùm .David ipsi cantus Jeduthun super Victori
לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃ אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוּמִיָּה 1
: mea salus & ,mea petra ipse Tantùm .mea salus ipso ab : mea anima 2
נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃ אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי 3
; interficiemini ? virum super detrahetis Usquequo .multùm labascam non,mea elevatio
מִשְׂגַּבִּי לֹא־אֶמּוֹט רַבָּה׃ עַד־אָנָה ׀ תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ תְּרָצְּחוּ 4
ej⁹ celsitudine à Veruntamen .impulsa maceria ,inclinatus paries tanquã vos universi
כֻּלְּכֶם כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הַדְּחוּיָה׃ אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ ׀ 5
suo intimo in & ;benedicebit suo ore in ,mendacium voluerunt,expellere consuluerunt
יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב בְּפִיו יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם
eo ab quoniam : mea anima tace Deo Tantùm .Selah ,maledicebant
יְקַלְלוּ־סֶלָה׃ אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִּי נַפְשִׁי כִּי־מִמֶּנּוּ 6
.nutabo non ,mea elevatio : mea salus & ,mea petra ipse Tantùm .mea expectatio
תִּקְוָתִי׃ אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃ 7

תרגום TARGUM.

10 בְּעֵיטַת מוֹאֲבָאֵי אִטַּמְּשׁוּ רִגְלַי בֶּאֱדוֹם גִּבָּרֵיהוֹן
הֵיךְ דּוּד שׁוֹוּגֵי עַל פִּרְקַת קְדַל גִּבָּרֵי אֱדוֹם
טַלְקִית מְסָנֵי עֲלַוֵי פְּלִשְׁתָּאֵי יַבִּיבִי כְּנִשְׁתָּא
11 דְיִשְׂרָאֵל׃ מַן הוּא דְיוֹבִיל יָתִי לְקַרְתָּא חֲרוּבָא
12 דְצוֹר מַן הוּא דְדַבְּרַנִי עַד אֱדוֹם׃ הֲלָא אַתְּ הוּא
יי שְׁבַקְתָּנָא וְלָא תִפּוֹק אֱלָהָא עִם חֵילְוָתַנָא׃
13 הַב לָן סַעֲדָא מִמְּעִיקָא וּמַגָּן הוּא פּוּרְקָנָא דְבַר
14 נָשָׁא׃ בְּמֵימְרָא דַיְיָ נַעֲבֵד חֵילָא וְהוּא יִכְבּוֹשׁ
מְעִיקָנָא׃

סא

1 לְשַׁבָּחָא עַל תּוּשְׁבְּחָן לְדָוִד׃ קַבֵּל יְיָ בָּעוּתִי
2 אֲצִית צְלוֹתִי׃ מִן סִיפֵי אַרְעָא קֳדָמָךְ אֲצַלֵּי
3 בְּאִשְׁתַּלְהֲיוּת לִבִּי בִּכְרַךְ תַּקִּיף דְמִתְבְּנֵי עַל
4 טִינָר רָם מִנִּי דַבַּר יָתִי׃ אֲרוּם הֲוֵיתָא רְחִיצְלִי
5 קוּשְׁטָא דְעָשׁוּנָא מִן קֳדָם בְּעֵל דְּבָבָא׃ אֱדוּר
בְּמַשְׁכְּנָךְ לְעָלְמַיָּא אֶתְרְחֵץ בִּטְלַל שְׁכִנְתָּךְ
6 לְעָלְמִין׃ אֲרוּם אַנְתְּ יְיָ שְׁמַעְתָּא נִדְרַי יְהַבְתָּא
7 יְרוּתָא לְדַחֲלֵי שְׁמָךְ׃ יוֹמִין עַל יוֹמֵי מַלְכָּא
מְשִׁיחָא תּוֹסִיף שְׁנוֹי הֵיךְ דָּרֵי עָלְמָא הָדֵין וְדָרֵי
8 עָלְמָא דְאָתֵי׃ יְתִיב לְעָלְמִין קֳדָם יְיָ טֵיבוּ וּקְשׁוֹט
9 מִן מָרֵי עָלְמָא יִנְטְרוּן לֵיהּ׃ בְּכֵן אֲשַׁבַּח שְׁמָךְ
לְעָלְמַיָּא כַּד אֲשַׁלֵּים נִדְרַי בְּיוֹם פּוּרְקָנָא
דְיִשְׂרָאֵל וּבְיוֹם דְּיִתְרַבֵּי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְמֶהֱוֵי
מְלִיךְ׃

סב

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדוֹי דִידוּתוּן תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃
2 בְּרַם לֶאֱלָהָא שְׁתִקָא נַפְשִׁי מִנֵּיהּ פּוּרְקָנִי׃ בְּרַם
3 הוּא תוּקְפִּי וּפוּרְקָנִי מְשֵׁזְבִי לָא אֱזוּעַ בְּיוֹם עָקָא
4 רַבָּא׃ עַד אֵימָתַי אַתּוּן מִתְרַגְּשִׁין עַל גְּבַר חָסִיד
תִּתְעַבְרוּן קְטוֹלִין כּוּלְהוֹן הֵיךְ שׁוּר דִּסְטֵי הֵיךְ
5 גּוּדָא רְעִיעָתָא׃ בְּרַם כַּד יוֹמוֹן לְאוֹטָבָא
מִתְמַלְּכִין לְמִנְדַּח יְחַוּוֹן כְּדִבְּיָא בְּפוּמְהוֹן
6 יְבָרְכוּן וּבְלִבְּהוֹן יְלַטְּטוּן לְעָלְמִין׃ בְּרַם לֶאֱלָהָא
7 שְׁתוֹקִי נַפְשִׁי אֲרוּם מִנֵּיהּ סִבְרִי׃ בְּרַם הוּא
תוּקְפִּי וּפוּרְקָנִי מְשֵׁזְבִי לָא אֱזוּעַ׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Conſilio Moabitarum intincti ſunt pedes 10
mei in Edom; fortes ejus ſicut olla lotionis
meæ, ſuper juncturam cervicis fortium Idumæorum
projeci calceum meum: ob Paleſtinos
jubila congregatio Iſrael. Quis deducet 11
me ad civitatem deſtructam Tyri? quis deducet
me uſque ad Idumæam? Nónne tu 12
Domine dereliquiſti nos? et non egredieris
Deus cum exercitibus noſtris? Tribue no- 13
bis auxilium propter hoſtem: fruſtratoria
enim eſt ſalus hominis. In verbo *Domini* 14
edemus virtutem: et ipſe conculcabit oppreſſores
noſtros.

Ad laudandum pro hymnis, *Davidi*. 1

PSAL. LXI.

Accipe Domine deprecationem meam; 2
intende orationi meæ. Ab extremis terræ in 3
conſpectu tuo orabo in anxietate cordis
mei; ſuper arcem munitam quæ conſtructa
eſt ſuper *rupem* altiorem me ipſo, deduc
me. Quoniam factus es ſpes mea; veritas 4
fortitudinis à facie auctoris inimicitiæ. Ha- 5
bitabo in tabernaculo tuo in ſecula, confidam
in umbra majeſtatis tuæ in æternum.
Quoniam tu Domine exaudîſti vota mea, 6
dediſti hæreditatem timentibus nomen tuum.
Dies ſuper dies regi Chriſto addes: an- 7
ni ejus ſicut generationes mundi hujus &
generationes mundi venturi. Sedebit in ſe- 8
culo coram *Domino*: bonitas & veritas à
Domino mundi ſervabunt eum. Sic lauda- 9
bo nomen tuum in æternum, cum perſolvero
vota mea in die redemptionis Iſrael; &
in die quo ungetur rex Chriſtus ut regnet.

Ad laudandum per *manus* Idutun,
hymnus Davidi. 1

PSAL. LXII.

Certè ſiluiſti Deo anima mea, ab eo 2
redemptio mea. Profectò ipſe eſt fortitu- 3
do mea & redemptio mea, redemptor meus,
non movebor in die ærumnæ magnæ. Uſ- 4
quequò fremitis in virum miſericordem?
cuncti evadetis homicidæ ſicut murus declinans,
ſicut maceries rupta. Utique cùm jura- 5
mentum ſe bene facturos interpoſuerunt,
conſultant ut impellant: nuntiabunt mendacium,
ore ſuo benedicent, at corde maledicent
in æternum. Veruntamen Deo taceas 6
anima mea, quoniam ab ipſo patientia mea.
Profectò ipſe eſt fortitudo méa, et redem- 7
ptio mea, liberator meus, non commovebor.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܡܘܐܒ ܥܣܝܛܐ ܕܪ̈ܓܠܝ. ܥܠ ܐܕܘܡ ܐܫܪܐ ܡܣܐܢܝ ܘܥܠ ܦܠܣܛܝܢܐ ܐܙܥܩ: * ܡܢܘ ܢܕܒܪܢܝ
11
12 ܥܕܡܐ ܠܐܕܘܡ. ܘܡܢܘ ܢܘܒܠܢܝ ܠܡܕܝܢܬܐ ܥܫܝܢܬܐ : * ܗܐ ܐܢܬ ܐܠܗܐ ܛܥܝܬܢ ܘܠܐ
13 ܢܦܩ ܐܢܬ ܒܚܝܠܢ. * ܘܗܒ ܠܢ ܥܘܕܪܢܐ ܠܘܩܒܠ ܒܥܠܕܒ̈ܒܝܢ : ܡܛܠ ܕܣܪܝܩ ܗܘ ܦܘܪܩܢܐ
1 ܕܒܪܢܫܐ. * ܡܙܡܘܪܐ ܕܣܐ * ܕܕܘܝܕ. ܟܕ ܓܠܐ ܠܗ ܝܘܢܬܢ ܡܠܟܗ ܕܫܐܘܠ
2 [illegible] * ܫܡܥ
3 ܐܠܗܐ ܨܠܘܬܝ ܘܨܘܬ ܠܒܥܘܬܝ : * ܡܢ ܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ ܩܪܝܬܟ ܟܕ ܐܬܥܛܦ ܠܒܝ.
4 ܕܥܠ ܫܘܥܐ ܐܪܝܡܬܢܝ ܘܒܝܐܬܢܝ : * ܡܛܠ ܕܗܘܝܬ ܠܝ ܒܝܬ ܓܘܣܐ. ܘܡܓܕܠܐ ܪܡܐ ܡܢ ܩܕܡ
5 ܒܥܠܕܒ̈ܒܝ : * ܕܐܥܡܪ ܒܡܫܟܢܟ ܠܥܠܡܝܢ. * ܫܒܚܐ * ܘܐܬܓܢܐ ܒܛܠܠܐ ܕܟܢܦܝܟ :
6 * ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܐܠܗܐ ܫܡܥܬ ܢܕܪ̈ܝ. ܘܝܗܒܬ ܝܪܬܘܬܐ ܠܕܚ̈ܠܝ ܫܡܟ : * ܐܘܣܦܬ ܝܘܡܬܐ
7
8 ܠܝܘܡܬܗ ܕܡܠܟܐ. ܘܫܢ̈ܘܗܝ ܠܕܪ ܕܪ̈ܝܢ : * ܢܩܘܐ ܠܥܠܡܝܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܛܝܒܘܬܐ
9 ܘܩܘܫܬܐ ܡܢܘ ܢܛܪ ܐܢܝܢ : * ܗܟܢܐ ܐܙܡܪ ܠܫܡܟ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܟܕ ܐܫܠܡ ܢܕܪ̈ܝ. ܝܘܡ
1 ܒܝܘܡ. * ܡܙܡܘܪܐ ܕܣܒ * ܐܬܐܡܪ ܠܐܝܕܝܬܘܢ ܡܙܡܪܢܐ. ܡܬܐܡܪ ܕܝܢ ܦܫܝܩܐܝܬ:
[illegible]
[illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

Et Moab lotio pedum meorum. Super Adum 10
ſolvã calceamenta mea, & ſuper Paleſthinã
vociferabo. Quis ducet me uſque in Adum? 11
& quis deducet me ad urbem munitam? Nam 12
ecce tu Deus oblitus es noſtrî, & non egrederis
inter exercitum noſtrum. Præbe nobis 13
auxilium contra hoſtes noſtros: quoniã fallax
eſt ſalus hominus.

PSAL. LXI.

Davidis. Quum revelavit ei Jonathan con- 1
*ſilium Saulis machinantis interitum illius.
Spiritualiter autem innuit orationem
cum gratiarum actione. Verſ. 16.*

Audi Deus, orationẽ meã, & auſculta pre- 2
ci meæ. A finibus terræ ad te clamo cum 3
anxietate cordis mei: quia ſuper rupem evexiſti
me, & conſolatus es me. Quia factus es 4
mihi aſylum, & turris ſublimis à conſpectu 5
inimicorum meorũ: Ut habitẽ in domicilio
tuo in ſecula. * *Diapſalma* * Et protegar 6
umbrâ alarũ tuarũ: Quia tu Deus audîſti vota
mea, & dediſti hæreditatẽ timentibus nomen
tuũ. Adjeciſti dies diebus regis, & annos 7
ejus in generationẽ generationũ, Ut perſiſtat 8
in æternum coram Deo. Bonitatem & veritatem
quis ſervabit? Sic pſallam nomini tuo 9
in ſeculũ ſeculorũ, perſoluturus vota mea
per ſingulos dies.

PSAL. LXII.

Dictus ab Idithum pſalte. Fertur ſenſus 1
*literalis eſſe quum luderent pueri Abnir &
pueri David, ſeque trucidâſſent invicem;
occidit enim quidam ex his qui ad Abnir pertinebant,
fratrem minimum inter natos Suriæ,
fratrem ſcilicet Joab. Atque hoc ſervavit
Joab ad longum tempus, & interfecit
Abnir gigantem tempore Saulis. Spiritualis
verò ſenſus indicat nobis nunc documentum
medens peccato, ſi pœnitentiâ & confeſſione
utamur. Verſus 21.*

Deum expectat anima mea: nam ab ipſo 2
ſalus mea, Ipſeque eſt Deus meus & ſal- 3
vator meus, & refugium meũ magnũ ut ne timeam.
Quouſque concitamini adverſus vi- 4
rum, ut interficiatis velut paries inclinatus
& ſicut maceria depulſa? Imò etiam de ho- 5
nore ejus cogitaverunt eum deturbare: &
cucurrerunt cum mendacio: ore ſuo benedicunt,
corde autẽ ſuo maledicunt. * *Diapſal.* * 6
Deum expecta anima mea, quoniam ab ipſo
eſt ſalus mea. Ipſeque eſt Deus meus ac ſer- 7
vator meus, & refugium meum ne timeam.

Verſio VULG. LAT.

10 Moab olla ſpei meæ. In Idumæam extendam
calceamentum meum: mihi alieni-
11 genæ ſubditi ſunt. Quis deducet me in
civitatem munitam? quis deducet me
12 uſque in Idumæam? Nónne tu, Deus,
qui repuliſti nos: & non egredieris, De⁹,
13 in virtutibus noſtris? Da nobis auxiliũ
de tribulatione: quia vana ſalus homi-
14 nis. In Deo faciemus virtutem: & ipſe
ad nihilum deducet tribulantes nos.

In finem,
In Hymnis David. LX.

1 Exaudi, Deus, deprecationem meã: in-
2 tende orationi meæ. A finibus terræ ad
3 te clamavi: dum anxiaretur cor meum, in
petra exaltâſti me. Deduxiſti me, Quia
4 factus es ſpes mea: turris fortitudinis à
5 facie inimici. Inhabitabo in tabernaculo
tuo in ſecula: protegar in velamento
6 alarum tuarum. Quoniam tu, Deus meus,
exaudîſti orationem meam: dediſti hære-
7 ditatẽ timentibus nomen tuũ. Dies ſuper
dies regis adjicies: annos ejus uſq; in
8 diem generationis & generationis. Permanet
in æternum in conſpectu Dei: miſericordiam
& veritatem ejus quis re-
9 quiret? Sic pſalmum dicam nomini tuo
in ſeculum ſeculi: ut reddam vota mea de
die in diem.

In finem,
1 Pro Idithun, Pſalmus David,
LXI.

2 Nonne Deo ſubjecta erit anima mea?
3 ab ipſo enim ſalutare meum. Nam & ipſe
Deus meus, & ſalutaris meus: ſuſceptor
meus, non movebor ampliús. Quo-
4 uſque irruitis in hominẽ? interficitis univerſi
vos: tanquã parieti inclinato et ma-
5 ceriæ depulſæ? Veruntamen pretium meum
cogitaverunt repellere, cucurri in ſiti:
ore ſuo benedicebant, & corde ſuo
6 maledicebant. Veruntamen Deo ſubjecta
eſto anima mea: quoniam ab ipſo
7 patientia mea. Quia ipſe Deus meus,
& Salvator meus: adjutor meus, non emigrabo.

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

10 Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου, ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐκ-
τενῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγη-
11 σαν. Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς; τίς ὁδη-
12 γήσει με ἕως τῆς Ἰδουμαίας; Οὐχὶ σὺ ὁ Θεὸς ὁ
ἀπωσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ Θεὸς ἐν ταῖς
13 δυνάμεσιν ἡμῶν; Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψε-
14 ως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. Ἐν τῷ Θεῷ
ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλί-
βοντας ἡμᾶς.

1 Εἰς τὸ τέλος, Ἐν ὕμνοις τῷ Δαυΐδ.
ξ′.

2 Εἰσάκουσον ὁ Θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες
3 τῇ προσευχῇ μου. Ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς
πρὸς σὲ ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν
4 μου, ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με. ὡδήγησάς με, Ὅτι ἐ-
γενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου
5 ἐχθροῦ. Παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου εἰς τοὺς
αἰῶνας, σκεπασθήσομαι ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων
6 σου. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Ὅτι σὺ ὁ Θεὸς εἰσήκουσας τῶν
προσευχῶν μου, ἔδωκας κληρονομίαν τοῖς φοβου-
7 μένοις τὸ ὄνομά σου. Ἡμέρας ἐφ᾽ ἡμέρας βασιλέ-
ως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ
8 γενεᾶς. Διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,
9 ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει αὐτῶν; Οὕ-
τως ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶ-
νος, τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ
ἡμέρας.

1 Εἰς τὸ τέλος, Ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ψαλμὸς τῷ Δαυ-
ΐδ. ξα′.

2 Οὐχὶ τῷ Θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου;
3 παρ᾽ αὐτοῦ γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Καὶ γὰρ αὐτὸς Θε-
ός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου, οὐ μὴ σα-
4 λευθῶ ἐπὶ πλεῖον. Ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ᾽ ἄν-
θρωπον; φονεύετε πάντες ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ
5 καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ. Πλὴν τὴν τιμήν μου ἐβου-
λεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδραμον ἐν δίψει. Τῷ στό-
ματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατη-
6 ρῶντο. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Πλὴν τῷ Θεῷ ὑποτάγη-
7 θι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ ἡ ὑπομονή μου. Ὅτι
αὐτὸς Θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου, οὐ
μὴ μεταναστεύσω.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

Moab [e] olla ſpei meæ. 9 In 10
*Idumæam extendam calceamentum
meum: mihi alienigenæ ſubditi
ſunt. 10 Quis deducet me* 11
*in civitatem (g) circumſtantiæ?
quis deducet me uſq; in Idumæam?
11 Nónne tu, Deus, qui re-* 12
*puliſti nos, & non ingredieris, [f]
Deus, in virtutibus noſtris? 12
Da nobis auxilium de tribulati-* 13
*one [g]: & (h) vana ſalus homi-
nis. 13 In Deo faciemus virtu-* 14
*tem: & ipſe [h] ad nihilum de-
ducet tribulantes nos.*

In finem; In hymnis ipſi 1
David. *LX.*

Exaudi, [a] Deus, deprecati- 2
*onem meam: intende orati-
oni meæ. 2 A finibus terræ ad* 3
*te clamavi: dum anxiaretur cor
meum; in petra exaltâſti me: 3
Deduxiſti me, Quia factus es ſpes* 4
*mea; turris fortitudinis à facie
inimici. 4 Inhabitabo in taber-* 5
*naculo tuo in ſecula: protegar in
velamine alarum tuarum. DIA-
PSALMA. 5 Quoniã tu, (a) [b]* 6
*Di⁹ exaudiſti (b) orationes meas:
dediſti hæreditatem [c] timentibus
nomen tuum. 6 Dies ſuper* 7
*dies regis adjicias, annos ej⁹ uſq;
in diem generationis, & generationis.
7 Permanebit in æternum* 8
*in conſpectu Dei: miſericordiam
& veritatem ejus quis requiret
eorũ? Sic 8 pſallã nomini tuo* 9
*in ſeculum ſeculi, ut [d] reddam
vota mea de die in diem. [e]*

In (a) finem Pro Idithum, Pſalmus 1
ipſi David. *LXI.*

Nonne Deo ſubjecta erit a- 2
*nima mea? ab ipſo enim
ſalutare meum. 2 Nam & ipſe* 3
*Deus meus, & (b) Salvator meus:
ſuſceptor meus, non movebor am-
pliús. 3 Quouſq; (c) appoſitis ſu-* 4
*per homine (d) (interficitis univerſi:)
tanquam parieti inclinato,
& maceriæ impulſæ? 4 Verun-* 5
*tamen (e) honorem meum cogitaverunt
repellere. (f) Cucurri in
ſiti: ore ſuo benedicebant, &
corde ſuo maledicebant. DIA-
PSALMA. 5 Veruntamen Deo* 6
*ſubjecta eſto anima mea: quoniam
ab ipſo [a] patientia mea. 6 Quia ipſe Deus meus, & Salvator meus: [b] ſuſceptor meus, non emigrabo.* 7

Verſio ÆTHIOPICA.

ወሞአብ፡ ካህን፡ ተስፋየ፡፡=፡ ደበ፡ ኢዶም 9
ያስ፡ እሰፍሕ፡ መካይድየ፡፡ ሊተ፡ ይገንዩ፡
ሊሎፍሊ፡፡=፡ መኑ፡ ይወስደኒ፡ ሀገረ፡ ጥ 10
ቅም፡፡ ወመኑ፡ ይመርሐኒ፡ እስከ፡ ኢዶም
ያስ፡፡=፡ አኮኑ፡ አንተ፡ እግዚኦ፡ ዘገደፍ 11
ከነ፡፡ ወኢትወፅእ፡ አምላክነ፡ ምስለ፡ ኀይል 12
ነ፡፡=፡ ሀበነ፡ ረድኤተ፡ ለምንዳቤነ፡፡
ወከንቱ፡ ተአምኖ፡ በሰብእ፡፡=፡ በእግዚ 13
አብሔር፡ ንገብር፡ ኀይለ፡፡ ወውእቱ፡ ያኀስ
ሮሙ፡ ለእለ፡ ይሳቅዩነ፡፡

ፍጻሜ፡ ማኅሌት፡ ዘደዊት፡፡

፷ ስምዓኒ፡ አምላኪየ፡ ስእለትየ፡፡ ወአ 1
ጽምአኒ፡ ጸሎትየ፡፡=፡ እምአጽናፈ፡ ም 2
ድር፡ ጸራኅኩ፡ ኀቤከ፡ ሶበ፡ ቀብጸኒ፡ ልብየ፡፡
ወእምእብን፡ አልዐልከኒ፡፡=፡ ወመራሕከ 3
ኒ፡ እስመ፡ ተስፋየ፡ ኮንከኒ፡፡ ማኅፈድ፡ ጽኑ
ዕ፡ ቅድመ፡ ገጸ፡ ጸላኢ፡፡=፡ እነብር፡ ቤትከ፡ 4
ለዓለም፡፡ ወእትከደን፡ በጽላሎተ፡ ክንፊ
ከ፡፡=፡ እስመ፡ አንተ፡ አምላኪየ፡ ሰማዕከ 5
ኒ፡ ጸሎትየ፡፡ ወወሀብኮሙ፡ ርስተ፡ ለእለ፡
ይፈርሁከ፡፡=፡ እምዕለት፡ ዕለት፡ ይወስክ፡ 6
ንጉሠ፡ ዐመቲሁ፡፡ እስከ፡ መዋዕለ፡ ትው
ልደ፡ ትውልድ፡፡=፡ ወይነብር፡ ለዓለም፡ 7
ቅድመ፡ እግዚአብሔር፡፡ መኑ፡ ያኀሥሥ፡
ሣህሎ፡ ወጽድቆ፡፡=፡ ከመዝ፡ እዜምር፡ 8
ለስምከ፡ ለዓለም፡፡ ከመ፡ ተሀበኒ፡ ተመኔትየ፡
ኵሎ፡ አሚረ፡፡
ስብሐት፡ ለአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡
ይእዜኒ፡ ወዘልፈኒ፡ ወለዓለመ፡ ዓለም፡
አሜን፡፡

ፍጻሜ፡ ዘበእንተ፡ ኢዶትም፡ መዝሙር፡
ዘደዊት፡፡=፡

፷፩ አኮኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ትገኒ፡ ነፍስየ፡፡ 1
እስመ፡ ኀቤሁ፡ መድኀኒትየ፡፡=፡ እስመ፡ 2
ውእቱ፡ አምላኪየ፡ ወመድኀኒየ፡፡ ወውእ
ቱ፡ ረዳኢየ፡ ወኢይትሀወክ፡ ለዝሉፉ፡፡=፡ እ 3
ስከ፡ ማእዜኑ፡ ትሠውሙ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡፡
ወትቀትልዎ፡ ኵልክሙ፡፡ ከመ፡ አረፍት፡
ድንፅንት፡ ወከመ፡ ጥቅም፡ ንሑል፡፡=፡ ወባ 4
ሕቱ፡ መከሩ፡ ይስዐሩ፡ ክብርየ፡፡ ወረጽኩ፡ በ
ጽምእየ፡፡ በአፈሆሙ፡ ይድኅሩ፡ ወበልቦሙ፡
ይረግሙ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ 5
ትገኒ፡ ነፍስየ፡፡ እስመ፡ ኀቤሁ፡ ተስፋየ፡፡=፡
እስመ፡ ውእቱ፡ አምላኪየ፡ ወመድኀኒየ፡፡ 6
ወረዳኢየ፡ ውእቱ፡ ኢይትሀወክ፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. [e] Sacerdos ſpei [f] Deus noſter, [g] noſtra: & vana eſt fiducia in homine. [h] confundet tribulantes nos. *PSAL. LX.* [a] Deus mi, [b] Deus meus, [c] timentibus te. [d] reddas mihi mercedem meam. [e] MS. Æthiop. Po. Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto: Eſt modò, ſemper erit, & in ſecula ſeculorum, Amen. *PSAL. LXI.* [a] expectatio mea. [b] et adjutor meus, non commovebor.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * مواب قوة رجاي * على ادوم امدّ حذاي * لي خضعت القبايل الغريبة * من الذي يبلغني
11
12 الي مدينة حصينة * او من يرشدني الي ادوم * الست انت هو الله الذي اقصيتنا ولم تصحب
13 يا الله جيوشنا * اعطنا عونا في شدايدنا * فان باطلا هو خلاص الانسان * بالهنا نصنع القوة *
14 وهو يهين كل من يضايقنا * اللّيلويا *

1 * المزمور الستون * لداود في التسابيح عن الانقضاء * وهو * كو * استيخن *
2 * اللهم استجب طلبتي * وانصت الي صلاتي * فاني من اقاصي الارض صرخت اليك * عند ما
3
4 حزن قلبي * رفعتني على الصخرة * هديتني * وصرت لي رجاء * وبرجا قويا في وجه العدو * فاسكن
5
6 في مسكنك الي الابد * واستتر في ظلال كنفك * لانك انت اللهم استمعت صلاتي * اعطيت
7 خايفي اسمك ميراثا * زدت الملك على ايامه اياما * وسنيه الي ايام جيل وجيل * ويدوم امام
8
9 الله الي الابد * ورحمته وحقه من يتبعهما * هكذا ارتل اسمك الي الابد * لكي اوفيك
نذوري يوما فيوما * اللّيلويا * * المزمور الحادي والستون *

1 * لداود على ايذايثون * وهو * كه * استيخن *
2 * ان لله تخضع نفسي لان من عنده خلاصي * هو الهي ومخلصي وناصري * فلا ازول ابدا
3
4 * الي متي تريدون وتميلون علي الانسان لتقتلوه كلكم مثل جدار مايل وسياج واقع * لانكم
5
6 تحبون ان تقصوه من نعمته * يباركون بافواههم * ويلعنون بقلوبهم * بل لله تخضع نفسي * لان
7 من عنده صبري * لانه الاهي ومخلصي وناصري فلا ازل *

Moab virtus ſpei meæ: ſuper Idumeam 10
*extendam calceamentum meum, mihi ſubjecerunt
ſe nationes alienigenæ. Quis eſt* 11
*qui me perducat in civitatem munitam?
aut quis me diriget ad Idumæam? Nonne* 12
*tu es Deus qui exterminâſti nos, & non
comitatus es, O Deus, exercitus noſtros.
Da nobis auxilium in afflictionibus no-* 13
ſtris, quia vana eſt ſalus hominis. In Deo 14
*noſtro faciemus virtutem, & ipſe deprimet
omnes qui vexant nos. Alleluja.*

PSAL. LX.

Davidis. In laudationibus, de ul- 1
timo fine. Verſ. 26.

Deus, exaudi precem meam, & au- 2
ſculta orationem meam: Quoniam 3
*à finibus terræ clamavi ad te quum mœreret
cor meum, exaltâſti me ſupra petram.
Direxiſti me, Et factus es mihi* 4
*ſpes & turris munita in facie inimici.
Quapropter habitabo in habitaculo tuo in* 5
*æternum, & protegar ſub umbra tutelæ
tuæ. Quia tu Deus, audîſti orationem* 6
*meam: Dediſti timentibus nomen tuum
hæreditatem. Addidiſti regi ſuper dies e-* 7
*jus dies, & annos ejus in dies generationis
& generationis, Et durabunt in con-* 8
*ſpectu Dei in æternum. Et miſericordiam
ejus, atque veritatem ipſius quis ſectetur?
Ita pſallam nomini tuo in æternum, ut* 9
perſolvam tibi vota mea indies. Alleluja.

PSAL. LXI.

Davidis de Idithun. Verſ. 24. 1

Profectò Deo ſubjicietur anima mea, cò 2
quòd à conſpectu ejus ſalus mea. Ipſe 3
*eſt Deus meus, & Salvator meus, & adjutor
meus, ideo non movebor unquam.
Quouſque tandem addetis, & irruetis in* 4
*hominem, ut occidatis eum vos omnes, tanquam
in parietem inclinatum, & ſepem
labentem? Quoniam vos vultis exter-* 5
*minare eum à gratia ſua. Benedicunt oribus
ſuis, et maledicunt cordibus ſuis; Ve-* 6
*rùm Deo ſubjicietur anima mea, quia ab
ipſo patientia mea. Quia ipſe eſt Deus* 7
*meus & Salvator meus & adjutor meus,
iccirco non nutabo.*

תהלים : סג סד

mea ſpes ,meæ fortitudinis rupes : mea gloria & ,mea ſalus Deo Super
עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי 8
: veſtrū cor *ejus faciei ad* effundite ,*populus* tempore omni in eo in Sperate .Deo in
בֵּאלֹהִים׃ בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת ׀ עָם שִׁפְכוּ־לְפָנָיו לְבַבְכֶם 9
mendacium ,hominum filii vanitas Tantùm .Selah ,*nobis* ſpes Deus
אֱלֹהִים מַחֲסֶה־לָּנוּ סֶלָה׃ אַךְ ׀ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב 10
filiatis Ne .pariter vanitate à *ipſi* :*aſcendendo* bilances in ,viri filii
בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃ אַל־תִּבְטְחוּ 11
.cor ponatis ne ,*pullulaverit cùm facultas* :evaneſcatis ne *rapina in* & ,*extorſione in*
בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבָּלוּ חַיִל ׀ כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב׃
.Deo fortitudo quia ; audivi hoc bis ,Deus eſt locutus Semel
אַחַת ׀ דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים׃ 12
.ſuū opus ſecundùm *viro* reddes tu quia ; miſericordia Domine tibi Et
וּלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃ 13

PSAL. LXIII. סג

meus Deus Deus .Jehudah deſerto in *ipſum exiſtendo in* ,David ipſi Cantus
מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃ אֱלֹהִים ׀ אֵלִי 1 2
terra in : mea caro te *ad appetiit* ,mea anima te ſitivit ,te quæram diluculò ,*tu*
אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ ׀ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ־
videndum ad ; te vidi ſanctitate in Sic .*aquis* abſque *anhelante* & ,*ſiccitatis*
צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם׃ כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת 3
; *vitis præ* tua miſericordia *bona* Quoniam .tuā gloriā & ,tuam fortitudinē
עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃ כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים 4
levabo tuo nomine in : *meis vitis* in tibi benedicam Sic .te *celebrabunt* mea labia
שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנְךָ׃ כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא 5
Labiis & : mea anima *ſaturabitur* pinguedine & ,adipe Sicut .meas *palmas*
כַפָּי׃ כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי 6
cuſtodiis in : meis ſtratis *ſuper* tui ſum recordatus Si .meum os *laudabit præconiorum*
רְנָנוֹת יְהַלֶּל־פִּי׃ אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת 7
dicam præconia tuarū alarū umbra in & ; mihi auxilium fuiſti Quia .te *in* meditabor
אֶהְגֶּה־בָּךְ׃ כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃ 8
deſolationem ad ipſi Et .tua dextera *ſuffulcit* me *in* : te *poſt* mea anima Adhæſit
דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָּמְכָה יְמִינֶךָ׃ וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה 9 10
cum facient ſcindere .terræ inferiora *in* introibunt : meam animam quærent
יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ׃ יַגִּירֻהוּ 11
,Deo in lætabitur rex Et .erunt vulpium pars : *gladii manus ſuper*
עַל־יְדֵי־חֶרֶב מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ׃ וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים 12
.mendacium loquentium os obſtruetur quia : *eo in jurans* omnis laudabitur
יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי־שָׁקֶר׃

PSAL. LXIV. סד

mea loquela in meam vocem Deus Audi .David ipſi cantus Victori
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי 1 2
.*meas vitas* cuſtodies inimici *pavere* à
מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי׃

תרגום TARGUM.

8 עַל אֱלָהָא פּוּרְקָנִי וִיקָרִי תְּקוֹף עוּשְׁנִי סִבְרִי
9 בֵּאלָהָא׃ סַבְּרוּ בְּמֵימְרֵיהּ בְּכָל עִדָּן עַמָּא דְבֵית
יִשְׂרָאֵל שְׁדוֹ קֳדָמוֹי וְחוּחֵי לִבְּכוֹן אֱמָרוּ אֱלָהָא
10 סְבַר לָנָא לְעָלְמִין׃ בְּרַם לְמָא בְּנֵי נְשָׁא כַּדִּיבָא
בְּנֵי גְבַר כַּד יִסְּבוּן בְּנֵי נָשִׁין בְּמַסְחֲתָא יִתְקְלוּן
מוֹלְהוֹן הִנּוּן נַרְמֵיהוֹן מִן לְמָא הֲוָן כַּחֲדָא׃
11 לָא תִכְלוּן בִּטְלִימָא וּבְאוּנְסָא לָא תְקַבְּלוּן
12 מָמוֹנָא אֲרוּם יִשְׁבַּח לָא תְשַׁוּוֹן לִבָּא׃ אוֹרַיְתָא
חֲדָא מְמַלֵּל אֱלָהָא וְתַרְתֵּין זִמְנִין דְּנָן שְׁמָעִית
מִן פּוּם מֹשֶׁה סַפְרָא רַבָּא אֲרוּם עוּשְׁנָא קֳדָם
13 אֱלָהָא׃ וְלָךְ אֱלָהָא לְמֶעְבַּד טֵיבוּ לְצַדִּיקַיָּא
אֲרוּם אַתְּ מְשַׁלֵּם לֶאֱנָשׁ הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃

סג

1 תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּעִדָּן מֶהֱוֵי בְּמַדְבְּרָא דִּי
2 בִתְחוּם שֵׁבֶט יְהוּדָה׃ אֱלָהָא תּוּקְפִּי אַנְתְּ אֲקוּם
בְּצַפְרָא קֳדָמָךְ צְחִירַת לָךְ נַפְשִׁי רְגִיג לָךְ בִּסְרִי
3 בְּאַרְעָא צַדְיָא וּמְשַׁלְהֵי מִדְּלֵית מוֹי׃ הֵיכְנָא
בַּאֲתַר קוּדְשָׁא חֲמִיתָךְ וְכֵי יָתִי לְמֶחְמֵי עוּשְׁנָךְ
4 וִיקָרָךְ׃ אֲרוּם טָב הוּא חַסְדָּךְ דְּתַעְבֵּד לְצַדִּיקַיָּא
לְעָלְמָא דְאָתֵי מִן חַיֵּי דִּיהַבְתָּא לְרַשִּׁיעַיָּא
5 בְּעָלְמָא הָדֵין בְּגִין כֵּן סִפְוָתִי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃ הֵיכְנָא
אֲבָרְכִנָּךְ בְּחַיַּי בְּעָלְמָא הָדֵין בְּשׁוּם מֵימְרָךְ
6 אֶפְרוֹס יְדַי בִּצְלוֹ לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ הֵיךְ תְּרַב וּדְהַן
7 תִּסְבַּע נַפְשִׁי וְסִפְוָן דְּתוּשְׁבְּחָן יְשַׁבַּח פּוּמִי׃ אִין
אִדְכַּרְתִּיךְ עַל דַּרְגְּשִׁי בְּמַטְּרָתָא אֲרַנֵּן בְּמֵימְרָךְ׃
8 אֲרוּם הֲוֵיתָא סְעִיד לִי וּבְטַלַּל שְׁכִנְתָּךְ אֲבוּעַ׃
9 אִדְבְּקַת נַפְשִׁי בָּתַר אוֹרַיְתָךְ בִּי סַעֲדַת יְמִינָךְ׃
10 וְהִנּוּן לִקְבוּרְתָּא יִתְבְּעוּן נַפְשִׁי יֵעֲלוּן בְּאַרְעִית
11 אַרְעָא׃ יִדְחֲלוּנֵיהּ מְטוּל מְחַת סַיְפָא מוֹהֲבִית
12 תַּעֲלַיָּא יֶהֱווֹן׃ וּמַלְכָּא יֶחֱדֵי בְּמֵימַר אֱלָהָא
יְשַׁבַּח כָּל דִּי מְקַיֵּם בְּמֵימְרֵיהּ אֲרוּם יִסְרֵנַק
פּוּמְהוֹן כָּל דִּמְמַלְּלֵי שִׁקְרָא׃

סד

1 לְשַׁבָּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ שְׁמַע אֱלָהָא קָלִי
2 בְּעִדָּן צְלוֹתִי מִדְּלוֹחָא דִבְעֵל דְּבָבִי תִּנְטוֹר חַיַּי׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

In Deo redemptio mea, et gloria mea: ro- 8
bur fortitudinis meæ, ſpes mea in Deo. Spe- 9
rate in verbo ejus omni tempore popule domus Iſrael: abjicite coram eo elationes cordis veſtri, dicite, Deus eſt ſpes noſtra in æternum. Quippe nihil hominum filii, mendaci- 10
um filii viri, ſi acceperint *filii hominum* ſtateram, *ponderaverint* fata ſua, illi quidem ipſamet vanitate erunt [*leviores.*] Ne con- 11
fidatis in rapina, et violentia nolite *divitias accipere*: cùm laudaverit vos [*aliquis,*] ne apponatis cor. Legem unam locutus eſt 12
Deus, et *bis* iſtam audivimus *de ore Moſis ſcribæ magni*, quia virtus coram Deo eſt. Et 13
te Deus decet miſericordiam facere juſtis, quoniam tu reddes homini ſecundùm opera ipſius.

Canticum Davidi quo tempore erat in 1
deſerto in finibus tribus Jehudæ.

PSAL. LXIII.

Deus fortitudo mea tu es, ſummo manè 2
conſurgam coram te : ſitivit te anima mea ; deſiderat te caro mea in terra arida, & defeſſa ubi nullæ ſunt aquæ. Sic in loco ſancti- 3
tatis vidi te : purga me ut videam virtutem tuam & gloriam tuam. Quoniam melior eſt 4
miſericordia tua quam facies juſtis in mundo venturo, vita quam dediſti impiis in mundo iſto: propterea labia mea laudabunt te. Sic benedicam te in vita mea in mundo 5
iſto, in nomine Verbi tui extendam manus meas in oratione in mundo venturo. Quaſi 6
adipe et pinguedine ſaturabis animam meam: & labiis laudatoriis laudabit os meum. Si recordatus fuero tui ſuper cubili meo, in- 7
ter cuſtodias meditabor in verbo tuo. Quo- 8
niam fuiſti auxilium mihi, et in umbra majeſtatis tuæ exultabo. Adhæſit anima mea 9
poſt *legē tuam*: *me* ſuſtentavit dextera tua. Ipſi verò in *ſepulchrum* inquirent animam 10
meam : intrabunt in interiora terræ. Ti- 11
mebunt eum propter percuſſionem gladii : pars vulpium erunt. Et rex lætabitur in 12
Verbo Dei : laudabit omnis qui juraverit in Verbo ejus, quoniam præfocabit os eorum *omnium* qui loquuntur mendacium.

Ad laudandum hymnus Davidi. 1

PSAL. LXIV.

Audi Deus vocem meam in tempore ora- 2
tionis meæ: à terrore inimici mei cuſtodi vitam meam.

Verſio SYRIACA. cum Interpretatione LATINA.

8 * ܒܐܠܗܐ ܗܘ ܦܘܪܩܢܝ ܘܫܘܒܚܝ: ܥܘܫܢܝ ܘܡܥܕܪܢܝ ܘܣܒܪܝ ܐܠܗܐ ܗܘ. * ܣܒܪܘ ܒܗ
9 ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܡܐ: ܘܐܫܘܕܘ ܩܕܡܘܗܝ ܠܒܘܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܡܥܕܪܢܢ:
10 * ܕܝܐܦܣܠܡܐ * * ܐܝܟ ܠܗܓܐ ܐܢܘܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܕܓܠܐ. ܕܒܡܣܐܬܐ ܡܛܠܡܝܢ ܘܣܪܝܩܝܢ
11 ܐܟܚܕܐ: * ܠܐ ܬܬܬܟܠܘܢ ܥܠ ܛܠܘܡܝܐ. ܘܒܚܛܘܦܝܐ ܠܐ ܬܪܓܝܓܘܢ: ܩܢܝܢܐ ܡܐ ܕܣܓܝ ܠܐ ܢܚܕܐ
12 ܒܗ ܠܒܟܘܢ. * ܚܕܐ ܙܒܢ ܐܡܪ ܐܠܗܐ: ܘܬܪܬܝܢ ܗܠܝܢ ܫܡܥܬ. ܡܛܠ ܕܥܘܫܢܐ
13 ܕܐܠܗܐ ܗܘ: * ܘܠܟ ܡܪܝܐ ܛܝܒܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܦܪܥ ܐܢܬ ܠܓܒܪܐ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ.
1 * ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ * * ܟܕ ܐܡܪ ܠܡܠܟܐ ܕܡܘܐܒ ܕܐܒܝ ܘܐܡܝ ܢܛܪܘ ܥܡܟܘܢ
ܟܕ ܥܪܩܘ ܡܢ ܩܕܡ ܫܐܘܠ. ܘܐܦ ܐܢܐ ܥܪܩܬ ܠܘܬܟܘܢ. ܠܢ ܕܝܢ ܡܬܩܢܐ ܫܘܒܚܐ
ܕܓܒܪܐ ܓܡܝܪܐ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ ܒܪܘܚ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܗܝܢ ܠܟܐܢܘܬܐ
ܘܫܪܟܐ. * ܐܠܗܐ ܐܠܗܝ ܐܢܬ ܠܟ ܡܩܕܡ ܐܢܐ. ܨܗܝܬ ܠܟ ܢܦܫܝ ܘܣܟܝܐ 2
ܠܟ ܒܣܪܝ: * ܐܝܟ ܐܪܥܐ ܨܗܝܬܐ ܘܡܫܠܗܝܬܐ ܕܣܟܝܐ ܠܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܣܟܝܬ ܠܟ ܒܩܘܫܬܐ: ܕܐܚܙܐ 3
ܚܝܠܟ ܘܫܘܒܚܟ. * ܡܛܠ ܕܛܒܝܢ ܚܣܕܝܟ ܡܢ ܚܝܐ: ܘܣܦܘܬܝ ܢܫܒܚܢܟ. * ܗܟܢܐ 4 5
ܐܒܪܟܟ ܒܚܝܝ: ܘܒܫܡܟ ܐܪܝܡ ܐܝܕܝ. * ܐܝܟ ܬܪܒܐ ܘܐܝܟ ܫܘܡܢܐ ܬܣܒܥ ܢܦܫܝ: ܘܒܣܦܘܬܐ 6
ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܢܫܒܚܟ ܦܘܡܝ. * ܐܬܕܟܪܬܟ ܥܠ ܡܫܟܒܝ: ܘܒܠܠܝܐ ܗܪܓܬ ܒܟ. * ܡܛܠ 7 8
ܕܗܘܝܬ ܠܝ ܡܥܕܪܢܐ: ܘܒܛܠܠܐ ܕܓܦܝܟ ܐܬܓܢ. * ܢܦܩܬ ܢܦܫܝ ܒܬܪܟ: ܘܒܝ ܣܡܟܬ ܝܡܝܢܟ 9
ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܒܥܘ ܠܡܘܒܕܘ ܢܦܫܝ: ܢܥܠܘܢ ܠܬܚܬܝܬܗ ܕܐܪܥܐ: * ܢܫܬܠܡܘܢ ܠܐܝܕܝ ܣܝܦܐ: ܘܡܢܬܐ 10 11
ܕܬܥܠܐ ܢܗܘܘܢ. * ܡܠܟܐ ܢܚܕܐ ܒܐܠܗܐ: ܘܢܫܬܒܗܪ ܟܠ ܕܝܡܐ ܒܗ: ܡܛܠ ܕܐܣܬܟܪ ܦܘܡܐ ܕܡܡܠܠܝ ܫܘܩܪܐ. 12
* ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ * * ܟܕ ܙܗܪܗ ܓܕ ܢܒܝܐ ܘܐܡܪ ܠܐ ܬܩܘܐ ܒܡܨܪܬ. ܡܛܠ ܕܫܐܘܠ ܒܥܐ ܠܡܩܛܠܟ. ܠܢ ܕܝܢ ܪܘܚܢܐ. 1
ܙܟܘܬܐ ܕܐܬܠܝܛܐ. ܘܡܪܕܘܬܐ ܕܕܚܠܝ ܐܠܗܐ. ܘܙܟܘܬܐ ܒܐܓܘܢܐ. * ܫܡܥ ܐܠܗܐ ܩܠܝ ܟܕ ܡܬܟܫܦ ܐܢܐ ܠܟ: ܘܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܦܨܢܝ. 2

In Deo eſt ſalus mea & gloria mea; fortitudo 8
mea, & auxiliator meus atque ſpes mea Deus eſt. Sperate in illum omni horâ popule, & 9
effundite corā eo cor veſtrū : quia Deus eſt protectio noſtra : * *Diapſal.* * Et quaſi va- 10
por ſunt omnes filii hominū, mendaces, qui in bilance opprimunt, & vani ſunt ſimul. Ne 11
fidatis oppreſſioni, & rapinā ne diligatis : opibus, quum abundaverint, ne gaudeat cor veſtrum. Semel dixit De⁹, & bis hæc audivi, 12
Quia robur Dei eſt, Et tibi Dñe gratia: quia 13
tu rependis viro juxta opera ſua.

PSAL. LXIII.

Davidis. Ad literam, Quum dixit regi 1
Moab; Moratus eſt pater meus & mater mea apud vos quando fugerunt à conſpectu Saulis: & ego pariter confugi ad te. Nobis autem modò præſumitur gratiarum actio viri perfecti apud Deum in ſpiritu. Beati ſitientes juſtitiam, &c. Verſ. 25.

Deus mi, De⁹ meus es tu, præſtolabor tibi: 2
ſitiens eſt tui anima mea, teque expectat caro mea. Sicut terra ſitibunda & concitata expetens aquam, Ita expectavi te cum ve- 3
ritate ; ut viderē magnificentiā tuā, & majeſtatē tuā. Quoniā meliores ſunt miſericor- 4
diæ tuæ vitâ : & labia mea laudabunt te; Pa- 5
riter benedicā te in vita mea, & in nomine tuo levabo man⁹ meas. Sicut adeps & ſicut 6
pinguedo pingueſcat anima mea, & labiis laudis glorificabit te os meum. Memor fui 7
tui ſuper ſtratum meū : & in noctib⁹ meditatus ſum de te. Quoniā fuiſti mihi adjutor, 8
& umbrâ alarum tuarū protegar. Egreſſa eſt 9
anima mea poſt te, & mihi innixa eſt dextera tua. Ipſi voluerunt perdere animā meā : at 10
ingrediantur in infima terræ : Tradantur 11
gladio, & eſca vulpibus fiant. Rex lætabitur 12
in Deo, & gloriabitur omnis qui jurat per ipſum: nam obſtruetur os mendacium.

PSAL. LXIV.

Editus à Davide, quum admonuit eum 1
Gad propheta dicens, Ne maneas in Maſrot, quoniam Saul quærit necem tuam. Nobis verò ſpirituales, triumphus agoniſtarum; & inſtructio timentium Deum, atque victoria in certamine. Verſ. 24.

Audi Deus vocem meā quum ſupplicavero 2
tibi, & à metu hoſtiū meorum ſerva me.

Verſio VULG. LAT.

8 In Deo ſalutare meum, & gloria mea :
Deus auxilii mei, & ſpes mea in Deo eſt.
9 Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda veſtra : Deus adjutor noſter in æternum.
10 Veruntamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in ſtateris : ut de-
11 cipiant ipſi de vanitate in idipſum. Nolite ſperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiſcere : divitiæ ſi affluant,
11 nolite cor apponere. Semel locutus eſt Deus, duo hæc audivi, Quia poteſtas
13 Dei eſt, Et tibi, Domine, miſericordia : quia tu reddes unicuique juxta opera ſua.

Pſalmus David,
1 Cùm eſſet in deſerto Idumææ.
(1 *Reg*. 22. 5.) LXII.

2 Deus Deus meus, ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea, quàm multi-
3 pliciter tibi caro mea. In terra deſerta, & invia, & inaquoſa : ſic in Sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tu-
4 am, & gloriam tuam. Quoniam melior eſt miſericordia tua ſuper vi-
5 tas : labia mea laudabunt te. Sic benedicam te in vita mea : & in nomine
6 tuo levabo manus meas. Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea : & labiis exultationis laudabit os meum.
7 Si memor fui tuî ſuper ſtratum meum,
8 in matutinis meditabor in te: Quia fuiſti adjutor meus. Et in velamento alarum
9 tuarum exultabo, Adhæſit anima mea
10 poſt te : me ſuſcepit dextera tua. Ipſi verò in vanum quæſierunt animā meam,
11 introibunt in inferiora terræ : Tradentur in manus gladii, partes vulpiū erunt.
12 Rex verò lætabitur in Deo, laudabuntur omnes qui jurant in eo: quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.

1 In finem,
Pſalmus David. LXIII.

2 Exaudi, Deus, orationem meam cùm deprecor: à timore inimici eripe animam meam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

8 Ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου, καὶ ἡ δόξα μου. ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ.
9 Ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ· ἐκχέετε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς
10 βοηθὸς ἡμῶν. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ τὸ
11 αὐτό. Μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν, καὶ ἐπὶ ἁρπάγματα μὴ ἐπιποθεῖτε· πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προστίθεσθε
12 καρδίαν. Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦ-
13 τα ἤκουσα, Ὅτι τὸ κράτος τοῦ θεοῦ, Καὶ σοῦ κύριε τὸ ἔλεος· ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰδουμαίας. ξβ'.

2 Ὁ Θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψη-
3 σέ σοι ἡ ψυχή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου, Ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ, οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν
4 σου. Ὅτι κρεῖσσον τὸ ἔλεός σου ὑπὲρ ζωάς, τὰ
5 χείλη μου ἐπαινέσουσί σε. Οὕτως εὐλογήσω σε ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀρῶ τὰς χεῖράς
6 μου. Ὡσεὶ στέατος καὶ πιότητος ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου, καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ ὄνομά σου.
7 Εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου, ἐν τοῖς
8 ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ. Ὅτι ἐγενήθης βοηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσο-
9 μαι. Ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ ἀντ-
10 ελάβετο ἡ δεξιά σου. Αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς
11 γῆς, Παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥομφαίας, μερίδες
12 ἀλωπέκων ἔσονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται ἐπὶ τῷ θεῷ, ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄδικα.

1 Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ξγ'.

2 Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς προσευχῆς μου ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

7 In Deo ſalutare meum, & [c] gloria mea. Deus auxilii mei, & ſpes mea [d] in Deo eſt. 8 Sperate in eo omnis congregatio (g) populi; effundite coram illo corda veſtra: quia Deus adjutor (h) noſter. DIAPSALMA. 9 (i) Veruntamen [e] vani filii hominū, mendaces filii hominum [f] in ſtateris : ut (k) decipiant (l) ipſi de vanitate in idipſum. Nolite 11 *ſperare ſuper iniquitatē, 10 & (m) ſuper rapinas nolite [g] concupiſcere: divitiæ ſi affluant, [h] nolite cor apponere. 11 Semel* 12 *locutus eſt Deus: [i] duo hæc audivi; Quia poteſtas Dei eſt, Et* 13 *(a) tua, Domine, miſericordia : quia tu reddes unicuique ſecundùm opera ſua.*

Pſalmus ipſi David, cùm eſſet in 1
deſerto Idumææ. *LXII.*

1 [a] Deus, Deus meus, ad te 2
de luce vigilo. 2 Sitivit (a) tibi anima mea, (b) quàm multipliciter tibi (c) caro mea. 3 In terra 3
deſerta, [b] & invia, & inaquoſa, ſic in Sancto apparui tibi ; ut viderem virtutem tuam, & gloriam tuam. 4 Quoniam melior 4
eſt miſericordia tua ſuper vitas : labia mea laudabunt te. 5 Sic be- 5
nedicam te in vita mea: in nomine tuo levabo manus meas.
6 (d) Sicut adipe, & pinguedine 6
repleatur anima mea. (e) Et [c] labia exultationis laudabunt nomē tuum. 7 Si (f) memoratus ſum 7
tuî ſuper ſtratum meum, in matutinis meditabor in te; Quia fu- 8
iſti adjutor meus: 8 & in [d] velamento alarum tuarum exultabo. Adhæſit anima mea poſt te : 9
me ſuſcepit dextera tua. 9 Ipſi 10
verò in vanum quæſierunt animam meam: introibunt in inferi- 11
ora terræ: Tradentur in manus gladii: partes vulpium [e] erunt. 10 Rex verò læ- 12
tabitur in Deo : [f] laudabitur omnis qui jurat in eo: quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.

In finem, pſalmus ipſi David. 1
LXIII.

1 Exaudi, Deus, (a) orationem 2
meam, [a] cùm (b) deprecor ad te: à timore inimici eripe animā meam.

Verſio ÆTHIOPICA.

ብእግዚአብሔር ፡ መድኀኒትየ ፡፡ ወበእግዚ 7
አብሔር ፡ ክብርየ ፡፡ አምላክ ፡ ረድኤትየ ፡
ወተስፋየ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፦ ተወከሉ ፡ 8
ቦቱ ፡ ኵልክሙ ፡ ማኅበረ ፡ አሕዛብ ፡፡ ወክዐ
ው ፡ ልብክሙ ፡ ቅድሜሁ ፡፡ ወእግዚአብሔ
ር ፡ ውእቱ ፡ ረዳኢነ ፡፡=፦ ወባሕቱ ፡ ከንቱ ፡ 9
ኵሉ ፡ ደቂቀ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡፡ ሐሰዊያ
ን ፡ ደቂቀ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ወይዔምፁ ፡
መደልው ፡፡ እሙንቱሰ ፡ እምከንቱ ፡ ውስተ ፡ ከን
ቱ ፡ ክሙ ፡፡ ኢትሰፈውዋ ፡ ለዐመፃ ፡፡=፦
ወኢትትአመንዎ ፡ ለሀይድ ፡፡ ብዕል ፡ ለእመ ፡ 10
በዝኀ ፡ ኢታትሉ ፡ ልብክሙ ፡፡=፦ ምዕረ ፡ 11
ነበበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዘንተ ፡ ክልኤተ ፡ ሰማዕ
ኩ ፡፡ እስመ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ሀይል ፡፡
ወዚአከ ፡ እግዚኦ ፡ ኃይል ፡፡ እስመ ፡ አንተ ፡
ትፈድዮ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡፡=፦
መዝሙር ፡ ዘደዊት ፡ አመ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡
ገዳም ፡ ሊደሚያስ ፡፡

፷፪ አምላኪየ ፡ አምላኪየ ፡ እገይሥ ፡ ኀቤ 1
ከ ፡፡=፦ ጸምአት ፡ ነፍስየ ፡ ለከ ፡፡ እፎ ፡ 2
እስፍሕ ፡ ለከ ፡ ሥጋየ ፡፡=፦ በምድረ ፡ በድ 3
ው ፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ ዕፀ ፡ ወማይ ፡፡ ከመዝ ፡ በመ
ቅደስከ ፡ አስተርአይኩከ ፡፡ ከመ ፡ እእምር ፡
ኀይለከ ፡ ወስብሐቲከ ፡፡=፦ እስመ ፡ ይኄይስ ፡ 4
ምሕረትከ ፡ እምሕይወት ፡፡ ከናፍርየ ፡ ይሴብሑ
ከ ፡፡=፦ ከመዝ ፡ እባርከከ ፡ በሕይወትየ ፡፡ 5
ወበስመ ፡ ዚአከ ፡ አነሥእ ፡ እደውየ ፡፡=፦
ከመዝ ፡ እምስቡሕ ፡ ወእምእንግዕ ፡ ጸግበ 6
ት ፡ ነፍስየ ፡፡ ከናፍርየ ፡ ፍሡሐት ፡ ይሴብሐ
ለስምከ ፡፡=፦ ወበመስከብየ ፡ እዜከረከ ፡፡ 7
በጽባሕ ፡ አነብብ ፡ ለከ ፡ እስመ ፡ ኮንከኒ ፡ ረዳ
ኢየ ፡፡=፦ ወእትዌከል ፡ በጽላሎተ ፡ ክንፊ 8
ከ ፡፡ ተለወት ፡ ነፍስየ ፡ ድኅሬከ ፡፡ ሊተሰ ፡
ተወክፈተኒ ፡ የማንከ ፡፡=፦ እሙንቱሰ ፡ ለከ 9
ንቱ ፡ ኀሠሥዋ ፡ ለነፍስየ ፡፡ ለይባኡ ፡ ውስተ ፡
ማዕመቅቲሃ ፡ ለምድር ፡፡ ወይግብኡ ፡ ውስተ ፡
እደ ፡ ሰይፍ ፡፡ ክፍለ ፡ ቈናጽል ፡ ለይኩኑ ፡፡=፦ 11
ወንጉሥሰ ፡ ይትፌሣሕ ፡ በእግዚአብሔር ፡፡ 12 10
ወይከብር ፡ ኵሉ ፡ ዘይምሕል ፡ ቦቱ ፡፡ እስ
መ ፡ ይትፈጸም ፡ አፈ ፡ ዘይነብብ ፡ ዐመፃ ፡፡

ፍጻሜ ፡ መዝሙር ፡ ዘደዊት ፡፡

፷፫ ስምዐኒ ፡ እግዚኦ ፡ ጸሎትየ ፡ ዘሰአልኩ ፡ 1
ኀቤከ ፡፡ እምትሕዝብት ፡ ጸላኢ ፡ አድኅና ፡
ለነፍስየ ፡፡=፦

INTERP. ÆTHIOP. [c] in Deo gloria mea. [d] Deus eſt. [e] vani omnes [f] & iniquè agit omnis homini placens. Ipſi de vanitate in vanitatem ſimul. [g] confidere: [h] ne intumeſcat cor veſtrum. [i] & iſtud ſimul audivi: quia miſericordia Dei eſt, & tua Domine potentia: *PSAL. LXII.* Deus meus, Deus meus, [b] ubi nec arbor eſt nec aqua, [c] labia mea [d] umbra alarum tuarum confidam. [e] ſint. [f] benedicet omnis qui *PSAL.* [a] quam à te poſtulo:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 9 * خلاصي ومجدي هما بالاله * الله معيني وعلي الله توكلت * توكلوا عليه يا جميع الشعوب * ابتهلوا
10 اليه بقلوبكم فانه اله عونكم * جميع بني البشر كالفي يذهبون * والذين يبخسون بالموازين *
11 كاذبون * وهم باجمعهم خائبون * لا تعتمدوا على الظلم * ولا تحبوا الخطف * ولا تفرح قلوبكم
12 13 بما تذخرونه * من تكلم الله هولاء سمعتهما مرتين * ان العز لله * ولك يا رب الرحمة * وانت
المجازي كل واحد واحد كعمله * الليلويا *
1 * المزمور الثاني والستون * لداود حين كان في برية ادوم * وهو استيخن ك *
2 * اللهم يا الهي اليك ابتكرت * لان نفسي ظميت اليك * وترجاك جسدي في ارض مقفرة *
3 4 وموضع غير مسلوك * ومكان عديم الماء * هكذا ظهرت لك في القدس * لارى قوتك ومجدك * لان
5 رحمتك مختارة * افضل من الحياة * شفتاي يباركانك * وهكذا اباركك في حياتي * وباسمك ارفع
6 7 يدي * وتشبع نفسي مثل شحم ودسم * شفاه التهليل تبارك اسمك * كنت اذكرك على
8 9 فراشي * وفي اوقات الاسحار انت فكري * لانك كنت لي معينا * وبظلال كنفك ابتهج * تبعت
10 11 نفسي اثارك * وعضدتني يمينك * هم طلبوا نفسي باطلا * فيهبطون الى اسافل الارض * والى يد
12 السيف يسلمون * وللثعالب طعاما يكونون * والملك يفرح بالله * ويفتخر كل من يحلف به *
لانه سد فم المتكلمين بالظلم * الليلويا *
1 * المزمور الثالث والستون * لداود لما طارده طالوت * وهو كط استيخن *
2 * اللهم تقبل صلاتي اذا طلبت اليك * ومن جزع العدو انقذ نفسي *

Salus mea & gloria mea ſunt in Deo : 8
Deus eſt adjutor meus, & Deo ſum fretus. Confidite in eo, O omnes populi, ſup- 9
plicate eum cordibus veſtris: quia ipſe eſt Deus adjutorii veſtri. Omnes filii homi- 10
num velut umbra prætereunt : & qui fœdant in ſtateris, mendaces ſunt, & ipſi omnes deceptores ſunt. Ne innita- 11
mini flagitio, neque diligatis rapinam, & ne gaudeant corda veſtra in eo quod theſaurizatis. Semel locutus eſt Deus, hæc 12
audivimus bis ; Quòd magnificentia Dei 13
eſt, & tibi O Domine, miſericordia : & tu es retributurus unicuique ſecundùm opus ejus. Alleluja.

PSAL. LXII.

Davidis, quum eſſet in deſerto E- 1
dom. Verſ. 20.

Deus, O Deus meus, ad te anteverti 2
manè, quia anima mea ſitivit te, téque ſperavit corpus meum in terra deſerta & loco invio locoque carente aquâ : Sic ap- 3
parui tibi in ſanctuario, ut viderem potentiam tuam, & gloriam tuam. Quo- 4
niā miſericordia tua eligibilior eſt vitâ, labia mea te benedicent, Atque ita benedi- 5
cam te in vita mea, & in nomine tuo levabo manus meas. Et ſaturabitur anima 6
mea quaſi adipe & pinguedine: labia exultationis benedicent nomen tuum. Recor- 7
dabar tui ſuper ſtrato meo, & temporibus matutinis tu es cogitatio mea: Quia fuiſti 8
mihi adjutor, & in umbra protectionis tuæ exhilarabor. Secuta eſt anima 9
mea veſtigia tua, & amplexata eſt me dextera tua, Ipſi poſtulaverunt animam 10
meam iniquè, iccirco ruent in ima terræ, Et in manum gladii tradentur, & vulpi- 11
bus eſca fient. At rex lætabitur in Deo, 12
& gloriabitur omnis qui jurat in eo : quoniam ipſe obturavit os loquentium ſcelus. Alleluja.

PSAL. LXIII.

Davidis, quando perſecutus eſt 1
eum Saul. Verſ. 29.

Deus, accepta orationem meam cùm 2
ſupplicavero tibi, & à timore inimici redime animam meam :

תהלים : סה

:iniquitatem operantium tumultu à :malignorum ſecreto à me Abſcondes
3 תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
.amarum verbum ſuã ſagittam tetenderunt : ſuâ linguâ gladium ut acuerunt Qui
4 אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר׃
.timebunt non & ,eũ ſagittabunt ſubitò : perfectum abſconditis in ſagittandum Ad
5 לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים תָּם פִּתְאֹם יֹרֻהוּ וְלֹא יִירָאוּ׃
, dixerunt : laqueos abdendum ad narrabunt : nequam verbum ſibiipſis Roborabunt
6 יְחַזְּקוּ־לָמוֹ : דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים אָמְרוּ
: perveſtigatum ſcrutiniũ perfecerunt , iniquitates Inveſtigabunt ? eos videbit Quis
7 מִי יִרְאֶה־לָּמוֹ׃ יַחְפְּשׂוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ
: ſubitò ſagitta Deus eos ſagittavit Et .profundum cor & , viri intimũ &
8 וְקֶרֶב אִישׁ וְלֵב עָמֹק׃ וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאוֹם
: ſuã linguam ſemetipſis in eam facient impingere Et .eorum percuſſiones fuerunt
9 הָיוּ מַכּוֹתָם׃ וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם
annunciaverunt & ,homines omnes timuerunt Et .eos in videns omnis ſe amovebunt
10 יִתְנֹדְדוּ כָּל־רֹאֵה בָם׃ וַיִּירְאוּ כָּל־אָדָם וַיַּגִּידוּ
ſperabit & ,Domino in juſtus Lætabitur .intellexerunt ejus opus,& : Dei opus
11 פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ הִשְׂכִּילוּ׃ יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה
.corde recti omnes gloriabuntur & : eo in
בוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃

PSAL. LXV. סה

Deus laus ſilentium Tibi .canticum , David ipſi cantus Victori
1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר׃ 2 לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים
.venient caro omnis te ad uſque ; orationẽ Audiens .votum reddetur tibi & ;Sijon in
בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם־נֶדֶר׃ שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ׃ 3
.eis propitiaberis tu noſtris prævaricationibus : mihi prævaluerunt iniquitatum Verba
4 דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם׃
bono in ſaturabimur , tu atriis habitabit ,facies appropinquare & ,eliges Felicitates
5 אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב
Deus nobis reſpondebis juſtitia in Terribilia .tui templi ſancti ; tuæ domus
6 בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃ נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי
Firmans ,longinquorum maris & , terræ finium omnium ſpes : noſtræ ſalutis
7 יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל־קַצְוֵי־אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים׃ מֵכִין
ſonitum Compeſcens .fortitudine in accinctus : ſua potentia in montes
8 הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃ מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן
timuerunt Et .gentium turbam & , eorum fluctuum ſonitum , marium
9 יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן לְאֻמִּים׃ וַיִּירְאוּ
Viſitâſti .facies laudare veſperæ & auroræ exitus : tuis ſignis à finium habitatores
10 יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי בֹקֶר וָעֶרֶב תַּרְנִין׃ פָּקַדְתָּ
: aquis plenus Dei rivus ; eam ditabis plurimũ ,ei intuliſti deſiderium & ,terram
הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם
fac deſcendere ,inebria ejus Liras .eam parabis ſic quia ,eorũ frumentũ parabis
11 תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ׃ תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת
.benedices ejus germini ,eam liquefacies imbribus in : ejus ſulcos
גְּדוּדֶיהָ בִּרְבִיבִים תְּמֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃

תרגום Targum.

3 תִּטְמְרִנַנִי מֵרָזֵיהוֹן דִּמְבָאֲשִׁין מֵאִתְרְגוּשַׁת עָבְדֵי
שִׁקַר׃ 4 דִּי שַׁנִּינוּ הֵיךְ סַיְפָא לִישָׁנְהוֹן נְגַדוּ
קַשְׁתְּהוֹן מְשַׁחוּ גִּירֵיהוֹן סַמָּא דִּקְטוֹל וּמְרִיר׃
5 לְנַרְאָה בְּטוּמְרַיָּא דְּלָא מוּם בִּתְכֵיף יִגְרוֹן לֵיהּ
וְלָא יִדְחֲלוּן׃ 6 יִתְקְפוּן לְהוֹן פִּתְגָם בִּישׁ יִשְׁתְּעוּן
7 לְמִכְמַן תַּקְלִין אָמְרִין מַן חָמֵי לְהוֹן׃ יִבְלְשׁוּן
לְמִשְׁכַּח עֵילִין לְשֵׁיצָאָה זַכָּאִין בְּלוּשָׁא
דְּמִתְכַּלַּשׁ בְּגוּף בַּר נָשָׁא וְהִרְהוּרֵי לִבָּא עֲמִיקָא׃
8 וִיגָרֵי עֲלֵיהוֹן אֱלָהָא גִּירָא בִּתְכֵיף וִיתְגוּן עַל
9 מַחְתֵיהוֹן׃ וְיִתְקְלוּן לְהוֹן לִישָׁנְהוֹן יִטַּלְטְלוּן
10 כָּל דְּחָמֵי בְהוֹן׃ וְיִדְחֲלוּן כָּל בְּנֵי נָשָׁא וִיחַוּוּן
עוֹבָדָא דַּיְיָ אֱלֹהִים וְעוֹבָדֵיהּ יֶהֱווֹן מִתְבַּיְינִין׃
11 יֶחְדוּן צַדִּיקָא בַּיְיָ וְיִתְרְחִיץ בְּמֵימְרֵיהּ וְיִשְׁתַּבְּחוּן
כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא׃

סה

1 לְשַׁבָּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד שִׁירְתָא׃ קֳדָמָךְ
2 מִתְחַשְׁבָא הֵיךְ שְׁתִיקוּתָא תּוּשְׁבַּחְתָּא אֱלָהָא
3 דִּי שְׁכִנְתֵּיהּ בְּצִיּוֹן וְלָךְ יִשְׁתַּלְמוּן נִדְרַיָּא׃ מְקַבֵּל
4 צְלוֹתָא לְוָתָךְ כָּל בְּנֵי בִּסְרָא יֵיתוּן׃ פִּתְגָמֵי עֲוָיָן
5 תְּקִפוּ מִנִּי סוֹרְחָנָנָא אַנְתְּ תְּכַפְּרִנּוּן׃ טוּבוֹי
דְּתִבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁרֵי דַּרְתָּךְ יֵימְרוּן צַדִּיקֵי
6 נִשְׂבַּע בְּטוּב בֵּיתָךְ קוּדְשָׁא דְּהֵיכְלָךְ׃ דְּחִילָן
בְּצִדְקְתָא תְּקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן אֱלָהָא פּוּרְקָנָא
סְבַרָא דְּכָל סִיפֵי אַרְעָא וְנָגְוָת יַמָּא דִּרְחִיקִין
7 מִן יַבֶּשְׁתָּא׃ דְּאַתְקֵין מְזוֹנַיָּא לְיַעֲלֵי טוּרַיָּא בְּכֹחַ
8 גְּבוּרְתֵּיהּ מֵזָרֵז קְמוֹר בִּגְבוּרְתָּא׃ מְמַאֵךְ רְגוֹשׁ
9 יַמַּיָּא וּרְגוֹשׁ גַּלֵּיהוֹן וְרִכְפַּת אוּמַּיָּא׃ וּדְחִילוּ יָתְבֵי
סִיפִין מֵאָתְוָתָךְ מַפְּקָנֵי צְפַר וְרֶמֶשׁ תְּסַדַּר
10 בְּפוּמְהוֹן שִׁבְחָא׃ אַדְכַּרְתָּא אַרְעָא וְאַשְׁקִיתָהּ
סוּגֵי עֲלַלְתָּא תַּעְתְּרִנַּהּ מִן קוּבְתָא דֶּאֱלָהָא דִּי
בִּשְׁמַיָּא מַלְיָא מִטְרָא תַּתְקֵין עֲבוּרְהוֹן אֲרוּם
11 הֵיכְנָא תְּשַׁכְלְלִנַּהּ׃ מַרְבֵּינֵי צִמְחָהָא רַוֵּי אַשְׁרַךְ
גִּיסְהָא צִמְחָהָא תְּבָרֵךְ׃

Paraph. Chald. Verſ Lat.

Abſcondes me à ſecretis pravorum, à fremitu 3
operantium iniquitatem. Qui exacuerunt 4
ſicut gladium linguas ſuas; tetenderunt
arcus ſuos, unxerunt ſagittas ſuas veneno
mortifero et amaro. Ut ſagittarent occultè 5
immaculatum: ſubitò ſagittabunt eum; &
non timebunt. Roborabunt ſibi verbum iniquum, 6
narrabunt, ut abſcondant laqueos,
dicentes niminem eos videre. Perveſtigabunt, 7
ut inveniant iniquitates ad diſperdendum
juſtos, machinationem, quæ exquiritur
intra hominem, et cogitationes cordis profundi.
Et excutiet in eos Deus ſagittam 8
repentè, et *narrabunt* plagas eorum. Et offendent 9
ſeipſos lingua ſua, & movebunt
[*capita ſua*] quicunque conſpexerint eos.
Et timebunt omnes filii hominum, et annunciabunt 10
opus *Domini* Dei, et opera ejus intelligent.
Lætabitur juſtus in Domino, & 11
ſperabit in verbo ejus, & laudabuntur
omnes recti corde.

Ad laudandum, hymnus Davidis & canticum. 1

PSAL. LXV.

Coram te reputatur ſicut ſilentium laus, 2
Deus cujus Majeſtas [*reſidet*] in Sion; &
tibi reddentur vota. Receptor orationis ad 3
te omnes filii carnis venient. Verba iniquitatũ 4
potentiora me fuerunt: peccata noſtra
tu expiabis. Beatus *quem elegeris & ſuſceperis*, 5
habitabit in atriis tuis: dicentque juſti,
Saturabimur bonitate domus tuæ, ſanctitate
templi tui. Timenda in juſtitia; *exaudies* 6
orationem *illorũ* Deus redemptio [*noſtra*,]
ſpes omnium finium terræ, et inſularum maris,
quæ diſtant ab arida. Qui præparat cibaria 7
ibicibus montium, in virtute fortitudinis
ſuæ: accingens ſe cingulo in robore.
Compeſcens ſonitum marium, ſonitum undarum 8
ejus, & tumultum gentium. Et timebunt 9
incolæ finium à ſignis tuis: et ordinabis
laudem in ore egreſſionum matutini &
veſperæ. Recordatus es terræ, et potum dediſti 10
ei; ubertate fructuum ditabis eam, ex
fonticulo Dei, qui eſt in cœlis, qui plenus
eſt imbribus, præparabis ſegetes eorum, cùm
ſic eam fundaveris. *Sulcos germinum* ejus 11
inebria, compeſcas cohortes ejus, germini
ejus benedicas.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

Protege me à ſcelere maligni, & à converſatione 3
operantium iniquitatem, Qui acuerunt 4
linguam ſuam ut gladium & ſermonem ſuum
ut ſagittam, Ad jaculandum in abſcondito 5
innocentem; ex improviſo jaculabuntur in
eum & non videbuntur. Et magnificârunt 6
ſermonem ſuum peſſimum, & cogitârunt de
abſcondendis laqueis, ac dixerunt, Quis videt
nos? Meditati ſunt ſceleſti, atque abſumpti 7
ſunt in perſcrutanda iniquitate ex intimis
hominis & è corde ipſius profundo.
Exaltabitur Deus & jaciet in eos ſagittam 8
repentè. Et infirmabuntur linguæ eorum. 9
Et timebunt omnes qui videbunt illos. Ac 10
metuent cuncti homines, patefacientque opera
Dei, & opus manuum ejus intuebuntur.
Exultabunt juſti in Domino, & confident in 11
eo, & laudabunt eum omnes recti corde.

PSAL. LXV.

Davidis. Ad literam, Quùm aſſumpſit arcam Dei ad Sion. Et nobis proinde ſpiritualis ſenſus *innuit in eo prædicationem Apoſtolorum, qui reduxerunt Gentes per annuntiationem Evangelii. Verſ. 32.* 1

Te decet laus Deus in Sion, tibíque perſolvitur
votum. Audi orationem meam: 2
ad te omnis caro veniet. Verba iniquorum 3
prævaluerunt mihi, & peccata mea tu expiabis. 4
Beatus is qui placet tibi, & quem tu
provehis, ut habitet in atrio tuo, atque ſatietur 5
bonis domûs tuæ, & ſanctitate templi
tui, Ac juſtitiâ tuâ terribili. Exaudi me 6
Deus Servator noſter, ſpes omnium finium
terræ & gentium remotarum: Qui firmas 7
montes virtute tuâ, & corroboras potentiâ
tuâ. Qui ſedas undas marium, & 8
ſonitum fluctuum eorum. Turbabuntur populi,
Et timebunt habitatores terræ ſigna 9
tua & exitus matutini ac veſperæ. Cum gloria
Recordatus es terræ, pacâſti eam, & 10
abundantiâ ditâſti illam: rivi Dei pleni ſunt
aquis. Parâſti cibum illorum, quando firmâſti
eam; Arva ejus inebriâſti, ut educarentur 11
fructus ejus: pluviis nutrietur germen
illius, ac benedicetur.

Verſio VULG. LAT.

3 Protexiſti me à conventu malignantiũ, à
4 multitudine operantiũ iniquitatẽ. Quia
exacuerunt ut gladium linguas ſuas: intenderunt
arcum rem amaram, ut ſagittent
5 in occultis immaculatum. Subitò
ſagittabunt eum, & non timebunt: firmaverunt
6 ſibi ſermonem nequã. Narraverunt
ut abſconderent laqueos: dixerunt,
7 Quis videbit eos? Scrutati ſunt
iniquitates: defecerunt ſcrutantes ſcrutinio.
8 Accedet homo ad cor altũ: Et exaltabitur
Deus. Sagittæ parvulorũ factæ
9 ſunt plagæ eorũ: Et infirmatæ ſunt cõtra
eos linguæ eorũ. Conturbati ſunt omnes
10 qui videbãt eos: Et timuit omnis homo.
Et annuntiaverunt opera Dei: & facta
11 ejus intellexerunt. Lætabitur juſtus in
Domino, & ſperabit in eo, & laudabuntur
omnes recti corde.

In finem, Pſalmus David,
1 Canticum Jeremiæ & Ezechielis populo
tranſmigrationis, cùm inciperent
exire.

LXIV.

2 Te decet hymnus, Deus, in Sion: &
3 tibi reddetur votũ in Jeruſalẽ. Exaudi
orationẽ meã: ad te omnis caro veniet.
4 Verba iniquorũ prævaluerunt ſup nos:
& impietatibus noſtris tu propitiaberis.
5 Beatus, quem elegiſti, & aſſumpſiſti:
inhabitabit in atriis tuis. Replebimur
in bonis dom⁹ tuæ: ſanctum eſt templũ
6 tuũ, Mirabile in æquitate. Exaudi nos,
Deus ſalutaris noſter, ſpes omniũ finiũ
7 terræ, & in mari longè. Præparans montes
in virtute tua, accinctus potentiâ:
8 Qui conturbas profundum maris, ſonum
9 fluctuum ejus. Turbabuntur gentes, Et
timebunt qui habitant terminos à ſignis
tuis: exitus matutini & veſpere delectabis.
10 Viſitâſti terram & inebriâſti
eam: multiplicâſti locupletare eam.
Flumen Dei repletum eſt aquis, parâſti
cibum illorum: quoniam ita eſt præparatio
11 ejus. Rivos ejus inebria, multiplica
genimina ejus: in ſtillicidiis ejus
lætabitur germinans.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

3 Ἐσκέπασάς με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ
4 πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν· Οἵτινες ἠκόνησαν
ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώσσας αὐτῶν, ἐνέτειναν τόξον
πρᾶγμα πικρὸν, τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις
5 ἄμωμον, Ἐξάπινα κατατοξεύσουσιν αὐτὸν, ϗ οὐ φοβηθήσονται.
ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρὸν,
6 Διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας· εἶπαν, Τίς ὄψεται
7 αὐτούς; Ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες
ἐξερευνήσει. προσελεύσεται ἄνθρωπος,
8 ϗ καρδία βαθεῖα, Καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. βέλος
9 νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν, Καὶ ἐξουθένησαν
αὐτὸν αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. ἐταράχθησαν πάντες
10 οἱ θεωροῦντες αὐτοὺς, Καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος·
ϗ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ϗ τὰ
11 ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν. Εὐφρανθήσεται δίκαιος
ἐν τῷ κυρίῳ, ϗ ἐλπιεῖ ἐπ᾽ αὐτόν· ϗ ἐπαινεθήσονται
πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

1 Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ᾠδή.
ξδ΄.

2 Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν Σιὼν, ϗ σοὶ ἀποδοθήσεται
3 εὐχή. Εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς
4 σὲ πᾶσα σὰρξ ἥξει. Λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν
5 ἡμᾶς, ϗ τὰς ἀσεβείας ἡμῶν σὺ ἱλάσῃ. Μακάριος,
ὃν ἐξελέξω ϗ προσελάβου, κατασκηνώσει
ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ
6 οἴκου σου, ἅγιος ὁ ναός σου, Θαυμαστὸς ἐν δικαιοσύνῃ.
ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς
πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, ϗ τῶν ἐν θα-
7 λάσσῃ μακράν· Ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ σου,
8 περιεζωσμένος ἐν δυναστείᾳ· Ὁ συνταράσσων τὸ
κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς. Ταραχθήσονται
9 τὰ ἔθνη, Καὶ φοβηθήσονται οἱ κατοικοῦντες
τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου. ἐξόδους πρωΐ-
10 ας ϗ ἑσπέρας τέρψεις. Ἐπεσκέψω τὴν γῆν ϗ ἐμέθυσας
αὐτὴν, ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν.
ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων. ἡτοίμασας
11 τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία. Τοὺς αὔλακας
αὐτῆς μέθυσον, πλήθυνον τὰ γεννήματα
αὐτῆς, ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται
ἀνατέλλουσα.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

2 (c) [b] Protexiſti me à (d) conventu malignantiũ, à multitudine operantium iniquitatem. 3
3 Qui exacuerunt [c] ut gladium linguas ſuas: intenderunt arcum rem (e) amaram, ut [d] ſagittent in (f) occultis immaculatum. 4
4 Subitò ſagittabunt eum, & non timebunt: firmaverunt ſibi ſermonem (g) malignum. 5
5 Narraverunt ut abſconderent laqueos: dixerũt, [e] Quis videbit eos? 6
6 Perſcrutati ſunt iniquitatem: defecerunt (h) ſcrutantes [f] ſcrutinio. 7
7 Accedet (i) homo, [g] & cor altum, Et exaltabitur Deus. 8
8 Sagittæ infantiũ factæ ſunt plagæ eorũ, Et [h] pro (k) nihilo habuerunt eum linguæ eorum. 9
9 Conturbati ſunt omnes qui videbant eos. Et timuit omnis homo. 10 *10 Et annuntiaverunt opera Dei; & facta ejus intellexerunt.*
11 Lætabitur juſtus in Domino, & ſperabit in eo: & [i] laudabuntur omnes recti corde. 11

In finem, [a] Pſalmus ipſi David, (*a*) Canticum. *LXIV.* 1

1 Te decet hymn⁹, De⁹, in (b) Siõ: et tibi reddetur (c) votũ [b]. 2
2 [c] Exaudi orationem meã: ad te omnis caro veniet: 3
3 Verba (d) impiorũ prævaluerũt ſuper nos; (e) & [d] impietates noſtras tu propitiabis. 4
4 Beatus quem elegiſti, & aſſumpſiſti: [e] inhabitabit in atriis tuis. 5
5 Replebimur in bonis domûs tuæ: ſanctum eſt templum tuum, Mirabile in juſtitia. 6
6 Exaudi nos, [f] Deus Salvator noſter, ſpes omnium finium terræ, & [g] in mari longè.
7 (f) [h] Præparans montes in fortitudine tua, (g) [i] circumcinctus in potentatu. 7
Qui (h) [k] conturbas (i) fundum maris, (k) ſonos fluctuum ejus. 8
8 Turbabuntur gentes, Et timebunt, qui inhabitant fines, à ſignis tuis. [l] Exitus matutini & veſperæ delectabis: 9
9 Viſitâſti terram, & inebriâſti eam: (l) multiplicâſti locupletare eam. 10
10 Flumen Dei repletum eſt aquis: (m) paraſti cibum illorum; quoniam ita [m] eſt (n) præparatio.
11 Rivos ejus [n] inebria, multiplica genimina ejus: in ſtillicidiis ejus lætabitur germinans. 11

Verſio ÆTHIOPICA.

ወሰወረኒ፡ እማዕሌቶሙ ፡ ለእኩያን፡፡ ወ 3
እምብዝኃሆሙ፡ለገበርተ፡ዐመፃ፡፡፨ እለ፡ 3
አብልሑ፡ ልሳኖሙ፡ ከመ፡ አርዌ፡ ምድር፡፡
ወወሠቁ፡ቀስቶሙ፡ለገቢረ፡መሪር፡፡ ከመ፡ይ
ቅትልዎ፡ለንጹሕ፡በጽሚት፡፡፨ ግብተ፡ 4
ይነድፍዎሙ ፡ ወኢይፈርሁ፡፡ ወአጽንዑ፡
ሎሙ፡ነገረ፡ እኩየ፡፡፨ ወተማከሩ ፡ ይኅ 5
ብኡ፡ሎሙ፡መሠገርተ፡፡ ወይቤሉ፡አልቦ፡
ዘይሬእየነ፡፡፨ ወኃሠሠዋ ፡ ለዐመፃ፡፡ 6
ወኃልቁ፡ እንዘ፡ይፈትኑ፡ ወይወፕኑ፡፡፨ወይ 7
በውእ፡ሰብእ፡በልብ፡ዕሙቅ፡፡ወይትሌዐል፡እ
ግዚአብሔር፡፡፨ ከመ፡ሕጻን፡ደቂቅ፡ኮነ፡ 8
መቅሠፍቶሙ፡፡ ወደክመ ፡ ልሳኖሙ ፡ በላዕ
ሌሆሙ፡፡፨ ወደንገፁ፡ኵሎሙ፡እለ፡ርእይ 9
ዎሙ፡፡ወፈርሀ፡ኵሉ፡ሰብእ፡፡፨ ወነገሩ፡ 10
ግብረ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወአእመሩ፡ ግብ
ሮ፡፡፨ ይትፌሣሕ፡ጻድቅ፡በእግዚአብሔ 11
ር፡፡ ወይትዌከሉ፡ቦቱ፡፡ ወይከብሩ፡ ኵሎ
ሙ፡ርቱዓነ፡ ልብ፡፡

ፍጻሜ፡መዝሙር፡ዘዳዊት፡፡

፷፬ ለከ፡ይደሉ፡ እግዚኦ፡ ስብሐት፡ በጽዮ 1
ን፡፡ ወለከ፡ ይትፈነው፡ ጸሎት፡በኢየሩሳሌ
ም፡፡፨ ስማዕ፡ጸሎተ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡ ዘመ 2
ጽአ፡ኀቤከ፡፡፨ ነገረ፡ዐመፂያን፡ኀየለነ፡፡ 3
ወኃጢአትነሰ፡ አንተ፡ ትሰሪ፡ለነ፡፡፨ ብፁ 4
ዕ፡ ዘኀረይኮ፡ ወዘተወከፍኮ፡፡ ወዘአኅደር
ኮ፡ውስተ ፡ አዕጻዲከ፡፡፨ ጸገብነ፡እምበ 5
ረከተ፡ቤትከ፡፡ ቅዱስ፡ጽርሕከ፡ ወመንክር፡
በጽድቅ፡፡፨ስምዓነ፡አምላክነ፡ወመድኃኒ 6
ነ፡፡ ተስፋሆሙ፡ ለኵሎሙ፡ አጽናፈ፡ ምድ
ር፡፡ ወለእለሂ፡ ውስተ፡ባሕር፡ርሑቅ፡፡፨
አጽናዕኮሙ ፡ ለአድባር፡ በኃይልከ፡፡ ወቅኑ 7
ታን፡ እሙንቱ ፡ በኃይል፡፡ ዘየሀውኮ፡ ለእን
በረ፡ባሕር፡፡ ወመኑ ፡ ይትቃወሞ፡ለድምፀ፡
ማዕበሉ፡፡፨ ይደነግፁ፡ አሕዛብ ፡ ወይፈር 8
ሁ፡፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡አጽናፍ፡ እምት
አምሪከ፡፡ ይወፅኡ፡በጽባሕ፡ወ ሰርክ፡ይትፌ
ሥሑ፡፡፨ ኃወጽካ ፡ ለምድር ፡ ወአርወ 9
ይካ፡፡ ወአብዛኅከ ፡ ለብዕላ፡፡፨ ፈለገ፡ 10
እግዚአብሔር፡ ምሉእ፡ ማያተ፡፡ ወአስተ
ደሎከ፡ ሲሳዮሙ፡እስመ፡ ከማሁ ፡ ታስተደ
ሉ፡፡፨ አርዊዮ ፡ ለትለሚሃ፡፡ ወአስም 11
ሮ፡ለማእረራ፡፡ ወበነጠብጣብከ፡ትበቍል፡
ትፌሣሕ፡፡፨

INTERP. ÆTHIOP. [b] Et protege me à die malignantium, [c] ſicut aſpis [d] interficiant [e] Non eſt qui videbit nos. [f] & quærentes. [g] cum corde profundo, Et [h] infirmatæ ſunt contra eos linguæ [i] glorificabunt PSAL. LXIV. [a] Pſalm⁹ David. Te [b] in Hieruſalem. [c] Exaudi orationẽ: omnis qui caro eſt, qui ad te veniet: [d] *quamũ* ad peccata noſtra tu nobis propiti⁹ eris. [e] & quem inhabitare feciſti in [f] De⁹ noſter & Salvator [g] eorũ quidẽ qui in [h] Stabiliens montes [i] & accinct⁹ etiã ille [k] conturbat alveũ maris, & quis reſiſtet ſonitui fluctuũ ej⁹? [l] Exeunt in matutino, & veſperè delectantur: [m] eũ præparabis. [n] inebriant, & gratã reddit meſſem ej⁹: & in ſtillicidiis tuis germinans lætabitur.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * ومن غل الاشرار استرني * ومن كثرة عاملي الظلم * هولاء الذين ارهفوا مثل السيف 4
5 السنتهم * واوتروا قسيهم عملا مرا * ليرشقوا بالسهام خفية السليمين من العيب * يرشقوهم بغتة
6 ولا يخافون * ثبتوا لهم كلمة سو * تواطوا على اخفاء فخاخا وقالوا من الذي يرانا * فحصوا عن 7
8 الاثم فبادوا وهم فاحصون فحصا لان الانسان يتقدم بقلب عميق * فيتعالى الله * وتصير جراحهم
10 من سهام صغار الصبيان * وضعفت السنتهم عليهم فاضطرب جميع من يراهم * وجزع كل 9
11 انسان * واظهروا اعمال الله * وفهموا صنايعه * يفرح الصديق بالرب ويتوكل عليه * ويفتخر كل
المستقيمين بقلوبهم * هلليلويا * المزمور الرابع والستون
1 * لداود في جلا الشعب * وهو ل * استيخن *
2 * لك يا الله ينبغي التسبيح في صهيون * ولك نوفي النذور في يورشليم * اسمع اللهم صلاتي
4 فاليك ياتي كل البشر * اقوال الظالمين قويت علينا * وانت تغفر ذنوبنا * طوبى لمن اخترته 3
5 وقبلته فيسكن في ديارك الى الابد * سنشبع من خيرات بيتك * هيكلك مقدس وعجيب حقا
6 * استجب لنا يا الله وخلصنا يا رجا اقطار الارض والبحار البعيدة * المثبت الجبال بقوته 7
8 وجبروتها * الذي يقلق سعة البحر * وعجيج امواجه من يحتمله * يضطرب الامم * ويخاف 9
10 سكان اقطار الارض من اياتك * ومن خروج الليل والنهار * تعاهدت الارض فارويتها * بالكثرة
11 اغنيتها * لان انهار الله مملوة من المياه * اعددت طعامهم * لان هذا هو استعدادهم * فلترو
اتلامها * ولتكثر اثمارها * ويقطرها تفرح فتنبت *

Et ab invidia malorum protege me, & à multitudine operantium ſcelus, 3 *Horum qui exacuerunt ut gladium linguas ſuas, tetenderunt arcus ſuos, opus amarum:* 4 *Ut jacularentur ſagittas clanculùm in liberos à vitio.* 5 *Jaculantur in eos ex improviſo, & non timent.* *Statuerunt ſibi verbum nequitiæ, incurvaverunt ſe ad abſcondendos laqueos, & dixerunt, Quis eſt qui videt nos?* 6 *Inveſtigaverunt ſcelus, & perierunt dum inveſtigarent inveſtigationem;* 7 *Nam homo accedet cum corde profundo, Et exaltabitur Deus:* 8 *fientque vulnera eorum à ſagittis minimorum inter pueros, Et infirmatæ ſunt linguæ eorum contra ipſos; qua de re conturbati ſunt omnes qui viderant eos:* 9 *Et extimuit quilibet homo, & patefecerunt opera Dei, & perceperunt artes ejus.* 10 *Lætabitur juſtus in Domino, & gloriabuntur omnes qui recti ſunt in cordibus ſuis. Alleluja.* 11

PSAL. LXIV.

Davidis, de tranſmigratione populi. Verſ. 30. 1

Tibi Deus, convenit laus in Sion, & tibi ſolvemus vota in Jeruſalem. 2 *Audi Deus orationem meam; ad te enim venient omnes homines.* 3 *Sermones ſceleratorum invaluerunt adversùm nos, & tu remittes delicta noſtra.* 4 *Beatitudo ei quem elegiſti, & ſuſcepiſti: nam habitabit in atriis tuis in ſeculum, ſatiabitur bonis domûs tuæ.* 5 *Templum tuum ſanctum eſt & admirandum verè.* *Exaudi nos, O Deus, & ſalva nos, O ſpes finium terræ & marium remotiſſimorum.* 6 *Condens montes virtute ſuâ, & potentiâ ſuâ ſtabiliens eos.* 7 *Qui agitat amplitudinem maris, & ſonitum fluctuum ejus quis feret?* 8 *Turbabuntur gentes, & timebunt incolæ finium terræ à ſignis tuis, & ab exitu noctis & diei.* 9 *Viſitâſti terram, & irrigâſti eam, abundantiâ ditâſti eam:* 10 *quoniam flumina Dei plena ſunt aquis. Parâſti cibũ illorum, quoniam hujuſmodi eſt præparatio eorum.* *Itaque irrigentur ſulci ejus, & multiplicentur fructus ejus: & ſtillis ſuis fruatur, ac germinet.* 11

תהלים : סו

pascua Stillabunt .pinguedinem stillabunt tuæ orbitæ & :tuo bono annum Coronâsti
12 עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוֹבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן׃ יִרְעֲפוּ נְאוֹת 13
, pecore campi se Induerunt .se accingent colles exultatione & : deserti
מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה׃ לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן 14
.canent etiam ,clamabunt : frumento se operuerunt valles &
וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ־בָר יִתְרוֹעֲעוּ אַף־יָשִׁירוּ׃

PSAL. LXVI. סו

gloriam Cantate .terra omnis Deo Jubilate .cantus canticum Victori
1 לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים כָּל־הָאָרֶץ׃ זַמְּרוּ כְבוֹד־ 2
Quàm : Deo Dicite .ejus laudem ,gloriam ponite : ejus nominis
שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ׃ אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־ 3
Omnis .tui inimici te in mentientur tuæ fortitudinis multitudine in,tuis operibus terribilis
נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ יְכַחֲשׁוּ לְךָ אֹיְבֶיךָ׃ כָּל־ 4
videte & , Ite .Selah ,tuo nomini canent : tibi canent & ,tibi se incurvabunt terra
הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ וִיזַמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שִׁמְךָ סֶלָה׃ לְכוּ וּרְאוּ 5
mare Convertit .hominum filios super opere terribilis : Dei opera
מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם׃ הָפַךְ יָם 6
Dominans .ipso in lætabimur ibi : pede in transierunt flumine in : aridam in
לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בְרָגֶל שָׁם נִשְׂמְחָה־בּוֹ׃ מֹשֵׁל 7
elevent ne rebelles : speculabuntur gentes in ejus oculi ,seculo sua fortitudine in
בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה הַסּוֹרְרִים אַל־יָרִימוּ
vocem facite audire & : nostro Domino populi Benedicite .Selah , seipsos
לָמוֹ סֶלָה׃ בָּרְכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל 8
nutandum ad dedit non & : vitam in nostram animam Ponens .ejus laudis
תְּהִלָּתוֹ׃ הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט 9
.argentum excoquere secundùm nos excoxisti : Deus nos probâsti Quoniam .nostrum pedem
רַגְלֵנוּ׃ כִּי־בְחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כִּצְרָף־כָּסֶף׃ 10
fecisti Equitare .nostris lumbis in coarctationem posuisti : rete in nos Introduxisti
הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ׃ הִרְכַּבְתָּ 11 12
nos eduxisti & : aquas in & ,ignem in fumus ingressi ; nostrum caput ad hominem
אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ־בָאֵשׁ וּבַמַּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ
.mea vota tibi reddam : ascensionibus in tuam domum Ingrediar .irriguam ad
לָרְוָיָה׃ אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ נְדָרָי׃ 13
Ascensiones .mihi angustia in meũ os est locutũ & : mea labia aperuerunt Quæ
אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי בַּצַּר־לִי׃ עֹלוֹת 14
15 cum bovem faciam : arietum suffitu cum tibi ascendere faciam medullatorum
מֵחִים אַעֲלֶה־לָּךְ עִם־קְטֹרֶת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־
fecit quæ , Deum timentes omnes narrabo & ,audite , Ite .Selah , hircis
עַתּוּדִים סֶלָה׃ לְכוּ־שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה 16
.mea lingua sub est exaltatus & : clamavi meo ore ipsum Ad .meæ animæ
לְנַפְשִׁי׃ אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמַם תַּחַת לְשׁוֹנִי׃ 17
exaudivit Verè .Dominus exaudiet non ,meo corde in vidi si Iniquitatem
אָוֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי׃ אָכֵן שָׁמַע 18
non qui , Deus Benedictus .meæ orationis voce in attendit : Deus 19
אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי׃ בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־ 20
.me à suam misericordiam & , meam orationem removit
הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי׃

תרגום TARGUM.

12 אַכְלַלְתָּא שְׁנַת טוּב בִּרְכְתָךְ וְכִבְשֵׁי אוֹרְחָךְ
13 יִבְסְמוּן דִּיהֲנָא׃ יִבְסְמוּן תּוּשְׁבְּחַת מַדְבְּרָא וְדִיצָא
14 גִּלְמָתָא תִּקַּמְרָן לְהוֹן׃ יָעֲלוּן דִּכְרַיָּא עֲלֵי עָנָא
וּמֵישְׁרַיָּא יִתְחַפְּיָן עֲבוּרָא יִתְיַבְּבוּן בְּרַם יְשַׁבְּחוּן׃

סו

1 לְשַׁבָּחָא שִׁירָא תּוּשְׁבַּחְתָּא יַבִּיבוּ קֳדָם יְיָ כָּל
2 יָתְבֵי אַרְעָא׃ שַׁבַּחוּ אִיקַר שְׁמֵיהּ שַׁוּוּ אִיקָר
3 תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ׃ אֱמָרוּ קֳדָם אֱלָהָא מַה דְּחִילִין
הִנּוּן עוּבָדָךְ בִּסְגִיעֵי עוּשְׁנָךְ יְכַדְּבוּן לָךְ בַּעֲלֵי
4 דְּבָבָךְ׃ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא יִסְגְּדוּן קֳדָמָךְ וִישַׁבְּחוּן
5 לָךְ יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ לְעָלְמִין׃ אֱזִילוּ וַחֲמוֹן עוּבָדֵי
6 אֱלָהָא דְּחִיל מָרֵי תַּסְקוּפִין עַל בְּנֵי נָשָׁא׃ הֲפַךְ
יַמָּא דְסוּף לְיַבֶּשְׁתָּא בְּנַהַר יַרְדְּנָא עֲבַרוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּרַגְלֵיהוֹן אוֹבִיל יַתְהוֹן לְטוּר קוּדְשֵׁיהּ
7 תַּמָּן נֶחְדֵּי בְּמֵימְרֵיהּ׃ דְּשַׁלִּיט בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּיהּ
עַל עָלְמָא עֵינוֹי בְּעַמְמַיָּא מִסְתַּכְּלִין מְסָרְהֲבִין
8 לָא יִתְרְמוּן לְהוֹן לְעָלְמִין׃ בְּרִיכוּ עַמְמַיָּא אֱלָהִים
9 וְאַשְׁמִיעוּ קָל תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ׃ דְּמַנֵּי נַפְשָׁנָא בְּחַיֵּי
דְּעָלְמָא דְאָתֵי וְלָא מְסַר לְאוּדְעוּעָא רִגְלָנָא׃
10 אֲרוּם בְּחַנְתָּנָא אֱלָהָא אַתֵּכְתָּנָא הֵיךְ קְנָאָה
11 דְּמָתֵךְ סֵימָא׃ אֲעֶלְתָּנָא בִּמְצָדְתָא שַׁוִּיתָא
12 שׁוּשַׁלְתָּא בְחַרְצָנָא׃ אַמְאֲכַנְתָּנָא אַרְכֶּבְתָּא מָרֵי
מוּפִיתָא עַל רֵישָׁנָא דִּנְתָא יָתָנָא כְּדֵי בְנוּרָא
13 וּבְמוֹי וְאַפֶּקְתָּנָא לִרְוָחְתָא׃ אֵיעוֹל לְבֵיתָא בַּעֲלָוָן
14 אֲשַׁלֵּם לָךְ נִדְרַי׃ דִּי פְתַחוּ סִפְוָתִי וּמַלֵּל פּוּמִי
15 כַּד עָק לִי׃ עֲלָוָן שְׁמֵינִין אַסֵּיק קֳדָמָךְ עִם קְטוֹרֶת
בּוּסְמִין קָרְבַּן דִּכְרִין אַעְבֵּד תּוֹרִין עִם בַּרְחַיָּא
16 לְעָלְמִין׃ אֱזִילוּ שְׁמַעוּ וְאִשְׁתָּעֵי כָּל דְּחַלַיָּא
17 דֶּאֱלָהָא מַה דַּעֲבַד לְנַפְשִׁי׃ לְוָתֵיהּ בְּפוּמִי קְרֵיתִי
18 וְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ תְּחוֹת לִישָׁנִי׃ שְׁקַר אִין חֲמִיתִי
19 בְּלִבִּי הַאֶפְשַׁר דִּי לָא יִשְׁמַע יְיָ׃ בְּקוּשְׁטָא שְׁמַע
20 אֱלָהָא אֲצִית בְּקָל צְלוֹתִי׃ בְּרִיךְ אֱלָהָא דְּלָא
אַעְדִּי צְלוֹתִי וְטוּבֵיהּ מִנִּי׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Coronâſti annum bonitate benedictionis 12 tuæ, & itinera viæ tuæ ſtillabunt dulcedinem pinguedinis. Dulceſcent laudabilia 13 deſerti, et exultatione colles accingent ſe. Aſcendent arietes ſuper pecora, & valles, 14 cooperientur frumento : jubilabunt, certè laudem dicent.

Ad laudandum canticum [&] hymnus. 1

PSAL. LXVI.

Jubilate coram Domino omnes habitato- 2 res terræ : laudes dicite *gloriæ nominis* ejus, conſtituite gloriam laudi ejus. Dicite 3 coram Deo, Quàm timenda ſunt illa opera tua ! in multitudine fortitudinis tuæ mentientur *tibi* inimici tui. Omnes habitatores 4 terræ adorabunt coram te, & laudabunt te: laudabunt nomen tuum in æternum. Ite, vi- 5 dete opera Dei terribilis, auctoris adinventionum ſuper filios hominum. Convertit 6 mare Suph in ſiccum : per flumen Jordanis tranſierunt pedibus ſuis filii Iſrael : ducam eos ad montem *ſanctitatis ejus*, ibi lætabimur in verbo ejus. Qui poteſtatem habet 7 virtute fortitudinis ſuæ ſuper orbem, oculi ejus populos reſpiciunt: rebelles non exaltabuntur in ſeipſis in ſecula. Benedicite po- 8 puli *Deo*, & audiri facite vocem laudis ejus. Qui connumeravit animam noſtram in vi- 9 ta ſeculi venturi, nec tradidit commotioni pedes noſtros. Quoniam probâſti nos De- 10 us : conflâſti nos ſicut argentarius qui conflat argentum. Introduxiſti nos in laqueum; 11 poſuiſti catenam in lumbis noſtris. Humi- 12 liâſti nos, juſſiſti equitare auctorem *increpationis* ſuper caput noſtrum, judicâſti nos tanquam *igne* et aqua; et eduxiſti nos in latitudinem. Introibo in domũ [*tuam*] cum 13 holocauſtis, reddam tibi vota mea. Quæ 14 aperuerunt labia mea, et locutum eſt os meum dum anguſtia aderat mihi. Holocauſta 15 pinguia ſacrificabo coram te cum ſuffitu aromatico, ſacrificiáque arietum, faciam boves cum hircis ſemper. Venite audite & 16 narrabo, omnes qui timetis Deum, quid fecerit animæ meæ. Ipſum ore meo invocavi; 17 & laus ejus ſub lingua mea. Mendacium ſi 18 vidi in corde meo, nunquid num audiet Dominus? In veritate audivit Deus, exaudivit 19 vocem orationis meæ. Benedictus Dominus 20 qui non amovit orationem meam & benignitatem ſuam à me.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܒܪܟ ܟܠܝܠܐ ܕܫܢܬܐ ܒܛܝܒܘܬܟ : ܘܥܓܠܝܟ ܢܣܒܥܘܢ ܬܕܐܐ. * ܘܢܣܒܥܘܢ ܡܢ
13 ܥܡܪܐ ܕܡܕܒܪܐ : ܒܫܘܒܚܐ ܪܡܬܐ ܢܬܐܣܪܢ. * ܘܢܠܒܫܘܢ ܕܟܪܐ ܕܥܢܐ : ܘܒܩܥܬܐ
14 ܢܬܡܠܝܢ ܥܒܘܪܐ. ܘܢܪܘܙܘܢ ܘܢܫܒܚܘܢ.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܣܘ *

1 * ܠܐ ܝܕܝܥ. ܥܠ ܕܒܚܐ ܘܩܘܪܒܢܐ ܘܒܣܡܐ ܕܕܟܪܐ. ܘܪܘܚܢܐܝܬ ܩܪܐ ܠܢ ܠܥܡܡܐ ܘܠܟܪܘܙܘܬܐ.
2 ܩ̈ܠܐ ܡܒ. * ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܙܡܪܘ ܠܐܝܩܪܐ ܕܫܡܗ ܘܫܒܚܘ ܠܐܝܩܪܐ
3 ܕܬܫܒܘܚܬܗ : * ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܐ ܕܚܝܠܝܢ ܥܒܕܝܟ. ܒܣܘܓܐܐ ܕܚܝܠܟ ܢܕܓܠܘܢ
4 ܠܟ ܒܥܠܕܒܒܝܟ : * ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܢܣܓܕܘܢ ܠܟ ܘܢܙܡܪܘܢ ܠܟ. ܘܢܫܒܚܘܢ ܠܫܡܟ
5 ܠܥܠܡܝܢ : * ܙܡܪܐ * ܘܐܡܪܝܢ ܬܘ ܚܙܘ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܕܣܓܝܐܝܢ ܬܕܡܪܬܗ ܥܠ
6 ܒܢܝ ܐܢܫܐ : * ܕܗܦܟ ܝܡܐ ܠܝܒܫܐ. ܘܢܗܪܐ ܥܒܪܘ ܒܪܓܠܐ : ܬܡܢ ܢܚܕܐ ܒܗ * ܗܘ
7 ܕܫܠܝܛ ܒܚܝܠܗ ܠܥܠܡ. ܥܝܢܘܗܝ ܒܥܡܡܐ ܚܝܪܢ : ܘܡܡܪܡܪܢܐ ܠܐ ܢܬܪܘܪܒܘܢ
8 ܠܥܠܡ. * ܙܡܪܐ * * ܒܪܟܘ ܥܡܡܐ ܠܐܠܗܐ : ܘܐܫܡܥܘ ܩܠܐ ܕܬܫܒܘܚܬܗ. * ܕܣܡ ܢܦܫܢ
9 ܒܚܝܐ : ܘܠܐ ܝܗܒ ܪܓܠܢ ܠܙܘܥܐ. * ܡܛܠ ܕܢܣܝܬܢ ܐܠܗܐ ܘܒܚܪܬܢ : ܐܝܟ ܕܒܚܪܝܢ
10 ܣܐܡܐ. * ܐܥܠܬܢ ܒܡܨܝܕܬܐ ܘܣܡܬ ܐܘܠܨܢܐ ܒܚܨܝܢ : * ܘܐܪܟܒܬ ܒܪܢܫܐ ܥܠ ܪܝܫܢ.
11 ܐܥܠܬܢ ܒܢܘܪܐ ܘܒܡܝܐ ܘܐܦܩܬܢ ܠܢܘܚܐ. * ܐܥܘܠ ܠܒܝܬܟ ܒܫܘܒܚܐ ܘܐܦܪܘܥ ܠܟ
12 ܢܕܪܝ. * ܗܘ ܕܦܬܚܘ ܣܦܘܬܝ ܒܡܠܠܐ ܕܦܘܡܝ ܒܐܘܠܨܢܝ. * ܢܟܣܬܐ ܫܡܝܢܬܐ ܐܣܩ ܠܟ
13 ܥܡ ܒܣܡܐ ܕܕܟܪܐ : ܘܐܥܒܕ ܬܘܪܐ ܘܨܦܪܝܐ. * ܬܘ ܫܡܥܘ ܘܐܫܬܥܐ ܠܟܘܢ ܟܠܟܘܢ
14 ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ : ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܠܢܦܫܝ. * ܒܦܘܡܝ ܩܪܝܬܗ ܘܥܢܝܢܝ : ܘܐܪܝܡܬܗ
15 ܒܠܫܢܝ. * ܥܘܠܐ ܐܢ ܚܙܝܬ ܒܠܒܝ ܠܐ ܬܦܨܝܢܝ ܡܪܝܐ : * ܗܝܕܝܢ ܫܡܥ ܐܠܗܐ
16 ܩܠܐ ܕܒܥܘܬܝ. * ܒܪܝܟ ܗܘ
17 ܡܪܝܐ : ܕܠܐ ܐܣܠܝ ܨܠܘܬܝ ܘܛܝܒܘܬܗ ܡܢܝ.

Benedic coronæ anni bonitate tuâ, & vituli 12 tui ſaturabuntur herbâ : Et ſaturabuntur 13 pluſquam habitacula, hi qui ſunt in deſerto. Gloriâ colles accingentur, Et induentur 14 pingues ovium ; valleſque implebuntur frumento, & exultabunt atque laudabunt.

PSAL. LXVI.

Incertus. De Sacrificiis, & holocauſtis, deque ſuffitu arietum. Spiritualis ſenſus *innuit nobis vocationem Gentium, & prædicationem. Verſ.* 42. 1

Laudate Dñm univerſa terra, pſallite glo- 2 riæ nominis ejus, canite honori laudis ejus. Dicite Deo, Quàm terribilia ſunt ope- 3 ra tua! Ob multitudinē roboris tui mendaces tibi fient inimici tui : In tota terra adora- 4 bũt te, & pſallent tibi, atque laudabunt nomē tuũ in ſecula.* *Diapſal.* *Dicentque, Venite, videte opera Dei ; plurima namque ſunt mi- 5 racula ejus erga filios hominum : Qui mutavit mare in aridam, & flumen tranſierunt pe- 6 de. Ibi lætabimur in eo, Qui dominatur potentiâ ſuâ in æternum. Oculi ejus gentes con- 7 templantur : & rebelles non ſuperbient in ſeculum.* *Diapſal.** Benedicite gentes Deo, 8 & audire facite vocem laudis ejus. Qui col- 9 locavit animam noſtram in vita, & non dedit pedem noſtrum vacillationi. Quia ten- 10 tâſti nos Deus, & probâſti nos ut probant argentũ. Induxiſti nos in rete, atque poſuiſti 11 afflictionem in dorſis noſtris, Et inequitare 12 feciſti filium hominis ſuper caput noſtrum : induxiſti nos in ignem & in aquam, atque eduxiſti nos in refrigerium. Veniam ad do- 13 mum tuã cum decore, ac perſolvam tibi vota mea : Id quod aperuêre labia mea cum 14 ſermone oris mei in tribulatione. Holocau- 15 ſta pinguia attollam tibi cum ſuffitu arietum, faciamque boves & hœdos. Venite, audite, 16 & narrabo vobis, omnes ſervi Dei, quod fecit animæ meæ. Ore meo vocavi eum, & re- 17 ſpondit mihi : & exaltavi eum linguâ meâ. Iniquitatem ſi videris in corde meo, ne me 18 ſalves Domine. Tunc audivit Deus vocem 19 petitionis meæ. Benedictus Dñs qui non re- 20 pulit orationē meam & gratiam ſuam à me.

Verſio VULG. LAT.

12 Benedices coronæ anni benignitatis tuæ : & campi tui replebuntur uber- 13 tate. Pingueſcent ſpecioſa deſerti : & 14 exultatione colles accingentur. Induti ſunt arietes oviũ, & valles abundabunt frumento : clamabunt, etenim hymnum dicent.

In finem,

1 Canticum Pſalmi reſurrectionis.

LXV.

2 Jubilate Deo omnis terra, Pſalmum dicite nomini ej⁹: date gloriam laudi 3 ej⁹. Dicite Deo, Quàm terribilia ſunt opera tua, Dñe! in multitudine virtutis 4 tuæ mentientur tibi inimici tui. Omnis terra adoret te, & pſallat tibi: pſalmũ 5 dicat nomini tuo. Venite, & videte opera Dei : terribilis in conſiliis ſup 6 filios hominũ. Qui convertit mare in aridã, in flumine pertranſibunt pede: 7 ibi lætabimur in ipſo. Qui dominatur in virtute ſua in æternũ, oculi ej⁹ ſup gentes reſpiciunt : qui exaſperant, 8 non exaltentur in ſemetipſis. Benedicite gentes Deum noſtrum : & au- 9 ditam facite vocem laudis ejus, Qui poſuit animã meã ad vitã: & non dedit 10 in commotionē pedes meos. Quoniã probâſti nos, De⁹: igne nos examinâſti, 11 ſicut examinatur argentum. Induxiſti nos in laqueum, poſuiſti tribulationes 12 in dorſo noſtro : Impoſuiſti homines ſup capita noſtra. Tranſivim⁹ p ignem & aquã : & eduxiſti nos in refrigeriũ. 13 Introibo in domũ tuã in holocauſtis : 14 reddã tibi vota mea, Quæ diſtinxerunt labia mea. Et locutum eſt os meum, in 15 tribulatione mea. Holocauſta medullata offeram tibi cum incenſo arietum: 16 offerã tibi boves cum hircis. Venite, audite, & narrabo, omnes qui timetis 17 Deum, quanta fecit animæ meæ. Ad ipſũ ore meo clamavi, & exaltavi ſub 18 lingua mea. Iniquitatē ſi aſpexi in cor- 19 de meo, non exaudiet Dñs. Propterea exaudivit Deus, & attendit voci de- 20 precationis meæ. Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam, & miſericordiam ſuam à me.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp.

12 Εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πιότητος. 13 Πιανθήσονται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ περιζώσονται. 14 Ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πληθυνοῦσι σῖτον, κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.

1 Εἰς τὸ τέλος. Ὠδὴ ψαλμοῦ ἀναστάσεως. ξέ.

2 Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ, ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ. 3 Εἴπατε τῷ θεῷ, Ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου; ἐν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί 4 σου. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν τῷ ὀνόματί σου. ΔΙΑ- 5 ΨΑΛΜΑ. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. 6 Ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί. ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα 7 ἐπ' αὐτῷ, Τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραίνοντες μὴ ὑψούσθωσαν 8 ἐν ἑαυτοῖς. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως 9 αὐτοῦ, Τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωήν, καὶ μὴ 10 δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου. Ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός, ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται 11 τὸ ἀργύριον. Εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα, ἔθου 12 θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν, Ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυ- 13 χήν. Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλοκαυ- 14 τώμασιν, ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου, Ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου, καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν 15 τῇ θλίψει μου. Ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα ἀνοίσω σοι μετὰ θυμιάματος καὶ κριῶν, ποιήσω 16 σοι βόας μετὰ χιμάρων. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Δεῦτε ἀκούσατε, καὶ διηγήσομαι, πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν 17 θεόν, ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου. Πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσ- 18 σάν μου. Ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ 19 εἰσακουσάτω κύριος. Διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θε- 20 ός, προσέσχε τῇ φωνῇ τῆς προσευχῆς μου. Εὐλογητὸς ὁ θεός, ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχήν μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

12 *Benedices coronam anni benignitatis tuæ : & campi tui replebuntur ubertate.* 13 (o) [o] *Pingueſcent* (p) *montes deſerti, & exultatione colles accingentur.* 14 *Induti ſunt arietes ovium, & valles* (q) *abundabunt frumento : clamabunt, etenim hymnum dicent.*

In finem, Canticum pſalmi (a) reſurrectionis. 1

LXV.

Jubilate Deo (b) [a] *omnis terra : Pſalmum dicite nomini ejus : date* 2 *gloriam laudi ejus :* 2 *Dicite Deo,* 3 [b] *Quàm terribilia ſunt opera tua ! In multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.* 3 *Omnis* 4 *terra adoret te, &* [c] *pſallat tibi : pſalmum dicat nomini* (c) *tuo.* 4 *DIAPSALMA. Venite, & vide-* 5 *te opera* Dei : (d) *terribilis in conſiliis ſuper filios hominum.* 5 *Qui* 6 (e) *convertit mare in aridam : in flumine pertranſibunt pede. Ibi lætabimur* [d] *in ipſo,* 6 *Qui domina-* 7 *tur in virtute ſua* (f) [e] *ſeculo. Oculi ejus ſuper gentes reſpiciunt : qui* (g) *exaſperant,* [f] *non exaltentur in ſemetipſis.* 7 *DIAPSALMA. Benedicite gentes Deum noſtrum: &* 8 (h) *auditam facite vocem laudis ejus.* 8 *Qui poſuit animam meam ad* 9 *vitam : & non dedit in commotionem pedes meos.* 9 *Quoniam pro-* 10 *bâſti nos, Deus:* [g] *igniſti nos, ſicut ignitur argentum.* 10 *Induxiſti nos* 11 *in laqueum, poſuiſti tribulationes* [h] *in dorſo noſtro :* [i] *Impoſui-* 12 *ſti homines ſuper capita noſtra.* 11 *Tranſivimus per ignem, & aquam : & eduxiſti nos in refrigerium.* 12 *Introibo in domum tuam in* 13 *holocauſtis ; reddam tibi vota mea, Quæ* [k] *diſtinxerunt labia mea ;* 14 13 *et loquutum eſt os meum in tribulatione mea.* 14 *Holocauſta* [l] *me-* 15 *dullata offeram tibi* [m] *cum* (i) *incenſo, & arietibus,* (k) *faciam tibi boves cum hircis.* 15 *DIAPSALMA. Venite, audite, & narrabo, omnes* 16 *qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ.* 16 *Ad* (l) *ipſum ore meo clamavi, et exaltavi ſub lingua mea.* 17 *Iniquitatem* 17 18 *ſi* [n] *aſpexi in corde meo ; non* (m) *exaudiat Dominus.* 18 *Propterea exaudivit* (n) *me* 19 *Deus: attendit voci orationis meæ.* 19 *Benedictus Deus, qui non* [o] *amovit orationem* 20 *meam,* [p] *& miſericordiam ſuam à me.*

Verſio ÆTHIOPICA.

12 ወትባርክ፡ አክሊለ፡ ዓመተ፡ ምሕረትከ፡፡ ወ 12
ይጸግቡ፡ ጠለተ፡ ገደም፡፡ ወይረውዩ፡ አድ 13
13 ባረ፡ በድው፡ ወይትሐሠዩ፡ አውግር፡ ወይቀን
ቱ፡፡ ወይለብሱ፡ አብሕርተ፡ አባግዕ፡፡ ወ 14
14 ቈላትኒ፡ ይመልኡ፡ ሠርናየ፡፡ ይጸርሑ፡ እን
ዘ፡ ይሴብሑ፡፡
ፍጻሜ፡ ማኅሌት፡ መዝሙር፡ ዘትንሣኤ፡፡
1 ኀዩ፡ የብቡ፡ ለእግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ ምድ 1
ር፡፡ ወዘምሩ፡ ለስሙ፡ ሀቡ፡ አኰቴተ፡ ለስብሐ
ቲሁ፡፡ በልዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ግሩም፡ 2
ግብርከ፡፡ እንዘ፡ ብዙኅ፡ ኃይልከ፡ ሐሰውከ፡ ጸ
ላእትከ፡፡ ኵሉ፡ ምድር፡ ትሰግድ፡ ወትገ 3
ኒ፡ ለከ፡፡ ወትዜምር፡ ለስምከ፡፡ ንዑ፡ ወት 4
ርአዩ፡ ግብሮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ግሩም፡ ምክ
ሩ፡ እምእጓለ፡ እመሕያው፡፡ ዘይረስዮ፡ 5
ለባሕር፡ የብሰ፡፡ ወበተከዚ፡ የኀልፉ፡ በእግር፡፡
ወበህየ፡ ንትፌሣሕ፡ ኅቡረ፡፡ ዘይኴንን፡ በ 6
ኃይሉ፡ ዘለዓለም፡፡ ወአዕይንቲሁኒ፡ ኀበ፡ አሕ
ዛብ፡ ይኔጽሩ፡፡ አለ፡ ታአምሩ፡ ኢታዕብዩ፡ ርእ
ሰክሙ፡፡ ባርክዎ፡ አሕዛብ፡ ለአምላክነ፡፡ 7
ወአጽምዑ፡ ቃለ፡ ስብሐቲሁ፡፡ ዘአንበረ፡ 8
ለነፍስየ፡ ውስተ፡ ሕይወት፡፡ ወኢይሁበኒ፡ ሁከ
ተ፡ ለእገሪየ፡፡ እስመ፡ አመከርከነ፡ እግዚ 9
አ፡፡ ወፈተንከነ፡ ከመ፡ ይፈትንዎ፡ ለብሩር፡፡
ወአባአከነ፡ ውስተ፡ መሥገርት፡፡ ወአንበርከ 10
ነ፡ ሕማመ፡ ቅድሜነ፡፡ ወአጽአንከ፡ ሰብአ፡ ዲ
በ፡ አርእስቲነ፡፡ አኃለፍከነ፡ ማእከለ፡ እ 11
ሳት፡ ወማይ፡፡ ወአውፃእከነ፡ ውስተ፡ ዕረፍ
ት፡፡ እበውእ፡ ቤተከ፡ ምስለ፡ መባእየ፡፡ ወ 12
እሁብ፡ ብፅዓትየ፡ ዘነበብኩ፡ በአፉየ፡፡ ዘ 13
እቤ፡ በከናፍርየ፡ እም፡ መንደቤየ፡፡ መሥዋ 14
ዕተ፡ ንጹሐ፡ ዘአልቦ፡ ነውረ፡፡ አበውእ፡ ለከ፡ ዕ
ጣነ፡ ምስለ፡ ሐራጊት፡፡ እሠውዕ፡ ለከ፡ አልህ
ምተ፡ ወአጣሌ፡፡ ንዑ፡ ስምዑኒ፡ ወእንግ 15
ርክሙ፡፡ ኵልክሙ፡ እለ፡ ተፈርህዎ፡ ለእግዚአ
ብሔር፡፡ መጠነ፡ ገብረ፡ ሎቱ፡ ለነፍስየ፡፡ ዘ 16
ጸራኅኩ፡ ኀቤሁ፡ በአፉየ፡ ወከላሕኩ፡ በልሳን
የ፡፡ እመሰ፡ ዐመፃ፡ ይሬኢ፡ ውስተ፡ ልብየ፡፡ 17
ኢይሰምዐኒ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወበእንተ 18
ዝ፡ ሰምዐኒ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወአጽምአኒ፡
ቃለ፡ ስእለትየ፡፡ ይትባረክ፡ እግዚአብሔ 19
ር፡ ዘኢከልአኒ፡ ጸሎትየ፡፡ ወኢያርሐቀ፡ ሣህ
ሎ፡ እምኔየ፡፡

INTERP. ÆTH. [o] Et irrigabuntur montes *PSAL. LXV.* [a] in omni terra : [b] Terribile eſt opus tuum: Ad multitudinem [c] confitebitur tibi : [d] ſimul. Qui [e] qui in æternum. [f] ne exaltetis vosmetipſos. [g] & nos examinâſti, ſicut examinatur argentum. [h] in conſpectu noſtro : [i] Equitare feciſti homines [k] locutus ſum ore meo ; quæ dixi labiis meis in [l] pura & quæ ſine macula [m] incenſum cum arietibus, offeram tibi [n] aſpexit in corde meo ; non exaudiet [o] repulit [p] nec amovit miſericordiam

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * باركت اكليل السنة بصلاحك * وتمتلي بقاعك من الدسم * وتدسم جبال البرية * وتنطق
13 14 الاكام بالقوة * وتكتسي كباش الغنم شحما * والاودية تكثر القمح فيصرخون ويباركون * اللليلويا *
1 * المزمور الخامس والستون * لداود تسبحة وعن القيامة * وهو لط * استيخن *
2 3 * هللوا لله يا جميع الارض * رتلوا اسمه واعطوا مجدا لتسبحته * قولوا لله ما ارهب اعمالك من
4 كثرة اياتك تجحدها اعداؤك * فلتسجد لك الارض جميعها * وليرتلوا لك وليرتلوا اسمك *
5 6 * تعالوا فانظروا اعمال الله * المرهوب في ارائه اكثر من بني البشر * الذي قلب البحر يبسا *
7 يعبرون النهر بارجلهم * هناك سنفرح به * الذي يسود الدهر بقدرته * عيناه الى الامم
8 تنظران * المغضبون لا يرتفعون في ذاتهم * باركوا الاهنا ايها الامم * واسمعوا صوت تسبحته *
9 10 * الذي وضع نفسي في الحياة * ومنع من الزلل رجلي * لانك امتحنتنا يا الله وسبكتنا كما
11 12 تسبك الفضة * ادخلتنا في الفخ * جعلت الشدائد على ظهورنا * اركبت الناس على رؤوسنا *
13 اجزتنا في النار والماء * واخرجتنا الى الراحة * سادخل الى بيتك بمحرقات * واوفيك نذوري *
14 15 * التي نطقت بها شفتاي * وتكلم بها فمي في شدتي * اقدم لك محرقات شحم بغير عظم * مع
16 بخور وكباش * اقدم لك بقرا وجداء * تعالوا اسمعوا فاخبركم يا كل من يخاف من الله جميع ما
17 18 صنع بنفسي * صرخت اليه بفمي * ورفعت لساني كثيرا * اني كنت رايت في قلبي
19 20 ظلما * فلا يسمع الرب مني * لذلك استجاب الله لي * والتفت الى صوت طلبتي * تبارك الله
الذي لم يبعد صلاتي * ولا رحمته عني * اللليلويا *

Benedixiſti coronæ anni ex bonitate tua, 12 *& implebuntur campi tui fertilitate, Et* 13 *pingueſcent montes deſerti, & proferent colles fortitudinem. Et induentur arie-* 14 *tes ovium pinguedine, & valles abundè producent frumentum ; quapropter clamabunt ac benedicent. Alleluja.*

PSAL. LXV.

Davidis. Laudatio, & de Reſur- 1 rectionē. Verſus 39.

Canite Deo, O univerſa terra : canite 2 *nomini ejus, & referte gloriam laudi ejus. Dicite Deo, Quàm terribilia ſunt* 3 *opera tua propter multitudinem prodigiorum tuorum !* nihilominus *negant ea inimici tui. Adoret te terra univerſa, &* 4 *pſallant tibi, & pſallant nomini tuo. Ve-* 5 *nite, & videte* opera Dei *terribilis in ſententiis ſuis pluſquam filii hominum : Qui* 6 *convertit mare in aridam. Tranſibunt flumen pedibus ſuis ; ibi lætabitur in eo. Qui dominatur ſeculo in potentia ſua :* 7 *oculi ejus in gentes reſpiciunt. Irritatores non extollentur in ſemetipſis. Benedicite* 8 *Deum noſtrum, O gentes, & audire facite vocem laudis ejus. Qui poſuit ani-* 9 *mam meam in vita, & prohibuit lapſu pedes meos. Quoniam probâſti nos, O* 10 *Deus, & fudiſti nos quemadmodum funditur argentum. Introduxiſti nos in la-* 11 *queum, poſuiſti tribulationes ſuper terga noſtra. Equitare feciſti homines ſuper ca-* 12 *pita noſtra : Traduxiſti nos per ignem, & aquam, & eduxiſti nos ad requiem. Introibo in domum tuam cum holocau-* 13 *ſtis, & reddam tibi vota mea. Quæ pro-* 14 *nuntiaverunt labia mea, & locutum eſt os meum in anguſtia mea : Offeram tibi holocauſta pinguedinis ſine oſſe, cum thure* 15 *& arietibus : offeram tibi boves & hædos. Venite, audite, & narrabo vobis, O* 16 *quicunque timetis Deum, quicquid fecit in anima mea. Clamavi ad ipſum ore meo,* 17 *& exaltavi linguam meam admodùm. Si* 18 *aſpexi in corde meo ſcelus, non audiet me Dominus. Propterea exaudivit Deus* 19 *me, converſus eſt ad vocem petitionis meæ. Benedicatur Deus qui non amovit* 20 *orationem meam, neque miſericordiam ſuam à me. Alleluja.*

תהלים : סז סח

PSAL. LXVII. סז

bis benedicat &,nostri misereatur Deus .cantici cantus Neghinoth in Victori
1 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃ אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ 2
omnibus in : tuam viam terra in sciendum Ad .Selah ,nobiscum suas facies illuminet
3 יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃ לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־
tibi confiteantur : Deus populi tibi Confiteantur .tuam salutem gentibus
4 גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ
populos judicabis quoniam ,gentes ovent & ,Lætentur .ipsi omnes populi
5 עַמִּים כֻּלָּם׃ יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים
populi tibi Confiteantur .Selah ,eos duces terram in gentes & : æquitate
6 מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃ יוֹדוּךָ עַמִּים
: suum germen dedit Terra .ipsi omnes populi tibi confiteantur : Deus
7 אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ
eum metuant & : Deus nobis Benedicat .noster Deus ,Deus nobis benedicat
8 יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ
.terræ fines omnes
כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ׃

PSAL. LXVIII. סח

dispergantur ,Deus Exurgat .cantici cantus David ipsi Victori
1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃ יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ 2
; propelles ,fumum propelli Ut .ejus faciebus à eum habentes odio fugiant & :ejus inimici
3 אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו׃ כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תִּנְדֹּף
.Dei faciebus à impii peribunt ; ignis faciebus à ceram liquefieri ut
כְּהִמֵּס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ יֹאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃
.lætitia in gaudebunt & ,Dei facies ad exultabunt ,lætabuntur justi Et
4 וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעַלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ בְשִׂמְחָה׃
Jah in ,cœlis supremis in equitantem exaltate ,ejus nomini canite ,Deo Cantate
5 שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ
: viduarum judex & ,pupillorum Pater .ejus facies ad exultate & ,ejus nomen
6 שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת
,domo in unicos habitare faciens Deus .suæ sanctitatis habitaculo in Deus
7 אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃ אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה
.siccum habitaverunt rebelles veruntamen : compedibus in vinctos educens
מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃
.Selah ,solitudine in te incedere in : tui populi facies ad te egrediendo in ,Deus
8 אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן סֶלָה׃
; Sinai hic Dei faciebus à distillaverunt cœli etiam ,tremuit Terra
9 אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה סִינַי
fecisti elevare munificentiarum Pluviam .Israel Dei ,Dei faciebus à
10 מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף
tua Societas .eam confirmasti tu ,confectam labore & ,tuam hæreditatem ; Deus
11 אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ׃ חַיָּתְךָ
dabit Dominus .Deus pauperi tua bonitate in parabis : ea in habitaverunt
12 יָשְׁבוּ־בָהּ תָּכִין בְּטוֹבָתְךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים׃ אֲדֹנָי יִתֶּן־
,fugiebant exercituum Reges .multus exercitus annunciatricum : sermonem
13 אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב׃ מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן
.spolium dividebat domus habitatio & : fugiebant
יִדֹּדוּן וּנְוַת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל׃

תרגום TARGUM.

סז

1 לשבחא בנגינתא תושבחתא ושירתא: 2 אלהא
יחוס עלנא ויברכננא ינהר זיו אנפוי עמנא
לעלמין: 3 להודעא בארעא אורחך בכל עממיא
פורקנך: 4 יודון קדמך עממיא אלהא יודון קדמך
עממיא כולהון: 5 יחדון וידוצון אומיא ארום תדין
עמיא בתירוצא ואומיא בארעא תדברנון
לעלמין: 6 יודון קדמך עמיא אלהא יודון קדמך
עמיא כולהון: 7 ארעא יהבת אבה יברך יתן
אלהא אלהנא: 8 יברך יתן אלהא וידחלון יתיה
כל סיפי ארעא:

סח

1 לשבחא לדוד תושבחא ושירא: 2 יקום אלהא
יתבדרון בעלי דבבוי ויערקון סנאוי מן קדמוי:
3 היכמה דשקיף תננא ישקפון היכמה די יתמסי
שעוא מן קדם אשא יהובדון רשיעיא מן קדם
אלהא: 4 וצדיקיא יחדון וידוצון קדם יי ויחדון
בחדוא: 5 שבחו קדם אלהא שבחו שום יקריה
קלסון ליתב על כורסיה יקריה בערבות יה
שמיה וביעו קדמוי: 6 אבוהון דיתמי ודינהון
דארמלן אלהא במדור בית שכינת קודשיה:
7 אלהא די מזוג זוגים יחידאין לבר זונא כחדא
דאפיק בית ישראל דהוון אסירין במצרים על
עובדיהון דאבהתהון כשרין בפומבי ברם פרעה
ומשריתיה דסריבו לשלחותהון שרון צחיחין:
8 אלהא כד נפקתא בעמודא דעננא ובעמודא
דאשתא קדם עמך כד טיילתא במדברא דישימון
לעלמין: 9 כד יהבתא אוריתא לעמך ארעא
אתרגישת לחוד שמיא אטיפו טלא מן קדם יי
דין סיני סליק תנניה כתננא דאתונא מן קדם
10 דאתגלי עלוי יי אלהא דישראל: כד שמעו בית
ישראל ית קל גבורתך פרחו נפשיהון מן יד
אחתתא עליהון טלין דתחיותא ומטרין דרעוא
ארימתא אלהא על אחסנתך וכנשתא
11 דאשתלהיית את אתקינתא: חיתך אתיבתא בה
אתקינתא משריית מלאכיא לאוטבא לעניייא
12 דאלהא: יי יהב פתגמי אוריתא לעמיה ברם משה ואהרן מבשרין מימר אלהא לחילות רבא דישראל: מלכותא
13 עם חיליהון אטלטלו מן פלטריהון וחכימיא אטלטלו מן מדעיהון וכנשתא דישראל מפלגא עדאה מן שמיא:

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Ad laudandum in fidium pulsatione hymnus 1
& canticum.

PSAL. LXVII.

DEus misereatur nostri, & benedicat nobis: 2
lucere faciat splendorē faciei suæ nobiscum
semper. Ut innotescat in terra via tua; 3
in omnibus populis redemptio tua. Confitebuntur 4
coram te populi Deus; confitebuntur
coram te gentes omnes. Lætabuntur & 5
gaudebunt gentes, quoniā judicabis populos
in *rectitudine*, & gentes in terra duces in
æternū. Confitebuntur corā te populi Deus, 6
confitebuntur coram te gentes omnes. Terra 7
dedit fructum suum: benedicat nobis Deus,
Deus noster. Benedicat nobis Deus, & timeant 8
eum omnes fines terræ.

Ad laudandū *Davidi* hymnus & canticū. 1

PSAL. LXVIII.

EXurgat Deus, dispergantur inimici ejus, 2
& fugiant odientes eum à facie ipsius. Sicut 3
propellitur fumus, propellantur; & sicut liquescit
cera ab aspectu ignis, sic pereant improbi
ab aspectu Dei. Et justi lætabuntur & 4
exultabunt corā Deo, & lætabūtur in lætitia.
Laudate corā Deo, laudes dicite nomini gloriæ 5
ejꝰ: extollite sedentē sup sedē gloriæ *suæ*
in nono cœlo, JAH est nomen ejus, & lætamini
corā eo. Pater est orphanorū & judex 6
viduarum, Deus in habitaculo domus sanctæ
suæ majestatis. Deus est qui copulat conjugia 7
unica cum filio legitimo simul; qui eduxit
domū Israel qui erant ligati in Ægypto; propter
opera patrū suorū recta in pompa: Pharao
autē & exercitus ejus, qui pertinaces fuerunt
ad dimittendos illos, inhabitant siccum.
Deus cùm egredereris in columna nubis, & 8
in columna ignis ante populū tuū, cùm perambulares
in deserto solitudinis in æternum.
Quando dabas legem populo tuo, terra mota 9
est, insuper *cœli* stillaverunt *rore* à conspectu
Dñi; hic est Sinai: ascendebat fumus ejꝰ sicut
fumus fornacis, propterea quòd *manifestatus*
est super illū *Dominus Deus* Israel. *Quando* 10
audiverunt domus Israel vocem potentiæ tuæ,
defecerūt animi ipsorū; statim demisisti super
eos rores vivificationis, & pluvias spontaneas
projecisti Deꝰ super hæreditatē tuā, & Ecclesiam
laborantē tu erexisti. Vivificationē tuā 11
collocâsti in ea, præparâsti exercitꝰ *angelorū,*
ut benefaceres pauperibꝰ Dei. *Dominꝰ* dedit 12
verba legis populo suo; verùm Mosseh &
Aharon evangelizabant verbū Dei *exercitui*
magno Israelis. Reges cum exercitibus suis 13
migraverunt de prætoriis suis, & sapientes
dimoti sunt à scientia sua; & congregatio
Israelis dividebat prædam de cœlis.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * ܡܙܡܘܪܐ ܕܣܘ * ܠܐ ܝܕܝܥ ܡܢ ܐܡܪܗ. ܗܘ ܡܙܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܥܡܐ ܟܕ ܡܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܠܕܘܝܕ ܒܢܗܪܐ
ܕܝܘܪܕܢܢ. ܠܢ ܕܝܢ ܪܡܙ ܒܗ ܢܒܝܘܬܐ ܥܠ ܩܪܝܢܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܥܠ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܫܠܝܚܐ. ܘܥܠ ܕܝܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ. ܝܗ
2 * ܐܠܗܢ ܢܪܚܡ ܥܠܝܢ ܘܢܒܪܟܢ. ܘܢܢܗܪ ܐܦܘܗܝ ܥܠܝܢ. * ܙܡܝܪܬܐ *
3 * ܕܢܕܥ ܒܐܪܥܐ ܐܘܪܚܬܗ: ܘܒܝܬ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܦܘܪܩܢܗ. * ܢܘܕܘܢ ܠܟ ܥܡܡܐ ܐܠܗܐ: ܢܘܕܘܢ
4
5 ܠܟ ܥܡܡܐ ܟܠܗܘܢ. * ܢܚܕܘܢ ܘܢܫܒܚܘܢ ܡܠܟܘܬܐ: ܡܛܠ ܕܕܐܢ ܐܢܬ ܥܡܡܐ ܒܬܪܝܨܘܬܐ.
6 ܘܡܠܟܘܬܐ ܡܕܒܪ ܐܢܬ ܒܐܪܥܐ: * ܙܡܝܪܬܐ * ܢܘܕܘܢ ܠܟ ܥܡܡܐ ܐܠܗܐ. ܢܘܕܘܢ ܠܟ ܥܡܡܐ
7
8 ܟܠܗܘܢ: * ܐܪܥܐ ܝܗܒܬ ܦܐܪܝܗ. ܢܒܪܟܢ ܐܠܗܐ ܐܠܗܢ * ܘܢܒܪܟܢ ܐܠܗܐ: ܘܢܕܚܠܘܢ
ܡܢܗ ܟܠܗܘܢ ܣܘܦܝ ܐܪܥܐ. * ܬܫܒܘܚܬܐ ܘܫܘܪܝ ܡܣܩܬܐ * ܡܙܡܘܪܐ ܕܣܙ *

1 * ܕܕܘܝܕ. ܟܕ ܐܬܛܝܒܘ ܡܠܟܐ ܠܡܩܪܒ ܥܡܗ. ܘܬܘܒ ܢܒܝܘܬܐ ܥܠ ܡܕܒܪܢܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܥܠ
2 ܩܪܝܢܐ ܕܥܡܡܐ ܠܗܝܡܢܘܬܐ. ܡܒ. * ܢܩܘܡ ܐܠܗܐ ܘܢܬܒܕܪܘܢ ܟܠܗܘܢ
3 ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. ܘܢܥܪܩܘܢ ܣܢܐܘܗܝ ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܘܗܝ: * ܐܝܟ ܕܥܒܪ ܬܢܢܐ ܢܥܒܪܘܢ.
4 ܘܐܝܟ ܕܡܬܦܫܪ ܫܥܘܐ ܡܢ ܩܕܡ ܢܘܪܐ: ܢܐܒܕܘܢ ܥܘܠܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. * ܘܙܕܝܩܐ ܢܚܕܘܢ
5 ܘܢܬܚܝܠܘܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ: ܘܢܬܒܣܡܘܢ ܒܒܣܝܡܘܬܗ. * ܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܘܙܡܪܘ ܠܫܡܗ:
6 ܫܒܚܘ ܠܡܢ ܕܪܟܝܒ ܥܠ ܡܥܪܒܐ: ܡܪܝܐ ܫܡܗ. * ܐܬܚܝܠܘ ܩܕܡ ܐܒܘܗܘܢ ܕܝܬܡܐ: ܘܕܝܢܐ ܕܐܪܡܠܬܐ.
7 ܐܠܗܐ ܒܡܕܝܪܗ ܩܕܝܫܐ: * ܐܠܗܐ ܡܘܬܒ ܝܚܝܕܝܐ ܒܒܝܬܐ: ܘܡܦܩ ܐܣܝܪܐ ܒܟܘܫܪܐ:
ܘܡܪܝܕܐ ܢܥܡܪܘܢ ܒܩܒܪܐ. * ܐܠܗܐ ܟܕ ܢܦܩܬ ܩܕܡ ܥܡܟ: ܘܟܕ ܥܒܪܬ ܒܐܫܝܡܘܢ.
9 ܐܪܥܐ ܐܙܕܘܥܬ * ܙܡܝܪܬܐ * ܘܐܦ ܫܡܝܐ ܢܛܦܘ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܗܢܐ ܛܘܪܐ ܕܣܝܢܝ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ
10 ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܡܛܪܐ ܕܨܒܝܢܐ ܐܦܪܫܬ ܐܠܗܐ ܠܝܪܬܘܬܟ: ܘܐܬܟܪܗܬ ܘܐܢܬ ܫܟܠܠܬܗ.
11 * ܚܝܘܬܟ ܥܡܪܘ ܒܗ: ܘܐܬܩܝܦܘ ܒܛܝܒܘܬܟ ܡܣܟܢܐ ܐܠܗܐ. * ܡܪܝܐ ܢܬܠ ܡܠܬܐ ܠܡܣܒܪܢܘܬܐ ܒܚܝܠܐ ܪܒܐ.
12
13 ܡܠܟܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܢܬܟܢܫܘܢ: ܘܫܘܦܪܐ ܕܒܝܬܟ ܢܦܠܓ ܒܙܬܐ.

PSAL. LXVII.

Incertum quis eum ediderit. Canebat illū 1
populus quū traducerent Davidem per flumē
Jordanē. Nobis autē innuit in eo prophetiā de
vocatione Gentium, & prædicatione Apostolorum,
deque judiciis Domini. Vers. 15.

DEus noster misereatur nostrî, benedicat 2
nobis, & illustret vultū suū erga nos:
Diapsal. Ut cognoscamꝰ in terra vias ejus, 3
& inter omnes gentes salutē ipsius. Confiteantur 4
tibi populi Deꝰ, confiteantur tibi populi
omnes. Lætentur & laudē dicāt regna, 5
quòd judices populos rectè, & regna gubernes
in terra. * *Diapsalma.* * Confiteantur 6
tibi populi Deus, confiteantur tibi populi
omnes. Terra dedit fructus suos. Benedicat 7
nos Deus, Deus noster; Etiam benedicat 8
nos Deus noster: ac metuant eū omnes fines
terræ. *Laus, & initium gradûs.*

PSAL. LXVIII.

Davidis. Quum parârunt se reges ad bellandum 1
contra eum. Item Prophetia de dispensatione
Christi, deque vocatione Gentium ad fidem. Vers. 42.

EXurgat Deꝰ & dissipentur omnes inimici 2
ejus, & fugiāt osores ejꝰ à conspectu ipsius.
Quemadmodū evanescit fumꝰ, evanescāt: 3
& sicut liquefit cera à conspectu ignis, pereant
impii à conspectu Dei. Justi autē gaudeant 4
& confortentur corā Deo, atq; lætentur
in suavitate ejus. Canite Deo, & laudate nomen 5
ejus: glorificate eum qui inequitat occasum,
Dñs est nomē ejus. Corroboramini
corā Patre orphanorū et judice viduarū. Deꝰ 6
in habitaculo suo sancto: Deus sedere facit 7
unicū in domo: & educit vinctos cum prosperitate;
rebelles autē habitabunt in sepulchris.
Deus quando egressus es ante populū 8
tuū, & quū transivisti per Asimun, Terra tremuit, 9
* *Diapsal.* * etiā cœli distillaverunt à
conspectu Dei: iste mons Sinai à conspectu
Dei, Dei Israel. Pluviam voti concessisti 10
Deus hæreditati tuæ: ægrotavit, at tu confirmâsti
eam: At animalia tua habitârunt in ea; 11
roborâsti gratiā tuā pauperes Deus. Dominus 12
suppeditabit verbum Evangelii virtute magnâ. 13
Reges exercituum congregabuntur, &
pulchritudo domûs tuæ dividet spolia.

Versio VULG. LAT.

In finem,
1 In hymnis, Psalmus cantici
David. LXVI.
2 DEus misereatur nostri, & benedicat nobis: illuminet vultum suum sup
3 nos, & misereatur nostri. Ut cognoscamus in terra viā tuā, in omnibus gentibus
4 salutare tuum. Confiteantur tibi
populi, Deus: confiteantur tibi populi
5 omnes. Lætentur & exultent gentes:
quoniam judicas populos in æquitate, &
6 gentes in terra dirigis. Confiteantur
tibi populi, Deus: confiteantur tibi populi
7 omnes: Terra dedit fructum suum.
8 Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat
nos Deus: & metuant eum
omnes fines terræ.

In finem,
1 Psalmus Cantici ipsi David.
LXVII.
2 EXurgat Deus, & dissipentur inimici ejus: & fugiant qui oderunt eum,
3 à facie ejus. Sicut deficit fumus, deficiant:
sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant
4 peccatores à facie Dei. Et justi
epulentur, & exultent in conspectu Dei:
5 & delectentur in lætitia. Cantate Deo,
psalmum dicite nomini ejus: iter facite
ei, qui ascendit super occasum: Dñs nomen
illi. Exultate in conspectu ejus,
6 turbabuntur à facie ejus, Patris orphanorum,
& judicis viduarum. Deus in
7 loco sancto suo: Deus qui inhabitare
facit unius moris in domo: Qui educit
vinctos in fortitudine, similiter eos qui
exasperant, qui habitant in sepulchris.
8 Deus, cùm egredereris in conspectu populi
9 tui, cùm pertrâsires in deserto: Terra
mota est, etenim cœli distillaverunt
à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel.
10 Pluviam voluntariam segregabis, Deus,
hæreditati tuæ: & infirmata est, tu verò
11 perfecisti eam. Animalia tua habitabunt
in ea: parâsti in dulcedine tua
12 pauperi, Deus. Dominus dabit verbum
13 evangelizantibus, virtute multâ. Rex
virtutū dilecti dilecti: & speciei domûs
dividere spolia.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

1 Εἰς τὸ τέλος, Ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.
ξϛ'.
2 Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς,
ἐπιφάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
3 Τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, ἐν πᾶσιν ἔθνεσι
4 τὸ σωτήριόν σου. Ἐξομολογησάσθωσάν σοι
λαοὶ ὁ Θεός, ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
5 Εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν ἔθνη, ὅτι κρινεῖς
λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
6 ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ
ὁ Θεός, ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
7 Γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ
8 Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, Εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ Θεός, καὶ
φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.

1 Εἰς τὸ τέλος, Τῷ Δαυΐδ ψαλμὸς ᾠδῆς.
ξζ'.
2 Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν οἱ μισοῦντες αὐτὸν ἀπὸ
3 προσώπου αὐτοῦ. Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλειπέτωσαν·
ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως
ἀπόλοιντο οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ.
4 Καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν· ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον
5 τοῦ Θεοῦ, τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ. Ἄσατε
τῷ Θεῷ, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁδοποιήσατε
τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν, Κύριος ὄνομα αὐτῷ,
καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ. ταραχθήσονται ἀπὸ
6 προσώπου αὐτοῦ, Τοῦ πατρὸς τῶν ὀρφανῶν, καὶ κριτοῦ
7 τῶν χηρῶν, ὁ Θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς
κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ, ἐξάγων πεπεδημένους
ἐν ἀνδρείᾳ· ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας,
8 τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις. Ὁ Θεός, ἐν τῷ
ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν
9 σε τὴν ἔρημον· ΔΙΑΨΑΛΜΑ· Γῆ ἐσείσθη,
καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ
10 τοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ. Βροχὴν
ἑκούσιον ἀφοριεῖς ὁ Θεὸς τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε,
11 σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν. Τὰ ζῷά σου κατοικοῦσιν
ἐν αὐτῇ, ἡτοίμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου τῷ
12 πτωχῷ. Ὁ Θεὸς Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις
13 δυνάμει πολλῇ, Ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων
τοῦ ἀγαπητοῦ, τοῦ ἀγαπητοῦ, καὶ ὡραιότητι τοῦ οἴκου
διελέσθαι σκῦλα.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transf. LAT.

In finem, In hymnis(a) [a] Psalmus ipsi David. *LXVI.* 1
1 *DEus misereatur nostrî, & benedicat nos: illuminet vultum* 2
suum (b) super nos. [b]. DIAPSALMA. 2 *[c] Ad (c) cognoscendum* 3
in terra viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum.
3 *Confiteantur tibi populi, Deus:* 4
confiteantur tibi populi omnes.
4 *Letentur & exultent gentes:* 5
quoniam (d) judicabis populos in æquitate, & gentes in terra diriges. DIAPSALMA. 5 *Confiteantur* 6
tibi populi, Deus: confiteantur tibi populi omnes: Terra 7
dedit fructum suum. 6 *Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat nos Deus: &* 8
metuant eum omnes fines terræ.

In finem, Ipsi David Psalmus cantici. *LXVII.* 1
1 *EXurgat (a) Deus, & dissipentur inimici ejus: & fugiant,* 2
qui oderunt eum, à facie ejus.
2 *Sicut deficit fumus, deficiant:* 3
sicut liquefit cera à facie ignis;
sic pereant (b) peccatores à facie
Dei. 3 *Et justi (c) lætentur, ex-* 4
ultent in conspectu Dei: delectentur in lætitia. 4 *Cantate Deo,* 5
psallite nomini ejus: (d) iter facite ei, qui ascendit super occasum:
(e) Dominus nomen illi.
5 *Et exultate in conspectu ejus:*
turbabuntur à facie ejus, Patris 6
orphanorum, & judicis viduarum. 6 *(f) Deus in loco sancto*
suo. Deus inhabitare facit [a] unius 7
(g) moris in domo. 7 *Qui educit vinctos in fortitudine. Similiter*
eos qui (h) exasperant,
qui habitant in sepulchru. 8 *De-* 8
us, (i) cùm egredereris in conspectu [b] populi tui, cùm (k)
pertransires desertum: DIAPSALMA. 9 *Terra mota est: etenim* 9
cœli distillaverunt à facie
Dei (l) Sinai, à facie Dei Israel. 10 *Pluviam voluntariam segregabis,*
Deus, hæreditati tuæ: & 10
infirmata (m) est: tu verò [c] perfecisti eam. 11 *Animalia tua in-* 11
habitabunt in ea: parâsti in dulcedine tua (n) pauperi. 12 *Deus (o) Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute* 12
multâ: 13 *Rex virtutum (p) dilecti, dilecti, & [d] speciei domûs dividere spolia.* 13

Versio ÆTHIOPICA.

ፍጻሜ፡ስብሐት፡መዝሙር፡ማኅሌት፡፡
፷፮ እግዚአብሔር ፡ ይበርከነ ፡ ወይሣሀለ 1
ነ፡፡ወያርኢ፡ገጾ፡ላዕሌነ፡ወንሕዮ፡፡=፡ ከ 2
መ ፡ ናእምር ፡ በምድር ፡ ፍኖተከ፡፡ወበኵ
ሉ፡አሕዛብ፡አድኅኖተከ፡፡=፡ ይገንዩ፡ለ 3
ከ፡አሕዛብ፡እግዚኦ፡፡ይገንዩ፡ ለከ፡ አሕዛ
ብ፡ኵሉሙ፡፡=፡ ይትፈሥሑ፡ወይትሐሠ 4
ዩ፡ አሕዛብ፡፡እስመ ፡ ትኴንኖሙ፡ ለአሕዛ
ብ ፡ በርትዕ፡፡ወትመርሖሙ፡ ለአሕዛብ፡ በ
ምድር፡፡=፡ ይገንዩ፡ለከ፡አሕዛብ፡እግዚ 5
ኦ፡፡ይገንዩ፡ ለከ፡ አሕዛብ ፡ ኵሉሙ፡፡ም
ድርኒ፡ ወሀበት፡ ፍሬሃ፡፡=፡ ወይባርከነ፡እ 6
ግዚአብሔር ፡ አምላክነ ፡፡ ወይባርከነ፡ እ
ግዚአብሔር ፡፡ ወይፍርህዎ ፡ ኵሉሙ፡አ
ጽናፈ፡ምድር፡፡=፡
ፍጻሜ፡ዘዳዊት፡መዝሙር፡ማኅሌት፡፡
፷፯ ይትነሣእ፡እግዚአብሔር፡ወይዘረው፡ 1
ፀሩ፡፡ወይጕዩ ፡ ጸላእቱ ፡ እምቅድመ ፡ ገ
ጹ፡፡=፡ ከመ፡የኀልቅ፡ጢስ፡ከማሁ፡የኀል 2
ቁ፡፡ወከመ፡ ይትመሰው፡ሰምዕ፡እምቅድመ፡
ገጸ፡እሳት፡፡ከማሁ ፡ ይትሐጐሉ ፡ ኃጥአን፡
እምቅድመ፡ገጹ፡ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወ 3
ጻድቃንሰ፡ ይትፈሥሑ፡፡ወይትሐሠዩ ፡ በቅ
ድመ፡ እግዚአብሔር፡፡ወይትፈሥሑ፡ በሐ
ሤት፡፡=፡ ሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወ 4
ዘምሩ፡ለስሙ፡፡ፍኖተ፡ ግበሩ ፡ ለዘ፡ዐርገ፡
እንተ፡ዐረብ፡እግዚአብሔር፡ስሙ፡፡=፡ ወ 5
ተፈሥሑ፡ በቅድሜሁ፡፡ወይደነግፁ፡ እም
ቅድመ፡ገጹ፡፡አብ፡ለእጓለ፡ ማውታ፡ መኰ
ንኖን፡ ለአቤራት፡፡=፡ እግዚአብሔር፡ ው 6
ስተ፡ ቤተ፡ መቅደሱ፡፡እግዚአብሔር፡የኀድ
ሮሙ፡ለባሕታዊያን፡ውስተ፡ቤቱ፡፡=፡ ወያ 7
ወፅኦሙ ፡ ለሙቁሐን፡ በኀይሉ፡፡ከማሁ፡ ለ
መራርያን ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ መቃብ
ር፡፡=፡ እግዚኦ ፡ አመ ፡ ወፃእከ፡ቅድመ፡ 8
ኵሉ፡ ሕዝብከ፡፡ወአመ፡ እንተ ፡ ገደም፡
ኀለፍከ፡፡=፡ ምድርኒ ፡ አድለቅለቀት፡ወ 9
ሰማያት ፡ አንጠብጠቡ፡፡እምቅድመ ፡ ገጹ፡
ለአምላከ፡ሲና፡፡እምቅድመ፡ ገጹ፡ ለአም
ላከ፡እስራኤል፡፡=፡ ዝናመ፡ፈቃዱ፡ዘፈለ 10
ጠ፡እግዚአብሔር ፡ ለርስትከ፡፡እመኒ፡ ደከ
ሙ፡አንተ፡ታጸንዖ፡፡=፡ እንስሳከ፡የኀድር፡ 11
ውስቴቱ፡፡ወአስተደሎከ ፡ ለነዳያን፡በኂሩት
ከ፡ እግዚኦ፡፡=፡ እግዚአብሔር ፡ ይሁብ 12
ሙ፡ቃለ፡ለእለ፡ይዜንው፡ኀይለ፡ብዙኀ፡፡=፡
ንጉሠ፡ ኀያላን፡ ለፍቁሩ፡፡ለፍቁሩ፡ወለስነ፡ 13
ቤትከ፡ተካፈልነ፡ምህርከ፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. LXVI.* [a] Psalmus cantici. [b] & vivamus. [c] Ut cognoscamus in *PSAL. LXVII.* [a] solitarios in domo. [b] omnis populi [c] confirmâsti eam. [d] decori
domûs tuæ divides nobis spolia.

Versio *ARABICA*. cum Interpretatione *LATINA*.

1 * المزمور السادس والستون * لداود في التسابيح * وعدده * يه * استيكن *
2 3 * الله يتراءف علينا ويباركنا * يجلي وجهه علينا ويرحمنا * لنعرف في الارض سبلك * وفي
4 5 جميع الامم خلاصك * فلتعترف لك الشعوب يا الله * ولتشكرك جميع الشعوب * ولتفرح
6 الامم ويبتهجوا * لانك تحكم في الشعوب بالاستقامة * وتهدي الامم في الارض * فلتعترف
7 8 لك الشعوب يا الله * ولتشكرك الشعوب جميعها * الارض اعطت ثمرها * باركنا الله * الله الهنا
يباركنا فلتخشاه جميع اقطار الارض * الليلويا * * المزمور السابع والستون *
1 * لداود تسبحة * وعدده * ف * استيكن *
2 3 * يقوم الله ولتتفرق اعداوه وليهرب من وجهه كل مبغضيه * وليضمحلوا كما يضمحل
4 الدخان * وكما يذوب الشمع قدام النار * كذلك تهلك الخطاة من قدام الله * وليفرح
5 الصديقون * ويستبشروا امام الله وليفرحوا فرحا * سبحوا الله ورتلوا اسمه * يسروا طريق
6 الرب الراكب على المغارب الرب اسمه * فليبتهجوا امامه وليضطربوا من وجهه * لانه ابو
7 الايتام * وقاضي الارامل * الله في مكان قدسه * الله يسكن ذوي الخلق الواحد في بيت * ويطلق
8 المقيدين بقوة * كذلك المردة الساكنين في القبور * اللهم حين جزت امام شعبك * اذ عبرت في
9 البرية * تزلزلت الارض * والسموات قطرت من عند الله * في جبل سينا * من وجه اله اسرائيل *
10 11 * سقيت يا الله لميراثك مطر الرضي * مرضت وانت جبرتها * اسكنت فيها حيوانك * اعددت
12 13 للمساكين بصلاحك يا الله * الرب يعطي المبشرين كلاما بقوة عظيمة * ملك القوات هو
المحبوب * وفي بهاء بيت الحبيب يقسم الغنايم *

PSAL. LXVI.

Davidis, de laudationibus. Et numerus vers. 15. 1

DEus propitietur nobis, & benedicat 2
nos: oriri faciat vultū suū super
nos, & misereatur nostri. Ut cognoscamus 3
in terra semitas tuas, & in omnibus gentibus
salutem tuā. Confiteantur tibi po- 4
puli, O Deus, & gratias agant tibi omnes
populi: Et lætentur gentes ac jubilent; 5
quia tu judicas inter populos cum æquitate,
& dirigis gentes in terra. Confiteantur 6
tibi populi, O Deus, & gratias agant
tibi populi omnes. Terra dedit fructum 7
suum: benedixit nos Deus. Deus, Deus 8
noster benedicet nobis: quarè formident
eum universi fines terræ. Alleluja.

PSAL. LXVII.

Davidis, laudatio. Et numerus 1
vers. 80.

EXurgat Deus, & dissipentur inimici 2
ejus, & fugiant à facie ejus omnes
osores ipsius. Et evanescant quemadmo- 3
dū evanescit fumus, & quemadmodum
liquescit cera corā igne, sic pereant peccatores
à conspectu Dei. At gaudeant ju- 4
sti & exhilarentur ante Deum, & exultent
exultatione. Laudate Deum & psal- 5
lite nomini ejus, facilem reddite viā Domini
equitantis super occasus, Dominus
nomen ejus. Itaque exhilarentur coram
eo, & conturbentur à facie ipsius: Quo- 6
niam ipse est pater orphanorum, & judex
viduarū. Deus est in loco sanctitatis suæ:
Deus inhabitare facit habentes morem 7
eundem in domo, & dimittit vinctos cū
potentia, similiter rebelles habitantes in
sepulchris. Deus, quando transîsti ante 8
populum tuum, quum præteriisti per desertum,
Tremefacta est terra, & cæli 9
distillaverunt à conspectu Dei in montem
Sinai, à conspectu Dei Israel. Po- 10
tâsti O Deus, hæreditatem tuam pluviâ
oblectationis: infirmata est, & tu resarsisti
eam. Habitare fecisti in ea animalia 11
tua: disposuisti pauperibus ex bonitate
tua, O Deus. Dominus dabit evangeli- 12
zantibus sermonem cum virtute magna.
Rex virtutum ipse est dilectus, & in 13
splendore domûs dilecti dividet spolia.

תהלים : סח

14 אִם־תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ׃
15 בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן׃
16 הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן׃
17 לָמָּה תְּרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃
18 רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן אֲדֹנָי בָם סִינַי בַּקֹּדֶשׁ׃
19 עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶּׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן יָהּ אֱלֹהִים׃
20 בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃
21 הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת וְלֵיהוִה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת׃
22 אַךְ־אֱלֹהִים יִמְחַץ רֹאשׁ אֹיְבָיו קָדְקֹד שֵׂעָר מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו׃
23 אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת יָם׃
24 לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֹיְבִים מִנֵּהוּ׃
25 רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ׃
26 קִדְּמוּ שָׁרִים אַחַר נֹגְנִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תּוֹפֵפוֹת׃
27 בְּמַקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדֹנָי מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל׃
28 שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבֻלוּן שָׂרֵי נַפְתָּלִי׃
29 צִוָּה אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ׃
30 מֵהֵיכָלֶךָ עַל־יְרוּשָׁלִָם לְךָ יוֹבִילוּ מְלָכִים שָׁי׃

TARGUM. תרגום

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Si vos reges *impii* dormitis inter aulæa, Eccleſia Iſraelis quæ ſimilis eſt columbæ, cooperta nubibus gloriæ, dividit prædam Ægyptiorū, argentū repurgatum & arculas plenas obrizo puriſſimo. 14
Quando extendit manus ſuas in oratione ſuper mare, Omnipotens proſtravit regna; *&* propter eam *refrixit* gehenna ſicut nix; eripuit eam de umbra mortis. 15
Mons *Moria, locus ubi adoraverunt patres antiqui coram Domino, electus eſt ad ædificationem domus ſanctuarii, & mons Sinai ad dandam legem*; mons Baſan, *mons Tabor et Carmel repudiati ſunt, factus eſt ipſis collis* ſicut mons Baſan. 16
Dixit Deus, Quare ſubſilitis montes excelſi? *haud placitū eſt mihi dare legem ſuper montibus altis & ſuperciliosis*; ecce mons Sinai humilis eſt: deſideravit Verbum Dei collocare *ſuper eum* majeſtatē ſuam, quinetiam *Dominus* in cœlis cœlorū habitabit in perpetuum. 17
Currus Dei binæ myriades ignis ardentis, duo millia angelorū ducunt illos: majeſtas Dñi quieſcit ſuper illos ſuper montem Sinai in ſanctitate. 18
Aſcendiſti firmamentum *Moſſeh propheta*: captivam duxiſti captivitatem: docuiſti verba Legis, dediſti dona filiis hominum: at ſuper rebelles proſelytos qui revertuntur *reſipiſcentia*, quieſcit majeſtas gloriæ Domini. 19
Benedictus Dominus qui ſingulis diebus onerat nos; addens præcepta ſuper præcepta; fortis qui eſt redemptio noſtra & auxilium noſtrum in æternum. 20
Deus noſtra fortitudo, & redemptio, & à conſpectu Domini concertant in impios mors & exitus animæ in ſuffocationē. 21
Verùm Deus confringet caput inimicorum ſuorū, evellet capillos viri ambulantis in flagitiis ſuis. 22
[*De*] juſtis qui mortui ſunt & devorati à feris ſylveſtribus, dixit Dñs; De Baſan reducam, reducā juſtos qui ſunt ſuffocati in profundo maris. 23
Ut videant vindictam *improbi*: intingant pedes ſuos in ſanguine occiſorum; linguæ ferarum ſylveſtriū impinguescant de adipe illorū: de inimicis ſuis iiſdem ſatientur. 24
Viderunt domus Iſrael inceſſum Majeſtatis tuæ ſuper mare Deus, dicentes; Inceſſus Dei regnantis ſuper univerſum orbem in ſanctitate. 25
Prævenerunt & dixerunt canticum poſt Moſſeh, & Aharon qui modulabantur ante eos, in medio mulierum juſtarum cum Maria, tympana pulſantium. 26
In medio eccleſiarum benedicite Deum, exaltate Dominum fœtus in viſceribus matrum ſuarum de ſemine Iſrael. 27
Ibi erat Binjamin minor inter tribus *qui primò deſcendit in mare, propterea accepit regnum* ab initio: & poſt eos deſcenderunt principes Jehuda, *obruerunt ipſos* tribus lapidibus; & *acceperunt principatum poſt eos*: principes Zebulon fuerunt negotiatores *eorum, principes* Neptali *fuerunt robuſti eorum*. 28
Præcipe Deus fortitudine tua; fortis eſto Deus, habita in hac domo ſanctuarii, quam feciſti nobis. 29
A templo tuo accipies ſacrificia ſuper Jeruſalem, [*ubi*] majeſtas tua quieſcit, *ex palatiis ſuis* tibi offerent reges munera. 30

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Si dormieritis inter ſcobes, alæ columbæ contectæ argento, plumæque ejus auro puriſſimo. 14
* *Diapſal.* * Cùm ſegregâſſet Deus Regem: ninxit ipſo in Selmon Monte Dei. 15
Montes Baiſan, montes Ghebenjā, Montes Baiſan: 16
Quid cupitis montes Gheheniā? montem quem elegit ſibi Deus ad degendum in eo, Dominus inhabitabit in ſeculum. 17
Equitavit Deus cum myriadibus & cum millibus exercitûs: Dominus cum eis eſt, Sinai in ſanctitate ejus. 18

* *Sectio* *

Aſcendiſti in altum, & cepiſti captivitatem, & largitus es dona hominibus: atque etiam rebelles non habitabunt coram Deo. 19
Benedictus Dominus per ſingulos dies, qui elegit nos hæreditatem ſuam: * *Diapſalma* * 20
De° redemptor noſter, Deus ſervator noſter; Dominus Deus, Dominus mortis & evaſionis. 21
Veruntamen Deus abſcindet caput hoſtium ſuorum, & vertices capilli eorum qui ambulant in peccatis ſuis. 22
Dixit Dominus, E dentibus educam, & reducam ex profundis maris; 23
Nam intingetur pes tuus ſanguine, & lingua canum tuorum ex inimicis tuis. 24
Viderunt greſſus tuos Deus, greſſus Dei mei regiſque mei ſancti. 25
Præceſſerunt magnates, dein pſallentes, inter puellas pulſantes tympana Turmatim. 26
Benedictus Dominus Deus de fontibus Iſraelis. 27
Ibi Benjamin parvulus in tranquillitate, proceres Judha & principes eorum, proceres Zabolon, magnates Nephtali. 28
Impera Deus robori tuo, & conforta Deus hoc quod parâſti nobis. 29
De templo tuo ad Hieruſalem tibi afferent Reges munera. 30

Verſio VULG. LAT.

14 Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & poſteriora
15 dorſi ejus in pallore auri. Dum diſcernit Cœleſtis reges ſuper eam, nive dealba-
16 buntur in Selmon: Mons Dei, mons pinguis. Mons coagulatus, mons pin-
17 guis: Ut quid ſuſpicamini montes coagulatos? Mons, in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo: etenim
18 Dominus habitabit in finem. Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: Dominus in eis in
19 Sina in Sancto. Aſcendiſti in altum, cepiſti captivitatem: accepiſti dona in hominibus: Etenim non credentes, in-
20 habitare Dominum Deum. Benedictus Dominus die quotidié: proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium
21 noſtrorum. Deus noſter, Deus ſalvos faciendi: & Domini Domini exitus
22 mortis. Veruntamen Deus confringet capita inimicorum ſuorum: verticem capilli perambulantium in delictis ſuis.
23 Dixit Dominus; Ex Baſan convertam,
24 convertā in profundū maris: Ut intingatur pes tuus in ſanguine: lingua canū
25 tuorum ex inimicis, ab ipſo. Viderunt ingreſſus tuos, Deus, ingreſſus Dei mei;
26 regis mei qui eſt in Sancto. Prævenerunt principes conjuncti pſallentibus, in medio juvencularum tympaniſtriarū.
27 In eccleſiis benedicite Deo Domino,
28 de fontibus Iſrael. Ibi Benjamin adoleſcentulus, in mentis exceſſu. Principes Juda, duces eorum: principes
29 Zabulon, principes Nephthali. Manda, Deus, virtuti tuæ: confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis.
30 A templo tuo in Jeruſalem, tibi offerent reges munera.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

14 Ἐὰν κοιμηθῆτε ἀναμέσον τῶν κλήρων, πτέρυγες περιστερᾶς περιηργυρωμέναι, καὶ τὰ μετάφρενα
15 αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου. Ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς, χιονωθή-
16 σονται ἐν Σελμών. Ὄρος τοῦ Θεοῦ ὄρος πῖον,
17 ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον. Ἱνατί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ· καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκη-
18 νώσει εἰς τέλος. Τὸ ἅρμα τοῦ Θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων, κύριος ἐν αὐτοῖς
19 ἐν Σινᾷ ἐν τῷ ἁγίῳ. Ἀναβὰς εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν· ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώπῳ, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντες τοῦ κατασκηνῶσαι.
20 Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητὸς, εὐλογητὸς κύριος ἡμέραν καθ' ἡμέραν, καὶ κατευοδώσει ἡμῖν ὁ Θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
21 Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου
22 αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου. Πλὴν ὁ Θεὸς συνθλάσει κεφαλὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ, κορυφὴν τριχὸς
23 διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν. Εἶπε κύριος, Ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω, ἐπιστρέψω ἐν βυ-
24 θοῖς θαλάσσης. Ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν αἵματι, ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχ-
25 θρῶν παρ' αὐτοῦ. Ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου ὁ Θεὸς, αἱ πορεῖαι τοῦ Θεοῦ μου τοῦ βασιλέως
26 τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ. Προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενοι ψαλλόντων, ἐν μέσῳ νεανίδων τυμπανι-
27 στριῶν. Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεὸν,
28 τὸν κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ. Ἐκεῖ Βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει, ἄρχοντες Ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν, ἄρχοντες Ζαβουλὼν, ἄρχον-
29 τες Νεφθαλί. Ἔντειλαι ὁ Θεὸς τῇ δυνάμει σου, δυνάμωσον ὁ Θεὸς τοῦτο, ὃ κατ-
30 ηρτίσω ἐν ἡμῖν. Ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

14 Si [e] *dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, &* (q) *poſteriora dorſi ejus* [f] *in* (r) *viriditate auri.* 15 *Dum* [g] *diſcernit* (ſ) *Cœleſtis reges ſuper eam,* [h] *nive dealbabuntur in* (t) *Selmon. Mons Dei, mons pinguis;* 16 *mons* (u) *coagulatus, mons pinguis: ut quid* (x) [i] *ſuſpicamini montes coagulatos?* 17 *Mons, in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo: etenim Dominus inhabitabit in finem.* 18 *Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: Domin° in eis, in Sina, in Sancto.* 19 (y) [k] *Aſcendens in altū captivâſti captivitatem,* [l] *accepiſti dona in homine:* 20 [m] *etenim* (z) *non credentes inhabitare. Domin° Deus benedictus,* 21 *benedictus Dñs de die in diem: proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium noſtrorum.* 22 *DIAPSALMA. Deus noſter, Deus ſalvos faciendi, & Domini exitus mortis.* 23 *Veruntamen Deus confringet capita inimicorum ſuorum,* (aa) *verticem capilli perambulantium in delictis ſuis.* 24 *Dixit Dominus,* [n] *Ex Baſan* (bb) *convertam: convertam in* (cc) *profundis maris.* 25 *Ut* (dd) *intingatur pes tuus in ſanguine, lingua canum tuorum* [o] *ex inimicis ab ipſo.* 26 *Viſi* (ee) *ſunt ingreſſus tui, Deus: ingreſſus Dei mei, regis, qui eſt in Sancto.* 27 *Prævenerunt principes* (ff) *conjuncti pſallentibus in medio juvencularum tympaniſtriarum.* 28 *In eccleſiis benedicite Deum,* [p] *Dominum de fontibus Iſrael.* 29 *Ibi Benjamin adoleſcentior* [q] *in* (gg) *ecſtaſi:* 30 *principes Juda, duces eorum: principes Zabulon, principes Nephthali.* 31 *Manda, Deus,* (hh) *virtuti tuæ; confirma hoc Deus,* (ii) *quod* [r] *perfeciſti in nobis.* 32 [ſ] *A templo tuo in Hieruſalem, tibi offerent reges munera.* 30

Verſio ÆTHIOPICA.

እሞ፤ ፡ ቤትክሙ ፡ ማእከለ ፡ መዋርስ 14
14 ት፡፡ ክንፈ ፡ ርግብ ፡ በብሩር ፡ ዘገቡ
ር፡፡ ወገበዋቲሃ ፡ በኅመልሚለ ፡ ወር
ቅ፡፡=፡ እመ ፡ አዘዘ ፡ ሰማያዊ ፡ ንጉ 15
15 ሠ፡ሳዕሌሃ፡፡ በረድ ፡ ይዘንም ፡ ላዕለ፡
ሰልሞን፡፡ ደብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ደብር፡
ጥሉል፡፡=፡ ደብረ ፡ ርጉዕ፡ ወደብር ፡ ጥሉ 16
16 ል፡፡ ለምንት ፡ ይትነሠሉ ፡ አድባር ፡ ርጉ
17 ዓን፡፡=፡ ደብረ ፡ ዘሠምረ ፡ እግዚአብሔ 17
ር ፡ የኀድር ፡ ውስቴታ፡፡ እስመ ፡ የኀድር፡
እግዚአብሔር ፡ ለዝሉፉ፡፡=፡ ሰረገላቲ 18
ሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እምእልፊት ፡ አእ
ላፍ ፡ ፍሡሐን ፡፡ እግዚአብሔር ፡ ውስቴቶ
18 ሙ ፡ በሲና ፡ መቅደሱ፡፡=፡ ዐረገ ፡ ውስተ፡ 19
አርያም ፡ ፄዊወከ ፡ ፄዋ፡፡ ወወሀብከ፡
19 ጸጋከ ፡ ለእጓለ ፡ እመሕያው፡፡=፡ እስመ፡ 20
ይክሕዱ ፡ ከመ ፡ ይኅድሩ፡፡ እግዚአብሔ
ር ፡ አምላክ ፡ ቡሩክ፡፡=፡ ይትባረክ፡ እ 21
20 ግዚአብሔር ፡ በኵሉ ፡ መዋዕል፡፡ ይረድ
እነ ፡ አምላክነ ፡ ወመድኃኒነ፡፡=፡ አም 22
ላክነሰ ፡ አምላክ ፡ አድኅኖ፡፡ ወፍናዊ
21 ሁ፤ ፡ ለሞት፡ ዘእግዚአብሔር፡ውእቱ፡፡=፡
ወባሕቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይሰብር ፡ አርእ 23
22 ስተ ፡ ጸላእቱ፡፡ ወበከተማ ፡ ሠዕርቶሙ፡
የሐውር ፡ ጌጋዮሙ፡፡=፡ ይቤ ፡ እግዚአብ 24
ሔር ፡ ወፂእየ ፡ እገብእ፡፡ ወእትመየጥ ፡ እ
ንተ ፡ ቀላየ ፡ ባሕር፡፡=፡ ከመ ፡ ይሠሪይ፡ 25
23 እገሪከ ፡ በደም፡፡ ልሳነ ፡ ከለባቲከ ፡ ላዕ
24 ለ ፡ ጸላእቱ፡፡=፡ አስተርአየ ፡ ፍናዊከ፡ 26
እግዚኦ፡፡ ፍናዊሁ፡ ለአምላኪየ፡ ለንጉሥ፡
ዘውስተ ፡ መቅደሱ፡፡=፡ በጽሑ ፡ መላእክ 27
25 ት ፡ ወበሙ ፡ መዘምራን፡፡ ማእከለ፡ ደናግ
ል፡ ዘባጥያተ ፡ ከበሮ፡፡=፡ በማኅበ 28
26 ር ፡ ባርክዎ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወ
ለአምላክነ ፡ በአንቅዕተ ፡ እስራኤል፡፡=፡ 29
ህየ ፡ ብንያም ፡ ወሬዛ ፡ በኀይሉ፡፡=፡ መ 30
27 ላእክተ ፡ ይሁደ ፡ ወመሳፍንቲሆሙ፡፡
መላእክተ ፡ ዛቢሎን ፡ መላእክተ ፡ ንፍታ
28 ሌም፡፡=፡ አዝዝ፡እግዚኦ፡በኀይልከ፡፡ ወአ 31
ጽንዕ፡እግዚኦ፡ለዝንቱ፡ ዘሠራዕከ፡ለነ፡፡=፡
ውስተ፡ጽርሕከ፡ዘኢየሩሳሌም፡፡ ለከ፡ያመ 32
29 ጽኡ፡ነገሥት፡አምኃ፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. [e] manſeritis in medio hæredum, [f] in pallore [g] ordinavit [h] nivem pluet ſuper Salmon. [i] elevamini montes coagulati? [k] Aſcendit in [l] dediſti dona tua [m] quoniā abnegabunt ut inhabitent Dominū Deū benedictum. Benedictus ſit Deus per ſingulos dies: auxiliabitur nobis Deus noſter & Salvator noſter. [n] Emigrationem meā reſtituā: & convertā per abyſſum maris. [o] adverſus inimicos ejus. [p] et Dominum noſtrum [q] in fortitudine ſua: [r] ordināſti nobis. [ſ] In templo tuo quod Hieroſolymis eſt,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * إن نمتم في وسط السهل فثم أجنحة حمامة مفضضة * ومنكباها بصفرة الذهب الخالص
15 16 * عندما قسم السماوي عليها ملوكا * يبيضون مثل الثلج في صلمون * جبل الله
17 الجبل الدسم * الجبل الجبن السمين * لماذا تظنون جبالا جبنة * الجبل الذي شاء الله
18 سكنه * وإن الرب يحل فيه إلى الانقضاء * مراكب الله مضاعفة الربوات خصيبة الألوف *
19 الله فيهم في سينا مقدسة * صعدت إلى العلا وسبيت سبيا * وأعطيت الناس مواهب * والمردة لا
20 تثبت أمام الرب * الرب مبارك الرب الإله مبارك * الرب يوما فيوما * إله خلاصنا يسهل
21 سبيلنا لنا * إلهنا هو إله الخلاص * ربنا منجينا * الله ربنا * وللرب الرب مخارج الموت
22 23 * لكن الله يرض رؤوس أعدائه * وهام الرؤوس الذين يمشون في خطاياهم * قال الرب
24 أنا أخرج من بين الأسنة * وأرجع من عمق البحار * لكي تنصبغ رجلك بالدم * والسن
25 26 كلابك من أعدائك * رأوا آثارك يا إلهي * آثار إلهي الملك القدوس * بكرت الرؤساء
27 مقرنين إلى المرتلين * بين الفتيات الدفافات * باركوا الله في الكنائس * الرب في
28 ينابيع إسرائيل * هناك بنيامين الصغير في طمأنينته * رؤساء يهوذا ومدبروهم * رؤساء
29 30 زابلون * رؤساء نفتاليم * اللهم مر بعونك * وأيد اللهم هذا الذي صنعته لنا * في هيكلك
المقدس بيروشليم * تأتيك الملوك بالقرابين *

Si dormieritis in medio planitiei, illic alæ columbæ deargentatæ, & humeri ejus in pallore auri puriſſimi. 14
Quando diviſit Cœleſtis ſuper eam reges, albeſcent inſtar nivis in Selmon. 15
Mons Dei, mons eſt ille pinguis, mons inquam condenſus, uber. 16
Quarè imaginamini montes condenſos? montem, quem voluit Deus, inhabitabit: & quidem Dominus requieſcet in eo ad finem uſque. 17
Currus Dei multiplices ſunt myriadibus, abundantes millibus: Deus in ipſis, in Sinai ſanctitas ejus. 18
Aſcendit in altum, & captivavit captivitatem, & dedit hominibus dona; & rebelles non perſiſtent coram Domino. 19
Dominus ſit benedictus, Dominus Deus benedictus, Dominus per ſingulos dies. Deus ſalutis noſtræ complanabit viam noſtram nobis. 20
Deus noſter eſt Deus ſalvator, Deus noſter eſt redemptor noſter, Deus Dominus noſter: & Domini, Domini inquam exitus mortis. 21
Verùm Deus contundet capita inimicorum ſuorum, & vertices capitum eorum qui ambulant in peccatis ſuis. 22
Dixit Dominus, Ego educam è medio cuſpidum, & reducam de profunditate marium. 23
Quatenus intingantur pedes tui ſanguine, & linguæ canum tuorum ex inimicis tuis. 24
Viderunt veſtigia tua, O Deus meus, veſtigia Dei mei Regis ſancti. 25
Prævenerunt diluculò principes comitati pſallibus inter puellas tympanizantes. 26
Benedicite Deum in Eccleſiis, Dominum in fontibus Iſrael. 27
Ibi Benjamin exiguus in ſecuritate ſua, principes Judæ & gubernatores eorum, principes Zabulon, principes Nephthalim. 28
Deus, præcipe per potentiam tuam: & confirma Deus, hoc quod feciſti nobis. 29
In templo tuo ſancto, in Jeruſalem; venient ad te reges cum muneribus. 30

תהלים : סט

תרגום TARGUM.

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Increpa exercit⁹ peccatorũ; confringe illos ſicut cannã, congregationẽ *fortiũ*, qui confidunt in vitulis idolis gentiũ: beneplacitũ ej⁹ eſt in populis, qui ſtudent mente [*ſuæ*] in lege multò puriori argẽto: diſſipavit gentes quæ prœliũ committere volunt. Venient filii Cham *magnates* de Ægypto ut fiant proſelyti; filii Chus current ut expandant manus ſuas in oratione coram *Deo*. Regna *terræ* laudate coram *Domino*, cantate Dño in æternũ: Sedenti ſup thronũ *ſuum* in cœlis cœlorũ à principio: ipſe in verbo ſuo dat voce ſua vocem ſpiritus prophetiæ *prophetis*. Date gloriam *fortitudinis* Deo, qui eſt ſuper Iſrael: celſitudo & fortitudo ejus in cœlis. Terribilis es tu Deus à domo ſanctuarii tui, fortis Iſrael: ipſe dat fortitudinem & robur populo ſuo. Benedictus Deus. 31 32 33 34 35 36

Ad laudandum ſuper *captivitate Sanhedrin* per manum Davidis. 1

PSAL. LXIX.

REdime me Deus, quia prævenerunt caſtra peccatorum, adeò ut coarctârint me ſicut aquæ, quæ uſq; ad animã pertigerunt. Demerſus ſum *in captivitate* tanquam in *aquis* profundi, nec fuit conſiſtendi locus: perveni ad profunda fortitudinis cohortis impiorũ; et rex *impi⁹* captivũ me abduxit. Laſſat⁹ ſum dum clamarẽ, ſiccatũ eſt guttur meũ, conſumpti ſunt oculi mei *ab expectando* Deo meo. Multiplicati ſunt pluſquã capilli capitis mei, inimici mei ſine cauſa; roborati ſunt trucidatores mei, inimici mei teſtes mendaces: quæ non rapui, ob teſtimoniũ *veſtrũ* tunc reſtitũ. De⁹ tu nôſti ſtultitiã meã; & ſlagitia mea à cõſpectu tuo non ſunt abſcondita. Non erubeſcant in me qui ſperant in te, & non confundantur in me, qui quærunt doctrinam à te, Deus Iſrael. Quoniam propter te ſuſtinui opprobrium; cooperuit pudor faciẽ meam. Extraneus reputatus ſum apud fratres meos, & veluti filius populorum filiis matris meæ. Quoniam zelus domus ſanctitatis [*tuæ*] conſumpſit me, & vituperia impiorum qui vituperant te, dum participia faciunt idola ſua gloriæ tuæ, ceciderunt ſuper me. Et deflevi in jejunio *animæ meæ*, & fuit pietas mea in opprobrium mihi. Et poſui pro veſtimento meo ſaccos, & fui illis in proverbiũ. Loquẽtur adverſũ me ſedẽtes in porta in domo anguli, & cantilena eorũ ero, qui vadunt bibitum ſiceram in domo cauponaria. Et ego orationem meam coram te [*effundo*] Dñe in tempore beneplaciti: Deus propter multitudinẽ bonitatis tuæ exaudi me in veritate redemptionis tuæ. 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Increpa feram arundinis, cœtum juvencorum, vitulos populorum obductos argento: 31
Diſſipa gentes quæ volunt bella. Venient legati ex Ægypto, & Æthiopia dabit manum 32
Deo. **Diapſal.** Regna terræ glorificate Deũ: 33
canite Dño. Qui equitat in cœlis cœli; ex 34
Oriente edidit vocẽ ſuã, vocẽ validã. Date 35
laudem Deo, & Iſraeli ſummũ dec⁹: nam fortitudo ejus in cœlis cœli. Formidabilis es 36
Deus de ſanctuario tuo: Deus Iſraelis ipſe dabit vires & robur populo ſuo. Benedictus Deus.

PSAL. LXIX.

Davidis. Ad literam Quum clanxit Semù filius Bochri buccinã, & deſtitit populus ab eundo poſt Davidem. Diciturq; Prophetia de his quæ paſſus eſt Chriſtus: & reprobatione Judæorum. Verſ. 42. 1

LIbera me Deus, quoniã devenerunt aquæ 2
uſque ad animã: Demerſus ſum in præ- 3
cipitium profundiſſimũ, in quo non eſt locus conſiſtendi. Ingreſſus ſum profundũ aquarũ, & vorago demerſit me. Feſſus ſum ob clamo- 4
rem meũ, et raucedine laboravit guttur meũ, & defecerunt oculi mei expectãdo Deũ meũ.
Multiplicati ſunt pluſquã capilli capitis mei 5
hoſtes mei gratuiti, & creverunt præ oſſibus meis inimici mei falſiloqui; id quod minimè
extorſerã reddebã. Deus tu nôſti deliria mea, 6
& peccata mea te non latuerunt. Non con- 7
fundantur in me qui ſperant in te Dñe Deus potentiſſime: & ne erubeſcãt in me qui quæ-
runt te Deus Iſrael. Propter te accepi inju- 8
riã, & operuit pudor vultũ meũ: Et extra- 9
neus factus ſum fratrib⁹ meis, atq; peregrin⁹
filiis matris meæ; Quoniã zelus domûs tuæ 10
comedit me, & probrũ improperantiũ tibi
recidit in me. Et humiliavi animã meã je- 11
junio, & factus ſum illis ludibrio. Feci ve- 12
ſtimentũ meũ ciliciũ, & factus ſum illis fabula. Et cogitaverunt de me qui ſedent in porta, cogitârunt etiam de me qui bibunt ſi-
ceram; Ego verò oravi coram te Dñe tem- 13
pore accepto. De⁹ pro multitudine bonitatis 14
tuæ exaudi me: et pro multitudine ſalutis tuæ

Verſio VULG. LAT.

31 Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorũ: ut excludant eos, qui probati ſunt argento.
32 Diſſipa gentes, quæ bella volunt: Venient legati ex Ægypto: Æthiopia
33 præveniet man⁹ ejus Deo. Regna terræ, cantate Deo: pſallite Dño: pſal-
34 lite Deo, Qui aſcendit ſup cœlũ cœli, ad Orientẽ. Ecce dabit voci ſuæ vo-
35 cem virtutis, Date gloriã Deo ſuper Iſrael, magnificentia ejus, & virt⁹ ejus
36 in nubibus. Mirabilis De⁹ in ſanctis ſuis, Deus Iſrael ipſe dabit virtutem & fortitudinem plebi ſuæ: Benedictus Deus.

1 In finem, pro iis qui commutabuntur, David. LXVIII.

2 SAlvũ me fac, Deus: quoniã intraverunt aquæ uſque ad animam meam.
3 Infixus ſum in limo profundi: & non eſt ſubſtantia. Veni in altitudinẽ ma-
4 ris: & tempeſtas demerſit me. Laboravi clamans, raucæ factæ ſunt fauces meæ: defecerunt oculi mei, dum ſpe-
5 ro in Deũ meũ. Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei injuſtè: quæ non
6 rapui, tunc exolvebã. Deus, tu ſcis inſipientiã meã: & delicta mea à te non
7 ſunt abſcondita. Non erubeſcant in me qui exſpectant te, Dñe, Dñe virtutum. Non confundantur ſup me qui quærũt
8 te, De⁹ Iſrael. Quoniã propter te ſuſtinui opprobriũ: operuit confuſio fa-
9 ciem meã. Extraneus fact⁹ ſum fratrib⁹ meis, & peregrin⁹ filiis matris meæ.
10 Quoniã zel⁹ dom⁹ tuæ comẽdit me: & opprobria exprobrantiũ tibi, ceciderunt ſup me. Et operui in jejunio ani-
11 mam meã; & factũ eſt in opprobrium
12 mihi. Et poſui veſtimentũ meũ ciliciũ:
13 & fact⁹ ſum illis in parabolã. Adverſùm me loquebantur qui ſedebant in porta: & in me pſallebant qui bibe-
14 bant vinũ. Ego verò orationẽ meã ad te, Dñe: temp⁹ beneplaciti, Deus. In multitudine miſericordiæ tuæ exaudi me, in veritate ſalutis tuæ.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

31 Ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου· ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν, τοῦ μὴ ἀποκλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ. διασκόρπισον ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα.
32 Ἥξουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου, Αἰθιοπία προ-
33 φθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ. Αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ κυρίῳ. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
34 ψάλατε τῷ θεῷ τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς, ἰδοὺ δώσει
35 ἐν τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν δυνάμεως. Δότε δόξαν τῷ θεῷ, ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ,
36 καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις. Θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς Ἰσραήλ, αὐτὸς δώσει δύναμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. εὐλογητὸς ὁ θεός.

1 Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων, τῷ Δαυίδ. ξη΄.

2 ΣΩσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως
3 ψυχῆς μου. Ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις· ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θα-
4 λάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με. Ἐκοπίασα κράζων, ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου, ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ
5 τὸν θεόν μου. Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου οἱ μισοῦντές με δωρεάν· ἐκραταιώθησαν οἱ ἐχθροί μου οἱ ἐκδιώκοντές με
6 ἀδίκως. ἃ οὐκ ἥρπασα, τότε ἀπετίννυον. Ὁ θεὸς σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου, καὶ αἱ πλημ-
7 μέλειαί μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐκρύβησαν. Μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε κύριε τῶν δυνάμεων, μὴ ἐντραπείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ
8 ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Ὅτι ἕνεκα σοῦ ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐντροπὴ
9 τὸ πρόσωπόν μου. Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μη-
10 τρός μου. Ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον
11 ἐπ᾽ ἐμέ. Καὶ συνέκαμψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί.
12 Καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενό-
13 μην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Κατ᾽ ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον
14 οἱ πίνοντες τὸν οἶνον. Ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σὲ κύριε, καιρὸς εὐδοκίας ὁ θεός· ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν ἀληθείᾳ τῆς σωτηρίας σου

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiop. Tranſl. LAT.

Increpa feras (kk) [t] calami: (ll) congregatio taurorũ in vaccis populorũ: ut (mm) non excludantur ii qui probati ſunt [v] argento. 34 Diſſipa gentes quæ bella volunt: Venient legati ex Ægypto: Æthiopia (nn) præveniet manum ſuam Deo. 35 Regna terræ cantate Deo, pſallite [x] Domino. 36 DIAPSALMA. Pſallite (oo) Deo, Qui aſcendit ſuper cœlum cœli ad Orientem. 37 Ecce dabit [y] in (pp) voce ſua vocem virtutis: Date gloriã Deo: ſuper Iſrael magnificentia [z] ejus, et virtus ejus [aa] in nubibus. 38 Mirabilis Deus in ſanctis ſuis: Deus Iſrael ipſe dabit virtutem, & fortitudinem plebi ſuæ: Benedictus Deus. 31 32 33 34 35 36

In finem, pro his qui commutabuntur, ipſi David. LXVIII. 1

1 SAlvum me fac, Deus: quoniam intraverunt aquæ uſque ad animam meam. 2 (a) Infixus ſum in [a] limo profundi; & non eſt ſubſtantia. 3 Veni in altitudinem maris: & tempeſtas demerſit me. 4 Laboravi clamans: raucæ factæ ſunt fauces meæ: defecerunt oculi mei, ab (b) ſperando me in Deum meum. 5 Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. 6 Confortati ſunt (c) inimici mei, qui perſequuntur me injuſtè: quæ non rapui, [b] tunc (d) exolvebam. 7 Deus, tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita. 8 Non erubeſcant in me, qui [c] expectant te, (e) Domine virtutum. Non confundantur ſuper me, qui [d] quærunt te, De⁹ Iſrael. 10 Quoniam propter te ſuſtinui (f) exprobrationem: operuit (g) confuſio faciem meam. 11 (h) [e] Alienatus factus ſum fratribus meis, & hoſpes filiis [f] matris meæ. 12 Quoniam zelus domûs tuæ (i) comẽdit me: & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me. 13 Et (k) incurvavi in jejunio animam meam: & factum eſt mihi in opprobrium. 14 Et poſui veſtimentum meum ſaccum: & factus ſum illis in parabolã. 15 Adverſùs me (l) [g] loquebantur, qui ſedebant in porta: Et in me pſallebant, qui bibebant vinum. 16 Ego verò (m) [h] oratione meã ad te, Domine: tempus (n) beneplaciti, Deus. 17 In multitudine miſericordiæ tuæ exaudi me: [i] in veritate ſalutis tuæ. 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Verſio ÆTHIOPICA.

INTERP. ÆTHIOP. [t] rhamni: [v] tanquam aurum. [x] Domino noſtro. [y] vocem ſuam [z] gloriæ ejus, [aa] uſq; ad nubes. *PSAL. LXVIII.* [a] limo voraginis; & non eſt mihi robur. [b] retribuerunt mihi. [c] quærunt te Domine, Domine [d] expectant te, [e] Tanquam extraneus [f] patris mei & matris meæ. [g] exercebant ſe, [h] cum oratione mea ad Dominum: Miſericordia Domini in tempore ſuo. In [i] qui in confeſſione es ſalutaris mei.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Increpa O Deus, feras ſylvæ quã vaſtaverunt tauri & vituli populi, ut cohibeant tentatos argento. Diſcerpe gentes, quæ volunt pugnã. Venient legati ab Ægypto: Æthiopes prævenient, & tradẽt manum ſuã Deo. O cuncta regna terræ laudate Deũ, et pſallite Domino. Pſallite Deo qui aſcendit ſuper cœlũ cœli, verſùs Orientẽ. Ecce audire fecit vocẽ ſuã cum ſono valido. Date gloriam Deo, quia magnitudo majeſtatis ejus eſt ſuper Iſrael, & virtus ejus in nubibus. Admirandus eſt Deus in ſanctis ſuis: Deus Iſrael ipſe dabit virtutem, & fortitudinem populo ſuo. Benedictus ſit, ipſe eſt Deus. Alleluja. 31 32 33 34 35 36

PSAL. LXVIII.

Davidis. De commutandis: & prophetia. Et numerus ver. 75. 1

DEus vivifica me, quoniã aquæ jam pervenerunt ad animã meã. Obrutus ſum luto mortis, & nequeo illud ampliùs ſuſtinere: perveni uſque ad imum maris, & ſubmerſerunt me tempeſtates ejus. Defeci clamans, & raucũ factũ eſt guttur meũ: conſumpti ſunt oculi mei in expectando Deũ meũ. Multiplicati ſunt qui me oderunt gratìs pluſquã capilli capitis mei, & invaluerũt inimici mei perſequentes me iniquè: & reddidi tunc quod non rapuerã. Deus, tu nôſti inſipientiã meam, & non latent te peccata mea. Ne confundantur ſperantes te, O Deus exercituum: nevè fruſtrentur ſupplicantes ad te, O Deus Iſrael. Quoniã propter te ſuſtinui opprobriũ, & velavit confuſio faciẽ meã. Factus ſum alienus à fratribus meis, & à filiis matris meæ peregrinus. Quoniam zelus domûs tuæ comedit me, & improperiũ improperantium tibi, cecidit ſuper me. Humiliavi animã meam jejunio, & factũ eſt mihi convitia. Feci indumentum meum cilicium, & factus ſum eis parabola. Obloquuti ſunt de me ſedentes ad portas, & cecinerunt de me bibaces vini. Mea verò oratio aſcendit ad te O Domine, tempore placito. Deus exaudi me per multitudinem miſericordiæ tuæ. Per veritatem ſalutis tuæ 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

תהלים : סט

prof n hi e & ,me habentibus odio ab eripiar : infigar *non &* ,luto è me Eripe
15 הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל־אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי־
: profundum me abſorbeat nec ,aquarum *alveus* me *inundet* Ne .aquarum
16 מָיִם׃ אַל־תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל־תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה
bona quoniam ,Domine me Exaudi .ſuum os puteus me ſuper *obturet* neque
17 וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיהָ׃ עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב
ne Et .me *ad* reſpice tuarũ miſerationũ multitudinẽ ſecundùm : tua miſericordia
18 חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ פְּנֵה אֵלָי׃ וְאַל־
.me exaudi , feſtina , mihi anguſtia quoniam : tuo ſervo à *tuas facies* abſcondas
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי׃
.me redime meos inimicos propter : eam redime ,*meam animam* ad Appropinqua
19 קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי׃
omnes te coram : meũ ignominiã & ,meũ pudorẽ & ,meũ probrum nôſti Tu
20 אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי נֶגְדְּךָ כָּל־
condolendum ad expectavi & ,*fui anxius* & ,meũ cor contrivit Probrum .mei hoſtes
21 צוֹרְרָי׃ חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד
: fel meam eſcam in dederunt Et .inveni non & ,conſolantes & : non &
22 וָאַיִן וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי׃ וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ
: *laqueum in ſuas facies ad* eorum menſa Erit .acetum mihi propinaverũt mea ſiti in &
23 וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ׃ יְהִי־שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם לְפָח
eorũ lumbos & : *videndo à* eorum oculi Obſcurabuntur .offendiculũ *in ,paces ad &*
24 וְלִשְׁלוֹמִים לְמוֹקֵשׁ׃ תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם
.eos comprehendat *tui naſi* furor & :tuã iram eos ſuper Effunde .facies nutare ſemper
25 תָּמִיד הַמְעַד׃ שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם׃
Quoniam *habitans* ſit ne eorum *tentoriis* in : deſolatum eorum palatium Sit
26 27 תְּהִי־טִירָתָם נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יֹשֵׁב׃ כִּי־
.narrabunt tuorũ vulneratorũ dolorem *ad* & : ſunt perſecuti ,percuſſiſti quem *tu*
אַתָּה אֲשֶׁר־הִכִּיתָ רָדָפוּ וְאֶל־מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ׃
Deleantur .tuã juſtitiã *in* ingrediantur non & :eorũ *iniquitatem ſuper iniquitatem* Da
28 29 תְּנָה־עָוֺן עַל־עֲוֺנָם וְאַל־יָבֹאוּ בְּצִדְקָתֶךָ׃ יִמָּחוּ
: dolens & ,*afflictus* ego Et .ſcribantur non juſtis cum & : viventiũ libro è
30 מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־יִכָּתֵבוּ׃ וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב
: cantico *in* Dei nomen Laudabo .me elevabit Deus tua ſalus
31 יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃ אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר
vitulus ,bos quàm ,Domino erit *melior* Et .confeſſione in eum magnificabo &
32 וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה׃ וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר
, Deum quærentes ; gaudebunt ,humiles Viderunt .ungulificans ,cornificans
33 מַקְרִן מַפְרִיס׃ רָאוּ עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ דֹּרְשֵׁי אֱלֹהִים
& ; Dominus *egenos ad audiens* Quoniam .veſtrum cor vivet &
34 וִיחִי לְבַבְכֶם׃ כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־
omne & ,maria : terra & ,cœli eum Laudent .deſpexit non ſuos vinctos
35 אֲסִירָיו לֹא בָזָה׃ יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־
: Jehudah civitates ædificabit & ,Sijon ſervabit Deus Quoniam .eis in repens
36 רֹמֵשׂ בָּם׃ כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה
: eã *hæreditabunt* ejus ſervorum ſemen Et .eã accipient hæreditate & ,ibi habitabunt &
37 וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ׃ וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ
.ea in habitabunt ejus nomen diligentes &
וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃

תרגום TARGUM.

15 פְּצָא יָתִי מִן גָּלוּתָא דִּמְתִילָא לְטִינָא וְלָא
אֶטְמוֹעַ אִתְפְּצֵי מִן סָנְאַי דְּדָמִין לְעוּמְקֵי מוֹי׃
16 לָא יַגְלֵי יָתִי מְלִיךְ תַּקִּיף וְלָא יַסְלְעֵם לְמַחְפֵי
עֲלַי מְצוּלְתָא חָסִין וְלָא תִפְתַּח עֲלַי גֵּהִנָּם
17 פּוּמַהּ׃ עֲנֵי יָתִי יְיָ אֲרוּם טָב חַסְדָּךְ הֵיךְ כְּסַגִּיעוּת
18 רַחֲמָךְ תִּסְתַּכַּל לְוָתִי׃ וְאַל תִּסְתַּלַּק שְׁכִנְתָּךְ
19 מֵעַבְדָּךְ אֲרוּם עִיק לִי סַרְהֵב עֲנֵי יָתִי׃ קְרַב
לְוָת נַפְשִׁי פְּרוּק יָתַהּ מְטוּל דְּלָא אִתְרַבְרְבוּ
20 עֲלַי בַּעֲלֵי דְבָבִי פְּרוּק יָתִי׃ אַתְּ יְדַעְתָּא קְלָנִי
21 וּבַהֲתִי וּכְסוּפִי לְקִבְלָךְ קָיְמִין כָּל מְעִיקַי׃ קְלָנָא
תְּבָרַת לִבִּי וְהָא הִיא תַּקִּיפָא וְאַמְתֵּינִית לְמָרֵי
מַסְפְּדָיָא וְלֵיתֵיהוֹן וּלְמָרֵי תַּנְחוּמִין וְלָא
22 אַשְׁכְּחִית׃ וִיהַבוּ בִּסְעוּדָתִי מְרִירַת רֵישֵׁי
23 חוּרְמָנֵי וּלְצַחוּתִי אַשְׁקִיאוּ יָתִי חַלָּא׃ יְהֵי
פָּתוּרְהוֹן דְּסַדַּרוּ קֳדָמַי בְּאָכְלֵי קֳדָמֵיהוֹן לְקוּלָא
24 וְנִכְסַתְהוֹן לְתַקְלָא׃ יִתְחַשְׁכָן עֵינֵיהוֹן מִן לְמֶחֱמֵי
25 וְחַרְצֵיהוֹן תְּדִירָא תְּנַעוּעַ׃ שְׁדֵי עֲלֵיהוֹן רוּגְזָךְ
26 וְתָקוֹף רוּגְזָךְ יַדְבְּקִנּוּן׃ תְּהֵי מַשְׁכְּנוּתְהוֹן צַדְיָא
27 בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן לָא יְהֵי יָתִיב׃ אֲרוּם דִּי אַנְתְּ
מְחִיתָא רְדַפוּ וּמִן דְּכָאִיב עַל קְטוֹלָךְ יִשְׁתָּעוּן׃
28 הַב עֲוָיָת עַל עֲוָיָתְהוֹן וְלָא יִדְכּוֹן לְמֵעַל
29 בִּכְנִישַׁת צַדִּיקָךְ׃ יִתְמְחוֹן מִסְּפַר דִּכְרַן חַיַּיָּא
30 וְעִם צַדִּיקַיָּא לָא יִתְכַּתְבוּן׃ וַאֲנָא עַנְיָא וּכְאִיבָא
31 פּוּרְקָנָךְ אֱלָהָא תְּשַׁוְבִנַּנִי׃ אֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהִי
32 בְּשִׁירָא וַאֲרַבְרְבִינֵיהּ בְּתוֹדְתָא׃ וְתִשְׁפַּר צְלוֹתִי קֳדָם
יְיָ מִן תּוֹר פַּטִּים וּבְחִיר דְּקָרֵיב אָדָם קַדְמָאָה
33 דְּקַדִּימוּ קַרְנוֹי לְטַלְפוֹהִי׃ חֲמוֹן עִנְוְתָנַיָּא וְיֶחְדוּן
תָּבְעֵי אוּלְפָן מִן קֳדָם אֱלָהָא וִיחֵי לִבְּכוֹן׃
34 אֲרוּם מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן דְּחַשִּׁיכַיָּא יְיָ וְלַאֲסִירוֹי
35 לָא בְסַר׃ יְשַׁבְּחוּנֵיהּ מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא וְיָתְבֵי
36 אַרְעָא יַמַּיָּא וְכָל דְּרַחֲשִׁין בְּהוֹן׃ אֲרוּם
אֱלָהָא יִפְרוֹק צִיּוֹן וְיִשַׁכְלֵל קִרְוֵין דִּיהוּדָה
37 וִיתוּבוּן תַּמָּן וְיַרְתוּנַהּ׃ וּבְנֵי עַבְדּוֹי יַחְסְנוּן
יָתַהּ וְרָחֲמֵי שְׁמֵיהּ יִשְׁרוֹן בְּגַוַּהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Libera me de captivitate quæ ſimilis eſt luto, 15
et non ſubmergar:eripiar ab oſorib⁹ meis,qui
comparantur profunditatibus aquarũ. Ne 16
captivum abducat me rex fortis, nec abſorbeat, ut claudat ſuper me *profundum, validus* : & non *aperiat* adverſùm me gehenna os ſuum. Exaudi me Domine quoniam 17
bona eſt miſericordia tua, ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum reſpice ad
me. Neque *auferatur majeſtas tua* à ſervo 18
tuo , quoniam anguſtia eſt mihi : feſtina,
exaudi me. Appropinqua animæ meæ,redime 19
illam,ut non ſeſe efferant in me inimici mei,
redime me. Tu nôſti opprobrium meum & 20
confuſionem meam & ignominiam meam:in
conſpectu tuo ſtant omnes qui moleſtant me.
Ignominia fregit cor meum, & ecce ipſa *valida* : porrò expectavi præfectos *luctũ*, & 21
non ſubſiſtunt;et conſolatores,& non inveni.
Et dederunt in eſcam meã fel capitũ baſiliſcorum, & in ſiti mea potaverunt me aceto. 22
Sit menſa eorũ,quã paraverunt coram me *ut* 23
comederem, coram eis in laqueum, & ſacrificia eorum in ſcandalum.Obtenebrentur oculi eorũ ne videant,et lumbos eorum continuè 24
fac nutare. Effunde ſuper eos furorẽ tuum,& 25
violentia furoris tui apprehendat eos. Sit habitatio eorum deſerta,et in tabernaculis eorũ 26
non ſit qui habitet. Quoniam quem tu vulneráſti,perſecuti ſunt,et de eo qui dolorem ſuffert propter interfectos tuos, obloquentur. 27
Adde iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, 28
& non mereantur intrare in Eccleſiam juſtorum tuorum. Deleantur de libro memoriæ vivorum , et cum juſtis non ſcribantur. 29
Et ego pauper & mœſtus ſum : redemptio tua Deus *liberet* me. Laudabo nomen 30
Dei mei in cantico, & magnificabo eum in 31
confeſſione. Et placebit oratio mea corã Dño 32
magis quàm bos pinguis & electus,*quem offerebat Adam primus, cujus cornua præcedebant* ungularum *fiſſiones*. Viſuri ſunt humiles, & lætaturi quærentes doctrinam à conſpectu Dei; & vivet cor veſtrum. Quoniam 33 34
ſuſcipit orationem pauperum Dominus, &
vinctos ſuos non deſpexit. Laudent eum angeli cœlorum, & habitatores terræ; maria, 35
et omnia reptantia in eis. Quoniam Deus 36
redimet Sion, et fundabit civitates Judæ ,
& *revertentur* ibi , & poſſidebunt eam.
Et filii ſervorum ejus poſſidebunt eam : & 37
qui diligunt nomen ejus, habitabunt in medio illius.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ܦܨܢܝ : ܡܢ ܣܝܢܐ ܕܠܐ ܐܛܒܘܥ. ܘܐܬܦܪܩ ܡܢ ܣܢܐܝ ܘܡܢ ܥܘܡܩܐ ܕܡܝܐ : * ܘܠܐ 16
ܢܛܒܥܢܝ ܥܘܡܩܐ ܕܡܝܐ. ܘܠܐ ܢܒܠܥܢܝ ܬܗܘܡܐ : ܘܠܐ ܬܐܚܘܕ ܥܠܝ ܒܐܪܐ ܦܘܡܗ.
17 * ܥܢܝܢܝ ܡܪܝܐ ܡܛܠ ܕܛܒܐ ܛܝܒܘܬܟ : ܘܒܣܘܓܐܐ ܕܪܚܡܝܟ ܐܬܦܢܐ ܠܘܬܝ.
18 * ܘܠܐ ܬܗܦܟ ܐܦܝܟ ܡܢ ܥܒܕܟ : ܡܛܠ ܕܟܪܝܐ ܠܝ ܥܓܠ ܥܢܝܢܝ. * ܩܪܘܒ 19
20 ܢܦܫܝ ܠܦܘܪܩܢܟ : ܡܛܠ ܒܥܠܕܒܒܝ ܦܪܘܩܝܢܝ. * ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܚܣܕܝ : ܘܒܗܬܬܝ
21 ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒܝ. * ܐܣܝ ܬܒܪܐ ܕܠܒܝ ܘܚܒܘܫ : ܣܟܝܬ
22 ܠܡܢ ܕܢܬܟܪܐ ܥܡܝ ܘܠܐ ܗܘܐ. ܘܠܡܒܝܐܢܐ ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ. * ܝܗܒܘ ܒܡܐܟܘܠܬܝ ܡܪܪܬܐ.
23 ܘܠܨܗܝ ܐܫܩܝܘܢܝ ܚܠܐ : * ܢܗܘܐ ܦܬܘܪܗܘܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܦܚܐ. ܘܦܘܪܥܢܗܘܢ
24 25 ܠܬܘܩܠܬܐ : * ܢܚܫܟܢ ܥܝܢܝܗܘܢ ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܚܨܗܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܢܗܘܐ ܟܦܝܦ : * ܐܫܘܕ
26 ܥܠܝܗܘܢ ܪܘܓܙܟ. ܘܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܟ ܬܕܪܟ ܐܢܘܢ : * ܬܗܘܐ ܕܝܪܬܗܘܢ ܚܪܝܒܐ.
27 ܘܒܡܫܟܢܝܗܘܢ ܠܐ ܢܗܘܐ ܕܥܡܪ : * ܡܛܠ ܕܠܡܢ ܕܐܢܬ ܡܚܝܬ ܪܕܦܘ. ܘܐܘܣܦܘ ܥܠ
28 29 ܟܐܒܐ ܕܩܛܝܠܐ : * ܗܒ ܥܘܠܐ ܥܠ ܥܘܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܥܠܘܢ ܒܙܕܝܩܘܬܟ : * ܢܬܥܛܘܢ ܡܢ
30 ܟܬܒܐ ܕܚܝܐ. ܘܥܡ ܙܕܝܩܐ ܠܐ ܢܬܟܬܒܘܢ : * ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܣܟܢܐ ܘܟܐܒܐ.
31 ܦܘܪܩܢܟ ܐܠܗܐ ܥܕܪܢܝ : * ܐܫܒܚ ܫܡܗ ܕܐܠܗܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ. ܘܐܪܘܪܒܝܘܗܝ
32 33 ܒܬܘܕܝܬܐ : * ܘܐܫܦܪ ܠܡܪܝܐ ܡܢ ܬܘܪܐ ܦܛܝܡܐ. ܕܐܝܬ ܠܗ ܩܪܢܬܐ ܘܛܠܦܐ : * ܚܙܘ ܡܣܟܢܐ
34 ܘܚܕܘ ܘܢܚܐ ܠܒܟܘܢ. * ܡܛܠ ܕܫܡܥ ܡܪܝܐ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܠܐܣܝܪܘܗܝ ܠܐ ܫܛ :
35 36 * ܢܫܒܚܘܢܗ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ : ܝܡܡܐ ܘܟܠ ܕܪܚܫ ܒܗܘܢ. * ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܦܪܩ
37 ܠܨܗܝܘܢ : ܘܒܢܐ ܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܕܢܥܡܪܘܢ ܒܗ ܥܒܕܘܗܝ * ܘܢܐܪܬܘܢܗ : ܘܪܚܡܝ
ܫܡܗ ܢܫܪܘܢ ܒܗ.

Eripe me de luto, ne demergar. Et ſalvus 15
fiam de oſoribus meis, & de profundo aquarum. Ut ne obruat me vorago aquarum, 16
neque abſorbeat me præcipitium,neve claudat ſuper me puteus os ſuum. Exaudi me 17
Domine, quoniam benigna eſt bonitas tua:
& in abundantia miſerationum tuarum convertere ad me. Et ne avertas faciem tuam 18
à ſervo tuo. Quia triſtis ſum , citò exaudi
me : Admove animam meam ad ſalutem 19
tuam : propter inimicos meos libera me.
Tu nôſti opprobrium meum : & ignominia 20
mea eſt in conſpectu omniũ hoſtium meorũ.

* *Sectio* *

Cura fracturam cordis mei, & alliga. Expectavi aliquem qui contriſtaretur, & non 21
fuit : conſolatorem, & non inveni. Dederunt in cibo meo fel, & ad ſitim meam aceto potaverunt me. Sit menſa eorum ante 22 23
ipſos laqueus , & retributio illorum in offendiculum. Obtenebrentur oculi eorum 24
ne videant, & dorſum eorum omni tempore ſit curvum. Effunde ſuper eos iram tuam, & furor iræ tuæ apprehendat illos. Fiat habitatio eorum diruta , & in tabernaculis eorum non ſit qui habitet : Quoniam quem tu percuſſiſti perſecuti ſunt, & 25 26 27
addiderunt ſuper dolorem occiſi. Da iniquitatem ad iniquitatem eorum, & non intrent in juſtitiam tuam. Deleantur de libro 28 29
tuo vitæ, & cum juſtis tuis non ſcribantur.
Ego verò pauper ſum & dolens : ſalus tua 30
Deus adjuvit me. Laudabo nomen Dei 31
cum cantico, & magnificabo eum gratiarũ actione. Placebo Dño magìs quã boves 32
ſaginati, cornibus atq; ungulis *inſtructi*. Videte pauperes ac lætamini, & vivat cor veſtrũ; Nã audit Dñs pauperes, & vinctos ſuos 33 34
non deſpicit. Laudẽt eũ cœlũ ac terra, & 35
maria & quicquid reptat in eis; Quoniã De⁹ 36
ſervat Sion, et ædificat urbes Judha: ut habitẽt in ea ſervi ej⁹, Illãq; hæreditario poſſideant : et diligentes nomen ej⁹ cõmorentur in 37
ipſa.

Verſio VULG. LAT.

15 Eripe me de luto, ut non infigar : libera me ab iis qui oderunt me, &
16 de profundis aquarum. Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum: neque urgeat ſuper me puteus os ſuum. Exaudi me,
17 Domine, quoniam benigna eſt miſericordia tua : ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me.
18 Et ne avertas faciem tuam à puero tuo: quoniam tribulor, velociter exaudi me.
19 Intende animæ meæ,& libera eam: propter inimicos meos eripe me.
20 Tu ſcis improperium meum, & confuſionem meam, & reverentiam meam.
21 In conſpectu tuo ſunt omnes qui tribulant me: improperium exſpectavit cor meum,& miſeriam. Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur , & non fuit : & qui conſolaretur,& non inveni.
22 Et dederunt in eſcam meam fel: &
23 in ſiti mea potaverunt me aceto. Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum, & in retributiones, & in ſcandalum.
24 Obſcurentur oculi eorum ne videant: & dorſum eorum ſemper incurva.
25 Effunde ſuper eos iram tuam: & furor
26 iræ tuæ comprehendat eos. Fiat habitatio eorum deſerta: et in tabernacu-
27 lis eorum non ſit qui inhabitet. Quoniã quẽ tu percuſſiſti, perſecuti ſunt : & ſuper dolorem vulnerum meorum
28 addiderunt. Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum: & non intrent in
29 juſtitiam tuam. Deleantur de libro Viventium: et cum juſtis non ſcribantur.
30 Ego ſum pauper & dolens : ſalus tua,
31 De⁹, ſuſcepit me. Laudabo nomen Dei cum cantico : & magnificabo eum in
32 laude: Et placebit Deo ſuper vitulum novellum,cornua producentem & un-
33 gulas. Videant paupéres & lætentur : quærite Deum, & vivet anima veſtra:
34 Quoniam exaudivit pauperes Dominus : & vinctos ſuos non deſpexit.
35 Laudent illum cœli & terra, mare, &
36 omnia reptilia in eis. Quoniam Deus ſalvam faciet Sion : & ædificabuntur
37 civitates Juda. Et inhabitabunt ibi,& hæreditate acquirent eam. Et ſemen ſervorum ejus poſſidebit eam; & qui diligunt nomen ejus, habitabunt in ea.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp.

15 Σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ· ῥυσθείην
ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τοῦ βάθους τῶν ὑδάτων.
16 Μή με καταποντισάτω καταιγὶς ὕδατος, μηδὲ
καταπιέτω με βυθὸς, μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέ-
17 αρ τὸ στόμα αὐτοῦ. Εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρη-
στὸν τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν
18 σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ. Καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ
πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου· ὅτι θλίβομαι,
19 ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καὶ
λύτρωσαι αὐτήν, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου ῥῦσαί με.
20 Σὺ γὰρ γινώσκεις τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην
21 μου, καὶ τὴν ἐντροπήν μου· Ἐναντίον σου πάντες οἱ
θλίβοντές με. ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχή
μου καὶ ταλαιπωρίαν. καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον,
καὶ οὐχ ὑπῆρξε, καὶ παρακαλοῦντα, καὶ οὐχ εὗρον.
22 Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν, καὶ εἰς τὴν δί-
23 ψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Γενηθήτω ἡ τράπεζα
αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν,
24 καὶ εἰς σκάνδαλον. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν
τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγ-
25 καμψον. Ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ
26 θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς. Γενηθήτω
ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκη-
27 νώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Ὅτι ὃν σὺ
ἐπάταξας, αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος
28 τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν. Πρόσθες ἀνομίαν
ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δι-
29 καιοσύνῃ σου. Ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων,
30 καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν. Πτωχὸς καὶ ἀλ-
γῶν εἰμι ἐγώ, καὶ ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου σου ἀντ-
31 ελάβετό μου. Αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου μετ'
32 ᾠδῆς, μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει. Καὶ ἀρέσει
τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον κέρατα ἐκφέροντα καὶ
33 ὁπλάς. Ἰδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν. ἐκ-
34 ζητήσατε τὸν θεόν, καὶ ζήσεσθε. Ὅτι εἰσήκουσε τῶν
πενήτων ὁ κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ
35 ἐξουδένωσεν. Αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ καὶ
ἡ γῆ, θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτοῖς.
36 Ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν Σιὼν, καὶ οἰκοδομηθήσονται
αἱ πόλεις τῆς Ἰουδαίας, καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ, καὶ
37 κληρονομήσουσιν αὐτήν. Καὶ τὸ σπέρμα τῶν δού-
λων αὐτοῦ καθέξουσιν αὐτήν, καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ
ὄνομα αὐτοῦ κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

18 Salvum me fac de luto, ut non infigar : eruar ex iis qui oderunt me, 15
& de profundo aquarum. 19 Non 16
me demergat tempeſtas aquæ : neque abſorbeat me profundum : neque coarctet ſuper me puteus os ſuũ. 20 Exaudi me, Domine, quoniam ſuavis eſt 17
miſericordia tua : ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me. 21 Et ne avertas faciem 18
tuam à puero tuo. Quoniam tribulor, velociter exaudi me. 22 Intende animæ meæ,& redime eam : pro- 19
pter inimicos meos eripe me. 23 Tu 20
enim agnoſcis opprobrium meum,& confuſionem meam, & [k] *verecundiã meã. 24 In conſpectu tuo ſunt* 21
omnes qui tribulant me : opprobrium expectavit(o) anima mea,et miſeriã. 25 Et[l]*ſuſtinui,qui ſimul contriſtaretur,& non fuit: et qui conſolaretur; & non inveni. 26 Et dederunt in* 22
eſcam meam fel : & in ſiti mea potaverunt me aceto. 27 Fiat menſa 23
eorum coram ipſis in(p)laqueum,& [m] *in retributionem, & in ſcandalum. 28 Obſcurentur oculi eorum,* 24
ne videant:& dorſum eorum ſemper incurva. 29 Effunde ſuper eos iram 25
tuam: & furor iræ tuæ comprehendat eos. 30 Fiat habitatio eorum de- 26
ſerta : & in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet. 31 Quoniam quem 27
tu percuſſiſti, ipſi perſequuti ſunt:& ſuper [n] *dolorem vulnerum meorũ addiderunt. 32 Appone iniquitatem* 28
ſuper iniquitatem ipſorum : & non intrent in tua juſtitia. 33 Deleantur 29
de libro Viventium : & cum juſtis non ſcribantur. 34 Pauper & dolens 30
ego ſum : &(q)[o]*ſalus vultũs tui ſuſcepit me. 35 Laudabo nomen Dei* 31
mei cum cantico : magnificabo eum in laude. 36 Et placebit Deo ſuper vi- 32
tulum novellum, [p] *cornua producentem et ungulas. 37 Videant pau-* 33
peres, & lætentur : quærite Deum, [q] *& (r) vivetis. 38 Quoniam* 34
exaudivit pauperes Domin⁹,& compeditos ſuos non ſprevit. 39 Laudent illum cœli, & terra, mare,& 35
omnia repentia in eis. 40 Quoniam 36
Deus ſalvam faciet Sion, & ædificabuntur civitates Judææ : 41 Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam. 42 Et ſemen ſervorum 37
[r] *ejus obtinebunt eam : & qui diligunt* [ſ] *nomen ejus, inhabitabunt in ea.*

Verſio ÆTHIOPICA.

ወአድኅነኒ፡እምዐመጫ፡ከመ፡ኢይጠሐ፡፡ 18
ወአንግፈኒ፡እምጸላእትየ፡፡ወእምቀላየ፡ማ
ይ፡፡ወኢያስጥምኒ፡ዐውሎ፡ማይ፡፡፡ ወኢ 19
ይኅጠኒ፡ቀላይ፡፡ወኢያብቁ፡አፈሁ፡ዐዘቅት፡
ላዕሌየ፡፡፡ ስምዓኒ፡እግዚኦ፡እስመ፡ሠና 20
ይ፡ምሕረትከ፡፡ወበከመ፡ብዙኅ፡ሣህልከ፡ነጽ
ር፡ላዕሌየ፡፡፡ ወኢትሚጥ፡ገጽከ፡እምገብ 21
ርከ፡፡እስመ፡ተመንደብኩ፡ፍጡነ፡ስምዐኒ፡፡፡
ነጽራ፡ለነፍስየ፡ወአድኅና፡፡ወአድኅነኒ፡በእ 22
ንተ፡ጸላእትየ፡፡፡ ለሊከ፡ተአምር፡ፅእለ 23
ትየ፡፡ኀፍረትየ፡ወኃሳርየ፡፡፡ በቅድሜከ፡ኵ 24
ሎሙ፡እለ፡ይሣቅዩኒ፡፡ተዐገሠት፡ነፍስየ፡ፅእ
ለተ፡ወኃሳረ፡፡፡ ወነበርኩ፡ተኩዝየ፡ወኃጣ 25
እኩ፡ዘይናዝዘኒ፡፡፡ ወወደዩ፡ሐሞተ፡ውስ 26
ተ፡መብልዕየ፡፡ወአስተዩኒ፡ብሒአ፡ለጽምእ
የ፡፡፡ ለትኩኖሙ፡ማእደሙ፡መሥገርተ፡ 27
በቅድሜሆሙ፡፡ወማዕገተ፡ዕቅፍተ፡ለፍደሆ
ሙ፡፡፡ ወይጽለማ፡አዕይንቲሆሙ፡ወኢይ 28
ርአዩ፡፡ወይትቀጻዕ፡ዘባናቲሆሙ፡በኵሉ፡ጊ
ዜ፡፡፡ ከዐው፡መዐትከ፡ላዕሌሆሙ፡፡ወይር 29
ከቦሙ፡መቅሠፍተ፡መዐትከ፡፡፡ ለትኩን፡ 30
ሀገሮሙ፡በድው፡፡ወአልቦ፡ዘይነብር፡ውስተ፡
አብያቲሆሙ፡፡፡ እስመ፡ዘአንተ፡ቀሠፍከ፡ 31
እሙንቱ፡ተለዉ፡፡ወወሰኩኒ፡ደቢ፡ጸልእየ፡
ቍስለ፡፡፡ ወስኮሙ፡ጌጋየ፡በደቢ፡ጌጋዮ 32
ሙ፡፡ ወኢይባኡ፡በጽድቅከ፡፡፡ ወይደምሰ 33
ሱ፡እመጽሐፈ፡ሕያዋን፡፡ወኢይጸሐፉ፡ምስ
ለ፡ጻድቃን፡፡፡ ነዳይ፡ወቍሱል፡አነ፡፡መድ 34
ኃኒ፡ገጽየ፡እግዚአብሔር፡ተወክፈኒ፡፡፡ እ 35
ሴብሕ፡ለስመ፡አምላኪየ፡በማሕሌት፡፡ወአ
ዐቢዮ፡በስብሐት፡፡፡ ወአሠምሮ፡ለእግዚ 36
አብሔር፡እምላህም፡ጣዕዋ፡፡ዘኢያብቈ
ለ፡ቀርነ፡ወጽፍረ፡፡፡ ይርአዩ፡ነዳያን፡ወ 37
ይትፈሥሑ፡፡ኅሥሥዎ፡ለእግዚአብሔር፡ወተ
ሐዩ፡ነፍስክሙ፡፡፡ እስመ፡ሰምዖሙ፡እ 38
ግዚአብሔር፡ለነዳያን፡፡ወኢመነኖሙ፡ለሙ
ቁሓን፡፡፡ ይሴብሕዎ፡ሰማያት፡ወምድ 39
ር፡፡ወባሕርኒ፡ወኵሉ፡ዘይትኃወሥ፡ውስ
ቴታ፡፡፡ እስመ፡አድኅና፡እግዚአብሔር፡ 40
ለጽዮን፡፡ወይትሐነጻ፡አሕጉረ፡ይሁዳ፡፡፡
ይነብሩ፡ህየ፡ወይወርስዋ፡፡፡ ወዘርአ፡ 41
አግብርቲከ፡ይነብርዋ፡፡ወእለ፡ያፈቅሩ፡ስመ 42
ከ፡የኃድሩ፡ውስቴታ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [k] deſpectum meum: [l] contriſtatus ipſe permanſi : & defuit qui me conſolaretur. Et [m] circultus offenſionis, in retributionem eis. [n] inimicitiam meam etiam vulnus addiderunt. [o] ſalus vultûs mei Deus [p] qui nondum produxit cornua & ungulas. [q] & vivet anima veſtra. [r] tuorum poſſidebunt [ſ] nomen tuum,

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATIÑA*.

15 * خلصني من هذا الطين فلا اوحل * نجني من المبغضين لي * ومن عمق المياه * فلا تغرقني 16
17 امواج الماء * ولا يبتلعني العمق * ولا يطبق الجب علي فاه * استجب لي يا رب فان رحمتك
18 صالحة * انظر علي بكثرة رافتك * لا تصرف وجهك عن عبدك اجبني عاجلا فاني في شدة *
19 * انظر الي نفسي ونجها * من اجل اعداي خلصني * لانك عارف تعييري * وخزيي 20
21 واستحياي * امامك جميع الذين يحزنونني * انتظرت نفسي عارا وشقوة * املت من يحزن
22 معي فلم اصب * ومن يعزيني فلم اجده * جعلوا في طعامي مرارة * وعند عطشي سقوني
23 خلا * فلتكن مايدتهم امامهم فخا * ومجازاة وعثرا * ولتظلم عيونهم فلا يبصرون * ولتحن 24
25 ظهورهم في كل حين * افض عليهم سخطك * وغضب سخطك يدركهم * ولتكن منازلهم 26
27 خرابا * ولا يكون من يسكن في مساكنهم * لانهم طردوا الذي ضربته * وزادوا علي جراحي
28 اوجاعا * زدهم على اثمهم اثما * لا يدخلون في عدلك * يمحون من سفر الاحياء * ولا 29
30 يكتبون مع الصديقين * مسكين انا وجع * خلاصك اللهم عضدني * اسبح اسم الله 31
32 بتسبحة وارفعه ببركة * فيرضى الله افضل من عجل فتي يخرج قرونا واظلافا * فلينظروا 33
34 المساكين وليفرحوا * اطلبوا الله تحيا نفوسكم * فقد اجاب الرب الفقراء * ولم يرذل اساراه *
35 * فلتسبحه السموات والارض * والبحر وكلما يسعى فيه * لان الله يخلص صهيون * ويبنون 36
37 مداين اليهودية * ويسكنون هناك ويرثونها * وذرية عبيدك يستولون عليها * ومحبوا اسمك
يسكنون فيها * الليلويا *

Libera me ab hoc luto, néve infigar in illud. Salves me ab oſoribus meis,et ab imo 15
aquarum : Néve immergant me fluctus 16
aquæ,neq; abſorbeat me profundum, neq; claudat puteus ſuper me os ſuum.Exaudi 17
me,O Domine, quoniam miſericordia tua bona eſt ; reſpice in me per multitudinem benignitatis tuæ. Ne avertas faciem tu- 18
am à ſervo tuo, reſponde mihi velociter, quia verſor in anguſtia. Reſpice in animã 19
meam,et ſalva illam:propter inimicos meos libera me. Quia tu ſcis improperium 20
meum et afflictionem meam et verecundiam meam:coram te ſunt omnes qui me affligunt. Expectavit anima mea impropè- 21
rium et miſeriam:ſperavi qui contriſtaretur mecum,et non inveni: & qui me conſolaretur,et non reperi eum ; Poſuerunt in 22
cibo meo amaritudinem,et ad ſitim meam potaverunt me aceto. Sit menſa eorum 23
ante eos laqueus,et retributio, & offenſio. Et tenebreſcant oculi eorum neque vide- 24
ant : & curva ſint dorſa eorum in omni tempore. Effunde ſuper eos iram tuam,et 25
furor iræ tuæ apprehendat eos. Sintque 26
habitationes eorum vaſtatæ, et non ſit qui habitet in domiciliis eorum. Quia inſe- 27
ctati ſunt quem percuſſiſti, et addiderunt vulneribus meis dolores. Appone eis ſuper 28
iniquitatem eorum iniquitatem, ne intrent in æquitatem tuam : Deleantur de libro 29
viventium, & non ſcribantur cum juſtis. Pauper ego ſum,dolens : Salus tua Deus, 30
confortavit me, Celebrabo nomen Dei 31
laude, et extollam illud benedictione : Et 32
placebit Deo pluſquam vitulus tener emittens cornua & ungulas. Videant ergò 33
pauperes & lætentur : quærite Deum, vivent animæ veſtræ. Jam enim exaudivit 34
Dominus pauperes,et non deſpexit vinctos ſuos. Laudent illum cœli ac terra, & 35
mare ac quicquid movetur in eo. Quoniam Deus ſalvabit Sionem,& ædificabunt 35
civitates Judææ, & habitabunt ibi, & hæreditariò poſſidebunt eas. Et progenies 37
ſervorum tuorum dominabuntur in eas, et amantes nomen tuum habitabunt in ea. Alleluja.

תהלים : ע עא

PSAL. LXX. ע

1 mei auxiliũ ad Domine:me *liberandum ad* Deus .recordandum ad David ipsi Victori
2 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃ אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי
Convertantur .meam animam quærentes erubescant & afficiantur Pudore .festina
3 חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ
.sui pudoris mercede *super* Convertantur.meum malũ volentes:erubescant &,retrorsum
4 אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃ יָשׁוּבוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם
, te quærentes omnes te in lætentur & , Gaudeant .euge , Euge , *dicentes*
5 הָאֹמְרִים הֶאָח הֶאָח׃ יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ
,*indigens & ,afflictus* ego Et.tuã salutem *diligentes* , Deus magnificetur : semper dicent &
6 וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ׃ וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן
.tardaveris ne Domine : *tu* meus erutor & ,meum auxilium,*mihi* festina Deus
אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי עֶזְרִי וּמְפַלְטִי אַתָּה יְהוָה אַל־תְּאַחַר׃

PSAL. LXXI. עא

; me *eripies* *tua justitia* In .seculum in afficiar pudore ne : speravi Domine te In
1 בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃ בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי
2 *habitaculi petram in* mihi Esto .me serva & ,tuam aurem me ad inclina : me *erues* &
3 וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃ הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹן
.tu mea munitio & ,mea petra quia : me servare præcepisti ,jugiter *ingrediendũ ad*
לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה׃
tu Quoniam *.violenti &* ,pervertentis *vola* è : impii manu è me erue mi Deus
4 5 אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃ כִּי־אַתָּה
sum innixus *te Super* .*meis pueritiis à* mea fiducia Dominus,Domine : mea expectatio
6 תִקְוָתִי אֲדֹנָי יְהוִה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃ עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי
portenti Tanquã.semper mea laus te in:me⁹ eductor tu meæ matris *visceribus à ventre de*
7 מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד׃ כְּמוֹפֵת
die tota : tua laude meum os Repleatur .fortis mea spes tu & : multis fui
8 הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי־עֹז׃ יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם
,*meã fortitudinẽ deficere secundũ* : senectutis tempore in me projicias Ne .tua gloria
9 תִּפְאַרְתֶּךָ׃ אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי
meam animam custodientes & : *mihi* mei inimici *dixerunt* Quia .me derelinquas ne
10 אַל־תַּעַזְבֵנִי׃ כִּי־אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי
,eũ comprehendite &,persequimini:eũ dereliquit Deus:Dicendo.pariter sunt consiliati
11 נוֹעֲצוּ יַחְדָּו׃ לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ
meum auxilium ad mi Deus : me à elongeris ne Deus *.eruens* non quia
12 כִּי־אֵין מַצִּיל׃ אֱלֹהִים אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי
, probro operiantur , meæ animæ adversarii deficiant , afficiantur Pudore .festina
13 חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה
adjiciam & , expectabo semper ego Et .meum malum quærentes ; pudore &
14 וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃ וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי
die tota , tuam justitiam narrabit meum Os .tuam laudem omnem super
15 עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ׃ פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם
.numeros cognovi non quoniam : tuam salutem
תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃

תרגום TARGUM.

ע

לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד לְמִדְכַּר עַל צְרוֹר לְבוֹנְתָא׃ 1
אֱלָהָא לְפַצָּאָה יָתַנָא יְיָ לְסַעֲדִי זְרִיז׃ יִבְהֲתוּן 2 3
וְיִתְחַסְּרוּן תָּבְעֵי נַפְשִׁי יְזוּרוּן לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן
דְּצָבְיָן בִּישְׁתִּי׃ יְתוּבוּן לַאֲחוֹרָא מְטוּל דִּי כְמַנוּ 4
עֲלַי יִתְפַּרְעוּן הֵיךְ בְּהִתְּתְהוֹן דְּאָמְרִין עֲלַי חֲדֵינָא
חֲדֵינָא׃ יֶחְדוּן וְיִדוּצוּן בְּמֵימְרָךְ כָּל תָּבְעֵי אוּלְפָן 5
מִנָּךְ וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יִסְגֵּי יְקָרֵיהּ דַּיְיָ רָחֲמֵי
פּוּרְקָנָךְ׃ וַאֲנָא עַנְיָא וְחַשִּׁיכָא אֱלָהָא זְרִיז לִי סַעֲדִי 6
וְשֵׁיזְבוּתִי אַתְּ הוּא יְיָ לָא תוּחַר׃

עא

בְּמֵימְרָךְ יְיָ רְחִיצִית לָא אֶבְהַת לְעָלַם׃ בְּצִדְקָתָךְ 1 2
פַּצֵּי יָתִי וְשֵׁיזְבִנַנִי אַצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ וּפְרוֹק
יָתִי׃ הֱוֵי לִי לְטִינָר תַּקִּיף עָשִׁין לְמֵעַל תְּדִירָא 3
פְּקַדְתָּא לְסַפְרַק יָתִי אֲרֵי תוּקְפִי וּכְרַךְ חוּסְנָא
אַתְּ׃ אֱלָהָא שֵׁיזֵיב יָתִי מִן יַד רַשִׁיעָא מִן יְדָא דְּמָרֵי 4
עִילָא וַחֲטוּף׃ אֲרוּם אַתְּ הוּא סוֹבְרִי יְיָ אֱלָהִי 5
רוּחְצָנִי מִן טַלְיוּתִי׃ עֲלָךְ סְמִכִית מִן כְּרֵיסָא מִן 6
מְעַיָּא דְּאִמִּי אַנְתְּ מַפְקִי בְּמֵימְרָךְ תּוּשְׁבַּחְתִּי
תְּדִירָא׃ הֵיךְ תִּמְהָא הֲוֵיתִי לְסַגִּיעִין וְאַנְתְּ רוּחְצָנִי 7
וְעוּשְׁנָא דִּילִי׃ יִתְמְלֵי פּוּמִי תּוּשְׁבַּחְתָּךְ כָּל יוֹמָא 8
שְׁבָהוֹרָךְ׃ לָא תְטַלּוֹק יָתִי לְעִדָּן סֵיבוּ כַּד יִפְסוֹק 9
חֵילִי לָא תִשְׁבְּקִנַנִי׃ אֲרוּם אֲמָרוּ בַּעֲלֵי דְבָבִי עֲלַי 10
בִּישׁ וְנָטְרֵי נַפְשִׁי יִתְמַלִּיכוּ כַּחֲדָא׃ לְמֵימַר אֱלָהָא 11
שַׁבְקֵיהּ רְדוֹפוּ וַאֲחִידוּ יָתֵיהּ אֲרוּם לֵית דְּפָצֵי׃
אֱלָהָא לָא תִרְחִיק מִנִּי אֱלָהִי לְסַעֲדִי זְרִיז׃ 12
יִבְהֲתוּן יִשְׁתֵּיצוּן סָטְנֵי נַפְשִׁי יִתְעַטְּפוּן קְלָנָא 13
וּכְסוּפָא תָּבְעֵי בִּישׁוּתִי׃ וַאֲנָא תְּדִירָא אוֹרִיךְ 14
וְאוֹסִיף עַל כָּל תּוּשְׁבַּחְתָּךְ׃ פּוּמִי יִשְׁתָּעֵי צִדְקוּתָךְ 15
כָּל יוֹמָא פּוּרְקָנָךְ אֲרוּם לָא יְדַעִית מִנְיָנְהוֹן׃

PARAPH. CHALD: Vers. Lat.

Ad laudandum per manum Davidis, *ad* 1
recordandum usum thuris.

PSAL. LXX.

Deus ad liberandum *nos*; Domine ad 2
adjuvandum me accinctus esto. Confun- 3
dantur & opprobrio afficiantur quærentes
animam meam; convertantur retrorsum,
& erubescant volentes malum meum. *Re-* 4
vertantur retrorsum, quoniam insidiati
sunt mihi; puniantur juxta confusionem
suam, qui dicunt adversum me, Gavisi
sumus, gavisi sumus. Exultent & lætentur 5
in Verbo tuo, omnes quærentes eruditionem à te: & dicant continuè, Magnificetur gloria Domini, diligentes redemptionem tuam. Ego autem egenus sum & pau- 6
per: Deus festina ad me: auxilium meum, & redemptio mea tu es, Domine ne
moreris.

PSAL. LXXI.

In verbo tuo Domine confisus sum: non 1
confundar in seculum. In justitia tua erue 2
me & libera me: inclina ad me aurem
tuam, & redime me. Esto mihi rupes for- 3
tis *valdè* ad quã ingrediar jugiter: jussisti
redimi me, quoniam firmitas mea, & arx
fortitudinis meæ tu es. Deus libera me de 4
manu impii, de manu auctoris iniquitatis
& violentiæ. Quoniam tu es spes mea 5
Domine Deus meus, fiducia mea à pueritia
mea. Super te confirmatus sum ab utero, 6
à ventre matris meæ tu extraxisti me: in
verbo tuo laus mea jugiter. Sicut prodigi- 7
um fui plurimis, & tu fiducia mea, & fortitudo mea. Replebitur os meum laude tua, 8
tota die gloria tua. Ne projicias me in 9
tempore senectutis; cùm defecerit virtus
mea, ne deseras me. Quoniam dixerunt 10
inimici mei adversùm me malum, & observatores animæ meæ consultant simul.
Dicendo: Deus dereliquit eum, persequi- 11
mini & apprehendite eum, quoniam non
est qui redimat. Deus ne elongeris à me; 12
Dñe ad auxilium meũ festina. Confundan- 13
tur & deleantur adversarii animæ meæ:
amiciantur ignominia, & opprobrio quærentes malum meum. Ego autem jugiter 14
expectabo, & adjiciam super omnem laudem tuam. Os meum annunciabit justiti- 15
am tuam, tota die redemptionem tuam, quoniam nescivi numerum earum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 * ܡܙܡܘܪܐ ܥ * ܕܕܘܝܕ. ܡܦܩܢܘܬܐ. ܟܕ ܫܕܪ ܗܘܐ ܝܘܐܒ ܕܢܕܒܪܘܗܝ
ܠܫܡܥܝ ܕܡܪܕ. ܘܐܦ ܨܠܘܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܘܕܝܠܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܦܬܓܡ̈ܐ ܡܒ.
2 * ܐܠܗܐ ܦܪܘܩ ܡܪܝܐ ܠܡܥܕܪܢܝ ܨܠܝ: * ܢܒܗܬܘܢ ܘܢܚܦܪܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܢܦܫܝ.
3 ܢܬܗܦܟܘܢ ܠܒܣܬܪܗܘܢ ܘܢܒܗܬܘܢ: ܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܒܒܝܫܬܝ. * ܢܬܬܡܗܘܢ ܒܟܦܠܐ 4
5 ܕܒܗܬܬܗܘܢ: ܐܝܠܝܢ ܕܐܡܪܝܢ ܠܝ ܐܘܗ ܐܘܗ. * ܢܚܕܘܢ ܒܟ ܟܠ ܕܒܥܝܢ ܠܟ: ܘܢܐܡܪܘܢ
6 ܒܟܠܙܒܢ ܕܪܒ ܗܘ ܐܠܗܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܦܘܪܩܢܟ: ܘܐܢܐ ܡܣܟܢܐ ܐܢܐ ܘܒܝܫܐ. ܐܠܗܐ
ܥܕܪܝܢܝ: ܡܥܕܪܢܝ ܘܦܪܘܩܝ ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܠܐ ܬܘܚܪ. * ܡܙܡܘܪܐ ܥܐ *
ܥܒܝܕ ܠܕܘܝܕ. ܟܕ ܗܘܐ ܫܐܘܠ ܡܩܪܒ ܥܡ ܒܝܬܗ ܕܕܘܝܕ. ܘܢܒܝܘܬܐ ܥܠ ܚܫܐ ܘܩܝܡܬܐ
1 ܕܡܫܝܚܐ. ܦܬܓܡ̈ܐ ܢ. * ܒܟ ܡܪܝܐ ܣܒܪܬ ܠܐ ܐܒܗܬ ܠܥܠܡ. * ܘܒܙܕܝܩܘܬܟ 2
3 ܦܪܘܩܝܢܝ: ܘܐܪܟܢ ܠܘܬܝ ܐܕܢܟ ܘܦܪܘܩܝܢܝ. * ܗܘܝ ܠܝ ܒܝܬ ܡܥܡܪܐ ܕܐܥܘܠ ܠܗ ܒܟܠܙܒܢ:
4 ܘܦܩܘܕ ܠܡܦܪܩܢܝ: ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܓܒܪܝ ܘܒܝܬ ܓܘܣܝ. * ܐܠܗܐ ܦܪܘܩ ܠܝ ܡܢ
5 ܐܝܕܐ ܕܪܫܝܥܐ. ܘܡܢ ܐܝܕܐ ܕܥܘܠܐ ܒܝܫܐ: * ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܣܒܪܝ ܡܪܝܐ. ܐܠܗܐ ܬܘܟܠܢܝ
6 ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ: * ܥܠܝܟ ܐܣܬܡܟܬ ܡܢ ܟܪܣܐ. ܘܡܢ ܡܥܘܗܝ ܕܐܡܝ ܐܢܬ ܗܘ ܬܘܟܠܢܝ:
7 ܘܠܟ ܫܒܚܬ ܒܟܠܙܒܢ. * ܬܕܡܘܪܬܐ ܗܘܝܬ ܠܣܓܝܐܐ: ܘܐܢܬ ܗܘ ܬܘܟܠܢܝ ܚܝܠܬܢܐ.
8 * ܢܬܡܠܐ ܦܘܡܝ ܬܫܒܘܚܬܟ: ܘܟܠܗ ܝܘܡܐ ܪܒܘܬܟ. * ܠܐ ܬܫܕܝܢܝ ܒܙܒܢܐ ܕܣܝܒܘܬܐ:
9
10 ܘܡܐ ܕܫܠܡ ܚܝܠܝ ܠܐ ܬܫܒܩܢܝ. * ܡܛܠ ܕܐܡܪܘ ܥܠܝ ܒܥܠܕܒܒܝ: ܘܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ
11 ܢܦܫܝ ܐܬܡܠܟܘ ܐܟܚܕܐ. * ܘܐܡܪܘ ܐܠܗܐ ܫܒܩܗ: ܪܕܘܦܘܗܝ ܘܐܚܘܕܘܗܝ. ܡܛܠ
12 ܕܠܝܬ ܠܗ ܡܦܪܩܢܐ: * ܐܠܗܐ ܠܐ ܬܪܚܩ ܡܢܝ. ܐܠܗܐ ܠܡܥܕܪܢܝ ܨܠܝ: * ܢܒܗܬܘܢ
13 ܘܢܣܘܦܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܠܘܩܒܠ ܢܦܫܝ. ܢܬܥܛܦܘܢ ܒܗܬܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܒܝܫܬܝ:
14 * ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܟܠܙܒܢ ܐܨܠܐ ܘܐܘܣܦ ܥܠ ܬܫܒܘܚܬܟ. * ܘܦܘܡܝ ܢܫܬܥܐ ܙܕܝܩܘܬܟ:
15 ܘܟܠܗ ܝܘܡܐ ܬܫܒܘܚܬܟ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܣܦܪܐ:

PSAL. LXX

Davidis. Ad literam quum misit Joab ad 1
capiendum Semù qui rebellaverat. Tum
quoque supplicatio justorum, imò ipsius
Christi. Vers. 42.

Deus libera me, Domine in adjutorium 2
meum persiste. Confundantur & eru- 3
bescant qui quærunt animam meam: agantur retro & pudefiant qui volunt malum meum: Obstupescant duplici cum ignominia 4
qui dixerunt de me, Ehe, ehe. Lætentur in te 5
omnes qui quærunt te: dicant omni tempore,
Magnus est Deus, qui diligunt salutem tuam.
Ego autem pauper sum & inops, Deus assiste 6
mihi: auxiliator meus es, & salvator meus,
Deus mi ne moreris.

PSAL. LXXI.

Compositus à Davide. Quum Saul bellaret adversùs domum David. Et prophetia de passione ac resurrectione Christi. Vers. 50.

In te Domine speravi, non confundar un- 1
quam: Et in justitia tua libera me. Inclina 2
ad me aurem tuam, & salva me. Esto mihi 3
domicilium quod ingrediar omni tempore:
& mandes ut server, quia tu es refugium meum, & arx mea. Deus eripe me de manu im- 4
pii, & de manu flagitiosi maligni. Quia tu es 5
spes mea Domine, Deus fiducia mea à pueritia mea: Quia tibi innixus sum à vulva, & 6
à visceribus matris meæ tu es spes mea: teque
laudavi omni tempore. Admiratio factus sum 7
multis, quia tu es fiducia mea prævalida. Re- 8
pleatur os meum laude tuâ, & totâ die magnificentiâ tuâ. Ne projicias me tempore senectu- 9
tis, & cum defecerint vires meæ, ne me deseras. Quia dixerunt de me hostes mei: & qui 10
observant animam meam, consultârunt simul.
Ac dixerunt; Deus dereliquit eum, persequi- 11
mini eum & apprehendite illum: non enim
est illi salvator. Deus ne longè sis à me: Deus, 12
in adjutorium meum persiste. Confundan- 13
tur & erubescant qui adversantur animæ
meæ: induantur ignominiâ qui volunt malum meum. Ego verò jugiter orabo, & ad- 14
jiciam ad laudes tuas: Et os meum annunti- 15
abit æquitatem tuam, totâque die glorificationes tuas. Non enim novi scripturam,

---

Versio VULG. LAT.

1 In finẽ, Psalm⁹ David, In rememorationẽ, q̃ salvũ fecerit eũ Dñs. LXIX.

2 Deus, in adjutorium meum intende: Domine, ad adjuvandum me festi-
3 na. Confundantur, & revereantur,
4 qui quærunt animam meam: Avertantur retrorsum, & erubescant, qui volunt mihi mala: Avertantur statim erubescentes, qui dicunt
5 mihi; Eugè, eugé. Exultent & lætentur in te omnes qui quærunt te, & dicant semper; Magnificetur Domin⁹:
6 qui diligunt salutare tuum. Ego verò egenus, & pauper sum: Deus, adjuva me. Adjutor meus, & liberator meus es tu: Domine, ne moréris.

1 Psalmus David, Filiorum Jonadab, & priorum captivorum. LXX.

In te, Domine, speravi, non confun-
2 dar in æternum: In justitia tua libera me, & eripe me. Inclina ad me au-
3 rem tuam, & salva me. Esto mihi in Deum protectorẽ, & in locũ munitũ: ut salvum me facias: Quoniã firmamẽtum meum, & refugium meum es tu.
4 Deus meus, eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agen-
5 tis & iniqui: Quoniam tu es patientia mea, Domine: Domine, spes mea à ju-
6 ventute mea. In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meæ tu es protector me⁹. In te cantatio mea semper:
7 Tanquã prodigium fact⁹ sum multis: &
8 tu adjutor fortis. Repleatur os meum laude, ut cantẽ gloriã tuã, totã die ma-
9 gnitudinẽ tuã. Ne projicias me in tẽpore senectutis: cùm defecerit virtus
10 mea, ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui custodiebant animã meã, consilium fecerunt in unũ,
11 Dicẽtes; De⁹ dereliquit eum, persequimini, & comprehẽdite eum: quia non
12 est qui eripiat. Deus, ne elongeris à me: Deus me⁹, in auxilium meum respice.
13 Confundãtur, & deficiant detrahẽtes animæ meæ: operiantur confusione &
14 pudore qui quærunt mala mihi. Ego autẽ semper sperabo: & adjiciã super
15 omnẽ laudẽ tuã. Os meum annuntiabit justitiam tuam; totâ die salutare tuum. Quoniam non cognovi literaturam,

Vers. GRÆC. LXX. Interp.

1 Εἰς τὸ τέλος, τῷ Δαυὶδ Εἰς ἀνάμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί με κύριον. ξθ'.

2 Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες. Αἰ-
3 σχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες
4 τὴν ψυχήν μου· Ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ βουλόμενοί μοι κακά. Ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα αἰσχυνόμενοι οἱ λέ-
5 γοντές μοι, Εὖγε, εὖγε. Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε, καὶ λεγέτωσαν διαπαντὸς, Μεγαλυνθήτω ὁ θεὸς,
6 οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου. Ἐγὼ δὲ πτωχὸς καὶ πένης, ὁ θεὸς βοήθησόν μοι. Βοηθός μου, καὶ ῥύστης μου εἶ σὺ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

1 Τῷ Δαυὶδ, Υἱῶν Ἰωναδὰβ, καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων. ό.

Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα.
2 Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με, κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου καὶ σῶ-
3 σόν με. Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με, ὅτι στερέωμά μου
4 καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ὁ θεός μου ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ
5 ἀδικοῦντος. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε,
6 κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεότητός μου. Ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής. ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαν-
7 τός. Ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ
8 σὺ βοηθὸς κραταιός. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν
9 ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου. Μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρους, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν
10 μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με. Ὅτι εἶπαν οἱ ἐχθροί μου ἐμοὶ, καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύ-
11 σαντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ, Λέγοντες, Ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτὸν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐ-
12 τὸν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος. Ὁ θεὸς μὴ μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου εἰς τὴν βοήθειάν μου
13 πρόσχες. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου, περιβαλέσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
14 Ἐγὼ δὲ διαπαντὸς ἐλπιῶ, καὶ προσθήσω ἐπὶ
15 πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου. Τὸ στόμα μου ἐξαγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. ὅτι οὐκ ἔγνων πραγματείας,

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

In finem, ipsi David, In rememorationem, eò(a)quòd salvũ me fecit Dñs. 1

LXIX.

Deus, in adjutoriũ meum(b)intend [a] 2 Confundantur, et revereantur, qui quærunt animã meã. 3 Avertantur retrorsum, & erubescant, qui volunt mihi mala. 4 Avertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi, Eugè, eugè. 5 Exultent, & lætentur in te omnes, qui quærunt [b] te: & dicant semper, Magnificetur Dns, qui diligunt salutare tuũ[c]. 6 Ego verò egenus, & pauper sum: Deus, adjuva me. 7 Adjutor meus, & liberator meus es tu: Domine, [d] ne tardaveris.

Ipsi David, (a)Filiorum [a]Jonadab, & eorũ qui primi captivi ducti sunt. 1

LXX.

1 In te, Domine, speravi; non confundar in æternum. In justitia tua erue me, & exime me. 2 Inclina ad me aurẽ tuam, & salva[b]me. 3 Esto mihi[c]in Deum protectorem, & in locum munitũ; ut salvum me facias. 4 Quoniam firmamentum meum, & refugium meum es tu. 5 Deus meus, erue me de manu [d] peccatoris: de manu contra legem agentis, & iniqui. 6 Quoniam tu es patientia mea, Domine: Domine[e], spes mea à juventute mea. 7 In te confirmatus sum ex[f] utero; de ventre matris meæ tu [g]es protector meus. 8 [h]In te cantatio mea semper: Tanquam[i]prodigium factus sum multis: & tu[k] adjutor fortis. 9 Repleatur os meum laude[l]; ut (b) cantẽ gloriam tuam, totâ die (c) magnificentiam tuam. 10 Ne projicias me tempore senectutis: cùm deficiet virtus mea; ne derelinquas me [m]. 11 Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui[n]custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum: 12 Dicentes, Deus dereliquit eum: persequimini, & comprehendite eum, quia non est qui eripiat. 13 Deus[o], ne elongeris à me: Deus meus, in auxilium meum respice. 14 Confundantur, & deficiant (d)detrahentes animæ meæ: induantur confusione, & verecundiâ, qui quærunt [p] mala mihi. 15 Ego autem semper[q]sperabo; & adjiciã super omnẽ laudem tuam. 16 Os meum annuntiabit justitiam tuam, totâ die salutem tuam. 17 Quoniam non cognovi(e)negotiationes;

Versio ÆTHIOPICA.

ፍጻሜ፡ዘደዊት፡በእንተ፡ተዝከረ፡
አድኅነኒ፡እግዚእ፡፡
ጌሀ እግዚእ፡ነጽር፡ ውስተ፡ረዲኦትየ፡፡እግዚ 1
እ፡አፍጥን፡ረዲኦትየ፡፡=፡ ይትኃፈሩ፡ወይኃሰ 2
ሩ፡እለ፡የኃሥሥዋ፡ለነፍስየ፡፡=፡ ወይግብኡ፡ድ 3
ኅሬሆሙ፡ወይትኃፈሩ፡እለ፡መክሩ፡እኩየ፡ላዕ
ሌየ፡፡=፡ ለይግብኡ፡ድኅሬሆሙ፡በጊዜሃ፡ተኃ 4
ፊሮሙ፡ እለ፡ ይብሉኒ፡ እንቋዕ ፡ እንቋዕ፡፡=፡
ለይትፈሥሑ፡ ወይትሐሠዩ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡የ 5
ኃሥሡከ፡ እግዚእ፡፡ወይበሉ፡ ዘልፈ ፡ ዐቢይ፡እ
ግዚአብሔር፡፡እለ ፡ ያፈቅሩ ፡ አድኅኖተከ፡በ
ኵሉ ፡ ጊዜ፡፡=፡ ለንሰ፡ነዳይ ፡ ወምስኪን፡አ 6
ነ፡፡ ወእግዚአብሔር ፡ ይረድአኒ፡፡=፡ ረዳኢ 7
የ፡ወምስካይየ ፡ አንተ ፡ እግዚእ፡ አምላኪየ፡
ወኢትጐንዲ፡፡=፡
ዘደዊት፡ዘወልደ፡አሚናደብ፡ለእለ፡
አቅደሙ፡ተፄውዎ፡፡
ሮ ኪያከ፡ ተወከልኩ፡ እግዚእ፡ ወኢትኃፈር፡ 1
ለዓለመ ፡፡ ወበጽድቅከ ፡ አንግፈኒ ፡ ወበልሐ
ኒ፡፡=፡ አጽምእ፡ እዝነከ፡ ኀቤየ፡ ወፍጡኒ፡ 2
አድኅነኒ፡፡=፡ ኩነኒ፡ አምላኪየ፡ወመድኃኒ 3
የ፡፡ውስተ፡ብሔር፡ጽኑዕ፡ከመ፡ታድኅነኒ፡፡=፡
እስመ፡ኃይልየ፡ ወጸወንየ፡ አንተ፡፡=፡ አምላ 4
ኪየ፡ አድኅነኒ ፡ እመእደ፡ ኃጥእን፡፡ወእመእ 5
ደ፡ ዐማፂ፡ ወገፋዒ፡፡=፡ እስመ፡ አንተ፡ ተስፋ 6
የ፡እግዚእ፡፡እግዚእየ፡ ተሰፈውኩከ፡ እመንእ
ሰየ፡፡=፡ ወብከ፡ ጸናዕኩ፡ በውስተ፡ከርሠ፡እ 7
ምየ ፡፡ ወበውስተ ፡ ማኅፀን፡ አንተ ፡ ከደንከ
ኒ፡፡=፡ ወአንተ፡ዝክርየ፡በኵሉ፡ጊዜ፡፡ከመ፡ 8
ኳሂላ፡ ኮንክዎሙ ፡ ለብዙኃን፡፡ወአንተ፡ረደኢ
የ፡ወኃይልየ፡፡=፡ መልአ፡አፈየ፡ስብሐቲከ፡፡ 9
ከመ፡ እሴብሕ፡ ለሾቴተከ፡፡ወኵሎ፡ አሚረ፡
ዕበየ፡ስብሐቲከ፡፡=፡ ኢትግድፈኒ፡በመዋዕለ፡ 10
ርሥእየ፡፡ወእመሂ፡ ኃልቀ፡ ኃይልየ ፡ ኢትኅድግ
ኒ፡አምላኪየ፡፡=፡ እስመ፡ ነበቡ፡ላዕሌየ፡ጸላ 11
እትየ፡፡ወእለሂ ፡ የኃሥሥዋ ፡ ለነፍስየ፡፡ ተማከ
ሩ፡ኅቡረ፡ 12 ወይቤሉ፡፡ኀደጎ፡እግዚአብሔ 12
ር፡፡ይግንዎ፡ ወትእኅዝዎ፡፡እስመ፡ አልቦ፡ዘየ
ድኅኖ፡፡=፡ አምላኪየ ፡ ኢትርሐቅ ፡ እምኔ 13
የ፡፡አምላኪየ፡ ነጽር ፡ ውስተ፡ ረዲኦትየ፡፡=፡
ይትኃፈሩ፡ ወይኃሰሩ፡ እለ፡ ያስተዋድይዋ፡ለነ 14
ፍስየ፡፡ወይልበሱ፡ ኃፍረተ፡ ወኃሳረ፡ እለ፡ ይፈ
ቅዱ፡ሊተ፡ሕማመ፡፡=፡ ወአንሰ፡ዘልፈ፡እሰፈ 15
ወከ፡እግዚእ፡፡ወእዌስከ፡ደበ፡ ኵሉ፡ ስብሐቲ
ከ፡፡=፡ አፈየ ፡ ይነግር ፡ ጽድቀከ፡፡ወኵሎ፡ 16
አሚረ ፡ አድኅኖተከ፡፡=፡ እስመ ፡ ኢያአመ 17
ር፡ተግባረ፡፡=፡

INTERP. ÆTH. *PSAL. LXIX.* [a]Domine ad adjuvandum me festina. [b]te Domine: [c]continuò. [d]Deus mi, ne *PSAL. LXX.* [a]Aminadab, [b]me citó. [c]Deus meus & protector meus, [d]peccatorum: [e]mi, speravi in te à [f] ipso matris meæ utero; [g]operuisti me. [h]Et tu es recordatio mea jugiter: [i] globus factus [k] adjutor es meus, & fortitudo mea. [l] tuâ; [m] Domine mi. [n]quærebant animam [o] mi, ne [p] cruciatum mihi. [q]expectabo te Domine; & adjiciam

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * المزمور التاسع والستون * لداوود ذكر ما خلصه الرب * وعدده ي * استيخانات *
2 * اللهم التفت الي معونتي * اعني يا رب عاجلا * ليخز وليعثر ملتمسوا نفسي * وليرتدوا علي
3
4 اعقابهم ويخزي * الذين يريدون ان يصنعوا بي سوا * وليرجعوا لوقتهم مفتضحين * القايلون لي
نعما نعما * وليبتهج ويفرح بك كل الراغبين اليك يا الله * وليقولوا في كل حين * فليعظم الرب
5 الذين يحبون خلاصك * انا فقير ومسكين * اللهم اعني * انت معيني ومخلصي يا رب لا
6
7 تبطي * الليلويا *
* المزمور السبعون * لداوود لابناء يوناداب الاولين الذين سبوهم *
* وعدده * ق * استيخن *
1 عليك يا رب توكلت فلا اخزى ابدا * بعدلك نجني
2 وانقذني * اصغ الي سمعك وخلصني * كن لي الاها نصيرا * وحصنا لخلاصي لانك قوتي
3 وملجاي * اللهم خلصني من يد الخاطي * ومن يد مخالف الناموس والظالم * فانت هو
4
5 صبري يا رب * الرب هو رجاي منذ صباي * عليك اعتمادي من الاحشاء * ومنذ كنت في
6 بطن امي انت هو ناصري * وتسبحتي لك في كل حين * صرت مثل عجب للكثيرين وانت
7 لي ناصر ومعين * فيمتلي فمي بركة * لكي ابارك مجدك * وعظيم بهايك النهار كله * لا
8
9 تطرحني زمن الشيخوخة * ولا ترفضني عند نفاد قوتي * لان اعداي تكلموا في * والذين
10 يرصدون نفسي استوروا جميعا قايلين * قد رفضه الله فاطلبوه وادركوه فانه ليس من
11 يخلصه * فلا تبعد عني يا الهي * الاهي التفت لمعونتي * ليخز وليبد الثالبون نفسي * وليلبس
12
13 العار والخزي الطالبون لي الشر * وانا ارجوك في كل حين * وازيد علي كل تسبحتك * فمي
14
15 يخبر بعدلك وخلاصك النهار كله * لاني لم اعلم الكتاب *

PSAL. LXIX.

Davidis. Rememoratio quòd salvum fecerit eum Dominus. Et num. vers. 10. 1

Deus, convertere ad auxilium meum: 2 *adjuva me, O Domine, citó. Et con-* 3 *fundantur atque impingant quærentes animam meam. Et retrocedant super calca-* 4 *neos suos affligentes me, qui volunt perpetrare in me malum, & revertantur illico ignominiâ suffusi qui dicunt mihi, Euge, euge. Et gestiant lætitiâ in te omnes sup-* 5 *plicantes te, O Deus, et dicant omni tempore, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutem tuam. Ego pauper sum et egenus,* 6 *Deus adjuva me. Tu es auxiliator meus* 7 *& redemptor meus, O Domine, ne tardaveris. Alleluja.*

PSAL. LXX.

Davidis, filiis Jonadab primis quos duxerunt captivos. Et num. ver. 100.

In te, O Domine, sum confisus, non con- 1 *fundar unquam. Ex justitia tua salva* 2 *me, et redime me: admove ad me auditum tuum, & salva me. Esto mihi Deus adju-* 3 *tor, & arx pro salute mea: quoniam tu es robur meum et refugium meum. Deus, li-* 4 *bera me de manu peccatoris & de manu prævaricantis legem & impii. Nam tu es* 5 *expectatio mea, O Domine: Dominus est spes mea à pueritia mea. In te firmitas* 6 *mea à visceribus: et ex quo eram in ventre matris meæ, tu es adjutor meus: et laus mea ad te est omni momento. Factus sum* 7 *quasi portentũ compluribus, te mihi adjutore et fautore. Repleatur os meum bene-* 8 *dictione, ut benedicam gloriã tuã, et magnificentiam majestatis tuæ die totâ. Ne* 9 *projicias me tempore senectutis, & ne respuas me deficientibus viribus meis. Nam* 10 *hostes mei locuti sunt de me: & qui insidiantur animæ meæ, consultaverunt simul, dicentes; Jam rejecit illũ Deus; quapropter* 11 *petite eum et assequimini illũ, quia nemo est qui liberet eum. Ne igitur elongeris à* 12 *me, O Deus meus: Deus mi, convertere ad auxilium meum. Confundantur et pereant* 13 *accusantes animã meam, et induantur opprobrio et confusione optantes mihi malũ. Et ego sperabo te omni momento, et addam* 14 *omni laudationi tuæ. Os meum narrabit* 15 *æquitatem tuam et salutem tuam die totâ. Quia non novi Scripturam,*

תהלים : עב

ſolius tuæ juſtitiæ recordabor : *Domini* domini fortitudines *in* Introibo
אבוא בגברות אדני יהוה אזכיר צדקתך לבדך : 16
.tua mirabilia annunciabo hactenus & : *meis juventutis* à me docuiſti Deus
אלהים למדתני מנעורי ועד הנה אגיד נפלאותיך : 17
donec , me derelinquas ne Deus : caniciem & , ſenium ad uſque etiam Et
18 וגם עד זקנה ושיבה אלהים אל תעזבני עד
.tuam fortitudinem eſt venturus omni : generationi tuum brachium annunciem
אגיד זרועך לדור לכל יבוא גבורתך :
quis Deus : magna feciſti quæ , excelſum in uſque Deus tua juſtitia Et
19 וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדלות אלהים מי
: me *vivificabis reverteris* ,malas & , multas anguſtias mihi oſtendiſti Qui ? tu ſicut
20 כמוך : אשר הראיתנו צרות רבות ורעות תשוב תחיינו
Multiplicabis .me *facies* aſcendere *reverteris* terræ voraginibus ex &
21 ומתהמות הארץ תשוב תעלנו : תרב
inſtrumento in tibi confitebor ego Etiam .me *conſolaberis circuibis* & : meã magnitudinẽ
22 גדלתי ותסב תנחמני : גם אני אודך בכלי
Prædicabunt .Iſrael ſancte :cithara in tibi cantabo mi Deus tuam veritatẽ ,Nebel
23 נבל אמתך אלהי אזמרה לך בכנור קדוש ישראל : תרננה
tota mea lingua Inſuper .redemiſti quam mea anima &:tibi cantavero cùm , mea labia
24 שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית : גם לשוני כל
quærentes erubuerunt quia,ſunt affecti pudore quia : tuam juſtitiam loquetur die
היום תהגה צדקתך כי בשו כי חפרו מבקשי
.meum malum
רעתי :

PSAL. LXXII. עב

.regis filio tuam juſtitiam & : da regi tua judicia Deus .Selomoh Ipſi
1 לשלמה אלהים משפטיך למלך תן וצדקתך לבן מלך :
montes Deferent .judicio in tuos *afflictos* & :juſtitia in tuum populum Judicabit
2 3 ידין עמך בצדק ועניך במשפט : ישאו הרים
filios ſervabit ,populi *afflictos* Judicabit .*juſtitia in* colles & : populo pacem
4 שלום לעם וגבעות בצדקה : ישפט עניי עם יושיע לבני
generatio , *lunæ facies ad* & : ſole cum te Timebunt .*oppreſſorem conteret &* : egeni
5 אביון וידכא עושק : ייראוך עם שמש ולפני ירח דור
.*terræ ſtillicidium* imbres ſicut ,vellus ſuper pluvia ſicut Deſcendet .generationum
6 דורים : ירד כמטר על גז כרביבים זרזיף ארץ :
Dominabiturq; .*luna non ad uſque* , pacis multitudo & :juſtus ejº diebus in Florebit
7 8 יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח : וירד
ſe incurvabunt ejus facies Ad.terræ terminos ad uſque flumine à &,mare ad uſque mari à
9 מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ : לפניו יכרעו
munus inſularum & , *Tharſis* Reges .lingent *pulverem* ejus inimici & ,*ſolitudinicolæ*
10 ציים ואיביו עפר ילחכו : מלכי תרשיש ואיים מנחה
omnes ei ſe incurvabunt Et .offerent *honorarium* Seba & ,*Scheba* reges :reddent
11 ישיבו מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו : וישתחוו לו כל
.ei ſervient gentes omnes : reges
מלכים כל גוים יעבדוהו :

תרגום TARGUM.

16 אעול בגבורתא דיי אלהים אדכר צדקותך
17 בלחודך : אלהי אליפתני בנסיא מן טליותי
18 ועד העדנא אשני פרישתך : ולחוד עד וקנתא
וסיבותא אלהא לא תשבוק יתי עד דאחוי תקוף
אדרעך לדר דרי לכל די ייתי כח גבורתך :
19 וצדקתך אלהא עד שמי מרומא די עבדתא
20 רברבן אלהא מן כותך : די אחמתני עקן
סגיען ובישן תתוב תחיי יתנא ומתהומא
21 ארעיתא תתוב תסק יתנא : תסגי רבותי
22 ותחזור תנחמנני : לחוד אנא אודי קדמך
בזיני זמר ונבלא אתני קושטך אלהי אשבח
23 קדמך בכנרא קדישא ישראל : תבוען ספותי
24 ארום אשבח קדמך ונפשי די פרקתא : לחוד
לישני כל יומא תרנן צדקתך ארום בהיתו
ארום אתחסרו תבעי בישותי :

עב

1 על ידוי דשלמה אתאמר בנבואה אלהא
הלכת דינך למלכא משיחא הב וצדקתך
2 לבריה דדויד מלכא : ידין עמך בצדקה ועניך
3 בהלכת דינא : יטלון יתבי טוריא שלמא
4 לבית ישראל ונלמתא בזכותא : ידין עניי
עמא יפרוק לבני חשיבא וישוף גברא טלומא :
5 ידחלון מנך עם מפק שמשא ויצלון קדמך
6 קדם מנהר סיהרא דרי דריא : יחות היך
מטרא דרעוא על עסבא דגזיז מן גובאי היך
רסיסי מלקושא דנטפין על עסבא דארעא :
7 יסגון ביומוהי צדיקיא וסגיעי שלמא עד די
8 ישתיצון פלחי סהרא : וישלוט מן סטר ימא
רבא לסטר ימא רבא ומן פרת עד סיפי
9 ארעא : קדמוי יגחנון איפרכיא ובעלי דבבוי
10 עפרא ילחכון : מלכיא דטרסים וניסי ימא
דאוקינוס תקרובתא יתיבון מלכיא דשבא
11 וסבא דורון יקרבון : ויסגדון ליה כל מלכיא
כל עממיא ישתעבדון ליה :

PARAPH.CHALD.Verſ.Lat.

16 Ingrediar in fortitudinem Dñi: Deº recordabor juſtitiæ tuæ tantummodò. 17 Deus *meus* docuiſti me in portentis ab adoleſcentia mea; ad hoc uſq; momentum annunciabo mirabilia tua. 18 Sed etiam uſq; in ſenectutem, & canitiem Deus ne derelinquas me, donec annunciem fortitudinem brachii tui generationi *generationum*, cuilibet venturo virtutem fortitudinis tuæ. 19 Et juſtitia tua Deus uſq; ad cœlos excelſos, quos feciſti maximos: Deus, quis eſt ſicut tu? 20 Qui oſtendiſti nobis afflictiones multas & malas; redeas, vivifica nos; & de abyſſo inferiori revertens, educas nos. 21 Multiplicabis magnificentiam meam, & reverſus conſolaberis me. 22 Sed & ego confitebor coram te inſtrumentis muſices, & nablo annunciabo veritatem tuam Deus meus: laudabo coram te in cithara Sancte Iſraelis. 23 Exultabunt labia mea cùm laudes dixero coram te, & anima mea quam redemiſti. 24 Inſuper lingua mea tota die annunciabit juſtitiam tuam, quoniã confuſi ſunt, quoniam opprobrio affecti ſunt quærentes malum meum.

Per manum Salomonis dictus propheticè. 1

PSAL. LXXII.

DEus ſententiam judiciorum tuorum regi Chriſto dato, & juſtitiam tuam filio Davidis regis. 2 Judicabit populum tuum in juſtitia, & pauperes tuos in ſententia judicii. 3 Afferent habitatores montium pacem *domui* Iſrael, & colles juſtitiam. 4 Judicabit pauperes populi, redimet filios miſerorum, & conteret virũ raptorem. 5 Timebunt à te cum aſcenſu Solis, & orabunt corã *te ante lumen* Lunæ in generationes generationum. 6 Deſcendet ſicut pluvia ſpontanea ſuper herbam corroſam à locuſtis; ſicut ſtillæ pluviæ ſerotinæ ſtillantes ſuper *herbam terræ*. 7 Multiplicabuntur in diebus ejus juſti; & abundantia pacis, donec deſtruantur ſervi Lunæ. 8 Et dominabitur ab angulo maris magni uſque ad angulum *maris magni*, & ab Euphrate uſque ad fines terræ. 9 Coram eo humiliabuntur proceres; & inimici ejº pulverem lingent. 10 Reges Tharſis & inſulæ maris Oceani oblationem adducent: reges Seba, & Saba dona offerent. 11 Et adorabunt eum omnes reges; omnes populi ſubditi erunt ei.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܐܥܘܠ ܒܓܢܒܪܘܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܥܗܕ ܙܕܝܩܘܬܟ ܒܠܚܘܕܝ: * ܐܠܗܐ ܡܠܦܢܘܬܝ
17 ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܐܚܘܐ ܬܕܡܪܬܟ: * ܥܕܡܐ ܠܣܝܒܘܬܐ ܘܠܩܫܝܫܘܬܐ ܠܐ
18 ܬܫܒܩܢܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܚܘܐ ܕܪܥܟ ܘܓܢܒܪܘܬܟ ܠܕܪܐ ܕܐܬܐ: * ܙܕܝܩܘܬܟ ܐܠܗܐ ܥܕܡܐ
19 ܠܡܪܘܡܐ. ܘܪܘܪܒܬܐ ܕܥܒܕܬ ܐܠܗܐ ܡܢܘ ܕܕܡܐ ܠܟ: * ܕܚܘܝܬܢܝ ܐܘܠܨܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܒܝܫܬܐ.
20 ܘܗܦܟܬ ܘܐܚܝܬܢܝ: ܐܦ ܡܢ ܬܗܘܡܐ ܕܐܪܥܐ ܬܘܒ ܐܣܩܬܢܝ. * ܐܣܓܝܬ ܪܒܘܬܝ
21 ܘܗܦܟܬ ܘܒܝܐܬܢܝ: * ܐܦ ܐܢܐ ܐܘܕܐ ܠܟ ܒܟܢܪܐ ܘܠܩܘܫܬܟ ܐܙܡܪ. ܐܠܗܐ ܐܙܡܪ ܠܟ
22 ܒܟܢܪܐ ܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ: * ܘܢܫܒܚܢ ܣܦܘܬܝ ܟܕ ܐܙܡܪ ܠܟ ܘܢܦܫܝ ܕܦܪܩܬ. * ܘܠܫܢܝ
23 24 ܟܠܗ ܝܘܡܐ ܢܘܕܐ ܙܕܝܩܘܬܟ: ܡܛܠ ܕܢܒܗܬܘܢ ܘܢܚܦܪܘܢ. ܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܒܒܝܫܬܝ.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܥܒ *

1 * ܕܕܘܝܕ. ܟܕ ܐܡܠܟ ܗܘܐ ܠܫܠܝܡܘܢ. ܘܢܒܝܘܬܐ ܥܠ ܡܐܬܝܬܗ
ܕܡܫܝܚܐ. ܘܩܪܝܬܐ ܕܥܡܡܐ. ܦܬܓܡܐ ܡܗ :

2 ܐܠܗܐ ܗܒ ܕܝܢܝܟ ܠܡܠܟܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܟ ܠܒܪ ܡܠܟܐ: * ܕܢܕܘܢ ܥܡܟ ܒܙܕܝܩܘܬܐ.
3 ܘܠܡܣܟܢܝܟ ܒܕܝܢܐ: * ܢܫܩܠܘܢ ܛܘܪܐ ܫܠܡܐ ܠܥܡܟ. ܘܪܡܬܐ ܙܕܝܩܘܬܟ:
4 * ܕܢܕܘܢ ܠܡܣܟܢܐ ܕܥܡܐ. ܘܢܦܪܘܩ ܠܒܢܝ ܒܨܝܪܐ: ܘܢܡܟܟ ܠܛܠܘܡܐ
5 6 * ܢܣܓܕܘܢ ܠܟ ܥܡ ܫܡܫܐ: ܘܩܕܡ ܣܗܪܐ ܠܕܪܕܪܝܢ. * ܢܚܘܬ ܐܝܟ ܡܛܪܐ ܥܠ
7 ܓܙܬܐ: ܘܐܝܟ ܪܣܝܣܐ ܕܢܚܬܝܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܢܕܢܚ ܒܝܘܡܘܗܝ ܙܕܝܩܘܬܐ: ܘܣܘܓܐܐ ܕܫܠܡܐ
8 ܥܕܡܐ ܕܢܥܒܪ ܣܗܪܐ. * ܢܐܚܘܕ ܡܢ ܝܡܐ ܠܝܡܐ: ܘܡܢ ܢܗܪܘܬܐ ܥܕܡܐ ܠܣܘܦܝܗܝܢ
9 10 ܕܐܪܥܐ. * ܩܕܡܘܗܝ ܢܬܪܟܢܘܢ ܓܙܪܬܐ: ܘܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܥܦܪܐ ܢܠܚܟܘܢ. * ܡܠܟܐ
ܕܬܪܫܝܫ ܘܕܓܙܪܬܐ: ܩܘܪܒܢܐ ܢܝܬܘܢ ܠܗ. ܡܠܟܐ ܕܫܒܐ ܘܕܣܒܐ: ܩܘܪܒܢܐ ܢܩܪܒܘܢ
11 ܠܗ. * ܢܣܓܕܘܢ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ: ܘܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܢܦܠܚܘܢܝܗܝ.

16 Ut penetrem fortitudinem Domini, & commemorem æquitatem tuam ego ſolus. 17 Deus doctrina mea à pueritia & uſque modò, ut oſtendam prodigia tua. 18 Uſque ad ſenectam & grandævam ætatem ne deſeras me: quoad patefaciam brachium tuum & fortitudinem tuam generationi venturæ: 19 Juſtitiam tuam Deus uſque ad excelſum, & ingentia quæ patrâſti: Deus quis tibi ſimilis? 20 Tu qui oſtendiſti mihi tribulationem multam atque miſeriam, & reverſus es ac vivificâſti me, tu idem etiam de abyſſis terræ reduces & extrahes me: 21 Auxiſti magnificentiam meam, & converſus es atque conſolatus es me. 22 Ego quoque confitebor tibi cum cithara & veritati tuæ canam: Deus pſallam tibi cum cithara, Sancte Iſraelis: 23 Et laudabunt labia mea quum pſallam tibi, & anima mea quam redemiſti: 24 Et lingua mea totâ die confitebitur æquitatem tuam, quoniam erubeſcent & confundentur qui volunt malum meum.

PSAL. LXXII.

1 *Davidis. Quum regem conſtituiſſet Salomonem. Et prophetia de adventu Chriſti, & vocatione gentium. Verſ. 45.*

DEus, da judicium tuum regi, & juſtitiam tuam filio regis: 2 Ut judicet populum tuum in juſtitia, & pauperes tuos in judicio. 3 Ferent montes pacem populo tuo, & colles æquitatem tuam. 4 Ut judicet pauperes populi, & ſalvet filios inopum, humiliétque tyrannos. 5 Adorabunt te cum ſole & ante lunam in generationẽ generationũ. 6 Deſcendet ſicut pluvia ſuper vellus, & ceu ſtillæ cadentes ſuper terram. 7 Germinabit in diebus ejus juſtitia & multitudo pacis, donec deſierit luna. 8 Poſſidebit à mari ad mare, & à fluminibus uſque ad extremitates terræ. 9 Corã illo procident Inſulæ, & inimici ejus pulverem lingent. 10 Reges Tharſis & Inſularum munera offerent ei: Reges Sceba & Saba oblationes offerent illi: 11 Adorabunt eum omnes reges, & omnes gentes colent eum;

Verſio VULG. LAT.

16 Introibo in potentias Dñi: Domine, 17 memorabor juſtitiæ tuæ ſolius. Deus, docuiſti me à juventute mea: & uſque 18 nunc pronuntiabo mirabilia tua: Et uſq; in ſenectam & ſenium: Deus, ne derelinquas me, Donec annuntiẽ brachiũ tuum generationi omni, quæ ventura eſt; 19 Potentiam tuam, Et juſtitiam tuam, Deus, uſq; in altiſſima, quæ feciſti 20 magnalia: Deº, quis ſimilis tibi? Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas, & malas? & converſus vivificâſti me: & de abyſſis terræ iterùm re21 duxiſti me: Multiplicâſti magnificentiam tuam, & converſus conſolatus 22 es me. Nam & ego confitebor tibi in vaſis Pſalmi veritatem tuam: Deus, pſallam tibi in cithara, ſanctus Iſrael. 23 Exultabunt labia mea cùm cantavero tibi; & anima mea, quam redemiſti. 24 Sed & lingua mea totâ die meditabitur juſtitiam tuam: cùm confuſi & reveriti fuerint qui quærunt mala mihi.

1 Pſalmus, In Salomonem. LXXI.

2 DEus, judicium tuũ regi da: & juſtitiam tuam filio regis: Judicare populũ tuum in juſtitia, & pauperes 3 tuos in judicio. Suſcipiant montes pacem populo, & colles juſtitiam. 4 Judicabit pauperes populi, & ſalvos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem. 5 Et permanebit cum Sole, & ante Lunam, in generatione & 6 generationem. Deſcendet ſicut pluvia in vellus: & ſicut ſtillicidia ſtillantia 7 ſuper terrã. Orietur in diebus ejus juſtitia, & abundantia pacis: donec au8 feratur luna. Et dominabitur à mari uſq; ad mare; & à flumine uſq; ad ter9 minos orbis terrarũ. Corã illo procident Æthiopes: & inimici ejº terram 10 lingent. Reges Tharſis et inſulæ munera offerẽt: reges Arabũ & Saba dona 11 adducent: Et adorabunt eum omnes reges terræ: omnes gentes ſervient ei.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp.

16 Εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου, κύριε μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου. 17 Ἐδίδαξάς με ὁ θεὸς ἐκ νεότητός μου, καὶ μέχρι νῦν ἀπαγγελῶ τὰ 18 θαυμάσιά σου, Καὶ ἕως γήρους καὶ πρεσβείου. ὁ θεὸς μὴ ἐγκαταλίπῃς με, ἕως ἂν ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου πάσῃ τῇ γενεᾷ τῇ ἐρ19 χομένῃ. τὴν δυναστείαν σου, Καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ὁ θεὸς ἕως ὑψίστων, ἃ ἐποίησας μεγα20 λεῖα. ὁ θεὸς τίς ὅμοιός σοι; Ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς; καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς πάλιν 21 ἀνήγαγές με. Ἐπλεόνασας τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀ22 βύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν σκεύει ψαλμοῦ τὴν ἀλήθειάν σου ὁ θεός, ψαλῶ σοι ἐν κιθά23 ρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ. Ἀγαλλιάσονται τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐ24 λυτρώσω. Ἔτι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου ὅλην τὴν ἡμέραν μελετήσει τὴν δικαιοσύνην σου, ὅταν αἰσχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

1 Εἰς Σαλωμών. οα΄.

2 Ὁ θεὸς τὸ κρίμα σου τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως· κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ τοὺς πτω3 χούς σου ἐν κρίσει. Ἀναλαβέτω τὰ ὄρη εἰρήνην 4 τῷ λαῷ σου, καὶ οἱ βουνοὶ ἐν δικαιοσύνῃ. Κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν πενή5 των· καὶ ταπεινώσει συκοφάντην, Καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τῆς σελήνης γενε6 ὰς γενεῶν. Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πό7 κον, καὶ ὡσεὶ σταγόνες στάζουσαι ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη. 8 Καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως περάτων τῆς 9 οἰκουμένης. Ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται Αἰ10 θίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξουσι. Βασιλεῖς Θαρσὶς καὶ αἱ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβὰ δῶρα προσάξουσι. 11 Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς, πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

16 *Introibo in potentia Domini: Dñe, memorabor juſtitiæ tuæ ſolius. 18 (f)* 17 *Docuiſti [r] me*, Deus, *ex juventute mea: & uſq; nunc annuntiabo mirabilia tua,* 18 *19 Et uſque [ſ] in ſenectã, & ſenium. Deus, ne derelinquas me; 20 donec annuntiem brachium tuũ omni generationi, quæ ventura eſt.* 19 *21 Potentiam [t] tuam, Et juſtitiam tuam, Deº, (g) uſq; in altiſſima, quæ feciſti magnalia:* Deº, *quis ſimilis tibi?* 20 *22 [u] Quãtas oſtẽdiſti mihi tribulationes multas, & (h) malas? & converſus vivificâſti me: & de abyſſis terræ iterum reduxiſti me.* 21 *23 Multiplicâſti (i) juſtitiam tuam: & converſus conſolatus es me: & (k) de abyſſis terræ iterum reduxiſti me.* 22 *24 Nam & ego confitebor tibi in (l) vaſe pſalmi veritatẽ tuã, Deus: pſallã tibi in cithara, ſanctus Iſrael.* 23 *25 Exultabunt labia mea, cùm pſallam tibi, & anima mea, quã redemiſti.* 24 *26 Adhuc autem & lingua mea totâ die meditabitur juſtitiam tuam: cùm confuſi fuerint, & erubuerint, qui quærunt mala mihi.*

MS.Æth.Poe. Gloria Patri, & Filio, et Spiritui Sãcto: eſt modò, ſemper erit, & in ſecula ſeculorum, Amen.

In Salomonem. *LXXI.* 1

1 DEus, judicium tuum regi da, & juſtitiam tuam filio regis. 2 2 [a] *Judicare populum tuum in juſtitia, & pauperes tuos in judicio.* 3 *3 Suſcipiant montes pacem populo tuo, & colles.* 4 *4 (a) In juſtitia Judicabit pauperes populi, & ſalvos faciet filios [b] pauperum: & humiliabit [c] calumniatorem:* 5 *5 Et (b) permanebit cum Sole, & ante Lunã (c) generationes generationũ.* 6 *6 Deſcendet, ſicut pluvia in vellus: & ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram.* 7 *7 Orietur in diebus ejus juſtitia, & abundãtia pacis; donec auferatur Luna.* 8 *8 Et dominabitur à mari uſque ad mare, & à (d) flumine uſque ad terminos orbis terrarum.* 9 *9 Coram illo procident Æthiopes: & inimici ejus [d] terram lingent.* 10 *10 Reges Tharſis, & inſulæ munera offerent: reges Arabum & Saba dona adducent.* 11 *11 Et adorabunt eum omnes (e) [e] reges: omnes gentes ſervient ei.*

Verſio ÆTHIOPICA.

16 እበውእ ፡ በኀይለ ፡ እግዚአብሔር፡፡እግዚኦ፡
እዜክር ፡ ጽድቀከ ፡ ባሕቲቶ፡፡=፡ ወመሐር 18
17 ከኒ፡ እምሳኪየ፡ እምንእስየ፡፡እስከ ፡ ይእዜ፡
እነግር፡ ስብሐቲከ፡፡=፡ እስከ፡ እልህቅ፡ ወእ 19
18 ሬስእ፡ ኢትኅድገኒ ፡ አምላኪየ፡፡=፡ እስከ፡ 20
እነግር ፡ መዝራዕተከ ፡ ለትውልድ ፡ ዘይመጽ
እ፡፡=፡ ኀይለከኒ ፡ ወጽድቀከኒ ፡፡ እግዚ 21
19 ኦ ፡ እስከ ፡ አርያም ፡ ገበርከ ፡ ዐቢያተ፡፡
እግዚኦ ፡ መኑ ፡ ከማከ፡፡=፡ እስመ ፡ አር 22
አይከኒ፡ ሕማመ ፡ ወመንደቤ ፡ ብዙኀ፡፡ወተመ
20 የጥከኒ ፡ ወአሕየውከኒ፡፡ ወእመቀላየ ፡ ምድ
ር ፡ ካዕበ ፡ አውፃእከኒ፡፡=፡ ወአብዛኅከ፡ለ 23
ጽድቅከ፡፡ ወገባእከ ፡ ተስተፈሥሐኒ፡፡ወእመ
21 ቀላየ፡ ምድር፡ ካዕበ ፡ አውፃእከኒ፡፡=፡ ወአ 24
ነሂ፡ እገኒ፡ ለከ፡ በንዋየ፡ መዝሙር ፡ ለጽድቅ
ከ፡፡እዜምር፡ለከ፡ አምላኪየ፡ በመሰንቆ፡ቅዱ
22 ስ፡ እስራኤል፡፡=፡ ይትፌሥሐኒ ፡ ከናፍርየ፡ 25
ሶበ፡ እዜምር፡ ለከ፡፡ወለነፍስየኒ፡ እንተ፡አድ
23 ኀንካ፡፡=፡ ወዓዲ፡ ልሳንየ ፡ ያነብብ ፡ ጽድቀ 26
ከ፡ ኵሎ፡ አሚረ፡፡ሶበ፡ ተኀፍሩ፡ ወኀስሩ፡ እ
24 ለ፡የኀሡ፡ሊተ፡እኩየ፡፡=፡
ስብሐት ፡ ለአብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱ
ስ፡፡ይእዜኒ ፡ ወዝልፈኒ ፡ ወለዓለመ፡ዓለም፡አ
ሜን፡፡=፡

በእንተ፡ሰሎሞን፡፡

ሮል እግዚኦ፡ ኵነኔከ ፡ ሀብ ፡ ለንጉሥ፡፡ወጽ 1
ድቅከኒ፡ ለወልደ፡ንጉሥ፡፡=፡ ከመ፡ ይኰንኖ 2
ሙ ፡ ለሕዝብከ ፡ በጽድቅ፡፡ወለነዳያኒከ፡ በፍ
ትሕ፡፡=፡ ይትወከፉ ፡ አድባር ፡ ወአውግር፡ 3
ሰላመ ፡ ሕዝብከ፡፡=፡ ኰንኖ፡ በጽድቅ፡ነዳያ 4
ነ፡ ሕዝብከ፡፡ወአድኅኖሙ፡ ለደቂቀ፡ መስኪና
ኒከ ፡፡ ወአኅስሮ ፡ ለዕቡይ፡፡=፡ ወይፀንሕ፡ 5
መስለ ፡ ፀሐይ፡፡እመቅድመ፡ ወርኅ፡ ለትውል
ደ፡ትውልድ፡፡=፡ ወይወርድ ፡ ከመ፡ ጠል፡ው 6
ስተ ፡ ፀምር ፡፡ ወከመ ፡ ነጠብጣብ ፡ ዘያንጠበ
ጥብ፡ ዲበ፡ ምድር፡፡=፡ ወይሠርጽ፡ጽድቅ፡ 7
በመዋዕሊሁ ፡፡ ወብዙኀ፡ ሰላም፡ እስከ፡የኀል
ፍ፡ ወርኅ፡፡=፡ ወይኴንን ፡ እምባሕር ፡ እስ 8
ከ፡ባሕር፡፡ወእም፡ አፍላግ ፡ እስከ ፡ አጽናፈ፡
ዓለም፡፡=፡ ይገንዩ፡ ቅድሜሁ፡ኢትዮጵያ፡፡ 9
ወጸላእቱሂ፡ሐመደ፡ ይቀምሑ፡፡=፡ ነገሥተ፡ 10
ተርሴስ ፡ ወደሰያት፡ አምኃ ፡ ያበውኡ፡፡ነገሥ
ተ ፡ ሳባ ፡ ወዐረብ ፡ ገጸ ፡ ያመጽኡ፡፡=፡ ወ 11
ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ ኵሎሙ ፡ ነገሥተ፡ ምድር፡፡
ወይትቀነዩ ፡ ሎቱ ፡ ኵሉሙ ፡ አሕዛብ፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. [r] me, Deus meus, ex [ſ] dum ſenuero & canuero Deus meus, ne [t] etiam tuam, [u] Quoniam oſtendiſti mihi tribulationem & tentationem multam : & converſus PSAL. LXXI. [a] Ut judicet [b] pauperum tuorum : [c] ſuperbum : [d] cinerem manducabunt. [e] reges terræ : & omnes

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 فادخل في قوة الرب. يا رب انا اذكر عدلك وحدك * الذي علمتني منذ صباي يا الاهي *
17 والي الان اخبر بعجايبك * والي الشيخوخة والهرم * اللهم لا تطرحني الي ان اخبر بذراعك 18
كل الجيل الاتي * وقوتك وعدلك يا الله الي العلي والعظايم التي صنعتها معي * يا الله فمن 19
اشبه بك * لانك اريتني شدايد كثيرة وشرورا ثم عدت فاحييتني * وايضا من اعماق الارض 20
اصعدتني * اكثرت علي برك ثم عدت فعزيتني * وايضا اصعدتني من العمق * واني لاشكرك 21 22
يا ربي في الشعوب * بالة مزمور حقك * يا الله ارتل لك بقيثارة * يا قدوس اسراييل * تبتهج 23
شفتاي اذا ارتل لك ونفسي التي خلصتها * ولساني ايضا يدرس عدلك * وطول النهار كله * 24
اذا ما خزي وافتضح الذين يطلبون لي الشر والبلوى *

1 * المزمور الحادي والسبعون * لسليمان بن داوود * وعدده * مب * استيخن *
اللهم اعط الملك حكمك * وابن الملك عدلك * ليقضي لشعبك بالعدل * ولمساكينك 2
بالحق * فلتاخذ الجبال سلامة للشعب * والاكام عدلا * يحكم لمساكين الشعب بعدل * 3 4
ويخلص بني المساكين * ويذل الباغي * ويدوم مع الشمس * وهو قبل القمر * باجيال 5
الاجيال * ينزل مثل المطر علي الصوف * وكالقطر علي الارض * يكثر العدل في ايامه * 6 7
وكثرة السلامة حتي يبيد القمر * ويملك من البحر الي البحر * ومن النهر الي اقاصي المسكونة * 8
تسجد الحبش فيخرون قدامه * وجميع اعدايه يلحسون التراب * ويقبل اليه ملوك 9 10
ترسيس والجزاير بالهدايا * وملوك العرب وسبا يقدمون اليه القرابين * وتسجد له جميع 11
ملوك الارض * وجميع الامم تتعبد له *

16 *Introibo in potentiam Domini: O Domine, ego recordabor juſtitiæ tui ſolius,* 17 *Qui docuiſti me à pueritia mea, O Deus meus; & hucuſque narro miracula tua,* 18 *Et uſque ad ſenectutem & decrepitam ætatem. Deus, ne me projicias quoad enarrem brachium tuum omni poſteritati venturæ.* 19 *Juſtitiam tuam & potentiam tuam, O Deus, uſque in excelſum: & magnalia quæ feciſti erga me. O Deus, ecquis eſt ſimilis tibi?* 20 *Tu enim oſtendiſti mihi anguſtias multas, & ærumnas: deinde reverſus es & vivificâſti me, atque iterum ex imis terræ elevâſti me.* 21 *Multiplicâſti ſuper me juſtitiam tuam, deinde reverſus es & conſolatus es me: imò etiam extraxiſti me de profundo.* 22 *Et ego quidem gratias agam tibi, O Domine mi, inter populos: cum inſtrumento pſalmi, veritatem tuam. O Deus, pſallam tibi cithara, O Sancte Iſraelis.* 23 *Exultabunt labia mea quum celebravero te, & anima mea quam liberâſti.* 24 *Et lingua mea quoque repetet juſtitiam tuam & magnificentiam tuam die totâ, quum rubore & ignominiâ ſuffuſi fuerint qui petunt mihi malum, Alleluja.*

PSAL. LXXI.

1 Salomoni filio Davidis. Et num. verſ. 42.

2 DEus, da Regi judicium tuum, & filio regis æquitatem tuam: *Ut judicet decenter populo tuo cum æquitate, & pauperibus tuis cum veritate.* 3 *Aſſumant montes pacem populo, & colles juſtitiam.* 4 *Et judicium dicet pauperibus populi cum æquitate, & ſalvabit filios pauperum, deprimetque ſceleſtum.* 5 *Et perdurabit cum ſole, quum ſit ipſe ante lunam, in generationem generationum.* 6 *Deſcendet ſicut pluvia ſuper vellus, & ſicut ſtillæ ſuper terram.* 7 *Multiplicabitur juſtitia in diebus ejus, & abundantia pacis, donec pereat luna.* 8 *Et regnabit à mari ad mare, & à flumine uſque ad terminos habitabilis.* 9 *Prævenient Æthiopes & procident ante eum, & omnes inimici ejus lingent terram.* 10 *Et venient ad eum reges Tarſis & Inſularum cum muneribus; & reges Arabum, Arabiæ, & Saba offerent ei munera.* 11 12 *Et adorabunt eum omnes reges terræ, & cunctæ gentes ſe ſubdent ei.*

תהלים : עג

Parcet ei auxiliator non & , afflictum & : clamantem egenum eruet Quia
12 כי יציל אביון משוע ועני ואין עזר לו: יחס 13
extorsione ab & , dolo A .servabit egenorum animas & : egeno & , tenui super
14 על דל ואביון ונפשות אביונים יושיע: מתוך ומחמס
, vivet Et .ejus oculis in eorum sanguis erit pretiosus & : eorum animam redimet
15 יגאל נפשם וייקר דמם בעיניו: ויחי
die tota : semper eo pro orabit & , Sebba auro de ei dabit &
ויתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד כל היום
perstrepet , montium capite in terra in , frumenti particula Erit .ei benedicet
16 יברכנהו: יהי פסת בר בארץ בראש הרים ירעש
Erit .terræ herba sicut civitate à florebunt & : ejus fructus Lebanon sicut
17 כלבנון פריו ויציצו מעיר כעשב הארץ: יהי
eo in benedicentur & , ejus nomen filiabitur Solis facies ad : seculum in ejus nomen
שמו לעולם לפני שמש ינון שמו ויתברכו בו
Deus Deus Dominus Benedictus .eum beatificabunt , gentes omnes
18 כל גוים יאשרוהו: ברוך יהוה אלהים אלהי
ejus gloriæ nomen benedictum Et .ipse solus mirabilia faciens : Israel
19 ישראל עשה נפלאות לבדו: וברוך שם כבודו
.amen & , Amen , terra omnis ejus gloria replebitur & , seculum in
לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן:
.Isai filii David orationes sunt Consummatæ
20 כלו תפלות דוד בן ישי:

ספר שלישי

PSAL. LXXIII. עג

ego Et .corde mundis Deus Israeli bonus Profecto.Asaph ipsi Cantus
1 מזמור לאסף אך טוב לישראל אלהים לברי לבב: ואני 2
zelavi Quia .mei gressus sunt effusi *nihil quasi*:mei pedes declinaverunt *parum quasi*
3 כמעט נטוי רגלי כאין שפכה אשרי: כי קנאתי
,eorum morte in ligamenta non Quia .*videbo* impiorum pacem : insanos in
4 בהוללים שלום רשעים אראה: כי אין חרצבות למותם
hominibus cum & : *ipsi* non hominis labore In .eorum fortitudo sana &
5 ובריא אולם: בעמל אנוש אינמו ועם אדם
iniquitas ornamento involvet : superbia eos *ligavit torque* Ideo .flagellabuntur non
6 לא ינגעו: לכן ענקתמו גאוה יעטף שית חמס
.cordis *imaginationes* transierunt : eorum *oculus* adipe præ Exiit .eos
7 למו: יצא מחלב עינמו עברו משכיות לבב:
Posuerunt *.loquentur* excelso de : calumniam *malo in loquentur & ,dissolutos se* Reddent
8 ימיקו וידברו ברע עשק ממרום ידברו: שתו
9 ejus populus revertetur Ideo .terra in *ambulabit* eorum lingua & : suum os cœlos in
10 בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ: לכן ישיב עמו
est & : Deus scivit quomodo ,dixerunt Et .eis exprimentur pleni aquæ & : huc
11 הלם ומי מלא ימצו למו: ואמרו איכה ידע אל ויש
.*facultatē* apprehenderūt seculi *tranquilli* & ; impii isti Ecce ? excelso in scientia
12 דעה בעליון: הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל:

PSALMI.

תרגום TARGUM.

12 ארום יפצי חשיכא דבעי מטו ועניא ולית סעיד
13 ליה: יחוס על מסכינא וחשוכא ונפשת חשיכיא
14 יפרוק: מאונסא ומחטופין יפרוק נפשהון ויהי
15 יקיר אדמהון קדמוי: ויחי ויתן ליה מדהב
דאיתיאו ליה משבא ויצלי מטולתיה תדירא כל
16 יומא יברכניה: יהי סעיד לחמא בארעא בריש
טוריא ירגיש היך כלבנן אביה ויצצון מן קרתא
17 דירושלם היך עסבא דארעא: יהי שמיה
מדכר לעלם וקדם מהוי שמשא מזמן הוה
שמיה ויתברכון בזכותיה כל עמיא וימרון טב
18 ליה: בריך יי אלהים אלהא דישראל דעביד
19 פרישן רברבן בלחודוהי: ובריך שום יקריה
לעלמא ויתמלי מזיו יקריה כל ארעא אמן ואמן:
20 גמירין צלותא דדוד בר ישי:

עג

1 תושבחתא על ידוהי דאסף ברם טב לישראל
2 אלהא לברירי לבא: ואנא כזעיר אתמוטטא
3 רגלי כלמא דאודעזעא אסתורי: ארום טננית
4 במתלעביא בעדן די שלם רשיעיא אחמי: ארום
ליתיהון תוהין ומצטערין מטול יום מיתתהון
אתבעין מחשבתהון ופטים ואלים לבהון:
5 בלעות גברין דמתעסקין באוריתא ליתיהון
לעין ועם בני נשא צדיקי דסבלין יסורי לא
6 מתכתשין: לכן כן עטרתנון גיותנותא כלילא
7 דמשיין ברישיהון היא מן חטופדילהון: שנא
מן שומנא פרצופהון עברו חוטביהון חפורת
8 לבא: יתמקמקון מן פטמא וימללון לאבאשא
9 ולטלומא מן רום לבהון ימללון: שויאו בקדישי
שמיא פומהון ולישנהון מצלהבא בקדישי
10 ארעא: בכן תבו על עמיא דיי לאלקיותהון
וימחונון במרזופין ודמעין סגיעין מחתין להון:
11 ויימרון הכדין ידע אלהא ואית מנדעא בעלאה:
12 הא אלין רשיעיא דיתבין בשלותא בעלמא
הדין אדביקו נכסין קנו חילא:

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Quoniam liberabit miserum qui quærit in- 12
clinationem; & pauperem cui non est ad-
jutor. Miserabitur misero & inopi : & 13
animas inopum redimet. Ab oppressione 14
& injuriis liberabit *animā* eorum, & erit
car⁹ sanguis eorũ coram eo. Et vivet & da- 15
bit ei de auro ꝙ attulerunt *ei* de Seba, &
orabit pro eo continuè, omni die benedi-
cet ei. Erit substantific⁹ panis in terra in ca- 16
pite montium; strepitum edet sicut Liban⁹
fructus ejus ; & germinabunt de civitate
Jerusalem sicut herba terræ. Erit nomen 17
ejus semper memorabile, & antequam
esset Sol, præparatum erat nomen ejus :
& benedicentur in merito ejus omnes po-
puli , *&* dicent bonum illi. Benedictus 18
Dñs Deus Deus Israel, qui facit miracula
magna solus. Et benedictum nomen glo- 19
riæ ejus in æternum : ac repleatur splendo-
re gloriæ ejus omnis terra, Amen & amen.
Completæ sunt orationes Davidis 20
filii Issai.

Canticum per manus Asaph. 1

PSAL. LXXIII.

PRofectò bonus Israeli Deus, iis qui
mundi sunt corde. Mei autem penè moti 2
sunt pedes, penè vacillaverunt gressus mei.
Quoniam æmulatus sum derisores; in tem- 3
pore *pacis* improbos videbo. Quoni- 4
am non terrentur nec conturbantur pro-
pter diem mortis ipsorum ; *accelerantur*
cogitatus eorum : & pingue, & forte est
cor eorum. Labori virorum Legi ope- 5
ram navantium non compatiuntur; &
cum hominibus justis, qui patiuntur mar-
tyria, non vulnerantur. Ideò circundedit 6
eos superbia : corona quam imponunt ca-
piti suo de *rapina* illorum est. *Mutatus* est 7
ob pinguedinem *vultus* eorum : *transie-
erunt decisiones* eorum *fossam* cordis. Li- 8
quefient præ *pinguedine*, & loquentur ut
noceant, & ad violentiam de celsitudine
cordis sui loquentur. Posuerunt in sanctos 9
cœlorum os suum, & lingua eorum ardet
in *sanctos* terræ. Propterea *convertuntur* 10
adversus populos Dñi, ut *cædant eos, &
percutiant* eos malleis, & lachrymæ multæ
defluent illis. Et dicent, Hæccine cognovit 11
Deus, & est scientia in Altissimo? Ecce 12
ipsi impii permanentes in tranquillitate in
mundo *hoc*, adepti sunt divitias, acquisie-
runt substantiam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܡܛܠ ܕܦܨܐ ܠܡܣܟܢܐ ܡܢ ܕܥܫܝܢ ܡܢܗ: ܘܠܡܣܟܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܡܥܕܪܢܐ.
13 * ܢܚܘܣ ܥܠ ܡܣܟܢܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ: ܘܢܦܫܬܐ ܕܡܣܟܢܐ ܢܦܪܘܩ. * ܡܢ ܢܟܠܐ ܘܡܢ ܥܘܠܐ
14 ܢܦܪܘܩ ܢܦܫܗܘܢ: ܘܝܩܝܪ ܗܘ ܕܡܗܘܢ ܒܥܝܢܘܗܝ. * ܢܚܐ ܘܢܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢ ܕܗܒܐ ܕܫܒܐ: ܘܢܨܠܐ 15
ܥܠܘܗܝ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܟܠܗ ܝܘܡܐ ܢܒܪܟܝܘܗܝ: * ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܥܒܘܪܐ ܒܐܪܥܐ. 16
ܘܒܪܝܫ ܛܘܪܐ ܢܥܒܕ ܦܐܪܘܗܝ ܐܝܟ ܕܠܒܢܢ: ܘܢܦܪܥ ܡܢ ܡܕܝܢܬܗ ܐܝܟ ܥܣܒܐ ܕܐܪܥܐ.
* ܘܢܗܘܐ ܫܡܗ ܠܥܠܡ: ܘܩܕܡ ܫܡܫܐ ܐܝܬܘܗܝ ܫܡܗ. ܢܬܒܪܟܘܢ ܒܗ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ 17
ܫܒܛܐ: ܘܟܠܗܘܢ ܢܫܒܚܘܢܗ. * ܒܪܝܟ ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ: ܕܥܒܕ ܬܕܡܪܬܐ 18
ܪܘܪܒܬܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. * ܘܒܪܝܟ ܗܘ ܫܡܐ ܕܐܝܩܪܗ ܠܥܠܡ: ܘܢܬܡܠܐ ܐܝܩܪܗ ܟܠܗ 19
ܐܪܥܐ. ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ.

* ܫܠܡ ܣܦܪܐ ܬܢܝܢܐ *

* ܣܦܪܐ ܬܠܝܬܝܐ *

* ܡܙܡܘܪܐ ܥܓ *

1 * ܕܐܣܦ ܡܥܗܕܢܐ ܕܐܬܐܡܪ ܥܠ ܡܘܬܗ ܕܐܒܫܠܘܡ. ܘܬܘܒ ܡܘܕܝܢܘܬܐ ܕܡܚܝܠܘܬܐ
ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܥܠ ܫܝܢܐ ܕܪܫܝܥܐ ܘܥܠ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ ܕܐܠܗܐ. ܦܬܓܡܐ ܟܐ.
2 ܛܒ ܗܘ ܠܐܝܣܪܝܠ ܐܠܗܐ ܘܠܬܪܝܨܝ ܠܒܐ. * ܘܐܢܐ ܩܠܝܠ ܦܫ ܕܢܬܪܟܢܢ ܪܓܠܝ: ܘܩܠܝܠ
3 ܦܫ ܕܢܫܬܦܟܢ ܗܘܝ ܗܠܟܝ. * ܡܛܠ ܕܛܢܬ ܒܥܘܠܐ: ܟܕ ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܫܝܢܐ ܕܪܫܝܥܐ.
4 * ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܣܟܐ ܠܡܘܬܗܘܢ: ܘܣܓܝܐܐ ܗܝ ܫܛܝܘܬܗܘܢ. * ܒܥܡܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ
5 ܠܝܬܝܗܘܢ: ܘܥܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܠܐ ܡܬܢܓܕܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܚܕܬ ܐܢܘܢ ܡܪܚܘܬܐ: 6
ܘܠܒܫܘ ܥܘܠܗܘܢ ܘܪܘܫܥܗܘܢ. * ܘܢܦܩ ܐܝܟ ܬܪܒܐ ܥܘܠܗܘܢ: ܘܥܒܕܘ ܐܝܟ ܬܪܥܝܬܐ 7
8 ܕܠܒܐ. * ܐܬܪܥܝܘ ܘܡܠܠܘ ܒܝܫܬܐ: ܘܥܘܫܩܐ ܠܘܬ ܡܪܝܡܐ ܡܠܠܘ. * ܣܡܘ ܦܘܡܗܘܢ
9 ܒܫܡܝܐ: ܘܠܫܢܗܘܢ ܡܗܠܟ ܒܐܪܥܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܬܦܢܐ ܥܡܝ ܠܗܪܟܐ: 10
ܘܝܘܡܬܐ ܡܠܝܐ ܢܫܬܟܚܘܢ ܠܗܘܢ. * ܘܐܡܪܝܢ: ܐܝܟܢܐ ܝܕܥ ܐܠܗܐ: ܘܐܝܬ ܝܕܥܬܐ ܒܡܪܝܡܐ. 11
12 * ܗܐ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܟܕ ܥܘܠܐ ܡܬܝܬܪܝܢ ܒܥܠܡܐ: ܘܡܚܣܢܝܢ ܒܚܝܠܐ.

Quia liberavit inopem ab eo qui fortior est 12
ipso, & pauperem cui non est adjutor. Mise- 13
rebitur pauperum & egenorum, & animas
pauperum salvabit. A fraude & ab iniquitate 14
salvabit animas eorum : pretiosus enim est
sanguis eorum in oculis ejus. Vivit & dabitur 15
ei de auro Sceba : & orabimus pro eo omni 16
tempore, & totâ die benedicemus illi. Erit
velut copia frumenti in terra, & in cacumine
montium germinare faciet fructus suos, ut Li-
bani : & pullulare faciet è civitate sua sicut
herbam terræ. Eritque nomen ejus in sem- 17
piternum, & ante solem est nomen ejus. Be-
nedicentur in ipso omnes gentes, & omnes
laudabunt eum. Benedictus Dominus Deus 18
Israel qui edit miracula grandia solus, Et be- 19
nedictum nomen majestatis ejus in seculum :
& impleatur majestate ejus tota terra. A-
men, amen.

Finis Liberi secundi.

LIBER TERTIUS.

PSAL. LXXIII.

Compositus ab Asaph memoratore, de mor- 1
*te Absalomi. Præterea confessio infirmitatis
humanæ. Et de prosperitate impiorum; deque
longanimitate Dei. Vers.* 21.

DEus bonus est Israeli, & sinceris corde.
Mei autem paulò minùs inclinati sunt 2
pedes, & ferè nil abfuit quin effunderentur
gressus mei : Quia æmulatus sum iniquos, 3
cùm viderem pacem impiorum. Non enim 4
est terminus morti eorum, quum plurima sit
stultitia illorum. In labore hominum non 5
sunt, & cum filiis hominum haud flagellan-
tur; Ideò cepit eos audacia, & induti sunt 6
iniquitate suâ, & impietate suâ. Et prodiit 7
velut pinguedo scelus eorum, operatiq; sunt
pro cogitatione cordis. Meditati sunt & lo- 8
cuti sunt malum, & oppressionem adversùs
Altissimum locuti sunt : Posuerunt os suum 9
in cœlum, & lingua eorum perambulat ter-
ram. Propterea vertat se populus meus huc, 10
& abundanter invenient sibi, Dicéntque ; 11
Quomodo scit Deus, & est scientia in Excel-
so? Nam ecce isti quum sint impii, abundantes 12
sunt in mundo & potentes robore.

Versio VULG. LAT.

12 Quia liberabit pauperem à potente; &
13 pauperem, cui non erat adjutor. Par-
cet pauperi & inopi: & animas pau-
14 perum salvas faciet. Ex usuris & ini-
quitate redimet animas eorum: & ho-
norabile nomen eorum coram illo.
15 Et vivet, & dabitur ei de auro Ara-
biæ, & adorabunt de ipso semper: to-
16 tâ die benedicent ei. Et erit firmamen-
tum in terra in summis montium, su-
perextolletur super Libanum fructus
ejus: & florebunt de civitate sicut fœ-
17 num terræ. Sit nomen ejus benedictum
in secula: ante Solem permanet nomē
ejus. Et benedicentur in ipso omnes
tribus terræ: omnes gentes magnifica-
18 bunt eum. Benedictus Dominus Deus
19 Israel, qui facit mirabilia solus: Et be-
nedictum nomen majestatis ejus in æ-
ternum: & replebitur majestate ejus
omnis terra : fiat, fiat.
20 Defecerunt laudes David
filii Jesse.

1 Psalmus Asaph. LXXII.

QUàm bonus Israel Deus his, qui
2 recto sunt corde? Mei autem pe-
nè moti sunt pedes : penè effusi sunt
3 gressus mei. Quia zelavi super iniquos,
4 pacem peccatorum videns. Quia non
est respectus morti eorum ; & firma-
5 mentum in plaga eorum. In labore
hominum non sunt, & cum hominib⁹
6 non flagellabuntur : Ideò tenuit eos
superbia, operti sunt iniquitate & im-
7 pietate suâ. Prodiit quasi ex adipe in-
iquitas eorum: transierunt in affectum
8 cordis. Cogitaverunt, & locuti sunt
nequitiam: iniquitatem in excelso lo-
9 cuti sunt. Posuerunt in cœlum os su-
um: & lingua eorum transivit in ter-
10 ra. Ideò convertetur populus meus
hîc : & dies pleni invenientur in eis.
11 Et dixerunt; Quomodò scit Deus, &
12 si est scientia in Excelso? Ecce ipsi pec-
catores, & abundantes in seculo, ob-
tinuerunt divitias.

Vers. GRÆC. LXX. Interp.

12 Ὅτι ἐῤῥύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου, καὶ πένητα ᾧ
13 οὐχ ὑπῆρχε βοηθός. Φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος,
14 καὶ ψυχὰς πενήτων σώσει. Ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδι-
κίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ ἔντι-
15 μον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ ζή-
σεται, καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς
Ἀραβίας, καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ διαπαν-
τός· ὅλην τὴν ἡμέραν εὐλογήσουσιν αὐτόν.
16 Ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ᾽ ἄκρων τῶν ὀρέων·
ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν Λίβανον ὁ καρπὸς αὐ-
τοῦ, καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος
17 τῆς γῆς. Ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς
τοὺς αἰῶνας, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, καὶ εὐλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ
φυλαὶ τῆς γῆς· πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐ-
18 τόν. Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ
19 ποιῶν θαυμάσια μόνος, Καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄ-
νομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς αἰῶνα τοῦ
αἰῶνος· καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα ἡ
γῆ. γένοιτο, γένοιτο.
20 Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί.
1 Ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. οβ´.

ὩΣ ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραήλ, τοῖς εὐ-
2 θέσι καρδίᾳ. Ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσα-
λεύθησαν οἱ πόδες, παρ᾽ ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ
3 διαβήματά μου. Ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνό-
4 μοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν. Ὅτι οὐκ ἔστιν
ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν, καὶ στερέωμα
5 ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν. Ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ
6 εἰσί, καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται. Διὰ
τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία, περιεβά-
7 λοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν αὐτῶν. Ἐξελεύσεται
ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν· διῆλθον εἰς
8 διάθεσιν καρδίας. Διενοήθησαν, καὶ ἐλάλησαν
ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν.
9 Ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα
10 αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο ἐπιστρέ-
ψει ὁ λαός μου ἐνταῦθα, καὶ ἡμέραι πλήρεις εὑ-
11 ρεθήσονται ἐν αὐτοῖς. Καὶ εἶπαν, Πῶς ἔγνω
12 ὁ θεὸς, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψίστῳ; Ἰδοὺ οὗ-
τοι οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες εἰς τὸν αἰῶνα,
κατέσχον πλούτου.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

12 Quia liberavit egenum [f] à po- 12
tente; & pauperem, cui non erat ad-
jutor. 13 Parcet inopi, & pauperi : 13
& animas pauperum salvas faciet.
14 Ex usura & iniquitate redimet 14
animas eorum: & (f) honorabile no-
men eorum coram [g] illo. 15 Et vi- 15
vet, & dabitur ei de auro (g) Ara-
biæ: & (h) orabunt de ipso semper:
totâ die benedicent ei. 16 Erit fir- 16
mamentum in [h] terra in summis
montium: [i] superextolletur super
Libanum fructus ejus: & florebunt
de civitate sicut fœnum terræ. 17 (i)
Sit nomen ej⁹ benedictum in secula: 17
ante Solem (k) permanebit nomen
ejus, 18 & benedicentur in ipso o-
mnes tribus terræ: omnes gentes [k]
magnificabunt eum. 19 Benedictus 18
Dominus (l) Deus Israel, qui facit
mirabilia solus. 20 Et benedictum 19
nomen gloriæ ejus in æternum, & in
seculum seculi: & replebitur gloriâ
ejus omnis terra: Fiat, Fiat.
Defecerunt (a) hymni David filii 20
Jesse, Psalm⁹ ipsi Asaph. LXXII. 1

1 QUàm (b) bonus (c) Deus Is-
rael rectis corde. 2 Mei au- 2
tem penè commoti sunt pedes : (d)
paulominùs effusi sunt gressus mei.
3 Quia zelavi super iniquos, pacem 3
peccatorum intuens. 4 Quia [a] non 4
est (e) declinatio in morte eorum, [b]
& firmamentum in flagello (f) eo-
rum. 5 In (g) laboribus hominum non 5
sunt: & cum hominibus non flagel-
labuntur. 6 Ideò (h) obtinuit eos su- 6
perbia : circumamicti sunt iniquita-
te, & impietate suâ. 7 (i) Prodibit 7
quasi ex adipe iniquitas eorũ: trans-
ierunt [c] in (k) dispositionem cordis.
8 Cogitaverunt, & loquuti sunt (l) 8
[d] in malignitate : iniquitatem in
altum loquuti sunt. 9 Posuerunt in 9
cœlum os suum : & lingua eorum
transivit super terram. 10 Ideò (m) 10
revertetur populus meus huc: (n) &
dies pleni invenientur in eis. 11 Et 11
(o) dixerunt, Quomodò scivit De⁹?
& si est scientia in Altissimo? 12 Ec- 12
ce [e] ipsi peccatores, & abundantes
in seculo, obtinuerunt divitias.

Versio ÆTHIOPICA.

እስመ፡ አድኅኖ፡ ለነዳይ፡ እመእደ፡ ዘይትዔገ 12
ሎ፡፡ ለምስኪን፡ ዘአልቦ፡ ረዳኢ፡፡ ወይም 13
ሕኮ፡ ነደየ፡ ወምስኪነ፡፡ ወያድኅን፡ ነፍሰ፡ ነደያ
ን፡፡ እመርደ፡ ወእመትእግልት፡ ያድኅኖ፡ 14
ለነፍሶሙ፡፡ ወክቡር፡ ስሙ፡ በቅድሜሆሙ፡፡
ወየሐዩ፡ ወይሁብዎ፡ እመወርቀ፡ አረብ፡፡ ወዘ 15
ልፈ፡ ይጸልዩ፡ በእንቲአሁ፡፡ ወኵሎ፡ አሚረ፡
ይድኅርዎ፡፡ ወይከውን፡ መስማከ፡ ለኵ 16
ሉ፡ ምድር፡፡ ውስተ፡ አርእስተ፡ አድባር፡፡ ወይ
ነውኅ፡ እመአርዝ፡ ፍሬሁ፡፡ ወይበቊል፡ ውስ
ተ፡ ሀገር፡ ከመ፡ ሣዕረ፡ ምድር፡፡ ወይከው 17
ን፡ ቡሩከ፡ ስሙ፡ ለዓለም፡፡ እምቅድመ፡ ፀሐ
ይ፡ ሀሎ፡ ስሙ፡፡ ወይትባረኩ፡ ቦቱ፡ ኵሉ 18
ሙ፡ አሕዛብ፡ ምድር፡፡ ወያስተበፅዕዎ፡ ኵሉ
ሙ፡ ሕዝብ፡፡ ይትባረክ፡ እግዚአብሔር፡ 19
አምላከ፡ እስራኤል፡፡ ዘገብረ፡ መንክረ፡ በሕቲ
ቱ፡፡ ወይትባረክ፡ ስመ፡ ስብሐቲሁ፡፡ ለዓለ 20
ም፡ ወለዓለመ፡ ዓለም፡፡ ወይመላእ፡ ስብሐቲ
ሁ፡ ኵሉ፡ ምድረ፡ ለይኩን፡ ለይኩን፡፡

ኀልቀ፡ ዘደዊት፡ መኀልይ፡ ዘወልደ፡ ሴሴይ፡
መዝሙር፡ ዘደዊት፡ ዘአሳፍ፡፡

ሮ፪ ጥቀ፡ ኄር፡ እግዚአብሔር፡ ለእስራኤል፡ 1
ለርቱዓነ፡ ልብ፡፡ ሊተሰ፡ ሕቀ፡ ክመ፡ ዘእም 2
ተንተና፡ እገሪየ፡፡ ወሕቀ፡ ክመ፡ ዘእምድኅፀ፡
ሰኰናየ፡፡ እስመ፡ ቀናዕኩ፡ ላዕለ፡ ኃጥአ 3
ን፡፡ ሰላሞሙ፡ ርእየየ፡ ለዐማፅያን፡፡ እስ 4
መ፡ አልቦሙ፡ ሳሕተ፡ ለሞቶሙ፡፡ ወኢኃይለ፡
ለመቅሠፍቶሙ፡፡ ወበጻማሂ፡ ኢኮኑ፡ ዕድ 5
ው፡፡ ወኢተቀሥፉ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡፡ ወበእን 6
ተዝ፡ አኀዞሙ፡ ትዕቢት፡፡ ወተዐፀፋዋ፡ ለኃጢ
አቶሙ፡ ወለዐመፃሆሙ፡፡ ወይወፅእ፡ ከመ፡ 7
እምእንጕዕ፡ ኃጢአቶሙ፡፡ ወኃለፉ፡ እምት
ዕቢት፡ ልቦሙ፡፡ ወሐለዩ፡ ወነበቡ፡ ከንቶ፡፡ 8
ወነበቡ፡ ዐመፃ፡ ውስተ፡ አርያም፡፡ ወአን 9
በሩ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ አፉሆሙ፡፡ ወአንሶሰወ፡
ውስተ፡ ምድር፡ ልሳኖሙ፡፡ ወበእንተዝ፡ 10
ይትመየጡ፡ ሕዝብየ፡ እምዝየ፡፡ ወይትረከ
ብ፡ ፍጹም፡ መዋዕል፡ በላዕሌሆሙ፡፡ ወይ 11
ብሉ፡ እፎ፡ ያእምር፡ እግዚአብሔር፡፡ ወ
ቦኑ፡ ዘየአምር፡ በአርያም፡፡ ነሁ፡ እ 12
ሉ፡ ኃጥአን፡ ይትፌገዑ፡፡ ወለዓለም፡ ያጸንዕ
ዋ፡ ለብዕሎሙ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [f] à manu ejus qui opprimeret eum; & [g] illis. [h] omni terra [i] & extendetur præ cedro fructus ejus: [k] beatum prædicabunt eum. *PSAL. LXXII.* [a] non est remissio [b] neque virtus est in [c] ex superbia cordis eorum. [d] inane : iniquitatem [e] qui peccatores sunt delitiis affluunt; & in seculo obtinuerunt divitias suas.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 *لانه خلص المسكين من يد القوي والضعيف الذي لا معين له* يشفق علي المسكين
13 والضعيف* ويخلص انفس المساكين* ومن الربا والظلم ينقذ نفوسهم* اسمه كريم لديهم*
14
15 *حيا ويعطي من ذهب ارابيا* ويصلون من اجله في كل حين* النهار جميعه يباركونه* يكون
16 فوه على الارض* وعلي اركان الجبال يرتفع ثمره افضل من لبنان* ويزهر من المدينة مثل
17 عشب الارض* فليكن اسمه مباركا الي الابد* وقبل الشمس دايما اسمه* ويتبارك به جميع
18 قبايل الارض* وكل الامم تمجده* مبارك الرب اله اسراييل* الذي صنع العجايب وحده*
19 *ومبارك اسم مجده القدوس* الي الابد والي ابد الابد* تمتلي الارض جميعها من مجده
يكون يكون* الليلويا*

1 *المزمور الثاني والسبعون* لاساف* وعدده* ن* استيخن*
2 صالح هو اله اسراييل لمستقيمي القلوب* وانا كدت عن قليل تزل قدماي* والا يسيرا
3 ترجف خطواتي* لاني غرت على الذين لا ناموس لهم لما رايت سلامة الخطاه* لانهم لا راحة
4
5 في موتهم* وشديدة ضرباتهم* اذ ليس هم في تعب الناس* ولا يودبون مع البشر* من اجل
6
7 هذا استولت عليهم الكبرياء الى المنتهي* لبسوا ظلما ونفاقا* يخرج مثل الشحم ظلمهم*
8 دخلوا في قلوبهم* تفكروا وتكلموا بالشر* وقالوا ظلما الى العلي* ووضعوا الي السماء
9
10 افواههم* ولسانهم انبسط على الارض* لاجل هذا يرجع شعبي الي هاهنا وايام كاملة توجد
11 فيهم* فقالوا كيف علم الله* وهل عند العلي علم* فما هولاء خطاه وهم مخصبون* وقد
12 حازوا الغني الي الابد*

Quoniam ipse liberavit pauperem de ma- 12
nu potentis, et debilem cui nullus erat ad-
jutor. Parcet pauperi & imbecilli, & 13
salvabit animas pauperum, Et ab usura 14
& tyrannide redimet animas eorum; no-
men ejus venerabile apud eos. Vivet, & 15
dabitur ei de auro Arabiæ, et orabunt pro
eo omni tempore, die totâ benedicent ei.
Erit in robur super terram, & super ba- 16
ses montium elevabitur fructus ejus ma-
gis quàm Libani, & florebit de civitate
sicut herba terræ. Sit nomen ejus bene- 17
dictum in seculum: & ante solem, sem-
piternum nomen ejus. Et benedicentur in
ipso omnes tribus terræ, et omnes gentes
glorificabunt eum. Benedictus Dominus 18
Deus Israel, qui fecit miracula solus. Et 19
benedictum nomen gloriæ ejus sacrosan-
ctum, in æternum & in seculum seculi:
Impleatur universa terra gloriâ ejus. Sit,
sit. Alleluja.

PSAL. LXXII.

Asapho. Et num.ver.50. 1

OPtimus est Deus Israelis iis qui recti
sunt cordibus. Mei autem penè lapsi 2
sunt pedes, & paulò minùs nutârunt
gressus mei. Quia zelavi super eos qui- 3
bus nulla lex est, cùm vidissem pacem
peccatorum. Non est enim requies in mor- 4
te eorum; & dura sunt flagella eorum:
Quum non sint in labore hominum, neque 5
corripiantur cum hominibus. Propter hoc 6
dominata est in eos superbia usque ad ex-
tremum : induti sunt scelere & impieta-
te. Prodit quasi adeps scelus eorum : in- 7
troierunt in corda sua. Cogitaverunt & 8
locuti sunt malum, & dixerunt scelus
usque in excelsum. Et posuerunt usque 9
ad cœlum ora sua, & lingua eorum pro-
tensa est super terram. Propterea con- 10
vertetur populus meus huc, & dies inte-
gri invenientur in eis. Dixerunt, Quomo- 11
dò scivit Deus? & num est apud Excel-
sum scientia? Nonne isti peccatores 12
sunt? & tamen ipsi sunt locupletes, &
jam possederunt divitias in æternum.

תהלים : עג

flagellatus fui Et .meas volas mundicia in lavi & : meum cor mundavi frustra Verè
13 אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לְבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃ וָאֱהִי נָגוּעַ
14 : hoc sicut narrabo , dicebam Si .matutinis in mea increpatio & : die omni
15 כׇּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים׃ אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְמוֹ
labor : hoc scire putabam Et .sum prævaricatus tuorum filiorum generatio ecce
16 הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ בָגָדְתִּי׃ וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל
.eorum novissimum intelligam : Dei sanctuaria ad intrem Donec .meis oculis in ipsum
17 הִיא בְעֵינָי׃ עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם׃
Quomodo .desolationes in eos fecisti cadere : eos posuisti lubricis in Profectò
18 19 אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃ אֵיךְ
.terroribus à sunt consumpti ,defecerunt ? subitò ferè desolationem in fuerunt
הָיוּ לְשַׁמָּה כְרָגַע סָפוּ תַמּוּ מִן־בַּלָּהוֹת׃
Quia .spernes eorum imaginem ,suscitando in Domine expergiscendo ab somnium Velut
20 21 כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ אֲדֹנָי בָּעִיר צַלְמָם תִּבְזֶה׃ כִּי
: cognoscebam non & ,insipiens ego Et .acuar meis renibus & : meum cor acescet
22 יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן׃ וַאֲנִי־בַעַר וְלֹא אֵדָע
.meam dexterā manum in tenuisti : tecum semper ego Et .te apud eram jumenta
23 בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃ וַאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד־יְמִינִי׃
tecum & ? cœlo in mihi Quis .me accipies gloriam postea & :me duces tuo consilio In
24 25 בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי׃ מִי־לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ
mea pars & ,mei cordis rupes ,meum cor & ,mea caro Defecit .terra in nolui
26 לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃ כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לְבָבִי וְחֶלְקִי
fecisti succidere : peribunt ,te à se elongantes ecce Quoniam .seculum in Deus
אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃ כִּי־הִנֵּה רְחֵקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה
27 posui : bona mihi Dei appropinquatio ego Et .te à fornicantem omnem
28 כׇּל־זוֹנֶה מִמֶּךָּ׃ וַאֲנִי קִרֲבַת אֱלֹהִים לִי־טוֹב שַׁתִּי
.tua opera omnia narrandum ad : meam spem Domino Domino in
בַּאדֹנָי יֱהֹוִה מַחְסִי לְסַפֵּר כׇּל־מַלְאֲכוֹתֶיךָ׃

PSAL. LXXIV. עד

tum nasus fumabit : finem in te elongasti Deus quid Ut .Asaph ipsi Eruditio
1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ
virgam redemisti , quondam acquisivisti ,tui cœtus Recordare ? tuæ pascuæ pecus in
2 בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃ זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶּדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט
tuos pedes Leva .eo in habitâsti , istum Sion montem : tuæ hæreditatis
3 נַחֲלָתֶךָ הַר־צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃ הָרִימָה פְעָמֶיךָ
tui hostes Rugierunt.sanctitate in inimicus malefecit omnia : perpetuitatis desolationes ad
4 לְמַשֻּׁאוֹת נֶצַח כׇּל־הֵרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ׃ שָׁאֲגוּ צֹרְרֶיךָ
adducens velut Cognoscetur .signa sua signa posuerunt : tui conventus intimo in
5 בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת׃ יִוָּדַע כְּמֵבִיא
,bipenni pariter ejus apertiones nunc Et .secures ligni perplexitate in sublime in
6 לְמָעְלָה בִּסְבׇךְ־עֵץ קַרְדֻּמּוֹת׃ וְעַתָּה פִּתּוּחֶיהָ יָּחַד בְּכַשִּׁיל
.conquassabunt malleis &
וְכֵילַפֹּת יַהֲלֹמוּן׃

תרגום TARGUM.

13 בְּרַם לִסְרִיקוּתָא זַכֵּיתִי לִבִּי וְשַׁוֵּיתִי בְּבִרוּרוּ יְדַי׃
14 וַהֲוֵיתִי כְּתִישׁ כׇּל יוֹמָא וּמַכְסְנוּתִי לְצַפְרִירֵי׃ אִין 15
אֲמַרִית אִשְׁתָּעֵי דִּכְמָתְהוֹן הָא עַל דָּר בְּנָךְ
16 אַרְשָׁעִית׃ וְחַשֵּׁיבִית לְמִדַּע יָת דָּא לְעוּת הוּא
17 בְּעֵינָי׃ עַד זְמַן פּוּרְקָנָא דְּאֵיתֵי לְוַת מַקְדְּשֵׁי אֱלָהָא
18 אֶתְבַּיַּן לְסוֹפְהוֹן׃ בְּרַם בִּקְבַלְיָא שַׁוֵּיתָא לְהוֹן
19 רְמֵיתְנוּן לְשַׁהֲוָתָא׃ הֵכְדֵין הֲווֹ לְצָדוּ כְּשַׁעְתָּא
20 כָּלוּ אִשְׁתֵּיצוּן מִן אִתְרַגְּשׁוּן׃ הֵיךְ חֶלְמָא מִן גְּבַר
דְּמִתְּעַר יְיָ לְיוֹם דִּינָא רַבָּא בְּאִתְּעַר יָתְהוֹן מִן בֵּית
21 קְבוּרַתְהוֹן בִּרְגָז דְּמוּתְהוֹן תְּבַסַּר׃ אֲרוּם יְחוּשׁ
22 לִבִּי וּכוּלְיָתִי בָּעֲרָן כְּאִשָּׁא׃ וַאֲנָא שַׁטְיָא וְלָא
23 אִידַּע הֵיךְ בְּעִירֵי אִתְחַשְּׁבֵית גַּבָּךְ׃ וַאֲנָא תְּדִירָא
24 עִמָּךְ אוֹחַדְתָּא בְּיַד יְמִינִי׃ בְּמַלְכָּךְ תְּדַבְּרִנַּנִי
וּבָתַר דִּשְׁלִים אִיקָרָא דַּאֲמַרְתְּ עֲלַי לְאַיְתָאָה
25 תְּסַבְּנַנִי׃ מַן כְּוָתָךְ דִּילִי בִשְׁמַיָּא אֱלָא אַתְּ וְעִמָּךְ
26 חַבְרָא לָא צְבֵיתִי בְּאַרְעָא׃ אִשְׁתֵּיצָא גּוּשְׁמִי
וְלִבִּי תַּקִּיפָא דְּבָחֵין לִבִּי וְחוּלָקִי אֱלָהָא
27 לְעָלְמָא׃ אֲרוּם הָא רַשִּׁיעַיָּא דִּי מִתְרַחֲקִין מִנָּךְ
28 יֵאבְדוּן שֵׁיצִיתָא כׇּל דְּטָעֵי מִן בָּתַר דַּחַלְתָּךְ׃ וַאֲנָא
לְמִקְרַב בְּיִי לִי טַב שַׁוֵּית בַּיְיָ אֱלֹהִים רוּחְצָנִי
לְאִשְׁתָּעָיָא לְצַדִּיקַיָּא כּוּלְהוֹן פִּקּוּדֵי שְׁלִיחוּתָךְ׃

עד

1 שְׂכָלָא טָבָא עַל יְדוֹי דְּאָסָף לְמָה אֱלָהָא רַחֵקְתָּא
2 לְעָלְמִין יִתְקַף רוּגְזָךְ בְּעָאן רַעְיָתָךְ׃ אִדְּכַר כְּנִשְׁתָּךְ
דִּקְנֵיתָ מִלְּקַדְמִין פְּרַקְתָּ מִמִּצְרַיִם שִׁבְטֵי אַחְסַנְתָּךְ
3 טוּר דְּצִיּוֹן דְּנָן דִּי שַׁרְיָתָא שְׁכִנְתָּךְ בֵּיהּ׃ אֲרִים
אִסְתְּוָרָךְ לְמִשְׁבַּק אוּמַּיָּא לְעָלְמִין דִּבְכָל חֵילֵיהּ
4 אַבְאֵישׁ בְּעֵל דְּבָבָא בְּקוּדְשָׁא׃ אַכְלִין מְעִיקָךְ
5 בִּמְצַע וּמְנָךְ שַׁוּוֹן אַתְוָתְהוֹן אָתַיָּא׃ יִצְלַף
בְּקוּרְנָסָא הֵיךְ גְּבַר דִּמְרִים יְדֵיהּ בִּסְבִיךְ קִיסָא
6 לְמִקְטַע בְּכוּלְבָּא׃ וּכְדוּן גְּלִיפְהָא נַגָּרִין כַּחְדָא
בְּקוּפִיץ וּבְמַפְסַלְתְּ דְּיוֹסְטַר מָחֵין בְּמַרְזְפִין׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Ergo inaniter purificavi cor meum, & lavi 13
in munditie manus meas. Et fui flagellatus 14
tota die, & caſtigatio mea in matutinis. Si 15
dixi, Narrabo qualitates eorum: ecce ſuper
generatione filiorum tuorum improbè egi.
Et cogitavi ut ſcirem iſtud : labor hoc in 16
oculis meis. Uſq; ad tempus redempti- 17
onis, quo veniam ad *ſanctuaria* Dei, in-
telligam finem eorū. Profectò in tenebris 18
poſuiſti eos, projeciſti eos in *vaſtitates*.
Quomodo facti ſunt in deſolationem in 19
momento, conſumpti ſunt & vaſtati à com-
motionibus ? Sicut ſomnium ab homine 20
qui expergeſit [*evaneſcit*,] Dñe in die judi-
cii magni cū fuerint ſuſcitati de ſepulchris
ſuis, in furore imaginem eorū ſpernes. Et- 21
enim compungetur cor meū, & renes mei
ardent ſicut ignis. Et ego ſtult' qui neſciam, 22
quaſi beſtia reputat' ſum apud te. Ego autē 23
continuè ſum apud te: tenuiſti manū dexte-
ram meā. In conſilio tuo deduces me : & 24
poſtquā completa fuerit gloria, quā dixiſti
te adducturū eſſe ſup me, accipias me. Quis 25
ſimilis tui qui me' es in cœlo, niſi tu? pro-
inde tecum ſocium non volui in terra.
Conſumptum eſt corpus meum & cor me- 26
um : fortis eſt qui probat cor meum, &
pars mea Deus in æternū. Quia ecce impii 27
qui abhorrent à *te*, peribunt : perdidiſti
omnes qui aberrarunt à timore tui. Mihi 28
verò accedere ad *Dominum*, bonū eſt : po-
ſui in *Domino Deo* fiduciam meam, ut enar-
rem juſtis præcepta omnia apoſtolatus tui.

Intellectus bonus per manus Aſaph. 1

PSAL. LXXIV.

Quare Deus repuliſti in æternum, fla-
grabit furor tuus in oves paſcuæ tuæ ?
Recordare congregationis tuæ, quam ac- 2
quiſiviſti ab initio, redemiſti ab Ægypto,
trib' hæreditatis tuæ, montis Sion huj' in
quo requievit *majeſtas tua*. Leva greſſus 3
tuos ad deſolandas nationes in perpetuū,
quia pro virib' ſuis detrimenta *intulit ini-*
micus in ſanctuariū. Clamant moleſtato- 4
res tui in medio temporum tuorum; po-
nunt ſigna ſua, ſigna. Contundent malleo, 5
ſicut vir qui levat manū ſuā in perplexita-
tem *lignorū*, ut incidat ſecurib'. Et ſic ſcul- 6
pturas ejus excidunt ſimul bipenni & do-
labro devaſtario, percutientes malleis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܘܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ ܙܟܝܬ ܠܒܝ: ܘܐܫܝܓܬ ܒܕܟܝܘܬܐ ܐܝܕܝ. * ܘܗܘܝܬ ܣܝܡ ܠܡܚܘܬܐ ܟܠܗ
14 15 ܝܘܡܐ: ܘܡܟܣܢܘܬܝ ܠܨܦܪܐ. * ܐܢ ܐܡܪܬ ܕܐܥܒܕ ܐܝܟ ܗܢܘܢ * ܥܘܠܐ ܗܘ ܒܥܝܢܝ: * ܥܕܡܐ
16 17 ܕܐܥܘܠ ܠܡܩܕܫܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܬܒܩܐ ܒܚܪܬܗܘܢ: * ܐܝܟ ܢܟܠܗܘܢ ܬܣܝܡ ܠܗܘܢ. ܘܬܪܡܐ
18 19 ܐܢܘܢ ܟܕ ܐܬܬܪܝܡܘ: * ܐܝܟܢܐ ܗܘܘ ܠܬܗܪܐ ܡܢ ܫܠܝ. ܫܠܡܘ ܘܣܦܘ ܡܢ ܫܓܘܫܝܐ:
20 21 * ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܬܬܥܝܪ ܡܢ ܒܬܪ ܕܚܙܐ ܚܠܡܐ. ܡܪܝܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܨܠܡܗܘܢ ܬܫܘܛ: * ܘܐܢܐ ܐܬܕܠܚ
22 ܠܒܝ ܘܟܘܠܝܬܝ ܐܬܥܩܪܝ. * ܘܐܢܐ ܦܫܝܛ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܝܕܥ: ܒܥܝܪܐ ܗܘܝܬ ܥܡܟ. **
24 25 * ܒܡܠܟܟ ܒܝܐܢܝ: ܘܒܬܪ ܐܝܩܪܟ ܕܒܪܢܝ. * ܡܢܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܫܡܝܐ ܥܡܟ: ܘܡܢܐ ܨܒܝܬ
26 ܒܐܪܥܐ ܕܬܐܚܘܕ ܐܝܕܝ ܝܡܝܢܐ: * ܘܫܠܡ ܠܒܝ ܘܒܣܪܝ ܘܥܘܫܢܗ ܕܠܒܝ. ܡܢܬܝ
27 ܒܐܠܗܐ ܠܥܠܡ: * ܡܛܠ ܕܗܐ ܪ̈ܚܝܩܐ ܡܢܟ ܢܐܒܕܘܢ: ܘܬܘܒܕ ܟܠܗܘܢ ܕܛܥܝܢ ܡܢܟ ܠܥܠܡ:
28 * ܘܠܝ ܨܒܐ ܠܝ ܕܐܬܩܪܒ ܠܐܠܗܐ. ܛܒ ܚܒܝܒ ܠܝ ܫܡܟ ܡܪܝܐ ܬܘܟܠܢܝ: ܕܐܫܬܥܐ ܟܠܗܘܢ ܬܕܡܪܬܟ.
* [illegible] *

1 * ܕܐܣܦ. ܟܕ ܚܙܐ ܕܘܝܕ ܠܡܠܐܟܐ ܕܡܚܒܠ ܠܥܡܐ ܘܒܟܐ ܘܐܡܪ: ܒܝ ܘܒܫܪܒܬܝ ܘܠܐ ܒܗܠܝܢ ܥܢܐ
ܙܟܝܬܐ. ܘܬܘܒ ܡܬܢܒܝܢܘܬܐ ܥܠ ܚܒܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܒܬܪ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ ܕܣܘܠܩܗ
ܕܡܫܝܚܐ. ܒܝܕ ܐܣܦܣܝܢܘܣ ܣܒܐ ܘܛܛܘܣ ܒܪܗ. ܗܢܘܢ ܕܩܛܠܘ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܪ̈ܒܘܬܐ.
ܘܚܪܒܘܗ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܐܬܒܣܝܘ ܝܗܘܕܝܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܦܬܓ̈ܡܐ ܡܙ.
2 ܐܠܗܐ ܠܡܢܐ ܛܥܝܬܢ ܠܥܠܡ: ܘܐܣܓܝܬ ܪܘܓܙܟ ܥܠ ܥܢܐ ܕܪܥܝܬܟ. * ܐܬܕܟܪ ܥܕܬܟ
ܕܩܢܝܬ ܡܢ ܩܕܝܡ ܘܦܪܩܬ ܫܒܛܐ ܕܝܪܬܘܬܟ: ܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ ܗܢܐ ܕܫܪܝܬ ܒܗ.
3 * ܐܪܝܡ ܥܒܕܝܟ ܥܠ ܕܡܬܪܘܪܒܝܢ ܥܠܝܢ ܒܥܘܫܢܐ. ܟܠ ܕܡܒܐܫ ܒܥܠܕܒܒܐ ܕܒܝܬ ܩܘܕܫܟ.
4 * ܘܐܫܬܒܗܪܘ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܒܓܘ ܥܐܕܟ: ܘܣܡܘ ܐܬܘܬܗܘܢ ܐܬܘܬܐ. * ܘܝܕܥܬ ܐܝܟ ܪܡܐ ܕܠܥܠ.
5 6 * ܐܝܟ ܥܒܐ ܕܩܝܣܐ ܒܢܪܓܐ ܦܣܩܘ ܬܪ̈ܥܐ: ܐܟܚܕܐ ܒܢܪܓܐ ܘܒܐܪ̈ܙܦܬܐ ܣܚܦܘ.

Et ego ſolus mundāvi cor meum, & lavi ma- 13
nus meas puritate; Et tamen *expoſitus* fui 14
flagello totâ die, & caſtigatio mea ad matu- 15
tinum uſque. Si dixero, Faciam ut ipſi, Sce- 16
lus eſt in oculis meis : Donec intrem in ſan- 17
ctuarium Dei, & conſiderem finem illorum.
Juxta fraudem eorum conſtitues illis, & de- 18
jicies eos cum ſeſe extulerint. Quomodo fa- 19
cti ſunt in admirationem repentè : defece-
runt, & conſumpti ſunt perturbatione. Velut 20
is qui evigilat poſtquam vidit ſomnium, Do-
mine in civitate imaginem ipſorū deſpicies.
Meî autem conturbatum eſt cor, & renes mei 21
abſceſſerunt; Et ego ſimplex eram & igna- 22
rus: jumentum eram tecum. Conſilio tuo 24
conſolare me, & poſt decus tuum rege me.
Quid eſt mihi in cœlo tecum, & quid optavi 25
in terra, ut apprehenderis manum meā dexte-
ram, Et conſumptū ſit cor meū, & caro mea, 26
ac robur cordis mei? Portio mea in Deo eſt
in ſempiternum; Quoniam ecce remoti à te 27
peribunt : & perdes omnes qui aberrant à
te in æternū. Mihi placuit accedere ad Deum: 28
pergratum eſt mihi nomen tuum, Domine fi-
ducia mea, ut enarrem cuncta mirabilia tua.

PSAL. LXXIV.

Aſaphi. Quum vidit David angelum per- 1
imentem populum, & flevit ac dixit : In me
& in progeniem meam, non in has oves innoxi-
as. Præterea prædictio obſidionis urbis Juda-
orum, quadraginta poſt Aſcenſionem annos,
per Veſpaſianum ſenem, & Titum ejus fili-
um : qui occiderunt ex Judæis myriades, &
deſtruxerunt Jeruſalem, indeq; deſpecti ſunt
Judæi uſque in præſentem diem. Verſ. 47.

Deus, quare oblitus es noſtrî in æter-
num, & auxiſti iram tuam in oves gre-
gis tui? Recordare Eccleſiæ tuæ, quam poſſe- 2
diſti jampridem, & liberâſti tribum hæredi-
tatis tuæ: montem Sion iſtum, in quo habi-
tâſti. Eleva ſervos tuos ſuper eos qui ſuper- 3
biunt in nos cum fortitudine, omnem qui
malum infert, inimicum ſanctuarii tui. Glo- 4
riati ſunt hoſtes tui in medio feſtivitatis tuæ:
fecerunt ſigna ſua, ſigna : Et cognoviſti, ut 5
excelſus qui ſuperne es. Non ſecus ac ſylvam
lignorum ſecuribus fiderunt januas : ſimul & 6
bipennibus atque malleis proſtraverunt.

Verſio VULG. LAT.

13 Et dixi ; Ergò ſine cauſa juſtificavi
cor meum, & lavi inter innocentes
14 manus meas : Et fui flagellat' totâ die,
15 & caſtigatio mea in matutinis. Si di-
cebam, Narrabo ſic : ecce nationem
16 filiorū tuorum reprobavi. Exiſtima-
bam ut cognoſcerem hoc, labor eſt an-
17 te me: Donec intrem in Sanctuarium
Dei: & intelligam in noviſſimis eorū.
18 Veruntamen propter dolos poſuiſti
eis : dejeciſti eos dum allevarentur.
19 Quomodò facti ſunt in deſolationem,
ſubitò defecerunt : perierunt propter
20 iniquitatem ſuam. Velut ſomnium ſur-
gentium, Domine, in civitate tua ima-
21 ginem ipſorū ad nihilū rediges. Quia
inflammatum eſt cor meum, & renes
22 mei commutati ſunt : Et ego ad nihi-
23 lum redactus ſum, & neſcivi. Ut ju-
mentum factus ſum apud te : & ego
24 ſemper tecum. Tenuiſti manum dexte-
ram meā : & in voluntate tua deduxi-
25 ſti me, & cū gloria ſuſcepiſti me. Quid
enim mihi eſt in cœlo? & à te quid vo-
26 lui ſuper terrā ? Defecit caro mea, &
cor meum : Deus cordis mei, & pars
27 mea Deus in æternū. Quia ecce, qui
elongant ſe à te, peribunt: perdidiſti
28 omnes, qui fornicantur abs te. Mihi au-
tem adhærere Deo bonum eſt: ponere
in Domino Deo ſpem meam : Ut an-
nuntiem omnes prædicationes tuas, in
portis filiæ Sion.

1 Intellectûs Aſaph. LXXIII.

Ut quid, De', repuliſti in finem: ira-
tus eſt furor tuus ſuper oves pa-
2 ſcuæ tuæ ? Memor eſto congregationis
tuæ, quā poſſediſti ab initio. Redemiſti
virgam hæreditatis tuæ: mons Sion, in
3 quo habitâſti in eo. Leva manus tuas in
ſuperbias eorū in finē: quāta maligna-
4 tus eſt inimicus in Sancto ! Et gloriati
ſunt qui oderunt te, in medio ſolenni-
5 tatis tuæ. Poſuerunt ſigna ſua, ſigna: Et
non cognoverunt ſicut in exitu ſuper
ſummum. Quaſi in ſylva lignorū ſecu-
6 ribus Exciderunt januas ej' in idipſū:
in ſecuri & aſciâ dejecerunt eam.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp.

13 Καὶ εἶπα, Ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν
14 μου, καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου. Καὶ
ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ
15 ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. Εἰ ἔλεγον, Δι-
ηγήσομαι οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου
16 ἠσυνθέτηκα. Καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι, τοῦτο
17 κόπος ἐστὶν ἐναντίον μου, Ἕως εἰσέλθω εἰς τὸ
18 ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ, συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα. Πλὴν
διὰ τὰς δολιότητας ἔθου αὐτοῖς, κατέβαλες αὐ-
19 τοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμω-
σιν; ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνο-
20 μίαν αὐτῶν. Ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου, κύ-
ριε ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσεις.
21 Ὅτι ἠυφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου
22 ἠλλοιώθησαν. Κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων,
23 Κτηνώδης ἐγενόμην παρὰ σοί, κἀγὼ διαπαν-
24 τὸς μετὰ σοῦ. Ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου, ἐν
τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσ-
25 ελάβου με. Τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
26 παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς; Ἐξέλιπεν ἡ
καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου, ὁ θεὸς τῆς καρδίας μου,
27 καὶ ἡ μερίς μου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅτι ἰδοὺ οἱ
μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται· ἐξω-
28 λόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ. Ἐμοὶ
δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ θεῷ ἀγαθόν ἐστι, τίθεσθαι
ἐν τῷ κυρίῳ τὴν ἐλπίδα μου· τοῦ ἐξαγγεῖλαι πά-
σας τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς
Σιών.

Συνέσεως τῷ Ἀσάφ. ογ'.

1 Ἵνα τί ἀπώσω ὁ θεὸς εἰς τέλος; ὠργίσθη ὁ θυ-
2 μός σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου; Μνήσθητι
τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω ἀπ' ἀρχῆς· ἐλυ-
τρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου· ὄρος Σιὼν τοῦ-
3 το ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ. Ἔπαρον τὰς χεῖ-
ράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος·
ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τοῖς ἁγίοις σου,
4 Καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς
ἑορτῆς σου. ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα,
5 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν ἔσοδον ὑπεράνω. ὡς
6 ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίναις Ἐξέκοψαν τὰς θύρας
αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ
κατέρραξαν αὐτήν.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

13 *Et dixi; (p) Ergò ſine cauſa (q) ju-* 13
ſtificavi cor meum: & lavi inter in-
nocentes manus meas. 14 Et fui fla- 14
gellatus totâ die: & caſtigatio mea in
matutinis. 15 Si dicebam, Narrabo 15
ſic; ecce (r) generationem filiorum
tuorum [f] reprobavi. 16 Et (ſ) ſuſce- 16
pi cognoſcere; hoc labor eſt ante me.
17 Donec intrem in Sanctuariū Dei, 17
intelligam [g] in (t) noviſſima. 18 Ve- 18
runtamen propter [h] doloſitates (u)
poſuiſti eis : (x) dejeciſti eos, dum
extollerentur. 19 Quomodò facti 19
ſunt in deſolationem ? ſubitò defece-
runt : perierunt propter iniquitatem
ſuam. 20 Velut [i] ſomnium (y) ex- 20
urgentis, Domine, in civitate tua; ima-
ginem ipſorum ad nihilum rediges.
21 Quia (z) [k] delectatum eſt cor 21
meum, & renes mei [l] mutati ſunt:
Et ego ad (aa) nihilum redactus ſum, 22
& non cognovi. 22 ut (bb) jumen- 23
tum factus ſum apud te: & ego ſem-
per tecum. 23 Tenuiſti manum dex- 24
teram meam: in (cc) conſilio tuo de-
duxiſti me : & cum gloria aſſumpſi-
ſti me. 24 Quid enim (dd) mihi eſt 25
in cœlo? & à te quid volui ſuper ter-
ram? 25 Defecit (ee) cor meum, & 26
caro mea : [m] Deus cordis mei, &
pars mea Deus in æternum. 26 Quia 27
ecce, qui elongant ſe à te, peribunt :
perdidiſti [n] omnem, qui fornicatur
abs te. 27 Mihi autem adhærere Deo 28
bonum eſt : ponere in Domino ſpem
meam. 28 ut annuntiem omnes (ff)
[o] laudes tuas in (gg) portis filiæ
Sion.

Intellectûs ipſi Aſaph. *LXXIII.* 1

1 *Ut (a) quid repuliſti, Deus, in fi-*
nem? irat' eſt furor tuus ſuper
oves paſcuæ tuæ. 2 Memento congre- 2
gationis tuæ, quam poſſediſti ab ini-
tio. 3 Redemiſti (b) virgam hære-
ditatis tuæ, montem (c) Sion hunc,
in quo habitâſti in eo. 4 Leva ma- 3
nus tuas in ſuperbias eorum in finē.
Quanta malignè operatus eſt inimi-
cus in (d) Sanctis tuis! 5 Et gloriati 4
ſunt, qui oderunt te, in medio (e) ſo-
lennitatis tuæ. 6 Poſuerunt ſigna ſua
ſigna, Et non cognoverunt, ſicut [a] 5
in (f) ingreſſu deſupér. 7 [b] Quaſi
in ſylva lignorum, ſecuribus Exci- 6
derunt januas ejus in idipſum: in ſecuri, & aſciâ dejecerunt eam.

Verſio ÆTHIOPICA.

ወእቤ፡ከንቶሁ፡ እንጋ፡ ለጸደቅዋ፡ለልብየ፡፡ወ 13
ኀፀብኩ፡በንጹሕ፡ እደዊየ፡፡፨ ወኮንኩ፡ቅሡ 14
ፉ፡ ኵሎ፡ ለሚረ፡፡ወዘለፋየኒ፡ በጽባሕ፡፡፨
ሶበ፡ እቤሁ፡ ነበብኩ፡ ከመዝ፡፡ነሁ፡ሠራዕኩ፡ 15
ለትውልደ፡ ደቂቅከ፡፡፨ ወተወከፍኩ፡ ከመ፡ 16
ኣእምር፡፡ወዝንቱሰ፡ ጻማ ፡ ውእቱ፡ በቅድሜ
የ፡፡፨ እስከ፡ እበውእ፡ ውስተ ፡ መቅደሱ፡ለ 17
እግዚአብሔር ፡፡ ከመ ፡ ኣእምር ፡ ደኃሪቶ
ሙ፡፡፨ ወባሕቱ ፡ በእንተ ፡ ጽልሑቶሙ ፡ አ 18
ጽናሕኮሙ፡፡ወነጸሕኮሙ፡ በተንሥኦቶሙ፡፡፨
እፎ፡ ኮኑ፡ ለሙስና፡፡ግብተ፡ ሐልቁ፡ ወተሐጕ 19
ሉ፡ በእንተ፡ ኃጢአቶሙ፡፡፨ ከመ፡ ዘንቃህ፡ 20
እመንዋም፡፡እግዚኦ፡ በሀገርከ ፡ ኣሳስሮሙ፡
ራእዮሙ፡፡፨ እስመ ፡ ውዕየ፡ ልብየ ፡ ወተመ 21
ስወ፡ ኵልያትየ፡፡ወአንሰ ፡ መኑን፡ ሊያእመር
ኩ፡፡፨ ወኮንኩ ፡ ከመ ፡ እንስሳ ፡ በኀቤከ፡፡ 22
ወአንሰ፡ ዘልፈ፡ ምስሌከ፡፡፨ ኣኀዝከኒ፡እዴ 23
የ፡ ዘየማን፡፡ወበምክረ ፡ ዚአከ ፡ መራሕከኒ፡፡
ወምስለ፡ ስብሐት፡ ተወከፍከኒ፡፡፨ መንተ፡ 24
ብከ፡ ተሀሉ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡፡ወመንት፡ እፈቅ
ድ፡ ኀቤከ ፡ ውስተ፡ ምድር፡፡፨ ኃልቀ፡ልብ 25
የ፡ ወሥጋየ ፡ በአምላክ ፡ መድኃኒትየ፡፡እግዚ
አብሔር ፡ መክፈልትየ ፡ ለዓለም፡፡፨ እስ 26
መ፡ነሁ ፡ እለ ፡ ይርሕቁ ፡ እምኔከ ፡ ይትሐጐ
ሉ፡፡ወሠረውኮሙ፡ ለኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይዜም
ዉ፡ እምኔከ፡፡፨ ሊተሰ ፡ ተሊዎ ፡ እግዚአ 27
ብሔር፡ይኄይሰኒ፡፡ወቱከልትየኒ፡ ለዕለ፡ እግዚ
አብሔር፡፡፨ ከመ፡ እንግር ፡ ኵሎ ፡ ስብሐ 28
ታሁ፡፡በአንቀጺሃ፡ለወለተ፡ጽዮን፡፡፨

ዘበአእምሮ፡ዘአሳፍ፡፡

ለምንት፡ገደፍከነ፡እግዚኦ፡ ለዝሉፉ፡፡ 1
ወተምዕከ ፡ መዐትከ፡ ሳዕለ፡ አባግዐ፡ መርዔት
ከ፡፡፨ ተዘከር ፡ ማኅበረከ ፡ ዘአቅደምከ፡ 2
ፈጢረ፡፡፨ ወአድኀንከ ፡ በትረ ፡ ርስትከ፡፡ 3
ደብረ፡ ጽዮን ፡ ዘኀደርከ ፡ ውስቴታ፡፡፨ አን 4
ሥእ፡ እዴከ ፡ ደቢ ፡ ትዕቢቶሙ ፡ ለዝሉፉ፡፡
መጠነ፡ አሕሰመ፡ ጸራዊ፡ደቢ፡ቅዱሳኒከ፡፡፨
ወተዘሀሩ፡ጸላእትከ፡ በማእከለ፡ በዐልከ፡፡፨ 5
ወረሰዩ ፡ ትእምርቶሙ ፡ ትእምርተ ፡ ዘኢያእ 6
ምሩ፡፡ከመዘ ፡ ውስተ ፡ ላዕለይ ፡ ፍንት፡፡፨
ወከመ፡ ዕፀወ፡ ገደም፡ በጕድብ ፡ ሰበሩ ፡ ኆኅ 7
ቲሃ ፡፡ ወከማሁ ፡ በማሕጼ ፡ ወበመፍጽሕ፡
ሰበርዋ፡፡፨

INTERP. ÆTHIOP. [f] determinavi. [g] noviſſima eorum. [h] doloſitates eorum pati feciſti eos : [i] ille qui vigilat à ſomno, [k] inflammatum eſt [l] tabuerunt : [m] in Deo ſalus mea, & pars [n] omnes, qui fornicantur [o] laudes ejus *PSAL. LXXIII.* [a] in via ſupra me. [b] Et ſicut ligna ſylvæ, ſecuribus exciderunt januas ejus ; ſic in ſecuri,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 14 * فقلت أتري بالباطل زكيت قلبي وغسلت بالطهارة يدي * وصرت مضروبا النهار أجمع *
15 وتوبيخي إلي وقت الغداة * إن كنت قلت فإني هكذا أقول * هانذا قد فرزت مع جيل بنيك *
16 17 * وجعلته في قلبي لكي أعلم * وهذا هو تعب قدامي * إلي أن أدخل إلي موضع قدس الله *
18 19 وأفهم الأواخر * بل من أجل غشهم وضعت لهم المساوي وحططتهم لما استعلوا * وللخراب
20 بغتة أسلمتهم * بادوا وهلكوا لأجل إثمهم * مثل رؤيا المستيقظ يا رب في مدينتك ترذل
21 22 أشكال صورهم * لأن قلبي قد احترق وذابت كليتاي * وأنا مرذول ولم أعلم * صرت مثل بهيمة
23 24 عندك * وأنا معك في كل حين * أمسكت بيدي اليمنى * وبمسرتك هديتني * وبمجد قبلتني *
25 26 * لأن ماذا لي في السماء * وما هو الذي أريده منك على الأرض * فقد فني قلبي وجسدي * إله
27 قلبي ونصيبي هو الله إلي الأبد * فهوذا المتباعدون منك يهلكون * وكل الزناة استأصلتهم
28 عنك * وأنا لأصلح لي أن ألتصق بالله لأنه صالح * وأجعل توكلي على الله * لكي أخبر
بجميع تسابيحك * في أبواب ابنة صهيون * الليلويا *

1 * المزمور الثالث والسبعون * لآساف فهم * وعدده * مه * استيخن *
2 لماذا أقصيتنا يا الله إلي الغاية * واشتد سخطك على غنم رعيتك * اذكر جماعتك التي
اقتنيتها منذ الابتداء * خلصت قضيب ميراثك جبل صهيون هذا الذي سكنت فيه *
3 * ارفع يديك على تعاظمهم إلي التمام * كثيرة هي الشرور التي صنعها العدو في قدسك *
4 5 * وقد افتخر مبغضوك في وسط عيدك * وجعلوا علاماتهم آيات بجهلهم * ولم يعرفوا ما يأتي
6 من العلي * ومثل غيضة حطب قطعوا بالفؤوس أبوابها * وبالفأس وبالمعول معا حطموها *

Et dixi; An fortè fruſtrà juſtificavi cor 13
meum, & lavi in puritate manus meas ?
Et factus ſum flagellatus die totâ, & ca- 14
ſtigatio mea uſque ad tempus matutinum?
Si dixero, Ita dicam ; ecce jam ſegrega- 15
tus ſum cum progenie filiorum tuorum. Et 16
poſui illud in corde meo, ut ſcirem; & hoc
eſt labor ante me, Quoad intrem in lo- 17
cum ſanctitatis Dei, & intelligam noviſ-
ſima. Verùm propter dolum eorum po- 18
ſuiſti eis lubrica, & depreſſiſti eos quum
elevati eſſent. Et vaſtationi repentè tra- 19
didiſti eos, perierunt & conſumpti ſunt
propter iniquitatem ſuam. Velut ſomnium 20
expergiſcentis O Domine, in civitate tua
contemnes imagines eorum. Nam cor 21
meum jam exuſtum eſt, & liquati ſunt
renes mei. Et ego vilis ſum, & ignora- 22
vi: factus ſum ut jumentum apud te, Et 23
ego tecum in omni tempore, Tenuiſti ma-
num meā dexterā, Et in beneplacito tuo 24
direxiſti me, et cum gloria ſuſcepiſti me.
Nam quid mihi eſt in cœlo, & quid eſt 25
quod volo à te ſuper terram ? Jam con- 26
ſumptum eſt cor meum & corpus meum :
Deus cordis mei & pars mea, eſt Deus in
æternum. Ecce remoti à te, peribunt : & 27
omnes fornicarios extirpâſti à te. Et mi- 28
hi quidem optimum eſt adhærere Deo, quia
bonus eſt : & collocare fiduciam meam in
Deo: ut annuntiem omnes laudes tuas in
portis filiæ Sion. Alleluja.

PSAL. LXXIII.

Aſapho intellectus. Et num. 1
verſ. 45.

Quare exterminâſti nos, O Deus in
finem, & invaluit ira tua adverſus
oves paſcuæ tuæ? Memento cœtûs tui 2
quem poſſediſti ab initio, liberâſti virgam
hæreditatis tuæ, montem Sion hunc in
quo habitâſti in eo. Leva manus tuas 3
contra ſuperbiam eorum uſque in finem;
quam multa mala quæ commiſit inimicus
in ſanctis tuis. Et jam 4
gloriati ſunt oſores tui in medio feſtivi-
tatis tuæ: & poſuerunt vexilla ſua pro 5
ſignis in ſtultitia ſua. Et comparaverunt
ea tanquam venit ab alto. Et quaſi nemus 6
lignorum exciderunt ſecuribus januas e-
jus: Et ſecuri atque bipenni ſimul per-
fregerunt eas.

תהלים : עה

7 שלחו באש מקדשך לארץ חללו משכן שמך
8 אמרו בלבם נינם יחד שרפו כל מועדי אל בארץ
9 אותתינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו ידע עד מה
10 עד מתי אלהים יחרף צר ינאץ אויב שמך לנצח
11 למה תשיב ידך וימינך מקרב חוקך כלה
12 ואלהים מלכי מקדם פעל ישועות בקרב הארץ
13 אתה פוררת בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים
14 אתה רצצת ראשי לויתן תתננו מאכל לעם לציים
15 אתה בקעת מעין ונחל אתה הובשת נהרות איתן
16 לך יום אף לך לילה אתה הכינות מאור ושמש
17 אתה הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחרף אתה יצרתם
18 זכר זאת אויב חרף יהוה ועם נבל נאצו שמך
19 אל תתן לחית נפש תורך חית ענייך אל תשכח לנצח
20 הבט לברית כי מלאו מחשכי ארץ נאות חמס
21 אל ישב דך נכלם עני ואביון יהללו שמך
22 קומה אלהים ריבה ריבך זכר חרפתך מני נבל כל היום
23 אל תשכח קול צרריך שאון קמיך עלה תמיד

PSAL. LXXV. עה

1 למנצח אל תשחת מזמור לאסף שיר
2 הודינו לך אלהים הודינו וקרוב שמך ספרו נפלאותיך
3 כי אקח מועד אני מישרים אשפט
4 נמגים ארץ וכל ישביה אנכי תכנתי עמודיה סלה

[illegible]

תרגום TARGUM.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Incenderunt igni domum ſanctuarii; ad 7
terram proſtraverunt tabernaculum in quo
invocatũ eſt nomen tuũ. *Dixerunt* in corde 8
ſuo filii eorũ ſimul, incenderunt patres *eo-
rum* omnes feſtivitates Dei in terra. Signa 9
noſtra quæ dederunt nobis prophetæ, non
vidimus: non eſt ampliùs propheta, & non
eſt apud nos qui ſciat quouſq;. Uſquequo 10
Deus improperabit moleſtator; abomina-
bitur auctor inimicitiæ nomen tuum in
æternũ? Quare avertes manum tuã & dex- 11
teram tuam quò minus redimas? de me-
dio ſinus tui educ eam, & dele afflictionẽ.
Et Deus rex cujᵒ majeſtas ſancta eſt ab æter- 12
no, operatur *redemptionem* in medio ter-
ræ. Tu diviſiſti in fortitudine tua aquas ma- 13
ris: tu contriviſti capita draconum, & ſuf-
focâſti Ægyptios in *mari*. Tu confregiſti 14
capita fortium Pharaonis; dediſti eos ad in-
ternecionem populo domus Iſrael, corpo-
ra verò eorũ *draconibus*. Tu erumpere fe- 15
ciſti fontem de rupe, & fuit in flumen: tu
ſiccâſti vada torrentium Arnon, & vada
Joubecha, & Jordanis, quæ erant valida.
Tuus eſt dies, inſuper tua eſt nox, tu præ- 16
parâſti Lunam & Solem. Tu ſtatuiſti omnes 17
terminos terræ: æſtatẽ & hyemẽ tu creâſti.
Hoc in memoriam revoca: inimicus ex- 18
probravit, Domine; & populus inſipiens
execratus eſt nomen tuum. Ne tradas popu- 19
lis, ſimilibus beſtiæ ſylveſtri, animas docen-
tium Legem tuam: vitam pauperum tuo-
rum ne obliviſcaris in perpetuum. Reſpi- 20
ce ad pactũ quod pepigiſti patribᵒ noſtris;
quoniam impleti ſunt filii eorum obſcuri-
tate ſeſe diffundẽte ſuper terrã, & violen-
tia & rapinis. Non revertatur miſer confu- 21
ſus: pauper & egenus laudabunt nomẽ tuũ.
Surge Deus, age cauſam tuam: memento 22
improperii *populi tui*, [*illati*] à rege ſtulto
tota die. Ne obliviſcaris vocis moleſtan- 23
tium te, fremitus inſurgentium adverſum
te, qui aſcendit jugiter.

Ad laudandum quo tempore dixit Da- 1
vid, Ne deſtruas populum tuum, hymnus
per manus Aſaph & canticum.

PSAL. LXXV.

CONfitemur tibi Deus, confitemur; 2
& appropinquante *nomine tuo*, nar-
raverunt miracula tua. Cùm *ſcivero* 3
tempus, ego recta judicabo. Liquefa- 4
cti ſunt incolæ terræ, & omnis habitator
ejus, ego firmavi columnas ejus in per-
petuum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et combuſſerunt igni ſanctuarium tuum: & 7
polluerunt in terra habitaculum nominis tui.
Dixerúntque in corde ſuo, Conſumamus eos 8
ſimul, & perdamus omnes feſtivitates Dei de
terra. Prodigia illarum non viderunt: non 9
eſt ampliùs propheta, neque eſt nobiſcum
ſapiens. Quouſque, Deus, improperabit ini- 10
micus, & irritabit nomen tuum in æternum?
Quare retraxiſti manum tuam & dexteram 11
tuam de medio feſtivitatis tuæ? Deus noſter 12
rex eſt, qui mandâſti ab æterno de ſalute
Jacob. Tu potentiâ tuâ diviſiſti maria, & fre- 13
giſti capita draconum in aquis. Tu contriviſti 14
capita Leviathan, & dediſti eum eſcâ populo
forti. Tu perforâſti fontes in vallibus. Tu 15
arefeciſti fluvios magnos. Tuus eſt dies, & tua 16
eſt nox. Tu præparâſti lucem & ſolem. Tu 17
ſtatuiſti omnes fines terræ. Æſtatem atque
hyemem tu creâſti. Memento Domine im- 18
properii hoſtis: populus ſtolidus ad iram pro-
vocavit nomen tuũ. Ne des fracturæ animã 19
confitentem tibi, & animas pauperum tuo-
rum ne obliviſcaris in æternum. Reſpice Do- 20
mine ad fœdus tuum, quoniam impletæ ſunt
habitationes terræ tenebris & iniquitate. Ne 21
ſedeat pauper confuſus; inopes ac pauperes
laudabunt nomen tuum. Exurge Deus, & ju- 22
dica judicia tua: memórque ſis probri quo-
tidiani quod à ſtultis: Et ne obliviſcaris vo- 23
cem inimicorum tuorum, atque tumultum
eorum qui ſurgunt adverſùm te: nam aſcen-
dit omni tempore.

Laus, & initium gradûs.

PSAL. LXXV.

Aſaphi prophetæ. Theologia de Chriſto, & 1
memoratio judicii. Verſ. 22.

GRatias egimus tibi Deus, gratias egimus 2
tibi, & invocavimus nomen tuũ, & nar-
ravimus univerſa miracula tua. Quia nan- 3
ciſcar tempus & ego cum rectitudine judica-
bo. Humilietur terra & omnes habitatores 4
ejus: tu diſpoſuiſti incolas ejus.

Verſio VULG. LAT.

7 Incenderunt igni Sanctuarium tuum:
in terra polluerunt tabernaculum no-
8 minis tui. Dixerunt in corde ſuo, cog-
natio eorum ſimul; Quieſcere facia-
mus omnes dies feſtos Dei à terra.
9 Signa noſtra non vidimus, jam non
eſt propheta: & nos non cognoſcet
10 ampliús. Uſquequò, Deus, impropera-
bit inimicus: irritat adverſarius no-
11 men tuum in finem? Ut quid avertis
manum tuam, & dexteram tuam, de
12 medio ſinu tuo in finem? Deᵒ autẽ rex
noſter ante ſecula, operatus eſt ſalutem
13 in medio terræ. Tu confirmâſti in vir-
tute tua mare: contribulâſti capita
14 draconum in aquis. Tu confregiſti
capita draconis: dediſti eum eſcam
15 populis Æthiopum. Tu dirupiſti fon-
tes, & torrentes: tu ſiccâſti fluvios
16 Ethan. Tuus eſt dies, & tua eſt nox:
tu fabricatus es auroram & Solem.
17 Tu feciſti omnes terminos terræ: æſta-
18 tem & ver tu plaſmâſti ea. Memor eſto
hujus, inimicus improperavit Domi-
no: & populus inſipiens incitavit no-
19 men tuum. Ne tradas beſtiis animas
confitentes tibi, & animas pauperum
20 tuorum ne obliviſcaris in finem. Re-
ſpice in teſtamentum tuum: quia re-
pleti ſunt, qui obſcurati ſunt terræ, do-
21 mibus iniquitatum. Ne avertatur hu-
milis factus confuſus: pauper & inops
22 laudabunt nomen tuum. Exurge, Deus,
judica cauſam tuam: memor eſto im-
properiorum tuorum, eorum quæ ab
23 inſipiente ſunt totâ die. Ne obliviſca-
ris voces inimicorum tuorum: ſuper-
bia eorum, qui te oderunt, aſcendit
ſemper.

1 In finem, Ne corrumpas, Pſalmus
Cantici Aſaph. LXXIV.

2 COnfitebimur tibi, Deus: confite-
bimur, & invocabimus nomen
3 tuum. Narrabimus mirabilia tua: Cùm
accepero tempus, ego juſtitias judica-
4 bo. Liquefacta eſt terra, & omnes qui
habitant in ea: ego confirmavi co-
lumnas ejus.

Verſ GRÆC. LXX. Interp.

7 Ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου εἰς τὴν
γῆν, ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός
8 σου. Εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ἡ συγγένεια
αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, Δεῦτε, καταπαύσωμεν τὰς
9 ἑορτὰς κυρίου ἀπὸ τῆς γῆς. Τὰ σημεῖα ἡμῶν
οὐκ εἴδομεν, οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης, καὶ ἡμᾶς οὐ
10 γνώσεται ἔτι. Ἕως πότε ὁ θεός, ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός,
παροξυνεῖ ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος;
11 Ἵνα τί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου, καὶ τὴν δεξιάν
12 σου ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος; Ὁ δὲ
θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος, εἰργάσατο
13 σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς. Σὺ ἐκραταίωσας ἐν
τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν, σὺ συνέτριψας
14 τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Σὺ
συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τοῦ δράκοντος, ἔδω-
15 κας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψι. Σὺ δι-
έρρηξας πηγὰς καὶ χειμάρρους, σὺ ἐξήρανας πο-
16 ταμοὺς Ἠθάμ. Σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν ἡ
17 νύξ, σὺ κατηρτίσω ἥλιον καὶ σελήνην. Σὺ ἐποίη-
σας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς, θέρος καὶ ἔαρ σὺ
18 ἐποίησας. Μνήσθητι ταύτης τῆς κτίσεώς σου· ἐ-
χθρὸς ὠνείδισε τὸν κύριον, καὶ λαὸς ἄφρων παρώ-
19 ξυνε τὸ ὄνομά σου. Μὴ παραδῷς τοῖς θηρί-
οις ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι, τῶν ψυχῶν
20 τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος. Ἐπί-
βλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου, ὅτι ἐπληρώθησαν
21 οἱ ἐσκοτωμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν. Μὴ
ἀποστραφήτω τεταπεινωμένος καὶ κατῃσχυμμέ-
νος, πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου.
22 Ἀνάστα ὁ θεός, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι
τῶν ὀνειδισμῶν σου τῶν ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τὴν ἡ-
23 μέραν. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν σου,
ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούντων σε ἀναβαίη δια-
παντὸς πρὸς σέ.

1 Εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς
τῷ Ἀσάφ. οδ'.

2 ἘΞομολογησόμεθά σοι ὁ θεός, ἐξομολογησό-
μεθα, καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου. Διη-
3 γήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. Ὅταν
4 λάβω καιρόν, ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ. Ἐτάκη
ἡ γῆ, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, ἐγὼ
ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.

Verſ. GRÆ.LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

8 *Incenderunt in igne Sanctuarium* 7
*tuum: In terra polluerunt tabernacu-
lum nominis tui.* 9 *Dixerunt in corde* 8
ſuo, cognatio eorum ſimul; (g) *Heus,
quieſcere faciamus ſolennitates Do-
mini à terra.* 10 (h) *Signa noſtra* 9
*non vidimus: jam non eſt ampliùs
propheta,* [c] *& nos non cognoſcet*
(i) *ampliùs.* 11 *Uſquequò, Deus,* 10
*improperabit inimicus? irritabit ad-
verſarius nomen tuum in finem?*
12 *Ut quid* [d] *avertis manum tuam,* 11
*et dexteram tuam de medio ſinu tuo
in finem?* 13 *Deus autem rex noſter* 12
*ante ſeculum: operatus eſt ſalutem
in medio terræ.* 14 *Tu confirmâſti* 13
*in virtute tua mare: tu contriviſti
capita* (k) *draconum in* (l) *aqua.* 15 *Tu* 14
(m) *contriviſti capita* (n) *draconis:
dediſti eum eſcam populis Æthiopi-
bus.* 16 *Tu dirupiſti* (o) *fontes, &* 15
[e] *torrentes: tu ſiccâſti fluvios* (p)
Etham. 17 *Tuus eſt dies, & tua eſt* 16
nox: tu perfeciſti (q) *Solem, & Lu-
nam.* 18 *Tu* (r) *feciſti* [f] *omnes* (ſ) 17
*terminos terræ: æſtatem & ver tu
feciſti.* 19 *Memor eſto hujus* (t) *crea-* 18
*turæ tuæ: inimicus improperavit
Domino: & populus imprudens ex-
acerbavit nomen tuum:* 20 *Ne tra-* 19
*dideris beſtiis animam confitentem
tibi: animas pauperum tuorum ne
obliviſcaris in finem.* 21 *Reſpice in* 20
*teſtamentum tuum: quoniam repleti
ſunt, qui obſcurati ſunt terræ, do-
mibus* (u) *iniquitatum.* 22 *Ne aver-* 21
tatur (x) [g] *humilis factus, & con-
fuſus: egenus & pauper laudabunt
nomen tuum.* 23 *Exurge, Deus,* [h] 22
judica cauſam (y) *tuam: memento
opprobriorum tuorum, eorum quæ
ab imprudente ſunt totâ die.* 24 *Ne* 23
obliviſcaris vocem (z) [i] *deprecan-
tium te: ſuperbia eorum, qui te ode-
runt,* (aa) *aſcendat ſemper ad te.*

In finem, Ne (*a*) corrumpas, (*b*) [a] 1
Pſalmus Cantici ipſi Aſaph.

LXXIV.

1 [b] C*Onfitebimur tibi, Deus,* (c) 2
[c] *confitebimur, & invocabimus
nomen tuum.* 2 (d) [d] *Enarrabo o-
mnia mirabilia tua:* (e) *Cùm acce-* 3
pero [e] *tempus,* [f] *ego juſtitias
judicabo.* 3 *Liquefacta eſt terra, &* 4
*omnes inhabitantes in ea: ego confir-
mavi columnas ejᵒ. DIAPSALMA.*

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible]

INTERP. ÆTHIOP. [c] ac proinde nos non cognoſcemus [d] Domine avertis [e] torrentes: Tuus eſt dies [f] montes & univerſam terram: hyemem & æſtatem tu [g] humilis factus confuſus: [h] ſume vindictam meam: [i] ſervorum tuorum: *PSAL. LXXIV.* [a] ipſi Aſaph, Pſalmus David. [b] Confitebor [c] confitebor tibi, & invocabo [d] Et enarrabo omnem laudem tuam: [e] tempus ejus, [f] ego etiam

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* احرقوا موضعك المقدس بالنار * نجسوا مسكن اسمك على الارض * قال كل جنسهم في 7 8
قلوبهم جميعا * هلموا فلنبطل جميع اعياد الله من على الارض * اياتنا لم نرها وليس 9
نبي موجود * ولا من يعرفنا بعد * الى متى يا الله يعير العدو المقاوم لنا * يغضب اسمك 10
الى الغاية * لماذا ترد يدك ويمينك من وسط حضنك الى الانقضاء * والله هو ملكنا قبل 11 12
الدهور * صنع خلاصا في وسط الارض * انت ثبت البحر بقوتك * انت حطمت رؤوس التنين 13
في المياه * انت سحقت راس التنين * واعطيته طعاما لشعب الحبش * انت فجرت العيون 14 15
والاودية * انت جففت انهارا جارية * النهار هو لك * الليل ايضا هو لك * انت اتقنت الشمس 16
والقمر * انت خلقت جميع حدود الارض * الصيف والربيع انت خلقتهما * فاذكر خليقتك 17 18
هذه * فان العدو عير الرب * والشعب الجاهل اسخط اسمك * لا تسلم للسباع نفسا عارفة بك 19
لا تنس نفوس مساكينك الى الغاية * انظر الى عهدك * فان مظلمي الارض قد ملوا البيوت 20
اثما * لا يرجع المتواضع خازيا * المسكين والبائس يعبدون اسمك * قم يا الله واحكم 21 22
لظلامتي * واذكر ما صنعه الجاهل من تعييراتك النهار اجمع * لا تنس صوت الذين 23
يدعونك * فقد ارتفع اليك تعاظم مبغضيك في كل حين * اللليلويا *

1 * المزمور الرابع والسبعون * تسبحة لاساف * وعدده * ك * استيخن *
2 3 * نشكرك يا الله * ونعترف لك وندعو اسمك ونخبر بجميع عجائبك * اذا اعطيت اجلا * فانا
4 احكم بالاستقامة * انحلت الارض وكل سكانها * انا ثبت عمدها *

Incenderunt locum tuum ſanctum igne: 7
*polluerunt habitaculum nominis tui ſuper
terram. Dixit totum genus eorum in cor-* 8
*dibus ſuis ſimul, Venite, abrogemus omnes
dies feſtos Dei de terra. Signa noſtra non* 9
*vidimus, & non eſt propheta exiſtens, nec
qui agnoſcat nos ampliùs. Quouſque, O* 10
*Deus, improperabit inimicus adverſarius
nobis? irritabit nomen tuum ad extre-
mum? Quarè avertis manum tuam &* 11
*dexteram tuam de medio ſinu tuo uſque
ad conſummationem? Et Deus eſt rex no-* 12
*ſter ante ſecula, operatus eſt ſalutem in
medio terræ. Tu ſtitiſti mare virtute tuâ:* 13
tu confregiſti capita draconis in aquis. Tu 14
*contriviſti caput draconis, & dediſti eum
eſcam populo Æthiopum. Tu diſrupiſti* 15
*fontes & torrentes: tu ſiccâſti fluvios
decurrentes. Dies, eſt tuus: nox etiam,* 16
tua eſt: tu condidiſti ſolem & lunam. Tu 17
*creâſti omnes terminos terræ: æſtatem &
ver tu creâſti. Igitur memento creaturæ* 18
*tuæ hujus: quandoquidem inimicus im-
properavit Domino, & populus inſipiens
ad iram provocavit nomen tuum. Ne tra-* 19
*das feris animam cognoſcentem te: ne ob-
liviſcaris animarum pauperum tuorum in
finem. Reſpice in pactum tuum: quoniam* 20
*obſcuriſſimi terræ jam impleverunt do-
mos iniquitate. Ne revertatur humilis* 21
*confuſus: pauper & inops adorabũnt no-
men tuum. Exurge, O Deus, & judica* 22
*oppreſſionem meam: & in memoriam re-
voca quales fecerit inſanus tibi injurias
die totâ. Ne obliviſcaris vocem eorum* 23
*qui te invocant; jam enim aſcendit ad te
ſuperbia oſorum tuorum in omni momen-
to. Alleluja.*

PSAL. LXXIV.

Canticũ Aſapho. Et num. ver. 20. 1

G*Ratias agemus tibi, O Deus; & con-* 2
*fitebimur tibi, & invocabimus nomen
tuum, & annuntiabimus cuncta miracula
tua. Quum nanciſcar tempus, ego judi-* 3
cabo cum rectitudine. Diſſoluta eſt terra 4
*& omnes habitatores ejus; ego confirma-
vi columnas ejus.*

תהלים : עו עז

exaltetis Ne , impiis & : insaniatis Ne , insanis Dixi
5 אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים אַל־תָּרִימוּ
collo in loquamini: vestrum cornu excelsum in extollatis Ne .cornu
6 קָרֶן׃ אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר
deserto à nec : Occidente ab & , exitu ab non Quia .præfracto
7 עָתָק׃ כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר
hunc & ,humiliabit hunc : judicans Deus Quoniam .montium
8 הָרִים׃ כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה
,mixto plenus,rubuit vinum &,Domini manu in calix Quia.exaltabit
9 יָרִים׃ כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ
omnes bibent , exprimen ejus fæces Veruntamen .hoc ex effudit &
וַיַּגֵּר מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל
Deo cantabo : seculum in annunciabo ego Et .terræ impii
10 רִשְׁעֵי־אָרֶץ׃ וַאֲנִי אַגִּיד לְעֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי
exaltabuntur : *concidam* impiorum cornua omnia Et .Jahacob
11 יַעֲקֹב׃ וְכָל־קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה
.justi cornua
קַרְנוֹת צַדִּיק׃

PSAL. LXXVI עו

Jehudah in Notus .canticum Asaph ipsi cantus *,modulis* in Victori
1 2 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃ נוֹדָע בִּיהוּדָה
Salem in fuit Et .ejus nomen magnum Israel in : Deus
3 אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ׃ וַיְהִי בְשָׁלֵם
confregit Ibi .Sijon in ejus habitatio & : ejus tabernaculum
4 סֻכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְצִיּוֹן׃ שָׁמָּה שִׁבַּר
Illustris .Selah , bellum ac ,gladium &,scutum :arcus *ignita jacula*
5 רִשְׁפֵי־קָשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה סֶלָה׃ נָאוֹר
fortes fuerunt Spoliati *.præda* montibus præ potens : tu
6 אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃ אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי
roboris viri omnes invenerũt non &:*suum somnum* dormitaverũt,corde
לֵב נָמוּ שְׁנָתָם וְלֹא־מָצְאוּ כָל־אַנְשֵׁי־חַיִל
,currus &,est soporatus:Jahacob Deus *tua increpatione Ab* *.suas manus*
7 יְדֵיהֶם׃ מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב
tunc ex ,tuæ faciei ad stabit quis & *: tu* terribilis Tu .equus &
8 וָסוּס׃ אַתָּה נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז
.quievit & timuit terra :judicium fecisti audire cœlis E ? tua *naris*
9 אַפֶּךָ׃ מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקָטָה׃
,terræ *mansuetos* omnes *servandum ad* ,Deus judicium ad *surgendo In*
10 בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי־אֶרֶץ
irarum residuum :tibi confitebitur hominis *fervor* Quoniam .Selah
11 סֶלָה׃ כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֵמֹת
:ejus *circuitu* omnes vestro Deo Domino reddite &,Vovete .accinges
12 תַּחְגֹּר׃ נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו
terribilis : ducum spiritum *Amputabit* .terribili munus afferant
13 יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא׃ יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא
.terræ regibus
לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

PSAL. LXXVII. עז

.cantus Asaph ipsi , Iduthun *super* Victori
1 לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדִיתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃

תרגום TARGUM.

5 אמרית למתלעבין לא תתלעבון ורשיעיא לא תרימון
6 איקר׃ לא תרימון למרומא איקרכון אתון די ממללין
7 בתוקפא ובנדופין׃ ארום לית בר מני ממדנחא ועד
מערבא ולא מן צפונא דמדבריא ומן דרומא אתר טוריא׃
8 9 ארום אלהא דין זכי דנן ימאיך ודנן ירומם׃ ארום כס
דלוט ביד יי וחמר עשין מלי מוינת מררתא לטלטלא
מדעת די רשיעיא ומה דשדי מניה קשי מן דין קדמאין
ברם דורדיהא ופקטיהא ימצון ישתון כל רשיעי ארעא׃
10 11 ואנא אתני לעלם נסיא אשבח לאלהא דיעקב׃ וכל
תקוף רום רשיעיא אמאיך אתלשנון מתוקפהון יתרומם
תקוף רומהון דצדיקיא׃

עו

1 לשבחא בתשבחתא תשבחתא על ידא דאסף שירא׃
2 אתידע בדבית יהודה אלהא בדבית ישראל רב שמיה׃
3 והוה בירושלם בית מקדשיה ומדור בית שכינת קודשיה
4 בציון׃ כד עבדו בית ישראל רעותיה אשרי שכנתיה
ביניהון תמן תבר גררין וקשתין דעמיא מגיחי קרבא
5 תריסא וסדרי קרבא בטל לעלמין׃ נהיר דחיל את אלהא
משבח מן בית מקדשך יזועון מן קדמך מלכיא דיתבין
6 בכרכי טוריא אתר בית כנישות בזתהון׃ אשלחון
מעלויהון זיני קרבא גברי לבא אתנמנמו בשנתהון ולא
7 ספיקו כל גברי חילא למיחד זיניהון בידיהון׃ ממזופתך
8 אלהא דיעקב דמכון ארתיכין ופרשין אתעקרו׃ את דחיל
9 את הוא אלהא ומן יקום קדמך מעדן דיתקוף רוגזך׃ מן
שמיא אשמעתא דין ארעא דעממי דחילת ארעא דישראל
10 שדוכת׃ אמרין צדיקיא יקום לדינא עם רשיעיא אלהא
11 למפרק מן ידהון כל ענותני ארעא לעלמין׃ כד אנת
רגז על עמך אנת מרחם עליהון והנון יודון לשמך ושארא
דרתחא דאשתאר לך מן רוגזא די רגותא תזריו לחבלא
עממיא׃ [תא ארום כד יתקוף רוגזך על עמך יתובון ויודון
לשמך ואנת תאיב מן רוגזא ברם על שאר עממיא מני רוגזא
12 תזריו]׃ נדרו נדרין ושלימו קדם יי אלהכון כל דיתבין
חזור חזור למקדשיה ייתון קורבניא לבית מוקדש דחיל׃
13 יזער גסות רוחהון דרברבניא דחילא על כל מלכי
ארעא׃

עז

1 לשבחא על יד ידותון לאסף תושבחתא׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Dixi subsannatorib⁹, Ne derideatis : & *impiis*, 5
ne extollatis cornu. Ne extollatis in excelsum 6
gloriam vestram, vos loquentes in fortitudine
& opprobriis. Quoniam non est ali⁹ præter me 7
ab Oriente usq; ad Occidentem, à Septentrione
desertorũ & ab Austro loco montium. Quoniam 8
Deus est judex justus; hunc humiliabit, &
illum exaltabit. Quoniam calix maledictionis 9
est in manu Dñi, & vinum forte, plenum mixtione
amaritudinis ad tollendam scientiam impiorum:
quod verò projecit ab illo, *durius est hoc
priorum*: fæces autem & amurcas ej⁹ sugent &
epotabunt omnes impii terræ. Ego autem narrabo 10
in æternum miracula illa, laudabo Deum
Jaacob. Et *omnem* fortitudinem excelsam impiorũ 11
humiliabo: *evellam eos* à fortitudine sua;
exaltabitur robur sublimitatis *justorum*.

Ad laudandum in laude, Psalmus per manum 1
Asaph, [*&*] canticum. PSAL. LXXVI.

NOtus est in domo Jehudah Deus; in domo 2
Israelis magnum nomen ej⁹. Et fuit in Jerusalem 3
domus sanctuarii ejus, & habitaculum
majestatis *sanctæ* ej⁹ in Sion. Quando fecit domus 4
Israel voluntatem ejus, locavit majestatem
suam inter eos : ibi confregit sagittas & arcus
populorum præliantium: *scutũ*, aciésq; belli destruxit
in perpetuum. *Splendidus*, timendus tu 5
Deus, laudatus à domo sanctuarii tui ; contremiscant
ab aspectu tuo reges, habitantes in arcib⁹
montium, loco dom⁹ congregationis prædæ
ipsorum. Abjecerunt à se arma bellica fortes 6
corde , dormitarunt in *somno suo, &* non
valuerunt omnes *viri roboris* apprehendere arma
sua manib⁹ suis. Ab increpatione tua Deus 7
Jaacob dormierunt, currus & equites sunt subversi.
Tu timend⁹ es, *tu ipse Deus*, & quis stabit 8
coram te *ex* tempore quo exarserit furor tuus.
De cœlis audiri fecisti judiciũ: terra nationum 9
timuit; [*sed*] terra Israel quievit. Dicunt justi, 10
Exurgat ad judiciũ cum impiis De⁹, ut redimat
de manib⁹ eorũ omnes mites terræ in perpetuũ.
Cum tu irasceris in populũ tuũ, tu ej⁹ misereris: 11
ipsi verò confitebuntur nomini tuo ; at reliquũ
furoris quod remansit tibi ab ira qua irat⁹ fuisti,
præparabis ad disperdendas gentes. *Targũ aliud:
Nã cùm excanduerit ira tua* in populũ tuũ,
convertentur & confitebuntur nomini tuo ; *te
quoq; pœnitebit iræ: at in reliquos populos arma
furoris apparabis.* Vovete vota & reddite corã 12
Dño Deo vestro: oẽs qui habitant in circuitu
sanctuarii ej⁹ adducant oblationem in domũ
sanctuarii terribilis. Comprimet tumorẽ spirit⁹ 13
magnatũ, [*Deus*] timend⁹ super oẽs reges terræ.

Ad laudandum per manum Idutun ipsi Asaph 1
hymnus PSAL. LXXVII.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 11 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 8 [illegible]
9 10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
[illegible]

Tu dixisti stultis, Ne desipiatis: & impiis, Ne 5
attollatis cornu, Et ne attollatis in sublime 6
cornu vestrum, neve loquamini collo erecto.
Nam non est evasio ab Occidente, neq; à deserto 7
montium : Siquidem Deus est judex : 8
hunc deprimit, illum autem extollit. Nam 9
calix in manu Domini, & plenus est mistione
vini fæculenti : inclinavit ab hoc ad illum,
fæcem ejus exugent ac bibent omnes impii
terræ. Ego verò vivam in æternum, & cantabo 10
Deo Jacob. Et omnia cornua impiorum 11
præcidam, & extollentur cornua justorum.

PSAL. LXXVI.

*Asaphi. Quum vastata fuit Rabbath filiorum 1
Amnon. Præterea indicat ultionem judicii
Christi adversus impios. Vers. 21.*

NOtus est in Judha Deus, & in Israel ma- 2
gnum nomen ejus. Erit in Salim taber- 3
naculum ejus, & habitatio illius in Sion. Ibi 4
confregit brachia arcuum, arma, & gladium in
bello. * *Diapsalma*. * Splendens es & 5
unguentis delibutus de monte tuo Potentissime;
Conturbati sunt omnes insipientes cor- 6
de, & dormierunt somnum suum viri magnanimi,
& non potuerunt manus eorum, Ob 7
increpationem tuam Deus Jacob. Consopiti
sunt conscendentes equos : Et tu terribilis es, 8
quis consistat coram te in tali iracundia ? De 9
cœlo audire fecisti judicium : terra vidit &
expavit, Cùm exurget Deus ad judicandum, 10
& ad salvandos omnes pauperes terræ. Nam 11
consilium hominis confitebitur tibi, & residuum
furoris ejus amovebit iram. Vovete & 12
persolvite Domino Deo vestro ; omnes qui
circumassistunt illi, afferant munera terribili.
Deprimenti spiritum principum, & metuen- 13
do regibus terræ.

PSAL. LXXVII.

*Asaphi. De longanimitate Dei, & miraculis 1
ejus. Et quomodo vicerit David inimicos
Domini. Versus 42.*

Versio VULG. LAT.

5 Dixi iniquis, Nolite iniquè agere: &
delinquentib⁹, Nolite exaltare cornu.
6 Nolite extollere in altũ cornu vestrũ :
nolite loqui adversùs Deũ iniquitatẽ.
7 Quia neq; ab Oriente, neq; ab Occi-
8 dente, neq; à desertis mõtib⁹: Quoniã
De⁹ judex est. Hunc humiliat, & hunc
9 exaltat : Quia calix in manu Dñi vini
meri plenus misto. Et inclinavit ex hoc
in hoc: veruntamen fæx ejus non est
exinanita : bibent omnes peccatores
10 terræ. Ego autem annuntiabo in secu-
11 lum : cantabo Deo Jacob. Et omnia
cornua peccatorum confringam : &
exaltabuntur cornua justi.

1 In finem, in Laudibus, Psalmus Asaph,
Canticum ad Assyrios. LXXV.

2 NOtus in Judæa Deus: in Israel ma-
3 gnum nomen ejus. Et factus est in
pace locus ejus : & habitatio ejus in
4 Sion. Ibi confregit potentias arcuum,
5 scutum, gladium, & bellum. Illumi-
nans tu mirabiliter à montibus æter-
6 nis : Turbati sunt omnes insipientes
corde. Dormierunt somnum suum: &
nihil invenerunt omnes viri divitia-
7 rum in manibus suis. Ab increpatione
tua, Deus Jacob, dormitaverunt qui a-
8 scenderunt equos. Tu terribilis es, &
9 quis resistet tibi? ex tunc ira tua. De
cœlo auditum fecisti judicium: terra
10 tremuit & quievit, Cùm exurgeret in
judicium De⁹, ut salvos faceret omnes
11 mansuetos terræ. Quoniam cogitatio
hominis confitebitur tibi : & reliquiæ
cogitationis diem festum agent tibi.
12 Vovete, & reddite Domino Deo ve-
stro , omnes qui in circuitu ejus af-
13 fertis munera, Terribili Et ei qui au-
fert spiritum principum, terribili apud
reges terræ.

In finem, pro Idithun, Psalmus
Asaph. LXXVI.

Vers. GRÆC. LXX. Interp.

5 Εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖν, ϗ τοῖς
6 ἁμαρτάνουσι, Μὴ ὑψοῦτε κέρας. Μὴ ἐπαίρετε
εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ Θεοῦ
7 ἀδικίαν. Ὅτι οὔτε ἀπὸ ἐξόδων, οὔτε ἀπὸ δυ-
8 σμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων, Ὅτι ὁ Θεὸς κρι-
9 τής ἐστι· τοῦτον ταπεινοῖ, ϗ τοῦτον ὑψοῖ. Ὅτι
ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου, οἴνου ἀκράτου πλῆρες κε-
κερασμένον· ϗ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν
ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες
10 οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς. Ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι
11 εἰς τὸν αἰῶνα, ψαλῶ τῷ Θεῷ Ἰακώβ. Καὶ πάν-
τα τὰ κέρατα τῶν ἁμαρτωλῶν συγκλάσω, ϗ ὑψω-
θήσεται τὰ κέρατα τοῦ δικαίου.

1 Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις, ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ·
ᾠδὴ πρὸς τὸν Ἀσσύριον. οε'.

2 ΓΝωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ Θεὸς, ἐν τῷ Ἰσραὴλ
3 μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐγενήθη ἐν εἰρή-
νῃ ὁ τόπος αὐτοῦ, ϗ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν
4 Σιών. Ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων, ὅ-
πλον ϗ ῥομφαίαν ϗ πόλεμον. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
5 Φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων,
6 Ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ·
ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, ϗ οὐχ εὗρον οὐδὲν πάντες
7 οἱ ἄνδρες τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Ἀπὸ ἐπι-
τιμήσεώς σου ὁ Θεὸς Ἰακὼβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπι-
8 βεβηκότες τοὺς ἵππους. Σὺ φοβερὸς εἶ, ϗ τίς
9 ἀντιστήσεταί σοι ἀπὸ τῆς ὀργῆς σου; Ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἠκούτισας κρίσιν, γῆ ἐφοβήθη ϗ ἡσύ-
10 χασεν, Ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν Θεὸν,
τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῇ καρδίᾳ.
11 ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξ-
ομολογήσεταί σοι, ϗ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίου
12 ἑορτάσει σοι. Εὔξασθε ϗ ἀπόδοτε κυρίῳ τῷ
Θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα
13 τῷ φοβερῷ Καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρ-
χόντων, φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς
γῆς.

1 Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ψαλμὸς τῷ
Ἀσάφ. ος'.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

*4 Dixi iniquis, Nolite iniquè agere : 5
& delinquentibus, Nolite exaltare
cornu* [g]. *5 Nolite (f) extollere in 6
altum cornu vestrum : Nolite loqui
adversùs Deum iniquitatẽ. 6 Quo- 7
niam neque ab Oriente, neq. ab Oc-
cidente, neque à desertis montium.
Quoniam Deus judex est: 7 Hunc 8
humiliat, & hunc exaltat: Quia ca- 9
lix in manu Domini* [h] *vini meri
plenus misto. 8 Et* [i] *inclinavit ex
hoc in (g) hunc: Veruntamen (h)* [k]
*fæx ejus non est exinanita: bibent o-
mnes peccatores terræ. 9 Ego autem 10
in seculum (i) gaudebo: psallam Deo
Jacob. 10 Et omnia cornua peccato- 11
rum (k) confringam : & exaltabun-
tur cornua (l) justi.*

In finem, [a] in hymnis, Psalmus ipsi 1
Asaph, Canticum ad (a) Assyrium.
LXXV.

*1 NOtus in Judæa De⁹, in Israel 2
magnum nomen ejus. 2 Et 3
factus est in pace locus ejus : & ha-
bitatio ejus in Sion. 3 Ibi confregit 4
(**) potentias arcuũ, scutũ, et gladi-
um, &* [b] *bellum , DIAPSALMA.
4 (b) Illuminas tu mirabiliter à mõ- 5
tibus æternis : Turbati sunt omnes 6
insipientes corde. 5 Dormierunt so-
mnũ suũ, et nihil invenerunt omnes
viri divitiarum (c) manibus suis.
6 (d) Ab increpatione tua, Deus Ja- 7
cob, dormitaverunt* [c], *qui ascende-
runt equos. 7 Tu terribilis es: et quis 8
(e)* [d] *resistet tibi ab ira tua? 8 De 9
cœlo (f) auditum fecisti judicium :
terra timuit, & quievit: 9 Cùm ex- 10
urgeret in judicium Deus, ut salvos
faceret omnes (g) mites corde. DIA-
PSALMA. 10 (h) Quoniam* [e] 11
*cogitatio hominis confitebitur tibi :
& reliquiæ cogitationis diem festum
agent tibi. 11 Vovete, & reddite 12
Domino Deo (i) nostro. Omnes qui
in circuitu ejus, offerent munera :
Terribili, Et ei, qui aufert (k) spi- 13
ritus principum : terribili apud re-
ges terræ.*

In finem, pro (a) Idithum, Psalmus 1
ipsi Asaph. LXXVI.

Versio ÆTHIOPICA.

ወእቤሎሙ፡ ለኃጥኣን፡ ኢይኤብሱ፡፡ወእለሰ፡ 4
ይኤብሱ፡ኢያንሥኡ፡ ቀርኖሙ፡፡=፡ ወኢያን 5
ሥኡ፡ ቀርኖሙ፡ ውስተ፡ አርያም፡፡ወኢይንብ
ቡ፡ዐመፃ፡ላዕለ፡እግዚአብሔር፡፡=፡ እስመ፡ 6
ኢእምጽባሕ፡ወኢእምዐረብ፡ ወኢእምአድባ
ረ፡ገደም፡እስመ፡እግዚአብሔር፡መኰንን፡ውእ
ቱ፡፡=፡ ዝንተ፡ ያኀስር፡ ወዝንተ፡ ያከብር፡፡እ 7
ስመ፡ ጽዋዕ፡ ውስተ፡ እደ፡ እግዚአብሔር፡፡ወ
ይን፡ዘኢኮነ፡ቱሱሐ፡ዘምሉእ፡ ቅድሐቱ፡፡=፡
ወሶጠ፡እምዝንቱ፡ውስተ፡ዝንቱ፡፡ወባሕቱ፡ጣ 8
ሕሉ፡ኢይትከዐው፡፡ወይሰትይዎ፡ኵሎሙ፡ኃ
ጥኣን፡ ምድር፡፡=፡ ወአንሰ፡እትፌሣሕ፡ለዓለ 9
ም፡፡ወእዜምር፡ለአምላከ፡ያዕቆብ፡፡=፡ ወ 10
እሰብር፡ አቅርንተ፡ ኃጥኣን፡፡ወይትሌዐል፡ አ
ቅርንተ፡ጻድቃን፡፡=፡

ፍጻሜ፡መዝሙር፡ዘአሳፍ፡ማኅሌት፡
ዘበእንተ፡አሶርዮን፡፡

ርኡ ተዐውቀ፡ እግዚአብሔር ፡ በይሁደ፡፡ወዐ 1
ቢይ ፡ ስሙ ፡ በእስራኤል፡፡=፡ ወኮነ ፡ በሰላ 2
ም፡ብሔሩ፡፡ወማኅደሩ፡ ውስተ፡ጽዮን፡፡=፡
ወበህየ፡ ሰበረ፡ኃይለ፡ ቀስት፡፡ወልታ፡ወኲናተ፡ 3
ወፀባኢት፡፡ወበህየ ፡ ሰበረ ፡ አቅርንተ፡፡=፡ አ 4
ንተ፡ ታበርህ ፡ መንክረ፡፡እምአድባር ፡ ዘለዓለ
ም፡፡ደንገፁ፡ኵሎሙ፡ አብደ፡ ልብ፡፡=፡ ወ 5
ሐለሙ፡ ሕልመ ፡ ወአልቦ ፡ ዘረከቡ፡፡ኵሉ፡ሰ
ብእ ፡ ለብዕል ፡ እደዊሆሙ፡፡=፡ እመተግሣጽ 6
ከ፡ አምላከ፡ ያዕቆብ፡፡ደቀሱ፡ ኵሎሙ፡እለ፡
ይጼዐኑ ፡ አፍራሰ፡፡=፡ ወአንተሰ ፡ ግሩም፡ 7
አንተ፡፡ ወመኑ ፡ ይትቃወሞ ፡ ለመዐትከ፡፡=፡
እምሰማይ ፡ ታጸምእ፡ ፍትሐ፡፡ምድርኒ፡ፈር 8
ሀት፡ ወአርመመት፡፡=፡ ሶበ፡ ተንሥአ፡እግዚ 9
አብሔር ፡ ለኰንኖ፡፡ከመ ፡ ያድኅኖሙ ፡ ለኵ
ሎ ፡ የዋሃን ፡ ልብ፡፡=፡ እስመ ፡ እመፈቅዱ፡ 10
የእመንከ ፡ ሰብእ ፡፡ ወእምተረፈ ፡ ሕሊናሆ
ሙ፡ ይገብር ፡ በዓለከ፡፡=፡ ብፅዑ ፡ ወፀበዑ፡ለ 11
እግዚአብሔር ፡ አምላክነ፡፡ ወኵሎሙ፡እለ፡
አውዱ፡ ያበውኡ ፡ አምኃ፡፡=፡ ለግሩም፡ ዘ 12
ያወፅእ ፡ ነፍሶሙ ፡ ለመላእክት ፡፡ ወይገርም፡
እመንግሥተ፡ምድር፡፡

ፍጻሜ፡ዘበእንተ፡ኢደትም፡መዝሙ
ር፡ዘአሳፍ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [g] vestrum. [h] vini nequaquam mixti, & plenus haustus ejus. [i] effundit illud ex [k] turbidum vinum ejus non est effusum: & bibent illud omnes *PSAL. LXXV.* [a] Psalmus ipsi Asaph, [b] bellum: & ibi confregit cornua, [c] omnes, qui [d] resistet iræ tuæ? [e] cùm cogitaverit homo confitebitur

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * قلت لمخالفي الناموس لا تخالفوا الناموس * وللخطاة لا ترفعوا قرنكم * ولا تنصبوا قرنكم
7 إلى العلو * ولا تتكلموا على الله ظلما * فإنه لا من المخارج ولا من المغارب * ولا من الجبال
8 9 البرية * بل هو الله الديان * يضع من يشاء ويرفع من يشاء * وإن بيد الرب كأسا * مملوء خمرا
10 صرفا ممزوجة * ويميل من هذا إلى هذا * لكن عكرها لم يهرق * يشربه جميع خطاة الأرض * وأنا
11 أبتهج إلى الأبد * وأرتل لإله يعقوب * وأحطم جميع قرون الخطاة * ويرتفع قرن الصديق *
الليلويا *

1 * المزمور الخامس والسبعون * لآصاف تسبحة لأجل الحبيب *
* وعدده * كد * استيخن *

2 3 * الله ظاهر في اليهودية * وعظيم اسمه في إسرائيل * صار موضعه في السلامة * وفي صهيون
4 5 مسكنه * هناك كسر عز القسي والسلاح والسيوف والحرب * أنت تضيء عجيبا من الجبال
6 الدهرية * اضطرب جميع الذين لا يفهمون بقلوبهم * ونام الرجال الأشداء * ولم يقدروا على
7 8 تحديل أيديهم * من سخطك يا إله يعقوب * نعس ركاب الخيل * أنت مرهوب فمن يقدر أن
9 10 يقاومك * منذ الزمان غضبك كائن * سمعت حكما من السماء * فزعت الأرض وسكنت * عند
11 ما يقوم الله للحكم * ولخلاص جميع ودعاء الأرض * لأن ضمير الإنسان يعترف لك * ويتعبد
12 13 لك في سر * انذروا وأوفوا الرب إلهنا كل الطالبين له * يأتون بالقرابين الحسنى * ونازع أرواح
السلاطين * المرهوب عند جميع ملوك الأرض * الليلويا *

1 * المزمور السادس والسبعون * لآصاف * وعدده * مج * استيخن *

*Dixi prævaricatoribus, Ne prævaricemini 5
legem : & peccatoribus , Ne attollatis
cornu vestrum. Et ne erigatis cornu ve- 6
strum in altum : & ne loquamini de Deo
sceleste. Nam non ab Oriente , neque ab 7
Occidente , neque à montibus desertis,
Sed ipse est Deus judex : humiliat quem 8
vult, & exaltat quem vult. Et verò in 9
manu Domini calix plenus vino puro temperato,
& inclinatur ab hoc ad hunc: verùm
fæx ejus non est effusa : bibent eam
omnes peccatores terræ. At ego exultabo 10
in æternum, & psallam Deo Jacob. Et 11
confringam omnia cornua peccatorum, et
exaltabitur cornu justi. Alleluja.*

PSAL. LXXV.

Asapho canticum pro dilecto. 1
Et num.ver.24.

*DEus manifestus est in Judæa, et ma- 2
gnum est nomen ejus in Israële. Fa- 3
ctus est locus ejus in pace, & in Sion habitaculum
ejus. Ibi confregit fortitudi- 4
nem arcuum, & armorum, & gladiorum,
& belli. Tu splendes mirabiliter è mon- 5
tibus æternis. Conturbati sunt omnes qui 6
non intelligunt cordibus suis, & dormierunt
viri fortes , nec potuerunt implere
manus suas. Ob furorem tuum, O Deus 7
Jacob, dormitaverunt ascensores equorum.
Tu es terribilis, & quis potest resi- 8
stere tibi ? ab intervallo ira tua viget.
Audire fecisti judicium de cœlo ; & ex- 9
pavit terra, & quievit; Quando exur- 10
get Deus ad judicium & ad salutem omnium
mansuetorum terræ. Quoniam 11
mens hominis confitebitur tibi, & subjicietur
tibi in secreto suo. Vovete & sol- 12
vite Domino Deo nostro omnes quærentes
eum: afferant sacrificia Tremendo, Et eri- 13
pienti spiritus Imperatorum , metuendo
apud omnes reges terræ. Alleluja.*

PSAL. LXXVI.

Asapho. Et num.ver.43. 1

תהלים : עח

.me ad auscultando & ,Deum ad mea vox : clamabo & ,Deum ad mea Vox
2 קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי׃
non & ,defluxit nocte mea *manus* , quæsivi Dominum meæ angustiæ die In
3 בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא
: *tumultuabor* & ,Dei Recordabor .mea anima consolari renuit : *se remisit*
4 תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי׃ אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה
vigilias Tenuisti .Selah , meus spiritus *involvetur &* ; *meditabor*
5 אָשִׂיחָה ׀ וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה׃ אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת
: principio à dies Supputavi .loquar non & ,sum *quassatus*;meorum oculorum
6 עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר׃ חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם
meo corde cum nocte in , mei *moduli* Recordabor .seculorum annos
7 שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃ אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה עִם־לְבָבִי
: Dominus se elongabit secula in Nunquid .meus spiritus *pervestigabit &* ,*meditabor*
8 אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי׃ הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח ׀ אֲדֹנָי
: ejus misericordia *æternum in* *desiit* Nunquid ? ultrà *velle* addet non &
9 וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד׃ הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ
est oblitus Nunquid ? generationem & , generatione in , eloquium est consumptum
10 גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר׃ הֲשָׁכַח
meum infirmari dixi Et .Selah ? suas misericordias *naso* in clausit num : Deus misereri
11 חַנּוֹת אֵל אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה׃ וָאֹמַר חַלּוֹתִי
quondam à recordabor quia : *Jah studiorum* Recordabor .excelsi dexteræ *anni* : *ipsum*
12 הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן׃ אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם
.*fabor* tuis *studiis in* & : tuis operibus omnibus in meditabor Et .*tui miraculi*
13 פִלְאֶךָ׃ וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
Deus Tu ? Deus sicut ,magnus Deus Quis .tua via sanctitate in Deus
14 אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים׃ אַתָּה הָאֵל
15 brachio in Redemisti .tuam fortitudinem populis in fecisti scire : mirabile *faciens*
16 עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ׃ גָּאַלְתָּ בִּזְרוֹעַ
, Deus aquæ te Viderunt .Selah , Joseph & , Jahacob filios :tuum populum
17 עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה׃ רָאוּךָ מַּיִם ׀ אֱלֹהִים
aquas *Inundaverunt* .voragines sunt commotæ etiam : *parturierunt*,aquæ te viderunt
18 רָאוּךָ מַּיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת׃ זֹרְמוּ מַיִם ׀
tui tonitrui Sonitus .*ibunt* *tuæ sagittæ* etiam : *æthere* dederunt *vocem* ,nubes
19 עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף־חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ׃ קוֹל רַעַמְךָ ׀
mari In .terra contremuit &,est commota : orbem fulgura illuminârunt,*rotunditate* in
20 בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃ בַּיָּם
Duxisti .agnita sunt non tua *vestigia* & : multis aquis in tuæ semitæ & , tua via
21 דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נֹדָעוּ׃ נָחִיתָ
.Aharon & , Moseh *manu in* : tuum populum *pecus* sicut
כַּצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

PSAL. LXXVIII. עח

eloquia ad vestram aurē inclinate:meā legē mi popul⁹ Ausculta .Asaph ipsi *Eruditio*
1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי־
Quæ .*quondam* à ænigmata *scaturiam* : meum os parabola in Aperiam .mei oris
2 פִי׃ אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם׃ אֲשֶׁר 3
.nobis narraverunt nostri patres & : *ea* cognovimus &,audivimus
שָׁמַעְנוּ וַנֵּדָעֵם וַאֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ׃

תרגום TARGUM.

2 קָלִי קֳדָם יְיָ וְאֶקְבַּל קָלִי קֳדָם אֱלָהָא וְאַצִּית
3 מֵימְרִי׃ בְּיוֹם עָקְתִי אוּלְפַּן מִן קֳדָם יְיָ תְּבָעִית שְׁרַת
עֲלַי נְבוּאָה בְּלֵילְיָא וְלָנַת עֵינִי דִּמְעֲתָא וְלָא
4 תְּפוּג סְרִיבַת לְאִתְנַחָמָא נַפְשִׁי׃ אֶדְכַּר אֱלָהָא
וְאֶרְגוֹשׁ קֳדָם יְיָ אֲמַלֵּל וְתִשְׁתַּלְהֵי רוּחִי לְעָלְמִין׃
5 אַחֲרִתָא תִימוֹרְתָא דְעֵינַי אִטְּרְפִית וְלָא אֲמַלֵּל׃
6 מְנִיתִי יוֹמִין טָבִין דְּמִן לְקַדְמִין שְׁנַיָּא טָבַיָּא דְּמִן
7 עָלְמִין׃ אֶדְכַּר תּוּשְׁבַּחְתִּי בְּלֵילְיָא עִם הִרְהוּרֵי
8 לִבְבִי אֲמַלֵּל וִיבַלֵּשׁ נִסַּיָּא מַנְדַּע דְּרוּחִי׃ הַאֶפְשַׁר
דִּי לְעָלְמִין יִרְחַק יְיָ וְלָא יוֹסִיף לְאִתְרְעָיָא תּוּב׃
9 הַאֶפְשַׁר דִּי פְּסַק לְעָלְמִין טוּבֵיהּ שְׁלִים פִּתְגָם
10 דְּבִישׁ עַל כָּל דָּר וְדָר׃ הַאֶפְשַׁר דְּאִתְנְשֵׁי לְחַיָּסָא
אֱלָהָא אִין סְלִיק בְּרוּגְזֵיהּ מִן לְמִכְמַר רַחֲמוֹי
11 לְעָלְמִין׃ וַאֲמָרִית מַרְעוּתִי הִיא אִשְׁתַּנְּיוּ גְבוּרַת
יְמִין עִלָּאָה׃ [תא וַאֲמָרִית בָּעוּתִי הִיא שְׁנַיָּן דִּקְץ
12 מִיְמִין] ׃ אֶדְכַּר עוֹבָדֵי אֱלָהָא אֲרוּם אֶדְכַּר מִן
13 לְקַדְמִין פְּרִישׁוּתָךְ׃ וְרַנְנִית בְּכָל עוֹבָדָךְ טָבַיָּא
14 וּבְתַסְקוֹפֵי נִסָּךְ אֲמַלֵּל׃ אֱלָהָא דְּקַדִּישִׁין אוֹרְחָתָךְ
15 מַן אֱלָהָא רַבָּא כֵּאלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל׃ אַתְּ הוּא
אֱלָהָא עָבֵיד פְּרִישָׁן הוֹדַעְתְּ בְּעַמְמַיָּא עוּשְׁנָךְ׃
16 פְּרַקְתָּא בִגְבוּרַת אֶדְרָעָךְ עַמָּךְ בְּנַיָּא דְּאוֹלִיד יַעֲקֹב
17 וְזָן יוֹסֵף לְעָלְמִין׃ חָמוֹן שְׁכִנְתָּךְ בְּגוֹ יַמָּא אֱלָהָא
חָמוֹן גְּבוּרְתָּךְ עַל יַמָּא רְתִתוֹן עַמְמַיָּא לְחוֹד
18 אִתְרְגִיזוּ תְּהוֹמַיָּא׃ אַחִיתוּ מַיָּא עֲנָנֵי שְׁמַיָּא קָלִין
יְהָבוּ שְׁחָקֵי לְחוֹד כְּפֵי גִרָרָךְ אָזְלִין וּמִשְׁתַּלְהֲבִין׃
19 קָל אַכְלִיוּתָךְ בְּגַלְגְּלָא אִשְׁתְּמַע אַנְהִירוּ בַרְקִין
20 תֵּבֵל רְגֵזַת וְאִתְרְגִיפַת אַרְעָא׃ בְּיַמָּא דְּסוּף אוֹרְחָךְ
וּכְבִשְׁךְ בְּמַיִן סַגִּיעִין וְרוּשְׁמַת פְּסִיעָתָךְ לָא
21 אִתְיְדַעוּ׃ דַּבַּרְתָּא הֵיךְ עָנָא עַמָּךְ בְּיַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן׃

עח

1 שִׂכְלָא דְּרוּחַ קוּדְשָׁא עַל יְדוֹי דְּאָסָף אֲצִיתוּ עַמִּי
2 אוֹרָיְתִי אַצְלוּן אוּדְנֵיכוֹן לְמֵימְרֵי פּוּמִי׃ אֶפְתַּח
3 בְּמַתְּלָ פּוּמִי אַבִּיעַ חִדְוָן דְּמִן לְקַדְמִין׃ דִּי שְׁמַעְנָן
וִידַעְנָן לְהוֹן וַאֲבָהָתַן תַּנִּיאוּ לָנָא׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

VOx mea coram *Domino*, & clamabo 2
voce mea coram Deo,& *attendit* verbo
meo. In die afflictionis meæ eruditionem 3
ab aspectu Domini quæsivi : habitavit au-
tem super me *prophetia* ; nocte stillavit
oculus me⁹ lachrymas, nec cessabit ; renuit
consolationem accipere anima mea. Re- 4
cordabor Dei & tumultum edam: coram
Dño *loquar*, & lassabitur spirit⁹ meus in
æternum. Apprehendisti palpebras oculo- 5
rum meorum: correpť sum,& non loquar.
Numeravi dies bonos à principio, annos 6
felicitatis à seculis.Recordabor laudis meæ 7
in nocte ;cùm cogitationib⁹ cordis mei lo-
quar, & inquiret res mirandas scientia spi-
ritus mei. Nunquid possibile est ut in æter- 8
num aspernetur Dñs ; ut non apponat ut
bene velit ulteriùs? Nunquid possibile est 9
ut defecerit in æternum sua benignitas :
atq; completum fuerit verbū malum super
omnem generationem & generationem?
Nunquid est possibile ut oblit⁹ sit misereri 10
Deus ; si ira percitus est,ut non incalescant
misericordiæ ejus in æternum ? Et dixi, In- 11
firmitas mea hæc:mutatio potentis dexteræ
excelsi. *Targum aliud* : Et dixi, *Petitio*
mea hæc:*anni finis à dextera.* Recordabor 12
operum *Dei*,quapropter memor ero ab in-
itio mirabilium tuorum. Meditatus autem 13
sum in omnib⁹ operibus tuis optimis,& de
adinventionib⁹ miraculorum tuorū loquar.
De⁹ quàm sanctæ sunt viæ tuæ ! quis Deus 14
magn⁹ sicut Deus Israel ? Tu es ipse De⁹ fa- 15
ciens miranda: notā fecisti in populis forti-
tudinē tuā. Redemisti potentia brachii tui 16
populū tuum ; filios quos genuit Jaacob, &
enutrivit Joseph in secula. Viderunt maje- 17
statem tuam *in* medio maris Deus, viderunt
virtutem tuam super mare ; contremiscenti-
bus populis,nec non interturbatis abyssis.
Effuderunt aquas nubes cœlorum, voces 18
dederunt æthera, sed & spicula sagittarum
tuarū discurrebant & accendebantur. Vox 19
tonitrui tui in rota audita est:illuminaverūt
coruscationes orbē : infremuit,et commota
est terra. In mari Suph via tua, & semitæ 20
tuæ in aquis multis,& vestigia gressuū tuo-
rum non sunt agnita. Deduxisti sicut oves 21
populū tuum per manū Mosseh & Aharon.

Intellect⁹ Spirit⁹ sancti per manū Asaph. 1

PSAL. LXXVIII.

AUscultа popule mi legem meam, incli-
nate aures vestras ad verba oris mei. Ape- 2
riā in parabola os meū;eloquar ænigmata,
quæ fuerūt à principio. Quæ audivim⁹ & quæ cognovim⁹, & patres nostri nunciaverūt nobis. 3

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܒܩܠܝ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܩܪܝܬ ܘܫܡܥܢܝ. ܘܐܪܝܡܬ ܩܠܝ ܠܘܬܗ ܘܥܢܢܝ : * ܒܝܘܡܐ
3 ܕܐܘܠܨܢܝ ܠܡܪܝܐ ܒܥܝܬ. ܘܐܝܕܗ ܒܠܠܝܐ ܢܓܕܬܢܝ ܘܠܐ ܫܠܝܬ : ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܒܝܐܢܐ ܠܢܦܫܝ.
4 * ܐܬܕܟܪܬ ܠܐܠܗܐ ܘܐܬܕܘܝܬ : ܘܪܢܝܬ ܘܐܬܟܪܝܬ ܪܘܚܝ. * ܘܐܚܕܘܢܝ ܕܘܢܚܐ ܒܥܝܢܝ : ܫܬܩܬ
5 ܘܠܐ ܡܠܠܬ. * ܡܢܝܬ ܝܘܡܬܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ : ܘܫܢܝܐ ܕܥܠܡܝܢ ܐܬܕܟܪܬ. * ܪܢܝܬ ܒܠܠܝܐ
6 ܘܒܠܒܝ ܪܢܝܬ : ܘܒܨܝܬ ܪܘܚܝ ܘܐܡܪܬ. * ܕܠܥܠܡ ܢܛܥܝܢܝ ܡܪܝܐ : ܘܠܐ ܢܘܣܦ ܬܘܒ
7 ܠܡܬܪܥܝܘ ܒܝ. * ܐܘ ܕܠܥܠܡ ܢܥܒܪ ܛܝܒܘܬܗ ܡܢܝ : ܐܘ ܢܫܠܡ ܡܠܬܗ
8 ܠܕܪܕܪܝܢ. * ܐܘ ܢܛܥܐ ܐܠܗܐ ܠܡܬܪܚܡܘ : ܐܘ ܢܟܠܐ ܪܚܡܘܗܝ ܒܪܘܓܙܗ. * ܐܡܪܬ ܟܪܝܗܘܬܝ
9 ܗܝ : ܘܡܚܘܬܐ ܬܢܝܢܐ ܕܝܡܝܢܗ ܕܡܪܝܡܐ. * ܕܐܬܕܟܪܬ ܡܢ ܩܕܝܡ ܬܕܡܪܬܟ : * ܘܪܢܝܬ ܒܟܠܗܘܢ
10 ܥܒܕܝܟ. ܘܒܐܘܡܢܘܬܟ ܐܬܒܩܝܬ. * ܐܠܗܐ ܐܘܪܚܟ ܒܩܘܕܫܐ ܗܝ. ܘܠܝܬ ܕܪܒ ܐܝܟ ܐܠܗܢ : * ܐܢܬ ܗܘ
11 ܐܠܗܐ ܕܥܒܕܬ ܬܕܡܪܬܐ. ܘܚܘܝܬ ܒܥܡܡܐ ܚܝܠܟ : * ܘܦܪܩܬ ܒܕܪܥܟ ܠܥܡܟ. ܠܒܢܝ
12 ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܣܦ : * ܫܠܡܐ * * ܚܙܘܟ ܡܝܐ ܐܠܗܐ. ܚܙܘܟ ܡܪܝ ܡܝܐ ܘܕܚܠܘ : ܐܦ
13 ܬܗܘܡܐ ܐܬܬܙܝܥܘ. * ܘܫܦܥܘ ܡܝܐ ܥܢܢܐ. ܩܠܐ ܝܗܒܘ ܫܡܝܐ ܕܫܡܝܐ : ܐܦ ܓܐܪܝܟ ܦܪܚܝܢ. * ܘܩܠܐ
14 ܕܪܥܡܝܟ ܒܓܝܓܠܐ : ܐܢܗܪܘ ܒܪܩܝܟ ܠܬܒܝܠ. ܐܬܙܝܥܬ ܘܐܬܬܪܝܬ ܐܪܥܐ : * ܒܝܡܐ ܐܘܪܚܟ
15 ܘܫܒܝܠܝܟ ܒܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܥܩܒܬܟ ܠܐ ܐܬܝܕܥܘ : * ܕܒܪܬ ܥܡܟ ܐܝܟ ܥܢܐ. ܒܐܝܕܐ
16 ܕܡܘܫܐ ܘܐܗܪܘܢ.
17 * ܡܙܡܘܪܐ ܕܥܚ *
18 * ܕܐܣܦ. ܡܪܡܙ ܒܗ ܕܢܛܪܘܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܐܒܗܝܗܘܢ. ܦܬܓܡܐ ܩܣܐ. 1
19 ܫܡܥܘ ܥܡܝ ܢܡܘܣܝ ܘܐܬܛܦܝܣܘ. ܘܐܪܟܢܘ ܐܕܢܝܟܘܢ ܠܡܠܝ ܦܘܡܝ : * ܗܐ ܓܝܪ 2
20 ܐܦܬܚ ܦܘܡܝ ܒܡܬܠܐ. ܘܐܡܪ ܦܠܐܬܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ : * ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܢ ܝܕܥܢ 3
21 ܐܢܝܢ. ܘܐܦ ܐܒܗܬܢ ܐܫܬܥܝܘ ܠܢ.

VOce meâ ad Deum clamavi, & exaudivit 2
me : & extuli vocem meam ad eum, &
respondit mihi. In die angustiæ meæ Domi- 3
num quæsivi, & manus ejus nocte flagellavit
me, & non quievi, nec erat consolator ani-
mæ meæ. Memoriâ recolui Deum, & con- 4
turbatus sum : & meditatus sum, & exagi-
tatus est spiritus meus, Atque occupaverunt 5
me vertigines in oculis meis : obmutui, &
non sum locutus. Recensui dies meos pristi- 6
nos, & annos æternos memoriâ repetii : Co- 7
gitavi noctu, & in corde meo cogitavi, &
perscrutatus sum spiritum meum ac dixi, In 8
æternum oblitus est mei Dominus, nec addet
ultrà esse mihi placidus : Aut fortè in æter- 9
num amovebit bonitatem suam à me : aut
complebit verbum suum in generationem ge-
nerationū : Aut obliviscitur Deus misereri : 10
vel contrahit misericordias suas in ira sua.
Dixi, Infirmitas mea est; & repetita plaga sunt 11
hæc dexteræ Excelsi; Nam recordat⁹ sum olim 12
mirabilium tuorum: Et meditatus sum cuncta 13
opera tua, & artes tuas sum cōtemplat⁹. Deus 14
via tua sancta est, nec est qui magnus sit sicut
Deus noster. Tu es Deus qui edidisti miracu- 15
la,& declarâsti in populis virtutem tuam, Et 16
salvâsti brachio tuo populum tuum, filios Ja-
cob & Joseph. * *Diapsal.* * Viderunt te 17
Deus aquæ, viderunt te Domine mi aquæ, &
timuerunt : etiam abyssi conterritæ sunt, Et 18
nubes profuderunt aquas : ediderunt frago-
rem cœli cœlorum, sagittæ quoque tuæ evo-
lant, Et vox tonitruorum tuorum in rotis: il- 19
luminârunt fulgura tua orbem; conturbata est
& contremuit terra. In mari via tua, & se- 20
mitæ tuæ in aquis multis, & vestigia tua mini-
mè deprehensa sunt. Duxisti populum tuum 21
sicut oves per manum Mosis & Aharon.

PSAL. LXXVIII.

Asaphi. Innuit in eo ut servent mandata 1
Domini, & ne sint ut patres eorum. Vers.161.

POpule mi, auscultate legem meam, & ac-
quiescite, & inclinate aures vestras ad ser-
mones oris mei. Ecce enim aperiam os me- 2
um ad proverbia, referámq; parabolas anti-
quas, Quas audivimus, cognovim⁹ eas, quasq; 3
etiam patres nostri narraverunt nobis;

Versio VULG. LAT.

2 VOce meâ ad Dominum clamavi :
voce meâ ad Deum, & intendit
3 mihi. In die tribulationis meæ Deum
exquisivi, manibus meis nocte contra
eum : & non sum deceptus. Renuit
4 consolari anima mea, Memor fui Dei,
& delectatus sum, & exercitatus sum:
5 & defecit spiritus meus. Anticipave-
runt vigilias oculi mei : turbatus sum,
6 & non sum locutus. Cogitavi dies an-
tiquos : & annos æternos in mente
7 habui. Et meditatus sum nocte cum
corde meo , & exercitabar, & scope-
8 bam spiritum meum. Numquid in æ-
ternum projiciet Deus : aut non ap-
9 ponet ut complacitior sit adhuc ? Aut
in finem misericordiam suā abscindet,
10 à generatione in generationem? Aut
obliviscetur misereri Deus ? aut con-
tinebit in ira sua misericordias suas ?
11 Et dixi, Nunc cœpi : hæc mutatio
12 dexteræ Excelsi. Memor fui operum
Domini : quia memor ero ab initio
13 mirabilium tuorum. Et meditabor in
omnibus operib⁹ tuis : & in adinven-
14 tionibus tuis exercebor. Deus,in San-
cto via tua : quis Deus magnus sicut
15 Deus noster? Tu es Deus qui facis mi-
rabilia. Notam fecisti in populis vir-
16 tutem tuam : Redemisti in brachio tuo
populum tuum, filios Jacob,& Joseph.
17 Viderunt te aquæ, Deus, viderunt te
aquæ: & timuerunt , & turbatæ sunt
18 abyssi. Multitudo sonitûs aquarum :
vocem dederunt nubes. Etenim sagit-
19 tæ tuæ transeunt: Vox tonitrui tui in
rota. Illuxerunt coruscationes tuæ or-
bi terræ : commota est & contremuit
20 terra. In mari via tua , & semitæ tuæ
in aquis multis : & vestigia tua non
21 cognoscentur. Deduxisti sicut oves
populum tuum , in manu Moysi &
Aaron.

1 Intellectûs Asaph. LXXVII.

ATtendite, popule me⁹, legem meā :
inclinate aurem vestram in verba
2 oris mei. Aperiā in parabolis os meū :
3 loquar propositiones ab initio. Quan-
ta audivimus & cognovimus ea : &
patres nostri narraverunt nobis.

Vers. GRÆC. LXX. Interp.

2 Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἡ
3 φωνή μου πρὸς τὸν θεόν, καὶ προσέσχε μοι. Ἐν
ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα, ταῖς χερσί
μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην.
4 ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου· Ἐμνή-
σθην τοῦ θεοῦ, καὶ εὐφράνθην, ἠδολέσχησα, καὶ ὠλι-
γοψύχησε τὸ πνεῦμά μου. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
5 Προκατελάβοντο φυλακὰς πάντες οἱ ἐχθροί μου,
6 ἐταράχθην καὶ οὐκ ἐλάλησα. Διελογισάμην ἡμέ-
7 ρας ἀρχαίας, καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνήσθην, Καὶ ἐμε-
λέτησα· νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν,
8 καὶ ἔσκαλλον τὸ πνεῦμά μου. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας ἀπώσεται κύριος, καὶ οὐ προσθήσει τοῦ εὐδο-
9 κῆσαι ἔτι; Ἢ εἰς τέλος ἀποκόψει τὸ ἔλεος
10 ἀπὸ γενεᾶς καὶ γενεᾶς; Ἢ ἐπιλήσεται τοῦ οἰ-
κτειρῆσαι ὁ θεός, ἢ συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ
11 τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ; ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Καὶ
εἶπα, Νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δε-
12 ξιᾶς τοῦ ὑψίστου. Ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου, ὅτι
μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου,
13 Καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, καὶ ἐν
14 τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω. Ὁ θεὸς ἐν
τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου, τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ θε-
15 ὸς ἡμῶν; Σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια, ἐ-
γνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου,
16 Ἐλυτρώσω ἐν τῷ βραχίονί σου τὸν λαόν
σου, τοὺς υἱοὺς Ἰακὼβ καὶ Ἰωσήφ. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
17 Εἴδοσάν σε ὕδατα ὁ θεός, εἴδοσάν σε ὕδατα
18 καὶ ἐφοβήθησαν, καὶ ἐταράχθησαν ἄβυσσοι. Πλῆ-
θος ἤχους ὑδάτων, φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι·
19 καὶ γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύονται, Φωνὴ τῆς
βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ. ἔφαναν αἱ ἀστρα-
παί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος
20 ἐγενήθη ἡ γῆ. Ἐν τῇ θαλάσσῃ ἡ ὁδός σου, καὶ
αἱ τρίβοι σου ἐν ὕδασι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη
21 σου οὐ γνωσθήσονται. Ὡδήγησας ὡς πρόβατα
τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ Μωσῆ καὶ Ἀαρών.

1 Συνέσεως τῷ Ἀσάφ. οζ'.

ΠΡοσέχετε λαός μου τὸν νόμον μου, κλίνατε
τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός
2 μου. Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
3 φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς. Ὅσα
ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν αὐτά, καὶ οἱ πατέρες ἡ-
μῶν διηγήσαντο ἡμῖν.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl LAT.

1 *VOce meâ ad (b) Dominum* 2
clamavi, & (c)vox mea ad
Deum : & attendit mihi. 2 In die 3
tribulationis meæ Deum exquisivi,
manibus meis nocte (d)coram eo,&
[a]non sum decep⁹ 3 Renuit(e)con-
solari anima mea : Memor fui Dei, 4
& delectatus sum : (f) [b] garrivi,
& defecit spiritus meus. DIA-
PSALMA. 4 [c] Anticipaverunt 5
vigilias (g) omnes inimici mei: tur-
batus sum, & non sum loquutus.
5 Cogitavi dies antiquos:& annorū 6
æternorum memor fui. 6 [d]Et me- 7
ditatus sum nocte, cum corde meo
garriebam, & (h) sarriebam spiritū
meum. 7 Numquid in(i)secula pro- 8
jiciet Deus? & non (k) apponet, ut
beneplaceat ei adhuc? 8 Aut in fi- 9
nem abscīdet (l)misericordiam à ge-
neratione,& (m) generatione? 9 Aut 10
obliviscetur misereri Deus, aut con-
tinebit in ira miserationes suas?
DIAPSALMA. 10 Et dixi,(n)Nūc 11
cœpi:(o) [e]hæc immutatio dexteræ
Excelsi. 11 Memor(p)fui operū Do- 12
mini : quia memor ero ab initio [f]
mirabiliū tuorū. 12 Et meditabor in 13
omnibus operibus tuis: & in(q)ad-
inventionibus tuis [g] garriam.
13 Deus, in (r)Sancto via tua : quis 14
Deus magnus, sicut Deus noster? Tu 15
es [h]Deus, qui facis (s) mirabilia.
14 Notam fecisti in populis virtu-
tem tuam; Redemisti in brachio tuo 16
populum tuum, filios Jacob, & (t)
Joseph. DIAPSALMA. 15 Viderūt 17
te aquæ, Deus, viderunt te aquæ, &
timuerunt : & turbatæ sunt abyssi.
16 [i] Multitudo sonitûs aquarum : 18
(u) vocē dederunt nubes. 17 Etenim
sagittæ tuæ transeunt: Vox tonitrui 19
tui in (x)rota. 18 Apparuerunt [k]
fulgura tua orbi terrarum; commota
est, & contremebunda facta est ter-
ra. 19 In mari via tua: & semitæ 20
tuæ in aquis multis : & vestigia tua
non cognoscentur. 20 Deduxisti sicut 21
oves, populum tuum in manu (y)
Moysi & Aaron.

Intellectûs ipsi Asaph. *LXXVII.* 1

1 *ATtendite, populus meus,legem*
meam : inclinate aurem ve-
stram in verba oris mei. 2 Aperiam 2
in parabolis os meum : loquar propo-
sitiones ab (a) initio. 3 Quanta audivimus, & cognovimus ea : & patres nostri narraverunt nobis. 3

Versio ÆTHIOPICA.

፸፯ ቃልየ፡ኀበ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸራኅኩ፡፡ቃ 1
ልየ፡ኀበ፡እግዚአብሔር፡ ወአጽምአኒ፡፡፦ በ 2
ዕለተ ፡ ምንዳቤየ ፡ ኀሠሥክዎ ፡ ለእግዚአብ
ሔር፡፡እደዊየ ፡ ሌሊተ ፡ ቅድሜሁ ፡ ወኢኬደ
ኒ፡፡፦ ቀብጸት ፡ ነፍስየ ፡ ትፍሥሕተ፡፡ተዘ 3
ከርክዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወተፈሣሕኩ፡፡ተ
ዛዋዕኩኒ፡ ወአንበዘት ፡ ነፍስየ፡፡፦ ተረከብ 4
ክዎን፡ ለሰዓታት፡ ኵሎሙ፡ ጸላእትየ፡፡ደንገፅ
ኩኒ፡ ወኢነበብኩ፡፡፦ ወሐለይኩ፡ መዋዕለ፡ 5
ትካት፡፡ወተዘከርኩ ፡ ዓመተ ፡ ዓለም ፡ ወአንበ
ብኩ፡፡፦ ሌሊተ፡ ተዛዋዕኩ፡ ምስለ፡ ልብየ፡ 6
ወአንቃህክዋ ፡ ለነፍስየ፡፡፦ በኑ፡ ለዓለም፡ 7
ይገድፍ ፡ እግዚአብሔር፡፡ወኢይደግሙኑ፡ እ
ንከ፡ ተሣህሎ፡፡፦ በኑ፡ ለግሙራ፡ ይመትር፡ 8
ምሕረቶ፡ ለትውልደ፡ ትውልድ፡፡፦ ወይረስ 9
ዐኑ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተሣህሎ፡፡ ወይደፍንኑ፡
ምሕረቶ፡ በመዐቱ፡፡፦ ወእቤ ፡ እምይእዜ፡ 10
ወጠንኩ ፡፡ ከመዝ ፡ ያስተባርሮ ፡ የማኖ ፡ ልዑ
ል፡፡፦ ወተዘከርኩ ፡ ግብሮ ፡ ለእግዚአብሔ 11
ር፡፡እስመ፡እዜክር፡ዘትካት፡ ምሕረተከ፡፡፦
ወአነብብ፡ በኵሉ፡ ምግባሪከ ፡፡ ወእዛዋዕ፡ በ 12
ግብርከ፡፡፦ እግዚኦ ፡ ውስተ ፡ መቅደስ፡ ፍ 13
ኖትከ፡፡መኑ፡አምላክ፡ ዐቢይ፡ ከመ፡ አምላክ
ነ፡፡አንተ፡ እግዚአብሔር፡ ባሕቲትከ፡ ዘትገብ
ር ፡ መንክረ፡፡፦ አርአይኮሙ ፡ ለሕዝብከ፡ 14
ኀይለከ፡፡ወአድኃንኮሙ ፡ ለሕዝብከ ፡ በመዝ
ራዕትከ፡፡ለደቂቀ፡ ያዕቆብ ፡ ወዮሴፍ፡፡፦ ር 15
እዩከ ፡ ማያት ፡ እግዚኦ ፡ ርእዩከ፡፡ማያት፡ወ
ፈርሁ፡፡ደንገፁ፡ ቀላያት፡ 16 ማያት፡ ወደም
ፀ፡ማያቲሆሙ፡፡ቃለ፡ ወሀበ ፡ ደመና፡ 17 አሕ
ፃከ ፡ ይወፅኡ፡፡ ቃለ ፡ ነጐድጓድከ ፡ በሰረገላ
ት፡፡፦ አስተርአየ፡ መባርቅቲሁ፡ ለዓለም፡፡ 18
ር ዕደት ፡ ወአድለቅለቀት ፡ ምድር ፡፡፦ ው 19
ስተ፡ ባሕር ፡ ፍኖትከ፡፡ወአሰር ከ፤፡ ውስተ፡ማ
ይ፡ ብዙኅ፡፡ወኢይትዐወቅ ፡ አሰርከ፡፡፦ ወ 20
መራሕኮሙ፡ ከመ ፡ አባግዕ ፡ ለሕዝብከ፡፡በእ
ደ፡ሙሴ፡ወአሮን፡፡፦

ዘበአእምሮ፡ዘአሳፍ፡፡

፸፰ አጽምኡ ፡ ሕዝብየ፡ ሕግየ፡፡ወጽልው፡ 1
እዝንክሙ፡ ኀበ፡ ቃለ፡ አፉየ፡፡፦ እከሥት፡ 2
በምስሌ ፡ አፉየ፡፡ወእነግር ፡ አምሳለ ፡ ዘእም
ትካት፡፡፦ ኵሎ ፡ ዘሰማዕነ፡ ወዘርኢነ፡፡ወ 3
ዘነገሩነ፡አበዊነ፡፡፦

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. LXXVI.* [a] non conculcârunt me. [b] exercitatus sum, [c] Deprehendisti vigilias omnium inimicorum meorum : [d] Et meditatus sum. Nocte exercitabar cum corde meo, & excitabam animam meam. [e] ita innovatur dextera Excelsi. [f] misericordiæ tuæ. [g] exercebor. [h] Deus solus, [i] Aquæ & sonitus aquarum suarum : [k] fulgura ejus

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * بصوتي أعلنت الي الرب * ورفعت الي الله ابتهالي فنظر الي * في يوم شدتي رغبت الي الله *
3 بسطت يدي في الليل قدامه فزال جزعي * وحيث لم يكن لقلبي معزي * ذكرت الله
4 فتعزيت * وعند همي صغرت نفسي * سبقت جميع اعداي فادركت حارسي * فقلقت ولم
5 انطق * فكرت في الايام السالفة * وتذكرت السنين الدهرية * وتلوت في الليل * وفرغت قلبي *
6 وكنت افحص بروحي * هل يقصيني الرب الي الابد * ولا يعود الي الرضا ايضا * او يقطع رحمته
7 الي الانقضاء * او كمل قوله من جيل الي جيل * وهل ينسي الله ان يترأف * وهل يمنع
8 بسخطه رافته عني * فقلت الان ابتديت * هذا هو تغيير يمين العلي * تذكرت اعمال
9 الرب * لاني اذكر منذ الازل عجايبك * واقرا في جميع اعمالك * واكون دايما في اعمالك *
10 اللهم في القدس طريقك * من اله عظيم مثل الاهنا * انت الله هو صانع العجايب * اظهرت
11 في الشعوب قوتك * خلصت شعبك بذراعك بني يعقوب ويوسف * اللهم راتك المياه راتك
12 المياه فخافت * اضطربت الاعماق * وكثر عجيج المياه * ابدت السحب اصواتها * وان
13 سهامك لنافذه * صوت رعدك في الفلك * اضات بروقك المسكونه * اضطربت الارض
14 وارتعدت * اللهم ان في البحر طريقك وفي المياه الكثيرة * مسالكك واثارك لا تعرف * هديت
15 شعبك مثل الغنم بيد موسي وهرون * الليلويا *
16 * المزمور السابع والسبعون * لاصاف * موعظة للشعب * وعدده * قنز * استيخن *
17 انصت يا شعبي لوصاياي * اصغوا اذانكم الي كلام فمي * فاني افتح فاي بالامثال * وانطق
18 بالخفيات الازلية * التي سمعناها وعلمناها * وخبرونا اباونا بها *

VOce meâ revelavi Domino, & eleva- 2
vi ad Deum supplicationem meam,
& respexit in me. In die tribulationis 3
meæ deprecatus sum Deum : extendi ma-
nus meas in nocte coram ipso, & præter-
iit timor meus. Et cùm non esset cordi
meo consolator, Recordatus sum Dei,& 4
consolatus sum ; & in solicitudine mea
pusilla facta est anima mea. Conjuncti 5
sunt omnes inimici mei, & occupave-
runt præsidia mea : turbatus sum & non
protuli verbum. Mente revolvi dies e- 6
lapsos, & in memoriam revocavi annos
æternos. Et meditatus sum noctu, & 7
evacuavi cor meum. Et perpendebam 8
spiritu meo, utrùm propulsaret me Domi-
nus in æternum, nec rediret ad placabili-
tatem ampliùs. Aut revocaret misericor- 9
diam suam usque in finem, aut expletus
sit sermo ejus à generatione in generatio-
nem. Et utrùm obliviscatur Deus propi- 10
tiari, & num cohibeat in ira sua clemen-
tiam suam à me. Et dixi, Nunc cœpi, 11
hæc est mutatio dexteræ Excelsi. Recor- 12
datus sum operum Domini ; nam memor
ero ab æterno mirabilium tuorum, Et le- 13
ctitabo omnia facta tua, & ero semper in
operibus tuis. Deus, in sanctitate via tua 14
est : quis Deus fortis sicut Deus noster?
Tu Deus, es factor miraculorum : patefe- 15
cisti inter populos virtutem tuam : Sal- 16
vâsti populum tuum brachio tuo, filios
Jacob & Joseph. Deus viderunt te aquæ: 17
viderunt te aquæ & timuerunt : contur-
batæ sunt abyssi, Et multiplicatum est 18
murmur aquarum. Ediderunt nubes voces
suas : & quidem sagittæ tuæ sunt pene-
trantes. Fragor tonitrui tui in sphæra: 19
illustrârunt fulgura tua Habitatam : com-
mota est terra atque concussa. Deus, pro- 20
fectò in mari est via tua,& in aquis mul-
tis semitæ tuæ & vestigia tua non cogno-
scuntur. Duxisti populum tuum sicut oves 21
per manum Moysis, & Aharon. Alleluja.

PSAL. LXXVII.

Asapho. Concio ad populum. 1
Et num. ver. 157.

AUsculta, O popule me⁹, præcepta mea,
præbete aures vestras sermoni oris
mei: Quoniam aperiam os meum in pro- 2
verbiis & proferā mysteria æterna, Quæ 3
audivimus & cognovimus, quæque signi-
ficârunt nobis patres nostri,

תהלים : עח

laudes narrantes noviſſimæ generationi eorum filiis à celabimus Non
4 לא נכחד מבניהם לדור אחרון מספרים תהלות
ſuſcitavit Et fecit quæ ejus mirabilia & ejus fortitudinem & Domini
5 יהוה ועזוזו ונפלאותיו אשר עשה: ויקם
præcepit quæ Iſrael in poſuit legem & Jahacob in teſtimonium
עדות ביעקב ותורה שם בישראל אשר צוה את־
generatio cognoſcant Ut ſuis filiis ea notificandum ad noſtris patribus
6 אבותינו להודיעם לבניהם: למען ידעו דור
Deo in ponant Et ſuis filiis narrabunt & ,ſurgent: naſcentur filii noviſſima
7 אחרון בנים יולדו יקמו ויספרו לבניהם: וישימו באלהים
non Et cuſtodient ejus mandata & :Dei ſtudiorum obliviſcentur non & ſuam ſpem
8 כסלם ולא ישכחו מעללי־אל ומצותיו ינצרו: ולא
non generatio ,rebellis & declinans generatio ,eorum patres ſicut ſint
יהיו כאבותם דור סורר ומרה דור לא־
Ephraim Filii .ejus ſpiritus Deo cum fuit fidelis nec ſuum cor præparavit
9 הכין לבו ולא־נאמנה את־אל רוחו: בני־אפרים
cuſtodierunt non :conſiſtit die in ſe verterunt :arcu jacientes ,armati
10 נושקי רומי־קשת הפכו ביום קרב: לא שמרו
: ejus ſtudiorum ſunt obliti Et :ambulare renuerunt ejus lege in & ;Dei pactum
11 ברית אלהים ובתורתו מאנו ללכת: וישכחו עלילותיו
fecit eorum patribus Coram : eos oſtendit quæ ejus mirabilium &
12 ונפלאותיו אשר הראם: נגד אבותם עשה
: eos fecit tranſire & ; mare Rupit : Sohan agro Ægypti terra in miraculum
13 פלא בארץ מצרים שדה־צען: בקע ים ויעבירם
tota & ; interdiu nube in eos duxit Et : acervum veluti aquas fecit ſtare &
14 ויצב־מים כמו־נד: וינחם בענן יומם וכל־
dedit potum & : deſerto in petras Scidit :ignis lumine in nocte
15 הלילה באור אש: יבקע צרים במדבר וישק
fecit deſcendere & : petra de fluenta eduxit Et :multum voraginibus ut
16 כתהמות רבה: ויוצא נוזלים מסלע ויורד
exacerbando ad ei peccando ad adhuc addiderunt Et : aquas flumina tanquam
17 כנהרות מים: ויוסיפו עוד לחטא־לו למרות
cibum petendo :ſuo corde in Deum tentaverunt Et :ſolitudine in excelſum
18 עליון בציה: וינסו־אל בלבבם לשאל־אכל
Deus poterit Nunquid :dixerunt Deum in ſunt locuti Et :ſuæ animæ
19 לנפשם: וידברו באלהים אמרו היוכל אל
aquæ fluxerunt & ,petram percuſſit En ? deſerto in menſam diſponere
20 לערך שלחן במדבר: הן הכה־צור ויזובו מים
parabit num ?dare poterit panem etiam Nunquid ;inundavit torrentes &
ונחלים ישטפו הגם־לחם יוכל תת אם־יכין
eſt ſuccenſus Ignis & ,iratus & ,Dominus audivit Ideo ? ſuo populo carnem
21 שאר לעמו: לכן שמע יהוה ויתעבר ואש נשקה
crediderunt non Quia .Iſrael in aſcendit naſus etiam & :Jahacob in
22 ביעקב וגם־אף עלה בישראל: כי לא האמינו
: deſuper ætheribus mandavit Et .ejus ſalute in ſperaverunt non & ,Deo in
23 באלהים ולא בטחו בישועתו: ויצו שחקים ממעל
.aperuit cœlorum & januas
ודלתי שמים פתח:

PSALMI. תרגום TARGUM.

4 לָא נְכַסֵי מִבְּנֵיהוֹן לְדָר בַּתְרֵי מְשַׁתְּעִין תֻּשְׁבְּחָתָא
5 דַּיְיָ וְעֻשְׁנֵיהּ וּפְרִישְׁוָתֵיהּ דִּי עֲבַד: וַאֲקִים סַהֲדוּתָא
בִּדְבֵית יַעֲקֹב וְאוֹרַיְתָא גְּזַר בִּדְבֵית יִשְׂרָאֵל דִּי
6 פַּקֵּד לַאֲבָהָתַן לְהוֹדָעוּתְהוֹן לִבְנֵיהוֹן: מִן בִּגְלַל
דִּי יִדְעוּן דָּר בַּתְרֵי בְּנִין דְּמִתְיַלְּדִין יְקוּמוּן וִיתַנּוּן
7 לִבְנֵיהוֹן: וִישַׁוּוֹן בֵּאלָהָא סִבְרְהוֹן וְלָא יִתְנַשׁוֹן
8 עוֹבָדֵי אֱלָהָא וּפִקּוּדוֹי יִנְטְרוּן: וְלָא יְהֶווֹן הֵיךְ
אֲבָהָתְהוֹן דָּר מְסָרְבָן וּמַרְגִיז דָּר דְּלָא מַתְקֵן
לִבֵּיהּ לְמָרֵיהּ וְלָא הֲוַת מְהֵימְנָא בֵּאלָהָא רוּחֵיהּ:
9 כַּד הֲווֹ יָתְבִין בְּמִצְרַיִם אִתְרַבְרַבוּ בְּנֵי אֶפְרַיִם מַנּוּ
קִצָּא וּטְעוֹ וּנְפַקוּ תְּלָתִין שְׁנִין קֳדָם קִצָּא בְּזֵינֵי
קְרָבָא וְגִבָּרִין נָטְלֵי קַשְׁתָּא אַפִּיכוּ קְדָל וְאִתְקְטַלוּ
10 בְּיוֹם סִדְרֵי קְרָבָא: מְטוּל דְּלָא נְטַרוּ קְיָם אֱלָהָא
11 וּבְאוֹרַיְתֵיהּ סְרִיבוּ לְהַלָּכָא: וְאִתְנַשִׁיאוּ עוֹבָדוֹי
עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל וּפְרִישְׁוָתֵיהּ דִּי אַחְמֵי יָתְהוֹן:
12 קֳבֵל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְשִׁבְטַיָּא דַּאֲבָהָתְהוֹן
13 עֲבַד פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם חֲקַל טָאנִיס: בְּזַע
יַמָּא בְּחוּטְרָא דְמֹשֶׁה רַבְּהוֹן וְאַעְבְּרִנּוּן וְאוֹקִים
14 מַיָּא צְרִירִין הֵיךְ זִיקָא: וְדַבְּרִנּוּן בַּעֲנָנָא בִּימָמָא
15 וְכָל לֵילְיָא בִּנְהוֹר אֶשָּׁא: בְּזַע טוּרִין בְּחוּטְרֵיהּ
דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן בְּמַדְבְּרָא וְאַשְׁקֵי כַּד בִּתְהוֹמַיָּא
16 רַבְרְבָן: וְאַפֵּיק נוֹזְלַיָּא דְמַיָּא מִן כֵּיפָא
17 וְאוֹחִית הֵיךְ נַהֲרִין דְּנָגְדִין מַיָּא: וְאוֹסִיפוּ תּוּב
לְמֶחְטֵי קֳדָמוֹי לְמַרְגָּזָא קֳדָם עִלָּאָה בְּמַדְבְּרָא
18 צַחְיָא: וְנַסִּיאוּ אֱלָהָא בְּלִבְּהוֹן לְמִשְׁאַל מֵיכְלָא
19 לְנַפְשֵׁיהוֹן: וְאִתְרַעֲמוּ קֳדָם יְיָ אָמְרוּ הַאִית
יוּכְלָא קֳדָם אֱלָהָא לְסַדָּרָא פָּתוֹרָא בְּמַדְבְּרָא:
20 הָא כְּבַר מְחָא טִינָרָא וְדָבוּ מַיָּא וְנַחְלַיָּא
הֲלָחוּד לַחְמָא יָכֵיל לְמִתַּן אִם יַתְקֵן מְזוֹנָא
21 לְעַמֵּיהּ: בְּכֵן שְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ וּרְגַז
וְאֶשָּׁתָא אִתְקַדָּחַת בִּדְבֵית יַעֲקֹב וְלָחוּד תְּקוֹף
22 רוּגְזָא סְלֵיק בְּיִשְׂרָאֵל: אֲרוּם לָא הֵימִינוּ
23 בֵּאלָהָא וְלָא אִתְרְחִיצוּ בְּפוּרְקָנֵיהּ: וּפַקֵּיד
שַׁחְקֵי מִלְּעֵיל וְדַשֵּׁי שְׁמַיָּא פְּתָח:

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Non abſcondemus à filiis eorum, genera- 4
tioni ultimæ narrantes laudes Domini, &
fortitudinem ejus & mirabilia ejus facta,
quæ edidit. Et firmavit teſtamentum in 5
domo Jacob, & legem ſtatuit in domo Iſ-
rael, quæ præcepit patribus noſtris, ut do-
cerent filios ſuos. Ut cognoſceret gene- 6
ratio ultima; filii qui naſcituri ſunt, ſur-
gent & narrabunt filiis ſuis. Et colloca- 7
bunt in Deo ſpem ſuam, & non oblivi-
ſcentur operum Dei, & mandata ejus cuſto-
dient. Et non erunt ſicut patres eorum 8
generatio rebellis, & provocans ad ira-
cundiam, generatio quæ non direxit cor
ſuum ad Dominum ſuum, nec fuit fidelis
in Deum ſpiritus ejus. *Cùm habitarent* 9
in Ægypto ſuperbierunt filii Ephraim;
ſtatuerunt terminum, & errantes egreſſi
ſunt triginta annis ante terminum cum ar-
mis bellicis, & fortes geſtantes arcum ver-
terunt cervicem *& occiſi ſunt* in die acie-
rum bellicarum. Eò quod non obſervâſ- 10
ſent fœdus Dei, & in lege ejus ambulare
renuiſſent. Et obliti ſunt operationum 11
ejus populus domus Iſrael; & mirabili-
um ejus facinorum quæ oſtendit eis. Co- 12
ram Abraham, Iſaac & Jaacob, atque tri-
bubus *patrum eorum* miranda edidit in
terra Ægypti in campo Tanes. Scidit 13
mare virgâ Moſſeh præceptoris eorum, &
tranſmiſit eos; & ſtare fecit aquas coadu-
natas ſicut in *utrem*. Et duxit eos in nu- 14
be per diem, & tota nocte in illuminatio-
ne ignis. Rupit *montes* virgâ Moſſeh præ- 15
ceptoris eorum in deſerto, & potum dedit
eis veluti ex abyſſis magnis. Et eduxit 16
aquarum fluenta de petra, & deduxit tan-
quam flumina currentia aquas. Et addi- 17
derunt ultrà peccare in eum, ut provoca-
rent ad iram Altiſſimum in deſerto arido.
Et tentaverunt Deum in corde ſuo, pe- 18
tentes cibum animabus ſuis. Et infremu- 19
erunt coram *Domino*: dixerunt: Ergóne
poterit Deus inſtruere menſam in deſerto?
Ecce jam percuſſit petram; & fluxerunt 20
aquæ torrentéſque: nunquid & panem
poterit dare? an præparabit nutrimentum
populo ſuo? Ideo auditum fuit coram 21
Domino qui iratus eſt, & ignis accenſus
eſt in domû Jaacob, & inſuper furor *vali-*
dus aſcendit in Iſrael. Quoniam non 22
crediderunt Deo, & non confiſi ſunt in
redemptione ejus. Et præcepit nubibus 23
supernè; & januas cœli aperuit.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܠܐ ܢܟܣܐ ܡܢ ܒܢܝܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܫܪܒܬܐ ܐܚܪܬܐ ܢܫܬܥܐ ܬܫܒܚܬܗ ܕܡܪܝܐ
5 ܘܥܘܫܢܗ܂ ܘܬܕܡܪܬܗ ܕܥܒܕ܀ ܘܐܩܝܡ ܣܗܕܘܬܗ ܒܝܥܩܘܒ܂ ܘܢܡܘܣܗ ܣܡ
6 ܒܐܝܣܪܝܠ܂ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܠܐܒܗܝܢ ܕܢܘܕܥܘܢ ܠܒܢܝܗܘܢ܀ ܐܝܟܢܐ ܕܢܕܥܘܢ ܫܪܒܬܐ ܐܚܪܬܐ
ܒܢܝܐ ܕܥܬܝܕܝܢ ܠܡܬܝܠܕܘ܂ ܘܢܩܘܡܘܢ ܘܢܫܬܥܘܢ ܠܒܢܝܗܘܢ܀
7 ܘܢܗܘܐ ܒܐܠܗܐ ܣܒܪܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܢܛܥܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܢܛܪܘܢ܀
8 ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܐܒܗܝܗܘܢ܂ ܫܪܒܬܐ ܥܩܡܬܐ ܘܡܡܪܡܪܢܝܬܐ܂ ܫܪܒܬܐ ܕܠܐ ܬܪܨܬ ܠܒܗ܂
ܘܠܐ ܗܝܡܢܬ ܒܐܠܗܐ ܪܘܚܗ܀ ܒܢܝ ܐܦܪܝܡ ܕܡܬܚܘ ܘܫܕܘ ܒܩܫܬܐ܂
10 ܗܦܟܘ ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܒܐ܀ ܘܠܐ ܢܛܪܘ ܩܝܡܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܒܢܡܘܣܗ ܠܐ ܨܒܘ ܠܡܗܠܟܘ܀
11 ܘܛܥܘ ܥܒܕܘܗܝ܂ ܘܬܕܡܪܬܗ ܕܚܘܝ ܐܢܘܢ܀ ܩܕܡ ܐܒܗܝܗܘܢ܂
12 ܥܒܕ ܬܕܡܪܬܐ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ܂ ܘܒܚܩܠܐ ܕܨܥܢ܀
13 ܨܪܐ ܝܡܐ ܘܥܒܪ ܐܢܘܢ܂ ܘܐܩܝܡ ܡܝܐ ܐܝܟ ܕܒܙܩܐ܀
14 ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ ܒܐܝܡܡܐ ܒܥܢܢܐ܂ ܘܟܠܗ ܠܠܝܐ ܒܢܘܗܪܐ ܕܢܘܪܐ܀
15 ܨܪܐ ܫܘܥܐ ܒܡܕܒܪܐ܂ ܘܐܫܩܝ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܬܗܘܡܐ ܣܓܝܐܐ܀
16 ܘܐܦܩ ܢܗܪܘܬܐ ܡܢ ܫܘܥܐ܂ ܘܐܚܬ ܐܝܟ ܢܗܪܘܬܐ ܡܝܐ܀
17 ܘܬܘܒ ܐܘܣܦ ܥܡܐ ܠܡܚܛܐ ܠܗ܂ ܘܠܡܡܪܡܪܘ ܠܡܪܝܡܐ ܒܨܗܝܘܬܐ܀
18 ܘܢܣܝܘܗܝ ܠܐܠܗܐ ܒܠܒܗܘܢ܂ ܘܫܐܠܘ ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܢܦܫܗܘܢ܀
19 ܘܪܛܢܘ ܥܠ ܐܠܗܐ ܘܐܡܪܘ܂ ܠܡܐ ܡܫܟܚ ܐܠܗܐ ܠܡܣܕܪܘ ܠܢ ܦܬܘܪܐ ܒܡܕܒܪܐ܀
20 ܐܝܟ ܕܡܚܐ ܫܘܥܐ ܘܪܕܘ ܡܝܐ ܘܢܚܠܐ ܫܦܥܘ܂ ܠܡܐ ܐܦ ܠܚܡܐ ܡܫܟܚ ܕܢܬܠ ܠܢ܂
21 ܐܘ ܢܛܝܒ ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܥܡܗ܀ ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܡܥ ܡܪܝܐ ܘܐܬܚܡܬ܂ ܘܢܘܪܐ ܐܬܢܣܩܬ
ܒܝܥܩܘܒ܂ ܘܐܦ ܪܘܓܙܐ ܣܠܩ ܒܐܝܣܪܝܠ܀ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܐܠܗܐ܂
22 ܘܠܐ ܣܒܪܘ ܒܦܘܪܩܢܗ܀ ܘܦܩܕ ܠܥܢܢܐ ܡܢ ܠܥܠ܂ ܘܬܪܥܝ ܫܡܝܐ ܐܬܦܬܚܘ܀
23

* Ut ne celemus eas filios eorum, ſed generati- 4
oni alteri narremus laudes Domini, & poten-
tiam ejus, ac miracula ipſius quæ edidit. Con- 5
ſtituit enim conteſtationem ſuam in Jacob, &
legem ſuam poſuit in Iſraele: ſicuti monue-
rat patres noſtros, Ut notum facerent filiis 6
ſuis: quatenus ſcirent in generationem alte-
ram filii naſcituri & exurrecturi: ut narrarent
filiis ſuis. Ut eſſet ſpes eorum in Deo, & non 7
obliviſcerentur operum Dei, ejuſque man-
data obſervarent: Et ne fierent ſimiles pa- 8
tribus ſuis generationi pravæ & exacerbanti,
generationi quæ non direxit cor ſuum, neque
credidit in Deum ſpiritûs ſui. Filii Afrem, 9
qui tetenderunt chordam, & jaculati ſunt ar-
cu, attamen verterunt ſe in die belli: Eò 10
quòd non obſervaverint pactû Dei, & in lege
ejus noluerint ambulare, Et obliti ſint ope- 11
rum ejus atque miraculorum ipſius quæ oſten-
derat eis Coram patribus eorum. Fecit enim 12
prodigia in terra Ægypti, & in agris Soon:
Fidit mare & traduxit illos, & conſiſtere fe- 13
cit aquas quaſi in utribus: Et deduxit eos in- 14
terdiu nube, & totâ nocte ſplendore ignis:
* Secuit rupem in deſerto, & potavit illos ut 15
ex abyſſo magnâ: Eduxit fluenta è petra, & 16
fluxerunt aquæ ceu flumina. Nihilominus ap- 17
poſuerunt adhuc populus peccare, & ex-
aſperare Altiſſimum in ſitibundo; Et tenta- 18
verunt Deum in corde ſuo, petendo cibum
animæ ſuæ: Et muſſitârunt de Deo ac dixe- 19
runt, Nunquid poteſt Deus ſternere nobis
menſam in deſerto? Quandoquidem per- 20
cuſſit rupem & fluxerunt aquæ, & torrentes
profuderunt: num etiam panem poterit dare
nobis, aut parabit cibum populo ſuo? Ideo 21
audivit Dominus & iratus eſt, & ignis ac-
cenſus eſt in Jacob, atque etiam furor aſcen-
dit in Iſrael. Quia non crediderunt in Deum, 22
neque ſperaverunt ſalutem ejus. Et man- 23
davit nubibus deſuper, januæque cœli aper-
tæ ſunt.

Verſio VULG. LAT.

4 Non ſunt occultata à filiis eorum, in
generatione altera. Narrantes laudes
Domini, & virtutes ejus, & mirabilia
5 ejus quæ fecit. Et ſuſcitavit teſtimoniū
in Jacob: & legem poſuit in Iſrael.
Quanta mandavit patribus noſtris nota
6 facere ea filiis ſuis: Ut cognoſcat
generatio altera. Filii qui naſcentur, &
7 exurgēt, et narrabunt filiis ſuis, Ut ponant
in Deo ſpem ſuam, & non obliviſcantur
operum Dei: & mandata ejus
8 exquirant. Ne fiant ſicut patres eorum,
generatio prava & exaſperans;
Generatio, quæ non direxit cor ſuum:
& non eſt creditus cum Deo ſpiritus
9 ejus. Filii Ephrem intendentes & mittentes
arcum, converſi ſunt in die belli.
10 Non cuſtodierunt teſtamentum Dei:
11 & in lege ejus noluerunt ambulare. Et
obliti ſunt benefactorum ejus, & mi-
12 rabilium ejus quæ oſtendit eis. Coram
patribus eorum fecit mirabilia in ter-
13 ra Ægypti, in campo Taneos. Interru-
pit mare, & perduxit eos: & ſtatuit a-
14 quas quaſi in utre. Et deduxit eos in
nube diei: & totâ nocte in illuminati-
15 one ignis. Interrupit petrā in eremo:
& adaquavit eos velut in abyſſo mul-
16 ta. Et eduxit aquam de petra: & dedu-
17 xit tanquam flumina aquas. Et appo-
ſuerunt adhuc peccare ei: in iram ex-
18 citaverunt Excelſum in inaquoſo. Et
tentaverunt Deū in cordibus ſuis: ut
19 peterent eſcas animabus ſuis. Et malè
locuti ſunt de Deo: dixerunt; Num-
quid poterit Deus parare menſam in
20 deſerto? Quoniam percuſſit petram,
& fluxerunt aquæ, & torrentes inun-
daverunt. Numquid & panem poterit
dare, aut parare menſam populo ſuo?
21 Ideò audivit Dominus, & diſtulit: &
ignis accenſus eſt in Jacob, & ira a-
22 ſcendit in Iſrael: Quia non credide-
runt in Deo, nec ſperaverunt in ſalu-
23 tari ejus. Et mandavit nubibus deſu-
pèr, & januas cœli aperuit.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

4 Οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέ-
ραν, ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις κυρίου καὶ τὰς
δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε.
5 Καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ἰακὼβ, καὶ νόμον ἔθετο
ἐν Ἰσραήλ· ὃν ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν,
6 γνωρίσαι αὐτὸν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, Ὅπως ἂν γνῷ
γενεὰ ἑτέρα, υἱοὶ οἱ τεχθησόμενοι, καὶ ἀναστήσον-
7 ται καὶ ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν· Ἵ-
να θῶνται ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ
μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς ἐντο-
8 λὰς αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν· Ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ
πατέρες αὐτῶν, γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνου-
σα, γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
τῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς.
9 Υἱοὶ Ἐφραὶμ ἐντείνοντες καὶ βάλλοντες τόξον,
10 ἐστράφησαν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. Οὐκ ἐφύλαξαν τὴν
διαθήκην τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ οὐκ ἤθελον
11 πορεύεσθαι. Καὶ ἐπελάθοντο τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ
καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, ὧν ἔδειξεν αὐτοῖς·
12 Ἐναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε θαυμά-
13 σια, ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἐν πεδίῳ Τάνεως. Διέῤῥηξε
θάλασσαν, καὶ διήγαγεν αὐτοὺς, ἔστησεν ὕδατα ὡσεὶ
14 ἀσκόν. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας,
15 καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός. Διέῤῥηξε
πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν ἀβύσσῳ
16 πολλῇ. Καὶ ἐξήγαγεν ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ κατήγα-
17 γεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα. Καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁ-
μαρτάνειν αὐτῷ· παρεπίκραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀν-
18 ύδρῳ, Καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδί-
αις αὐτῶν, τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐ-
19 τῶν. Καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπαν, Μὴ δυ-
20 νήσεται ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ; Ἐ-
πεὶ ἐπάταξε πέτραν, καὶ ἐῤῥύησαν ὕδατα, καὶ χείμαρ-
ῥοι κατεκλύσθησαν· μὴ καὶ ἄρτον δυνήσεται δοῦναι;
21 ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ; Διὰ τοῦτο
ἤκουσε κύριος καὶ ἀνεβάλετο, καὶ πῦρ ἀνήφθη ἐν Ἰ-
22 ακὼβ, καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Ὅτι οὐκ
ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σωτήρι-
23 ον αὐτοῦ. Καὶ ἐνετείλατο νεφέλαις ὑπεράνωθεν, καὶ
θύρας οὐρανοῦ ἀνέῳξε·

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ; Tranſ. LAT.

4 Non ſunt occultata à filiis eo- 4
rum in (b) generationem alteram.
Annuntiantes laudes Domini, &
potentias ejus, & mirabilia ejus,
quæ fecit. 5 Et (c) ſuſcitavit te- 5
ſtimonium in Jacob: & legem
poſuit in Iſrael. (d) Quam man-
davit patribus noſtris, ut notam fa-
cerent eam filiis ſuis, ut cogno- 6
ſcat generatio altera, 8 filii qui
naſcentur. Et exurgent, & (e)
annuntiabunt ea filiis ſuis. 9 Ut 7
ponant in Deo ſpem ſuam, & non
obliviſcantur operum Dei, & man-
data ejus exquirant. 10 Nè fi- 8
ant ſicut patres eorum, (f) ge-
neratio prava, & exaſperans: 11
Generatio quæ non direxit in cor-
de ſuo: & non eſt creditus cum
Deo ſpiritus ejus. 12 Filii Ephræm 9
intendentes, & mittentes (g)
arcum, converſi ſunt in die belli.
13 [a] Non cuſtodierunt teſta- 10
mentum Dei; & in lege ejus no-
luerunt ambulare. 14 Et obliti ſunt 11
[b] beneficiorum ejus, & mirabi-
lium ejus, quæ oſtendit eis. 15
Coram patribus eorum quæ (h) fe- 12
cit mirabilia in terra Ægypti, in
campo Taneos. 16 Dirupit mare, 13
& perduxit eos: ſtatuit aquas,
(i) quaſi utrem. 17 Et deduxit eos 14
in nube die, (k) & totâ nocte in
illuminatione ignis. 18 Dirupit 15
petram in eremo, & potavit eos,
velut in abyſſo multa. 19 Et edu- 16
xit aquam [c] de petra, & deduxit
tanquam flumina aquas. 20 Et ap- 17
poſuerunt adhuc peccare ei: exa-
cerbaverunt Altiſſimum [d] in (l)
inaquoſo. 21 Et tentaverunt De- 18
um in cordibus ſuis, ut peterent
eſcas animabus ſuis. 22 Et de- 19
traxerunt de Deo, & dixerunt;
Nunquid poterit Deus parare men-
ſam in deſerto? 23 Quoniam 20
percuſſit petram, & fluxerunt
[e] aquæ: & torrentes inunda-
verunt. 24 Numquid & panem
poterit dare, aut parare menſam
populo ſuo? 25 [f] Propter 21
hoc audivit Dominus, (m) &
diſtulit, & ignis accenſus eſt in Jacob: & ira (n) aſcendit in Iſrael. 26 Quia non crediderunt in Deo: nec ſperaverunt in 22
ſalutare ejus. 27 Et mandavit nubibus deſuper, & januas cœli aperuit. 23

Verſio ÆTHIOPICA.

ወኢኀብኡ፡እምደቂቆሙ፡ለካልእ፡ትውል 4
ድ፡፡፨ ወነገሩ፡ስብሐቲሁ፡ለእግዚአብሔ 5
ር፡፡ ኀይሉሂ፡ወመንክሮሂ፡ዘገብረ፡፡፨
ዘአቀመ፡ስምዐ፡ለያዕቆብ፡፡ ወሠርዐ፡ሕገ፡ 6
ለእስራኤል፡፡፨ ዘአዘዞሙ፡ለአበዊነ፡፡ 7
ከመ፡ይንግሩ፡ለደቂቆሙ፡፡ ወከመ፡ያእም
ር፡ካልእ፡ትውልድ፡፡፨ ደቂቅ፡እለ፡ይት 8
ወለዱ፡ወይትነሥኡ፡፡ ወይዜንዉ፡ለደቂቆ
ሙ፡፡፨ ከመ፡ይረስዩ፡ትውክልቶሙ፡ላዕለ፡ 9
እግዚአብሔር፡፡ ወከመ፡ኢይርስዑ፡ግብረ፡
እግዚአብሔር፡፡ ወይኅሥሡ፡ትእዛዞ፡፡፨
ከመ፡ኢይኩኑ፡ከመ፡አበዊሆሙ፡፡ትውልድ፡ 10
እኩት፡ወመሪር፡፡፨ትውልድ፡እንተ፡ኢያርት 11
ዐት፡ልባ፡፡ ወኢትአመነት፡መንፈሳ፡በእግዚ
አብሔር፡፡፨ ደቂቀ፡ኤፍሬም፡ይወስቁ፡ 12
ወይነድፉ፡፡ ወተገፍትኡ፡አመ፡ዕለተ፡ቀት
ል፡፡፨ እስመ፡ኢዐቀቡ፡ኪዳኖ፡ለእግዚአ 13
ብሔር፡፡ ወአበዩ፡ሐዊረ፡በሕጉ፡፡፨ ወረ 14
ስዑ፡ረድኤቶሙ፡፡ ወመንክሮሂ፡ዘአርአዮ
ሙ፡፡፨ ዘገብረ፡መንክረ፡በቅድመ፡አበዊሆ 15
ሙ፡፡ በምድረ፡ግብጽ፡ወበሐቅለ፡ጣኔው
ስ፡፡፨ ሰጠቀ፡ባሕረ፡ወአኅለፎሙ፡፡ወአቀ 16
መ፡ማየ፡ከመ፡ዝቅ፡፡፨መርሖሙ፡መዓልተ፡ 17
በደመና፡፡ ወኵሎ፡ሌሊተ፡በብርሃነ፡እሳ
ት፡፡፨ ሠጠቀ፡ኰኵሐ፡በበድው፡፡ ወአ 18
ስተዮሙ፡ከመ፡ዘእምቀላይ፡ብዙኀ፡፡፨
ወአውሐዘ፡ማየ፡ከመ፡ዘአፍላግ፡፡ ወ 19
አውፅአ፡ማየ፡እምአብን፡፡፨ ወደገሙ፡ዓ 20
ዲ፡ወአበሱ፡ሎቱ፡፡ ወአምረርዎ፡ለልዑል፡
በበድው፡፡፨ ወአመክርዎ፡ለእግዚአብሔ 21
ር፡በልቦሙ፡፡ ከመ፡ይስአሉ፡መብልዐ፡ለነፍ
ሶሙ፡፡፨ሐመይዎ፡ለእግዚአብሔር፡ወይቤ 22
ሉ፡፡ ይክልኑ፡እግዚአብሔር፡ሠሪዐ፡ማእ
ደ፡በገዳም፡፡፨ ወይዘብጥ፡ኰኵሐ፡ወያ 23
ውኅዘ፡ማየ፡፡፨ ወይክልኑ፡ውሂበ፡ኅብስ 24
ተ፡፡ ወይሠርዕ፡ማእደ፡ለሕዝቡ፡፡፨ ወሰ 25
ምዐ፡ዘንተ፡እግዚአብሔር፡ ወአናሕሰየ፡፡
ወነደደ፡እሳት፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡፡ ወመጽአ፡
መቅሠፍት፡ላዕለ፡እስራኤል፡፡፨ እ 26
ስመ፡ኢተአምንዎ፡ለእግዚአብሔር፡፡ ወ
ኢተወከሉ፡በአድኅኖቱ፡፡፨ ወአዘዘ፡ደ 27
መና፡በላዕሉ፡፡ ወአርኅወ፡ኆኅተ፡ሰማ
ይ፡፡፨

INTERP. ÆTHIOP. [a] Quoniam non [b] auxiliorum ſuorum, [c] tanquam de flumine, & deduxit aquam de petra. [d] in deſerto. [e] aquæ: Nunquid & panem [f] Et audivit hoc Dominus,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * ولم يخفوا عن بنيهم الى جيل اخر * يخبرون تسابيح الرب وقواته * والعجايب التي صنعها
5 * اقام شهاداته في يعقوب * ورتب ناموسا في اسرائيل * كالذي امر به اباءنا لكي يعلموا
6 ابناءهم * لكيما يعلم الجيل الاخر البنون المولودون * فيقومون ويعلمون بنيهم * لكي
7 يجعلوا توكلهم على الله * ولا ينسوا اعمال الله * ويبتغوا وصاياه * لكيلا يكونوا كابائهم
8 جيلا معوجا مغضبا * الجيل الذي لم يستقم قلبه * ولم يؤمن روحه بالله * بنو افرام
9 اوتروا قسيهم ورموا عنها * وانهزموا في يوم الحرب * ولم يحفظوا عهد الله * ولم يشاؤوا
10 ان يسلكوا في ناموسه * ونسوا اعماله الحسنة * وعجايبه التي اراهم * العجايب التي
11 صنعها قدام ابائهم * بارض مصر وفي مزارع صاعان * فلق البحر الاحمر واجازهم فيه *
12 واقام المياه كانها في ازقاق * وهداهم في النهار بالغمامة * وفي الليل اجمع بضياء النار
13 * فجر الصخر في البرية * وسقاهم كمن غمر كثير * واخرج الماء من الصخر واجرى المياه
14 كالانهار * ثم عادوا ايضا فاخطأوا اليه * واغضبوا العلي حيث ليس ماء * وجربوا الله في
15 قلوبهم * مسئلة طعام لنفوسهم * وتكلموا في الله قائلين * هل يقدر الله ان يعد لنا مائدة
16 في البرية * لانه ضرب الصخر فجرت المياه وعبت الاودية * فهل يمكنه ان يعطي خبزا ايضا
17 او يعد مائدة لشعبه * لاجل هذا سمع الله وطرحهم الى خلف * واشتعلت نار في يعقوب *
18 واتى الغضب على اسرائيل * لانهم لم يؤمنوا بالله ولم يرجوا خلاصه * فامر السحاب من
19 فوق * وفتح ابواب السماء *
20
21
22
23

Et non abſconderunt à filiis ſuis in gene- 4
rationem alteram. Narrabunt laudationes
Domini & virtutes ejus & miracula
quæ fecit. Conſtituit teſtimonia ſua in 5
Jacob, & ordinavit legem in Iſrael, pro-
ut præcepit Patribus noſtris ut docerent
filios ſuos; Quatenus doceret generatio 6
altera filios progenitos, ut ſurgerent ac
docerent filios ſuos: Ut collocent fidu- 7
ciam ſuam in Deo, nec obliviſcantur o-
perum Dei, & ſectentur mandata ejus;
ut ne ſint ſicut patres ſui generatio 8
perverſa, exaſperans: generatió cujus
cor non fuit rectum, neque credidit ſpi-
ritus ejus in Deum. Filii Ephrem inten- 9
derunt arcus ſuos, & jaculati ſunt:
& profligati ſunt in die belli: Et non 10
cuſtodierunt pactum Dei, nec volue-
runt ambulare in lege ejus. Et obliti 11
ſunt opera ejus optima, & mirabilia
ejus quæ oſtendit ipſis: Mirabilia quæ 12
fecit coram patribus eorum in terra
Ægypti & in arvis Sagan. Diviſit ma- 13
re rubrum, & traduxit eos per illud:
& ſtare fecit aquas ac ſi eſſent in u-
tribus. Et duxit eos interdiu in nube, 14
& nocte totâ in luce ignis. Scidit pe- 15
tram in deſerto, & potavit eos quaſi ex
abyſſo multa. Et eduxit aquam è pe- 16
tra, & fluxerunt aquæ tanquam flu-
mina. Deinde reverſi ſunt iterum & 17
peccaverunt in eum, & irritaverunt
Excelſum ubi non erat aqua. Et ten- 18
taverunt Deum in cordibus ſuis, petendo
cibum animabus ſuis. Et obloquuti ſunt 19
de Deo, dicentes: Anne poterit De-
us parare nobis menſam in deſerto? 20
Quoniam ipſe percuſſit petram, &
fluxerunt aquæ, & obruerunt valles,
nunquid poterit dare panem etiam, aut
parare menſam populo ſuo? Propterea 21
audivit Deus, & abjecit eos retrò, &
accenſa eſt ignis in Jacob, & venit
furor adverſus Iſrael. Quia non cre- 22
diderunt in Deum, neque ſperaverunt
ſalutem ejus. Præcepit nubibus deſuper, 23
& aperuit portas cœli.

תהלים: עח

24 וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן־שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ׃
25 לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם לָשֹׂבַע׃
26 יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן׃
27 וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאֵר וּכְחוֹל יַמִּים עוֹף כָּנָף׃
28 וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו׃
29 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם׃
30 לֹא־זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם׃
31 וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ׃
32 בְּכָל־זֹאת חָטְאוּ־עוֹד וְלֹא־הֶאֱמִינוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו׃
33 וַיְכַל־בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה׃
34 אִם־הֲרָגָם וּדְרָשׁוּהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ־אֵל׃
35 וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם׃
36 וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ־לוֹ׃
37 וְלִבָּם לֹא־נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃
38 וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃
39 וַיִּזְכֹּר כִּי־בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב׃
40 כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן׃
41 וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְווּ׃
42 לֹא־זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי־צָר׃
43 אֲשֶׁר־שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־צֹעַן׃
44 וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתָּיוּן׃
45 יְשַׁלַּח בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם׃
46 וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה׃
47 יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל׃
48 וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים׃

[illegible]

תרגום TARGUM.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Et deſcendere fecit ſuper illos manna, ut 24
manducarent; & triticum cœli dedit eis.
Cibum qui deſcendit de habitaculo angelorum 25
comederunt homines: cibaria
miſit eis ad ſaturitatem. Intulit ventum vehementem 26
in cœlos, & induxit virtute ſua
Auſtrum. Et pluit ſuper eos ſicut pulverem 27
carnem, & ſicut arenam maris avē volantem.
Et *dejecit* in medio caſtrorum ejus, 28
in circuitu tabernaculi ejus. Et comederunt 29
& ſaturati ſunt nimis, & deſiderium ipſorum
adduxit eis. Non fuerunt alieni à cupiditate 30
ſua, cùm adhuc cibus eorum eſſet
in ore ipſorum. Et furor Dei aſcendit in 31
eos, & occidit robuſtos eorum, & juvenes
Iſrael proſtravit. In omnibus his peccaverunt 32
adhuc, & non crediderunt miraculis
ejus. Et conſumpſit in vanitate dies 33
eorum, & annos eorum in obſtupefactione.
In tempore quo interficiebat eos 34
reſipiſcebant & quærebant eum, ac revertebantur,
precéſque fundebant coram Deo.
Et recordati ſunt, quòd Deus erat fortis 35
eorum, & quòd Deus excelſus redemerat
eos. Sed nugati ſunt ei ore ſuo atque lingua, 36
mentientes ei. Quoniam cor eorum 37
non erat *fidum* cum eo, & non fuerunt fideles
in pacto ejus. Et ipſe miſericors expiat 38
peccatum eorum; & non exterminat
eos, ſed multiplicat ut revertatur ab ira ſua,
& non accelerat in eos omnem furorem ſuum.
Et recordatus eſt quòd filii carnis ſunt, 39
ſpiritus vadens & non rediens. Quoties 40
defecerunt ab illo in deſerto, excandueruntt
coram eo in loco deſolato! Et con- 41
verſi ſunt & tentaverunt Deum, & ſanctum
Iſraelis ſignaverunt ſigno. Non ſunt recor- 42
dati *miraculi* manus ejus, & diei quo redemit
eos ab infeſtatore. Qui poſuit in Ægy- 43
pto ſigna ſua, & portenta ſua in agro Tanes.
Et convertit in ſanguinem flumina eorum, 44
& ſtillationes eorum, ne biberent ex illis.
Miſit in eos mixtiones beſtiarum ſylveſtri- 45
um, & conſummavit eos; & ranas, & diſ-
ſipavit eos. Et dedit brucho frumenta eo- 46
rum & labores eorum locuſtis. Et decor- 47
ticavit grandine vineas eorum, & ſycomoros
eorum pruina. Et tradidit grandini 48
beſtias eorum, & armenta eorum carbonibus
ignis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Demiſit eis manna ad manducandum, & pa- 24
nem cœli dedit illis; Panē Angelorum manducavit
homo. Et venationem miſit eis, ut 25
ſatiarentur; Concitavit enim ventos in cœ- 26
lo, & adduxit virtute ſuâ Auſtrum: Demiſit 27
illis carnem ſicut pulverem, & velut arenam
maris volucre alatum. Ceciditque intra ca- 28
ſtra illorum, & circum tabernacula eorum;
Et comederunt atque ſaturati ſunt abundè, & 29
optatis eorum ſatisfecit. Non tamen deſtite- 30
runt à concupiſcentiis ſuis: ſed dum adhuc
cibus eorum eſſet in ore ipſorum, Ira Dei 31
aſcendit in eos, interfecitque ex divitibus illorum,
& ſelectiores in Iſraele proſtravit. In 32
his omnibus peccaverunt, & iterum non
crediderunt mirabilibus ejus. Finierunt 33
in vanitate dies ſuos, & annos ſuos celeriter.
Quando interficiebat illos, quære- 34
bant eum, & revertebantur, ac maturè veniebant
ad eum. Recordati ſunt Deum eſſe ad- 35
jutorē eorum, & Deum altiſſimū redemptorem
ipſorum. Dilexerunt eum ore ſuo, lin- 36
guâ autē ſuâ mentiti ſunt in illum. Cor ſuum 37
non direxerunt erga eū, neq; crediderūt fœderi
ipſiꝰ. At ipſe miſericors eſt, & condonat 38
peccata, nec deſtruit. Sæpè revocat irā ſuā,
& non excitat totum furorē ſuum. Et recor- 39
datus eſt carnē eſſe illos, ventum qui abit &
non redit. Iidē exacerbaverunt eum in de- 40
ſerto, & ad indignationē concitaverunt illū
in Aſimon. Et reverſi ſunt ac tentaverunt De- 41
um, & Sanctū Iſraelis provocaverunt. Nec 42
ſunt recordati manꝰ ejus die quâ redemit eos
de manu affligētis: Quòd geſſerit in Ægypto 43
ſigna ſua & prodigia ſua in campis Soon:
Quòd verterit flumina eorum in ſanguinē, & 44
fluenta eorum ne biberent aquā: Miſerit ad- 45
verſùm illos muſcas caninas, & comederint
eos: & ranas, corruperintq; illos: Dederit lo- 46
cuſtæ proventus eorum, & laborē eorum brucho:
Fregerit grandine vites eorum, ac ficus 47
eorum glacie: Tradiderit grandini pecora il- 48
lorum, & poſſeſſionē eorum combuſtioni:

Verſio VULG. LAT.

24 Et pluit illis manna ad manducandū,
25 & panē cœli dedit eis. Panē angelorū
manducavit homo: cibaria miſit eis
26 in abundantia. Tranſtulit Auſtrum de
cœlo: & induxit in virtute ſua Africū.
27 Et pluit ſuper eos ſicut pulverem
carnes: & ſicut arenam maris volatilia
28 pennata. Et ceciderunt in medio caſtrorū
29 eorū, circa tabernacula eorū. Et
manducaverunt & ſaturati ſunt nimis,
30 & deſideriū eorum attulit eis: Non
ſunt fraudati à deſiderio ſuo. Adhuc
31 eſcæ eorum erant in ore ipſorū: Et ira
Dei aſcendit ſup eos. Et occîdit pingues
eorū, & electos Iſrael impedivit.
32 In omnibꝰ his peccaverunt adhuc: &
33 non crediderunt in mirabilibꝰ ejꝰ. Et
defecerunt in vanitate dies eorum, &
34 anni eorum cum feſtinatione. Cùm occideret
eos, quærebāt eum: & revertebantur,
& diluculò veniebant ad eum.
35 Et rememorati ſunt quia Deꝰ adjutor
eſt eorum: & Deꝰ excelſus redemptor
36 eorū eſt. Et dilexerunt eum in ore ſuo,
37 & linguâ ſuâ mentiti ſunt ei: Cor autē
eorum non erat rectum cum eo: nec fideles
38 habiti ſunt in teſtamento ejꝰ. Ipſe
autē eſt miſericors, & propitiꝰ fiet
peccatis eorum: & non diſperdet eos.
Et abundavit ut averteret irā ſuā: &
39 non accendit omnē irā ſuā: Et recordatꝰ
eſt quia caro ſunt: ſpiritꝰ vadens,
40 & non rediens. Quoties exacerbaverunt
eū in deſerto, in irā concitaverunt
41 eum in inaquoſo? Et converſi ſunt, &
tentaverunt Deum: & ſanctum Iſrael
42 exacerbaverunt. Non ſunt recordati
manꝰ ejꝰ, die quâ redemit eos de manu
43 tribulantis, Sicut poſuit in Ægypto
ſigna ſua, & prodigia ſua in campo
44 Taneos. Et convertit in ſanguinē flumina
eorum, & imbres eorum, nè biberēt.
45 Miſit in eos cœnomyiā, & comêdit
eos; et ranā, & diſperdidit eos.
46 Et dedit ærugini fructus eorum, & labores
47 eorū locuſtæ. Et occîdit in grandine
vineas eorum, & moros eorum in
48 pruina. Et tradidit grandini jumenta
eorum, & poſſeſſionem eorum igni.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

24 Καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μάννα φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ
25 ἔδωκεν αὐτοῖς. Ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος,
ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς εἰς πλησμονήν.
26 Ἀπῆρεν Νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ
27 δυναστείᾳ αὐτοῦ Λίβα. Καὶ ἔβρεξεν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὡσεὶ
χοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.
28 Καὶ ἐπέπεσον εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν,
29 κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν. Καὶ ἔφαγοσαν
καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν
30 ἤνεγκεν αὐτοῖς. Οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας
αὐτῶν· ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὔσης ἐν τῷ
31 στόματι αὐτῶν, Καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέβη ἐπ᾽ αὐτοὺς,
καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν, καὶ τοὺς
32 ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν. Ἐν πᾶσι τούτοις
ἥμαρτον ἔτι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν τοῖς θαυμασίοις
33 αὐτοῦ. Καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι
34 αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς. Ὅταν ἀπέκτεινεν
αὐτοὺς, ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἐπέστρεφον καὶ ὤρθριζον
35 πρὸς τὸν θεόν. Καὶ ἐμνήσθησαν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς
αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι.
36 Καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τῇ γλώσσῃ
37 αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ. Ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα
μετ᾽ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώθησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ.
38 Αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων, καὶ ἱλάσεται τὰς ἁμαρτίας
αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ· καὶ πληθυνεῖ τοῦ ἀποστρέψαι
τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν
39 ὀργὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα
40 πορευόμενον καὶ οὐκ ἐπιστρέφον. Ποσάκις παρεπίκραναν
αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ;
41 Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεὸν, καὶ
42 τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ παρώξυναν. Οὐκ ἐμνήσθησαν
τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἡμέρας, ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ
43 χειρὸς θλίβοντος. Ὡς ἔθετο ἐν Αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα
αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως.
44 Καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ
45 τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. Ἐξαπέστειλεν
εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτοὺς,
46 καὶ βάτραχον, καὶ διέφθειρεν αὐτούς. Καὶ ἔδωκε τῇ
ἐρυσίβῃ τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν
47 τῇ ἀκρίδι. Ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον
48 αὐτῶν, καὶ τὰς συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. Καὶ
παρέδωκεν ἐν χαλάζῃ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν
αὐτῶν τῷ πυρί.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

28 Et pluit illis manna ad manducandū: & panem cœli dedit eis. 29 24
Panē Angelorū manducavit homo: 25
cibaria miſit eis [g] in abundantia.
30 [h] Tranſtulit (o) Auſtrū de cœlo: et induxit in virtute ſua Africū. 26
31 Et pluit ſuper eos, ſicut pulvere, 27
carnes: & ſicut arenam marium, volatilia pennata. 32 Et ceciderunt in 28
medio caſtrorū eorum, circa tabernacula eorum. 33 Et manducave- 29
runt, & ſaturati ſunt nimis; & deſiderium eorū attulit eis: Non ſunt 30
privati à deſiderio ſuo. 34 Adhuc
eſca eorum erat in ore ipſorum: Et 31
ira Dei aſcendit ſuper eos. 35 Et occîdit (p) [i] in pinguibus eorum: &
electos Iſrael compedivit. 36 [k] In 32
omnibus his peccaverunt adhuc: & non crediderunt mirabilibus ejus.
37 Et defecerunt in vanitate dies 33
eorum: & [l] anni eorum cum feſtinatione. 38 Cùm occideret eos; [m] 34
quærebant eum, & revertebantur: & diluculò veniebant ad Deum. 39
Et rememorati ſunt, quoniam Deus 35
adjutor eſt eorum: & Deus (q) excelſus redemptor eorum eſt. 40 Et 36
dilexerunt eum in ore ſuo, et linguâ ſuâ mentiti ſunt ei. 41 Cor autem i- 37
pſorum non erat rectum [n] cum eo: nec fideles (r) habiti ſūt in teſtamento ejus. 42 Ipſe autē eſt miſericors, 38
& propitius fiet [o] peccatis eorum: & non (ſ) diſperdet [p]. 43 Et (t) multiplicabit ad avertendam iram ſuam, & non accendet omnem iram ſuā. 44 Et recordatus eſt, quia caro 39
ſunt, ſpiritꝰ [q] vadens, et non rediens. 45 Quoties exacerbaverunt 40
eum in deſerto; in iram concitaverunt eū in (u) [r] terra ſine aqua. 46
Et converſi ſunt, et tentaverunt De- 41
um: et ſanctum Iſrael exacerbaverunt. 47 Non ſunt recordati manûs 42
ejꝰ, diei, (x) quâ redemit eos de manu tribulantis. 48 Sicut poſuit in 43
Ægypto ſigna ſua, & prodigia ſua
in campo Taneos. 49 Et convertit 44
in ſanguinem flumina eorum, et (y) [ſ] imbres eorum; nè biberent. 50
Miſit in eos (z) cynomyam, et comē- 45
dit eos: et ranam, et diſperdidit eos.
51 Et dedit (aa) ærugini fructum 46
eorum: et labores eorū (bb) locuſtæ.
52 Occîdit in grandine (cc) vineam 47
eorum, & (dd) moros eorum in (ee)
pruina. 53 Et tradidit in (ff) grandine jumenta eorum, et ſubſtantiam eorum igni. 48

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible]

INTERP. ÆTHIOP. [g] quæ ſufficerent illis. [h] Et excitavit Auſtrum [i] plurimos eorum: [k] Et cum iſthoc etiam in eum peccaverunt: et [l] tranſierunt anni [m] illo die quærebant [n] apud eos: nec [o] omnibus peccatis [p] eos. Et [q] quandocumque vadens [r] ſolitudine; et [ſ] fontes eorum; ut non

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 25 * وامطر لهم منا لياكلوا * اعطاهم خبز السماء * خبز الملايكة اكله الانسان * وبعث
26 اليهم بطعام مشبع * واثار ريحا قبلية من السماء * واحضر بقوته العاصف * فامطر عليهم
27 28 لحوما مثل التراب * وطيرا ذات اجنحة مثل رمل البحر * وسقطت وسط معسكرهم حول منازلهم
29 30 * فاكلوا وشبعوا جدا * واتاهم بشهوتهم * ولم يعدمهم ارادتهم * فبينما الطعام في افواههم
31 32 * اتي عليهم غضب الله * فقتل مختاريهم * وصرع مختاري اسراييل * وفي هذا كله اخطوا
33 اليه ايضا * ولم يومنوا بعجايبه * ففنيت في الباطل ايامهم * وسنوهم بسرعة تصرمت
34 35 * ولما قتلهم حينيذ طلبوه * وعادوا فابتكروا الي الله * وذكروا ان الله معينهم * والله
36 37 العلي مخلصهم * فاحبوه بافواههم وكذبوه بالسنتهم * ولم تستقم معه قلوبهم * ولم
38 يومنوا بعهده * وهو روف رحيم يغفر لهم خطاياهم ولا يهلكهم * ويرد كثير
39 40 سخطه * ولا يشعل كل غضبه * ذكر انهم لحم وروح اذا خرج لم يعد بعد * مرار كثيرة
41 اغضبوه في البرية * واغضبوه في مكان عديم الماء * وعادوا جربوا الله واغضبوا قدوس
42 43 اسراييل * ولم يذكروا يده في اليوم الذي خلصهم من يد مضطهديهم * ولما جعل
44 اياته بمصر * وعجايبه في مزارع صاعان * اذ حول انهارهم دما * وصهاريجهم لكيلا
45 46 يشربوا * ارسل عليهم ذباب الكلب فاكلهم * والضفادع فافسدتهم * اطعم القمل
47 48 ثمارهم * والجراد كدهم * كسر بالبرد كرومهم * والجليد تينهم * اسلم للبرد مواشيهم *
وللنار كل مالهم *

Et pluit illis manna ut manducarent: dedit 24
illis panem cœli: panem Angelorum man- 25
ducavit homo: miſitque eis cibū ſaturantem.
Et excitavit ventum Auſtralem de 26
cœlo, & induxit vehementiam turbinis:
Et pluit ſuper eos carnes ut pulve- 27
rem, & volatilia alata ut arenam maris.
Et ceciderunt in medium caſtrorum eo- 28
rum circa manſiones eorum. Et comede- 29
runt ac ſaturati ſunt valde & dedit eis
deſiderium eorum. Et non privavit eos 30
voluntate eorum. Dum autem eſſet eſca in
oribus eorum, Venit ſuper eos ira Dei, & 31
occîdit ſelectiores eorum; et proſtravit e-
lectos Iſrael. Attamen peccaverunt in e- 32
um iterum, & non crediderunt miracu-
lis ejus. Conſumptique ſunt in vanitate 33
dies eorum, & anni eorum cum celeri-
tate feſti fuerunt. Quum autem occidiſ- 34
ſet eos, tunc quæſierunt illum: & reverſi,
diluculò venerunt ad Deum. Et recordati 35
ſunt quòd Deus adjutor eorum eſt, & De-
us altiſſimus, Salvator eorum. Nam di- 36
lexerunt eum oribus ſuis, & mentiti ſunt
ei linguis ſuis, Et recta non fuerunt cum 37
eo corda eorum, neque crediderunt pacto
ejus. Ipſe verò eſt clemens, miſericors, re- 38
mittens eis delicta eorū, et non perdet eos:
& retrahet multitudinem iræ ſuæ, &
non accendetur totus furor illius. Recor- 39
datus eſt eſſe eos carnem, & ſpiritum qui
quum exierit, non redit ampliùs. Multo- 40
ties concitaverunt eum ad indignationem
in deſerto, & ad iram commoverunt eum
in loco carente aquâ; Et reverſi ſunt, ac 41
tentaverunt Deū, et excitaverunt ad iram
Sanctum Iſrael. Et non ſunt recordati ma- 42
nûs ejꝰ in die quâ liberavit eos de manu
perſequentium illos. Et quando fecit pro- 43
digia ſua in Ægypto & miracula ſua in
arvis Sagan. Quando convertit flumina 44
eorum in ſanguinem, & ciſternas eorum,
ut ne biberent. Miſit adverſus eos muſcas 45
caninas, & comederunt eos: & ranas, &
corruperunt eos. Cibavit pediculos fructi- 46
bus eorum, & locuſtas labore eorum: Con- 47
fregit grandinibus vineas eorum, & glacie
ficus eorum. Tradidit grandini armenta 48
eorum, et igni cunctas facultates eorum.

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Immiſit in eos *ducentas et quinquaginta* 49
plagas in ira furoris ſui, in iracũdia et expul-
ſione et in anguſtia quæ immiſſa *ſũt eo tẽpore*
ꝑ *manꝰ angelorũ malorũ*. Movit in via for- 50
titudiné ſuã; non prohibuit à morte animas
eorũ, et jumenta eorũ morti tradidit. Et oc- 51
cîdit omne primogenitũ in Ægypto ; pri-
mitias laboris eorũ in tabernaculis Cham.
Et movere juſſit velut oves populum ſuum, 52
& perduxit eos ſicut *oves gregis* in deſerto.
Et habitare eos fecit ſecurè, et nõ timuerũt, 53
cùm inimicos eorum cooperuiſſet mare. Et
adduxit eos ad terminũ *loci* domꝰ ſanctuarii 54
ſui, montẽ quẽ acquiſivit dextera ejꝰ. Et eje- 55
cit à facie eorũ gentes ; et induxit ipſos ſorte
in hæreditatem *ſuam*, et habitare fecit in ta-
bernaculis eorũ tribꝰ Iſrael. Et tentaverunt, 56
et ad iracundiã concitaverunt Deũ altiſſi-
mum, ac teſtimonia ejꝰ non ſervaverunt. Sed 57
averſi ſunt, et impiè egerunt ſicut patres
eorũ ; ſeſe converterunt ſicut arcꝰ excutiens
ſagittas. Et ad iram concitaverunt eum *liba-* 58
minibus ſuis, et ſculptilibꝰ idoliſq; ſuis ad
æmulationẽ eum provocaverunt. Auditũ eſt 59
corã Deo, et iratꝰ eſt, et abominata eſt ani-
ma ejus valdè Iſraelem. Et reliquit taber- 60
naculũ Silo, *tabernaculũ* in quo habitaverat
majeſtas ejꝰ inter homines. Et tradidit capti- 61
vitati legẽ ſuã, et pulchritudinẽ ſuã in manu
moleſtantis. Et tradidit occidentibꝰ gladio 62
populũ ſuũ, et hæreditati ſuæ iratꝰ eſt. Juve- 63
nes eorũ devoravit ignis, & virgines eorum
non fuerunt laudatæ. Sacerdotes ejꝰ *occiſio-* 64
ne gladii ceciderunt, et viduæ ejus non ſuf-
fecerunt luctui. *Targum aliud: Quo tempo-*
re captivã duxerunt Paleſtini arcam Do-
mini, gladio ceciderunt ſacerdotes *Silo*
Hophni et Phineas; quo vero tempore nuntiũ
attulerunt, uxores ejus non luxerunt, mor-
tuæ ſunt enim ipſæ quoq; eodem die. Et evi- 65
gilavit acſi dormiſſet Dñs, ſicut vir qui reſi-
piſcit à vino. Et percuſſit moleſtantes eos 66
hæmorrhoidibꝰ in poſteriora eorũ : oppro-
briũ ſempiternũ dedit eis. Et reprobavit ta- 67
bernaculũ ꝙ tetenderat in termino Joſeph,
et in tribu Ephraim non complacuit ſibi. Sed 68
elegit tribũ Jehudæ, montẽ Sion quẽ dilexit.
Et ædificavit ſicut cornu naricornis ſanctua- 69
riũ ſuũ, [*quod*] permanet ſicut terra quã fun-
davit in *ſecula ſeculorũ*. Et complacuit ſibi 70
in Davide ſervo ſuo, et tulit eũ de gregibꝰ
oviũ. *Et* à veſtigiis lactantiũ aſcivit eũ, ut 71
dominaretur in Jaacob populo ſuo, et in Iſ-
rael hæreditate ſua. Et regnavit ſuꝑ eos in 72
integritate cordis ſui, et per prudentiã ma-
nuum ſuarum deduxit illos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Miſerit in eos æſtum indignationis ſuæ, furo- 49
rem, & irã, atque angorẽ: miſerit per Ange-
lum malũ. Aperuitq; ſemitas malas, & non 50
continuerit à morte animas eorũ: & animan-
tia illorũ morti tradiderit: Occiderit omnia 51
primogenita Ægypti, primũ quemq; fœtum
illorũ in tabernaculo Ham : * *Sectio**
Tranſtulerit populũ ſuũ ſicut oves, et duxerit 52
eos ut gregẽ per deſertũ : Caſtrametari fece- 53
rit illos cum ſpe, & non timuerint ; hoſtes
autẽ illorũ obtexerit mare: Adduxerit eos ad 54
terminũ ſanctitatis ſuæ, ad iſtũ montẽ quem
poſſedit dextera ipſius. Perdiderit è conſpe- 55
ctu eorũ gentes, jeceritque illas fune hære-
ditatis ſuæ, habitaverintque in tabernaculis
earũ tribus Iſraelis. Tentaverunt, & exaſpe- 56
raverunt Deum excelſum, & teſtimonia ejus
non obſervaverunt. Et averterunt ſe, ac 57
mentiti ſunt ſicut patres ſui, & retroacti ſunt
inſtar arcûs fallacis. Et ad iracundiam pro- 58
vocaverũt eum ſacrificiis ſuis, & ſimulachris
ſuis ad æmulationẽ accenderunt illũ. Audi- 59
vitq; Deꝰ & excanduit, iratuſq; eſt valde Iſra-
eli : Et oblitꝰ eſt tabernaculi Silo, tabernaculi 60
ꝙ inhabitaverat inter homines: Dedit prædæ 61
populũ ſuũ, & gloriã ejus in manu tribulãtis:
Tradidit populũ ſuũ gladio, & neglexit hæ- 62
reditatẽ ſuã : Juvenes eorũ voravit ignis, & 63
virgines eorũ exagitatæ ſunt: Sacerdoteſque 64
eorũ ceciderunt gladio, & viduæ illorũ non
fuerunt deploratæ. Experrectus eſt Dñs tan- 65
quã dormiens, & quaſi vir quem excuſſit vi-
num ſuum : Percuſſit inimicos ſuos à tergo 66
ſuo, & opprobrium mundi dedit illis. Spre- 67
vit tentorium Joſeph, & tribus Afrem ei non
placuit : Elegit familiam Judhæ, montẽ Sion 68
quem dilexit : Ædificavit in ſublimi ſanctua- 69
rium ſuum, & in terra firmavit illud in æter-
num : Elegit David ſervum ſuum, & abdu- 70
xit eum de grege ovium, Et de poſt pecudes 71
lactantes : ad paſcendum Jacob populum ſu-
um, & Iſraelem hæreditatem ſuam. Pavitq; 72
illos in innocentia cordis ſui, & intellectu
manuum ſuarum gubernavit eos.

Verſio VULG. LAT.

49 Miſit in eos irã indignationis ſuæ, in-
dignationẽ, & irã, & tribulationem,
50 immiſſiones per angelos malos. Viam
fecit ſemitæ iræ ſuæ, non pepercit à
morte animabꝰ eorũ : & jumenta eorũ
51 in morte concluſit. Et percuſſit omne
primogenitum in terra Ægypti, pri-
mitias omnis laboris eorũ in taber-
52 naculis Cham. Et abſtulit ſicut oves
populũ ſuũ : & perduxit eos tanquam
53 gregem in deſerto. Et eduxit eos in
ſpe, & non timuerunt : & inimicos
54 eorũ operuit mare. Et induxit eos in
montem ſanctificationis ſuæ ; montẽ,
quem acquiſivit dextera ejus. Et ejecit
à facie eorũ gentes ; & ſorte diviſit
55 eis terrã in funiculo diſtributionis. Et
habitare fecit in tabernaculis eorũ tri-
56 bus Iſrael. Et tentaverunt, & exacer-
baverunt Deũ excelſũ : & teſtimonia
57 ejꝰ non cuſtodierunt. Et averterunt
ſe, & non ſervaverunt pactũ : quem-
admodùm patres eorum, converſi
58 ſunt in arcum pravum. In irã concita-
verunt eum in collibus ſuis : & in
ſculptilibus ſuis ad æmulationem eũ
59 provocaverunt. Audivit Deus, &
ſprevit : & ad nihilum redegit valdè
60 Iſrael. Et repulit tabernaculũ Silo,
tabernaculũ ſuũ, ubi habitavit in ho-
61 minibꝰ. Et tradidit in captivitatẽ vir-
tutẽ eorũ : & pulchritudinẽ eorũ in
62 manꝰ inimici. Et concluſit in gladio
populũ ſuũ : & hæreditatẽ ſuã ſprevit.
63 Juvenes eorũ comêdit ignis : & vir-
64 gines eorũ non ſunt lamentatæ. Sa-
cerdotes eorũ in gladio ceciderunt :
65 & viduæ eorũ non plorabantur. Et
excitatus eſt tanquam dormiens Dñs,
66 tanquã potens crapulatus à vino. Et
percuſſit inimicos ſuos in poſteriora:
67 opprobriũ ſempiternũ dedit illis. Et
repulit tabernaculũ Joſeph : & tribũ
68 Ephraim non elegit : Sed elegit tribũ
69 Juda, montẽ Sion quem dilexit. Et æ-
dificavit ſicut unicorniũ ſanctificium
70 ſuũ in terra, quã fundavit in ſecula. Et
elegit David ſervũ ſuũ, & ſuſtulit eũ
de gregibus oviũ : de poſt fœtantes ac-
71 cepit eũ, Paſcere Jacob ſervũ ſuũ, &
72 Iſrael hæreditatẽ ſuã. Et pavit eos in
innocentia cordis ſui : & in intellecti-
bus manuum ſuarum deduxit eos.

Verſ. GRÆCA. LXX. Interp.

49 Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν, ἀποστολὴν δι᾽ ἀγγέλων πονηρῶν. 50 Ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, οὐκ ἐφείσατο ἀπὸ θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν 51 εἰς θάνατον συνέκλεισε. Καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἀπαρχὴν πόνων αὐτῶν 52 ἐν τοῖς σκηνώμασι Χάμ. Καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἤγαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ ποίμνιον ἐν ἐρήμῳ. 53 Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκάλυψε θάλασσα. 54 Καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. καὶ ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, καὶ ἐκληροδότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, 55 Καὶ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. 56 Καὶ ἐπείρασαν καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο. 57 Καὶ ἀπέστρεψαν, καὶ ἠσυνθέτησαν καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, μετεστράφησαν εἰς τόξον στρεβλόν. 58 Καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς βουνοῖς αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσαν αὐτόν. 59 Ἤκουσεν ὁ θεὸς καὶ ὑπερεῖδε, καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ. 60 Καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν Σηλώμ, σκήνωμα αὐτοῦ οὗ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις. 61 Καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ. 62 Καὶ συνέκλεισεν εἰς ῥομφαίαν τὸν λαὸν αὐτοῦ, 63 καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε. Τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ, καὶ αἱ παρθένοι αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν. 64 Οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἔπεσον, καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυθήσονται. 65 Καὶ ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν κύριος, ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου. 66 Καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, ὄνειδος αἰώνιον ἔδωκεν αὐτοῖς. 67 Καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα Ἰωσήφ, καὶ τὴν φυλὴν Ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο. 68 Καὶ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν Ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ Σιὼν ὃ 69 ἠγάπησε. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ, ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν 70 αἰῶνα. Καὶ ἐξελέξατο Δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων. Ἐξόπι- 71 σθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτὸν Ποιμαίνειν Ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ Ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐ- 72 τοῦ. Καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

54 *Miſit in eos irã indignationis* 49
ſuæ: indignationem, & iram, & tri-
bulationem, immiſſionem per (gg)
angelos malos. 55 *Viã (†) fecit ſemi-* 50
tæ iræ ſuæ : non pepercit à mor-
te animabus eorum : & jumenta
eorũ in morte concluſit. 56 *Et per-* 51
cuſſit omne primogenitum in terra
Ægypti: primitias (hh) [t] laborũ
eorum in tabernaculis Cham. 57 *Et* 52
abſtulit, ſicut oves, populum ſuum:
et perduxit eos tanquã gregem in
deſerto. 58 *Et deduxit eos in ſpe,* 53
& non timuerunt: & inimicos eo-
rum operuit mare. 59 *Et induxit e-* 54
os in montem ſanctificationis ſuæ,
(ii) montem hunc, quem acquiſivit
dextera ejus. 60 *Et ejecit à facie*
eorũ gentes: & ſorte diviſit eis ter-
rã in funiculo diſtributionis. 61 *Et* 55
habitare fecit in tabernaculis eorũ
tribꝰ Iſrael. 62 *Et tentaverunt, &* 56
exacerbaverunt Deũ excelſum. Et
teſtimonia ejus non cuſtodierunt.
63 *(kk) Et averterunt ſe, & [v] nõ* 57
(ll) ſervaverunt pactum, quemad-
modũ & patres eorũ: converſi ſunt
in arcum pravũ. 64 *Et in irã con-* 58
citaverunt eũ in collibꝰ ſuis: & in
ſculptilibꝰ ſuis ad æmulationẽ cum
provocaverunt. 65 *Audivit Deꝰ, &* 59
[x] ſprevit: & ad nihilum redegit
valdè Iſrael. 66 *Et repulit taberna-* 60
culũ Selõ, tabernaculũ ſuũ, ubi ha-
bitavit in hominibꝰ. 64 *Et tradidit* 61
in captivitatẽ virtutẽ eorũ, & pul-
chritudinẽ eorum in manum inimi-
ci. 68 *Et concluſit in gladio popu-* 62
lum ſuum: & hæreditatẽ ſuã ſpre-
vit. 69 *Juvenes eorũ comêdit ignis,* 63
& virgines eorum non ſunt (mm)
lamentatæ. 70 *Sacerdotes eorum in* 64
gladio ceciderunt: & viduæ eorum
non (nn) plorabuntur. 71 *Et excita-* 65
tus eſt, [y] tanquã dormiens, Do-
minus; tanquã potens crapulatꝰ à
vino. 72 *Et percuſſit inimicos ſuos* 66
in poſteriora: 73 *Opprobrium ſem-*
piternum dedit illis. 74 *Et repulit* 67
tabernaculum Joſeph : & tribum
Ephræm non elegit. 75 *Et elegit tri-* 68
bum Juda, montẽ Sion, quem dile-
xit. 76 *[z] Et ædifi[c]avit ſicut (oo)* 69
unicorniũ (pp) ſanctificationẽ ſuã :
in (qq) terra fundavit eã in æternum. 77 *Et elegit David ſervũ ſuũ: et aſſumpſit eũ de gregi-* 70
bus ovium. De poſt (rr) fœtantes accepit eũ, 78 *Paſcere Jacob ſervũ ſuũ, et Iſrael hæreditatẽ* 71
ſuã. 79 *Et pavit eos in innocentia cordis ſui: & in (ſſ) intellectu manuũ ſuarũ deduxit eos.* 72

INTERP. ÆTHIOP. (†) paravit iræ ſuæ: [t] omnis laboris eorum in tabernaculis illorum. [v] prævaricati ſunt, quemadmodùm [x] fruſtravit: & [y] Dominꝰ, ſicut qui evigilat à ſomno ; & tanquàm potens, qui rejecit vinũ [z] Ædificavit ſanctuarium in excelſo: & in terra

Verſio ÆTHIOPICA.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 أرسل عليهم غضب سخطه سخطا وغضبا * وشدة بغتة على يد ملائكة أشرار * صنع طريقا 50
لغضبه ولم يشفق على نفوسهم من الموت * أسلم للموت دوابهم * وأهلك كل بكر في مصر * 51
وأول أولادهم في مساكن حام * وساق شعبه كالغنم * وأخرجهم كالرعية إلى البرية * وهداهم 52 53
بالرجاء فلم يجزعوا * والبحر غرق أعداءهم * وأدخلهم إلى طور قدسه * هذا الجبل الذي 54
اقتناه يمينه * وأخرج الأمم من قدام وجوههم * وأعطاهم ميراثا بحبل ميراث العطية * وأسكن 55
في مساكنهم قبائل إسرائيل * ثم جربوا وأغضبوا الله العلي * ولم يحفظوا شهاداته * وعادوا 56 57
فغدروا مثل آبائهم * وانقلبوا كعوجاج القوس * وأغضبوه بأصنامهم * وأغاروه بمنحوتات اليد 58
* سمع الله وأهملهم * ورذل إسرائيل جدا * ورفض مظلة شيلوم القبة التي نصبها للناس 59 60
* وأسلم قوتهم للسبي * وجمالهم في أيدي أعدائهم * وأسلم شعبه للسيف * وتغافل عن ميراثه 61 62
* فأكلت النار شبانهم * وعذاراهم لم ينحن * وسقطت كهنتهم بالسيف * ولم تبك أراملهم 63 64
عليهم * واستيقظ الرب كالنائم * وكالجبار السكران من الخمر * فرد أعداءهم إلى ورائهم 65 66
وأعطاهم عارا مؤبدا * وأقصى مسكن يوسف * ولم ينتخب قبيلة إفرام * وانتخب قبيلة 67 68
يهوذا * جبل صهيون هو الذي أحبه * وبنى موضعه المقدس مثل ذي القرن الواحد * وأسسه 69
على الأرض إلى الأبد * واصطفى داود عبده وأخذه من قطيع الغنم * ومن خلف المرضعات 70 71
أخذه * ليرعى يعقوب عبده * وإسرائيل ميراثه * ورعاهم بسلامة قلبه * وبفهم يديه 72
هداهم * اللليلويا *

Miſit in eos iram indignationis ſuæ, in- 49
dignationem & furorem, & tribulatio-
nem ſubitam per manum angelorum ma-
lorum. Fecit viam furori ſuo, & non pe- 50
percit animabus eorum à morte: tradidit
morti jumenta eorum. Et perdidit omne 51
primogenitum in Ægypto, & primitias
filiorum eorum in habitaculis Cham. Et 52
duxit populũ ſuum velut oves, et eduxit
eos tanquam gregem in deſertum. Et rexit 53
eos cum ſpe, & non timuerunt. Et mare
obruit inimicos eorum. Et introduxit eos 54
in montem ſanctitatis ſuæ, montem iſtum
quem poſſedit dextera ejus, Et ejecit gen- 55
tes è conſpectu eorum, & dedit illis hæ-
reditatem funiculo quo hæreditas aſſigna-
tur, & habitare fecit in habitationibus eo-
rum tribus Iſrael. Rurſus tentaverunt & 56
ad iracundiam provocaverunt Deum ex-
celſum, & non cuſtodierunt teſtimonia e-
jus. Et reverſi deceperunt ſicut patres 57
eorum, & recurvati ſunt inſtar curvita-
tis arcûs. Et irritaverunt eum idolis ſuis, 58
& ad æmulationem provocaverunt eum
ſculpturis manufactis. Audivit Deus, & 59
neglexit eos, ſprevitque Iſraelem magno-
pere. Et reſpuit tabernaculum Silom, te- 60
ſtudinem quam erexerat pro hominibus. Et 61
tradidit potentiam eorum captivitati, &
pulchritudinem eorũ manibus inimicorum
eorum. Et tradidit populum ſuum gladio, 62
& neglexit hæreditatem ſuam. Comedit 63
ignis juvenes eorum, & virgines eorum
non planxerunt. Et ceciderunt ſacerdo- 64
tes eorum gladio, & non defleverunt eos
viduæ eorum. Et experrectus eſt Dominus 65
tanquam dormiens, & tanquam gigas e-
brius vino. Egit inimicos eorum retrò, & 66
affecit eos opprobrio ſempiterno. Et pro- 67
cul amovit habitationem Joſephi, & non
elegit familiam Ephremi. Elegit autem 68
familiam Judæ: Mons Sion eſt quem di-
lexit. Et ædificavit locum ſuum ſanctum, 69
ut habentis cornu unicũ: et fundavit illũ
ſuper terram in perpetuum. Et elegit Da- 70
vid ſervũ ſuum, et ſumpſit eum ex grege
ovium : Et de poſt lactantes ſumpſit eum ; 71
ut paſceret Jacob ſervũ ſuũ, et Iſrael hæ-
reditatẽ ſuã. Quare pavit eos cũ trãquil- 72
litate cordis ſui, et cum intelligentia ma-
nuum ſuarum gubernavit eos. Alleluja.

תהלים : עט פ

PSAL. LXXIX. עט

polluerunt ,tuam hæreditatem in gentes venerunt Deus .Aſaph ipſi Cantus
מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם ׀ בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת־ 1
cadaver Dederunt .acervos in Jeruſalaim poſuerunt :tuæ ſanctitatis templum
הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־יְרוּשָׁלַםִ לְעִיִּים׃ נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת 2
.terræ ipſius feræ tuorum piorum carnem : cœlorum volatili eſcam tuorum ſervorum
עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ־אָרֶץ׃
.ſepeliens non & : Jeruſalaim circuitibus aquam tanquam eorum ſanguinem Effuderunt
שָׁפְכוּ דָמָם ׀ כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָםִ וְאֵין קוֹבֵר׃ 3
.noſtris circumvicinis deriſio & , ſubſannatio : noſtris vicinis probrum Fuimus
הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃ 4
? tuus zelus ignis velut ardebit , æternum in iraſceris DOMINE Uſquequo
עַד־מָה יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ קִנְאָתֶךָ׃ 5
: regna ſuper & ,te cognoverunt non quæ , gentes ad tuam iram Effunde
שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ ׀ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל־מַמְלָכוֹת 6
ej' habitaculum & : Jahacob comedit Quia .invocaverunt non tuo nomine in quæ
אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃ כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נָוֵהוּ 7
nos præveniant ,feſtina : priorum iniquitatum nobis memineris Ne .deſolaverunt
הֵשַׁמּוּ׃ אַל תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֺנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ 8
noſtræ ſalutis Deus nos Adjuva .valde ſumus attenuati quia : tuæ miſericordiæ
רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃ עָזְרֵנוּ ׀ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ 9
noſtris peccatis ſuper propitiare & , nos erue & : tui nominis gloriæ verbum ſuper
עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ
cognoſcatur ? eorum Deus Ubi : gentes dicent quid Ut .tuum nomen propter
לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ לָמָּה ׀ יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע 10
.effuſi tuorum ſervorum ſanguinis ultio : noſtris oculis in , gentibus in
בַּגּיִים לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃
reſiduos fac : tui brachii magnitudinem ſecundùm , vincti clamor tuas facies ad Introeat
תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר 11
eorũ probrum : eorum ſinum ad ſeptuplum noſtris vicinis redde Et .mortis filios
בְּנֵי תְמוּתָה׃ וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם 12
tuæ paſcuæ pecus & ,tuus populus nos Et .Domine te probris affecerunt qui
אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃ וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ ׀ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ 13
.tuam laudem narrabimus : generationẽ & ,generatione in ,ſeculum in tibi cõfitebimur
נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדֹר וָדֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃

PSAL. LXXX. פ

Iſrael Paſcens .cantus Aſaph ipſi ,teſtimonium Soſannim ad Victori
לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר׃ רֹעֵה יִשְׂרָאֵל ׀ 1 2
facies Ad .irradia Cherubim inſidens : Joſeph pecus tanquam ducens , auſculta
הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃ לִפְנֵי 3
ito & : tuam fortitudinem ſuſcita Menaſſeh & , Binjamin & , Ephraim
אֶפְרַיִם ׀ וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת־גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה
.ſervabimur & ,tuas facies illuſtra & : nos converte Deus .nobis ſalutem ad
לִישֻׁעָתָה לָּנוּ׃ אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ 4
? tui populi oratione in fumâſti uſquequo :exercituum Deus DOMINE
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת עַמֶּךָ׃ 5
lachrymis in eis feciſti propinare & : lachrymæ panem eos feciſti Comedere
הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת 6
.magna menſura
שָׁלִישׁ׃

תרגום TARGUM.

עט

1 תּוּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדוֹי דְאָסָף עַל חוּרְבַּן בֵּית מַקְדְּשָׁא
אֲמַר בְּרוּחַ נְבוּאָה אֱלָהִים עָלִין עַמְמַיָא בְּאַחְסַנְתָּךְ
סָאִיבוּ יַת הֵיכַל קֻדְשָׁךְ שַׁוִּיאוּ יַת יְרוּשְׁלֵם לְצָדוּ׃
2 יְהַבוּ יַת גּוּשְׁמֵי עַבְדָךְ לְמֵיכְלָא לְעוֹפָא דִשְׁמַיָא
3 בְּסַר חֲסִידָךְ לְחֵיוַת אַרְעָא׃ שְׁדוֹ אַדְמְהוֹן הֵיךְ
4 מַיָא חֲזוֹרָנוּת דִירוּשְׁלֵם וְלֵית דְּקָבַר׃ הֲוֵינָא
קַלְנָא לְשִׁבְבָנָנָא חוּלְעָבָא וְגוּחְכָא לְחַזוֹרָנוּתָנָא׃
5 עַד אֵימָתַי יְיָ תִּתְקוֹף לְעָלְמִין תִּבְעַר הֵיךְ אִשָּׁא
6 טְנָנוּתָךְ׃ שְׁדֵי חֶמְתָךְ עַל עַמְמַיָא דְלָא חַכִּימוּ
7 יָתָךְ וְעַל מַלְכְוָתָא דִי בִשְׁמָךְ לָא צַלִּיאוּ׃ אֲרוּם
8 גַּמַּרוּ בֵּית יַעֲקֹב וְיַת בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ אַצְדִּיאוּ׃ לָא
תִדְכַּר לָנָא עֲוָיָן דִּמָן שֵׁרוּיָא בִּסְרָהוֹבִיָא יַקְדְּמוּן
9 לָךְ טַבְוָתָךְ אֲרוּם אִתְמַסְכַּנְנָא לַחֲדָא׃ סְעַד
יָתָנָא אֱלָהָא פוּרְקָנָנָא מְטוּל אִיקָר שְׁמָךְ וּפְרוֹק
10 יָתָנָא וְכַפַּר עַל חוֹבָנָא בְּגַלַל שְׁמָךְ׃ לְמָה יֵימְרוּן
עַמְמַיָא אָן אֱלָהֲהוֹן יִתְגְּלֵי בְעַמְמַיָא לְמֶחֱמֵינָא
11 פּוּרְעָנוּת אֲדַם עַבְדָךְ דְאִשְׁתְּפַךְ׃ תֵּיעוֹל קֳדָמָךְ
אֶנְקְתָא דַאֲסִירֵי הֵיךְ סַגֵּי תְקוֹף אֶדְרָעָךְ שְׁרֵי
12 בְּנַיָא דְמִתְמַסְרִין לְמִיתוּתָא׃ וְאָתִיב לְשִׁבְבָנָנָא
עַל חַד שִׁבְעָה נוּמְלָא עַל פּוּם עֲנוּרַת קִימְהוֹן
13 וְחִסּוּדָן דִּי חַסְּדוּ יָתָךְ יְיָ׃ וַאֲנַחְנָא עַמָּךְ וְעָאן
רַעְיָתָךְ נוֹדֵי קֳדָמָךְ לְעָלַם לְדָרֵי דָרַיָא נְתַנֵּי
תּוּשְׁבַּחְתָּךְ׃

פ

1 לְשַׁבָּחָא עַל יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דִּי מִתְעַסְּקִין
בְּסַהֲדוּת אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹי דְאָסָף תּוּשְׁבַּחְתָּא׃
2 פַּרְנָסָא דְיִשְׂרָאֵל אֲצִית דִמְדַבַּר הֵיךְ עָנָא אַרְוֹנָא
דְיוֹסֵף דִּשְׁכִנְתֵּיהּ שַׁרְיָא בֵּינֵי כְרוּבַיָא הוֹפַע׃
3 קֳדָם אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרֵר יַת כּוֹחַ
גְּבוּרְתָךְ עֲלָנָא וְעוֹל מִן דִּינָא לְמִפְרוֹק לָנָא׃
4 אֱלָהָא אָתִיב יָתָנָא מִגָּלוּתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר
5 אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרַק׃ יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד
6 אֵימָתַי לָא קַבֵּלְתָּא צְלוֹתָא דְעַמָּךְ׃ אוֹכֵלְתָּנָא
לְהוֹן לְחֵם טְמִישׁ בְּדִמְעָתָא וְאַשְׁקֵיתָן חֲמַר
דִּמְעָא תְּלָתַי׃

PARAPH. CHALD. Verſ Lat.

Canticum per manus Aſaph, *de deſtructione domus ſanctuarii, dixit ſpiritu prophetico* : 1

PSAL. LXXIX.

DEus ingreſſi ſunt populi in hæreditatem tuam; polluerunt templum ſanctum tuum, poſuerunt Jeruſalem in deſolationẽ. Dederunt cadavera ſervorum tuorum eſcam volatilibus cœli, carnem ſanctorum tuorum 2 beſtiæ terræ. Effuderunt ſanguinem eorum 3 ſicut aquam in circuitu Jeruſalem, et non erat qui ſepeliret. Facti ſumus opprobrium 4 vicinis noſtris; ſubſannatio, et deriſio his qui in circuitu noſtro ſunt. Uſquequo Dñe 5 iraſcêris in perpetuum, accendetur ſicut ignis zelus tuus? Effunde iram tuam ſuper 6 populos qui te non noverunt, et ſuper regna, *qui* in nomine tuo precati non ſunt. Quoniam diſſipaverunt domum Jacob, et do- 7 mum ſanctuarii ejus vaſtaverunt. Ne remi- 8 niſcaris iniquitatum noſtrarum priorum: celeriter præveniant nos bonitates tuæ, quoniam miſerabiles facti ſumus nimis. Adjuva 9 nos Deus redemptionis noſtræ propter gloriam nominis tui, et libera nos, & propitiare peccatis noſtris propter nomen tuum. Qua- 10 re dicent populi, Ubi eſt Deus eorum? manifeſtetur in populis ut videamus ultionem ſanguinis ſervorum tuorum qui effuſus eſt. Introeat coram te gemitus vinctorum ſe- 11 cundùm multitudinem fortitudinis brachii tui, ſolve filios qui traditi ſunt internecioni. Et redde vicinis noſtris pro una ſeptuplã re- 12 tributionem, pro punitione fœderis eorũ, & improperii quo exprobrarunt tibi Dñe. Nos autem populus tuus, et oves paſcuæ tuæ 13 confitebimur coram te in ſeculum *generationum*; in generationem generationum annunciabimus laudem tuam.

Ad laudandum pro ſedentibus judicibus 1 ordinariis, qui incumbunt teſtimonio Legis, per manus Aſaph canticum.

PSAL. LXXX.

PAſtor Iſrael intellige, qui ducis velut oves 2 arcam Joſeph; [ô] cujus majeſtas quieſcit inter Cherubim, manifeſtare. *Coram* Ephra- 3 im et Binjamin, et Menaſſeh, exuſcita virtutem fortitudinis tuæ *ſuper nos*: tuum eſt enim à judicio nos redimere. Deus reducito 4 nos à captivitate noſtra, et ſplendeſcere fac ſplendorẽ aſpectus faciei tuæ ſup nos, et redimemur. Dñe De' exercituũ uſquequo non 5 recipies orationem populi tui? Paviſti eos 6 pane intincto lachrymis, et potum dediſti eis vinum lachrymarum tripliciter.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

PSAL. LXXIX.

Ab Aſapho dictus de deſtructione Jeruſalem, Verſ. 29. 1

DEus ingreſſæ ſunt gentes in hæreditatem tuam, & polluerunt templum tuum ſanctum, feceruntque Jeruſalem deſolatam: Dederunt cadavera ſervorũ tuorũ eſcã volu- 2 cri cœli, & carnẽ juſtorũ tuorũ beſtiæ terræ: Effuderunt ſanguinẽ eorũ velut aquã circum 3 Jeruſalẽ, & non eſt qui ſepeliat. Et facti ſum' 4 opprobriũ vicinis noſtris, & ſubſannatio atque illuſio his qui circũ nos ſunt. Uſquequo 5 iraſceris Dñe in ſempiternũ, & ardebit ſicut ignis ira tua? Effunde irã tuã in gentes quæ 6 non te noverunt, & in regna quæ nomen tuũ non invocaverunt; Quia comederunt Jacob, 7 & domiciliũ ej' vaſtaverunt. Ne memineris 8 nobis peccatorũ noſtrorũ veterũ; citò præveniant nos miſericordiæ tuæ, quia humiliati ſum' vehementer. Adjuva nos Deus ſalvator 9 noſter ob honorẽ nominis tui: propitiare nobis, & libera nos à peccatis noſtris propter nomen tuũ; Ut ne dicant gentes, Ubi eſt De' 10 veſter? Nota fiat inter gentes corã nobis ultio ſanguinis ſervorũ tuorũ qui effuſus eſt. In- 11 tret in conſpectum tuum ſuſpirium vincti. Magnitudine brachii tui ſolve filios à morte: Et repende vicinis noſtris ſeptuplũ in ſinum 12 eorũ, ignominiã quã te vituperarunt Dñe. Et 13 nos populus tuus & oves paſcuæ tuæ, confitebimur tibi in ſeculum: & in generationem generationum narrabimus miracula tua.

PSAL. LXXX.

Editus ab Aſapho, Verſ. 51. 1

PAſtor Iſraelis auſculta, & rege velut oves 2 Joſephũ. Qui ſedes ſup Cherubim indicate, Coram Aphrem Benjamin & Manaſſe. Oſ- 3 tende potentiã tuã, & veni in ſalutẽ noſtrã. De' fortiſſime reduc nos, & lucere fac vultũ 4 tuũ, & ſalvabimur. Dñe De' fortiſſime, quo- 5 uſque iraſceris orationi ſervi tui? Cibâſti eos 6 pane cũ lachryma, et potâſti eos cũ lachryma.

Verſio VULG. LAT.

1 Pſalmus Aſaph. LXXVIII.

DEus, venerunt gentes in hæreditatẽ tuã, polluerũt tẽplũ ſanctũ tuũ: poſuerunt Jeruſalẽ in pomorũ cuſtodiã.
2 Poſuerunt morticîna ſervorũ tuorũ, eſcas volatilib' cœli; carnes Sanctorũ
3 tuorũ beſtiis terræ. Effuderũt ſanguinẽ eorũ tãquã aquã in circuitu Jeruſalẽ:
4 & non erat qui ſepeliret. Facti ſum' opprobriũ vicinis noſtris; ſubſannatio et illuſio his, qui in circuitu noſtro ſũt.
5 Uſquequò, Dñe, iraſcêris in finẽ: accẽ-
6 detur velut ignis zel' tu'? Effunde irã tuã in gentes, quæ te non noverũt; & in regna, quæ nomen tuũ non invoca-
7 verunt: Quia comederunt Jacob: et
8 locũ ej' deſolaverunt. Ne memineris iniquitatũ noſtrarũ antiquarũ, citò anticipent nos miſericordiæ tuæ: quia
9 pauperes facti ſum' nimis. Adjuva nos, De' ſalutaris noſter: & propter gloriã nominis tui, Dñe, libera nos: & propitius eſto peccatis noſtris, propter no-
10 men tuũ: Ne fortè dicant in gentib', Ubi eſt De' eorũ? & innoteſcat in nationib' corã oculis noſtris, Ultio ſan-
11 guinis ſervorũ tuorũ, qui effuſ' eſt: Introëat in conſpectu tuo gemit' compeditorũ. Secundùm magnitudinẽ bra-
12 chii tui, poſſide filios mortificatorũ. Et redde vicinis noſtris ſeptuplũ in ſinu eorũ: improperiũ ipſorũ ꝙ exprobra-
13 verunt tibi, Dñe. Nos autẽ popul' tu', & oves paſcuæ tuæ, confitebimur tibi in ſeculum: In generationem & generationẽ anuntiabimus laudẽ tuam.

1 In finem, Pro iis qui commutabuntur, teſtimonium Aſaph, Pſalmus, LXXIX.

2 QUi regis Iſrael, intende: qui deducis velut ovẽ Joſeph. Qui ſedes
3 ſup Cherubim, manifeſtare Coram Ephraim, Benjamin, & Manaſſe. Excita potentiã tuã, & veni, ut ſalvos facias
4 nos. De', converte nos: et oſtende fa-
5 ciẽ tuã, et ſalvi erim'. Dñe Deus virtutũ, quouſq; iraſcêris ſup orationẽ
6 ſervi tui? Cibabis nos pane lachrymarum: et potum dabis nobis in lachrymis in menſura?

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

1 Ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. οη'.

Ὁ Θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου· ἔθεντο Ἱερουσαλὴμ
2 εἰς ὀπωροφυλάκιον. Ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, τὰς
3 σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. Ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς ὕδωρ, κύκλῳ Ἱερουσαλήμ,
4 καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων. Ἐγενήθημεν εἰς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς
5 κύκλῳ ἡμῶν. Ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος;
6 ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου; Ἔκχεον τὴν ὀργήν σου ἐπὶ ἔθνη τὰ μὴ ἐπεγνωκότα σε, καὶ ἐπὶ βα-
7 σιλείας αἳ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο. Ὅτι κατ-
8 έφαγον τὸν Ἰακὼβ, καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν. Μὴ μνησθῇς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων, ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν
9 σφόδρα. Βοήθησον ἡμῖν ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκα τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς, καὶ ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου.
10 Μή ποτε εἴπωσι ἐν τοῖς ἔθνεσι, Ποῦ ἐστιν ὁ Θεὸς αὐτῶν; καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τῶν δού-
11 λων σου τοῦ ἐκκεχυμένου. Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημένων, κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχίονός σου περιποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανα-
12 τωμένων. Ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλάσια εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠ-
13 νείδισάν σε κύριε. Ἡμεῖς γὰρ λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου, ἀνθομολογησόμεθά σοι εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξαγγελοῦμεν τὴν αἴνεσίν σου.

1 Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων, μαρτύριον τῷ Ἀσάφ, ψαλμὸς ὑπὲρ τοῦ Ἀσσυρίου.

οθ'.

2 Ὁ Ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ πρόσχες, ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατα τὸν Ἰωσήφ· ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερου-
3 βὶμ ἐμφάνηθι, Ἐναντίον Ἐφραὶμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ· ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου, καὶ ἐλθὲ εἰς
4 τὸ σῶσαι ἡμᾶς. Ὁ Θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπί-
5 φανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ἕως πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσ-
6 ευχὴν τοῦ δούλου σου; Ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

[a] Pſalmus ipſi Aſaph. LXXVIII. 1

1 *DEus, venerunt gentes in hæreditatẽ tuã: polluerunt templum ſanctum tuum: poſuerunt Hieruſalẽ [b] in (a) pomorum cuſtodiam.* 2 *Poſuerunt morticina ſervorũ tuorum eſcas volatilib' cœli: carnes ſanctorum tuorum [c] beſtiis terræ.* 3 *Effuderunt ſanguinẽ eorum, ſicut aquã, in circuitu Hieruſalẽ: & non erat qui ſepeliret.* 4 *Facti ſum' (b) in opprobrium vicinis noſtris: (c) ſubſannatio & irriſio iis qui in circuitu noſtro ſunt.* 5 *Uſquequò, Domine, iraſcêris in finẽ? exardeſcet, velut ignis, zel' tu'?* 6 *Effunde irã tuã in gentes, quæ te non noverunt; & in regna, quæ nomen tuum non invocaverunt.* 7 *Quia comederunt Jacob, & (d) locum ejus deſolaverunt.* 8 *Ne memineris [d] iniquitatum noſtrarum antiquarum: citò anticipient nos miſericordiæ [e] tuæ: quia [f] pauperes facti ſumus nimis.* 9 *Adjuva nos, De' [g] ſalutaris noſter: propter gloriã nominis tui, Domine, libera nos: & propiti' eſto peccatis noſtris propter nomen tuum:* 10 *Nequando dicant (e) in gentib', ubi eſt De' eorum? Et [h] innoteſcat in nationibus corã oculis noſtris* 11 *ultio ſanguinis ſervorum tuorum, qui effuſ' eſt: Intret in cõſpectum tuum gemit' compeditorũ.* 12 *Secundùm magnitudinẽ brachii tui (f) [i] poſſide filios mortificatorum.* 13 *Redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinum eorum: opprobrium ipſorum, quod exprobraverunt tibi, Domine.* 14 *Nos autẽ populus tuus, & oves paſcuæ tuæ, confitebimur tibi in ſeculum:* 15 *in generationem & generationem anuntiabimus laudem tuam.*

In finem, Pro iis qui immutabuntur, teſtimoniũ (a) ipſi Aſaph, *Pſalmus pro Aſſyrio.* LXXIX. 1

1 [a] *QUi paſcis Iſrael, intende:* 2 *qui [b] a ducis, velut (b) oves, (c) Joſeph.* 2 *Qui ſedes ſuper Cherubim, appare Corã (d) Ephraim, & Benjamin, & Manaſſe.* 3 *Excita potentiã tuã, & veni: ut ſalvos facias nos.* 4 *De' [c], converte nos: & (e) oſtende faciẽ tuã: & ſalvi erim'.* 5 *Domine De' virtutũ, quouſq; iraſcêris ſuper (f) orationẽ ſervi tui?* 6 *(g) Cibabis nos pane lachrymarũ, et potabis nos in lachrymis in (h) menſura?*

Verſio ÆTHIOPICA.

ፍጻሜ፡መዝሙር፡ዘአሳፍ፡፡
ርኢ እግዚኦ፡ በኡ፡ አሕዛብ፡ ውስተ፡ ርስ 1
ትከ፡፡ ወአርኰሱ፡ ጽርሐ፡መቅደስከ፡፡ ወረ
ሰይዋ፡ለኢየሩሳሌም፡ከመ፡ልኍተ፡ዕቀቤ፡ቀ
ምሕ፡፡፡ ወረሰዩ፡ አብድንቲሆሙ፡ ለአግ 2
ብርቲከ፡መብልዖሙ፡ለአዕዋፈ፡ሰማይ፡፡
ወሥጋሆሙ፡ ለጻድቃኒከ፡ ለአራዊተ፡ ገዳ
ም፡፡፡ ወከዐው፡ደሞሙ፡ከመ፡ማይ፡ አው 3
ደ፡ ለኢየሩሳሌም፡፡ ወኀጥኡ፡ ዘይቀብሮ
ሙ፡፡፡ ወኮነ፡ፅእለተ፡ለጎርና፡፡ ሣሕቀ፡ 4
ወስላቀ፡ለአድያሚና፡፡፡ እስከ፡ማእዜኑ፡ 5
እግዚኦ፡ ትትመዓዕ፡ ለዝሉፉ፡፡ወይነድድ፡
ከመ፡እሳት፡ቅንአትከ፡፡፡ ከዐው፡ መዐተ 6
ከ፡ ላዕለ፡ አሕዛብ፡ እለ፡ ኢያእመሩከ፡፡
ወላዕለ፡መንግሥት፡ እንተ፡ ኢጸውዐት፡ስመ
ከ፡፡፡ እስመ፡ በልዕዎ፡ ለያዕቆብ፡ ወአ 7
ማሰኑ፡ብሔሮ፡፡፡ ኢትዝክር፡ለነ፡ አበሳ 8
ነ፡ ዘትካት፡፡ ፍጡነ፡ ይርከበነ፡ ሣህልከ፡
እግዚኦ፡፡ እስመ፡ተመንደብነ፡ፈድፋደ፡፡፡
ርድአነ፡ አምላክነ፡ ወመድኃኒነ፡፡ በእንተ፡ 9
ስብሐተ፡ ስምከ፡ እግዚኦ፡ በልሐነ፡፡ ወስረ
ይ፡ ኃጢአተነ፡ በእንተ፡ ስምከ፡፡፡ ከመ፡ 10
ኢይበሉነ፡ አሕዛብ፡ አይቴ፡ውእቱ፡ አምላ
ኮሙ፡፡ ወይርአዩ፡ አሕዛብ፡ በቅድመ፡ አ
ዕይንቲነ፡፡፡ በቀለ፡ ደሞሙ፡ ለአግብርቲ 11
ከ፡ ዘተክዕወ፡፡ ይባእ፡ ቅድሜከ፡ገዓሮሙ፡
ለሙቁሓን፡፡፡ ወበከመ፡ ዕበየ፡ መዝራዕት 12
ከ፡፡ ተሣሀሎሙ፡ለደቂቀ፡ ቅቱላን፡፡፡ ፍ 13
ድዮሙ፡ ለጎርና፡ ምስብዒተ፡ ውስተ፡ ሕፅና
ሙ፡፡ ትዕይርቶሙ፡ ዘተዐየሩከ፡ እግዚ
እ፡፡፡ ወንሕነሰ፡ ሕዝብከ፡ አባግዐ፡ መ 14
ርዓትከ፡፡ ወንገኒ፡ለከ፡ ለዓለም፡፡፡ ወንነ 15
ግር፡ሰብሐታቲከ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡፡
ፍጻሜ፡ ዘበእንተ፡ እለ፡ ተበዐዱ፡ ስምዐ፡
ዘአሳፍ፡ መዝሙር፡ ዘበእንተ፡
አሶርዮን፡፡
ርዐየ ኖላዊሆሙ፡ ለእስራኤል፡ አጽምእ፡፡ 1
ዘይርዕዮሙ፡ከመ፡አባግዐ፡ዮሴፍ፡፡፡ ዘይ 2
ነብር፡፡ ላዕለ፡ኪሩቤል፡አስተርአየ፡፡በቅድ
መ፡ ኤፍሬም፡ ወብንያም፡ ወምናሴ፡፡፡
አንሥእ፡ ኃይለከ፡ ወነዐ፡ አድኅነነ፡፡፡ 3
አምላክ፡ ኃያላን፡ ሚጠነ፡ አብርህ፡ ገጸከ፡ 4
ላዕሌነ፡ ወንድኅን፡፡፡ እግዚኦ፡ አምላ 5
ከ፡ኃያላን፡፡ እስከ፡ ማእዜኑ፡ ትትመዐዕ፡
ላዕለ፡ ጸሎተ፡ ገብርከ፡፡፡ ወትሴስየነ፡ 6
እክለ፡ አንብዕነ፡፡ ወታስተየነ፡ አንብዐነ፡
በመስፈርት፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. LXXVIII.* [a] In finẽ, Pſalm' ipſi Aſaph. [b] tanquã profundã pomorũ cuſtodiã. [c] beſtiis deſerti. [d] contra nos [e] tuæ Dñe: [f] afflicti ſum' [g] noſter & ſalutaris [h] videant nationes corã oculis noſtris ultionẽ [i] propiti' eſto filiis *PSAL. LXXIX.* [a] Paſtor Iſraelitarũ [b] paſcis [c] virtutũ, converte

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* المزمور الثامن والسبعون * لاصاف * وعدده * كط * استيخن * 1
اللهم ان الامم دخلت ميراثك * ونجست هيكلك المقدس * جعلت يروسليم كالحرس الخراب *
* جعلت جثث عبيدك طعاما لطير السماء ولحوم قديسيك لوحوش الصحاري * هراقت 2 3
دماءهم كالماء حول يروسليم * وليس لهم من يدفنهم * صرنا عارا لجيراننا وهزوا وضحكة لمن 4
حولنا * فالي متي يا رب تغضب الي الغاية * تشتعل غيرتك مثل النار * افض غضبك علي هاولاء 5 6
الامم الذين لا يعرفونك * وعلي الممالك التي لم تدع اسمك * لانهم قد اكلوا يعقوب واخربوا 7
موضعه * لا تذكر اثامنا الاولي * ولتدركنا رحمتك يا رب سريعا * لاننا قد افتقرنا جدا * فاعنا اللهم 8 9
مخلصنا * لاجل مجد اسمك يا رب خلصنا * واغفر خطايانا من اجل اسمك * لئلا يقال في الامم 10
اين الههم * وليعلم في الامم قدام عيوننا * انتقام دماء عبيدك المسفوكة * وليدخل امامك تنهد 11
الاسراء * كعظمة ذراعك انقذ بني المقتولين * عوض جيراننا سبعة اضعاف في احضانهم * 12
بالعار الذي عيروك به يا رب * فانا نحن شعبك وغنم رعيتك نشكرك الي الابد * من جيل الي 13
جيل نخبر بتسابيحك * اللالويا *
* المزمور التاسع والسبعون *
* شهادة لاصاف علي المتغيرين * وعدده * لح * استيخن * 1
* يا راعي اسرائيل انصت الهادي يوسف كالخروف * ايها الجالس علي الكاروبين اظهر 2
* قدام افرام وبنيامين ومنسا * انهض قوتك وهلم لخلاصنا * اللهم ارددنا * وانر وجهك علينا 3 4
فنخلص * ايها الرب اله القوات * الي متي تغضب علي صلاة عبيدك * اطعمتنا خبز الدموع * 5 6
وسقيتنا العبرات بالكيل *

PSAL. LXXVIII.

Aſapho. Et numerus verſ. 29. 1

P*Rofectò, Deus, gentes ingreſſæ ſunt hæreditatem tuam, & polluerunt templum tuum ſanctum: fecerunt Jeruſalem quaſi carcerem dirutum: Fecerunt cada-* 2 *vera ſervorum tuorum eſcam volatilibus cœli, & carnes ſanctorum tuorum beſtiis camporum. Fuderunt ſanguinem eorum* 3 *ſicut aquam circa Jeruſalem, & non eſt eis qui ſepeliat illos. Facti ſumus oppro-* 4 *brium vicinis noſtris, & deriſus atque contemptus iis, qui circa nos ſunt. Quo-* 5 *uſque O Domine, indignaberis in finem? exardeſcet zelus tuus velut ignis? Ef-* 6 *funde iram tuam in has gentes quæ non cognoſcunt te, et in regna quæ non invocaverunt nomen tuum; Quia jam comede-* 7 *runt Jacob, & vaſtaverunt locum ejus. Ne memineris iniquitatum noſtrarum præ-* 8 *cedentium: ſed aſſequatur nos miſericordia tua O Domine, quamprimùm, quia in paupertatem redacti ſumus maximam. Ad-* 9 *juva nos igitur Deus ſalvator noſter, propter gloriam nominis tui O Domine, liberes nos, & remittas peccata noſtra propter nomen tuum: ut ne dicatur inter* 10 *gentes, Ubi eſt Deus eorũ? Et nota fiat inter gentes corã oculis noſtris ultio ſanguinum ſervorum tuorum, qui effuſi ſunt: Et introeat coram te gemitus captivorum:* 11 *ſecundùm magnitudinem brachii tui redime filios occiſorum: Compenſa vicinos* 12 *noſtros ſeptupliciter in ſinus eorum opprobrio quo te vituperaverunt, O Domine. Nos* 13 *enim popul' tu', et oves paſcuæ tuæ gratias agemus tibi in æternum, de generatione in generationem narrabimus laudationes tuas. Alleluja.*

PSAL. LXXIX.

Teſtimonium Aſapho de immutandis. Et numerus ver. 38. 1

O *Paſtor Iſrael, auſculta: ductor Joſephi velut agni: O ſedens ſuper* 2 *Cherubim, manifeſtare Coram Ephraim,* 3 *& Benjamin, & Manaſſe: excita potentiã tuam, & veni in ſalutem noſtram. Deus,* 4 *reduc nos, & illuſtra faciem tuam ſuper nos, & ſalvabimur. O Domine Deus vir-* 5 *tutum, quouſque indignaberis orationi ſervorũ tuorũ? Cibâſti nos pane lachrymarũ* 6 *& potâſti nos ſingultibus cum menſura.*

תהלים : פא

.ſibi ſubſannabunt noſtri inimici & : noſtris vicinis *contentionem* nos Poſuiſti
תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ׃ 7
.ſervabimur & , *tuas facies* illumina & : nos converte exercituum Deus
אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ 8
Scopâſti .eam plantâſti & , gentes *expuliſti* : feciſti proficiſci Ægypto ex Vitem
גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ׃ פִּנִּיתָ 9 10
montes ſunt Operti .terram implevit & ,ejus radices feciſti radicare & : *ejus facies ad*
לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא־אָרֶץ׃ כָּסּוּ הָרִים 11
: mare ad uſque ejus *palmites Mittet* .*fortis* cedri ejus rami & : ejus umbra
צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי־אֵל׃ תְּשַׁלַּח קְצִירֶהָ עַד־יָם 12
eam *decerpſerunt* & : ejus macerias dirupiſti quid Ut .ejus *ramulos* flumen ad &
וְאֶל־נָהָר יוֹנְקוֹתֶיהָ׃ לָמָּה פָּרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ 13
agreſtis *fera &* : *ſylva de* aper eam Conſumpſit ? viam tranſeuntes omnes
כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ׃ יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי 14
: vide & , cœlis è reſpice , obſecro revertere exercituum Deus .eâ eſt depaſta
יִרְעֶנָּה׃ אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב־נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה 15
filium ſuper & :tua dextera plantavit *quod* , *viviarium* Et .iſtam vitem viſita &
וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃ וְכַנָּה אֲשֶׁר־נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל־בֵּן 16
.peribunt *tuarum facierum increpatione præ* : ſuccisa , igne *in* Incenſa .tibi roborâſti
אִמַּצְתָּה לָּךְ׃ שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃ 17
.tibi roborâſti hominis filium ſuper : tuæ dexteræ virum ſuper tua manus Sit
תְּהִי־יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ עַל־בֶּן־אָדָם אִמַּצְתָּ לָּךְ׃ 18
.invocabimus *tuo nomine in* & , nos vivificabis : te à retrocedemus non Et
וְלֹא־נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּנוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃ 19
, tuam faciem illumina : nos converte exercituum Deus DOMINE
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ 20
.ſervabimur &
וְנִוָּשֵׁעָה׃

PSAL. LXXXI. פא

:noſtræ fortitudini Deo Vociferate .Aſaph ipſi Haghitith ſuper Victori
1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃ הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ
2 citharam : tympanum date & ,pſalmum Sumite .Jahacob Deo jubilate
3 הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר
ſtatuto tempore in : tuba *novilunio* in Clangite .Nebel cum jucundam
4 נָעִים עִם־נָבֶל׃ תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה
Deo judicium : *iſtud* Iſraeli ſtatutum Quia .noſtræ ſolennitatis die in
5 לְיוֹם חַגֵּנוּ׃ כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי
terram ſuper *ipſum exeundo in* , illud poſuit Joſeph in Teſtimonium .Jahacob
6 יַעֲקֹב׃ עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ
: ejus humerum onere ab Subduxi .*audiam* noveram non *labium* : Ægypti
7 מִצְרָיִם שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ
, te erui & , invocâſti anguſtia In .*tranſibunt* aheno ab ejus manus
8 כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃ בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ
, *litigii aquas ſuper te probabo* : tonitrui abſcondito in te *exaudiam*
אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה
ſi , Iſrael : te in faciam teſtificari & , mi populus Audi .Selah
9 סֶלָה׃ שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־
.mihi audieris
תִּשְׁמַע־לִי׃

תרגום TARGUM.

שַׁוִּיתָנָא לְמַדְנָא לְשִׁיבָבָנָא וּבַעֲלֵי דְבָבָנָא 7
יִתְלַעֲבוּן לְהוֹן׃ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֲתֵיב יָתָנָא 8
מִגָּלוּתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃
בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמַתִּילִין לְגוּפְנָא מִמִּצְרַיִם אַטַּלְתָּא 9
תָּרֵכְתָּא מַעֲמְמַיָּא מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּנְצַבְתִּנּוּן׃
פַּנֵּיתָא מִן קֳדָמֵיהוֹן כְּנַעֲנָאֵי וְשָׁרֵשְׁתָּא שׁוֹרְשֵׁיהוֹן 10
וּמְלָאַת אַרְעָא׃ חֲפַן טוּרַיָּא דִירוּשְׁלֶם טוּל 11
בֵּית מַקְדְּשָׁא וּבָתֵּי מִדְרְשַׁיָּא רַבָּנִין אָמְרִין
אַלִּימִין דְּמַתִּילִין לְאַרְזִין תַּקִּיפִין׃ שְׁבַשְׁתְּ שִׁבְשִׁין 12
[שְׁדַרְתְּ תַּלְמִידָהָא] עַד יַמָּא רַבָּא וּלְנַהַר פְּרָת
יַנִּיקָהָא׃ לְמָא תַקֶּפְתָּא גוֹדְרָהָא וּמְכַסְּחִין יָתַהּ 13
כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא׃ יְגוּבְרִנַּהּ חֲזִיר דְּמִן חוּרְשָׁא 14
וְתַרְנְגוֹל בָּרָא יִתְפַּרְנֵס מִנַּהּ׃ אֱלֹהִים צְבָאוֹת 15
תּוּב כְּדוּן אִסְתַּכַּל מִן שְׁמַיָּא וַחֲמֵי וְאִדְכַּר בְּרַחֲמֵי
גוּפְנָא הָדָא׃ וְעוּבַרְתָּא דִּי נְצִיבַת יְמִינָךְ וְעַל מַלְכָּא 16
מְשִׁיחָא דְּחֵילְתָּא לָךְ׃ מְתוֹקְדָא בְנוּרָא וּמְסַפְּחָא 17
מִמּוֹפִיתָא דְמִן קֳדָמָךְ יֵיבְדוּן׃ תְּהֵי אִידָךְ עַל 18
גְּבַר דְּקַיֶּימְתָּא לֵיהּ בְּיַד יְמִינָךְ עַל בַּר נָשׁ דְּחֵילְתָּא
לָךְ׃ לָא נְזוּר מִבָּתַר דְּחַלְתָּךְ תְּקַיְּימִנָּנָא וּבִשְׁמָךְ 19
נִקְרֵי׃ יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֲתֵיב יָתָנָא מִגָּלוּתָא 20
אַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ פא
לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְאַתְיָא מִן גַּת עַל יְדָא 1
דְאָסָף׃ שַׁבָּחוּ קֳדָם אֱלֹהִים עוּשְׁנָנָא יַבָּבוּ קֳדָם 2
אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ אֲרִימוּ קָלָא בְתוּשְׁבַּחְתָּא וְסַדְּרוּ 3
תוּפַיָּא כִּנָּרָא דְקָלֵיהּ בְּסִים עִם נִבְלִין׃ תְּקַעוּ 4
בְּיַרְחָא דְתִשְׁרֵי שׁוֹפָרָא בְּיַרְחָא דְמִתְכַּסֵּי יוֹמֵי
חַגָּא דִילָנָא׃ אֲרוּם קְיָם גְּזַר יִשְׂרָאֵל הוּא הִלְכַת 5
דִּינָא לֶאֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ סַהֲדוּתָא עַל יְהוֹסֵף שַׁוְיֵהּ 6
דְּלָא קְרַב לְאִתַּת רִבּוֹנֵיהּ בֵּיהּ בְּיוֹמָא נְפַק מִבֵּית
אֲסִירֵי וּשְׁלִיט בְּכָל אַרְעָא דְמִצְרַיִם סִפְתָּא דְלָא
חַכִּימִית אֲלִיפִית שְׁמָעִית׃ אַעְדִיתִי מִשַּׁעְבּוּדָא 7
כַּתְפֵיהּ אִידוֹי מִן לְמִרְמֵי טִינָא לְקִדְרָא אִסְתַּלְּקָן׃
בְּעִדָּן עַקְתָא דְמִצְרַיִם קְרֵיתָ וּפְצֵיתָךְ עֲנֵיתָךְ 8
יָתָךְ בְּאַתַּר טְמִיר בֵּית שְׁכִנְתִּי דַאֲכְלִין קֳדָמוֹי
גַּלְגְּלִין דִּי נוּר בְּחַנְתָּךְ עַל מֵי מַצּוּתָא לְעָלְמִין׃
שְׁמַעוּ עַמִּי וְאַסְהִיד בְּכוֹן יִשְׂרָאֵל אִם תְּקַבֵּל לְמֵימְרִי׃ 9

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

7 Poſuiſti nos contradictionẽ vicinis noſtris, et inimici noſtri ludibrio [*nos*] habuerũt *ſibi*. 8 De⁹ exercituũ reducito nos de captivitate, et illumina ſplendorẽ aſpect⁹ faciei tuæ ſup nos, et ſalvi erim⁹. 9 Domũ Iſraelis quæ aſſimilatur vineæ, de Ægypto tranſtuliſti; expuliſti populos de terra Iſrael, et plantâſti eos. 10 Scopâſti à conſpectu ej⁹ Cananæos, et plantâſti radices ej⁹, et implevit terrã. 11 Cooperti ſunt montes Jeruſalem umbra dom⁹ ſanctuarii, et dom⁹ doctrinæ: præceptores *ſermocinantes* fortes qui aſſimilati ſunt cedris fortiſſimis. 12 *Expandit* propagines, *miſit* diſcipulos ej⁹ uſq; ad mare magnũ, et uſq; ad flumen Euphratẽ ſugentes eam. 13 Quare deſtruxiſti ſepẽ ejus, et excidunt eam omnes tranſeuntes viam? 14 *Suffodiet* eam aper de ſylva, et gall⁹ ſylveſtris paſcetur ex ea. 15 De⁹ exercituũ convertere nunc, aſpice de cœlo et vide, et recordare in miſerationib⁹ vitis huj⁹. 16 Et propaginis quam plantavit dextera tua, idq; propter regẽ Chriſtũ quẽ confirmâſti tibi. 17 Succenſa eſt igne et exciſa: ab increpatione quæ à conſpectu tuo [*prodibit*,] pereant. 18 Sit man⁹ tua ſup virũ cui jurâſti in manu dextera tua, ſup hominẽ quẽ confirmâſti tibi. 19 Non diſcedem⁹ à timore tuĩ: vivificabis nos; et in nomine tuo invocabim⁹. 20 Dñe Deus exercituum reducito nos de captivitate: illuſtra ſplendorẽ aſpectus faciei tuæ ſuper nos, et ſalvi erimus.

1 Ad laudandum cithara allata de Gath per manum Aſaph.

PSAL. LXXXI.

LAudes dicite corã Deo fortitudine noſtra, 2 jubilate corã Deo Jaacob. 3 Erigite vocẽ in laude, et *diſponite* tympana, citharam vocis dulcis cum *nablis*. 4 Clangite in menſe Tiſri cornu, in menſe qui coopert⁹ eſt, *dieb⁹ ſolemnitatũ noſtrarũ*. 5 Quoniã præceptũ ſtatuit Iſraeli, et ſententiã judicii Dei Jaacob. 6 Teſtimoniũ ſup Joſeph poſuit eum, *ut non accederet ad uxorẽ Domini ſui, eo* die quo egreſſ⁹ eſt de domo vinctorũ, et dominat⁹ eſt ſuper *totam* terrã Ægypti: labiũ qđ non novi, didici et audivi. 7 Amovi à ſervitute humerũ ej⁹: man⁹ ej⁹ à projiciendo luto ad ollas ſeſe ſubduxerunt. 8 In temporẽ tribulationis Ægypti invocâſti, et liberavi te: reſpondi tibi in loco abſcondito domus majeſtatis meæ; perſonãtib⁹ corã me rotis igneis: probavi te apud aquas contradictionis in perpetuum. 9 Audite populē mi & teſtificabor in *vos*; Iſrael, ſi admiſeris verbum meum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 *ܣܡܬܢ ܬܢܝܬܐ ܠܫܒܒܝܢ: ܘܒܥܠܕܒܒܝܢ ܡܒܙܚܝܢ ܒܢ. * ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܦܢܝܢ: ܘܐܢܗܪ 8
ܐܦܝܟ ܘܢܬܦܪܩ. *ܙܘܥܐ* ܓܦܬܐ ܐܦܩܬ ܡܢ ܡܨܪܝܢ: ܘܣܚܦܬ ܥܡܡܐ ܘܢܨܒܬܗ. 9
*ܦܢܝܬ ܩܕܡܝܗ ܘܢܨܒܬ ܥܩܪܝܗ: ܘܡܠܬ ܐܪܥܐ ܡܢܗ. * ܐܬܟܣܝܘ ܛܘܪܐ ܡܢ ܛܠܠܗ: 10 11
ܘܫܒܫܒܘܗܝ ܠܥܠ ܡܢ ܐܪ̈ܙܐ ܕܐܠܗܐ. * ܦܫܛܬ ܫܒܫܘܗܝ ܥܕܡܐ ܠܝܡܐ: ܘܥܠ ܢܗܪܘܬܐ ܫܘܟܘܗܝ. 12
*ܠܡܢܐ ܣܚܦܬ ܣܝܓܗ: ܘܒܨܘܗܝ ܟܠ ܥܒܪܝ ܐܘܪܚܐ. * ܐܘܒܕܗ ܚܙܝܪܐ ܕܒܪܐ: ܘܚܝܘܬܐ 13 14
ܕܚܩܠܐ ܐܬܪܥܝܬܗ. * ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܬܘܒ: ܘܚܘܪ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܚܙܝ. ܘܣܥܘܪܝܗ ܠܓܦܬܐ 15
ܗܕܐ: * ܘܫܘܒܚܐ ܕܢܨܒܬ ܝܡܝܢܟ. ܘܥܠ ܒܪܢܫܐ ܕܐܚܝܠܬ ܠܟ: * ܐܘܩܕ ܒܢܘܪܐ ܫܒܫܘܗܝ. 16 17
ܡܢ ܟܐܬܐ ܕܐܦܝܟ ܢܐܒܕܘܢ: * ܬܗܘܐ ܐܝܕܟ ܥܠ ܓܒܪܐ ܕܝܡܝܢܟ. ܘܥܠ ܒܪܢܫܐ ܕܐܚܝܠܬ ܠܟ: 18
* ܘܠܐ ܢܗܦܘܟ ܡܢܟ. ܐܚܝܢ ܘܒܫܡܟ ܢܩܪܐ: * ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܦܢܝܢ. ܘܐܢܗܪ 19 20
ܐܦܝܟ ܘܢܬܦܪܩ.

Feciſti nos meditationem vicinis noſtris, & 7 hoſtes noſtri ſubſannaverunt nos. 8 Deus fortiſſime reduc nos, & ſplendere fac vultum tuum, & ſalvabimur. **Diapſal.** 9 Vitem eduxiſti ex Ægypto, perdidiſti gentes & plantâſti eam. 10 Intuitus es illam, & plantâſti radicem ejus: & impletus eſt orbis illâ. 11 Et operti ſunt montes umbrâ ejus, & pampini ejus ſupra cedros Dei. 12 Jecit palmites ſuos uſque ad mare, & ſuper flumina ramos ſuos. 13 Quare rupiſti ſepem ejus, & conculcaverunt illam omnes tranſeuntes viam? 14 Et comedit eam porcus ſylvæ, beſtiæque campi depaſtæ ſunt eam? 15 Deus potentiſſime convertere, & intuere de cœlo, ac vide, atque viſita vitem hanc, 16 Et propaginem quam plantavit dextera tua, & filium hominis quem roborâſti tibi. 17 Ure igni ſarmenta ejus: ob increpatione vultûs tui pereant. 18 Sit manus tua dextera ſuper virum & ſuper filium hominis quem roborâſti tibi; 19 Ut non retrocedamus à te. Imò vivifica nos, & nomen tuum invocabimus. 20 Domine Deus fortiſſime reduc nos, & elucere fac vultum tuum, & ſalvabimur.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܦܐ *

1 *ܕܐܣܦ. ܟܕ ܕܘܝܕ ܒܗ ܡܬܛܝܒ ܠܥܐܕܐ. ܦܬܓܡ̈ܐ ܠܗ.
2 * ܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܡܥܫܢܢ. ܘܩܥܘ ܠܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ: * ܫܩܘܠܘ ܩܝܬܪܐ ܘܟܢܪܐ. 3
4 ܒܣܝܡܬܐ ܥܡ ܩܝܬܪܐ: *ܩܪܘ ܫܝܦܘܪܐ ܒܪܫ ܝܪܚܐ. ܘܒܡܥܠܘܬ ܥܐܕܐ: *ܡܛܠ 5
6 ܕܢܡܘܣܐ ܗܘ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܕܝܢܐ ܠܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ: *ܣܗܕܘܬܐ ܒܝܘܣܦ ܣܡܗ. ܟܕ ܢܦܩ
7 ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ: ܠܫܢܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܫܡܥ. *ܐܥܒܪܬ ܢܝܪܐ ܡܢ ܟܬܦܗ: ܘܐܝܕܘܗܝ ܡܢ
8 ܐܣܘܪܐ ܫܪܝܬ. *ܒܐܘܠܨܢܐ ܩܪܝܬܢܝ ܘܦܪܩܬܗ: ܘܟܣܝܬܗ ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܕܝܠܝ. ܘܒܩܝܬܗ
9 ܒܡܝܐ ܕܚܪܝܢܐ: *ܙܘܥܐ* ܫܡܥ ܥܡܝ ܘܐܡܠܠ. ܘܐܝܣܪܝܠ ܐܣܗܕ ܒܟ: ܐܢ ܬܫܡܥܢܝ

PSAL. LXXXI.

1 *Aſaphi. Quum David per eum ſe pararet ad ſolennitates. Verſ. 35.*

LAudate Deum corroboratorem noſtrum, 2 & clamitate Deo Jacob. 3 Sumite tympana & fides jucundas cum citharis: 4 Clangite cornibus initio menſium, & in noviluniis, diebus feſtis. 5 Nam lex eſt Iſraeli, & judicium Deo Jacob. 6 Teſtimonium hoc ſuum in Joſeph poſuit, quum egreſſus eſt è terra Ægypti: linguam quam non noverat audivit. 7 Averti jugum ab humero ejus, & manus illius vinculo ſolvi. 8 In anguſtia vocavit me, & eripui eum, atque operui illum velamento meo glorioſo. Et tentavi eum aquis jurgii. * *Diapſal.* * 9 Audi populē mi, & loquar: et ô Iſrael atteſtabor contra te. Si me audias,

---

Verſio VULG. LAT.

7 Poſuiſti nos in contradictionẽ vicinis noſtris: & inimici noſtri ſubſannaverunt nos. 8 Deus virtutũ, converte nos: & oſtende faciem tuam: & ſalvi erimus. 9 Vineam de Ægypto tranſtuliſti: ejeciſti gentes, & plantâſti eam. 10 Dux itineris fuiſti in conſpectu ejus: plantâſti radices ejus, & implevit terram. 11 Operuit montes umbra ejus: & arbuſta ejus cedros Dei. 12 Extendit palmites ſuos uſque ad mare: & uſque ad flumen propagines ejus. 13 Ut quid deſtruxiſti maceriam ejus: & vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam? 14 Exterminavit eam aper de ſylva: & ſingularis ferus depaſtus eſt eam. 15 Deus virtutum, convertere: reſpice de cœlo, & vide, & viſita vineam 16 iſtam. Et perfice eam, quam plantavit dextera tua: & ſuper filium hominis, 17 quem confirmâſti tibi. Incenſa igni, et ſuffoſſa: ab increpatione vultûs tui 18 peribunt. Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ; & ſuper filium hominis, 19 quem confirmâſti tibi. Et non diſcedimus à te, vivificabis nos: & nomen 20 tuum invocabimus. Domine Deus virtutum, converte nos: & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus.

In finem,
1 Pro torcularibus, Pſalmus ipſi Aſaph. LXXX.

2 EXultate Deo adjutori noſtro: jubi-3 late Deo Jacob. Sumite pſalmum, & date tympanum; pſalterium jucundum 4 cum cithara. Buccinate in Neomenia tubâ, in inſigni die ſolennitatis veſtræ: 5 Quia præceptum in Iſrael eſt: & judi-6 cium Deo Jacob. Teſtimonium in Joſeph poſuit illud, cùm exiret de terra Ægypti: linguam, quam non noverat, 7 audivit. Divertit ab oneribus dorſum ejus: manus ejus in cophino ſervie-8 runt. In tribulatione invocâſti me, & liberavi te: exaudivi te in abſcondito tempeſtatis: Probavi te apud aquã 9 Contradictionis. Audi, populus meus, & conteſtabor te: Iſrael, ſi audieris me,

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

7 Ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, καὶ 8 οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσω-9 πόν σου, καὶ σωθησόμεθα. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Ἄμπελον ἐξ Αἰγύπτου μετῆρας, ἐξέβαλες ἔθνη καὶ κατεφύ-10 τευσας αὐτήν. Ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ 11 κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ. Ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς, καὶ αἱ ἀναδενδράδες 12 αὐτῆς τὰς κέδρους τοῦ Θεοῦ. † Ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης, † καὶ ἕως (α) ποταμοῦ τὰς πα-13 ραφυάδας αὐτῆς. † Ἱνατί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς, † καὶ τρυγῶσιν αὐτὴν πάντες οἱ παραπορευό-14 μενοι τὴν ὁδόν; † Ἐλυμήνατο αὐτὴν (β) σῦς ἐκ δρυμοῦ, † καὶ μονιὸς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν. † 15 Ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή, † (γ) ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε, † καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον 16 ταύτην. † Καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά σου, † καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου ὃν ἐκραταίω-17 σας σεαυτῷ. † Ἐμπεπυρισμένη πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη· † ἀπὸ ἐπιτιμήσεως τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦν-18 ται. † Γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ' ἄνδρα δεξιᾶς σου, † καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυ-19 τῷ. † Καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν ἀπὸ σοῦ, † ζωώσεις ἡμᾶς, 20 καὶ τὸ ὄνομά σου (δ) ἐπικαλεσόμεθα. † Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, † καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα.

MS. A. (α) ποταμῶν (β) ὗς (γ) καὶ ἐπίβλεψον (δ) ἐπικαλεσώμεθα.

1 Εἰς τὸ τέλος, Ὑπὲρ τῶν (α) ληνῶν, ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. π'.

2 † Ἀγαλλιᾶσθε τῷ Θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, † ἀλαλάξατε 3 τῷ Θεῷ Ἰακώβ. † Λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμ-4 πανον, † ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. † Σαλπίσατε ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι, † ἐν εὐσήμῳ (β) ἡ-5 μέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. † Ὅτι πρόσταγμα τῷ Ἰσραήλ 6 ἐστι, † καὶ κρίμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. † Μαρτύριον ἐν τῷ Ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν, † ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ 7 γῆς Αἰγύπτου· † γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω, ἤκουσεν. † Ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον (*) αὐτοῦ· † αἱ χεῖρες αὐτοῦ 8 ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν. † Ἐν θλίψει ἐπεκαλέσω με καὶ ἐρρυσάμην σε· † ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος, † ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος (γ) ἀντιλο-9 γίας. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Ἄκουσον λαός μου καὶ λαλήσω σοι, Ἰσραήλ, καὶ διαμαρτύρομαί σοι. ἐὰν ἀκούσῃς μου,

MS. A. (α) ἀλλοιωθησομένων, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. (β) ἡμέρας ἑορτῆς ἡμῶν. (*) αὐτοῦ· (γ) ἀντιλογίας. Ἄκουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαί σοι· Ἰσραήλ, ἐὰν

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

7 Poſuiſti nos in (i) contradictionem vicinis noſtris: et inimici noſtri ſubſannaverunt nos. 8 Domine De⁹ virtutum, converte nos: & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus. DIAPSALMA. 9 Vineã de (k) Ægypto tranſtuliſti: ejeciſti gentes, et plantâſti eam. 10 Viã (l) feciſti in conſpectu ejus: & plantâſti radices ejus: [d] & (m) repleta eſt terra. 11 Operuit montes umbra ejus, & (n) arbuſta ejus cedros Dei. 12 (o) Extendit palmites ejus uſq; ad mare, & uſq; ad flumen propagines ejus. 13 Ut quid deſtruxiſti maceriam ejus? & [e] vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam? 14 (p) Devaſtavit eam (q) aper de ſylva: et [f] ſingularis ferus devaſtus eſt eã. 15 D.⁹ virtutũ, (r) convertere verò: reſpice de cœlo, & vide, & [g] viſita vineam iſtam. 16 Et [h] perfice eam, quã plantavit dextera tua: [i]. & ſuper filium hominis, quem confirmâſti tibi. 17 (ſ) Incenſa igni, et effoſſa: ab increpatione vultûs tui peribunt. 18 Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ, & ſuper filiũ hominis, quem confirmâſti tibi. 19 Et non diſcedemus à te: vivificabis nos, & nomen tuum invocabimus. 20 Domine Deus virtutum, converte nos: & oſtende faciem tuam [k], & ſalvi erimus.

1 In finem, Pro torcularibus, Pſalmus (a) ipſi Aſaph [a]. LXXX.

2 EXULTATE (b) Deo adjutori noſtro: jubilate Deo Jacob. 3 Sumite Pſalmum, & date tympanum: (c) pſalterium jucundum cum cithara. 4 (d) Buccinate in Neomenia tubâ, in inſigni die ſolennitatis veſtræ. 5 Quia præceptum ipſi Iſrael eſt, et judicium Deo Jacobi. 6 Teſtimonium in Joſeph poſuit (e) ipſum, cùm exiret de terra Ægypti; linguam, quam non noverat, audivit. 7 Avertit [b] ab oneribus dorſum ejus: manus ejus in cophino ſervierunt. 8 In tribulatione [c] invocâſti me, & liberavi te. Exaudivi te in abſcondito tempeſtatis: probavi te ſuper aquam Contradictionis. DIAPSALMA. 9 Audi, populus meus, (f) & loquar tibi: Iſrael, & teſtificabor tibi. Si audieris me;

Verſio ÆTHIOPICA.

ወረሰይከነ:ነገረ:ለጎርን:: ወተሳለቁ:ላዕሌነ: 7
ጸላእትነ::= እግዚኦ:አምላከ:ኃያላን:ሚጠ 8
ነ:: አብርህ:ገጸከ: ላዕሌነ: ወንድኅን::=
ዐጸደ:ወይን:አፍለስከ: እምግብጽ:: ወሰደ 9
ድከ:አሕዛበ:ወተከልከ:ኪያሃ::= ወጺሕ 10
ከ:ፍናተ:ቅድሜሃ::ወተከልከ: ሥረዊሃ:ወመ
ልአት:ምድረ::= ወከደነ:አድባረ:ጽላሎ 11
ታ::ወአዕጹቂሃ: ከመ:አርዘ:እግዚአብሔ
ር::= ወሰፍሐ:አዕጹቂሃ:እስከ:ባሕር:: 12
ወእስከ:አፍላግ:ሠረፃ::= ለምንት:ትነ 13
ሥት : ጸቅጣ:: ወይቀስምዋ: ኵሉ: ኃላፊ
ፍኖት::= ወአርኰሳ: ሐራዊያ: ሐቅል:: ወ 14
ተረዓያ:እንስሳ:ገደም::= አምላከ:ኃያላ 15
ን:ተመየጥ:: ኃውጽ:እምሰማይ : ወርኢ::
ወተሣሀላ:ለዛ:ዐጸደ: ወይን::= ወአሰተ 16
ናስላ:ወአጽንዓ:ዘተከለት:የማንከ:: በወል
ደ:እጓለ:እምሕያው:ዘአጽናዕከ:ለከ::=
ለውዓት: እሳት:ወመልሕቅት::ወእመተግሠ 17
ጸ:ገጽከ:ይትሐጐሉ::= ለይኩን:እዴከ: 18
ላዕለ:ብእሲ: የማንከ:: በወልደ: እጓለ:እ
ምሕያው: ዘአጽናዕከ:ለከ::= ወኢንርሐ 19
ቅ : እምኔከ:: አሕይወነ : ወንጼውዕ : ስመ
ከ::= እግዚኦ:አምላከ: ኃያላን: ሚጠ 20
ነ::አብርህ:ገጸከ:ላዕሌነ:ወንድኅን::

ፍጻሜ:ዘበአንተ:ማኅበብት:ዘአሳፍ:መዝ
ሙር:ዘኃምስቱ:ሰንበት::

ፐ ተፈሥሑ:በእግዚአብሔር:ዘረድአነ:: 1
ወየብቡ: ለአምላከ:ያዕቆብ::= ንሥኡ: 2
መዝሙረ : ወሀቡ: ከበሮ:: መዝሙር: ሐዋ
ዝ: ምስለ: ለሰንቆ::= ንፋኁ:ቀርነ: በዕለ 3
ተ:ሠርቅ:: በዕምርት: ዕለት : በዓልነ::=
እስመ:ሥርዓቱ:ለእስራኤል:ውእቱ:: ወፍ 4
ትሑ : ለአምላከ : ያዕቆብ::= ወአቀመ: 5
ስምዐ:ለዮሴፍ:: አመ:የሐውር: ብሔረ: ግ
ብጽ:: ወሰምዐ : ልሳነ : ዘኢያአምር::= 6
ወሚጠ : ዘባኖ : እመሕረሚቲሆሙ:: ወ
ተቀንየ : እደዊሁ : ውስተ : አክፋር::= በ 7
መንደቤከ : ጸዋዕከኒ: ወአድኀንኩከ:: ወተ
ሰጠውኩከ : በወሣኔ: ኅቡእ:: ወአመከር
ኩከ : በኀበ : ማየ : ቅስት::= ስማዕኒ: 8
ሕዝብየ: ወእንግርከ:: እስራኤል:ወአስም
ዕ:ለከ::እመሰ:ሰማዕከኒ:

INTERP. ÆTHIOP. [d] & implevit terram. [e] comedunt eam [f] depaſcit eam beſtia deſerti. [g] propitius eſto iſti vineæ tuæ. [h] eleva, & confirma eam, [i] & filium hominis, [k] ſuper nos, & *PSAL. LXXX.* [a] qui quintâ Sabbathi. [b] ab interdictis eorum dorſum [c] tua invocâſti

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

جعلتنا مناظرة لجيراننا واستهزي بنا اعداونا* ايها الرب اله الجنود اعدنا واضي وجهك 7 8
علينا فنخلص* نقلت الكرمة من مصر* اخرجت امما وغرستها* اصلحت الطريق امامها* 9 10
وغرست اصولها فملات الارض* ظلل الجبال ظلها* واغصانها على ارز الله* امتدت اغصانها 11 12
الى البحر* والى الانهار فروعها* فلما هدمت سياجها* قطفها كل العابرين في الطريق* وافسدها 13 14
خنزير الجبل من الغاب* ورعاها حمار الوحش* يا رب اله القوات تعطف علينا واطلع من 15
السماء* وانظر وتعاهد هذه الكرمة* واصلحها وثبتها* هذه التي غرستها يمينك* وابن 16
الانسان الذي ثبته لك* الذين احرقوها بالنار وهدموها* من انتهار وجهك يهلكون 17
ولتكن يدك على الانسان وعينك على ابن الانسان الذي ثبته لك* ولا نبتعد عنك* 18 19
وتحيينا وندعوا باسمك* ايها الرب اله القوات اردنا* وانر وجهك علينا فنخلص* الليلويا* 20
المزمور الثمانون *لاساف على المعاصر* وعدده* له* استيخن* 1
ابتهجوا بالله معيننا هللوا لاله يعقوب* خذوا مزمارا واضربوا دفا* مزمارا حسنا مع 2 3
قيثار* بوقوا في روس الشهور بالبوق في يوم عيدنا المشهور* لانها وصية لاسرائيل* وحكم 4 5
لاله يعقوب* جعل شهادة في يوسف* عند خروجه من ارض مصر* سمع لسانا لم يكن 6
يعرفه* بعد الثقل عن ظهره* واطلق من رباط العبودية يده* دعاني في الضر فنجيته* 7 8
وفي خفا ابتهاله اجبته* وعلى ماء الخصام جربته* اسمع يا شعبي فاقول لك* ويا اسرائيل لاشهد 9
لك* ان اطعتني*

7 Poſuiſti nos rixam vicinis noſtris, & illuſerunt nos inimici noſtri. 8 O Domine Deus exercituum, reduc nos, & lucere fac vultum tuum ſuper nos, & ſalvabimur. 9 Tranſtuliſti vitem de Ægypto, expuliſti populos & plantâſti eam. 10 Paráſti viam ante eam, & plantâſti radices ejus, implevitque terram: 11 Obumbravit montes umbra ejus: & rami ejus ſuper cedros Dei. 12 Protenderunt ſe rami ejus uſque ad mare, et uſque ad flumina germina ejus. 13 Quare ergò deſtruxiſti ſepem ejus, vindemiârunt eam omnes prætereuntes per viam? 14 Et corrupit eam porcus montanus de ſylva, & depavit eam aſinus ſylveſter? 15 O Domine Deus virtutum, propitiare nobis, & proſpice de cœlo, & vide, & viſita hanc vitem, 16 Et redintegra eam, & confirma illam: hanc, inquam, quam plantavit dextera tua, & filium hominis quem corroborâſti tibi: 17 Qui eam combuſſerunt igne, & deſtruxerunt eam, ab increpatione vultûs tui peribunt. 18 Et ſit manus tua ſuper hominem, & oculus tuus ſuper filium hominis quem confirmâſti tibi. 19 Et non recedemus à te, imò vivificabis nos, et invocabimus nomen tuum. 20 O Domine Deus virtutum, reduc nos, & lucere fac vultum tuum ſuper nos, & ſalvabimur. Alleluja.

PSAL. LXXX.

1 Aſapho, de torcularibus. Et numerus ver. 35.

2 EXultate in Deo adjutore noſtro: jubilate Deo Jacob: 3 Sumite pſalterium, et pulſate tympanum, pſalterium optimum cum cythara. 4 Clangite initiis menſium buccinâ, in die ſolennitatis noſtræ celeberrimo. 5 Id enim præceptum eſt Iſraeli, & judicium Deo Jacob. 6 Poſuit teſtimonium ſuum in Joſeph, cùm exiret de terra Ægypti, audivit linguam quam ignorabat. 7 Amovit onus à dorſo ejus, & dimiſit de vinculo ſervitutis manum ejus. 8 Invocavit me in neceſſitate, & liberavi eum: & in abſcondito ſupplicationis ejus exaudivi eum: & ſuper aquam contentionis tentavi eum. 9 Audi, O popule meus, et dicam tibi: et O Iſrael, equidem teſtor tibi. Si obedieris mihi,

תהלים: פב פג

Dominus Ego .extraneo Deo te incurvabis nec : alienus Deus te in erit Non

10 11 לא־יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר׃ אנכי יהוה

.illud implebo & ,tuũ os dilata : Ægypti terra à te *faciens ascendere* tuus Deus

אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב־פיך ואמלאהו׃

eum dimisi Et .mihi *acquievit non* Israel & : meæ voci meus populus paruit non Et

12 ולא־שמע עמי לקולי וישראל לא־אבה לי׃ ואשלחהו

13 *audiens* meus populus Utinam .suis consiliis in *ibunt* :sui cordis *pertinacia* in

בשרירות לבם ילכו במועצותיהם׃ לו עמי שמע 14

:humiliâssem eorum inimicos *parum Quasi* .*ambulâssent* meis viis in Israel : mihi

15 לי ישראל בדרכי יהלכו׃ כמעט אויביהם אכניע

Dominum odio Habentes .meam manum vertissem eorum hostes *super* &

16 ועל־צריהם אשיב ידי׃ משנאי יהוה

:frumenti adipe *ex* eum cibavit Et .seculum in eorum tempus erit & : *ei mentientur*

17 יכחשו־לו ויהי עתם לעולם׃ ויאכילהו מחלב חטה

.te *saturabo* melle petra de &

ומצור דבש אשביעך׃

PSAL. LXXXII. פב

.judicabit *deorum interiori* in : *fortis cætu in stans* 'Deus .Asaph ipsi *Cantus*

1 מזמור לאסף אלהים נצב בעדת־אל בקרב אלהים ישפט׃

.Selah ? suscipietis impiorum facies & : iniquitatem judicabitis Usquequo

2 עד־מתי תשפטו־עול ופני רשעים תשאו־סלה׃

,*exhaustum* Eripite .justificate *pauperem &* ,*afflictum* : pupillo & , *tenui* Judicate

3 שפטו־דל ויתום עני ורש הצדיקו׃ פלטו־דל

4 *tenebrositate* in,intellexerunt nec , Nesciverunt .eruite impiorum manu de :egenum &

5 ואביון מיד רשעים הצילו׃ לא ידעו ולא יבינו בחשכה

vos Dii , dixi Ego .terræ fundamenta omnia *nutabunt* : *ambulabunt*

6 יתהלכו ימוטו כל־מוסדי ארץ׃ אני־אמרתי אלהים אתם

principum unus sicut & : moriemini *homo* sicut Verè .vos omnes excelsi filii &

7 ובני עליון כלכם׃ אכן כאדם תמותון וכאחד השרים

hæreditabis tu quoniam : terram judica ,Deus Surge .cadetis

8 תפלו׃ קומה אלהים שפטה הארץ כי־אתה תנחל

.gentes omnes *in*

בכל־הגוים׃

PSAL. LXXXIII. פג

ne & , taceas ne : tibi *silentium* ne Deus .Asaph ipsi Cantus .Canticum

1 שיר מזמור לאסף׃ אלהים אל־דמי־לך אל־תחרש ואל־

2 extulerunt te habẽtes odio & :*tumultuabuntur* tui inimici ecce Quoniam .Deus quiescas

3 תשקט אל׃ כי־הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו

.tuos absconditos super *consiliabuntur &*,*secretum inibunt* callidè tuũ populũ Super .caput

4 ראש׃ על־עמך יערימו סוד ויתיעצו על־צפוניך׃

nomen memoretur non & : gente de eos succidamus & , Venite , Dixerunt

5 אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא־יזכר שם־

.*excident* fœdus te *super* : pariter corde sunt consiliati Quoniam .ultrà Israel

6 ישראל עוד׃ כי נועצו לב יחדו עליך ברית יכרתו׃

.Hagharim & ,Moab , Ismahelim & ,Edom Tabernacula

7 אהלי אדום וישמעאלים מואב והגרים׃

תרגום TARGUM.

10 לא יהי ביניכון פלחי טעותא נוכראה ולא

11 תסגדון לטעות חילוני׃ אנא יי אלהך דאסקית

יתכון מארעא דמצרים אפתי פומך בפתגמי

12 אוריתא ואמלי יתה מכל טבתא׃ ולא קבילו

13 עמי לקלי וישראל לא צבו למימרי׃ ותרכתיה

14 בהרהורי לבהון אזלו במלכת רשיעהון׃ הלואי

15 עמי שמע לי ישראל באורחתי יהלכון׃ כזער

בעלי דבביהון אמאך ועל בעלי דבביהון אתיב

16 מחת גבורתי׃ סנאי יי יכדבון ליה ויהי תוקפהון

17 לעלם׃ ואוכלניה מן טוב לחם חטין ומן

טינרא דובשא אשבענך׃

פב

1 תושבחתא על ידא דאסף אלהים שכנתיה

שריא בכנישת צדיקין דתקיפין באוריתא

2 במצע דינין דקשוט ידון׃ עד אימתי רשיעיא

3 תדונון שקר ואפי רשיעיא תסבון לעלמין׃ דונו

4 מסכנא ויתמא עניא ומסכנא אצדיקו׃ שיזבו

מסכן וחשוכא מן ידיהון דרשיעיא פצו יתהון׃

5 לא חכימו לאוטבא ולא אתבינן באוריתא

בחשוכא מהלכין מטול היכנא מתמוטטין

6 רגליהון די בסיסי ארעא׃ אנא אמרית הי

כמלאכיא אתון חשיבין והיך אנגלי מרומא

7 כולכון׃ ברם בקושטא היך בני נשא תמותון

8 והיך חד מן רברבניא תפלון׃ קום יי דון ית כל

יתבי ארעא ארום את תחסין בכל עממיא׃

פג

1 2 שיר ושבחא על ידא דאסף׃ אלהים לא תשתוק

3 לך לא תתרשל ולא תשדוך אלהא׃ ארום

הא בעלי דבבך מתרגשין וסנאך זקיפו רישא׃

4 על עמך נכילו רזא ומתמלכין על דמטמשין

5 באוצריך׃ אמרין אתו ונכסנון מלמהוי עם ולא

6 אדכר שמא דישראל תוב׃ ארום אתמלכון

בכל לבא עלך כחדא ואמטולתך קימא גזרין׃

7 משכני אדומאי וערבאי מואבאי והונגראי׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Non erunt *inter vos* servientes idolis alienigenarum, nec adorabitis idola profana. 10
Ego sum Dñs Deus *tuus* qui eduxi vos de terra Ægypti : aperi os tuum ad verba Legis, et implebo illud omni bono. 11
Sed non recepit popul⁹ meus vocem meã, et Israel non acquievit verbo meo. 12
Proinde expuli eos in cogitationibus cordis eorum: ambulaverunt in consiliis impietatum suarum. 13
Utinam populus meus audisset me; Israel in viis meis ambulâsset. 14
Brevi inimicos eorum humiliâssem, et adversus hostes illorum convertissem percussionem potentiæ meæ. 15
Odientes Dñm mentientur ei, et erit furor eorum in æternũ. 16
At cibâsset illos de optimo pane tritici, & de rupe melle saturâssem te. 17

Canticum per manum Asaph. 1

PSAL. LXXXII.

DEus cujus majestas commoratur in congregatione justorum qui potentes sunt in Lege; in medio judicum *veritatis* judicat. Usquequo impii judicabitis falsitatem et facies impiorum suscipietis in æternum. 2
Judicate miserabili et pupillo, egeno et misero justitiam facite. 3
Salvate miserum et egenum, de manibus impiorum liberate eos. 4
Nescierunt bonum operari et non intellexerunt legem, in tenebris ambulant, propterea moventur *pedes basium* terræ. 5
Ego dixi, Veluti angeli vos estis reputati, et tanquam angeli excelsi vos omnes. 6
Attamen in veritate sicut homines moriemini, et tanquam unus de principibus cadetis. 7
Surge Dñe judica *omnes* habitatores terræ, quoniam tu hæreditabis omnes populos. 8

Canticum *et laus* per manum Asaph. 1

PSAL. LXXXIII.

DEus ne taceas tibi; et ne cesses, néve quiescas Deus. 2
Quoniam ecce inimici tui fremunt, et odientes te extulerunt caput. 3
Super populum tuum secretas machinati sunt fraudes, & consulunt adversus abscondita in thesauris tuis. 4
Dicentes, Venite & trucidemus eos ne sint populus, et non commemoretur nomen Israel ampliùs. 5
Quoniam consilium ineunt in toto corde adversũm te pariter, & propter te pactum feriunt. 6
Tabernacula Idumæorum et Arabum, Moabitæ et Hungari; 7

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 15 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 4 [illegible]

5 [illegible]

6 7 [illegible]

8 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 4 [illegible]

5 6 [illegible]

7 [illegible]

Non sit tibi Deus peregrinus, & ne adores deum alienum; 10
Ego sum Dñs Deus tuus qui eduxi te de terra Ægypti : aperi os tuum & implebo illud. 11
At populus meus non audivit vocem meam, & Israel non accepit suasionem à me; 12
Sed ambulaverunt pro libidine cordis sui, & juxta consilium animæ suæ. 13
Si populus meus audiret me, & Israel per vias meas ambularet, 14
Brevi perderem hostes eorum, & in osores eorum converterem manũ meam. 15
Osores Dñi mentiti sunt in ipsum, & facta est nutatio illorum in seculum. 16
Cibavit eũ adipe fruméti, & de petra melle saturavit eum. 17

PSAL. LXXXII.

Asaphi. Invectio in Judæos impios. Vers. 16. 1

DEus stetit inter cœtum Angelorum, & in medio Angelorum judicabit. Quousque judicabitis iniquitatem, et facies impiorum sumetis? 2
Judicate pupillis et egenis, et pauperes humilesque justificate: 3
Eripite pauperes et inopes de manu impiorum, 4
Qui non nôrunt neque intellexerunt; nam in tenebris ambulabant: et vacillârunt omnia fundaméta terræ. 5
Ego dixerã deos esse vos, et filios Excelsi omnes; 6
Nunc autem sicut homines moriemini, et sicut unus è magnatibus cadetis. 7
Surge Deus, et judica terram : nam tu hæreditate possidebis cunctas gentes. 8

Laus, & initium gradûs.

PSAL. LXXXIII.

Asaphi. Precatio ad Deum pro populo qui pertulerat afflictionem. Et prophetia de dissipatione hostium Domini. Vers. 34. 1

DEus, quis est qui similis sit tibi? Ne taceas, neque sileas Deus : 2
Quoniã ecce inimici tui concitantur, et osores tui extulerunt caput. 3
Super populum tuum : versutiã suâ astruxerunt secretum, et consultârunt adversùs sanctos tuos, 4
Ac dixerunt; Venite, perdamus eos de populo, nec fiat ampliùs mentio nominis Israelis. 5
Quoniam meditati sunt corde suo simul, et contra te inierunt fœdus 6
Tentorium Adum, et Arabum, et Moabi, atque Godaræorum : 7

Versio VULG. LAT.

10 Non erit in te deus recens, neque adorabis deũ alienum. 11 Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti : dilata os tuum, & implebo illud. 12 Et non audivit populus meus vocem meam : & Israel non intendit mihi. 13 Et dimisi eos secundùm desideria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis. 14 Si popul⁹ meus audisset me : Israel si in viis meis ambulâsset: 15 Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliâssem : & super tribulantes eos misissem manum meam. 16 Inimici Domini mentiti sunt ei : & erit tempus eorum in secula. 17 Et cibavit eos ex adipe frumenti : & de petra, melle saturavit eos.

1 Psalmus Asaph. LXXXI.

DEus stetit in synagoga deorum : in medio autem deos dijudicat. 2 Usquequò judicatis iniquitatem : & facies peccatorum sumitis? 3 Judicate egeno, & pupillo : humilem, & pauperem 4 justificate. Eripite pauperẽ : & egenũ 5 de manu peccatoris liberate. Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant : movebuntur omnia funda- 6 menta terræ. Ego dixi; Dii estis, et fi- 7 lii Excelsi omnes. Vos autem sicut homines moriemini : et sicut un⁹ de prin- 8 cipibus cadetis. Surge, Deus, judica terram : quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus.

1 Canticum Psalmi Asaph. LXXXII.

2 DEus, quis similis erit tibi? ne ta- 3 ceas, neque compescaris, Deus : Quoniam ecce inimici tui sonuerunt : et 4 qui oderunt te, extulerunt caput. Super populum tuum malignaverunt cõsilium; et cogitaverunt adversùs san- 5 ctos tuos. Dixerunt; Venite, et disperdamus eos de gente, et non memore- 6 tur nomen Israel ultrà. Quoniam cogitaverunt unanimiter, simul adver- 7 sùm te testamentum disposuerunt, Tabernacula Idumæorum et Ismahelitæ : Moab, et Agareni,

Vers. GRÆCA. LXX. Interp.

10 † Οὐκ ἔσαι ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος, † οὐδὲ προσ- 11 κυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ. † Ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, † ὁ ἀναγαγών σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, † 12 πλάτυνον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό. † Καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, † καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσ- 13 έσχε μοι. † Καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν· † πορεύσονται ἐν 14 τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. † Εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ 15 μου, † Ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη, † Ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα, † καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου. 16 † Οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, † καὶ ἔσαι ὁ καιρὸς 17 αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα. † Καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος πυροῦ, † καὶ ἐκ πέτρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς.

Ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. πα'.

1 † Ὁ Θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, † ἐν μέσῳ δὲ 2 θεοὺς διακρινεῖ. † Ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, † καὶ πρόσωπα ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε; ΔΙΑΨΑΛ- 3 ΜΑ. † (α) Κρίνατε ὀρφανὸν καὶ πτωχόν, † ταπεινὸν 4 καὶ πένητα δικαιώσατε. † Ἐξέλεσθε πένητα, καὶ πτω- 5 χὸν † ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ (β) ῥύσασθε. † Οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται, † σα- 6 λευθήσονται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς. † Ἐγὼ εἶ- 7 πα, Θεοί ἐστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. † Ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, † καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πί- 8 πτετε. † Ἀνάστα ὁ θεός, κρῖνον τὴν γῆν, † ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις (γ) ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.

MS. A. (α) Κρίνατε ὀρφανῷ καὶ πτωχῷ, (β) ῥύσασθαι αὐτούς. Οὐκ (γ) αὐτοὺς ἐν πᾶσιν

Ὠδὴ ψαλμοῦ τῷ Ἀσάφ. πβ'.

1 2 † Ὁ Θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; † μὴ σιγήσῃς, 3 μηδὲ καταπραΰνῃς ὁ θεός. † Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἤχησαν· † καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν κεφαλήν. † 4 Ἐπὶ τὸν λαόν (α) σου κατεπανουργεύσαντο γνώμην, 5 † καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου. † Εἶπαν, Δεῦτε καὶ (β) ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, † καὶ οὐ 6 μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ ἔτι. † Ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμονοίᾳ ἐπιτοαυτό, † κατὰ σοῦ διαθήκην δι- 7 έθεντο. † Τὰ σκηνώματα τῶν Ἰδουμαίων † καὶ οἱ Ἰσμαηλῖται, † Μωὰβ καὶ οἱ (γ) Ἀγαρηνοί,

MS. A. (α) σου κύριε κατεπανουργεύσαντο (β) ἐξολεθρεύσωμεν (γ) Ἀγγαρηνοί,

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Non erit in te [d] *deus recens : neq; adorabis deum alienum.* 10 9 *Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti : dilata os tuum, & adimplebo* [e] *illud.* 11 10 *Et non audivit populus meus vocem meã : & Israel* [f] *non attendit mihi.* 12 11 *Et dimisi eos secundùm*(g)[g] *affectiones cordium eorũ : ibunt in affectionibus suis.* 13 12 *Si popul⁹ meus audîsset me, Israel si in viis meis ambulâsset;* 14 13 [h] *In*(h)*nihilo utiq; inimicos eorum humiliâssem : & super tribulantes eos misissem manum* [i] *meam.* 15 14 (i) *Inimici Domini mentiti sunt ei : & erit tempus eorum in æternum.* 16 15 *Et cibavit eos ex adipe frumenti : et de petra, melle saturavit eos.* 17

MS. Æthiop. Po. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto : Est modò, semper erit, & in secula seculorum, Amen.

Psalmus ipsi Asaph. LXXXI. 1

1 DEUS *stetit in synagoga deorũ : in*(a) *medio autem deos discernet.* 2 *Usquequò judicatis iniquitatem; & facies peccatorum sumitis?* DIAPSALMA. 2 3 *Judicate* (b)*pupillum, & egenum : humilem & pauperem justificate.* 3 4 *Eripite* [a] *pauperem : & egenum de manu peccatoris liberate.* 4 5 *Nescierunt, neque intellexerunt : in tenebris ambulant : movebuntur omnia* [b] *fundamenta terræ.* 5 6 *Ego dixi, Dii estis, & filii Excelsi omnes.* 6 7 (c) *Vos autem sicut homines, morimini ; & sicut unus de principibus, caditis.* 7 8 *Surge, Deus, judica terram : quoniam tu*(d) *hæreditabis in omnibus gentibus.* 8

Canticum Psalmi ipsi Asaph. LXXXII. 1

1 DEUS, *quis similis erit tibi? ne taceas, neq; (a) compescaris, Deus.* 2 2 *Quoniam ecce inimici tui*(b)*sonuerunt : & qui oderunt te, extulerunt caput.* 3 3 *Super populum tuum*(c)*astutè cogitaverunt consilium, & cogitaverunt adversùs sanctos tuos.* 4 4 *Dixerunt; Venite, & disperdamus eos de gente : et non memoretur nomen Israel ultrà.* 5 5 *Quoniam cogitaverunt unanimiter* [a] *simul : adversùs te testamentum disposuerunt.* 6 *Tabernacula Idumæorũ, & Ismaelitæ,* 6 *Moab, & Agareni,* 7

Versio ÆTHIOPICA.

ኢይከውንከ፡ አምላክ፡ ግብት፡፡ 10
ወኢትስግድ ፡ ለአምላክ ፡ ነኪር፡፡ ፨ 11
እስመ፡ አነ፡ ውእቱ፡ እግዚአብሔር፡ አምላ 9
ክከ፡፡ ዘአውፃእኩከ፡ እምድረ፡ ግብጽ፡፡ 12
አርኅብ፡ አፉከ፡ ወእመልእ፡ ለከ፡፡ ፨ ወኢ 10
ሰምዑኒ፡ ሕዝብየ፡ ቃልየ፡፡ ወእስራኤልኒ፡፡ 13
ኢያጽምኡኒ፡፡ ፨ ወፈነውኩ፡ ሎሙ፡ በከ 11
መ፡ ምግባሮሙ፡፡ ወሖሩ፡ በሕሊና፡ ልቦሙ፡፡ ፨ 14
ሶበሰ፡ ሰምዑኒ፡ ሕዝብየ፡ ቃልየ፡፡ ወእስራኤ 12
ልኒ፡ ሶበ፡ ሖሩ፡ በፍኖትየ፡፡ ፨ እምአኅሰርክ 15 13
ዎሙ፡ በኵሉ፡ ለጸላእቶሙ፡፡ ወእምወደይ
ኩ፡ እዴየ፡ ዲበ፡ እለ፡ ይሣቅይዎሙ፡፡ ፨
ጸላእቱሰ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሐሰውዎ፡ ወይከ 16 14
ውን፡ ጊዜሆሙ፡ እስከ፡ ለዓለም፡፡ ፨ ወሴሰ 17 15
ዮሙ፡ ስብሐ፡ ስርናይ፡፡ ወአጽገቦሙ፡ መዓረ፡
እምኰኵሕ፡፡
ስብሐት፡ ለአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡
ይእዜኒ ፡ ወዘልፈኒ ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለም፡
አሜን፡፡ ፨

መዝሙር፡ ዘአሳፍ፡፡

፹፩ እግዚአብሔር፡ ቆመ፡ ውስተ፡ ማኅበረ፡ 1
አማልክት፡፡ ወኀቤነ ፡ በማእከለ ፡ አማልክ
ት፡፡ ፨ እስከ፡ ማእዜኑ፡ ትኴንኑ፡ ዐመፃ፡፡ ወ 2
ታደልው፡ ለገጸ፡ ኃጥኣን፡፡ ፨ ፍትሑ፡ ለነዳ 3
ይ፡ ወለእጓለ፡ ማውታ፡፡ ወአጽድቁ፡ ግፉዐ፡
ወምስኪነ፡፡ ፨ ወአድኅኑ፡ ባሕታዌ፡ ወጽኑ 4
ሰ፡፡ ወእንግፍዎሙ፡ እምእደ፡ ኃጥኣን፡፡ ፨
ኢያእመሩ፡ ወኢለበዉ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ የሐ 5
ውሩ፡፡ ወያድለቀልቅ፡ ኵሉ፡ መሰረታተ፡ አድ
ባር፡፡ ፨ አንሰ፡ እቤ፡ አማልክት፡ አንትሙ፡፡ 6
ወደቂቀ፡ ልዑል፡ ኵልክሙ፡፡ ፨ አንትሙሰ፡ 7
ከመ፡ ሰብእ፡ ትመውቱ፡፡ ወከመ፡ አሐዱ፡ እመ
ላእክት፡ ትወድቁ፡፡ ፨ ተንሥእ፡ እግዚኦ፡ 8
ወኰንና፡ ለምድር፡፡ እስመ፡ አንተ፡ ትወርስ፡
በኵሉ፡ አሕዛብ፡፡

ማኅሌት፡ መዝሙር፡ ዘአሳፍ፡፡

፹፪ እግዚኦ፡ መኑ፡ ከማከ፡፡ ኢታርምም፡ 1
ወኢትጸመም፡ እግዚኦ፡፡ ፨ እስመ፡ ናሁ፡ ወ 2
ውኡ፡ ፀርከ፡፡ ወእንሥኡ፡ ርእሶሙ፡ ጸላእት
ከ፡፡ ፨ ወተጕሕለውዎሙ፡ ምክረ፡ ለሕዝብ 3
ከ፡፡ ወተማከሩ፡ ዲበ፡ ቅዱሳኒከ፡፡ ፨ ወይ 4
ቤሉ፡ ንዑ፡ ንሰርዎሙ፡ እምአሕዛብ፡፡ ወኢ
ይዝክሩ፡ እንከ፡ ስመ ፡ እስራኤል፡፡ ፨ እስ 5
መ፡ ተማከሩ፡ ኅቡረ፡ ወዐለው፡፡ ላዕሌከ፡ ተ
ሰካተዩ፡ ወተከየዱ፡፡ ተዐይኒሆሙ፡ ለኢዶም
ያስ፡ ወለእስማዔላዊያን፡፡ ፨ ሞአብ፡ ወአ 6
ጋሬዊያን፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [d] deus repentinus : [e] illud tibi. [f] etiam non [g] opera eorum : & ambulabunt in imaginationibus cordis eorum. [h] Inimicos eorum omnes contempsissem : [i] tuam. *PSAL. LXXXI.* [a] solitarium & egenum : et de [b] fundamenta montium. *PSAL. LXXXII.* [a] et prævaricati sunt ; adversùs te concluserunt & conculcârunt. Tabernacula

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 11 * فلا يكون فيك اله جديد * ولا تسجد لاله غريب * اني انا هو الرب الهك * الذي اخرجتك

12 13 من ارض مصر * اوسع فاك فاملاه * فلم يسمع شعبي صوتي * واسرائيل لم يصغ لي * فتركتهم

14 15 ومراد قلوبهم يذهبون في اعمالهم * فلو ان شعبي اطاعني واسرائيل سلك في سبلي * اذن

16 في لا شي كنت اذل اعداءهم * واجعل يدي على محزنيهم * الان ان اعداء الرب كذبوه في ان

17 يكون زمانهم الى الابد * وقد اطعمهم من الحنطة شحما * واشبعهم من الصخر عسلا * اللليلويا *

1 * المزمور الحادي والثمانون * لاساف * وهو * كو استيخن *

2 قام الله في مجمع الالهة * وفي الوسط يدين الالهة * الى متى تحكمون الظلم * وبوجه الخطاة

3 4 تاخذون * احكموا لليتيم والمسكين * زكوا الذليل والفقير * استنقذوا مسكينا وضعيفا ومن يد

5 الخاطي خلصوهم * لم يعلموا ولم يفهموا انهم في الظلمة يسلكون * سيتزعزع جميع اساسات

6 7 الارض * انا قلت انكم الهة وبنو العلي جميعكم * فانكم مثل البشر تموتون * ومثل احد

8 الروساء تسقطون * قم يا الله ودن الارض فانك انت وارث جميع الامم * اللليلويا *

1 * المزمور الثاني والثمانون * تسبحة لاساف * وعدده * لد * استيخن *

2 3 * اللهم من يشبهك * اللهم لا تهمل ولا تمهل * لان هاهوذا اعداءك قد صرخوا * ومبغضوك قد

4 5 رفعوا روسهم * تشاوروا بالمكر على شعبك * وتوامروا على قديسيك * وقالوا تعالوا لنبيدهم

6 من الامم ولا يذكر بعد اسم اسرائيل * واستوروا جميعا بقلب واحد * وتعاهدوا عليك عهدا

7 * مساكن الادوميين والاسماعيليين مواب والهاجريين *

Nec fuerit in te deus novus, neque adoraveris deum peregrinum; 10 *(Nam ego sum Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Ægypti) dilata os tuum & implebo illud.* 11 *Verùm non audivit populus meus vocem meam, & Israel non intendit mihi.* 12 *Ideo dereliqui eos & voluntatem cordium eorum : abibunt in operibus suis.* 13 *Quòd si populus meus audiret me, & Israel ambularet in semitis meis,* 14 *Equidem nullo negotio deprimerem inimicos eorum, & ponerem manum meam super affligentes illos,* 15 *Nunc autem inimici Domini negaverunt ei fore tempus eorum in seculum.* 16 *Et tamen jam cibaverat eos de frumento, adipe : & saturaverat eos de petra, melle. Alleluja.* 17

PSAL. LXXXI.

Asapho. Vers. 26. 1

STetit Deus in congregatione deorum, et in medio judicat deos. Usquequò judicabitis iniquitatem, & faciem peccatorũ sumetis? 2 *Judicate pupillo & pauperi : justificate vilem & egenũ.* 3 *Redimite pauperem ac debilem, & de manu peccatoris liberate eos.* 4 *Nescierunt, neque intellexerunt se in tenebris ambulare; tremescent omnia fundamenta terræ.* 5 *Ego dixi, quòd estis dii, & filii Altissimi omnes.* 6 *Vos autem sicut homines moriemini; & sicut unus principum cadetis.* 7 *Surge O Deus, & judica terram, quoniam tu es hæres omnium gentium. Alleluja.* 8

PSAL. LXXXII.

Canticum Asapho. Et numerus ver. 34. 1

DEus, quis assimilatur tibi? Deus, ne negligas, neq; procrastines. 2 *Nam ecce inimici tui jam exclamaverunt, & osores tui jam elevârunt capita sua :* 3 *Consultârunt de dejiciendo populo tuo, et consilium inierunt adversùs sanctos tuos,* 4 *Et dixerunt; Venite, ut perdam⁹ eos de gentibus, et non memoretur ampliùs nomen Israelis.* 5 *Et consultârunt simul corde uno, et pacti sunt adversùm te pactum.* 6 *Habitationes Idumæorum, et Ismaëlitarum, Moab, et Agarenorum,* 7

תהלים : פד

.Sor habitatoribus cum Peleseth : Hamalech & , Hammon & , Ghebal
8 גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃
.Selah , Loth filiis brachium fuerunt ; eis *cum* est copulatus Assur Etiam
9 גַּם־אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט סֶלָה׃
.Chison torrente in Jabin sicut , Sisera sicut : Midian sicut illis Fac
10 עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן׃
,eorum *magnificos* eos Pone .terræ stercus fuerunt : Dor-Hen in *sunt* Deleti
11 נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר הָיוּ דֹּמֶן לָאֲדָמָה׃ שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ
12 .eorũ principes omnes Salmunnah sicut & ,Zebach sicut & : Zeeb sicut & ,Horeb sicut
כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע כָּל־נְסִיכֵמוֹ׃
eos pone mi Deus .Dei habitacula , nobis Possideamus , dixerunt Qui
13 אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה לָּנוּ אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים׃ אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ
14 : *sylvam* comburet ignis Sicut .venti facies *ad* stipulam sicut : rotam sicut
כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי־רוּחַ׃ כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר 15
: tuâ tempestate in eos persequêris Ita .montes *conflagrabit* flamma sicut &
16 וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃ כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ
tuũ nomen quærent & : ignominia eorum facies Imple .eos terrebis tuo turbine *in* &
17 וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם׃ מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ
,erubescant & : *perpetuum in usque* terreantur & ,afficiantur Pudore .DOMINE
18 יְהוָה׃ יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ
: tu solus ,DOMINE tuum nomen tu quòd cognoscant Et .pereant &
19 וְיֹאבֵדוּ׃ וְיֵדְעוּ כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדֶּךָ
.terram omnem super altissimus
עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃

PSAL. LXXXIV. פד

tua tabernacula dilecta Quam .cantus Corach filiis Haghithith super Victori
1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃ מַה־יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ
2 atria *ad* mea anima desideravit etiam & ,Concupivit ! exercituum Domine
3 יְהוָה צְבָאוֹת׃ נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת
passer Etiam .vivum Deum ad exultabunt : mea caro & ,meum cor ,DOMINI
4 יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל־חָי׃ גַּם־צִפּוֹר
tua altaria : suos pullos poneret quo ,sibi nidum hirundo & ,domũ invenit
מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ
: tuæ domus habitatores Beati .mi Deus & ,mi rex ,exercituum DOMINE
5 יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי׃ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ
stratæ viæ : te in *ei* fortitudo *hominis Beatitudines* .Selah , te laudabunt *adhuc*
6 עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת
benedictionib⁹ etiam : eã ponent fontem Habbacha vallem *in* Transeuntes .eorũ corde in
7 בִּלְבָבָם׃ עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם־בְּרָכוֹת
.Sijon in Deorum Deus videbitur : *virtutem ad virtute* de Ibunt .*docens operietur*
8 יַעְטֶה מוֹרֶה׃ יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן׃
,Jahacob Deus ausculta : meam orationem exaudi exercituum Deus Domine
9 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
.tui *uncti* facies aspice & : Deus vide *noster Clypeus* .Selah
10 סֶלָה׃ מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃

תרגום TARGUM.

8 [illegible] עם יתבי צור׃
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]

1 [illegible] על ידיהון
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Gabalitæ & Ammonitæ et Amalechitæ, Palæſtini cum habitatoribus Tyri. 8 Sed et Senacherib rex Aſſyriæ aſſociatus eſt illis, fuerunt adjutorio filiis Lot in perpetuum. 9 Fac illis ſicut feciſti Madianitis et Siſaræ, atq; *ut feciſti* Jabin in torrente Kiſſon. 10 Exterminati ſunt ad fontem Dor; facti ſunt ſicut ſtercus conculcatum in *terra*. 11 Pone eos & principes eorum ſicut Oreb & ſicut Zeeb & ſicut Zebach et *ſicut* Salmunah, *et* omnes reges eorum. 12 Qui dixerunt, Hæreditabimus nobis omne mundum Dei. 13 Deus meus pone eos ſicut rotam, *quæ volvitur & movetur & non conſiſtit in declivi*, & ſicut ſtipulam coram turbine. 14 Sicut ignis qui comburit ſylvam, & tanquam flamma quæ inflammat peripherias montium. 15 Sic perſequêris eos in tempeſtate tua, & furore tuo interturbabis eos. 16 Imple facies eorum ignominia, et quærent nomen tuum Domine. 17 Confundantur & interturbentur in ſecula ſeculorum, et ſint opprobrio atque pereant. 18 Et ſciant quoniam tu es nomen tuum, DOMINE, ſolus altiſſimus ſuper omnes habitatores terræ. 19

Ad laudandum citharâ allatâ de Gath, per manus filiorum Korach hymnus. 1

PSAL. LXXXIV.

Quàm dilecta ſunt tabernacula tua Domine exercituum! 2 Concupivit atque vehementer deſideravit anima mea atria *Domini*: 3 cor meum atque caro mea exultant in Deo viventi. Equidem columba invenit domum, et turtur nidum habet, quòd legitimi ſint pulli ejus ut offerantur *ſuper altaria tua* Domine exercituum, rex meus & Deus meus. 4 Beati juſti qui habitant in domo ſanctuarii tui: rurſus laudabunt te in ſecula. 5 Beatus vir cujus eſt fortitudo in Verbo tuo; fiducia in corde ſuo. 6 Peccatores qui tranſeunt per profundum gehennæ, flentes fletu, ſicut fontem ponent illud: atqui benedictionibus operiet [*Deus*] eos qui *revertuntur ad doctrinam* Legis ſuæ. 7 Progredientibus juſtis de domo ſanctuarii in domum doctrinæ apparebit labor legis ab ipſis [*ſuſceptus*] coram Domino, cujus majeſtas reſidet in Sion. 8 *Dixit David,* Domine Deus exercituum accipe orationẽ meam, auſculta Deus Jacob ſemper. 9 Merita patrum noſtrorum reſpice Deus, et attende faciei Chriſti tui. 10

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 [illegible]
9
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

8 Terminus Ammon, & Amalec, & Palæſthinæ, cum incolis Tyri: 9 Etiam Aſſyrius conſpiravit cum eis, et facti ſunt adjutorium filiis Lot. 10 Fac illis ut Madian, & ut Siſaræ, & ut Nabin in torrente Ciſon, 11 Qui interfecti fuerunt in Endor, & facti ſtercus in terra. 12 Trucida illos, & perde eos ut Oreb & ut Zeb, ut Zabah & ut Salmana: cunctos illorum præfectos, 13 Qui dixerunt, Hæreditate acquiquiramus nobis civitatem Dei. 14 Deus fac illos ut rotam, & velut feſtucam coram vento; 61 Et ſicut ignis dimiſſus in ſylvâ, & quaſi flamma comburens montes, 51 Ita propulſa eos procellis tuis, & turbinibus tuis exagita illos. 17 Imple facies eorum ignominiâ, ut quærant nomen tuum Domine: 18 Confundantur & conturbentur in ſeculum ſeculorum: pudefiant ac pereant; 19 Ut cognoſcant nomen tui ſolius Dñe, excelſum eſſe in univerſa terra.

PSAL. LXXXIV.

1 *Filiorum Corah. Quem David meditabatur quum iret de Sion, adoraturus in domo Dei. Dicitur etiam Prophetia de Chriſto, & de Eccleſia ejus. Verſ. 29.*

Quam dilecta ſunt tabernacula tua Dñe potentiſſime. 2 Expectavit anima mea & 3 expetivit atria Dñi. Cor meum & caro mea laudate Deũ vivũ. Etiam paſſer invênit ſibi 4 domum, & turtur nidũ: educaverunt pullos ad latus altaris tui Dñe fortiſſime? Rex meus & Deus meus, Beati qui habitant in domo 5 tua, teque laudabunt in ſeculum. *Diapſal.* Beatus homo, cujus tu es ſuffultor, & cujus 6 cor ſemitæ tuæ Penetrârunt cum profundo fletu, & fecerunt illud habitationem. Nam 7 etiam benedictione amicietur Ponens legẽ: Ibũt de fortitudine in fortitudinẽ, & apparebit Deus deorum in Sion. Dñe Deus validiſſime, 9 audi orationem meam, & auſculta Deus Jacob, Ac vide tu Deus ſuſſultor noſter, & 10 intuere faciem Uncti tui.

Verſio VULG. LAT.

8 Gebal, & Ammon, & Amalec: alie-
9 nigenæ cum habitantib⁹ Tyrum. Etenim Aſſur venit cum illis: facti ſunt
10 in adjutorium filiis Lot. Fac illis ſicut Madian, & Siſaræ, ſicut Jabin in tor-
11 rente Ciſſon. Diſperierunt in Endor:
12 facti ſunt ut ſtercus terræ. Pone principes eorum, ſicut Oreb, & Zeb, & Zebee, & Salmana; Omnes princi-
13 pes eorum, Qui dixerunt; Hæreditate
14 poſſideamus Sanctuarium Dei. Deus meus, pone illos ut rotam: & ſicut
15 ſtipulam ante faciem venti. Sicut ignis, qui comburit ſylvam: & ſicut
16 flamma comburens montes: Ita perſequêris illos in tempeſtate tua: &
17 in ira tua turbabis eos. Imple facies eorum ignominiâ: & quærent nomen
18 tuum, Domine. Erubeſcant, & conturbentur in ſeculum ſeculi: & con-
19 fundantur, & pereant. Et cognoſcant quia nomen tibi Dominus: tu ſolus Altiſſimus in omni terra.

In finem,
1 Pro torcularibus filiis Core, Pſalmus.
LXXXIII.

2 Quàm dilecta tabernacula tua, Do-
3 mine virtutũ: Concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini. Cor meum, & caro mea, exultaverunt in De-
4 um vivum. Etenim paſſer invenit ſibi domum, & turtur nidum ſibi, ubi ponat pullos ſuos. Altaria tua, Domine virtutum: rex meus, & Deus meus.
5 Beati, qui habitant in domo tua, Domine: in ſecula ſeculorũ laudabunt te.
6 Beatus vir, cujus eſt auxilium abs te:
7 aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, In valle lachrymarum in loco, quem po-
8 ſuit. Etenim benedictionem dabit legiſlator, ibunt de virtute in virtutem:
9 videbitur Deus deorum in Sion. Domine Deus virtutum, exaudi orationem meam: auribus percipe, Deus
10 Jacob. Protector noſter, aſpice Deus: & reſpice in faciem Chriſti tui:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

8 †Γεϐὰλ καὶ Ἀμμὼν καὶ Ἀμαλὴκ, † καὶ ἀλλόφυλοι με-
9 τὰ τῶν κατοικούντων Τύρον. †Καὶ γὰρ καὶ Ἀσσοὺρ συμπαρεγένετο μετ᾽ αὐτῶν, † ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν
10 τοῖς υἱοῖς (δ) Λώτ. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Ποίησον αὐτοῖς ὡς τῇ Μαδιὰμ καὶ τῷ Σισάρᾳ, † ὡς (ε) τῷ Ἰ-
11 αϐεὶν ἐν τῷ χειμάῤῥῳ (ζ) Κεισῶν. † Ἐξωλοθρεύθησαν ἐν Ἀενδὼρ, † ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ.
12 †Θοῦ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν Ὠρὴβ † καὶ Ζὴβ, καὶ Ζεϐεὲ καὶ Σαλμανὰ, πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν·
13 † Οἵτινες εἶπαν, Κληρονομήσωμεν ἑαυτοῖς τὸ (η)
14 θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ. † Ὁ θεός μου θοῦ αὐτοὺς ὡς τροχὸν, † ὡς καλάμην κατὰ πρόσωπον ἀνέμου. †
15 Ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέξει δρυμὸν, † ὡσεὶ φλὸξ κατα-
16 καύσαι ὄρη· † Οὕτως καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου, † καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ταράξεις αὐτούς. †
17 Πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας, † καὶ ζητήσουσι
18 τὸ (θ) ὄνομά σου κύριε. † Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ταραχθήτωσαν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, † καὶ ἐντραπήτωσαν καὶ ἀπο-
19 λέσθωσαν. † Καὶ γνώτωσαν ὅτι ὄνομά σοι Κύριος· † σὺ μόνος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (δ) Λώτ. Ποίησον (ε) ὁ Ἰαϐεὶν (ζ) Κισσῶν. Ἐξωλεθρεύθησαν (η) ἁγιαστήριον (θ) πρόσωπόν σου

1 Εἰς τὸ τέλος, Ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. πγʹ.

2 † Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυ-
3 νάμεων. † Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου· † ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ
4 μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα. † Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, † καὶ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς· † τὰ θυσιαστήριά σου κύριε
5 τῶν δυνάμεων, † ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου. † Μακάριοι (α) οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, † εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί (β) σε. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. †
6 Μακάριος ἀνὴρ οὗ ἐστιν (γ) ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ παρὰ σοῦ κύριε· † ἀναϐάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθε-
7 το, † Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, (δ) εἰς
8 τὸν τόπον ὃν ἔθετο. † Καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν, † πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, † ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν Σιών. †
9 Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, † ἐνώπιον ὁ θεὸς (ε) Ἰακώβ. ΔΙΑ-
10 ΨΑΛΜΑ. † Ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἴδε ὁ θεὸς, † καὶ ἐπίϐλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.

MS. A. (α) πάντες οἱ (β) σε. Μακάριος (γ) ἀντιλήμψεις αὐτοῦ (δ) εἰς τόπον (ε) Ἰακώβ. Ὑπερασπιστὰ

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

[b]Gebal, & Ammon, & Amalec, 8 & (d)alienigenæ cum habitantibus Tyrum. 7 Etenim & (e)Aſſur[c]ſimul venit cum illis. 9 Facti ſunt in (f) [d] ſuſceptionem filiis (g)Lot. DIAPSALMA. 8 Fac illis, ſicut 10 Madiã, & Siſaræ, ſicut[e] Jabin in torrente Ciſon. 9 (h)Diſperierunt[f] 11 in Aendor, facti ſunt ut ſterc⁹ terræ. 10 Pone principes eorũ, ſicut Oreb, 12 & Zeb, 11 & [g]Zebee, & Salmana, Omnes principes eorũ. 13 Qui dixerunt, (i)Hæreditate poſſideam⁹ nobis(k)altare Dei. 12 Deus meus, po- 14 ne illos, ut rotam, ſicut ſtipulã ante [h]faciẽ venti. 13 Sicut ignis, qui 15 comburet ſylvam, velut ſi flamma (l)incendat montes: 14 Ita perſe- 16 quêris illos in tempeſtate tua: & in ira tua turbabis eos. 15 Imple(m) 17 facies eorum ignominiã: & [i] quærent nomen tuum, Domine. 16 Erubeſcant, & conturbentur in 18 ſeculum ſeculi, & confundantur, et pereant. 17 Et cognoſcant, quia no- 19 men (n) tibi Dominus: [k] tu ſolus Altiſſimus ſuper omnem terram.

In finẽ, Pro torcularibus filiis Core, 1
Pſalmus. LXXXIII.

1 Quàm (a) amabilia ſunt tabernacula tua, Domine virtutum: 2 [a] Concupiſcit, & deficit anima 3 mea in atria Domini. 2 Cor meum, et caro mea exultaverunt in Deum vivum. 3 Nam & paſſer invenit ſibi 4 domum, & turtur[b] nidum ſibi, ubi (b)ponet pullos ſuos. 4 Altaria tua, Domine virtutum, rex meus, & Deus meus. 5 Beati[c], qui habitant in 5 domo tua: in ſecula ſeculorum laudabunt te. DIAPSALMA. 6 Beatus 6 vir, cujus eſt (c) [d] ſuſceptio ejus abs te, Domine: [e] aſcenſiones in corde(d) ſuo diſpoſuit, In convalle 7 plorationis, in (e) loco, quem poſuit. 7 Etenim benedictiones dabit legiſ- 8 lator: ibunt de virtute in virtutem; videbitur Deus deorũ in Sion. 8 Do- 9 mine Deus virtutũ, exaudi orationẽ meam: auribus percipe, Deus Jacob. DIAPSALMA. 9 [†] Protector no- 10 ſter, aſpice Deus: & reſpice in faciẽ Chriſti tui.

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible] 7
[illegible] 8
[illegible] 9
[illegible] 10
[illegible] 11
[illegible] 12
[illegible] 13
[illegible] 14
[illegible] 15
[illegible] 16
[illegible] 17
[illegible] 18
አንተ፡ [illegible] 19
መድር፡፡

ፍጻሜ፡ [illegible]

[illegible] 2
[illegible] 3
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible] 7
ኃይል፡፡ ወያስተርኢ፡ አምላከ፡ አማልክት፡
በጽዮን፡፡፡ እግዚኦ፡ አምላከ፡ ኃያላን፡ 8
ስምዐኒ፡ ጸሎትየ፡፡ ወአጽምአኒ፡ አምላ
ኩ፡ ለያዕቆብ፡፡፡ ወርእየኒ፡ እግዚኦ፡ 9
ትአምኖትየ፡፡ ወነጽር፡ ኀበ፡ ገጸ፡ መሲ
ሕከ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [b] Nebal, [c] aſſociavit *ſe* cum [d] adjutorium [e] Jabes [f] ſicut illi qui in Aendor, [g] Zebhel, & [h] faciem ignis. [i] cognoſcent nomen [k] quòd tu *PSAL. LXXXIII.* [a] lætata eſt anima mea amore atriorum tuorum Domine. [b] ubi ponet [c] omnes illi qui [d] auxilium [e] cujus in corde ſunt aſcenſiones ejus, in convalle [†] Et aſpice me De⁹ protector me⁹:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 *جابال وعمان وعماليق العرباء القبايل مع سكان صور *وان اسور ايضا اتي معهم *وصاروا 9
10 انصارا لبني لوط *اجعلهم مثل مدين وسيسرا *ومثل اوبيم في وادي قيسون *الذين محقوا 11
12 في عين دور *وكانوا مثل تراب الارض *اجعل رووساءهم مثل عوريب وزيباع وزابح وصلمونا*
13 جميع رووساءهم *الذين قالوا فلنرث لنا مذبح الله *الهي اجعلهم كالبكر وكالقصب امام 14
15 وجه الريح *ومثل النار اذا احرقت الغياض *ومثل اللهب الذي يحرق الجبال *كذلك 16
17 تطردهم بعاصفك وبعصفك تقلقهم *واملا وجوههم هوانا ليبتغوا اسمك يا رب *فليخزوا 18
19 ويقلقوا الى ابد الابد وليعيروا وليهلكوا *وليعلموا ان الرب هو اسمك *وانت وحدك العالي 19
على جميع الارض *الليلويا*

1 *المزمور الثالث والثمانون *لبني قورح *وعدده *كو* استيخن*
2 *مساكنك محبوبة ايها الرب اله القوات *نفسي تشتاق وتذوب الى ان ادخل ديار الرب*
3 قلبي وجسمي يفرحان بالله الحي *لان العصفور وجد له بيتا واليمام عشا حيث يضع فراخه 4
الى جانب مذابحك يا رب اله القوات *انت ملكي والهي *طوبا لكل الساكنين في بيتك*
5 يباركونك الى ابد الابد *طوبى للانسان الذي نصرته من عندك يا رب *ذاك الذي جعل 6
7 في قلبه سننك *وحل في عمق البكاء في المكان الذي اخذه مسكنا *لان واضع الناموس يعطي
8 البركات *يسيرون من قوة الى قوة *يظهر في صهيون *ايها الرب اله القوات *استجب صلاتي* 9
10 وانصت يا اله يعقوب *وانظر ايها الاله المقاتل عنا *واطلع على وجه مسيحك*

Gebal, & Amman, & Amalec, alienigenæ nationes cum habitantibus Tyrum. 8 *Et quidem Aſſur quoque venit cum illis,* 9 *& facti ſunt adjutores filiis Lot.* 10 *Fac eos ſicut Madian & Siſaram, & ſicut Obim in torrente Ciſſon:* 11 *Qui conſumpti ſunt in fonte Dor, & fuerunt ſicut pulvis terræ.* 12 *Fac principes eorum ſicut Oreb & Zeb & Zebah & Salmona: omnes principes eorum,* 13 *Qui dixerunt, Hæreditate poſſideamus nobis altare Dei.* 14 *Deus mi, fac eos ut rotam, & velut arundines ante faciem venti.* 15 *Et ſicut ignis quando comburit ſylvas, & ſicut flamma quæ comburit montes:* 16 *Ita perſequeris eos turbine tuo, & irâ tuâ vexabis illos.* 17 *Et implebis facies eorum contemptu, ut ſequantur nomen tuum, O Domine.* 18 *Confundantur & conturbentur in æternum æternitatis, & opprobrio afficiantur ac pereant.* 19 *Et ſciant Dominum eſſe nomen tuum & te ſolum Altiſſimum ſuper univerſam terram. Alleluja.*

PSAL. LXXXIII.

Filiis Coræ. Et numerus ver. 26. 1

2 *Habitationes tuæ amabiles ſunt, O Domine Deus virtutum;* 3 *Anima mea flagrat & liqueſit deſiderio ingrediendi atria Domini. Cor meum, & corpus meum gaudebunt in Deo vivo;* 4 *Quoniam paſſer invenit ſibi domum & turtur nidum ubi ponant pullos ſuos ad latus altarium tuorum, O Domine Deus virtutum; tu es Rex meus, & Deus meus.* 5 *Beati omnes commorantes in domo tua: benedicent te in ſeculum ſeculorum.* 6 *Beatitudo homini cujus adjutorium à conſpectu tuo, O Domine: ei, qui poſuit in corde ſuo jura tua,* 7 *Et habitavit in abyſſo luctûs, in loco quem accepit in habitaculum.* 8 *Quia Legiſlator dabit benedictiones, Incedent de virtute in virtutem: apparebis in Sion.* 9 *O Domine Deus virtutum, exaudi orationem meam, & auſculta, O Deus Jacob:* 10 *Et conſidera O Deus propugnator noſter, & aſpice faciem Chriſti tui;*

תהלים: פה פו

; mei Dei domo in limine in esse elegi , mille præ tuis atriis in dies bonus Quia
11 כי טוב־יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלהי
, Deus Dominus scutũ & Sol Quia .impietatis tabernaculis in habitare præ
12 מדור באהלי־רשע: כי שמש ומגן יהוה אלהים
.integritate in ambulantibus bonum prohibebit non : Dominus dabit gloriam &,gratiam
חן וכבוד יתן יהוה לא ימנע־טוב להלכים בתמים:
.te in sperantis hominis beatitudines : exercituum Domine
13 יהוה צבאות אשרי אדם בטח בך:

PSAL. LXXXV. פה

reduxisti : tuæ terræ Domine Complacuisti .cantus Corach filiis Victori
1 2 למנצח לבני־קרח מזמור: רצית יהוה ארצך שבת
omne operuisti : tui populi iniquitatem Sustulisti .Jahacob captivitatem
3 שבות יעקב: נשאת עון עמך כסית כל־
.tuũ nasum ira ab reduxisti :.tuam iram omnem Collegisti .Selah,eorũ peccatum
4 חטאתם סלה: אספת כל־עברתך השיבות מחרון אפך:
.nobiscum tuam indignationem irritam fac & : nostræ salutis Deus nos Converte
5 שובנו אלהי ישענו והפר כעסך עמנו:
?generationẽ &,generationẽ in tuũ nasum protrahes :nos in exacerbaberis seculũ in Nunquid
6 הלעולם תאנף־בנו תמשך אפך לדר ודור:
nobis Ostende ? te in lætabuntur tuus populus & :nos vivificabis,convertẽris tu Nónne
7 8 הלא־אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו־בך: הראנו
quid Audiam .nobis dabis tuam salutem & : tuam misericordiam Domine
9 יהוה חסדך וישעך תתן־לנו: אשמעה מה־
ad & ,suum populum ad pacem loquetur quoniam , Dominus Deus loquetur
ידבר האל יהוה כי ידבר שלום אל־עמו ואל־
eũ timentibus propinqua Verè .stultitiã ad convertentur non & : suos misericordes
10 חסידיו ואל־ישובו לכסלה: אך קרוב ליראיו
:sibi obviaverunt veritas & Misericordia .nostra terra in gloriam habitandũ ad : ej⁹ salus
11 ישעו לשכן כבוד בארצנו: חסד־ואמת נפגשו
.prospexit cœlis è justitia & :germinabit terra è Veritas.sunt osculatæ pax & justitia
12 צדק ושלום נשקו: אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף:
Justitia .suum germen dabit nostra terra & : bonum dabit DOMINUS Etiam
13 14 גם־יהוה יתן הטוב וארצנו תתן יבולה: צדק
.suos pedes via in ponet & : ambulabit ejus facies ad
לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו:

PSAL. LXXXVI. פו

afflictus quoniam : me exaudi ,tuam aurem Domine Inclina .Davidi ipsi Oratio
1 תפלה לדוד הטה־יהוה אזנך ענני כי־עני
tuũ servũ serva : ego misericors quoniam ,meam animam Custodi .ego egenus &
2 ואביון אני: שמרה נפשי כי־חסיד אני הושע עבדך
clamabo te ad quoniam : Domine mei Miserere .te ad sperantem mi Deus tu
3 אתה אלהי הבוטח אליך: חנני אדני כי־אליך אקרא
Quoniã levabo meã animã Domine te ad quoniã:tui servi animã Lætifica .die omni
4 5 כל־היום: שמח נפש עבדך כי אליך אדני נפשי אשא: כי־
.te invocantib⁹ omnibus misericordia multus & : parcens & ,bonus Domine tu
אתה אדני טוב וסלח ורב־חסד לכל־קראיך:
.mearũ deprecationum voce in intende & : meam orationem Domine Ausculta
6 האזינה יהוה תפלתי והקשיבה בקול תחנונותי:

תרגום TARGUM.

11 ארום טב למתב יומא חד בדרת מקדשך מן
אלף בגלותא בחרית לאדבקא בבית מקדש
12 אלהא מן למדר במשכני רשיעא: ארום היך
שור רם ותריס תקיף יי אלהים חנא ויקרא יתן
13 יי לא יכסי טבא מן דאזלין בשלימותא: יי
צבאות טב לבר נשא דמתרחץ במימרך:

פה

1 לשבחא על ידיהון דבני קרח תושבחא:
2 רעיתא יי ארעך אתבתא שביתא דבית יעקב:
3 שבקתא חוביהון דעמך כסיתא כל חטאיהון
4 לעלמין: כנשתא כל רוגזך תבתא מן תקוף
5 רוגזך: תוב לותנא אלהא פורקנא ובטל רוגזך
6 עמנא: האפשר די לעלמיא תתקף בנא תנגיד
7 תוקפך לדר ודר: הלא את תתוב תחיי יתנא
8 ועמך ייחדון במימרך: אחמי יתנא יי טובך
9 ופורקנך תתיהב לנא: אשמע מה ימלל אלהא
יי ארום ימלל שלם לעמיה ולחסידוי ולא
10 יחזרון לסכלא: ברם קריב לדחלין מניה
11 פורקניה לאשראה יקרא בארענא: טבון
12 וקשוט ארעין צדיקא ושלמא אדבקו: קשוט
מן ארעא ארבירת וצדקא מן שמיא אודיק:
13 14 לחוד יי יתן טבא וארענא תתן אבה: צדקא
קדמוי יהלך וישוי לאורח טב אסתורוי:

פו

1 צלותא דצלי דוד אצלי יי אודנך עני יתי ארום
2 עניא וחשיכא אנא: נטור נפשי ארום חסידא
אנא פרוק עבדך את אלהי די אנא מתרחץ
3 עלך: חוס עלי יי ארום קדמך אצלי כל יומא:
4 אחדי נפשא דעבדך ארום לותך יי נפשי אוקף
5 בצלו: ארום את הוא יי טב לצדיקיא ושבק
לדתיבין לאוריתיה ומסגי טיבו לכל דמצלין
6 קדמך: אצית יי צלותי וקביל לקל תחנוני:

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Quia meliùs eſt habitare die uno in atrio ſanctuarii tui, quàm mille *in exilio*: elegi adhærere domui *ſanctuarii* Dei magis, quàm habitare in tabernaculis *impii*. 11 Quoniam ſicut murus excelſus & clypeus fortis eſt Dominus Deus: gratiam & gloriam dabit Dominus, non privabit beatitudine ambulantes in perfectione. 12 Domine exercituum, beatitudo erit homini qui fiduciam ſuam collocat in Verbo tuo. 13

Ad laudandum per manus filiorum Korah hymnus. PSAL. LXXXV. 1

BEnevolentia proſequut⁹ es Domine terram tuam: convertiſti captivitatem domus Jacob. 2 Remiſiſti iniquitates populo tuo, operuiſti omnia peccata eorum in æternum. 3 Continuiſti omnem iram tuam, conversus es à fortitudine iræ tuæ. 4 Convertere ad nos De⁹ ſalutis noſtræ, & irritam fac iram tuam *nobiſcum*. 5 Nunquid poſſibile eſt quòd in perpetuum iraſcaris nobis? protrahes furorem tuum in generationẽ & generationem? 6 Nónne tu converſus vitam præſtabis nobis, & populus tuus lætabitur in verbo tuo? 7 Oſtende nobis Domine bonitatem tuam, & *ſalus tua detur* nobis. 8 Audiam quid loquatur Deus Dominus, quoniam loquetur pacem populo ſuo & piis ſuis, & non convertentur ad inſipientiam. 9 Siquidem propè eſt timentibus ab illo, redemptio ejus, ut habitet gloria in terra noſtra. 10 Benignitas & veritas obviaverunt invicem: juſtitia & pax conjunctæ ſunt. 11 Veritas de terra pullulavit, & juſtitia de cœlo proſpexit. 12 Præterea *Dominus* dabit beatitudinem, & terra noſtra dabit germen ſuum. 13 Juſtitia ante eum ibit, & ponet in via bona greſſus ſuos. 14

Oratio qua orabat David. PSAL. LXXXVI. 1

INclina Domine aurem tuam, reſponde mihi, quoniam pauper & egenus ſum ego. Cuſtodi animam meam, quoniam miſericors ſum; 2 redime ſervum tuum, tu Deus meus, quandoquidem confido in te. Miſerere mei Domine, quoniam coram te orabo tota die. 3 Lætifica animam ſervi tui, quoniam ad te Domine animam meam levabo in oratione. 4 Quoniam tu *ipſe* Domine bonus es juſtis & parcens iis qui convertuntur ad Legem, atque multiplicans bonitatem omnibus orantibus coram te. 5 Exaudi Domine orationem meam, & ſuſcipe vocem deprecationum mearum. 6

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܡܛܠ ܕܛܒ ܗܘ ܝܘܡܐ ܚܕ ܒܕܪܬܟ ܡܢ ܐܠܦܐ : ܨܒܝܬ ܠܡܥܡܪ ܒܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܛܒ
12 ܡܢ ܕܐܥܡܪ ܒܡܫܟܢܐ ܕܪ̈ܫܝܥܐ : * ܡܛܠ ܕܡܪܒܝܢܢ ܘܡܥܕܪܢܢ ܡܪܝܐ ܗܘ ܐܠܗܐ. ܚܣܕܐ
13 ܘܐܝܩܪܐ ܢܬܠ ܡܪܝܐ: ܘܠܐ ܢܟܠܐ ܛܒܬܗ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܬܡܝܡܘܬܐ: * ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ
ܚܝܠܬܢܐ. ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܬܟܝܠ ܥܠܝܟ. * ܡܙܡܘܪܐ ܦܕ *
1 * ܕܒܢ̈ܝ ܩܘܪܚ. ܕܦܘܪܥܢܐ ܘܦܘܪܩܢܐ ܕܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܢܒܝܘܬܐ ܥܠ ܡܫܝܚܐ.
2 3 ܦܬܓܡ ܕܗ. * ܪܥܝܬ ܡܪܝܐ ܒܐܪܥܟ. ܘܐܗܦܟܬ ܫܒܝܬܗ ܕܝܥܩܘܒ: * ܫܒܩܬ ܚܛܗܐ ܠܥܡܟ
4 ܘܚܦܝܬ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗ̈ܝܗܘܢ: * ܐܥܒܪܬ ܟܠܗ ܚܡܬܟ. ܘܐܗܦܟܬ ܚܡܬ
5 6 ܪܘܓܙܟ: * ܐܗܦܟܢ ܐܠܗܐ ܦܪܘܩܢ. ܘܒܛܠ ܪܘܓܙܟ ܡܢܢ: * ܘܠܐ ܠܥܠܡ ܬܪܓܙ ܥܠܝܢ. ܘܠܐ
7 8 ܬܛܪ ܪܘܓܙܟ ܠܕܪ ܕܪܝܢ: * ܐܠܐ ܐܢܬ ܐܗܦܟܢ ܘܐܚܝܢ ܘܥܡܟ ܢܚܕܘܢ ܒܟ. * ܚܘܝܢ ܡܪܝܐ ܛܝܒܘܬܟ
9 ܘܦܘܪܩܢܟ ܗܒ ܠܢ: * ܕܢܫܡܥ ܡܢܐ ܢܡܠܠ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. ܕܡܡܠܠ ܫܠܡܐ ܥܡ ܥܡܗ
10 ܘܥܡ ܙܕܝܩ̈ܘܗܝ: ܘܠܐ ܢܬܗܦܟܘܢ ܠܒܣܬܪܗܘܢ. * ܩܪܝܒ ܗܘ ܦܘܪܩܢܗ ܠܕܚ̈ܠܘܗܝ: ܢܫܪܐ
11 12 ܫܘܒܚܗ ܒܐܪܥܢ. * ܛܝܒܘܬܐ ܘܩܘܫܬܐ ܐܪܥܘܢ: ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܘܫܠܡܐ ܢܫܩܘܢ. * ܗܝܡܢܘܬܐ
13 ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܢܚܬ : ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܬܚܙܝܬ. * ܐܦ ܡܪܝܐ ܢܬܠ ܛܝܒܘܬܗ : ܘܐܪܥܢ ܬܬܠ
14 ܥܠܠܬܗ. * ܘܙܕܝܩܐ ܩܕܡܘܗܝ ܢܗܠܟ : ܘܢܣܝܡ ܒܐܘܪܚܐ ܪ̈ܓܠܘܗܝ.
* ܡܙܡܘܪܐ ܦܗ * * ܕܕܘܝܕ ܟܕ ܒܢܐ ܒܝܬܐ ܠܡܪܝܐ. ܘܢܒܝܘܬܐ ܕܩܪܝܬܐ ܕܥܡ̈ܡܐ 1
ܘܬܘܒ ܨܠܘܬܐ ܕܙܕܝܩܐ. ܐܪܟܢ ܡܪܝܐ ܐܕܢܟ ܘܥܢܝܢܝ. ܡܛܠ
2 ܕܡܣܟܢܐ ܐܢܐ ܘܒܝܫܐ: * ܛܪ ܢܦܫܝ ܡܛܠ ܕܛܒ ܐܢܬ. ܦܪܘܩ ܠܥܒܕܟ ܐܢܬ ܐܠܗܐ
3 4 ܕܬܟܝܠ ܥܠܝܟ: * ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܘܬܟ ܩܪܝܬ ܟܠ ܝܘܡ: * ܚܕܝ ܢܦܫܗ ܕܥܒܕܟ.
5 ܡܛܠ ܕܠܘܬܟ ܡܪܝܐ ܐܪܝܡܬ ܢܦܫܝ: * ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܡܪܝܐ ܛܒ ܐܢܬ. ܘܣܓܝܐܐ ܗܝ
6 ܛܝܒܘܬܟ ܠܟܠ ܩ̈ܪܘܝܟ: * ܨܘܬ ܡܪܝܐ ܨܠܘܬܝ. ܘܫܡܥ ܩܠ ܒܥܘܬܝ:

Quia melior eſt una dies in atrio tuo quàm mille: optavi degere in domo Dei potiùs quàm degere in tabernaculo impiorũ. 11 Quia educator noſter et adjutor noſter Dñs eſt Deus, miſericordiã & honorẽ dabit Dñs: et non cohibebit beneficia ſua ab his qui ambulãt in innocentia. 12 Dñe Deus fortiſſime, beat⁹ homo qui ſperat in te. 13

PSAL. LXXXV.

Filiorum Corah. De compenſatione & ſalute factâ ipſis à Deo. Et Prophetia de Chriſto. Verſ. 25. 1

OBlectâſti te Domine terrâ tuâ, & reduxiſti captivitatem Jacob: 2 Remiſiſti iniquitatẽ ſuam populo tuo, & operuiſti omnia peccata eorum: 3 Tranſtuliſti omnẽ furorẽ tuũ, & averiſti æſtũ iræ tuæ. 4 Reduc nos Deus Servator noſter, & ceſſare fac indignationẽ tuam à nobis. 5 Et ne in perpetuũ iraſcaris nobis, & ne ſerves iram tuam in generationẽ generationũ; 6 Sed tu reſtitue nos, & vivifica nos, & populus tu⁹ lætabuntur in te. 7 Oſtende nobis Dñe bonitatẽ tuã, & ſalutẽ tuam concede nobis: 8 Ut audiamus quid loquatur Dñs Deus noſter. 9 Loquitur enim pacem cum populo ſuo & cum juſtis ſuis, ne vertãt ſe retró. 10 Proxima eſt ſalus ejus timentibus eum: habitare faciet gloriam ſuam in terra noſtra. Gratia & veritas occurrerunt nobis: 11 & juſtitia & pax oſculabuntur nos. Fides germinabit è terra, 12 & juſtitia proſpexit è cœlo. Etiam Dominus largietur beneficia ſua, 13 & terra proferet proventus ſuos; Et juſtus coram eo ambulabit, ponetque in terra greſſus ſuos. 14

PSAL. LXXXVI.

Davidis. Quum ædificavit domum Domino. Et prophetia de vocatione Gentium. Præterea oratio peculiaris juſti. Verſ. 33. 1

INclina Dñe aurẽ tuam, & exaudi me, quia pauper ſum ac inops. Cuſtodi animam meam, 2 quia bon⁹ tu es. Libera ſervũ tuũ, tu De⁹, ſperantem in te. Miſerere mei Dñe, quoniã 3 ad te clamabo ſingulis diebus. Exhilara animã ſervi tui, 4 quoniã ad te Dñe levavi animã meam. Quoniam tu Domine bonus es, 5 & copioſa eſt bonitas tua in omnes invocantes te: 6 Auſculta Domine orationem meam, & audi vocem clamoris mei;

Verſio VULG. LAT.

11 Quia melior eſt dies una in atriis tuis ſuper millia. Elegi abjectus eſſe in domo Dei mei, magis quàm habitare in 12 tabernaculis peccatorũ. Quia miſericordiam, & veritatẽ diligit Deus: gratiam, & gloriã dabit Dñs. 13 Non privabit bonis eos, qui ambulant in innocentia: Dñe virtutũ, Beatus homo, qui ſperat in te.

1 In finem, filiis Core, Pſalmus. LXXXIV.

2 BEnedixiſti, Domine, terram tuam: 3 avertiſti captivitatem Jacob. Remiſiſti iniquitatem plebis tuæ: operuiſti 4 omnia peccata eorum. Mitigâſti omnem iram tuam: avertiſti ab ira 5 indignationis tuæ. Converte nos, De⁹ ſalutaris noſter: & averte iram tuam 6 à nobis. Numquid in æternũ iraſcêris nobis? aut extendes iram tuam à ge7neratione in generationem? Deus, tu converſus vivificabis nos: & plebs 8 tua lætabitur in te. Oſtende nobis, Domine, miſericordiã tuã: & ſalutare tuũ 9 da nobis. Audiã quid loquatur in me Dñs Deus: quoniã loquetur pacẽ in plebẽ ſuã; Et ſuper ſanctos ſuos, & in 10 eos qui convertuntur ad cor. Veruntamen prope timentes eũ ſalutare ipſi⁹: 11 ut inhabitet gloria in terra noſtra. Miſericordia & veritas obviaverunt ſibi: 12 juſtitia & pax oſculatæ ſunt. Veritas de terra orta eſt: & juſtitia de cœlo 13 proſpexit. Etenim Dñs dabit benignitatem: & terra noſtra dabit fructũ 14 ſuum. Juſtitia ante eũ ambulabit: & ponet in via greſſus ſuos.

Oratio ipſi David. LXXXV.

1 INclina, Dñe, aurẽ tuã, & exaudi me: 2 quoniã inops & pauper ſum ego. Cuſtodi animã meã, quoniã ſanctus ſũ: ſalvũ fac ſervũ tuũ, Deus me⁹, ſperan3tem in te. Miſerere mei, Dñe, quoniam 4 ad te clamavi totã die: Lætifica animã ſervi tui, quoniã ad te, Dñe, animam 5 meã levavi. Quoniã tu, Dñe, ſuavis, & mitis, & multæ miſericordiæ omnib⁹ 6 invocantibus te. Aurib⁹ percipe, Dñe, orationem meã: & intende voci deprecationis meæ.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

11 †Ὅτι κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, ὑπὲρ χιλιάδας. †ἐξελεξάμην (ζ) παραῤῥιπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ (η) Θεοῦ μᾶλλον †ἢ οἰκεῖν με ἐπὶ σκη12νώμασιν ἁμαρτωλῶν. †Ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ †κύριος, ὁ θεὸς †χάριν καὶ δόξαν δώσει. †κύ13ριος Οὐχ ὑστερήσει τὰ ἀγαθὰ (θ) τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ. †κύριε τῶν δυνάμεων, μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.

MS. A. (ζ) παραῤῥιπτεῖσθαι (η) Θεοῦ μου μᾶλλον ἢ οἰκεῖν ἐν (θ) τοὺς πορευομένοις

1 Εἰς τὸ τέλος, τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. πδ'.

2 †Εὐδόκησας κύριε τὴν γῆν σου, †(*) ἀπέστρεψας τὴν 3 αἰχμαλωσίαν Ἰακώβ. †Ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου, †ἐκάλυψας πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 4 ΔΙΑΨΑΛΜΑ. †Κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου, 5 †ἀπέστρεψας ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. †Ἐπίστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, †καὶ ἀπόστρεψον τὸν 6 θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν. †Μὴ εἰς (α) τὸν αἰῶνα ὀργισθῇς ἡμῖν; †ἢ διατενεῖς τὴν ὀργήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς 7 γενεάν; †Ὁ θεός, σὺ ἐπιστρέψας ζωώσεις ἡμᾶς, † 8 καὶ ὁ λαός σου εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί. †Δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου, †καὶ τὸ σωτήριόν (β) σου δῴης 9 ἡμῖν. †Ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός, †ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, †καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, †καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐ10τὴν καρδίαν. †Πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σωτήριον αὐτοῦ, †τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡ11μῶν. †Ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, †δικαιοσύ12νη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν. †Ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, †(γ) καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε. † 13 Καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστότητα, †καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς. †Δικαιοσύνη (δ) ἐναντίον 14 αὐτοῦ προπορεύσεται, †καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ.

MS. A. (*) ἐπέστρεψας (α) τοὺς αἰῶνας (β) σου κύριε δῴης (γ) δικαιοσύνη (δ) ἐνώπιον αὐτοῦ

(α) Προσευχὴ τῷ Δαυΐδ. πε'.

1 †Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου, καὶ (β) εἰσάκουσόν μου, †ὅτι 2 πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ. †Φύλαξον τὴν ψυχήν μου ὅτι ὅσιός εἰμι, †σῶσον τὸν δοῦλόν σου (γ) ὁ θεός, τὸν ἐλ3πίζοντα ἐπὶ σέ. †Ἐλέησόν με κύριε, ὅτι πρὸς σὲ κε4κράξομαι ὅλην τὴν ἡμέραν. †Εὔφρανον τὴν ψυχὴν τοῦ 5 δούλου σου, †ὅτι πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου. †Ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, †καὶ πολυέλεος πᾶσι 6 τοῖς ἐπικαλουμένοις σε. †Ἐνώτισαι κύριε τὴν προσευχήν μου, †καὶ πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.

MS. A. (α) Τῷ Δαυΐδ. (β) ἐπάκουσόν (γ) ὁ θεός μου,

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

10 Quia melior eſt dies una in atriis tuis, ſuper (f) millia. 11 Elegi abjici in domo (g) Dei magis quã habitare in tabernaculis peccatorũ. 12 Quia (h) miſericordiã & [f] veritatẽ diligit Domin⁹ Deus: [g] gratiã & gloriã dabit Dominus. 13 (i) [h] Nõ prohibebit bona ambulãtib⁹ in innocentia: Domine virtutũ, Beatus homo, qui ſperat in te.

In finem, filiis Core Pſalmus [a]. LXXXIV. 1

1 [b] BEnedixiſti, (a) Domine, terram tuã: avertiſti captivitatem Jacob. 2 Remiſiſti iniquitates (b) plebi tuæ; operuiſti omnia peccata eorum. DIAPSALMA. 3 Sedâſti omnem iram tuam: (c) avertiſti ab ira indignationis tuæ. 4 Converte nos, [c] De⁹ (d) ſanitatum noſtrarum: & averte iracundiam tuã à nobis. 5 (e) [d] Numquid in æternum iraſcêris nobis? aut intendes iram tuam à generatione in generationem? 6 [e] Deus, tu (f) convertens vivificabis nos: & plebs tua lætabitur in te. 7 Oſtende nobis, Domine, miſericordiam tuam: & ſalutare tuum da nobis [f]. 8 (g) Audiam quid loquetur in me Dominus [g] Deus: quoniam loquetur pacem in plebem ſuam: 9 Et ſuper ſanctos ſuos, & in eos qui (h) convertunt [h] cor ad ipſum. 10 Veruntamen prope timentes cum ſalutare ipſius: ut inhabitet gloria in terra noſtra. 11 Miſericordia, et veritas (i) occurrerunt: juſtitia, et pax oſculatæ ſunt. 12 Veritas de terra orta eſt: & juſtitia de cœlo proſpexit. 13 Etenim Domin⁹ dabit benignitatẽ: & terra [†] noſtra dabit fructũ ſuum: 14 Juſtitia ante eũ præibit, & [i] ponet in via greſſ⁹ (k) ej⁹.

Oratio ipſi David. LXXXV.

1 INclina, Domine, aurẽ tuã, et exaudi me: quoniã egen⁹ & pauper ſum ego. 2 Cuſtodi animã meã, quoniã ſanctus ſum: ſalvũ fac ſervum tuũ, [a] Deus, ſperantẽ in te. 3 Miſerere mei, Domine, quoniam ad te (a) clamabo (b) totâ die. Lætifica 4 animam ſervi tui: quoniã ad te, Domine, levavi animã meã. 4 Quoniã 5 tu, Domine, [b] ſuavis, (c) ac mitis, (d) et multæ miſericordiæ omnibus invocantibus te. 5 Auribus percipe, 6 Domine, orationem meam: & intende voci deprecationis meæ.

Verſio ÆTHIOPICA.

11 እስመ፡ትኄይስ፡ ዕለቲ፡ዕለት፡ ውስተ፡አዕጻ 10
12 ዲከ፡እምአእላፍ፡፡÷ አብደርኩ፡እትገደፍ፡ 11
ውስተ፡ ቤተ፡እግዚአብሔር፡፡ እምእንበር፡
ውስተ፡ቤተ፡ ኃጥአን፡፡÷ እስመ፡ጽድቀ፡ወ 12
13 ምጽዋተ፡ያበድር፡ እግዚአብሔር፡፡ እግዚ
አብሔር፡ይሁብ፡ክብረ፡ወሞገሰ፡፡÷ እግዚ 13
1 አብሔር፡ኢያስተፄንዖሙ፡እምበረከቱ፡እለ፡
የሐውሩ፡በየዋሃት፡፡ እግዚኦ፡አምላከ፡ኃያ
2 ላን፡ብፁዕ፡ብእሲ፡ዘተወከለ፡ኪያከ፡፡
ፍጻሜ፡ዘደቂቀ፡ቆሬ፡መዝሙር፡ጸሎት፡
ዘደዊት፡፡
፹ወ፬ ተሣሀልከ፡ እግዚኦ፡ምድረከ፡፡ ወሜጥ 1
3 ከ፡ ፄዋሆሙ፡ለያዕቆብ፡፡÷ ወኀደገ፡ኃጢአ 2
4 ቶሙ፡ ለሕዝብከ፡፡ ወከደንከ፡ ኵሎ፡አበ
5 ሳሆሙ፡፡÷ ወኀደገ፡ ኵሎ፡ መዐተከ፡፡ 3
6 ወሜጥከ፡መቅሠፍተ፡ መዐትከ፡፡÷ ሚጠ 4
ነ፡አምላክነ፡ ወመድኃኒነ፡፡ ወሚጥ፡መዐተ
ከ፡ እምኔነ፡፡÷ ወለዓለምሰ፡ ኢትትመዐ 5
7 ዐነ፡፡ ወኢታኑኅ፡መዐተከ፡ለዐለ፡ትውልደ፡
8 ትውልድ፡፡÷ አንተ፡ አምላክነ፡ ተመየጠ 6
ነ፡ወአሕይወነ፡፡ ወሕዝብከኒ፡ይትፌሣሐ፡
9 ብከ፡፡÷ አርእየነ፡ እግዚኦ፡ ሣህለከ፡፡ 7
ወሀበነ፡አምላክነ፡አድኅኖተከ፡፡÷ እጸም 8
እ፡ ዘይነብብ፡ እግዚአብሔር፡ አምላኪየ፡፡
እስመ፡ ይነብብ፡ ሰላመ፡ ላዕለ፡ ሕዝቡ፡፡ 9
10 ላዕለ፡ ጻድቃኑ፡ወላዕለ፡ እለ፡ይመይጡ፡ልቦ
ሙ፡ ኀቤሁ፡፡÷ ወባሕቱ፡ቅሩብ፡ አድኅኖ 10
11 ቱ፡ለእለ፡ይፈርህዎ፡፡ ከመ፡ይኅድር፡ክብሐ
ቲሁ፡ውስተ፡ ምድርነ፡፡÷ ሣህል፡ ወርት 11
12 ዕ፡ተራከቡ፡፡ ጽድቅ፡ወሰላም፡ተሰዐሙ፡፡÷
13 ርትዕሰ፡ እምድር፡ ሠረጸት፡፡ ወጽድቅሰ፡ 12
እምሰማይ፡ኃወጸ፡፡÷ ወእግዚአብሔርሰ፡ 13
14 ይሁብ፡ ምሕረቶ፡፡ ወምድርሰ፡ ትሁብ፡
ፍሬሃ፡፡÷ጽድቅ፡የሐውር፡ቅድሜሁ፡ 14
ወየኀድግ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ አሰሮ፡፡÷
ጸሎተ፡ዘደዊት፡፡
፹ወ፭ አጽምእ፡እግዚኦ፡እዝነከ፡ኀቤየ፡ወስ 1
ምዐኒ፡፡ እስመ፡ነዳይ፡ ወምስኪን፡አነ፡፡÷
ዕቀብ፡ለነፍስየ፡እስመ፡የዋህ፡አነ፡፡ አድኅኖ፡ 2
ለገብርከ፡አምላኪየ፡ዘተወከለ፡ኪያከ፡፡÷
ተሣሀለኒ፡እግዚኦ፡ እስመ፡ ኀቤከ፡ እጸርኅ፡ 3
ኵሎ፡ አሚረ፡፡ ወአስተፈሥሓ፡ ለነፍሰ፡
ገብርከ፡፡ እስመ፡ኀቤከ፡ አንቀዕደውኩ፡ነፍ
ስየ፡፡÷ እስመ፡መሐሪ፡አንተ፡እግዚኦ፡ወመ 4
ስተሣህል፡፡ ወብዙኀ፡ ሣህልከ፡ ለኵሎሙ፡
እለ፡ይጼውዑከ፡፡÷ አጽምእ፡ እግዚኦ፡ 5
ጸሎትየ፡፡ወነጽር፡ቃለ፡ስእለትየ፡፡÷

INTERP. ÆTHIOP. [f] eleemoſynam diligit [g] gloriam & gratiam [h] Dominus benedictione ejus non privabit eos, qui ambulant *PSAL. lxxxiv.* [a] Oratio Davidis. [b] Propiti⁹ fuiſti Dñe, terræ tuæ: [c] Deus noſter: & Redemptor noſter, & averte [d] Et ne iraſcaris nobis in æternum, neque extendas [e] Tu Deus noſter convertes nos, & vivificabis [f] Deus noſter. [g] Deus meus: [h] cor ſuum [i] etiam dabit [i] remittet in *PSAL. lxxxv.* [a] Deus meus [b] miſericors es, ac miſerator,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فان يوما واحدا في ديارك * افضل من الالوف * لذلك احببت ان الغي في بيت الاهي افضل من
12 ان اسكن في مظال الخطاة * لان الرب يحب الرحمة والعدل * الله يعطي المجد والنعمة * الذين
13 يسلكون بالدعة * لا يعدمهم الرب الخيرات * الرب اله القوات * طوبي للانسان المتوكل عليه * الليلويا *
1 2 * المزمور الرابع والثمانون * لبني قورح * وهو كر استيخن * * سررت يا رب
3 4 بارضك * رددت سبي يعقوب * غفرت لشعبك اثامهم * سترت جميع خطاياهم * سكنت جميع غضبك *
5 6 رجعت عن غضب سخطك * اردنا يا اله خلاصنا * واصرف سخطك عنا * ولا تغضب علينا الي
7 8 الابد * ولا تمد غضبك من جيل الي جيل انت يا الله * وترجع تحيينا وشعبك يفرح بك * اظهر لنا يا
9 رب رحمتك * واعطنا خلاصك * سأسمع ما يتكلم به الرب الاله في * لانه يتكلم بالسلامة علي شعبه *
10 وعلي قديسيه * وعلي المنصرفين اليه بكل قلوبهم * بل خلاصه قريب من كل الذين يتقونه ليسكن
11 12 المجد في ارضنا * الرحمة والعدل تلاقيا * العدل والسلامة تقابلا * الحق من الارض اشرق * والعدل
13 14 من السماء اطلع * لان الرب يعطي الخيرات * وارضنا تعطي ثمرها * العدل يسبق سائرا امامه *
ويضع في السبيل خطواته * الليلويا * * المزمور الخامس والثمانون *
1 * لداود صلاة * وهو لد استيخن * * انصت الي يا رب بسمعك * واستجب لي فاني مسكين وبائس
2 3 * احفظ نفسي لاجل صلاحك * الهي خلص عبدك الراجي لك * ارحمني يا رب فاني صرخت اليك
4 5 النهار كله * فرح نفس عبدك فاني قد رفعت نفسي اليك يا رب * لانك انت يا رب صالح ووديع *
6 وكثير الرحمة لكل الصارخين اليك * انصت يا رب الي صلاتي * واصغ الي صوت طلبتي *

Nam dies una in atriis tuis, melior eſt millibus. Propterea elegi abjici in domum Dei mei, potiùs quàm habitare in tabernaculis peccatorum. 11 *Quia Dominus diligit miſericordiam & æquitatem, Deus dabit gloriam & gratiam; eos qui ambulant cum manſuetudine, non privabit Dominus bonis.* 12 *Dominus eſt Deus virtutum; beatitudo homini qui confidit in eo. Alleluja.* 13

PSAL. LXXXIV.

Filiis Coræ. Verſ. 27. 1

OBlectatus es, O Domine, terrâ tuâ: 2 *reduxiſti captivitatem Jacob:* 3 *Remiſiſti populo tuo iniquitates eorum: operuiſti omnia peccata eorum:* 4 *Sedâſti omnem furorem tuum, retraxiſti te ab ira indignationis tuæ.* 5 *Reduc nos O Deus ſalutis noſtræ, & averte iram tuam à nobis.* 6 *Et ne iraſcaris nobis in perpetuum, & ne extendas iram tuam à generatione in generationem, O Deus.* 7 *Et reverſus liberes nos, & populus tuus lætabitur in te.* 8 *Manifeſta nobis, O Domine, miſericordiam tuam, & da nobis ſalutem tuam.* 9 *Audiam quod loquetur Dominus Deus in me; Nam loquetur pacem de populo ſuo, & de ſanctis ſuis, & de tendentibus ad eum ex totis cordibus ſuis.* 10 *Imò ſalus ejus proxima eſt omnibus qui colunt eum, ut habitet gloria in terra noſtra.* 11 *Miſericordia, & æquitas ſibi invicem occurrerunt: juſtitia & pax viderunt ſe facie ad faciem.* 12 *Veritas de terra emicuit, & æquitas de cœlo proſpexit.* 13 *Quia Dominus dabit bona, & terra noſtra dabit fructus ſuos:* 14 *Juſtitia præcedet protegens ante eum, & ponet in via greſſus ſuos. Alleluja.*

Davidi, Oratio. Verſ. 34 1

INtende ad me, O Domine, auditũ tuum, & exaudi me, quia pauper ſum et egen⁹. 2 *Cuſtodi animã meã propter bonitatem tuã. De⁹ mi, ſalva famulũ tuũ ſperantem te.* 3 *Miſerere mei, O Domine, quia clamavi ad te die totâ.* 4 *Lætifica animam ſervi tui, quia jã levavi animã meã ad te, O Domine.* 5 *Quoniã tu O Domine, bon⁹ es ac mitis, et affluis miſericordiâ in omnes clamãtes ad te.* 6 *Auſculta O Domine orationẽ meam, et intende voci deprecationis meæ.*

[illegible]

תרגום TARGUM.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

In die afflictionis meæ clamabo ad te, quoniã tu reſpondebis mihi. 7 Non eſt præter te in angelis *excelſis* Dñe, nec quicquam eſt ſicut opera tua. 8 Omnes populi quos feciſti venient, et adorabunt coram te Dñe, et dabunt gloriã nomini tuo. 9 Quoniam magn⁹ es tu De⁹, et faciens mirabilia, tu *ipſe* De⁹ ſol⁹. 10 Doce me Dñe viã tuã, ambulabo in veritate tua: uni cor meũ ut timeat nomen tuum. 11 Confitebor *coram te* Dñe Deus me⁹ in toto corde meo, et honorificabo nomen tuum in æternum. 12 Quoniã benignitas tua magna eſt ſup me, et liberâſti animã meã de inferno inferiori. 13 De⁹ ſuperbi inſurrexerunt adverſùm me, et *fortes* quæſiverunt animã meam, & non poſuerunt te in conſpectu ſuo. 14 Et tu Dñe De⁹ miſerator et miſericors, alienus ab ira, et multiplicia conferens beneficia et veritatẽ. 15 Reſpice in me et miſerere mei, da fortitudinẽ tuam ſervo tuo, et redime filiũ ancillæ tuæ. 16 Fac mecum ſignũ ad bonũ, *tempore quo introducturus fuerit Selomoh filius me⁹ arcam in domũ ſanctuarii, aperiant ſe portæ mei gratia*; ut videant odio habentes me ꝙ ignoveris mihi: et erubeſcant et confiteantur quoniam tu es Dominus qui auxiliatus es mihi, et conſolatus es me. 17

Per manus filiorum Korach *dictũ* eſt canticum fundatum in ore patrum priſcorum. 1

PSAL. LXXXVII.

Diligit Dñs portas *ſcholarum* ſtructas in Sion, pluſquàm omnes domos eccleſiarum dom⁹ Jacob. 2 Verba honorifica dicta ſunt de te civitas Dei in æternum. 3 Commemorant laudes tuas Ægyptii et Babylonii his qui ſciunt te, ecce Paleſtini et Tyrii cum Æthiopibus, ubi rex iſte *educatus* eſt. 4 Proinde Sion dictum eſt, David rex & Selomoh fili⁹ ejus educatus eſt intra eam, & Deus *ipſe* fundabit eam in ſublimitatẽ. 5 Dñe in libro in quo ſcriptæ ſunt computationes omniũ populorum, hic rex *educatus* eſt ibi in æternum. 6 Et dicunt cantica in choris, omnes ſpecies laudis ſup ſacrificia dicuntur in medio tui. 7

Canticum et hymnus per manus filiorum Korach ad laudandum intellectu bono per manus Heman indigenæ. 1

PSAL. LXXXVIII.

Domine De⁹ redemptionis meæ, ꝑ diem clamavi; in nocte [*verò*] oratio mea coram te. 2 Ingrediatur corã te oratio mea: inclina aurẽ tuã ad precẽ meã. 3 *Targũ aliud: Veniat* coram te oratio mea *pro populo tuo dom⁹ Iſrael: et* inclina aurẽ tuã ad *hymnũ meũ, quo laudes dixi gloriæ tuæ.* Quoniã ſatiata eſt malis anima mea, et vita mea ad inferos proximè acceſſit. 4

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

In die anguſtiæ meæ vocavi te, & reſpondiſti mihi. 7 Non eſt ſimilis tibi Dñe De⁹, & non eſt quid ſimile operibus tuis. 8 Cunctæ gentes quas feciſti, venient & adorabunt te Dñe, & glorificabunt nomen tuum: 9 Quia magnus es tu: edis miracula tu Deus ſolus. 10 Præbe mihi Dñe viam tuam, & ambulabo in veritate: lætabitur cor meum in his qui timent nomen tuum. 11 Confitebor tibi Dñe Deus meus ex toto corde meo, & laudabo nomen tuum in ſeculum: 12 Quia bonitas tua abundavit erga me, & eripuiſti animam meam ex fovea infima. 13 Deus, iniqui inſurrexerunt adverſùm me, & cœtus potentium quæſierunt animã meam, nec recordati ſunt tui. 14 At tu Domine Deus miſericors & benignus, longanimis, & copioſus bonitate ac veritate, 15 Convertere ad me & miſerere mei: da robur ſervo tuo, & libera filium ancillæ tuæ: 16 Et fac erga me ſignum bonum, ut videant oſores mei & confundantur, quòd tu Domine juveris me, ſiſque me conſolatus. 17

PSAL. LXXXVII.

De liberatione Jeruſalem. Verſ. 13. 1

Fundamenta ejus in monte ſuo ſancto; 2 Dilexit Dñs portas Sion magis quàm cuncta tabernacula Jacob. 3 Præclara dicta ſunt in te civitas Dei noſtri. **Diapſal.** 4 Memor eſto Rahab & Babylonis agnoſcentium me. En Palæſthini & Tyrus, ac populus Æthiopum: iſte natus eſt ibi. 5 Et Sioni dictum eſt, Vir gigas natus eſt in ea: & ipſe firmavit illam. 6 Dñs recenſebit in libro populos: iſte natus eſt ibi. 7 Magnates qui commorantur in te, gaudebunt: & omnes qui humiliati ſunt in te.

PSAL. LXXXVIII.

De populo qui erat in Babel. Verſ. 40. 1

Domine Deus ſalutis meæ, die clamavi ac nocte coram te. 2 Intret in conſpectum tuum oratio mea, & inclina aurem tuam preci meæ; 3 Quoniã ſaturata eſt anima mea malis, & vita mea ad foveam devenit.

Verſio VULG. LAT.

7 In die tribulationis meæ clamavi ad
8 te: quia exaudîſti me. Non eſt ſimilis tuî in diis, Dñe: & non eſt ſecundùm
9 opera tua. Omnes gentes quaſcunq; feciſti, venient, & adorabunt corã te, Dñe: & glorificabunt nomen tuum.
10 Quoniã magn⁹ es tu, & faciens mira-
11 bilia: tu es Deus ſol⁹. Deduc me, Dñe, in via tua, et ingrediar in veritate tua: lætetur cor meum ut timeat nomen
12 tuũ. Confitebor tibi, Dñe De⁹ me⁹, in toto corde meo, & glorificabo nomen
13 tuũ in æternũ: Quia miſericordia tua magna eſt ſup me: & eruiſti animam
14 meã ex inferno inferiori. Deus, iniqui inſurrexerũt ſup me, & ſynagoga potentiũ quæſierũt animã meam: & non
15 propoſuerũt te in cõſpectu ſuo. Et tu, Dñe De⁹, miſerator et miſericors, patiens, & multæ miſericordiæ, & verax,
16 Reſpice in me, & miſerere meî, da imperiũ tuũ puero tuo: & ſalvũ fac filiũ
17 ancillæ tuæ. Fac mecũ ſignũ in bonũ, ut videant qui oderunt me, et confundantur: quoniã tu, Dñe, adjuviſti me, & conſolatus es me.
1 Filiis Core, Pſalm⁹ Cantici. LXXXVI.
Fundamenta ej⁹ in montib⁹ ſanctis:
2 Diligit Dñs portas Sion ſup omnia
3 tabernacula Jacob. Glorioſa dicta ſunt
4 de te, Civitas Dei. Memor ero Rahab et Babylonis ſcientiũ me. Ecce alienigenæ, & Tyrus, & popul⁹ Æthiopũ, hi fu-
5 erũt illic. Numquid Sion dicet; Homo, & homo nat⁹ eſt in ea: & ipſe fũdavit
6 eã Altiſſim⁹? Dñs narrabit in ſcripturis populorũ, et principũ; horũ, qui fuerũt
7 in ea. Sicut lætantiũ omniũ habitatio eſt in te. Canticum Pſalmi,
1 Filiis Core, in finem, pro Maheleth ad reſpondendum, intellectûs Eman Ezrahitæ. LXXXVII.
2 Domine De⁹ ſalutis meæ, in die cla-
3 mavi, & nocte coram te. Intret in cõſpectu tuo oratio mea: inclina aurẽ
4 tuam ad precem meam: Quia repleta eſt malis anima mea: & vita mea inferno appropinquavit.

Verſ. GRÆCA. LXX. Interp.

7 †Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σὲ, ὅτι
8 (δ) εἰσήκουσάς μου. †Οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς
9 κύριε, †καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου. †Πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἐποίησας ἥξουσι, †καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου κύριε, †καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου, †Ὅτι μέγας εἶ σὺ,
10 †καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ ὁ θεὸς (ε) μόνος ὁ μέ-
11 γας. †Ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, †καὶ πορεύσομαι (ζ) ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, †εὐφρανθήτω ἡ καρδία
12 μου, τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. †Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, †καὶ δοξάσω τὸ
13 ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα. †Ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ' ἐμὲ, †καὶ ἐῤῥύσω τὴν ψυχήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου. †
14 Ὁ θεὸς, παράνομοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμὲ, †καὶ συναγωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, †καὶ οὐ προέ-
15 θεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν. †Καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, †μακρόθυμος καὶ πολυέλεος,
16 καὶ ἀληθινός. †Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἐλέησόν με, †δὸς τὸ κράτος σου τῷ παιδί σου, †καὶ σῶσον τὸν υἱ-
17 ὸν τῆς παιδίσκης σου. †Ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθὸν, †καὶ ἰδέτωσαν οἱ μισοῦντές με, καὶ αἰσχυνθήτωσαν· †ὅτι σὺ κύριε ἐβοήθησάς μοι, καὶ παρεκάλεσάς με.

1 Τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. πς'.
†Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις. †
2 Ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας Σιὼν, †ὑπὲρ πάντα τὰ
3 σκηνώματα Ἰακώβ. †Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ
4 σοῦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Μνησθήσομαι Ῥαὰβ, καὶ Βαβυλῶνος, τοῖς γινώσκουσί με· †καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος καὶ λαὸς Αἰθιόπων, οὗτοι (α) ἐγεν-
5 νήθησαν ἐκεῖ. †Μήτηρ Σιὼν ἐρεῖ, Ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ, †καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν
6 αὐτὴν ὁ ὕψιστος. †Κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, καὶ ἀρχόντων †τούτων τῶν γεγενημένων ἐν (β) αὐτῇ.
7 ΔΙΑΨΑΛΜΑ. †Ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί.
1 Ὠδὴ ψαλμοῦ Τοῖς υἱοῖς Κορὲ, εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως (α) Αἰμὰν τῷ Ἰσραηλίτῃ. πζ'.
2 †Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, †ἡμέρας (β) ἐκέκρα-
3 ξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου, †(ς) Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχή μου, †κλῖνον τὸ οὖς σου εἰς τὴν
4 δέησίν μου κύριε. †Ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχή μου, †καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

In die tribulationis meæ (e) clamavi ad te: quoniã exaudîſti me. 7 *Non eſt ſimilis tuî in diis, Domine: & non eſt ſecundùm opera tua.* 8 *Omnes gentes, quaſcunque feciſti, venient, & adorabunt coram te, Domine: et glorificabunt nomen tuum.* 9 *Quoniam magn⁹ es [c] tu, & faciens mirabilia: tu es Deus ſolus (f) magnus.* 10 *Deduc me, Domine, in via tua; & ambulabo in veritate tua. (g) Lætetur cor meũ, ut timeat nomen tuum.* 11 *Confitebor tibi, Domine Deus meus, in toto corde meo; & glorificabo nomen tuum in æternum.* 12 *Quoniam miſericordia tua magna eſt ſuper me: & eruiſti animam meam ex inferno inferiore.* 13 *[d] Deus, iniqui (h) inſurrexerunt ſuper me: & ſynagoga potentiũ quæſierunt animam meam: & non propoſuerunt te in conſpectu ſuo.* 14 *Et tu, Domine Deus, miſerator, & miſericors: longanimis, et multæ miſericordiæ, & verax:* 15 *Reſpice in me, & miſerere mei: da (i) poteſtatem tuam puero tuo; & ſalvum fac filium ancillæ tuæ.* 16 *Fac [e] mecum ſignũ in bono: et videant, qui oderunt [f] me, et cõfundãtur. Quoniã tu, Domine, adjuviſti [g] me: et conſolatus es [h] me.*

Filiis (a) Core, Pſalmus Cantici. LXXXVI.

Fundamenta (b) ejus in montibus ſanctis: Diligit Dñs portas Sion ſuper omnia tabernacula Jacob. 2 *[a] Glorioſa dicta ſũt de te, Civitas Dei. DIAPSALMA.* 3 *Memor ero Raab, et Babylonis, (c) ſcientib⁹ me.* 4 *Et ecce alienigenæ, & Tyrus, & popul⁹ Æthiopũ, [b] hi fuerũt illîc.* 5 *(d) [c] Mater Sion dicet, Homo, et homo (e) fact⁹ eſt in ea: et ipſe fundavit eam Altiſſim⁹.* 6 *Domin⁹ narrabit [d] in (f) ſcriptura populorũ, et principum horũ, qui fuerũt in ea. DIAPSALMA.* 7 *[e] Sicut lætantiũ (g) omnium habitatio in te.*

(a) Canticum Pſalmi, Filiis Core in finem, [a] pro (b) Maeleth ad reſpondendũ, intellect⁹ Æman (c) Iſraelitæ. LXXXVII.

Domine Deus ſalutis meæ, in [b] die clamavi, & in [c] nocte coram te. 2. *Intret in conſpectu tuo oratio mea: inclina aurẽ tuam ad precem meam, (d) Domine.* 3 *Quia repleta eſt malis anima mea: & vita mea [†] inferno appropinquavit.*

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible]

ፐጎ፡ እግዚአብሔር፡ አምላከ፡ መድኀኒትየ፡፡ 1
ዕለትየ፡ ጸራኅኩ፡ ኀቤከ፡ ወሌሊትየኒ፡ ቅድ
ሜከ፡፡ ለትባእ፡ ጸሎትየ፡ ቅድሜከ፡፡ አ 2
ጽምእ፡ እዝነከ፡ ኀበ፡ ስእለትየ፡፡ እስ 3
መ፡ ጸግበት፡ ነፍስየ፡ ሕማመ፡፡ ወአልጸቀት፡
ለሞት፡ ሕይወትየ፡፡

MS.A. (δ) ἐπήκουσάς (ε) μόνος. Ὁδήγησόν με κύριε τῇ ὁδῷ σου, (ζ) τῇ ἀληθείᾳ σου, MS.A. πς'.
(α) ἐγενήθησαν (β) αὐτῇ. Ὡς εὐφραινομένων MS.A. πζ'. (α) Αἰθὰμ (β) κεκέκραγα
(ς) Εἰσελθάτω

INTERP. ÆTHIOP. [c] tu Domine, [d] Deus meus; [e] nobiſcum ſignum [f] nos, [g] nos: [h] nos; *PSAL. LXXXVI.* [a] Extranei locuti ſunt de te, [b] hi nati fuerunt [c] De Sion [d] populo ſuo in ſcriptura, & principibus etiam ejus qui nati fuerunt in ea. [e] Ut læti ſint omnes qui in te habitant. *PSAL. LXXXVII.* [a] cùm advenit, intellectus [b] die meo [c] nocte mea [†] morti

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * صرخت اليك في يوم شدتي * فاستجبت لي * ليس مثلك يا رب في الالهة * ولا مثل اعمالك * وجميع
9 10 الامم الذين خلقتهم * ياتون ويسجدون امامك يا رب * ويمجدون اسمك * لانك عظيم وصانع
11 العجايب * انت وحدك الاله العظيم * اهدني يا رب الي طرقك فاسلك في عدلك * فليفرح قلبي حين
12 يخشي اسمك * اشكرك يا رب والهي من جميع قلبي * واجد اسمك الي الابد * لان رحمتك عظيمه
13 14 علي * وخلصت نفسي من الجحيم السفلي * اللهم ان خالفي الناموس قاموا علي * وجماع الاقوياء
15 طلبت نفسي * ولم يسلوا فيقبلوك امامهم * وانت ايها الرب * الله رووف رحيم * انت عظيم الاناه
16 17 وكثير الرحمه والعدل * انظر الي وارحمني * اعط عبدك قوه * وخلص ابن امتك * اصنع معي ايه
صالحه * وليرى الذين يسوونى فيخزون * لانك انت يا رب اعنتني وعزيتني * الليلويا *
1 المزمور السادس والثمنون * لبني قورح * وعدده * ي * استيخن *
اساساته في الجبال المقدسه * احب الرب ابواب صهيون افضل من جميع مساكن يعقوب *
2 3 4 * اعمال كريمه قيلت من اجلك يا مدينة الله * اذكر راحاب وبابل الذين يعرفوني * وها القبايل
5 الغريبه * وصور وشعب الحبش هاولاء كانوا هناك * الام صهيون تقول ان انسانا وانسان ولد فيها *
6 7 وهو العلي اسسها الي الابد * الرب يخبر في كتاب الشعوب * والرؤساء المولودين فيها * ان سكني
الفرحين جميعهم فيك * الليلويا *
المزمور السابع والثمنون *
1 * تسبحه لبني قورح لاجل مالات عندما صاح * وهو لح استيخن *
2 3 * يا رب اله القوات اله خلاصي * صرخت النهار والليل امامك * فلتدخل امامك صلاتي * يا رب
4 امل سمعك الي طلبتي * فقد امتلات نفسي من الشر * ودنت من الجحيم حياتي *

Clamavi ad te in die tribulationis meæ, 7 *& exaudîſti me.* 8 *Non eſt ſimilis tui O Domine, inter deos: neque ſicut opera tua:* 9 *Et omnes gentes, quas creâſti venient, & adorabunt corã te, O Domine, & glorificabunt nomen tuũ.* 10 *Quia tu es magnus & factor miraculorum: tu ſolus Deus maximus.* 11 *Dirige me O Domine, per vias tuas, & incedã in æquitate tua: lætetur cor meum cùm timuerit nomen tuum.* 12 *Gratias agam tibi, O Domine mi & Deus meus, ex toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum.* 13 *Quoniam miſericordia tua magna eſt ſuper me, & ſalvâſti animã meã ex inferno infimo.* 14 *Deus, profectò refragantes legi adorti ſunt me, & ſynagoga potentium quæſivit animã meã, & non præpoſuerunt te in conſpectu ſuo.* 15 *Et tu O Domine, Deus es clemens, miſericors: tu patientiſſimus, & abundans miſericordiâ & æquitate.* 16 *Reſpice in me, & miſerere mei: da ſervo tuo virtutem, & ſalva filium ancillæ tuæ.* 17 *Fac mecum ſignum optimum, & videant qui me oderunt, & confundantur: quia tu, O Domine adjuviſti me, & conſolatus es me. Alleluja.*

PSAL. LXXXVI.

1 Filiis Coræ. Et numerus verſ. 10.

Fundamenta ejus in montibus ſanctis. 2 *Dilexit Dominus portas Sion pluſquã omnes habitationes Jacob.* 3 *Geſta præclara dicta ſunt de te, O civitas Dei.* 4 *Recordabor Rahab & Babel quæ cognoſcunt me: & ecce tribus alienigenæ, & Tyrus, & populus Æthiopum, hi erant illic.* 5 *Mater Sion dicit, Si homo; & quidem Homo natus eſt in ea, & ipſe Altiſſimus fundavit eã in æternum.* 6 *Dominus commemorabit in libro populorum & principum qui nati ſunt in ea,* 7 *Habitationem lætorum omnium in te eſſe. Alleluja.*

PSAL. LXXXVII.

1 Canticum filiis Coræ pro Malath quando exclamavit, verſ. 38.

2 *O Domine Deus virtutum, Deus ſalutis meæ, clamavi diu noctuque coram te.* 3 *Ingrediatur ante te oratio mea: O Domine, inclina auditum tuum ad precem meam.* 4 *Quia jam repleta eſt anima mea miſeriis, & propè acceſſit ad infernum vita mea.*

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Reputatus ſum cum deſcendentib⁹ in domum vinctorũ; fui ſicut homo cui nullæ ſunt vires. 5
Sicut impii qui mortui ſunt quiq; non reſipuerũt, fient liberi à *contentione*, ſicut interfecti gladio dormientes in domo ſepulchri, *quos* non *recepturus* es ampli⁹, ſed ipſi à facie majeſtatis tuæ ſeparati ſunt. 6
Poſuiſti me in captivitatem quæ ſimilis eſt foveæ inferiori inter tenebras in profundo. 7
Super me confirmatus eſt furor tuus, & omnes procellæ malæ attriverũt me, afflixiſti in æternũ. 8
Elongâſti notos meos à me, poſuiſti me in execrationes illis, clauſum in domo vinctorũ ut non egrediar. 9
Oculus meus ſtillavit lacrymas ob calamitatem: invocavi te Dñe omnibus dieb⁹: extendi ad te in oratione manus meas. 10
Nunquid in mortuos edes miracula? an corpora quæ *diſſoluta* ſunt *in pulvere*, reſurgent [*ut*] confiteantur corã te in perpetuũ? 11
Nũquid narrabitur in ſepulchro bonitas tua, & veritas tua in domo perditionis? 12
Nunquid cognoſcentur in tenebris gehennæ miracula tua, & juſtitia tua in terra ſiccitatis & deſolationis? 13
At ego in conſpectu tuo Domine oravi, & manè oratio mea præveniet te. 14
Quare Domine *dereliquiſti animam meam*, abſcondes aſpectũ faciei tuæ à me, *ne videam in lumine tuo lumen?* 15
Pauper ſum ego & expirans ab adoleſcentia: 16
ſuſtinui *amorem* tui onus ſuper me. Super me 17
tranſierunt iræ tuæ: terrores tui conciderunt me. Circundederunt me ſicut aquæ tota die, 18
vallaverunt me ſimul. Elongâſti à me amicum 19
& ſocium, & in *ore* notorum meorum obſcurus ſum.

Intellectus bonus dictus per manum Abrahæ qui venit de Oriente. 1

PSAL. LXXXIX.

MIſericordiam Dñi in perpetuũ laudibus efferã, generationi et generationi annunciabo veritatẽ tuã ore meo. 2
Quoniã dixi, Mundus miſericordiâ ædificatus eſt, in cœlis præparabis veritatem tuam. 3
Diſpoſui fœdus Abraham electo meo, juravi Davidi ſervo meo: 4
Vſq; in æternum firmabo filios tuos, & ædificabo in generationem & generationem ſedem regni tui in æternũ. 5
Et confitebuntur cœli ſtupenda opera tua Dñe, inſuper veritatẽ tuam in eccleſia ſanctorum. 6
Quoniã quis ille in æthere qui æquatur Domino, qui comparetur Domino inter choros angelorum? 7
Deus fortis in ſecreto ſanctorum, ſedens ſuper thronum gloriæ, & magnus timendúſque pluſquam omnes angeli qui aſſiſtunt circa eum. 8

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Reputatus ſum cum deſcendentibus in foveã, 5
& fact⁹ ſum ut vir cui non eſt adjumentũ; 6
Inter mortuos liber, velut interfecti decumbẽtes in ſepulchris, quorũ ampliùs non meminiſti, quiq; è manib⁹ tuis perierunt.
Demiſiſti me in foveã infimã, in tenebras & in umbras mortis: 7
Et mihi incubuit ira tua, omneſque fluct⁹ tuos adduxiſti contra me: 8
Abegiſti à me notos meos, & feciſti me illis pollutũ: detentus fui quin egrederer, 9
Et ocul⁹ me⁹ elanguit præ humilitate mea. Invocavi te Dñe ſingulis dieb⁹, & extendi manus meas ad te. 10
En erga mortuos facis admiranda, et gigantes ſurgẽt atq; confitebũtur tibi: *Diapſal.* 11
Et narrabunt qui ſunt in ſepulchris bonitatẽ tuam, fidemque tuã in interitu. 12
Notũ fiet in tenebris miraculũ tuũ, et juſtitia tua in terra quæ oblivioni data eſt. 13
Et ego ad te Dñe clamavi, & in matutino oratio mea maturè veniet ad te. 14
Ne obliviſcaris animæ meæ Dñe, & ne avertas faciẽ tuã à me. 15
Inops ego ſum, et fatigat⁹ à pueritia mea: exaltat⁹ ſũ, ac tũ depreſſus, & obſtupui: 16
Et ſup me tranſiit indignatio tua, & conturbatio tua ſilere me fecit. 17
Obſederunt me ſicut aquæ totâ die, et poſuerũt contra me ſimul. 18
Elongâſti à me amicos & ſodales meos: & notos meos abegiſti à me. 19

PSAL. LXXXIX.

De populo qui erat in Babel. Verſ. 23. 1

BOnitatẽ Dñi perpetuò canã, & in generationẽ generationũ patefaciã fidẽ ejus ore meo. 2
Quoniã dixiſti, Mund⁹ bonitate ædificabitur, & cœlũ confirmabit fides tua: 3
Fœdus pepigi cũ electo meo, & juravi Davidi ſervo meo, 4
Me uſq; in æternũ confirmaturũ ſemen tuũ, & ædificaturũ in generationẽ generationũ thrònũ tuũ. *Diapſal.* 5
Confiteãtur cœli mirabilia tua Dñe, et fidẽ tuã in cœtu ſanctorum. 6
Quis eſt qui comparetur cum Domino in cœlis cœli, quíque ſimilis ſit Domino inter filios Angelorum? 7
Deus ſtetit in cœtu Sanctorum, magnus & formidabilis omnibus qui circa eum ſunt. 8

Verſio VULG. LAT.

5 Æſtimatus ſum cum deſcendentib⁹ in lacum: factus ſum ſicut homo ſine adjutorio,
6 Inter mortuos liber, Sicut vulnerati dormientes in ſepulchris, quorum non es memor ampliùs: &
7 ipſi de manu tua repulſi ſunt. Poſuerunt me in lacu inferiori: in tenebroſis, & in umbra mortis.
8 Super me confirmatus eſt furor tuus: & omnes
9 fluctus tuos induxiſti ſuper me. Longè feciſti notos meos à me: poſuerunt me abominationem ſibi. Traditus ſũ,
10 & non egrediebar: Oculi mei languerunt præ inopia. Clamavi ad te, Dñe, totâ die: expandi ad te manus
11 meas. Numquid mortuis facies mirabilia: aut medici ſuſcitabunt, & con-
12 fitebuntur tibi? Numquid narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiam tuam, & veritatem tuam in perdi-
13 tione? Numquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, & juſtitia tua in
14 terra oblivionis? Et ego ad te, Dñe, clamavi: & manè oratio mea præve-
15 niet te. Ut quid, Dñe, repellis oratio-
16 nem meã: avertis faciẽ tuã à me? Pauper ſũ ego, & in laborib⁹ à juventute mea: exaltat⁹ autẽ, humiliatus ſum &
17 conturbatus. In me tranſierũt iræ tuæ:
18 & terrores tui conturbaverũt me. Circumdederunt me ſicut aqua totâ die:
19 circumdederunt me ſimul. Elongâſti à me amicũ, & proximũ, & notos meos à miſeria.

1 Intellect⁹ Ethan Ezrahitæ. LXXXVIII.

2 MIſericordias Dñi in æternũ cantabo. In generationẽ & generationẽ annuntiabo veritatẽ tuã in ore
3 meo. Quoniã dixiſti, In æternũ miſericordia ædificabitur in cœlis: præ-
4 parabitur veritas tua in eis. Diſpoſui teſtamentũ electis meis, juravi David
5 ſervo meo; Uſq; in æternũ præparabo ſemen tuũ. Et ædificabo in generatio-
6 nem et generationẽ ſedẽ tuã. Confitebũtur cœli mirabilia tua, Dñe: etenim
7 veritatẽ tuã in eccleſia ſãctorũ. Quoniã quis in nubib⁹ æquabitur Dño: ſimilis
8 erit Deo in filiis Dei? De⁹, qui glorificatur in cõſilio ſãctorũ: magn⁹ et terribilis ſup omnes qui in circuitu ej⁹ ſũt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

5 † Προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον,
6 † ἐγενήθην (δ) ὡς ἄνθρωπος ἀβοήθητος, Ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος, † ὡσεὶ (ε) τραυματίαι ἐρριμμένοι καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, † καὶ αὐτοὶ
7 ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν. † Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ
8 κατωτάτῳ, † ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. † Ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου, † καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
9 † Ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, † ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς. † παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην.
10 † Οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας † (ς) καὶ ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν ἡμέραν, † διεπέτασα
11 πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου. † Μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια, † ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογή-
12 σονταί σοι; † Μὴ διηγήσεταί τις ἐν τάφῳ τὸ ἔλεός
13 σου, † καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῇ ἀπωλείᾳ; † Μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου, † καὶ ἡ δικαι-
14 οσύνη σου ἐν γῇ ἐπιλελησμένῃ; † (ζ) Κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα, † καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσευχή μου προφθά-
15 σει σε. † Ἵνα τί κύριε ἀπωθεῖς (η) τὴν προσευχήν μου,
16 ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; † Πτωχός εἰμι ἐγὼ καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, † ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην
17 καὶ ἐξηπορήθην. † Ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, † καὶ οἱ φοβερισμοί σου ἐξετάραξάν με. †
18 Ἐκύκλωσάν με ὡς ὕδωρ, ὅλην τὴν ἡμέραν † περιέσχον
19 με ἅμα. † Ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον, † (θ) καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας.

MS.A.(δ) ὡσεὶ (ε) τραυματίαι καθεύδοντες (ς) ἐκέκραξα πρὸς (ζ) Καὶ ἐγὼ (η) τὴν ψυχήν (θ) καὶ πλησίον, καὶ τοὺς

1 Συνέσεως (α) Αἰθὰμ τῷ Ἰσραηλίτῃ. πη'.
2 † ΤΑ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι, † εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στό-
3 ματί μου. † Ὅτι εἶπας, Εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται, † ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά
4 σου. † Διεθέμην διαθήκην τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, † ὤμο-
5 σα Δαυὶδ τῷ δούλῳ μου. † Ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, † καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν
6 θρόνον (β) σου. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε, † (γ) καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν
7 ἐκκλησίᾳ ἁγίων. † Ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ; † (δ) καὶ τίς ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς
8 θεοῦ; Ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων, † μέγας † καὶ (ε) φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ.

MS.A.(α) Αἰθὰν (β) σου. Ἐξομολογήσονται (γ) καὶ γὰρ τὴν (δ) ὁμοιωθήσεται τῷ (ε) φοβερός ἐστιν ἐπὶ

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiop. Tranſl. LAT.

4 *Æſtimat⁹ ſum cũ deſcendentib⁹ in lacum: fact⁹ ſum ſicut homo ſine adjutorio, Inter mortuos liber.* 5
5 Sicut vulnerati (e) projecti dormientes in ſepulchro, quorum nõ meminiſti ampliùs: [d] & ipſi de manu tua expulſi ſunt. 6
6 Poſuerunt me in lacu (f) infimo, in tenebroſis, & in umbra mortis. 7
7 Super me confirmatus eſt (g) furor tuus, & [e] omnes (h) elationes tuas induxiſti ſuper me. DIAPSALMA. 8
8 Longè feciſti notos meos à (i) me: (t) poſuerunt me abominationẽ ſibi. 9
9 Tradit⁹ ſum, & non egrediebar: Oculi (k) mei infirmati ſunt præ inopia. 10
10 Et (l) clamavi ad te, Domine, totâ die: [g] expandi ad te manus meas.
11 Numquid mortuis facies [h] mirabilia? aut medici [i] ſuſcitabunt, & confitebuntur tibi? 11
12 Numquid narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiã tuã, & veritatẽ tuã [k] in perditione? 12
13 Numquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, & juſtitia tua in terra oblita? 13
14 (m) Et [l] ego ad te, Dñe, clamavi: et manè oratio mea præveniet te. 14
15 Ut quid, Domine, repellis orationẽ (n) meã: avertis faciem tuã à me? 15
16 Inops ſum ego, & in laborib⁹ à juventute mea: exaltatus autẽ, humiliatus ſum, & [m] confuſus. 16
17 In me tranſierunt iræ tuæ: & terrores tui conturbaverunt me. 17
18 Circundederũt me, ſicut aqua: totâ die [n] circundederunt me ſimul. 18
19 Elongâſti à me amicum [o], (o) & notos meos à miſeria. 19

Intellectûs [a] Æthan (a) Iſraelitæ. 1
LXXXVIII.

1 MIſericordias (b) tuas, Domine, in æternũ cantabo: 2 in generationẽ et generationẽ annuntiabo veritatẽ tuã in ore meo. 2
3 Quoniã dixiſti; In æternũ [b] miſericordia (c) ædificabitur: in cœlis [c] præparabitur veritas (d) tua. 3
4 [d] Diſpoſui teſtamentũ electis meis: juravi David [e] ſervo meo; 4
Uſq; in æternũ præparabo ſemen tuũ: 5 et ædificabo in generationẽ et generationẽ ſedẽ tuã. DIAPSALMA. 5
6 Confitebuntur cœli [f] mirabilia tua, Domine, (e) et veritatẽ tuam in eccleſia ſanctorũ. 6
7 Quoniam quis in (f) nubibus æquabitur Domino? et quis ſimilis erit Domino inter filios Dei? 7
8 Deus, qui glorificatur in (g) conſilio ſanctorũ: magnus.. (h) terribilis ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt. 8

Verſio ÆTHIOPICA.

INTERP. ÆTHIOP. [d] quoniã ipſi [e] omnẽ plagam tuam [f] & poſuiſti me abominationẽ apud eos. Apprehenderunt me, neq; erat mihi egreſſio: [g] levavi ad [h] mirabilia tua? [i] ſuſcitabunt? Nunquid [k] in morte? [l] ego quidem [m] contempt⁹. In me [n] detinuerunt me [o] meũ & proximũ meũ, & cognatos meos ab inopia mea. *PSAL. LXXXVIII.* [a] Aeman Iſraelitæ. [b] miſericordiam ædificabo: [c] ſtabilitur juſtitia tua. [d] Teſtamentum cum electis meis diſpoſui firmiter: [e] ſervo tuo; [f] gloriam tuam,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 غدوني من الهابطين في الجب * صرت مثل انسان لا معين له * معدا في الاموات مثل قتلي
7 طريحين راقدين في القبور الذين لم تذكرهم بعد * وهم من يدك مقصيون * وصعوني في جب
8 9 سفلي في مواضع مظلمة * وظلال الموت * اشتد علي سخطك * وغشيتني جميع اهوالك * ابعدت
10 عني معارفي * تركوني لهم رذالا * دفعت فلم انطق * عيناي من المسكنة ضعفتا * فصرخت اليك
11 يا رب * النهار كله بسطت يدي نحوك * هل تصنع في الموتي عجايبك * او الفلاسفة يقومون
12 13 ويعترفون لك * وهل يخبر احد في القبر برحمتك * او عند الهلكة امانتك * وهل تعرف في الظلمة
14 عجايبك * او عدلك في الارض المنسية * وانا اليك يا رب صرخت * وصلاتي تسبق فتبلغ اليك
15 16 في الغدوات * لماذا يا رب تقصي نفسي * وصرفت وجهك عني * فاني المسكين وفي الاتعاب منذ
17 18 صباي * وحين ارتفعت اتضعت وتحيرت * وجاء علي غضبك * واقلقتني تخوفاتك * واحاطت بي
19 مثل الماء * واستولت علي جميعا النهار كله * ابعدت عني الصديق والقريب ومعارفي من المسكنة *
1 اللليلويا * المزمور الثامن والثمانون * فهم لنياثان الاسرائيلي * وعدده قب استيخن *
2 3 * مراحمك يا رب اسبحها الي الابد * اخبر عدلك بفمي من جيل الي جيل * لانك قلت ان
4 الرحمة تبني الي الابد * اتقنت في السموات امانتك * قررت عهدا مع مختاري * حلفت لداود
5 6 عبدي * اني مصلح زرعك الي الابد * ومثبت كرسيك من جيل الي جيل * السموات تعترف
7 بعجايبك يا رب * وحقك في مجمع القديسين * لان من في السحب شبيه الرب * ومن يشبه الرب
8 في ابناء الله * الله ممجد في مشورة القديسين * هو عظيم ومرهوب عند كل من حوله *

Annumeraverunt me inter deſcendentes in foveã: fact⁹ ſum ſicut homo cui nullus eſt adjutor: 5
Computat⁹ inter mortuos inſtar occiſũ abjectorũ, jacentiũ in ſepulchris, quorũ non meminiſti ampliùs, quiq; ſunt è manu tua propulſati. 6
Poſuerunt me in fovea profunda, in locis tenebroſis, & umbrâ mortis. 7
Invaluit adverſũ me furor tu⁹, & operuerunt me omnes fluct⁹ tui. 8
Elongâſti à me notos meos, reliquerunt me ſibi cõtemptionẽ: traditus ſum, et non ſum locutus. 9
Oculi mei propter paupertatẽ infirmati ſunt: quapropter clamavi ad te, O Domine: totã die extendi manus meas ad te. 10
Num facturus es erga mortuos miracula tua, aut Philoſophi ſurgent, & cõfitebuntur tibi? 11
Et num enarrabit quis in ſepulchro miſericordiã tuã, aut apud perditos fidẽ tuã? 12
Et nũ cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, aut juſtitia tua in terræ oblivioni tradita? 13
Et ego ad te, O Domine, clamavi: & oratio mea maturè perveniet ad te in matutinis. 14
Quare, O Domine, exterminas animã meã, & avertiſti faciem tuã à me? 15
Ego enim ſũ pauper ille, & in laboribus à pueritia mea: & quando exaltatus ſũ, humiliatus ſũ, & obſtupui; 16
Et invaſit me furor tuus, & conturbaverunt me terrores tui: 17
Et circunderunt me ſicut aqua, & ſupereminuerunt mihi ſimul die totâ. 18
Elongâſti à me amicũ & proximũ, & notos meos præ paupertate. Alleluja. 19

PSAL. LXXXVIII.

Intellectus Nathan Iſraelitæ. Et numerus verſ. 102. 1

MIſericordias tuas, O Domine, celebrabo in æternũ: narrabo juſtitiam tuam ore meo ab ævo in ævum. 2
Quia tu dixiſti, quòd miſericordia ædificabitur in æternũ: confirmâſti cœlis fidem tuã. 3
Pepigi pactũ cum electis meis, juravi Davidi ſervo meo, 4
Quòd ego diſpoſiturus ſum ſemen tuum in ſeculum, & confirmaturus ſedem tuã à generatione in generationem. 5
Cœli confitentur miracula tua, O Domine, & veritas tua in cœtu ſanctorum. 6
Nam quis eſt in nubibus ſimilis Domino, & quis comparatur Domino inter filios Dei? 7
Deus glorioſus eſt in conſilio ſanctorum: ipſe magnus eſt ac terribilis apud omnes qui circa eum ſunt. 8

תהלים : פט

.tui circuitu tua veritas & ?Jah fortis tu ſicut quis ,exercituũ Deus Domine
9 יהוה אלהי צבאות מי־כמוך חסין יה ואמונתך סביבותיך׃
Tu .eos compeſces tu ,ejus fluctus elevando in : maris elatione in dominans Tu
10 11 אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם׃ אתה
diſperſiſti tuæ fortitudinis brachio in : Rahab vulneratum tanquam confregiſti
דכאת כחלל רהב בזרוע עזך פזרת
tu ejus plenitudinẽ & orbem : terra tibi etiam ,cœli Tibi .tuos inimicos
12 אויביך׃ לך שמים אף־לך ארץ תבל ומלאה אתה
tuo nomine in Chermon & Tabor .ea creâſti tu dexteram & ,Aquilonẽ .ea fundâſti
13 יסדתם׃ צפון וימין אתה בראתם תבור וחרמון בשמך
.tua dextera exaltetur,tua man⁹ roboretur:fortitudine cum brachiũ Tibi .perſonabunt
14 ירננו׃ לך זרוע עם־גבורה תעז ידך תרום ימינך׃
.tuas facies præcedent veritas & miſericordia :tui ſolii paratus locus judiciũ & Juſtitia
15 צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך׃
.ambulabunt tuarũ facierum lumine in Domine :jubilationẽ ſcientium populi Beatitudines
16 אשרי העם יודעי תרועה יהוה באור־פניך יהלכון׃
gloria Quoniã .ſe exaltabũt tua juſtitia in & : die omni exultabũt tuo nomine In
17 18 בשמך יגילון כל־היום ובצדקתך ירומו׃ כי־תפארת
Domino Quia .noſtrum cornu exaltabis tua voluntate in & : tu eorũ fortitudinis
19 עזמו אתה וברצונך תרים קרננו׃ כי ליהוה
viſione in es locutus Tunc .noſter Rex Iſraelis ſancto & : noſter clypeus
20 מגננו ולקדוש ישראל מלכנו׃ אז דברת־בחזון
electum exaltavi : potentem ſuper adjutorium Poſui ,dixiſti & ,tuo miſericordi
לחסידיך ותאמר שויתי עזר על־גבור הרימותי בחור
.eum unxi meæ ſanctitatis oleo in : meum ſervum David Inveni .populo de
21 מעם׃ מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו׃
Non .eum roborabit meũ brachium etiam : eo cum erit firma mea manus . Quo
22 23 אשר ידי תכון עמו אף־זרועי תאמצנו׃ לא־
contundam Et .eum affliget non iniquitatis filius & : eo in inimicus exiget
24 ישא אויב בו ובן־עולה לא יעננו׃ וכתותי
,mea veritas Et .percutiam eum habentes odio & : ejus hoſtes ejus faciebus à
25 מפניו צריו ומשנאיו אגוף׃ ואמונתי
ponam Et .ejus cornu exaltabitur meo nomine in & : ipſo cum mea miſericordia &
26 וחסדי עמו ובשמי תרום קרנו׃ ושמתי
meus Pater ,me invocabit Ipſe .ejus dexteram fluminibus in & :ejus manũ mari in
27 בים ידו ובנהרות ימינו׃ הוא יקראני אבי
: eum dabo primogenitum ego Etiam .meæ ſalutis rupes & ,meus Deus : tu
28 אתה אלי וצור ישועתי׃ אף־אני בכור אתנהו
: meam miſericordiam ei cuſtodiam ſeculum In .terræ regibus excelſum
29 עליון למלכי־ארץ׃ לעולם אשמור־לו חסדי
ejus thronum & : ejus ſemen perpetuum in ponam Et .ipſi erit fidele meũ pactum &
30 ובריתי נאמנת לו׃ ושמתי לעד זרעו וכסאו
meis judiciis in & : meam legem ejus filii dereliquerint Si .cælorum dies ſicut
31 כימי שמים׃ אם־יעזבו בניו תורתי ובמשפטי
non mea præcepta & : prophanaverint mea ſtatuta Si .ambulaverint non
32 לא ילכון׃ אם־חקתי יחללו ומצותי לא
.eorũ iniquitatẽ plagis in & :eorũ prævaricationẽ virga in viſitabo Et .cuſtodierint
33 ישמרו׃ ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם׃
.mea veritate in fallam neque : eo cum à infringam non meam miſericordiam At
34 וחסדי לא־אפיר מעמו ולא אשקר באמונתי׃

תרגום Targum.

9 יי אלהא על כל חילי מרומא מן דכוותך חסינא
יי וקושטך חזור לך׃ 10 את שליט בגיותנותא דימא
כד מתרבא מתנטלין גלוי אנת תמאיכנון׃ 11 את
שפית היך קטיל דחרבא רהבא הוא פרעה
רשיעא בתקוף אדרע עושנך בדרתא בעלי
דבבך׃ 12 די לך שמיא לחוד די לך ארעא תבל
ומליה את יסדתנון׃ 13 מדבריא די בצפונא ויתבין
די בדרומא וחרמון די במדנחא בשמך משבחין׃
14 די לך אדרעא עם גבורתא תעשן ידך למפרק
עמך תרום ימינך לשכללא בית מקדשך׃ 15 צדקתא
ודינא מדור כורסי יקרך טיבו וקשוט מקדמין
אפך׃ 16 טוביהון דעמא דידעין לרצויי בריהון
ביבבא יי בנהור זיו אפך יהלכון ויזכון בדינא׃
17 בשמך ירננון כל יומא ובצדקתך יתרוממון׃
18 ארום שבהור עושנהון את וברעותך תרים
קרנהון׃ 19 ארום דיי הנון תריסנא ודיי קדיש
ישראל מלכנא׃ 20 כהדין מללתא בחזונא
לחסידיך ואמרת שויתי סעיד לעמי על ידידה
דמתגבר באוריתא אפרשית עולים מן ביני
עמא׃ 21 אשכחית דוד עבדי במשח קודשא רביתי
יתיה׃ 22 די אידי מתקנן בסעדיה ברם אדרעי
תחילניה׃ 23 לא יטעי בעל דבבא ביה ובר רשיעא
לא יסגפניה׃ 24 ואשוף מן קדמוי מעיקוי ומסנאוי
אגוף׃ 25 וקושטי וטובי עמיה ובשום מימרי
תרום יקריה׃ 26 ואשוי במחוזי ימא שולטניה
ובייתבי על נהרותא גבורת ימיניה׃ 27 הוא יקרי
לי אבא את אלהא ותקוף פורקני׃ 28 לחוד אנא
בוכרא למלכיא דבית יהודה אתנניה עלאה על
מלכי ארעא׃ 29 לעלם אטור ליה טובי וקימי
מהימנא ליה׃ 30 ואשוי לעלמין בנוי וכורסיה
כיומיא דיקומון שמיא׃ 31 אין ישבקון בנוי אוריתי
ובדיני לא יהלכון׃ 32 אין קימי יפסו ופקודי
לא ינטרון׃ 33 ואסער על ידהון דשבטא
דרשיעין מרדיהון ובמויקיא במכתשין להון
עויתהון׃ 34 וטובי לא אבטל מניה ולא אשקר
בהמנותי׃

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

9 Domine Deus ſuper omnes virtutes excelſas, quis ſicut tu fortiſſime Domine? ſanè veritas tua circundat te. 10 Tu poteſtatem habes in elationem maris: quando *excrevit* [*et*] intumeſcunt fluctus ejus, tu deprimis eos. 11 Tu contriviſti veluti interfectum gladio, ſuperbum, hic eſt Pharao impius: in fortitudine brachii roboris tui diſperſiſti inimicos tuos. 12 Tui ſunt cœli, & inſuper tua eſt terra; orbẽ & plenitudinẽ ej⁹ tu fundâſti. 13 *Deſerta* Aquilonis habitatoréſque Auſtri, & Hermon ab Oriente in nomine tuo laudes dicunt. 14 Tuũ eſt brachiũ cum fortitudine: roborabis manũ tuã ut redimas populũ tuũ, exaltabis dexterã tuã ut ædifices domũ ſanctuarii tui. 15 Juſtitia & judiciũ habitatio ſedis gloriæ tuæ, benignitas & veritas præcedunt faciem tuã. 16 Beatus popul⁹ qui novit complacẽre creatori ſuo cum jubilo: Dñe in lumine ſplendoris faciei tuæ ambulabunt, & juſtificabuntur in judicio. 17 In nomine tuo exultabũt tota die, 18 & in juſtitia tua exaltabuntur. Quoniã gloria fortitudinis eorũ tu es: & in beneplacito tuo extolles *cornu corũ*. 19 Quoniã Dñi ſunt protectiones *noſtræ*, & *Domini* ſancti Iſrael regis noſtri. 20 Tunc locutus es in viſione piis tuis, et dixiſti: Poſui adjutoriũ populo meo, per manum ejus qui valet in lege, ſecrevi juvenẽ de populo. 21 Inveni Davidẽ ſervũ meũ: unctione ſanctitatis meæ unxi eũ. 22 Quoniã manus meæ paratæ ſunt in adjutorio ejus: ſed & brachiũ meũ virtutẽ dabit ei. 23 Non decipiet eũ auctor inimicitiæ, & filius impietatis non affliget eum. 24 Conteram enim à conſpectu ejus qui angunt eum; & qui odio proſequuntur eum, feriam. 25 Et veritas mea & bonitas mea cum ipſo, & in nomine Verbi mei exaltabitur gloria ejus. 26 Et ſtatuam in regionibus maris imperium ejus, & in his qui habitant juxta flumina robur dexteræ ejus. 27 Ipſe invocabit me, Pater meus es tu, Deus meus & fortitudo redemptionis meæ. 28 Sed ego primogenitum regum domus Judæ ponam eum, ſublimem ſuper reges terræ. 29 In æternum ſervabo illi benignitatem meam, & pactum meum fidele ipſi erit. 30 Et ponam in perpetuum filios ejus, & ſedem ejus juxta dies quibus ſteterint cœli. 31 Si dereliquerint filii ejus Legem meam, & in judiciis meis non ambulaverint: 32 Si præcepta mea polluerint, & mandata mea non cuſtodierint: 33 Viſitabo per manum tribus impiorum ſcelera eorum, & nocumentis plagarum *ipſis* iniquitates eorum. 34 Bonitatem autem meam non auferam ab eo, & non mentiar in fide mea.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ: ܡܢܘ ܐܟܘܬܟ ܚܣܝܢܐ: ܘܗܝܡܢܘܬܟ ܚܕܪܝܟ. * ܐܢܬ ܫܠܝܛ ܐܢܬ
10 ܥܠ ܬܘܩܦܗ ܕܝܡܐ: ܘܙܘܥܐ ܕܓܠܠܘܗܝ ܐܢܬ ܡܫܬܩ. * ܐܢܬ ܡܟܟ ܐܢܬ ܠܡܬܪ̈ܡܪܡܢܐ ܐܝܟ 11
12 ܩܛܝܠܐ: ܒܕܪܥܐ ܥܫܝܢܐ ܒܕܪܬ ܒܥܠܕܒܒܝܟ. * ܕܝܠܟ ܐܢܘܢ ܫܡܝܐ ܘܕܝܠܟ ܗܝ ܐܪܥܐ:
13 ܬܒܝܠ ܒܡܠܝܗ̇ ܐܢܬ ܫܬܐܣܬ: ܓܪܒܝܐ ܘܬܝܡܢܐ ܐܢܬ ܒܪܝܬ. * ܬܒܘܪ ܘܚܪܡܘܢ ܠܫܡܟ ܡܫܒܚܝܢ.
14 * ܕܝܠܟ ܗܘ ܕܪܥܐ ܘܕܝܠܟ ܗܝ ܥܘܫܢܐ: ܬܬܪܘܪܒ ܐܝܕܟ ܘܬܬܪܝܡ ܝܡܝܢܟ.
15 16 * ܒܟܐܢܘܬܐ ܘܒܕܝܢܐ ܫܪܝܪ ܟܘܪܣܝܟ: ܛܝܒܘܬܐ ܘܩܘܫܬܐ ܩܕܡܝܢ ܠܦܪܨܘܦܟ. * ܛܘܒܘܗܝ
17 ܠܥܡܐ ܕܝܕܥ ܬܫܒܘܚܬܟ: ܡܪܝܐ ܒܢܘܗܪܐ ܕܐܦܝܟ ܢܗܠܟܘܢ. * ܘܒܫܡܟ ܢܬܦܨܚܘܢ ܟܠܝܘܡ:
18 ܘܒܙܕܝܩܘܬܟ ܢܬܥܫܢܘܢ. * ܡܛܠ ܕܫܘܒܚܐ ܕܥܘܫܢܢ ܐܢܬ ܗܘ: ܘܒܨܒܝܢܟ ܬܬܪܝܡ
19 20 ܩܪܢܢ. * ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܬܘܟܠܢܢ: ܘܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܡܠܟܢ. * ܗܝܕܝܢ ܡܠܠ ܒܚܙܘܢܐ
21 ܥܡ ܙܕܝܩܘܗܝ: ܘܐܡܪ ܣܡܬ ܥܘܕܪܢܐ ܠܓܢܒܪܐ. ܘܐܪܝܡܬ ܓܒܝܐ ܡܢ ܥܡܐ: * ܘܐܫܟܚܬ
22 23 ܠܕܘܝܕ ܥܒܕܝ. ܘܒܡܫܚܐ ܕܩܘܕܫܝ ܡܫܚܬܗ. * ܐܝܕܝ ܬܥܕܪܝܘܗܝ ܘܐܦ ܕܪܥܝ ܬܚܝܠܝܘܗܝ. * ܘܠܐ ܐܘܬܪ
24 ܒܥܠܕܒܒܗ: ܘܒܪ ܥܘܠܐ ܠܐ ܡܫܦܠ ܠܗ. * ܘܐܚܒܠ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ:
25 ܘܣܢܐܘܗܝ ܐܬܒܪ. * ܘܗܝܡܢܘܬܝ ܘܛܝܒܘܬܝ ܥܡܗ: ܘܒܫܡܝ ܬܬܥܫܢ ܩܪܢܗ. * ܘܐܣܝܡ
26 27 ܒܝܡܐ ܐܝܕܗ: ܘܒܢܗܪܘܬܐ ܝܡܝܢܗ. * ܗܘ ܢܩܪܝܢܝ ܐܒܐ ܐܢܬ ܠܝ: ܐܠܗܝ
28 29 ܘܦܪܘܩܝ ܥܫܝܢܐ. * ܐܦ ܐܢܐ ܒܘܟܪܐ ܐܣܝܡܝܘܗܝ: ܘܐܪܝܡܝܘܗܝ ܥܠ ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ. * ܘܠܥܠܡ
30 ܐܛܪ ܠܗ ܛܝܒܘܬܝ: ܘܩܝܡܝ ܢܗܘܐ ܡܗܝܡܢ ܠܗ. * ܐܣܝܡ ܠܥܠܡ ܙܪܥܗ: ܘܟܘܪܣܝܗ ܐܝܟ
31 33 ܝܘܡܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܐܢ ܢܫܒܩܘܢ ܒܢܘܗܝ ܢܡܘܣܝ: ܘܒܦܘܩܕܢܝ ܠܐ ܢܗܠܟܘܢ. ** * ܐܦܩܘܕ
34 ܒܫܒܛܐ ܥܘܠܗܘܢ: ܘܒܡܚܘܬܐ ܚܛܗܝܗܘܢ. * ܛܝܒܘܬܝ ܠܐ ܐܥܒܪ ܡܢܗ: ܘܠܐ ܐܫܩܪ ܒܗܝܡܢܘܬܝ.

9 Dñe Deus fortiſſime, quis ut tu potens, fide tuâ circum te exiſtente? 10 Tu præs nitori maris, & agitationem fluctuum ejus tu ſedas. 11 Tu humilias ſuperbos tanquã occiſos: brachio tuo valido diſſipâſti inimicos tuos. 12 Tui ſunt cœli, & tua eſt terra: orbẽ cum plenitudine ipſius tu præparâſti: 13 Aquilonem & Auſtrum tu creâſti. Tabor & Hermon nomẽ tuũ glorificant. 14 Tibi eſt brachiũ, & tibi eſt potentia; magnificetur man⁹ tua, & exaltetur dextera tua. 15 Juſtitiâ & judicio firmũ eſt ſoliũ tuũ: bonitate & veritate præoccupatur vultus tuus. 16 Beat⁹ popul⁹ qui ſcit laudationes tuas: Dñe in lumine faciei tuæ ambulabunt, 17 Et in nomine tuo exhilarabuntur quotidie, & in juſtitia tua ſeſe attollent. 18 Quoniam gloria roboris noſtri tu es, teq; volente exaltabitur cornu noſtrũ. 19 Quoniã Dñs eſt fiducia noſtra, & Sanctus Iſraelis Rex noſter: 20 Tunc locut⁹ eſt per viſiones cum juſtis ſuis, ac dixit, Statui pro adjutorio virum, et extuli ſelectũ è populo: 21 Et inveni Davidem ſervum meũ, & oleo ſanctitatis meæ unxi eum: 22 Manus mea auxiliata eſt ei, etiã brachiũ meũ roboravit illũ; 23 Et non profecit quidquã inimicus ej⁹, & fili⁹ iniqui non humiliavit illũ. 24 Perdã è conſpectu ej⁹ hoſtes ipſi⁹, & oſores ej⁹ conterã. 25 Fides mea & gratia mea cũ ipſo, & in nomine meo exaltabitur cornu ej⁹. **Diapſal.** **Sectio** 26 Ponam manum ejus in mari, & in fluminibus dexterã ejus. 27 Ipſe vocabit me, dicens, Pater me⁹ tu es, Deus me⁹ & liberator meus potentiſſimus. 28 Et ego quoque primogenitũ conſtituã illũ, & elevabo eum ſuper reges terræ: 29 Et in æternũ ſervabo illi bonitatem meã, & fœdus meũ fidele erit erga ipſum: 30 Ponam in ſeculũ ſemen ej⁹, & ſoliũ ej⁹ ſicut dies cœli. 31 Si deſeruerint filii ej⁹ legẽ meã, & in præceptis meis non ambulaverint: 33 Viſitabo virgâ iniquitatẽ eorum, & flagello peccata eorum, 34 Bonitatem meam non avertam ab illo, & non mentiar in fide mea,

---

Verſio VULG. LAT.

9 Domine Deus virtutũ, quis ſimilis tibi? potens es, Dñe, & veritas tua in circuitu tuo. 10 Tu dominaris poteſtati maris: motum autem fluctuũ ejus tu mitigas. 11 Tu humiliâſti ſicut vulneratum, ſuperbum: in brachio virtutis tuæ diſperſiſti inimicos tuos. 12 Tui ſunt cœli, & tua eſt terra, orbẽ terræ & plenitudinem ejus tu fundâſti: 13 Aquilonem & mare tu creâſti. Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt: 14 Tuũ brachiũ cum potentia. Firmetur man⁹ tua, & exaltetur dextera tua: 15 Juſtitia & judiciũ preparatio ſedis tuæ. Miſericordia & veritas præcedent faciẽ tuã: 16 Beatus popul⁹, qui ſcit jubilationẽ. Dñe, in lumine vult⁹ tui ambulabunt, 17 Et in nomine tuo exultabunt totã die: & in juſtitia tua exaltabuntur. 18 Quoniã gloria virtutis eorũ tu es: et in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrũ. 19 Quia Domini eſt aſſumptio noſtra, & ſancti Iſrael regis noſtri. 20 Tunc locutus es in viſione ſanctis tuis, & dixiſti; Poſui adjutoriũ in potente: & exaltavi electum de plebe mea. 21 Inveni David ſervum meum: oleo ſancto meo unxi eum. 22 Manus enim mea auxiliabitur ei: & brachium meum confortabit eum. 23 Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. 24 Et concîdam à facie ipſius inimicos ejus: & odientes eum in fugam convertam. 25 Et veritas mea, & miſericordia mea cum ipſo: et in nomine meo exaltabitur cornu ejus. 26 Et ponam in mari manum ejus, 27 & in fluminibus dexteram ejus. Ipſe invocabit me, Pater meus es tu: Deus meus, & ſuſceptor ſalutis meæ: 28 Et ego primogenitum ponam illum 29 excelſum præ regibus terræ. In æternum ſervabo illi miſericordiam meam: & teſtamentum meum fidele ipſi. 30 Et ponam in ſeculum ſeculi ſemen ejus, & thronum ejus ſicut dies cœli. 31 Si autem dereliquerint filii ejus legem meam: & in judiciis meis non ambulaverint: 32 Si juſtitias meas profanaverint: et mandata mea non cuſtodierint: 33 Viſitabo in virga iniquitates eorum: & in verberibus peccata eorum. 34 Miſericordiam autem meam non diſpergam ab eo: neque nocebo in veritate mea:

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

9 † Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, τίς ὅμοιός σοι; † δυνατὸς εἶ κύριε, καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου. 10 † Σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, † τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ (") καταπραΰνεις. 11 † Σὺ ἐταπείνωσας ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον, † (ε) καὶ ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου. 12 † Σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σή ἐστιν ἡ γῆ, † τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ ἐθεμελίωσας. 13 † Τὸν Βορρᾶν (ζ) καὶ θάλασσαν σὺ ἔκτισας, † Θαβὼρ καὶ (η) Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται. 14 † Σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας· † κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου. 15 † Δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου· † ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύσονται πρὸ προσώπου σου. 16 † Μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν· † κύριε ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύσονται, 17 † Καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ἡμέραν, † καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται. 18 † (θ) Ὅτι τὸ καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν (ι) σὺ εἶ, † καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑψωθήσεται τὸ κέρας ἡμῶν. 19 † Ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις, † καὶ τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ βασιλέως ἡμῶν. 20 † Τότε ἐλάλησας ἐν ὁράσει τοῖς υἱοῖς σου, † καὶ εἶπας, Ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνατόν, † ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. 21 † Εὗρον Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, † (κ) ἐν ἐλέει ἁγίῳ ἔχρισα αὐτόν. 22 † Ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, † καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν. 23 † Οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, † καὶ 24 υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν. † Καὶ συγκόψω (λ) ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, 25 † καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. † Καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ, † καὶ ἐν τῷ 26 ὀνόματί μου ὑψωθήσεται τὸ κέρας αὐτοῦ. † Καὶ θήσομαι ἐν θαλάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ, † καὶ ἐν ποταμοῖς 27 δεξιὰν αὐτοῦ. † Αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, Πατήρ μου εἶ σύ, † (") Θεός μου καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου. 28 † (μ) Κἀγὼ πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν, 29 † ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς. † Εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου, † καὶ ἡ διαθήκη 30 μου πιστὴ αὐτῷ. † Καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, † καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς 31 τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. † Ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νόμον μου, † καὶ τοῖς κρίμασί μου μὴ 32 πορευθῶσιν· † Ἐὰν τὰ δικαιώματά μου (ν) βεβηλώσωσι, 33 † καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν· † Ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, † καὶ ἐν 34 μάστιξι τὰς (ξ) ἁμαρτίας αὐτῶν. † Τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ διασκεδάσω ἀπ' αὐτοῦ, † (ο) οὐδὲ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου,

MS.A. (") καταπραΰνῃς. (ε) ἐν τῷ (ζ) καὶ τὴν θάλασσαν (η) Ἑρμωνιεὶμ τῷ ὀνόματί (θ) Ὅτι καύχημα (ι) εἶ σύ, (κ) ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα (λ) τοὺς ἐχθρούς μου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, (") ὁ Θεός (μ) Καὶ ἐγὼ (ν) βεβηλώσουσιν, (ξ) ἀδικίας (ο) οὐδ' οὐ μὴ ἀδικήσω

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

9 Domine Deus virtutum, quis ſimilis tibi? potens es, Domine, & veritas tua in circuitu tuo. 10 Tu dominaris poteſtati maris: [g] *motum autem fluctuum ejus tu mitigas. 11 Tu humiliâſti ſicut vulneratum, ſuperbum: & in brachio virtutis tuæ diſperſiſti inimicos tuos. 12 Tui ſunt cœli, & tua eſt terra: orbem terrarum, & plenitudinem ejus tu fundâſti.* (i) *Aquilonem & mare tu creâſti: 13 Thabor & Hermon in nomine tuo* (k) *exultabunt:* [h] *Tuũ brachium cum* (l) *potentia: 14* (n) *firmetur manus tua: exaltetur dextera tua. Juſtitia, & judicium præparatio ſedis tuæ: 15 miſericordia et veritas præibunt ante faciem tuam. Beatus populus, qui ſcit jubilationem. 16 Domine, in lumine vultûs tui ambulabunt: Et in nomine tuo exultabunt totâ die: & in tua juſtitia exaltabuntur. 17 Quoniã gloria virtutis eorum tu es: & in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum. 18 Quoniã* [i] *Domini eſt* (n) *ſuſceptio, & ſancti Iſrael regis noſtri. 19* [k] *Tunc loqu⁹ es in* (o) *viſione filiis tuis, & dixiſti; Poſui adjutorium ſuper potentem: exaltavi electum de populo meo. 20 Inveni David ſervum meum:* [l] *in* (p) *miſericordia ſancta unxi eum. 21 Manus enim mea auxiliabitur ei: & brachium meum confortabit eum. 22 Non proficiet inimicus in eo: & filius iniquitatis* (q) *non apponet nocere ei. 23 Et concîdam à facie ipſius inimicos ejus, & odientes eum,* [m] *in fugam convertam. 24 Et veritas mea, & miſericordia mea cum ipſo: & in nomine meo exaltabitur cornu ejus. 25 Et ponam in mari manum ejus, et in fluminibus dexteram ejus. 26 Ipſe invocabit me; Pater meus es tu: Deus meus,* [n] *et ſuſceptor ſalutis meæ. 27 Et ego primogenitum ponam illum, excelſum* (r) *apud reges terræ. 28 In æternum ſervabo illi miſericordiam meam:* [o] *et teſtamentum meum fidele ipſi. 29 Et ponam in ſeculum ſeculi ſemen ejus, 30 & thronum ejus, ſicut dies cœli. 31 Si dereliquerint filii ejus legem meam, & in judiciis meis non ambulaverint: 32* [p] *Si juſtificationes meas prophanaverint, & mandata mea non cuſtodierint; 33 Viſitabo in virga iniquitates eorum, & in flagellis peccata eorum. 34 Miſericordiam verò meam non* [q] *diſpergam ab eo: non* (ſ) *nocebo in veritate mea.*

Verſio ÆTHIOPICA.

9 እግዚኦ ፡ አምላከ ፡ ኃያላን ፡ መኑ ፡ ከማከ ፡፡ ኃያል ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ፡ ወጽድቅ ፡ የዐውደከ ፡፡ ÷ 10 አንተ ፡ ታኀዝዝ ፡ ኃይለ ፡ ባሕር ፡፡ ወአንተ ፡ ታረምም ፡ ለኃይለ ፡ ማዕበሉ ፡፡ ÷ 11 ወአንተ ፡ አኅሰርኮ ፡ ለዕቡይ ፡ ከመ ፡ ቅቱል ፡፡ ወበመዝራዕተ ፡ ኃይልከ ፡ ዘረውኮሙ ፡ ለፀርከ ፡፡ ÷ 12 ዚአከ ፡ ውእቱ ፡ ሰማያት ፡ ወእንቲአከ ፡ ይእቲ ፡ ምድር ፡፡ ወለዓለም ፡ በምልኡ ፡ አንተ ፡ ሳረርከ ፡፡ ባሕረ ፡ ወመስዐ ፡ አንተ ፡ ፈጠርከ ፡፡ ÷ 13 ታቦር ፡ ወአርሞንኤም ፡ በስመ ፡ ዚአከ ፡ ይትፌሥሑ ፡፡ ወይሴብሑ ፡ ለስምከ ፡፡ መዝራዕትከ ፡ ምስለ ፡ ኃይል ፡፡ ÷ 14 ጸንዓት ፡ እደከ ፡ ወተለዐለት ፡ የማንከ ፡፡ ፍትሕ ፡ ወርትዕ ፡ ተድላ ፡ መንበርከ ፡፡ ÷ 15 ሣህል ፡ ወጽድቅ ፡ የሐውር ፡ ቅድመ ፡ ገጽከ ፡፡ ብፁዕ ፡ ሕዝብ ፡ ዘያአምር ፡ የብቦ ፡፡ ÷ 16 እግዚኦ ፡ በብርሃነ ፡ ገጽከ ፡ የሐውሩ ፡፡ ወበስምከ ፡ ይትፌሥሑ ፡ ኵሎ ፡ አሚረ ፡፡ 17 ወበጽድቅከ ፡ ይትሌዐሉ ፡፡ ÷ እስመ ፡ ምክሐ ፡ ኃይሎሙ ፡ አንተ ፡፡ ወበሣህልከ ፡ ይ 18 ትሌዐል ፡ ቀርንነ ፡፡ ÷ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ረድኤትነ ፡፡ ወለቅዱስ ፡ እስራኤል ፡ ንጉሥነ ፡፡ ÷ 19 ወውእቱ ፡ አሚረ ፡ ተናገርከ ፡ ሙ ፡ በራእይ ፡ ለደቂቅከ ፡፡ ወትቤ ፡ እሬሲ ፡ ረድኤተ ፡ በላዕለ ፡ ኃይል ፡፡ ወአልዐልኩ ፡ ኅሩየ ፡ እምሕዝብየ ፡፡ ÷ 20 ወረከብክዎ ፡ ለዳዊት ፡ ገብርየ ፡፡ ወቀባዕክዎ ፡ ቅብአ ፡ ቅዱስ ፡፡ ÷ 21 እስመ ፡ እደየ ፡ ትረድኦ ፡፡ ወመዝራዕትየ ፡ ታጸንዖ ፡፡ ÷ 22 ወኢይበቍዕ ፡ ጸላኢ ፡ በላዕሌሁ ፡፡ ወውሉደ ፡ ዐመፃ ፡ ኢይደግሙ ፡ አሕሞቆቶ ፡፡ ÷ 23 ወእመትሮሙ ፡ ለፀሩ ፡ እምቅድመ ፡ ገጹ ፡፡ ወእትኀርሞሙ ፡ ለጸላእቱ ፡፡ ÷ 24 ወሣህልየ ፡ ወጽድቅየ ፡ ምስሌሁ ፡፡ ወበስምየ ፡ ይትሌዐል ፡ ቀርኑ ፡፡ ÷ 25 ወእሠይሞ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ እዴሁ ፡፡ ወውስተ ፡ አፍላግ ፡ የማኑ ፡፡ ÷ 26 ወውእቱ ፡ ይብለኒ ፡ አቡየ ፡ አንተ ፡፡ አምላኪየ ፡ ወረዳኢየ ፡ ወመድኃኒየ ፡፡ ÷ 27 ወአነሂ ፡ በኵርየ ፡ እሬስዮ ፡፡ ÷ 28 ወልዑል ፡ እምነገሥተ ፡ ምድር ፡፡ ÷ ወለዓለም ፡ አዐቅብ ፡ ሎቱ ፡ ሣህልየ ፡፡ ወምእመን ፡ 29 ውእቱ ፡ ለኪዳንየ ፡፡ ÷ ወእሬሲ ፡ ዘርአ ፡ ለዓለም ፡ ዓለም ፡፡ ÷ 30 ወመንበሮሂ ፡ ከመ ፡ መዋዕለ ፡ 31 ሰማይ ፡፡ ÷ ወእመሰ ፡ ኀደጉ ፡ ደቂቁ ፡ ሕግየ ፡፡ ወኢሖሩ ፡ በኵነኔየ ፡፡ ÷ 32 ወእመሂ ፡ አርኰሱ ፡ ሥርዓትየ ፡፡ ወኢዐቀቡ ፡ ትእዛዝየ ፡፡ ÷ 33 እፈቅዶ ፡ በበትር ፡ ለኃጢአቶሙ ፡፡ ወበመቅሠፍት ፡ ለአበሳሆሙ ፡፡ ÷ 34 ወሣህልየሰ ፡ ኢይከልእ ፡ እምኔሆሙ ፡፡ ወኢይዔምፅ ፡ በጽድቅየ ፡፡ ÷

INTERP. ÆTHIOP. [g] et vim fluctuum ejus tu ſedas. [h] et laudabunt nomen tuum. Tuum [i] Dominus eſt adjutorium noſtrum, [k] Et illo die loquutus [l] et oleo ſancto unxi eum. [m] contemnam. Et [n] et adjutor meus, & Salvator meus. Et ego quidem primogenitum meum ponam [o] & teſtamento meo ille fidelis erit. [p] Et ſi quidem ſtatuta mea [q] retinebo ab eis: neque injuſtè agam in

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * ايها الرب اله القوات من يشبهك * قوي انت يا رب وعدلك محيط بك * انت مالك عز البحر *
10 11 انت تسكن حركات امواجه * انت اذللت المتكبر كالجريح بذراع قوتك بددت اعداءك * لك
12 13 هي السموات ولك هي الارض * انت اسست المسكونة بكمالها * انت خلقت البر والبحر *
14 15 تابور وحرمون يبتهجان باسمك * لك القوة والجبروت * فلتعتز يدك ولتعل يمينك * بالعدل
16 والحكم اتقنت كرسيك * الرحمة والعدل يتقدمان * سالكين امام وجهك * طوبى
17 للشعب الذي يعرف تسبحتك يا رب * في نور وجهك يسلكون * وباسمك جميع النهار يبتهجون *
18 19 وبعدلك يرتفعون * لانك انت فخر قوتهم * وبحظك يعلو قرننا * لان النصر هو للرب * وقدوس
20 اسرائيل هو ملكنا * حينئذ بالوحي كلمت بنيك * وقلت اني جعلت معونة على الجبار * رفعت
21 22 مختارا من شعبي * وجدت داود عبدي مسحته بدهن مقدس * لان يدي تنصره * وذراعي
23 24 تقويه * لا يرباح العدو منه * وابن الاثم لا يعود يسيء * اعداءه قطعتهم من قدام وجهه * ومبغضيه
25 26 هزمت * حقي ورحمتي معه * وباسمي يعلو قرنه * اجعل في البحر يده * وفي الانهار يمينه * هو يدعوني
27 28 قائلا انت هو ابي * الهي وناصر خلاصي * انا اجعله بكرا عاليا على جميع ملوك الارض * احفظ له
29 30 رحمتي الى الابد * وعهدي صادق له * اثبت ذريته الى ابد الابد * وكرسيه مثل ايام السماء * فان رفض
31 32 بنوه ناموسي * ولم يسيروا في احكامي * وان نجسوا حقوقي * ولم يحفظوا وصاياي * فانا افتقد بالعصا
33 34 اثامهم وبالسوط خطاياهم * واما رحمتي فلا انزعها عنه * ولا اظلم في حقي *

9 O Domine Deus virtutũ, quis comparatur tecũ? Fortis es O Domine, & æquitas tua circunſtat tibi. 10 Tu regis potentiã maris, tu mitigas agitationes fluctuũ ejus. 11 Tu humiliâſti ſuperbũ quaſi vulneratũ: brachio fortitudinis tuæ diſperſiſti inimicos tuos. 12 Tibi ſunt cœli & tibi eſt terra: tu fundâſti Habitatã integrã. 13 Tu creâſti terrã & mare: Thabor & Hermon exultant in nomine tuo. 14 Tibi eſt fortitudo & potentia; corroboretur igitur manus tua, & extollatur dextera tua: 15 Juſtitiâ, & judicio parâſti ſedem tuã: miſericordia & juſtitia præcedent ambulantes ante faciem tuã. 16 Fœlix popul⁹ qui ſcit laudationẽ tuã Domine: in lumine vultûs tui ambulabunt, 17 Et in nomine tuo die totã exultabunt, & 18 in juſtitia tua exaltabuntur: Quoniam tu es gloria virtutis eorũ, & in veritate 19 tua extolletur cornu noſtrũ. Quoniã auxiliũ eſt Domini, & Sanctus Iſraelis eſt 20 Rex noſter. Tunc in viſione allocutus es filios tuos & dixiſti, Ego poſui adjutoriũ ſuper potentem, exaltavi electũ è populo 21 meo: Inveni David ſervũ meũ, unxi eũ 22 unguento ſancto. Nam man⁹ mea auxiliabitur ei, & brachiũ meũ fortificabit illũ. 23 Non proficiet inimicus contra eum, & filius iniquitatis non malignabitur ulte-24 riùs in eũ. Inimicos ejus præcîdi è con-25 ſpectu ipſi⁹, & oſores ejus profligavi. Veritas mea & miſericordia mea cũ ipſo, et 26 in nomine meo extolletur cornu ejus. Ponam in mari manũ ejus, & in fluminibus 27 dexteram ejus. Ipſe vocabit me, dicens, Tu es Pater meus, Deus meus, & adjutor ſa-28 lutis meæ. Ego conſtituã eũ primogenitũ 29 excelſũ ſuper omnes reges terræ. Servabo ei miſericordiã meã uſque in æternũ, & 30 pactũ meũ verax ipſi. Stabiliã progeniem ejus in ſeculũ ſeculi, & ſedem ejus ſicut 31 dies cœli. Quòd ſi reſpuerint filii ejus legẽ meã, et non ambulaverint in judiciis 32 meis: Siq; coinquinaverint ſtatuta mea, & 33 non cuſtodierint præcepta mea: Ego viſitabo cũ fuſti ſcelera eorũ, et cũ loris pec-34 cata eorũ; Verũ miſericordiã meã nõ auferã ab eo, neq; opprimã in veritate mea.

תהלים : צ

Semel .mutabo non meorũ labiorũ egressum & : meum pactum prophanabo Non
35 36 לֹא־אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה׃ אַחַת
: erit seculum in ejus Semen .mentiar Davidi Si : meã sanctitatẽ per juravi
37 נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב׃ זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה
testis & : seculum stabilietur luna Sicut .me coram sol sicut ejus thronus &
38 וְכִסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃ כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד
cum es iratus : reprobasti & ,elongasti tu At .Selah ,fidelis æthere in
39 בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה׃ וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם־
.ejus diadema terra in prophanasti : tui servi pactum Abolevisti .tuo uncto
40 מְשִׁיחֶךָ׃ נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃
eũ Diripuerunt .contritionem ejus munitiones posuisti :ejus macerias omnes Rupisti
41 42 פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה׃ שַׁסֻּהוּ
dexteram Exaltasti .suis vicinis opprobrium fuit : via transeuntes omnes
43 כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו׃ הֲרִימוֹתָ יְמִין
: ejus gladii aciem obvertes Etiam .ejus inimicos omnes lætificâsti : ejus hostium
44 צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו׃ אַף־תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ
ejus solium & : ejus puritatem fecisti Cessare .prælio in eum statuisti non &
45 וְלֹא הֲקֵמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃ הִשְׁבַּתָּ מִטְּהָרוֹ וְכִסְאוֹ
eum super operuisti : ejus adolescentiarum dies Abbreviâsti .fecisti cadere terram in
46 לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה׃ הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הֶעֱטִיתָ עָלָיו
sicut exardescet : æternum in te abscondes Domine Usquequo .Selah ,pudore
47 בּוּשָׁה סֶלָה׃ עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־
creâsti vane quid ut : ævi quanti ego Memento ? tua excandescentia ignis
48 אֵשׁ חֲמָתֶךָ׃ זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד עַל־מַה־שָּׁוְא בָּרָאתָ
eruet ? mortem videbit non & , vivet vir Quis ? hominum filios omnes
49 כָּל־בְּנֵי־אָדָם׃ מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָּוֶת יְמַלֵּט
priscæ tuæ misericordiæ Ubi .Selah ? inferi manu de suam animam
50 נַפְשׁוֹ מִיַּד־שְׁאוֹל סֶלָה׃ אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים
opprobrii Domine Recordare ? tua veritate in Davidi jurâsti : Domine
51 אֲדֹנָי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃ זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת
affecerint probris Quod .populos multos omnes meo sinu in me ferre : tuorũ servorũ
52 עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים עַמִּים׃ אֲשֶׁר חֵרְפוּ
Benedictus .tui uncti vestigia affecerint probris quod ; Domine tui inimici
53 אוֹיְבֶיךָ יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת מְשִׁיחֶךָ׃ בָּרוּךְ
.Amen & ,Amen ,seculum in Dominus
יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

ספר רביעי

PSAL. XC. צ

nobis fuisti tu habitaculum Domine .Dei viri Mosch ipsius Oratio
1 תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ
,terram formares &,nascerentur montes Priusquam .generatione & ,generatione in
2 בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ
ad usque hominem Convertes .Deus tu seculum ad usque seculo à & : orbem &
3 וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־
anni mille Quoniam .hominum filii Convertimini , dices & : contritionem
4 דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים
.nocte in custodia & : transierit cùm hesterna dies sicut ,tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃

PSALMI.

תרגום TARGUM.

35 לא אפס קימי ומפקנות ספותי לא אשני׃ חדא
36 ומנא קיימית בשום קודשי אם לדוד אכדיב׃ בנוי
37 לעלם יהוון וכורסיה נהיר היך שמשא לקבלי׃
38 היך סיהרא דמתקן לאת לעלם וסהיד בשחקא
39 מהימן לעלמין׃ ואת שבקתא ורחקתא ארגזתא
40 עם משיחך׃ אשניתא קים דעם עבדך אפסתא
41 לארעא כליליה׃ תקפתא כל כרכוי שויתא
42 פצוחוי תבירא׃ רמסין יתיה כל עברי אורחא
43 הוה קלנא לשבבוי׃ ארמתא ימינא דמעיקוי
44 אחדתא כל בעלי דבבוי׃ לחוד תתיב לאחורא
45 סיפיה ולא אקמתא יתיה בקרבא׃ בטלתא
כהניא דמדין על מדבחא ומדכין עמיה וכורסי
46 מלכותיה לארעא מגרתא׃ קצרתא יומי עלימוי
47 עטפתא עלוי בהתתא וכסופא לעלמין׃ עד אימתי
יי תסלק שכנתך לעלמין תדליק היך אשתא
48 חמתך׃ אדכר די אנא אתבריתי מן עפרא מטול
49 מה לבטלא בריתא כל בני נשא׃ מן הוא גברא
דיחי ולא יחמי מלאכא דמותא ושיזיב נפשיה מן
50 ידיה ולא יחות לבית קבורתיה לעלמין׃ אן הנון
טבוותך דמן שרויא יי דקיימתא לדוד בהימנותך׃
51 אדכר יי חסודא דעבדך סוברית בעטפי כל
52 גדופיהון דסגיעין עממין׃ די חסידו בעלי דבבך
יי די חסידו איחור רושמת רגלי משיחך יי׃
53 בריך שמא דיי בעלמא הדין אמן ואמן בריך
שמא דיי לעלמא דאתי אמן ואמן׃ צ
1 צלותא דצלי משה נביא דיי כד חבו עמא בית
ישראל במדברא עני וכן אמר יי דמדור בית
שכנתך בשמיא את הויתא לנא סעיד בכל דר
2 ודר׃ כד אתגלי קדמך דעמך עתידין למחוב
אתקנתא תתובא עד דלא טוריא אתנטלו
ואתבריאת ארעא ויתבי תבל ומן עלמא הדין
3 עד עלמא דאתי את הוא אלהא׃ תתיב בר נש על
4 חוביה עד מותא ואמרת תובו בני נשא׃ ארום
אלף שנין בעינך מתחשבין קדמך היך יומא
דאתמלי ארום יעבר והיך מטרת ליליא׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Non prophanabo pactum meum, & quod deprômptũ eſt ex labiis meis, non mutabo. Semel juravi in nomine ſancto meo, nequaquã Davidi mentiar. Filii ejus in æternũ erunt, et thronus ejus lucidus ſicut Sol in conſpectu meo. Sicut Luna firmata ad ſignum æternũ, & teſtis in æthere fidelis in perpetuum. Tu autem deſeruiſti & abominatus es; iratus es cum Chriſto tuo. Irritum feciſti pactum cum ſervo tuo: prophanâſti ad terram coronam ejus. Deſtruxiſti omnia caſtra ejus: poſuiſti oppida ejus deſtructionem. Conculcant eum omnes tranſeuntes viam: fuit opprobrio vicinis ſuis. Exaltâſti dexterã moleſtantiũ eũ: lætificâſti omnes inimicos ejus. Siquidẽ vertiſti retrorſum gladium ejus, & non confirmâſti *eum* in prælio. Abſtuliſti ſacerdotes qui conſperſionem faciebant ſuper altari, & purificabant populũ ejus, & ſedem regnorum ejus ad terram colliſiſti. Breviâſti dies juventutis ejus: operuiſti eum pudore & confuſione in perpetuũ. Uſquequo Dñe auferes majeſtatẽ tuã in æternum? accendes in modum ignis iram tuã? Recordare quòd creatus ſum de pulvere: quare ut aboleâtur creâſti omnes filios hominũ? Quis eſt ille vir qui vivet, & non videbit angelũ mortis? liberabit animã ſuam de manu ejus, & non deſcendet in domum ſepulchri *ſui* in perpetuũ? Ubi illæ benignitates tuæ primordiales Dñe, quas pactus es Davidi in veritate tua? Recordare Dñe opprobrii ſervorum tuorum: ſuſtinui in ſinu meo cuncta opprobria multorum populorũ. Quoniam exprobraverunt hoſtes tui, exprobraverunt tarditatẽ veſtigiorũ pedũ Chriſti tui *Domine*. Benedictũ nomen Dñi in ſeculo iſto, *Amen & Amen: benedictum nomen Domini* in ſeculo venturo; Amen & Amen. 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53

Oratio qua oravit Moſſeh propheta Domini, quando peccavit populus domus Iſrael in deſerto, *elocutus eſt & ſic dixit:* 1

PSAL. XC.

Domine cujus habitatio domus majeſtatis tuæ eſt in cœlis, tu fuiſti nobis adjutor in omni generatione & generatione. 2 Quando manifeſtum fuit coram te, quod populus tuus eſſet peccaturus, diſpoſuiſti converſionẽ. Antequam montes erigerentur, et creata eſſet terra & habitatores orbis, à ſeculo hoc, & uſq; ad ſeculũ venturũ, tu ipſe es Deus. 3 Rediges hominẽ propter peccatũ ejus uſq; ad mortem: & dixiſti, Convertimini filii hominis. 4 Quoniã mille anni *in oculis tuis* computantur apud te ſicut dies heſterna quando præterierit, & ſicut vigilia noctis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 36 [illegible]
37 [illegible]
38 39 [illegible]
40 41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 45 [illegible]
46 47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 53 [illegible]

Neque contemnam pactum meum: quod egreſſum eſt è labiis meis non mutabo. 35 Unum 36 juravi per ſanctitatem meam Davidi, & non retractabo: Semen ejus in æternum erit, & 37 thronus ejus ſicut ſol in conſpectu meo, Et 38 ut luna firmus erit in perpetuum: teſtis in cœlo fidelis. Et tamen tu oblitus es mei, & 39 deſpexiſti me, atque avertiſti faciem Uncti tui: Aſpernatuſq; es fœdus ſervi tui, & dejeciſti in terram diadema ipſius: 40 Diruiſti ſepes 41 ejus, atque deſtruxiſti arces illius: Et conculcaverunt eum omnes tranſeuntes viã, factuſq; 42 eſt opprobrium vicinis ſuis: Et elevâſti dexterã inimicorum ejus, 43 atque lætificâſti omnes 44 oſores illius: Et deflexiſti adjutorium gladii ejus, neque fulſiſti eum in prælio: Et ceſſare 45 feciſti victores ipſius, & ſolium ejus in terram evertiſti: Minuiſti dies juventutis ejus, 46 & amiciviſti eum confuſione. Uſquequò 47 iraſceris Domine in æternum, & ardebit velut ignis indignatio tua? Memento mei à fovea, 48 non enim fruſtrà condidiſti omnes homines. Quis eſt vir qui vivet & non videbit 49 mortem, eripietque animã ſuam de manu foveæ? 50 Ubi ſunt beneficia tua Dñe priſtina, quæ jurâſti Davidi cum fide? Memento Dñe op- 51 probrii ſervi tui: quòd portaverim in vita mea cunctam ſolicitudinẽ populorũ: Igno- 52 miniâ me affecerint hoſtes tui Dñe, & vituperârint calcaneos Chriſti tui. Benedictus Dñs 53 in æternũ. Amen, amen.

[illegible]

Finis Libri Tertii.

[illegible]

Initium Libri Quarti. 1

PSAL. XC.

Moſis. Verſus 37.

1 2 [illegible]

Domine, habitaculum factus es nobis in generatione generationũ. 2 Priuſquã conciperentur montes, & antequã parturiret terra, & priuſquã conderetur orbis, à ſeculo & uſq; in ſeculum tu es Deus: 3 Qui reduxiſti hominẽ uſque ad humilitatem, ac tum dixiſti, Pœnitentiam agite filii hominũ. 4 Nam mille anni in oculis tuis ſunt tanquam dies heſterna quæ præteriit, ut vigilia noctis.

Verſio VULG. LAT.

35 Neque profanabo teſtamentum meũ: & quæ procedunt de labiis meis, non
36 faciam irrita. Semel juravi in Sancto
37 meo, ſi David mentiar: Semen ejus in
38 æternũ manebit. Et thronus ejus ſicut Sol in conſpectu meo, & ſicut Luna perfecta in æternũ: & teſtis in cœlo
39 fidelis. Tu verò repuliſti & deſpexiſti:
40 diſtuliſti Chriſtum tuum. Evertiſti teſtamentum ſervi tui: profanâſti in terra Sanctuariũ ejus.
41 Deſtruxiſti omnes ſepes ejus: poſuiſti firmamentum ejus
42 formidinem. Diripuerunt eum omnes tranſeuntes viã: factus eſt opprobriũ
43 vicinis ſuis. Exaltâſti dexteram deprimentiũ eum: lætificâſti omnes inimi-
44 cos ejus. Avertiſti adjutoriũ gladii ejus: & non es auxiliatus ei in bello.
45 Deſtruxiſti eum ab emundatione: &
46 ſedem ejus in terram colliſiſti. Minorâſti dies temporis ejus: perfudiſti eũ
47 confuſione. Uſquequò, Domine, avertis in finem: exardeſcet ſicut ignis ira
48 tua? Memorare quæ mea ſubſtantia: numquid enim vanè cõſtituiſti omnes
49 filios hominũ? Quis eſt homo, qui vivet, & non videbit mortem: eruet
50 animam ſuam de manu inferi? Ubi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ, Domine, ſicut jurâſti David in veritate
51 tua? Memor eſto, Domine, opprobrii ſervorũ tuorũ (quod continui in ſinu
52 meo) multarũ gentiũ. Quod exprobraverunt inimici tui, Dñe, quod exprobraverunt commutationẽ Chriſti tui.
53 Benedictus Dominus in æternũ: Fiat, fiat.

1 Oratio Moyſi hominis Dei.

LXXXIX.

Domine, refugiũ factus es nobis, à
2 generatione in generationẽ. Priuſquã montes fierent, aut formaretur terra, & orbis; à ſeculo & uſque in ſecu-
3 lum tu es Deus. Ne avertas hominẽ in humilitatem: & dixiſti, Conver-
4 timini filii hominum. Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquam dies heſterna, quæ præteriit, Et cuſtodia in nocte,

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

35 † Οὐ δὲ μὴ βεβηλώσω τὴν διαθήκην μου, † καὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ ἀθετήσω.
36 † Ἅπαξ ὤμοσα ἐν τῷ ἁγίῳ μου, εἰ τῷ Δαυὶδ
37 ψεύσομαι. † Τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ,
38 † Καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου, † Καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα, † καὶ ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Σὺ δὲ
39 ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου.
40 † Κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου, † ἐβεβή-
41 λωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. † Καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, † ἔθου τὰ ὀχυρώματα
42 αὐτοῦ δειλίαν. † Διήρπασαν αὐτὸν πάντες οἱ (π) διοδεύοντες ὁδόν, † ἐγενήθη ὄνειδος τοῖς γείτο-
43 σιν αὐτοῦ. † Ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν (ρ) ἐχθρῶν αὐτοῦ,
44 † εὔφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. † Ἀπέστρεψας τὴν βοήθειαν τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, † καὶ οὐκ ἀντελάβου
45 αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ. † Κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτόν, † τὸν θρόνον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν κατέρραξας.
46 † Ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ (σ) θρόνου αὐτοῦ,
47 † κατέχεας αὐτοῦ αἰσχύνην. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Ἕως πότε κύριε (τ) ἀποστρέφῃ εἰς τέλος; † ἐκκαυθή-
48 σεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου; † Μνήσθητι τίς (υ) ἡ ὑπόστασίς μου· † μὴ γὰρ ματαίως ἔκτισας πάντας
49 τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων; † Τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον; † ῥύσεται τὴν ψυ-
50 χὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου; ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Ποῦ (φ) ἐστιν τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα κύριε, † ἃ ὤμοσας
51 τῷ Δαυὶδ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου; † Μνήσθητι κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου, † οὗ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ
52 μου πολλῶν ἐθνῶν· † Οὗ ὠνείδισαν οἱ ἐχθροί σου κύριε, † οὗ ὠνείδισαν τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ χριστοῦ σου.
53 † Εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα. γένοιτο, γένοιτο.

MS.A. (π) παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν, (ρ) θλιβόντων αὐτόν, (σ) χρόνου αὐτοῦ, (τ) ἀποστρέφεις (υ) μου ἡ ὑπόστασις· (φ) εἰσιν

Προσευχὴ (α) τῷ Μωυσῇ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ. πθ΄.

1 † Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γε-
2 νεᾷ. † Πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι (β) τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην, † καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος (γ) ἕως
3 τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. † Μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν, † καὶ εἶπας, Ἐπιστρέψατε (δ) υἱοὶ ἀνθρώπων;
4 † Ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς (ε) σου, † ὡς ἡ ἡμέρα ἡ ἐχθὲς ἥτις διῆλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.

MS.A. (α) τῷ Μωσῇ (β) γῆν (γ) καὶ ἕως (δ) οἱ υἱοὶ (ε) σου κύριε, ὡς

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

35 *Neque prophanabo teſtamentum meum: & quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita.* 36 *Semel juravi in Sancto meo,* [n] *ſi David mentiar;*) *Semen ejus in æternũ manebit.* 37 *Et ſedes ejus, ſicut Sol, in conſpectu meo, &* [o] *ſicut Luna perfecta in æternum, &* (t) *teſtis in cœlo fidelis.* DIAPSALMA. 38 *Tu verò repuliſti, &* (u) *ſprevisti: diſtuliſti Chriſtum tuum.* 39 (x)[p] *Evertiſti teſtamentum ſervi tui: prophanâſti in terra* (y) *ſanctitatem ejus.* 40 *Deſtruxiſti omnes macerias ejus: poſuiſti munitiones ejus formidinem.* 41 *Diripuerunt eum omnes tranſeuntes viam: factus eſt opprobrium vicinis ſuis.* 42 *Exaltaſti dexteram* (z) *inimicorum ejus: lætificâſti omnes inimicos ejus.* 43 *Avertiſti adjutorium gladii ejus: & non es auxiliatus ei in bello.* 44 *Diſſolviſti* (ω) *eum ab emundatione;* [q] *ſedem ejus in terram colliſiſti.* 45 *Minuiſti dies* (aa) *ſedis ejus: perfudiſti eum confuſione.* DIAPSALMA. 46 *Quouſq; Domine,* (bb) *averteris in finem? exardeſcet, ſicut ignis, ira tua?* 47 *Memento,* [r] *quæ eſt ſubſtantia mea: numquid enim vanè* (cc) *conſtituiſti omnes filios hominum?* 48 *Quis eſt homo, qui vivet, & non videbit mortẽ?* [ſ] *eruet animã ſuam de manu inferi?* DIAPSALMA. 49 *Ubi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ, Domine, quas jurâſti David* [t] *in veritate tua?* 50 *Memento, Domine, opprobrii ſervorum tuorum,* (dd) *quod continui in ſinu meo multarum gentium.* 51 *Quod exprobraverunt inimici tui, Domine, quod exprobraverunt,* (ee) *commutationem Chriſti tui.* 52 *Benedictus Dominus in æternum:* (ff) *Fiat, fiat.* 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53

Oratio (a) [a] Moyſi homini Dei.

LXXXIX.

Domine, refugium factus es nobis in generatione & (b) *generatione.* 2 *Priuſquam* (c) *montes fierent, & formaretur terra, & orbis terræ, & à ſeculo uſque in ſeculum tu es.* 3 *Ne avertas hominem in humilitatem: & dixiſti,* (d) *Convertimini filii hominum.* 4 *Quoniam mille anni in* (e) *oculis tuis, tanquam dies heſterna, quæ præteriit,* 5 *&* (f) *cuſtodia in nocte.* 1 2 3 4

Verſio ÆTHIOPICA.

ወኢያረኵስ፡ኪዳንየ፡፡ ወኢይኄሱ፡ዘወፅአ፡ 35
እምአፉየ፡፡ ምዕረ ፡ መሐልኩ ፡ በቅዱ 36
ስየ፡፡ ከመ፡ለዳዊት፡ኢይሔስዎ፡፡ ወዘር
ኡሂ፡ ለዓለም፡ ይሄሉ፡፡ ወመንበሩሂ፡ 37
ከመ፡ ፀሐይ ፡ በቅድሜየ፡፡ ወከመ፡
ወርኅ፡ለዓለም፡፡ ወስምዑሂ፡መሃይምን፡በሰ
ማይ፡፡ ወአንተሰ ፡ መነንኮ ፡ ወገደፍኮ፡፡ 38
ወአናሕሰይኮ ፡ ለመሲሕከ፡፡ ወሜጥከ፡ 39
ሠርዓቶ፡ለገብርከ፡፡ ወአርኰስከ፡ውስተ፡
ምድር፡መቅደሶ፡፡ ወነሠትከ ፡ ኵሎ፡ 40
ጥቅሞ፡፡ ወረሰይከ ፡ አጽዋኒሁ ፡ መፍር
ሀ፡፡ ወተማሰጦ፡ ኵሎ፡ ኃላፌ፡ፍኖት፡፡ 41
ወኮነ ፡ ጽእለተ ፡ ለጎሩ፡፡ ወአልዐልከ፡ 42
የማነ ፡ ፀሩ፡፡ ወአስተፈሣሕከ ፡ ኵሎ፡ ጸላ
እቶ፡፡ ወሜጥከ ፡ ረድኤተ ፡ ኵናቱ፡፡ 43
ወኢተወከፍኮ ፡ በውስተ፡ ፀብእ፡፡ ወሰዐ 44
ርኮ፡እምንጽሑ፡፡ ወነፃሕከ፡ውስተ፡ምድ
ር፡ መቅደሶ፡፡ ወአውሐድከ፡መዋዕለ፡ 45
መንበሩ፡፡ ወሶጥከ፡ ላዕሌሁ፡ ኀፍረተ፡፡
እስከ፡ማእዜኑ፡ እግዚኦ ፡ ትመይጥ፡ ለግሙ 46
ራ፡፡ ወይነድድ፡ ከመ፡ እሳት፡መዐትከ፡፡
ተዘከር ፡ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ኅይልየ፡፡ ቦኑ፡ 47
ለከንቱ፡ ፈጠርኮ፡ ለኵሉ ፡ እጓለ ፡ እምሕ
ያው፡፡ መኑ ፡ ሰብእ፡ዘየሐዩ፡ወኢይሬእ 48
ዮ ፡ ለሞት፡፡ ወመኑ ፡ ዘያድኅና ፡ ለነፍሱ፡
እምእደ፡ ሲኦል፡፡ አይቴ፡ ውእቱ፡ ዘት 49
ካት፡ ሣህልከ፡ እግዚኦ፡፡ ዘመሐልከ ፡ ለዳዊ
ት፡ገብርከ፡በጽድቅ፡፡ ተዘከር፡እግዚ 50
እ፡ ዘጸአልዎሙ ፡ ለአግብርቲከ፡፡ ዘተወከ
ፍኩ፡ በሕፅንየ ፡ ብዙኃ ፡ አሕዛብ፡፡ ዘፀ 51
አሉ፡ጸላእትከ፡እግዚኦ፡፡ ወፀአሉ፡ እቤራ
ተ፡መሲሕከ፡፡ ይትባረክ፡እግዚአብሔር ፡ 52
ለዓለም፡ለይኩን፡ለይኩን፡፡

ጸሎት፡ዘሙሴ፡ዘብእሴ፡እግዚአብሔር፡፡

፹፱ እግዚኦ፡ ጸወነ፡ ኮንከነ፡ ለትውልደ፡ት 1
ውልድ፡፡ ዘእንበለ ፡ ይቁሙ ፡ አድባር፡ 2
ወይትፈጠር፡ዓለም፡ወምድር፡፡
እምቅድመ፡ ዓለም ፡ ወእስከ ፡ ለዓለም፡ አ
ንተ፡ከመ፡፡ ኢትሚጦ ፡ ለሰብእ ፡ ለኅሳ
ር፡፡ ወትቤ፡ተመየጡ፡ደቂቀ፡እጓለ፡እምሕ 3
ያው፡፡ እስመ፡ ዐሠርቱ ፡ ምእት ፡ ዓመ 4
ት፡፡ በቅድሜከ፡ ከመ፡ዕለት ፡ እንተ ፡ ትማ
ልም፡ኀለፈት፡፡ ወሰዓት፡ሌሊት፡፡ 5

INTERP. ÆTHIOP. [n] quòd Davidi non mentiar: & ſemen quidem ejus in æternum prævalebit. [o] poſita ſicut Luna in [p] Avertiſti teſtamentum [q] & ſanctuarium ejus [r] quod eſt robur meum: [ſ] & quis eſt qui eruet [t] ſervo tuo in *PSAL. LXXXIX.* [a] Moyſis, qui homo fuit Dei.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

35 36 * ولا ادنس عهدي * ولا اجحد ما خرج من فمي * دفعة حلفت بقدسي اني لا اخلف
37 38 لداود * وان يكون زرعه الي الابد * وكرسيه مثل الشمس قدامي * وكالقمر الثابت الي الابد *
39 40 الشاهد في السموات صادق * وانت اقصيت ورذلت وطرحت مسيحك * ونقضت عهد عبدك *
41 42 ونجست موضعه المقدس علي الارض * هدمت جميع سياجاته. تركت حصونه خافية * اخطفه كل
43 السالكين في الطريق * صار عارا لجيرانه * اعليت يمين مضطهديه * افرحت جميع اعدائه *
44 45 * ورددت معونة سيفه * ولم تنصره في الحرب * ابطلت شجاعته * اقلبت علي الارض كرسيه *
46 47 * صغرت ايام سنيه * افضت عليه الخزي * فالي متي يا رب تعرض الي الانقضاء * يتوقد مثل
48 49 النار غضبك * اذكر ما هو قوامي * هل باطلا خلقت جميع بني البشر * من هو الانسان الذي
50 يعيش ولا يري الموت * ويخلص نفسه من الجحيم * اين هي مراحمك السابقة يا رب * اللواتي
51 حلفت بحقك لداود عليها * اذكر يا رب عار عبيدك الذي وعدت به في حضن امم كثيرين *
52 53 * اللهم ان اعداءك عيروا * وعيروا آثار مسيحك * مبارك الرب الي الابد * يكون يكون * الليلويا *

* المزمور التاسع والثمانون *

* صلاة موسي رجل الله * وهو لح * استيخن *

1 يا رب صرت لنا ملجا من جيل الي جيل * قبل ان تكون الجبال * وقبل ان تخلق الارض
2 والمسكونة * وانت هو منذ الازل والي الابد * فلا ترد الانسان الي الذل * وقد قلت ارجعوا يا
3 بني البشر * لان الف سنة امام عينيك يا رب مثل نهار امس الماضي * ومثل هجعة من الليل *
4

Neque profanabo pactum meum, neque inficiabor quod exivit è labiis meis. Semel juravi per ſanctitatem meam, me non abjecturum poſt tergum meũ Davidem: Et fore ſemen ejus in æternũ, & thronum ejus ſicut ſol corã me. Et ſicut luna permanes in ſeculum. Qui teſtis eſt in cœlis, verax eſt. Tu verò extermináſti & humiliáſti atque abjeciſti Unctum tuum: Et ſolviſti pactum ſervi tui, & polluiſti locũ ejus ſanctum in terra. Deſtruxiſti omnes ſepes ejus, reliquiſti arces ejus nudas. Diripuerunt eum omnes prætereuntes viam: factus eſt opprobrium vicinis ſuis: Exaltáſti dexteram perſequutorũ ejus: lætificáſti omnes inimicos ipſius. Et averiſti adjutorium gladii ejus, & non auxiliatus es ei in bello: Ceſſare feciſti magnanimitatem ejus: devolviſti ſuper terram ſedem ejus: Minoráſti dies annorum ejus: effudiſti ſuper eum ruborem. Quouſque indignaberis, O Domine, in finem? exardeſcet velut ignis furor tuus? Memento qualis ſit ſtatus meus. Num fruſtrà creáſti omnes filios hominum? Quis eſt homo qui vivet, & non videbit mortem? & liberabit animam ſuam de inferno? Ubi ſunt miſericordiæ tuæ priſtinæ, O Domine, de quibus juráſti per veritatem tuam Davidi? Memento, O Domine, improperii ſervorum tuorum, quod minitatus es in ſinu gentium multarum. Deus inimici tui improperârunt, & mutârunt veſtigia Chriſti tui. Benedictus Dominus in æternum. Sit, ſit. Allelujà. 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53

PSAL. LXXXIX.

Oratio Moſis viri Dei. Verſ. 38. 1

O Domine, factus es nobis refugium ab ævo in ævum: Antequam eſſent 2 *montes, & antequam crearetur terra & habitata; & tu es ab æterno & uſque in æternum. Ne ergò reducas hominem in* 3 *humiliationem: quum jam dixeris, Revertimini O filii hominum.* 4 *Quoniam mille anni ante oculos tuos O Domine, tanquam dies heſterna præterita; & velut particula noctis,*

תהלים : צא

[illegible]

PSAL. XCI. צא

[illegible]

תרגום TARGUM.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Et ſi non convertantur, induces in eos mortem; ſicut *ſomniantes erunt:* & in mundo venturo ſicut herba quæ exciditur, permutabuntur. 5
Similes ſunt operationes eorum herbæ quæ manè florebit atq; creſcet; veſperi exciſa ſiccatur propter æſtum. 6
Quoniã conſumpti ſumus à furore tuo, & ab indignatione tua conturbati ſumus. 7
Poſuiſti peccata noſtra in conſpectu tuo, iniquitates juventutis noſtræ coram luce vultus tui. 8
Quoniam omnes dies noſtri receſſerunt *ante te* in ira tua, conſumpſimus dies vitæ noſtræ tanquam vaporẽ oris in hyeme. 9
Dies annorũ noſtrorũ in mundo hoc ſeptuaginta anni robuſtiorũ; & ſi in fortitudine octoginta anni: at multiplicatio eorũ labor & falſitas peccatoribus, quoniã tranſierũt velociter, et volãt *ad mane.* 10
Quis eſt ille qui ſciet avertere fortitudinẽ iræ tuæ, niſi juſti qui timẽt te, ſedãtes furorẽ tuũ? 11
Ad numerandos dies noſtros, [*quis*] *ſic* diriget ut ſcire faciat? certè propheta cujus cor *profundit* ſapientiã. 12
Convertere Dñe, uſquequo affliges nos? convertere, inquam, à malo quod locutus es facere *ſervis tuis.* 13
Satura nos in mundo, qui ſimilis eſt matutino benignitate tua; & lætabimur & exultabimus omnibus diebus noſtris. 14
Lætifica nos ſecundùm dies quibus afflixiſti nos, ſicut anni quibus vidimus mala. 15
Manifeſtæ fiant ſervis tuis operationes ſignorum tuorũ, & decor tuus ſuper filios eorũ. 16
Et ſit dulcedo horti deliciarum à conſpectu Dñi ſuper nos, & opera manuum noſtrarum ab *ipſo* præparentur. 17

PSAL. XCI.

Qui poſuit majeſtatem ſuam in ſecreto altiſſimo, in umbra nubiũ gloriæ omnipotentis commorabitur. 1
Dixit David; Dicã Domino: Fiducia mea et arx fortitudinis meæ, Deus meus confidam in verbo ejus. 2
Quoniã ipſe liberabit te, *Selomoh fili mi,* de laqueo & offendiculo, de morte atque tumultu. 3
In umbra majeſtatis ſuæ obumbrabit tibi, & ſub umbra gloriæ ejus ſecurus conſiſtes: clypeus & parmula veritas ejus. 4
Non timebis à timore dæmonũ qui ambulant in nocte, à ſagitta angeli mortis, quam emittit interdiu. 5
A morte in tenebris ambulante, à caterva dæmonum qui graſſantur in meridie. 6
Recordaberis nominis ſancti: & cadent à latere ſiniſtro tuo mille, & decem millia à dextera tua; tibi autem non appropinquabunt ut noceant. 7
Veruntamen oculis tuis conſiderabis: & quemadmodum conſumantur impii videbis. 8
Reſpondit Selomoh & ſic dixit, Quoniam tu *ipſe* Domine fiducia mea, in habitaculo *excelſo* poſuiſti domum majeſtatis tuæ. 9

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

Æva illorum annus erunt; et mane ſicut herba germinabit, 5
Quæ matutino tempore pullulat ac germinat: veſpere autẽ languet & areſcit. 6
Quoniam defecimus in ira tua, & in furore tuo turbati ſumus. 7
Poſuiſti peccata noſtra è regione tui: *ideo* juveneſcere fac nos lumine vultûs tui. 8
Nam cuncti dies noſtri confecti ſunt indignatione tuâ, & defecerunt anni noſtri ſicut aranea. 9
In dieb⁹ noſtris anni noſtri ſunt ſeptuaginta anni, & vix octoginta anni: & plerique ipſorum labor doloreſque; nam venit adverſùm nos humiliatio, & territi ſumus. 10
Quis noſcit vim iræ tuæ, & terrorem indignationis tuæ? 11
Indica nobis numerũ dierum noſtrorũ, ut ingrediamur in cor ſapientiæ. 12
Revertere Dñe: quouſque? Nonne conſolaberis ſervos tuos? 13
Satia nos manè gratiâ tuâ: laudabimus & exultabim⁹ omnibus diebus noſtris. 14
Lætifica nos, quia mortua eſt iniquitas noſtra, & anni quib⁹ vidim⁹ mala. 15
Appareant ſervis tuis opera tua, & decor tu⁹ ſuper filios eorũ. 16
Sit benignitas Dñi Dei noſtri ſuper nos, qui opus manuũ ſuarũ confirmavit ſup nos, & operã manuũ ſuarũ condidit nos. 17

PSAL. XCI.

Davidis. De Ezechia Rege, quòd appellandus erat filius Davidis. Spiritualiter autem dicitur victoria Chriſti, & omnis qui per eum perſicitur. Verſ. 35. 1

Qui ſedet in protectione Altiſſimi, & in umbra Dei gloriatur, 1
Dixit Dño, Fiducia mea, refugium meum Deus, cui ſum confiſus. 2
Ipſe enim te eripiet è laqueo offenſaculi & è ſermone vanitatis. 3
Pennis ſuis liberabit te, & ſub alis ejus protegêris. Pro armis, te muniet veritate ſuâ: 4
Non timebis terrorem noctis, neq; ſagittam volantẽ in die. 5
Neq; verbũ quod incedit per tenebras, neq; ventũ flantẽ meridie. 6
Cadent à latere tuo millia, & myriades à dextera tua, & ad te non accedẽt; 7
Sed oculis tuis tantùm ſpectabis, & retributionem impiorum videbis: 8
Quoniã tu es Dñe, fiducia mea, qui in excelſis collocâſti domiciliũ tuũ. 9

Verſio VULG. LAT.

5 Quæ pro nihilo habentur, eorum anni
6 erunt. Manè ſicut herba tranſeat, manè floreat, & tranſeat: veſperè decidat, induret, & areſcat.
7 Quia defecimus in ira tua, & in furore tuo turbati ſumus.
8 Poſuiſti iniquitates noſtras in conſpectu tuo, ſeculum noſtrum in illuminatione vultûs tui.
9 Quoniam omnes dies noſtri defecerunt: & in ira tua defecimus. Anni noſtri ſicut
10 aranea meditabuntur: Dies annorum noſtrorum in ipſis, ſeptuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: & ampliùs eorum, labor & dolor. Quoniam supervênit
11 manſuetudo, & corripiemur. Quis novit poteſtatẽ iræ tuæ, & præ timore tuo
12 iram tuã Dinumerare? Dexteram tuam ſic notam fac, & eruditos corde in ſa-
13 pientia. Convertere, Dñe, uſquequò? et deprecabilis eſto ſuper ſervos tuos.
14 Repleti ſumus manè miſericordiâ tuâ: & exultavim⁹, & delectati ſum⁹ omni-
15 b⁹ diebus noſtris. Lætati ſumus pro diebus, quib⁹ nos humiliâſti; annis, quib⁹
16 vidim⁹ mala. Reſpice in ſervos tuos, et
17 in opera tua: et dirige filios eorũ. Et ſit ſplẽdor Dñi Dei noſtri ſup nos, et opera manuũ noſtrarũ dirige ſuper nos: & opus manuum noſtrarum dirige.

Laus Cantici David. XC.

1 Qui habitat in adjutorio Altiſſimi, in protectione Dei cœli commo-
2 rabitur. Dicet Dño; Suſceptor meus es tu, et refugium meum: Deus meus,
3 ſperabo in eum. Quoniã ipſe liberavit me de laqueo venantiũ, et à verbo a-
4 ſpero. Scapulis ſuis obumbrabit tibi:
5 et ſub pennis ejus ſperabis. Scuto circumdabit te veritas ejus: non timebis
6 à timore nocturno, A ſagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incurſu, et dæmonio meri-
7 diano. Cadent à latere tuo mille, et decem millia à dextris tuis: ad te autem
8 nõ appropinquabit. Verũtamẽ oculis tuis conſiderabis: et retributionẽ pec-
9 catorũ videbis. Quoniam tu es, Dñe, ſpes mea: Altiſſimum poſuiſti refugium tuum.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

5 † Τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται, † Τὸ πρωῒ ὡσεὶ
6 χλόη παρέλθοι, † τὸ πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, † τὸ ἑσπέρας ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη.
7 † Ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου, † καὶ ἐν τῷ
8 θυμῷ σου ἐταράχθημεν. † Ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐνώπιόν σου, † ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσ-
9 ώπου σου. † Ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, † καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν. † τὰ ἔτη ἡμῶν (ζ)
10 ὡς ἀράχνη ἐμελέτων. † Αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη, † ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις, ὀγδοήκοντα ἔτη, † καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος· † ὅτι ἐπῆλθε (η) πραΰτης ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ
11 παιδευθησόμεθα. † Τίς (θ) γινώσκει τὸ κράτος τῆς
12 ὀργῆς σου, † καὶ ἀπὸ τοῦ (ι) φόβου τοῦ θυμοῦ σου ἐξαριθμήσασθαι; † Τὴν δεξιάν σου οὕτως (κ) γνώρισον, †
13 καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ. † Ἐπίστρεψον κύριε· ἕως πότε; † καὶ παρακλήθητι ἐπὶ
14 τοῖς δούλοις σου. † Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου, † καὶ ἠγαλλιασάμεθα καὶ (ʹ) εὐφράνθημεν. † Ἐν πά-
15 σαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν (ʺ) Εὐφρανθείημεν, † ἀνθ᾽ ὧν ἡμερῶν ἐταπείνωσας ἡμᾶς, † ἐτῶν ὧν εἴδομεν κα-
16 κά. † Καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα
17 σου, † καὶ (λ) ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. † Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ᾽ ἡμᾶς, † καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ᾽ (μ) ἡμᾶς.

MS.A. (ζ) ὡσεὶ (η) πραότης (θ) γιγνώσκει (ι) φόβου σου τὸν θυμόν σου (κ) γνώρισόν μοι, καὶ τοὺς πεπεδημένους (ʹ) ηὐφράνθημεν. (ʺ) Εὐφράνθημεν (λ) ὁδήγησον (μ) ἡμᾶς, † καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ. ϟ.

1 † Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, † ἐν σκέπῃ
2 τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. † Ἐρεῖ τῷ κυρίῳ, Ἀντιλήπτωρ μου εἶ καὶ καταφυγή μου, † ὁ
3 θεός μου, ἐλπιῶ ἐπ᾽ αὐτόν. † Ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί (α) σε ἐκ παγίδος θηρευτῶν, † καὶ ἀπὸ λόγου ταρα-
4 χώδους. † Ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι, † καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπιεῖς. † Ὅπλῳ
5 κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ. † Οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ
6 φόβου νυκτερινοῦ, † Ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας, † ἀπὸ πράγματος διαπορευομένου ἐν σκότει, † ἀπὸ
7 συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ. † Πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιάς, † καὶ μυριὰς ἐκ δεξι-
8 ῶν σου, πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ. † Πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατανοήσεις, † καὶ ἀνταπόδοσιν ἁμαρτω-
9 λῶν (ʹ) ὄψει. † Ὅτι σὺ κύριε ἡ ἐλπίς μου, † τὸ ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου.

MS.A. (α) με (ʹ) ὄψῃ

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Tranſl. LAT.

[b] *Quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt:* 5 *6 Manè, ſicut herba tranſeat: manè floreat, & tranſeat: veſperè decidat, induręſcat, & areſcat.* 6 *7 Quia defecimus in ira tua: & in furore tuo (g) turbati ſumus.* 7 *8 Poſuiſti (h) iniquitates noſtras in conſpectu tuo: (i) [c] ſeculum noſtrum in illuminatione vultûs tui.* 8 *9 Quoniam omnes dies noſtri defecerunt: & in ira tua defecimus.* 9 *10 Anni noſtri, ſicut aranea (k) meditati ſunt: Dies annorum noſtrorum in (l) ipſis ſeptuaginta anni.* 10 *11 [d] Si autem in (m) potentatibus, octoginta anni; & ampliùs eorum, labor, & dolor. 12 Quoniam ſupervênit manſuetudo (n) ſuper nos; & corripiemur. 13 Quis (o) noſcit poteſtatẽ iræ tuæ,* 11 *et præ timore (p) iræ tuæ [e] Dinumerare? 14 Dexteram tuam ſic notam fac, (q) et eruditos corde in ſapientia.* 12 *15 Convertere, Domine: (r) uſquequò? et deprecabilis eſto ſuper ſervos tuos.* 13 *16 (ſ) [f] Repleti ſumus manè miſericordiâ tuâ: & exultavimus, & delectati ſumus, in omnibus diebus (t) noſtris.* 14 *17 Lætati ſumus pro diebus, quibus nos humiliâſti; [g] annis, quibus vidimus mala.* 15 *18 Et reſpice in ſervos tuos, & in opera [h] tua: & dirige filios eorum.* 16 *19 Et ſit ſplẽdor Domini Dei noſtri ſuper nos: & opera manuum noſtrarum dirige ſuper (u) nos.* 17

(a) Laus Cantici ipſi David. XC.

Qui habitat in adjutorio Altiſſimi; in protectione Dei cœli commorabitur. 1 *2 Dicet Domino, Suſceptor meus es, & refugium meum, Deus meus [a]: ſperabo in eum.* 2 *3 Quoniam ipſe (b) liberabit [b] te de laqueo venantium, & à (c) verbo aſpero.* 3 *4 (d) Inter ſcapulas ſuas obumbrabit tibi: & ſub alis ejus ſperabis.* 4 *5 Scuto circumdabit te veritas ejus: non timebis à timore nocturno,* 5 *6 A ſagitta volante per diem, à negotio perambulante in tenebris: à (e) ruina, & dæmonio meridiano.* 6 *7 Cadent à (f) latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: ad te autem non appropinquabunt.* 7 *8 Veruntamen oculis tuis conſiderabis, & retributionem peccatorũ videbis.* 8 *9 (g) Quoniam tu, Domine, ſpes mea: Altiſſimum poſuiſti refugium tuum.* 9

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible]

ስብሐት፡ማኅሌት፡ዘዳዊት፡፡

[illegible]

INTERP. ÆTHIOP. [b] Res contemnenda anni in conſpectu eorum: [c] & ſeculum quidem noſtrum [d] Et ſi multum quidem, octoginta [e] deficiunt. [f] Quoniam repleti [g] & pro annis, [h] tua Domine: *PSAL.* XC. [a] & auxiliator meus: & ſperabo [b] me de

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 6 * سنوهم تكون مرذولة * بالغدوات يزول مثل العشب * يزهر في الغدوات ويزول * وفي العشيات يسقط
7 8 ويذبل وييبس * لأنا فنينا في غضبك * واضطربنا في سخطك * جعلت آثامنا قدامك * ودهرنا
9 في نور وجهك * لأن جميع أيامنا فنيت * وفي غضبك فنينا * سنونا مثل نسج العنكبوت
10 ماضية * وأيام حياتنا سبعون سنة * وإن زادت فثمانون * والأكثر تعب ووجع * ونحن الآن في
11 12 دعتك متأدبون * لأنا لا نقدر على شدة سخطك وخشية رجزك * فاهدنا بيمينك لنكون
13 مع المؤدبين القلب بالحكمة * حتى متى يا رب تتعطف علينا * واقبل السؤال في عبيدك *
14 15 * امتلأنا وقت الغدوات من رحمتك * وابتهجنا وفرحنا وسررنا جميع أيامنا * عوض الأيام التي
16 أذللتنا فيها * والسنين التي رأينا فيها الرزايا * وانظر إلى عبيدك وإلى أعمالك واهد بنيهم *
17 * وليكن نور الرب إلهنا علينا * كما أصلح فينا عمله * وسهل أعمال أيدينا * الليلويا *
1 * المزمور التسعون * لداود * بركة التسبحة * وعدده * لد * استيخن *
2 الساكن في عون العلي * يستريح في ظلال إله السماء * يقول للرب أنت هو ناصري وملجاي
3 4 إلهي أتوكل عليه * لأنه ينجيني من فخ الصيادين * ومن كلام المضطهدين * في وسط
5 منكبيه يظللك * وتحت جناحيه يسترك * يحوط بك عدله سلاحا * لا تخاف من خشية الليل *
6 ولا من سهم طائر في النهار * ولا من أمر جائز في الظلمة * ولا من سقطة وشيطان الظهيرة *
7 8 * تسقط عن يسارك الألوف * والربوات عن يمينك * وأنت لا يقتربون إليك * بل بعينيك تتأمل *
9 ومجازاة الخطاة تبصر * لأنك أنت يا رب رجائي * جعلت العلو مسكنك *

Anni eorum erunt deſpecti. In matutinis præteribit ſicut herba, 5 *Quæ floret in matutinis & præterit, & in veſperis decidit ac languet atque areſcit.* 6 *Nos enim conſumpti ſumus in ira tua, et turbati in furore tuo.* 7 *Poſuiſti dies noſtros coram te, et ævum noſtrum in lumine vultûs tui.* 8 *Nam cuncti dies noſtri finierunt, & in ira tua conſumpti ſumus: anni noſtri ceu textura araneæ ſunt labentes.* 9 *Et dies vitæ noſtræ, ſeptuaginta ſunt anni: et ſi excedant, octoginta: & complures labor ſunt ac dolor. Et nos modò in manſuetudine tua corripimur,* 10 *Non enim valemus contra vim indignationis tuæ, & timorem furoris tui.* 11 *Dirige nos ergò dexterâ tuâ, ut ſimus cum eruditis corde in ſapientia.* 12 *Quouſque tandem, O Domine, propitiaberis nobis? & admitte deprecationem pro ſervis tuis.* 13 *Repleti ſumus temporibus matutinis miſericordiâ tuâ, & exaltavimus & gaviſi ac lætati ſumus omnibus diebus noſtris,* 14 *Pro diebus in quibus depreſſiſti nos, & annis in quibus vidimus calamitates.* 15 *Et reſpice in ſervos tuos & in opera tua,* 16 *& dirige filios eorum. Et ſit lumen Domini Dei noſtri ſuper nos, quemadmodum diſpoſuit in nobis opus ſuũ, et facilia reddidit opera manuum noſtrarum. Alleluja.* 17

PSAL. XC.

Davidis, benedictio cantici. Et num. verſ. 34. 1

Habitans in adjutorio Altiſſimi, requieſcet in umbra Dei cœli. 1 *Dicet Domino, Tu es adjutor meus, & refugium meum, Deus meus cui confido.* 2 *Quoniam ipſe liberabit me à laqueo venatorũ, et à ſermone perſequutorũ.* 3 *In mediis humeris ſuis te proteget, & ſub alis ejus te tuebitur: Circundabit te juſtitia ejus armis:* 4 *Haud metues terrorem noctis neque ſagittam volantem in die:* 5 *Neque negotium tranſiens per tenebras, neque caſum & dæmonium meridiei.* 6 *Cadent ad ſiniſtram tuam millia, & myriades ad dexteram tuam; ad te autem non accedent:* 7 *Sed oculis tuis conſiderabis, & retributionem peccatorum videbis.* 8 *Quoniam tu es O Domine, ſpes mea, feciſti altitudinem habitaculum tuum:* 9

תהלים : צב

[illegible]

תרגום Targum.

10 אֲתִיב מָרֵי עָלְמָא וְכֵן אֲמַר לָא תְאָרַע לָךְ בִּישְׁתָא
11 וּמַכְתָּשָׁא וּמַזִּיקַיָּא לָא יִקְרְבוּן בְּמַשְׁכְּנָךְ : אֲרוּם
12 מַלְאָכוֹי יְפַקֵּד עֲלָךְ לְמִטְּרָךְ בְּכָל אוֹרְחָתָךְ : עַל
תּוֹקְפֵיהוֹן יִטְּלוּנָךְ דִּלְמָא תַתְקֵל בְּיִצְרָא בִישָׁא
13 דְּמַתִיל לְאַבְנֵי רַגְלָךְ : עַל גּוּר בַּר אַרְיָון וּפִתְנָא
14 תִּבְעוֹץ תִּרְמוֹס אַרְיָא וְחוּרְמָנָא : מְטוּל דִּי
בְּמֵימְרִי אִתְרְעִי וְאֶשְׁזְבִנֵּיהּ אֲשַׁגְּבִנֵּיהּ מְטוּל דִּיְדַע
15 שְׁמִי : יְצַלֵּי קֳדָמַי וַאֲנָא עֲנֵי יָתֵיהּ עִמֵּיהּ אֲנָא
16 בְּעַקְתָּא אֲפַצְּנֵיהּ וַאֲיַקְּרִנֵּיהּ : אוֹרִיכוּת יוֹמִין
אַסְבְּעִנֵּיהּ וְאַחְמֵינֵּיהּ בְּפוּרְקָנִי :

צב

1 שְׁבָחָא וְשִׁירָא דִּי אֲמַר אָדָם קַדְמָאָה עַל יוֹמָא
2 דְשַׁבְּתָא : טָב לְאוֹדָאָה קֳדָם יְיָ וּלְשַׁבָּחָא
3 שְׁמָךְ עִלָּאָה : לְתַנָּאָה בְּצַפְרָא טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ
4 בְּלֵילְוָן : עַל פּוּם כִּנָּרָא דַעֲשַׂרְתֵּי נִימִין וְעַל פּוּם
5 נִבְלָא עֲלֵי רִנְנַת כִּנָּרָא : אֲרוּם אַחֲדִיתַנִי יְיָ
6 בְּעוּבָדָךְ בְּעוּבָדֵי אִידָךְ אֲבוּעַ : כְּמָה רַבְרְבִין
7 עוּבָדָךְ יְיָ לַחֲדָא עֲמִיקִין מַחְשְׁבָתָךְ : בַּר נַשׁ שַׁטְיָא
8 לָא יָדַע וּכְסִילָא לָא יִתְבַּיַּן יָת דָּא : כַּד מִתְלַבְלְבִין
רַשִׁיעַיָּא הֵיךְ עִסְבָּא וְנָצְצִין כָּל עָבְדֵי שְׁקַר וַעֲתִיד
9 דִּישֵׁיצִנּוּן אֱלָהָא עַד עָלְמָא : וְאַתְּ רָמָא וְעִלָּאָה
בְּעָלְמָא הָדֵין יְיָ וְאַתְּ רָמָא וְעִלָּאָה לְעָלְמָא דְאָתֵי :
10 אֲרוּם הָא בַּעֲלֵי דְבָבָךְ יְיָ אֲרוּם הָא בַּעֲלֵי דְבָבָךְ
יְהוֹבְדוּן לְעָלְמָא דְאָתֵי וּמִתְפָּרְשִׁין מִן סִיעָתְהוֹן
11 דְצַדִּיקַיָּא כָּל עָבְדֵי שְׁקַר : וְתַקִּפְתָּא הֵיךְ רֵימָנָא
תּוֹקְפִּי רַבֵּיתָא יָתִי בִּמְשַׁח רְבוּתָא רַטִּיבָא דְזֵית
12 עֲבוּף : וְאִסְתַּכַּלַת עֵינִי בְּאוֹבְדָנָא דִמְעִיקַי בְּקִימִין
13 עֲלַי לְאַבְאָשָׁא שְׁמָעָן אוּדְנַי קָל תְּבִירְהוֹן : צַדִּיקָא
הֵיךְ דִּקְלָא יְלַבְלֵב פֵּירִין הֵיךְ אַרְזָא בְּלִבְנָן יִסְגֵּא
14 וְיַעְבֵיד שָׁרְשִׁין : בְּנוֹי יֶהֱווֹן שְׁתִילִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא
15 דַיְיָ בְּדָרַת בֵּית אֱלָהַנָא יְלַבְלְבוּן : תּוּב
כַּאֲבָהַתְהוֹן יַעְבְּדוּן בְּנִין בְּסֵיבוּ דְהֵנִין וְרַטִּיבִין
16 יְהוֹן : מְטוּל דִּיחַוּוּן דָּיְרֵי אַרְעָא אֲרוּם תְּרִיץ יְיָ
תַּקְּפִּי וְלֵית עַוְלְתָא בֵּיהּ :

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

Reſpondit Domin⁹ mundi & ſic dixit, Non eveniet tibi malú; & plaga atq; *nocumenta* non accedent ad tabernacula tua. 10
Quoniá angelis ſuis præcipiet de te, ut cuſtodiant te in omnib⁹ viis tuis. 11
Fortitudine ſua portabunt te, ne fortè impingat ad cupiditatem pravam ſimilem lapidi, pes tuus. 12
Catulum filium leonum & baſiliſcum calcabis, conculcabis leonem & draconem. 13
Quoniam in verbo meo ſibi complacuit, *&* liberabo eum: protegam eum quoniam ſcivit nomen meum. 14
Orabit coram me, & *ego* reſpondebo ei, cum ipſo ego [*adero*] in afflictione: eruam eum, & glorificabo eum. 15
Longitudine dierum ſatiabo illum, & faciam eum intueri in ſalutem meam. 16

Laus & canticum quod dixit homo primus pro die Sabbati. 1

PSAL. XCII.

Bonum eſt confiteri coram Dño, & laudare nomen tuum Altiſſime. 2
Ad annunciandum manè benignitatem tuam, & veritatem tuam in noctibus. 3
Super os citharæ decem chordarum, *&* ſuper os nabli, & in exultatione citharæ. 4
Quoniam lætificâſti me Dñe in operibus *tuis*, in operibus manuum tuarum exultabo. 5
Quàm magnifica opera tua Domine, multum profundæ ſunt cogitationes tuæ. 6
Homo inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc. 7
Quando germinãt impii ſicut herba, & florent omnes operarii falſitatis, tunc futurum eſt quòd deſtruat eos De⁹ uſq; in æternum. 8
Tu autem excelſus ſublimiſq; in ſeculo iſto Dñe, quinimò excelſus & ſublimis in ſeculo venturo. 9
Quoniam ecce inimici tui Dñe, quoniam ecce inimici tui diſſipabuntur in ſeculo venturo, et ſeparabuntur à congregatione juſtorũ omnes qui operantur iniquitatem. 10
Exaltâſti autem quaſi naricornis fortitudinẽ meã: unxiſti me oleo *unctionis* recenti olivæ frondoſæ. 11
Et intuit⁹ eſt ocul⁹ me⁹ in interitũ moleſtantiũ me; in inſurgẽtes contra me ad malè agendũ, audiunt aures meæ vocem confractionũ eorum. 12
Juſtus tanquàm palma producet germina: ſicut cedr⁹ in Libano multiplicabitur & aget radices. 13
Filii ej⁹ plantati erũt in domo ſanctuarii Dñi, in atriis *dom⁹* Dei noſtri florebunt. 14
Adhuc veluti patres eorũ procreabũt filios; in ſenectute pingues & virides erũt. 15
Ut annuncient habitantes terram, ꝙ rect⁹ eſt Dñs, fortitudo mea, & non eſt iniquitas in eo. 16

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Non tanget te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo; 10
Nam angelos ſuos monebit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis; 11
Et ſuper brachia ſua te geſtent, ne offendas pede tuo. 12
Super aſpidem & ſuper baſiliſcum gradiêris, conculcabiſque leonem atque draconem. 13
Quandoquidem me quæſivit, eripiam eum & magnificabo eum. 14
Quia cognovit nomen meum, Vocabit me & reſpondebo illi, & cum ipſo ſum in tribulatione: extollam eum & honorificabo illum: 15
Longitudine dierum ſatiabo eum, & oſtendam illi ſalutem meam. 16

Laus, & initium gradûs.

PSAL. XCII.

Anonymus. De miniſterio Sacerdotum, & de ſacrificiis eorũ matutinis. Prædicit etiam quietem in Deo. Verſ. 32. 1

Bonum eſt confiteri Domino, & pſallere nomini tuo, Altiſſime, 2
Et patefacere manè bonitatem tuam, fidémque tuam noctibus. 3
Ego pulſabo lyram decem, & pulſabo citharam: 4
Quoniam exhilarâſti me, Domine, operibus tuis, & in opera manuum tuarum gloriabor. 5
Quàm magna ſunt facta tua, Domine, & valdè profundæ cogitationes tuæ! 6
At vir ſtolidus non agnoſcit, & ſtultus haud percipit hoc. 7
Quum germinabunt impii ſicut herba, & pullulabunt omnes operantes iniquitatem: peribunt in ſeculum ſeculorum; 8
Tu verò, Domine Altiſſime, in æternum eris. 9
Nam ecce hoſtes tui, Domine, nam ecce hoſtes tui peribunt, & diſpergentur omnes operantes iniquitatem. 10
Extuliſti cornua mea ut Rhinocerotis, & tinxiſti me unguento ſuavi; 11
Et viderunt oculi mei in hoſtibus meis, & in malignis inſurgentibus adverſùm me audient aures meæ. 12
Juſtus ut palma germinabit, & ſicut cedri Libani pullulabit. 13
Plantati in domo Domini & in atriis Dei noſtri, germen emittent adhuc, 14
Et creſcent in ſenectute: pingues atque ſuaves reddentur. 15
Et manifeſtabunt rectum eſſe Dominum, fortem, & nullam eſſe in ipſo iniquitatem. 16

Verſio VULG. LAT.

10 Non accedet ad te malum: & flagellũ non appropinquabit tabernaculo tuo.
11 Quoniam angelis ſuis mandavit de te: ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis.
12 In manib⁹ portabunt te: ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.
13 Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis: & conculcabis leonem & draconem.
14 Quoniam in me ſperavit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.
15 Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipſo ſum in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum.
16 Longitudine dierum replebo eum: & oſtendã illi ſalutare meum.

1 Pſalmus Cantici, In die Sabbati. XCI.

2 Bonum eſt confiteri Dño, & pſallere nomini tuo, Altiſſime;
3 Ad annuntiandum manè miſericordiam tuam, et veritatem tuam per noctem;
4 In decachordo, pſalterio, cum cantico, in cithara.
5 Quia delectâſti me, Domine, in factura tua: & in operibus manuum tuarum exultabo.
6 Quàm magnificata ſunt opera tua, Domine: nimis profundæ factæ ſunt cogitationes tuæ.
7 Vir inſipiens non cognoſcet: & ſtultus non intelliget hæc.
8 Cùm exorti fuerint peccatores ſicut fœnum: & apparuerint omnes, qui operantur iniquitatẽ:
9 Ut intereant in ſeculum ſeculi: Tu autem Altiſſimus in æternum, Domine.
10 Quoniam ecce inimici tui, Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt: & diſpergentur omnes, qui operantur iniquitatem.
11 Et exaltabitur ſicut unicornis cornu meum: & ſenectus mea in miſericordia uberi.
12 Et deſpexit oculus meus inimicos meos: & in inſurgentibus in me malignantibus audiet auris mea.
13 Juſtus, ut palma florebit: ſicut cedrus Libani multiplicabitur.
14 Plantati in domo Domini, in atriis domûs Dei noſtri florebunt.
15 Adhuc multiplicabuntur in ſenecta uberi: & benè patientes erunt,
16 Ut annuntient: Quoniam rectus Dominus De⁹ noſter: & non eſt iniquitas in eo.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

10 † Οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακά, † καὶ μάστιξ οὐκ
11 ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου. † Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, † τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πά-
12 σαις ταῖς ὁδοῖς σου. † Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, † μή
13 ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. † Ἐπ' ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, † καὶ καταπατήσεις
14 λέοντα καὶ δράκοντα. † Ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ῥύσομαι αὐτόν· † σκεπάσω αὐτόν, ὅτι ἔγνω τὸ
15 ὄνομά μου. † (β) Ἐπικαλέσεται πρὸς μέ, καὶ εἰσακούσομαι αὐτοῦ, † μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει, καὶ ἐξε-
16 λοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν. † (γ) Μακρότητι ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, † καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

MS.A. (β) Καὶ κράξεται πρὸς μέ, καὶ (γ) Μακρότητα

1 Ψαλμὸς ᾠδῆς Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. ϟα'.
2 † Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ, † καὶ
3 ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. † Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, † καὶ τὴν ἀλήθειάν σου
4 κατὰ νύκτα, † Ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ, μετ' ᾠδῆς
5 ἐν κιθάρᾳ. † Ὅτι εὔφρανάς με κύριε ἐν τῷ ποιήματί σου, † καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλι-
6 άσομαι. † Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε;
7 † Σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου. † Ἀνὴρ ἄφρων οὐ γνώσεται, † καὶ ἀσύνετος οὐ συνήσει
8 ταῦτα. † Ἐν τῷ ἀνατεῖλαι (*) τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρτον, † καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, † ὅπως ἂν (α) ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰ-
9 ῶνα τοῦ αἰῶνος. † Σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰῶνα κύριε.
10 † (β) Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἀπολοῦνται, † καὶ διασκορπισθήσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομί-
11 αν. † Καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρωτος τὸ κέρας
12 μου, † καὶ τὸ γῆράς μου ἐν ἐλέῳ πίονι. † Καὶ (γ) ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου, † καὶ ἐν τοῖς (δ) ἐπανισταμένοις ἐπ' ἐμὲ πονηρευομένοις ἀκού-
13 σεται τὸ οὖς μου. † Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, † ὡς
14 ἡ κέδρος ἡ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται. † Πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, † ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ
15 θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. † (ε) Τότε πληθυνθήσον-
16 ται ἐν γήρει πίονι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται Τοῦ ἀναγγεῖλαι· † ὅτι εὐθὴς κύριος ὁ (ζ) θεός μου, † καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.

MS.A. (*) ἁμαρτωλοὺς (α) ἐξολεθρευθῶσιν (β) Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου κύριε, ὅτι ἰδοὺ (γ) ἐφεῖδεν (δ) ἐπανισταμένους (ε) Ἔτι πληθυνθήσονται (ζ) θεὸς ἡμῶν,

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

10 [c] *Non accedent ad te mala: & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* 10
11 *Quoniam angelis ſuis mandabit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis.* 11
12 *In manibus tollent te: ne (h) quando offendas ad lapidem pedem tuum.* 12
13 *Super* [d] *aſpidem, & baſiliſcum (i) ambulabis: & conculcabis leonem, & draconem.* 13
14 *Quoniam in me ſperavit; et eruam eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.* 14
15 (*k*) *Invocabit me, & ego* [e] *exaudiam eum: cum ipſo ſum in* [f] *tribulatione: & eximam eum, & glorificabo eum.* 15
16 *Longitudine dierum replebo eum: & oſtendam illi ſalutare meum.* 16

M.S. Æthiop. Pock. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: In ſeculum ſeculorum. Amen & Amen.

Pſalmus Cantici In die Sabbati. XCI. 1

1 *Bonum eſt confiteri Domino, & pſallere (a) nomini tuo Altiſſime.* 2
2 *Ad annuntiandum manè miſericordiam tuam, & veritatem tuam per noctem.* 3
3 *In decachordo pſalterio, cum cantico in cithara.* 4
4 *Quia delectâſti me, Domine, in factura tua: & in operibus manuum tuarum exultabo.* 5
5 *Quàm magnificata ſunt opera tua, Domine: nimis (b) profundæ factæ ſunt cogitationes tuæ.* 6
6 *Vir imprudens non cognoſcet: &* [a] *ſtultus non intelliget hæc.* 7
7 *Cùm exorti fuerint peccatores ſicut fœnum, & (c) apparuerint omnes, qui operantur iniquitatem:* 8
8 *ut intereant in ſeculum ſeculi; Tu autem Altiſſimus in æternũ, Domine.* 9
9 (*d*) *Quoniã ecce inimici tui peribunt: & diſpergentur omnes qui operantur iniquitatem.* 10
10 *Et exaltabitur, ſicut unicornis, cornu meum: &* [b] *ſenectus mea in (e) miſericordia pingui.* 11
11 *Et (f) reſpexit oculus meus in inimicis meis: & in eis qui inſurgunt in me malignantibus, audiet auris mea.* 12
12 *Juſtus ſicut palma, florebit: velut cedrus, quæ in Libano eſt, multiplicabitur.* 13
13 (*g*) *Plantati in domo Domini, in atriis Dei noſtri florebunt.* 14
14 (*h*) [c] *Tunc multiplicabuntur in ſenecta uberi: & (i) tranquilli erunt,* 15
15 *ut annuntient: Quoniam rectus Dominus* [d] *Deus (k) meus: & non eſt iniquitas in eo.* 16

Verſio ÆTHIOPICA.

ወይቀርብ፡ እኩይ፡ ኀቤከ፡፡ወኢይበውእ፡ መ 10
ቅሠፍት ፡ ቤተከ፡፡=፡ እስመ፡ ለመላእክቲ 11
ሁ፡ ይኤዝዞሙ፡ በእንቲአከ፡፡ከመ፡ ይዕቀቡ
ከ፡ በኵሉ ፡ ፍናዊከ፡፡=፡ ወበእደው፡ ያነ 12
ሥኡከ፡፡ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብን፡ እገረ
ከ፡፡=፡ ላዕለ፡ ተኵላ፡ ወከይሲ፡ ትጼዓን፡፡ 13
ወትከይድ ፡ አንበሳ ፡ ወከይሲ፡፡=፡ እስመ፡ 14
ብየ፡ተወከለ፡ አድኅኖ፡፡ወእከድኖ ፡ እስመ፡
አእመረ ፡ ስምየ፡፡=፡ ይጼውዐኒ ፡ ወእሰጠ 15
ዎ፡፡ሀሎኩ ፡ ምስሌሁ ፡ ሶበ፡ ምንደቤሁ፡፡
አድኅኖ ፡ ወእሴብሖ፡፡=፡ ለነዋኅ ፡ መዋዕ 16
ል፡አጸግቦ፡፡ወአርእዮ፡አድኅኖትየ፡፡=፡
ስብሐት፡ ለአብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱ
ስ፡፡ለዓለመ፡ ዓለም፡አሜን፡ ወአሜን፡፡=፡

መዝሙር፡መኀሌት፡በዕለተ፡ሰንበት፡፡

ሠናይ ይኤድስ፡ተአምኖ፡በእግዚአብሔር፡፡ወ 1
ዘምሮ፡ ለስምከ ፡ ልዑል፡፡=፡ ወነጊረ ፡ በ 2
ጽባሕ ፡ ምሕረትከ ፡፡ ወጽድቅከኒ ፡ በሌሊ
ት፡፡=፡ በዘ፡ዐሠርቱ፡ አውታሪሁ፡ መዝሙ 3
ር፡መኀሌት፡ ወመሰንቆ፡፡=፡ እስመ፡ አስተ 4
ፈሣሕከኒ፡እግዚኦ፡በምግባሪከ፡፡ወእትሐሠ
ይ፡በግብረ፡ እደዊከ፡፡=፡ ጥቀ፡ ዐቢይ፡ግብ 5
ርከ ፡ እግዚኦ፡፡ወፈድፋደ ፡ ዕሙቅ ፡ ሕሊና
ከ፡፡=፡ ብእሲ፡አብድ፡ኢያአምር፡፡ወዘአ 6
ልቦ፡ ልብ፡ ኢይሌብዎ ፡ ለዝንቱ፡፡ ሶበ፡ይበ 7
ቍሉ ፡ ኃጥአን ፡ ከመ ፡ ሣዕር፡፡ወይሠርጹ፡
ኵሎሙ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡፡=፡ ከመ፡ ይሠር 8
ዉ፡ ለዓለም፡ ዓለም፡፡ወአንተሰ፡ ልዑል፡ለ
ዓለም፡ እግዚኦ፡፡=፡ እስመ ፡ ነዋ ፡ ጸላእ 9
ትከ፡ ይትሐጐሉ፡፡ ወይዘረዉ፡ ኵሎሙ፡ ገ
በርተ፡ ዐመፃ፡፡=፡ ወይትሌዐል፡ ቀርንየ፡ከ 10
መ፡ ዘአሐዱ ፡ ቀርኑ፡፡ወይጠልል ፡ በቅብእ፡
ሢበትየ፡፡=፡ ወርእየት ፡ ዐይንየ፡ በጸላእት 11
የ፡፡ ወሰምዐት፡ እዝንየ፡ዲቤሆሙ፡ ለእኩያ
ን፡እለ፡ ቆሙ፡ ላዕሌየ፡፡=፡ ጻድቅሰ፡ከመ፡ 12
በቀልት፡ ይፈሪ፡፡ወይበዝኅ ፡ ከመ፡ ዘግባ፡ዘ
ሊባኖስ፡፡=፡ ትኩላን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ቤ 13
ተ፡ እግዚአብሔር፡፡ወይበቍሉ ፡ ውስተ፡ ዐ
ጸዱ፡ ለአምላክነ፡፡=፡ ውእተ ፡ አሚረ፡ይ 14
በዝኁ ፡ በርስእን ፡ ጥሉል፡፡ወይከውኑ፡ዕረ
ፍት፡፡=፡ ወይነግሩ፡ ከመ፡ ጻድቅ፡ እግዚአ 15
ብሔር ፡ አምላክነ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዐመፃ ፡ በኀ
ቤሁ፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. [c] Et accedet ad te malum: ſed [d] lupum & draconem equitabis: [e] reſpondebo ei: [f] tribulatione ejus: *PSAL. XCI.* [a] excors non [b] impinguabitur in oleo quietis meæ. [c] In illo die multiplicabuntur [d] Deus noſter:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 11 * لا ياتي عليك الشر * ولا تدنوا ضربة من مسكنك * لانه يوصي ملايكته من اجلك *
12 13 لكي يحفظوك في جميع طرقك * وعلي ايديهم يحملونك * ليلا تعثر بحجر رجلك * تطا
14 علي الافعي والحية الجرداء * وتدوس الاسد والتنين * لانه اياي رجا فاخلصه * واستر لانه
15 16 عرف اسمي * يدعوني فاجيبه * انا اكون معه في الشدة * انقذه وامجده * واشبعه طول
الايام واريه خلاصي * اللليلويا *

1 * المزمور الحادي والتسعون * لداود * تسبحة يوم السبت * وعدده * كط * استيخن *
2 3 * جيد هو الشكر للرب * والترتيل لاسمك ايها العالي * لكي نخبر في الغدوات برحمتك * وفي
4 5 الليالي بحقك * بمزمار ذي عشرة اوتار * مع تسبيح وقيثار * لانك افرحتني يا رب بصنعك
6 7 وباعمال يديك استبشر * يا رب ما اعظم اعمالك * وافكارك عمقت جدا * الرجل الجاهل لا يعلم *
8 وعديم الفهم لا يفهم هذه * عندما تشرق الخطاة مثل العشب وتشرق عاملوا الاثم * هناك
9 10 يستاصلون الي الابد * انت الرب المتعالي الي ابد الابد * انه ها هوذا اعداوك يا رب *
11 انه ها هوذا اعداوك يهلكون * وجميع عاملي الاثم يتبددون * ويعلو قرني كوحيد القرن *
12 وشيخوختي في دهن دسم * وتنظر عيناي باعداي * وتسمع اذني في القايمين علي صانعي الشر *
13 14 البار يعلو مثل النخلة * ويكثر مثل ارز لبنان * مغروسون في بيت الرب * ومزهرون في ديار
15 16 بيت الهنا * حينيذ يكثرون في شيخوخة دسمة * ويكون اجتهادهم نعما * ليخبروا ان الرب
الهنا عادل * وليس عنده ظلم * اللليلويا *

Non eveniet tibi malum, & non accedet flagellum ad habitationem tuam. 10
Quoniã ipſe mandabit angelis ſuis de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis; 11
Et ſuper manus ſuas portabunt te, ut non offendat in lapide pes tuus. 12
Calcabis aſpidem & baſiliſcum, et comprimes leonem et draconem. 13
Quoniam ipſe me ſperavit, liberabo eum: et protegam eum, quoniam ipſe cognovit nomen meum. 14
Invocabit me, et exaudiam eum: ego ero cum ipſo in tribulatione: Liberabo eum, & glorificabo eum. 15
Et ſaturabo eum longitudine dierum, & oſtendam illi ſalutem meam. Alleluja. 16

PSAL. XCI.

Davidis. Canticum diei Sabbathi. Et num. ver. 29. 1

Bona eſt gratiarum actio Domino, & pſalmodia nomini tuo, O Altiſſime. 2
Ut enarremus in matutinis miſericordiam tuam, & in noctibus veritatem tuam, 3
Cum pſalterio decem chordarum, cum laude & cithara. 4
Quoniam lætificâſti me, O Domine, præclaris operibus tuis, & factis manuum tuarum gaudebo. 5
O Domine, quàm magna ſunt opera tua! & cogitationes tuæ profundæ factæ ſunt nimis. 6
Vir ignorans non cognoſcit, et expers judicio non intelligit hæc. 7
Quum exorti fuerint peccatores tanquam herba, et apparuerint operantes iniquitatem, illico eradicabuntur in æternum. 8
Tu es Dominus exaltatus in ſeculum ſeculi. 9
Nam ecce inimici tui, O Domine, nam ecce inimici tui diſpergentur, & omnes operantes iniquitatem interibunt: 10
Et extolletur cornu meum ſicut unicornis, & ſenectus mea in unguento ſuavi. 11
Et quieſcent oculi mei in hoſtibus meis, & audiet auris mea de inſultantibus mihi, auctoribus ſceleris. 12
Juſtus evehetur in altum ſicut palma, et multiplicabitur ſicut cedri Libani. 13
Plantati in domo Domini, & florentes in atriis domûs Dei noſtri, 14
Tunc creſcent in ſenectute jucunda, eritque ſedulitas eorũ optima. 15
Ut annuntient Dominum Deum noſtrum eſſe juſtum, & nullam eſſe apud eum iniquitatem. Alleluja. 16

תהלים : צג צד

PSAL. XCIII. צג

:se accinxit,fortitudinem Dominus induit , induit *celsitudinem* ; regnavit Dominus
1 יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר
seculo à : *tunc* ex tuum solium Paratum *.nutet* ne *orbis firmabitur* etiam
2 אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט : נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם
:*suam vocem* flumina elevaverunt ; Domine flumina Elevaverunt .tu
3 אָתָּה : נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
potentium , multarum aquarum *vocibus Præ* .suam illisionem flumina elevabunt
4 יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם : מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים
,valde sunt fidelia tua Testimonia .Dominus excelso in *potens* : maris *procellarum*
5 מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה : עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד
.dierum longitudinem in Domine : sanctitas est decora tuæ domui
לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים :

PSAL. XCIV. צד

: terram judicans te Eleva *.irradia* ultionum Deus , Domine ultionum Deus
1 2 אֵל־נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ : הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ
-usque ? Domine impii quo---Usque .superbis *super* retributionem redde
3 הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים : עַד־מָתַי רְשָׁעִים יְהוָה עַד־
omnes *so prædicabunt : durum* loquentur *effutient* ?exultabunt impii quo
4 מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ : יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל־
tuam hæreditatem & : conterent Domine tuum Populum *iniquitatis* operarii
5 פֹּעֲלֵי אָוֶן : עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ
.occident pupillos & : interficient peregrinum & Viduam .affligent
6 יְעַנּוּ : אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ :
Intelligite .Jahacob Deus intelliget non & *:Jah* videbit non , dixerunt Et
7 8 וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה־יָּהּ וְלֹא־יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב : בִּינוּ
aurem plantans Nonne *? intelligetis quando* fatui & : populo in stulti
9 בֹּעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ : הֲנֹטַע אֹזֶן
nónne gentes corripiens Nónne ?aspiciet non oculum formans an : audiet non
10 הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט : הֲיֹסֵר גּוֹיִם הֲלֹא
cogitationes *sciens* Dominus ? scientiam hominem *docens* ipse ? arguet
11 יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת : יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת
: Jah eum erudieris quem *viri Felicitates* .vanitas *ipsæ* quoniam : hominum
12 אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל : אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ
fodiatur donec : mali diebus à ,ei *præstandum* quietem *Ad* .eum docueris *tua lege è &*
13 וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ : לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה
suam hæreditatē & :suum populū Dominus derelinquet non Quia .fovea impio
14 לָרָשָׁע שָׁחַת : כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ
omnes illud post &:judicium revertetur justitiam ad usque Quia .derelinquet non
15 לֹא יַעֲזֹב : כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־
cum mihi stabit quis?malignantibus cum mihi consurget Quis .corde recti
16 יִשְׁרֵי־לֵב : מִי־יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־
habitâsset *parum quasi* : mihi *auxilium* Dominus Nisi *? iniquitatis* operariis
17 פֹּעֲלֵי אָוֶן : לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה
.mea anima *silentium*
דוּמָה נַפְשִׁי :

תרגום TARGUM.

צג

[illegible]

צד

[illegible]

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

PSAL. XCIII.

1 DOminus regnavit, celsitudinem indut' est, indutus est Dominus fortitudine, & accinxit se : insuper stabilivit orbem ut non commoveatur. 2 Parata est sedes tua à principio : à seculo tu ipse es Deus. 3 Elevaverunt flumina Domine, elevaverunt flumina vocem suam in cantico : recipient flumina præmium laudum suarum. 4 A vocibus aquarum multarum, à laudibus fluctuum maris magni laudatus est in cœlis superioribus Dominus. 5 Testimonia tua vera sunt admodum; domo sanctuarii tui pulchrè conveniunt : sancta sunt Domine in longitudine dierum.

PSAL. XCIV.

1 DEus auctor ultionis Domine, Deus auctor ultionis splendidum te exhibe. 2 Elevare judex terræ, redde retributionem malam superbis. 3 Usquequo improbi Domine, usquequo improbi sedebunt in tranquillitate ? 4 Effutient & loquentur calumnias, dicentes verba opprobrii, omnes qui operantur falsitatem. 5 Populum tuum Domine conterent, & hæreditatem tuam vexabunt. 6 Viduam & advenam interficient, & pupillos occident. 7 Et dixerunt : Non *videbit* Dominus, & non intelliget Deus Jacob. 8 Intelligite insipientes in populo : & stulti quando eritis intelligentes ? 9 Nunquid possibile est ut is per quem plantata est auris, non audiat doctrinam ? num possibile est ut creaverit oculum, & non respiciat in Legem ? 10 An possibile est ut dederit Legem populo suo, & cùm peccaverint, non arguantur ? nonne Dominus docuit hominem primum scientiam ? 11 Coram Dño notæ sunt cogitationes filiorum hominis, quoniam vanæ sunt. 12 Beatus vir quem corripies Domine, & quem de Lege tua docebis. 13 Ut des quietem illi à diebus malis, donec fodiatur impio fovea. 14 Quoniam non derelinquet Dominus populum suum, & hæreditatem suam non deseret. 15 Quoniam usque ad justitiam convertetur judicium, & post eum redimentur omnes recti corde. 16 Quis consurget pro me ad gerendum bellum adversum sceleratos ? quis stabit pro me ad certandum contra operantes iniquitatem ? 17 Nisi Dominus sustentâsset me, parum [*absuisset quin*] commoraretur in silentio anima mea.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

PSAL. XCIII.

Davidis. De ministerio Domini. Vers. 14.

1 DOminus regnavit, & decorem indutus est : indutus est Dominus fortitudine, & corroboratus est : firmavítque orbem ne moveatur. 2 Stabile est solium tuum ab antiquo, & ab æterno tu es. 3 Extulerunt se flumina Domine, extulerunt flumina strepitum suum, extulerunt se flumina cum puritate, 4 Plusquam sonitus aquarum multarum. Immensi quidem sunt fluctus maris : at gloriosissimus in excelsis Dominus. 5 Et testimonia tua maximè fidelia : domúmque tuam decet sanctitas, Domine, in longitudinem dierum.

PSAL. XCIV.

1 *Davidis. De cœtu Corah & Dathan & Abirom. Spiritualiter verò de persequutione adversùs Ecclesiam. Versus 47.*

DEus ultor Domine, Deus ultor appare : 2 Effer te judex terræ, & redde retributionem his qui se ostentant. 3 Usquequò impii Domine, usquequò impii gloriabuntur. 4 Et eructabunt ac loquentur scelus, dicéntque omnes operantes iniquitatem ? 5 Qui humiliaverunt populum tuum Domine, & hæreditatem tuam in servitutem redegerunt : 6 Viduas & incolas interfecerunt, atq; pupillos trucidârunt : 7 Dixerúntque, Non videt Domin', nec intelligit Deus Jacob. 8 Intelligite stolidi in populo : stulti, quousque demũ non sapietis ? 9 Is qui plantavit aures, an non audit ? ille qui creavit oculos, nónne percipit ? 10 Is qui castigat gentes, an non arguit, is qui docet hominem scientiam ? 11 Dñs scit cogitationes hominum, quoniam vapor ipsi sunt. 12 Beatus homo quem corripies tu Dñe, & de lege tua docebis, 13 Tranquillúmq; reddes à diebus malis, donec fodiatur impiis fovea. 14 Non enim deseret Dominus populũ suum, & hæreditatem suam minimè destituet. 15 Nam post justum redit judiciũ, & post ipsum omnes recti corde. 16 Quis consurget mihi contra malos, & quis se parabit mihi adversùs operantes flagitium? 17 Absque Domino qui fuit mihi adjutor, brevi habitâsset anima mea in afflictione.

Versio VULG. LAT.

Laus Cantici ipsi David in die ante Sabbatum, quando fundata est terra.
XCII.

1 DOmin' regnavit, decorem indut' est: indutus est Dñs fortitudinem, & præcinxit se. Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur. 2 Parata sedes tua ex tunc : à seculo tu es. 3 Elevaverunt flumina, Domine : elevaverunt flumina vocem suam. Elevaverunt flumina fluctùs suos, 4 A vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus. 5 Testimonia tua credibilia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierũ.

Psalmus ipsi David,
Quartâ Sabbati. XCIII.

1 DEus ultionum Dominus : Deus ul- 2 tionum liberè egit. Exaltare qui judicas terram : redde retributionem 3 superbis. Usquequò peccatores, Domine, usquequò peccatores gloriabũtur: 4 Effabuntur, & loquentur iniquitatem: loquentur omnes, qui operantur inju- 5 stitiam? Populũ tuum, Domine, humiliaverunt: & hæreditatem tuam vexa- 6 verunt. Viduam & advenam interfe- 7 cerunt : & pupillos occiderunt. Et dixerunt; Non videbit Dominus, nec in- 8 telliget Deus Jacob. Intelligite insipientes in populo: & stulti aliquando 9 sapite. Qui plantavit aurem, non audiet? aut qui finxit oculum, non consi- 10 derat? Qui corripit gentes, non arguet: 11 qui docet hominem scientiam? Dominus scit cogitationes hominum, quoniã 12 vanæ sunt. Beatus homo, quem tu erudieris, Domine, & de lege tua docueris 13 eum: Ut mitiges ei à diebus malis: do- 14 nec fodiatur peccatori fovea. Quia non repellet Dominus plebem suam : & hæreditatẽ suam non derelinquet. 15 Quoadusque justitia convertatur in judiciũ: et qui juxta illã omnes qui recto 16 sunt corde. Quis consurget mihi adversùs malignantes? aut quis stabit me- 17 cũ adversùs operantes iniquitatem? Nisi quia Dominus adjuvit me : paulominùs habitâsset in inferno anima mea.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ (α) προσαββάτου, ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ, αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ. ϟβʹ.

1 † Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, † ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο· † καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευ- 2 θήσεται. † Ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, 3 † ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. † Ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ 4 κύριε, † ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ † φωνὰς αὐτῶν, † (β) Ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν. † θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης· † θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύ- 5 ριος. † Τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα. † τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἁγίασμα κύριε, † εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

MS.A. (α) σαββάτου, (β) † ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν, Ἀπὸ φωνῶν

Ψαλμὸς (α) τῷ Δαυὶδ τετράδι σαββάτου. ϟγʹ.

1 † Θεὸς ἐκδικήσεων κύριος, † (") ὁ θεὸς ἐκδικήσε- 2 ων ἐπαῤῥησιάσατο. † Ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, † ἀπόδος ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις. 3 † Ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύριε, † ἕως πότε ἁμαρτω- 4 λοὶ καυχήσονται; † Φθέγξονται καὶ λαλήσουσιν ἀδικίαν, † λαλήσουσι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνο- 5 μίαν. † Τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνωσαν, † καὶ 6 τὴν κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν. † Χήραν καὶ ὀρφα- 7 νὸν ἀπέκτειναν, † καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν. † Καὶ εἶπαν, Οὐκ ὄψεται κύριος, † οὐδὲ συνήσει ὁ θεὸς 8 τοῦ Ἰακώβ. † Σύνετε δὴ ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, 9 † καὶ μωροί, ποτὲ φρονήσατε. † Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ ἀκούει; † ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμόν, οὐχὶ 10 κατανοεῖ; † Ὁ παιδεύων ἔθνη, οὐχὶ ἐλέγξει; 11 † ὁ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν; † Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἰσὶ μά- 12 ταιοι. † Μακάριος (") ὁ ἄνθρωπος ὃν ἂν σὺ παιδεύσῃς κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν· 13 † Τοῦ πραῧναι αὐτῷ ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, † ἕως 14 οὗ ὀρυγῇ τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος. † Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, † καὶ τὴν κληρονομί- 15 αν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει, † Ἕως οὗ δικαιοσύνη (") ἐπιστρέψῃ εἰς κρίσιν, † καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς πάντες 16 οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ (β) πονηρευομένους, † ἢ τίς συμπαραστήσεταί μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀ- 17 νομίαν; † Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι, † παραβραχὺ παρῴκησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου.

MS.A. (α) ᾠδῆς τῷ Δαυὶδ (") θεὸς (") ἄνθρωπος ὃν ἂν παιδεύσῃς (") ἐπιστρέψει (β) πονηρευομένοις,

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

In die (a)[a] ante Sabbatum, quando fundata est terra, laus Cantici ipsi David. XCII.

1 *DOminus regnavit, decorem induit : induit Dominus fortitudinem, & præcinxit se. 2 Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur.* 2 *3 Parata sedes tua*[b] *ex tunc: à seculo tu es.* 3 *4 Elevaverunt flumina, Domine : elevaverunt flumina voces (b) suas:* 4 *5 A vocibus aquarum multarũ. 6 Mirabiles elationes maris, (c) mirabilis in excelsis Dominus.* 5 *7 Testimonia tua (d) credita facta sunt nimis : domum tuam decet* [c] *sanctificatio, Domine, in longitudinem dierum.*

Psalmus (a) ipsi David quartâ Sabbati. XCIII.

1 *DEus ultionum Dominus, De' ultionum (b) fidentèr egit.* 2 *2 Exaltare, qui judicas terrã; redde retributionem superbis.* 3 *3 Usquequò peccatores, Dñe, usquequò peccatores gloriabuntur?* 4 *4 (c) Effabuntur, & loquentur iniquitatẽ: loquẽtur omnes, qui operantur injustitiam.* 5 *5 Populum tuum, Domine, humiliaverunt: & hæreditatem tuam vexaverunt.* 6 *6 (d) Viduam & pupillum interfecerunt, & proselytum occiderunt.* 7 *7 Et dixerunt, Non videbit Dominus : neque intelliget Deus Jacob. 8* [a] 8 *Intelligite nunc insipientes in populo: & stulti aliquando sapite.* 9 *9 Qui plantavit aurem, non audit? aut qui finxit oculũ, non considerat?* 10 *10 Qui erudit gentes, non arguet : qui docet hominem scientiam?* 11 *11 Dominus scit* [b] *cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt.* 12 *12 Beatus homo, quem tu erudieris, Domine, & ex lege tua docueris* [c] *eum.* 13 *13 Ut mitiges eum à diebus malis: donec fodiatur* [d] *peccatori fovea.* 14 *14 Quia non repellet Dominus plebem suam : & hæreditatem suam non derelinquet.* 15 *15 (e) Quoadusque justitia convertatur* [e] *in judicium, &* [f] *juxta illam, omnes qui recto sunt corde. DIAPSALMA.* 16 *16 Quis (f) exurget mihi adversùs malignantes? aut quis stabit mecum adversùs operantes iniquitatem?* 17 *17 Nisi, quia Dominus adjuvit me; paulominùs habitâsset in inferno anima mea.*

Versio ÆTHIOPICA.

[illegible]

INTERP. ÆTHIOP. [a] Sabbati, quando [b] Domine: ab initio, & usque in æternum tu idem es. [c] glorificatio Domine, *PSAL. XCIII.* [a] Intelligite insipientes [b] cogitationes prudentum, [e] eum Domine. Ut divertas eum à diebus [d] peccatoribus [e] illi qui judicabit, [f] omnes recto sunt corde qui illam habent.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * المزمور الثاني والتسعون * لداود قاله في يوم السبت مجيدا حين سكنت الارض
* وهو يج * استيخن *
ملك الرب ولبس البهاء * لبس الرب القدرة وتمنطق بها * واية ثبت المسكونة هذه فلن
2 تتحرك * كرسيك مستعد منذ البدء * وانت هو منذ الازل * ارتفعت الانهار يا رب رفعت الانهار 3
اصواتها ترفع الانهار تكسيرها * من خرير مياه كثيرة عجيبة هي اهوال البحر * عجيب هو 4
5 الرب في الاعالي * شهاداتك صدقت جدا * ينبغي لبيتك التقديس طول الايام * الليلويا *
1 * المزمور الثالث والتسعون * لداود رابع السبت وعدده مه * استيخن * اله الانتقام الرب *
2 اله الانتقام ظهر * تعال يا ديان الارض * اعط جزاء المتغطرسين * الى متى الخاطئون يا رب الى متى 3
4 الخاطئون يفتخرون * يجيبون ويتكلمون بالظلم * ويتكلم جميع عاملي الاثم * شعبك يا رب 5
6 اذلوه وميراثك اضروه * قتلوا الارملة واهلكوا اليتيم وقتلوا الغريب * وقالوا ان الرب لا 7
8 يرى * والاه يعقوب لا يفهم * افهموا ايها الجهال الذين في الشعب * ويا ايها الحمقى متى تعقلون *
9 * هل الذي خلق الاذن لا يسمع * والذي كون العين لا يرى * والذي ادب الامم لا 10
11 يبكت * الذي علم الانسان العلم * الرب يعرف افكار الناس انها باطل * طوبى للانسان الذي 12
13 انت تؤدبه يا رب وتعلمه من ناموسك * لكي تعطيه دعة في ايام سوء الى ان يحفر للخاطي
14 حفر * لان الرب لا يقصي شعبه ولا يخذل ميراثه * حتى يرجع الحق الى الحكم * مع جميع 15
16 القريبين منه * المستقيمين بقلوبهم * من الذي يقوم معي على الاشرار * ومن يساعدني على
17 فاعلي الاثم * فلولا ان الرب اعانني لكادت نفسي عن قليل تسكن الجحيم *

PSAL. XCII.

1 Davidis. Dixit eum die Sabbathi pro encomio quando quievit terra. Vers. 13.

REgnavit Dominus, & indutus est decore : indutus est Dominus fortitudine, eâque se præcinxit. Et ipse quidem firmavit Habitatam hanc, & nequaquam movebitur. 2 *Sedes tua parata est ab initio, & tu es ab æterno.* 3 *Extulerunt se flumina, O Domine : elevaverunt flumina voces suas : elevant flumina rupturas suas* 4 *Præ murmure aquarum multarum. Mirabiles sunt tempestates maris, et mirabilis est Dominus in excelsis.* 5 *Testimonia tua verificata sunt valdè. Decet domum tuam sanctificatio longitudine dierum. Alleluja.*

PSAL. XCIII.

1 Davidis. Quartâ Sabbathi. Et num. ver. 45.

DEus ultionis Dominus, Deus ultionis apparuit. 2 *Exaltare, O judex terræ, da retributionem superborum.* 3 *Quousque peccatores, O Domine, quousque peccatores gloriabuntur?* 4 *Respondebunt ac loquentur oppressionem, et effabuntur omnes operantes flagitium?* 5 *Populum tuum, O Domine, depresserunt, et hæreditatem tuam angustiaverunt.* 6 *Stuprârunt viduam, et peremerunt pupillum, et occiderunt peregrinum.* 7 *Et dixerunt, Certè Dominus non videt,* 8 *et Deus Jacobi non intelligit. Intelligite O stulti qui estis inter populum : & O heus stolidi, quandonam sapietis?* 9 *Num qui creavit aurem non audit? &* 10 *qui condidit oculum non videt? Et qui erudivit gentes non arguit? qui notam fecit hominibus scientiam?* 11 *Dominus scit cogitationes hominum esse vanitatem.* 12 *Beatus homo quem tu erudis, O Domine, et quem de lege tua doces.* 13 *Ut concedas ei mansuetudinem in diebus malis, quoad fodiatur peccatori fovea.* 14 *Nam Dominus non exterminabit populum suum, neque auxilio destituet hæreditatem suam.* 15 *Donec redeat veritas ad judicium, cum omnibus qui proximi sunt ei, qui recti sunt cordibus suis.* 16 *Quis est qui surgat mecum adversùs improbos? et quis auxilietur mihi adversùs operantes iniquitatem?* 17 *Nisi Dominus adjuvisset me, certè parum abfuisset quin anima mea habitâsset in inferno.*

תרגום Targum. Paraph. Chald. Verſ. Lat.

Si dixi: Motus eſt pes meus, miſericordia tua Domine adjuvabit me. 18
In multitudine cogitationum quæ intra me ſunt, conſolationes tuæ oblectabunt animam meam. 19
An poſſibile eſt ut adhæreat tibi ſedes mendacii: figmentum pravitatis num ſtabit in ſtatuto? 20
Coacervabunt mala adverſus animam juſti, & ſanguinem innocentem condemnabunt *judicio mortis*. 21
Et erit Dominus auxiliator mihi, & Deus me⁹ in fortitudinem fiduciæ meæ. 22
Et reddet illis mendacia eorum, & in malignitate eorum perdet eos; perdet eos Dominus Deus noſter. 23

PSAL. XCV.

Venite, laudes dicamus coram Domino, jubilemus coram fortiſſimo redemptionis noſtræ. 1
Præveniamus faciem ejus in confeſſione, in canticis jubilemus coram eo. 2
Quoniam Deus magnus Dominus, & rex magnus ſuper *omnem deum*. 3
Quoniam à manu ejus pendent penetralia terræ, & robora ſublimitatis montium ipſius ſunt. 4
Quoniam ipſi⁹ eſt mare & ipſe fecit illud: & aridam manus ejus creaverunt. 5
Venite adoremus & procidam⁹: genu flectamus coram Dño qui fecit nos. 6
Quoniam ipſe eſt Deus noſter, & nos popul⁹ ejus, & oves paſcuæ manus ejus. Die iſto ſi Verbum ejus receperitis, 7
Ne induretis corda veſtra ſicut in contentione, ſicut die qua tentâſtis Deum in deſerto: 8
Quoniam tentaverunt me patres veſtri; probaverunt me, etiam *viderunt* opera mea. 9
Quadraginta annis aſpernatus ſum generationem deſerti: & dixi; Populus eſt quorum idola ſunt in corde eorum, & ipſi non cognoverunt vias meas. 10
Quibus juravi in vehementia furoris mei, ſi introibunt in requiem domus ſanctuarii mei. 11

PSAL. XCVI.

Cantate coram Dño canticum novum, *cantate* angeli excelſi: laudate coram Domino omnes juſti terræ. 1
Laudate coram Domino, benedicite nomini ejus, annunciate de die in diem redemptionem ejus. 2
Narrate in populis gloriam ejus, in omnibus populis mirabilia ejus. 3
Quoniam magnus Dominus & laudabilis valdè, & timendus ſuper omnes deos. 4

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ego dixeram, Lapſi ſunt pedes mei: at bonitas tua Domine ſuffulſit me; 18
In multitudine dolorum cordis mei, conſolationes tuæ liberaverunt animam meam. 19
Non aſſociabitur tibi ſolium ſceleratorum, qui compegerunt iniquitatem contra legem tuam: 20
Et tendunt ad capiendam animam juſti; & ſanguinem innocentis condemnant. 21
Et factus eſt mihi Dominus roborator, Deus fortiſſimus, atq; adjutor. 22
Retorſit in eos iniquitatem ipſorum, & in malitiis illorum ſilere fecit illos: ſilere fecit eos Dominus Deus. 23

PSAL. XCV.

Davidis. Ad literam. Quum tranſivit populus per Jordanem: & innuit in eo deſperationem Judæorum. Tædet me generationis hujus. Sicut juravi in ira mea. Verſ. 26. 1

Venite, laudemus Dominum, & canamus Deo noſtro ſervatori:
Præveniamus faciem ejus gratiarum actione, & pſalmis glorificemus eum; 2
Quoniam Deus eſt magnus Dominus, rex maximus ſuper omnes Deos: 3
Cujus in manibus ſunt fundamenta terræ & vertex montium: 4
Ipſius eſt mare, & ipſe fecit illud, & aridam manus ejus finxerunt. 5
Venite procumbamus & adoremus eum, atq; benedicamus Dominum qui fecit nos. 6
Nam ipſe eſt Deus noſter, & nos populus ejus, & oves paſcuæ illius. Hodie ſi vocem ejus audieritis, 7
Ne obduretis corda veſtra ad provocandam iram ipſius ut exaſperatores: & ſicut die tentationis quæ in deſerto, 8
Quâ tentaverunt me patres veſtri, & explorârunt, viderunt opera mea 9
Quadraginta annis. Tædio mihi fuit generatio illa: & dixi, Popul⁹ eſt quorſi aberrat cor, & iſti non cognoverunt vias meas. 10
Ut juravi in ira mea, non ingredientur in requiem meam. 11

PSAL. XCVI.

Davidis. Prophetia de adventu Chriſti; & vocatione gentium credentium in eo. Verſ. 29. 1

Canite Dño canticum novum, canite Domino omnis terra:
Canite Dño & benedicite nomini ejus, prædicate de die in diem ſalutem ejus: 2
Narrate inter gentes gloriã ejus, & inter omnes populos facta ipſius; 3
Quoniam magnus eſt Dominus noſter & glorioſus valdé, atque tremendus præ omnibus diis. 4

Verſio VULG. LAT.

18 Si dicebam, Motus eſt pes meus: miſericordia tua, Dñe, adjuvabat me.
19 Secundũ multitudinẽ dolorũ meorum in corde meo, conſolationes tuæ lætificaverunt animã meã.
20 Numquid adhæret tibi ſedes iniquitatis: qui fingis laborem in præcepto?
21 Captabunt in animã juſti: & ſanguinẽ innocentẽ condemnabunt.
22 Et factus eſt mihi Dominus in refugiũ, & Deus me⁹ in adjutoriũ ſpei meæ.
23 Et reddet illis iniquitatem ipſorum: & in malitia eorũ diſperdet eos: diſperdet illos Dominus Deus noſter.

Laus Cantici ipſi David. XCIV.

1 Venite, exultemus Dño: jubilemus Deo ſalutari noſtro.
2 Præoccupem⁹ faciẽ ejus in confeſſione: & in pſalmis jubilemus ei.
3 Quoniã De⁹ magn⁹ Dñs:
4 & rex magn⁹ ſuper omnes deos. Quia in manu ej⁹ ſunt omnes fines terræ: & altitudines montium ipſi⁹ ſunt.
5 Quoniam ipſi⁹ eſt mare, & ipſe fecit illud: & ſiccam man⁹ ejus formaverunt.
6 Venite, adorem⁹, & procidam⁹: & ploremᵘ ante Dñm, qui fecit nos.
7 Quia ipſe eſt Dñs De⁹ noſter: & nos popul⁹ paſcuæ ej⁹, & oves man⁹ ejus.
8 Hodiè ſi vocem ej⁹ audieritis, nolite obdurare corda veſtra,
9 Sicut in irritatione ſecũdùm diem tentationis in deſerto: ubi tentaverũt me patres veſtri, probaverũt me, & viderũt opera mea.
10 Quadraginta annis offenſus fui generationi illi, & dixi; Semper hi errãt corde.
11 Et iſti non cognoverunt vias meas: ut juravi in ira mea; Si introibũt in requiẽ meã.

Canticum ipſi David.

1 Quando domus ædificabatur poſt captivitatem. (1 *Par.* 16.) XCV.

Cantate Dño canticũ novũ: cantate Dño oĩs terra.
2 Cãtate Dño, & benedicite nomini ej⁹: annuntiate de die in diẽ ſalutare ej⁹.
3 Annũtiate inter gẽtes gloriã ej⁹, in omnib⁹ populis mirabilia ej⁹.
4 Quoniã magn⁹ Dñs, & laudabilis nimis: terribilis eſt ſuper oẽs deos.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Tranſl. LAT.

18 Si dicebam; Motus eſt pes meus: miſericordia tua, Domine, adjuvabat me. 19 Domine, ſecundùm multitudinem dolorum meorũ in corde meo, conſolationes tuæ (g) [g] dilexerũt animam meam. 20 [h] Numquid adhærebit tibi ſedes iniquitatis, (h) formans laborem in præcepto? 21 Captabunt in animam juſti: & ſanguinem innocentem condemnabunt. 22 Et factus eſt mihi Dominus in refugium: & Deus meus [i] in adjutorium ſpei meæ. 23 Et reddet illis [k] iniquitatem ipſorum, (i) et malitiam eorum: diſperdet illos Dominus Deus noſter.

Laus Cantici ipſi (a) David. *XCIV.*

1 Venite, exultemus Domino: jubilemus [a] Deo ſalutari noſtro. 2 Præveniamus faciem ejus in confeſſione: & in pſalmis jubilemus ei. 3 Quoniã Deus magn⁹ [b] Dominus, & rex magnus ſuper omnes (b) deos: quoniam non repellet Dominus plebem ſuam: 4 Quoniam in manu ejus fines terræ: & altitudines montium ipſius ſunt. 5 Quoniam ipſius eſt mare, & ipſe fecit illud: & aridam manus ejus formaverunt. 6 Venite, adoremus, & [c] procidamus ei: & ploremus ante Dominum, qui fecit nos. 7 Quoniam ipſe eſt Deus noſter: nos autem [d] populus (c) paſcuæ ejus, & oves manũs ejus. Hodie ſi vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda veſtra, 8 Sicut [e] in exacerbatione ſecundùm diem tentationis in deſerto: 9 ubi tentaverunt me patres veſtri: (d) probaverunt, & viderunt opera mea: 10 (e) Quadraginta annis (f) [f] offenſus fui generationi illi, & dixi; Semper errãt corde: 11 Et ipſi non cognoverunt vias meas. (g) Sicut juravi in ira mea, [g] Si introibunt in (h) requiem meam.

1 (a) Quando domus ædificabatur poſt captivitatem, (b) Canticum ipſi David. *XCV.*

1 Cantate Domino canticum novum: Cantate Domino omnis terra. 2 Cantate Domino, benedicite nomen ejus: benè nuntiate de die in diem ſalutare ejus. 3 Annuntiate in gentibus gloriam ej⁹, in omnibus populis mirabilia ejus. 4 Quoniã magnus Dominus, & [a] laudabilis nimis: terribilis eſt ſuper omnes deos.

Verſio ÆTHIOPICA.

INTERP. ÆTHIOP. [g] lætificaverunt [h] Neque apud te conſtituta erit ſedes [i] & auxiliator ſpei meæ. [k] Deus ſecundùm malitiam eorum: & diſperdet *PSAL. XCIV.* [a] Deo noſtro, & ſalutari noſtro. [b] Dominus noſter, [c] confiteamur ei: [d] populus ejus, & oves paſcuæ ejus. [e] cùm exacerbaverunt eum in deſerto, & cùm tentaverunt eum: ubi [f] faſtidivi generationem illam, [g] quòd non introibunt *PSAL. XCV.* [a] gloria ejus ampla:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dicebam jam lapſos eſſe pedes meos, at miſericordia tua, O Domine, adjuvit me. 18
Multi erant mœrores cordis mei O Domine: at conſolatio tua recreabit animam meam. 19
Nunquid erit tecum ſedes iniquitatis, eorum qui architectantur mendacium contra legem tuam, 20
Et venantur animam juſti, & licitum faciunt ſanguinem innocentem? 21
Et Dominus factus eſt mihi refugium, & Deus meus adjutorium ſpei meæ. 22
Et Dominus rependet eis pro ſcelere eorum, et juxta malitiam ipſorum perdet eos Dominus Deus noſter. Alleluja. 23

PSAL. XCIV.

Davidis, benedictio & canticum. Verſ. 24. 1

Venite, exultemus in Domino, & jubilemus Deo ſalvatori noſtro:
Et antevertamus ad faciem ejus cum gratiarum actione, et canamus ei cum pſalmis. 2
Quia tu, O Domine, maximus deorum es, et rex ſummus præ omnibus diis. 3
Quia in manibus ejus ſunt fines terræ univerſæ, & cacumina montium ipſius ſunt. 4
Et mare ipſius eſt, & ipſe eſt qui creavit illud: manus ejus fecerunt terram. 5
Venite, adoremus, & procidamus ante eum, & ploremus coram Domino qui fecit nos. 6
Nam ipſe eſt Deus noſter, et nos populus paſcuæ ejus, & oves manuum ejus. Hodiè cùm audiveritis vocem ejus, 7
Ne obdurentur corda veſtra prout egiſtis in irritatione, juxta diem tentationis in deſerto. 8
Ubi tentaverunt me patres veſtri, probaverunt me, et viderunt opera mea 9
Quadraginta annis. Propterea odi illam generationem, et dixi; Sanè iſti falluntur in cordibus ſuis ſemper, & ipſi non noverunt vias meas. 10
Quemadmodum juravi in ira mea, certè non ingredientur in locum requiei meæ. Alleluja. 11

PSAL. XCV.

Davidis. Canticum quando extruebatur domus poſt captivitatem. Verſ. 29. 1

Laudate Dominum laudatione novâ: laudate Dominum, O univerſa terra.
Etiam laudate Dominum, et benedicite nomini ejus, prædicate ſalutem ejus ſingulis diebus. 2
Narrate inter gentes glorificationem ejus, et inter omnes populos miracula ejus: 3
Quoniam Dominus magnus eſt ac benedicendus magnoperè, formidabilis præ omnibus diis. 4

תהלים : צו

.fecit cœlos Dominus Et : vana populorum dii omnes Quoniam

כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה׃ 5

Domino Tribuite .ejus sanctuario in pulchritudo & fortitudo: ejus facies ad decor & Gloria

6 הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃ הָבוּ לַיהוָה 7

Domino Tribuite .fortitudinem & gloriam Domino tribuite : populorum familiæ

מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה 8

Domino vos Incurvate .ejus atria in introite & , munus ferte :ejus nominis gloriam

כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו׃ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה 9

;gentibus in Dicite .terra universa ejus faciebus à pavete : sanctitatis decore in

10 בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃ אִמְרוּ בַגּוֹיִם

populos judicabit : nutet ne , orbis firmabitur etiam , regnavit Dominus

יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים

.ej^9 plenitudo &,mare tonabit : terra exultabit & , cœli Lætabuntur .rectitudinibus in

11 בְּמֵישָׁרִים׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃

.sylvæ ligna omnia dicent præconia tunc : eo in quod omne & , ager Exultabit

12 יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃

orbem judicabit ; terram judicare venit quoniam : venit quia Domini facies Ad

13 לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל

.sua veritate in populos & ,justitia in

בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

PSAL. XCVII. צז

1 caligo & , Nubes .multæ insulæ lætentur : terra exultet ,regnavit Dominus

2 יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃ עָנָן וַעֲרָפֶל

ejus facies ad Ignis .ejus solii paratus locus judicium & justitia : ejus circuitus

3 סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃ אֵשׁ לְפָנָיו

, vidit : orbem ejus fulgura Illuminaverunt .ejus hostes circum exuret & : ibit

4 תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו׃ הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה

: Domini faciebus à sunt dissoluti cera sicut Montes .terra contremuit &

5 וַתָּחֵל הָאָרֶץ׃ הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה

viderunt &:ejus justitiam cœli Annunciaverunt .terræ omnis Domini faciebus à

6 מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃ הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ

se glorificantes , sculptili servientes omnes afficiantur Pudore.ej^9 gloriā populi omnes

7 כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃ יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים

, Sijon est læta & , Audivit .Divi omnes ei vos incurvate : vanis in

8 בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים׃ שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן

tu Quoniam .Domine tua judicia propter : Jehudah filiæ exultaverunt &

9 וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃ כִּי־אַתָּה

.Divos omnes super es elevatus valde :terram omnem super excelsus Dominus

יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃

manu è : suorum piorum animas custodiens , malum habete odio Dominum Diligentes

10 אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד

Lætamini .lætitia corde rectis & : justo est sata Lux .eos eruet impiorum

11 רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃ אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃ שִׂמְחוּ

12 .ejus sanctitatis memoriæ confitemini & : Domino in justi

צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

תרגום TARGUM.

אֲרוּם כָּל דַּחֲלַת עַמְמַיָּא טַעֲוָתָא וַיְיָ שְׁמַיָּא 5

עֲבַד׃ שְׁבָחָא וְשִׁבְהוֹרָא קֳדָמוֹי עוּשְׁנָא 6

וְתוּשְׁבַּחְתָּא בְּבֵית מַקְדְּשֵׁיהּ׃ הָבוּ זְמַר קֳדָם יְיָ 7

יְחוּסֵי עַמְמַיָּא הָבוּ קֳדָם יְיָ אִיקָר וְעוּשְׁנָא׃ הָבוּ 8

קֳדָם יְיָ אִיקָר וְרוֹמְמוּ שְׁמֵיהּ אוֹבִלוּ וְסוֹבְרוּ

תִּקְרוּבְתָּא וְעוּלוּ לְקָדְמוֹי לְדַרְתּוֹי׃ סְגוּדוּ קֳדָם 9

יְיָ בְּשִׁבְהוֹרַת קוּדְשָׁא רְתֵתוּ מִן קֳדָמוֹהִי כָּל

יָתְבֵי אַרְעָא׃ אֱמַרוּ בְעַמְמַיָּא יְיָ מְלַךְ לְחוּד 10

תַּקִּין תֵּבֵל דְּלָא תִתְמוֹטֵט יְדִין עַמְמַיָּא בְּתִירוּצָא׃

יֶחְדוּן חֵילֵי דִּשְׁמַיָּא וִידוּצוּן צַדִּיקֵי אַרְעָא יַכְלֵי 11

יַמָּא וּמְלֵיהּ׃ יְבוּעַ תּוּשְׁבַּחְתָּא חַקְלָא וְכָל דִּי 12

בֵיהּ הָבְכֵן יְשַׁבְּחוּן כָּל אִילָנֵי חוּרְשָׁא׃ קֳדָם יְיָ 13

אֲרוּם אָתָא אֲרוּם אָתָא לְמֵדַן אַרְעָא יְדוּן

תֵּבֵל בְּצִדְקְתָא וְעַמְמַיָּא בְּהֵימָנוּתֵיהּ׃

צז

יְיָ מְלַךְ תְּדוּץ אַרְעָא יֶחְדוּן נְגָוָן סַגִּיעִין׃ עֲנָנֵי 1

יְקָרָא וַאֲמִטְתָּא חֲזוֹר חֲזוֹר דִּי לֵיהּ צִדְקְתָא 2

וְדִינָא אֲתַר דִּי מְכַוַּן כּוּרְסֵיהּ׃ אֶשָּׁא קֳדָמוֹי 3

תְּהַלֵּךְ וּמְצַלְהֲבָא חֲזוֹר חֲזוֹר מְעִיקוֹי׃ מַנְהֲרִין 4

בַּרְקוֹי תֵּבֵל חֲמַת וְאִתְחַלְחַלַת אַרְעָא׃ טוּרַיָּא 5

הֵיךְ שַׁעֲוָא יִתְמַסְוּן מִן קֳדָם יְיָ מִן קֳדָם רִבּוֹן

כָּל אַרְעָא׃ יְתַנּוּן אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא צִדְקְתֵיהּ 6

וְיֶחְמוּן כָּל עַמְמַיָּא אִיקָרֵיהּ׃ יִבְהֲתוּן כָּל פָּלְחֵי 7

פִּסְלָא דְּמִשְׁתַּבְּחִין בְּטַעֲוָתָא וְיִסְגְּדוּן קֳדָמוֹי

כָּל עַמְמַיָּא פָּלְחֵי טַעֲוָתָא׃ שְׁמַעַת וַחֲדַת כְּנִשְׁתָּא 8

דְצִיּוֹן וְדִיצָן בְּנָתָא דְבֵית יְהוּדָה מִן בְּגַלַל

דִּינָךְ יְיָ׃ אֲרוּם אַתְּ הוּא יְיָ עִלָּאָה עַל כָּל 9

יָתְבֵי אַרְעָא לַחֲדָא אִתְעַלִּיתָ עַל כָּל דַּחֲלַיָּא׃

רְחִימַיָּא דַיְיָ סְנוּ בִּישׁ מְטוּל דְּקִירִים נָטַר 10

נַפְשָׁת חֲסִידוֹי מִן אִידֵיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי יִפְצֵי אִנּוּן׃

נְהוֹר דְּנַח וּמִטְמַר לְצַדִּיקַיָּא וְלִתְרִיצֵי לִבָּא 11

חֶדְוָא׃ חֲדוֹן צַדִּיקַיָּא בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְאוֹדוּן 12

לְדָכְרָן שׁוּם קוּדְשֵׁיהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Quoniam omnes dii gentium idola ſunt, 5
Dominus autem cœlos fecit. Laus & glo- 6
ria coram eo, fortitudo & exultatio in domo
ſanctuarii ejus. Adferte canticum co- 7
ram Domino familiæ populorum, afferte
coram Domino honorem & fortitudinem.
Afferte coram Domino gloriam *& celſitudinem* 8
nomini ejus, *adducite &* portate
munus & intrate *coram eo* in atria ejus.
Adorate coram Dño in decore ſanctita- 9
tis: contremiſcite à conſpectu ejus omnes
habitatores terræ. Dicite in gentibus: Do- 10
minus regnavit, inſuper firmavit orbem ne
moveatur: judicabit populos in æquitate.
Lætentur exercitus cœlorum, & exultent 11
juſti terræ; tonet mare & plenitudo ejus.
Promat laudem ager, & omnia quæ ſunt in 12
eo: tunc laudabunt omnes arbores ſylvæ.
Coram Domino quoniam venit, ſiquidem 13
venit judicare terram: judicabit orbem
in juſtitia, & populos in veritate ſua.

PSAL. XCVII.

Dominus regnavit, exultet terra, læten- 1
tur inſulæ multæ. Nubes gloriæ & caligo 2
in circuitu ejus: juſtitia & judicium locus
paratus ſedi ejus. Ignis ante eum *ibit*, con- 3
cremans per circuitum moleſtatores ejus.
Colluſtrant fulgura ejus orbem: vidit & 4
commota eſt terra. Montes tanquam cera 5
liqueſcent à præſentia Domini dominato-
ris omnis terræ. Annunciabunt angeli *ex-* 6
celſi juſtitiam ejus, & videbunt omnes po-
puli gloriam ejus. Confundentur omnes 7
qui ſerviunt ſculptili, qui gloriantur in
idolis, & adorabunt coram eo omnes gen-
tes quæ ſerviunt idolis. Audivit & lætata 8
eſt eccleſia Sion; & exultent filiæ domus
Jehudæ propter judicia tua Domine. Quo- 9
niam tu Domine altiſſimus ſuper omnes
habitatores terræ; valdè exaltatus es ſu-
per omnes deos. Amatores Domini odio 10
habete malum, quoniam Dominus cuſto-
dit animas miſericordium ſuorum, de ma-
nibus impiorum eruet eos. Lux orta *&* 11
conſervata eſt juſtis, & rectis corde lætitia.
Lætamini juſti in Verbo Domini, & 12
confitemini memoriæ nominis ſanctitatis
ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܕܥܡܡܐ ܣܪܝܩܐ ܐܢܘܢ. ܡܪܝܐ ܕܝܢ ܫܡܝܐ ܥܒܕ: * [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

* [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

* Nam cuncti dii gentium vani ſunt, Dominus 5
autem cœlum condidit. Splendor & gloria 6
coram ipſo, robur atque laus in Sanctuario
ejus. Date Domino, familiæ populorum, date 7
Domino gloriam & honorem: Date Domi- 8
no, honorem nomini ejus. Ferte oblationes
& intrate in atria ejus: Adorate Dominum 9
in atrio ſanctitatis ejus: tremat à conſpectu
ipſius univerſa terra. Dicite inter gentes, 10
Dominus regnavit, & firmavit orbem ne mo-
veatur: judicabit populos cum æquitate. Læ- 11
tabuntur cœli, & geſtiet terra, exultabit ma-
re cum plenitudine ſua: Confortabuntur 12
agri & quidquid eſt in eis: tunc laudē dicent
omnes arbores ſylvæ Coram Domino, qui 13
venturus eſt ad judicandam terram; judicabit
orbem cum juſtitia, & populos cum fide.

PSAL. XCVII.

Davidis. Prædicit in eo adventum Chriſti. 1
*Itémque innuit in ipſo apparitionem ejus po-
ſtremam. Verſ. 27.*

Dominus regnavit, exultet terra, gau-
deant inſulæ multæ. Nubes & caligi- 2
nes circa eum ſunt: in æquitate & in judicio
eſt firmatum ſolium ejus. Ignis vorabit ante 3
ipſum, & amburet inimicos ejus. Illuſtra- 4
bunt fulgura ejus orbem: vidit & turbata eſt
terra, Montéſque ut cera liquefacti ſunt à 5
conſpectu Domini dominatoris univerſi or-
bis. Indicarunt cœli juſtitiam ejus, & vide- 6
runt omnes populi gloriam ejus. Confun- 7
dantur omnes qui componunt idola, & glo-
riantur in ſculptis. Adorate eum omnes An-
geli ejus. Audiet & gaudebit Sion, & ge- 8
ſtient filiæ Judhæ propter judicia tua Domi-
ne: Quia tu es Dominus Altiſſimus ſuper uni- 9
verſam terram, & ſummopere exaltatus es
ſuper omnes deos. Amici Domini deteſtan- 10
tur malum: & cuſtodit animas juſtorum ſu-
orum, deque manu impiorum liberabit eos.
Quia lux effulſit juſtis, & rectis corde lætitia: 11
Lætamini juſti in Domino, & gratias agi- 12
te memoriæ ſanctitatis ejus.

Verſio VULG. LAT.

5 Quoniam omnes dii gentium dæmo-
6 nia: Domin⁹ autem cœlos fecit. Con-
feſſio & pulchritudo in conſpectu ej⁹:
ſanctimonia et magnificentia in ſancti-
7 ficatione ejus. Afferte Domino patriæ
gentiū, afferte Dño gloriam & hono-
8 rem: Afferte Domino gloriā nomini
ejus. Tollite hoſtias, & introite in a-
9 tria ejus: Adorate Dominum in atrio
ſancto ejus. Commoveatur à facie ejus
10 univerſa terra: Dicite in gentib⁹, quia
Dñs regnavit. Etenim correxit orbem
terræ qui non commovebitur: judica-
11 bit populos in æquitate. Lætentur cæli,
& exultet terra: commoveatur mare, et
12 plenitudo ejus: Gaudebunt campi, &
omnia quæ in eis ſunt. Tunc exulta-
13 bunt omnia ligna ſylvarū A facie Do-
mini, quia venit: quoniam venit judi-
care terram. Judicabit orbem terræ in
æquitate, & populos in veritate ſua.

1 Huic David, Quando terra ejus
reſtituta eſt. XCVI.

Dominus regnavit, exultet terra:
2 lætentur inſulæ multæ. Nubes, &
caligo in circuitu ejus: juſtitia, & ju-
3 dicium correctio ſedis ejus. Ignis ante
ipſum præcedet, & inflammabit in cir-
4 cuitu inimicos ejus. Illuxerunt fulgura
ejus orbi terræ: vidit, & commota eſt
5 terra. Montes, ſicut cera, fluxerūt à facie
6 Dñi; à facie Dñi omnis terra. Annūtia-
verūt cœli juſtitiā ejus: et viderunt o-
7 mnes populi gloriā ejus. Confundan-
tur omnes, qui adorant ſculptilia: &
qui gloriantur in ſimulachris ſuis. Ad-
8 orate eum omnes angeli ejus: Audivit,
et lætata eſt Sion. Et exultaverunt filiæ
9 Judæ, propter judicia tua, Dñe: Quo-
niā tu Dominus altiſſimus ſuper omnē
terram: nimis exaltat⁹ es ſuper omnes
10 deos. Qui diligitis Dñm, odite malū:
cuſtodit Dominus animas ſanctorum
ſuorum, de manu peccatoris liberabit
11 eos. Lux orta eſt juſto, et rectis corde
12 lætitia. Lætamini juſti in Domino: et
confitemini memoriæ ſanctificationis
ejus.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

5 †Ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια, †ὁ δὲ κύ-
6 ριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν. †Ἐξομολόγησις ϗ ὡ-
ραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, †ἁγιωσύνη ϗ μεγαλοπρέ-
7 πεια ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ. †Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ
αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, †ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ϗ
8 τιμήν, †Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ,
†ἄρατε θυσίας ϗ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ.
9 †Προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, †σα-
10 λευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. †Εἴπατε
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, (β) Ὁ κύριος ἐβασίλευσε· †ϗ γὰρ
κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται, †κρι-
11 νεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. †Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ ϗ
ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, †σαλευθήτω ἡ θάλασσα ϗ τὸ
12 πλήρωμα αὐτῆς. †Χαρήσεται τὰ πεδία, ϗ πάντα
τὰ ἐν αὐτοῖς· †τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα
13 τοῦ δρυμοῦ †(γ) Πρὸ προσώπου τοῦ κυρίου, ὅτι ἔρχεται,
†ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν. †κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν
δικαιοσύνῃ, †ϗ λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.

MS. A. (β) ὅτι κύριος (γ) Ἀπὸ προσώπου
κυρίου,

1 Τῷ Δαυὶδ, ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται. ϟϛʹ.

†Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, †εὐ-
2 φρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί. †Νεφέλη ϗ γνόφος
κύκλῳ αὐτοῦ, †δικαιοσύνη ϗ κρίμα κατόρθωσις τοῦ
3 θρόνου αὐτοῦ. †Πῦρ ἐναντίον αὐτοῦ προπορεύσεται, †ϗ
4 φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. †Ἔφαναν αἱ ἀστρα-
5 παὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ, †εἶδε ϗ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. †Τὰ
ὄρη (α) ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου, †ἀ-
6 πὸ προσώπου κυρίου πάσης τῆς γῆς. †Ἀνήγγειλαν οἱ
οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, †ϗ εἴδοσαν πάντες οἱ
7 λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. †Αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ
προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς, †οἱ (β) ἐγκαυχώ-
μενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. †προσκυνήσατε αὐ-
8 τῷ πάντες (γ) ἄγγελοι αὐτοῦ. †Ἤκουσε ϗ εὐφράν-
θη Σιών, †ϗ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαί-
9 ας, †ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε. †Ὅτι (δ) σὺ
εἶ κύριος ὁ ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, †σφόδρα
10 ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. †Οἱ ἀγαπῶν-
τες τὸν κύριον, μισεῖτε (ε) πονηρόν. †φυλάσσει κύ-
ριος τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ, †ἐκ χειρὸς (ζ)
11 ἁμαρτωλῶν ῥύσεται αὐτούς. †Φῶς ἀνέτειλε τῷ
δικαίῳ, †ϗ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη.
12 †Εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν τῷ κυρίῳ, †ϗ ἐξομο-
λογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.

MS.A. (α) ἐτάκησαν ὡσεὶ κηρὸς (β) ἐνκαυχώ-
μενοι (γ) οἱ ἄγγελοι (δ) σὺ κύριος ὕψιστος (ε)
πονηρά. (ζ) ἁμαρτωλῶν

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

5 [b] *Quoniam omnes dii gentium,* 5
(c) dæmonia: Dominus autem cœlos
fecit. 6 *Confeſſio & pulchritudo in* 6
conſpectu ejus: ſanctitas & magni-
ficentia in ſanctificatione ejus. 7 *Af-* 7
ferte Domino patriæ gentium: affer-
te Domino gloriam, & honorem:
Afferte Domino gloriam nomini e- 8
jus. 8 *Tollite hoſtias, & introite in a-*
tria ejus: Adorate Dominum in a- 9
trio ſancto ejus. 9 *(d) Commoveatur*
à facie ejus univerſa terra: Dicite 10
in gentibus, Dominus (e) regnavit.
10 [c] *Etenim correxit orbem terræ,*
qui non commovebitur: judicabit po-
pulos in æquitate. 11 *Lætentur cœli,* 11
& exultet terra: (f) commoveatur
mare, & plenitudo ejus. (g) Gau- 12
debunt campi, & omnia quæ in eis
ſunt: 12 *Tunc (h) exultabunt omnia*
ligna ſylvæ Ante faciem Domini: 13
quoniam venit: quoniam venit judi-
care terram. 13 *Judicabit orbem*
terræ in æquitate, & populos in ve-
ritate ſua.

Ipſi David, cum terra ejus conſti- 1
tuta eſt. XCVI.

Dominus regnavit, exultet terra:
lætentur inſulæ multæ. 2 *Nubes,* 2
& caligo in circuitu ejus: juſtitia,
& judicium [a] *directio ſedis ejus.*
3 *Ignis ante ipſum præibit, &* [b] *in-* 3
flammabit in circuitu inimicos ejus.
4 *Illuxerunt fulgura ejus orbi terræ:* 4
vidit, et cōmota eſt terra. 5 [c] *Mon-* 5
tes, ſicut cera, fluxerunt à facie Do-
mini: à facie Domini omnis (a) ter-
ræ. 6 *Annuntiaverunt cœli juſtitiam* 6
ejus: & viderunt omnes populi glo-
riam ejus. 7 *Confundantur omnes, qui* 7
adorant ſculptilia: qui gloriantur in
ſimulachris ſuis. 8 *Adorate eum o-*
mnes angeli ejus. Audivit, & læta- 8
ta eſt Sion: 9 *et exultaverunt filiæ*
Judææ, propter judicia tua, Domine.
10 *Quoniam tu es Dominus altiſſi-* 9
mus ſuper omnem terram: nimis ex-
altatus es ſuper omnes deos: 11 *Qui* 10
diligitis Dominum; odite (b) [d]
malignum: cuſtodit Dominus ani-
mas (c) ſanctorum ſuorum: de ma-
nu (d) peccatorum liberabit eos.
12 *Lux orta eſt* [e] *juſto: & rectis* 11
corde lætitia. 13 *Lætamini juſti in* 12
Domino: & confitemini memoriæ
ſanctitatis ejus.

Verſio ÆTHIOPICA.

እስመ፡ አማልክተ፡ አሕዛብ፡ አጋንንት፡፡ ወእ 5
ግዚአብሔርሰ፡ ሰማያተ፡ ገብረ፡፡=፡ አሚ 6
ን፡ ወሠናይት፡ ቅድሜሁ፡፡ ቅድሳት፡ ወዕበይ፡
ስብሐት፡ ውስተ፡ መቅደሱ፡፡=፡ አምጽኡ፡ 7
ለእግዚአብሔር፡ በሐውርተ፡ አሕዛብ፡፡ አ
ምጽኡ፡ ለእግዚአብሔር፡ ክብረ፡ ወስብሐ
ተ፡፡ አምጽኡ፡ ለእግዚአብሔር፡ ስብሐተ፡
ለስሙ፡፡=፡ ንሥኡ፡ መሥዋዕተ፡ ወባኡ፡ ው 8
ስተ፡ አዕጻዲሁ፡፡ ስግዱ፡ ለእግዚአብሔር፡ በ
ዐጸደ፡ መቅደሱ፡፡=፡ ታድለቀልቅ፡ እምቅ 9
ድመ፡ ገጹ፡ ኵላ፡ ምድር፡፡ በልዎሙ፡ ለአሕ
ዛብ፡ ከመ፡ እግዚአብሔር፡ ነግሠ፡፡=፡ ወአ 10
ጽንዐ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ኢታንቀለቅል፡፡ ወይኴ
ንኖሙ፡ ለአሕዛብ፡ በርትዕ፡፡=፡ ይትፌሣሕ፡ 11
ሰማያት፡ ወትትሐሠይ፡ ምድር፡፡ ወትትከወ
ስ፡ ባሕር፡ በምልኣ፡፡ ይትሐሠይ፡ ገዳም፡ ወ
ኵሉ፡ ዘውስቴታ፡፡=፡ ወእተ፡ አሚረ፡ ይት 12
ፌሣሕ፡ ኵሉ፡ ዕፀወ፡ ገዳም፡፡ እምቅድመ፡
ገጹ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ፡ ይመጽእ፡፡ ወይ
መጽእ፡ ወይኴንና፡ ለምድር፡፡=፡ ወይኴንና፡ ለ 13
ዓለም፡ በጽድቅ፡፡ ወለአሕዛብኒ፡ በርትዕ፡፡=፡
ዘደዊት፡ ዘአመ፡ ገብአ፡ ምድሩ፡፡
፺፯ እግዚአብሔር፡ ነግሠ፡ ትትሐሠይ፡ ምድ 1
ር፡፡ ወይትሐሠዩ፡ ደሰያት፡ ብዙኃት፡፡=፡ ደ 2
መና፡ ወቆባር፡ አውደ፡፡ ፍትሕ፡ ወርትዕ፡ ተ
ድላ፡ መንበሩ፡፡=፡ እሳት፡ የሐውር፡ ቅድሜ 3
ሁ፡፡ ወነደ፡ የዐግቶሙ፡ ለጸላእቱ፡፡=፡ አስ 4
ተርአዩ፡ መባርቅቲሁ፡ ለዓለም፡፡ ርእየት፡ ወ
አድለቅለቀት፡ ምድር፡፡=፡ ወአድባርኒ፡ ተ 5
መሰው፡ ከመ፡ ሰምዕ፡፡ እምቅድመ፡ ገጹ፡ ለእ
ግዚአብሔር፡፡ እምቅድመ፡ ገጹ፡ ለእግዚአ
ብሔር፡ ኵላ፡ ምድር፡፡=፡ ይነግሩ፡ ሰማያ 6
ት፡ ጽድቀ፡ ዚአሁ፡፡ ወለኵሎሙ፡ አሕዛብ፡
ርእዩ፡ ስብሐቲሁ፡፡=፡ ይትሐፈሩ፡ ኵሎ 7
ሙ፡ እለ፡ ይሰግዱ፡ ለግልፎ፡፡ እለ፡ ይትሜክ
ሁ፡ በአማልክቲሆሙ፡፡=፡ ወይስግዱ፡ ሎቱ፡ 8
ኵሎሙ፡ መላእክቲሁ፡፡ ሰምዐት፡ ወተፈሥሐ
ት፡ ጽዮን፡፡=፡ ወታሐሠያ፡ አዋልደ፡ ይሁደ፡፡ 9
በእንተ፡ ፍትሕከ፡ እግዚኦ፡፡=፡ እስመ፡ አን 10
ተ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ በኵሉ፡ ምድር፡፡
ፈድፋደ፡ ተለዐልከ፡ እምኵሉ፡ አማልክ
ት፡፡=፡ እለ፡ ታፈቅርዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ 11
ጽልእዋ፡ ለእኪት፡፡ የዐቅብ፡ እግዚአብሔ
ር፡ ነፍሰ፡ ጻድቃኑ፡፡ ወያድኅኖሙ፡ እምእ
ደ፡ ኃጥኣን፡፡=፡ ብርሃን፡ ሠረቀ፡ ለጻድቃን፡፡ ወ 12
ለርቱዓነ፡ ልብ፡ ትፍሥሕት፡፡=፡ ይትፌሣ 13
ሑ፡ ጻድቃን፡ በእግዚአብሔር፡፡ ወይገንዩ፡
ለዝክረ፡ ቅድሳቱ፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. [b] Quoniam dii [c] Et ſtabilivit orbem PSAL. XCVI. [a] præparatio ſedis [b] flamma circundabit [c] Et montes etiam, [d] malum: [e] juſtis:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * لان جميع الهة الامم شياطين * والرب هو خلق السماوات * الشكر والبهاء امامه * الطهر وعظم
6 البهاء في قدسه * قربوا للرب يا جميع قبائل الامم * قربوا للرب مجدا وكرامة * قربوا للرب مجدا
7 لاسمه * احملوا الذبائح وانطلقوا فادخلوا ديار * اسجدوا للرب في ديار قدسه * وليتزلزل قدام
8 وجهه جميع الارض * قولوا في الامم ان الرب قد ملك * وانه اثبت المسكونة هذه فلن تتحرك *
9 يدين الشعوب بالاستقامة * فلتفرح السماوات ولتبتهج الارض * وليتحرك البحر وجميع ملئه * تفرح
10 البقاع وكلما فيها * حينئذ يبتهج جميع شجر الغياض 13 من وجه الرب * لانه آت انه آت ليدين
11 الارض * يدين المسكونة بالعدل * والشعوب بالاستقامة * بالحق الرب ربنا اله القوات * الليلويا *
12 * المزمور السادس والتسعون * لداود لما استقامت ارضه * وعدده * كز استيخن *
13 ملك الرب فلتهلل الارض * ولتفرح جزائر كثيرة * سحاب وضباب حوله * العدل والحكم
1 قوام كرسيه * النار سابقة في السير قدامه * ويلهب يحرق اعداءه حوله * اضاءت بروقه المسكونة *
2 رات الارض فتزلزلت * الجبال مثل الشمع ذابت من وجه الرب * ومن قدام وجه رب الارض
3 جميعها * السماوات تكلمت بعدله * وراى جميع الشعوب مجده * يخزى جميع الساجدين لصنعة
4 الايدي المفتخرين باصنامهم * اسجدوا لله يا جميع ملائكته * سمعت صهيون وفرحت
5 وهللت بنات اليهودية لاجل احكامك يا رب * لانك انت هو الرب العالي على جميع الارض *
6 علوت جدا اكثر من جميع الالهة * يا محبي الرب ابغضوا الشر * فان الرب يحفظ نفوس
7 قديسيه * ومن يد الخطاة يخلصهم * نور اشرق للصديقين * والفرح للمستقيمين بقلوبهم *
8 * افرحوا ايها الصديقون بالرب * اشكروا لذكر قدسه * الليلويا *
9
10
11
12

Nam omnes dii gentium, dæmonia ſunt: at 5
Dominus, ipſe creavit cœlos. Gratiarum 6
actio & nitor, ante illum ſunt: puritas &
ſummum decus, in Sanctuario ejus. Offer- 7
te Domino, O omnes familiæ gentium, of-
ferte Domino gloriam & honorē. Offerte 8
Domino gloriam nomini ejus: ferte ſacrifi-
cia, & abeuntes ingredimini atria ejus.
Adorate Dominum in atriis Sanctuarii i- 9
pſius: & contremiſcat ante faciem ejus u-
niverſa terra. Dicite in gentibus, Domi- 10
nus jam regnavit, ipſéque ſtabilivit Ha-
bitatam iſtam, & haudquaquam movebi-
tur: judicabit populos cum æquitate. Ita- 11
que lætentur cœli, & exhilaretur terra:
& concutiatur mare, totáque plenitudo e-
jus. Gaudeant campi & quicquid in eis 12
eſt. Tunc exultabunt omnes arbores ſylva-
rum A conſpectu Domini. Quoniam ipſe 13
venturus eſt, venturus inquam ad judican-
dam terram. Judicabit orbem terrarum
cum juſtitia, & populos cum æquitate.
Verè Dominus, Dominus inquam noſter,
Deus virtutum eſt. Alleluja.

PSAL. XCVI.

Davidis, quando ſtabilita eſt terra 1
ejus. Et num. verſ. 17.

Regnavit Dominus: quapropter exultet
terra, et gaudeant inſulæ multæ. Nu- 2
bes et nebula circa eum: æquitas & judi-
cium firmitas ſedis ejus. Ignis prævius in- 3
cedit ante eum, et flammā comburit ini-
micos ejus circa illum. Illuminarunt ful- 4
gura ejus Habitatam: vidit terra et con-
tremuit. Montes quaſi cera liquefacti ſunt 5
à facie Domini, et à conſpectu faciei Do-
mini terræ totius. Cœli locuti ſunt juſtitiā 6
ejus, et viderunt omnes populi gloriā ejus.
Confundantur omnes adorantes opus ma- 7
nuum, glorïantes de idolis ſuis. Adorate
Deum omnes angeli ejus. Audivit & 8
lætata eſt Sion, gaudebunt filiæ Judææ,
propter judicia tua, O Domine: Quoniam 9
tu es Excelſus ſuper univerſam
terram, exaltatus es vehementer ſuper
omnes deos. O diligentes Dominum, odio 10
habete malum; nam Dominus cuſtodit a-
nimas ſanctorum ſuorum, & de manu
peccatorum liberat eos. Lux orta eſt ju- 11
ſtis, & lætitia iis qui recti ſunt in cordibus
ſuis. Gaudete, O juſti, in Domino: grati- 12
as agite memoriæ ſanctitatis ejus. Alle-
luja.

תהלים ׃ צח צט

PSAL. XCVIII. צח

et fecit salutem : fecit mirabilia quia ,novum canticum Domino Cantate .Canticum
1 מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהֹוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ
oculis in : suam salutem Dominus fecit Notam .ej' sanctitatis brachium &,ej' dextera
2 יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ ׃ הוֹדִיעַ יְהֹוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי
suæ veritatis & , suæ misericordiæ est Recordatus .suam justitiam revelavit gentium
3 הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ ׃ זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ
Jubilate nostri Dei salutem terræ fines omnes viderunt : Israel domum erga
4 לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ ׃ הָרִיעוּ
Domino Canite .canite & , dicite præconia & ,vociferate :terra omnis Domino
5 לַיהֹוָה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ ׃ זַמְּרוּ לַיהֹוָה
facies ad jubilate : cornu voce &,classicis tubis In .cantus voce &,cithara in;cithara in
6 בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה ׃ בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי
Flumina .eo in habitantes & ,orbis :ejus plenitudo &,mare Tonet .Domini regis
7 8 הַמֶּלֶךְ יְהֹוָה ׃ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ ׃ נְהָרוֹת
; terram judicare venit quia Domini facies Ad .ovabunt montes simul : vola plaudent
9 יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ ׃ לִפְנֵי־יְהֹוָה כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ
.rectitudinibus in populos & ,justitia in orbem judicabit
יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים ׃

PSAL. XCIX. צט

.terra nutet ,Cherubim insidens : populi contremiscant ,regnavit Dominus
1 יְהֹוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ ׃
.populos omnes super ipse excelsus & : magnus Sijon in Dominus
2 יְהֹוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים ׃
fortitudo Et .ipsum sanctum terribili & , magno tuo nomini Confitebuntur
3 יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא ׃ וְעֹז
4 justitiam & judicium : rectitudines parâsti tu : dilexit judicium regis
מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
vos incurvate & , nostrum Deum Dominum Exaltate .fecisti tu Jahacob in
5 בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ ׃ רוֹמְמוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
, ejus sacerdotes inter Aharon & Moseh .ipsum sanctum ejus pedum scabello
6 לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא ׃ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו
ipse & : Dominum ad clamantes : ejus nomen invocantes inter Semuel &
וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל־יְהֹוָה וְהוּא
,ejus testimonia custodiebant : eos ad loquebatur nubis columna In .eos exaudiebat
7 יַעֲנֵם ׃ בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו
fuisti parcens Deus ,eos exaudisti tu , noster Deus Domine .eis dedit statutum &
8 וְחֹק נָתַן־לָמוֹ ׃ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ
, nostrum Deum Dominum Exaltate .illorum studiis super vindicans & : eis
9 לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם ׃ רוֹמְמוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ
.noster Deus Dominus sanctus quoniam : ejus sanctitatis monti vos incurvate &
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ ׃

תרגום TARGUM.

צח
1 תּוּשְׁבַּחְתָּא נְבוּאָה שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ שְׁבַח חֲדַת
אֲרוּם פְּרִישָׁן עֲבַד פְּרֵיקַת לֵיהּ יְמִינֵיהּ וְאֶדְרַע
2 שְׁכִינַת קוּדְשֵׁיהּ ׃ הוֹדַע יְיָ פּוּרְקָנֵיהּ לְמֶחֱמֵיהוֹן
3 דְּעַמְמַיָּא גְּלֵי צִדְקְתֵיהּ ׃ דְּכַר טוּבֵיהּ וְקוּשְׁטֵיהּ
לְבֵית יִשְׂרָאֵל וַחֲמוֹן כָּל סְיָפֵי אַרְעָא יַת
4 פּוּרְקָנָא דֶאֱלָהָנָא ׃ יַבִּיבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי
5 אַרְעָא בּוּעוּ וְשַׁבַּחוּ וְזַמַּרוּ ׃ זַמַּרוּ קֳדָם יְיָ בְּכִנָּרִין
6 בְּכִנָּרִין וְקָל זְמַרְיָא ׃ בַּחֲצוֹצְרָתָא וְקָל שׁוֹפָרָא
7 יַבִּיבוּ קֳדָם מַלְכָּא יְיָ ׃ יְכְלֵי יַמָּא וּמְלֵיהּ תֵּבֵל
8 וְכָל דְּיָרִין עֲלַהּ ׃ נַהֲרָוָתָא יִמְחוֹן כַּפַּיָּא
9 כַּחֲדָא טוּרַיָּא יְרַנְּנוּן ׃ קֳדָם יְיָ אֲרוּם אָתָא
לְמֵדַן אַרְעָא יְדוּן תֵּבֵל בְּצִדְקְתָא וְעַמְמַיָּא
בְּתְרוּצְתָא ׃

צט
1 יְיָ מְלַךְ יְזוּעוּן עַמְמַיָּא דִּי שְׁכִנְתֵּיהּ שַׁרְיָא בֵּינֵי
2 כְּרוּבַיָּא יְזוּעַ אַרְעָא ׃ יְיָ בְּצִיּוֹן רַבָּא וְרָמָא
3 הוּא עַל כָּל עַמְמַיָּא ׃ יְהוֹדוּן שְׁמָךְ רַבָּא
4 וּדְחִילָא קַדִּישָׁא הוּא ׃ וְעוּשְׁנֵיהּ דְּמַלְכָּא דְּדִינָא
רְחֵים אַתְּ אַתְקֵינְתָּא תְּרִיצוּתָא דִּינָא וְצִדְקְתָא
5 בְּיַעֲקֹב אַתְּ עֲבַדְתָּא ׃ שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא
6 וּסְגִידוּ לְבֵית מַקְדְּשֵׁיהּ קַדִּישׁ הוּא ׃ מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן בְּכָהֲנוֹי דִּמְסָרוּ נַפְשְׁהוֹן מְטוּל עַמָּא דַיְיָ
וּשְׁמוּאֵל אַמְטוּלְהוֹן צַלֵּי קֳדָם יְיָ הֵיךְ אֲבָהָת
עָלְמָא דְּצַלּוּ בִּשְׁמֵיהּ מְצַלַּיִן קֳדָם יְיָ וְהוּא
7 עָנֵי יָתְהוֹן ׃ בְּעַמּוּד עֲנָנֵי יְקָרָא מְמַלֵּל עִמְּהוֹן
8 נְטַרוּ סָהֲדְוָתֵיהּ וּקְיָם דִּיהַב לְהוֹן ׃ יְיָ אֱלָהָנָא
אַתְּ עֲנֵית יָתְהוֹן אֱלָהָא שָׁבֵיק הֲוֵיתָא לְעַמָּךְ
9 אַמְטוּלְהוֹן וּמִתְפְּרַע עַל עוֹבָדֵיהוֹן ׃ שַׁבַּחוּ קֳדָם
יְיָ אֱלָהָנָא וּסְגִידוּ לְטוּר בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ אֲרוּם
קַדִּישׁ יְיָ אֱלָהָנָא ׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Psalmus propheticus. 1

PSAL. XCVIII.

CElebrate coram Domino canticum novum, quoniam edidit miranda : salvavit eum dextera ejus, & brachium sanctæ ma-
jestatis ejus. Manifestavit Dominus redem- 2
ptionem suam, ad aspectum populorum
revelavit justitiam suam. Recordatus est 3
benignitatis suæ & veritatis suæ domui Israel, & viderunt omnes fines terræ redem-
ptionem Dei. Jubilate coram Dño omnes 4
habitatores terræ ; personate, & laudes dicite & psallite. Psallite coram Domino in 5
citharis, in *citharis* & voce psalmorum.
In tubis & voce cornu, jubilate coram 6
illo rege Domino. Tonet mare & pleni- 7
tudo ejus ; orbis, & omnes habitantes in
eo. Flumina complodant manibus ; pa- 8
riter montes exultēt Coram Domino, quo- 9
niam venit judicare terram : judicabit orbem in justitia, & populos in æquitate.

PSAL. XCIX.

DOminus regnavit, contremiscant po- 1
puli, quoniam ejus majestas habitat inter
Cherubim; concutiatur terra. Dominus in 2
Sion magnus & excelsus est super omnes
populos. Confitebuntur nomini tuo magno 3
& timendo, sanctum [*siquidem*] est. Et for- 4
titudo regis judicium dilexit : tu præparâsti rectitudinem, judicium & justitiam
in Jacob tu fecisti. Laudate coram Dño 5
Deo nostro, & adorate in domo sanctuarii
ejus : sanctus [*siquidem*] est. Mosseh & 6
Aharon in Sacerdotibus ejus, qui tradiderunt animas suas propter populum Domini ; & Samuel propter illos oravit Dominum, sicut patres seculi qui oraverunt
in nomine ejus : precabantur coram Dño,
& ipse respondebat eis. In columna nubi- 7
um gloriæ loquebatur cum illis : observaverunt testimonia ejus, & pactum quod
dedit eis. Domine Deus noster tu respon- 8
disti eis : Deus pepercisti populo tuo propter eos, & ultus es opera ipsorum. Lau- 9
des dicite coram Domino Deo nostro, &
adorate in monte domus sanctuarii ejus,
quoniam sanctus est Dominus Deus noster.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ *
1 * ܚܠܦ ܦܘܪܩܢܐ ܕܥܡܐ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܟܕ ܙܟܘ ܘܢܨܚܘ.
ܘܪܘܚܢܐܝܬ ܢܒܝܘܬܐ ܥܠ ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܘܩܪܝܢܐ ܕܥܡܡܐ ܠܗܝܡܢܘܬܐ. ܦܬܓܡܐ ܟܓ.
ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܫܘܒܚܐ ܚܕܬܐ. ܡܛܠ ܕܬܕܡܘܪܬܐ ܥܒܕ: ܦܪܩܗ ܝܡܝܢܗ ܘܕܪܥܗ
2 ܩܕܝܫܐ. * ܚܘܝ ܡܪܝܐ ܦܘܪܩܢܗ: ܘܩܕܡ ܥܡܡܐ ܓܠܐ ܙܕܝܩܘܬܗ. * ܐܬܕܟܪ ܛܝܒܘܬܗ
3 ܘܗܝܡܢܘܬܗ ܠܒܢܝ ܒܝܬܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ: ܘܚܙܘ ܟܠܗܘܢ ܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ ܦܘܪܩܢܗ ܕܐܠܗܢ.
4 5 * ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ: ܐܬܦܨܚܘ ܘܙܡܪܘ ܘܫܒܚܘ. * ܙܡܪܘ ܠܡܪܝܐ ܒܟܢܪܐ ܘܒܩܠܐ
6 7 ܕܙܡܪܐ: * ܘܒܩܠܐ ܕܩܪܢܬܐ ܫܒܚܘ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܡܪܝܐ. * ܢܙܘܥ ܝܡܐ ܒܡܠܝܘܬܗ: ܬܐܒܝܠ
8 9 ܘܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ. * ܢܗܪܘܬܐ ܢܩܫܘܢ ܟܦܐ ܐܟܚܕܐ: ܘܛܘܪܐ ܢܫܒܚܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ.
ܕܐܬܐ ܠܡܕܢܗ ܠܐܪܥܐ: ܢܕܘܢ ܬܐܒܝܠ ܒܟܐܢܘܬܐ. ܘܥܡܡܐ ܒܬܪܝܨܘܬܐ.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ *
1 * ܥܠ ܩܛܠܐ ܕܡܕܝܢܝܐ ܕܫܒܐ ܡܘܫܐ ܘܥܡܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܘܢܒܝܘܬܐ
ܕܫܘܒܚܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܦܬܓܡܐ ܟܕ.
2 ܡܪܝܐ ܐܡܠܟ ܢܙܘܥܘܢ ܥܡܡܐ. ܝܬܒ ܥܠ ܟܪܘܒܐ ܬܬܙܝܥ ܐܪܥܐ: * ܡܪܝܐ ܪܒ ܒܨܗܝܘܢ.
3 4 ܘܪܡ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ: * ܢܘܕܘܢ ܠܫܡܟ ܪܒܐ ܘܕܚܝܠܐ ܕܩܕܝܫ ܗܘ * ܘܥܘܫܢܗ
ܕܡܠܟܐ ܕܝܢܐ ܪܚܡ: ܐܢܬ ܬܩܢܬ ܠܬܪܝܨܘܬܐ ܘܕܝܢܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܒܝܥܩܘܒ ܐܢܬ ܥܒܕܬ:
5 6 * ܘܪܝܡܘܗܝ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. ܘܣܓܘܕܘ ܠܟܘܒܫܐ ܕܪܓܠܘܗܝ: ܩܕܝܫ ܗܘ * ܡܘܫܐ
ܘܐܗܪܘܢ ܒܟܘܡܪܘܗܝ. ܘܫܡܘܐܝܠ ܒܩܪܝܘܗܝ ܫܡܗ: ܩܪܘ ܠܡܪܝܐ ܘܥܢܐ ܐܢܘܢ.
7 * ܘܒܥܡܘܕܐ ܕܥܢܢܐ ܡܡܠܠ ܥܡܗܘܢ: ܢܛܪܘ ܣܗܕܘܬܗ ܘܩܝܡܘܗܝ ܕܝܗܒ ܠܗܘܢ.
8 * ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܐܢܬ ܥܢܝܬ ܐܢܘܢ: ܐܠܗܐ ܡܚܣܢܐ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ. ܦܪܘܥ ܐܢܘܢ
9 ܐܝܟ ܥܒܕܝܗܘܢ: * ܘܪܝܡܘܗܝ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. ܘܣܓܘܕܘ ܠܛܘܪܐ ܩܕܝܫܐ: ܡܛܠ
ܕܩܕܝܫ ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ.

PSAL. XCVIII.

Davidis. De libertate populi ex Ægypto, quum vicerunt atq; triumphaverunt. Spiritualiter autem prophetia de adventu Christi, & vocatione gentium ad fidem. Vers. 23. 1

CAnite Domino canticum novum, quia
prodigium fecit : salvavit eum dextera ipsius & brachium ejus sanctum. Ma- 2
nifestavit Dominus salutem suam, & coram
gentibus revelavit justitiam suam. Recorda- 3
tus est bonitatis suæ & fidei suæ erga domesticos Israelis : & viderunt omnes termini
terræ salutem Dei nostri. Laudate Dominum 4
universa terra: exhilaramini, & canite, atque
laudem dicite. Psallite Domino lyrâ & voce 5
cantûs, Sonitúque cornuum laudem dicite co- 6
ram rege Domino. Moveatur mare cum ple- 7
nitudine sua, orbis & cuncti habitatores ejus:
Flumina pulsent volam simul, & montes ca- 8
nant Coram Domino, qui venturus est ad 9
judicandam terram; judicabit orbem cum
æquitate, & populos cum rectitudine.

PSAL. XCIX.

Davidis. De cæde Madianitarum, quos captivos duxit Moses ac populus Israel. Et prophetia de gloria regni Christi. Vers. 24. 1

DOminus regnavit, contremiscant populi sedet super Cherubim, tremefiat
terra. Dominus magn' est in Sion, & sublimis 2
super omnes populos. Confiteantur nomini 3
tuo magno atque tremendo, quia sanctum est.
Fortitudo regis diligit judicium : tu præpa- 4
râsti rectitudinem, & judicium, & æquitatem
in Jacob tu fecisti. Exaltate Dominum Deum 5
nostrum, & adorate scabellum pedum ejus.
Sanctus est Moses & Ahron inter pontifices 6
ipsius, & Samuel inter invocantes nomen
ejus : qui vocaverunt Dominum, & respondit eis: Et in columna nubis allocutus est eos: 7
observaverunt testimonium ejus, & fœdus
quod dedit illis. Domine Deus noster, tu ex 8
audîsti eos : Deus, ultor fuisti pro eis : repende illis juxta opera eorum. Exaltate Do- 9
minum Deum nostrum, & adorate montem
ejus sanctum : quoniam sanctus Dominus
Deus noster.

Versio VULG. LAT.

1 Psalmus ipsi David. XCVII.
CAntate Dño canticũ novum : quia mirabilia fecit. Salvavit sibi dex-
2 tera ejus, & brachiũ sanctũ ej'. Notũ fecit Dominus salutare suũ: in conspe-
3 ctu gentiũ revelavit justitiã suã. Recordat' est misericordiæ suæ, & veritatis
suæ domui Israel. Viderunt omnes ter-
4 mini terræ salutare Dei nostri. Jubilate Deo omnis terra: cãtate, & exultate,
5 et psallite. Psallite Domino in cithara,
6 in cithara & voce psalmi: In tubis ductilibus & voce tubæ corneæ. Jubilate
7 in conspectu regis Domini: Moveatur mare, & plenitudo ejus; orbis terra-
8 rum, & qui habitant in eo. Flumina plaudent manu, simul montes exulta-
9 bunt A conspectu Domini: quoniam venit judicare terram. Judicabit orbem terrarum in justitia, & populos in æquitate.

1 Psalmus ipsi David. XCVIII.
DOminus regnavit, irascantur populi: qui sedet super Cherubim, moveatur terra. Dominus in Sion ma-
2 gnus: et excelsus super omnes populos.
3 Confiteantur nomini tuo magno: quoniam terribile, et sanctum est: Et honor
4 regis judicium diligit. Tu parâsti directiones: judicium & justitiam in Jacob
5 tu fecisti. Exaltate Dominũ Deum nostrum, & adorate scabellum pedum ej':
quoniam sanctum est. Moyses & Aa-
6 ron in sacerdotibus ejus: & Samuel inter eos, qui invocant nomen ej': Invocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos: In columna nubis lo-
7 quebatur ad eos. Custodiebant testimonia ejus, & præceptũ quod dedit
8 illis. Domine Deus noster, tu exaudiebas eos: Deus, tu propitius fuisti eis,
& ulciscens in omnes adinventiones
9 eorum. Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto ej':
quoniam sanctus Domin' Deus noster.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ϟζʹ.
1 †ᵃ ΑΣατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινὸν, † ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησεν ὁ κύριος. † ἔσωσεν αὐτῷ ἡ
2 δεξιὰ αὐτοῦ, † καὶ ὁ βραχίων ὁ ἅγιος αὐτοῦ. † Ἐγνώρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ, † ἐναντίον τῶν ἐθνῶν
3 ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ. † Ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ Ἰακὼβ, † καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. † εἴδοσαν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ σωτή-
4 ριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. † Ἀλαλάξατε (α) τῷ θεῷ πᾶσα ἡ
5 γῆ, † ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε. † Ψάλατε τῷ
6 κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, † ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ, † Ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, † καὶ (*) φωνῇ σάλπιγγος κερατίνης. † ἀλαλάξατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως (β) κυρίου.
7 † Σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, † ἡ
8 οἰκουμένη καὶ (ς) οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. † Ποταμοὶ κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, † τὰ ὄρη ἀγαλλιάσονται (δ).
9 †ᵃ Ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. † κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, † καὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.

MS.A. (α) τῷ κυρίῳ πᾶσα (*) φωνῆς (β) κυρίου. (ς) πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. (δ) Ἀπὸ προσώπου κυρίου ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἥκει

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ϟηʹ.
1 †ᵃ Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν λαοί. † ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν (α) χερουβὶμ, σαλευθήτω
2 ἡ γῆ. † Κύριος ἐν Σιὼν μέγας, † καὶ ὑψηλός ἐστιν
3 ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς. † Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ μεγάλῳ, † ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστιν
4 † Καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. † Σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας, † κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν Ἰα-
5 κὼβ σὺ ἐποίησας. † Ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, † καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, † ὅτι
6 (β) ἅγιός ἐστι. † Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ, † καὶ Σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ· † ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς (γ)
7 εἰσήκουεν, † Ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς. † (δ) ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, † καὶ τὰ προσ-
8 τάγματα (ε) ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς. † Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, σὺ ἐπήκουες αὐτῶν· † (ζ) ὁ θεὸς σὺ εὐίλατος ἐγίνου αὐτοῖς, † καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτη-
9 δεύματα αὐτῶν. † Ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, † καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, † ὅτι ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

MS.A. (α) χερουβεὶν, (β) ἅγιόν ἐστιν. (γ) εἰσήκουσεν αὐτῶν, (δ) ὅτι ἐφύλασσον (ε) αὐτοῦ ἃ ἔδωκεν (ζ) ὁ θεὸς σὺ εὐίλατος

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Psalmus Ipsi David. XCVII.

1 *CAntate Domino canticum novum: quia mirabilia fecit Dominus. 2 (a)[a] Salvavit sibi dextera ejus, & brachiũ sanctum ejus.* 2 *3 Notum fecit Dominus salutare suum: ante conspectum gentium revelavit [b] justitiam suam.* 3 *4 Memor fuit misericordiæ suæ (b) Jacob, & veritatis suæ domui Israel. 5 [c] Viderunt omnes fines terræ salutare Dei nostri.* 4 *6 Jubilate Deo [d] omnis terra: cantate, & exultate, & psallite.* 5 *7 Psallite Domino in cithara, in cithara, & voce psalmi:* 6 *In tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ. 8 Jubilate in conspectu regis (c) Domino:* 7 *(d) Commoveatur mare, & plenitudo ejus: [e] orbis terrarum, & qui habitant in eo.* 8 *9 [f] Flumina plaudent manu in idipsum: montes (e) exultabunt:* 9 *Quoniam [g] venit judicare terram. 10 Judicabit orbem terrarum in justitia, & populos in æquitate.*

Psalmus ipsi David. XCVIII. 1

DOminus regnavit, irascantur populi: qui sedet super Cherubim; commoveatur terra. 2 *2 Dominus in Sion magnus, & excelsus est super omnes populos.* 3 *3 [a] Confiteantur nomini tuo (a) magno: quoniam terribile, & sanctum est: Et (b) honor* 4 *regis judicium diligit. 4 Tu [b] parâsti (c) directiones: judicium & justitiam in Jacob tu fecisti.* 5 *5 Exaltate Dominum [c] Deum nostrum: & adorate [d] scabellum pedum ejus, 6 quoniam (d) sanctus est.* 6 *Moyses, & (e) Aaron in sacerdotibus ejus: & Samuel inter eos, qui invocant nomen ejus: 7 Invocabant Dominum: & ipse (f) exaudiebat:* 7 *In columna nubis loquebatur ad eos. 8 (g) Custodiebant testimonia ejus, & (h) præcepta, quæ dedit illis.* 8 *9 Domine Deus noster, tu exaudiebas eos: Deus, tu propitius fuisti eis, et (i) ulciscens in omnes adinventiones eorum.* 9 *10 [e] Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto ejus: quoniam sanctus Dominus Deus noster.*

Versio ÆTHIOPICA.

መዝሙር፡ዘዳዊት፡፡
1 ኆኀ ሰብሑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ስብሐተ፡ ሐዲሰ፡፡ እስመ፡ መንክረ፡ ገብረ፡ እግዚአብሔር፡፡ ፨ 2 ወአድኃኖተ፡ የማኑ፡፡ ወመዝራዕቱ፡ ቅዱስ፡፡ ፨ 3 አርአየ፡ እግዚአብሔር፡ አድኃኖቶ፡፡ ወበቅድመ፡ አሕዛብ፡ ከሠተ፡ ኪዳኖ፡፡ ፨ 4 ወተዘከረ፡ ሣህሎ፡ ለያዕቆብ፡፡ ወጽድቆ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡፡ ፨ 5 ርእዩ፡ ኵልክሙ፡ አጽናፈ፡ ምድር፡ አድኃኖቶ፡ ለአምላክነ፡፡ ፨ 6 የብቡ፡ ለእግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ ምድር፡፡ ሰብሑ፡ ተፈሥሑ፡ ወዘምሩ፡፡ ፨ 7 ዘምሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ በመሰንቆ፡፡ በመሰንቆ፡ ወበቃለ፡ መዝሙር፡፡ በቀርነ፡ ዝብጦ፡ ወበቃለ፡ ቀርን፡፡ ፨ 8 የብቡ፡ በቅድሜሁ፡ እግዚአብሔር፡ ንጉሥ፡፡ ወትትከወስ፡ ባሕር፡ በምልኣ፡፡ ወዓለምኒ፡ ወኵሎሙ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ውስቴታ፡፡ ፨ 9 ወአፍላግኒ፡ ይጠፍሑ፡ እደ፡ ኅቡረ፡፡ አድባርኒ፡ ይትሐሠዩ፡ እስመ፡ በጽሐ፡ ይኰንና፡ ለምድር፡፡ ፨ 10 ወይኰንና፡ ለዓለም፡ በጽድቅ፡፡ ወለአሕዛብኒ፡ በርትዕ፡፡ ፨

መዝሙር፡ዘዳዊት፡፡
1 ኆጀ እግዚአብሔር፡ ነግሠ፡ ይትመዓዑ፡ አሕዛብ፡፡ ዘይነብር፡ ዲበ፡ ኪሩቤል፡ አድለቅለቀ፡ ለምድር፡፡ ፨ 2 እግዚአብሔር፡ ዐቢይ፡ በጽዮን፡፡ ወልዑል፡ ውእቱ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡፡ ፨ 3 ኵሉ፡ ይገኒ፡ ለስምከ፡ ዐቢይ፡፡ እስመ፡ ግሩም፡ ወቅዱስ፡ ውእቱ፡፡ ክብረ፡ ንጉሥ፡ ፍትሐ፡ ያፈቅር፡፡ ፨ 4 አንተ፡ አጽናዕከ፡ ለጽድቅ፡፡ ፍትሐ፡ ወጽድቀ፡ ለያዕቆብ፡ አንተ፡ ገበርከ፡፡ ፨ 5 ተለዐሉ፡ እግዚአብሔር፡ አምላክነ፡፡ ወይሰግዱ፡ ሎቱ፡ ታሕተ፡ መከየደ፡ እገሪሁ፡፡ ፨ 6 እስመ፡ ቅዱሳን፡ እሙንቱ፡ ሙሴ፡ ወአሮን፡ በክህነቶሙ፡፡ ወሰሙኤልኒ፡ ምስለ፡ እለ፡ ይጼውዑ፡ ስሞ፡፡ ፨ 7 ይጼውዕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወውእቱኒ፡ ይሰጠዎሙ፡፡ ወይትናገሮሙ፡ በዐምደ፡ ደመና፡፡ ፨ 8 ወየዐቅቡ፡ ስምዖ፡ ወትእዛዛቲሁ፡ ዘወሀቦሙ፡፡ ፨ 9 እግዚኦ፡ አምላክነ፡ አንተ፡ ሰማዕኮሙ፡፡ እግዚኦ፡ አንተ፡ ተሣሀልኮሙ፡፡ ወትትቤቀል፡ በኵሉ፡ ምግባሮሙ፡፡ ፨ 10 ተለዐለ፡ እግዚአብሔር፡ አምላክነ፡፡ ወይሰግዱ፡ ሎቱ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ መቅደሱ፡፡ እስመ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ፡ እግዚአብሔር፡ አምላክነ፡፡ ፨

INTERP. ÆTHIOP. PSAL. XCVII. [a] Salvavit dextera [b] testamentum suum. [c] Videte vos omnes [d] in omni terra : [e] & orbis etiam [f] Et flumina etiam [g] ibi judicabit terram. PSAL. XCVIII. [a] Confiteatur unusquisque [b] confirmâsti veritatem : [c] creatorem nostrum : [d] ei subter scabellum pedum ejus, quoniam sancti sunt isti : [e] Exaltatus est Dominus Deus noster, & adorate ei in

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * المزمور السابع والتسعون * لداود * وهو * كب * استيخن *
سبحوا الرب تسبيحا جديدا * لان الرب قد صنع اعمالا عجيبة * احيت له يمينه * وقدس ذراعه *
2 * اظهر الرب خلاصه قدام الامم * كشف لهم عدله * ذكر رحمته ليعقوب * وحقه لبيت
3 اسرائيل * رات اقطار الارض جميعها خلاص الاهنا * فهللوا للرب يا جميع الارض * سبحوا
4 وهللوا وزمروا * رتلوا للرب بالقيثار * بالقيثار وصوت المزمور * بابواق خافقة * وبصوت بوق
5 6 القرن * هللوا قدام الملك الرب * فليضطرب البحر وجميع ما فيه * والمسكونة وكل سكانها *
7 * الانهار تصفق بايديها جميعا * الجبال تبتهج و قدام وجه الرب * لانه جاء يدين الارض * يدين
8 9 المسكونة بالعدل * والشعوب بالاستقامة * الليلويا *

1 * المزمور الثامن والتسعون * لداود * وعدده * كب * استيخن *
2 ملك الرب فلتغضب الشعوب * الجالس علي الكروبين فلتهتز الارض * عظيم هو الرب في
3 صهيون * وعال على جميع الشعوب * فليشكروا لاسمك العظيم * لانه مخوف وقدوس * وكرامة
4 5 الملك ان يحب العدل * انت اعددت الاستقامة * انت صنعت الحكم والعدل في يعقوب * علوا
6 الرب الهنا * واسجدوا لموطي قدميه فانه قدوس * لانه جعل موسى وهرون في كهنته *
7 وصموئيل في الذين يدعون اسمه * كانوا يدعون الرب وهو كان يستجيب لهم 7 في عمود
8 الغمام * وهو كان يكلمهم * لانهم حفظوا شهاداته والاوامر التي اعطاهم * ايها الرب الاهنا انت
9 استجبت لهم * صرت لهم اللهم غفارا * ومنتقما على جميع اعمالهم * علوا الرب الاهنا * واسجدوا
في جبل قدسه * فان الرب الهنا قدوس * الليلويا *

PSAL. XCVII.

Davidis. Ver. 22. 1

LAudate Dominum laudatione novâ: quia Dominus jam fecit opera admiranda. Vivificavit ei dextera sua, & sanctitas brachii sui. Manifestavit Dominus 2 *salutem suam coram gentibus, revelavit cũ justitiam suam. Recordatus est miseri-* 3 *cordiæ suæ erga Jacobum, & veritatis suæ erga domum Israelis. Viderunt extrema terræ totius salutem Dei nostri. Ita-* 4 *que canite Domino, O universa terra: laudate, & canite, & psallite, Ac modula-* 5 *mini Domino cum cithara, cum cithara et voce psalmi: Cum buccinis crepitantibus,* 6 *& voce tubæ corneæ, jubilate coram rege Domino. Concitetur mare & quicquid* 7 *in eo continetur, & Habitata omnésque habitatores ejus. Flumina plaudant ma-* 8 *nibus suis simul: montes exultent Ante* 9 *faciem Domini: quia venit judicare terram. Judicabit Habitatam cum justitia, et populos cum rectitudine. Alleluja.*

PSAL. XCVIII.

Davidis. Et num. ver. 22. 1

REgnavit Dominus, quapropter irascantur populi: sedens super Cherubim, tremefiat terra. Maximus est Dominus in 2 *Sion, & excelsus super omnes populos. Gratias agant nomini tuo magno, quoniam* 3 *terribile & sanctum est: Et honor Regis* 4 *est diligere æquitatem. Tu parâsti rectitudinem, tu fecisti judicium & justitiam in Jacob. Exaltate Dominum Deum no-* 5 *strum, & adorate scabellum pedum ejus, quoniam sanctum est. Quia ipse constituit* 6 *Moysem & Aaronem inter Sacerdotes suos, & Samuelem inter eos qui invocant nomen ejus. Invocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos In columna nubis, & i-* 7 *psemet alloquebatur eos: eò quòd servaverint testimonia ejus & præcepta quæ dederat illis. O Domine Deus noster, tu* 8 *exaudîsti eos: fuisti erga eos, O Deus, propitius, & ultor adversùs omnia opera eorum. Exaltate Dominum Deum nostrum,* 9 *& adorate in monte ejus sancto: quia Dominus Deus noster sanctus est. Alleluja.*

תהלים : ק קא קב

תרגום Targum.

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

Canticum pro ſacrificio confeſſionis. 1

PSAL. C.

Jubilate coram Domino omnes habitatores terræ: Servite coram Domino in lætitia, venite coram eo cum hymno. Notum facite quoniã DOMINUS ipſe eſt De⁹: ipſe fecit nos, & ipſius ſumus; populus ejus & oves paſcuæ ejus. Ingredimini portas ejus in confeſſione, porticus ejus cum laude: confitemini coram eo, benedicite nomini ejus. Quoniam bonus eſt Dominus, in æternum benignitas ejus; & uſque in generationem & generationem fides ej⁹. 2 3 4 5

Per manum Davidis Canticum. 1

PSAL. CI.

Si miſericordiam tu rependis mecum, ſi judicium mecum facis, pro omnibus hymnos dicam coram te Domine, & pſallam. Faciam te intelligere viã perfectam, quando venies ad me: ambulabo in perfectione cordis mei in medio domus doctrinæ meæ. Non *apponam cordi meo* verbum impietatis: operantes mala, & recedentes à mandatis, odio habui; nequaquam adhærebunt mihi. Cor pravum recedet à me; concupiſcentiam malã non cognoſcã. Loquentem lingua triplici adverſus proximum ſuũ; hunc diſperdam, *& percutietur leprâ*: gradientem in ſuperbia oculorũ, cum eo non habitabo in æternũ. Oculi mei ſunt ad veraces terræ, ut inhabitem in thalamo juſtorũ: ambulans in via perfecta, hic ſtabit cum ſervis meis. Non habitabit in medio dom⁹ ſanctuarii mei faciens dolum: qui loquitur mendaciũ, non erit ei facultas comparendi coram oculis meis. *In mundo venturo, qui aſſimulatur luci matutinæ*, perdam omnes impios terræ, ut diſperdam de Jeruſalem civitate Domini omnes operarios falſitatis. 2 3 4 5 6 7 8

Oratio pro miſero cùm deficiet, & coram Domino dicet orationem ſuam. 1

PSAL. CII.

Domine accipe orationem meam: & clamor me⁹ coram te ingrediatur. Ne auferas majeſtatem tuam à me: in die afflictionis meæ inclina ad me aurem tuam; in die qua invocavero, feſtina exaudi me. Quoniam defecerunt ſicut fumus dies mei; & membra mea ſicut *chytrop⁹, aduſta*. Percuſſum eſt ſicut fœnum cor meum, quoniam oblitus ſum legem doctrinæ meæ. A voce ſuſpirii mei adhæſit os meum carni meæ. 2 3 4 5 6

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

PSAL. C.

Anonymus. De Joſue filio Nun, quum quieviſſet bellum Ammonitarum. In Teſtamento autem novo, de converſione gentium ad fidem. Verſ. 14. 1

Laudate Dominum univerſa terra, Colite Dominum cum gaudio: ingredimini in conſpectu ejus cum laudatione. Scitote ipſum eſſe Dominum Deum noſtrum, & ab ipſo nos conditos eſſe, non autem à nobis: populum ejus nos eſſe, & oves paſcuæ illius. Ingredimini portas ejus cum gratiarum actione, & atria ejus cum laude. Confitemini illi, & benedicite nomini ejus: Quoniam bonus eſt Dominus, & in æternum bonitas ejus, & in generationem generationum fides ipſius. 2 3 4 5

PSAL. CI.

Aſaphi. Hortatio Davidis de iis quæ requirũtur in miniſterio dom⁹ Domini. Et prophetia de laude victoris atq; perfecti in Deo. Ver. 17. 1

Bonitatem & judicium canam, téque laudabo Domine, Et incedam per viam tuam abſq; macula. Quouſque venies ad me? Ambulavi cum ſinceritate cordis mei in medio domûs meæ, Et non propoſui ante oculos meos verbum iniquitatis: eum qui operatur malum, deteſtatus ſum, & non adhæſit mihi: Cor perverſum tranſiit à me, & malitiam non agnovi: Eum qui obtrectat ſocio ſuo clàm, perdebam: cum eo, cujus elati ſunt oculi & amplum cor, non edebam. Oculi mei ad fideles terræ, ut ſedeant mecum: qui ambulat in via ſine vitio, ipſe miniſtrabit mihi. Non commorabitur domi meæ qui facit dolum: & ſermo mendax non erit firmus coram oculis meis. In matutino ſilere faciam cunctos impios terræ, perdámque de civitate Domini omnes perpetrantes flagitium. 2 3 4 5 6 7 8

PSAL. CII.

Anonymus. Dolor Judæis. Et prophetia de populo novo, nempè *gentib⁹, per fidem. Ver. 26.* 1

Domine, audi orationem meam, & clamor meus ad te ingrediatur. Ne deflectas vultum tuũ à me in die anguſtiæ meæ: ſed inclina ad me aurẽ tuã die quâ invocabo te, & illicò reſponde mihi. Nam finierunt in fumũ dies mei, & oſſa mea facta ſunt alba ceu foci: Elanguit cor meũ ut fœnum, & exaruit, quia oblitus ſum eſûs panis mei: Et præ voce ſuſpiriorum meorum adhæſit caro mea oſſibus meis: 2 3 4 5 6

Verſio VULG. LAT.

1 Pſalmus in Confeſſione. XCIX.

2 Jubilate Deo omnis terra: ſervite Dño in lætitia. Introite in conſpectu ejus, in exultatione. 3 Scitote quoniam Dñs ipſe eſt Deus: ipſe fecit nos, & non ipſi nos: Populus ejus, & oves 4 paſcuæ ejus: Introite portas ejus in confeſſione, atria ejus in hymnis: confitemini illi. Laudate nomen ejus. 5 Quoniam ſuavis eſt Dominus, in æternum miſericordia ejus, & uſq; in generatione & generationem veritas ej⁹.

1 Pſalmus ipſi David. C.

Miſericordiam, & judicium cantabo tibi, Dñe: 2 Pſallam, Et intelligam in via immaculata, quando venies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio dom⁹ meæ. 3 Non proponebam ante oculos meos rem injuſtam: facientes prævaricatio- 4 nes odivi. Non adhæſit mihi Cor pravum: declinantẽ à me malignum non 5 cognoſcebam. Detrahentem ſecretò proximo ſuo, hunc perſequebar. Superbo oculo, & inſatiabili corde, cum 6 hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terræ ut ſedeant mecum: ambulans in via immaculata, hic mihi miniſtra- 7 bat. Non habitabit in medio domûs meæ, qui facit ſuperbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conſpectu ocu- 8 lorum meorum. In matutino interficiebam omnes peccatores terræ: ut diſperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.

1 Oratio pauperis, Cùm anxius fuerit, & in conſpectu Domini effuderit precem ſuam. CI.

2 Domine, exaudi orationem meam: 3 & clamor meus ad te veniat. Non avertas faciem tuam à me: in quacunque die tribulor, inclina ad me aurem tuam. In quacunque die invocavero 4 te, velociter exaudi me: Quia defecerunt ſicut fumus dies mei: & oſſa mea 5 ſicut cremium aruerunt. Percuſſus ſum ut fœnum, & aruit cor meum: quia oblitus ſum comedere panem 6 meum. A voce gemitûs mei adhæſit os meum carni meæ.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

1 Ψαλμὸς εἰς ἐξομολόγησιν. ϞΘʹ.

2 † Ἀλαλάξατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, † δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. † εἰσέλθατε 3 ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. † Γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ (α) Θεός· † αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς, † (β) λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα τῆς νομῆς αὐτοῦ. 4 † Εἰσέλθατε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, † (γ) τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις. ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, † αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 5 † Ὅτι χρηστὸς κύριος, (δ) εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, † καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.

MS.A. (α) Θεὸς ἡμῶν· (β) ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ (γ) εἰς τὰς αὐλὰς (δ) ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα

1 (α) Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ρʹ.

† Ἔλεος καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι κύριε· † ψαλῶ 2 Καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ. πότε ἥξεις πρὸς μέ; † διεπορευόμην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου, 3 ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου. † Οὐ προεθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παράνομον, † ποιοῦντας παραβάσεις ἐμίσησα· 4 † οὐκ ἐκολλήθη μοι Καρδία σκαμβή, † ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ, οὐκ ἐγίνωσκον. 5 † Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τὸν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. † ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ 6 καρδίᾳ, † τούτῳ οὐ συνήσθιον. † Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς, † τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ· † πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, οὗτός μοι ἐλειτούργει. 7 † Οὐ κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν· † λαλῶν ἄδικα οὐ (β) κατεύθυνεν 8 ἐναντίον τῶν ὀφθαλμῶν μου. † Εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτενον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, † τοῦ (γ) ἐξολοθρεῦσαι ἐκ πόλεως κυρίου πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν (δ) ἀδικίαν.

MS.A. (α) Τῷ Δαυίδ. (β) κατεύθυνεν ἐνώπιον (γ) ἐξολεθρεῦσαι (δ) ἀνομίαν.

1 Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ (α) ἐναντίον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. ΡΑʹ.

2 † Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, † καὶ ἡ κραυγή μου πρὸς σὲ (β) ἐλθέτω. 3 † Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ· † ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ θλίβομαι, κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου· † ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ (γ) ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ εἰσάκουσόν μου. 4 † Ὅτι ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, † καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν. 5 † Ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου, † ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου. 6 † Ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου, ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν μου τῇ σαρκί μου.

MS.A. (α) ἔναντι (β) ἐλθάτω. (γ) ἐπικαλέσωμαι

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

Pſalmus in Confeſſionem. XCIX. 1

1 *Jubilate Domino* [a] *omnis terra: ſervite Domino in lætitia. 2 Introite in conſpectu ejus in* (a) *exultatione. 3 Scitote, quòd Dominus ipſe eſt* [b] *Deus: ipſe fecit* (b) *nos, & non nos. 4* (c) [c] *Populus ejus, & oves paſcuæ ejus, Introite portas ejus in cõfeſſione,* [d] *atria ej⁹ in* (d) *hymnis. Confitemini illi: 5 laudate nomen ejus. Quoniam ſuavis eſt Dominus:* [e] *in æternum miſericordia ejus: & uſque in generationem & generationem veritas ejus.* 2 3 4 5

(a) Pſalmus ipſi David. C. 1

1 *Miſericordiã, et judiciũ cantabo* [†] *tibi, Domine: 2* (b) *pſallam, Et intelligã* [a] *in via immaculata: quando venies* (c) *ad me? 3 Deambulabam in innocentia cordis mei, in medio domûs meæ. 4 Non proponebã ante oculos meos rem injuſtam:* [b] *facientes prævaricationes odivi: 5 Non adhæſit mihi Cor pravũ:* (d) *cũ declinaret à me malign⁹, nõ cognoſcebã. 6 Detrahentẽ occultè proximo ſuo, hunc perſequebar. 7 Superbo oculo, et* [c] *inſatiabili corde, huic non conveſcebar. 8 Oculi mei ad fideles terræ, ut ſedeant mecũ: ambulãs in via immaculata, hic mihi miniſtrabat. 9 Non habitavit in medio domûs meæ faciens ſuperbiã: loquens iniqua non direxit in conſpectu oculorum meorum. 10 In matutinis interficiebam omnes peccatores terræ; ut diſperderẽ de civitate Domini* [d] *omnes operantes iniquitatem.* 2 3 4 5 6 7 8

MS. Æth. Poc. Davidis, cujus filius eſt Chriſt⁹ Sacerdos: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: omni tẽpore, nunc etiam, & ſemper, & in ſecula ſeculorum, Amen.

Oratio (a) [a] pauperi, cùm anxius fuerit, & corã Domino effuderit [b] precem ſuam. CI. 1

1 *Domine, exaudi orationẽ meã: &* (b) *clamor meus ad te veniat. 2 Ne avertas faciem tuã à me: in quacunq; die tribulor; inclina ad me aurẽ tuã. 4 In quacunque die invocavero te; velociter exaudi me. 4 Quia defecerunt ſicut fumus, dies mei: & oſſa mea, ſicut* (c) *cremium,* [c] *confrixa ſunt. 5* (d) *Percuſſus ſum, ſicut fœnũ, & aruit cor meum: quia oblitus ſum comedere panẽ meũ. 6 A voce gemitûs mei,* (c) *adhæſit os meum carni meæ.* 2 3 4 5 6

Verſio ÆTHIOPICA.

INTERP. ÆTHIOP. [a] in omni terra: [b] Deus noſter: [c] Et nos quidem populus [d] & in atriis ejus cum hymnis confitemini illi: [e] quoniam in æternũ *PSAL. C.* [†] tibi: pſallam [a] viam immaculatam: [b] opera iniqua [c] duplici [d] omnia eorum opera iniqua. *PSAL. CI.* [a] ſolitarii, [b] omnem precem ſuam. [c] areſcunt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * المزمور التاسع والتسعون * لداود * وهو * ـيـ * استيكن *

2 هللوا للرب يا جميع الارض * تعبدوا للرب بفرح * ادخلوا امامه بابتهاج * اعلموا ان الرب هو 3

الله * هو خلقنا ولم نكن * وانا نحن شعبه وغنم رعيته * ادخلوا ابوابه بالشكر وديارة بالتسبيح * 4

اعترفوا له وباركوا اسمه * فان الرب صالح هو وان رحمته الكاينة الي الابد * وحقه من جيل 5

الي جيل * اللليلويا *

1 * المزمور الماية * لداود * وهو * يو * استيكن *

2 يا رب اني بالرحمة والعدل اسبحك * ارتل 2 والتمس طريقا لا ريب فيها * الي متي تاتي الي * مشيت

3 في وسط بيتي بلا شر في قلبي * لم اجعل امام عيني شيا يخالف الناموس * ابغضت عاملي

4 المعاصي * لم يلصق بي قلب معوج * عند ميل الشرير عني لم اعلم * والذي يستغيب 5

6 صاحبه هذا كنت اطرده * لم اواكل المتعالي العين السمن القلب * عيناي علي مومني الارض

7 ليجالسوني * السالك طريقا بلا عيب هذا كان يخدمني * المستكبر لم يكن في وسط بيتي *

8 المتكلم بالظلم لم يستقم امام عيني * في اوقات الغدوات كنت اقتل جميع خطاة الارض *

لكي ابيد من مدينة الرب جميع عاملي الاثم * اللليلويا * المزمور الماية وواحد *

1 صلاة المسكين اذا حزن وافرغ دعاءه الي الرب * وهو * نه * استيكن *

2 يا رب استجب صلاتي وليصعد امامك ابتهالي * لا تصرف وجهك عني في اليوم الذي 3

4 اضيق فيه * اصغ الي سمعك في اليوم الذي اصرخ اليك فيه اسرع واجبني * فان ايامي

5 اضمحلت مثل الدخان وعظامي في مثل مقلي قد انقلت * ذبلت مثل العشب ويبس

6 قلبي لاني نسيت اكل خبزي * من صوت تنهدي عظمي التصق بلحمي *

PSAL. XCIX.

Davidis. Verſ. 10. 1

Jubilate Domino O univerſa terra: Subjicite vos Domino hilariter: introite ante eum exultanter. Scitote Dominum eſſe Deum, ipſum creâſſe nos dum nil eſſemus: nos autem populum ejus eſſe et oves paſcuæ ejus. Introite portas ejus cum gratiarum actione, & atria ejus cum laudatione: confitemini ei, & benedicite nomini ejus. Nam Dominus bonus eſt: & verò miſericordia ejus permanens eſt in æternum, & veritas ejus à generatione in generationem. Alleluja. 2 3 4 5

PSAL. C.

Davidis. Verſ. 16. 1

O Domine, equidem cum miſericordia & æquitate laudabo te, pſallam, Et quæram viam in qua nullum ſit crimen. Quando venies ad me? ambulavi in medio domûs meæ ſine malitia in corde meo: Non poſui ante oculos meos quicquã contradicens legi: odivi facientes prævaricationes. Non adhæſit mihi cor perverſum. Quum deflecteret quis improbus in me, non cognoſcebam. Et eum qui detractat de proximo ſuo, hunc ipſum perſequebar. Non comedi cum elato ſupercilio & avido corde. Oculi mei ſuper fideles terræ, ut conſideant mecum. Ambulans in via irreprehenſibili, hic mihi miniſtrabat. Superbus non fuit in domo mea. Loquens perversè, non exit ſe corã oculis meis. Temporibus matutinis interficiebam omnes peccatores terræ, ut perderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem. Alleluja. 2 3 4 5 6 7 8

PSAL. CI.

Oratio pauperis quum triſtis eſt, & effundit precem ſuam ad Dominum. Verſ. 55. 1

O Domine, exaudi orationem meam, et aſcendat coram te ſupplicatio mea. Ne avertas faciem tuam à me in die quâ anguſtiabor. Inclina ad me auditum tuum in die quâ clamabo ad te. Propera & exaudi me, Quoniam dies mei evanuerunt veluti fumus: & oſſa mea quaſi in ſartagine frixa ſunt. Elangui inſtar herbæ, & aruit cor meum: quia oblitus ſum comeſtionem panis mei. Ob vocem gemitûs mei os meum adhæſit carni meæ. 2 3 4 5 6

fui & Vigilavi .solitudinum falco sicut fui : deserti pellicano sum Assimilatus
7 8 דָּמִיתִי לִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס חֳרָבוֹת׃ שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה
: mei inimici me afficiebant probris die Tota .tectum super solitarius passer sicut
9 כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל־גָּג׃ כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי
: manducavi panem tanquam cinerem Quia .jurabant me adversum,me insanientes
10 מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃ כִּי־אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי
,me elevâsti quia:tuæ iræ &,tuæ indignationis *facieb'* A .miscui fletu cum meũ potum &
11 וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃ מִפְּנֵי־זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי
tu & .arui herba sicut ego & : inclinata umbra sicut mei Dies .me projecisti &
12 13 וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃ יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃ וְאַתָּה
,exurges Tu .generatione &,generatione in tui memoria &:*sedebis* seculum in Domine
14 יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ אַתָּה תָקוּם
bene voluerũt Quia.*statum* temp' venit quia,ej' miserendi temp' quia :Sijon misereberis
15 תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי־בָא מוֹעֵד׃ כִּי־רָצוּ
gentes timebunt Et .sunt miserti ejus pulveris & : ejus lapidibus tui servi
16 עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ׃ וְיִירְאוּ גוֹיִם
ædificavit Quia .tuam gloriam terræ reges omnes & :Domini nomen
17 אֶת־שֵׁם יְהוָה וְכָל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ׃ כִּי־בָנָה
non & :*solitarii* orationem ad Respexit .sua gloria in videbitur:Sijon Dominus
18 יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃ פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא
creatus populus & : *novissimæ generationi* hoc Scribatur .eorum orationem sprevit
19 בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם׃ תִּכָּתֶב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא
in cœlis de Dominus:suæ sanctitatis excelso de prospexit Quia .*Jah* laudabit
20 יְהַלֶּל־יָהּ׃ כִּי־הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל־
narrandũ Ad .mortis filios *solvendum ad : vincti* gemitum *audiendum Ad* .aspexit terram
21 22 אֶרֶץ הִבִּיט׃ לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃ לְסַפֵּר
;simul *populos congregari In* .Jerusalaim in ejus laudem & : Domini nomen Sijon in
23 בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָם׃ בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו
.meos dies abbreviavit,meã fortitudinẽ via in Afflixit.Domino *serviendum ad* regna &
24 וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃ עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃
generationũ generationẽ in:meorũ dierũ dimidio in me *facias ascendere* ne mi De',Dicam
25 אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים
Ipsi .cœli tuarum manuum opus & : fundâsti terram Antea .tui anni
26 27 שְׁנוֹתֶיךָ׃ לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ הֵמָּה
vestimentum sicut : veterascent vestis sicut ipsi omnes & ,stabis tu & , peribunt
יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ
Filii .consumentur non tui anni & ,ipse tu Et .mutabuntur & ,eos mutabis
28 29 תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ וְאַתָּה־הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃ בְּנֵי־
.stabilietur *tuas facies ad* eorum semen & :habitabunt tuorum servorum
עֲבָדֶיךָ יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃

PSAL. CIII. קג

nomini .mea interiora omnia & : Domino mea anima Benedic .David Ipsi
לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם
.ejus sanctitatis
קָדְשׁוֹ׃

תרגום TARGUM.

7 אִדְמֵית לְקָקְתָא דְמַדְבְּרָא הֲוֵית הֵיךְ קַפּוּפָא דִי
8 בְּאַרְעָא נְגוּבְתָּא׃ שְׁקַדִית כָּל לֵילְיָא וַהֲוֵיתִי הֵיךְ
9 צִפַּר דְּפָרַח וְנָיֵד בִּלְחוֹדֵיהּ עַל אִגָּרָא׃ כָּל יוֹמָא
יְחַסְּדוּן לִי בַּעֲלֵי דְבָבִי מְתַלְעֲבַי בְּמֵימְרִי קַיְמוּ
10 מְגַן׃ אֲרוּם אֶפְרָא הֵיךְ מְזוֹנָא סְעֵירִית וְשִׁקְיוּתִי
11 בִּבְכוּתָא מְזֵיגִית׃ מִן קֳדָם רוּגְזָךְ וְקִצְפָּךְ אֲרוּם
12 נְטַלְתַּנִי וְטַלְקְתַּנִי׃ יוֹמַי הֵיךְ טוּלָא דְיִצְלֵי וַאֲנָא
13 הֵיךְ עִסְבָּא אִיבַשׁ׃ וְאַתְּ יְיָ מְדוֹרָךְ לַעֲלַם בִּשְׁמַיָּא
14 תָּתֵב וּדְכָרָנָךְ לְדָר וְדָר׃ אַתְּ תְּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן
אֲרוּם עִדָּן לְמֵחוֹס עֲלַהּ אֲרוּם אֲתָא זִמְנָא׃
15 אֲרוּם רְעוֹ עַבְדָּךְ יַת אַבְנָהָא וְיַת עַפְרָהָא יְחִיסוּן׃
16 וְיִדְחֲלוּן עַמְמַיָּא יַת שְׁמָא דַייָ וְכָל מַלְכַיָּא דְאַרְעָא
17 יַת יְקָרָךְ׃ אֲרוּם אִתְבְּנֵי בְּמֵימְרָא דַייָ קַרְתָּא
18 דְצִיּוֹן אִתְגְּלֵי בִּיקָרֵיהּ׃ אִתְפְּנֵי לְוַת צְלוֹתֵיהּ
19 דִמְצַטְּדִין וְלָא בְסַר יַת צְלוֹתְהוֹן׃ תִּתְכְּתֵב
צְלוֹתָא דָא לְדָר בַּתְרַי וְעַמָּא דַעֲתִיד לְאִתְבְּרָאָה
20 יְשַׁבַּח יָהּ׃ אֲרוּם אוֹדִיק מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא דְקוּדְשֵׁיהּ
21 יְיָ מִן שְׁמַיָּא לְאַרְעָא אִסְתַּכַּל׃ לְמִשְׁמַע אֲנִיקוּתָא
דַאֲסִירַיָּא לְמִשְׁרֵי בְּנַיָּא דִמְסִירִין לְמִיתוּתָא׃
22 לְמִשְׁתָּעֵי בְצִיּוֹן שְׁמָא דַייָ וְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ בִּירוּשְׁלֶם׃
23 בְּאִתְכַּנָּשׁוּת עַמִּין כַּחֲדָא וּמַלְכְוָתָא לְמִפְלַח
24 קֳדָם יְיָ׃ אִסְתַּגַּף מִן טוֹרַח דְּאוֹרַח גָּלוּתָא חֵילִי
25 אִתְקַצְּרוּן יוֹמַי׃ אֵימַר קֳדָם אֱלָהִי לָא תְסַלְּקִנַּנִי
מִן עָלְמָא בְּפַלְגוּת יוֹמַי אַיְתִי יָתִי לְעָלְמָא דְאָתֵי
26 מְטוּל דִּי בְדָרֵי דָרַיָּא שְׁנָתָךְ׃ מִן שֵׁרוּיָא דְאִתְבְּרִיו
כָּל בִּרְיָתָא אַרְעָא יְסַרְתָּא וְעוֹבָדֵי יְדָךְ שְׁמַיָּא׃
27 הִנּוּן יְהוֹבְדוּן וְאַתְּ תְּקוּם וְכוּלְּהוֹן הֵיךְ לְבוּשָׁא
יִתְבַּלְיָן הֵיךְ אִצְטְלֵי תַּחְלִיפִנּוּן וְיִתְחַלְּפוּן׃
28 וְאַתְּ הוּא דִי בְרֵיתִנּוּן וּשְׁנָתָךְ לָא מִשְׁתַּלְמָן׃
29 בְּנֵי עַבְדָּךְ יִשְׁרוּן בְּאַרְעָא וְזַרְעִיתְהוֹן קֳדָמָךְ
יִתְקְנוּן׃

קג
עַל יְדָא דְדָוִד אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה בָּרִיכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא
דַייָ וְכָל בְּנֵי גַוָּאֵי יַת שְׁמָא דְקוּדְשֵׁיהּ׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Similis fact' sum pellicano deserti ; factus 7
sum sicut noctua quæ est in terra torrefacta.
Vigilavi tota nocte, & fui sicut passer qui 8
volatu movetur, solitarius in tecto. Tota 9
die exprobrant mihi inimici mei, irrisores
mei in verbo meo juraverunt in vanum.
Quoniam cinerem tanquam cibum comedi, 10
& potus meos fletu temperavi. Propter 11
indignationem tuã & iram tuam, quoniam
elevâsti me & projecisti me. Dies mei sicut 12
umbra quæ declinavit, & ego sicut fœnum
arescam. Tua autem Domine habitatio in 13
æternũ in cœlis permanet, & memoria tua
in generationem & generationem. Tu ex- 14
urgens misereberis Sion, quoniam tempus
est ut miserearis ejus, quoniam venit tem-
pus. Quoniam placuerunt servis tuis lapi- 15
des ejus, & pulveris ejus miserebuntur.
Et timebunt populi nomen Dñi, & omnes 16
reges terræ gloriam tuam. Quoniam *ædifi-* 17
cata est verbo Domini urbs Sion, manife-
status est in gloria sua. Respexit ad ora- 18
tionem desolatorum, & non sprevit pre-
cationem eorum. Scribetur *oratio ista* pro 19
generatione novissima, & populus qui in
futurum creandus est, laudabit Deum. Quo- 20
niam prospexit de cœlis excelsis sanctitatis
suæ, Dominus de cœlis in terram aspexit:
Ut audiret gemitum compeditorum, & sol- 21
veret filios qui morti traditi sunt. Ut an- 22
nuncietur in Sion nomen Domini, & laus
ejus in Jerusalem. Dum congregabuntur 23
populi in unum, & regna, ut serviant co-
ram Domino. Afflicta est ob laborem iti- 24
neris *exilii* virtus mea : abbreviati sunt
dies mei. Dicam coram Deo meo : Ne 25
tollas me de mundo in dimidio dierum
meorum : adduc me ad mundum ventu-
rum, quoniam in generationes generatio-
num sunt anni tui. A principio cùm crea- 26
rentur omnes creaturæ, terram fundâsti, &
opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peri- 27
bunt, & tu permanebis; & omnes sicut ve-
stimentum veterascent : tanquam stolã mu-
tabis eos, & mutabuntur. Et tu idem qui 28
creâsti eos, & anni tui non deficiunt. Fi- 29
lii servorum tuorum inhabitabunt terram,
& semen eorum coram te dirigetur.

Per manum David, dict' *per prophetiam.* 1

PSAL. CIII.

BEnedic anima mea nomini Domini, &
omnes filii viscerum meorum nomini san-
ctitatis ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]

* Et similis factus sum pellicano qui est in soli- 7
tudine, factúsque sum velut noctua in ruina :
Secessi, & fui solus instar passeris volitantis 8
super tecto : Totâ die conviciati sunt in me 9
hostes mei, & commendatores mei per me
jurârunt. Nam cinerem ut panem comedi, & 10
potum meum fletu miscui: Præ furore tuo & 11
indignatione tuâ, quia sublimâsti me, tum de-
jecisti me. Diésque mei velut umbra declina- 12
ti sunt, & ego arui sicut fœnum. Tu autem 13
Domine, in æternum permanens es, & memo-
ria tua in æva. Tu exurge & miserere Sionis, 14
quia advenit tempus miserendi illius; Nam 15
oblectati sunt servi tui lapidibus ejus, & pul-
verem ejus dilexerunt. Timebunt gentes no- 16
men tuum Domine, & omnes reges terræ ma-
jestatem tuam. Ædificat enim Dominus Sion, 17
& apparet cum gloria. Convertitúrque ad 18
precem pauperum, & non despicit orationes
eorum. Scribetur hoc generationi alteri, & 19
populus qui creabitur, laudabit Dominum.
Quia prospexit de excelso sanctitatis suæ: Do- 20
minus de cœlo in terram aspexit, Ad audi- 21
endum gemitum vincti, & ad solvendos filios
à morte: Ut enarrent in Sion nomen Domini, 22
& laudes ejus in Jerusalem, Quando congre- 23
gabuntur gentes simul, ac regna ad colendum
Dominum. Humiliaverunt vires meas in ter- 24
ra: & paucitatem dierum meorum, Dic mihi. 25
Ne me tollas in medio dierũ meorũ quando-
quidem in generationem generationum sunt
anni tui. Ab antiquo terram firmâsti, & opus 26
manuum tuarum sunt cœli; Ipsi præteribunt, 27
& tu permanens es : omnésque sicut vestis
consumentur, & ut pallium mutabuntur; Tu 28
verò es ut es, & anni tui nequaquam finien-
tur. Et filii servorum tuorum cõmorabuntur 29
in terra, & semen eorum coram te perstabit.

PSAL. CIII.

1 [illegible]

Davidis. De frigiditate quæ dominata est in eum tempore senectutis. Item documentum : & gratiarum actio à viris Dei oblata. Vers. 47. 1

[illegible]

BEnedic anima mea Domino, & omnia
ossa mea nomini ejus sancto.

Versio VULG. LAT.

7 Similis factus sum pellicano solitudi-
nis: fact' sum sicut nycticorax in domi-
8 cilio. Vigilavi, & factus sum sicut paf-
9 ser solitarius in tecto. Totâ die expro-
brabât mihi inimici mei: & qui lauda-
10 bant me adversùm me jurabant. Quia
cinerem tanquã panem manducabam,
11 & potum meũ cum fletu miscebam, A
facie iræ & indignationis tuæ : quia
12 elevans allisisti me. Dies mei sicut um-
bra declinaverunt : & ego sicut fœnũ
13 arui. Tu autem, Domine, in æternum
permanes: et memoriale tuum in gene-
14 rationem & generationẽ. Tu exurgens
misereberis Sion : quia tempus mise-
15 rendi ejus, quia venit tempus. Quoniã
placuerunt servis tuis lapides ejus : &
16 terræ ejus miserebuntur. Et timebunt
gentes nomẽ tuũ, Domine, & omnes
17 reges terræ gloriam tuam. Quia ædifi-
cavit Dominus Sion : & videbitur in
18 gloria sua. Respexit in orationem hu-
milium: & non sprevit precem eorum.
19 Scribantur hæc in generatione altera :
& populus, qui creabitur, laudabit
20 Dominum : Quia prospexit de excelso
sancto suo : Dominus de cœlo in ter-
21 ram aspexit : Ut audiret gemitus com-
peditorum: ut solveret filios interem-
22 ptorum : Ut annuntient in Sion no-
men Dñi: & laudem ejus in Jerusalẽ.
23 In conveniendo populos in unũ, et re-
24 ges ut serviant Domino. Respondit ei
in via virtutis suæ: Paucitatem die-
25 rum meorum nuntia mihi. Ne revoces
me in dimidio dierum meorum: in ge-
nerationem & generationem anni tui.
26 Initio tu, Domine, terram fundâsti: &
27 opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi
peribunt, tu autem permanes : & o-
mnes sicut vestimentũ veterascent. Et
sicut opertorium mutabis eos, & mu-
28 tabuntur: Tu autem idem ipse es, &
29 anni tui non deficient. Filii servorum
tuorum habitabunt : et semen eorum
in seculum dirigetur.

Ipsi David. CII.

1 BEnedic anima mea Domino: et o-
mnia, quæ intra me sunt, nomini
sancto ejus.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

7 † Ὡμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημικῷ, † ἐγενήθην ὡσεὶ
8 νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ. † Ἠγρύπνησα, καὶ (δ)
ἐγενήθην ὡσεὶ στρουθίον (ε) μονάζον ἐπὶ δώματι.
9 † Ὅλην τὴν ἡμέραν ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου, † καὶ
10 οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ ὤμνυον. † Ὅτι σποδὸν
ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, † καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ
11 ἐκίρνων, † Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου καὶ τοῦ θυ-
12 μοῦ σου, † ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με. † Αἱ ἡμέραι
μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, † (ζ) κἀγὼ ὡσεὶ χόρτος
13 ἐξηράνθην. † Σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις, † καὶ
14 τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. † Σὺ ἀνα-
στὰς οἰκτειρήσεις τὴν Σιών, † ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆ-
15 σαι αὐτήν, ὅτι ἥκει καιρός. † Ὅτι εὐδόκησαν οἱ
δοῦλοί σου τοὺς λίθους αὐτῆς, † καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς οἰ-
16 κτειρήσουσι. † Καὶ φοβηθήσονται τὰ ἔθνη τὸ ὄνομά
σου κύριε, † καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς (η) τὴν δόξαν σου.
17 † Ὅτι οἰκοδομήσει κύριος τὴν Σιών, † καὶ ὀφθήσεται
18 ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. † Ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευ-
χὴν τῶν ταπεινῶν, † καὶ οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐ-
19 τῶν. † Γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν ἑτέραν, † καὶ λαὸς
20 ὁ κτιζόμενος αἰνέσει τὸν κύριον. † Ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ
ὕψους ἁγίου αὐτοῦ, † κύριος ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν
21 ἐπέβλεψε, † Τοῦ ἀκοῦσαι (θ) τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδη-
22 μένων, † τοῦ λῦσαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων, † Τοῦ
ἀναγγεῖλαι ἐν Σιὼν τὸ ὄνομα κυρίου, † καὶ τὴν αἴνεσιν
23 αὐτοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ. † Ἐν τῷ (ι) συναχθῆναι λαοὺς
ἐπὶ τὸ αὐτό, † καὶ βασιλεῖς τοῦ δουλεύειν τῷ κυρίῳ.
24 † Ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ, † τὴν ὀλι-
25 γότητα τῶν ἡμερῶν μου ἀνάγγειλόν μοι. † Μὴ ἀνα-
γάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου, † ἐν γενεᾷ γενεῶν
26 τὰ ἔτη σου. † Κατ' ἀρχὰς (κ) τὴν γῆν σὺ κύριε ἐθε-
μελίωσας, † καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί.
27 † Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· † καὶ πάντες
ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, † καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑ-
28 λίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται. † Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ,
29 καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. † (λ) Οἱ υἱοὶ τῶν δούλων
σου κατασκηνώσουσι, † καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὸν
αἰῶνα κατευθυνθήσεται.

MS.A. (δ) ἐγενόμην ὡς (ε) μονάζων (ζ) καὶ ἐγὼ (η) τῆς γῆς τὴν (θ) τὸν στεναγμὸν (ι) ἐπισυναχθῆναι (κ) σὺ κύριε τὴν γῆν (λ) Υἱοὶ

Τῷ Δαυίδ. ϱβ'.

1 † ΕὐλόγειΕ ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, † καὶ πάντα
τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

7 Similis fact' sum Pelicano (f) qui habitat in solitudine: fact' sum sicut Nycticorax in (g)[d] parietinis: 8 Vigilavi, & factus sum, sicut passer (b) solitari' in tecto. 9 Totâ die exprobrabant me inimici mei: et (i) qui [e] laudabant me, adversùs me jurabât. 10 Quia cinerem tanquã panẽ manducabã, & potum meũ cũ fletu [f] miscebam. 11 A facie iræ tuæ, & indignationis tuæ, quia elevans allisisti me. 12 Dies mei, sicut umbra declinaverunt: & ego, sicut fœnũ, arui. 13 Tu autẽ, Domine, in æternũ permanes: & memoriale tuum in generationẽ, & generationẽ. 14 Tu [g] exurgens misereberis (k) Sion, quia tempus [h] miserendi ejus, quia venit tempus. 15 Quoniã beneplacitũ (l) habuerunt servi tui in lapides ejus: & [i] pulveris ejus miserebuntur. 16 Et timebunt gentes nomen tuum, Domine, & omnes reges gloriã tuã. 17 Quoniã ædificabit Dominus Sion: et videbitur in gloria sua. 18 Respexit in orationem [k] humiliũ: & non sprevit preces eorũ. 19 (m) Scribatur hæc in generationẽ alterã: & populus, qui creatur, laudabit Dominũ. 20 Quoniã prospexit de [l] excelso sancto suo: Dominus de cœlo in terram aspexit: 21 Ut audiret gemitũ compeditorũ: ut [m] solvat filios mortificatorũ. 22 Ut annuntient in Sion nomẽ Domini: & laudẽ ejus in Hierusalem. 23 In conveniendo populos in unum; & (n) reges, ut serviant Domino. 24 Respondit ei in via (o) fortitudinis suæ: exiguitatem dierũ meorum annuntia mihi. 25 Ne [n] revoces me in dimidio dierũ meorum: in (p) generatione generationũ anni tui. 26 In principio terrã tu, Domine, fundâsti: & opera manuũ tuarum sunt cœli. 27 Ipsi peribunt: tu autẽ permanes. Et omnes, sicut vestimentum, veterascent: 28 & sicut opertoriũ, (q)[o] volves eos, et mutabuntur. Tu autem idẽ ipse es: & anni tui non deficient. 29 Filii servorum tuorum habitabunt [p]: & semen eorum in seculũ [q] dirigetur.

(a) Ipsi David. CII. 1

B*Enedic anima mea Dominum: & [a] omnia interiora mea nomen sanctum ejus.*

Versio ÆTHIOPICA.

እምቃለ:ገዓርየ:ጠግአ:ሠጋየ: ደበ: አዕጽ 6
ምትየ::=፡ ወኮንኩ:ከመ: አድገ: ምረብ:: 7
ዘገደም::ወኮንኩ:ከመ: ጉጓ: ውስተ:ቤተ:
ሰሊት::=፡ ተጋሕኩ:ወኮንኩ: ከመ: ዖፍ: 8
በሕታዊ:ውስተ:ናሕስ::=፡ ወኵሉ: ሕማ 9
ረ:ይጼእሉኒ:ጸላእትየ::ወእለኒ: ይሰዱኒ:ይ
ሰካትዩ:ባዕሌየ::=፡ እስመ:ሐመደ: ከመ: 10
እክል: ቀማሕኩ::ወስቴየኒ: ምስለ: አንብዕ
የ:በተ.ይኩ::=፡ እመገጸ: መቅሠፍት:መዐ 11
ትከ::እስመ : አንሣእከኒ : ወነጸሕከኒ::=፡
ወመዋዕልየኒ : ከመ: ጽላሎት: ኃለፈ::ወአነ 12
ሂ:ከመ:ሣዕር:የበስኩ::=፡ ወአንተሰ:እግዚ 13
እ:ለዓለም: ትነብር::ወዝክርከኒ: ለትውል
ደ:ትውልድ::=፡ ተንሥእ:እግዚኦ:ወተሣ 14
ሀላ:ለጽዮን::እስመ: ጊዜሃ: ውእቱ : ከመ:
ትሣሀላ:ወበጽሐ: እድሜሃ::=፡ እስመ:ሠ 15
ምሩ: አግብርቲከ: እበኒሃ::ወአክበርዎ: ለ
መሬታ::=፡ ወይፈርሁ:አሕዛብ:ስመከ:እ 16
ግዚኦ :: ወኵሎሙ : ነገሥት : ለስብሐቲ
ከ::=፡ እስመ: ያሐንጻ: እግዚአብሔር:ለ 17
ጽዮን::ወያስተርኢ: በስብሐቲሁ::=፡ ወነ 18
ጸረ: ሳዕለ: ጸሎተ: ነደይ::ወኢታቀኖሙ:ስ
እለቶሙ::=፡ ወተጽሕፈት:ዛቲ: ለካልእ: 19
ትውልድ::ወሕዝብ : ዘይትፈጠር : ይሴብ
ሐ:ለእግዚአብሔር::=፡ እስመ:ኀወጸ: እ 20
ምሰማይ:መቅደሱ::እግዚአብሔር: ኀወጸ:
እምሰማይ:ዲበ:ምድር::=፡ ከመ: ይስማ 21
ዕ: ገዐሮሙ : ለሙቁሓን::ወከመ : ያሕይዎ
ሙ:ለደቂቀ: ቅቱላን::=፡ ከመ: ይንግሩ:በ 22
ጽዮን:ስመ: እግዚአብሔር::ወስብሐቲሁኒ:
በኢየሩሳሌም::=፡ ሶበ: ተጋብኡ : አሕዛ 23
ብ:ኅቡረ::ወነገሥትኒ:ከመ:ይትቀነዩ: ለእ
ግዚአብሔር::=፡ ወተሰጥዎ : በፍኖተ፡ 24
ኃይሉ::ንግረኒ : ውሕደ: ለመዋዕልየ::=፡
ወኢትስደኒ:በመንፈቀ: ዓመትየ::ለትውልደ: 25
ትውልድ:ዓመቲከ::=፡ አንተ: እግዚኦ: አ 26
ቅደምከ:ሣርታ : ለምድር::ወግብረ: እደዊ
ከ: እማንቱ: ሰማያት::=፡ እማንቱሰ: ይት 27
ሐጐላ : ወአንተሰ: ትሄሉ::ወኵሉ: ከመ:ል
ብስ: ይበሊ::=፡ ወከመ: ሞጣሕት: ትዌል 28
ጦሙ : ወይትዌለጡ::ወአንተሰ : አንተ : ክ
ሙ::ወዐመቲከኒ: ኢይኀልቅ::=፡ ወደቂ 29
ቀ: አግብርቲከ: ይነብርዋ::ወዘርኦሙኒ : ለ
ዓለም:ይጸንዕ::=፡

ዘደዊት::

፻፪ ትባርኮ:ነፍስየ:ለእግዚአብሔር::ወኵ 1
ሉ:አዕጽምትየ:ለስሙ:ቅዱስ::=፡

INTERP. ÆTHIOP. [d] domicilio nocturno. [e] persequebantur me, pacti sunt contra me. [f] bibebam. [g] exurges Domine, & [h] ejus est quasi miserendi ejus, [i] pulverem ejus honorabunt. [k] pauperis : [l] cœlo sancto [m] vivificaret filios [n] rejicias me in dimidio annorum meorum: [o] mutabis eos, [p] eam: & [q] stabilietur. *PSAL. CII.* [a] omnia ossa mea

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * أشبهت العيهب البري * صرت مثل البوم في منزل خرب * سهرت وصرت مثل عصفور باق 8
9 على السطح وحده * عيرني أعدائي النهار اجمع * والذين مدحوني كانوا تحالفوا علي * أكلت 10
11 الرماد مثل الخبز وشرابي مزج لي بالدموع * من وجه سخطك وغضبك * لأنك رفعتني ثم
12 طرحتني * وكالعشب يبست مثل الحشيش * وأنت يا رب تدوم الي الأبد * وذكرك 13
14 الي جيل الأجيال * انت تقوم وتتراءف علي صهيون * لانه زمان ان تتراءف عليها * لأن الزمان
15 قد حضر * ان عبيدك سروا بحجارتها * وعلي ترابها يتحننون * الأمم تخاف من اسمك يا رب 16
17 وجميع الملكات من مجدك * لان الرب يبني صهيون ويظهر في مجده * لأنه نظر الي صلاة 18
19 المساكين ولم يرذل طلبتهم * فليكتب هذا الي جيل آخر والشعب الذي يخلق يبارك
20 الرب * لانه نظر من علو قدسه * الرب نظر من السماء الي الارض * ليسمع تنهد الأسارى 21
22 لكي يعتق بني المقتولين * لكي يخبروا باسم الرب في صهيون * وبتسبيحه في اورشليم * عند 23
24 اجتماع الشعوب جميعا * والملوك ليعبدوا الرب * ويذعنوا الي جبروته * اللهم أعلمني قصر
25 أيامي * ولا تدعني في نصف عمري * فان سنينك الي جيل الأجيال * انت يا رب أسست الارض 26
27 منذ البدء * والسموات أعمال يديك * هي تهلك وأنت تدوم * والجميع يبلي مثل الثوب *
28 ومثل الردي تطويها ويتغير * وانت هو انت وسنوك لا تفني * بنو عبيدك يسكنون الارض 29
بهدوء وزرعهم الي الابد يستقيم * هللويا *

1 المزمور المائة والثاني * لداود * وهو موسوا استيخن *

يا نفسي باركي الرب * ويا جميع احواسي باركي اسمه القدوس *

* *Similis factus sum pellicano sylvestri : fa-* 7
ctus sum velut noctua in domicilio diru-
to. Vigilavi & factus sum sicut passer 8
manens super tecto solus. Convitiati sunt 9
in me hostes mei die totâ : & qui lauda-
verant me, conjuraverant in me. Man- 10
ducavi cinerem tanquam panem, & potus
meus temperatus est mihi lachrymis, A 11
facie iræ tuæ & indignationis tuæ, quo-
niam elevâsti me, deinde projecisti me. Et 12
velut umbra præterierunt dies mei, & ego
arui velut herba. Et tu, O Domine per- 13
severas in æternum & memoria tua in
generationem generationum. Tu surges 14
& propitiaberis Sioni, quia tempus est pro-
pitiandi illi: nam tempus jam adest. Quo- 15
niam servis tuis placuerunt lapides ejus,
& pulveris ejus miserentur. Gentes ti- 16
mebunt nomen tuum O Domine, & omnia
regna gloriam tuam. Quia Dominus æ- 17
dificabit Sionem, & apparebit in majesta-
te sua. Nam respexit in orationem pau- 18
perum, & non despexit deprecationem
eorum. Scribatur hoc generationi alii, et 19
populus qui creabitur, benedicet Domino.
Quia prospexit è celsitudine Sanctuarii 20
sui, Dominus prospexit è cœlo in terram:
Ad audiendum suspirium vinctorum, ut 21
solveret filios interfectorum : Quatenus 22
enarrent nomen Domini in Sione, & lau-
dem ejus in Jerosolyma, Convenientibus 23
populis simul, ac regibus ad serviendum
Domino, Et obediendum potentiæ ejus. 24
Deus, notam fac mihi brevitatem dierum
meorum : Et ne me tollas in medio æta- 25
tis meæ quandoquidem anni tui sunt in
generationem generationum. Tu, O Do- 26
mine, fundâsti terram ab initio : & cœli
sunt opera manuum tuarum. Ipsi peribunt, 27
& tu perdurabis : & omnes atterentur ut
vestis, & ut pallium complicabis eos, &
mutabuntur; Tu verò es tu, & anni tui 28
non deficient. Filii servorum tuorum in- 29
habitabunt terram pacatè, & semen eo-
rum in æternum erigetur. Alleluja.

PSAL. CII.

Davidis. Vers. 46. 1

O anima mea benedic Domino, & O cuncti sensus mei nomini ejus sancto.

תהלים : קד

תרגום Targum.

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

Benedic anima mea nomini Domini, & non oblivifcaris omnium retributionum ejus. 2
Qui remittit omnes iniquitates tuas, qui ſanat omnes infirmitates tuas. 3
Qui redimit à gehenna vitam tuam : qui coronavit te miſericordia & miſerationibus. 4
Qui ſatiat bonis dies ſenectutis tuæ, & in mundo venturo renovabis ſicut aquila juventutem tuam. 5
Faciet juſtitiam Dominus, & judicia omnibus injuriam patientibus. 6
Revelavit vias ſuas Moſſeh; filiis Iſrael opera ſua. 7
Miſericors & clemens Dñs, alienus ab ira, & multiplicans facere miſericordias, & veritatem. 8
Non in perpetuum concertabit, neque in æternum reſervabit odium. 9
Non ſecundùm peccata noſtra fecit nobis, neq; ſecundùm iniquitates noſtras retribuit nobis. 10
Quoniam quanto celſiores ſunt cœli terra, tanto prævaluit benignitas ejus ſuper timentes eum. 11
Quantum longè eſt Oriens ab Occidente, tantum longè fecit à nobis iniquitates noſtras. 12
Sicut miſeretur pater filiorum, ſic miſeretur *Domin⁹* timentiũ ſe. 13
Quoniam *ipſe novit concupiſcentiã noſtrã pravam*, quæ in *peccatum* abripit nos : memoratur coram eo quòd ex pulvere ſumus. 14
Filii hominis ſicut herba ſunt dies; ſicut flos agri ſic efflorebit. 15
Quoniam ventus impetuoſus ſpiravit in eum : & non ſubſiſtit; neque notus eſt amplius locus ejus. 16
Miſericordia autem Dñi à ſeculo, & uſque ad ſeculum venturum ſuper timentes eum, & juſtitia ejus in filios filiorum, 17
Servantib⁹ pactum ejus, & his qui recordantur mandatorum ej⁹ ut faciant ea. 18
Domin⁹ in cœlis *excelſis* paravit ſedem ſuam : & regnum ejus in omnia poteſtatem habet. 19
Benedicite nomini Dñi angeli ejus, qui valetis viribus, exequentes eloquium ejus, ut audiatur vox ſermonis ejus. 20
Benedicite nomini Domini omnes exercitus ejus, miniſtri ej⁹ facientes voluntatem ipſi⁹. 21
Benedicite nomini Dñi omnia opera ej⁹, in omni loco principatus ejus eſt : benedic anima mea nomini Dñi. 22

PSAL. CIV.

Benedic anima mea nomini Dñi : Deus meus magnificatus es valdè; laudem & pulchritudinem induiſti. 1
Qui amicitur lumine ſicut linteo, qui extẽdit cœlos ſicut cortinã. 2

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Benedic anima mea Dño, & ne obliviſcaris omnium retributionum ejus; 2
Siquidem remittit tibi omne crimen tuũ, et ſanat cunctos languores tuos: 3
Liberat te à corruptione, fulcit te bonitate ac miſericordiâ: 4
Satiat bonis corpus tuũ, & renovat ſicut aquilæ juventutem tuam. 5
Reddit juſtitiam Dñs & judiciũ omnibus oppreſſis. 6
Oſtendit vias ſuas Moſi, & filiis Iſrael opera ſua. 7
Miſericors eſt ac benignus Dñs, longanimis, & copioſæ bonitatis. 8
Non enim retinet odium in æternum, neque in perpetuũ ſervat irã ſuam; 9
Quoniam haud quidem juxta peccata noſtra tractavit nos, neque ſecundum ſcelus noſtrũ retribuit nobis. 10
Nam prout altiores ſunt cœli terrâ, ſic magna eſt bonitas ejus erga timentes eum : 11
Et quàm longè diſtat ortus ab occaſu, tam longè fecit à nobis iniquitatẽ noſtram: 12
Utque miſeretur pater filiorũ, miſeretur Dñs timentiũ eum. 13
Ipſe enim novit maſſam noſtrã, & recordatus eſt pulverem nos eſſe. 14
Hominis ætas fœno ſimilis: & ſicut herba campi, ſic germinat : 15
Quæ, cùm perflaverit in eam ventus, haud exiſtit, nec cognoſcitur locus ejus. 16
Benignitas Dñi ab æterno eſt, & uſq; in ſempiternũ ſuper timentes ipſum; & juſtitia ejus erga filios filiorum eorum: 17
Erga illos qui ſervant pactũ ejus, & memores ſunt mandatorũ ipſius & peragunt illa. 18
Domini ſolium eſt in cœlo firmum, & regnum ipſius in omnia dominans. 19
Benedicite Dño angeli ejus, qui polletis virtute, atque exequimini mandata ejus, 20
Benedicite Domino cuncti exercitus ejus & miniſtri ipſius, qui perficitis voluntatem ejus. 21
Benedicite Dño omnia opera ejus; quoniam in totam terrã dominiũ ejus. Benedic anima mea Dño. 22

Laus, & initium gradûs.

PSAL. CIV.

Davidis. Quum iret ad adorandum coram arca Domini unà cum ſacerdotibus. Quod autem ad nos, docet nos confeſſionem & orationem. Et innuit nobis conſtitutionem principii creaturarũ. Déque angelis inſinuat. Verſ.78. 1

Benedic anima mea Domino : nam Dominus Deus meus magnificatus eſt vehementer; ſplendorem atque decus induit, 1
Texitque ſe luce tanquam veſtimento : extendit cœlum quaſi tentorium : 2

Verſio VULG. LAT.

2 Benedic anima mea Domino: & noli
3 obliviſci omnes retributiones ej⁹. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui ſanat omnes infirmitates tuas.
4 Qui redimit de interitu vitam tuam : qui coronat te in miſericordia & mi-
5 ſerationibus. Qui replet in bonis deſiderium tuum : renovabitur ut aquilæ
6 juventus tua. Faciẽs miſericordias Dominus, & judicium omnibus injuriam
7 patientibus. Notas fecit vias ſuas Moy-
8 ſi, filiis Iſrael voluntates ſuas. Miſerator, & miſericors Dominus: longani-
9 mis, & multùm miſericors. Nõ in perpetuum iraſcetur : neque in æternum
10 comminabitur. Non ſecundùm peccata noſtra fecit nobis: neque ſecundùm iniquitates noſtras retribuit nobis.
11 Quoniam ſecundùm altitudinem cœli à terra, corroboravit miſericordiam
12 ſuam ſuper timentes ſe. Quantum diſtat Ortus ab Occidente: longè fecit
13 à nobis iniquitates noſtras. Quomodò miſeretur pater filiorum, miſertus eſt
14 Dominus timentibus ſe: Quoniã ipſe cognovit figmentũ noſtrũ. Recordat⁹
15 eſt quoniam pulvis ſumus: Homo, ſicut fœnum dies ejus, tanquàm flos agri ſic
16 efflorebit. Quoniam ſpiritus pertranſibit in illo, & non ſubſiſtet: & nõ cog-
17 noſcet ampliùs locum ſuum : Miſericordia autẽ Domini ab æterno, & uſque in æternum ſuper timentes eum.
18 Et juſtitia illius in filios filiorum, His qui ſervant teſtamentum ejus : Et memores ſunt mãdatorũ ipſi⁹, ad facien-
19 dum ea. Dñs in cœlo paravit ſedẽ ſuam: & regnum ipſius omnibus domi-
20 nabitur. Benedicite Dño omnes angeli ejus : potentes virtute, facientes verbũ illius, ad audiendam vocẽ ſer-
21 monũ ejus. Benedicite Dño omnes virtutes ej⁹: miniſtri ej⁹, qui facitis vo-
22 luntatẽ ej⁹. Benedicite Dño omnia opera ejus: in omni loco dominationis ejus. Benedic anima mea Domino.

Ipſi David. CIII.

1 Benedic anima mea Domino. Dñe Deus meus, magnificatus es vehementer. Confeſſionẽ, & decorẽ induiſti :
2 Amictus lumine ſicut veſtimento: Extendens cœlum ſicut pellem:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

2 † Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, † καὶ μὴ ἐπιλανθά-
3 νου πάσας τὰς (α) αἰνέσεις αὐτοῦ· † Τὸν εὐιλατεύοντα πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου, † τὸν ἰώμενον πάσας
4 τὰς νόσους σου, † Τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴν ζωήν σου, † τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, †
5 Τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου· †
6 ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου. † Ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ κύριος, † καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικου-
7 μένοις. † Ἐγνώρισε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ Μωυσῇ, †
8 τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὰ θελήματα αὐτοῦ· † Οἰκτίρμων
9 καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, † μακρόθυμος καὶ πολυέλεος (β). † Οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται, † οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα
10 μηνιεῖ. † Οὐ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν, † οὐδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. †
11 † Ὅτι κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς, † ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμέ-
12 νους αὐτόν. † Καθόσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, † ἐμάκρυνεν ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν. †
13 Καθὼς οἰκτείρει πατὴρ υἱούς, † (γ) ᾠκτείρησε κύρι-
14 ος τοὺς φοβουμένους αὐτόν. † Ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ
15 πλάσμα ἡμῶν, † (δ) μνήσθητι ὅτι χοῦς ἐσμεν. † Ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, † ὡσεὶ ἄν-
16 θος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει. † Ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει, † καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται
17 ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ. † Τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος † καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβουμένους
18 αὐτόν· † καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοὺς υἱῶν, † Τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ, † καὶ μεμνημένοις τῶν
19 ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. † Κύριος ἐν τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, † καὶ ἡ βασιλεία
20 αὐτοῦ πάντων δεσπόζει. † Εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ, † δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ, † τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐ-
21 τοῦ. † Εὐλογεῖτε τὸν κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, † λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦντες (ε) τὰ θελήματα
22 αὐτοῦ. † Εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, † ἐν παντὶ τόπῳ τῆς (ζ) δυναστείας αὐτοῦ· † εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

MS. A. (α) ἀνταποδόσεις (β) καὶ ἀληθινός. Οὐκ (γ) οἰκτείρησεν (δ) ἐμνήσθη (ε) τὸ θέλημα (ζ) δεσποτείας

(ᵃ)Τῷ Δαυίδ. ργ'.

1 † Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. † κύριε ὁ θεός μου ἐμεγαλύνθης σφόδρα· † ἐξομολόγησιν καὶ (α)
2 εὐπρέπειαν ἐνεδύσω, † Ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, † ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν.

MS.A. (ᵃ)Τοῦ (α) μεγαλοπρέπειαν

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

Benedic anima mea Dominum: et noli obliviſci omnes (b) laudationes ej⁹. 2
3 Qui [b] propitius fit omnibus iniquitatibus tuis: qui ſanat [c] omnes infirmitates tuas. 3
4 Qui redimit de corruptione vitam tuam : qui coronat te in miſericordia et (c) miſerationibus : 4
5 Qui ſatiat [d] in bonis deſiderium tuum. Renovabitur, ſicut aquilæ juventus tua. 5
6 Faciens miſericordias Dominus, et judicium omnibus injuriam patientibus. 6
7 Notas fecit vias ſuas Moyſi, filiis Iſrael voluntates ſuas. 7
8 Miſerator, et miſericors Dominus : longanimis, et multæ miſericordiæ [e]. 8
9 Non in finem iraſcetur : neq; in æternum (d) indignabitur. 9
10 Non ſecundùm peccata noſtra fecit nobis; neque ſecundũ iniquitates noſtras retribuit nobis. 10
11 Quoniam ſecundùm altitudinem cœli à terra, corroboravit Dominus miſericordiã ſuam ſuper timentes eum. 11
12 Quantum diſtat Ortus ab Occidente; longè fecit à nobis iniquitates noſtras. 12
13 Quomodò miſeretur pater filiorũ; miſertus eſt Dominus timentibus eum: 13
Quoniam ipſe cognovit figmentum noſtrum. 14 (e) Memento, [f] quòd pulvis ſumus : Homo, ſicut fœnum, dies ejus: ſicut flos agri, ita efflorebit. 14
15 Quoniam (f) ſpiritus pertranſibit in eo, & [g] non ſubſiſtet: & non cognoſcet ampliùs locum ſuum. 15
16 Miſericordia autem Domini à ſeculo, & in ſeculum ſuper timentes eum: 16
17 & juſtitia ejus ſuper filios filiorum, Cuſtodientib⁹ teſtamentum ej⁹, 17
18 & memoriâ retinentibus mandata ejus, ut faciant ea. 18
19 Dominus in cœlo paravit ſedem ſuam: et [h] regnum ejus omnium (g) dominatur. 19
20 Benedicite Dominum [i] omnes angeli ejus, [k] potentes fortitudine, facientes verbum ejus, [l] ad audiendam vocem ſermonum ejus. 20
21 Benedicite Dominum omnes virtutes ejus, miniſtri ejus, qui facitis [m] voluntates ejus. 21
22 Benedicite Dominum omnia opera ejus, in omni loco dominationis ejus. Benedic anima mea Dominum. 22

Ipſi David. CIII.

1 BENEDIC *anima mea Dominum: Domine Deus meus, (a) magnificatus es vehementer. 2 Confeſſionem, & (b) [a] decorem induiſti, Amictus lumine,* 2
ſicut veſtimento, 3 [b] extendens cœlum, ſicut pellem.

Verſio ÆTHIOPICA.

INTERP. ÆTHIOP. [b] condonat tibi omnes iniquitates tuas : [c] te de omnibus infirmitatibus tuis. [d] benedictionibus ejus deſiderium tuum. [e] & juſtus. Non [f] Domine, quòd [g] proinde non ſubſiſtet: neque [h] omnibus dominabitur in regno ſuo. [i] vos omnes [k] potentes & fortes, qui facitis [l] & qui auditis [m] voluntatem PSAL. CIII. [a] magnificentiam gloriæ [b] concinnaſti cœlum,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

O anima mea benedic Domino, & ne obliviſcaris omnes retributiones ejus : 2
Condonantis tibi omnes iniquitates tuas, ſanantis omnes morbos tuos: 3
Redimentis de corruptione vitam tuam: qui te coronat miſerationibus & clementiâ: 4
Satiat bonis deſideria tua : Renovabitur juventus tua ut aquilæ. 5
Dominus eſt qui facit miſericordias & juſtitiam omnibus oppreſſis. 6
Oſtendit Moſi vias ſuas, & filiis Iſrael voluntatem ſuam. 7
Dominus eſt clemens, miſericors, abundans patientiâ & miſericordiâ. 8
Non iraſcetur uſque ad extremum, 9
neque excandeſcet in perpetuũ. 10
Non fecit nobis ſecundùm peccata noſtra, neque ſecundùm delicta noſtra retribuit nobis;
Sed prout altum eſt cœlum à terra, corroboravit Dominus miſericordiam ſuam erga timentes ſe. 11
Et prout diſtant Orientales plagæ ab Occidentalibus, elongavit à nobis iniquitates noſtras. 12
Et quemadmodum propitiatur pater filiis ſuis, ita propitius eſt erga timentes ſe: 13
Quoniã ipſe cognoſcens eſt figmentum noſtrum. Memento, O Domine, nos pulverem eſſe, 14
Et quòd dies hominis ſimiles ſunt herbæ campi: & ut flos agri, ſic areſcat: 15
Quumq; flaverit in eum ventus, non inveniatur, neque agnoſcatur locus ejus ampliùs. 16
At verò miſericordia Domini eſt ab æterno & uſq; in æternum erga timentes eum, & juſtitia illius erga filios filiorum 17
Cuſtodientiũ pactũ ipſius, memorũ mãdatorũ ipſius, operantiũ illa. 18
Dominus firmavit ſedem ſuã in cœlo, & regnum ejus dominatur in omnia. 19
Benedicite Dominũ, O omnes Angeli ejus, potentes in fortitudine ſua, facientes verbum illius ſtatim atque audiunt vocem ſermonis ejus. 20
Benedicite Dominũ O omnes virtutes ejus, et miniſtri ejus facientes voluntatem ipſius. 21
Benedicite Dominũ O omnia opera ejus in omni loco potentiæ illius. O anima mea, benedic Dominum. Alleluja. 22

PSAL. CIII.

Davidis. Et numerus ver. 78. 1

O anima mea, benedic Domino. O Domine De⁹, jã magnifica⁹ es vehemẽter. Indu⁹ es confeſſione et ſũmo decore:
amictus es lumine quaſi pallio : qui extendis cœlum ſicut tentorium : 2

תהלים: קד

alas ſuper ambulans : ſuum currum nubes ponens ,ſua cœnacula aquis in Contignans
3 המקרה במים עליותיו השם עבים רכובו המהלך על־כנפי
Fundavit .flagrantem ignem ſuos miniſtros : ſpiritus ſuos angelos Faciens .venti
4 רוח: עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט: יסד־ 5
veſtimento ſicut Abyſſo .perpetuò & ,ſeculum nutet ne : ejus baſes ſuper terram
ארץ על־מכוניה בל־תמוט עולם ועד: תהום כלבוש 6
voce à : fugient tua increpatione Ab .aquæ ſtabunt montes ſuper : eam operuiſti
כסיתו על־הרים יעמדו־מים: מן־גערתך ינוסון מן־קול 7
quem locum ad : valles deſcendent ,montes Aſcendent .præcipites ferentur tui tonitrui
רעמך יחפזון: יעלו הרים ירדו בקעות אל־מקום זה 8
operiendũ ad revertantur ne : tranſeant ne poſuiſti Terminum .eis fundâſti
יסדת להם: גבול־שמת בל־יעברון בל־ישובון לכסות 9
omni Propinabunt .ibunt montes inter :convallib⁹ in fontes Mittens .terram
10 הארץ: המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון: ישקו כל־ 11
cœli volatile eos Super .ſuam ſitim onagri frangent : agri beſtiæ
חיתו שדי ישברו פראים צמאם: עליהם עוף־השמים 12
:ſuis cœnaculis de montes Adaquans .vocem dabunt frondes inter ex : habitabit
ישכון מבין עפאים יתנו־קול: משקה הרים מעליותיו 13
,jumento herbam faciens Germinare .terra ſatiabitur tuorũ operum fructu de
מפרי מעשיך תשבע הארץ: מצמיח חציר לבהמה 14
.terra de panem educendum ad : hominum obſequium ad herbam &
ועשב לעבדת האדם להוציא לחם מן־הארץ:
hominis cor panem & :oleo ab facies faciendũ nitere ad,hominis cor exhilarabit vinum Et
ויין ישמח לבב־אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב־אנוש 15
.plantavit quas Lebanon cedri : DOMINI ligna Saturabuntur .ſuſtentabit
יסעד: ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע: 16
excelſi Montes .ejus domus abietes ciconia : nidificent aves ibi Ut
17 אשר־שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה: הרים הגבהים 18
: tempora ſtata in lunam Fecit .cuniculis refugium petræ : ibicibus
ליעלים סלעים מחסה לשפנים: עשה ירח למועדים 19
repet ipſa in : nox fuit & ,tenebroſitatem Pones .ſuũ occaſum cognovit ſol
שמש ידע מבואו: תשת־חשך ויהי לילה בו־תרמש 20
quærendũ ad & : prædam ad rugientes Leunculi .ſylveſtris beſtia omnis
כל־חיתו־יער: הכפירים שאגים לטרף ולבקש 21
ſuis habitaculis in & : ſe congregabunt ,ſol Orietur .ſuam eſcam Deo à
מאל אכלם: תזרח השמש יאספון ואל־מעונתם 22
.veſperam ad uſque ſuã culturam ad & : ſuũ opus ad homo Egredietur .accubabunt
ירבצון: יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי־ערב: 23
: feciſti ſapientia in ipſa omnia ,DOMINE tua opera ſunt multiplicata Quàm
מה־רבו מעשיך יהוה כלם בחכמה עשית 24
ſmanibus latum & magnum mare Hoc .tua poſſeſſione terra eſt impleta
מלאה הארץ קנינך: זה הים גדול ורחב ידים 25
naves Ibi .magnis cum puſillæ beſtiæ : numerus non & reptile ibi
שם־רמש ואין מספר חיות קטנות עם־גדלות: שם אניות 26
in ludendum ad formâſti iſte Leviathan : ambulabunt
יהלכון לויתן זה־יצרת לשחק־בו:

תרגום TARGUM.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

3 Qui operit aquis veluti contignatione trabium *atria* ſua : qui ponit *nubes* vehiculum ſuum : [*qui obambulat*] ſuper nubes veloces inſtar alarum aquilæ. 4 Qui facit nuncios ſuos veloces ſicut ſpiritus, miniſtros ſuos fortes ſicut ignis flammicans. 5 Qui fundat terram ſuper baſim ſuam, ne commoveatur in ſecula ſeculorum. 6 Abyſſum veluti veſtimento operuiſti, & erumpunt ſuper montes, ſtantque aquæ. 7 Ab increpatione tua fugient ut ſeſe contrahant : à voce tonitrui tui conturbabuntur ut diffundantur. 8 Aſcendunt de abyſſis ad montes, & deſcendunt in valles ad locum iſtum quem fundâſti eis. 9 Terminum poſuiſti fluctibus maris, quem non tranſgredientur, ne revertantur ut operiant terram. 10 Qui emittit fontes in fluvios, qui inter montes commeant. 11 Potum ſuppeditant omnibus animalibus agri : infringent onagri ſitim ſuam. 12 Juxta eos volucres cœli habitabunt ; de medio ramuſculorum edent vocem cantus. 13 Qui irrigat montes de domo theſaurorum ſuperiorum ſuiipſius : de *operibus tuis ſatiabitur terra.* 14 Multiplicans fœnum jumentis, & herbas ſervituti hominum, ad producendũ alimentum de terra. 15 Et vinum quod lætificat cor hominum, ad illuminandas facies oleo: & panis cor filiorum hominum ſuſtentabit. 16 Saturantur arbores quas creavit Dominus ; cedri Libani quas plantavit. 17 Illic enim aves faciunt nidos: ciconiæ abietes domus habitationis ipſius ſunt. 18 Montes excelſi ibicibus : petræ refugium cuniculis. 19 Fecit Lunam ut numerentur in ea tempora : Sol novit tempus occaſus ſui. 20 Poſuiſti tenebras & fuit nox : in ipſa moventur omnes beſtiæ ſylvæ. 21 Catuli leonum rugiunt ut inveniant nutrimentum, et ut requirant à Deo cibum ſuum. 22 Oriente Sole congregabuntur, & in domo latibulorum ſuorum accubabunt. 23 Egredietur homo ad opus ſuum, & ad culturam ſuam uſque ad *mixturas veſpertinas.* 24 Quàm multa ſunt opera tua Domine! illa omnia in ſapientia feciſti : plena eſt terra poſſeſſione tua. 25 Hoc mare magnum & ſpatioſum terminis : illic ſunt reptilia innumera, animalia parva cum magnis. 26 Ibi naves pertranſeunt, [*ibi*] Leviathan iſte quem creâſti ut ludat in eo, *pro juſtis in convivium domus habitaculi ſui.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

3 Conſtituit in aquis manſiones ſuas, & collocavit ſuper nubes currum ſuum, graditurque ſuper alas venti. 4 Fecit Angelos ſuos ſpiritũ, & miniſtros ſuos ignem ardentem. 5 Firmavit terrã ſuper firmamentis ſuis, ne moveatur in ſeculum ſeculorum. 6 Abyſſum quaſi pallio occultâſti, & ſuper montes exurrexerunt aquæ: 7 Ab increpatione tua fugiunt, & voce tonitruum tuorum deterrentur : 8 Scandunt montes, & decurrunt in planities in locum quem præparâſti eis : 9 Terminum præſcripſiſti illis, ne tranſgrediantur & operiant terram. 10 Immiſiſti fontes in valles, interq; montes incedunt, 11 Potant omne animal deſerti, & ſaturantur onagri ſitientes, 12 Volatile cœli eis aſſidet : de medio montium edunt murmur. 13 Rigat montes ex habitaculis ſuis, & de fructib⁹ operum tuorum ſatiabitur terra. 14 Producit fœnum jumentis, & olus ad uſum hominis, ad eliciendum panẽ è terra. 15 Vinum lætificat cor hominis, & exhilarat faciẽ ſuã oleo, & panis fulcit cor hominis. 16 Saturabuntur arbores Dñi, & cedri Libani quas plantavit : 17 Ibi nidificârunt aves, & ciconiæ nidus eſt in abietibus. 18 Montes ſublimes ibicibus, & rupes defenſio leporibus.

* *Sectio* *

19 Fecit Lunam in tempora, & Sol novit tempus occaſûs ſui. 20 Conſtituit tenebras, & facta eſt nox: atque in ipſa abeunt omnes beſtiæ ſaltûs. 21 Leones rugiunt ad prædandum, & ad petendam à Deo eſcam ſuã : 22 Ad ortum Solis, recipiunt ſeſe, & in cubilibus ſuis cubant. 23 Exit homo ad opus ſuum, & ad negotium ſuum, uſque ad veſperam. 24 Quàm multa ſunt opera tua Domine ? & quidem omnia cum ſapientia feciſti, & impleta eſt terra opibus tuis. 25 Iſtud mare vaſtũ & amplitudo manuum in quo continentur reptilia abſque numero, animalia magna cum parvis, 26 Et per quod ambulant naves ; & Leviathan iſte, quem creâſti ad ridendum illud :

Verſio VULG. LAT.

3 Qui tegis aquis ſuperiora ejus. Qui ponis nubem aſcenſum tuum: qui ambulas ſuper pennas ventorum. 4 Qui facis angelos tuos, ſpiritus; & miniſtros tuos, ignem urentem. 5 Qui fundâſti terram ſuper ſtabilitatem ſuam : non inclinabitur in ſeculum ſeculi. 6 Abyſſus, ſicut veſtimentum, amictus ejus : ſuper montes ſtabunt aquæ. 7 Ab increpatione tua fugient : à voce tonitrui tui formidabunt. 8 Aſcendunt montes, & deſcendunt campi, in locum quem fundâſti eis. 9 Terminum poſuiſti, quem nõ tranſgredientur : neque convertentur operire terram. 10 Qui emittis fontes in convallibus : inter medium montium pertranſibunt aquæ. 11 Potabunt omnes beſtiæ agri : exſpectabunt onagri in ſiti ſua. 12 Super ea volucres cœli habitabunt : de medio petrarum dabunt voces. 13 Rigans montes de ſuperioribus ſuis : de fructu operum tuorum ſatiabitur terra : 14 Producens fœnum jumentis, & herbam ſervituti hominum : Ut educas panem de terra : 15 Et vinum lætificet cor hominis : Ut exhilaret faciẽ in oleo : & panis cor hominis confirmet. 16 Saturabuntur ligna campi, & cedri Libani, quas plantavit : 17 Illîc paſſeres nidificabunt. Herodii dom⁹ dux eſt eorũ : 18 Montes excelſi cervis: petra 19 refugiũ herinaciis. Fecit Lunã in tempora: Sol cognovit occaſũ ſuũ. 20 Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox: in ipſa 21 pertranſibunt omnes beſtiæ ſylvæ. Catuli leonũ rugientes, ut rapiant, & quærant à Deo eſcam ſibi. 22 Ortus eſt Sol, & congregati ſunt: & in cubilibus ſuis collocabuntur. 23 Exibit homo ad op⁹ ſuum: & ad operationem ſuam uſque ad veſperum. 24 Quàm magnificata ſunt opera tua, Domine! omnia in ſapientia feciſti : impleta eſt terra poſſeſſione tuâ. 25 Hoc mare magnum, & ſpatioſum manibus: illîc reptilia, quorum non eſt numerus. Animalia puſilla cũ magnis: 26 Illîc naves pertranſibunt. Draco iſte, quem formâſti ad illudendum ei:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

3 † Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ, † ὁ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ· † ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύ-
4 γων ἀνέμων· † Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύ-
5 ματα, † καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ (α) πῦρ φλέγον· † Ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, † οὐ (β)
6 κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. † Ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ, † ἐπὶ τῶν ὀρέων
7 στήσονται ὕδατα. † Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται,
8 † ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσουσιν. † Ἀναβαίνουσιν ὄρη, καὶ καταβαίνουσι πεδία· † εἰς τόπον ὃν
9 ἐθεμελίωσας αὐτοῖς. † Ὅριον ἔθου ὃ οὐ παρελεύσον-
10 ται, † οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν. † Ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν, † ἀναμέσον τῶν
11 ὀρέων διελεύσονται ὕδατα. † Ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, † προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν.
12 † Ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει,
13 † ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν. † Ποτίζων ὄρη ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτοῦ, † ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου χορ-
14 τασθήσεται ἡ γῆ. † Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, † καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων· † τοῦ
15 ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς, † Καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου· † τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, † καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει. † (γ)
16 Χορτασθήσεται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, † αἱ κέδροι τοῦ Λι-
17 βάνου ἃς (δ) ἐφύτευσεν. † Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσ-
18 σεύσουσι, † τοῦ (ϛ) ἐρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. † Ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις, † πέτρα καταφυγὴ τοῖς
19 (ε) χοιρογρυλλίοις. † Ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς,
20 † ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. † Ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ, † ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία
21 τοῦ δρυμοῦ. † Σκύμνοι ὠρυόμενοι (ϛ) ἁρπάσαι, † καὶ ζητῆ-
22 σαι παρὰ τοῦ Θεοῦ βρῶσιν αὐτοῖς. † Ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ (ζ) συνήχθησαν, † καὶ ἐν ταῖς μάνδραις αὐτῶν
23 κοιτασθήσονται. † Ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, † καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας.
24 † Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε, † πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. † ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου.
25 † Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος· † ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, † ζῶα μικρὰ μετὰ μεγά-
26 λων. † Ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, † δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ.

MS. A. (α) * πυρὸς * φλόγα· (β) κινηθήσεται (γ) Χορτασθήσονται (δ) ἐφύτευσας. (ϛ) * ἐρωδιοῦ (ε) λαγωοῖς. (ϛ) τοῦ ἁρπάσαι (ζ) συνήχθησαν, καὶ εἰς τὰς μάνδρας

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

3 *Qui (c) tegit in aquis ſuperiora ej⁹ : 4 qui ponit* [c] *nubes aſcenſũ (d) ſuũ. Qui ambulat ſuper pennas ventorũ :* 4 *5 Qui facit angelos ſuos ſpiritus, &* [d] *miniſtros ſuos ignẽ (e) flagrantem.* 5 *6 Qui fundat terram* [e] *ſuper (f) ſtabilitatẽ ejus: non inclinabitur in ſeculũ ſeculi.* 6 *7 Abyſſus, ſicut veſtimentũ, (g) amict⁹ ejus : ſuper montes ſtabunt aquæ.* 7 *8 Ab increpatione tua fugient : à voce tonitrui tui formidabunt.* 8 *9 Aſcendunt montes, & deſcendunt campi in locũ, quẽ fundâſti eis.* 9 *10 Terminũ poſuiſti, quem non tranſgredientur : neq; revertentur operire terram.* 10 *11 Qui emittis fontes in convallibus : inter medium montiũ pertranſibunt aquæ.* 11 *12 Potabunt omnes beſtiæ agri : (h) ſuſcipient onagri in ſitim ſuã.* 12 *13* [f] *Super (i) ea volucres cœli habitabunt : de medio petrarum dabunt vocem.* 13 *14 Rigans montes de ſuperioribus ſuis : de fructu operũ tuorum ſatiabitur terra.* 14 *15 Producens fœnũ jumentis, & herbã ſervituti hominũ.* 15 *16 ut educat panẽ de terra : Et vinum (k) lætificat cor hominis. 17* [g] *ut exhilaret faciẽ in oleo : & panis* [h] *cor hominũ confirmat.* 16 *18 Saturabuntur ligna (l) campi, cedri libani, quas* [i] *plantavit.* 17 *Illîc (m)* [k] *paſſeres nidificabunt : 19 (n) erodii domus dux eſt eorum.* 18 *Montes excelſi cervis, petra refugium (o) herinaciis.* 19 *20 Fecit Lunã in tempora : Sol cognovit occaſum ſuum.* 20 *21 Poſuiſti tenebras, et facta eſt nox: in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſylvæ.* 21 *22 Catuli leonum rugientes, ut rapiant, et quærãt à Deo eſcam ſibi.* 22 *23* [l] *Ortus eſt Sol, & (p) congregabuntur: & in cubilibus ſuis cubabunt.* 23 *24 Exibit homo ad opus ſuum, &* [m] *ad operationem ſuam uſque ad veſperam.* 24 *25 Quàm magnificata ſunt opera tua, Domine ? omnia in ſapientia feciſti. Repleta eſt terra (q) creaturâ tuâ :* 25 *26 Hoc mare magnum, & (r) ſpatioſum : illîc reptilia, quorum non eſt numerus : 27 animalia puſilla cum magnis : Illîc naves (ſ) pertranſeunt.* 26 *28 Draco hic, quem finxiſti, ad (t) illudendum* [n] *ei.*

Verſio ÆTHIOPICA.

3 ዘይጠፍር:በማይ:ጽርሖ::=፥ ወረሰየ:ደመ 4
ና:መከየደ:: ዘየሐውር: በክንፈ:ነፋስ::=፥
ዘይሬስዮሙ:ለመላእክቲሁ: መንፈሰ:: ወለ 5
እለ: ይትለአክዎ : ነደ:እሳት::=፥ ሰረረ:ለ 6
ምድር: ወአጽንዓ:: ከመ: ኢታንቀልቅል:ለ
ዓለመ:ዓለም::=፥ ወቀላይኒ: ከመ:ልብስ: 7
ለጸፋ:: ውስተ : አድባር : ይቀውሙ: ማያ
ት::=፥ ወእመተግሣጽከ: ይጐዩ:: ወእም 8
ድምፀ:ነጐድጓድከ: ይደነግፁ::=፥ የዐር 9
ጉ:አድባረ: ወይወርዱ:ገደም:: ውስተ: ብ
ሔር :ኅበ:ሰረርኮሙ::=፥ ወሠራዕኮሙ: ወ 10
ሰኖሙ:እመኅበ:ኢይኅልፉ:: ከመ:ኢይትመ
የጡ: ወኢይክድንዋ:ለምድር::=፥ ዘይፈ 11
ኑ:ለንቅዐት: ውስተ: ቈላት:: ወማእከለ:
አድባር:የኅልፈ:ማያት::=፥ ወያሰትዩ:ለኵ 12
ሉ:አርዌ : ገደም::ወይትወከፉ: ሐለስትዮ
ታት:ለጽምዖሙ::=፥ ወያጸሉ:ህየ:አዕዋ 13
ፈ : ሰማይ:: ወይነቅዉ : በማእከለ : ጸባዓ
ት::=፥ ዘይሠቅዮሙ:ለአድባር:እመውሳ 14
ጢያቲሆሙ:: እመፍሬ:ተግባርከ:ትጸግብ:
ምድር::=፥ ዘያበቍል:ሣዕረ:ለእንስሳ::ወ 15
ኀመልማለ: ለቅኔ : እጓለ: እመሕያው:: ከ 16
መ:ያውፅእ:እክለ:እምድር:: ወይን:ያስታ
ፌሥሕ:ልበ:ሰብእ::=፥ ወቅብእ: ለአብር 17
ሆ:ገጽ:: ወእክል:ያጸንዕ:ኀይለ:ሰብእ::=፥
ወይጸግቡ:ዕፀወ : ገደም:: አርዘ:ሊባኖስ: 18
ዘተከልከ:: ወበህየ:ይትዋለደ:አዕዋፍ::=፥
ወይትጋወርን: ቤተ:ሄሮድያኖስ:: አድባር: 19
ነዋኃት:ለኀየለት:: ወጸላዓት: ምጕያዮን:
ለጊሑ::=፥ ወገበርከ : ወርኃ : በአድሜ 20
ሁ::=፥ወፀሐይኒ:አእመረ:ምዕራቢሁ::=፥ 21
ታመጽእ : ጽልመተ : ወይከውን : ሌሊተ::
ወይወጽኡ:በቱ: ኵሉ: አርዌ: ገደም::=፥
ወአጕለ:አናብስት:ይጥሕሩ: ወይመስጡ:: 22
ወይስአሉ : ኀበ : እግዚአብሔር : ሲሳዮ
ሙ::=፥ ወእመ፡ሠረቀ:ፀሐይ:የአት 23
ው:: ወይወዕሉ : ውስተ : ግበቢሆሙ::=፥
ወይወፅእ: ሰብእ: ውስተ: ተግባሩ:: ወይው 24
ዕል: ወይትቀነይ:እስከ:ይመሲ::=፥ ጥቀ: 25
ዐቢይ: ግብርከ:እግዚኦ:: ወኵሎ : በጥበ
ብ:ገበርከ::መልአ:ምድረ: ዘፈጠርከ::=፥
ዛቲ: ባሕር:ዐባይ : ወረሓብ:: ህየ : ዘይት 26
ሀወስ:ዘአልቦ:ኍልቈ::=፥ እንስሳ : ዐበይ 27
ት:ምስለ:ደቃቅ:: ወህየ:የሐውሩ : አሕማ
ር ::=፥ ከይሲ : ዘፈጠርከ : ይሣለቅ : ባቲ 28
ሌሆሙ::

INTERP. ÆTHIOP. [c] nubem ſcabellum ſuum. [d] eos qui miniſtrant ei flammam ignis. [e] et ſtabilem reddit eam : [f] Et illic volucres [g] Et oleum ad illuſtrandum faciem ejus : [h] robur hominis [i] plantâſti. [k] aves parient: [l] Et quando Sol oritur conveniunt : [m] pergit inſervire donec veſperaſcit. [n] eis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * الذي سقف علاليه بالمياه * الذي جعل مسالكه على السحاب الذي مشي على اجنحة
4 الرياح * الذي خلق ملايكته ارواحا * وخدامه لهيب نار * الذي اسس الارض على ثباتها * فلا
5 تتحرك الي الابد * شملت بالعمق مثل الثوب * وعلى الجبال تقف المياه * من انتهارك تهربون *
6 ومن صوت رعدك يجزعون * الجبال ارتفعت * والبقاع انخفضت الي الموضع الذي اسسته لهن *
7 جعلت لها حدا لا تتجاوزه ولن تعود هي فتغطي الارض * الذي ارسل ينابيع في الاودية *
8 في وسط الجبال تجري المياه * تسرب جميع وحوش الارض * ويقبل حمير الوحش عند عطشها
9 * ويحل عليها طيور السماء * وتعطي اصواتها من وسط الصخور * الذي يسقي الجبال من علاليه *
10 ومن ثمر اعمالك تشبع الارض * الذي ينبت العشب للدواب * وانواع الخضر لاستعباد البشر *
11 لكي يخرج من الارض خبزا * وخمرا يفرح قلب الانسان * ولكي يتهلل وجهه بالدهن * والخبز
12 يسند قلب الانسان * يشبع شجر الحقل وارز لبنان * التي غرسها * هناك حيث تفرخ العصافير * بيت
13 البلسوم ماشي قدامه * الجبال العالية للايايل * الصخور ملجاة للارانب * خلق القمر للازمان *
14 والشمس تعرف اوان غروبها * وضع ظلمة فصارت ليلا * تعبر فيه جميع وحوش الغياض * تزئر
15 الاسد لتطلب فرايسها * وتطلب من الله طعامها * عند طلوع الشمس يتسربون * والي مساكنهم
16 يربضون * ويرجع الانسان الي عمله * والي صناعته الي الليل * ما اعظم اعمالك يا رب * خلقت كل
17 شي بحكمتك * امتلأت الارض من خليقتك * هذا البحر العظيم السعة * فيه دبابات لا تحصي *
18 صغار وكبار الحيوان * حيث تعبر فيه السفن * هناك هذا التنين الذي خلقته ليتعجب منه *

3 *Qui tectum poſuit ſuperioribus ejus aquas : qui fecit ambulacra ſua ſuper nubes : qui ambulavit ſuper alas ventorum:* 4 *Qui creavit Angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos flammam ignis :* 5 *Qui fundavit terram ſuper ſtabilitatem ejus, nec movebitur in æternum :* 6 *Amictus es abyſſo quaſi veſte : et ſuper montes ſtabunt aquæ.* 7 *Ab increpatione tua fugient, & à voce tonitrui tui formidabunt.* 8 *Montes extulerunt ſeſe, & valles ſeſe demiſerunt ad locum quem fundâſti eis.* 9 *Poſuiſti eis terminum quem non præteribunt, nec ampliùs ipſæ operient terram.* 10 *Qui emiſit fontes in valles, interque montes decurrunt aquæ.* 11 *Bibunt omnes beſtiæ terræ, & accedunt aſini ſylveſtres in ſiti ſua.* 12 *Et commorantur ſuper eas volucres cœli, eduntque voces ſuas è mediis rupibus.* 13 *Qui rigat montes è ſuperioribus habitaculis ſuis, & de fructu operum tuorum ſatias terram.* 14 *Qui producit herbam jumentis, & genera olerum virentium in ſervitutem hominis. Quatenus eliciat è terra panem* 15 *Et vinum lætificans cor hominis : atque ut exhilaretur facies ejus oleo : panis corroboret cor hominis.* 16 *Satiat arbores campi & cedros Libani quas plantavit.* 17 *Illic eſt ubi pullos gignunt aves, domus ciconiæ gradiens eſt ante ipſum.* 18 *Montes excelſi cervis, petræ refugium leporibus.* 19 *Creavit lunam pro temporibus, & ſol novit tempus occaſûs ſui.* 20 *Poſuit tenebras, factæque ſunt nox, in qua pertranſeunt omnes beſtiæ ſylvarum.* 21 *Rugiunt leones ad quærendam prædam ſuam, & petunt à Deo eſcam ſuam.* 22 *Oriente ſole diſperguntur, & ad habitacula ſua ſe recipiunt.* 23 *Et revertitur homo ad operam ſuam, & ad artem ſuam uſque ad noctem.* 24 *Quam magna ſunt opera tua O Domine : creâſti ſingulas res ſapientiâ tuâ : impleta eſt terra creaturis tuis.* 25 *In hoc mari ſummè amplo extant reptilia haud numeranda, minima & maxima animantium :* 26 *Ubi tranſeunt in illud naves, ibi eſt ille draco quem creâſti ut eſſet admirationi.*

תהלים : קד

,eis Dabis .ſuo tempore in eorū eſcam *dandum ad* : *ſperabunt* te ad ipſa Univerſa

27 כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ תִּתֵּן לָהֶם 28

,*tuas facies* Abſcondes .bono ſaturabuntur ,tuam manum aperies : colligent

יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃ תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ 29

.revertentur ſuum pulverem in & : *expirabunt* ,eorum ſpiritum *colliges* ; terrebuntur

יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל־עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃

Domini gloria Erit .terræ *facies* innovabis & : creabuntur ,tuū ſpiritū Emittes

30 תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃ יְהִי כְבוֹד יְהוָה

31 ,terram *ad Aſpiciens* .ſuis operibus in DOMINUS lætabitur : ſeculum in

לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃ הַמַּבִּיט לָאָרֶץ 32

: *meis vitis* in DOMINO Cantabo .*fumabunt* & , montes *in tanget* : *tremet* &

וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי 33

lætabor ego : meum eloquium eo ſuper *Dulceſcet* .*me adhuc in* meo Deo canam

אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח 34

.*ipſi* non ultrà impii & :terra de peccatores Conſumentur .DOMINO in

בַּיהוָה׃ יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם 35

.Hal'elujah : Domino mea anima Benedic

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CV. קה

.ejus *ſtudia* populis in facite nota : ej⁹ nomen *in* invocate ,Domino Confitemini

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִּשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃ 1

vos Laudate .ejus mirabilibus univerſis *in* loquimini : ei pſallite ,ei Cantate

2 שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ 3

Dominum Quærite .Dominum quærentiū cor lætetur : ej⁹ *ſanctitatis* nomine in

בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה 4

quæ ej⁹ mirabilium Mementote .ſemper ej⁹ *facies* quærite : ejus fortitudinē &

וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־ 5

: ejus ſervi Abraham Semen .ejus oris judiciorum & ,ejus prodigiorum : fecit

עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו׃ זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ 6

.ejus judicia terra univerſa in : noſter Deus Dominus Ipſe .ejus electi Jahacob filii

בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ 7

Quod *generationes* mille *ad* præcepit verbi : ſui pacti ſeculum in fuit Memor

8 זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר

9 Jahacob ipſi illud ſtatuit Et .Iſchac ad ſuū juramentū & : Abraham cum *excidit*

כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב 10

;Chenahan terram dabo Tibi ,Dicendo *ſeculi* pactum Iſraeli ; ſtatutū in

לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן 11

.ea in peregrini *& parum ſicut numeri viros ipſos exiſtendo In* .veſtræ hæreditatis funiculū

חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ 12

Non .alterū populum ad regno de : gentem ad gente de ambulaverunt Et

13 וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃ לֹא־

14 attingatis Ne .reges eos propter corripuit & : *eos opprimere* hominem permiſit

הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל־תִּגְּעוּ 15

: terram ſuper famem vocavit Et .malefaciatis ne meis prophetis & : meos *unctos in*

בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃ וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ 16

.contrivit panis virgam omnem

כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר׃

תרגום TARGUM.

כולהון עלך סבירין למתן מזונהון בזמניה׃ 27

תתן להון וכנשין תפתח אידך ושבעין טבא׃ 28

תסלק שכנתך מתבהלין תכנוש רוחהון 29

ומתנגדין ולות עפרהון תיבין׃ תשלח רוח 30

קודשך ומתברין ותחדת אפי ארעא׃ יהי 31

איקר יי לעלם יחדי יי בעובדוי׃ דמסתכל 32

לארעא ומתרגפא מקרב בטוריא ומסקין

תננא׃ אשבח קדם יי בחיי אומר לאלהי 33

בעוד איתי׃ יבסם קדמוי שותי אנא אחדי 34

במימרא דיי׃ ישתיצון חטאיא מן ארעא 35

ורשיעיא תוב ליתיהון בריכי נפשי ית שמא

דיי הללויה׃

קה

שבחו קדם יי קרון בשמיה הודעון בעממיא 1

עובדוי׃ שבחו קדמוי זמרו קדמוי מלילו בכל 2

פרישותיה׃ שבחו בשום קודשיה יחדי לבהון 3

דתבעי אולפן מן קדם יי׃ תבעו אולפנא 4

דיי ואוריתיה אקבילו אפוי תדירא׃ אדכרו 5

פרישותיה די עבד תמהוי ודיני פומיה׃ זרעא 6

דאברהם עבדיה בני יעקב בחירוי׃ הוא יי 7

אלהנא בכל ארעא מתיחין דינוי׃ דכיר לעלם 8

קימיה פתגם פקד לאלפי דרין׃ די גזר עם 9

אברהם וקימיה ליצחק׃ וקימנה ליעקב 10

לגזירא לישראל קים עלם׃ למימר לך אתן 11

ית ארעא דכנען עדב אחסנתכון׃ כד הויתון 12

עם דמנין כזעירין ויתבין בה׃ והליכו 13

מן עמא לעמא ממלכותא לעמא אחורן׃

לא שבק אנש לטלומהון ואוכח בגיניהון 14

מלכיא׃ לא תקרבון במשיחי ובנביאי לא 15

תבאישון׃ ואכלי כפנא על ארעא כל סעיד 16

לחמא תבר׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Omnia illa in te ſperant, ut des eſcam eis in 27
tempore ſuo. Dabis illis, & colligent; ape- 28
ries manum tuam, & ſaturabuntur boni-
tate. Auferes majeſtem tuam, conturba- 29
buntur : congregabis ſpiritum eorum, &
deficient, ac in pulverem ſuum reverten-
tur. Mittes ſpiritum ſanctum tuum, & cre- 30
abuntur, & renovabis faciem terræ. Sit 31
gloria Domini in ſeculum, lætetur Domi-
nus in operibus ſuis. Qui reſpicit terram, 32
& tremit: tangit montes, & fumum in al-
tum emittunt. Laudabo coram Domino in 33
vita mea, pſallam Deo meo quamdiu ſum.
Jucunda ſit coram eo meditatio mea : ego 34
lætabor in verbo Domini. Deficiant pec- 35
catores à terra, & improbi ultrà non ſint :
benedic anima mea nomini Domini, *Hal-
lelujah.*

PSAL. CV.

Laudes dicite coram Domino, invocate 1
nomen ejus, notas facite in populis opera-
tiones ejus. Laudes dicite coram eo, pſal- 2
lite coram eo, narrate omnia miranda ejus
facinora. Laudate in nomine ſancto ejus, 3
lætetur cor illorum qui quærunt doctrinam
à conſpectu Domini. Quærite doctrinam 4
Domini & Legem ejus : accipite faciem
ejus ſemper. Recordamini miraculorum 5
ejus quæ edidit; portentorum ejus, & ju-
diciorum oris ejus. Semen Abraham ſervi 6
ejus, filii Jacob electi ejus. Ipſe eſt Do- 7
minus Deus noſter, in omni terra proten-
ſa ſunt judicia ejus. Recordatus eſt in 8
æternum pacti ſui, verbi quod præcepit in
mille generationes. Quod pepigit cum 9
Abraham, & jusjurandum ſuum ad Iſaac :
Et ſtatuit illud Jacob pro decreto, Iſraeli 10
pro fœdere æterno. Dicendo : Tibi dabo 11
terram Chanaan ſortem hæreditatis veſtræ.
Cùm eſſetis populus numero modicus, & 12
incolæ in ea. Et tranſierunt de populo in 13
populum, de regno ad populum alterum.
Non permiſit hominem injuriam inferre il- 14
lis, & corripuit propter eos reges. Nolite 15
tangere chriſtos meos, & prophetis meis
ne malefeceritis. Et vocavit famem ſuper 16
terram, omnem ſuſtentamentum panis con-
trivit.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

27 [illegible] 28
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 35 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 15 [illegible]
16 [illegible]

Omnia te expectant, ut ſuppedites eis cibum 27
ſuo tempore. Das illis, & veſcuntur : ape- 28
ris manum tuam, & ſaturantur ; Avertis fa- 29
ciem tuam, & turbantur : tollis ſpiritum eo-
rum, & moriuntur, inque pulverem ſuum re-
vertuntur ; Mittis ſpiritum tuum, & crean- 30
tur, atque renovas faciem terræ. Sit gloria 31
Domini in ſeculum : gaudeat Dominus ope-
ribus ſuis: Qui reſpicit humum, ac tremeſit: 32
& increpat montes, ac fumant. Laudabo 33
Dominum in vita mea, & canam Deo meo
quamdiu ſuperſtes ero. Grata ſit ei laudatio 34
mea, & ego lætabor in Domino. Et conſu- 35
mentur peccatores de terra, & ſcelerati haud
moram facient in ea. Benedic anima mea
Domino.

PSAL. CV.

Anonymus. Diſſerit in eo de hiſtoria, Ne me- 1
*tuas Jacob deſcendere in Ægyptum. Simul
etiam nos ſpiritualiter docet non eſſe pertime-
ſcendum quum exit quis ad decertandum con-
tra dæmones; quia Deus eſt auxilium noſtrū,
& pugnat pro nobis. Verſus 91.*

Confitemini Dño, & invocate nomē ejus,
et declarate inter populos opera ej⁹: Glo- 2
rificate eum, & canite illi, & enarrate cun-
cta mirabilia ejus: Laudate nomen ſanctitatis 3
ejus : lætetur cor eorum qui quærunt Dñm.
Quærite Dñm & corroboramini, & expetite 4
faciem ejus omni tempore. Memoriâ repetite 5
prodigia ejus quæ patravit, miracula ejus &
judicium oris ejus. O ſemen Abrahæ ſervi 6
ejus, & filii Jacob electi ejus, Ipſe eſt Domi- 7
nus Deus noſter, cujus judicia in univerſa ter-
ra. Meminit in perpetuum fœderis ſui, verbi 8
de quo monuit in mille æva. Sanxit enim 9
pactum ſuum cum Abraham, & juramenta
ſua cum Iſaac. Et teſtimonium ſuum cum Ja- 10
cob, fœdus Iſraeli in ſempiternū ; Dixitque, 11
Tibi dabo terram Canaan funes hæreditatis
veſtræ. Cùm igitur exigui eſſetis numero, 12
pauci eſſetis, & advenæ eſſetis in ea : Pro- 13
ceſſerunt de gente ad gentem, & de regno ad
populum alium : Et non permiſit homini op- 14
primere eos. Corripuit reges propter illos,
dicens, Ne accedatis ad unctos meos, & 15
prophetas meos ne lædatis. Et advocavit fa- 16
mem ſuper terram, & omnem culmum ſege-
tis eorum contrivit.

Verſio VULG. LAT.

27 Omnia à te expectant ut des illis eſcā
28 in tempore. Dante te illis, colligent :
aperiente te manū tuā, omnia imple-
29 buntur bonitate. Avertente autem te
faciem, turbabuntur: auferes ſpiritum
eorū, & deficient, & in pulverem ſuū
30 revertentur. Emittes ſpiritū tuū, &
creabuntur: & renovabis faciē terræ.
31 Sit gloria Dñi in ſeculū: lætabitur Do-
32 minus in operibus ſuis: Qui reſpicit
terrā, & facit eā tremere: qui tangit
33 montes, & fumigant. Cantabo Domi-
no in vita mea : pſallam Deo meo
34 quamdiu ſum. Jucundū ſit ei eloquiū
meū : ego verò delectabor in Domi-
35 no. Deficiant peccatores à terra, &
iniqui ita ut non ſint: Benedic anima
mea Domino.

Alleluja. (1 *Par*.16.8.)

CIV.

1 Confitemini Domino, & invocate
nomen ejus : annuntiate inter gentes
2 opera ejus. Cantate ei, & pſallite ei:
3 narrate omnia mirabilia ejus. Lauda-
mini in nomine ſancto ejus : lætetur
4 cor quærentiū Dominū. Quærite Do-
minū, & confirmamini : quærite faciē
5 ejus ſemp. Mementote mirabiliū ej⁹,
quæ fecit : prodigia ejus, & judicia
6 oris ejus, Semen Abraham, ſervi ejus:
7 filii Jacob electi ejus. Ipſe Dominus
Deus noſter: in univerſa terra judicia
8 ejus. Memor fuit in ſeculum teſtamen-
ti ſui; verbi, quod mandavit in mille
9 generationes : Quod diſpoſuit ad A-
braham : & juramenti ſui ad Iſaac :
10 Et ſtatuit illud Jacob in præceptum :
& Iſrael in teſtamentum æternum :
11 Dicens; Tibi dabo terrā Chanaan,
12 funiculum hæreditatis veſtræ. Cùm
eſſent numero brevi, pauciſſimi & in-
13 colæ ejus : Et pertranſierunt de gen-
te in gentem, et de regno ad populum
14 alterum : Non reliquit hominem no-
cere eis : et corripuit pro eis reges.
15 Nolite tangere chriſtos meos : et in
16 prophetis meis nolite malignari. Et
vocavit famem ſuper teram : et omne
firmamentum panis contrivit.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

27 † Πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι, † δοῦναι τὴν τροφὴν
28 (η) αὐτοῖς εὔκαιρον. † Δόντος σου αὐτοῖς, συλ-
λέξουσιν· † ἀνοίξαντος δέ σου τὴν χεῖρα, τὰ
29 σύμπαντα πλησθήσονται (θ) χρηστότητος. † Ἀπο-
στρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον, ταραχθήσονται·
† ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν, καὶ ἐκλείψουσι, † καὶ
30 εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. † Ἐξαποστελεῖς
τὸ πνεῦμά σου καὶ κτισθήσονται, † καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ
31 πρόσωπον τῆς γῆς. † Ἤτω ἡ δόξα κυρίου εἰς (ι)
τὸν αἰῶνα, † εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔρ-
32 γοις αὐτοῦ. † Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν
αὐτὴν τρέμειν, † ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνί-
33 ζονται. † Ἄσω τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, † ψαλῶ τῷ
34 θεῷ μου ἕως ὑπάρχω. † Ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλο-
γή μου, † ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ κυρίῳ. †
35 Ἐκλείποισαν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς, † καὶ ἄνομοι,
ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτούς. † εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν
κύριον.

MS. A. (η) αὐτῶν εἰς καιρόν. (θ) πιότητος. (ι) τοὺς αἰῶνας,

Ἀλληλούϊα. ρδ´.

1 † Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄ-
νομα αὐτοῦ· † ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔργα
2 αὐτοῦ. † Ἄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ· † διηγήσα-
3 σθε πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. † Ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ
ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ· † εὐφρανθήτω καρδία ζη-
4 τούντων τὸν κύριον. † Ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραται-
ώθητε· † ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός.
5 † Μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε. † τὰ
τέρατα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. †
6 Σπέρμα Ἀβραὰμ δοῦλοι αὐτοῦ, † υἱοὶ Ἰακὼβ ἐκ-
7 λεκτοὶ αὐτοῦ. † Αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, † ἐν
8 πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. † Ἐμνήσθη εἰς τὸν
αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, † λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χι-
9 λίας γενεάς, † Ὃν διέθετο τῷ Ἀβραάμ, καὶ (α) τοῦ
10 ὅρκου αὐτοῦ τῷ Ἰσαάκ. † Καὶ ἔστησεν αὐτὴν
τῷ Ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, † καὶ τῷ Ἰσραὴλ εἰς
11 διαθήκην αἰώνιον, † Λέγων, Σοὶ δώσω τὴν γῆν
12 Χαναάν, † σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν. † Ἐν
τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, † ὀλιγοστοὺς καὶ
13 παροίκους ἐν αὐτῇ, † Καὶ διῆλθον ἐξ ἔθνους εἰς
14 ἔθνος, † καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον, † Οὐκ
ἀφῆκεν ἄνθρωπον ἀδικῆσαι αὐτούς, † καὶ ἤλεγξεν
15 ὑπὲρ αὐτῶν βασιλεῖς· † Μὴ (β) ἅψησθε τῶν χρι-
στῶν μου, † καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε.
16 † Καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, † πᾶν στήριγμα
ἄρτου συνέτριψεν.

MS. A. (α) τῷ ὅρκῳ (β) ἅπτεσθαι

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

Omnia (u) ad te expectant, ut des il- 27
lis eſcam in [†] tempore. 29 Dante te 28
*illis, colligent : aperiente autem te
manum, (x) univerſa [ſ] implebun-
tur bonitate : 30 Avertente autem* 29
*te faciem, turbabuntur. Auferes ſpi-
ritum eorum, & deficient : & in
pulverem ſuum revertentur. 31 E-* 30
*mittes ſpiritum tuum, & creabun-
tur: & renovabis faciem terræ. 32
Sit gloria Domini in ſeculum : læ-* 31
*tabitur Dominus in operibus ſuis.
33 Qui reſpicit ſuper terram, &* 32
*facit eam tremere: qui tangit mon-
tes, & fumigant. 34 Cantabo Do-* 33
*mino in vita mea: pſallam Deo meo,
quamdiu ſum. 35 (y) Jocundum* 34
*ſit ei eloquium meum: ego verò læ-
tabor in Domino. 36 Deficiant pec-* 35
*catores à terra, & iniqui, ita ut
non ſint [t]: Benedic anima mea
Dominum.*

(a) Alleluja. CIV.

1 *Confitemini Domino, & (b) in-* 1
*vocate nomen ejus: annuntiate in-
ter gentes opera ejus. 2 Cantate ei,* 2
*& pſallite ei : narrate omnia mira-
bilia ejus. (c) Laudamini in nomi-* 3
*ne ſancto ejus. 3 lætetur cor quæ-
rentium Dominum. 4 Quærite Do-* 4
*minum, & (d) confortamini: quæ-
rite faciem ejus ſemper. 4 Memen-* 5
*tote mirabilium ejus, quæ fecit:
prodigia ejus, & judicia oris ejus.
5 Semen Abraham ſervi ejus, filii* 6
Jacob electi ejus. 6 Ipſe Dominus 7
*Deus noſter: in omni terra judicia
ejus. 7 Memor fuit in ſeculū teſta-* 8
*menti ſui: verbi, quod mandavit
in mille generationes, 8 Quod diſ-* 9
*poſuit ad Abraham, & juramenti
ſui ad Iſaac. 9 Et ſtatuit illud Ja-* 10
*cob in præceptum, & Iſrael in teſta-
mentum æternum : 10 Dicens; Tibi* 11
*dabo terram Chanaan, funiculum
hæreditatis veſtræ. 11 [a] Cùm eſ-* 12
*ſent numero breves, pauciſſimi, &
incolæ in ea. 12 Et tranſierūt de gen-* 13
*te in gentem, & de regno ad popu-
lum alterum. 13 Non permiſit ho-* 14
*minem nocere eis: & corripuit pro
eis reges. 14 Nolite tangere chriſtos* 15
*meos: & in prophetis meis nolite
malignari. 15 Et vocavit famem ſu-* 16
*per terram: et omne firmamentum
panis contrivit.*

Verſio ÆTHIOPICA.

28 ወኵሉ:ይሴፎ:ኀቤከ:: እንተ:ትሁቦሙ:ሲ
ሳዮሙ:በጊዜሁ::=፦ ወእመከመ: ወሀብኮ 29
29 ሙ:ያስተጋብኡ:: ወፈቲሐከ: እዴከ:ታጸግ
ብ:ለኵሉ:እምሕረትከ::=፦ወእመሰ:ሜጥ 30
ከ:ገጸከ:ይደነግፁ::ታወፅእ: መንፈሶሙ: ወ
30 የኀልቁ:: ወይገብኡ:ውስተ:መሬቶሙ::=፦
ወትፌኑ:መንፈሰከ፡ወይትፈጠሩ:: ወትሔድ 31
31 ስ:ገጸ:ለምድር::=፦ ለይኩን:ስብሐቲሁ: 32
ለእግዚአብሔር:ለዓለም:: ይትፌሣሕ:እግ
32 ዚአብሔር:በትግባሩ::=፦ዘይኔጽራ:ለምድ 33
ር:ወይረስያ:ከመ:ትርዓድ:: ዘይገስሞ:ለአ
33 ድባር:ወይጠይሱ::=፦ እሴብሖ:ለእግዚአ 34
34 ብሔር:በሕይወትየ::ወእዜምር:ለአምላኪ
የ:በአመጠነ:ሀሎኩ::=፦ ወአሠምሮ: ቃል 35
35 የ:: ወአንሰ : እትፌሣሕ : በእግዚአብሔ
ር::=፦ወየኀልቁ:ኃጥአን:እምድር::ወአማ 36
ፂያንኒ: ኢይሄሉ: እንከ:: ትባርኮ: ነፍስየ:
ለእግዚአብሔር::

ሃሌሉያ::

የዐ ግነዩ:ለእግዚአብሔር:ወጸውዑ:ስሞ:: 1
ወንግርዎሙ:ለአሕዛብ:ምግባሮ::=፦ ሰብ 2
ሕዎ:ወዘምሩ:ሎቱ::ወንግሩ:ኵሎ:መንክ
ሮ:: ወትከብሩ:በስሙ:ቅዱስ::=፦ ለይትፌ 3
ሣሕ:ልብ:ዘየኀሥ:ለእግዚአብሔር:: ኅሠ
ሥዎ:ለእግዚአብሔር: ወትጸነዑ:: ወኅሡ:ገ
ጾ: በኵሉ:ጊዜ::=፦ ወተዘከሩ: መንክሮ: 4
ዘገብረ:: ተአምሪሁ:ወኵነኔ:አፉሁ::=፦
ዘርአ: አብርሃም: አግብርቲሁ:: ወደቂቀ: 5
ያዕቆብ:ኅሩያኒሁ::=፦ ውእቱ: እግዚአብ 6
ሔር:አምላክነ:: ውስተ:ኵሉ:ምድር:ኵ
ነኔሁ::=፦ ወተዘከረ:ሠርዓቶ:ዘለዓለም:: 7
ቃሎ : ዘአዘዘ:ለዐሠርቱ : ምእት : ትውል
ድ::=፦ ዘሠርዐ:ለአብርሃም:: ወመሐለ: 8
ለይስሐቅ:: ወአቀሞ:ስምዐ: ለያዕቆብ:: ወ
ለእስራኤል: ኪዳነ: ዘለዓለም::=፦ ወይቤ 9
ሎ:ለከ:እሁበከ:ምድረ:ከናአን:: ትኩንክ
ሙ:ሀብለ: ርስትክሙ::=፦ እንዘ:ውሁዳን: 10
ንቁ: እሙንቱ:: ወፈላሲያን:ውስቴታ::=፦
ወኃለፉ: እምሕዝብ: ውስተ:ሕዝብ::ወእ 11
ምነገሥት:ውስተ:ካልእ:ሕዝብ::=፦ ወኢ 12
ኃደገ:ይስሐጦሙ:ሰብእ:: ወገሠጸ:ነገሥ
ተ:በእንቲአሆሙ::=፦ ወኢትግስሱ:መሲሐ 13
ንየ:: ወኢታኅስሙ : ደቂ : ነቢያትየ::=፦
ወአምጽአ: ረኃበ : ለብሔር:: ወአጥፍአ፡ 14
ኵሎ:ኀይለ:እክል::

INTERP. ÆTHIOP. [†] tempore ſuo. [ſ] adimplebis bonitate tuâ : [t] ampliùs : PSAL. CIV. [a] Cùm pauci admodum eſſent, & advenæ in ea.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

27 والكل ينتظروك لتعطي طعامهم في حينه* فاذا اعطيتهم اياه يجمعون* واذا بسطت يديك*
28 امتلأ الكل من نعمتك* واذا صرفت وجهك يقلقون* وتنزع ارواحهم فيموتون* والى ترابهم
29 يرجعون* ترسل روحك فيخلقون* وتجدد وجه الارض دفعة اخرى* فليكن مجد الرب الى الابد*
30 31 يفرح الرب بجميع اعماله* الذي ينظر الى الارض فيجعلها مرتعدة* الذي يلمس الجبال
32 33 34 35 فتدخن* اسبح الرب في حياتي* ارتل لالهي ما دمت* ولتكن له تسبحتي* وانا ابتهج بالرب* وليفني
الخطاة من الارض* ومخالفو الناموس كانهم لم يكونوا* يا نفس باركي الرب* الليلويا*

1 * المزمور المائة واربعة * مرسوم بالليلويا * وهو فح * استيخن *
2 اشكروا الرب وادعوا باسمه* واذيعوا في الامم باعماله* سبحوه ورتلوا له* حدثوا بجميع عجائبه* افتخروا
3 4 باسم القدوس* وليفرح قلب طالبي الرب* اطلبوا الرب واعترفوا به* اطلبوا وجهه في كل حين*
5 6 * اذكروا العجائب التي صنع* اياته واحكام فيه* ذرية ابرهيم عبده* بنو يعقوب مختاره*
7 8 * وهو الرب الاهنا* واحكامه على جميع الارض* ذكر عهده الى الابد* القول الذي امر به الى
9 الف اجيال* وبه الذي عهد لابرهيم عبده* وقسمه لاسحاق* ووصيته ليعقوب* ميثاقا
10 11 لاسرائيل عهدا مؤبدا* قائلا اني اعطيك ارض كنعان حبل القياس ميراثكم* لما كانوا قليلا
12 13 في عددهم* قليلين غرباء فيها* فعبروا من امة الى امة ومن مملكة الى شعب آخر* لم يدع
14 15 انسانا يظلمهم* وبكت ملوكا لاجلهم* قائلا لا تلمسوا مسحائي ولا تصنعوا شرا بانبيائي*
16 * ودعا غلاء على الارض* وحطم قوة الخبز*

Et omnia expectant ut des illis eſcā tem- 27
pore ſuo. Quumq; dederis eis illam, con- 28
*trahunt ſeſe; & quum protenderis manus
tuas, implentur omnia gratiâ tuâ. At quū* 29
*avertis faciem tuā, conturbantur : & eri-
pis ſpiritus eorum atque moriuntur, & in
pulverem ſuum revertuntur. Mittis ſpiri-* 30
*tum tuum, & creantur: & renovas faciē
terræ vice alterâ. Sit igitur gloria Domi-* 31
*ni in perpetuum : fruetur Dominus cun-
ctis operibus ſuis. Qui intuetur terram, &* 32
*facit eam tremebundam: qui tangit mon-
tes, & fumigant. Laudabo Dominum in* 33
*vita mea, pſallam Deo meo quandiu dura-
bo. Et jucunda erit ei laudatio mea, &* 34
ego delectabor in Domino. Et deficient 35
*peccatores de terra atq; prævaricatores
legis ac ſi non extitiſſent. O anima, benedic
Domino. Alleluja.*

PSAL. CIV.

Notatus titulo Alleluja. verſ.88. 1

*Gratias agite Domino, & invocate
nomen ejus, prædicate in gentibus o-
pera ejus. Laudate eum & pſallite ei, nar-* 2
rate omnia miracula ejus. Gloriamini in 3
*nomine ejus ſancto, et lætetur cor quæren-
tium Dominum. Petite Dominum, & pro-* 4
*fitemini illum : petite faciem ejus in omni
tempore. Mementote mirabilium quæ fe-* 5
*cit, prodigiorū ejus, & judiciorum oris e-
jus. Progenies Abraham, ſervi ejus: filii Ja-* 6
cob, electi ejus. Et quidem ipſe eſt Domi- 7
*nus Deus noſter, & judicia ejus ſuper
univerſam terrā. Recordatus eſt teſtamen-* 8
*ti ſui in æternū, ſermonis quem mandavit
in mille generationes, Et beneficii ſui quod* 9
*pactus eſt cum Abraham, ſervo ſuo, & ju-
ramenti ſui ad Iſaac, Et præcepti ſui ad* 10
*Jacobum, in fœdus Iſraeli, teſtamentum
æternum. Dicens, Equidem dabo tibi ter-* 11
*ram Canaan funiculo menſorio in hæredi-
tatem tuam. Quum eſſent pauci numero,* 12
pauci inquam & advenæ in ipſa, Tamen 13
*tranſierunt de gente ad gentem, & de re-
gno ad populū alium. Non permiſit cuiquā* 14
*opprimere eos, & corripuit reges pro eis,
Dicens; Ne tangatis unctos meos, et ne* 15
opprimatis malum in prophetis meis. Et 16
*vocavit caritatem ſuper terram, & con-
fregit robur panis.*

תהלים : קה

[illegible]

TARGUM. תרגום

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Miſit ante eos virum ſapientem, in ſervum venditus eſt Joſeph. 17 Afflixerunt compede pedes ejus, *catena ferrea* intravit *in animam* ejus. 18 Quouſque tempus veniret ſermonis ejus, Verbum Domini repurgavit eum. 19 Miſit rex & ſolvit eum; princeps populorum, & dimiſit eum. 20 Conſtituit eum dominum ſuper domum ſuam, *et* principem in omni acquiſitione ſua. 21 Ut devinciret proceres ejus tanquam ad animam ſuam: & ſenioribus ejus ſapientia præcelluit. 22 Et venit Iſrael in Ægyptum, & Jacob habitavit in terra Cham. 23 Et creſcere fecit populum ſuum valdè, & fortiorem eum fecit moleſtatoribus ejus. 24 Converſum eſt cor eorum ut odio haberent populum ejus, ut excogitarent mala contra ſervos ejus. 25 Miſit Moſſeh ſervum ſuum, [*&*] Aharon, quoniam complacuit ſibi in eo. 26 Poſuerunt in eis verba ſignorum ejus, & prodigia ejus in terra Cham. 27 Miſit tenebras & obtenebravit eos: & non reſtiterunt verbo ejus. 28 Convertit aquas eorum in ſanguinem, & occîdit *omnes* piſces eorum. 29 Ebulliit terra eorum ranas in cubilibus regum eorum. 30 Dixit, ut venirent inſectorum commixtiones, pediculi in omnibus finibus eorum. 31 *Dedit* pluvias eorum grandinem, ignem urentem in terra eorum. 32 Et percuſſit vineas eorum, & ficus eorum, 33 & confregit arbores finium eorum. Dixit, 34 & adduxit locuſtam & bruchum innumeros. Et conſumpſit omnem herbam in terra eorum, et comedit fructus terræ eorum. 35 Et *percuſſit* omne primogenitum in *Ægypto*, primitias omnis fortitudinis eorum. 36 Et eduxit eos cum argento & auro; 37 & non adjudicati ſunt cum Ægyptiis ad offendiculum. Lætati ſunt Ægyptii cùm 38 egrederentur, quoniam ceciderat timor eorum ſuper ipſos. Expandit tentorium 39 ſuum in nubibus tanquam velamen, & ignem ut luceret in nocte. Petierunt car- 40 nes, & adduxit coturnices, ac pane cœleſti ſaturabit eos. Aperuit petram & flu- 41 xerunt aquæ, ambulaverunt in aridis [*locis*] fluminis inſtar. Quoniam memor fuit elo- 42 quii ſancti ſui quod [*habuit*] cum Abraham ſervo ſuo. Et eduxit populum ſuum in læ- 43 titia, in laude electos ſuos. Et dedit eis 44 terras populorum, & laborem gentium poſſederunt hæreditatis jure. Ut obſervent 45 præcepta ejus, & Legem ejus cuſtodiant: *Hallelujah.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Miſit ante illos virum, & in ſervitutem venditus fuit Joſeph: 17 Strinxerunt compedibus 18 pedes ejus, & per ferrum tranſiit anima ipſius, Quoadusq; eventu comprobaretur verbū 19 illius. Sermo Dñi exploravit eum. Miſit Rex 20 & ſolvit eū, & conſtituit illū principē ſuper populū ſuū, dñm ſuper domū ſuam, & præ- 21 fectū ſuper omnē poſſeſſionē ſuam: Ut caſti- 22 garet principes prout vellet, & ſeniores ſapientes redderet. * *Sectio* *

Et ingreſſus eſt Iſrael Ægyptum, & Jacob ha- 23 bitavit in tabernaculo Ham. Auxit vehemē- 24 ter populū ſuū, & potentiorē fecit eum inimicis ſuis. Verſúmq; eſt cor eorū ad proſe- 25 quendū odio populū ejus, & ad machinandū in ſervos ipſi⁹. Miſit Moſen ſervū ſuū, & Ah- 26 ron quem elegerat: Edidit per eos prodigi- 27 gia ſua, & portenta ſua in terra Ham. Miſit 28 tenebras et obſcuravit: & exacerbaverūt verbum ej⁹. Vertit aquas eorū in ſanguinē, & 29 mortificavit piſces eorum. Reptare fecit in 30 terrā illorū ranas, & in arcana regum eorū. Dixit, & venerunt inſecta atque pedicul⁹ per 31 omnem finem ipſorum. Fecit pluviam eorum 32 grandinem, & ignis accenſus eſt in terra eo- 33 rum. Percuſſit vites eorum, & ficus eorum: & confregit arbores finium ipſorum. Dixit, 34 & venit locuſta, atq; bruch⁹ abſq; numero in univerſam terrā eorū, Vorârunt omnem her- 35 bam ac fructus agrorū eorum, Occîdit pri- 36 mogenitos quoſq; Ægypti, primum quemque fœtū eorum. Eduxit illos cum argento & au- 37 ro, & non erat in familiis eorū infirmus. Lætatus eſt Ægyptus de egreſſu eorum, Quia ceci- 38 derat formido ipſorum in illos. Expandit nubem, & obumbravit illos: & ignem; ad illuminandū noctu. Petierunt, & adduxit 39 eis cibum, & pane cœli ſatiavit illos. Aperuit petram, & fluxerunt aquæ: & decurrerunt 40 aquæ per regionem ſitibundam; Quia recordatus eſt verbi ſanctitatis ſuæ, Abraham eſſe 41 ſervum ſuum. Eduxit populū ſuum cum gaudio, & cum gloria adoleſcentes ſuos. Dedit 42 eis terras populorum, & laborem gentium poſſederunt: Ut caverent præcepta ejus, 43 & legem ipſius obſervarent. 44 45

Verſio VULG. LAT.

17 Miſit ante eos virū: in ſervū venundatus eſt Joſeph.
18 Humiliaverunt in compedibus pedes ejus, ferrum pertranſiit animam ejus,
19 Donec veniret verbū ej⁹. Eloquium Domini inflammavit eū:
20 Miſit rex, & ſolvit eū; princeps populorū, & dimiſit eū.
21 Cōſtituit eum dominū domûs ſuæ: & principem omnis poſſeſſionis ſuæ.
22 Ut erudiret principes ejus ſicut ſemetipſum: & ſenes ejus prudentiā doceret.
23 Et intravit Iſrael in Ægyptum: & Jacob accola fuit in terra Cham.
24 Et auxit populū ſuū vehementer: & firmavit eum ſuper inimicos ejus.
25 Convertit cor eorū ut odirent populum ejus: & dolum facerent in ſervos ejus.
26 Miſit Moyſen ſervum ſuum; Aaron, quem elegit ipſū.
27 Poſuit in eis verba ſignorum ſuorum, & prodigiorum in terra Cham.
28 Miſit tenebras, & obſcuravit: & non exacerbavit ſermones ſuos.
29 Convertit aquas eorū in ſanguinem: & occîdit piſces eorum.
30 Edidit terra eorū ranas in penetralib⁹ regū ipſorum.
31 Dixit, & venit cœnomyia: & ciniſes in omnib⁹ finib⁹ eorū.
32 Poſuit pluvias eorū grandinē, ignē cōburentē in terra ipſorū.
33 Et percuſſit vineas eorū, & ficulneas eorū: & contrivit lignum finium eorum.
34 Dixit, & venit locuſta, & bruch⁹, cuj⁹ non erat numerus:
35 Et comêdit omne fœnum in terra eorum: & comêdit omnem fructum terræ eorum.
36 Et percuſſit omne primogenitū in terra eorū: primitias omnis laboris eorum.
37 Et eduxit eos cum argento & auro: & non erat in tribubus eorum infirmus.
38 Lætata eſt Ægyptus in profectione eorum: quia incubuit timor eorū ſup eos.
39 Expandit nubē in protectionē eorum, & ignē ut luceret eis p noctē.
40 Petierunt, & venit coturnix: & pane cœli ſaturavit eos.
41 Dirupit petrā, & fluxerunt aquæ: abierunt in ſicco flumina.
42 Quoniā memor fuit verbi ſancti ſui, q̄ habuit ad Abraham puerū ſuū.
43 Et eduxit populum ſuū in exultatione, & electos ſuos in lætitia.
44 Et dedit illis regiones gentium: & labores populorum poſſederunt:
45 Ut cuſtodiant juſtificationes ejus, & legem ejus requirant.

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

[illegible]

38 φυλαῖς αὐτῶν (ο) ὁ ἀσθενῶν. † Εὐφράνθη Αἴγυπτος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν, † ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν 39 ἐπ' αὐτούς. † Διεπέτασε νεφέλην εἰς σκέπην αὐτοῖς, † καὶ πῦρ τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν νύκτα. 40 † Ἤτησαν, καὶ ἦλθεν ὀρτυγομήτρα, † καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέπλησεν αὐτούς. 41 † Διέρρηξε πέτραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, † ἐπορεύθησαν ἐν ἀνύδροις ποταμοί. 42 † Ὅτι ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, † τοῦ πρὸς 43 Ἀβραὰμ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. † Καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει, † καὶ τοὺς (π) ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ 44 ἐν εὐφροσύνῃ. † Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθνῶν, 45 † καὶ πόνους λαῶν (ρ) ἐκληρονόμησαν. † Ὅπως ἂν φυλάξωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, † καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ (σ) ἐκζητήσωσιν.

MS.A. Ἐξαπέστειλεν (ζ) κυρίου (η) Μετέστρεψεν (ͅ) αὐτοῦ (θ) ἑαυτοῦ. (ι) αὐτοῦ ἐν γῇ (κ) ὅτι παρεπίκραναν (λ) σκνῖφες (μ) πάντα χόρτον (ν) πάντα τὸν (ξ) ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, (ο) ἀσθενῶν. (π) ἐκλεκτοὺς ἐν (ρ) κατεκληρονόμησαν. (σ) ἐκζητήσουσιν.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

16 *Miſit ante eos hominem:* [b] *in ſervū venundatus eſt Joſeph.* 17 *Humiliaverunt in compedib⁹ pedes ejus:* [c] *ferrum pertranſivit* (e) *animæ ejus: Donec veniret verbum ejus.* 18 *Eloquium Domini* [d] *inflammavit eū: Miſit rex, & ſolvit eū:* [e] *princeps* (f) *populorū, & dimiſit eum.* 19 *Conſtituit eū dominū domûs ſuæ, &* [f] *principem omnis poſſeſſionis ſuæ.* 20 *Ut erudiret principes ejus, ſicut ſemetipſum, &* [g] *ſeniores ejus ſapientiam doceret.* 21 *Et intravit Iſrael in* [h] *Ægyptū: & Jacob accola fuit in terra Cham.* 22 *Et auxit populum ſuum vehementer: & firmavit eum ſuper inimicos ejus.* 23 *Et convertit cor eorum, ut odirent populum ejus, & dolum facerent in ſervis ejus.* 24 *Miſit Moyſem ſervum ſuum, Aarō, quem elegit ipſum.* 25 *Poſuit* [i] *in eis verba ſignorum ſuorum, & prodigiorum in terra Cham.* 26 *Miſit tenebras, & obſcuravit: &* (g) *exacerbaverunt* [k] *ſermones ejus.* 27 *Convertit aquas eorum in ſanguinem:* (h) *& occîdit piſces eorum:* 28 *Edidit* (i) *terra eorum ranas, in* [l] *penetralibus regum ipſorum.* 29 *Dixit, & venit cynomya, & cyniphes in* [m] *omnibus finibus eorum.* 30 *Poſuit pluvias eorum grandinē, ignē comburentem in terra ipſorū.* 31 *Et percuſſit vites eorum, & ficus eorum: & contrivit omne lignum finis eorū.* 32 *Dixit, & venit locuſta: & bruchus, cujus non erat numerus.* 33 *Et comêdit omne fœnum in terra eorum: &* (k) *comêdit* [n] *fructum terræ eorum.* 34 *Et percuſſit omne primogenitum* (l) *de terra eorum, primitias omnis laboris eorum.* 35 *Et eduxit eos in argento, & auro: & non erat in tribubus eorum infirmus.* 36 *Lætata eſt Ægyptus in profectione eorum, quia incubuit timor eorum ſuper eos.* 37 *Expandit nubem in protectionem eorum: & ignē, ut luceret eis per noctem.* 38 (m) *Petierunt, et venit coturnix: et pane cœli ſaturavit eos.* 39 *Dirupit petram, et fluxerunt aquæ:* (n) *iverunt* [o] *in ſiccis flumina.* 40 *Quoniam memor fuit verbi ſancti ſui, quod habuit ad Abraham ſervum ſuum.* 41 *Et eduxit populum ſuum in exultatione, et electos ſuos in lætitia.* 42 *Et dedit eis regiones gentium, et labores* [p] *populorum poſſederunt.* 43 *Ut cuſtodiant* [q] *juſtificationes ejus, et legem ejus exquirant.*

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible]

በፀአቶሙ፡፡ እስመ፡ፈርሀዎሙ፡፡=፡ ወአንጦ 37
ልዐ፡ደመና፡ ወሰወሮሙ፡፡ወአሳተኒ፡ከመ፡ያብ
ርሁ፡ሎሙ፡በሌሊት፡፡=፡ወሰአሉ፡ወመጽአ፡ 38
ፍርፍርት፡፡ ወአጽገቦሙ፡ ኅብስተ፡ ሰማ
ይ፡፡=፡ ወአንቅዐ፡ኰኵሐ፡ ወአውሐዘ፡ማ 39
ያ፡፡ወሐረ፡ውስተ፡አፍላገ፡በድው፡፡=፡ እስ 40
መ፡ተዘከረ፡ቃሎ፡ቅዱስ፡፡ዘኀበ፡አብርሃም፡
ገብሩ፡፡=፡ ወአውፅአሙ፡ለሕዝቡ፡በትፍ 41
ሥሕት፡፡ወለኅሩያኒሁ፡በሐሤት፡፡=፡ ወወ 42
ሀቦሙ፡ በሐውርተ፡ አሕዛብ፡፡ ወወረሱ፡ጻ
ማ፡በዐድ፡፡=፡ ከመ፡ይዕቀቡ፡ሕጎ፡፡ወይደኅ 43
ሠሡ፡ሠርዓቶ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [b] & emptus eſt Joſeph & factus tanquā ſervus, [c] & evolavit anima ejus à terro: [d] probavit eum [e] & poſuit eum principē populorum. [f] & poteſtatem dedit ei in omnē poſſeſſionē ſuam. [g] ut ſeniores eorum prudentes redderet, ſicut ipſū. [h] terram Ægypti: & Jacob etiam inhabitabat [i] in eis vocē ſignorū, & [k] verbū ejus. [l] palatiis [m] omni terra eorū. [n] omnē fructū [o] in flumina ſolitudines. [p] aliorum poſſederūt [q] legē ejus, & teſtamentum ejus

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Miſit ante eos virū, et vendit⁹ eſt Joſeph ut ſerv⁹: 17 *Et humiliaverunt pedes ej⁹ compedibus ferreis.* 18 *Pertranſiit anima ejus Quoad veniſſet verbū ejus, & verbū Domini injeciſſet in eū ignem.* 19 *Miſit rex & dimiſit illū, et conſtituit eū principem populorū.* 20 *Et poſuit eū dominū ſuper domū ſuā, & præfectū ſuper omnes facultates ſuas.* 21 *Ut erudiret principes ejus inſtar ſui ipſius, et doceret ſenes ejus.* 22 *Deinde ingreſſus eſt Iſrael in Ægyptū, & migravit Jacob in terrā Hā.* 23 *Multiplicavit autem populū ejus vehementer, & corroboravit eū præ inimicis ipſi⁹.* 24 *Et converſū eſt cor eorū ad odium populi ejus, ut doloſè agerent in ſervos illius.* 25 *Quare miſit Moſem ſervum ſuū, & Aaronem quem elegerat.* 26 *Et poſuit in utroque verba ſignorū ſuorum, & miracula ſua in terra Hā.* 27 *Miſit obſcuritatē, & factæ ſunt tenebræ: & ad iram concitaverunt ſermones ejus.* 28 *Et cōvertit aquas eorū in ſanguinem, et occîdit piſces eorū.* 29 *Et ſcatuit terra ranis, in cubilibus regum eorum.* 30 *Dixit, & venerunt muſcæ canū et pediculi in omnes terminos eorum.* 31 *Fecit pluvias eorum grandinem, et accenſus eſt ignis in terra eorum.* 32 *Percuſſit arbores vinearū illorū, et arbores ficuū eorū, et confregit omnes arbores finium eorū.* 33 *Dixit, et venerunt locuſtæ et bruchus innumerabilis.* 34 *Et comedit omnem herbam terræ eorū, voravitque omnem fructum terræ eorum.* 35 *Et percuſſit omne primogenitum in terra eorū, & primitias laboris eorū cujuſcunque.* 36 *Et eduxit eos cum argento et auro, & non erat ægrotus in tribubus eorum:* 37 *Et gaviſa eſt Ægyptus de exitu illorū: quia timor eorū venit ſuper eos.* 38 *Extendit nubem, & obumbravit eos: et ignem in nocte, ut luceret eis.* 39 *Petierunt cibū, & venerunt eis coturnices, et pane cœli ſaturavit illos.* 40 *Fidit petrā, et effluxerunt aquæ et excurrerunt per ſitibunda in fluvios.* 41 *Quoniam recordatus eſt ſermonis ſui ſancti, quem aſſeruit Abrahæ ſervo ſuo.* 42 *Et eduxit populū ſuum cum lætitia, & electos ſuos cum gaudio.* 43 *Et dedit illis provincias gentium, et hæreditatis poſſederunt labores populorum.* 44 *Ut cuſtodiant ſtatuta ejus, & requirant legem ipſius. Alleluja.* 45

תהלים : קו

PSAL. CVI. קו

.ej' miſericordia ſeculum in quoniā :bonus quoniā,Domino Confitemini .Jah Laudate
1 הללו יה הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו :
Beati : ejus laudem omnem evulgabit : DOMINI fortitudines eloquetur Quis
2 3 מי ימלל גבורות יהוה ישמיע כל תהלתו : אשרי
Domine mei Memento .tempore omni in juſtitiam *faciens* : judicium *cuſtodientes*
4 שמרי משפט עשה צדקה בכל עת : זכרני יהוה
bonitate in videndum Ad .tua ſalute in me viſita : tui populi voluntate in
5 ברצון עמך פקדני בישועתך : לראות בטובת
.tua hæreditate cum *gloriandum ad* : tuæ gentis lætitia in *lætandum ad* ,tuorū electorū
בחיריך לשמח בשמחת גויך להתהלל עם נחלתך :
Ægypto in noſtri Patres .fecimus impia,fecimus prava,noſtris patrib' cum Peccavimus
6 7 חטאנו עם אבותינו העוינו הרשענו : אבותינו במצרים
multitudinis fuerunt memores non ,tua mirabilia intellexerunt non
לא השכילו נפלאותיך לא זכרו את רב
eos ſervavit Et .*carecti* mari in ,mare juxta rebellaverunt ſed : tuarū miſericordiarū
8 חסדיך וימרו על ים בים סוף : ויושיעם
mare *in* increpavit Et .ſuā fortitudinē *notificandum ad* : ſuum nomen propter
9 למען שמו להודיע את גבורתו : ויגער בים
eos ſervavit Et .deſerto *ſicut* ,abyſſos per eos fecit ambulare & : eſt ſiccatum & ,Suph
10 סוף ויחרב ויוליכם בתהמות כמדבר : ויושיעם
aquæ operuerunt Et .inimici manu de eos redemit & : habentis odio manu de
11 מיד שונא ויגאלם מיד אויב : ויכסו מים
cantaverunt :ej' verbis in crediderunt Et .remanſit non eis ex unus : eorum hoſtes
12 צריהם אחד מהם לא נותר : ויאמינו בדבריו ישירו
ej' conſilium expectaverunt non :ej' operum ſunt obliti ,Feſtinaverunt .ejus laudem
13 תהלתו : מהרו שכחו מעשיו לא חכו לעצתו :
eis dedit Et .ſolitudine in Deum tētaverūt & : deſerto in cōcupiſcētiā cōcupierūt Et
14 15 ויתאוו תאוה במדבר וינסו אל בישימון : ויתן להם
extenuationem in Moſeh in ſunt zelati Et .eorū anima in *maciem* miſit & :eorū petitionē
16 שאלתם וישלח רזון בנפשם : ויקנאו למשה במחנה
cætum ſuper operuit &:Dathan deglutivit & ,terra Aperuit .Domini ſanctū Aharon in
17 לאהרן קדוש יהוה : תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת
vitulum Fecerunt .impios combuſſit flamma :eorū *cœtum* in ignis exarſit Et .Abiram
18 19 אבירם : ותבער אש בעדתם להבה תלהט רשעים : יעשו עגל
bovis *exemplar* in :ſuā gloriā mutaverūt Et .conflatili ſe incurvaverunt & :Choreb in
20 בחרב וישתחוו למסכה : וימירו את כבודם בתבנית שור
.Ægypto in magna *facientis* : ſui ſervatoris Dei ſunt Obliti .herbam comedentis
21 אכל עשב : שכחו אל מושיעם עשה גדלות במצרים :
,eos *delendos ad* ,dixit Et .Suph mari ſuper terribilia : Cham terra in Mirabilia
22 23 נפלאות בארץ חם נוראות על ים סוף : ויאמר להשמידם
ej' *excandeſcentiam avertendum ad* :ejus *facies ad ruptura* in ſtetiſſet ej' elect' Moſeh niſi
לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו
.ejus verbo crediderunt non : *deſiderii terra in reprobaverunt* Et .*corrumpendo à*
24 מהשחית : וימאסו בארץ חמדה לא האמינו לדברו :

תרגום TARGUM.

קו

1 הללויה אודו קדם יי ארום טב ארום לעלם
2 טוביה : מן ייכול למללא גבורתא דיי ירשי
3 לאשמעא לכולהון תושבחתיה : טוביהון
4 דנטרי דינא עבדי צדקתא בכל עדן : דכר יתי
יי ברעוא טבא עם עמך אדכר לי בפורקנך :
5 למחמי בטובת בחיריך למחדי בחדות עמך
6 לאשתבחא עם אחסנתך : חבנא עם
7 אבהתנא אעוינא ארשענא : אבהתנא
במצרים לא אשכילו פרישותך לא דכרו
ית סוגעי טובך וסריבו על מימרך על ימא
8 בימא דסוף : ופרקנון בגלל שמיה לאודעא
9 ית גבורתיה : ונזף בימא דסוף ואתנגיב
10 והלכנון בתהומיא היך כבמדברא : ופרקנון
מיד סנאה ופרק יתהון מן יד בעלי דבבא :
11 וחפון מיא מעיקיהון חד מנהון לא אשתאר :
12 והימינו בשום מימריה שבחו תושבחתיה :
13 סרהיבו אתנשיאו עובדוי לא אסתכרו
14 למלכתיה : ושיילו שאלתא במדברא ונסיאו
15 אלהא באתר צדו : ויהב להון שילותהון
16 ושדר פתרנותא בנפשהון : וטננו למשה
17 במשריתא לאהרן קדישא דיי : אתפתחת
ארעא ובלעת דתן וחפת על סיעת אבירם :
18 ודלקת אשתא בסיעתהון להבותא תשלהב
19 רשיעיא : עבדו עגלא בחורב וסגידו למתכא :
20 ופרגון ית איקר רבונהון בדמות תור דאכיל
21 עסבא ומודהם : אתנשיאו אלהא פרקהון
22 דעבד רברבן במצרים : פרישן בארעא דחם
23 דחילן על ימא דסוף : ואמר במימריה
לשיצותהון אלמלי משה בחיריה דקם ואתקף
בצלו קדמוי לאתבא חמתיה מלחבלא :
24 ואתרחיקת נפשהון בארעא רגיגא לא הימינו
בפתגמיה

PARAPH. CHALD Verſ. Lat.

Hallelujah.

PSAL. CVI.

COnfitemini coram Dño,quoniam bon' 1
quoniam in æternum benignitas ejus. Quis 2
poterit eloqui fortitudines Domini, valebit notas facere omnes laudes ejus? Beati 3
cuſtodientes judicium, facientéſque juſtitiam in omni tempore. Recordare mei Do- 4
mine in voluntate bona cum populo tuo,
recordare mei in redemptione tuâ. Ut vide- 5
am in bonitate electorum tuorum, ut gaudeam in lætitia populi tui, & laudes dicam cum hæreditate tua. Peccavimus cum 6
patribus noſtris, iniquè fecimus, & impiè
egimus. Patres noſtri in Ægypto non intel- 7
lexerunt facta mirabilia tua, nec fuerunt
memores multitudinis miſericordiæ tuæ,
ſed fuerunt rebelles in Verbum tuum juxta mare in mari rubro. Et redemit eos 8
propter nomen ſuum, ut notam faceret potentiam ſuam. Et comminatus eſt mari ru- 9
bro, ac ſiccatum eſt; & deduxit eos per
abyſſos ſicut per deſertum. Et redemit eos 10
de manu oſoris,& eruit eos *è manu auctorum* inimicitiæ. Et operuerunt aquæ op- 11
preſſores ipſorum; unus ex eis non ſuperfuit. Et crediderunt in nomine Verbi ejus, 12
cecinerunt laudem ejus. Citò obliti ſunt 13
operū ejus, nec converſi ſunt ad conſilium
ejus. Et *petierunt petitionem* in deſerto, & 14
tentaverunt Deum in loco *deſolato*. Et de- 15
dit eis petitionem eorum, & miſit maciem
in animas ipſorum. Et invidia commoti 16
ſunt contra Moſſeh in caſtris, & in Aharon
ſanctum Domini. Aperta eſt terra & deglu- 17
tivit Dathan, & operuit congregationem
Abiram. Et ſucceſſus eſt ignis in con- 18
gregationem eorum flamma depaſta eſt impios. Fecerunt vitulum in Choreb,& ado- 19
raverūt conflatile. Et mutaverūt gloriā Do- 20
mini ſui in ſimilitudinem vituli comedentis
herbam & mugientis. Obliti ſunt Dei re- 21
demptoris eorum, qui grandia edidit opera
in Ægypto. Mirabilia in terra Cham, terri- 22
bilia in mari rubro. Et dixit in verbo ſuo 23
ſe exterminaturum eos, niſi Moſſeh electus
ejus ſurrexiſſet, & ſeſe roborâſſet orando in
conſpectu ejus, ut averteret iram illius, ne
deſtrueret. Et *abominata eſt anima eorum* 24
terram deſiderabilem, neque crediderunt
verbo ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 * ܡܙܡܘܪܐ ܩܘ * [illegible]

[illegible]

PSAL. CVI.

Anonymus. Excitat eos ad præcepta Domini ſervanda. Docetq; nos ut quò magis deliquerunt Judæi, nos extimeſcamus: ne confabulemur in Eccleſia, neve contendamus cū fratribus noſtris ullo unquam pacto: & præſertim quum aſtamus tempore Myſteriorum & orationis. Quum peccamus, ut pœnitentiam agamus. Verſus 104. 1

COnfitemini Dño,quia,bonus eſt,& in ſeculum benignitas ejus. Quis recenſeat mi- 2
racula Dñi, & referat cunctas laudes ejus?
Beati ii qui ſervāt judicia ejus, & exequun- 3
tur juſtitiam illius omni tempore. Memento 4
noſtrî Dñe cum beneplacito erga populū tuum, viſita nos cum ſalute tua. Ut videamus 5
bona electorum tuorū,gaudeam' gaudio tuo,
& gloriemur hæreditate tuâ. Peccavimus 6
cum patribus noſtris, & deliravim',impietatemq; commiſimus. Patres noſtri in Ægypto 7
non deprehenderunt miracula tua, neque recordati ſunt multitudinis beneficiorū tuorū,
& altercati ſunt prope aquas, in mari Suph.
Attamen liberavit eos propter nomē ſuum ut 8
oſtenderet potentiā ſuā: Increpuitque mare 9
Suph, & exaruit: fecitq; eos ambulare per abyſſum quaſi per deſertum: Et ſalvavit illos de 10
manu hoſtis, eripuitq; eos de manu urgentis:
Et obruerunt aquæ anguſtiantes illos, ac ne 11
unus quidē ex iis fuit ſuperſtes. Crediderunt 12
verbis ejus,& cecinerunt laudes ej'. Feſtinâ- 13
runt atq; obliti ſunt Deum,& non expectaverunt conſilium ipſius. Concupiſcentiâ exarſe- 14
runt in ſolitudine,& tentaverunt Deum in Aſimun. Satisfecit illorum petitionib', miſitq; 15
ſatietate animab' eorū. Et inviderunt Moſi 16
exercit', atq; Ahroni ſancto Dñi. Aperta eſt 17
terra, & deglutivit Dathan, & operuit congregationē Abiron; Exarſit ignis in cœtibus 18
eorum, & flamma combuſſit nefarios. Fecerunt vitulum in Horib, et adoraverunt fuſile: 19
Ac permutaverunt gloriam ſuā effigie bovis 20
comedentis herbam. Et obliti ſunt Deum qui 21
ſalvavit eos, qui patravit magna in Ægypto,
Et mira in terra Ham, et terribilia in mari 22
Suph. Dixitque ſe perditurum eos, *Selbo.* 23
Niſi Moſes electus ejus ſtetiſſet in ruptura coram illo,divertiſſet irā ipſius ne corrūperet
eos. Et aſpernati ſunt terra deſiderii, & non 24
crediderunt verbo ejus:

Verſio VULG. LAT.

Alleluja. (*Judith* 13.21.) CV.
1 COnfitemini Dño, quoniā bonus:
quoniam in ſeculum miſericordia ej',
2 Quis loquetur potentias Domini, au-
3 ditas faciet omnes laudes ejus? Beati,
qui cuſtodiunt judicium,& faciunt ju-
4 ſtitiā in omni tempore. Memento noſtrî,Dñe,in beneplacito populi tui: vi-
5 ſita nos in ſalutari tuo: Ad videndū in
bonitate electorū tuorū,ad lætandū in
lætitia gentis tuæ: ut lauderis cum hæ-
6 reditate tua. Peccavimus cū patribus
noſtris: injuſtè egim', iniquitatē feci-
7 mus. Patres noſtri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua: non fuerunt
memores multitudinis miſericordiæ
tuæ. Et irritaverunt aſcendentes in
8 mare,Mare rubrū. Et ſalvavit eos propter nomen ſuum: ut notā faceret po-
9 tentiā ſuam: Et increpuit Mare rubrū,
& exiccatum eſt: & deduxit eos in a-
10 byſſis ſicut in deſerto. Et ſalvavit eos
de manu odientium: & redemit eos
11 de manu inimici. Et operuit aqua tribulantes eos: un' ex eis non remanſit.
12 Et crediderunt verbis ejus: & lauda-
13 verunt laudē ejus. Citò fecerunt, obliti ſunt operum ejus: & nō ſuſtinuerunt
14 conſilium ej'. Et concupierunt concupiſcentiā in deſerto: & tentaverunt
15 Deum in inaquoſo. Et dedit eis petitionē ipſorum: & miſit ſaturitatē in a-
16 nimas eorū. Et irritaverunt Moyſen in
17 caſtris, Aaron Sanctū Domini. Aperta
eſt terra,& deglutivit Dathan: & ope-
18 ruit ſuper congregationem Abiron. Et
exarſit ignis in ſynagoga eorum: flam-
19 ma combuſſit peccatores. Et fecerunt
vitulū in Horeb: & adoraverunt ſcul-
20 ptile. Et mutaverunt gloriā ſuā in ſimilitudinē vituli comedentis fœnum.
21 Obliti ſunt Deum, qui ſalvavit eos, qui
22 fecit magnalia in Ægypto, Mirabilia
in terra Cham: terribilia in Mari ru-
23 bro. Et dixit ut diſperderet eos: ſi non
Moyſes elect' ej' ſtetiſſet in confractione in conſpectu ejus: Ut averteret i-
24 ram ejus ne diſperderet eos: Et pro nihilo habuerunt terram deſiderabilem:
Non crediderunt verbo ejus,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Ἀλληλούϊα. ρε'.

1 † Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι χρηστός, † ὅτι
2 εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Τίς λαλήσει τὰς
δυναστείας τοῦ κυρίου, † ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς
3 αἰνέσεις αὐτοῦ; † Μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν,
4 † καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ. † Μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, † ἐπί-
5 σκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου, † Τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ
χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου, † τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους σου, † τοῦ ἐπ-
6 αινεῖσθαι μετὰ τῆς κληρονομίας σου. † Ἡμάρτομεν
μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, † ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν.
7 † Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυμάσιά σου, † (α) καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τοῦ ἐλέους σου· † καὶ παρεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐ-
8 ρυθρᾷ θαλάσσῃ. † Καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, † τοῦ γνωρίσαι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ. †
9 Καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐξηράνθη·
10 † καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ ὡς ἐν ἐρήμῳ. † Καὶ
ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς (β) μισούντων, † καὶ ἐλυτρώ-
11 σατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ. † Ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς
θλίβοντας αὐτούς, † εἷς ἐξ αὐτῶν οὐχ ὑπελείφθη.
12 † Καὶ ἐπίστευσαν (γ) τοῖς λόγοις αὐτοῦ, † καὶ ᾖνεσαν τὴν
13 αἴνεσιν αὐτοῦ. † Ἐτάχυναν, ἐπελάθοντο τῶν ἔργων
14 αὐτοῦ, † οὐχ ὑπέμειναν τὴν βουλὴν αὐτοῦ. † Καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, † καὶ ἐπείρασαν τὸν
15 θεὸν ἐν ἀνύδρῳ. † Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα
αὐτῶν, † (δ) καὶ ἐξαπέστειλε πλησμονὴν εἰς (*) τὴν ψυχὴν
16 αὐτῶν. † Καὶ παρώργισαν (ε) Μωυσῆν ἐν τῇ παρεμ-
17 βολῇ, † (ζ) καὶ Ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου. † Ἠνοίχθη ἡ
γῆ καὶ κατέπιε Δαθάν, † καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν συνα-
18 γωγὴν Ἀβειρών. † Καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, † (η) καὶ φλὸξ κατέφλεξεν ἁμαρτω-
19 λούς. † Καὶ ἐποίησαν μόσχον ἐν Χωρήβ, † καὶ προσεκύ-
20 νησαν τῷ γλυπτῷ. † Καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν (θ)
αὐτῶν † ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἔσθοντος χόρτον. †
21 Ἐπελάθοντο (ι) τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος αὐτούς, † τοῦ
22 ποιήσαντος (κ) μεγάλα ἐν Αἰγύπτῳ, † Θαυμαστὰ
ἐν γῇ Χάμ, † (λ) καὶ φοβερὰ ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. †
23 Καὶ εἶπε τοῦ (μ) ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς, † εἰ μὴ Μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ † ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον
αὐτοῦ, † τοῦ ἀποστρέψαι (ν) ἀπὸ θυμοῦ ὀργῆς αὐτοῦ, † τοῦ
24 μὴ (ξ) ἐξολοθρεῦσαι. † Καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν, † (ο) καὶ οὐκ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ.

MS. A. (α) οὐκ ἐμνήσθησαν (β) μισοῦντος, (γ) ἐν τοῖς (δ) ἐξαπέστειλεν (*) τὰς ψυχὰς (ε) τὸν Μωσῆν (ζ) τὸν Ἀαρὼν (η) φλὸξ κατέφλεξεν (θ) αὐτοῦ (ι) θεοῦ (κ) μεγαλεῖα (λ) φοβερὰ (μ) ἐξολεθρεῦσαι (ν) τὸν θυμὸν αὐτοῦ, (ξ) ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς. (ο) οὐκ ἐπίστευσαν

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

Alleluja. CV.

1 CONFITEMINI Domino, quoniam (a) bonus: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 2 Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudes ejus? 3 Beati qui cuſtodiunt judicium, et faciunt juſtitiam in omni tempore. 4 (b) Memento noſtri, Domine, in beneplacito populi tui: viſita nos in ſalutari tuo: 5 [a] Ad videndum in bonitate electorum tuorum, [b] ad lætandum in lætitia gentis tuæ, [c] ad (c) laudandum cum hæreditate tua. 6 Peccavim' cum patribus noſtris, injuſtè egimus, iniquitatem fecimus. 7 Patres noſtri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua. & non fuerunt memores multitudinis miſericordiæ tuæ. 8 Et irritaverunt aſcendentes in (d) rubrum mare: 9 Et ſalvavit eos propter nomen ſuū: ut notam faceret potentiā ſuam. 10 Et increpavit mare rubrum, & exiccatum eſt: & deduxit eos in abyſſo, ſicut in deſerto. 11 Et ſalvavit eos de manu odientium: & redemit eos de manu inimici. 12 Operuit aqua tribulantes eos: unus ex eis non remanſit. 13 Et crediderunt (e) verbis ejus, & (f) laudaverunt laudem ejus. 14 (g) Feſtinaverunt, obliti ſunt operū ejus: non ſuſtinuerunt conſilium ejus. 15 Et concupierunt concupiſcentiam in deſerto: & [d] tentaverunt Deum in inaquoſo. 16 Et dedit eis petitionem ipſorum: et miſit ſaturitatem in (h) animam eorum. 17 Et irritaverunt Moyſem in caſtris, & Aaron Sanctū Domini. 18 Aperta eſt terra, & deglutivit Dathan: & operuit ſuper ſynagogam Abiron. 19 Et exarſit ignis in ſynagoga eorum: & flamma combuſſit peccatores. 20 Et fecerunt vitulum in Choreb: & adoraverunt ſculptile: 21 Et mutaverunt gloriam ſuā (i) in ſimilitudine vituli comedentis fœnum. 22 Obliti ſunt Deum, qui ſalvavit eos, qui fecit magna in Ægypto, Mirabilia in terra Cham, (k) & terribilia ſuper mare rubrum. 23 Et dixit ut diſperderet eos; ſi non Moyſes electus ejus ſtetiſſet in (l) confractione in conſpectu ejus: 24 ut averteret (m) ab indignatione iræ ejus, ne diſperderet [e]. Et pro nihilo habuerunt terram deſiderabilem, 25, & non crediderunt verbo ejus. 24

Verſio ÆTHIOPICA.

ሃሌሉያ::

[illegible]

ሰሀም:ዘይትረሌይ:ሀዐረ::=: ወረበዐሙ: 22
ለእግዚአብሔር:ዘአድኅኖሙ:: ዘገብረ: 19
ዐቢያተ:በግብጽ:: ወመንክረ: በምድረ: ካ
ም:: ወግሩም: በባሕረ: ኤርትራ::=: ወ 23
ይቤ:ከመ: ይሠርዎሙ:: ሶበ:አኮ: ሙሴ:
ኅሩዩ::ቆመ:ቅድሜሁ:አመ:ብድብድ::=:
ከመ: ይሚጥ : መቅሠፍተ : መዐቱ:: ወከ 24
መ : ኢይሠርዎሙ:: ወመነኑ : ምድረ:
መፍትወ ::=: ወኢተአመንዎ:በቃሉ:: 25

INTERP. ÆTHIOP. PSAL. CV. [a] ut videamus [b] & lætemur [c] & ut glorificemus [d] exacerbaverunt Deum [e] eos. Et

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * المزمور المائة وخمسة * مرسوم بالليلويا * وهو صلا * استيخن *
اشكروا الرب فانه صالح * وان رحمته الى الابد * من الذي يقدر ان يصف جميع جبروت الرب * 2
ويسمع كل تسابيحه * طوبى للذين يحفظون الحكم * ويعملون العدل في كل زمان * اذكرنا يا رب 3
في سرور شعبك * وتعاهدنا بخلاصك * لنرى صلاح مختاريك * ونفرح بفرح امتك * ونفتخر مع 5
ميراثك * فانا اخطانا مع ابائنا * واثمنا وظلمنا * اباونا وهم بمصر لم يفهموا عجايبك * ولم 6
يذكروا كثرة رحمتك * واغضبوا وهم صاعدون في البحر الاحمر * فخلصهم من اجل اسمه لكي 8
يعرفوا بقدرته * زجر البحر الاحمر فجف * وهداهم في العمق مثل القفر * وخلصهم من ايدي 9
مبغضيهم * ونجاهم من ايدي اعدايهم * وغرق في الماء مضطهديهم * فلم يبق واحد منهم * 11
فامنوا بقوله * وسبحوا تسبحته * ثم اسرعوا فنسوا اعماله * ولم ينتظروا مشورته * واشتهوا شهوة في 12
البرية * وجربوا الله حيث لا ماء * فاعطاهم الذي سالوه * وارسل شبعا على نفوسهم * واغضبوا 15
موسى في العسكر * وهرون قدس الرب * فانفتحت الارض وابتلعت داثان * وانطبقت على 17
جماعة ابيرون * واشتعلت نار في محافلهم * واحرق اللهيب الخطاة * وصنعوا عجلا في حوريب * 18
وسجدوا لصنايع اليد * وبدلوا مجدهم بمثل عجل * اكل حشيش * ونسوا الله الذي خلصهم 20
الذي صنع العظايم بمصر * والعجايب بارض حام * والاعمال الهايلة في البحر الاحمر * فقال لكي 22
يبيدهم * لولا ان موسى صفيه وقف قدامه في وقت النكبة * لكي يرد سخط غضبه ولا
يبيدهم * ورذلوا ارضا مشتهاة * ولم يومنوا بقوله * 24

PSAL. CV.

Notatus titulo, Alleluja. Verſ.94. 1
*GRatias agite Domino quoniam bonus eſt, & quidē miſericordia ejus eſt in æternum. Quis eſt qui poſſit cōmemorare 2
totā potentiā Domini? & auditas facere omnes laudes ejus? Beati qui cuſtodiunt 3
judiciū,& faciunt juſtitiā in omni tempore. Memento noſtrî O Domine, ut oble- 4
cteris populo tuo: et viſita nos cum ſalute tua,ut videamus bonitatem electorū tuo- 5
rum, et gaudeamus cū gaudio gentis tuæ, et gloriemur cum hæreditate tua: Nā pec- 6
cavimus cum patrib' noſtris,et iniquitatē cōmiſimus,et perverſè egimus. Patres no- 7
ſtri dum eſſent in Ægypto, non intellexerunt miracula tua, & non ſunt recordati multitudinis miſericordiæ tuæ: et irritaverunt dū aſcenderent per mare rubrum.
Et ſalvavit eos propter nomen ſuum,ut fa- 8
terentur potentiam ejus. Increpavit mare 9
rubrum,et exſiccatum eſt, et duxit eos per abyſſum quaſi per deſertū. Et liberavit eos 10
de manibus odientiū illos, et ſalvavit eos è manibus hoſtiū eorū. Et immerſit in a- 11
quas perſequutores eorū, & non remanſit ullus ex eis. Et crediderūt ſermoni ipſius, 12
et cecinerunt laudē ejus. Tum feſtinârunt 13
et obliti ſunt operum ejus, nec adhæſerunt cōſilio ej'. Cupierūt cupiditatē in deſerto, 14
et tentaverunt Deū ubi non erat aqua. Et 15
dedit eis quod petierunt ab eo, et miſit ſaturitatem ſuper animas eorum. Irritave- 16
runt Moyſem in caſtris, et Aaronē ſanctum Domini. Quare aperta eſt terra et deglu- 17
tivit Dathan, & concluſa eſt ſuper congregationem Abiron. Et accenſus eſt ignis 18
in cœtibus eorum, et combuſſit flamma peccatores. Et fecerunt vitulum in Horeb, 19
& adoraverunt vitulum conflatilem. Et mutaverunt gloriam ſuā pro ſimulacro vituli 20
comedentis herbam. Et obliti ſunt Deū qui li- 21
beravit eos, qui fecit magnalia in Ægypto, Et mirabilia in terra Ham, & facta 22
formidanda in mari rubro. Dixit ergò ut 23
perderet eos, niſi Moyſes electus ejus ſtetiſſet ante ipſum in tempore infortunii, ut averteret iram indignationis ejus & ne perderet illos. Contempſerunt terram optabilem, & non crediderunt ſermoni ipſius.* 24

elevavit Et .Domini voce in audierunt non : suis tentoriis in murmuraverunt Et

25 וירגנו באהליהם לא שמעו בקול יהוה: וישא

26 eorū semen faciendū cadere ad Et .deserto in eos faciendū cadere ad : eis suā manū

27 ידו להם להפיל אותם במדבר: ולהפיל זרעם

comederūt & :pehor-Bahal ipsi sunt adjuncti Et .terras in eos spargendū ad &:gentib' in

28 בגוים ולזרותם בארצות: ויצמדו לבעל פעור ויאכלו

.plaga eis in erupit & : suis studiis in irritaverunt Et .mortuorum sacrificia

29 זבחי מתים: ויכעיסו במעלליהם ותפרץ בם מגפה:

ei est reputatum Et .plaga est restricta & : dijudicavit & , Pinechas stetit Et

30 31 ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה: ותחשב לו

super irritaverunt Et .seculum in usque generationē & generationē in : justitiam ad

32 לצדקה לדר ודר עד עולם: ויקציפו על

exacerbaverunt Quia .eos propter Moseh ipsi fuit malum & : Meribah aquas

33 מי מריבה וירע למשה בעבורם: כי המרו את

dixit quos ,populos disperdiderunt Non .suis labiis in effutiit & : ej' spiritum

34 רוחו ויבטא בשפתיו: לא השמידו את העמים אשר אמר

servierunt Et .eorū opera didicerunt & :gentib' cum se miscuerunt Et .eis Dominus

35 36 יהוה להם: ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם: ויעבדו

& ,suos filios sacrificaverunt Et .laqueum in eis fuerunt & : eorum doloribus

37 את עצביהם ויהיו להם למוקש: ויזבחו את בניהם ואת

,suorū filiorū sanguinem,innocuum sanguinem effuderunt Et .dæmoniis suas filias

38 בנותיהם לשדים: וישפכו דם נקי דם בניהם

.sanguinib' in terra est infecta & :Chenahan doloribus sacrificaverūt quos ,suarū filiarū &

ובנותיהם אשר זבחו לעצבי כנען ותחנף הארץ בדמים:

nasus est iratus Et .suis adinventionibus in sunt fornicati & :suis operib' in polluerūt Et

39 40 ויטמאו במעשיהם ויזנו במעלליהם: ויחר אף

manu in eos dedit Et .suam hæreditatem est abominatus & :suū populum in Domini

41 יהוה בעמו ויתעב את נחלתו: ויתנם ביד

,eorū inimici eos oppresserūt Et .eos habentes odio eos in sunt dominati & :gentium

42 גוים וימשלו בהם שנאיהם: וילחצום אויביהם

exacerbaverunt ipsi & ,eos eruit multis Vicibus .eorum manu sub sunt humiliati &

43 ויכנעו תחת ידם: פעמים רבות יצילם והמה ימרו

: eis angustia in,vidit Et .suā iniquitatē propter sunt humiliati & : suo cōsilio in

44 בעצתם וימכו בעונם: וירא בצר להם

eū pœnituit & : sui pacti eos erga est recordatus Et .eorū clamorem ipsum audiendo in

45 בשמעו את רנתם: ויזכר להם בריתו וינחם

omnium facies ad,misericordias in eos dedit Et .suarū miserationū multitudinē secūdū

46 כרב חסדו: ויתן אותם לרחמים לפני כל

, gentibus de nos cōgrega & , noster Deus Domine nos Serva .eos captivantium

47 שוביהם: הושיענו יהוה אלהינו וקבצנו מן הגוים

Benedictus .tua laude in glorificandum ad : tuæ sanctitatis nomini confitendum ad

48 להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך: ברוך

:populus omnis dixit & : seculū in usque & , seculo à Israel Deus Dominus

יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם

jah-Hallelu ,Amen

אמן הללו יה:

ספר חמישי

PSAL. CVII. קז

.ejus misericordia seculum in quoniam : bonus quoniam DOMINO Confitemini

1 הדו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

תרגום TARGUM.

25 ואתרעמו במשכניהון לא קבילו במימרא דיי:
26 וארים ידיה בשבועה מטולהון למרמי יתהון
27 קטילין במדברא: ולאגלאה זרעהון בעממיא
28 ולבדרותהון בארעתא: ואדביקו בטעות פעור
29 ואכלו נכסי מיתיא: וארגיזו קדמוי בעובדיהון
30 ותקפת בהון מותנא: וקם פנחס וצלי
31 ואתכליית מותנא: ואתחשבת ליה לזכו לדר
32 ודר עד עלמא: וארגיזו על מי מצותא ובאיש
33 למשה בגללהון: ארום סרבו על רוח קודשיה
34 ופריש בספותיה: לא שיציאו ית עממיא די אמר
35 יי להון: ואתערבו בעממיא ואליפו ית
36 עובדיהון: ופלחו ית טעותהון והוו להון
37 לתקלא: ודבחו ית בניהון וית בנתיהון
38 למזיקיא: ושדו אדם זכי דמי בניהון ובנתיהון
די דבחו לטעות דכנענאי ואטנפת ארעא
39 בחובין דקטול: וטמיאו בעובדיהון וטעו
40 במעלליהון: ותקיף רוגזא דיי בעמיה ורחק ית
41 אחסנתיה: ומסרנון ביד עממיא ושליטו בהון
42 סנאיהון: ודחקנון בעלי דבביהון ואתכניעו
43 תחות ידיהון: זמנין סגיעין יפצי אנון והנון
יסרבון ליה במלכתהון ואתמכיאו בחוביהון:
44 וחמא כד עיק להון כד שמע ית צלותהון:
45 ודכיר להון קימיה ותב מן רוגזיה כסוגעי
46 חסדוי: ויהב יתהון לרחמין באנפי כל דשבי
47 יתהון: פרוק יתנא יי אלהנא וכנוש יתן מביני
עממיא לאודאה בשום קודשך לאשתבחא
48 בתושבחתך: בריך שמא דיי אלהא דישראל
מן עלמא הדין ועד עלמא דאתי ויימר כל
עמא אמן הללויה:

קז

1 שבחו קדם יי ארום טב ארום לעלם
טוביה:

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

25 Et murmuraverunt in tabernaculis suis; non admiserunt verbum Domini. 26 Et levavit manum suam cum juramento propter illos, ut projiceret eos interfectos in deserto. 27 Et ut migrare faceret semen eorum in populos, & dispergeret eos in terram. 28 Et adjunxerunt se idolo Peor, & comederunt sacrificia mortuorum. 29 Et provocaverunt eum in operibus suis, & invaluit in eos pestis. 30 Et surrexit Pinchas & oravit, & restincta est mors. 31 Et reputatum est ei ad meritum, in generationem & generationem usque in sempiternum. 32 Et provocaverunt eum super aquas contradictionis, & malum evenit Mosseh propter eos. 33 Quoniam restiterunt spiritui sancto ejus, & explicavit labiis suis. 34 Non destruxerunt populos, quos dixerat Dominus illis: 35 Sed commixti sunt populis, & didicerunt opera eorum. 36 Et servierunt idolis eorum, & fuerunt illis in offendiculum. 37 Et sacrificaverunt filios suos & filias suas dæmoniis. 38 Et effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum, quos sacrificaverunt idolis Chananæorum, et maculata est terra peccatis homicidii. 39 Et polluti sunt in operibus suis, & fornicati sunt in adinventionibus suis. 40 Proindè exarsit furor Dñi in populum suum, & *abominatus* est hæreditatem suam. 41 Et tradidit eos in manum populorum, & dominati sunt eis ipsorum osores. 42 Et oppresserunt eos ipsorum inimici, et humiliati sunt sub manibus eorum. 43 Sæpissimè liberavit eos, sed ipsi provocabant eum in consiliis suis, et *attenuati* sunt in peccatis suis. 44 Et vidit cùm angustia inesset eis, dum *audiret orationem* eorum. 45 Et memor fuit erga illos fœderis sui: & conversus est ab ira sua juxta multitudinem misericordiarum suarum. 46 Et dedit eos in miserationes in conspectu omnium qui captivos abduxerant eos. 47 Redime nos Domine Deus noster, et congrega nos de medio populorum, ut confiteamur nomini sancto tuo, et laudemus laude tua. 48 Benedictum nomen Domini Dei Israel à mundo hoc usque ad mundum venturum: et dicet omnis populus: Amen, *Hallelujah.*

PSAL. CVII.

1 LAndate Dominum quoniam bonus est, quoniam in æternum misericordia ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]

1 [illegible]

25 Et murmuraverunt in tabernaculis suis, & nō acquieverunt voci Dñi. 26 Quapropter levavit manū suā in illos, ad enecandos eos in deserto, 27 Et dissipandum semen eorū inter gentes, atq; perdendos illos in terris, 28 Quia adhæserunt simulachris Peor, et comederunt sacrificia mortuorū: 29 Et irritaverunt eū operib' suis, & idolis suis ad æmulationem provocaverunt eum. Et gravavit in eos mortalitatē repentē. 30 Stetit Phinhes & oravit, ac prohibita est mortalitas: 31 Et reputata est ei justitia in generationē generationū, & usq; in sempiternū. 32 Et irritaverunt eū ob aquā jurgii, & malum intulit Mosi propter eos: 33 Quia exasperaverunt spiritū ej', & locut' est labiis suis. 34 Et nō perdiderunt gentes quas dixerat eis Dñs; 35 Imò miscuerunt se inter gentes, & didicerunt opera earū, 36 Coluerúntq; idola ipsarum, factáq; sunt eis scandalū. 37 Immolaverunt filios suos, & filias suas dæmoniis, 38 Et effuderūt sanguinē innocentē, sanguinē filiorū suorū & filiarum suarum. Sacrificaverunt simulachris Canaan, et contaminata est terra sanguine. 39 Et polluerunt se operibus suis, et fornicati sunt artib' suis, 40 Et efferbuit ira Dñi in populum suum, contempsítq; hæreditatē suā. 41 Ac tradidit illos in manū gentiū, & dominati sunt in ipsos osores eorū, 42 Et subjugaverunt illos inimici eorū, atq; subacti sunt manib' eorū. 43 Vicib' multis liberavit illos, ipsi tamen exacerbaverunt eum cogitationib' suis, & humiliati sunt ob iniquitatē suā. 44 Nihilomin' respexit in angustiis eorū, & audivit precē illorum: 45 Et recordat' est fœderis sui, ac misertus illorū: & gubernavit eos secundū abundantiam bonitatū suarū, 46 Dedítq; illos in miserationes corā omnibus qui in captivitatē abduxerant eos. 47 Redime nos Dñe Deus, & collige nos ex gentib': ut confiteamur nomini tuo sacrosancto, & gloriemur in hæreditate tua. 48 Benedict' sit Dñs De' Israelis à seculo & usq; in seculū: & dicat univers' popul', Amen, amen.

Finis Libri quarti. Sequitur Liber Quintus.

PSAL. CVII.

1 *Anonymus. Dicitur de Joële & Abia filiis Samuel qui recitabant mandata Domini. Collegit Deus Judæos de captivitate, & extraxit illos ex Babel. Collegit quoq; filius unigenit' Dei Jesus Christus gentes è quatuor angulis per prædicationem ad baptismum. Vers. 85.*

COnfitemini Dño, quoniam bonus est, & in æternum bonitas ejus:

Versio VULG. LAT.

25 Et murmuraverunt in tabernaculis suis: non exaudierunt vocē Domini. 26 Et elevavit manum suam super eos: ut prosterneret eos in deserto: 27 Et ut dejiceret semen eorum in nationibus: & dispergeret eos in regionibus. 28 Et initiati sunt Beelphegor: & comederunt sacrificia mortuorū. 29 Et irritaverūt eū in adinventionibus suis: & multiplicata est in eis ruina. 30 Et stetit Phinees, & placavit: & cessavit quassatio. 31 Et reputatū est ei in justitiam, in generationē & generationem usque in sempiternum. 32 Et irritaverunt eum ad aquas Contradictionis: & vexatus est Moyses propter eos: 33 Quia exacerbaverunt spiritum ejus. Et distinxit in labiis suis: 34 Non disperdiderunt gentes, quas dixit Dominus illis. 35 Et commisti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum: 36 Et servierunt sculptilibus eorum: & factū est illis in scandalum. 37 Et immolaverunt filios suos, & filias suas dæmoniis, 38 Et effuderunt sanguinē innocentem: sanguinem filiorum suorū & filiarum suarū, quas sacrificaverūt sculptilib' Chanaan. Et infecta est terra in sanguinib', 39 Et contaminata est in operibus eorū: & fornicati sunt in adinventionibus suis. 40 Et iratus est furore Dñs in populum suum: & abominat' est hæreditatem suā. 41 Et tradidit eos in manus gentiū: & dominati sunt eorū qui oderunt eos. 42 Et tribulaverunt eos inimici eorum, & humiliati sunt sub manibus eorum: 43 Sæpè liberavit eos. Ipsi autē exacerbaverunt eū in consilio suo: & humiliati sunt in iniquitatibus suis. 44 Et vidit cùm tribularentur: & audivit orationē eorum. 45 Et memor fuit testamenti sui: & pœnituit eum secundū multitudinē misericordiæ suæ. 46 Et dedit eos in misericordias in cōspectu omniū qui ceperāt eos. 47 Salvos nos fac, Dñe Deus noster: & congrega nos de nationib': Ut confiteamur nomini sancto tuo: & gloriemur in laude tua. 48 Benedict' Dñs De' Israel à seculo et usq; in seculum: & dicet omnis populus; Fiat, fiat.

Alleluja. (*Judith* 13. 11.) CVI.

1 COnfitemini Dño quoniam bonus: quoniā in seculum misericordia ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

25 † Καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν, † οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου. 26 † Καὶ ἐπῆρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτούς, † τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, 27 † Καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι, † καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. † 28 Καὶ ἐτελέσθησαν τῷ Βεελφεγώρ, † καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν. 29 † Καὶ παρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν, † καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πτῶσις. 30 † Καὶ ἔστη Φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο, † καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις. 31 † Καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, † εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος. 32 † Καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, † καὶ ἐκακώθη Μωυσῆς δι᾽ αὐτούς. 33 † Ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, † καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. 34 † Οὐκ (ϖ) ἐξωλόθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ εἶπε κύριος αὐτοῖς. 35 † Καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, † καὶ 36 ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. † Καὶ ἐδούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, † καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον. † 37 Καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν † καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν 38 τοῖς δαιμονίοις, † Καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῷον, † αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, † ὧν ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς Χαναάν. † καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς 39 (ρ) αἵμασι, Καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν· καὶ 40 ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. † Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, † καὶ ἐβδελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. 41 † Καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, † καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ μισοῦντες αὐτούς. 42 † Καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, 43 † καὶ ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. † Πλεονάκις ἐρρύσατο αὐτούς, † αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν· † καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν 44 ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν. † Καὶ εἶδε κύριος ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, † ἐν τῷ αὐτὸν εἰσακοῦσαι τῆς δεήσεως 45 αὐτῶν. † Καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθήκης αὐτοῦ, † καὶ μετεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ. 46 † Καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς † ἐναντίον πάντων τῶν (σ) αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς. 47 † Σῶσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, † καὶ ἐπισυνάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν, † τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ, 48 † τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου. † Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, † ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος· † καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, Γένοιτο, γένοιτο.

MS.A. (ϖ) ἐξωλέθρευσαν (ρ) αἵμασι. ** αὐτῶν. Καὶ ὠργίσθη θυμῷ (σ) αἰχμαλωτισάντων

Ἀλληλούϊα. ρϛ′.

1 † Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι χρηστός, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

25 Et murmuraverunt in tabernaculis suis: non exaudierunt vocē Domini. 26 Et elevavit manum suam super eos, ut prosterneret eos in deserto: 27 Et ut dejiceret semen eorum in gentibus, & [f] dispergeret eos in regionibus. 28 Et [g] initiati sunt Beelphegor, et comederunt sacrificia mortuorum. 29 Et irritaverunt eum in adinventionibus suis: & multiplicata est in eis ruina. 30 Et [h] stetit Phinees, & placavit: & cessavit (π) quassatio. 31 Et reputatum est ei in justitiam, in generationem & generationem usque in seculum. 32 Et irritaverunt eum super aquam Contradictionis: et vexatus est Moyses propter eos. 33 Quia exacerbaverunt spiritum ejus: 33 & (o) [i] distinxit in labiis suis. 34 Non disperdiderunt gentes, quas dixit Dominus illis: 34 Et commisti sunt in gentibus: & didicerunt opera eorum. 36 Et servierunt sculptilibus eorum: & [k] factum est illis in scandalum. 35 Et immolaverunt filios suos, & filias suas dæmoniis: 36 Et effuderunt sanguinem innocentē, sanguinē filiorū suorū & filiarū, quos sacrificaverunt sculptilibus Chanaan. 37 Et (ρ) interfecta est terra in sanguinibus: Et contaminata est [l] in operibus eorum: & fornicati sunt [m] in (q) adinventionibus suis. 38 Et iratus est (r) furore Dominus in populum suum: & abominatus est hæreditatem suam. 39 Et tradidit eos in manus inimicorum: & dominati sunt eorum, qui oderunt eos. 40 Et tribulaverunt eos inimici eorum: & humiliati sunt sub manibus eorum. [n] Sæpe liberavit eos: 41 ipsi autem exacerbaverunt eum in consilio suo: & humiliati sunt in iniquitatibus suis. 42 Et [o] vidit Dominus, cùm tribularentur, (s) cùm exaudiret orationem eorum. 43 Et memor fuit testamenti sui: & pœnituit eum secundùm multitudinem misericordiæ suæ. 44 Et dedit [p] eos in misericordias in conspectu omnium qui [q] ceperant eos. 45 Salvos nos fac, Domine Deus noster, & congrega nos de gentibus: 46 ut confiteamur nomini sancto tuo, ut gloriemur in laude tua. 47 Benedictus Dominus Deus Israel à seculo, & usq; in seculum: & [r] dicet omnis populus; Fiat, Fiat. 48

Alleluja. CVI.

1 CONFITEMINI *Domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia ejus.* 1

Versio ÆTHIOPICA.

25 ወአንጐርጐሩ፡በውስተ፡ተዐይኒሆሙ፡፡ 26 ወኢሰምዑ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡፡ ወአንሥአ፡እዴሁ፡ ላዕሌሆሙ፡፡ከመ፡ ይንጽሖሙ፡ በገዳም፡፡ 27 ወከመ፡ይንጻሕ፡ዘርአሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡፡ ወከመ፡ይዘርዎሙ፡ውስተ፡በሐውርት፡፡ 28 ወተፈጸሙ፡በብዔልፌጎር፡፡ ወበልዑ፡መሥዋዕተ፡ምውተ፡፡ 29 ወወሀክዎ፡በምግባሪሆሙ፡፡ ወበዝኃ፡ብድብድ፡ላዕሌሆሙ፡፡ 30 ወተንሥአ፡ፊንሐስ፡ወአድኃኖሙ፡፡ወኃደገ፡ብድብድ፡ 31 ወተኈለቈ፡ጽድቀ፡፡ ለትውልደ፡ትውልድ፡ወእስከ፡ለዓለም፡፡ 32 ወአምዕዕዎ፡በኀበ፡ማየ፡ ቅሠት፡፡ ወሐመ፡ሙሴ፡በእንቲአሆሙ፡፡ 33 እስመ፡አምረርዎ፡ ለነፍሱ፡፡ ወአዘዘ፡በከናፍሪሆሙ፡፡ 34 ወኢይሠርዎ፡ ለአሕዛብ፡ ዘይቤሎሙ፡እግዚአብሔር፡፡ ወተደመሩ፡ምስለ፡ አሕዛብ፡፡ ወተመሀሩ፡ ምግባሮሙ፡፡ 36 ወተቀንዩ፡ለግልፎሙ፡፡ ወኮኖሙ፡ጌጋየ፡፡ 35 ወዘብሑ፡ደቂቆሙ፡ ወአዋልዲሆሙ፡ለአጋንንት፡፡ 36 ወክዐው፡ ደመ፡ንጹሐ፡፡ ደመ፡ደቂቆሙ፡ ወአዋልዲሆሙ፡፡ ወሦዑ፡ ለግልፎ፡ ከናአን፡፡ 37 ወተቀትለት፡ምድር፡በደም፡፡ ወረኵሰት፡ምድር፡በምግባሪሆሙ፡፡ ወዘመው፡በጣዖቶሙ፡፡ 38 ወተምዐ፡እግዚአብሔር፡መዐተ፡ላዕለ፡ሕዝቡ፡፡ወአስቆረርዎ፡ ለርስቱ፡፡ 39 ወአግብኦሙ፡ ውስተ፡ እደ፡ ፀሮሙ፡፡ወቀነይዎሙ፡ጸላእቶሙ፡፡ 40 ወኃሰሩ፡በታሕተ፡ እደዊሆሙ፡፡ ወዘልፈ፡ያድኅኖሙ፡፡ 41 ወእሙንቱሰ፡ አምረርዎ፡ በምክሮሙ፡፡ ወሐሙ፡በኃጢአቶሙ፡፡ 42 ወርእዮሙ፡ ከመ፡ተመንደቡ፡፡ ወሰምዖሙ፡ጸሎቶሙ፡፡ 43 ወተዘከረ፡ኪዳኖ፡፡ ወነስሐ፡በከመ፡ብዝኃ፡ ምሕረቱ፡፡ 44 ወወሀቦሙ ፡ ሣህሎ፡፡ በቅድመ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ፄወውዎሙ፡፡ 45 አድኅነነ፡ እግዚኦ፡አምላክነ፡፡ ወእስተጋብአነ ፡ እምአሕዛብ፡፡ 46 ከመ ፡ ንገኒ፡ ለስምከ ፡ ቅዱስ፡፡ ወከመ ፡ ንትመካሕ፡ በስብሐቲከ፡፡ 47 ይትባረክ ፡ እግዚአብሔር ፡አምላከ፡ እስራኤል፡፡ እምቅድመ፡ ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡፡ ለይበሉ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ለይኩን፡ለይኩን፡፡

ሃሌሉያ፡፡

፻፮ ግነዩ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ፡ ኄር፡፡ እስመ፡ለዓለም፡ምሕረቱ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [f] ut dissiparet eos [g] completi sunt in Beel-phegor, [h] excitavit se Phinees, & liberavit eos: [i] præcepit in [k] facta est illis iniquitas. [l] terra in [m] in idolis suis. [n] Indesinenter liberavit [o] vidit eos, cùm [p] eis misericordiam ejus in [q] captivos ceperant [r] dicat

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 *ويهمهوا في مساكنهم *ولم يسمعوا صوت الرب *فرفع يده عليهم لكي يطرحهم في البرية *
27 28 *ويطرح دريتهم في الامم *ويبددهم في البلدان *لانهم قربوا لاوثان فاعور واكلوا ذبائح الاموات *
29 30 *واغضبوه باعمالهم فكثر فيهم السقطة *فوقف فنحاس خلصهم *وسكنت النكسة *وحسب
31 32 له ذلك برا *منذ جيل والي جيل والي الابد *واغضبوه على ماء المقاومة *وعذب موسي من
33 34 اجلهم *لانهم اغضبوا روحه *امر بسفتيه *ولم يهلكوا الامم الذين قال لهم الرب *واختلطوا
35 36 بالامم *وتعلموا اعمالهم *وتعبدوا لمصنوعات اليد *فصارت لهم عثرة *وانهم ذبحوا بنيهم وبناتهم
37 38 للشياطين *وسفكوا دما زكيا *دم بنيهم وبناتهم المذبوحين لمنحوتات كنعان *وفسدت الارض
39 40 بالقتل والدماء *وتنجست الارض باعمالهم *وزنوا بافعالهم *فغضب الرب بسخطه على شعبه *
41 42 ونجس ميراثه *واسلمهم في ايدي الامم *وتسلط عليهم مبغضوهم *واضطهدهم اعداوهم *
43 44 وذلوا تحت ايديهم *مرارا كثيرة خلصهم *وهم اغضبوه بافكارهم *وذلوا باثامهم *فراي الرب
45 46 عند ضيقهم *لما استجاب طلبتهم *وذكر عهده وندم بحسب كثرة رحمته *ومنحهم الرافة
47 قدام الذين سبوهم *خلصنا ايها الرب الهنا *واجمعنا من الامم *لكي نشكر اسمك القدوس *
48 ولكي نفتخر بتسبحتك *مبارك الرب اله اسرائيل *منذ الازل والي الابد *وجميع الشعوب
يقول يكون يكون *اللليلويا *

1 *المزمور المائة وستة *مرسوم بالليلويا *وهو *فه *استيخن *
اشكروا الرب فانه صالح *وان رحمته لكائنة الي الابد *

25 Et murmuraverunt in habitaculis suis, & non audierunt vocem Domini. 26 Quapropter elevavit manū suā super eos, ut prosterneret eos in deserto, 27 Et projiceret sobolem eorum inter gentes, et dispergeret eos per regiones: 28 Eò quòd sacrificârint idolis Phagor, et mãducârint sacrificia mortuorū. 29 Et irritaverunt eū operib' suis, et multiplicata est in eis ruina. 30 Stetit autem Phinees, & salvavit eos, & sedata fuit fractio. 31 Et annumeratū ei fuit hoc in justitiam ab ævo in ævum & usque ad æternitatem. 32 Rursus irritaverunt eū ad aquā cōtradictionis, et cruciatus est Moyses propter eos: 33 Quia concitaverunt spiritū ejus. Definierat labiis suis, 34 Et non peremerunt gentes quas dixerat eis Dominus. 35 Et immiscuerunt se gentibus, et didicerunt opera earū, 36 Et servierunt manufactis, et factū est illis scandalum. 37 Et verò jugulaverunt filios suos et filias suas dæmoniis. 38 Et effuderūt sãguinē innocentem, sanguinē filiorū suorū ac filiarū suarū jugulatorū, sculptilib' Canaan. 39 Putrefacta est terra cæde et sãguinib', Et contaminata est terra actionibus eorū, & fornicati sunt operibus suis. 40 Idcirco iratus est Dominus furore suo in populum suū, et polluit hæreditatem suā. 41 Et tradidit eos in man' gentium, et dominati sunt in eos osores eorū: 42 Et persequuti sunt illos inimici eorū, et subacti fuerunt sub manibus illorū. 43 Vicibus multis liberavit eos, et ipsi ad iracundiā provocaverunt eū cogitationib' suis, & humiliati sunt in iniquitatib' suis. 44 Vidit autem Dominus in angustia eorum, 45 quando exaudivit petitionem ipsorum. Et recordatus est pacti sui, et pœnituit eū pro mensura multitudinis misericordiæ suæ. 46 Et concessit eis clementiā apud eos qui captivos duxerant illos. 47 Salva nos O Domine Deus noster, & collige nos ex gentibus: ut gratias agamus nomini tuo sancto, & ut gloriemur in laude tua. 48 Benedict' Domin' Deus Israelis ab æterno & in perpetuum. Et omnes populi dicant, Sit, sit. Alleluja.

PSAL. CVI.

1 Titulus, Alleluja. Vers. 85.

GRatias agite Domino, quoniā bon' est, & quia misericordia ejus perseverans est in æternum.

תהלים : קז

terris de Et .hostis manu de eos redemit quos : DOMINI redempti Dicant
2 יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד־צָר׃ וּמֵאֲרָצוֹת 3
Erraverunt .mari à & ,aquilone ab : occidente ab & , oriente ab ,eos congregavit
קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם׃ תָּעוּ 4
,Famelici .invenerunt non habitationis civitatem : viæ solitudine in deserto in
בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃ רְעֵבִים 5
DOMINUM ad clamaverunt Et .defecit ipsis in eorum anima : sitibundi etiam
גַּם־צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה 6
eos fecit ambulare Et .eos eruit suis coarctationibus de : eis angustia in
בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם׃ וַיַּדְרִיכֵם 7
Domino Confiteantur .habitationis civitatem ad eundum ad : rectam viam per
בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב׃ יוֹדוּ לַיהוָה 8
fecit saturare Quia .hominum filiis ejus mirabilia & : ejus misericordiam
חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ כִּי־הִשְׂבִּיעַ 9
,tenebrositatem Habitantes .bono implevit famelicam animam & : cupidam animam
נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־טוֹב׃ יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ 10
eloquia mutaverunt Quia .ferro & , afflictione vinctos : mortis umbram &
וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל׃ כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־ 11
: eorum cor labore in humiliavit Et .despexerunt altissimi consilium & : Dei
אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃ וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם 12
angustia in DOMINUM ad clamaverunt Et .auxiliator non & , impegerunt
כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר 13
: mortis umbra & ,tenebrositate de eos Eduxit .eos servavit eorũ coarctationibus de ,eis
לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת 14
: ejus misericordiam DOMINO Confiteantur .disrupit eorum vincula &
וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃ יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ 15
ferri vectes & , æreas portas contrivit Quia .hominum filiis ejus mirabilia &
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל 16
eorũ iniquitates propter & : eorum prævaricationis viam propter Stulti .concidit
גִּדֵּעַ׃ אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם 17
pervenerunt & : eorum anima est abominata escam Omnem .fuerunt afflicti
יִתְעַנּוּ׃ כָּל־אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ 18
: eis angustia in DOMINUM ad clamaverunt Et .mortis portas ad usque
עַד־שַׁעֲרֵי מָוֶת׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם 19
: eos sanavit & ,suum verbum Misit .eos servavit suis coarctationibus à
מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם 20
:ejꝰ misericordiam DOMINO Confiteantur .eorum corruptionibus de eruit &
וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃ יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ 21
, laudis sacrificia sacrificent Et .hominum filiis ejus mirabilia &
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה 22
: navibus in mare ad Descendentes .præconio in ejus opera narrent &
וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃ יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת 23
:DOMINI opera viderunt Ipsi .multis aquis in opus facientes
עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃ הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה 24
: turbinis spiritum fecit stare & , dixit Et .profundo in ejus mirabilia &
וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה׃ וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה 25
.ejus fluctus elevavit &
וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו׃

תרגום TARGUM.

יימרון פריקיא דיי די פרקנון מן יד מעיקא׃ 2
ומארעתא כנשנון ממדנחא וממערבא מצפונא 3
ומן ימא דרומא׃ על עמא דבית ישראל אתנבי 4
ואמר עמא בית ישראל טעו במדברא בצדי
ארחא קרתא דמיתבא לא אשכחו׃ כפנים 5
לחוד צהין נפשתהון תשתלהיא׃ וצלו קדם 6
יי כד עיק להון מטעקתהון פצא יתהון׃
ודברנון באורח תריצתא למיזל לירושלם 7
קרתא דמיתבא׃ יהודון קדם יי מטול 8
חסדיה ומשתען פרישותיה לבני נשא׃ ארום 9
אשבע נפש סריקא ונפשא כפינא מלי טובא׃
על צדקיהו ורברבני ישראל אתנבי ואמר 10
צדקיהו ורברבני ישראל דגלו בבבל ויתיבו
בחשוכא וטולי דמותא והוו אסירין בסגוף שרי
פרזלא׃ ארום סריבו על מימריה דאלהא 11
ומלכת עלאה רחיקו׃ ותבר בלעותא לבהון 12
אתקילו וליות דסעיד׃ וצלו קדם יי בדעיק 13
להון מטעקתהון פרקנון׃ אפקנון מחשוכא 14
וטולא דמותא ושלשלותהון יתרע׃ יהודון 15
קדם יי מטול חסדיה ומשתען פרישותיה
לבני נשא׃ ארום תבר דשי נחשא ועברי 16
פרזלא קצץ׃ שטין מאורח מרדיהון ומעויתהון 17
מסתגפין׃ כל מיכלא תרחיק נפשהון ומטין 18
עד מעלני מותא׃ וצלו קדם יי כד עיק להון 19
מטעקתהון יפרקנון׃ ישדר פתגמי אסותיה 20
ויסי יתהון וישיזב מלחבלותהון׃ יהודון קדם 21
יי מטול חסדיה ומשתען פרישותיה לבני
נשא׃ ויכסון נכסי תודתא וישתעון עובדוי 22
בריצתא׃ מלחיא נחותי ימא באלפיא עברי 23
פולחנא במיין סגיעין׃ הנון חמון עובדיא דיי 24
ופרישותיה במצולתא׃ ואמר במימריה 25
ואקים זעפא ועלעולא ואתרוממו גללוי׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Dicant redempti Domini, quos redemit de manu moleſtantis. 2 Et de terris congregavit eos ab Oriente et ab Occidente, ab Aquilone, & de mari Auſtrali. 3 *De populo domus Iſrael vaticinatus eſt et dixit, Populus domus Iſrael* erraverunt in deſerto in deſolata via, civitatem habitabilem non invenerunt; 4 Eſurientes, ſimul ſitientes: anima eorum defecit. 5 Et oraverunt Dominum dum afflictione premerentur: de anguſtia ipſorum liberavit eos. 6 Et duxit eos per viam rectam, ut ambularent ad Jeruſalem civitatem habitabilem. 7 Confitebuntur coram Domino propter miſericordiam ejus, & narrabunt mirabilia ejus opera filiis hominum. 8 Quoniam ſatiavit animam vacuam, & animâ famelicâ implevit bono. 9 *De Sedechia & principibꝰ Iſrael vaticinatꝰ eſt & dixit; Sedechias & principes Iſrael, qui exulârunt in Babel & habitârunt* in tenebris & umbra mortis, & *fuerunt vincti* in afflictione vinculorum ferri. 10 Quia rebelles fuerunt verbo Dei, & conſilium Altiſſimi execrati ſunt. 11 Et perfregit labore cor eorum; impegerunt & non fuit qui adjuvaret. 12 Et oraverunt Dominum cum afficerentur anguſtia, de afflictionibus ipſorum redemit eos. 13 Eduxit eos de tenebris & umbra mortis, & catenas eorum dirupit. 14 Confitebuntur coram Domino propter miſericordiam ejus, & narrabunt mirabilia ejus facta filiis hominum. 15 Quoniam confregit portas chalybeas, & peſſulos ferreos contrivit. 16 Stulti propter viam flagitiorum ſuorum, & propter iniquitates ſuas affliguntur. 17 Omnem cibum abominabitur anima eorum, & appropinquant ad introitus mortis. 18 At ſi oraverint coram Domino cùm adeſt eis anguſtia, de afflictionibus ipſorum redimet eos. 19 Mittet *verba* ſanationis ſuæ, & ſanabit eos, liberabítque ab eorum corruptione. 20 Confitebuntur coram Domino propter miſericordiam ejus, & narrabunt mirabilia ejus facta filiis hominum. 21 Et ſacrificabunt ſacrificia confeſſionis, & narrabunt opera ejus in lætitia. 22 *Nautæ* deſcendentes in mare navibꝰ, facientes opus in aquis multis: 23 Ipſi viderunt opera Domini, & miracula ejus in profundo. 24 Et dixit in verbo ſuo, & ſuſcitavit tempeſtatem & turbinem, & exaltati ſunt fluctus ejus. 25

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ܢܐܡܪܘܢ ܦܪ̈ܝܩܘܗܝ ܕܡܪܝܐ : ܕܦܪܩ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܥܠܘܒܐ * ܘܡܢ ܟܠܗܝܢ ܐܬܪ̈ܘܬܐ
3 ܟܢܫ ܐܢܘܢ : ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ ܡܥܪܒܐ. ܘܡܢ ܓܪܒܝܐ ܘܡܢ ܝܡܐ : * ܛܥܘ ܒܡܕܒܪܐ
4 ܕܐܫܝܡܘܢ. ܘܐܘܪܚܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܥܡܝܪܬܐ ܠܐ ܐܫܟܚܘ : * ܟܦܢܘ ܘܐܦ ܨܗܝܘ ܘܢܦܫܗܘܢ ܐܬܬܥܝܩܬ.
5 * ܩܥܘ ܠܡܪܝܐ ܒܐܘܠܨܢܗܘܢ : ܘܡܢ ܬܟܒܝܗܘܢ ܦܪܩ ܐܢܘܢ. * ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ
6 ܒܐܘܪܚܐ ܕܩܘܫܬܐ : ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܩܘܪ̈ܝܐ ܥܡܝܪ̈ܬܐ. * ܢܘܕܘܢ ܠܡܪܝܐ ܙܕܝܩܘܗܝ : ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ
7 ܥܠ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. * ܡܛܠ ܕܣܒܥ ܢܦ̈ܫܬܐ ܡܫܓܫܬܐ : ܘܢܦܫܐ ܟܦܢܬܐ ܡܠܐ. * ܐܝܠܝܢ
8 ܕܝܬܒܝܢ ܒܚܫܘܟܐ ܘܒܛܠܠܝ ܡܘܬܐ : ܘܐܣܝܪܝܢ ܒܡܣܟܢܘܬܐ ܘܒܦܪ̈ܙܠܐ. * ܡܛܠ ܕܡܪܡܪܘ
9 ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ : ܘܬܪܥܝܬܗ ܕܡܪܝܡܐ ܐܫܛܘ. * ܡܟܝܠ ܐܬܬܒܪ ܒܥܡܠܐ ܠܒܗܘܢ : ܐܬܟܪܗܘ
10 ܘܠܝܬ ܕܡܥܕܪ ܠܗܘܢ. * ܩܥܘ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܒܐܘܠܨܢܗܘܢ : ܘܡܢ ܐܘܠܨܢܗܘܢ ܦܪܩ ܐܢܘܢ.
11 * ܘܐܦܩ ܐܢܘܢ ܡܢ ܚܫܘܟܐ ܘܡܢ ܛܠܠܝ ܡܘܬܐ : ܘܣܘܪ̈ܚܢܝܗܘܢ ܦܣܩ. * ܢܘܕܘܢ ܠܡܪܝܐ
12 ܙܕܝܩܘܗܝ : ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ ܥܠ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. * ܡܛܠ ܕܬܒܪ ܬܪ̈ܥܐ ܕܢܚܫܐ : ܘܡܘ̈ܥܠܐ ܕܦܪܙܠܐ
13 ܓܕܡ. * ܥܕܪ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܥܘܠܗܘܢ : ܘܡܛܠ ܚܛܗܝܗܘܢ ܐܬܡܟܟܘ. * ܘܟܠܗ
14 ܡܐܟܘܠܬܐ ܣܠܝܬ ܢܦܫܗܘܢ : ܘܡܛܝܘ ܥܕܡܐ ܠܬܪ̈ܥܐ ܕܡܘܬܐ. * ܩܥܘ ܠܘܬ ܡܪܝܐ
15 ܒܐܘܠܨܢܗܘܢ : ܘܡܢ ܐܘܠܨܢܗܘܢ ܦܪܩ ܐܢܘܢ. * ܫܕܪ ܡܠܬܗ ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ : ܘܦܪܩ ܐܢܘܢ
16 ܡܢ ܚܒܠܐ. * ܢܘܕܘܢ ܠܡܪܝܐ ܙܕܝܩܘܗܝ : ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ ܥܠ ܒܢܝ̈ܢܫܐ.

* ܦܣܘܩܐ *

22 ܢܕܒܚܘܢ ܠܗ ܕܒ̈ܚܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ : ܘܢܫܒܚܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܒܬܕܡܪ̈ܬܗ. * ܐܝܠܝܢ ܕܢܚܬܝܢ
23 ܠܝܡܐ ܒܐܠܦ̈ܐ : ܘܥܒܕܝܢ ܥܒܕܐ ܒܡ̈ܝܐ ܣܓܝ̈ܐܐ. * ܗܢܘܢ ܚܙܘ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܡܪܝܐ :
24 ܘܬܕܡܪ̈ܬܗ ܒܥܘܡܩܐ ܕܝܡܐ. * ܐܡܪ ܘܩܡܬ ܪܘܚܐ ܕܥܠܥܠܐ : ܘܐܬܪܝܡܘ ܓܠ̈ܠܘܗܝ.

Dicant liberti Domini, quos liberavit de manu tyranni, 2 Quoſq; ex univerſis regionibus congregavit, ex Oriente & Occidente, ex Aquilone & ex mari: 3 Erraverunt in deſerto Aſimon, & viam civitatis cultæ non invenerunt: 4 Eſurierunt, atq; ſitierunt: & quorum anima perculſa fuerat: 5 Rogaverunt Dominum in angoribus ſuis, & ex mœroribus eorum eduxit eos: 6 Et quos deduxit per viam veritatis, quatenus irent ad oppida habitata. 7 Confiteantur Domino juſti ejus, quoniam miſerationes ejus erga filios hominum: 8 Quia ſatiavit animas exagitatas, & animam famelicam explevit 9 Eorum qui ſedebant in tenebris umbríſq; mortis, & conſtricti erant inopiâ & ferris. 10 Quia enim exaſperârũt verbũ Dei, & conſilium Altiſſimi deſpexerunt: 11 Ideò contrivit labore cor eorum: ægrotaverunt, & non fuit qui adjuvaret eos. 12 Orârunt ad Dominum in tribulationibus ſuis, & ex ærumnis eorum liberavit illos, 13 Eduxítque eos è tenebris atque ex umbris mortis, & lora eorum diſrupit. 14 Confiteantur Domino juſti ejus, quia miſericordiæ ejus erga filios hominum: 15 Quia confregit portas æris, & vectes ferri concîdit: 16 Adjuvit eos de via ſcelerum eorum. At pro crimine ſuo dejecti ſunt: 17 Omnémque cibum reſpuit anima ipſorum, atque devenerunt uſque ad portas mortis. 18 Deprecati ſunt Dominum in anguſtiis ſuis, & ex afflictionibus eorum eduxit illos. 19 Miſit verbum ſuum & ſanavit eos, & eripuit eos è corruptione. 20 Confiteantur Domino juſti ejus, quoniam miſerationes ejus in filios hominum: 21

* *Sectio* *

Immolate illi victimas laudis, glorificate opera ejus in portentis ipſius. 22 Qui deſcendunt in mare navibus, quique gerunt negotium in aquis vaſtiſſimis, 23 Ipſi viderunt opera Domini, & ejus miracula in profunditatibus maris: 24 Qui ſuſcitavit ventum procelloſum, & intumuerunt fluctus maris. 25

Verſio VULG. LAT.

2 Dicant qui redempti ſunt à Domino, quos redemit de manu inimici: & de 3 regionibus congregavit eos, A Solis Ortu, & Occaſu: ab Aquilone, & mari. 4 Erraverunt in ſolitudine in inaquoſo: viam civitatis habitaculi non invenerunt. 5 Eſurientes, & ſitientes: anima eorum in ipſis defecit. 6 Et clamaverunt ad Dominũ cùm tribularentur: & de neceſſitatibus eorum eripuit eos. 7 Et deduxit eos in viam rectam: ut irent 8 in civitatem habitationis. Confiteantur Dño miſericordiæ ejus: & mira-9 bilia ejus filiis hominũ. Quia ſatiavit animam inanẽ: & animâ eſurientem 10 ſatiavit bonis. Sedentes in tenebris, & umbrâ mortis: vinctos in mendicitate, 11 & ferro. Quia exacerbaverunt eloquia Dei: & conſilium Altiſſimi irritave-12 runt. Et humiliatũ eſt in laboribꝰ cor eorum: infirmati ſunt, nec fuit qui 13 adjuvaret. Et clamaverunt ad Dominum cùm tribularentur: & de neceſ-14 ſitatibꝰ eorũ liberavit eos. Et eduxit eos de tenebris, & umbrâ mortis: 15 & vincula eorum diſrupit. Confiteantur Dño miſericordiæ ejus: & mira-16 bilia ejus filiis hominũ. Quia contrivit portas æreas: & vectes ferreos 17 confregit. Suſcepit eos de via iniquitatis eorum: propter injuſtitias enim 18 ſuas humiliati ſunt. Omnem eſcam abominata eſt anima eorum: & appropinquaverunt uſq; ad portas mor-19 tis. Et clamaverunt ad Dominum cùm tribularentur: & de neceſſitatibus 20 eorum liberavit eos. Miſit verbum ſuum, & ſanavit eos: & eripuit eos 21 de interitionibus eorum. Confiteantur Domino miſericordiæ ejus: & 22 mirabilia ejus filiis hominum: Et ſacrificent ſacrificium laudis: & annuntient opera ejus in exultatione. 23 Qui deſcendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis mul-24 tis. Ipſi viderunt opera Domini, & 25 mirabilia ejus in profundo. Dixit, & ſtetit ſpiritus procellæ: & exaltati ſunt fluctus ejus.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp.

2 †Εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου, †οὓς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ, †(α) καὶ ἐκ τῶν χω-
3 ρῶν συνήγαγεν αὐτούς· †Ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ δυ-
4 σμῶν, καὶ Βοῤῥᾶ, καὶ θαλάσσης. †Ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀνύδρῳ· †ὁδὸν πόλεως κατοικητη-
5 ρίου οὐχ εὗρον †Πεινῶντες καὶ διψῶντες, †ἡ ψυχὴ
6 αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν. †Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοὺς, †καὶ ἐκ τῶν ἀναγ-
7 κῶν αὐτῶν (β) ἐῤῥύσατο αὐτούς. †Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, †τοῦ πορευθῆναι εἰς
8 πόλιν κατοικητηρίου. †Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, †καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς
9 υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. †Ὅτι ἐχόρτασε ψυχὴν κε-
10 νὴν, †(γ) καὶ πεινῶσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. †Καθημένους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, †πεπεδημένους
11 ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ· †Ὅτι παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ, †καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου παρώξυ-
12 ναν· †Καὶ ἐταπεινώθη ἐν κόποις ἡ καρδία αὐτῶν,
13 †(δ) ἠσθένησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν. †Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοὺς, †καὶ ἐκ
14 τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς. †Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου, †καὶ τοὺς δε-
15 σμοὺς αὐτῶν διέῤῥηξεν. †Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, †καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱ-
16 οῖς τῶν ἀνθρώπων. †Ὅτι συνέτριψε πύλας χαλ-
17 κᾶς, †καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασεν. †Ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας αὐτῶν, †διὰ γὰρ
18 τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν. †Πᾶν βρῶμα ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν, †καὶ ἤγγισαν ἕως τῶν
19 πυλῶν τοῦ θανάτου. †Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοὺς, †καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν
20 αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς. †Ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἰάσατο αὐτοὺς, †καὶ ἐῤῥύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν
21 διαφθορῶν αὐτῶν. †Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, †καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱ-
22 οῖς τῶν ἀνθρώπων. †Καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως, †καὶ ἐξαγγειλάτωσαν τὰ ἔργα αὐτοῦ
23 ἐν ἀγαλλιάσει. †Οἱ καταβαίνοντες εἰς (ε) θάλασσαν ἐν πλοίοις, †(ε) ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς.
24 †Αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου, †καὶ τὰ θαυμάσια
25 αὐτοῦ ἐν τῷ βυθῷ. †Εἶπε, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος, †καὶ ὑψώθη τὰ κύματα αὐτῆς.

MS. A. (α) ἐκ τῶν χωρῶν (β) ἐρύσατο (γ) καὶ ψυχὴν πινῶσαν (δ) καὶ ἠσθένησαν (ε) τὴν θάλασσαν (ε) οἱ ποιοῦντες

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

2 Dicant, qui redempti ſunt à Domino, quos redemit de manu inimici: & de regionibus congregavit eos: 3 Ab Oriente, & Occaſu, & Aquilone, & mari. 4 [a] Erraverunt in ſolitudine in inaquoſo: viam civitatis habitaculi non invenerunt. 5 Eſurientes, & ſitientes: anima eorum in ipſis defecit. 6 Et clamaverunt ad Dominum, cùm tribularentur: & de neceſſitatibus eorum eripuit eos. 7 Et deduxit eos in viam rectam, ut irent in [b] civitatem habitationis. 8 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus, & (b) mirabilia ejus filiis hominum. 9 Quoniam ſatiavit animam inanem: [c] & (c) eſurientem implevit bonis. 10 Sedentes in tenebris, & umbrâ mortis, compeditos in mendicitate, & ferro. 11 Quia exacerbaverunt eloquia Dei: & conſilium Altiſſimi irritaverunt. 12 Et humiliatum eſt in laboribꝰ cor eorũ: infirmati ſunt, nec fuit, qui [d] adjuvaret. 13 Et clamaverunt ad Dominũ, cũ tribularentur: & de neceſſitatibus eorũ ſalvos fecit eos. 14 Et eduxit eos de tenebris, & umbrâ mortis: & vincula eorum dirupit. 15 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus, & mirabilia ejus filiis hominum. 16 Quia contrivit portas æreas: & vectes ferreos confregit. 17 Suſcepit eos de via iniquitatis eorum: propter injuſtitias enim ſuas humiliati ſunt. 18 Omnem eſcam abominata eſt anima eorum: & appropinquaverunt uſq; ad portas mortis. 19 Et clamaverunt ad Dominum, cùm tribularentur: & de neceſſitatibus eorum ſalvos fecit eos. 20 Miſit verbum ſuum, & [e] ſanavit eos: & eripuit eos de (d) [f] corruptelis eorum. 21 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus, & mirabilia ejus filiis hominum. 22 Et ſacrificent ei (c) ſacrificium laudis: & annuntient opera ejꝰ in exultatione. 23 Qui deſcendunt in mare in navibus, facientes operationem in aquis multis. 24 Ipſi viderunt opera Domini, & mirabilia ejus in profundo. 25 Dixit, et [g] ſtetit ſpiritus procellæ: et exaltati ſunt fluctus ejus.

Verſio ÆTHIOPICA.

2 ለይበሉ : እለ : አድኅኖሙ : እግዚአብሔ 2
ር:: እለ : አድኅኖሙ : እምእደ : ፀሮ
ሙ:: ወአስተጋብኦሙ:እምበሐውርት::=፦
3 እምጽባሕ : ወእምዐረብ : ወመስዕ : ወ 3
4 ባሕር::=፦ ወሰከዩ : ውስተ : በድው: 4
ዘአልቦ : ማይ:: ወኢረከቡ : ፍኖተ : ሀገ
5 ረ : ብሔሮሙ::=፦ ጸምኡ : ወርኅቡ : 5
6 ወኀልቀት : ነፍሶሙ : በላዕሌሆሙ::=፦
ወአውየው : ኀበ : እግዚአብሔር : ሶበ : 6
7 ተመንደቡ:: ወአድኅኖሙ : እምንደቤሆ
ሙ::=፦ ወመርሖሙ: ፍኖተ : ርቱዓ:: ከ 7
8 መ:ይሖሩ:ፍኖተ:ሀገሮሙ::=፦ ንግሩ:ለእ 8
ግዚአብሔር:ምሕረቶ:: ወመንክርሂ : ለእ
9 ጓለ:እመሕያው::=፦ እስመ:አጽገበ:ነፍ 9
10 ሰ:ርኅብተ:: ወመልአ: ነፍሰ:ዕሩቀ: በረከ
ተ::=፦ ለእለ : ይነብሩ : ውስተ:ጽልመት: 10
ወጽላሎተ:ሞት:: ወሙቁሐን:በነዳይ : ወ
11 በኀጺን::=፦ እስመ:አምረሩ:ቃለ:እግዚ 11
12 አብሔር:: ወእምዕዖ:ምክረ:ልዑል::=፦
ወሠርሐ : በሕማም : ልበሙ:: ወደወዩ: 12
13 ወኀጥኡ: ዘይቀብሮሙ::=፦ ወአውየው: 13
ኀበ: እግዚአብሔር:ሶበ : ተመንደቡ:: ወአ
14 ድኅኖሙ:እምንደቤሆሙ::=፦ ወአውፅኦ 14
ሙ:እምጽልመት:ወጽላሎተ:ሞት:: ወሰ
15 በረ:መዋቅሕቲሆሙ::=፦ ንግሩ:ለእግዚአ 15
ብሔር : ምሕረቶ:: ወመንክርሂ: ለእጓለ:
16 እመሕያው::=፦ እስመ: ሰበረ: ኆኅተ:ብ 16
17 ርት:: ወቀጥቀጠ: መናስግተ: ዘኀጺን::=፦
ወተወክፎሙ: እምፍኖተ:ጌጋዮሙ::እስመ: 17
ሐሙ:በኀጢአቶሙ::=፦ ወኵሉ:መብል 18
18 ዐ:አስቆረረት : ነፍሶሙ:: ወቀርቡ : ኀበ:
አናቅጸ:ሞት::=፦ ወአውየው:ኀበ:እግዚአ 19
19 ብሔር:ሶበ:ተመንደቡ:: ወአድኅኖሙ:እም
ንደቤሆሙ::=፦ ወፈነወ:ቃሎ: ወአሕየዎ 20
20 ሙ::ወአድኅኖሙ:እሞቶሙ::=፦ ንግሩ: 21
ለእግዚአብሔር:ምሕረቶ:: ወመንክርሂ:
ለእጓለ:እመሕያው::=፦ ወይሡዑ:ሎቱ:: 22
21 መሥዋዕተ: ስብሐት:: ወይንግሩ : ግብሮ:
22 በትፍሥሕት::=፦ እለ : ይወርዱ : ውስ 23
ተ : ባሕር : በአሕማር:: ወይትገበሩ :
23 ተግባሮሙ : ውስተ : ማይ : ብዙኅ::=፦
እሙንቱስ : ያእምሩ : ግብረ : እግዚአብ 24
24 ሔር:: ወመንክሮሂ : በውስተ : ልጐ
25 ት::=፦ ይቤ : ወመጽአ : መንፈሰ : ዐው 25
ሎ:: ወተለዐለ : ማዕበል::=፦

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. CVI.* [a] Et anxiati ſunt in [b] viam civitatis eorum. [c] & animam vacuam implevit benedictione. [d] ſepeliret eos. Et [e] vivificavit eos: [f] interitionibus eorum. [g] advenit ſpiritus

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فليقل المخلصون من قبل الرب الذي انقذهم من ايدي اعدايهم * ومن البلدان 3
جمعهم * من المشارق ومن المغارب والشمال والبحر * ضلّوا في القفر في مكان عديم الماء * لم 4
يجدوا طريقا الي مدينة تسكن * جياعا عطاشا فغشيت نفوسهم فيهم * فصرخوا الي الرب عند 5 6
ضيقهم * فخلصهم من شدايدهم * وهداهم الي طريق مستقيمة * ليدخلوا الي مدينة 7
مسكونة * فليشكر الرب على مراحمه وعجايبه لبني البشر * لانه اشبع نفوسا خاوية * 8 9
وملأ من الخيرات قلوبا جايعة * جالسين في الظلمة وظلال الموت ومقيدين بالمسكنة والحديد 10
* لانهم اغضبوا اقوال الله * واغضبوا مشورة العلي * فذلت بالكد قلوبهم * ومرضوا فلم 11 12
يكن لهم من يعين * صرخوا الي الرب عند ضيقهم * فخلصهم من شدايدهم * واخرجهم 13 14
من الظلمة وظلال الموت * وقطع رباطاتهم * فليشكر الرب مراحمه وعجايبه عند بني البشر 15
* لانه كسر ابواب النحاس * ورضض اغلاق الحديد * واحادهم عن طريق اثامهم * 16 17
لانهم ذلوا من اجل اثامهم * مقتت نفوسهم كل طعام * واقتربوا الي ابواب الموت * وضجوا 18 19
الي الرب عند ضيقهم * فخلصهم من شدايدهم * ارسل كلمته فشفاهم * وخلصهم من 20
فسادهم * فليشكر الرب مراحمه وعجايبه لبني البشر * وليذبح له ذبيحة التسبيح * 21 22
وليعترف باعماله بالتهليل * النازلون في البحر في السفن * الصانعون اعمالهم في مياه 23
كثيرة * لانهم راوا اعمال الرب * وعجايبه في العمق * قال فثارت ريح عاصفة * وارتفعت 24 25
امواجها *

Et dicant redempti à Domino, quos liberavit è manibus hoſtium ipſorum, 2 Quoſque è regionibus congregavit, ex Orientalibus atque Occidentalibus plagis, Septentrione, ac mari. 3 Erraverunt in ſolitudine, in loco experte aquis, non invenerunt iter ad civitatem habitabilem, 4 Famelici ac ſitibundi adeo ut defeciſſent animæ eorum in ipſis. 5 Clamaverunt ad Dominum in anguſtia ſua, & liberavit eos de tribulationibus eorum. 6 Et direxit eos ad viam rectam, ut introirent in civitatem habitatam. 7 Gratiæ igitur agantur Domino de miſerationibus ejus, & miraculis ejus erga filios hominum. 8 Quia ipſe ſatiavit animas vacuas, & implevit bonis corda eſurientia 9 Sedentium in tenebris & umbra mortis, & vinctorum in paupertate ac ferro. 10 Quia irritaverunt eloquia Dei, & ad iram provocaverunt conſilium Altiſſimi, 11 Humiliata ſunt labore corda eorum, & infirmati ſunt, nec fuit eis qui adjuvaret. 12 Clamaverunt ad Dominum in anguſtia ſua, et liberavit eos de tribulationibus eorum, 13 Et eduxit eos de tenebris & umbrâ mortis, & diſrupit vincula eorum. 14 Gratias agant Domino miſerationes ejus & miracula ejus apud filios hominum. 15 Nam ipſe fregit portas æneas, & contudit vectes ferreos. 16 Et avertit eos à via iniquitatũ eorum, quia humiliati fuerant ob iniquitates ſuas. 17 Oderunt animæ eorũ omnem eſcam, & acceſſerunt ad portas mortis. 18 Et vociferati ſunt ad Dominum in anguſtia ſua, & liberavit eos de tribulationibus eorum. 19 Miſit verbum ſuum, & ſanavit illos, & ſalvavit eos de tabe eorum. 20 Itaque gratias agant Domino miſericordiæ ejus, & miracula ejus erga filios hominum. 21 Et ſacrificent ei ſacrificium laudis, & fateantur opera ejus cum pſalmodia 22 Deſcendentes in mare navibus, agentes negotia ſua in aquis multis. 23 Nam ipſi viderunt opera Domini, & miracula ejus in abyſſo. 24 Dixit, & excitatus eſt ventus turbinis, & extulerunt ſe fluctus earum, 25

תהלים : קח

.ſe liquefecit malo in eorum anima : abyſſos deſcenderunt ,cœlum Aſcenderunt
26 יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃
.eſt abſorpta eorum ſapientia omnis & : ebrius ſicut ſe moverunt & ,orbem in Iverunt
27 יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃
.eos eduxit eorum coarctationibus de & : eis anguſtia in Dominum ad clamaverunt Et
28 וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצוּקֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃
ſunt lætati Et .eorum fluctus ſiluerunt & : ſilentium in turbinem fecit Stare
29 30 יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃ וַיִּשְׂמְחוּ
Confiteantur .eorum voluntatis portum ad eos duxit & : ſiluerunt quoniam
31 כִּי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם׃ יוֹדוּ
eum exaltent Et .hominum filiis ejus mirabilia & : ejus miſericordiā Domino
32 לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ וִירוֹמְמוּהוּ
flumina Poſuit .eum laudent ſeniorum cathedra in & : populi eccleſia in
33 בִּקְהַל־עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃ יָשֵׂם נְהָרוֹת
:ſalſuginem in fructus Terram .ſitis locum in aquarum exitus & : deſertum in
34 לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃ אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה
: aquarum ſtagnum in deſertum Poſuit .ea in habitantium malitiam propter
35 מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם
præparaverūt &,famelicos ibi fecit habitare Et.aquarum exitus in ſiticuloſam terram &
36 וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי מָיִם׃ וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ
: vineas plantaverunt & , agros ſeminaverunt Et .habitationis civitatem
37 עִיר מוֹשָׁב׃ וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים
: valde ſunt multiplicati & ,eis benedixit Et .proventus fructum fecerunt &
38 וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה׃ וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד
,mala tyrannide à ſunt humiliati &,ſunt diminuti Et .minuit non eorum animal &
39 וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃ וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה
[illegible] in eos fecit errare & : magnificos ſuper deſpectionem Effundens .anxietate &
40 וְיָגוֹן׃ שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ
.familias pecus ſicut poſuit & : afflictione ab egenum ſublevavit Et .via abſque
41 לֹא־דָרֶךְ׃ וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃
Quis .ſuum os compeſcuit iniquitas omnis & : lætabuntur & , recti Videbunt
42 יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ׃ מִי־
43 ? DOMINI miſericordias intelligent & : hæc cuſtodiet & , ſapiens
חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְהוָה׃

PSAL. CVIII.

canam & cantabo : Deus meum cor Paratum .David ipſi cantus Canticum
1 2 שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃ נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה
diluculo me ſuſcitabo : cithara & ,nablum Evigila .meam gloriam etiam
3 אַף־כְּבוֹדִי׃ עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָּׁחַר׃
magna Quia .nationibus in tibi canam & : Domine populis in tibi Confitebor
4 5 אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃ כִּי־גָדוֹל
ſuper Exaltare .tua veritas æthera ad uſque & : tua miſericordia cœlos deſuper
6 מֵעַל־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃ רוּמָה עַל־
liberentur Ut .tua gloria terram omnem ſuper & : Deus cœlos
7 שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן
eſt locutus Deus .me exaudi & ,tua dextera ſerva : tui dilecti
8 יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ אֱלֹהִים דִּבֶּר
.metiar Succoth vallem & : Sechem partiar exultabo : ſuam ſanctitatem per
בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃

תרגום TARGUM.

26 סַלְקִין צֵית שְׁמַיָא נָחֲתִין עִמְקֵי תְהוֹמַיָא
27 נַפְשָׁתְהוֹן בְּבִישְׁתָּא תִתְמוֹגַג׃ יִרְתְּתוּן
יְנוּעוּן הֵיךְ רְוַיָא דַחֲמַר וְכָל חוּכְמַתְהוֹן
28 מִסְתַּלְעֲמָא׃ וְצַלּוּ קֳדָם יְיָ כַּד עִיק לְהוֹן
29 וּמִמְּעִיקְתְהוֹן יַפֵּיק יַתְהוֹן׃ יְקִים עַלְעוֹלָא
30 לִשְׁתִיקוּתָא וְיִשְׁתְּקוּן גַּלְגַּלֵּיהוֹן׃ וְחַדוּן אֲרוּם
31 שְׁתָקִין וְדַבְּרִנּוּן לִמְחוֹז רְעוּתְהוֹן׃ יְהוֹדוּן קֳדָם
יְיָ מְטוּל חִסְדֵיהּ וּמִשְׁתָּעַן פְּרִישׁוּתֵיהּ לִבְנֵי נְשָׁא׃
32 וּמְרוֹמְמִין יָתֵיהּ בִּכְנִישַׁת עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל
33 וּבְסַנְהֶדְרִין דְּחַכִּימַיָא יְשַׁבְּחוּן יָתֵיהּ׃ שַׁוֵּי
נַהֲרְוָתָא הֵיךְ מַדְבְּרָא וּמַפְקָנוּת מַיָא הֵיךְ
34 צַחוּתָא׃ אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְעָבְדָא פֵּירֵי צָדְיָא
הֵיךְ סְדוֹם דְּאִתְהַפְכַת מִן בִּישׁוּת יָתְבִין בַּהּ׃
35 כַּד תָּבוּ לְאוֹרַיְתָא שַׁוֵּי מַדְבְּרָא הֵיךְ אֲרִיתָא
36 דְמַיָא וַאֲרַע צִיְהָיָא לְמַפְקָנוּת מַיָא׃ וְאַשְׁרֵי תַמָּן
37 כַּפְנִין וְאַתְקִינוּ קִרְתָּא מֵיתְבָא׃ וּזְרַעוּ חַקְלִין
38 וּנְצִיבוּ כַרְמַיָא וַעֲבַדוּ פֵּירֵי אִבָּא׃ וּבָרְכִנּוּן וּסְגוֹן
39 לַחֲדָא וּבְעִירְהוֹן לָא יִזְעַר׃ וְכַד חָבוּ אִזְעַרוּ
40 וְאִתְמַסְכְּנוּ מִן אֲנִיק בִּישְׁתָּא וְדַוְונָא׃ שַׁוֵּי
בַּסְרָנוּתָא עַל רַבְרְבַנַיָא וְאַטְעִיאוּנוּן בְּלָמָא
41 דְלָא אוֹרְחָא׃ וְכַד תָּבוּ לְאוֹרַיְתָא שַׂגֵּב חֲשִׁיכָא
42 מִמִּסְכֵּינוּתָא וְשַׁוֵּי הֵיךְ עָאנֵי גְנִיסַיָא׃ חָמוּן
תְּרִיצַיָא וְיֶחְדוּן וְכָל מָרֵי שִׁקְרָא שַׁוַּר פּוּמָא
43 וְאִתְחַסַּם׃ מַן חַכִּימָא וְיִנְטוֹר אִלֵּין וְיִתְבּוֹנְנוּן
חִסְדַּיָא דַיְיָ׃

קח

1 שִׁירָא וְשִׁבְחָא עַל יְדָא דְדָוִד׃ תַּקִּין לִבִּי
2 אֱלָהִים אֲשַׁבַּח וַאֲזַמֵּר לְחוֹד אִיקָרִי׃ שַׁבַּח נִבְלָא
3 וְכִנָּרָא אֲשַׁבַּח בִּקְרִיצְתָּא׃ אוֹדֶה קֳדָמָךְ
4 בְּעַמַּיָא יְיָ וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאוּמַּיָא׃ אֲרוּם רַב מֵעִלָּוֵי
5 שְׁמַיָא טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי מְטֵי קוּשְׁטָךְ׃ אִתְרוֹמַם
6 עִלָּוֵי שְׁמַיָא אֱלֹהִים וְעַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃
7 מִן בִּגְלַל דְּיִשְׁתֵּזְבוּן רְחִימָךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ וַעֲנֵי
8 יָתִי׃ אֱלָהָא מְמַלֵּל מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ אָבוּעַ
אֲפַלֵּג בִּזְתָּא עִם יָתְבֵי שְׁכֶם וְעִם יָתְבֵי מֵישַׁר
סְכּוֹת אֲמַשַּׁח תְּחוּמָא׃

PARAPH. CHALD. Verſ Lat.

26 Aſcendunt ad ſummitatem cœlorum, deſcenduntque ad profunda abyſſorum, anima eorum in malo liquefiet. 27 Trement et *agitabuntur* ſicut ebrius *vino*, & omnis ſapientia eorum abſorbebitur. 28 At ſi oraverint coram Domino cùm adeſt eis anguſtia, tum de afflictiónibus ipſorum educet eos. 29 Stare faciet tempeſtatem in tranquillitatem, & ſilebunt fluctus ejus. 30 Tum lætati ſunt quia ſilent, & duxit eos ad portum voluntatis ipſorum. 31 Confitebuntur coram Domino propter benignitatem ejus, & narrabunt mirabilia ejus opera filiis hominum. 32 Et exaltant eum in congregatione populi domus Iſrael, & in conſeſſu ſapientium laudant eum. 33 Poſuit flumina velut deſertum, et egreſſus aquarum ſicut ſiccitates. 34 Terram Iſrael facientem fructus devaſtavit ſicut Sodomam, quæ ſubverſa eſt propter malitiam habitantium in ea. 35 *Quando converſi ſunt ad Legem* poſuit deſertum ſicut ſtagnum aquarum, & terram *aridam* in exitus aquarum. 36 Et habitare fecit ibi eſurientes, & conſtituerunt civitatem habitabilem. 37 Et ſeminaverunt agros, & plantaverunt vineas, & fecerunt fructus germinis. 38 Et benedixit eis, & multiplicati ſunt valdè, & jumenta eorum non diminuit. 39 Sed cum peccaverunt, imminuti ſunt et attenuati ab oppreſſione mali et doloris. 40 Miſit contemptum ſuper principes, & errare fecit eos per inane ubi non erat via. 41 *At quando converſi ſunt ad Legem* ſublevavit pauperem de miſeria, et poſuit ſicut oves familias. 42 Videbunt recti & lætentur, & cujuſvis auctoris mendacii os inſolens fuit, & obturatum eſt. 43 Quis ſapiens & cuſtodiet hæc, ac intelligent miſericordias Domini?

1 Canticum & hymnus per manum David.

PSAL. CVIII.

2 Paratum cor meum Deus, canam et pſallam; etiam gloria mea. 3 Canta nablum & cithara; laudabo in aurora. 4 Confitebor coram te in populis Domine, & laudabo te in gentibus. 5 Quoniam magna eſt ſuper cœlos benignitas tua, et uſque ad nubes *pertigit* veritas tua. 6 Exaltare ſuper cœlos Deus, et ſuper omnes habitatores terræ gloria tua. 7 Ut liberentur dilecti tui, redime dexteram tuam, et reſponde mihi. 8 Deus locutus eſt de loco domus majeſtatis ſuæ: Lætabor, dividam prædam cum habitatoribus Sichem, et cum habitatoribus planitiei Succoth menſurabo terminum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * ܣܠܩܝܢ ܠܫܡܝܐ ܘܢܚܬܝܢ ܠܬܗܘܡܐ: ܘܢܦܫܗܘܢ ܒܗܘܢ ܡܬܬܙܝܥܐ. * ܙܥܘ ܘܬܘܪ
27 28 ܐܝܟ ܪܘܝܐ: ܘܟܠܗ ܚܟܡܬܗܘܢ ܐܬܒܠܥܬ. * ܩܥܘ ܠܡܪܝܐ ܒܐܘܠܨܢܗܘܢ ܘܡܢ ܐܘܠܨܢܗܘܢ ܦܪܩ
29 30 ܐܢܘܢ. * ܘܐܫܬܩ ܥܠܥܠܐ ܠܫܠܝܐ: ܘܫܠܝܘ ܓܠܠܘܗܝ ܕܝܡܐ. * ܘܚܕܝܘ ܟܕ ܫܠܝܘ: ܘܕܒܪ
31 ܐܢܘܢ ܠܠܡܐܢܐ ܕܨܒܘ. * ܢܘܕܘܢ ܠܡܪܝܐ ܙܕܝܩܘܗܝ: ܘܬܕܡܪܬܗ ܠܘܬ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. * ܫܒܚܘܗܝ
32 33 ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܥܡܡܐ: ܘܥܠ ܡܘܬܒܐ ܕܩܫܝܫܐ ܪܘܡܡܘܗܝ. * ܕܥܒܕ ܢܗܪܘܬܐ ܐܝܟ ܡܕܒܪܐ: ܘܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ
34 35 ܠܐܬܪܐ ܨܗܝܐ. * ܐܪܥܐ ܕܝܗܒܐ ܦܐܪܝܗ ܠܡܠܝܚܘܬܐ: ܡܢ ܒܝܫܘܬܐ ܕܥܡܘܪܝܗ. * ܕܥܒܕ
36 ܡܕܒܪܐ ܠܐܓܡܐ ܕܡܝܐ: ܘܐܪܥܐ ܨܗܝܐ ܠܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ. * ܘܐܘܬܒ ܬܡܢ ܟܦܢܐ: ܘܒܢܘ ܡܕܝܢܬܐ
37 38 ܘܥܡܪܘ ܒܗܝܢ. * ܘܙܪܥܘ ܚܩܠܐ ܘܢܨܒܘ ܟܪܡܐ: ܘܐܟܠܘ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܥܠܠܬܗܘܢ. * ܘܒܪܟ
39 ܐܢܘܢ ܘܣܓܝܘ ܛܒ: ܘܒܥܝܪܗܘܢ ܠܐ ܐܙܥܪ. * ܘܐܙܥܪܘ ܘܐܬܡܟܟܘ: ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܒܝܫܐ ܘܡܢ ܥܩܬܐ.
40 * ܘܐܪܡܝ ܫܝܛܘܬܐ ܥܠ ܡܝܬܪܐ: ܘܐܛܥܝ ܐܢܘܢ ܒܕܘܟܬܐ ܕܠܐ ܐܘܪܚܐ. * ܘܐܪܝܡ ܠܡܣܟܢܐ
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]

26 Attolluntur ad cœlum, & deprimuntur in abyſſum, unde anima eorū intra ipſos perturbatur: 27 Contremuerunt atq; titubârunt ſicut ebrii, & omnis illorū ſapientia evanuit. 28 Clamaverunt ad Dñm in tribulationibus ſuis, & è mœroribus eorū eduxit eos. 29 Sedavit tempeſtatem, & tranquillum factum eſt, & quieverunt fluctus maris: 30 Lætatique ſunt cùm ſiluiſſent; duxit illos ad portum quem optaverunt. 31 Confiteantur Dño juſti ejus, quia miſericordiæ ejus erga filios hominū. 32 Laudate eum in cœtu populorū, & ſup ſedile ſeniorū attollite illū: 33 Qui redegit flumina quaſi in deſertum, fontes aquarū in locū ſitibundū: 34 Tellurē proferentē fructus ſuos in ſalſuginē, propter facinora prava incolarum ejus; 35 Qui vertit deſertū in ſtagna aquarū, & terrā ſitibundā in ſcatebras aquarum: 36 Commorari fecit ibi famelicos & ædificârunt oppida, atque habitârunt in illis: 37 Seminârunt agros, & plantârunt vineas, comederuntq; de fructib⁹ proventuū earū. 38 Benedixit eis & multiplicati ſunt valdè, & pecora eorū haud imminuta ſunt. 39 At diminuti ſunt etiā, atque humiliati multis malis & calamitatib⁹. 40 Injecit miſeriā in præſtantiores, & vagari fecit eos in errore non habente viam: 41 Magnificavit autē pauperes, fecitq; ſicut oves familias eorū, & 42 videant juſti ac lætentur, omneſq; ſcelerati obturent fauces ſuas. 43 Qui ſapiens eſt, obſervabit hæc, deprehenderque miſericordias Dñi.

Laus, & initium gradus.

PSAL. CVIII.

Davidis. Quum eſſet paratus cum gloria ad miniſterium & pſalmodiam domus Domini. Et de vocatione Gentium. Verſus 29.

2 Paratum eſt cor meum Deus, paratū eſt cor meū: laudabo & canā cū gloria mea. 3 Expergiſcere lyra mea, expergiſcere cithara & lyra: etiā ego expergiſcar ſum mane: 4 Confitebor tibi inter populos Deus, & nomini tuo pſallam inter gentes; 5 Quoniam maxima eſt bonitas tua uſq; ad cœlos, & uſque ad cœlos cœli fides tua. 6 Attollere ſup cœlū Deus, & ſuper univerſam terrā gloria tua. 7 Quandoquidem ſalvandi ſunt dilecti tui, ſalva me dexterâ tuâ, et exaudi me. 8 Deus locutus eſt in ſanctitate ſua, Glorificabo ego dividamq; Sechim, & profundum Sochuth metibor.

Verſio VULG. LAT.

26 Aſcendunt uſque ad cœlos, & deſcendunt uſq; ad abyſſos: anima eorū in malis tabeſcebat. 27 Turbati ſunt, & moti ſunt ſicut ebrius: & omnis ſapientia eorum devorata eſt. 28 Et clamaverunt ad Dñm cùm tribularentur, & de neceſſitatibus eorum eduxit eos. 29 Et ſtatuit procellam ejus in auram: & ſiluerunt fluctus ejus. 30 Et lætati ſunt quia ſiluerunt: & deduxit eos in portum voluntatis eorum. 31 Confiteantur Dño miſericordiæ ejus: & mirabilia ejus filiis hominum. 32 Et exaltent eum in eccleſia plebis: & in cathedra ſeniorum laudent eum. 33 Poſuit flumina in deſertum, & exitus aquarum in ſitim; 34 Terram fructiferam in ſalſuginem, à malitia inhabitantium in ea. 35 Poſuit deſertum in ſtagna aquarum: & terram ſine aqua in exitus aquarum. 36 Et collocavit illic eſurientes: et conſtituerunt civitatem habitationis. 37 Et ſeminaverunt agros, & plantaverunt vineas: & fecerunt fructū nativitatis. 38 Et benedixit eis, & multiplicati ſunt nimis: & jumenta eorū non minoravit. 39 Et pauci facti ſunt: & vexati ſunt à tribulatione malorum, & dolore. 40 Effuſa eſt contemptio ſup principes: & errare fecit eos in invio, & non in via. 41 Et adjuvit pauperem de inopia: & poſuit ſicut oves familias. 42 Videbunt recti, & lætabuntur: & omnis iniquitas oppilabit os ſuum. 43 Quis ſapiens & cuſtodiet hæc: & intelliget miſericordias Dñi?

1 Canticum Pſalmi ipſi David.
(*Sup.*56.8.) CVII.

2 Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum: cantabo, & pſallam in gloria mea. 3 Exurge gloria mea, exurge pſalteriū, & cithara: exurgam diluculó. 4 Confitebor tibi in populis, Dñe: & pſallā tibi in nationibus. 5 Quia magna eſt ſup cœlos miſericordia tua: & uſq; ad nubes veritas tua. 6 Exaltare ſuper cœlos, Deus, & ſuper omnem terram gloria tua: 7 Ut liberentur dilecti tui. Salvum fac dexterâ tuâ, & exaudi me: 8 Deus locutus eſt in Sancto ſuo; Exultabo, & dividam Sichimam, et convallem tabernaculorum dimetiar.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

26 † Ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, † καὶ καταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων. † ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κακοῖς ἐτήκετο, 27 † Ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθύων, † καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. 28 † Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, † καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτούς. 29 † Καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν, † καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς. 30 † Καὶ (ζ) εὐφράνθησαν, ὅτι ἡσύχασαν, † καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θελήματος (ʹ) αὐτῶν. 31 † Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, † καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. 32 † Ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ, † καὶ (η) ἐν καθέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν. 33 † Ἔθετο ποταμοὺς εἰς ἔρημον, † καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν· 34 † Γῆν καρποφόρον εἰς ἅλμην, † ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ. 35 † Ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων, † καὶ γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑδάτων. 36 † Καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας, † καὶ συνεστήσαντο πόλεις κατοικεσίας· 37 † Καὶ ἔσπειραν ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας, † καὶ ἐποίησαν καρπὸν (θ) γεννήματος. 38 † Καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα, † καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνε. 39 Καὶ ὠλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν † ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης. 40 † Ἐξεχύθη ἐξουδένωσις ἐπ᾽ ἄρχοντας αὐτῶν, † καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ. 41 † Καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας, † καὶ ἔθετο ὡς πρόβατα πατριάς. 42 † Ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσονται, † καὶ πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει (ι) τὸ στόμα αὐτῆς. 43 † Τίς σοφὸς καὶ φυλάξει ταῦτα, † καὶ (κ) συνήσει τὰ ἐλέη τοῦ κυρίου;

MS. A. (ζ) ηὐφράνθησαν, (ʹ) αὐτοῦ. (η) ἐν καθέδραις (θ) γενήματος. (ι) στόμα (κ) συνήσουσιν

1 (α) Ὠδὴ ψαλμοῦ τῷ Δαυίδ. ρζʹ.

2 † Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, † ᾄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. 3 † Ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, † ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. 4 † Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, † ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν. 5 † Ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, † καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου. 6 Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, † καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. 7 † Ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, † σῶσον τῇ δεξιᾷ, καὶ ἐπάκουσόν μου. 8 † Ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, † ὑψωθήσομαι καὶ διαμεριῶ Σίκιμα, † καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.

MS. A. (a) Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

26 *Aſcendunt uſq; ad cœlos: & deſcendunt uſq; ad abyſſos. Anima eorum in malis tabeſcebat:* 27 *Turbati ſunt, moti ſunt, ſicut ebrius: & omnis ſapientia eorum abſorpta eſt.* 28 *Et clamaverunt ad Dominum, cùm tribularentur: & de neceſſitatibus eorum eduxit eos.* 29 *Et (f)[h] imperavit procellæ: & ſtetit in auram: & ſiluerunt fluctus ejus.* 30 *Et lætati ſunt, quia ſiluerunt: & deduxit eos in portum voluntatis (g) eorum.* 31 *Confiteantur Domino miſericordiæ ejus, & mirabilia ejus filiis hominum.* 32 *Exaltent eum in eccleſia populi, & in cathedra ſeniorum laudent eum.* 33 *Poſuit flumina in deſertum; & exitus aquarum in ſitim.* 34 *[i] Terram fructiferam in ſalſuginem, à malitia inhabitantium in ea.* 35 *Poſuit deſertum in ſtagna aquarum, & terram ſine aqua [k] in exitus aquarum.* 36 *Et collocavit illic eſurientes: & [l] conſtituerunt (h) civitates habitationis.* 37 *Et ſeminaverunt agros, & plantaverunt vineas: & fecerunt [m] fructum (i) geniminis.* 38 *Et benedixit eos, & multiplicati ſunt nimis: & jumenta eorum non (k) minoravit.* 39 *Et (l)[n] pauci facti ſunt: & vexati ſunt à tribulatione malorum, & dolore.* 40 *Effuſus eſt (m) contemptus ſuper principes eorum, & errare (n) fecit eos in invio, & non in via.* 41 *Et adjuvit pauperē à (o) mendicitate, & [o] poſuit ſicut oves, familias.* 42 *Videbunt recti, & lætabuntur: et omnis iniquitas oppilabit os ſuum.* 43 *Quis ſapiens, et cuſtodiet hæc, et intelliget miſericordias Domini?*

1 Canticum pſalmi ipſi David. *CVII.*

2 *Paratum cor meū, De⁹, paratum cor meū: cantabo, [a] et pſallā in gloria (a) mea.* 3 *Exurge pſalteriū, et cithara: exurgam diluculó.* 4 *Confitebor tibi in populis, Domine: pſallam tibi in gentibus.* 5 *Quia magna eſt ſuper cœlos miſericordia tua, et uſq; ad nubes veritas tua.* 6 *Exaltare ſuper cœlos, Deus: et ſuper omnē terram gloria tua.* 7 *Ut liberentur dilecti tui, ſalvum fac dexterâ, (b) et exaudi me: Di⁹ loqnutus eſt in Sancto ſuo;* 8 *(c) [b] Exaltabor, et dividā Sicima, et vallem tabernaculorum dimetiar.*

Verſio ÆTHIOPICA.

26 የዐርጉ፡እስከ፡ሰማይ፡፡ ወይወርዱ፡እስከ፡
ቀላይ፡፡ ወተመስወት ፡ ነፍሶሙ ፡ በሕማ
27 ም፡፡፨ ወደንገፁ፡ወተሀውኩ፡ከመ፡ስኩር፡፡
28 ወተሰጥመ፡ ኵሉ ፡ ጥበቦሙ፡፡፨ ወአውየ
ው ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ሶበ፡ተመንደቡ፡፡
29 ወአድኀኖሙ፡እምንደቤሆሙ፡፡፨ ወለጥ
ፍኦ፡ለዐውሎ፡ወአርመመ፡ባሕር፡፡ ወአርመ
30 መ፡ማዕበል፡፡፨ ወተፈሥሑ፡እስመ፡አዕረ
ፉ፡፡ ወመርሖሙ ፡ ውስተ፡መርሶ፡ኀበ፡ፈቀ
31 ዱ፡፡፨ነግሩ፡ለእግዚአብሔር፡ምሕረቶ፡፡
32 ወመንክርዊ ፡ ለእጓለ፡እመሕያው፡፡፨ ወየ
ዐቢይዎ፡በማኅበረ፡ አሕዛብ፡፡ ወይሴብሕ
33 ዎ፡በመንበረ፡ሊቃውንት፡፡፨ ወረሰዮሙ፡
ለአፍላግ፡በድው፡፡ ወረሰየ፡ሙጽኣተ፡ሙሐ
34 ዘ፡ማይ፡፡፨ ወረሰየ፡ሄው፡ለምድር፡እንተ፡
ትፈሪ፡፡ በእከዮሙ፡ ለእለ፡ ይነብርዋ፡፡፨
35 ወረሰዮ፡ለበድው፡ሙሐዘ፡ማይ፡፡ ወምድረ፡
36 በድው፡ቀላያተ፡ማያት፡፡፨ ወአንበረ፡ህ
የ፡ርኁባነ፡፡ ወሐነጹ ፡ አህጉረ፡ ኀበ፡ ይነብ
37 ሩ፡፡፨ ወተከሉ ፡ ወይነ፡ ወዘርኡ፡ገራው
38 ሃ፡፡ወገብሩ፡ ማእረረ፡እክል፡፡፨ ወባረኮ
ሙ፡ ወበዝኁ፡ ፈድፋደ፡፡ ወኢያውኀደ፡ሎ
39 ሙ፡እንስሳሆሙ፡፡፨ ወደወዩ፡ ወውሕዱ፡፡
40 በሕማም፡ እኩይ፡ ወበጻዕር፡፡፨ ወተክዐ
ወ፡ኀሳር፡ዲበ፡ መላእክት፡፡ ወአስሐቶሙ፡
41 ውስተ፡በድው፡ዘኢኮነ፡ፍኖተ፡፡፨ ወረድ
ኦ፡ለነዳይ፡ በተፅናሱ፡፡ ወረሰዮ፡ ከመ፡ አባ
42 ግዐ ፡ ብሔረ፡፡፨ ወይሬእዩ፡ ራትዓን ፡ ወይ
ትፌሥሑ፡፡ ወትትፈጸም፡ አፈሃ፡ ኵሉ፡ዐ
43 መፃ፡፡፨ መኑ፡ጠቢብ፡ዘየዐቅቦ፡ለዝ፡፡ ወ
ያእምር፡ከመ፡መሐሪ፡እግዚአብሔር፡፡

መዝሙር፡ማኅሌት፡ዘዳዊት፡፡

1 የጊ ጥቡዕ፡ልብየ፡እግዚኦ፡ ጥቡዕ፡ ልብየ፡፡
እሴብሕ ፡ ወእዜምር፡፡ ወይትነሣእ ፡ ክብ
2 ርየ፡፡፨ ወእትነሣእ፡ በመዝሙር፡ወበመሰ
3 ንቆ፡፡ ወእትነሣእ፡በጽባሕ፡፡፨ እገኒ፡ለ
ከ፡በውስተ፡አሕዛብ፡እግዚኦ፡፡ ወእዜምር፡
4 ለከ፡በውስተ፡ ሕዝብ፡፡፨ እስመ ፡ ዐቢየ
ት፡እስከ፡ሰማያት፡ምሕረትከ፡፡ ወእስከ፡
5 ደመናት፡ጽድቅከ፡፡፨ ተለዐል፡ እግዚአ
ብሔር፡ መልዕልተ፡ሰማያት፡፡ ወበኵሉ፡ም
ድር፡ስብሐቲሁ፡፡ ከመ፡ ይድኀኑ ፡ ፍቁራኒ
6 ከ፡፡፨ አድኅነኒ ፡ በየማንከ ፡ ወስምዐኒ፡፡
7 እግዚአብሔር፡ ነበበ፡ በመቅደሱ፡፡፨ እት
ሐሠይ፡ ወእትከፈል፡ ሰቂማ፡፡ ወእሳፈር፡አዕ
ጸደተ፡ቆላት

INTERP. ÆTHIOP. [h] abegit procellam ejus, & ſiluit mare: & ſiluerunt [i] Et poſuit ſalſuginem terram frugiferam, [k] in abyſſos aquarum. [l] ædificârunt [m] meſſem frumenti. [n] infirmi, & pauci facti ſunt à [o] poſuit ei *PSAL. CVII.* [a] & extolletur gloria mea. Et exurgam cum pſalterio, [b] Exultabo, &

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 27 * طالعة الى السموات * ونازلة الى الاعماق * ذابت نفوسهم من الشرور * اضطربوا ومادوا مثل
28 29 السكران * ضلت عنهم حكمتهم * صرخوا الى الرب عند كربهم * فاخرجهم من شدائدهم * وازال
30 31 العاصف فسكنت وكفت امواجها * ففرحوا بسكونها * وهداهم الى الميناء الذي شاوا * فليشكر
32 الرب مراحمه وعجائبه في بني البشر * وليرفعوه في مجمع الشعوب * وليباركوه في مجالس الشيوخ *
33 34 * لانه جعل الانهار قفارا * ومخارج المياه عطشا * وارضا ذات ثمار جعلها سبخا * من سوء اعمال
35 36 ساكنيها * وجعل القفر بحيرة ماء * وارضا عديمة الماء لينابيع المياه * واسكن هناك الجياع *
37 38 فاقاموا مدنا للسكنى * وزرعوا حقولا * وغرسوا كروما * واكلوا من ثمار غلاتها * وباركهم فكثروا
39 40 جدا ولم تقل ماشيتهم * قلوا وبادوا من ضغطة الشرور والحزن * انصب الهوان على روسائهم *
41 اضلهم في التيه في غير طريق * اعان المسكين من المسكنة * وجعل القبائل مثل الاغنام * ترى
42 43 المستقيمون ويفرحون * ويسد افواه جميع الاثمة * من هو حكيم يحفظ هذا * ويفهم رحمة الرب *
هللويا * المزمور المائة وسبعة * تسبحة لداود * وهو كح * استيحن
1 2 * مستعد قلبي اللهم * مستعد قلبي * اسبح وارتل في تمجيدي * قم يا تمجيدي * قم ايها
3 4 المزمار والقيثار * اقوم سحرا * واشكرك يا رب في الشعوب * وارتل لك في الامم * لان عظيمة
5 6 هي رحمتك على السموات * وحقك الى السحاب * اعل اللهم على السموات * ومجدك على الارض
7 جميعها * لكيما تخلص احباوك * خلصني بيمينك واستجب لي * الله يتكلم في قديسيه * اني
8 ارتفع واقسم شكيم * واقيس وادي المظال

26 *Aſcendentes ad cœlos, et deſcendentes in ima. Liquefactæ ſunt animæ eorum ob miſerias:* 27 *Turbati ſunt & titubârunt ſicut ebrius: periit ab eis ſapientia eorū.* 28 *Clamaverunt ad Dominū in mœrore ſuo, et eduxit eos de tribulationib⁹ eorū.* 29 *Et amovit turbinē, ac ſedatæ ſunt, et ceſſaverūt fluctus eorū.* 30 *Et lætati ſunt de quiete earum. Direxitq; eos ad portū quē voluerūt.* 31 *Igitur gratias agant Domino miſerationes ejus, et miracula ipſi⁹ in filiis hominū.* 32 *Et exaltent eū in congregatione populorū, & benedicant ei in conſeſſu ſenū.* 33 *Quoniā ipſe fecit flumina, ſolitudines: et ſcatebras aquarū, ſitibunda.* 34 *Et terram frugiferam redegit in ſalſuginē, ob turpitudinē operū incolarum ejus.* 35 *Et redegit deſertū in lacū aquæ, & terrā carentē aquâ in fontes aquarum.* 36 *Et habitare fecit ibi eſurientes, et erexerunt urbes ad habitandum.* 37 *Et ſeminaverunt agros, & plantaverunt vineas, & comederunt de fructib⁹ proventuū illorū.* 38 *Et benedixit eis ac multiplicati ſunt valdè, & nō ſunt imminuta armēta eorū.* 39 *Imminuti ſunt et perierunt præ ſuffocatione malorū & mœroris.* 40 *Effuſa eſt contemptio ſuper principes eorū, errare fecit eos per ſolitudinē ſine via.* 41 *Sublevavit pauperē de paupertate, fecitque familias inſtar ovium.* 42 *Videbunt recti, & lætabuntur; & obturabuntur ora omnium iniquorum.* 43 *Qui eſt ſapiens, obſervet hoc, & intelliget miſericordiam Domini. Alleluja.*

PSAL. CVII.

1 Canticum David. Verſ. 28.

2 *Paratum cor meum Deus, paratum cor meū: laudabo et pſallā in glorificatione mea.* 3 *Surge ô glorificatio mea, ſurge ô pſalterium et cithara. Surgā diluculo,* 4 *Et gratias agā tibi ô Domine, inter populos, et pſallā tibi inter gentes.* 5 *Quia magna eſt miſericordia tua ſuper cœlos, & veritas tua uſq; ad nubes.* 6 *Elevare Deus ſuper cœlos, et gloria tua ſuper terrā univerſam.* 7 *Ad hoc ut ſalventur amici tui, ſalva me dexterâ tuâ, & exaudi me.* 8 *Deus loquitur per ſanctos ſuos: Equidem elevabor, & dividam Sechim, & metibor vallem tabernaculorum.*

תהלים : קט

תרגום Targum.

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

9 Meus eſt Gilhad, meus eſt Menaſſeh: *robuſti* domus Ephraim fortitudo capitis mei, & de domo Jehuda ſcriba meus. 10 Confregi Moabitas tanquam ollas lotionis meæ; ſuper *regnum* Edom projiciam calciamentum meum: ſuper regnum Paleſtinorum jubilabo. 11 *Et nunc* quis deducet me ad *arcem* munitam? quis ducet me uſque ad Edom? 12 Nonne *quia peccavimus coram Domino deſeruiſti* nos, & nequaquam egreſſa eſt majeſtas ejus cum exercitibus noſtris? 13 Da nobis auxilium ob infeſtatorem, quoniam vana eſt redemptio hominis. 14 In Deo edemus virtutem, & ipſe calcabit oppreſſores noſtros.

1 Ad laudandum per manum Davidis hymnus.

PSAL. CIX.

2 DEus laus mea, ne taceas. Quoniam os impium & os doloſum ſuper me aperuerunt: locuti ſunt adverſum me lingua mendaci. 3 Et verbis odii circundederunt me, et pugnaverunt adverſum me ſine cauſa. 4 Pro eo quòd dilexi, adverſantur mihi; ego verò precabor. 5 Et ponunt adverſum me malum pro bono, & odium pro eo quòd dilexi. 6 Conſtitue ſuper eum impium, & Satanas ſtet ad dexteram ejus. 7 Cùm judicium ſubibit, exeat condemnatus, & oratio ejus ſit ad condemnationem. 8 Sint dies ejus veloces; numerum annorum ejus hæreditate acquirat alius. 9 Sint filii ejus pupilli, & uxor ejus vidua. 10 Vagando vagentur filii ejus; & petant & inquirant *poſtquam* fuerit deſolatio eorum. 11 Colligat fœnerator omnia quæ ipſius ſunt, & diripiant alieni laborem ejus. 12 Non ſit illi qui conciliet miſericordiam, & non ſit qui miſereatur pupillis ejus. 13 Sit finis ejus ad interitum, in generatione altera deleatur nomen *eorum*. 14 Commemoretur iniquitas patrum ejus in conſpectu Domini, et peccatum matris ejus non deleatur. 15 Sint in conſpectu Verbi Domini ſemper, & deleat de terra memoriam eorum. 16 Quoniam non meminit facere benignitatem, & perſequitur hominem pauperem & mendicum, & compunctum corde ad internecionem. 17 Et dilexit maledictionem, & obvenit ei; & noluit benignitatem, & elongata eſt ab eo. 18 Et induit maledictionem ſicut veſtimentum, & intravit quaſi aqua in corpus ejus, et ſicut oleum in membra ejus. 19 Sit ei ſicut veſtimentum quo operiatur, & pro cingulo ſemp accingat illã.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 Meus eſt Ghelaad, & meus eſt Manaſſe, Aphrem magnificator capitis mei, Judha Rex meus, 10 Moab cacabus ablutionis meæ, ſuper Adum ſolvam calceos meos, & ſuper Palæſtinam clamabo, 11 Quis perducat me ad urbẽ magnam? quis ducat me uſque in Adum? 12 Nam ecce tu Deus oblitus es noſtrì, & non egrederis in robur noſtrum. 13 Fer nobis opem in hoſtes noſtros, ſiquidem vana eſt ſalus hominis. 14 Deus ſuppeditet nobis vires, & ipſe conculcet inimicos noſtros.

PSAL. CIX.

1 *Davidis. Quum Regem creaverunt Abſalom, eo inſcio: & hac de cauſa interfectus fuit. Nobis autem exponit paſſiones Chriſti Dei. Verſus. 64.*

2 DEus gloriæ meæ, ne taceas; Quia os impii & os doloſi aperuerunt ſeſe contra me: 3 allocuti ſunt me linguâ mendaci Et voce odii, & impugnaverunt me gratìs; 4 Et pro amore meo adverſati ſunt mihi: ego tamen orabã pro eis; 5 Rependerunt mihi malũ pro bono, & odiũ pro dilectione. 6 Præcipe adversùs eos iniquo, & diabol' ſtet à dextera eorũ: 7 Et cùm judicabũtur, exeãt condemnati, et oratio eorũ fiat peccatum. 8 Sint illorũ dies pauci, quódq; aſſervatum eſt eis, alii accipiant: 9 Sint liberi eorũ pupilli, & uxores illorũ viduæ: 11 Præſit Dñs debiti omnib' quæ poſſidẽt: & ſcrutentur alieni vires illorum; 12 Non ſit erga illos miſericors, neque ſit qui miſereatur pupillis eorũ: 13 Sit finis eorum in interitum, & ad generationem ſequentem deleatur nomen eorum; 14 Memoriæ mandetur iniquitas patrum illorum, & peccata matrum ipſorum minimè deleantur: 15 Sed ſint Domino omni tempore, abrogetque de terra memoriam illorum; 16 Quia non fuerunt memores operandi bonũ: & inſectati ſunt pauperem atque inopem & dolentem corde, ad mortem. 17 Dilexerunt maledictiones, & non ſunt oblectati benedictionibus; 18 Imò induerunt maledictiones ut arma, & ingreſſæ ſunt in eos ut aqua, utque oleum in oſſa eorum. 19 Fiat illis ſicut veſtis quâ operiuntur, & ſicut cingulum renum omni tempore.

Verſio VULG. LAT.

9 Meus eſt Galaad, & me' eſt Manaſſes: & Ephraim ſuſceptio capitis mei. Juda rex meus: 10 Moab lebes ſpei meæ: In Idumæam extendã calceamentum meum: mihi alienigenæ amici facti ſunt. 11 Quis deducet me in civitatẽ munitã? quis deducet me uſque in Idũmæam? 12 Nonne tu, Deus, qui repuliſti nos, & non exibis, Deus, in virtutibus noſtris? 13 Da nobis auxiliũ de tribulatione: quia vana ſalus hominis. 14 In Deo faciemus virtutem: & ipſe ad nihilum deducet inimicos noſtros.

1 In finem, Pſalmus David. CVIII.

2 DEus, laudẽ meã ne tacueris: quia os peccatoris, & os doloſi ſuper me apertũ eſt. 3 Locuti ſunt adverſũ me linguâ doloſâ, & ſermonibus odii circumdederunt me: & expugnaverunt me gratis. 4 Pro eo ut me diligerent, detrahebant mihi: ego autem orabam. 5 Et poſuerunt adverſùm me mala pro bonis: & odium pro dilectione mea. 6 Conſtitue ſup eũ peccatorẽ: & diabolus ſtet à dextris ej'. 7 Cùm judicatur, exeat condemnatus: & oratio ejus fiat in peccatũ. 8 Fiant dies ej' pauci: & epiſcopatũ ej' accipiat alter. 9 Fiant filii ejus orphani: & uxor ejus vidua. 10 Nutantes transferantur filii ej', & mendicent: & ejiciantur de habitationibus ſuis. 11 Scrutetur fœnerator omnem ſubſtantiã ej': & diripiãt alieni labores ej'. 12 Non ſit illi adjutor: nec ſit qui miſereatur pupillis ejus. 13 Fiant nati ejus in interitũ: in generatione una deleatur nomen ej'. 14 In memoriã redeat iniquitas patrũ ej' in conſpectu Dñi: & peccatũ matris ej' non deleatur. 15 Fiant contra Dñm ſemper, & diſperat de terra memoria eorũ: 16 Pro eo quòd non eſt recordatus facere miſericordiam. 17 Et perſecutus eſt hominẽ inopem, & mendicũ, & compunctũ corde mortificare. 18 Et dilexit maledictionẽ, & veniet ei: & noluit benedictionẽ, & elongabitur ab eo. Et induit maledictionẽ ſicut veſtimentũ, & intravit ſicut aqua in interiora ej', & ſicut oleũ in oſſib' ej'. 19 Fiat ei ſicut veſtimentũ, quo operitur; & ſicut zona, quâ ſemper præcingitur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

9 † Ἐμός ἐστι Γαλαὰδ, καὶ ἐμός ἐστι Μανασσῆς, † καὶ Ἐφραὶμ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου· † Ἰούδας βασιλεύς μου, 10 † Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου· † ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου, † ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν. 11 † Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς; † ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς Ἰδουμαίας; 12 † Οὐχὶ σὺ ὁ Θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; † καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ Θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; 13 † Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, † καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. 14 † Ἐν τῷ Θεῷ (β) ποιήσομεν δύναμιν, † καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς (γ) ἐχθροὺς ἡμῶν.

1 Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ρη'.

2 † Ὁ Θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς, † ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἠνοίχθη. 3 † Ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ γλώσσῃ δολίᾳ, † καὶ λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με, † καὶ ἐπολέμησάν με δωρεάν. 4 † Ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλλόν με, † ἐγὼ δὲ προσηυχόμην. 5 † Καὶ ἔθεντο κατ' ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, † καὶ μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου. 6 † Κατάστησον ἐπ' αὐτὸν ἁμαρτωλὸν, † καὶ διάβολος στήτω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. 7 † Ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν, ἐξέλθοι καταδεδικασμένος, † καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν. 8 † Γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι, 9 † καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. † Γενηθήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὀρφανοὶ, † καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. 10 † Σαλευόμενοι μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπαιτησάτωσαν, † ἐκβληθήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. 11 † (α) Ἐξερευνησάτω δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ, † καὶ διαρπασάτωσαν ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐτοῦ. 12 † Μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ ἀντιλήπτωρ, † μηδὲ γενηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ. 13 † Γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς (β) ἐξολόθρευσιν, † ἐν γενεᾷ μιᾷ (γ) ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 14 † Ἀναμνησθείη ἡ ἀνομία τῶν πατέρων αὐτοῦ ἔναντι Κυρίου, † καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη. 15 † Γενηθήτωσαν ἐναντίον Κυρίου διαπαντὸς, † καὶ (δ) ἐξολοθρευθείη 16 ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον (ε) αὐτῶν· † Ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη (ζ) ποιῆσαι ἔλεος, 17 † Καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον πένητα καὶ πτωχὸν, † καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι. 18 † Καὶ ἠγάπησε κατάραν, καὶ ἥξει αὐτῷ, † καὶ οὐκ ἠθέλησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. † καὶ ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, † καὶ εἰσῆλθεν ὡσεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, † καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις αὐτοῦ. 19 † Γενηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεται, † καὶ ὡσεὶ ζώνη ἣν διαπαντὸς περιζώννυται.

MS. A. (β) ποιήσωμεν (γ) θλίβοντας ἡμᾶς. MS. A. ρη'. (α) Καὶ ἐξερευνησάτω (β) ἐξολέθρευσιν, (γ) ἐξαλειφθήτω (δ) ἐξολεθρευθείη (ε) αὐτοῦ (ζ) τοῦ ποιῆσαι

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

9 *Meus eſt Galaad, et meus eſt Manaſſes: et Ephræm ſuſceptio capitis mei: 9 Judas rex meus. 10 Moab [c] lebes ſpei (d) meæ: 10 ſuper Idumæam projiciam calceamentũ meum: mihi alienigenæ (e) ſubditi ſunt. 11 Quis adducet me in civitatem (f) [d] circunſtantiæ? aut quis deducet me uſque in Idumæam? 12 (g) Nonne tu, Deus, qui repuliſti nos, et nõ (h) exibis, D.° in virtutibus noſtris? 13 Da nobis auxilium de tribulatione: & vana ſalus hominis. 14 In Deo faciemus virtutem: & ipſe [e] ad nihilum deducet inimicos noſtros.*

1 In finem, Pſalmus ipſi David. CVIII.

2 *DEus, (a) [a] laudẽ meam ne taceris: quia os peccatoris, et os doloſi ſuper me apertum eſt. 3 2 Loquuti ſunt adverſùm me linguâ [b] doloſâ: & [c] ſermonibus odii circunderunt me: et expugnaverũt me gratis. 4 3 Pro eo, ut diligerent me, detrahebant mihi: ego autem orabam. 5 4 Et [d] poſuerunt adverſùm me mala pro bonis: & odium pro dilectione mea. 6 5 Conſtitue ſuper eum peccatorem: & diabol' ſtet à dextris ejus: 7 6 Cùm judicatur, exeat condemnatus: & oratio ejus fiat in peccatum. 8 7 Fiant dies ejus pauci: & epiſcopatum ejus accipiat alter. 9 Fiant filii ejus orphani, & uxor ejus vidua. 10 9 [e] Nutantes transferantur filii ejus, & mendicent: ejiciantur de (b) [f] parietinis ſuis. 11 10 (c) [g] Scrutetur fœnerator omnem ſubſtantiam ejus: & [h] diripiant alieni labores ejus. 12 11 Non ſit illi adjutor: nec ſit qui miſereatur pupillis ejus. 13 12 Fiant nati ejus in interitum: in generatione una deleatur nomen ejus: 14 13 In memoriam redeat iniquitas patrum ejus in conſpectu Domini; & peccatum matris ejus non deleatur. 15 14 Fiant contra Dominum ſemper: & diſpereat de terra memoriale eorum: 16 Pro eo, quod non eſt recordatus facere [i] miſericordiam: 17 15 Et perſequutus eſt hominem inopem, & mendicum, & [k] compunctum corde mortificare. 18 16 Et dilexit maledictionem, & veniet ei: & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. 17 Et induit maledictionem, ſicut veſtimentum: & intravit, ſicut aqua, in interiora ejus, & ſicut oleum in oſſibus ejus. 19 18 Fiat ei, ſicut veſtimentum, quo operitur: & ſicut zona, quâ ſemper præcingitur.*

Verſio ÆTHIOPICA.

INTERP. ÆTHIOP. [c] ſacerdos ſpei meæ: [d] munitam? aut [e] ſpernet eos qui affligunt me. *PSAL.* XCVIII. [a] orationem meam ne [b] iniquâ: & [c] odio circundederunt [d] reddiderunt mihi [e] Et conturbati filii ejus transferantur, & [f] habitationibus ſuis. [g] Diripiat dominus manûs omnem [h] fraudent eum alieni omni negotiatione ejus. [i] eleemoſynas: [k] cujus paratum erat cor

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * لي جلعاد ولي منسا * افرام هو عز راسي * يهودا هو ملكي * موآب انية رجاي * علي ادوم
10 امد حذاي * ان القبايل الغريبة لي خضعت * من يبلغني الي مدينة حصينة * او من
11 يهديني الي الادومية * اليس انت هو الله الذي اقصيتنا ولم تخرج معنا يا الله في قواتنا * اعطنا
12 13 معونة في الشدة * فباطل هو خلاص الانسان * بالهنا نصنع القوة * وهو يرذل اعداءنا * الليلويا *
14 * المزمور المائة وعاشره * وهو * سا * استيخن *
1 اللهم لا تغفل عن تسبحتي * فانه قد انفتح علي فم الخاطي وفم الغاش * ناجوني بلسان
2 غاش * واكتنفوني باقوال بغض * وحاربوني مجانا * بدل ان يحبوني سعوا بي * وانا كنت اصلي *
3 4 * وجازوا علي الشر عوض الخير * والبغض عوض حبي * اقم عليه خاطيا * وليقف ابليس
5 6 عن يمينه * اذا حوكم يخرج مخصوما * صلاته تخرج خطية * وتصير ايامه قليلة وليأخذ
7 8 رياسته واحد آخر * تصير بنوه ايتاما * وتصير امراته ارملة * وليتحرك بنوه مستقلبين في
9 10 طلب الصدقة * ينفون من مساكنهم * يفتش الغريم كل شي له * تخطف الغرباء جميع كده *
11 * ولا يكون له ناصر * ولا متراف يكون علي ايتامه * ولتستاصل بنوه * وليمح اسمه في جيل واحد *
12 13 * يذكر اثم ابائه قدام الرب * ولا تمحا خطية امه * وتكون امام الرب في كل زمان * ويباد
14 15 ذكرهم من الارض * حيث انه لم يذكر ان يصنع رحمة * طرد انسانا فقيرا ضعيفا * وواحدا خاشع
16 القلب ليقتله * احب اللعنة فهي تاتيه * ولم يشا البركة فهي تبعد عنه * لبس اللعنة كالثوب
17 18 ودخلت في احشايه كالماء وفي عظامه كالزيت * وتكون له كالثوب اذا لبسه * وكالمنطقة يتمنطقها كل زمان *
19

9 *Mihi eſt Galaad, & mihi Manaſſes, Ephraim eſt magnificentia capitis mei, Juda eſt rex meus, 10 Moab vaſa ſpei meæ, ſuper Edom extendã calceamentũ meũ: ſanè nationes alienæ mihi ſe ſubjecerunt. 11 Quis perducat me ad urbem munitã? aut quis dirigat me ad Idumæam? 12 Nónne tu es Deus qui exterminâſti nos, & non egrederis nobiſcũ O Deus, inter virtutes noſtras? 13 Fer nobis opem in tribulatione, quia vana eſt ſalus hominis. 14 In Deo noſtro faciemus virtutem, & ipſe contemnet inimicos noſtros: Allelujà.* *PSAL. CVIII.*

1 Verſ. 61.

2 *DEus, nè negligas laudationẽ meam: Nam jam apertum eſt contra me os peccatoris & os doloſi: colloquuti ſunt mecũ linguâ fraudulentâ. 3 Et circundederunt me ſermonibus odii, & oppugnaverunt me gratis. 4 Pro eo quòd me diligerent, detraxerunt mihi dũ ego orarem: 5 Et decreverunt contra me malũ pro bono, & odiũ pro dilectione mea. 6 Præfice illi peccatorem, ſtétque diabol' à dextera ipſius. 7 Quum judicabitur exeat reus, & oratio illius evadat peccatũ. 8 Et fiant dies ejus pauci, et occupet principatũ ejus alius. 9 Fiant filii ej' orphani, & fiat uxor ejus vidua. 10 Et dimoveantur filii ej' ſatagentes in petenda eleemoſyna, expellantur ex habitationib' ſuis. 11 Diſcutiat creditor quicquid ad illũ pertinet, diripiant alieni cunctum laborem ipſius. 12 Et non ſit illi adjutor, nec clemens ſit ullus erga pupillos ejus. 13 Et extirpentur filii ejus, & deleatur nomen ej' in generatione una. 14 Memoretur iniquitas patrũ ejus ante Dominum, neque deleatur peccatũ matris ejus: 15 Sed ſit corã Domino in omni tempore, & pereat memoria illorum de terra. 16 Eò quòd non ſit recordatus facere miſericordiã, perſequut' ſit hominem pauperẽ imbecillem, & quendã humilem corde ad interficiendũ illũ. 17 Dilexit maledictionẽ, et ipſa adveniet ei: et noluit benedictionẽ, et ipſa recedet ab illo. 18 Indut' eſt maledictione ut veſtimento, et intravit in inteſtina ej' velut aqua, et in oſſa ipſius ſicut oleũ. 19 Eritque ei ceu veſtis quã induerit illam, & quaſi amictu amicietur eã quocunque tempore.*

תהלים : קי קיא

זֹאת פְּעֻלַּת שֹׂטְנַי מֵאֵת יְהוָה וְהַדֹּבְרִים רָע עַל־נַפְשִׁי׃ 20
וְאַתָּה יֱהוִה אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃ 21
כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי׃ 22
כְּצֵל־כִּנְטוֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי נִנְעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃ 23
בִּרְכַּי כָּשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן׃ 24
וַאֲנִי הָיִיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יְנִיעוּן רֹאשָׁם׃ 25
עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי כְחַסְדֶּךָ׃ 26
וְיֵדְעוּ כִּי־יָדְךָ זֹּאת אַתָּה יְהוָה עֲשִׂיתָהּ׃ 27
יְקַלְלוּ־הֵמָּה וְאַתָּה תְבָרֵךְ קָמוּ וַיֵּבֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ יִשְׂמָח׃ 28
יִלְבְּשׁוּ שׂוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ כַמְעִיל בָּשְׁתָּם׃ 29
אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃ 30
כִּי־יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ׃ 31

PSAL. CX. קי

לְדָוִד מִזְמוֹר נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד־אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃ 1
מַטֵּה־עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ׃ 2
עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶיךָ׃ 3
נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק׃ 4
אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ מְלָכִים׃ 5
יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ רַבָּה׃ 6
מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃ 7

PSAL. CXI. קיא

הַלְלוּ יָהּ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה׃ 1

תרגום Targum.

[illegible]

קי

[illegible]

קיא

[illegible]

Paraph. Chald. Vers. Lat.

Hoc eſt opus adverſantium mihi, à Dño, & eorum qui locuti ſunt malum adverſus animam meam. 20 Tu verò Deus Dñe age mecum propter nomen tuum: juxta benignitatem & miſericordiam tuam libera me. 21 Quoniã egenus & pauper ego, & cor meum contritũ eſt intra me. 22 Sicut umbra cùm declinat, conſumptus ſum; vagatus ſum ſicut locuſta. 23 Genua mea collapſa ſunt præ jejunio, & caro mea macilenta eſt abſque pinguedine. 24 Et ego fui opprobriũ eis; viderunt me, et moverunt capita ſua. 25 Adjuva me Dñe Deus meus, ſalva me ſecundùm miſericordiam tuã. 26 Et ſciant quia percuſſio tua hæc eſt; tu Dñe feciſti eã. 27 Maledicent illi, & tu benedices; inſurgent & confundentur; ſervus autẽ tuus lætabitur. 28 Induantur oſores mei pudore, & cooperiantur ſicut chlamyde confuſione ſua. 29 Confitebor Dño multũ in ore meo, & in medio ſapientũ laudabo eũ. 30 Quoniã ſtabit ad dexterã pauperis, ut redimat à judicibus animam *ejus*. 31

Per manum Davidis canticum. 1

PSAL. CX.

Dixit Dñs in verbo ſuo, ſe *conſtituturum me dominum totius Iſraelis: ſed dixit mihi denuò, Opperire verò Saulem, qui eſt de tribu Benjamin, donec moriatur, quia non convenit regno cum ſocio; & poſteà* ponam inimicos tuos ſuppedaneum pedum tuorum. *Targum aliud*: Dixit Dñs in verbo ſuo, ſe daturum mihi dominationẽ, eò quòd incubuerim doctrinæ Legis dexteræ ejus: Expecta donec ponam *inimicum tuum* ſuppedaneum pedum tuorũ. Virgam fortitudinis tuæ mittet *Dominus* de Sion, & dominaberis in medio inimicorum tuorũ. 2 Populus tuus domus Iſrael qui lubenter incumbunt Legi, in die quo præliũ commiſeris, adjuvaberis cum eis; in ſplendorib' ſanctitatis miſericordiæ Dei ad te properabunt tanquam deſcenſio roris, ſedebunt confidenter proſapiæ tuæ. 3 Juravit Dominus *nec pœnitebit eum, te* præfectum iri magnum [*Sacerdotem*] in mundo futuro, pro merito quòd *fueris* rex immaculatus. 4 Majeſtas Dñi ad dexteram tuam percuſſit in die iræ ſuæ reges. 5 Conſtitutus eſt judex ſuper populos: implevit terram cadaveribus impiorum qui interfecti fuerunt: percuſſit capita regum ſuper terra multorum admodum. 6 Ab ore prophetæ in via doctrinam accipiet: propterea exaltabit caput. 7

Hallelujah. PSAL. CXI.

Laudabo coram Domino in toto corde, in ſecreto rectorum & congregatione. 1

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Iſte eſt eventus eorum qui adverſantur Domino, & eorum qui loquuntur malum adverſùs animã meã. 20 Verùm tu Domine, age mecum propter nomen tuũ: quia optima eſt benignitas tua, libera me. 21 Nam pauper ſum & inops, & cor meum exagitatũ eſt intra me: 22 Et velut umbra declinaverunt greſſus mei, & excuſſus ſum ut locuſta: 23 Genuaque mea infirmata ſunt præ jejunio, & caro mea macuit præ oleo: 24 Et ego factus ſum illis in opprobrium, inſpexerunt me, dimoveruntq; capita ſua. 25 Præſto ſis mihi Domine, & ſerva me ſecundùm bonitatem tuam: 26 Ut cognoſcant manũ tuam eſſe hanc, téque id feciſſe. 27 Maledicantur ipſi, tu autem benedicaris, & ſervus tuus exhilaretur. 28 Induant confuſionem ii qui adverſabantur mihi, eâque amiciantur ut pallio. 29 Confitebor Domino ore meo, & inter multos laudabo eum: 30 Quia ſtetit à dextera inopis ad eripiendam animam ejus è judicio. 31

PSAL. CX.

Davidis. De ſolio Domini, deque virtute ejus glorioſa. Et Prophetia de Chriſto, atque victoria contra hoſtem. Verſ. 15. 1

Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea, donec ponam inimicos tuos ſcabellum tuis pedibus. Sceptrum fortitudinis mittet tibi Dñs è Sion, & dominabitur in hoſtes tuos 2 Populus tuus laudabilis in die roboris. 3 Cum nitoribus ſanctitatis ex utero ab antiquo te filium genui. Juravit Domin⁹, 4 & non mentietur, quòd tu es Pontifex in æternum ſicut Melchizedec. Dominus eſt ſuper dextera tua: 5 fregit in die iræ ſuæ reges. Judicabit populos, & implebit cadavera, 6 præcidetq; caput multorũ in terra. Et de torrẽte in via bibet, idcircò attolletur caput ej⁹. 7

PSAL. CXI.

Anonymus. De virtutibus glorioſis operum Dei. Nos autem hortatur ut reddamus gratias Chriſto: & ex perſona Apoſtolorum refertur. Verſ. 21. 1

Confitebor Domino ex toto corde meo, in conſilio rectorum, in cœtu.

Verſio VULG. LAT.

20 Hoc opus eorum, qui detrahunt mihi apud Dominum: & qui loquuntur mala adverſùs animam meam. 21 Et tu, Domine, Domine, fac mecum propter nomen tuum: quia ſuavis eſt miſericordia tua. 22 Libera me, Quia egenus & pauper ego ſum: & cor meum conturbatum eſt intra me. 23 Sicut umbra cùm declinat, ablatus ſum: & excuſſus ſum ſicut locuſtæ. 24 Genua mea infirmata ſunt à jejunio: & caro mea 25 immutata eſt propter oleum. Et ego factus ſum opprobriũ illis: viderunt 26 me, & moverunt capita ſua. Adjuva me, Domine Deus meus: ſalvum me fac ſecundùm miſericordiam tuam. 27 Et ſciant quia manus tua hæc: & tu, 28 Domine, feciſti eam. Maledicent illi, & tu benedices: qui inſurgunt in me, confundantur: ſervus autem tuus læ- 29 tabitur. Induantur qui detrahunt mihi, pudore: & operiantur ſicut di- 30 ploide confuſione ſuâ. Confitebor Domino nimis in ore meo: & in me- 31 dio multorum laudabo eum. Quia aſtitit à dextris pauperis, ut ſalvã faceret à perſequentibus animã meam.

Pſalmus David. CIX. 1

Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis: Donec ponam ini- 2 micos tuos, ſcabellũ pedũ tuorũ. Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion: dominare in medio inimicorum 3 tuorum. Tecum principium in die virtutis tuæ in ſplendoribus ſanctorum: 4 ex utero ante Luciferum genui te. Juravit Dominus, & non pœnitebit eum; Tu es ſacerdos in æternum ſe- 5 cundùm ordinem Melchiſedech. Dominus à dextris tuis, confregit in die 6 iræ ſuæ reges. Judicabit in nationibus, implebit ruinas: conquaſſabit capita 7 in terra multorum. De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput.

Alleluja. CX.

1 Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo; in conſilio juſtorum, & congregatione.

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

20 † Τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόντων με (η) παρὰ κυρίου, † καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ τῆς ψυχῆς μου. 21 † Καὶ σὺ κύριε κύριε ποίησον μετ' ἐμοῦ (θ) ἕνεκεν 22 τοῦ ὀνόματός σου, † ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου. † Ῥῦσαί με ὅτι πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ, † καὶ ἡ καρδία μου 23 τετάρακται ἐντός μου. † Ὡσεὶ σκιὰ ἐν τῷ ἐκκλῖναι αὐτὴν (ι) ἀντανῃρέθην, † ἐξετινάχθην ὡσεὶ ἀκρί- 24 δες. † Τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν ἀπὸ νηστείας, † καὶ ἡ σάρξ 25 μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον. † (κ) Κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς· † εἴδοσάν με, ἐσάλευσαν κεφαλὰς αὐ- 26 τῶν. † Βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου, † καὶ σῶσόν 27 με κατὰ τὸ ἔλεός σου. † Καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου 28 αὕτη, † καὶ σὺ κύριε ἐποίησας αὐτήν. † Καταράσονται αὐτοί, καὶ σὺ εὐλογήσεις· † οἱ (λ) ἐπανιστάμενοί μοι αἰσχυνθήτωσαν, † ὁ δὲ δοῦλός σου εὐφρανθήσεται. 29 † Ἐνδυσάσθωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντές με, ἐντροπήν· † καὶ 30 περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα, αἰσχύνην αὐτῶν. † Ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ σφόδρα ἐν τῷ στόματί 31 μου, † καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν· † Ὅτι παρέστη ἐκ δεξιῶν πένητος, † τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχήν μου.

MS. A. (η) παρὰ κυρίῳ, (θ) ἔλεος ἕνεκεν (ι) ἀνταναιρέθην, (κ) Καὶ ἐγὼ (λ) ἐπανιστανόμενοί

1 † (α) Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ρθ'.

† Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, † ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον 2 τῶν ποδῶν σου. † Ῥάβδον δυνάμεως (β) ἐξαποστελεῖ σοι κύριος ἐκ Σιών, † κατακυρίευε ἐν μέσῳ 3 τῶν ἐχθρῶν σου. † Μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου, † ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου· 4 † ἐκ γαστρὸς πρὸ Ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. † Ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, † Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν 5 αἰῶνα, † κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. † Κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ βα- 6 σιλεῖς. † Κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσει πτώματα, 7 † συνθλάσει κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. † Ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ (γ) πίεται, † διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.

MS. A. (α) Τῷ Δαυὶδ ψαλμός. (β) ἐξαποστελεῖ κύριος ἐκ Σιών, καὶ κατακυρίευε (γ) πίεσ ὕδωρ, διὰ τοῦτο

Ἀλληλούϊα. ρι'.

1 † Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, † ἐν βουλῇ εὐθέων καὶ συναγωγῇ.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

19 *Hoc opus eorum, qui (d) detrahunt mihi apud Dominum, & qui loquuntur mala adverſùs animam meam.* 20 *Et tu, Domine, [l] Domine, fac mecum propter nomen tuum; quia ſuavis eſt miſericordia tua.* 21 *Libera me, quia egenus & pauper ſum ego: & cor meum conturbatũ eſt intra me.* 22 *[m] Sicut umbra, cũ declinat, ablat⁹ ſum: excuſſus ſum ſicut locuſtæ.* 23 *Genua mea infirmata ſunt à jejunio: (e) & caro mea immutata eſt propter [n] oleum.* 24 *Et ego factus ſum opprobrium illis: viderunt me, moverũt capita ſua.* 25 *Adjuva me, Domine Deus meus: & ſalvum me fac ſecundũ miſericordiã tuam.* 26 *Et ſciant, quia manus tua hæc: & tu, Domine, feciſti eam.* 27 *Maledicent illi, & tu benedices: qui inſurgunt adverſùs me, confundantur: ſervus autem tuus lætabitur.* 28 *Induantur, qui detrahunt mihi, pudore: & operiantur, ſicut diploide, [o] cõfuſione ſuâ.* 29 *Confitebor Domino (f) nimis in ore meo: & in medio multorum laudabo eum.* 30 *Quia aſtitit à dextris pauperis, ut ſalvam faceret (g) à perſequentibus animam meam.* 31

Pſalmus ipſi David. *CIX.* 1

1 *Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris meis:* 2 *donec ponam inimicos tuos ſcabellũ pedũ tuorũ.* 3 *Virgam virtutis tuæ (·) emittet tibi Domin⁹ ex S.õ: (b) [a] dominare in medio inimicorum tuorum.* 2 4 *Tecum principium in die [b] virtutis tuæ, in (c) ſplendoribus ſanctorum tuorum: (d) ex utero ante Luciferum genui te.* 3 *Juravit Dominus, & non pœnitebit eũ, Tu es ſacerdos [†] in æternum ſecundùm ordinẽ Melchiſedech.* 4 6 *Dominus à dextris tuis: confregit in die iræ ſuæ reges.* 5 7 *Judicabit in gentibus, [c] implebit ruinas: conquaſſabit capita (e) [d] ſuper terram multorum.* 6 8 *De torrente in via bibit: propterea exaltabit caput.* 7

Alleluja. *CX.*

Confitebor tibi, Domine, in toto corde (a) meo; in conſilio juſtorum, & congregatione. 1

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible]

ሃሌሉያ፡፡

፻፲ እገኒ፡ለከ፡ እግዚኦ፡ በኵሉ፡ ልብየ፡፡በ 1
ምክረ፡ራትዓን፡ወበማኅበረ፡

INTERP. ÆTHIOP. [l] Domine mi, exhibe miſericordiam tuam in me, propter [m] Deficio ipſe ſicut umbra quæ tranſit: [n] defectum olei. [o] peccatis ſuis. PSAL. CIX. [a] judicato in [b] virtutis, in ſplendoribus ſanctorum: ex [†] ejus in [c] multiplicabuntur cadavera: [d] multa ſuper terram. De

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 هذا هو عمل الذين يسعون بي عند الرب * والمتكلمين بالسر على نفسي * وانت يا ربي والاهي
21 فاصنع معي رحمة من اجل اسمك * فان رحمتك يا رب هي سابغة * خلصني 22 فاني انا فقير
ضعيف * وقد جزع قلبي في باطني * 23 اكتئبت مثل الظل اذا مال * انتفضت مثل الجراد * 24 وضعفا
ركبتاي من الصوم * وتغير جسدي من عدم الدهن * 25 صرت انا لهم معيرا * راوني حركوا
روسهم * 26 اعني يا ربي والاهي * وخلصني بقدرتك ورحمتك * 27 وليعلموا ان هذه هي يدك *
وانت يا رب صنعتها * 28 هم يلعنون وانت تبارك * وليخز القائمون علي * وعبدك يفرح * 29 وليلبس
الذين يثلبونني العار * وليشتملوا بالخزي مثل الجبة * 30 اشكرك يا رب جدا بفمي * واسبحك
31 في وسط كثيرين * لانه وقف عن يمين الفقير * لكي يخلص نفسي من الطاردين لي * الليلويا *

المزمور التسع والمائة * وهو لداود * استيخن *

1 قال الرب لربي * اجلس عن يميني حتى اضع اعداءك تحت موطئ قدميك * 2 يرسل لك الرب
من صهيون قضيب القوة * وتسلط وسط اعدائك * 3 الرياسة كاينة معك في يوم قوتك * في
نور القديسين من البطن قبل كوكب الصبح ولدتك * 4 حلف الرب ولن يندم * انك انت
هو الكاهن الى الابد كشبه طقس ملكيسادق * 5 الرب عن يمينك حطم ملوكا في يوم غضبه *
6 يحكم في الامم * ويكثر جثثا * ويرض رووس كثيرين على الارض * 7 يشرب الماء في الطريق من
الوادي * لاجل هذا يرفع راسا * الليلويا *

المزمور العشر والمائة * الليلويا * ٥ * استيخن *

1 اشكرك يا رب من كل قلبي في مشورة المستقيمين ومجمعهم *

Hoc fiet his qui detrahunt mihi, apud Dominum: & loquentibus malum de anima mea. 20 *Et tu O Domine mi & Deus meus, utere mecũ miſericordiâ propter nomen tuum, quandoquidem miſericordia tua O Domine, copioſiſſima eſt. Libera me,* 21 *Quia ego pauper ſum debilis, & jam trepidavit cor meũ in meis inteſtinis.* 22 *Deletus ſum velut umbra quum declinaverit, excuſſus ſum ut locuſtæ.* 23 *Et infirmata ſunt genua mea præ jejunio, & immutatum eſt corpus meũ ob defectum unguenti.* 24 *Factus ſum ego illis opprobriũ: viderunt me & moverunt capita ſua.* 25 *Adjuva me O Domine mi, & Deus meus, & ſalva me potentiâ tuâ & miſericordiâ tuâ.* 26 *Et ſciant hanc eſſe manum tuam, teque O Domine id egiſſe.* 27 *Ipſi maledicunt, at tu benedices: & confundantur inſurgentes in me, & ſervus tuus lætabitur.* 28 *Et induantur qui me vituperant, ignominiâ: & amiciantur pudore ut thorace.* 29 *Gratias agam tibi O Domine maximas ore meo, laudabo te in medio multorũ.* 30 *Quoniam ſtetit à dextera pauperis ut ſalvaret animã meã à perſequentibus me. Alleluja.* 31

PSAL. CIX.
Verſ. 14.

Dixit Dominus Domino meo, Sede ad dexteram meam, donec ponam inimicos tuos ſub ſcabello pedum tuorum. 1 *Mittet tibi Dominus de Sion baculum fortitudinis, & dominaberis in medio inimicorum tuorum.* 2 *Principatus extat tecũ in die roboris tui: in lumine ſanctorum ex utero ante ſtellam matutinam genui te.* 3 *Juravit Dominus, & haudquaquam pœnitebit eum; Tu es ſacerdos in æternũ juxta formam ordinis Melchiſedec.* 4 *Dominus à dextera tua confregit reges in die iræ ſuæ:* 5 *Judicabit inter gentes, & implebit eas cadaveribus:* 6 *Et contundet caput multorũ ſuper terram.* 7 *Bibet aquam in via de torrente: propterea exaltabit caput. Alleluja.* 8

PSAL. CX.
Alleluja. Verſ. 21.

Gratias agam tibi, O Domine mi, ex toto corde meo, in conſilio rectorum, coetuque congregatione. 1

decor & ,Gloria .ea volentibus omnibus quæsita :Domini opera Magna
גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃ הוֹד־וְהָדָר
gratiosus :suorū mirabiliū fecit Memoria .perpetuum in stans ejus justitia & :ejus opus
פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃ זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חַנּוּן
seculum in erit memor :se timentibus dedit Prædam .Dominus misericors &
וְרַחוּם יְהוָה׃ טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם
eis dandum ad ,suo populo annunciavit suorū operum Fortitudinem .sui pacti
בְּרִיתוֹ׃ כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם
fidelia ,judicium & ,veritas ejus manuum Opera .gentium hæreditatem
נַחֲלַת גּוֹיִם׃ מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים
veritate in facta :seculum in perpetuum in Fulta .ejus præcepta omnia
כָּל־פִּקּוּדָיו׃ סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת
:suum pactum seculum in præcepit ,suo populo misit Redemptionem .rectitudine &
וְיָשָׁר׃ פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה־לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ
intellectus ,Domini timor sapientiæ Principium .ejus nomen terribile & sanctum
קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃ רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל
.perpetuum in stans ejus laus :ea facientibus omnibus bonus
טוֹב לְכָל־עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

PSAL. CXII. קיב

.valde voluit ejus mandatis in :Dominum timentis viri Beatitudines .Jah-Hallelu
1 הַלְלוּ יָהּ אַשְׁרֵי־אִישׁ יָרֵא אֶת־יְהוָה בְּמִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד׃
opulentia & Vbertas .benedicetur rectorum generatio :ejus semen erit terra in Potens
2 גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ׃ הוֹן־וָעֹשֶׁר
lumen tenebris in Ortum .perpetuum in stans ejus justitia & :ejus domo in
3 בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃ זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר
:commodans & miserescens vir Bonus .justus & misericors & gratiosus :rectis
4 לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק׃ טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה
memoria in :nutabit non seculum in Quia .judicio in sua verba moderabitur
5 יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט׃ כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט לְזֵכֶר
ejus cor firmum :timebit non mala auditione Ab .justus erit seculi
6 עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק׃ מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ
videbit donec :timebit non ejus cor Suffultum .Domino in fidens
7 בָּטֻחַ בַּיהוָה׃ סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר־יִרְאֶה
:perpetuum in stans ejus justitia ,egenis dedit Dispersit .suos angustiatores in
8 בְצָרָיו׃ פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד
suis dentibus ,irascetur & videbit Impius .gloria in exaltabitur ejus cornu
9 קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד׃ רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס שִׁנָּיו
peribit impiorum desiderium :liquescet & frendet
10 יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

PSAL. CXIII. קיג

Sit .Domini nomen laudate :Domini servi laudate .Jah-Hallelu
1 הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה׃ יְהִי
solis ortu Ab .seculum in usque & nunc ex :benedictum Domini nomen
2 שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ
.Domini nomen laudatum :ejus occasum ad usque
3 עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה׃

תרגום TARGUM.

2 רַבְרְבִין עוֹבָדַיָא דַיְיָ מִתְבַּעֲיָן לְכָל דְּצָבְיָן לְהוֹן׃
3 שְׁבָחָא וּשְׁבָהוֹרָא עוֹבָדוֹהִי וּזְכוּתֵיהּ קַיָּמָא
4 לְעָלְמִין׃ דָּכְרָן טָב עֲבַד לְפִרְשׁוּתֵיהּ חַנָּנָא
5 וְרַחֲמָנָא יְיָ׃ מְזוֹנָא יְהַב לְדָחֲלוֹי יִדְכַּר לַעֲלַם
6 קְיָמֵיהּ׃ חֵיל עוֹבָדוֹי חַוִּי לְעַמֵּיהּ לְמִתַּן לְהוֹן
7 אַחֲסָנַת עַמְמַיָּא׃ עוֹבָדֵי יְדוֹי קוּשְׁטָא וְדִינָא
8 מְהֵימְנִין כָּל פִּקּוּדוֹי׃ סְמוּכִין לְעָלְמֵי עָלְמָא
9 מִתְעַבְדִין בְּקוּשְׁטָא וְתִירוּצָא׃ פּוּרְקָנָא שְׁלַח
לְעַמֵּיהּ פַּקֵּד לַעֲלַם קְיָמֵיהּ קַדִּישָׁא וּדְחִילָא
10 שְׁמֵיהּ׃ שֵׁרוּי חוּכְמְתָא דַחַלְתָּא דַיְיָ סִכְלָא
טָבָא לְכָל עוֹבְדֵיהוֹן תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ קַיָּמָא
לְעָלְמִין׃

קיב

1 הַלְלוּיָהּ טוּבֵיהּ דְּגַבְרָא דְּחִיל יַת יְיָ בְּפִקּוּדוֹי
2 צָבֵי לַחֲדָא׃ גִּבָּר בְּאוֹרַיְתָא יְהֶוְיָן בְּנוֹי בְּדָר
3 תְּרִיצַיָּא יִתְבָּרַךְ׃ מוֹלָא וְעוּתְרָא בְּבֵיתֵיהּ
4 וּזְכוּתֵיהּ קַיָּמָא לְעָלְמִין׃ דְּנַח בַּחֲשׁוֹכָא
נְהוֹר לִתְרִיצַיָּא חַנָּנָא וְרַחְמָנָא וְצַדִּיקָא׃
5 גַּבְרָא טָבָא חָיֵס עַל עַנְיֵי וּמוֹזִיף יְסוֹבַר
6 מִלּוֹי כְּהִלְכְּתָא׃ אֲרוּם לַעֲלַם לָא יְזוּעַ
7 לְדָכְרָן עֲלַם יְהֵי זַכַּי׃ מִשְּׁמוּעֲתָא בִישָׁא
לָא יִדְחַל תַּקִּין לִבֵּיהּ רְחִיץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃
8 סְמִיךְ לִבֵּיהּ לָא יִדְחַל עַד דְּיֶחְמֵי פּוּרְקָנָא
9 בְּעָקְתָא׃ בַּדַּר מָמוֹנֵיהּ יְהַב לַחֲשִׁיכֵי וּזְכוּתֵיהּ
10 קַיָּמָא לְעָלְמָא תּוּקְפֵּיהּ תָּרוּם בִּיקָרָא׃ רַשִּׁיעָא
יֶחְמֵי וְיִכְעוֹס עֲלוֹי שִׁנּוֹי יַעֲסֵי וְאִתְמְסָא רְגוֹג
רַשִּׁיעֵי תֵּיבַד׃

קיג

1 הַלְלוּיָהּ שַׁבַּחוּ עַבְדַיָּא דַיְיָ שַׁבַּחוּ יַת שְׁמָא
2 דַיְיָ׃ יְהֵוֵי שְׁמָא דַיְיָ מְבָרַךְ מֵהַשְׁתָּא וְעַד
3 עָלְמָא׃ מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא עַד מַטְמְעֵיהּ מְשַׁבַּח
שְׁמָא דַיְיָ׃

PARAPH. CHALD. Verſ.Lat.

Magna opera Domini exquiſita omnibus
qui volunt illa. Laus & decus opus ejus, 3
& meritum ejus perſtat in ſecula. Memo- 4
riam bonam fecit mirabilibus ſuis operibus;
clemens & miſericors Dominus. Ci- 5
bum dedit timentibus ſe, memor erit in
æternum pacti ſui. Virtutem operum ſuo- 6
rum annunciavit populo ſuo, ut det illis
hæreditatem populorum. Opera manuum 7
ejus veritas & judicium, fidelia omnia
mandata ejus: Confirmata in ſecula ſe- 8
culi, facta in veritate & æquitate. Redem- 9
ptionem miſit populo ſuo: præcepit in
æternum pactum ſuum, ſanctum & timen-
dum nomen ipſius. Principium ſapientiæ 10
eſt *timor* Domini: intellectus bonus omnibus
facientibus ea: laus ejus manet in
æternum.

Hallelujah. 1

PSAL. CXII.

BEatus vir qui timet *Dominum,* mandata
ejus expetit vehementer. Fortes in Lege 2
erunt filii ejus, in generatione rectorum
benedicetur. Felicitas & divitiæ in do- 3
mo ejus, & juſtitia ejus manet in æternum.
Ortum eſt in tenebris lumen rectis, cle- 4
mens & miſericors & juſtus. Beatus vir 5
qui miſeretur *pauperum* & commodat; ſuſti-
nebit verba ſua quaſi ſententiam. Quo- 6
niam in æternum non commovebitur, ad
memoriam perpetuum erit juſtus. Ab au- 7
ditu malo non timebit: paravit cor ſuum
confidens in verbo Domini. Firmatum eſt 8
cor ejus, non timebit donec videat redem-
ptionem in anguſtia. Diſperſit pecuniam 9
ſuam, dedit pauperibus; juſtitia ejus ma-
net in æternum: fortitudo ejus exaltabitur
in gloria. Impius videbit & iraſcetur ſuper 10
eum, dentibus ſuis frendebit & contabeſcet:
deſiderium impiorum peribit.

Hallelujah. 1

PSAL. CXIII.

LAudate ſervi Domini, laudate nomen
Domini. Sit nomen Domini benedictum, 2
ex hoc momento & uſque in ſeculum. Ab 3
ortu Solis uſque ad occaſum ejus, laudabile
eſt nomen Domini.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA

2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

Maxima ſunt facta Dñi, & quæſita ab omni- 2
b⁹ qui delectantur illis. Glorioſa ſunt ac ma- 3
gna opera ej⁹, & juſtitia ipſius perſtans eſt in
æternum. Memoriā dedit miraculorū ſuorū: 4
miſericors eſt ac benign⁹ Domin⁹. Eſcā dedit 5
timentibus eum, & memor eſt perpetuò fœ-
deris ſui, Potentiæ quam ſuis operibus oſten- 6
dit populo ſuo, ut concederet eis hæreditatē
gentium. Opus manuū ejus veritas ac judici- 7
um, Súntq; permanentia in ſeculū ſeculorū: 8
firma ſunt omnia præcepta ejus, & facta cum
juſtitia & veritate. Salutem miſit Dominus 9
populo ſuo, & memor eſt in perpetuum fœ-
deris ſui: Sanctū eſt ac formidabile nomen e- 10
j⁹. Initiū ſapiētiæ timor Dñi, & intellect⁹ bo-
n⁹ facienti illud, & laus ej⁹ manet in æternū.

PSAL. CXII.

Anonymus. Quum David in eo hortabatur 1
Salomonem filium ſuum dicens, Serva mandata Domini, eumq; cole. Præterea vocatio Gentium, & juſtitia Chriſti. Verſ. 22.

BEatus vir qui timet Dominū, & caut⁹ eſt
in mandatis ejus. Erit potens ſemen illius 2
in terra, & benedicetur in generatione juſto-
rum. Facultates & divitiæ abundabunt in do- 3
mo ejus, & æquitas ipſius perſtabit in æter-
num. Effulſit lumen in caligine rectis, ac mi- 4
ſeretur juſtorū. Probus eſt vir qui miſeretur 5
& dat mutuò, ſuſtinétq; verba ſua in judicio:
In ſeculum non movebitur, Memoria in ſem- 6
piternū erit juſto, Et famam malam non ti- 7
mebit; Nam conſtans eſt cor ejus, fretū Deo:
Firmúmq; cor illius & non formidat, donec 8
ſpectet in hoſtibus ſuis. Diſperſit ac dedit e- 9
genis, & juſtitia ejus perſtans eſt in ſeculū
ſeculorum, cornúq; ipſi⁹ attolletur cum glo-
ria. Iniquus verò cernet ac indignabitur, atq; 10
ſuis dentibus frendebit, deſtruetúrque: &
deſiderium impiorum peribit.

PSAL. CXIII.

Anonymus. Dicitur ſolicitatio circa mini- 1
ſterium Domini tempore matutino, à ſacerdotibus peragendum. Nos autem hortatur, nos populum novum ex aqua & ſpiritu regeneratum, ut præmaturi ſimus ad miniſterium aſperſis cordibus noſtris ac lotis ſpiritu ſancto, mentéq; purâ. Verſ. 10.

LAudate ſervi Dñi, laudate nomen Dñi. Sit 2
nomē Dñi benedictū à ſeculo & uſq; in
ſeculū, Ab ortu ſolis uſque ad occaſum ejus. 3
Magnum eſt nomen Domini.

Verſio VULG. LAT.

2 Magna opera Domini: exquiſita in
3 omnes voluntates ejus. Confeſſio &
magnificentia opus ejus: & juſtitia
4 ejus manet in ſeculum ſeculi. Memo-
riam fecit mirabilium ſuorum, miſe-
5 ricors & miſerator Dominus: Eſcam
dedit timentibus ſe. Memor erit in ſe-
6 culum teſtamenti ſui: Virtutem ope-
rum ſuorum annuntiabit populo ſuo:
7 Ut det illis hæreditatem gentium:
opera manuum ejus, veritas & judici-
8 um. Fidelia omnia mandata ejus: con-
firmata in ſeculum ſeculi, facta in ve-
9 ritate & æquitate. Redemptionem
miſit populo ſuo: mandavit in æternū
teſtamentum ſuum. Sanctum, & terri-
10 bile nomen ejus: Initium ſapientiæ
timor Dñi. Intellectus bonus omnibus
facientibus eum: laudatio ejus ma-
net in ſeculum ſeculi.

Alleluja, Reverſionis Aggæi, & Zachariæ. CXI.

1 BEatus vir, qui timet Dominum: in
2 mandatis ejus volet nimis. Potens
in terra erit ſemen ejus: generatio
3 rectorum benedicetur. Gloria, & di-
vitiæ in domo ejus: & juſtitia ejus
4 manet in ſeculum ſeculi. Exortum eſt
in tenebris lumen rectis: miſericors,
5 & miſerator, & juſtus. Jucundus ho-
mo qui miſeretur & commodat, diſ-
6 ponet ſermones ſuos in judicio: Quia
7 in æternum non commovebitur. In
memoria æterna erit juſtus: ab audi-
tione mala non timebit. Paratum cor
8 ejus ſperare in Domino, Confirmatum
eſt cor ejus: non commovebitur donec
9 deſpiciat inimicos ſuos. Diſperſit, de-
dit pauperibus: juſtitia ejus manet
in ſeculum ſeculi, cornu ejus exaltabi-
10 tur in gloria. Peccator videbit, & ira-
ſcetur, dentibus ſuis fremet & tabe-
ſcet: deſiderium peccatorum peribit.

Alleluja. CXII.

1 LAudate pueri Dominum: laudate
2 nomen Domini. Sit nomen Domi-
ni benedictum, ex hoc nunc, & uſque
3 in ſeculum. A ſolis Ortu uſque ad Oc-
caſum laudabile nomen Domini.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

2 Μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, † ἐξεζητημένα εἰς πάντα
3 τὰ θελήματα αὐτοῦ. † Ἐξομολόγησις καὶ μεγα-
λοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, † καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ
4 μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. † Μνείαν ἐποιήσατο
τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, † ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ
5 κύριος. † Τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν·
6 † μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ. † Ἰσχὺν
7 ἔργων αὐτοῦ ἀνήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ, † Τοῦ δοῦναι
αὐτοῖς κληρονομίαν ἐθνῶν. † Ἔργα χειρῶν αὐτοῦ,
8 ἀλήθεια καὶ κρίσις. † Πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,
† ἐστηριγμέναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, † πεποι-
9 ημέναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι. † Λύτρωσιν ἀπέ-
στειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ· † ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα
διαθήκην αὐτοῦ. † ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα
10 αὐτοῦ. † Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, † σύνεσις δὲ
ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν· † ἡ αἴνεσις αὐτοῦ
μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Ἀλληλούϊα. ρια΄.

1 † ΜΑκάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, † ἐν
2 ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. † Δυνα-
τὸν ἐν τῇ γῇ ἔσαι τὸ σπέρμα αὐτοῦ, † γενεὰ εὐθέων
3 εὐλογηθήσεται. † Δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐ-
τοῦ, † καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
4 αἰῶνος. † Ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέ-
5 σιν· † ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων καὶ δίκαιος (α). † Χρη-
στὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, † οἰκονομήσει τοὺς
6 λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει, † Ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σα-
7 λευθήσεται. † Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσαι δίκαιος.
† ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. † ἑτοίμη ἡ
8 καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον. † Ἐστήρικται ἡ
καρδία αὐτοῦ, (β) οὐ φοβηθῇ, † ἕως οὗ ἐπίδῃ ἐπὶ
9 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. † Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πέ-
νησιν, † ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
10 αἰῶνος. † τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ. † Ἁ-
μαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται, † τοὺς ὀδόντας
αὐτοῦ βρύξει καὶ τακήσεται. † ἐπιθυμία (γ) ἁ-
μαρτωλοῦ ἀπολεῖται.

MS.A. (α) κύριος ὁ θεός. Χρηστὸς (β) οὐ μὴ φοβη-
θῇ, (γ) ἁμαρτωλῶν

Ἀλληλούϊα. ριβ΄.

1 † ΑἸνεῖτε παῖδες (α) κύριον, † αἰνεῖτε τὸ ὄνο-
2 μα κυρίου. † Εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημέ-
3 νον † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. † Ἀπὸ ἀνατο-
λῶν ἡλίου (β) μέχρι δυσμῶν, † αἰνετὸν τὸ ὄνο-
μα κυρίου.

MS.A. (α) τὸν κύριον, (β) καὶ μέχρι

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiop. Tranſl. LAT.

2 Magna opera Domini, (b) exquiſita 2
in omnes voluntates ejus. 3 (c) Con- 3
feſſio, & magnificentia [a] opus ejus:
& juſtitia ejus manet in [b] ſecu-
lum ſeculi. 4 Memoriam fecit [c] mi- 4
rabilium ſuorum, miſericors, et mi-
ſerator Dominus: (d) Eſcam dedit 5
timentibus ſe. 5 Memor erit in ſecu-
lum teſtamenti ſui: Fortitudinem o- 6
perum ſuorum annuntiavit populo
ſuo. 6 ut det illis hæreditatem gen- 7
tium: opera manuum ejus (e) veritas,
& judicium. 7 Fidelia omnia man- 8
data ej⁹, confirmata in ſeculū ſeculi,
facta in veritate, et æquitate. 9
Redemptionem miſit [d] popu-
lo ſuo: mandavit in æternum teſta-
mentum ſuum. 9 Sanctum & ter- 10
ribile nomen ejus: Initium ſapientiæ
timor Domini. 10 [e] Intellect⁹ autē
bon⁹ omnib⁹ (f) facientib⁹ eum: lau-
datio ejus manet in ſeculum ſeculi.

MS. Æthiop. Po. Gloria Patri, &
Filio, & Spiritui Sancto: omni tem-
pore, nunc, & ſemper, & in ſecula ſe-
culorum, Amen.

Alleluja. CXI.

1 BEATUS *vir qui timet Do-* 1
minum: [a] in mandatis ejus
volet nimis. 2 [b] Potens in terra e- 2
rit ſemen ejus: generatio rectorum
benedicetur. 3 Gloria, & divitiæ in 3
domo ejus: & (a) juſtitia ejus ma-
net in ſeculum ſeculi. 4 Exortum eſt 4
in tenebris lumen (b) rectis: miſeri-
cors, & miſerator [c], & juſtus. 5
(c) Suavis vir, qui miſeretur, & 5
commodat: diſponet ſermones ſuos
in judicio: Quoniam in æternum 6
non commovebitur. 6 In memoria 7
æterna erit juſtus: ab (d) auditione
mala non timebit. 7 (e) Paratum cor
ejus ſperare in Domino: Confirmatū 8
eſt cor ejus: (f) non [d] timebit, (g)
donec videat ſuper inimicos ſuos. 8
Diſperſit, dedit pauperibus: juſtitia 9
ejus manet in ſeculum ſeculi: cornu
ejus exaltabitur in gloria. 9 Pecca- 10
tor videbit, & iraſcetur: dentibus
ſuis fremet, & tabeſcet: deſiderium
peccatoris peribit.

Alleluja. CXII.

1 LAUDATE *(a) [a] pueri* 1
Dominum: laudate nomen Do-
mini. 2 Sit nomen Domini bene- 2
dictum, ex hoc nunc & uſque in
ſeculum. 3 A Solis Ortu uſque ad 3
Occaſum, laudabile nomen Domini.

Verſio ÆTHIOPICA.

2 ዐቢይ፡ግብረ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወትት 2
ሐሠሠ፡ውስተ፡ኵሉ፡ፈቃዱ፡፡ አሚን፡ ወዕ 3
በይ፡ስብሐት፡መግባሩ፡፡ ወጽድቁኒ፡ይነብር፡
ለዓለም፡፡=፡ ተዝከረ፡ግብረ፡ስብሐቲሁ፡፡ 4
መሐሪ፡ወመስተሣህል፡እግዚአብሔር፡፡ ወወ
ሀቦሙ፡ሲሳዮሙ፡ለእለ፡ይፈርህዎ፡፡=፡ ወተ 5
ዘከረ፡ኪዳኖ፡ዘለዓለም፡፡ ወአርአዮሙ፡ለሕ
ዝቡ፡ኃይለ፡መግባሩ፡፡=፡ ከመ፡የሀቦሙ፡ር 6
ስተ፡ለአሕዛብ፡፡ግብረ፡እደዊሁ፡ጽድቅ፡ወር
ትዕ፡፡=፡ ወእሙን፡ኵሉ፡ትእዛዙ፡ወጽኑዕ፡ 7
ለዓለም፡ ዓለም፡፡ ወግቡር፡በጽድቅ ፡ ወበር
ትዕ፡፡=፡ መድኃኒተ፡ፈነወ፡እግዚአብሔር፡ 8
ለሕዝቡ፡፡ ወአዘዘ ፡ ሥርዓቶ ፡ ዘለዓለ
ም፡፡=፡ ቅዱስ፡ወግሩም፡ስሙ፡ዚአሁ፡፡ቀደ 9
ሚሃ፡ለጥበብ፡ፈሪሃ፡እግዚአብሔር፡፡=፡ ወ 10
ምክር፡ ሠናይት፡ ለኵሉ፡ዘይገብሩ፡፡ ወስ
ብሐቲሁኒ፡ይነብር ፡ለዓለም፡፡=፡
ስብሐት፡ ለአብ፡ ወወልድ፡ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡
ኵሉ፡ጊዜ፡ይእዜኒ፡ወዘልፈኒ፡ወለዓለም፡
ዓለም ፡ አሜን፡፡

ሃሌሉያ፡፡

ፆ፲፩ ብፁዕ፡ብእሲ፡ዘይፈርሆ፡ለእግዚአብ 1
ሔር፡፡ ወዘይፈቅድ፡ትእዛዞ፡ፈድፋደ፡፡=፡
ወይከውን፡ ጽኑዓ፡ ዘርኡ፡ ውስተ፡ምድር፡፡ 2
ትውልደ፡ጻድቃን፡ ይትባረኩ፡፡=፡ ክብር፡ ወ 3
ብዕል፡ውስተ፡ቤቱ፡፡ ወጽድቁኒ፡ይነብር ፡ለ
ዓለም፡ዓለም፡፡=፡ሠረቀ፡ብርሃን፡ለራትዓን፡ 4
በውስተ፡ጽልመት፡፡ መሐሪ፡ ወመስተሣህል፡
እግዚአብሔር፡ወጻድቅ፡ንጉሥነ፡፡=፡ ብ 5
እሲ፡መሐሪ፡ወመስተሣህል፡ወኄር፡፡ ወይሴ
ቅም፡ቃሎ፡በውስተ፡ፍትሕ፡፡ ወኢይትሀወ
ክ፡ለዓለም፡፡=፡ ዝክረ፡ጻድቅ፡ለዓለም፡ይ 6
ሄሉ፡፡ ወኢይፈርህ ፡ እምነገር፡እኩይ፡፡=፡
ጥቡዕ፡ ልቡ፡ ለተወክሎ፡ በእግዚአብሔር፡፡ 7
ጽኑዕ፡ልቡ፡ወኢይትሀወክ፡ ለዓለም፡፡ እስ
ከ፡ይሬኢ፡በጸላእቱ፡፡=፡ ዘረወ፡ወወሀበ፡ለ 8
ነዳያን፡፡ወጽድቁኒ፡ይነብር ፡ለዓለም፡ዓለም፡፡
ወይትሌዐል፡ቀርኑ፡በክብር ፡፡=፡ ይሬኢ፡ኃ 9
ጥእ፡ወይትመዐዕ፡፡ ወየሐቅ፡ስነኒሁ፡ወይትመ 10
ስው፡፡ወተኃልቀ፡ፍትወቶሙ፡ ለኃጥአን፡፡=፡

ሃሌሉያ፡፡

ፆ፲፪ ሰብሕዎ፡ አግብርቲሁ፡ለእግዚአብሔ 1
ር፡፡ ወሰብሑ፡ ለስመ፡እግዚአብሔር ፡፡=፡
ወይኩን፡ቡሩክ፡ስሙ፡ለእግዚአብሔር ፡፡ እ 2
ምይእዜ፡ወእስከ፡ለዓለም፡፡=፡ እምሠረ 3
ቀ ፡ ፀሐይ ፡ ወእስከ ፡ ዐረብ ፡ ይትአኮት፡
ስሙ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡

INTERP. ÆTHIOP [a] gloriæ, opus [b] ſeculum. Memoriam [c] gloriæ ejus, [d] Dominus populo [e] Et conſilium bonum *PSAL. CXI.* [a] & qui mandata ejus volet [b] Et erit firmum in terra [c] Dominus, & juſtus eſt rex noſter. Homo miſericors, miſerator & bonus: [d] commovebitur in æternum, donec *PSAL. CXII.* [a] ſervi ejus Dominum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 عظيمة هي اعمال الرب جميع ارادته مطلوبة * الشكر وعظيم البهاء هو عمله * وعدله دايم 3
4 الي ابد الابد * ذكر جميع عجايبه * الرب رحيم روف * اعطي اتقياءه طعاما * يذكر 5
6 عهده الي الابد * اعلم شعبه قوة اعماله * لكي يعطيهم ميراث الامم * اعمال يديه حق 7
8 وحكم * وجميع وصاياه صادقة * ثابتة الي الابد * مصنوعة بالحق والاستقامة * ارسل 9
10 خلاصا لشعبه * امر بعهده الي الابد * قدوس اسمه مخوف * راس الحكمة هي مخافة الرب *
والفهم صالح لكل من عمل به * وبركته دايمة الي الابد * الليلويا *

1. * المزمور المايه وحادي عشر * الليلويا * وهو * كب * استيخن *

2 طوبي للرجل الخايف من الرب * المتمسك بوصاياه جدا * زرعه يجد قوة علي الارض * جيل المستقيمين
3 يبارك * يكون المجد والغنى في بيته وبره دايم الي الابد * نور اشرق في الظلمة للمستقيمين * الرب 4
5 الله رحيم روف * صالح هو الرجل الذي يتراءف * ويقرض * ويدبر اقواله بالحكم * فانه 6
7 لا يزول الي الابد * ذكر الصديق يكون ابديا * ومن سماع شرير لا يخشي * مستعد قلبه للتوكل
8 علي الرب * ثابت قلبه فلا يرجع حتي ينظر علي اعداءه * بدد واعطي المساكين * وبره 9
10 دايم الي ابد الابد * قرنه يعلوا بالمجد * يري الخاطي فيغتاظ * ويصر باسنانه ويذوب * شهوة
1 الخاطي تبيد * الليلويا * * المزمور المايه والثاني عشر * الليلويا * وهو يو * استيخن *
2 سبحوا الرب ايها الفتيان * سبحوا اسم الرب * وليكن اسم الرب مباركا * منذ الان والي
3 الابد * من مشارق الشمس الي المغارب اسم الرب مبارك *

Magna ſunt opera Domini, omnis volun- 2
tas ejus expetibilis. Gratiarum actio & 3
magnitudo decoris eſt opus ejus, & æqui-
tas ejus perſeverans uſque in ſeculum ſe-
culi. Recordatus eſt omniū miraculorū 4
ſuorū: Dominus miſericors eſt & cle-
mens: Dedit cultoribus ſuis cibū: recor- 5
dabitur fœderis ſui in æternū: Notā fecit 6
populo ſuo virtutem operū ſuorū, ut det
illis hæreditatem gentiū. Opera manuum 7
ejus veritas & judiciū, & cuncta man-
data ejus veridica, Firma in perpetuum, 8
facta cum veritate & æquitate. Miſit 9
ſalutem populo ſuo, præcepit pactum
ſuum in æternum. Sanctum nomen ejus
ac terribile. Initium ſapientiæ eſt timor 10
Domini: & intelligentia bona eſt cuili-
bet agenti per eam: & benedictio illius
perpetua eſt in æternum. Alleluja.

PSAL. CXI.

Alleluja. Verſ. 22. 1

B*Eatitudo viro timenti Dominū, am-*
plectenti præcepta ejus vehementer.
Semen ejus inveniet fortitudinem ſuper 2
terrā: generatio rectorū benedicetur. Erit 3
gloria & magnificentia in domo ejus, &
juſtitia ejus perſeverans in æternum. Lu- 4
men exortū eſt inter tenebras rectis: Do-
minus Deus miſericors eſt ac benignus.
Bonus eſt vir qui miſeretur & commo- 5
dat, & moderatur ſermones ſuos in judi-
dicio: Quia non deficiet in æternum. 6
Memoria juſti erit perpetua, Et auditio- 7
nem malam non timebit. Paratū eſt cor
ejus ad fidendum Domino, Firmum cor 8
ej⁹, nec trepidabit donec videat ſuper ini-
micos ſuos. Diſperſit ac dedit pauperib⁹, 9
& juſtitia ejus permanens eſt in ſeculum
ſeculi: cornu ejus attolletur cum gloria.
Videbit peccator, & iraſcetur, ſtridebitq; 10
dentibus ſuis, ac liqueſcet: deſiderium
peccatorū peribit. Alleluja.

PSAL. CXII.

Alleluja. Verſ. 16. 1

L*Audate Dominum O pueri, laudate*
nomen Domini. Sitque nomen Domi- 2
ni benedictum ex nunc & uſque in ſecu-
lum. Ab ortibus ſolis uſque ad occaſus ſit 3
nomen Domini benedictum.

תהלים : קיד קטו

[illegible]

תרגום. Targum.

[illegible]

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

Excelſus eſt ſuper omnes populos Dominus, 4
ſuper cœlos gloria ejus. Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui exaltavit habitationem 5
ſuam ut ſedeat? Qui demittit oculos ſuos 6
ut videat in cœlis & in terra. Erigens 7
de pulvere miſerum, de ſtercore exaltans
egenum: Ut ſedere eum faciat cum prin- 8
cipibus, cum principibus populi ſui. Qui 9
collocat *eccleſiam Iſraelis, quæ ſimilis eſt ſterili ſedenti mœſtæ pro domeſticis ſuis, frequentem turbis*, tanquam matrem ob filios lætantem. *Hallelujah.*

PSAL. CXIV.

Dum exiret Iſrael ex Ægypto, domus 1
Jaacob ex populo Barbaro: Fuit eccleſia 2
domus Jehudæ unita ſanctitati ejus: Iſrael
poteſtatibus ejus. Mare vidit & erupit, 3
Jordanis converſus eſt retrorſum. Montes 4
ſubſilierunt ſicut arietes, colles ſicut filii
ovium. Quid tibi erat mare cur erumperes? 5
Jordanis, ut convertereris retrorſum? Montes 6
ſubſilirent ſicut arietes, colles ſicut filii ovium? A facie Domini contremiſce terra; ab 7
aſpectu Dei Jaacob. Qui convertit petram 8
in rivum; rupem in *fontem* aquarum.

PSAL. CXV.

Non propter nos Domine, non propter 1
meritum noſtrum: verùm nomini tuo da
gloriam, propter benignitatem tuam & propter veritatem tuam. Quare dicturi ſunt po- 2
puli: Ubi *nunc* [*eſt*] Deus eorum? Dei au- 3
tem noſtri habitatio in cœlis eſt; quicquid
voluit, fecit. Idola *eorum* argentea & aurea; 4
opus manuum hominis. Os ineſt eis, & non 5
loquuntur; oculi inſunt eis, & non vident.
Aures inſunt eis, & non audiunt, nares in- 6
ſunt eis, & non odorant. Manus habent, & 7
non palpant; pedes habent, & non ambulant;
& non clamant gutture ſuo. Similes illis ſint 8
qui faciunt ea, omnis qui confidit in eis.
Iſrael *confidit* in Verbo Domini: adjutorium 9
eorum & ſcutum eorum eſt ipſum. Domus 10
Aharon confidite in Verbo Domini: adjutorium eorum & ſcutum eorum ipſum eſt. Qui 11
timent Dominum confidite in Verbo Domini; auxilium eorum & ſcutum eorum ipſe
eſt. Verbum Domini recordatum eſt noſtri 12
in bonum, *benedicet*: benedicet domui Iſrael, benedicet domui Aharon.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

Et excelſus ſuper omnes populos Dominus, 4
& ſuper cœlū majeſtas ejus? Quis ut Do- 5
minus Deus noſter, qui ſedet in alto, Et in- 6
ſpicit profundū, cœlum, ac terram? Erigit è 7
ſterquilinio pauperem, Ut eum ſedere faciat 8
cum proceribus populi? Habitare facit ſteri- 9
lem in domo, & matrem filiorū gaudentem?

PSAL. CXIV.

Anonymus. Ex ſcriptura veteri. De Moſe qui laudem dixerat ſecus mare. Nobis autē, vocatio Evangelii per quā popul⁹ novus facti ſumus, antehac barbarus, nunc ſpiritualis Deo qui incarnatus eſt, Jeſu Chriſto qui redemit nos ſanguine ſuo à maledicto ſcripturæ, & emundavit nos peccato per Spiritum ſuum. Verſus 32. 1

Cum exiret Iſrael ex Ægypto, & familia
Jacobi de populo barbaro: Factus eſt 2
Ihuda ſanctitas ejus, & Iſrael gloria ipſius.
Mare vidit eum ac refugit, & Jordanis re- 3
troverſus eſt. Montes proſilierunt tanquam 4
cervi, & colles ut agni ovium. Quid eſt tibi 5
mare quòd refugiſti, & tibi Jordanis, quòd
es retroverſus? Montes, quòd proſiliiſtis tan- 6
quam cervi, & colles ut agni oviū? A con- 7
ſpectu Domini tremuit terra, à conſpectu Dei
Jacobi: Qui vertit rupem in ſtagna aquarū, 8
& ſaxum durum in ſcatebras aquarum.

Non nobis Dñe, non nobis, ſed nomini 1
tuo defer honorem ob bonitatem tuam,
& ob veritatem tuam: Ut ne dicant gentes, 2
Ubi eſt Deus eorum? Deus noſter in cœlo 3
eſt, & quicquid vult operatur. Idola gentiū 4
argentum ſunt atque aurū, ſtructura manuum
hominis. Ora habent, & non loquuntur: o- 5
culos habent, & non vident; Aures habent, 6
& non audiunt: nares habent, et non odorantur: Et manibus ſuis non palpant: neque 7
ſuis pedibus gradiuntur: neqʒ loquuntur gutturib⁹ ſuis. Sicut ipſa evadant opifices eorū, 8
& omnes qui fidunt illis. Domeſtici Iſraelis 9
fidunt Dño, & ipſe adjutor eſt eorum atque
ſuffultor ipſorū. Domeſtici Aharonis fidunt 10
Dño, ipſeqʒ eſt adjutor eorū et ſuffultor eorum. Metuentes Dominum freti ſunt Domi- 11
no, et ipſe eſt adjutor eorum et ſuffultor ipſorum. Dominus recordatus eſt noſtrî, et be- 12
nedixit nobis. Benedicat domeſticis Iſraelis:
benedicat familiæ Aharonis:

Verſio VULG. LAT.

4 Excelſus ſup omnes gentes Dominus,
5 & ſuper cœlos gloria ejus. Quis ſicut
Dñs Deus noſter, qui in altis habitat,
6 Et humilia reſpicit in cœlo & in ter-
7 ra? Suſcitans à terra inopem, & de
8 ſtercore erigens pauperem: Ut collocet eum cū principibus, cum princi-
9 pibus populi ſui. Qui habitare facit
ſterilem in domo, matrem filiorum lætantem.

Alleluja. CXIII.

1 IN exitu Iſrael de Ægypto, domûs
2 Jacob de populo barbaro: Facta eſt
Judæa ſanctificatio ejus, Iſrael pote-
3 ſtas ejus. Mare vidit, & fugit: Jorda-
4 nis converſus eſt retrorſum. Montes
exultaverunt ut arietes: & colles ſicut
5 agni ovium. Quid eſt tibi mare quòd
fugiſti: & tu Jordanis, quia conver-
6 ſus es retrorſū? Montes exultâſtis ſicut arietes, & colles ſicut agni oviū.
7 A facie Dñi mota eſt terra, à facie Dei
8 Jacob. Qui convertit petram in ſtagna
aquarū, & rupem in fontes aquarum.
1 NON NOBIS, DOMINE, NON
NOBIS; ſed nomini tuo da gloriam.
2 Sup miſericordia tua, & veritate tua:
nequando dicant gentes, Ubi eſt Deus
3 eorum? Deus autem noſter in cœlo:
4 omnia quæcunque voluit, fecit. Simulachra gentium argentum & au-
5 rum, opera manuū hominum. Os habent, & non loquentur: oculos ha-
6 bent, & non videbunt. Aures habent,
& non audient: nares habent, & non
7 odorabunt. Manus habent, & non
palpabunt: pedes habent, & non ambulabunt: non clamabunt in gutture
8 ſuo. Similes illis fiant qui faciunt ea:
9 & omnes qui confidunt in eis. Domus
Iſrael ſperavit in Dño: adjutor eorū
10 & protector eorum eſt. Domus Aaron
ſperavit in Domino: adjutor eorum &
11 protector eorum eſt. Qui timent Dominum, ſperaverunt in Domino: adjutor eorum & protector eorum eſt.
12 Dominus memor fuit noſtrî: & benedixit nobis. Benedixit domui Iſrael,
benedixit domui Aaron.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

4 † Ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος, † ἐπὶ τοὺς
5 οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ. † Τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν;
6 † ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, Καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν
7 † ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ; † Ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς
8 πτωχὸν, † καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν πένητα, † Τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ ἀρχόντων, † μετὰ ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ.
9 † Ὁ κατοικίζων στεῖραν ἐν οἴκῳ, † μητέρα ἐπὶ τέκνοις εὐφραινομένην.

Ἀλληλούϊα. ριγ΄.

1 † ἘΝ ἐξόδῳ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, † οἴκου Ἰα-
2 κὼβ ἐκ λαοῦ βαρβάρου, † Ἐγενήθη Ἰουδαία ἁ-
3 γίασμα αὐτοῦ, † Ἰσραὴλ ἐξουσία αὐτοῦ. † Ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν, † ὁ Ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπί-
4 σω. † Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοὶ, † καὶ οἱ βουνοὶ
5 ὡς ἀρνία προβάτων. † Τί σοί ἐστι θάλασσα ὅτι ἔφυγες; † (α) καὶ σὺ Ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπί-
6 σω; † Τὰ ὄρη ὅτι (β) ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοὶ; † καὶ
7 οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων; † Ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ, † ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ Ἰακὼβ,
8 † Τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων, † καὶ
1 τὴν ἀκρότομον εἰς πηγὰς ὑδάτων. † Μὴ ἡμῖν κύριε, μὴ ἡμῖν, † ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν,
2 † Ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. † μήποτε εἴ-
3 πωσι τὰ ἔθνη, Ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν; † Ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, † πάντα ὅσα ἠθέ-
4 λησεν, ἐποίησε. † Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον
5 καὶ χρυσίον, † ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. † Στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν, † ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄ-
6 ψονται, † Ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἀκούσονται, † ῥῖνας ἔ-
7 χουσι καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται, † Χεῖρας ἔχουσι καὶ οὐ ψηλαφήσουσι, † πόδας ἔχουσι καὶ οὐ περιπατήσουσιν,
8 † οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν. † Ὅμοιοι (γ) αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, † καὶ πάντες οἱ
9 πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. † Οἶκος Ἰσραὴλ ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, † βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
10 † Οἶκος Ἀαρὼν ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, † βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. † Οἱ φοβούμε-
11 νοι (δ) τὸν κύριον ἤλπισαν ἐπὶ κύριον, † βοη-
12 θὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. † Κύριος μνησθεὶς ἡμῶν εὐλόγησεν ἡμᾶς, † εὐλόγησε τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, † εὐλόγησε τὸν οἶκον Ἀαρών.

MS. A. (α) καὶ σοὶ (β) ἐσκιρτήσατε (γ) αὐτῶν (δ) κύριον

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

4 *Excelſus ſuper omnes gentes Dominus, ſuper cœlos gloria ejus.* 4
5 *Quis ſicut Dominus Deus noſter; qui in altis habitat, Et humilia reſpicit* [b] *in cœlo, & in terra?* 6 *Qui ſuſcitat à terrâ inopem, & de ſtercore erigit pauperem.* 7 *Ut collocet eum cum* [c] *principibus, cum principibus populi ſui.* 8 *Qui habitare facit ſterilem in domo, matrem (b) ſuper filiis lætantem.* 5 6 7 8 9

Alleluia. CXIII.

1 *IN exitu Iſrael de (a) Ægypto, domûs Jacob de populo barbaro:* 1
2 *Facta eſt Judæa ſanctificatio ejus:* [a] *Iſrael poteſtas ejus.* 3 *Mare vidit, & fugit: Jordanis converſus eſt retrorſum.* 4 *Montes (b) geſtierunt velut arietes, & colles velut agni ovium.* 5 *Quid eſt tibi mare, quòd fugiſti? & tu Jordanis, quia converſus es retrorſum?* 6 *Montes (c) quia geſtiiſtis, velut arietes? et colles velut agni oviū?* 7 *A facie Domini (d) commota eſt terra, à facie Dei Jacob.* 8 *Qui (e) convertit petram in* [b] *ſtagna aquarū, & (f) rupē in* [c] *fontes aquarū.* 2 3 4 5 6 7 8
9 *Non nobis, Domine, non nobis: ſed nomini tuo* [d] *da gloriam.* 10 *(g) Super miſericordia tua, & veritate tua: nequando dicant gentes, Ubi eſt Deus eorum?* 11 *Deus autē noſter in cœlo* [e], *et (h) in terra: omnia, quæ voluit, fecit* [f]. 12 *(i) Simulachra gentium argētum, & aurum, opera manuum hominum.* 13 *Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt.* 14 *Aures habent, & non audient: nares habent, & non odorabūt.* 15 *Manus habent, & non contrectabunt: pedes habent, & non ambulabunt: non* [g] *clamabūt in gutture ſuo.* 16 *Similes illis fiant* [h], *qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.* 17 *Domus Iſrael ſperavit in Domino: adjutor* [i] *& protector eorum eſt.* 18 *Domus Aaron ſperavit in Domino: adjutor & protector eorū eſt.* 19 *Qui* [k] *timent Dominū, ſperaverunt in Domino: adjutor* [l] *& protector eorū eſt.* 20 *Dominus (k) recordatus noſtri benedixit nos:* 21 *benedixit domū Iſrael, benedixit domū Aarō.* 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

INTERP. ÆTHIOP. [b] cùm in cœlo, tum & in [c] principibus ſuis, *PSAL. CXIII.* [a] & Iſrael etiam [b] fontes aquarū, [c] puteos aquarum. [d] dabimus gloriam. [e] ſuprà, in cœlo quidē, & in terra etiam: omnia [f] Deus. Dii gentiū [g] loquuntur in faucibus ſuis: neqʒ eſt ſpiritus in oribus eorum. [h] omnes qui [i] eorum, & [k] timetis Dominum, ſperate [l] eorum, &

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible]

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * الرب عال على جميع الامم * وعلى السموات مجده * من مثل الرب الهنا * الساكن في
5 العاليات * والناظر على المتضعات * في السماء وعلى الارض * الذي يقيم على الارض مسكينا *
6 والرافع من المزبلة فقيرا * لكي يجلسه مع الرؤساء * مع رؤساء شعبه * الذي يجعل العاقر
7 ساكنة في بيت * ام اولاد فرحة * اللليلويا *
8
9

* المزمور المائة وثلاثة عشر * اللليلويا * وهو * ند * استيخن *

1 في خروج اسراييل من مصر * وبيت يعقوب من شعب البربري * صارت اليهودية له مكان
2 قدس * واسراييل هو سلطانه * البحر راى فهرب * الاردن رجع الى خلف * ابتهجت الجبال
3 مثل الكباش * والاكام مثل حملان الضان * فما لك ايها البحر هربت * وانت ايها الاردن حتى رجعت
4 الى خلف * ويا جبال حتى رقصت كالكباش * ويا اكام مثل حملان الضان * الارض تزلزلت من
5 قدام وجه الرب * ومن وجه اله يعقوب * الذي حول الصخر بحيرات ماء * والحجر الاصم
6 لينابيع الماء *
7
8

1 * ليس لنا يا رب ليس لنا لكن مجد اسمك * لاجل رحمتك
2 وبرك * لئلا تقول الامم اين الههم * والهنا في السماء والارض * وكل شي اراد عمله * اوثان الامم
3 ذهب وفضه * وهي عمل ايدي الناس * لها افواه ولا تتكلم * لها اعين ولا ترى * لها اذان
4 ولا تسمع * لها اناف ولا تشم * لها ايد ولا تلمس * لها ارجل ولا تمشي * ولا تقدر ان تدعوا بصوت
5 من حلقها * مثلها جميع صانعيها * وكل من يتوكل عليها * بيت اسراييل توكلوا على الرب * وهو
6 معينهم وناصرهم * بيت هرون توكلوا على الرب * هو معينهم وناصرهم * الخايفون من الرب توكلوا على
7 الرب * هو معينهم وناصرهم * الرب ذكرنا وباركنا * بارك بيت اسراييل * بارك بيت هرون *
8
9
10
11
12

Dominus altiſſimus eſt ſuper omnes gentes, & ſuper cœlos gloria ejus. Quis ſimilis eſt Domino Deo noſtro, habitanti in altiſſimis, Et proſpicienti ima, in cœlo & ſuper terram? Qui erigit ſuper terram, inopem, & elevat è ſterquilinio pauperem; ut ſedere faciat eum cum principibus, cum principibus populi ſui. Qui facit ſterilem, degentem in domo: matrem filiorum, lætantem. Alleluja. 4 5 6 7 8 9

PSAL. CXIII.

Alleluja. Verſ. 54. 1

IN exitu Iſrael ex Ægypto, & domûs Jacob de populo barbaro, Facta eſt Judæa ipſi locus ſanctitatis, & Iſrael eſt princeps ejus. Mare vidit refugitque, Jordanis reverſus eſt retrorſum. Exultaverunt montes ut arietes, & colles ut agni ovium. Quid eſt tibi O mare quòd fugeris? & tibi, O Jordanis, ut reverſus ſis retrorſum. Et O montes, ut ſalieritis ſicut arietes? & O colles ſicut agni ovium? Terra tremuit à conſpectu vultûs Domini, & à facie Dei Jacob: Qui convertit petram in ſtagna aquæ, & ſaxum durum in fontes aquæ. 2 3 4 5 6 7 8

Non nobis O Domine, non nobis: ſed glorifica nomen tuum propter miſericordiam tuam & juſtitiam tuam. Ut ne dicant gentes, ubi eſt Deus eorum? Et verò Deus noſter in cœlo eſt & in terra, & quamcunque rem voluit, fecit. Simulacra gentium argentum & aurum, & ſunt opus manuum hominum. Habent ora, & non loquuntur: habent oculos, & non vident: Habent aures, & non audiunt: habent nares, & non odorantur: Habent manus, & non palpant: habent pedes, & non ambulant: nec poſſunt edere vocem è gutture ſuo. Similes ſint eis omnes opifices eorum & quiſquis confidit in eis. Domus Iſrael confiſi ſunt in Domino, & ipſe adjutor eorum & auxiliator eorum eſt. Domus Aaron confiſi ſunt in Domino, ipſe adjutor eſt eorum & auxiliator illorum. Timentes Dominum confiſi ſunt in Domino, ipſe adjutor eſt eorum & auxiliator eorum. Dominus recordatus eſt noſtrî, & benedixit nobis: benedixit domui Iſrael, benedixit domui Aaron, 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

תהלים : קיו קיז

Dominus Adjiciat .magnis cum pusillis : Dominum timentibus Benedicet

13 יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃ יֹסֵף יְהוָה 14

facienti : Domino vos Benedicti .vestros filios super & ,vos super ; vos super

15 עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃ בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה

.hominum filiis dedit terram & : Domino cæli . Cæli .terram & cœlos

16 שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃

nos Et .silentium descendentes omnes nec : Jah laudabunt mortui Non

17 18 לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ

Jah-Hallelu :seculum in usque & ,nunc ex Jah benedicemus

נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXVI. קיו

inclinavit Quia .meas deprecationes ,meā vocem Dominus exaudiet quoniā , Dilexi

1 2 אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ כִּי־הִטָּה

,mortis funes me Circundederunt .invocabo meis diebus in & : mihi suam aurem

3 אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת

Domini nomine in Et .inveniam molestiam & angustiā:me invenerūt inferni angustiæ &

4 וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ וּבְשֵׁם־יְהוָה

: justus & ,Dominus Gratiosus .meā animam erue Domine quæso : invocabo

5 אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק

.servabit me & ,sum attenuat⁹ :Dñs simplices Custodiens .miserans noster De⁹ &

6 וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃

eripuisti Quia .te super retribuit Dominus quia :tuā requiē ad mea anima Revertere

7 8 שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃ כִּי חִלַּצְתָּ

Ambulabo .impulsu ab meū pedem : lachryma à meū oculum ; morte à meā animā

9 נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי׃ אֶתְהַלֵּךְ

sum afflictus ego : loquar quia , Credidi .viventium terris in ,Domini facies ad

10 לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃ הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי

reddam Quid .mendax homo omnis : mea festinatione in dixi Ego .valde

11 12 מְאֹד׃ אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃ מָה־אָשִׁיב

nomine in & : levabo salutum Calicem ? me super ejus retributiones omnes : Domino

13 לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃ כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם

.ejus populo omni nunc coram : reddam Domino mea Vota .invocabo Domini

14 יְהוָה אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃

ego quia ,Domine Obsecro .ejus misericordium mors ,Domini oculis in Preciosa

15 16 יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃ אָנָּה יְהוָה כִּי־אֲנִי

sacrificabo Tibi .mea vincula solvisti : tuæ ancillæ filius tuus servus ego ,tu⁹ servus

17 עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃ לְךָ אֶזְבַּח

, reddam Domino mea Vota .invocabo Domini nomine in & : laudis sacrificium

18 זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם

tui medio in ,Domini domus atriis In .ejus populo omni nunc coram

19 נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי

.Jah-Hallelu .Jerusalaim

יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXVII. קיז

Quoniam .populi omnes eum laudate : gentes omnes Dominum Laudate

1 2 הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃ כִּי

Jah-Hallelu .seculum in Domini veritas &,ej⁹ misericordia nos super est roborata

גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

PSALMI. תרגום TARGUM.

13 יְבָרֵךְ דְּחַלַיָּא דַיְיָ זְעֵירַיָּא עִם רַבְרְבַיָּא׃ יוֹסֵף
14 מֵימְרָא דַיְיָ עֲלֵיכוֹן עֲלֵיכוֹן וַעֲלֵי בְּנֵיכוֹן׃
15 16 בְּרִיכִין אַתּוּן מִן קֳדָם יְיָ עָבֵד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃ שְׁמֵי
שְׁמַיָּא לִשְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ וְאַרְעָא יְהַב לִבְנֵי נְשָׁא׃
17 לָא מֵיתַיָּא מְשַׁבְּחִין שְׁמָא דַיְיָ וְלָא כָּל נָחְתֵי בֵּית
18 קְבוּרַת אַדְמְתָא׃ וַאֲנַחְנָא נְבָרֵךְ יָהּ מִן הַשְׁתָּא
וְעַד עָלְמָא הַלְלוּיָהּ׃

קיו

1 2 רְחִימִית אֲרוּם יִשְׁמַע יְיָ יַת קָלִי בָּעוּתִי׃ אֲרוּם
3 אַצְלֵי אוּדְנֵיהּ לִי וּבְיוֹמַי אֲנָא קָרֵי׃ אַקִּיפוּ יָתִי
מַרְעֵי מוֹתָא וְעָקְתִין דִּשְׁיוֹל אַשְׁכְּחוּנִי עָקְתָא
4 וְדָבוֹנָא אַשְׁכַּח׃ וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי בְּבָעוּ יְיָ שֵׁיזֵיב
5 6 נַפְשִׁי׃ חַנָּנָא יְיָ וְזַכָּאָה וֶאֱלָהָנָא מְרַחֵם׃ נָטַר
7 שַׂבְרָנוּתָא יְיָ אִתְמַסְכְּנִית וְלִי חָמֵי לְמִפְרוֹק׃ תּוּבִי
נַפְשִׁי לְבֵית מְנָחַיְכִי אֲרוּם מֵימְרָא דַיְיָ גְּמַל טוּבָא
8 עֲלָיְכִי׃ אֲרוּם פַּצִּיתָא נַפְשִׁי מִקְטוֹל יַת עֵינִי מִן
9 דִּמְעֲתָא יַת רַגְלִי מִן לְאַדְחָיָא׃ אֶתְהַלֵּךְ קֳדָם יְיָ
10 בְּאַרְעַת חַיַּיָּא׃ הֵימְנִית אֲרוּם אֲמַלֵּל בִּכְנִישַׁת
11 צַדִּיקֵי אֲנָא שַׁבְּחִית לַחֲדָא׃ אֲנָא אֲמָרִית בְּמֶעְרְקִי
12 כָּל בְּנֵי נָשָׁא מְכַדְּבִין׃ מָה אֲתִיב קֳדָם יְיָ כָּל גְּמוּלָן
13 טָבָן דִּילֵיהּ גְּמִילִין הִנּוּן עֲלָי׃ כָּסָא דְפוּרְקָנַיָּא
אֶסוֹבַר לְעָלְמָא דְאָתֵי וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי׃
14 נִדְרֵי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אֶתְנֵי כְּדוֹן נִסּוֹי לְכָל עַמֵּיהּ׃
15 יַקִּיר קֳדָם יְיָ מִיתוּתָא דִמְשַׁתַּלְחָא לַחֲסִידוֹי׃
16 בְּבָעוּ יְיָ אֲרוּם אֲנָא עַבְדָּךְ אֲנָא עַבְדָּךְ בַּר אַמְתָךְ
17 שְׁרִיתָא לְשׁוּלְשְׁלָוָתִי׃ לָךְ אֶדְבַּח דְּבַח נִכְסְתָא
18 וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי׃ נִדְרֵי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אֶתְנֵי
19 כְּדוֹן נִסּוֹי לְכָל עַמֵּיהּ׃ בְּדַרְתָּא דִי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא
אֱלָהָנָא בִּמְצִיעֲכִי יְרוּשְׁלֵם הַלְלוּיָהּ׃

קיז

1 שַׁבַּחוּ יַת יְיָ כָּל עַמַּיָּא שַׁבַּחוּ לֵיהּ כָּל אוּמַּיָּא׃
2 אֲרוּם אִגְבַּר עֲלָנָא טוּבֵיהּ וְקוּשְׁטֵיהּ דַיְיָ לְעָלְמָא
הַלְלוּיָהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Benedicet timentibus Dominum, parvis cum magnis. Apponat Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper filios veſtros. Benedicti vos à præſentia Domini, qui fecit cœlum & terrā. Cœli cœlorum majeſtati gloriæ Domini: terram autem dedit filiis hominum. Non mortui laudant *nomen Domini*, neque omnes qui deſcendunt in domum ſepulturæ terreſtris. Sed nos benedicemus Deo, ex hoc tempore & uſque in æternum. *Hallelujah.* 13 14 15 16 17 18

PSAL. CXVI.

Dilexi, quoniam audiet Dominus vocem meam [&] deprecationes meas. Quoniam inclinavit aurem ſuam mihi, & in diebus meis ego invocabo. Circumdederunt me ægritudines mortis, & moleſtiæ inferni invenerunt me, afflictionem & dolorem inveniam. In nomine autem Domini invocabo: obſecro Domine libera animam meam. Clemens Dominus & juſtus, & Deus noſter miſericors. Cuſtodit ſimplices Dominus: humiliatus ſum, ſed reſpexit me ad redemptionem. Convertere anima mea in requiem tuam, quoniam verbum Domini reddit bonum tibi. Quoniam eripuiſti animam meam ab occiſione, oculum meum à lachrymis, pedem meum à lapſu. Incedam coram Domino in terra vivorum. Credidi, propterea loquar, *in congregatione juſtorum* ego laudavi majorem in modum. Ego dixi inter fugiendum, Omnes filii hominum mendaces. Quid reddam coram Domino? omnes retributiones ejus bonæ repenſæ ſunt ſuper me. Calicem *redemptionū* portabo *in ſeculo venturo*, & in nomine Domini invocabo. Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc ſigna ejus omni populo ejus. Honorifica coram Domino mors eſt quæ infertur ſanctis ejus. Obſecro Domine, quia ego ſervus tuus, ego ſervus tuus filius ancillæ tuæ; ſolviſti *catenas meas. Tibi* ſacrificabo ſacrificium oblationis, & in nomine Domini invocabo. Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc miracula ejus omni populo ipſius. In atriis domus ſanctuarii *Dei noſtri*, in medio tui Jeruſalem. *Hallelujah.* 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

PSAL. CXVII.

Laudate Dominum omnes populi, laudate eum omnes nationes. Quoniam roboravit ſuper nos beneficentiam ſuam, & veritas Domini in æternum. *Hallelujah.* 1 2

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 14 * ܢܒܪܟ ܡܪܝܐ ܠܕܚܠܘܗܝ: ܙܥܘܪܐ ܥܡ ܪܘܪܒܐ. * ܢܘܣܦ ܥܠܝܟܘܢ ܡܪܝܐ: ܥܠܝܟܘܢ ܘܥܠ
15 16 ܒܢܝܟܘܢ. * ܡܒܪܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܪܝܐ: ܗܘ ܕܥܒܕ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. * ܫܡܝܐ ܫܡܝܐ ܕܡܪܝܐ ܗܘ:
17 ܘܐܪܥܐ ܝܗܒܗ ܠܒܢܝܢܫܐ. * ܠܐ ܡܝܬܐ ܢܫܒܚܘܢ ܠܡܪܝܐ: ܘܠܐ ܟܠ ܢܚܬܝ ܠܚܫܘܟܐ. * ܚܢܢ
18 ܕܝܢ ܢܒܪܟ ܠܡܪܝܐ: ܡܢ ܗܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡ. * ܡܙܡܘܪܐ ܕܡܐܐ * ܠܐ ܡܫܡܗܐ.
1 ܡܦܩܬܗ ܕܥܡܐ ܚܕܬܐ ܕܗܦܟ ܠܬܫܡܫܬܐ ܡܫܝܚܝܬܐ ܐܝܟ ܛܠܝܐ ܠܣܘܟܠܐ. ܘܡܬܐܡܪ:
ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܣܘܥܪܢܐ ܕܟܕ ܐܬܐ ܫܐܘܠ ܘܩܡ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܡܥܪܬܐ ܕܒܗ ܛܫܝܢ ܗܘܘ ܕܘܝܕ ܘܓܒܪܘܗܝ.
2 ܦܬܓܡܐ ܝܚ. ܨܒܝܬ ܕܢܫܡܥ ܡܪܝܐ ܩܠܐ ܕܒܥܘܬܝ. * ܘܢܪܟܢ ܐܕܢܗ ܠܘܬܝ ܒܝܘܡܐ ܕܐܩܪܝܘܗܝ:
3 * ܡܛܠ ܕܐܚܕܘܢܝ ܚܒܠܐ ܕܡܘܬܐ. ܘܐܘܠܨܢܐ ܕܫܝܘܠ ܐܕܪܟܘܢܝ: ܐܘܠܨܢܐ ܘܫܘܢܩܐ ܐܫܟܚܬ.
4 5 * ܘܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܩܪܝܬ: ܐܘ ܡܪܝܐ ܦܪܘܩ ܢܦܫܝ. * ܡܪܚܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܘܟܐܢ: ܘܐܠܗܐ
6 7 ܐܢܬ ܡܪܚܡܢܐ. * ܢܛܪ ܛܠܝܐ ܡܪܝܐ: ܡܟܟܢܝ ܘܦܪܩܢܝ. * ܗܦܘܟܝ ܢܦܫܝ ܠܢܝܚܬܟܝ:
8 9 ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܦܪܥܟܝ. * ܡܛܠ ܕܦܪܩܬ ܢܦܫܝ ܡܢ ܡܘܬܐ: ܘܪܓܠܝ ܡܢ ܬܘܩܠܬܐ. * ܕܐܫܦܪ
10 11 ܩܕܡܝܟ ܐܠܗܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝܐ. * ܗܝܡܢܬ ܘܡܠܠܬ: ܘܐܬܡܟܟܬ ܛܒ. * ܐܢܐ ܐܡܪܬ ܒܙܘܥܝ:
12 ܕܟܠ ܒܪܢܫܐ ܕܓܠ. * ܡܢܐ ܐܦܪܘܥ ܠܡܪܝܐ ܕܟܠܗܘܢ ܛܝܒܘܬܗ ܠܘܬܝ. * ܟܣܐ ܕܦܘܪܩܢܐ
13 14 ܐܣܒ. ܘܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܩܪܐ. * ܘܢܕܪܝ ܠܡܪܝܐ ܐܦܪܘܥ: ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ. * ܝܩܝܪ ܗܘ
15 16 ܒܥܝܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܡܘܬܐ ܕܙܕܝܩܘܗܝ: * ܐܘ ܡܪܝܐ ܐܢܐ ܥܒܕܟ. ܥܒܕܟ ܐܢܐ ܘܒܪ ܐܡܬܟ: ܫܪܝܬ
17 18 ܐܣܘܪܝ. * ܠܟ ܐܕܒܚ ܕܒܚܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ: ܘܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܩܪܐ. * ܘܢܕܪܝ ܠܡܪܝܐ ܐܦܪܘܥ:
19 ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ. * ܘܒܕܪܬܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ: ܘܒܓܘܝܟܝ ܐܘܪܫܠܡ.
1 * ܡܙܡܘܪܐ ܕܡܐܐ * ܠܐ ܡܫܡܗܐ. ܡܬܐܡܪ ܥܠ ܟܢܫܐ ܕܚܢܢܝܐ ܟܕ ܢܦܩܘ
ܡܢ ܐܬܘܢܐ. ܘܡܬܢܒܝܐ ܥܠ ܩܪܝܬܐ ܕܥܡܡܐ ܒܣܒܪܬܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܦܬܓܡܐ ܕ.
2 ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܟܠܟܘܢ ܥܡܡܐ: ܫܒܚܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܐܘܡܘܬܐ. * ܡܛܠ ܕܥܫܢܬ
ܥܠܝܢ ܛܝܒܘܬܗ: ܘܫܪܪܗ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܠܥܠܡ.

Benedicat Dominus metuentibus eum, parvis cum magnis. Addat vobis Domin⁹, vobis ac liberis veſtris. Benedicti vos eſtis Domino, ei qui condidit cœlū ac terrā. Cœlū cœli Domini eſt, terram autem dedit hominib⁹. Non mortui laudabunt Dominum, neque omnes deſcendētes in tenebras. Nos autē benedicem⁹ Domino ex nunc et uſq; in ſeculū. 13 14 15 16 17 18

PSAL. CXV.

1 *Anonymus. Progreſſus populi novi redeuntis ad cultū Chriſtianū velut puer ad intellectū. Diciturque, quoad literā, quum venit Saul atq; moratus eſt ad januam ſpeluncæ in qua deliteſcebat David & viri ejus. Verſ. 18.*

Exoptavi ut audiret Dominus vocem ſupplicationis meæ, Inclinaretq; aurē ſuam ad me die quâ vocavero eum. Nam circundederunt me dolores mortis, & angores inferni aſſecuti ſunt me: anguſtiā & ærumnā inveni, Et nomen Domini invocavi, *dicens*; Ah Domine libera animā meā. Miſericors es tu Domine atq; juſtus, & Deus es tu clementiſſim⁹. Tuetur adoleſcentulos Dominus: humiliavit me, ac liberavit me. Revertere anima mea ad quietē tuā, quia Dominus ſatisfecit tibi; Nam eripuiſti animā meam è morte, & pedes meos è lapſibus: Ut gratus ſim corā te, Deus, in terra vivorū. Credidi, & locut⁹ ſum, mēque vehementer humiliavi. Ego dixi cum tremore meo, Omnis homo mendax eſt: Ecquid ergò referam Domino, cujus omnia beneficia ſunt erga me? Calicē ſalutis accipiā, & nomē Domini invocabo. Meāq; vota Domino perſolvā corā univerſo populo. Pretioſa eſt enim in oculis Domini mors juſtorum ejus. O Domine, ego ſervus tuus, ſervus tuus ſum, & filius ancillæ tuæ: ſolviſti à me vincula mea. Tibi ſacrificabo victimas laudis, et nomen Domini invocabo, Votaq; mea Domino exolvam coram univerſo populo, Et in atrio domûs Domini, & intra te Jeruſalem. 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

PSAL. CXVI.

1 *Anonymus. Dicitur de cœtu Ananiæ quum exirent è camino. Item prædicit vocationem Gentiū per annuntiationē Evangelii. Verſ. 4.*

Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi; Nam invaluit erga nos benignitas ejus. Verè Domin⁹ eſt in æternū. 2

Verſio VULG. LAT.

13 Benedixit omnibus, qui timent Dñm, 14 puſillis cum majoribus. Adjiciat Dñs ſup vos; ſup vos, & ſup filios veſtros. 15 Benedicti vos à Domino, qui fecit cœlum, & terrā. 16 Cœlum cœli Domino: 17 terram autē dedit filiis hominum. Non mortui laudabunt te, Domine: neq; omnes, qui deſcendunt in infernū. 18 Sed nos qui vivim⁹, benedicim⁹ Domino, ex hoc nunc & uſque in ſeculum.

Alleluja. CXIV.

1 Dilexi, quoniam exaudiet Dñs vocē 2 orationis meæ. Quia inclinavit aurem ſuam mihi: & in dieb⁹ meis invocabo. 3 Circumdederunt me dolores mortis: & pericula inferni invenerūt me. Tribulationem & dolorē inveni: 4 Et nomen Dñi invocavi. O Domine, 5 libera animā meam: Miſericors Dominus, & juſt⁹, & Deus noſter miſeretur. 6 Cuſtodiens parvulos Dominus: humi- 7 liatus ſum, & liberavit me. Convertere, anima mea, in requiem tuam: quia 8 Domin⁹ benefecit tibi. Quia eripuit animā meam de morte, oculos meos à 9 lachrymis, pedes meos à lapſu. Placebo Domino in regione vivorum.

Alleluja. CXV.

10 Credidi, propter ꝙ locut⁹ ſum: ego 11 autem humiliat⁹ ſum nimis. Ego dixi in exceſſu meo, Omnis homo mē- 12 dax. Quid retribuam Domino, pro o- 13 mnibus, quæ retribuit mihi? Calicem ſalutaris accipiam: & nomen Domini 14 invocabo. Vota mea Domino reddam 15 coram omni populo ejus: Pretioſa in conſpectu Dñi mors Sanctorum ejus. 16 O Domine, quia ego ſerv⁹ tuus: ego ſervus tuus, & filius ancillæ tuæ. Diri- 17 puiſti vincula mea: Tibi ſacrificabo hoſtiam laudis, & nomē Domini invo- 18 cabo. Vota mea Domino reddam in 19 conſpectu omnis populi ejus; In atriis domûs Domini, in medio tui Jeruſalē.

Alleluja. CXVI.

1 Laudate Dominum omnes gentes: 2 laudate eum omnes populi: Quoniā confirmata eſt ſuper nos miſericordia ejus: & veritas Dñi manet in æternū.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

13 † Εὐλόγησε τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, † τοὺς μικροὺς 14 μετὰ τῶν μεγάλων. † Προσθείη κύριος (ε) ἐφ' ὑμᾶς, † ἐφ' 15 ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. † Εὐλογημένοι ὑμεῖς 16 τῷ κυρίῳ, † τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. † Ὁ οὐρανὸς (ζ) τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ, † τὴν δὲ γῆν ἔδωκε 17 τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. † Οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε κύριε, † οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς ᾅδου. 18 † Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες (η) εὐλογήσομεν τὸν κύριον, † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Ἀλληλούϊα. ριδʹ.

1 † Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται κύριος τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου. 2 † Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί, † καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι. 3 † Περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, † κίνδυνοι ᾅδου εὕροσάν με. † Θλῖ- 4 ψιν καὶ ὀδύνην εὗρον, † Καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπεκα- 5 λεσάμην, † Ὦ κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. † Ἐλεήμων ὁ κύριος καὶ δίκαιος, † καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεεῖ. 6 † Φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος, † ἐταπεινώθην καὶ 7 ἔσωσέ με. † Ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν 8 σου, † ὅτι κύριος εὐηργέτησέ (α) σε. † Ὅτι (β) ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, † τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, † καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος. 9 † Εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου ἐν χώρᾳ ζώντων.

Ἀλληλούϊα. ριεʹ.

10 11 † Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, † ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφόδρα. † (α) Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει 12 μου, Πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης. † Τί ἀνταποδώσω τῷ 13 κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι; † Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, † καὶ τὸ ὄνομα κυρίου (β) ἐπι- 14 καλέσομαι. Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐν- 15 αντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. † Τίμιος ἐναντίον κυ- 16 ρίου † ὁ θάνατος τῶν ὁσίων (γ) αὐτοῦ. † Ὦ κύριε ἐγὼ δοῦλος σός, ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης 17 σου, † διέρρηξας τοὺς δεσμούς μου. † Σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως, † καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐπικαλέσο- 18 μαι. † Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, † ἐναν- 19 τίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, † Ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου, † ἐν μέσῳ σου Ἱερουσαλήμ.

Ἀλληλούϊα. ρισʹ.

1 † Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, † (α) ἐπαι- 2 νέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. † Ὅτι ἐκραταιώθη (β) τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, † καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

22 *Benedixit eos, qui timent Dominum: puſillos cum magnis.* 23 *Adjiciat Domin⁹ ſuper vos: ſuper vos, et ſuper filios veſtros.* 24 *Benedicti vos (l) Domino, qui fecit cœlū, et terrā.* 25 *Cœlum cœli Domino: terrā autē dedit filiis hominum.* 26 [m] *Non mortui laudabunt te, Domine: neq; omnes qui deſcendunt in* [n] *infernū.* 27 *Sed nos, qui vivimus, benedicemus Dominum, ex hoc nunc & uſque in ſeculum.* 13 14 15 16 17 18

Alleluja. *CXIV.*

1 *Dilexi; quoniam exaudiet Dominus vocē deprecationis meæ.* 2 *Quia inclinavit aurē ſuā mihi: et in dieb⁹ meis* [a] *invocabo.* 3 *Circumdederunt me dolores mortis: pericula inferni invenerunt me.* 4 [b] *Tribulationem & dolorem inveni: Et nomen Domini invocavi.* 5 *O (a) Domine, erue animam meam: Miſericors Dominus, & juſtus: & Deus noſter* [c] *miſeretur.* 6 *Cuſtodiens parvulos Dominus: (b) humiliatus ſum, & ſalvū me fecit.* 7 *Convertere, anima mea, in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.* 8 *Quoniam exemit animam meā de morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos à lapſu.* 9 [d] *Placebo in (c) conſpectu Domini, in regione vivorum.* 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Alleluja. *CXV.*

Credidi, (a) propter quod locutus ſum: ego autem (b) humiliatus ſum nimis. 2 *Ego (c) autem dixi* [a] *in ecſtaſi mea, Omnis homo mendax.* 3 *Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi?* 4 *Calicem* [b] *ſalutaris accipiam: & nomen Domini invocabo.* 5 (d) *Vota mea Domino reddā coram omni populo ejus: Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus.* 6 *O Domine, ego ſerv⁹ tuus: ego ſervus tuus, & filius ancillæ tuæ.* 7 *Dirupiſti vincula mea: Tibi ſacrificabo ſacrificium* [c] *laudis: & in nomine Domini invocabo.* 8 *Vota mea Domino reddam in conſpectu omnis* [d] *populi ejus: In atriis domûs Domini, in medio tui Hieruſalem.* 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Alleluja. *CXVI.*

Laudate Dominum [a] *omnes gentes: laudate eum omnes populi.* 2 *Quoniam confirmata eſt ſuper nos miſericordia ejus: & veritas Domini manet in æternum.* 1 2

Verſio ÆTHIOPICA.

ቡርኮሙ፡ለኵሎሙ፡ለእለ፡ይፈርህዎ፡ለእግ 22
ዚአብሔር፡፡ለንኡሶሙ፡ወለዐቢዮሙ፡፡=፡
ይዌስክ፡እግዚአብሔር፡ላዕሌክሙ፡፡ላዕሌክ 23
ሙ፡ወላዕለ፡ውሉድክሙ፡፡=፡ ቡሩካን፡አ 24
ንትሙ፡ለእግዚአብሔር፡፡ዘገብረ፡ሰማየ፡ወ
ምድረ፡፡=፡ ሰማይ፡ሰማያት፡ለእግዚአብ 25
ሔር፡፡ወምድርሰ፡ወሀበ፡ለእጓለ፡እመሕያ
ው፡፡=፡ ዘአኮ፡ምዉታን፡ይሴብሑከ፡እ 26
ግዚኦ፡፡ወኢኵሎሙ፡እለ፡ይወርዱ፡ውስተ፡
ሲኦል፡፡=፡ ንሕነ፡ሕያዋን፡ንባርክ፡ለእግዚአ 27
ብሔር፡፡እምይእዜ፡ወእስከ፡ለዓለም፡፡=፡
ሃሌሉያ፡፡
፻፲ አፍቀርኩ፡እስመ፡ሰምዓኒ፡እግዚአብ 1
ሔር፡ቃለ፡ስእለትየ፡፡=፡ ወአፅምአ፡እዝ 2
ኖ፡ኀቤየ፡፡ወጸዋዕክዎ፡በመዋዕልየ፡፡=፡ አ 3
ኃዛኒ፡ፃዕረ፡ሞት፡፡ወረከበኒ፡ሕማመ፡ሲኦ
ል፡፡=፡ ሕማመ፡ወምንደቤ፡ረከብኩ፡፡ወጸዋ 4
ዕኩ፡ስመ፡እግዚአብሔር፡፡=፡ እግዚኦ፡በ 5
ልሖ፡ለነፍስየ፡፡መሐሪ፡እግዚአብሔር፡ወጻ
ድቅ፡፡ወአምላክነሂ፡መስተሣህል፡፡=፡ የዐ 6
ቅብ፡ሕፃናተ፡እግዚአብሔር፡፡ተመንደብኩ
ሂ፡ወአድኀነኒ፡፡=፡ ግብኢ፡ነፍስየ፡ውስተ፡ 7
ዕረፍትኪ፡፡ እስመ፡እግዚአብሔር፡ረደአ
ኪ፡፡=፡ እስመ፡አድኀና፡ለነፍስየ፡እሞት፡፡ 8
ወለአዕይንትየኒ፡እምአንብዕ፡፡ወለእገሪየኒ፡
እምደሐፅ፡፡=፡ ከመ፡እሥምሮ፡ለእግዚአ 9
ብሔር፡በብሔረ፡ሕያዋን፡፡=፡
ሃሌሉያ፡፡
፻፲፩ አመንኩ፡በዘ፡ነበብኩ፡፡ወአንሰ፡ብዙ 1
ኀ፡ሐመምኩ፡፡=፡ ወአንሰ፡እቤ፡እመግዕዝ 2
የ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ሐሳዊ፡ውእቱ፡፡=፡ ምንተ 3
ኑ፡አዐስዮ፡ለእግዚአብሔር፡በእንተ፡ኵሉ፡
ዘገብረ፡ሊተ፡፡=፡ ጽዋዐ፡ሕይወት፡እትሜ 4
ጦ፡፡ወስመ፡እግዚአብሔር፡እጼውዕ፡፡=፡
ክቡር፡ሞቱ፡ለጻድቅ፡በቅድመ፡እግዚአብ 5
ሔር፡፡=፡ እግዚኦ፡አነ፡ገብርከ፡፡ገብርከ፡ 6
ወልደ፡አመትከ፡፡=፡ ወሰበርከ፡መዋቅሕት 7
የ፡፡ለከ፡እሠውዕ፡መሥዋዕተ፡ስብሐ
ት፡፡=፡ ወአሁብ፡ብፅአትየ፡ለእግዚአብሔ 8
ር፡፡በቅድመ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡፡በዐጸደ፡ቤ
ተ፡እግዚአብሔር፡፡ወበማእከሊኪ፡ኢየሩ
ሳሌም፡፡=፡ ሃሌሉያ፡፡
፻፲፪ ሰብሕዎ፡ለእግዚአብሔር፡ኵልክ 1
ሙ፡አሕዛብ፡፡ወይሴብሕዎ፡ኵሎሙ፡ሕ
ዝብ፡፡=፡ እስመ፡ጸንዓት፡ምሕረቱ፡ላዕሌ 2
ነ፡፡ወጽድቁሰ፡ለእግዚአብሔር፡ይሄሉ፡ለ
ዓለም፡፡=፡

Ψαλ. ριγʹ. MS.A. (ε) ἐφ' * ἡμᾶς, (ζ) * τῷ οὐρανῷ (η) εὐλογήσωμεν Ψαλ. ριδʹ. MS.A. (α) με. (β) ἐξείλατο Ψαλ. ριεʹ. MS.A. (α) Ἐγὼ εἶπα (β) ἐπικαλέσομαι. Τίμιος (γ) αὐτοῦ. Ψαλ. ρισʹ. MS.A. (α) ἐπαινεσάτωσαν (β) ἐφ' ἡμᾶς τὸ ἔλαιος αὐτοῦ,

INTERP. ÆTHIOP. [m] Eò quòd non mortui [n] infernum. Nos *PSAL. CXIV.* [a] invocabo eum. Apprehendit me dolor [b] Tribulatio & dolor invenit me: [c] miſerator. [d] Ut placeam in *PSAL. CXV.* [a] de mea indole [b] vitæ circumferam: & nomen Domini invocabo. Pretioſa in [c] laudis: Vota [d] populi: In atriis *PSAL. CXVI.* [a] vos omnes gentes: &

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 14 * بارك اتقياء الرب الصغار والكبار * يزيد الرب فينا وفي اولادنا * نحن مباركون من الرب الذي
15 16 خلق السماء والارض * سماء السماء للرب * والارض اعطاها لبني البشر * ليس الموتى يباركونك يا
17 18 رب * ولا كل الهابطين الى الجحيم * لكن نحن الاحياء الذين نباركك يا رب منذ الان والى الابد *
1 الليلويا * * المزمور المية واربعة عشر * مرسوم الليلويا * وهو * يو * استيخن *
2 3 احببت ان يسمع الرب صوت تضرعي * لانه اصغى الي بسمعه وفي ايامي دعوته * لان غمرات
4 الموت احاطت بي * وشدايد الجحيم اصابتني * وجدت ضيقا وحزنا * فدعوت اسم الرب * يا رب
5 6 خلص نفسي * الرب هو رؤوف وهو بار والاهنا يرحم * الذي يحفظ الاطفال هو الرب * اتضعت
7 8 فخلصني * ارجعي يا نفسي الى موضع راحتك * لان الرب قد احسن الي * وخلص نفسي من
9 الموت * وعيني من الدموع * ورجلي من الزلل * ارضي الله امامه في كورة الاحياء * الليلويا *
10 * المزمور المية وخمسة عشر * الليلويا * وهو * يب * استيخن * * امنت لاجل
11 12 هذا تكلمت * وانا تواضعت جدا * ان قلت في تحيري ان كل الناس كذابون * ماذا اعطي
13 14 الرب مكافاة * لاجل كل شي اعطاني * اخذ كاس الخلاص * وادعوا اسم الرب * اوفي الرب نذوري
15 16 قدام جميع شعبه * كريم امام الرب موت قديسيه * يا رب انا عبدك انا عبدك وابن امتك *
17 18 قطعت وثاقي * اذبح لك ذبيحة التسبيح * وادعوا اسم الرب * اوفي الرب نذوري * قدام جميع
19 شعبه * في ديار بيت الرب * في وسط يروسليم * الليلويا * * المزمور المية وستة عشر *
1 * الليلويا * وهو * د * استيخانات * سبحوا الرب يا جميع الامم * وليباركه جميع
2 الشعوب * فان رحمته سابغة علينا * وحق الرب يدوم الى الابد والى ابد الابد * الليلويا *

Benedixit timentibus Dominum, minoribus ac majoribus. Accreſcat Dominus nos et filios noſtros. Nos benedicti ſumus à Domino qui creavit cœlum et terram. Cœlum cœli Domino, terram autem dedit filiis hominum. Non mortui benedicent te, O Domine, neque omnes deſcendentes in infernum. Sed nos vivi, ſumus qui benedicimus tibi, O Domine, ex nunc & uſque in ſeculum. Alleluja. 13 14 15 16 17 18

PSAL. CXIV.

Titulus, Alleluja. Verſ. 16.

1 *Optavi ut audiret Dominus vocem deprecationis meæ: Quoniam intendit ad me auditum ſuum, et in diebus meis invocavi eum.* 2 *Quoniam aſperitates mortis circundederunt me, & tribulationes inferni contigerunt mihi: inveni anguſtiam & mœrorem.* 3 *Quapropter invocavi nomen Domini: O Domine, libera animam meam.* 4 5 *Dominus eſt clemens et eſt juſtus, et Deus noſter miſeretur.* *Qui cuſtodit parvulos, eſt Dominus: humiliatus ſum, & liberavit me.* 6 *Revertere, O anima mea, ad locum requiei tuæ: quia Dominus jam benefecit mihi,* 7 *Et ſalvavit animam meam à morte, & oculos meos à lachrymis, & pedes meos à lapſu.* 8 *Placebo Domino coram ipſo, in regione vivorum. Alleluja.* 9

PSAL. CXV.

Alleluja. Verſ. 11.

Credidi, propterea locutus ſum, & ego humiliatus ſum valdè. Quandoquidem dixi in ſtupore meo, omnes homines eſſe mendaces, Quid dabo Domino in retributionem pro omni re quam dedit mihi? Accipiam calicē ſalutis, et invocabo nomen Domini. Perſolvam Domino vota mea coram toto ipſius populo. Pretioſa eſt ante Dominum mors ſanctorum ejus. O Domine, ego ſervus tuus ſum, ego ſervus tuus, et filius ancillæ tuæ: ſcidiſti ligamina mea. Sacrificabo tibi ſacrificium laudis, et invocabo nomen Domini. Solvam Domino vota mea coram univerſo ejus populo, in atriis domûs Domini, in medio Jeroſolymæ. Alleluja. 10 11 12 13 14 15 16 17 18

PSAL. CXVI.

Alleluja. Verſ. 4.

Laudate Dominum, O omnes gentes, & benedicant eum omnes populi: Quoniam miſericordia ejus ampla eſt ſuper nos, et veritas Domini perſeverat in æternum, & in ſeculum ſeculi. Alleluja. 1 2

תהלים : קיח

PSAL. CXVIII. קיח

1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו׃ 2 יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו׃ 3 יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו׃ 4 יאמרו נא יראי יהוה כי לעולם חסדו׃ 5 מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה׃ 6 יהוה לי לא אירא מה יעשה לי אדם׃ 7 יהוה לי בעזרי ואני אראה בשנאי׃ 8 טוב לחסות ביהוה מבטח באדם׃ 9 טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים׃ 10 כל גוים סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃ 11 סבוני גם סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃ 12 סבוני כדבורים דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי אמילם׃ 13 דחה דחיתני לנפל ויהוה עזרני׃ 14 עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה׃ 15 קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל׃ 16 ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל׃ 17 לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה׃ 18 יסר יסרני יה ולמות לא נתנני׃ 19 פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה׃ 20 זה השער ליהוה צדיקים יבאו בו׃ 21 אודך כי עניתני ותהי לי לישועה׃ 22 אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה׃ 23 מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו׃ 24 זה היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו׃ 25 אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא׃ 26 ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה׃

PSALMI.

תרגום TARGUM.

קיח

1 שבחו קדם יי ארום טב ארום לעלם טוביה׃ 2 יימרון כדון ישראל ארום לעלם טוביה׃ 3 יימרון כדון בית אהרן ארום לעלם טוביה׃ 4 יימרון כדון דחליא דיי ארום לעלם טוביה׃ 5 מן עקתא קריתי יה קביל צלותי בפתיא יה׃ 6 מימרא דיי בסעדי לא אדחל מה יעבד לי בר נש׃ 7 מימרא דיי למסעדא יתי ואנא אחמי פורענותא בסנאי׃ 8 טב למתרחצא במימרא דיי מן למרחץ בבר נש׃ 9 טב למתרחצא במימרא דיי מן למרחץ ברברביא׃ 10 כל עממיא חזרו יתי בשום מימרא דיי רחצית ארום אתשנון׃ 11 אקיפון לי אף חזרו יתי בשום מימרא דיי רחצית ארום אתשנון׃ 12 אקיפון לי היך זבורייתא דלקין היך אשתא בכובין בשום מימרא דיי רחצית ארום אתשנון׃ 13 מדחי דחית יתי למנפל ומימרא דיי סיעני׃ 14 תוקפי ותושבחתי דחיל על כל עלמא יי אמר במימריה והוה לי לפריק׃ 15 קל תושבחתא ופורקנא במשכנהון דצדיקי ימינא דיי עבדת חילא׃ 16 ימינא דיי מרממא ימינא דיי עבדת חילא׃ 17 לא אמות ארום אחי ואשתעי עובדי אלהא׃ 18 מכסנא אכסנני יה ולמותא לא מסר יתי׃ 19 פתחו לי מעלני קרתא דצדקא איעול בהון אשבח יה׃ 20 דין מעלנא דבית מקדשא דיי צדיקיא יעלון ביה׃ 21 אהודי קדמך ארום קבלתא צלותי והוית לי לפריק׃ 22 טליא שביקו ארדיכליא הוה ביני בניא דישי וזכאה לאתמנאה למליך ושולטן׃ 23 מן קדם יי הות דא אמרו ארדיכליא היא פרישא קדמנא אמרו בנוי דישי׃ 24 דין יומא עבד יי אמרו ארדיכליא נדוץ ונחדי ביה אמרו בנוי דישי׃ 25 בבעו מנך יי כדון אמרו ארדיכליא בבעו מנך יי אצלח כדון אמרו ישי ואנתתיה׃ 26 בריך דאתי בשום מימרא דיי אמרו ארדיכלי יברכון יתכון מן בית מקדשא דיי אמר דוד׃

PSAL. CXVIII.

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

PSAL. CXVIII.

1 LAudate Dominum, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas ejus. 2 Dicant nunc Iſrael, quoniam in æternum benignitas ejus. 3 Dicant nunc domus Aharon, quoniam in æternum benignitas ejus. 4 Dicant nunc qui timent Dominum, quoniam in æternum benignitas ejus. 5 De anguſtia invocavi Deum, exaudivit orationem meam in latitudine Deus. 6 Verbum Domini in adjutorium meum: non timebo quid mihi faciat homo. 7 Verbum Domini ad adjuvandum me, & ego videbo ultionem in oſores meos. 8 Melius eſt confidere in Verbo Domini, quam confidere in homine. 9 Melius eſt confidere in Verbo Domini, quam confidere in principibus. 10 Omnes populi circundederint me: in nomine Verbi Domini *confiſus ſum*, propterea abſcindam eos. 11 Circundederint me, etiam circuierint me: in nomine Verbi Domini confiſus ſum, ideò abſcindam eos. 12 Circundederint me ſicut apes, arſerint ſicut ignis in ſpinis: in nomine Verbi Domini confiſus ſum, ideò abſcindam eos. 13 Impulſione *impuliſti* me ut caderem: ſed Verbum Domini adjuvit me. 14 Fortitudo mea & laus mea, qui timendus eſt ſuper *omnem mundum* Dominus; dixit in verbo ſuo, & fuit mihi redemptor. 15 Vox laudis & redemptionis in tabernaculis juſtorum: dextera Domini edidit virtutem. 16 Dextera Domini exaltata; dextera Domini edidit virtutem. 17 Non moriar, ſed vivam, & narrabo opera Domini. 18 Corripendo corripuit me Dominus, & morti non tradidit me. 19 Aperite mihi portas *urbis* juſtitiæ, ingrediar illas, & laudabo Deum. 20 Hæc eſt porta domus ſanctuarii Domini, juſti intrabunt in eam. 21 Confitebor coram te, quoniam accepiſti orationem meam, & factus es mihi redemptor. 22 Puerum deſpexerunt ædificatores, qui *fuit* inter filios Iſſai & meruit conſtitui rex & dominator. 23 A conſpectu Domini hoc extitit, *dixerunt ædificatores*: hoc mirabile eſt in conſpectu noſtro, *dixerunt filii Iſſai*. 24 Hanc diem fecit Dominus, *dixerunt ædificatores*: exultemus & lætemur in ea, *dixerunt filii Iſſai*. 25 *Obſecramus* te Dñe [*confer ſalutem*] *nunc, dixerunt ædificatores*: *obſecramus* te Domine proſperare nunc, *dixerunt Iſſai & uxor ejus*. 26 Benedictus qui venit in nomine Verbi Domini, *dixerunt ædificatores*: *benedicant* vobis de domo ſanctuarii Domini, *dixit David*.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

PSAL. CXVII.

1 *Anonymus. Dicitur ad literam de Aſapho memoratore, & de Sacerdotibus miniſtrantibus Domino. Item vaticinatur de agoniſtis triumphatoribus, & de Chriſto. Verſ. 64.*

COnfitemini Domino quoniam bonus eſt, & in æternum miſerationes ejus. 2 Dicat Iſrael, In æternum miſerationes ejus. 3 Dicant qui ſunt de domo Aharonis, In æternum miſerationes ejus. 4 Dicant metuentes Dominum, In æternum miſerationes ejus. 5 Ab anguſtia vocavi Dominum, & reſpondit mihi Dominus cum relaxatione, 6 Dominus adjutor meus eſt, non timebo. Quid faciat in me homo? 7 Dominus auxiliator meus eſt, & ego ſpectabo in hoſtibus meis. 8 Bonum eſt fidere Domino, melius quàm fidere homini. 9 Bonum eſt fidere Dño, melius quàm fidere principi. 10 Omnes gentes obſederunt me, & per nomen Domini exterminavi eas: 11 Cinxerunt me atque circundederunt, & per nomen Dñi abſumpſi eas: 12 Obſederunt me ſicut apes, & extinctæ ſunt velut ignis palearum, & per nomen Dñi confeci eas. 13 Impulſus fui ut everterer & corruerem, at Dominus adjuvat me. 14 Robur meum, & gloria mea Dñs eſt, & ipſe factus eſt mihi Salvator: 15 Vox gloriæ & ſalutis in tabernaculo juſtorum. Dextera Domini geſſit fortitudinem, 16 Dextera Dñi extulit me, dextera Dñi præſtitit fortitudinem, 17 Ut non morerer, ſed viverem & narrarem opera Domini. 18 Caſtigando quidem caſtigavit me Dominus, & morti non tradidit me. 19 Aperite mihi portas juſtitiæ, ut ingrediar per eas, & confitear Domino; 20 Hæc eſt porta Domini, per quam juſti ingrediuntur. 21 Gratias tibi agâ quòd me exaudieris, & fueris mihi Salvator. 22 Lapis quem aſpernati ſunt ædificatores, ipſe factus eſt in caput ædificii. 23 A Domino factum eſt id, eſtque prodigiû in oculis noſtris. 24 Hæc eſt dies quam fecit Dominus, venite, exultemus & lætemur in ea. 25 O Domine ſerva me, O Domine libera me. 26 Benedictus ſit qui veniet in nomine Domini: benediximus vobis de domo Domini.

Verſio VULG. LAT.

Alleluja. CXVII.

1 COnfitemini Domino, quoniã bonus: quoniam in ſeculum miſericordia ejˀ. 2 Dicat nunc Iſrael, quoniam bonˀ: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 3 Dicat nunc domˀ Aaron: quoniam in ſeculum miſericordia ejˀ. 4 Dicant nunc qui timent Dominum: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 5 De tribulatione invocavi Dominum: & exaudivit me in latitudine Dominus. 6 Dñs mihi adjutor: non timebo quid faciat mihi homo. 7 Dominus mihi adjutor: & ego deſpiciam inimicos meos. 8 Bonum eſt confidere in Domino, quã confidere in homine: 9 Bonũ eſt ſperare in Domino, quàm ſperare in principibus. 10 Omnes gentes circuierunt me: & in nomine Domini quia ultus ſum in eos. 11 Circumdantes circumdederunt me: et in nomine Domini quia ultˀ ſũ in eos. 12 Circumdederunt me ſicut apes, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis: & in nomine Domini quia ultus ſum in eos. 13 Impulſus everſus ſum ut caderem: & Dominus ſuſcepit me. 14 Fortitudo mea, & laus mea Dominus: & factˀ eſt mihi in ſalutẽ. 15 Vox exultationis & ſalutis, in tabernaculis juſtorum. 16 Dextera Domini fecit virtutem: dextera Domini exaltavit me, dextera Domini fecit virtutem. 17 Non moriar, ſed vivam: & narrabo opera Domini. 18 Caſtigans caſtigavit me Dominus: & morti non tradidit me. 19 Aperite mihi portas juſtitiæ, ingreſſus in eas confitebor Domino: 20 Hæc porta Domini, juſti intrabunt in eam. 21 Confitebor tibi, quoniam exaudîſti me: & factus es mihi in ſalutem. 22 Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes, hic factˀ eſt in caput anguli. 23 A Domino factum eſt iſtud: & eſt mirabile in oculis noſtris. 24 Hæc eſt dies, quam fecit Dominus: exultemus, & lætemur in ea. 25 O Domine, ſalvũ me fac, ô Domine, benè proſperare: 26 Benedictus qui venit in nomine Domini. Benediximus vobis de domo Domini:

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Ἀλληλούϊα. ριζ΄.

1 † Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸς, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. 2 † Εἰπάτω δὴ οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι ἀγαθὸς, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. 3 † Εἰπάτω δὴ οἶκος Ἀαρὼν, ὅτι ἀγαθὸς, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. 4 † Εἰπάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν (α) κύριον, ὅτι ἀγαθὸς, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. 5 † Ἐκ θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, † καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς πλατυσμόν. 6 † Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. 7 † Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, (β) κἀγὼ ἐπόψομαι τοὺς ἐχθρούς μου. 8 † Ἀγαθὸν πεποιθέναι ἐπὶ κύριον, † ἢ πεποιθέναι ἐπ᾽ ἄνθρωπον. 9 † Ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, † ἢ ἐλπίζειν (γ) ἐπ᾽ ἄρχουσι. 10 † Πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν με, † καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς. 11 † Κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν με, † καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς. 12 † Ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, † καὶ ἐξεκαύθησαν (δ) ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, † καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς. 13 † Ὠσθεὶς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν, † καὶ ὁ κύριος ἀντελάβετό μου. 14 † Ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ κύριος, † καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν. 15 † Φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας † ἐν σκηναῖς δικαίων. 16 † Δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν, † δεξιὰ κυρίου ὕψωσέ με· † δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν. 17 † Οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι, † καὶ (ε) διηγήσομαι τὰ ἔργα κυρίου. 18 † Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ κύριος, † καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με. 19 † Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης, † εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ. 20 † Αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. 21 † Ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. 22 † Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, † οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. 23 † Παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, † καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. 24 † Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος, † ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. 25 † Ὦ κύριε σῶσον δὴ, † ὦ κύριε εὐόδωσον δή. 26 † Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· † εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου κυρίου.

MS.A. (α) κύριον, ὅτι εἰς αἰῶνα (β) καὶ ἐγὼ (γ) ἐπ᾽ ἄρχοντας. (δ) ὡσεὶ πῦρ (ε) ἐκδιηγήσομαι

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

Alleluja. CXVII.

1 *COnfitemini Domino, quoniam bonus: quoniã in ſeculum miſericordia ejus. 2 Dicat nunc domus Iſrael, (a) quoniam bonus: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 3 Dicat nunc domus Aaron, quoniam bonus: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 4 Dicant nunc [a] omnes, qui timent Dominum, quoniam bonus: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 5 [b] De tribulatione invocavi Dominum: & exaudivit me [c] in latitudinem. 6 [d] Dominus mihi adjutor: & non timebo, quid faciet mihi homo. 7 Dominˀ mihi adjutor, & ego deſpiciam inimicos meos. 8 Bonum eſt confidere in Domino, quàm confidere in homine. 9 Bonum eſt ſperare in Domino, quàm ſperare in principibus. 10 Omnes gentes circundederunt me: & (b) nomine Domini [e] ultus ſum eos. 11 (c) Circumdantes circumdederunt me; & nomine Domini [f] ultus ſum eos. 12 Circumdederunt me, ſicut apes (d) favum: & (e) exarſerunt, ſicut ignis in ſpinis: & nomine Domini [g] ultus ſum eos. 13 (f) Impulſus, everſus ſum, ut caderem: et Dominus ſuſcepit me. 14 Fortitudo mea, & [h] laudatio mea Dominus: & factus eſt [i] mihi in ſalutem. 15 Vox exultationis, & ſalutis in [k] tabernaculis juſtorum. 16 Dextera Domini fecit virtutem: dextera Domini exaltavit me: dextera Domini fecit virtutem. 17 Non moriar, [l] ſed vivam: & enarrabo opera Domini. 18 (g) Caſtigans caſtigavit me Dominus: [m] & morti non tradidit me. 19 Aperite mihi portas juſtitiæ, ingreſſus in eas confitebor Domino. (h) Hæc porta Domini, juſti intrabunt in eã. 20 Confitebor tibi [n], quoniam exaudîſti me: & factus es mihi in ſalutem. 21 Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus eſt in (i) caput anguli. 22 A Domino (k) facta eſt hæc: & eſt mirabilis in oculis noſtris. 23 Hæc eſt dies, quam fecit Dominˀ: exultemus, & lætemur in ea. 24 O Domine, ſalva (l) nunc: O Domine, benè (m) proſperare nunc: Benedictus, qui venit in nomine Domini: 25 benediximus vos de domo Domini.*

Verſio ÆTHIOPICA.

[illegible]

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL.* CXVII. [a] vos omnes, qui timetis Dominum, [b] Cùm afflictus eſſem invocavi [c] & dilatavit mihi. [d] Et Dominus adjuvabit me: [e] ſuperavi eos. [f] devici eos. [g] expugnavi eos. [h] recordatio etiam mea [i] ille ſalvator meus. [k] palatiis [l] ita ut non vivam: & enarrem [m] & tamen morti [n] Domine, quoniam

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * اَلْمَزْمُور اَلْمَايَة وَسَبْعَة عَشَر * اَللِّيلُويَا * وَهُوَ لَهُ * اِسْتِيخُن *

2 اُشْكُرُوا اَلرَّبَّ فَإِنَّهُ صَالِحٌ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لَدَائِمَةٌ إِلَى ٱلْأَبَدِ * فَلْيَقُلْ بَيْتُ إِسْرَائِيلَ إِنَّهُ صَالِحٌ * وَإِنَّ

3 4 رَحْمَتَهُ لَدَائِمَةٌ إِلَى ٱلْأَبَدِ * وَلْيَقُلْ بَيْتُ هَرُونَ إِنَّهُ صَالِحٌ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لَثَابِتَةٌ إِلَى ٱلْأَبَدِ * وَلْيَقُلْ

[illegible]

PSAL. CXVII.

Alleluja. Verſ. 34.

1 *GRatias agite Domino, quoniam bonus eſt, & quia miſericordia ejus perpetua eſt in æternum. 2 Dicat ergò domus Iſrael, Sanè bonus eſt, & quidem miſericordia ejus perpetua eſt in æternum. 3 Et dicat domus Aaron, Sanè bonus eſt, & quidem miſericordia ejus conſtans eſt in æternum. 4 Et dicant omnes timentes Dominum, Sanè bonus eſt, & quidẽ miſericordia ejus perſiſtens eſt in æternum. 5 In tribulatione mea clamavi ad Dominum, & exaudivit me, eduxitque me ad latitudinem. 6 Dominus eſt auxilium meum, ideò non timeo quid faciat in me homo. 7 Dominus eſt adjutorium meum, et ego ſuperabo inimicos meos. 8 Fidere Domino bonũ eſt, & melius quàm fidere hominibus. 9 Sperare in Domino bonum eſt, ac præſtantius quàm ſperare in principibus. 10 Circundederunt me omnes gentes, & in nomine Domini ſumpſi vindictam ab eis. 11 Obſiderunt me obſidione, & in nomine Domini ſumpſi vindictã ab eis. 12 Circundederunt me quemadmodum circundant apes ceram, & inflammati ſunt ſicut ignis in ſpinis: & in nomine Domini conſumpſi eos. 13 Impulerunt me ut caderẽ, 14 et Dominus amplexus eſt me. Fortitudo mea et benedictio mea Dominus eſt, factus eſt mihi ſalvator. 15 Vox exultationis ſalutis in habitaculis juſtorum. 16 Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltavit me, dextera Domini fecit virtutem. 17 Non moriar, ſed vivam, et narrabo opera Domini. 18 Erudiendo erudivit me Dominus, et morti non tradidit me. 19 Aperite mihi portas juſtitiæ, ut ingrediar per illas & gratias agam Domino. 20 Hæc eſt porta Domini, & juſti ingredientur per eam. 21 Gratias ago tibi, O Domine, quoniam tu exaudiſti me, & factus es mihi ſalvator. 22 Lapis, quem contempſerunt ædificantes, hic factus eſt caput anguli. 23 Hoc factum eſt à conſpectu Domini, & eſt mirabile in oculis noſtris. 24 Hæc eſt dies quam fecit Dominus: venite exultemus & lætemur in ea. 25 O Domine, ſalvos nos, O Domine, complana viam noſtram. 26 Benedictus venturus in nomine Domini. Benediximus vobis in domo Domini.*

תהלים : קיט

cornua ad usque , implicationibus in agnum Ligate : nobis illuxit & ,Dominus Deus
27 אל יהוה ויאר לנו אסרו חג בעבתים עד קרנות
Confitemini .te exaltabo ,meus Deus : tibi confitebor & , tu meus Deus .altaris
28 המזבח: אלי אתה ואודך אלהי ארוממך: הודו
29 .ejus misericordia seculum in quoniam : bonus quoniam , Domino
ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

PSAL. CXIX. קיט

:ej' testimonia custodientes Beati .Domini lege in euntes : via perfecti Beati
1 אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת יהוה: אשרי נצרי עדתיו
2 .ambulaverūt ej' viis in:pravitatem sunt operati non Etiam .eum quaerent corde toto in
3 בכל לב ידרשוהו: אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו:
, meæ viæ firmentur Utinam .valde custodiendum ad,tua mandata præcepisti Tu
4 אתה צויתה פקדיך לשמר מאד: אחלי יכנו דרכי
5 omnia ad me respiciendo in,afficiar pudore non Tunc .tua statuta custodiendum ad
6 לשמר חקיך: אז לא אבוש בהביטי אל כל
.tuæ justitiæ judicia me discendo in : cordis rectitudine in tibi Confitebor .tua præcepta
7 מצותיך: אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך:
adolescens mundabit quo In .valde usque me derelinquas ne : custodiam tua Statuta
8 את חקיך אשמר אל תעזבני עד מאד: במה יזכה נער
9 :te exquisivi meo corde toto In ?tuum verbum juxta custodiendum ad :suam semitam
10 את ארחו לשמר כדברך: בכל לבי דרשתיך
non ut : tua eloquia abscondi meo corde In .tuis mandatis à me facias errare ne
11 אל תשגני ממצותיך: בלבי צפנתי אמרתך למען לא
narravi meis labiis In .tua statuta me doce;Domine tu Benedictus .tibi peccem
12 אחטא לך: ברוך אתה יהוה למדני חקיך: בשפתי ספרתי
13 omni super sicut:sum gavisus tuorū testimoniorum via In .tui oris judicia omnia
14 כל משפטי פיך: בדרך עדותיך ששתי כעל כל
tuis statutis In .tuas semitas aspiciam & : meditabor tuis præceptis In .ubertate
15 הון: בפקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך: בחקתיך
16 : vivam tuo servo super Retribue .tuorum verborum obliviscar non : delectabor
17 אשתעשע לא אשכח דברך: גמל על עבדך אחיה
.tua lege de mirabilia aspiciam & : meos oculos Revela .tua verba custodiam &
18 ואשמרה דברך: גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך:
est Confracta .tua præcepta me à abscondas ne : terra in ego Peregrinus
19 גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך: גרסה
20 superbos Increpâsti .tempore omni in tua judicia ad : desiderium ob mea anima
21 נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת: גערת זדים
:contemptum &,opprobrium me à Devolve .tuis præceptis à errantes : maledictos
22 ארורים השגים ממצותיך: גל מעלי חרפה ובוז
: sunt locuti me contra , principes sederunt Etiam .custodivi tua testimonia quia
23 כי עדתיך נצרתי: גם ישבו שרים בי נדברו
viri meæ deliciæ tua testimonia Etiam .tuis statutis in meditabitur tuus servus
24 עבדך ישיח בחקיך: גם עדתיך שעשעי אנשי
25 .tuum verbum secundum me vivifica ; mea anima pulveri Adhæsit .mei consilii
25 עצתי: דבקה לעפר נפשי חיני כדברך:

תרגום Targum.

27 אלהא יי אנהר לנא אמרו שבטיא דבית יהודה
כפיתו טליא לנכסת חגא בשלשלון עד די
תקרבוניה ותשדון אדמיה בקרנת מדבחא
28 אמר שמואל נביא: אלהי את ואודי קדמך
29 אלהי אשבחנך אמר דוד: מתיב שמואל ואמר
שבחו כנשתא דישראל אודו קדם יי ארום טב
ארום לעלם טוביה:

קיט

1 טוביהון דשלימי אורחיה דמהלכין באוריתא
2 דיי: טוביהון דנטרי סהדותיה בכל לבא
3 יתבעון אולפניה: ברם לא עבדו שקרא
4 באורחתיה תקניא הליכו: אנת פקדתא פקודך
5 למטר לחדא: טבלי דתקנן אורחתי למטר
6 גזרתך: הדין לא אבהית באסתכלותי לכל
7 פקודך: אודי קדמך בתריצות לבא במלפי דיני
8 זכותך: ית גזרתך אטר לא תשבוק יתי עד
9 לחדא: במא ידכי טליא ית אורחתיה למטר
10 היך דבריך: בכל לבי תבעית אולפנך לא
11 תשלגני מפקודיך: בלבי אטשית מימרך מן
12 בגלל דלא אחוב קדמך: בריך את יי אלף יתי
13 גזרתך: בספותי אשתעיתי כל דיני פומך:
14 באורח סהדותך חדיתי כעלוי כל מולא:
15 בפקודיך אמלל ואסתכל אורחתך: בגזרתך
16 אתפרנק לא אתנשי דבורך: שלם טב על
17 עבדך אחי ואטר דבוריך: גלי עיני ואסתכל
18 פרישן מאוריתך: דייר אנא בארעא לא
19 תסליק מני פקודיך: רגגת נפשי לרגנתא
20 לפקודיך בכל עדן: נזפתא זידנין ליטין
21 דאשתליו מפקודיך: אעדי מעלוי קלנא
22 ובזותא ארום סהדותך נטרית: ארום יתבין
23 רברבין מני ממללין עבדך עסק באחוית
24 גזרתך: לחוד סהדותך פרנוקי מרי עצתי:
25 אדבקת לעפרא נפשי אסי יתי כדבריך:

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

27 Deus Dñs illuxit nobis, *dixerunt trib' domus Jehudæ*: ligate puerum ad sacrificium solennitatis catenis, donec *sacrificaveritis* eum, & effuderitis sanguinem *ejus* in cornua altaris, *dixit Semuel propheta*. 28 Deus meus es tu, & confitebor coram te : Deus meus, laudabo te, *dixit David. Respondit Semuel, & dixit*: 29 *Laudate, Ecclesia Israel*, confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas ejus.

PSAL. CXIX. ALEPH.

1 Beati qui perfecti sunt via, qui ambulant in Lege Domini. 2 Beati qui observant testimonia ejus, in toto corde quærunt doctrinam ejus. 3 Etenim non operati sunt iniquitatem, in viis ejus rectis ambulaverunt. 4 Tu præcepisti mandata tua custodiri multum. 5 Bonum fuit mihi quòd *præparatæ fuerint viæ meæ* ad custodienda decreta tua. 6 Tunc non confundar, cùm prospexero ad omnia mandata tua. 7 Confitebor coram te in directione cordis, cùm didicero judicia justitiæ tuæ. 8 Decreta tua custodiam, ne derelinquas me prorsus. BETH. 9 In quo purificabit puer viam suam, ut observet juxta verba tua? 10 In toto corde meo quæsivi doctrinam tuam : ne aberrare me facias à mandatis tuis. 11 In corde meo abscondi verbum tuum, ut non peccarem coram te. 12 Benedictus tu Domine, doce me decreta tua. 13 Labiis meis narravi omnia judicia oris tui. 14 In via testimoniorum tuorum gavisus sum, sicut in omni opulentia. 15 De præceptis tuis loquar, & speculabor vias tuas. 16 In decretis tuis delectabor, non obliviscar verbi tui. GIMEL. 17 Retribue bonum servo tuo; vivam & custodiam verbum tuum. 18 Revela oculos meos, & considerabo miranda de Lege tua. 19 Peregrinus ego sum in terra: ne auferas à me mandata tua. 20 Desideravit anima mea desiderium *præceptorum* tuorū in omni tempore. 21 Increpâsti superbos : maledicti qui aberrant à præceptis tuis. 22 Aufer à me opprobrium & contemptum, quoniam testimonia tua custodivi. 23 Quinetiam sedentes principes de me loquuntur : servus verò tuus intentus est in annunciationibus decretorum tuorum. 24 Etiam testimonia tua delectatio mea, auctores consilii mei. DALETH. 25 Adhæsit pulveri anima mea : *sana* me secundùm verbum tuum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܢܗܪ ܠܢ. ܘܐܣܘܪܘ ܥܐܕܐ ܒܫܫܠܬܐ ܥܕܡܐ ܠܩܪܢܬܗ ܕܡܕܒܚܐ.
28 * ܐܠܗܝ ܐܢܬ ܘܐܘܕܐ ܠܟ ܐܠܗܝ ܐܢܬ ܘܐܫܒܚܟ: * ܐܘܕܘ ܠܡܪܝܐ ܕܛܒ ܗܘ. ܘܠܥܠܡ
29 ܛܝܒܘܬܗ. *
* ܫܘܒܚܐ ܘܫܘܪܝ ܡܥܠܬܐ *
* ܡܙܡܘܪܐ ܕܡܐܐ ܘܬܡܢܥܣܪ *

1 * ܐ * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܕܠܐ ܡܘܡ ܒܐܘܪܚܐ: ܘܡܗܠܟܝܢ ܒܢܡܘܣܗ ܕܡܪܝܐ.
2 * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ܣܗܕܘܬܗ: ܘܒܟܠܗ ܠܒܗܘܢ ܒܥܝܢ ܠܗ.
3 * ܠܐ ܥܒܕܘ ܥܘܠܐ: ܘܒܐܘܪܚܬܗ ܗܠܟܘ.
4 * ܐܢܬ ܦܩܕܬ ܕܢܛܪܘܢ ܦܘܩܕܢܝܟ ܛܒ.
5 ܘܠܘܝ ܢܬܬܪܝܨܢ ܐܘܪܚܬܝ ܠܡܛܪ ܦܘܩܕܢܝܟ.
6 ܘܠܐ ܐܒܗܬ ܟܕ ܐܚܘܪ ܒܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܝܟ.
7 ܐܘܕܐ ܠܟ ܒܬܪܝܨܘܬ ܠܒܐ: ܟܕ ܐܠܦ ܕܝܢܐ ܕܟܐܢܘܬܟ.
8 ܦܘܩܕܢܝܟ ܐܛܪ: ܠܐ ܬܫܒܩܢܝ ܠܥܠܡ.
9 * ܒ * ܒܡܢܐ ܢܕܟܐ ܛܠܝܐ ܐܘܪܚܗ: ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܝܟ.
10 ܒܟܠܗ ܠܒܝ ܒܥܝܬܟ: ܠܐ ܬܛܥܝܢܝ ܡܢ ܦܘܩܕܢܝܟ.
11 ܒܠܒܝ ܛܫܝܬ ܡܠܝܟ: ܕܠܐ ܐܚܛܐ ܠܟ.
12 ܒܪܝܟ ܐܢܬ ܡܪܝܐ: ܐܠܦܝܢܝ ܦܘܩܕܢܝܟ.
13 ܒܣܦܘܬܝ ܬܢܝܬ ܟܠܗܘܢ ܕܝܢܝ ܦܘܡܟ.
14 ܒܐܘܪܚܐ ܕܣܗܕܘܬܟ ܚܕܝܬ: ܐܝܟ ܕܥܠ ܟܠܗ ܥܘܬܪܐ.
15 ܒܦܘܩܕܢܝܟ ܐܬܒܩܝܬ: ܘܝܕܥܬ ܐܘܪܚܬܟ.
16 ܒܢܡܘܣܟ ܐܬܗܓܝܬ: ܘܠܐ ܐܛܥܐ ܡܠܝܟ.
17 * ܓ * ܦܪܘܩ ܠܥܒܕܟ ܘܐܚܐ: ܘܐܛܪ ܡܠܝܟ.
18 ܓܠܝ ܥܝܢܝ ܘܐܚܙܐ: ܬܕܡܪܬܐ ܕܒܢܡܘܣܟ.
19 ܬܘܬܒܐ ܐܢܐ ܥܡܟ: ܠܐ ܬܟܣܐ ܡܢܝ ܦܘܩܕܢܝܟ.
20 ܪܓܬ ܢܦܫܝ ܘܐܬܪܓܪܓܬ ܠܕܝܢܝܟ ܒܟܠ ܥܕܢ.
21 * ܟܐܪܬ ܒܥܡܡܐ: ܘܠܝܛܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܛܥܝܢ ܡܢ ܦܘܩܕܢܝܟ.
22 ܥܒܪ ܡܢܝ ܚܣܕܐ: ܡܛܠ ܕܣܗܕܘܬܟ ܢܛܪܬ.
23 ܝܬܒܘ ܥܘܠܐ ܘܐܬܚܫܒܘ ܥܠܝ: ܘܥܒܕܟ ܒܦܘܩܕܢܝܟ ܡܬܚܫܒ ܗܘܐ.
24 ܘܣܗܕܘܬܟ ܗܓܝܬ: ܘܪܥܝܢܐ ܛܒܐ.
25 * ܕ * ܐܬܕܒܩܬ ܢܦܫܝ ܠܥܦܪܐ: ܐܚܝܢܝ ܐܝܟ ܡܠܬܟ.

27 Domine Deus noster lucem nobis infer, & liga solennitates nostras catenis usq; ad cornua altaris. 28 Deus me' tu es, gratias agam tibi: Deus meus tu es, glorificabo te. 29 Confitemini Dño, quoniam bonus est, & in æternum benignitas ejus.

Laus, & initium gradûs.

PSAL. CXVIII.

1 *Anonymus. Initium meditationis altitudinis quæ in Deo est. Vers. 345.*

* *Olaph.* *

Beati illi qui sine macula sunt in via, & gradiuntur in lege Domini. 2 O beatos eos qui observant testimonium ejus, & ex toto corde suo quærunt eum : 3 Non commiserunt scelus, & incesserunt per vias ejus. 4 Tu mandâsti ut custodirent tua præcepta summoperè; 5 Utinam ergò rectæ sint viæ meæ, ut custodiā mandata tua, 6 Et non confundar ubi servavero cuncta decreta tua. 7 Confitebor tibi cum rectitudine cordis mei, quum didicero judicia justitiæ tuæ. 8 Præceptiones tuas custodivi : ne deseras me in æternum. * *Beth* * 9 Quo pacto mundabit adolescens viam suam, ut custodiat mandata tua? 10 Toto corde meo perquisivi te : ne me sinas aberrare à præceptis tuis. 11 In corde meo reposui verba tua, ne peccem in te. 12 Benedictus sis tu Domine, doce me decreta tua. 13 Labiis meis repetii cuncta judicia justitiæ tuæ. 14 Viam testimonii tui dilexi plusquàm omnes divitias. 15 Mandata tua sum contemplat', & cognovi vias tuas. 16 Legem tuam meditatus sum, ut ne obliviscar verborum tuorum. **Gomal** 17 Exaudi servum tuum, ut vivam, & custodiā verba tua. 18 Detege mihi oculos meos, ut videam mira quæ sunt in lege tua. 19 Hospes sum tecum, ne me celes tua præcepta. 20 Expetivit anima mea, & exoptavit judicia tua omni tempore. 21 Increpâsti gentes & maledicti sunt ii qui aberrant à mandatis tuis. 22 Repelle à me ignominiam, quia testimonium tuū custodivi. 23 Sedebant nefarii & cogitabant de me : ego verò de præceptis tuis cogitabam; 24 Testimonium tuum meditatus sum, & mentem bonā. **Dolath** 25 Adhæsit anima mea pulveri, vivifica me secundùm verbum tuum.

Versio VULG. LAT.

27 Deus Domin', & illuxit nobis. Constituite diem solennem in condensis, usq; ad cornu altaris. 28 Deus me' es tu, & confitebor tibi : Deus meus es tu, & exaltabo te. Confitebor tibi quoniā exaudîsti me : & factus es mihi in salutē. 29 Confitemini Dño, quoniā bon': quoniam in seculū misericordia ejus.

Alleluja. CXVIII.

ALEPH.

1 Beati immaculati in via: qui ambulāt in lege Domini. 2 Beati, qui scrutātur testimonia ejus : in toto corde exquirunt eū. 3 Non enim qui operantur iniquitatē, in viis ejus ambulaverūt. 4 Tu mandâsti mandata tua custodiri nimis. 5 Utinā dirigātur viæ meæ, ad custodiendas justificationes tuas. 6 Tunc non confundar, cùm perspexero in omnib' mādatis tuis. 7 Confitebor tibi in directione cordis, in eo quòd didici judicia justitiæ tuæ. 8 Justificationes tuas custodiā : non me derelinquas usquequaque.

9 BETH. In quo corrigit adolescentior viā suā? in custodiendo sermones tuos. 10 In toto corde meo exquisivi te : 11 ne repellas me à mandatis tuis. In corde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. 12 Benedict' es, Dñe: doce me justificationes tuas. 13 In labiis meis, pronuntiavi omnia judicia oris tui. 14 In via testimoniorū tuorū delectatus sū, sicut 15 in omnib' divitiis. In mādatis tuis exercebor: 16 & considerabo vias tuas. In justificationib' tuis meditabor : non obliviscar sermones tuos.

17 GIMEL. Retribue servo tuo, vivifica me: 18 & custodiā sermones tuos. Revela oculos meos: & considerabo mirabilia de lege tua. 19 Incola ego sum in terra : non abscondas à me mandata tua. 20 Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas, in omni tempore. 21 Increpâsti superbos: maledicti qui declinant à mādatis tuis. 22 Aufer à me opprobriū, & contemptū : quia testimonia tua exquisivi. 23 Etenim sederunt principes, & adversū me loquebantur: serv' autē tu' exercebatur in justificationib' 24 tuis. Nam & testimonia tua meditatio mea est: & consilium meum justificationes tuæ. DALETH.

25 Adhæsit pavimento anima mea : vivifica me secundùm verbum tuum.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

27 †Θεὸς κύριος, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν· †συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν, †ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.
28 †Θεός μου εἶ σὺ, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι· †Θεός μου εἶ σὺ, καὶ ὑψώσω σε. †Ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι
29 ἐπήκουσάς μου, †καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. †Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸς, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἀλληλούϊα. ριη´.

1 †Μακάριοι (α) ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, †οἱ πορευόμενοι
2 ἐν νόμῳ κυρίου. †Μακάριοι οἱ (β) ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, †ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσου-
3 σιν αὐτόν. †Οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ἐν ταῖς
4 ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν. †Σὺ ἐνετείλω τὰς ἐντολάς
5 σου, (γ) τοῦ φυλάξασθαι σφόδρα. †Ὄφελον κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου, †τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώματά
6 σου. †Τότε οὐ μὴ (δ) αἰσχυνθῶ, †ἐν τῷ με ἐπιβλέ-
7 πειν ἐπὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. †Ἐξομολογήσομαί (ε) σοι ἐν εὐθύτητι καρδίας, †ἐν τῷ μεμα-
8 θηκέναι με τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. †Τὰ δικαιώματά σου φυλάξω, †μή με ἐγκαταλίπῃς ἕ-
9 ως σφόδρα. †Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; †ἐν τῷ (ζ) φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου.
10 †Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξεζήτησά σε, †μὴ ἀπώ-
11 σῃ με ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. †Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔ-
12 κρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν μὴ ἁμάρτω σοι. †Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
13 †Ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα πάντα τὰ κρίμα-
14 τα τοῦ στόματός σου. †Ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου
15 ἐτέρφθην, †ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. †Ἐν ταῖς ἐντολαῖς
16 σου ἀδολεσχήσω, †καὶ κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. †Ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, †οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν
17 λόγων σου. †Ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου, †ζή-
18 σομαι καὶ φυλάξω τοὺς λόγους σου. †Ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω †τὰ (η) θαυμάσια ἐκ
19 τοῦ νόμου σου. †Πάροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ, †μὴ
20 ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου. †Ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι †τὰ κρίματά
21 σου ἐν παντὶ καιρῷ. †Ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις, †ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
22 †Περίελε ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν, †ὅτι τὰ
23 μαρτύριά σου ἐξεζήτησα. †Καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες, καὶ κατ' ἐμοῦ κατελάλουν, †ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδο-
24 λέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. †Καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μου ἐστὶ, †καὶ (θ) αἱ συμβουλίαι μου
25 τὰ δικαιώματά σου. †Ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχή μου, †ζῆσόν με (ι) κατὰ τὸν λόγον σου.

MS.A. (α) οἱ ἄμωμοι (β) ἐξερευνῶντες (γ) φυλάσσεσθαι (δ) ἐπαισχυνθῶ, (ε) σοι κύριε ἐν (ζ) φυλάσσεσθαι (η) θαυμάσιά σου ἐκ (θ) ἡ συμβουλία (ι) κατὰ τὸ λόγιόν σου.

Vers. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

27 *De' Domin', & illuxit nobis:* 26 (n) *constituite* [o] *diē solennē in condensis, usq; ad cornua altaris.* 27 *De' me' es tu, & confitebor tibi: De' me' es tu, & exaltabo te.* 28 (o) *Confitebor tibi* [p], *quoniā exaudîsti me: & factus es mihi* (q) *in salutē.* 29 *Confitemini Domino, quoniā bon': quoniā in seculum misericordia ejus.*

Alleluja. CXVIII.

1 *Beati* (a) *immaculati in* [a] *via, qui ambulant in lege Domini.* 2 *Beati qui scrutantur testimonia ejus, in toto* [b] *corde exquirunt eum.* 3 [c] *Non enim qui operantur iniquitatem, in viis ej'* [d] *ambulaverunt.* 4 *Tu mandâsti mandata tua custodiri nimis.* 5 [e] *Utinā dirigantur viæ meæ, ad custodiendas justificationes tuas.* 6 *Tunc non confundar, dum* (b) *inspicio in omnia mādata tua.* 7 *Confitebor* [f] *tibi in directione cordis, in eo quod didici judicia justitiæ tuæ.* 8 *Justificationes tuas custodiā: ne derelinquas me usque* (c) *valdè.* 9 *In quo* (d) *corriget adolescentior vias suas? in custodiendo sermones tuos.* 10 *In toto corde meo exquisivi te: ne me repellas à mandatis tuis.* 11 *In corde meo abscondi eloquia tua; ut non peccem tibi.* 12 *Benedict' es, Domine: doce me justificationes tuas.* 13 *In labiis meis pronuntiavi omnia judicia oris tui.* 14 *In via testimoniorū tuorū delectat' sum, sicut in omnibus divitiis.* 15 *In mandatis tuis* (e) *exercebor, & considerabo vias tuas.* 16 *In justificationib' tuis meditabor: nō obliviscar sermones tuos.* 17 *Retribue servo tuo:* (f) [g] *vivam, & custodiam sermones tuos.* 18 *Revela oculos meos: & considerabo* (g) [h] *mirabilia de lege tua.* 19 (h) *Incola ego sum in terra: ne abscondas à me mandata tua.* 20 (i) *Concupivit anima mea* [i] *desiderare judicia tua, in omni tempore.* 21 *Increpâsti superbos: maledicti qui declināt à mandatis tuis.* 22 *Aufer à me opprobriū, et contemptū: quia testimonia tua exquisivi.* 23 *Etenim sederunt principes, & adversùs me obloquebantur: serv' autē tuus exercebatur in justificationibus tuis.* 24 *Nam & testimonia tua* [k] *meditatio mea est: &* (k) *consilia mea justificationes tuæ.* 25 *Adhæsit pavimento anima mea: vivifica me secundùm verbum tuum.*

Versio ÆTHIOPICA.

27 እግዚአብሔር፡እግዚእ፡አስተርአየ፡ለነ፡፡=፦
ግበሩ፡በዐለ፡በትፍሥሕት፡በኀበ፡እለ፡ያስተ 26
ሐምምዎ፡፡እስከ፡አቅርንቲሁ፡ለምሥዋ
28 ዕ፡፡=፦ አምላኪየ፡አንተ፡ለገነ፡ለከ፡፡አም 27
ላኪየ፡አንተ፡ወእሌዕለከ፡፡=፦ እገኒ፡ለከ፡ 28
29 እግዚኦ፡እስመ፡ሰማዕከኒ፡፡ወኮንከኒ፡መድ
ኃኒየ፡፡=፦ ግነዩ፡ለእግዚአብሔር፡እስመ፡ኄ 29
ር፡፡እስመ፡ለዓለም፡ምሕረቱ፡፡=፦
ሃሌሉያ፡፡
የ፲፰ አሌፍ፡ ብፁዓን፡እለ፡ንጹሐን፡በፍናቶ 1
ሙ፡፡እለ፡የሐውሩ፡በሕገ፡እግዚአብሔ
ር፡፡=፦ ብፁዓን፡እለ፡የኀሥሥዎ፡ስምዖ፡ወበ 2
ኵሉ፡ልቦሙ፡የኀሥሥዎ፡፡=፦ ወእለሰ፡ይገብ 3
ሩ፡ዐመፃ፡ፍናተ፡ዚአሁ፡ኢሖሩ፡፡=፦ አንተ፡ 4
አዘዝከ፡ይዕቀቡ፡ትእዛዘከ፡ፈድፋደ፡፡=፦
ይረትዕሰ፡ ይርታዕ፡ፍናትየ፡፡ከመ፡እዕቀብ፡ 5
ኵነኔከ፡፡=፦ ወእተ፡ጊዜ፡ኢይትኀፈር፡፡በ 6
ርዕየ፡ኵሉ፡ትእዛዝከ፡፡=፦ አገኒ፡ለከ፡እ 7
ግዚኦ፡በልብ፡ርቱዕ፡፡ሶበ፡ተምህርኩ፡ኵነ
ኔ፡ጽድቅከ፡፡=፦ ወዐቀብኩ፡ኵነኔከ፡፡ወኢ 8
ትግድፈኒ፡ለዝሉፉ፡፡=፦ ፪ ቤት፡ በምን 9
ት፡ያረትዕ፡ወሬዛ፡ፍናቶ፡፡በዐቂበ፡ነቢብ
ከ፡፡=፦ ወበኵሉ፡ልብየ፡ኀሠሥኩከ፡፡ኢ 10
ታርሕቀኒ፡እምትእዛዝከ፡፡=፦ ውስተ፡ልብ 11
የ፡ኀባእኩ፡ነቢበከ፡፡ከመ፡ኢያአብስ፡ለ
ከ፡፡=፦ ቡሩክ፡አንተ፡እግዚኦ፡ወምህረኒ፡ 12
ኵነኔከ፡፡=፦ በከናፍርየ፡ነገርኩ፡ኵሎ፡ኵ 13
ነኔ፡አፉከ፡፡=፦ በፍናተ፡ስምዕከ፡ተፈሣሕ 14
ኩ፡፡ከመ፡ዘበኵሉ፡ብዕል፡፡=፦ ወእዛዋዕ፡በ 15
ትእዛዝከ፡፡ወእኄሊ፡ፍናዊከ፡፡=፦ ወአ 16
ነብብ፡ትእዛዚከ፡፡ወኢይረስዕ፡ቃለከ፡፡=፦
፫ ገሜል፡ ዕስዮ፡ለገብርከ፡፡ከመ፡እሕዮ፡ 17
ወእዕቀብ፡ነቢበከ፡፡=፦ ክሥቶን፡ለአዕይን 18
ትየ፡ወእርአይ፡፡መድምምከ፡እምሕግ
ከ፡፡=፦ ፈላሲ፡አነ፡ውስተ፡ምድር፡፡ኢትኅ 19
በእ፡እምኔየ፡ትእዛዝከ፡፡=፦ አፍቀረት፡ነ 20
ፍስየ፡ ወፈተወት፡፡ኵነኔከ፡በኵሉ፡ጊ
ዜ፡፡=፦ ገሠጽኮሙ፡ለዕቡያን፡፡ርጉማን፡እ 21
ለ፡ይትገሐሡ፡እምትእዛዝከ፡፡=፦ አእት 22
ት፡እምኔየ፡ጽእለተ፡ወኀሳረ፡፡እስመ፡ትእዛ
ዝከ፡ኀሠሥኩ፡፡=፦ እስመ፡ነበሩ፡መላእክ 23
ት፡ወኪያየ፡ሐመዩ፡፡ወገብርከሰ፡ይዜዊዕ፡በ
ኵነኔከ፡፡=፦ እስመ፡ስምዕከ፡ተምህርየ፡ 24
ውእቱ፡ ወምክርየኒ፡ኵነኔ፡ዚአከ፡፡=፦
፬ ደሌት፡ ጠግዐት፡ነፍስየ፡በምድር፡፡አ 25
ሕይወኒ፡በከመ፡ነቢብከ፡፡=፦

INTERP. ÆTHIOP. [o] diem festum cum lætitia pro iis, qui res *Dei* solicitè curant. [p] Domine, quoniam [q] Salvator meus. *PSAL. CXVIII.* [a] viis suis, [b] corde suo [c] Qui autem [d] non [e] Expetiit quidem ut dirigeret vias meas [f] Domine cum recto corde, [g] ut vivam, [h] mirabilia tua [i] & exoptavit judicia [k] institutio mea

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * الله الرب اضاء علينا ربدوا عيدا في الواصلين الي قرون المذبح * انت هو الاهي اشكرك *
28 انت هو الهي ربي امجدك * اشكرك يا رب لانك استجبت لي وصرت لي خلاصا * اعترفوا للرب
29 فانه صالح وان رحمته لكاينة الي الابد اللويا * المزمور المائة وثمانية عشر *
1 * لداود * وهو ع * استيكن * الفصل الاول * وهو ح * طوبا للذين لا عيب في
2 السبيل السالكين في ناموس الرب * طوبي للفاحصين عن شهاداته الطالبين له بجميع قلوبهم *
3 * لان عاملي الاثم لم يسلكوا في سبله * انت امرت بحفظ وصاياك جدا * فليت طرقي تتيسر
5 لحفظ حقوقك * حينيذ لا اخزي اذا اطلعت علي جميع وصاياك * اشكرك يا رب باستقامة قلبي
7 عندما علمت احكام عدلك * وحقوقك احفظها فلا ترفضني جدا الي الغاية *
8 * الفصل الثاني * وهو ح * بماذا يقوم الشاب طريقه عند حفظ وصاياك * طلبتك
10 بجميع قلبي فلا تقصني من وصاياك * صنعت قولك في قلبي لكيلا اخطي اليك * مبارك انت
12 يا رب فعلمني عدلك * اظهرت بشفتي جميع احكام فيك * فرحت في طريق شهاداتك مثل كل
14 غني * اتكلم بوصاياك وافهم طرقك * ادرس حقوقك ولا انسي اكرامك * الفصل الثالث * وهو ح
17 * استجب لعبدك لكي احيا ويحفظ قولك * اكشف عيني فاتامل عجايبك من ناموسك * غريب
19 انا في الارض لا تخف عني وصاياك * اشتاقت نفسي ان اشتهي احكامك في كل حين * زجرت
21 المتعظمين ملعون كل من يحيد عن وصاياك * انزع عني العار والخزي فاني طلبت شهاداتك *
23 * ان الرؤساء جلسوا وتقولوا علي وعبدك يدرس في عدلك * وان شهاداتك لدرسي وحقوقك
25 لافكاري * الفصل الرابع * وهو ح * لصقت نفسي بالتراب فاحيني كقولك *

27 *Deus Dominus fulsit super nos. Instituite solennitatem in iis qui attingunt cornua altaris.* 28 *Tu es Deus meus, gratias agam tibi: tu es Deus meus Dominus meus, glorificabo te. Gratias ago tibi O Domine, quia exaudîsti me, & factus es mihi salvator.* 29 *Confitemini Domino, quia bonus est, & quia misericordia ejus perduratura est in æternū. Alleluja.*

PSAL. CXVIII.

1 Davidis. Vers. 170.

Sectio prima. Vers. 8.

Beati qui sunt sine macula in via, ambulantes in lege Domini. 2 *Beati scrutantes testimonia ejus, quærentes eum ex totis cordibus suis.* 3 *Nam operantes scelus non ambulaverunt in semitis ejus.* 4 *Tu mandâsti observantiā præceptorum tuorum vehementer.* 5 *Utinam ergò viæ meæ reddantur faciles ad observantiam statutorum tuorum.* 6 *Tunc non confundar, quū perspexero omnia mandata tua.* 7 *Gratias agam tibi O Domine cum rectitudine cordis mei, quum novero judicia justitiæ tuæ:* 8 *Et statuta tua custodiam. Ne quæso, me respuas nimium ad extremum.* Sectio secunda. Vers. 8. 9 *Per quid diriget juventus viam suam post observata præcepta tua?* 10 *Expetivi te ex toto corde meo, ne igitur me repellas à mandatis tuis.* 11 *Reposui sermonem tuum in corde meo, ut ne peccem in te.* 12 *Benedictus es tu O Domine, doce me æquitatem tuam.* 13 *Patefeci labiis meis omnia judicia oris tui.* 14 *Gavisus sum de via testimoniorum tuorum æquè ac omnibus divitiis.* 15 *Loquor de præceptis tuis, & perpendo vias tuas.* 16 *Recito statuta tua & non obliviscor venerationē tuā.* Sect. tertia. Ver. 8. 17 *Exaudi servum tuum, ut vivat & observet sermonem tuum.* 18 *Detege oculos meos, & contemplabor miracula tua ex lege tua.* 19 *Peregrinus ego sum in terra, ne abscondas à me mandata tua.* 20 *Concupivit anima mea ut exoptem judicia tua in omni tempore.* 21 *Increpâsti superbos, maledictus quicunque digreditur à judiciis tuis.* 22 *Exue me opprobrio & ignominiâ, quia petivi testimonia tua.* 23 *Sanè principes sederunt & obloquuti sunt de me, & servus tuus exercet se in æquitate tua.* 24 *Et quidem testimonia tua sunt mihi pro exercitio & statuta tua pro cogitationibus meis.* Sectio quarta. Vers. 8. 25 *Adhæsit anima mea pulveri, vivifica me secundum sermonem tuum.*

תהלים : קיט

26 דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך׃
27 דרך פקודיך הבינני ואשיחה בנפלאותיך׃
28 דלפה נפשי מתוגה קימני כדברך׃
29 דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני׃
30 דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי׃
31 דבקתי בעדותיך יהוה אל תבישני׃
32 דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי׃
33 הורני יהוה דרך חקיך ואצרנה עקב׃
34 הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב׃
35 הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי׃
36 הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע׃
37 העבר עיני מראות שוא בדרכך חיני׃
38 הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך׃
39 העבר חרפתי אשר יגרתי כי משפטיך טובים׃
40 הנה תאבתי לפקדיך בצדקתך חיני׃
41 ויבאני חסדך יהוה תשועתך כאמרתך׃
42 ואענה חרפי דבר כי בטחתי בדברך׃
43 ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי למשפטך יחלתי׃
44 ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד׃
45 ואתהלכה ברחבה כי פקדיך דרשתי׃
46 ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש׃
47 ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי׃
48 ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי ואשיחה בחקיך׃
49 זכר דבר לעבדך על אשר יחלתני׃
50 זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני׃
51 זדים הליצני עד מאד מתורתך לא נטיתי׃
52 זכרתי משפטיך מעולם יהוה ואתנחם׃
53 זלעפה אחזתני מרשעים עזבי תורתך׃
54 זמרות היו לי חקיך בבית מגורי׃
55 זכרתי בלילה שמך יהוה ואשמרה תורתך׃
56 זאת היתה לי כי פקדיך נצרתי׃

תרגום Targum.

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Vias meas *recenſui*, & accepiſti orationem 25
meam: doce me ſtatuta tua. Viam manda- 27
torum tuorum fac me intelligere, & loquar
de mirabilibus factis tuis. In angore fuit 28
anima mea præ dolore: vivifica me ſecun-
dùm verbum tuum. Viam mendacii aufer 29
à me, & Lex tua miſereatur mei. Viam fi- 30
dei elegi, judicia tua poſui. Adhæſi teſti- 31
moniis tuis, Domine: ne me confundas.
Viam mandatorum tuorum percurram, cùm 32
dilataveris cor meum. HE. Doce me 33
Domine viam decretorum tuorum, & ſer-
vabo eam uſque ad complementum. Da 34
mihi intellectum, & ſervabo Legem tuam
Domine, & cuſtodiam illam in toto corde.
Deduc me in ſemitam præceptorum tuo- 35
rum, quoniam in illa complacui mihi. In- 36
clina cor meum in teſtimonia tua, & non
in pecuniam. Averte oculos meos à videnda 37
falſitate, ſecundùm verbum tuum ſana me.
Confirma ſervo tuo verbum tuum quod ſit 38
ad timorem tuum. Amove opprobrium 39
meum quod timui, quoniam judicia tua
bona ſunt. Ecce deſideravi præcepta tua, 40
juſtitiâ tuâ *ſana* me. VAU. Et ve- 41
niant ſuper me miſericordiæ tuæ Domine,
redemptio tua ſecundùm verbum tuum. Et 42
reſpondebo exprobranti mihi verbum, quo-
niam ſperavi in verbo tuo. Et ne auferas de 43
ore meo verbum veritatis penitus, quoni-
am judicia tua expectavi. Et ſervabo Le- 44
gem tuam ſemper in ſecula ſeculorum. Et 45
ambulabo in latitudine *legis*, quoniam
præcepta tua quæſivi. Et loquar de teſti- 46
moniis tuis coram regibus, & non confun-
dar. Et delectabor in mandatis tuis quæ di- 47
lexi. Et levabo manus meas ad mandata tua 48
quæ dilexi, & loquar de præceptis tuis.
ZAIN. Memento verbi erga ſervum tu- 49
um, quod expectare me feciſti. Hæc fuit 50
conſolatio mea in afflictione mea, quoniam
Verbum tuum vivificavit me. Superbis illu- 51
dentibus mihi nimis, de Lege tua non de-
clinavi. Recordatus ſum judiciorum tuo- 52
rum à ſeculo Domine, & conſolationem
accepi. Tremor invaſit me ab impiis qui 53
derelinquunt Legem tuam. Hymni fuerunt 54
mihi decreta tua in domo habitaculi mei.
Recordatus ſum nocte nominis tui Domine, 55
& ſervavi Legem tuam. Hæc fuit mihi ad 56
meritum, quoniam mandata tua ſervavi.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Vias meas expoſui tibi, & exaudiſti me: doce 26
me legem tuam. Viam mandatorum tuorum 27
oſtende mihi, & contemplabor miracula tua.
Turbata eſt anima mea in contemplatione, 28
vivifica me ſecundùm verbum tuum. Viam 29
iniquorum averte à me, & legem tuam edoce
me. Viam fidei tuæ ſelegi, & judiciis tuis ſum 30
delectatus. Adhæſi teſtimonio tuo Domine, 31
ne confundas me. Per viam præceptorũ tuorũ 32
inceſſi, quoniam exhilarâſti me. * *He* *
Doce me Dñe viã mandatorũ tuorum, & ſer- 33
vabo illa. Erudi me, ut cuſtodiã legem tuam, 34
eámq; obſervẽ ex toto corde meo. Ducito me 35
per ſemitã decretorum tuorum, quia mihi ju-
cunda eſt. Converte cor meũ ad teſtimoniũ 36
tuũ, & non ad fabulas. Averte oculos meos 37
ne cernant falſitatẽ, & in viis tuis vivifica me.
Confirma verbũ tuũ ſervo tuo te colenti. Au- 38
fer à me probrum, quoniam judicia tua pul- 39
chra ſunt. Placuerunt mihi præcepta tua, & 40
in æquitate tua vivifica me. * *Vau* * Adve- 41
niant mihi miſerationes tuæ Dñe, & ſalus tua
quam dixiſti. Dabóq; reſponſum exprobran- 42
tib⁹ mihi: fiſus enim ſum verbis tuis. Non re- 43
cedat ab ore meo ſermo veritatis: nam judicia
tua expectavi. Cuſtodiã legẽ tuã in ſeculũ ſe- 44
culorũ, Et ambulabo in latitudine: quia man- 45
datis tuis ſum oblectatus. Loquar cum juſtitia 46
corã regib⁹ & non erubeſcam. Et meditabor 47
præcepta tua quæ dilexi. Atq; levabo manus 48
meas ad mandata tua quæ amavi: & conſide-
rabo eadẽ præcepta tua, & gloriabor in fide
tua. * *Zain* * Memor ſis verbi tui ad ſer- 49
vum tuum, quod ei pollicitus es, Et quo con- 50
ſolatus ſum in humilitate mea; nam ſermo tu⁹
vivificavit me. Sceleſti oppreſſerunt me, atta- 51
men à lege tua non deflexi. Memoriâ repetii 52
judicia tua Dñe quæ à ſeculo ſunt, ac ſolatiũ
percepi, fuerúntq; mihi eruditioni. Mœror 53
occupavit me propter peccatores qui deſti-
tuerunt legem tuã. Cantus fuerunt mihi tua 54
præcepta in peregrinatione mea. Recordatus 55
ſum noctu nominis tui Domine, & ſervavi
legem tuam: Sumq; conſolatus quòd cuſto- 56
dierim mandata tua.

Verſio VULG. LAT.

26 Vias meas enuntiavi, & exaudiſti me:
27 doce me juſtificationes tuas. Viam ju-
ſtificationum tuarũ inſtrue me: & ex-
28 ercebor in mirabilibus tuis. Dormita-
vit anima mea præ tædio: confirma me
29 in verbis tuis. Viam iniquitatis amo-
ve à me: & de lege tua miſerere meî.
30 Viam veritatis elegi: judicia tua non
31 ſũ oblit⁹. Adhæſi teſtimoniis tuis, Dñe:
32 noli me confundere. Viã mandatorum
tuorũ cucurri, cùm dilatâſti cor meũ.
33 HE. Legem pone mihi, Dñe, viam
juſtificationũ tuarum: & exquirã eã
34 ſemper. Da mihi intellectum, & ſcruta-
bor legem tuam: & cuſtodiã illam in
35 toto corde meo. Deduc me in ſemitam
mandatorum tuorum: quia ipſam vo-
36 lui. Inclina cor meũ in teſtimonia tua,
37 & non in avaritiã. Averte oculos meos
ne videant vanitatẽ: in via tua vivifica
38 me. Statue ſervo tuo eloquiũ tuũ in ti-
39 more tuo. Amputa opprobriũ meũ, ꝙ
ſuſpicat⁹ ſũ: quia judicia tua jucunda.
40 Ecce concupivi mandata tua: in æqui-
41 tate tua vivifica me. VAU. Et
veniat ſup me miſericordia tua, Dñe:
ſalutare tuum ſecundùm eloquiũ tuũ.
42 Et reſpondebo exprobrantibus mihi
verbũ: quia ſperavi in ſermonib⁹ tuis.
43 Et ne auferas de ore meo verbũ veri-
tatis uſquequaque: quia in judiciis tuis
44 ſuperſperavi. Et cuſtodiam legẽ tuam
45 ſemp, in ſeculũ & in ſeculũ ſeculi. Et
ambulabã in latitudine: quia mandata
46 tua exquiſivi. Et loquebar de teſtimo-
niis tuis in conſpectu regũ: et non con-
47 fundebar. Et meditabar in mandatis
48 tuis, quæ dilexi. Et levavi manus meas
ad mandata tua, quæ dilexi: & exerce-
bar in juſtificationib⁹ tuis. ZAIN.
49 Memor eſto verbi tui ſervo tuo, in quo
50 mihi ſpem dediſti. Hæc me conſolata
eſt in humilitate mea: quia eloquiũ tuũ
51 vivificavit me. Superbi iniquè agebant
uſquequaq;: à lege autẽ tua nõ declina-
52 vi. Memor fui judiciorũ tuorũ à ſeculo,
53 Dñe: & conſolat⁹ ſum. Defectio tenuit
me, pro peccatoribus derelinquentib⁹
54 legẽ tuã. Cantabiles mihi erãt juſtifi-
cationes tuæ, in loco peregrinationis
55 meæ. Memor fui nocte nominis tui,
56 Dñe: & cuſtodivi legẽ tuam. Hæc facta eſt
mihi: quia juſtificationes tuas exquiſivi.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

26 † Τὰς ὁδούς (κ)μου ἐξήγγειλα καὶ ἐπήκουσάς μου, † δί-
27 δαξόν με τὰ δικαιώματά σου. † Ὁδὸν δικαιωμάτων
σου συνέτισόν με, † καὶ ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς θαυμα-
28 σίοις σου. † Ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας, † βε-
29 βαίωσόν με ἐν τοῖς λόγοις σου. † Ὁδὸν ἀδικίας ἀ-
30 πόστησον ἀπ' ἐμοῦ, † καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν με. † Ὁ-
δὸν ἀληθείας ᾑρετισάμην, † (λ) καὶ τὰ κρίματά σου οὐκ
31 ἐπελαθόμην. † Ἐκολλήθην τοῖς μαρτυρίοις σου κύ-
32 ριε, μή με καταισχύνῃς. † Ὁδὸν ἐντολῶν σου ἔδρα-
33 μον, ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου. † Νομο-
θέτησόν με κύριε τὴν ὁδὸν τῶν δικαιωμάτων σου, † καὶ
34 ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαντός. † Συνέτισόν με, καὶ (μ)
ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, † καὶ φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅλῃ
35 καρδίᾳ μου. † Ὁδήγησόν με (ν) ἐν τῇ τρίβῳ τῶν ἐν-
36 τολῶν σου, † ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. † Κλῖνον τὴν καρ-
δίαν μου εἰς τὰ μαρτύριά σου, † καὶ μὴ εἰς πλεονεξί-
37 αν. † Ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ μὴ ἰδεῖν
38 ματαιότητα, † ἐν τῇ ὁδῷ σου ζῆσόν με. † Στῆσον τῷ
39 δούλῳ σου τὸ λόγιόν σου εἰς τὸν φόβον σου. † Περίελε τὸν
ὀνειδισμόν μου ὃν ὑπώπτευσα, † ὅτι τὰ κρίματά σου
40 χρηστά. † Ἰδοὺ ἐπεθύμησα τὰς ἐντολάς σου, ἐν τῇ
41 δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με. † Καὶ ἔλθοι ἐπ' ἐ-
μὲ τὸ ἔλεός σου, κύριε † τὸ σωτήριόν σου (ξ) κατὰ τὸν
42 λόγον σου. † Καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς ὀνειδίζουσί
(ο) μοι λόγον, † ὅτι ἤλπισα (π) ἐπὶ τοῖς λόγοις σου.
43 † Καὶ μὴ περιέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον ἀληθείας
ἕως σφόδρα, † ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου (ρ) ἐπήλ-
44 πισα. † Καὶ φυλάξω τὸν νόμον σου διαπαντός, εἰς τὸν
45 αἰῶνα † καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. † Καὶ ἐπορευό-
μην ἐν πλατυσμῷ, † ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζή-
46 τησα. † Καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον
47 βασιλέων, καὶ οὐκ ᾐσχυνόμην. † Καὶ ἐμελέτων ἐν ταῖς
48 ἐντολαῖς σου, ἃς ἠγάπησα σφόδρα. † Καὶ ἦρα τὰς
χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐντολάς σου ἃς (σ) ἠγάπησα,
49 † καὶ ἠδολέσχουν ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. † Μνήσθη-
τι (τ) τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου (υ) ὧν ἐπήλπισάς
50 με. † Αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπεινώσει μου,
51 † ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με. † Ὑπερήφανοι παρ-
ηνόμουν ἕως σφόδρα, † ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέ-
52 κλινα. † Ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ' αἰῶνος
53 κύριε, καὶ παρεκλήθην. † Ἀθυμία κατέσχε με ἀπὸ
ἁμαρτωλῶν τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου.
54 † Ψαλτὰ ἦσάν μοι τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ
55 παροικίας μου. † Ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός
56 σου κύριε, † καὶ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου. † Αὕτη ἐγενή-
θη μοι, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα.

MS.A. (κ) σου (λ) τὰ κρίματά (μ) ἐξερευνήσω (ν) ἐν τρίβῳ (ξ) κατὰ λόγιόν σου. (ο) με (π) ἐπὶ τοὺς λόγους σου. (ρ) ἐφύλπισα. (σ) ἠγάπησα σφόδρα, καὶ (τ) τὸν λόγον (υ) ᾧ ἐπήλπισάς με.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

26 [l] *Vias meas enuntiavi, & exaudîſti me: doce me juſtificationes tuas.* 27 *Viam juſtificationum tuarũ (l) fac me intelligere: et exercebor in mirabilib⁹ tuis.* 28 (m) *Dormitavit anima mea præ tædio: confirma me in verbis tuis.* 29 *Viã iniquitatis amove à me, & lege tuâ miſerere mei.* 30 *Viam* [m] *veritatis elegi: & judicia tua non ſum oblitus.* 31 *Adhæſi teſtimoniis tuis, Domine: noli me confundere.* 32 *Viã mandatorũ tuorũ cucurri, cùm dilatâſti cor meũ.* 33 (n) [n] *Legẽ pone mihi, Dñe, viã juſtificationũ tuarum: et exquirã eã ſemper.* 34 *Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam: & cuſtodiam illã in toto corde meo.* 35 *Deduc me in ſemita mandatorum tuorum,* (o) *quia ipſam volui.* 36 *Inclina cor meũ in teſtimonia tua, & non in avaritiam.* 37 *Averte oculos meos ne videãt vanitatẽ: in via tua vivifica me.* 38 *Statue ſervo tuo* [o] *eloquiũ tuum,* (p) *in timorẽ tuum.* 39 *Amputa opprobriũ meũ, quòd* (q) *ſuſpicatus ſum, quia judicia tua jocunda.* 40 *Ecce concupivi mandata tua: in tua juſtitia vivifica me.* 41 *Et veniat ſuper me miſericordia tua, Dñe,* [p] *ſalutare tuum* (r) *ſecundùm verbum tuum.* 42 *Et reſpondebo exprobrantib⁹ mihi verbũ, quia ſperavi in ſermonibus tuis.* 43 *Et ne auferas de ore meo verbum veritatis uſque valdè: quia in judiciis tuis ſuperſperavi.* 44 *Et cuſtodiã legem tuam ſemper, in ſeculum, & in ſeculũ ſeculi.* 45 *Et ambulabã in latitudine; quia mandata tua exquiſivi.* 46 *Et loquebar in teſtimoniis tuis in conſpectu regũ, & non confundebar.* 47 *Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi* (ſ) *nimis.* 48 *Et levavi manus meas ad mandata* (t) *tua, quæ dilexi: &* (u) [q] *exercebar in juſtificationibus tuis.* 49 *Memento* (x) [r] *verborum tuorũ ſervo tuo, in quib⁹ mihi ſpem dediſti.* 50 *Hæc me conſolata eſt in humilitate mea; quia eloquium tuũ vivificavit me.* 51 *Superbi iniquè agebant uſque valdè: à lege autem tua non declinavi.* 52 *Memor fui judiciorũ tuorum à ſeculo, Domine: &* (y) *conſolatus ſum.* 53 (z) [ſ] *Tædiũ tenuit me à peccatoribus derelinquentibus legẽ tuam.* 54 *Cantabiles mihi erant juſtificationes tuæ, in loco* (ω) *incolatûs mei.* 55 *Memor fui in nocte nominis tui, Domine: & cuſtodivi legem tuam.* 56 (aa) *Hæc facta eſt mihi, quia juſtificationes tuas exquiſivi.*

INTERP. ÆTHIOP. [l] Vias tuas [m] veritatis tuæ [n] Inſtrue me Domine, [o] quæ dixiſti in verbo tuo. [p] Domine ſalutare [q] exercebor in præceptis tuis. [r] verbi tui, in quo ſperare feciſti ſervum tuum. [ſ] Mœſtitia tenuit

Verſio ÆTHIOPICA.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 *أخبرت بحقوقك فاستجب لي وعلمني حقوقك* أهديني سبيل فرائضك فأتلوا في عجائبك*
27
28 *نعست نفسي من الحزن فثبتني في أقوالك* أبعد عني طريق الظلم وارحمني بشرعك*
29
30 *أخترت لي طريق العدل ولم أنس أحكامك* لزمت شهاداتك يا رب فلا تخزني* سعيت في طريق
31
32 وصاياك لما وسعت قلبي* الفصل الخامس وهو ه* يا رب ضع لي ناموسا في سبيل فرائضك
33
34 فاطلبه في كل حين* فهمني فأفحص ناموسك وأحفظه بجميع قلبي* اهدني إلى طريق وصاياك
35
36 فإن هذا هو الذي أردته* أمل قلبي إلى شهاداتك لا إلى الظلم* اصرف عيني لئلا تنظرا
37
38 الباطل وأحيني في سبيلك* ثبت كلامك مع عبدك الداخل في خافتك* وانزع عني العار
39
40 الذي تشككت فيه فإن أحكامك شهية* هاأنذا قد اشتهيت وصاياك فأحيني بعدلك*
41 *الفصل السادس وهو و* فلتغشني رحمتك يا رب وخلاصك كمثل كلمتك* فأجيب قول
42 الذين يعيروني* لأني توكلت على أقوالك* ولا تنزع من فمي كلام فرائضك إلى الغاية جدا فإني
43
44 عليك توكلت* وأحفظ ناموسك كل حين إلى الأبد وإلى أبد الأبد* قد سلكت في سعة لأني
45
46 *طلبت وصاياك* وأنطق بشهاداتك أمام الملوك ولا أخزى* درست وصاياك هذه التي
47
48 أحببتها جدا* ورفعت أذرعي إلى وصاياك هؤلاء اللواتي أحببتهن جدا وتلوت فرائضك*
49 الفصل السابع وهو ز* أذكر كلامك لعبدك الذي عليه أتكلتني* هذا الذي عزاني
50
51 في ذلي لأن قولك يا رب هو أحياني* المتعظمون خالفوا الناموس جدا إلى الغاية وأنا لم أمل
52 عن ناموسك* ذكرت أحكامك يا رب منذ الأزل فتعزيت* لزمني الكآبة من الخطاة الذين
53
54 يرفضون شرعك* فرائضك هي مزاميري في موضع غربتي* في الليل ذكرت اسمك يا رب
55
56 وحفظت ناموسك* هذا صار لي لأني طلبت فرائضك*

Annuntiavi ſtatuta tua; igitur exaudi me, et 26
doce me conſtitutiones tuas. Intelligere fac 27
me ſemitam præceptorũ tuorum, et medita-
bor miracula tua. Dormitavit anima mea 28
præ mœrore, confirma me ſermonibus tuis.
Amove à me viam perverſitatis, et miſerere 29
mei ſecundùm legẽ tuam. Selegi mihi viam 30
æquitatis, & non ſum oblitus judicia tua.
Adhæſi teſtimoniis tuis, O Domine, ne quæ- 31
ſo, me confundas. Cucurri in via mandato- 32
rum tuorum, ubi dilatâſti cor meum. Sect.v.
Ver.7. *O Domine, pone mihi legem in via* 33
decretorum tuorum, et quæram illã in omni
tempore. Da mihi intellectum, et ſcrutabor 34
legem tuam, et cuſtodiam illã ex toto corde
meo. Dirige me ad viam mandatorum tuo- 35
rum, quia hoc eſt quod volui. Inclina cor 36
meum ad teſtimonia tua, non ad perverſita-
tem. Averte oculos meos ne videant vani- 37
tatem, et vivifica me in ſemitis tuis. Confirma 38
ſermonem tuum cum ſervo tuo ingrediente
in timorẽ tuum. Et aufer à me opprobrium 39
quod ſum ſuſpicatus, quia judicia tua ſunt
optabilia. Ecce jam expetivi mandata tua, 40
me igitur vivifica ex juſtitia tua. Sect.vi.
Ver.7. *Cooperiat me miſericordia tua, O* 41
Domine, et ſalus tua, ſecundùm verbum tu-
um: Et reſpondebo ſermoni eorum qui me 42
vituperant, quia fretus ſum ſermonibus tuis,
Et ne auferas de ore meo ſermonẽ decretorũ 43
tuorum uſque in finẽ penitùs, quia tibi ſum
fiſus. Et cuſtodiam legem tuam omni tem- 44
pore, in æternum et in ſeculum ſeculi. Jam 45
ambulavi in latitudine, quia quæſivi man-
data tua. Et proferam teſtimonia tua corã 46
regibus, et non erubeſcam. Recitavi præcepta 47
tua hæc quæ dilexi valdè. Et extuli brachia 48
mea ad mandata tua iſta quæ dilexi vehe-
menter, & contemplatus ſum decreta tua.
Sect.vii. Ver.7. *Memento ſermonis tui ad* 49
ſervum tuum, cui me fidere juſſiſti. Hoc 50
eſt quod me conſolatum eſt in depreſſione
mea: nam ſermo tuus, O Domine, ipſe me
vivificavit. Superbi adverſati ſunt legi ni- 51
mis præter terminum, & ego non declinavi
à lege tua. Recordatus ſum judicia tua, O 52
Domine, ab æterno, & conſolatus ſum. In- 53
hæſit mihi mœror à peccatoribus qui aver-
ſantur legem tuam. Decreta tua ſunt can- 54
tica mea in loco peregrinationis meæ. In 55
nocte recordatus ſum nominis tui, O Domi-
ne, & cuſtodivi legem tuam. Hoc contigit 56
mihi, quia petivi decreta tua.

תהלים : קיט

תרגום Targum.

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

HETH. Pars mea Domine: dixi ut 57
cuſtodiam verbum tuum. Oravi coram te 58
in toto corde: miſerere mei ſecundùm verbum tuum. Cogitavi bonas facere vias me- 59
as, ut convertam pedes meos ad teſtimonia
tua. Feſtinavi, & non diſtuli obſervare man- 60
data tua. Cohors impiorum congregata eſt 61
contra me, Legem tuam non ſum oblitus. In 62
medio noctis ſurgam ut laudes dicam coram
te, propter judicia juſtitiæ tuæ. Socius ego 63
ſum omnium timentium te, & cuſtodientium
mandata tua. Benignitate tua Dñe plena eſt 64
terra, decreta tua doce me. TETH.
Bonitatem feciſti cum ſervo tuo Domine, 65
ſecundùm verbum tuum. Congruam ratio- 66
nem, & ſcientiam doce me, quia præce-
ptis tuis credidi. Priúſquam affligerer, fui 67
ego in errore: nunc autem verbum tuum
obſervavi. Bonus es & beneficus, doce me 68
ſtatuta tua. Concinnârunt contra me men- 69
dacium ſuperbi: ego [*autem*] in toto corde
ſervabo mandata tua. *Incraſſatus* eſt quaſi 70
adipe fomes cordis eorum; mihi verò lex
tua oblectationi fuit. Bonum mihi eſt quòd 71
humiliatus fuerim, ut diſcam ſtatuta tua. Me- 72
lior eſt mihi lex oris tui, quam millia talenta
auri & argenti. JOD. Manus tuæ fece- 73
runt me & concinnaverunt me: da mihi
intellectum, & diſcam mandata tua. Qui 74
timent te, videbunt me & lætabuntur: quia
Verbum tuum expectavi. Novi Domine quo- 75
niam juſta ſunt judicia tua, & in veritate
afflixiſti me. *Sit* quæſo *pietas tua* ad con- 76
ſolationem meam, juxta verbum tuum [*factum*] ſervo tuo. Obveniant mihi miſeri- 77
cordiæ tuæ, & vivam, quoniam Lex tua de-
lectationes meæ ſunt. Confundantur ſuper- 78
bi, quoniam iniquè ſubverterunt me: ego
loquar de mandatis tuis. Revertantur ad 79
doctrinam meam timentes te, & qui ſciunt
teſtimonia tua. Fiat cor meum immacula- 80
tum in præceptis tuis, ut non confundar.
CAPH. Deſideravit redemptionem tuam 81
anima mea, verbúmq; tuum expectavi. Defe- 82
cerunt oculi mei in verbum tuum, dicentes:
Quando conſolaberis me? Quoniam factus 83
ſum ſicut uter *qui pendet* ad fumum: ſtatuta
tua non ſum oblitus. Quot ſunt dies ſervi 84
tui? quando facies in perſecutores meos ju-
dicium? Foderunt mihi ſuperbi foveas, quas 85
non præcepiſti in Lege tua. Omnia mandata 86
tua veritas: falsò perſecuti ſunt me, adju-
va me.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* *Heth* * Mediâ nocte meditatus ſum obſer- 57
vantiā præceptorum tuorum. Expectavi vul- 58
tū tuum ex toto corde meo: vivifica me juxta
verbū tuum. Perpendi vias meas, & reduxi 59
pedes meos ad ſemitas tuas. Paravi me, nec 60
moram interpoſui, ad cuſtodienda mandata
tua. Funes iniquorum impediverunt me: at à 61
lege tua non deflexi. Mediâ nocte ſurrexi ad 62
agendas tibi gratias ob judicia tua, ô juſtiſ-
ſime. Amicus ſum omnium timentium te, & 63
eorum qui cuſtodiunt præcepta tua. Miſerati- 64
onibus tuis Dñe plena eſt terra, doce me tua
mandata. * *Teth* * Beneficium confer in 65
ſervum tuum Dñe, ut dixiſti. Saporem & be- 66
nignitatē atq; ſcientiam doce me: quia credi-
di mandatis tuis. Antequam humiliatus fuiſ- 67
ſem, credideram, & ſermonem tuum cuſtodi-
eram. Bonus es tu Dñe atque beneficus, doce 68
me tua præcepta. Crevit iniquitas jactatorū: 69
at ego toto corde meo ſervavi mandata tua.
Condenſatum eſt cor eorū inſtar lactis, ego 70
tamen cuſtodivi legem tuam. Bonum eſt mihi 71
quòd humiliatus ſim, ut diſcerē mandata tua.
Placuit mihi lex oris tui pluſquàm millia auri 72
& argenti. * *Jud* * Manus tuæ me fecerunt, 73
méq; condiderunt, doce me legem tuam: Ut 74
videant metuentes te, ac ſciant verbum tuum
ſperâſſe me. Novi æqua eſſe judicia tua Dñe: 75
& fides tua humiliavit me. Sint miſericordiæ 76
tuæ ad conſolationē meā, uti dixiſti ſervo tuo.
Adveniant mihi miſerationes tuæ, ac vivam: 77
quoniam legem tuam ſum edoctus. Pudefiant 78
ſceleſti, qui ſcelere me humiliaverunt: nam
ego meditatus ſum tua præcepta. Convertan- 79
tur ad me timentes te, & hi qui norûnt teſti-
moniū tuum. Contemplabitur cor meū præ- 80
cepta tua, & non confundar. * *Coph* * Deſi- 81
deravit anima mea ſalutem tuam, & verbum
tuum ſperavi. Expectaverunt oculi mei elo- 82
quium tuum, quando demùm ſis me conſola-
turus; Nam factus ſum ſicut uter in glacie: 83
tua tamen mandata non ſum oblitus. Quot 84
ſunt dies ſervi tui? & quando vendicabis mihi
judicium à perſequutoribus meis? Foderunt 85
mihi foveam ſcelerati præter legem tuam.
Omnia tua præcepta ſunt fidelia, & iniqui perſequuti ſunt me. 86

Verſio VULG. LAT.

57 HETH. Portio mea Dñe, dixi, cuſto-
58 dire legem tuam. Deprecat' ſum faciem
tuā in toto corde meo: miſerere meî ſe-
59 cundū eloquiū tuū. Cogitavi vias meas:
& converti pedes meos in teſtimonia
60 tua. Paratus ſum, & non ſum turbatus:
61 ut cuſtodiā mandata tua. Funes peccato-
rū circumplexi ſunt me: & legē tuā non
62 ſum oblitus. Mediâ nocte ſurgebam ad
confitendū tibi, ſuper judicia juſtificati-
63 onis tuæ. Particeps ego ſum omniū ti-
mentiū te, & cuſtodientiū mandata tua.
64 Miſericordiâ tuâ, Domine, plena eſt ter-
rā: juſtificationes tuas doce me.
65 TETH. Bonitatē feciſti cum ſervo tuo,
66 Dñe, ſecundùm verbū tuū. Bonitatē, &
diſciplinā, & ſcientiā doce me: quia mā-
67 datis tuis credidi. Priuſquā humiliarer
ego deliqui: propterea eloquiū tuū cu-
68 ſtodivi Bonus es tu: & in bonitate tua
69 doce me juſtificationes tuas. Multipli-
cata eſt ſup me iniquitas ſuperborū: ego
autē in toto corde meo ſcrutabor man-
70 data tua. Coagulatū eſt ſicut lac cor eo-
71 rū: ego verò legē tuā meditatus ſum. Bo-
nū mihi quia humiliâſti me: ut diſcā ju-
72 ſtificationes tuas. Bonum mihi lex oris
tui, ſup millia auri & argenti. JOD.
73 Man' tuæ fecerunt me, & plaſmaverūt
me: da mihi intellectum, & diſcam mā-
74 data tua. Qui timent te videbunt me, &
lætabuntur: quia in verba tua ſuperſpe-
75 ravi. Cognovi, Dñe, quia æquitas judicia
76 tua: & in veritate tua humiliâſti me. Fiat
miſericordia tua ut conſoletur me, ſe-
77 cundùm eloquiū tuū ſervo tuo. Veniant
mihi miſerationes tuæ, & vivā: quia lex
78 tua meditatio mea eſt. Confundantur ſu-
perbi, quia injuſtè iniquitatē fecerūt in
me: ego autem exercebor in mandatis
79 tuis. Convertātur mihi timētes te, et qui
80 noverūt teſtimonia tua. Fiat cor meum
immaculatū in juſtificationibus tuis, ut
81 non confundar. CAPH. Defecit in
ſalutare tuū anima mea: & in verbū tuū
82 ſuperſperavi. Defecerunt oculi mei in
eloquiū tuū, dicentes; Quando conſo-
83 laberis me? Quia factus ſum ſicut uter in
pruina: juſtificationes tuas non ſum ob-
84 lit'. Quot ſunt dies ſervi tui: quando fa-
85 cies de perſequentibus me judiciū? Nar-
raverunt mihi iniqui fabulationes: ſed
86 non ut lex tua. Omnia mandata tua veri-
tas: iniquè perſecuti ſūt me, adjuva me.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

57 †Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα (φ) τοῦ φυλάξασθαι τὸν νόμον
58 σου. †Ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου,
59 †ἐλέησόν με (χ) κατὰ τὸ λόγιόν σου. †Διελογισάμην
(ψ) τὰς ὁδούς σου, †καὶ ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου εἰς τὰ
60 μαρτύριά σου. †Ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην, †τοῦ
61 φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς σου. †Σχοινία ἁμαρτωλῶν
περιεπλάκησάν μοι, †καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
62 †Μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην, τοῦ (ω) ἐξομολογεῖσθαί
63 σοι †ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. †Μέτοχος
ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε, †καὶ τῶν φυλασσόν-
64 των τὰς ἐντολάς σου. †(α) Τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης
65 ἡ γῆ, †τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν με. †Χρη-
στότητα ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου †κύριε (β) κατὰ τὸν
66 λόγον σου. †Χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν δίδα-
67 ξόν με, †ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. †Πρὸ τοῦ
με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα, †διὰ τοῦτο τὸ
68 λόγιόν σου ἐφύλαξα. †Χρηστὸς εἶ σὺ κύριε· καὶ ἐν τῇ
69 χρηστότητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. †Ἐ-
πληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων, †ἐγὼ δὲ ἐν ὅ-
70 λῃ καρδίᾳ μου (γ) ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς σου. †Ἐ-
τυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, †ἐγὼ δὲ τὸν νόμον
71 σου ἐμελέτησα. †Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, †ὅ-
72 πως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου. †(δ) Ἀγαθός μοι
ὁ νόμος τοῦ στόματός σου, †ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ
73 ἀργυρίου. †Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με,
74 †συνέτισόν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου. †Οἱ
φοβούμενοί σε ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται, †ὅτι εἰς
75 τοὺς λόγους σου (ε) ἐπήλπισα. †Ἔγνων κύριε ὅτι δι-
καιοσύνη τὰ κρίματά σου, †καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς
76 με. †Γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός σου τοῦ παρακαλέσαι με,
77 †κατὰ τὸ λόγιόν σου τῷ δούλῳ σου. †(ζ) Ἐλθέτωσάν μοι
οἱ οἰκτιρμοί σου, (η) καὶ ζήσομαι, †ὅτι ὁ νόμος σου με-
78 λέτη μού ἐστιν. †Αἰσχυνθήτωσαν ὑπερήφανοι, †ὅτι ἀδί-
κως ἠνόμησαν εἰς ἐμέ, †ἐγὼ δὲ ἀδολεσχήσω ἐν ταῖς ἐντο-
79 λαῖς σου. †Ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε, †καὶ
80 οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου. †Γενηθήτω ἡ καρ-
δία μου ἄμωμος †ἐν τοῖς δικαιώμασί σου, ὅπως ἂν
81 μὴ αἰσχυνθῶ. †Ἐκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου ἡ
82 ψυχή μου, †(θ) εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. †Ἐξέλι-
πον οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς τὸ (ι) λόγιόν σου, λέγοντες,
83 Πότε παρακαλέσεις με; †Ὅτι ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς ἐν
84 πάχνῃ· †τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην. †Πό-
σαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δούλου σου; †πότε ποιήσεις μοι
85 ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρίσιν; †Διηγήσαντό μοι
παράνομοι ἀδολεσχίας, †ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νόμος σου κύ-
86 ριε. †Πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου ἀλήθεια· †ἀδίκως κατε-
δίωξάν με, βοήθησόν μοι.

MS.A. (φ) φυλάξασθαι (χ) κατὰ λόγιόν σου. (ψ) κατὰ τὰς ὁδούς σου, (ω) ἐξομολογήσασθαί σοι (α) Τοῦ ἐλαίοις κυρίου πλήρης (β) κατὰ τὸ λόγιόν σου. (γ) ἐξερευνήσω (δ) Ἀγαθόν μοι (ε) ἐφήλπισα. (ζ) Ἐλθάτωσάν μοι (η) καὶ ζῆσόν με, (θ) εἰς τὸν λόγον σου ἐφήλπισα. (ι) λόγιόν σου, * Ὅτι ἐγενήθην ὡσεὶ ἀσκὸς

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

57 Portio mea es, Dñe: dixi [†] cuſtodire legē tuam. 58 Deprecatus ſum faciem tuam [t] in toto corde meo: miſerere meî ſecundùm eloquium tuum. 59 Cogitavi vias (b) tuas: & converti pedes meos in teſtimonia tua. 60 Paratus ſum, et non [u] ſum turbatus, ad (c) cuſtodiendū mandata tua. 61 Funes peccatorum (d) circumplexi ſunt me: & legem tuam non ſum oblitus. 62 Mediâ nocte ſurgebā ad confitendum tibi, ſuper judicia juſtitiæ tuæ. 63 (e) Particeps ego ſum omnium timentium te, & cuſtodientiū mandata tua. 64 Miſericordiâ tuâ, Domine, plena eſt terra: juſtificationes tuas doce me. 65 [f] Bonitatem feciſti cum ſervo tuo, Domine, ſecundùm verbū tuum. 66 Bonitatem, et diſciplinam, & ſcientiam doce me: quia mandatis tuis credidi. 67 Priuſquàm humiliarer, ego [x] deliqui: propterea eloquiū tuum cuſtodivi. 68 Bonus es tu, Domine: et in bonitate tua doce me juſtificationes tuas. 69 Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſuperborū: ego autē in toto corde meo ſcrutabor mandata tua. 70 (g) Coagulatum eſt ſicut lac, cor eorum: ego verò legem tuam meditatus ſum. 71 (h) [y] Bonū mihi, quia humiliâſti me: ut diſcā juſtificationes tuas. 72 Bona mihi lex oris tui, ſuper millia auri, & argenti. 73 Manus tuæ fecerunt me, & (i) plaſmaverunt me: da mihi intellectum, & diſcam mandata tua. 74 Qui timent te videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua ſuperſperavi. 75 Cognovi, Domine, quia juſtitia judicia tua: & (k) [z] veritate humiliâſti me. 76 Fiat (l) nunc miſericordia tua, ut conſoletur me: [ω] ſecundùm eloquium tuum ſervo tuo. 77 Veniant mihi miſerationes tuæ, & vivam: quia lex tua [aa] meditatio mea eſt. 78 Confundantur ſuperbi, quoniam [b] injuſtè iniquitatē fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis. 79 (m) Convertantur ad me, qui timent te, & qui cognoſcunt [c] teſtimonia tua. 80 Fiat cor meum immaculatum in juſtificationib' tuis, ut non confundar. 81 Defecit in ſalutare tuū anima mea: in verba tua ſuperſperavi. 82 Defecerunt oculi mei in [d] eloquium tuum, dicentes; Quando conſolaberis me? 83 Quia factus ſum, ſicut uter in pruina: juſtificationes tuas non ſum oblit'. 84 Quot ſunt dies ſervi tui? quando facies mihi de perſequentibus me judicium? 85 Narraverunt mihi iniqui (n) fabulationes, ſed non ut lex tua, Domine. 86 Omnia mandata tua veritas: (o) injuſtè perſequuti ſunt me, adjuva me.

INTERP. ÆTHIOP. [†] cuſtodient [t] Domine in toto [u] hæſitavi, ad [x] pœnitentiam egi; [y] expedit mihi, [z] in æquitate [ω] et ſecundùm eloquium tuum fiat [aa] eruditio mea. [b] iniquè conſultârunt adversùs [c] nomen tuum. [d] ſalutare tuum, dicentes;

Verſio ÆTHIOPICA.

1ሰ ካፍ ኃሰፈት፡ነፍስየ፡ ውስተ፡ አድኅኖት 81
ከ፡፡ወተወከልኩ፡በቃልከ፡፡ ደከማ፡ለዕይ 82
ንትየ፡ለመድኃኒትከ፡፡እንዘ፡ይብሉ፡ መአዜ፡
ታስተፌሥሐኒ፡፡ እስመ፡ ኮንኩ፡ከመ፡ዝ 83
ቀ፡ ውስተ፡ አስሐትያ፡፡ወኵነኔከሰ፡ ኢረሳዕ
ኩ፡፡ ሚመጠን፡ እማንቱ፡መዋዕሊሁ፡ለገ 84
ብርከ፡፡ወማእዜ፡ትፌትሕ፡ ሊተ፡ እምእለ፡
ይሰዱኒ፡፡ ነገሩኒ፡ ኃጥአን፡ ዘውዐ፡፡ወአ 85
ኮሰ፡ከመ፡ሕግከ፡እግዚኦ፡፡ ኵሉ፡ትእዛ 86
ዝከ፡ጽድቅ፡፡በዐመፃ፡ሰደዱኒ፡ረድአኒ፡፡

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

57 * الفصل الثامن وهو ح * انت هو حظي يا رب اذا حفظت وصاياك * طلبت وجهك بجميع 58
59 قلبي فارحمني كقولك * اني تفكرت في طرقك فرددت قدمي الي شهاداتك * استعددت ولم 60

Sectio viii. Ver. 8. Tu es portio mea, O Dñe, 57
quum ſervavero mandata tua. Quæſivi fa- 58
ciem tuā in toto corde meo, miſerere mei ſe-
cundùm ſermonem tuum. Equidem conſide- 59
ravi vias tuas, et reduxi pedes meos ad te-
ſtimonia tua. Paravi me (nec ſum turbatus) 60
ad cuſtodiā mandatorum tuorum. Implica- 61
verunt me retia peccatorū, et non ſum obli-
tus legē tuam. Surgebam media in nocte, et 62
laudabam te de judiciis æquitatis tuæ. Ego 63
particeps ſum timentiū te et cuſtodientium
mandata tua. Terra impleta eſt miſericor- 64
diâ tuâ, O Domine: doce me æquitatē tuā.
Sectio ix. Ver. 8. *Feciſti beneficium erga ſer-* 65
vum tuum O Domine, juxta ſermonē tuum.
Doce me bonitatem et diſciplinam & ſcien- 66
tiam, quia ego credidi mandatis tuis. Pri- 67
uſquam humiliarer, ego piger fui: propterea
ſervavi ego ſermonem tuum. Tu quidem, 68
O Domine, bonus es: quapropter ex bonitate
tua doce me decreta tua. Multiplicata eſt 69
ſuper me iniquitas ſuperborum, et ego in to-
to corde meo ſcrutabor de mandatis tuis.
Condenſata ſunt corda eorum veluti lac, et 70
ego meditabar legē tuam. Quòd autē hu- 71
miliaveris me, in bonum meum ceſſit, ut de-
ſcribendum decreta tua. Et lex oris tui me- 72
lior eſt mihi, etiam præſtantior millibus auri
& argenti. Sect. x. Ver. 8. *Manus tuæ fe-* 73
cerunt me & coagulârunt me: intellectum
dediſti mihi, ideò diſcam mandata tua. Vi- 74
debunt me timentes tui et exultabunt, quia
tuam præſtiti fidem ſermonibus tuis. Cog- 75
novi, O Domine, quod judicia tua juſta ſint,
& cum veritate humiliaveris me. Veniat 76
ergò ſuper me miſericordia tua, ut conſole-
tur me ſecundùm ſermonē tuum ſervo tuo.
Et veniat ſuper me clementia tua et vivam: 77
quia lex tua eſt meditatio mea. Confundan- 78
tur autē ſuperbi, quia prævaricati ſunt contra
me iniquè, & ego ſolicitus ero in mandatis tuis. Revertantur ad me ti- 79
mentes te, et agnoſcentes teſtimonia tua. Sit cor 80
meum ſine macula in decretis tuis, ut non
confundar. Sect. xi. V. 8. *Expetivit anima* 81
mea ſalutem tuam, et ſperavi ſermonem tuum.
Defecerunt oculi mei intenti ad ſermonem 82
tuum dicentes, Quando conſolaberis me?
Factus ſum veluti uter in glacie, et non ſum 83
oblitus veritates tuas. Quot ſunt dies ſervi 84
tui? quando facies mihi judiciū contra eos
qui perſequuntur me? Colloquuti ſunt mecū 85
refractarii legi verbis delirii, ſed non juxta
legē tuā O Dñe, univerſa mandata tua ſunt 86
veraci injuſtè perſecuti ſunt me, adjuva me.

תהלים : קיט

תרגום Targum.

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

Parum abfuit quin conſumpſerint me in 87
terra, ego verò non obmiſi præcepta tua.
Secundùm miſericordiam tuam vivifica me, 88
& cuſtodiam teſtimonia oris tui. LAMED.
In æternum Domine verbum tuum 89
firmum eſt in cœlo. In generatione & 90
generationem veritas tua: præparâſti terram
& *firma* [*eſt.*] Judiciis tuis perma- 91
nent hodie, quoniam cuncta ſerviunt tibi.
Niſi Lex tua deliciæ meæ [*fuiſſent,*] tunc 92
periiſſem in afflictione mea. In æternum 93
non obliviſcar præceptorum tuorum, quoniam
in ipſis vivificâſti me. Tuus ego ſum, 94
ſalva me, quoniam mandata tua quæſivi.
Me expectaverunt impii ut perderent me, 95
teſtimonia tua intelligam. Omnium in qui- 96
bus fui ſollicitus atque proſpexi, vidi finem:
latum eſt mandatum tuum valdé. MEM.
Quàm dilexi Legem tuam! tota die ipſa eſt 97
locutio mea. Abundantiùs quam inimicos 98
meos docet me mandata tua, quoniam in
æternum ipſa apud me eſt. Pluſquàm omnes 99
doctores mei intellexi, quoniam meditatio
mea teſtimonia tua ſunt. Pluſquàm ſapien- 100
tes intelligam, quoniam præcepta tua ſervavi.
Ab omni via mala prohibui pedes 101
meos, ut cuſtodiam verbum tuum. A judi- 102
ciis tuis non declinavi, quoniam tu docu-
iſti me. Quàm dulcia palato meo verba 103
tua! dulciora ſunt quàm mel ori meo. A 104
præceptis tuis erudiar, propterea odi omnem
virum mendacem. NUN. Sicut lucerna 105
illucens pedi meo verbum tuum, & lumen
ſemitæ meæ. Juravi & conſtitui cuſtodire 106
præcepta juſtitiæ tuæ. Afflictus ſum vehe- 107
menter Domine, ſana me ſecundùm verbum
tuum. Oblationes oris mei velis obſecro 108
Domine, & judicia tua doce me. Anima 109
mea periclitatur in ſuperficie manus meæ
ſemper, at Legem tuam non ſum oblitus.
Tetenderunt impii laqueum mihi, & à præ- 110
ceptis tuis non aberravi. Hæreditatis jure 111
poſſedi teſtimonia tua in æternum, quoniam
gaudium cordis mei ſunt. Inclinavi cor 112
meum ut faciat mandata tua in æternum
uſque ad finem. SAMECH. Cogitantes 113
cogitationes vanas odio habui, & Legem
tuam dilexi. Abſconſio mea & ſcutum me- 114
um tu es: in verbum tuum ſperavi. Rece- 115
dite à me ſcelerati, & cuſtodiam mandata
Dei mei.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Paulò minùs perdiderunt me in terra, ego ta- 87
men non deſerui mandata tua. Juxta miſera- 88
tiones tuas vivifica me. et cuſtodiam teſtimo-
nium oris tui. * *Lomad* * In ſeculum tu es 89
Dñe, & verbum tuum perſiſtens in cœlo, Et 90
in generationé generationū fides tua: firmâſti
terrā, & erexiſti eam. Niſi lex tua fuiſſet mihi 92
meditatio, periiſſé in humilitate mea. In æ- 93
ternū non obliviſcar mandatorū tuorū, quo-
niam in ipſis conſiſtit vita mea. Tuus ſum 94
ego, libera me: quia tua præcepta ſervavi. Me 95
præſtolati ſunt ſceleſti, ut perderent me: teſti-
monium verò tuum perpendi. Omni regioni 96
vidi finem haberi, at ſummè patens eſt man-
datum tuum. * *Mim* * Quantùm dilexi le- 97
gem tuam? & quidem totâ die ipſa eſt medita-
tio mea. Redde me ſapientiorē hoſtib' meis, 98
quia præcepta tua cuſtodivi. Piæ omnibus 99
præceptorib' meis fac me ſapientē, quia teſti-
monium tuum fuit mihi ſolicitudo. Pluſquā 100
ſenes intellexi, quoniam tua mandata obſervavi.
Ab omni via mala cohibui pedes meos, 101
ut cuſtodirem tua præcepta. A judiciis tuis 102
minimè deflexi, quia tu me erudiiſti. Dulcia 103
ſunt verba tua palato meo pluſquàm mel ori.
Mandata tua ſolicitè contemplatus ſum, pro- 104
pterea odi omnem viam ſceleſtorū. * *Nun* *
Lucerna eſt verbū tuū pedibus meis, & lumen 105
ſemitis meis. Juravi & aſſeveravi ſervaturū 106
me judicia juſtitiæ tuæ. Humiliatus ſum ma- 107
gnopere, Dñe vivifica me ſecundùm verbum
tuum. Sermones oris mei accepta Dñe, & de 108
tuis judiciis me doceto. Anima mea in tuis 109
manibus eſt omni tempore, & legē tuam non
ſum oblitus. Poſuerunt mihi peccatores la- 110
queos, à tuis tamen præceptis non deflexi.
Hæreditariò poſſedi teſtimoniū tuum in æ- 111
ternum, quoniam hilaritas eſt cordis mei. Re- 112
duxi cor meum ad exequenda mandata tua in
perpetuum cum veritate. * *Semcath* * Odio 113
perſequutus ſum iniquos, legémque tuam di-
lexi. Defenſio mea & refugiū meum tu es, & 114
verbum tuum ſperavi. Abſcedite à me ſcele- 115
ſti, ut cuſtodiam præcepta Dei mei.

Verſio VULG. LAT.

87 Paulominùs conſummaverunt me in
terra: ego autē non dereliqui mandata
88 tua. Secundū miſericordiā tuā vivifica
me: & cuſtodiam teſtimonia oris tui.
89 LAMED. In æternū, Dñe, verbum
90 tuū permanet in cœlo. In generationē
et generationē veritas tua: fundâſti ter-
91 rā, & permanet. Ordinatione tuâ per-
ſeverat dies: quoniam omnia ſerviunt
92 tibi. Niſi quòd lex tua meditatio mea
eſt: tunc fortè periiſſem in humilitate
93 mea. In æternū non obliviſcar juſtifi-
cationes tuas: quia in ipſis vivificâſti
94 me. Tuus ſum ego, ſalvū me fac: quo-
95 niā juſtificationes tuas exquiſivi. Me
expectaverunt peccatores ut perderēt
96 me: teſtimonia tua intellexi. Omnis
conſummationis vidi finē: latum man-
97 datū tuū nimis. MEM. Quomo-
dò dilexi legē tuā, Dñe? totâ die medi-
98 tatio mea eſt. Sup inimicos meos pru-
dentē me feciſti mandato tuo: quia in
99 æternū mihi eſt. Super omnes docentes
me intellexi: quia teſtimonia tua me-
100 ditatio mea eſt. Super ſenes intellexi:
101 quia mandata tua quæſivi. Ab omni via
mala prohibui pedes meos: ut cuſto-
102 diam verba tua. A judiciis tuis non de-
103 clinavi: quia tu legē poſuiſti mihi. Quā
dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper
104 mel ori meo! A mandatis tuis intellexi,
propterea odivi omnē viā iniquitatis.
105 NUN. Lucerna pedib' meis verbū
106 tuū, & lumen ſemitis meis. Juravi, &
107 ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. Hu-
miliat' ſū uſquequaque, Dñe: vivifica
108 me ſecundùm verbū tuū. Voluntaria
oris mei beneplacita fac, Domine: et ju-
109 dicia tua doce me. Anima mea in ma-
nibus meis ſemper: & legem tuā non
110 ſum oblitus. Poſuerunt peccatores la-
queum mihi: & de mandatis tuis non
111 erravi. Hæreditate acquiſivi teſtimo-
nia tua in æternum: quia exultatio cor-
112 dis mei ſunt. Inclinavi cor meum ad
faciendas juſtificationes tuas in æter-
num, propter retributionem.
113 SAMECH. Iniquos odio habui: &
114 legem tuam dilexi. Adjutor, & ſuſce-
ptor meus es tu: & in verbum tuum
115 ſuperſperavi. Declinate à me maligni:
& ſcrutabor mandata Dei mei.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

87 † Παρὰ βραχὺ συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ, † ἐγὼ δὲ
88 οὐκ ἐγκατέλιπον τὰς ἐντολάς σου. † Κατὰ τὸ ἔλεός
σου ζῆσόν με, † καὶ φυλάξω τὰ μαρτύρια τοῦ στόματός
89 σου. † Εἰς τὸν αἰῶνα κύριε ὁ λόγος σου διαμένει
90 ἐν τῷ οὐρανῷ, † Εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά
91 σου. † ἐθεμελίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει. † Τῇ διατάξει
σου διαμένει (κ) ἡμέρα, † ὅτι τὰ (λ) σύμπαντα
92 δοῦλα σά. † Εἰ μὴ ὅτι ὁ νόμος σου μελέτη
μού ἐστι, † τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου.
93 † Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων
94 σου, † ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. † Σός εἰμι ἐγώ, σῶσόν
95 με, † ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα. † Ἐμὲ
ὑπέμειναν ἁμαρτωλοὶ τοῦ ἀπολέσαι με, † τὰ
96 μαρτύριά σου συνῆκα. † Πάσης συντελείας εἶδον
97 πέρας, † πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα. † Ὡς ἠγάπησα
τὸν νόμον σου κύριε, † ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μου
98 ἐστί. † Ὑπὲρ τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφισάς με τὴν ἐντολήν
99 σου, † ὅτι εἰς τὸν (μ) αἰῶνα ἐμή ἐστιν. † Ὑπὲρ πάντας
τοὺς διδάσκοντάς με συνῆκα, † ὅτι τὰ μαρτύριά σου
100 μελέτη μου ἐστίν. † Ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, † ὅτι
101 τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. † Ἐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς
ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου, † ὅπως ἂν φυλάξω
102 τοὺς λόγους σου. † Ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέκλινα,
103 † ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. † Ὡς (ν) γλυκέα τῷ
λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου, † ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί
104 μου. † Ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου συνῆκα, † διὰ τοῦτο ἐμίσησα
105 πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας (ξ). † Λύχνος τοῖς
106 ποσί μου ὁ νόμος σου, † καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου. † Ὤμοσα
καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρίματα τῆς δικαιο-
107 σύνης σου. † Ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα † κύριε,
108 ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου. † Τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός
μου εὐδόκησον δὴ κύριε, † καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν
109 με. † Ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός,
110 † καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην. † Ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ
παγίδα μοι, † καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἐπλανήθην.
111 † Ἐκληρονόμησα τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα,
112 † ὅτι ἀγαλλίαμα τῆς καρδίας μου εἰσίν. † Ἔκλινα
τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὰ δικαιώματά
113 σου † εἰς τὸν αἰῶνα (ο) δι᾽ ἀντάμειψιν. † Παρανόμους
114 ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα. † Βοηθός
μου, καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ, † εἰς τοὺς λόγους σου
115 (π) ἐπήλπισα. † Ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ πονηρευόμενοι,
† καὶ (ρ) ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου.

MS.A. (κ) ἡ ἡμέρα, (λ) σύνπαντα (μ) αἰῶνά μοι ἐστίν. (ν) γλυκῖα (ξ) † ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. Λύχνος (ο) δι᾽ ἀντάμειψιν. (π) ἐφήλπισα (ρ) ἐξεραυνήσω.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

87 *Paulominùs conſummaverunt me* 87
in terra: ego autē non dereliqui man-
data tua. 88 *Secundùm miſericordiā* 88
tuam vivifica me: & cuſtodiam teſti-
monia oris tui. 89 *In æternū, Dñe,* 89
verbū tuum permanet in cœlo: 90 *In* 90
generationem & generationem veri-
tas tua. Fundâſti terram, & perma-
net: 91 *Ordinatione tuâ perſeverat* 91
dies: quoniam (p) omnia ſerviunt tibi.
92 *Niſi quòd lex tua [e] meditatio* 92
mea eſt; tunc (b) utique periiſſē in hu-
militate mea. 93 *In æternum non ob-* 93
liviſcar juſtificationes tuas: quia in
ipſis vivificâſti me. 94 *Tuus ſum ego:* 94
ſalvū me fac: quoniā juſtificationes
tuas exquiſivi. 95 *(r) Me ſuſtinue-* 95
rūt peccatores, ut perderēt me: [f] te-
ſtimonia tua intellexi. 96 *[g] Omnis* 96
(ſ) conſummationis vidi finem: latū
mandatū tuū valdè. 97 *(t) Quo-* 97
modò dilexi legē tuā, Domine? totâ
die [h] meditatio mea eſt. 98 *Super ini-* 98
micos meos (u) ſapere me feciſti man-
datum tuum: quoniā in æternū, (x)
meū eſt. 99 *Super omnes docentes me* 99
intellexi: quia teſtimonia tua medita-
tio mea eſt. 100 *Super [i] ſeniores in-* 100
tellexi: quia mandata tua exquiſivi.
101 *Ab omni via mala (y) prohibui* 101
pedes meos: ut cuſtodiam verba tua.
102 *A judiciis tuis nō declinavi, quia* 102
tu legem [k] poſuiſti mihi. 103 *Quàm* 103
dulcia faucib' meis eloquia tua, ſuper
mel [l] ori meo! 104 *A mandatis tuis* 104
intellexi: propterea odio habui omnē
viā iniquitatis. 105 *Lucerna pedi-* 105
b' meis (z) lex tua, & lumen ſemitis
meis. 106 *Juravi, et ſtatui cuſtodire* 106
judicia juſtitiæ tuæ. 107 *Humiliatus* 107
ſum uſq; valdè, Domine: vivifica me
ſecundùm verbū tuum. 108 *[m] Vo-* 108
luntaria oris mei beneplacita fac, Do-
mine: & judicia tua doce me. 109 *A-* 109
nima mea in manibus (ω) tuis ſemper:
et legis tuæ non ſum oblitus. 110 *Po-* 110
ſuerunt peccatores laqueū mihi: et à
mandatis tuis non erravi. 111 *Hære-* 111
ditate acquiſivi teſtimonia tua in æ-
ternū: quia exultatio cordis mei ſūt.
112 *Inclinavi cor meū ad faciendas* 112
juſtificationes tuas in æternum, [n]
propter retributionem. 113 *Ini-* 113
quos odio habui, et legē tuam dilexi.
114 *Adjutor meus, et ſuſceptor meus* 114
es tu: in verba tua ſuperſperavi.
115 *Declinate à me maligni, et ſcru-* 115
tabor mandata Dei mei.

Verſio ÆTHIOPICA.

INTERP. ÆTHIOP. [e] inſtitutio mea; jam olim in contemptu meo periiſſem. [f] quoniam teſtimonia [g] Omnium rerum vidi [h] inſtitutio mea [i] ductores [k] docuiſti me. [l] & ſaccharum ſapiunt mihi in ore meo. [m] Gratus ſit Domine ſermo oris mei, [n] non propter beneficium.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

87 88 الا قليلا ابادوني علي الارض وانا لم اهمل وصاياك *نظير رحمتك احيني يا رب فاحفظ شهادات
89 90 فمك * الفصل الثاني عسر*وهو ر* *كلمتك يا رب دايمة في السموات الي الابد*وعدلك ثابت
91 من جيل الي جيل اسست الارض فهي ثابتة وبامرك*والنهار ايضا ثابت لان كل الاشياء متعبدة
92 93 لك *لولا ان ناموسك درسي لهلكت في مذلتي*فالي الدهر لا انسي حقوقك لان بها احييتني

فافحص عن وصايا الاهي *

* *Parum abfuit quin perderent me ſuper ter-* 87
ram, attamen ego nunquam neglexi mandata
tua. Secundùm miſericordiā tuam vivifica 88
me, O Domine, et cuſtodiam teſtimonia oris
tui. Sect. xii. Ver. 7. *Verbum tuum, O Do-* 89
mine, perpetuum eſt in cœlis ad æternitatem,
Et juſtitia tua firma à generatione in gene- 90
rationem: fundâſti terram, eſtque ſtabilis
Imperio tuo. et dies quoq; perſtans eſt: quia 91
res omnes ſubjectæ ſunt tibi. Niſi lex tua 92
meum eſſet exercitiū, ſanè periiſſem in hu-
militate mea. In æternum non obliviſcar 93
decreta tua, quia per ipſa vivificâſti me, O
Domine. Salva me, O Domine, quia ego ſum 94
tuus, ſiquidē quæſivi decreta tua. Steterunt 95
mihi peccatores ad perdendum me; et teſti-
monia tua intellexi. Vidi omni perfectioni 96
finē, at præcepta tua ſunt ampla ſupra mo-
dum. Sect. xiii Ver. *Amabile eſt nomen tuū,* 97
O Dñe, ideo ipſum totâ die meditatio mea
eſt. Doce me mandata tua meliùs quàm 98
inimicos meos, quoniā ipſa ſunt firma mihi
in æternum. Intellexi pluſquàm omnes qui 99
me docent, quia teſtimonia tua ſunt medi-
tatio mea. Intellexi pluſquàm ſenes, quia 100
quæſivi mandata tua. Prohibui pedes meos 101
ab omni via mala, ut cuſtodiā eloquiū tuū;
Non declinavi à judiciis tuis, quia tu poſu- 102
iſti mihi legē. Eloquium tuum dulce eſt in 103
gutture meo, pluſquā favus in ore meo. In- 104
tellectum acquiſivi à mandatis tuis, & pro-
pterea odi omnes vias perverſitatis, quia po-
ſuiſti mihi legem. Sect. xiv. Ver. 3. *Lex tua* 105
eſt fax pedibus meis, & lumen ſemitæ meis.
Juravi et perſtiti in obſervantia judiciorū 106
conſtitutionum tuarum. Humiliatus ſum 107
valdè ad ſupremum uſque terminum,
vivifica me, O Domine, ſecundùm ſermonē
tuum. Juramenta oris mei benedicas, O 108
Domine, doce me judicia tua. Anima mea 109
in manu tua eſt in omni tempore, & legem
tuam non ſum oblitus. Erexerunt mihi pec- 110
catores laqueum, et non declinavi à præce-
ptis tuis. Hæreditariò poſſedi teſtimonia tua 111
in æternum, quia in ipſis eſt hilaritas animæ
meæ. Inclinavi cor meum ad perficienda 112
teſtimonia tua propter retributionem æter-
nam. Sectio xv. Ver. 8. *Odio habui re-* 113
fractarios legis, & dilexi legem tuam:
Quia tu es adjutor meus & auxiliator 114
meus, & ſermoni tuo ſum fretus. Decli- 115
nate à me, O maligni, & ſcrutabor man-
data Dei mei.

תהלים : קיט

,me *Suſtenta*.mea *ſpe* à me aſſicias pudore ne &:vivam & ,tuũ *dictum* ſecundùm me *Fulcite*

116 סמכני כאמרתך ואחיה ואל תבישני משברי: סעדני

117 errantes omnes Conculcaſti .ſemper tuis ſtatutis in *ſolatiabor* & : ſervabor &

118 ואושעה ואשעה בחקיך תמיד: סלית כל שוגים

impios omnes feciſti ceſſare Scorias .eorum dolus *falſitas* quia :tuis ſtatutis à

119 מחקיך כי שקר תרמיתם: סגים השבת כל רשעי

tuis judiciis à & : mea caro *tuo pavore à* Horruit .tua teſtimonia dilexi ideo : terræ

120 ארץ לכן אהבתי עדתיך: סמר מפחדך בשרי וממשפטיך

Fid. jube .me opprimentibus me *permittas* ne : juſtitiam &,judicium Feci .timui

121 122 יראתי: עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעשקי: ערב

: tuam ſalutem ad defecerunt mei Oculi .ſuperbi *me opprimant* ne : bonum in *tuo ſervo*

123 עבדך לטוב אל יעשקני זדים: עיני כלו לישועתך

, tuam miſericordiam ſecundùm tuo ſervo cum Fac .tuæ juſtitiæ eloquium ad &

124 ולאמרת צדקך: עשה עם עבדך כחסדך

.tua teſtimonia ſciam &:me intelligere fac ,ego tuus Servus .me doce tua ſtatuta &

125 וחקיך למדני: עבדך אני הבינני ואדעה עדתיך:

tua præcepta dilexi Ideo .tuam legem diſſipaverunt :Domino faciendi Tempus

126 127 עת לעשות ליהוה הפרו תורתך: על כן אהבתי מצותיך

ſemitam omnem *: direxi* omnia , præcepta omnia Propterea .*obrizo præ & ,auro præ*

128 מזהב ומפז: על כן כל פקודי כל ישרתי כל ארח

.mea anima ea cuſtodivit ideo : tua teſtimonia Mirabilia .habui odio *falſitatis*

129 שקר שנאתי: פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי:

: reſpiravi & ,*patefeci* meum Os.ſimplices *erudiens* ,*illuminabit* tuorum verborũ Apertio

130 131 פתח דבריך יאיר מבין פתיים: פי פערתי ואשאפה

jus ſecundùm : mei miſerere & me ad Aſpice .deſideravi tua præcepta ad quia

132 כי למצותיך יאבתי: פנה אלי וחנני כמשפט

non & : tuo eloquio in firma meos Greſſus .tuum nomen diligentes erga

133 לאהבי שמך: פעמי הכן באמרתך ואל

: hominis oppreſſione ab me Redime .iniquitas omnis *me in imperium exercebit*

134 תשלט בי כל און: פדני מעשק אדם

me doce & , tuo ſervo *in* lucere fac *tuas Facies* .tua præcepta cuſtodiam &

135 ואשמרה פקודיך: פניך האר בעבדך ולמדני את

non quod propterea : meis oculis deſcenderunt aquarum *Pelagi* .tua ſtatuta

136 חקיך: פלגי מים ירדו עיני על לא

.*tua judicia* rectum & : Domine *tu* Juſtus .tuam legem cuſtodierunt

137 שמרו תורתך: צדיק אתה יהוה וישר משפטיך:

: meus zelus me Succidit .valde veritatem & : tua teſtimonia juſtitiam Præcepiſti

138 139 צוית צדק עדתיך ואמונה מאד: צמתתני קנאתי

, valde *tuum dictum Purificatum* .mei hoſtes tuorum verborum ſunt obliti quia

140 כי שכחו דבריך צרי: צרופה אמרתך מאד

non tuorum præceptorum : deſpectus & , *ego* Parvulus .*illud* dilexit tuus ſervus &

141 ועבדך אהבה: צעיר אנכי ונבזה פקודיך לא

Afflictio .veritas tua lex & : ſeculum in juſtitia tua juſtitia .ſum oblitus

142 שכחתי: צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת: צר

143 tuorũ teſtimoniorũ Juſtitia.meæ delectationes tua præcepta:me invenerunt anguſtia &

144 ומצוק מצאוני מצותיך שעשעי: צדק עדותיך

.vivam & , me fac intelligere:ſeculum in

לעולם הבינני ואחיה:

תרגום TARGUM.

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Suſtenta me in verbo tuo, & vivam : & ne 116 confundas me ab expectatione mea. Adjuva 117 me, & ſalvus ero : & meditabor in ſtatutis tuis ſemper. Conculcâſti omnes aberrantes 118 à præceptis tuis, quoniam mendax eſt deceptio eorum. Idola confregiſti, abolevisti omnes impios terræ ; propterea dilexi 119 teſtimonia tua. Inflammatur præ timore tui caro mea, & à judiciis tuis timui. 120 HAIN. Feci judicium & juſtitiam : ne deſeras me calumniatoribus meis. *Lætifica* 121 122 *ſervum tuum* in bonum ; ne calumnia me opprimant ſuperbi. Oculi mei ſperaverunt 123 in redemptione tua, & in verbo juſtitiæ tuæ. Age cum ſervo tuo ſecundùm miſericordiam 124 tuam, & præcepta tua doce me. Servus tuus ego ſum, da mihi intellectum, 125 & ſciam teſtimonia tua. Tempus eſt faciendi 126 voluntatem Domini : *profanârunt* diſcipuli Legem tuam. Propterea dilexi mandata 127 tua ſuper aurum & obrizum. Propterea 128 omnia mandata tua, ea [*inquam*] omnia direxi, omnem viam iniquam odio habui. PHE. Mirabilia teſtimonia tua, propterea 129 cuſtodivit ea anima mea. Impreſſio 130 verbi tui illuminabit obſcuros, dabit intellectum ſimplicibus. Os meum aperui 131 & didici, quoniam mandata tua volui. Reſpice me, & miſerere mei, pro con- 132 ſuetudine [*tua*] erga diligentes nomen tuum. Greſſus meos dirige in verbum 133 tuum, & ne des poteſtatem in me ulli iniquitati. Redime me à calumnia hominum, 134 & cuſtodiam mandata tua. Splendorem 135 faciei tuæ lucere fac in ſervo tuo, & doce me decreta tua. Fluenta aquarum 136 emittant oculi mei, quoniam non cuſtodierunt Legem [*tuam.*] SADE. Juſtus es 137 tu Domine, & recta judicia tua. Præce- 138 piſti juſtitiam teſtimoniorum tuorum, & veritatem valdè. Diſſipavit me zelus meus, 139 quoniam obliti ſunt verbi tui moleſtatores mei. Purum eſt verbum tuum valdè, & 140 ſervus tuus dilexit illud. Parvulus ego ſum 141 & contemptus ; mandata tua non ſum oblitus. Juſtitia tua juſtitia in æternum, & 142 Lex tua veritas eſt. Oppreſſio & anguſtia 143 evenerunt mihi : mandata tua deliciæ meæ ſunt. Juſtitia *teſtimoniorum tuorum* in æter- 144 num : intellectum da mihi, & vivam.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Corrobora me verbo tuo, ac vivam, & ne me 116 fruſtres ſpe meâ. Suffulci me, ac ſalvabor, & 117 erudiar mandatis tuis. Omni tempore Sum 118 aſpernat' quoſcũq; aberrantes à te, quia crimẽ eſt cura eorũ. Fulci me, & ſervabor, atq; me- 119 ditabor ſemper tua præcepta. Horruit caro 120 mea præ formidine tua, & judicia tua extimui. * *Ee* * O faciens judicium & æqui- 121 tatem, ne me deſeras in manu oppreſſorum meorum. Oblecta ſervum tuum bonis, ut ne 122 criminentur me ſuperbi. Oculi mei expecta- 123 verunt ſalutem tuam, & ſermonem juſtitiæ tuæ. Age cum ſervo tuo pro tua miſericordia, 124 & doce me legem tuam. Servus tuus ſum, 125 erudi me ut ſciam teſtimonium tuum. Tem- 126 pus eſt colendi Dominum, at ecce abrogârunt legem tuam ; Ideò amavi præcepta tua 127 pluſquam aurum, & pluſquam lapides optimos : Omnia mandata tua dilexi, omnémque 128 viam ſceleſtorum odi. * *Phe* * Prægran- 129 dia ſunt teſtimonia tua, idcircò ſervavit ea anima mea. Aperi verbum tuum, & illumi- 130 na atque erudi pueros. Os meum aperui 131 traxíque ſpiritum, & expectavi ſalutem tuam. Convertere ad me, & miſerere mei : 132 quia dilexi nomen tuum. Confirma greſſus 133 meos in ſemitis tuis, ne dominetur mihi nefarius. Libera me à tyrannide hominis, ut cu- 134 ſtodiam mandata tua. Nitêre fac vultum tu- 135 um ſuper ſervum tuum, & doce me legem tuam. Rivi aquarum prodierunt ex oculis 136 meis, eò quòd non cuſtodierint legem tuam. * *Ssode* * Juſtus es, Domine, & maximè 137 recta ſunt judicia tua ; Præcepiſti teſtimo- 138 nium tuum cum æquitate & fide. Cruciavit 139 me zelus omni tempore, quia obliti ſunt verbum tuum hoſtes tui. Selectiſſimum eſt ver- 140 bum tuum, & ſervus tuus amavit illud. Par- 141 vus ſum atq; deſpectus; attamen præcepta tua non ſum oblitus. Juſtitia tua permanet in 142 æternum, & lex tua cum veritate. Anguſtia 143 & mœror aſſecuti ſunt me, tuáque præcepta ſum contemplatus. Æquum eſt teſtimonium 144 tuum in æternum, erudi me ac vivam.

Verſio VULG. LAT.

Suſcipe me ſecundùm eloquium tuum, 116 & vivã : & non confundas me ab expectatione mea. Adjuva me, & ſalv' e- 117 ro : & meditabor in juſtificationib' tuis ſemper. Spreviſti omnes diſcedentes 118 à judiciis tuis : quia injuſta cogitatio eorũ. Prævaricantes reputavi omnes 119 peccatores terræ : ideò dilexi teſtimonia tua. Confige timore tuo carnes me- 120 as : à judiciis enim tuis timui. AIN. Feci judiciũ & juſtitiã : non tradas me 121 calumniantib' me. Suſcipe ſervũ tuũ 122 in bonũ : non calumnientur me ſuperbi. Oculi mei defecerunt in ſalutare 123 tuũ : & in eloquium juſtitiæ tuæ. Fac 124 cum ſervo tuo ſecũdm miſericordiã tuã : & juſtificationes tuas doce me. Serv' 125 tu' ſum ego : da mihi intellectũ, ut ſciã teſtimonia tua. Tempus faciendi, Dñe : 126 diſſipaverunt legẽ tuam. Ideò dilexi 127 mandata tua, ſuper aurũ & topazion. Propterea ad omnia mandata tua di- 128 rigebar : omnẽ viã iniquã odio habui. PHE. Mirabilia teſtimonia tua : 129 ideò ſcrutata eſt ea anima mea. Decla- 130 ratio ſermonũ tuorũ illuminat : & intellectũ dat parvulis. Os meũ aperui, 131 & attraxi ſpiritum : quia mandata tua deſiderabã. Aſpice in me, & miſerere 132 meî, ſecundùm judiciũ diligentiũ nomẽ tuũ. Greſſus meos dirige ſecundũ 133 eloquiũ tuum : & non dominetur meì omnis injuſtitia. Redime me à calum- 134 niis hominũ : ut cuſtodiã mandata tua. Faciẽ tuã illumina ſuper ſervũ tuũ : & 135 doce me juſtificationes tuas. Exitus a- 136 quarũ deduxerũt oculi mei : quia non cuſtodierũt legẽ tuã. SADE. Juſt' 137 es, Dñe : & rectũ judiciũ tuũ. Mandâſti 138 juſtitiã teſtimonia tua : & veritatẽ tuã nimis. Tabeſcere me fecit zel' meus : 139 quia obliti ſunt verba tua inimici mei. Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter : & ſer- 140 vus tu' dilexit illud. Adoleſcentul' ſum 141 ego, & contempt' : juſtificationes tuas non ſum oblitus. Juſtitia tua, juſtitia 142 in æternũ : & lex tua veritas. Tribula- 143 tio & anguſtia invenerunt me : mandata tua meditatio mea eſt. Æquitas 144 teſtimonia tua in æternũ : intellectum da mihi, & vivam.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

116 † Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ ζῆσόν με, † καὶ μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου. 117 † Βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι, † καὶ μελετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου διαπαντός. 118 † Ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, † ὅτι ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. 119 † Παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, † διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰ μαρτύριά σου. 120 † Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου, † ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην. 121 † Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, † μὴ παραδῷς με 122 τοῖς ἀδικοῦσί με. † (*) Ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀ- 123 γαθόν, † μὴ συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι. † Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου, † καὶ εἰς 124 τὸ λόγιον τῆς δικαιοσύνης σου. † Ποίησον μετὰ τοῦ δούλου σου (σ) κατὰ τὸ ἔλεός σου, † καὶ τὰ δικαιώματά σου 125 δίδαξόν με. † Δοῦλός σου εἰμὶ ἐγώ, συνέτισόν με, 126 † καὶ γνώσομαι τὰ μαρτύριά σου. † Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι 127 τῷ κυρίῳ, † διεσκέδασαν τὸν νόμον σου. † Διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου ὑπὲρ (") χρυσίον καὶ τοπάζιον. 128 † Διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθού- 129 μην, † πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα. † Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, † διὰ τοῦτο (τ) ἐξηρεύνησεν αὐτὰ ἡ ψυχή 130 μου. † Ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ καὶ συνετιεῖ 131 νηπίους. † Τὸ στόμα μου (υ) ἤνοιξα, καὶ εἵλκυσα 132 πνεῦμα, † ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐπεπόθουν. † Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, † κατὰ τὸ κρίμα τῶν 133 (φ) ἀγαπώντων τὸ ὄνομά σου. † Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου, † καὶ μὴ κατακυ- 134 ριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία. † Λύτρωσαί με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, † καὶ φυλάξω τὰς ἐντολάς 135 σου. † Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦλόν 136 σου, † καὶ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. † Διεξόδους ὑδάτων (χ) κατέβησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, 137 † ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου. † Δίκαιος 138 εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου. † Ἐνετείλω δικαιοσύνην τὰ μαρτύριά σου, † καὶ ἀλήθειαν σφόδρα. 139 † Ἐξέτηξέ με (ψ) ὁ ζῆλός σου, † ὅτι ἐπελάθοντο 140 (ω) τῶν λόγων σου οἱ ἐχθροί μου. † Πεπυρωμένον τὸ λόγιόν σου σφόδρα, † καὶ ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐ- 141 τό. † Νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξουδενωμένος, † τὰ 142 δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην. † Ἡ δικαιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα, † καὶ ὁ νόμος σου 143 ἀλήθεια. † Θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με, † (α) 144 ἐντολαί σου μελέτη μου. † Δικαιοσύνη τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα, † συνέτισόν με καὶ (β) ζήσομαι.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

116 *Suſcipe me ſecundùm (aaa) eloquium tuũ, & (b) vivifica me: & ne confundas me ab expectatione mea.* 117 *Adjuva me, et ſalvus ero: et meditabor in juſtificationibus tuis ſemper.* 118 (c)[o] *Ad nihilum deduxiſti omnes diſcedentes à juſtificationibus tuis: quia injuſta cogitatio eorũ.* 119 (d)[p] *Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ: ideò dilexi teſtimonia tua.* 120 *Confige* (e) *clavis à timore tuo carnes meas: à judiciis enim tuis timui.* 121 *Feci* (f) *judicium, & juſtitiã: ne tradas me* (g) *iis* [q] *qui mihi injuriã faciũt.* 122 (h)[r] *Excipe ſervum tuum in bonum: non calumnientur me ſuperbi.* 123 *Oculi mei defecerunt in ſalutare tuum, et in eloquium juſtitiæ tuæ.* 124 *Fac cum ſervo tuo ſecundùm miſericordiã tuã: & juſtificationes tuas doce me.* 125 *Serv' tu' ſum ego: da mihi intellectum; & ſciã teſtimonia tua.* 126 *Tempus faciendi* (i) *Domino:* (k) *diſſipaverunt legem tuã.* 127 *Ideò dilexi mandata tua ſuper aurum, & topazion.* 128 *Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnẽ viã iniquam odio habui.* 129 *Mirabilia teſtimonia tua: ideò ſcrutata eſt ea anima mea.* 130 *Manifeſtatio ſermonum tuorum* (l) *illuminabit, & intelligere faciet parvulos.* 131 *Os meum aperui, et attraxi ſpiritũ: quia mandata tua deſiderabã.* 132 *Reſpice in me, et miſerere meî: ſecundũ judicium diligentiũ nomen tuum.* 133 [ſ] *Greſſus meos dirige ſecundũ eloquium tuũ: & non dominetur mei omnis iniquitas.* 134 *Redime me à calumnia hominum: & cuſtodiam mandata tua.* 135 *Faciẽ tuã illumina ſuper ſervũ tuũ: et doce me juſtificationes tuas.* 136 *Exitus aquarũ* (m) *deſcenderunt oculi mei, quia non* (n) *cuſtodivi legẽ tuã.* 137 *Juſtus es, Domine, et recta judicia tua.* 138 [t] *Mandâſti juſtitiã teſtimonia tua, & veritatem valdé.* 139 [v] *Tabeſcere me* (o) *zelus tuus, quia obliti ſunt verba tua inimici mei.* 140 (p) *Ignitum eloquium tuũ valdé: & ſervus tuus dilexit illud.* 141 *Junior ego ſum, & contempt': juſtificationes tuas non ſum oblitus.* 142 *Juſtitia tua, juſtitia in æternũ, &* [x] *lex tua veritas.* 143 *Tribulatio, & neceſſitates invenerunt me: mandata tua* (y) *meditatio mea eſt.* 144 *Juſtitia teſtimonia tua in æternum: intellectum da mihi,* (q) *& vivam.*

Verſio ÆTHIOPICA.

ረ:ቃልከ:ያበርህ:ወያለብብ: ሕፃናተ::=÷
አፉየ:ከሠትኩ:ወነፋሕኩ:እስትንፋሰ::እስመ: 131
ትእዛዘከ:አፍቀርኩ::=÷ ነጽር : ላዕሌየ: 132
ወተሣሀለኒ::በከመ: ፍትሐሙ: ለእለ: ያፈ
ቅሩ:ስመከ::=÷ አርትዕ: ፍናትየ: ወሑረ 133
ትየ:በከመ: ነቢብከ::ወኢይመልኪ:ኵሉ:
ኃጢአት::=÷ አድኅነኒ: እምትእግልተ: 134
እጓለ : እመሕያው :: ወእዕቀብ : ትእዛዘ
ከ::=÷ አብርህ: ገጽከ: ላዕለ: ገብርከ:: 135
ወምሀረኒ:ኵነኔከ::=÷ ሙሐዘ: ማይ: ወ 136
ረደ : እምአዕይንትየ::ወእምአኮ: እመ:
ሊዐቀብኩ : ሕገከ::=÷ ፲፰ ጻዴ: ጻ 137
ድቅ:አንተ:እግዚኦ:ወርቱዕ:ኵነኔከ::=÷
ወአሕዘዝከ : ስምዐከ: በጽድቅ:: ወርቱዕ: 138
ፈድፋደ::=÷ መሰወኒ:ቅንዐተ:ቤትከ::እ 139
ስመ:ረስዑ:ትእዛዘከ:ጸላእትየ::=÷ ርሱ 140
ን : ቃልከ : ፈድፋደ:: ወገብርከሰ : አፍቀ
ሮ::=÷ ወሬዛ: አነ : ወትሑት:: ወሕገከ 141
ሰ: ኢረሳዕኩ::=÷ ጽድቅከሰ: ጽድቅ: ዘ 142
ለዓለም::ወቃልከኒ : እሙን: ውእቱ::=÷
ሕማም: ወምንደቤ: ረከበኒ::ወትእዛዝከ 143
ሰ: ተመሀርየ : ውእቱ::=÷ ጽድቅ: ውእ 144
ቱ: ስምዕከ: ለዓለም::አለብወኒ : ወአሕ
ዩወኒ::=÷

MS.A. (*) ἔκδεξαι (σ) κύριε κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ τὰ (") τὸ χρυσίον (τ) ἐξηραύνησεν (υ) ἤνυξα, καὶ ἥλκυσα (φ) ἀγαπώντων (χ) διέβησαν (ψ) ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου, (ω) τῶν ἐντολῶν σου (α) αἱ ἐντολαί σου (β) ζῆσόν με.

INTERP. ÆTHIOP. [o] Spreviſti omnes diſcedentes à præceptis tuis: quia deſiderium eorum eſt injuſtum. [p] Prævaricantes ſunt omnes [q] qui excruciant me. [r] Suſtenta ſervum [ſ] Dirige viam meã, & greſſus meos [t] Continuiſti teſtimonia tua in juſtitia, & rectus es valdè. [v] Liquefecit me zelus domûs tuæ, quia obliti ſunt præcepta tua [x] verbum tuum [y] doctrina mea

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* *Fulci me juxta ſermonem tuum et vivam,* 116 *& ne fruſtres ſpem meam. Adjuva me &* 117 *ſalvabor, et meditabor decreta tua in omni tempore. Contempſi omnes qui deviârunt à* 118 *legibus tuis, quia cogitatio eorum eſt perverſitas. Totam terrã reputavi infidelem, ideò* 119 *dilexi teſtimonia tua in omni tempore. Horruit corpus meum præ formidine tua, quia* 120 *extimui teſtimonia tua, O Domine.* Sectio decimaſexta. Verſ. 3. *Feci judicium et ju-* 121 *ſtitiam : ne igitur me tradas opprimentibus me. Accipe ſervum tuum ad te, in bonum:* 122 *ut ne excandeſcant mihi ſuperbi. Oculi mei* 123 *defecerunt intenti ad ſalutem tuam et ſermonem juſtitiæ tuæ. Age cum ſervo tuo ſe-* 124 *cundùm miſericordiam tuam, et notas mihi fac veritates tuas. Ego ſum ſervus tuus,* 125 *intellectum da mihi & ſciam teſtimonia tua. Hoc eſt tempus quo colendus eſt Deus,* 126 *jam enim abrogârunt leges tuas. Propterea* 127 *dilexi mandata tua pluſquam aurum & gemmas. Et propterea ſteti à partibus o-* 128 *mnium præceptorum tuorum, & odi omnes vias perverſitatis.* Sectio decimaſeptima. Verſ. 8. *Teſtimonia tua mira ſunt, ideò* 129 *ſcrutata eſt ea anima mea. Manifeſtatio* 130 *ſermonis tui elucet mihi, et intellectum dat parvulis. Aperui os meum et attraxi aurã,* 131 *quia cupivi mandata tua. Reſpice in me et* 132 *miſerere mei ſecundùm judicium diligentium nomen tuum, O Domine. Dirigas paſ-* 133 *ſus meos ad vias tuas, non enim dominatæ ſunt mihi omnes iniquitates. Libera me à* 134 *calumnia hominum, & ſervabo mandata tua. Illumina faciem tuam ſuper ſervum* 135 *tuum, & nota fac mihi ſtatuta tua. Oculi* 136 *mei immerſi ſunt in ſcatebras aquarum, quia ego non cuſtodivi legem tuam.* Sectio decimaoctava. Ver. 7. *Tu es juſtiſſimus, O* 137 *Domine, & rectum judicium tuum. Præ-* 138 *cepiſti juſtitiam & veritatem ſummopere in teſtimoniis tuis. Zelus domûs tuæ liqua-* 139 *vit me : eò quòd inimici mei obliti ſunt mandata tua. Sermo tuus probatus eſt val-* 140 *dè, & ſervus tuus dilexit illum. Ego par-* 141 *vus ſum, contemptus, & non ſum oblitus mandata tua. Æquitas tua vera eſt in æ-* 142 *ternum, & ſermo tuus verus eſt. Mœro-* 143 *res & tribulationes ſecutæ ſunt me, & fuerunt mandata tua lectio mea. Teſtimonia* 144 *tua vera ſunt in æternum, intelligere fac me & vivam.*

תהלים : קיט

תרגום Targum.

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

145 COPH. Clamavi in toto corde, exaudi me Domine, decreta tua cuſtodiam. 146 Invocavi te, redime me, & cuſtodiam teſtimonia tua. 147 Præveni in aurora, & oravi, & verbum tuum expectavi. 148 Anticipaverunt oculi mei vigilias matutinas & veſpertinas, ut loquerer de verbo tuo. 149 Vocem meam audi ſecundùm miſericordiam tuam Domine: ſecundùm judicia tua vivifica me. 150 Appropinquaverunt qui ſequuntur ſcelus: à Lege tua longè facti ſunt. 151 Propè es tu Domine, & omnia mandata tua veritas. 152 A principio cognitionem conſecutus ſum de teſtimoniis tuis, quòd in æternum fundaveris ea. 153 RES. Vide afflictionem meam, & libera me; quia Legem tuam non ſum oblitus. 154 Age cauſam meam, & redime me: in verbo tuo *ſana* me. 155 Longè ab impiis abeſt ſalus, quoniam mandata tua non exquiſierunt. 156 Miſericordiæ tuæ multæ ſunt Domine: ſecundùm judicia tua *ſana* me. 157 Multi perſecutores mei & moleſtatores mei ſunt, 158 à teſtimoniis tuis non declinavi. Vidi direptores & certavi cum eis, quòd verbum tuum non obſervâſſent. 159 Vide quoniam mandata tua dilexi, Domine, ſecundùm miſericordiam tuam *ſana* me. 160 Principium verbi tui veritas, & in æternum omnia judicia juſtitiæ tuæ. 161 SIN. Principes perſecuti ſunt me ſine cauſa, verbum autem tuum timuit cor meum. 162 Lætor ego in verbo tuo, ſicut vir qui invenit ſpolia multa. 163 Falſitatem odio habui & abominatus ſum, Legem tuam dilexi. 164 Septies in die laudem dixi tibi, propter judicia juſtitiæ tuæ. 165 Pax multa diligentibus Legem tuam in mundo hoc: & non eſt illis ſcandalum in mundo venturo. 166 Expectavi redemptionem tuam, Domine, & mandata tua executus ſum. 167 Cuſtodivit anima mea teſtimonia tua, & diligam ea vehementer. 168 Servavi mandata tua & teſtimonia tua, quoniam omnes viæ meæ in conſpectu tuo ſunt. 169 THAU. Appropinquet oratio mea coram te, Domine, ſecundùm verbum tuum da mihi intellectum. 170 Veniat oratio mea in conſpectum tuum, ſecundùm verbum tuum libera me. 171 Effundent labia mea hymnum, quoniam docebis me præcepta tua. 172 Narrabit lingua mea verbum tuum, quoniam omnia judicia tua juſtitia ſunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

145 *Qoph* Invocavi te ex toto corde meo: Domine exaudi me, ut cuſtodiā mandata tua. 146 Vocavi te, ſalva me: ut obſervem teſtimoniū tuum. 147 Surrexi ſummo manè & clamavi, atque expectavi tuum verbum. 148 Præceſſerunt oculi mei vigiliam, ut meditarer eloquium tuum. 149 Audi vocem meā Domine juxta miſerationes tuas, & judiciis tuis vivifica me. 150 Acceſſerunt perſequutores mei peſſimi, & à lege tua receſſerunt. 151 Vicinus es tu *quoq;* Domine, & omnia tua mandata in veritate. Prævenerunt oculi mei vigiliam, ut contemplarer eloquium tuū. 152 Jampridē agnovi teſtimoniū tuum, quoniam ab æterno ſtatuiſti illud. 153 *Riſc* Vide humilitatem meam, & eripe me, quia legem tuam non ſum oblitus. 154 Judica judicium meū & vindica me, tuóq; verbo me vivifica. 155 Remota eſt ſalus à ſceleſtis, quia non petierunt mandata tua. 156 Copioſæ ſunt miſerationes tuæ Domine, quare judiciis tuis vivifica me. 157 Multiplicati ſunt perſequutores mei atque hoſtes mei, *tamen* à teſtimonio tuo non deflexi. 158 Conſideravi iniquos, & percepi ſermonem tuum haud ſervari ab eis. 159 Vide quòd amaverim tua præcepta Dn̄e: ideò ex bonitate tua vivifica me. 160 Initium eloquii tui veritas & in æternum ſunt cuncta judicia æquitatis tuæ. *Scin* 161 Magnates inſecuti ſunt me gratìs, verbum autem tuum extimuit cor meum. 162 Lætatus ſum de ſermone tuo ſicut is qui reperit ſpolia opima. 163 Iniquitatem odi atq; abominatus ſum, legem verò tuā dilexi. 164 Septies in die laudavi te ob judicia tua, ô Juſtiſſime. 165 Multa eſt tranquillitas eorum qui amant legem tuā, & non eſt eis infirmitas. 166 Speravi ſalutem tuā Dn̄e, & mandata tua ſum executus. 167 Servavit anima mea teſtimonium tuū, & dilexit illud vehementer. 168 Cuſtodivi tua præcepta & teſtimonia tua, omnéſq; viæ meæ ſunt coram te. 169 *Tau* Ingrediatur laus mea in conſpectum tuum Dn̄e, & verbo tuo vivifica me. 170 Intret ſupplicatio mea in conſpectum tuum, & ſermone tuo ſalva me. 172 Depromet lingua mea eloquium tuum, quia univerſa mandata tua ſunt cum juſtitia. 171 Loquentur labia mea laudes tuas, cùm docueris me tua præcepta.

Verſio VULG. LAT.

145 COPH. Clamavi in toto corde meo, exaudi me, Dn̄e: juſtificationes tuas requiram. 146 Clamavi ad te, ſalvum me fac: ut cuſtodiā mandata tua. 147 Præveni in maturitate, & clamavi: quia in verba tua ſuperſperavi. 148 Prævenerunt oculi mei ad te diluculò: ut meditarer eloquia tua. 149 Vocem meam audi ſecundùm miſericordiam tuam, Dn̄e: & ſecundùm judiciū tuū vivifica me. 150 Appropinquaverunt perſequentes me iniquitati: à lege autem tua longè facti ſunt. 151 Propè es tu, Domine: & omnes viæ tuæ veritas. 152 Initio cognovi de teſtimoniis tuis: quia in æternum fundâſti ea. 153 RES. Vide humilitatem meam, & eripe me: quia legem tuā non ſum oblitus. 154 Judica judicium meū, & redime me: propter eloquiū tuū vivifica me. 155 Longè à peccatorib⁹ ſalus: quia juſtificationes tuas non exquiſierunt. 156 Miſericordiæ tuæ multæ, Dn̄e: ſecundū judiciū tuū vivifica me. 157 Multi qui perſequuntur me, & tribulant me: à teſtimoniis tuis non declinavi. 158 Vidi prævaricantes, & tabeſcebam: quia eloquia tua non cuſtodierunt. 159 Vide quoniam mādata tua dilexi, Domine: in miſericordia tua vivifica me. 160 Principiū verborum tuorum, veritas: in æternum omnia judicia juſtitiæ tuæ. SIN. 161 Principes perſecuti ſunt me gratis: & à verbis tuis formidavit cor meum. 162 Lætabor ego ſuper eloquia tua: ſicut qui invenit ſpolia multa. 163 Iniquitatem odio habui, & abominat⁹ ſum: legem autē tuā dilexi. 164 Septies in die laudem dixi tibi, ſup judicia juſtitiæ tuæ. 165 Pax multa diligentibus legē tuā: & non eſt illis ſcandalū. 166 Expectabā ſalutare tuū, Dn̄e: & mandata tua dilexi. 167 Cuſtodivit anima mea teſtimonia tua: & dilexit ea vehementer. 168 Servavi mandata tua, et teſtimonia tua: quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo. 169 TAU. Appropinquet deprecatio mea in conſpectu tuo, Domine: juxta eloquium tuū da mihi intellectū. 170 Intret poſtulatio mea in cōſpectu tuo: ſecundū eloquiū tuū eripe me. 171 Eructabunt labia mea hymnū, cū docueris me juſtificationes tuas. 172 Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua æquitas.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

145 † Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐπάκουσόν μου κύριε, † τὰ δικαιώματά σου ἐκζητήσω. 146 † Ἐκέκραξά (γ) σοι, σῶσόν με, καὶ φυλάξω τὰ μαρτύριά σου. 147 † Προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ καὶ ἐκέκραξα, † εἰς τοὺς λόγους σου (δ) ἐπήλπισα. 148 † Προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου πρὸς ὄρθρον, † τοῦ μελετᾷν τὰ λόγιά σου. 149 † Τῆς φωνῆς μου ἄκουσον κύριε κατὰ τὸ ἔλεός σου, † κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με. 150 † Προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με ἀνομίᾳ, † ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου ἐμακρύνθησαν. 151 † Ἐγγὺς εἶ (ε) κύριε, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἀλήθεια. 152 † Κατ' ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρτυρίων σου, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐθεμελίωσας αὐτά. 153 † Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ ἐξελοῦ με, † ὅτι τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην. 154 † Κρῖνον τὴν κρίσιν μου καὶ λύτρωσαί με, † διὰ τὸν λόγον σου ζῆσόν με. 155 † Μακρὰν ἀπὸ ἁμαρτωλῶν σωτηρία, † ὅτι τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐξεζήτησαν. 156 † Οἱ οἰκτιρμοί σου πολλοὶ κύριε, † κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με. 157 † Πολλοὶ οἱ ἐκδιώκοντές με καὶ (ζ) θλίβοντές με· † ἐκ τῶν μαρτυρίων σου οὐκ ἐξέκλινα. 158 † Εἶδον ἀσυνετοῦντας καὶ ἐξετηκόμην, † ὅτι τὰ λόγιά σου οὐκ ἐφυλάξαντο. 159 † Ἴδε ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα † κύριε, ἐν τῷ ἐλέει σου ζῆσόν με. 160 † Ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια, † καὶ εἰς τὸν αἰῶνα πάντα τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.

161 † Ἄρχοντες κατεδίωξάν με δωρεάν, † καὶ ἀπὸ τῶν λόγων σου ἐδειλίασεν ἡ καρδία μου. 162 † Ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγιά σου, † ὡς ὁ εὑρίσκων σκῦλα πολλά. 163 † Ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην, † τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα. 164 † Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά (η) σε † ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. 165 † Εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι (θ) τὸν νόμον σου, † καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον. 166 † (ι) Προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου κύριε, † καὶ τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα. 167 † Ἐφύλαξεν ἡ ψυχή μου τὰ μαρτύριά σου, † καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ σφόδρα. 168 † Ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου, † ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοί μου (κ) ἐναντίον σου κύριε. 169 † (λ) Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου (μ) ἐνώπιόν σου † κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου συνέτισόν με. 170 † Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά μου ἐνώπιόν σου † κύριε, κατὰ (ν) τὸ λόγιόν σου ῥῦσαί με. 171 † Ἐξερεύξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον, † ὅταν διδάξῃς με τὰ δικαιώματά σου. 172 † (ξ) Φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου (ο) τὰ λόγιά σου, † ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη.

MS.A. (γ) σε, (δ) ἐφήλπισα. (ε) σὺ κύριε, καὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου (ζ) ἐκθλίβοντές με· (η) σοι (θ) τὸ ὄνομά σου, (ι) Προσεδόκουν (κ) ἐνώπιόν σου (λ) Ἐγγισάτω (μ) ἐναντίον σου (ν) τὸ κρίμα σου ζῆσόν με. Ἐξερεύξονται (ξ) Φθέγξεται (ο) τὸ λόγιόν σου,

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

145 Clamavi in toto corde meo, exaudi me, Domine: juſtificationes tuas exquirā. 146 Clamavi (r) tibi, [z] ſalvū me fac: & cuſtodiā teſtimonia tua. 147 [†] Præveni (ſ) in immaturitate, & clamavi: in verba tua ſuperſperavi. 148 Prævenerunt oculi mei ad matutinū, ut meditarer eloquia tua. 149 Vocē meam audi, Domine, ſecundū miſericordiā tuā: ſecundū judiciū tuū (t) vivifica me. 150 Appropinquaverunt perſequentes me (u) iniquitate: à lege autē tua longè facti ſunt. 151 Propè [aaa] es, Dn̄e: et omnes viæ tuæ [b] veritas. 152 Initio cognovi de teſtimoniis tuis: quia in æternum fundâſti ea. 153 Vide humilitatē meā, & eripe me; quia legem tuam non ſum oblit⁹. 154 Judica judiciū meū, et redime me: (x) propter verbū tuū vivifica me. 155 Longè à peccatoribus [c] ſalus; quia juſtificationes tuas non exquiſierunt. 156 Miſerationes tuæ [d] multæ, Domine: ſecundū (y) judiciū tuū vivifica me. 157 Multi, qui perſequuntur me, et tribulant me: à teſtimoniis tuis non declinavi. 158 Vidi (z) [e] inſenſatos, et tabeſcebam, quia eloquia tua non cuſtodierunt. 159 Vide quoniam mandata tua dilexi, Domine: in miſericordia tua vivifica me. 160 Principium verborū tuorū veritas: & in æternū omnia judicia juſtitiæ tuæ. 161 Principes perſequuti ſunt me gratis: & à verbis tuis formidavit cor meum. 162 Exultabo ego ſuper eloquia tua, ſicut qui invenit ſpolia multa. 163 Injuſtitiā odio habui, & abominatus ſum: legē autē tuam dilexi. 164 (ω) Septies in die (aaa) laudavi te, ſuper judiciū juſtitiæ tuæ. 165 Pax multa diligentibus [f] legē tuā: & non eſt eis ſcandalum. 166 Expectabā ſalutare tuū, Domine: et mandata [g] tua dilexi. 167 Cuſtodivit anima mea [h] teſtimonia tua, & dilexit ea valdè. 168 Cuſtodivi mandata tua, et teſtimonia tua: quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo, Domine. 169 Appropinquet oratio mea in conſpectu tuo, Domine: ſecundū eloquiū tuū da mihi intellectū. 170 Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo, Domine: ſecundùm eloquium tuum eripe me. 171 (b) Eructent labia mea [i] hymnū; cùm docueris me juſtificationes tuas. 172 Pronuntiet lingua mea eloquia tua: quia omnia mādata tua juſtitia.

Verſio ÆTHIOPICA.

እግዚኦ::=፡ ፔፀ ታው፡ ለትቅረብ፡ስ 169
እለትየ፡ኀቤከ፡ እግዚኦ::ወበከመ፡ ቃልከ፡
አለብወኒ::=፡ ትብጸሕ፡አስተብቍዖትየ፡ 170
ቅድሜከ፡ እግዚኦ:: ወበከመ፡ ቃልከ፡አ
ድኅንኒ::=፡ ጐሥአ ፡ ከናፍርየ ፡ ስብሐቲ 171
ከ::እስመ፡መሐርከኒ፡ኵነኔከ::=፡ ነበበ፡ 172
ልሳንየ፡ ቃለከ:: እስመ፡ ጽድቅ ፡ ኵሉ፡ት
እዛዝከ::=፡

INTERP. ÆTHIOP. [z] exaudi me, & ſalvū [†] Præveni mediū intempeſtæ noctis, & clamavi, quoniā verbum tuum [aaa] es tu [b] rectæ. [c] vita; [d] valdè quam multæ ſunt [e] ſtultos & conturbatus ſum, [f] nomen tuum: & [g] tua cuſtodivi. [h] mandata tua, [i] gloriam tuam; quoniam docebis

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

145 * الفصل التاسع عسر وهو ح * صرخت من جميع قلبي فاستجب لي يا رب لابتغي وصاياك *
146 147 صرخت اليك خلصني واحفظ سهاداتك * بكرت في غير الوقت وصرخت وعلى اقوالك
148 149 توكلت * بكرت عيناي وقت الاسحار لدرس كلامك * اسمع صوتي يا رب كرحمتك واحيني
150 151 كاحكامك * اقترب الطاردون لي اثما وبعدوا من ناموسك * قريب انت يا رب وجميع وصاياك
152 حق * منذ البدء علمت سهاداتك انك اسستها الى الابد * الفصل العسرون وهو ح *
153 154 * انظر الى تواضعي وخلصني فاني لم انس سنتك * افص قضاي وانقذني من اجل كلامك
155 156 احيني * الخلاص بعيد من الخطاة لانهم لم يطلبوا عدلك * كثير رافتك جدا يا رب فاحيني
157 158 كاحكامك * كثر الذين يطاردوني ويحزنوني ولم اعدل عن سهاداتك * رايت الذين لا
159 يفهمون فحزنت لانهم لم يحفظوا قولك * انظر يا رب اني احببت وصاياك فبرحمتك يا رب احيني *
160 * ابتداء كلامك حق هو وجميع احكام عدلك الى الابد * الفصل الحادي والعسرون وهو ح *
161 162 * طاردوني الروساء مجانا وان قلبي خاف من اقوالك * ابتهج انا باقوالك مثل الذي وجد
163 164 غنايم كثيرة * ابغضت الظلم وارذلته وناموسك احببته * سبع دفعات في النهار باركتك
165 166 على احكام عدلك * لتكون سلامة عظيمة للذين يحبون اسمك ولا يكون لهم شك * رجوت
167 168 خلاصك يا رب ووصاياك حفظتها * حفظت نفسي سهاداتك واحببتها جدا * حفظت وصاياك
169 وسهاداتك وجميع طرقي امامك يا رب * الفصل الثاني والعسرون وهو ح * فليقترب
170 171 منك دعاي يا رب افهمني نظير قولك * يدخل قدامك تضرعي ككلمتك احيني * شفتاي
172 تنبعث بركة اذا عرفتني فرايضك * لساني يجيب باقوالك لان جميع وصاياك عادلة *

145 Sectio xix. Ver. 3. *Clamavi ex toto corde meo, exaudi me, O Domine, ut quæram præcepta tua. 146 Clamavi ad te, ſalva me & cuſtodiam teſtimonia tua. 147 Manè ſurrexi præter tempus & clamavi, & in ſermonibus tuis ſum confiſus. 148 Præproperârunt oculi mei tempore matutino ad meditationem ſermonum tuorum. 149 Audi vocem meam, O Domine, juxta miſericordiam tuam, & vivifica me ſecundùm judicia tua. 150 Acceſſerunt perſequentes me iniquè, & receſſerunt à lege tua. 151 Propinquus es, O Domine, & omnia mandata tua veritas. 152 Ab initio cognovi teſtimonia tua, quòd fundaveris ea in æternum.* 153 Sectio xx. Verſ. 8. *Vide humilitatem meam, & ſalva me: quoniam ego non ſum oblitus jura tua. 154 Judica cauſam meam & redime me, pro ſermone tuo vivifica me. 155 Salus diſtans eſt à peccatoribus, 156 quia non quæſierunt æquitatem tuam. Copioſa eſt clementia tua admodùm, O Domine, vivifica me, ſecundùm judicia tua. 157 Multiplicati ſunt qui perſequuntur me & affligunt me, & non deviavi à teſtimoniis tuis. 158 Vidi eos qui non intelligunt, & contriſtatus ſum: quia non cuſtodierunt ſermonem tuum. 159 Vide, O Domine, quòd amaverim præcepta tua: quarè ex miſericordia tua, O Domine, vivifica me. 160 Principium ſermonis tui verax eſt, & omnia judicia juſtitiæ tuæ in æternum.* Sect. xxi. Verſ. 8. *161 Perſecuti me ſunt principes gratis, & quidem cor meum formidavit ſermones tuos. 162 Exultabo ego in ſermonibus tuis, velut is qui invênit ſpolia multa. 163 Odio habui perverſitatem, & abominatus ſum eam, & legem tuam dilexi. 164 Septem vicibus in die benedixi tibi pro judiciis juſtitiæ tuæ. 165 Proculdubiò erit pax ſumma iis qui diligunt nomen tuum, et non erit ipſis ſcandalum. 166 Speravi ſalutem tuam, O Domine, & mandata tua ſervavi. 167 Servavit anima mea teſtimonia tua, et dilexi ea vehementer. 168 Servavi mandata tua & teſtimonia tua, et omnes viæ meæ coram te ſunt, O Domine.* 169 Sectio xxii. Verſ. 8. *Accedat ad te deprecatio mea, O Domine: intelligentem redde me juxta ſermonem tuum. 170 Intret coram te ſupplicatio mea, ſecundùm verbum tuum vivifica me. 171 Labia mea redundabunt benedicti me, quum nota mihi feceris tua ſtatuta. 172 Lingua mea proferet ſermones tuos, quoniam cuncta mandata tua ſunt juſta.*

תהלים: קכ קכא קכב

Desideravi elegi tua præcepta quoniam : mihi auxiliandum ad tua manus Sit
173 תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃ תָּאַבְתִּי
174 : te laudabit & ,mea anima Vivet .meæ *deliciæ* tua lex & : Domine tuam salutem
175 לִישׁוּעָתְךָ יְהוָֹה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃ תְּחִי־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ
quia : tuum servum quære , *periens agnus* sicut Erravi .me adjuvabunt tua judicia &
176 וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעְזְרֻנִי׃ תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי
.oblitus sum non tuorum mandatorum
מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

PSAL. CXX. קכ

.me exaudivit & ,clamavi ,*mihi* angustia in Dominum Ad .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָֹה בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃
dabit Quid .dolosa lingua à : *falsitatis* labio à meam animam erue Domine
2 יְהוָֹה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃ מַה־יִּתֵּן
3 cum : acutæ potentis Sagittæ ? dolosa lingua tibi *addet* quid & ,tibi
4 לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃ חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם
cum habitavi : Mesech sum peregrinat⁹ quia ,mihi Heu .*genistarum* carbonibus
5 גַּחֲלֵי רְתָמִים׃ אוֹיָה־לִי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־
.pacem habente odio cum ,mea anima sibi habitavit Multùm .Chedar *tentoriis*
6 אָהֳלֵי קֵדָר׃ רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃
.bellum ad ipsi : loquebar cùm & , *pax* Ego
7 אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

PSAL. CXXI. קכא

veniet unde : montes ad meos oculos Levabo .graduum Canticum
1 שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא
.terram & cœlum *faciente* : Domino *cum* à meum Auxilium .meum auxilium
2 עֶזְרִי׃ עֶזְרִי מֵעִם יְהוָֹה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
non Ecce .te *custodiens* dormitabit neque : *tuum pedem nutandum ad dabit* Non
3 אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃ הִנֵּה לֹא־
4 Dominus : tuus custos Dominus .Israel *custodiens* dormiet neque dormitabit
5 יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ יְהוָֹה שֹׁמְרֶךָ יְהוָֹה
luna *&* ,te percutiet non sol *Interdiu* .tuam dexteram manum super ,tua umbra
6 צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ׃ יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ
Dominus .tuam animam custodiet : malo omni ab te custodiet Dominus .*nocte in*
7 בַּלָּיְלָה׃ יְהוָֹה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃ יְהוָֹה
8 .seculum in usque & *nunc* ex : tuum *intrare* & , tuum *egredi* custodiet
יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

PSAL. CXXII. קכב

Domini domum : mihi dicentibus *in* sum Lætatus .Davidi graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְהוָֹה
Jerusalaim .Jerusalaim tuis portis in : nostri pedes fuerunt Stantes .ibimus
2 נֵלֵךְ׃ עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם׃ יְרוּשָׁלִַם
3 , tribus ascenderunt illuc Quia .simul *sibi* est juncta *quæ* ,civitas ut , *ædificata*
הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו׃ שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים
4 Quia .Domini nomini confitendum ad : Israeli testimonium ,*Jah* tribus
5 שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָֹה׃ כִּי
.David domui *solia* : judicium ad *solia* sederunt ibi
שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד׃

תרגום TARGUM.

173 תְּהֵא יְדָךְ לְסַיְעוּתִי אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ רְעֵיתִי׃ רְגַגִית
174 לְפוּרְקָנָךְ יְיָ וְאוֹרַיְתָךְ פַּרְנוּקִי׃ תְּחֵי נַפְשִׁי
175 וּתְשַׁבְּחִנָּךְ וְדִינָךְ יְסַיְעוּנִי׃ תְּעֵיתִי הֵיךְ עָאן
176 דְּמִתְּבַר בְּעֵי עַבְדָּךְ אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי׃

קכ

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא קֳדָם יְיָ
2 כַּד עָיק לִי צַלֵּיתִי וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃ יְיָ פְּצֵי נַפְשִׁי
3 מִסִּפְוָתָא דְּשִׁקְרָא מִן לִישָּׁנָא נְכִילְתָא׃ מָא יְהֵיב
לָךְ מַלְשִׁינָא וּמָא יוֹסִיף לָךְ אָכֵיל קוּרְצֵי לִישָּׁנָא
4 נְכִילְתָא׃ גִּרְרִין דְּגִבָּרָא שְׁנוּנִין הֵיךְ בַּרְקִין
מִלְּעֵיל עִם גּוּמְרֵי רִתְמִין דְּדָלְקִין בְּגֵיהִנָּם מִלְּרַע׃
5 וַיְלִי אֲרוּם אִתּוֹתָבִית עִם אוּסָאֵי שְׁרֵית עִם
6 מַשְׁכְּנֵיהוֹן דַּעֲרָבָאֵי׃ יַתִּיר מִנְּהוֹן שְׁרַת נַפְשִׁי
7 עִם אֱדוֹם סָנֵי שְׁלָם׃ אֲנָא שְׁלָם אֲרוּם אֲצַלֵּי
הִנּוּן לִקְרָבָא׃

קכא

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא אֶזְקוֹף
2 עֵינַי לְטוּרַיָּא מִן הָאן יֵיתֵי סַעֲדִי׃ סַעֲדִי מִן קֳדָם
3 יְיָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃ לָא יִתֵּן לְאִתְמוֹטְטָא
4 רִגְלָךְ לָא נָיֵם נָטְרָךְ׃ הָא לָא נָיֵם וְלָא יִדְמוֹךְ
5 נָטֵר יִשְׂרָאֵל׃ יְיָ יִנְטְרִנָּךְ יְיָ יַטְלֵל עֲלָךְ עַל סְטַר
6 יַמִּינָךְ׃ יֵימָם כַּד שַׁלִּיט שִׁמְשָׁא לָא יִמְחוֹנָךְ
צַפְרִירֵי וְלֵילֵי כַּד שַׁלִּיט סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא׃
7 מֵימְרָא דַּיְיָ יִנְטְרִנָּךְ מִכָּל בִּישׁ יִנְטוֹר יַת נַפְשָׁךְ׃
8 יְיָ יִנְטוֹר מִפְּקָךְ לְפַרְנָסָתָא וּמֵעֲלָךְ לְמֶעֱסַק
בְּאוֹרַיְתָא מִן הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃

קכב

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא חֲדִיתִי
2 בְּאָמְרִין לִי בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ נֵיזֵל׃ קָיְמִין
3 הֲוָאָה רִגְלָנָא בִּתְרָעַיִךְ יְרוּשְׁלֶם׃ יְרוּשְׁלֶם
דְּמִתְבַּנְיָא בִּרְקִיעָא הֵיךְ קַרְתָּא דְּאִתְחַבְּרָא לָהּ
4 כַּחֲדָא בְּאַרְעָא׃ דְּתַמָּן סְלִיקוּ שִׁבְטַיָּא שִׁבְטִין
דַּיְיָ מַסְהִיד לְיִשְׂרָאֵל דִּי שְׁכִנְתֵּיהּ שַׁרְיָא בֵּינֵיהוֹן
5 בְּמֵיזְלֵיהוֹן לְאוֹדָאָה לִשְׁמָא דַּיְיָ׃ אֲרוּם תַּמָּן
מִתְיַתְּבִין כּוּרְסָוָן בִּירוּשְׁלֶם כּוּרְסָוָן בְּבֵית
מַקְדְּשָׁא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית דָּוִד׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Sit manus tua in auxilium meum, quoniam 173 mandata tua elegi. Desideravi redemptio- 174 nem tuam Dñe, & Lex tua delectationes meæ sunt. Vivat anima mea, & laudabit te ; & 175 judicia tua adjuvabunt me. Erravi sicut 176 agnus qui periit : quære servum tuum, quoniam mandata tua non sum oblitus.

Canticum quod dictum est super gradibus 1 *abyssi*. PSAL. CXX.

COram Domino cùm inesset angustia mihi, oravi ; & accepit orationem meam. Domine libera animam meam à *labiis* 2 mendacii, à lingua dolosa. Quid dabit tibi 3 detrectator, aut quid adjiciet tibi *delator* lingua dolosa ? Sagittæ robusti acutæ 4 sunt *sicut fulgura desuper*, cum carbonibus genistarum *accensis in gehenna inferné*. Hei 5 mihi quoniam peregrinatus sum cum Asiaticis, habitavi in tabernaculis Arabum. Plus- 6 quàm illi habitavit anima mea cum Edom odio pacem prosequente. Ego pacem pro- 7 inde orabo, ipsi verò bellum [*cupiunt*.]

Canticum quod dictum est super gradibus 1 *abyssi*. PSAL. CXXI.

LEvabo oculos meos ad montes, unde veniet auxilium meum. Auxilium meum 2 à conspectu Domini, qui fecit cœlum & terram. Non dabit ut commoveantur pedes 3 tui, nec dormitabit qui custodit te. Ecce 4 non dormitabit neque dormiet custos Israel. Dominus custodiet te, Dominus obumbra- 5 bit tibi ad latus dexteræ tuæ. Interdiu quan- 6 do dominatur Sol, non feriet te spectris matutinis, neque noctu quando dominatur Luna, nocturnis. Verbum Domini custodiet te 7 ab omni malo, custodiet animam tuam. Do- 8 minus custodiet exitum tuum *ad negotiationem*, & introitum tuum *ad studium legis*, deinceps & usque in æternum.

Canticum quod dictum est super gradibus 1 *abyssi*. PSAL. CXXII.

LÆtatus sum in his qui dicunt mihi, In domum sanctuarii Dñi ibimus. Stantes 2 erant pedes nostri in portis tuis Jerusalem. Jerusalem quæ ædificatur in firmamento tan- 3 quam civitas, quæ conjuncta est sibi ipsi pariter in terra Quoniam illuc ascenderunt 4 tribus, tribus Domini testificantis Israeli *majestatem suam commoraturam inter eos, cùm iverint* ad confitendum nomini Domini. Quia ibi præparantur sedes in Jerusalem, 5 sedes in domo sanctuarii regibus domus David.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

173 *ܬܗܘܐ ܐܝܕܟ ܠܡܥܕܪܢܝ ܡܛܠ ܕܒܦܘܩܕܢܝܟ ܨܒܝܬ܆ *ܣܟܬ ܢܦܫܝ ܠܦܘܪܩܢܟ ܘܢܡܘܣܟ
174 ܗܪܓܬ܀ *ܬܚܐ ܢܦܫܝ ܘܬܫܒܚܟ ܘܕܝܢܟ ܗܘ ܢܥܕܪܢܝ܆ *ܛܥܝܬ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܐܒܕ ܒܥܝܘܗܝ
175 ܠܥܒܕܟ܆ ܡܛܠ ܕܦܘܩܕܢܝܟ ܠܐ ܛܥܝܬ܀ *ܡܙܡܘܪܐ ܕܩܝܛ* *ܠܐ ܡܫܡܗܢܐ܀ 176
1 ܬܫܒܘܚܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܡܣܩܬܐ܀ ܡܨܠܐ ܥܡܐ ܕܐܣܝܪ ܒܒܒܠ ܕܢܬܦܪܩ܀ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܚܢܢ ܡܨܠܝܢܢ ܕܢܬܦܨܐ
ܡܢ ܫܐܕܐ܀ ܦܬܓܡܐ ܝܗ܀ ܠܡܪܝܐ ܒܐܘܠܨܢܝ ܩܪܝܬ܀ ܘܥܢܝܢܝ܀ *ܡܪܝܐ ܦܨܝܗ ܠܢܦܫܝ 2
ܡܢ ܣܦܘܬܐ ܕܥܘܠܐ܀ ܘܡܢ ܠܫܢܐ ܢܟܝܠܬܐ܀ *ܡܢܐ ܢܬܠܘܢ ܠܟ܀ ܘܡܢܐ ܢܘܣܦܘܢ ܠܟ܀ 3
ܠܫܢܐ ܢܟܝܠܬܐ܀ *ܓܐܪܘܗܝ ܕܓܢܒܪܐ ܚܪܝܦܝܢ ܐܝܟ ܓܘܡܪܐ ܕܒܛܡܐ܀ *ܘܝ ܠܝ ܕܐܬܘܬܒܘܬܝ 4 5
ܐܓܪܬ܀ ܘܥܡܪܬ ܒܡܫܟܢܐ ܕܩܕܪ܀ *ܣܓܝܐܬ ܥܡܪܬ ܢܦܫܝ ܥܡ ܣܢܝܐܝ ܫܠܡܐ܀ 6
*ܘܐܢܐ ܫܠܡܐ ܡܡܠܠ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ܆ ܘܗܢܘܢ ܡܬܟܬܫܝܢ ܗܘܘ ܥܡܝ܀ *ܡܙܡܘܪܐ ܕܩܟ* 7
*ܠܐ ܡܫܡܗܢܐ܀ ܡܢ ܡܙܡܘܪܐ ܕܡܣܩܬܐ ܕܡܢ ܒܒܠ܀ ܘܡܘܠܟܢܐ ܕܛܒܬܐ܀ ܦܬܓܡܐ ܝ܀ ܐܪܝܡܬ 1
ܥܝܢܝ ܠܛܘܪܐ܆ ܕܡܢ ܐܝܟܐ ܢܐܬܐ ܡܥܕܪܢܝ܀ *ܡܥܕܪܢܝ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ܆ ܗܘ ܕܥܒܕ ܫܡܝܐ 2
ܘܐܪܥܐ܀ *ܘܠܐ ܢܬܠ ܠܪܓܠܟ ܠܙܘܥܐ܆ ܘܠܐ ܢܢܘܡ ܢܛܘܪܟ܀ *ܠܐ ܓܝܪ ܢܢܘܡ ܘܠܐ ܢܕܡܟ܆ ܢܛܘܪܗ 3 4
ܕܝܣܪܝܠ܀ *ܡܪܝܐ ܗܘ ܢܛܘܪܟ܆ ܡܪܝܐ ܢܛܠܠ ܥܠܝܟ ܒܐܝܕܗ ܝܡܝܢܐ܀ *ܒܐܝܡܡܐ ܫܡܫܐ ܠܐ 5
ܢܗܪܟ܆ ܘܠܐ ܣܗܪܐ ܒܠܠܝܐ܀ *ܡܪܝܐ ܢܛܪܟ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܝܫܬܐ܆ ܢܛܪ ܢܦܫܟ *ܡܪܝܐ 6 7
ܢܛܪ ܡܦܩܟ ܘܡܥܠܟ܆ ܡܢ ܗܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡ܀ *ܡܙܡܘܪܐ ܕܩܟܐ* 8
*ܕܕܘܝܕ܀ ܡܢ ܡܙܡܘܪܐ ܕܡܣܩܬܐ܀ ܟܕ ܦܩܕ ܗܘܐ ܟܘܪܫ ܕܢܣܩ ܫܒܝܐ܀ ܘܒܪܘܚܢܐܝܬ ܡܘܠܟܢܐ 1
ܕܛܒܬܐ܀ ܦܬܓܡܐ ܝܛ܀ ܚܕܝܬ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܝ܆ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܙܠܝܢܢ܀ *ܩܝܡܝܢ 2
ܗܘܘ ܓܝܪ ܪܓܠܝ ܒܬܪܥܝܟܝ ܐܘܪܫܠܡ܀ *ܐܘܪܫܠܡ ܒܢܝܬܐ ܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ ܕܚܒܝܫܐ 3
ܫܘܪܐ܀ *ܬܡܢ ܣܠܩܘ ܫܒܛܐ ܫܒܛܐ ܕܡܪܝܐ܀ ܣܗܕܘܬܐ ܠܐܝܣܪܝܠ ܠܡܘܕܝܘ ܠܫܡܗ 4
ܕܡܪܝܐ܀ *ܡܛܠ ܕܬܡܢ ܣܡܘ ܟܘܪܣܘܬܐ ܠܕܝܢܐ܀ ܟܘܪܣܘܬܐ ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ܀ 5

Auxilietur mihi manus tua, quia sum delecta- 173 tus constitutionibus tuis. Expectavit ani- 174 ma mea salutem tuam, & legem tuam consideravi. Vivat anima mea teque laudet, & ju- 175 dicium tuum ipsum ferat mihi opem. Erravi 176 sicut ovis perdita, quære servum tuum, quia tua præcepta non sum oblitus.

PSAL. CXIX.

Anonymus. Canticum primum ascensionis. 1 *Orat populus detentus in Babel ut liberetur. Ac proinde nos oramus ut liberemur à dæmonibus. Vers.* 15.

DOminum in angustia mea vocavi, & respondit mihi Dominus, atque libera- 2 vit animam meam à labiis iniquorum, & à linguis dolosis. Quid dent tibi, & quid tibi 3 addant linguæ dolosæ, Sagittæ viri acutæ ut 4 carbones quercûs ? Hei mihi quòd peregrina- 5 tio mea protracta est, et habitavi in tabernaculo Cedar : Diu commorata est anima mea 6 cum his qui oderunt pacem. Nam ego pacem 7 loquebar eis : ipsi verò decertabant mecum.

PSAL. CXX.

Anonymus. Ex Psalmis ascensionis è Ba- 1 *bel. Et promissiones bonorum. Vers.* 10,

LEvabo oculos meos ad montem unde veniet auxiliator meus. Auxilium meum est 2 à conspectu Domini, qui condidit cœlum ac terram. Et non dabit pedẽ tuum vacillationi; 3 neque dormiscet custos tuus. Non enim dor- 4 miscit neque dormit custos Israelis. Domin⁹ 5 est custos tuus, Dominus obumbrabit te manu suâ dexterâ : Interdiu sol non nocebit tibi, 6 neque luna noctu. Dominus custodiet te ab 7 omnibus malis : custodiet animam tuam Do- 8 minus : custodiet egressum tuum & ingressum tuum, ex nunc usque in seculum.

PSAL. CXXI.

Davidis. Ex Psalmis ascensionis. Quum 1 *præcepit Cyr⁹ ut ascenderet captivitas. Spiritualiter verò promissio bonorum. Vers.* 19.

LÆtabar cùm dicerent mihi, Ad domũ Dñi pergim⁹. Sistebant enim se pedes mei in 2 portis tuis Hierusalẽ. Hierusalẽ munita sicut 3 urbs vallata muro. Illuc ascenderunt familiæ, 4 familiæ *inquã* Dñi, obtestatio Israeli, ad confitendũ nomini Domini. Illic enim locave- 5 runt sedes ad judicium, sedes domûs David.

Versio VULG. LAT.

173 Fiat manus tua ut salvet me : quoniam 174 mandata tua elegi. Concupivi salutare tuum, Domine : & lex tua meditatio 175 mea est. Vivet anima mea, & laudabit 176 te : & judicia tua adjuvabunt me. Erravi, sicut ovis quæ periit : quære servũ tuũ, quia mandata tua non sum oblit⁹.

1 Canticum graduum. CXIX.

AD Dominum cùm tribularer cla- 2 mavi : & exaudivit me. Domine, libera animã meã à labiis iniquis, & à lin- 3 gua dolosa. Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam ? 4 Sagittæ potentis acutæ, cum carboni- 5 bus desolatoriis. Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est : habita- 6 vi cum habitantibus Cedar : Multùm 7 incola fuit anima mea. Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus : cùm loquebar illis, impugnabant me gratis.

Canticum graduum. CXX.

1 LEvavi oculos meos in montes, un- 2 de veniet auxilium mihi. Auxiliũ meum à Domino, qui fecit cœlum & ter- 3 ram. Non det in commotionẽ pedem tuum : neque dormitet qui custodit te. 4 Ecce non dormitabit neque dormi- 5 et, qui custodit Israel. Dominus custodit te, Dominus protectio tua, sup 6 manum dexteram tuam. Per diem Sol 7 non uret te, neq; Luna per noctẽ. Dominus custodit te ab omni malo : custo- 8 diat animam tuã Dominus. Dominus custodiat introitum tuum, & exitũ tuum ; ex hoc nunc, & usque in seculum.

1 Canticum graduum. CXXI.

LÆtatus sum in his, quæ dicta sunt 2 mihi ; In domum Domini ibim⁹. Stantes erant pedes nostri, in atriis tuis, Je- 3 rusalem. Jerusalem, quæ ædificatur ut civitas : cujus participatio ejus in id- 4 ipsum. Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini, testimonium Israel ad 5 confitendum nomini Domini. Quia illìc sederunt sedes in judicio, sedes super domum David.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

173 † Γενέσθω ἡ χείρ σου τοῦ σῶσαί με, † ὅτι τὰς ἐντο- 174 λάς σου ᾑρετισάμην. † Ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν σου 175 κύριε, † καὶ ὁ νόμος σου μελέτη μου ἐστί. † Ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε, † καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει 176 μοι. † Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλὸς, † ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐντολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην.

1 ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ριθʹ.

† ΠΡὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ 2 εἰσήκουσέ μου. † Κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χειλέ- 3 ων ἀδίκων † καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας. † Τί δοθείη σοι, 4 καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν ; † Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα † σὺν τοῖς ἄνθραξι 5 τοῖς ἐρημικοῖς. † (α) Οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη, † κατεσκήνωσα μετὰ τῶν σκηνωμάτων Κηδάρ. 6 7 † Πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου. † Μετὰ τῶν μισούντων (β) τὴν εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός· † ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν.

MS. A. (α) Οἴμμοι (β) εἰρήνην

ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκʹ.

1 † ΗΡα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, (α) ὅθεν ἥξει 2 ἡ βοήθειά μου. † Ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου † τοῦ 3 ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. † Μὴ δῷς εἰς σάλον τὸν πόδα σου, † μηδὲ (β) νυστάξῃ ὁ φυλάσσων σε. † 4 Ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ ὑπνώσει ὁ φυλάσσων τὸν Ἰσραήλ. 5 † Κύριος φυλάξει σε, κύριος σκέπη σου ἐπὶ χεῖρα 6 (γ) δεξιάν σου. † Ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε, 7 † οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα. † Κύριος (δ) φυλάξαι σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ, † φυλάξει τὴν ψυχήν σου ὁ κύριος. 8 † Κύριος φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου, καὶ τὴν ἔξοδόν σου, † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

MS. A. (α) πόθεν (β) νυστάξει (γ) δεξιᾶς σου. (γ) φυλάξει σε

ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκαʹ.

1 † ΕΥφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, † Εἰς οἶκον 2 κυρίου πορευσόμεθα. † Ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν † 3 ἐν ταῖς αὐλαῖς σου Ἱερουσαλήμ. † Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, † ἧς (α) ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό. 4 † Ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαὶ, † (β) φυλαὶ κυρίου μαρτύριον τῷ Ἰσραὴλ, † τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνό- 5 ματι κυρίου. † Ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισαν θρόνοι εἰς κρίσιν, † θρόνοι (γ) ἐπὶ οἶκον Δαυίδ.

MS. A. (α) οἱ μέτοχοι αὐτῆς (β) αἱ φυλαὶ (γ) ἐπ' οἶκον

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiop. Transl. LAT.

173 *Fiat manus tua ut salvet me :* 173 *quia mandata*[k]*tua* (c)*elegi.* 174 (d) *Concupivi salutare tuum, Do-* 174 *mine : & lex tu*[l]*meditatio mea est.* 175 *Vivet anima mea, & lau-* 175 *dabit te : & judicia tua adjuvabunt me.* 176 [m]*Erravi sicut ovis* 176 *perdita : quære servum tuum ; quia mandata tua non sum oblitus.*

(a) Canticum graduum. CXIX. 1

1 A*D Dominum, cùm tribularer, clamavi, & exaudivit me.* 2. *Domine, erue animam meam à* 2 (b)*labiis injustis, & à lingua dolosa.* 3 (c)*Quid detur tibi, et quid ap-* 3 *ponatur tibi ad linguam dolosam ?* 4 *Sagittæ potentis acutæ* [a] *cum* 4 *carbonibus* (d) *desolatoriis.* 5 *Heu* 5 *me, quia incolatus meus* (e)*prolongatus est : inhabitavi* [b] *cum* (f) *tabernaculis Cedar : Multum* [c] *in-* 6 *cola fuit anima mea.* 6 *Cum his* 7 *qui oderunt pacem, eram pacificus : cum* (g) *loquebar illis, impugnabant me gratis.*

Canticum graduum. CXX.

1 L*EVAVI* (a)*oculos meos ad* 1 *montes, unde veniet auxilium meum.* 2 *Auxilium meum à Do-* 2 *mino ; qui fecit cœlum, & terram.* 3 [†] *Non des* (b)*in commotionem* 3 *pedem tuum : neq; dormitet qui custodit te.* 4 *Ecce non dormitabit,* 4 *neque obdormiet, qui custodit Israel.* 5 *Dominus custodiet te : Domi-* 5 *nus*[a]*protectio tua,* (c) *super manum dexteram tuam.* 6 *Per diem* 6 *Sol non uret te, neque Luna per noctem.* 7 *Dominus* (d)*custodiat te ab* 7 *omni malo :* [b] *custodiet animam tuam Dominus.* 8 *Dominus custo-* 8 *diet* (e) *introitum tuum, & exitum tuũ, ex hoc nunc. & usq; in seculũ.*

MS. Æth. Poc. Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto, omni tempore, nunc, & semper, & in æternũ, Amen.

Canticum graduum. CXXI. 1

1 L*ÆTATUS sum* [a] *in* (a) *iis qui dixerunt mihi, In do-* 2 *mum Domini ibimus.* 2 *Stantes erant pedes nostri, in atriis tuis, Hierusalem.* 3 *Hierusalem,* (b) [b]*quæ* 3 *ædificatur ut civitas : cujus participatio*[c]*ejus in idipsum.* 4 *Illuc e-* 4 *nim ascenderunt*[d]*trib⁹,* (c)*tribus Domini, testimonium Israel, ad confitendum*[e] *nomini Domini.* 5 *Quoniam ibi sederunt* 5 *sedes in judicium :* [f] *sedes super domum David.* 5

Versio ÆTHIOPICA.

ይኩነኒ፡የማንከ፡ከመ፡ያድኅነኒ፡፡እስመ፡ት 173
እዛዘከ፡አፍቀርኩ፡፡፨አፍቀርኩ፡አድኅና 174
ተከ፡እግዚኦ፡፡ ወሕግከሰ፡ተመሐርየ፡ወእ
ቱ፡፡፨ ትሕየወኒ፡ነፍስየ፡ወእሴብሐከ፡፡ወ 175
ይርድአኒ፡ኵነኔ፡ዚአከ፡፡፨ ተረሳእኩ፡ከ 176
መ፡በግዕ፡ዘተገድፈ፡፡ ኅሠሦ፡ ለገብርከ፡
እስመ፡ ትእዛዘከ፡ ኢረሳእኩ፡፡፨
ማኅሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡፡
፻፲፱ ኀቤከ፡ እግዚኦ፡ ጸራኅኩ፡ ሶበ፡ ተመንደብኩ፡ 1
ደብኩ፡ ወሰማዕከኒ፡፡፨ እግዚኦ፡አድኅና፡ 2
ለነፍስየ፡እምከናፍረ፡ዐመፃ፡፡ ወእምልሳን፡
ጽልሑት፡፡፨ ምንተ፡ ይሁቡከ፡ወምንተ፡ 3
ይዌስኩከ፡ በእንተ፡ ከናፍረ፡ ጕሕሉት፡፡፨
አሕፃሁ፡ለኀያል፡ስሑል፡፡ ከመ፡ አፍሐመ፡ 4
ሐቅል፡፡፨ ሴልየ፡ ዘርህቀ፡ ማኅደርየ፡፡
ወኃደርኩ፡ ውስተ፡ አዕፃደ፡ ቄዳር፡፡ 5
ብዙኀ፡ተላገሠት፡ነፍስየ፡፡፨ ምስለ፡እለ፡ 6
ይጸልኡ፡ ሰላመ፡፡ እንዘ፡ ሰላማዊ፡ አነ፡፡
ወሶበ፡እትናገሮሙ፡ይፀብኡኒ፡በከንቱ፡፡፨
ማኅሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡፡
፻፳ አንሣእኩ፡ አዕይንትየ፡ መንገለ፡አድ 1
ባር፡፡ እምአይቴ፡ይመጽእ፡ረድኤትየ፡፡፨
ረድኤትየሰ፡እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡ ዘገ 2
ብረ፡ ሰማየ፡ ወምድረ፡፡፨ ወኢይሁበን፡ 3
ሁከተ፡ ለእገርየ፡፡ ወኢይዴቅስ፡ ዘየዐቅ
በከ፡፡፨ ናሁ፡ ኢይደቅስ፡ ወኢይነውም፡ 4
ዘየዐቅቦ፡ ለእስራኤል፡፡፨ እግዚአብሔ 5
ር፡ይዕቀብከ፡ ወእግዚአብሔር፡ ይክድንከ፡
በየማኑ፡እዴሁ፡፡፨ መዐልተ፡ፀሐይ፡ ኢያ 6
ውዒከ፡፡ ወኢወርኅ፡ በሌሊት፡፡፨ እግዚ 7
አብሔር፡ ይዕቀብከ፡ እምኵሉ፡እኩይ፡፡ወ
ይትማሐፀና፡ለነፍስከ፡ እግዚአብሔር፡፡፨
እግዚአብሔር፡ይዕቀብ፡በንግደትከ፡ወበዕ 8
ትወትከ፡፡እምይእዜ፡ወእስከ፡ለዓለም፡፡፨
ስብሐት፡ ለአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ቅዱስ፡
ኵሉ፡ ጊዜ፡ ይእዜኒ፡ ወዘልፈኒ፡ ወለዓለ
መ፡ዓለም፡፡ ማኅሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡፡
፻፳፩ ተፈሣሕኩ፡እስመ፡ ይቤሉኒ፡ ቤተ፡ እ 1
ግዚአብሔር፡ነሐውር፡፡፨ ወቆሙ፡እገሪነ፡ 2
ውስተ፡አዕጻዲኪ፡ኢየሩሳሌም፡፡፨ ኢየ 3
ሩሳሌምሰ፡ሕንጽት፡ከመ፡ ሀገር፡፡ እለ፡ ከ
ማሁ፡ኅቡረ፡ምስሌሃ፡፡፨ እስመ፡ህየ፡ዐረ 4
ጉ፡አሕዛብ፡፡ ሕዝበ፡እግዚአብሔር፡ስም
ዐ፡እስራኤል፡፡ከመ፡ይግነዩ፡ለስምከ፡ እግዚ
አ፡፡፨እስመ፡ህየ፡ አንበሩ፡መናብርቲሆሙ፡ 5
ለኰንኖ፡፡ መናብርት ፡ቤተ፡ዳዊት፡፡፨

Domini, testimonium Israel, ad confitendum.[c] nomini Domini. 5 Quoniam ibi sederunt 5 sedes in judicium : [f] sedes super domum David. 5

INTERP. ÆTHIOP. [k] tua dilexi. Dilexi salutare [l] eruditio mea [m] Oblivioni traditus sum sicut PSAL. CXIX. [a] sicut carbones deserti. [b] in atriis Cedar : [c] sustinuit anima, PSAL. CXX. [f] Non dabit in commotionem pedem meum : [a] proteget te in manu dextera sua. [b] commendatam sibi habebit animam tuam Dominus. PSAL. CXXI. [a] quoniam dixerunt [b] quidem ædificatur [c] simul est apud illam. [d] populi, populus [e] nomini tuo Domine. [f] sedes domûs

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

173 *لتكن يدك لخلاصي فاني اصطفيت وصاياك * اشتهيت خلاصك يا رب وشرعك هو تلاوتي * تحيا 174
175 نفسي وتباركك واحكامك تعينني * ضللت كالخروف الضال اطلب عبدك واستجب لي لاني لم 176
انس وصاياك * الليلويا *
* المزمور المائة وتسعة عشر *
1 * وهو الي آخر المائة وثلاثة وثلاثين * مرسوم لتسبحة الدرج * وهو ح * استيخانات *
2 الي الرب صرخت في ضري فاستجاب لي * يا رب تخلص نفسي من شفاه ظالمة ومن لسان غاش *
3 4 ما هو الذي يعطي لك وما هو الذي يزيدك الالسن الغاشة * نبال القوي مسنونة مثل
5 6 الجمر المحرق * الويل لي فان غربتي قد طالت علي * وسكنت في مساكن قيذار * كثيرا تغربت
7 نفسي * وكنت مسالما مع مبغضي السلامة * وكنت اذا كلمتهم بالسلام حاربوني مجانا * الليلويا *
* المزمور المائة وعشرون *
1 * وهو * ي * استيخانات *
2 رفعت عيني الي الجبال اي من اين ياتيني معونتي * معونتي انا هي من عند الرب الذي خلق
3 4 السماء والارض * لا يعطي الزلل رجليك ولا يغفو حافظك * حافظ اسرائيل لا ينعس ولا ينام * الرب
5 6 يحفظك * الرب يظلل عليك بيده اليمني * لا تحرقك الشمس نهارا ولا القمر ليلا * الرب يحفظك
7 8 من كل سوء الرب يحفظ نفسك * الرب يحفظ مدخلك ومخرجك منذ الان والي الابد * الليلويا *
* المزمور المائة والحادي والعشرون * وهو * يه * استيخانات * فرحت بالقائلين لي *
1 2 انا الي بيت الرب نمضي * ارجلنا وقفت في ديار يروسليم * يروسليم المبنية مثل مدينة التي
3 4 شركتها معها * لان هناك صعدت القبائل * قبائل الرب شهود لاسرائيل يشكرون اسم الرب *
5 * لان هناك جلسوا علي كراسي الحكم كراسي علي بيت داود *

Sit manus tua in salvationem meam, quia 173 *expetivi præcepta tua. Concupivi salutem* 174 *tuam O Domine, & lex tua est meditatio mea. Vivat anima mea, teque benedicat,* 175 *& judicia tua adjuvent me. Erravi sicut* 176 *agnus devius : quære servum tuũ, et exaudi me, quia non sum oblitus mandata tua. Alleluja.*

PSAL. CXIX.

Iste cum sequentibus psalmis us- 1 *que ad extremum centesimum tertium, titulum gerunt, Pro cantico graduum. Vers. 8.*

A*D Dominum clamavi in necessitate* 2 *mea, & exaudivit me. O Domine, libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Quid est quod dabunt tibi,* 3 *aut quid est quod addent tibi linguæ fallaces ? Sagittæ potentis, acutæ sunt veluti* 4 *carbones comburentes. Væ mihi, quoniam* 5 *peregrinatio mea protracta est mihi, commoratus sum in habitaculis Cedar : Mul-* 6 *tùm peregrinata est anima mea, & fui pacificus cum osoribus pacis. Quumque al-* 7 *loquerer eos pacificè, impugnabant me gratis. Alleluja.*

PSAL. CXX. Vers. 10.

L*Evavi oculos meos ad montes, faciles* 1 *scil. unde mihi veniet auxilium meum.* 2 *Auxilium meum est à conspectu Domini qui creavit cœlum et terram. Non per-* 3 *mittet labi pedes tuos, neque dormitabit custos tuus. Custos Israelis non dormitabit* 4 *neque dormiet. Dominus custodiet te, Do-* 5 *minus obumbrabit te manu sua dextera.* 6 *Non comburet te sol interdiu, neque luna de* 6 *nocte. Dominus custodiet te ab omni malo : Dominus custodiet animã tuam, Dominus* 7 *custodiet introitum tuum et exitum tuum* 8 *ex nunc et usque in æternum. Alleluja.*

PSAL. CXXI. Vers. 15.

G*Avisus sum in dicentibus mihi, Sanè* 1 *in domũ Domini ibimus. Pedes nostri* 2 *stetere ut in atriis Jerusalem, Jerusalem* 3 *inquam constructa velut urbs cujus societas concors est. Nam illuc ascenderunt* 4 *tribus, tribus inquam Domini testes Israeli, gratias acturi nomini Domini. Quoniam* 5 *illic sederunt super sedibus judicii, sedibus super domum David.*

pax Sit .te diligentes *erunt quieti* : Jerusalaim pacem Postulate
6 שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָ͏ִם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃ יְהִי־שָׁלוֹם 7
loquar : meos *socios* & ,meos fratres Propter .tuis *palatiis in tranquillitas tuo antemurali* in
8 בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃ לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה
.tibi bonum quæram : nostri Dei DOMINI domum Propter .te in pacem nunc
9 נָּא שָׁלוֹם בָּךְ׃ לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃

PSAL. CXXIII. קכג

Ecce .cœlis in *sedens* : meos oculos levavi te Ad .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם׃ הִנֵּה 2
manū ad ancillæ oculi sicut , suorū dominorum manum ad servorum oculi sicut
כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד
.nostri misereatur donec : nostrum Deum Dominum ad nostri oculi ita ; suæ *heræ*
גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃
Multùm .despectione sum' satiati multū quia:nostri miserere,Domine nostri Miserere
3 4 חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃ רַבַּת
.superborum despectione : *pacatorum* subsannatione nostra anima sibi est satiata
שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים׃

PSAL. CXXIV. קכד

nunc dicat : *nobis* fuit qui Dominus Nisi .David ipsi graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר־נָא
Tunc .homines nos *super surgendo in* : *nobis* fuit qui Dominus Nisi .Israel
2 3 יִשְׂרָאֵל׃ לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃ אֲזַי
,nos *inundâssent* aquæ Tunc .nos in eorum *nasum irascendo in* ,nos deglutissent vivos
4 חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃ אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ
aquæ : nostrā animā super transisset Tunc .nostrā animā super transisset torrens
5 נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ׃ אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם
.eorum dentibus prædam nos dedit non qui , Dominus Benedictus .*tumidæ*
6 הַזֵּידוֹנִים׃ בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃
nos & ,est contritus laqueus : *irretientium* laqueo de evasit avis sicut nostra Anima
7 נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ
.terram & cœlum *facientis* : Domini nomine in nostrum Adjutorium .evasimus
8 נִמְלָטְנוּ׃ עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

PSAL. CXXV. קכה

,commovebitur non ,Sijon mons sicut : Domino in *Confidentes* .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט
DOMINUS & , *ipsam* circum montes Jerusalaim .manebit seculum in
2 לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃ יְרוּשָׁלַ͏ִם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה
virga requiescet non Quia .seculum in usque & , *nunc* ex ,*suum populum* circum
3 סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט
iniquitatem *in* justi mittant *non ut* , justorum sortem super impietatis
הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה
.suis cordibus in rectis & : bonis Domine Benefac .suas manus
4 יְדֵיהֶם׃ הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃
operantibus cum Dominus eos faciet ambulare ,*suis tortuositatibus* pervertentes Et
5 וְהַמַּטִּים עַקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי
.Israel super pax : iniquitatem
הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

תרגום TARGUM.

6 שְׁאִילוּ בִּשְׁלָמָא דִירוּשְׁלֵם יִתְבוּן בִּשְׁלָוְתָא
7 רָחִימַיִךְ׃ יְהֵי שְׁלָם בְּחֵילֵיךְ שְׁלָוְתָא בִּבְרָנְיָתִיךְ׃
8 מִן בְּגְלַל אַחַי וְחַבְרַי אֲמַלֵּל כְּדוּן שְׁלָם בָּךְ׃
9 מְטוּל בֵּית מַקְדַּשׁ דַּייָ אֱלָהָנָא אֶתְבַּע
לְאוֹטָבָא לָךְ׃
קכג
1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא קֳדָמָךְ
זְקָפִית יַת עֵינַי דְּיָתֵיב עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמַיָּא׃
2 הָא כְּמָא דְמוֹדִיקִן עֵינֵי עַבְדִין מִידָא דְרִבּוֹנֵיהוֹן
וְהֵיכְמָא דְמוֹדִיקָן עֵינֵי אַמְהֲתָא מִידָא
דְרִבּוֹנְתְּהָא הֵכְדֵין מְדִיקִן עֵינָנָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא
3 עַד דְּיִיחוֹס עֲלָנָא׃ חוּס עֲלָנָא יְיָ חוּס עֲלָנָא
4 אֲרוּם סַגִּי שְׂבַעְנָא בְסִירוּתָא׃ סוּגְעַת שְׂבָעַת
לָהּ נַפְשָׁנָא תַּלְעוּבָא דְשַׁלְוִין מִבַּסְרָנַיָּא
וְגֵיוָתָנַיָּא׃
קכד
1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא עַל יַד
דָּוִד אִלּוּלֵי יְיָ דַּהֲוָה בְּסַעֲדָנָא יֵימְרוּן כְּדוּן
2 יִשְׂרָאֵל׃ אִלּוּלֵי מֵימְרָא דַייָ דַּהֲוָה בְּסַעֲדָנָא כַּד
3 קָם עֲלָנָא בַּר נָשׁ׃ הָא בְכֵן כַּד חַיִּין בְּלָעוּ יָתָנָא
4 כַּד תַּקִּיף רוּגְזֵיהוֹן בָּנָא׃ הָא בְכֵן מַיָּא שְׁטָפוּ
5 יָתָנָא מַרְעִית עַבְרָא עַל נַפְשָׁנָא׃ הָא בְכֵן
עֲבַר עַל נַפְשָׁנָא מַלְכָּא דִּמְתִיל לְמוֹי וִידוֹנַיָּא
6 דְּיַמָּא׃ בְּרִיךְ שְׁמָא דַייָ דְּלָא מַסְרָנָא הֵיךְ תְּבִירָא
7 לְשִׁנֵּיהוֹן׃ נַפְשָׁנָא הֵיךְ צִפְּרָא אִשְׁתֵּיזְבַת מִפַּחֵי
8 תַּקְלַיָּא פַּחָא אִתְּבַר וַאֲנַן אִשְׁתֵּיזַבְנָא׃ סַעֲדָנָא
בְּשׁוּם מֵימְרָא דַייָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃
קכה
1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא צַדִּיקַיָּא
דְּמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרָא דַייָ הֵיךְ טוּרָא דְצִיּוֹן לָא
2 יִזְדַּעְזַע לְעָלַם יָתִיב׃ יְרוּשְׁלֵם טוּרַיָּא חֲזוֹר
חֲזוֹר דִּי לַהּ וּמֵימְרָא דַייָ חֲזוֹר חֲזוֹר לְעַמֵּיהּ מִן
3 הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃ אֲרוּם לָא יְנוּחַ שֵׁבֶט רִשְׁעָא
עַל פַּצְּתָא דְצַדִּיקַיָּא מִן בְּגְלַל דְּלָא יוֹשְׁטוּן
4 צַדִּיקַיָּא בְּשִׁקְרָא אִידֵיהוֹן׃ אוֹטֵיב יְיָ לְטָבִין
5 וּלְחַרִּיצִין בְּלִבְּהוֹן׃ וּדְסָטְיָן בָּתַר עוּקְמָנוּתְהוֹן
יוֹלִיכִנּוּן בְּגֵיהִנָּם חוּלָקְהוֹן עִם עָבְדֵי שִׁקְרָא שְׁלָמָא
עַל יִשְׂרָאֵל׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Rogate pro pace Jeruſalem;ſedeant in tranquillitate amatores tui. 6 Sit pax in exercitu tuo,tranquillitas in prætoriis tuis. 7 Propter fratres meos et ſocios meos loquar nunc pacem in te. 8 Propter domum ſanctuarii Dñi Dei noſtri, quæram ut bene ſit tibi. 9

Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus *abyſſi*. 1

PSAL. CXXIII.

Coram te elevavi oculos meos, qui habitas ſuper ſedem gloriæ in cœlis. Ecce ſicut reſpiciunt oculi ſervorum de manibus dominorum ſuorum, 2 et ecce ſicut reſpiciunt oculi ancillarum de manibus dominarum ſuarum ; ſic reſpiciunt oculi noſtri ad Dñm Deum noſtrum, uſque quo miſereatur noſtri. Miſerere noſtri Dñe, miſerere noſtri, 3 quoniam multum ſaturati ſumus deſpectione. Multum ſaturata eſt anima noſtra 4 opprobrio opulentorum, *deſpectorum & ſuperborum.*

Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus *abyſſi* per manum David. 1

PSAL. CXXIV.

Niſi fuiſſet *Dominus qui* fuit in auxiliū noſtrum, dicat nunc Iſrael : Niſi fuiſſet 2 Verbum Dñi qui fuit in adjutoriū noſtrum, cùm inſurgeret adverſus nos homo, Tunc 3 vivos deglutiſſent nos, cùm invaleſceret furor eorum adverſum nos. Tunc aquæ obruiſſent nos, 4 infirmitas tranſiſſet ſuper animam noſtram. Ecce tunc tranſiſſet ſuper 5 nos rex, *qui comparatur* aquis elatis maris. Benedictum nomen Domini, qui non dedit 6 nos *ſicut prædam* dentibus eorū. Anima noſtra eſt ſicut avis[*quæ*]elapſa eſt de laqueo 7 *offendiculorum* : laqueus contritus eſt, & nos liberati ſum9. Adjutoriū noſtrum in nomine Verbi Dñi, qui fecit cœlū et terrā. 8

Canticum quod dictum eſt ſup gradibus *abyſſi*. 1

PSAL. CXXV.

Juſti qui confidunt in verbo Domini, ſunt ſicut mons Sion, [*qui*] non commovebitur, in æternum habitandus. Jeruſalem montes in circuitu ejus, 2 & majeſtas Dñi in circuitu populi ſui, ex hoc tempore & uſq; in æternum. Quoniam non quieſcet 3 virga impietatis ſuper ſortem juſtorum, ne extendant juſti in iniquitatē manus ſuas. Benignè fac Dñe bonis & rectis in corde ſuo. 4 Declinantes autem in obliquitates ſuas, deducet in gehennā, pars eorum erit cum operantibus iniquitatē. 5 Pax[*vero*]ſuper Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 7 8 9 [illegible]

1 2 3 4 [illegible]

1 2 3 4 5 6 7 8 [illegible]

1 2 3 4 5 [illegible]

* Precamini pacem Hieruſalem, Sint *inquite* affluentes amici tui : 6 Sit pax in exercitu tuo, 7 & abundantia in palatiis tuis. Propter fratres meos & amicos meos,loquar pacē de te. 8 Propter domū Dñi Dei noſtri, precabor tibi fœlicitates. 9

PSAL. CXXII.

Davidis. Ex Pſalmis aſcenſionis. Diciturque ex perſona Zorobabel principis captivorum: & oratio ſupplicationis. Verſ. 10. 1

AD te levavi oculos meos Habitator cœli. Ut oculi ſervorū ad dominos ſuos utque 2 oculi ancillæ ad dominam ſuam,ita oculi noſtri ad te Dñe Deus noſter, donec miſerearis noſtrì. Miſerere noſtrì Dñe,miſerere noſtrì: 3 quia multitudinem contemptûs audivim9, 4 Et diu ſatiata eſt anima noſtra probro irriſorum & contemptu ſuperborum.

PSAL. CXXIII.

Anonym9. Gratiarū actio. Aſcenſus. Verſ. 15. 1

NIſi Dñs ſurrexiſſet pro nobis: dicat Iſrael, Niſi Dñs ſurrexiſſet pro nobis, 2 cùm inſurrexiſſent adverſùm nos homines, Vivos 3 deglutîſſent nos : & cùm æſtuâſſet ira illorū contra nos, In aquas immerſiſſent nos : 4 Torrens tranſiiſſet ſuper animā noſtrā, Et aquæ 5 copioſæ tranſiiſſent ſuper animā noſtrā. Benedictus Dñs qui non dedit nos eſcam dentibus eorū. 6 Anima noſtra ſicut paſſer evaſit laqueū aucupis : 7 laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus. Auxiliū noſtrum in nomine Domini, qui condidit cœlum ac terram. 8

PSAL. CXXIV.

Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Verſ. 14. 1

II qui ſperant in Dño in monte Sion, haud movebuntur : ſed perpetuò morabuntur. Hieroſolymā montes circundant,& Dñs circundat populū ſuū ex nunc & uſq; in ſeculum. 2 Non enim requieſcet tribus iniquorū in parte juſtorū, neq; protendent juſti man9 ſuas in ſcelere. 3 Benefac Dñe bonis, & iis qui recti ſunt in corde ſuo. 4 Eos autem qui contorquent ſemitas ſuas, ducet Dominus cum operantibus iniquitatem : pax verò Iſraeli. 5

Verſio VULG. LAT.

6 Rogate quæ ad pacem ſunt Jeruſalem:
7 & abundantia diligentib9 te. Fiat pax
in virtute tua:& abundantia in turri-
8 bus tuis. Propter fratres meos,& pro-
ximos meos, loquebar pacem de te :
9 Propter domum Domini Dei noſtri,
quæſivi bona tibi.

Canticum graduum. CXXII.

1 AD te levavi oculos meos,qui habi-
2 tas in cœlis. Ecce ſicut oculi ſervorū,
in manibus dominorum ſuorū, Sicut
oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ:
ita oculi noſtri ad Dominū Deum no-
3 ſtrū, donec miſereatur noſtrì. Miſe-
rere noſtrì,Domine, miſerere noſtrì :
quia multū repleti ſumus deſpectione:
4 Quia multū repleta eſt anima noſtra :
opprobrium abundantibus, & deſpe-
ctio ſuperbis.

Canticum graduum. CXXIII.

1 NIſi quia Domin9 erat in nobis,di-
2 cat nunc Iſrael: Niſi quia Dominus e-
rat in nobis, Cū exurgerent homines
3 in nos, Fortè vivos deglutiſſent nos :
4 Cū iraſceretur furor eorū in nos,For-
5 ſitan aqua abſorbuiſſet nos. Torren-
tem pertranſivit anima noſtra:forſitan
pertranſiſſet anima noſtra aquam in-
6 tolerabilem. Benedictus Dominus,qui
non dedit nos in captionem dentibus
7 eorum. Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laquo venantium : Laqueus
contritus eſt, & nos liberati ſumus.
8 Adjutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram.

1 Canticum graduum. CXXIV.

QUi confidunt in Dño, ſicut mons
Sion:non commovebitur in æternum,
2 qui habitat In Jeruſalem. Montes in
circuitu ejus : & Dominus in circuitu
populi ſui,ex hoc nunc & uſque in ſe-
3 culum. Quia non relinquet Dominus
virgam peccatorum ſuper ſortem ju-
ſtorum : ut non extendant juſti ad in-
4 iquitatem manus ſuas. Benefac, Do-
5 mine, bonis, & rectis corde. Decli-
nantes autem in obligationes,adducet
Dominus cum operantibus iniquita-
tem:pax ſuper Iſrael.

Verſ. GRÆCA. LXX. Interp.

6 † Ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν Ἱερουσαλήμ,
7 † καὶ εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσί σε. † Γενέσθω (γ) δὴ εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου, † καὶ εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβά-
8 ρεσί σου. † (δ) Ἕνεκα τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίον
9 μου, † ἐλάλουν (ϛ) δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ. † (ε) Ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα ἀγαθά (ζ) σοι.
MS.A. (γ) καὶ (δ) Ἕνεκεν (ϛ) καὶ (ε) Ἕνεκεν (ζ) ἐξεζήτησα ἀγαθά.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκβʹ.

1 † ΠΡὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, † τὸν κατοι-
2 κοῦντα ἐν τῷ οὐρανῷ. † Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων
εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν, † ὡς ὀφθαλμοὶ παι-
δίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς, † οὕτως οἱ ὀ-
φθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, † ἕως
3 οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς. † Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε, ἐλέη-
σον ἡμᾶς, † ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως.
4 † Ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν· † τὸ ὄνειδος
τοῖς εὐθηνοῦσι † καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις.

1 Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκγ.

† ΕΙ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, † εἰπάτω δὴ
2 Ἰσραήλ, Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, † ἐν τῷ
3 ἐπαναστῆναι ἀνθρώπους ἐφ' ἡμᾶς, † Ἄρα ζῶντας ἂν
κατέπιον ἡμᾶς· † ἐν τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐ-
4 τῶν ἐφ' ἡμᾶς, † Ἄρα (α) τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντι-
5 σεν ἡμᾶς. † Χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν· † ἄ-
ρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον.
6 † Εὐλογητὸς κύριος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς † εἰς θή-
7 ραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν. † Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρου-
θίον (β) ἐρρύσθη † ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων·
8 † ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς (γ) ἐρρύσθημεν. † Ἡ
βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου, † τοῦ ποιήσαντος
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. MS. A. (α) τὸ
ὕδωρ κατεπόντισεν (β) ἐρύσθη (γ) ἐρύσθημεν.

1 Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκδʹ.

† ΟΙ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος Σιών, † οὐ
2 σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα † ὁ κατοικῶν Ἱερου-
σαλήμ· † ὄρη κύκλῳ αὐτῆς, (α) † καὶ ὁ κύριος κύκλῳ
3 τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. † Ὅτι
(α) οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν
† ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων, † ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνω-
4 σιν οἱ δίκαιοι (β) ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν. † Ἀ-
γάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς † καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ
5 καρδίᾳ. † Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιάς,
† ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομί-
αν. † εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. MS.A. (α) καὶ
κύριος (α) οὐκ ἀφήσει τὴν ῥάβδον (β) ἐν ἀνομίᾳ.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

6 (d)[g] *Interrogate quæ ad pacem ſunt Hieruſalem:& (e)abundantia diligentib9 te.* 7 *Fiat pax in(f)virtute tua, & (g) abundantia in*[h] *turrib9 tuis.* 8 *Propter fratres meos, & proximos meos,(h)* [i] *loquebar pacem de te.* 9 *Propter domum Domini Dei*[k]*noſtri quæſivi bona tibi.*

Canticum graduum.*CXXII.*

1 *AD te* [a] *levavi oculos meos, qui habitas in cælo.* 2 *Ecce ſicut oculi ſervorum ad manus dominorum ſuorum,* 3 *ſicut oculi ancillæ ad manus dominæ ſuæ ; ita oculi noſtri ad Dominum Deum noſtrū,donec miſereatur noſtrî.* 4 *Miſerere noſtrî,Domine,miſerere noſtrî: quoniam multùm repleti ſumus deſpectione.* 5 *In(a)plurimum repleta eſt anima noſtra : opprobrium*[b] *abundantib9, & deſpectio ſuperbis.*

Canticum graduum.*CXXIII.*

1 *NISI(a) quia Dominus erat in nobis,dicat nunc Iſrael, Niſi quia Dominus erat in nobis,* 2 *Cùm inſurgerent homines ſuper nos :*[a] *Forſitā vivos deglutiſſent nos:*3[b] *Cùm iraſceretur furor eorum ſuper nos; (b) Forſitan aqua abſorbuiſſet nos.* 4 *Torrentē pertranſivit anima noſtra:(c)fortaſſe pertranſivit anima noſtra aquam(d) intolerabilem.* 5 *Benedictus Dominus* [c], *qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* 6 *Anima noſtra ſicut paſſer, erepta eſt de laqueo venantium.* 7 *Laqueus contritus eſt:& nos*[d] *eruti ſumus.* 8 *Auxilium noſtrum in nomine Domini:qui fecit cælum,& terram.*

Canticum graduum. *CXXIV.*

1 *QUI confidunt in Domino; ſicut mons Sion,non(a) commovebitur in æternum,qui habitat In Hieruſalem.* 2 *Montes in circuitu ejus,& Dominus* [a] *in circuitu populi ſui : ex hoc nunc & uſque in ſeculum.* 3 *Quia non relinquet Dominus virgam peccatorum ſuper ſortem juſtorum : (a) ut non*[b] *extendant juſti ad iniquitates manus ſuas.* 4 *Benefac,Domine, bonis, & rectis corde:* 5 *Declinantes autem*[c] *in(c)ſtrangulationes, abducet Dominus cum operantibus iniquitatem: pax ſuper Iſrael.*

Verſio Æ THIOPICA.

ተዜነው፡ ደኅናሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡፡ ወፍሥ 6
ሐሆሙ፡ ለእለ፡ ያፈቅሩ፡ ስምከ፡፡፡ ይኩ 7
ን፡ሰላም፡ በኃይልከ፡፡ ወትፍሥሕት፡ ውስ
ተ፡ማኅፈደ፡ክቡደከ፡፡፡ በእንተ፡እኅዋየ፡ 8
ወቢጽየ፡፡ ይትናገሩ፡ ሰላም፡ በእንቲአ
ኪ፡፡፡ ወበእንተ፡ቤተ፡ እግዚአብሔር፡ 9
አምላክየ፡ኃሠሥኩ፡ሠናይተኪ፡፡፡
ማኅሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡፡
፻፳፪ ኀቤከ፡አንቃዕደውኩ፡አዕይንቲነ፡ዘትነብ 1
ር፡፡ ውስተ፡ ሰማይ፡፡፡ ናሁ፡ ከመ፡
አዕይንተ፡አግብርት፡ ውስተ፡እደ፡ አጋእዝ 2
ቲሆሙ፡፡፡ ወከመ፡ ዐይነ፡ዓመት፡ውስተ፡እ 3
ደ፡ እግዝእታ፡፡ ከማሁ፡ አዕይንቲነ፡ ኀበ፡
እግዚአብሔር፡ አምላክነ፡፡ እስከ፡ አመ፡
ይሣሀለነ፡፡፡ ተሣሀለነ፡ እግዚኦ፡ ተሣሀለ 4
ነ፡፡ እስመ፡ ፈድፋደ፡ ጸገብነ፡ ፅእለተ፡፡፡
ወፈድፋደ፡ ጸግበት፡ ነፍስነ፡፡ ፅእለተ፡ብዑ 5
ላን፡ወኅሳረ፡ዕቡያን፡፡፡
ማኅሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡፡
፻፳፫ ሶበ፡አኮ፡እግዚአብሔር፡ምስሌነ፡፡ይ 1
ብል፡ እስራኤል፡ ሶበ፡አኮ፡ እግዚአብሔር፡
ምስሌነ፡፡፡ እንተ፡ጊዜ፡ ተንሥኡ፡ሰብእ፡ 2
ላዕሌነ፡፡ አሕዛብ፡ ሕያዋኒነ፡እምውኅጡ
ነ፡፡፡ በከመ፡ አንሥኡ፡ ቍጥዓ፡ መዐቶ 3
ሙ፡ ላዕሌነ፡፡ አሕዛብ፡ በማይ፡ እምአስጠ
ሙነ፡፡፡እምውኂዝ፡አምሰጠት፡ነፍስየ፡፡ 4
አምሰጠት፡ ነፍስነ፡ እማየ፡ ሀከክ፡፡፡ ይ
ትባረክ፡ እግዚአብሔር፡ አምላክነ፡ ዘኢያ
ግብአነ፡ውስተ፡መሠገርተ፡ ማዕገቶሙ፡፡፡
ነፍስነሰ፡ አምሰጠት፡ከመ፡ ዖፍ፡ እመሠገር 6
ት፡ነዓዊት፡፡፡ መሠገርትሰ፡ተቀጥቀጠት፡ 7
ወንሕነሰ፡ድኅነ፡፡፡ ረድኤትነ፡በስመ፡እግ 8
ዚአብሔር፡፡ዘገብረ፡ ሰማየ፡ወምድረ፡፡፡
ማኅሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡፡
፻፳፬ እለ፡ ተወከሉ፡በእግዚአብሔር፡ከመ፡ 1
ደብረ፡ ጽዮን፡ ኢይትሀወክ፡ ለዓለም፡ ዘየኃ
ድር፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡፡፡ አድ
ባር፡ የአውዳ፡ ወእግዚአብሔር፡ ይዔግብ፡ 2
ሕዝቦ፡፡እምይእዜ፡ ወእስከ፡ለዓለም፡፡፡
እስመ፡ ኢየኃድግ፡ እግዚአብሔር፡ በትረ፡ 3
ኃጥአን፡ ዲበ፡ መክፈልተ፡ ጻድቃን፡፡ ከመ፡
ኢያንሥኡ፡ እደዊሆሙ፡ ጻድቃን፡ በዐመ
ፃ፡፡፡ አሠኒ፡እግዚኦ፡ ለኄራን፡ ወለርቱዐ 4
ነ፡ልብ፡፡፡ ወእለሰ፡ ይትሜየጡ፡ ውስተ፡ 5
ዕግ፡፡ይወስዶሙ፡ እግዚአብሔር፡ ምስለ፡ ገ
በርተ፡ዐመፃ፡፡ሰላም፡ላዕለ፡ እስራኤል፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [g]Enarrate ſalutare Hieruſalem:& lætitiam eorum qui diligunt nomen tuum.[h]turritis palatiis tuis.[i]loquentur pacem[k]mei quæſivi decorem tuum. *PSAL.CXXII.* [a] levavimus oculos noſtros,[b]divitibus,& *PSAL.CXXIII.* [a]exiſtimaverim vivos[b]Secundum deſpectum & furorem eorum quem portabant in nos,exiſtimaverim ut in aqua abſorbuiſſent nos. Ex torrente evaſit anima noſtra aquas tumultuantes.[c]Deus noſter, qui [d] etiam liberavit. *PSAL.CXXIV.* [a]providebit populo ſuo :[b]attollant juſti[c] in nequitiam,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 7 *سلوا السلم ليروسليم وخصبا للذين يحبونك* فلتكن السلامة في جنودك* والخصب واليسار في
8 9 ابراج قصورك* من اجل اخوتي والقريبين اليك* تكلمت من اجلك بالسلامة* ومن اجل بيت
الرب الهنا* طلبت لك الخيرات* الليلويا* *المزمور المائة والثاني والعشرون*

1 2 *وهو* ح *استجابات* رفعت عيني اليك يا رب الساكن في السماء* فهاهما
كعيون العبيد الي ايدي مواليهم* وكعين الامة الي يد سيدتها كذلك عيوننا الي الرب الهنا*
3 4 حتي يتراءف علينا* ارحمنا يا رب ارحمنا واغفر لنا* فقد راينا من الهوان كثيرا* وامتلت
نفوسنا اكثر* العار اعطه للمخصبين والهوان للمتعظمين* الليلويا*

1 *المزمور المائة وثلثه وعشرون* *وهو* يج *استجابات* لولا ان الرب كان فينا
2 3 يقول اسرائيل* لولا ان الرب كان فينا* عند قيام الناس علينا اذن لابتلعونا ونحن احياء* وعند
4 5 غضب سخطهم علينا* اذن لغرقنا الماء* عبرت نفوسنا واديا* احري عبرت نفوسنا الماء الذي
6 7 لا نهاية له* مبارك الرب الذي لم يسلمنا صيدا لاسنانهم* نجت نفوسنا مثل عصفور من
8 فخ الصياد* الفخ انكسر ونحن نجونا* معونتنا باسم الرب الذي خلق السماء والارض* الليلويا*

1 *المزمور المائة واربعه وعشرون* *وهو* ح *استجابات* المتوكلون علي الرب
2 مثل جبل صهيون لا يزول بيروسليم الي الابد* الجبال تحيط بها* والرب يحيط بشعبه منذ الان
3 والي الابد* لان الرب لا يدع عصاة الخطاة علي ميراث الصديقين لكيلا تمد الصديقون ايديهم
4 5 الي السيئات* احسن يا رب الي المحسنين* والي المستقيمين بقلوبهم* واما الذين يميلون الي سبل
التعويج الرب يلقيهم مع عاملي الاثم* والسلم علي اسرائيل* الليلويا*

Rogate pacem Jeroſolymis,et abundantiam iis qui te diligunt. 6 *Sit pax in exercitibus tuis,et abundantia atq; divitiæ in turrib9 palatiorum tuorū.* 7 *Propter fratres meos et proximos tibi,locutus ſum pro te pacem.* 8 *Et propter domum Domini Dei noſtri, precatus ſum tibi proſpere. Alleluja.* 9

PSAL. CXXII.

Verſus 8. 1

LEvavi oculos meos ad te Domine, qui habitas in cælo : Et ecce ipſi ſunt velut oculi ſervorū ad manus dominorū ſuorū;& prout eſt oculus ancillæ ad manum dominæ ſuæ,ſic oculi noſtri ad Dominum Deum noſtrum,quatenus propitietur nobis. 2 *Miſerere noſtrî O Domine,miſerere noſtrî,& parce nobis:quia jam vidimus è contemptu multum.* 3 *Et impletæ ſunt animæ noſtræ abundantiùs. Opprobriū da opulentis,et deſpectionem ſuperbis. Alleluja.* 4

PSAL. CXXIII.

Verſus 13. 1

NIſi Dominus fuiſſet inter nos : dicat Iſrael. Niſi Dominus fuiſſet inter nos 2 *inſurgentib9 hominib9 adverſùm nos,Certè abſorbuiſſent nos adhuc viventes ;* 3 *& æſtuante furore eorum in nos, Certè obruiſſet nos aqua.* 4 *Transfretârunt animæ noſtræ torrentem, Forſitan trajecerunt animæ noſtræ aquam cui nullus eſt terminus.* 5 *Benedictus Dominus qui non tradidit nos in venationem dentibus eorum.* 6 *Evaſerunt animæ noſtræ ſicut avis laqueum venatoris.Laqueus fract9 eſt & nos evaſim9.* 7 *Adjutorium noſtrum in nomine Domini, qui creavit cælum & terram.* 8

PSAL. CXXIV.

Verſus 8. 1

COnfidentes in Domino erunt ſicut mons Sion, qui inceſſanter erit in Jeruſalem in ſempiternum. *Montes circundant eam, & Dominus circundat populum ſuum ex nunc & in perpetuum.* 2 *Quoniam Dominus non ſinet baculum peccatorum ſuper hæreditatem juſtorum, ut ne extendant juſti manus ſuas ad ſcelera.* 3 *Benefac O Domine, benefacientibus,& eis qui recti ſunt in cordibus ſuis.* 4 *At verò qui declinant ad ſemitas obliquitatis, Dominus projiciet eos cum operantibus iniquitatem ; & pax ſuper Iſrael. Alleluja.* 5

PSAL. CXXVI. קכו

.somniantes veluti fuimus :Sijon reversionem Dominum convertendo In .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃
.gentibus in dixerunt tunc ,præconio nostra & ,nostrū os risu est repletū Tunc
2 אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם
DOMINUS Magnificavit .istis cum facere DOMINUS Magnificavit
הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה׃ 3 הִגְדִּיל יְהוָה
.nostram captivitatem DOMINE fac redire .lætantes fuimus : nobiscum facere
לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃ 4 שׁוּבָה יְהוָה אֶת־שְׁבִיתֵנוּ
.ibit Eundo .metent præconio in : lachryma in Seminantes .meridie in torrentes sicut
כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃ 5 הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃ 6 הָלוֹךְ יֵלֵךְ
.suos manipulos portans ,præconio in veniet veniendo :seminis tractionem portans flendo &
וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבוֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃

PSAL. CXXVII. קכז

: domum ædificet non DOMINUS Si .Selomoh ipsi graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־יְהוָה לֹא־יִבְנֶה בַיִת
.civitatem custodiat non DOMINUS Si : ea in ejus ædificatores laboraverunt frustra
שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם־יְהוָה לֹא־יִשְׁמָר־עִיר
sedere tardantibus ,surgere manicantibus vobis Frustra .custos vigilavit frustra
שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר׃ 2 שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת
hæreditas Ecce .somnum suo dilecto dabit sic : dolorum panem edentibus
אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא׃ 3 הִנֵּה נַחֲלַת
filii ita : potentis manu in sagittæ Sicut .ventris fructus merces : filii DOMINI
יְהוָה בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן׃ 4 כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי
non , ipsis ex pharetram suam implevit qui viri Beatitudines .juventutum
הַנְּעוּרִים׃ 5 אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא
.porta in inimicis cum fuerint locuti cum : afficientur pudore
יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃

PSAL. CXXVIII. קכח

ambulantis : DOMINUM timentis omnis Beatitudines .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ
.tibi bonum & beatitudines : comedes quia tuarum volarum Laborem .ejus viis in
בִּדְרָכָיו׃ 2 יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃
plantationes tui filii : tuæ domus lateribus in fructificans vitis sicut tua Uxor
3 אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי
.DOMINUM timens vir benedicetur sic quia Ecce .tuæ mensæ circum :olearum
זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃ 4 הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה׃
omnibus ,Jerusalaim bono in vide & ,Sijon ex DOMINUS te Benedicat
5 יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִָם כֹּל
.Israel super pacem : tuis filiis filios vide Et .tuarum vitarum dierum
יְמֵי חַיֶּיךָ׃ 6 וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

תרגום TARGUM.

קכו

שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא כַּד יְתִיב 1
יְיָ יַת גָּלוּת צִיּוֹן הֲוֵינָא דָּמְיָין לְמַרְעֲיָא דְאִתְסִיאוּ׃
הֵיכְדֵין יִתְמְלֵי פּוּמַּנָא חוּכָא וְלִישָׁנַנָא תּוּשְׁבַּחְתָּא 2
הֵידַיִן יֵימְרוּן בְּעַמְמַיָּא אַסְגֵּי יְיָ לְמֶעְבַּד טָבְוָתָא עִם
אִלֵּין׃ אַסְגֵּי יְיָ לְמֶעְבַּד טָבְוָתָא עִמָּנָא הֲוֵינָא חָדַיִן׃ 3
אֲתֵיב יְיָ יַת גָּלוּתָנָא הֵיךְ מָא דְמִתְהַפְּכָא אַרְעָא כַּד 4
נָבְעִין מַבּוּעֵי מַיָּא בְּצַחְוָתָא׃ דְּזָרְעִין בְּדִמְעָתָא 5
בְּשַׁבְחָא יַחְצְדוּן׃ מְהַלְכָא יְהַךְ בְּבִכְיְתָא נְטִיל 6
מְסוֹבַר נְגִיד בַּר זַרְעָא מֵיתֵי יֵיתֵי בְתוּשְׁבַּחְתָּא
כַּד יְסוֹבַר אֲסָרוֹהִי׃

קכז

שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא עַל יְדֵי 1
שְׁלֹמֹה אִין מֵימְרָא דַיְיָ לָא בָנֵי קַרְתָּא מַגָּן לְעוֹן
אַרְדִּיכְלוֹי בַּהּ אִין מֵימְרָא דַיְיָ לָא נָטַר קַרְתָּא
דִירוּשְׁלֵם מַגָּן אִתְעַר נְטִיר׃ עַל מַגָּן תַּקְדְּמוּן 2
לְכוֹן דְּתַקְדְּמוּן בְּצַפְרָא לְמֶעְבַּד לְכוֹן חֲטוֹף דִּי
מְאַחֲרִין וְיָתְבִין לְמֶעְבַּד זְנוּ דְּאָכְלִין מְזוֹנֵי
דְמִסְכְּנִין בְּלֵאוּתְהוֹן יָאוּת וְכֵן יִתֵּן יְיָ
לְרַחֲמוֹהִי דְמָכָא׃ הָא אַחְסָנַת יְיָ בְּנִין כַּשְׁרִין 3
אַגַר עוֹבָדִין טָבִין וְלָדֵי מְעָא׃ כְּגִירִין בְּאִידָא 4
דְגִבָּרָא הֵיכְדֵין בְּנֵי עוּלֵימָא׃ טוּבוֹי לְגַבְרָא דִמְלָא 5
בֵּית מִדְרָשֵׁיהּ מִנְהוֹן לָא יִבְהֲתוּן אֲרוּם יִנְצוּן
עִם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן בְּתַרְעָא בֵּית דִּינָא׃

קכח

שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא טוּבֵיהוֹן 1
דְּכָל דָּחֲלַיָּא דַיְיָ דְּאָזְלִין בְּאוֹרְחָתֵיהּ׃ לֵעוּת 2
אִידָךְ אֲרוּם תֵּיכוֹל טוּבָךְ בְּעָלְמָא הָדֵין וְטָב לָךְ
לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ אִתְּתָךְ הֵיךְ גּוּפְנָא עָבְדָא פֵירִין 3
עַל שִׁדְרֵי בֵּיתָךְ בְּנָךְ הֵיךְ נְצִיבֵי זֵיתָא חֲזוּר
חֲזוּר לְפָתוֹרָךְ׃ הָא אֲרוּם הֵיכְדֵין מִתְבָּרַךְ גַּבְרָא 4
דָּחֵיל מִן קֳדָם יְיָ׃ יְבָרְכִינָךְ יְיָ מִצִּיּוֹן וְתֶחֱמֵי בְטוּבְתָא 5
דִירוּשְׁלֵם כֹּל יוֹמֵי חַיָּיךְ׃ וְתֶחֱמֵי בְנִין לִבְנָךְ 6
שְׁלָמָא עַל יִשְׂרָאֵל׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus *abyſſi*. 1

PSAL. CXXVI.

QUando convertet Domin⁹ captivitatem Sion, erimus ſimiles *infirmis* qui *convaluerunt*. Tunc replebitur riſu os noſtrum, 2 & lingua noſtra *hymnodia*. Tunc dicent in populis: Multiplicavit Dominus benignè facere cum illis: Multiplicavit Dn̄s facere 3 benignè nobiſcū, facti ſumus lætantes. Con- 4 verte Domine captivitatem noſtrā, ſicut convertitur terra quando erumpunt exitus aquarum tempore ſiccitatis. Qui ſeminant cum la- 5 chrymis, cum *laudatione* metent. Ambulans 6 ambulabit in fletu portans *tractū frumenti* ſementis; veniens veniet cum hymnodia quando reportabit manipulos ſuos.

Canticum quod dictū eſt ſuper gradibus 1 *abyſſi* per manum Salomonis.

PSAL. CXXVII.

SI verbum Domini non ædificaverit *urbē*, fruſtrà laborant in ea architecti ejus: ſi Verbum Domini non cuſtodierit civitatem Jeruſalem, fruſtrà vigilat cuſtos. In va- 2 num laborabitis vobis qui prævenietis manè ad perpetrandam *vobis* rapinam, qui moram facietis atque ſedebitis ad patrandū ſcelus, comedentes cibos miſerorum, in quibus laborârunt, convenienter verò & rectè dabit Domin⁹ dilecto ſuo ſomnū. Ecce hæ- 3 reditas Dn̄i filii recti, præmiū operum bonorum nati ventris. Sicut ſagittæ in manu 4 potentis, ſic *filii juvenis*. Beatus vir qui im- 5 pleverit ſcholam ſuam ex ipſis: non confūdentur quando contenderint cum adverſariis ſuis in porta dom⁹ judicii.

Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus 1 *abyſſi*.

PSAL. CXXVIII.

BEati omnes qui timent Dominū, qui ambulant in viis ejus. Laborem manuū tua- 2 rū cùm comederis, beatus tu in mundo iſto; & bonū erit tibi in mundo venturo. Uxor 3 tua erit ſicut vitis quæ facit fruct⁹ in latere domus tuæ: filii tui ſicut plantationes olivarum in circuitu menſæ tuæ. Ecce enim ſic 4 benedicitur viro, qui timet à conſpectu Domini. Benedicat tibi *Dominus* ex Sion, & 5 videas bonum Jeruſalem omnibus diebus vitæ tuæ. Et videas filios filiorum tuorum; 6 pacem ſuper Iſrael.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܡܕܡ ܡܥܠܬܐ ܕܡܙܡܘܪ̈ܐ *

ܟܕ ܡܗܦܟ ܡܪܝܐ ܫܒܝܬܐ ܕܨܗܝܘܢ ܗܘܝܢ ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܕܚܕܝܢ. ܗܝܕܝܢ ܢܬܡܠܐ ܓܘܚܟܐ ܦܘܡܢ: ܘܠܫܢܢ ܫܘܒܚܐ: ܗܝܕܝܢ ܢܐܡܪܘܢ ܒܥܡܡܐ: ܕܐܘܪܒ ܡܪܝܐ ܠܡܥܒܕ ܥܡܗܘܢ. ܐܘܪܒ ܡܪܝܐ ܠܡܥܒܕ ܥܡܢ ܘܗܘܝܢ ܒܚܕܘܬܐ. ܐܗܦܟ ܡܪܝܐ ܫܒܝܬܢ ܐܝܟ ܡܒܘܥܐ ܕܒܬܝܡܢܐ. ܗܢܘܢ ܕܙܪܥܝܢ ܒܕܡܥܐ ܒܚܕܘܬܐ ܢܚܨܕܘܢ. ܡܐܙܠ ܐܙܠ ܘܒܟܐ ܗܘ ܕܫܩܠ ܙܪܥܐ. ܡܐܬܐ ܐܬܐ ܒܚܕܘܬܐ ܘܫܩܠ ܥܡܪܐ.

* ܡܕܡ ܡܥܠܬܐ ܕܡܙܡܘܪ̈ܐ *

ܐܢ ܡܪܝܐ ܠܐ ܒܢܐ ܒܝܬܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܠܐܝܘ ܒܢܝܐ ܕܝܠܗ. ܘܐܢ ܡܪܝܐ ܠܐ ܢܛܪ ܡܕܝܢܬܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܫܗܪܘ ܢܛܘܪܐ. ܣܪܝܩܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܩܕܡܝܢ ܠܡܩܡ ܘܡܘܚܪܝܢ ܠܡܬܒ: ܘܐܟܠܝܢ ܠܚܡܐ ܒܟܘܪܗܢܐ: ܗܟܢܐ ܢܬܠ ܠܪ̈ܚܡܘܗܝ ܫܢܬܐ. ܝܪܬܘܬܗ ܓܝܪ ܕܡܪܝܐ ܒܢܝܐ ܐܢܘܢ: ܐܓܪܐ ܕܦܐܪܐ ܕܟܪܣܐ. ܐܝܟ ܓܐܪܐ ܒܐܝܕܐ ܕܓܢܒܪܐ: ܗܟܢܐ ܐܢܘܢ ܒܢܝ ܥܠܝܡܘܬܐ. ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܡܠܐ ܒܝܬ ܓܐܪܘܗܝ ܡܢܗܘܢ: ܠܐ ܢܒܗܬܘܢ ܡܐ ܕܡܡܠܠܝܢ ܥܡ ܒܥܠܕܒܒܐ ܒܬܪܥܐ.

* ܡܕܡ ܡܥܠܬܐ ܕܡܙܡܘܪ̈ܐ *

ܛܘܒܘܗܝ ܠܟܠ ܕܕܚܠ ܠܡܪܝܐ: ܘܡܗܠܟ ܒܫܒܝܠܘܗܝ. ܥܡܠܐ ܕܐܝܕܝܟ ܟܕ ܬܐܟܘܠ ܛܘܒܝܟ ܘܛܒ ܠܟ. ܐܢܬܬܟ ܐܝܟ ܓܦܬܐ ܫܒܝܚܬܐ ܒܣܛܪܝ ܒܝܬܟ: ܒܢܝܟ ܐܝܟ ܢܨܒܬܐ ܕܙܝܬܐ ܚܕܪ ܦܬܘܪܟ. ܗܟܢܐ ܡܬܒܪܟ ܓܒܪܐ ܕܕܚܠ ܠܡܪܝܐ. ܢܒܪܟܟ ܡܪܝܐ ܡܢ ܨܗܝܘܢ ܘܬܚܙܐ ܒܛܒܬܗ ܕܐܘܪܫܠܡ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܝ ܚܝܝܟ. ܘܬܚܙܐ ܒܢܝܐ ܠܒܢܝܟ ܘܫܠܡܐ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ.

PSAL. CXXV.

Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Dicitur de Aggæo & Zacharia, qui aſcenderūt è Babel una cum captivitate. Spiritualiter verò expectatio bonorum futurorum. Verſ. 15. 1

CUm reducet Dn̄s captivitatem Sion, erimus ut ii qui lætantur: Tunc implebitur 2 os noſtrū riſu, & lingua noſtra cantu: Tunc dicent inter gentes, Multiplicavit Dn̄s facere erga illos. Multiplicavit quidē Dn̄s facere no- 3 bis, & facti ſumus in lætitia. Reduxit enim 4 Dominus captivitatem noſtram ut ſcatebras quæ ſunt in Auſtro. Qui ſeminant in lachry- 5 ma, cum jubilo metent. Vadens vadit atque 6 plorat qui portat ſemen. Veniens venit cum exultatione qui portat manipulum.

PSAL. CXXVI.

Ex Pſalmis aſcenſionis. Dictus à Davide de Salomone. Dicitur quoque de Aggæo & Zacharia qui urgebant ſtructuram Templi. Verſus 14. 1

NIſi Dominus ædificet domum, fruſtrà laborant ædificantes eam. Et niſi Dn̄s cuſtodiat civitatē, fruſtrà vigilant cuſtodes ejus. Vani ſunt ii qui maturi ſunt ad ſurgendum & 2 ſeri ad ſedendum, comedentes panem cum doloribus: ſic concedet charis ſuis ſomnum. Hæreditas enim Dn̄i filii ſunt, merces fructu 3 um uteri. Qualis eſt ſagitta in manu robuſti, 4 tales ſunt filii juventutis; Beatus vir qui im- 5 pleverit pharetram ſuam ipſis, certè non confundentur cùm alloquentur inimicū in porta.

PSAL. CXXVII.

Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Dicitur de Zorobabel principe Judha, & ſolicitationis ædificii. Innuit etiam in eo vocationem Gentium. Verſ. 14. 1

BEatus quicunque timet Dn̄m, & incedit per ſemitas ejus. Laborem manuum tuarū 2 cùm manducaveris homo, beatus eris, & fœlicitas *erit* animæ tuæ. Uxor tua *erit* ſicut vi- 3 tis laudabilis in marginibus domûs tuæ: filii tui ut planta olivæ ambientes menſam tuam. Hac ratione benedicetur vir qui timet Domi- 4 num. Benedicat tibi Dn̄s è Sion, & ſpectes 5 fauſta Jeroſolymæ omnib⁹ diebus vitæ tuæ: Videaſque filios liberis tuis, & pacem Iſraeli. 6

Verſio VULG. LAT.

1 Canticum graduum. CXXV.

IN convertendo Dominus captivitatem Sion: facti ſumus ſicut con-
2 ſolati: Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum: & lingua noſtra exultatione. Tunc dicent inter gentes; Magnifica-
3 vit Dominus facere cum eis. Magnificavit Dominus facere nobiſcum:
4 facti ſumus lætantes. Converte, Domine, captivitatem noſtram, ſicut tor-
5 rens in Auſtro. Qui ſeminant in la-
6 chrymis, in exultatione metent. Euntes ibant & flebant, mittentes ſemina ſua. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos ſuos.

1 Canticum graduum Salomonis. CXXVI.

NIſi Dominus ædificaverit domū, in vanum laboraverunt qui ædificant eam. Niſi Dominus cuſtodierit civitatem, fruſtrà vigilat qui cuſtodit eam.
2 Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere: ſurgite poſtquàm ſederitis, qui manducatis panem doloris. Cùm dederit
3 dilectis ſuis ſomnum: Ecce hæreditas Domini, filii, merces; fructus ventris.
4 Sicut ſagittæ in manu potentis: ita fi-
5 lii excuſſorum. Beatus vir qui implevit deſiderium ſuum ex ipſis: non confundetur cùm loquetur inimicis ſuis in porta.

1 Canticum graduum. CXXVII.

BEati omnes, qui timent Dominū,
2 qui ambulant in viis ejus. Labores manuum tuarum quia manducabis:
3 beatus es, & benè tibi erit. Uxor tua ſicut vitis abundans, in lateribus domûs tuæ. Filii tui ſicut novellæ oli-
4 varum, in circuitu menſæ tuæ. Ecce ſic benedicetur homo, qui timet Do-
5 minum. Benedicat tibi Dominus ex Sion: & videas bona Jeruſalem omni-
6 bus diebus vitæ tuæ. Et videas filios filiorum tuorum, pacem ſuper Iſrael.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκε'.

1 †ΕΝ τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, †ἐγενήθημεν (α) ὡσεὶ παρακεκλημένοι. †
2 Τότε ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, †καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως· †τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, †Ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν.
3 †Ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, †ἐ-
4 γενήθημεν εὐφραινόμενοι. †Ἐπίστρεψον κύριε τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν †ὡς (β) χειμάῤῥους ἐν τῷ Νότῳ.
5 †Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦ-
6 σι. †Πορευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ ἔκλαιον †(γ) βάλλοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν· †ἐρχόμενοι δὲ ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει, †αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.

MS. A. (α) ὡς (β) ὁ χειμάῤῥους (γ) αἴροντες

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκϛ'.

1 †Ἐὰν μὴ (α) κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, †εἰς μάτην ἐκοπίασαν (β) οἱ οἰκοδομοῦντες· †ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν, †εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυ-
2 λάσσων. †Εἰς μάτην ὑμῖν ἐστι (γ) τὸ ὀρθρίζειν· †ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι, †(δ) οἱ ἐσθίοντες ἄρτον ὀδύνης, †ὅταν δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον. †
3 Ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου, υἱοί, †ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ
4 τῆς γαστρός. †Ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, †οὕτως
5 οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων. †Μακάριος (ε) ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν· †οὐ (ζ) καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν (η) ἐν πύλαις.

MS. A. (α) ὁ κύριος οἰκοδομήσει (β) οἱ οἰκοδομοῦντες αὐτόν· ἐὰν μὴ ὁ κύριος (γ) τοῦ ὀρθρίζειν· (δ) οἱ ἔσθοντες (ε) ἄνθρωπος ὃς (ζ) καταισχυνθῶσιν, (η) ἐν πύλῃ.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκζ'.

1 †ΜΑκάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, †οἱ
2 πορευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. †(α) Τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι· †μακάριος εἶ, καὶ καλῶς
3 σοι ἔσται. †Ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος εὐθηνοῦσα †(β) ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου· †οἱ υἱοί σου ὡς νεό-
4 φυτα ἐλαιῶν †κύκλῳ τῆς τραπέζης σου. †Ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύρι-
5 ον. †(γ) Εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ Σιών, †καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλὴμ †πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς
6 σου. †Καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου· †εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.

MS. A. (α) Τοὺς καρποὺς τῶν πόνων σου (β) ἐν τοῖς κλίτεσιν (γ) Εὐλογήσει

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

Canticum graduum. *CXXV.* 1

1 Cum (a) converteret Dn̄s captivitatē Siō; facti ſum⁹ ſicut cōſolati. 2 Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum, & lingua noſtra (b) exultatione. 3 Tunc dicent inter gentes; Magnificavit Dominus facere cum [†] eis. Magnificavit Dominus fa- 3 *cere nobiſcū: 4 facti ſum⁹ lætantes. 5 Converte, Domine, captivitatem no-* 4 *ſtrā, ſicut (c) [a] torrentes in Auſtro. 6 Qui ſeminant in lachrymis;* 5 *in exultatione metent. 7 [b] Euntes* 6 *ibant, & flebant, mittentes ſemina ſua. 8 Venientes autem venient in exultatione, portantes manipulos ſuos.*

Canticum graduum. *CXXVI.* 1

1 NIſi Dominus ædificaverit domum; in vanum laboraverunt (a) ædificantes. 2 Niſi Dominus cuſtodierit civitatem; fru- 2 *ſtrà [a] vigilat, qui cuſtodit. 3 (b) [b] In vanum eſt vobis ante lucem ſurgere: (c) ſurgite poſtquàm ſederitis, qui manducatis (d) panem doloris. 4 Cùm dederit dilectis ſuis ſomnum; Ecce [c] hæreditas Domini,* 3 *filii, (e) merces fructûs ventris. 5 Sicut ſagittæ in manu potentis; ita* 4 *(f) filii excuſſorum. 6 (g) Beatus [d],* 5 *qui (h) implebit deſiderium ſuum ex eis: non (i) [e] confundentur, cùm loquentur inimicis ſuis in porta.*

Canticum graduum. *CXXVII.* 1

BEati omnes, qui timent Dominum, qui ambulant in viis ejus. 2 [a] Labores (a) palmarum tuarum 2 *manducabis: beatus es, & benè tibi erit. 3 Uxor tua, ſicut (b) vitis [b]* 3 *abundans, in (c) lateribus domûs tuæ. 4 Filii tui, ſicut (d) novellæ olivarum in circuitu menſæ tuæ. 5 Ecce ſic benedicetur homo, qui ti-* 4 *met Dominum. 6 Benedicat te Do-* 5 *minus ex Sion, (e) & videas bona Hieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ: 7 Et videas filios filio-* 6 *rum tuorum: (f) pax ſuper Iſrael.*

Verſio ÆTHIOPICA.

ማኅሌት፡ዘመዓርግ፡፡

የጽ፡ እመ፡ ሜጠ፡ እግዚአብሔር፡ ፄዋ፡ ጽዮ 1
ን፡፡ ኮነ፡ [illegible] 2
ሐ፡ አፉነ፡ [illegible] 3
ሃ፡ ይቤሉ፡ [illegible]
እግዚአብሔር፡ [illegible] 4
ጣዕ፡ [illegible] 5
ተ፡ አዘብ፡ [illegible] 6
ሃት፡ [illegible] 7
ሬ፡ እንዘ፡ [illegible] 8
ወሶበ፡ [illegible]
ወጸሩ፡ [illegible]

ማኅሌት፡ዘመዓርግ፡፡

የጽ፪ [illegible] 1
ከንቶ፡ ይ [illegible]
እግዚአ [illegible] 2
ተገሁ፡ [illegible]
ክሙ፡፡ [illegible]
እለ፡ ትሰ [illegible] 3
በሙ፡ [illegible]
ለእግዚ [illegible]
ክርሠ፡ [illegible] 4
ል፡፡ ከሙ [illegible] 5
ዐ፡ ብእሲ [illegible]
ሙ፡ ወለ [illegible]
ቱ፡ በአ [illegible]

ማኅሌት፡ዘመዓርግ፡፡

የጽ፫ [illegible] 1
ለእግዚአብሔር፡፡ እለ፡ የሐውሩ፡ በፍኖቱ፡
ሁ፡፡=፡ ፍሬ፡ ጻማከ፡ ተሴሰይ፡፡ ብፁዕ፡ አን 2
ተ፡ ወሠናይ፡ ለከ፡፡=፡ ብእሲትከ፡ ከመ፡ ወ 3
ይን፡ ሠሙር፡ ውስተ፡ ጽርሐ፡ ቤትከ፡፡=፡
ወውሉድከ፡ ከመ፡ ተክለ፡ ዘይት፡ ሐዲስ፡ ዐ 4
ውደ፡ ማዕድከ፡፡=፡ ናሁ፡ ከመዝ፡ ይትባረክ፡ 5
ብእሲ፡ ዘይፈርሆ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡
ይባርክ፡ እግዚአብሔር፡ እምጽዮን፡፡ ወትር 6
ኢ፡ ሠናይታ፡ ለኢየሩሳሌም፡፡ በኵሉ፡
መዋዕለ፡ ሕይወትከ፡፡=፡ ወትሬኢ፡ ውሉ 7
ደ፡ ውሉድከ፡፡ ሰላም፡ ላዕለ፡ እስራኤ
ል፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. CXXV.* [†] eis. Facti [a] torrens [b] Et cùm ibant flentes egreſſi ſunt, & portantes ſemina. *PSAL. CXXVI.* [a] vigilant, qui *in ea* ſunt. [b] Vana eſt manicatio veſtra: [c] donum Domini, [d] vir, qui [e] confundetur, cùm loquetur *PSAL. CXXVII.* [a] Fructum laboris tui manducabis: [b] placens, in cœnaculis domûs tuæ.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* المزمور المائة وخمسة وعشرون * وهو قه * استيخانات

1 لما رد الرب سبي صهيون صرنا كالمعزين * حينئذ امتلي فمنا فرحا ولساننا تهليلا * حينئذ
2 يقال في الامم قد اكثر الرب الصنيع الي هولاي * اكثر الرب الصنيع الينا فصرنا فرحين * يا
3 رب ترد الينا سبينا كاودية التيمن * الذين يزرعون بالدموع * يحصدون بالفرح * كانوا ينطلقون
4 ماشيين باكين حاملين بذورهم * وياتون مقبلين بالتهليل حاملين غلاتهم * الليلويا *

* المزمور المائة وستة وعشرون * وهو قو * استيخن

1 اذ لم يبن الرب البيت تعب البناوون باطلا * وان لم يحفظ الرب المدينة سهر الحافظون باطلا
2 * باطلا يكون بكوركم * انهضوا من بعد جلوسكم يا اكلي الخبز بالهموم * اذا اعطي احباه نوما *
3 * فها هوذا البنون هم ميراث الرب * اجرة ثمرة البطن * مثل السهام في يد الجبار * هذا هو
4 مثل البنين في شبيبتهم * مغبوط هو الرجل الذي يكمل شهوته منهم * حينئذ لا يخزون
5 اذا كلموا اعداءهم في الابواب * الليلويا *

* المزمور المائة وسبعة وعشرون * وهو قز * استيخانات

1 طوبا لكل الخائفين من الرب السالكين في سبله * تاكل من ثمرة اتعابك * تصير مغبوطا
2 ويكون لك الخير * امراتك تصير مثل كرمة مخصبة في جوانب بيتك * بنوك مثل غروس
3 الزيتون حول مائدتك * ما هوذا يبارك الرجل الخائف من الرب * هكذا يباركك الرب من صهيون *
4 وتري خيرات يروشليم جميع ايام حياتك * وتري بني بنيك * والسلام علي اسرائيل * الليلويا *

PSAL. CXXV.

Verſ. 10. 1

QUando revocabit Dominus captivitatem Sion, fiemus veluti conſolati: Tunc implebitur os noſtrum gaudio, & lin- 2 *gua noſtra exultatione. Tunc dicetur inter gentes, Jam multiplicavit Dominus beneficium erga iſtos. Multiplicavit Dominus* 3 *beneficium erga nos, & facti ſumus lætantes. O Domine, reducas nobis captivita-* 4 *tem noſtram ſicuti torrentes Auſtri. Qui* 5 *ſeminant cū lachrymis, etiam metent cum gaudio. Ibant gradientes gemebundi, por-* 6 *tantes ſemina ſua; at venient redeuntes cum exultatione, geſtantes fruges ſuas. Alleluja.*

PSAL. CXXVI.

Verſ. 13. 1

SI non ædificet Dominus domum, fruſtrà laborant ædificantes. Et niſi cuſtodiat Dominus urbem, fruſtrà vigilant cuſtodes: Vana eſt ſurrectio veſtra ma- 2 *tutina. Expergiſcimini poſtquam ſederitis O qui comeditis panem cum ſollicitudinibus. Quum dederit dilectis ſuis ſomnum: Ecce filii enim hæreditas Domini.* 3 *Merces fructûs ventris eſt veluti ſagitta* 4 *in manu gigantis. Hæc eſt ſimilitudo filiorum in juventute ipſorum. Fœlix eſt* 5 *homo qui explet votum ſuum in eis: tunc non confundentur, quum alloquentur inimicos ſuos in portis. Alleluja.*

PSAL. CXXVII.

Verſ. 10. 1

BEati omnes timentes Dominum, ambulantes in ſemitis ejus. Manducabis 2 *ex fructu laborum tuorum, ſies proſper, & erit tibi bonum. Uxor tua fiet inſtar* 3 *vitis abundans in lateribus domûs tuæ, filii tui ſicut plantæ olivarum circa menſam tuam. Nonne ecce benedicetur homo* 4 *timens Dominum? Sic benedicet tibi Do-* 5 *minus è Sion, & videbis bona Jeruſalem omnibus diebus vitæ tuæ. Et videbis* 6 *filios filiorum tuorum, & pacem ſuper Iſrael. Alleluja.*

תהלים : קכט קל קלא קלב

PSAL. CXXIX. קכט

nunc dicat : meis pueritiis à me affecerunt angustiis Multùm .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי יֹאמַר־נָא
.mihi prævaluerunt non etiam : meis pueritiis à me affecerũt angustiis Multùm .Israel
2 יִשְׂרָאֵל׃ רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי׃
.suum sulcum protraxerunt longum in : arantes araverunt meum dorsum Supra
3 עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנוֹתָם׃
:retrorsum recedent &,afficientur Pudore .impiorum funes concidit : justus Dominus
4 5 יְהֹוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים׃ יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר
.exaruit ,evulsit antequam quæ : tectorum herba sicut Erunt .Sijon odientes omnes
6 כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃ יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃
dixerunt non Et .manipulos colligens suũ sinum & ; metens suã volam implevit non Qua
7 8 שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃ וְלֹא אָמְרוּ
.Domini nomine in vobis benediximus : vos ad Domini Benedictio :transeuntes
הָעֹבְרִים בִּרְכַּת־יְהֹוָה אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהֹוָה׃

PSAL. CXXX. קל

mea voce in audi Domine .Domine te invocavi profundis De .graduum Canticum
1 2 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהֹוָה׃ אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי
iniquitates Si .mearum deprecationum vocem ad intentæ tuæ aures sint
3 תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃ אִם־עֲוֺנוֹת
.timeberis ideo : venia tecum Quia ? stabit quis Domine , Jah observaveris
4 תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃
.sum præstolatus ejus verbo in & : mea anima expectavit , Dominum Expectavi
5 קִוִּיתִי יְהֹוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃
Expecta .matutino in custodibus matutino in custodibus præ Dominum ad mea Anima
6 7 נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃ יַחֵל
eo cum multa & : misericordia Domino cum quia , Dominum ad Israel
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהֹוָה כִּי־עִם־יְהֹוָה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ
.ejus iniquitatibus omnibus ex , Israel redimet ipse Et .redemptio
8 פְדוּת׃ וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֺנוֹתָיו׃

PSAL. CXXXI. קלא

sunt elati neque ,meũ cor est exaltatũ non Domine .David ipsi graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהֹוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־רָמוּ
, posui non Si .me præ mirabilibus in &,magnis in ambulavi neque : mei oculi
2 עֵינַי וְלֹא־הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃ אִם־לֹא שִׁוִּיתִי
ablactatus sicut : suam matrem super ablactatum sicut , meam animam feci silere &
וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל
.seculum in usque & ,nunc ex : Dominum ad Israel Expecta .mea anima me super
3 עָלַי נַפְשִׁי׃ יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהֹוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

PSAL. CXXXII. קלב

.ejus afflictionis universæ : David Domine Memento .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהֹוָה לְדָוִד אֵת כָּל־עֻנּוֹתוֹ׃
.Jahacob potenti vovit : Domino juravit Qui
2 אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהֹוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃

תרגום TARGUM.

קכט

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא סַגִּיעִין
דְּאַעִיקוּ לִי מִן טַלְיוּתִי יֵימַר כְּדוֹן יִשְׂרָאֵל׃
2 סַגִּיעִין דְּאַעִיקוּ לִי מִן טַלְיוּתִי בְּרַם לָא יְכִילוּ
3 לְאַבְאָשָׁא לִי׃ עַל גּוּשְׁמִי רְדוּ רָדְיָא אוֹרִיכוּ
4 לְמוֹרְדָנִיתְהוֹן׃ יְיָ זַכָּאָה קַצֵּץ שׁוּלְשְׁלֵי רַשִׁיעַיָּא׃
5 6 יִבַּהֲתוּן וְיִזּוּרוּן לַאֲחוֹרָא כָּל סָנְאֵי דְּצִיּוֹן׃ יֶהֱווֹן
כַּחֲצִיר אִגָּרַיָּא דְּמִן קֳדָם דְּיִצִּיץ אָתֵי רוּחַ קִדּוּמָא
7 נָתַב בֵּיהּ וְאִתְיַבֵּשׁ׃ דְּלָא מְלֵי אִידֵיהּ חָצַד
8 וְכַתְפֵּיהּ מְעַמֵּר׃ וְלָא אֲמָרוּ דְּעָבְרִין מִתַּמָּן
בִּרְכְתָא דַייָ עֲלֵיכוֹן וְלָא יְתִיבוּן לְהוֹן בְּרֵכְנָא
יָתְכוֹן בִּשְׁמָא דַייָ׃

קל

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא מִן
2 עוֹמְקַיָּא קְרֵיתָךְ יְיָ׃ יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי תֶּהֶוְיָן
3 אוּדְנָךְ צָיְתִין לְקָל צְלוֹתִי׃ אִין עֲוָיָן תִּטּוּר יָהּ
4 יְיָ מַן יְקוּם׃ אֲרוּם גַּבָּךְ שְׁבִיקוּתָא מִן בִּגְלַל
5 דְּתִתְחֲמֵי׃ אַמְתֵּינִית יְיָ מְתִינַת נַפְשִׁי וּלְאִיקָרֵיהּ
6 אוֹרִיכֵית׃ נַפְשִׁי אוֹרִיכָא לַייָ מִן נָטְרֵי מַטְּרַת
7 לְצַפְרָא דְּנָטְרִין לְקָרְבָא קֻרְבַּן צַפְרָא׃ מוֹרִיךְ
יִשְׂרָאֵל לַייָ אֲרוּם גַּבֵּי יְיָ חִסְדָּא וְסַגִּי עִמֵּיהּ
8 פּוּרְקָן׃ וְהוּא יִפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוָיָתֵיהּ׃

קלא

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא יְיָ לָא
גְּבַהּ לִבִּי וְלָא אִתְרוֹמָמוּ עֵינַי וְלָא הַלֵּכִית
2 בְּרַבְרְבָן וּבְפָרִישָׁן מִנִּי׃ אִין לָא שַׁוֵּית אִידָא
לְפוּם וְשַׁתְּקִית נַפְשִׁי עַד דְּצֵיתַּ פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
הֵיךְ חֲסִילָא עַל תַּדְיֵי אִמֵּיהּ אִתְגַּבָּרִית בְּאוֹרַיְתָא
3 הֵיךְ חֲסִילָא עֲלוֹי נַפְשִׁי׃ יוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַייָ מִן
הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃

קלב

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דִּתְהוֹמָא אִדְכַּר יְיָ
2 לְדָוִד יַת כָּל סִגּוּפֵיהּ׃ דִּי קַיֵּים קֳדָם יְיָ נְדַר
לְתַקִּיפָא דְּיַעֲקֹב׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Canticũ quod dictũ est sup gradibus *abyssi*. 1

PSAL. CXXIX.

Multi fuerunt qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea, dicat nunc Israel: 2 Multi qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea; verùm non potuerunt inferre malum mihi. 3 Super corpus meum araverunt arantes; prolongaverunt arationem suam. 4 Dominus justus concidit catenas impiorum. 5 Confundantur & revertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. 6 Fiant sicut fœnum tectorum, quod antequàm floruisset, irruit ventus vehemens, perflavit in illud, & siccatum est. 7 De quo non implevit manum suam messor, & axillam suam spicilegium faciens. 8 Et non dixerunt transeuntes indè, Benedictio Domini super vos: et non responderunt eis, Benedicimus vobis in nomine Domini.

Canticum quod dictũ est super gradibus *abyssi*. 1

PSAL. CXXX.

De profundis invocavi te Domine: 2 Dñe exaudi orationem meam: sint aures tuæ attendentes voci orationis meæ. 3 Si iniquitates observaveris Deus, Domine quis subsistet? 4 Quoniam apud te est indulgentia, ut videaris. 5 Expectavi Dominum, expectavit anima mea, & in gloria ejus speravi. 6 Anima mea expectavit Dominum, plusquàm observantes custodias matutinas, quas observant ut offerant oblationem matutinam. 7 Sperat Israel in Domino, quoniam apud Dñm misericordia, & copiosa cum illo redemptio. 8 Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus ejus.

Canticum quod dictum est super gradibus *abyssi*. 1

PSAL. CXXXI.

Domine non est exaltatũ cor meũ & non sunt elati oculi mei; & non ambulavi in magnificentiis, rebúsq; mirandis præ me. 2 Si non posui manum ad os, & tacere feci animã meã donec audiret verba Legis, sicut ablactat⁹ sup mammas matris suæ, roboratus sum in Lege, sicut ablactatus sup me anima mea. 3 Sperabit Israel in Domino, ex hoc tempore et usque in æternum.

Canticũ quod dictum est super gradibus *abyssi*. 1

PSAL. CXXXII.

Memento Domine Davidis [*&*] omnis afflictionis ejus. 2 Qui juravit coram Domino; vota nuncupavit fortissimo Jaacob.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܡܣܩܬܐ *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 4 [illegible]
5 [illegible]
6 7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible] * ܡܙܡܘܪܐ ܕܡܣܩܬܐ *
1 [illegible]
2 3 [illegible]
4 [illegible]
5 6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]

PSAL. CXXVIII.

Ex Psalmis ascensionis. Anonymus. De angustia populi. Quod autẽ ad nos, innuit nobis victoriam atq; triumphum cultorum. Vers. 13. 1

Creverunt oppressores mei à pueritia mea: dicat Israel, 2 Creverunt oppressores mei à pueritia mea, at non potuerunt *resistere* viribus meis. 3 Supra dorsum meũ flagellaverũt flagella, & protraxerunt humiliationem suã. 4 Dñs justus est, ac divellit ramos iniquorum. 5 Agantur retro cuncti osores Sion, 6 Fiantque similes fœno tecti, quod quum invaserit vent⁹, languet atque arescit, 7 Nec implet eo volã suã messor, neq; complexũ suũ collector. 8 Et non dixerũt hi qui prætereunt, Benedictio Dñi super vos, benedixim⁹ vobis in nomine Dñi.

PSAL. CXXIX.

Ex Psalmis ascensionis. Dicitur de Nehemia Sacerdote. Et innuit in eo precationẽ Martyrum. Vers. 16. 1

Ex profundo te vocavi Dñe, 2 Et audîsti vocẽ meã. Sint aures tuæ intentæ ad vocem precationis meæ. 3 Si peccata observes Dñe, quis valeat subsistere? 4 Nam à te remissio est. 5 Speravi in Dño, & expectavit anima mea verbũ ejus: 6 Expectavi Dñm à custodia matutina usq; ad custodiã matutinã. 7 Expectet Israel Dñm, quoniã ab eo sunt misericordiæ, & plurimum apud eum salutis, 8 Ipseq; salvabit Israelem ab omni ejus inquitate.

PSAL. CXXX.

Davidis. Ex Psalmis ascensionis: Diciturque de Jesu filio Jozedec Sacerdote summo. Et de humiliate. Vers. 5. 1

Domine, non superbivit cor meum, neque extulerunt se oculi mei, neq; incessi in rebus me eminentiorib⁹; 2 Sed humiliavi animã meã, ut *puer* ablactatus apud matrẽ suã, & quasi *puer* ablactat⁹ erat apud me anima mea. 3 Expectet Israel Dominum ex nunc & usque in sempiternum.

Laus, & initium gradûs.

PSAL. CXXXI.

Ex Psalmis ascensionis. Anonymus. Quum vellent extruere domum Domino Sabaoth. Et oratio Davidis. Et revelatio Christi. Vers. 37. 1

Memento Domine Davidis & omnis humilitatis ejus, 2 Qui juravit Domino vovitque Deo Jacobi,

---

Versio VULG. LAT.

1 Canticum graduum. CXXVIII.

Sæpè expugnaverunt me à juventute mea, dicat nunc Israel. 2 Sæpè expugnaverunt me à juventute mea: etenim non potuerunt mihi. 3 Supra dorsum meũ fabricaverunt peccatores: 4 prolongaverunt iniquitatem suã. Dominus justus concidit cervices peccatorũ: 5 Confundantur & convertantur 6 retrorsũ omnes, qui oderunt Sion. Fiant sicut fœnũ tectorũ: quod priusquàm evellatur, exaruit: 7 De quo non implevit manũ suã qui metit, & sinũ 8 suũ qui manipulos colligit. Et non dixerunt qui præteribant, Benedictio Domini super vos: benediximus vobis in nomine Domini.

1 Canticum graduum. CXXIX.

De profundis clamavi ad te, Dñe: 2 Dñe, exaudi vocem meam: Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ. 3 Si iniquitates observaveris, Dñe: Dñe, quis sustinebit? 4 Quia apud te propitiatio est: & propter legẽ tuã sustinui te, Dñe. 5 Sustinuit anima mea in verbo ejus: 6 Speravit anima mea in Dño. A custodia matutina usq; ad noctẽ, speret Israel in 7 Dño. Quia apud Dñm misericordia: 8 & copiosa apud eũ redemptio. Et ipse redimet Israel, ex omnibus iniquitatibus ejus.

1 Canticum graduum David. CXXX.

Domine, non est exaltatũ cor meũ: neq; elati sunt oculi mei. Neq; ambulavi in magnis, neq; in mirabilibus 2 sup me. Si non humiliter sentiebam: sed exaltavi animã meã: Sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea. 3 Speret Israel in Domino, ex hoc nunc & usque in seculum.

1 Canticum graduum. CXXXI.

Memento, Domine, David, et omnis 2 mansuetudinis ejus: Sicut juravit Domino, votum vovit Deo Jacob:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

1 Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκη΄.

†Πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, † 2 εἰπάτω δὴ Ἰσραήλ· Πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, † καὶ γὰρ οὐκ (α) ἠδυνήθησάν μοι. † 3 Ἐπὶ (β) τὸν νῶτόν μου ἐτέκταινον οἱ ἁμαρτωλοί, † 4 ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. † Κύριος δίκαιος 5 συνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν· † Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω πάντες οἱ μι-6 σοῦντες Σιών. † Γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρτος (γ) δω-7 μάτων, † ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη· † Οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, † καὶ τὸν κόλπον 8 αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων. † Καὶ οὐκ εἶπαν οἱ παράγοντες, Εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, † εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου. MS. A. (α) ἐδυνήθησάν (β)* τοῦ νώτου ἐτέκτενον (γ) δωμάτων,

1 Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκθ΄.

2 † Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά (α) σοι κύριε, † Κύριε εἰσάκουσον τῆς (β) φωνῆς μου. † γενηθήτω τὰ ὦτά σου προσ-3 έχοντα † εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου. † Ἐὰν ἀνομίας 4 (γ) παρατηρήσῃς κύριε, † κύριε τίς ὑποστήσεται; † Ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός ἐστιν. † ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου † ὑπέμεινά σε κύριε, † ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς 5 τὸν λόγον σου, † Ἤλπισεν ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύρι-6 ον. † Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας (δ) μέχρι νυκτὸς, † ἐλπι-7 σάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον· † Ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ 8 τὸ (ε) ἔλεος, † καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις. † Καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν Ἰσραὴλ † ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ.

MS. A. (α) σε κύριε, (β) προσευχῆς μου· (γ) παρατηρήσῃ (δ) καὶ μέχρι νυκτὸς, † ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας ἐλπισάτω (ε) ἔλαιός ἐστιν, καὶ πολλὴ

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (α). ρλ΄.

1 † Κύριε οὐχ ὑψώθη (β) ἡ καρδία μου, † οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου· † οὐδὲ ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, † οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. † Εἰ μὴ (ϛ) ἐτα-2 πεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὕψωσα (δ) τὴν ψυχήν μου· † ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, † ὡς (ε) ἀνταπόδοσις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. † Ἐλπισάτω Ἰσ-3 ραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

MS. A. (α) τῷ Δαυίδ. (β) μου ἡ καρδία, (ϛ) ἐταπεινοφρόνουν (δ) τὴν καρδίαν (ε) ἀνταποδόσεις

1 Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλα΄.

† Μνήσθητι κύριε τοῦ Δαυίδ, † καὶ πάσης τῆς 2 (*) πρᾳότητος αὐτοῦ· † Ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, ηὔξατο τῷ θεῷ Ἰακώβ· MS. A. (*) πρᾳΰτητος

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Canticum graduum. *CXXVIII.* 1

Sæpe (a) impugnaverunt me à juventute mea, [†] dicat nũc Israel: 2 Sæpe impugnaverunt me à juventute mea: [a] etenim (b) nõ potuerunt mihi. 3 Supra dorsum meum (c) [b] fabricaverunt peccatores: (d) prolongaverunt iniquitatem suam: 4 Dominus justus (e) concidit cervices peccatorum: 5 Confundantur, & (f) avertantur retrorsum omnes, qui oderunt Sion. 6 Fiant sicut fœnum tectorum: quod priusquã (g) evellatur, exaruit. 7 De quo non (h) implevit manum suam, qui metit, & sinum suũ, qui manipulos colligit. 8 Et nõ dixerunt, qui præteribant; Benedictio Domini super vos, (i) benediximus vos in nomine Domini.

Canticum graduũ. *CXXIX.* 1

De profundis clamavi (a) tibi, Domine: Domine, exaudi vocem meam. 2 Fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. 3 Si iniquitates observaveris, Domine; Domine, quis sustinebit? 4 Quoniam apud te propitiatio est: propter (b) nomen tuum sustinui te, Domine. 5 Sustinuit anima mea in (c) [a] verbum tuum. Speravit anima mea in Dominum. 6 [b] A custodia matutina usque ad noctem, [c] speret Israel in Dominum. 7 Quoniam apud Dominũ misericordia, & multa apud illum redemptio. 8 Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus ejus.

Canticum graduum. *CXXX.* 1

Domine, non est exaltum cor meum: neque [a] in (a) altum elati sunt oculi mei. 2 Neque ambulavi in (b) magnis, (c) neque in [b] mirabilibus super me. 3 Si (d) non [c] humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam. 4 Sicut ablactatus super matrem suam; sic (e) retribues in animam meam. 5 Speret Israel in Domino ex hoc nunc, & usq; in seculum.

MS.Æth.Poc.Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto, omni tempore, nunc, & semper, & in secula seculorum Amen.

Canticum graduũ. *CXXXI.* 1

Memento, Domine, David, & omnis (a) mansuetudinis ejus. 2 (b) [a] Sicut juravit Domino: votum vovit Deo Jacob.

Versio ÆTHIOPICA.

ማኅሌት:ዘበመዓርጊሁ::
1 ፻፳፰ ዘልፈ:ይፀብኡኒ:እምንእስየ:: ይብል:እስራኤል: 2 ዘልፈ:ይፀብኡኒ:እምንእስየ:: ወባሕቱ: ኢክህሉኒ::=፦ 3 ደበ:ዘባንየ:ዘበጡ : ኃጥአን:: ወአስተርሐቀቀዋ: ለኃጢአቶሙ::=፦ 4 እግዚአብሔር : ጻድቅ:ሰበረ:ሐየሎሙ:ለኃጥአን:: ይትኀፈሩ:ወይግብኡ:ድኅሬሆሙ:: ኵሎሙ:እለ:ይጸልእዋ:ለጽዮን::=፦ 5 ወይኩኑ:ከመ : ሣዕረ:አንሕስት:: ዘይየብስ : ዘእንበለ : ይምሐውዎ::=፦ 6 ወኢይመልእ:እደሁ:ለዘ:የዐጽድ:: ወኢሕፅና : ለዘ : ያስተጋብእ : ከለሰስቲሁ::=፦ 7 ወኢይቤሉ:እለ:የኀልፉ:በረከተ:እግዚአብሔር:ምስሌነ:: ባረክናክሙ:በስመ: እግዚአብሔር ::=፦

ማኅሌት:ዘበመዓርጊሁ::
1 ፻፳፱ እምዕመቅ : ጸዋዕኩከ : እግዚኦ:: 2 እግዚኦ: ስምዓኒ: ቃልየ::=፦ ወይኩን : እዝንከ: ዘያጸምዕ:ቃለ:ስእለትየ::=፦ 3 እመሰ:ኃጢአተኑ: ትትዐቀብ:: እግዚኦ:እግዚኦ: መኑ: ይቀውም::=፦ 4 እስመ: እምኀቤከ:ውእቱ:ሣህል:: በእንተ:ስምከ:ተሰፈውኩከ:እግዚኦ::=፦ 5 ተዐገሠት:ነፍስየ:በሕግከ:: ተወከለት : ነፍስየ : በእግዚአብሔር::=፦ 6 እምሰዓተ:ጽባሕ:እስከ:ሌሊት:: እምሰዓተ:ጽባሕ: ተወከለ: እስራኤል : በእግዚአብሔር ::=፦ 7 እስመ: እምኀበ: እግዚአብሔር:ሣህል:: ወብዙኅ : ያድኅኖ : በኀቤሁ:: ወውእቱ : ያድኅኖ : ለእስራኤል: እምኵሉ:ኃጢአቱ::=፦

ማኅሌት:ዘበመዓርጊሁ::
1 ፻፴ እግዚኦ: ኢይትዐበየ: ልብየ:: ወኢይዜኅሩ: አዕይንትየ::=፦ 2 ወኢሖርኩ : ምስለ:ዐበይት:: ወኢምስለ : እለ:ይከብሩ: እምኔየ::=፦ 3 ዘእንበለ: ዘአትሐትኩ:ርእስየ::ወከላሕኩ: በቃልየ: + ከመ: ዘአሳደግዎ: ግበ:እሙ::=፦ 4 ከመ : ትእስያ : ለነፍስየ::=፦ 5 ተወከለ : እስራኤል : በእግዚአብሔር ::እምይእዜ: ወእስከ:ለዓለም::=፦ ስብሐት: ለአብ:ወወልድ: ወመንፈስ: ቅዱስ: ኵሉ:ጊዜ:ይእዜኒ:ወዘልፈኒ:ወለዓለም: ዓለም : አሜን::

ማኅሌት:ዘበመዓርጊሁ::
1 ፻፴፩ ተዘከሮ:እግዚኦ : ለዳዊት : ወለኵሉ:የዋሀቱ::=፦ 2 ዘከመ:መሐለ : ለእግዚአብሔር: ወበፅአ:ለአምላከ:ያዕቆብ::=፦

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. cxxviii.* [†] dicat Israel: [a] veruntamen non [b] flagellaverunt peccatores: *PSAL. cxxix.* [a] lege tuã. [b] Ab hora matutina [c] ab hora matutina speret *PSAL. cxxx.* [a] intendi oculos meos. [b] eminentioribus supra [c] meipsum humiliavi, & clamavi voce meã. Sicut qui dimisit ubera matris suæ; Sic *PSAL. cxxxi.* [a] Qui sic

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * المزمور المايه والثامن والعشرون * وعدده * يج * استيخن *
2 مرارا كثيرا حاربوني منذ صباي يقول اسرائيل * مرارا كثيرا حاربوني منذ صباي وانهم لم
3 4 يقدروا علي * وعلي ظهري جلدني الخطاة * واطالوا اثمهم * الرب عادل هو يقطع اعناق
5 6 الخاطيين * فليخزوا وليرتدوا علي عقبهم كل مبغضي صهيون * وليكونوا مثل حشيش الاسطحة
7 الذي يجف قبل قلعه * الذي لم يملا الحاصد منه يده * ولم يملا جامع الاغمار منه حضنه *
8 ولم يقل العابرون ان بركة الرب عليكم * باركناكم باسم الرب * الليلويا *
1 * المزمور المايه والتاسع والعشرون * وهو * ي * استيخن *
2 من الاعماق صرخت اليك * يا رب يا رب اسمع صوتي * ولتكن اذناك مصغيتين الي صوت طلبتي يا
3 4 رب * ان واخذت بالخطايا فمن يستطيع ان يثبت قدامك * لان المغفرة هي من عندك * لاجل
5 6 اسمك يا رب رجوتك * لزمت نفسي ناموسك * نفسي توكلت علي الرب * من حين الصباح الي
7 المساء * فليتوكل اسرائيل علي الرب من حين الصباح الي المساء * لان الرحمة من عند الرب * وعظيم
8 هو خلاصه * وهو ينقذ اسرائيل من جميع احزانه * الليلويا * * المزمور المايه والثلثون *
1 وهو * ل * استيخات * يا رب لم يستعل قلبي * ولم تستعل عيناي * ولم امش في عظايم
2 ولا في عجايب اكثر مني * وان كنت لم اتواضع * بل رفعت صوتي مثل المفطوم من امه *
3 مثل المجازاة علي نفسي * فليتوكل اسرائيل علي الرب * منذ الان والي الابد * الليلويا *
1 * المزمور المايه واحد وثلثون * وهو * لب * استيخن *
2 اذكر يا رب داود وجميع دعته * كما اقسم للرب ونذر لاله يعقوب *

PSAL. CXXVIII.

Et numerus versuum 13. 1

Vicibus multis bellãrunt mecum à pueritia mea: dicat Israel, 2 Vicibus multis bellãrunt mecum à pueritia mea, attamen non prævaluerunt in me. 3 Et super tergum meum flagellãrunt me peccatores, & prolongãrunt iniquitatem suam. 4 Dominus justus est: ipse truncabit colla peccatorum. 5 Igitur pudefiant & retroagantur super calcaneos suos cuncti osores Sionis. 6 Sintque velut herba tectorum, quæ arescit antequã evellatur, 7 Quã non implevit messor manum suam, nec implevit collector manipulorum ipsã sinum suum: 8 Neq; dixerunt prætereuntes, Benedictio Domini super vos, benediximus vobis in nomine Domini. Alleluja.

PSAL. CXXIX.

Versus 10. 1

De profundis clamavi ad te. 2 O Domine, O Domine audi vocem meam: sintque aures tuæ intentæ voci precis meæ O Domine. 3 Si succenseas peccatis, quis poterit consistere coram te? 4 Nam indulgentia abs te est: 5 propter nomen tuum. O Domine, te speravi. Sequuta est anima mea legem tuam: 6 Anima mea confisa est in Domino, à tempore matutino usque ad vesperas. 7 Confidat Israel in Domino à tempore matutino usque ad vesperas: quoniam misericordia à conspectu Domini, et maxima est salus ejus. 8 Et ipse redimet Israel ex omnibus mœroribus ejus. Alleluja.

PSAL. CXXX.

Versus 8. 1

O Domine, non magnificavit se cor meum, neq; extulerunt se oculi mei, neque ambulavi in magnificentiis, neque in mirabilioribus me; 2 Et nisi me humiliavi, imo extuli vocem meã ut ablactatus à matre sua, par sit retributio in animam meam. 3 Confidat Israel in Domino ex nunc & usque in seculum. Alleluja.

PSAL. CXXXI.

Versus 32. 1

Memento Domine David & omnis mansuetudinis ejus, 2 Sicuti juravit Domino, et vovit Deo Jacob:

תהלים: קלג קלד

3 אם־אבא באהל ביתי אם־אעלה על־ערש יצועי׃
4 אם־אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה׃
5 עד־אמצא מקום ליהוה משכנות לאביר יעקב׃
6 הנה־שמענוה באפרתה מצאנוה בשדי־יער׃
7 נבואה למשכנותיו נשתחוה להדם רגליו׃
8 קומה יהוה למנוחתך אתה וארון עזך׃
9 כהניך ילבשו־צדק וחסידיך ירננו׃
10 בעבור דוד עבדך אל־תשב פני משיחך׃
11 נשבע־יהוה לדוד אמת לא־ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא־לך׃
12 אם־ישמרו בניך בריתי ועדתי זו אלמדם גם־בניהם עדי־עד ישבו לכסא־לך׃
13 כי־בחר יהוה בציון אוה למושב לו׃
14 זאת־מנוחתי עדי־עד פה־אשב כי אותיה׃
15 צידה ברך אברך אביוניה אשביע לחם׃
16 וכהניה אלביש ישע וחסידיה רנן ירננו׃
17 שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי׃
18 אויביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו׃

PSAL. CXXXIII. קלג

1 שיר המעלות לדוד הנה מה־טוב ומה־נעים שבת אחים גם־יחד׃
2 כשמן הטוב על־הראש ירד על־הזקן זקן־אהרן שירד על־פי מדותיו׃
3 כטל־חרמון שירד על־הררי ציון כי שם צוה יהוה את־הברכה חיים עד־העולם׃

PSAL. CXXXIV. קלד

1 שיר המעלות הנה ברכו את־יהוה כל־עבדי יהוה העמדים בבית־יהוה בלילות׃
2 שאו־ידכם קדש וברכו את־יהוה׃
3 יברכך יהוה מציון עשה שמים וארץ׃

תרגום TARGUM.

[illegible]

וּבְרִיכוּ יָת יְיָ׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Si introiero *ad uxorem meam*, si ascendero super lectũ strati mei: Si dedero somnũ oculis meis, palpebris meis dormitationẽ: Donec inveniã locũ *ædificandæ* domui sanctuarii Dñi, tabernaculum fortissimo Jaacob. Ecce audivimus eam in Ephrata, invenimus eam in campo sylvæ Libani, *loco ubi oraverunt patres prisci*. Intrabimus in tabernacula ejus, adorabim⁹ scabellũ pedũ ej⁹. Surge Domine, pone in domo hospitii ej⁹ quietem tuã, tu et arca in qua est Lex tua. Sacerdotes tui induant vestes justitiæ, et Levitæ pii tui laudes dicant propter oblationes. Propter merita Davidis servi tui, *cùm ingressa fuerit arca in mediũ portarũ*, ne avertas faciẽ *Salomonis* christi tui. Juravit Dñs Davidi in veritate, non avertetur ab ea: De fructu ventris tui ponã regẽ sup sedẽ tuam. Si custodierint filii tui pactũ meũ, & testificationes meas istas quas docebo eos, etiam filii eorũ usque in *secula* sedebunt super sedem tuam. Quoniam elegit Dominus Sion, desideravit eam pro habitatione sua. Hæc requies majestatis meæ usq; in seculũ: hîc habitabo quoniam desideravi eam. Viatico ejus benedicens benedicã, & pauperes ejus saturabuntur pane. Et sacerdotes ej⁹ induã vestib⁹ redemptionis, et pii ejus laudando laudabunt. Ibi faciam germinare regẽ gloriosum in domo Davidis: ordinavi lucernã christo meo. Inimicos ejus induã vestibus confusionis: at sup ipsũ florebit corona ej⁹. 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

1 Canticum quod dictum est super gradibus *abyssi*. PSAL. CXXXIII.

Ecce quàm bonum et quam jocundũ habitare Sion et Jerusalem sicut duo fratres *etiam* in unum. 2 Sicut unguentum bonum ꝙ effusum sup caput descendit sup barbã, barbam [*inquam*] Aharon, & descendit super fimbriam vestimentorũ ejus. 3 Sicut ros Hermon qui descendit sup montes Sion, quoniã illic præcepit Dominus benedictionem, vitam usque in æternum.

1 Canticum quod dictum est super gradibus *abyssi*.

PSAL. CXXXIV.

Ecce benedicite Dñm omnes servi Dñi, qui statis in vigiliis dom⁹ sanctuarii Dñi, et laudatis per noctes. 2 Levate manus vestras [*cum*] *sanctitate* Sacerdotes ad suggestum sanctitatis, & benedicite Dño. 3 Benedicat tibi Dñs ex Sion, qui fecit cœlũ & terram.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

Dicens; Non ingrediar tabernaculũ domûs 3 meæ, neq; conscendã stratũ lecti mei, Neque 4 concedã somnũ oculis meis, neq; dormitationẽ superciliis meis, Donec inveniã locũ Do- 5 mino & habitaculũ Deo Jacobi. Ecce audi- 6 vimus hoc in Ephrata, & invenimus illud in agris. Adibimus habitationẽ ej⁹ & adorabi- 7 mus scabellũ pedũ ejus. Surge Dñe ad requiẽ 8 tuam, tu & arca fortitudinis tuæ. Sacerdo- 9 tes tui induant æquitatẽ, & justi tui gloriam. Propter David servũ tuũ non avertas faciem 10 uncti tui. Juravit Dñs Davidi in veritate & 11 non recedet ab ea, *inquiens*, De fructib⁹ ventris tui sedere faciam super soliũ tuũ. Si cu- 12 stodierint filii tui fœdus meũ & testimoniũ hoc quod docebo eos, etiam de ipsorũ filiis sedebũt in seculũ seculorũ sup soliũ tuũ. Nam 13 oblectatus est Dñs Sione, & elegit eam sibi domiciliũ. Hæc est requies mea in seculum 14 seculorũ: hîc sedebo, quoniam expetivi eam. Et venationibus ejus benedicam, ejusq; pau- 15 peres satiabo pane. Pontifices ejus induam 16 salute, & justos ipsius gloriâ. Ibi oriri faciã 17 cornu Davidi, & accendã lucernam Christo ejus. Hostes autẽ ej⁹ induam confusione, & 18 erga eum multiplicabitur sanctitas mea.

PSAL. CXXXII.

Davidis. Ex Psalmis ascensûs. Dicitur de Mose & de Aharone degentibus in tabernaculo in domo Domini. Et innuit in eo populum perfectum. Vers. 8. 1

Quàm bonum & quàm pulchrũ est fratri- 2 bus cùm habitaverint simul: Sicut unguentũ ꝙ defluit super caput & super barbã, barbam *inquam* Aharonis; quod defluit super os vestis ejus: Sicut ros Hermon, qui deci- 3 dit super montẽ Sion: nam ibi mandavit Dñs benedictionem & vitam usq; in sempiternũ.

PSAL. CXXXIII.

Davidis. De Sacerdotibus quos constituerat ad incumbendum ministerio Domini noctibus, Spiritualiter autem documentum vitæ. Vers. 8. 1

Benedicite Dominum omnes servi Dñi, qui commoramini in domo Domini noctibus. Levate manus vestras ad sanctitatem, & be- 2 nedicite Domino. Benedicat tibi Dominus 3 è Sion, qui condidit cœlum ac terram.

Versio VULG. LAT.

3 Si introiero in tabernaculum domûs meæ, si ascendero in lectũ strati mei: 4 Si dedero somnũ oculis meis, & pal- 5 pebris meis dormitationẽ, Et requiẽ temporib⁹ meis: donec inveniã locum 6 Dño, tabernaculum Deo Jacob. Ecce audivimus eã in Ephrata: invenim⁹ eã 7 in campis sylvæ. Introibimus in tabernaculum ejus: adorabimus in loco, 8 ubi steterunt pedes ejus. Surge, Domine, in requiem tuã, tu & arca sanctifi- 9 cationis tuæ. Sacerdotes tui induantur 10 justitiã: & Sancti tui exultent. Propter David servum tuũ, non avertas faciem 11 Christi tui. Juravit Domin⁹ David veritatem, & non frustrabitur eam; De fructu ventris tui ponam super sedem 12 tuam. Si custodierint filii tui testamentum meũ, & testimonia mea hæc, quæ docebo eos: Et filii eorum usq; in se- 13 culum, sedebunt super sedẽ tuã. Quoniam elegit Domin⁹ Sion: elegit eam 14 in habitationẽ sibi. Hæc requies mea in seculum seculi: hîc habitabo quo- 15 niam elegi eam. Viduam ejus benedicens benedicam: pauperes ejus satura- 16 bo panibus. Sacerdotes ejus induã salutari: & Sancti ejus exultatione exul- 17 tabunt. Illuc producã cornu David, pa- 18 ravi lucernã Christo meo. Inimicos ejus induam confusione: super ipsum autẽ efflorebit sanctificatio mea.

Canticũ graduũ David. CXXXII.

1 Ecce quàm bonũ, & quã jucundũ, 2 habitare fratres in unũ: Sicut unguentum in capite, quòd descendit in barbã, barbã Aaron: Quod descendit in 3 oram vestimenti ej⁹: Sicut ros Hermõ, qui descendit in montẽ Sion. Quoniam illîc mandavit Domin⁹ benedictionem, & vitã usq; in seculum.

Canticum graduum. CXXXIII.

1 Ecce nunc benedicite Dominum, omnes servi Domini: Qui statis in domo Domini, in atriis domûs Dei no- 2 stri, In noctibus extollite manus vestras in Sancta, & benedicite Dominũ. 3 Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit cœlum & terram.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

3 †(¹)Εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, †εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου· 4 †Εἰ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, †καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμὸν, 5 †Καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου· †ἕως οὗ εὕρω τόπον τῷ κυρίῳ, †σκήνωμα τῷ θεῷ Ἰακώβ. 6 †Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν (α)ἐν Ἐφραθᾷ, †εὕρομεν αὐτὴν 7 ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. †(³)Εἰσελευσόμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ· †προσκυνήσομεν (β) εἰς 8 τὸν τόπον οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. †Ἀνάστηθι κύριε εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, †σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός 9 σου. †Οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην, †καὶ οἱ ὅ- 10 σιοί σου(γ)ἀγαλλιάσονται. †Ἕνεκεν Δαυὶδ τοῦ δούλου σου, †μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. † 11 Ὤμοσε κύριος τῷ Δαυὶδ ἀλήθειαν, †καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει(δ)αὐτὴν, †Ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου, θή- 12 σομαι ἐπὶ (ε)τοῦ θρόνου σου. †Ἐὰν φυλάξωνται (ζ) οἱ υἱοί σου τὴν διαθήκην μου, †καὶ τὰ μαρτύριά μου ταῦτα ἃ διδάξω αὐτοὺς, †καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν (η)ἕως τοῦ 13 αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου σου. †Ὅτι ἐξελέξατο κύριος τὴν Σιὼν, †ᾑρετίσατο αὐτὴν εἰς κατοι- 14 κίαν ἑαυτῷ. †Αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα αἰῶνος, †ὧδε κατοικήσω ὅτι ᾑρετισάμην αὐτήν. †(θ) 15 Τὴν θήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω, †τοὺς πτω- 16 χοὺς αὐτῆς χορτάσω ἄρτων. †Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω σωτηρίαν, †καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλ- 17 λιάσονται. †Ἐκεῖ ἐξανατελῶ κέρας τῷ Δαυὶδ, † 18 (ι) ἡτοίμασα λύχνον τῷ χριστῷ μου. †Τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐνδύσω αἰσχύνην, †ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (α). ρλβ'.

1 †Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνὸν, †ἀλλ' ἢ τὸ κατ- 2 οικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό; †Ὡς μύρον (β)ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, †τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρὼν, †τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύ- 3 ματος αὐτοῦ. †Ὡς δρόσος Ἀερμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών· †ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν (γ) εὐλογίαν, †ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλγ'.

1 †Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον †πάντες οἱ δοῦλοι κυρίου, †οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, †ἐν αὐλαῖς οἴκου 2 θεοῦ ἡμῶν. †Ἐν ταῖς νυξὶν ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν 3 εἰς τὰ ἅγια, †καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον. †Εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ Σιὼν, †ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

MS.A. (¹)Ἠ(α)ἐν Εὐφραθᾷ, εὕρομεν αὐτὴν ἐν *τῷ δάσει τῷ(³)Εἰσελευσόμεθα(β) εἰς τόπον(γ)ἀγαλλιάσεις ἀγαλλιάσονται. (δ)αὐτῷ,(ε)τὸν θρόνον (ζ) υἱοί σου(η)καθιοῦνται ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τὸν θρόνον σου. Ὅτι ἐκεῖ ἐξελέξατο(θ)Τὴν χήραν(ι)ἡτοίμασα τῷ χριστῷ μου λύχνον. MS.A. ρλβ'.(α)τῷ Δαυίδ. (β)ἐπὶ κεφαλὴν(γ)εὐλογίαν αὐτοῦ, καὶ ζωὴν

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

3 [b] *Si introiero in tabernaculum domûs meæ:* [c] *si ascendero super lectum strati mei.* 4 [d] *Si dedero somnum oculis meis,*[e] *& palpebris meis dormitationem;* 5 [f] *Et*(c) *requiẽ temporibus meis: donec inveniam locum Domino: tabernaculum Deo Jacob.* 6 *Ecce audivimus eam in Ephratha: invenimus eam in* (d) *campis sylvæ.* 7 (e) *Intremus in*[g] *tabernacula ejus: adoremus in loco, ubi steterunt pedes*[h] *ejus.* 8 *Surge, Domine, in requiem tuam, tu, & arca* (f) *sanctificationis tuæ.* 9 *Sacerdotes tui*(g) *induentur justitiam: & Sancti tui*[i] *exultabunt.* 10 *Propter David servum tuum, non* (b) *avertas faciẽ Christi tui.* 11 *Juravit Dominus David*[k] *veritatem, & non* (i) *frustrabitur eam; De fructu ventris tui ponã super* (k) *sedẽ tuã.* 12 *Si custodierint filii tui*[l] *testamentum meum, & testimonia mea hæc, quæ docebo eos;* 13 *Et filii eorum usq; in seculum sedebunt super sedem tuã.* 14 *Quoniã elegit Dominus Sion,* (l) [m] *præelegit eam in habitationem sibi.* 15 *Hæc requies mea in*[n] *seculum seculi: hîc habitabo, quoniã præelegi eã.* 16 (m)[o] *Venationẽ ejus benedicens benedicam; pauperes ejus saturabo panib⁹.* 17 *Sacerdotes ejus induam*[p] *salute: & Sancti ejus* (n) *exultatione exultabunt.* 18 *Ibi* (o) [q] *suscitabo cornu David: paravi lucernam Christo*[r] *meo.* 19 *Inimicos ejus induã confusione: super ipsum autem efflorebit* (p) *sanctificatio mea.* 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

Canticum graduum. *CXXXII.* 1

1 *Ecce* (a) [a] *nunc quid bonum, vel quid jocundũ, nisi habitare fratres in unum?* 2 *Sicut* (b) *unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron:* 3 *quod descendit in oram vestimenti ejus. Sicut ros*[b] *Æermon, qui descendit super*(c) *montes Sion.* 4 [c] *Quoniam ibi mandavit Dominus benedictionem,*[d] *vitam usq; in seculum.* 2 3

Canticum graduum. *CXXXIII.* 1

1 *Ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini: qui statis in domo Domini, in* (a) *atriis domûs Dei nostri.* 3 *In* (b) *noctibus extollite manus vestras* (c) *in*[a] *Sancta, & benedicite Dominum.* 4 *Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit cœlum, & terram.* 2 3

Versio ÆTHIOPICA.

[illegible]

ሙ፡ለአሮን፡ 3 ዘይወርድ፡ዲበ፡ሳባኒ፡ መል
በሱ።። ከመ፡ጠለ፡አርሞንኤም፡ዘይወርድ፡
ዲበ፡አድባረ፡ጽዮን።።=፥ እስመ፡ለዘ፡እግ 4
ዚአብሔር፡በረከቶ።። ወሕይወት፡እምይእ
ዜ፡ወእስከ፡ለዓለም።።=፥
ማኅሌት፡ዘበመዓርጊሁ።።
የሀሮ ናሁ፡ይባርክዎ፡ለእ'ዚአብሔር።።ኵ 1
ሉሙ፡አግብርተ፡እ'ዚአብሔር።።=፥ እለ፡ 2
ይቀውሙ፡ውስተ፡ቤተ፡እ'ዚአብሔር።።ውስ
ተ፡ዐጸደ፡ቤተ፡አምላክነ።።=፥በሌሊት፡አንሥ 3
ኡ፡እደዊክሙ፡በቤተ፡መቅደስ፡ ፡ወባርክዎ፡
ለእግዚአብሔር።።=፥ ይባርክ፡እግዚአብሔ 4
ር፡እምጽዮን።።ዘገብረ፡ሰማየ፡ወምድረ።።=፥

INTERP. ÆTHIOP. [b] Quòd non ingrediar in[c] & quòd non[d]neque dedero[e]neque[f]neque requiem[g]palatia ejus:[h]Domini nostri. [i]exultatione exultabunt[k]in veritate, & non poenitebit; Quoniam de[l]legem meam,[m]& voluit ut ejus esset habitaculum.[n]seculum:hic[e]Viduam ejus benedicens[p]vitâ: [q]florere faciam[r]tuo. *PSAL.CXXXII.* [a]bonum est, & ecce jucundum, cùm fratres sunt simul: [b]Ærmonèm,[c]Quoniam mandavit[d]& vitam, ex nunc & usque, *PSAL.CXXXIII.* [a]domo Sanctuarii, &

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * اني لا ادخل الي مسكن بيتي ولا اصعد على سرير فراشي * ولا اعطي عيني نوما * ولا اجفاني
4 نعاسا * ولا لصدغي راحة * الي ان اجد موضعا للرب * ومسكنا لاله يعقوب * ها نحن قد سمعناها في
5
6
7 افراثا * ووجدناها في مواضع الغياض خالية * ندخل الي مسكنه ونسجد في موضع قامت فيه رجلاه *
8
9 * قم يا رب الي راحتك انت وتابوت مقدسك * كهنتك يلبسون عدلا * وقديسوك يبتهجون * لاجل
10
11 داود عبدك لا ترد وجه مسيحك * حلف الرب لداود حقا ولن يغدر به * ان من ثمر بطنك
12
13 اجعل على كرسيك * ان حفظ بنوك عهدي * وشهاداتي التي انا اعلمها لهم * فبنوهم الى الابد
14 يجلسون على كرسيك * الان الرب اختار صهيون واختارها له مسكنا * هذا هو موضع راحتي الى
15
16 الابد * هاهنا اسكن لاني اردتها * ابارك في صيدها تبريكا * واشبع مساكينها خبزا * البس
17
18 كهنتها خلاصا * وابرارها يبتهجون ابتهاجا * هناك اقيم لداود قرنا * اعددت لمسيحي نورا * والبس
اعداءه خزيا ويزهر عليه قدسي * الليلويا *

* المزمور المائة والثاني والثلثون *

* وهو ز * استيخانات *

1 هاما هو الحسن او الحلو الا الاخوة الساكنون باتفاق *
2 * كالطيب الكاين على الراس النازل على اللحية لحية هرون النازلة الي جيب قميصه * مثل ندا
3 حرمون * النازل على جبل صهيون * لان هناك امر الرب بالبركة والحياة الى الابد * الليلويا *

* المزمور المائة والثالث والثلثون * * وهو ه * استيخانات *

1 هاباركوا الرب يا جميع عبيد
2 الرب * القايمين في بيت الرب في ديار بيت الهنا * ارفعوا ايديكم في الليالي الى القدس وباركوا
3 الرب * الرب يباركك من صهيون * خالق السموات والارض * الليلويا *

Quòd non ingrediar in habitaculũ domûs meæ, & non ascendã super lectũ strati mei, Nec dabo oculis meis somnũ, neq; palpebris meis dormitationem, neque temporibus meis requiem: Donec inveniã locũ Domino, & habitaculum Deo Jacob. Ecce nos jam audivimus eã in Ephratha, & invenimus eam in locis sylvarũ vacuã. Intrabimus in habitaculum ejus, & adorabimus in loco in quo steterunt pedes ejus. Surge O Domine ad requiem tuam, tu & arca sanctuarii tui. Sacerdotes tui induentur justitiã, et sancti tui exultabunt. Propter David famulum tuum ne avertas faciem Christi tui. Juravit Dominus Davidi veritatem, & non fraudabit eam: dicens, *De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Si custodierint filii tui pactum meum, & testimonia mea quæ ego docebo eos, filii eorum in æternum sedebunt super sedem tuam. Itaque Dominus elegit Sion, & elegit eam sibi habitaculum. Hic est locus requiei meæ in seculum: hîc habitabo, quoniam volui eam. Benedicam venationem ejus benedictione, & saturabo pauperes ejus pane. Induam sacerdotes ejus salute, & justi ejus exultabunt exultatione. Ibi erigam Davidi cornu, paravi Christo meo lucem. Et induam inimicos ejus confusione, & florebit super eum sanctitas mea. Alleluja.* 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

PSAL. CXXXII.

Versus 7. 1

Ecce, quid est bonum aut dulce? nonne fratres habitantes cum concordia? 2 *Sicuti fragrantia quæ est super caput, descenditq; super barbã, barbã Aaron demissam ad aperturam subuculæ ejus:* 3 *Sicut ros Hermon decidens super montem Sion, quoniam ibi præcepit Dominus benedictionem, & vitam in æternum. Alleluja.*

PSAL. CXXXIII.

Versus 5. 1

Ecce, benedicite Dominum O omnes servi Domini stantes in domo Domini, in atriis domûs Dei nostri. 2 *Elevate manus vestras in noctibus ad sanctuarium, & benedicite Dominum.* 3 *Dominus benedicat tibi ex Sion, Creator cœlorum & terræ. Alleluja.*

תהלים : קלה קלו

PSAL. CXXXV. קלה

ſtantes Qui .Domini ſervi laudate : Domini nomen Laudate .Jah-Hallelu
1 הללו יה ׀ הללו את שם יהוה הללו עבדי יהוה: שעמדים 2
bonus quia , *Jah* Laudate .noſtri Dei domus atriis in : Domini domo in
בבית יהוה בחצרות בית אלהינו: הללו יה כי טוב 3
ſibi elegit Jahacob Quoniam .jocundum quia ,ejus nomini canite : Dominus
יהוה זמרו לשמו כי נעים: כי יעקב בחר לו 4
: Dominus magnus quòd , novi ego Quia .*ſuum peculium in* Iſrael : *Jah*
יה ישראל לסגלתו: כי אני ידעתי כי גדול יהוה 5
fecit Dominus voluit quæ Omnia .diis omnibus præ noſter *Dominus* &
ואדנינו מכל אלהים: כל אשר חפץ יהוה עשה 6
vapores faciens Aſcendere .voraginibus omnibus & ,maribus in : terra in & cœlo in
בשמים ובארץ בימים וכל תהמות: מעלה נשאים 7
.ſuis theſauris de ventum *educens* : *fecit* pluviam ad fulgura , terræ extremo ab
מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא רוח מאוצרותיו:
Miſit .jumentum ad uſque homine ab : Ægypti primogenita percuſſit Qui
8 שהכה בכורי מצרים מאדם עד בהמה: שלח 9
.ejus ſervos omnes in & ,Parhoh in : Ægypte tui medio in prodigia & ſigna
אתות ומפתים בתוככי מצרים בפרעה ובכל עבדיו:
regem Sichon .fortes reges occidit & : multas gentes percuſſit Qui
10 שהכה גוים רבים והרג מלכים עצומים: לסיחון מלך 11
dedit Et .Chenahan regna omnia & : Baſan regem Hogh & , Emoræum
האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען: ונתן 12
tuū nomen Domine .ſuo populo Iſrael hæreditatem : hæreditatem eorum terram
ארצם נחלה נחלה לישראל עמו: יהוה שמך 13
faciet judicium Quia .generationē & generatione in tua memoria Domine : ſeculū in
לעולם יהוה זכרך לדר ודר: כי ידין 14
,argentū ,gentium *Dolores* .*pœnitentia ducetur* ſuis ſervis *ſuper* & : ſuo populo Dominus
יהוה עמו ועל עבדיו יתנחם: עצבי הגוים כסף 15
non & , eis oculi : loquentur non & ,eis Os .hominis manuū opus : aurum &
וזהב מעשה ידי אדם: פה להם ולא ידברו עינים להם ולא 16
.ipſorū ore in ſpiritus eſt non etiam : auſcultabunt non & , eis Aures .videbunt
יראו: אזנים להם ולא יאזינו אף אין יש רוח בפיהם: 17
benedicite Iſrael *Domus* .eis *in fidens* qui omnis ,ea facientes ſint ipſa Sicut
כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם: בית ישראל ברכו 18
Levi *Domus* .DOMINO benedicite Aharon *domus* : DOMINO 19
את יהוה בית אהרן ברכו את יהוה: בית הלוי 20
.DOMINO benedicite DOMINUM *timentes* : Domino benedicite
ברכו את יהוה יראי יהוה ברכו את יהוה:
.Jah-Hallelu .Jeruſalaim *habitans* : Sijon ex DOMINUS Benedictus
21 ברוך יהוה ׀ מציון שכן ירושלם הללו יה:

PSAL. CXXXVI. קלו

.ejus miſericordia ſeculum in quoniam : bonus quoniam DOMINO Confitemini
1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

תרגום Targum.

קלה

הללויה שבחו ית שמא דיי שבחו עבדיא דיי: 1
דקימין בבית מקדשא דיי בדרת בית אלהנא: 2
הללויה ארום טב יי זמרו לשמיה ארום בסים: 3
ארום דבית יעקב בחר ליה יי ישראל 4
לחבוביה: ארום אנא ידעית ארום רב יי 5
ורבוננא על כל אלהים: כל די יתרעי יי עבד 6
בשמיא ובארעא בימיא וכל תהומיא:
דמסיק עננין מסיפי ארעא ברקין למחת 7
מטרא עבד דמפיק זעפא מן תוסבריא
דיליה: די קטל בוכריא דמצראי מאנשא 8
עד בעירא: שדר אתין ותמהין במציעיך 9
מצרים בפרעה ובכל עבדוי: די מחא 10
עממין סגיעין וקטל מלכין תקיפין: לסיחון 11
מלכא אמוראה ולעוג מלכא דמתנן
ולכל מלכות כנען: ויהב ארעהון אחסנא 12
אחסנא לישראל עמיה: יי שמך לעלם 13
יי דכרנך לדר ודר: ארום ידין יי במימריה 14
דינא דעמיה ועל עבדוי צדיקיא יתוב ברחמוי:
טעון דעממיא סימא ודהבא עובד אידי 15
בר נש: פום להון ולא ממללין עינין 16
להון ולא חמין: אודנין להון ולא ציתין 17
נחירי ולא אית רוחא דחיי בפומהון: די 18
כמתהון יהון עובדיהון כל דמתרחץ עליהון:
דבית ישראל בריכו ית יי דבית אהרן 19
בריכו ית יי: דבית ליואי בריכו ית יי 20
דחליא דיי בריכו ית יי: בריך יי מציון 21
דאשרי שכנתיה בירושלם הללויה:

קלו

שבחו קדם יי ארום טב ארום לעלם 1
טוביה:

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

Hallelujah. 1

PSAL. CXXXV.

LAudate nomen Domini, laudate ſervi Domini: Qui ſtatis in domo ſanctuarii Domini, 2 in atriis domus Dei noſtri. 3 Laudate *Dominum*, quoniam *bonus* Dominus: pſallite nomini ejus, quoniam ſuave. 4 Quoniam domum Jaacob elegit ſibi Dominus, Iſraelem in dilectum ſuum. 5 Quoniam ego ſcio quòd magnus eſt Dñs, & dominator noſter ſupra omnes deos. 6 Omnia quæ voluit Dominus fecit in cœlis & in terra, in maribus & omnibus abyſſis. 7 Elevans nubes ab extremis terræ, fulgura ad deſcenſum *pluviæ* edidit: qui producit ventum impetuoſum de theſauris ſuis. 8 Qui interfecit primogenita Ægypti ab homine uſque ad pecus. 9 Miſit ſigna et portenta in medio tui Ægypte, in Pharaonem & in omnes ſervos ejus. 10 Qui percuſſit populos plurimos, & interfecit reges fortes. 11 Sichon regem Amorrhæum, & Og regem Baſan, & univerſum regnum Chananæum. 12 Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem [*inquam*] Iſrael populo ſuo. 13 Domine nomen tuum in æternum eſt, Domine memoria tui in generatione & generationem. 14 Quoniam judicabit Dominus *verbo ſuo* judicium populi ſui, & ſuper ſervos ſuos juſtos convertetur in miſerationibus ſuis. 15 Idola gentium argentea & aurea, opera manuum hominis. 16 Os habent & non loquuntur; oculos habent & non vident. 17 Aures habent & non audiunt; nares, nec eſt ſpiritus vivens in ore ipſorum. 18 Similes illis fiant qui faciunt ea; omnes qui confidunt in eis. 19 Domus Iſrael benedicite Domino, domus Aharon benedicite Domino. 20 Domus Levi benedicite Domino: timentes Dominum benedicite Domino. 21 Benedictus Dominus ex Sion, qui poſuit majeſtatem ſuam in Jeruſalem: *Hallelujah.*

PSAL. CXXXVI.

LAudes dicite coram Domino, quoniam bonus eſt, quoniam in æternum benignitas ejus. 1

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
1 [illegible]
[illegible]
[illegible]

PSAL. CXXXIV.

Anonymus. Spirituali ſenſu dicitur de anima ſomniante hymnos cum cognitione, vigilante in unione cum Trinitate. Et innuit in eo converſionem populi Chriſtiani ad fidem. Verſus 45. 1

LAudate nomen Dñi, laudes præcinite ſervi Dñi. 2 Qui ſtatis in domo Dñi & in atrio domûs Dei noſtri, 3 Glorificate Dñm, quia bonus eſt: & pſallite nomini ejus, quoniam ſuave eſt. 4 Jacobum enim elegit ſibi Dñs, & Iſraelē in cœtū ſuū. 5 Quoniam ego novi quòd maximus eſt Dñs. Dñs *inquam* noſter, omnium deorum. 6 Et quicquid vult Dñs facit in cœlo & in terra, in maribus & in omnibus abyſſis: 7 Elevat nubes è finibus terræ, & fulgura in pluviam ſtatuit: educit ventos ex horreis. 8 Qui percuſſit primogenita Ægypti ab hominibus uſq; ad jumenta: 9 Miſit ſigna ſua & prodigia ſua in centrum Ægypti, adversùs Pharaonem, & adversùs omnes ſubditos ejus. 10 Qui percuſſit gentes plurimas, & occîdit reges potentes: 11 Sihon regem Amorræorū, & Og regem Baiſan, & omnia regna Canaan: 12 Deditque terrā eorū hæreditatem Iſraeli populo ſuo. 13 Dñe nomē tuum ſempiternum eſt, Dñe memoria tua in generationem generationum. 14 Judicat enim Dñs populū ſuum, & de ſervis ſuis ſolatium percipit. 15 Simulacra gentium argentum *ſunt* atque aurum, opus manuum hominis. 16 Ora habent, & non loquuntur: oculos habent & non vident: 17 Aures habent, & non audiunt: neque eſt flatus in ore ipſorum. 18 Similes ſint eis opifices eorū, & quicunque fidunt illis. 19 Domeſtici Iſraelis benedicite Dño: 20 domeſtici Aharonis benedicite Dño: Domeſtici Levi benedicite Dño: Timentes Dñm benedicite Dño. 21 Benedictus ſit Dñs è Sion, qui habitat in Hieruſalem.

PSAL. CXXXV.

Anonymus. Dicitur de Moſe & Iſraele laudantibus Dominum de his qui liberati fuerunt: deque liberatione animarum è gehenna ex Pharaone diabolo per Chriſtum Salvatorem noſtrum redemptorem earum. Verſ. 56. 1

COnfitemini Domino quoniam bonus eſt, & in æternum miſerationes ejus.

Verſio VULG. LAT.

1 Alleluja. CXXXIV.

LAudate nomen Domini, laudate
2 ſervi Dominū. Qui ſtatis in domo Do-
3 mini, in atriis domûs Dei noſtri. Laudate Dominū, quia bonus Dominus: pſallite nomini ejus, quoniam ſuave.
4 Quoniam Jacob elegit ſibi Dominus,
5 Iſrael in poſſeſſionem ſibi. Quia ego cognovi quòd magnus eſt Dominus, &
6 Deus noſter præ omnibus diis. Omnia quæcunque voluit, Dominus fecit in cœlo, in terra, in mari, & in omnibus
7 abyſſis. Educens nubes ab extremo terræ: fulgura in pluviam fecit. Qui
8 producit ventos de theſauris ſuis: Qui percuſſit primogenita Ægypti ab ho-
9 mine uſque ad pecus. Et miſit ſigna et prodigia in medio tuî, Ægypte; in Pha-
10 raonem, & in omnes ſervos ejus. Qui percuſſit gentes multas: & occidit re-
11 ges fortes. Sehon regem Amorrhæorum, & Og regem Baſan, & omnia re-
12 gna Chanaan. Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Iſrael popu-
13 lo ſuo. Domine, nomen tuum in æternum: Domine, memoriale tuum in ge-
14 nerationem & generationem. Quia judicabit Dominus populum ſuum: &
15 in ſervis ſuis deprecabitur. Simulachra gentium argentum & aurum, o-
16 pera manuum hominum. Os habent, & non loquentur: oculos habent &
17 non videbunt. Aures habent, & non audient: neque enim eſt ſpiritus in o-
18 re ipſorum. Similes illis fiant qui faciunt ea: & omnes, qui confidunt in e-
19 is. Domus Iſrael benedicite Domino: domus Aaron benedicite Domi-
20 no. Domus Levi benedicite Domino: qui timetis Dominum, benedicite Do-
21 mino. Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat in Jeruſalem.

1 Alleluja. CXXXV.

COnfitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in æternum miſericordia ejus.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp.

1 Ἀλληλούϊα. ρλδ'.
2 † Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου, † αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον. † Οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, † ἐν αὐλαῖς οἴκου
3 θεοῦ ἡμῶν. † Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς κύριος,
4 † ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι (α) καλόν. † Ὅτι τὸν Ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, † Ἰσραὴλ εἰς
5 περιουσιασμὸν (β) ἑαυτῷ. † Ὅτι ἐγὼ (γ) ἔγνωκα, ὅτι μέγας (δ) ὁ κύριος, † καὶ ὁ κύριος ἡμῶν παρὰ
6 πάντας τοὺς θεούς. † Πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος, ἐποίησεν † ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, † ἐν ταῖς
7 θαλάσσαις καὶ (*) ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις. † Ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, † ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησεν· † ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. †
8 Ὃς ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα Αἰγύπτου † ἀπὸ ἀν-
9 θρώπου ἕως κτήνους. † Ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατα † ἐν μέσῳ σου Αἴγυπτε, † ἐν Φαραὼ καὶ ἐν πᾶ-
10 σι τοῖς δούλοις αὐτοῦ. † Ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλά,
11 † καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς κραταιούς. † Τὸν Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμορραίων, † καὶ τὸν Ὢγ βασιλέα τῆς Βα-
12 σάν, † καὶ πάσας τὰς βασιλείας Χαναάν· † Καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, † κληρονομίαν Ἰσ-
13 ραὴλ (ε) λαῷ αὐτοῦ. † Κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, † (ζ) καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γε-
14 νεάν. † Ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, † καὶ ἐπὶ
15 τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται. † Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώ-
16 πων. † Στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν· † ὀφθαλμοὺς
17 ἔχουσι καὶ οὐκ ὄψονται· † Ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ (η) ἐνωτισθήσονται· † οὐδὲ γάρ ἐστι πνεῦμα ἐν τῷ στόματι
18 αὐτῶν. Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο (θ) οἱ ποιοῦντες αὐτά, † καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. † Οἶ-
19 κος Ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν κύριον· † Οἶκος Ἀαρὼν εὐλογήσατε τὸν κύριον· Οἶκος Λευὶ εὐλο-
20 γήσατε τὸν κύριον· † οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὐλογήσατε τὸν κύριον. † Εὐλογητὸς κύριος (ι)
21 ἐν Σιών, † ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλήμ.

MS. A. (α) ἡδύ. (β) αὐτοῦ. (γ) ἔγνων, (δ) κύριος, (*) ἐν τῷ (ε) δούλῳ αὐτοῦ. (ζ) κύριε τὸ μνημόσυνόν (η) ἀκούσονται· † ῥῖνας ἔχουσιν καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται· † χεῖρας ἔχουσιν καὶ οὐ ψηλαφήσουσιν· † πόδας ἔχουσιν καὶ οὐ περιπατήσουσιν. † Οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν· οὐδὲ γάρ ἐστιν πνεῦμα (θ) πάντες οἱ ποιοῦντες (ι) ἐκ Σιών,

Ἀλληλούϊα. ρλε'.

1 † Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι (α) ἀγαθός, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

MS. A. (α) χρηστός,

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

(a) Alleluja. CXXXIV. 1

1 LAudate nomen Domini: laudate [a] *ſervi Dominum.* 2 Qui ſtatis in domo Domini, in atriis domûs Dei noſtri. 3 Laudate Dominum, quia (a) bonus Dominus: pſallite nomini ejus, (b) quoniam [b] decens. 4 Quoniam Jacob elegit ſibi Dominus, [c] Iſrael in (c) poſſeſſionem ſibi. 5 Quoniam ego cognovi, quòd magnus eſt Dominus, & Deus noſter ſuper omnes deos. 6 Omnia, quæcunq; voluit Dominus, fecit, in cœlo, & in terra: in maribus, & in omnibus abyſſis. 7 (d) Educens nubes ab extremo terræ: fulgura in [d] pluviam fecit. 8 Qui (e) educit ventos de theſauris (f) ſuis. Qui percuſſit primogenita Ægypti: ab homine uſque ad pecus. 9 Emiſit ſigna & prodigia ſua in medio tuî, Ægypte: in Pharaonem, & [e] in omnes ſervos ejus. 10 Qui percuſſit gentes multas, & occidit reges fortes. 11 Seon regem Amorrhæorum, & Og regem Baſan, & omnia regna Chanaan. 12 Et dedit terram eorum hæreditatem: hæreditatem (g) Iſrael populo ſuo. 13 Domine, nomen tuum in ſeculum: et (h) memoriale tuum in generationem & generationem. 14 Quoniam judicabit Dominus populum ſuum: & in ſervis ſuis (i) deprecabitur. 15 Idola gentium argentum, & aurum: opera manuum hominū. 16 Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt. 17 Aures habent, & non (k) audient: [f] neque enim eſt ſpiritus in ore ipſorū. 18 Similes illis fiant [g], qui faciunt ea: & (l) omnes qui confidunt in eis. 19 Domus Iſrael benedicite Dominum; domus Aaron benedicite Dominum. 20 Domus Levi benedicite Dominum: qui timetis Dominum, benedicite Dominum. 21 Benedictus Dominus in (m) Sion, qui habitat in Hieruſalem.

(a) Alleluja. CXXXV. 1

1 COnfitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in ſeculum miſericordia ejus.

Verſio ÆTHIOPICA.

ሃሌሉያ፡፡
ዮሀዐ ሰብሑ፡ ለስመ፡ እግዚአብሔር፡፡ ሰ 1
ብሕዎ፡ አግብርቲሁ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፦
እለ፡ ይቀውሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔ 2
ር፡፡ ውስተ፡ አጸደ፡ ቤተ፡ አምላክነ፡፡=፦ ሰብ 3
ሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ፡ ኄር፡ እግዚአ
ብሔር፡፡ ወዘምሩ፡ ለስሙ፡ እስመ፡ ሠናይ፡፡=፦
እስመ፡ ለያዕቆብ፡ ኀረዮ፡ እግዚአብሔር፡፡ 4
ወለእስራኤልኒ፡ ሎቱ፡ ለርስቱ፡፡=፦ እስመ፡ 5
አነ፡ አእመርኩ፡ ከመ፡ ዐቢይ፡ እግዚአብሔ
ር፡፡ ወአምላክነሂ፡ እምኵሉ፡ አማልክ
ት፡፡=፦ ኵሎ፡ ዘፈቀደ፡ ገብረ፡ እግዚአብሔ 6
ር፡፡ በሰማያት፡ ወበምድርኒ፡፡ በባሕርኒ፡ ወበ
ኵሉ፡ ቀላያት፡፡=፦ የዐርግ፡ ደመናተ፡ እምአ 7
ጽናፈ፡ ምድር፡፡ ወገብረ፡ መብረቀ፡ ለጊዜ፡
ዝናም፡፡=፦ ዘያወፅኦሙ፡ ለነፋሳት፡ እመዛግ 8
ብቲሆሙ፡፡ ዘቀተለ፡ ኵሎ፡ በኵሮሙ፡ ለግ
ብጽ፡፡ እምሰብእ፡ ወእስከ፡ እንስሳ፡፡=፦ ፈነ 9
ወ፡ ተአምረ፡ ወመንክረ፡ ማእከሌኪ፡ ግብጽ፡፡
ላዕለ፡ ፈርዖን፡ ወላዕለ፡ አግብርቲሁ፡፡=፦ ዘ 10
ቀተለ፡ አሕዛበ፡ ብዙኃነ፡፡ ወቀተለ፡ ነገሥተ፡
ጽኑዓነ፡፡=፦ ለሴዎን፡ ንጉሠ፡ አሞሬዎን፡፡ 11
ወለአግ፡ ንጉሠ፡ ባሳን፡፡ ወለኵሎሙ፡ ነገ
ሥተ፡ ከናአን፡፡=፦ ወወሀበ፡ ምድሮሙ፡ ር 12
ስተ፡፡ ወርስተ፡ እስራኤል፡ ገብሩ፡፡=፦ ስም 13
ከ፡ እግዚኦ፡ ለዓለም፡፡ ወዝክርከኒ፡ ለትው
ልደ፡ ትውልድ፡፡=፦ እስመ፡ ይኴንኖ፡ እግዚ 14
አብሔር፡ ሕዝቦ፡፡ ወይትናበብ፡ በእንተ፡ አ
ግብርቲሁ፡፡=፦ አማልክቲሆሙ፡ ለአሕዛብ፡ 15
ዘወርቅ፡ ወብሩር፡፡ ግብረ፡ እደ፡ እጓለ፡ እም
ሕያው፡፡=፦ አፈ፡ ቦሙ፡ ወኢይነቡ፡፡ አዕይ 16
ንተ፡ ቦሙ፡ ወኢይሬእዩ፡፡=፦ እዝነ፡ ቦሙ፡ 17
ወኢይሰምዑ፡፡ አንፈ፡ ቦሙ፡ ወኢያጼንዉ፡፡
እደ፡ ቦሙ፡ ወኢይገሱ፡፡ እግረ፡ ቦሙ፡ ወኢየ
ሐውሩ፡፡ ወኢይነቡ፡ በጕርዔቶሙ፡፡ ወአል
ቦሙ፡ መንፈስ፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡፡=፦ ከማ 18
ሆሙ፡ ለይኩኑ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ገብርዎሙ፡፡
ወኵሎሙ፡ እለ፡ ይትአመኑ፡ ቦሙ፡፡=፦ ቤ 19
ተ፡ እስራኤል፡ ባርክዎ፡ ለእግዚአብሔር፡፡
ቤተ፡ አሮን፡ ባርክዎ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፦ 20
ቤተ፡ ሌዊ፡ ባርክዎ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እለ፡
ትፈርህዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ባርክዎ፡ ለእግ 21
ዚአብሔር፡፡=፦ ቡሩክ፡ እግዚአብሔር፡ በጽ
ዮን፡፡ ዘየኃድር፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡፡=፦
ሃሌሉያ፡፡
ዮሀሠ ግነዩ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ፡ ኄ 1
ር፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡=፦

INTERP. ÆTHIOP. [a] vos ſervi ejus [b] bonū eſt. [c] & Iſrael etiam [d] tempus pluviæ [e] ſervos ejus. [f] nares habent, & non odorabunt: manus habent, & non palpabunt: pedes habent, & non ambulabunt: & non loquuntur in gutture eorum: neque eſt [g] omnes, qui

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

1 * المزمور المائة واربعة وثلاثون * مرسوم بالليلويا * وهو مة * استيخن *
2 3 سبحوا الرب يا عبيد الرب * القايمين في بيت الرب في ديار بيت الهنا * سبحوا الرب فان الرب
4 5 صالح * رتلوا اسمه فانه حلو * ان الرب اختار له يعقوب * واسراييل ميراثا له * اني انا علمت ان
6 الرب عظيم هو * والهنا اعظم من جميع الالهة * وكلما شاء الرب صنعه في السماء وعلي الارض
7 وفي البحار وجميع الاعماق * الذي يصعد السحاب من اقطار الارض * خلق بروقا للامطار الذي
8 9 اخرج الرياح من خزاينه * الذي اهلك ابكار مصر من الانسان الي البهيمة * وارسل الايات
10 والعجايب في وسطك يا مصر * في فرعون وجميع جنوده * الذي اهلك امما كثيرة * وقتل
11 12 ملوكا اعزا * سيحون ملك الاموراييين * وعوج ملك بيسان * وجميع ممالك كنعان * اعطي
13 ارضهم ميراثا * ميراثا لاسراييل عبده * اسمك يا رب دايما الي الابد * وذكرك من جيل الي جيل *
14 15 ان الرب يتراف علي شعبه * وندعوه عبيده * ان الهة الامم فضة وذهب وهي عمل ايدي
16 17 البشر * لها افواه ولا تتكلم * لها عيون ولا تري * لها اذان ولا تسمع * لها اناف ولا تشم * لها
ايدي ولا تلمس * لها ارجل ولا تمشي * ولا تقدر ان تدعوا بصوت من حناجرها * وانها لا
18 19 روح في افواهها * يشبهها الذين يصنعوها * وكل المتوكلين عليها * يا بيت اسراييل بارك الرب * يا بيت
20 21 هرون باركوا الرب * يا بيت لاوي باركوا الرب * يا اتقياء الرب باركوا الرب * مبارك الرب من صهيون
الساكن في يروسليم * الليلويا *
* المزمور المائة وخمسة وثلاثون *
1 * وهو كح * استيخن * الليلويا * اشكروا الرب فانه صالح هو * وان رحمته لدايمة الي الابد *

PSAL. CXXXIV.

Titulus, Alleluja. Verſ. 45. 1

L*Audate Dominum O ſervi Domini,* 2 *Stantes in domo Domini, in atrio domûs Dei noſtri.* 3 *Laudate Dominum quoniam Dominus bonus eſt: pſallite nomini ejus quia dulce eſt.* 4 *Quoniam Dominus elegit ſibi Jacobum, & Iſraelem hæreditatem ſibi.* 5 *Quoniam ego novi quòd Dominus magnus eſt, & Deus noſter maximus omnium deorum.* 6 *Et quicquid voluit Dominus, fecit in cœlo, & ſuper terram, & in maribus, & in omnibus profundis.* 7 *Qui elevat nubes de extremitatibus terræ: condidit fulgur in pluvias: qui eduxit ventos de theſauris ſuis.* 8 *Qui perdidit primogenita Ægypti ab homine uſq; ad jumentum,* 9 *Et miſit ſigna et miracula in medium tui, O Ægypte, in Pharaonem & omnes exercitus ejus.* 10 *Qui perdidit gentes multas, & occîdit reges fortes:* 11 *Sihon regem Amorræorum, & Og regem Baſan, & omnia regna Canaan:* 12 *Dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Iſraeli ſervo ſuo.* 13 *Nomen tuum O Domine, perpetuum eſt in æternum, & memoria tua à generatione in generationem.* 14 *Miſerebitur Dominus populo ſuo, & invocabunt eum ſervi ipſius.* 15 *Nam dii gentium argentum ſunt ac aurum, et ſunt opus manuū hominum.* 16 *Habent ora, & non loquuntur: habent oculos, & non vident:* 17 *Habent aures, & non audiunt: habent nares, & non odorantur: habent manus, & non palpant: habent pedes & non ambulant: nec poſſunt edere vocem è gutturibus ſuis: & quidem non eſt ſpiritus in oribus eorum.* 18 *Similes ſint eis qui faciunt eos, & omnes confidentes in illis.* 19 *O domus Iſraelis, benedic Dominum:* 20 *O domus Aaronis, benedicite Dominum: O domus Levi, benedicite Dominum: O cultores Domini, benedicite Dominum.* 21 *Benedictus Dominus de Sion, habitans in Jeruſalem. Alleluja.*

PSAL. CXXXV.

Verſ. 28. Alleluja. 1

G*Ratias agite Domino, quoniam bonus eſt: & quia miſericordia ejus permanſura eſt in æternum.*

Confitemini .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : deorum Deo Confitemini
2 הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ
mirabilia Facienti .ejus miſericordia ſeculum in quoniam ,dominorum Domino
3 לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת 4
cœlos Facienti .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : ſoli magna
גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם 5
ſuper terram Expandenti .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : intelligentia in
בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־ 6
: magna luminaria Facienti .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : aquas
הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים 7
: die in dominium ad Solem .ejus miſericordia ſeculum in quoniam
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם 8
dominia ad ſtellas & Lunam .ejus miſericordia ſeculum in quoniam
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת 9
Ægyptum Percutienti .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : nocte in
בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה מִצְרַיִם 10
eduxit Et .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : eorum primogenitis in
בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיּוֹצֵא 11
manu In .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : eorum medio de Iſrael
יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ בְּיָד 12
.ejus miſericordia ſeculum in quoniam : extento brachio in & , forti
חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
.ejus miſericordia ſeculum in quoniam : diviſiones in Suph mare Scindenti
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ 13
.ejus miſericordia ſeculum in quoniam : ejus mediū in Iſrael fecit tranſire Et
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ 14
.ej⁹ miſericordia ſeculum in quoniam :Suph mare in ej⁹ virtutem & ,Parhoh excuſſit Et
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ 15
.ejus miſericordia ſeculum in quoniam : deſerto in ſuum populum Deducenti
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ 16
occidit Et .ejus miſericordia ſeculum in quoniā : magnos reges Percutienti
17 לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיַּהֲרֹג 18
regem Sichon .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : fortes reges
מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ 19
quoniā ,Baſan regem Hogh Et .ejus miſericordia ſeculum in quoniam : Emoræum
הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי 20
quoniam : hæreditatem in eorum terram dedit Et .ejus miſericordia ſeculum in
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי 21
ſeculum in quoniā : ſuo ſervo Iſrael Hæreditatem .ejus miſericordia ſeculum in
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם 22
ſeculum in quoniā : noſtri fuit memor noſtra humilitate in Qui .ejus miſericordia
חַסְדּוֹ׃ שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם 23
.ej⁹ miſericordia ſeculā in quoniā :noſtris hoſtib⁹ ab nos redemit Et .ej⁹ miſericordia
חַסְדּוֹ׃ וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ 24
Confitemini .ejus miſericordia ſeculū in quoniam : carni omni panem Dans
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ 25 26
.ejus miſericordia ſeculum in quoniam : cœli Deo
לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

תרגום. TARGUM.

שַׁבַּחוּ לֶאֱלָהֵי אֱלָהַיָּא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 2
שַׁבַּחוּ לְמָרֵי מָרַיָּא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 3
לְעָבֵד פְּרִישָׁן רַבְרְבָן בִּלְחוֹדוֹהִי אֲרוּם 4
לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ לְעָבֵד שְׁמַיָּא בְּסוּכְלְתָנוּ 5
אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ לְרָדִיד אַרְעָא 6
עֲלַוֵי דְמַיָּא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ לְעָבֵד 7
נְהוֹרִין רַבְרְבִין אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ יָת 8
שִׁמְשָׁא לְמִשְׁלַט בִּימָמָא אֲרוּם לְעָלַם
טוּבֵיהּ׃ יָת סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא לְמִשְׁלַט 9
בְּלֵילְיָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ לְמָחֵי 10
מִצְרָאֵי בְּמַכְתְּשִׁין קְטַל אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃
וְאַפֵּיק יִשְׂרָאֵל פְּרִיקִין מִבֵּינֵיהוֹן אֲרוּם 11
לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ בְּאִידָא תַקִּיפָא וּבִדְרָע 12
מְרַמְמָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ לְצָלַח 13
יַמָּא דְסוּף לִצְלוֹחִין אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃
וְאַעְבַּר יִשְׂרָאֵל בִּמְצִיעֵיהּ אֲרוּם לְעָלַם 14
טוּבֵיהּ׃ וְשַׁנֵּק פַּרְעֹה וְחֵילְוָתֵיהּ בְּיַמָּא 15
דְסוּף אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ לִמְהַלָּךְ עַמֵּיהּ 16
בְּמַדְבְּרָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ לְמָחֵי 17
מַלְכִין רַבְרְבִין אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃
וּקְטַל מַלְכִין גִּיוָתְנִין אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 18
לְסִיחוֹן מַלְכָּא אֱמוֹרָאָה אֲרוּם לְעָלַם 19
טוּבֵיהּ׃ וּלְעוֹג מַלְכָּא דְמַתְנָן אֲרוּם לְעָלַם 20
טוּבֵיהּ׃ וִיהַב אַרְעֲהוֹן לְאַחְסָנָא אֲרוּם 21
לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ אַחְסַנְתָּא לְיִשְׂרָאֵל עַבְדֵּיהּ 22
אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ בְּאִתְמַכְּכוּתָנָא 23
דְּכַר לָנָא קְיָמֵיהּ אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃
וּפְרִיקְנָא מִן מְעִיקָנָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 24
דְּיָהֵב מְזוֹנֵיהּ לְכָל בִּסְרָא אֲרוּם לְעָלַם 25
טוּבֵיהּ׃ שַׁבַּחוּ לֶאֱלָהָא שְׁמַיָּא אֲרוּם 26
לְעָלַם טוּבֵיהּ׃

PARAPH. CHALD. VERſ. LAT.

Laudes dicite Deo deorum , quoniam in 2
æternum benignitas ejus. Laudes dicite 3
Domino dominorum , quoniam in æternum benignitas ejus. Factori mirabilium 4
magnorum ſoli, quoniam in æternum benignitas ejus. Factori cœlorum in intelli- 5
gentia , quoniam in æternum benignitas
ejus. Ei qui extendit terram ſuper aquas, 6
quoniam in æternum benignitas ejus. Ipſi 7
qui fecit luminaria magna , quoniam in
æternum benignitas ejus. Solem ut præ- 8
eſſet diei, quoniam in æternum benignitas
ejus. Lunam & ſtellas ut præeſſent nocti , 9
quoniam in æternum benignitas ejus. Qui 10
percuſſit *Ægyptios* plagis *occiſionis* [*primogenitorum* ,] quoniam in æternum benignitas ejus. Et eduxit Iſraelem ereptum 11
de medio eorum , quoniam in æternum
benignitas ejus. In manu forti & bra- 12
chio excelſo, quoniam in æternum benignitas ejus. Qui diviſit mare rubrum in 13
diviſiones, quoniam in æternum benignitas ejus. Et tranſire fecit Iſrael per me- 14
dium ejus, quoniam in æternum benignitas ejus. Et ſubmerſit Pharaonem & ex- 15
ercitum ejus in mari rubro, quoniam in
æternum benignitas ejus. Qui deduxit 16
populum ſuum per deſertum, quoniam in
æternum benignitas ejus. Qui percuſſit 17
reges magnos, quoniam in æternum benignitas ejus. Et occîdit reges ſuperbos , 18
quoniam in æternum benignitas ejus. Si- 19
chon regem Amorræorum, quoniam in
æternum benignitas ejus. Et Og regem Baſ- 20
ſan, quoniam in æternum benignitas ejus.
Et dedit terram eorum hæreditatem, quo- 21
niam in æternum benignitas ejus. Hæredi- 22
tatem Iſrael ſervo ſuo , quoniam in æternum benignitas ejus. In *humilitate noſtra* 23
memor fuit erga nos pacti ſui , quoniam
in æternum benignitas ejus. Et redemit 24
nos ab iis qui angebant nos, quoniam in
æternum benignitas ejus. Qui dat eſ- 25
cam *ſuam* omni carni, quoniam in æternum benignitas ejus. Laudes dicite Deo 26
cœli , quoniam in æternum benignitas
ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܐܘܕܘ ܠܐܠܗ ܐܠܗ̈ܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܐܘܕܘ ܠܡܪܐ ܡܪ̈ܘܬܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ.
3
4 * ܠܕܥܒܕ ܬܕܡܪ̈ܬܐ ܪ̈ܘܪܒܬܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܠܕܥܒܕ ܫܡܝܐ
5
ܒܚܟܡܬܗ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. * ܠܕܩܒܥ ܐܪܥܐ ܥܠ ܡ̈ܝܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: 6
7 * ܠܕܥܒܕ ܢܗܝܪ̈ܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. * ܫܡܫܐ ܠܫܘܠܛܢܐ ܕܐܝܡܡܐ
8
ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܣܗܪܐ ܘܟܘ̈ܟܒܐ ܠܫܘܠܛܢܐ ܕܠܠܝܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. 9
10 * ܠܕܡܚܐ ܠܒܘܟܪ̈ܐ ܕܡܨܪܝܢ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܘܐܦܩ ܠܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܒܝܢܬܗܘܢ
11
12 ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. * ܒܐܝܕܐ ܥܫܝܢܬܐ ܘܒܕܪܥܐ ܪܡܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܠܕܦܠܓ
13
ܝܡܐ ܕܣܘܦ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܘܥܒܪ ܠܐܝܣܪܝܠ ܒܓܘܗ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. 14
15 * ܠܕܫܓܫ ܠܦܪܥܘܢ ܘܠܚܝܠܗ ܒܝܡܐ ܕܣܘܦ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܠܕܕܒܪ ܠܥܡܗ
16
17 ܒܡܕܒܪܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. * ܠܕܡܚܐ ܠܡܠܟ̈ܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ * ܘܩܛܠ
18
ܡܠܟ̈ܐ ܥܫܝܢ̈ܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܠܣܝܚܘܢ ܡܠܟܐ ܕܐܡܘܪ̈ܝܐ ܕܠܥܠܡ 19
20 ܪ̈ܚܡܘܗܝ. * ܘܠܥܘܓ ܡܠܟܐ ܕܒܝܫܢ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܘܝܗܒ ܐܪܥܗܘܢ
21
ܝܘܪܬܢܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. * ܝܘܪܬܢܐ ܠܐܝܣܪܝܠ ܥܒܕܗ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ: 22
23 * ܠܕܐܬܕܟܪܢ ܒܡܘܟܟܢ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. * ܘܦܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒ̈ܝܢ ܕܠܥܠܡ
24
25 ܪ̈ܚܡܘܗܝ: * ܠܕܝܗܒ ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܟܠ ܒܣܪ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. * ܐܘܕܘ ܠܐܠܗܐ
26
ܕܒܫܡܝܐ ܕܠܥܠܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ.

Confitemini Deo deorum, quoniam in æ- 2
ternum miſerationes ejus. Confitemini 3
Domino dominorum, quoniam in æternum
miſerationes ejus. Ei qui fecit prodigia 4
magna ſolus, quoniam in æternum miſerationes ejus. Ei qui condidit cœlum ſuâ ſa- 5
pientiâ, quoniam in æternum miſerationes
ejus. Qui firmavit terram ſuper aquas, 6
quoniam in æternum miſerationes ejus.
Qui fecit luminaria magna, quoniam in æ- 7
ternum miſerationes ejus. Solem in domi- 8
nium diei, quoniam in æternum miſerationes ejus. Lunam & ſtellas in dominium
noctis, quoniam in æternum miſerationes 9
ejus. Qui percuſſit primogenita Ægypti, 10
quoniam in æternum miſerationes ejus. Et 11
eduxit Iſraelem de medio eorum, quoniam
in æternum miſerationes ejus. Manu va- 12
lidâ & brachio excelſo, quoniam in æternum miſerationes ejus. Qui diviſit mare 13
Suph , quoniam in æternum miſerationes
ejus. Et traduxit Iſraelem per illud, quo- 14
niam in æternum miſerationes ejus. Qui 15
exagitavit Pharaonem & exercitum ejus in
mari Suph, quoniam in æternum miſerationes ejus. Qui duxit populum ſuum per 16
deſertum, quoniam in æternum miſerationes ejus. Qui percuſſit reges magnos, quo- 17
niam in æternum miſerationes ejus. Et oc- 18
cîdit reges potentes , quoniam in æternum
miſerationes ejus. Sihon regem Amorræ- 19
orum, quoniam in æternum miſerationes
ejus. Et Og regem Baiſan, quoniam in 20
æternum miſerationes ejus. Deditque ter- 21
ram eorum hæreditatem, quoniam in æternum miſerationes ejus. Hæreditatem Iſra- 22
eli ſervo ſuo, quoniam in æternum miſerationes ejus. Qui memor fuit noſtrî in hu- 23
militate noſtra, quoniam in æternum miſerationes ejus. Et liberavit nos ab inimicis 24
noſtris, quoniam in æternum miſerationes
ejus. Qui dat eſcam omni carni, quoniam 25
in æternum miſerationes ejus. Confite- 26
mini Deo qui eſt in cœlo, quoniam in æternum miſerationes ejus.

Verſio VULG. LAT.

2 Confitemini Deo deorū : quoniam in
3 æternū miſericordia ejus. Confitemini
Dño dominorum : quoniā in æternum
4 miſericordia ejus. Qui facit mirabilia
magna ſolus : quoniā in æternū mi-
5 ſericordia ejus. Qui fecit cœlos in intellectu : quoniā in æternū miſericor-
6 dia ejus. Qui firmavit terrā ſuper aquas: quoniam in æternū miſericor-
7 dia ejus. Qui fecit luminaria magna:
quoniam in æternum miſericordia ej⁹.
8 Solem in poteſtatē diei : quoniā in æ-
9 ternū miſericordia ej⁹. Lunam & ſtellas in poteſtatem noctis : quoniā in
10 æternum miſericordia ejus. Qui percuſſit Ægyptū cū primogenitis eorū :
quoniā in æternum miſericordia ejus.
11 Qui eduxit Iſrael de medio eorum :
quoniā in æternum miſericordia ejus.
12 In manu potenti, & brachio excelſo:
quoniā in æternum miſericordia ejus.
13 Qui diviſit Mare rubrum in diviſiones: quoniā in æternum miſericordia
14 ejus. Et eduxit Iſrael per medium ej⁹:
quoniā in æternum miſericordia ejus.
15 Et excuſſit Pharaonem , & virtutē ej⁹
in Mari rubro : quoniam in æternum
16 miſericordia ejus. Qui traduxit populum ſuum per deſertum: quoniam
17 in æternum miſericordia ejus. Qui
percuſſit reges magnos : quoniam in
18 æternum miſericordia ejus. Et occîdit reges fortes : quoniam in æter-
19 num miſericordia ejus. Sehon regem
Amorrhæorum : quoniam in æternum
20 miſericordia ejus. Et Og regem Baſan : quoniam in æternum miſericor-
21 dia ejus. Et dedit terram eorum hæreditatem : quoniam in æternum miſe-
22 ricordia ejus. Hæreditatē Iſrael ſervo
ſuo : quoniā in æternum miſericordia
23 ejus. Quia in humilitate noſtra memor
fuit noſtrî : quoniā in æternū miſe-
24 ricordia ej⁹. Et redemit nos ab inimicis noſtris: quoniā in æternū miſericor-
25 dia ejus. Qui dat eſcam omni carni ;
quoniam in æternum miſericordia ej⁹.
Confitemini Deo cœli : quoniam in
26 æternum miſericordia ejus. Confitemini Domino dominorum : quoniam
in æternum miſericordia ejus.

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

2 †Ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν, †ὅτι εἰς τὸν αἰ-
3 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ τῶν
4 κυρίων, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ
ποιήσαντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, †ὅτι εἰς τὸν
5 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς
ἐν συνέσει, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †
6 Τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, †ὅτι εἰς
7 τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ ποιήσαντι φῶτα
μεγάλα μόνῳ, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
8 †Τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, †ὅτι εἰς τὸν
9 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· †Τὴν σελήνην καὶ (β) τοὺς
ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
10 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ πατάξαντι Αἴγυπτον σὺν
τοῖς πρωτοτόκοις αὐτῶν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
11 λεος αὐτοῦ. †Καὶ ἐξαγαγόντι τὸν Ἰσραὴλ ἐκ μέ-
12 σου αὐτῶν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· †Ἐν
χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, † ὅτι εἰς τὸν
13 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ καταδιελόντι τὴν ἐρυθρὰν
θάλασσαν εἰς διαιρέσεις, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος
14 αὐτοῦ· †Καὶ διαγαγόντι τὸν Ἰσραὴλ διὰ μέσου αὐ-
15 τῆς, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †(γ) Καὶ ἐκ-
τινάξαντι Φαραὼ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς θάλασσαν
16 ἐρυθράν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ
διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, † ὅτι εἰς τὸν
17 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ πατάξαντι βασιλεῖς
18 μεγάλους, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· †Καὶ
ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς, †ὅτι εἰς τὸν αἰ-
19 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· Τὸν Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμορ-
20 ραίων, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· Καὶ τὸν
Ὢγ βασιλέα τῆς Βασάν, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
21 ἔλεος αὐτοῦ. † Καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονο-
21 μίαν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· Κληρο-
νομίαν Ἰσραὴλ δούλῳ αὐτοῦ, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
23 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐ-
μνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλε-
24 ος αὐτοῦ· †Καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡ-
25 μῶν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Ὁ διδοὺς
τροφὴν πάσῃ σαρκί, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος
αὐτοῦ. † Ἐξομολογεῖσθε (δ) τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, †ὅτι
εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

MS. A. (β) τὰ ἄστρα (γ) Τῷ ἐκτινάξαντι
(δ) τῷ κυρίῳ

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

2 Confitemini Deo deorum : quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 3 2
Confitemini Domino dominorum : 3
quoniam in ſeculum miſericordia
ejus. 4 Qui facit [a] mirabilia 4
magna ſolus : quoniam in ſeculum
miſericordia ejus. 5 Qui fecit cœ- 5
los in intellectu : quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 6 Qui (b) 6
firmavit terram ſuper aquas : quoniam in ſeculum miſericordia ejus.
7 Qui fecit (c) luminaria magna ſo- 7
lus: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 8 Solem [b] in (d) pote- 8
ſtatem diei : quoniam in ſeculum
miſericordia ejus. 9 Lunam & ſtel- 9
las [c] in poteſtatem noctis : quoniam in ſeculum miſericordia ejus.
10 Qui percuſſit Ægyptum cum pri- 10
mogenitis eorum : quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 11 Et qui 11
eduxit Iſrael de medio eorum: quoniam in ſeculum miſericordia ejus.
12 In manu potenti & in brachio 12
excelſo: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 13 Qui diviſit Mare 13
rubrum in (e) diviſiones : quoniam
in ſeculum miſericordia ejus. 14
Et traduxit Iſrael per medium e- 14
jus : quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 15 Et percuſſit Pharao- 15
nem, & virtutem ejus in Mare rubrum : quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 16 Qui traduxit popu- 16
lum ſuum in deſerto : quoniam in
ſeculum miſericordia ejus. [d]
17 Qui percuſſit reges magnos : 17
quoniam in ſeculum miſericordia
ejus. 18 Et occîdit reges fortes : 18
quoniam in ſeculum miſericordia e-
jus. 19 Seon regem Amorrhæorum : 19
quoniam in ſeculum miſericordia
ejus. 20 Et Og regem Baſan ; 20
quoniam in ſeculum miſericordia e-
jus. 21 Et dedit terram eorum hæ- 21
reditatem: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 22 Hæreditatem Iſ- 22
rael ſervo ſuo : quoniam in ſeculū
miſericordia ejus. 23 Quia in hu- 23
militate noſtra memor fuit noſtrî
Dominus : quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 24 Et redemit nos 24
[e] ab inimicis noſtris : quoniam in
ſeculum miſericordia ejus. 25 Qui 25
dat (f) eſcam omni carni : quoniam in ſeculum miſericordia ejus. 26 Confitemini Deo cœli : quoniam in ſeculum miſericordia ejus.

Verſio ÆTHIOPICA.

ግነዩ፡ ለአምላከ፡ አማልክት፡፡ እስመ፡ ለ 2
ዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ግነዩ፡ ለእግዚአ፡ 3
አጋእዝት፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረ
ቱ፡፡ ፨ ዘገብረ፡ ዐቢየ፡ ወመንክረ፡ በ 4
ሕቲቱ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨
ዘገብረ፡ ሰማያተ፡ በጥበቡ፡፡ እስመ፡ ለዓ 5
ለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ዘአጽንዓ፡ ለምድ 6
ር፡ ደበ፡ ማይ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ም
ሕረቱ፡፡ ፨ ዘገብረ፡ ብርሃናተ፡ ዐቢያ 7
ተ፡ በሕቲቱ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረ
ቱ፡፡ ፨ ለፀሐይ፡ አኰነኖ፡ መዐልተ፡፡ እስ 8
መ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ለወርኅ፡ ወለከ 9
ዋክብት፡ አኰነኖሙ፡ ሌሊተ፡፡ እስመ፡ ለዓለ
ም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ዘቀተሎሙ፡ ለግብጽ፡ ም 10
ስለ፡ በኵሮሙ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረ
ቱ፡፡ ፨ ወአውፅኦሙ፡ ለእስራኤል፡ እማእ 11
ከሎሙ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨
በእድ፡ ፅንዕት፡ ወበመዝራዕት፡ ልዑል፡፡ እስ 12
መ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ወነፈቀ፡ ለባሕ 13
ረ፡ ኤርትራ፡ ወከፈሎ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ም
ሕረቱ፡፡ ፨ ወአውፅኦሙ፡ ለእስራኤል፡ እ 14
ንተ፡ ማእከሉ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረ
ቱ፡፡ ፨ ዘነፅሐ፡ ለፈርዖን፡ ወኃይሉ፡ ውስተ፡ 15
ባሕረ፡ ኤርትራ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረ
ቱ፡፡ ፨ ዘወአውፅኦሙ፡ ለሕዝቡ፡ ውስተ፡ 16
ገዳም፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ዘአው
ፅአ፡ ማየ፡ እምኰኵሕ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡
ምሕረቱ፡፡ ፨ ዘቀተለ፡ ነገሥተ፡ ዐቢይተ፡፡ 17
እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ወቀተለ፡ 18
ነገሥተ፡ ፅኑዓነ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕ
ረቱ፡፡ ፨ ለሴዎን፡ ንጉሠ፡ አሞሬዎን፡፡ 19
እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ወለዖግ፡ 20
ንጉሠ፡ ባሳን፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረ
ቱ፡፡ ፨ ወወሀበ፡ ምድሮሙ፡ ርስተ፡፡ እስ 21
መ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ርስተ፡ እስራኤ 22
ል፡ ገብሩ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨
እስመ፡ ተዘከረነ፡ እግዚአብሔር፡ በሕማም 23
ነ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ወአ 24
ድኀነነ፡ እመእደ፡ ፀርነ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡
ምሕረቱ፡፡ ፨ ዘይሁብ፡ ሲሳየ፡ ለኵሉ፡ ዘ 25
ሥጋ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡፡ ፨ ግነ 26
ዩ፡ ለአምላከ፡ ሰማይ፡፡ እስመ፡ ለዓለም፡
ምሕረቱ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. CXXXV.* [a] magnalia & mirabilia [b] ad dominandum diei : [c] ad dominandum noctis : [d] Qui eduxit aquam ex rupe : quoniam in ſeculum miſericordia ejus. Qui percuſſit [e] à manu inimicorum noſtrorum :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 اشكروا اله الالهة * فان رحمته لثابتة الي الابد * اشكروا رب الارباب * فان رحمته كاينة الي
3
4 الابد * الذي صنع العجايب العظيمة وحده * وان رحمته لدايمة الي الابد * الذي خلق
5
6 السموات بحكمته * وان رحمته لثابتة الي الابد * الذي ثبت الارض علي المياه * وان رحمته لكاينة
7 الي الابد * الذي خلق الانوار العظيمة وحده * لان رحمته دايمة الي الابد * الشمس لسلطان
8
9 النهار * لان رحمته دايمة الي الابد * القمر والنجوم لسلطان الليل * لان رحمته دايمة الي الابد *
10 الذي ضرب مصر مع ابكارها * فان رحمته ثابتة الي الابد * واخرج اسراييل من وسطهم * وان
11
12 رحمته دايمة الي الابد * بيد عزيزة وذراع رفيعة * فان رحمته دايمة الي الابد * الذي فرق البحر
13
14 الاحمر افلاقا * وان رحمته لثابتة الي الابد * واجاز اسراييل في وسطهم * لان رحمته دايمة الي الابد *
15 * وغرق فرعون وجميع جنوده في البحر الاحمر * وان رحمته لثابتة الي الابد * الذي هدي شعبه في
16
البرية * فان رحمته لكاينة الي الابد * وانبع الماء من صخرة صماء * وان رحمته لكاينة الي الابد *
17 * الذي ضرب ملوكا عظمة * وان رحمته لثابتة الي الابد * وقتل ملوكا عجيبة * وان رحمته لثابتة
18
19 الي الابد * سيحون ملك الاموريين * وان رحمته لكاينة الي الابد * وعوج ملك بشان * وان رحمته
20
21 لدايمة الي الابد * واعطي ارضهم ميراثا * لان رحمته دايمة الي الابد * ميراثا لاسراييل عبده * وان رحمته
22
23 لكاينة الي الابد * ان الرب ذكرنا في تواضعنا * لان رحمته الي الابد * وخلصنا من يد اعداينا * لان
24
25 رحمته الي الابد * الذي يعطي طعاما لكل ذي جسد * وان رحمته لثابتة الي الابد * اشكروا اله
26
27 السماء * فان رحمته كاينة الي الابد * اشكروا رب الارباب * فان رحمته دايمة الي الابد * اللليلويا *

Gratias agite Deo deorum, quoniā miſeri- 2
cordia ejus firmiſſima eſt in æternū. Gra- 3
tias agite Domino dominorū , quia miſe-
ricordia ejus duratura eſt in æternū. Qui 4
edidit miracula magna ſolus: et quidē mi-
ſericordia ejus perpetua eſt in æternū. Qui 5
creavit cœlos ſapientiâ ſuâ : et quidē mi-
ſericordia ejus cōſtans eſt in æternū. Qui 6
ſtabilivit terrā ſuper aquas: et quidē mi-
ſericordia ejus perſtat in æternum. Qui 7
creavit lumina magna ſolus : quia miſe-
ricordia ejus perpetua eſt in æternū. Solem 8
in dominiū diei: quia miſericordia ej⁹ per-
ſeverans eſt in æternū. Lunā et ſtellas in 9
dominiū noctis: quia miſericordia ej⁹ per-
ſtans eſt in æternū. Qui percuſſit Ægyptū 10
cū primogenitis ejus: quia miſericordia e-
jus firma eſt in æternū. Et eduxit Iſraelē 11
è medio eorū : et quidē miſericordia ejus
perpetua eſt in æternū. Manu robuſtâ & 12
brachio excelſo: quoniā miſericordia ejus
perpetua eſt in æternū. Qui fidit mare ru- 13
brum in ſciſſiones: et quidem miſericordia
ejus conſtantiſſima eſt in æternum. Et tra- 14
duxit Iſraelē per mediū earum: quia mi-
ſericordia ejus perpetua eſt in æternū. Et 15
ſubmerſit Pharaonem omneſque exercitus
ejus in mare rubrum: et quidē miſericor-
dia ejus firmiſſima eſt in æternum. Qui 16
rexit populū ſuū in deſerto : quia miſeri-
dia ejus perſtans eſt in æternum. Et pro-
fluere fecit aquam è petra ſolidiſſima :
& quidem miſericordia ejus perſtans eſt
in æternum. Qui percuſſit reges magnos: 17
& quidem miſericordia eius perſeverans
eſt in æternum. Et occîdit reges admiran- 18
dos : & quidem miſericordia eius firma
eſt in æternum. Sehon regem Amorræorū: 19
& quidem miſericordia ejus permanens
eſt in æternum. Et Og regē Baſā: & quidē 20
miſericordia ejus perpetua eſt in æternum.
Et dedit terrā eorum hæreditatē: quia mi- 21
ſericordia ej⁹ perpetua eſt in æternum. Hæ- 22
reditatē Iſraeli ſervo ſuo: & quidē miſe-
ricordia ej⁹ perſtans eſt in æternum. Quia 23
Domin⁹ recordatus eſt noſtrî in humilita-
te noſtra: quia miſericordia ejus eſt in æ-
ternum. Et ſalvavit nos de manu inimico- 24
rum noſtrorum: quia miſericordia eius eſt
in æternum. Qui dat eſcā omni corporeo: 25
& quidem miſericordia eius firma eſt in 26
æternum. Gratias agite Deo cœli, quia miſericordia eius exiſtet in æternum. Gratias agite Domino dominorum, quia miſericordia ejus perpetua eſt in æternum. Alleluia. 27

תהלים: קלז קלח קלט

PSAL. CXXXVII. קלז

1 עַל־נַהֲרוֹת ׀ בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן׃

2 עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃

3 כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃

4 אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃

5 אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃

6 תִּדְבַּק־לְשׁוֹנִי ׀ לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלִַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃

7 זְכֹר יְהוָה ׀ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלִָם הָאֹמְרִים עָרוּ ׀ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃

8 בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃

9 אַשְׁרֵי ׀ שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

PSAL. CXXXVIII. קלח

1 לְדָוִד ׀ אוֹדְךָ בְכָל־לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ׃

2 אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת־שְׁמֶךָ עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ׃

3 בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃

4 יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַלְכֵי־אָרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי־פִיךָ׃

5 וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃

6 כִּי־רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע׃

7 אִם־אֵלֵךְ ׀ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃

8 יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל־תֶּרֶף׃

PSAL. CXXXIX. קלט

1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חֲקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃

2 אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃

תרגום TARGUM.

קלז

1 עַל נַהֲרָוָותָא דְבָבֶל תַּמָּן יְתִבְנָא לְחוֹד בְּכֵינָא כַּד הֲוֵינָא דְכִירִין יָת צִיּוֹן׃

2 עַל עַרְבִין בְּמִצִיעַהָא תְּלֵינָא כִּנָרַנָא׃

3 אֲרוּם תַּמָּן שְׁאִילוּ יָתַנָא שָׁבָאנָא לְמֵימַר פִּתְגָמֵי שִׁירָתָא וּבָזוּזַנָא חֶדְוָתָא שַׁבַּחוּ לָנָא מִן שִׁירָתָא דַּהֲוֵיתוּן אָמְרִין בְּצִיּוֹן׃

4 בָּהּ שַׁעֲתָא אָמְרִין לֵוָאֵי הֵיכְדֵין נְשַׁבַּח יָת תּוּשְׁבַּחְתָּא דַּיְיָ עַל אַרְעָא חִילוֹנָאָה׃

5 עָנַת רוּחַ קוּדְשָׁא וְאָמְרַת אִין אַנְשֵׁי יָתִיךְ יְרוּשְׁלֶם תִּתְנְשֵׁי יְמִינִי׃

6 תִּדְבַּק לִישָׁנִי לְמוּרִינִי אִין לָא אַדְכְּרִינִיךְ אִין לָא אַסֵּיק דָּכְרַן יְרוּשְׁלֶם בְּרֵישׁ חֶדְוָתִי׃

7 אֲמַר מִיכָאֵל רַבָּא דִירוּשְׁלֶם אִדְכַּר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם דְּאַחְרִיבוּ יָת יְרוּשְׁלֶם דַּהֲווֹ אָמְרִין פַּגְרוּ פַּגְרוּ עַד שִׁתְאַסָּהָא בַּהּ׃

8 אֲמַר גַּבְרִיאֵל רַבָּא דְצִיּוֹן לְעַמָּא דְבָבֶל בָּזוּזְתָּא טוּבֵי דִּישַׁלֵּם לִיךְ יָת פּוּרְעָנוּתִיךְ דְּשַׁלַּמְתְּ לָנָא׃

9 טוּבֵי דְיֵיחוּד וִירַסֵּק יָת עוּלֵימַיִךְ עַל כֵּיפָא׃

קלח

1 עַל יַד דָּוִד אוֹדֵי קֳדָמָךְ יְיָ בְּכָל לִבִּי קֳדָם דַּיָּנַיָּא אֲשַׁבְּחִינָךְ׃

2 אֶסְגּוֹד לְהֵיכְלָא דְקוּדְשָׁךְ וְאוֹדֵי יָת שְׁמָךְ עַל טוּבָךְ וְעַל קוּשְׁטָךְ אֲרוּם אַסְגֵּיתָא עַל כָּל שְׁמָךְ מֵימְרָךְ׃

3 בְּיוֹמָא דִקְרֵית וְקַבֵּילְתָּא צְלוֹתִי אַסְגֵּיתָא בְּנַפְשִׁי עוּשְׁנָא׃

4 יוֹדוּן קֳדָמָךְ יְיָ כָּל מַלְכֵי אַרְעָא אֲרוּם שְׁמָעוּ מֵימַר פּוּמָךְ׃

5 וִישַׁבְּחוּן בְּאוֹרְחָתֵיהּ דַּיְיָ אֲרוּם רַבָּא יְקָרָא דַּיְיָ׃

6 אֲרוּם רָמָא יְיָ וּמַכִּיכַיָּא יֶחְמֵי לְטָבָא וּגְיוּתָנָא מִן שְׁמַיָּא רְחִיקִין יִמְאֵיךְ׃

7 אִין אֵיהַךְ בִּמְצִיעוּת עָקְתָא תְּחַיֵינַנִי עַל אַפָּא דְּבַעֲלֵי דְבָבַי תּוֹשִׁיט אִידָךְ לְחַבָּלוּתְהוֹן וְתִפְרְקִינַנִי יְמִינָךְ׃

8 מֵימְרָא דַיְיָ יִגְמוֹר טַב עֲלַי יְיָ טוּבָךְ לְעָלְמָא עוֹבָדֵי אִידָךְ לָא תִשְׁבּוֹק׃

קלט

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד תּוּשְׁבַּחְתָּא יְיָ בְּצִיתָנִי וִידַעְתָּ׃

2 אַתְּ קֳדָמָךְ גְּלֵי אוֹתָבוּתִי לְמֶעֱסַק בְּאוֹרָיְתָא וְקִימָתִי לְמֵיזַל לִקְרָבָא אִסְתַּכַּלְתָּא לְחַבְרוּתִי בִּכְנִישְׁתָּךְ מִן עַם רְחִיק׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

PSAL. CXXXVII.

Super flumina Babylonis, ibi ſedimus & 1
flevimꝰ cum recordaremur Sion. Suꝑ ſali- 2
ces in medio ejus ſuſpendimꝰ citharas no-
ſtras. Ibi autem rogaverunt nos Babylonii, 3
qui captivos adduxerunt nos, ut diceremus
verba canticorum: et raptores noſtri lætitiæ
cauſa dicebant : Pſallite nobis cantica quæ
dicebatis in Sion. *Eveſtigiò Levitæ dixe-* 4
runt, Quomodo cantabimꝰ hymnos Dñi in
terra aliena ? *Reſpondit vox ſpiritꝰ ſancti et* 5
dixit, Quòd ſi oblitus fuero tui Jeruſalem,
oblivioni tradam dexterã meam. Adhæreat 6
lingua mea palato meo, niſi recordatus fu-
ero tui, niſi aſcendere fecero memoriam Je-
ruſalem in initio lætitiæ *domus* miniſtrorũ
meorũ. *Dixit Michael princeps Jeruſalem*, 7
Memor eſto Domine populi Edom, *qui* de-
ſtruxerunt Jeruſalem, dicentes : *Deſtruite,
deſtruite* uſq; ad fundamentũ in ea. *Dixit* 8
*Gabriel princeps Sion genti Babylonicæ de-
vaſtatrici*, Beatꝰ qui reddiderit tibi *retribu-
tionẽ tuã malã* quã retribuiſti nobis. Beatꝰ 9
qui capiet et allidet parvulos tuos ſuꝑ petrã.

Per manum Davidis. 1

PSAL. CXXXVIII.

Confitebor coram te Dñe in toto corde
meo : in conſpectu judicum cantabo tibi.
Adorabo corã templo ſancto [*tuo*,] & confi- 2
tebor nomini tuo propter benignitatẽ tuam
& propter veritatem tuam, quoniam magni-
ficâſti ſuper omne nomen tuum *verba* laudis
tuæ. In die qua invocavi, *reſponde* mihi : 3
multiplicâſti in anima mea fortitudinem.
Confiteantur coram te Dñe omnes reges 4
terræ, quoniam audierunt *verba* laudis tuæ.
Et cantent in viis Dñi, quoniam magna eſt 5
gloria Domini. Quoniam excelſus Dominus 6
& humilem reſpiciet *in bonum*, et ſuperbum
de cœlis longinquis deprimet. Si ambula- 7
vero in media anguſtia, vivificabis me ; &
ſuper *naſum* inimicorum meorum pones
manũ tuam ut deſtruas illos : et redimet me
dextera tua. *Dominus* reddet malum illis 8
propter me : Domine benignitas tua in æter-
num; opera manuum tuarum ne derelinquas.

Ad laudandũ ꝑ manum Davidis canticũ. 1

PSAL. CXXXIX.

Domine perſcrutatus es me & cognovi-
ſti. Coram te nota eſt ſeſſio mea *ad ſtuden-* 2
dum legi, et ſurrectio mea *ad eundum in bel-
lum*: intellexiſti ſocietatem meam in eccle-
ſia *tua* de *populo longinquo*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 * ܕܕܘܝܕ ܡܠܐ ܕܩܕܝܫܐ ܕܐܫܬܒܝܘ ܠܒܒܠ * ܦܬܓܡܐ ܝܘ *

1 ܥܠ ܢܗܪܘܬܐ ܕܒܒܠ ܬܡܢ ܝܬܒܢ ܘܒܟܝܢ ܟܕ ܐܬܕܟܪܢ ܠܨܗܝܘܢ. 2 ܥܠ ܥܪܒܐ ܕܒܓܘܗ̇ ܬܠܝܢ ܟܢܪܝܢ.

3 ܡܛܠ ܕܬܡܢ ܫܐܠܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܒܘܢ ܡܠܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ: ܘܐܝܠܝܢ ܕܕܒܪܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܢ: ܙܡܪܘ ܠܢ ܡܢ ܙܡܝܪܬܗ ܕܨܗܝܘܢ.

4 ܐܝܟܢܐ ܢܙܡܪ ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ܒܐܪܥܐ ܢܘܟܪܝܬܐ. 5 ܐܢ ܐܛܥܝܟܝ ܐܘܪܫܠܡ ܬܛܥܝܢܝ ܝܡܝܢܝ.

6 ܬܕܒܩ ܠܫܢܝ ܒܚܟܝ ܐܢ ܠܐ ܐܕܟܪܟܝ: ܐܢ ܠܐ ܐܣܩܟܝ ܐܘܪܫܠܡ ܒܪܝܫ ܚܕܘܬܝ.

7 ܐܬܕܟܪ ܡܪܝܐ ܠܒܢܝ ܐܕܘܡ ܒܝܘܡܗ ܕܐܘܪܫܠܡ: ܕܐܡܪܝܢ ܓܠܘ ܓܠܘ ܥܕܡܐ ܠܫܬܐܣܝܗ̇.

8 ܒܪܬ ܒܒܠ ܒܙܘܙܬܐ: ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܢܦܪܘܥ ܠܟܝ ܦܘܪܥܢܟܝ ܕܦܪܥܬܝܢ ܠܢ. 9 ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܢܐܚܘܕ ܘܢܪܛܫ ܥܘܠܠܝܟܝ ܥܠ ܫܘܥܐ.

1 * ܕܕܘܝܕ ܡܘܕܝܢܘܬܐ ܥܡ ܢܒܝܘܬܐ * ܦܬܓܡܐ ܟܐ *

1 ܐܘܕܐ ܠܟ ܡܪܝܐ ܒܟܠܗ ܠܒܝ: ܘܩܕܡ ܡܠܟܐ ܐܙܡܪ ܠܟ. 2 ܘܐܣܓܘܕ ܒܗܝܟܠܐ ܕܩܘܕܫܟ: ܘܐܘܕܐ ܠܫܡܟ ܥܠ ܛܝܒܘܬܟ ܘܥܠ ܩܘܫܬܟ: ܡܛܠ ܕܐܘܪܒܬ ܥܠ ܟܠ ܫܡ ܡܐܡܪܟ.

3 ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܝܬܟ ܥܢܝܬܢܝ: ܘܐܘܪܒܬ ܥܘܫܢܐ ܠܢܦܫܝ. 4 ܢܘܕܘܢ ܠܟ ܡܪܝܐ ܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ: ܡܛܠ ܕܫܡܥܘ ܡܠܐ ܕܦܘܡܟ.

5 ܘܢܫܒܚܘܢ ܐܘܪܚܬܗ ܕܡܪܝܐ: ܡܛܠ ܕܪܒܐ ܗܘ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ. 6 ܘܪܡ ܗܘ ܡܪܝܐ ܘܒܥܘܡܩܐ ܚܙܐ: ܘܠܡܢ ܕܡܬܪܘܪܒ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܝܕܥ.

7 ܘܐܢ ܐܗܠܟ ܒܐܘܠܨܢܐ ܬܚܝܢܝ: ܘܥܠ ܪܘܓܙܐ ܕܒܥܠܕܒܒܝ ܬܘܫܛ ܐܝܕܟ ܘܬܦܪܩܢܝ.

8 ܝܡܝܢܟ ܡܪܝܐ ܢܫܪܐ ܥܠܝ: ܡܛܠ ܕܠܥܠܡ ܛܝܒܘܬܟ ܡܪܝܐ: ܘܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝܟ ܠܐ ܬܫܒܘܩ.

1 * ܕܕܘܝܕ ܟܕ ܩܥܐ ܗܘܐ ܘܡܚܣܕ ܠܗ ܕܡܪܕ * ܦܬܓܡܐ ܡܘ *

1 ܡܪܝܐ ܒܨܝܬܢܝ ܘܝܕܥܬܢܝ: 2 ܐܢܬ ܝܕܥܬ ܡܘܬܒܝ ܘܩܝܡܬܝ: ܘܐܣܬܟܠܬ ܒܬܪܥܝܬܝ ܡܢ ܪܘܡܐ.

PSAL. CXXXVI.

Davidis. Verba Sanctorum qui captivi 1
ducti ſunt in Babel. Verſ. 16.

AD flumina Babylonis ibi ſedimꝰ & flevi-
mus cũ recordaremur Siõ, Ad ſalices quæ 2
ſunt intra ipſã appendimꝰ citharas noſtras.
Quoniã illîc petierunt à nobis qui captivos 3
duxerunt nos verba laudationũ: & qui abdu-
xerũt nos, dixerũt nobis; Canite nobis de cã-
ticis Siõ. Quomodò canemꝰ vobis laudes Dñi 4
in terra aliena? Si obliviſcar tuî Hieruſalem, 5
obliviſcatur meî dextera mea. Hæreat lingua 6
mea cœlo oris mei, ſi nõ meminero tuî: ſi nõ
attollã Hieruſalẽ in principio gaudiorũ me-
orũ. Memor eſto Dñe filiorũ Adũ in die Hie- 7
ruſalem: dicentiũ; Detegite, detegite uſq; ad
ipſius fundamenta. Filia Babylonis deprædа-
trix, beatus qui reddet tibi retributionem 8
quam nobis retuliſti : Beatus qui apprehen- 9
det tuos infantes & allidet ad petram.

PSAL. CXXXVII.

Compoſitus à Davide. Gratiarum actio 1
cum prophetia. Verſ. 21.

COnfitebor Dño ex toto corde meo, &
corã regibꝰ pſallã tibi: Adorabo in Tẽ- 2
plo ſanctitatis tuæ, & gratias agã nomini
tuo de tua bonitate deque veritate tua : quia
magnificâſti ſuꝑ omne nomen, eloquiũ tuũ.
Die quâ vocavi te reſpondiſti mihi, et auxiſti 3
robur animæ meæ. Confiteantur tibi Dñe o- 4
mnes reges terræ, quoniã audierunt ſermonẽ
oris tui : Et glorificent vias Dñi, quoniã ma- 5
gna eſt majeſtas Dñi, Et excelſꝰ eſt Dñs, qui in 6
profundũ reſpicit, & eũ qui ſuperbit eminꝰ
cognoſcit. Si ambulavero ꝑ anguſtiã, vivifi- 7
cabis me : in ira inimicorũ meorũ extendes
manũ tuã, & ſalvabis me. Dexteram tuam
Domine quieſcere fac ſuper me, *quandoqui-* 8
dem Dñe miſericordia tua ſempiterna eſt :
& opus manuum tuarum ne deſtituas.

PSAL. CXXXVIII.

Davidis. Quum clamabat & exprobrabat 1
*ei quòd rebellâſſet, quidam qui vocabatur Sa-
mei filius Gari dicens, O effundens ſangui-
nem. Spirituali verò ſenſu Theologia, & ora-
tio cum petitione. Verſ. 46.*

DOmine ſcrutatus es me, & agnoviſti me:
Tu nôſti meũ ſedendi atque ſurgendi lo- 2
cũ : Intellexiſti cogitationes meas ab alto :

Verſio VULG. LAT.

Pſalmus David, Jeremiæ, CXXXVI.

1 SUper flumina Babylonis, illîc ſedimus
& flevimꝰ : cùm recordaremur Sion:
2 In ſalicibus in medio ejus, ſuſpendimus
3 organa noſtra. Quia illîc interrogave-
runt nos, qui captivos duxerunt nos, ver-
ba cantionum : Et qui abduxerunt nos;
Hymnũ cantate nobis de canticis Sion.
4 Quomodò cantabimus canticũ Dñi in
5 terra aliena ? Si oblitus fuero tuî, Jeru-
6 ſalem, oblivioni detur dextera mea. Ad-
hæreat lingua mea faucibus meis, ſi non
meminero tuî : Si non propoſuero Jeru-
7 ſalem, in principio lætitiæ meæ. Memor
eſto, Dñe, filiorũ Edom, in die Jeruſalem:
Qui dicunt; Exinanite, exinanite uſq; ad
8 fundamentũ in ea. Filia Babylonis miſe-
ra: beatꝰ, qui retribuet tibi retributionẽ
9 tuã, quã retribuiſti nobis. Beatus, qui te-
nebit, & allidet parvulos tuos ad petrã.

1 Ipſi David. CXXXVII.

COnfitebor tibi, Dñe, in toto corde
meo: quoniã audîſti verba oris mei.
In conſpectu Angelorum pſallam tibi :
2 Adorabo ad templum ſanctum tuum, &
confitebor nomini tuo, Super miſericor-
dia tua, & veritate tua : quoniam ma-
gnificâſti ſuꝑ omne, nomen ſanctũ tuũ.
3 In quacumque die invocavero te, ex-
audi me : multiplicabis in anima mea
4 virtutem. Confiteantur tibi, Domine,
omnes reges terræ : quia audierunt
5 omnia verba oris tui : Et cantent in viis
Domini : quoniam magna eſt gloria Do-
6 mini. Quoniam excelſus Dominus, &
humilia reſpicit : & alta à longè cog-
7 noſcit. Si ambulavero in medio tribula-
tionis, vivificabis me: & ſuꝑ irã inimi-
corũ meorũ extendiſti manũ tuã, & ſal-
8 vũ me fecit dextera tua. Dñs retribuet
pro me : Dñe, miſericordia tua in ſecu-
lum : opera manuũ tuarũ ne deſpicias.

1 In finem, Pſalmꝰ David. CXXXVIII.

DOmine, probâſti me, et cognoviſti
2 me : Tu cognoviſti ſeſſionem meã, &
3 reſurrectionem meam. Intellexiſti co-
gitationes meas de longè :

Verſ. GRÆCA. LXX. Interp.

(α) Τῷ Δαυίδ, Ἱερεμίου. ρλϛʹ.

1 † Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος † ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν, καὶ ἐκλαύσαμεν † ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών.
2 † Ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς (β) ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν.
3 † Ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ (γ) αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς, λόγους ᾠδῶν, † καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς, ὕμνον· † Ἄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν Σιών.
4 † Πῶς ᾄσωμεν τὴν ᾠδὴν κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;
5 † Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου Ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθείη ἡ δεξιά μου.
6 † Κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μή σου μνησθῶ· † ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλὴμ (δ) ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.
7 † Μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν Ἐδὼμ τὴν ἡμέραν Ἱερουσαλήμ· † τῶν λεγόντων, Ἐκκενοῦτε, ἐκκενοῦτε, (ε) ἕως τῶν θεμελίων αὐτῆς.
8 † Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος, † μακάριος ὃς ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδομά σου, ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.
9 † Μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν.

1 (α) Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρλζʹ.

† ἘΞομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, † καὶ ἐναντίον ἀγγέλων (β) ψαλῶ σοι, † ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
2 † Προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, † καὶ ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου, † ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου· † ὅτι ἐμεγάλυνας (γ) ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου.
3 † Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ (ʹ) ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου· † πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου (δ) δυνάμει σου.
4 † Ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, † ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου.
5 † Καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου, † ὅτι μεγάλη ἡ δόξα κυρίου.
6 † Ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ, † καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει.
7 † Ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, (ε) ζήσεις με. † ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, † καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.
8 † (ζ) Κύριε ἀνταποδώσεις ὑπὲρ ἐμοῦ. † κύριε τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, † τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.

1 Εἰς τὸ τέλος, (α) ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ρληʹ.

† ΚΥριε ἐδοκίμασάς με, καὶ ἔγνως με. 2 † Σὺ ἔγνως τὴν καθέδραν μου, καὶ τὴν ἔγερσίν μου. 3 † Σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου ἀπὸ μακρόθεν.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

[a] Ipſi David, (a) Hieremiæ. CXXXVI.

1 SUper flumina Babylonis illîc ſe- 1
dimꝰ, & flevimꝰ: dũ (b) recordare-
mur Siõ. 2 In ſalicibus in medio ejꝰ 2
ſuſpendimꝰ (c) organa noſtra. 3 Quo- 3
niã illîc interrogaverunt nos, qui
captivos duxerunt nos, verba canti-
corũ: 4 & [b] qui (d) abduxerunt
nos, hymnũ; Cantate nobis de canticis
Siõ. 5 Quomodò cantabimꝰ canticũ 4
Domini in terra aliena? 6 Si oblitus 5
fuero tuî, Hieruſalem; (e) obliviſca-
tur dextera mea. 7 Adhæreat lingua 6
mea faucibus meis; ſi non meminero
tuî : 8 Si non [c] præpoſuero Hieru-
ſalem, ſicut in (f) principio lætitiæ
meæ. 9 Memento, Domine, filiorũ (g) 7
Edom in die Hieruſalem. 10 Qui
dicũt, [d] Exinanite, exinanite uſq;
ad (h) fundamenta ejus. 11 Filia 8
Babylonis (i) miſera: beatꝰ, qui retri-
buet tibi retributionẽ tuã, quam (k)
retribuiſti nobis. 12 Beatꝰ qui tenebit, 9
& allidet parvulos tuos ad petrã.

[a] Pſalmus ipſi David, (a) Aggæi, 1
& Zachariæ. CXXXVII.

1 COnfitebor tibi, Domine, in toto
corde meo; 2 [b] et (b) coram angelis
pſallã tibi: (c) quoniã audîſti omnia
verba oris mei. Adorabo ad templũ 2
ſanctũ tuum : & confitebor nomini
tuo, 3 Super miſericordia tua, & ve-
ritate tua : quoniã magnificâſti ſu-
per (d) omne nomẽ ſanctũ tuũ. 4 In
(e) quacunq; die invocavero te; citò 3
exaudi me: (f) [c] multiplicabis me
in anima mea virtute tuâ. 5 Confite- 4
antur tibi, Domine, omnes reges ter-
ræ; quoniã audierunt omnia verba
oris tui. 6 Et cantent [d] in (g) viis 5
Domini : quoniam magna eſt gloria
Domini. 7 Quoniã excelſus Domi- 6
nꝰ, & humilia reſpicit : & (h) ex-
celſa à longè cognoſcit. 8 Si (i) am- 7
bulavero in medio tribulationis; vi-
vificabis me. Super irã [e] inimico-
rum meorũ extendiſti manꝰ tuas, &
ſalvũ me fecit dextera tua. 9 Domi- 8
ne, (k) retribues pro me: Domine, mi-
ſericordia tua in ſeculum: [f] opera
manuum tuarum ne deſpicias.

In finem, Pſalmus ipſi (a) David. 1
CXXXVIII.

1 DOmine, probâſti me, et cogno-
viſti me: Tu cognoviſti ſeſſionẽ meã, & reſurrectionẽ meã. 2 Tu intellexiſti [a] co- 2 3
gitationes meas de longè :

Verſio ÆTHIOPICA.

ዘደዊት::

የሀገ ውስተ: አፍላገ: ባቢሎን: ህየ: ነበርነ: 1
ወበከይነ:: ሶበ: ተዘከርናሃ: ለጽዮን::=፦ 2
ውስተ:ኦምኃ: ማእከላ: ሰቀልነ: ዕንዚራቲነ::=፦ እስ 3
መ:በህየ:ተስእሉነ: እለ: ፄወዉነ: ነገረ: ማኅ
ሌት::=፦ ወእለ: ወሰዱነ: ይቤሉነ: ሰብሑ:
ለነ:እማኅሌተ: ጽዮን::=፦ እፎ: ንሴብሖ:ማ
ኅሌተ:እግዚአብሔር: በምድር:ነኪር::=፦ 4
ወእመሰ: ረሳዕኩኪ: ኢየሩሳሌም: ትርሳዕ 5
ኒ:የማንየ::=፦ ይጥጋዕ: ልሳንየ: በጕርዔየ:
እመ:ኢተዘከርኩኪ::=፦ እመ: ኢያቀደም 6
ኩ: ለኢየሩሳሌም: በቀዳሚ: ፍሥሓየ:
የ::=፦ ተዘከሮሙ: እግዚኦ: ለደቂቀ: ኤዶ 7
ም::በዕለተ: ኢየሩሳሌም:: እለ: ይቤ
ሉ: ተክዕዉ: ተክዕዉ: እስከ: መሠረታ 8
ሃ::=፦ ወለተ: ባቢሎን: ኅሥርት: ብፁዕ: ዘ
ይትቤቀለክ: በፍዳ: ዘፈደይክነ::=፦ ብፁዕ:
ዘይእኅዞሙ: ለደቂቅኪ: ወይነፅኆሙ: ውስ 9
ተ:ኰኵሕ::=፦

የሀገ እግዚኦ: እገኒ: ለከ: በኵሉ: ልብየ: 1
እስመ:ሰማዕከ: ኵሎ: ቃለ: አፉየ:: በ
ቅድመ:መላእክቲከ: እዜምር: ለከ:: እ 2
ሰግድ:ውስተ: ጽርሐ: መቅደስከ:: ወእገኒ:
ለስምከ::=፦ በእንተ: ሣህልከ: ወጽድቅከ::
እስመ:አዕበይከ: ዲበ: ኵሉ: ስመ: ቅዱሰ
ከ::=፦ ልሳ ... በዕለት: እንተ: ጸዋዕኩከ: 3
ዐ}:: ብዙኀ: ረሰይከኒ: በነፍስየ: በኀይል
ከ::=፦ ይገንዩ: ለከ: እግዚኦ: ኵሎሙ: 4
ነገሥት:ምድር:: እስመ: ሰምዑ: ኵሎ: ቃ
ለ:አፉከ:: ወይሴብሑ: በፍናዊሁ: ለእግዚአ 5
ብሔር:: እስመ: ዐቢይ: ስብሐቲሁ: ለእግዚአብሔ
ር::=፦ እስመ: ልዑል: እግዚአብሔር: ወየ 7
ሬኢ:ዘበታሕቱ:: ወለነዋኃኒ: እምርሑቅ:
ያአምሮ::=፦ እመኒ: ሖርኩ: ማእከለ: መ 8
ንደቤ:ተሐይወኒ:: ደቤ: መዐተ: ጸላእየ: ሰ
ፋሕከ: እደዊየ:: ወአድኃነኒ: የማንከ::=፦
እግዚአብሔር: ይትቤቀል: ሊተ:: እግዚኦ: 9
ሣህልከ:ለዓለም:: እግዚኦ: ተግባረ: እደዊ
ከ:ኢትትሀየይ::=፦

ፍጻሜ:መዝሙር :ዘደዊት::

የሀፒ እግዚኦ : አመከርከኒ: ወአእመርከ 1
ኒ:: አንተ:ተአምር: ንብረትየ: ወታሠአት
የ::=፦ ወአንተ:ተአምር : ኵሎ: ሕሲና: 2
ልብየ: እምርሑቅ::

MS.A. ρλϛʹ. (α) Τῷ Δαυίδ. (β) ἐκεῖ ἐκρεμάσαμεν (γ) *αἰχμαλωτεύοντες (δ) ἐν ἀρχῇ (ε) ἕως τοῦ θεμέλιος ἐν αὐτῇ. MS.A. ρλζʹ. (α) Τῷ Δαυίδ, Ζαχαρίου. (β) ψαλῶ σοι. Προσκυνήσω πρὸς (γ) ἐπὶ πάντας τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον. (ʹ) ἐπικαλέσομαι (δ) ἐν δυνάμει. Ἐξομολογησάσθωσαν (ε) *ζώσεις με. (ζ) Κύριος *ἀνταποδώσει MS.A. ρληʹ. (α) τῷ Δαυίδ, ψαλμὸς Ζαχαρίου ἐν τῇ διασπορᾷ.

INTERP. ÆTHIOP. PSAL. CXXXVI. [a] Ipſi David. [b] qui adduxerunt nos allocuti ſunt nos, *dicentes*: Cantate [c] vovero Hieruſalem fore in [d] Effuſa eſt & exinanita *PSAL. CXXXVII.* [a] Ipſi David. [b] quoniam audîſti omnia verba oris mei: coram Angelis tuis pſallam tibi. [c] valdè corroborâſti animam meam virtute tuâ. [d] in canticis Dñi: [e] populorũ extendiſti manus meas, [f] Dñe opera *PSAL. CXXXVII.* [a] omnes cogitationes cordis mei de

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 *المزمور المايه والسادس والثلثون* لداود في ارمياء *وهو*يه*استيخن* على انهار بابل

2 جلسنا هناك وبكينا لما ذكرنا صهيون* على الصفصاف الذي في وسطها علقنا الاتنا* لان هناك
3 سالنا الذين سبونا اقوال التسبيح* والذين اسرعونا الي هناك قالوا* سبحوا لنا تسبحة من تسابيح

4 صهيون* كيف نسبح لكم تسبحة الرب في ارض غريبة* ان نسيتك يا يروسليم تنسي يميني*
5

6 ان لم اذكرك يلصق لساني بحنكي* وان لم اسبق فارتب يروسليم في ابتداء فرحي* اذكر
7 يا رب بني ادوم في يوم يروسليم* القايلين اهدموا الي اساسها* يا ابنة بابل الشقية* طوبي
8

9 لمن يجازيك عوض ما صنعت بنا* طوبي لمن يمسك اطفالك ويصرعهم الصخر* اللليلويا*

1 *المزمور المايه والسابع والثلثون* لداود في زخارياء* *وهو*ك* استيخن*

2 اشكرك يا رب من كل قلبي* واحمدك امام الملايكة* لانك استجبت جميع اقوال فمي* واسجد
عند هيكل قدسك* واشكر اسمك على رحمتك وعدلك* لانك عظمت اسمك القدوس على
3 الكل* استجب لي عاجلا في اليوم الذي ادعوك فيه* تكثر التطلع على نفسي بقوة*
4 فليعترف لك يا رب جميع ملوك الارض* لانهم سمعوا جميع اقوال فيك* وليسبحوا في طرق
5
6 الرب* لان عظيم هو مجد الرب* الرب عالم ويري ما في العمق* ويعلم ما بعد السموات* ان
7 سلكت في وسط الشدايد احييتني* بسطت يدك على غضب الاعداء وخلصتني يمينك*
8 الرب يكافي عني* يا رب رحمتك دايمة الي الابد* يا رب لا تطرح ما صنعته يداك* اللليلويا*

1 *المزمور المايه والثامن والثلثون* *كال* مزمور داود في التفريق* *وهو*مو* استيخن*

2 يا رب جربتني وعلمتني* انت عارف جلوسي وقومي* انت فهمت افكاري من البعد*

PSAL. CXXXVI.

Davidis, de Jeremia. Verſ. 15. 1

P*Rope flumina Babylonis ſedimus ibi et fle-
vimus, cùm recordati ſumus Sion. Ad ſa-* 2
*lices quæ erant in medio eorũ, appendimꝰ in-
ſtrumẽta noſtra. Quoniã illîc poſtulaverunt* 3
*à nobis qui nos captivos duxerant, ſermones
cantici : Et qui abripuerant nos illuc, dixe-
runt; Canite nobis canticum è cantilenis Si-
on. Quomodo canemus vobis canticum Do-* 4
mini in terra aliena? Si oblitus fuero tui Je- 5
ruſalem, obliviſcatur mei dextera mea : Si 6
*non meminero tui, adhæreat lingua mea pa-
lato meo : itidem ſi non prævenero ac diſpo-
ſuero Jeruſalem in principio lætitiæ meæ.
Recordare O Domine, filiorum Edom in die* 7
*Jeruſalem, dicentium, Evertite uſq; ad fun-
damentum ipſius. O filia Babylonis miſera,* 8
*Beatus qui rependet tibi quicquid egiſti nobis.
Beatus qui arripiet parvulos tuos, eoſque al-* 9
lidet ad petram. Alleluja.

PSAL. CXXXVII.

Davidis, de Zacharia. Verſ. 20. 1

G*Ratias ago tibi O Domine, ex toto corde
meo, & glorifico te in conſpectu Ange-
lorum: quoniam exaudîſti cunctos ſermones
oris mei. Et adorabo prope templum ſanctita-* 2
*tis tuæ, & gratias agam nomini tuo pro mi-
ſericordia tua & æquitate tua: quia magni-
ficâſti nomen tuum ſanctum ſuper omnia.
Exaudi me protinus in die quâ invocabo te:* 3
*multiplica reſpicere animã meã cum virtu-
te. Confiteantur tibi O Domine, omnes reges* 4
*terræ, quoniã audierunt omnes ſermones oris
tui. Et laudem dicant in viis Domini, quia* 5
magna eſt gloria Domini. Dominus ſciens eſt, 6
*& videt quicquid eſt in profundo, & novit
quicquid eſt ultra cœlos. Si ambulavero in* 7
*mediis tribulationibus vivificabis me: exten-
des manum tuã adversùs irã inimicorũ, et
& ſalvabit me dextera tua. Dominus retri-* 8
*buet pro me. O Domine, miſericordia tua per-
petua eſt in æternum. O Domine, ne projici-
as quod operatæ ſunt manus tuæ. Alleluja.*

PSAL. CXXXVIII.

Perfectio. Pſalmus Davidis, de di- 1
ſperſione. Verſ. 46.

O*Domine, probâſti me et cognoviſti me :
tu nôſti ſeſſionem meam & ſurrectio-
nem meam. Tu intellexiſti cogitationes me-* 2
as de longinquo:

תהלים: קמ

3 ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה:
4 כי אין מלה בלשוני הן יהוה ידעת כלה:
5 אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה:
6 פלאיה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה:
7 אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח:
8 אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך:
9 אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים:
10 גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך:
11 ואמר אך חשך ישופני ולילה אור בעדני:
12 גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה:
13 כי אתה קנית כליתי תסכני בבטן אמי:
14 אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד:
15 לא נכחד עצמי ממך אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ:
16 גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו ימים יצרו ולא אחד בהם:
17 ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיהם:
18 אספרם מחול ירבון הקיצתי ועודי עמך:
19 אם תקטל אלוה רשע ואנשי דמים סורו מני:
20 אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא עריך:
21 הלוא משנאיך יהוה אשנא ובתקוממיך אתקוטט:
22 תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי:
23 חקרני אל ודע לבבי בחנני ודע שרעפי:
24 וראה אם דרך עצב בי ונחני בדרך עולם:

PSAL. CXL. קמ

1 למנצח מזמור לדוד:
2 חלצני יהוה מאדם רע מאיש חמסים תנצרני:

תרגום Targum.

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

Nunc autem ambulante me in via, aut re- 3
cumbente *ad ſtudium legis*, factus es ex-
traneus ; & omnes vias meas frequentâ-
ſti. *Et cum* non eſt eloquium in lingua 4
mea : *ecce Domine* cognoviſti *cogitati-*
ones cordis mei omnes. A tergo & 5
ante moleſtâſti me, et concitâſti ſuper me
percuſſionem manuum tuarum. *Occulta* eſt 6
ſcientia *à* me, ardua facta eſt, non potero
ad eam. Quò ibo à præſentia tempeſta- 7
tis tuæ? & quò à conſpectu tuo me ver-
tam? Si aſcendero in cœlum, illic tu es: et ſi 8
ſtratum fecero in inferno, *ecce* ibi [*aderit*]
Verbum tuum. Si ſuſtulero alas auroræ, 9
& habitavero in noviſſimo *maris*: Etiam 10
illuc manus tua deducet me, & appre-
hendet me dextera tua. Et dixi : Certè 11
tenebræ obſcurant me, nox *quoque tene-*
broſa eſt circa me. Verùm tenebræ non 12
occultabunt [*aliquid*] à Verbo tuo, &
nox ſicut dies illuminabit : & tenebræ
& lux apud te æquales. Quoniam tu poſ- 13
ſediſti renes meos, fundâſti me in utero
matris meæ. Confitebor te quia terribilia 14
[*feciſti,*] mirificè *factus ſum*, mirabilia
[*ſunt*] opera tua ; & anima mea evaſit
ſapiens valdè. Non eſt abſconſa ſubſtan- 15
tia mea à te qua factus ſum in abſcondito,
formatus ſum in utero matris meæ. Cor- 16
pus meum viderunt oculi tui, & in libro
memoriæ tuæ omnes dies *mei* ſcripti ſunt,
in die qua creatus eſt mundus, à principio
creatæ ſunt omnes creaturæ, nec *ſicut al-*
tera eſt *ulla* in eis. Et *mihi* quàm hono- 17
rabiles ſunt qui amant te *juſti* Deus, quàm
fortificantur principes eorum! Dinume- 18
rabo eos in mundo iſto ; uberantiùs quàm
arena multiplicabuntur : reſurrexi in mun-
do venturo, licet adhuc apud te ſim. Si oc- 19
cideris Deus impium, viri autem addicti
judicio mortis diſcedant à me. Qui jurant 20
in nomine tuo doloſè, jurant in vanum au-
ctores inimicitiæ tuæ. Nonne odientes te 21
Domine odio habeo? & in iis qui inſur-
gunt contra te, nauſea afficior? Con- 22
ſummato odio infeſtus fui illis : auctores
inimicitiæ facti ſunt mihi. Scrutare me 23
Deus, & ſcito cogitationes meas ; proba
me, & ſcito cogitatus meos. Et vide ſi via 24
erroris in me eſt : & deduc me in via recto-
rum mundi.

Ad laudandũ canticũ p̱ manũ Davidis. 1
PSAL. CXL.
Libera me Deus ab homine malo, à viro 2
iniquitatum cuſtodi me.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

A.

Viam meam & ſemitas meas tu cognoſcis: 3
omnes vias meas exploratas habes. Si eſt 4
tergiverſatio in lingua mea, tu Dñe nôſti :
univerſa Quæ ab antiquo ſunt uſque ad po- 5
ſtremum. Condidiſti me, & poſuiſti ſuper me
manum tuam : Ex me facta eſt ſcientia & ad- 6
miratio. Sumpſi animos, at non polleo viri-
bus. Quò ibo à ſpiritu tuo, & ubi me abſ- 7
condam à conſpectu tuo? Si aſcendero in 8
cœlum, ibi es : & ſi deſcendero in infernũ,
etiam ibi ades : Sique efferam alas meas ſi- 9
cut aquilæ, habitemque in extremitate maris,
Etiam illic manus tua apprehendet me, re- 10
getq; me dextera tua. Dixi, Tenebræ lucebunt 11
mihi, & nox lucebit coram facie mea. Et te- 12
nebræ non obſcurabuntur tibi, & nox ut dies
lucebit, tenebroſumq; ut lucidum. Quoniam 13
tu condidiſti renes meos, meq; ſuſcepiſti de
ventre matris meæ. * *Diapſal.** Confitebor 14
tibi ob miraculũ quod patrâſti ; grandia ſunt
enim opera tua, & anima mea optimè novit.
Neque te latent oſſa mea, quæ formâſti in oc- 15
culto : deſcendi in imas terræ partes. Retri- 16
butionem meam viderunt oculi mei : Super
libros tuos cuncta ſcribentur. Ecce dies bre-
viati ſunt, & *tamen* non eſt in eis quiſquam.
Apud me autẽ maximo ſunt in pretio amici 17
tui Deus, & valdè magnificantur ; & eorum
principes Enumerabo, ac pluſquam arenâ 18
excreſcent. Evigilavi, & rursùs tecum ſum.
O ſi occîdas Deus peccatores, & viri ſangui- 19
nis deflectant à me : Quoniam de te obloqu- 20
ti ſunt, & ſumpſerunt in vanitatem civitatẽ
tuam. Oſores tuos Dñe odio habui, & in eos 21
qui tibi reſiſtunt, excandui : Et odio integro 22
ſum eos proſecutus, & fuerunt mihi inimici.
Explora me Deus, & noſce cor meũ : & expe- 23
rire me, ac noſce greſſus meos : Et vide quòd 24
ſi ſit in me via falſitatis, ducito me per viam
tuam ſempiternam.

PSAL. CXXXIX.

Dictus à Davide, quum jaculatus eſt in 1
eum Saul haſtam ad eum occidendum, at feri-
it parietem. Spiritualiter autem verba ejus
qui Deo inhæret decertatque cum oſoribus
ſuis. Verſ. 26.

Libera me Domine ab homine pravo, & à 2
viris nefariis me ſerva:

Verſio VULG. LAT.

ſemitam meam, & funiculum meum
4 inveſtigâſti. Et omnes vias meas præ-
vidiſti : quia non eſt ſermo in lingua
5 mea. Ecce, Dñe, tu cognoviſti omnia,
noviſſima & antiqua: tu formâſti me,
6 & poſuiſti ſup me manum tuam. Mira-
bilis facta eſt ſciẽntia tua ex me: con-
fortata eſt, & non potero ad eam.
7 Quò ibo à Spiritu tuo? & quò à fa-
8 cie tua fugiam? Si aſcendero in cœ-
lum, tu illic es : ſi deſcendero in in-
9 fernũ, ades. Si ſumpſero pennas meas
diluculò, & habitavero in extremis
10 maris : Etenim illuc manus tua dedu-
11 cet me : & tenebit me dextera tua. Et
dixi, Forſitan tenebræ conculcabunt
me: & nox illuminatio mea in deliciis
12 meis. Quia tenebræ non obſcurabun-
tur à te, & nox ſicut dies illuminabi-
tur : ſicut tenebræ ejus, ita & lumen
13 ejus. Quia tu poſſediſti renes meos :
ſuſcepiſti me de utero matris meæ.
14 Confitebor tibi quia terribiliter ma-
gnificatus es : mirabilia opera tua, &
15 anima mea cognoſcit nimis. Non eſt
occultatum os meum à te, quod fe-
ciſti in occulto : & ſubſtantia mea in
16 inferioribus terræ. Imperfectum meũ
viderunt oculi tui, & in libro tuo
omnes ſcribentur : dies forma-
17 buntur, & nemo in eis. Mihi
autem nimis honorificati ſunt amici
tui, Deus : nimis confortatus eſt prin-
18 cipatus eorum. Dinumerabo eos, &
ſuper arenam multiplicabuntur : ex-
19 urrexi, & adhuc ſum tecum. Si occi-
deris, Deus, peccatores : viri ſanguinũ
20 declinate à me : Quia dicitis in cogi-
tatione : Accipient in vanitate civi-
21 tates tuas. Nónne qui oderunt te, Dñe,
oderam : & ſuper inimicos tuos ta-
22 beſcebam? Perfecto odio oderam il-
23 los : & inimici facti ſunt mihi. Proba
me, Deus, & ſcito cor meũ : interroga
24 me, & cognoſce ſemitas meas. Et vide,
ſi via iniquitatis in me eſt : & deduc
me in via æterna.

1 In finem, Pſalmus David.
CXXXIX.
2 Eripe me, Domine, ab homine ma-
lo : à viro iniquo eripe me.

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

4 †τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου (β)ἐξιχνίασας· †Καὶ
πάσας τὰς ὁδούς μου προεῖδες, †ὅτι οὐκ ἔστι λόγος
5 ἄδικος ἐν γλώσσῃ μου. †Ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνως πάν-
τα τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. †Σὺ ἔπλασάς με καὶ
6 ἔθηκας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. †Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶ-
σίς σου ἐξ ἐμοῦ, †ἐκραταιώθη, οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς
7 αὐτήν. †Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, †καὶ ἀ-
8 πὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; †Ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐ-
ρανόν, (γ) σὺ ἐκεῖ εἶ, †ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ᾅδην, πάρ-
9 ει. †Ἐὰν ἀναλάβοιμι τὰς πτέρυγάς μου (δ) κατ᾽ ὄρ-
θρον, †καὶ κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης,†
10 Καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, †καὶ καθέξει με
11 ἡ δεξιά σου. †Καὶ εἶπα, Ἄρα σκότος καταπατήσει
12 με, †καὶ νὺξ φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου. †Ὅτι (ε)σκό-
τος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ (ζ)σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φω-
τισθήσεται· †ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς
13 αὐτῆς. †Ὅτι σὺ ἐκτήσω τοὺς νεφρούς μου κύριε, †
14 ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρός μου. †Ἐξομολογή-
σομαί σοι ὅτι φοβερῶς ἐθαυμαστώθης· †θαυμάσια
15 τὰ ἔργα σου, καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα. †Οὐκ
ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ,
†καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς (η) κατωτάτω τῆς
16 γῆς. †Ἀκατέργαστόν μου εἴδοσαν οἱ ὀφθαλμοί σου, †
καὶ ἐπὶ τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται. †ἡμέρας
17 πλασθήσονται καὶ οὐθεὶς ἐν αὐτοῖς. †Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτι-
μήθησαν οἱ φίλοι σου ὁ θεός, †λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ
18 ἀρχαὶ αὐτῶν. †Ἐξαριθμήσομαι αὐτούς, καὶ ὑπὲρ ἄμ-
μον πληθυνθήσονται· †ἐξηγέρθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ.
19 †Ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός· †ἄνδρες αἱ-
20 μάτων ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ, †Ὅτι ἐρεῖς εἰς διαλο-
γισμόν· †λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου.
21 †Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, †καὶ (θ) ἐπὶ
22 τοὺς ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην; †Τέλειον μῖσος
23 ἐμίσουν αὐτούς, †εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι. †Δοκίμα-
σόν με (ι)ὁ θεός, καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου· †ἔτασόν
24 με, καὶ γνῶθι τὰς τρίβους μου. †Καὶ ἴδε (κ)εἰ ὁδὸς ἀνο-
μίας ἐν ἐμοί, †καὶ ὁδήγησόν με ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.

MS. A. (β)Σὺ ἐξιχνίασας· (γ)Σὺ εἶ ἐκεῖ, (δ) κατ᾽ ὄρθρον, (ε) τὸ σκότος (ζ) σου, * ὡς τὸ σκότος (η) κατωτάτοις τῆς γῆς. Τὸ ἀκατέργαστόν σου εἴδοσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, (θ) ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς (ι)κύριε, καὶ (κ) ἡ εἴδες ὁδὸν ἀνομίας

1 Εἰς τὸ τέλος, τῷ Δαυὶδ (α) ψαλμός. ρλθ΄.
2 †Ἐξελοῦ με κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, †ἀπὸ ἀν-
δρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με.

MS. A. (α) ψαλμὸς τῷ Δαυίδ,

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

(b)ſemitam meã,[b]*& (c)funiculũ*
meum inveſtigâſti. 3 Et omnes vias 4
meas prævidiſti : quia non eſt ſermo
(d) injuſtus in lingua mea. 4 Ecce, 5
Domine, tu cognoviſti omnia [c] *no-*
viſſima, et antiqua. Tu formâſti me, et
poſuiſti ſuper me manum tuam. 5 (e)
Mirificata eſt ſcientia tua ex me: (f) 6
invaluit ; (g) non potero ad illam. 6
Quo ibo à ſpiritu tuo? et quo à fa- 7
cie tua fugiam? 7 Si aſcendero in
cœlum ; tu illic es : ſi deſcendero in 8
[d]*infernum, ades: 8* [e]*Si recipiam* 9
pennas (h) meas in directum, et (i)
habitavero in extremis maris: 9 Nam 10
et ibi manus tua deducet me : et [f]
tenebit me dextera tua. 10 Et (k) 11
dixi ; Forſitan tenebræ (l) conculca-
bunt me: & [g] *nox (m) illuminatio in*
deliciis meis. 11 Quoniam tenebræ 12
non (n) obtenebrabuntur à te: & nox
ſicut dies illuminabitur: [h]*ſicut (o)*
tenebræ ejus ; ita & lumen ejus. 12
Quoniam tu [i] *poſſediſti renes* 13
meos, Domine : (p) ſuſcepiſti me de
utero matris meæ. 13 Confitebor tibi, 14
[k] *quoniam terribiliter mirificatus*
es. (q) Mirabilia opera tua: & anima
mea (r) cognoſcit valdè. 14 Non eſt 15
abſconditum (ſ) os meum à te, quod
feciſti in abſcondito: et[l] *ſubſtantia*
mea in infimis terræ. 15 (t)[m] *Ino-* 16
peratum meum viderunt oculi tui: et
in libro tuo omnes ſcribentur. (u)
Dies formabuntur: et[n]*nemo in eis.*
16 Mihi (x) autem valdè honorifi- 17
cati ſunt amici tui, Deus : valdè (y)
[o] *confortati ſunt principatus eo-*
rum. 17 Dinumerabo eos : et ſuper 18
arenam multiplicabuntur : (z) exur-
rexi, et adhuc ſum tecum. 18 Si oc- 19
cideris, Deus, (ω) peccatores: viri (aa)
ſanguinũ declinate à me. 19 [p]*Quo-* 20
niam (bb) dices in cogitatione : acci-
pient in vanitate civitates ſuas. 20
Nónne eos, qui oderunt te, Domine, 21
odio habui, et ſuper inimicos tuos[q]
tabeſcebam? 21 Perfecto odio ode- 22
ram illos: inimici facti ſunt mihi. 22
[r] *Proba me, Deus: et cognoſce cor* 23
meum. Scrutare me: et cognoſce ſemi-
tas meas. 23 Et vide, ſi (ſ) via iniqui- 24
tatis in me eſt, et deduc me in via æ-
terna.

In finem, ipſi David Pſalmus. 1
CXXXIX.
1 *Exime me, Domine, ab homine ma-* 2
ligno : à viro injuſto erue me.

Verſio ÆTHIOPICA.

20 ን: ለአይትምሪት: በከንቱ::=፡ ለኦሎ: ጸላእ 20
ትከ : ጸላእኩ: እግዚኦ:: ወተመንሰውኩ:
21 በእንተ:ፀርከ::=፡ ፍጹም: ጸለኣ: ጸላእክ 21
ወሙ:: ወኮኑኒ : ፀርየ::=፡ ፍትንኒ፣ 22
22 እግዚኦ : ወአመክር : ልብየ:: አመክረኒ:
ወርኢ:ፍናዊየ::=፡ ወርኢ:እመ:ትረክብ: 23
23 ዐመፃ : በሳዕሌየ:: ወምርሐኒ : ፍኖተ : ዘ
24 ለዓለም::=፡

ፍጻሜ : መዝሙር: ዘደዊት::

2 የሀሀ አድኅነኒ:እግዚኦ:እምብእሲ: እኩ 1
ይ:: ወእምሰብእ:ዐማፂ:በልሐኒ::=፡

INTERP. ÆTHIOP. [b]& veſtigia mea tu preſſiſti. [c]quæ præceſſerunt & quæ ſequentur. [d]abyſſum, illic ades. [e]Et ſi ſumpſero pennas ſicut aquilæ, & avolavero uſque in extremum maris: [f]habitare faciet me [g] nox etiam illuminatio in gaudio meo. [h]quam diu tenebræ ejus, eſt etiam pariter lux ejus. [i] formâſti renes meos, & ſcientiã quaſi foviſti me. [k] Domine, quoniam [l]nutritio mea [m]Et hoc quidem quod operatus ſum viderunt [n]non erit ex eis unus. [o]corroborati ſunt à principatu eorum. [p] Quoniam concertabunt in cogitatione eorum : & accipient in vanitate civitates tuas [q] offendebar. [r] Scrutare me Deus & proba cor meum : proba me, & [ſ] deprehenderis in me iniquitatem : &

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 *فحصت سبلي وطرقي* وسبقت رويتك الي جميع طرقي* وانه ليس في لساني من كلام ظالم
4 ها انت يا رب قد عرفت جميع الاواخر والاوايل* انت جبلتني ووضعت يدك علي* فكان علمك
6 معجبا مني* وتشددت فلم استطع لها* اين اذهب من روحك* واين اهرب من وجهك* ان
8 صعدت الي السما فانت هناك* وان هبطت الي الجحيم فهناك انت ايضا* وان ارتفع
9 بجناحين كالنسر* وسقطت في اقاصي البحر* فان يدك تهديني* وتمسكني يمينك* فقلت
11 انري الظلمة تغشاني* والليل هو نور في فرحي* لان الظلمة لا تظلم عنك* والليل ينير مثل
12 النهار والظلام كالنور* انت يا رب جبلت كليتي* وقبلتني منذ خرجت من بطن امي* اعترف
14 لك لان عجايبك صنعت بعلم عجايب هي اعمالك ونفسي تعلم جدا* ولم يخف عنك
16 عظمي الذي خلقته خفيا* وشخصي في مواضع سفل الارض* بدء اعمالي ابصرت عيناك
17 والجميع مكتوب في مصحفك* انت خالق الايام وليس فيها انسان* يا رب اكرمت احبابك جدا يا
18 الله* وجدا عز رياستهم* احصيهم فيكثرون اكثر من الرمل* قمت وانا معك ايضا* اذا اهلكت
20 الخطاة يا الله* يا رجال الدما حيدوا عني* فانكم تتكلمون في الافكار باطلا تحدثون مدنك بالباطل*
22 * يا رب اليس ابغض مبغضيك* وسخطت علي مخالفيك* ابغضتهم بغضا كاملا وصاروا لي
23 اعدا* اللهم جربني واعلم قلبي* وامتحني واعلم طرقي* وانظر فان رايت في اثما فاهدني الي سبل
24 الابد* اللليويا* المزمور المايه والتاسع والثلثون* لداود* وهو لرب استخلص
1 * يا رب نجني من انسان شرير* ومن رجل ظالم انقذني*

Scrutatus es ſemitas meas & mores me- 3
os : & prævenit viſio tua omnes vias
meas, Et quòd non ſit in lingua mea ullus 4
ſermo perverſus. Ecce tu O Domine, cog-
noviſti omnia poſtrema & prima : Tu me 5
coagulâſti, & poſuiſti manum tuam ſuper
me : Et reddita eſt ſcientia tua admiran- 6
da apud me. Invaluit, nec potui ad eam.
Quò ibo à ſpiritu tuo? & quò fugiam à 7
facie tua? Si aſcendero ad cœlũ, tu qui- 8
dem illic es : & ſi deſcendero in inferos,
ibi quoque ades. Sique me evexero dua- 9
bus alis ut aquila, & decidero in extr-
mas partes maris : Sanè manus tua du- 10
cet me, & dextera tua me continebit. Et 11
dixi, Forſitan tenebræ velabunt me : at
nox eſt lumen in gaudio meo. Nam tene- 12
bræ nil obnubilant à te: & nox elucet ve-
luti dies, & tenebræ veluti lumen. Tu O 13
Domine, compegiſti renes meos, & ex-
cepiſti me à quo egreſſus ſum ex utero
matris meæ. Confiteor tibi, quia miracu- 14
la tua feciſti cum ſcientia : mira ſunt o-
pera tua, & anima mea cognovit multùm.
Non eſt abſtruſũ tibi os meũ quod creâſti 15
occultum, & perſona mea in locis pro-
funditatis terræ. Cœpũ actionũ mearum 16
viderunt oculi tui, & omnia ſcripta ſunt
in libro tuo. Tu creator es dierum, dum
non exiſteret in eis quiſquã. Me autem ve- 17
nerati ſunt amici tui vehementer O Deus :
& valdè roboratus eſt principatus eorum.
Numeravi eos, & multiplicabuntur pluſ- 18
quam arena. Surrexi, & ego tecũ adhuc
ſũ. Quũ perdideris peccatores, O Deus : 19
O viri ſanguinum deflectite à me, Quia 20
temere vos geritis in cogitationibus : ra-
piunt urbes tuas injuſtè. O Domine, nónne 21
odi oſores tuos, & excandui in adver- 22
ſarios tuos? Odi eos odio integro, & facti
ſunt mihi inimici. Deus experire me, & 23
cognoſce cor meũ: et ſcrutare me, et cog-
noſce ſemitas meas ; Et conſidera, quòd ſi 24
videris in me iniquitatem, ducito me ad
ſemitas æternitatis. Alleluja.

PSAL. CXXXIX.
Davidis. Verſ. 37. 1
O Domine, libera me ab homine malo, 2
& à viro ſcelerato redime me :

תהלים : קמא

Acuerunt .bella congregabunt die omni ,corde in mala cogitaverunt Qui
3 אשר חשבו רעות בלב כל־יום יגורו מלחמות׃ שננו
4 .Selah ,eorum labiis sub , aspidis venenum ; serpens sicut suam linguam
לשונם כמו־נחש חמת עכשוב תחת שפתימו סלה׃
qui : me custodies iniquitatum viro à , impii manibus à Domine me Custodi
5 שמרני יהוה ׀ מידי רשע מאיש חמסים תנצרני אשר
funibus & ,mihi laqueum superbi Absconderunt .meos pedes impellere cogitaverũt
6 חשבו לדחות פעמי׃ טמנו־גאים ׀ פח לי וחבלים
Dixi .Selah ,mihi posuerunt laqueos : orbitæ manum ad rete extenderunt
7 פרשו רשת ליד־מעגל מקשים שתו־לי סלה׃ אמרתי
.mearum deprecationum vocem Domine ausculta : tu meus Deus : Domino
ליהוה אלי אתה האזינה יהוה קול תחנוני׃
.armaturæ die in meum caput operuisti : meæ salutis fortitudo ,Domine Domine
8 יהוה אדני עז ישועתי סכתה לראשי ביום נשק׃
,provehãtur ne ejus malam cogitationem ; impii desideria Domine tradas Ne
9 אל־תתן יהוה מאויי רשע זממו אל־תפק
.eos operiet eorum labiorum labor : me circundantium Caput .Selah ,se exaltabunt
10 ירומו סלה׃ ראש מסבי עמל שפתימו יכסומו׃
ne ,profunda foveas in ,eos faciet cadere ignem in , prunæ eos super Declinabunt
11 ימוטו עליהם גחלים באש יפלם במהמרות בל־
ipsũ venabitur :malus rapinæ vir ,terra in firmabitur non linguæ Vir .resurgant
12 יקומו׃ איש לשון בל־יכון בארץ איש־חמס רע יצודנו
.mendicorum judicium : afflicti judiciũ Dominus faciet quòd Novi .impulsiones ad
13 למדחפת׃ ידעתי כי־יעשה יהוה דין עני משפט אבינים׃
.tuis faciebus cum recti habitabunt :tuo nomini confitebuntur justi Veruntamen
14 אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את־פניך׃

PSAL. CXLI. קמא

meam vocem ausculta : me ad festina ; te invocavi Domine .David ipsi Cantus
1 מזמור לדוד יהוה קראתיך חושה לי האזינה קולי
elevatio : tuis facies ad suffimentum mea oratio Firmetur .te ad me clamando in
2 בקראי־לך׃ תכון תפלתי קטרת לפניך משאת
custodi : meo ori custodiam Domine Pone .vespere munus mearum volarum
3 כפי מנחת־ערב׃ שיתה יהוה שמרה לפי נצרה
molendum ad malum verbum ad meum cor inclines Ne .meorũ labiorum janua super
4 על־דל שפתי׃ אל־תט־לבי ׀ לדבר ׀ רע להתעולל
comedam non & : iniquitatem operantibus viris cum impietate in studia
עללות ׀ ברשע את־אישים פעלי־און ובל־אלחם
oleum ,me increpet & ,misericordia justus me malleo Percutiat .eorum deliciis in
5 במנעמיהם׃ יהלמני צדיק ׀ חסד ויוכיחני שמן
.eorum malis in ,mea oratio & ,adhuc quoniam :meum caput frangat ne capitis
ראש אל־יני ראשי כי־עוד ותפלתי ברעותיהם׃
quoniam ,mea verba audient & : eorum judices petræ manus in sunt Demissi
6 נשמטו בידי־סלע שפטיהם ושמעו אמרי כי
ore in nostra ossa sunt dispersa : terra in findens & ,scindens Sicut .fuerunt jucunda
7 נעמו׃ כמו פלח ובקע בארץ נפזרו עצמינו לפי
,speravi te in ,mei oculi Domine DOMINE te ad Quia .sepulchri
8 שאול׃ כי אליך ׀ יהוה אדני עיני בכה חסיתי
: mihi tetenderunt ,laquei manibus à me Custodi .meam animam effundas ne
9 אל־תער נפשי׃ שמרני מידי פח יקשו לי
.iniquitatem operantium tendiculis &
ומקשות פעלי און׃

תרגום TARGUM.

3 דִּי חֲשִׁילוּ בִּישָׁן בְּלִבָּא כָּל יוֹמָא מְגָרְגִין קְרָבִיא׃
4 מְחַנְּנִין בְּלִישָּׁנְהוֹן הֵיךְ חִוְיָא אַרְסָא דְעַכּוּבִיתָא
5 תְּחוֹת סִפְוָתְהוֹן לְעָלְמִין׃ נְטוֹר יָתִי יְיָ מִן יַד
דְּרַשִׁיעָא מִן גְּבַר חֲטוּפִין תִּנְטוֹר יָתִי דִּי חֲשִׁילוּ
6 לְמִנְקוֹף אִסְתָּוַרֵי׃ כְּמַנוּ גֵיוְתָנִין פַּחָא לִי וְאַשְׁלַיָּא
פְּרַסִין מְצַדְתָּא לִסְטַר אוֹרְחָא תַּקְלִין שַׁוִּין לִי
7 תְּדִירָא׃ אֲמָרִית לַייָ אֱלָהִי אַנְתְּ אֲצֵית יְיָ לְקָל
8 בָּעוּתִי׃ אֱלֹהִים יְיָ עוּשְׁנָא דְפוּרְקָנִי טַלֵּלְתָּא עַל
9 רֵישִׁי בְּיוֹם קְרָבָא׃ לָא תִתֵּן יְיָ רְגוּגֵי דוֹאֵג רַשִׁיעָא
מַחְשַׁבְתֵּיהּ לָא תְסַפֵּק יִסְתַּלְּקוּן לְעָלְמִין׃
10 אֲחִיתוֹפֶל רֵישׁ סַנְהֶדְרֵי תַלְמִידֵי לְעוּת מַלְשִׁינוּתָא
11 דְסִפְוָתְהוֹן יְחַפֵּינוּן׃ יִמְטוּן עֲלֵיהוֹן גּוּמְרִין מִן
שְׁמַיָּא בְּנוּרָא דְגֵיהִנָּם יַפְּלִנּוּן בְּגוּמָצִין דְמַחְמְרִין
12 דְּלָא יְקוּמוּן לְחַיֵּי עָלְמָא׃ גְּבַר דְּמִשְׁתָּעֵי לִישָּׁן
תְּלִיתַי לָא אֶפְשַׁר דְּיִתְכֵּן בְּאַרְעָא דְחַיֵּי גְּבַר
חֲטוֹפָא בִישׁ יְצוּדִנֵּיהּ מַלְאַךְ דְּמוֹתָא יַנְקְפִנֵּיהּ
13 בְּגֵיהִנָּם׃ הָבְכֵן גְּלֵי קֳדָמַי אֲרוּם יַעְבֵּד יְיָ דִּינֵיהוֹן
14 דַּעֲנִיֵּי דִּינָא דַחֲשִׁיכֵי׃ בְּרַם צַדִּיקַיָּא יְהוֹדוּן לִשְׁמָךְ
יְתִבוּן תְּרִיצֵי לְצַלָּאָה קֳדָמָךְ׃

קמא

1 תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ קְרֵיתָךְ חִישׁ לִי אֲצֵית קָלִי
2 בְּמִקְרֵי לָךְ׃ תִּתְכַּוַּן צְלוֹתִי הֵיךְ קְטוֹרֶת בּוּסְמִין
קֳדָמָךְ וּזְקִיפוּת יְדַי בִּצְלוֹ הֵיךְ דּוֹרוֹן בְּסִים
3 דְּמִתְקָרַב בְּרַמְשָׁא׃ שַׁוִּי יְיָ מַטְרָא לְפוּמִי נְטַר עַל
4 זְקוּף סִפְוָתִי׃ לָא תַצְלֵי לִבִּי לְפִתְגָם בִּישׁ לְמִחְשַׁב
מַחְשְׁבָן בְּרִשְׁעָא עִם גַּבְרֵי עָבְדֵי שְׁקַר וְלָא
5 אֶסְעוֹד בְּזֶמֶר בֵּית מִשְׁתְּיָהוֹן׃ יְטַפְּחִנַּנִי צַדִּיקָא
מְטוּל חִסְדָּא וִיכַסְנַנִּי מְשַׁח רְבוּת קוּדְשָׁא לָא
יְבַטֵּל מִן רֵישִׁי אֲרוּם עַד כְּדוֹן צְלוֹתִי מִסְתַּדְּרָא
6 בְּבִישָׁתֵיהוֹן׃ אִשְׁתְּמִיטוּ מִבֵּית מִדְרְשָׁא עַל יְדֵי
תְקוֹף דַּיָּנֵיהוֹן תָּיְבִין וְשָׁמְעִין מֵימְרֵי אֲרוּם
7 בְּסִימוּ׃ דִּי כְמַת גְּבַר דְּפָלַח וּמְבַזַּע בְּמַרְדֵּיָא
בְּאַרְעָא הֵכְדֵין אִתְבַּדָּרוּ אֵבְרָנָא עַל פּוּם
8 קְבוּרְתָּא׃ מְטוּל הֵיכְנָא לְוָתָךְ אֱלֹהִים יְיָ עַיְנַי
9 מוֹדִיקָן בְּמֵימְרָא סְבָרִית לָא תְרוֹקֵן נַפְשִׁי׃ נְטוֹר
יָתִי מִן אִידֵי פַחָא דְאַתְקִילוּ לִי וְתַקְלָן עָבְדֵי שְׁקַר׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Qui cogitaverunt mala in corde, tota die 3
commiſcentes bella. Exacuunt linguam ſuam 4
ſicut ſerpens : venenum aſpidis ſub labiis
eorum in æternũ. Cuſtodi me Dñe de manu 5
impii: de *viro* iniquitatum cuſtodias me,qui
cogitaverunt ſupplantare greſſus meos. Ab- 6
ſconderunt ſuperbi laqueum *mihi,* & funibus extenderunt rete juxta ſemitam; ſcandala ponunt mihi continenter. Dixi Dño: 7
Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ. Deus Dñe fortitudo redem- 8
ptionis meæ, obumbrâſti caput meum in die
belli. Non des Dñe deſideria *Doeg* impii : 9
cogitationi ejus ne ſatisfacias: auferantur in
æternum. Achitophel caput ordinatorũ diſci- 10
pulorum *pravitatis*, inſimulatio labiorum
eorũ cooperiat eos. Cadant ſuper illos car- 11
bones de cœlo; in ignem gehennæ præcipitet eos in foveas *lutoſas*, de quibus non reſurgant ad vitam æternã. Vir delator lingua 12
triplici nequaquã poſſit dirigi in terra vitæ:
virum pravum *malum* venetur angelus mortis,& detrudat eum in gehennam. Propterea 13
conſtat mihi quòd faciet Dominus judicium
pauperum & judicium egenorum. Profectò 14
juſti confitebuntur nomini tuo, revertentur
recti ut orent coram te.

Canticum Davidi. 1

PSAL. CXLI.

DOmine invocavi te, feſtina ad me, intende voci meæ dum clamo ad te. Diriga- 2
tur oratio mea ſicut ſuffimentum aromaticũ
coram te ; elevatio manuum mearum ſicut
munus ſuave quod offertur in veſpere. Pone 3
Domine cuſtodiam ori meo, cuſtodi elevationem labiorum meorũ. Non declines cor 4
meum in verbum malum, ad cogitandas cogitationes in impietate, cum viris operantibus iniquitatem, nec ſuſtentabor cantilena
domus convivii eorũ. Verberabit me juſtus 5
propter miſericordiam, & corripiet me;
oleum unctionis ſanctuarii non auferet de
capite meo, quoniam adhuc oratio mea ordinatur in malitiam eorum. Diſtracti ſunt 6
de domo ſcholæ manibus *fortitudinis* judicũ
ſuorum: revertuntur & audiunt verba mea,
quoniã jucunda fuerunt. Sicut vir qui findit 7
& ſcindit *ſarculis* terram; ſic diſperſa ſunt
membra noſtra in ore ſepulchri. *Quamobrem* 8
ad te Deus Domine oculi mei aſpiciunt :
in Verbum [*tuum*] ſperavi, ne effundas animam meam. Cuſtodi me de ma- 9
nibus laquei quem poſuerunt mihi, & de
ſcandalis operantium iniquitatem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܕܐܬܚܫܒܘ ܒܝܫܬܐ ܒܠܒܗܘܢ. ܘܟܠܗ ܝܘܡܐ ܐܬܟܢܫܘ ܠܩܪܒܐ: * ܕܫܢܘ ܠܫܢܗܘܢ ܐܝܟ
4 ܚܘܝܐ. ܘܚܡܬܐ ܕܐܣܦܣ ܬܚܝܬ ܣܦܘܬܗܘܢ: * ܢܛܪܝܢܝ ܡܪܝܐ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܥܘܠܐ. ܘܡܢ
5 ܓܒܪܐ ܚܛܘܦܐ ܢܛܪܝܢܝ: ܕܐܬܚܫܒܘ ܠܡܕܚܝܘ ܪܓܠܝ. * ܘܛܫܘ ܠܝ ܥܫܝܢܐ ܦܚܐ:
6 ܘܚܒܠܐ ܕܡܨܝܕܬܗܘܢ ܦܪܣܘ ܥܠ ܫܒܝܠܝ. ܘܡܨܝܕܬܐ ܐܪܡܝܘ ܥܠܝ: * ܐܡܪܬ *
7 ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܝ ܐܢܬ. ܨܘܬ ܡܪܝܐ ܠܩܠ ܒܥܘܬܝ: * ܡܪܝܐ ܦܪܘܩܝ ܥܫܝܢܐ: ܡܛܠܠܐ ܕܪܝܫܝ
8 ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܒܐ: * ܠܐ ܬܬܠ ܡܪܝܐ ܪܓܬܗ ܠܥܘܠܐ. ܘܡܠܟܗ ܠܐ ܢܣܩ: * ܪܝܫܐ ܕܚܕܪܝܢ ܠܝ
9 10 ܥܡܠܐ ܕܣܦܘܬܗܘܢ ܢܟܣܝܘܢ: * ܢܦܠܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܓܘܡܪܐ. ܢܦܠܘܢ ܒܢܘܪܐ. ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ
11 ܠܡܩܡ: * ܓܒܪܐ ܠܫܢܢܐ ܠܐ ܢܬܩܢ ܒܐܪܥܐ. ܘܠܓܒܪܐ ܥܘܠܐ ܒܝܫܘܬܗ ܬܨܘܕܝܘܗܝ ܠܚܒܠܐ:
12 13 14 * ܝܕܥܬ ܕܥܒܕ ܡܪܝܐ ܕܝܢܐ ܠܡܣܟܢܐ ܘܕܝܢܐ ܠܒܝܫܐ. * ܒܪܡ ܙܕܝܩܐ ܢܘܕܘܢ ܠܫܡܟ:
ܘܢܬܒܘܢ ܬܪܝܨܐ ܩܕܡ ܐܦܝܟ. * ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ *

Qui meditati ſunt malitiam in corde ſuo, to- 3
tâque die conciliârunt rixam : Qui acuerunt 4
linguam ſuam ut ſerpentis, & furor aſpidis
eſt ſub labiis eorum. Serva me Domine de 5
manu ſceleſtorum, & à viris rapacib⁹ me cuſtodi:qui cogitaverunt impellere greſſus meos, Et abdiderunt mihi ſuperbi laqueos, & 6
funes retium ſuorũ tetenderunt ſuper ſemitas meas,reteq; jecerũt ſuper me.**Diapſal.**
Dixi Dño, Deus meus es tu,auſculta voci de- 7
precationis meæ Dñe Salvator meus fortiſſi- 8
me,umbraculũ capitis mei die belli. Ne con- 9
cedas Dñe deſideriũ ſuũ iniquo, & conſiliũ
ejus ne aſcendat Ad caput meum.Operiat 10
eos iniquitas labiorũ eorũ:Decidant ſup eos 11
carbones : corruant in ignem, nec valeant
ſurgere. Homo linguax non ſit firmus in ter- 12
ra,& virũ ſceleſtũ ſua malignitas venetur ad
interitũ. Novi quòd facit Dñs judicium pau- 13
perum, & cauſam egenorum. Verùm juſti 14
confitebuntur nomini tuo, & ſedebunt recti
coram facie tua.

PSAL. CXL.

Davidis,quum meditaretur miniſterium veſpertinum. Et oratio perfecti in Deo. Verſ. 11.

1 ܡܪܝܐ ܩܪܝܬܟ ܥܢܝܢܝ: ܨܘܬ ܠܡܠܝ ܘܩܒܠ: * ܬܗܘܐ ܨܠܘܬܝ ܐܝܟ ܒܣܡܐ ܩܕܡܝܟ:
2 ܘܩܘܪܒܢܐ ܕܐܝܕܝ ܐܝܟ ܩܘܪܒܢܐ ܕܪܡܫܐ: * ܣܝܡ ܡܪܝܐ ܢܛܘܪܐ ܠܦܘܡܝ. ܘܢܛܘܪܐ
3 ܠܣܦܘܬܝ: * ܕܠܐ ܢܣܛܐ ܠܒܝ ܠܡܠܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܐܥܒܕ ܥܒܕܐ ܕܥܘܠܐ: ܥܡ ܓܒܪܐ
4 ܥܘܠܐ ܘܠܐ ܐܛܥܡ ܡܠܚܐ ܥܡܗܘܢ: * ܢܪܕܝܢܝ ܙܕܝܩܐ ܘܢܟܣܢܝ: ܡܫܚܐ ܕܥܘܠܐ
5 ܠܐ ܢܦܛܡ ܪܝܫܝ: ܡܛܠ ܕܨܠܘܬܝ ܠܘܩܒܠ ܒܝܫܘܬܗܘܢ: * ܘܐܬܟܒܫܘ ܒܐܝܕܐ ܕܟܐܦܐ
6 ܕܝܢܝܗܘܢ. ܘܫܡܥܘ ܡܠܝ ܕܒܣܝܡܢ: * ܐܝܟ ܣܟܬܐ ܕܦܠܚܐ ܐܪܥܐ. ܐܬܒܕܪܘ ܓܪܡܝܗܘܢ
7 ܠܦܘܡܗ ܕܫܝܘܠ: * ܘܐܢܐ ܡܪܝܐ ܠܘܬܟ ܐܪܝܡܬ ܥܝܢܝ ܘܥܠܝܟ ܣܒܪܬ: ܠܐ ܬܣܠܐ
8 ܢܦܫܝ: * ܢܛܪܝܢܝ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܥܫܝܢܐ ܕܛܫܘ ܠܝ ܦܚܐ:

DOmine te vocavi, tu me exaudi ; auſculta verba mea,ac ſuſcipe. Oratio mea 2
ſit ut incenſum coram te : oblatio manuum
mearũ ut oblatio veſpertina. Conſtitue Do- 3
mine cuſtodẽ ori meo, & cuſtodẽ labiis meis : Ut non deflectat cor meũ ad verba pra- 4
vum, committam; facinora iniquitatis. Cum
viris impiis haud ſumã ſalẽ cum eis. Docebit me juſtus, meque corripiet : oleum impiorum caput meum non unget ; quoniam oratio mea eſt adverſùs malitiam ipſorum, Et 6
repreſſi ſunt manu lapideã judices eorum: Et
audierunt verba mea quia ſunt jucunda. Ut 7
vomer findens terram, diſperſa ſunt oſſa eorum ad os ſepulchri. At ego Domine ad te 8
levavi oculos meos, tibique fretus ſum : ne
rejicias animã meam. Cuſtodi me de manu 9
ſuperborum,qui abſconderunt mihi laqueos:

Verſio VULG. LAT.

3 Qui cogitaverũt iniquitates in corde:
4 totâ die conſtituebant prælia. Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentis : ve-
5 nenum aſpidum ſub labiis eorum. Cuſtodi me,Domine,de manu peccatoris:
& ab hominib⁹ iniquis eripe me. Qui
cogitaverunt ſupplantare greſſ⁹ meos:
6 Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi:
Et funes extenderunt in laqueũ: juxta
7 iter ſcandalũ poſuerũt mihi. Dixi Dño,
Deus me⁹ es tu: exaudi,Dñe,vocem de-
8 precationis meæ. Dñe,Dñe,virt⁹ ſalutis
meæ: obumbrâſti ſup caput meũ in die
9 belli : Ne tradas me,Dñe, à deſiderio
meo peccatori : cogitaverunt contra
me,ne derelinquas me,ne fortè exalte-
10 tur. Caput circuit⁹ eorũ :labor labio-
11 rum ipſorũ operiet eos. Cadent ſup
eos carbones, in ignẽ dejicies eos : in
12 miſeriis non ſubſiſtent. Vir linguoſus
non dirigetur in terra : virũ injuſtum
13 mala capient in interitu. Cognovi
quia faciet Dñs judicium inopis, &
14 vindictam pauperum. Veruntamen
juſti confitebuntur nomini tuo:& habitabunt recti cum vultu tuo.

Pſalmus David. CXL.

1 DOmine,clamavi ad te, exaudi me :
intende voci meæ, cùm clamavero
2 ad te. Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo:elevatio manuũ mearum ſacrificium veſpertinum.
3 Pone, Dñe,cuſtodiã ori meo : & oſti-
4 um circumſtantiæ labiis meis. Non declines cor meum in verba malitiæ, ad
excuſandas excuſationes in peccatis.
Cum hominib⁹ operantib⁹ iniquitatẽ,
& non communicabo cum electis eo-
5 rum. Corripiet me juſt⁹ in miſericordia, & increpabit me : oleũ autem
peccatoris non impinguet caput meũ.
Quoniã adhuc & oratio mea in bene-
6 placitis eorum : Abſorpti ſunt juncti
petræ judices eorum. Audient verba
7 mea quoniã potuerunt : Sicut craſſitudo terræ erupta eſt ſup terrã. Diſſipata ſunt oſſa noſtra ſec⁹ infernum :
8 Quia ad te, Domine, Domine, oculi
mei : in te ſperavi, non auferas ani-
9 mam meã: Cuſtodi me à laqueo, quẽ
ſtatuerunt mihi : & à ſcandalis operantium iniquitatem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

3 †Οἵτινες ἐλογίσαντο (β)ἀδικίας ἐν καρδίᾳ, †ὅλην
4 τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο πολέμους. †Ἠκόνησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως, †ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη
5 αὐτῶν. ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ. †Φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, †ἀπὸ (γ)ἀνθρώπων ἀδίκων ἐξελοῦ με· †οἵτινες ἐλογίσαντο (δ) τὸ ὑποσκελίσαι τὰ διαβή-
6 ματά μου, †Ἔκρυψαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι· †καὶ σχοινία διέτειναν παγίδας τοῖς ποσί μου, †ἐχόμενα τρίβου σκάνδαλον ἔθεντό (ε)μοι. ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ.†
7 Εἶπα τῷ κυρίῳ, Θεός μου εἶ σύ, †ἐνώτισαι κύριε τὴν
8 φωνὴν τῆς δεήσεώς μου. †Κύριε κύριε, δύναμις τῆς σωτηρίας μου, †ἐπεσκίασας ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρᾳ
9 πολέμου. †Μὴ παραδῷς με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ· †διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μή ποτε (ζ)ὑψωθῶσιν. ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ.†
10 Ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, †κόπος τῶν χει-
11 λέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς. †Πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρακες (η)πυρὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ καταβαλεῖς αὐτοὺς†
12 ἐν ταλαιπωρίαις, οὐ μὴ ὑποστῶσιν. †Ἀνὴρ γλωσσώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς· †ἄνδρα ἄδικον
13 κακὰ θηρεύσει εἰς (θ)καταφθοράν. †Ἔγνων ὅτι ποιήσει κύριος τὴν κρίσιν τοῦ πτωχοῦ, καὶ τὴν δίκην τῶν πενή-
14 των. †Πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, †(ι)κατοικήσουσιν εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου.

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ρμ'.

1 †ΚΥριε ἐκέκραξα πρὸς σέ, εἰσάκουσόν μου· †πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέναι με
2 πρὸς σέ. †Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου· †ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑ-
3 σπερινή. †Θοῦ κύριε φυλακὴν τῷ στόματί μου, †καὶ θύ-
4 ραν περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου. †Μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, †τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. †σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν, †καὶ οὐ μὴ (α) συνδυάσω μετὰ τῶν ἐκλε-
5 κτῶν αὐτῶν. †Παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με, †ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλήν μου, †ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις
6 αὐτῶν. †Κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κραταιοὶ
7 αὐτῶν· †ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου, ὅτι ἡδύνθησαν. †Ὡσεὶ πάχος γῆς διερράγη ἐπὶ τῆς γῆς, †διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ (β) ἡμῶν παρὰ τὸν ᾅδην. †Ὅτι πρὸς σὲ κύριε
8 κύριε, οἱ ὀφθαλμοί μου, †ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀντανέλῃς
9 τὴν ψυχήν μου. †Φύλαξόν με ἀπὸ παγίδος ἧς συνεστήσαντό μοι, †καὶ ἀπὸ(γ) σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

2 *Qui cogitaverunt injuſtitias in* 3
[a]corde : totâ die[b]conſtituebant prælia. 3 Acuerunt(a)linguã ſuã, 4
ſicut ſerpentis: venenum aſpidũ ſub labiis eorũ.DIAPSALMA.4Cuſto- 5
di me,Domine,de manu [c]peccatoris:ab hominibus injuſtis erue me. 5 Qui cogitaverunt ſupplantare greſſus meos: Abſconderunt ſuperbi la- 6
queũ mihi.6Et funes[d]extenderũt laqueos pedib⁹ meis:juxta[e]ſemitã ſcandalũ poſuerunt mihi. DIAPSALMA. 7 Dixi Domino, Deus 7
me⁹ es tu:auribus percipe, Domine, vocẽ deprecationis meæ. 8 Domine, 8
Domine, (b)virt⁹ ſalutis meæ : obumbrâſti ſuper caput meum in die belli. 9Ne(c)tradas[f]me,Domine, 9
à deſiderio meo peccatori:cogitaverunt adverſ⁹ me: ne(d)derelinquas me ; nequandò exaltentur. DIAPSALMA. 10(e)Caput circuit⁹ eo- 10
rũ:labor labiorũ ipſorũ operiet eos. 11Cadẽt ſuper eos carbones [g]ignis 11
in(f)terra: & (g)dejicies eos in(h) miſeriis,nõ ſubſiſtẽt. 12Vir linguo- 12
ſ⁹ nõ(i)dirigetur ſuper terrã: virũ injuſtũ mala(k)venabuntur in interitum. 13 Cognovi,quia faciet Do- 13
minus judicium inopis: & (l)cauſã pauperum. 14Veruntamen juſti cõ- 14
fitebuntur nomini tuo:(m)inhabitabunt recti(n)[h]cum vultu tuo.

Pſalmus David[a]. CXL.

DOmine, clamavi ad te, exaudi 1
me : intende voci (a)deprecationis meæ,cũ clamavero ad te. 2 (b)Diri- 2
gatur oratio mea, ſicut incenſum in conſpectu tuo: elevatio manuũ mearum (c)ſacrificium veſpertinum. 3
Pone,Domine,cuſtodiã ori meo, & 3
oſtium[b]circumſtantiæ circa(d)labia mea. 4Ne(e)declines cor meum 4
in verba malitiæ, ad excuſandas excuſationes in peccatis, 5cũ hominib⁹operantib⁹ iniquitatẽ:& nõ(f) communicabo cum electis eorum. 6
(g) [c]Corripiet me juſtus in miſe- 5
ricordia, & arguet me:oleum autẽ peccatoris nõ impinguet caput meum. 7Quoniã (h) adhuc & oratio mea[d]in beneplacitis eorum: Ab- 6
ſorpti ſunt (i)juxta petrã potentes eorũ.Audiẽt verba mea,quoniã(k) [†]dulcuerunt : Sicut(l) craſſitudo 7
terræ[e]dirupta eſt ſuper terrã; 9diſſipata ſunt oſſa (m)noſtra ſecus infernum. Quoniã ad te, 8
[f]Domine,Domine, oculi mei:in te ſperavi,ne(n)auferas animam meam.10Cuſtodi me à la- 9
queo,quem[g]ſtatuerunt mihi,& à ſcandalis operantium iniquitatem.

Verſio ÆTHIOPICA.

እለ፡ዐመፃ፡መከሩ፡ በልቦሙ፡ ኵሎ፡ዕለተ፡ 3
ይፀውዱ፡ ፀብአ፡፡=፡ ሰሐሉ፡ ልሳኖ 4
ሙ፡ ከመ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ሐመተ፡ አፍዖት፡
መድር፡ ታሕተ፡ ከናፍሪሆሙ፡፡=፡ ዕቀበኒ፡ 5
እግዚኦ፡ እምእደ፡ ኃጥእ፡ ወእምሰብእ፡
ዐመፃ፡ አድኅነኒ፡፡=፡ እለ፡ መከሩ፡ የዐቅ
ጹ፡ መከየድየ፡፡ ኀብኡ፡ ሊተ፡ መሥገርተ፡ 6
ዕቡያን፡፡ ወሐብለ፡ ሰፍሑ፡ መሥገርተ፡
ለእገርየ፡፡ ወአንበሩ፡ ሊተ፡ ማዕቅፈ፡ ውስተ፡ ፍኖት
የ፡፡=፡ ወእቤሎ፡ ለእግዚአብሔር፡ አምላ 7
ኪየ፡ አንተ፡ አፅምእ፡ እግዚኦ፡ ቃለ፡ ስእለ
የ፡፡=፡ እግዚኦ፡ እግዚኦ፡ ኃይለ፡ መድኃኒ 8
ትየ፡፡=፡ ጸለልከ፡ ርእስየ፡ በዕለተ፡ ፀብእ፡
እግዚኦ፡ ኢትመጥወኒ፡ ለኃጥእ፡ በፍትወትየ፡ 9
መከሩ፡ ላዕሌየ፡ ኢትኅድገኒ፡ ከመ፡ ኢይ
ትዐበዩ፡፡=፡ ርእሰ፡ ዐውዶሙ፡ ወፃማ፡ ከ 10
ናፍሪሆሙ፡ ይደፍኖሙ፡፡=፡ ወይደቅ፡ 11
ላዕሌሆሙ፡ ፍሕም፡ ዘእሳት፡ ውስተ፡ ምድር፡
ወትነፅቶሙ፡ ውስተ፡ ሕማም፡ ከመ፡ ኢይ
ክሀሉ፡ ቆሙ፡፡=፡ ብእሲ፡ ነባቢ፡ ኢይ 12
ረትዕ፡ በዲበ፡ ምድር፡፡ ብእሲ፡ ዐማፂ፡
ሕማም፡ ያኀጕሎ፡፡=፡ አእመርኩ፡ ከመ፡ 13
ይገብር፡ እግዚአብሔር፡ ፍትሐ፡ ለነዳይ፡
ወበቀለ፡ ለምስኪን፡፡=፡ ወባሕቱ፡ ጻድቃን፡
ይገንዩ፡ ለስምከ፡ ወየኀድሩ፡ ርቱዓን፡ 14
ቅድመ፡ ገጽከ፡፡=፡

መዝሙር፡ ዘዳዊት፡፡

እግዚኦ፡ ጸራኅኩ፡ ኀቤከ፡ ስምዐኒ፡ 1
አጽምእ፡ ቃለ፡ ስእለትየ፡ ሶበ፡ እጼውዐ
ከ፡፡=፡ ትርትዕ፡ ጸሎትየ፡ ከመ፡ ዕጣን፡ 2
ቅድሜከ፡፡ ወአንሥኦተ፡ እደውየ፡ መሥዋዕተ፡ ሰርክ፡፡=፡
ወማዕፀ፡ ዐቃቤ፡ ለአፉየ፡ እግዚኦ፡ 3
ጦ፡ ለልሳንየ፡፡=፡ ኢትሚጥ፡ ልብየ፡ 4
ንቢብ፡ ለነገረ፡ እኩይ፡ ከመ፡ ኢያምክን፡ ምክንያተ፡ በኃጢአት፡
ምስለ፡ ሰብእ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡ ወኢይትኃበር፡
ለፊኒ፡በምሕረት፡፡ወቅብእ፡ ኃጥእን፡ ኢይ
ትቀብእ፡ ርእስየ፡፡=፡ እስመ፡ ዓዲ፡ ጸሎትየ 7
ኒ፡ ከመ፡ ይሠሀሎ፡፡ ተሰጥሙ፡ በጥቃ፡ ኰኵ
ሕ፡ ጽኑዓኒሆሙ፡፡=፡ ሰምዑኒ፡ ቃልየ፡ እስ 8
መ፡ ተክህለኒ፡፡ ከመ፡ ግዝፈ፡ ምድር፡ ተሠጥ
ቀ፡ ዲበ፡ ምድር፡፡=፡ ወተዘርወ፡ አዕጽም 9
ቲሆሙ፡ በኀበ፡ሲኦል፡፡ እስመ፡ ኀቤከ፡ እግዚ
አ፡ አዕይንትየ፡፡ ብከ፡ ተወከልኩ፡ ኢታውፅእ፡
ለነፍስየ፡፡=፡ ዕቀበኒ፡ እመሠገርት፡ እንተ፡ 10
ኀብኡ፡ ሊተ፡፡ ወእማዕቀፎሙ፡ ለገበርተ፡
ዐመፃ፡፡=፡ 9

MS.A. (β)ἀδικίαν (γ)ἀνθρώπου ἀδίκου ῥῦσαί με· (δ)ὑποσκελίσαι (ε) μοι. Εἶπα (ζ)ὑψωθῶσιν. Ἡ κεφαλὴ (η) †ἐν πυρὶ καταβαλεῖς αὐτοὺς (θ)διαφθοράν. (ι)καὶ κατοικήσουσιν

MS. A. ρμ'. (α) συνδυάσω (β) αὐτῶν (γ) σκανδάλου

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. cxxxix.* [a]corde ſuo: [b]perſequuntur me,méq; interficiunt.[c]peccatorum:[d]occultârunt *in* laqueos[e]ſemitã meã[f]me à deſiderio[g]ignis:& in terrã dejicies eos in miſeria,ut ſubſiſtere nequeant: [h]corã facie tua. *PSAL. Cxl.* [a]Canticum. [b] quod firmum ſit labiis meis. [c] Corripuit me in juſtitia,& in miſericordia argues me : oleum autem peccatorum. [d] ut miſereatur eorum:[e]dirupti ſunt ſuper [+]valida ſunt:[f] Domine, oculi [g] abſconderunt mihi,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * الذين يفكروا بالظلم في قلوبهم * اعدوا الحرب النهار كله * سنوا لسانهم مثل ذي الحية * سم
5 الافاعي تحت شفاههم * احفظني يا رب من يد الخاطي * ومن رجل ظالم خلصني * الذين اسوروا
6 علي ازلاق خطواتي * المتكبرون اخفوا لي فخا * ورباطات مدوها فخا لرجلي * وصعوا لي عثر
7 8 بقرب طرقي * فقلت للرب انت هو الاهي * انصت يا رب الي صوت طلبتي * يا رب يا رب يا قوة
9 خلاصي * ظللت علي راسي في يوم الحرب * يا رب لا تسلمني الي الخاطي من قبل شهوتي *
10 11 اسوروا علي فلا تخذلني لئلا يستعلوا * راس فسادهم وتعب شفاههم يغطيهم * يسقط عليهم
12 جمر نار * علي الارض تطرحهم فلا يستطيعون القيام من الشقاء * رجل ذو لسانين لا يستقيم
13 علي الارض * رجل ظالم تصيده السرور المهلكة * علمت ان الرب يصنع حكما للمساكين *
14 وانتقاما للبايسين * لكن الصديقون يشكرون اسمك والمستقيمون يسكنون مع وجهك * الليلويا *

1 * المزمور المايه والاربعون * لداود * وهو * كج * استيخن *

2 صرخت اليك يا رب فاستجب لي * انصت الي صوت طلبتي اذا صرخت اليك * وليستقم تضرعي
3 امامك مثل البخور * ورفع يدي يكون كقربان المساء * يا رب ضع علي فمي حافظا * وعلي شفتي
4 بابا حصينا * لئلا يميل قلبي الي كلام ردي * فيجد سببا من الاسباب الي الخطايا مع اناس
5 عاملي الاثم * ولا اتفق مع مختاريهم * البار يؤدبني برحمة ويوبخني * وزيت الخطاة لن ادهن به
6 7 راسي * ولا صلاتي في مسرتهم * ابتلعوا احكامهم عند الصخرة * اسمعوا قولي فانه نافع * كالحديدة
8 الحرث التي تشق الارض * وحلق الجحيم تبددت عظامهم * ان عيوننا اليك يا رب يا رب عليك
9 توكلت * ولا تنقص نفسي * احفظني من الفخ الذي وضعوه لي ومن شباك فاعلي الاثم *

Qui cogitant ſcelus in cordibus ſuis,præ- 3
parârunt prælium totâ die : Acuerunt lin- 4
guã ſuã veluti ſerpentis,venenũ aſpidum ſub labiis eorũ. Cuſtodi me O Domine, de 5
manu peccatoris, & à viro flagitioſo libera me : qui conſultaverunt de labifactandis greſſib⁹ meis. Superbi abdiderunt 6
mihi laqueos, & vincula tetenderunt in laqueum pedibus meis : poſuerunt mihi offendiculũ juxta vias meas. Et dixi Do- 7
mino, Tu es Deus meus, attende O Domine vocem petitionis meæ. O Domine, O 8
Domine,O virtus ſalutis meæ, obumbrâſti 9
caput meũ in die belli:O Domine, ne tradas me peccatori ob deſideriũ meũ. Conſilium inierunt adverſùm me,ne me deſtituas auxilio, ut ne ſuperbiant. Caput cor- 10
ruptionis eorũ, & labor labiorũ eorum operiat eos. Decidant ſuper eos carbones 11
ignis,ſuper terrã dejice illos, & nequeant emergere ex ærumnis. Vir ancipitis linguæ 12
non conſiſtet ſuper terrã : virum ſceleſtum venabuntur mala pernicioſa. Novi 13
Dominum facturum eſſe judicium pauperibus & vindictã egenis ; Verùm juſti 14
gratias agent nomini tuo, & recti habitabunt cum vultu tuo. Alleluja.

PSAL. CXL. 1

Davidis. Verſus 23.

C*Lamavi ad te, O Domine exaudi me : intende voci precis meæ, quum clamavero ad te : Et erigatur ſupplicatio* 2
mea ante te ſicut incenſum, & elevatio manuum mearum erit velut ſacrificiũ veſpertinum. O Domine pone ſuper os meum 3
cuſtodem,& ſuper labia mea portam munitã. ut ne flectatur cor meũ ad ſermonẽ 4
pravum, reperiatq; occaſionẽ aliquã peccandi cum hominibus operantibus iniquitatẽ: neq; conveniã cũ ſelectioribus inter eos. Innoxius erudiet me clementer corri- 5
pietq;:& oleo peccatorũ haudquaquã ungam caput meum:neq; oratio mea in beneplacitum eorũ. Deglutierunt judicia ſua 6
apud petrã. Audite ſermonẽ meũ, quoniã utilis eſt. Veluti ferrum arationis quod 7
findit terrã ; & retro infernũ diſperſa ſunt oſſa eorum. Certè oculi noſtri ad te 8
ſunt O Domine : O Domine, tibi ſum fretus ; nè quæſo extermines animã meam. Cuſtodi me à laqueo, quem poſuerunt 9
mihi, & à retibus operantium iniquitatẽ.

תהלים : קמב קמג

transeam donec ego simul : impii ejus retiacula in Cadent

10 יפלו במכמריו רשעים יחד אנכי עד־אעבור :

PSAL. CXLII. קמב

Dominum ad mea Voce .oratio spelunca in *ipsum existendo in* David ipsi *Maschil*

1 משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה : קולי אל־יהוה 2

:meã *meditationẽ ejus facies ad* Effundam .deprecabor Dominum ad mea voce :clamabo

3 אזעק קולי אל־יהוה אתחנן : אשפך לפניו שיחי

tu & ,meus spiritus me *super se involvendo* In .annunciabo *ejus facies ad* meã angustiã

4 צרתי לפניו אגיד : בהתעטף עלי רוחי ואתה

Respice mihi laqueum absconderũt ,ambulabã qua via in :meã semitam cognovisti

5 ידעת נתיבתי בארח־זו אהלך טמנו פח לי : הבט

.meã animã *quærens* non : me à *refugium* periit ;*cognoscens* me non & ,*vide* & ,dexteram

ימין וראה ואין־לי מכיר אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי :

.viventium terra in mea portio : mea spes Tu ,dixi ,Domine te ad Clamavi

6 זעקתי אליך יהוה אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים :

me persequentib⁹ à me erue ,valdè sum attenuat⁹ quia :meã *preconium* ad Intende

7 הקשיבה אל־רנתי כי־דלותי מאד הצילני מרדפי

laudandũ ad meã animam clausura de Educ .me *præ fuerunt* robustiores quoniã

8 כי אמצו ממני : הוציאה ממסגר נפשי להודות

,*me super* retribueris cùm :justi coronabunt me *in* : tuum nomen

את־שמך בי יכתרו צדיקים כי תגמל עלי :

PSAL. CXLIII. קמג

:*meas deprecationes ad* ausculta ,meã orationem audi Domine .David ipsi Cantus

1 מזמור לדוד יהוה שמע תפלתי האזינה אל־תחנוני

cum judicium in venias ne Et .*tua justitia in* ,me exaudi *tua veritate in*

2 באמנתך ענני בצדקתך : ואל־תבוא במשפט את־

est persecutus Quia .vivens omnis *tuas facies ad* *erit justus* non quia : tuo servo

3 עבדך כי לא־יצדק לפניך כל־חי : כי־רדף

, obscuris in me fecit habitare :meã vitam terram ad *contudit* ,meã animam inimicus

אויב נפשי דכא לארץ חיתי הושיבני במחשכים

desolabitur mei medio in :meus spiritus me *super se involvit* Et .seculi mortuos sicut

4 כמתי עולם : ותתעטף עלי רוחי בתוכי ישתומם

omni in sum,meditatus ;*quondam à* dierum sum Recordatus .meum cor

5 לבי : זכרתי ימים מקדם הגיתי בכל־

: te ad meas manus Expandi .meditabor tuarum manuum opere in : tuo opere

6 פעלך במעשה ידיך אשוחח : פרשתי ידי אליך

defecit ,Domine me exaudi Velociter .Selah ,tibi *lassa* terra sicut mea anima

7 נפשי כארץ־עיפה לך סלה : מהר ענני יהוה כלתה

descendentibus *cum comparabor &* : me à *tuas facies* abscondas ne : meus spiritus

רוחי אל־תסתר פניך ממני ונמשלתי עם־ירדי

me fac scire ,speravi te in quia ,tuã misericordiã mane *in* me fac Audire .*cisternam*

8 בור : השמיעני בבקר חסדך כי־בך בטחתי הודיעני

meis inimicis ab me Erue .meã animam levavi te ad quia : ambulem *qua* viam

9 דרך־זו אלך כי־אליך נשאתי נפשי : הצילני מאיבי

tu quia ,tuã voluntatẽ facere me Doce .me abscondi *te* ad ; Domine

10 יהוה אליך כסתי : למדני לעשות רצונך כי־אתה

.*rectitudinis* terram in me ducet bonus tuus spiritus : meus Deus

אלוהי רוחך טובה תנחני בארץ מישור :

תרגום TARGUM.

10 יפלון במצודתהון רשיעי כחדא אנא עד זמן די אעבר :

קמב

1 שכלא טבא על ידי דוד במהויה באספלידא צלותא : 2 קלי קדם יי אקבל קלי קדם יי אצלי : 3 אשוד קדמוי שותי עקתי קדמוי אחוי : 4 באשתלהיות עלי רוחי ואנת ידעת שבילי בכבישא דנן דאהלך כמנו פחא לי : 5 אסתכלית על ימינא וחמית ולית לי משתמודע הובד שיזבו מני ולית תבע לנפשי : 6 קבלית לותך יי אמרית אנת משובי חולקי בארע חייא : 7 אצית לצלותי ארום אתמסכנית לחדא פצי יתי מרדפי ארום אתחילו מני : 8 הנפיק מן מסגירא נפשי לאודאה ית שמך אמטולתי יעבדון לך כליל דשבח צדיקיא ארום תשלם גומלא טבא עלי :

קמג

1 שבחא לדוד יי שמע צלותי אצית לתחנוני בקושטך עני יתי בצדקתך : 2 ולא תעול לבית דינא עם עבדך ארום לא יזכי קדמך כל דחי : 3 ארום רדיף בעל דבבא נפשי דכדך לארעא חיתי אותבני בחשוכיא היך שכיבי עלמא הדין : 4 באשתלהיות עלי רוחי בגושמי ישתעמם לבי : 5 אדכרית יומין מלקדמין רנית בכולהון עובדך בעובדי אידך אמלל : 6 פריסית אידי בצלו קדמך נפשי היך ארעא דצהיא למיא מודיקא לך לעלמין : 7 סרהב עני יתי יי רגינת לך רוחי לא תסלק שכנתך מני ואתמתילית עם נחתי גוב בית קבורתא : 8 אשמיע יתי בצפר טובך ארום במימרך סברית אודע יתי אורח דנן דאהלך ארום לותך זקפית נפשי בצלו : 9 פצי יתי מבעלי דבבי יי מימרך מניתי לפריק : 10 אלף יתי למעבד רעותך ארום אנת אלהי רוח קודשך טבא תדבר יתי בארעא תריץ :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Incidant in retiacula *ejus* impii : ſimul ego donec tranſeam [*permanebo.*] 10

Intellectus bonus per *manus* David, dum eſſet in ſpelunca, oratio. 1

PSAL. CXLII.

VOce mea coram Domino clamabo, voce 2 mea in conſpectu Domini deprecabor. Effundam 3 coram eo eloquium meum, tribulationem meam coram illo annunciabo. Cùm 4 defeciſſet in me ſpiritus meus, & tu cognoviſſes ſemitam meam, in via qua ambulabã, abſconderunt laqueum mihi. Reſpexi ad 5 dexteram & vidi, et non erat qui cognoſceret me: periit refugiũ à me, & non eſt qui quærat animam meã. Clamavi ad te Dñe: dixi, 6 Tu es liberator meus, portio mea in terra viventiũ. Auſculta orationẽ meã, quoniã paup 7 factus ſum multũ: libera me à perſecutorib⁹ meis, quoniam fortiores me facti ſunt. Educ 8 de cuſtodia animam meam, ut confiteantur nomini tuo : in mei gratiam facient tibi coronam laudis juſti ; quoniam reddes retributionem bonam mihi.

Hymnus Davidi. 1

PSAL. CXLIII.

DOmine exaudi orationẽ meam, auſculta deprecationes meas; in veritate tua reſponde mihi, in tua juſtitia. Et non intres in prætoriũ 2 cum ſervo tuo; quoniã non juſtificabitur coram te omnis vivens. Quoniam perſecutus 3 eſt inimicus meus animã meã, conculcavit ad terram vitam meã; collocavit me in tenebris ſicut jacentes ſeculi illius. *Cùm* anxius fuit 4 ſuper me ſpiritus meus; in corpore meo perculſum eſt ſtupore cor meũ. Recordatus ſum 5 dierũ antiquorũ, meditatus ſum in omnibus operibus tuis; opera manuũ tuarum loquar. Expandi manus meas in oratione coram te: 6 anima mea ſicut terra quæ indiget aqua, reſpicit ad te in æternũ. Feſtina, reſponde mihi 7 Dñe, deſideravit te ſpiritus meus : non amoveas majeſtatẽ tuam à me, ne ſimilis fiam his, qui deſcendunt in *foveam domus* ſepulchri. Fac me audire manè benignitatẽ tuã; quoniã 8 in verbũ tuũ ſperavi: notam mihi fac viam hanc in qua ambulẽ; quoniã ad te animã meã levavi in oratione. Libera me ab inimicis 9 meis Dñe : Verbum tuum conſtitui Redemptorem [*meum.*] Doce me facere voluntatem 10 tuam, quoniam tu Deus meus es : ſpiritus *ſanctus* tuus bonus deducet me in *terram* rectam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

Cadant ſceleſti ſimul in retia ſua, quoadusque pertranſeam ego. 10

PSAL. CXLI.

Davidis de fame qua duravit tribus annis ob ſcelus Saulis. Spiritualiter autem verba Agoniſtarum. Petitio & oratio promovens nos ad Deum. Verſ. 25. 1

VOce meâ Dñm invocavi, voce meâ Dñm 2 ſum deprecatus : Atque profudi coram 3 eo ſupplicationẽ meã, & tribulationem meã corã eo declaravi. Cùm perturbatur ſpiritus 4 meus, tu ſcis tramites meos : in via greſſuũ meorũ abſconderunt mihi laqueos. Reſpexi 5 ad dexterã ac vidi, & non erat qui me agnoſceret : periit à me effugium, & non eſt vindex animæ meæ. Et clamavi ad te Dñe ac 6 dixi, Tu es ſpes mea & portio mea in terra vivorum. Auſculta precẽ meã, quia humiliatus 7 ſum valdé : Libera me à perſecutoribus meis, quia prævaluerunt mihi : Educ animã 8 meã è carcere, ut gratias agã nomini tuo, meque conſiderent juſti tui cùm mihi repẽderis.

PSAL. CXLII.

Davidis. De Idumæis qui venerant adversùs eum. Et oratio ejus qui gratias refert omni horâ pro moleſtiis. Verſ. 32. 1

AUdi Domine orationẽ meã, & auſculta deprecationẽ meam : per ſermonẽ tuũ exaudi me, perq; juſtitiã tuã. Ne inducas ſervum 2 tuum in judicium, non enim juſtificatur corã te quiſquã vivens. Quoniam perſecut⁹ 3 eſt inimic⁹ animã meam, proſtravitque vitam meam humi. Sedere me fecit in tenebris quaſi mortuũ in perpetuum. Perturbatus eſt 4 in me ſpirit⁹ me⁹, atq; trepidavit cor meum intra me. Recordatus ſum tui Dñe jampridẽ, 5 & conſideravi cuncta opera tua: ſumq; meditatus opus manuũ tuarum, Atq; expandi ma- 6 n⁹ meas ad te. Anima mea ſitiens eſt tui quaſi terra: Exaudi me celeriter Dñe, quia conſum- 7 ptus eſt ſpiritus me⁹. Ne avertas faciẽ tuam à me, ut ne comparer cum deſcendẽtibus in foveam. Audire me fac in matutino bonitatẽ 8 tuam, quoniam in te ſum confiſus. Oſtende mihi Domine viam tuam, ut incedam per eã: Nam ad te Domine levavi animã meam. Eripe me ab hoſtib⁹ meis, quoniam ad te confugi: Doce me facere voluntatẽ tuam, quoniam tu es De⁹ meus. Spirit⁹ tu⁹ ſuavis ducat me per viam tutã vitæ.

Verſio VULG. LAT.

10 Cadent in retiaculo ejus peccatores : ſingulariter ſum ego donec tranſeam.

1 Intellect⁹ David, Cùm eſſet in ſpelunca, oratio. (1 *Reg.* 24.) CXLI.

2 VOce meâ ad Dñm clamavi : voce meâ ad Dñm deprecatus ſum: 3 Effundo in conſpectu ejus orationem meã, & tribulationẽ meã ante ipſum 4 pronuntio. In deficiendo ex me ſpiritũ meũ, & tu cognoviſti ſemitas meas. In via hac, quà ambulabã, abſconde- 5 runt laqueũ mihi. Conſiderabã ad dexterã, & videbã : & non erat qui cognoſceret me. Periit fuga à me, & non eſt 6 qui requirat animã meã. Clamavi ad te, Domine: dixi; Tu es ſpes mea, por- 7 tio mea in terra viventiũ. Intende ad deprecationẽ meam : quia humiliatus ſum nimis. Libera me à perſequenti- 8 bus me: quia confortati ſũt ſup me. Educ de cuſtodia animã meã ad confitendũ nomini tuo : me exſpectant juſti, donec retribuas mihi.

Pſalmus David,

1 Quando perſequebatur eum Abſalom filius ejus. (2 *Reg.* 17.) CXLII.

DOmine, exaudi orationẽ meã : auribus percipe obſecrationem meã in veritate tua : exaudi me in tua 2 juſtitia. Et non intres in judiciũ cum ſervo tuo : quia non juſtificabitur in 3 conſpectu tuo omnis vivens. Quia perſecutus eſt inimicus animã meã : humiliavit in terra vitã meã. Collocavit me in obſcuris ſicut mortuos ſe- 4 culi : Et anxiatus eſt ſuper me ſpiritus 5 meus, in me turbatũ eſt cor meũ. Memor fui dierum antiquorũ, meditatus ſum in omnibus operib⁹ tuis: in factis 6 manuũ tuarum meditabar. Expandi man⁹ mea ad te: anima mea ſicut terra 7 ſine aqua tibi : Velociter exaudi me, Domine : defecit ſpiritus meus. Non avertas faciem tuã à me: & ſimilis ero 8 deſcendentib⁹ in lacũ. Auditã fac mihi manè miſericordiã tuã : quia in te ſperavi. Notam fac mihi viã, in qua ambulẽ: quia ad te levavi animã meã. 9 Eripe me de inimicis meis, Domine, ad 10 te confugi : Doce me facere voluntatem tuã, quia Deus meus es tu. Spirit⁹ tuus bonus deducet me in terrã rectã :

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

10 † Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ ἁμαρτωλοί, † καταμόνας εἰμὶ ἐγὼ (δ) ἕως οὗ ἂν παρέλθω.

1 Συνέσεως τῷ Δαυίδ, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ, προσευχή. ρμα'.

2 † ΦΩνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, (α) φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐδεήθην. 3 † Ἐκχεῶ ἐναντίον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου, † τὴν θλίψιν μου ἐνώπιον αὐτοῦ 4 ἀπαγγελῶ. † Ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου, † καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου. † ἐν ὁδῷ ταύ- 5 τῃ ᾗ ἐπορευόμην, ἔκρυψαν παγίδα μοι. † Κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον, † ὅτι οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με· † (β) ἀπώλετο φυγὴ ἀπ' ἐμοῦ, † καὶ οὐκ 6 ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχήν μου. † (γ) Πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα, † καὶ εἶπα, Σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου, † μερίς μου 7 ἐν γῇ ζώντων. † Πρόσχες (δ) πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα· † ῥῦσαί με ἐκ τῶν καταδι- 8 ωκόντων με, † ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ. † Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου, † τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου κύριε. † ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, Ὅτε αὐτὸν ὁ υἱὸς (α) καταδιώκει. ρμβ'.

† ΚΎριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, † ἐνώτισαι τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, † (β) ἐπάκου- 2 σόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου. † Καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, † ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώ- 3 πιόν σου πᾶς ζῶν. † Ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, † ἐταπείνωσεν (γ) εἰς τὴν γῆν τὴν ζωήν μου. † ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος, 4 † Καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου· † ἐν ἐ- 5 μοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου. † Ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων· † καὶ ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, 6 † ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων. † Διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου, † ἡ ψυχή μου ὡς γῆ ἄ- 7 νυδρός (δ) σοι. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Ταχὺ εἰσάκουσόν μου κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου· † μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, † καὶ ὁμοιωθήσο- 8 μαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. † Ἀκουστὸν ποίησόν μοι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, † ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα· † γνώρισόν μοι κύριε ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσο- 9 μαι, † ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου. † Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου κύριε, ὅτι πρὸς σὲ κατέφυγον. 10 † Δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν (ε) τὸ θέλημά σου, ὅτι θεός μου εἶ σύ, † τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν τῇ εὐθείᾳ.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

11 *Cadẽat in retiaculo (o) ejus peccatores: (p) ſingulariter ſum ego, donec tranſeam.* 10

MS. Æthiop. Po. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: omni tempore, nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum, Amen.

Intellectus ipſi David, cùm eſſet in [a] ſpelunca, (a) oratio. *CXLI.* 1

1 V*Oce meã ad Dominũ clamavi: voce meã ad Dominũ deprecatus ſum.* 2 *Effundam ante eum precẽ meã : tribulationem meam in conſpectu ejus annuntiabo.* 3 *In deficiendo ex me ſpiritum meum, &* [b] *tu (b) cognoviſti ſemitas meas.* 4 *In via hac, quã ambulabã, abſconderunt laqueũ mihi.* 5 [c] *Conſiderabam ad dexterã, & videbam : (c) quia non erat, qui cognoſceret me.* 6 *Periit fuga à me: & non eſt qui requirat animam meam.* 7 *Ad te, (d) Domine, clamavi: & dixi, Tu es ſpes mea.* [d] *portio mea in terra viventium.* 8 *(e) Intende ad deprecationẽ meã: quia humiliatus ſum nimis.* 9 *Erue me à perſequentibus me: quoniam corroborati ſunt ſuper me:* 10 *Educ de (f) cuſtodia animã meam, ut confiteatur nomini tuo, Domine. Me (g) ſuſtinebunt juſti, quoadusque retribuas mihi.*

Pſalmus ipſi (a) David, Quando eum filius perſequebatur. *CXLII.* 1

1 D*OMINE, exaudi orationem meã: aurib⁹ percipe precẽ meam in (b) veritate tua, exaudi me in tua juſtitia.* 2 *Et nõ intres in judiciũ cum ſervo tuo : quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.* 3 *Quoniã perſequutus eſt inimicus animã meã, humiliavit in (c) terrã vitã meam.* 4 *Collocavit me in tenebroſis, ſicut mortuos ſeculi: Et (d)* [a] *anxiat⁹ eſt ſuper me ſpirit⁹ meus: In me turbatum eſt cor meum.* 5 *Memoratus ſum dierũ antiquorũ; & meditatus ſum in omnib⁹ operib⁹ tuis: in (e) facturis manuũ tuarũ meditabar.* 6 [b] *Expandi manus meas ad te: anima mea, ſicut terra* [c] *ſine aqua tibi. DIAPSALMA.* 7 *Cito exaudi me, Domine:* [d] *defecit ſpirit meus.* 8 *Ne (f) avertas faciem tuã à me, &* [e] *ſimilis ero deſcendentibus in lacũ.* 9 *Auditã fac mihi: (g) manè miſericordiã tuã, quia in te ſperavi.* 10 *Notã fac mihi, Domine, viam, in qua ambulẽ: quoniã ad te levavi animã meã.* 11 *Exime me de inimicis meis, Domine: quia ad te confugi. Doce me* [f] *ut faciã voluntatem tuã: quia Deus meus es tu :* 12 *Spiritus tuus* [g] *ſanctus deducet me in (h) rectam:*

Verſio ÆTHIOPICA.

10 ለይደቁ፡ ውስተ፡ መሠገርቶሙ፡ ኃጥአን፡፡ እ 11
ስከ፡ አኀልፍ፡ አነ፡ ባሕቲትየ፡፡=፡
ስብሐት፡ ለአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡
ኵሉ፡ ጊዜ፡ ይእዜኒ፡ ወዘልፈኒ፡ ወለዓለመ፡
ዓለም፡ አሜን፡=፡
አእምሮ፡ ዘደዊት፡ አመ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ በዓት፡፡
የሀል ቃልየ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ጸራኅኩ፡፡ 1
ቃልየ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ሰአልኩ፡፡=፡ ወ 2
እክዑ፡ ቅድሜሁ፡ ስእለትየ፡፡ ወእነግር፡ ቅድ
ሜሁ፡ ሕማምየ፡፡=፡ ሶበ፡ ተኀልቀ፡ ነፍስየ፡ 3
በላዕሌየ፡፡ አንተ፡ እግዚኦ፡ ተአምር፡ ፍኖት
የ፡፡=፡ በዛቲ፡ ፍኖት፡ እንተ፡ ሖርኩ፡ ወኀብ 4
ኡ፡ ሊተ፡ መሠገርተ፡፡=፡ ወተመየጥኩ፡ መን 5
ገለ፡ የማንየ፡ ወኢርኢኩ፡፡ ወኀጠእኩ፡ ዘየአ
ምረኒ፡፡=፡ ወኀበዊ፡ አምስጥ፡ እልብየ፡፡ ወ 6
አልቦ፡ ዘይትኀሠሥ፡ በእንተ፡ ነፍስየ፡፡=፡ ኀ 7
ቤከ፡ እግዚኦ፡ ጸራኅኩ፡ ወእቤለከ፡ አንተ፡ ተ
ስፋየ፡፡ ወአንተ፡ መክፈልትየ፡ በምድረ፡ ሕያ
ዋን፡፡=፡ ነጽር፡ ስእለትየ፡ እስመ፡ ሐመምኩ፡ 8
ፈድፋደ፡፡=፡ አድኅነኒ፡ እምእለ፡ ሮዱኒ፡ 9
እስመ፡ ይኄይሉኒ፡፡=፡ ወአውፅእ፡ እሞቅሕ፡ 10
ለነፍስየ፡፡ ከመ፡ እግነይ፡ ለስምከ፡ እግዚኦ፡፡
ኪያየ፡ ይፀንሑ፡ ጻድቃን፡ እስከ፡ ሶበ፡ ተአስየ
ኒ፡፡=፡ መዝሙር፡ ዘደዊት፡ ዘአመ፡
ይስዱ፡ ወልዱ፡፡
የሀብ እግዚኦ፡ ስምዐኒ፡ ጸሎትየ፡፡ ወአጽም 1
አኒ፡ ስእለትየ፡ በጽድቅከ፡፡ ወስምዐኒ፡ በርት
ዕከ፡፡=፡ ወኢትባእ፡ ውስተ፡ ቅሠት፡ ምስ 2
ለ፡ ገብርከ፡፡ እስመ፡ ኢይጸድቅ፡ ኵሉ፡ ሕያ
ው፡ በቅድሜከ፡፡=፡ እስመ፡ ሮደ፡ ጻላኢ፡ ለ 3
ነፍስየ፡፡ ወአኅሰረ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ለሕይወ
ትየ፡፡=፡ ወአንበረኒ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ ከመ፡ 4
ምውት፡ ትካት፡፡ ወቀብጸተኒ፡ ነፍስየ፡ በላዕ
ሌየ፡፡ ወደንገፀኒ፡ ልብየ፡ በውስጤየ፡፡=፡
ወተዘከርኩ፡ መዋዕለ፡ ትካት፡፡ ወአንበብኩ፡ 5
በኵሉ፡ ግብርከ፡፡ ወአነብብ፡ ግብረ፡ እደዊ
ከ፡፡=፡ ወአንሣእኩ፡ እደዊየ፡ ኀቤከ፡፡ ነፍ 6
ስየኒ፡ ከመ፡ ምድረ፡ በድው፡ ጸምአተከ፡፡=፡
ፍጡነ፡ ስምዐኒ፡ እግዚኦ፡ ኀለፈት፡ ነፍስ 7
የ፡፡=፡ ወኢትሚጥ፡ ገጸከ፡ እምኔየ፡፡ ወኢ 8
ይኩን፡ ከመ፡ እለ፡ ይወርዱ፡ ውስተ፡ ዐዘቅ
ት፡፡=፡ ዘይሰማዕ፡ ገበር፡ ሊተ፡ ምሕረትከ፡ 9
በጽባሕ፡፡ እስመ፡ ኪያከ፡ ተወከልኩ፡ እግዚ
ኦ፡፡=፡ ምርሐኒ፡ እግዚኦ፡ ፍኖተ፡ እንተ፡ ባ 10
ቲ፡ አሐውር፡፡ እስመ፡ ኀቤከ፡ አንቃዕደኩ፡
ነፍስየ፡፡=፡ አድኅነኒ፡ እግዚኦ፡ እምፀርየ፡፡ 11
እስመ፡ ኀቤከ፡ ተማኅፀንኩ፡፡ ምህረኒ፡ እግዚ
ኦ፡ ለገቢረ፡ ፈቃድከ፡ እስመ፡ አምላኪየ፡ አ 12
ንተ፡፡=፡ ወመንፈስከ፡ ቅዱስ፡ ይምርሐኒ፡
በምድረ፡ ጽድቅ፡፡

Ψαλ. ρμ'. MS. A. (δ) ἕως οὗ παρέλθω. Ψαλ. ρμα'. MS. A. (α) † καὶ ἡ φωνή μου πρὸς τὸν θεόν, καὶ προσεύχειν μοι. Ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ (β) ἀπόλετο (γ) Ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε, εἶπα, (δ) εἰς τὴν δέησίν μου, Ψαλ. ρμβ'. (α) κατεδίωξεν. (β) εἰσάκουσόν (γ) εἰς γῆν (δ) σοι. Ταχὺ (ε) τὸ θέλημά σου, * τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. CXLI.* [a] ſpelunca. [b] tu Domine. [c] Converſus ſum ad dexteram, & non videbam: [d] & tu es portio *PSAL. CXLII.* [a] contracta eſt in me anima mea: & in [b] Et levavi manus [c] deſerta ſitit ad te. [d] tranſit anima mea. [e] ne fiam ſicut illi qui deſcendunt [f] Domine ut [g] ſanctus

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * يسقط الخطاة في شباكهم الى ان اجوز وحدي وانجو منهم * اللليويا *

1 * المزمور المايه والحادي والاربعون * لداود * لما كان في المغار مصليا * وهو يج استيخن *

2 * اعلنت بصوتي الى الرب وطلبت من الرب بصوتي * وابث امامه طلبتي * وافرغ قدامه

3 حزني * حين فنيت روحي مني انت علمت سبلي * في طريقي هذه التي اسلك فيها اخفوا لي

4 فخاخا * التفت عن يميني ونظرت انه ان يكون من يعرفني * ضل عني الهرب وليس طالب

5 لنفسي * فصرخت اليك يا رب * وقلت انت هو رجاي وحظي في ارض الاحيا * انصت الى

6 طلبتي فاني قد ذللت جدا * نجني من الطاردين لي فانهم اعتزوا اكثر مني * اخرج نفسي

7 من الحبس لكي اشكر اسمك يا رب * فاياي ينتظر الابرار حتى تجازيني * اللليويا *

8 * المزمور المايه والثاني والاربعون * لداود * لما كان ابشالوم ولده يطارده * وهو كح استيخن *

1 يا رب اسمع صلاتي بحقك * انصت لسوالي بعدلك * استجب لي * ولا تحاكم عبدك * فان كل

2 حي لا يتزكى امامك * وان العدو اضطهد نفسي * واذل في الارض حياتي * اجلسني في

3 الظلمات كاموات الدهرية * حزن روحي علي * قلق قلبي في باطني * تذكرت الايام السالفة

4 درست في جميع اعمالك * وفي خلق يديك * بسطت يدي اليك * صارت نفسي اليك مثل

5 ارض عديمة الما * استجب لي يا رب عاجلا فقد فنيت روحي * لا تصرف وجهك عني فاصير

6 كالهابطين في الجب * اسمعني رحمتك في الغدوات فاني عليك توكلت * علمني يا رب الطريق

7 التي اسلكها فاني رفعت نفسي اليك * نجني من اعداي فاني لجات اليك * علمني ان

8 اصنع مشيتك فانك انت هو الاهي * وليهدني روح قدسك الى سبل الاستقامة *

9

10

Cadant peccatores in retia ſua, donec pertranſeã ſolus, & liberer ab eis. Alleluja. 10

PSAL. CXLI.

Davidis, quum eſſet in ſpelunca orans. Verſ. 13. 1

R*Evelavi voce meâ Domino, & de-* 2 *precatus ſum Dominum voce meâ. Et* 3 *fundo corã ipſo precem meã, & evacuo ante illum mœrorem meum. Quum deſi-* 4 *ceret ſpiritus meus à me, tu cognoviſti ſemitas meas: in via mea hac in qua ambulo, abſconderunt mihi laqueos. Verti me ad* 5 *dexterã meã, & conſideravi num adeſſet qui me cognoſceret. Aberravit à me fuga, & non eſt qui quærat animã meã. Qua-* 6 *propter clamavi ad te O Domine, & dixi; Tu es ſpes mea & ſors mea in terra vivorum. Auſculta deprecationem meam,* 7 *quia humiliatus ſum valdé. Libera me à perſequentibus me, quia invaluerunt plus me. Educ animã meã è carcere, ut gratias* 8 *agam nomini tuo O Domine: me enim exſpectant innocentes donec retribuas mihi. Alleluja.*

PSAL. CXLII.

Davidis, quum Abſalom filius ejus perſequeretur eum. Ver. 28. 1

O*Domine, audi orationem meam per veritatem tuã : auſculta petitionem meam ex juſtitia tua : exaudi me. Et ne* 2 *committas judicium cum ſervo tuo, quia ullus vivens non juſtificabitur ante te. Et quidem inimicus perſecutus eſt animã* 3 *meã, & depreſſit humi vitã meã : ſedere me fecit in tenebris ut mortuos æternos. Contriſtatus eſt ſpiritus meus in me,* 4 *turbatum eſt cor meum in inteſtinis meis. Recordatus ſum dierum præteritorum, ex-* 5 *ercui me in omnibus operibus tuis, & meditatus ſum creaturã manuum tuarum. Extendi manus meas erga te : facta* 6 *eſt anima mea ad te tanquam terra carens aquâ. Exaudi me O Domine, cito : jam* 7 *enim conſumptus eſt ſpiritus meus. Ne avertas faciem tuam à me, ſimque ſicuti deſcendentes in foveam. Audire fac me* 8 *miſericordiam tuam in matutinis: quoniam in te confiſus ſum. Doce me O Domine, viam per quam ambulem: quia ad te levavi animam meam. Et ſalvum me ab inimicis meis, O Domine: quoniam confugi ad te. Doce me facere voluntatem tuam, quia tu es Deus meus. Et ducat me ſpiritus ſanctitatis tuæ ad ſemitas rectitudinis.*

תהלים : קמד קמה

תרגום TARGUM.

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Propter nomen tuum Deus erige me; in justitia tua *educ* de afflictione animam meã. 11
Et in misericordia tua disperdes inimicos meos, & perdes omnes qui in angustias adigunt animam meam; quoniam ego servus tuus sum. 12

Per manum Davidis. 1

PSAL. CXLIV.

BEnedictus Dominus fortitudo mea, qui docet manus meas ad ordines belli, digitos meos ad movendum prælium. 2 Auctor benignitatis meæ, & arx *valida mea, fortitudo mea* & liberator meus, scutum meum, & in Verbo ejus speravi, qui subjicit populos sub me. 3 Domine quid est homo ut agnoscas eum; filius hominis ut reputes eum? 4 Homo vanitati similis est, dies ejus sicut umbra quæ præteriit. 5 Domine inclina cœlos, & manifesta te; tange montes, & emittent fumum. 6 Fulgura *fulgurationem*, & dissipa eos; emitte sagittas [*tuas*, &] conturbabis eos. 7 Extende manum tuam de cœlis excelsis, eripe & libera me de exercitibus similibus aquis multis, de manu filiorum alienorum. 8 Quorum os locutum est juramentum vanum, & lex eorum lex iniquitatis. 9 Deus hymno novo laudabo coram te, in psalterio decem chordarum psallam coram te. 10 Qui das salutem regibus, qui liberâsti David servum tuum à gladio pravo *Goliath*. 11 Libera me, & eripe me de manu filiorum alienorum, quorum os locutum est juramentum vanitatis, & lex eorum lex mendacii. 12 Quòd filii nostri sint sicut plantationes dactylorum in doctrina Legis, nutriti à juventute sua: filiæ nostræ splendidæ, & acceptæ sacerdotibus qui ministrant in medio templi. 13 Cellaria nostra plena, superexuberantia quotannis; oves nostræ parientes millia, multiplicantes in myriadas in stabulis nostris. 14 Tauri nostri *patientes oneris*: non est fortitudo, non est prolatio mala, non est clamor luctuosus in plateis nostris. 15 Beatus populus cui sunt hujusmodi: beatus populus, cujus DOMINUS est Deus ejus.

Hymnus Davidi. 1

PSAL. CXLV.

EXaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomen tuum in secula seculorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Propter nomen tuum Dñe consolare me. 11 Propter æquitatẽ tuã educ animã meã ex angustia: 12 Perque tuã benignitatẽ silere fac osores meos; & perde hostes animæ meæ, siquidem ego sum servus tuus.

PSAL. CXLIII.

Davidis. Quum interfecit Asaph fratrem Goliad. Et gratiarum actio ejus qui victoriam est consequutus. Vers. 38. 1

BEnedictus sit Dñs qui instruxit manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum: 2 Refugium meũ, & liberator meus, suffultor meus, cui sum fisus, & *qui* subjugavit populos mihi. 3 Dñe quid est homo, ut ejus notitiam habueris: & homo, ut eũ æstimaveris? 4 Homo vapori similis est, & dies ejus labuntur sicut umbra. 5 Inclina cœlũ Dñe, ac descende: atque increpa montes, & fumabunt. 6 Coruscare fac fulgura tua, & exagita illos: emitte sagittas tuas, & dissipa eos. 7 Extende manũ tuã ex alto, & extrahe me ex aquis vastis, & ex manu scelestorũ, 8 Quorum os loquitur vanitatẽ, & quorũ dextera dextera est iniquitatis. 9 Deus laudationẽ novã canã tibi, & lyrâ decẽ chordarũ psallã tibi, 10 Quòd contuleris salutẽ Regi, & eripueris Davidem servũ tuũ è gladio malo. 11 Libera me de manu scelestorũ, quorũ os loquitur vanitatẽ, & quorũ dextera dextera est iniquitatis: 12 Quorum filii ut planta aluntur à pueritia sua, & filiæ eorum velut sponsæ ornatæ instar templorũ: 13 Cellæ eorũ plenæ, seque profundentes una in aliã: oves eorũ fœtant ac nutricantur in plateis ipsorũ: 14 Boves prægrandes, & non est inter eas sterilis: non est ruptura, neque ululatus in plateis eorũ. 15 Nunquid beatus populus cui talia contingunt? Beatus populus cujus Dominus est Deus ejus.

Laus, & initium gradũs.

PSAL. CXLIV.

Davidis. Laudatio cum Theologia. Vers. 42. 1

EXtollam te Domine mi Rex, & benedicam nomini tuo in seculum seculorum.

Versio VULG. LAT.

11 Propter nomen tuũ, Dñe, vivificabis me, in æquitate tua. Educes de tribu-
12 latione animã meã: Et in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et perdes omnes, qui tribulant animã meã: quoniam ego servus tuus sum.

Psalmus David,
Adversus Goliath. CXLIII.

1 BEnedictus Dñs Deus meus, qui docet man⁹ meas ad præliũ, & digi-
2 tos meos ad bellũ. Misericordia mea, & refugiũ meũ: susceptor meus, & liberator meus: Protector meus, & in ipso speravi: qui subdit populum meũ
3 sub me. Dñe, quid est homo, quia innotuisti ei? aut filius hominis, quia
4 reputas eum? Homo vanitati similis factus est: dies ejus sicut umbra præ-
5 tereunt. Dñe, inclina cœlos tuos, & descende: tange montes, & fumiga-
6 bunt. Fulgura coruscationem, & dissipabis eos: emitte sagittas tuas, & con-
7 turbabis eos. Emitte manũ tuã de alto, eripe me, & libera me de aquis mul-
8 tis; de manu filiorũ alienorũ. Quorũ os locutũ est vanitatẽ: & dextera eorũ,
9 dextera iniquitatis. Deus, canticũ novum cantabo tibi: in psalterio, deca-
10 chordo psallã tibi. Qui das salutẽ regibus: qui redemisti David servũ tuũ de
11 gladio maligno: Eripe me. Et erue me de manu filiorũ alienorũ, quorũ os locutũ est vanitatẽ: et dextera eorũ, dex-
12 tera iniquitatis: Quorũ filii, sicut novellæ plantationes in juventute sua. Filiæ eorũ compositæ: circumornatæ ut
13 similitudo templi. Promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud. Oves eorum fœtosæ, abundantes in egres-
14 sibus suis: Boves eorum crassæ. Non est ruina maceriæ, neque transitus,
15 neque clamor in plateis eorum. Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: Beatus populus, cujus Dñs Deus ejus.

1 Laudatio ipsi David. CXLIV.

EXaltabo te, Deus meus rex: & benedicam nomini tuo in seculum, & in seculum seculi.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

11 † Ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου κύριε ζήσεις με, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου † ἐξάξεις ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου.
12 † Καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου (ʺ) ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχθρούς μου, † καὶ ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν μου, † (ζ) ὅτι δοῦλός σου εἰμὶ ἐγώ.

MS.A. (ʺ) ἐξολεθρεύσεις (ζ) ὅτι ἐγὼ δοῦλός σου εἰμί.

1 Τῷ Δαυὶδ πρὸς τὸν Γολιάδ. ρμγʹ.

† ΕΥλογητὸς κύριος ὁ θεός μου, † ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν, † τοὺς δακτύλους
2 μου εἰς πόλεμον· † Ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, † ἀντιλήπτωρ μου καὶ ῥύστης μου, † ὑπερασπιστής μου, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα, † ὁ ὑποτάσσων τὸν λαόν (α)
3 μου ὑπ' ἐμέ. † Κύριε (ʺ) τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ; † ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι λογίζῃ αὐτόν;
4 † Ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, † αἱ ἡμέραι αὐτοῦ
5 ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι. † Κύριε κλῖνον οὐρανούς σου καὶ
6 κατάβηθι, † ἅψαι τῶν ὀρέων καὶ καπνισθήσονται. † Ἄστραψον (β) ἀστραπὴν καὶ σκορπιεῖς αὐτούς, † ἐξαπό-
7 στειλον τὰ βέλη σου καὶ συνταράξεις αὐτούς. † Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους, † ἐξελοῦ με καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων πολλῶν, † ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων·
8 † Ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, † καὶ ἡ δεξιὰ
9 αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας. † Ὁ θεὸς ᾠδὴν καινὴν ᾄσομαί σοι, † ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι.
10 † Τῷ διδόντι (ʺ) τὴν σωτηρίαν τοῖς βασιλεῦσι, † τῷ λυτρουμένῳ Δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομφαίας πονη-
11 ρᾶς· † Ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων, † ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότη-
12 τα, † καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας. † Ὧν οἱ υἱοὶ (ʃ) ὡς νεόφυτα ἱδρυμένα ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν· † αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περικεκο-
13 σμημέναι ὡς ὁμοίωμα ναοῦ. † Τὰ ταμεῖα αὐτῶν πλήρη, (δ) ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο· † τὰ πρόβατα αὐτῶν πολυτόκα, πληθύνοντα ἐν ταῖς ἐξό-
14 δοις αὐτῶν· † Οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς. † οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, † οὐδὲ κραυγὴ
15 ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν. † Ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι· † μακάριος ὁ λαὸς οὗ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.

MS.A. (α) αὐτοῦ (ʺ) τίς (β) ἀστραπήν σου καὶ (ʺ) σωτηρίαν (ʃ) αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἡδρυμμένα (δ) * ἐξερευγόμενα

1 (ʺ) Αἴνεσις τοῦ Δαυίδ. ρμδʹ.

† ΥΨώσω σε (α) ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου, † καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα † καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

MS.A. (ʺ) Αἰνέσεως τῷ (α) ὁ θεὸς ὁ βασιλεύς μου,

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Propter nomen tuum, Domine, vivificabis me: in tua (i) justitia 11 *13 educes de tribulatione animam meam. Et in* [h] *tua misericordia disperdes inimicos meos.* 12 *14 Et perdes omnes, qui tribulant animam meam: quoniam servus tuus sum ego.*

Ipsi David (a) [a] Ad Goliam. 1
CXLIII.

1 BEnedictus Domin⁹ Deus meus; qui docet manus meas ad prælium; digitos meos ad bellum: 2 Misericordia mea, & refugium meum, susceptor meus, & liberator meus: 2 *3 Protector meus, & in ipso speravi, subjiciens populũ meũ sub me. 4 Domine, quid est homo, quia (b) innotuisti ei? aut filius hominis, quia reputas eum?* 3 *5 Homo (c) vanitati similis factus est: dies ejus, sicut umbra præ-* 4 *tereunt. 6 Domine, (d) inclina cœlos* 5 *tuos, & descende: tange montes, & fumigabunt. 7 Corusca* [b] *coruscationem, & dissipabis eos: emitte sa-* 6 *gittas tuas, & conturbabis eos. 8 E-* 7 *mitte manum tuã ex alto: exime me, & erue me de aquis multis, de manu filiorũ alienorum. 9 Quorum* 8 *os locutum est vanitatem, & dextera eorũ dextera iniquitatis. 10 Deus,* 9 *canticum novũ cantabo tibi: in psalterio decachordo psallã tibi. 11 Qui* 10 *dat salutem regibus, qui redimit David servũ suum de gladio maligno.* *12 Erue me, et exime me de manu fi-* 11 *liorum alienorum: quorũ os locutum est vanitatem: et dextera eorũ dextera iniquitatis. 13 Quorum filii sic-* 12 *ut novellæ plantationes, (e) constabilitæ in juventute sua. 14 Filiæ eorum (f) compositæ: circumornatæ ut similitudo templi. 15 Promptuaria eo-* 13 *rum plena, eructantia ex hoc in hoc. 16 Oves eorũ fœtosæ, multiplicantes in egressibus (g) suis: Boves eorum* 14 *crassæ. 17 Non est ruina* [c] *sepis, neque transitus, neque clamor (h) in villis eorum. 18 Beatum dixerunt* 15 *populum, cui hæc sunt: Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus.*

(*a*) Laudatio [a] ipsi David. *CXLIV.* 1

1 EXaltabo (b) te, [b] *Deus meus, (c) rex meus: & benedicam nomen tuum (d) in seculum, & in seculum seculi.*

Versio ÆTHIOPICA.

INTERP. ÆTHIOP. [h] beneplacito tuo disperde *PSAL. CXLIII.* [a] cùm decertavit adversùs Goliad: [b] coruscationem tuam, [c] arcium eorum, & non est quò ingrediantur, neque *PSAL. CXLIV.* [a] psalmus [b] rex meus & Deus meus:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * من أجل اسمك يا رب أحيني بعدلك * تخرج من الشدائد نفسي * وبرحمتك تستأصل
12 أعداي * وتهلك كل الذين يحزنون نفسي لأني أنا هو عبدك * اللليلويا *

1 * المزمور المية والثالث والاربعون * لداود * لأجل جلياث * وهو له استيخن *
2 مبارك الرب الاهي الذي علم يدي ترتيب القتال * واصابعي الحرب * راحمي وملجاي
3 ناصري ومنقذي المقاتل عني وعليه توكلت * الذي اخضع الشعوب لي * يا رب من هو الانسان
4 حتى ظهرت له * وابن الانسان حتى عددته * الانسان اشبه الهباء * واياميه مثل الفي تمضي *
5 6 * اللهم طاطي السموات وانزل * المس الجبال فتدخن * ابرق بروقا فتبددهم * ارسل اسهامك
7 فتقلقهم * ارسل يدك من العلا نجني وخلصني من مياه غزيرة * ومن ايدي بني الغرباء *
8 9 * الذين تكلمت افواههم بالباطل * ويمينهم يمين الظلم هي * اللهم اني اسبحك تسبحة جديدة *
10 بآلة الترنم ذات عشر الاوتار * وارتل لك يا معطي الخلاص للملوك * يا مخلص داود عبده *
11 نجني من سيف شرير * نجني وخلصني من يد بني الغربا * الذين تكلمت افواههم بالباطل *
12 ويمينهم هي يمين الظلم * هولاء الذين بنوهم كغروس جدد اقوياء في شبيبتهم * بناتهم مزخرفات
13 مزينات مثل شبه الهيكل * خزاينهم مملوءة فايضة من هذا الى هذا * اغنامهم كثيرة النتاج
14 كثيرا في شوارعهم * وبقرهم سمان وليس فيها هزيل * ليس يوجد لهم سقطة جدار سياج * ولا منفذ
15 ولا صراخ في اسواقهم * مغبوط الشعب الذي هذا له * طوبى للشعب الذي الرب الهه *

1 * الليلويا * المزمور المية والرابع والاربعون * لداود تسبحة * وهو من استيخن *
ارفعك يا الاهي وملكي وابارك اسمك الى الابد * والى ابد الابد *

Propter nomen tuum O Domine, vivifica me in veritate tua. Educes è tribulationibus animã meam: 11 *Et ex misericordia tua eradicabis inimicos meos: perdesque omnes qui affligunt animam meam, quoniam ego sum servus tuus. Alleluja.* 12

PSAL. CXLIII. 1
Davidis, proper Goliath. Vers. 34.

BEnedictus Dominus Deus meus qui docuit manus meas dispositionem certaminis, & digitos meos bellum. 2 *Miserator me⁹, & refugium meum, adjutor meus, & redemptor meus, propugnator meus, cui sum fisus, qui subjecit populum mihi.* 3 *O Domine, quis est homo ut a pparueris ei, & filius hominis ut computaris eum?* 4 *Homo similis est vapori, & dies ejus velut umbra prætereunt.* 5 *Deus, inclina cœlos, & descende: tange montes, & fumigabunt:* 6 *Fulgura fulgores, & dissipabis eos: mitte sagittas tuas, et conturbabis eos:* 7 *Mitte manum tuam ab alto: salva me, & libera me ab aquis multis, & de manibus filiorum alienorum:* 8 *Quorum ora locuta sunt falsitatẽ, & juramentum eorum, juramentum est iniquitatis.* 9 *Deus, equidem celebrabo te laude novâ cum instrumento psalmodiæ instructo decem chordis:* 10 *Et canam tibi O qui largiris salutem regibus, O salvator Davidis servi sui.* 11 *Eripe me è gladio pessimo: Eripe me & libera me de manu filiorum alienorum, quorum ora locuta sunt falsitatem, & juramentum eorum, est juramentum iniquitatis.* 12 *Horum, inquam, quorum filii sunt veluti plantæ recentes, robusti in juventute eorum: filiæ ipsorum concinnæ, ornatæ ad modum templi:* 13 *Æraria illorum plena, redundantia ab hoc ad illud: Oves eorum uberes fœtu, plurimæ in compitis eorum:* 14 *Et boves eorum pingues, nec est inter illas macra: non invenitur apud eos casus ambitûs sepis, neque meatus, neque clamor in plateis eorum.* 15 *Fœlix populus cui hæc sunt, beatus populus cujus Dominus est Deus. Alleluja.*

PSAL. CXLIV.
Davidis, canticum. Vers. 4̇. 1

EXaltabo te O Deus meus & Rex meus, & benedicam nomen tuum in æternum, & in seculum seculi.

תהלים : קמו

.perpetuum &,ſeculum in tuum nomen laudabo & : tibi benedicam die omni In
בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ 2
.inveſtigatio non ejus magnitudinis & : valdè laudatus & Dominus Magnus
גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ 3
.annunciabunt tuas fortitudines & : tua opera celebrabit generationi Generatio
דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ 4
fortitudinē Et .meditabor tuorū mirabiliū verba & : tuæ magnificentiæ gloriæ Decorem
הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז 5 6
multitudinis Memoriam .eam narrabo tuam magnitudinē & : dicent tuorū terribiliū
נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר רַב־ 7
:Dominus miſerator &,Gratioſus .præconio canent tuā juſtitiā &,eructabunt tuæ bonitatis
טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה 8
ejus miſerationes & : univerſis Dominus Bonus .miſericordia magnus &,naribus longus
אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו 9
tui ſu & : tua opera omnia Domine tibi Confiteantur .ejus opera omnia ſuper
עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ 10
.loquentur tuam fortitudinem & : dicent tui regni Gloriam .tibi benedicant
יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ 11
.ejus regni decoris gloriam & : ejus fortitudines hominis filios faciendum ſcire Ad
לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ 12
,generatione omni in tua dominatio & : ſeculorum omnium regnum ,tuum Regnum
מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר 13
.incurvatos omnes erigens & : cadentes omnes Dominus Fulciens .generatione &
וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ 14
.ſuo tempore in eorū eſcam eis dans tu & : ſperabunt te ad omnium Oculi
עֵינֵי־כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ 15
omnibus in Dominus Juſtus .voluntate vivens omne ſaturans & ,tuā manum Aperiens
פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־ 16 17
omnibus Dominus Propinquus .ſuis operibus omnibus in miſericors & : ſuis viis
דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְהוָה לְכָל־ 18
ſe timentiū Voluntatem .veritate in eū invocaverint qui omnibus : eū invocantibus
קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן־יְרֵאָיו 19
Dominus Cuſtodiens .eos faciet ſervare & ,audiet eorum clamorem & : faciet
יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־ 20
Domini Laudem .faciet diſperdere impios omnes & : ipſum diligentes omnes
כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְהוָה 21
,ſeculum in ejus ſanctitatis nomini caro omnis benedicet & ,meum os loquetur
יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם
.perpetuum &
וָעֶד׃

PSAL. CXLVI. קמו

canam : meis vitis in Dominū Laudabo .Dominum mea anima Lauda .jah-Hallelu
הַלְלוּ־יָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃ אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיַּי אֲזַמְּרָה 1 2
.ſalus ei non cui hominis filio in ,munificis in fidatis Ne adhuc in meo Deo
לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃ 3
Egredietur .ejus cogitationes peribunt ipſo die in :ſuā terrā in,revertetur ſpiritus
תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ 4

תרגום TARGUM.

בְּכָל יוֹמָא אֲבָרְכִנָךְ וַאֲשַׁבַּח שְׁמָךְ לְעָלְמֵי 2
עָלְמִין : רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא וְלִרְבוּתֵיהּ 3
לֵית סוֹף : דָּרָא לְדָרָא יְשַׁבַּח עוֹבָדָךְ 4
וּגְבוּרְתָךְ יְתַנּוּן : שְׁבְהוֹר אִיקַר זִיוָךְ וּמִלֵּי 5
פְּרִישׁוּתָךְ אֲמַלֵּל : וְעוּשְׁנָא דַחֲלָתָךְ יֵימְרוּן 6
וְרַבְּנוּתָךְ יִשְׁתְּעוּן : דָּכְרָן סַגִּיעֵי טוּבָךְ יַבִּיעוּן 7
וְצִדְקָתָךְ יְשַׁבְּחוּן : חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ מַרְחִיק 8
רְגַז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טַבְוָן : טָב יְיָ לְכוּלָּא 9
וְרַחֲמוֹי עַל כּוּלְּהוֹן עוֹבָדוֹי : יְהוֹדוּנָךְ יְיָ כּוּלְּהוֹן 10
עוֹבָדָךְ וַחֲסִידָיךְ יְבָרְכוּנָךְ : אִיקַר מַלְכוּתָךְ 11
יֵימְרוּן וּגְבוּרְתָךְ יְמַלְּלוּן : לְהוֹדָעָא לִבְנֵי 12
נָשָׁא גְּבוּרָתוֹי וְאִיקַר שִׁבְהוֹר מַלְכוּתֵיהּ :
מַלְכוּתָךְ מַלְכוּתָא דְּכָל עַלְמַיָּא וְשׁוּלְטָנוּתָךְ 13
בְּכָל דָּר וְדָר : סָעֵד יְיָ לְכָל נְפִילִין וְזָקִף 14
לְכוּלְּהוֹן כְּפִיפִין : עֵינֵיהוֹן דְּכוּלָּא לְוָתָךְ 15
סְבִירָן וְאַתְּ יָהֵב לְהוֹן יַת מֵיכַלְהוֹן בִּזְמְנֵיהּ :
פּוֹתֵחַ יַת אִידָךְ וּמַסְבַּע לְכוּלְּהוֹן חַיֵּי רְעוּתְהוֹן : 16
זַכֵּי יְיָ בְּכָל אוֹרְחָתֵיהּ וַחֲסִידָא בְּכָל עוֹבָדוֹי : 17
קָרִיב יְיָ לְכָל דְּקָרְיָן לֵיהּ לְכוּלְּהוֹן דְּקָרְיָן 18
יָתֵיהּ בְּקוּשְׁטְ : רְעוּת דַּחֲלוֹי יַעְבֵּד וְיַת בָּעוּתְהוֹן 19
יִשְׁמַע וְיִפְרְקִנוּן : נָטַר יְיָ יַת כָּל רָחִימוֹי 20
וְיַת כָּל רַשִׁיעֵי יְשֵׁיצֵי : שְׁבָחָא דַיְיָ יְמַלֵּל 21
פּוּמִי וִיבָרְכוּן כָּל בְּנֵי בִסְרָא שׁוּם קוּדְשֵׁיהּ
לְעָלְמֵי עָלְמִין :

קמו

הַלְלוּיָהּ שַׁבְּחִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דַיְיָ : אֲשַׁבַּח 1 2
יְיָ בְּחַיַּי אֲזַמֵּר לֵאלָהִי בִּדְאִיתַי : לָא תִתְרְחֲצוּן 3
בְּרַבְרְבַיָּא בְּבַר נָשׁ דְּלֵית לֵיהּ פּוּרְקָנָא :
תִּפּוֹק רוּחֵיהּ יְתוּב לְעַפְרֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא 4
הוֹבְדוּ זְמוֹמוֹי :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in ſecula ſeculorum. 2 Magnus Dominus & laudabilis multum, & magnificentiæ ejus non eſt finis. 3 Generatio generationi laudabit opera tua, & potentiam tuam narrabunt. 4 Decorem gloriæ ſplendoris tui, & verba mirabilium operum tuorum eloquar. 5 Et fortitudinem terribilium tuorum dicent, & magnificentiam tuam narrabunt. 6 Memoriam multæ bonitatis tuæ perſonabunt, & juſtitiam tuam laudabunt. 7 Clemens & miſericors Dominus, longanimis, & multiplices edens beneficentias. 8 Bonus Dominus omnibus, & miſericordiæ ejus ſuper omnia opera ejus. 9 Confiteantur tibi Deus omnia opera tua, 10 & miſericordes tui benedicant tibi. Gloriam regni tui dicent, & fortitudinem tuam loquentur. 11 Ut notam faciant filiis hominum fortitudinem tuam, & gloriam decoris regni tui. 12 Regnum tuum regnum omnium ſeculorum, et poteſtas tua in omni generatione et generatione. 13 Suſtentat Dominus omnes corruentes, et dirigit omnes curvatos. 14 Oculi omnium in te ſperant, et tu das illis cibum illorum in tempore ſuo. 15 Aperis manum tuam, et ſatias *omnia animalia* deſiderio ipſorum. 16 Juſtus Dominus in omnibus viis ſuis, & miſericors in omnibus operibus ſuis. 17 Proximus eſt Dominus omnibus qui invocant eum; omnibus qui invocant eum in veritate. 18 Voluntatem timentium ſe faciet, & preces eorum exaudiet, & ſalvabit illos. 19 Servat Dominus omnes diligentes ſe, & omnes impios diſperdet. 20 Laudem Dei loquetur os meum, & benedicent cuncti filii carnis nomen ſanctitatis ejus in ſecula ſeculorum. 21

Hallelujah. 1

PSAL. CXLVI.

LAuda anima mea *nomen Domini.* 2 Laudabo *Dominum* in vita mea, pſallam Deo meo quamdiu fuero. 3 Nolite confidere in principibus, in filio hominis in quo non eſt ſalus. 4 Egredietur flatus ejus, revertetur in pulverem ſuum, in die illo peribunt machinationes ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ܒܟܠ ܝܘܡ ܐܒܪܟܟ ܘܐܫܒܚ ܫܡܟ ܠܥܠܡ * ܪܒ ܗܘ ܡܪܢ ܘܡܫܒܚ ܛܒ 3
ܘܠܝܬ ܣܟܐ ܠܪܒܘܬܗ * ܕܪܐ ܠܕܪܐ ܢܫܒܚܘܢ ܥܒܕܝܟ ܘܓܢܒܪܘܬܟ ܢܚܘܘܢ * 4
ܘܬܘܩܦܐ ܕܕܚܠܬܟ ܢܐܡܪܘܢ * ܘܪܒܘܬܟ ܘܕܚܠܬܟ ܢܫܬܥܘܢ * 5 6
* ܘܥܘܫܢܐ ܕܕܚܠܬܟ ܢܐܡܪܘܢ ܘܪܒܘܬܟ ܐܫܬܥܐ * ܘܕܘܟܪܢܐ ܕܛܝܒܘܬܟ ܣܓܝܐܬܐ 7
ܢܒܥܘܢ ܙܕܝܩܝܟ ܘܢܫܟܚܘܢ * ܡܪܚܡܢ ܗܘ ܡܪܝܐ ܘܚܢܢ ܘܢܓܝܪ ܪܘܚܗ ܘܣܓܝ ܛܝܒܘܬܗ 8 9
ܒܟܠ ܥܒܕܘܗܝ * ܛܒ ܗܘ ܡܪܝܐ ܠܟܠ ܘܪܚܡܘܗܝ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ * ܢܘܕܘܢ ܠܟ 10
ܡܪܝܐ ܥܒܕܝܟ ܘܙܕܝܩܝܟ ܢܫܒܚܘܢܟ * ܫܘܒܚܐ ܕܡܠܟܘܬܟ ܢܐܡܪܘܢ ܘܪܒܘܬܟ ܢܡܠܠܘܢ * 11
ܘܢܘܕܥܘܢ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܓܢܒܪܘܬܟ ܘܫܘܒܚܐ ܕܡܠܟܘܬܟ * ܡܠܟܘܬܟ 12 13
ܡܠܟܘܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܠܡܐ ܘܫܘܠܛܢܟ ܒܟܠ ܕܪ ܘܕܪ ܀ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܡܪܝܐ ܒܡܠܘܗܝ
ܘܙܕܝܩ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ * ܣܡܟ ܡܪܝܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܢܦܠܝܢ ܘܙܩܦ ܠܟܠܗܘܢ ܟܦܝܦܐ * 14 15
* ܥܝܢܐ ܕܟܠ ܠܘܬܟ ܣܒܪܢ ܘܐܢܬ ܝܗܒ ܐܢܬ ܠܗܘܢ ܡܐܟܘܠܬܗܘܢ ܒܙܒܢܗ * ܦܬܚ ܐܢܬ ܐܝܕܟ 16
ܘܡܣܒܥ ܐܢܬ ܠܟܠ ܚܝ ܨܒܝܢܐ * ܙܕܝܩ ܗܘ ܡܪܝܐ ܒܟܠܗܝܢ ܐܘܪܚܬܗ ܘܚܣܝܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ * 17 18
ܩܪܝܒ ܗܘ ܡܪܝܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܒܫܪܪܐ * ܘܥܒܕ ܨܒܝܢܐ ܕܕܚܠܘܗܝ * ܘܫܡܥ 19
ܒܥܘܬܗܘܢ ܘܢܛܪ ܐܢܘܢ * ܢܛܪ ܡܪܝܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܕܚܠܝܢ ܠܗ * ܘܠܟܠܗܘܢ ܪܘܫܥܐ ܡܘܒܕ * 20
ܬܫܒܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ܢܡܠܠ ܦܘܡܝ * ܘܢܒܪܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܒܣܪܐ ܠܫܡܐ ܕܩܘܕܫܗ 21
ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ *

Per ſingulos dies benedicā tibi, et laudabo nomen tuū in æternū. 2 Maximus eſt Dñs noſter & laudandꝰ vehementer, neque ullus eſt terminꝰ magnitudini ejus. 3 Ævum ævo narrabunt opera tua, & potentiam tuam declarabunt : 4 Vimque terroris tui dicent, atque præſtantia facinora tua memorabunt: 5 Terroremque fortitudinis tuæ referēt: tuamq; majeſtatē recenſebo: 6 Et memoriā beneficiorū tuorum plurimorum exquirent juſti tui, atque reperient. 7 Miſericors eſt Dominꝰ, atque benignus : longus animꝰ ejus, & plurima bonitas ipſius. 8 Bonus eſt Dominus, & miſerationes ejus in omnia opera ipſius. 9 Gratias tibi agant Domine ſervi tui, & juſti tui te glorificent : 10 Faſtū regni tui dicant, et magnificentiā tuam loquantur : 11 Et exponant hominibus fortitudinē tuam majeſtatemque regni tui. 12 Regnum tuum regnum eſt omnium ſeculorum, & dominium tuum in omnem generationem generationū. 13 Verax eſt Dominus in verbis ſuis, & juſtus in cunctis operibus ſuis. Fulcit Dominus omnes labentes, & erigit omnes incurvatos. 14 Oculi cujuſlibet hominis ad te ſunt erecti, tu præbes illis cibum tempeſtivé: 15 Aperis tu manum tuam, & exples deſiderium omnis viventis. 16 Juſtus eſt Dominus in cunctis viis ſuis, & clemens in omnibus operibus ſuis: 17 Proximus eſt Dominus iis qui vocant eum in veritate, 18 Facitque voluntatem timentium eum : audit precem eorum, ſervatque illos. 19 Cuſtodit Dominus omnes metuentes eum, omnes autem ſceleſtos perdit. 20 Laudes Domini loquar ore meo: & benedicent omnes filii carnis nomini ſanctitatis ejus in ſeculum ſeculorum. 21

PSAL. CXLV.

1 * ܐܡܝܪ ܕܚܓܝ ܘܕܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ ܕܣܠܩܘ ܥܡ ܫܒܝܬܐ ܡܢ ܒܒܠ ܥܠ ܬܫܡܫܬܐ
ܕܟܗܢܐ ܕܨܦܪܐ * ܘܨܠܘܬܐ ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܥܡ ܬܐܘܠܘܓܝܐ ܀ ܦܬܓܡܐ ܟܓ
* ܫܒܚܝ ܢܦܫܝ ܠܡܪܝܐ * ܐܫܒܚ ܠܡܪܝܐ ܒܚܝܝ ܘܐܙܡܪ ܠܐܠܗܝ ܥܕܡܐ ܕܩܐܡ ܐܢܐ * 2 3
ܠܐ ܬܬܬܟܠܘܢ ܥܠ ܫܠܝܛܢܐ ܘܥܠ ܒܪ ܐܢܫܐ ܕܠܝܬ ܒܐܝܕܗ ܦܘܪܩܢܐ * ܕܟܕ ܢܦܩܐ ܪܘܚܗ 4
ܗܦܟ ܠܐܪܥܗ * ܘܒܗ ܒܝܘܡܐ ܐܒܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܡܬܪܥܝܢܘܗܝ *

Dictus ab Aggæo & Zacharia Prophetis, qui aſcenderunt cum captivitate ex Babel, de miniſterio Sacerdotum matutino. Et precatio atque laudatio cum Theologia. Verſ.23. 1

LAuda anima mea Dominum : 2 Laudabo Dominū in vita mea, & pſallam Deo meo quandiu ſuperſtes ero. 3 Ne fidatis principi, & homini, cujus in manu nulla eſt ſalus, 4 Qui ejus exeunte ſpiritu, redigitur in terram ſuam, ipſâque die pereunt omnia conſilia ipſiꝰ.

Verſio VULG. LAT.

2 Per ſingulos dies benedicam tibi : & laudabo nomen tuum in ſeculum, & in 3 ſeculū ſeculi. Magnus Dñs & laudabilis nimis : & magnitudinis ejꝰ non eſt fi-4 nis. Generatio & generatio laudabit opera tua : & potentiā tuā pronuntia-5 bunt. Magnificentiam gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur : & mirabilia tua nar-6 rabunt. Et virtutē terribiliū tuorū dicent : & magnitudinē tuam narrabunt. 7 Memoriam abundantiæ ſuavitatis tuæ eructabunt : & juſtitiā tuā exultabunt. 8 Miſerator & miſericors Dñs : patiens, 9 & multùm miſericors. Suavis Dñs univerſis : & miſerationes ejꝰ ſuper omnia 10 opera ejꝰ. Confiteātur tibi, Dñe, omnia opera tua : et Sancti tui benedicant tibi. 11 Gloriā regni tui dicēt : & potentiā tuā 12 loquētur. Ut notā faciant filiis hominū potentiā tuā ; & gloriam magnificentiæ 13 regni tui. Regnū tuū regnum omniū ſeculorū : & dominatio tua in omni generatione & generationē. Fidelis Dñs in omnibus verbis ſuis : & ſanctus in 14 omnibus operibus ſuis. Allevat Dñs omnes, qui corruunt : & erigit omnes 15 eliſos. Oculi omniū in te ſperant Dñe ; & tu das eſcam illorū in tempore op-16 portuno. Aperis tu manū tuā : et imples 17 omne animal benedictione. Juſtꝰ Dñs in omnibꝰ viis ſuis : et ſanctꝰ in omnibꝰ 18 operibus ſuis. Propè eſt Dñs omnibus invocantibꝰ eum : omnibꝰ invocantibꝰ 19 eum in veritate. Voluntatē timentiū ſe faciet, & deprecationē eorū exau-20 diet : & ſalvos faciet eos. Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe : & omnes 21 peccatores diſperdet. Laudationē Dñi loquetur os meū : & benedicat omnis caro nomini ſancto ejꝰ in ſeculū, & in ſeculum ſeculi.

1 Alleluja, Aggæi, & Zachariæ.

CXLV.

2 LAuda, anima mea, Dñm, laudabo Dominum in vita mea : pſallā Deo meo quamdiu fuero. Nolite confidere 3 in principibus : In filiis hominum, in 4 quibus non eſt ſalus. Exibit ſpiritus ejus, & revertetur in terram ſuam : in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

2 † Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, † καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα † καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. 3 † (β) Μέγας ὁ κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, † καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας. 4 † Γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει τὰ ἔργα σου, † καὶ τὴν δύναμίν σου ἀπαγγελοῦσι. 5 † Καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς (γ) δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, † καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται. 6 † Καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου ἐροῦσι, † καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται (δ). 7 † Μνήμην τοῦ πλήθους τῆς χρηστότητός σου (ε) ἐξερεύξονται, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου (ζ) ἀγαλλιάσονται. 8 † Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, † μακρόθυμος καὶ πολυέλεος. 9 † Χρηστὸς κύριος τοῖς (η) ὑπομένουσι, † καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. 10 † Ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα σου, † καὶ οἱ ὅσιοί σου εὐλογησάτωσάν σε. 11 † Δόξαν τῆς βασιλείας σου ἐροῦσι, † καὶ τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσι· 12 † Τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων (θ) τὴν δυναστείαν σου, † καὶ τὴν δόξαν τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς βασιλείας σου. 13 † Ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, † καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. † Πιστὸς κύριος ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ, † καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. 14 † Ὑποστηρίζει κύριος πάντας τοὺς καταπίπτοντας, † καὶ ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατερραγμένους. 15 † Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, † καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν 16 ἐν εὐκαιρίᾳ. † (ι) Ἀνοίγεις σὺ τὰς χεῖράς σου, 17 † καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας. † Δίκαιος κύριος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, † καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς 18 ἔργοις αὐτοῦ. † Ἐγγὺς κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, † πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν 19 ἐν ἀληθείᾳ, † Θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν ἐπακούσεται, καὶ 20 σώσει αὐτούς. † Φυλάσσει κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, † καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς (κ) ἐξ-21 ολοθρεύσει. † Αἴνεσιν κυρίου λαλήσει τὸ στόμα μου, † καὶ εὐλογείτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ, † εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

1 Ἀλληλούϊα. Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμε'.

2 † ΑἼνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. † αἰνέσω κύριον ἐν ζωῇ μου, † ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω. 3 † μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας καὶ ἐφ' υἱοὺς ἀνθρώπων, 4 οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. † Ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, † ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν.

Ψαλ. ρμδ'. MS.A. (β) Μέγας κύριος (γ) δόξης σου τῆς ἁγιωσύνης (δ) † καὶ τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσιν. Μνήμην (ε) ἐρεύξονται, (ζ) ὑψωθήσονται. (η) ὑπομένουσιν αὐτόν, καὶ (θ) τὴν δύναμίν (ι) Ἀνοίξεις (κ) ἐξολεθρεύσει.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

2 *Per ſingulos dies benedicam te, & laudabo nomen tuum in ſeculum, & in ſeculum ſeculi.* 3 *Magnus Dominus, & [c] laudabilis valdè : & magnitudinis ejus non eſt (e) finis.* 4 *Generatio & generatio laudabit opera tua : & virtutem tuam annuntiabunt.* 5 *Et (f) magnificentiam gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur ; & mirabilia tua narrabunt.* 6 *Et [d] virtutem terribilium tuorum dicent ; & (g) magnitudinem tuam narrabunt.* 7 *Memoriam abundantiæ (h) ſuavitatis tuæ eructabunt : et (i) juſtitiâ tuâ exultabunt.* 8 *Miſerator & miſericors Dominus, [e] longanimis, & multū miſericors.* 9 *Suavis eſt Dominus (k) [f] ſuſtinentibus : & miſerationes (l) ejus ſuper omnia opera ejus :* 10 *Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua : & Sancti tui benedicant te.* 11 *Gloriam regni tui dicent ; & potentiam tuam loquentur.* 12 *ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam, & gloriā magnificentiæ regni tui.* 13 *Regnum tuum, regnum omnium ſeculorum : et dominatio tua in omni generatione, & generatione.* 14 *(m) Fidelis Dominus in verbis ſuis, [g] & ſanctus in omnibꝰ operibꝰ ſuis.* 15 *(n) Suffulcit Dominus [h] omnes qui ruunt : & erigit omnes eliſos.* 16 *[i] Oculi omnium in te ſperant : & tu das eſcam [k] illorum in tempore opportuno.* 17 *[l] Aperis tu manus tuas : & imples omne animal [m] benedictione.* 18 *Juſtus Dominus in omnibus viis ſuis, [n] & ſanctus in omnibus operibus ſuis.* 19 *Propè eſt Dominus invocantibus eum : omnibus invocantibus eum in veritate.* 20 *Voluntatem timentium ſe faciet : & deprecationem eorum exaudiet : et ſalvos faciet eos.* 21 *Cuſtodit Dominus omnes [o] diligentes ipſū : et omnes peccatores diſperdet.* 22 *Laudationem Domini loquetur os meum : & benedicat omnis caro nomen ſanctum ejus in ſeculum, & in ſeculum ſeculi.*

1 Alleluja, (*a*) Aggæi, & Zachariæ.

CXLV.

1 *LAuda, anima mea, Dñm : laudabo Dominum in vita mea : pſallam Deo meo, (b) quamdiu ſum.* 2 *Nolite confidere in principibus, (c) Et in filiis hominū, [a] quibꝰ (d) non eſt ſalꝰ.* 3 *Exibit [b] ſpiritus ejus, et (e) revertetur in terrā ſuā : in illa die (f) peribunt omnes cogitationes (g) eorum.*

Verſio ÆTHIOPICA.

ኵሉ፡ዕለተ፡እባርከከ፡፡ወእሴብሕ፡ ለስምከ፡፡ለዓለም፡ ወለዓለመ፡ ዓለም፡፡፡ ዐቢይ፡ እግዚአብሔር ፡ ወብዙኅ፡ ስቡሕ፡፡ወአልቦ፡ጽንፈ፡ዕበዩ፡ ዘላሁ፡፡፡ ትውልደ፡ትውልድ፡ ይነዕዱ ፡ ምግባሪከ፡፡ወይዜንዉ፡ ኃይለከ፡፡፡ ወይነግሩ፡ዕበየ፡ክብረ፡ስብሐተ፡ ቅድሳቲከ፡፡ወያየድዑ፡መንክረከ፡፡፡ ወይብሉ፡ ግሩመ፡ ኃይልከ፡፡ወይነግሩ፡ ኃይለ፡ ግርማከ፡፡ ወያየድዑ ፡ ጽንዐከ፡፡፡ ወይጐሥዑ፡ ተዝካረ፡ ብዝኃ፡ ምሕረትከ፡፡ወይትሐሠዩ፡ በጽድቅከ፡፡፡ መሐሪ ፡ ወመስተሣህል፡ እግዚአብሔር፡፡ርሑቀ፡ መዐት፡ ወብዙኀ፡ምሕረት፡ወጻድቅ፡፡፡ ኄር፡እግዚአብሔር ፡ ለኵሉ፡ ይትዔገሦ፡፡ወሣህሉ፡ ሳዕለ፡ ኵሉ፡ተግባሩ፡፡፡ ይገኒዩ፡ ለከ፡ እግዚኦ፡ ኵሉ፡ ተግባሪከ፡፡ይባርኩከ፡ጻድቃኒከ፡፡፡ ስብሐተ፡ይብሉ፡ ለመንግሥትከ፡፡ወይነግሩ፡ ኃይለከ፡፡፡ ከመ፡ይንግርዎሙ፡ለእጓለ፡እመሕያው ፡ ኃይለከ፡፡ወዕበየ፡ ክብረ፡ ስብሐተ፡መንግሥትከ፡፡፡ መንግሥትከሰ፡መንግሥት፡ዘለኵሉ፡ዓለም፡፡ወመኰንንከ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡፡፡ መሀምን፡እግዚአብሔር፡በኵሉ፡ቃሉ፡ ወጻድቅ፡ በኵሉ፡ምግባሩ፡፡፡ ይሠውቆሙ ፡ እግዚአብሔር፡ ለእለ፡ ተንተኑ፡፡ወያነሥኦሙ፡ እግዚአብሔር፡ ለእለ፡ወድቁ፡፡፡ ዐይነ፡ኵሉ፡ ነፍስ፡ ይሴፎ፡ኪያከ፡፡አንተ፡ ትሁቦሙ፡ ሲሳዮሙ፡ በጊዜሁ፡፡፡ ትሰፍሕ፡ የመንከ፡ ወታጸግብ፡ለኵሉ፡ እንስሳ፡ ዘበሠርዐትከ፡፡፡ ጻድቅ፡ እግዚአብሔር፡በኵሉ፡ፍናዊሁ፡፡ወኄር ፡ በኵሉ፡ ምግባሩ፡፡፡ ቅሩብ፡ እግዚአብሔር፡ ለኵሎሙ ፡ እለ፡ ይጼውዕዎ፡፡ወለኵሎሙ፡እለ፡ይጼውዕዎ፡ በጽድቅ፡፡፡ ወይገብር፡ፈቃደሙ፡ ለእለ ፡ ይፈርህዎ፡፡ወይሰምዖሙ፡ ጸሎቶሙ ፡ ወያድኅኖሙ፡፡፡ የዐቅቦሙ፡እግዚአብሔር፡ለኵሎሙ፡ እለ፡ይፈርህዎ፡፡ወይሠርዎሙ፡ለኵሎሙ፡ ኃጥአን፡፡፡ ስብሐተ፡እግዚአብሔር፡ ይነግር፡ አፉየ፡፡ ወኵሉ፡ዘሥጋ፡ ይባርክ፡ ለስሙ፡ ቅዱስ፡፡ለዓለም ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለም፡፡፡

ሃሌሉያ፡ዘሐጌ፡ወዘካርያስ፡፡

1 ሀሌ ተአኵቶ፡ ነፍስየ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እሴብሖ ፡ ለእግዚአብሔር፡ በሕይወትየ፡፡ወእዜምር፡ ለአምላኪየ ፡ በአምጣነ ፡ ሀለውኩ፡፡፡ 2 ወኢትትአመኑ፡በመላእክት፡፡ ወኢ በእጓለ፡እመሕያው፡ እለ፡ ኢይክሉ፡ አድኅኖ፡፡፡ 3 ተወፅአ፡ ነፍሶሙ፡ ወይገብኡ፡ ውስተ፡መሬቶሙ፡፡ውእተ፡ አሚረ፡ ይጠፍእ፡ ኵሉ፡መክሮሙ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [c] multa eſt ejus gloria: [d] terrorem virtutis tuæ dicent ; & virtutem terroris tui prædicabunt ; & potentiam tuam annuntiabunt. [e] tardus ad iram, & abundans miſericordiâ & veritate. [f] ſuſtinentibus eum. [g] & juſtus in [h] eos qui dilabuntur : & erigit Deus eos qui corruunt. [i] Oculus omnis viventis in te ſperat : [k] illius in tempore ſuo. [l] Extendis dexteram tuam : [m] ſecundum decretum tuum. [n] & bonus [o] timentes ipſum : PSAL. CXLV. [a] qui ſalvare nequeunt. [b] ſpiritus eorum, & revertentur

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * كُلّ يَوْمٍ أُبَارِكُكَ وَأُسَبِّحُ ٱسْمَكَ إِلَى ٱلْأَبَدِ وَإِلَى أَبَدِ ٱلْأَبَدِ * إِنَّ ٱلرَّبَّ عَظِيمٌ هُوَ وَمُبَارَكٌ جِدًّا * 3
وَلَا نِهَايَةَ لِعَظَمَتِهِ * جِيلٌ فَجِيلٌ يُبَارِكُ أَعْمَالَكَ وَيُخْبِرُ بِقُوَّتِكَ * وَيَتَكَلَّمُ بِعَظَمَةِ بَهَاءِ مَجْدِ قُدْسِكَ * 4 5
وَيَذْكُرُ عَجَائِبَكَ * وَيَنْطِقُ بِقُوَّةِ مَخَافَتِكَ وَيُحَدِّثُ بِعَظَمَتِكَ وَيُقَالُ بِجَبَرُوتِكَ * وَيَسْتَفَاضُ فِي 6
ذِكْرِ كَثْرَةِ صَلَاحِكَ وَيُتْلَى عَدْلُكَ * الرَّبُّ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ هُوَ وَطَوِيلُ ٱلْأَنَاةِ وَكَثِيرُ ٱلرَّحْمَةِ * صَالِحٌ 7 8
هُوَ ٱلرَّبُّ لِلْكُلِّ وَرَأْفَتُهُ عَلَى جَمِيعِ أَعْمَالِهِ * فَلْيَشْكُرْكَ يَا رَبُّ جَمِيعُ أَعْمَالِكَ وَقِدِّيسُوكَ يُبَارِكُوكَ * 9 10
* وَيَنْطِقُونَ بِمَجْدِ مَمْلَكَتِكَ وَيَقُولُونَ جَبَرُوتَكَ * وَيُظْهِرُونَ جَبَرُوتَكَ لِبَنِي ٱلْبَشَرِ وَمَجْدَ عَظِيمِ 11 12
بَهَاءِ مَمْلَكَتِكَ * مَمْلَكَتُكَ هِيَ مَمْلَكَةٌ إِلَى جَمِيعِ ٱلدُّهُورِ وَسُلْطَانُكَ فِي كُلِّ جِيلٍ فَجِيلٍ * الرَّبُّ 13
صَادِقٌ فِي كُلِّ أَقْوَالِهِ وَقُدُّوسٌ فِي جَمِيعِ أَعْمَالِهِ * الرَّبُّ يُسْنِدُ ٱلسَّاقِطِينَ وَيُقِيمُ ٱلْمُنْكَسِرِينَ * 14
* إِنَّ أَعْيُنَ ٱلْكُلِّ لَمُرْتَجِيَةٌ إِيَّاكَ وَأَنْتَ تُؤْتِيهِمْ طَعَامَهُمْ فِي حِينِهِ * تَبْسُطُ يَدَكَ فَيَمْتَلِئُ كُلُّ 15 16
حَيٍّ مَسَرَّةً * الرَّبُّ عَادِلٌ هُوَ فِي جَمِيعِ سُبُلِهِ وَقُدُّوسٌ فِي جَمِيعِ أَعْمَالِهِ * الرَّبُّ قَرِيبٌ مِنْ كُلِّ 17 18
ٱلصَّارِخِينَ إِلَيْهِ وَكُلِّ ٱلطَّالِبِينَ مِنْهُ بِحَقٍّ * وَصَانِعُ إِرَادَةِ أَتْقِيَائِهِ يَسْتَجِيبُ طِلْبَتَهُمْ 19
وَيُخَلِّصُهُمْ * الرَّبُّ يَحْفَظُ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَهُ وَيُبِيدُ جَمِيعَ ٱلْخُطَاةِ * بِتَسْبِيحِ ٱلرَّبِّ يَنْطِقُ فَمِي * 20 21
فَلْيُبَارِكِ ٱسْمَهُ ٱلْقُدُّوسَ كُلُّ ذِي جَسَدٍ إِلَى ٱلْأَبَدِ وَإِلَى أَبَدِ ٱلْأَبَدِ * اَلِلُّويَا *
* اَلْمَزْمُورُ ٱلْمِيَةُ وَٱلْخَامِسُ وَٱلْأَرْبَعُونَ * لِحَاجِّي وَزَكَرِيَّاءَ * وَهُوَ كَ ٱسْتِيخُنْ * 1
* يَا نَفْسِي بَارِكِي ٱلرَّبَّ * أُبَارِكُ ٱلرَّبَّ فِي حَيَاتِي وَأُرَتِّلُ لِإِلٰهِي مَا دُمْتُ حَيًّا * لَا تَتَوَكَّلُوا عَلَى ٱلرُّؤَسَاءِ 2
وَلَا عَلَى بَنِي ٱلْبَشَرِ ٱلَّذِينَ لَيْسَ عِنْدَهُمْ خَلَاصٌ * فَإِنَّ أَرْوَاحَهُمْ تُفَارِقُهُمْ وَيَعُودُونَ إِلَى تُرَابِهِمْ * 3 4
فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ تَهْلِكُ جَمِيعُ أَفْكَارِهِمْ *

Singulis diebus benedicam te, & benedicam nomini tuo in æternum, et in ſeculum ſeculi. 2 *Nam Dominus magnus eſt & benedictus admodum, et nullus eſt terminus magnitudini ejus.* 3 *Generatio et generatio benedicet opera tua, & enarrabit fortitudinem tuam :* 4 *Et loquetur magnitudinem nitoris gloriæ ſanctitatis tuæ, & commemorabit miracula tua :* 5 *Et depromet vim terroris tui, et effabitur majeſtatem tuam,* 6 *& referet potentiam tuam :* 7 *Et prorumpet in memoriam copiæ bonitatis tuæ, & recitabit juſtitiam tuam.* 8 *Dominus clemens ac miſericors eſt, longanimis, & copioſus miſericordiâ.* 9 *Optimus eſt Dominus in omnes, & clementia ejus ſuper omnia opera ejus.* 10 *Itaque gratias agant tibi omnia opera tua, & ſancti tui benedicent tibi :* 11 *Et proferent gloriam regni tui, & dicent potentiam tuam :* 12 *Et patefacient potentiam tuam filiis hominum, et gloriam ſummi ſplendoris regni tui.* 13 *Regnum tuum eſt regnum ad omnia ſecula, & dominatio tua in omnem generationem & generationem. Dominus verax eſt in cunctis ſermonibus ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis.* 14 *Dominus corroborat labentes, & erigit fractos.* 15 *Et verò oculi omnium te ſperant, & tu concedis eis cibum illorum tempeſtivè.* 16 *Extendis manum tuam, et repletur omne vivum exultatione.* 17 *Dominus juſtiſſimus eſt in omnibus ſemitis ſuis, & ſanctus in cunctis operibus ſuis.* 18 *Dominus proximus eſt omnibus clamantibus ad eum, & omnibus verè precantibus eum.* 19 *Et exequentium voluntatem ejus, timentium illum, exaudiet petitionem, & ſalvabit eos.* 20 *Dominus tuetur eos qui diligunt ipſum, & perdet omnes peccatores.* 21 *Laudationem Domini promet os meum, & benedicat nomini ejus ſancto omne præditum corpore, in æternum & in ſeculum ſeculi. Alleluja.*

PSAL. CXLV.

Aggæi et Zachariæ. Ver.20. 1

O Anima mea benedic Domino : 2 *Benedicam Dominum in vita mea, et pſallam, Deo meo quamdiu vixero.* 3 *Ne confidatis in principibus, neque in filiis hominum, apud quos non eſt ſalus :* 4 *Quoniam ſpiritus eorum ſeparabuntur ab eis, & revertentur in pulverem ſuum. In illo die corrumpentur omnes cogitationes eorum.*

תהלים : קמז

Faciens .suo Deo Domino super ejus spes:ejus auxilio in Jahacob Deus cuj' Beatitudes
5 אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו׃ עֹשֶׂה 6
.seculum in veritatem custodiens :eis in quæ omnia & , mare ,terram & ,cœlos
שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃
solvens Dominus : famelicis panem dans , afflictis violentia judicium Faciens
7 עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר
diligens Dominus : curvatos erigens Dominus , cæcos aperiens Dominus .vinctos
8 אֲסוּרִים׃ יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב
viam & : eriget viduam & , pupillum ,advenas custodiens Dominus .justos
9 צַדִּיקִים׃ יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ
Sijon tuus Deus ,seculum in Dominus Regnabit .subvertet impiorum
10 רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן
.jah-Hallelu .generatione &,generatione in
לְדֹר וָדֹר הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. XCLVII. קמז

.laus decens;jucundum quoniam:nostro Deo canere bonum quoniam,Jah Laudate
הַלְלוּ יָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה׃ 1
contritos Sanans .congregabit Israel expulsos : Dominus Jerusalaim Ædificans
2 3 בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי
eis omnibus : stellarum numerum Numerans .eorum dolores alligans & : corde
4 לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם
non ejus intelligentiæ:fortitudine multus &,noster Dominus Magnus.vocabit nomina
5 שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין
.terram ad usque impios humilians : Dominus mansuetos Erigens .numerus
6 מִסְפָּר׃ מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃
Operiens .cithara in nostro Deo canite : confessione in Domino Respondete
7 8 עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃ הַמְכַסֶּה
.herbam montes faciens germinare : pluviam terræ parans ,nubibus in cœlos
שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃
fortitudine in Non .clamaverint quum ,corvi filiis : suum panem jumento Dans
9 10 נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא בִגְבוּרַת
; cum timentes Dominus Volens .volet viri coxendicibus in non :volet equi
11 הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־
tuum Deum lauda : Dominum Jerusalaim Lauda .ejus misericordia in exspectantes
12 הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ
tuis filiis benedixit : tuarum portarum vectes roboravit Quoniam .Sijon
13 צִיּוֹן׃ כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ
.te faciet saturare triticorum adipe : pacem tuum terminum Ponens .tuo interiori in
14 בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם־גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃

תרגום TARGUM.

5 טוּבֵיהּ דֶּאֱלָהָא יַעֲקֹב בְּסַעֲדֵיהּ סִבְרֵיהּ
6 עַל יְיָ אֱלָהֵיהּ׃ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא יַת
יַמָּא וְיַת כָּל דִּי בְהוֹן דִּי נָטַר קְשׁוֹט לְעָלַם׃
7 דִּי עָבֵד דִּינָא לִטְלוּמִין יָהֵב מְזוֹן לְכַפְנִין
8 יְיָ דְּשָׁרֵי אֲסִירַיָּא׃ יְיָ פָּקַח לְסַמְיָן יְיָ זְקִף
9 כְּפִיפִין יְיָ רָחֵם צַדִּיקַיָּא׃ יְיָ נָטַר יַת גִּיּוֹרַיָּא
יַתְמָן וְאַרְמְלָא יְסוֹבַר וְאוֹרְחָא דְרַשִׁיעֵי
10 יְטַלְטֵל׃ יִמְלוֹךְ יְיָ לְעָלַם אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן לְדָר
וְדָר הַלְלוּיָהּ׃

קמז

1 הַלְלוּיָהּ אֲרוּם טָב לְזַמָּרָא קֳדָם אֱלָהָנָא
2 אֲרוּם בְּסִים יָאֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא׃ בָּנֵי יְרוּשְׁלֵם
3 יְיָ גָּלְוַת יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ דְּמַסֵּי לִתְבִירֵי לִבָּא
4 וּמַסִּיק אֲרֻכָא לְצַעֲרֵיהוֹן׃ מָנֵי סְכוּם
5 לְכוֹכְבַיָּא לְכוּלְּהוֹן בִּשְׁמָא קָרֵי׃ רַב מָרָנָא
וְסַגִּי חֵילָא לְסוּכְלְתָנוּתֵיהּ לֵית סְכוּם׃
6 מְסוֹבַר עִנְוְתָנַיָּא יְיָ מְמַכִּיךְ רַשִׁיעַיָּא עֲדֵי
7 אַרְעָא׃ שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ בְּתוֹדְתָא זַמַּרוּ קֳדָם
8 אֱלָהָנָא בְּכִנָּרָא׃ דְּחָפֵי שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי דִּמְתַקֵּן
9 לְאַרְעָא מִטְרָא דְּמַרְבֵּי טוּרַיָּא עִסְבֵּי׃ יָהִיב
10 לִבְעִירָא מְזוֹנֵיהּ לִבְנֵי עוֹרְבָא דְּקָרָן׃ לָא
בִגְבוּרְתָּא דְּרָכְבִין עַל סוּסֵי יִצְבֵּי לָא בְשׁוֹקֵי
11 גּוּבְרִין דְּהָטְנִין יִצְבֵּי׃ רָעֵי יְיָ יַת דַּחֲלוֹי
12 יַת דִּמְסַבְּרִין לְטוּבֵיהּ׃ שַׁבְּחִי יְרוּשְׁלֵם יַת
13 יְיָ שַׁבְּחִי אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן׃ אֲרוּם תַּקִּיף נַגְּרֵי תַרְעַיִךְ
14 בָּרִיךְ בְּנַיְכִי בִּמְצִעַיִךְ׃ דְּשַׁוִּי תְחוּמַיִךְ שְׁלָם
שְׁמַן חִנְטַיָּא יְסַבְּעִנָךְ׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

5 Beatus ille cui Deus Jaacob eſt auxilio; 6 ſpes ejus in Domino Deo ejus. Qui fecit cœlos & terram, maria & omnia quæ in eis ſunt: qui cuſtodit veritatem in perpetuum. 7 Qui facit judicium calumniam ſuſtinentibus, dat cibum eſurientibus: Dominus ſolvit vinctos. 8 Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit curvos, Dominus diligit juſtos. 9 Dominus ſervat *advenam*; pupillum & viduam ſuſcipiet; & *viam* impiorum diſperdet. 10 Regnabit Dominus in æternum, Deus tuus Sion in generationem & generationem. *Hallelujah*.

PSAL. CXLVII.

Laudate Deum, quoniam bonum eſt pſallere coram Deo noſtro, quoniam delectabilis [&] pulchra laus eſt. 2 Ædificans Jeruſalem Dominus, captivitatem Iſrael congregabit. 3 Qui ſanat contritos corde, & adducit ſanitatem morbis eorum. 4 Imponit numerũ ſtellis, & omnes nominatim vocat. 5 Magn' dominator noſter, & multus virtute: & prudentiæ ejus non eſt numerus. 6 Suſcipiens manſuetos Deus, humilians impios uſque ad terram. 7 Laudes dicite coram Domino in confeſſione: pſallite coram Deo noſtro in cithara. 8 Qui operit cœlum nubibus, qui præparat terræ pluviam; qui creſcere facit in montibus herbam. 9 Dat jumentis cibum ſuum; pullis corvi qui clamant. 10 Non in fortitudine equitantium equos beneplacet ei; neque in tibiis *virorum* currentium voluntas ejus. 11 Benevolentia complectitur Dominus timentes ſe, & eos qui expectant benignitatem ipſius. 12 Lauda Jeruſalem Dominum, lauda Deum tuum Sion. 13 Quoniam roboravit feras portarum tuarum: benedixit filiis tuis in medio tui. 14 Qui poſuit terminos tuos pacem, *adipe* frumentorum ſaturavit te.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ ܡܥܕܪܢܗ: ܘܣܒܪܗ ܥܠ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ. * ܕܥܒܕ
6 ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ: ܘܝܡܡܐ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ. ܢܛܪ ܩܘܫܬܐ ܠܥܠܡ: * ܥܒܕ ܕܝܢܐ
7 ܠܡܬܥܠܒܐ. ܝܗܒ ܠܚܡܐ ܠܟܦܢܐ ܡܪܝܐ: ܫܪܐ ܐܣܝܪܐ * ܡܪܝܐ. ܦܬܚ ܥܘܝܪܐ
8 ܡܪܝܐ: ܙܩܦ ܠܟܦܝܦܐ ܡܪܝܐ. ܪܚܡ ܠܙܕܝܩܐ * ܡܪܝܐ: ܢܛܪ ܠܡܣܟܢܐ. ܠܝܬܡܐ
9 ܘܠܐܪܡܠܬܐ ܡܣܝܒܪ: ܐܘܪܚܐ ܕܪܫܝܥܐ ܡܛܒܥ. * ܢܡܠܘܟ ܡܪܝܐ ܠܥܠܡ: ܐܠܗܟܝ 10
ܨܗܝܘܢ ܠܕܪܕܪܝܢ.

5 Beatus qui Deum Jacobi habet in auxilium ſuum, & cujus ſpes eſt in Domino Deo 6 Conditore cœli ac terræ & marium, atque omniũ quæ ſunt in eis. Cuſtodit veritatem in ſeculum, 7 Facit judicium oppreſſis, dat panem eſurientibus Dominus: ſolvit vinctos Dominus: 8 aperit cœcos Dominus: erigit inclinatos Dominus: diligit juſtos Dominus, ſervátque 9 pauperes: alit pupillos ac viduas: viam autem nefariorum ſubmergit. 10 Regnavit Dominus in æternum, Deus tuus ô Sion in generationem generationum.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܚܓܝ *

1 ܕܚܓܝ ܘܙܟܪܝܐ. ܥܠ ܙܪܘܒܒܠ ܘܝܫܘܥ ܟܗܢܐ ܘܥܙܪܐ ܕܡܬܒܛܠܝܢ ܥܠ ܒܢܝܢܐ
ܕܐܘܪܫܠܡ: ܠܢ ܕܝܢ ܬܫܒܘܚܬܐ ܥܡ ܬܐܘܠܘܓܝܐ. ܦܬܓܡܐ ܟܕ.

PSAL. CXLVI.

1 *Aggai & Zachariæ. De Zorobabel & Jeſu Sacerdote atque Ezrâ qui ſolicitabant ædificium Jeruſalem. Nobis autem laudatio cum Theologia. Verſ. 24.*

2 * ܛܒ ܠܡܙܡܪܘ ܠܐܠܗܢ. ܘܒܣܝܡ: ܘܠܗ ܗܘ ܝܐܝܐ ܬܫܒܘܚܬܐ. * ܒܢܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܡܪܝܐ:
3 ܘܡܒܕܪܘܗܝ ܕܐܝܣܪܝܠ ܡܟܢܫ. * ܡܐܣܐ ܠܬܒܝܪܝ ܠܒܐ ܘܡܐܣܐ ܟܐܒܝܗܘܢ: * ܡܢܐ 4
5 ܡܢܝܢܐ ܠܟܘܟܒܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܫܡܗܐ ܩܪܐ: * ܪܒ ܗܘ ܡܪܢ. ܘܣܓܝ ܚܝܠܗ. ܘܠܝܬ
6 ܣܟܐ ܠܣܘܟܠܗ: * ܡܪܝܡ ܡܪܝܐ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܡܫܦܠ ܠܪܫܝܥܐ ܥܕܡܐ ܠܐܪܥܐ:
7 * ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܒܬܘܕܝܬܐ. ܙܡܪܘ ܠܡܪܝܐ ܒܟܢܪܐ: * ܕܡܟܣܐ ܫܡܝܐ ܒܥܢܢܐ. ܘܗܘ 8
9 ܡܛܪܐ ܥܠ ܐܪܥܐ: ܡܦܩ ܬܕܐܐ ܥܠ ܛܘܪܐ. * ܘܝܗܒ ܠܒܥܝܪܐ ܡܐܟܘܠܬܗ: ܘܠܒܢܝ
10 11 ܥܘܪܒܐ ܕܩܪܝܢ. * ܠܐ ܨܒܐ ܡܪܝܐ ܒܚܝܠܗ ܕܣܘܣܝܐ: ܘܠܐ ܒܥܩܒܬܗܘܢ ܕܓܢܒܪܐ ܪܥܐ. * ܐܠܐ
ܪܥܐ ܡܪܝܐ ܒܕܚܠܘܗܝ: ܘܒܐܝܠܝܢ ܕܡܣܟܝܢ ܠܛܝܒܘܬܗ.

2 Bonum eſt pſallere Deo noſtro, atque jucundum: eúmque decet laudatio. Ædificat Jeruſalem Dominus, & diſperſos Iſraelis congregat: 3 Sanat fractos corde, & medetur doloribus eorum: 4 Numeravit numerum ſtellis, & omnibus impoſuit nomina. 5 Maximus eſt Dominus noſter, & potentiſſimum robur ejus, neque ullus eſt terminus intelligentiæ ejus. 6 Evehit Dominus pauperes, & deprimit iniquos uſque ad terram. 7 Laudate Dominum laude, pſallite Domino cum lyra: 8 Qui operit cœlum nubibus inſértque pluviam ſuper terram; producit fœnum ſuper montes, 9 Præbétque pecori cibum, & pullis corvi vocantibus. 10 Non eſt gratum Domino robur equi, 11 neque crura gigantis probat; Sed oblectatur Dominus timentibus eum, & iis qui præſtolantur ipſius bonitatem.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܚܓܝ *

ܕܚܓܝ ܘܙܟܪܝܐ. ܟܕ ܡܫܬܪܓܝܢ ܗܘܘ ܠܡܫܠܡܘ ܒܢܝܢܐ ܕܗܝܟܠܐ ܕܐܘܪܫܠܡ.
ܥܡ ܬܫܒܘܚܬܐ ܥܡ ܬܐܘܠܘܓܝܐ. ܦܬܓܡܐ ܝܚ.

PSAL. CXLVII.

Aggæi & Zachariæ. Quum urgerent complementum templi Jeroſolymitani. Et laus cum Theologia. Verſ. 18.

12 * ܫܒܚܝ ܐܘܪܫܠܡ ܠܡܪܝܐ. ܫܒܚܝ ܠܐܠܗܟܝ ܨܗܝܘܢ: * ܕܐܚܝܠ ܡܘܟܠܐ
13 ܕܬܪܥܝܟܝ. ܘܒܪܟ ܒܢܝܟܝ ܒܓܘܟܝ: * ܕܣܡ ܬܚܘܡܝܟܝ ܫܠܡܐ:
14 ܘܡܢ ܬܪܒܐ ܕܚܛܐ ܣܒܥܟܝ.

11 Laudate Jeruſalem Dominũ, lauda Deum tuum Sion; Quoniam roboravit vectes 12 13 portarum tuarum, & benedixit filiis tuis intra te; Conſtituit fines tuos in tranquillitate, 14 & adipe frumenti ſaturavit te;

Verſio VULG. LAT.

5 Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus, 6 ſpes ejus in Dño Deo ipſius: Qui fecit cœlum & terram, mare, & omnia 7 quæ in eis ſunt. Qui cuſtodit veritatem in ſeculum, facit judicium injuriam patientibus: dat eſcam eſurientibus. Dominus ſolvit compeditos: 8 Dominus illuminat cœcos. Dominus erigit eliſos, Dominus diligit juſtos. 9 Dominus cuſtodit advenas, pupillum & viduam ſuſcipiet: & vias pecca-10 torum diſperdet. Regnabit Dominus in ſecula: Deus tuus, Sion, in generationem & generationem.

Alleluja. CXLVI.

1 Laudate Dominum, quoniam bonus eſt pſalmus: Deo noſtro ſit ju-2 cunda, decoráque laudatio. Ædificans Jeruſalem Dominus: diſperſiones 3 Iſraelis congregabit. Qui ſanat contritos corde: & alligat contritiones 4 eorum. Qui numerat multitudinem ſtellarum: & omnibus eis nomina vo-5 cat. Magnus Dominus noſter, & magna virtus ejus: & ſapientiæ ejus 6 non eſt numerus. Suſcipiens manſuetos Dominus: humilians autem pecca-7 tores uſque ad terram. Præcinite Domino in confeſſione: pſallite Deo 8 noſtro in cithara. Qui operit cœlum nubibus: & parat terræ pluviam. Qui producit in montibus fœnum, & 9 herbam ſervituti hominum. Qui dat jumentis eſcam ipſorum, & pullis cor-10 vorum invocantibus eum. Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec 11 in tibiis viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum eſt Domino ſuper timentes eum: & in eis, qui ſperant ſuper miſericordia ejus.

Alleluja. CXLVII.

12 Lauda, Jeruſalem, Dominum: lauda 13 Deum tuum, Sion. Quoniam confortavit ſeras portarum tuarum: bene-14 dixit filiis tuis in te. Qui poſuit fines tuos pacem: & adipe frumenti ſatiat te.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

5 † Μακάριος οὗ ὁ θεὸς Ἰακὼβ (α) βοηθὸς αὐτοῦ, 6 † ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ· † Τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, † τὴν θάλασσαν 7 καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· † Τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα· † ποιοῦντα κρίμα τοῖς ἀδικουμένοις, † διδόντα τροφὴν τοῖς πεινῶσι. † κύ-8 ριος λύει πεπεδημένους, † (β) Κύριος σοφοῖ τυφλοὺς, † κύριος ἀνορθοῖ κατεῤῥαγμένους, † κύριος ἀγα-9 πᾷ δικαίους, † Κύριος φυλάσσει τοὺς προσηλύτους· † ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, † καὶ ὁδὸν ἁμαρτω-10 λῶν (γ) ἀφανιεῖ. † Βασιλεύσει κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, † ὁ θεός σου Σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

MS.A. (α) βοηθὸς, ἡ ἐλπὶς (β) Κύριος ἀνορθοῖ κατεῤῥαγμένους, κύριος σοφοῖ τυφλοὺς, κύριος ἀγαπᾷ δικαίους, (γ) ἀφανίσει.

1 Ἀλληλούϊα. Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμς΄.

† Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸν ψαλμὸς, 2 † τῷ θεῷ ἡμῶν ἡδυνθείη αἴνεσις. † Οἰκοδομῶν Ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος, † καὶ τὰς δια-3 σπορὰς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισυνάξει· † Ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, † καὶ δεσμεύων τὰ 4 συντρίμματα αὐτῶν· † Ὁ ἀριθμῶν πλήθη ἄ-5 στρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. † Μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, 6 † καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός. † Ἀναλαμβάνων πραεῖς ὁ κύριος, † ταπεινῶν δὲ ἁ-7 μαρτωλοὺς ἕως τῆς γῆς. † Ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει, † ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κι-8 θάρᾳ· † Τῷ περιβάλλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, † τῷ ἑτοιμάζοντι τῇ γῇ ὑετόν· † τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι (α) χόρτον, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων· † Καὶ διδόντι 9 τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, † καὶ τοῖς νεοσσοῖς 10 τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν. † Οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ ἵππου θελήσει, † οὐδὲ ἐν ταῖς 11 κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ. † Εὐδοκεῖ κύριος ἐν τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν, † καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

MS.A. (α) χόρτον, Καὶ διδόντι

Ἀλληλούϊα. Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμζ΄.

12 † Ἐπαίνει Ἱερουσαλὴμ τὸν κύριον, † αἴνει τὸν θεόν 13 σου Σιών. † Ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, † εὐλόγησε τοὺς υἱούς σου ἐν σοί· † Ὁ 14 τιθεὶς τὰ ὅριά σου εἰρήνην· † καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπιπλῶν σε·

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

5 Beatus [c], cujus Deus Jacob adjutor ejus, ſpes ejus in Domino Deo ipſius: 6 Qui fecit cœlum, & terram, mare, et omnia quæ in eis ſunt. 5 Qui cuſtodit veritatem in ſeculum; facit judicium injuriam patientibus, dat eſcam eſurientibus. 6 Dominus ſolvit compeditos: Dominus (b)[d] ſapientes facit cæcos: 7 Dominus erigit eliſos: Dominus diligit juſtos: 8 Dominus cuſtodit (i) proſelytos, pupillum & viduam ſuſcipiet: & viam peccatorum exterminabit. 9 Regnabit Dominus in ſeculũ: Deus tuus, Sion, in generationem & generationem.

Alleluja, Aggæi, & Zachariæ.

CXLVI.

1 Laudate Dominũ, quoniam (a) bonum eſt pſalmus: Deo noſtro jucunda (b) ſit laudatio. 2 (c) Ædificans Hieruſalem Dominus: & (d) diſperſiones Iſraelis congregabit. 3 Qui ſanat (e) contritos corde: & alligat (f) contritiones eorum. 4 Qui numerat (g)[a] multitudines ſtellarum, & (h) omnibus eis nomina vocat. 5 Magnus Dominus noſter, & magna virtus ejus, & (i) intelligentiæ ejus non eſt numerus. 6 (k) Suſcipiens manſuetos Dominus, humilians autem peccatores uſque ad terram. 7 (l) Incipite Domino in confeſſione, pſallite Deo noſtro in (m) cithara. 8 Qui cooperit cœlum in nubibus, qui parat terræ pluviam. 9 Qui exoriri facit in montibus fœnum, & (n) herbam ſervituti hominum. 10 Et dat pecoribus eſcam ipſorum, & pullis corvorum invocantibus eum. 41 Non in (o) potentatu equi (p) voluntatem habebit: neque in tibiis (q) viri (r) benè ſentit. 12 Benè ſentit Dominus in timentibus eum, & (ſ) in omnibus qui ſperant ſuper miſericordia ejus.

Alleluja, (a) Aggæi, & Zachariæ.

CXLVII.

1 Collauda, Hieruſalem, Dominum: (b) lauda Deum tuum, Sion. 2 Quoniam confirmavit vectes portarum tuarum; [a] benedixit filios tuos in te. 3 [b] Qui ponit fines tuos pacem, & adipe frumenti ſatiat te.

Verſio ÆTHIOPICA.

ብፁዕ : ብእሲ: ዘአምላኩ: ያዕቆብ: ረዳኢ 4
ሁ:: ወትውክልቱ : ላዕለ: እግዚአብሔር:
አምላኩ :: ዘገብረ : ሰማየ : ወምድረ::ወባ
ሕረ : ወኵሎ : ዘውስቴቱ::=÷ ዘየዐቅብ: 5
ለጽድቅ : ለዓለም::ወይፈትሕ : ሎሙ : ለ
ግፉዓን :: ዘይሁቦሙ : ሲሳዮሙ : ለርኁባ
ን::=÷ እግዚአብሔር: ይፈትሖሙ:ለሙቁ 6
ሓን::እግዚአብሔር:ያንሥኦሙ: ለእለ:ወ
ድቁ::=÷ እግዚአብሔር : ያጠበቦሙ:ለዕ 7
ውራን::እግዚአብሔር : ያፈቅሮሙ: ለጻድ
ቃን::=÷ እግዚአብሔር:የዐቅቦሙ:ለፈላስ 8
ያን::ወይትዌከፎሙ:ለዐቢራት: ወለእጓለ:
ማውታ::ወያማስና:ፍኖተ: ኃጥኣን::=÷ ይ 9
ነግሥ : እግዚአብሔር: ለዓለም::አምላክ
ኪ:ጽዮን:ለትውልደ:ትውልድ::=÷
ሃሌሉያ::

የሃሌ ሰብሕዎ : ለእግዚአብሔር : እስመ: 1
ሠናይ:መዝሙር:: ወለአምላክነ: ሐዋዝ:ሰ
ብሐት::=÷ የሐንጻ : እግዚአብሔር: ለኢየ 2
ሩሳሌም::ወያስተጋብኦ : ዝርዎቶሙ : ለእ
ስራኤል::=÷ ዘይፌውሶሙ : ለቍሱላነ : ል 3
ብ::ወይጸምሮሙ : ቍስሎሙ::=÷ ዘይኌል 4
ቆሙ: ለከዋክብት: በምልአሙ::ወይጼውዖ
ሙ:ለኵሎሙ: በበ : አስማቲሆሙ::=÷ ዐ 5
ቢይ:እግዚአብሔር: ወዐቢይ: ኃይሉ::ወአ
ልቦ: ኍልቈ: ጥበቢሁ::=÷ ያነሥኦሙ: እ 6
ግዚአብሔር : ለየዋሃን::ወያኀስሮሙ : ለኃ
ጥኣን: እስከ: ምድር::=÷ ሰብሕዎ፡ ለእ 7
ግዚአብሔር : በአሚን:: ወዘምሩ : ለአምላ
ክነ: በመሰንቆ::=÷ ዘይገለብቦ: ለሰማይ:በ 8
ደመና::ወያስተደሉ:ክረምተ:ለምድር::=÷
ወያበቍል: ሣዕረ: ውስተ: አድባር::ወሐመ 9
ልማለ : ለቅኔ: እጓለ: እመሕያው::=÷ ዘይ 10
ሁቦሙ : ሲሳዮሙ : ለእንስሳ::ወለእፍሩተ:ቋ
ዓት:: እለ : ይጼውዕዎ::=÷ ኢይፈቅድ: ኀ 11
ይለ : ፈረስ::ወኢይሠምር : በአቍያጸ: ብ
እሲ::=÷ ይሠምር:እግዚአብሔር:በእለ: 12
ይፈርህዎ::ወኵሎሙ : እለ : ይትዌከሉ:በ
ምሕረቱ::=÷
ሃሌሉያ::

የሃሌ ትሴብሖ: ኢየሩሳሌም: ለእግዚአብ 1
ሔር::ሰብሕዮ : ለአምላክኪ : ጽዮን::=÷
እስመ: አጽንዐ: መናስግተ: ኆኃትኪ::ወባረ 2
ኮሙ: ለውሉድኪ: በውስቴትኪ::=÷ ወረሰ 3
የ: ሰላመ : ለበሐውርትኪ:: ወአጽገበኪ: ቂ
ቅሐ:ስርናየ::=÷

INTERP. ÆTHIOP. [c] vir, cujus [d] erigit eos qui corruunt: Dominus ſapientes facit cœcos: Dominus diligit *PSAL. CXLVI.* [a] ſtellas in plenitudine earum, iiſque omnibus & ſingulis nomina *PSAL. CXLVII.* [a] & benedixit [b] Et poſuit regiones tuas pacem,

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * طوبي لمن اله يعقوب معينه وتوكله على الرب الاهه * خالق السماء والارض والبحر وجميع ما 6
فيه * حافظ العدل الى الابد * صانع الحكم للمظلومين * معطي الجياع طعاما * الرب يفك 7
الاسري * الرب يقيم الساقطين * الرب يعلم العميان * الرب يحب الصديقين * الرب يحفظ 8 9
الغرباء * ويعضد اليتيم والارملة * ويهلك سبيل الخطاة * الرب يملك الى الابد * والهك يا 10
صهيون من جيل الى جيل * الليلويا *

5 Beatitudo illi, cujus Deus Jacobi adjutor eſt, & cujus fiducia in Domino Deo ſuo: 6 Creatori cœli, & terræ, & maris, & omnium quæ in eo ſunt: ſervante æquitatem in æternum: 7 Faciente judicium oppreſſis, & largiente famelicis eſcam. 8 Dominus ſolvit vinctos: Dominus erigit cadentes: Dominus docet cæcos: Dominus diligit juſtos: 9 Dominus cuſtodit advenas, & opitulatur pupillo ac viduæ, perdit autem ſemitam peccatorum: 10 Dominus regnabit in æternũ, & Deus tuus O Sion, à generatione in generationem. Alleluja.

1 * المزمور المايه والسادس والاربعون * الليلويا لاجاس وزخارياس * وهو كد * استيخن *
2 سبحوا الرب بالقول الصالح * والاهنا يرضيه التسبيح * باني يروسليم هو الرب * الرب يجمع متفرقي
3 4 اسرائيل * الذي يشفي المنكسي قلوبهم وجابر كسرهم * المحصي كثرة الكواكب
5 6 ويسميها جميعها * عظيم هو الرب وعظيمة قوته ولا عدد لفهمه * الرب يقبل الوديعين * ويذل
7 8 الخطاة الى الارض * ابتدوا للرب بالشكر * رتلوا لالهنا بالقيثار * الذي يجلل السماء بالغمام *
الذي يعد مطرا على الارض * الذي ينبت على الجبال عشبا * وخضرا لاستعباد البشر *
9 10 * ويعطي البهايم طعامها وفراخ الغربان التي تصرخ اليه * الرب لا يسأء قوة الفرس * ولا يسر
11 بقطاطة الجبابر * وانما يسر الرب بخايفيه * وبالذين يرجون رحمته * الليلويا *

PSAL. CXLVI.

1 Alleluja, Aggæi & Zachariæ. Verſ. 24.

Laudate Dominum ſermone bono, etenim Deo noſtro placet laudatio. 2 Fabricator Jeroſolymæ eſt Dominus: Dominus congregat diſperſos Iſraelis. 3 Qui ſanat eos quorum fracta ſunt corda, & conſolidat fracturam eorum. 4 Numerans multitudinem ſtellarum, & nominans eas omnes. 5 Maximus eſt Dominus, et maxima virtus ejus, & nullus eſt numerus intelligentiæ ipſius. 6 Dominus ſuſcepit manſuetos, & deprimit peccatores uſque ad terram. 7 Aggredimini Domino gratiarum actionem: pſallite Deo noſtro citharâ: 8 Qui amicit cœlum nubibus, qui parat pluviam ſuper terram, qui germinare facit ſuper montes herbam, & viriditatem in ſervitutem hominum. 9 Et dat jumentis eſcam, ac pullis corvorum qui clamant ad eum. 10 Dominus non vult fortitudinem equi, neque delectatur ſævitie gigantis. 11 Imò delectatur Dominus timentibus eum, & iis qui ſperant miſericordiam ipſius. Alleluja.

1 * المزمور المايه والسابع والاربعون * على ما تقدم * وهو يح * استيخن *
12 13 * سبحي الرب يا يروسليم * سبحي الهك يا صهيون * فانه قوي متاريس ابوابك * وبارك بنيك
14 فيك * الذي يجعل تخومك في سلامة * ومن شحم القمح اشبعك *

PSAL. CXLVII.

De eo quod præceſſit. Ver. 18.

12 Lauda Dominum, O Jeruſalem, lauda 13 Deum tuum, O Sion. Quoniam ipſe fortificavit columnas portarum tuarum, & benedixit filiis tuis in te. 14 Qui reddit confinia tua pacifica, & adipe frumenti te ſatiavit.

15 הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃
16 הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃
17 מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃
18 יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם׃
19 מַגִּיד דְּבָרָו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃
20 לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXLVIII. קמח

1 הַלְלוּ־יָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃
2 הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָיו׃
3 הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃
4 הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃
5 יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃
6 וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃
7 הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃
8 אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃
9 הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃
10 הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃
11 מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
12 בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים׃
13 יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃
14 וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם־קְרֹבוֹ הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXLIX. קמט

1 הַלְלוּ־יָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים׃
2 יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם׃
3 יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ׃

15 דִּמְשַׁדַּר מֵימְרֵיהּ לְאַרְעָא עַד סַרְהוֹבָא יִרְהוֹט מְלוּלֵיהּ׃
16 דְּיָהֵב תַּלְגָּא חִוָּר הֵיךְ עֲמַר גְּלִידָא הֵיךְ קְטַם יְבַדַּר׃
17 מַטְלֵק קַרְחֵיהּ פְּלִיג הֵיךְ רְסוּקִין דְּמַן קֳדָם קְרִירוּתֵיהּ מַן אִפְשַׁר לֵיהּ לְמֵיקָם׃
18 יְשַׁדַּר קְדָם חוּמְתֵיהּ וִימַסְמֵי יִנְשׁוֹב רוּחֵיהּ יִרְדְּפוּן מַיָּא׃
19 וְלָחִין מַיָּא מְחַוֵּי פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתֵיהּ לְיַעֲקֹב קְיָמוֹי וְדִינוֹי לְיִשְׂרָאֵל׃
20 לָא עֲבַד הֵיכְנָא לְכָל עַמָּא וְדִינוֹי לָא הוֹדְעִינוּן הַלְלוּיָהּ׃

קמח

1 הַלְלוּיָהּ שַׁבְּחוּ יָת יְיָ בִּרְיָתָא קַדִּישְׁתָא מִן שְׁמַיָּא שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ כָּל חֵילֵי מַלְאֲכֵי מְרוֹמָא׃
2 שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ כָּל מַלְאֲכוֹי דִּי מְשַׁמְּשִׁין קֳדָמוֹי שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ כָּל חֵילָוָתֵיהּ׃
3 שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ כָּל כּוֹכְבֵי נְהוֹרָא׃
4 שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ שְׁמֵי שְׁמַיָּא וּמַיָּא דִּתְלָן בְּמֵימְרָא מֵעִלָּוֵי שְׁמַיָּא׃
5 יְשַׁבְּחוּן יָת שְׁמָא דַּיְיָ אֲרוּם הוּא פַּקֵּיד וְאִתְבְּרִיאוּ׃
6 וְקַיְימִנּוּן לְעָלְמֵי עָלְמִין קְיָמָא יְהַב וְלָא יְעִבַר׃
7 שַׁבְּחוּ יָת יְיָ מִן אַרְעָא תַּנִּינַיָּא וְכָל תְּהוֹמַיָּא׃
8 אֶשָּׁא וּבַרְדָּא תַּלְגָּא וְקִטְרָא רוּחַ עַלְעוֹלָא עָבְדָא פִּתְגָּמֵיהּ׃
9 טוּרַיָּא וְכָל גִּלְמָתָא אִילָן דְּעָבֵד פֵּירִין וְכָל אַרְזַיָּא׃
10 חַיְתָא וְכָל בְּעִירָא רִיחֲשָׁא וְצִפַּר פָּרְחָא׃
11 מַלְכַיָּא דְאַרְעָא וְכָל אוּמַיָּא רַבְרְבַיָּא וְכָל דַּיָּנֵי אַרְעָא׃
12 עוּלֵימַיָּא וְלָחוֹד בְּתוּלָן סָבַיָּא עִם טַלְיָא׃
13 יְשַׁבְּחוּן יָת שְׁמָא דַּיְיָ אֲרוּם תַּקִּיף שְׁמֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ עַל אַרְעָא וּשְׁמַיָּא׃
14 וּזְקַף אִיקַר לְעַמֵּיהּ תּוּשְׁבַּחְתָּא לְכָל חֲסִידוֹי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַמָּא דִּקְרִיבִין לֵיהּ שַׁבְּחוּ יָת יְיָ׃

קמט

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ שִׁבְחָא חַדְתָּא תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ בִּקְהָלָא דַּחֲסִידוֹי׃
2 יֶחְדוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבְדֵיהוֹן בְּנֵי צִיּוֹן יְדוּצוּן בְּמַלְכֵּיהוֹן׃
3 יְשַׁבְּחוּן שְׁמֵיהּ בְּחִנְגִּין בְּתוּפִּין וְכִנָּרִין יְזַמְּרוּן לֵיהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Qui mittit verbum ſuum in terram : feſtinanter curret ſermo ejus. 15
Qui dat nivem albam ſicut lanam ; pruinam ſicut cinerem ſpargit. 16
Projicit glaciem ſuam diviſam tanquam buccellas : & ante faciem frigoris ejus quis poterit ſubſiſtere? 17
Mittet rigorem caliditatis ſuæ & liquefaciet eos : faciet ſedere ſpiritum ſuum, [&] fluent aquæ. 18
Qui annunciat verba legis Jacob, pacta ſua & judicia ſua Iſrael. 19
Non fecit ſimiliter omni populo, & judicia non docuit eos. *Hallelujah.* 20

Hallelujah. 1

PSAL. CXLVIII.

LAudate Dominum creaturæ ſanctæ de cœlis, laudate eum *omnes exercitus angelorum* excelſi. 1
Laudate eum omnes angeli ejus qui miniſtratis coram eo, laudate eum omnes exercitus ejus. 2
Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ luminoſæ. 3
Laudate eum cœli cœlorum & aquæ, quæ pendent à verbo[*ejus*] è ſupernis cœlorum. 4
Laudabunt nomen Domini, quoniam ipſe mandavit & creata ſunt. 5
Et firmavit ea in ſecula ſeculorum : decretum edidit, & non præteribit. 6
Laudate Dominum de terra, ceti & omnes abyſſi. 7
Ignis, & grando, nix & vapor, ſpiritúſque tempeſtatis exequens verbum ejus. 8
Montes & omnes colles, arbor fructifera & univerſæ cedri. 9
Feræ & omnes beſtiæ, reptile & avis *alæ* volatilis. 10
Reges terræ & omnes populi, principes & omnes judices terræ. 11
Adoleſcentes ſimul cum virginibus, ſenes cum junioribus. 12
Laudabunt nomen Domini, quoniam forte nomen ejus ſolius : laus ejus ſuper terram & cœlos. 13
Et extulit gloriam populo ſuo : laus omnibus piis ejus, filiis Iſrael populo qui appropinquant ei. laudate *Dominum.* 14

PSAL. CXLIX.

LAudate coram Domino hymno novo : laus ejus in Eccleſia piorum. 1
Lætentur [*homines*] *domus* Iſrael in factore ſuo : filii Sion exultent in rege ſuo. 2
Laudent nomen ejus in choris, in tympanis, & citharis pſallant ei. 3

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Mittit verbum ſuum ſuper terram, & velociter currit ſermo ejus: 15
Dat nivem ſicut lanam, & caliginem ut cinerem ſpargit: 16
Projicit glaciem velut micas : & frigori ejus quis poteſt reſiſtere? 17
Mittit verbum ſuum, & liquefacit ea: & excitat ventos qui fluere faciunt aquas: 18
Manifeſtat verbum ſuum in Jacobo, & jus ſuum atque præcepta ſua in Iſraele. 19
Non fecit ſic omnibus populis, & judicia ſua non declaravit eis. 20

PSAL. CXLVIII.

Aggai & Zechariæ. Sermo de Deo, ut quemadmodum ſuperi ſic laudent inferi Dominum glorioſum Dominum Sabaoth Alſadai. Verſ. 31. 1

LAudate Dominum de cœlo, laudate eum in excelſis. 1
Laudate eum omnes Angeli ejus, laudate eum omnes exercitus ejus : 2
Laudate eum ſol & luna, laudate eum omnes ſtellæ & lumen : 3
Laudate eum cœli cœlorum, & aquæ quæ ſuper cœlum ſunt, 4
Laudent nomen Domini: quoniam ipſe dixit ac fuerunt, ipſéque juſſit & creata ſunt. 5
Stabilivit ea in ſeculum ſeculorum: legem tulit quæ non præteribit. 6
Laudate Dominum de terra dracones, & omnes abyſſi: 7
Ignis & grando, & nix, atq; gelu, venti, ac turbines opus verbi ejus : 8
Montes, & omnes colles, arbores frugiferæ, & omnes cedri: 9
Animal, & univerſa pecora, reptilia, & volucre, atque volatile : 10
Reges terræ, cunctæque gentes, magnates, atque omnes judices terræ : 11
Adoleſcentes, & virgines, ſenes ac juvenes. 12
Laudent nomen Domini : quia magnum eſt nomen ejus ſolius, & gloria ejus in terra & in cœlo. 13
Attollit cornu populi ſui, & laudem omnibus juſtis ſuis, & filiis Iſrael populo ſibi conjuncto. 14

PSAL. CXLIX.

De templo novo. Et pſalmus iſte anonymus eſt. Laudatio cum Theologia. Verſ. 18. 1

CAnite Domino laudem novam : laus ejus in cœtu juſtorum. 1
Gaudeat Iſrael in factore ſuo, & filii Sion exhilarentur in ſuo rege : 2
Laudéntque nomen ejus tympanis ac ſiſtris, & lyris pſallant ei : 3

Verſio VULG. LAT.

15 Qui emittit eloquium ſuum terræ: velociter currit ſermo ejus.
16 Qui dat nivem ſicut lanam : nebulam ſicut cinerem ſpargit.
17 Mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas : ante faciem frigoris ejus quis ſuſtinebit?
18 Emittet verbum ſuum, & liquefaciet ea : flabit ſpiritus ejus, & fluent aquæ.
19 Qui annuntiat verbum ſuum Jacob : juſtitias & judicia ſua Iſrael.
20 Non fecit taliter omni nationi : & judicia ſua non manifeſtavit eis. Alleluja.

Alleluja. CXLVIII.

1 LAudate Dominum de cœlis: laudate eum in excelſis.
2 Laudate eum omnes angeli ejus: laudate eum omnes virtutes ejus.
3 Laudate eum Sol & Luna: laudate eum omnes ſtellæ, & lumen.
4 Laudate eum cœli cœlorum: & aquæ omnes, quæ ſuper cœlos ſunt,
5 Laudent nomen Domini. Quia ipſe dixit, & facta ſunt : ipſe mandavit, & creata ſunt.
6 Statuit ea in æternum, & in ſeculum ſeculi : præceptum poſuit, & non præteribit.
7 Laudate Dominum de terra, dracones, & omnes abyſſi.
8 Ignis, grando, nix, glacies, ſpiritus procellarum : quæ faciunt verbum ejus :
9 Montes, & omnes colles:
10 ligna fructifera, & omnes cedri. Beſtiæ, & univerſa pecora: ſerpentes, &
11 volucres pennatæ : Reges terræ, & omnes populi: principes, & omnes
12 judices terræ. Juvenes, & virgines: ſenes cum junioribus laudent nomen
13 Domini : Quia exaltatum eſt nomen
14 ejus ſolius. Confeſſio ejus ſuper cœlum & terram : & exaltavit cornu populi ſui. Hymnus omnibus Sanctis ejus : filiis Iſrael, populo appropinquanti ſibi. Alleluja.

Alleluja. CXLIX.

1 CAntate Domino canticum novum:
2 laus ejus in eccleſia Sanctorũ. Lætetur Iſrael in eo, qui fecit eum : & filii Sion exultent in rege ſuo.
3 Laudent nomen ejus in choro : in tympano & pſalterio pſallant ei :

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

15 † Ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτȣ̃ τῇ γῇ, † ἕως τάχους δραμεῖται ὁ λόγος αὐτȣ̃·
16 † Τȣ̃ διδόντος χιόνα ὡσεὶ ἔριον, † ὁμίχλην ὡσεὶ σποδὸν πάσσοντος·
17 † Βάλλοντος κρύσταλλον αὐτȣ̃ ὡσεὶ ψωμούς. † κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτȣ̃ τίς ὑποστήσεται;
18 † Ἀποστελεῖ τὸν λόγον αὐτȣ̃, καὶ τήξει αὐτά, † πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτȣ̃, καὶ ῥυήσεται ὕδατα.
19 † Ἀπαγγέλλων τὸν λόγον αὐτȣ̃ τῷ Ἰακώβ, † δικαιώματα καὶ κρίματα αὐτȣ̃ τῷ Ἰσραήλ.
20 † Οὐκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει, † καὶ τὰ κρίματα αὐτȣ̃ οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς.

Ἀλληλȣΐα. Ἀγγαίȣ καὶ Ζαχαρίȣ. ρμη´.

1 † ΑἸνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, † αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις.
2 † Αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτȣ̃, † αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτȣ̃.
3 † Αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος καὶ σελήνη, † αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.
4 † Αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, † καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν,
5 † Αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίȣ· † ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, † αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν.
6 † Ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τȣ̃ αἰῶνος, † πρόσταγμα ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται.
7 † Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς, † δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι.
8 † Πῦρ, χάλαζα, χιών, κρύσταλλος, πνεῦμα καταιγίδος, † τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτȣ̃.
9 † Τὰ ὄρη καὶ πάντες (α) βουνοί, † ξύλα καρποφόρα καὶ πᾶσαι κέδροι·
10 † Τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη, † ἑρπετὰ καὶ πετεινὰ πτερωτά.
11 † Βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες λαοί, † ἄρχοντες καὶ πάντες κριταὶ γῆς·
12 † Νεανίσκοι καὶ παρθένοι, † πρεσβῦται μετὰ νεωτέρων † αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίȣ,
13 † Ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτȣ̃ μόνȣ. † Ἡ ἐξομολόγησις αὐτȣ̃ ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανȣ̃,
14 † καὶ ὑψώσει κέρας λαȣ̃ αὐτȣ̃. † ὕμνος πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτȣ̃, † τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, λαῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ.

MS.A. (α) οἱ βουνοί,

Ἀλληλȣΐα. ρμθ´.

1 † ΑἾΣατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν· † ἡ αἴνεσις αὐτȣ̃ ἐν ἐκκλησίᾳ ὁσίων.
2 † Εὐφρανθήτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ ποιήσαντι αὐτόν, † καὶ υἱοὶ Σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν.
3 † Αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα αὐτȣ̃ ἐν χορῷ, † ἐν τυμπάνῳ καὶ ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

15 4 *Qui emittit eloquium ſuũ terræ: (c) uſque in velocitatẽ currit verbũ ejus.*
16 5 *Qui dat nivẽ ſicut lanam: (d) nebulã, ſicut cinerem ſpargit.*
17 6 *Qui mittit cryſtallum ſuam, ſicut (e) buccellas: ante faciem frigoris ejus quis (f) ſubſiſtet?*
18 7 *Emittet (g) verbum ſuum & liquefaciet ea: ſpirabit ſpiritus ejus, & fluent aquæ.*
19 8 *Qui annuntiat verbum ſuum Jacob: (b) juſtificationes, et judicia ſua Iſrael.*
20 9 *Non fecit (i) ſic* [c] *omni nationi: & judicia ſua non manifeſtavit eis.*

Alleluja. Aggæi & Zachariæ. 1
CXLVIII.

1 *LAudate Dominum de cœlis: laudate eum in excelſis.*
2 2 *Laudate eum omnes angeli ejus: laudate eum (a) omnes virtutes ejus.*
3 3 *Laudate eum Sol & Luna: laudate eum (b) omnes ſtellæ, & lumen.*
4 4 *Laudate eum cœli cœlorum, & (c) aqua, quæ ſuper cœlos.*
5 *Laudent nomen Domini,* 5 *Quoniam ipſe dixit, et facta ſunt: ipſe mandavit, & creata ſunt.*
6 6 *(d) Statuit ea in ſeculum, & in ſeculum ſeculi: præceptum poſuit, et non* [†] *præteribit.*
7 7 *Laudate Dñm de terra, dracones, & omnes abyſſi.*
8 8 *Ignis,* [a] *grando, nix, glacies, ſpiritus (e) tempeſtatis, facientia verbũ ejus:*
9 9 *Montes, et omnes colles: ligna fructifera, & omnes cedri:*
10 10 *Beſtiæ, & omnia pecora: reptilia, &* [b] *volatilia pennata:*
11 11 *Reges terræ, & (f) omnes populi: principes, & omnes judices terræ.*
12 12 *(g) Juvenes, et virgines: ſenes cum junioribus laudent nomen Domini: (h) Quia exaltatum eſt nomen ejus ſolius.*
13 13 *(i)* [c] *Confeſſio ejus ſuper cœlum, & terram: & (k) exaltabit cornu populi ſui.*
14 14 *(l) Hymnus omnibus Sanctis ejus: filiis Iſrael, populo appropinquanti (m) ſibi.*

Alleluja. *CXLIX.* 1

1 *CAntate Domino canticũ novũ: laus ejus in eccleſia Sanctorum.*
2 2 *Lætetur Iſrael in eo qui fecit eum: & (a) filii Sion exultent in rege ſuo.*
3 3 *Laudent nomen ejus* [a] *in choro: in tympano & pſalterio pſallant ei.*

INTERP. ÆTHIOP. [c] aliis nationibus: *PSAL. CXLVIII.* [†] præteribunt [a] grando, pruina, & cinis, ſpiritus [b] volucres quæ volant : [c] Confitebuntur ei in cœlo, & in terra: *PSAL. CXLXIX.* [a] in lætitias in tympano

Verſio ÆTHIOPICA.

ዘይፌኑ፡ቃሎ፡ ለምድር ። ወፍጡነ፡ ይረውጽ፡ ነቢቡ፡ ። ዘይሁብ፡ በረደ፡ ከመ፡ፀምር ። ወይዘርዎ፡ ለጊሜ፡ ከመ፡ ሐመድ ። ወያወርድ፡በረደ፡ከመ፡ፍተታት ። ወመኑ፡ይትቃወም፡ለቍሩ ። ይፌኑ፡ቃሎ፡ወይመስዎ ። ይነፍሕ፡ መንፈሱ፡ ወይውኅዝ፡ማያት ። ዘነገሮ፡ ቃሎ፡ ለያዕቆብ ። ፍትሐ፡ ወኵነኔሁ፡ለእስራኤል ። ወኢገብረ፡ ከማሁ፡ለባዕድ፡ አሕዛብ ። ወኢነገሮሙ፡ ፍትሐ ።
(verse numbers in margin: 4, 5, 6, 7, 8, 9)

ሃሌ ሉያ፡ዘሐጌ፡ወዘዘካርያስ ።

1 ፻፵፰ ሰብሕዎ፡ለእግዚአብሔር፡ እምሰማያት ። ይሴብሕዎ፡በአርያም ።
2 ይሴብሕዎ፡ ኵሎሙ፡ መላእክቲሁ ። ይሴብሕዎ፡ኵሉ፡ ኃይሉ ።
3 ይሴብሕዎ፡ ፀሐይ፡ ወወርኅ ። ይሴብሕዎ፡ ኵሉ፡ከዋክብት፡ ወብርሃን ።
4 ይሴብሕዎ፡ ሰማያተ፡ሰማያት ። ወማይኒ፡ዘመልዕልተ፡ሰማያት ።
5 ይሴብሑ፡ ለስመ፡እግዚአብሔር ። እስመ፡ውእቱ፡ይቤ፡ ወኮኑ፡ወውእቱ፡አዘዘ፡ወተፈጥሩ ።
6 ወአቀሞሙ፡ለዓለም፡ ወለዓለመ፡ ዓለም ። ትእዛዘ፡ወሀበሙ፡ ወኢኀለፈ ።
7 ሰብሕዎ፡ለእግዚአብሔር፡ እምድር ። አክይስት፡ ወኵሉ፡ ቀላያት ።
8 እሳት፡ ወበረድ፡ አስሐትያ፡ ወሐመደ፡ መንፈሰ፡ ዓውሎ ። ዘይገብሩ፡ ነቢቦ ።
9 አድባርኒ፡ ወኵሉ፡ አውግር ።
10 ዕፀውኒ፡ዘይፈሪ፡ ወኵሉ፡ አርዝ ። አራዊትኒ፡ ወኵሉ፡ እንስሳ ። ዘይትሐወስኒ፡ አዕዋፍ፡ ዘይሠርር ።
11 ነገሥተ፡ምድርኒ፡ ወኵሉ፡ አሕዛብ ። መላእክትኒ፡ ወኵሉ፡መኳንንተ፡ ምድር ።
12 ወራዙትኒ፡ ወደናግል ። ሊቃናትኒ፡ ወመሐዛት ። ይሴብሑ፡ ለስመ፡ እግዚአብሔር ። እስመ፡ተለዐለ፡ ስሙ፡ ለባሕቲቱ ።
13 ይገንዩ፡ሎቱ፡ በሰማይ፡ ወበምድር ።
14 ወያሌዕል፡ቀርነ፡ሕዝቡ ። ወስብሐተ፡ ኵሉ፡ጻድቃኑ ። ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ሕዝብ፡ዘቅሩብ፡ሎቱ ።

ሃሌ ሉያ ።

1 ፻፵፱ ሰብሕዎ፡ለእግዚአብሔር፡ ስብሐተ፡ ሐዲሰ ። ስብሐቲሁ፡በማኅበረ፡ጻድቃኑ ።
2 ይትፌሣሕ፡ እስራኤል፡ በፈጣሪሁ ። ወደቂቀ፡ጽዮን፡ ይትሐሠዩ፡በንጉሦሙ ።
3 ወይሴብሑ፡ ለስሙ፡ በትፍሥሕት ። በከበሮ፡ወበመዝሙር፡ይዜምሩ፡ሎቱ ።

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 المرسل كلمته الى الارض كلمته جارية بسرعة * المعطي الثلج كالصوف الساكب الضباب
16 كالدخان * والملقي الجليد كلباب البر من يطيق القيام امام برده * يرسل كلمته فيذيبه *
17 هب ريحه فتسيل المياه * الذي قال كلمته ليعقوب * وحقوقه واحكامه في آل اسرائيل * لم
18 يصنع هكذا مع كل الشعوب * ولم يظهر لهم احكامه * الليلويا *
19
20

1 المزمور المائة والثامن والاربعون * علي ما تقدم * وهو كط * استيخن *

سبحوا الرب من السموات سبحوه في الاعالي * سبحوه يا جميع ملائكته سبحوه يا جميع قواته *
2 سبحاه ايها الشمس والقمر سبحيه يا جميع الكواكب والنور * سبحيه يا سموات السموات *
3 والمياه الاخر التي فوق السموات * فليسبح الجميع اسم الرب لانه قال فكانت وهو امر
4 فخلقت * اقامها الى الابد والدهر والى ابد الآبدين وضع امرا فلم يتجاوز * سبحوا الرب من
5 في الارض ايها التنانين وجميع الاعماق * والنار والبرد والثلج والجليد والريح العاصف
6 الصانعات بكلمته * والجبال العالية وجميع الآكام والشجر المثمر وجميع الارز * والوحوش
7 وجميع الدواب والهوام والطيور الاجنحة * وملوك الارض وجميع الشعوب والرؤساء وجميع
8 حكام الارض * الشبان والعذارى والشيوخ والشبان * فليسبح الجميع اسم الرب لانه قد
9 علا اسمه وحده * ومجده علي الارض وعلي السماء * ويرفع قرن شعبه * ومجد جميع ابراره بنو
10 اسرائيل الشعب القريب اليه * الليلويا *
11
12
13
14

1 المزمور المائة والتاسع والاربعون * الليلويا * وهو ح * استيخن *

سبحوا الرب تسبيحا جديدا لان تسبحته في كنائس القديسين * فليفرح اسرائيل بخالقه *
3 وليبتهج بنو صهيون بملكهم * وليسبحوا اسمه القدوس في الصفوف وليرتلوا له بالدف والمزمار *

* *Qui mittit verbum ſuum in terram, verbum ejus currens eſt cum celeritate.* 15
Qui dat nivem ſicut lanam, effundit nebulam ſicut fumum. 16
Quique projicit glaciem ut ſimilam tritici : quis poſſit conſiſtere ante grandinem ejus? 17
Mittit verbum ſuum, & liquefacit eam : flat ventus ejus, & fluunt aquæ. 18
Qui dixit verbum ſuum Jacobo, & ſtatuta atque judicia ſua in progenie Iſraelis. 19
Non egit ita cum omnibus populis, neque manifeſtavit eis judicia ſua. Alleluja. 20

PSAL. CXLVIII.

De eo quod præceſſit, Ver. 29. 1

LAudate Dominum de cœlis, laudate eum de excelſis. 1
Laudate eum, O omnes angeli ejus : laudate eum, O omnes virtutes ejus. 2
Laudate eum, O ſol et luna : laudate eum, O omnes ſtellæ & lumen. 3
Laudate eum, O cœli cœlorum, & O aquæ aliæ quæ ſuper cœlos. 4
Laudent omnia nomen Domini : quoniam ipſe dixit, & fuerunt : ipſéque mandavit, & creata ſunt. 5
Statuit ea in æternum et ſeculum, & in æternitatem perpetuam: poſuit præceptum quod non eſt prætergreſſus. 6
Laudate Dominum qui eſtis in terra, O dracones & omnes abyſſi : 7
Et ignis, & grando, & nix, & glacies, & ventus procelloſus ; executores verbi ejus. 8
Etiam montes ſublimes, & omnes colles, 9
& arbores frugiferæ, omnéſque cedri. 10
Et beſtiæ, atque omnia reptilia, & inſecta, & volucres alatæ. 10
Et reges terræ, & omnes populi, principes, & omnes judices terræ. 11
Juvenculæ & virgines, & ſenes ac juvenes. 12
Laudent cuncta nomen Domini, quia exaltatum eſt nomen ejus ſolius: & gloria ejus ſuper terram, & ſuper cœlum. 13
Et exaltabit cornu populi ſui : & gloria omnium juſtorum ejus, ſunt filii Iſraelis populi propinqui illi. Alleluja. 14

PSAL. CXLIX.

Alleluja. Verſ. 8. 1

LAudate Dominum laudatione nova, nam laus ejus in eccleſiis ſanctorum. 1
Lætetur Iſrael in creatore ſuo, et exultent filii Sion in rege ſuo. 2
Et laudent nomen ejus ſanctum in ordinibus, & pſallant ei cum tympano & pſalterio. 3

תהלים : קנ

.ſalute in humiles glorificabit : ſuo populo in Dominus complacebit Quia
כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃ 4
.ſuis cubilibus *ſuper* *præconizabunt* : gloria in miſericordes Exultabunt
יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃ 5
faciendum Ad .eorum *manu* in *acierum* gladius & : eorum gutture in Dei Exaltationes
6 רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃ לַעֲשׂוֹת 7
eorum reges alligandum Ad .populis in increpationes : gentibus in vindictam
נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃ לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם 8
judicium eis in faciendum Ad .*ferri* *compedibus* in eorum *inclytos* & : compedibus in
בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט 9
.Jah-Hallelu , ſuis *piis* omnibus hic decor : ſcriptum
כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CL. קנ

.ejꝰ fortitudinis *expanſione* in eū laudate:ejꝰ ſanctitate in Deum Laudate .Jah-Hallelu
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃ 1
multitudinem *ſecundùm* eum laudate : ejus fortitudinibus in eum Laudate
הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב 2
, nebel in eum laudate : buccinæ clangore in eum Laudate .ejus magnitudinis
גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל 3
.organo & ,chordis in eum laudate : choro & ,tympano in eum Laudate .cithara &
וְכִנּוֹר׃ הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב׃ 4
Omnis .*ovationis* cymbalis in eum laudate : *auditus* cymbalis in eum Laudate
5 הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃ כֹּל 6
.Jah-Hallelu ,*Jah* *laudabit* *halitus*
הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃

תרגום TARGUM.

אֲרוּם רְעוּתָא דַיְיָ בְּעַמֵּיהּ יְשַׁבְּחוּ עִנְוְתָנַיָא 4
בְּפוּרְקָנָא׃ יְבוּעוּן חֲסִידֵי בִּיקָרָא יְרַנְּנוּן 5
עַל דְּמִכֵיהוֹן׃ תּוּשְׁבְּחָן דֶּאֱלָהָא בְּעוּנְקֵיהוֹן 6
וְהֵיךְ סַיְפָא דְיוּסְטְרָא בְּאִידֵיהוֹן׃ לְמֶעְבַּד 7
נִקְמְתָא בְּעַמְמַיָא מַכְסְנוּתָא בְּאוּמַיָא׃ לְמֵיסַר 8
מַלְכֵיהוֹן בְּשֵׁירִין וְיַקִּירֵיהוֹן בְּכַבְלֵי דְפַרְזְלָא׃
לְמֶעְבַּד בְּהוֹן דִּין דִּכְתִיב בְּאוֹרַיְתָא שְׁבְהוֹרָא 9
הוּא לְכָל חֲסִידוֹי הַלְלוּיָהּ׃

קנ

הַלְלוּיָהּ שַׁבְּחוּ אֱלָהָא בְּבֵית מַקְדְשֵׁיהּ שַׁבְּחוּ 1
יָתֵיהּ בִּרְקִיעָא דְעוּשְׁנֵיהּ׃ שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ 2
בִּגְבוּרְתֵּיהּ שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ הֵיךְ סוּגְעֵי רְבוּתֵיהּ׃
שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ בְּתַקִיעוּתָא דְשׁוֹפָרָא שַׁבְּחוּ 3
יָתֵיהּ בְּנִבְלִין וְכִנָּרִין׃ שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ בְּתוּפִין 4
וּבְחִנְגִין שַׁבְּחוּ יָתֵיהּ בְּחֲלִילִין וְאַבּוּבִין׃ שַׁבְּחוּ 5
יָתֵיהּ בְּצִלְצְלִין דְשָׁמְעִין בִּלְחוֹדֵיהוֹן שַׁבְּחוּ
יָתֵיהּ בְּצִלְצְלִין דְּמַשְׁמְעִין בְּיַבָּבָא׃ כָּל נִשְׁמְתָא 6
תְּשַׁבַּח יָהּ הַלְלוּיָהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Quoniam voluntas Domini in populo ejus : 4 *laudabunt* humiles in redemptione. Exultabunt 5 miſericordes in gloria, jubilabunt in cubilibus ſuis. Laudes Dei in gutture eorum; 6 & tanquam gladii ancipites in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in 7 nationes; correptionem in populos. Ad 8 alligandos reges eorum catenis, & nobiles eorum compedibus ferreis. Ad peragendum 9 in eos judicium quod ſcriptum eſt in Lege : gloria ipſe eſt omnibus piis ejus. *Hallelujah.*

Hallelujah. 1

PSAL. CL.

LAudate Deum in domo ſanctuarii ejus, laudate eum in firmamento fortitudinis ipſius. Laudate eum in potentia ipſius, 2 laudate eum ſecundùm multitudinem magnificentiæ ejus. Laudate eum clangore buccinæ: 3 laudate eum pſalteriis & citharis. Laudate 4 eum tympanis & choris : laudate eum *tibiis* & organis. Laudate eum cymbalis tantummodò 5 ipſum reſonantibus : laudate eum cymbalis *reſonantibus cum jubilatione.* Mens 6 omnis laudet Dominum. *Hallelujah.*

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܡܪܝܐ ܒܥܡܗ. ܘܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ ܦܘܪܩܢܐ: * ܢܬܥܫܢܘܢ ܙܕܝܩܐ ܒܫܘܒܚܐ. 4
5 ܘܢܫܒܚܘܢܝܗܝ ܥܠ ܡܫܟܒܝܗܘܢ: * ܘܢܪܝܡܘܢܝܗܝ ܠܐܠܗܐ ܒܓܓܪܬܗܘܢ. ܣܝܦܐ ܕܬܪܝܢ 6
ܦܘܡܝܗ ܒܐܝܕܝܗܘܢ: * ܠܡܥܒܕ ܦܘܪܥܢܐ ܡܢ ܥܡܡܐ. ܘܡܟܣܢܘܬܐ ܡܢ ܐܡܘܬܐ: 7
* ܠܡܐܣܪ ܡܠܟܝܗܘܢ ܒܩܘܒܠܐ. ܘܡܝܩܪܝܗܘܢ ܒܫܫܠܬܐ ܕܦܪܙܠܐ: * ܠܡܥܒܕ ܒܗܘܢ 8 9
ܕܝܢܐ ܕܟܬܝܒ. ܘܫܘܒܚܐ ܠܟܠܗܘܢ ܙܕܝܩܘܗܝ.

Quoniam oblectatur Dominus populo ſuo, 4 præſtátque pauperibus ſalutem. Conforten- 5 tur juſti cum decore, & laudent eum ſuper lectos ſuos, Extollántque Deum ſuis gutturi- 6 bus. Gladius duarum acierum in manibus eorum, Ad ulciſcendam retributionem à gen- 7 tibus & correptionem à populis: Ad vincien- 8 dos reges eorum compedibus, & nobiliores eorum catenis ferri : Ad faciendum eis judi- 9 cium quod ſcriptum eſt, & gloriam omnibus juſtis ejus.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܩܢ *

* ܠܐ ܡܬܝܕܥ. ܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܓܘܢܝܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܪܘܚܐ 1
ܐܬܟܬܒܝ ܘܐܬܚܬܡܘ. ܦܬܓܡܐ ܝܐ.

PSAL. CL.

Anonymus. Hortatio ad laudem generalem eorum quæ per Spiritum ſcripta ſunt atque ſignata. Verſ. 11. 1

ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܒܩܘܕܫܗ. ܫܒܚܘܗܝ ܒܪܩܝܥܐ ܕܥܫܝܢܘܬܗ: * ܫܒܚܘܗܝ ܒܓܢܒܪܘܬܗ. 2
3 ܫܒܚܘܗܝ ܒܣܘܓܐܐ ܕܪܒܘܬܗ: * ܫܒܚܘܗܝ ܒܩܠܐ ܕܩܪܢܐ. ܫܒܚܘܗܝ ܒܟܢܪܐ
4 5 ܘܒܩܝܬܪܐ: * ܫܒܚܘܗܝ ܒܬܦܐ ܘܒܨܠܨܠܐ. ܫܒܚܘܗܝ ܒܩܝܬܪܐ ܒܣܝܡܐ: * ܫܒܚܘܗܝ ܒܨܠܨܠܐ
6 ܫܡܝܥܐ. ܫܒܚܘܗܝ ܒܩܠܐ ܘܒܩܥܬܐ: * ܟܠ ܢܫܡܬܐ ܬܫܒܚ ܠܡܪܝܐ.

LAudate Dominum in ſanctitate ejus : laudate eum in firmamento roboris ejus. Laudate eum in fortitudine ipſius : laudate 2 eum in abundantia magnitudinis ejus. Laudate 3 eum voce cornu: laudate eum citharis ac lyris. Laudate eum tympanis & ſiſtris : lau- 4 date eum chordis jucundis. Laudate eum 5 cymbalis ſonoris : laudate eum voce & clamore. Omnis aura laudet Dominum. 6

ܫܠܡܘ ܡܙܡܘܪܐ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ: ܣܦܪܐ ܕܝܢ ܚܡܫܐ. ܡܥܠܝܬܐ ܚܡܫܥܣܪܐ. ܬܫܒܚܬܐ
ܫܬܝܢ: ܦܬܓܡܐ ܕܝܢ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܘܬܡܢܡܐܐ ܘܬܠܬܝܢ ܘܬܪܝܢ. ܐܝܬ ܕܝܢ ܐܢܫܝܢ ܕܐܘܣܦܘ ܬܪܥܣܪ ܐܚܪܢܝܢ:
ܚܢܢ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܠܗܘܢ. ܘܠܐܠܗܐ ܫܘܒܚܐ ܠܥܠܡܝܢ.

Completi ſunt Pſalmi Centum quinquaginta, Libri verò quinque, Gradus quindecim, Laudes ſexaginta, Verſus autem quatuor millia octingenti triginta duo. Sunt nonnulli qui addiderunt duodecim alios; nos haud egemus illis. Et Deo laus in perpetuum.

* ܡܙܡܘܪܐ ܕܩܢܐ *

ܡܙܡܘܪܐ ܗܢܐ ܕܝܠܗ ܕܕܘܝܕ: ܒܪ ܡܢ ܡܢܝܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ. ܘܠܐ ܒܟܠܗܘܢ ܨܚܚܐ
ܡܫܬܟܚ: ܟܕ ܐܬܟܬܫ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܥܡ ܓܘܠܝܕ ܟܕ ܐܡܪ ܗܢܐ. ܦܬܓܡܐ ܝܕ.

PSAL. CLI.

Pſalmus iſte peculiaris Davidi, extra numerum eſt; nec in omnibus exemplaribus invenitur. Quando ſolus certavit cum Goliad, tunc dixit eum. Verſ. 14.

1 * ܙܥܘܪܐ ܗܘܝܬ ܒܝܬ ܐܚܝ. ܘܛܠܝܐ ܒܒܝܬܗ ܕܐܒܝ: ܪܥܐ ܗܘܝܬ ܥܢܗ ܕܐܒܝ. * ܐܝܕܝ
2 ܥܒܕܝ ܐܪܓܢܘܢ. ܘܨܒܥܬܝ ܬܩܢ ܟܢܪܐ. * ܘܡܢܘ ܢܚܘܐ ܠܡܪܝ: ܗܘ ܡܪܝܐ ܗܘܐ 3
4 ܠܐܠܗܐ ܢܫܡܥ. * ܗܘ ܫܕܪ ܡܠܐܟܗ: ܘܫܩܠܢܝ ܡܢ ܥܢܗ ܕܐܒܝ. ܘܡܫܚܢܝ ܒܡܫܚܐ
5 ܕܡܫܝܚܘܬܗ: * ܐܚܝ ܫܦܝܪܐ ܘܪܘܪܒܐ. ܘܠܐ ܐܬܪܥܝ ܒܗܘܢ ܡܪܝܐ: * ܢܦܩܬ ܠܐܘܪܥܗ 6
7 ܕܦܠܫܬܝܐ. ܘܠܛܢܝ ܒܦܬܟܪܘܗܝ: * ܐܢܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܠܦܬ ܣܦܣܪܗ ܩܛܥܬ ܪܝܫܗ.
ܘܐܥܒܪܬ ܚܣܕܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.

PArvus eram inter fratres meos, & puer in 1 domo patris mei, paſcebam oves patris mei. Manus meæ aptârunt organum, & digiti 2 mei compegerunt lyram; Et quis annuntiet 3 Domino meo ? Ipſe Dñs, & ipſe Deus meus, Ipſemet miſit Angelum ſuum, & eripuit me 4 de ovibus patris mei, unxítq; me oleo unctionis ſuæ. Fratres mei pulchri & grandes: & 5 *tamen* non eſt oblectatꝰ eis Dominus. Egreſ- 6 ſus ſum in occurſum Philiſthæi, maledixítq; mihi per ſimulacra ſua. Ego autem, evagina- 7 to ipſius enſe, amputavi caput ejus, & abſtuli probrum è filiis Iſrael.

Verſio VULG. LAT.

4 Quia beneplacitum eſt Domino in populo ſuo: & exaltabit manſuetos in ſalutem.
5 Exultabunt Sancti in gloria : lætabuntur in cubilibus ſuis.
6 Exaltationes Dei in gutture eorum : & gladii ancipites in
7 manibus eorum: Ad faciendā vindictam in nationibus, in-
8 crepationes in populis. Ad alligandos reges eorū in compedibus: & nobiles eorum in
9 manicis ferreis. Ut faciant in eis judiciū conſcriptum: gloria hæc eſt omnibus Sanctis ejus. Alleluja.

1 Alleluja. CL.

LAudate Dominū in Sanctis ejus : laudate eum in
2 firmamento virtutis ejus. Laudate eū in virtutibꝰ ejꝰ: laudate eum ſecundùm multitu-
3 dinē magnitudinis ejus. Laudate eum in ſono tubæ : laudate eum in pſalterio, & ci-
4 thara. Laudate eum in tympano, & choro: laudate eum in
5 chordis, & organo. Laudate eum in cymbalis beneſonantibus: laudate eum in cymba-
6 balis jubilationis : Omnis ſpiritus laudet Dominum. Alleluja.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

4 † Ὅτι εὐδοκεῖ κύριος ἐν λαῷ αὐτοῦ, † καὶ ὑψώσει
5 πραεῖς ἐν σωτηρίᾳ. † Καυχήσονται ὅσιοι ἐν δόξῃ,
6 † καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν. † Αἱ ὑψώσεις
τοῦ θεοῦ (α) ἐν λάρυγγι αὐτῶν, † καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι
7 ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· † Τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν
8 τοῖς ἔθνεσιν, † ἐλεγμοὺς ἐν τοῖς λαοῖς· † Τοῦ δῆ-
σαι τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις, † καὶ τοὺς ἐνδό-
9 ξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς· † Τοῦ ποιῆ-
σαι ἐν αὐτοῖς κρίμα ἔγγραπτον· † δόξα αὕτη ἐστὶν
πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ. MS.A. (α) ἐν τῷ

Ἀλληλούϊα. ρν΄.

1 † ΑἸνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, † αἰνεῖτε
αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ. † Αἰ-
2 νεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ, † αἰνεῖτε αὐτὸν
3 κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ. † Αἰνεῖτε
αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, † αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
4 ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ. † Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ
5 χορῷ, † αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς καὶ (α) ὀργάνῳ. † Αἰνεῖ-
τε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, † αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
6 κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ. † Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν
κύριον. MS.A. (α) ὀργάνοις.

Οὗτος ὁ ψαλμὸς ἰδιόγραφος (α) εἰς Δαυὶδ,
καὶ ἔξωθεν τοῦ ἀριθμοῦ, ὅτε ἐμονομάχησε
(β) τῷ Γολιάδ.

† ΜΙκρὸς ἤμην ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου, † καὶ νεώ-
τερος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, † ἐποίμαι-
νον τὰ πρόβατα τοῦ πατρός μου. † Αἱ χεῖρές μου
ἐποίησαν ὄργανον, † (γ) καὶ οἱ δάκτυλοί μου ἥρ-
μοσαν ψαλτήριον. † Καὶ τίς ἀναγγελεῖ τῷ κυρίῳ μου;
† αὐτὸς κύριος, αὐτὸς (δ) εἰσακούει. † Αὐτὸς
ἐξαπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, † καὶ ἦρέ με ἐκ τῶν προ-
βάτων τοῦ πατρός μου, † καὶ ἔχρισέ με ἐν τῷ (ε) ἐ-
λαίῳ τῆς χρίσεως αὐτοῦ. † (ζ) Οἱ ἀδελφοί μου κα-
λοὶ καὶ μεγάλοι, † καὶ οὐκ εὐδόκησεν ἐν αὐτοῖς (η)
κύριος. † Ἐξῆλθον εἰς συνάντησιν τῷ ἀλλοφύ-
λῳ, † καὶ ἐπικατηράσατό με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτοῦ.
† Ἐγὼ δὲ σπασάμενος τὴν (θ) παρ᾽ αὐτοῦ μά-
χαιραν, † ἀπεκεφάλισα αὐτὸν, † καὶ ἦρα ὄνει-
δος ἐξ υἱῶν Ἰσραήλ.

Βίβλος ψαλμῶν ρν΄.

MS.A. (α) τοῦ Δαυὶδ, (β) πρὸς τὸν Γολιάθ. (γ) οἱ δάκτυλοί μου (δ) εἰσακούσεταί μου. (ε) ἐλέει (ζ) Οἱ δὲ ἀδελφοὶ (η) ὁ κύριος. (θ) παρ᾽ ἐκείνου

Ψαλμοὶ ρν΄. καὶ ἰδιόγραφος α΄.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

4 *Quia (b) beneplacitum eſt Domino* 4 *in populo ſuo: & (c) exaltabit manſuetos in ſalute.* 5 *(d) [b] Exultabunt* 5 *Sancti in gloria: & lætabuntur in cubilibus ſuis.* 6 *(e) Exaltationes* 6 *Dei in gutture eorum: & gladii (f) ancipites in manibus eorum:* 7 *Ad* 7 *faciendam vindictam in nationibus, [c] increpationes in populis:* 8 *Ad al-* 8 *ligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorū in manicis ferreis:* 9 *[d] Ad faciendum in eis judicium* 9 *(g) conſcriptum: gloria hæc eſt omnibus Sanctis ejus.*

Alleluja. *CL.* 1

L*Audate Dominum in (a) Sanctis ejus : laudate eum in firmamento (b) virtutis ejus.* 2 *Laudate eum [a]* 2 *in (c) potentatibus ejus: laudate eum ſecundùm multitudinē magnitudinis ejus.* 3 *Laudate eum in (d) ſono tu-* 3 *bæ: laudate eum in (e) pſalterio, & cithara.* 4 *Laudate eum in tympano,* 4 *& [b] choro: laudate eū in (f) chordis, & [c] organo.* 5 *Laudate eum in* 5 *cymbalis benè ſonantibꝰ: laudate eū in cymbalis (g) [d] jubilationis: O-* 6 *mnis (h) ſpiritus laudet Dominum.*

INTERP. ÆTH. Abſolutꝰ eſt David.

Hic Pſalmus [a] Idiographus *(a)*
in David: & extra *(b)* numerum:
quando monomachiam iniit
cum Goliad.

1 P*Arvus eram in fratribus meis, & junior in domo patris mei, paſcebam oves patris mei.* 2 *Manus meæ fecerunt organum: & digiti mei [b] concinnaverunt pſalterium.* 3 *Et quis annuntiabit Domino meo? Ipſe Dominus, ipſe [c] exaudit.* 4 *Ipſe emiſit angelum ſuum, & tulit me de ovibus patris mei: & unxit me in [d] oleo unctionis ſuæ.* 5 *Fratres [e] mei pulchri, & magni: & non benè ſenſit in eis Dominꝰ.* 6 *Exivi in occurſū alienigenæ, & [f] maledixit me in idolis ſuis:* 7 *Ego verò trahens gladium, qui [f] ab illo, capite truncavi eū, & abſtuli opprobrium ex filiis Iſrael.*

Verſio ÆTHIOPICA.

እስመ፡ ሠምረ፡ እግዚአብሔር፡ በሕዝቡ፡፡ ወያሌዕ 4
ሎሙ፡ ለየዋሃን፡ በአድኅኖቱ፡፡=፡ ይትሜክሁ፡ ጻ 5
ድቃን፡ በክብሩ፡፡ ወይትፌሥሑ፡ በደበ፡ ምስካቢሆ
ሙ፡፡=፡ ወያሌዕልዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ በጕርዒ 6
ቶሙ፡፡ ሰይፍ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ ውስተ፡ እደዊ
ሆሙ፡፡=፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ በቀለ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡፡ ወ 7
ከመ፡ ይዛለፍዎሙ፡ ለአሕዛብ፡፡=፡ ከመ፡ ይዕስርዎሙ፡ 8
ለነገሥቶሙ፡ በመዋቅሕት፡፡ ወለክቡራኒሆሙ፡ በእ
ደ፡ ሰናስለ፡ ኀጺን፡፡=፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ኵነኔ፡ ዘጽ 9
ሑፍ፡ ላዕሌሆሙ፡፡ ክብር፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡ ለኵሉ፡
ጻድቃኑ፡፡=፡

ሃሌሉያ፡፡

ዮሃ ሰብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ በቅዱሳኑ፡፡ ሰብ 1
ሕዎ፡ በጽንዓ፡ ኀይሉ፡፡=፡ ሰብሕዎ፡ በክሂሎ 2
ቱ፡፡ ሰብሕዎ፡ በከመ፡ ብዝኃ፡ ዕበዩ፡፡=፡ ሰብ 3
ሕዎ፡ በቃለ፡ ቀርን፡፡ ሰብሕዎ፡ በመዝሙር፡ ወ
በመሰንቆ፡፡=፡ ሰብሕዎ፡ በከበሮ፡ ወበትፍሥሕ 4
ት፡፡ ሰብሕዎ፡ በአውታር፡ ወበእንዚራ፡፡=፡ ሰብ 5
ሕዎ፡ በጸናጽል፡ ዘሠናይ፡ ቃሉ፡፡ ሰብሕዎ፡ በጸና
ጽል፡ ወበይበቤ፡፡ ኵሉ፡ ነፍስ፡ ይሴብሖ፡ ለእ 6
ግዚአብሔር፡፡=፡

ተፈጸመ፡ደዊት፡፡

መዝሙር፡ዘርዕሱ፡ዘደዊት፡ዘጸሐፈ፡ወውፅአ፡
ወእቱ፡እምኍልቈ፡ዘአመ፡ይትበሐቶ፡ወ
ይትበአስ፡ምስለ፡ጎልያድ፡ወይቤ፡፡

ዐ ንኡሰ፡ አነ፡ እምአኃዊየ፡፡ ወሬዛ፡ በቤተ፡ አቡ 1
የ፡፡ ወእረዒ፡ አባግዐ፡ አቡየ፡፡=፡ እደዊየ፡ ይግ 2
ብራ፡ መሰንቆ፡፡ ወአጻብዕየ፡ ያስተዋድዳ፡ መዝሙ
ረ፡፡=፡ መኑ፡ ይነግር፡ ለእግዚእየ፡፡ ውእቱ፡ እ 3
ግዚአብሔር፡ ወውእቱ፡ ይሰምዐኒ፡፡=፡ ውእቱ፡ 4
ፈነወ፡ መልአኮ፡፡ ወነሥአኒ፡ እምአባግዐ፡ አቡየ፡፡
ወቀብአኒ፡ ቅብአ፡ ቅዱስ፡፡=፡ አኃዊየሰ፡ ሠናያ 5
ን፡ ወልሂቃን፡፡ ወኢሠምረ፡ በሙ፡ እግዚአብሔ
ር፡፡=፡ ወወፃእኩ፡ ለትእኅዞቱ፡ ለሕዝብ፡ ነኪ 6
ር፡፡ ወረገሙኒ፡ በአማልክቲሆሙ፡፡=፡ ወአንስ፡ ነ 7
ሣእኩ፡ ዘእምላዕሌሆሙ፡ ሰይፈ፡፡ ወመተርኩ፡ ር
እሶ፡፡ ወአሰሰልኩ፡ ጽእለተ፡ እምደቂቀ፡ እስራ
ኤል፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. [b] Gloriabuntur Sancti [c] & ad increpandum populos: [d] Ut exequatur judicium de illis conſcriptum: *PSAL. CL.* [a] in omnimoda potentia ejus: [b] in lætitia : [c] organis. [d] & in jubilatione. *PSAL. CLI.* [a] ipſiuſmet Davidis, quem ſcripſit, ſed extra numerum, cùm ſolus fuit in certamine cum Goliad, & dixit ; [b] confixerunt pſalterium. [c] exaudiet me. [d] oleo ſancto. [e] mei quidem pulchri, & grandiores me, [f] maledixerunt [f] apud illos,

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* لان الرب سر بشعبه * ويعلي الودعاء بالخلاص * يفتخر القديسون بالمجد * ويهللون علي 4 5
* مضاجعهم * تعظيم الله موضوع في حناجرهم * وسيوف ذوات حدين موضوعة في ايديهم 6
* لكي ينتقموا من الامم * ويبكتوا الشعوب * ولكي يوثقوا ملوكهم بالقيود * واشرافهم بيد اغلال 7 8
* الحديد * لكي يصنعوا فيهم حكما مكتوبا * هذا المجد هذا كان في جميع قديسيه * اللليويا 9
* المزمور الخمسون والمائة * * سبحوا الله في جميع قديسيه * سبحوه في فلك 1
قوته * سبحوه علي جبروته * سبحوه ككثرة عظمته * سبحوه بصوت البوق * سبحوه بالمزمار 2 3
* والقيثار * سبحوه بالدف والصنج * سبحوه بالاوتار والارغن * سبحوه بمعازف حسن صوتها 4 5
* سبحوه بمعازف التهليل * كل نسمة فلتسبح الرب 6

* كملت خمسة اسفار * فالاول آخر الاربعون * والثاني آخر السبعون * والثالث آخر
الثمانون * والرابع آخر الخامس والمائة * والخامس الي الكمال *

* المزمور الحادي والخمسون والمائة * * هذا المزمور كتب خاصة لداود * وهو
* خارج عن العدد * حين بارز جلياث فقط * وهو * يو * استيخن

* صغيرا كنت في اخوتي * وشابا في بيت ابي * كنت ارعي غنم ابي * يداي صنعتا ارغنا 1 2
واصابعي الفت مزمارا * فمن ذا الذي اعلم سيدي هو الرب * والمستجيب لكل صارخ 3
اليه * هو ارسل ملكه * ورفعني من اغنام ابي * ومسحني بدهن مسحته * اخوتي حسان وهم 4 5
عظماء ولم يسر بهم الرب * خرجت الي لقاء الغريب القبيلة * فلعنني باوثانه * فرميته بثلثة 6 7
احجار في جبهته بقوة الرب فصرعته * وانا سللت سيفه الذي بيده وقطعت راسه * ورفعت 8
* العار عن بني اسرائيل * * تمت المزامير بحمد الله وعونه وحسن توفيقه

Quoniam Dominus oblectatus eſt populo 4 *ſuo, & extollet manſuetos per ſalutem. Gloriabuntur ſancti de gloria, & laudem* 5 *celebrabunt ſuper cubilibus ſuis. Magni-* 6 *ficatio Dei ſita eſt in gutturibus eorum: et gladii duarum acierum poſiti in manibus eorum: ut vindictam ſumant à gentibus,* 7 *& objurgent populos. Et ut vinciant re-* 8 *ges eorum compedibus, & præcipuos eorum manu vinculorum ferreorum: ut fa-* 9 *ciant in eis judicium ſcriptum. Hæc eſt gloria, hæc erat in omnibus ſanctis ejus. Alleluja.*

PSAL. CL.

L*Audate Deum in omnibus ſanctis e-* 1 *jus : laudate eum in ſphæra fortitudinis ejus : Laudate eum ob potentiam e-* 2 *jus : laudate eum ſecundùm multitudinem magnitudinis ejus : Laudate eum ſo-* 3 *nitu buccinæ : laudate eum pſalterio & cithara : Laudate eum tympano & ſiſtro :* 4 *laudate eum chordis & organo : Lauda-* 5 *te eum fidibus dulciſonis, laudate eum inſtrumentis pſalmodiæ. Omnis halitus lau-* 6 *det Dominum.*

Finis quinq; librorum, quorum primus terminatur *Pſalmo* quadrageſimo; Secundus terminatur ſeptuageſimo, Tertius terminatur octuageſimo, Quartus terminatur centeſimo quinto, Quintus ultimo.

PSAL. CLI.

Hic pſalmus aſcribitur peculiariter Davidi, éſtque præter numerum. Quum ſuperavit Goliath tantúm. Verſ. 16.

M*Inimus eram inter fratres meos, &* 1 *adoleſcens in domo patris mei, paſcebam oves patris mei. Manus meæ fe-* 2 *cerunt organum, & digiti mei compoſuerunt pſalterium. Quis iſte eſt qui docuit?* 3 *herus meus ipſe Dominus, et exauditor cujuſvis clamantis ad eum. Ipſemet miſit* 4 *angelum ſuum, & extraxit me ex ovibus patris mei, et unxit me unguento unctionis ſuæ. Fratres mei pulchri ſunt et magni,* 5 *& tamen non eſt oblectatus eis Dominus. Egreſſus ſum in occurſum extraneæ natio-* 6 *ne, et maledixit mihi per ſimulachra ſua. Et jaculatus ſum in eum tres lapides, in* 7 *fronte ipſius, in virtute Domini, et proſtravi eum. Et ego evaginavi gladium ejus* 8 *quē ſuâ manu tenebat, et amputavi caput ejus, et abſtuli opprobrium à filiis Iſrael.*

Abſoluti ſunt Pſalmi glorioſiſſimo Deo juvante rectéque diſponente.

ספר משלי : א

CAP. I. א

1 Sapientiam sciendum Ad .Israel regis ,David filii,Selomoh Parabolæ
מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל : לָדַעַת חָכְמָה 2
suscipiendum Ad .intelligentiæ eloquia intelligendum ad:eruditionem &
3 וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה : לָקַחַת
.rectitudines & ,judicium & ,justitiam : intellectus eruditionem
מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵשָׁרִים :
.astutiam & ,scientiam puero ; calliditatem simplicibus dandum Ad
4 לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה :
scienti consilia intelligens & : doctrinam addet & ,sapiens Audiet
5 יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת
verba : facundiam & ,parabolam intelligendum Ad .possidebit
6 יִקְנֶה : לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי
: scientiæ principium Domini Timor .eorum ænigmata & ,sapientum
7 חֲכָמִים וְחִידֹתָם : יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת
eruditionem mi fili Audi .despexerunt stulti eruditionem & ,sapientiam
8 חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים בָּזוּ : שְׁמַע בְּנִי מוּסַר
gratiæ copulatio Quia .tuæ matris legem dimittas ne & ; tui patris
9 אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ : כִּי לִוְיַת חֵן
te seduxerint si , mi Fili .tuis gutturibus torques & : tuo capiti ipsæ
10 הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶךָ : בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ
,nobiscum Age ,dixerint Si .velis ne ,peccatores
11 חַטָּאִים אַל־תֹּבֵא : אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ
.gratis innocentem ad nos abscondamus : sanguini insidiemur
נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם :
descendentes sicut integros & ; viventes sepulchrum sicut eos Deglutiamus
12 נִבְלָעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי
implebimus : reperiemus preciosam substantiam Omnem .cisternam
13 בוֹר : כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא
: nostrum medio in cadere fac tuam Sortem .spolio nostras domos
14 בָתֵּינוּ שָׁלָל : גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ
ambules ne , mi Fili .nobis omnibus erit unum marsupium
15 כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ : בְּנִי אַל־תֵּלֵךְ
Nam .eorum semita à tuum pedem prohibe : eis cum via in
16 בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם : כִּי
.sanguinem effundendum ad festinabunt & , current malum ad eorum pedes
רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפָּךְ־דָּם :
compotis omnis oculis in rete expansum gratis Quoniam
17 כִּי־חִנָּם מְזֹרָה הָרָשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל
.eorum animabus abscondent : insidiabuntur eorum sanguini ipsi Et .pennæ
18 כָּנָף : וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם :
animam ; lucri concupiscentiam concupiscentis omnis semitæ Sic
19 כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת־נֶפֶשׁ
plateis in : prædicabit foras in Sapientiæ .capiet illius patronorum
20 בְּעָלָיו יִקָּח : חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת
ostiis in clamabit tumultuantium capite In .suam vocem dabit
21 תִּתֵּן קוֹלָהּ : בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי
simplices Usquequo .dicet sua eloquia urbe in ,portarum
22 שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר : עַד־מָתַי פְּתָיִם
desiderabunt derisionem derisores & ? simplicitatem diligetis
תְּאֵהֲבוּ פֶתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ
Convertimini ? scientiam habebunt odio stulti & ? sibi
23 לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת : תָּשׁוּבוּ
: meum spiritum vobis eructabo En : meam increpationem ad
לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי
.vos mea verba faciam scire
אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם :

Versio VULG. LAT.

LIBER PROVERBIORUM, QUEM HEBRÆI MISLE appellant.

CAP. I.

1 Parabolæ Salomonis, filii
2 David, regis Israel. Ad sciendam sapientiam, & disciplinam:
3 Ad intelligenda verba prudentiæ, & suscipiendã eruditionem doctrinæ, justitiam,
4 & judicium, & æquitatem: Ut detur parvulis astutia, adolescenti scientia, & intellectus.
5 Audiens sapiens, sapientior erit: & intelligens, gubernacu-
6 la possidebit. Animadvertet parabolam, & interpretationem; verba sapientum, & æni-
7 gmata eorum. Timor Domini principium sapientiæ. Sapientiam, atque doctrinam stulti
8 despiciunt. Audi, fili mi, disciplinam patris tui, & ne dimit-
9 tas legem matris tuæ: Ut addatur gratia capiti tuo, & tor-
10 ques collo tuo. Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne ac-
11 quiescas eis. Si dixerint; Veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas
12 contra insontem frustrá: Deglutiamus eum sicut infernus viventem, & integrum quasi
13 descendentem in lacum. Omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus do-
14 mos nostras spoliis. Sortem mitte nobiscum, marsupium u-
15 num sit omnium nostrûm. Fili mi, ne ambules cum eis, prohibe pedem tuum à semitis eo-
16 rum. Pedes enim illorum ad malum currunt, & festinant ut
17 effundant sanguinem. Frustrà autem jacitur rete ante oculos
18 pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, & moliuntur fraudes con-
19 tra animas suas. Sic semitæ omnis avari, animas possiden-
20 tium rapiunt. Sapientia foris prædicat, in plateis dat vocem
21 suam: In capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua, di-
22 cens; Usquequò parvuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia, cupient, & imprudentes odibunt sci-
23 entiam? Convertimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum, et ostendam vobis verba mea.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cùm Translatione LATINA.

ΠΑΡΟΙΜΙ'ΑΙ ΣΑΛΩΜΩ̃ΝΤΟΣ.

ΚΕΦ. α΄.

1 † Παροιμίαι (*) Σαλωμῶντος υἱοῦ Δαυίδ,
2 † ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ, † Γνῶναι σο-
3 φίαν καὶ παιδείαν, † Νοῆσαί τε λόγους φρονήσεως,
† δέξασθαί τε στροφὰς λόγων, † νοῆσαί
τε δικαιοσύνην ἀληθῆ, † καὶ κρίμα κατευθύνειν·
4 † Ἵνα δῷ ἀκάκοις πανουργίαν,
† παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν. † (α)
5 Τῶνδε γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται,
6 † ὁ δὲ νοήμων κυβέρνησιν κτήσεται· † Νοήσει
τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, † ῥήσεις
7 τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα. † Ἀρχὴ σοφίας φόβος
κυρίου, † σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς
ποιοῦσιν αὐτήν. † εὐσέβεια δὲ εἰς θεὸν (β) ἀρχὴ
αἰσθήσεως, † σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς
8 ἐξουθενήσουσιν. † Ἄκουε υἱὲ (γ) παιδείαν
πατρός σου, † καὶ μὴ ἀπώσῃ θεσμοὺς μητρός
9 σου. † Στέφανον γὰρ χαρίτων (δ) δέξῃ σῇ
κορυφῇ, † καὶ κλοιὸν χρύσεον περὶ σῷ τραχήλῳ.
10 † Υἱὲ μή σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς,
11 † μηδὲ βουληθῇς. Ἐὰν παρακαλέσωσί
σε, λέγοντες, † Ἐλθὲ μεθ' ἡμῶν, κοινώνησον
αἵματος, † κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ἄνδρα
12 δίκαιον ἀδίκως, † Καταπίωμεν δὲ
αὐτὸν ὥσπερ ᾅδης ζῶντα, † καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ
13 τὴν μνήμην ἐκ γῆς, † Τὴν (ε) κτῆσιν αὐτοῦ
τὴν πολυτελῆ καταλαβώμεθα, † πλήσωμεν
14 δὲ οἴκους ἡμετέρους σκύλων· † Τὸν δὲ σὸν κλῆρον
βάλε ἐν ἡμῖν, † κοινὸν δὲ (*) βαλάντιον
κτησώμεθα πάντες, † καὶ μαρσίππιον ἓν γενηθήτω
15 ἡμῖν· † Μὴ πορευθῇς ἐν (ζ) ὁδῷ
μετ' αὐτῶν, † ἔκκλινον δὲ (η) τὸν πόδα σου
17 ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. † (θ) Οὐ γὰρ ἀδίκως
18 ἐκτείνεται δίκτυα πτερωτοῖς. † Αὐτοὶ γὰρ οἱ
φόνου μετέχοντες, θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά.
† ἡ δὲ καταστροφὴ ἀνδρῶν παρανόμων
19 κακή. † Αὗται αἱ ὁδοί εἰσι πάντων τῶν συντελούντων
τὰ ἄνομα· † τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴν ἑαυτῶν
20 ψυχὴν ἀφαιροῦνται. † Σοφία ἐν ἐξόδοις
ὑμνεῖται, † ἐν δὲ πλατείαις παρρησίαν
21 ἄγει. † Ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσεται,
† ἐπὶ δὲ πύλαις δυναστῶν παρεδρεύει, † ἐπὶ
22 δὲ πύλαις πόλεως θαρροῦσα λέγει, † Ὅσον
ἂν χρόνον ἄκακοι (ι) ἔχωνται τῆς δικαιοσύνης,
οὐκ αἰσχυνθήσονται· † οἱ δὲ ἄφρονες τῆς ὕβρεως
ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι
23 ἐμίσησαν αἴσθησιν, † Καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο
ἐλέγχοις. † Ἰδοὺ προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς
πνοῆς ῥῆσιν, † διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν
λόγον.

PROVERBIA SALOMONIS.

CAP. I.

Proverbia (a) Salomonis filii 1
David, qui regnavit in Israel: Ad 2
sciendam sapientiam, & disciplinam, Et (b) intelligendum verba 3
prudentiæ, & (c) suscipiendum versutias sermonum; & intelligendam justitiam veram, & judicium dirigendum: ut det (d) 4
simplicibus astutiam, & puero novo & sensum, & (e) cogitationem. Hæc enim audiens sapiens 5
sapientior erit: intelligens autem, rationem gubernandi possidebit. Animadvertetque (f) parabolam, 6
& tenebrosum sermonem, dictaque sapientum, & ænigmata. Principium sapientiæ timor (g) 7
Domini: intellectus autem bonus omnibus facientibus eum. Pietas autem in Deũ principium sensûs: sapientiam autem & disciplinam (h) impii spernent. Audi, fili, (i) 8
disciplinam patris tui: & ne abjicias leges matris tuæ. (k) Coronã 9
enim gratiarum recipies vertici tuo, & (l) torquem aureum circa tuum collum. Fili, ne te seducant 10
*viri impii, neque *velis. Si advo-* 11
caverint te, dicentes; Veni nobiscum, (m) particeps esto sanguinis, abscondamus autem in terram virum (n) justum injustè, Deglutiamus 12
autem eum, sicut infernus viventem, & tollamus ejus memoriam de terra, (o) Possessionem e- 13
jus (p) pretiosã occupemus, impleamus autem domos nostras (q) spoliis, (r) Tuam autem sortem 14
mitte in nobis, (s) communem autem crumenam possideamus omnes, & marsupium unum sit (t) nobis; (u) Ne ambules in via cum 15
eis, (x) declina autem pedem tuum à semitis (y) eorum. Non (z) e- 17
nim iniquè tenduntur retia avib9. Ipsi enim qui homicidii participes 18
sunt, thesaurizant sibi ipsis mala. (w) Eversio autem virorum iniquorum mala. Hæ viæ sunt (aa) 19
omnium consummantium iniqua. (bb) Impietate enim suam ipsorum animam auferunt. Sapientia in ex- 20
itibus (cc) canitur, in plateis autem cum libertate agit; Et super 21
summos muros (dd) clamitat, et (ee) in portis dynastarum assidet, & in portis civitatis confidenter ait; Quanto tempore simplices 22
(ff) inhærent justitiæ, non erubescent? insipientes autem dum contumeliæ cupidi, sunt impii (gg) facti, oderunt sensum, (hh) Et subjecti facti sunt opprobriis. Ecce (ii) pro- 23
feram vobis mei spiritûs dictionem: docebo autem vos meum sermonem.

MS.A. Παροιμίαι.] (*) Σολομῶντος (α) Τῶν τε (β) ἀρετὴ (γ) νόμους (δ) ἕξῃ (ε) κτῆσιν (*) βαλάντιον (ζ) ὁδοὺς (η) τὸν σὸν πόδα (θ) † Οἱ γὰρ 16 πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσι, † καὶ ταχινοὶ τοῦ ἐκχέαι αἷμα. Οὐ γὰρ ἀδίκως (ι) ἔχωνται

תרגום TARGUM.

א

1 2 מַתְלוֹי דִשְׁלֹמֹה בַר דָּוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל : לְמִדַּע חָכְמְתָא וּמַרְדּוּתָא לְאִתְבַּיָּן אֶמְרֵי
3 בִּיוּנְתָא : לְמִקַּבְּלָא מַרְדּוּתָא דְשׁוּכְלָא וְצִדְקְתָא וְדִינָא וּתְרִיצוּתָא : לְמִתַּן לְשַׂבְרֵי
4 5 עֲרִימוּתָא וּלְטַלְיֵי יְדִיעְתָא וְתַרְעִיתָא : יִשְׁמַע חַכִּימָא וְיוֹסֵיף מַדְּעָא וְסוּכְלְתָנָא
6 7 מַדַּבְּרָנוּתָא יִקְנֵה : לְמִתְבַּיְּנָא מַתְלָאָה וּפִלְאָתָא וּמִלֵּי דְחַכִּימֵי וְאוּחֲדָתְהוֹן : רֵישׁ
8 חָכְמְתָא דַחַלְתָא דַייָ וְחָכְמְתָא וּמַרְדּוּתָא סַכְלֵי שָׁיְטִין : שְׁמַע בְּרִי מַרְדּוּתָא דַאֲבוּךְ
9 וְלָא תִטְעֵי מִנִּימוּסָא דְאִמָּךְ : מְטוּל דְּיָאוּתָא וְחִסְדָּא אִנּוּן לְרֵישָׁךְ וְהַמְנִיכָא לְצַוְּרָךְ :
10 11 בְּרִי אִין נְשַׁדְּלוּ לָךְ חַטָּאֵי לָא תִתְפַּיַּס : אִין יֵמְרוּן אֵיתָא עִמָּנָא נִכְמוֹן לִדְמָא נִטְשֵׁי
12 13 לְזַכַּי מַגָּן : נִבְלָעִנּוּן כְּשִׁיוֹל לְחַיֵּי וּלְדָלָא מוּם הֵיךְ נָחְתֵי גוּבָּא : כָּל עוּתְרָא וִיקָרָא
14 נִשְׁכַּח וּנְמַלֵּא בָּתָּנָא בִּזְּתָא : כִּיסָךְ אַרְמֵה בֵּינָתָנָא כִּיסָא חַד יֶהֱוֵי לְכֻלָּן : בְּרִי
15 16 לָא תֵיזֵיל בְּאָרְחָא עִמְּהוֹן מְנַע רִגְלָךְ מִן שְׁבִילֵיהוֹן : מְטוּל דְּרִגְלֵיהוֹן לְבִישְׁתָא
17 רָהֲטָן וּמִסְתַּרְהֲבִין לְמִשְׁפַּךְ דְּמָא : מְטוּל דְּמַגָּן פְּרִיסָא מְצוּדְתָא עַל פָּרַחְתָא דְגַפָּא :
18 19 וְהִנּוּן לִדְמְהוֹן כָּמְנִין וּמְטַשְׁיָן לְנַפְשָׁתְהוֹן : הָכְדֵין אִנּוּן אָרְחָתָא דְכָל דְּעָבְדִין עַוְלָא
20 נַפְשָׁתָא דְמָרֵיהוֹן נָסְבִין : חָכְמְתָא בְּשׁוּקָא מִשְׁתַּבְּחָא וּבִשְׁקָקֵי יָהֲבָא קָלָהּ : בְּרֵישׁ
21 22 בִּירָתָא מַכְרְזָא וּבְמַעֲלָנָא דְתַרְעֵי בִּכְרַכֵּי מִלְּהָא אָמְרָה : עַד אֵימַת שַׂבְרֵי רָחְמִין
23 שַׂבְרוּתָא וּמִמַּקְנֵי מִמַּקְנוּתָא רָגִינוּ לְהוֹן וְסַכְלֵי סָנְיָן יְדִיעְתָא : תִּתְפְּנוּן לְמַכְסָנוּתִי
אַבַּע לְכוֹן רוּחִי וְאוֹדְעִנּוּן מִלַּי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT. I

Parabolæ Salomonis filii David regis Israel. Ad sciendam sapientiam 1
& disciplinam, ad intelligenda verba intelligentiæ. Ad suscipiendam 2
disciplinam intellectus, & justitiam, & judicium, & æquitatem. Ad dan- 3
dum insipientibus astutiam, & adolescentibus scientiam & consilium. 4
Audiet sapiens, & addet scientiam, & intelligens gubernaculum posside- 5
bit. Ut intelligat parabolam, & interpretationem, & verba sapientum, 6
& ænigmata eorum. Initium sapientiæ timor Domini: sapientiam autem 7
& disciplinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne 8
erres à lege matris tuæ. Quoniam decor *& gratia* sunt capiti tuo; & tor- 9
ques collo tuo. Fili mi si te seduxerint peccatores, ne acquiescas. Si 10
dixerint, Veni nobiscum, insidiemur sanguini abscondamur contra inno- 11
centem frustra. Absorbeamus eos quasi infernus viventes, & immaculatos 12
sicut descendentes in lacum. Omnes divitias & gloriam inveniemus, & 13
implebimus domos nostras spoliis. Sortem tuam mitte inter nos, marsu- 14
pium unum erit omnibus nobis. Fili mi ne ambules in via cum eis, pro- 15
hibe pedem tuam à semitis eorum. Quoniam pedes eorum ad malum 16
currunt, & festinant ad effundendum sanguinem. Quoniam frustrà ex- 17
panditur rete ante volucrem pennatam. Ipsi autem contra sanguinem 18
suum insidiantur, *& abscondunt* contra animas suas. Sic sunt viæ omnium 19
operantium iniquitatem: animas dominorum suorum capiunt. Sapientia 20
vicatim cantat, ac de plateis dat vocem suam. In capite arcium præconi- 21
zat, & in introitu portarum per urbes verba sua dicit. Usquequo insipi- 22
entes diligitis insipientiam, & derisores derisionem appetunt sibi, & stulti
odiunt scientiam? Convertimini ad correptionem meam: en proferam 23
vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܬܒܐ ܕܡܬܠܐ ܕܫܠܝܡܘܢ ܒܪ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܡܬܠܘܗܝ ܕܫܠܝܡܘܢ ܒܪ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܠܡܕܥ ܚܟܡܬܐ ܘܡܪܕܘܬܐ.
2 ܘܠܡܣܬܟܠܘ ܒܡܠܐ ܕܣܘܟܠܐ. * ܘܠܡܩܒܠܘ ܡܪܕܘܬܐ ܘܕܚܠܬܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܕܝܢܐ
3 ܘܬܪܝܨܘܬܐ. * ܠܡܬܠ ܠܛܠܝܐ ܚܪܝܦܘܬܐ. ܘܠܥܠܝܡܐ ܝܕܥܬܐ ܘܡܠܟܐ. * ܢܫܡܥ ܚܟܝܡܐ
4 5 ܘܢܘܣܦ ܠܚܟܡܬܗ. ܘܣܟܘܠܬܢܐ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܢܩܢܐ. * ܕܢܣܬܟܠ ܡܬܠܐ ܘܦܠܐܬܐ.
6 ܘܡܠܐ ܕܚܟܝܡܐ ܘܐܘܚܕܬܗܘܢ. * ܪܫ ܚܟܡܬܐ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܝܕܥܬܐ ܕܝܢ ܘܡܪܕܘܬܐ ܥܘܠܐ
7 ܫܛܝܢ. * ܫܡܥ ܒܪܝ ܢܡܘܣܐ ܕܐܒܘܟ. ܘܠܐ ܬܛܥܐ ܢܡܘܣܗ ܕܐܡܟ. * ܫܘܒܚܐ ܓܝܪ ܐܢܘܢ ܠܪܝܫܟ
8 9 ܘܥܘܩܐ ܠܨܘܪܟ. * ܒܪܝ. ܐܢ ܢܦܝܣܘܢܟ ܚܛܝܐ. ܠܐ ܬܬܛܦܝܣ. * ܘܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟ. ܬܐ ܥܡܢ
10 11 ܢܟܡܢ ܠܕܡܐ. ܘܢܛܫܐ ܠܙܟܝܐ ܒܢܟܠܐ. * ܘܢܒܠܥܝܘܗܝ ܐܝܟ ܫܝܘܠ ܚܝܐ. ܘܠܐ ܡܘܡ
12 ܐܝܟ ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ. * ܟܠܗ ܥܘܬܪܐ ܘܐܝܩܪܐ ܢܫܟܚ. ܘܢܡܠܐ ܒܬܝܢ ܒܙܬܐ. * ܦܣܐ
13 14 ܕܝܠܟ ܫܕܝ. ܘܟܝܣܐ ܚܕ ܢܗܘܐ ܠܟܠܢ. * ܒܪܝ. ܠܐ ܬܐܙܠ ܥܡܗܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. ܐܠܐ ܟܠܝ
15 ܪܓܠܟ ܡܢ ܫܒܝܠܝܗܘܢ. * ܡܛܠ ܕܪܓܠܝܗܘܢ ܠܒܝܫܬܐ ܪܗܛܢ. ܘܡܣܪܗܒܢ
16 ܠܡܫܕ ܕܡܐ ܙܟܝܐ. * ܘܒܢܟܠܐ ܦܪܣܝܢ ܡܨܝܕܬܐ ܥܠ ܦܪܚܬܐ. * ܘܡܟܡܢܝܢ ܠܕܡܐ.
17 18 ܘܡܛܫܝܢ ܢܦܫܗܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܢܝܢ ܐܘܪܚܬܐ ܕܟܠ ܕܥܒܕܝܢ ܥܘܠܐ. ܘܢܣܒܝܢ ܢܦܫܬܐ
19 ܕܡܪܝܗܝܢ. * ܚܟܡܬܐ ܒܫܘܩܐ ܡܫܬܒܚܐ. ܘܒܫܒܝܠܐ ܡܪܝܡܐ ܩܠܗ. * ܘܒܪܝܫ ܫܘܪܐ
20 21 ܡܟܪܙܐ. ܘܒܡܥܠܢܐ ܕܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܐܡܪܐ ܡܠܝܗ. * ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܛܠܝܐ ܬܪܚܡܘܢ ܛܠܝܘܬܐ
22 ܘܡܡܝܩܢܐ ܡܘܝܩܢܘܬܐ ܢܪܓܪܓܘܢ. ܘܣܟܠܐ ܢܣܢܘܢ ܝܕܥܬܐ. * ܐܢ ܬܬܦܢܘܢ
23 ܠܡܟܣܢܘܬܝ. ܐܒܥ ܠܟܘܢ ܪܘܚܝ. ܘܐܘܕܥܟܘܢ ܡܠܝ.

LIBER PROVERBIORUM

Salomonis filii David Regis Israel.

CAPUT I.

Proverbia Salomonis filii David Regis 1
Israel. Ad noscendũ sapientiã & eruditionẽ, 2
& ad percipienda verba intelligentiæ: Et 3
ad acquirendã eruditionẽ, & timorẽ, & justitiã, & judiciũ, atq; rectitudinẽ: Ad imbuen- 4
dum pueros sagacitate, & adolescentes scientiã, & consilio. Audiet sapiens, & augebit sa- 5
pientiã suam: & cordatus moderationẽ assequetur. Quatenus sciat proverbia, & parabo- 6
las, & verba sapientũ, & ænigmata eorum.
Initium sapientiæ, timor Dñi: scientiã autem 7
& eruditionẽ aspernantur iniqui. Audi fili 8
mi, legem patris tui, & ne obliviscaris legem
matris tuæ. Decus enim sunt capiti tuo, & 9
torquis collo tuo. Fili mi, si te pellexerint 10
peccatores, ne acquiescas: Et si dixerint tibi, 11
Veni nobiscum, insidiemur sanguini, & latitemus innocenti, cum dolo. Et deglutiam9 eum, 12
velut infernus, viventẽ, & eos qui sine noxa
sunt, quasi descendentes in foveam: Omnes 13
divitias & gloriam ejus reperiemus, & implebimus domos nostras spoliis. Sortẽ tuam 14
projice inter nos, & crumena eadem sit nobis
omnibus. Fili mi, ne incedas cum iis per viã, 15
sed cohibe pedẽ tuũ à semitis eorũ. Quoniã 16
pedes eorũ ad malũ decurrunt, & festinant ad
effundendũ sanguinẽ innoxiũ, Et fraudulen- 17
ter expandunt retia super volucre, Et insidi- 18
antur sanguini, & abscondunt seipsos. Hujus- 19
modi sunt viæ omnium operantiũ iniquitatẽ,
& auferentiũ animas à dominis earũ. Sapien- 20
tia in plateis gloriabitur, & in compitis attollit vocẽ suã, Et in vertice ædiũ prædicat, & in 21
aditu portarũ urbiũ verba sua promit, *dicens*,
Quousque pueri, diligetis pueritiã? & irriso- 22
res desiderabitis irrisionẽ? et stulti odio habebitis scientiam? Si convertamini ad incre- 23
pationẽ meam, profundã vobis spiritum meũ,
et notum faciam vobis sermonem meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله القديم الازلي الدايم السرمدي *

* الفصل الاول *

1 2 * امثال سليمان الحكيم اي مواعظه الذي ملك في بني اسرائيل * اعرف حكمة وادبا * تفهم
3 4 اقوال الفطنة * اقبل حجج الاقوال * افهم العدل الحق والانصاف المستقيم * لكيما اعطي من لا
5 سر فيهم تدبرا * والصبي الشاب حسا وذكاء * لان الحكيم اذا سمع هذه سيكون اوفر حكمة * والفقيه
6 7 يعني سياسة * فيفهم المثل والكلام المستعجم * واقوال الحكماء ورموزهم * بدو الحكمة مخافة
الله * والفهم الصالح لجميع الذين يعملونه * حسن العبادة لله بدو الحس * والكافرون يهونون
8 9 بالحكمة والادب * يا بني اسمع شرايع ابيك * ولا تبعد فرايض امك * فستاخذ هامتك اكليل
10 11 النعم * ويحوط بعنقك طوق ذهبي * يا بني لا يضلك الرجال المنافقون * ولا يروعن رايك * ان
12 يملقوك قايلين هلم معنا شارك الدم * ونخفي في الارض بظلم رجلا عدلا * ونبتلعه كالهاوية
13 14 حيا ونقلع ذكره من الارض * وناخذ قنيته الجليلة * ونملا بيوتنا من الغنايم * فاجعل نصيبك
15 معنا فنستغني كلنا كيسا مشاعا * وليكن لنا مصر واحد * يا بني لا تمضين معهم في طريق *
16 17 امل رجلك من مسالكهم * فان الشباك ما تنصب لذوات الاجنحة ظلما * لان هولاء الذين
18 19 يشاركون القتل * يكثرون لانفسهم الاسواء * وانصراع الرجال المتجاوزين الشريعة ردي * هذه
الطريق تخص جميع الذين يتممون الافعال المنافية الشريعة * لانهم يستعبدون انفسهم الي الكفر *
20 21 * الحكمة في المنافذ تسبح * وفي الشوارع تفيد مجاهرة * ومن زوايا الحيطان تنادي * وعلى ابواب
22 المقتدرين تكمن * وعند ابواب المدينة تقول * مذله ان ذوي الدعة مهما دام لهم زمان
عدلهم ما يستكبرون * فاما الاغبياء فيوجدون مشتهين المعظم * ولما صاروا منافقين مقتوا الحس *
23 وتحت التبعات حصلوا في التوبيخات * هانذا اعطيكم كلام نسمتي * واعلمكم قولي *

IN NOMINE DEI sempiterni, immortalis, æterni, ac perpetui.

CAPUT I.

Proverbia, nempe documenta Salomo- 1
nis sapientis, qui regnavit super filios Is-
rael. Nosce sapientiam ac disciplinam, 2
percipe eloquia prudentiæ. Suscipe ratio- 3
nes sermonum, intellige justitiam vera-
cem, et æquitatem prudentem. ut dem iis 4
in quibus non est malitia, calliditatem, &
puero adolescenti sensum et acumen. Nam 5
sapiens, quando hæc audierit, erit locupletior in sapientia: & doctus possidebit regimen. Intelligit enim parabolam, et ser- 6
mones peregrinos, & verba sapientum, et
nutus eorum. Initium sapientiæ, timor 7
Domini, et intellectus bonus omnibus facientibus eum. Sana religio in Deũ, est initium prudentiæ: infideles autem despiciunt sapientiam, et disciplinam. O fili mi, 8
audi leges patris tui, et ne rejicias decreta matris tuæ. Consequetur enim caput 9
tuum coronam gratiarum, et circundabit
collum tuũ torquis aureus. Fili mi, ne te 10
decipiant viri iniqui, neq; seducant mentem tuam. Si blandiantur tibi, dicentes; 11
Veni nobiscum, particeps esto sanguinis,
abscondamus in terra iniquè virũ justum,
Et deglutiamus eum quasi infernus vivũ, 12
et eradicemus memoriam ejus de terra, Et 13
accipiamus possessionẽ ejus magnificam, et
impleamus domos nostras spoliis. Pone 14
igitur sortem tuã nobiscum, et possidebim9
omnes commune marsupium, sintque nobis
iidem loculi: Fili mi, nullo modo incedas 15
cum iis in via: retrahe pedem tuum à semitis ipsorum. Nam retia non tenduntur 16
pennatis frustrà. Ii enim qui participant 17
homicidium, multiplicant animabus suis
mala: Et prostratio virorum transgredi- 18
entium legem, est pessima. Hujusmodi via 19
propria est omnibus qui perficiunt opera repellentia legem; nam trahunt animas suas
ad infidelitatem. Sapientia in domibus 20
laudat, & in plateis affert emolumentum
palàm. Et de angulis parietum clamitat, 21
& ad fores potentium insidiatur, et prope
portas urbis dicit; Abominanda res est 22
quòd mansueti, dum durat illis tempus
justitiæ suæ, non sublimantur ad honores:
at verò stulti inveniuntur cupidi superbiæ; & cùm facti fuerint iniqui, despiciunt prudentiam, & sub ambitionibus
acquirunt correptiones. Ecce do vobis 23
verba spiritûs mei, & doceo vos sermones meos.

משלי : ב

non & , meam manum extendi : renuistis & , vocavi quòd eo Pro

24 יַ֣עַן קָ֭רָאתִי וַתְּמָאֵ֑נוּ נָטִ֥יתִי יָ֝דִ֗י וְאֵ֣ין

meam increpationem & ; meum consilium omne fecistis feriari Et .attendens

25 מַקְשִֽׁיב׃ וַתִּפְרְע֥וּ כָל־עֲצָתִ֑י וְ֝תוֹכַחְתִּ֗י

, subsannabo : ridebo vestro exitio in ego Etiam .voluistis non

26 לֹ֣א אֲבִיתֶֽם׃ גַּם־אֲ֭נִי בְּאֵידְכֶ֣ם אֶשְׂחָ֑ק אֶ֝לְעַ֗ג

, vestrum pavorem desolatio sicut veniendo In .vestrum pavorem veniendo in

27 בְּבֹ֣א פַחְדְּכֶֽם׃ בְּבֹ֤א כְשׁוֹאָ֨ה ׀ פַּחְדְּכֶ֗ם

, angustiam vos super veniendo in : ingruerit turbo veluti vestrum exitium &

וְֽ֭אֵידְכֶם כְּסוּפָ֣ה יֶאֱתֶ֑ה בְּבֹ֥א עֲ֝לֵיכֶ֗ם צָרָ֥ה

, me diluculo quærent : exaudiam non &, me invocabunt Tunc .coarctationem &

28 וְצוּקָֽה׃ אָ֣ז יִ֭קְרָאֻנְנִי וְלֹ֣א אֶֽעֱנֶ֑ה יְ֝שַׁחֲרֻ֗נְנִי

timorem & : scientiam odiverunt quòd Pro .me invenient non &

29 וְלֹ֣א יִמְצָאֻֽנְנִי׃ תַּ֭חַת כִּֽי־שָׂ֣נְאוּ דָ֑עַת וְיִרְאַ֥ת

spreverunt : meo consilio acquieverunt Nec .elegerunt non Domini

30 יְ֝הוָ֗ה לֹ֣א בָחָֽרוּ׃ לֹא־אָב֥וּ לַעֲצָתִ֑י נָ֝אֲצ֗וּ

: suæ viæ fructu de comedent Et .meam increpationem omnem

31 כָּל־תּוֹכַחְתִּֽי׃ וְֽ֭יֹאכְלוּ מִפְּרִ֣י דַרְכָּ֑ם

simplicium aversio Quia .saturabuntur suis consiliis de &

32 וּֽ֝מִמֹּעֲצֹתֵיהֶ֥ם יִשְׂבָּֽעוּ׃ כִּ֤י מְשׁוּבַ֣ת פְּתָיִ֣ם

audiens Et .eos perdet stultorum tranquillitas & ; eos interficiet

33 תַּהַרְגֵ֑ם וְשַׁלְוַ֖ת כְּסִילִ֣ים תְּאַבְּדֵֽם׃ וְשֹׁמֵ֣עַ

.malo pavore à pacatus erit & : fiducialiter habitabit mihi

לִ֭י יִשְׁכָּן־בֶּ֑טַח וְ֝שַׁאֲנַ֗ן מִפַּ֥חַד רָעָֽה׃

CAP. II. ב

.tecum absconderis mea mandata & ; mea eloquia susceperis si , mi Fili

1 בְּנִ֗י אִם־תִּקַּ֥ח אֲמָרָ֑י וּ֝מִצְוֺתַ֗י תִּצְפֹּ֥ן אִתָּֽךְ׃

tuum cor inclines : tuam aurem sapientiam ad faciendum attendere Ad

2 לְהַקְשִׁ֣יב לַֽחָכְמָ֣ה אָזְנֶ֑ךָ תַּטֶּ֥ה לִ֝בְּךָ֗

intelligentiæ ; clamaveris intelligentiam ad si Quia .intelligentiæ

3 לַתְּבוּנָֽה׃ כִּ֤י אִ֣ם לַבִּינָ֣ה תִקְרָ֑א לַ֝תְּבוּנָ֗ה

; argentum tanquam eam quæsieris Si .tuam vocem dederis

4 תִּתֵּ֥ן קוֹלֶֽךָ׃ אִם־תְּבַקְשֶׁ֥נָּה כַכָּ֑סֶף

intelliges Tunc .eam fueris scrutatus absconditos thesauros sicut &

5 וְֽ֝כַמַּטְמֹנִ֗ים תַּחְפְּשֶֽׂנָּה׃ אָ֗ז תָּ֭בִין

Dominus Quia .invenies Dei scientiam & ; Domini timorem

6 יִרְאַ֣ת יְהוָ֑ה וְדַ֖עַת אֱלֹהִ֣ים תִּמְצָֽא׃ כִּֽי־יְ֭הוָה

abscondet Et .intelligentia & , scientia ejus ore ex : sapientiam dabit

7 יִתֵּ֣ן חָכְמָ֑ה מִ֝פִּ֗יו דַּ֣עַת וּתְבוּנָֽה׃ וְצָפַ֣ן

custodiendum Ad .perfectè ambulantibus clypeus ; essentiam rectis

8 לַ֭יְשָׁרִים תּוּשִׁיָּ֑ה מָ֝גֵ֗ן לְהֹ֣לְכֵי תֹֽם׃ לִ֭נְצֹר

Tunc .custodiet ejus misericordium viam & ; judicii semitas

9 אָרְח֣וֹת מִשְׁפָּ֑ט וְדֶ֖רֶךְ חֲסִידָ֣ו יִשְׁמֹֽר׃ אָ֗ז

.bonam orbitam omnem , rectitudines & judicium & justitiam intelliges

10 תָּ֭בִין צֶ֣דֶק וּמִשְׁפָּ֑ט וּ֝מֵישָׁרִ֗ים כָּל־מַעְגַּל־טֽוֹב׃

; decora erit animæ tuæ scientia & , cor tuum in sapientia intraverit Cum

11 כִּֽי־תָב֣וֹא חָכְמָ֣ה בְלִבֶּ֑ךָ וְ֝דַ֗עַת לְֽנַפְשְׁךָ֥ יִנְעָֽם׃

Cura

12 מְ֭זִמָּה תִּשְׁמֹ֣ר עָלֶ֑יךָ תְּבוּנָ֥ה תִנְצְרֶֽכָּה׃

mala via à eruendo te Ad .custodiet te intelligentia , te super custodiet

13 לְ֭הַצִּילְךָ מִדֶּ֣רֶךְ רָ֑ע מֵ֝אִ֗ישׁ מְדַבֵּ֥ר תַּהְפֻּכֽוֹת׃

semitas Relinquentes .perversitates loquente viro à : mala

14 הַ֭עֹזְבִים אָרְח֣וֹת יֹ֑שֶׁר לָ֝לֶ֗כֶת בְּדַרְכֵי־חֹֽשֶׁךְ׃

facere Lætantes .tenebrarum viis in eundo ad : rectitudinis

15 הַ֭שְּׂמֵחִים לַעֲשׂ֣וֹת רָ֑ע יָ֝גִ֗ילוּ בְּתַהְפֻּכ֥וֹת רָֽע׃

eorum semitæ Quorum .mali perversitatibus in exultabunt ; malum

16 אֲשֶׁ֣ר אָרְחֹתֵיהֶ֣ם עִקְּשִׁ֑ים וּ֝נְלוֹזִ֗ים בְּמַעְגְּלוֹתָֽם׃

extranea à te eruendo Ad .eorum orbitis in recedentes & ; obliquæ

לְ֭הַצִּילְךָ מֵאִשָּׁ֣ה זָרָ֑ה מִ֝נָּכְרִיָּ֗ה אֲמָרֶ֥יהָ הֶחֱלִֽיקָה׃

.lenificavit sua eloquia aliena ab , extranea

Verſio VULG. LAT.

24 Quia vocavi, & renuiſtis: extendi manũ meam, & non fuit qui aſpiceret. 25 Deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis. 26 Ego quoque in interitu veſtro ridebo, & ſubſannabo, cùm vobis id, quod timebatis, advenerit. 27 Cùm irruerit repentina calamitas, et interitus quaſi tempeſtas ingruerit: quando venerit ſup vos tribulatio, & anguſtia: 28 Tunc invocabunt me, & non exaudiam: manè conſurgent, & non invenient me: 29 Eò quòd exoſam habuerint diſciplinã, & timorẽ Domini non ſuſceperint. 30 Nec acquieverint conſilio meo, & detraxerint univerſæ correptioni meæ. 31 Comedent igitur fructus viæ ſuæ, ſuíſque conſiliis ſaturabuntur. 32 Averſio parvulorum interficiet eos, & proſperitas ſtultorum perdet illos. 33 Qui autem me audierit, abſque terrore requieſcet, & abundantiâ perfruetur, timore malorum ſublato.

CAP. II.

1 Fili mi, ſi ſuſceperis ſermones meos, & mandata mea abſconderis penes te, 2 Ut audiat ſapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoſcendã prudentiam. 3 Si enim ſapientiam invocaveris, & inclinaveris cor tuum prudentiæ: 4 Si quæſieris eam quaſi pecuniam, & ſicut theſauros effoderis illam: 5 Tunc intelliges timorem Domini, & ſcientiam Dei invenies: 6 Quia Dominus dat ſapientiam: & ex ore ejus prudentia, & ſcientia. 7 Cuſtodiet rectorum ſalutem, & proteget gradientes ſimpliciter, 8 Servans ſemitas juſtitiæ, & vias Sanctorum cuſtodiens. 9 Tunc intelliges juſtitiam, & judiciũ, & æquitatem, & omnem ſemitam bonam. 10 Si intraverit ſapientia cor tuum, & ſcientia animæ tuæ placuerit: 11 Conſiliũ cuſtodiet te, & prudentia ſervabit te, 12 Ut eruaris à via mala, & ab homine, qui perverſa loquitur: 13 Qui relinquunt iter rectum, et ambulant per vias tenebroſas: 14 Qui lætantur cùm malefecerint, & exultant in rebus peſſimis: 15 Quorũ vitæ perverſæ ſunt, & infames greſſus 16 eorum. Ut eruaris à muliere aliena, & ab extranea, quæ mollit ſermones ſuos,

Verſio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

24 † Ἐπειδὴ ἐκάλουν, καὶ οὐχ (κ) ὑπηκούσατε, † καὶ ἐξέτεινον λόγους, καὶ οὐ προσείχετε· 25 † Ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλάς, † τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις (λ) ἠπειθήσατε· 26 † Τοιγαροῦν κἀγὼ τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι, † καταχαροῦμαι δὲ (μ) ἡνίκα ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος· 27 † Καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, † ἡ δὲ καταστροφὴ ὁμοίως καταιγίδι παρῇ, † (ν) καὶ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλῖψις καὶ πολιορκία, † ἢ ὅταν 28 ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος. † Ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν, † ζητήσουσί με κακοί, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν. 29 † Ἐμίσησαν γὰρ (ξ) σοφίαν, τὸν δὲ λόγον 30 (ο) τοῦ κυρίου οὐ προείλαντο, † Οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προσέχειν βουλαῖς, † ἐμυκτήριζον 31 δὲ ἐμοὺς ἐλέγχους. † Τοιγαροῦν ἔδονται τῆς ἑαυτῶν ὁδοῦ τοὺς καρπούς, † καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσε-32 βείας πλησθήσονται. † Ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, † καὶ ἐξετασμὸς 33 ἀσεβεῖς ὀλεῖ. † Ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει (υ) ἐπ' ἐλπίδι, † καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

MS.A. (κ) ὑπηκούετε, (λ) οὐ προσείχετε· Τοιγαροῦν (μ) ἡνίκα ἂν ἔρχηται (ν) ἢ ὅταν (ξ) παιδίαν, (ο) κυρίου (υ) ἐν

24 Quoniam vocabam, & non obediſtis: & extendebam (kk) verba, & non attendiſtis: 25 Sed (l) irrita faciebatis mea conſilia, & meis increpationibus (mm) rebelles fuiſtis. 26 Itaque & ego veſtrâ (nn) perditione ridebo: (oo) gaudebo autem, cùm venerit vobis interitus, 27 Et cùm advenerit vobis ſubitò tumultus; everſio autem ſimilis (pp) procellæ affuerit, & cùm venerit vobis tribulatio, & (qq) oppreſſio, vel cùm venerit vobis interitus. 28 (rr) Erit enim, cùm invocabitis me, ego autem non exaudiam vos: quærent me mali, & non invenient. 29 (ſſ) Oderunt enim ſapientiam: (tt) verbum autem Domini non aſſumpſerunt. 30 (uu) Neq; volebant meis attendere conſiliis: (xx) ſubſannabant autem meas redargutiones. 31 Ergò comedent viæ ſuæ fructus, & ſuâ ipſorum (yy) impietate ſaturabuntur. 32 Pro (zz) eo enim, quòd injuriam inferebant parvulis, occidentur, & (aaa) examinatio impios perdet. 33 Qui autem me audit; *habitabit in ſpe, et quieſcet ſine timore ab omni malo.

ΚΕΦ. β'.

1 † Υἱὲ ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς 2 κρύψῃς παρὰ σεαυτῷ, † Ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, † καὶ παραβαλεῖς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, † παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ 3 νουθέτησιν τῷ υἱῷ σου. † Ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, † καὶ τῇ συνέσει δῷς φωνήν σου, 4 (α) † Καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον, † καὶ ὡς θησαυροὺς (β) ἐξερευνήσῃς αὐτήν· 5 † Τότε συνήσεις φόβον κυρίου, † καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ εὑρήσεις. 6 † Ὅτι κύριος δίδωσι σοφίαν, † καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ γνῶσις καὶ 7 σύνεσις. † Καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτηρίαν, † ὑπερασπιεῖ τὴν πορείαν αὐ-8 τῶν, Τοῦ φυλάξαι (γ) ὁδοὺς δικαιωμάτων, † καὶ ὁδὸν εὐλαβουμένων αὐτὸν διαφυλάξει. 9 † Τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρίμα, † καὶ κατορθώσεις πάντας (δ) ἄξονας ἀγαθούς. 10 † Ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς σὴν διάνοιαν, † ἡ δὲ αἴσθησις τῇ σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι 11 δόξῃ, † Βουλὴ καλὴ φυλάξει σε, † ἔννοια δὲ 12 ὁσία τηρήσει σε, † (ε) Ἵνα ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς, † καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦν-13 τος μηδὲν πιστόν. † Ὦ οἱ ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας † τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς 14 σκότους· † Οἱ εὐφραινόμενοι ἐπὶ κακοῖς 15 † καὶ χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ· † Ὧν αἱ τρίβοι σκολιαί, † καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν, † τοῦ μακράν σε ποιῆσαι 16 Ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, † καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. † Υἱὲ μή σε καταλάβῃ κακὴ βουλή·

MS.A. (α) † τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγάλῃ τῇ φωνῇ. Καὶ (β) ἐξερευνήσεις (γ) ὁδὸν (δ) * αὔξονας (ε) Ἵνα ῥύσηται ἀπὸ ὁδοῦ

CAP. II.

1 Fili, ſi ſuſcipiens eloquium mei mandati abſconderis penes te; 2 (a) Obediet ſapientiæ auris tua, (b) & adjicies cor tuum ad intellectum: adjicies autem ipſum ad monitionem filio tuo. 3 Si enim (c) ſapientiam invoces, & intellectui des vocem (d) tuam, 4 Et, ſi exquiras eam tanquam argentum, & tanquam (e) theſauros inveſtiges eam; 5 Tunc intelliges timorem Domini, & ſcientiam Dei reperies: 6 Quia Dominus dat ſapientiam, & à (f) facie ejus cognitio, & intellectus. 7 Et theſaurizat (g) rectè agentibus ſalutem: proteget egreſſum eorum, 8 Ad cuſtodiendas (h) vias juſtificationum; & viam reverentium ſe cuſtodiet. 9 Tunc intelliges juſtitiam, & judicium: & diriges omnes (i) ſemitas bonas. 10 Si enim venerit ſapientia in tuam (k) mentem, & ſenſus eſſe animæ tuæ (l) pulcher videbitur; 11 Conſilium bonum cuſtodiet te, & (m) cogitatio ſancta ſervabit te: 12 ut eruat te à via mala, & à viro loquente nihil fidele. 13 O qui dereliquiſtis vias rectas abeundo in vias tenebrarum, 14 Qui lætamini in malis, & gaudetis in everſione mala: 15 Quorum ſemitæ (n) pravæ, & (o) flexuoſi curſus eorum ad longè te faciendũ 16 (p) A via recta, & alienum à juſta ſententia. Fili, ne te comprehendat malum conſilium.

תרגום TARGUM.

24 על דקרית ולא הימנתון ארימית אידי ולא אציתון׃ ושניתון כל תרעיתי ומכסנותי
25 לא אביתון׃ אף אנא בתברכון אחאך ואחדי כד ייתי דלותכון עליכון׃ כד ייתי
26 בשליא דלותכון ותברכון כעלעולא ייתי כד ייתא עליכון עקתא ואולצנא׃ הידין
27 נקרונני ולא אענא נקדמון ולא נשכחונני׃ על דסנו ידעתא ודחלתא דאלהא לא
28 אצביו׃ ולא אביו למלכי ואשטו כל מכסנותי׃ ונאכלון מן פירי אורחתהון
29 ומן מלכיהון נסבעון׃ מטול דהפכיהון דשברא קטלא אנון וטועיא דסכלי מובדין
30 להון׃ מן דשמע לי נשרי בסברא ונשלא מן דלותא דבישתא׃
31
32
33

ב

1 ברי אין תקבל מלי ופוקדני תטשי גבך׃ ותצלי אדנך לחכמתא ותצלי לבך לבינתא׃
2 ואמא לבינתא תקרא ולבינתא תתן קלך׃ ואין תבעיה היך סימא ותבחשיה היך סימתא׃
3 הידין תתבין דחלתא דאלהא וידעתא דאלהא תשכח׃ מטול דאלהא יהב חכמתא
4 מן פומיה ידיעתא ובינתא׃ יצפן לתריצי שבהור ומסעיד להון דאזלין בשלמותא׃
5 למנטר אורחתא דדינא ואורחתא דצדיקיא נטר׃ הידין תתבין זדיקותא
6 ודינא ותריצותא דכלהון שבילא טבא׃ כד תעול חכמתא בלבך וידעתא לנפשך
7 תבסם׃ מלכא טבא נטר לך ובינתא תנטרך׃ למפציך מן אורחא בישא ומן
8 גברא דממלל הפכתא׃ דשבקין אורחתא תריצתא ואזלין באורחתא דחשוכא׃
9 דחדין למעבד בישתא וחדאן בהפכתא דבישתא׃ דאורחתהון עקימן ומעקמן
10 שבילהון׃ למפציך מן אתתא נוכריתא ומן נוכריתא דמלא מליה מתקלן׃
11
12
13
14
15
16

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quia vocavi & non credidiſtis, levavi manus meas, & non auſcultâſtis. 24 Et commutâſtis omne conſilium meum, & correptionem meam noluiſtis. 25 Ego quoq; in interitu veſtro ridebo, & irridebo cùm venerit pavor ſuper 26 vos. Cùm venerit tanquam repentina vaſtitas pavor veſter, et interitus ve-27 ſter quaſi tempeſtas venerit; cùm venerit ſuper vos tribulatio & anguſtia: 28 Tunc invocabunt me, & non reſpondebo; clamabunt, & non invenient me. 29 Eò quòd oderint ſcientiam: & timorem Dei non eligerunt. 30 Noluerunt conſilium meum, & detraxerunt univerſæ correptioni meæ. 31 Et comedant de fructibus viarum ſuarum, & conſiliis ſuis ſatientur. 32 Quoniam averſio inſipientium interficiet eos, & error ſtultorum perdet eos. 33 Qui audit me, habitabit in ſpe, & *quieſcet* à timore mali.

CAP. II.

1 Fili mi ſi ſuſceperis verba mea, & mandata mea abſconderis apud te: 2 Et inclinaveris aurem tuam ad ſapientiam, et converteris cor tuum ad intelligentiam: 3 Atque matrem intelligentiam vocaveris, et ad prudentiam dederis vocem tuam. 4 Et quæſieris ſicut argentum, et ſicut theſauros *inveſtigaveris* illam. 5 Tunc intelliges timorem Dei, et ſcientiam à facie Dei invenies. 6 Quoniam Deus dat ſapientiam: ex ore ejus ſcientia et intelligentia. 7 Abſcondet rectis incolumitatem, et auxiliabitur eis qui ambulant abſque macula. 8 Ad cuſtodiendas vias judicii, et vias juſtorum cuſtodiet. 9 Tunc intelliges juſtitiam et judicium, et æquitatem omnium ſemitarum bonarum. 10 Si ingreſſa fuerit ſapientia in cor tuum, et ſcientia animæ tuæ dulcis fuerit; 11 Conſilium cuſtodiet te, intelligentia ſervabit te. 12 Ut eruaris à via mala, et à viro qui loquitur perverſa: 13 Qui relinquunt vias rectas, et ambulant in viis tenebrarum. 14 Qui lætantur ad faciendum malum, et exultant in perverſione malitiæ. 15 Quorum viæ pravæ ſunt, et perverſæ ſemitæ eorum. 16 Ut eruaris à muliere aliena, ab extranea, cujus verba lenia ſunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܡܛܠ ܕܩܪܝܬ ܘܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢ. ܘܐܪܝܡܬ ܩܠܝ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ. * ܘܫܒܩܬܘܢ ܟܠܗܘܢ
25 ܬܪܥܝܬܝ. ܘܡܟܣܢܘܬܝ ܠܐ ܨܒܝܬܘܢ.. * ܐܦ ܐܢܐ ܐܓܚܟ ܒܐܒܕܢܟܘܢ. ܘܐܚܕܐ ܟܕ ܢܐܬܐ
26 ܥܠܝܟܘܢ ܫܓܝܫܘܬܐ ܘܐܒܕܢܐ ܡܢ ܫܠܝ. * ܘܬܒܪܟܘܢ ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ ܢܐܬܐ. ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܥܠܝܗܘܢ
27 ܐܘܠܨܢܐ ܘܥܩܬܐ. * ܗܝܕܝܢ ܢܩܪܘܢܢܝ ܘܠܐ ܐܥܢܐ ܐܢܘܢ. ܘܢܩܕܡܘܢ ܠܘܬܝ. ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢܢܝ.
28 * ܡܛܠ ܕܣܢܘ ܝܕܥܬܐ. ܘܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܓܒܘ. * ܘܠܐ ܨܒܘ ܒܡܠܟܝ. ܘܐܫܛܘ ܟܠܗ
29 ܡܟܣܢܘܬܝ. * ܘܐܟܠܘ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܐܘܪܚܬܗܘܢ. ܘܡܢ ܬܪܥܝܬܗܘܢ ܣܒܥܘ. * ܡܛܠ ܗܢܐ
30 ܡܗܦܟܢܘܬܐ ܕܛܠܝܐ ܬܩܛܘܠ ܐܢܘܢ. ܘܛܘܥܝܝܐ ܕܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ ܬܘܒܕ ܐܢܘܢ. * ܘܡܢ
31 ܕܫܡܥ ܠܝ ܢܫܪܐ ܒܬܘܟܠܢܐ. ܘܢܬܢܝܚ ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܒܝܫܬܐ.
32
33 * ܩܦܠܐܘܢ. * ܒ *

1 * ܒܪܝ. ܐܢ ܬܩܒܠ ܡܠܝ. ܘܦܘܩܕܢܝ ܬܛܫܐ ܒܠܒܟ. * ܘܬܨܠܐ ܐܕܢܟ ܠܚܟܡܬܐ. ܘܬܪܟܢ
2 ܠܒܟ ܠܣܘܟܠܐ. * ܘܬܩܪܐ ܠܣܘܟܠܐ. ܘܠܣܘܟܠܐ ܬܪܝܡ ܩܠܟ. * ܘܐܢ ܬܒܥܝܗ ܐܝܟ ܟܣܦܐ.
3 ܘܬܒܨܝܘܗܝ ܐܝܟ ܣܝܡܬܐ. * ܗܝܕܝܢ ܬܣܬܟܠ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܬܫܟܚ ܝܕܥܬܗ
4 ܕܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܝܗܒ ܚܟܡܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܝܕܥܬܐ ܘܣܘܟܠܐ. * ܘܢܛܪ
5 ܣܒܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܬܪܝܨܝܢ. ܘܡܥܕܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܠܟܝܢ ܕܠܐ ܡܘܡ. * ܘܢܛܪ ܐܘܪܚܬܐ ܕܕܝܢܐ.
6 ܘܐܘܪܚܬܐ ܕܚܣܝܕܘܗܝ ܢܛܪ. * ܗܝܕܝܢ ܬܣܬܟܠ ܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܕܝܢܐ ܘܬܪܝܨܘܬܐ ܕܟܠܗܝܢ ܫܒܝܠܐ
7 ܛܒܬܐ. * ܟܕ ܬܥܠ ܚܟܡܬܐ ܠܠܒܟ. ܘܝܕܥܬܐ ܠܢܦܫܟ ܬܒܣܡ. * ܬܪܥܝܬܐ ܛܒܬܐ
8 ܬܛܪܟ. ܘܣܘܟܠܐ ܕܟܐܢܐ ܢܦܪܩܟ. * ܘܬܬܦܨܐ ܡܢ ܐܘܪܚܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܡܢ ܓܒܪܐ ܕܡܡܠܠܝܢ
9 ܗܦܝܟܬܐ. * ܕܫܒܩܝܢ ܐܘܪܚܐ ܬܪܝܨܬܐ. ܘܡܗܠܟܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܚܫܘܟܐ. * ܘܚܕܝܢ ܠܡܥܒܕ
10 ܒܝܫܬܐ. ܘܪܘܙܝܢ ܒܗܦܟܬܐ ܕܒܝܫܬܐ. * ܕܐܘܪܚܬܗܘܢ ܡܥܩܡܢ. ܘܡܥܩܡܢ ܫܒܝܠܝܗܘܢ.
11 * ܠܡܦܨܝܘܬܟ ܡܢ ܐܢܬܬܐ ܢܘܟܪܝܬܐ ܕܡܗܦܟܐ ܡܠܝܗ.
12
13
14
15
16

24 Eò quòd vocavi, & non credidiſtis, & extuli vocẽ meam, & non audiviſtis, 25 Et neglexiſtis omnes cogitationes meas, & objurgationem meã renuiſtis, 26 Etiã ego ridebo exitiũ veſtrũ, & lætabor cùm venerit ſuper vos perturbatio & interitus repentinus, 27 Et contritio veſtra, turbinis inſtar advenerit. Cúmq; ingruerit in eos anguſtia & tribulatio, 28 Tunc vocabunt me, & non reſpondebo eis: & diluculò venient ad me, et non invenient me. 29 Quia odio habuerunt ſcientiã, et timorẽ Dñi non elegerunt, 30 Nec admiſerunt conſilia mea, et ſpreverunt omnem reprehenſionẽ meã, 31 Et comederunt de fructibus viarũ ſuarũ, et cogitationibus ſuis ſaturati ſunt: 32 Propterea averſio puerilis interficiet eos, et error carentium ratione perdet illos. 33 Qui autem obedierit mihi, habitabit ſecurus, et requieſcet à multitudine malorum.

CAP. II.

1 Filli mi, ſi ſuſceperis verba mea, et præcepta mea abſconderis in corde tuo, 2 Et inclinaveris aurẽ tuã ſapientiæ, et converteris cor tuũ ad intelligentiã 3 Vocaveriſque intellectũ, et ad intellectũ extuleris vocẽ tuã, 4 Et quæſieris eum tanquam argentũ, et indagaveris eum tanquam theſaurũ: 5 Tunc percipies timorem Dñi, et invenies ſcientiã Dei. 6 Siquidem Dñs dat ſapientiã, et ex ore ejus *prodit* ſcientia et intellectus, 7 Ipſéq; ſervat ſpem iis qui recti ſunt, et protegit eos qui ambulant ſine labe, 8 Et cuſtodit vias judicii, et vias ſanctorũ ſuorũ tuebitur. 9 Tunc intelliges juſtitiam, et judiciũ, et rectitudinẽ omniũ ſemitarũ bonarũ. 10 Cùm indideris ſapientiã in cor tuũ, et ſcientia animã tuã oblectaverit, 11 Mens bona cuſtodiet te, et intelligentia juſtorũ ſalvabit te: 12 Et liberaberis à viis pravis, et ab hominibus loquentibus perverſa, 13 Qui deſerunt viam rectã, et ambulant in via tenebrarum, 14 Et geſtiunt ad perpetranda ſcelera, et delectantur converſatione malignâ; 15 Quorũ viæ perverſæ ſunt, et obliquæ ſemitæ. 16 Liberabit te ſapientia à muliere extranea, quæ ſubvertit verba ſua,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * واذ كنت ادعوكم * فما اطعتموني * وابسطت اقوالا * فما اصغيتم اليها * وجعلتم اراي متناقصة *
25
26 وما اطعتم توبيخاتي * لذلك ساضحك انا على هلاككم واشمت بكم متى يوافيكم الهلاك *
27 * واذا دهمكم الهيج بغتة * وصرعتكم ستحضر كالزوبعة * واذا ورد اليكم الاغتمام والحصار
28 والضنك * او اذا دهمكم الهلاك * اذا استعنتم بي فلا استجيب لكم * الاشرار يطلبوني ولا
29 يجدوني * لانهم مقتوا الحكمة * وما اثروا مخافة الرب * ولا ارادوا ان يصغوا الي مشوراتي * وكانوا
30
31 يستهزون بتوبيخاتي * لذلك سياكلون اثمار طريقهم * ويمتلون من نفاقهم * لانهم بدل
32
33 ما كانوا يظلمون الاطفال سيقتلون * والاستفحاص يجتاح المنافقين * ومن يسمعني يسكن
في الرجاء * ويهدا من كل شر بلا خوف *

* الفصل الثاني *

1 * يا ابني ان اقبلت كلام وصيتي وخباته عندك * وسمعت الحكمة اذنك * ودفعت قلبك
2
3 الي الفهم * ودفعتها الي ابنك ليتعظ بها * وان استدعيت الحكمة * ومنحت الفقه صوتك *
4 وابتغيت الحس بصوت عظيم * وان ابتغيتها كما تطلب الفضة * واستبحثت عنها كما يفتش عن
5 الكنوز * حينيذ ستفهم مخافة الرب * وتصادف معرفة الله * لان الرب يعطي الحكمة * ومن وجهه
6
7 العلم والفهم * وهو يخزن لمن يتقون سبيلهم خلاصا * ويعضد مسالكهم ليحفظوا مناهج حقوقه *
8
9 ويحفظ طرايق المتورعين منه * حينيذ تفهم العدل والانصاف * وتقوم على كافة افعال الوصايا
10 الصالحة * لان الحكمة ان جات الي قلبك * وسيكون الحس في نفسك جيدا حسنا * ويحفظك
11
12 الراي السديد ويصونك التفكر البار في اواخرك * لينقذك من الطريقة الردية * ومن رجل
13 يتكلم ما لا صدق فيه * ايها التاركون الطرايق المستقيمة ليسلكوا في مناهج الظلمة * ايها
14
15 المسرورون بالمساوي والمستبشرون بالانقلاب الردي * الذي سبلهم معوجة ومناهجهم معوجة *
16 ليعدلوك من طريق الحكم المستوية بعيدا * ومن العزم المقسط غريبا *

14 *Cùm vos vocarem, non obediſtis mihi: & multiplicavi verba, & non admoviſtis animum:* 15 *Et feciſtis conſilia mea manca, et non obediviſtis correptionibus meis.* 26 *Propterea ego ridebo in interitu veſtro, & geſtiam de vobis cùm advenerit vobis interitus,* 27 *Et cum offuſcaverit vos tempeſtas repentè, & proſtratio veſtra adfuerit quaſi turbo: & cum venerit ad vos miſeria et anguſtia et calamitas. aut quando offuſcaverit vos interitus.* 28 *Et cùm imploraveritis opem meam, non exaudiam vos. Scelesti quærent me, & non invenient me.* 29 *Quia oderunt ſapientiam, et non elegerunt timorem Domini,* 30 *Et noluerunt auſcultare conſilia mea, & irridebant correptiones meas:* 31 *Ideò manducabunt fructus viæ ſuæ, et ſaturabuntur iniquitate ſuâ.* 32 *Nam pro eo quòd opprimebant parvulos, occidentur: et diſquiſitio perdet impios.* 33 *Qui autem audit me, habitabit in ſpe, & requieſcet ab omni malo ſine timore.*

CAP. II.

1 *Fili mi, ſi ſuſceperis verba moniti mei,* 2 *& ea ſervaveris apud te: Et audierit ſapientiam auris tua, et tradideris cor tuum ad intelligentiam, & tradideris eam filio tuo, ut eâ erudiatur:* 3 *Et ſi invocaveris ſapientiam, & dederis prudentiæ vocem tuam, & quæſieris prudentiam clamore ingenti:* 4 *Et ſi eam cupieris ut exquiritur argentum, & inveſtigaveris eam ut perquiruntur theſauri:* 5 *Tunc intelliges timorem Domini, & reperies cognitionem Dei;* 6 *Quia Dominus dat ſapientiam, & ex ejus vultu eſt doctrina & intellectus:* 7 *Ipſéque recondit eis qui cuſtodiunt vias ſuas, ſalutem:* 8 *Et adjuvat ſemitas eorum, ut cuſtodiant vias veritatum ejus: & ſervat vias timentium ſe.* 9 *Tunc intelliges juſtitiam & æquitatem, & inſiſtes omnibus operibus mandatorum bonis.* 10 *Quia ſi ſapientia venerit in cor tuum, & erit prudentia in anima tua gloria pulchrior,* 11 *Te cuſtodiet conſilium rectum, & cuſtodiet te cogitatio juſta in noviſſimis tuis:* 12 *Ut liberet te à via mala, & à viro loquente quod nullam in ſe continet veritatem.* 13 *O vos qui deſeritis vias rectas, ut ambuletis in viis tenebrarum,* 14 *Qui gaudetis malignitate, & lætamini in converſatione mala:* 15 *Quorum ſemitæ ſunt perverſæ, & viæ tortuoſæ,* 16 *Ut faciant te à tramite veritatis recedere, & à diſceptatione juſta extraneum.*

.est oblita sui Dei pacti &.suarum adolescentiarum ducem Relinquens
17 העזבת אלוף נעוריה ואת־ברית אלהיה שכחה :
manes ad & ;ejus domus mortem ad est incurvata Quia
18 כי שחה אל־מות ביתה ואל־רפאים
nec ;revertentur non eam ingredientes Omnes .ejus orbitæ
19 מעגלתיה : כל־באיה לא ישובון ולא
viam ambulabis Ea propter .vitarum semitas apprehendent
20 ישיגו ארחות חיים : למען תלך בדרך
inhabitabunt recti Quia .custodies justorum semitas & ;bonorum
21 טובים וארחות צדיקים תשמר : כי־ישרים ישכנו־
terra de impii Et .ea in remanebunt integerrimi & ; terram
22 ארץ ותמימים יותרו בה : ורשעים מארץ
.ea ex evadentur prævaricatores & ;succidentur
יכרתו ובוגדים יסחו ממנה :

CAP. III. ג

.tuum cor custodiat mea præcepta & ;obliviscaris ne meæ legis ,mi Fili
1 בני תורתי אל־תשכח ומצותי יצר לבך :
.tibi addent pacem & ;vitarum annos & ,dierum longitudinẽ Quia
2 כי ארך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך :
:tui gutturibus super eas liga ,te deserant ne veritas & Misericordia
3 חסד ואמת אל־יעזבך קשרם על־גרגרותיך
intellectum & gratiam inveni Et .tui cordis tabula super eas scribe
4 כתבם על־לוח לבך : ומצא־חן ושכל־
Domino in Fide .hominis & ,Dei oculis in ;bonum
5 טוב בעיני אלהים ואדם : בטח אל־יהוה
omnibus In .innitaris ne tuam intelligentiam ad & ;tuo corde toto in
6 בכל־לבך ואל־בינתך אל־תשען : בכל־
fis Ne .tuas semitas diriget ipse & ;eam scito tuis viis
7 דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך : אל־תהי
Sanitas .malo à recede & ,Dominum time : tuis oculis in sapiens
8 חכם בעיניך ירא את־יהוה וסור מרע : רפאות
Dominum Honora .tuis ossibus irrigatio & ; tuo umbilico erit
9 תהי לשרך ושקוי לעצמותיך : כבד את־יהוה
impiebuntur Et .tui proventus omnis principio & ; tua substantia è
10 מהונך ומראשית כל־תבואתך : וימלאו
.se rumpent tua torcularia novo vino & ;saturitate tua horrea
אסמיך שבע ותירוש יקביך יפרצו :
patiaris ne & ;reprobes ne mi fili Domini Correctionem
11 מוסר יהוה בני אל־תמאס ואל־תקץ
pater veluti & ;arguet ,Dominus diliget quem Quippe .ejus increpatione in
12 בתוכחתו : כי את אשר יאהב יהוה יוכיח וכאב
,hominis & : sapientiam invenit ,hominis Beatitudines .volet filium
13 את־בן ירצה : אשרי אדם מצא חכמה ואדם
negotiatione præ ejus negotiatio bona Quia .intelligentiam educet
14 יפיק תבונה : כי טוב סחרה מסחר־
: margaritis præ ipsa Preciosa .ejus proventus auro præ & : argenti
15 כסף ומחרוץ תבואתה : יקרה היא מפנינים
dierum Longitudo .ea in æquabuntur non tuæ voluntates omnes &
16 וכל־חפציך לא ישוו־בה : ארך ימים
viæ ejus Viæ .gloria & ,opulentia illi' sinistra in :illi' dextera in
17 בימינה בשמאולה עשר וכבוד : דרכיה דרכי־
ipsi vitarum Lignum .pax ejus semitæ omnes & ; amœnitatis
18 נעם וכל־נתיבותיה שלום : עץ־חיים היא
Dominus .beatus ,eam sustentantes & : eam in apprehendentibus
19 למחזיקים בה ותמכיה מאשר : יהוה
.intelligentia in cœlos stabilivit ; terram fundavit sapientia in
בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה :
.rorem stillabunt æthereis & ; sunt ruptæ abyssi ejus scientia In
20 בדעתו תהומות נבקעו ושחקים ירעפו־טל :

Versio VULG. LAT.

17 Et relinquit ducem pubertatis
18 suæ, Et pacti Dei sui oblita est.
Inclinata est enim ad mortem
domus ejus, & ad inferos semi-
19 tæ ipsius. Omnes, qui ingredi-
untur ad eam, non revertentur,
nec apprehendent semitas vi-
20 tæ. Ut ambules in via bona: et
21 calles justorum custodias. Qui
enim recti sunt, habitabunt in
terra, & simplices permanebũt
22 in ea. Impii verò de terra per-
dentur: & qui iniquè agunt,
auferentur ex ea.

CAP. III.

1 Fili mi, ne obliviscaris legis
meæ, & præcepta mea cor tuũ
2 custodiat. Longitudinem enim
dierum, & annos vitæ, & pacẽ
3 apponent tibi. Misericordia
& veritas te non deserant, cir-
cumda eas gutturi tuo, & de-
4 scribe in tabulis cordis tui: Et
invenies gratiam, & discipli-
nam bonam, coram Deo et ho-
5 minibus. Habe fiduciã in Dño
ex toto corde tuo, & ne innita-
6 ris prudentiæ tuæ. In omnibus
viis tuis cogita illum, & ipse
7 diriget gressus tuos. Ne sis sa-
piens apud temetipsum: time
8 Deum, & recede à malo: Sani-
tas quippe erit umbilico tuo,
9 & irrigatio ossiũ tuorum. Ho-
nora Dominum de tua substan-
tia, & de primitiis omniũ fru-
10 gum tuarum da ei: Et imple-
buntur horrea tua saturitate; et
vino torcularia tua redunda-
11 bunt. Disciplinã Domini, fili
mi, ne abjicias: ne deficias cùm
12 ab eo corriperis: Quem enim
diligit Dominus, corripit: &
quasi pater in filio complacet
13 sibi. Beatus homo, qui inve-
nit sapientiam, & qui affluit
14 prudentiâ: Melior est acquisi-
tio ejus negotiatione argenti,
& auri primi & purissimi fru-
15 ctus ejus: Pretiosior est cunctis
opibus: & omnia, quæ deside-
rantur, huic non valent com-
16 parari. Longitudo dierum in
dextera ejus, et in sinistra illius
17 divitiæ, & gloria. Viæ ejus viæ
pulchræ, et omnes semitæ illius
18 pacificæ. Lignum vitæ est his,
qui apprehenderint eam: &
19 qui tenuerit eam, beatus. Do-
minus sapientiâ fundavit ter-
ram, stabilivit cœlos pruden-
20 tiâ. Sapientiâ illius eruperunt
abyssi, et nubes rore concre-
scunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 †Ἡ ἀπολιποῦσα διδασκαλίαν νεότητος,
18 †Καὶ διαθήκην θείαν ἐπιλελησμένη. †ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, †καὶ παρὰ τῷ ᾅδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν τοὺς (ζ) ἄξο-
19 νας αὐτῆς. †Πάντες οἱ πορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, †οὐδὲ μὴ καταλάβωσι
20 τρίβους εὐθείας· †οὐ γὰρ (η)καταλαμβάνονται
21 ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς. †Εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθούς, †εὕροσαν ἂν τρίβους δι-
22 καιοσύνης (θ)λείας. †Ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν. †καὶ ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ, †(ι)Ὁδοὶ ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται, †οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ' αὐτῆς.

MS.A. (ζ) *αὔξονας (η) καταλαμβάνωνται (θ) λείας. †χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, †ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. Ὅτι (ι) Ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν

(q) Quæ dereliquit (r)doctrinam juventutis, Et (s) testamenti divini oblita est. (t)Posuit enim juxta mortem domum suam, & prope infernum cum terrigenis (u)orbitas suas. Omnes euntes in ea non (x) revertent, neque apprehendent semitas rectas: non enim apprehenduntur ab annis vitæ. Nam si ambularent semitas bonas, invenissent utique (y) semitas justitiæ leves. (z) Quoniam recti (ω)inhabitabunt terram, & sancti remanebunt in ea. Viæ impiorum è terra perdentur: & *iniqui expellentur ab ea.

ΚΕΦ. γʹ.

1 †Υἱέ, ἐμῶν νομίμων μὴ ἐπιλανθάνου,
†τὰ δὲ ῥήματά μου τηρείτω σὴ καρδία.
2 †Μῆκος γὰρ βίου, καὶ ἔτη ζωῆς, καὶ εἰρήνην
3 προσθήσουσί σοι. †Ἐλεημοσύναι καὶ πί-
στεις μὴ ἐκλειπέτωσάν σε· †ἄφαψαι δὲ
4 αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, Καὶ εὑρήσεις χά-
ριν· (α) †καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον κυρίου
5 καὶ ἀνθρώπων. †Ἴσθι πεποιθὼς (β) ἐν ὅλῃ
τῇ καρδίᾳ ἐπὶ Θεῷ, †ἐπὶ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ
6 ἐπαίρου. †(γ) Πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε
αὐτήν, †ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς ὁδούς σου.
7 †Μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, †φοβοῦ
δὲ τὸν Θεόν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ.
8 †Τότε ἴασις ἔσται τῷ σώματί σου, †καὶ ἐπι-
9 μέλεια τοῖς ὀστέοις σου. †Τίμα τὸν κύριον
ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, †καὶ ἀπάρχου αὐ-
10 τῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης· †Ἵνα
πίμπληται τὰ ταμιεῖά σου πλησμονῆς (δ)
σίτῳ, †οἴνῳ δὲ αἱ ληνοί σου ἐκβλύζωσιν.
11 †Υἱέ, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, †μηδὲ
12 ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. †Ὃν γὰρ ἀ-
γαπᾷ κύριος, (ε) ἐλέγχει· †μαστιγοῖ δὲ
13 πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. †Μακάριος ἄν-
θρωπος ὃς εὗρε σοφίαν, †καὶ θνητὸς ὃς
14 εἶδε φρόνησιν. (ζ) †Κρεῖσσον γὰρ αὐ-
τὴν ἐμπορεύεσθαι, †ἢ χρυσίου καὶ ἀργυ-
15 ρίου θησαυρούς. †Τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων
πολυτελῶν, †οὐκ (η)ἀντιτάξεται αὐτῇ οὐδὲν
πονηρόν· †εὔγνωστός ἐστι πᾶσι τοῖς ἐγγίζουσιν
αὐτῇ, †πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι.
16 †Μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτῆς, †ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος
καὶ δόξα· †ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύε-
ται δικαιοσύνη, †νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ
17 γλώσσης φορεῖ. †Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί,
†καὶ (θ) πάντες οἱ τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ.
18 †Ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις
αὐτῆς, †καὶ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐ-
19 τὴν ὡς ἐπὶ κύριον, ἀσφαλής. †Ὁ Θεὸς
τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, †ἡτοίμασε δὲ
20 οὐρανοὺς (ι)φρονήσει. †Ἐν αἰσθήσει ἄβυσσοι
ἐῤῥάγησαν, †νέφη δὲ ἐῤῥύησαν δρόσους.

MS.A. (α)†γράψον δὲ αὐτὰς ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου. καὶ προνοοῦ (β)ἐν ὅλῃ καρδίᾳ (γ) Ἐν πάσαις (δ) σίτου, (ε) παιδεύει· (ζ) Κρεῖττον (η) ἀντιτάσσεται (θ) πάντες οἱ τρίβοι (ι) ἐν φρονήσει.

CAP. III.

Fili, mearum legum ne obliviscaris: verba autem mea servet tuum cor. Longitudinem enim ætatis, et annos vitæ, & pacem apponent tibi. (a)Eleemosynæ & fides ne deserant te: (b) alliga autem eas super collum (c) tuum, Et invenies gratiam: & (d)provide bona (e)coram Domino, & hominibus. (f) Esto fidens in toto corde super Deum: in tua autem sapientia (g) ne exalteris. (h)Omnibus viis tuis cognosce illam; (i) ut rectas faciat vias tuas. Ne sis (k) prudens apud temetipsum: time autem Deum, & declina ab omni malo. Tunc sanitas erit corpori tuo, & (l) curatio ossibus tuis. Honora Dominum de justis tuis laboribus: & primitias da ei de (m) tuis fructibus justitiæ: Ut impleantur (n) cellaria tua (o)saturitate frumento: & vino torcularia tua (p) redundent. Fili, noli (q) negligere disciplinam Domini: neque (r) fatigeris, dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, (s) arguit: flagellat autem omnem filium, quem suscipit. Beatus (t)homo qui invenit sapientiam, & (u) mortalis qui vidit prudentiã. Melius est enim illã mercari, quã auri & argenti thesauros. Pretiosior est enim lapidib' pretiosis: non resistet illi ullum malum: benè nota est omnibus (x)appropinquantibus ei: omne autem pretiosum non est illã dignum. *Longitudo enim ætatis, & anni vitæ in dextera ejus: in sinistra autem ejus divitiæ, & gloria. Ex ore ejus procedit justitia: legẽ autem & misericordiã (y)in lingua portat. Viæ ejus viæ bonæ: & omnes (z)semitæ ejus in pace. Lignum vitæ est omnib' qui complectuntur eam, & qui incumbunt in eam, sicut in Domino, (ω)secura. Deus sapientiã fundavit terram; paravit autem cœlos prudentiã. In (aa)sensu abyssi eruperunt, nubes autem manaverunt (bb)rores.

תרגום TARGUM.

17 דשבקה מרביתא דטליותהא וקימא דאלהא טעת : דבעמקא דמותא ביתה
18 ולגבריא הלכתא דשבילהא : כל דעילן לא חזרין בשלם ולא צירין ארחתא דחיי :
19 בדיל הלך בארחתא דטבי ושבילי דצדיקי תנטור : מטול דתריצי עמרין בארעא
20 ואלין דלא מום משתותרין בה : ורשיעיא מן ארעא נסופון ובוזוי נתעקרון מנה :
21
22

ג

1 ברי נימוסי לא תנשי ופוקדני ינטר לבך : מטול דנוגדא דיומתא ושניא דחיי ושלמא
2 נוספון לך : טיבותא וקושטא לא נשבקונך קטורנון בצורך וכתוב אנון על לוח דלבך :
3 ותשכח חסדא ושכלא וטיבותא קדם אלהא וקדם בני אנשא : סביר באלהא מן כלי
4 לבך ועל ביונתא דלבך לא תסתמך : בכל ארחתך דעהו והוא יתריץ שבילך : לא תהוי
5 חכים באפך דחל מן אלהא וסטא מן בישתא : אסיותא תהוי לכושרך ודוהנא לגרמך :
6 יקר לאלהך מן ממונך ומריש כלהון עללתך : ומתמלין אוצרך שבענא ומעצרתך
7 חמרא נשפען : ברי מרדותא דאלהא לא תסלא ולא תמריק במכסנותיה : מטול
8 דלמן דרחם ליה אלהא רדיה ליה והיך אבא דרדי לבריה : טובוהי לבר נשא דאשכח
9 חכמתא ובר נשא דמביע ביונתא : מטול דטבא תגרותה מן תגרותא דסימא ומן דהבא
10 סנינא עללתה : יקירא היא מן כיפי טבתא וכל מדעם לא פחים ליה : נוגדא דיומתא
11 בימינה ובשמאלה עותרא ויקרא : ארחתהא ארחתא דבוסמא וכלהון הליכתהא
12 שלמא : אילנא דחיי היא לאלין דמתחקין בה ואלין דמתעסקין בה טוביהון : אלהא
13 בחכמתא שתאסיה ארעא ואתקין שמיא בביונתה : בדעתיה תהומי אתבזיעו ושמיא
14 צעי מטליא :
15
16
17
18
19
20

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quæ relinquit ducatum adolescentiæ suæ, & pactum Dei sui abjecit. 17
Quoniam in fovea mortis est domus ejus, & ad gigantes itinera semita- 18
rum ipsius. Omnes qui ingrediuntur, non revertentur in pace, neque 19
capient semitas vitæ. Ut ambules in viis bonorum, & semitas justorum 20
custodias. Quoniam justi stabunt in terra, & immaculati remanebunt in 21
ea. Impii autem de terra consumentur, & direptores eradicabuntur ex ea. 22

CAP. III.

Fili mi ne obliviscaris legis meæ, & præcepta mea custodiat cor tuum. 1
Quoniam longitudinem dierum, & annos vitæ & pacem adjicient tibi. 2
Benignitas & veritas ne dimittant te: liga eas in collo tuo, & scribe eas 3
in tabula cordis tui. Et invenies gratiam & intellectum, & benignitatem 4
coram Deo, & coram filiis hominum. Spera in Deo ex toto corde tuo, & 5
prudentiæ cordis tui ne innitaris. In omnibus viis tuis cognosce eum, & 6
ipse diriget semitas tuas. Ne sis sapiens apud temetipsum: time Deum, 7
& recede à malo. Medicina erit umbilico tuo, & pinguedo ossibus tuis. 8
Honora Deum tuum de mammona tuo, & de primitiis omnium fructuum 9
tuorum. Et implebuntur cellaria tua saturitate, & torcularia tua vino re- 10
dundabunt. Disciplinam Dei fili mi ne execreris, & ne tædio afficiaris in 11
correptione ejus. Quoniam quem diligit Deus, corripit: & sicut pater qui 12
corripit filium suum. Beatus filius hominis qui invenit sapientiam, & fi- 13
lius viri qui profert intelligentiam. Quoniam melior est negotiatio ejus 14
negotiatione argenti, & auro conflato fructus ejus. Preciosior est lapidi- 15
bus preciosis, & nihil est quod ei comparetur. Longitudo dierum in dex- 16
tera ejus, & in sinistra ejus divitiæ, & gloria. Viæ ejus viæ suavitatis, & 17
omnia itinera ejus pacifica. Arbor vitæ est his qui apprehendunt eam, 18
& hi qui occupantur in ea, beati. Deus in sapientia posuit fundamenta 19
terræ, et præparavit cœlos in prudentia. In scientia ejus abyssi rupti sunt, 20
et nubes destillaverunt rorem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]

Quæ deseruit nutritium adolescentiæ suæ, & 17
oblita est fœderis Dei sui, Et oblivioni tradi- 18
dit limina domûs suæ, & gressus semitarum
suarum. Quicunq; ingrediuntur ad eam, non 19
revertuntur, neq; reminiscuntur viæ vitæ.
Ambula igitur in via proborum, & custodi 20
viam justorum; Nam recti habitabunt in ter- 21
ra, & ii qui sine labe sunt, remanebunt in ea.
Peccatores verò exterminabuntur de terra, & 22
iniqui evellentur ex ea.

CAP. III.

Fili mi, ne obliviscaris legis meæ, & mandata 1
mea custodiat cor tuũ: Quia longitudo di- 2
erũ & anni vitæ apponentur tibi. Et pax, & 3
gratia, & æquitas ne te deserant: sed innecte
eas collo tuo, & insculpe illas tabulis cordis
tui: Ut invenias misericordiã & gratiã atque 4
intellectũ bonũ corã Deo, & corã filiis homi-
num. Spera in Dño ex toto corde tuo, & sapi- 5
entiæ animæ tuæ ne confidas. Nosce eum in 6
omnib' viis tuis, & ipse diriget semitas tuas.
Ne sis sapiens in oculis tuiipsius: sed time 7
Dñm, & declina à malo, Ut sit sanitas carni 8
tuæ, & impinguatio ossibus tuis. Honora Dñm 9
de possessione tua, & de primitiis omnium
proventuũ tuorũ. Ut impleantur horrea tua 10
saturitate, & torcularia tua redundent vino.
Fili mi, reprehensioné Dñi ne despexeris, nec 11
te pigeat in correptione ejus: Quoniã quem 12
diligit Dñs, corripit instar patris qui corripit
filiũ suũ. Beatus homo qui reperit sapientiã, 13
& filius carnis, qui invenit intelligentiam;
Quoniam melius est cõmercium ejus cõmer- 14
cio argenti: & auro purissimo præstantiores
sunt reditus ejus. Pretiosior enim est lapillis 15
optimis, & nihil æquatur illi. Longitudo die- 16
rum in dextera ejus, & divitiæ atq; gloria in
læva ipsius. Viæ ejus, viæ sunt jucundæ: & 17
cunctæ semitæ illius, pax. Arbor est vitæ iis 18
qui tenent eam: & qui expectant eam, beati
sunt. Dominus sapientiã suã posuit fundamen- 19
ta terræ, & condidit cœlum intellectũ suo:
Et scientia ejus ruptæ sunt abyssi, & nubes 20
stillaverunt rorem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 يا بني لا تدركك المشورة الردية* التاركة تعليم الحداثة والناسية العهد الالهي* فانها قد
18 جعلت منزلها في الموت وامالها مع الارضيين عند الجحيم الموت* وكافة السالكين فيها لن
19 يرجعوا ولا يدركوا سبل مستقيمة* لانه لن يسعي الحياة لم يدركوها* لانهم لو كانوا سلكوا طرقاً صالحة
20 لكانوا قد وجدوا طرايق العدل المهدة* الاخيار يكونوا قاطني الارض* وذو الدعة يبقون
21 فيها* وطرق المنافقين تبيد من الارض والذين يتجاوزون السريعة يقصون منها*
22

الفصل الثالث*

1 يا بني لا تنس سرايعي* وليحفظ قلبك اقوالي* فسيزيدك طول
2 العمر وسني حياة وسلامة* الصدقات والامانات لا تغبن عنك* تقلدها حول عنقك وتجد
3 نعمة* واسبق فتفطن في الحسنات امام الرب والناس* كن بكل قلبك متوكلا على الله*
4
5 وبحكمتك لا ترتفع* وفي جميع طرايقك اعرفها لتقوم طرقك* لا تكون عند نفسك عاقلا*
6
7 اتق الله واحج عن كل شر* حينئذ يكون لجسمك شفاء* واهتماماً بعظامك* اكرم الرب من
8
9 اتعابك المقسطة* ومن اثمار عدلك اعطه بواكيها* لتمتلي خزاينك ملوها حنطة* وتفيض
10 معاصرك خمرا* يا بني لا تسأم من ادب ربك* ولا تضجر من تأديبه* فان الرب يودب من
11
12 يحبه* ويجلد كل ابن يقبله* مغبوط هو الانسان الذي وجد حكمة* وسعيد المرء الذي
13 قد وجد فطنة* لانها اكرم من ادخار الجواهر النفيسة* ولن يعادلها امر خبيث* ويعرفها
14
15 سريعاً كل من يدنوا اليها* وكل شي كريم ما يساويها* لان من يمينها طول العمر وسني الحياة
16 وفي شمالها ثروة وشرفاً* ومن فيها ينبعث العدل* وعلي لسانها تحمل السريعة والرحمة* وطرايقها
17 طرايق حسنة* وسبالكها في السلامة* هي عود حياة لجميع المعتصمين بها والمستندين
18 عليها كمن يستند علي الرب* الله بالحكمة اسس الارض* وبالفطنة سوم السموات* وبالحس
19
20 انشقت اللجج* وقطرت الغيوم الندا*

Fili mi, haudquaquam te apprehendat 17
consilium malum quod refellit doctrinam
perspicacitatis, & quod obliviscitur pacti
divini. Nam collocavit habitaculum suum 18
in morte, & ejus opera cum terrestribus
prope infernum mors est. Universi ambu- 19
lantes in eo, nullo modo revertuntur, nec
apprehendunt semitas rectas, quia anni
vitæ non apprehendent eos. Nam si ambu- 20
lâssent vias rectas, sanè invenissent vias
justitiæ planas. Boni habitabunt terram, 21
& mansueti manebunt in ea. At via im- 22
piorum peribunt de terra, & qui præter-
grediuntur legem, exterminabuntur ab ea.

CAP. III.

Fili mi, ne obliviscaris leges meas, & 1
custodiat cor tuum verba mea. Augebunt 2
enim tibi longitudinem ætatis, & annos
vitæ, atque incolumitatem. Eleemosynæ 3
& fidelitates ne deficiant à te: cinge eas
circa collum tuum, & invenies gratiam.
Et præveniens intellige opera bona coram 4
Deo & hominibus. Esto ex toto corde tuo 5
fretus Deo: & in sapientia tua ne extolla-
ris. Et in omnibus viis tuis nosce eam, ut 6
diriget vias tuas. Nullo modo sis apud 7
temetipsum prudens: time Deum, & decli-
na ab omni malo. Tunc erit corpori tuo sa- 8
nitas, & cura de ossibus tuis. Honora 9
Deum de laboribus tuis justis, & de fru-
ctibus justitiæ tuæ da illi primitias. Ut 10
penitus impleantur horrea tua frumento, et
redundent torcularia tua vino. Fili mi, ne 11
cadas animis ob disciplinam Domini tui,
nec tædio afficiaris cùm te corripuerit;
Quia Dominus corrigit quem diligit, & 12
flagellat omnem filium quem charum ha-
bet. Beatus est homo qui reperit scientiã, 13
& fœlix est vir qui invenit prudentiam:
Quia est pretiosior lapidibus gemmarum 14
præclaris: & nullatenus adversabitur ei
quicquam malignum. Et cognoscet eam 15
citò quicunque accedet ad eam: & omne
pretiosum non adæquatur ei. Quia à dex- 16
tera ejus est longitudo ætatis & anni vitæ,
& in sinistra ipsius, opes & nobilitas: Et
ex ore ejus fluit justitia, & super linguam
suam portat legem & misericordiam. Et 17
viæ ejus, sunt viæ pulchræ: et semitæ ejus,
in tranquillitate. Ipsa est lignum vitæ, 18
servans omnes amplectentes eam & inni-
tentes ei, ut eum qui innititur Domino.
Deus sapientiã fundavit terram, & pru- 19
dentiã stabilivit cœlos: Et consilio di- 20
scissæ sunt abyssi, & manârunt nubes rore.

משלי : ד

.cogitationem & , effentiam custodi : tuis oculis ab recedant ne , mi Fili
21 בְּנִי אַל־יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תֻּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃
ambulabis Tunc .tuis gutturibus gratia & , tuæ animæ vitæ erunt Et
22 וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃ אָז תֵּלֵךְ
23 non , iacueris Si .impinget non tuus pes & ; tua via fiducia in
24 לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃ אִם־תִּשְׁכַּב לֹא
favore à timebis Non .tuus somnus erit suavis & , jacebis & : pavebis
25 תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃ אַל־תִּירָא מִפַּחַד
Dominus Quia .venerit cùm , impiorum desolatione à & ; repentino
26 פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃ כִּי־יְהוָה
prohibeas Ne .captura à tuum pedem custodiet & ; tua fiducia in erit
27 יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד׃ אַל־תִּמְנַע
Ne .faciendum ad tuæ manus facultati existende in ; suo patrono à bonum
28 טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדֶיךָ לַעֲשׂוֹת׃ אַל־
Ne .tecum est & , dabo cras & , revertere & , Vade : tuo sodali dicas
29 תֹּאמַר לְרֵעֲךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ׃ אַל־
Ne .tecum fiducia in sedens ipse & : malum tuum socium super fabrices
30 תַּחֲרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ׃ אַל־
Ne .malum tibi retribuit non si , gratis homine cum contendas
31 תָּרוֹב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גְמָלְךָ רָעָה׃ אַל־
Quia .ejus vias omnes in eligas ne & ; violentiæ virum in æmuleris
32 תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו׃ כִּי
Maledictio .ejus secretum rectis cum & ; perversus Domini abominatio
33 תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סוֹדוֹ׃ מְאֵרַת
illusores Si .benedicet justorum tugurio & : impii domo in Domini
34 יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃ אִם־לַלֵּצִים
sapientes Gloriam ? gratiam dabit mansuetis & ; illudet ipse
35 הוּא־יָלִיץ וְלַעֲנָוִים יִתֶּן־חֵן׃ כָּבוֹד חֲכָמִים
.ignominiam exaltant stulti & : possidebunt hæreditate
יִנְחָלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן׃

CAP. IV. ד

.intelligentiam sciendum ad attendite & ; patris eruditionem filii Audite
1 שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃
Quia .derelinquatis ne meam legem : vobis dedi bonam doctrinam Quia
2 כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃ כִּי־
3 ,me docebat Et .meæ matris faciei ad unicus & , tener ; meo patri fui filius
4 בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי׃ וַיֹּרֵנִי
.vive & , mea præcepta custodi : tuū cor mea eloquia Fulciat , mihi dicebátq;
וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֺתַי וֶחְיֵה׃
declines neque , obliviscaris ne : intelligentiam eme , sapientiam Eme
5 קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט
, eam dilige : te custodiet & , eam derelinquas Ne .mei oris dictis à
6 מֵאִמְרֵי־פִי׃ אַל־תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָּ אֱהָבֶהָ
omni in & ; sapientiam acquire sapientia Principium .te conservabit &
7 וְתִצְּרֶךָּ׃ רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־
: te exaltabit & , eam Exalta .intelligentiam acquire tua acquisitione
8 קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה׃ סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ
copulam tuo capiti Dabit .fueris eam amplexatus cùm , te glorificabit
9 תְּכַבֵּדְךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה׃ תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־
:mea dicta suscipe & , mi fili Audi .te muniet decoris diademate : gratiæ
10 חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ׃ שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי
: te instrui sapientiæ viam In .vitarum anni tibi multiplicabūtur &
11 וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃ בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הֹרֵתִיךָ
coarctabitur non , te eundo In .rectitudinis orbitis in te feci calcare
12 הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר׃ בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר
, eruditionem in Apprehende .impinges non , cucurreris si & : tuus gressus
13 צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל׃ הַחֲזֵק בַּמּוּסָר
impiorum semitam In .tuæ vitæ ipsa quia , eam custodi : dimittas ne
14 אַל־תֶּרֶף נִצְּרֶהָ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ׃ בְּאֹרַח רְשָׁעִים
.malorum via in gradiaris ne & ; ingrediaris ne
אַל־תָּבֹא וְאַל־תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים׃

Verſio VUL. LAT.

21 Fili mi, ne effluant hæc ab oculis tuis: Cuſtodi legem atque 22 conſilium: Et erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis. 23 Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impin- 24 get: Si dormieris, non timebis: quieſces, & ſuavis erit ſomnus 25 tuus. Ne paveas repentino terrore, & irruentes tibi potentias 26 impiorum. Dñs enim erit in latere tuo, & cuſtodiet pedē tuū 27 ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum, qui poteſt: ſi 28 vales, & ipſe benefac. Ne dicas amico tuo; Vade, & revertere: cras dabo tibi: cùm ſtatim 29 poſſis dare. Ne moliaris amico tuo malū, cùm ille in te habeat 30 fiduciam. Ne contendas adverſùs hominem fruſtrà, cùm ipſe 31 tibi nihil mali fecerit. Ne æmuleris hominē injuſtum, nec 32 imiteris vias ejus: Quia abominatio Dñi eſt omnis illuſor, & cum ſimplicibus ſermocina- 33 tio ejus. Egeſtas à Dño in domo impii: habitacula autem ju- 34 ſtorum benedicentur. Ipſe deludet illuſores, et manſuetis da- 35 bit gratiam. Gloriam ſapientes poſſidebunt: ſtultorum exaltatio, ignominia.

CAP. IV.

1 Audite filii diſciplinam patris, & attendite ut ſciatis pru- 2 dentiam. Donum bonum tribuam vobis, legem meam ne 3 derelinquatis. Nam & ego filius fui patris mei, tenellus, & 4 unigenitus corā matre mea: Et docebat me, atque dicebat; Suſcipiat verba mea cor tuum, cuſtodi præcepta mea, & vives. 5 Poſſide ſapientiā, poſſide prudentiam: ne obliviſcaris, neq; 6 declines à verbis oris mei. Ne dimittas eam, & cuſtodiet te: dilige eam, & conſervabit te. 7 Principium ſapientiæ, poſſide ſapientiam, & in omni poſſeſſione tua, acquire prudentiam: 8 Arripe illam, & exaltabit te: glorificaberis ab ea, cùm eam 9 fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarū, & coronā inclytā proteget te. 10 Audi fili mi, & ſuſcipe verba mea, ut multiplicentur tibi an- 11 ni vitæ. Viam ſapientiæ monſtrabo tibi, ducā te per ſemitas 12 æquitatis: Quas cùm ingreſſus fueris, non arctabuntur greſſus tui, & currens non habebis of- 13 fendiculum. Tene diſciplinā, ne dimittas eam: cuſtodi illā, 14 quia ipſa eſt vita tua. Ne delecteris in ſemitis impiorū, nec tibi placeat malorum via.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cùm Tranſlatione LATINA.

21 † Υἱὲ μὴ (ʹ) παραῤῥυῇς, † τήρησον δὲ ἐμὴν
22 βουλὴν καὶ ἔννοιαν· † Ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου, καὶ
χάρις ᾖ περὶ σῷ τραχήλῳ. † ἔσται δὲ ἴασις
ταῖς σαρξί σου, † καὶ ἐπιμέλεια τοῖς (ι) σοῖς
23 ὀστέοις· † Ἵνα πορεύῃ πεποιθὼς ἐν εἰρήνῃ
πάσας τὰς ὁδούς σου, † ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ
24 προσκόψῃ. † (κ) Ἐὰν γὰρ κάθῃ, ἄφοβος ἔσῃ,
† ἐὰν δὲ καθεύδῃς, ἡδέως ὑπνώσεις.
25 † Καὶ (λ) οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν,
26 † οὐδὲ ὁρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας. † Ὁ γὰρ
κύριος ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου, † καὶ ἐρείσει
27 σὸν πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς. † Μὴ ἀπόσχῃ
εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ, † ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χείρ
28 σου (μ) βοηθεῖν. † Μὴ εἴπῃς, Ἐπανελθὼν
ἐπάνηκε, (ν) αὔριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος
εὖ ποιεῖν· † οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα.
29 † Μὴ (″) τεκτήνῃ ἐπὶ σὸν φίλον κακὰ,
30 † παροικοῦντα καὶ πεποιθότα ἐπὶ σοί. † Μὴ
φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μάτην, † μήποτέ
31 (ξ) σοι ἐργάσηται κακόν. † Μὴ κτήσῃ κακῶν
ἀνδρῶν ὀνείδη, † μηδὲ (ο) ζηλώσῃς
32 τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. † Ἀκάθαρτος γὰρ ἔναντι
κυρίου πᾶς παράνομος, † ἐν δὲ δικαίοις οὐ
33 συνεδριάζει. † Κατάρα θεοῦ ἐν οἴκοις ἀσεβῶν,
34 † ἐπαύλεις δὲ δικαίων εὐλογοῦνται. † Κύριος
ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, † ταπεινοῖς
35 δὲ δίδωσι χάριν. † Δόξαν σοφοὶ κληρονομήσουσιν,
† οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὕψωσαν ἀτιμίαν.

Fili, ne diffluas: ſerva autem meum conſilium, & ſententiam: ut 21 *vivat anima tua, & gratia ſit circa collum tuum: erit autem ſanitas carnibus tuis, & curatio tuis* 22 *oſſibus: Ut ambules fidens in pace omnes vias tuas, & pes tuus non impingat.* 23 *Si enim ſederis, ſine timore eris: ſi verò dormieris, ſuaviter dormies:* 24 *Et non (cc) timebis pavorem ſupervenientem, neque impetus impiorum ingruentes.* 25 *Dominus enim erit ſuper vias tuas, (dd) & firmabit tuum pedem; ne non (ee) commovearis.* 26 *Ne abſtineas benefacere egeno; quandocunq; habuerit manus tua auxiliari.* 27 *Ne * dixeris; Revertens redi, cras dabo, cùm potens tu ſis benefacere: Non enim ſcis quid pariat ſequens dies.* 28 *Ne fabriceris in tuum amicum mala, incolam, & fidentem ſuper te.* 29 *Noli (ff) inimicitias exercere adverſùs hominem ſine cauſa: ne quod tibi operetur malum.* 30 *Ne acquiras malorum virorum opprobria; (gg) neque zelaveris vias eorum.* 31 *Immundus enim coram Domino omnis iniquus: in (hh) juſtis autem non facit concilium.* 32 *Maledictio Dei in domibus impiorum: tuguria autem juſtorum benedicuntur.* 33 *(ii) Dominus ſuperbis reſiſtit: humilibus autem dat gratiam.* 34 *Gloriam ſapientes hæreditabunt: (kk) impii autem exaltabunt ignominiam.* 35

MS.A. (ʹ) παραρυῇς, (ι) ὀστέοις σου· (κ) Ἐὰν κάθῃ (λ) οὐ μὴ φοβηθήσῃ (μ) εὖ ποίει. Μὴ (ν) καὶ αὔριον (″) τέκταινε (ξ) εἰς σὲ (ο) ζηλώσῃ

ΚΕΦ. Δ'.

1 † Ἀκούσατε παῖδες παιδείαν πατρὸς,
2 † καὶ προσέχετε γνῶναι ἔννοιαν. † Δῶρον γὰρ
ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑμῖν, † τὸν ἐμὸν νόμον μὴ
3 ἐγκαταλίπητε. † Υἱὸς γὰρ ἐγενόμην κἀγὼ
πατρὶ ὑπήκοος, † καὶ ἀγαπώμενος ἐν
4 προσώπῳ μητρός. † Οἳ ἔλεγον καὶ ἐδίδασκόν
με, † Ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος
εἰς σὴν καρδίαν· † φύλασσε ἐντολὰς, μὴ
5 ἐπιλάθῃ. † Μηδὲ παρίδῃς ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος,
6 (α) † Μηδὲ ἐγκαταλίπῃς αὐτὴν,
καὶ ἀνθέξεταί σου· † ἐράσθητι αὐτῆς, καὶ τηρήσει
8 σε. † Περιχαράκωσον αὐτὴν καὶ ὑψώσει
σε. † τίμησον αὐτὴν, ἵνα σε περιλάβῃ.
9 † Ἵνα δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων,
† στεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερασπίσῃ σου.
10 † Ἄκουε υἱὲ καὶ δέξαι ἐμοὺς λόγους, † καὶ πληθυνθήσεται
(β) ἔτη ζωῆς σου, † ἵνα σοι
11 γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου. † Ὁδοὺς γὰρ σοφίας
διδάσκω σε, † ἐμβιβάζω δέ σε τροχιαῖς
12 ὀρθαῖς. † Ἐὰν γὰρ πορεύῃ, οὐ συγκλεισθήσεταί
σου τὰ διαβήματα, † ἐὰν δὲ τρέχῃς,
13 οὐ κοπιάσεις. † Ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας,
μὴ ἀφῇς, † (γ) ἀλλὰ φύλαξον αὐτὴν σε-
14 αυτῷ εἰς ζωήν σου. † Ὁδοὺς ἀσεβῶν μὴ
ἐπέλθῃς, † μηδὲ ζηλώσῃς ὁδοὺς παρανόμων.

CAP. IV.

Audite pueri diſciplinā patris, 1 *et attendite, ut ſciatis (a) cogitationem. Donum enim bonum donabo* 2 *vobis: meam (b) legem ne derelinquatis. Filius enim fui & ego pa-* 3 *tri obediens, & (c) dilectus in facie matris. Qui dicebant, & (d)* 4 *docebant me; (e) Firmetur noſter ſermo in tuo corde: cuſtodi (f) præcepta, (g) non obliviſcaris. Neque* 5 *deſpexeris eloquium oris mei. Ne* 6 *dereliqueris eam, & (h) adhærebit tibi: ama illam, & (i) ſervabit te. Circunda illam, & exaltabit te.* 8 *Honora eam: ut te amplexetur: ut det tibi capiti coronam gratia-* 9 *rum: Coronā autem (k) deliciarum protegat te. Audi fili, & ſuſ-* 10 *cipe mea verba: & multiplicabuntur anni vitæ tuæ, ut tibi ſint multæ viæ vitæ. Vias enim ſapi-* 11 *entiæ (l) doceo te: & ingredi te facio (m) orbitis rectis. Si enim* 12 *ambulaveris, non (n) concludentur tui greſſus: ſi autem cucurreris, non (o) laborabis. Tene meam di-* 13 *ſciplinam: ne demittas: ſed cuſtodi eam tibi ad vitam tuam. Vias* 14 *impiorum ne intres: neque (p) zelaveris vias iniquorum.*

MS.A. (α) † Κτῆσαι σοφίαν, κτῆσαι σύνεσιν, μὴ ἐπιλάθῃ, † μηδὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων στόματός μου. Μὴ ἐγκαταλείπῃς (β) σοι ἔτη (γ) φύλαξον

תרגום. TARGUM.

21 בְּרִי לָא נֵזַל בְּעֵינָךְ נְטַר מַדְּעָא וְתַרְעִיתָא׃ וְיֶהֱוֺן חַיֵּי לְנַפְשָׁךְ וְחִסְדָּא לְצַוְּרָךְ׃ הֵידֵין
22 תֵּיזִיל בְּסַבְרָא בְּאָרְחָתָךְ וְרִגְלָךְ לָא תִתְקַל׃ אִם תִּשְׁכּוּב וְתִדְמוּךְ לָא תִדְחַל וְתִשְׁכַּב
23 וְתִבְסַם שִׁנְתָךְ׃ לָא תִדְחַל מִן דַּחַלְתָּא וּמִן שַׁלְיָא וּמִן חֵיסָא דְּרַשִּׁיעֵי כַּד יֵיתֵי׃ מְטוּל
24 25 דֶּאֱלָהָא יְהֵי בְּסַעֲדָךְ וְיִנְטַר רִגְלָךְ וְלָא תִתְּצִיד׃ לָא תִתְכְּלֵי לְמֶעְבַּד שַׁפִּיר כַּד אִית חֵילָא
26 27 בִּידָךְ לְמֶעְבַּד׃ לָא תֵימַר לְחַבְרָךְ אֱזֵיל וְתוּב וּלְמָחַר אֶתֵּן וְאִית נַבָּךְ׃ לָא תַחְשֵׁב עַל
28 29 חַבְרָךְ בִּישְׁתָּא וְהוּא יָתֵב עִמָּךְ בִּשְׁלְוָה׃ לָא תִנְצֵי עִם בַּר נְשָׁא מַגָּן אִם לָא עֲבַד לָךְ
30 בִּישָׁא׃ לָא תִתַּן בְּגַבְרָא חֲטוֹפָא וְלָא תִצְבֵּי בְּכֻלְּהוֹן אָרְחָתֵיהּ׃ מְטוּל דִּמְרַחֵק עַוְּתָא
31 32 מִן קֳדָם יְיָ וְעִם תְּרִיצַיָּא שׁוּעִיתֵיהּ׃ לְוָטְתָא דֶּאֱלָהָא בְּבָתֵּיהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי וּמְעַמְּרֵיהוֹן דְּצַדִּיקֵי
33 34 35 יְבָרֵךְ׃ וְלִמְמַקְנֵי נִסְחוֹף וּלְעַנְוְתָנֵי יִתֵּן חִסְדָּא׃ יְקָרָא חַכִּימֵי נַחְסְנָן וְסַכְלֵי נְקַבְּלָן צַעֲרָא׃

ד

1 שְׁמַעוּ בְנַיָּא מַרְדּוּתָא דְאַב וְאַצִּיתוּ לְמִדַּע בִּיוּנָא׃ מְטוּל דְּיוּלְפָנָא טָבָא יְהַבִית לְכוֹן
2 3 וְנִימוּסִי לָא תִשְׁבְּקוּן׃ מְטוּל דִּבְרָא הֲוֵית לְאַבָּא מְפַנַּק וִיחִידָא קֳדָם אִמִּי׃ וְאַלְפַנִי וַאֲמַר
4 לִי יְיָ יִקְמַט מִלַּי לִבָּךְ נְטַר פִּקּוּדַי וְחָיֵה׃ קְנֵה חָכְמְתָא קְנֵה בִיוּנָה לָא תִנְשֵׁי וְלָא תִסְטֵי מִן
5 6 מַאֲמְרֵי פוּמִי׃ וְלָא תִשְׁבְּקִיהּ וְתִנְטְרָךְ רַחֲמָהּ דְּתִשְׁגְּבָךְ׃ רֵישׁ חָכְמְתָא קְנֵי חָכְמְתָא וּבְכֻל
7 8 קִנְיָנָךְ קְנֵה בִיוּנָה׃ חַבְּבִיהּ דִּי תְרוֹמְמָךְ וְחַבְּקִיהּ דְּתִיקְּרָךְ׃ וְתִשִּׂים בְּרֵישָׁךְ יָאֵיוּתָא
9 דְּחִסְדָּא כְּלִילָא דְּשִׁבְהוֹרָה עֲלָךְ׃ שְׁמַע בְּרִי וְקַבֵּל מִנִּי וְנִסְגוֹן שְׁנַיָּא דְּחַיָּךְ׃ אָרְחָתָא
10 11 דְּחָכְמְתָא אַלְּפָתָךְ וְהַלֵּכְתָּךְ בִּשְׁבִילֵי תְרִיצֵי׃ כַּד תֵּיזִיל לָא תִתְעוּק אָרְחָךְ וְאִין תִּרְהַט לָא
12 13 תִתְקַל׃ תִּתְחַק בְּמַרְדּוּתָא וְלָא תִרְפֵּא נַטְרֵיהּ מְטוּל דְּהִיא חַיָּךְ׃ בְּאָרְחָא דְּרַשִּׁיעֵי
14 לָא תֵיזִיל וְלָא תִתַּן בְּאָרְחָא דְּבִישִׁין׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Fili mi ne *vileſcat in* oculis tuis: cuſtodi ſcientiam & conſilium. Et erunt 21
vita animæ tuæ, & gratia collo tuo. Tunc ambulabis in ſpe in viis tuis, 22
& pes tuus non offendet. Si cubueris & dormieris, non timebis: & ſi cu- 23
bueris, dulcis erit ſomnus tuus. Non timebis à pavore & repentino caſu, 24
& à calamitate impiorum cùm venerit. Quoniam Deus erit in adjutorium 25
tuum, & cuſtodiet pedem tuum ne capiaris. Ne deſinas facere bonum, 26
dum valet manus tua ad faciendum. Ne dicas ſocio tuo: Vade, & re- 27
vertere; & cras dabo, ſi habes apud te. Ne cogites contra proximum 28
tuum malum, cùm ipſe habitet tecum in pace. Ne contendas cum homine 29
fruſtra, cum non fecerit tibi malum. Ne æmuleris virum raptorem, nec 30
velis omnes vias ejus. Quoniam abominabilis eſt iniquitas coram Domi- 31
no, & cum rectis eſt colloquium ejus. Maledictio Dei in domibus impio- 32
rum, et domicilium juſtorum benedicetur. Et illuſores propellet, et hu- 33
milibus dabit gratiam. Gloriam ſapientes hæreditabunt, et ſtulti ſuſci- 34
pient tribulationem. 35

CAP. IV.

Audite filii diſciplinam patris, et attendite ut ſciatis prudentiam. Quo- 1
niam doctrinam bonam dedi vobis, et legem meam ne derelinquatis. 2
Quoniam filius fui patri meo, delicatus et unicus coram matre mea. 3
Et docebant me, et dixit mihi Dominus: Apprehendat cor tuum verba 4
mea: cuſtodi præcepta mea, et vives. Poſſide ſapientiam, poſſide pru- 5
dentiam, ne obliviſcaris, nec declines à ſermonibus oris mei. Neque di- 6
mittas eam, et cuſtodiet te; dilige eam ut protegat te. Initio ſapientiæ 7
poſſide ſapientiam, et in omnibus poſſeſſionibus tuis poſſide intelligen- 8
tiam. Dilige eam ut exaltet te; et amplexare eam ut glorificet te. Et po- 9
net in capite tuo pulchritudinem gratiæ, corona ſplendoris erit ſuper te. 10
Audi fili mi, et ſuſcipe à me; et multiplicabuntur anni vitæ tuæ. Vias ſa- 11
pentiæ docebo te, et deducam te in ſemitis rectis. Cùm ambulaveris, non 12
arctabitur via tua; et ſi cucurreris, non offendes. Apprehende diſcipli- 13
nam, nec dimittas: cuſtodi eam, quoniam ipſa eſt vita tua. In via impio- 14
rum ne ambules, nec æmuleris viam malorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܒܪܝ. ܠܐ ܬܒܠܐ ܡܚܫܒܬܝ ܒܥܝܢܝܟ ܢܛܪ ܡܪܕܘܬܝ ܘܡܠܟܝ. * ܘܢܗܘܘܢ ܚܝܐ ܠܢܦܫܟ ܘܛܝܒܘܬܐ
22 23 ܠܨܘܪܟ * ܘܗܝܕܝܢ ܬܗܠܟ ܒܐܘܪܚܬܟ ܬܘܟܠܢܐܝܬ. ܘܪܓܠܟ ܠܐ ܬܬܬܩܠ. * ܘܐܢ ܬܕܡܟ. ܘܠܐ ܬܕܚܠ.
24 ܘܬܫܟܘܒ ܘܢܒܣܡ ܠܟ ܫܢܬܟ. * ܘܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܕܘܚܠܐ ܕܡܢ ܫܠܝܐ. ܘܡܢ ܣܘܥܪܢܐ
25 26 ܕܪ̈ܫܝܥܐ. ܡܐ ܕܐܬܐ. * ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܢܗܘܐ ܥܡܟ. ܘܢܛܪ ܪܓܠܟ ܕܠܐ ܬܬܬܨܕ. * ܠܐ ܬܬܡܢܥ
27 28 ܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ. ܟܕ ܐܝܬ ܒܐܝܕܝܟ ܠܡܥܒܕ. * ܘܟܕ ܐܝܬ ܠܟ. ܠܐ ܬܐܡܪ ܠܚܒܪܟ
29 ܙܠ ܘܬܘܒ ܬܐ ܡܚܪ. ܘܐܬܠ ܠܟ. * ܠܐ ܬܬܢܟܠ ܒܝܫܬܐ ܥܠ ܚܒܪܟ ܕܥܡܪ ܥܡܟ ܒܫܝܢܐ.
30 31 * ܠܐ ܬܬܕܝܢ ܥܡ ܒܪܢܫܐ ܡܓܢ. * ܘܠܐ ܬܛܢ ܠܓܒܪܐ ܥܘܠܐ. ܘܠܐ ܬܨܒܐ ܒܟܠܗܝܢ ܐܘܪܚܬܗ.
32 33 * ܡܛܠ ܕܛܢܦ ܗܘ ܥܘܠܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܡܡܠܠܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܡ ܬܪ̈ܝܨܐ. * ܠܘܛܬܗ ܕܡܪܝܐ
34 ܒܒ̈ܬܝܗܘܢ ܕܥܘ̈ܠܐ. ܘܡܥܡܪܗܘܢ ܕܙܕ̈ܝܩܐ ܢܒܪܟ. * ܘܢܣܚܘܦ ܠܡܒܙܚܢܐ. ܘܥܠ ܚܟܝ̈ܡܐ
35 ܢܚܘܣ. * ܐܝܩܪܐ ܢܐܪܬܘܢ ܚܟܝ̈ܡܐ. ܘܣܟ̈ܠܐ ܢܩܒܠܘܢ ܨܥܪܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܫܡܥܘ ܒܢ̈ܝܐ ܡܪܕܘܬܗ ܕܐܒܐ. ܘܨܘܬܘ ܠܡܕܥ ܣܘܟܠܐ. * ܡܛܠ ܕܡܘܠܦܢܐ ܛܒܐ ܝܗܒܬ
2 3 ܠܟܘܢ. ܢܡܘܣܝ ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ. * ܒܪܐ ܓܝܪ ܗܘܝܬ ܠܐܒܝ ܡܦܢܩܐ. ܘܝܚܝܕܐ ܩܕܡ ܐܡܝ.
4 * ܘܐܠܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܝ. ܢܫܬܪܪ ܡܠܬܝ ܒܠܒܟ. ܘܛܪ ܦܘܩܕܢܝ ܘܬܚܐ. ܘܢܡܘܣܝ ܐܝܟ
5 6 ܒܒܬ ܥܝܢܐ. * ܩܢܝ ܚܟܡܬܐ. ܘܩܢܝ ܣܘܟܠܐ. ܘܠܐ ܬܛܥܐ ܡܢ ܡܐܡܪ̈ܐ ܕܦܘܡܝ. * ܠܐ
7 ܬܫܒܩܝܗ ܘܬܛܪܟ. ܪܚܡܝܗ ܘܬܦܪܩܟ. * ܪܫ ܚܟܡܬܐ. ܩܢܝ ܚܟܡܬܐ. ܘܒܟܠܗ ܩܢܝܢܟ
8 9 ܩܢܝ ܣܘܟܠܐ. * ܦܢܩܝܗ ܘܬܪܝܡܟ. ܘܚܒܘܩܝܗ ܘܬܫܒܚܟ. * ܘܬܣܝܡ ܒܪܫܟ ܐܝܩܪܐ
10 ܘܟܠܝܠܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܬܣܡܟܟ. * ܫܡܥ ܒܪܝ. ܘܩܒܠ ܡܠܝ. ܘܢܣܓܘܢ ܫܢܝ̈ ܚܝܝܟ.
11 12 * ܐܘܪܚܬܐ ܕܚܟܡܬܐ ܐܠܦܟ. ܘܐܕܒܪܟ ܒܫܒܝܠܐ ܬܪ̈ܝܨܐ. * ܘܡܐ ܕܡܗܠܟ ܐܢܬ. ܠܐ
13 ܢܬܥܩܘܢ ܗܠܟܝ̈ܟ. ܘܐܢ ܬܪܗܛ. ܠܐ ܬܬܬܩܠ. * ܐܚܘܕ ܡܪܕܘܬܝ. ܘܠܐ ܬܫܒܩܝܗ. ܛܪܝܗ.
14 ܡܛܠ ܕܗܝ ܚܝ̈ܝܟ. * ܒܐܘܪܚܐ ܕܚܛ̈ܝܐ ܠܐ ܬܐܙܠ. ܘܠܐ ܬܛܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܒ̈ܝܫܐ.

Fili mi, nè vile ſit in oculis tuis cuſtodire do- 21
ctrinā meam & conſilia mea; Erit enim vita 22
animæ tuæ, & benevolentia collo tuo. Et 23
tunc gradiêris in itineribus tuis cōfidenter, &
pede tuo non impinges. Et dormies, & non 24
timebis: & cubabis, eritq; ſuavis tibi ſomnus
tu⁹. Et non timebis perturbationē repentinā, 25
& impetū ſceleſtorū, cùm ingruerit; Quoniā 26
Dñs erit tecū, & cuſtodiet pedē tuū ne capia-
tur. Ne deſiſtas operari bonū, quandiù valent 27
manus tuæ operari. Et cùm habes, ne dicas 28
ſodali tuo, Vade & veni iterū cras, et dabo
tibi. Ne moliaris malū contra ſociū tuū com- 29
morantē tecum pacificè. Ne litiges cum quo- 30
quam fraudulenter. Et ne æmuleris hominē 31
iniquum, nec approbes ullas vias ejus: Quo- 32
niam ſordidus eſt iniquus corā Dño, & con-
fabulationes Dñi cum rectis. Maledictio Dñi 33
in domibus iniquorū, & habitationē juſtorū
benedicet. Deſtruētq; irriſores, et erga ſapi- 34
entes benevolus erit. Gloriam adipiſcentur 35
ſapientes, & ſtulti conſequentur ignominiam.

CAP. IIII.

Acquieſcite filii diſciplinæ patris, & au- 1
ſcultate ſcientiā et intelligentiā. Quo- 2
niā documentū bonum dedi vobis, legē meā
ne derelinquatis. Filius enim fui patri meo 3
tenellus, et unicus apud matrē meam: Et do- 4
cuit me, dixítque mihi, Firmū ſit verbū meū
in corde tuo, et ſerva præceptū meū, ut vivas,
et legē meā quaſi pupillam oculi. Poſſide ſa- 5
pientiā, et poſſide intelligentiā, neq; declines
ab eloquio oris mei. Ne deſeras eam, ut cu- 6
ſtodiat te: dilige illā, ut ſalvet te. Principiū 7
ſapientiæ, poſſide ſapientiā: et in omni poſ-
ſeſſione tua, acquire prudentiā. Blandire illi, 8
ut te exaltet: et amplectere eam, ut te glorifi-
cet, Imponátq; capiti tuo decus benevolen- 9
tiæ, et coronâ gloriæ te fulciat. Audi fili mi, 10
et accipe ſermones meos, et multiplicabuntur
anni vitæ tuæ. Vias ſapientiæ docebo te, et 11
ducā te per tramites rectos. Cúmq; ambula- 12
veris, non vacillabunt greſſus tui: et ſi cucur-
reris, non impinges. Tene diſciplinā meam, 13
et ne deſeras illam: conſerva eam, quoniam
ipſa eſt vita tua. In viam peccatorum ne ab- 14
eas, neque invideas itineri ſceleſtorum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 * يا بني لا تسقط هذه من امام عينيك * احفظ مشورتي ورويي * لتحيا نفسك * وتطوق على عنقك
23 نعمة * ويكون لجسمانك شفاء * واهتماما بعظامك * لتذهب في جميع طرقك وانقا في سلامة * وما
24 25 يعثر قدمك * وان جلست تكون غير خائف * وان نمت تنام نوما لذيذا * ولم تدهش من
26 جبانة بجرعة واردة * ولا من وثبات المنافقين متقاطرة * لان الرب يكون في طرقك * ويوطد
27 28 رجلك لئلا تتزعزع * لا تمتنع بان تفعل بالفقير احسانا * ما دام في سلطان يدك به * ولا تقل
عد الي راجعا فلاعطيك غدا * وفي مكنتك ان تعمل الان معروفا * فانك لا تعلم ماذا يلده
29 30 اليوم المقبل * لا تسيء على صديقك الساكن معك المتوكل عليك اسواء * ولا تؤثر مجانا
31 32 ان تعادي انسانا لئلا يصنع بك سوا * لا تقتن عار الرجال الاردياء * ولا تشابهن طرائقهم * لان
33 كل من يتعدى الشريعة نجس قدام الرب * واما يجالس الصديقين * لعنة الله في منازل
34 المنافقين * ومساكن المقسطين تبارك * الرب يناصب المتكبرين * ويمنح المتواضعين
35 نعمة * الحكماء يرثون المجد * واما المنافقين فرفعوا هوانا *

* الفصل الرابع *

1 2 * ايها الغلمان اسمعوا ادب ابيكم * واصغوا لتعرفوا فقها * لاني اهبي لكم هدية صالحة * ولا
3 4 تهملوا شريعتي * فانني كنت ابنا مطيعا لابي * ومحبوبا في وجه امي * فعلماني وقالا لي * فليرسخ
5 قولنا في قلبك * احفظ وصاياي * لا تنسها * لا تعرض عن كلام فمي * لا تهمل الحكمة فتنصرك *
6 7 * اعشقها فتحفظك * سيج حولها فتعليك * اكرمها لكيما تعضدك * ** * ليعطي راسك
9 10 اكليل النعيم * اسمع يا بني واقبل اقوالي * فتتكاثر لك سنو حياتك * لتصير لك طرق عمرك
11 12 كثيرين * فانني اعلمك طرائق الحكمة * واسلك بك في مناهج مستقيمة * فانك ان سلكتها
13 فما تعرقل خطواتك * ان حاضرت فيها فما تتعب * اتخذ ادبي ولا تتركه * احفظه لنفسك
14 في حياتك * طرق المنافقين لا تجي اليها * وعداة الشريعة لا تماثل طرائقهم *

Fili mi, ne cadant hæc è conſpectu oculorum tuorum: ſerva conſilium meum, & 21 *monitum meum, ut vivat anima tua, &* 22 *circundes collum tuum gratiâ, & ſit carnibus tuis ſanitas, & cura de oſſibus tuis. ut ambules in omnibus viis tuis ſecurus in* 23 *tranquillitate, & non impingat pes tuus. Et ſi ſederis, eris intrepidus: & ſi dormi-* 24 *eris, dormies ſomnum ſuavem: Et non* 25 *turbaberis à timore horrendo inſtante, neq; ab invaſionibus impiorum dehiſcentibus. Nam Dominus erit in viis tuis, & firma-* 26 *bitur pes tuus quominus nutet. Ne te re-* 27 *trahas à præſtando pauperi beneficium, quandiu ſuppetit in manu tua aliquid quo juves. Et ne dicas, Revertere ad me ite-* 28 *rum, daboque tibi cras, cùm ſit in potentia tua ut modò conferas beneficium, quia neſcis quid occurrat die venturâ. Ne ex-* 29 *cogites contra proximum tuum cohabitantem tecum, confidentem tibi, mala: Et* 30 *ne velis gratis inimicari cuiquam, ne inferat tibi malum. Ne poſſideas æmula-* 31 *tionem virorum malorum, & ne imiteris ullo modo vias illorum: Quia quicun-* 32 *que tranſgreditur legem, immundus eſt coram Domino, conſedet autem Dominus cum juſtis. Maledictio Dei in habitaculis im-* 33 *piorum, & tabernacula juſtorum benedicentur. Dominus reſiſtit ſuperbis, & hu-* 34 *milibus dat gratiam. Sapientes poſſide-* 35 *bunt gloriam, at verò ſtulti exaltantur ad ignominiam.*

CAP. IV.

O Pueri, audite diſciplinam patris ve- 1 *ſtri, & attendite, ut cognoſcatis doctrinam. Quoniam ego præparo vobis mu-* 2 *nus bonum, ne negligatis legem meam. Nam* 3 *ego fui filius obediens patri meo, & amatus in conſpectu matris meæ: Docebántque* 4 *me ambo, & dicebant mihi; Firmiter hæreat ſermo noſter in corde tuo: cuſtodi mandata mea: non obliviſcaris ea: Non* 5 *declines à ſermone oris mei: non negligas ſapientiam, & ipſa te juvabit: Adama* 6 *eam, & ſervabit te; circunſepi eam, & exaltabit te: Honora eam, ut opituletur* 7 *tibi: Ut det capiti tuo coronam deli-* 9 *tiarum. Audi fili mi, & ſuſcipe verba* 10 *mea, & augebuntur tibi anni vitæ tuæ, ut plures tibi pateant ætatis tuæ viæ. Do-* 11 *cebo enim te vias ſapientiæ, & ducam te per vias rectas, In quibus ſi ambulave-* 12 *ris, non implicabuntur greſſus tui: ſi amplectaris eas, non fatigaberis. Cape di-* 13 *ſciplinam meam, & ne eam derelinquas: ſerva eam animæ tuæ in vita tua. Ad* 14 *vias impiorum ne accedas, & legis tranſgreſſorum vias ne imiteris.*

משלי: ה

.transi & , ea desuper declina : eâ in transeas ne , eam Desere
פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבָר־בּוֹ שְׂטֵה מֵעָלָיו וַעֲבֹר׃ 15
rapitur & ; malefecerint nisi , dormiunt non Etenim
כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם־לֹא יָרֵעוּ וְנִגְזְלָה 16
panem comederunt Quia .fecerint ruere nisi , eorum somnus
שְׁנָתָם אִם־לֹא יַכְשׁוֹלוּ׃ כִּי לָחֲמוּ לֶחֶם 17
justorum semita Et .bibent rapinarum vinum & ;impietatis
רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ׃ וְאֹרַח צַדִּיקִים 18
.diem paratum ad usque illuminans & , vadens , splendens lux veluti
כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד־נְכוֹן הַיּוֹם׃
.corruent quid in noverunt non : caligo sicut impiorum Via
דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ׃ 19
.tuam aurem inclina mea eloquia ad : attende meis verbis , mi Fili
בְּנִי לִדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לַאֲמָרַי הַט אָזְנֶךָ׃ 20
.tui cordis medio in ea custodi : tuis oculis ab recedant Ne
אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לְבָבֶךָ׃ 21
ejus carni universæ & ; ea invenientibus ipsa vitæ Quia
כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ 22
ipso ex quia ; tuum cor custodi custodia omni Ex .medela
מַרְפֵּא׃ מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ 23
pravitatem & ; oris perversitatem te à Remove .vitarum exitus
תּוֹצְאוֹת חַיִּים׃ הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וּלְזוּת 24
; aspiciant rectum ad tui Oculi .te à elonga labiorum
שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָּ׃ עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ 25
; tui pedis orbitam Pondera .te coram dirigant tuæ palpebræ &
וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁרוּ נֶגְדֶּךָ׃ פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ 26
: sinistram & ,dexteram declines Ne .stabilientur tuæ viæ omnes &
וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ׃ אַל־תֵּט יָמִין וּשְׂמֹאול 27
.malo à tuum pedem remove
הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע׃

CAP. V. ה

.tuam aurem inclina meæ intelligentiæ : intende meæ sapientiæ mi Fili
בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט־אָזְנֶךָ׃ 1
Quia .conservent tua labia scientiam & ; sagacitates custodiendum Ad
לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ׃ כִּי 2 3
.ejus palatum oleo præ lene & ; extraneæ labia stillabunt stillationem
נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ׃
acutum ; absinthium sicut amarum ejus novissimum Et
וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה 4
infernum : mortem descendentes ejus Pedes .acierum gladius veluti
כְּחֶרֶב פִּיּוֹת׃ רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל 5
sunt mobiles:ponderes fortè si vitarum Semitam .sustentabunt ejus gressus
צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ׃ אֹרַח חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ 6
ne & ; mihi audite filii nunc Et .scies non , ejus orbitæ
מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע׃ וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַל־ 7
ne & ; tuam viam ea desuper longè Fac .mei oris eloquiis ab recedatis
תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי׃ הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־ 8
alienis des fortè Ne .ejus domus ostium ad appropinques
תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ׃ פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים 9
alieni saturentur fortè Ne .crudeli tuos annos & ; tuum decorem
הוֹדֶךָ וּשְׁנֹתֶיךָ לְאַכְזָרִי׃ פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים 10
; tuo novissimo in rugias Et .aliena domo in tui dolores & ; tuo robore
כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי׃ וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ 11
Quomodo , dicas Et .tuum corpus & , tuam carnem consumendo in
בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ׃ וְאָמַרְתָּ אֵיךְ 12
? meum cor sprevit increpationem & ; eruditionem odivi
שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי׃

Versio VULG. LAT.

15 Fuge ab ea, nec transeas per illam:
16 declina, & desere eã. Non
enim dormiunt nisi malefecerint:
& rapitur somnus ab eis
17 nisi supplantaverint. Comedunt
panem impietatis, & vinum
18 iniquitatis bibunt. Justorum
autem semita, quasi lux
splendens, procedit & crescit
19 usque ad perfectam diem. Via
impiorum tenebrosa:nesciunt
20 ubi corruant. Fili mi, ausculta
sermones meos, & ad eloquia
21 mea inclina aurem tuam. Ne
recedant ab oculis tuis,custodi
22 ea in medio cordis tui : Vita
enim sunt invenientibus ea,&
23 universæ carni sanitas. Omni
custodiâ serva cor tuum, quia
24 ex ipso vita procedit. Remove
à te os pravum, & detrahentia
labia sint procul à te.
25 Oculi tui rectâ videant,& palpebræ
tuæ præcedant gressus
26 tuos. Dirige semitam pedibus
tuis, & omnes viæ tuæ stabilientur.
27 Ne declines ad dexteram,neque
ad sinistram:averte
pedem tuum à malo. Vias enim,
quæ à dextris sunt, novit
Dominus: perversæ verò sunt
quæ à sinistris sunt. Ipse autem
rectos faciet cursus tuos,itinera
autem tua in pace producet.

CAP. V.

1 Fili mi, attende ad sapientiã
meam,& prudentiæ meæ inclina
2 aurem tuam, Ut custodias
cogitationes,& disciplinam labia
tua conservent. Ne attendas
3 failaciæ mulieris. Favus enim
distillans labia meretricis,
& nitidius oleo guttur ejus :
4 Novissima autem illius amara
quasi absynthiũ,& acuta quasi
5 gladius biceps. Pedes ejus descendunt
in mortem, & ad inferos
gressus illius penetrant.
6 Per semitam vitæ non ambulant,
vagi sunt gressus ejus, &
7 investigabiles. Nunc ergò,fili
mi, audi me, & ne recedas à
8 verbis oris mei. Longè fac ab
ea viam tuam,& ne appropinques
9 forib⁹ domûs ejus.Ne des
alienis honoré tuum, & annos
10 tuos crudeli. Ne fortè impleantur
extranei viribus tuis, &
labores tui sint in domo aliena,
11 Et gemas in novissimis,
quando consumpseris carnes
tuas & corpus tuum, & dicas;
12 Cur detestatus sum disciplinam,
& increpationibus non
acquievit cor meum,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 † Ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ ἐπέλθῃς
ἐκεῖ, † ἔκκλινον δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ παράλλαξον.
16 † Οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ
κακοποιήσωσι, † ἀφῄρηται ὁ ὕπνος (δ) αὐτῶν,
17 καὶ οὐ κοιμῶνται. † Οἵδε γὰρ σιτοῦνται
σῖτα ἀσεβείας, † οἴνῳ δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται.
18 † Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως
φωτὶ λάμπουσι, † προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν,
19 ἕως (ε) κατορθώσῃ ἡ ἡμέρα. † Αἱ
δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκολιαί, † οὐκ οἴδασι
20 πῶς προσκόπτουσιν. † Υἱέ, ἐμῇ ῥήσει
πρόσεχε, † τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλε
21 σὸν οὖς. † Ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε
αἱ πηγαί σου, † φύλασσε αὐτὰς (ζ) ἐν
22 καρδίᾳ. † Ζωὴ γάρ ἐστι τοῖς εὑρίσκουσιν
23 αὐτάς, † καὶ πάσῃ (η) σαρκὶ ἴασις. † Πάσῃ
φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, † ἐκ γὰρ
24 τούτων ἔξοδοι ζωῆς. † Περίελε σεαυτοῦ
σκολιὸν στόμα, † καὶ ἄδικα χείλη (θ) μακρὰν
25 ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. † Οἱ ὀφθαλμοί σου
ὀρθὰ βλεπέτωσαν, † τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω
26 δίκαια. † Ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς
27 ποσί, † καὶ τὰς ὁδούς σου κατεύθυνε. † Μὴ
ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιά, μηδὲ εἰς τὰ ἀριστερά,
† ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ
ὁδοῦ κακῆς· † ὁδοὺς γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν
οἶδεν ὁ Θεός, † διεστραμμέναι δέ εἰσιν αἱ
ἐξ ἀριστερῶν. † αὐτὸς δὲ ὀρθὰς ποιήσει τὰς
τροχιάς σου, † τὰς δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ
προάξει.

In quocunq; loco castrametati fuerint; 15
ne supervenias illuc : declina
autem ab eis, & (q) abscede. Non 16
enim somnum capient, nisi malefecerint
: ablatus est somnus (r)eorum,
& non dormiunt. Hi enim edunt 17
(s) escas impietatis: (t) vino
autem iniquo inebriantur. Viæ autem 18
justorum similiter, ut lux fulgent:
(u)procedunt, et illuminant,
donec (x)dirigat se dies. Viæ autē 19
impiorum tenebrosæ : non nôrunt
quomodò (y)offendunt. Fili, meo eloquio 20
attende: & meis verbis (z)
appone aurem tuam. ut non (ω) 21
derelinquant te fontes tui: custodi
eos in corde. Vita enim est invenientibus 22
eos, & omni carni
sanitas. (aa) Omni custodiâ 23
serva cor tuum : ex his enim
(bb) exitus vitæ. (cc) Aufer 24
à te (dd) pravum os : &
injusta labia longè à te (ee) propelle.
Oculi (ff) tui rectâ videant, 25
palpebræ tuæ annuant
justa. (gg) Rectas orbitas fac 26
tuis pedibus : & vias tuas (hh)
dirige. Ne declines in dextera, 27
neque in sinistra : & averte pedem
tuum à via mala. Vias
enim quæ à dextris, novit Deus
: perversæ autem sunt, quæ
à sinistris. Ipse autem rectas faciet
orbitas tuas : & gressus tuos
in pace promovebit.

MS. A. (δ)ἀπ᾽ αὐτῶν, οὐ κοιμῶνται. (ε) κατορθώσῃ (ζ) ἐν σῇ καρδίᾳ. (η) σαρκὶ αὐτοῦ ἴασις. (θ) ἀπὸ σοῦ μακρὰν ἄπωσον.

ΚΕΦ. ε´.

1 † Υἱὲ ἐμῇ σοφίᾳ πρόσεχε, † ἐμοῖς δὲ
2 λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς, † Ἵνα φυλάξῃς
ἔννοιαν ἀγαθήν· (α) † αἴσθησις δὲ ἐμῶν
χειλέων (β) ἐντέλλεταί σοι. † μὴ πρόσεχε
3 φαύλῃ γυναικί. † Μέλι γὰρ ἀποστάζει
ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, † ἣ πρὸς
4 καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα, † (γ) Ὕστερον
μέντοι πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, † καὶ
5 ἠκονημένον μᾶλλον μαχαίρας διστόμου. † Τῆς
γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγουσι τοὺς
χρωμένους αὐτῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ᾅδην,
6 † τὰ δὲ ἴχνη αὐτῆς οὐκ ἐρείδεται. † Ὁδοὺς
γὰρ ζωῆς οὐκ ἐπέρχεται, † σφαλεραὶ δὲ αἱ
7 τροχιαὶ αὐτῆς, καὶ οὐκ (δ) εὔγνωστοι. † Νῦν
οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, † καὶ μὴ ἀκύρους (ε) ποιήσεις
8 ἐμοὺς λόγους. † Μακρὰν ποίησον ἀπ᾽ αὐτῆς
σὴν ὁδόν· † μὴ ἐγγίσῃς πρὸς θύραις
9 οἴκων αὐτῆς, † Ἵνα μὴ πρόῃ ἄλλοις ζωήν
10 σου, † καὶ σὸν βίον ἀνελεήμοσιν· † (ζ) Ἵνα
μὴ πλησθῶσιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, † οἱ δὲ
σοὶ πόνοι εἰς οἴκους ἀλλοτρίων (η) ἔλθωσι·
11 † Καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ᾽ ἐσχάτων, † ἡνίκα
ἂν κατατριβῶσι σάρκες σώματός σου, † καὶ
12 ἐρεῖς, Πῶς ἐμίσησα παιδείαν, † καὶ ἐλέγχους
ἐξέκλινεν ἡ καρδία μου;

CAP. V.

Fili, meæ sapientiæ attende: & 1
(a) meis sermonibus appone aurem
tuam ; Ut custodias (b) cogitationem 2
*bonam. * Sensus autem meorum*
labiorum mandat tibi. Noli
intendere fallaci mulieri. Mel enim 3
destillat à labiis mulieris (c)
fornicariæ:(d)quæ ad temp⁹ impinguat
fauces tuas : Posteà verò(e) 4
amariorem felle invenies, & acutam
magis gladio bicipiti. Imprudentiæ 5
enim pedes deducunt
utentes eâ (f) cum morte ad infernum
: & vestigia ejus non firmantur.
Vias enim vitæ non ingreditur 6
: lubricæ autem (g) orbitæ
ejus, & non benè vestigabiles.
Nunc igitur, fili, audi me : & 7
(h) ne irritos facias sermones meos.
Longè fac ab ea viam tuam: 8
ne appropinques ad januas domorum
ejus : Ut non (i) prodat aliis 9
vitam tuam, & (k) ætatem tuam
immitibus : Ut non impleantur alieni 10
fortitudine tuâ, & labores
tui in domos(l)alienorum veniant:
Et (m) pœnitebit te in (n) novissimis, 11
quando contritæ fuerint carnes
corporis tui:et dices; Quomodò 12
odio habui disciplinam,et increpationes
(o) devitavit cor meum?

MS.A.(α)αἴσθησιν (β)ἐντέλλομαί σοι. (γ)ὕστερον δὲ πικρότερον (δ)* εὔγνωστοι. (ε) ποιήσῃς (ζ) Ἵνα πλησθῶσιν (η)εἰσέλθωσιν, καὶ μὴ μεταμεληθῇς ἐπ᾽ ἐσχάτων,

תרגום Targum.

אֲרַשׁ וְלָא תֶעְבַּר עִמְּהוֹן סְטֵי וַעֲבַר מִנְּהוֹן׃ לָא דְמָכִין עַד מָה דְּמַבְאֲשִׁין וּפְרִידָא 15 16
שִׁנְתְּהוֹן עַד מָה דְּעָבְדִין תַּקְלָא׃ דְּמֵיכַלְתְּהוֹן מֵיכַלְתָּא דְרַשִׁיעֵי וְחַמְרָא דְחָטוֹפַיָּא 17
שָׁתַיִן׃ וְאָרְחָא דְצַדִּיקֵי כִּנְהוֹרָא דְמַזְהַר וְאָזֵל נַהֲרֵיהּ עַד מָה דְּתַקִּין יוֹמָא׃ וְאָרְחָא 18 16
דְרַשִׁיעֵי חֲבִירָא וְלָא יָדְעִין בְּמָנָא מִתְּקַלִין׃ בְּרִי לְמִלַּי אֲצִית וּלְמַאמְרַי צַלִּי 20
אוּדְנָךְ׃ לָא נִזְלַן בְּעַיְנָךְ נַטְרִנּוּן בְּגַוֵּיהּ דְּלִבָּךְ׃ מְטוּל דְּחַיֵּי אִנּוּן לְמַן דְּמַשְׁכַּח לְהוֹן 21 22
וּלְכוּלָּא בִּשְׂרֵיהּ מַאסֵי׃ מִכָּל זְהוֹרָא נְטַר לִבָּךְ מְטוּל דְּמִנֵּיהּ הוּא מַפְּקָנָא דְחַיֵּי׃ 23
אַעְבַּר מִנָּךְ עֲקוּמָא דְפוּמָא וְעַוְתָא דְשִׂפְוָתָא אַרְחֵק מִנָּךְ׃ עַיְנָךְ בִּתְרִיצוּתָא נִאוֹרָן 24 25
וְתִמְרָיךְ נִתְרַצּוּן לְקוּבְלָךְ׃ אַעְבַּר רִגְלָךְ מִשְׁבִילֵי בִּישֵׁי וְכֻלְּהוֹן אָרְחָתָךְ מְתַקְּנָן׃ לָא 26 27
תִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא אַעְבַּר רִגְלָךְ מִן בִּישְׁתָא׃

ה

בְּרִי לְחָכְמְתִי צִיַּת לְבִיוּנִי צַלִּי אוּדְנָךְ׃ דְּתִזְדְּהַר בְּתַרְעִיתָא וְדַעְתָּא שִׂפְוָתָךְ נִנְטְרָן׃ 1
מְטוּל דְּכַבְרִיתָא מְנַטְּפָן שִׂפְוָתָא דְּנוּכְרֵיתָא וְשָׁעִיעַ מִן מִשְׁחָא חִכַּהּ׃ וְאַחֲרִיתַהּ 2 3
מְרִירָא הֵיךְ גִּידָא חֲרִיפָא מִן סַיְפָא דְּתַרֵין פּוּמִין׃ רִגְלַהּ נָחְתָן לְמוֹתָא שְׁיוֹל 4
הִלְכָתַהָא מְסַמְּכָן׃ בְּאָרְחָא דְחַיֵּי לָא דָרְכָא מְטַלְטְלִין שְׁבִילָהָא וְלָא יָדְעָה׃ 5 6
וְהַשְׁתָּא בְּנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְלָא תִסְטוּן מִן מֵימְרֵיהּ דְּפוּמִי׃ אַרְחֵק מִנַּהּ אָרְחָךְ וְלָא 7 8
תִקְרַב לְתַרְעָא דְבֵיתָהּ׃ דְּלָא תִתֵּן לְאַחְרָנֵי חֵילָךְ וּשְׁנָיךְ לְנוּכְרָאִין׃ דְּלָא נִשְׂבְּעוּן 9
נוּכְרָאֵי חֵילָךְ וְלַעְוּתָךְ תֵּעוֹל לְבֵיתָא דְאַחְרָנֵי׃ וְתִתְנְהוֹם בְּסוֹפָךְ עַד מָה דְיִגְמַר 10 11
בִּשְׂרָךְ וְגוּשְׁמָךְ׃ וְתֵימַר הֵיכְנָא סְנֵית מַרְדּוּתָא וּמַכְסָנוּתָא אַשְׁלֵי לִבִּי׃ 12

Paraph. Chald. Versio Latina.

Recede, nec transeas cum eis : declina, & transi ab eis. Quoniam non 15
dormiunt; donec malefaciant, nec solvitur somnus eorum, donec ponant 16
scandalum. Quoniam cibus eorum, cibus est impiorum, & vinum rapto- 17
rum bibunt. Via autem justorum quasi lux splendens, vadítque lux ejus 18
usque ad perfectum diem. Via autem impiorum tenebrosa : nesciúntque 19
in quo offendunt. Fili mi ausculta sermones meos, & ad verba mea incli- 20
na aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis; custodi ea in medio cordis 21
tui. Quoniam vita sunt illi qui invenit ea : omni carni ejus sanitas. Ab 22
omni monitione custodi cor tuum, quoniam ab ipso exitus vitæ. Trans- 23
fer à te os pravum; detractionem labiorum longè fac à te. Oculi tui 24
recta videant, & palpebræ tuæ dirigantur contra te. Transfer pedem tu- 25
um à semitis malis, & omnes viæ tuæ dirigentur. Ne declines ad dexte- 26
ram, neque ad sinistram : transfer pedem tuum à malo. 27

CAP. V.

Fili mi sapientiæ meæ attende, ad intelligentiam meam inclina aurem 1
tuam. Ut admonitus sis in consilio, & scientiam labia tua conservent. 2
Quoniam favum distillant labia extraneæ, & lenius oleo est guttur ejus. 3
Novissimum autem illius amarum, sicut absinthium, acutius gladio anci- 4
piti. Pedes ejus descendunt ad mortem : ad infernum gressus ejus per- 5
veniunt. In via vitæ non ambulat : instabiles sunt semitæ ejus, & nescit. 6
Et nunc filii audite me, & ne declinetis à verbo oris mei. Longè fac ab 7
ea viam tuam, & ne appropinques portæ domus ejus. Ut non des aliis 8
virtutem tuam, & annos tuos alienis. Ne satientur extranei viribus tuis, 9
& laborem tuum introducas in domum alienam. Et gemas in novissimo 10
tuo, donec consumpta fuerit caro tua & corpus tuum. Et dices : Quo- 11
modo odi disciplinam, & eruditionem execratum est cor meum ! 12

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܒܐܬܪܐ ܕܫܪܝܢ ܠܐ ܬܥܒܪ ܒܗ. ܐܠܐ ܣܛܝ ܘܥܒܪ ܡܢܗ. * ܠܐ ܓܝܪ ܕܡܟܝܢ. ܥܕܡܐ ܕܥܒܕܝܢ 15
ܒܝܫܬܐ. ܘܡܬܥܒܪܐ ܫܢܬܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܕܥܒܕܝܢ ܨܒܝܢܗܘܢ. * ܡܛܠ ܕܡܐܟܘܠܬܗܘܢ 16
ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܥܘܠܐ. ܘܚܡܪܐ ܕܢܟܠܐ ܫܬܝܢ. * ܐܘܪܚܐ ܕܝܢ ܕܙܕܝܩܐ ܐܝܟ ܢܘܗܪܐ ܡܙܠܓ. 17
ܘܢܦܩ ܢܘܗܪܗ ܥܕܡܐ ܕܢܬܚܝܠ ܝܘܡܐ. * ܐܘܪܚܐ ܕܝܢ ܕܪܫܝܥܐ ܚܫܘܟܐ ܗܝ. 18
ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܒܡܢܐ ܢܬܬܩܠܘܢ. * ܒܪܝ. ܨܘܬ ܠܡܠܝ. ܘܠܡܡܠܠܝ ܐܪܟܢ ܐܕܢܟ. 19
* ܠܐ ܢܬܒܣܪܘܢ ܒܥܝܢܝܟ. ܐܠܐ ܛܪ ܐܢܘܢ ܒܓܘ ܠܒܟ. 20
* ܡܛܠ ܕܚܝܐ ܐܢܘܢ ܠܡܢ ܕܡܫܟܚ ܠܗܘܢ. ܘܠܒܣܪܗ ܟܠܗ ܡܐܣܝܢ. * ܒܟܠ ܢܛܘܪ ܛܪ ܠܒܟ. 21 22
ܡܛܠ ܕܡܢܗ ܗܘ ܡܦܩܢܐ ܕܚܝܐ. * ܐܥܒܪ ܡܢܟ ܦܘܡܐ ܥܡܝܩܐ. ܘܡܚܫܒܬܐ ܢܟܝܠܬܐ ܪܚܩ ܡܢ 23
ܣܦܘܬܟ. * ܥܝܢܝܟ ܬܪܝܨܬܐ ܢܚܙܝܢ. ܘܥܝܦܝܟ ܢܪܡܙܘܢ ܩܕܡܝܟ. * ܐܥܒܪ ܪܓܠܟ ܡܢ 24 25
ܫܒܝܠܐ ܒܝܫܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܘܪܚܬܟ ܢܬܬܩܢܘܢ. * ܠܐ ܬܣܛܐ ܠܝܡܝܢܐ ܘܠܣܡܠܐ. ܐܠܐ ܐܥܒܪ 26 27
ܪܓܠܟ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܗ * ܒܪܝ. ܨܘܬ ܠܚܟܡܬܝ. ܘܠܡܡܠܠܝ 1
ܐܪܟܢ ܐܕܢܟ. * ܕܬܙܕܗܪ ܒܡܠܟܐ. ܘܝܕܥܬܐ ܣܦܘܬܟ ܢܛܪܢ. * ܡܛܠ ܕܕܒܫܐ ܗܘ ܡܬܛܦܐ 2
ܣܦܘܬܗ ܕܢܘܟܪܝܬܐ. ܘܢܩܝܕܢ ܡܢ ܡܫܚܐ ܡܠܘܗܝ. * ܘܚܪܬܗܝܢ ܡܢ ܓܕܐ ܡܪܝܪܢ. ܚܪܝܦܐ 3 4
ܗܝ ܡܢ ܣܝܦܐ ܕܬܪܝܢ ܦܘܡܝܢ. * ܘܪܓܠܝܗ ܡܚܬܢ ܠܡܘܬܐ. ܫܝܘܠ 5
ܡܣܡܟܐ. * ܘܠܐ ܪܕܝܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ. ܛܥܝܢ ܓܝܪ ܫܒܝܠܝܗ. ܘܠܐ ܡܬܝܕܥܝܢ. * ܗܫܐ ܒܢܝ 6
ܫܡܥܘܢܝ. ܘܠܐ ܬܣܛܘܢ ܡܢ ܡܠܘܗܝ ܕܦܘܡܝ. * ܐܪܚܩ ܡܢܗ ܐܘܪܚܟ. ܘܠܐ ܬܬܩܪܒ 7 8
ܠܬܪܥܐ ܕܒܝܬܗ. * ܕܠܐ ܬܬܠ ܠܐܚܪܢܐ ܚܝܠܟ. ܘܫܢܝܟ ܠܕܠܐ ܡܪܚܡܢܝܢ. * ܘܢܣܒܥܘܢ 9
ܢܘܟܪܝܐ ܚܝܠܟ. ܘܥܡܠܟ ܢܥܘܠ ܠܒܝܬܐ ܢܘܟܪܝܐ. * ܘܬܬܬܘܐ ܒܣܝܒܘܬܟ. ܡܐ ܕܡܬܚܒܠ 10 11
ܒܣܪܐ ܕܦܓܪܟ. * ܘܬܐܡܪ ܕܠܡܢܐ ܣܢܝܬ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܟܣܢܘܬܐ ܐܫܝܛ ܠܒܝ. 12

Et per locum ubi morantur, ne transeas : sed 15
diverte,& prætergredere illũ. Non enim dormiunt, 16
quoad committant scelus : & recedit
somnus eorum, quousque exequantur voluntatem
suam. Quoniam cibus eorum,cibus est 17
iniquitatis: & vinũ fraudis bibunt. Via verò 18
justorũ, quasi lumen coruscat, & progreditur
lux ejus donec invalescat dies. Iter autẽ impiorum 19
tenebrosũ est,& ignorant in quid impingant.
Fili mi, ausculta verba mea, & sermoni 20
meo inclina aurem tuam. Ne vilescant 21
in oculis tuis, sed custodi ea in penetralibus
cordis tui. Quoniam vita sunt ei qui repererit 22
illa,& carnem suam totam curat. Cum omni 23
cautela custodi cor tuũ,quia ab ipso est origo
vitæ. Remove à te os profundum, & cogitationem 24
fraudulentã aliena à labiis tuis. Oculi 25
tui æquitatem respiciant, & palpebræ tuæ
dirigant *viam tuam* ante te. Averte pedem 26
tuum à semitis pravis,& omnes viæ tuæ confirmabuntur.
Ne declines dextrorsum aut sinistrorsum, 27
sed amove pedem tuum à malo.

CAP. V.

Fili mi, ausculta sapientiam meam, & sermoni 1
meo præbe aurem tuam : Ut cautè serves 2
consilium,& scientiam labia tua custodiant.
Quia mel stillant labia extraneæ, & leniora 3
sunt oleo verba ejus, At finis eorum 4
absinthio amariora. Acutior est enim gladio 5
duarum acierum, Et pedes ejus deducunt ad
mortem.Infernus passus ejus fulcit, Et non 6
graditur in terra vitæ;vagæ sunt enim semitæ
ejus, & ignotæ. Itaque filii audite me,& ne 7
declinetis ab eloquio oris mei. Longè fac ab 8
ea viam tuam,& ne accedas ad ostium domûs
ejus: Ut non des aliis robur tuum, & annos 9
tuos iis qui non sunt misericordes: Et saturentur 10
exteri virib⁹ tuis,& laboré tuũ inferas in
domũ alienam: Et in senectute tua pœniteat 11
animã tuã,cùm consumpta fuerit caro corporis
tui;Et dicas,Ad quid,eheu,odio habui eru- 12
ditioné,& increpationem sprevit cor meum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* في اي موضع نزلوا معسكرين لا تذهب اليه* ولا تحضر فيه* أدح عنهم واستبذل صعقهم* 15
* فانهم ما ينامون ان لم يعملوا الشر* قد انتزع نومهم فما ينامون* لان الذين ياكلون طعام 16 17
النفاق يسكرون الخمر المتعدي الشريعة* فاما طرق المقسطين بهذه الصورة تتلالا بالنور* 18
ويستضيئون الي ان يقوم النهار* واما سبل المنافقين مظلمة فما يعلمون كيف يعثرون* 19
* يا بني اصغ الي قولي* ولتستلم اذنك كلماتي* حتي لا تنقص ينابيعك* احفظها في قلبك* 20 21
* فان حياة للذين يصادفونها* وشفاء لكل بشر* بكافة التحفظ احفظ قلبك* فان منه مخارج 22 23
الحياة* انزع منك الفم الملتوي* وابعد منك الشفتين الظالمتين بعيدا* وعيناك فلتبصر 24 25
امورا مستوية* واجفانك فلتومي اشاراتها مقسطة* واجعل لرجليك طرقا مقومة* وقوم 26
طرائقك* لا تحيدن الي الميامن ولا المياسر واردد رجلك من الطريق الردي* فان الله قد 27
عرف الطرق التي من الميامن* لان المناهج التي من المياسر معوجة هي* فاجعل انت طرائقك
مقومة* ومسالكك طرق لها في السلامة*

* الفصل الخامس *

* يا بني اصغ الي حكمتي* واجعل في سامعيك اقوالي* لتحفظك ذكرا صالحا* فاوصي لك حس 1 2
شفتي* لا تصغ الي امراة طالحة* فان العسل يقطر من شفتي الامراة الزانية* يدسم حنكك 3
مدة يسيرة* ثم تجده اخيرا اشد مرارة من العلقم* ومرهفا اكثر من سيف ذي فمين* 4
* لان ارجل الغباوة تحدر الذين يستعملونها* وتحطهم بعد الموت الي الجحيم* وآثارك ما تثبت* 5
* مناهجها خطرة* وليس معروفة سريعا* والان يا بني اسمع مني* ولا تنقص اقوالي* 6 7
* اجعل طريقك منها بعيدة* لا تدن الي ابواب منزلها* لئلا تدفع حياتك الي غيرك* 8 9
وعمرك الي من لا يرحمك* لئلا تشبع الغرباء من قوتك* وتدخل اتعابك الي منازل اجنبية* 10
* وتندم في اواخرك* حين تنسحق لحمان جسمك* فتقول كيف مقت الادب* وجح قلبي 11 12
عن التوبيخات*

Quemcunque locum inhabitaverint turmatim collecti, ne adeas, & in eo ne adsis. 15
Declina ab eis, & profanum reputa clamorem eorum. Non enim dormiunt nisi 16
commiserint malum. Jam sublatus est somnus eorum, nec dormiunt : Quia qui 17
comedunt cibum impietatis, inebriantur vino transgrediente legem. At verò via 18
justorum hâc formâ splendescent luce,& fulgebunt donec erigatur dies. At semitæ 19
impiorum tenebrosæ sunt,& nesciunt quomodo impingant. Fili mi, ausculta sermonem 20
meum,& percipiat auris tua verba mea, Ut ne deficiant fontes tui. Custodi 21
eam in corde tuo : Quia est vita 22
omnibus invenientibus eam, & sanitas universæ carni suæ. Omni cautelâ serva 23
cor tuum,quia ex ipso sunt origines vitæ. Depone à te os perversum,& remove à te 24
labia iniqua procul. Et oculi tui videant 25
res æquas, & palpebræ tuæ annuant signa sua justa.Et statue pedibus tuis vias 26
rectas,& dirige vias tuas. Ne declines 27
ad dexteras, nec ad sinistras : & retrahe pedem tuum à semita mala. Deus enim
novit vias quæ à dextris sunt : quoniam viæ quæ sunt à sinistris,sunt distortæ. Tu
igitur statue vias tuas rectas, & gressus tuos dirige ad illas in pace.

CAP. V.

Fili mi, attende ad sapientiam meam, 1
& colloca in auribus tuis sermones
meos, Ut servare te faciant monitum bonum; 2
nam te moneo prudentiam labiorum meorum.
Ne præbeas aures mulieri
improbæ, Quia mel stillat de labiis mulieris 3
fornicariæ : demulcet palatum tuum
brevi tempore, Demum invenies illud amarum 4
plusquam absinthium, & acutum
magisquam gladium ancipitem.
Pedes enim imprudentiæ præcipitant illos 5
qui eâ utuntur, & deprimunt ipsos
post mortem ad infernum : & vestigia
tua non subsistent. Viæ ejus sunt periculosæ, 6
& non illico perceptibiles. Itaque 7
fili mi, acquiesce mihi, & ne violes sermones
meos. Fac viam tuam procul ab 8
eâ ne accedas ad januas domûs ejus, Ne 9
fortè tradas vitam tuam alteri, & ætatem
tuam illi qui non miseretur tui: Ne 10
fortè saturentur extranei viribus tuis,
& ingrediantur labores tui habitacula
aliena : Et te pœniteat in novissimis tuis, 11
dum conterentur carnes corporis tui, Dicasque; 12
Quomodo despexi disciplinam,
& declinavit cor meum à correptionibus ?

משלי : ו

non me docentibus & : me docentium voce in audivi non Et
13 ולא־שמעתי בקול מורי ולמלמדי לא־
: malo omni in fui parum Quaſi ? meam aurem inclinavi
14 הטיתי אזני : כמעט הייתי בכל־רע
; tua ciſterna de aquas Bibe .cœtus & , eccleſiæ medio in
15 בתוך קהל ועדה : שתה־מים מבורך
: foras tui fontes Diſpergantur .tui putei medio de fluenta &
16 ונזלים מתוך בארך : יפוצו מעינתיך חוצה
non & ; tibi ſoli tibi Sint .aquarum rivi plateis in
17 ברחבות פלגי־מים : יהיו־לך לבדך ואין
uxore de lætare & ; benedicta tua vena Sit .tecum alienis
18 לזרים אתך : יהי־מקורך ברוך ושמח מאשת
ejus ubera , gratiæ ibix & , amorum Cerva .tuarum adoleſcentiarum
19 נעוריך : אילת אהבים ויעלת־חן דדיה
: jugiter errabis ejus amore in : tempore omni in te inebrient
ירוך בכל־עת באהבתה תשגה תמיד :
? extraneæ ſinum amplexaberis & ; extranea in mi fili errabis quid ut Et
20 ולמה תשגה בני בזרה ותחבק חק נכריה :
ejus orbitas omnes & ; viri viæ DOMINI oculis coram Quia
21 כי נכח עיני יהוה דרכי־איש וכל־מעגלתיו
funibus in & : impium eum capient ſuæ Iniquitates .ponderans
22 מפלס : עוונתיו ילכדנו את־הרשע ובחבלי
multitudine in & ; eruditione non in morietur Ipſe .tenebitur ſui peccati
23 חטאתו יתמך : הוא ימות באין מוסר וברב
.errabit ſuæ ſtultitiæ
אולתו ישגה :

CAP. VI. ו

tuas volas alieno defixiſti : tuo ſodali ſpopondiſti ſi ,mi Fili
1 בני אם־ערבת לרעך תקעת לזר כפיך :
.tui oris eloquiis in es captus ; tui oris verbis in es Illaqueatus
2 נוקשת באמרי־פיך נלכדת באמרי־פיך :
: tui ſocii volam in veniſti quia , te erue & ,mi fili nunc hoc Fac
3 עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף־רעך
des Ne .tuos ſodales robora & ; te conculcandum præbe , vade
4 לך התרפס ורהב רעיך : אל־תתן
te Erue .tuis palpebris dormitationem & ; tuis oculis ſomnum
5 שנה לעיניך ותנומה לעפעפיך : הנצל
Vade .aucupis manu de avis ſicut & ; manu de cerva tanquam
6 כצבי מיד וכצפור מיד יקוש : לך־
Cui .eſto ſapiens & , ejus vias vide ; piger formicam ad
7 אל־נמלה עצל ראה דרכיה וחכם : אשר
æſtate in Parabit .dominus & , præfectus , gubernator ei non
8 אין־לה קצין שטר ומשל : תכין בקיץ
Uſquequo .ſuam eſcam meſſe in congregat ; ſuum panem
9 לחמה אגרה בקציר מאכלה : עד־מתי
, ſomnorum Parum ? tuo ſomno à ſurges quando ? jacebis piger
10 עצל תשכב מתי תקום משנתך : מעט שנות
.dormiendum ad manuum complicationis parum ; dormitationum parum
מעט תנומות מעט חבק ידים לשכב :
vir tanquam tuus defectus & ; tua paupertas viator tanquam veniet Et
11 ובא־כמהלך ראשך ומחסרך כאיש
.clypei
מגן :

Verſio VULG. LAT.

13 Nec audivi vocem docentium me, & magiſtris non inclinavi 14 aurem meã? Penè fui in omni malo, in medio eccleſiæ & 15 ſynagogæ. Bibe aquam de ciſterna tua, et fluenta putei tui: 16 Deriventur fontes tui foràs, & in plateis aquas tuas divide. 17 Habeto eas ſolus, nec ſint alieni participes tui. 18 Sit vena tua benedicta, & lætare cum muliere adoleſcentiæ tuæ: 19 Cerva chariſſima, & gratiſſimus hinnulus: ubera ejus inebrient te in omni tempore, in amore ejus delectare jugiter. 20 Quarè ſeducêris, fili mi, ab aliena, & fovêris in ſinu alterius? 21 Reſpicit Dominus vias hominis, & omnes greſſus ejus conſiderat. 22 Iniquitates ſuæ capiunt impium, & funibus peccatorum ſuorũ conſtringitur. 23 Ipſe morietur, quia non habuit diſciplinam, & in multitudine ſtultitiæ ſuæ decipietur.

CAP. VI.

1 Filii mi, ſi ſpoponderis pro amico tuo, defixiſti apud ex- 2 traneum manum tuam, Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis ſermonibus. 3 Fac ergò quod dico, fili mi, & temetipſum libera: quia incidiſti in manum proximi tui. Diſcurre, feſtina, ſuſcita ami- 4 cum tuum: Ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormi- 5 tent palpebræ tuæ. Eruere quaſi damula de manu, & quaſi 6 avis de manu aucupis. Vade ad formicam, ô piger, & conſidera vias ejus, & diſce ſa- 7 pientiam: Quæ cùm non habeat ducem, nec præcepto- 8 rem, nec principem, Parat in æſtate cibum ſibi, & congregat 9 in meſſe quod comedat. Uſquequò, piger, dormies? quando conſurges è ſomno tuo? 10 Paululùm dormies, paululùm dormitabis, paululùm con- 11 ſeres manus, ut dormias: Et veniet tibi quaſi viator, egeſtas, & pauperies quaſi vir armatus. Si verò impiger fueris, veniet ut fons meſſis tua, & egeſtas longè fugiet à te.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

13 † Οὐκ ἤκουον φωνὴν παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός με, † οὐδὲ παρέβαλλον τὸ οὖς μου. † 14 Παρ' ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παντὶ (θ) κακῷ, † ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς. † 15 Πῖνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, † καὶ ἀπὸ σῶν φρεάτων πηγῆς. † 16 (ι) Μὴ ὑπερεκχείσθω σοι ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πηγῆς, † εἰς δὲ σὰς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα. † 17 Ἔστω σοι μόνῳ ὑπάρχοντα, † καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετασχέτω σοι. † 18 Ἡ πηγή σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδία, † καὶ συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου. † 19 Ἔλαφος φιλίας καὶ πῶλος σῶν χαρίτων ὁμιλείτω σοι, † ἡ δὲ ἰδία ἡγείσθω σου καὶ συνέστω σοι ἐν παντὶ καιρῷ· † ἐν γὰρ (κ) τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφερόμενος, πολλοστὸς ἔσῃ. † 20 Μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν, † μηδὲ συνέχου ἀγκάλαις (λ) τῆς μὴ ἰδίας. † 21 Ἐνώπιον γάρ εἰσι τῶν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρός, † εἰς δὲ (μ) πάσας τὰς τροχιὰς αὐτοῦ σκοπεύει. † 22 Παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσι, † σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. † 23 Οὗτος τελευτᾷ μετὰ ἀπαιδεύτων, † ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος (ν) ἐξερρίφη, † καὶ ἀπώλετο (ξ) δι' ἀφροσύνην.

13 Non audiebam vocem (p) corripientis me, & docentis me, neq; (q) adhibebam aurem meam. 14 (r) Penè fui in omni malo, in medio Eccleſiæ, & ſynagogæ. 15 Bibe aquas (ſ) de tuis vaſis, & de (t) puteorum tuorum fonte: 16 (u) Non ſupereffundantur tibi aquæ extra tuum fontem, & in tuas plateas pertranſeant aquæ tuæ. 17 Sint tibi ſoli poſſeſſæ: & nemo alienus particeps ſit tibi. 18 Fons aquæ tuæ ſit tibi proprius; & jocundare cum uxore, quæ à (x) juventute tua. 19 Cervus amicitiæ, & (y) pullus tuarũ gratiarũ corfabuletur tecũ, & (z) propria ducat te, & adſit tibi in omni tempore. In hujus enim amicitia converſatus diuturnus eris. 20 Ne multus ſis ad alienam, neque contineâris ulnis nõ propriæ. 21 Sunt enim (æ) coram Dei oculis viæ viri: & in omnes (aa) orbitas ejus ſpeculatur. 22 (bb) Iniquitates virum capiunt: & (cc) catenis ſuorum peccatorum unuſquiſque (dd) conſtringitur. 23 Hic moritur (ee) cum iis qui non habent diſciplinam, & ex multitudine (ff) vitæ ſuæ dejectus eſt, & periit propter imprudentiam.

MS. A. (θ) κακῷ μου, ἐμμέσῳ (ι) Ὑπερεκχείσθω σοι τὰ ὕδατα (κ) ταυτῇ τῇ φιλίᾳ (λ) ταῖς μὴ ἰδίαις. (μ) τὰς τροχιὰς αὐτοῦ σκοπεύει. (ν) ἐξερίφη, (ξ) διὰ

ΚΕΦ. ϛʹ.

1 † Υἱὲ ἐὰν (α) ἐγγυήσῃ σὸν φίλον, † παρα- 2 δώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. † Παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ (β) ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, † καὶ ἁλίσκε- 3 ται χείλεσιν ἰδίου στόματος. † Ποίει υἱὲ ἃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι, καὶ σώζου· † ἥκεις γὰρ εἰς χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον. † Ἴθι μὴ ἐκλυόμενος, † παρόξυνε δὲ καὶ τὸν φίλον σου ὃν ἐν- 4 εγγυήσω. Μὴ δῷς ὕπνον σοῖς ὄμμασι, † μη- 5 δὲ ἐπινυστάξῃς σοῖς βλεφάροις, † Ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, † καὶ ὥσπερ ὄρνεον 6 ἐκ παγίδος. † Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ, † καὶ ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, 7 † καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος. † (γ) Ἐκείνῳ γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος, † μηδὲ τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων, † μηδὲ 8 ὑπὸ δεσπότην ὤν, † Ἑτοιμάζεται θέρους τὴν τροφήν, † πολλήν τε ἐν τῷ ἀμητῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. † ἢ πορεύθητι πρὸς τὴν μέλισσαν, † καὶ μάθε ὡς ἐργάτις ἐστί, † τήν τε ἐργασίαν ὡς σεμνὴν ποιεῖται. † ἧς τοὺς πόνους βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς (δ) ὑγίειαν προσφέρονται. † ποθεινὴ δέ ἐστι πᾶσι καὶ ἐπίδοξος, † καίπερ οὖσα τῇ ῥώμῃ ἀσθενής, † τὴν σοφίαν τιμήσασα προήχθη. † 9 Ἕως τίνος ὀκνηρὲ κατάκεισαι; † πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ; † 10 Ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς, ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυστάζεις, † ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζῃ χερσὶ στήθη. † 11 Εἶτ' ἐμπαραγίνεταί σοι ὥσπερ κακὸς ὁδοιπόρος ἡ πενία, † καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. † ἐὰν δὲ ἄοκνος ᾖς, (ε) ἥξει ὥσπερ πηγὴ ὁ ἀμητός σου· † ἡ δὲ ἔνδεια, ὥσπερ κακὸς (ζ) δρομεὺς ἀπαυτομολήσει.

CAP. VI.

1 Filii, ſi ſpoponderis (a) amicum tuum; (b) trades manum tuam inimico. 2 (c) Laqueus enim fortis viro propria labia: & (d) capitur labiis proprii oris. 3 Fac, fili, quæ ego tibi mando, & ſalvare: veniſti enim in manus malorum propter tuum amicum. (e) Eſto non remiſſus, (f) ſtimula autem (g) & amicum tuum, quem ſpopondiſti. 4 Ne dederis (h) ſomnũ oculis tuis, (i) neq; indormites pal- 5 pebris tuis; ut ſalveris tanquàm damula è laqueis, & tanquàm a- 6 vis è (k) reti. (l) Vade ad formicam, ô piger, & æmulare videns vias ejus: & eſto illâ ſa- 7 pientior. Nam cùm ei non ſit agellus, neque habeat (m) qui co- 8 gat, neque ſub domino ſit; Parat æſtate alimentum, & (n) multam in meſſe facit acervationem. Aut vade ad apem, & diſce quomodò operaria eſt: operationem quoque quàm venerabilem (o) facit: cujus labores reges, & idiotæ, ad ſanitatem afferunt. Appetibilis autem eſt omnibus, & clara, etiam cùm ſit robore infirma, ſapientiam honorans evecta eſt. 9 (p) Uſquequò, piger, (q) jaces? quando autem è ſomno (r) excitaberis? 10 Paulùm quidem dormis, paulùm autem ſedes, parùm autem dormitas, paulùm autẽ (ſ) ample- 11 cteris manibus pectora: Deindè (t) ſupervenit tibi, tanquã malus viator, paupertas, & egeſtas (u) tanquã bonꝰ curſor. (x) Si autem impiger fueris, veniet tanquàm fons meſſis tua: egeſtas autem tanquàm malus curſor, aufugiet.

MS. A. (α) ἐγγύη (β) τὰ ἴδια χείλη ἀνδρί, (γ) Ἐκείνου (δ) ὑγίαν φέρονται. (ε) ἥξει σοι ὥσπερ (ζ) ἀνὴρ αὐτομολήσει.

תרגום TARGUM.

13 ולא שמעית קלא דמרותי ולמלפני לא צלית אדני : עד כליל הוית לי בכל בישן
14 בגו כנשתא ועדתא : אשתי מיא מן גובך ורדיא מן בירך : נשפעון מעינך לברא
15 ובפתיי טיפי דמיא : יהוון לך לחודך ונוכראי לא נשתתפון עמך : יהוי מבועך בריך
16 וחדי מן אתת טליותך : אילתא דרחמותא ודיצתא דחסדא הוינא אלף בכל זמן
17 וברחמותא תרגם תדירא : ולמה תשרגג ברי בנוכריתא אוף לא תחבק עובה
18 דאחריתא : מטול דקדם עינוי דאלהא אנון ארחתיה דגברא וכולהון שבילוי גלין
19 קדמוי : חובוי דרשיעא קמטין ליה ובחבלי דחטוי נתפכך : הוא ימות בלא מרדותא
20 ובסוגאי דשטיותיה נטעי :
21
22
23

ו

1 ברי אין ערבת לחברך אשלימתא לנוכראה ידך : אתצידתא במאמרא דפומך
2 אתאחדתא במאמרא דפומך : עביד היכנא ברי ואתפצא מטול דנפלת ביד דחברך
3 אזל גרג הביל חברך : לא תתן שנתא לעינך ונימתא לגביניך : דתתפצי היך טביא מן
4 נשבא והיך צפרא מן פוחא : אתדמא לשומשמנא עטלא חמי ארחתהון ואתחכם :
5 דלית לה חצדא היך אף לא סרכא ושליטא : מתקנא בקיטא לחמה ונבשא בחצדא
6 מיכלה : עד מה לאימת אנת דמיך אנת עטלא ולאימת קימת מן שנתך : קליל
7 שנתא קליל נומתא קליל תחבק ידך למדמכא : ותיתי ותדרוך מסכנותך וחוסרנך
8 היך גברא כשרא :
9
10
11

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et non audivi vocem doctorum meorum, & magiſtris meis non in- 13 clinavi aurem meam. Penitus *fui mihimet in omnibus malis*, in me- 14 dio eccleſiæ & congregationis. Bibe aquam de ciſterna tua, & flu- 15 enta de puteo tuo. Redundabunt fontes tui foris, & in plateis rivi aqua- 16 rum. Erunt tibi ſoli, & extranei non participabunt tecum. Erit fons 17 tuus benedictus: & lætare cum uxore adoleſcentiæ tuæ. Cerva amoris 18 & exultatio gratiæ: rationem diſce in omni tempore, & in dilectionem 19 ejus incumbe ſemper. Et quare ſeduceris fili mi in aliena? neque etiam 20 amplexaberis ſinum extraneæ. Quoniam in conſpectu Dei ſunt viæ vi- 21 ri, & omnes ſemitæ ejus manifeſtæ ſunt coram eo. Peccata ſua com- 22 prehendunt impium, & in funibus peccatorum ſuorum conſtringitur. Ipſe morietur abſque diſciplina, & in multitudine ſtultitiæ ſuæ errabit. 23

CAP. VI.

Filii mi ſi ſpoponderis pro amico tuo, promiſiſti ſolvere extraneo manu 1 tua; Illaqueatus es verbis oris tui: captus es ſermonibus oris tui. Fac 2 hoc fili mi, & liberare: quia incidiſti in manum proximi tui; vade ſuſci- 3 ta velociter amicum tuum. Ne des ſomnum oculis tuis, neque dormitati- 4 onem palpebris tuis. Ut evadas quaſi damula de pedica, & ſicut avis de 5 laqueo. Similis eſto formicæ, piger; vide vias ejus, & ſapiens eſto. Quæ 6 non habet meſſem, ſicut nec ducem, neque dominatorem; Præparat in 7 æſtate cibum ſuum, & coacervat in meſſe eſcam ſibi. Uſquequo piger tu 8 dormis, & quando conſurges de ſomno tuo? Parum ſomni [*erit tibi*,] 9 & parum dormitationis, paululum complicabis manus tuas ad dormien- 10 dum. Et veniet & incedet egeſtas tua, & indigentia tua, ſicut vir rectus. 11

VerſioSYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ܘܠܐ ܫܡܥܬ ܒܩܠܐ ܕܡܪ̈ܕܝܢܝ ܘܕܡܠܦ̈ܢܝ. ܘܠܐ ܐܪܟܢܬ ܐܕܢܝ. * ܟܡܐ ܩܠܝܠ ܗܘܐ ܗܘܝܬ ܒܟܠ
14 ܒܝܫܬܐ ܒܓܘ ܟܢܘܫܬܐ ܘܥܕܬܐ. * ܐܫܬܐ ܡ̈ܝܐ ܡܢ ܓܘܒܟ. ܘܢܓܪ̈ܐ ܡܢ ܒܐܪܟ. * ܘܢܫܬܦܘܢ
15 ܡ̈ܝܟ ܠܒܪ. ܘܒܫܘ̈ܩܝܟ ܢܪܕܘܢ. * ܘܢܗܘܘܢ ܠܟ ܠܚܘܕܝܟ. ܘܢܘܟܪ̈ܝܐ ܠܐ ܢܫܬܘܬܦܘܢ
16
17 ܥܡܟ. * ܘܢܗܘܐ ܡܒܘܥܟ ܡܒܪܟܐ. ܘܚܕܝ ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܕܛܠܝܘܬܟ. * ܐܝܠܬܐ ܕܪܚܡܬܐ. ܘܝܥܠܐ
18 ܕܪ̈ܚܡܐ. ܘܐܘܪ̈ܚܬܗ ܝܠܦ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܒܪܚܡܬܗ ܪܥܝ. * ܘܠܐ ܬܛܥܐ ܒܪܝ ܡܛܠ ܢܘܟܪܝܬܐ. ܘܠܐ
19 ܬܓܦܘܦ ܥܘܒܐ ܕܢܘܟܪܝܬܐ. * ܡܛܠ ܕܩܕܡ ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܐܘܪ̈ܚܬܗ ܕܓܒܪܐ. ܘܟܠܗܝܢ ܫܒ̈ܝܠܘܗܝ
20 ܓܠܝܢ ܩܕܡܘܗܝ. * ܒܚܘ̈ܒܘܗܝ ܢܬܐܚܕ ܥܘܠܐ. ܘܒܚܒ̈ܠܐ ܕܚܛ̈ܗܘܗܝ
21 ܢܬܐܣܪ. * ܗܘ ܢܡܘܬ ܕܠܐ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܒܣܘܓܐܐ ܕܛܥܝܘܬܗ ܢܛܥܐ.
22
23

Et non audivi vocem docentium me, & hor- 13 tantibus me non præbui aurem meam? Pa- 14 rum abfuit quin verſatus ſim in omnibus malis in congregatione, & in eccleſia. Bibe 15 aquas de puteo tuo, & fluenta de fonte tuo. Et effundantur aquæ tuæ per plateas tuas, & 16 in compitis tuis fluant: Sintque tibi ſoli, & 17 alieni non participent tecum. Et erit bene- 18 dictus fons tuus; & lætare cum muliere adoleſcentiæ tuæ, Cervo amoris, & ibice amo- 19 ris: Vias ejus diſce in omni tempore, & in amore ejus paſcere: Et ne ſeducaris fili mi, 20 ob extraneã, neve amplectaris ſinũ extraneæ, Quoniam coram oculis ſunt Dñi viæ viri, & 21 omnes ſemitæ ejꝰ detectæ corã eo. In delictis 22 ſuis capietur iniquus, & funibus peccatorum ſuorum vincietur. Ipſe morietur ineruditus, 23 & in multitudine erroris ſui decipietur.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 ܒܪܝ ܐܢ ܥܪܒܬ ܠܪܚܡܟ. ܐܫܠܡܬ ܐܝܕܟ
2 ܠܢܘܟܪܝܐ. * ܐܬܬܨܝܕܬ ܒܡܐܡܪ ܦܘܡܟ. ܘܐܬܬܚܕܬ ܒܡ̈ܠܐ ܕܣܦܘ̈ܬܟ. * ܥܒܕ ܗܟܢܐ
3 ܒܪܝ. ܘܦܨܐ ܢܦܫܟ. ܡܛܠ ܕܢܦܠܬ ܒܐܝܕܐ ܕܒܥܠܕܒܒܟ. ܙܠ ܘܐܠܨ
ܠܪܚܡܟ ܕܥܪܒܬ ܠܗ. * ܠܐ ܬܬܠ ܫܢܬܐ ܠܥܝ̈ܢܝܟ. ܘܠܐ ܢܘܡܐ
4 ܠܓܒ̈ܝܢܝܟ. * ܕܬܬܦܨܐ ܐܝܟ ܛܒܝܐ ܡܢ ܢܫܒܐ. ܘܐܝܟ ܨܦܪܐ ܡܢ ܦܚܐ.
5 ܐܬܕܡܐ ܠܫܘܡܫܡܢܐ ܚܙܝ ܐܘܪ̈ܚܬܗ
6 ܘܐܠܦ ܕܠܝܬ ܠܗ ܚܨܕܐ. ܘܠܐ ܪܒܐ ܕܐܠܨ ܠܗ. ܘܠܐ ܫܠܝܛ. * ܘܡܛܝܒܐ ܠܗ ܡܢ ܩܝܛܐ ܠܚܡܗ.
7
8 ܘܟܢܫܐ ܒܚܨܕܐ ܡܐܟܘܠܬܗ. * ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܕܡܟ ܐܢܬ ܚܒܝܢܐ. ܐܡܬܝ ܬܩܘܡ ܡܢ ܫܢܬܟ.
9
10 ܩܠܝܠ ܕܡܟܬ. * ܘܩܠܝܠ ܠܒܬ. ܘܩܠܝܠ ܚܒܩܬ ܐܝܕܝܟ ܥܠ
11 ܚܕܝܟ. * ܘܬܐܬܐ ܥܠܝܟ ܡܣܟܢܘܬܐ. ܘܬܕܪܟܟ ܚܣܝܪܘܬܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܓܢܒܪܐ ܫܛܝܐ.

CAP. VI.

Filii mi, ſi ſpopondiſti pro amico tuo, tradi- 1 diſti manum tuã alienis: Irretitus es ſermone 2 oris tui, & captus es eloquio labiorũ tuorum. Fac ita fili mi, & temetipſum libera. Quando- 3 quidem propter amicũ tuum incidiſti in manus inimici tui, ſolicita ergò amicũ tuum pro quo fidejuſſiſti, Et ne concedas ſomnũ oculis 4 tuis, neque dormitationem ſuperciliis tuis: Ut 5 libereris quaſi cervꝰ à plagis, & velut avis à laqueo. Imitare formicam, & conſidera vias 6 ejus: et diſce quòd non ſit ei meſſis, Nec ſit 7 ſuper eam præfectus, nec qui ſolicitet eam, Attamen parat ſibi ab æſtate panem ſuum, et 8 congregat in meſſe eſcã ſuam. Uſquequo dor- 9 mies piger? ecquando è ſomno tuo ſurges? Parum dormies, parum ſomni capies, et parũ 10 pones manum tuam ſupra pectus tuum: In- 11 gruétque in te paupertas, et aſſequetur te egeſtas quaſi vir fortunatus, homo ſtultus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 *ما سمعت صوت من كان يؤدبني ويعلمني* ولا وعيته في اذني* في مدة يسيرة حصلت في كافة
14 السوء* في وسط الكنيسة والجمع * اشرب امياه من اوانيك * ومن ابيار ينبوعك * ولتسكب لك
15
16 المياه من ينبوعك* ولتسلك امياهك في شوارعك * ولتكن لك وحدك ملكا* ولا يشاركك فيها
17 احد غريب *ينبوعك الذي للماء فليكن لك خصوصا* وافرح مع امراة حداثتك* ولتعانقك
18
19 ايلة محبتك * ومهو نعمتك التي لك * فلتعد لك وتغمرن بك في كل وقت * لان في انقيادك الي
مودتها تصير كثيرا *لا تصغ الي الامراة الغريبة* ولا تمض اليها* ولا تلمس ساعدي امراة
20 ليست امراتك *لان طرق الرجل امام عيني الله هي* وهو يراقب طرائقه كلها* الافعال المتجاوزة
21
22 الشريعة تقنص الانسان * وكل احد يربط بحبائل خطاياه تجروما* هذا لانه توفي مع الذين
23 لا ادبا لهم * فالقي من كثرة تعميه * وهلك من اجل غباوته*

* الفصل السادس *

1 * يا بني ان ضمنت صديقك * فقد اسلمت يدك الي عدوك * لان فخا قويا للانسان شفتاه *
2 ويوقع بسقطة فمه *يا بني اعمل ما اوصيك به تسلم * لانك حصلت في ايدي الطالحين من
3 اجل صديقك* اذهب غير متضجر * احرص صديقك الذي تعزم تضمنه *لا تعط عينيك
4 نوما* ولا تنعس باجفانك * لتخلص كتخلص الغزال من الوهق* وكا تفلت الطاير من الفخ*
5 *ايها العاجز اذهب الي النملة * واذا رايتها فماثل طرقها * وصر اوفر منها حكمة *لان تلك
6
7 اذ ليست لها فلاحة* ولا لها من يضطرها* ولا هي تحت امر سيد يلزمها* تستعد مدة الحصاد
8 طعامها * وبالحصاد تصنع خزين عظيمة * او اذهب الي النحلة واعرف انها مثل الفاعل هي
تعمل صناعتها طرفة عجيبة* واتعابها تحمل الي الملوك* والعامة يستعملونها لحفظ الصحة* وهي
عند جميع الناس مأمون مسرفه * مع انها ضعيفة في قوتها فقدمت * لانها اكرمت بالحكمة
9 وفضلت * ايها العاجز الي متي تضطجع طريحا* متي تنهض من النوم *تنام قليلا * وتجلس
10
11 قليلا * وتناعس قليلا* وتعانق بيديك صدرك يسيرا *ثم ماذا يوافيك العوز كمسافر رديء*
والفاقة كفيح جيد السعي* وان كنت غير عاجز فسيجي حصادك كفيض الينبوع *وينصرف الفاقة عنك كانسان رديء*

Non audivi vocem ejus qui me erudiebat meque docebat, & non retinui eam in aure mea? Brevi tempore deveni in 13 *omnem miſeriam, in medio Eccleſiæ, &* 14 *ſynagogæ. Bibe aquas de vaſis tuis, &* 15 *de puteis fontis tui: Et fundantur tibi* 16 *aquæ de ſcatebra tua, & fluant aquæ tuæ per vicos tuos: Et ſint tibi ſoli poſ-* 17 *ſeſſio, & ne communicet tecum in illis ullus exterus. Fons aquæ tuus, ſit tibi* 18 *peculiaris, & lætare cum uxore adoleſcentiæ tuæ: Et amplexetur te cerva amo-* 19 *ris tui, & hinnulus gratiæ tuæ, qui tuus eſt; ipſa ſit tibi parata, & juncta ſit tibi omni tempore: quia aſſentiendo amori ejus, fiet multus. Ne attendas ad muli-* 20 *erem extraneam, nec eam adeas, & ne attrectes brachia mulieris quæ non ſit uxor tua: Quia viæ viri coram ocu-* 21 *lis Dei ſunt, ipſeque obſervat vias ejus omnes. Opera tranſgredientia le-* 22 *gem venantur hominem, & unuſquiſque ligabitur funibus peccatorum ſuorum ſtrictè. Hic quia mortuus eſt cum iis qui* 23 *ſunt ſine diſciplina, dejectus eſt ob multitudinem machinationum ſuarum, & periit ob ſuam ſtultitiam.*

CAP. VI.

Filii mi, ſi ſpopondiſti pro amico tuo, 1 *jam tradidiſti manum tuam inimico tuo: Quia ſunt laqueus validus ho-* 2 *mini labia ſua, & illaqueatur labiis oris ſui. Fili mi, fac quod mando tibi,* 3 *& ſalvus eris. Quandoquidem offendiſti in manus improborum propter amicum tuum, abi impiger, pete amicum tuum pro quo decernis ſpondere. Ne* 4 *des oculis tuis ſomnum, & ne levi ſomno capiaris in palpebris tuis: Ut evadas* 5 *ſicut evadit cervus è reti, & ſicut effugit avis è laqueo. O piger, vade* 6 *ad formicam: & poſtquam videris eam, imitare vias ejus, & eſto amplioris ſapientiæ quam ipſa. Hæc enim cùm non* 7 *habeat arva, nec habeat qui eam cogat, neque ſit ſub imperio domini qui adigat eam, Parat à tempore meſſis cibum* 8 *ſuum, & in meſſe cogit annonam ingentem. Aut vade ad Apem, & ſcias eam velut operarium fabricare opus ſuum arte mirabili: & labores ejus deferuntur ad reges, & vulgus iis utitur ad tuendam ſanitatem: eſtque apud omnes homines amabilis & laudanda: etiamſi debilis ſit viribus, tamen antecellit, quia commendatur in ſapientia, & præſtans eſt. O piger, uſquequò jace-* 9 *bis proſtratus? quandonam ſurges è ſomno? Dormis paululùm, & ſedes paulu-* 10 *lùm, & dormitas paululùm, & amplecteris manibus tuis pectus tuum paululùm: Tum quid adveniet tibi? egeſtas* 11 *velut viator peſſimus, et paupertas quaſi curſor velox in ambulando. Quòd ſi fueris impiger, adveniet meſſis tua quaſi inundatio fontis, et recedet paupertas à te quaſi homo peſſimus.*

משלי : ז

.otis perversitate *ambulans* ; *iniquitatis* vir *Belijahal* Homo
12 אדם בליעל איש און הולך עקשות פה:
.suis digitis *in docens* ; suis pedibus *in loquens* , suis oculis *in Annuens*
13 קרץ בעינו מלל ברגלו מרה באצבעתיו:
; tempore omni in malum *fabricans* , ejus corde in Perversitates
14 תהפכות בלבו חרש רע בכל־עת
subitò : ejus *exitium* veniet extemplò Ideo .mittet contentiones
15 מדנים ישלח: על־כן פתאם יבוא אידו פתע
septem & ; Dominus odivit *illa* Sex .sanitas non & , conteretur
16 ישבר ואין מרפא: שש־הנה שנא יהוה ושבע
manus & ; *fallacem* linguam , sublimes Oculos .ejus animæ *abominatio*
17 תועבות נפשו: עינים רמות לשון שקר וידים
: *iniquitatis* cogitationes *fabricans* Cor .innocentis sanguinē effundentes
18 שפכות דם־נקי: לב חרש מחשבות און
: *falsitatis testis* mendacia *Efflabit* .malum ad currere festinantes pedes
19 רגלים ממהרות לרוץ לרעה: יפיח כזבים עד שקר
; tui patris præceptum mi fili Conserva .fratres inter *dissidia mittens* &
20 ומשלח מדנים בין אחים: נצר בני מצות אביך
: semper tuo corde *super* ea Liga .tuæ matris legem dimittas ne &
21 ואל־תטש תורת אמך: קשרם על־לבך תמיד
, *te jacendo in* , *te deducet* , *te ambulando In* .*tuis gutturibus super* ea *vinci*
22 ענדם על־גרגרתך: בהתהלכך תנחה אתך בשכבך
lucerna Quia .te alloquetur ipsa , fueris expergefact° & : *te super custodiet*
23 תשמר עליך והקיצות היא תשיחך: כי נר
.eruditionis increpationes *vitarum* via & : lux lex & , mandatum
מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר:
.extraneæ linguæ *lenitate* à : mala muliere à te *custodiendum Ad*
24 לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה:
te capiat non & ; tuo corde in ej° pulchritudinem concupiscas Ne
25 אל־תחמד יפיה בלבבך ואל־תקחך
ad usque meretricem mulierem propter Quia .suis *palpebris in*
26 בעפעפיה: כי בעד־אשה זונה עד־
.venabitur preciosam animam viri mulier & : panis *tortam*
ככר לחם ואשת איש נפש יקרה תצוד:
non ejus vestes & ; suo sinu in ignem vir accipiet Nunquid
27 היחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא
ejus pedes & ; prunas super vir ambulabit Si ? comburentur
28 תשרפנה: אם־יהלך איש על־הגחלים ורגליו
mundabitur non ; sui *socii* uxorem ad *ingrediens* Sic ? *adurentur* non
29 לא תכוינה: כן הבא אל־אשת רעהו לא ינקה
; fuerit furatus cùm furem spernent Non .eam *in tangens* omnis
30 כל־הנגע בה: לא־יבוזו לגנב כי יגנוב
: septuplum reddet inventus Et .esurierit cùm , suam animā *implendum ad*
31 למלא נפשו כי ירעב: ונמצא ישלם שבעתים
deficit , *mulierem Adulterans* .dabit suæ domus substantiam omnem
32 את־כל־הון ביתו יתן: נאף אשה חסר־
Plagam .illud *faciet ipse* suam animam *corrumpens* , corde
33 לב משחית נפשו הוא יעשנה: נגע־
.delebitur non ejus opprobrium & ; inveniet ignominiam &
וקלון ימצא וחרפתו לא תמחה:
.vindictæ die in parcet non & ; viri *excandescentia* zelus Quia
34 כי־קנאה חמת־גבר ולא יחמול ביום נקם:
cùm , volet non & ; *propitiationis* omnis *faciem* accipiet Non
35 לא־ישא פני כל־כפר ולא־יאבה כי
.*munus* multiplicaveris
תרבה־שחד:

CAP. VII. ז

.tecum *abdes* mea præcepta & ; meos sermones custodi , mi Fili
1 בני שמר אמרי ומצותי תצפן אתך:

Versio VULG. LAT.

12 Homo apostata, vir inutilis,
13 graditur ore perverso, Annuit oculis, terit pede, digito loqui-
14 tur, Pravo corde machinatur malū, & omni tempore jurgia
15 seminat. Huic extemplò veniet perditio sua, & subitò conteretur, nec habebit ultrà me-
16 dicinam. Sex sunt, quæ odit Dominus, & septimum dete-
17 statur anima ejus: Oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium san-
18 guinem, Cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum,
19 Proferentem mendacia testem fallacem, & eum qui seminat
20 inter fratres discordias. Conserva, fili mi, præcepta patris tui, & ne dimittas legem ma-
21 tris tuæ. Liga ea in corde tuo jugiter, et circumda gutturi tuo.
22 Cùm ambulaveris, gradiantur tecum: cùm dormieris, custodiant te, & evigilans loquere
23 cum eis. Quia mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ
24 increpatio disciplinæ: Ut custodiant te à muliere mala, & à
25 blanda lingua extraneæ. Non concupiscat pulchritudinem ejus cor tuum, nec capiaris nu-
26 tibus illius: Pretium enim scorti vix est unius panis: mulier autem viri pretiosam animam
27 capit. Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non arde-
28 ant? Aut ambulare super prunas, ut non comburantur plan-
29 tæ ejus? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui, non erit mundus cùm tetigerit eam.
30 Non grandis est culpa, cùm quis furatus fuerit: furatur enim ut esurientem impleat ani-
31 mam: Deprehensus quoque reddet septuplum, & omnem substantiam domûs suæ tradet.
32 Qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animā
33 suam: Turpitudinem & ignominiam congregat sibi, & opprobrium illius non delebitur:
34 Quia zelus & furor viri non
35 parcet in die vindictæ, Nec acquiescet cujusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima.

CAP. VII.

1 Fili mi, custodi sermones meos, & præcepta mea recondé tibi. Fili,

Versio GRÆCA. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

12 † Ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύεται ὁδοὺς
13 οὐκ ἀγαθάς. † Ὁ δ' αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδί, † διδάσκει δὲ ἐννεύμα-
14 σι δακτύλων. † Διεστραμμένη (η) καρδία τεκταίνεται κακά, † ἐν παντὶ καιρῷ ὁ τοιοῦτος
15 ταραχὰς συνίστησι πόλει. † (θ) Διὰ τοῦτο ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, † διακο-
16 πὴ καὶ συντριβὴ ἀνίατος. † Ὅτι χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ (ι) ὁ θεός, † συντρίβεται δὲ (ʾ) δι'
17 ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. † Ὀφθαλμὸς ὑβριστοῦ, γλῶσσα ἄδικος, † χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα
18 (κ) δικαίου, † Καὶ καρδία τεκταινομένη λογισμοὺς κακούς, καὶ πόδες ἐπισπεύδοντες κακο-
19 ποιεῖν. † Ἐκκαίει ψεύδη μάρτυς ἄδικος, † καὶ ἐπιπέμπει κρίσεις ἀναμέσον ἀδελφῶν.
20 † (λ) Υἱὲ φύλασσε νόμους πατρός σου, † καὶ μὴ
21 ἀπώσῃ θεσμοὺς μητρός σου. † Ἄφαψαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ σῇ ψυχῇ διαπαντός, † καὶ ἐγκλοί-
22 ωσαι περὶ σῷ τραχήλῳ. † Ἡνίκα ἂν περιπατῇς, ἐπάγου αὐτὸν καὶ μετὰ σοῦ ἔστω, † ὡς δ' ἂν καθεύδῃς, φυλασσέτω σε, † ἵνα ἐγειρομέ-
23 νῳ (μ) συλλαλῇ σοι. † Ὅτι λύχνος ἐντολὴ νόμου καὶ φῶς, † (ν) ὁδὸς ζωῆς, καὶ ἔλεγχος
24 καὶ παιδεία, † Τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου, † καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης
25 ἀλλοτρίας. † Μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία, μηδὲ ἀγρευθῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς, † μηδὲ (ʾ) συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων. †
26 Τιμὴ γὰρ πόρνης ὅση καὶ ἑνὸς ἄρτου, † γυνὴ δὲ
27 ἀνδρῶν τιμίας ψυχὰς ἀγρεύει. † Ἀποδήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύ-
28 σει; † Ἢ περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθράκων
29 πυρός, † τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει; † Οὕτως ὁ εἰσελθὼν πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον, † οὐκ (ξ) ἀθωωθήσεται, οὐδὲ πᾶς ὁ ἁπτόμενος
30 αὐτῆς. † Οὐ θαυμαστὸν ἐὰν (ο) ἁλῷ τις κλέπτων, † κλέπτει γὰρ ἵνα (π) ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν
31 πεινῶν. † Ἐὰν δὲ ἁλῷ, ἀποτίσει ἑπταπλάσια, † καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοὺς ῥύσεται
32 ἑαυτόν. † Ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν †
33 ἀπώλειαν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ περιποιεῖται, † Ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει, † τὸ δὲ ὄνειδος
34 αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. † Μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς, † οὐ φείσε-
35 ται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. † Οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἔχθραν, † (ρ) οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων.

Vir insipiens & iniquus ambulat (y) vias non bonas. Ipse autem innuit (z) oculo, (ω) significat autem pede, (aa) docet autem nutibus digitorum. (bb) Perversum cor fabricatur mala: in omni tempore, qui talis est, (cc) turbationes affert civitati. Propter hoc (dd) extemplò venit perditio ipsius, intercisio, & contritio insanabilis. Quoniam gaudet omnibus, quæ odit (ee) Deus: (ff) conteritur autem propter immunditiam animæ. Oculus (gg) contumeliosi, lingua injusta, manus effundentes sanguinē (hh) justi, Et cor fabricans cogitationes malas, & pedes (ii) festinantes ad malefaciendum. (kk) Accendit falsa testis injustus: & immittit (ll) judicia inter fratres. Fili, custodi leges patris tui: et ne expellas jura matris tuæ. Liga (mm) autem ea super (nn) animam tuam semper, & (oo) quasi torquē circunda circa tuum collum. Quandocunque ambulaveris; (pp) adducito eā, & tecum sit: & quandocunq; dormieris; custodiat te, ut (qq) expergefacto colloquatur tibi. Quoniam lucerna mandatum (rr) legis, & lumē via vitæ, & (ss) correptio, et disciplina, Ad conservandum te à muliere (tt) nupta, (vv) & à calumnia linguæ alienæ. (xx) Non te vincat formæ concupiscentia: neq; (yy) capiaris tuis oculis, neq; abripiaris ab ejus palpebris. Pretium enim meretricis, quantum & unius panis: mulier autem virorum pretiosas animas capit. (zz) Alligabit quis ignem in sinu, vestes autē non comburet? Aut ambulabit quis super prunas ignis, & pedes non comburet? Sic qui intrat ad mulierem (ωω) nuptam, non erit innoxius, neq; omnis tangens eam. Non (aaa) mirum, si deprehendatur furans: furatur enim, ut impleat animam (b) esuriens: Si autē deprehensus fuerit; reddet septupla, & omnem substantiam suam dans liberabit seipsum. Adulterans (c) autem propter inopiam cordis perditionem animæ suæ acquirit, (d) Ac dolores, & ignominias sustinet: & opprobrium ejus non delebitur in seculum. Plenus enim zeli furor viri ejus non parcet in die (e) judicii. Non (f) commutabit ullâ redemptione inimicitiam: neq; dissolvetur (g) multis donis. 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35

MS. A. (η) δὲ καρδία (θ) Διὰ δὲ τοῦτο (ι) ὁ κύριος, (ʾ) διὰ (κ) δίκαιον, (λ) Φύλασσε υἱὲ (μ) συλλαλήσω (ν) καὶ ὁδὸς ζωῆς, ἔλεγχος (ʾ) συναρπάσῃς (ξ) ἀθωωθήσεται, (ο) τὶς ἁλῷ (π) ἐμπλήσῃ ψυχὴν πινῶσαν. (ρ) οὐδὲ μὴ διὰ πολλῶν δώρων.

ΚΕΦ. ζʹ.

1 † Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, † τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύψον παρὰ σεαυτῷ. † υἱὲ τίμα τὸν κύριον καὶ ἰσχύσεις, † πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον.

CAP. VII.

1 *Fili, custodi meos sermones: & mea mandata recondé apud teipsum. (a) Fili, honora Dominum, & valebis: præter eum autem ne timeas alterum.*

תרגום TARGUM.

12 בר נש טלומא גברא עולא מהלך בעקימות פומיה: רמז בעינוי וחכם ברגלוי ורמז
13 באצבעתיה: ומתהפך בלביה וחשל בישתא בכל זמן תגרי רמי: מטול הכנא
14 מן שליא ניתי תבריה ומן שליא נתבר ולא תהוי ליה אסיותא: שית אנון דסני
15 16 אלהא ובשבע אסלית נפשיה: עיני רמתא ולישנא דשקרא ואידי דשפכן דמא זכי:
17 18 לבא דחשל מחשבתא רעתא ורגלי דמסתרהבן למרהט לבישתא: סהדא דשקרא
19 20 דממלל כדבותא ומן דרמי תגרי בין אחי: טור ברי פוקדנא דאבוך ולא תטעי
21 22 מנימוסא דאמך: קטורנון בלבך תדירא וכרוך אנון בצורך: במיזלך תתחבר עמך
23 במדמכך תתנטר עלך ותתער היא תהוי רציך: מטול שרגא הוא פוקדנא ונימוסא
24 נוהרא ואורחא דחיי מכסנותא ומרדותא: דתנטרך מן אתתא בישתא ומן שעיעותא
25 26 דלישנא דנוכריתא: לא תרוג שופריה בלבבך ולא תשרגנך בגביניהא: מטול
27 דדמיא מלתא דזניתא היך גרצתא דלחמא ואתת גברא נפשא יקירתא צידא: דלמא
28 סים בר נשא נורא בעוביה ולבושיה לא יקיד: אי דלמא מהלך גברא עלוי גומרי
29 ורגלוי לא מתכוין: הכנא מה דעאל על אתת חבריה למנור עמה לא נוכה כל
30 31 מן דקריב בה: לא למתדמרו לגנבא דגנב דתשבע נפשיה מטול דכפן: ומן
32 דמשתכח פריע חד בשבעה וכוליה מולא דביתיה יהיב: מן דגיר באתתא חסר
33 דרעינא ומן דבעי די יחבל נפשיה הוא עבד ליה: מכתשי וצערי יארע וחסודיה לא
34 35 מטעי: מטול דטננא חמתא דגברא ולא חיס ביומא דפורענא: ולא נסב באפיה
דכל דיהב ליה מוהבא ולא מתפס כד תסגא שוחדיה:

1 ברי נטר מימרי ופקודי תטשי גבך: ז

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Homo calumniator, vir iniquus graditur perverso ore. Annuit òculis 12
suis, & terit pedibus suis, & indicat digitis suis. Et perversus est in corde 13
suo, & cogitat malum, in omni tempore jurgia spargit. Propterea subitò 14
veniet interitus ejus, & subitò conteretur, & non erit ei medicina. Sex 15
sunt quæ odit Deus, & septimum detestatur anima ejus. Oculos sublimes 16
& linguam mendacem, & manus effundentes sanguinem innocentem. 17
Cor quod cogitat cogitationes pessimas, & pedes festinantes ad curren- 18
dum in malum. Testem falsum qui loquitur mendacium, & qui mittit jur- 19
gia inter fratres. Custodi fili mi præcepta patris tui, & ne aber- 20
res à lege matris tuæ. Liga ea in corde tuo semper, & alliga ea 21
collo tuo. Cùm ambulaveris, deducet te; & cum dormieris, cu- 22
stodiet te; & si evigilaveris, ipsa erit meditatio tua. Quia manda- 23
tum est lucerna, & lex lux, & via vitæ correptio & disciplina. Ut 24
custodiat te à muliere mala, & à lenitate linguæ extraneæ. Non concupi- 25
sces pulchritudinem ejus in corde tuo, ne seducat te palpebris suis. Quo- 26
niam similis est oratio meretricis tortæ panis: & uxor viri preciosam animam venatur. Nunquid potest homo ponere ignem in sinu suo, & vesti- 27
mentum ejus non succendatur? Aut potest ambulare aliquis super pru- 28
nas, & pedes ejus non comburantur? Sic est qui ingreditur ad uxorem 29
proximi sui, ut rem habeat cum ea, non erit innoxius omnis qui tetigerit eam. Non *est quòd miremur furem* qui furatur ut satiet animam su- 30
am cùm esurit. Et qui inventus fuerit reddet septuplum, & omnem sub- 31
stantiam domus suæ dabit. Qui adulteratur cum uxore, indiget intellectu; 32
& qui quærit perdere animam suam, ipse facit illud. Plaga & ignominia 33
accidat ei, & opprobrium ejus non recedat. Quoniam zelus est ira viri, 34
nec parcet in die vindictæ. Neque accipiet faciem ejus qui dat ei do- 35
num, neque contentus erit quamvis multiplices munera.

CAP. VII.

Fili mi custodi verba mea, & præcepta mea absconde apud te. 1

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 *ܓܒܪܐ ܥܘܠܐ ܡܗܠܟ ܒܡܥܩܡܘܬܐ. *ܪܡܙ ܒܥܝܢܘܗܝ. ܘܢܩܫ ܒܪܓܠܗ. ܘܪܡܙ ܒܨܒܥܬܗ.
13 14 *ܘܡܬܗܦܟ ܒܠܒܗ. ܘܡܬܚܫܒ ܒܝܫܬܐ ܒܟܠ ܙܒܢ. ܘܚܪܝܢܐ ܪܡܐ ܒܝܬ ܬܪܝܢ. *ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܢ
15 16 ܫܠܝܐ ܐܬܐ ܬܒܪܗ. ܘܡܢ ܫܠܝܐ ܢܬܬܒܪ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܐܣܝܘܬܐ. *ܫܬ ܐܢܝܢ ܕܣܢܐ ܡܪܝܐ.
17 18 ܘܫܒܥ ܣܢܝܐ ܠܢܦܫܗ. *ܥܝܢܐ ܪܡܬܐ. ܘܠܫܢܐ ܕܓܠܐ. ܘܐܝܕܝܐ ܕܐܫܕܝ ܕܡܐ ܙܟܝܐ. *ܘܠܒܐ
19 ܕܡܬܚܫܒ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܪܓܠܐ ܕܡܣܪܗܒܢ ܠܡܪܗܛ ܠܒܝܫܬܐ. *ܘܣܗܕܐ ܕܓܠܐ
20 ܘܡܡܠܠ ܕܓܠܘܬܐ. ܘܡܫܕܪ ܚܪܝܢܐ ܒܝܬ ܐܚܐ. *ܒܪܝ ܛܪ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܒܘܟ. ܘܠܐ ܬܫܒܘܩ ܢܡܘܣܗ ܕܐܡܟ.
21 22 *ܩܛܘܪ ܐܢܘܢ ܒܠܒܟ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܘܥܪܘܩ ܐܢܘܢ ܒܨܘܪܟ. *ܘܡܐ ܕܡܗܠܟ ܐܢܬ. ܢܩܦܘܢ
ܠܟ. ܘܢܗܘܘܢ ܥܡܟ. ܛܪ ܐܢܘܢ ܕܢܛܪܘܢܟ. ܘܡܐ ܕܐܬܬܥܝܪܬ. ܢܗܘܘܢ ܠܟ ܪܢܝܐ.
23 24 *ܫܪܓܐ ܗܘ ܓܝܪ ܦܘܩܕܢܐ. ܘܢܡܘܣܐ ܢܘܗܪܐ. ܘܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ ܡܟܣܢܘܬܐ ܘܡܪܕܘܬܐ. *ܕܢܛܪܟ
25 ܡܢ ܐܢܬܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܠܫܢܐ ܢܘܟܪܝܬܐ. *ܘܠܐ ܬܪܓ ܫܘܦܪܗ ܒܠܒܟ. ܘܠܐ
26 ܢܨܘܕܟ ܒܥܝܢܝܗ. ܘܠܐ ܢܚܛܘܦܟ ܒܓܒܝܢܝܗ. *ܕܡܝܐ ܓܝܪ ܐܢܬܬܐ ܙܢܝܬܐ. ܐܝܟ ܓܪܝܨܬܐ ܕܠܚܡܐ ܗܝ
27 ܘܐܢܬܬ ܓܒܪܐ. ܢܦܫܐ ܝܩܝܪܬܐ ܨܝܕܐ. *ܕܫܩܠ ܓܒܪܐ ܢܘܪܐ ܒܥܘܒܗ.
28 ܘܢܚܬܘܗܝ ܠܐ ܝܩܕܢ. *ܐܘ ܕܡܗܠܟ ܓܒܪܐ ܥܠ ܓܘܡܪܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܪܓܠܘܗܝ ܠܐ
29 30 ܡܬܟܘܝܢ. *ܗܟܢܐ ܟܠ ܕܥܐܠ ܠܘܬ ܐܢܬܬ ܚܒܪܗ ܘܩܪܒ ܠܗ. ܠܐ ܢܙܕܕܩ. *ܠܐ ܬܗܘܐ ܬܕܡܘܪܬܐ
31 ܕܡܫܬܟܚ ܓܢܒܐ. ܓܢܒ ܓܝܪ ܕܢܣܒܥ ܢܦܫܗ ܕܟܦܢܐ. *ܘܐܢ ܡܫܬܟܚ ܢܫܠܡ ܫܒܥܐ ܐܦܝܢ
32 ܥܦܝܦܢ. ܘܟܠܗ ܩܢܝܢܐ ܕܒܝܬܗ ܢܬܠ. *ܗܘ ܕܝܢ ܕܓܐܪ ܐܢܬܬܐ. ܚܣܝܪ ܠܒܐ ܗܘ: ܘܡܚܒܠ
33 ܢܦܫܗ. *ܘܗܘ ܥܒܕ ܕܢܦܓܥܘܢ ܒܗ ܨܥܪܐ. ܘܢܕܪܟܘܢܝܗܝ. ܘܚܣܕܗ ܠܐ ܢܬܛܥܐ. *ܡܛܠ ܕ
34 35 ܡܠܐ ܚܣܡܐ ܚܡܬܗ ܕܓܒܪܐ. ܘܠܐ ܚܐܣ ܒܝܘܡܐ ܕܦܘܪܥܢܐ. *ܘܠܐ ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܕܩܘܪܒܢܐ.
1 ܘܠܐ ܢܫܬܝܢ ܒܡܘܗܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. *ܦܨܚܐ * ܙ * ܒܪܝ. ܛܪ ܡܠܝ. ܘܦܘܩܕܢܝ ܛܫܝ ܠܘܬܟ.

Vir scelestus ambulat in detrectatione: Nictat 12
oculis suis, et pulsat pede suo, & innuit digitis 13
suis, Agitátque in corde suo, & machinatur 14
mala in omni tempore, & jurgia excitat inter
duos. Propterea ex improviso veniet exitiū 15
ejus, & repentè conteretur, & non erit ei sanitas. Sex sunt quæ odit Dñs, et septimū abo- 16
minata est anima ej°: Oculū sublimem, & lin- 17
guam mendacē, et man° effundentes sanguinē
innocentē, Et cor moliens consilia fraudis, 18
& pedem celerē ad currendū in malū, Et te- 19
stē mendacē, qui loquitur falsitatē, & serentē
dissidia inter fratres. Custodi fili mi præceptū 20
patris tui, & ne obliviscaris legē matris tuæ.
Infige ea cordi tuo semp, & circunda illa col- 21
lo tuo. Et cùm ambulas, fac adhæreant tibi, 22
tecúmque sint. Serva illa, ut te servent: cúmq,
evigilaveris, ipsa sint tibi meditatio. Lucerna 23
est enim mandatū, & lex lux: via verò vitæ,
objurgatio & disciplina: Ut custodiat te à 24
muliere improba, & à criminatione linguæ
mulieris extraneæ: Et non concupiscas pul- 25
chritudinem ejus in corde tuo, neque capteris
oculis ej°, nec te prædetur palpebris suis. Nā 26
comparatio mulieris fornicariæ, est instar placentæ panis: & uxor viri animā pretiosā venatur. Num ponit quis ignē in sinu suo, & ve- 27
stes suas non comburit? An verò incedit quis 28
super prunas ignis, & pedes ejus non ustulantur? Ita qui ingreditur ad uxorē socii sui, & 29
tangit eā, non justificabitur. Non mirandū est 30
aliquē deprehēdi furantē, furatur enim ut satiet animā suā esurientē. Et si deprehendatur 31
furans, rependet septuplū, et omnē supellectilē domûs suæ dabit. Qui autē adulteratur cum 32
muliere, expers judicii est, & depravat animā
suā: Et ipsemet efficit ut tangat eū ignominia 33
& assequatur illū, & opprobriū ej° oblivioni
minimè tradatur. Nam quia furor mariti ple- 34
n° est zelotypiâ, non parcet in die retributio-
nis, Nec rationem habebit oblationis, neque 35
placabitur quantunvis magno munere.

CAP. VII.

Fili mi, custodi verba mea, & præcepta 1
mea reconde in corde tuo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 13 *الانسان الغبي المتعدي الشريعة يسلك طريقا ليست صالحة *فهذا يغمز بعينه ويدل برجله*
14 ويعلم باشارات اصابعه *بقلبه الملتوي ينشي الاسوا* فمن هذه سجيته في كل وقت ينهض
15 في المدينة هيوجا مقلقة *ولهذا السبب سيوافي هلاكه باسراع يقطع جرمة وحسما لا شفاء له*
16 17 *لانه يسر بجميع الاشياء التي يمقتها الله* من اجل نجاسة النفس *تنسحق عين المتعظم*
18 ولسان الظالم* والايدي السافكة دما عدلا *والقلب المنشي افكار ردية* والارجل المسارعة الي
19 20 افعال الشر* الشاهد الظالم يحترق بكذبه* ويسير الي وسط الاخوة محاكات *يا بني احفظ
21 22 شرايع ابيك* ولا تبعد فرايض امك *علقها علي نفسك كل حين* وتقلد بها علي عنقك *اين
ما مسيت استصحبها* ولتكن معك* ومتي ما رقدت فتحفظك* لكيما اذا نهضت تخاطبك*
23 24 *لان وصية الشريعة سراج* وطريق حياة وتوبيخ وتاديب* لتحفظك من امراة ذات رجل* ومن
25 وشاية اللسان الغريب* لا تغلبنك شهوة الجمال* ولا تقتنص بعينيك* ولا تخطفك جفونها*
26 27 *فان قيمة الزانية مقدارها خبز واحد* المراة تصطاد نفوس الرجال الكريمة* ايربط احد في
28 29 حضنه نارا وما تحرق ثيابه* ام يمشي احد علي جمر النار وما تحترق رجلاه* هكذا من يدخل
30 الي امراة ذات رجل ما يتبرا* ولا كل من يلمسها* وليس مستعجبا ان صيد من سرق* لانه
31 انما يسرق ليشبع نفسا جايعة* فان قبض عليه يؤدي سبعة اضعاف ما سرق* ويعطي جميع
32 33 ما يملكه لينجي نفسه* فاما الفاسق فمن اجل نزارة فطنته يستصنع لنفسه هلاكا* ويكابد
34 اوجاعا وهوانا* وعاره لن يمحي الي الابد* لان غضب رجلها موعب غيرة* فما يرثي له في
35 يوم القضاء* ولا يفادي العداوة بنوع من انواع الفداء* ولا تحلها الهدايا الجزيلة*

* الفصل السابع *

1 *يا بني احفظ اقوالي* ووصاياي احفظها عندك* يا بني اكرم الرب فتتايد ويقويك*
ولا تخافن اخر غير اكثر منه*

*Homo stolidus transgrediens legē, ambu- 12
lat viam non rectam: Idemq; innuit oculo 13
suo, & indicat pede suo, & significat si-
gnis digitorum suorum: In corde suo per- 14
verso machinatur mala, & ob hanc suam
consuetudinem, singulis momentis excitat
in urbe seditiones turbulentas. Et hac de 15
causa adveniet perditio ejus cum festinati-
one, abscindetur excisione & fracturâ in- 16
sanabili. Quia delectatur omnibus rebus
quas abominatur Deus. Ob immunditiam
animæ Conteretur oculus superbi, & 17
lingua tyranni, & manus effundentes san-
guinem justum, Et cor machinans cogi- 18
tationes malas, & pedes veloces ad ope-
randum malum. Testis iniquus incenditur 19
suo mendacio, & inducit in medium
fratrum lites. Fili mi, custodi leges patris 20
tui, & ne rejicias præcepta matris tuæ.
Appende ea super animam tuam jugiter, 21
& iis circunda collum tuum. Ubicunq; 22
ambulaveris, comitare illa, & sint tecum:
cúmque cubueris te custodiant, ut cùm
surrexeris conversentur tecum. Quoni- 23
am mandatum legis lucerna est, & via
vitæ, & correptio ac disciplina. Ut custo- 24
diant te à muliere habente virum, & à
calumnia linguæ alienæ. Non te vincat 25
concupiscentia pulchritudinis, & ne capi-
aris oculis tuis, nec te rapiant palpebræ
ejus: Quia pretii meretricis valor est pa- 26
nis unus: mulier venatur animas viro-
rum pretiosas. Nunquid alligat quis sinui 27
suo ignem, & non comburuntur vestimen-
ta ejus? Aut ambulat quis super carbo- 28
nes ignis, & non uruntur pedes ejus? Sic 29
qui ingreditur ad mulierem habentem vi-
rum, non justificabitur, neq; ullus qui eam
tangit. Nec mirum est si capiatur qui 30
furatur: siquidem ipse furatur ut saturet
animam esurientem. Imò si captus fue- 31
rit, solvet septuplum ejus quod furatus
est: & dabit omne quod possidet, ut liberet
animam suam. At verò adulter, ob exigui- 32
tatem judicii sui, astruit animæ suæ
interitum. Et suffert dolores & despecti- 33
onem, & opprobrium ejus non delebitur in
æternum. Nam furor mariti ejus refertus 34
est zelo, ideoque non parcet ei in die ju-
dicii, Nec commutabit inimicitiam ullo 35
genere ex generibus commutationum, neq;
dissolvent eam munera plurima.*

CAP. VII.

*Fili mi, serva sermones meos, & præ- 1
cepta mea absconde apud te. Fili mi,
honora Dominum, & confortaberis, &
corroborabit te: & ne timeas alium præ-
ter eum, magis ipso.*

Verſio VULG. LAT.

2 Serva mandata mea; & vives: & legem meam quaſi pupillam
3 oculi tui: Liga eam in digitis tuis, ſcribe illam in tabulis
4 cordis tui. Dic ſapientiæ, Soror mea es: & prudentiam
5 voca amicam tuam, Ut cuſtodiat te à muliere extranea, & ab aliena, quæ verba ſua dul-
6 cia facit. De feneſtra enim domûs meæ per cancellos
7 proſpexi, Et video parvulos, conſidero vecordem juvenem,
8 Qui tranſit per plateam juxta angulum, & prope viam do-
9 mûs illius, graditur In obſcuro, adveſperaſcente die, in noctis tenebris, & caligine.
10 Et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, præparata ad capiendas animas: garrula &
11 vaga, Quietis impatiens, nec valens in domo conſiſtere pe-
12 dibus ſuis, Nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta angulos
13 inſidians. Apprehenſúmque deoſculatur juvenem, & procaci vultu blanditur, dicens;
14 Victimas pro ſalute vovi, ho-
15 diè reddidi vota mea. Idcircò egreſſa ſum in occurſum tuum, deſiderans te videre, &
16 reperi. Intexui funibus lectulum meum, ſtravi tapetibus
17 pictis ex Ægypto. Aſperſi cubile meum myrrhâ, & aloe,
18 & cinnamomo. Veni, inebriemur uberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illu-
19 ceſcat dies: Non eſt enim vir in domo ſua, abiit viâ longiſ-
20 ſimâ. Sacculum pecuniæ ſecum tulit: in die plenæ lunæ reverſurus eſt in domum ſuam.
21 Irretivit eum multis ſermonibus, & blanditiis labiorum
22 protraxit illum. Statim eam ſequitur quaſi bos ductus ad victimam, & quaſi agnus laſciviens, & ignorans quòd ad
23 vincula ſtultus trahatur, Donec transfigat ſagitta jecur ejus: velut ſi avis feſtinet ad laqueum, & neſcit quòd de periculo animæ illius agitur.
24 Nunc ergò, fili mi, audi me,
25 & attende verbis oris mei. Ne abſtrahatur in viis illius mens tua: neque decipiaris ſemi-
26 tis ejus. Multos enim vulneratos dejecit, & fortiſſimi qui-
27 que interfecti ſunt ab ea. Viæ inferi domus ejus, penetrantes in interiora mortis.

CAP. VIII.

1 Numquid non ſapientia clamitat, & prudentia dat vocem ſuam?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

2 † Φύλαξον ἐμὰς ἐντολὰς καὶ βιώσεις, † τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὥσπερ κόρας ὀμ-
3 μάτων. † (α) Περίθου δὲ αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, † ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ πλάτος
4 τῆς καρδίας σου. † Εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελφὴν εἶναι, † τὴν δὲ φρόνησιν γνώ-
5 ριμον περιποίησαι σεαυτῷ· Ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονηρᾶς, † ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάληται.
6 † Ἀπὸ γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς
7 τὰς πλατείας παρακύπτουσα, Ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐνδεῆ φρενῶν, †
8 Παραπορευόμενον παρὰ γωνίαν ἐν διόδοις
9 οἴκων αὐτῆς, † καὶ λαλοῦντα Ἐν σκότει ἑσπερινῷ, † ἡνίκα ἂν ἡσυχία νυκτερινὴ καὶ
10 (β) γνοφώδης, † Ἡ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῷ, εἶδος ἔχουσα πορνικόν, † ἣ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίας. † ἀνεπτερωμένη δέ ἐστι
11 καὶ ἄσωτος, † Ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυχάζουσιν
12 οἱ πόδες αὐτῆς. † Χρόνον γάρ τινα ἔξω ῥέμβεται, † χρόνον δὲ ἐν πλατείαις παρὰ
13 πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει. † Εἶτα ἐπιλαβομένη ἐφίλησεν αὐτόν, † ἀναιδεῖ δὲ προσ-
14 ώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ, † Θυσία εἰρηνική μοι ἐστι, † Σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐ-
15 χάς μου. † Ἕνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν (γ) σοι, † ποθοῦσα τὸ σὸν πρόσ-
16 ωπον, εὕρηκά σε. † Κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου, † ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωκα
17 τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου. † Διέρραγκα τὴν κοίτην μου (δ) κροκίνῳ, † τὸν δὲ οἶκόν
18 μου κινναμώμῳ. † Ἐλθὲ, καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου, † δεῦρο καὶ ἐγ-
19 κυλισθῶμεν ἔρωτι. † Οὐ γάρ πάρεστιν ὁ ἀνήρ μου ἐν οἴκῳ, † πεπόρευται δὲ ὁ-
20 δὸν μακράν, † Ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν χειρὶ αὐτοῦ, † δι' ἡμερῶν πολλῶν
21 ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. † Ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν. †
22 Ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ (ε) κεπφωθείς· † ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, †
23 καὶ ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμοὺς, † Ἢ ὡς ἔλαφος τοξεύματι πεπληγὼς εἰς τὸ ἧπαρ. † σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα, † οὐκ
24 εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. † Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, † καὶ πρόσεχε (ζ) ῥήμασι στό-
25 ματός μου. † Μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁ-
26 δοὺς αὐτῆς ἡ καρδία (η) σου, † Πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, † καὶ ἀναρίθμητοί
27 εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. † Ὁδοὶ ᾅδου ὁ οἶκος αὐτῆς, † κατάγουσαι (θ) εἰς τὰ ταμεῖα τοῦ θανάτου.

Cuſtodi mea mandata (& 2
(b) vives,) & meos ſermones tanquàm pupillas oculorum.
(c) Circumpone autem illos 3
tuis digitis: inſcribe autem ſuper latitudinem (d) cordis tui. Dic 4
ſapientiam (e) tuam ſororem eſſe: & (f) prudentiam notam redde tibi: ut te ſer- 5
vet à muliere aliena, & mala; (g) ſi te ſermonibus, qui ad gratiam, adorta fuerit. De feneſtra 6
enim è domo ſua in plateas proſpiciens, Quemcunque viderit 7
inſipientium filiorum adoleſcentem inopem cordis, Prætereun- 8
tem (h) juxta angulum in tranſitibus domorum ſuarum, & loquentem In tenebris veſpertinis, 9
ſimulac quies nocturna, & caliginoſa; Et verò mulier occurrit 10
ei, (i) ſpeciem habens meretriciam, quæ facit juvenum volare corda: (k) vaga autem eſt, &
(l) luxurioſa, Et in domo non 11
quieſcunt pedes ejus. Interdum 12
enim foràs circumvertitur: interdum verò in plateis apud omnem angulum inſidiatur. Deinde appre- 13
hendens oſculata eſt eum, & (m) impudenti facie alloquitur eum;
Sacrificium pacificum mihi eſt, 14
hodiè reddo vota mea. Hâc ex 15
cauſa progreſſa ſum obviàm tibi, deſiderans tuam faciem inveni te.
(n) Inſtitis texui lectum meum: & 16
(o) tapetibus ab Ægypto ſtravi. (p) Aſperſi cubile meum cro- 17
co, & domum meam cinnamomo.
Veni, & (q) fruamur amicitiâ 18
uſque in diluculum: Veni, &
(r) colluctemur cupidine. Non 19
enim adeſt vir meus in domo, abiit autem viam longam, (ſ) In- 20
volucro pecuniæ accepto in manu ſua: (t) per dies multos redibit in domum ſuam. (u) Seduxit 21
autem eum multâ (x) colloquutione, & laqueis qui ex labiis, (y) attraxit eum. Ipſe autem obſequu- 22
tus eſt ei (z) infatuatus: & tanquàm bos ad mactationem agitur, & tanquàm canis (ω) ad vincula, Aut tanquàm cervus ſagittâ 23
(aa) vulneratus in jecore. Feſtinat autem tanquàm avis in laqueum, neſciens, quia pro anima currit. Nunc igitur, fili, audi me, 24
& intende verbis oris mei. Non 25
declinet in vias ejus cor (bb) tuum. Multos enim vulnerando 26
dejecit: et (cc) innumerabiles ſunt, quos trucidavit. Via inferorum 27
domus ejus, deducentes in ſeceſſus mortis.

MS. A. (α) Περίθου * αὐτοῖς σοῖς δακτύλοις, (β) γνόφος, (γ)* μου, (δ) κρόκῳ, (ε) κεπφωθείς· (ζ) ῥῆσιν (η) σου, † καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖς αὐτ. Πολλοὺς (θ) εἰς ταμεῖα

ΚΕΦ. η'.

1 † Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακούσῃ.

CAP. VIII.

Tu (a) ſapientiam prædicabis, 1
ut prudentia tibi obediat.

תרגום TARGUM.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Cuſtodi præcepta mea, & vive; & leges meas ſicut pupillam oculi tui. 2
Liga ea ſuper digitos tuos; ſcribe ea ſuper tabula cordis tui. Dic ſapi- 3
entiæ: Soror mea es: & cognatam voca prudentiam. Ut cuſtodiat te 4
à muliere extranea, & ab aliena, cujus blandi ſunt ſermones. Quoni- 5
am per feneſtras parvas domus meæ proſpexi, & per cancellos habitacu- 6
li. Et vidi inſipientes, & conſideravi juvenes, & admiratus ſum defici- 7
entem intellectu, Tranſeuntem per plateam contra angulum, & via do- 8
mus ejus ambulantem; Veſperi, in occaſu diei, in tenebris noctis, & in 9
caligine. Et ecce mulier in occurſum ejus in ornatu meretricis; quæ au- 10
fert cor juvenum. Prævaricatrixque eſt & vaga: in domo ſua non mo- 11
rantur pedes ejus. Nunc foris, nunc in plateis, & contra omnem an- 12
gulum opportunum inſidiatur. Et apprehendit eum & oſculatur illum, 13
& impudenti facie dicit ei: Sacrificia oblationum [*habeo*] ſuper me: ho- 14
die reddidi vota mea. Propterea egreſſa ſum in occurſum tuum, quip- 15
pe me vertens ad quærendam ſocietatem; & dixeram me te adductu-
ram. In ſtratis poſui lectulum meum, & in tapetibus pictis de Ægypto. 16
Aſperſi cubile meum myrrha & aloë & cinnamomo. Veni jucundemur 17
amoribus uſque manè, & mutuò adhæreamus deſideriis. Non eſt enim 18
vir in domo ſua; abiit in via longinqua. Sacculum argenti tulit in 19
manu ſua, & in die congregationis veniet ad domum ſuam. Seduxit ita- 20
que eum in multitudine verborum ſuorum, & in blanditie labiorum 21
ſuorum decepit eum. Et ipſe vadit poſt eam confeſtim ſicut bos qui vadit 22
ad macellum, & ſicut canis ad vinculum. Et ſicut cervus in cujus jecur 23
volat ſagitta, & feſtinat ſicut *paſſer* ad laqueum, & neſcit quòd tendat
ad mortem animæ ſuæ. Et nunc filii audite me, & auſcultate verba 24
oris mei. Ne deflectat cor tuum ad vias ejus, nec decipiaris in ſemitis 25
illius. Quoniam multos interfectos dejecit, & fortes ſunt omnes inter- 26
fecti ejus. Viæ inferni eſt domus ejus, deſcendentes ad cubicula ſepulturæ. 27

CAP. VIII.

PRopterea ſapientia clamat, & prudentia elevat vocem ſuam. 1

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Serva mandata mea, & vives, & leges meas 2
ceu pupillam oculi. Alligato ea collo tuo, et 3
inſcribito illa tabulis cordis tui. Et dicito 4
ſapientiæ, Soror mea tu es: & prudentiam
vocato intellectum: Ut cuſtodiat te à mu- 5
liere peregrina, cujus adulatoria ſunt verba.
Nam de feneſtra domûs ſuæ, & de cancellis 6
proſpexit, Vidítque pueros, & contemplata 7
eſt adoleſcentes, & expertes judicio, Præter- 8
euntes per plateam, & ad latus angulorum
ſemitarum domûs ſuæ, Veſpere, ad occaſum 9
ſolis, in tenebris nocturnis & in caligine: Et 10
egreſſa eſt mulier in occurſũ ejus, ornatu me-
retricio, divellens cor juvenum, Petulans ac 11
laſciviens, cujus pedes domi ſuæ non quie-
ſcunt, Sed modò foras vagantur, & modò in 12
plateis & angulis inſidiatur. Et apprehendit 13
eum, & deoſculata eſt illum, & procaci vultu
dixit ei, Victimæ ſunt pacificæ, hodiè reddi- 14
di vota mea. Propterea egreſſa ſum in occur- 15
ſum tuum, quoniam optabam te videre, & in-
veni te. Stragulo inſtruxi lectum meum, & 16
ſtromatibus Ægyptiis operui: Et aſperſi cu- 17
bile meum myrrhâ, & aloe, & cynnamomo.
Veni oblectemur amore in craſtinum uſque, 18
& amplectamur alter alterũ cum delectatio-
ne. Non eſt enim domi vir meus, abiit in viá 19
longinquam. Et ligamen argenti ſumpſit ma- 20
nu ſuâ, & poſt dies multos venturus eſt in do-
mum ſuam. Igitur ſeduxit eum copiâ verbo- 21
rum ſuorum, & blanditiis labiorũ ſuorum al-
lexit eum ad ſe. Et ipſe abiit poſt eam quaſi 22
infans, & quaſi bos vadens ad lanienã, & ve-
lut canis ad vinculum, Et tanquã cervus cu- 23
jus jecur transfixum eſt ſagittâ: & feſtinat ve-
lut animal alatum ad laqueum, & ignorat ad
mortẽ animæ ſuæ ſe pergere. Nunc ergò filii 24
audite me, & attendite verbis oris mei. Ne 25
flectatur cor tuum ad vias ejus, neque oberres
in ſemitis ejus. Quia copiam occiſorũ pro- 26
ſtravit, & *quidem* fortiſſimi ſunt omnes quos
necavit. Viæ domûs ejus, viæ ſunt inferi, 27
deſcendentes ad penetralia mortis.

CAP. VIII.

PRopterea ſapientiam altâ voce inclama, 1
& intelligentia reſpondebit tibi.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Cuſtodi mandata mea, & vives, & ſer- 2
mones meos quaſi pupillam oculorum tu-
orum. Pone eos in digitis tuis, & ſcribe eos 3
in meditullio cordis tui. Dic ſapientiæ ut 4
ſit ſoror tua, & fac prudentiam animæ
tuæ magis familiarem quocunque tibi no-
to. Ut cuſtodiat te à muliere aliena & 5
malignâ, ſi jaculetur in te ſermones qui te
furentur venuſtate ſuâ. Nam de feneſtra 6
domûs ſuæ cunctatur proſpiciens in pla-
teas: Et quem viderit de pueris ſtultis ju- 7
venem ambulantem, carentem prudentiâ,
Prope flexum viarum domûs ſuæ, loquen- 8
tem: In tenebris veſpertinis dum fuerit ſi- 9
lentium nocturnum & tenebroſum, Oc- 10
currit ei mulier ſpeciẽ præ ſe ferens emen-
titam, quæ facit corda juvenum volantia.
Quoniam ipſa volatica eſt & libidinoſa, 11
& pedes ejus non conſiſtunt domi ſuæ:
Egreditur aliquantiſper extra domum ſu- 12
am, inſidiatur aliquandiu in vicis propè
quemlibet angulum. Denique cùm tenue- 13
rit illum, deoſculatur eum, & alloquitur
illum petulanti vultu, dicens; En 14
victimam pacificam habeo, hodiè impleo
vota mea. Propterea egreſſa ſum in occur- 15
ſum tuum, excupiens vultum tuum, &
inveni te. Jam ſtrinxi lectum meum vin- 16
culis lineis, ſtravique illum ſtragulis &
tegminibus quæ ſunt ex Ægypto: Aſperſi 17
cubile meum croco, & aſperſi domum me-
am calamis cinnamomi. Veni, fruamur vo- 18
luptatibus amoris uſque ad matutinum:
veni, convolutemur amanter. Nam vir me- 19
us non adeſt domi, jam abiit viam lon-
ginquam, Et manu ſuâ ſumſit ſacculum 20
pecuniæ, poſt multos dies revertetur ad do-
micilium ſuum. Decepit ergò eum ſermone 21
multo et concinno, et ſuppliciis cum la-
queis labiorum ſuorum. Avolavit obviè 22
inanem, et ſecutus eſt eam quaſi bos du-
ctus ad occiſionem, vel quaſi canis qui du-
citur ad ſtipitẽ, Aut veluti cervus vulne- 23
ratus in jecore ſagittâ, eâq; transverbera-
tus: feſtinat quaſi volucris ad laqueum, ig-
norans ſe ad interitum animæ ſuæ perge- 24
re. Modò, fili mi, audi me, et attende ver-
ba oris mei. Nullo modo inclines cor tuũ 25
ad ſemitas ejus, et nullo modo decipiaris
in viis ejus. Quoniam ſauciavit multos, 26
et deprædata eſt eos, neq; recenſetur nume-
rus illorum quos enecavit. Domus ejus 27
ſunt viæ gehennæ, deducentes ad clauſtra
mortis.

CAP. VIII.

TU confortare in ſapientia, ut tribuat 1
tibi prudentiam:

משלי: ח

.constituta ſemitarum domum : viam ſupra excelſorum capite In
2 בראש־מרומים עלי־דרך בית נתיבות נצבה:
.præconizabit oſtiorum ingreſſum : civitatis os ad , portarum manum Ad
3 ליד־שערים לפי־קרת מבוא פתחים תרנה:
.hominis filios ad mea vox & ; clamabo viri vos Ad
4 אליכם אישים אקרא וקולי אל־בני אדם:
; Audite .corde intelligite ſtulti & ; aſtutiam ſimplices Intelligite
5 6 הבינו פתאים ערמה וכסילים הבינו לב: שמעו
.rectitudines meorũ labiorum apertio & : loquar eximia quoniam
כי־נגידים אדבר ומפתח שפתי מישרים:
abominatio & ; meum palatum loquetur veritatem Quia
7 כי־אמת יהגה חכי ותועבת
non : mei oris eloquia omnia juſtitia In .impietas meorũ labiorũ
8 שפתי רשע: בצדק כל־אמרי־פי אין
; intelligenti recta ipſa Univerſa .obliquum & , pravum eis in
9 בהם נפתל ועקש: כלם נכחים למבין
, meam eruditionem Accipite .ſcientiam invenientibus recta &
10 וישרים למצאי דעת: קחו־מוסרי
ſapientia bona Quia .electo auro præ ſcientiam & : argentũ non &
11 ואל־כסף ודעת מחרוץ נבחר: כי־טובה חכמה
Ego .ea in æquabuntur non voluntates omnes & ; margaritis præ
12 מפנינים וכל־חפצים לא ישוו־בה: אני
.inveniam cogitationum ſcientiam & ; aſtutia habitavi ſapientia
חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא:
viam & , elationem & , ſuperbiam : malum habere odio DOMINI Timor
13 יראת יהוה שנאת רע גאה וגאון ודרך
ego : eſſentia & , conſilium Mihi .odivi perverſitatum os & , malam
14 רע ופי תהפכות שנאתי: לי־עצה ותושיה אני
.conſules & ; regnabunt reges me In .fortitudo mihi , intelligentia
15 בינה לי גבורה: בי מלכים ימלכו ורוזנים
; principatum habebunt principes me In .juſtitiam decernent
16 יחוקקו צדק: בי שרים ישרו
; diligam me diligentes Ego .terræ judices omnes magnifici &
17 ונדיבים כל־שפטי ארץ: אני אהבי אהב
: mecum gloria & , Opulentia .me invenient , me diluculò quærentes &
18 ומשחרי ימצאנני: עשר־וכבוד אתי
, auro præ meus fructus Bonus .juſtitia & , durabilis ſubſtantia
19 הון עתק וצדקה: טוב פריי מחרוץ
ſemita In .electo argento præ meus proventus & ; obrizo præ &
20 ומפז ותבואתי מכסף נבחר: בארח
.judicii ſemitarum medio in ; faciam ambulare juſtitiæ
צדקה אהלך בתוך נתיבות משפט:
.replebo eorum theſauros & : eſt me diligentes faciendum hæreditare Ad
21 להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא:
Ex opera ante : ſuæ viæ principium , me acquiſivit DOMINUS
22 יהוה קנני ראשית דרכו קדם מפעליו
initiis ab capite à , habui principatum ſeculo A .tunc ex
23 מאז: מעולם נסכתי מראש מקדמי־
fontes non in ; ſum formata voragines non In .terræ
24 ארץ: באין־תהמות חוללתי באין מעינות
faciem ad ; eſſent defixi montes Antequàm .aquis aggravata loca
25 נכבדי־מים: בטרם הרים הטבעו לפני
; plateas & , terram fecerat non Adhuc .ſum formata collium
26 גבעות חוללתי: עד־לא עשה ארץ וחוצות
.orbis pulverum caput &
וראש עפרות תבל:

Verſio VULG. LAT.

2 In ſummis excelſiſque verticibus ſupra viam, in mediis ſemitis ſtans, 3 Juxta portas civitatis in ipſis foribꝰ loquitur, 4 dicens; O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. 5 Intelligite parvuli aſtutiam, & inſipientes animadvertite. 6 Audite, quoniam de rebus magnis locutura ſum: & aperientur labia mea, ut recta prædicent. 7 Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea deteſtabuntur impiũ. 8 Juſti ſunt omnes ſermones mei, non eſt in eis pravum quid, neque 9 perverſum. Recti ſunt intelligentibus, & æqui invenientibus 10 ſcientiam. Accipite diſciplinam meam, et non pecuniam: doctrinam magis, quàm 11 aurum eligite. Melior eſt enim ſapientia cunctis pretioſiſſimis: et omne deſiderabile ei 12 non poteſt comparari. Ego ſapientia habito in conſilio, et eruditis interſum cogitationi- 13 bus. Timor Domini odit malum: arrogantiam, et ſuperbiam, et viam pravam, et os bi- 14 lingue deteſtor. Meum eſt conſilium, et æquitas, mea eſt pru- 15 dentia, mea eſt fortitudo. Per me reges regnant, et legum conditores juſta decernunt: 16 Per me principes imperant, et potentes decernunt juſtitiam. 17 Ego diligentes me diligo: et qui manè vigilant ad me, in- 18 venient me. Mecum ſunt divitiæ, & gloria, opes ſuperbæ, et 19 juſtitia. Melior eſt enim fructus meus auro, & lapide pretioſo, & genimina mea argen- 20 to electo. In viis juſtitiæ ambulo, in medio ſemitarum ju- 21 dicii, Ut ditem diligentes me, et theſauros eorum repleam. 22 Dominꝰ poſſedit me in initio viarum ſuarum, antequàm quidquam faceret à princi- 23 pio. Ab æterno ordinata ſum, & ex antiquis antequàm terra 24 fieret. Nondum erant abyſſi, et ego jam concepta eram: necdum fontes aquarum eru- 25 perant: Necdum montes gravi mole conſtiterant: ante 26 colles ego parturiebar: Adhuc terram non fecerat, et flumina, et cardines orbis terræ.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

2 † Ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστὶν, † ἀνὰ 3 μέσον δὲ τῶν τρίβων ἕστηκε. † Παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν παρεδρεύει, † ἐν δὲ εἰσ- 4 όδοις ὑμνεῖται. † Ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι παρακαλῶ, † καὶ προΐεμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς 5 ἀνθρώπων. † Νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν, † οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρδίαν. 6 † Εἰσακούσατέ μου, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, † 7 καὶ (α) ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ὀρθά. † Ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ φάρυγξ μου, † ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ. 8 † Μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ (β) ῥήματα τοῦ στόματός μου, † οὐδὲν (γ) ἑαυτοῖς 9 σκολιὸν οὐδὲ (δ) στραγγαλιῶδες. † Πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, † καὶ ὀρθὰ τοῖς 10 εὑρίσκουσι γνῶσιν. † Λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, † καὶ γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίον 11 δεδοκιμασμένον. (ε) † Κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν, † πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄ- 12 ξιον αὐτῆς ἐστιν. † Ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκήνωσα βουλὴν † καὶ γνῶσιν, καὶ ἔννοιαν ἐγὼ 13 ἐπεκαλεσάμην. † Φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, † ὕβριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρῶν· † μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμέ- 14 νας ὁδοὺς κακῶν. † Ἐμὴ βουλὴ καὶ ἀσφά- 15 λεια, † ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. † Δι' ἐμοῦ βασιλεῖς βασιλεύουσι, † καὶ οἱ δυνάσται 16 γράφουσι δικαιοσύνην. † Δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, † καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ 17 κρατοῦσι γῆς. † Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, † οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες (ζ) εὑρήσουσι. 18 Πλοῦτος καὶ δόξα ἐμοὶ ὑπάρχει, † καὶ 19 κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη. † Βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον (η), † τὰ δὲ ἐμὰ γεννήματα κρείσσω 20 ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ. † Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης περιπατῶ, † καὶ ἀναμέσον τρίβων (θ) δι- 21 καιώματος ἀναστρέφομαι· † Ἵνα μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὕπαρξιν, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγαθῶν. † ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, μνημο- 22 νεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι. † Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, 23 † Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με, † (ι) ἐν 24 ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι, † Καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀβύσσους ποιῆσαι, † πρὸ τοῦ 25 προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. † Πρὸ τοῦ ὄρη ἑδρασθῆναι, † πρὸ δὲ πάντων 26 βουνῶν, γεννᾷ με. † Κύριος ἐποίησε χώρας καὶ ἀοικήτους, † καὶ ἄκρα οἰκουμένα τῆς (κ) ὑπ' οὐρανόν.

2 Nam ſuper excelſas ſummitates eſt, & inter medium ſemitarum ſtetit. 3 Apud portas enim potentum aſſidet, (b) & in introitibus canitur: 4 Vos ô homines advoco, & profero meam vocem filiis hominum. 5 Intelligite ſimplices aſtutiam: & qui non habetis diſciplinam, (c) apponite cor. 6 Exaudite me: (d) præclara enim dicam, & proferam è labiis recta: 7 Quoniam veritatem meditabitur guttur meum: abominata autem coram me labia mendacia. 8 Cùm juſtitia omnia verba oris mei: nihil (e) ipſis pravum, neque (f) tortuoſum. 9 Omnia (g) præſentia intelligentibus, & recta invenientibus ſcientiam. 10 Accipite diſciplinam, & non argentum, & ſcientiam ſuper aurum probatum. 11 Melior enim ſapientia lapidibus (h) pretioſis: omne autem pretioſum non eſt illâ dignum. 12 Ego ſapientia inhabitavi (i) conſilium, & ſcientiam, & (k) cogitationem ego invocavi. 13 Timor Domini odit (l) injuſtitiam, & contumeliam, & ſuperbiam, & vias malorum: (m) odi autem ego perverſas vias malorum. 14 Meum eſt conſilium, (n) & ſecuritas, mea prudentia, & mea (o) fortitudo. 15 Per me reges regnant, & dynaſtæ (p) ſcribunt juſtitiam. 16 Per me (q) magnates magnificantur: (r) & tyranni per me tenent terram. 17 Ego me amantes diligo: & quærentes me (ſ) invenient. 18 Divitiæ, & gloria (t) mihi eſt, & (u) poſſeſſio multorum, & juſtitia. 19 (x) Melius me pro fructu percipere ſuper aurum, & lapidem pretioſum: & mea genimina meliora argento electo. 20 In viis (y) juſtitiæ ambulo, et inter ſemitas juſtificationis verſor: 21 ut (z) diſtribuam amantibus me ſubſtantiam, * et theſauros eorum impleam bonis. Si (ω) annuntiavero vobis, quæ in diem fiunt: memor ero, quæ à ſeculo, numerare. (aa) 22 Dominus condidit me initium viarum ſuarum in opera ſua: 23 Ante ſeculum fundavit me, in principio, antequàm terram faceret, 24 Et antequàm abyſſos conſtitueret, priuſquàm procederent fontes aquarum. 25 Antequàm montes collocarentur, et ante omnes colles (bb) generat me. 26 Dominus (cc) fecit regiones, et inhabitabiles, et ſummitates habitatas ejus quæ ſub cælo.

MS. A. (α) ἀνοίγω (β) κείματα (γ) ἐν αὐτοῖς (δ) στραγγαλῶδες. (ε)† ἀνταναιρεῖσθαι ἔθησιν χρυσίου καὶ ἀργυρίου. Κρείσσων (ζ) εὑρήσουσιν χάριν. Πλοῦτος (η) πολὺν, τὰ δὲ ἐμὰ γεννήματα κρεῖσσον ἀργυρίου (θ) δικαιοσύνης (ι) πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι, (κ) ὑπ' οὐρανόν.

תרגום TARGUM.

2 בריש רמתא על ארחא איתיה וביניה שבילי קימא: ועל תרעי בפומא דקרתא
3 4 ובמעלנא דתרעי משתבחא ואמרה: לכון גברי קרינא וקלי על בני נשא: אתבינו
5 שברי ערימותא ושטיי נסתכלון בלבהון: שמעו מטול דשרירותא ממללא אנא
6 7 וממלל פומי תריצותא: מטול דקושטא דנא פומי וריחוקא דשפותי רשעא:
8 ובצדקותא אנון כל מימרי פומי ולית בהון פתולא ועקומא: וכולן גלין לאנש
9 10 דמתבין ותריצין לאלין דצבאין בידיעתא: קבילו מרדותא ולא כספא וגבו לכון
11 ידיעתא מן דהבא סנינא: מטול דטבא חכמתא מן כיפי טבתא וכל מדעם
12 לא פחי לה: אנא חכמתא דרית ערימותא ידיעתא ותרעיתא משכחא אנא:
13 דחלתא דיי סניא בישתא גאותא ורמותא וארחא בישתא ופומא הפיכא סניא אנא:
14 15 די לי היא תרעיתא ומלכנא ובינא וגברותא: מטול אנא מלכי מלכין ישליטי
16 אנא משחא בצדקותא: מטול אנא רברבני מתרברבין וסרכי כלהון דיני דתריצותא:
17 18 אנא רחמא רחמי ואלין דמקדמין לי ישכחנני: עתרא ויקרא דילי ממונא ומולא
19 וצדקתא: טבין פריי מן דהבא סנינא ומן דהבא אובריזין ועללתי מן כספא גביא:
20 בארחתא דצדקתא מהלכא אנא בגו שבילי דדינא: דאוריתא לרחמי שניא כניאתא
21 22 וסימתהון אמלא: אלהא בראני בריש בריתיה ומן קדם עובדוי מן ריש: ומן
23 קדם עלמא אתתקנית מן רישיה מן קדם דתהוי ארעא: עד לא נהוון
24 25 תהומי אתילידית ועד דלא נהוון מעיני עשוני דמיא: קדים עד לא נטבעין
26 טורי וקדם רמתא אתבנית: עד לא עבד ארעא ונחלי וריש עפרא דתבל:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

2 In capite collium prope viam conſiſtit, & in medio ſemitarum ſtat. 3 Et in foribus in introitu civitatis, & in ingreſſu portarum canit & dicit. 4 Ad vos ô viri clamito, & vox mea ad filios hominum. 5 Intelligite inſipientes aſtutiam, & ſtulti intelligant in cordibus ſuis. 6 Audite quoniam *certa* loquor, & eloquium oris mei rectum. 7 Quoniam veritatem meditatur os meum, & abominantur labia mea impietatem. 8 In juſtitia enim ſunt omnes ſermones oris mei, neque eſt in eis pravum, nec perverſum. 9 Omnes verò ſunt manifeſti viro intelligenti, & recti his qui expetunt ſcientiam. 10 Suſcipite diſciplinam meam, & non argentum; & colligite vobis ſcientiam magis quàm aurum conflatum. 11 Quoniam melior eſt ſapientia lapidibus pretioſis, & nihil eſt quod ei comparetur. 12 Ego ſapientia *habitavi* aſtutiam: & ſcientiam & conſilium invenio. 13 Timor Domini odit malum, ſuperbiam, et elationem, et viam malam, & os perverſum odio habui. 14 Meum eſt conſilium, & cogitatio, & intelligentia & fortitudo. 15 Per me reges regnant, & potentes ungo juſtitia. 16 Per me principes imperant, & duces, omnes judices in rectitudine. 17 Ego diligentes me diligo, & qui manè conſurgunt ad me, invenient me. 18 Divitiæ & gloria mea ſunt, opes & ſubſtantiæ, & juſtitia. 19 Meliores ſunt fructus mei auro conflato, & auro obrizo; & proventus meus magis quàm argentum electum. 20 In via juſtitiæ ambulo, in medio ſemitarum judicii. 21 Ut hæreditare faciam diligentes me annos multos, & cellaria eorum impleam. 22 Dominus creavit me in principio creaturæ ſuæ, & ante opera ſua ab initio. 23 Ante ſeculum præparata ſum, ab initio antequàm eſſet terra. 24 Et antequàm eſſent abyſſi genita ſum, & antequàm eſſent fontes, moles aquarum. 25 Antequàm montes defixi eſſent, & ante colles condita ſum. 26 Antequàm faceret terram & flumina, & verticem pulveris orbis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܥܠ ܪܝܫ ܪ̈ܡܬܐ ܓܝܪ ܩܝܡܐ ܚܟܡܬܐ܂ ܘܒܝܬ ܐܘܪ̈ܚܬܐ ܘܥܠ ܝܕ ܫܒܝ̈ܠܐ ܩܘܝܐ܂
3 * ܘܥܠ ܬܪ̈ܥܐ ܒܦܘܡܗ ܩܥܝܐ܂ ܘܒܡܥܠܢܝ̈ ܬܪ̈ܥܐ ܕܡ̈ܕܝܢܬܐ ܡܬܚܙܝܐ ܘܐܡܪܐ܂
4 * ܠܟܘܢ ܓܒܪ̈ܐ ܩܪܝܐ ܐܢܐ܂ ܘܩܠܝ ܠܘܬ ܒܢܝ̈ܢܫܐ܂
5 * ܕܢܣܬܟܠܘܢ ܫܒܪ̈ܐ ܥܪܝܡܘܬܐ܂ ܘܚܣܝܪ̈ܝ ܪܥܝܢܐ ܢܕܥܘܢ ܒܠܒܗܘܢ܂
6 * ܫܡܥܘܢܝ ܡܛܠ ܕܫܪܝܪܬܐ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܢܐ܂ ܘܡܦܬܚܐ ܕܦܘܡܝ ܬܪ̈ܝܨܬܐ܂
7 * ܡܛܠ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܪܢܐ ܦܘܡܝ܂ ܘܡܣܠܝܢ ܩܕܡܝ ܣܦܘ̈ܬܐ ܕܓܠܐ܂
8 * ܒܟܐܢܘܬܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܟܠܗܘܢ ܡ̈ܠܐ ܕܦܘܡܝ܂ ܘܠܝܬ ܒܗܘܢ ܥܩܡܘܬܐ ܘܡܥܩܡܘܬܐ܂
9 * ܘܟܠܗܘܢ ܓܠܝܢ ܐܢܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܣܬܟܠܝܢ ܒܗܘܢ܂ ܘܬܪ̈ܝܨܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܕܢܕܥܘܢ܂
10 * ܩܒܠܘ ܡܪܕܘܬܐ ܘܠܐ ܟܣܦܐ܂ ܘܓܒܘ ܠܟܘܢ ܝܕܥܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܗܒܐ ܦܪܝܫܐ܂
11 * ܡܛܠ ܕܛܒܐ ܗܝ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܕܗܒܐ ܦܪܝܫܐ܂ ܘܡܢ ܟܐܦ̈ܐ ܛܒ̈ܬܐ܂ ܘܟܠ ܨܒܝܢ ܠܐ ܦܚܡ ܠܗ܂
12 * ܐܢܐ ܚܟܡܬܐ ܒܪܝܬ ܥܪܝܡܘܬܐ܂ ܘܝܕܥܬܐ ܘܡܠܟܐ ܐܢܐ ܩܢܝܬ܂
13 * ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܣܢܝܐ ܒܝ̈ܫܬܐ܂ ܘܫܘܒܗܪܐ ܘܪܡܘܬܐ܂ ܘܐܘܪܚܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܦܘܡܐ ܗܦܝܟܐ ܐܢܐ ܣܢܐ ܐܢܐ܂
14 * ܕܝܠܝ ܗܘ ܡܠܟܐ ܘܡܪܕܘܬܐ܂ ܕܝܠܝ ܗܝ ܣܘܟܠܬܐ ܘܕܝܠܝ ܗܝ ܥܘܫܢܐ܂
15 * ܡܛܠܬܝ ܡܠܟ̈ܐ ܡܡܠܟܝܢ܂ ܘܫܠܝܛ̈ܢܐ ܟܬܒܝܢ ܙܕܝܩܘܬܐ܂
16 * ܒܝ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܡܫܬܠܛܝܢ܂ ܘܪ̈ܘܪܒܢܐ ܘܟܠܗܘܢ ܕܝ̈ܢܐ ܕܬܪܝܨܘܬܐ܂
17 * ܐܢܐ ܠܪ̈ܚܡܝ ܪܚܡ ܐܢܐ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܠܝ ܢܫܟܚܘܢܢܝ܂
18 * ܥܘܬܪܐ ܘܐܝܩܪܐ ܕܝܠܝ ܗܘ܂ ܘܩܢܝܢܐ ܥܬܝܩܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ܂
19 * ܘܛܒܝܢ ܐܢܘܢ ܦܐܪ̈ܝ ܡܢ ܕܗܒܐ ܦܪܝܫܐ܂ ܘܥܠܠܬܝ ܡܢ ܣܐܡܐ ܓܒܝܐ܂
20 * ܒܐܘܪܚܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܡܗܠܟܐ ܐܢܐ܂ ܘܒܡܨܥܬ ܫܒܝ̈ܠܐ ܕܕܝܢܐ܂
21 * ܕܐܘܪܬ ܠܪ̈ܚܡܝ ܣܒܪܐ܂ ܘܣܝ̈ܡܬܗܘܢ ܐܡܠܐ܂
22 * ܡܪܝܐ ܒܪܢܝ ܒܪܝܫ ܒܪܝܬܗ܂ ܘܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ܂
23 * ܘܩܕܡ ܥܠܡ̈ܐ ܫܬܐܣܢܝ܂ ܘܡܢ ܩܕܡ ܡܢ ܪܫ ܘܡܢ ܩܕܡ ܕܢܥܒܕ ܐܪܥܐ܂
24 * ܘܥܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܗ̈ܘܡܐ ܐܬܒܛܢܬ܂ ܘܥܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡ̈ܝܐ ܒܡܒ̈ܘܥܐ܂
25 * ܘܥܕܠܐ ܢܬܩܒܥܘܢ ܛܘܪ̈ܐ܂ ܘܩܕܡ ܪ̈ܡܬܐ ܐܬܒܛܢܬ܂
26 * ܥܕܠܐ ܢܥܒܕ ܐܪܥܐ ܘܢܚ̈ܠܐ܂ ܘܪܫܐ ܕܥܦܪܐ ܕܬܒܝܠ܂

2 * Super verticem collium enim adſtat ſapientia, & inter vias & juxta ſemitas manet, 3 Et ad januas ore ſuo clamitat, & in aditibus portarum urbium ſe oſtentat, ac dicit, 4 Vos viri appello ego, & vox mea ad filios hominum: 5 Ut intelligant parvuli aſtutiam, & expertes judicio cognoſcant in corde ſuo. 6 Audite me, quia verum loquar, & apertio oris mei æquitas. 7 Veritatem enim contemplatur os meum, & abominanda ſunt coram me labia mendacia. 8 Juſtitia ſunt omnia verba oris mei, et non eſt in eis obliquitas, aut pverſitas. 9 Et omnia aperta ſunt ei qui percipit ea, et recta ſunt ei qui ea ſcire cupit. 10 Accipite diſciplinam, & non argentum: & eligite vobis ſcientiã præ auro puro: 11 Quoniam præſtantior eſt ſapientia auro puro, & lapillis optimis, & nihil eſt illi comparandum. 12 Ego ſapientia creavi aſtutiam, & ſcientiã atque conſilium ego poſſideo. 13 Timor Dñi odit mala, & faſtum, & ſuperbiam, & viam malam, & os pverſum ego deteſtor. 14 Meum eſt conſilium, & doctrina, mea eſt prudentia, & mea fortitudo. 15 Propter me reges regnant, & principes edicunt juſtitiã. 16 Per me præſides præſunt, & magnates, omnéſque judices æquitatis. 17 Ego deligo diligentes me: & qui quærũt me, invenient me. 18 Divitiæ & honor, meus eſt, & opes antiquæ, atque juſtitia. 19 Et fructus mei meliores ſunt auro puro, & proventus mei argento electo. 20 Per iter juſtitiæ incedo, & in medio ſemitarum judicii: 21 Ut hæredes faciã diligentes me, ſpei: & eorum theſauros implcã. 22 Dominus creavit me initio creaturæ ſuæ, ante omnia opera ſua, 23 Et ante ſecula condidit me, & ab initio, & antequam faceret terrã. 24 Antequam eſſent abyſſi, genita ſum, & antequam eſſent aquæ in fontibus. 25 Et antequam firmati eſſent montes, & ante colles concepta ſum, 26 Antequàm faceret terram & torrentes, & primum pulverem orbis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فانها في السواهق العالية هي * وقد وقفت في وسط الطرقات * لانها تكمن عند ابواب
3 4 المقتدرين * وفي المداخل تمدح * اليكم ايها الناس اتضرع * والي بني الناس ارفع صوتي * يا ذوي
5 6 الدعة تفهموا تدربا * ويا من لا ادبا لهم ضعوا قلبكم فيه * اسمعوني فانني اقول الفاظا شريفة *
7 وابدي من شفتي اقوالا مستوية * لان حلقي يهذ صدقا * والشفاه الكاذبة مرفوضة امامي *
8 * وكل اقوال فمي بعدل * وليس فيها صعب ولا معوج * كلها مستوية عند الذين يفهمونها *
9 10 ومفهومة عند الذين قد وجدوها علما * خذوا ادبا ولا تتخذوا فضة * تسلموا معرفة افضل من
11 الذهب الابريز * اذ محسوسات الذهب النقي تدرس * والحكمة افضل من الجواهر الجزيلة
12 ثمنها * وكل كريم نفيس ما يساويها * انا الحكمة ساكن في الراي والمشورة * وانا ادعو المعرفة
13 وذكر المعاد * خشية الرب تمقت الظلم والتعظم والكبرياء وطريق الاشرار * انا قد ابغضت طرق
14 15 الطالحين الملتوية * لي المشورة والتصور لي الفطنة * لي القوة * بي تملك الملوك * ويكتب
16 17 المقتدرون العدل * بي يعظم شان العظماء * وبي يمسك امراء الارض * انا احب الذين يحبوني *
18 19 والذين يطلبوني يجدوني * عندي الغنا والمجد * واقتناء الفوائد الكثيرة والعدل * فاقتطفوني
20 وخذوني افضل من الذهب والجوهر الكريم * فان غلتي افضل من الذهب المنتخب * انا في
21 طريق العدل اسلك * وفي وسط مناهج العدل انصرف * لكيما اورث الذين يحبوني فيه دايمة
22 واملأ كنوزهم من الخيرات * ان بدات اخبركم بالصايرات كل يوم * اتذكر الامور التي
23 اعدها منذ الدهر * الرب خلقني بدو طرقه في اعماله قبل الدهر * اسسني في البدي * قبل
24 25 ان تصنع الارض * وقبل ان تخلق اللجج * قبل ان تنبع عيون المياه * وقبل ان يوطد
26 الجبال * وقبل التلول كلها صنعني * الرب صنع كورا غير مسكونة * وسواهق مسكونة
للبرية التي تحت السماء *

2 *Quia in palatiis ſublimibus quandoque ſtat, & ipſa eſt in medio viarum:* 3 *Quia inſidiatur ad januas potentium, & in aditibus canit,* dicens; 4 *Vos O homines voco, & ad filios hominum extollo vocem meam.* 5 *O ſimplices, intelligite eruditionem: & O qui non habetis diſciplinam, apponite corda veſtra ad eam.* 6 *Audite me, quia pronuntio eloquia nobilia, & profero è labiis meis ſermones rectos.* 7 *Quoniam guttur meum meditatur veritatem, & labia mendacia ſunt abominanda coram me:* 8 *Et omnia verba oris mei in juſtitia, & non eſt in eis arduum neque perverſum:* 9 *Omnia ipſa plana ſunt apud eos qui intelligunt ea, & recta apud eos qui jam invenerunt ea per doctrinam.* 10 *Comparate diſciplinam, & ne comparetis argentum: recipite doctrinam potiùs quàm aurum obrizum.* 11 *Nam ſenſibilia auri puri teruntur, ſapientia verò præſtantior eſt gemmis plurimi pretii, & omne pretioſum excellens non æquatur illi.* 12 *Ego ſapientia habito in cogitatione & conſilio, & ego advoco ſcientiam & memoriam finis.* 13 *Timor Domini odio habet iniquitatem, & gloriam, & ſuperbiam, & viam iniquorum: ego jam odi vias improborum perverſas.* 14 *Meum eſt conſilium & imaginatio:* 15 *mea eſt prudentia, mea potentia. Per me regnant reges, & ſcribunt potentes juſtitiam.* 16 *Per me magnificatur fama magnatum, & à me pendent principes terræ.* 17 *Ego diligo eos qui me diligunt: & qui me quærunt, me invenient.* 18 *Apud me ſunt opes, & gloria, & acquiſitio utilitatum multarum, et juſtitia.* 19 *Quare colligite me, et accipite me potiùs quàm aurum et gemmas pretioſas: quoniam fruges meæ ſunt præſtantiores auro electo.* 20 *Ego per viam juſtitiæ incedo, et in medio viarum juſtitiæ converſor.* 21 *Ut credam iis qui me amant, poſſeſſionem æternam, et impleam theſauros eorum bonis.* 22 *Si incipiam exponere vobis quæ fiunt ſingulis diebus, memorare res quas præparavit à ſeculis, Dominus creavit me initium viarum ſuarum in operibus ſuis ante ſeculum.* 23 *Fundavit me in principio, antequàm terra fieret,* 24 *Et antequam crearentur abyſſi, antequam erumperent fontes aquarum,* 25 *Et antequam firmaret montes, et ante colles omnes fecit me.* 26 *Dominus fecit regiones inhabitatas, et ædes habitatas pro creatura quæ eſt ſub cælo.*

משלי: ט

super circulum describendo in : ego ibi , cœlos ipsum parando In
27 בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי בְּחוּקוֹ חוּג עַל־
: desuper æthera ipsum roborando In .voraginis faciebus
28 פְּנֵי תְהוֹם: בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל
,suum statutum mari ipsum ponendo In .voraginis fontes fortificando in
29 בַּעֲזוֹז עִינוֹת תְּהוֹם: בְּשׂוּמוֹ לַיָּם ׀ חֻקּוֹ
fundamenta ipsum constituendo in : suum os transirent non aquæ &
וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־פִיו בְּחוּקוֹ מוֹסְדֵי
, deliciæ eram & , nutricius eum apud eram Et .terræ
30 אָרֶץ: וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים
orbe in Ludens .tempore omni in eo coram ludens : die , die
31 יוֹם ׀ יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת: מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל
nunc Et .hominum filiis cum meæ delectationes & ;ejus terræ
32 אַרְצוֹ וְשַׁעֲשֻׁעַי אֶת־בְּנֵי אָדָם: וְעַתָּה
Audite .custodierint meas vias beati & : mihi audite filii
33 בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי יִשְׁמֹרוּ: שִׁמְעוּ
Beatitudines .feriamini ne & ;estote sapientes & , eruditionem
34 מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ: אַשְׁרֵי
;die , die meas fores super vigilando mihi audientis hominis
אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל־דַּלְתֹתַי יוֹם ׀ יוֹם
;me inveniens Quoniam : meorum ostiorum postes custodiendo
35 לִשְׁמֹר מְזוּזֹת פְּתָחָי: כִּי מֹצְאִי
;me in peccans Et .DOMINO à voluntatem educet & ; vitas invenit
36 מָצָא חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה: וְחֹטְאִי
.mortem dilexerunt ,me habentes odio omnes : suæ animæ est injurius
חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל־מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת:

CAP. IX. ט

.septem suas columnas excidit ;suam domum ædificavit Sapientiæ
1 חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה:
disposuit etiam : suum vinum miscuit , suam victimam Immolavit
2 טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף עָרְכָה
alis super clamabit ,suas puellas Misit .suam mensam
3 שֻׁלְחָנָהּ: שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ תִקְרָא עַל־גַּפֵּי
carenti : huc declinet , simplex Quisquis .civitatis excelsorum
4 מְרֹמֵי קָרֶת: מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה חֲסַר־
bibite & ; meo pane in comedite , Ite : ei dixit corde
5 לֵב אָמְרָה לּוֹ: לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ
incedite & : vivite & , simplices Relinquite .miscui , vino in
6 בְּיַיִן מָסָכְתִּי: עִזְבוּ פְתָאיִם וִחְיוּ וְאִשְׁרוּ
sibi accipiens , derisorem Corripiens .intelligentiæ via in
7 בְּדֶרֶךְ בִּינָה: יֹסֵר ׀ לֵץ לֹקֵחַ לוֹ
increpes Ne .ejus maculam , impium increpans & : ignominiam
8 קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ: אַל־תּוֹכַח
.te diliget & , sapientem increpa : te habeat odio fortè ne , derisorem
לֵץ פֶּן־יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ:
, justum scire fac : amplius erit sapiens & , sapienti Da
9 תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם־עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק
;DOMINI timor sapientiæ Principium .doctrinam addet &
10 וְיוֹסֶף לֶקַח: תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה
multiplicabuntur me in Nam .intelligentia sanctorum scientia &
11 וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה: כִּי־בִי יִרְבּוּ
, sapiens fueris Si .vitæ anni tibi addentur & : tui dies
12 יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְּךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אִם־חָכַמְתָּ
.portabis tu solus , illusisti & : tibi eris sapiens
חָכַמְתָּ לָּךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִשָּׂא:

Versio VULG. LAT.

27 Quando præparabat cœlos, aderam: quando certâ lege, & 28 gyro vallabat abyssos: Quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum: 29 Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos quando appendebat 30 fundamenta terræ. Cum eo eram cuncta componens: & delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tem-31 pore; Ludens in orbe terrarum: & deliciæ meæ, esse cum 32 filiis hominum. Nunc ergò filii audite me: Beati, qui 33 custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abjicere eam. 34 Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidiè, & observat ad postes 35 ostii mei. Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet sa-36 lutem à Domino: Qui autem in me peccaverit, lædet animam suam. Omnes, qui me oderunt, diligunt mortem.

CAP. IX.

1 Sapientia ædificavit sibi domum, excîdit columnas se-2 ptem. Immolavit victimas suas, miscuit vinum, & propo-3 suit mensam suam. Misit ancillas suas ut vocarent ad arcê, 4 & ad mœnia civitatis; Si quis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta 5 est; Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod 6 miscui vobis. Relinquite infantiam, & vivite, & ambu-7 late per vias prudentiæ. Qui erudit derisorem, ipse injuriam sibi facit: & qui arguit impium, sibi maculam gene-8 rat. Noli arguere derisorem, ne oderit te. Argue sapien-9 tem, & diliget te. Da sapienti occasionem, & addetur ei sapientia. Doce justum, & 10 festinabit accipere. Principium sapientiæ, timor Domini; & scientia Sanctorum, 11 prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui, & ad-12 dentur tibi anni vitæ. Si sapiens fueris, tibimetipsi eris: si autem illusor, solus portabis malum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

27 † Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανὸν, συμπαρήμην αὐτῷ, † καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων, 28 † (λ) Καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, † καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς τῆς ὑπ' οὐρανὸν, 29 (μ) † Καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ (ν) θεμέλια τῆς γῆς, 30 † Ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα· † ἐγὼ ἤμην ᾗ προσέχαιρεν· † καθ' ἡμέραν δὲ εὐφραινόμην ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, 31 † Ὅτε (ξ) ἐνευφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέσας, † καὶ (ξ) ἐνευφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. 32 † Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, (π) † μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεταί μου, † καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει, 34 Ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθ' ἡμέραν, 35 † τηρῶν σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων. † Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου, ἔξοδοι ζωῆς, † καὶ ἑτοιμάζεται 36 θέλησις παρὰ κυρίου. † Οἱ δὲ (ρ) ἁμαρτάνοντες εἰς ἐμὲ, ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, † καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

ΚΕΦ. Θ'.

1 † Ἡ Σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, † 2 καὶ ὑπήρεισε στύλους ἑπτά. † Ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, † ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον, † καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑ-3 αυτῆς τράπεζαν. † Ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, † Συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγ-4 ματος ἐπὶ κρατῆρα, λέγουσα, † Ὅς ἐστιν ἄφρων, ἐκκλινάτω πρός με· † καὶ τοῖς ἐν-5 δεέσι φρενῶν εἶπεν, † Ἔλθετε, φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, † καὶ πίετε οἶνον ὃν ἐκέ-6 ρασα ὑμῖν. † Ἀπολείπετε ἀφροσύνην, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε· † καὶ ζητήσατε φρόνησιν (α), † καὶ κατορθώσατε ἐν γνώ-7 σει σύνεσιν. † Ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν· † ἐλέγχων δὲ τὸν ἀ-8 σεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν. † Μὴ ἔλεγχε κακοὺς, ἵνα μὴ (") μισήσωσί σε, † ἔλεγχε σο-9 φὸν, καὶ ἀγαπήσει (β) σε. † Δίδου σοφῷ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται· † (γ) γνώριζε δικαίῳ, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι. † 10 Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, † καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις· † (δ) τὸ γὰρ γνῶναι νό-11 μον, διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. † Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν (ε) ζήσεις χρόνον, † καὶ προσ-12 τεθήσεταί σοι ἔτη (") ζωῆς σου. † Υἱὲ ἐὰν σοφὸς γένῃ σεαυτῷ, σοφὸς ἔσῃ καὶ (") τοῖς πλησίον· † ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς, μόνος ἂν ἀντλήσεις κακά. † Ὃς ἐρείδεται ἐπὶ ψεύδεσιν, οὗτος (") ποιμαίνει ἀνέμους, † ὁ δ' αὐτὸς διώξεται ὄρνεα πετόμενα· † ἀπέλιπε γὰρ ὁδοὺς τοῦ ἑαυτοῦ ἀμπελῶνος, † τοὺς δὲ ἄξονας τοῦ ἰδίου γεωργίου πεπλάνηται. † Διαπορεύεται δὲ δι' ἀνύδρου ἐρήμου, † καὶ γῆν διατεταγμένην ἐν διψώδεσι, † συνάγει δὲ χερσὶν ἀκαρπίαν.

Cum Translatione LATINA.

27 Cùm pararet cælum, aderam illi, & cùm secerneret suam (dd) sedem super ventos, 28 Et cùm validas faceret desuper (ee) nubes, & (ff) cùm confirmatos ponebat fontes ejus quæ sub cælo, 29 (gg) Et quando fortia faciebat fundamenta terræ, 30 Eram penes illum (hh) disponens: ego eram, cui adgaudebat. Quotidiè autem (ii) jocundabar in facie ejus in omni tempore, 31 Cùm lætaretur orbe perfecto, & lætaretur in filiis hominum. 32 Nunc igitur fili, (kk) audi me, Beatus vir, qui exaudiet me, & homo, qui meas vias custodiet, 34 Vigilans ad meas fores quotidiè, (ll) servans limina meorum introituum. 35 (mm) Egressiones enim meæ, egressiones vitæ, (nn) & paratur voluntas à Domino. 36 Qui autem peccant in me, (oo) impiè agunt in suas ipsorum animas: & qui oderunt me, diligunt mortem.

CAP. IX.

1 Sapientia ædificavit sibi domum, & (a) subdidit columnas 2 septem: (b) Mactavit hostias suas: miscuit in cratera vinum suum; & (c) paravit suam mensam: 3 Misit (d) servos suos, convocans (e) cum excelsa prædicatione ad crateram, dicens; 4 Qui est (f) insipiens, declinet ad me: Et egentibus sensu dixit; 5 Venite, edite de meis panibus, & bibite vinum, quod miscui vobis. 6 (g) Derelinquite stultitiam, ut in seculum regnetis: & quærite prudentiam, & (h) corrigite in scientia intelligentiam. 7 Qui erudit malos, accipiet sibi ignominiam: & arguens impium, maculabit (i) seipsum. 8 * Non arguas malos, ne odio habeant te: corripe sapientem, & diliget te. 9 Da sapienti occasionem, & sapientior erit: notifica justo, & addet ad recipiendum. 10 Initium sapientiæ timor Domini, & consilium Sanctorum intelligentia. Cognoscere enim legem, mentis est bonæ: 11 Hoc enim modo multum vives tempus, & adjicientur tibi anni vitæ tuæ. 12 Fili, si sapiens fueris tibi, sapiens eris & proximis: si (k) autem malus evaseris, solus (l) utiquè hauries mala. Qui fidens est in falsis, hic pascit ventos: idem autem ipse sequetur aves volantes: deseruit enim vias vineæ suæ; semitis verò agelli sui erravit: ingreditur autem per avia loca, atque arida, & terram destinatam in sitim: contrahit autem manibus infructuosa.

MS. A. (λ) Ἡνίκα ἰσχυρὰ ἐποίει (μ) † Ἐν τῷ τιθέναι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν αὐτοῦ, † καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσονται στόματος αὐτοῦ, Καὶ ἰσχυρὰ (ν) * θελήματα (ξ) ηὐφραίνετο (ο) ἐνηυφραίνετο (π) | καὶ μακάριοι οἱ ὁδούς μου φυλάσσοντες † ἀκούσατε σοφίαν, καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε, Μακάριος ἀνὴρ (ρ) εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες,
Κεφ. θ'. MS. A. (α) ἵνα βιώσητε, καὶ κατορθώσατε (") μισῶσίν (β) σε, † ἄσοφον καὶ μισήσει σε. Δίδου (γ) γνώριζε δὲ (δ) τὸ δὲ (ε) ζήσῃ (") ζωῆς. (") τῷ πλησίον· (") ποιμανεῖ

תרגום TARGUM.

27 כַּד אַתְקִין שְׁמַיָּא תַּמָּן הֲוֵית וְעַד חָג חוּגְתָא עַל אַפֵּי תְהוֹמָא: וְכַד אַגְרִים עֲנָנֵי מִלְּעֵיל
28 29 וְכַד אַעְשִׁין מַעְיְנֵי תְהוֹמָא: וְכַד שָׂם לְיַמָּא תְּחוּמֵיהּ וּמַיָּא לָא עָבְרִין לֵיהּ שָׂם שְׁתָאסַיָּא
30 דְּאַרְעָא: וַהֲוֵית בְּצִדּוֹי מְהֵימַנְתָּא וְכִדְשְׁבוּחִין הֲוֵית כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְחָדְיָא אֲנָא קֳדָמוֹי
31 32 בְּכָל זְמַן: חָדְיָא הֲוֵית בְּתֵבֵל אַרְעֵיהּ וְשִׁבּוּחַי בִּבְנֵי נָשָׁא: וְהַשְׁתָּא בְּנַיָּא שְׁמַעוּן לִי
33 וְטוּבוֹי לְמַן דְּנָטַר אוֹרְחָתִי: שְׁמַעוּ מַרְדּוּתָא וְאִתְחַכַּמוּ וְלָא תִרְשׁוּן: טוּבוֹי לְבַר נָשָׁא
34 35 דְּשָׁמַע לִי וְנִשְׁקוֹד עַל אִסְקוּפְּתִי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא לְמִנְטַר סִפֵּי דְּתַרְעַי: מְטוּל מַן
36 דְּמַשְׁכַּח לִי מַשְׁכַּח חַיֵּי וְתֶהֱוֵי לֵיהּ רְעוּתָא מִן קֳדָם אֱלָהָא: וּמַן דְּחָטֵי עֲלַי מְחַבֵּל נַפְשֵׁיהּ
וְכוּלְהוֹן שָׂנְאַי רָחֲמֵי לְמוֹתָא:

ט

1 חָכְמְתָא בְּנַת בֵּיתָא וְעַתְּדַת בֵּיהּ שַׁבְעָא עַמּוּדִין: וְנַכְסַת נִכְסְתַהּ וּמְזַגַת חַמְרָהּ וְסַדְּרַת
2 3 פָּתוֹרְתַהּ: וְשַׁדְּרַת טַלְיָתְהָא דְּתִקְרֵין עַל גִּיב רָמְתָא עֲשִׁינְתָא דְּנַצִּירַן: מַן דְּשַׁבַּר
4 5 נֵאתֵא לְוָתִי וַחֲסִיר רַעְיָנָא אָמְרַת לֵיהּ: אֱתוֹ אֱכוּלוּ לַחְמִי וְאִשְׁתּוֹ חַמְרָא דִּמְזִיגִית:
6 שְׁבוּקוּ מִנְּכוֹן חֲסִירוּת רַעְיוֹנְכוֹן וְחִיוּ וְהַלִּיכוּ בְּאָרְחָא דְּבִיוּנָא: דְּרָדֵי מְמִיקְנָא וְנָסֵיב
7 8 לֵיהּ צַעְרָא וּמַכְסְנוּתָא לְרַשִׁיעָא מוּמָא הוּא לֵיהּ: לָא תְכוֹס לְמַמְקְנָא דְּלָא נַסְנִיךְ
9 10 אַכֵּיס לְחַכִּימָא דְּנִרְחֲמָךְ: אַלֵּף לְחַכִּימָא וְיִתְחַכַּם תּוּב אוֹדַע לְצַדִּיקָא וְיוֹסֵף מַנְדְּעָא:
11 שֵׁרוּי דְּחָכְמְתָא דַּחַלְתֵּיהּ דֶּאֱלָהָא וְיִדִיעֲתָא דְּקַדִּישֵׁי בִּיוּנָא: מְטוּל דְּבַהּ נִסְגּוּן
12 יוֹמָתָךְ וְיוֹסְפוּן לָךְ שְׁנַיָּא דְּחַיֵּי: אִין חַכִּימְתְּ לְנַפְשָׁךְ חַכִּימְתְּ וְאִם תְּהֱוֵי מַמִּיק
בִּלְחוֹדָיךְ תִּטְעוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

27 Quando præparabat cœlos, ibi eram; & quando vallabat gyro super fa-
28 ciem abyssi. Quando condensabat nubes desuper, & quando roborabat
29 fontes abyssi. Quando ponebat mari terminum suum, ut aquæ non per-
30 transirent eum, ponebat fundamenta terræ. Et eram in latere ejus nutrita, & *quasi laudes fui* per singulos dies, & lætabar ego coram eo in
31 omni tempore. Lætata sum in orbe terræ ejus, & laudes meæ in filiis ho-
32 minum. Et nunc filii audite me, & beatus qui custodit vias meas. Au-
33 dite disciplinam, & estote sapientes, & non *deseratis* eam. Beatus fili-
34 us hominis qui audit me, & vigilat ad limina mea quotidie, ut custodi-
35 at postes portarum mearum. Quoniam qui invenit me, inveniet vitam,
36 & habebit beneplacitum à facie Dei. Qui autem peccat in me, disperdit animam suam; & omnes odientes me, diligunt mortem.

CAP. IX.

1 Sapientia ædificat domum suam, & statuit in ea septem columnas. Et
2 immolavit victimam suam, & miscuit vinum suum, & ordinavit men-
3 sam suam. Misitq; puellas suas ut vocarent in altitudine collium validorum
4 munitorum. Quis est insipiens veniat ad me, & indigenti intellectu
5 dicit: Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui.
6 Dimittite à vobis indigentiam intellectus vestri, & vivite, & ambulate
7 in via prudentiæ. Qui erudit derisorem, accipit sibi ignominiam; & cor-
8 reptio impii, macula est ipsi. Ne corripias derisorem, ne oderit te;
9 argue sapientem, ut diligat te. Doce sapientem, & sapientior erit ampli-
10 ùs; ostende justo, & addet scientiam. Initium sapientiæ timor Dei, &
11 scientia sanctorum intelligentia. Quoniam per *eam* multi erunt dies tui,
12 & addentur tibi anni vitæ. Si sapiens es, tibimet sapiens es; & si derisor fueris, solus portabis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

27 Quando firmabat cœlos, cum eo eram: & quando constituit circulum super faciẽ voraginũ. 28 Cùm firmaret nubes supernè, cùmque 29 firmaret fontes abyssorũ. Quando posuit legẽ mari, & aquis ne excederent os ejus: & cùm statuit fundamenta terræ, cum eo componebã. 30 In me delectabatur quotidie, & jugiter corã 31 eo lætabar. Delectabar in orbe terræ ejus, & gloriabar in filiis hominũ. 32 Nunc filii audite me, Beatus qui custodit vias meas. 33 Audite disciplinam, & este sapientes & non aberrabitis. 34 Beatus homo qui me audierit, & excubaverit ad fores meas quotidie, & observaverit limina januarũ mearũ, 35 Nam egressus mei, egressus sunt vitæ: & eliciet favorem à Dño. 36 Qui autẽ peccant in me, animã suam lædunt: & omnes osores mei, amici sunt mortis.

CAP. IX.

1 Sapientia ædificavit domũ, erexitque in ea 2 septem columnas. Et mactavit victimã suam, miscuítque vinum suum, & instruxit mensas 3 suas, Ac misit servos suos, ut clamarent super 4 colles ac dicerent, Qui est parvulus veniat ad me, & cujus mancũ est judicium, & alloquar 5 eum. Venite, comedite de pane meo, & bibi-6 te de vino meo ꝙ miscui: Et deponite à vobis defectum judicii vestri, & vivite: et viam 7 rectã cogitate. Disciplina maligno conciliat 8 infamiam, et arguit impium macula sua. Ne corripias improbum, ne te oderit: sed corri-9 pe sapientem, ut diligat te. Da occasionem sapienti, ut ampliùs sapiat: et doce justum, ut 10 augeat doctrinam suam. Initium sapientiæ, timor Domini: et scientia justi, intellectus. 11 Quoniam per eam multiplicabuntur dies tui, 12 et adjicientur tibi dies vitæ Fili mi si sapiens es, animæ tuæ sapiens es et amicis tuis: sin autem fueris mal⁹, tu solus hauries ipsa mala tua. Qui procedit mendaciter, pascit ventos et abigit volucres cœli; deseruit enim viam vineæ suæ, et oblitus est semitæ ministerii sui, ut currat per desertum inaquosum: et ab ea *via* quæ trita est vagatur per *locum* sitibundum: et is quidem colliget nihil.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 28 * حين سوّى السماء كنت معه حاضرًا * ولما أفرد عرشه فوق الرياح * حين صنع الغيوم التي في
29 30 العلاء قوية * ولما جعل الينابيع التي تحت السماء منيعة * وصنع أساس الأرض قوية راسخة * كنت
31 عنده ناظمة * أنا كنت الذي يسرّ بي كل يوم * كنت أفرح بوجهه كل وقت * لما فرح إذ كمّل
32 ابتداع المسكونة * واستبشر بأبناء الناس * فالآن يا بني اسمعني * فمغبوط الرجل الذي يسمعني
33 34 والإنسان الذي يحفظ طرقي * * إذ يسهر كل يوم على أبوابي * ويحفظ أوزان مداخلي * لأن
35 مخارجي مخارج الحياة * ومن الرب يستفيد إيرادها * فالذين يخطئون إليّ إنما ينافقون ويذنبون
36 إلى نفوسهم * والذين يمقتونني يحبون الموت *

* الفصل التاسع *

1 2 * الحكمة ابتنت لها بيتًا * وسندته بسبع أساطين * وذبحت ضحاياها * ومزجت في كأس خمرها *
3 4 وسوّت مائدتها * وأرسلت عبيدها داعية بنداء عالٍ إلى كأسها قائلة * من كان لا فطنة له
5 فليجنح إليّ * وقالت للذين آراؤهم ناقصة * هلمّوا كلوا من أخبازي * واشربوا الخمر التي مزجتها
6 لكم * اتركوا الغباوة لتملكوا إلى الأبد * واطلبوا الفطنة لتعيشوا * وتقومون في معرفتكم
7 8 فقهاء * من يؤدّب الأردياء سيأخذ لذاته هوانًا * ومن يوبّخ المنافق يخدع العيب لذاته * لا
9 توبّخ الأردياء لئلا يمقتوك * وبّخ حكيمًا فيحبّك * لا تبكّت من لا حكمة له فيمقتك * أعط الحكيم
10 حكمة فيكون أوفر حكمة * عرّف الصدّيق حكمة فيزيد قبوله * مبدأ الحكمة مخافة الرب *
11 ورأي المقسطين فهمًا * والذهن الصالح هو أن تعرف الشريعة * لأنك بهذه الحال تعيش زمانًا
12 طويلًا * ويتزايد بذلك سنين الحياة * يا بني إن تكن حكيمًا فلتكون حكيمًا لنفسك ولرفقائك *
وإن بررت رديًا فستعرف الأسواء وحدك * فمن يثق بالكاذب فذاك يراعي الرياح * ومثل هذا
يجاري طيورًا طائرة * لأنه ترك طريق كرمه * وضلّ في سبل فلاحته * وسلك في قفر لا ماء
فيه * وأرضًا برية في حرب العطاش * يجمع بيديه ما لا ثمر له *

27 Dum stabiliret cœlos, præsens cum eo eram, & dum separaret thronum suum super ventos. 28 Dum faceret nubes quæ sunt in excelso, firmas: & dum faceret fontes qui sub cælo sunt, stabiles: 29 Facéretq; fundamenta terræ stabilia ac firma, 30 Eram apud ipsum componens. Ego eram is in quo lætabatur per singulos dies, gaudebam in facie ipsius singulis momentis: 31 Quando gavisus est post absolutam formationem orbis terrarum, & delectatus est in filiis hominum. 32 Nunc fili mi, audi me: beatus est enim vir qui audit me, & homo qui 33 custodit vias meas, 34 Vigilans quotidie ad fores meas, & custodiens mensuras liminum meorum. 35 Quoniã fores meæ sunt fores vitæ, & à Domino consequetur possessionem ejus. 36 Qui autem peccant contra me, certè iniquitatem committunt, & delinquunt in animam suam: & qui me oderunt, diligunt mortem.

CAP. IX.

1 Sapientia ædificavit sibi domũ, et fulcivit eam septem columnis. 2 Et mactavit victimas suas, & miscuit in calice vinum suũ, et disposuit mensã suã, 3 Et misit servos suos, vocans alto clamore ad calicem suum, dicens; 4 Qui est sine prudentia, declinet ad me. Dixitque iis quibus deest consilium; 5 Venite, edite de panibus meis, & bibite vinum quod miscui vobis. 6 Derelinquite imprudentiam, ut regnetis in æternum: & petite prudentiam, ut vivatis et persistatis in doctrina vestra intelligentes. 7 Qui erudit malos, acquirit sibi opprobrium: & qui corripit iniquum, parat sibi ignominiam. 8 Ne reprehendas malos, ne te odio prosequantur: corripe sapientem: & amabit te. Ne redarguas eum cui non est sapientia, quia te odio habebit. 9 Da sapienti occasionem, & erit sapientior: doce justum sapientiam, & augebitur acceptio ejus. 10 Initium sapientiæ, timor Domini: & mens justorum prudentia: & memoria bona est, ut scias legem. 11 Quoniam hoc modo vives longum tempus, & augebuntur tibi anni vitæ. 12 Fili mi, si fueris sapiens, tibimet sapiens eris & sodalibus tuis: & si feras malum, experieris calamitates solus. Qui autem fidit mendaci, ipse observat ventos: & qui talis est, currit post volucres volantes. Is enim dereliquit viam vineæ suæ, et oberravit in semitis arvi, & ambulavit per desertum inaquosum, & terram desertam cum turba sitientum: colliget manibus suis quod caret fructibus.

משלי : ט

super circulum describendo in : ego ibi , cœlos ipsum parando In
27 בהכינו שמים שם אני בחקו חוג על־
: desuper æthera ipsum roborando In .voraginis faciebus
28 פני תהום : באמצו שחקים ממעל
,suum statutum mari ipsum ponendo In .voraginis fontes fortificando in
29 בעזוז עינות תהום : בשומו לים חקו
fundamenta ipsum constituendo in : suum os transirent non aquæ &
ומים לא יעברו־פיו בחוקו מוסדי
, deliciæ eram & , nutricius eum apud eram Et .terræ
30 ארץ : ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים
orbe in Ludens .tempore omni in eo coram ludens : die , die
31 יום יום משחקת לפניו בכל־עת : משחקת בתבל
nunc Et .hominum filiis cum meæ delectationes & ; ejus terræ
32 ארצו ושעשעי את־בני אדם : ועתה
Audite .custodierint meas vias beati & : mihi audite filii
33 בנים שמעו־לי ואשרי דרכי ישמרו : שמעו
Beatitudines .feriamini ne & ; estote sapientes & , eruditionem
34 מוסר וחכמו ואל־תפרעו : אשרי
; die , die meas fores super vigilando mihi audientis hominis
אדם שמע לי לשקד על־דלתתי יום יום
,me inveniens Quoniam : meorum ostiorum postes custodiendo
35 לשמר מזוזת פתחי : כי מצאי
,me in peccans Et .DOMINO à voluntatem educet & ; vitas invenit
36 מצא חיים ויפק רצון מיהוה : וחטאי
.mortem dilexerunt ,me habentes odio omnes : suæ animæ est injurius
חמס נפשו כל־משנאי אהבו מות :

CAP. IX. ט

.septem suas columnas excidit ; suam domum ædificavit Sapientiæ
1 חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה :
disposuit etiam : suum vinum miscuit , suam victimam Immolavit
2 טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה
alis super clamabit , suas puellas Misit .suam mensam
3 שלחנה : שלחה נערתיה תקרא על־גפי
carenti : huc declinet , simplex Quisquis .civitatis excelsorum
4 מרמי קרת : מי־פתי יסר הנה חסר־
bibite & ; meo pane in comedite , Ite : ei dixit corde
5 לב אמרה לו : לכו לחמו בלחמי ושתו
incedite & : vivite & , simplices Relinquite .miscui , vino in
6 ביין מסכתי : עזבו פתאים וחיו ואשרו
sibi accipiens , derisorem Corripiens .intelligentiæ via in
7 בדרך בינה : יסר לץ לקח לו
increpes Ne .ejus maculam , impium increpans & : ignominiam
8 קלון ומוכיח לרשע מומו : אל־תוכח
.te diliget & , sapientem increpa : te habeat odio fortè ne , derisorem
לץ פן־ישנאך הוכח לחכם ויאהבך :
, justum scire fac : amplius erit sapiens & , sapienti Da
9 תן לחכם ויחכם־עוד הודע לצדיק
; DOMINI timor sapientiæ Principium .doctrinam addet &
10 ויוסף לקח : תחלת חכמה יראת יהוה
multiplicabuntur me in Nam .intelligentia sanctorum scientia &
11 ודעת קדשים בינה : כי־בי ירבו
, sapiens fueris Si .vitæ anni tibi addentur & : tui dies
12 ימיך ויוסיפו לך שנות חיים : אם־חכמת
.portabis tu solus , illusisti & : tibi eris sapiens
חכמת לך ולצת לבדך תשא :

Versio VULG. LAT.

27 Quando præparabat cœlos, aderam : quando certâ lege, & gyro vallabat abyssos: 28 Quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum : 29 Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos quando appendebat fundamenta terræ. 30 Cum eo eram cuncta componens: & delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore; 31 Ludens in orbe terrarum : & deliciæ meæ, esse cum filiis hominum. 32 Nunc ergò filii audite me : Beati, qui custodiunt vias meas. 33 Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abjicere eam. 34 Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidiè, & observat ad postes ostii mei. 35 Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino : 36 Qui autem in me pecaverit, lædet animam suam. Omnes, qui me oderunt, diligunt mortem.

CAP. IX.

1 SApientia ædificavit sibi domum, excîdit columnas septem. 2 Immolavit victimas suas, miscuit vinum, & proposuit mensam suam. 3 Misit ancillas suas ut vocarent ad arcé, & ad mœnia civitatis; 4 Si quis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est; 5 Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. 6 Relinquite infantiam, & vivite, & ambulate per vias prudentiæ. 7 Qui erudit derisorem, ipse injuriam sibi facit : & qui arguit impium, sibi maculam generat. 8 Noli arguere derisorem, ne oderit te. Argue sapientem, & diliget te. 9 Da sapienti occasionem, & addetur ei sapientia. Doce justum, & festinabit accipere. 10 Principium sapientiæ, timor Domini : & scientia Sanctorum, prudentia. 11 Per me enim multiplicabuntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ. 12 Si sapiens fueris, tibimetipsi eris : si autem illusor, solus portabis malum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

27 † Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανὸν, συμπαρήμην αὐτῷ, † καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ᾽ ἀνέμων, 28 † (λ) Καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, † καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς τῆς ὑπ᾽ οὐρανὸν, 29 (μ) † Καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ (ν) θεμέλια τῆς γῆς, 30 † Ἤμην παρ᾽ αὐτῷ ἁρμόζουσα· † ἐγὼ ἤμην ᾗ προσέχαιρεν· † καθ᾽ ἡμέραν δὲ εὐφραινόμην ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, 31 † Ὅτε (ξ) ἐνευφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέσας, † καὶ (ξ) ἐνευφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. 32 † Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, (π) † μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεταί μου, † καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει, 34 Ἀγρυπνῶν ἐπ᾽ ἐμαῖς θύραις καθ᾽ ἡμέραν, † τηρῶν σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων. 35 † Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου, ἔξοδοι ζωῆς, † καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου. 36 † Οἱ δὲ (ρ) ἁμαρτάνοντες εἰς ἐμὲ, ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, † καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

Cùm pararet cœlum, aderam illi, 27 & cùm secerneret suam (dd) sedem super ventos, 28 Et cùm validas faceret desuper (ee) nubes, & (ff) cùm confirmatos ponebat fontes ejus quæ sub cœlo, 29 (gg) Et quando fortia faciebat fundamenta terræ, 30 Eram penes illum (hh) disponens : ego eram, cui adgaudebat. Quotidiè autem (ii) jocundabar in facie ejus in omni tempore, 31 Cùm lætaretur orbe perfecto, & lætaretur in filiis hominum. 32 Nunc igitur fili, (kk) audi me. Beatus vir, qui exaudiet me, & homo, qui meas vias custodiet, 34 Vigilans ad meas fores quotidiè, (ll) servans limina meorum introituum. 35 (mm) Egressiones enim meæ, egressiones vitæ, (nn) & paratur voluntas à Domino. 36 Qui autem peccant in me, (oo) impiè agunt in suas ipsorum animas : & qui oderunt me, diligunt mortem.

ΚΕΦ. θ'.

1 † Ἡ Σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, † καὶ ὑπήρεισε στύλους ἑπτά. 2 † Ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, † ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον, † καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν. 3 † Ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, † Συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος ἐπὶ κρατῆρα, λέγουσα, 4 † Ὅς ἐστιν ἄφρων, ἐκκλινάτω πρός με· † καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν, 5 † Ἔλθατε, φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, † καὶ πίετε οἶνον ὃν ἐκέρασα ὑμῖν. 6 † Ἀπολείπετε ἀφροσύνην, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε· † καὶ ζητήσατε φρόνησιν (α), † καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν. 7 † Ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν· † ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν. 8 † Μὴ ἔλεγχε κακοὺς, ἵνα μὴ (*) μισήσωσί σε, † ἔλεγχε σοφὸν, καὶ ἀγαπήσει (β) σε. 9 † Δίδου σοφῷ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται· † (γ) γνώριζε δικαίῳ, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι. 10 † Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, † καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις· † (δ) τὸ γὰρ γνῶναι νόμον, διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. 11 † Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν (ε) ζήσεις χρόνον, † καὶ προστεθήσεταί σοι ἔτη (*) ζωῆς σου. 12 † Υἱὲ ἐὰν σοφὸς γένῃ σεαυτῷ, σοφὸς ἔσῃ καὶ (*) τοῖς πλησίον· † ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς, μόνος ἂν ἀντλήσεις κακά. † ὃς ἐρείδεται ἐπὶ ψεύδεσιν, οὗτος (*) ποιμαίνει ἀνέμους, † ὁ δ᾽ αὐτὸς διώξεται ὄρνεα πετόμενα· † ἀπέλιπε γὰρ ὁδοὺς τοῦ ἑαυτοῦ ἀμπελῶνος, † τοὺς δὲ ἄξονας τοῦ ἰδίου γεωργίου πεπλάνηται. † διαπορεύεται δὲ δι᾽ ἀνύδρου ἐρήμου, † καὶ γῆν διατεταγμένην ἐν διψώδεσι, † συνάγει δὲ χερσὶν ἀκαρπίαν.

CAP. IX.

SApientia ædificavit sibi domum, 1 & (a) subdidit columnas septem : 2 (b) Mactavit hostias suas : miscuit in cratera vinum suum ; & (c) paravit suam mensam : 3 Misit (d) servos suos, convocans (e) cum excelsa prædicatione ad crateram, dicens ; 4 Qui est (f) insipiens, declinet ad me: Et egentibus sensu dixit ; 5 Venite, edite de meis panibus, & bibite vinum, quod miscui vobis. 6 (g) Derelinquite stultitiam, ut in seculum regnetis : & quærite prudentiam, & (h) corrigite in scientia intelligentiam. 7 Qui erudit malos, accipiet sibi ignominiam: & arguens impium, maculabit (i) seipsum. 8 * Non arguas malos, ne odio habeant te : corripe sapientem, & diliget te. 9 Da sapienti occasionem, & sapientior erit : notifica justo, & addet ad recipiendum. 10 Initium sapientiæ timor Domini, & consilium Sanctorum intelligentia. Cognoscere enim legem, mentis est bonæ: 11 Hoc enim modo multum vives tempus, & adjicientur tibi anni vitæ tuæ. 12 Fili, si sapiens fueris tibi, sapiens eris & proximis: si (k) autem malus evaseris, solus (l) utiquè hauries mala. Qui fidens est in falsis, hic pascit ventos : idem autem ipse sequetur aves volantes : deseruit enim vias vineæ suæ; semitis verò agelli sui erravit : ingreditur autem per avia loca, atque arida, & terram destinatam in sitim : contrahit autem manibus infructuosa.

MS. A. (λ) Ἡνίκα ἰσχυρὰ ἐποίει (μ) † Ἐν τῷ τιθέναι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν αὐτοῦ, † καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσονται στόματος αὐτοῦ, Καὶ ἰσχυρὰ (ν) * θελήματα (ξ) ηὐφραίνετο (ξ) ἐνηυφραίνετο (π) † καὶ μακάριοι οἱ ὁδούς μου φυλάσσοντες † ἀκούσατε σοφίαν, καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε, Μακάριος ἀνὴρ (ρ) εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες, Κεφ. θ'. MS. A. (α) ἵνα βιώσητε, καὶ κατορθώσατε (*) μισῶσίν (β) σε, † ἄσοφον καὶ μισήσει σε. Δίδου (γ) γνώριζε δὲ (δ) τὸ δὲ (ε) ζήσῃ (*) ζωῆς. (*) τῷ πλησίον (*) ποιμανεῖ

תרגום TARGUM.

27 כד אתקין שמיא תמן הוית ועד חג חוגתא על אפי תהומא : 28 וכד אגרים עננא מלעיל
29 וכד אעשין מעיני תהומא : וכד שם לימא תחומיה ומיא לא עברין ליה עם שתאסיא
30 דארעא : והוית בצדוי מהימנתא וכדשבוחין הוית כל יומא ויומא וחדיא אנא קדמוי
31 בכל זמן : חדיא הוית בתבל ארעיה ושבוחי בבני נשא : 32 והשתא בניא שמעון לי
33 וטובוי למן דנטר אורחתי : שמעו מרדותא ואתחכמו ולא תרשון : 34 טובוי לבר נשא
35 דשמע לי ונשקוד על אסקופתי בכל יומא ויומא למנטר ספי דתרעי : מטול מן
36 דמשכח לי משכח חיי ותהוי ליה רעותא מן קדם אלהא : ומן דחטי עלי מחבל נפשיה
וכולהון שנאי רחמי למותא :

ט

1 חכמתא בנת ביתא ועתדת ביה שבעא עמודין : 2 ונכסת נכסתה ומזגת חמרה וסדרת
3 פתורתה : ושדרת טליתהא דתקרין על גיב רמתא עשינתא דנצירן : 4 מן דשבר
נאתא לותי ודחסיר רעינא אמרת לידה : 5 אתו אכולו לחמי ואשתו חמרא דמזגית :
6 שבוקו מנכון חסירות רעיונכון וחיו והליכו בארחא דביונא : 7 דרדי ממיקנא ונסיב
8 ליה צערא ומכסנותא לרשיעא מומא הוא לידה : לא תכוס לממיקנא דלא נסניך
9 אכים לחכימא דנרחמך : אלף לחכימא ויתחכם תוב אודע לצדיקא ויוסף מנדעא :
10 שרוי דחכמתא דחלתידה דאלהא וידיעתא דקדישי ביונא : 11 מטול דבדה נסגון
12 יומתך ויוספון לך שניא דחיי : אין חכימת לנפשך חכימת ואם תהוי ממיק
בלחודיך תטען :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quando præparabat cœlos, ibi eram ; & quando vallabat gyro super faciem abyssi. 27 Quando condensabat nubes desuper, & quando roborabat 28 fontes abyssi. Quando ponebat mari terminum suum, ut aquæ non per- 29 transirent eum, ponebat fundamenta terræ. Et eram in latere ejus nutri- 30 ta, & *quasi laudes fui* per singulos dies, & lætabar ego coram eo in omni tempore. Lætata sum in orbe terræ ejus, & laudes meæ in filiis ho- 31 minum. Et nunc filii audite me, & beatus qui custodit vias meas. Au- 32 dite disciplinam, & estote sapientes, & non *deseratis* eam. Beatus fili- 33 us hominis qui audit me, & vigilat ad limina mea quotidie, ut custodi- 34 at postes portarum mearum. Quoniam qui invenit me, inveniet vitam, 35 & habebit beneplacitum à facie Dei. Qui autem peccat in me, disperdit 36 animam suam ; & omnes odientes me, diligunt mortem.

CAP. IX.

SApientia ædificat domum suam, & statuit in ea septem columnas. Et 1 immolavit victimam suam, & miscuit vinum suum, & ordinavit men- 2 sam suam. Misitq; puellas suas ut vocarent in altitudine collium validorum 3 munitorum. Quis est insipiens veniat ad me, & indigenti intellectu 4 dicit: Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui. 5 Dimittite à vobis indigentiam intellectus vestri, & vivite, & ambulate 6 in via prudentiæ. Qui erudit derisorem, accipit sibi ignominiam; & cor- 7 reptio impii, macula est ipsi. Ne corripias derisorem, ne oderit te ; 8 argue sapientem, ut diligat te. Doce sapientem, & sapientior erit ampli- 9 ùs ; ostende justo, & addet scientiam. Initium sapientiæ timor Dei, & 10 scientia sanctorum intelligentia. Quoniam per *eam* multi erunt dies tui, 11 & addentur tibi anni vitæ. Si sapiens es, tibimet sapiens es ; & si deri- 12 sor fueris, solus portabis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 [illegible]

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 [illegible]

Quando firmabat cœlos, cum eo eram : & 27 quando constituit circulum super faciê voraginû. Cùm firmaret nubes supernè, cùmque 28 firmaret fontes abyssorû. Quando posuit legê 29 mari, & aquis ne excederent os ejus: & cùm statuit fundamenta terræ, cum eo componebã. In me delectabatur quotidie, & jugiter corã 30 eo lætabar. Delectabar in orbe terræ ejus, & 31 gloriabar in filiis hominû. Nunc filii audite 32 me, Beatus qui custodit vias meas. Audite 33 disciplinam, & este sapientes & non aberrabitis. Beatus homo qui me audierit, & excu- 34 baverit ad fores meas quotidie, & observaverit limina januarû mearû, Nam egressus mei, 35 egressus sunt vitæ: & eliciet favorem à Dño. Qui auté peccant in me, animã suam lædunt: 36 & omnes osores mei, amici sunt mortis.

CAP. IX.

SApientia ædificavit domû, erexitque in ea 1 septem columnas. Et mactavit victimã suam, 2 miscuitque vinum suum, & instruxit mensas suas, Ac misit servos suos, ut clamarent super 3 colles ac dicerent, Qui est parvulus veniat ad 4 me, & cujus mancû est judicium, & alloquar eum. Venite, comedite de pane meo, & bibi- 5 te de vino meo ꝙ miscui: Et deponite à vo- 6 bis defectum judicii vestri, & vivite: et viam rectã cogitate. Disciplina maligno conciliat 7 infamiam, et arguit impium macula sua. Ne 8 corripias improbum, ne te oderit: sed corripe sapientem, ut diligat te. Da occasionem 9 sapienti, ut ampliùs sapiat: et doce justum, ut augeat doctrinam suam. Initium sapientiæ, 10 timor Domini : et scientia justi, intellectus. Quoniam per eam multiplicabuntur dies tui, 11 et adjicientur tibi dies vitæ. Fili mi si sapiens 12 es, animæ tuæ sapiens es et amicis tuis: sin autem fueris mal°, tu solus hauries ipsa mala tua. Qui procedit mendaciter, pascit ventos et abigit volucres cœli ; deseruit enim viam vineæ suæ, et oblitus est semitæ ministerii sui, ut currat per desertum inaquosum : et ab ea *via* quæ trita est vagatur per *locum* sitibundum : et is quidem colliget nihil.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * حين سوى السماء كنت معه حاضرا * ولما افرد عرشه فوق الرياح * حين صنع الغيوم التي في
28 العلاء قوية ولما جعل الينابيع التي تحت السماء وثيقة * وضع اساس الارض قوية راسخة * كنت
29 30 عنده ناظمة * انا كنت الذي يسر بي كل يوم * كنت افرح بوجهه كل وقت * لما فرح اذ كمل
31 ابتداع المسكونة واستبشر بابناء الناس * فالان يا بني اسمعني * مغبوط الرجل الذي يسمعني
32 والانسان الذي يحفظ طرقي * اذ يسهر كل يوم على ابوابي * ويحفظ اوزان مداخلي * لان
33 34 35 مخارجي مخارج الحياة * ومن الرب يستفيد ارادتها * فالذين يخطئون الي انما ينافقون ويذنبون
36 الي نفسهم * والذين يمقتوني يحبون الموت *

* الفصل التاسع *

1 * الحكمة ابتنت لها بيتا وسندته بسبع اساطين * وذبحت ضحاياها ومزجت في كاس خمرها *
2 وسوت مايدتها * وارسلت عبيدها داعية بنداء عال الي كاسها قايلة * من كان لا فطنة له
3 4 فليجح الي وقالت للذين اراءهم ناقصة * هلموا كلوا من اخبازي واشربوا الخمر التي مزجتها
5 لكم * اتركوا الغباوة لتملكوا الي الابد واطلبوا الفطنة لتعيشوا وتقومون في معرفتكم
6 فقهاء * من يادب الاردياء سياخذ لذاته هوانا * ومن يوبخ المنافق يخرج العيب لذاته * لا
7 8 توبخ الاردياء ليلا يمقتوك * وبخ حكيما فيحبك * لا تبكت من لا حكمة له فيمقتك * اعط الحكيم
9 حكمة فيكون اوفر حكمة * عرف الصديق حكمة فيريد قبوله * مبداء الحكمة مخافة الرب *
10 وراي المقسطين فقها * والذهن الصالح هو ان تعرف الشريعة * لانك بهذه الحال تعيش زمانا
11 طويلا وتزايد بذلك سنين الحياة * يا بني ان تكن حكيما فلتكون حكيما لنفسك ولرفقايك
12 وان بررت رديا فستعرف الاسواء وحدك * ومن يثق بالكاذب فذاك يراعي الرياح * ومثل هذا
يجاري طيورا طايرة * لانه ترك طريق كرمه * وضل في سبل فلاحة * وسلك في قفر لا ماء
فيه * وارضا برية في حزب العطاش * يجمع بيديه ما لا ثمر له *

Dum stabiliret cœlos, præsens cum eo e- 27 *ram, & dum separaret thronum suum super ventos. Dum faceret nubes quæ sunt* 28 *in excelso, firmas : & dum faceret fontes qui sub cœlo sunt, stabiles : Faceretq; fun-* 29 *damenta terræ stabilia ac firma, Eram a-* 30 *pud ipsum componens. Ego eram is in quo lætabatur per singulos dies, gaudebam in facie ipsius singulis momentis : Quando* 31 *gavisus est post absolutam formationem orbis terrarum, & delectatus est in filiis hominum. Nunc fili mi, audi me : beatus* 32 *est enim vir qui audit me, & homo qui* 33 *custodit vias meas, Vigilans quo-* 34 *tidie ad fores meas, & custodiens mensuras liminum meorum. Quoniã fores meæ* 35 *sunt fores vitæ, & à Domino consequitur possessionem ejus. Qui autem peccant* 36 *contra me, certè iniquitatem committunt, & delinquunt in animam suam : & qui me oderunt, diligunt mortem.*

CAP. IX.

SApientia ædificavit sibi domũ, et fulcivit eam septem columnis. 1 *Et mactavit* 2 *victimas suas, & miscuit in calice vinum suũ, et disposuit mensã suã, Et misit ser-* 3 *vos suos, vocans alto clamore ad calicem suum, dicens ; Qui est sine prudentia, de-* 4 *clinet ad me. Dixitque iis quibus deest consilium ; Venite, edite de panibus meis,* 5 *& bibite vinum quod miscui vobis. Dere-* 6 *linquite imprudentiam, ut regnetis in æternum: & petite prudentiam, ut vivatis et persistatis in doctrina vestra intelligentes. Qui erudit malos, acquirit sibi op-* 7 *probrium : & qui corripit iniquum, parat sibi ignominiam. Ne reprehendas malos,* 8 *ne te odio prosequantur : corripe sapientem: & amabit te. Ne redarguas eum cui non est sapientia, quia te odio habebit. Da* 9 *sapienti occasionem, & erit sapientior : doce justum sapientiam, & augebitur acceptio ejus. Initium sapientiæ, timor Do-* 10 *mini: & mens justorum prudentia: & memoria bona est, ut scias legem. Quoniam* 11 *hoc modo vives longum tempus, & augebuntur tibi anni vitæ. Fili mi, si fueris* 12 *sapiens, tibimet sapiens eris & sodalibus tuis: & si feras malum, experieris calamitates solus. Qui autem fidit mendaci, ipse observat ventos: & qui talis est, currit post volucres volantes. Is enim dereliquit viam vineæ suæ, et oberravit in semitis arvi, & ambulavit per desertum inaquosum, & terram desertam cum turba sitientum : colliget manibus suis quod caret fructibus.*

משלי : ט

.quicquam novit non & ,simplicitatis tumultuans stultitiæ Mulier
13 אֵשֶׁת כְּסִילוּת הֹמִיָּה פְּתַיּוּת וּבַל־יָדְעָה מָּה׃
.civitatis excelsorum solium super ;suæ domus ostium ad sedit Et
14 וְיָשְׁבָה לְפֶתַח בֵּיתָהּ עַל־כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃
.suas semitas dirigentes : viam transeuntes ad clamandum Ad
15 לִקְרֹא לְעֹבְרֵי דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אֹרְחוֹתָם׃
dixit & ,corde carenti & :huc declinet ,simplex Quisquis
16 מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה וַחֲסַר־לֵב וְאָמְרָה
absconditorum panis & ;dulcescent subdulæ furto Aquæ :ei
17 לּוֹ׃ מַיִם־גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים
:ibi manes quod cognovit non Et .erit jucundus
18 יִנְעָם׃ וְלֹא יָדַע כִּי־רְפָאִים שָׁם
.ejus invitati sepulchri profundis in
בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ׃

CAP. X. י

filius & ;patrem lætificabit sapiens Filius .Selomoh Parabolæ
1 מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב וּבֵן
thesauri proderunt Non .suæ matris mæstitia stultus
2 כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃ לֹא־יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת
faciet esurire Non .morte à eruet justitia & :impietatis
3 רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ לֹא־יַרְעִיב
.expellet impiorum pravitatem & ;justi animam DOMINUS
יְהוָה נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים יֶהְדֹּף׃
.ditabit solicitorum manus & ;doli volam faciens Pauperem
4 רָאשׁ עֹשֶׂה כַף־רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃
,messe in stertens :intelligens filius ,æstate in Congregans
5 אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל נִרְדָּם בַּקָּצִיר
os & :justi caput in Benedictiones .confundens filius
6 בֵּן מֵבִישׁ׃ בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי
:benedictionem in justi Memoria .injuriam operiet impiorum
7 רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה
suscipiet corde Sapiens .putrescet impiorum nomen &
8 וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב׃ חֲכַם־לֵב יִקַּח
,integritate in Ambulans .præcipitabitur labiis stultus & ;præcepta
9 מִצְוֺת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃ הוֹלֵךְ בַּתֹּם
Annuens .innotescet suas vias depravans & :confidenter ibit
10 יֵלֶךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃ קֹרֵץ
.præcipitabitur labiis stultus & ;dolorem dabit ,oculo
עַיִן יִתֵּן עַצָּבֶת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
.rapinam operiet impiorum os & ;justi os vitarum Vena
11 מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
prævaricationes omnes super & ;contentiones suscitabit Odium
12 שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים
invenietur intelligentis labiis In .charitas operiet
13 תְּכַסֶּה אַהֲבָה׃ בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא
Sapientes .corde carentis corpori virga & :sapientia
14 חָכְמָה וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר־לֵב׃ חֲכָמִים
.propinqua contritio stulti os & ;scientiam abscondent
יִצְפְּנוּ־דָעַת וּפִי אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃
exhaustorum contritio :ejus fortitudinis urbs divitis Affluentia
15 הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים
impii proventus :vitas ad justi Opus .eorum egestas
16 רֵישָׁם׃ פְּעֻלַּת צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע
.peccatum ad
לְחַטָּאת׃

Versio VULG. LAT.

13 Mulier stulta & clamosa, plenáq; illecebris, & nihil omni-
14 no sciens, Sedet in foribus
domûs suæ super sellam in
15 excelso urbis loco, Ut vocaret
transeuntes per viam, &
16 pergentes itinere suo; Qui est
parvulus, declinet ad me. Et
17 vecordi locuta est; Aquæ furtivæ
dulciores sunt, & panis
18 absconditus suavior. Et ignoravit
quòd ibi sint gigantes, &
in profundis inferni convivæ
ejus.

Parabolæ SALOMONIS.

CAP. X.

1 Filius sapiens lætificat patrẽ:
filius verò stultus mœstitia est
2 matris suæ. Nil proderunt
thesauri impietatis: justitia
3 verò liberabit à morte. Non
affliget Dominus fame animam
justi, & insidias impiorum
4 subvertet. Egestatem
operata est manus remissa:
manus autem fortium divitias
parat. Qui nititur mendaciis,
hic pascit ventos: idem autem
ipse sequitur aves volantes.
5 Qui congregat in messe,
filius sapiens est: qui autem
stertit æstate, filius confusionis.
6 Benedictio Domini super
caput justi: os autem impiorum
7 operit iniquitas. Memoria
justi cum laudibus: &
nomen impiorum putrescet.
8 Sapiens corde præcepta suscipit:
stultus cæditur labiis.
9 Qui ambulat simpliciter, ambulat
confidenter: qui autem
depravat vias suas, manifestus
10 erit. Qui annuit oculo, dabit
dolorem: & stultus labiis verberabitur.
11 Vena vitæ, os justi:
& os impiorum operit iniquitatem.
12 Odium suscitat rixas:
& universa delicta operit charitas.
13 In labiis sapientis invenitur
sapientia: & virga in dorso ejus qui indiget
14 corde. Sapientes abscondunt
scientiam: os autem stulti
15 confusioni proximum est. Substantia
divitis, urbs fortitudinis
ejus: pavor pauperum,
16 egestas eorum. Opus justi ad
vitam: fructus autem impii
ad peccatum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

13 † Γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς ψωμοῦ
γίνεται, † ἣ οὐκ ἐπίσταται αἰσχύνην. †
14 Ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς οἴκου,
† ἐπὶ δίφρου (ζ) ἐμφανῶς ἐν πλατείαις,
15 † Προσκαλουμένη τοὺς (η) παριόντας † καὶ
κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· †
16 † Ὃς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω
πρός με· † (θ) καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρονήσεως
17 παρακελεύομαι, λέγουσα, † Ἄρτων
κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, † καὶ ὕδατος
18 κλοπῆς γλυκεροῦ. † Ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι
γηγενεῖς παρ' αὐτῇ ὄλλυνται, † καὶ
ἐπὶ (ι) πέταυρον ᾅδου συναντᾷ. † ἀλλὰ
ἀποπήδησον, μὴ (*) χρονίσῃς ἐν τῷ τόπῳ,
† μηδὲ (κ) ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα
πρὸς αὐτήν, † οὕτως γὰρ διαβήσῃ ὕδωρ
ἀλλότριον. (λ) † ἀπὸ δὲ ὕδατος ἀλλοτρίου ἀπόσχου,
† καὶ ἀπὸ πηγῆς ἀλλοτρίας μὴ πίῃς,
† ἵνα πολὺν (μ) ζήσῃς χρόνον, † προστεθῇ
δέ σοι ἔτη ζωῆς.

(m) Mulier insipiens, & audax, 13
indiga buccellæ fit, quæ non novit
pudorem: Sedet in foribus 14
suæ domûs, super sellam palàm
in plateis, Advocans prætereuntes, 15
& eos qui rectâ pergunt in
viis suis; Qui est vestrûm insipientissimus, 16
divertat ad me:
& indigentibus sapientiâ præcipio,
dicens; Panes occultos libenter 17
attingite, & aquam furti
(n) dulcem. Ipse autem non novit, 18
quia (o) terrigenæ apud eam
pereunt, & in (p) profundum
inferni occurrit. Sed resili ne
moreris in loco, neque injicias oculum
tuum ad eam: ita enim transibis
aquam (q) alienam. Ab aqua
autem aliena abstine te: &
de fonte alieno ne biberis: ut longum
vivas tempus, adjiciantur
etiam tibi anni vitæ.

MS.A.(ζ) ἐνφανῶς (η) παριόντας ὁδόν, καὶ (θ) ἐνδεέσι δὲ φρονήσεως (ι) πέταυρον (*) ἐγχρονίσῃς (κ) ἐπιστῇς (λ) † καὶ ὑπερβήσῃ ποταμὸν ἀλλότριον. ἀπὸ (μ) ζήσῃ

ΚΕΦ. Ι'.

1 † Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, † υἱ-
2 ὸς δὲ ἄφρων λύπη τῇ μητρί. † Οὐκ ὠφε-
λήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, † δικαιοσύνη δὲ
3 ῥύσεται ἐκ θανάτου. † Οὐ λιμοκτονήσει
κύριος ψυχὴν δικαίαν, † ζωὴν δὲ ἀσε-
4 βῶν ἀνατρέψει. † Πενία ἄνδρα ταπει-
νοῖ, † χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. †
υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται, † τῷ δὲ
5 ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. † Διεσώθη ἀ-
πὸ καύματος υἱὸς νοήμων, † ἀνεμόφθο-
ρος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῷ υἱὸς παράνο-
6 μος. † Εὐλογία κυρίου (α) ἐπὶ κεφα-
λὴν δικαίου, † στόμα δὲ ἀσεβῶν καλύψει
7 πένθος ἄωρον. † Μνήμη δικαίων μετ' ἐγ-
κωμίων, † ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται.
8 † Σοφὸς καρδίᾳ δέξεται ἐντολάς, † ὁ δὲ
ἄστεγος χείλεσι σκολιάζων ὑποσκελισθή-
9 σεται. † Ὃς πορεύεται ἁπλῶς, πορεύε-
ται πεποιθώς· † ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁ-
10 δοὺς αὐτοῦ, γνωσθήσεται. † Ὁ ἐννεύων ὀ-
φθαλμοῖς μετὰ δόλου, συνάγει ἀνδρά-
σι λύπας· † ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρη-
11 σίας, εἰρηνοποιεῖ. † Πηγὴ ζωῆς ἐν χει-
ρὶ δικαίου, † στόμα δὲ ἀσεβοῦς καλύψει
12 ἀπώλεια. † Μῖσος ἐγείρει νεῖκος, †
πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύ-
13 πτει φιλία. † Ὃς ἐκ χειλέων προφέρει
σοφίαν, † ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδι-
14 ον. † Σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν, † στόμα
15 δὲ προπετοῦς ἐγγίζει συντριβῇ. † Κτῆ-
σις πλουσίων πόλις ὀχυρά, † συντριβὴ
16 δὲ ἀσεβῶν πενία. † Ἔργα δικαίων ζω-
ὴν ποιεῖ, † καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίας.

MS. A. (α) ἐπὶ κεφαλῆς

CAP. X.

Filius (a) sapiens lætificat patrem: 1
filius verò stultus mœstitia matri. Non proderunt thesauri 2
iniquis: justitia autem liberabit
à morte. Non (b) occidet 3
Dominus fame animam justam:
viam autem impiorum evertet.
Paupertas virum humiliat: manus 4
autem fortium ditant. (c) Filius
eruditus sapiens erit: imprudente
autem ministro utetur: (d)
Incolumis evasit ab æstu filius intelligens; 5
corruptus autem à vento
fit in messe filius (e) iniquus.
Benedictio Domini super caput justi: 6
os autem impiorum operiet
(f) luctum intempestivum. Memoria 7
justorum (g) cum encomiis:
nomen autem impii (h) extinguitur.
Sapiens corde suscipiet mandata: 8
qui autem non est tectus
labiis, (i) perversè agens supplantabitur.
Qui ambulat (k) simpliciter, 9
ambulat fidens: qui autem
(l) distorquet vias suas, cognoscetur.
Qui innuit oculis cum 10
dolo, congregat viris mœrores:
qui autem arguit cum libertate,
pacificat. Fons vitæ in (m) manu 11
justi: os autem impii operiet
perditio. Odium suscitat (n) contentionem: 12
omnes autem (o) non
contentiosos operit amicitia. (p)
Qui è labiis profert sapientiam, 13
(q) virgâ percutit virum excordem.
(r) Sapientes occultabunt 14
sensum: os autem temerarii appropinquat
contritioni. Possessio 15
divitum civitas (s) munita: (t)
contritio autem impiorum paupertas.
Opera justorum vitam faciunt: 16
(u) fructus autem impiorum
(x) peccata.

תרגום TARGUM.

13 אִתְּתָא סַכַּלְתָּא וּפְרִידְתָא שַׁבַרְתָּה וְלָא יָדְעָה טָבְתָא׃ וְיָתְבָה עַל תְּרַע בֵּיתָא עַל
14 כּוּרְסְיָא רָמָא וְעַשִׁינָא׃ וְקָרְיָא לְעָבְרֵי אָרְחָא דְּתָרִיצֵי אוֹרְחָתְהוֹן׃ מְטוּל מַן דְּשַׁבַר
15 נֵאתֵא לְוָתַהּ וְחַסִּיר רֵעְיָנָא וְאָמְרָה לֵיהּ׃ מַיָּא גְּנוּבַיָּא חַלְיָן וְלַחְמָא דְּטִישׁוּרָא בְּסִימָא׃
16 וְלָא יָדַע דְּגוּבְרֵי אַפֶּלְתָּ תַּמָּן וּבְעֻמְקֵי דִּשְׁיוֹל כָּל דִּמְזַמְּנִין לַהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Mulier stulta & vaga, insipiens, & nescit bonum. Et habitat in porta 13
domus suæ, super sellam elevatam & firmam. Et vocat transeuntes per 14
viam, quorum viæ rectæ sunt. Ut insipiens veniat ad eam, & indi- 15
genti intellectu dicit: Aquæ furtivæ dulces sunt, & panis absconditus 16
suavis. Et nescit quoniam gigantes dejicit ibi, & in profundis inferni 17
omnes qui invitati sunt ab ea. 18

י

1 מַתְלוֹי דִּשְׁלֹמֹה בַּר חַכִּימָא נֶחְדֵי אֲבוּי וּבְרָא סַכְלָא מְחַמֵּץ לְאִמֵּיהּ׃ לָא מוֹתְרִין
2 אוֹצְרֵי דְּרַשִּׁיעָא וְצִדְקְתָא מְפַצְיָא מִן מוֹתָא בִּישָׁא׃ לָא מַכְפֵּן אֱלָהָא נַפְשֵׁיהּ דְּצַדִּיקָא
3 וְקִנְיָנָא דְּרַשִּׁיעֵי נִסְחוֹף׃ מִסְכְּנוּתָא מְמַכְּכָא לְגַבְרָא רַמָּיָא וִידָא דְּכַשְׁרָא מְעַתְּרָא
4 לְהוֹן׃ דְּפָלַח בְּקַיְטָא בְּרָא סוּכְלְתָנָא הוּא וּדְדָמֵיךְ בְּחַצְדָא בְּרָא הוּא מְבַהֲתָנָא׃
5 בִּרְכָתָא תֶּהֱוְיָין עַל רֵישֵׁי דְּצַדִּיקַיָּא וּבְפוּמְהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי נִכְסֵי חֲטוּפָא׃ דּוּכְרָנָא דְּצַדִּיקֵי
6 בִּרְכָתָא וּשְׁמָא דְּרַשִּׁיעֵי נִדְעַךְ׃ דְּחַכִּים לִבֵּיהּ יְקַבֵּל פּוּקְדָנָא וְסַכְלָא בְּשִׂפְוָתֵיהּ
7 מִתְאַחֵד׃ דִּמְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתָא נֵיזוֹל בְּסַעְדָא וּדְמַעְקֵּם אוֹרְחָתֵיהּ נִתְיְדַע׃ דְּרָמֵיז
8 בְּעַיְנוֹהִי יְהַב כְּאֵבָא וְסָלֵיף בְּשִׂפְוָתֵיהּ מִתְאַחֵד׃ מַבּוּעָא דְחַיֵּי פּוּמָא דְּצַדִּיקֵי וּפוּמְהוֹן
9 דְּרַשִּׁיעֵי נִכְסֵא חֲטוּפָא׃ סַנְיָאתָא תְּגָרֵג תִּגְרֵי וְעַל כֻּלְּהוֹן סוּרְחָנֵי מְכַסְּיָא רְחִמוּתָא׃
10 בְּשִׂפְוָתֵי דְּסוּכְלְתָנָא תִּשְׁתְּכַח חָכְמְתָא וְשַׁבְטָא לְפַגְרָא דַּחֲסַר רֵעְיָנָא׃ חַכִּימֵי נַטְשׁוֹן
11 יְדִיעֲתָא וּפוּמֵיהּ דְּשַׁטְיָא שֵׁיצָיָא קָרִיב׃ קִנְיָנָא דַּעֲתִירָא כְּרַכָּא דְּעוּשְׁנֵיהּ
12 וְשֵׁיצָיָא דְּמִסְכְּנָא צְרִיכוּתְהוֹן׃ עוֹבָדֵי דְּצַדִּיקָא לְחַיֵּי עֲלַלְתֵּיהּ דְּרַשִּׁיעָא
לְחֵטוּתָא׃

CAP. X.

Parabolæ Salomonis. Filius sapiens lætificat patrem suum, & filius 1
stultus mæstitia est matri suæ. Non prosunt thesauri *impii*, & ju- 2
stitia liberat à morte mala. Non facit esurire Dominus animam justi, & 3
substantiam impiorum expellet. Paupertas attenuat virum dolosum, 4
& manus recti divitias parat sibi, Qui operatur in æstate, filius pru- 5
dens est; & qui dormit in messe, filius est confusionis. Benedictiones 6
erunt super capita justorum, & in ore impiorum operitur rapina. Me- 7
moria justorum benedictio erit, & nomen impiorum extinguetur. Sa- 8
piens corde suscipiet præcepta, & stultus labiis suis capietur. Qui am- 9
bulat in perfectione, ambulat in spe, & qui pervertit vias suas, notus
erit. Qui annuit oculis suis, dabit tristitiam, & perversus labiis suis 10
comprehendetur. Fons vitæ, os justorum, & os impiorum *injuriam* te- 11
git. Odium incitat rixas, at universa delicta operit charitas. In labi- 12
is prudentis invenitur sapientia, & virga corpori ejus qui indiget in- 13
tellectu. Sapientes abscondunt scientiam, & ori stultorum consumptio 14
proxima. Substantia divitis civitas est *roboris* ejus, & *consumptio* pau- 15
perum necessitas eorum. Opera justi ad vitam, fructus [*autem*] impii 16
ad peccatum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ܐܢܬܬܐ ܚܣܝܪܬ ܪܥܝܢܐ ܡܫܒܚܢܝܬܐ. * ܝܬܒܐ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܒܝܬܗ̇. ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܪܡܐ. * ܘܩܪܝܐ
14 ܠܥܒܪ̈ܝ ܐܘܪܚܐ. ܕܡܬܪ̈ܨܢ ܐܘܪ̈ܚܬܗܘܢ. ܘܐܡܪܐ. * ܡܢܘ ܕܫܒܪ ܢܐܬܐ ܠܘܬܝ. ܘܕܚܣܝܪ ܪܥܝܢܐ
15 ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܡ̈ܝܐ ܓܢܝ̈ܒܐ ܚܠܝܢ. ܘܠܚܡܐ ܕܡܛܫܝܐ ܒܣܝܡ. * ܘܠܐ ܝܕܥ ܕܓܢܒܪ̈ܐ ܠܘܬܗ̇
16 ܐܒܕܝܢ. ܘܒܥܘܡܩܐ ܕܫܝܘܠ ܩܪ̈ܝܐ ܠܗ̇. ܐܠܐ ܥܪܘܩ. ܘܠܐ ܬܬܟܬܪ ܒܕܘܟܬܐ. ܘܠܐ
17 ܬܪܡܐ ܥܝܢܟ ܒܗ̇. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܬܥܒܪ ܡ̈ܝܐ ܢܘܟܪ̈ܝܐ. ܘܬܥܒܪ ܢܗܪ̈ܐ ܢܘܟܪ̈ܝܐ. ܘܬܦܠܛ ܡܢ
18 ܡ̈ܝܐ ܢܘܟܪ̈ܝܐ. ܘܡܢ ܡ̈ܝܐ ܢܘܟܪ̈ܝܐ ܠܐ ܬܫܬܐ. ܕܢܣܓܘܢ ܝܘܡ̈ܝܟ. ܘܫܢ̈ܝܐ ܕܚ̈ܝܐ
ܢܬܬܘܣܦܢ ܠܟ. * ܡܬܠ̈ܐ * ܝ * ܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܡܚܕܐ ܠܐܒܘܗܝ. 1
2 ܘܒܪܐ ܣܟܠܐ ܒܗܬܬܐ ܗܘ ܠܐܡܗ. * ܠܝܬ ܝܘܬܪܢܐ ܒܣܝ̈ܡܬܐ ܕܥܘܠܐ. ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܢ ܡܦܨܝܐ
3 ܡܢ ܡܘܬܐ. * ܠܐ ܓܝܪ ܡܟܦܢ ܡܪܝܐ ܢܦܫܗ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܩܢܝܢܐ ܕܥܘ̈ܠܐ ܡܗܦܟ. * ܡܣܟܢܘܬܐ
4 ܡܡܟܟܐ ܠܓܒܪܐ. ܐܝ̈ܕܝܐ ܕܝܢ ܕܚ̈ܪܝܦܐ ܡܥܬܪ̈ܢ. * ܕܟܢܫ ܒܩܝܛܐ. ܒܪܐ ܗܘ ܡܣܬܟܠܢܐ.
5 ܘܕܕܡܟ ܒܚܨܕܐ. ܒܪܐ ܗܘ ܡܒܗܬܢܐ. * ܒܘܪܟܬܐ ܥܠ ܪܝܫܗ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܦܘܡܗܘܢ ܕܥܘ̈ܠܐ
6 ܢܟܣܐ ܥܘܠܐ. * ܥܘܗܕܢܗ ܕܙܕܝܩܐ ܠܒܘܪܟܬܐ. ܘܫܡܐ ܕܥܘ̈ܠܐ ܢܛܥܐ. * ܕܚܟܝܡ ܒܠܒܗ
7 ܢܩܒܠ ܦܘܩܕܢܐ. ܘܕܣܟܠܢ ܣܦܘ̈ܬܗ ܡܬܬܚܒܠ. * ܕܡܗܠܟ ܒܬܡܝܡܘܬܐ. ܐܙܠ ܒܬܘܟܠܢܐ.
8 ܘܕܡܥܩܡ ܐܘܪ̈ܚܬܗ ܢܬܝܕܥ. * ܕܪܡܙ ܒܥܝ̈ܢܘܗܝ ܒܢܟܠܐ. ܝܗܒ ܟܐܒܐ. ܘܕܡܟܣ
9 ܒܓܠܝܐ. ܥܒܕ ܫܠܡܐ. * ܡܒܘܥܐ ܕܚ̈ܝܐ ܦܘܡܗ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܦܘܡܗܘܢ ܕܥܘ̈ܠܐ ܢܟܣܐ
10 ܥܘܠܐ. * ܣܢܐܬܐ ܡܥܝܪܐ ܚܪܝܢܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܥܘ̈ܠܐ ܬܟܣܐ ܒܗܬܬܐ. * ܡܢ ܕܡܦܩ ܚܟܡܬܐ
11 ܡܢ ܣܦܘ̈ܬܗ. ܡܚܐ ܒܫܒܛܐ ܠܓܒܪܐ ܚܣܝܪ ܪܥܝܢܐ. * ܚܟܝ̈ܡܐ ܡܛܫܝܢ ܝܕܥܬܐ. ܘܦܘܡܐ
12 ܕܡܣܪܗܒܐ ܩܪܝܒ ܗܘ ܠܬܒܪܐ. * ܩܢܝܢܐ ܕܥܬܝܪ̈ܐ. ܩܘܪܝܐ ܥܫܝܢܬܐ. ܬܒܪܐ ܕܡܣܟܢ̈ܐ.
13 ܡܣܟܢܘܬܗܘܢ. * ܥܒܕܗ ܕܙܕܝܩܐ ܠܚ̈ܝܐ. ܘܥܠܠܬܗ ܕܥܘܠܐ ܠܚܛܗ̈ܐ.

Mulier expers judicii adulatrix, Assidet ostio 13 14
domûs suæ in sede sublimi: Vocátque transeuntes 15
viam, quorum rectæ sunt semitæ, &
ait; Qui parvulus est, veniat ad me, & cujus 16
mancum est judicium, & dicam ei; Aquæ 17
furtivæ, dulces sunt: & panis absconditus
jucundus. Et nescit quòd gigantes apud 18
eam pereunt, & in profundo inferni, omnes
invitati ab ea. Verùm exili, & ne moreris in
loco illo, neque figas in eum oculos tuos. Sic
enim pertransibis aquas alienas, & fluvios extraneos
evades, & effugies aquas alienas. Et
ex aquis alienis ne bibas, ut copia dierum &
anni vitæ addantur tibi.

CAP. X.

Filius sapiens lætificat patrem suum: at filius 1
insipiens pudori est matri suæ. Non est utilitas 2
in thesauris iniqui: justitia verò liberat
à morte. Non enim fame affligit Dominus 3
animam justi, at opes impiorum evertit. Pau- 4
pertas deprimit virũ: manus autem solertium
ditant. Qui operatur in æstate, filius est pru- 5
dens: at qui dormit in messe, filius est confun-
dens. Benedictio erit super caput justi: os 6
autem impiorum operiet impietas. Memoria 7
justi, ad benedictioné: nomen autem iniquo-
rum extinguetur. Qui sapiens est corde, sus- 8
cipit præceptum: & cujus stulta sunt labia,
decipitur. Qui ambulat simpliciter, incedit 9
confidenter: cujus autem obliquæ sunt viæ,
deprehendetur. Annuens oculis suis cum 10
fraude, affert dolorem: & qui corripit palàm,
operatur salutem. Fons vitæ, os justi: os au- 11
tem iniquorum tegit iniquitas. Odium 12
excitabit litem, & omnes iniquos operiet
confusio. Qui è labiis suis profert sapien- 13
tiam, virgâ percutit virum expertem judi-
cio. Sapientes abscondunt scientiam: & os 14
temerarium, proximum est ruinæ. Opes divi- 15
tum, urbes munitæ: contritio autem pauperũ,
egestas eorum. Opus justi, ad vitam: pro- 16
ventus autem impii, ad peccatum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * المراة الجاهلة الجسورة تحصل في عوز من الخبز * وما تعرف خجلا * فربما جلست على ابواب
14 منزلها على كرسي في الشوارع ظاهرا * مستدعية العابرين المقومة طريقهم * من هو فيكم
15 جزيل الغباوة فليجنح الي * واوعزت الي من رايه ناقص قايلة * المسوا الخيرات الخفية بالتذاذ *
16 وماء السرقة الحلو * فمن يسمعها ما قد علم ان الارضيين منها يهلكون * وانه سيصادم مقنص
17 الهاوية * لكن اطفر وانبا لا تلبث في ذلك الموضع * ولا تنصبن عينيك نحوها * فانك هكذا
18 تعبر الماء الغريب وتطيق قفز النهر الاجنبي * ابعد من الماء الغريب * ولا تشربن من عين
ليست لك * لتعيش زمانا طويلا وتتزايد لك سنو الحياة * * الفصل العاشر *
1 * الابن الحكيم يسر اباه * والابن الغبي يحزن امه * كنوز الاموال ما تنفع الاثمة * والعدل ينجي
2 من الموت * الرب لن يقتل بالجوع نفسا عادلة * ويحطم حياة المنافقين * الفقر يذل الانسان *
3 ايادي الشجعان تستغني * الابن المتادب سيكون حكيما * والجاهل يستعمل خادما * الابن اللبيب
4 يتخلص من الحر * الابن المتجاوز الشريعة يكون في الحصاد باليا بريح السوء * بركة الرب على
5 راس ذي العدل * فم المنافقين يعطي نوحا لا حد له * ذكر المقسطين يمدح * واسم المنافق
6 يخمد * القلب الحكيم يقبل الوصايا * ومن لا غطاء على شفتيه يتعرقل من المعوجات * من
7 يسلك بلا تصنع ساذجا يسلك واثقا * ومن يعكس طرقه ستعرف حاله * من يغمز بعينيه بغش
8 يجمع للرجال احزانا * ومن يوبخ بمجاهرة يصطنع سلامة * عين الحياة في يد المقسط * وفم
9 المنافقين تحجبه الهلاك * البغضة تنهض عليه * كافة الذين لا يماحكون يسترهم الصداقة *
10 * من يبدي من شفتيه حكمة يضرب بعصا رجلا لا قلب له * الحكماء يكتمون الحس * وفم
11 الحسود يصاقبه الهشم * قنية الاغنياء مدينة حصينة * والفقر يهشم المنافقين * اعمال المقسطين
12 تصنع الحياة * وغلات المنافقين خطية *

Mulier stulta, procax, incidet in penuriam 13
opum, & non novit pudorem. Et quan- 14
doque sedet ad fores domûs suæ super se-
dem in plateis publicè, Vocans transeun- 15
tes, quorum via recta est, dicens; Qui 16
inter vos stoliditate præstat, declinet ad
me. Et proposuit iis qui mente sunt exper-
tes, dicens; Attrectate bona occulta, cum 17
delectatione, & aquam furti dulcem. Qui 18
verò acquiescit illi, nondum novit quòd
terrestres per eã pereunt: & is impinget in
laqueum inferni. At verò fuge prosiliens:
ne moreris eo in loco: & nullo modo ex-
tollas oculum tuum versùs eam. Atque
hoc quidem modo transibis aquam alie-
nam, & valebis transilire flumen pere-
grinum. Recede ab aqua aliena, & ne bibas
de fonte non tuo, ut vivas longum tem-
pus, & augeantur tibi anni vitæ.

CAP. X.

Filius sapiens lætificat patrem suum: 1
& filius insipiens contristat matrem
suam. Thesauri pecuniarum non prosunt 2
iniquis: & justitia liberat à morte. Nullo 3
modo occidet Dominus fame animam ju-
stam: sed confringet vitam scelestorum.
Paupertas deprimet hominem: manus 4
fortium ditescunt. Filius morigeratus e- 5
rit sapiens: & stultus adhibebitur in ser-
vum. Filius prudens liberabitur ab æstu:
filius transgrediens legem, peribit in messe
vento uredinis. Benedictio Domini super 6
caput justi: ori iniquorum dabitur gemi-
tus sine termino. Memoria justorum lau- 7
dabitur: & nomen scelesti tabescet. Cor 8
sapiens recipit monita: & qui non habet
operculum super labiis suis, implicabitur
obliquitatibus. Qui incedit absque ar- 9
tificio simplex, incedit securus: qui per-
vertit vias suas, deprehendetur qualitas
ejus. Qui annuit oculis suis cum fraude, 10
congerit hominibus afflictiones: qui au-
tem corripit in aperto, operatur salu-
tem. Fons vitæ in manu justi: & os 11
iniquorum velabit interitus, & odium 12
excitabitur in illud. Omnes qui non præ-
cipitant sese, operiet amor. Qui pro- 13
fert de labiis suis sapientiam, percutit
virgâ virum excordem. Sapientes abs- 14
condunt prudentiam: & ori invidi
occurrit fractio. Possessio divitum, ci- 15
vitas munita: & egestas conteret im-
pios. Opera justorum gignunt vitam: 16
& fructus scelestorum, peccatum.

משלי : יא

,increpationem *deferens* & : correctionem custodiens *vitæ* ad Semita
17 אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעוֹזֵב תּוֹכַחַת
,infamiam proferens & : *falsitatis* labiis odium *Operiens* .*faciens errare*
18 מַתְעֶה׃ מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וּמוֹצִא דִבָּה
:prævaricatio *cessabit* non verborum multitudine In .stultus *ipse*
19 הוּא כְסִיל׃ בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע
lingua electum Argentum .intelligens ,sua labia prohibens &
20 וְחֹשֵׂךְ שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל׃ כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן
pascent justi Labia .*parum ut* impiorum cor : justi
21 צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט׃ שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ
Benedictio .morientur cordis defectu in stulti & ;multos
22 רַבִּים וֶאֱוִילִים בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ׃ בִּרְכַּת
.secum dolorem *adjiciet* non & ;*ditabit* *ipsa* Domini
יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא־יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ׃
viro sapientia & ;*scelus* facere stulto ridere Veluti
23 כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה לְאִישׁ
desiderium & ;ei veniet *ipsi* *impii* *Formido* .intelligentia
24 תְּבוּנָה׃ מְגוֹרַת רָשָׁע הִיא תְבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת
justus & : impius non & ,turbinis transire Sicut .dabit *justorum*
25 צַדִּיקִים יִתֵּן׃ כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק
fumus sicut & ,dentibus acetum Sicut .*seculi* fundamentum
26 יְסוֹד עוֹלָם׃ כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכֶעָשָׁן
appones Domini Timor .illum mittentibus piger sic oculis
17 לָעֵינָיִם כֵּן הֶעָצֵל לְשֹׁלְחָיו׃ יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף
justorum Expectatio .breviabuntur impiorum anni & dies
28 יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃ תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים
via perfecto Fortitudo .peribit impiorum spes & : lætitia
29 שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃ מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ
seculum in Justus .iniquitatem operantibus *contritio* & ;Domini
30 יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ צַדִּיק לְעוֹלָם
justi Os .*terram* habitabunt non impii & :*movebit* non
31 בַּל־יִמּוֹט וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃ פִּי־צַדִּיק
justi Labia .succidetur *perversitatum* lingua & ;sapientiam *propagabit*
32 יָנוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת׃ שִׂפְתֵי צַדִּיק
.*perversitates* impiorum os & :*voluntatem* *scient*
יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת׃

CAP. XI. יא

Justitia *lapis* & :DOMINI abominatio *doli* *Bilances*
1 מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה
cum & ;ignominia venit & ,superbia Venit .ejus voluntas
2 רְצוֹנוֹ׃ בָּא־זָדוֹן וַיָּבֹא קָלוֹן וְאֶת־
perversitas & ;eos ducet rectorum *Integritas* .sapientia *modestis*
3 צְנוּעִים חָכְמָה׃ תֻּמַּת יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף
die in *affluentia* *proderit* Non .eos *devastabit* *prævaricatorum*
4 בֹּגְדִים וְשַׁדָּם׃ לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם
integri Justitia .morte à eruet justitia & :iræ
5 עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ צִדְקַת תָּמִים
Justitia .impius corruet *sua impietate in* & ;ejus viam diriget
6 תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע׃ צִדְקַת
.capietur prævaricatores *pravitate in* & :eos eruet rectorum
יְשָׁרִים תַּצִּילֵם וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ׃
expectatio & :spes peribit ,*impium* *hominem* *moriendo* *In*
7 בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת
veniet & :est liberatus angustia de Justus .*periit* *roborum*
8 אוֹנִים אָבָדָה׃ צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא
scientia in & :suum *sodalem* corrumpet *hypocrita* ore *In* .*eo pro* impius
9 רָשָׁע תַּחְתָּיו׃ בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחִת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת
.eruentur justi
צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ׃

Versio VULG. LAT.

17 Via vitæ, custodienti discipli-
nam: qui autem increpationes
18 relinquit, errat. Abscondunt
odiũ labia mendacia: qui pro-
fert contumeliã, insipiens est.
19 In multiloquio non deerit pec-
catum: qui autem moderatur
labia sua, prudentissimus est.
20 Argentum electum, lingua ju-
sti: cor autem impiorum pro
21 nihilo. Labia justi erudiunt
plurimos: qui autem indocti
sunt, in cordis egestate mori-
22 entur. Benedictio Domini di-
vites facit, nec sociabitur eis
23 afflictio. Quasi per risum stul-
tus operatur scelus: sapien-
tia autem est viro prudentia.
24 Quod timet impius, veniet su-
per eum: desiderium suum ju-
25 stis dabitur. Quasi tempestas
transiens non erit impius: ju-
stus autem quasi fundamentum
26 sempiternum. Sicut acetum
dentibus, & fumus oculis, sic
piger his qui miserunt eum.
27 Timor Domini apponet dies:
& anni impiorum breviabun-
28 tur. Expectatio justorum læ-
titia: spes autem impiorum
29 peribit. Fortitudo simplicis
via Domini: & pavor his, qui
30 operantur malum. Justus in
æternum non commovebitur:
impii autem non habitabunt
31 super terram. Os justi partu-
riet sapientiam: lingua pra-
32 vorum peribit. Labia justi
considerant placita: & os im-
piorum perversa.

CAP. XI.

1 STatera dolosa, abominatio
est apud Dominum: & pon-
2 dus æquum, voluntas ejus. Ubi
fuerit superbia, ibi erit & con-
tumelia: ubi autem est humili-
3 tas, ibi & sapientia. Simpli-
citas justorum diriget eos: &
supplantatio perversorum va-
4 stabit illos. Non proderunt
divitiæ in die ultionis: justitia
5 autem liberabit à morte. Justi-
tia simplicis diriget viam ejus:
& in impietate sua corruet im-
6 pius. Justitia rectorum libera-
bit eos: & in insidiis suis capi-
7 entur iniqui. Mortuo homine
impio, nulla erit ultrà spes: &
expectatio solicitorũ peribit.
8 Justus de angustia liberatus est:
9 & tradetur impius pro eo. Si-
mulator ore decipit amicum
suum: justi autem liberabun-
tur scientiâ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 †(β) Ὁδοὺς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παι-
δεία, † παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλα-
18 νᾶται. † Καλύπτουσιν ἔχθραν χείλη δί-
καια, † οἱ δὲ ἐκφέροντες λοιδορίας ἀ-
19 φρονέστατοί εἰσιν. † Ἐκ πολυλογίας οὐκ
(γ) ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χει-
20 λέων, νοήμων ἔσῃ. † Ἄργυρος (δ) πε-
πυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ
21 ἀσεβοῦς ἐκλείψει. † Χείλη δικαίων ἐπί-
σταται ὑψηλά, † οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ἐν-
22 δείᾳ τελευτῶσιν. † Εὐλογία κυρίου ἐπὶ
(ε) κεφαλὴν δικαίου, αὕτη πλουτίζει, †
καὶ οὐ μὴ προστεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ.
23 † Ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά, † ἡ
24 δὲ σοφία ἀνδρὶ τίκτει φρόνησιν. † Ἐν ἀ-
πωλείᾳ ἀσεβὴς περιφέρεται, (ζ)† ἐπιθυ-
25 μία δὲ δικαίου δεκτή. (η) † Παραπορευ-
ομένης καταιγίδος ἀφανίζεται (ʹ) ἀσεβής,
† δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν
26 αἰῶνα. † Ὥσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι (θ) βλα-
βερόν, καὶ καπνὸς ὄμμασιν, † οὕτως παρανο-
17 μία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ. † Φόβος
κυρίου προστίθησιν ἡμέρας, † ἔτη δὲ ἀ-
28 σεβῶν ὀλιγωθήσεται. † Ἐγχρονίζει δι-
καίοις εὐφροσύνη, † ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν (ι)
29 ἀπόλλυται. † Ὀχύρωμα ὁσίου φόβος
κυρίου, † συντριβὴ δὲ τοῖς ἐργαζομένοις
30 κακά. † Δίκαιος (κ) εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ
ἐνδώσει, † ἀσεβεῖς δὲ οὐκ οἰκήσουσι γῆν.
31 † Στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν, †
32 γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται. † Χείλη
ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει χάριτας, †
στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποστρέφεται.

(γ) Vias justas vitæ custodit di- 17
sciplina: (ζ) disciplina autem
carens increpatione errat. Ope- 18
riunt inimicitiam labia (ω) justa:
qui autem proferunt (aa) contu-
melias, insipientissimi sunt. Ex 19
multiloquentia non (bb) effugies
peccatum: parcens autem labiis
sensatus eris. Argentum igne (cc) 20
examinatum, lingua justi: cor au-
tem impii (dd) deficiet. Labia 21
justorum sciunt (ee) excelsa: in-
sipientes autem in (ff) egestate
moriuntur. Benedictio Domini 22
super caput justi: hæc ditat, &
non adjicietur ei tristitia in corde.
In (gg) risu insipiens agit mala: 23
sapientia autem viro parit pru-
dentiam. In perditione impius 24
circumfertur: desiderium autem
justi acceptabile. Prætereunte pro- 25
cellâ deletur impius: justus autem
(hh) declinans salvatur in secu-
lum. Sicut uva acerba dentibus 26
noxia, & fumus oculis; sic ini-
quitas eis qui utuntur eâ. Timor 27
Domini addit dies: anni autem
impiorum minuentur. (ii) Immo- 28
ratur justis lætitia: spes autem
impiorum perit. (kk) Munitio 29
sancti, timor Domini: (ll) con-
tritio autem operantibus mala.
Justus in seculum non (mm) nu- 30
tabit: impii autem non habitabunt
terram. Os justi destillat sapien- 31
tiam: lingua autem injusti peri-
bit. Labia virorum justorum (nn) 32
destillant gratias: os autem impio-
rum (oo) pervertit.

MS.A. (β) Ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει (γ) ἐκφεύξεται ἁμαρτία, (δ)* πεπωρωμένος (ε) κεφαλῆς δικαίου, καὶ οὐ μὴ προστεθῇ (ζ) † δουλεύσει δὲ ἄφρων φρονίμῳ, ἐπιθυμία (η) † καρδία δὲ ἀσεβοῦς ἐκλείψει· Παραπορευομένης (ʹ) ὁ ἀσεβής, (θ) βλαβερός, (ι) ὄλλυται. (κ) τὸν αἰῶνα

ΚΕΦ. ιαʹ.

1 †Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυ-
ρίου, † στάθμιον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ.
2 † Οὗ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις, ἐκεῖ καὶ ἀτιμία·
† στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν. (α)
† Ἀποθανὼν δίκαιος ἔλιπε μετάμε-
λον, † πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρ-
5 τος ἀσεβῶν ἀπώλεια. † Δικαιοσύνη (ʺ)
ἀμώμοις ὀρθοτομεῖ ὁδούς, † ἀσέβεια δὲ περι-
6 πίπτει ἀδικίᾳ. † Δικαιοσύνη ἀνδρῶν
ὀρθῶν (ʹ) ῥύεται αὐτούς, † τῇ δὲ (β) ἀπω-
7 λείᾳ αὐτῶν ἁλίσκονται παράνομοι. † Τε-
λευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυ-
ται ἐλπίς, † τὸ δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν
8 ὄλλυται. † Δίκαιος ἐκ θήρας (γ) ἐκ-
δύνει, † ἀντ' αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής.
9 † Ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις,
† αἴσθησις δὲ δικαίων εὔοδος.

CAP. XI.

STateræ (a) dolosæ, abominatio 1
coram Domino: pondus autem
(b) justum acceptum ei. Quocun- 2
que intraverit contumelia; illuc
& ignominia: (c) os autem hu-
milium meditatur sapientiam. Mo-
riens justus reliquit pœnitentiam:
facilis autem fit, & jucundus im-
piorum interitus. Justitia (d) 5
immaculatas dirigit vias: impie-
tas autem (e) incidit in injustiti-
am. Justitia virorum (f) re- 6
ctorum liberat eos: suâ autem
(g) perditione capiuntur iniqui.
Mortuo viro justo non perit spes: 7
(h) gloriatio autem impiorum
perit. Justus è (i) captura exit: 8
Pro eo autem traditur impius. In 9
(k) ore impiorum laqueus civi-
bus: (l) sensus autem justorum
prosperè procedens.

MS. A. (α) † Τελειότης εὐθείων ὁδηγήσει αὐτούς, † καὶ ὑποσκελισμὸς 3
ἀθετούντων προνομεύσει αὐτούς. † Οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ 4
θυμοῦ, † καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. Ἀποθανὼν (ʺ) ἀμώμοις
(ʹ) ῥύσεται (β) ἀβουλίᾳ ἁλίσκονται παράνομοι. (γ) δύνει,

תרגום TARGUM.

17 אורח דחיי נטרי מרדותא ודשבק מכסנותא תעי׃ מכמין בעל דבבא ספותא
18 דשקרא ומפיק טבא הוא סכלא׃ בסוגאה דמלי לא פסק חובא ודחשך שפותיה
19 שוכלתנא׃ סאמא נביא לשניה דצדיקא ולבא דרשיעי מחתא׃ שפותא דצדיקי
20 21 רעין סגיאי ושטיי בחסירות רעינא נמותון׃ ברכתא דאלהא היא מעתרא ולא
22 23 נוסיף כיבא עמה׃ כד גחך סכלא עבד עבירתא וחכמתא לגברא דמתבין׃ חריצותא
24 דרשיעא היא אתיא ליה ורגגתא דצדיקיא תתיהב להון׃ היך דייעבר עלעלא היכנא
25 נעבר רשיעא וצדיקא שתאסיא בעלמא׃ היך חומצא לשני וכתננא לעיני היכנא
26 שליחא עטלא למשלחוי׃ דחלתיה דאלהא תוסף יומתא ושני דרשיעי נוערן׃
27 28 סברהון דצדיקי חדותא וסברא דרשיעי נאבד׃ מעשנא לתמימי אורחיה דאלהא ושציא
29 נהוי לאלין דעבדין עותא׃ צדיק לעלם לא נזוע ורשיעי לא יתועדון בארעא׃
30 31 פומיה דצדיקא מועי חכמתא ולישנא דהפיכו נתפסק׃ שפותיה דצדיקא ידעון צבינא
32 ופומהון דרשיעי מהפיך׃

יא

1 מסחתא דנכלא מרחקתיה דאלהא וכמתקלא תריצא צביוניה׃ היך דעלא זידונתא
2 עלל צערא ולאלין דצניעין חכמתא׃ תמימותא דתריצי תדבר אנון ונטלטלון בזווי
3 ונדכנון׃ לא מהני שקרא ביומא דרוגזא וצדקתא מפלטא מן מותא בישא׃ צדקתא
4 6 דתריצי תפצי אנון ובזווי בשלומהון מתאחדין׃ צדקתהון דתמימי תתרץ אורחתיה
5 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Via vitæ custodit disciplinam, & qui relinquit increpationem, errat. In- 17
sidiatur inimicus labiis mendacii, & qui profert detractionem stultus est. 18
In multitudine verborum non cessat peccatum; & qui prohibet labia 19
sua, prudens est. Argentum *electum* lingua justi, & cor impiorum con- 20
tritio est. Labia justorum placant plurimos, & stulti in indigentia intel- 21
lectus morientur. Benedictio Dei divites facit, & non addetur dolor cum 22
ea. Quando ridet stultus, operatur *facinus*; & sapientia est viro pru- 23
denti. Quod timet impius, eveniet ei; & desiderium justorum dabitur 24
eis. Sicut transit turbo, sic transibit impius; justus autem est fundamen- 25
tum in seculo. Sicut acetum dentibus, & sicut fumus oculis, sic est nun- 26
tius piger his qui miserunt eum. Timor Dei addet dies, & anni impio- 27
rum breviabuntur. Spes justorum lætitia, & spes impiorum peribit. 28
Fortitudo simplicibus via Dei, & consumptio est his qui faciunt iniquita- 29
tem. Justus in æternum non commovebitur, & impii non *congrega-* 30
buntur in terra. Os justorum *profert* sapientiam, & lingua perversa de- 31
ficiet. Labia justi cognoscent beneplacitum, & os impiorum pervertit. 32

CAP. XI.

STatera dolosa abominatio est Dei, & *sicut pondus rectum* voluntas 1
ejus. Ingrediente superbia venit ignominia: at est humilibus sapientia. 2
Simplicitas rectorum diriget eos, & pervertent direptores, tunc conteret 3
eos. Non prodest mendacium in die iræ, & justitia liberat à morte mala. 4
Justitia rectorum eruet eos, et direptores in retributione sua capientur. 6
Justitia simplicis rectam facit viam ejus, & in impietate sua corruet im- 5
pius. Quando moritur vir impius perit spes ejus, et spes illorum qui 7
faciunt iniquitatem peribit. Justus de angustia liberatur, & ingreditur 8
impius pro eo. Ore dolosus nocet amico suo, et justi in scientia sua li- 9
berantur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ ܢܛܪܐ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܕܣܢܐ ܡܟܣܢܘܬܐ ܣܟܠܐ ܗܘ. * ܡܛܫܝܢ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ 17
ܣܦܘܬܐ ܕܥܘܠܐ. ܘܕܡܦܩ ܠܘܛܬܐ ܣܟܠ ܗܘ. * ܒܣܘܓܐܐ ܕܡܠܐ ܠܐ ܡܬܦܨܐ ܥܘܠܐ. 18
ܘܕܚܣܟ ܣܦܘܬܗ ܣܟܘܠܬܢ. * ܣܐܡܐ ܓܒܝܐ ܠܫܢܗ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܠܒܗ ܕܥܘܠܐ ܡܪܪܬܐ ܗܘ. 19 20
* ܣܦܘܬܗ ܕܙܕܝܩܐ ܛܒ ܡܒܣܡܢ. ܘܣܟܠܐ ܒܚܣܝܪܘܬ ܪܥܝܢܗܘܢ ܢܡܘܬܘܢ. * ܒܘܪܟܬܗ 21
ܕܡܪܝܐ ܡܥܬܪܐ. ܘܟܪܝܘܬܐ ܠܐ ܬܗܘܐ ܥܡܗ. * ܣܟܠܐ ܟܕ ܓܚܟ ܥܒܕ ܒܝܫܬܐ. ܘܚܟܡܬܐ 22 23
ܠܓܒܪܐ ܣܘܟܠܗ. * ܥܘܠܐ ܠܐܒܕܢܐ ܡܬܢܓܕ. ܘܣܒܪܐ ܡܬܝܗܒ ܠܙܕܝܩܐ. * ܐܝܟ ܕܒܪܩ 24 25
ܥܒܪ ܥܠܥܠܐ. ܗܟܢܐ ܥܒܪ ܥܘܠܐ ܘܠܐ ܡܫܬܟܚ. ܙܕܝܩܐ ܕܝܢ ܫܬܐܣܘܗܝ ܩܝܡܝܢ
ܠܥܠܡ. * ܐܝܟ ܕܥܘܪܥܐ ܩܗܝܐ ܠܫܢܐ. ܘܬܢܢܐ ܠܥܝܢܐ. ܗܟܢܐ ܢܟܐ ܥܘܠܐ ܠܥܒܘܕܘܗܝ. 26
* ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܡܘܣܦܐ ܝܘܡܬܐ. ܘܫܢܝܗܘܢ ܕܥܘܠܐ ܢܒܨܪܢ. * ܣܒܪܗܘܢ ܕܙܕܝܩܐ ܒܚܕܘܬܐ. 27 28
ܘܣܒܪܐ ܕܥܘܠܐ ܢܐܒܕ. * ܡܫܪܪܐ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ ܠܬܡܝܡܐ. ܘܡܬܒܪܐ ܠܥܒܕܝ ܥܘܠܐ. 29
* ܙܕܝܩܐ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܙܘܥ. ܘܥܘܠܐ ܠܐ ܢܥܡܪܘܢ ܒܐܪܥܐ. * ܦܘܡܗ ܕܙܕܝܩܐ ܡܡܠܠ ܚܟܡܬܐ. 30 31
ܘܠܫܢܐ ܕܗܦܟܬܐ ܢܬܥܩܪ. * ܣܦܘܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܝܕܥܢ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܦܘܡܗܘܢ ܕܥܘܠܐ 32
ܗܦܟܬܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ * ܡܣܐܬܐ ܕܢܟܠܐ ܣܢܐ ܡܪܝܐ. ܘܒܡܣܐܬܐ 1
ܟܐܢܬܐ ܨܒܐ. * ܐܝܟܐ ܕܥܐܠܐ ܨܥܪܐ. ܥܐܠܐ ܨܚܝܬܐ. ܘܠܡܟܝܟܐ ܚܟܡܬܐ. * ܣܒܪܐ ܕܙܕܝܩܐ 2 3
ܢܬܒܢܐ. ܘܫܘܒܗܪܐ ܕܥܘܠܐ ܢܬܣܚܦ. * ܠܐ ܡܘܬܪ ܥܘܬܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܐ. ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܢ 4
ܡܦܨܝܐ ܡܢ ܡܘܬܐ. * ܙܕܝܩܘܬܗ ܕܬܡܝܡܐ ܬܬܪܨ ܐܘܪܚܗ. ܘܒܥܘܠܗ ܢܦܠ ܥܘܠܐ. 5
* ܙܕܝܩܘܬܗܘܢ ܕܬܪܝܨܐ ܬܦܨܐ ܐܢܘܢ. ܘܥܘܠܐ ܒܥܘܠܗܘܢ ܢܬܐܚܕܘܢ. * ܡܐ ܕܡܐܬ ܓܒܪܐ 6
ܥܘܠܐ. ܐܒܕ ܣܒܪܗ. ܘܣܒܪܗܘܢ ܕܒܝܫܐ ܐܒܕ. * ܙܕܝܩܐ ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܢܬܦܨܐ. ܘܢܥܘܠ 7 8
ܥܘܠܐ ܚܠܦܘܗܝ. * ܥܘܠܐ ܒܦܘܡܗ ܡܚܒܠ ܠܚܒܪܗ. ܘܙܕܝܩܐ ܒܝܕܥܬܐ ܢܬܚܝܠܘܢ. 9

Via vitæ custodit disciplinam: & qui odit ob- 17
jurgationem, stultus est. Abscondunt insi- 18
diosè inimicitiam labia impiorum: & qui
profert maledictionem, insipiens est. In afflu- 19
entia verborum non liberatur iniquus: qui
autem coërcet labia sua, prudens est. Argen- 20
tum electum, lingua justi; cor autem scelera-
torum fel est. Labia justi valdè benigna sunt: 21
stulti autem in insipientia sua morientur. Be- 22
nedictio Domini ditat, & dolor non erit cum
ea. Stultus cùm ridet, operatur malum: & 23
sapientia viro, intellectus ejus. Impius ad 24
interitũ trahitur: & spes datur justis. Quem- 25
admodũ repentè præterit tempestas, sic per-
ibit impius & non reperietur: justi autem
fundamenta locabuntur in æternum. Sicut 26
uvæ acerbæ dentibus nocent, & fumus oculis,
ita nocet impietas operantibus eam. Timor 27
Domini adjiciet dies, anni verò iniquorum
minuentur. Spes justorum, cum lætitia: & 28
spes impiorum peribit. Corroborat via Do- 29
mini integros, & conterit operantes iniqui-
tatem. Justus in æternum non movebitur: & 30
facinorosi non habitabunt in terra. Os justi 31
loquitur sapientiam: & lingua perversa ex-
cindetur. Labia justorum agnoscunt benefi- 32
cium: os verò scelestorum, perversitates.

CAP. XI.

BIlances dolosas abominatur Dominus: & 1
ponderibus justis oblectatur. Ubi intrat ob- 2
scœnitas, intrat ignominia: humilibus autem
sapientia. Spes justorum astruetur: & super- 3
bia nefariorum destruetur. Non proderunt 4
divitiæ in die iræ: justitia verò liberabit à
morte. Æquitas integri diriget viam ejus: & 5
in impietate sua corruet impius. Justitia re- 6
ctorum salvabit illos: at iniqui iniquitate suâ
capientur. Cùm moritur vir impius, perit 7
spes ejus; & spes malignorum peribit. Ju- 8
stus ab angustia liberabitur, & subintrabit
impius pro eo. Impius ore suo corrumpit 9
socium suum: at justi per scientiam confir-
mabuntur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 * طرق الحياة يحفظها الادب * والادب الذي لا يوبخ يضل * الشفات الظالمة تغشي صاحبها
19 عداوة * الذين يبرزون الفريات اوليك اغبياء كثيرا * من كثر الكلام لم يفلت من الخطية *
20 21 ومن يشفق علي شفتيه يكون لبيبا * فضة مخبورة لسان مقسط * وقلب المنافق يبلي * شفوات
22 المقسطين تعرف العليات * والاغبياء يموتون في الفاقة * بركة الرب علي راس المقسط هذا يغنيه *
23 وما يضاف اليه حزن في القلب * الغبي بلسانه يعمل الاسواء * والحكمة تنتج الانسان فطنة *
24 25 * المنافق يتردد في الهلاك * شهوة المقسط مقبولة * في عبور الزوبعة يبيد المنافق * والمقسط اذا
26 تحايد يسلم الي الابد * كما ان الحصرم ضار للاضراس والدخان للعينين * كذلك تجاوز الشريعة
27 28 ضارا لمن يستصحبه * خشية الموت تزيد اياما * وسنو المنافقين تتناقص * السرور يداوم
29 المقسطين * ورجاء المنافقين يهلك * حصن البار مخافة الرب * والهشم لعاملي الاسواء *
30 31 * المقسط ما يتراخي مدا الدهر * والمنافقون لن يسكنون الارض * فم المقسط يقطر حكمة *
32 ولسان الظالم يجتاح * شفوات الناس المقسطين تقطر نعما * وفم المنافقين يتعوج مالوفا *

* الفصل الحادي عشر *

1 2 * الموازين الغاشة مرذولة قدام الرب * والمعيار المقسط مقبولا عنده * حيث ما يدخل المعظم فهناك
3 الهوان * وفم المتواضعين يهذ حكمة * كمال المستقيمين في الخير يرشدهم * وعرقلة الجائرين يستاسرهم *
4 * النعم والاموال ما تنفع في يوم الغضب * والعدل ينجي من الموت * المقسط اذا مات خلف ندما
5 عليه * وهلاك المنافقين يصير به مسارعة وشماتة * العدل يمهد ويقوم طرقا لا عيب فيها * والنفاق
6 يهور فيه الظلم * عدل الناس المستقيمين ينجيهم * والعادلون عن الشريعة يوخذون بعدمهم
7 8 المشاورة * اذا توفي الرجل المقسط لن يهلك رجاوه * وفخر المنافقين يضمحل * المقسط يفلت من
9 المقنص * ويسلم المنافق عوضه * في فم المنافقين فخ لاهل المدينة * وحسن المقسطين رجاء لهم ويسرا *

Vias vitæ custodit disciplina: & di- 17
sciplina quæ non corripit, in errorem indu-
cit. Labia iniqua operiunt illa habentem 18
inimicitiâ: qui promunt mendacia, ipsi
sunt insipientes valdè. Qui multiplicat 19
verba, non evadit peccatum; & qui
parcit labiis suis, est prudens. Argen- 20
tum probatum, lingua justa: & cor im-
pii marcescet. Labia justorum docent 21
sublimia: insipientes autem morientur
in egestate. Benedictio Domini super ca- 22
put justi hujusmetipsius, nec comitabi-
tur eum mœror in corde. Insipiens lin- 23
guâ suâ operatur mala: & sapientia
generat homini intelligentiam. Iniquus 24
versatur in interitu: desiderium justi est
acceptum. In transitu turbinis peribit im- 25
pius: justus autem cùm declinaverit,
servabitur in æternum. Sicut uva acer- 26
ba est infensa dentibus, & fumus ocu-
lis; sic transgressio legis nocet ei qui
amat illam. Timor mortis auget dies: 27
& anni impiorum diminuentur. Lætitia 28
perseverat cum justis: & spes iniquorum
peribit. Arx justi, timor Domini; & 29
fractio, operantibus iniquitates. Justus 30
non relaxabitur in æternum, impii ve-
rò non habitabunt terram. Os justi stil- 31
lat sapientiam, & lingua impii eradi-
cabitur. Labia hominum justorum stil- 32
lant delitias, & os iniquorum pervertetur
insaniens.

CAP. XI.

STateræ dolosæ sunt abominandæ co- 1
ram Domino, & mensura justa est ac-
cepta apud eum. Quocunque ingredi- 2
tur superbia, ibi est despectus, os verò
humilium meditabitur sapientiam. Per- 3
fectio rectorum in bono, diriget eos: &
perversitas transgressorum mancipabit
eos. Delectationes & opes non proderunt 4
in die furoris: justitia autem liberabit
à morte. Justus cùm moritur, relinquit
post se lamentationem super seipsum;
in interitu verò iniquorum erit festina-
tio & lætitia. Justitia sternit ac dirigit 5
vias immaculatas; & in impietatem
præcipitabitur iniquus. Justitia homi- 6
num rectorum liberabit eos; & transgre-
dientes legem capientur propter carenti-
am consilii. Cùm obierit vir justus, nullo 7
modo peribit spes ejus; & gloria iniquo-
rum dissipabitur. Justus effugiet laque- 8
um, & tradetur iniquus pro eo. In ore 9
iniquorum laqueus est incolis urbis;
at benefacta justorum spes est ipsis ac fa-
cilitas.

משלי : יא

impiis pereundo in & ; civitas exultabit justorum bonitate In
בְּטוּב צַדִּיקִים תַּעֲלֹץ קִרְיָה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים 10
ore in & ; civitas exaltabitur rectorum benedictione In .ovatio
רִנָּה׃ בְּבִרְכַּת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי 11
; corde carens suum socium Despicit .subvertetur impiorum
רְשָׁעִים תֵּהָרֵס׃ בָּז־לְרֵעֵהוּ חֲסַר־לֵב 12
revelans delator Ambulans .tacebit prudentiarum vir &
וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ׃ הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־ 13
non In .verbum operiens spiritu fidelis & : secretum
סּוֹד וְנֶאֱמַן־רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר׃ בְּאֵין 14
.consiliarii multitudine in salus & : populus corruet , industriæ
תַּחְבֻּלוֹת יִפָּל־עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
odiens & : extraneo fidejusserit cùm , conteretur Contritione
רַע־יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשֹׂנֵא 15
fortes & ; gloriam assequetur gratiæ Mulier .fidens , stipulantes
תֹקְעִים בּוֹטֵחַ׃ אֵשֶׁת־חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד וְעָרִיצִים 16
; misericordiæ vir , suæ animæ Retribuens .opulentiam adipiscentur
יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר׃ גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד 17
opus faciens Impius .crudelis , suam carnem turbans &
וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃ רָשָׁע עֹשֶׂה פְעֻלַּת־ 18
justitia Sic .veritatis merces justitiam seminanti & : mendax
שָׁקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה שֶׂכֶר אֱמֶת׃ כֵּן־צְדָקָה 19
DOMINI Abominatio .suam mortem ad ,malum sequens & , vitã ad
לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה 20
manum ad Manus .via perfecti ejus beneplacitum & ; corde perversi
עִקְּשֵׁי־לֵב וּרְצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ׃ יָד לְיָד 21
Inauris .evasit justorum semen & : malus impunis erit non
לֹא־יִנָּקֶה רָּע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט׃ נֶזֶם 22
.discretionem declinans & , pulchra mulier : porci nare in aurea
זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃
, impiorum præstolatio : bonum tantummodo justorum Desiderium
תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים 23
prohibens & : amplius additur & ,dispergens Est .penetrans furor
עֶבְרָה׃ יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד וְחוֹשֵׂךְ 24
benedictionis Anima .defectum ad veruntamen , rectitudine à
מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃ נֶפֶשׁ־בְּרָכָה 25
Prohibenti .pluvia ipse etiam , inebrians & : impinguabitur
תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא׃ מֹנֵעַ 26
.frangentis capiti benedictio & ; populus ei maledicent , frumentum
בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר׃
, malum quærens & : placitum quæret , bonum manè Quærens
שֹׁחֵר טוֹב יְבַקֵּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה 27
: corruet ipse ,sua opulentia in Fidens .ei veniet
תְבוֹאֶנּוּ׃ בּוֹטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל 28
,suam domum Conturbans .germinabunt justi folium tanquã &
וְכֶעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃ עֹכֵר בֵּיתוֹ 29
.corde sapienti stultus servus & ; ventum accipiet hæreditatem
יִנְחַל־רוּחַ וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם־לֵב׃
.sapiens animas suscipiens & : vitarum lignum justi Fructus
פְּרִי־צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם׃ 30
, impio quia etiam ; reddetur terra in justo En
הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ יְשֻׁלָּם אַף כִּי־רָשָׁע 31
? peccanti &
וְחוֹטֵא׃

Verſio VULG. LAT.

10 In bonis juſtorum exultabit civitas : & in perditione impiorum erit laudatio. 11 Benedictione juſtorum exaltabitur civitas : & ore impiorum ſubvertetur. 12 Qui deſpicit amicum ſuum, indigens corde eſt: vir autem prudens tacebit. 13 Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana: qui autem fidelis eſt animi, celat amici commiſſum. 14 Ubi non eſt gubernator, populus corruet : ſalus autem, ubi multa conſilia. 15 Affligetur malo, qui fidem facit pro extraneo: qui autem cavet laqueos, ſecurus erit. 16 Mulier gratioſa inveniet gloriã : & robuſti habebunt divitias. 17 Benefacit animæ ſuæ vir miſericors : qui autem crudelis eſt, etiam propinquos abjicit. 18 Impius facit opus inſtabile : ſeminanti autem juſtitiam merces fidelis. 19 Clementia præparat vitam: & 20 ſectatio malorum mortem. Abominabile Domino cor pravum : & voluntas ejus in iis, 21 qui ſimpliciter ambulant. Manus in manu non erit innocens malus : ſemen autem juſtorum 22 ſalvabitur. Circulus aureus in naribus ſuis, mulier pulchra 23 & fatua. Deſiderium juſtorum omne bonum eſt : 24 præſtolatio impiorum furor. Alii dividunt propria, & ditiores fiunt : alii rapiunt non ſua, & 25 ſemper in egeſtate ſunt. Anima, quæ benedicit, impinguabitur : & qui inebriat, ipſe 26 quoque inebriabitur. Qui abſcondit frumenta, maledicetur in populis : benedictio autem ſuper caput vendentium. 27 Benè conſurgit diluculò qui quærit bona : qui autem inveſtigator malorum eſt, 28 opprimetur ab eis. Qui confidit in divitiis ſuis, corruet : juſti autem quaſi virens folium 29 germinabunt. Qui conturbat domum ſuam, poſſidebit ventos: & qui ſtultus eſt, ſerviet 30 ſapienti. Fructus juſti lignum vitæ : & qui ſuſcipit animas, 31 ſapiens eſt. Si juſtus in terra recipit, quantò magis impius & peccator.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

10 † Ἐν ἀγαθοῖς δικαίων κατώρθωσε πόλις, (δ) † σόματι δὲ ἀσεβῶν κατεσκάφη. 12 † Μυκτηρίζει πολίτας ὁ ἐνδεὴς φρενῶν, † ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει. 13 † Ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλὰς ἐν συνεδρίῳ, † πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει 14 πράγματα. † Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα, † σωτηρία δὲ ὑπάρχει 15 ἐν πολλῇ βουλῇ. † Πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν συμμίξῃ δικαίῳ, † μισεῖ δὲ ἦχον 16 ἀσφαλείας. † Γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, † θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια. † πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, † οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρεί17δονται πλούτῳ. † Τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων, † ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ 18 σῶμα ὁ ἀνελεήμων. † Ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα ἄδικα, † σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς 19 ἀληθείας. † Υἱὸς δίκαιος γεννᾶται εἰς ζωήν, † διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνα20τον. † Βδέλυγμα κυρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, † προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄ21μωμοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. † Χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, † ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λή22ψεται μισθὸν (ε) πιστόν. † Ὥσπερ ἐνώτιον ἐν ῥινὶ ὑός, † οὕτως γυναικὶ κακόφρονι 23 κάλλος. † Ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή, † ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται. † 24 Εἰσὶν, οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν· † εἰσὶ δὲ καὶ οἱ συνάγοντες ἐ25λαττονοῦνται. † Ψυχὴ (ζ) εὐλογουμένη πᾶσα ἁπλῆ, † ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐ26σχήμων. † Ὁ συνέχων σῖτον ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, † εὐλογία δὲ εἰς 27 κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. † Τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθήν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν. 28 † Ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ οὗτος πεσεῖται, † ὁ δὲ ἀντιλαμβανόμενος δικαίων οὗτος 29 ἀνατελεῖ. † Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ, κληρονομήσει ἄνεμον, † δου30λεύσει δὲ ἄφρων φρονίμῳ. † Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς, † ἀφαιροῦνται δὲ ἄωροι ψυχαὶ παρα31νόμων. † Εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

*10 In bonis juſtorum (m) benè ſe geſſit civitas : ore autem impiorum (n) diruta eſt. 12 (o) Subſannat cives indigens corde : vir autem prudens ſilentium ducit. 13 Vir (p) bilinguis revelat (q) conſilia in conſeſſu : fidelis autem (r) ſpiritu (ſ) abſcondit res. 14 (t) Quibus non eſt gubernatio, cadunt tanquàm folia : ſalus autem eſt in (u) multo conſilio. 15 Malus malefacit, (x) cùm commiſtus fuerit juſto : (y) odit autem ſonum ſecuritatis. 16 Mulier * gratioſa ſuſcitat viro gloriam : thronus autem ignominiæ, mulier odio habens juſta. Divitiarum pigri fiunt indigi : (z) fortes autem nituntur divitiis. 17 Animæ ſuæ (ω) bonum facit vir miſericors: (aa) perdit autem ſuũ ipſius corp⁹ immiſericors. 18 Impius facit opera injuſta : ſemen autem juſtorum merces veritatis. 19 Filius juſtus gignitur ad vitam : (bb) perſequutio autem impii ad mortem. 20 Abominatio Domino (cc) perverſæ viæ: (dd) accepti autem ei omnes immaculati in viis ſuis. 21 Manu manus (ee) injiciens injuſtè, non impunitus (ff) erit : qui (gg) autem ſeminat juſtitiam, accipiet mercedem fidelem. 22 Sicut (hh) inauris in naribus porcæ ; ſic mulieri malè prudenti pulchritudo. 23 Deſiderium juſtorum omne, bonum : ſpes autem impiorum (ii) peribit. 24 Sunt, qui propria (kk) ſeminantes, plura faciunt. Sunt autem, & qui (ll) congregantes minuuntur. 25 Anima benedicta, (mm) omnis ſimplex : (nn) vir autem animoſus inhoneſtus eſt. 26 Qui (oo) continet frumentum, relinquat illud (pp) nationibus: benedictio autem in ejus capite, (qq) qui communicat. 27 (rr) Fabricans bona, quærit gratiam bonam : exquirentem autem mala comprehendent eum. 28 Fidens in divitiis, hic cadet : qui autem inhæret juſtis, hic (ſſ) germinabit. 29 Qui (tt) non converſatur domi ſuæ, hæreditabit ventum : ſerviet autem imprudens prudenti. 30 (vv) De fructu juſtitiæ naſcitur arbor vitæ : auferuntur autem intempeſtivè animæ iniquorum. 31 Si juſtus quidem vix ſalvatur : impius, & peccator ubi parebunt?*

MS. A. (δ) † καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα. † Ἐν εὐλογείᾳ εὐθείων ὑψωθήσεται πόλις, σόμασιν δὲ ἀσεβῶν (ε) πιστῶν (ζ) ηὐλογημένη 11

תרגום TARGUM.

בטבתהון דצדיקי תדוץ קריתהון וביובדנא דרשיעי חדותא : בברכתהון דצדיקי 10 11
תתרורם מדנתא ובפומהון דרשיעי תתעקר : דשט לחבריה חסיר רעינא הוא וגברא 12
דמתבין שתיק : אכל קרצא גלי רזא ודמהימן ברוחיה מכסי מלתא : באתרא 13 14
דלית מדברא נפל עמא ופורקנא ייתי בסוגעא דמלכתנותא : בישא מבאיש בצדיקא 15
מטול דהוא ערב חלוני וסני לאלין דסימין סברהון באלהא : אתתא חסידתא פלגא 16
איקרא ועשיני רהטין בתר עותרא : פריע טבתא לנפשיה גברא חסידא ודמובד 17
גושמיה נכוריא : רשיעא עבד עובדא דשקרא ודזריע לצדקתא קושטיה הוא 18
אגריה : היכנא מן דעבד צדקתא לחיי נטיר ודרדף בישתא נטיר למותא : מרחק 19 20
אלהא לעקימי לבא וצבי באלין דתמימין : דמושיט אידא על חבריה לא מדכי מן 21
בישתא וזרעא דצדיקי מתפרק : קדשיה דדהבא בנחירי דחזירתא היכנא אתתא 22
דשפירא וסרי טעמא : רגתא דצדיקי בטבתא וסבורא דרשיעי ברוגזא : אית 23 24
דפרד ומוסיף תוב ויחשיך מן תריצותא חוסרנא ליה : נפשא דברכתא תדהן ומן 25
דמאלף אף הוא יליף : מן דכלא עבורא באולצנא נשבקוניה לבעלי דבבוי 26
וברכתא תהוי לאנא דמזבן : דמקדים טבתא בעי צבינא וחבע בישתא אתיא 27
עלוי : דמסבר בעותריה הוא נפל ואיך טרפא צדיקי מפרחין : עכר ביתיה 28 29
ירית פחתא וסכלא יהוי עבדא לחכים לבא : פרוי דצדיקא אילנא דחיי 30
ומקבלנותא דנפשי חכמתא : הן צדיקא בארעא מתחסן ורשיעי וחטאי סיפין מן 31
ארעא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

10 In bonis juſtorum lætabitur civitas eorum, & in perditione impiorum lætitia erit. 11 Benedictione rectorum exaltabitur provincia, & ore impiorum ſubvertetur. 12 Qui deſpicit amicum ſuum, indigens intellectu eſt, & vir prudens tacebit. 13 Qui accuſator eſt revelat ſecretum, & qui fidelis eſt in ſpiritu ſuo celat ſermonem. 14 In loco ubi non eſt gubernator, corruit populus : ſalus autem continget in multitudine conſilii. 15 Malus malè agit contra juſtum, eo quod fidejuſſor ſtetit pro extraneo, & odit eos qui collocant ſpem ſuam in Deo. 16 Mulier gratioſa dividit gloriam, & robuſti currunt poſt divitias. 17 Retribuit bonum *animæ ſuæ* vir benignus : & qui perdit corpus ſuum, crudelis eſt. 18 Impius facit opera iniquitatis : & qui ſeminat in juſtitia, veritas ejus erit merces ipſius. 19 Sicut qui facit juſtitiam ſervatur ad vitam, ſic qui ſequitur malum, ſervatur ad mortem. 20 Abominatur Deus pravos corde, & vult illos qui ſimplices ſunt. 21 Qui extendit manum ſuam contra ſocium ſuum, non erit innoxius à malo, & ſemen juſtorum ſalvum erit. 22 Sicut circulus aureus in naribus porci, ſic eſt mulier pulchra & fœtido ſenſu. 23 Deſiderium juſtorum ad bonum eſt, & expectatio impiorum ad iram. 24 Eſt qui diſpergit, & rurſus additur ei, & indigentia erit ei qui recedit à rectitudine. 25 Anima benedicta impinguabitur ; & qui docet, etiam ipſe diſcet. 26 Qui prohibet frumentum, in fame relinquet illud inimicis ſuis, & benedictio erit ei qui vendit. 27 Qui conſurget diluculo ad bonum, quærit beneplacitum : & qui quærit malum, veniet ſuper eum. 28 Qui ſperat in divitiis ſuis, ipſe corruet : & ſicut folium juſti germinabunt. 29 Qui conturbat domum ſuam, poſſidebit ventum, & ſtultus erit ſervus ſapientis corde. 30 Fructus juſti arbor vitæ, & *ſuſceptio* animarum eſt ſapientia. 31 Ecce juſtus in terra roboratur : impii autem et peccatores de terra conſumentur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܛܒܬܗܘܢ ܕܙܕܝܩܐ ܐܬܬܩܢܬ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܒܐܒܕܢܗܘܢ ܕܥܘܠܐ ܐܬܝܐ. * ܒܒܘܪܟܬܗܘܢ 10 11
ܕܬܪܝܨܐ ܬܬܪܝܡ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܒܦܘܡܗܘܢ ܕܥܘܠܐ ܬܬܗܦܟ. * ܕܫܐܛ ܠܚܒܪܗ ܚܣܝܪ ܪܥܝܢܐ 12
ܗܘ. ܘܓܒܪܐ ܡܣܬܟܠܢܐ ܒܫܬܩܐ ܥܡܪ. * ܕܐܟܠ ܩܪܨܐ ܓܠܐ ܐܪܙܐ. ܘܕܡܗܝܡܢ ܒܪܘܚܗ ܡܟܣܐ 13
ܡܠܬܐ. * ܥܡܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܡܕܒܪܢܐ ܢܦܠ. ܘܦܘܪܩܢܗ ܒܡܠܟܐ ܣܓܝܐܐ. * ܒܝܫܐ 14
ܡܒܐܫ ܟܕ ܡܬܚܠܛ ܠܙܕܝܩܐ. ܡܛܠ ܕܣܢܐ ܠܡܣܒܪܝܢ ܣܒܪܐ. * ܐܢܬܬܐ ܡܪܚܡܬܐ 15 16
ܡܣܡܟܐ ܐܝܩܪܐ ܠܓܒܪܐ. ܟܘܪܣܝܐ ܕܝܢ ܕܨܥܪܐ. ܐܢܬܬܐ ܣܢܝܐ ܫܪܪܐ. ܚܒܢܢܐ ܐܦ
ܒܥܘܬܪܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܣܢܝܩܝܢ. ܘܥܫܝܢܐ ܢܣܡܟܘܢ ܝܕܥܬܐ. * ܓܒܪܐ ܛܒܐ. ܡܘܙܦ ܠܢܦܫܗ 17
ܛܒܬܐ. ܘܡܘܒܕ ܦܓܪܗ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܡܪܚܡ. * ܥܘܠܐ ܥܒܕ ܥܒܕܐ ܕܢܟܠܐ. ܘܕܙܪܥ 18
ܙܕܝܩܘܬܐ. ܬܩܘܢܘܬܐ ܗܝ ܐܓܪܗ. * ܒܪܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ. ܠܚܝܐ. ܘܕܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܠܡܘܬܐ. * ܡܣܠܝ 19 20
ܡܪܝܐ ܠܥܡܝܩܝ ܠܒܐ. ܘܨܒܐ ܒܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܘܡ ܐܢܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. * ܕܦܫܛ ܐܝܕܗ ܥܠ ܚܒܪܗ. 21
ܠܐ ܢܙܕܟܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. ܘܙܪܥܐ ܕܙܕܝܩܐ ܢܬܦܨܐ. * ܐܝܟ ܩܕܫܐ ܕܕܗܒܐ ܒܢܚܝܪܗ ܕܚܙܝܪܬܐ. ܗܟܢܐ 22
ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܫܦܝܪܬܐ ܘܣܪܝܚܬ ܒܛܥܡܐ. * ܪܓܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܒܛܒܬܐ. ܘܣܒܪܗܘܢ ܕܥܘܠܐ ܪܘܓܙܐ. 23
* ܐܝܬ ܕܙܪܥ ܕܝܠܗ ܘܡܣܓܐ ܥܠܠܬܐ. ܘܐܝܬ ܕܟܢܫ ܕܠܐ ܕܝܠܗ. ܘܒܨܝܪ ܗܘ ܠܗ. * ܢܦܫܐ 24 25
ܕܡܒܪܟܐ ܬܬܪܘܝ. ܘܕܡܠܛ ܐܦ ܗܘ ܢܬܠܛ. * ܕܟܠܐ ܥܒܘܪܐ ܒܐܘܠܨܢܐ. ܢܫܒܩܝܘܗܝ 26
ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. ܘܒܘܪܟܬܐ ܥܠ ܪܫܗ ܕܡܙܒܢ. * ܕܒܥܐ ܛܒܬܐ ܒܥܐ ܪܥܘܬܐ. ܘܕܒܥܐ ܒܝܫܬܐ. 27
ܬܐܬܐ ܠܗ. * ܕܬܟܝܠ ܥܠ ܥܘܬܪܗ ܢܦܠ. ܘܙܕܝܩܐ ܐܝܟ ܛܪܦܐ ܢܦܪܥܘܢ. 28
* ܕܒܢܐ ܒܝܬܗ ܒܢܟܠܐ. ܢܫܒܘܩ ܠܒܢܘܗܝ ܐܢܚܬܐ. ܘܕܠܐ ܟܢܫ ܒܒܝܬܗ. ܢܦܠܓ 29
ܠܒܢܘܗܝ ܪܘܚܐ. ܘܣܟܠܐ ܢܗܘܐ ܥܒܕܐ ܠܚܟܝܡܐ. * ܦܐܪܘܗܝ ܕܙܕܝܩܐ. ܐܝܠܢܐ ܕܚܝܐ. 30
ܘܡܬܚܒܠܢ ܢܦܫܬܐ ܕܥܘܠܐ. * ܐܢ ܙܕܝܩܐ ܒܥܡܠܐ ܚܝܐ. ܘܥܘܠܐ ܘܚܛܝܐ ܐܝܟܐ ܢܩܘܡܘܢ. 31

10 In probitate juſtorum roborabitur civitas : & in interitu impiorũ exultabit. 11 Benedictione rectorũ erigetur civitas: & ore impiorũ ſubvertetur. 12 Qui deſpicit ſociũ ſuũ, demens eſt: & vir prudens in ſilentio habitat. 13 Delator revelat ſecretum: at qui fidelis eſt animo, tegit ſermonẽ. 14 Populus cui gubernator non eſt, corruet: & ſalus ipſius in conſilio multo. 15 Improbus malum operatur, cùm occurrit juſto, quoniã odit expectantes ſpem. 16 Mulier gratioſa fulcit gloriam viri : ſedes autẽ contumeliæ, mulier odio habens veritatem. Pigri etiam cum divitiis ſuis erunt inopes : at animoſi ſuſtentabunt ſcientiam. 17 Vir probus locat animæ fœnora optima: perdit autem corpus ſuum vir qui non miſeretur. 18 Impius facit opera fraudis : at ſerentis juſtitiã, æquitas erit merces. 19 Filius juſtitiæ, ad vitam: & qui operatur nequitiã, ad mortẽ. 20 Abhorret Dñs à profundis corde: et delectatur iis qui ſine macula ſunt in via. 21 Qui extendit manum ſuã in ſocium ſuum, non erit inſons mali: & ſemen juſtorũ ſalvabitur. 22 Quale eſt monile aureum in rictu ſuis, talis eſt mulier pulchra & fœtida ſapore. 23 Deſiderium juſtorum, circa bona: & ſpes injuſtorum eſt ira. 24 Eſt qui proprium ſerit, & multum cogit proventum: eſtque qui non proprium colligit, & tamen parum habet. 25 Anima benedicta impinguabitur : & maledictus, adhuc maledicetur. 26 Qui denegat frumentum in anguſtia, relinquet illud inimicis ſuis: & benedictio erit ſuper caput ej⁹ qui vendit. 27 Qui quærit bonum, quærit favorem : & qui quærit malum, 28 adveniet ei. Qui fidit opibus ſuis, corruet : & juſti velut folia 29 germinabunt. Qui domum fraudibus ædificat, relinquet liberis ſuis gemitus : & qui non accumulat in domo ſua, diſtribuet liberis ſuis ventum. Et ſtultus erit ſervus ſapienti. 30 Fructus juſti, arbor vitæ : diſſipabuntur autem animæ impiorum. 31 Si juſtus vix vivit, impius & peccator ubi conſiſtet?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بصالحات المقسطين تصطلح المدينة * وبأفواه المنافقين تهدم وتحفر * وفي هلاك المنافقين 10
ابتهاج * ببركة المستقيمين يعلوا شان المدينة * بفزع اهل المدينة نقص اراؤهم * والانسان 11 12
المعمق العقل يستصحب السكوت * الانسان المسي اللسان يعلن الاراء في الجمع * ونسمة 13
الثقة تكتم الامر * من ليس لهم تدبير يسقطون كسقوط الورقة * والخلاص هو في المشاورة 14
الجزيلة * الخبيث يعمل الشر اذا خالط مقسطا * ويمقت ذكر التصون * المراة الشكورة 15 16
تنهض لرجلها شرفا * وكرسي الهوان المراة الماقتة المعدلات * العاجزون ذوو الغناء
يصيرون معسرين * وذوو الشهامة يتوطدون في الثروة * بنفسه يعمل الخير الانسان الرحوم * 17
المنافق يعمل اعمالا ظالمة * ونسل المقسطين يعمل ثواب الحق * الابن المقسط يولد للحياة * 18 19
وركض المنافق يجري الى الموت * رذالة عند الرب الطريق الملتوية * وجميع الذين لا عيب 20
في مناهجهم مقبولون عنده * ومن يلقي يدا في يد ظلما لن يكون غير معاقب * ومن 21
يزرع عدلا يأخذ ثوابا امينا * مثل القرط في انف خنزير * كذلك الحسن في امراة غير 22
رشيدة * شهوة المقسطين كلها صالحة * ورجا المنافقين يهلك * يكون قوم يزرعون 23 24
ويبذرون الاشياء التي لهم فيحصل لهم اكثر منها * وقوم يكونون يجمعون فينقص حالهم
ويعسرون * كل نفس مباركة بسيطة * والرجل الغضوب ليس شكله حسنا * ومن يجمع الحنطة 25 26
يخلفها للامم * والبركة تحل على راس المعطي السخي * العامل الصالحات يلتمس نعمة 27
صالحة * والمبتغي الطالحات ستدركه * الواثق بالغناء والمدل به هذا يسقط * ومن يعضد 28
المقسطين يشرق نوره * من لا يتصرف حسنا في منزله يرث رياحا * والغبي يخدم العاقل * من ثمر 29 30
العدل ينبع شجر الحياة * ونفوس العادلين عن الشريعة تعتزل قبل حينها * فان كان المقسط 31
بالجهد يخلص * فالخاطي والمنافق اين يظهر *

*10 * Per bona opera juſtorum inſtauratur civitas : & per ora iniquorum deſtruitur & effoditur : & in interitu iniquorum hilaritas. 11 Per benedictionem rectorum exaltabitur fama urbis : in timore civium defecerunt conſilia ſua. 12 Et homo profundi intellectûs amat ſilentium. 13 Homo bilinguis revelat conſilia in congregatione : & ſpiritus ſtabilis occultat rem. 14 Qui non habent providentiam cadent, ut cadit folium : & ſalus eſt in conſilio multo. 15 Sceleſtus committit malum cùm converſatur cum juſto, & odit memoriam circumſpectionis. 16 Mulier gratioſa ſuſcitat ſuo viro gloriam ; & ſedes deſpectionis, mulier peroſa juſtitias. Pigri poſſidentes divitias evadent pauperes: & ſolertes confirmabuntur in opulentia. 17 Animæ ſuæ benefacit homo miſericors. 18 Impius facit opera iniqua : & progenies juſtorum facit præmium veritatis. 19 Filius juſtus gignitur ad vitam : & paſſus iniqui curru ad mortem. 20 Abominatio eſt apud Dominum via perverſa : & omnes, in quorum viis non eſt culpa, ſunt accepti apud ipſum. 21 Et qui tradit manum manui iniquè, nullo modo erit impunis : & qui ſeminat juſtitiam, accipiet mercedem ſecuram. 22 Uti inauris in naſo porcæ, ſic eſt pulchritudo in muliere minimè circumſpecta. 23 Deſiderium juſtorum totum eſt rectum, & ſpes impiorum peribit. 24 Sunt homines qui ſerunt ac ſpargunt res ſuas, & acquirunt, plures iis : & ſunt homines qui colligunt, & deficit conditio illorum, & in paupertatem rediguntur. 25 Omnis anima benedicta ſimplex eſt : & viri iracundi conſuetudo non eſt bona. 26 Et qui congregat triticum, relinquet illud gentibus : & benedictio deſcendet ſuper caput donantis, liberalis. 27 Faciens recta, cupit gratiam bonam : & optans iniquitates, apprehendent eum. 28 Tenax in opibus & avarus in iis, hic cadet : & qui auxiliatur juſtis, ejus lumen ſplendeſcet. 29 Qui non benè incedit domi ſuæ, poſſidebit ventos: & inſipiens ſerviet prudenti. 30 De fructu juſtitiæ naſcetur arbor vitæ : & animæ declinantium à lege, ſeparabuntur ante terminum ſuum. 31 Si juſtus cum difficultate ſalvatur, igitur peccator, & iniquus ubi apparebit?*

מִשְׁלֵי : יב

CAP. XII. יב

,increpationem odiens & ; scientiam diligens , correctionem Diligens
אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב דָּעַת וְשׂוֹנֵא תוֹכַחַת 1
machinationum virum & : Domino à benevolentiam educet Bonus .insipiens
בָּעַר׃ טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה וְאִישׁ מְזִמּוֹת 2
justorum radix & : impietate in homo stabilis erit Non .reum peraget
יַרְשִׁיעַ׃ לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים 3
putredo velut & ; sui mariti corona virtutis Mulier .commovebitur non
בַּל־יִמּוֹט׃ אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב 4
: judicium justorum Cogitationes .afficiens pudore ejus ossibus in
בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה׃ מַחְשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט 5
insidiari impiorum Verba .dolus impiorum callida consilia
תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים מִרְמָה׃ דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֱרָב־ 6
: ipsi non & , impios Vertendo .eos eruet rectorum os & ; sanguini
דָּם וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃ הָפוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם 7
laudabitur ipsius intellectus os Ad .stabit justorum domus &
וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃ לְפִי שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־ 8
,despectus Bonus .contemptum in erit corde perversus & : vir
אִישׁ וְנַעֲוֵה־לֵב יִהְיֶה לָבוּז׃ טוֹב נִקְלֶה 9
justus Cognoscens .pane carente & ,se glorificante præ : sibiipsi servus &
וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וַחֲסַר־לָחֶם׃ יוֹדֵעַ צַדִּיק 10
Colens .crudelis impiorum miserationes & : sui jumenti animam
נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃ עֹבֵד 11
.corde carens , vacuos sequens & : pane saturabitur ,suam humum
אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים חֲסַר־לֵב׃
.dabit justorum radix & ; malorum rete impius Desideravit
חָמַד רָשָׁע מְצוֹד רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן׃ 12
angustia de egredietur & : malus laqueus labiorum prævaricatione In
בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה 13
retributionem & : bono saturabitur viri oris fructu De .justus
צַדִּיק׃ מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע־טוֹב וּגְמוּל 14
; ejus oculis in recta stulti Via .ei reddet hominis manuum
יְדֵי־אָדָם יָשׁוּב לוֹ׃ דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו 15
: ejus ira cognoscetur die in Stulti .sapiens consilio audiens &
וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃ אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסוֹ 16
annunciabit ,veritatem Efflabit .callidus ,ignominiam operiens &
וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם׃ יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד 17
confossiones ut effutiens Est .dolum ,falsitatum testis & ; justitiam
צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים מִרְמָה׃ יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת 18
erit firmum veritatis Labium .sanitas sapientum lingua & : gladii
חָרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃ שְׂפַת־אֱמֶת תִּכּוֹן 19
Dolus .falsitatis linguam faciam quiescere perpetuò & : perpetuum in
לָעַד וְעַד־אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר׃ מִרְמָה 20
Non .lætitia ,pacis consiliariis & ; malum fabricantium corde in
בְּלֶב־חֹרְשֵׁי רָע וּלְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה׃ לֹא־ 21
.malo sunt repleti impii & : iniquitas omnis justo accidet
יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן וּרְשָׁעִים מָלְאוּ רָע׃
,veritatem facientes & ; falsitatis labia Domini Abominatio
תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָה 22
stultorum cor & ; scientiam operiens callidus Homo .ejus voluntas
רְצוֹנוֹ׃ אָדָם עָרוּם כֹּסֶה דָּעַת וְלֵב כְּסִילִים 23
dolosa & ; dominabitur solicitorum Manus .stultitiam prædicabit
יִקְרָא אִוֶּלֶת׃ יַד־חָרוּצִים תִּמְשׁוֹל וּרְמִיָּה 24
.tributum in erit
תִּהְיֶה לָמַס׃

Verſio VUL.LAT.

CAP. XII.

1 Qui diligit diſciplinam,di-
ligit ſcientiam : qui autem
odit increpationes , inſipiens
2 eſt. Qui bonus eſt,hauriet gra-
tiam à Domino : qui autem
confidit in cogitationibus
3 ſuis, impiè agit. Non robora-
bitur homo ex impietate : &
radix juſtorum non commo-
4 vebitur. Mulier diligens, co-
rona eſt viro ſuo : & putredo
in oſſibus ejꝰ, quæ confuſione
5 res dignas gerit. Cogitationes
juſtorum judicia : & conſilia
6 impiorum fraudulenta. Verba
impiorum inſidiantur ſangui-
ni : os juſtorum liberabit eos.
7 Verte impios, & non erunt :
domus autem juſtorum per-
8 manebit. Doctrinâ ſuâ noſce-
tur vir : qui autem vanus &
excors eſt , patebit contem-
9 ptui.Melior eſt pauper & ſuf-
ficiens ſibi, quàm glorioſus &
10 indigens pane. Novit juſtus
jumentorum ſuorum animas :
viſcera autem impiorum cru-
11 delia. Qui operatur terram
ſuam, ſatiabitur panibus : qui
autem ſectatur otium, ſtultiſ-
ſimus eſt. Qui ſuavis eſt in vi-
ni demorationibus , in ſuis
munitionibus relinquit con-
12 tumeliam. Deſiderium impii
munimentum eſt peſſimorũ :
radix autem juſtorũ proficiet.
13 Propter peccata labiorum rui-
na proximat malo:effugiet au-
14 tem juſtus de anguſtia. De fru-
ctu oris ſui unuſquiſque re-
plebitur bonis, & juxta opera
manuũ ſuarum retribuetur ei.
15 Via ſtulti recta in oculis ejus :
qui autem ſapiens eſt, audit
16 conſilia. Fatuus ſtatim indicat
iram ſuam:qui autem diſſimu-
17 lat injuriam, callidus eſt. Qui
ꝙ novit loquitur, index juſti-
tiæ eſt : qui autem mentitur,
18 teſtis eſt fraudulentus. Eſt qui
promittit,& quaſi gladio pun-
gitur conſcientiæ:lingua auté
19 ſapientiũ ſanitas eſt. Labium
veritatis firmũ erit in perpe-
tuũ : qui auté teſtis eſt repen-
tinus, concinnat linguã men-
20 dacii.Dolus in corde cogitan-
tiũ mala : qui auté pacis in-
eunt conſilia, ſequitur eos
21 gaudiũ.Non contriſtabit juſtũ
quidquid ei acciderit : impii
22 autem replebuntur malo.Ab-
ominatio eſt Dño labia men-
dacia:qui auté fideliter agunt,
23 placent ei. Homo verſutus ce-
24 lat ſcientiam : & cor inſipientium provocat ſtultitiam. Manus fortium
dominabitur : quæ autem remiſſa eſt , tributis ſerviet.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ιβ'.

1 † Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν, ἀγαπᾷ αἴσθησιν·
2 † ὁ δὲ μισῶν ἐλέγχους, ἄφρων. † Κρείσσων
ὁ εὑρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ, † ἀνὴρ δὲ πα-
3 ράνομος παρασιωπηθήσεται. † Οὐ κατ-
ορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου, † αἱ δὲ ῥί-
4 ζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. † Γυνὴ
ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, † ὥ-
σπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώληξ, οὕτως ἄνδρα ἀ-
5 πόλλυσι γυνὴ κακοποιός. † Λογισμοὶ δι-
καίων κρίματα, † κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς
6 δόλους. † Λόγοι ἀσεβῶν δόλιοι, † στόμα δὲ
7 ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. † Οὗ ἐὰν στραφῇ ὁ
ἀσεβὴς, ἀφανίζεται, † οἶκοι δὲ δικαίων
8 παραμένουσι. † Στόμα συνετοῦ ἐγκωμιά-
ζεται ὑπὸ ἀνδρὸς, † νωθροκάρδιος δὲ
9 μυκτηρίζεται. † Κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ
δουλεύων ἑαυτῷ, † ἢ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς,
10 καὶ προσδεόμενος (α) ἄρτου. † Δίκαιος
οἰκτείρει ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, † τὰ δὲ
11 σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα. † Ὁ
ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν, ἐμπλησθήσεται
ἄρτων, † οἱ δὲ διώκοντες μάταια, ἐνδεεῖς
φρενῶν. † ὅς ἐστιν ἡδὺς ἐν οἴνων διατρι-
βαῖς, † ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι καταλεί-
12 ψει ἀτιμίαν. † Ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαὶ,
† αἱ δὲ ῥίζαι τῶν εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι.
13 † Δι’ (β) ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπίπτει εἰς
παγίδας ἁμαρτωλὸς, † ἐκφεύγει δὲ ἐξ αὐ-
τῶν δίκαιος. † ὁ βλέπων λεῖα ἐλεηθήσε-
ται, † ὁ δὲ συναντῶν ἐν πύλαις ἐκθλίψει
14 ψυχάς. † Ἀπὸ καρπῶν στόματος ψυχὴ
ἀνδρὸς πλησθήσεται ἀγαθῶν, † ἀνταπόδο-
15 μα δὲ χειλέων αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ. † Ὁ-
δοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν, † εἰσα-
16 κούει δὲ συμβουλίας σοφός. † Ἄφρων αὐθη-
μερὸν ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ, † κρύπτει δὲ
17 τὴν ἑαυτοῦ (γ) ἀτιμίαν ἀνὴρ πανοῦργος. † Ἐ-
πιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος,
18 † ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος. † Εἰσὶν οἳ
λέγοντες τιτρώσκουσι, (δ) μάχαιραι· † γλῶσ-
19 σαι δὲ σοφῶν ἰῶνται. † Χείλη ἀληθινὰ
κατορθοῖ μαρτυρίαν, † μάρτυς δὲ ταχὺς
20 γλῶσσαν ἔχει ἄδικον. † Δόλος ἐν καρδίᾳ
τεκταινομένου κακὰ, † οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρή-
21 νην εὐφρανθήσονται. † Οὐκ ἀρέσει τῷ δι-
καίῳ οὐδὲν ἄδικον, † οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθή-
22 σονται κακῶν. † Βδέλυγμα κυρίῳ χεί-
λη ψευδῆ, † ὁ δὲ ποιῶν πίστεις δεκτὸς παρ’
23 αὐτῷ. † Ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως,
† καρδία δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς.
24 † Χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσει (ε) εὐχερῶς,
† δόλιοι δὲ ἔσονται (ζ) ἐν προνομῇ.

CAP. XII.

Qui diligit diſciplinam, (a) 1
diligit ſenſum : qui autem odit in-
crepationes, inſipiens. (b) Melior, 2
qui invenit gratiam à Domino :
vir autem iniquus tacebitur. Non 3
(c) proſperabitur homo ex iniquo:
radices autem (d) juſtorum non
auferentur. Mulier (e) fortis, co 4
rona viro ſuo : ſicut autem (f) in
ligno vermis, ſic virum diſperdit
mulier malefica. Cogitationes ju- 5
ſtorum judicia: (g) gubernant au-
tem impii dolos. Verba impiorum 6
(h)doloſa : os autem (i)rectorum
liberabit eos. Quocunque ſe verte- 7
rit impius, deletur ; domus autem
juſtorum permanent. (k) Os intel- 8
ligentis laudatur à viro : ſocors
autem (l)ſubſannatur. Melior vir 9
in (m)vilitate ſerviens ſibi, quàm
(n) honorem ſibi circumponens,&
egens pane. Juſtus (o) miſeratur 10
animas jumentorum ſuorum : (p)
viſcera autem impiorum immiſeri-
cordia. Qui operatur ſuam terram, 11
replebitur panibus : (q) qui autem
ſequuntur vana , indigentes cor-
de. Qui eſt jucundus in vinorum
converſationibus; in ſuis munitio-
nibus relinquet ignominiam. Cu- 12
piditates impiorum malæ : radi-
ces autem (r) piorum in munitio-
nibus. Propter peccatum labiorum 13
incidit in laqueos peccator: effugit
autem ex eis juſtus. (ſ) Qui vi-
det levia , miſericordiâ dignus
habebitur : qui autem occurrit in
portis,vexabit animas. De fructi- 14
bus oris anima viri implebitur bo-
nis : (t) & retributio labiorum e-
jus dabitur ei. Viæ inſipientum re- 15
ctæ coram ipſis; (u)exaudit autem
conſilia ſapiens. Imprudens eâdem 16
die(x)enuntiat iram ſuam: (y)abſ-
condit autẽ inhonoratione ſuã vir
aſtutus. (z)Planam fidem annun- 17
tiat juſtus : (ω) teſtis autem inju-
ſtorum doloſus. (aa) Sunt, qui di- 18
centes vulnerant, enſes : linguæ
autem ſapientum ſanant.Labia ve- 19
racia (bb) dirigunt teſtimonium :
teſtis autem (cc) citus linguam
habet injuſtam. Dolus in corde 20
(dd) fabricantis mala : qui autem
(ee) volunt pacem, (ff) lætabun-
tur. Non placebit juſto quicquam 21
injuſtum : impii autem implebun-
tur malis. Abominatio Domino la- 22
bia mendacia : qui autem facit fi-
des; (gg) acceptus apud eum.Vir 23
(hh) intelligens, (ii) thronus ſen-
ſûs : cor autem inſipientum (kk)
occurret execrationibus. Manus 24
(ll) electorum dominabitur facilè : doloſi autem erunt in (mm) direptionem.

MS.A. (α) ἄρτων. Οἰκτείρει δίκαιος (β) ἁμαρτίας (γ) ἀτιμίαν
πανοῦργος. (δ) μάχαιραν· (ε) ἐχθρῶν, (ζ) εἰς προνομήν.

תרגום TARGUM.

יב

מן דרחם מרדותא רחם ידיעתא וסני מכסנותא בורא הוא : טב מן דקביל רעותיה 1 2
דאלהא וגברא רשיעא רעיעא תרעיתיה : לא נתקן בר נשא ברשעא ועקרהון 3
דצדיקי לא נווע : אתתא כשרתא כלילא לבעלה ואנתתא בישתא היך מלטיתא 4
בקיסא היכנא מיברא גרמוי דגברה : מחשבתהון דצדיקי דינא מדברנותא 5
דרשיעי רמיותא : מלי דרשיעי כמנין לדמא ופומהון דתריצי מפצי להון : 6
נתהפכון רשיעי ולא נשתכחון וביתהון דצדיקי יקום : גברא משתבח בפומא 7 8
דסוכלתנותיה וחסיר רעינא יהוי לשטותא : טב הוא ולילא ועבדי איתליה מן הוא 9
דמתיקר וחסיר לחמא : ידיע צדיקא נפשא דבעיריה ורחמיהון דרשיעי נכוריותא : 10
דפלח בארעיה יסבע לחמא ודרדף בתר סריקותא חסר רעינא הוא : ראג רשיעא 11 12
מצודתא בישתא ועקרהון דצדיקי נתקים : בחובא דשפותא מתקל בישא ופליט צדיקא 13
מן עקתא : גברא מן פרי פומיה ישבע טבתא וכל בר נש היך עובד אידוי מתפרע : 14
ארחיה דסכלא תריצא באפוי ודשמע לעיצתא חכימא הוא : שטיא כד יומיה 15 16
מודע רוגזיה ועריים מכסי צעריה : מן דמסהיד הימנותא נתני צדיקותא וסהד 17
[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XII.

Qui diligit diſciplinam, diligit ſcientiam : & qui odit increpationem, 1
inſipiens eſt. Bonus eſt qui ſuſcipit voluntatem à Deo, & viri impii 2
infringitur conſilium. Non dirigetur filius hominis in impietate, radix 3
autem juſtorum non commovebitur. Mulier honeſta corona eſt viri ſui, 4
& mulier mala ſicut putredo in ligno, ſic diſperdit oſſa viri ſui. Cogi- 5
tationes juſtorum, judicium ; & ſolertia impiorum fraus eſt. Verba im- 6
piorum inſidiantur ſanguini, & os rectorum liberat eos. Subvertuntur 7
impii, & non inveniuntur ; domus autem juſtorum permanebit. Vir lau- 8
datur juxta intellectum ejus , & indigens intelligentia erit in contem-
ptum. Melior eſt abjectus qui habet ſervos,quàm ille qui glorioſus eſt & 9
indiget pane. Novit juſtus animam jumenti ſui ; & miſerationes impi- 10
orum, crudelitas. Qui operatur terram ſuam ſatiabitur pane : & qui 11
ſectatur vacua,indigens intellectu eſt. Deſiderat impius rete mali, radix 12
autem juſtorum permanebit. Propter peccatum labiorum corruit ma- 13
lus,& liberatur juſtus de anguſtia. Vir de fructibus oris ſui ſatiabitur 14
bono, & omni homini retribuetur juxta *opus* manuum ſuarum. Via ſtul- 15
ti recta eſt in conſpectu ejus : & qui audit conſilium, ſapiens eſt. Stul- 16
tus importunè iram ſuam oſtendit : callidus autem celat ignominiam ſu-
am. Qui atteſtatur veritatem, narrat juſtitiam,*& teſtis falſus doloſus* eſt. 17
Eſt cujus ſermo [*eſt quaſi*] *gladius tumultuoſus*,& lingua ſapientum ſa- 18
nat. Labium veritatis dirigetur in ſeculum , & feſtinus lingua teſtis fal- 19
ſitatis eſt. Dolus eſt in corde eorum qui cogitant malum,& gaudium erit 20
iis qui conſilium pacis ineunt. Non decet juſtum aliquid iniquitatis,impii 21
autem replentur malo. Abominatio Dei eſt labium mendacii : & qui 22
fideliter agunt placent ei. Filius hominis aſtutus operit ſcientiam, & 23
cor ſtultorum repetit ſcientiam. Manus fortium dominabitur, & doloſi 24
erunt in tributum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

CAP. XII.

Qui diligit increpationem, diligit ſcien- 1
tiã : & qui odit increpationẽ, ſtultꝰ eſt.
Bene cedet viro cuſtodienti volũtatẽ Dñi : at 2
vir iniquus condemnabitur. Non firmabitur 3
homo ex impietate ſua : & radix juſti non
movebitur. Mulier virtute prædita, corona 4
eſt mariti ſui : & qualis eſt caries ac vermis
in ligno , ſic perdit virum mulier nefaria.
Cogitationes juſtorũ judiciũ : & converſatio 5
impiorũ, fraus. Verba ſceleſtorũ inſidiantur 6
ſanguini : & os juſtorũ liberat eos. Subver- 7
tentur impii, & non invenientur: domus au-
tem juſtorũ perdurabit. Os prudens lauda- 8
bunt homines : & qui expers eſt judicio, de-
ſpicietur. Melior eſt vir pauper miniſtrans 9
ſibiipſi, melior *inquam* eo qui gloriatur, &
indiget pane. Juſtus agnoſcit animã jumenti 10
ſui:at impiorũ clauſa ſunt viſcera. Qui colit 11
terrã, ſaturabitur pane: & qui currit poſt va-
nitatẽ, demens eſt. Exoptat impius patrare 12
facinus : & radix juſtorũ germinabit. In ini- 13
quitate labiorũ ſuorũ capitur malignꝰ:effugit
auté juſtꝰ ex anguſtia. Vir probꝰ fructibꝰ oris 14
ſui ſaturabitur : & cuiq; homini juxta opus
manuũ ſuarũ rependetur.Via deſipientis,bo- 15
na eſt in oculis ſuis: & qui obtemperat con-
ſilio, ſapiens eſt. Stultus eâdẽ die declarat 16
irã ſuã : at prudens tegit opprobriũ ſuũ. Fi- 17
delitatẽ manifeſtam loquitur juſtus : & teſtis
iniquitatis, fraudulentꝰ eſt. Sunt qui dicunt, 18
Gladius transfodit, lingua verò ſapientũ ſa-
nat.Labia veracia recta ſunt:& teſtis temera- 19
rii lingua eſt iniqua. Dolus in corde maligni 20
ſtruit malitiam:& iis qui conſulunt paci, erit
gaudiũ. Non convenit viro juſto quidquam 21
fraudis;impii auté pleni ſũt nequitiis. Labia 22
mendacia abominatur Dñs : delectatur au-
tem iis qui agunt fideliter. Homo cautus, 23
ſedes eſt ſcientiæ : et cor ſtultorum advocat
nequitiam. Manus fortium dominabitur : 24
et fraudulenti erunt ſub tributo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

الفصل الثاني عشر * من يحب الأدب يحب الحس * ومن يمقت التوبيخات 1
فذاك جاهل * من وجد عند الرب نعمة فذلك الفاضل * والإنسان المتجاوز الشريعة سيعرض عنه * 2
الإنسان ما يقوم من قبل من لا شريعة له * وأصول المقسطين لن تقتلع * المرأة النبيهة 3 4
إكليل لرجلها * بمنزلة الدودة في الخشب هكذا تهلك الرجل امرأة تعمل السوء * أفكار 5
المقسطين حكومات * والمنافقون يدبرون الغشوش * أقوال المنافقين غاشة * وفم المؤمنين 6
ينجيهم * إلى حيث ما اتجه المنافق وانقلب يبيد ويهلك * ومنازل المقسطين تبقى ثابتة * فم 7 8
الفقيه يمدحه الناس * والناكل القلب يستهزأ به * الإنسان الذي في خطر خامل يخدم ذاته * 9
أفضل ممن يجعل لنفسه كرامة وهو محتاج خبزا * المقسط يتراءف على أنفس بهائمه * وجوانح أحشاء 10
المنافقين لا رحمة لها * من فلح أرضه يمتلي من الأخباز * والذين يجارون غرورات الأباطيل 11
آراؤهم ناقصة * من يكون متلذذ في محلات الخمور سيجد في حصونه هوانا * شهوات المنافقين 12
سيئة * وأصول العابدين المؤمنين في صيانة * الخاطي من أجل خطايا شفتيه يسقط في الفخاخ * 13
والمقسط يفلت منها * من يبصر بصرا مستويا سيرحم * ومن يلتقي في الأبواب يغم النفوس *
* من ثمر الفم يمتلي نفس الإنسان خيرات * وسيعطى مكافاة شفتيه * طرق الجهال مستوية 14 15
أمامهم * والحكيم يسمع المشورة * الجاهل من يومه يخبر بغيظه * والماكر يكتم إهانته * 16
* المقسط يعد ويخبر بأمانة مكشوفة * وشاهد الظلم غاش يكون * قوم يقولون إنهم يجرحون 17 18
بالسيف * وألسن حكماء تصد * الشفاه الصادقة تثبت الشهادة * والشاهد العجول له 19
لسان ظالم * الغش في القلب ينشي الطالحات * والذين يؤثرون السلامة يفرحون * ما يرضي 20 21
المقسط ظلما * ولا صنفا واحدا منه * والمنافقون يستوعبون من الأسواء * الشفة الكذوبة رذالة 22
عند الرب ومن يعمل الصدق مقبول عنده * الإنسان الفقيه كرسي الحس * وقلب الأغبياء 23
تلقاه اللعنات * يد المختارين تمسك بسهولة * والداغلون يكونون للأسر * 24

PSAL. XII.

Qui amat diſciplinam, amat pruden- 1
tiam: & qui odit correptiones, ipſe eſt ſtul-
tus. Qui invenit apud Dominum gratiam, 2
ipſe eſt virtute præditus: & vir tranſgre-
diens legem avertet ſe ab eo. Homo non 3
corrigitur beneficio non habentis legem :
& radices juſtorum nullo modo era-
dicabuntur. Mulier prudens, corona eſt 4
viro ſuo : ſicut vermis in ligno, ſic perdit
virum mulier quæ malũ committit. Co- 5
gitationes juſtorum , judicia : & impii
diſponent fraudes. Verba iniquorum, frau- 6
dulenta : & os rectorum liberabit eos.
Quocunq; abierit iniquus & ſeſe verte- 7
rit, peribit & perdetur : domicilia verò
juſtorum manebunt firma. Os doctoris 8
laudabunt homines: & timidus corde de-
ridebitur. Homo qui in ſtatu miſero in- 9
ſervit ſibi ipſi, præſtantior eſt eo qui facit
animæ honorem, cùm ipſe egeat pane.
Juſtus miſeretur animarũ jumentorum 10
ſuorũ: & latera viſcerum impiorũ nullã
habent miſericordiã. Qui operatur terrã 11
ſuã, implebitur panibus: & qui currunt
poſt dæmones falſitatum, mentes eorũ de-
ficientes ſunt. Qui oblectatur in tabernis
vinariis, inveniet in finibus ſuis oppro-
brium. Deſideria iniquorum ſunt mala: & 12
radices piorum fideliũ, in cuſtodia. Pecca- 13
tor ob peccata labiorũ ſuorũ cadet in la-
queos : & juſtus effugiet eos. Qui inſpi-
cit inſpectionem rectam, miſericordiam
conſequitur : & qui obvius eſt in portis,
contriſtat animas. De fructu oris impletur 14
hominis anima bonis, & dabitur ei re-
tributio laborũ ſuorũ. Viæ ſtultorum 15
æquæ ſunt apud ipſos : & ſapiens audit
conſiliũ. Stultus eodem die declarat iram 16
ſuam : & callidus abſcondit contemptũ
ſuũ. Juſtus enumerat & enarrat fide a- 17
pertâ : & teſtis iniquitatis, fraudulentus
eſt. Sunt quidã qui dicunt ſe ſauciaturos 18
gladio : at linguæ ſapientum ſe opponunt.
Labia veracia efficax reddunt teſtimoni- 19
um : & teſtis temerarius habet linguam
iniquam. Fraus in corde producit impro- 20
ba : & qui eligunt pacem , gaudebunt.
Non vult juſtus iniquitatem, nec ullam 21
ſpeciem ejus : & iniqui integrè capientur
à malis. Labium mendax, abominatio eſt 22
apud Dominum : qui autem facit veri-
tatem, eſt acceptus apud eum. Homo do- 23
ctus , ſedes prudentiæ ; cordi autem
inſipientium occurrent maledictiones.
Manus electorum capiet cum facilitate : 24
& fraudulenti erunt in mancipationem.

משלי : יג

25 דְּאָגָה בְלֶב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה׃
26 יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תַּתְעֵם׃
27 לֹא־יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ וְהוֹן־אָדָם יָקָר חָרוּץ׃
28 בְּאֹרַח־צְדָקָה חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָה אַל־מָוֶת׃

CAP. XIII. יג

1 בֵּן חָכָם מוּסַר אָב וְלֵץ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃
2 מִפְּרִי פִי־אִישׁ יֹאכַל טוֹב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס׃
3 נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו מְחִתָּה־לוֹ׃
4 מִתְאַוָּה וָאַיִן נַפְשׁוֹ עָצֵל וְנֶפֶשׁ חָרֻצִים תְּדֻשָּׁן׃
5 דְּבַר־שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע יַבְאִישׁ וְיַחְפִּיר׃
6 צְדָקָה תִּצֹּר תָּם־דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת׃
7 יֵשׁ מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָב׃
8 כֹּפֶר נֶפֶשׁ־אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃
9 אוֹר־צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃
10 רַק־בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה וְאֶת־נוֹעָצִים חָכְמָה׃
11 הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד יַרְבֶּה׃
12 תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה־לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה׃
13 בָּז לְדָבָר יֵחָבֶל לוֹ וִירֵא מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם׃
14 תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃
15 שֵׂכֶל־טוֹב יִתֶּן־חֵן וְדֶרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן׃
16 כָּל־עָרוּם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת׃
17 מַלְאָךְ רָשָׁע יִפֹּל בְּרָע וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא׃

Verſio VULG. LAT.

25 Mœror in corde viri humiliabit illum, & ſermone bono
26 lætificabitur. Qui negligit damnum propter amicum, juſtus eſt: iter autem impio-
27 rum decipiet eos. Non inveniet fraudulentus lucrum: & ſubſtantia hominis erit au-
28 ri pretium. In ſemita juſtitiæ, vita: iter autem devium ducit ad mortem.

CAP. XIII.

1 Filius ſapiens, doctrina patris: qui autem illuſor eſt,
2 non audit cùm arguitur. De fructu oris ſui homo ſatiabitur bonis: anima autem præ-
3 varicatorum iniqua. Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam: qui autem inconſideratus eſt ad loquen-
4 dum, ſentiet mala. Vult & non vult piger: anima autem operantium impinguabitur.
5 Verbum mendax juſtus deteſtabitur: impius autem con-
6 fundit, & confundetur. Juſtitia cuſtodit innocentis viam: impietas autem peccatorem
7 ſupplantat. Eſt quaſi dives, cùm nihil habeat: & eſt quaſi pauper, cùm in multis divitiis
8 ſit. Redemptio animæ viri, divitiæ ſuæ: qui autem pauper eſt, increpationem non ſuſti-
9 net. Lux juſtorum lætificat: lucerna autem impiorum extin-
10 guetur. Inter ſuperbos ſemper jurgia ſunt: qui autem agunt omnia cum conſilio, re-
11 guntur ſapientiâ. Subſtantia feſtinata minuetur: quæ autem paulatìm colligitur manu,
12 multiplicabitur. Spes quæ differtur, affligit animam: lignum vitæ deſiderium veni-
13 ens. Qui detrahit alicui rei, ipſe ſe in futurum obligat: qui autem timet præceptum, in pace verſabitur. Animæ doloſæ errant in peccatis: juſti autem miſericordes ſunt, &
14 miſerantur. Lex ſapientis fons vitæ, ut declinet à ruina mor-
15 tis. Doctrina bona dabit gratiam: in itinere contemptorum
16 vorago. Aſtutus omnia agit cum conſilio: qui autem fatuus eſt, aperit ſtultitiam.
17 Nuntius impii cadet in malum: legatus autem fidelis, ſanitas.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

25 † Φοβερὸς λόγος καρδίαν ταράσσει ἀνδρὸς δικαίου, † ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ (μ) εὐφραίνει αὐτόν.
26 † Ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται, † (ν) ἁμαρτάνοντας δὲ καταδιώξεται κακά, † ἡ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς.
27 † Οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας, † κτῆ-
28 μα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. † Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ζωή, † ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον.

(nn) Terribilis ſermo cor turbat viri juſti: nuntiatio autem bona 25
lætificat eum. (oo) Cognitor juſtus, ſuiipſius (pp) amicus erit: 26
eos autem qui peccant, perſequentur mala: & via impiorum ſeducet eos. Non conſequetur doloſus venationes: poſſeſſio autem 27
pretioſa vir mundus. In viis juſtitiæ vita: viæ autem eorum, 28
qui memores ſunt injuriarum, in mortem.

MS. A. (μ) εὐφρανεῖ (ν) αἱ δὲ γνῶμαι τῶν ἀσεβῶν ἀνεπιεικεῖς. ἁμαρτάνοντας καταδιώξεται

ΚΕΦ. ιγ'.

1 † Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρί, † υἱὸς δὲ
2 ἀνήκοος ἐν ἀπωλείᾳ. † (α) Ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθός, † ψυχαὶ
3 δὲ παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι. † Ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, † ὁ δὲ προπετὴς χείλεσιν πτοήσει ἑαυτόν.
4 † Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός, † χεῖρες
5 δὲ ἀνδρείων ἐν ἐπιμελείᾳ. † Λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, † ἀσεβὴς δὲ αἰσχύνεται,
7 καὶ οὐκ ἕξει παρρησίαν. (β) † Εἰσὶν οἱ πλουτίζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, † καὶ εἰσὶν οἱ
8 ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ. † Λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πλοῦτος, † πτω-
9 χὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν. † Φῶς δικαίοις διαπαντός, † φῶς δὲ ἀσεβῶν σβέννυται. † ψυχαὶ δόλιαι πλανῶνται ἐν ἁμαρτίαις, † δίκαιοι δὲ οἰκτείρουσι καὶ ἐλεοῦσι.
10 † Κακὸς μεθ' ὕβρεως πράσσει κακά, † οἱ δὲ
11 ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί. † Ὕπαρξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται, † ὁ δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ' εὐσεβείας πληθυνθήσεται. † δίκαιος οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ. † Κρείσσων ἐναρχόμενος
12 (γ) βοηθῶν καρδίᾳ, † τοῦ ἐπαγγελλομένου καὶ εἰς ἐλπίδα ἄγοντος· † δένδρον γὰρ ζωῆς,
13 ἐπιθυμία (δ) ἀγαθή. † Ὃς καταφρονεῖ πράγματος, καταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτοῦ· † ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολήν, οὗτος ὑγιαίνει. † υἱῷ δολίῳ οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν, † οἰκέτῃ δὲ σοφῷ εὔοδοι ἔσονται πράξεις, † καὶ κατευ-
14 θυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. † Νόμος σοφοῦ πηγὴ ζωῆς, † ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος
15 θανεῖται. † Σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, † τὸ δὲ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς, † ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπω-
16 λείᾳ. † Πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, † ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπέτασεν ἑαυτοῦ κα-
17 κίαν. † Βασιλεὺς θρασὺς ἐμπεσεῖται εἰς κακά, † ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν.

CAP. XIII.

Filius (a) aſtutus, obediens patri: filius autem inobediens in perditione. 1
De fructibus juſtitiæ comedet bonus: animæ autem iniquorum (b) peribunt immaturæ. 2
Qui cuſtodit ſuum os, ſervat ſuam animam: & qui temerarius eſt labiis, (c) terrebit ſeipſum. 3
In deſideriis eſt (d) omnis otioſus: manus autem fortium in (e) ſedulitate. 4
Verbum injuſtum odit juſtus: impius autem confunditur, & (f) non habebit libertatem loquendi. 5
Sunt qui ditant ſe, nihil habentes: & ſunt (g) qui humiliant ſe in multis divitiis. 7
(h) Redemptio animæ viri propriæ divitiæ: inops autem (i) non ſuſtinet comminationem. 8
Lux juſtis perpetuò: lux autem impiorum extinguitur. Animæ doloſæ errant in peccatis: juſti autem miſerantur, & miſerentur. 9
(k) Malus cum contumelia agit mala: qui autem (l) ſuiipſorum cognitores, ſapientes. 10
Subſtantia (m) feſtinata cum iniquitate, minor fit: congregans autem ſibi cum pietate multiplicabitur. (n) Juſtus miſeretur, & commodat. 11
Melior, qui incipit auxiliari corde, eo qui promittit, & in ſpem adducit: arbor enim vitæ deſiderium bonum. 12
Contemnens rem, (o) contemnetur ex ea: timens autem mandatum, hic (p) ſanus eſt. Filio doloſo nullum erit bonum: famulo autem ſapienti proſperè procedent actiones, & dirigetur via ejus. 13
Lex ſapientis fons vitæ: (q) demens autem ſub laqueo morietur. 14
Intellectus bonus dat gratiam: noſcere autem legem, mentis eſt bonæ: viæ autem contemnentium, in perditione. 15
Omnis aſtutus agit cum ſcientia: inſipiens autem expandit (r) ſuam nequitiam: 16
(ſ) Rex audax incidit in mala: nuntius autem (t) ſapiens liberabit eum. 17

MS. A. (α) Ἀπὸ καρποῦ (β) † δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῷ, † τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία. Εἰσὶν οἱ πλουτίζουσιν (γ) βοηθεῖν (δ) * κακή. 6

תרגום TARGUM.

25 מִלְּתָא דְחִילְתָא בְּלִבֵּיהּ דְגַבְרָא מַרְחְלָא וּמִלַּיָא טָבְיָא מַחְדְּין לֵיהּ : טָב מִן חַבְרֵיהּ
26 צַדִּיקָא וְאָרְחָתְהוֹן דְרַשִׁיעֵי מַטְעֵי לְהוֹן : לָא נִסְתַּקְבַּל צֵידָא לְגַבְרָא נְכִילָא וּמוֹלִידֵיהּ
27 דְבַר אֱנָשׁ דַּהֲבָא יַקִּירָא : בְּאָרְחָא דְצִדְקָא חַיֵּי וְאוֹרַח דְּעוּתָנָא
28 לְמוֹתָא :

יג

1 בַּר חַכִּימָא מְקַבֵּל מַרְדּוּתָא דְאַבָּא וּבְרָא מְמַקְנָא לָא מְקַבֵּל בַּעֲתָא : גַּבְרָא
2 מִן פֵּרִי פּוּמֵיהּ נִסְבַּע טַבְתָא וְנַפְשְׁהוֹן דְבָזוֹזֵי תִתְחַטַּף : דְּנָטַר פּוּמֵיהּ מוֹהַר בְּנַפְשֵׁיהּ
3 וּפָתַח שִׂפְוָתֵיהּ סַגִּי שֵׁצְיָא אִית לֵיהּ : מִתְרַגְרְגָא נַפְשֵׁיהּ דְעַטְלָא מִדַּעַם וְלָא
4 מָטֵי לֵיהּ וְנַפְשְׁהוֹן דְתַקִּיפֵי תִּדְהַן : מִלְּתָא דְשִׁקְרָא סָנֵי צַדִּיקָא וְרַשִׁיעָא נִבְהַת
5 וְנִחְפַּר : צִדְקְתָא תִנְטוֹר לְאִלֵּין דִתְמִימִין בְּאָרְחָתְהוֹן וְרַשִׁיעָא מְטַלְטַל בְּחֶטְוֹהִי :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Verbum timoris in corde viri terrorem gignit, & verba bona lætificant illum. 25
Melior eſt juſtus ſocio ſuo, & via impiorum decipit eos. 26
Non obviam fiet venatio viro doloſo, & ſubſtantia hominis erit aurum precioſum. 27
In via juſti vita eſt, & iter *perverſi* in mortem. 28

CAP. XIII.

Filius ſapiens ſuſcipit doctrinam patris: ſed filius deriſor non ſuſcipit objurgationem. 1
Unuſquiſque de fructibus oris ſui ſatiabitur bono; anima autem prædonum *rapietur*. 2
Qui cuſtodit os ſuum, cavet animæ ſuæ: et qui aperit labia ſua, *multa conſumptio* imminet ei. 3
Deſiderat anima pigri aliquid, et non obvenit ei: et anima fortium impinguabitur. 4
Verbum mendacii deteſtatur juſtus, impius autem confundetur et erubeſcet. 5
Juſtitia cuſtodiet eos qui ſimplices ſunt in via ſua; impius autem inſtabilis erit propter peccata ſua. 6
Eſt qui divitem facit ſemetipſum, et nihil habet; et eſt qui pauperem facit animam ſuam, et habet ſubſtantiam multam. 7
Redemptio animæ cujuſque ſunt divitiæ ſuæ, pauper autem non recipit increpationem. 8
Lux juſtorum exultabit, et lucerna impiorum extinguetur. 9
Attamen in ſuperbia venit contentio: et hi qui conſilium ineunt, ſapientes ſunt. 10
Opulentia iniquitate poſſeſſoris acquiſita minuetur: et qui congregat et dat pauperi, multiplicabit pe- 11
Melior eſt qui projicit farculum ſuum illo qui pendit in ſpe: et arbor vitæ adducit deſiderium. 12
Qui contemnit verbum, detrimentum patietur ab eo; et qui timet præceptum, penſabitur bono. 13
Lex ſapientis fons vitæ, ad declinandum à laqueo mortis. 14
Intellectus bonus dat gratiam, et via fortis direptorum peribit. 15
Omnis callidi opus eſt ex ſcientia, et ſtultus ſibi expandit ſtultitiam ſuam. 16
Nuncius impius cadet in malum, et legatus fidelis medicina eſt. 17

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Verbum terribile, cor viri conturbat: & verbum placidū exhilarat illud. 25
Juſtus conſulit conſiliū bonū amico ſuo: & via impiorum ſeducet eos. 26
Non occurret venatio viro doloſo: & poſſeſſio pretioſa, homo electus. 27
In via juſtitiæ, vita: & via iracundorum, ad mortem. 28

CAP. XIII.

Filius ſapiens obtemperat patri ſuo: & filius nequā qui non recipit objurgationem, peribit. 1
Vir prob⁹ fructib⁹ oris ſui ſatiabitur: & animæ impiorū peribunt. 2
Qui cuſtodit os ſuum, tuetur animā ſuā: & qui aperit labia ſua, parat contritionem animæ ſuæ. 3
Semper in concupiſcentiis verſatur homo qui opus non operatur: at anima fortiū impinguabitur. 4
Juſtus odit verbū falſitatis: & iniquus erubeſcet & pudefiet. 5
Juſtitia cuſtodiet eum qui integer eſt in via ſua: & peccatorē perdet peccatū ſuū. 6
Sunt qui divites ſe ſimulāt, cùm nihil habeant: & eſt qui pauperem ſe fingit, cùm poſſideat multū. 7
Salus animæ viri, opulentia ſua: & pauper non recipit increpationem. 8
Lux juſtorū hilareſcet: & lucerna impiorū extinguetur. 9
Homo nequam, cum opprobrio committit ſcel⁹: & ii qui conſilio utuntur, ſapientes ſunt. 10
Opes ex iniquitate partæ, imminuentur: quæ verò congeſtæ ſunt cum juſtitia, augeſcent. 11
Melior eſt homo qui incipit auxiliari, melior, *inquam*, eo qui ſuſpendit ſpem: et arborē vitæ affert ſpes. 12
Qui negligit verbum evertetur ab eo: & qui timet præceptū, ſalvabitur. 13
Viro doloſo nulla erit proſperitas: & viri ſapientis, cuj⁹ rectæ ſunt actiones, via quoq; ad *fœlicem* exitū perducetur.
Lex ſapientiæ, fons eſt vitæ iis qui devitant laqueos mortis. 14
Intellect⁹ bon⁹ conciliat gratiā: et via impiorum, in interitum. 15
Quidquid operatur ſagax, ſcitè *agit*: at ſtultus loquitur vana. 16
Legatus perfidus incidet in malum: et legatus fidelis, medicus eſt. 17

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * الكلام الحرج يقلق قلب الانسان المقسط * واللسان الصالح يسر * المقسط يكون عارفا
26 صديقه * وعزايم المنافقين ليست وديعة * الخاطيون تطردهم شرورهم * وطريق المنافقين تضلهم *
27 * الغاش لن ينال صيدا * والرجل الطاهر قنيته كريمة * في طرق العدل حياة * وطرق
28 الحقودين الى الموت موردة *
* الفصل الثالث عشر * * الابن المدرب مطيع
1 لابيه * والابن العاصي يحصل في الهلاك * من ثمرات العدل ياكل الصالح * ونفوس العادلين
2 عن الشريعة تهلك في غير اوقاتها * من يحفظ فمه يصون نفسه * والجسور بسفتيه يدهش نفسه *
3 * في الشهوات يكون كل من لا يعمل * وايادي ذوي الشهامة بالاهتمام * الكلام الظالم يبغضه
4 المقسط * والمنافق يستحي وما يكون له دالة * العدل يحفظ ذوي الدعة في طريقهم * والخطية
5 تجعل المنافقين طالحين * يكون قوم يغنون انفسهم * ولا سيا لهم * ويكون قوم يذلون انفسهم
6 في ثروة جزيلة * فداء نفس الانسان غناوه * والمسكين ما يقاوم وعيدا * النور للمقسطين كل
7 حين * وضو المنافقين ينطفي * الانفس الغاشة تضل في الخطايا * والمقسطون يترافون
8 ويرحمون * الطالح بعظمة يعمل الاسواء * والذين يعرفون انفسهم حكماء * النعمة المحروص
9 عليها بظلم تصير متناقصة * ومن يجمع لنفسه بتدبير جميل يتكاثر ماله * المقسط يتراءف
10 ويقرض * من يبدا بمعروف يعين به القلب * لا فضل من الواعد به والسايق الى الامل *

Sermo formidabilis conturbat cor hominis juſti: & nuntium fauſtum lætificat. 25
Juſtus eſt cognoſcens amicum ſuum: & intentiones iniquorum non ſunt pacificæ. Peccatores expellentur à malis ſuis, & iter impiorum decipiet eos. 26
Fraudulentus non obtinebit venationem: viri autem puri poſſeſſio pretioſa eſt. 27
In itineribus juſtitiæ, vita: & itinera iracundorum ad mortem ducunt. 28

CAP. XIII.

Filius morigeratus eſt obediens patri ſuo: & filius rebellis incidet in interitū. 1
De fructibus juſtitiæ edet probus: animæ autem prætereuntium legem, peribunt extra tempora ſua. 2
Qui cuſtodit os ſuum, ſervat animam ſuam: temerarius autem labiis ſuis conturbat animam ſuam. 3
In libidinibus eſt omnis qui non operatur: & manus prudentiam habentis, in ſolicitudine. 4
Verba iniqua odit juſtus: iniquus autem confundetur, nec habebit fiduciam. 5
Juſtitia cuſtodit manſuetos in via eorum: peccatum verò facit iniquos improbos. 6
Sunt quidam qui ditant ſeipſos, et nihil habēt: et ſunt quidā qui deprimūt ſeipſos in multis divitiis. 7
Redemptio animæ viri, divitiæ ſuæ: et pauper non reſiſtit minis. 8
Lux eſt juſtis omni tēpore: & lumē iniquorum extinguetur. Animæ doloſæ peribunt in peccatis: juſti autem miſerebuntur & miſereſcent. 9
Improbus in ſua ſuperbia operatur mala: qui autem ſeipſos cognoſcunt, ſunt ſapientes. 10
Opes quæ avidè quæruntur cum iniquitate, deficient: qui autem congregat animæ ſuæ cum conſilio bono, multiplicabitur ejus ſubſtantia. 11
Juſtus miſeretur, & commodat: qui facit beneficium, juvat eo cor. Nulla gratia promittenti illud, & ducenti ad ſpem: quia arbor vitæ, deſiderium bonum. 12
Qui negligit præceptum, ipſe negligetur ab illo præcepto: & qui timet mandatum, liberabitur. 13
Filius fraudulentus non habebit ullam rem bonam: & ſervo ſapienti erunt viæ operum ipſius faciles, & dirigentur viæ ejus.
Lex ſapientis, fons vitæ, & qui eſt ſine intellectu, occidet cum laqueum. 14
Doctrina recta dat gratiam, & memoria bona eſt ut ſciatur lex: viæ negligentium in interitum. 15
Omnis aſtutus facit cum ſcientia: & inſipiens jam extendit ſtultitiam ſuam, & avolare fecit illud. 16
Nuntius procax cadet in mala: & legatus fidelis, ſalus. 17

,increpationem custodiens & : eruditionem deserenti ignominia & ,Paupertas
18 רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר וְשׁוֹמֵר תּוֹכַחַת
abominatio & : animæ dulcescet existens Desiderium .glorificabitur
19 יְכֻבָּד׃ תַּאֲוָה נִהְיָה תֶּעֱרַב לְנָפֶשׁ וְתוֹעֲבַת
: erit sapiens ,sapientibus cum Ambulans .malo à recedere stultorum
20 כְּסִילִים סוּר מֵרָע׃ הֹלֵךְ אֶת־חֲכָמִים יֶחְכָּם
: malum sequetur Peccatores .conteretur ,stultos pascens &
21 וְרֹעֶה כְסִילִים יֵרוֹעַ׃ חַטָּאִים תְּרַדֵּף רָעָה
filios faciet hæreditare Bonus .bonum reddet justis &
22 וְאֶת־צַדִּיקִים יְשַׁלֶּם־טוֹב׃ טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי־
cibus Multus .peccantis facultas justo recondita & : filiorum
23 בָנִים וְצָפוּן לַצַּדִּיק חֵיל חוֹטֵא׃ רָב־אֹכֶל
Prohibens .judicio sine concisus est & : pauperum sulcatione
24 נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט׃ חוֹשֵׂךְ
ei diluculo quæsivit eum diligens & : suum filium odiens ,suam virgam
שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ
venter & : suæ animæ saturitatem ad comedens Justus .correctionem
25 מוּסָר׃ צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן
.egebit impiorum
רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃

CAP. XIV. יד

suis manibus in stultitia & : suam domum ædificavit mulierum Sapientes
1 חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ
: Dominum timens , sua rectitudine in Ambulans .eam destruet
2 תֶהֶרְסֶנּוּ׃ הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה
baculus stulti ore In .eum spernens ,suis viis perversus &
3 וּנְלוֹז דְּרָכָיו בּוֹזֵהוּ׃ בְּפִי־אֱוִיל חֹטֶר
,bobus non In .eos custodient sapientum labia & : superbiæ
4 גַּאֲוָה וְשִׂפְתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמוּרֵם׃ בְּאֵין אֲלָפִים
.bovis potentia in proventuum multitudo & : mundum præsepe
אֵבוּס בָּר וְרָב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃
testis mendacia efflabit & : mentietur non veritatum Testis
5 עֵד אֱמוּנִים לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד
intelligenti scientia & : non & ,sapientiam irrisor Quæsivit .falsitatis
6 שָׁקֶר׃ בִּקֶּשׁ־לֵץ חָכְמָה וָאָיִן וְדַעַת לְנָבוֹן
nescies & : stulto viro cum eminus Vade .levis
7 נָקָל׃ לֵךְ מִנֶּגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וּבַל־יָדַעְתָּ
: suam viam intelligere callidi Sapientia .scientiæ labia
8 שִׂפְתֵי־דָעַת׃ חָכְמַת עָרוּם הָבִין דַּרְכּוֹ
: delictum palliabit quisque Stultorum .dolus stultorum stultitia &
9 וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה׃ אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם
amaritudinem cognoscens Cor .benevolentia rectos inter &
10 וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן׃ לֵב יוֹדֵעַ מָרַּת
Domus .alienus miscebitur non ipsius lætitia in & : suæ animæ
11 נַפְשׁוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרַב זָר׃ בֵּית
via Est .florebit rectorum tentorium & : delebitur impiorum
12 רְשָׁעִים יִשָּׁמֵד וְאֹהֶל יְשָׁרִים יַפְרִיחַ׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ
Etiam .mortis viæ ejus novissimum & ; viri facies ad recta
13 יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת׃ גַּם־
.tristitia lætitiæ ejus novissimum & ; cor dolebit ridendo in
בִּשְׂחוֹק יִכְאַב־לֵב וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה׃
vir eo desuper & : corde aversus saturabitur suis viis De
14 מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוּג לֵב וּמֵעָלָיו אִישׁ
intelliget callidus & : verbo omni credet Simplex .bonus
15 טוֹב׃ פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל־דָּבָר וְעָרוּם יָבִין
stultus & : malo à recedens & , timens Sapiens .suum gressum ad
16 לַאֲשֻׁרוֹ׃ חָכָם יָרֵא וְסָר מֵרָע וּכְסִיל
.fidens & , irascens
מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ׃

Versio VULG. LAT.

18 Egestas, & ignominia ei, qui
deserit disciplinam: qui autem acquiescit arguenti, glori-
19 ficabitur. Desiderium si com-
pleatur, delectat animam:
detestantur stulti eos, qui fu-
20 giunt mala. Qui cum sapien-
tibus graditur, sapiens erit:
amicus stultorum similis ef-
21 ficietur. Peccatores persequi-
tur malum: & justis retribu-
22 entur bona. Bonus relinquit
hæredes filios, & nepotes: &
custoditur justo substantia
23 peccatoris. Multi cibi in no-
valibus patrum: & aliis con-
24 gregantur absque judicio. Qui
parcit virgæ, odit filiū suum:
qui autem diligit illum, in-
25 stanter erudit. Justus comedit,
& replet animam suam: venter autem impiorum insatu-
rabilis.

CAP. XIV.

1 SApiens mulier ædificat domum suam: insipiens extructam quoque manibus de-
2 struet. Ambulans recto itinere, & timens Deum, despicitur ab eo, qui infami gra-
3 ditur viâ. In ore stulti virga
superbiæ: labia autem sapi-
4 entium custodiunt eos. Ubi
non sunt boves, præsepe vacuum est: ubi autem plurimæ
segetes, ibi manifesta est for-
5 titudo bovis. Testis fidelis
non mentitur: profert autem
6 mendaciū dolosus testis. Quærit derisor sapientiam, & non
invenit: doctrina prudentiū
7 facilis. Vade contra virum
stultum, & nescit labia pru-
8 dentiæ. Sapientia callidi est intelligere viam suam: & imprudentia stultorum errans.
9 Stultus illudet peccatum, &
inter justos morabitur gratia.
10 Cor quod novit amaritudinē
animæ suæ, in gaudio ejus non
11 miscebitur extraneus. Domus
impiorū delebitur: tabernacula verò justorum germina-
12 bunt. Est via, quæ videtur homini justa: novissima autem
13 ejus deducunt ad mortem. Risus dolore miscebitur, & extrema gaudii luctus occupat.
14 Viis suis replebitur stultus, &
15 super eū erit vir bonus. Innocens credit omni verbo: astutus considerat gressus suos.
Filio doloso nihil erit boni:
servo autem sapienti prosperi
erunt actus, & dirigetur via e-
16 jus. Sapiens timet, et declinat à
malo: stult' transilit et confidit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

18 † Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία,
† ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους δοξασθήσεται. †
19 Ἐπιθυμίαι εὐσεβῶν ἡδύνουσι ψυχήν, †
ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως. †
20 (δ) Συμπορευόμενος σοφοῖς σοφὸς (ε)
ἔσῃ, † ὁ δὲ συμπορευόμενος ἄφροσι γνωσθή-
21 σεται. † Ἁμαρτάνοντας καταδιώξεται
κακά, † τοὺς δὲ δικαίους καταλήψεται ἀ-
22 γαθά. † (ζ) Ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱ-
οὺς υἱῶν, † θησαυρίζεται δὲ δικαίοις πλοῦ-
23 τος ἀσεβῶν. † Δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν
πλούτῳ ἔτη πολλά, † ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται
24 συντόμως. † Ὃς φείδεται τῆς βακτηρί-
ας, μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, † ὁ δὲ ἀγαπῶν
25 ἐπιμελῶς παιδεύει. † Δίκαιος ἔσθων
ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, † ψυχαὶ δὲ
ἀσεβῶν ἐνδεεῖς.

(u) Paupertatem, & ignominiam aufert disciplina: qui autem 18
custodit increpationes, glorificabi-
tur. Desideria (x) piorum de- 19
lectant animam: (y) opera autem
impiorum longè à scientia. (z)
Ambulans cum sapientibus, sa- 20
piens eris: & qui (ω) ambulat
cum insipientibus, (aa) agnosce-
tur. Eos qui peccant, persequen- 21
tur mala: justos autem compre-
hendent bona. Bonus vir (bb) hæ- 22
reditare faciet filios filiorum: (cc)
thesaurizantur autem justis, di-
vitiæ impiorum. Justi facient in 23
divitiis annos multos: injusti au-
tem peribunt brevi. Qui parcit 24
** baculo, odit filium suum: qui*
autem diligit, (dd) diligenter
erudit. Justus comedens (ee) im- 25
plet animam suam: (ff) animæ
autem impiorum egenæ.

MS. A. (δ) Ὁ συμπορευόμενος (ε) ἔσται, ὁ δὲ συρεμβόμενος (ζ) Ὁ ἀγαθὸς

ΚΕΦ. ιδʹ.

1 † Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησαν οἴκους, ἡ
δὲ ἄφρων (α) κατέσκαψε ταῖς χερσὶν
2 αὐτῆς. † Ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖται
τὸν κύριον, † ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς
3 αὐτοῦ ἀτιμασθήσεται. † Ἐκ στόματος ἀ-
φρόνων βακτηρία ὕβρεως, † χείλη δὲ σο-
4 φῶν (β) φυλάσσει αὐτούς. † Οὗ μή εἰσι
βόες, φάτναι καθαραί· † οὗ δὲ πολλὰ
5 γεννήματα, φανερὰ βοὸς ἰσχύς. † Μάρτυς
πιστὸς οὐ ψεύδεται, † ἐκκαίει δὲ ψευδῆ
6 μάρτυς ἄδικος. † Ζητήσεις σοφίαν πα-
ρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὑρήσεις, † αἴσθησις δὲ
7 παρὰ φρονίμοις εὐχερής. † Πάντα ἐν-
αντία ἀνδρὶ ἄφρονι, † ὅπλα δὲ αἰσθήσεως
8 χείλη σοφά. † Σοφία πανούργων ἐπιγνώ-
σεται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, † ἄνοια δὲ ἀφρό-
9 νων ἐν πλάνῃ. † Οἰκίαι (+) παρανόμων ὀφει-
λήσουσι καθαρισμόν, † οἰκίαι δὲ δικαί-
10 ων δεκταί. † Καρδία ἀνδρὸς αἰσθητική,
λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ, † ὅταν δὲ εὐφραίνηται
11 οὐκ ἐπιμίγνυται (γ) ὕβρει. † Οἰκίαι ἀ-
σεβῶν ἀφανισθήσονται, † σκηναὶ δὲ κατορ-
12 θούντων στήσονται. † Ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ
(δ) παρὰ ἀνθρώποις ὀρθὴ εἶναι, † τὰ δὲ
τελευταῖα (ε) αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθ-
13 μένα ᾅδου. † Ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμί-
γνυται λύπη, † τελευταῖα δὲ (ζ) χαρὰ
14 εἰς πένθος ἔρχεται. † Τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν πλη-
σθήσεται θρασυκάρδιος, † ἀπὸ δὲ τῶν δια-
15 νοημάτων αὐτοῦ ἀνὴρ ἀγαθός. † Ἄκακος
πιστεύει παντὶ λόγῳ, † πανοῦργος δὲ ἔρ-
16 χεται εἰς μετάνοιαν. † Σοφὸς φοβηθεὶς
ἐξέκλινεν ἀπὸ κακοῦ, † ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ
πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ.

CAP. XIV.

SApientes mulieres ædificârunt 1
domos: imprudens autem demoli-
ta est suis manibus. Qui ambu- 2
lat (a) rectè, timet Dominum:
qui autem tortuosè incedit viis su-
is, afficietur ignominiâ. Ex o- 3
re imprudentium (b) baculi con-
tumeliæ: labia autem sapientium
** custodiunt ipsos. Ubi (c) non* 4
sunt boves, præsepia munda:
ubi autem multa genimina, mani-
festa bovis virtus. Testis fidelis 5
non mentitur: (d) accendit au-
tem falsa testis injustus. (e) Quæ- 6
res sapientiam apud malos, &
non invenies: (f) sensus autem
apud prudentes (g) facilis. O- 7
mnia contraria viro imprudenti:
(h) arma autem sensûs, labia sa-
pientia. Sapientia astutorum cog- 8
noscet vias ipsorum; dementia
autem imprudentum in (i) errore.
(k) Domus iniquorum debe- 9
bunt mundationem: domus au-
tem justorum acceptabiles. Cor 10
viri sensitivum, (l) tristis anima
ejus: (m) quando autem læta-
bitur, non miscetur contumeliæ.
Domus impiorum delebuntur: ta- 11
bernacula autem rectè agentium
stabunt. Est via, quæ videtur a- 12
pud homines recta esse: (n) no-
vissima autem ejus vadunt in (o)
fundum inferni. In (p) lætitiis 13
non admiscetur tristitia: (q) no-
vissimè autem gaudium in luctum
vadit. Suis (r) itineribus saturabi- 14
tur temerarius: & de cogitatio-
nibus suis vir bonus. (s) Sim- 15
plex credit omni verbo: astutus
autem vadit in pœnitentiam. (t)
Sapiens timens declinavit à malo: 16
imprudens autem sibi fidens mi-
scetur iniquo.

MS. A. (α) κατέστρεψεν (β) φυλάξει (+) ἀφρόνων (γ) ὕβρειν. (δ) ὀρθὴ εἶναι παρὰ ἀνθρώποις, (ε) αὐτοῦ (ζ) χαρᾶς

תרגום TARGUM.

18 מִסְכְּנָא וּמָן לֵיהּ צַעֲרָא מְרִשׁ מַרְדּוּתָא וּדְמִזְדְּהַר בְּמַכְסְנוּתָא מִתְיַקַּר׃ רִגְתָא דִיאָיְא
19 חַבְסַם נַפְשָׁא וּמְרַחַקְתָּא דְסַכְלֵי פְּרִיקָא מִן יְדִיעְתָּא׃ דִּמְהַלֵּךְ עִם חַכִּימֵי נִתְחַכַּם
20 וּדְמִתְחַבַּר לְסַכְלֵי נִבְאַשׁ לֵיהּ׃ לְחַטָּאֵי תִּרְדַּף בִּישְׁתָּא וְצַדִּיקֵי יִשְׁתַּלְמוּן טַבְתָּא׃ גַּבְרָא
21 22 טָבָא מוֹרִית לִבְנֵי בְנוֹהִי וּמִתְנַטַּר לְצַדִּיקָא עוּתְרֵיהּ דְּחַטָּאָה׃ רַבָּא אֲכִיל אַרְעָא לְמִסְכְּנָא
23 וְאִית גַּבְרָא מִתְנַגֵּד בְּלָא דִינָא׃ דְּחָשֵׂךְ שִׁבְטֵיהּ סָנֵי בְרֵיהּ וּדְרָחֵם לֵיהּ מְקַדֵּם לֵיהּ
24 25 מַרְדּוּתָא׃ צַדִּיקָא אָכֵל וְשָׂבְעָא נַפְשֵׁיהּ וְכַרְסָא דְרַשִׁיעֵי תֶּחְסַר׃

יד

1 חַכִּימְתָּא דִנְשַׁיָּא בְּנָיָא בֵיתָא וְשַׁטְיָתָא בְּיַדְהָא עָקְרָא לֵהּ׃ דִּמְהַלֵּךְ בְּתְרִיצוּתָא דָחֵל
2 מִן קֳדָם אֱלָהָא וּדְעָשֵׁיק בְּאוֹרְחָתֵיהּ שָׁאֵט לֵיהּ׃ בְּפוּמֵיהּ דְשַׁטְיָא וַקְתָּא דְצַעֲרָא
3 וְשִׂפְוָתְהוֹן דְחַכִּימֵי נָטְרָן אֶנּוּן׃ אֲתַר דְּלֵית תּוֹרָא דַּכְיָן אוֹרְוָתָא וְסוּגְאָא דַעֲלַלְתָּא
4 בְּחֵילֵיהּ דְּתוֹרָא׃ סָהֲדָא מְהֵימְנָא לָא מְכַזֵּב וּדְמְמַלֵּל כַּדְבוּתָא סָהֲדָא רַגְלָא הוּא׃ בָּעֵי
5 6 מְסִיקְנָא חָכְמְתָא וְלֵית וִידִיעְתָּא לְמָן דְּמִתְבַּיַּן וְלֵילָא׃ אֱזֵיל בְּאָרְחָא אָחֲרִיתָא מִן
7 קֳדָם סַכְלָא דְלֵית בְּשִׂפְוָתֵיהּ יְדִיעְתָּא׃ חָכְמְתָא דַעֲרִימָא בְּיוּנָא דְאָרְחֵיהּ בְּשַׁטְיוּתָא
8 דְסַכְלֵי רַמָּיוּתָא׃ כְּסִילֵי מַתְלִין בְּחֶטְאָה וּבֵינָת תְּרִיצֵי רְעוּתָא׃ לִבָּא יָדַע מְרִירוּתָא
9 10 דְנַפְשֵׁיהּ וּבְחֶדְוָתֵיהּ לָא מִתְעָרַב נוּכְרָאָה׃ בֵּיתָא דְרַשִׁיעֵי יִשְׁתְּצֵי וּמַשְׁכְּנָא דְתְרִיצֵי
11 מַפְרִיחַ׃ אִית אוֹרְחָא דְסָבְרִין בְּנֵי נָשָׁא דְתְרִיצָא הִיא וְסוֹפָהּ אוֹרְחָא דְמוֹתָא׃ אַף
12 13 בְּגוּחְכָא נִכְאַב לִבָּא וְסוֹפָהּ דְחֶדְוָתָא חֶטּוּצָא׃ מִן אוֹרְחָתֵיהּ נִסְבַּע מָן דְמַרְוַח לִבֵּיהּ
14 וְגַבְרָא טָבָא נִסְבַּע מִן דַּחַלְתֵּיהּ׃ שַׂבְרָא מְהֵימַן לְכָל מִלֵּי וַעֲרִימָא מִתְבַּיַּן לְטָבְתֵיהּ׃
15 16 חַכִּימָא דָחֵל וּמִסְטֵא מִן בִּישְׁתָּא וְסַכְלָא מִתְחַלֵּט בְּסַכְלוּתָא וּמְסַבִּיר בֵּהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Pauper & qui ignominiosus est deserit disciplinam: & qui cau- 18
tus est in redargutione, honoratur. Desiderium honestum suave 19
est animæ, & abominatio stultorum *recedit* à *scientia*. Qui ambu- 20
lat cum sapientibus, sapiens erit; & qui habet societatem cum stul-
tis, malum erit ei. Peccatores persequetur malum: justis vero retribu- 21
entur bona. Vir bonus hæreditare facit filios filiorum suorum, & ser- 22
vantur justo divitiæ peccatoris. Multus cibus evenit pauperi, & est qui 23
præter jus mortem oppetit. Qui prohibet virgam suam, odit filium su- 24
um; & qui diligit illum, manè quæret ei eruditionem. Justus comedit 25
& satiatur anima ejus, & venter impiorum indigebit.

PSAL. XIV.

QUæ sapiens est in mulieribus, ædificat domum suam; & stulta mani- 1
bus destruit eam. Qui ambulat in rectitudine, timet Deum; & qui 2
calumniator est in via sua, contemnit eum. In ore stulti virga *tribulati-* 3
onis: & labia sapientum custodiunt eos. Ubi non sunt boves, præsepia 4
munda sunt, & multitudo frugum in fortitudine bovis. Testis fidelis non 5
mentitur; & qui loquitur mendacium, testis detractor est. Quærit de- 6
risor sapientiam, & non adest; & scientia prudenti vilescit. Vade per 7
viam aliam à facie stulti, quia in labiis ejus non est scientia. Sapientia 8
callidi intelligentia est viæ suæ: *in* stultitia stultorum *fraus* [*est*.] Stulti 9
ponunt comparationes in peccato, & inter rectos est beneplacitum.
Cor novit amaritudinem animæ suæ, & in gaudio ejus non miscebitur ex- 10
traneus. Domus impiorum destruetur, & tabernaculum rectorum ger- 11
minabit. Est via quam putant filii hominis esse rectam; & finis ejus est 12
via mortis. Etiam in risu dolet cor, & finis lætitiæ mœror. Viis 13
suis satiabitur qui est evanidus corde suo, & vir bonus satiabitur timore 14
suo. Insipiens credit omni verbo, & callidus attendit ad bonum suum. 15
Sapiens timet & declinat à malo: & stultus fervet in stultitia, & confidit 16
in ea.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܡܣܟܢܘܬܐ ܘܨܥܪܐ ܡܒܛܠܝܢ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܕܢܛܪ ܡܟܣܢܘܬܐ ܢܫܬܒܚ. * ܪܓܬܐ ܢܨܝܚܬܐ
19 ܡܦܣܡܐ ܢܦܫܐ. ܘܛܥܝܘܬܗ ܕܥܘܠܐ ܪܚܝܩܐ ܗܝ ܡܢ ܝܕܥܬܐ. * ܕܡܗܠܟ ܥܡ ܚܟܝܡܐ ܢܗܘܐ
20 ܚܟܝܡ. ܘܕܡܗܠܟ ܥܡ ܣܟܠܐ ܢܬܒܐܫ ܠܗ. * ܠܚܛܝܐ ܪܕܦܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܠܙܕܝܩܐ ܢܬܩܪܒܢ
21 ܛܒܬܐ. * ܓܒܪܐ ܛܒܐ ܡܘܪܬ ܠܒܢܝ ܒܢܘܗܝ. ܘܡܬܢܛܪ ܠܙܕܝܩܐ ܥܘܬܪܗ ܕܚܛܝܐ.
22 * ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܘ ܡܥܡܪܐ. ܒܫܢܝܐ ܣܓܝܐܐ ܐܘܒܕܘ ܥܘܬܪܐ. ܘܐܝܬ ܕܐܘܒܕܘ ܠܓܡܪ.
23 24 * ܟܠ ܕܚܐܣ ܥܠ ܫܒܛܗ. ܣܢܐ ܠܒܪܗ. ܘܕܪܚܡ ܠܒܪܗ ܚܦܝܛܐܝܬ ܪܕܐ ܠܗ. * ܙܕܝܩܐ
25 ܐܟܠ. ܘܣܒܥܐ ܢܦܫܗ. ܘܟܪܣܐ ܕܥܘܠܐ ܚܣܝܪܐ.
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ * ܐܢܬܬܐ ܚܟܝܡܬܐ
ܒܢܝܐ ܒܝܬܐ. ܘܣܟܠܬܐ ܒܐܝܕܝܗ ܣܚܦܬܗ. * ܕܡܗܠܟ ܒܬܪܝܨܘܬܐ. ܕܚܠ ܡܢ ܡܪܝܐ. 2
ܘܕܥܩܝܡ ܒܐܘܪܚܗ. ܫܐܛ ܠܗ. * ܒܦܘܡܗ ܕܣܟܠܐ ܚܘܛܪܐ ܘܨܥܪܐ. ܘܣܦܘܬܗܘܢ ܕܚܟܝܡܐ. 3
ܢܛܪܢ ܠܗܘܢ. * ܐܬܪ ܕܠܝܬ ܬܘܪܐ. ܣܦܝܩܝܢ ܐܘܪܝܐ. ܘܣܘܓܐܐ ܕܥܠܠܬܐ ܒܚܝܠܗ ܕܬܘܪܐ. * ܣܗܕܐ 4
5 ܡܗܝܡܢܐ ܠܐ ܡܬܟܫܦ ܒܕܓܠܘܬܐ. ܘܡܢ ܕܡܡܠܠ ܕܓܠܘܬܐ. ܣܗܕܐ ܗܘ ܕܓܠܐ. * ܒܥܐ ܒܝܫܐ ܚܟܡܬܐ ܘܠܐ 6
ܡܫܟܚ ܠܗ. ܘܝܕܥܬܐ ܡܢ ܣܘܟܠܬܢܐ ܡܫܬܟܚܐ. * ܠܓܒܪܐ ܣܟܠܐ ܟܠܡܕܡ ܣܩܘܒܠܐ ܗܘ ܠܗ. 7
ܘܙܝܢܐ ܕܝܕܥܬܐ ܣܦܘܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. * ܚܟܝܡܐ ܒܚܟܡܬܗ ܡܣܬܟܠ ܒܐܘܪܚܗ. ܘܐܘܪܚܐ 8
ܕܣܟܠܐ ܒܛܘܥܝܝܐ. * ܒܬܐ ܕܥܘܠܐ ܒܕܝܢܐ ܬܒܥܝܢ ܣܘܪܩܐ. ܘܒܬܐ ܕܟܐܢܐ ܪܥܝܢ. * ܣܟܠܐ 9
10 ܣܥܪܝܢ ܚܛܗܐ. ܘܒܢܝ ܟܐܢܐ ܨܒܝܢܐ. * ܠܒܐ ܕܚܟܝܡܐ ܟܪܝܘܬܐ ܗܝ ܠܢܦܫܗ.
11 ܘܒܚܕܘܬܗ ܠܐ ܢܬܚܠܛ ܢܘܟܪܝܐ. ܒܝܬܐ ܕܥܘܠܐ ܢܐܒܕ. ܘܡܫܟܢܐ ܕܬܪܝܨܐ ܢܕܘܨ. * ܐܝܬ ܐܘܪܚܐ 12
ܕܣܒܪܝܢ ܒܢܝܢܫܐ ܕܬܪܝܨܐ ܗܝ. ܘܫܒܝܠܝܗ ܫܒܝܠܐ ܐܢܘܢ ܕܡܘܬܐ. * ܐܦ ܒܓܘܚܟܐ ܢܟܐܒ 13
ܠܒܐ. ܘܚܪܬܐ ܕܚܕܘܬܐ ܟܪܝܘܬܐ. * ܡܢ ܐܘܪܚܬܗ ܢܣܒܥ ܡܢ ܕܡܪܝܚ ܒܠܒܗ. ܘܓܒܪܐ ܛܒܐ 14
ܢܣܒܥ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܢܦܫܗ. * ܛܠܝܐ ܡܗܝܡܢ ܠܟܠ ܡܠܐ. ܘܥܪܝܡܐ ܦܪܫ ܛܒ ܡܢ 15
16 ܒܝܫ. * ܚܟܝܡܐ ܕܚܠ. ܘܣܛܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. ܘܣܟܠܐ ܡܬܚܠܛ ܠܗ ܒܬܘܟܠܢܐ.

Paupertas & ignominia destruunt disciplinā: 18
& qui observat objurgationem, laudabitur.
Desideriū honestū, delectabit animā: & ob- 19
scœnitas impiorū remota est à scientia. Qui 20
graditur cum sapiente, erit sapiens: & qui
ambulat cum stulto, malo afficietur. Peccato- 21
rem persequetur calamitas: at justi addicen-
tur bonis. Vir probus hæreditatem relinquet 22
filiis filiorū suorū: & asservantur justo divi-
tiæ peccatoris. Ii qui non viderunt habitati- 23
oné, annorum multorum spatio amiserunt di-
vitias: imò quidam penitùs amiserunt. Qui- 24
cunque parcit virgæ suæ, odit filium suum:
qui verò diligit filium suum, sedulò corripit 25
eum. Justus comedit, & saturatur anima ipsi-
us: & venter impiorum egebit.

CAP. XIV.

MUlier sapiens ædificabit domū: & stulta 1
manibus suis destruit eam. Qui ambulat in 2
rectitudine, timet Dñm: & qui perversus est
in itinere suo, contemnit illū. In ore stulti, 3
stimulus & ignominia: & labia sapientū ser-
vabunt eos. Ubi non sunt boves, vacua sunt 4
præsepia: & copia proventuū, ex fortitudine
bovis. Testis verax non arguitur mendacio: 5
& qui loquitur mendacium, testis est falsus.
Malignus quærit sapientiam, & non inve- 6
niet eam: & scientia à prudente invenitur.
Viro stulto omnia contraria sunt: & armatu- 7
ra scientiæ, labia sapientū. Cautus, sapientiā 8
suā intelligit viā suam: & iter stultorū, in er-
rore. Dom' impiorū æquo jure postulant e- 9
vacuationé: domus auté justorum, gratæ. Stul- 10
ti operantur peccata: et filii justorum, bene-
placitum. Cor prudens, mœror est sibimet- 11
ipsi: et in gaudio ejus, non se immiscebit ali-
enus. Domus impiorū peribit: et habitaculū
rectorū exultabit. Est via quā putant homines 12
rectā esse: at semitæ illius, semitæ sunt mortis.
Etiam in risu dolebit cor: et finis gaudii ej', 13
tristitia. De viis suis satiabitur qui audax est 14
in corde suo: et vir bonus saturabitur timore
animæ suæ. Puer credit omni verbo: et cau- 15
tus discernit bonum à malo. Sapiens timet, 16
et deflectit à pravitate: et stultus immiscet se
illi confidenter.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * الادب ينزع الفقر والهوان * ومن يحفظ التوبيخات يشرف * شهوات المومنين حسنا تلذذ
19 النفس * واعمال المنافقين بعيدة من المعرفة * من يماشي الحكماء يكون حكيما ومن يمشي
20 طايحا مع الجهال سيعرف بهم * الخاطيون تطردهم شرورهم والمقسطون تدركهم الخيرات * الانسان
21 22 الصالح يرث ابناء البنين وثروة المنافقين تكثر للصديقين * المقسطون يعيشون في الغناء
23 سنين كثيرة * والظالمون يهلكون سريعا * من يشفق على عصاه يمقت ابنه * ومن يحب ابنه
24 يؤدبه باهتمام * المقسط اذا اكل تشبع نفسه * وانفس المنافقين محتاجة معسرة *
25
* الفصل الرابع عشر * النساء الحكيمات ابتنوا المنازل * والمراة الجاهلة تخربها 1
بيدها وتحفرها * السالك مستقيما يتقي الرب * ومن يعوج طرقه يهان * من فم الجهال تبرز 2 3
عصا الشتيمة * وشفاه الحكماء تحفظهم * موضع لا يكون بقر فالمعالف نظيفة * وحيث 4
الغلات الكثيرة فقوة البقر ظاهرة * الشاهد الصدوق لن يكذب * والشاهد الظالم يحترق 5
بالكذب * تطلب عند الاشرار حكمة ولا تجدها * والحس عند ذوي الفطنة ميسر وجوده * كافة 6 7
الاشياء مضادة للانسان الجاهل * وسلاح الحس الشفاه الحكيمة * حكمة المدبرين تعرف 8
بطرايقهم * وسفاهة الاغبياء في الضلالة * منازل العادلين عن الشريعة تستوجب الانهدام * 9
ومنازل المقسطين مقبولة * قلب الرجل الحساس نفسه حزينة * واذا فرح فما تخالطه تعظم * 10
11 منازل المنافقين تخرب وتبيد * ومساكن المستقيمين تبقى ثابتة * يكون طريق يظنها الناس
12 13 انها مستوية * واواخرها تفضي الى اعماق الجحيم * الافراح لا تخالطها حزن * واواخرها تفضي
14 15 الى النوح * الجسور القلب يمتلي من طرقه * والانسان الصالح يشبع من افعاله * الساذج الوديع
16 يصدق كل كلام * والمؤدب يجيء الى التوبة * الحكيم اذا خشي حاد عن الشر * والجاهل متوكل
على ذاته * وبتوكله على ذاته يخالط الاثيم *

Disciplina aufert paupertatem & con- 18
temptum: & qui custodit correptiones,
glorificabitur. Desideria fidelium optimè 19
delectant animum: opera autem impiorū
remota sunt à scientia. Qui ambulat cum 20
sapientibus, sapiens erit: & qui superbè
incedit cum stultis, denominabitur ab
eis. Peccatores expellent mala sua: & 21
justos apprehendent bona. Homo probus 22
hæreditatem dividet filiis filiorum: &
opulentia impiorum multiplicabitur pro
justis. Justi vivent in divitiis multos an- 23
nos: impii autem peribunt subitò. Qui 24
parcit virgæ suæ, odit filium suum, &
qui amat filium suum, castigat eum cum
solicitudine. Justus cùm comederit, sa- 25
tiabitur anima ejus: & animæ scelesto-
rum erunt egentes & inopes.

CAP. XIV.

MUlieres prudentes ædificant domos: 1
mulier autem fatua destruit eas manu
suâ & effodit eas. Incedens rectà, timet 2
Dominum: qui autem pervertit vias
suas, vilipenditur. De ore stultorum e- 3
greditur virga contumeliæ: & labia sa-
pientum custodiunt eos. Ubi non sunt 4
boves, præsepia sunt munda: & ubi sunt
segetes multæ, ibi fortitudo boum est ma-
nifesta. Testis fidelis non mentitur: & te- 5
stis iniquus comburitur in mendacio.
Quæres apud improbos sapientiā, & non 6
invenies eā: & sensum apud prudentes
facile est invenire. Omnes res contrariæ 7
sunt homini stulto: & arma prudentiæ,
labia sapientiæ. Sapientia callidorum 8
cognoscitur à viis eorum: & labia im-
prudentum, in errore. Domus prævaricantium 9
legem merentur destructionem: &
domicilia justorum sunt grata. Cordis vi- 10
ri sensati animus tristis est: & cùm
gaudet, non commiscetur ei superbia. Ha- 11
bitacula iniquorum destruentur & per-
ibunt: habitacula autem rectorum ma-
nebunt stabilia. Est via quam putant 12
homines esse planam, & novissima ejus
exterminant ad profunda inferni. Gau- 13
dia non miscentur mœrore, & extrema
eorum expellunt luctū. Audax corde im- 14
plebitur viis suis: & homo probus satia-
bitur operibus suis. Simplex mansuetus cre- 15
dit omni verbo: & eruditus veniet ad
pœnitentiam. Sapiens cùm timet, declinat 16
à malo: stultus autem fidit sibiipsi, & ob
fiduciam suam in seipso, conversatur cum
scelesto.

odietur machinationum vir & : stultitiam faciet naribus Brevis
17 קצר־אפים יעשה אולת ואיש מזמות ישנא׃
sibi coronam imponent callidi & : stultitiam simplices acceperunt Hæreditate
18 נחלו פתאים אולת וערומים יכתרו
super impii & : bonis coram mali sunt Incurvati .scientiam
19 דעת׃ שחו רעים לפני טובים ורשעים על־
diligentes & : pauper erit odiosus suo socio Etiam .justi portas
20 שערי צדיק׃ גם־לרעהו ישנא רש ואהבי
misericors & : peccat ,suum socium Spernens .multi divitem
21 עשיר רבים׃ בז־לרעהו חוטא ומחונן
malum fabricantes errabunt Nonne .ejus beatitudines ,modestorum
22 ענוים אשריו׃ הלוא־יתעו חרשי רע
labore omni In .bonum cogitantibus veritas & ,misericordia &
23 וחסד ואמת חרשי טוב׃ בכל־עצב
Corona .defectum ad verè labiorum verbum & : augmentum erit
24 יהיה מותר ודבר־שפתים אך־למחסור׃ עטרת
Liberat .stultitia stultorum stultitia : eorum opulentia sapientum
25 חכמים עשרם אולת כסילים אולת׃ מציל
timore In .dolus mendacia efflabit & : veritatis testis animas
26 נפשות עד אמת ויפח כזבים מרמה׃ ביראת
Timor .tutela erit ejus filiis & : fortitudinis fiducia Domini
27 יהוה מבטח־עז ולבניו יהיה מחסה׃ יראת
mortis laqueis à recedendum ad : vitarum vena Domini
יהוה מקור חיים לסור ממקשי מות׃
privationi & : regis decor populi multitudine In
28 ברב־עם הדרת־מלך ובאפס לאם
brevis & : intelligentia multus naribus Longus .rectoris contritio
29 מחתת רזון׃ ארך אפים רב־תבונה וקצר־
sanum cor carnium Vitæ .stultitiam exaltans spiritu
30 רוח מרים אולת׃ חיי בשרים לב מרפא
exprobravit ,tenuem Opprimens .invidia ossium putredo &
31 ורקב עצמות קנאה׃ עשק דל חרף
sua malitia In .egeni miserescens ,eum honorans & : ejus factorem
32 עשהו ומכבדו חנן אביון׃ ברעתו
corde In .justus sua morte in sperans & : impius expelletur
33 ידחה רשע וחסה במותו צדיק׃ בלב
.cognoscetur stultorum interiori in & : sapientia requiescet intelligentis
נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע׃
.peccatum populorum misericordia & : gentem exaltabit Justitia
34 צדקה תרומם־גוי וחסד לאמים חטאת׃
erit ejus ira & : intelligentem servum ad regis Benevolentia
35 רצון־מלך לעבד משכיל ועברתו תהיה
.confundens
מביש׃

CAP. XV. טו

.furorem faciet ascendere doloris verbum & : iram avertet mollis Responsio
1 מענה־רך ישיב חמה ודבר־עצב יעלה־אף׃
eructabit stultorum os & .scientiam reddet bonam sapientum Lingua
2 לשון חכמים תיטיב דעת ופי כסילים יביע
speculantes Domini oculi loco omni In .stultitiam
3 אולת׃ בכל־מקום עיני יהוה צפות רעים
confractio in perversitas & vitarum lignum linguæ Remissio .bonos &
4 וטובים׃ מרפא לשון עץ חיים וסלף בה
custodiens & : sui patris correctionem respuet Stultus .spiritu in contritio
5 שבר ברוח׃ אויל ינאץ מוסר אביו ושמר
.astutus efficietur ,increpationem
תוכחת יערם׃

Verſio VULG. LAT.

17 Impatiens operabitur ſtultitiam : & vir verſutus odioſus
18 eſt. Poſſidebunt parvuli ſtultitiam, & expectabunt aſtuti
19 ſcientiam. Jacebunt mali ante bonos : & impii ante por-
20 tas juſtorum. Etiam proximo ſuo pauper odioſus erit : ami-
21 ci verò divitum multi. Qui deſpicit proximum ſuum, peccat : qui autem miſeretur pau-
peris, beatus erit. Qui credit in Domino, miſericordiam
22 diligit. Errant qui operantur malum : miſericordia & ve-
23 ritas præparant bona. In omni opere erit abundántia : ubi autem verba ſunt pluri-
ma, ibi frequenter egeſtas.
24 Corona ſapientium, divitiæ eorum : fatuitas ſtultorum,
25 imprudentia. Liberat animas teſtis fidelis : & profert men-
26 dacia verſipellis. In timore Domini fiducia fortitudinis,
27 & filiis ejus erit ſpes. Timor Domini fons vitæ, ut decli-
28 nent à ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: & in paucitate plebis ignomi-
29 nia principis. Qui patiens eſt, multá gubernatur prudentiâ: qui autem impatiens eſt, ex-
30 altat ſtultitiam ſuam. Vita carnium, ſanitas cordis : pu-
31 tredo oſſium, invidia. Qui calumniatur egentem, exprobrat factori ejus : honorat autem eum, qui miſeretur
32 pauperis. In malitia ſua expelletur impius : ſperat au-
33 tem juſtus in morte ſua. In corde prudentis requieſcit ſapientia, & indoctos quoſque
34 erudiet. Juſtitia elevat gentem : miſeros autem facit
35 populos peccatum. Accept' eſt regi miniſter intelligens : iracundiã ejus inutilis ſuſtinebit.

CAP. XV.

1 RESponſio mollis frangit iram : ſermo durus ſuſcitat fu-
2 rorem. Lingua ſapientium ornat ſcientiam : os fatuorum e-
3 bullit ſtultitiam. In omni loco oculi Domini contemplantur
4 bonos & malos. Lingua placabilis, lignum vitæ: quæ autem immoderata eſt, conteret ſpiri-
5 tum. Stultus irridet diſciplinã patris ſui : qui autem cuſtodit increpationes, aſtutior fiet. In abundanti juſtitia virtus maxima eſt : cogitationes autem impiorum eradicabuntur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

17 † Ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, †
18 ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει. † Μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, † οἱ δὲ πανοῦρ-
19 γοι κρατήσουσιν αἰσθήσεως. † Ὀλισθήσουσι κακοὶ ἔναντι ἀγαθῶν, † καὶ ἀσεβεῖς θερα-
20 πεύσουσι θύρας δικαίων. † Φίλοι (η) μισήσουσι φίλους πτωχούς, † φίλοι δὲ πλουσίων
21 πολλοί. † Ὁ ἀτιμάζων πένητας ἁμαρτάνει,
22 † ἐλεῶν δὲ πτωχοὺς (θ) μακαριστός. † Πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά, † ἔλεον δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί. † οὐκ ἐπίστανται ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν, † ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πίστεις παρὰ τέκτοσιν ἀ-
23 γαθοῖς. † Ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι περισσόν, † ὁ δὲ ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐν-
24 δείᾳ ἔσται. † Στέφανος σοφῶν πανοῦργος, † ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακή. †
25 Ῥύσεται ἐκ κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστός,
26 † ἐκκαίει δὲ ψευδῆ δόλιος. † Ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, † τοῖς δὲ τέκνοις
27 αὐτοῦ καταλείπει ἔρεισμα. † Πρόσταγμα κυρίου πηγὴ ζωῆς, † ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ
28 παγίδος θανάτου. † Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, † ἐν δὲ ἐκλείψει λαοῦ συν-
29 τριβὴ δυνάστου. † Μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν φρονήσει, † ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυ-
30 ρῶς ἄφρων. † Πραΰθυμος ἀνὴρ καρδίας ἰατρός, † σὴς δὲ ὀστέων καρδία αἰσθητική. †
31 Ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτόν, † ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν (ι) ἐ-
32 λεεῖ πτωχόν. † Ἐν κακίᾳ αὐτοῦ ἀπωσθήσεται ἀσεβής, † ὁ δὲ πεποιθὼς τῇ ἑαυ-
33 τοῦ ὁσιότητι δίκαιος. † Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς σοφία, † ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ
34 διαγινώσκεται. Δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος,
35 † ἐλασσονοῦσι δὲ φυλὰς ἁμαρτίαι. † Δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων, † τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν.

(υ) Impatiens agit cum temeritate : vir autem (χ) prudens mul- 17
ta ſuffert. (ψ) Divident impruden- 18
tes (ζ) malum : aſtuti autem (ω) tenebunt ſenſum. Labentur mali 19
coram bonis : & impii colent portas juſtorum. Amici odio habe- 20
bunt amicos mendicos : amici autem divitum multi. Qui inhono- 21
rat pauperes, peccat : qui autem miſeretur mendicorum, beatiſſimus. (aa) Errantes fabricantur 22
mala : miſericordiam autem & veritatem fabricantur boni. Non ſciunt miſericordiam & fidem fabricatores malorum : eleemoſynæ autem & fides apud fabricatores bonos. In omni ſolicito ineſt ab- 23
undantia : dulcis autem & carens dolore in egeſtate erit. Co- 24
rona ſapientum (bb) aſtutus : (cc) converſatio autem imprudentum mala. (dd) Liberabit de malis a- 25
nimam teſtis fidelis : accendit autem falſa doloſus. In timore Do- 26
mini ſpes fortitudinis : filiis autem ſuis relinquet (ee) firmamentum. (ff) Præceptum Domini 27
fons vitæ : facit autem declinare de (gg) laqueo mortis. (hh) In 28
multa gente gloria regis : in (ii) defectu autem populi contritio principis. Longanimis vir, multus 29
in prudentia : (kk) puſillanimis autem, (ll) valde imprudens. Manſuetus vir, cordis medicus : 30
tinea autem oſſium (mm) cor ſenſitivum. (nn) Qui calumniatur 31
pauperem, irritat eum, qui fecit illum : (oo) qui autem honorat illum, miſeretur inopis. In ma- 32
litia ſua (pp) repelletur impius : qui (qq) autem fidit ſuæ ſanctitati, juſtus. In corde (rr) bono 33
viri ſapientia : in corde autem imprudentum (ſſ) non dignoſcitur. Juſtitia exaltat gentem : (tt) 34
minuunt autē tribus peccata, (uu)
Acceptus regi miniſter intelligens : (xx) ſuâ autem agilitate 35
aufert ignominiam.

MS. A. (η) μισήσωσιν (θ) μακάριος ἔσται. (ι) ἐλεᾷ

ΚΕΦ. ιε'.

1 † ΟΡγὴ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους, † ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν, † λόγος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. †
2 † Γλῶσσα σοφῶν καλὰ ἐπίσταται, † στόμα δὲ
3 ἀφρόνων ἀναγγελεῖ κακά. † Ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου σκοπεύουσι κακούς τε
4 καὶ ἀγαθούς. † Ἴασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, † ὁ δὲ συντηρῶν αὐτὴν πλησθήσεται πνεύ-
5 ματος. † Ἄφρων μυκτηρίζει παιδείαν πατρός, † ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολάς, πανουργότερος. † ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή, † οἱ δὲ ἀσεβεῖς (α) ὁλόρριζοι ἐκ γῆς ἀπολοῦνται.

CAP. XV.

IRa (a) perdit & prudentes : 1
reſponſio autem (b) ſubmiſſa avertit furorem : ſermo autem (c) triſtis ſuſcitat iras. Lingua ſapi- 2
entum bona novit, & os ſtultorum (d) pronuntiat mala. In omni loco 3
oculi Domini ſpeculantur & (e) bonos, & malos. (f) Sanitas 4
linguæ arbor vitæ, qui (g) conſervat eam, implebitur ſpiritu. Imprudens (h) ſubſannat diſci- 5
plinam patris, qui autem cuſtodit (i) mandata, aſtutior. In abundanti juſtitia fortitudo multa, (k) impii autē radicitùs de terra peribunt.

MS. A. (α) ὁλόρριζοι ἐκ γῆς ὀλοῦνται.

תרגום Targum.

17 מן דכריא רוחיה מתחשיב שטיא וסניא לגברא דאריכא תרעיתיה׃ ירתון שברי
18 שטיותא וכלילהון דערימאי ידיעתא׃ נפלו בישי קדם טבי ורשיעי תוהין
19 בתרעיא דצדיקי׃ אף לחבריה סני מסכנא ורחמי דעתירא סגיעין׃ חטיא שאט
20 לחבריה ומן דיהיב למסכנא טובוהי׃ הלא תעין דחשלים בישתא וחסדא וקשוט
21 חשלין טבי׃ בכל מן דאצפא לך יהוי לך יותרנא וספותא יתירתא לחוסרנא׃
22 כלילא דחכימי עותרהון ושבהורהון דסכלי שטיותהון׃ מפצא נפשא סהדא
23 דקושטא ודמלל כדבותא רמיא הוא׃ דחלתיה דאלהא סברא דעשינא ולבנוי
24 נהוי תוכלן׃ דחלתא דאלהא מבועא דחיי לדמסטי מן פחא דמותא׃ בסוגעא
25 דעמא הדריה דמלכא והיך דבציר עמא מתחבר פרנסיה׃ מן דנגידא רוחיה
26 סגיעא ביוניה ומן דכריה רוחיה מסגי שטיותא׃ דמפליג חמתא דלביה אסיא
27 הוא דבסריה והיך מלטיתא בקיסא הכין קנאתא בגרמי׃ דעשק למסכנא חסודא
28 עביד לבריה ודמרחם עליה יקריה׃ בבישותיה מסתחף רשיעא ודתכל דמאית
29 צדיקא הוא׃ בלבא דמתביין תשרי חכמתא ובגויהון דסכלי שטיותא תתידע׃
30 צדקתא תרומם אומא וחסודא דעמי חטהי׃ רעותיה דמלכא בעבדא סוכלתנא
31 ובסורחניה יבהתון׃
32
33
34
35

טו

1 מלתא רכיכתא מהפכא חמתא ומלתא דעויא מסקא רוגזא׃ לישנא דחכימי משפר
2 ידיעתא ופומהון דסכלי נביע שטיותא׃ בכל אתר עינוי דיי חמין בבישי ובטבי׃
3 אסיותא דלישנא אילנא דחיי הוא ודאכל מן פרוהי נשבע׃ שטיא מסלי מרדותא
4 דאבוי ודמזדהר במכסנותא ערימא הוא׃
5

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Qui præceps eſt in ſpiritu ſuo, reputatur ſtultus, & odio proſequitur 17
differentem conſilium ſuum. Hæreditabunt inſipientes ſtultitiam, & 18
corona aſtutorum eſt ſcientia. Corruunt impii coram bonis, & impii 19
obſtupeſcunt in portis juſtorum. Et ſocio ſuo odioſus eſt pauper, & ami- 20
ci divitis multi ſunt. Contemnit ſocium ſuum peccator : & qui dat 21
pauperi, beatus eſt. *Nónne* errant qui cogitant malum : miſericordia 22
autem & veritas erit his qui cogitant bona. In omni quod ſollicitum te 23
facit, erit tibi commodum, & labia ſuperflua in egeſtate erunt. Corona 24
ſapientum divitiæ eorum, & decus ſtultorum ſtultitia illorum. Liberat 25
animas teſtis veritatis, & qui loquitur mendacium, doloſus eſt. Timor 26
Dei eſt fiducia fortitudinis, & filiis ejus erit protectio. Timor Dei eſt 27
fons vitæ, ad declinandum à laqueo mortis. In multitudine populi de- 28
cor eſt regis : & quando minuitur populus, conteritur gubernator ejus.
Qui longanimis eſt, multæ prudentiæ eſt ; & qui præceps eſt in ſpiritu 29
ſuo, multiplicat ſtultitiam. Qui dividit iram cordis ſui, medicina eſt 30
carni ejus : & ſicut putredo in ligno eſt, ſic & invidia in oſſibus. Qui 31
opprimit pauperem, opprobium facit *creatori ſuo* ; & qui miſeretur pa-
tientis injuriam, ipſum honorat. In malitia ſua repellitur impius, & qui 32
ſperat quòd ſit moriturus, juſtus eſt. In corde intelligentis moratur ſa- 33
pientia, & in medio ſtultorum cognoſcitur ſtultitia. Juſtitia exaltat gen- 34
tem, & opprobrium populi peccatum eſt. Voluntas regis in ſervo intel- 35
ligenti eſt, & in offenſa ejus confundetur.

CAP. XV.

SErmo mollis avertit iram, & ſermo durus ſuſcitat furorem. Lingua 1
ſapientum ornat ſcientiam, & os ſtultorum eructat ſtultitiam. In omni 2
loco oculi Domini vident bonos & malos. Medicina linguæ eſt lignum 3
vitæ ; & qui comedit ex eo, de fructibus ejus ſatiabitur. Stultus repro- 4
bat diſciplinam patris ſui : & qui ſibi cavet ejus increpatione, calli- 5
dus eſt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA

17 * ܡܥܓܠܐ. ܟܠ ܕܥܒܕ ܠܐ ܡܬܡܠܟ. ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܡܬܡܗܠ. * ܢܐܪܬܘܢ ܣܟܠܐ ܫܛܝܘܬܐ. ܘܥܪ̈ܝܡܐ
18
19 ܢܦܠܓܘܢ ܝܕܥܬܐ. * ܢܬܟܦܘܢ ܒܝ̈ܫܐ ܩܕܡ ܛܒ̈ܐ. ܘܥܘ̈ܠܐ ܢܦܠܚܘܢ ܒܬܪ̈ܥܐ ܕܙܕܝܩܐ. * ܐܦ
20
21 ܠܚܒܪ̈ܘܗܝ ܣܢܐ ܡܣܟܢܐ. ܘܪ̈ܚܡܘܗܝ ܕܥܬܝܪܐ ܣܓܝܐܐ. * ܕܡܫܛ ܠܚܒܪܗ ܚܛܐ.
22 ܘܕܡܪܚܡ ܥܠ ܡܣܟܢܐ ܛܘܒܘܗܝ. * ܛܥܝܢ ܥܒ̈ܕܝ ܒܝ̈ܫܬܐ. ܘܡܪ̈ܚܡܢܐ ܘܙܕ̈ܝܩܐ
ܥܒ̈ܕܝܢ ܛܒ̈ܬܐ. ܥܒ̈ܕܝ ܒܝ̈ܫܬܐ ܚܣܕܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ. ܡܪܚܡܢܘܬܐ
23 ܥܡ ܗܝܡܢܘܬܐ ܥܡ ܥܒ̈ܕܝ ܛܒ̈ܬܐ ܗܝ. * ܒܟܠ ܕܪܕܦ ܐܢܬ. ܚܕܐ ܗܝ ܕܡܘܬܪܐ. ܘܕܡܟܝܟ
ܒܡܥܡܪܗ. ܢܝܚ ܘܡܒܣܡ ܢܗܘܐ. ܟܠ ܟܐܒ ܡܪܝܐ ܡܐܣܐ. ܘܡܡܠܠܐ ܕܣܦ̈ܘܬܗܘܢ
24 ܕܒ̈ܢܝ ܐܢܫܐ ܥܘ̈ܠܐ ܚܘܣܪܢܐ ܠܗܘܢ. * ܟܠܝܠܐ ܕܚܟܝ̈ܡܐ ܥܘܬܪܗܘܢ. ܘܕܘܒܪܐ ܕܣܟ̈ܠܐ ܫܛܝܘܬܗܘܢ.
25 * ܡܦܨܐ ܢܦ̈ܫܐ ܣܗܕܐ ܕܩܘܫܬܐ. ܘܡܡܠܠ ܢܟܠܐ ܣܗܕܐ ܕܓܠܐ. * ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܣܒܪܐ
26
27 ܪܒܐ. ܘܠܒ̈ܢܘܗܝ ܢܗܘܐ ܡܥܕܪܢܐ. * ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܡܒܘܥܐ ܗܝ ܕܚܝ̈ܐ. ܠܐܝܠܝܢ
28 ܕܣܛܝܢ ܡܢ ܦܚ̈ܐ ܕܡܘܬܐ. * ܒܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܡܫܒܚ ܡܠܟܐ. ܘܒܚܘܣܪܢܐ ܕܥܡܐ ܡܬܬܒܪ
29 ܡܠܟܐ. * ܕܢܓܝܪ ܪܘܚܗ ܛܒ ܚܟܝܡ. ܘܕܟܪܝܐ ܪܘܚܗ ܛܒ ܣܟܠ. * ܕܡܟܒܫ ܚܡܬܗ.
30
31 ܐܣܝܐ ܗܘ ܕܠܒܗ. ܘܫܘܫܐ ܕܓܪ̈ܡܐ ܚܣܡܐ ܗܘ. * ܕܕܪܫ ܠܡܣܟܢܐ ܒܩܫܝܘ. ܡܪܓܙ
32 ܠܥܒܘܕܗ. ܘܕܡܝܩܪ ܠܡܪܝܐ. ܡܪܚܡ ܥܠ ܡܣܟ̈ܢܐ. * ܒܒܝܫܘܬܗ ܡܬܬܣܚܦ ܥܘܠܐ.
33 ܘܕܬܟܝܠ ܕܠܝܬ ܠܗ ܚܛܗ̈ܐ ܙܕܝܩ ܗܘ. * ܒܠܒܐ ܕܙܕܝ̈ܩܐ ܥܡܪܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܒܠܒܐ ܕܣܟ̈ܠܐ
34 ܠܐ ܡܬܝܕܥܐ. * ܙܕܝܩܘܬܐ ܬܪܝܡ ܥܡܐ. ܘܡܒܨܪܝܢ ܥܡ̈ܡܐ ܚܛܗ̈ܐ. * ܪܥܝܢܗ ܕܡܠܟܐ ܒܥܒܕܐ
35 ܡܗܘܢܐ. ܘܒܚܟܡܬܐ ܕܢܦܫܗ ܡܬܗܦܟ ܥܘܠܐ. ܘܕܬܟܝܠ ܕܠܝܬ ܠܗ ܚܛܗ̈ܐ.
ܙܕܝܩ ܗܘ. ܘܪܘܓܙܐ ܐܦ ܠܚܟܝ̈ܡܐ ܡܘܒܕ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܛܘ *

1 * ܡܠܬܐ ܪܟܝܟܬܐ ܡܗܦܟܐ ܚܡܬܐ. ܘܡܠܬܐ ܩܫܝܬܐ ܡܥܝܪܐ ܪܘܓܙܐ. * ܠܫܢܐ ܕܚܟܝ̈ܡܐ
2
3 ܡܨܒܬ ܝܕܥܬܐ. ܘܦܘܡܐ ܕܣܟ̈ܠܐ ܢܒܥ ܠܘܛܬܐ. * ܒܟܠ ܐܬܪ ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܚܝ̈ܪܢ
4 ܒܛ̈ܒܐ ܘܒܒܝ̈ܫܐ. * ܐܣܝܘܬܐ ܕܠܫܢܐ ܐܝܠܢܐ ܗܘ ܕܚܝ̈ܐ. ܘܕܐܟܠ ܡܢ ܦܐܪ̈ܘܗܝ ܢܣܒܥ
5 ܡܢܗ. * ܣܟܠܐ ܡܒܣܐ ܡܪܕܘܬܐ ܕܐܒܘܗܝ. ܘܕܚܪܝܡ ܢܛܪ ܡܟܣܢܘܬܐ.

* Præceps, quæcunque operatur, inconſultò 17
agit : & vir ſapiens, cunctabundus eſt. Hæ- 18
reditariò acquirunt ſtulti inſipientiam : &
cauti dividunt ſcientiam. Procident mali co- 19
ram bonis : & ſceleſti venient ad portam
juſti. Etiam ſociis ſuis exoſus eſt pauper : & 20
amici divitis, multi ſunt. Qui contemnit ſo- 21
cium ſuum, peccat : & qui miſeretur pauperis, beatus. Iniqui errant committentes fla- 22
gitia : miſericordes verò atque juſti operantur quælibet bona. Perpetrantes mala, miſericordiam & fidem non intelligent : clementia autem et fides eſt cum operantibus bona.
In omnibus rebus ad quas contendis, una eſt 23
utilis : qui humilis eſt *conditionis* in habitaculo ſuo, tranquillus ac jucundus erit. Omnem
dolorem ſanat Dominus : & ſermo labiorum
hominum nefariorũ jacturam afferet eis. Co- 24
rona ſapientum, divitiæ eorum : & mores ſtultorum, dementia illorum. Liberat animas te- 25
ſtis veritatis : & loquitur dolum teſtis mendax. Timor Domini, ſpes magna : et filiis ſuis 26
erit protector. Timor Domini fons eſt vitæ 27
iis qui devitant laqueos mortis. In populo 28
copioſo magnificus eſt rex : & in exitio populi frangitur rex. Qui longanimis eſt, admo- 29
dum ſapiens eſt : at qui impatiens eſt, valdè
ſtultus eſt. Qui temperat iram ſuam, medicus 30
eſt cordis ſui : & caries oſſium zelus eſt. Qui 31
tractat pauperem asperè ac durè, irritat factorem ejus ; et qui veneratur Dominum, miſeretur egenorum. In malitia ſua deſtruitur in- 32
iquus : et qui confidit ſe non habere peccata,
juſtus eſt. In corde juſtorum habitabit ſapi- 33
entia : et in corde ſtultorum non agnoſcetur.
Juſtitia exaltabit gentem : et extenuant popu- 34
los peccata. Oblectatio regis, in ſervo pru- 35
dente : et in ſapientia animæ ſuæ corruit impius. Qui confidit ſe non habere peccata, juſtus eſt : ira autem etiam ſapientes perdit.

CAP. XV.

VErbum mite, avertit furorem : at ſermo 1
aſper, concitat iram. Lingua ſapientum ornat 2
ſcientiam : et os ſtultorum eructat maledictionem. In omni loco oculi Domini intuentur 3
bonos et malos. Sanitas linguæ, arbor eſt vi- 4
tæ : et qui comedit de fructibus ejus, ſaturabitur ex ea. Stultus irridet caſtigationem pa- 5
tris ſui : et qui callidus eſt, cuſtodit correctionem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * الحاد الغضب يعمل بلا مشاورة * والرجل الدقيق العقل يحمل نوايب كثيرة * الاغبياء
18
19 يتقاسمون الرذيلة * والمكرون يمسكون الحس * الاشرار يزلقون لدي الصالحين * والمنافقون
20 يخدمون لدي ابواب المقسطين * الاصدقاء يمقتون للاصدقاء المساكين * واصدقاء
21 الاغنياء كثيرون * من يهين الفقراء يخطي * ومن يرحم المساكين مطوب * الظالمون
22
المستطيلون يهندسون المساوي * والصالحون يصطنعون رحمة وحقا * المبدعون الاسواء لن يعرفوا
23 الرحمة والامانة * والصدقة والامانة عند الصانعين الصالحات * في جميع ما يهتم به يوجد
24 شي واحد صالح * والمتلذذ ومن لا يتوجع سيكونون في الفاقة * اكليل الحكماء المكر وكال
25 الاغبياء ردي * الشاهد الصادق ينجي النفس من الاسواء * والغاش يحرقها في الكذب * في
26
27 تقوي الرب القوة * ومن يتخذها يخلف لاولاده قاعدة * امر الرب عين الحياة * يجعل فاعلها ان يحيد
28 من فخ الموت * شرف الملك بالامة الكثيرة * وهشم المقتدر يفني الشعب * الانسان المتمهل
29
30 يكون جزيل الحظ في دقة العقل * والشاتم جاهل قوي * الانسان الوديع الغضب طبيب
31 القلوب * وسوس العظام القلب الحساس * من يبغي على فقير يغيظ من خلقه * ومن يكرمه
32 يرحم المسكين * المنافق يبعد برذيلته * والواثق ببره عادل * في القلب الصالح حكمة
33
34 الانسان * ولن تعرف في قلب الجاهل * العدل يعطي الامة * والخطايا تنقص القبايل * الخادم
35
اللبيب مقبول عند الملك * وبحسن تصرفه ينزع الهوان * * الفصل الخامس عشر *
1 * الغيظ يهلك العقلاء * والجاوبة المنخفضة ترد الغضب * الكلمة الجازمة تنهض سمايل
2
الغيظ * وفم الاغبياء يخبر بالاسواء * عينا الرب في كل مكان ترقب الطالحين والصالحين * شفا اللسان شجرة الحياة *
3
4
5 ومن يصونه ويحفظه يمتلي روحا * الولد الغبي يهزا بتاديب ابيه * ومن يحفظ وصاياه فذاك متوافر الدربة *

Promptus ad iram, operatur abſque con- 17
ſilio : vir autem acutus ingenio ſuſtinet vicissitudines multas. Imprudentes divi- 18
dunt inter ſe vitium : & callidi tenent ſenſum. Mali lapſabunt propè bonos : 19
& iniqui ſervient prope januas juſtorum. Amici odio habent amicos paupe- 20
res : amici verò divitum ſunt multi. Qui vilipendit pauperes, peccat : & qui 21
miſeretur pauperum eſt beatus. Scelerati perverſi architectantur mala : recti 22
verò faciunt miſericordiam & veritatem. Architecti malorum nullo modo cognoſcunt miſericordiam & fidelitatem : & eleemoſyna atque fidelitas, apud facientes bona. In omnibus in quibus cura 23
impenditur, invenitur res una bona : & voluptuoſus, & qui non vexatur, erit in egeſtate. Corona ſapientum, aſtutia : 24
& fraus imprudentum, peſſima. Teſtis 25
verax liberat animam à malis : & doloſus comburit eam mendacio. In timore 26
Domini, fortitudo : & qui ſibi eam vindicat, relinquet filiis ſuis baſim. Im- 27
perium Domini, fons vitæ, faciens exequentem illud declinare à laqueo mortis.
Gloria regis in gente multa : & laceratio potentis diſſipat populum. Vir longa- 28 29
nimis erit multæ fortunæ per acumen ingenii : & convicitor eſt valdè ſtultus.
Homo mitis in ira, medicus eſt cordium : 30
& tinea oſſium, cor odio plenum. Qui 31
opprimit pauperem, irritat creatorem ejus : & qui honorat eum, miſeretur pauperis.
Iniquus expelletur in ſuo vitio : & con- 32
fiſus in ſua rectitudine, juſtus eſt. In 33
corde probo, ſapientia hominis : & nullo pacto cognoſcetur in corde ſtulti. Ju- 34
ſtitia protegit gentem : & peccata diminuunt nationes. Miniſter cordatus gra- 35
tus eſt apud regem : & optimâ ſe gerendi ratione demit contemptum.

CAP. XV.

IRa perdit prudentes : & reſponſio hu- 1
milis avertit furorem. Verbum dirimens 2
concitat malignitates iræ : & os inſipientium narrat mala. Oculi Domini in o- 3
mni loco explorant improbos & probos.
Sanitas linguæ, arbor vitæ : & qui ſer- 4
vat eam & cuſtodit eam, implebitur tranquillitate. Filius imprudens deri- 5
det diſciplinam patris ſui : & qui cuſtodit præcepta ejus, is præſtat peritiâ.

משלי : טו

conturbatur impii proventu in & : multa fortitudo justi Domo
6 בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב וּבִתְבוּאַת רָשָׁע נֶעְכָּרֶת׃
stultorum cor & : scientiam spargent sapientum Labia
7 שִׂפְתֵי חֲכָמִים יְזָרוּ דָעַת וְלֵב כְּסִילִים
: DOMINI abominatio impiorum Sacrificium : sic non
8 לֹא־כֵן׃ זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה
DOMINI Abominatio . ejus voluntas rectorum oratio &
9 וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה
mala Correptio . diliget , justitiam sequentem & : impii via
10 דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאֱהָב׃ מוּסָר רָע
, Infernus . morietur , increpationem odiens : semitam relinquenti
11 לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא תוֹכַחַת יָמוּת׃ שְׁאוֹל
filiorum corda quia etiam : DOMINO coram perditio &
וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי־לִבּוֹת בְּנֵי־
sapientes ad : se increpantem illusor amabit Non ? hominum
12 אָדָם׃ לֹא־יֶאֱהַב־לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל־חֲכָמִים
cordis dolore in & : facies bonificabit lætum Cor . ibit non
13 לֹא יֵלֵךְ׃ לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים וּבְעַצְּבַת־לֵב
os & : scientiam quæret intelligens Cor . confractus spiritus
14 רוּחַ נְכֵאָה׃ לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּעַת וּפְנֵי
: mali afflicti dies Omnes . stultitia pascetur stultorum
15 כְסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת׃ כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים
timore in parum Bonum . juge convivium corde bonus &
16 וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד׃ טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת
Bonum . eo in tumultus & , multo thesauro præ ; DOMINI
17 יְהוָה מֵאוֹצָר רָב וּמְהוּמָה בוֹ׃ טוֹב
odium & , saginato bove præ ; ibi dilectio & , oleris viaticum
אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס וְשִׂנְאָה־
longus & : contentionem excitabit excandescentiæ Vir . eo in
18 בוֹ׃ אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ
sepes velut pigri Via . litem faciet quiescere naribus
19 אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב׃ דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת
sapiens Filius . strata rectorum semita & : spinæ
20 חָדֶק וְאֹרַח יְשָׁרִים סְלֻלָה׃ בֵּן חָכָם
. suam matrem despiciens homo stultus & : patrem lætificabit
יְשַׂמַּח אָב וּכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה אִמּוֹ׃
intelligentiæ vir & : corde carenti lætitia Stultitia
21 אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנָה
; secreto non in cogitationes infringere . ambulando seipsum diriget
22 יְיַשֶּׁר־לָכֶת׃ הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד
viro Lætitia . stabit consiliariorum multitudine in &
23 וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם׃ שִׂמְחָה לָאִישׁ
quàm suo tempore in verbum & : sui oris responsione in
בְּמַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה־
pro : intelligenti supra vitarum Via . bonum
24 טּוֹב׃ אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן
demolietur superborum Domum . inferiori inferno ab declinare
25 סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה׃ בֵּית גֵּאִים יִסַּח
Abominatio . viduæ terminum statuet & : DOMINUS
26 יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה׃ תּוֹעֲבַת
. jucunditatis eloquia munda & : mali cogitationes DOMINI
יְהוָה מַחְשְׁבוֹת רָע וּטְהֹרִים אִמְרֵי־נֹעַם׃
, dona habens odio & : concupiscentiam appetens suam domum Turbans
27 עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת
os & : respondendum ad meditabitur justi Cor . vivet
28 יִחְיֶה׃ לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי
. mala eructabit impiorum
רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת׃

Versio VULG. LAT.

6 Domûs justi plurima fortitudo :
& in fructibus impii conturbatio.
7 Labia sapientum
disseminabunt scientiam : cor
8 stultorum dissimile erit. Victimæ
impiorum abominabiles
Domino : vota justorum placabilia.
9 Abominatio est Domino
via impii : qui sequitur
10 justitiam, diligitur ab eo. Doctrina
mala deserenti viam vitæ :
qui increpationes odit,
11 morietur. Infernus, & perditio
coram Domino : quantò
magis corda filiorum hominum ?
12 Non amat pestilens
eum, qui se corripit : nec ad
13 sapientes graditur. Cor gaudens
exhilarat faciem: in mœrore
animi dejicitur spiritus.
14 Cor sapientis quærit doctrinam :
& os stultorum pascitur
15 imperitiâ. Omnes dies pauperis,
mali : secura mens quasi
16 juge convivium. Melius est
parum cum timore Domini,
quàm thesauri magni & insatiabiles.
17 Melius est vocari ad
olera cum charitate, quàm ad
vitulum saginatum cum odio.
18 Vir iracundus provocat rixas:
qui patiens est, mitigat suscitatas.
19 Iter pigrorum quasi sepes
spinarum : via justorum
20 absque offendiculo. Filius sapiens
lætificat patrem : & stultus
homo despicit matrem
21 suam. Stultitia gaudium stulto:
& vir prudens dirigit gressus
22 suos. Dissipantur cogitationes
ubi non est consilium :
ubi verò sunt plures
23 consiliarii,confirmantur. Lætatur
homo in sententia oris
sui : & sermo opportunus est
24 optimus. Semita vitæ super
eruditum, ut declinet de inferno
25 novissimo. Domum superborum
demolietur Dominus :
& firmos faciet terminos
26 viduæ. Abominatio Domini
cogitationes malæ : &
purus sermo pulcherrimus firmabitur
27 ab eo. Conturbat
domum suam qui sectatur avaritiam :
qui autem odit munera,
vivet. Per misericordiam
& fidem purgantur peccata :
per timorem autem
Domini declinat omnis à malo.
28 Mens justi meditatur obedientiam :
os impiorum redundat malis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 † Οἴκοις δικαίων ἰσχὺς πολλή, † καρποὶ
7 δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. † Χείλη σοφῶν δέδεται
αἰσθήσει, † καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ
8 ἀσφαλεῖς. † Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα
κυρίῳ, † εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων δεκταὶ
9 παρ' αὐτῷ. † Βδέλυγμα κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβοῦς,
† διώκοντας δὲ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.
10 † Παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ
τῶν παριόντων, † οἱ δὲ μισοῦντες ἐλέγχους
11 τελευτῶσιν αἰσχρῶς. † Ἅδης καὶ ἀπώλεια
φανερὰ παρὰ τῷ κυρίῳ· † πῶς οὐχὶ καὶ
12 αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων; † Οὐκ ἀγαπήσει
ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν,
13 † μετὰ δὲ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει. † Καρδίας
εὐφραινομένης πρόσωπον θάλλει, † ἐν δὲ
14 λύπαις (β) οὔσης σκυθρωπάζει. † Καρδία
ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, † στόμα δὲ ἀπαιδεύτων
15 γνώσεται κακά. † Πάντα τὸν
χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται
κακά, † οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι
16 διαπαντός. † (γ) Κρεῖσσον μικρὰ μερὶς
μετὰ φόβου κυρίου, † ἢ θησαυροὶ μεγάλοι
17 μετὰ ἀφοβίας. † Κρείσσων (δ) ξενισμὸς μετὰ
λαχάνων πρὸς φιλίαν καὶ χάριν, † ἢ παράθεσις
18 μόσχων (ε) μετὰ ἔχθρας. † Ἀνὴρ θυμώδης
παρασκευάζει μάχας· † μακρόθυμος
δὲ καὶ τὴν μέλλουσαν καταπραΰνει. † μακρόθυμος
ἀνὴρ κατασβέσει κρίσεις, † ὁ δὲ ἀσεβὴς
19 ἐγείρει μᾶλλον. † Ὁδοὶ ἀεργῶν
ἐστρωμέναι ἀκάνθαις, † αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων
20 τετριμμέναι. † Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα,
† υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα
21 αὐτοῦ. † Ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν,
† ἀνὴρ δὲ φρόνιμος κατευθύνων πορεύεται.
22 † Ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ τιμῶντες
συνέδρια, † ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων
23 μένει βουλή. † Οὐ μὴ ὑπακούσει
ὁ κακὸς αὐτῇ, † οὐδὲ μὴ εἴπῃ καίριόν
24 τι καὶ καλὸν τῷ κοινῷ. † Ὁδοὶ ζωῆς
διανοήματα συνετοῦ, † ἵνα ἐκκλίνας
25 ἐκ τοῦ ᾅδου σωθῇ. † Οἴκους ὑβριστῶν κατασπᾷ
κύριος, † ἐστήρισε δὲ ὅριον χήρας.
26 † Βδέλυγμα κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος,
27 † ἁγνῶν δὲ ῥήσεις σεμναί. † Ἐξόλλυσιν
ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης, † ὁ δὲ μισῶν δώρων
λήψεις σώζεται. † Ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν
ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι, † τῷ δὲ
φόβῳ κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ.
28 † Καρδίαι δικαίων μελετῶσι πίστεις, † στόμα
δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακά. † Δεκταὶ
παρὰ κυρίῳ ὁδοὶ ἀνθρώπων δικαίων,
† διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ φίλοι
γίνονται.

Domibus justorum fortitudo multa : fructus autem impiorum 6
peribunt. Labia sapientum (l) alligata 7
sunt sensu : corda autem imprudentum non (m) secura. Sacrificia 8
impiorum abominatio Domino : vota autem (n) rectè ambulantium (o) accepta apud eum.
Abominatio Domino viæ impii : 9
sequentes autem justitiam diligit.
Disciplina (p) innocentis cognoscitur 10
à prætereuntibus : qui autem oderunt correptiones, (q)
moriuntur turpiter. Infernus, & 11
perditio (r) manifesta apud Dominum : quomodò non & corda hominum ? Non diliget (s) indisciplinatus 12
castigantes se : cum sapientibus autem non conversabitur.
(t) Cordis læti facies floret : in 13
tristitiis autem positi mœsta est.
Cor rectum quærit sensum : os 14
autem indisciplinatorum (u) cognoscet mala. (x) Omni tempore 15
oculi malorum suscipiunt mala :
boni autem quiescunt semper. Melius 16
parva pars cum timore Domini, quàm thesauri magni sine
timore. Melior hospitalitas cum 17
(y) oleribus ad amicitiam & gratiam, quàm (z) appositio vitulorum
cum inimicitia. Vir animosus 18
(ω) parat rixas : longanimis autem & eam, quæ futura
erat, mitigat. Longanimis vir
extinguet judicia : impius autem
suscitat magis. Viæ (aa) otiosorum 19
stratæ spinis : (bb) fortium
verò tritæ. Filius sapiens lætificat 20
patrem : filius autem imprudens (cc) subsannat matrem suam. (dd) Dementis semitæ, indigentes 21
corde : vir autem prudens rectâ tendens vadit. (ee)
Differunt cogitationes, qui non 22
honorant consessus : (ff) in cordibus autem consultantium manet consilium. Non obediet malus 23
illi : neque dicet opportunum quid,
& bonum communi. Viæ vitæ, 24
excogitationes intelligentis ; ut
declinans ex inferno salvetur.
Domos contumeliosorum diruit 25
Dominus : firmavit autem terminum viduæ. Abominatio Domino, 26
cogitatio injusta : (gg) purorum autem eloquia honesta.
(hh) Disperdit seipsum (ii) acceptor 27
munerum : qui autem odit
munerum acceptiones, salvatur.
(kk) Eleemosynis, & fide purgantur peccata : timore autem
Domini declinat omnis à malo.
Corda justorum meditantur fides : 28
os autem impiorum respondet
mala. Acceptæ apud Dominum viæ hominum justorum : per ipsos
autem & inimici fiunt amici.

MS. A. (β) ἔστι (γ) Κρεῖσσον (δ) ξενισμὸς λαχάνων (ε) μετ' ἔχθρας.

תרגום TARGUM.

6 בְּבֵיתָא דְצַדִּיקָא סַגִּי חֵילָא וְעַלַלְתְּהוֹן דְּרַשִׁיעֵי תִּתְעֲכַר : שִׂפְוָתֵיהּ דְּחַכִּימֵי מוֹדְעִין
7 8 מַנְדְּעָא וְלִבְּהוֹן דְּסַכְלֵי לָא כֵן : דִּבְחַהוֹן דְּרַשִׁיעֵי מְרַחַקְתֵּיהּ דֶּאֱלָהָא וּבִצְלוֹתְהוֹן
9 דְּתְרִיצֵי מִתְרְעֵי : מְרַחֵק אֱלָהָא אוֹרְחֵיהּ דְּרַשִׁיעָא וּדְרָדֵף צִדְקְתָא נִתְרְחֵם :
10 11 מַרְדוּתָא דְּבִישָׁא מַטְעֲיָא אוֹרְחֵיהּ וּמַן דְּסָנֵי מַכְסָנוּתָא יְמוּת : שְׁיוֹל וְאוֹבְדָנָא קֳדָם
12 אֱלָהָא אַף לִבֵּי בַּר נָשָׁא : לָא רָחֵם מְמִיקְנָא לְמַן דְּמַכְסֵן לֵיהּ וּלְוַת חַכִּימֵי לָא אָזֵל :
13 לִבָּא חַדְיָא מַשְׁפִּיר אַפֵּי וּבְכֵיבָא דְּלִבָּא רוּחָא מְמַכְּתָא : לִבָּא דְּמִתְבַּיַּן בָּעֵי
14 15 יְדִיעֲתָא וּפוּמְהוֹן דְּסַכְלֵי שְׁטְיוּתָא : כָּל יוֹמֵי דְּמִסְכֵּנָא בִּישִׁין וּמַן דְּטָב לִבֵּיהּ מִשְׁקְיָא
16 תְּדִירָא : טָב קְלִיל בִּדְחַלְתֵּיהּ דֶּאֱלָהָא מִן סִימְתָא רַבְרְבְתָא וְעָאקְתָא בְּהֵין :
17 18 טָבָא שֵׁרוּתָא דְּיַרְקָא וְרָחֲמוּתָא תַּמָּן מִן תּוֹרֵי מְפַטְּמֵי בְּסַנְיָאוּתָא : גַּבְרָא חֶמְתָּנָא
19 מְגָרֵי תִגְרָא וְנָגִיד רוּחָא מַרְעֵךְ חַרְתָּא : אוֹרְחֵיהוֹן דְּעַטְלֵי קַרְצוּבֵי וְכוּבֵי וְאוֹרְחָא
20 דִּתְרִיצֵי שַׁפְיָא : בְּרָא חַכִּימָא יַחְדֵּי לְאַבוּי וּבְרָא סַכְלָא מְשִׁיט אִמֵּיהּ : שְׁטְיוּתָא
21 22 חֶדְוְתָא הִיא לַחֲסִיר לִבָּא וְגַבְרָא דְּמִתְבַּיַּן תְּרִיצוּת מְהַלֵּךְ : בְּטוּלָא דְּמַחְשַׁבְתָּא הֵיךְ
23 דְּלֵית רָזָא וּבְסוּגְעָא דְּאִלֵּין דְּמִתְמַלְּכִין עֵצְתָא תְּקוּם : חֶדְוְתָא לְגַבְרָא בְּמִלְּתָא
24 דְּפוּמֵּיהּ וּמִלְּתָא בְּעִדָּנָא סַגִּי טָבָא : אָרְחָא דְּחַיֵּי מֵעִלָּיָא לְסוּכְלְתָנָא דְּנִסְטֵא
25 מִן שְׁיוֹל תַּחְתִּיתָא : בֵּיתָא דְּגֵיוְתָנָא נַסְחַר אֱלָהָא וְיַעְתַּד תְּחוּמָא דְּאַרְמַלְתָּא :
26 27 מְרַחַקְתֵּיהּ דֶּאֱלָהָא מַחְשַׁבְתָּא דְּבִישְׁתָּא וְדַכְיָן מִלֵּי בְּסִימְתָא : מוֹבֵיד בֵּיתֵיהּ מְכַנֵּשׁ
28 מָמוֹן דְּשִׁקַר וּדְסָנֵי מוֹהֲבִיתָא דְּמַגַּן יְחֵי : לִבָּא דְּצַדִּיקָא רָנֵן בְּהֵימָנוּתָא וּפוּמְהוֹן
דְּרַשִׁיעֵי מַבִּיעַ בִּישָׁתָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

In domo justi virtus maxima est, & fructus impiorum conturbabitur. 6
Labia sapientum notam faciunt scientiam, & cor stultorum non est ita. 7
Sacrificia stultorum abominatio est Dei, & in oratione rectorum placabitur. 8
Abominatur Deus viam impii ; & qui sequitur justitiam, diligetur. 9
Disciplina mali hominis errare facit viam suam ; & qui odit increpatio- 10
nem, morietur. Infernus & perditio coram Deo, quanto magis corda fi- 11
liorum hominis ! Non diligit derisor eum qui se corripit, & ad sapientes 12
non graditur. Cor gaudens exhilarat faciem, & in dolore cordis spiritus 13
dejicitur. Cor intelligentis quærit scientiam, & os stultorum stultitiam. 14
Omnes dies pauperis, mali sunt ; & cujus hilaris est animus, convivium 15
est continuum. Melius est parum in timore Dei, quàm thesauri *magni*, in 16
quibus est turbatio. Melius est prandium oleris ubi est charitas, quàm 17
boves pingues cum odio. Vir iracundiæ provocat rixas : & qui longani- 18
mis est, extinguit litem. *Via* pigrorum tribuli & spinæ ; & via rectorum 19
trita est. Filius sapiens lætificat patrem, & stultus homo contemnit ma- 20
trem suam. Stultitia gaudium est carenti corde, et vir prudens rectè 21
graditur. Dissipantur cogitationes ubi non est secretum ; & in multitu- 22
dine consiliariorum, consilium confirmatur. Gaudium est viro in verbo 23
oris sui, & verbum in tempore suo valde bonum est. Semita vitæ est sur- 24
sum intelligenti, ut declinet ab inferno inferiori. Domum superborum 25
demolietur Deus, et statuet terminum viduæ. Abominatio est Dei cogi- 26
tatio maligna, et puri sermones suaves sunt. Perdit domum suam, qui 27
congregat mammonam iniquitatis : et qui odit munus gratis, vivet. Cor 28
justi meditatur in fide, et os impiorum eructat malum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܒܒܝܬܗ ܕܙܕܝܩܐ ܣܓܝ ܚܝܠܐ. ܘܥܠܠܬܗܘܢ ܕܥܘܠܐ ܢܐܒܕܢ. * ܣܦܘܬܐ ܕܚܟܝܡܐ
7 8 ܡܡܠܠܢ ܝܕܥܬܐ. ܘܠܒܘܬܐ ܕܣܟܠܐ ܠܐ ܬܪܝܨܢ. * ܕܒܚܐ ܕܥܘܠܐ ܡܣܠܝ ܡܪܝܐ. ܘܨܠܘܬܐ ܕܬܪܝܨܐ
9 10 ܪܥܝܐ ܠܗ. * ܐܘܪܚܐ ܕܥܘܠܐ ܡܣܠܝ ܡܪܝܐ. ܘܪܚܡ ܠܐܝܢܐ ܕܥܒܕ ܙܕܝܩܘܬܐ. * ܡܪܕܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ
11 ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܥܘܠܐ ܓܠܝܐ ܗܝ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܣܢܝܢ ܡܟܣܢܘܬܐ ܢܡܘܬܘܢ. * ܫܝܘܠ ܘܐܒܕܢܐ
12 ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܢܘܢ. ܐܦ ܠܒܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܠܐ ܪܚܡ ܒܝܫܐ ܠܡܟܣܢܗ. ܘܥܡ ܚܟܝܡܐ
13 ܠܐ ܡܗܠܟ. * ܠܒܐ ܚܕܝܐ ܡܨܒܬ ܦܓܪܐ. ܘܠܒܐ ܟܪܝܐ ܡܟܪܐ ܪܘܚܐ.
14 15 * ܠܒܐ ܕܙܕܝܩܐ ܒܥܐ ܝܕܥܬܐ. ܘܦܘܡܐ ܕܥܘܠܐ ܡܡܠܠ ܒܝܫܬܐ. * ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܘܗܝ
16 ܕܡܣܟܢܐ ܒܝܫܝܢ. ܘܡܟܝܟܐ ܫܠܝܢ ܒܟܠܙܒܢ. * ܛܒ ܠܡܕܚܠ ܡܢ ܡܪܝܐ ܒܙܥܘܪ : ܛܒ
17 ܐܡܪ ܐܢܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܥܘܠܐ. * ܛܒ ܗܘ ܫܪܘܬܐ ܕܝܪܩܐ ܘܚܘܒܐ ܕܫܡܐ ܛܒܐ : ܛܒ ܡܢ ܬܘܪܐ
18 ܡܦܛܡܐ ܒܣܢܐܬܐ. * ܓܒܪܐ ܚܡܬܢܐ ܡܓܪܐ ܚܪܝܢܐ. ܘܓܒܪܐ ܢܓܝܪ ܪܘܚܐ ܥܕܠܐ ܩܡ
19 20 ܡܥܡܐ ܠܗ. * ܐܘܪܚܬܗܘܢ ܕܚܒܢܢܐ ܡܠܝܢ ܟܘܒܐ. ܘܐܘܪܚܬܗܘܢ ܕܬܪܝܨܐ ܦܫܝܩܢ. * ܒܪܐ
ܚܟܝܡܐ ܡܚܕܐ ܠܐܒܘܗܝ. ܘܒܪܐ ܣܟܠܐ ܚܣܕܐ ܗܘ ܠܐܡܗ. * ܓܒܪܐ ܣܟܠܐ ܚܣܝܪ ܠܒܐ ܗܘ.
21 22 ܘܓܒܪܐ ܡܣܬܟܠܢܐ ܒܬܪܝܨܘܬܐ ܡܗܠܟ. * ܡܒܛܠܝܢ ܡܚܫܒܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܝܩܪܝܢ ܟܢܘܫܬܐ.
23 ܘܒܣܘܓܐܐ ܕܡܠܟܐ ܡܠܟܐ ܬܬܩܝܡ. * ܚܕܘܬܐ ܠܓܒܪܐ ܡܠܬܐ ܕܦܘܡܗ. ܘܕܡܡܠܠ
24 ܒܙܒܢܗ ܫܦܝܪ ܠܗ. * ܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ ܡܣܩܢܐ ܗܝ ܠܡܣܬܟܠܢܐ : ܕܢܣܛܐ ܡܢ ܫܝܘܠ
25 26 ܬܚܬܝܬܐ. * ܒܝܬܐ ܕܫܘܝܚܐ ܥܩܪ ܡܪܝܐ. ܘܬܚܘܡܐ ܕܐܪܡܠܬܐ ܡܫܪܪ. * ܡܣܠܝܢ
27 ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܕܟܝܢ ܡܠܐ ܒܣܝܡܬܐ. * ܡܘܒܕ ܢܦܫܗ ܐܢܫ
28 ܕܡܩܒܠ ܫܘܚܕܐ. ܘܕܣܢܐ ܠܡܣܒ ܫܘܚܕܐ ܢܚܐ. * ܠܒܗ ܕܙܕܝܩܐ ܪܢܐ ܗܝܡܢܘܬܐ.
ܘܦܘܡܐ ܕܥܘܠܐ ܡܒܥ ܒܝܫܬܐ.

In domo justi multiplicantur opes : & pro- 6
ventus impiorum peribunt. Labia sapientum 7
loquuntur scientiam : & corda stultorum
non sunt recta. Sacrificia impiorum abomi- 8
nabitur Dominus : at oratio justorum grata
est ei. Viam impiorum execratur Dominus : 9
& diligit eum qui operatur justitiam. Disci- 10
plina eorum qui non nôrunt iniquitatem,
aperta est : & qui odio habent objurgatio-
nem, morientur. Infernus & perditio coram 11
Domino sunt : & multò magis corda homi-
num. Non amat malignus corripientem se, 12
& cum sapientibus non ambulat. Cor hila- 13
re exornat corpus : & cor triste affligit spi-
ritum. Cor justorum expetit scientiam : & os 14
iniquorum loquitur nequitias. Omnes dies 15
pauperis, mali sunt : mites autem tranquilli
sunt omni tempore. Melius est parumper 16
timere Dominum, melius *inquam* thesauris
ingentibus impiorum. Præstantius est con- 17
vivium ex oleribus, & amor *boni* nominis :
præstantius tauris saginatis cum odio. Vir 18
iracundus excitat contentionem ; at vir lon-
ganimis, antequam oriatur extinguit illam.
Viæ pigrorum plenæ sunt sentibus ; et viæ 19
rectorum, complanatæ. Filius sapiens exhi- 20
larat patrem suum ; et filius insipiens oppro-
brium est matris suæ. Vir stultus expers est 21
cordis ; et vir prudens rectè incedit. Diri- 22
munt suspiciones qui venerantur concilium,
et in multitudine consiliariorum firmum erit.
Gaudium viri, sermo oris sui ; et loquenti 23
opportunè, bonum est. Via vitæ ascensus est 24
prudenti, ut deflectat ab inferno imo. Do- 25
mum superborum extirpat Dominus ; & ter-
minum viduarum firmat. Abominandæ sunt 26
coram Domino cogitationes pravæ ; at pura
sunt verba jucunda. Perdit animam suam 27
qui recipit munus ; & qui recusat accipere
donum, vivet. Cor justi meditatur fidem ; 28
et os iniquorum effutit mala.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * في العدل المتكاثر قوة جزيلة * والمنافقون يجتاحون من الارض بجملة اصلهم * في منازل المقسطين
7 قوة جزيلة * وغلات المنافقين تهلك * شفاه الحكماء مربوطة بالحس وقلوب الاغبياء ليست
8 9 مصونة * * ضحايا المنافقين رذالة عند الرب * وهو يحب الطالبين العدل * ادب ذوي الدعة
10 11 يعرفه المختارون * والماقتون التوبيخ يموتون وفاة مستقبحة * الجحيم والهلاك ظاهران عند الرب *
12 فكيف ولا تكون قلوب الناس ظاهرة عنده * الغير مودب لم يحب من يوبخه * ولا يخاطب
13 14 الحكماء * القلب المسرور ينمي نضارة الوجه * واذا حصل في الغموم يقطبه * القلب المقوم
15 يبتغي الحس * وفم من ليسوا موديين يعرف الاسواء * مدى الزمان كله اعين الطالحين تقبل
16 الاسواء * والصالحين كل حين يسكنون * نصيب صغير بمخافة الرب افضل من كنوز
17 كثيرة مع عدم مخافته * ضيافة ببقول بالصداقة والانعام افضل من تقديم عجول بمعاداة *
18 * الانسان الغضوب يربي خصومات * والطويل الاناة يسكن العتيدة ان تكون * الانسان
19 المهمل يخمد الحكومات * والمنافق ينهضها * اكثر طرق الذين لا يعملون مفروشة بانواع
20 الشوك * ومناهج المستحصنين ممهدة * الابن الحكيم يسر اباه * والابن الجاهل يستهزي بامه *
21 22 * سبل السفيه في اقفار الروايات * والرجل الحازم العقل يسلك مقوما * الذين لا يكرمون الجموع
23 يجورون افكارهم * وفي قلوب المشاورين تثبت المشورة * والطالح ما يطيعها ولا يقول شيا جيدا ولا
24 خطرا في الراي السليم * طرايق الحياة روايات الفقيه حقا * اذا جنح عن الهاوية يخلصه الرب *
25 26 * الرب يقتلع منازل المتعظمين وقد وطد تخم الارملة * الفكر الظالم رذالة عند الرب * والفاظ
27 الطاهرين شريفة * من ياخذ الهدايا يهلك ذاته * ومن يمقت اخذ الهدايا يخلص * الصدقات
28 والامانات تهذب من الخطايا ويمحقن اثارها * وبخشية الرب يتجنب الانسان عن الشر * قلوب
المقسطين يتلوا وتهذ في صنوف الامانة * وفم المنافقين يجاوب بالاسواء * طرق الناس المقسطين
عند الرب * لان بها يصير الاعداء اصدقاء *

In justitia multa, fortitudo copiosa : ini- 6
qui autem evellentur è terra cum universa
radice sua. In domibus justorum robur
multum : & fructus impiorum peribunt.
Labia sapientum ligata sunt prudentiâ : 7
& corda insipientium non sunt custodita. 8
Victimæ impiorum sunt abominatio apud
Dominum : & ipse diligit quærentes ju- 9
stitiam. Disciplinam mansueti nôrunt 10
electi : & odientes correptionem obibunt
obitu turpi. Gehenna & interitus sunt 11
manifesta apud Dominum : quomodo er-
gò non erunt etiam corda hominum ma-
nifesta apud ipsum ? Immorigeratus non 12
amat eum qui corripit ipsum, neque ver-
satur cum sapientibus. Cor lætum nutrit 13
hilaritatem vultûs : cùm autem versa-
tur in mœroribus, tristem reddit illum.
Cor rectum quærit prudentiam : & os eo- 14
rum qui non sunt morigerati, cognoscit
mala. Toto temporis intervallo oculi im- 15
proborum recipient mala : proborum au-
tem omni momento quiescunt. Sors par- 16
va cum timore Domini, præstantior est
thesauris multis cum carentia timoris e-
jus. Convivium cum oleribus cum cha- 17
ritate & gratiâ, præstantius est oblatione
vitulorum cum inimicitia. Homo iracun- 18
dus alit jurgia : & longanimis sedat im-
minentia. Vir patiens sedat lites : & ini-
quus suscitat eas. Pleræque viæ eorum 19
qui non operantur, sunt stratæ generibus
spinarum : viæ autem fortium planæ sunt.
Filius sapiens exhilarat patrem suum : et 20
filius stultus deridet matrem suam. Itine- 21
ra stulti, in desertis opinionum : & vir
præditus judicio incedit rectâ. Qui non 22
honorant concilia, omittunt illorum co-
gitationes : & in cordibus consiliariorum
manebit consilium ; At injustus non obe- 23
dit illi, nec dicit quicquam boni neque
fausti mente sanâ. Semitæ vitæ sunt o- 24
piniones eruditi verè : cùm declinaverit
ab inferno, liberabit eum Dominus. Do- 25
minus eradicabit domos superborum : &
jam confirmavit terminos viduæ. Cogi- 26
tatio iniqua abominatio est apud Domi-
num : & eloquia mundorum, præclara.
Qui sumit munera, perdit seipsum : & 27
qui odit sumptionem munerum, salvabi-
tur. Misericordiæ & fidelitates corri-
gunt à peccatis, & exterminant vestigia
eorum : & per timorem Domini devi-
tat homo malitiam. Corda justorum con- 28
templantur & meditantur genera fideli-
tatis : & os iniquorum profert maligni-
tates. Semitæ hominum justorum, apud
Dominum : quia per ipsas inimici fiunt
amici.

משלי : יו

.audiet justorum orationem & : impiis ab Dominus Longinquus
29 רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע׃
Auris est impinguabit bona auditio : cor lætificabit oculorum Lux
30 מְאוֹר־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם׃ אֹזֶן 31
.commorabitur sapientum interiori in ; vitarum increpationem audiens
שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין׃
possidens increpationem audiens & : suam animam spernens eruditionem Negligens
32 פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֶה
.modestia gloriam ante & : sapientiæ eruditio Domini Timor .cor
לֵּב׃ יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃ 33

CAP. XVI. יו

Omnes .linguæ responsio Domino à & : cordis dispositiones Hominis
1 לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃ כָּל־ 2
.Dominus spiritus ponderans & : suis oculis in mundæ viri viæ
דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃
.tuæ cogitationes firmabuntur & : tua opera Dominum ad Volve
גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ 3
diem ad impium etiam & : se propter Dominus est operatus Omnia
כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם 4
manus : corde elatus omnis Domini Abominatio .malam
רָעָה׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד 5
:iniquitas expiabitur veritate & ,misericordia In .erit innocens non manum ad
לְיָד לֹא יִנָּקֶה׃ בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן 6
vias Dominum volendo In .malo à recedere Domini timore in &
וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע׃ בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־ 7
parum Bonum .eo cum pacificabit ejus inimicos Etiam ; viri
אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ׃ טוֹב מְעַט 8
Cor .judicio absque proventuum multitudine præ ; justitia in
בִּצְדָקָה מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃ לֵב 9
.ejus gressum parabit Dominus & : suam viam cogitabit hominis
אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ׃
.ejus os prævaricabitur non judicio in : regis labiis super Divinatio
קֶסֶם עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו׃ 10
omnes ejus opus : Domino judicii bilances & ,Statera
פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה מַעֲשֵׂהוּ כָּל־ 11
quia : impietatem facere regum Abominatio .marsupii lapides
אַבְנֵי־כִיס׃ תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי 12
labia regum Benevolentia .solium firmabitur justitia in
בִצְדָקָה יִכּוֹן כִּסֵּא׃ רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־ 13
legati regis Ira .diliget recta loquentem & : justitiæ
צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים יֶאֱהָב׃ חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־ 14
regis facierum luce In .illam expiabit sapiens vir & : mortis
מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃ בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ 15
Acquirere .pluviæ serotinæ nubes ut ejus benevolentia & : vitæ
חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ׃ קְנֹה־ 16
intelligentiam acquirere & : puro auro præ bonum quàm sapientiam
חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ וּקְנוֹת בִּינָה
custodiens : malo à declinare rectorum via Strata .argento præ electum
נִבְחָר מִכָּסֶף׃ מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר 17
.suam viam servans ,suam animam
נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃ חצי
.spiritus elatio ruinam ante & : superbia contritionem Ante
לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ׃ 18
cum spolium dividere præ ; mansuetis cum spiritu humiliari Bonum
טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָיִים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־ 19
confidens & : bonum inveniet ,verbum super Intelligens .superbis
גֵּאִים׃ מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טוֹב וּבוֹטֵחַ 20
.ejus beatitudines ,Domino in
בַּיהוָה אַשְׁרָיו׃

Versio VULG. LAT.

29 Longè est Dominus ab impiis: & orationes justorū exaudiet. 30 Lux oculorum lætificat animā: 31 fama bona impinguat ossa. Auris, quæ audit increpationes vitæ, in medio sapientiū commorabitur. 32 Qui abjicit disciplinam, despicit animam suam: qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis. 33 Timor Domini, disciplina sapientiæ: & gloriam præcedit humilitas.

CAP. XVI.

1 Hominis est animam præparare: & Domini gubernare 2 linguam. Omnes viæ hominis patent oculis ejus: spirituum 3 ponderator est Dominus. Revela Domino opera tua, & di- 4 rigentur cogitationes tuæ. Universa propter semetipsum operatus est Dominus; impium 5 quoque ad diem malum. Abominatio Domini est omnis arrogans: etiam si manus ad manum fuerit, non est innocens. Initium viæ bonæ, facere justitiam: accepta est autem apud Deum magis, quàm immolare 6 hostias. Misericordiâ & veritate redimitur iniquitas: & in timore Domini declinatur à 7 malo. Cùm placuerint Domino viæ hominis, inimicos quoque ejus convertet ad pacem. 8 Melius est parum cum justitia, quàm multi fructus cum iniqui- 9 tate. Cor hominis disponit viam suam: sed Domini est di- 10 rigere gressus ejus. Divinatio in labiis regis, in judicio non 11 errabit os ejus. Pondus & statera judicia Domini sunt: & opera ejus omnes lapides saccu- 12 li. Abominabiles regi qui agunt impié: quoniam justitiâ 13 firmatur solium. Voluntas regum labia justa: qui recta lo- 14 quitur, diligetur. Indignatio regis, nuntii mortis: & vir sa- 15 piens placabit eam. In hilaritate vultûs regis, vita: & clementia ejus quasi imber sero- 16 tinus. Posside sapientiam, quia auro melior est: & acquire prudentiam, quia preti- 17 osior est argento. Semita justorum declinat mala: custos animæ suæ servat viam suam. 18 Contritionem præcedit superbia: & ante ruinam exaltatur 19 spiritus. Melius est humiliari cum mitibus, quàm dividere 20 spolia cum superbis. Eruditus in verbo reperiet bona: & qui sperat in Domino, beatus est.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

29 † Μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν, † εὐχαῖς δὲ δικαίων ἐπακούει. † κρείσσων ὀλίγη λῆψις μετὰ δικαιοσύνης, † ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας.

Longè abest Deus ab impiis: preces autem justorum exaudiet. Melior parva acceptio cum justitia, quàm multa genimina cum (ll) injustitia. 29

ΚΕΦ. ιϛ΄.

† Καρδία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, † ἵνα ὑπὸ τοῦ θεοῦ διορθωθῇ τὰ διαβήματα 30 αὐτοῦ. † Θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐφραίνει καρδίαν, † φήμη δὲ ἀγαθὴ πιαίνει ὀστᾶ. 32 † Ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν, μισεῖ ἑαυτόν, † ὁ δὲ τηρῶν ἐλέγχους, ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ. 33 † Φόβος κυρίου παιδεία καὶ σοφία, † καὶ ἀρχὴ (α) δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ. † Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ θεῷ, † οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται. 5 † Ἀκάθαρτος παρὰ (*) θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος, † χειρὶ δὲ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ (β) ἀθῳωθήσεται. † ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια, † δεκτὰ δὲ παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας. † ὁ ζητῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης, † οἱ δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτὸν, εὑρήσουσιν εἰρήνην. † Πάντα τὰ ἔργα (γ) τοῦ κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, † φυλάσσεται δὲ ὁ 10 ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακήν. † Μαντεῖον ἐπὶ χείλεσι βασιλέως, † ἐν δὲ κρίσει οὐ μὴ 11 πλανηθῇ τὸ στόμα αὐτοῦ. † Ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη (δ) παρὰ κυρίῳ, † τὰ δὲ ἔργα αὐ- 12 τοῦ στάθμια δίκαια. † Βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακὰ, † μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἑτοι- 13 μάζεται θρόνος ἀρχῆς. † Δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια, † λόγους δὲ ὀρθοὺς ἀγαπᾷ. 14 † Θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτου, † ἀνὴρ 15 δὲ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. † Ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως, † οἱ δὲ προσδεκτοὶ 16 αὐτῷ ὥσπερ νέφος ὄψιμον. † Νοσσιαὶ σοφίας αἱρετώτεραι (ε) χρυσίου, † νοσσιαὶ δὲ φρονήσεως αἱρετώτεραι ὑπὲρ ἀργύριον. 17 † Τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, † μῆκος δὲ βίου ὁδοὶ δικαιοσύνης. † ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς ἔσται, † ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται. † ὃς φυλάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. † ἀγαπῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ, φείσεται στό- 18 ματος αὐτοῦ. † Πρὸ συντριβῆς ἡγεῖται ὕβρις, † πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη. 19 † Κρείσσων (ζ) πραΰθυμος μετὰ ταπεινώσεως, † ἢ ὃς διαιρεῖται σκῦλα (η) μετὰ ὑβρι- 20 στῶν. † Συνετὸς ἐν πράγμασιν εὑρετὴς ἀγαθῶν, † πεποιθὼς δὲ (θ) ἐπὶ θεῷ μακαριστός.

CAP. XVI.

Cor viri cogitet justa, (a) ut à Deo dirigantur gressus ejus. (b) Spectans oculus pulchra læti- 30 *ficat cor: fama autem bona (c) impinguat ossa. Qui expellit di-* 32 *sciplinam, odit seipsum: qui autem servat correptiones, diligit animam suam. Timor Domini disci-* 33 *plina, & sapientia: (d) & principium gloriæ respondebit ei. (e) Omnia opera humilis manifesta apud Deum: impii autem in die mala peribunt. Immund' apud Deum* 5 *omnis sublimis corde: manu autem manus (f) inferens injustè, non erit innocens. (g) Initium viæ bonæ facere justa: accepta autem sunt apud Deum magis, quàm immolare hostias. Qui quærit Dominum, inveniet scientiam cum justitia: & qui rectè quærunt eum, invenient pacem. Omnia opera Domini cum justitia, servatur autem impius in diem malam. Divinatio* 10 *in labiis regis: in judicio autem non (h) errabit os ejus. (i) Mo-* 11 *mentum stateræ justitia apud Dominum: opera autem ejus (k) pondera justa. Abominatio regi is,* 12 *qui facit mala: nam (l) cum justitia paratur solium principatûs. (m) Accepta regi labia justa: ser-* 13 *mones autem rectos diligit. Furor* 14 *regis, nuntius mortis: vir autem sapiens placabit eum. In lumine* 15 *(n) vitæ filius regis: (o) qui autem valdè accepti sunt ei, tanquàm nubilum serotinum. Nidi* 16 *sapientiæ magis eligendi auro: & nidi prudentiæ sunt magis eligendi super argentum. Semitæ vitæ de-* 17 *clinant à malis: longitudo autem vitæ, viæ justitiæ. Qui suscipit disciplinam, in bonis erit: qui autem custodit correptiones, sapiens fiet. (p) Qui custodit vias suas, servat suam animam: & qui diligit vitam (q) suam, parcet ori suo. (r) Ante contritionem* 18 *præcedit contumelia: & ante ruinam mala cogitatio. Melior man-* 19 *suetus cum humiliatione, quàm qui dividit spolia cum (s) contumeliosis. Intelligens in negotiis,* 20 *inventor bonorum: & qui fidit in Deo, beatissimus.*

MS. A. (α) δόξης αὐτοῦ ἀποκριθήσεται αὐτῷ. † προπορεύεται * ταπεινοῖς δόξα. Πάντα τὰ ἔργα (*) τῷ θεῷ (β) ἀθῳωθήσεται. (γ) κυρίου (δ) παρὰ κυρίου, (ε) χρυσίῳ, (ζ) πρόθυμος (η) μετὰ ὕβρεως. (θ) ἐπὶ κυρίῳ

תרגום TARGUM.

29 רחיק הוא אלהא מרשיעי וצלותהון דצדיקי ישמע׃ נהורא דעיני מחדי לבא שומעתא
30 טבא מדהנא גרמא׃ אודנא דשמעא מכסנותא דחיי בינת דחכימי תבות׃ מריש 31
32 מרדותא מסלי נפשיה ודשמע מכסנותא דחיי קני חוכמתא׃ דחלתיה דיי מרדותא
33 דחוכמתא ומן דמתיקר יהוי ענון׃

יו

1 מן בר נש תרעיתא דלבא ומן יי ממללא דלישנא׃ כלהון ארחתיה דגברא דכין אנון
2 בעינוי ואלהא מתקן ארחתיה׃ גלי לאלהא עובדך ומתקנן מחשבתך׃ כלהון עובדין 3
4 דאלהא לאלין דמשתמעין ליה ורשיעא ליומא בישא׃ מרחקתיה דאלהא כל דרם 5
6 בלביה מן בישתא לא נדכי׃ בטיבותא וקושטא מתכפר סורחנא ודחלתיה דאלהא
7 מסטי מן בישתא׃ כד אתרעי אלהא בארחתיה דגברא ואף לבעלי דבבוי נשלים ליה׃ 8
9 טב קליל בצדקתא מן סגיעא דעללתא דלא בדינא׃ לביה דבר נשא מחשב ארחתיה
10 ואלהא מתקן הלכתיה׃ קסמא על ספותיה דמלכא ובדינא לא נדגול פומיה׃ רגיא 11
12 ומסחא דתריצותא מן קדם אלהא ועובדוי כולהון מתקלי דקושטא׃ מרחקתיה
13 דמלכין דעבדין רשעא מטול דבצדקותא תקין כורסיא׃ רעותיה דמלכא ספותא
14 דצדקתא ומלתא דתריצי רחם׃ חמתיה דמלכא מלאכי דמותא אנון וגברא חכימא
15 נדעכניה׃ בנהורא דפרצופיה דמלכא חיי וצביוניה היך עננא בברירותא׃ דקני 16
17 חכמתא טבא ליה מן דהבא סנינא ודקני ביונא טב מן סניא נביא׃ שבילא דתריצי
18 מסטי מן בישתא ודמזהר נפשיה נטר ארחיה׃ קדם תברא גיותניתא וקדם תקלא רמת
19 רוחא׃ טב הוא שפל רוח ועניא מן הוא דמפליג עדיתא עם גיותני׃ דמסתכל במלתא 20
ישכיח טבתא ודמסבר באלהא טובוהי׃

PARAPH: CHALD. Versio Latina.

Longè est Deus ab impiis, & orationem justorum exaudiet. 29 Lux oculorum lætificat cor: fama bona impinguat ossa. 30 Auris quæ audit increpationem vitæ, in medio sapientum commorabitur. 31 Qui deserit disciplinam, aversatur animam suam: 32 & qui audit increpationem vitæ, possidet sapientiam. 33 Timor Domini disciplina sapientiæ: & qui gloriosus est, sit humilis.

CAP. XVI.

Ab homine est consilium cordis, & à Domino sermo linguæ. 1 Omnes viæ viri mundæ sunt in oculis ejus, & Deus dirigit vias ejus. 2 Revela Deo opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ. 3 Omnia opera Dei sunt pro his qui obediunt ei, & impius servatur in diem malum. 4 Abominatio Dei est omnis elatus corde: à malo non mundabitur. 5 In benignitate & veritate expiatur iniquitas: & timor Dei [*est*] *avertere* à malo. 6 Quando vult Deus viam viri, inimicos quoque ejus pacificos reddit ei. 7 Melius est parum in justitia, quàm multi fructus absque judicio. 8 Cor filii hominis cogitat viam suam, & Deus dirigit gressum ejus. 9 Divinatio in labiis regis, & in judicio non mentitur os ejus. 10 Pondus & statera recta à facie Dei est, & opera ejus omnia pondera veritatis. 11 Abominatio sunt regibus ii qui operantur iniquitatem, quoniam in justitia dirigitur solium. 12 Voluntas regis labia justitiæ, & verbum rectorum diligit. 13 Indignatio regis angeli mortis sunt, & vir sapiens restinguet eam. 14 In luce vultus regis est vita, & voluntas ejus quasi nubes in serenitate. 15 Qui possidet sapientiam, melior est ei auro conflato; 16 & qui possidet prudentiam melior est argento lecto. 17 Semita rectorum est declinare à malo; & qui cavet animæ suæ, servat viam suam. 18 Ante interitum venit superbia, & ante ruinam elevatur spiritus. 19 Melior est humilis spiritu & mansuetus, quàm ille qui dividit spolia cum superbis. 20 Qui contemplatur in verbo, inveniet bona; & qui sperat in Deo, beatus est.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܪܚܝܩ ܗܘ ܡܪܝܐ ܡܢ ܪܫܝܥܐ. ܘܨܠܘܬܗܘܢ ܕܙܕܝܩܐ ܫܡܥ. * ܢܘܗܪܐ ܕܥܝܢܐ ܡܚܕܐ ܠܒܐ.
30 ܘܠܒܐ ܛܒܐ ܡܫܡܢ ܓܪܡܐ. * ܐܕܢܐ ܕܫܡܥܐ ܡܟܣܢܘܬܐ ܕܚܝܐ. ܒܝܬ ܚܟܝܡܐ ܬܒܘܬ. 31
32 * ܘܕܡܫܛ ܡܪܕܘܬܐ. ܣܢܐ ܢܦܫܗ. ܘܕܡܬܛܦܝܣ ܠܡܪܕܘܬܐ. ܩܢܐ ܚܟܡܬܐ. * ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ
33 ܡܪܕܘܬܐ ܗܝ ܕܚܝܐ. ܘܠܫܘܒܚܐ ܕܡܟܝܟܐ ܡܩܕܡ ܠܗ.
* ܫܠܡ ܨܚ *
1 * ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܡܚܫܒܬܐ ܕܠܒܐ. ܘܡܢ ܡܪܝܐ ܡܠܬܐ ܕܠܫܢܐ. * ܟܠܗܘܢ ܐܘܪܚܬܗ ܕܓܒܪܐ. 2
ܕܟܝܢ ܐܢܘܢ ܒܥܝܢܘܗܝ. ܘܡܪܝܐ ܡܬܩܢ ܐܘܪܚܬܗ. * ܓܠܝ ܠܡܪܝܐ ܥܒܕܝܟ. ܘܢܬܩܢ 3
ܡܚܫܒܬܟ. * ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܕܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ. ܘܪܫܝܥܐ 4
ܡܬܢܛܪ ܠܝܘܡܐ ܒܝܫܐ. * ܛܢܦ ܗܘ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܟܠ ܕܪܡ ܠܒܗ. ܘܕܡܘܫܛ ܐܝܕܗ ܥܠ ܚܒܪܗ. 5
ܠܐ ܢܬܚܣܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. * ܒܛܝܒܘܬܐ ܘܒܙܕܝܩܘܬܐ ܡܫܬܒܩܐ ܚܛܝܬܐ. ܘܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ 6
ܡܣܛܝܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. * ܒܨܒܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܐܘܪܚܬܗ ܕܓܒܪܐ. ܐܦ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ 7
8 ܢܦܪܘܥ. * ܛܒ ܗܘ ܩܠܝܠ ܒܙܕܝܩܘܬܐ: ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܥܠܠܬܐ ܕܠܐ ܕܝܢܐ. * ܠܒܗ ܕܓܒܪܐ
9 ܡܬܚܫܒ ܐܘܪܚܬܗ. ܘܡܪܝܐ ܡܛܝܒ ܗܠܟܬܗ. * ܩܘܣܡܐ ܥܠ ܣܦܘܬܗ ܕܡܠܟܐ. ܘܒܕܝܢܐ ܠܐ 10
11 ܢܛܥܐ ܦܘܡܗ. * ܒܡܬܩܠܐ ܕܡܣܐܬܐ ܕܝܢܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܥܒܕܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܡܬܩܠܐ ܕܟܐܢܘܬܐ.
12 * ܡܣܠܝܢ ܐܢܘܢ ܡܠܟܐ ܕܥܒܕܝܢ ܥܘܠܐ. ܡܛܠ ܕܒܟܐܢܘܬܐ ܗܘ ܡܬܩܢ ܟܘܪܣܝܐ. * ܨܒܝܢܗ 13
14 ܕܡܠܟܐ ܣܦܘܬܐ ܕܟܐܢܐ. ܘܡܠܬܐ ܕܬܪܝܨܐ ܪܚܡ. * ܚܡܬܗ ܕܡܠܟܐ ܡܠܐܟܐ ܐܢܘܢ ܕܡܘܬܐ.
15 ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܢܕܥܟܝܗ. * ܒܢܘܗܪܐ ܕܦܪܨܘܦܗ ܕܡܠܟܐ. ܚܝܐ. ܘܪܥܝܢܗ. ܐܝܟ ܥܢܢܐ
16 ܚܪܝܦܐ. * ܕܩܢܐ ܚܟܡܬܐ. ܛܒܐ ܗܝ ܠܗ ܡܢ ܕܗܒܐ. ܘܕܩܢܐ ܣܘܟܠܐ. ܡܝܬܪܐ ܗܝ ܠܗ ܡܢ
17 ܣܐܡܐ. * ܫܒܝܠܐ ܕܬܪܝܨܐ ܡܥܒܪܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. ܘܕܙܗܝܪ ܒܢܦܫܗ. ܢܛܪ ܐܘܪܚܗ. * ܩܕܡ ܬܒܪܐ. 18
19 ܨܥܪܐ. ܘܩܕܡ ܟܘܪܗܢܐ. ܪܘܡܐ ܕܪܘܚܐ. * ܛܒ ܗܘ ܡܟܝܟ ܪܘܚܐ ܘܡܟܝܟ ܥܝܢܐ. ܡܢ ܗܘ ܕܡܦܠܓ
20 ܥܕܝܐ ܥܡ ܥܫܝܢܐ. * ܘܕܡܣܬܟܠ ܒܡܠܬܐ. ܢܫܟܚ ܛܒܬܐ. ܘܕܬܟܝܠ ܥܠ ܡܪܝܐ ܛܘܒܘܗܝ.

Procul abest Dominus ab impiis: & orationem justorum exaudit. 29 Lux oculorum delectat 30 cor: & cor bonum impinguat ossa. 31 Auris quæ audit increpationem vitæ, inter sapientes commorabitur. 32 Qui despicit objurgationem, odit animam suam: qui autem acquiescit disciplinæ, possidebit sapientiam. 33 Timor Domini, doctrina est vitæ: & gloria humilis præcedit eum.

CAP. XVI.

1 Ab homine cogitatio cordis, & à Domino sermo linguæ. 2 Omnes viæ viri mundæ sunt in oculis suis: & Dominus disponit vias ejus. 3 Revela Domino opera tua, & disponet cogitationes tuas. 4 Universa opera Domini sunt propter eos qui obediunt illi: & impius servatur ad diem malum. 5 Immundus est coram Domino omnis elatus corde: & qui extendit manum suam contra socium suum, non expiabitur à malo. 6 Per bonitatem & justitiam remittitur iniquitas: et timor Domini declinare facit à malo. 7 In beneplacito Domini, viæ viri, et inimicis quoque suis rependet. 8 Melius est parum cum justitia, quàm copia frugum absq; judicio. 9 Cor hominis cogitat vias suas: et Dominus disponit gressus ejus. 10 Divinatio super labia regis, et in judicio non errabit os ejus. 11 In pondere stateræ, judicium Domini, et opera ejus omnia, pondera sunt justitiæ. 12 Execrabiles sunt reges qui committunt iniquitatem, justitiâ enim firmatur solium. 13 Voluntas regis, labia justi, et verbum rectorum diligit. 14 Ira regis, nuntii sunt mortis, vir autem sapiens extinguet eam. 15 In splendore vultûs regis, vita, et gratia illius tanquam nubes serotina. 16 Possidenti sapientiam, melior est ei quàm aurum, et possidenti intelligentiam, præstantior est ei quàm argentum. 17 Semita rectorum vitare facit malum, et qui cautus est in anima sua, custodit viam suam. 18 Ante fractionem, ignominia, et ante morbum, elatio spiritûs. 19 Melior est humilis spiritu et humilis oculis, eo qui partitur spolia cū potentibus. 20 Qui percipit verbum, reperiet bona, et qui fretus est Domino, beatus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * الله يبتعد بعد البعد من المنافقين * ويستجيب صلوات الصدّيقين * كسب قليل بعدل
30 افضل من غلّات كثيرة بظلم * قلب الانسان فليهذ روايات مقسطة * حتّى يقوّم الله خطواته *
31 العين اذا ابصرت لحظات جيّدة تسرّ القلب * واللسان الصالحة تدسّم الاعظام * من يطرح
32 الادب يمقت نفسه * ومن يحفظ التوبيخات يحبّ نفسه * خشية الربّ ادب وحكمة * ومبدأ الشرف 33
يجاوبها * والمجد يسلك قدّام المتواضعين *

* الفصل السادس عشر *

1 * اعمال المتواضع كلّها طاهرة امام الله * والمنافقون يهلكون في يوم سوء * ** * كلّ مستعلي 5
6 القلب نجس عند الله * من يطرح يدا في يد ظالم لن يتبرّأ الطائلة * مبدأ الطريق الصالح
7 افتعال المعدلات * وهي مقبولة عند الله اكثر من تضحية الذبائح * من يلتمس الربّ يجد
8 المعرفة مع العدل * الذين يبتغونه ابتغاء مستويا يجدون السلامة * اعمال الربّ كلّها بعدل * 9
10 والمنافق يخبأ ليوم شرير * معرفة الخاطر في شفتي الملك * فما يضلّ فمه في القضاء * رجحان 11
12 الميزان عدل عند الربّ * واعماله مثاقيل عدله * من يعمل الاسواء مرذول عند الربّ * لانّ
13 كرسي رياسته مقوّم بالعدل * الشفات المقسطة عند الملك * فهو يحبّ الاقوال القويمة *
14 * غضب الملك رسول الموت * والانسان الحكيم يستعطفه * ابن الملك في نور الحياة * 15
16 والمقبولون عنده كسحابة مسائيّة * فراخ الحكمة عالية مأثورة اكثر من الذهب * فراخ
17 الفطنة مأثورة رفيعة اكثر من الفضّة * سبل الحياة تستميل من الاسواء * وطرق العدل
تفيد طول العمر من يقبل ادبا سيكون في الخيرات * ومن يحفظ التوبيخات سيتحكّم *
18 من يحفظ طرقه يصون نفسه * ومن يحبّ حياته يشفق على فمه * التعظّم يتقدّم قبل التهشيم *
19 وسوء الضمير يسقط قبل السقوط * الوديع الغضب بتواضعه افضل من الذي يوزّع الغنائم
20 بتعظّم * الفقيه في الامور واجد الصالحات * والمتوكّل على الربّ مغبوط *

Deus recedit distantia distantiarum ab impiis, & exaudit orationes proborum. 29 *Lucrum parvum cum justitia, præstantius est frugibus multis cum iniquitate.* 30 *Cor hominis cogitet cogitationes justas, ut dirigat Deus gressus ejus.* 31 *Oculus, cùm intuetur inspectiones bonas, lætificat cor: & nuntium bonum impinguat ossa.* 32 *Qui rejicit disciplinam, odit animam suam: & qui servat correptiones, amat animam suam.* 33 *Timor Domini, disciplina ac sapientia: & initium gloriæ respondebit ei: & honor incedet ante humiles.*

CAP. XVI.

1 *Opera humilis omnia, munda sunt coram Deo: et scelesti peribunt in die mala.* 5 *Omnis elatus corde, immundus est apud Deum. Qui injecerit manum in manum tyranni, non effugiet potestatem.* 6 *Initium viæ bonæ, operatio æquitatum: suntque acceptæ apud Deum plusquàm mactatio victimarum.* 7 *Qui quærit Dominum, inveniet scientiam cum æquitate.* 8 *Qui quærunt eum inquisitione rectâ, invenient salutem.* 9 *Opera Domini cuncta, cum justitia: impius servatur ad diem malum.* 10 *Cognitio intentionis, in labiis regis: neque errabit os ejus in judicio.* 11 *Exuberantia stateræ, justitia est apud Dominum: & opera ejus, pondera justitiæ ipsius.* 12 *Qui committit scelera, execrabilis est apud Dominum: quia solium principatûs ejus est firmatum in æquitate.* 13 *Labia justa, apud regem: nam ipse diligit sermones rectos.* 14 *Ira regis nuntius est mortis: & homo sapiens devitabit eam.* 15 *Filius regis, in splendore vitæ: & accepti apud illum, sunt veluti nubes vespertina.* 16 *Germina sapientiæ, excelsa, electa magis quàm aurum: germina prudentiæ, electa, sublimia plus quàm argentum.* 17 *Semitæ vitæ declinant à nequitiis: & viæ æquitatis important longitudinem ætatis. Qui recipit disciplinam, erit in bonis: & qui custodit correptiones, sapiens fit. Qui observat vias suas, servat animam suam: & qui amat vitam suam, parcit ori suo.* 18 *Superbia præcedit confractionem: & malè considerans corruet ante ruinam.* 19 *Qui mitis est in ira, in humilitate sua præstantior est eo qui dividit spolia cum superbia.* 20 *Prudens in negotiis, inveniet bona: & confidens in Domino, fœlix.*

משלי : יז

addet labiorum dulcedo & : intelligens vocabitur corde Sapiens
21 לחכם־לב יקרא נבון ומתק שפתים יסיף
stultorum eruditio & : eo præditi intelligentia vitarum Vena .doctrinam
22 לקח : מקור חיים שכל בעליו ומוסר אולים
suis labiis super & ; suum os prudens reddet sapientis Cor .stultitia
23 אולת : לב חכם ישכיל פיהו ועל־שפתיו
dulcis : jucunditatis eloquia mellis Favus .doctrinam addet
24 יסיף לקח : צוף־דבש אמרי־נעם מתוק
: viri facies ad recta via Est .ossi medela & , animæ
25 לנפש ומרפא לעצם : יש דרך ישר לפני־איש
laboravit laborantis Anima .mortis viæ ejus novissimum &
26 ואחריתה דרכי־מות : נפש עמל עמלה
: malum fodiens Belijahal Vir .suum os eum super se inflexit quia ; sibi
27 לו כי־אכף עליו פיהו : איש בליעל כרה רעה
mittet perversitatum Vir .ardens ignis ut suis labiis super &
28 ועל־שפתיו כאש צרבת : איש תהפכות ישלח
seducet violentiæ Vir .ducem dividens susurrator & : contentionem
29 מדון ונרגן מפריד אלוף : איש חמס יפתה
Claudens .bona non via in eum ambulare faciet & : suum socium
30 רעהו והוליכו בדרך לא־טוב : עצה
perficit suis labiis annuens : perversitates cogitandum ad suos oculos
עיניו לחשב תהפכות קרץ שפתיו כלה
.invenietur justitiæ via in : canicies gloriæ Diadema .malum
31 רעה : עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא :
capiente præ ; suum spiritum in dominans & ; forti præ naribus longus Bonus
32 טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד
omne Domino à & : sors projicitur sinum In .urbem
33 עיר : בחיק יוטל את־הגורל ומיהוה כל־
.ejus judicium
משפטו :

Versio VULG. LAT.

21 Qui sapiens est corde, appellabitur prudens : & qui dulcis eloquio, majora percipiet. 22 Fons vitæ eruditio possidentis : doctrina stultorum, fatuitas. 23 Cor sapientis erudiet os ejus : & labiis ejus addet gratiam. 24 Favus mellis, composita verba : dulcedo animæ, sanitas ossium. 25 Est via quæ videtur homini recta : & novissima ejus ducunt ad mortem. 26 Anima laborantis laborat sibi, quia compulit eum 27 os suum. Vir impius fodit malum, & in labiis ejus ignis ardescit. 28 Homo perversus suscitat lites : & verbosus separat principes. 29 Vir iniquus lactat amicum suum : & ducit eum per viam non 30 bonam. Qui attonitis oculis cogitat prava, mordens labia sua perficit malum. 31 Corona dignitatis senectus, quæ in viis justitiæ reperi32etur. Melior est patiens viro forti : & qui dominatur animo suo, expugnatore ur33bium. Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cùm Translatione LATINA.

21 † Τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦσιν, † οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ (ι) πλείονα ἀκού22σονται. † Πηγὴ ζωῆς ἔννοια τοῖς κεκτη23μένοις, † παιδεία δὲ ἀφρόνων κακή. † Καρδία σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος, † ἐπὶ δὲ χείλεσι φορέσει ἐπιγνωμοσύνην. 24 † Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, † γλύκασμα 25 δὲ (κ) αὐτοῦ ἴασις ψυχῆς. † Εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι εἶναι ὀρθαὶ ἀνδρί, † τὰ μέντοι τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθμένα ᾅδου. 26 † Ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ, † καὶ ἐκ27βιάζεται (λ) τὴν ἀπώλειαν ἑαυτοῦ. † Ὁ μέντοι σκολιὸς ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φορεῖ τὴν ἀπώλειαν. † ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακά, † ἐπὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ χειλέων 28 (μ) θησαυρίζει πῦρ. † Ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμπεται κακά, † καὶ λαμπτῆρα δόλου (ν) πυρσεύσει κακοῖς, † καὶ διαχωρίζει 29 φίλους. † Ἀνὴρ παράνομος ἀποπειρᾶται φίλων, † καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ὁδοὺς οὐκ ἀγα30θάς. † (ξ) Στηρίζων δὲ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ διαλογίζεται διεστραμμένα, † ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάντα τὰ κακά· † οὗτος 31 κάμινός ἐστι (ο) κακίας. † Στέφανος καυχήσεως γῆρας, † ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης 32 εὑρίσκεται. † Κρείσσων ἀνὴρ μακρόθυμος ἰσχυροῦ, (π) † ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων 33 (ρ) καταλαμβανομένου πόλιν. † Εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκοις, † παρὰ δὲ κυρίου πάντα τὰ δίκαια.

(ι) Sapientes, & intelligentes vocant malos : dulces autem in sermone plura audient. Fons vitæ, 22 (u) cogitatio possidentibus : (x) disciplina autem imprudentum mala. Cor sapientis cogitabit, quæ ab ore 23 proprio : & in labiis (y) portabit doctrinam. Favi (z) mellis sermones 24 boni : (ω) dulcedo autem ejus sanitas animæ. Sunt viæ, quæ vi25dentur esse rectæ homini : attamen novissima eorum spectant in fundum inferni. (aa) Vir in laboribus 26 laborat sibi, & vim facit in interitum suum. (bb) Perversus in ore 27 suo portat perditionem : vir (cc) imprudens fodit sibi mala : & in labiis suis (dd) ignem condit. Vir 28 perversus (ee) transmittit mala : (ff) et face doli accendet malis, & disjungit amicos. Vir iniquus (gg) 29 palpat amicos : & abducit eos per vias non bonas. (hh) Qui au30tem obfirmat oculos suos ; cogitat (ii) perversa, (kk) & statuit labiis suis omnia mala : hic fornax est mali. Corona gloriationis senectus : 31 & in viis justitiæ invenitur. Melior vir (ll) longanimis forti : & 32 qui continet iracundiam, melior est, quàm qui urbem capit. In sinus veniunt omnia (mm) injustis : à Domino autem omnia justa. 33

MS.A. (ι) πλεῖον ἀκούονται. (κ) αὐτῶν (λ) ἑαυτοῦ τὴν ἀπώλειαν. (μ) ὀρύσσει πῦρ. (ν) πυρσεύει (ξ) Στηρίζων ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ λογίζεται (ο) κακῶν. (π) † καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου μεγάλου, ὁ δὲ κρατῶν (ρ) τοῦ καταλαμβανομένου πόλιν.

CAP. XVII. יז

plena domo præ ; ea in tranquillitas & , sicca buccella Bona
1 טוב פת חרבה ושלוה־בה מבית מלא
filium in dominabitur intelligens Servus .jurgii victimis
2 זבחי־ריב : עבד משכיל ימשול בבן־
Conflatorium .hæreditatem dividet fratrum medio in & ; confundentem
3 מביש ובתוך אחים יחלק נחלה : מצרף
Malus .Dominus corda probans & ; auro caminus & , argento
4 לכסף וכור לזהב ובחן לבות יהוה : מרע
linguæ super auscultans falsitas : iniquitatis labio super attendens
מקשיב על־שפת־און שקר מזין על־לשון
: ejus factorem affecit probris , pauperem Subsannans .pravitatum
5 הות : לעג לרש חרף עשהו
filii senum Diadema .impunis erit non , contritione in lætans
6 שמח לאיד לא ינקה : עטרת זקנים בני
stulto decorum Non .eorum patres filiorum gloria & : filiorum
7 בנים ותפארת בנים אבותם : לא־נאוה לנבל
Lapis ; falsitatis labium liberali quia etiam : dignitatis labium
8 שפת יתר אף כי־לנדיב שפת־שקר : אבן־
reflexerit quod omne ad : ejus patrono oculis in munus gratiæ
חן השחד בעיני בעליו אל־כל־אשר יפנה
.aget prudenter
ישכיל :

CAP. XVII.

1 Melior est buccella sicca cum gaudio, quàm domus ple2na victimis cum jurgio. Servus sapiens dominabitur filiis stultis, & inter fratres hære3ditatem dividet. Sicut igne probatur argentum, & aurum camino : ita corda probat 4 Dominus. Malus obedit linguæ iniquæ, & fallax obtem5perat labiis mendacibus. Qui despicit pauperem, exprobrat factori ejus : & qui ruinâ lætatur alterius, non erit impu6nitus. Corona senum filii filiorum : & gloria filiorum 7 patres eorum. Non decent stultum verba composita ; nec principem labium mentiens. 8 Gemma gratissima, expectatio præstolantis : quocunque se vertit, prudenter intelligit.

ΚΕΦ. ιζ'.

1 † Κρείσσων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, † ἢ (α) οἶκος πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀ2δίκων θυμάτων μετὰ μάχης. † Οἰκέτης νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, † ἐν 3 δὲ ἀδελφοῖς διελεῖται μέρη. † Ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός, † οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι (β) παρὰ κυ4ρίῳ. † Κακὸς ὑπακούει γλώσσης παρανόμων, † δίκαιος δὲ οὐ προσέχει χείλεσι 5 ψευδέσιν. (γ) † Ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτόν, † ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμένῳ οὐκ (δ) ἀθῳωθήσεται, † ὁ δὲ (ε) ἐπισπλαγχνιζόμενος 6 ἐλεηθήσεται. † Στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, † καύχημα δὲ τέκνων πατέρες αὐτῶν. (ζ) † Τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων, † τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός. 7 † Οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστά, † οὐδὲ 8 δικαίῳ χείλη ψευδῆ. † Μισθὸς χαρίτων (η) παιδεία τοῖς χρωμένοις, † οὗ δ' ἂν ἐπιστρέψῃ εὐοδωθήσεται.

CAP. XVII.

Melior buccella (a) cum voluptate in pace, quàm (b) domus multorum bonorum, & injustarum victimarum cum jurgio. 1 Servus intelligens reget (c) dominos stultos : in fratribus autem (d) dividet partes. 2 Sicut probatur in camino argentum, & aurum ; ita (e) electa corda apud Dominum. 3 Malus obedit linguæ iniquorum : (f) justus autem non intendit labiis mendacibus. 4 Qui irridet inopem, (g) irritat eum qui fecit illum : qui autem lætatur pereunte, non erit innocens : ille autem, cujus viscera commoventur, misericordiam consequetur. 5 Corona senum filii filiorum ; (h) gloriatio autem filiorum patres eorum. 6 (i) Ejus, qui fidelis est, totus mundus divitiarum : illius autem, qui infidelis est, neque obolus. Non (k) congruent imprudenti labia fidelia, (l) neq; justo (m) labia mendacia. 7 (n) Merces gratiarum, disciplina iis, qui utuntur : quocunque se verterit, prosperabitur. 8

MS.A. (α) οἶκος πλήρης πολλῶν (β) παρὰ θεῷ. (γ) τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων, τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός. Ὁ *καταγγέλλων (δ) ἀθῳωθήσεται, (ε) σπλαγχνιζόμενος (ζ) Οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστά, οὐδὲ δικαίῳ χείλη ψευδῆ. Μισθὸς (η) ἡ παιδεία

תרגום TARGUM.

21 חכים לבא יתקרי סוכלתנא ודחלין שפותיה מוסיף אולפנא : מבוע דחיי סוכלא
22 דמריה ומרדותא דשטיי שטיותא : לבא דחכימא מסתכל פומיה ובשפותוהי
23 מוסיף אולפנא : כבריתא דדובשא מאמרא דבוסמא חליותא דנפשא ואסותא
24 לגרמי : אית ארחא דמתחזיא בעיני בני נשא דתריצא היא וסופא ארחתא דמותא
25 אנון : נפש דלעיא לעותא תסובר דמן פומא אתי לה כיפא : גברא טלומא
26 חפר בישתא ובשפותיה נורא יהבה זליקי : גברא מהפכנא יגרי תגרי וחרתנא
27 מעריק רחמיה : גברא חטופא משרגג חבריה מוביל ליה בארחא דלא שפירא :
28 רמז בעינוי וחשב הפכתא גזים בשפותיה וגמר בישתא : כלילא דשבהירא
29 סיבותא בארחא דצדקתא משתכחא : טב נגיד אפי רוחא מן גברא ודמכביש
30 נפשיה טב מן הוא דאחד מדינתא : בעובא דעצתא נפלה פצתא ומן אלהא
31 נפק דיניה :
32
33

יז

1 טבא היא לחמא שרבתא ושלותא בה מן ביתא דמלי דבחי דדינא : עבדא
2 סוכלתנא ישתלט בברא מבהתנא ובינת אחי נפלג ירותתא : צרפא נקי לסאמא
3 וכורא לדהבא ואלהא בדיק לביא : גברא בישא צית לספותא דעאתא שקרא
4 ודגלותא על לישנא דעאתא : דמצדי במסכנא מרגז לבריה ודחדי לחברא
5 דחבריה לא מודכי : כלילא דסבי בני בניא ושבהורהון דבניא אבהתהון : לא יאי
6 לטפשא שפתא יתרתא אף לא לשליטא שפתא דשקרא : כיפא דשוחדא חסירא
7 היא באפי מאן דשקל לה לכל אתר דמתפני שכולא :
8

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sapiens corde vocatur intelligens ; & qui dulcis est labiis suis, addit 21 disciplinam. Fons vitæ intellectus *possidentis*, & disciplina stultorum stul- 22 titia. Cor sapientis erudit os ipsius, & in labiis suis adjicit doctrinam. 23 Favus mellis verbum suave, dulcedo animæ & medicina ossium. Est via 24 quæ videtur in oculis filiorum hominum recta : & finis ejus sunt viæ mor- 25 tis. Anima laborantis laborem sustinebit ; quia ex ore suo veniet ei hu- 26 miliatio. Vir calumniator fodit malum, & in labiis ejus ignis dat scin- 27 tillas. Vir perversus concitat lites, & *litigiosus* divellit à se amicum suum. 28 Vir raptor lactat amicum suum, & ducit eum per viam non bonam. Qui 29 annuit oculis suis & cogitat perversa, *minans* labiis suis perficit malum. 30 Corona pulchritudinis est senectus, in via justitiæ invenitur. Melior est 31 lentus ira animi quàm fortis : & qui dominatur sibiipsi, magis quàm 32 ille qui capit provinciam. In sinum consilii cadit sors, & à Deo egredi- 33 tur judicium ejus.

CAP. XVII.

Melior est panis siccus cum tranquillitate, quàm domus plena victimis 1 jurgii. Servus prudens dominabitur filio impudenti, & inter fratres di- 2 videt hæreditatem. Conflatorium purum est ad argentum, & caminus ad 3 aurum, & Deus scrutatur corda. Vir malus auscultat labia iniqua : falsi- 4 tas & *mendacium* in lingua perversa. Qui deridet pauperem, provocat iram 5 creatoris sui ; & qui lætatur in interitu socii sui, non erit innocens. Co- 6 rona senum filii filiorum, & pulchritudo filiorum patres eorum. Non de- 7 cet insipientem labium excessivum, neque principem labium mendacii. Lapis muneris gratia est in oculis ejus qui tollit eum : ad omnem locum 8 quò se vertit, prudenter agit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܚܟܝܡ ܒܠܒܐ ܝܕܥ ܣܘܟܠܐ. ܘܕܚܠܝܢ ܣܦܘܬܗ ܡܘܣܦ ܝܘܠܦܢܐ. * ܡܒܘܥܐ
22 ܕܚܝܐ ܣܘܟܠܐ ܗܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܕܥܝܢ ܠܗ. ܘܡܪܕܘܬܐ ܕܣܟܠܐ ܣܟܠܘܬܐ ܗܝ. * ܠܒܐ ܕܚܟܝܡܐ ܝܕܥ
23 ܡܐܡܪܐ ܕܦܘܡܗ. ܘܥܠ ܣܦܘܬܗ ܡܘܣܦ ܝܘܠܦܢܐ. * ܟܘܪܬܐ ܕܕܒܫܐ ܡܐܡܪܗ
24 ܕܚܟܝܡܐ. ܘܚܠܐ ܗܘ ܠܢܦܫܗ ܘܐܣܝܘܬܐ ܗܘ ܠܓܪܡܘܗܝ. * ܐܝܬ ܐܘܪܚܐ ܕܡܬܚܙܝܐ
25 ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܬܪܝܨܐ ܗܝ. ܘܚܪܬܗ ܐܘܪܚܬܐ ܕܡܘܬܐ. * ܢܦܫܐ ܕܥܡܠܐ
26 ܥܡܠܐ ܠܗ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܢܦܩ ܐܒܕܢܗ. * ܓܒܪܐ ܥܘܠܐ ܚܦܪ ܒܝܫܬܐ.
27 ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܢܘܪܐ ܝܩܕܐ. * ܓܒܪܐ ܥܘܠܐ ܡܓܪܓ ܚܪܝܢܐ. ܘܣܪܝܩܐ ܪܕܦ ܪܚܡܘܗܝ.
28 * ܓܒܪܐ ܥܘܠܐ ܡܦܬܐ ܠܚܒܪܗ. ܘܡܕܒܪ ܠܗ ܒܐܘܪܚܐ ܕܠܐ ܛܒܐ. * ܘܪܡܙ ܒܥܝܢܘܗܝ
29 ܘܡܬܚܫܒ ܥܘܩܡܬܐ. ܘܡܬܪܢܐ ܒܣܦܘܬܗ. ܘܡܫܡܠܐ ܒܝܫܬܐ. * ܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܚܐ
30 ܣܝܒܘܬܐ. ܘܒܐܘܪܚܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܡܫܬܒܚܐ. * ܛܒ ܗܘ ܢܓܝܪ ܪܘܚܐ ܡܢ ܓܢܒܪܐ. ܘܡܢ ܕܟܒܫ
31 ܢܦܫܗ ܡܢ ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܡܕܝܢܬܐ. * ܒܥܘܒܐ ܕܢܟܝܠܐ ܢܦܠ ܦܣܐ. ܘܡܢ ܡܪܝܐ
32 ܢܦܩ ܕܝܢܗ.
33

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܙ *

1 * ܛܒ ܗܘ ܠܚܡܐ ܝܒܝܫܐ ܒܫܠܝܐ.
2 ܛܒ ܡܢ ܒܝܬܐ ܕܡܠܐ ܕܒܚܐ ܕܚܪܝܢܐ. * ܥܒܕܐ ܚܟܝܡܐ ܢܫܬܠܛ ܥܠ ܒܪܐ ܡܒܗܬܢܐ. ܘܒܝܢܝ
3 ܐܚܐ ܢܦܠܓ ܝܪܘܬܐ. * ܒܘܪܐ ܒܚܪ ܠܣܐܡܐ. ܘܩܡܝܢܐ ܠܕܗܒܐ. ܘܡܪܝܐ ܒܚܪ ܠܒܘܬܐ.
4 * ܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܨܝܬ ܠܣܦܘܬܐ ܕܢܟܠܐ. ܘܙܕܝܩܐ ܠܐ ܫܡܥ ܠܠܫܢܐ ܕܢܟܠܐ. * ܕܡܒܙܚ ܠܡܣܟܢܐ
5 ܡܓܪܓ ܠܡܢ ܕܒܪܝܗܝ. ܘܕܚܕܐ ܒܬܒܪܗ ܠܐ ܢܙܕܟܐ. * ܟܠܝܠܐ ܕܣܒܐ ܒܢܝ ܒܢܝܗܘܢ.
6 ܘܫܘܒܗܪܐ ܕܒܢܝܐ ܐܒܗܝܗܘܢ. * ܠܐ ܝܐܝܢ ܠܣܟܠܐ ܣܦܘܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܘܠܐ ܠܙܕܝܩܐ
7 ܣܦܘܬܐ ܕܢܟܠܐ. * ܟܐܦܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܫܦܝܪܐ ܗܝ ܒܥܝܢܝ ܡܢ ܕܩܢܐ ܠܗ. ܘܠܐܝܟܐ
8 ܕܡܬܦܢܐ ܡܣܬܟܠܐ ܗܝ.

Sapiens corde novit intelligentiam : & is cu- 21 jus dulcia sunt labia, auget doctrinam. Vena 22 est vitæ intellectus iis qui nôrunt illũ, & disciplina stultorũ, insipientia. Cor sapiens noscit 23 sermonem oris sui : & labiis suis addit doctrinam. Favus mellis, dictũ sapientis : & dulcis 24 est animæ ejus, & sanitas ossib' ipsius. Est via 25 quæ videtur oculis hominũ esse recta : attamen semitæ ejus, semitæ sunt mortis. Anima 26 dolens, sibi dolet : & ex ore sui ipsius procedit interitus ejus. Vir sceleratus astruit malum : 27 & ex ore ejus ardescit ignis. Vir iniquus ex- 28 citat litem : & vanus persequitur amicos suos. Vir perversus adulatur socio suo, & ducit eum 29 per viam haud bonam : Innuit etiam oculis 30 suis, & meditatur perversitates : & cogitat labiis : suis, & malum perficit. Diadema glo- 31 riæ, senectus : & in via justitiæ celebratur. Præstantior est longanimis gigante : & qui do- 32 mat animum suum, eo qui dominatur urbi. In sinum dolosi cadet sors ejus : & à Domino 33 egredietur judicium ejus.

CAP. XVII.

Melior est panis siccus cum quiete, me- 1 lior *inquam* domo plenâ victimis contentiosis. Servus prudens dominabitur filio pu- 2 defacienti, & inter fratres dividet hæreditatem. Conflatorium probat argentum, & 3 fornax aurum : Dominus autem cor explorat. Vir malignus auscultat labia doloso- 4 rum : justus autem non obedit linguæ flagitiosorum. Qui deridet pauperem, irritat crea- 5 torem ejus : & qui lætatur pernicie, non erit impunis. Corona senum, filii filiorum sunt : 6 & gloria filiorũ, parentes eorum. Non decet 7 stultum, labium fidele : neque justum, labium mendax. Lapillus gratiæ pulcher est in 8 oculis habentis eum : & quoquò se vertit *lapillus ille*, prudentia est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * الحكماء والفقهاء يسموهم صالحين * ومن يكون حلوا في كلامه يسمعون منه * أكثر التفكر
22 في المعاد عين حياة لمن يقتنيه * وأدب الأغبياء رديء * قلب الحكيم يفهم الألفاظ البارزة
23 من فمه * وفي شفتيه يحمل جمهور المعرفة * الأقوال الجيدة شهد العسل * وحلاوتها شفاء النفس *
24
25 * تكون طرقا يظنها الإنسان جيدة مستوية * وأواخرها تأصل إلى أعماق الجحيم * الإنسان
26 بالأتعاب يتعب ذاته ويغتصب هلاكه * من يكون ملتويا يحمل هلاكه في فمه * الإنسان
27 الجاهل يحفر لنفسه المساوئ * وفي شفتيه يكنز النار * الإنسان الملتوي يبعث الشرور *
28 ويشعل الغش يحرق الأشرار ويفرق بين الأصدقاء * الرجل المجاوز الشريعة يجرب أصدقاءه *
29 ويسوقهم إلى طرق ليست صالحة * من يصلب عينيه يفكر أفكارا معوجة * ويحد بشفتيه
30 جميع الأسواء ويميزها * فذاك هو أتون الشر * الشيخوخة إكليل الفخر * وإنما توجد في طرق
31 العدل * الرجل المهمل أفضل من الرجل القوي * والإنسان الذي له فطنة أفضل من
32 فلاحة عظيمة * ومن يمسك غيظه أفضل ممن يأخذ مدينة ويملكها * الظالمون جميع الأشياء
33 توافي إلى حضونهم * ومن الله كل الأمور المقسطة *

* الفصل السابع عشر *

1 * خبز بلذة في سلامة وأمن لأفضل من منزل موعب خيرات كثيرة وضحايا ظالمة بخصومة *
2 * العبد اللبيب يمسك السادة الأغبياء * وبين الإخوة يقسم الأنصبة * كما يختبر الفضة والذهب
3 في الكور * هكذا تختبر القلوب المختارة عند الرب * الطالح يطيع ألسن العادلين عن
4 الشريعة * والمقسط لن يصغي إلى الشفوات الكاذبة * جميع عالم الأموال للمؤمن * وليس لمن
5 لا إيمان له ولا فلس * من يضحك على المسكين يغيظ من خلقه * ومن يشمت بالهالك لن
6 يتزكى ولا يتبرأ * والمتحنن يرحم * إكليل الشيوخ أولاد الأولاد * وفخر الأولاد آباؤهم * الشفوات
7 الصادقة ما تلائم الجاهل * ولا الشفوات الكاذبة توافق الصديقين * ثواب النعم للذين
8 يستعملونه * لأن صاحبه أينما انقلب ييسر أمره *

Sapientes & eruditos appellabunt optimos : & qui fuerit dulcis in sermone suo, 21 *obtemperabunt illi. Frequentissima con-* 22 *sideratio finis, fons est vitæ possidenti illam : & disciplina insipientium pessima est. Cor sapientis intelligit eloquia pro-* 23 *deuntia ex ore suo ; & in labiis suis portat præstantissimum scientiæ. Sermones* 24 *probi, favus mellis : & dulcedo eorum, sanitas animæ. Sunt viæ quas homo ex-* 25 *istimat bonas & rectas, at extrema illarum respiciunt profunda inferni. Homo* 26 *laboribus fatigat se ipsum, & vi evocat perditionem suam. Qui fuerit perversus, portabit interitum suum in ore suo. Homo* 27 *stultus fodit animæ suæ mala, & in labiis suis thesaurizat ignem. Homo perversus* 28 *suscitat mala : & fax fraudis comburit malos, et separat inter amicos. Homo trans-* 29 *gressor legis suffuratur amicos suos, & ducit eos ad vias non bonas. Qui in-* 30 *durat oculos suos, cogitat cogitationes perversas, & acuit labiis suis omnes nequitias, & discernit illas : is est fornax malitiæ. Senectus est corona gloriæ, &* 31 *quidem reperitur in viis justitiæ. Vir* 32 *longanimis, præstantior est viro forti : & homo cui est prudentia, præstantior est prosperitate maxima. Et qui cohibet iram suam, præstantior est eo qui capit urbem, & possidet illam. Ad iniquorum* 33 *sinus omnes res veniunt : & à Deo, omnes res justæ.*

CAP. XVII.

Panis vetustus cum pace & securitate, 1 *certè melior est domo confertâ panibus multis & victimis iniquis cum rixa. Servus prudens cohibebit dominos stul-* 2 *tos, & inter fratres dividet sortes. Quem-* 3 *admodum probatur argentum et aurum in fornace, sic probantur corda electa apud Dominum. Scelestus obtemperat linguis* 4 *declinantium à lege : justus autem non intendit ad labia mendacia. Totus mundus divitiarum, fideli : ei verò cui non est fides, nec obolus quidem. Qui irridet* 5 *pauperem, irritat creatorem ejus : & qui lætatur de pereunte, non justificabitur, neque innoxius erit : & misericors misericordiam consequetur. Co-* 6 *rona senum, filii filiorum : & gloria filiorum, parentes eorum. Labia veridica non* 7 *conveniunt stulto, neque labia mendacia competunt justo. Præmium beneficio-* 8 *rum, iis qui utuntur ipso : quoniam qui præditus est illo, quocunque se verterit, planum inveniet negotium suum.*

משלי : יח

,verbo in iterans & ; amorem quærens ,prævaricationem Tegens
9 מכסה פשע מבקש אהבה ושנה בדבר
percutere præ ; intelligentem in increpatio Descendet .ducem separans
10 מפריד אלוף : תחת גערה במבין מהכות
nuncius & : malum quæret rebellis Profectò .centies stultum
11 כסיל מאה : אך מרי יבקש־רע ומלאך
; virum in orbatum ursum Occurrere .eum in mittetur crudelis
12 אכזרי ישלח־בו : פגוש דב שכול באיש
pro malum Reddens .sua stultitia in stultum non &
13 ואל־כסיל באולתו : משיב רעה תחת
, aquas Aperiens .ejus domo de malum recedet non : bono
14 טובה לא־תמיש רעה מביתו : פוטר מים
.dimitte , lis misceatur antequàm & ; contentionis principium
ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש :
abominatio ; justum faciens iniquum & , impium Justificans
15 מצדיק רשע ומרשיע צדיק תועבת
pretium hoc quid Ut .ipsi ambo etiam DOMINI
16 יהוה גם־שניהם : למה־זה מחיר
? non cor & , sapientiam acquirendum ad ; stulti manu in
ביד־כסיל לקנות חכמה ולב־אין :
angustiam ad frater & : amicus diligens tempore omni In
17 בכל־עת אהב הרע ואח לצרה
spondens : volam percutiens corde carens Homo .nascetur
18 יולד : אדם חסר־לב תוקע כף ערב
, prævaricationem Diligens .sui amici facies ad sponsionem
19 ערבה לפני רעהו : אהב פשע
.contritionem quærens , suum ostium elevans : litem diligens
אהב מצה מגביה פתחו מבקש־שבר :
, sua lingua in se vertens & : bonum inveniet non corde Perversus
20 עקש־לב לא ימצא־טוב ונהפך בלשונו
non & : sibi tristitiam ad , stultum Generans .malum in cadet
21 יפול ברעה : ילד כסיל לתוגה לו ולא
: medicina benefaciet lætum Cor .stulti pater lætabitur
22 ישמח אבי נבל : לב שמח ייטב גהה
impius sinu è Munus .os exsiccabit contritus Spiritus &
23 ורוח נכאה תיבש־גרם : שחד מחק רשע
faciebus Cum .judicii semitas pervertendum ad ; capiet
24 יקח להטות ארחות משפט : את־פני
Ira .terræ extremo in stulti oculi & : sapientia intelligentis
25 מבין חכמה ועיני כסיל בקצה־ארץ : כעס
multare Etiam .suæ genetrici amaritudo & ; stultus filius suo patri
26 לאביו בן כסיל וממר ליולדתו : גם ענוש
.rectitudinem super magnificos percutere : bonum non , justum
לצדיק לא־טוב להכות נדיבים על־ישר :
vir spiritu preciosus : scientiam sciens , sua eloquia Prohibens
27 חושך אמריו יודע דעת יקר־רוח איש
: reputabitur sapiens tacens stultus Etiam .intelligentiæ
28 תבונה : גם אויל מחריש חכם יחשב
.intelligens , sua labia obturans
אטם שפתיו נבון :

CAP. XVIII. יח

.se miscebit existentis omni in ; separatus quæret desiderium Ad
1 לתאוה יבקש נפרד בכל־תושיה יתגלע :
se manifestando in quin ; intelligentia in stultus volet Non
2 לא־יחפץ כסיל בתבונה כי אם־בהתגלות
.ejus cor
לבו :

Verſio VULG. LAT.

9 Qui celat delictum, quærit amicitias: qui altero ſermone repetit, ſeparat fœderatos. 10 Plus proficit correptio apud prudentem, quàm centum plagæ apud ſtultum. 11 Semper jurgia quærit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum. 12 Expedit magis urſæ occurrere raptis fœtibus, quàm fatuo confidenti in ſtultitia ſua. 13 Qui reddit mala pro bonis, non recedet malum de domo ejus. 14 Qui dimittit aquam, caput eſt jurgiorum: & antequàm patiatur contumeliam, judicium deſerit. 15 Qui juſtificat impium, et qui condemnat juſtum, abominabilis eſt uterq; apud Deum. 16 Quid prodeſt ſtulto habere divitias, cùm ſapientiam emere non poſſit? Qui altam facit domum ſuam, quærit ruinam: & qui evitat diſcere, incidet in mala. 17 Omni tempore diligit qui amicus eſt: & frater in anguſtiis comprobatur. 18 Stult⁹ homo plaudet manibus, cùm ſpoponderit pro amico ſuo. 19 Qui meditatur diſcordias, diligit rixas: & qui exaltat oſtium, quærit ruinam. 20 Qui perverſi cordis eſt, non inveniet bonum: & qui vertit 21 linguam, incidet in malū. Natus eſt ſtultus in ignominiam ſuam: ſed nec pater in fatuo lætabitur. 22 Animus gaudens ætatem floridam facit: ſpiritus triſtis exiccat oſſa. 23 Munera de ſinu impius accipit, ut pervertat ſemitas judicii. 24 In facie prudentis lucet ſapientia: oculi ſtultorum in finibus terræ. 25 Ira patris, filius ſtultus: & dolor 26 matris quæ genuit eum. Non eſt bonum, damnum inferre juſto: nec percutere principē, 27 qui recta judicat. Qui moderatur ſermones ſuos, doctus & prudens eſt: & pretioſi ſpiritûs vir eruditus. 28 Stultus quoq; ſi tacuerit, ſapiens reputabitur: & ſi compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

1 OCcaſiones quærit qui vult recedere ab amico: omni tempore erit exprobrabilis. 2 Non recipit ſtultus verba prudentiæ: niſi ea dixeris quæ verſantur in corde ejus.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

9 † Ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ φιλίαν, † ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν διΐστησι φίλους ϗ οἰκείους. 10 † Συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, † ἄφρων δὲ μαστιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται. 11 † Ἀντιλογίας ἐγείρει πᾶς κακὸς, † ὁ δὲ κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ. 12 † Ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, † οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κακά. 13 † Ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, † οὐ κινηθήσεται κακὰ (θ) ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. 14 † Ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης, † προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις ϗ μάχη. 15 † Ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, † ἀκάθαρτος ϗ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. 16 † Ἱνατί ὑπῆρξε χρήματα ἄφρονι; † κτήσασθαι (ι) γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται. † ὃς ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ζητεῖ συντριβήν· † ὁ δὲ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά. 17 † Εἰς πάντα καιρὸν φίλος ὑπαρχέτω σοι, † ἀδελφοὶ δὲ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν, † τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται. 18 † Ἀνὴρ ἄφρων ἐπικροτεῖ ϗ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ, † ὡς ϗ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύῃ 19 (κ) τῶν ἑαυτοῦ φίλων. † Φιλαμαρτήμων 20 (λ) χαίρει μάχαις, † ὁ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς. † ἀνὴρ εὐμετάβολος γλώσσῃ ἐμπεσεῖται εἰς κακά, 21 † Καρδία δὲ ἄφρονος ὀδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτήν. † οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐφ᾿ υἱῷ ἀπαιδεύτῳ, † υἱὸς δὲ φρόνιμος (´) 22 εὐφραίνει μητέρα αὐτοῦ. † Καρδία εὐφραινομένη εὐεκτεῖν ποιεῖ, † ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. 23 † Λαμβάνοντος δῶρα (μ) ἀδίκως ἐν κόλποις οὐ κατευοδοῦνται ὁδοί, † ἀσεβὴς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. 24 † Πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ, † οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ᾿ ἄκρα 25 γῆς. † Ὀργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρων, † ϗ ὀ26 δύνη τῇ τεκούσῃ (¨) αὐτόν. † Ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλὸν, † οὐδὲ ὅσιον ἐπιβουλεύειν 27 δυνάσταις δικαίοις. † Ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρὸν, ἐπιγνώμων, † μακρό28 θυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος. † Ἀνοήτῳ (ν) ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται, † ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας, δόξει φρόνιμος εἶναι.

Qui celat injuſtè facta, quærit amicitiam: (o) qui autem odit celare, dividit amicos, & domeſticos. 10 (p) Conterunt minæ cor prudentis: imprudens autem flagellatus non ſentit. 11 (q) Contradictiones ſuſcitat omnis malus: Dominus autem angelum (r) immiſericordem emittet ei. 12 (ſ) Incidet ſolicitudo viro intelligenti: imprudentes autem excogitabunt mala. 13 Qui reddit mala pro bonis, non movebuntur mala è domo ejus. 14 (t) Poteſtatem dat ſermonibus principium juſtitiæ: præcedit autem egeſtatem contentio, & jurgium. 15 Qui juſtum judicat eum, qui injuſtus, injuſtum autem eum, qui juſtus; (u) immundus, & abominabilis apud Deum. 16 ut quid ſunt divitiæ imprudenti? acquirere enim ſapientiam excors non poterit. Qui excelſam facit ſuam domum, quærit contritionem: qui autem tortuoſè accedit ad diſcendum, (x) incidet in mala. 17 In omne (y) tempus amicus ſit tibi: fratres autem in neceſſitatibus utiles ſint: hujus enim rei gratiâ naſcuntur. 18 Vir imprudens (z) plaudit, & congaudet ſibi, cùm etiam ſpondens ſpoponderit (ω) ſuos ipſius amicos. 19 Amans peccata gaudet (aa) rixis: 20 Et (bb) durus corde non occurrit bonis. Vir facilè mutabilis linguâ, incidet in mala: 21 Cor autem imprudentis, dolor poſſidenti illud. Non lætatur pater ſuper (cc) filio indiſciplinato: filius autem prudens lætificat matrem ſuam. 22 Cor lætum facit (dd) benè habere: (ee) viri autem triſtis ſiccantur oſſa. 23 Accipientis munera (ff) injuſtè in ſinibus non proſperantur viæ: impius autem declinat vias juſtitiæ. 24 (gg) Vultus intelligens viri ſapientis: oculi autem imprudentis ad extrema terræ. 25 Ira patri filius imprudens: (hh) & dolor ei, quæ peperit ipſum. 26 Damnum inferre viro juſto, non bonū: neque fas inſidiari (ii) principibus juſtis. 27 Qui parcit verbum promere durum, (kk) benè ſentiens: longanimis autem vir prudens. 28 Dementi interroganti (ll) ſapientiam ſapientia reputabitur: (mm) mutum autem quis ſe faciens, videbitur prudens eſſe.

MS.A. (θ) * εἰς τοὺς οἴκους αὐτοῦ. (ι) δὲ σοφίας (κ) τὸν ἑαυτοῦ φίλον. (λ) * κεῖρει (´) εὐφρανεῖ (μ) ἐν κόλπῳ ἀδίκως (¨) αὐτοῦ (ν) ἐπερωτήσαντι σοφία λογισθήσεται,

ΚΕΦ. ιη.

1 † ΠΡοφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ φίλων, † ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται. 2 † Οὐ χρείαν ἔχει σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν, μᾶλλον γὰρ (´) ἄγεται ἀφροσύνῃ. MS.A. (´) ἀμάγε?

CAP. XVIII.

1 OCcaſiones (a) quærit vir, qui vult recedere ab amicis: in omni autem tempore erit exprobrabilis. 2 Non (b) opus habet ſapientiâ is, qui indiget corde: magis enim ducitur inſipientiâ.

תרגום TARGUM.

9 דמכסי חובה בעי רחמותא ודשני מלתא מפרק רחמא : עלא בעתא במן דמתבין
10 טב מן דלממחי לסכלא מאה חוטרין : ברם גברא מרירא בעי בישתא ומלאכא
11 נוכריא ישתדר עליה : פגיע דוב ורתיתא בגברא חכימא לא מתזיע וסכלא
12 בשטיותיה נפל : דפריע בישתא חלף טבתא לא תפסוק בישתא מן ביתיה :
13 אשר דמא היך מיא מגרי תגרי וקדם קריא אטעי דינא : דמזכיה לרשיעא ומחיב
14 לצדיקא מרחקתיה דאלהא אף תרויהון : למה דין אולא ליה תגרותא לסכלא
15 דלית ליה לבא וחכמתא : בכל עדן גברא רחים הוא ואחא לעקתא מתיליד :
16 בר נש חסיר רעינא משלם ידיה ועריב ערבותא על חבריה : דרחם חובא רחם
17 מצותא ומורים תרעיה בעי תברא : מן דעקים לביה לא משכח טבתא ודמתהפך
18 בלשניה נפל בבישתא : דמוליד סכלא תוצא דיליה ולא חדי אבוי דטפשא :
19 לבא חדיא משפיר גופא ורוחא דכיכתא מיבשא גרמא : שוחדא מן עובא יסב
20 רשיעא למצלי ארחא דדינא : אפוי דסוכלתנא חדין בחכמתא ועינוי דסכלא
21 בעומקא דארעא : ברא סכלא מכביד אבוי וממרמר לאמיה : למתך לצדיקא
22 לא שפיר אף לא למחי צדיקיא דאמרין תריצותא : דחשך מלוי ידיע ידיעתא
23 ודמכיכא רוחיה גברא דמתבין : ואף שטיא דשתק חכימא הוא מתחשב ודכלי
24 שפוותיה מתבין :
25
26
27
28

יח

1 רגתא בעי פהיא ובכל מלכנא מצטדי : לא צבי סכלא בסוכלתנא אלא
2 בשטיותא פהי לביה :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Qui celat delictum, quærit amicitiam; & qui repetit ſermonem, ſe- 9
parat amicum. Penetrat increpatio intelligentem magis quàm per- 10
cutere ſtultum centies virgis. Verùm vir amarus quærit malum, & an- 11
gelus crudelis mittetur contra eum. Occurrit urſus & terror viro ſa- 12
pienti, non commovetur: & ſtultus in ſtultitia ſua cadit. Qui reddet 13
malum pro bono, non recedet malum de domo ejus. Qui effundit ſan- 14
guinem ſicut aquam, concitat jurgia: & antequàm exardeſcat *dimitte*
litem. Qui juſtificat impium, & qui condemnat juſtum, uterque eſt 15
abominandus Deo. Ad quid prodeſt negotiatio ſtulto, qui non habet 16
cor neque ſcientiam? In omni tempore ſocius diligit, & frater ad 17
tempus anguſtiæ natus eſt. Filius hominis indigens intellectu pangit 18
manum ſuam, & ſpondit fidejuſſionem pro amico ſuo. Qui diligit pec- 19
catum, diligit rixam: & qui exaltat portam ſuam, quærit interitum.
Qui pravus eſt corde ſuo, non inveniet bonum: & qui perverſus eſt in 20
lingua ſua, corruet in malum. Qui generat ſtultum, mœſtitia erit ei, & 21
non lætabitur pater inſipientis. Cor gaudens pulchrum facit corpus, 22
& ſpiritus triſtis exſiccat oſſa. Munus de ſinu capiet impius, ut declinet 23
à via judicii. Vultus prudentis hilaris eſt in ſapientia, & oculi ſtulto- 24
rum in profundis terræ. Filius ſtultus exaſperat patrem ſuum, & ex- 25
acerbat matrem ſuam. Multare juſtum non eſt bonum, neque percutere 26
juſtos qui dicunt recta. Qui prohibet ſermones ſuos, ſcit ſcientiam: & 27
qui humilis eſt ſpiritu ſuo, vir intelligens eſt. Stultus quoque ſi tacue- 28
rit, ſapiens reputabitur: & qui compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

DEſiderium quærit ſeparatus, & omne conſilium deridet. Non vult 1
ſtultus intelligentiam, ſed in ſtultitia immoratur ejus animus. 2

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]

* Qui tegit delictum, quærit amicitiam: & qui renuit corripere, ab amico & hoſpite ſeparatur. 9
* Minæ conterunt cor ſapientis: & pro increpatione vapulabit ſtultus, nec ſentiet. 10
Vir litigioſus quærit malum: quapropter mittetur in eum angelus in quo non eſt miſericordia. 11
Cadet cogitatio & terror in virum ſapientem, & in ſtultum ob inſipientiam ſuam. 12
Qui rependit malum pro bono, non recedet malum de domo ipſius. 13
Et qui effundit ſanguinem, litem concitat apud præfectum. 14
Qui juſtificat impium, & damnat juſtum, abominabilis eſt apud Dominum. 15
Ad quid prodeſt poſſeſſio ſtulto qui non habet cor ad poſſidendam ſapientiam? 16
Amicus quocunque tempore amicus eſt, & frater ad anguſtiam naſcitur. 17
Homo ſtultus dat manum ſuam, ſpondens pro ſocio ſuo ſponſionem. 18
Qui diligit iniquitatem, diligit fraudem & jurgium: & qui exaltat oſtium ſuum, quærit fractionē animæ ſuæ. 19
Is cujus cor obtrectans eſt, non inveniet bonū: & qui pervertit linguā ſuā, cadet in malum. 20
Qui generat ſtultū, ad ignominiā animæ ſuæ *generat illum*: neq; lætabitur in eo pater ipſius. 21
Cor hilare exornat corpus: ſpiritus autem dolens exſiccat oſſa. 22
Qui munus accipit, iniquus eſt: depravat enim viam judicii. 23
Vultus prudentis intuetur ſapientiam: oculi verò inſipientis profunda terræ. 24
Laceſſit iram patris ſui filius ſtultus, & irritat genitricē ſuam. 25
* Inferre damnum juſto non decet, nec etiā percutere juſtos qui recta loquuntur. 26
Qui cohibet ſermones ſuos, novit ſcientiam: & qui longanimis eſt, vir ſapiens eſt. 27
Sultus ſilens, quaſi ſapiens cenſebitur: et is cujus labia ſunt taciturna, prudens reputabitur: 28

CAP. XVIII.

IN ſilentio autem ſuo meditatur concupiſcentiam, & deridet documentum bonum. 1
Stultus non oblectatur ſapientiâ, quoniam meditatur cor ejus inſipientiam. 2

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 *من يكتم الظلامات يبتغي صداقة*ومن يمقت كتمانها يفرق بين الاصدقاء والمنازل*قلب
10 الدقيق العقل يسحقه الوعيد*والجاهل اذا جلد لن يحس*كل شرير ينهض المقاومة
11 والمحاربة*والرب يرسل اليه ملاكا غير رحوم*الهم يسقط على الرجل اللبيب*والاغبياء يفكرون
12 في الاسواء*من يكافي عوض الصالحات طالحات ما تنصرف الاسواء من منزله*ابتداء العدل
13 يهيج الاقوال سلطانا*والمقاومة والخصومة تتقد من قبل الفقر والفاقة*نجس ومرذول عند الله
14 من يحكم الظلم عدلا والعدل ظلما*لم صارت للغبي اموالا*لان من لا قلب له لن
15 يستطيع يقني حكمة*من يجعل منزله شاهقا يلتمس كسرا*ومن يستصعب ان يتعلم يسقط
16 في الاسواء*في كل زمان فليكن لك صديقا*وليكن لك في الشدايد اخوة نافعون*لانهم
17 لهذا الحال ولدوا*الرجل الغبي يصدم ذاته*ويسمت مثل الكفيل الذي يضمن صديقه*
18 *المحب الخطية يحب الخصايم*والقاسي القلب ما يلقي الخيرات*الانسان الذي لسانه سريع
19 التغيير والتنقل يسقط في الاسواء*القلب الغبي يولم من اقتناه*الاب ما يسر بابن لا ادبا له*
20 والابن العاقل يفرح امه*القلب المسرور ينمي التودد والتعطف*والرجل الحزين يجف اعظامه*
21 *من ياخذ الهدايا في حجر ظلم*لن تتيسر طرقه*والمنافق يحيد من طرق العدل*وجه الرجل
22 الحكيم فوقهم*وعينا الجاهل الى قواصي الارض باصرتين*الابن الغبي غيظ لابيه*ووجعا للتي
23 ولدته*ليس حسنا ان يخسر انسان ظلما شيا*ولا برا ان يحتال على صديقين ذوي
24 اقتدار*من يشفق ويمتنع ان يبرز كلمة صعبة فذاك عالما*الرجل المتمهل حازم العقل*
25 *ومن لا فهما له اذا سال عن حكمة يحسب له ذلك حكمة*من يجعل ذاته اصم يستشعر عاقلا*
26
27
28

1 *الفصل الثامن عشر* *الرجل المريد ان يفارق اصدقاءه يلتمس حججا*وفي كل
2 وقت يكون معيرا*ومن اراوه معسرة لا حاجة به الى الحكمة*لان الغباوة تسوقه اكثر*

Qui celat delicta, cupit amicitiam: & qui odit abſconſionem eorum, ſeparat inter amicos & domos. 10 Cor ſubtilis ingenii conterent minæ: & ſtultus, etiamſi vapulet, non percipit. 11 Omnis iniquus ſuſcitat jurgium & litem, & Dominus mittet ad eum angelum non miſericordem. 12 Cura cadit ſuper virum cordatum: & ſtulti cogitant nequitias. 13 Qui retribuit pro bonis mala, non recedent mala de domo ipſius. 14 Initium juſtitiæ tribuit ſermonibus authoritatem: & lis atque jurgium exardeſcunt propter paupertatem & egeſtatem. 15 Abominabilis eſt ac deſpectus apud Deum, qui in judicio declarat iniquum juſtum, & juſtum iniquum. 16 Quarè factæ ſunt inſipienti divitiæ? quandoquidem qui excors eſt, non poteſt poſſidere ſapientiam. Qui facit domum ſuam ſublimem, quærit fractionem: & qui difficultatem facit diſcendi, incidet in mala. 17 In omni tempore ſit tibi amicus: & ſint tibi in anguſtiis fratres utiles, quoniam 18 ad hanc conditionem nati ſunt. Homo ſtultus collidit ſeipſum, & de eo geſtietur ut de fidejuſſore qui ſpondet pro amico ſuo. 19 Amans peccatum, diligit rixas: & durus corde, non inveniet bona. 20 Homo, cujus lingua velox eſt ad mutationem & variationem, incidet in mala. 21 Cor imprudens cruciat eum qui poſſidet illud. Pater non gaudebit filio immorigerato: & filius prudens lætificat matrem ſuam. 22 Cor hilare nutrit amicitiam, & ſocietatem: & hominis triſtis exſiccantur oſſa. 23 Qui ſuſcipit munera in ſinu ſuo, iniquitatem commiſit, haudquaquam explanabuntur viæ ejus: & impius declinat à via iniquitatis. 24 Vultus viri ſapientis ſuper hos eſt: & oculi inſipientis ad fines terræ aſpiciunt. 25 Filius inſipiens, ira patri ſuo: & dolor ei quæ genuit illum. 26 Non eſt bonum jacturam inferre homini iniquè ulla in re: neque res eſt juſta circumvenire juſtos potentes. 27 Qui parcit, & cohibet ſe quin proferat verbum aſperum, is eſt doctus. Vir longanimis, firmus eſt judicio. 28 Et qui non habet intellectum, cùm interrogaverit de ſapientia, reputabitur hoc illi ſapientiæ. Qui facit ſeipſum mutum, cenſebitur prudens.

CAP. XVIII.

1 VIr cupiens ſeparare ſe ab amicis ſuis quærit occaſiones: & in omni tempore erit vituperabilis. 2 Et qui habet opiniones difficiles, non eget ſapientiâ: quia ſtultitia ducit illum magis.

משלי : יח

ignominia cum &: contemptu etiam venit , impium veniendo In
3 בבוא רשע בא גם־בוז ועם־קלון
scaturiens torrens : viri oris verba profundæ Aquæ .opprobrium
4 חרפה : מים עמקים דברי פי־איש נחל נבע
: bonum non , impii facies Accipere .sapientiæ vena
5 מקור חכמה : שאת פני־רשע לא־טוב
venient stulti Labia .judicio in justum pervertendum ad
6 להטות צדיק במשפט : שפתי כסיל יבאו
contritio stulti Os .vocabit percussiones ad ejus os & :litem in
7 בריב ופיו למהלמות יקרא : פי כסיל מחתה־
susurratoris Verba .suæ animæ laqueus ejus labia & :sibi
8 לו ושפתיו מוקש נפשו : דברי נרגן
se remittens Etiam .ventris penetralia descendent ipsa & : lenientia ut
9 כמתלהמים והם ירדו חדרי־בטן : גם מתרפה
fortitudinis Turris .corrumpenti patrono ipse frater : suo opere in
10 במלאכתו אח הוא לבעל משחית : מגדל־עז
divitis Abundantia .exaltabitur & ,justus curret ipsam in:Domini nomen
11 שם יהוה בו־ירוץ צדיק ונשגב : הון עשיר
.ejus imaginatione in elevatus murus sicut &;ejus fortitudinis urbs
קרית עזו וכחומה נשגבה במשכיתו :
.mansuetudo gloriam ante & : viri cor elevabitur contritionem Ante
12 לפני־שבר יגבה לב־איש ולפני כבוד ענוה :
.pudor & ,ei ipsa stultitia ;audiat antequam verbum Reddens
13 משיב דבר בטרם ישמע אולת היא־לו וכלמה :
quis , contritum spiritum & : ejus infirmitatem sufferet viri Spiritus
14 רוח איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה מי
sapientum auris & : scientiam acquiret intelligens Cor ? eum feret
15 ישאנה : לב נבון יקנה־דעת ואזן חכמים
magnates ante & :ei faciet dilatare hominis Donum .scientiam quæret
16 תבקש־דעת : מתן אדם ירחיב לו ולפני גדלים
, ejus socius veniet & ; sua lite in primus Justus .eum ducet
17 ינחנו : צדיק הראשון בריבו ובא רעהו
fortes inter & : sors faciet cessare Contentiones .eum investigabit &
18 וחקרו : מדינים ישבית הגורל ובין עצומים
vectis sicut contentiones & : forti civitate præ rebellans Frater .dividet
19 יפריד : אח נפשע מקרית־עז ומדונים כבריח
proventu : ejus venter satiabitur viri oris fructu De .palatii
20 ארמון : מפרי פי־איש תשבע בטנו תבואת
; linguæ manu in vita & Mors .saturabitur suorum labiorum
21 שפתיו ישבע : מות וחיים ביד־לשון
: bonum invenit ,uxorem Invenit .ejus fructum comedet eam diligens &
22 ואהביה יאכל פריה : מצא אשה מצא טוב
: pauper loquetur Deprecationibus .Domino à benevolentiam educet &
23 ויפק רצון מיהוה : תחנונים ידבר־רש
: se præstandum sociabilem ad amicorum Vir .fortia respondebit dives &
24 ועשיר יענה עזות : איש רעים להתרועע
.fratre præ adhærens amans est &
ויש אהב דבק מאח :

CAP. XIX. יט

ipse & , suis labiis perverso præ:sua integritate in ambulans pauper Bonus
1 טוב רש הולך בתמו מעקש שפתיו והוא
festinus & : bonum non animæ scientia absque Etiam .stultus
2 כסיל : גם בלא־דעת נפש לא־טוב ואץ
: ejus viam pervertet hominis Stultitia .peccans pedibus in
3 ברגלים חוטא : אולת אדם תסלף דרכו
: multos amicos addet Copia .ejus cor sæviet Dominum super &
4 ועל־יהוה יזעף לבו : הון יסיף רעים רבים
.separabitur suo amico ab tenuis &
ודל מרעהו יפרד :

Versio VUL. LAT.

3 Impius, cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit: sed sequitur eum ignominia et
4 opprobrium. Aqua profunda verba ex ore viri : & torrens
5 redundans fons ſapientiæ. Accipere perſonam impii non eſt bonum, ut declines à veritate
6 judicii. Labia ſtulti miſcent ſe rixis : & os ejus jurgia provo-
7 cat. Os ſtulti contritio ejus : & labia ipſius, ruina animæ e-
8 jus. Verba bilinguis, quaſi ſimplicia : & ipſa perveniunt uſq; ad interiora ventris. Pigrum dejicit timor : animæ autem effœminatorũ eſurient. Qui mol-
9 lis & diſſolut⁹ eſt in opere ſuo, frater eſt ſua opera diſſipantis.
10 Turris fortiſſima, nomen Domini : ad ipſum currit juſtus, et
11 exaltabitur. Subſtantia divitis urbs roboris ejus, & quaſi murus validus circumdans eum.
12 Antequàm conteratur, exaltatur cor hominis : & antequàm
13 glorificetur, humiliatur. Qui priùs reſpondet quàm audiat, ſtultum ſe eſſe demonſtrat, &
14 confuſione dignum. Spiritus viri ſuſtentat imbecillitatem ſuam : ſpiritũ verò ad iraſcendum facilem quis poterit ſuſti-
15 nere? Cor prudens poſſidebit ſcientiam : & auris ſapientium
16 quærit doctrinam. Donum hominis dilatat viam ejus, & ante principes ſpatiũ ei facit.
17 Juſtus, prior eſt accuſator ſuî : venit amicus ejus, & inveſti-
18 gabit eum. Contradictiones comprimit ſors, & inter po-
19 tentes quoque dijudicat. Frater, qui adjuvatur à fratre, quaſi civitas firma : & judicia quaſi
20 vectes urbium. De fructu oris viri replebitur venter ejus : & genimina labiorum ipſius ſatu-
21 rabunt eum. Mors, & vita in manu linguæ : qui diligũt eam,
22 comedent fructus ejus. Qui invenit mulierem bonam, invenit bonum : & hauriet jucunditatem à Domino. Qui expellit mulierem bonam, expellit bonũ : qui autem tenet adulteram, ſtultus eſt & impius.
23 Cum obſecrationibus loquetur pauper : & dives effabitur
24 rigidé. Vir amabilis ad ſocietatem, magis amicus erit, quàm frater.

CAP. XIX.

1 MElior eſt pauper, qui ambulat in ſimplicitate ſua, quàm dives torquens labia ſua, & in-
2 ſipiés. Ubi non eſt ſcientia ani-
3 mæ, non eſt bonũ : & qui feſtin⁹ eſt pedibus, offendet. Stultitia hominis ſupplantat greſſ⁹ ejus : & contra
4 Deũ fervet animo ſuo. Divitiæ addunt amicos plurimos : à paupere autẽ & hi, quos habuit, ſeparantur.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

3 †Ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ, †ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ
4 ὄνειδος. †Ὕδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, †ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ πηγὴ
5 ζωῆς. †Θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλόν, †οὐδὲ ὅσιον ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρί-
6 σει. †Χείλη ἄφρονος ἄγουσιν (α) αὐτὸν εἰς κακά, †τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον
7 ἐπικαλεῖται. †Στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῷ, †τὰ δὲ χείλη αὐτοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.
8 †Ὀκνηροὺς καταβάλλει φόβος, †ψυχαὶ δὲ
9 ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. †Ὁ μὴ ἰώμενος (β) αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, †ἀδελφός
10 ἐστι τοῦ λυμαινομένου ἑαυτόν. †Ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου. †αὐτῷ δὲ προσ-
11 δραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. †Ὕπαρξις πλουσίου ἀνδρὸς πόλις ὀχυρά, †ἡ δὲ δόξα αὐ-
12 τῆς μέγα (γ) ἐπισκιάζει. †Πρὸ συντριβῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρός, καὶ πρὸ δόξης τα-
13 πεινοῦται. †Ὃς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, †ἀφροσύνη (δ) αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος.
14 †Θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει θεράπων φρόνιμος,
15 †ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει; †Καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, †ὦτα δὲ σο-
16 φῶν ζητεῖ ἔννοιαν. †Δόμα ἀνθρώπου (ε) ἐμπλατύνει αὐτόν, †καὶ παρὰ δυνάσταις καθι-
17 ζάνει αὐτόν. †Δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογίᾳ, †ὡς δ᾽ ἂν ἐπιβάλῃ ὁ ἀντίδι-
18 κος ἐλέγχεται. †Ἀντιλογίας παύει σιγη-
19 ρός, †ἐν δὲ (ζ) δυναστείαις ὁρίζει. †Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, †ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψηλή, †ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελι-
20 ωμένον βασίλειον. †(η) Ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, †ἀπὸ δὲ
21 καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. †Θάνατος (θ) καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ γλώσσης, †οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς καρποὺς αὐτῆς.
22 †Ὃς εὗρε γυναῖκα ἀγαθήν, εὗρε χάριτας, †ἔλαβεν δὲ (ι) παρὰ θεοῦ ἱλαρότητα. †ὃς ἐκβάλλει γυναῖκα ἀγαθήν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά, †ὁ δὲ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ
3 ἀσεβής. †Ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, †τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

3 *Cùm (c) venerit impius in profundum malorum, contemnit : ſupervenit autem ei inhonoratio, & opprobrium.*
4 *Aqua profunda, ſermo in (d) corde viri : flumen autem (e) ſcaturit, & (f) fons (g) vitæ.*
5 *(h) Mirari perſonam impii, non bonum : neque ſanctum declinare juſtum in judicio.*
6 *Labia ſtulti ducunt eum (i) in mala, & os ejus audax mortem invocat.*
7 *Os imprudentis, (k) contritio ei : labia autem ejus (l) laqueus animæ ejus.*
8 *Pigros dejicit timor : animæ autem effœminatorum eſurient.*
9 *(m) Qui non medetur ſibi in operibus ſuis, frater eſt perdentis ſeipſum.*
10 *Ex (n) magnificentia fortitudinis, nomen Domini : (o) ei autem accurrentes juſti exaltantur.*
11 *Subſtantia divitis viri, urbs (p) munita : gloria autem ejus magnoperè obumbrat.*
12 *(q) Ante contritionem exaltatur cor viri : & (r) ante gloriam humiliatur.*
13 *Qui reſpondet verbum, priuſquàm audiat ; imprudentia ei eſt, & opprobrium.*
14 *(ſ) Furorem viri mitigat ſervus prudens : (t) puſillanimem autem virum quis ſuſtinebit?*
15 *Cor prudentis (u) poſſidet ſenſum : aures autem ſapientum quærunt (x) cogitationem.*
16 *Donum hominis dilatat eum : & apud principes ſedere facit eum.*
17 *Juſtus ſuî eſt accuſator (y) in principio ſermonis : cùm verò adjecerit adverſarius, arguitur.*
18 *Contradictiones ſedat (z) taciturnus ; & in potentatibus (ω) definit.*
19 *(aa) Frater à fratre adjutus, tanquam urbs munita, & excelſa : (bb) invaleſcit autem, tanquam fundatum regnum.*
20 *De fructibus oris vir implet ventrem ſuum : (cc) & de fructibus labiorum ſuorum implebitur.*
21 *Mors & vita in manu linguæ : qui autem (dd) continent eam, comedent fructus ejus.*
22 *Qui invenit mulierem (ee) bonam, invenit gratias : & accepit à Deo (ff) hilaritatem. Qui ejicit mulierem bonam, ejicit bona : qui autem tenet adulteram, ſtultus & impius.*
3 *Imprudentia viri (gg) vaſtat vias ejus : (hh) Deum autem accuſat corde ſuo.*

MS. A. (α) αὐτὰ (β) ἑαυτὸν (γ) ἐπισκιάσει. (δ) αὐτῷ, αὐτῷ ἐστιν (ε) ἐνπλατύνει (ζ) δυνάσταις (η) Ἀπὸ καρποῦ (θ) ζωῆς (ι) παρὰ κυρίου

ΚΕΦ. ιθ'.

4 †ΠΛοῦτος προστίθησι φίλους πολλούς, †ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φίλου λείπεται.

CAP. XIX.

4 *DIvitiæ addunt amicos multos : inops autem & ab amico, qui erat, (a) deſeritur.*

תרגום TARGUM.

3 כד אתי רשיעא בשטיותא ייתי ובצערא ובחסודא : מיא עמיקי פומיה דגברא נחלא
4 דנביע מבוע דחכמתא : למסב אפי לרשיעא לא שפיר אף לא למצלי דינא לצדיקא :
5 ספותיה דסכלא מיתן ליה לדינא ופומיה מסטי ליה לחרתא : פומיה דסכלא שציא
6 הוא ליה ושפותיה פחא אנון לנפשיה : מלוי דשגושא מרכנן ליה ומחתן ליה לעומק
7 דשיול : ואף דמתרפא בעבדתיה חברא הוא לגברא מחבלנא : מגדלא דעושנא
8 שמיה דאלהא וביה נרהט צדיקא ונתרים ביה : מוליה דעתירא קריתא דעושניה
9 וכשורה ירום משריה : קדם תברא יתרורם לביה דגברא וקדם יקרא ענותנותא :
10 מחויר פתגמא עד לא שמיע שטיותא ליה ובהתתא : רוחיה דגברא תסובר ברהניה
11 ורוחא מכבתא מן נטעניה : לבא דמתבין נקנא ידיעתא ואדנא דחכימי תבעי מנדעא :
12 מוהבתיה דבר נשא מרוחא ליה וקדם רברבי מקימא ליה : זכי הוה קדמאה בדיניה
13 ואתא חבריה ונציח ליה : תגרי מבטלא פצתא ובינת תקיפי פרשא : אחא דמתעוי
14 מן אחוי היך קריתא עשנתא ואחרא היך סוכרא דחוסנא : מן פרי פומיה דגברא תסבע
15 כרסיה ומן עללתא דשפותיה נסבע : מותא וחיי בידא דלישנא ודרחם ליה ניכול מן
16 פרוי : דמשכח אתתא טבאתא משכח ומקבל רעותיה מן אלהא : תחנוני נמלל מסכנא
17 ועתירא נמלל עשינתא : אית חברי דמתחברין ואית רחמא דבק מן אח :
18
19
20
21
22
23
24

יט

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quando venit impius in ſtultitia, venit & in ignominia & opprobrio. 3
Aquæ profundæ os viri, torrens redundans fons ſapientiæ. Accipere fa- 4
ciem impii non eſt bonum, neque declinare à judicio contra juſtum. Labia 5
ſtulti adducunt eum in judicium, & os ejus *pervertit* eum ad rixam. Os 6
ſtulti *perniciei* eſt ei, & labia ejus laquei ſunt animæ ejus. Verba ſuſurro- 7
nis *proſternent* illum, & deducent illum in profundum inferni. Is quoq; 8
qui remiſſus eſt in opere ſuo, ſocius eſt viri diſſipantis. Turris fortitudinis 9
nomen Dei ; in ea autem curret juſtus, & exaltabitur in ipſa. Subſtantia 10
divitis urbs fortitudinis ejus, & quaſi murus elevatum eſt habitaculum 11
ejus. Ante interitum exaltatur cor hominis, & ante gloriam eſt humili- 12
tas. Qui reſpondet verbum anteaquàm audiat, ſtultitia eſt ei & confuſio. 13
Spiritus viri ſuſtentat infirmitatem ipſius : & ſpiritum demiſſum quis 14
poterit ſuſtinere? Cor intelligentis poſſidebit ſcientiam, & auris ſapien- 15
tum quæret notitiam. Donum filii hominis dilatat eum, & ante princi- 16
pes ſuſtentat illum. Juſtus eſt primus in judicio ſuo, & venit ſocius ejus 17
& vincit eum. Contentiones abrogat ſors, & inter fortes dirimit. Fra- 18
ter qui deficit à fratre ſuo, quaſi civitas fortis, & clauſa quaſi repagulo 19
forti. De fructu oris viri ſatiabitur venter ejus, & de genimine labiorum 20
ſuorum ſatiabitur. Mors et vita in manu linguæ : et qui diligit eam, com- 21
edet de fructibus ejus. Qui invenit mulierem, invenit bonum, et ſuſcipit 22
voluntatem ſuam à Deo. Deprecationes loquetur pauper, et dives loque- 23
tur rigida. Sunt ſocii qui aſſociantur, et amicus adhærens magis quàm 24
frater.

CAP. XIX.

1 טב מסכינא דמהליך בתמימותיה מן הוא דמעקם ארחתיה והוא סכל : מן דלא
2 ידע נפשיה לא שפיר ליה ודקליל ברגלוי ברישתא חטיא הוא : שטיותיה דבר
3 נשא מטלטלא ארחתיה ועל אלהא מתרעם לביה : מולא מוסיף חברי סגיאי ומסכנא
4 פריש חבריה מניה :

MElior eſt pauper qui ambulat in ſimplicitate, quàm ille qui pervertit 1
vias ſuas, et ipſe eſt ſtultus. Qui neſcit animam ſuam, non eſt ei bonum : 2
et qui velox eſt pedibus ſuis in malum, peccator eſt. Stultitia filii homi- 3
nis inſtabilem facit viam ipſius, et contra Deum murmurat cor ejus. Di- 4
vitiæ adducunt amicos plurimos : à paupere autem ſocius ejus ſeparatur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܡܐ ܕܐܬܐ ܥܘܠܐ ܠܥܘܡܩܐ ܕܒܝܫܬܐ. ܐܬܝܐ ܥܠܘܗܝ ܫܛܝܘܬܐ ܘܥܘܠܐ ܘܨܥܪܐ ܘܚܣܕܐ. * ܡܝܐ
4 ܥܡܝܩܐ ܡܠܐ ܕܦܘܡܗ ܕܓܒܪܐ. ܘܢܚܠܐ ܕܢܒܥ. ܡܒܘܥܐ ܕܚܟܡܬܐ. * ܠܡܣܒ ܐܦܐ
5 ܕܥܘܠܐ ܠܐ ܫܦܝܪ. ܐܦܠܐ ܠܡܨܠܝܘ ܕܝܢܐ ܥܠ ܙܕܝܩܐ. * ܣܦܘܬܗ ܕܣܟܠܐ ܥܐܠܢ ܒܚܪܝܢܐ. ܘܦܘܡܗ
6 ܡܩܪܒ ܠܗ ܠܡܘܬܐ. * ܦܘܡܗ ܕܣܟܠܐ ܬܒܪܐ ܗܘ ܠܢܦܫܗ. ܘܒܣܦܘܬܗ ܨܐܕ ܢܦܫܗ.
7-8 * ܡܠܘܗܝ ܕܥܛܠܐ ܪܡܝܢ ܠܗ ܒܒܝܫܬܐ. ܘܗܢܘܢ ܡܚܬܝܢ ܠܗ ܠܬܘܢܝ ܫܝܘܠ. * ܘܕܪܦܐ
9-10 ܐܝܕܘܗܝ ܒܥܒܕܗ. ܐܚܘܗܝ ܗܘ ܕܓܒܪܐ ܡܚܒܠܢܐ. * ܡܓܕܠܐ ܗܘ ܥܫܝܢܐ ܫܡܗ
11 ܕܡܪܝܐ. ܘܠܗ ܪܗܛ ܙܕܝܩܐ ܘܥܫܝܢܐ. * ܝܩܪܐ ܘܥܘܬܪܐ ܩܪܝܬܐ ܕܥܘܫܢܗ. ܘܠܓܘ ܫܘܪܐ
12 ܥܫܝܢܐ ܡܥܡܪܗ. * ܩܕܡ ܬܒܪܐ ܢܬܬܪܝܡ ܠܒܗ ܕܓܒܪܐ. ܘܩܕܡ ܝܩܪܐ ܡܘܟܟܐ. * ܕܡܦܢܐ
13-14 ܦܬܓܡܐ ܥܕܠܐ ܢܫܡܥ. ܣܟܠܐ ܗܘ ܘܡܨܥܪܐ. * ܪܘܚܗ ܕܓܒܪܐ ܡܣܝܒܪܐ ܟܐܒܗ. ܘܪܘܚܐ
15 ܡܬܟܪܝܢܝܬܐ ܡܢ ܢܣܝܒܪܝܗ. * ܠܒܐ ܐܡܝܢܐ ܩܢܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܐܕܢܐ ܚܟܝܡܬܐ ܨܝܬܐ ܝܕܥܬܐ.
16-17 * ܡܘܗܒܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܡܦܬܝܐ ܠܗ. ܘܩܕܡ ܪܘܪܒܢܐ ܡܩܝܡܝܢ ܠܗ. * ܙܟܝ ܗܘ ܒܪܢܫܐ
18 ܒܕܝܢܗ. ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܚܒܪܗ ܡܘܕܥ ܠܗ. * ܚܪܝܢܐ ܡܫܠܝܐ ܦܣܐ. ܘܒܝܬ ܥܫܝܢܐ ܦܪܫܐ. * ܐܚܐ
19-20 ܕܡܬܥܕܪ ܡܢ ܐܚܘܗܝ. ܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ ܡܢ ܚܨܢܗ. ܘܡܘܬܒܗ ܐܝܟ ܚܘܕܪܐ ܕܚܨܢܐ. * ܡܢ
21 ܦܐܪܐ ܕܦܘܡܗ ܕܓܒܪܐ. ܢܣܒܥ ܟܪܣܗ. ܘܡܢ ܥܠܠܬܐ ܕܣܦܘܬܗ ܢܣܒܥ. * ܡܘܬܐ ܘܚܝܐ ܒܐܝܕ
22 ܠܫܢܐ ܗܘ. ܘܕܪܚܡ ܠܗ ܢܐܟܘܠ ܡܢ ܦܐܪܘܗܝ. * ܕܡܫܟܚ ܐܢܬܬܐ ܛܒܬܐ. ܡܫܟܚ
ܛܒܬܐ. ܘܡܦܣ ܪܥܝܢܐ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܘܕܡܦܩ ܐܢܬܬܐ ܛܒܬܐ. ܡܦܩ ܛܒܬܐ ܡܢ ܒܝܬܗ.
23-24 * ܡܣܟܢܐ ܡܡܠܠ ܒܪܟܝܟܬܐ. ܘܥܬܝܪܐ ܡܡܠܠ ܥܫܝܢܬܐ. * ܐܝܬ ܪܚܡܐ ܕܪܚܡܝܢ ܐܢܘܢ. ܘܐܝܬ
1 ܪܚܡܐ ܕܢܩܝܦ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܚܐ. * ܛܒ ܗܘ ܡܣܟܢܐ ܕܡܗܠܟ ܒܬܡܝܡܘܬܗ * ܡܢ * ܥܬܝܪܐ * ܕܥܩܝܡܢ ܐܘܪܚܬܗ.
2 ܕܠܐ ܝܕܥ ܢܦܫܗ. ܒܝܫ ܠܗ. * ܘܕܡܣܪܗܒ ܒܪܓܠܘܗܝ ܚܛܐ. * ܣܟܠܘܬܗ ܕܓܒܪܐ
3 ܡܥܩܡܐ ܐܘܪܚܬܗ. ܘܥܠ ܡܪܝܐ ܡܬܚܡܬ ܒܠܒܗ.
4 * ܥܘܬܪܐ ܡܘܣܦ ܪܚܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܣܟܢܐ ܡܬܦܪܫ ܡܢ ܪܚܡܘܗܝ.

Cúmque devenerit impius ad imum malo- 3
lorum, veniet ſuper eum ſtultitia & iniquitas
& contumelia & opprobrium. Aquæ pro- 4
fundæ, verba oris viri : & fluvius decurrens,
fons ſapientiæ. Vereri vultum impii, non eſt 5
bonum : neque reflectere judicium adverſùs
juſtum. Labia ſtulti ingrediuntur in litem, et 6
os ejus perducit eum ad mortem. Os impru- 7
dentis fractio eſt animæ : & labiis ſuis venatur animam ſuam. Verba ſocordis injiciunt 8
eum in malum : ipſáque deprimunt eum in
penetralia inferni. Et qui remittit manus 9
ſuas in opere ſuo, frater eſt viri deſtruentis.
Turris eſt munita nomen Domini, & ad eam 10
accurret juſtus & fortis. Honor & divitiæ, 11
urbs fortitudinis ejus : & intra murum fortiſſimum, habitaculum ejus. Ante contritio- 12
nem extolletur cor viri : & ante honorem
depreſſio. Qui reſponſum reddit antequam 13
audiat, ſtultus eſt & ignominioſus. Spiritus 14
viri tolerat paſſionem ſuam : ſpiritum verò
dolentem quis ferat? Cor firmum poſſidet 15
ſapientiam : & auris ſapiens auſcultat ſcientiam. Munera hominis dilatant ei, & ante 16
magnates ſiſtunt eum. Innocens eſt homo in 17
lite propria : at cùm venit ſocius ejus indicat illi. Sors dirimit litem, & inter potentes 18
dividit. Frater qui adjuvatur à fratre ſuo, in- 19
ſtar urbis ab arce ſua, cujus repagula ſunt veluti feræ arcis. De fructibus oris viri ſatiabi- 20
tur venter ejus, & frugibus labiorum ſuorum
ſaturabitur. Mors & vita in linguæ poteſtate 21
ſunt : & qui diligit eam, veſcetur fructibus
ejus. Qui invenit uxorem bonam, invenit bo- 22
num, & impetrat gratiam à Domino : & qui
expellit uxorẽ bonã, expellit bonum è domo
ſua. Pauper loquitur mollia : dives autem lo- 23
quitur grandia. Sunt amici qui amici ſunt : & 24
eſt amicus qui firmiùs hæret quàm frater.

CAP. XIX.

MElior eſt pauper qui ambulat in inte- 1
gritate, quàm dives cujus perverſæ ſunt viæ.
Qui non noſcit ſeipſum, malè cedet ei : & 2
qui celer eſt pedibus ſuis, peccabit. Sultitia 3
viri depravat vias ejus, & contra Dominum
ſuccenſet in corde ſuo. Opes addunt ami- 4
cos plurimos : pauper autem ſeparatur ab
amicis ſuis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3-4 * اذا افضى المنافق الى قعر الاسواء يتهاون * ويوافيه هوان وعار * ماء عميق الكلام في قلب
5 الرجل * وهو ينبوع فيضه * وعين حياة * ليس حسنا ان يستعجب وجه المنافق * ولا بارا ان
6 يميل العدل في القضاء * شفاه الجاهل تسوقه الى الاسواء * وفم المتهجم يستدعي الموت *
7-8 * فم الغبي يحطمه * وشفتاه فخا لنفسه * الغادرون يصرعهم الخوف * وانفس الطالبين المتواجين
9-10 جائعة * من لا يشفي ذاته بافعاله فذاك اخو من يفسد ذاته * اسم الرب من عظمة قوته *
11 والمقسطون باحضارهم اليه يستعليون * وجود ثروة الانسان مدينة حصينة * وسروها يجللها
12-13 عظما * تعالي قلب الرجل لهشمه * ويذل قبل سروه * من يجاوب كلاما قبل ان يسمع * فذلك
14 غباوة له وعار * غضب الرجل يسكنه غلام عاقل * والانسان الصغير النفس من ذا يحمله *
15-16 * قلب الحازم العقل يستفيد حسا * واذان الحكماء تطلب معقولا وذكرا * عطية الانسان توسع
17 جاهه * وتجلسه مع المقتدرين * المقسط يثلب ذاته في بدء كلامه * كما ان المقاوم من خطر
18-19 بباله يوبخه * المقسط يسكن المجاوبة * ويفرج لها في ذوي الاقتدار * اخا يعينه اخوه كمدينة
20 حصينة وشاهقة * ويحصل في القوة كقوة ملك موسس * الانسان من ثمر فمه يملا جوفه *
21 ومن اثمار شفتيه يشبع ويمتلي * الموت والحياة في يد اللسان * والذين يمسكونه ياكلون
22 ثمرته * من وجد امراة صالحة * فقد وجد الخيرات * وقد اخذ من الله امارات الطلاقة
والاستبشار * من يخرج من منزله امراة صالحة يخرج الخيرات * ومن يمسك فاسقة فذاك غبي
ومنافق *

* الفصل التاسع عشر *

3-4 * غباوة الرجل تفسد طرايقه * وفي قلبه يلوم الله * الغنا يزيد صاحبه اصدقاء كثيرين *
والمسكين يخيب ومن صديقه المختص به *

Cùm tetigerit impius ima nequitiarum, deſpicietur, & conſequentur eum contemptus & infamia. 3
Aqua profunda, ſermo in corde viri, & flumen cujus redundat eluvies, & fons vitæ. 4
Non eſt bonum aſſentari vultui impii, neque rectum torquere juſtitiam in judicio. 5
Labia inſipientis ducunt illum ad mala : & os temerarii accerſit mortem. 6
Os ſtulti frangit eum : & labia ejus, laqueus animæ ipſius. 7
Pigros proſternet pavor : & animæ avidorum & ambitioſorum ſunt eſurientes. 8
Qui non ſanat ſeipſum operibus ſuis, ipſe eſt frater ejus qui corrumpit ſeipſum. 9
Nomen Domini ex magnitudine roboris ejus eſt : & juſti accurrendo ad ipſum, exaltabuntur. 10
Abundantia divitiarum hominis, urbs fortis : & magnificentia earum glorificat illum ſummoperè. 11
Superbia cordis hominis, in fractionem ipſius : & humiliabitur ante exaltationem ſuam. 12
Reſpondenti verba antequam audiat, id imprudentiæ eſt ipſi atque ignominiæ. 13
Iram viri ſedabit puer prudens : & hominem puſillanimem quis ſuſtinebit? 14
Cor firmi judicii poſſidet ſenſum : & aures ſapientum quærunt prudentiam & monitum. 15
Donum hominis amplificat dignitatem ipſius, & ſedere facit eum cum potentibus. 16
Juſtus accuſat ſeipſum in exordio ſermonis ſui : quemadmodum pertinax, quicunque ſibi in mentem venerit, arguit. 17
Juſtus comprimit objectionem, & relaxat illam inter potentes. 18
Frater quem adjuvat frater ſuus, eſt veluti urbs munita et alta : & acquiret fortitudinem, quaſi fortitudinem regis fundati. 19
Homo de fructu oris ſui implebit ventrem ſuum : et de fructibus labiorum ſuorum ſaturabitur, & replebitur. 20
Mors & vita, in manu linguæ : & qui cohibent illam, comedent fructus ejus. 21
Qui invenit mulierem probam, invenit bona : & jam accepit à Deo ſigna hilaritatis & lætitiæ. Qui expellit è domo ſua mulierem probam, expellit bona : et qui tenet adulteram, hic ſtultus eſt & ſceleſtus. 22

Deſiderantur duo poſtremi verſus hujus capitis, & duo primi ſequentis.

CAP. XIX.

IMprudentia viri corrumpit vias ejus : & in corde ſuo accuſat Deum. 3
Divitiæ addunt domino ſuo multos amicos : et pauper fruſtratur etiam amico ſibi præcipuo. 4

משלי: יט

.evadet non , mendacia effabit & : impunis erit non falſificatum Teſtis
5 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט׃
.doni viro amicus quivis & :liberalis facies precabuntur Multi
6 רַבִּים יְחַלּוּ פְנֵי־נָדִיב וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן׃
ſe elongaverunt ejus ſodales quia etiam,eum oderunt pauperis fratres Omnes
7 כָּל־אֲחֵי־רָשׁ שְׂנֵאֻהוּ אַף כִּי מְרֵעֵהוּ רָחֲקוּ
diligens , cor Poſſidens ? ipſa non dicta ſequens : eo ab
8 מִמֶּנּוּ מְרַדֵּף אֲמָרִים לֹא־הֵמָּה׃ קֹנֶה־לֵּב אֹהֵב
.bonum inveniendum ad , intelligentiam cuſtodiens : ſuam animam
נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה לִמְצֹא־טוֹב׃
.peribit , mendacia effabit & : erit impunis non falſificatum Teſtis
9 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד׃
dominari ſervum quia etiam : delectatio ſtulto decora eſt Non
10 לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לְעֶבֶד מְשֹׁל
ejus gloria & : ſuam narem prolongavit hominis Intellectus ? principes in
11 בְּשָׂרִים׃ שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ
: regis ſevitia catuli veluti Rugitus .prævaricationem ſuper tranſire
12 עֲבֹר עַל־פָּשַׁע׃ נַהַם כַּכְּפִיר זַעַף מֶלֶךְ
filius ſui patri Contritiones .ejus benevolentia herbam ſuper ros ſicut &
13 וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ׃ הַוֺּת לְאָבִיו בֵּן
copia & ,Domus .mulieris contentiones continuans ſtillatio & : ſtultus
14 כְּסִיל וְדֶלֶף טֹרֵד מִדְיְנֵי אִשָּׁה׃ בַּיִת וָהוֹן
Pigredo .intelligens mulier Domino à & : patrum hæreditas
15 נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְהוָה אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת׃ עַצְלָה
Cuſtodiens .famelicet fraudulenta anima & : ſoporem faciet cadere
16 תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה תִרְעָב׃ שֹׁמֵר
.morietur , ſuas vias contemnens : ſuam animam cuſtodiens , mandatum
מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֵה דְרָכָיו יוּמָת׃
.ei reddet ejus retributionem & : tenuis miſereſcens ,Domino Mutuans
17 מַלְוֵה יְהוָה חוֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
ne ejus tumultum ad & : ſpes eſt quia : tuum filium Caſtiga
18 יַסֵּר בִּנְךָ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־
quia : mulctam ferens ira Magnus .tuam animam eleves
19 תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ׃ גְּרָל־חֵמָה נֹשֵׂא עֹנֶשׁ כִּי
ſuſcipe & , conſilium Audi .addes adhuc & , erueris ſi
20 אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסִף׃ שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל
cogitationes Multæ .tuo noviſſimo in ſis ſapiens ut ; correctionem
21 מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ׃ רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת
Deſiderium .ſtabit ipſum Domini conſilium & : viri corde in
22 בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם׃ תַּאֲוַת
Timor .mendacii viro præ pauper bonus & :ejus miſericordia hominis
23 אָדָם חַסְדּוֹ וְטוֹב רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב׃ יִרְאַת
.malo viſitabitur non ,commorabitur ſatur & : vitam ad Domini
יְהוָה לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֶד רָע׃
ſuum os ad etiam : ſcutella in ſuam manum piger Abſcondit
24 טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלַּחַת גַּם־אֶל־פִּיהוּ
: efficietur aſtutus ſimplex & , percuſſeris Deriſorem .eam reducet non
25 לֹא יְשִׁיבֶנָּה׃ לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם
Expilans .ſcientiam intelliget ;intelligentem increpaveris &
26 וְהוֹכִיחַ לְנָבוֹן יָבִין דָּעַת׃ מְשַׁדֶּד־
.faciens erubeſcere & , afficiens pudore filius ; matrem fugabit , patrem
אָב יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃
eloquiis ab errandum ad : eruditionem audire mi fili Ceſſa
27 חֲדַל־בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגוֹת מֵאִמְרֵי־
impiorum os & ; judicium deridebit Belijahal Teſtis .ſcientiæ
28 דָעַת׃ עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים
percuſſiones & : judicia deluſoribus ſunt Parata .iniquitatem deglutiet
29 יְבַלַּע־אָוֶן׃ נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת
.ſtultorum corpori
לְגֵו כְסִילִים׃

Verſio VULG. LAT.

5 Teſtis falſus non erit impunitus: & qui mendacia loquitur, 6 non effugiet. Multi colunt perſonam potentis, & amici ſunt 7 dona tribuentis. Fratres hominis pauperis oderunt eum : inſuper & amici procul receſſerunt ab eo. Qui tantùm verba ſectatur, nihil habebit: 8 Qui autem poſſeſſor eſt mentis, diligit animam ſuam, & cuſtos 9 prudentiæ inveniet bona. Falſus teſtis non erit impunitus : et qui loquitur mendacia, peri-
10 bit. Non decent ſtultum deliciæ, nec ſervum dominari prin-
11 cipibus. Doctrina viri per patientiam noſcitur : & gloria ejus eſt iniqua prætergre-
12 di. Sicut fremitus leonis, ita & regis ira : & ſicut ros ſuper herbam, ita & hilaritas ejus.
13 Dolor patris, filius ſtultus : & tecta jugiter perſtillantia, liti-
14 gioſa mulier. Domus, & divitiæ dantur à parentibus : à Domino autem propriè uxor
15 prudens. Pigredo immittit ſoporem, & anima diſſoluta eſu-
16 riet. Qui cuſtodit mandatũ, cuſtodit animam ſuam : qui autem negligit viam ſuam, mor-
17 tificabitur. Fœneratur Domino qui miſeretur pauperis : & viciſſitudinem ſuam reddet
18 ei. Erudi filiũ tuum, ne deſperes : ad interfectionem autem ejus ne ponas animam tuam.
19 Qui impatiens eſt, ſuſtinebit damnum : & cùm rapuerit, a-
20 liud apponet. Audi conſilium, & ſuſcipe diſciplinam, ut ſis
21 ſapiens in noviſſimis tuis. Multæ cogitationes in corde viri : voluntas autẽ Domini perma-
22 nebit. Homo indigens miſericors eſt: et melior eſt pauper,
23 quàm vir mendax. Timor Domini ad vitam: et in plenitudine commorabitur, abſque vi-
24 ſitatione peſſima. Abſcondit piger manum ſuam ſub aſcella, nec ad os ſuum applicat eam.
25 Peſtilente flagellato ſtultus ſapientior erit : ſi autem corripueris ſapientem, intelliget di-
26 ſciplinam. Qui affligit patrẽ, & fugat matrem, ignominioſus
27 eſt & infœlix. Non ceſſes, fili, audire doctrinam, nec ignores
28 ſermones ſcientiæ. Teſtis iniquus deridet judicium : & os impiorum devorat iniquita-
29 tem. Parata ſunt deriſoribus judicia : & mallei percutientes ſtultorum corporibus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

5 † Μάρτυς ψευδὴς ὐκ ἀτιμώρητος ἔσαι, † ὁ
6 δ' ἐγκαλῶν ἀδίκως ὐ διαφεύξεται. † Πολλοὶ
θεραπεύυσι πρόσωπα βασιλέων, † (α) πᾶς
7 δ' ὁ κακὸς γίνεται (β) ὄνειδος ἀνδρί. † Πᾶς
ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ, καὶ φιλίας μακρὰν
ἔσαι. † Ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγ-
γιεῖ, † ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὑρήσει αὐτήν.
† ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιυργεῖ κακίαν,
8 † ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγυς, ὐ σωθήσεται. † Ὁ
κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν, † ὃς δὲ
9 φυλάσσει φρόνησιν, εὑρήσει ἀγαθά. † Μάρ-
τυς ψευδὴς ὐκ ἀτιμώρητος ἔσαι, † ὃς δ'
ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν, ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς.
10 † Οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή, † καὶ ἐὰν
11 οἰκέτης ἄρξηται μεθ' ὕβρεως δυναστεύειν. † Ἐ-
λεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, † τὸ δὲ καύχημα
12 αὐτῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. † Βασιλέως
ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῷ λέοντος, † ὥσπερ δὲ
δρόσος ἐπὶ χόρτῳ, ὕτως τὸ ἱλαρὸν αὐτῦ.
13 † Αἰσχύνη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, (γ) † ὐχ ἁ-
14 γναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. † Οἶ-
κον καὶ ὕπαρξιν (δ) μερίζυσι πατέρες παι-
σί, † παρὰ δὲ κυρίυ ἁρμόζεται γυνὴ ἀν-
15 δρί. † Δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, † ψυ-
16 χὴ δὲ ἀεργῦ πεινάσει. † Ὃς φυλάσσει ἐντο-
λήν, τηρεῖ τὴν ἑαυτῦ ψυχήν· † ὁ δὲ κατα-
17 φρονῶν τῶν ἑαυτῦ ὁδῶν, ἀπολεῖται. † Δα-
νείζει θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν, † κατὰ δὲ τὸ
18 δόμα αὐτῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. † Παίδευε
υἱόν συ, ὕτως γὰρ ἔσαι εὔελπις, † εἰς δὲ
19 ὕβριν μὴ ἐπαίρυ τῇ ψυχῇ σου. † Κακό-
φρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθήσεται, † ἐὰν δὲ
λοιμεύηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῦ προσθήσει.
20 † Ἄκυε υἱὲ παιδείαν πατρός συ, † ἵνα σο-
21 φὸς γένῃ ἐπ' ἐσχάτων σου. † Πολλοὶ λο-
γισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, † ἡ δὲ βυλὴ τῦ
22 κυρίυ εἰς τὸν αἰῶνα μένει. † Καρπὸς ἀνδρὶ
ἐλεημοσύνη, † κρείσσων δὲ πτωχὸς δίκαιος
23 ἢ πλύσιος (ε) ψευδής. † Φόβος κυρίυ
εἰς ζωὴν ἀνδρί, † ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθή-
σεται ἐν τόποις, ὗ ὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις.
24 † Ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτῦ χεῖ-
ρας ἀδίκως, † ὐδὲ τῷ στόματι ὐ μὴ (ζ) προσ-
25 ενέγκῃ αὐτάς. † Λοιμῦ μαστιγυμένυ ἄ-
φρων πανυργότερος (η) γίνεται, † ἐὰν δὲ
ἐλέγχῃς ἄνδρα φρόνιμον, νοήσει αἴσθησιν.
26 † Ὁ ἀτιμάζων πατέρα καὶ ἀπωθύμενος μη-
τέρα αὐτῦ, καταισχυνθήσεται καὶ ἐπονείδιστος
27 ἔσαι. † Υἱὸς ἀπολειπόμενος φυλάξαι παι-
δείαν πατρός, μελετήσει ῥήσεις κακάς.
28 † Ὁ ἐγγυώμενος παῖδα ἄφρονα, (θ) καθυ-
βρίζει δικαίωμα, † στόμα δὲ ἀσεβῶν καταπί-
29 εται κρίσεις. † Ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μά-
στιγες, † καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν.

Teſtis falſus (b) non impunitus erit: & qui accuſat iniquè, (c) non effugiet. Multi colunt facies regum : (d) omnis autem malus fit opprobrium viro. Omnis qui fratrem inopem odit ; etiam ab amicitia longè erit. Cogitatio bona ſcientibus eam appropinquabit : & vir prudens inveniet eam. Multa malefaciens, perficit malitiam: qui autem (e) contendit verbis, non ſalvabitur. Qui poſſidet (f) prudentiam, diligit ſeipſum : qui autem cuſtodit prudentiam, inveniet bona. Teſtis falſus non impunitus erit : qui autem accenderit malum, peribit ab eo. Non (g) conferunt imprudenti deliciæ, (h) & ſi famulus incipiat cum contumelia dominari. (i) Miſericors vir longanimis eſt ; (k) gloriatio autem ejus ſupervenit iniquis. Regis comminatio ſimilis (l) fremitui leonis : tanquam autem ros ſuper herbam, ſic (m) hilaritas ejus. (n) Confuſio patri filius imprudens ; (o) non pura vota de mercede meretricis. Domum & ſubſtantiam dividunt patres pueris : à Domino autem aptatur mulier (p) viro. (q) Pavor detinet effeminatum : anima autem otioſi eſuriet. Qui cuſtodit mandatum, ſervat ſuam animam : qui autem negligit ſuas vias, peribit. Fœnerat Deo qui miſeretur pauperis : (r) ſecundùm datum autem ejus retribuet ei. Erudi filium tuum : ſic enim erit bonæ ſpei : (ſ) ad contumeliam autem ne eleveris animo tuo. (t) Malè cogitans vir multa damna patietur : (u) ſi autem corruperit ; & animam ſuam addet. (x) Audi, fili, diſciplinam patris tui ; ut ſapiens ſis in noviſſimis tuis. Multæ cogitationes in corde viri : conſilium autem Domini in ſeculum manet. Fructus viro miſericordia : melior autem pauper juſtus, quàm mendax dives. Timor Domini ad vitam viro: (y) carens autem timore, morabitur in locis, ubi non conſideratur ſcientia. Qui abſcondit in (z) ſinum ſuum manus injuſtè ; neque ori quidem (ω) admovebit eas. Peſtilente flagellato (aa) ſtultus aſtutior fit : ſi autem corripueris virum prudentem, cogitabit (bb) ſenſum. Qui inhonorat patrem, & (cc) expellit matrem ſuam ; confundetur, & exprobrabilis erit. (dd) Filius omittens cuſtodire diſciplinam patris, meditabitur eloquia mala. Qui (ee) ſpondet puerum imprudentem ; (ff) contumeliâ afficiet juſtificationem : os autem impiorum (gg) devorabit judicia. Parantur (hh) intemperantibus flagella (ii) & ſupplicia ſimiliter imprudentibus. 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

MS.A. (α) πᾶς δὲ κακὸς (β) ἄδικος ἀνδρί. (γ) καὶ ὀδύνη τῇ τεκύσῃ αὐτῦ, ὐχ ἁγναὶ (δ) μερίζυσιν (ε) ψεύστης. (ζ) προσαγάγῃ αὐτάς. (η) ἔσαι, (θ) καθυβρίζει

תרגום TARGUM.

5 סָהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא נִזְדְּכֵי וּדְמַוְעֵי כַּדָּבוּתָא לָא נִתְמְלֵט׃ סַגִּיעֵי דִּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם רַבָּא
6 וְדִלְבִישִׁין יָהֵיב מוֹהַבְתָּא׃ כֻּלְּהוֹן רַחֲמוֹי דְּמִסְכֵּנָא סָנְיָן לֵיהּ וְאַף חַבְרוֹי רַחֲקִין מִנֵּיהּ
7 אֵיכָא דְטָרֵד בְּמִלּוֹי לָא שְׁרִיר׃ קָנֵי לִבָּא טָבָא רָחֵם נַפְשֵׁיהּ נָטֵר בִּינָא מַשְׁכַּח טָבְתָא׃
8 9 סָהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא נִזְדְּכֵא וּדְמַוְעֵי כַּדָּבוּתָא נֵאבַד׃ לָא יָאֵי לְסַכְלָא פִּנּוּקָא אַף לָא
10 לְעַבְדָּא דְנִשְׁתַּלַּט בְּרַבְרְבָנִין׃ שָׂכְלֵיהּ דְּבַר נָשָׁא נַגִּידוּת אוּרְחֵיהּ וְשִׁבְהוֹרֵיהּ הוּבָא
11 12 נֶהֱם הֵיךְ אַרְיָא וְעַפְיֵהּ דְּמַלְכָּא וְהֵיךְ טַלָּא עַל עִסְבָּא רְעוּתֵיהּ׃ בַּר סַכְלָא קָשֵׁה
13 14 הוּא לַאֲבוּי הֵיךְ קַרְסֵי וְהֵיךְ דִּלְפָא דְדָלֵף תִּגְרֵי דְאִתְּתָא׃ בֵּיתָא וּמָוְלָא וְירוּתְתָא הוּא
15 דַאֲבָהָן וּמִן אֱלָהָא מִתְמַסְּרָא אִתְּתָא לְגַבְרָא׃ עַטְלוּתָא יָהֲבָא שִׁנְתָא וְנַפְשָׁא רְמִיתָא
16 17 תִּכְפַּן׃ דְּנָטֵר פּוּקְדָנָא נָטֵר נַפְשֵׁיהּ וּדְמַשִּׁיט אוּרְחָתֵיהּ יְמוּת׃ מַן דְּבָעֵי דְּנוּיף לֶאֱלָהָא
18 מִתְרַחֵם עַל מִסְכֵּנָא וּפוּרְעָנוּתָא טָבְתָא מְשַׁלֵּם לֵיהּ׃ רְדֵי בְּרָךְ מְטוּל דְּאִית סִבְרָא
19 וּלְמִיתוּתֵיהּ לָא תְרִים נַפְשָׁךְ׃ גַּבְרָא חֶמְתָנָא מְקַבֵּל תְּבָא וּכְמָה דְּמִתְעַלֵּי עַל טוּעֲנֵיהּ
20 21 מוֹסִיף׃ שְׁמַע עֵיצְתָא וְקַבֵּל מַרְדוּתָא מְטוּל דְּתִתְחַכַּם בְּסוֹפָךְ׃ סַגִּיעָן מַחְשְׁבָתָא
22 בְּלִבֵּיהּ דְּגַבְרָא וְעֵצְתָא דֶּאֱלָהָא הִיא תְקוּם׃ רַגְּתֵיהּ דְּבַר נָשָׁא חַסְדֵיהּ וְטָב מִסְכֵּנָא
23 מִן גַּבְרָא כַּדָּבָא׃ דַּחַלְתֵיהּ דֶּאֱלָהָא לְחַיֵּי וּמַן דְּשָׂבֵיעַ מִנֵּיהּ נְבוּת וְלָא נִפְקוֹד בִּישְׁתָא׃
24 25 עַטְלָא דְּמַטְשֵׁי יְדֵיהּ בְּשַׁחְתֵיהּ אַף לָא לְפוּמֵיהּ מְקָרֵב לֵיהּ׃ לִמְמַקְנָא תִּמְחֵי
26 וְשַׁבְרָא מִתְעָרֵם וְאַכֵּיס לְסוּכְלְתָן דְּנִתְבַּיַּין יְדִיעֲתָא׃ דְּבָיֵז לַאֲבוּי וּמַעְרִיק לְאִמֵּיהּ בְּרָא
27 הוּא מְבַהֲתָנָא וּמְחַפְּרָנָא׃ פְּרַשׁ בְּרִי וּשְׁמַע מַרְדּוּתָא וְלָא תִשְׁנֵא מִן מֵאמְרֵי דְפוּמִי׃
28 29 סָהֲדָא דְנַלְאָה מְמִיק בְּדִינֵיהּ וּפוּמְהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי מַפֵּיק עַוְלָתָא׃ מִתְקְנִין לְמַמְקְנֵי
דִּינֵי וּמַחְתָא לְגֻשְׁמֵיהוֹן דְּסַכְלֵי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Teſtis falſus non erit innocens : & qui loquitur mendacium, non liberabitur. Multi ſunt qui miniſtrant coram principe, & malis dat munera. Omnes amici pauperis oderunt eum, inſuper ſocii ejus recedunt ab eo : ubi *eſt* qui *inſectatur* verbis ſuis, nihil erit eis *firmum*. Qui poſſidet cor bonum, diligit animam ſuam : qui cuſtodit prudentiam ; inveniet bonum. Teſtis falſus non erit innocens : & qui loquitur mendacium, peribit. Non decent ſtultum deliciæ, neque ſervum dominari cum principibus. Intellectus hominis eſt differre furorem ſuum, & pulchritudo ejus [*prætergredi*] iniquitatem. Fremit ſicut leo ira regis, & ſicut ros ſuper herbam voluntas ejus. Filius ſtultus gravis eſt patri ſuo ſicut acida : & ſicut ſtillicidium quod diſtillat, litigia mulieris. Domus & ſubſtantia & hæreditas [*ſunt*] à parentibus, & à Deo traditur mulier viro. Pigredo mittit ſomnum, & anima doloſa eſuriet. Qui cuſtodit mandatum, cuſtodit animam ſuam : & qui ſpernit viam ſuam, morietur. Qui quærit commodare Deo, miſeretur pauperis, & *retributionem bonam reddit* ei. Erudi filium tuum, quoniam eſt ſpes: & ad mortem ejus ne attollas animam tuam. Vir iracundus ſuſcipit pœnam, & quando exaltatur, ſuper onus ſuum addit. Audi conſilium & ſuſcipe diſciplinam, ut ſapiens ſis in fine tuo. Multæ cogitationes in corde *viri:* conſilium autem Dei ipſum permanebit. Deſiderium filii hominis miſericordia ejus, & melior eſt pauper quàm vir mendax. Timor Dei eſt ad vitam ; & qui ſatiatur ab eo, pernoctabit, nec viſitabitur à malo. Piger abſcondit manum ſuam ſub aſcella ſua, neque ad os ſuum applicat eam. Percute deriſorem, & inſipens aſtutior fiet. & corripe prudentem, ut intelligat ſcientiam. Qui deridet patrem ſuum & fugat matrem ſuam, filius eſt ignominioſus & confuſione dignus. Creſce fili mi & audi diſciplinam, & non erres à verbis oris *mei*. Teſtis iniquus deridet judicium, & os impiorum profert iniquitatem. Parantur deriſoribus judicia ; & verbera corporibus *ſtultorum*. 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܣܗܕܐ ܕܓܠܐ ܠܐ ܢܙܕܟܐ. ܘܕܡܡܠܠ ܕܓܠܘܬܐ ܠܐ ܢܬܦܨܐ. * ܣܓܝܐܐ ܕܡܫܡܫܝܢ ܩܕܡ ܫܠܝܛܐ.
6 7 ܘܡܚܝܠ ܠܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܫܘܚܕܐ. * ܟܠܗܘܢ ܐܚܘܗܝ ܕܡܣܟܢܐ ܣܢܝܢ ܠܗ. ܐܦ
8 ܘܪܚܡܘܗܝ ܪܚܩܝܢ ܡܢܗ. * ܕܡܣܩܒܠ ܒܡܠܘܗܝ ܠܐ ܫܪܝܪ. ܘܕܩܢܐ ܚܟܡܬܐ ܪܚܡ
9 ܢܦܫܗ. * ܘܕܢܛܪ ܗܝܡܢܘܬܐ ܢܫܟܚ ܛܒܬܐ. ܘܣܗܕܐ ܕܓܠܐ ܠܐ ܢܙܕܟܐ. ܘܕܡܡܠܠ
10 11 ܕܓܠܘܬܐ ܢܐܒܕ. * ܠܐ ܝܐܐ ܠܣܟܠܐ ܦܘܢܩܐ. ܘܠܐ ܠܥܒܕܐ ܠܡܫܠܛ ܒܪܘܪܒܢܐ. * ܡܕܥܗ
12 ܕܓܒܪܐ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ. ܘܫܘܒܚܗ ܡܥܒܪ ܥܘܠܐ. * ܢܗܡ ܐܝܟ ܐܪܝܐ. ܪܘܓܙܗ
13 ܕܡܠܟܐ. ܘܐܝܟ ܛܠܐ ܕܥܠ ܥܣܒܐ ܪܥܝܢܗ. * ܟܘܢܝܐ ܗܘ ܠܐܒܘܗܝ ܒܪܐ ܣܟܠܐ. ܘܐܝܟ ܡܛܪܐ
14 ܕܢܛܦ ܒܒܝܬܐ ܥܩܬܐ ܕܐܢܬܬܐ. * ܒܝܬܐ ܘܩܢܝܢܐ ܝܪܬܘܬܐ ܕܐܒܗܬܐ. ܡܢ ܡܪܝܐ ܕܝܢ ܡܬܡܟܪܐ
15 16 ܐܢܬܬܐ ܠܓܒܪܐ. * ܢܘܡܐ ܝܠܕ ܫܢܬܐ. ܘܢܦܫܐ ܪܡܝܬܐ ܬܟܦܢ. * ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܐ
17 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܘܕܡܫܝܛ ܐܘܪܚܬܗ ܢܡܘܬ. * ܕܡܬܢܩܦ ܠܡܪܝܐ ܡܪܚܡ ܥܠ ܡܣܟܢܐ.
18 ܘܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ ܢܦܪܥ ܠܗ. * ܪܕܝ ܒܪܟ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܣܒܪܐ. ܘܠܫܘܛܗ ܠܐ ܬܪܡ
19 20 ܢܦܫܟ. * ܓܒܪܐ ܚܡܬܢܐ ܢܣܒ ܬܒܪܐ. ܘܟܡܐ ܕܡܣܟܠ ܢܘܣܦ ܡܘܒܠܗ. * ܫܡܥ ܡܠܟܐ
21 ܘܩܒܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܕܬܚܟܡ ܒܐܘܪܚܬܟ. * ܣܓܝܐܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܠܒܐ ܕܓܒܪܐ. ܡܠܟܗ ܕܝܢ
22 23 ܕܡܪܝܐ ܩܐܡ. * ܪܓܬܐ ܕܒܪܢܫܐ ܛܝܒܘܬܗ. ܛܒ ܗܘ ܡܣܟܢܐ ܡܢ ܥܬܝܪܐ ܕܓܠܐ. * ܕܚܠܬܗ
24 ܕܡܪܝܐ ܠܚܝܐ. ܘܕܣܒܥ ܡܢܗ ܢܒܘܬ. ܘܠܐ ܢܣܥܘܪܝܘܗܝ ܒܝܫܬܐ. * ܚܒܝܠܐ ܕܛܫܐ ܐܝܕܗ
25 ܒܥܘܒܗ. ܘܐܦܠܐ ܠܦܘܡܗ ܡܩܪܒ ܠܗ. * ܟܕ ܡܬܢܓܕ ܡܡܪܚܢܐ ܚܟܝܡܐ ܢܬܚܟܡ. ܘܐܢ
26 ܬܟܣܝܘܗܝ ܠܚܟܝܡܐ ܢܣܬܟܠ ܝܕܥܬܐ. * ܕܡܒܣܪ ܠܐܒܘܗܝ. ܘܡܥܩ ܠܐܡܗ. ܒܪܐ ܗܘ
27 28 ܕܡܒܗܬ ܘܡܚܦܪ. * ܐܬܬܢܝܚ ܒܪܝ ܘܫܡܥ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܠܐ ܬܛܥܐ ܡܠܐ ܕܝܕܥܬܐ. * ܣܗܕܐ
29 ܥܘܠܐ ܡܬܚܝܠ ܒܕܝܢܐ. ܘܦܘܡܐ ܕܪܫܝܥܐ ܢܬܒܠܥ. * ܡܛܝܒܝܢ ܟܐܒܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ
ܚܪܝܢܐ. ܘܡܚܘܬܐ ܠܥܡܐ ܣܟܠܐ.

Teſtis mendax non erit impunis: & qui loquitur mendaciũ, non evadet. Multi ſunt qui miniſtrant apud principem, et flagitioſis largitur munera. Omnes fratres pauperis oderũt illũ: quin etiam amici ejus recedunt ab ipſo. Qui detrectat verbis ſuis, non eſt verax: & qui poſſidet ſapientiã, diligit animã ſuã. Qui ſervat fidẽ inveniet bonũ: et teſtis falſus non impunè feret: et qui loquitur falſum, peribit. Non convenit ſtulto voluptas, neque ſervo dominari magnatib⁹. Prudentia viri, longanimitas ejus eſt: et gloria ej⁹ amovet iniquitatẽ. Fremit ceu leo ira regis: et ut ros ſuper herbã, benevolentia ej⁹. Ignominia eſt patri fili⁹ ſtult⁹: et ut pluvia in domũ ſtillans, angor mulieris. Dom⁹ & opes hæreditas ſunt paterna: à Dño autẽ maritatur uxor viro. Dormitatio parit ſomnũ: & anim⁹ elatus fame laborabit. Qui ſervat præceptũ, cavet animæ ſuæ, qui autẽ negligit vias ſuas, occidetur. Qui Dño adhæret, miſeretur pauperũ, & ſecundùm opera ſua præmiũ accipiet. Erudi filiũ tuũ, quoniã adhuc ſpes eſt: et ignominiæ ej⁹ ne proſternas animã tuã. Homo iracundus damna percipiet: & quò magis delinquit, ſarcinã ſuã auget. Audi conſiliũ, & complectere caſtigationẽ, ut ſapias in viis tuis. Plurimæ ſunt cogitationes in corde viri: at conſiliũ Dñi firmũ erit. Deſideriũ hominis, beneficiũ ſuũ. Melior eſt pauper homine diviti fallaci. Timor Dñi, ad vitã: & quicunq; ſatiabitur illo, pernoctabit, & non viſitabit malũ. Piger qui abſcondit man⁹ ſuas in ſinu ſuo, neq; ad os quidẽ ſuũ admovebit eas. Dum flagellatur facinoroſus, ſapiens cautus evadit; & ſapientẽ ſi corripias, intelligit ſcientiã. Qui deſpicit patrem ſuũ, & affligit matrem ſuã, filius eſt ignominiã ac dedecus afferens. Cunctare fili mi, & audi diſciplinã, & ne oblviviſcaris ſermonẽ ſcientiæ. Teſtis iniquus robur addit liti : & ore ſuo ſceleſtus immergetur. Parati ſunt dolores his qui fovent litem, & plaga populo ſtulto. 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * الشاهد الكذوب لن يكون غير معاقب * ومن يستعدي وهو ظالم فما ينقلب * كثيرون
6 7 يخدمون وجوه الملوك * وكل ردي يصير للانسان عارا * كل من يبغض اخاه مسكينا فذاك يبعدا
من الصداقة * الذكري الصالحة تصاحب الذين يعرفونها * والرجل الحاكم العقل يصادفها *
8 * من يعمل طالحات كثيرة يتم عمل الرذيلة * ومن يتهالك الاقوال لن يسلم * المقتني فطنة
9 يحب ذاته * ومن يحفظها يقصد الخيرات * الشاهد الكذوب لن يكون غير معاقب * ومن
10 11 يضرم شرا سيهلك به * النعم لن يوافق الجاهل * وان كان عبدا سيبتدي يتكبر بتعاظم * الانسان
12 الرحوم يمهل * وفخره سيوافي لذي العادلين عن الشريعة * ووعيد الملك يضاهي زئير
13 الاسد * وكالندى على العشب كذلك طلاقته * الابن الجاهل خزيا لابيه * والنذور من اجر زانية
14 ليست طاهرة * الاباء يقسمون لابنائهم منازلهم ونعمهم * ومن قبل الرب تقترن الامراة بالرجل *
15 16 الجبانة تمسك البطال المسترخي * ونفس من لا يعمل شيئا تجوع * من يحفظ وصيته يصون
17 نفسه * ومن يتهاون بطرقه يهلك * من يرحم مسكينا يقرض الله * وسيكافيه على قدر عطيته *
18 19 * ادب ابنك فان رجاه هكذا يكون حسنا * ولا تدفع نفسك بالتعظم * الرجل الردي الضمير
20 سيخسر اشياء كثيرة * فان سبب آفة يصيب اليها وبنفسه * اسمع يا بني ادب ابيك لتصير في
21 22 اواخرك حكيما * افكار كثيرة في قلب الانسان * ورأي الرب يبقى الى الابد * الصدقة ثمرة
23 الانسان * مسكين مقسط افضل من موسر كذوب * خشية الرب في الانسان حياة * ومن لا تقوى
24 فيه سيسكن في مواضع لا يشاهرها معرفة * من يخبي يديه في حضنه ظلم * فما يقدمها
25 ولا الى فمه * الغبي اذا ادبه الجوع وجلده يكون اوفر دربة * ان يجب رجلا عاقلا سيفقه
26 27 حسا * من يهين اباه ويدفع امه سيخزى * ويكون بذلك ملعونا * الابن المتخلف عن حفظ
28 29 ادب ابيه يدرس الفاظا ردية * من يتكفل بعبد جاهل يتضمن الواجب * ثم المنافقين
يبتلع الانصاف * والسياط معدة للفساق * وكذلك العقوبات مسومة للجهال *

Teſtis mendax non erit impunitus : & qui aggreſſor eſt & impius, non evadet. Multi ſerviunt vultibus regum : & omnis nequitia fiet homini ignominia. Quicunque odit fratrem pauperem, is eſt remotus à charitate. Fama bona occurrit iis qui illam nôrunt : & vir firmus judicio reperiet illam. Qui perpetrat ſcelera multa, complet opus abominationis : & qui præcipitat ſermones, non ſalvabitur. Poſſidens prudentiam, diligit ſemetipſum: & qui eam ſervat cautè, inveniet bona. Teſtis mendoſus non erit impunitus : & qui accendit malum, perdetur ab eo. Delitiæ non conveniunt ſtulto : & ſi fuerit ſervus, incipiet ſe efferre cum arrogantia. Homo clemens, longanimis eſt: & gloria ejus deveniet uſque ad declinantes à lege. Minæ regis ſimiles ſunt rugitui leonis : & velut ros ſuper herbam, ſic ſerenitas illius. Filius ſtultus pudori eſt patri ſuo : & vota ex mercede fornicariæ, non ſunt pura. Patres dividunt filiis ſuis domum ſuam & opes ſuas : & à Domino jungitur mulier cum viro. Timiditas detinet otioſum & ignavum : & anima ejus qui non operatur quidquam, eſuriet. Qui ſervat mandatum, cuſtodit animam ſuam : & qui negligit vias ſuas, interibit. Qui miſeretur pauperis, commodat Deo : & retribuet ei juxta datum ejus. Erudi filium tuum, quoniam ſpes illius hoc pacto erit bona : & ne extollatur anima tua cum ſuperbia. Homo malè circumſpectus amittet res multas : ſi volueris, apponet illis etiam animam ſuam. Audi O fili mi, diſciplinam patris tui, ut evadas in noviſſimis tuis ſapiens. Cogitationes multæ in corde hominis : & conſilium Domini manet in æternum. Eleemoſyna, fructus hominis. Pauper juſtus præſtantior eſt divite mendaci. Timor Domini in homine, vita : & is quo non eſt religio, habitabit in locis ad quæ non accedit ſcientia. Qui condit manus ſuas in ſinu ſuo, perverſus eſt, & non approximabit illas ne quidem ad os ſuum. Stultus, cùm fame correptus ac flagellatus fuerit, evadet ſagacior. Si corripias virum prudentem, acquiret ſenſum. Qui deſpicit patrem ſuum, & abjicit matrem ſuam, confundetur, & erit propter hoc abjectus. Filius poſtponens cuſtodiam diſciplinæ patris ſui, ſtudet eloquiis pravis. Qui ſpondet pro ſervo ſtulto, obligat ſe debito. Os iniquorum deglutit juſtitiam : & lora ſunt parata flagitioſis : & ſimiliter tormenta ſunt indubitata inſipientibus. 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

משלי : כ

CAP. XX. כ

.erit sapiens non ,eo in *errans* omnis & : sechar *tumultuans* , vinum *Derisor*
1 לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃
.suam animam *peccans ei succensens* :regis terror leunculi tanquam Rugitus
2 נַהַם כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃
hiemē Propter.se miscebit stultus omnis &:lite à *consīdere* viro Gloria
3 כָּבוֹד לָאִישׁ שֶׁבֶת מֵרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע׃ מֵחֹרֶף
4 consilium *profundæ Aquæ* .non &,*messe in postulabit* : arabit non piger
5 עָצֵל לֹא־יַחֲרֹשׁ יִשְׁאַל בַּקָּצִיר וָאָיִן׃ מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה
vocabit hominis *Multitudo* .illud hauriet *intelligentiæ vir* & : viri corde in
6 בְלֶב־אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה׃ רָב־אָדָם יִקְרָא
sua *integritate* in *Ambulās*?inveniet quis *veritatum* virū &:*suæ misericordiæ* virū
7 אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃ מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ
dissipans;judicii soliū super *sedens* Rex .eum post ejus filii beati ;*justus*
8 צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו׃ מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה
sum mundus?meum cor Mundavi , *dicet* Quis .malum omne suis oculis in
9 בְעֵינָיו כָּל־רָע׃ מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי
etiam Domini abominatio ; *ephah & ephah* ,*lapis & Lapis* ? meo peccato à
10 מֵחַטָּאתִי׃ אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־
utrùm &,mundū utrùm;puer cognoscetur suis *studiis* in Etiam .*ipsa* ambo
11 שְׁנֵיהֶם׃ גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר־נָעַר אִם־זַךְ וְאִם־
etiam fecit Dominus;videntē oculum &,audientē Aurem .ejus opus rectū
12 יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃ אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם־
,tuos oculos aperi:efficiaris paup forte ne,somnū diligas Ne .*ipsa ambo*
13 שְׁנֵיהֶם׃ אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ
tunc *sibi abiens* & : emptor dicet ,malum,Malum .pane teipsum satura
14 שְׂבַע־לָחֶם׃ רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה וְאֹזֵל לוֹ אָז
labia preciosum vas &:margaritarū multitudo &,aurū Est .se jactabit
15 יִתְהַלָּל׃ יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי־
pro & : extraneo fidejussit quia ,ejus vestimentum Tolle .scientiæ
16 דָעַת׃ לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד
postea & : *falsitatis* panis viro est Suavis .illud tolle pignus in extraneis
17 נָכְרִים חַבְלֵהוּ׃ עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר
industriis in &:*firmabitur* consilio in Cogitationes.calculo ejus os implebitur
18 יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ׃ מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת
pellicienti & : *delator vadens* ,secretum *Revelans* .bellum fac
19 עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃ גּוֹלֶה־סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה
,suam matrem &,suum patrem Maledicentis .te miscebis non *suis labiis*
20 שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃ מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ
festinans Hæreditas .*tenebrositatis nigrore* in *ejus* lucerna extinguetur
21 יִדְעַךְ נֵרוֹ בֶּאֱשׁוּן חֹשֶׁךְ׃ נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת
'Reddam ,dicas Ne .*benedicetur* non ejus *novissimum* & : principio in
22 בָּרִאשֹׁנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃ אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־
Domini Abominatio .te faciet salvum & ,Dominum expecta : malum
23 רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיֹשַׁע לָךְ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה
: viri gressus Domino A .*bonum non doli bilances & : lapis & lapis*
24 אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃ מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר
devorabit hominis Laqueus ? suam viam intelliget quomodo homo &
25 וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃ מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע
rex impios *Spargens* .inquirere vota post & : *sanctitatem*
26 קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃ מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ
mens Domini Lucerna .rotam eos super faciet redire & : sapiens
27 חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃ נֵר יְהוָה נִשְׁמַת
veritas & Misericordia .ventris *penetralia* omnia *investigans* ;hominis
28 אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת
Gloria .suum solium misericordia *in* fulcit & : regem custodient
29 יִצְּרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃ תִּפְאֶרֶת
.canicies ,senum decor & ; eorum fortitudo juvenum
בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XX.

1 Luxuriosa res, vinum, & tumultuosa ebrietas: quicunque his delectatur, non erit sapiens. 2 Sicut rugitus leonis, ita & terror regis: qui provocat eum, peccat in animam suam. 3 Honor est homini, qui separat à contentionibus: omnes autem stulti miscentur contumeliis. 4 Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergò æstate, & non dabitur illi. 5 Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri: sed homo sapiēs exhauriet illud. 6 Multi homines misericordes vocantur: virum autem fidelem quis inveniet? 7 Justus, qui ambulat in simplicitate sua, beatos post se filios derelinquet. 8 Rex, qui sedet in solio judicii, dissipat omne malum intuitu suo. 9 Quis potest dicere; Mundum est cor meum, purus sum à peccato? 10 Pondus & pondus, mensura & mensura: utrumque abominabile est apud Deum. 11 Ex studiis suis intelligitur puer, si munda & recta sint opera ejus. 12 Aurē audientem, & oculum videntem, Dominus fecit utrumque. 13 Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos, & saturare panibus. 14 Malum est, malum est, dicit omnis emptor: & cùm recesserit, tunc gloriabitur. 15 Est aurum, & multitudo gemmarum: & vas pretiosum labia scientiæ. 16 Tolle vestimentum ejus, qui fidejussor extitit alieni, & pro extraneis aufert pignus ab eo. 17 Suavis est homini panis mendacii: & posteà implebitur os ejus calculo. 18 Cogitationes consiliis roborantur: & gubernaculis tractanda sunt bella. 19 Ei, qui revelat mysteria, & ambulat fraudulenter, & dilatat labia sua, ne commiscearis. 20 Qui maledicit patri suo, & matri, extinguetur lucerna ejus in mediis tenebris. 21 Hæreditas, ad quam festinatur in principio, in novissimo benedictione carebit. 22 Ne dicas; Reddam malum: exspecta Dñm, & liberabit te. 23 Abominatio est apud Dominum pondus & pondus: 24 statera dolosa non est bona. A Domino diriguntur gressus viri: quis autem hominum intelligere 25 potest viam suam? Ruina est homini devorare Sanctos, & post vota retractare. 26 Dissipat impios rex sapiens, & incurvat super eos fornicem. 27 Lucerna Domini spiraculum hominis, quæ investigat omnia secreta ventris. 28 Misericordia & veritas custodiunt regem, & roboratur clementiâ thronus ejus. 29 Exultatio juvenum, fortitudo eorum: & dignitas senum, canities.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cùm Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κ'.

1 † Ἀκόλαστον οἶνος, καὶ ὑβριστικὸν μέθη, (α) † πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται. 2 † Οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασιλέως θυμοῦ λέοντος, ὁ δὲ παροξύνων (") αὐτὸν ἁμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. 3 † Δόξα ἀνδρὶ ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας, † πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται. 4 † Ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. 5 † Ὕδωρ βαθὺ βουλὴ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, † ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει αὐτήν. 6 † Μέγα ἄνθρωπος, καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων, † ἄνδρα δὲ πιστὸν ἔργον εὑρεῖν. 7 † Ὃς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ, μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει. 8 † (β) Ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου, † οὐκ ἐναντιοῦται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν. 9 † Τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; † ἢ τίς παρρησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν; 20 † Κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα, σβεσθήσεται λαμπτήρ, † αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος. 21 † Μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις, † ἐν τοῖς τελευταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται. 22 † Μὴ εἴπῃς, Τίσομαι τὸν ἐχθρόν, † (") ἀλλ' ὑπόμεινον τὸν κύριον ἵνα σοι βοηθήσῃ. 10 † Στάθμιον μέγα καὶ μικρόν, καὶ μέτρα δισσά, ἀκάθαρτα ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀμφότερα, † καὶ ὁ ποιῶν αὐτά. 11 Ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμποδισθήσεται † νεανίσκος μετὰ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. 12 † Οὖς ἀκούει, καὶ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ, † κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότερα. 13 † Μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς, † (γ) διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων. 23 † Βδέλυγμα κυρίῳ δισσὸν στάθμιον, † καὶ ζυγὸς δόλιος οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. 24 † Παρὰ κυρίου εὐθύνεται (δ) τὰ διαβήματα ἀνδρί, † θνητὸς δὲ πῶς ἂν νοήσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ; 25 † Παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἁγιάσαι, † μετὰ γὰρ τὸ εὔξασθαι μετανοεῖν γίνεται. 26 † Λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφός, † καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν. 27 † Φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, † (ε) ὃς ἐρευνᾷ ταμιεῖα κοιλίας. 28 † Ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ βασιλεῖ, † καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ. 29 † Κόσμος νεανίαις σοφία, † δόξα δὲ πρεσβυτέρων πολιαί.

CAP. XX.

Prodigum (a) est vinum, & contumeliosa ebrietas: (b) omnis autem imprudens talibus complicatur. 1
Non differt comminatio regis à (c) furore leonis: qui autem (d) irritat eum, peccat in suam ipsius animam. 2
Gloria viro (e) aversari contumeliam: omnis autem imprudens (f) talibus complicatur. 3
(g) Exprobratus piger non confunditur: similiter & qui fœnore accipit frumentum in messe. 4
Aqua profunda consilium in corde viri: vir autem prudens exhauriet illud. 5
(h) Magnum homo, & pretiosum vir misericors: hominem autem (i) fidelem opus est invenire. 6
Qui conversatur sine vituperatione in justitia; beatos (k) filios suos relinquet. 7
Cùm rex justus sederit super thronum; (l) non adversatur in oculis ejus omne malum. 8
Quis gloriatur castum se habere cor? aut quis (m) gloriabitur mundum se esse à peccatis. 9
(n) Maledicentis patrem aut matrem, extinguetur fax: pupillæ autem oculorum ejus (o) videbunt tenebras. 20
(p) Pars festinata in primis, in novissimis non benedicetur. 21
Ne dixeris, (q) Ulciscar inimicum: sed sustine Dominum, ut tibi auxilio sit. 22
Pondus magnum, & pusillum, & mensuræ duplices, immunda sunt apud Dominum (r), & utraque, & qui facit ea. 10
In adinventionibus suis compedietur adolescens: cum sancto, & recta via ejus. 11
Auris audit, & oculus videt: Domini opera & utraque. 12
Noli diligere (s) detrahere: ne extollaris. (t) Aperi oculos tuos, & implere panibus. 13
Abominatio Domino duplex pondus: & statera dolosa non bonum coram eo. 23
A Domino diriguntur gressus viro: mortalis autem quomodò cogitaverit vias suas? 24
(u) Laqueus viro citò quid ex propriis sanctificare: posteà enim, quàm voverit, evenerit pœnitere. 25
Ventilator impiorum rex sapiens: & immittet illis (x) rotam. 26
(y) Lux Domini, (z) spiraculum hominum, qui scrutatur secreta ventris. 27
Misericordia, & veritas, (ω) tutela regi, & circumdabunt in justitia sedem ejus. 28
Ornatus adolescentibus (aa) sapientia: (bb) gloria autem seniorum (cc) canities. 29

MS.A. (α) † πᾶς δὲ ὁ συμμιγνύμενος οὐκ ἔσται σοφός, πᾶς δὲ ἄφρων (") ἑαυτὸν (β) Ὅταν καθίσῃ βασιλεὺς δίκαιος ἐπὶ (") ἀλλὰ (γ) διάνοιξον δὲ τοὺς (δ) διαβήματα (ε) ἢ λύχνος ὃς

תרגום TARGUM.

כ

1 ממקנא הוא חמרא ורויתא שכרא וכל דשגי ביה לא נתחכם : נהם היך אריא אימתא
2 דמלכא ומן דמחמית ליה חטי על נפשיה : יקרא הוא לגברא דיתיב דלא דינא וכל דשטי
3 מצטרי : מתחסד עטלא לא שתיק ושאל בחצדא וליות : מיא עמיקי עצתא בלבא
4 5 דגברא וגברא דמתבין נדלנה : סוגעא דבני נשא מתקרין גברי מרחמני וגברא מהימנא
6 מנו משכח : דמהלך בתמימותיה צדיקא הוא וטוביהון לבנוהי בתרוהי : מלכא דיתב
7 8 על כורסיא דדינא מבדר מן קדמוהי כלהון בישתא : מן דיימר זכי הוא לבי ואדכיית
9 מחובתי : מתקלא ומתקלא כילא וכילא מרחקין אנון קדם אלהא אף תרויהון : אוף
10 11 בעובדוהי מתידע טליא אין דכי ואין תריצן עובדוהי : אדנא דשמעא ועינא דחזיא אלהא
12 אברי תרויהון : לא תרחם שנתא דלמא תתמסכן פתח עינך ושבע לחמא : חברא
13 14 לחבריה נאמר דקנית והידין נשתבח ונימר : דאית דהבא וסוגעא דכיפי טבתא ומני
15 יקרא ושפותא דידיעתא : נסב לבושיה מטול דעריב לחילוני ועל אפי נוכריתא
16 משכניה : עריב לגברא בלחמא דגלא ובתר הידין נתמלא פומיה חצצא : מחשבתא
17 18 בעצתא תתקן ובמדברנותא מתעבד קרבא : דגלי רזא אכל קורצא ולמן דמשרגנ
19 20 בשפותיה לא תתחלט : דליט לאבוהי ולאמיה נדעך בוציניה היך בבותא דחשוכא : ירתותא
21 דמסתרהבא בקדמיתא בסופה לא תתברך : לא תימר אשלם בישתא סכא לאלהא
22 23 ונפרקינך : מרחקין אבן ואבן קדם אלהא ומוזנותא דנכילתא לא שפיר
24 25 קדמוהי : מן קדם יי מתקננין הליכתיה דגברא ובר נשא לא מסתכל אורחתיה : תקלא הוא לבר נשא
26 דנדר לקודשא ובתר הכין חדי בנפשיה : מבדר לרשיעי מלכא חכימא ומהפך
27 עליהון גלגלא : שרגא דאלהא נשמתא דבני נשא ובצי כולהון אדרי כרסא : חסדא
28 29 וקושטא נטרון למלכא ומתקן בטיבותא כורסייה : שובהורא דעולימי תוקפהון ושובחא דסבי סיבתהון

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XX.

Derisoria res est vinum, & inebriat sicera: & omnis qui erraverit in ea, non erit sapiens. 1 2 Rugit sicut leo terror regis: & qui provocat eum, peccat in animam suam. 3 Gloria est viro qui supersedet à contentione; & omnis qui stultus est, deridet. 4 *Probrum* sustinet piger, & non tacet: & petet in messe, & non habebit. 5 Aquæ profundæ consilium in corde viri, & vir intelligens exhauriet illud. 6 Multi filii hominis vocantur viri misericordes: virum autem fidelem quis inveniet? 7 Qui ambulat in simplicitate sua, justus est, & beati erunt filii ejus post eum. 8 Rex qui sedet in solio judicii, dissipat à facie sua omnes impios. 9 Quis dicet: Mundum est cor meum, & purus sum à peccato meo? 10 Pondus & pondus, mensura & mensura, abominabile est utrúnque coram Deo. 11 Etiam in operibus suis cognoscitur puer, an munda & recta sint opera ejus. 12 Auris quæ audit, & oculus qui videt, Deus creavit utrúnque. 13 Ne diligas somnum, ne fortè pauper fias: aperi oculos tuos, & saturare pane. 14 Socius ad socium dicit quòd emit, & tunc gloriatur, & dicit. 15 Est aurum & multitudo gemmarum bonarum, & vasa preciosa & labia scientiæ. 16 Tolle vestimentum ejus qui fidejussor stetit pro alieno, & pro extranea pignora eum. 17 Suavis est homini panis mendax, & posteà replebitur os ejus calculo. 18 Cogitationes consilio diriguntur, & gubernaculo fit bellum. 19 Qui revelat secretum, delator est: & ei qui allicit labiis suis ne commiscearis. 20 Qui maledicit patri suo & matri suæ, extinguetur lucerna ejus sicut caligo tenebrarum. 21 Hæreditas ad quam festinatur in principio, in fine non benedicetur. 22 Ne dicas, Reddam malum: spera in Deo, & salvabit te. 23 Abominabile est coram Deo pondus & pondus: & mensura dolosa non placet coram eo. 24 A facie Domini gressus viri, & filius hominis non intelligit vias suas. 25 Laqueus est homini qui devovit sanctuarium, & posteà gaudet in anima ipsius. 26 Dispergit impios rex sapiens, & revolvit super eos rotam. 27 Lucerna Dei spiraculum filiorum hominis: & scrutatur omnia interiora ventris. 28 Misericordia & veritas custodiunt regem, & præparatur in clementia solium ejus. 29 Decus juvenum fortitudo eorum, & laus senum canities.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 *ܩܦܠܐܘܢ *ܟ * ܚܡܪܐ ܗܘ ܡܨܚܢܐ ܘܪܘܝܘܬܐ ܡܨܚܢܝܬܐ. ܘܟܠ ܕܡܫܬܪܚ ܒܗ
2 ܠܐ ܗܘܐ ܚܟܝܡ. * ܢܗܡ ܐܝܟ ܐܪܝܐ ܙܥܦܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܕܡܚܡܬ ܠܗ. ܚܛܐ ܠܢܦܫܗ.
3 * ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܓܒܪܐ ܡܐ ܕܡܥܒܪ ܚܪܝܢܐ. ܘܟܠ ܕܣܟܠ ܡܡܝܩ. * ܡܬܚܣܕ ܚܒܢܢܐ
4 5 ܘܠܐ ܫܬܩ. ܘܢܚܕܪ ܒܙܒܢܐ ܕܚܨܕܐ. ܘܠܝܬ ܡܝܐ. * ܥܡܝܩܐ ܡܠܬܐ ܒܠܒܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ
6 ܢܕܠܝܗ. * ܣܓܝܐܐ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܡܬܩܪܝܢ ܓܒܪܐ ܡܪܚܡܢܐ. ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܡܗܝܡܢܐ ܡܢܘ
7 8 ܢܫܟܚ. * ܙܕܝܩܐ ܕܡܗܠܟ ܒܬܡܝܡܘܬܐ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܒܢܘܗܝ ܒܬܪܗ. * ܡܠܟܐ
9 ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܕܝܢܐ. ܡܬܒܕܪܝܢ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܟܠܗܝܢ ܒܝ̈ܫܬܐ. * ܡܢ ܢܐܡܪ ܕܙܟܐ
10 ܗܘ ܠܒܝ. ܘܐܬܕܟܝܬ ܡܢ ܚܛܗ̈ܝ. * ܡܬܩܠܐ ܘܡܬܩܠܐ. ܘܟܝܠܐ ܘܟܝܠܐ. ܡܣܠܝܢ ܐܢܘܢ
11 ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܬܪܝܗܘܢ. * ܐܦ ܒܥܒܕ̈ܘܗܝ ܡܬܬܕܥ ܛܠܝܐ. ܐܢ ܕܟܐ. ܘܐܢ ܬܪܝܨܝܢ ܥܒܕ̈ܘܗܝ.
12 13 * ܐܕܢܐ ܕܫܡܥܐ ܘܥܝܢܐ ܕܚܙܝܐ. ܡܪܝܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ ܬܪܝܗܘܢ. * ܠܐ ܬܪܚܡ ܫܢܬܐ. ܕܠܐ ܬܬܡܣܟܢ. ܐܠܐ ܦܬܚ
14 15 ܥܝܢܝܟ ܘܣܒܥ ܠܚܡܐ. * ܢܐܡܪ ܚܒܪܐ ܠܚܒܪܗ ܩܢܝܬ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܫܬܒܗܪ. * ܘܢܐܡܪ
16 ܐܝܬ ܕܗܒܐ ܘܣܘܓܐܐ ܕܟܐܦ̈ܐ ܛܒ̈ܬܐ. ܘܡܐܢ̈ܐ ܝܩܝܪ̈ܐ. ܘܣܦܘ̈ܬܐ ܕܝܕܥܬܐ. * ܢܣܒܘ ܡܪܛܘܛܗ
17 ܡܢ ܕܥܪܒ ܠܢܘܟܪܝܐ. ܘܡܛܠ ܢܘܟܪܝܐ ܢܣܒܘ ܡܫܟܢܘܢܗ. * ܥܪܒܐ ܗܘܐ ܠܓܒܪܐ ܠܚܡܐ ܕܟܕܒܐ
18 ܘܒܬܪܟܢ ܢܬܡܠܐ ܦܘܡܗ ܚܨܨܐ. * ܡܠܟܐ ܒܡܚܫܒܬܐ ܡܬܩܢܐ. ܘܡܢ ܡܚܪܝܢܘܬܐ ܗܘܝܐ
19 ܩܪܒܐ. * ܕܡܓܠܐ ܪܐܙܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܗܘ. ܘܥܡ ܡܢ ܕܡܦܬܟܢܝܢ ܣܦܘ̈ܬܗ ܠܐ ܬܬܚܠܛ.
20 21 * ܕܡܨܚܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ. ܢܕܥܟ ܫܪܓܗ. ܐܝܟ ܒܒܬܐ ܚܫܘܟܬܐ. * ܝܪܬܘܬܐ ܕܡܣܬܪܗܒܐ
22 ܒܫܘܪܝܗ. ܒܚܪܬܗ ܠܐ ܬܬܒܪܟ. * ܠܐ ܬܐܡܪ ܕܐܦܪܘܥ ܒܝܫܬܐ. ܐܠܐ ܣܟܝ ܠܡܪܝܐ ܕܢܦܪܩܟ.
23 24 * ܡܣܠܝܢ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܡܬܩܠܐ ܘܡܬܩܠܐ. ܘܡܣܐܬܐ ܕܢܟܠܐ ܠܐ ܫܦܝܪܢ. * ܡܢ ܩܕܡ
25 ܡܪܝܐ ܡܬܬܩܢܝܢ ܗܠܟ̈ܬܗ ܕܓܒܪܐ. ܘܐܝܢܘ ܓܒܪܐ ܕܡܬܩܢ ܐܘܪܚܗ. * ܦܚܐ ܗܘ ܠܒܪܢܫܐ
26 ܕܢܕܪ ܠܩܘܕܫܐ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܢܕܪ ܢܬܬܘܐ ܢܦܫܗ. * ܡܒܕܪ ܪ̈ܫܝܥܐ ܡܠܟܐ
27 ܚܟܝܡܐ ܘܡܗܦܟ ܥܠܝܗܘܢ ܓܝܓܠܐ. * ܫܪܓܗ ܕܡܪܝܐ. ܢܫܡܬܐ ܗܝ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ.
28 ܘܒܨܐ ܟܠܗܘܢ ܐܕܪ̈ܘܢܝ ܟܪܣܐ. * ܛܝܒܘܬܐ ܘܩܘܫܬܐ ܢܛܪܢ ܠܡܠܟܐ. ܘܒܛܝܒܘܬܐ
29 ܡܫܬܪܪ ܟܘܪܣܝܗ. * ܫܘܒܗܪܐ ܕܥܠܝܡ̈ܐ ܚܝܠܗܘܢ. ܘܗܕܪܐ ܕܣܒ̈ܐ ܣܝܒܘܬܐ.

CAP. XX.

Potens est vinum, et ebrietas infamis: et quicunque luxuriatur in ea, non est sapiens. 1 2 Fremit ceu leo ira regis: & quisquis ad iram provocat eum, peccat in animâ suam. 3 Gloria viri est cùm amovet contentionem: & quicunq; stultus est, irridet. 4 Probris afficitur piger, attamen non silet: & mendicabit tempore messis, nec erunt aquæ. 5 Profundum est verbum in corde regis: at vir sapiens exhauriet illud. 6 Plerique homines vocantur viri misericordes: virum autem fidelem quis inveniat? 7 Justi ambulantis in integritate, fœlices erunt filii post ipsum. 8 Rege sedente super solio judicii, dissipantur à conspectu ejus universa mala. 9 Quis dicat, Innocens est cor meum, & mundat' sum à peccatis? 10 Pond' & pondus, & mensura ac mensura, abominanda sunt utraq; apud Dñm. 11 Etiam puer ex suis actionib' deprehenditur an purus sit, & num recta sunt opera ejus. 12 Aurem quæ audit, & oculum qui videt, Dominus fecit utrumque. 13 Ne diligas somnū, ne ad paupertatē redigaris: sed aperi oculos tuos, ut satieris pane. 14 Amicus dicat socio suo, Possedi: ac tunc glorietur. 15 Dicat etiam, Adest aurū, & copia lapidum optimorū, & vasa pretiosa, & labia scientiæ. 16 Abstulerunt palliū ab eo qui spondet pro alieno, et propter alienū acceperunt pignus ejus. 17 Fidejussor extitit homini pro pane fallaci: et demū implebitur os ejus calculis. 18 Consilium cogitatione stabilitur, et ex provocatione fit prælium. 19 Qui revelat secretum, inimicus est: et cum eo cujus præpropera sunt labia, ne commisceearis. 20 Qui maledixerit patri suo et matri suæ, huj' lucerna extinguetur velut pupilla tenebrosa. 21 Hæreditas præcipitata in principio, in fine haud benedicetur. 22 Ne dicas, Rependā malū: sed expecta Dñm ut liberet te. 23 Abominabilia sunt apud Dñm pondera diversa, et bilances fraudulentæ non sunt bonæ. 24 A conspectu Dñi firmantur gressus viri: ecquis enim est homo qui disponat viam suam? 25 Laqueus est homini vovere sanctuario, et postquam voverit retractare sese. 26 Dissipat impios rex prudens, et vertit super eos rotam. 27 Lucerna Domini halitus est hominibus, et scrutatur cuncta penetralia ventris. 28 Beneficentia et veritas custodiunt regem: at beneficentiâ munitur solium ejus. 29 Decus juvenum, robur eorum: et nitor seniorum, canities.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل العشرون * كل من يلهج بالنبيذ النهم والسكر الفاضح فليس ذلك
2 حكيما * وعند الملك لا فرق بينه وبين غضب السبع * فمن يغيظه انما يخطي الى نفسه *
3 4 * شرف الرجل ان يرجع عن الشتيمة * وكل جاهل يتشبك بمثل هذه الاشياء * الكسلان اذا
5 عير فما يخجل * وهذه الصورة من يقترض حنطة في الحصاد * الراي في قلب الرجل ماء
6 عميق * والانسان الذكي العقل يستقيه * الانسان الرحوم رجل عظيما وكريما * والانسان الامين
7 8 يجد عملا * من يتصرف في العدل بلا عيب يخلف اولاده مغبوطين * الملك العدل اذا جلس
9 على كرسيه فلن يتصادد في عينيه كل خبث * من يفتخر ان له قلبا طاهرا * ام من يجاهر
20 بانه نقي من الخطايا * من يسي خطابه لابيه او لامه ينطفي مصباحه * وحدقتا عينيه
21 22 تنظران ظلمة * الحظ الحروص عليه في المبادي ما يحمد امره في الاواخر * لا تقولن اعذب
10 العدو بل اصبر للرب يعينك * * معيار صغير وكبير ومكاييل مثناه نجسة قدام الرب كلها *
11 12 * ومن يعملها من صنايعه سيعاق بها * الشاب مع البار طريقه مقومة * الاذن تسمع والعين
13 تبصر فهما * وافعالهما كلتاهما اعمال الله * لا تحب ان تعتاب احدا لئلا تقتلع * افتح عينيك
23 24 وتملأ من الخيرات * رذالة عند الرب المعيار المثني * والميزان الغاش ليس امامه محمودا * من
25 الرب تقوم خطوات الرجل * فالمايت كيف يفهم طرقه * بخ الرجل ان يقدس شيا من الذي
26 له سريعا * لانه بعد ان ينذر ينبغي ان يندم * الملك الحكيم داري المنافقين * وسبب لهم
27 28 طردا * نور الرب نسمة الناس * او سراج يفتش مخازن الجوف * الصدقة والصدق حفظا للملك *
29 ويحوطان في كرسيه بالعدل * الحكمة زينة للشباب * والشيب شرف الشيوخ *

CAP. XX.

Quicunque indulget vino immoderato, & ebrietati inhonestæ, is non est sapiens. 1 *Minæ regis non discrepant à furore leonis: & qui irritat eum, sanè peccat in animam suam.* 2 *Præstantia viri est ut retrahat se à contumeliis: & omnis stultus irretitur similibus hisce rebus.* 3 *Ignavus, cùm vituperatur, non erubescit: & hujuscemodi est qui mutuatur frumentum in messe.* 4 *Cogitatio in corde hominis, aqua profunda: & homo acuti ingenii exhauriet illam.* 5 *Homo misericors, vir magnus & honestus: & homo fidelis inveniet occupationem.* 6 *Qui se gerit cum justitia inculpatè, relinquet filios suos fœlices.* 7 *Rex justus, cùm sederit super throno suo, non opponetur oculis ejus omne malum.* 8 *Quis glorietur se habere cor mundum? aut quis publicet se esse purum à peccatis?* 9

Vers. 10. 11. 12. & 13. habentur post vers. 22. Reliqui desiderantur.

Qui iniquè se gerit cum patre suo aut matre suâ, extinguetur lucerna ejus: & pupillæ oculorum ejus videbunt tenebras. 20 *Sors avidè expetita in principiis, non laudabitur negotium ejus in extremis.* 21 *Ne dicas, Cruciabo inimicum: sed expecta Dominum, auxiliabitur tibi.* 22 *Pondus parvum & magnum, & mensuræ duplices, abominabiles sunt coram Domino omnes:* 10 *Et qui talia exercuerit in arte sua, impedietur in illis. Adolescentus via cum justo, recta est.* 11 *Auris audit, & oculus videt ad intelligendum: & actiones utriusque, opera Dei.* 12 *Ne ames decipere quemquam, ne eradiceris: aperi oculos tuos, ut impleare bonis.* 13 *Abominatio est apud Dominum mensura duplex: & ante stateram fallacem non est laus.* 23 *A Domino diriguntur gressus hominis: mortalis verò quomodo intelliget vias suas?* 24 *Gloria viri est ut sanctificet aliquid ex his quæ habet, citò: quoniam posteaquam voverit, incipiet pœnitere.* 25 *Rex sapiens, dissipator est iniquorum, & causat iis exilium.* 26 *Lumen Domini halitus est hominum, aut lucerna investigans cellas ventris.* 27 *Eleemosyna & veritas, custodia regis: & firmant solium ejus in æquitate.* 28 *Sapientia, ornatus juvenum: & canities, magnificentia senum.* 29

מִשְׁלֵי : כא

.ventris interioribus plagæ & : malo in *detersio* vulneris Livores
חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן ׃ 30

CAP. XXI. כא

quod omne *super* : Domini manu in regis cor ,aquarum *Pelagi*
1 פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר
: ejus oculis in recta viri via Omnis .illud inclinabit , voluerit
2 יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ ׃ כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו
electum : judicium & ,justitiam Facere .Dominus corda *ponderans* &
3 וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה ׃ עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר
novale : cordis latitudo & ,oculorum Exaltatio .*sacrificio præ* Domino
4 לַיהוָה מִזָּבַח ׃ רוּם־עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נִר
: superabundantiam ad verè soliciti Cogitationes .peccatum ,impiorum
5 רְשָׁעִים חַטָּאת ׃ מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר
lingua in thesaurorum *Opus* .defectum ad verè *festinus* omnis &
6 וְכָל־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר ׃ פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן
impiorum *Rapina* .mortem *quærentes* , *expulsi* *vanitas* : *falsitatis*
7 שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת ׃ שֹׁד־רְשָׁעִים
via est Inversa .judicium facere renuerunt quia : eos *terrebit*
8 יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט ׃ הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ
habitare Melius .*ejus* opus rectum mundi & : alieni & , viri
9 אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ ׃ טוֹב לָשֶׁבֶת
.*societatis* domo & , *contentionum* muliere *præ* ; tecti angulo *super*
עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר ׃
ejus oculis in erit gratus non : malum desideravit impii Anima
10 נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו
: simplex efficietur sapiens , derisorem *multando In* .ejus amicus
11 רֵעֵהוּ ׃ בַּעֲנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי
justus *Intelligens* .scientiam accipiet , *sapientem ad intelligendo in* &
12 וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח־דָּעַת ׃ מַשְׂכִּיל צַדִּיק
suam aurem *Obturans* .malum ad impios *pervertens* : impii *domum ad*
13 לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע ׃ אֹטֵם אָזְנוֹ
.exaudietur non & ,clamabit ipse etiam : *tenuis* clamore à
מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה ׃
iram sinu in munus & ; furorem teget abscondito in Donum
14 מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה
contritio & : judicium facere justo Lætitia .fortem
15 עַזָּה ׃ שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה
; intellectus via de *errans* Homo .iniquitatem operantibus
16 לְפֹעֲלֵי אָוֶן ׃ אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל
: lætitiam *diligens* *defectus* Vir .requiescet *manium* *concione* in
17 בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ ׃ אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה
justo *Propitiatio* .ditabitur non ,*oleum* & , vinum diligens
18 אֹהֵב יַיִן־וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר ׃ כֹּפֶר לַצַּדִּיק
terra in habitare *Bonum* .prævaricator rectis pro & : impius
19 רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד ׃ טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ
,desiderabilis Thesaurus .*iracundiæ & contentionum* muliere *præ* ; deserti
20 מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וָכָעַס ׃ אוֹצָר נֶחְמָד
.eum *deglutiet* homo stultus & : sapientis habitaculo in *oleum* &
וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ ׃
, justitiam , vitam inveniet ; misericordiam & , justitiam *Sequens*
21 רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה
faciet descendere & : sapiens ascendit fortium Civitatem .gloriam &
22 וְכָבוֹד ׃ עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד
custodiens ; suam linguam & , suum os *Custodiens* .fiduciæ robur
23 עֹז מִבְטֶחָה ׃ שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר
.suam animam angustiis ab
מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ ׃

Versio VULG. LAT.

30 Livor vulneris absterget mala : & plagæ in secretioribus ventris.

CAP. XXI.

1 Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini : quocunque voluerit inclinabit 2 illud. Omnis via viri recta sibi videtur : appendit autem corda Dominus. 3 Facere misericordiam & judicium, magis placet Domino, quàm victimæ. 4 Exaltatio oculorum est dilatatio cordis : lucerna impiorum 5 peccatum. Cogitationes robusti semper in abundantia : omnis autem piger semper in 6 egestate est. Qui congregat thesauros linguâ mendacii, vanus & excors est, & impinge- 7 tur ad laqueos mortis. Rapinæ impiorum detrahent eos, quia noluerunt facere judici- 8 um. Perversa via viri, aliena est : qui autem mundus est, re- 9 ctum opus ejus. Melius est sedere in angulo domatis, quàm cum muliere litigiosa, & in 10 domo communi. Anima impii desiderat malum, non misere- 11 bitur proximo suo. Mulctato pestilente sapientior erit parvulus : & si sectetur sapientem, 12 sumet scientiam. Excogitat justus de domo impii, ut detra- 13 hat impios à malo. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & 14 non exaudietur. Munus absconditum extinguit iras, & donum in sinu indignationem 15 maximam. Gaudium justo est facere judicium, & pavor ope- 16 rantibus iniquitatem. Vir, qui erraverit à via doctrinæ, in cœtu gigantum commorabi- 17 tur. Qui diligit epulas, in egestate erit : qui amat vinum, & 18 pinguia, non ditabitur. Pro justo datur impius : & pro re- 19 ctis iniquus. Melius est habitare in terra deserta, quàm cum muliere rixosa & iracun- 20 da. Thesaurus desiderabilis, & oleum in habitaculo justi : et imprudens homo dissipabit il- 21 lud. Qui sequitur justitiam & misericordiam, inveniet vi- 22 tam, justitiam, & gloriam. Civitatem fortium ascendit sapiens, & destruxit robur fiduciæ 23 ejus. Qui custodit os suum, & linguam suam, custodit ab angustiis animam suam.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

30 † Ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας.

ΚΕΦ. κα'.

1 † Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ, † (α) οὗ ἐὰν θέλων 2 νεύσαι ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν. † Πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, † κατευθύνει δὲ καρ- 3 δίας κύριος. † Ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν, † ἀρεστὰ παρὰ Θεῷ μᾶλλον ἢ θυσιῶν αἷμα. 4 † Μεγαλόφρων (β) ἐν ὕβρει θρασυκάρδιος, 6 † λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν (γ) ἁμαρτία. † Ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευδεῖ, † μάταια διώκει (δ) ἐπὶ παγίδας θανάτου. 7 † Ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται, 8 † οὐ γὰρ βούλονται πράσσειν τὰ δίκαια. † Πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς (ε) ἀποστέλλει ὁ Θεός, † ἁγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 9 † (ζ) Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου, † ἢ ἐν κεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ 10 κοινῷ. † Ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται 11 ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων. † Ζημιουμένου ἀκολάστου πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος, † συνιῶν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶσιν. 12 † Συνιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, † καὶ 13 φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς. † Ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ (η) ἐπακοῦσαι ἀσθενοῦς, † καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσ- 14 ακούων. † Δόσις λάθριος ἀνατρέπει ὀργάς, † δώρων δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυ- 15 ρόν. † Εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίμα, † ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργοις. 16 † Ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσε- 17 ται. † Ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, 18 † φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον· † Πε- 19 ρικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος. † Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ, † ἢ μετὰ γυναικὸς μα- 20 χίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου. † Θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόματος σοφοῦ, † ἄφρονες δὲ ἄνδρες κατα- 21 πίονται αὐτόν. † Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὑρήσει ζωὴν καὶ δόξαν. 22 † Πόλεις ὀχυρὰς ἐπέβη σοφός, † καὶ καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα ἐφ' ᾧ ἐπεποίθει- 23 σαν οἱ ἀσεβεῖς. † Ὃς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

(dd) Livores, & contritiones (ee) occurrunt malis : plagæ autem in secreta ventris. 30

CAP. XXI.

Sicut impetus aquæ ; ita cor regis in manu Dei : quocunque (a) voluerit innuere, illuc inclinavit illud. 1 Omnis vir videtur sibi justus : (b) dirigit autem corda Dominus. 2 Facere justa, & veracem esse, placita apud Deum magis, quàm hostiarum sanguis. 3 Magna sapiens, in contumelia audax corde : fax autem impiorum, (c) peccatum. 4 6 Qui (d) operatur thesauros linguâ mendaci, vana sectatur (e) in laqueos mortis. (f) Perditio impiis hospitio suscipietur : non enim volunt agere justa. 7 Ad perversos perversas vias mittit Deus : munda enim & recta opera ejus. 8 Melius habitare super angulum * sub divo, (g) quàm in calce litis cum iniquitate, & in domo communi. 9 (h) Anima impii non consequetur misericordiam ab ullo hominum. 10 Mulctato intemperante (i) astutior fit simplex : intelligens autem sapiens, suscipiet scientiam. 11 Intelligit justus (k) corda impiorum : & (l) vilipendit impios in malis. 12 Qui obturat aures suas, ne audiat imbecillum ; & ipse (m) invocabit, & non erit, qui exaudiat. 13 Munus occultum (n) avertit iras : muneribus autem qui parcit, furorem suscitat fortem. 14 Lætitia justorum facere judicium : (o) sanctus autem immundus est apud malos. 15 Vir errans à via justitiæ, in synagoga (p) gigantum requiescet. 16 Vir (q) egenus amat lætitiam, diligens vinum, & oleum, (r) ad divitias : 17 (s) Circumpurgatio autem justi (t) iniquus. 18 Melius habitare in deserto, quàm cum muliere rixosa, & linguosa, & (u) iracunda. 19 Thesaurus desiderabilis requiescet super os sapientis : imprudentes autem viri (x) devorabunt illum. 20 (y) Via justitiæ, & misericordiæ (z) inveniet vitam, & gloriam. 21 (ω) Civitates munitas ingressus est sapiens : & diruit munitionem, in qua confidebant impii. 22 Qui custodit os suum, & linguam ; conservat de tribulatione animam suam. 23

MS.A. (α) οὗ δ' ἂν θέλων νεύσῃ ἔκλινεν αὐτήν. (β) ἐφ' ὕβρει (γ) ἁμαρτίαι. (δ) καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδας (ε) ἀποστελεῖ (ζ) *Κρείσσων (η) ὑπακοῦσαι

תרגום TARGUM.

30 שׁוֹחֲנֵי וּפוּרְעָנְתָא פָּגְעוּ בְּבִישָׁא וּמַחְוָתָא בְּגַוֵּיהּ דִּכְרֵיסָא ׃

כא

1 הֵיךְ טִיפֵּי דְמַיָּא לִבֵּיהּ דְּמַלְכָּא בְּאִידוֹי דֶּאֱלָהָא וּלְאַתַר דִּצְבֵי נַרְכֵן לֵיהּ ׃ כֻּלְּהוֹן אָרְחָתֵיהּ
2 דְּגַבְרָא תְּרִיצָן אִנּוּן בְּאַפּוֹי וֶאֱלָהָא מְתַקֵּן לִבֵּיהּ ׃ מַן דְּעָבֵד צִדְקְתָא וְדִינָא מִתְרְעֵי
3 בֵּיהּ אֱלָהָא מִן דִּבְחָא ׃ רָמוּת עַיְנֵי וּבְעֵי לִבָּא וּשְׁרָגָא דְּרַשִּׁיעֵי לְחֶטְאָה ׃ מַחְשַׁבְתָּא
4 5 דְּגַבְיָן לְיוֹתְרָנָא וְרִגְלָא דִּמְסַרְהֲבָא לְחוּסְרָנָא ׃ מַעְבְּדָנוּתָא דְּסִימָתָא בְּלִישָּׁנָא דְּשִׁקְרָא
6 וְיִתְחַבְּלוּן וְיִנַּתְרוּן אִלֵּין דְּבָעְיָן לְמוֹתָא ׃ רְכוּנָא דְרַשִּׁיעֵי יֶעֱלְנוּן וְלָא צָבְיָן דְּיַעְבְּדוּן דִּינָא ׃ 7
8 דְּהַפֵּךְ אָרְחֵיהּ דְּגַבְרָא הוּא נוּכְרָאָה וּדְדַכֵי תְּרִיצָן עוֹבָדוֹהִי ׃ טָב לְמִיתַב עַל קַרְנָא דְּאִגְרָא
9 מִן אִתְּתָא תַגְרָנִיתָא וּבֵיתָא טַרְקָא ׃ נַפְשֵׁיהּ דְּרַשִּׁיעָא רְגָא בִּישְׁתָּא וְלָא מִתְרַחֵם בְּעֵינוֹי 10
11 חַבְרֵיהּ ׃ בְּתַבְרֵיהּ דִּמְמַקְנָא נֶחְכַּם שַׂבְרָא וּבְסוּכְלְתָנוּתֵיהּ דְּחַכִּימָא יִסַּב יְדִיעְתָא ׃ מִסְתַּכַּל 12
13 צַדִּיקָא בְּבֵיתֵיהּ דְּרַשִּׁיעָא וּמְטַלְטֵל רַשִּׁיעַיָּא בְּבִישְׁתָּא ׃ דִּמְסַכַּר אֻדְנֵיהּ דְּלָא נִשְׁמַע
14 לִצְוָחָתֵיהּ דְּמִסְכֵּנָא אַף נִקְרָא לֶאֱלָהָא וְלָא נִתְעֲנֵי ׃ מוֹהֲבָא בְּטִישָׁא מְדַעֲכָא רוּגְזָא וְשׁוּחְדָא
15 16 בְּעוּבָא חֶמְתָא עַשִׁנְתָא ׃ חֶדְוְתָא דְּצַדִּיקָא לְמֶעְבַּד דִּינָא וְשֵׁיצָיָא לְאִלֵּין דְּעָבְדִין עַוְלָתָא ׃ בַּר
17 נָשָׁא דְּתָעֵי מִן אוֹרְחָא דְּסוּכְלָא עִם בְּנֵי אַרְעָא נִתְתְּנַח ׃ גַּבְרָא דִי חֲסַר לֵיהּ וְרָחֵם חֶדְוְתָא
18 וְרָחֵם חַמְרָא וּבֶסְמָא לָא נֶעְתַּר ׃ שַׁלְחוּפֵיהּ דְּצַדִּיקָא רַשִּׁיעָא וְשַׁלְחוּפֵי דִּתְרִיצֵי בָּזוֹזֵי ׃
19 20 טָב לְמִתַּב בְּאַרַע מַדְבְּרָא מִן אִתְּתָא תַגְרָנִיתָא וּמַרְגְּזָנִיתָא ׃ סִימְתָא רְגִיגְתָּא וּמִשְׁחָא
21 בְּדִירֵיהּ דְּחַכִּימָא וְסַכְלָא דִּבְנֵי נָשָׁא נִבְלְעִנּוּן ׃ דְּרָדֵף צִדְקְתָא וְחֶסְדָּא יַשְׁכַּח חַיֵּי וְצִדְקְתָא
22 23 וִיקָרָא ׃ לִמְדִינְתָּא דְּגִבָּרֵי סְלֵיק חַכִּימָא וְאַחֵית עוּשְׁנָא דְּסִבְרָא ׃ דְּנָטֵר פּוּמֵיהּ וְלִישָּׁנֵיהּ
נָטֵר מִן עָקְתָא נַפְשֵׁיהּ ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Pavores & plagæ occurrunt malo, & *ictus* in interioribus ventris. 30

CAP. XXI.

Sicut rivuli aquarum, ita cor regis in manibus Dei, & quocunque vult 1 inclinat illud. Omnes viæ viri rectæ sunt in conspectu ejus; dirigit autem 2 *cor ejus* Deus. Qui facit justitiam & judicium, complacet sibi in illo Deus 3 magis quàm in sacrificio. Exaltatio oculorum, & tumor cordis, & lu- 4 cerna impiorum peccatum. Cogitationes collectæ ad abundantiam, & 5 pes festinus ad egestatem [*tendit*.] Opera cellariorum in lingua menda- 6 cii, & dissipabuntur; & evellentur illi qui quærunt mortem. *Ruina* 7 impiorum tollet eos, quoniam non *voluerunt facere* judicium. Qui 8 pervertit viam alicujus, extraneus est : & qui mundus est, recta sunt opera ejus. Melius est sedere in angulo tecti, quàm cum muliere litigiosa, 9 & in domo communi. Anima impii desiderat malũ, & non misericordiam 10 consequetur in oculis ejus socius ejus. Per mulctam derisoris sapientior 11 fiet insipiens, & in intellectu sapientis assumet scientiam. Contemplatur 12 justus domum impii, & transfert impios in malum. Qui obturat aurem 13 suam ne audiat clamorem pauperis, vocabit quoque Deum, & non exaudietur. Munus in abscondito extinguit iram, & munus in sinu indignatio- 14 nem fortem. Lætitia est justo facere judicium, & *perditio* iis qui faciunt 15 iniquitatem. Filius hominis qui errat à via intellectus, cum filiis terræ 16 commorabitur. Vir qui egenus est & diligit lætitiam, diligitque vinum 17 & unguentum, non ditabitur. In commutatione justi [*tradetur*] impius, 18 & pro rectis direptores. Melius est habitare in terra deserti, quàm cum 19 muliere litigiosa & rixosa. Argentum desiderabile, & oleum in habita- 20 culo sapientis ; & stultus filiorum hominis dissipabit illud. Qui sequi- 21 tur justitiam & misericordiam, inveniet vitam, et justitiam, et gloriam. 22 Civitatem fortium ascendit sapiens, et detrahit robur fiduciæ ejus. Qui 23 custodit os suum et linguam suam, custodit ab angustia animam suam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܚܫܘܫܐ ܘܡܫܢܩܐ ܦܓܥܘ ܒܚܛܝܐ. ܘܡܚܘܬܐ ܠܓܘܝܬܐ ܕܟܪܣܗܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ *

1 * ܐܝܟ ܦܠܓܐ ܕܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܠܒܗ ܕܡܠܟܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐܝܟܐ ܕܨܒܐ ܡܪܟܢ ܠܗ. * ܟܠܗܘܢ
2 ܐܘܪܚܬܗ ܕܓܒܪܐ. ܬܪܝܨܢ ܒܥܝܢܘܗܝ ܢܦܫܗ. ܡܪܝܐ ܕܝܢ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܢ ܕܥܒܕ ܙܕܝܩܘܬܐ
3 ܘܕܝܢܐ. ܪܚܝܡ ܗܘ ܠܡܪܝܐ ܡܢ ܕܒܚܬܐ. * ܪܘܡܐ ܕܥܝܢܐ ܘܪܘܚܐ ܕܠܒܐ : ܫܪܓܐ ܕܪܫܝܥܐ
4 ܚܛܝܬܐ. * ܡܚܫܒܬܗ ܕܓܒܝܐ ܡܗܝܡܢܢ. ܘܕܒܝܫܐ ܡܚܒܠܢ. * ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ ܕܣܝܡܬܐ
5 6 ܒܠܫܢܐ ܕܓܠܐ. ܘܠܚܒܠܐ ܢܬܚܒܛܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܠܡܘܬܐ. * ܬܒܪܐ ܕܪܫܝܥܐ ܢܐܬܐ ܥܠܝܗܘܢ.
7 ܡܛܠ ܕܠܐ ܨܒܘ ܠܡܥܒܕ ܕܝܢܐ. * ܕܡܥܩܡ ܐܘܪܚܗ. ܓܒܪܐ ܗܘ ܢܘܟܪܝܐ. ܘܕܟܝܐ ܬܪܝܨܝܢ
8 ܥܒܕܘܗܝ. * ܛܒ ܠܡܬܒ ܒܩܪܢܐ ܕܐܓܪܐ. ܡܢ ܠܡܥܡܪ ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܢܝܢܬܐ. * ܢܦܫܗ
9 10 ܕܪܫܝܥܐ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܒܥܝܢܝ ܚܒܪܘܗܝ. * ܘܡܢ ܚܘܣܪܢܗ ܕܒܝܫܐ. ܡܬܚܟܡ ܦܬܝܐ. ܣܟܘܠܬܢܐ
11 ܒܡܠܟܗ. ܡܩܒܠ ܝܕܥܬܐ. * ܘܡܣܬܟܠ ܙܕܝܩܐ. ܠܒܘܬܗܘܢ ܕܪܫܝܥܐ. ܘܕܚܩ ܠܪܫܝܥܐ
12 ܠܒܝܫܬܐ. * ܕܡܣܟܪ ܐܕܢܘܗܝ ܕܠܐ ܢܫܡܥ ܠܡܣܟܢܐ. ܐܦ ܗܘ ܢܩܪܐ ܠܐܠܗܐ ܘܠܐ ܢܥܢܝܘܗܝ.
13 14 * ܡܘܗܒܬܐ ܕܒܛܘܫܝܐ ܡܥܒܪܐ ܪܘܓܙܐ. ܘܕܚܣܝܢ ܒܡܘܗܒܬܐ. ܡܥܝܪ ܚܡܬܐ. * ܚܕܘܬܗ ܕܙܕܝܩܐ
15 16 ܥܒܕܐ ܕܝܢܐ. ܘܡܬܒܪܐ ܠܥܒܕܝ ܥܘܠܐ. * ܓܒܪܐ ܕܛܥܐ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܣܘܟܠܐ. ܥܡ ܒܢܝ ܐܪܥܐ
17 ܢܬܬܢܚ. * ܓܒܪܐ ܕܚܣܝܪ ܠܗ : ܘܪܚܡ ܚܕܘܬܐ ܘܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ. ܠܐ ܢܥܬܪ. * ܚܘܠܦܗ
18 19 ܕܙܕܝܩܐ. ܪܫܝܥܐ. ܘܚܠܦ ܬܪܝܨܐ. ܕܓܠܐ. * ܛܒ ܠܡܬܗܦܟܘ ܒܐܪܥܐ ܕܡܕܒܪܐ. ܡܢ ܠܡܥܡܪ ܥܡ
20 ܐܢܬܬܐ ܢܝܢܬܐ ܘܡܪܓܙܢܝܬܐ. * ܣܝܡܬܐ ܪܓܝܓܬܐ. ܘܡܫܚܐ ܡܒܕܪܐ. ܚܟܡܬܐ. ܘܣܘܟܠܐ
21 ܕܒܢܝܢܫܐ ܢܒܠܥܝܘܗ. * ܕܪܕܦ ܙܕܝܩܘܬܐ ܘܛܝܒܘܬܐ. ܢܫܟܚ ܚܝܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܘܫܘܒܚܐ.
22 23 * ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܓܢܒܪܐ ܣܠܩ ܚܟܝܡܐ : ܘܟܒܫ ܚܣܢܐ ܕܬܘܟܠܢܗ. * ܕܢܛܪ ܦܘܡܗ
ܘܠܫܢܗ. ܢܛܪ ܢܦܫܗ ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ.

* Contritio atque supplicium occurrerunt flagitiosis : & plaga ad intima ventris eorum. 30

CAP. XXI.

Ut rivus aquarum, cor regis in manibus 1 Dei : & quocunque vult inclinat illud. Omnes viæ viri rectæ sunt in oculis suis : Do- 2 minus autem cor disponit. Qui facit justi- 3 tiam & judicium, gratior est Domino quàm victima. Altitudo oculorum, & latitudo 4 cordis, & lucerna impiorum, peccatum. Cogitationes electi, fideles : & maligni, 5 perniciosæ. Comparatio thesauri, linguâ 6 mendaci : & ad exitium deturbabuntur quicunque mortem quærunt. Contritio 7 impiorum veniet in ipsos, eò quòd noluerint facere judicium. Qui pervertit viam 8 suam, vir est alienus : qui verò purus est, recta sunt opera ejus. Præstat sedere in cor- 9 nu tecti, quàm habitare cum muliere rixosa. Animus impii non videtur in oculis socio- 10 rum ejus. Et ex detrimento maligni sapi- 11 ens redditur *qui* simplex *est*. Prudens in consilio suo, amplectitur scientiam : Et justus 12 intelligit cor impiorum, & impellit impios ad malum. Qui obturat aures suas quominus audiat pauperem, ipse quoque clamabit 13 ad Deum, & non exaudietur. Munus clan- 14 destinum removet iram : & qui parcus est in dando, suscitat indignationem. Gaudium 15 justi generat judiciũ, & conterit facinorosos. Homo qui aberrat à via prudentiæ, cum filiis 16 terræ gemet. Homo egenus qui indulget 17 lætitiæ, vino, & lautitiis, non ditescet. Permutatio justi, impius : & pro recto, men- 18 dax. Melius est versari in terra deserta, 19 quàm habitare cum muliere rixosa & irritante. Thesaurus expetibilis & unguentum 20 dispersum, sapientia : & prudentia hominum deglutiet eum. Qui quærit justitiam, & bo- 21 nitatem, inveniet vitam, & justitiam, & gloriam. Ad urbem gigantum ascendit sapi- 22 ens, & subjugavit arcem fiduciæ ejus. Qui 23 custodit os & linguam suam, servat animam suam à calamitate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * اَلْمَعَابَاتُ وَالْهَشِمَاتُ تَلْتَقِي الْأَشْرَارَ * وَالْجِرَاحَاتُ فِي خَزَايِنِ جَوْفِهِمْ *

* اَلْفَصْلُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ *

1 * بمنزلة نهضة الماء هكذا قلب الملك في يد الله * ايما شاء ان يومي اماله الى هناك * كل انسان
2 يظهر عند ذاته مقسطا * والرب يقيم القلوب * شيئان عند الله مرضيان * ان يعمل الانسان اعمالا
3 مقسطة * وان يصدق * وهما افضل من دم الذبايح * المتعظم الراي بالتعظيم قلبه متهجم * مصباح
4 المنافقين الخطية * * من يعمل خزاين بلسان كاذب يجازي باطلا * ويجي الى فخاخ الموت * الهلاك
6 7 يصيق بالمنافقين * لانهم ما يوثرون ان يعملوا اعمالا وامورا عدلة * الله يرسل طرقا صعبة الى
8 الصعبين الملتويين * لان اعماله طاهرة مستقيمة * السكنى في زاوية تحت الهوى افضل من
9 السكنى في مجالس مبيضة بظلم وفي منزل جديد * نفس المنافق ما يرحمها احد من الناس *
10 * اذا خسر الفاسق المجدف * يصير ذو الدعة اوفر دربة * الحكيم اذا تفقه يقبل علما * المقسط
11 12 يفهم ويعرف قلوب المنافقين * ويطلح المنافقين بمساويهم * كل من يسد اذنيه لئلا يسمع
13 الضعفاء * فذاك يستغيث ولا يكون من يسمعه * الهدية الخفية تحل تحايل الغيظ * ومن يشفق
14 على الهدايا ينهض غيظا قويا * سرور المقسطين يصنع انصافا * والبار عند العاملين الاسواء
15 نجس * الرجل الضال عن طريق العدل يستريح في مجمع الجبابرة * الانسان المعسر المحتاج يحب
16 17 السرور * ويوثر الزيت والخمر ليستغني * الاثيم فداء المقسط * السكنى في القفر افضل من
18 19 السكنى مع امراة مخاصمة ملسنة غضوبة * كنز مشتهى يستريح في فم الحكيم * والناس
20 الاغبياء يبتلعونه * طريقة العدل والصداقة تصادف الحياة والشرف * الحكيم ارتكب مدنا
21 22 حصينة * وهدم الحصن الذي توكل عليه المنافقون * من يحفظ فمه ولسانه * يصون من
23 الغم نفسه *

* *Opprobria & fractura occurrent perversis, & perturbationes in cellis ventris eorum.* 30

CAP. XXI.

Sicut elevatio aquæ, ita cor regis in manu Dei, quocunque voluerit innuere, inclinat illud eò. 1 *Omnis homo videtur sibi ipsi justus : & Dominus confirmat corda.* 2 *Duo sunt apud Deum grata : ut faciat homo opera justa, & ut verax sit : & utraque sunt præstantiora sanguine victimarum.* 3 *Superbus cogitatione, in superbia cor ejus præceps est : lucerna impiorum, peccatum.* 4

Deest. vers. 5.

Qui facit thesauros linguâ mendaci, merces ejus erit vanitas, & veniet ad laqueos mortis. 6 *Interitus inhæret impiis, quia non eligunt facere opera & negotia recta.* 7 *Deus mittit vias asperas duris & perversis : quia opera ejus pura sunt ac recta.* 8 *Habitare in angulo sub dio, melius est quàm habitare in domibus dealbatis, cum scelere, & in domicilio novo.* 9 *Animæ impii non miseretur ullus hominum.* 10 *Cùm damnum sustinet impius blasphemus, mansuetus fit cautior.* 11 *Sapiens, cùm docebitur, accipiet doctrinam. Justus intelligit, & agnoscet corda impiorum : & perversè agunt impii in iniquitatibus suis.* 12 *Quicunque obturat aures suas ne audiat infirmos, hic clamabit, & non erit qui audiat illum.* 13 *Munus secretum avertit vires furoris : & qui parcit muneribus, suscitat iram potentem.* 14 *Gaudium justorum operatur æquitatem : & innocens, apud operantes mala immundus est.* 15 *Vir aberrans à via justitiæ, quiescet in cœtu gigantum.* 16 *Homo pauper egenus, amat hilaritatem, & eligit oleum & vinum, ut ditescat.* 17 *Scelestus sordes est justi.* 18 *Habitare in deserto melius est quàm habitare cum muliere litigiosa, linguosâ, iracundâ.* 19 *Thesaurus optabilis quiescit in ore sapientis : homines autem stulti deglutiunt illum.* 20 *Via æquitatis & charitatis comitatur vitam & magnificentiam.* 21 *Sapiens conscendit urbes munitas, & destruit arcem in qua confisi sunt impii.* 22 *Qui custodit os suum & linguam suam, servat ab angore animam suam.* 23

משלי: כב

24 זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃
25 תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃
26 כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃
27 זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃
28 עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃
29 הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָכִין דַּרְכּוֹ׃
30 אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃
31 סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃

CAP. XXII. כב

1 נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃
2 עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃
3 עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃
4 עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃
5 צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
6 חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃
7 עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
8 זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָר־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃
9 טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃
10 גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃
11 אֹהֵב טְהָר־לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ׃
12 עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃
13 אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ׃
14 שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם יְהוָה יִפּוֹל־שָׁם׃
15 אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֶב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה מִמֶּנּוּ׃

Verſio VULG. LAT.

24 Superbus & arrogans vocatur indoctus, qui in ira operatur 25 ſuperbiam. Deſideria occidunt pigrum: noluerunt enim quidquam manus ejus ope- 26 rari: Totâ die concupiſcit & deſiderat: qui autem juſtus eſt, tribuet, & non ceſſabit. 27 Hoſtiæ impiorum abominabiles, quia offeruntur ex ſcelere. 28 Teſtis mendax peribit: vir obediens loquetur victoriam. 29 Vir impius procaciter obfirmat vultum ſuum: qui autem rectus eſt, corrigit vi- 30 am ſuam. Non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Domi- 31 num. Equus paratur ad diem belli: Dominus autem ſalutem tribuit.

CAP. XXII.

1 MElius eſt nomen bonum, quàm divitiæ multæ: ſup ar- 2 gentũ & aurũ gratia bona. Dives & pauper obviaverunt ſibi: utriuſq; operator eſt Dñs. 3 Callidus vidit malum, & abſcondit ſe: innocens pertran- 4 ſiit, & afflictus eſt damno. Finis modeſtiæ timor Dñi, divi- 5 tiæ et gloria et vita. Arma et gladii in via perverſi: cuſtos autem animæ ſuæ longè rece- 6 dit ab eis. Proverbiũ eſt; Adoleſcens juxta viam ſuam, etiam cùm ſenuerit, non re- 7 cedet ab ea. Dives pauperibus imperat: et qui accipit mutuum, ſervus eſt fœ- 8 nerantis. Qui ſeminat iniquitatem, metet mala, et virga iræ 9 ſuæ conſummabitur. Qui pronus eſt ad miſericordiam, benedicetur: de panibus enim ſuis dedit pauperi. Victoriam et honorem acquiret qui dat munera: animam autem aufert 10 accipientium. Ejice deriſorẽ, & exibit cum eo jurgium, ceſſabúntque cauſæ & contume- 11 liæ. Qui diligit cordis munditiam, propter gratiam labiorum ſuorum habebit ami- 12 cum regem. Oculi Dñi cuſtodiunt ſcientiam: & ſupplan- 13 tantur verba iniqui. Dicit piger: Leo eſt foris, in medio 14 platearum occidendus ſum. Fovea profunda os alienæ: cui iratus eſt Dominus, inci- 15 det in eam. Stultitia colligata eſt in corde pueri, & virga diſciplinæ fugabit eam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

24 † Θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς καλεῖται, † ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος. 25 † Ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν (ˡ)ἀποκτείνουσιν, † οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ ποι- 26 εῖν τι. Ἀσεβὴς ἐπιθυμεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυμίας κακάς, † ὁ δὲ δίκαιος 27 ἐλεᾷ καὶ οἰκτείρει ἀφειδῶς. † Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, † καὶ γὰρ παρα- 28 νόμως προσφέρουσιν αὐτάς. † Μάρτυς ψευδὴς ἀπολεῖται, † ἀνὴρ δὲ ὑπήκοος φυ- 29 λασσόμενος λαλήσει. † Ἀσεβὴς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ, † ὁ δὲ (ˮ)εὐθὺς 30 αὐτὸς συνιεῖ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. † Οὐκ ἔστι σοφία, οὐκ ἔστιν ἀνδρεία, † οὐκ ἔστι βου- 31 λὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. † Ἵππος ἑτοιμάζεται εἰς ἡμέραν πολέμου, † παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια.

MS. A. (ˡ) ἀποκτενοῦσιν (ˮ) εὐθὴς

(aa) *Audax, & arrogans, & oſtentator, peſtilens vocatur: (bb) qui autem injuriarum memor eſt, iniquus.* 25 *(cc) Deſideria pigrum interficiunt: non enim eligunt manus ejus facere quicquam.* 26 *Impius concupiſcit totâ die concupiſcentias malas: juſtus autem (dd) miſeretur, & miſeratur non parcè.* 27 *Hoſtiæ impiorum abominatio Domino: (ee) etenim iniquè offerunt eas.* 28 *Teſtis falſus peribit: vir autem obediens (ff) cuſtoditus loquetur.* 29 *(gg) Impius vir impudenter ſubſiſtit facie: rectus autem ipſe (hh) intelliget vias ſuas.* 30 *Non eſt ſapientia, non eſt fortitudo, non eſt conſilium (ii) apud impium.* 31 *Equus paratur ad diem belli: à Domino autem auxilium.*

ΚΕΦ. κβʹ.

1 † ΑΙρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς, † ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χά- 2 ρις ἀγαθή. † Πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν ἀλλήλοις, † ἀμφοτέρους δὲ ὁ κύ- 3 ριος ἐποίησε. † Πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται, † οἱ δὲ ἄφρονες παρελθόντες ἐζημιώθησαν. 4 † Γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου, † καὶ πλοῦ- 5 τος, καὶ δόξα, καὶ ζωή. † Τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς, † ὁ δὲ φυλάσσων 7 τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται αὐτῶν. † Πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, † καὶ οἰκέται ἰδίοις 8 δεσπόταις δανειοῦσιν. † Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά, † πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. † ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην εὐλογεῖ ὁ θεός, † ματαιότητα δὲ ἔργων 9 αὐτοῦ συντελέσει. † Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται, † τῶν γὰρ ἑαυτοῦ ἄρτων (ˢ)ἔδωκεν τῷ πτωχῷ. † νίκην καὶ τιμὴν περιποιεῖται ὁ δῶρα (α) δούς, † τὴν μέντοι 10 ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτημένων. † Ἔκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμόν, καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ νεῖκος, † ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει. 11 † Ἀγαπᾷ κύριος ὁσίας καρδίας, † δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι. † χείλεσι ποιμαί- 12 νει βασιλεύς. † Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ κυρίου (β) διατηροῦσιν αἴσθησιν, † φαυλίζει δὲ λό- 13 γους παράνομος. † Προφασίζεται, καὶ λέγει ὀκνηρός, † Λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατεί- 14 αις φονευταί. † Βόθρος βαθὺς στόμα παρανόμου, † ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. † εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ ἐνώπιον ἀνδρός, † καὶ οὐκ ἀγαπᾷ τοῦ ἀποστρέψαι ἀπ' αὐτῶν, † ἀποστρέφειν δὲ δεῖ ἀπὸ ὁ- 15 δοῦ σκολιᾶς καὶ κακῆς. † Ἄνοια ἐξῆπται (γ) καρδίας νέου, † ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ.

MS. A. (ˢ) δέδωκεν (α) διδούς, (β) διατηρήσουσιν (γ) καρδίᾳ νέου,

CAP. XXII.

1 *E*Ligibilius (a) *nomen bonum, quàm divitiæ multæ: ſuper argentum verò, & aurum gratia bona.* 2 *Dives, & pauper obviaverunt ſibi: utroſque autem Dominus fecit.* 3 *Callidus (b) videns malignum punitum, valdè ipſe eruditur: imprudentes autem prætereuntes damno affecti ſunt.* 4 *(c) Progenies ſapientiæ timor Domini, & divitiæ, & gloria, & vita.* 5 *Tribuli & laquei in viis perverſis: qui autem cuſtodit animam ſuam, (d) abſtinebit ab eis.* 7 *Divites pauperibus imperabunt: (e) et famuli propriis dominis fœnerabunt.* 8 *Qui (f) ſeminat mala, metet mala: plagam autem operum ſuorum conſummabit. Virum hilarem, & datorem (g) benedicit Deus: vanitatem verò operum ejus conſummabit.* 9 *Qui miſeretur pauperis, ipſe enutrietur: de ſuis enim panibus dedit pauperi. (h) Victoriam, & honorem acquirit, qui dat munera: & animam quidem aufert poſſidentium.* 10 *Ejice è conſeſſu (i) peſtilentem, & exibit ſimul cum eo (k) jurgium: nam cùm ſederit in conſeſſu, omnes inhonorat.* 11 *Diligit Dominus (l) ſancta corda: accepti autem ſunt ei omnes (m) immaculati. (n) Labiis paſcit rex:* 12 *Oculi autem Domini conſervant (o) ſenſum: vilipendit autem verba iniquus.* 13 *Excuſationem affert, et dicit piger; Leo in viis, & in plateis (p) ſicarii.* 14 *Fovea profunda os iniqui: qui autem odio habetur à Dño, incidet in (q) illam. Sunt viæ malæ coram viro: & non diligit reverti ab eis: avertere autem ſe oportet à via perverſa, & mala.* 15 *Dementia (r) pendet è corde juvenis: virga autem, & diſciplina longè ab eo.*

תרגום Targum.

24 ממקנא מריחא ויהירא שמיה עבד חרינא בזידנותיה: 25 רגתא דעטלא ממיתא ליה דלא צבין אידוהי למעבד עבידתא: 26 כל יומא רגיג רגיגתא וצדיקא יהיב ולא מחשך: 27 דבחא דרשיעי מרחק הוא מטול דבעולא מקרבין ליה: 28 סהדא דכדבותא יאבד וגברא דשמע בתריצא נמלל: 29 וגברא רשיעא מחציף אפוהי ותריצא הוא מתקן אורחיה: 30 לית חכמתא ולית סוכלתנותא ולית מלכא היך דאלהא: 31 סוסיא מתקן ליומא דקרבא ומן אלהא הוא פורקנא:

כב

1 שמא טבא אתבחר מן עותרא סגיאא ומן דהבא שפיר חסדא: 2 עתירא ומסכנא פגעו חד בחד ותרויהון אלהא ברא אנון: 3 ערימא חזי בישתא ומטשי ושברי עברין ואתחסרין: 4 פורענותא דמכיכותא דחלתא דאלהא עותרא ויקרא וחיי: 5 פחתא ומצודתא בארחא עקמתא ודנטר נפשיה נרחק מנהון: 6 ארדיכיה לטליא לקבל אורחיה דלא כד נסב לא נסטי מנה: 7 עתירא במסכני נשלוט ועבדא יוזף לגברא מוזפנא: 8 דזרע עולא נחצוד בישתא ושבטא דרוגזיה נסתיים: 9 דטבא עיניה הוא נתברך מטול דיהב מן לחמיה למסכנא: 10 תרך לממקנא ואפיק לחרינא ונבטל דינא וצערא: 11 רחם אלהא דכי לבא ובחסדא דספותיה חבר למלכא: 12 עינוי דאלהא נטרן ידיעתא ומשלהף מלי דעולא: 13 אמר עטלא בעטלותיה אריא ברא ובגו שוקא אתקטל: 14 גומצא עמיקא פומה דנוכריתא ומן דמרגז לאלהא נפל תמן: 15 שטותא קטירא בלביה דטליא שבטא דמרדותא מרחיק לה מניה:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

24 Deriſor, tumidus, ſuperbus, eſt nomen ejus, faciens iram ſuperbia ſua. 25 Deſiderium pigri interficit eum, eò quòd nolunt manus ejus facere opus. 26 Tota die deſiderio deſiderat, & juſtus tribuit, & non parcit. 27 Sacrificium impiorum abominabile eſt, quia *in* ſcelere offerunt illud. 28 Teſtis mendacii peribit, & vir bene audiens rectè loquetur. 29 Impudens facie vir impius eſt, & rectus ipſe præparat viam ſuam. 30 Non eſt ſapientia neque intelligentia neque conſilium ſicut Dei. 31 Equus paratur in diem belli, ſed à Deo eſt ſalus.

CAP. XXII.

1 ELectum eſt nomen bonum magis quàm divitiæ multæ: & argento & auro melior eſt gratia. 2 Dives & pauper obviaverunt ſibi mutuò, & ambos creavit Deus. 3 Callidus vidit malum & abſcondit ſe, & inſipientes tranſierunt & *damnum paſſi ſunt*. 4 Merces manſuetudinis eſt timor Domini, divitiæ & gloria & vita. 5 Pedica [*et laquei*] in via perverſa: & qui cuſtodit animam ſuam, elongabit ſe ab eis. 6 *Deduc* adoleſcentem juxta viam ſuam, ut cùm ſenuerit non declinet ab ea. 7 Dives dominatur in pauperes, & qui accipit mutuum, ſervus eſt fœnerantis viri. 8 Qui ſeminat injuſtitiam metet iniquitatem, & virga iræ ipſius conſummabitur. 9 Qui bonum oculum habet, ipſe benedicetur; quoniam dedit de pane ſuo pauperi. 10 Ejice deriſorem, & expelle contentioſum, et ceſſabit jurgium et ignominia. 11 Diligit Deus mundum corde, et in gratia labiorum ſuorum ſocius erit regis. 12 Oculi Dei cuſtodiunt ſcientiam, et protudit verba prædonum. 13 Dicit piger in ſocordia ſua: Leo eſt foris, et in medio viarum occidar. 14 Fovea profunda eſt os extranearum, et qui provocat Deum, incidet in eam. 15 Stultitia ligata eſt in corde pueri: virga diſciplinæ elongabit eam ab eo.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܓܢܝܚܐ ܕܪܒ ܫܡܗ ܥܒܕ ܥܘܠܐ ܒܚܡܬܗ܀ * ܪܓܬܐ ܕܚܒܢܢܐ ܩܛܠܐ ܠܗ܂
25 ܡܛܠ ܕܠܐ ܨܒܐ ܕܢܦܠܚܢ ܐܝܕܘܗܝ ܡܕܡ܀ * ܘܟܠܗ ܝܘܡܐ ܡܪܓܓ ܪܓܬܐ܀
26 ܘܙܕܝܩܐ ܝܗܒ ܘܠܐ ܚܐܤ܀ * ܕܒܚܐ ܕܪܫܝܥܐ ܛܢܦ ܗܘ܂ ܡܛܠ ܕܒܥܘܠܐ ܡܩܪܒܝܢ ܠܗ܀
27 ܣܗܕܐ ܕܫܘܩܪܐ ܢܐܒܕ܂ ܘܓܒܪܐ ܫܡܘܥܐ ܬܪܝܨܐܝܬ ܢܡܠܠ܀
28 ܡܚܨܦ ܐܦܘܗܝ ܕܓܒܪܐ ܥܘܠܐ܂ ܘܕܬܪܝܨ ܗܘ ܡܬܩܢ ܐܘܪܚܬܗ܀
29 ܠܝܬ ܚܟܡܬܐ ܘܠܝܬ ܣܘܟܠܐ ܘܠܝܬ ܡܠܟܐ ܐܝܟ ܕܡܪܝܐ܀
30 ܣܘܣܝܐ ܡܛܝܒ ܠܝܘܡܐ ܕܩܪܒܐ܂ ܘܡܢ ܡܪܝܐ ܗܝ ܦܘܪܩܢܐ܀
31 * ܫܠܡ * ܟܒ *

1 * ܡܓܒܝ ܗܘ ܫܡܐ ܛܒܐ ܡܢ ܥܘܬܪܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܘܛܒ ܗܘ ܛܝܒܘܬܐ ܡܢ ܕܗܒܐ
2 ܘܡܢ ܣܐܡܐ܀ ܥܬܝܪܐ ܘܡܣܟܢܐ ܦܓܥܘ ܚܕ ܒܚܕ܂ ܘܠܬܪܝܗܘܢ ܡܪܝܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ܀
3 ܥܪܝܡܐ ܚܙܐ ܒܝܫܐ ܡܬܢܓܕ ܘܛܒ ܡܬܪܕܐ܂ ܘܣܟܠܐ ܥܒܪܘ ܥܠܘܗܝ ܘܐܬܚܣܪܘ܀
4 ܫܘܠܡܐ ܕܡܟܝܟܘܬܐ ܕܚܠܬܐ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܥܘܬܪܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܚܝܐ܀
5 ܦܚܐ ܘܡܨܝܕܬܐ ܒܐܘܪܚܐ ܥܩܡܬܐ܂ ܘܕܢܛܪ ܢܦܫܗ ܢܪܚܩ ܡܢܗܘܢ܀
6 ܪܕܝ ܠܛܠܝܐ ܥܠ ܦܘܡ ܐܘܪܚܗ܂ ܐܦܠܐ ܟܕ ܢܣܒ ܠܐ ܢܣܛܐ ܡܢܗ܀
7 * ܠܥܬܝܪܐ ܢܫܠܛ ܡܣܟܢܐ܂ ܘܥܒܕܐ ܢܙܦ ܠܡܢ ܕܡܘܙܦ ܠܗ܀
8 ܕܙܪܥ ܥܘܠܐ ܢܚܨܕ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܫܒܛܐ ܕܪܘܓܙܗ ܢܫܠܡ܀
9 ܕܛܒܐ ܥܝܢܗ ܗܘ ܢܬܒܪܟ܂ ܡܛܠ ܕܝܗܒ ܡܢ ܠܚܡܗ ܠܡܣܟܢܐ܀
10 ܐܘܒܕ ܠܥܘܠܐ ܘܐܦܩ ܠܚܪܝܢܐ܂ ܘܒܛܠ ܕܝܢܐ ܘܨܥܪܐ܂ ܕܠܐ ܟܕ ܢܬܒ ܒܟܢܫܐ ܢܨܥܪ ܠܟܠܟܘܢ܀
11 ܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܟܠ ܕܕܟܐ ܒܠܒܗ܂ ܘܡܪܚܡ ܣܦܘܬܗ ܥܠ ܪܚܡܘܗܝ ܕܡܠܟܐ܀
12 ܥܝܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܢܛܪܢ ܝܕܥܬܐ܂ ܘܡܘܒܕܢ ܡܠܐ ܕܕܓܠܘܬܐ܀
13 ܐܡܪ ܚܒܢܢܐ ܟܕ ܡܫܬܕܪ܂ ܐܪܝܐ ܒܫܘܩܐ ܘܩܛܠܐ ܒܫܘܩܐ܀
14 ܓܘܡܨܐ ܥܡܝܩܐ ܦܘܡܐ ܕܢܘܟܪܝܬܐ܂ ܘܡܢ ܕܡܪܓܙ ܥܠܘܗܝ ܡܪܝܐ ܢܦܠ ܒܗ܀
15 ܫܛܝܘܬܐ ܡܥܩܪܐ ܠܒܗ ܕܛܠܝܐ܂ ܘܫܒܛܐ ܕܡܪܕܘܬܐ ܪܚܝܩܐ ܡܢܗ܀

24 * Audax cujus magnum eſt nomen, committit ſcelus in ira ſua. 25 Deſiderium pigri interficit eum, quia non vult ut exerceant manus ſuæ *ullum* opus: 26 Et totâ die flagrat cupiditate. Juſtus largitur, nec parcit: 27 Sacrificium verò impiorum immundum eſt, quoniam cum iniquitate afferunt illud. 28 Teſtis mendax peribit: & vir auſcultans rectè loquetur. 29 Impudens eſt vultus viri flagitioſi: qui autem rectus eſt, diſponit vias proprias. 30 Non eſt ſapientia, neque intelligentia, neque conſilium ſimile Domini. 31 Equus paratur ad diem belli: Domini autem eſt ſalus.

CAP. XXII.

1 PRæſtantius eſt nomen *bonum*, quàm divitiæ multæ: & melior eſt benignitas, quàm aurum & argentum. 2 Dives & pauper obviaverunt ſibi: utrumque verò Dñs fecit. 3 Cautus vidit malignum vapulare, & magnopere eruditus eſt: ſtulti verò tranſierunt prope eum, & jacturam paſſi ſunt. 4 Finis humilitatis, timor Domini, & opes, & honor, & vita. 5 Retia & laquei, in via difficili: qui autem ſervat animã ſuam, recedet ab eis. 6 Qui corripit puerum ad os viæ, etiamſi conſenuerit non aberrabit ab ea. 7 Diviti dominabitur pauper, & ſervus fœnerabitur ei qui fœnerabatur illi. 8 Qui ſerit iniquitatem, metet flagitium: & baculus iræ ejus abſumetur. 9 Qui boni eſt oculi, is benedicetur, quia tribuit de pane ſuo pauperi. 10 Perde facinoroſum, & ejice rixoſum, & extermina litem atque contumeliam: ut non cùm ſederit in concilio, probro vos omnes afficiat. 11 Diligit Deum quicunque purus eſt in corde ſuo, & miſeretur labiis amicorum regis. 12 Oculi Domini obſervant ſcientiam, & perdunt ſermones mendaces. 13 Dicit piger quando legatur, Leo eſt in via, & ecce cædes in plateis. 14 Fovea profunda, os alienæ: & is cui Dominus iraſcitur, cadet in eam. 15 Stultitia divellit cor adoleſcentis, & virga diſciplinæ remota eſt ab eo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * المتهجم والعاتي والزاهي يسمى فسادًا * ومن يحقد فذلك متجاوز السنة * الشهوات يقتلن
25 الكسلان لأن يديه لن يؤثرا ان تعملا شيئا * المنافق يشتهي طول النهار شهوات ردية * والقسط
26 يرحم ويترأف بلا إشفاق * ضحايا المنافقين رذالة عند الرب * لانهم يقربونها براي عادل عن
27 الشريعة * الشاهد الكذوب يهلك * والإنسان المطيع يتكلم تحوطا * الرجل المنافق ينتصب
28 بوجه لا استحياء له * والمستقيم هو يفهم طرايقه * ما يوجد سهاما * ما يكون مشورة عند المنافق
29 * الفرس يستعد ليوم القتال * ومن الله المعونة *
30 الفصل الثاني والعشرون
31
1 * الاسم المحمود ارفع قدرا من الغنى الجزيل والنعمة الصالحة افضل من الفضة والذهب * الغني
2 والمسكين لقي احدهما الآخر * وكلاهما الرب خلقهما * المدرب اذا ابصر شريرا معاقبا يتأدب
3 تأدبا أصيلا * والاغبياء لما اجتازوا خسروا * حبل الحكمة تقوى الرب وثروة ومجد وحياة * في الطريق
4 المعوجة الصعبة قرطب وفخاخ * ومن يحفظ نفسه يفلت منها * المساكين يرأسون الموسرين
5 والعبيد يقرضون سادتهم * من يزرع الطالحات يحصد السيئات ويتمم ضربة اعماله * الله يحب
7 الرجل الطلق الوجه والسخي * ويكمل اباطيل اعماله * من يرحم المسكين ذلك يقات * لانه اعطا
8 المسكين من اعماله * من يعط الهدية يستصنع ظفرا واكراما * وينزع نفسه مما اقتناها * اخرج
9 الفساد من الجمع فيخرج معه الغلبة * لانه اذا جلس في الجمع يهين الجماعة * الرب يحب القلوب
10 البارة * وجميع الذين لا عيب فيهم مقبولين عنده * الملك يرعى الشعب بشفتيه * وعينا الرب
11 ترصد الحس وترذل الأقوال العادلة عن الشريعة * الكسلان يحتج ويقول الاسد في الطرقات والقتلة
12 في الشوارع * هوة عميقة فم المتعدي الشريعة * ومن يمقته الرب يسقط فيها * يكون طرقا ردية
13 امام الانسان وما يحب ان يرجع منها فينبغي له ان يرجع من الطريقة الملتوية والردية * السفاهة
14 يشعلها قلب الشاب * اذا كان العصا والادب بعيدا منه *
15

24 *Præceps, & protervus, & ſuperbus vocatur corruptela: & qui iraſcitur, is eſt tranſgreſſor legis.* 25 *Appetitus occidunt pigrum, quoniam manus ejus non eligunt facere quidquam.* 26 *Impius concupiſcit totâ die deſideria prava: & juſtus miſeretur & miſereſcit abſque parſimoniâ.* 27 *Sacrificia impiorum, deſpectio apud Dominum: quoniam offerunt illa mente alienâ à lege.* 28 *Teſtis mendax peribit: & homo obediens loquitur cautè.* 29 *Vir impius erigit ſeſe vultu impudenti: & rectus, ipſe intelligit vias ſuas.* 30 *Non invenitur ſagacitas, non eſt conſilium apud impium.* 31 *Equus paratur ad diem belli: & à Deo auxilium.*

CAP. XXII.

1 *NOmen laudabile altioris eſt dignitatis quàm divitiæ multæ: & gratia bona, pretioſior argento & auro.* 2 *Dives & pauper offenderunt alter alterum: & utroſque Dominus creavit.* 3 *Expertus cùm videt ſceleſtum cruciatum, eruditur eruditione firmâ: ſtulti autem cùm tranſeunt, detrimento afficiuntur.* 4 *Finis ſapientiæ, timor Domini, & opes, & gloria, & vita.* 5 *In itinere obliquo, aſpero, dumi & laquei: & qui cuſtodit animam ſuam, liberabitur ab ipſis.*

Deeſt. Verſ.6.

7 *Pauperes dominabuntur divitibus: & ſervi fœnerabuntur dominis ſuis.* 8 *Qui ſeminabit nequitias, metet mala, & complebit flagellum operum ſuorum. Deus diligit virum hilarem vultu & liberalem, & perficit vanitates operationum illius.* 9 *Qui miſeretur pauperis, ipſe nutrietur, quia dedit pauperi de operibus ſuis. Qui dat munus, parat ſibi proſperitatem & honorem: & eruit animam ſuam ab eo quod poſſidet illam.* 10 *Educ corruptorem è congregatione, & exibit cum eo calamitas: quoniam cùm ſederit in congregatione, vilipendet cœtum.* 11 *Dominus amat corda innocentia: et omnes in quibus non eſt vitium, accepti ſunt apud eum. Rex paſcit populum labiis ſuis:* 12 *& oculi Domini obſervant ſenſum, et aſpernantur ſermones declinantes à lege.* 13 *Piger excuſat ſe, et ait, Leo eſt in viis, et occiſio in plateis.* 14 *Præcipitium profundum, os tranſgredientis legem: et is quem odit Dominus, incidet in illud. Sunt viæ pravæ coram homine, et non cupit recedere ab ipſis: decet tamen illum revocare ſe à via obliqua et prava.* 15 *Stultitiam accendet cor juvenis, cùm fuerit baculus et diſciplina longè ab illo.*

מִשְׁלֵי : כג

Inclina .defectũ ad verè ,diviti dans : sibi multiplicandũ ad,tenui Extorquens
16 עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר: הַט 17
.meã scientiã ad pones tuũ cor & : sapientũ verba audi & ,tuã aurem
אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי :
pariter dirigentur : tuo ventre in ea custodieris si , delectabilis Quia
18 כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו
te feci scire : tuam fiduciam Domino in existendum Ad .tuis labiis super
19 עַל־שְׂפָתֶיךָ : לִהְיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ
,consiliis in ,terna tibi scripsi Nonne .tu etiam hodie
20 הַיּוֹם אַף־אָתָּה : הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שָׁלִשִׁים בְּמֹעֵצוֹת
: veritatis eloquiorum certitudinem te faciendum scire Ad ? scientia &
21 וָדָעַת : לְהוֹדִיעֲךָ קֹשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת
,tenuem diripias Ne ? te timentibus veritatis eloquia referendum ad
22 לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶיךָ : אַל־תִּגְזָל־דָּל
Dominus Quia .porta in afflictum conteras ne & : ipse tenuis quia
23 כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי בַשָּׁעַר : כִּי־יְהוָה
Ne .animam eorum configentium configet & : eorum litem litigabit
24 יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ : אַל־
.congrediaris ne excandescentiarum viro cum & ;iræ auctori associeris
תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת לֹא תָבוֹא :
Ne .tuæ animæ laqueum capias & ;ejus semitas discas forte Ne
25 26 פֶּן־תֶּאֱלַף אֹרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ : אַל־
non Si .debita fidejubentibus in ; volam percutientibus in sis
27 תְּהִי בְתֹקְעֵי־כָף בַּעֹרְבִים מַשָּׁאוֹת : אִם־אֵין
? te subter de tuum cubile tollet quid ut ; reddendum ad tibi
לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ :
.tui patres fecerunt quem ; seculi terminum retrogas Ne
28 אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ :
: statuetur regum facies ad ? suo opere in velocem virum Vidisti
29 חָזִיתָ אִישׁ מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי־מְלָכִים יִתְיַצָּב
.tenebrosorum facies ad statuetur non
בַּל־יִתְיַצֵּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים :

CAP. XXIII. כג

considerabis considerando ; dominatore cum comedendum ad sederis Cùm
1 כִּי־תֵשֵׁב לִלְחוֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין
compes si : tua fauce in cultrum pones Et .tuas facies ad quod
2 אֶת־אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ : וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ אִם־בַּעַל
panis hic & : ejus sapidos cibos concupiscas Ne .tu animæ
3 נֶפֶשׁ אָתָּה : אַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם
desiste tua intelligentia ab : ditescendum ad labores Ne .mendaciorum
4 כְּזָבִים : אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל :
faciendo quia ,ipsum non & ? illud in tuos oculos facies volare An
5 הֲתָעִיף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשֹׂה
Ne .cœlos in volabit aquila sicut : alas sibi faciet
יַעֲשֶׂה־לּוֹ כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר וְעוּף הַשָּׁמָיִם : אַל־ 6
.ejus sapidos cibos ad concupiscas ne & : oculi mali panem comedas
תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמֹּתָיו :
dicet ,bibe & comede : hoc sic ,sua anima in æstimavit sicut Quoniã
7 כִּי כְּמוֹ שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֶּן־הוּא אֱכֹל וּשְׁתֵה יֹאמַר
: evomes ,comedisti tuam Buccellam .tecum non ejus cor & : tibi
8 לָךְ וְלִבּוֹ בַּל־עִמָּךְ : פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תְקִיאֶנָּה
: loquaris ne stulti auribus In .jucunda tua verba corrumpes &
9 וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ הַנְּעִימִים : בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר
removeas Ne .tuorum eloquiorum intellectum contemnet quia
10 כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ : אַל־תַּסֵּג
illorum redemptor Quia .introeas ne pupillorũ agris in & : seculi terminũ
11 גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבֹא : כִּי־גֹאֲלָם
.tecum eorum litem litigabit ipse : fortis
חָזָק הוּא־יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ :

Verſio VULG. LAT.

16 Qui calumniatur pauperem, ut augeat divitias ſuas, dabit ipſe 17 ditiori, & egebit. Inclina aurem tuam, & audi verba ſapientium: appone autem cor ad 18 doctrinam meã. Quæ pulchra erit tibi, cùm ſervaveris eam in ventre tuo, & redundabit in 19 labiis tuis. Ut ſit in Domino fiducia tua, undè & oſtendi e-20 am tibi hodié. Ecce deſcripſi eam tibi tripliciter, in cogi-21 tationibus & ſcientiâ: Ut oſtenderem tibi firmitatem, & eloquia veritatis, reſpondere ex his illis qui miſerunt te. 22 Non facias violentiam pauperi, quia pauper eſt: neque con-23 teras egenũ in porta: Quia judicabit Dñs cauſã ejꝰ, & configet eos, qui confixerũt animã 24 ejus. Noli eſſe amicus homini iracundo, neque ambules cum 25 viro furioſo: Ne fortè diſcas ſemitas ejus, & ſumas ſcanda-26 lum animæ tuæ. Noli eſſe cum his, qui defigunt manus ſuas, & qui vades ſe offerunt pro 27 debitis: Si enim non habes undè reſtituas, quid cauſæ eſt ut tollat operimentum de cu-28 bili tuo? Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſue-29 rũt patres tui. Vidiſti virũ velocẽ in opere ſuo? corã regibꝰ ſtabit, nec erit ante ignobiles.

CAP. XXIII.

1 Quando ſederis ut comedas cum principe, diligenter attende quæ appoſita ſunt an-2 te faciem tuam: Et ſtatue cultrum in gutture tuo, ſi tamen habes in poteſtate animam tu-3 am, Ne deſideres de cibis ejus, 4 in quo eſt panis mendacii. Noli laborare ut diteris: ſed pru-5 dentiæ tuæ pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes, quas non potes habere: quia facient ſibi pennas quaſi aquilæ, & volabunt in cœlum. 6 Ne comedas cum homine invido, & ne deſideres cibos e-7 jus: Quoniam in ſimilitudinem arioli & conjectoris, æſtimat quod ignorat. Comede & bibe, dicet tibi: et mens 8 ejus non eſt tecum. Cibos, quos comederas, evomes: et perdes pulchros ſermones tu-9 os. In auribus inſipientium ne loquaris: quia deſpicient do-10 ctrinam eloquii tui. Ne attingas parvulorum terminos: et agrum pupillorum ne introe-11 as: Propinquus enim illorum fortis eſt: et ipſe judicabit contra te cauſam illorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

16 † Ὁ συκοφαντῶν πένητα, † πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτοῦ (δ), † δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι. 17 † Λόγοις σοφῶν (") παράβαλλε σὸν οὖς, καὶ ἄκουε ἐμὸν λόγον, † τὴν δὲ σὴν καρδίαν ἐπίστησον, ἵνα γνῷς, 18 Ὅτι καλοί εἰσιν. † καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου, † εὐφρανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χείλεσι· 19 † Ἵνα σου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπὶς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν (ε) ὁδόν σου. 20 † Καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς, † εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν 21 ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου. † Διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον, καὶ γνῶσιν (") ἀγαθὴν ὑπακούειν, † τοῦ (ζ) ἀποκρίνεσθαί σε λόγους ἀληθείας τοῖς προβαλλομένοις (η) σοι. † 22 Μὴ ἀποβιάζου πένητα, πτωχὸς γάρ ἐστι, † 23 καὶ μὴ ἀτιμάσῃς ἀσθενῆ ἐν πύλαις. † Ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ (θ) αὐτοῦ τὴν κρίσιν, καὶ ῥύσῃ 24 σὴν ἄσυλον ψυχήν. † Μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμώδει, † φίλῳ δὲ ὀργίλῳ μὴ συναυ-25 λίζου· † Μήποτε μάθῃς τῶν ὁδῶν αὐτοῦ, 26 καὶ λάβῃς βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ. † Μὴ δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυνόμενος πρόσ-27 ωπον· † Ἐὰν γὰρ μὴ (ι) ἔχῃ πόθεν ἀποτίσῃ, † λήψονται τὸ στρῶμα τὸ ὑπὸ τὰς 28 πλευράς σου. † Μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, 29 ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου. † Ὁρατικὸν ἄνδρα καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ † βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι, † καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι νωθροῖς.

MS. A. (δ) κακὰ, δίδωσιν (") παράβαλλε (ε) ὁδὸν αὐτοῦ. (") ἀληθῆ (ζ) ἀποκρίνασθαί σε λόγοις (η) σε. (θ) ἑαυτοῦ τὴν δίκην, (ι) ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς,

ΚΕΦ. κγ'.

1 † Ἐὰν καθίσῃς δειπνεῖν ἐπὶ τραπέζης δυνάστου, † νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά 2 σοι. † Καὶ ἐπίβαλλε τὴν χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρασκευάσαι. † εἰ δὲ 3 ἀπληστότερος εἶ, † Μὴ ἐπιθύμει τῶν ἐδεσμάτων αὐτοῦ, † ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς 4 ψευδοῦς. † Μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλου-5 σίῳ, † τῇ δὲ σῇ ἐννοίᾳ ἀπόσχου. † Ἐὰν ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὸν, οὐδαμοῦ φανεῖται· † κατεσκεύασται γὰρ αὐτῷ πτέρυγες ὥσπερ ἀετοῦ, † καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν 6 οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ. † Μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ, † μηδὲ ἐπιθύμει 7 τῶν βρωμάτων αὐτοῦ, † Ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα, † οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει. † μηδὲ πρός σε εἰσαγάγῃς αὐτὸν, καὶ φάγῃς 8 τὸν ψωμόν σου μετ' αὐτοῦ, † Ἐξεμέσει γὰρ αὐτὸν, καὶ λυμανεῖται τοὺς λόγους σου τοὺς 9 καλούς. † Εἰς ὦτα ἄφρονος μηδὲν λέγε, † μήποτε μυκτηρίσῃ τοὺς συνετοὺς λόγους σου. 10 † Μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, (α) † εἰς δὲ 11 κτῆμα ὀρφανῶν μὴ εἰσέλθῃς· † Ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύριος, κραταιός ἐστι, † καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ.

MS. A. (α) ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου, εἰς δὲ κτῆμα

Qui calumniatur pauperem, multa facit (ſ) ſua: dat autem diviti (t) ad minus. Sermonibus ſapientum admove aurem tuam, & audi meum ſermonum, & cor tuum firma, ut cognoſcas: Quia boni ſunt. Et ſi immiſeris eos in cor tuum, (v) ædificabunt te ſimul in tuis labiis: Ut tua fiat ſuper Dominum ſpes, & notam tibi faciat viam (x) tuam. Et tu verò deſcribe (y) ea tibi tripliciter in conſilio, & ſcientiæ ſuper latitudinem cordis tui. Doceo igitur te verũ ſermonẽ, & ſcientiã bonã obaudire; (z) ut reſpondeas ſermones veritatis his qui proponunt tibi. Non (ω) facias violentiam pauperi, inops enim eſt; neque inhonores imbecillum in portis: (aa) Dominus enim judicabit ejus judicium: & erues tuam animam tutam. Noli (bb) eſſe ſodalis viro furioſo: neque cum amico iracundo cohabites: Ne fortè diſcas vias ejus, & accipias (cc) laqueos animæ tuæ. Ne dederis te in fidejuſſionem, reveritus faciem: Si enim non habueris, unde ſolvas; tollent ſtratum, quod ſub coſtis tuis. Noli transferre terminos æternos, quos poſuerunt patres tui. Pervidentem virum, & acutum in operibus ſuis oportet regibus aſſiſtere, & non aſſiſtere (dd) viris ſocordibus. 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

CAP. XXIII.

Si ſederis cœnare ad menſam potentis; (a) ſapienter intellige, quæ apponuntur tibi. Et (b) mitte manum tuam, ſciens, quòd oportet te talia præparare. Si autem inſatiabilis es; Noli concupiſcere eſcas ejus: hæc (c) enim obtinent vitam falſam. Ne (d) extendas te, cùm ſis pauper, ad divitem: tuâ autem conſideratione abſtine. Si intenderis oculum tuum erga eum; nuſquã apparebit: paratæ enim ſunt ei alæ, tanquàm aquilæ, (e) & revertit in domum præſidis ſui. Nec cœnes unà cum viro (f) invido, neque concupiſcas (g) eſcas ejus: Quemadmodùm enim (h) ſi quis deglutiat pilum; ſic comedit, & bibit. Neque ad te introducas eum, & comedas buccellam tuam cum eo: Evomet enim illam, & (i) contaminabit ſermones tuos bonos. In aures imprudentis noli quicquam dicere: ne fortè irrideat (k) ſapientes ſermones tuos. Ne (l) tranſpones terminos æternos: & in poſſeſſionem orphanorum ne ingrediaris. (m) Qui enim redimit eos Dominus, validus eſt, & judicabit judicium eorum tecum. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

תַּרְגּוּם TARGUM.

16 דְּעָשֵׁק לְמִסְכֵּנָא מַסְגֵּי לֵיהּ בִּישְׁתָּא וּדְיָהֵב לְעַתִּירָא חוּסְרָנָא הוּא לֵיהּ : בְּרִי צְלִי 17
אֶדְנָךְ וּשְׁמַע מִלֵּי דְחַכִּימֵי וְלִבָּךְ שִׂים לִידִיעְתִּי : מְטוּל דְּבַסִּימִין נְטַר אִנּוּן בְּכַרְסָךְ 18
וְנִתְקַנּוּן אֵיךְ חֲדָא עַל סִפְוָתָךְ : דְּנֶהֱוֵי בֵאלָהָא סִבְרָךְ וְאוֹדַעְתָּךְ יוֹמָנָא הָדָא 19
אַף אַנְתְּ : וְהָא כְתַבִית אִנּוּן לָךְ עַל תְּלָתָא זִמְנִין בְּעֵצְתָא וִידִיעְתָא : לְאוֹדְעָךְ 20 21
קוּשְׁטָא וּמִלֵּי דִתְרִיצוּתָא דְּתַהֲפֵיךְ מִלְּתָא דְקוּשְׁטָא לִמְשַׁדְּרָךְ : לָא תְנוּל לְמִסְכֵּנָא 22
מְטוּל דְּמִסְכֵּנָא הוּא וְלָא תְמַכֵּיךְ עַנְיָא בְתַרְעָא : מְטוּל דֶּאֱלָהָא דָּאֵן דִּינְהוֹן וּמִתְפְּרַע 23
פּוּרְעָנוּתְהוֹן דְּנַפְשְׁהוֹן : לָא תִתְחַבַּר עִם מָרֵי מְרִירוּתָא וְעִם גַּבְרָא חֶמְתָּנָא לָא תֵעוּל : 24
דְּלָא תֵילַף אָרְחָתֵיהּ וְתַשְׁכַּח פַּחָא לְנַפְשָׁךְ : לָא תֶהֱוֵי מְשַׁלֵּם אִידָךְ בְּעַרְבוּתָא עַל 25 26
חַבְרָךְ : אִם לֵית לָךְ דְּפָרַע נִסְּבִין תְּשׁוּיָתָךְ מִתְּחוֹתָךְ : לָא תְשַׁנֵּי תְחוּמָא דְּמִן עָלְמָא 27 28
דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתָךְ : אִין חֲזֵיתָא גַּבְרָא דְמוֹחֵי בְּעַבְדוֹתֵיהּ קֳדָם מַלְכֵי נְקוּם וְלָא נְקוּם 29
קֳדָם חֲשׁוּכֵי :

כג

1 אִין יָתֵבְתָּא לְמֵיכַל עִם שַׁלִּיטֵי אִתְבַּיַּן בְּמַה דְּשִׂים קֳדָמָךְ : וּתְשִׂים סַכִּינָא בְּלוֹעָךְ אִין מָרָא
2 דְּנַפְשָׁךְ אַתְּ : לָא תִתְרַגַּג לְבִשּׁוּלוֹי וְהִנּוּן מֵיכוּלְתָּא דְכַדְּבוּתָא : לָא תִקְרַב לְעַתִּירָא אֶלָּא 3
4 בְּבִיוּנְתָּךְ פְּרֻק מִנֵּיהּ : אִין תְּצַר עֵינָךְ בֵּיהּ לָא מִתְחֲזֵי לָךְ מְטוּל דְּמֶעְבַּד עָבֵד לֵיהּ גַּפְּתָא הֵיךְ
5 נִשְׁרָא דְּטָיֵס בִּשְׁמַיָּא : לָא תֵיכוּל עִם גַּבְרָא דְּבִישָׁא עֵינֵיהּ וְלָא תִתְרַגַּג לְבִשּׁוּלוֹי : 6
7 מְטוּל דְּאֵיךְ תַּרְעָא דְּמַהֲכֵן הוּא רָם בְּנַפְשֵׁיהּ אֱכוּל וְאִשְׁתֵּי אָמַר לָךְ וְלִבֵּיהּ נְכִיל
8 צִדָּךְ : וְלַחְמָא דַּאֲכַלְתָּא מְתִיבַתְּ לֵיהּ וּמְחַבַּלְתְּ מִלָּךְ דְּבַסִּימָן : בְּאֶדְנֵי דְּסַכְלָא לָא תְמַלֵּל
9 מְטוּל דְּשָׁיֵט לְסָכוּלְתָּא דְמִלָּךְ : לָא תְשַׁנֵּי תְחוּמָא דְּמִן עָלְמָא וּבְחַקְלָא דְיַתְמֵי לָא 10
11 תֵעוּל : מְטוּל דִּי פָרוֹקְהוֹן תַּקִּיף וְהוּא נָדוֹן יָת דִּינְהוֹן עִמָּךְ :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Qui calumniatur pauperem, multiplicat ſibi malum: & qui dat diviti, 16 egeſtas erit ei. Fili mi inclina aurem tuam, & audi verba ſapientum, & 17 cor tuum pone ad ſcientiam meam. Quoniam dulcia ſunt, cuſtodi ea in 18 ventre tuo, & dirigantur ſimul in labiis tuis. Ut ſit in Deo fiducia tua, & 19 oſtendam tibi hodie, *etiam tibi*. Et ecce ea *ſcripſi* tibi in tribus vicibus, in 20 conſiliis & ſcientia. Ut oſtendam tibi veritatem, & verba recta, ut referas 21 verba veritatis illis qui mittunt te. Ne deprædèris pauperem quia pauper 22 eſt, neque conteras egenum in porta. Quoniam Deus judicat cauſam eo- 23 rum, & ulciſcitur injuriam animæ eorum [*illatam*] Non commiſcearis 24 cum viro bilioſo, & cum viro iracundo ne ingrediaris. Ne fortè diſcas 25 ſemitas ejus, & invenias laqueum animæ tuæ. Ne pepigeris manum tuam 26 in fidejuſſione pro ſocio tuo. Si non habueris unde reſtituas, tolletur ſtra- 27 tum tuum de ſub te. Ne mutes terminum qui à ſeculo eſt, quem fecerunt 28 patres tui. Si vidiſti virum qui velox eſt in opere ſuo, coram regibus ſta- 29 bit, non ſtabit coram pauperibus.

CAP. XXIII.

Si aſſederis ut comedas cum principibus, attende ad ea quæ apponuntur 1 coram te. Et pones cultrum in gutture tuo, ſi animæ tuæ dominus fueris. 2 Ne deſideres obſonia ejus, quæ ſunt cibaria mendacii. Ne accedas ad di- 3 vitem, ſed in intelligentia tua recede ab eo. Si alligaveris oculos tuos in 4 eum, non comparebit tibi; quoniam faciens faciet ſibi alas ſicut aquila quæ volat in cœlum. Ne comedas cum viro qui habet oculum nequam, ne- 5 que deſideres pulmenta ejus. Quoniam ſicut porta erigitur, ſic elevatur 6 in anima ſua. Comede & bibe, dicet tibi, & cor ejus doloſum eſt apud 7 te. Panem autem quem comediſti, evomes; & perdes ſermones tuos ſua- 8 ves. In auribus ſtulti ne loquaris; quoniam ſpernet intelligentiam verbo- 9 rum tuorum. Ne mutes terminum qui à ſeculo eſt: & in agro pupillorum 10 ne ingrediaris. Quoniam redemptor eorum fortis eſt, & ipſe judicabit 11 cauſam eorum contra te.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܕܛܠܡ ܠܡܣܟܢܐ ܡܣܓܐ ܒܝܫܬܗ. ܘܕܝܗܒ ܠܥܬܝܪܐ ܚܘܣܪܢܐ ܗܘ ܠܢܦܫܗ. *ܐܪܟܢ
17 ܐܕܢܟ. ܘܫܡܥ ܡܠܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܘܣܝܡ ܠܒܟ ܠܝܕܥܬܐ. *ܡܛܠ ܕܒܣܝܡܢ ܐܢܝܢ. ܛܪ ܐܢܝܢ
18 ܒܟܪܣܟ. ܘܢܬܬܩܢܘܢ ܐܟܚܕܐ ܥܠ ܣܦܘܬܟ. *ܕܢܗܘܐ ܬܘܟܠܟ ܥܠ ܡܪܝܐ. ܘܐܘܕܥܟ ܝܘܡܢܐ.
19 * ܘܗܐ ܟܬܒܬ ܗܠܝܢ ܠܟ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. *ܐܝܟ ܕܐܘܕܥܟ ܡܠܟܐ ܘܝܕܥܬܐ ܘܫܠܝܐ. ܘܡܠܐ
20 21 ܕܩܘܫܬܐ. ܕܬܦܢܐ ܦܬܓܡܐ ܕܩܘܫܬܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܟ. *ܠܐ ܬܛܠܘܡ ܠܡܣܟܢܐ ܡܛܠ ܕܡܣܟܢܐ
22 ܗܘ. ܘܠܐ ܬܡܟܟ ܠܒܝܫܐ ܒܬܪܥܐ. *ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܕܐܢ ܕܝܢܗܘܢ. ܘܡܬܦܪܥ ܠܛܠܘܡܝܐ
23 ܕܢܦܫܗܘܢ. *ܠܐ ܗܘܐ ܪܚܡܐ ܠܓܒܪܐ ܚܡܬܢܐ. ܘܥܡ ܓܒܪܐ ܕܡܠܐ ܚܡܬܐ ܠܐ ܬܥܘܠ. *ܕܠܐ
24 25 ܬܐܠܦ ܡܢ ܢܡܘܣܘܗܝ. ܘܬܫܟܚ ܬܘܩܠܬܐ ܠܢܦܫܟ. *ܠܐ ܬܬܠ ܢܦܫܟ ܠܥܪܒܘܬܐ.
26 ܟܕ ܬܒܗܬ ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ. *ܐܢ ܠܝܬ ܠܟ ܡܕܡ ܕܬܦܪܘܥ. ܢܣܒܘܢ ܫܘܝܬܟ ܡܢ
27 ܬܚܘܬܝܟ. *ܠܐ ܬܫܢܐ ܬܚܘܡܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. ܕܐܬܚܡܘ ܐܒܗܝܟ. *ܐܢ ܚܙܝܬ ܓܒܪܐ ܕܡܣܪܗܒ
28 29 ܒܥܒܕܘܗܝ. ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܢܩܘܡ. ܘܠܐ ܢܩܘܡ ܩܕܡ ܚܫܘܟܐ.
1 *ܡܐ ܕܝܬܒܬ ܠܡܐܟܠ ܥܡ ܫܠܝܛܐ. ܐܣܬܟܠ ܒܡܕܡ ܕܣܝܡ ܩܕܡܝܟ.
2 *ܕܠܡܐ ܬܣܝܡ ܣܟܝܢܐ ܒܦܘܡܟ. *ܘܐܢ ܓܒܪܐ ܥܫܝܢܐ ܗܘ. ܠܐ ܬܬܪܓ
3 ܠܡܐܟܘܠܬܗ. ܡܛܠ ܕܠܚܡܗ ܠܚܡܐ ܕܟܕܒܘܬܐ ܗܘ. *ܠܐ ܬܬܩܪܒ ܠܥܬܝܪܐ. ܐܠܐ ܒܚܟܡܬܟ ܦܪܘܩ ܡܢܗ.
4 5 *ܐܢ ܬܦܬܟ ܥܝܢܟ ܒܗ ܠܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ. ܡܛܠ ܕܥܒܕ ܠܗ ܓܦܐ ܐܝܟ ܢܫܪܐ. ܘܦܪܚ ܠܫܡܝܐ. *ܠܐ ܬܠܚܘܡ
6 ܠܓܒܪܐ ܥܫܝܢܐ. ܘܠܐ ܬܬܪܓ ܠܡܐܟܘܠܬܗ. *ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܡܢ ܕܒܠܥ ܣܥܪܐ. ܗܟܢܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ ܥܡܗ
7 ܘܠܒܗ ܠܐ ܥܡܟ. *ܘܦܬܐ ܕܐܟܠܬ ܬܬܩܝܐ. ܘܬܚܒܠ ܡܠܝܟ ܒܣܝܡܬܐ.
8 *ܩܕܡ ܣܟܠܐ ܠܐ ܬܡܠܠ. ܡܛܠ ܕܡܫܛ ܡܠܝܟ. *ܠܐ ܬܫܢܐ ܬܚܘܡܐ ܕܡܢ ܥܠܡ.
9 ܘܒܚܩܠܐ ܕܝܬܡܐ ܠܐ ܬܩܕܡ. *ܡܛܠ ܕܦܪܘܩܗܘܢ ܚܝܠܬܢܐ ܗܘ.
10 11 ܘܗܘ ܢܕܘܢ ܕܝܢܗܘܢ ܥܡܟ.

Qui pauperem lædit, auget malum ſuum: & 16 qui diviti largitur, jactura eſt animæ ejus. Admove aurem tuam, & audi verba ſapi- 17 entum, & appone cor tuum ad ſcientiam meam. Quandoquidem jucunda ſunt, re- 18 conde ea in ventrem tuum, & parentur ſimul ſuper labia tua. Ut ſit in Domino fiducia 19 tua notum feci tibi hodié. Et ecce ſcripſi 20 hæc tibi tertiâ vice: Ut indicarem tibi 21 conſilium & ſcientiam, tranquillitatem, & verba veritatis: ut reſpondeas verbum veritatis ei qui te miſit. Ne lædas pauperem quòd 22 pauper ſit: & ne deprimas inopem in porta. Dominus enim judicat cauſam eorum, & 23 compenſabitur oppreſſio *illata* animæ eorum. Ne ſis amicus homini iracundo, & cum viro 24 pleno furoris ne ingrediaris: Ne fortè di- 25 ſcas leges ejus, & invenias offendiculum animæ tuæ. Ne tradas animam tuam ſponſio- 26 ni, veritus perſonam. Nam ſi nihil habeas 27 unde reddas, auferent ſtratum tuum ſubtus te. Ne dimoveas terminum perennem quem 28 definierunt patres tui. Si videas virum prom- 29 ptum in opere ſuo, coram regibus ſtabit: non autem ſtabit coram obſcuris.

CAP. XXIII.

Cùm ſedes cœnaturus coram præfecto, ad- 1 verte quòd ante te poſitum eſt: Ne fortè po- 2 nas cultrũ in os tuum. Si adſit vir nobilis, Ne 3 exoptes de cibo ejus: quia panis ejus, panis eſt mendacii. Ne accedas ad divitem, ſed cum 4 prudentia recede ab eo. Nam ſi defigas ocu- 5 lum tuum in eo, non cernetur à te: quoniam efficit ſibi alas velut aquilæ, & avolat in cœlum. Ne cœnes cum homine avido, neque 6 deſideres de cibo ejus. Ut enim ſi quis cla- 7 vam deglutiret, ſic ederes ac biberes cum eo, & cor ejus nequaquam eſſet erga te: Et pa- 8 nem quem comederes, evomeres: & contaminares verba tua jucunda. Coram ſtulto ne lo- 9 quaris, quia ſpernet verba tua. Ne loco mo- 10 veas terminũ antiquum, & in agro pupillorũ ne anticipes. Siquidem vindex eorum potens 11 eſt, & ipſe judicabit cauſam eorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 17 *من يبع فقيرا يصنع سرورا كثيرا *ومن يعطي الغني يتناقص حاله* ابذل اذنك للاقوال
18 الحكمة * واسمع اقوالي وانصب قلبك لتعلم انها محمودة * فان جعلتها في قلبك فرحتك في
19 20 شفتيك معا * ليكون توكلك على الرب ويعرفك طريقه * فاكتبها انت لنفسك مثلثة للراي
21 والمعرفة على عرض قلبك * واعلمك كلاما صادقا وتطيع معرفة صالحة لتجاوب اقوالا صادقة
22 23 للذين يحضرون عندك * لا تغصبن فقيرا فانه مسكين ولا تهونن بعليل في احزانه * فان الرب
24 يحكم حكمه وينقذ نفسك غير مسلوبة * لا تعرفن رفيقا لرجل غضوب * ولا تساكنن صديقا
25 26 سخوطا * لئلا تتعلم طرائقه فتاخذ لنفسك وهقا * لا تبذلن ذاتك لكفالة * اذ تخجل من
27 28 وجه انسان * لانه ان لم تكن لك جهة تقضي منها * ياخذون الفراش التي تحت جنبيك * لا
29 تعبرن حدودا ابدية وضعها اباوك * الرجل العالم والجاد في افعاله يجب ان يمثل بحضرة الملوك *
ولا يقف بحضرة رجال ضعفاء خاملين *

* الفصل الثالث والعشرون *

1 2 * ان جلست تتعشى لدي مايدة ذي اقتدار فتامل الموضوعات امامك تاملا عقليا * وامدد
3 يدك عالما انك نظير تلك يجب عليك ان تصلح * وان كنت جزيل السن فلا تشتهين اطعمته *
4 لانها حاملة في المعيشة الكاذبة * اذا كنت فقيرا فلا تمد بسطتك الي موسر * وامتنع منه في
5 فكرك * فان نصبت اليه عينك فما يظهر البتة * لانه قد اصلحت له اجنحة كالنسر * ويرجع الي
6 7 المنزل الواقف به * لا تتعش مع رجل حسود * ولا تشتهين اطعمته * وكمن يبلع الشعر هذا *
8 9 كل واشرب ولا تداخله الي عندك وتاكل معه خبزك * لانه يتقياه * ويفسد اقوالك الحسنة * لا
10 تقولن شيا في اذني الجاهل * لئلا يستهزي باقوالك الفقهية * لا تنقلن حدودا ابدية * ولا تدخلن
11 علي اقطاع اليتامى * لان الرب الفادي اياهم هو عزيز * ويحكم حكومتهم معك *

Qui opprimit pauperem, committit mala multa: & qui dat diviti, minorabitur conditio ejus. Præbe aurem tuam eloquiis ſapientibus, et audi ſermones meos, & erige cor tuum ad agnoſcendum eos eſſe laudabiles. Si enim poſueris eos in corde tuo, lætificabunt te in labiis tuis ſimul. Ut ſit fiducia tua in Domino, & notificet tibi viam ſuam. Itaque ſcribe illos tu animæ tuæ tripliciter ad conſilium & doctrinam, ſuper latitudine cordis tui. Nam docebo te verba vera, & feres fructus ſcientiæ bonæ, ut reſpondeas ſermones veraces iis qui adeunt tibi. Ne irrites pauperem, quoniam miſer eſt: & ne aſperneris infirmum in afflictionibus ſuis. Nam Dominus judicabit judicium ejus, & liberabit animam tuam quin rapiatur. Ne agnoſcaris ſocius hominis iracundi: & ne cohabites cum amico furibundo, Ne diſcas vias ejus & ſumas animæ tuæ laqueum. Ne permutes te ipſum pro ſponſione, erubeſcens vultum hominis: Quoniam ſi non habueris modum liberandi te ab illa, tollent ſtratum quod eſt ſub lateribus tuis. Ne mutes terminos æternos, quos poſuerunt patres tui. Vir peritus & velox in actionibus ſuis, convenit verſetur coram regibus, & non ſiet coram viris debilibus & abjectis. 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

CAP. XXIII.

Si ſederis ad cœnandum ad menſam potentis, conſidera quæ ſunt appoſita coram te conſideratione prudenti: Et extende manum tuam, ſciens te ſimilia illis debere parare. Et licèt fueris immoderatæ aviditatis, ne appetas cibos ejus, quia portant alimentum mendax. Si fueris pauper, ne extendas latitudinem tuam ad opulentum, et cohibe te ab illo in cogitatione tua. Nam ſi defixeris in eo oculum tuum, non videbitur unquam: quia aptatæ ſunt illi alæ velut aquilæ, & redibit ad domicilium in quo ſtat. Ne cœnes cum viro invido, & ne appetas cibos ejus. Nam velut is qui deglutit pilos eſt, iſte. Comede & bibe, & ne introducas illum ad te, & comedas cum eo panem tuum: Quia evomet illum, & corrumpet ſermones tuos pulchros. Ne dicas quicquam in auribus ignari, ne irrideat eloquia tua docta. Ne transferas limites æternos, & ne aggrediaris terminos pupillorum: Quoniam Dominus redemptor eorum, eſt fortiſſimus, et judicabit judicium illorum tecum. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

משלי׃ כג

.ſcientiæ eloquia ad tuas aures & ; tuum cor eruditionem ad fac Ingredi
12 הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנֶךָ לְאִמְרֵי־דָעַת׃
,virga in eum percuſſeris cum : correctionem puero à prohibeas Ne
13 אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט
ejus animam & ; eum percuties virga in Tu .morietur non
14 לֹא יָמוּת׃ אַתָּה בַּשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ
lætabitur ; tuum cor fuerit ſapiens ſi ,mi Fili .erues inferno ab
15 מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל׃ בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח
loquendo in ; mei renes exultabunt Et .ego etiam , meum cor
16 לִבִּי גַם־אָנִי׃ וְתַעְלֹזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר
: peccatores in tuum cor æmuletur Ne .rectitudines tua labia
17 שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃ אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים
ſi Quia .die tota DOMINI timore in quinimò
18 כִּי אִם־בְּיִרְאַת יְהוָה כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי אִם
,mi fili tu Audi .ſuccidetur non tua ſpes & ; noviſſimum eſt
19 יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃ שְׁמַע־אַתָּה בְנִי
Ne .tuum cor via in pragredi fac & : eſto ſapiens &
20 וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃ אַל־
.ſibi carnis comeſſatoribus in : vini potatoribus in ſis
תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ׃
.dormitatio induere faciet ſciſſuras & ; efficietur pauper edax & ,bibax Quia
21 כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃
, ſenuerit cùm ,contemnas ne & : te genuit ipſe , tuo patri Audi
22 שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה
, ſapientiam ; vendas ne & , eme Veritatem .tuam matrem
23 אִמֶּךָ׃ אֱמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה
pater exultabit Exultando .intelligentiam & , eruditionem &
24 וּמוּסָר וּבִינָה׃ גִּיל יָגִיל אֲבִי
Lætabitur .eo in lætabitur & , ſapientem generans : juſti
25 צַדִּיק יוֹלֵד חָכָם וְיִשְׂמַח־בּוֹ׃ יִשְׂמַח־
mi fili Præbe .tua genitrix exultabit & : tua mater & ,tuus pater
26 אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃ תְּנָה בְנִי
profunda fovea Quia .cuſtodiant meas vias tui oculi & : mihi tuũ cor
27 לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּרְצֶנָה׃ כִּי־שׁוּחָה עֲמֻקָּה
prædæ tanquam ipſa Etiam .aliena anguſtus puteus & ; meretrix
28 זוֹנָה וּבְאֵר צָרָה נָכְרִיָּה׃ אַף־הִיא כְּחֶתֶף
; væ Cui .addet hominibus in prævaricatores & : inſidiabitur
29 תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִף׃ לְמִי אוֹי
? gratis vulnera cui ,murmur cui , rixæ cui ,egeſtas cui
לְמִי אֲבוֹי לְמִי מִדְיָנִים לְמִי־שִׂיחַ לְמִי פְּצָעִים חִנָּם
ingredientibus : vino ſuper Morantibus ? oculorum rubor cui
30 לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם׃ לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן לַבָּאִים
,rubuerit cùm vinum intuearis Ne .mixturam quærendum ad
31 לַחְקֹר מִמְסָךְ׃ אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם
rectitudinibus in ibit , ſuum oculum calice in dederit cùm
כִּי־יִתֵּן בַּכִּיס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים׃
tui Oculi .punget regulus velut &; mordebit ſerpens ſicut ſuo Noviſſimo
32 33 אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ וּכְצִפְעֹנִי יַפְרִשׁ׃ עֵינֶיךָ
eris Et .perverſa loquetur tuum cor & ; extraneas videbunt
34 יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ וְהָיִיתָ
mali capite in jacens ſicut & ; maris corde in jacens veluti
כְּשֹׁכֵב בְּלֶב־יָם וּכְשֹׁכֵב בְּרֹאשׁ חִבֵּל׃
quando ;cognovi non ,me concuſſerunt : ægrotavi non ,me Verberaverunt
35 הִכּוּנִי בַל־חָלִיתִי הֲלָמוּנִי בַּל־יָדָעְתִּי מָתַי
.adhuc illud quæram , addam ? evigilabo
אָקִיץ אוֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד׃

CAP. XXIV. כד

.eis cum exiſtendum ad deſideres ne & : malitiæ homines in æmuleris Ne
1 אַל־תְּקַנֵּא בְּאַנְשֵׁי רָעָה וְאַל־תִּתְאָו לִהְיוֹת אִתָּם׃

Verſio VULG. LAT.

12 Ingrediatur ad doctrinam cor tuum, & aures tuæ ad verba 13 ſcientiæ. Noli ſubtrahere à puero diſciplinam: ſi enim percuſſeris eum virgâ, non mori- 14 etur. Tu virgâ percuties eum: & animam ejus de inferno li- 15 berabis. Fili mi, ſi ſapiens fuerit animus tuus, gaudebit te- 16 cum cor meum: Et exultabunt renes mei, cùm locuta 17 fuerint rectum labia tua. Non æmuletur cor tuum peccatores: ſed in timore Domini eſto 18 totâ die: Quia habebis ſpem in noviſſimo, & præſtolatio 19 tua non auferetur. Audi, fili mi, & eſto ſapiens: & dirige 20 in via animum tuum. Noli eſſe in conviviis potatorum, nec in comeſſationibus eorum: qui carnes ad veſcendum confe- 21 runt: Quia vacantes potibus, & dantes ſymbola conſumentur, & veſtietur pannis dormi- 22 tatio. Audi patrem tuum, qui genuit te: & ne contemnas 23 cùm ſenuerit mater tua. Veritatem eme, & noli vendere ſapientiam, & doctrinam, & 24 intelligentiam. Exultat gaudio pater juſti: qui ſapientem 25 genuit, lætabitur in eo. Gaudeat pater tuus, & mater tua, 26 & exultet quæ genuit te. Præbe, fili mi, cor tuum mihi: & oculi tui vias meas cuſtodiant. 27 Fovea enim profunda eſt meretrix: & puteus anguſtus, alie- 28 na. Inſidiatur in via quaſi latro, & quos incautos viderit, 29 interficiet. Cui væ? cujus patri væ? cui rixæ? cui foveæ? cui ſine cauſa vulnera? cui ſuffu- 30 ſio oculorum? Nónne his, qui commorantur in vino, & ſtu- 31 dent calicibus epotandis? Ne intuearis vinum quando flaveſcit, cùm ſplenduerit in vitro color ejus: ingreditur blandè, 32 Sed in noviſſimo mordebit ut coluber, & ſicut regulus vene- 33 na diffundet. Oculi tui videbunt extraneas, & cor tuum lo- 34 quetur perverſa. Et eris ſicut dormiens in medio mari, & quaſi ſopitus gubernator, amiſ- 35 ſo clavo: Et dices; Verberaverunt me, ſed non dolui: traxerunt me, & ego non ſenſi: quando evigilabo, & rurſus vina reperiam?

CAP. XXIV.

1 NE æmuleris viros malos, nec deſideres eſſe cum eis:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 † Δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, † τὰ δὲ ὦτά σου ἑτοίμασον λόγοις αἰσθήσεως. 13 † Μὴ ἀπόσχῃ νήπιον (β) παιδεύειν, † ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβδῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ. 14 † Σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβδῳ, † τὴν δὲ 15 ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. † Υἱέ, ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρδία, † εὐφρανεῖς καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν, 16 † Καὶ (α) ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χείλη † πρὸς τὰ ἐμὰ 17 χείλη, ἐὰν ὀρθὰ ὦσι. † Μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλούς, † ἀλλὰ ἐν φόβῳ κυ- 18 ρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. † Ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐτά, ἔσται σοι (γ) ἔκγονα, † ἡ 19 δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται. † Ἄκουε υἱέ, καὶ σοφὸς γίνου, † καὶ κατεύθυνε ἐννοίας 20 σῆς καρδίας. † Μὴ ἴσθι οἰνοπότης, † μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορα- 21 σμοῖς. † Πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει, † καὶ ἐνδύσεται διερρηγμένα καὶ 22 ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης. † Ἄκουε υἱὲ πατρὸς τοῦ γεννήσαντός σε, † καὶ μὴ καταφρό- 24 νει ὅτι γεγήρακέ σου ἡ μήτηρ. † Καλῶς ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος, † ἐπὶ δὲ υἱῷ σο- 25 φῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. † Εὐφραινέσθω ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, † καὶ 26 χαιρέτω ἡ τεκοῦσά σε. † Δός μοι υἱὲ σὴν καρδίαν, † οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλμοὶ ἐμὰς ὁδοὺς 27 τηρείτωσαν. † Πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος, καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. 28 †(ε) Οὗτος γὰρ συντόμως ἀπολεῖται, † καὶ 29 πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται. † Τίνι οὐαί; τίνι θόρυβος; τίνι κρίσεις; (δ) τίνι δὲ ἀηδίαι καὶ λέσχαι; † τίνι συντρίμματα διακενῆς; † τίνος (ε) πελιδνοὶ οἱ 30 ὀφθαλμοί; † Οὐ τῶν ἐγχρονιζόντων ἐν οἴνοις; † οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ πότοι γίνονται; † μὴ μεθύσκεσθε (ζ) ἐν οἴνοις, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε ἀνθρώποις δικαίοις; † καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις. † ἐὰν γὰρ εἰς τὰς φιάλας καὶ (η) τὰ ποτήρια δῷς τοὺς ὀφθαλμούς σου, † ὕστερον περιπατήσεις γυμνότερος 32 ὑπέρου. Τὸ δὲ ἔσχατον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται, † καὶ ὥσπερ ὑπὸ κερά- 33 στου διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός. † Οἱ ὀφθαλμοί σου ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν, † τὸ στόμα σου 34 τότε λαλήσει σκολιά. † Καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρδίᾳ θαλάσσης, † καὶ ὥσπερ κυ- 35 βερνήτης ἐν πολλῷ κλύδωνι. † Ἐρεῖς δέ, Τύπτουσίν με καὶ οὐκ ἐπόνεσα, † καὶ ἐνέπαιξάν μοι, ἐγὼ δὲ οὐκ ᾔδειν· † πότε ὄρθρος ἔσται, ἵνα ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συνελεύσομαι;

MS. A. (β) παιδεύων, (α) ἐνδιατρίψῃ (γ) ἔγγονα, (ε) Οὕτως (δ) τίνι ἀηδίαι (ε) πέλειοι ὀφθαλμοί; (ζ) οἴνῳ, (η) εἰς τὰ ποτήρια

Da in diſciplinam cor tuum: aures autem tuas adhibe ſermonibus (n) ſenſûs. Ne deſtiteris parvulum emendare: quoniam, ſi percuſſeris eum virgâ, non morietur. 12 13 Nam tu quidem percuties eum virgâ: animã autem ejus è morte erues. 14 Fili, ſi ſapiens fuerit tuum cor; lætificabis & meum cor. 15 (o) Et immorabuntur ſermonibus tua labia ad mea labia; ſi recta fuerint. 16 Non æmuletur cor tuum peccatores: ſed in timore Domini eſto totâ die. 17 Nam ſi ſervaveris ea, erunt tibi nepotes: ſpes autem tua (p) non recedet. 18 Audi, fili, & ſapiens eſto, & dirige (q) cogitationes cordis tui. 19 Ne fueris bibax vini, neque extendas te (r) ad ſymbolas, & carnium emptiones. 20 Omnis enim ebrius, (ſ) et ſcortator mendicabit; & induetur diſruptis & laceris omnis ſomnolentus. 21 Audi, fili, patrem, qui genuit te: & non contemnas, quoniam ſenuit (t) mater tua. 22 Benè educat pater juſtus: & in filio ſapiente lætatur anima ejus. 24 Lætetur pater, & mater ſuper te, & gaudeat quæ peperit te. 25 Da mihi, fili, cor tuum; & oculi tui meas vias (u) ſervent. 26 (x) Dolium enim perforatum eſt aliena domus, & puteus anguſtus, (y) alienus. 27 Hic enim brevi peribit, & (z) omnis iniquus abſumetur. 28 Cui væ? cui tumultus? cui judicia? cui autem moleſtiæ, & tricæ? cui contritiones (ω) ſupervacuæ? (aa) cui lucidi oculi? 29 Nónne immorantium in vinis? (bb) nonne veſtigantium, ubi compotationes fiant? Nolite inebriari in vinis; ſed converſamini cum hominibus juſtis, & converſamini in locis deambulationis. Nam ſi in phialas, & pocula dederis oculos tuos; poſteà ambulabis nudior piſtillo: 30 Noviſſimè autem tanquàm à ſerpente percuſſus extenditur, & tanquàm à ceraſte diffunditur ei venenum. 32 Oculi tui cum viderint alienam; os tuum tunc loquetur (cc) perverſa, 33 Et (dd) jacebis tanquàm in corde maris, & tanquàm gubernator in multa tempeſtate. 34 Dices autem; (ee) Feriunt me, & non dolui: & (ff) illuſerunt mihi, ego autem non ſenſi: (gg) quando erit diluculum, ut vadens quæram quibuſcum conveniam? 35

ΚΕΦ. κδʹ.

1 † ΥΙέ, μὴ ζηλώσῃς κακοὺς ἄνδρας, † μηδὲ ἐπιθυμήσῃς εἶναι μετ' αὐτῶν.

CAP. XXIV.

FIli, ne æmuleris malos viros: nec deſideres eſſe cum eis. 1

תרגום TARGUM.

12 אַעֵיל לִבָּךְ לְמַרְדוּתָא וְאֶדְנָךְ לְמֵימְרֵי דִידִיעֲתָא׃ לָא תִמְנַע מִן טַלְיָא מַרְדוּתָא מְטוּל דְּאִין
13 14 מְחֵית לֵיהּ בְּשַׁבְטָא לָא מָאֵית׃ אַנְתְּ בְּשַׁבְטָא מְחֵית לֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ מְפַלְּטַתְּ מִן שְׁיוֹל׃
15 בְּרִי אִם חַכִּים לִבָּךְ אַף אֲנָא חָדֵי אֲנָא בְלִבִּי׃ וְנִרְוְזָן כּוּלְיָתַי כַּד יְמַלְּלוּן סִפְוָתַי תְרִיצָתָא׃
16 17 לָא נִטַּן לִבָּךְ בְּחַטָּאֵי אֶלָּא בִּדְחַלְתָּא דַאֲלָהָא כָּל יוֹמָא׃ מְטוּל דְּתֶהֱוֵי לָךְ אַחֲרִיתָא טָבְתָא
18 19 וְסִכּוּיָךְ לָא נִגְמַר׃ שְׁמַע אַתְּ בְּרִי וְאִתְחַכַּם וְתָרֵץ לִבָּךְ לְאָרְחָא׃ לָא תֶהֱוֵי בְּאִלֵּין
20 דְאָסְטוֹן בְּבִשְׂרָא וּבְאִלֵּין דְּרָוְיָן חַמְרָא׃ מְטוּל דְּרָוֵי וְאָסִיט מִתְמַסְכַּן וּבְזַעְתָּא נִלְבַּשׁ
21 22 נֵיוֹמָא׃ קַבֵּל מִן אֲבוּךְ דֵּין יַלְדָךְ וְלָא תְשׁוּט מְטוּל דְּסִיבַת אִמָּךְ׃ קוּשְׁטָא קְנֵי וְלָא
23 תְזַבֵּן חָכְמְתָא וּמַרְדוּתָא וּבִיוּנָא׃ מֵדוֹץ נָדוֹץ אֲבוּי דְצַדִּיקָא וּמַן דְּמוֹלִיד חַכִּימָא נֶחְדֵי
24 25 בֵיהּ׃ יֶחְדֵי אֲבוּךְ וְאִמָּךְ וְתֶדוֹץ תּוֹלַדְתָּךְ׃ הַב לִי בְרִי לִבָּךְ וְעַיְנָךְ תִּנְטְרָן אָרְחָתִי׃ מְטוּל
26 27 דְגוּמְצָא עֲמִיקָא זָנִיתָא וּבֵירָא דְעָקָא נוּכְרֵיתָא׃ וְהֵיךְ מְטָרֵף עֵינָהָא כְּמִנָּא וְצָאֵד אַבְנָא
28 שַׂבְרֵי׃ לְמַנְוֵי לְמַן דְּוָיָא וּלְמַן תְּגָרֵי וּלְמַן שׁוּחָא וּלְמַן פּוֹדְעָתָא מַגָּן וּלְמַן סוּמְקָנוּת
29 30 עַיְנוֹי׃ לְהָלֵין דִּמְוַחֲרִין עַל חַמְרָא וְאָזְלִין וּמְעַקְּבָא בֵית מְזוּגָא׃ לָא תֶחְמֵי חַמְרָא
31 דְסָמוּק וְיָהֵב בְּכַסָּא עֵינֵיהּ וּמְהַלֵּךְ תְּרִיצָאִית׃ וְאַחֲרִיתָא הֵיךְ חִוְיָא נָכֵית וּכְחוּרְמָנָא
32 33 דְפָרִיחַ׃ וְיֶחֱזוּן עַיְנָךְ בְּנֻכְרִיָּתָא וְלִבָּךְ יְמַלֵּל תַּהְפּוּכְתָא׃ וְתֶהֱוֵי הֵיךְ דְּשָׁכֵב בְּלִבֵּיהּ
34 דְיַמָּא וְהֵיךְ מַלָּחָא דְּדָמֵךְ בְּאַלְפָא׃ וְתֵימַר מְחוֹנֵנִי וְלָא אַכְרְהֵית וּבַזּוּנִי וְלָא יְדַעִית
35 לְאֵימַת אֶתְּעִיר וְאוֹסִיף וְאֶבְעֵינֵיהּ עוֹד׃

כד

1 לָא תִטַּן בְּגַבְרֵי בִישְׁתָּא וְלָא תִתְרַעַג לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Introduc ad doctrinam cor tuum, & aurem tuam ad verba ſcientiæ. 12 Ne prohibeas à puero diſciplinam; quoniam ſi percuſſeris eum virga, non 13 morietur. Tu percuſſiſti eum virga, & animam ejus ab inferno liberâſti. 14 Fili mi, ſi ſapiens eſt cor tuum, lætabor ego in corde meo. 15 Et exultabunt renes mei, cùm labia *mea* loquuta fuerint recta. 16 Ne æmuletur cor tuum peccatores, ſed in timore Dei tota die. 17 Ut ſint noviſſima tua bona, & ſpes tua non conſumetur. 18 Audi tu fili mi, & eſto ſapiens, & dirige cor tuum in via. 19 Ne ſis inter eos qui comeſſantur carnem, nec inter illos qui inebriantur vino. 20 Quoniam qui ebrius eſt & vorax, inopia afficietur, & pannis ruptis veſtietur dormitatio. 21 Acquieſce patri tuo qui genuit te: & ne contemnas cùm ſenuerit mater tua. 22 Poſſide veritatem, & ne vendas ſapientiam, & diſciplinam & intelligentiam. 23 Exultando exultabit pater juſti, & qui genuit ſapientem, lætabitur in eo. 24 Lætabitur pater tuus & mater tua, & exultabit quæ peperit te. 25 Pone fili mi cor tuum ad me, & oculi tui cuſtodiant vias meas. 26 Quoniam fovea profunda eſt meretrix, & puteus anguſtus extranea. 27 Et ſicut [*fera*] rapiens oculis inſidiatur, & venatur filios inſipientes. 28 Cui væ? cui *dolor*? & cui rixæ? & cui *loquacitas*? & cui vulnera ſine cauſa? & cui *rubedo* oculorum? 29 His qui commorantur in vino, & iis qui vadunt, & inveſtigant domum mixtionis. 30 Ne intuearis vinum cùm rubuerit, cùm poſuerit in calice colorem ſuum, & ingreditur rectè. 31 Noviſſimum autem ejus ſicut coluber mordet, & ſicut aſpis quæ volat. 32 Et videbunt oculi tui extranea, & cor tuum loquetur perverſa. 33 Et eris ſicut dormiens in corde maris, & ſicut nauta qui dormit in navi. 34 Et dices: Percuſſerunt me, & non dolui; & diripuerunt me, & neſcivi: quando evigilabo, et rurſus addam quærere illud? 35

CAP. XXIV.

NE æmuleris viros malos, neque deſideres eſſe cum eis. 1

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܐܥܠ ܠܒܟ ܠܡܪܕܘܬܐ. ܘܐܕܢܝܟ ܠܡܠܐ ܕܝܕܥܬܐ. * ܠܐ ܬܟܠܐ ܡܪܕܘܬܐ ܡܢ ܛܠܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܢ
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 17 [illegible]
18 19 [illegible]
20 21 [illegible]
22 23 [illegible]
24 [illegible]
25 26 [illegible]
27 [illegible]
28 29 [illegible]
30 [illegible]
[illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 35 [illegible]
[illegible]

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܕ *

1 * ܠܐ ܬܛܢ ܒܓܒܪܐ ܒܝܫܐ. ܘܠܐ ܬܪܓ ܠܡܗܘܐ ܥܡܗܘܢ܀

Ingere cor tuum in diſciplinam, & aures tu- 12 as in eloquium ſcientiæ. Ne ſubtrahas diſci- 13 plinam à puero, quoniam ſi percuſſeris eum; non morietur. Tu enim percuties eum virgâ, 14 & animam ejus ab inferis eripies. Fili mi, ſi 15 fuerit ſapiens cor tuũ, etiam cor meũ gaudebit. Exultabunt quoque renes mei, cùm la- 16 bia tua rectitudinẽ loquentur. Ne æmuletur 17 cor tuũ peccatores, ſed timorem Domini quotidie: Ut ſit tibi finis *laudabilis*, & ſpes tua 18 non pereat. Audi fili mi, & eſto ſapiens, & 19 dirige conſiliũ meũ in corde tuo. Ne ſis ebri- 20 oſus in vino, neque ſis intemperans in carne. Quoniam qui ebrioſus eſt in vino & intem- 21 perans in carne, peribit: & dormitabundꝰ induetur *rudibus* pannis. Audi patrem tuum 22 qui te genuit, & ne ſpernas ſenectutem matris tuæ. Veritatem compara, & ne vendas 23 ſapientiam et prudentiam atque diſciplinam. Exultabit & geſtiet pater juſti: & generabit 24 ſapientem, & lætabitur in eo pater ſuus: Læ- 25 tabuntur etiam in te pater tuus materq; tua, & exultabit genitrix tua. Da mihi fili mi, cor 26 tuũ: & oculi tui vias meas obſervent. Fovea 27 enim profunda eſt meretrix, & puteus anguſtiæ, aliena, Et ſtatim enecat: hominéſq; per- 28 multi ſcelꝰ adaugent. Cui væ? & cui pertur- 29 batio? cui contentio? cui mala? cui vulnera ſine cauſa? & cujuſnam lividi ſunt oculi: Niſi 30 eorum qui inſtant vino, & inquirunt ubi ſit convivium? Ne ſis ebrioſus in vino ſed confabulare cum hominibus juſtis, cum iis ambula, & cum iis loquere. Ne intendas oculos 31 tuos in vinũ, cujꝰ oculꝰ rutilat in calice, ſed meditare juſtitiam. Nam finis vini ſimilis eſt 32 percuſſioni ſerpentis, & ſerpenti diro volanti. Cùm conſideraverint oculi tui alienam, 33 tunc cor tuũ loquetur perverſa: Eriſq; velut 34 is qui recumbit in corde maris, & velut nauta in ſumma tempeſtate: Diceſque, Percuſſe- 35 runt me, nec ſenſi: illudebant mihi, & non percipiebam: quando expergiſcar, et ibo quæſitum illam?

CAP. XXIIII.

NE æmuleris viros nefarios, neque cupias 1 eſſe cum eis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * ابذل قلبك للادب * واعدّ اذنيك لاقوال الحسّ * لا تمنع من تاديب الطفل * لانك ان ضربته
13 بعصا ما يموت * فان ضربته بعصا فتخلص نفسه من الموت * يا بني ان كان قلبك حكيما
14 15 فسيفرح قلبي * ويحول سعديك في الاقوال باراء سعي * اذا كانت مستقيمة * لا تساهمن قلبك
16 17 الخطاة * بل اسلك في خشية الله كل اليوم * فانك ان حفظت هذه سيكون لك اولادا * ورجاوك
18 لن ينزع منك * اسمع يا بني وكن حكيما * وقوم افكار قلبك * لا تعرفن شروبا للخمر * ولا
19 20 تطلبن المشورات في ابتياع اللحوم * فان كل سكير وملازم تعب الزناء يفتقر * وكل نوام يلبس
21 اطمارا تحرقه وخلقه * اسمع يا بني من الاب الذي ولدك * ولا تتهاون لان قد عجزت امك * الاب
22 24 المقسط يربي حسنا * ونفسه تسر بالابن الحكيم * فليفرح بك ابوك الذي ولدك * ولتسر بك امك
25 التي ولدتك * يا بني اعط قلبك واذناك وعيناك فلتحفظ طرقي * بيت غيرك هو خابية مكسورة *
26 27 وبير ضيق اجنبي * وهذا يسقط سريعا * لمن الويل * على من الهيج * لمن الخصومات * لمن الحسرات *
28 29 لمن الهذيانات * لمن الهجمات الفاجية * لمن الاعين المكمادة * اليست للذين يدومون في شرب
30 النبيذ * اليست للذين يفحصون اين تصير دعوات الشرب * لا تسكروا بالخمر * بل خاطبوا رجال
مقسطين * وفاوضوهم في اوقات مشيهم * لانك ان بذلت عينيك لمعاينة البرك والطاسات * فستمشي
31 اخيرا تجردا تحت الهواء * ونهاية امره عنده كجريح قد لدغته حية * وكمن قد سكبت الافعا
32 سمها فيه * عيناك اذا رات غريبة * حينئذ يتكلم فمك اقوالا ملتوية صعبة * وتطرح كطريح
33 34 في قلب البحر * وكمدبر يحصل في شدة من الامواج كثير * فتقول ضربوني وما وجعني ذلك *
35 ولعبوا بي فما عرفت انا * متى تكون البكرة حتى اذا جاءت التمس ان اذهب معها *

* الفصل الرابع والعشرون *

1 * يا بني لا تصاهين الناس الاشرار * ولا تشتهين ان تكون معهم *

Præbe cor tuum diſciplinæ, & præpara 12 *aures tuas ſermonibus ſenſûs. Ne abſti-* 13 *neas à correctione pueri, quia ſi percuſſeris eum baculo, non morietur. Imò ſi per-* 14 *cuſſeris eum baculo, ſalvabis animam ipſius à morte. Fili mi, ſi fuerit cor tuum ſa-* 15 *piens, lætabitur cor meum. Et verſabis* 16 *labia tua per eloquia, ſicuti labia mea, ſi fuerint recta. Ne aſſimiles cor tuum pec-* 17 *catoribus, ſed ambula in timore Domini totâ die. Nam ſi cuſtodieris hæc, erunt tibi* 18 *filii, & ſpes tua non auferetur à te. Audi* 19 *fili mi, & eſto ſapiens, & dirige cogitationes cordis tui. Ne agnoſcas bibacem* 20 *vini, & ne petas conſilia in aviditate carnium. Nam omnis ebrioſus, & adhærens* 21 *ſordibus luxuriæ, paupereſcet: & omnis ſomnolentus induetur pannis ſciſſis ac laceris. Audi O fili mi, patrem qui te* 22 *genuit: et ne ſis piger, jam enim ſenuit mater tua.*

Deſideratur verſ. 23.

Pater juſtus educat benè, & anima ejus 24 *lætabitur in filio ſapiente. Gaudeat igitur* 25 *de te pater tuus qui te generavit, & exultet in te mater tua quæ te genuit. O fili mi, præbe cor tuum: & aures tuæ* 26 *atque oculi tui cuſtodiant vias meas. Domus aliena eſt lagena fracta: & pu-* 27 *teus anguſtus, exterus: Et iſte cadet citò.* 28 *Cui væ? ſuper quem furiæ? cui lites?* 29 *cui miſeriæ? cui deliria? cui ruinæ impetuoſæ? cuinam oculi decolores? Nónne* 30 *iis qui inſiſtunt potui vini? nónne iis qui ſciſcitantur ubi fiant convivia potûs? Ne inebriemini vino, ſed converſamini cum viris juſtis, & colloquimini cum eis, temporibus deambulationis eorum. Quo-* 31 *niam ſi dedas oculos tuos ad inſpiciendos lacus & crateres, incedes tandem nudus ſub dio: Et in fine ſucceſſûs ejus vini* 32 *proſterneris quaſi vulneratus, quem momordit ſerpens, & velut is in quem effudit vipera venenum ſuum. Cùm oculi* 33 *tui viderint peregrinam, tunc loquetur os tuum ſermones perverſos, duros: Et* 34 *ſuccumbes veluti projectus in corde maris, & velut gubernator exiſtens in vehementia procellarum multa: Diceſque,* 35 *Percuſſerunt me, & non dolui: & illuſerunt mihi, & ignoravi ego: quandonam erit matutinum, ut cùm venerit, tentem abire cum illa?*

CAP. XXIV.

O Fili mi, ne imiteris homines iniquos, & ne cupias eſſe cum eis. 1

מִשְׁלֵי : כד

.loquentur eorum labia *laborem* & ; eorum cor meditabitur rapinam Quia

2 כִּי־שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה׃

scientia in Et .stabilietur intelligentia *in* &:domus ædificabitur sapientia In

3 4 בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן׃ וּבְדַעַת

sapiens Vir .*jucunda & pretiosa copia omni* ,replebuntur *penetralia*

5 חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים׃ גֶּבֶר־חָכָם

industriis in Quia .*potentiam roborans scientiæ* vir & : fortitudine in

6 בַּעוֹז וְאִישׁ־דַּעַת מְאַמֶּץ־כֹּחַ׃ כִּי בְתַחְבֻּלוֹת

Excelsæ .consiliarii multitudine in salus & : bellum tibi facies

7 תַּעֲשֶׂה־לְּךָ מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃ רָאמוֹת

Cogitantem .suum os aperiet non porta in : sapientiæ stulto

8 לֶאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח־פִּיהוּ׃ מְחַשֵּׁב

mala Cogitatio .vocabunt *malarum cogitationum patronum* eum : malefacere

9 לְהָרֵעַ לוֹ בַּעַל־מְזִמּוֹת יִקְרָאוּ׃ זִמַּת

die in fuisti Remissus .derisor homini abominatio & : peccatum *stultitiæ*

10 אִוֶּלֶת חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לְאָדָם לֵץ׃ הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם

nutantes & :mortem ad *captos* Erue .tua fortitudo angusta : angustiæ

11 צָרָה צַר כֹּחֶכָה׃ הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמָטִים

,hunc novimus non En ,dixeris *Cùm* ? prohibebis *si* ,occisionem ad

12 לַהֶרֶג אִם־תַּחְשׂוֹךְ׃ כִּי־תֹאמַר הֵן לֹא־יָדַעְנוּ זֶה

ipse ,tuam animam *custodiens* & ? intelliget ipse ,corda *ponderans* nónne

הֲלֹא־תֹכֵן לִבּוֹת הוּא־יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא

mi fili Comede ? suum opus secundùm homini reddétque : cognoscet

13 יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם כְּפָעֳלוֹ׃ אֱכָל־בְּנִי

scientia Sic .tuo palato *super* dulce favum & : bonum quia , mel

14 דְבַשׁ כִּי־טוֹב וְנֹפֶת מָתוֹק עַל־חִכֶּךָ׃ כֵּן דְּעֶה

tua expectatio & : *novissimum est &* ,*inveniśti si* ; tuæ animæ sapientiæ

חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם־מָצָאתָ וְיֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ

nec ; justi habitaculo impie insidieris Ne .excidetur non

15 לֹא תִכָּרֵת׃ אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע לִנְוֵה צַדִּיק אַל־

impii & ; surget & ,justus cadet septies Quia .ejus accubitum *vastes*

16 תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ׃ כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים

,*eū impingendo in* & : læteris ne ,*tuū inimicum cadendo In* .malum in corruent

17 יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה׃ בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל־תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ

malum & , Dominus videat fortè Ne .tuum cor exultet ne

18 אַל־יָגֵל לִבֶּךָ׃ פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע

:malignis *in succenseas* Ne .*suam iram eo desuper* avertat & : ejus oculis in

19 בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ׃ אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים

.*maligno novissimum* erit non Quia .impios *in* æmuleris ne

20 אַל־תְּקַנֵּא בָּרְשָׁעִים׃ כִּי לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע

: regem & ,mi fili Dominum Time .extinguetur impiorum lucerna

21 נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃ יְרָא־אֶת־יְהוָה בְּנִי וָמֶלֶךְ

:*eorum exitium* consurget repente Quoniam .te misceas ne iterantibus cum

22 עִם־שׁוֹנִים אַל־תִּתְעָרָב׃ כִּי־פִתְאֹם יָקוּם אֵידָם

:sapientibus hæc Etiam ? *sciens* quis *eorum* amborum contritionem &

23 וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ׃ גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים

, impio Dicenti .bonum non ,judicio in *facies* Cognoscere

24 הַכֵּר־פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל־טוֹב׃ אֹמֵר לְרָשָׁע

.nationes eum detestabuntur : populi ei maledicent ,*tu* Justus

צַדִּיק אָתָּה יִקְּבֻהוּ עַמִּים יִזְעָמוּהוּ לְאֻמִּים׃

.bona benedictio *ingredietur* eos super & : *erit jucundus* increpantibus *Et*

25 וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת־טוֹב׃

Præpara .recta verba *respondens* : osculabitur Labia

26 27 שְׂפָתַיִם יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים׃ הָכֵן

ædificabis & postea : *tibi* agro in illud præpara & ,tuum opus *vico in*

בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ אַחַר וּבָנִיתָ

pellicies an & : tuum *proximum in gratis* testis sis Ne .tuam domum

28 בֵיתֶךָ׃ אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ וַהֲפִתִּיתָ

faciam sic mihi fecit Quemadmodum ,dicas Ne .tuis labiis in

29 בִּשְׂפָתֶיךָ׃ אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי כֵּן אֶעֱשֶׂה־

.suum opus secundùm viro reddam : ei

לּוֹ אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃

Versio VULG. LAT.

2 Quia rapinas meditatur mens eorum, & fraudes labia eorum
3 loquuntur. Sapientiâ ædificabitur domus, & prudentiâ ro-
4 borabitur. In doctrina replebuntur cellaria, universâ substantiâ pretiosâ & pulcherri-
5 mâ. Vir sapiens, fortis est: & vir doctus, robustus & vali-
6 dus. Quia cum dispositione initur bellum: & erit salus ubi
7 multa consilia sunt. Excelsa stulto sapientia, in porta non
8 aperiet os suum. Qui cogitat mala facere, stultus vocabitur.
9 Cogitatio stulti peccatum est: & abominatio hominum de-
10 tractor. Si desperaveris lassus in die angustiæ; imminuetur
11 fortitudo tua. Erue eos, qui ducuntur ad mortem: & qui trahuntur ad interitum, libera-
12 re ne cesses. Si dixeris; Vires non suppetunt: qui inspector est cordis, ipse intelligit, & servatorem animæ tuæ nihil fallit, reddétque homini juxta o-
13 pera sua. Comede, fili mi, mel, quia bonum est, & favum dul-
14 cissimum gutturi tuo. Sic & doctrina sapientiæ animæ tuæ: quam cùm inveneris, habebis in novissimis spem, & spes tua
15 non peribit. Ne insidieris, & quæras impietatē in domo justi, neque vastes requiem ejus.
16 Septies enim cadet just⁹, & resurget: impii autē corruent in
17 malum. Cùm ceciderit inimicus tu⁹, ne gaudeas, & in ruina
18 ejus ne exultet cor tuum: Ne fortè videat Dñs, & displiceat ei, & auferat ab eo iram suam.
19 Ne contendas cum pessimis,
20 nec æmuleris impios: Quoniā non habent futurorū spē mali: & lucerna impiorum extingue-
21 tur. Time Dominum, fili mi, & regem: & cum detractori-
22 bus non commiscearis: Quoniam repentè consurget perditio eorum: & ruinam utrius-
23 que quis novit? Hæc quoque sapientibus: Cognoscere personam in judicio non est bo-
24 num. Qui dicunt impio; Justus es: maledicent eis populi, & detestabuntur eos tribus.
25 Qui arguunt eū, laudabuntur: & super ipsos veniet benedi-
26 ctio. Labia deosculabitur, qui
27 recta verba respondet. Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum: ut posteà ædifices domum tuam.
28 Ne sis testis frustrà contra proximū tuū: nec lactes quemquā
29 labiis tuis. Ne dicas; Quomodò fecit mihi, sic faciā ei: reddam unicuiq; secundùm opus suum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 †Ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐτῶν, †καὶ πόνους
3 τὰ χείλη αὐτῶν λαλεῖ. †Μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶκος, †καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορθοῦται. †
4 Μετὰ αἰσθήσεως (α)ἐμπίμπλανται ταμιεῖα †
5 ἐκ παντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ. †Κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ, †καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου
6 μεγάλου. †Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος, †βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς. †
7 Σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν· † Σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ στόματος κυρίου, † ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνεδρίοις. †ἀπαιδεύτοις
9 συναντᾷ θάνατος, †Ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις. †(β)ἀκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῷ,
10 Ἐμμολυνθήσεται† ἐν ἡμέρᾳ κακῇ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ
11 θλίψεως ἕως ἂν ἐκλίπῃ. † Ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον, †καὶ (γ)ἐκπρίου κτεινομένους, μὴ φείσῃ.
12 † Ἐὰν δὲ εἴπῃς, Οὐκ οἶδα τοῦτον· †γίνωσκε, ὅτι (δ)κύριος καρδίας πάντων γινώσκει· καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν, αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔρ-
13 γα αὐτοῦ. †Φάγε μέλι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, †
14 ἵνα γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ. †Οὕτως αἰσθήσῃ (ε) σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ· †ἐὰν γὰρ εὕρῃς, ἔσται καλὴ ἡ τελευτή σου, καὶ ἐλπίς σε οὐκ
15 ἐγκαταλείψει. †Μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων, †μηδὲ ἀπατηθῇς χορτασίᾳ κοιλί-
16 ας. †Ἑπτάκις γὰρ πεσεῖται (ʹ)δίκαιος καὶ ἀναστήσεται, †οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κακοῖς.
17 †Ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, †ἐν δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαί-
18 ρου. †Ὅτι ὄψεται κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, †
19 καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ᾽ αὐτοῦ. † Μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, † μηδὲ ζήλου ἁμαρ-
20 τωλούς. †Οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα (ʹ)πονηρῷ,
21 † λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται. †Φοβοῦ τὸν θεὸν υἱὲ καὶ βασιλέα, †καὶ (ʹ) μηθ᾽ ἑτέρῳ αὐτῶν
22 ἀπειθήσῃς. †Ἐξαίφνης γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς, †τὰς δὲ τιμωρίας ἀμφοτέρων τίς γνώσεται;
27 Cap.29. †Λόγον φυλασσόμενος υἱὸς ἀπωλείας ἐκτὸς ἔσται, [†δεχόμενος δὲ ἐδέξατο αὐτόν. † μηδὲν ψεῦδος ἀπὸ γλώσσης (ζ) βασιλεῖ λεγέσθω, † καὶ οὐδὲν ψεῦδος ἀπὸ γλώσσης αὐτοῦ οὐ μὴ ἐξέλθῃ. † μάχαιρα γλῶσσα βασιλέως καὶ οὐ σαρκίνη, †ὃς δ᾽ ἂν παραδοθῇ, συντριβήσεται. † ἐὰν γὰρ ὀξυνθῇ ὁ θυμὸς αὐτοῦ, †σὺν νεύροις (η)ἀνθρώπους ἀναλίσκει, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων κατατρώγει, † καὶ συγκαίει ὥσπερ φλόξ, †ὥστε ἄβρωτα εἶναι νεοσσοῖς ἀετῶν. †(θ)Τοὺς ἐμοὺς λόγους υἱὲ φοβήθητι, †καὶ δεξάμενος αὐτοὺς μετανόει.] Cap.30.
1 †Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσι θεῷ, καὶ
2 παύομαι. †Ἀφρονέστατος γάρ εἰμι (ʹ)ἁπάντων ἀνθρώπων, † καὶ φρόνησις (ι) ἀνθρώπων οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί.
3 † Θεὸς δεδίδαχέ με σοφίαν, καὶ γνῶσιν (κ)ἁγίων ἔγνωκα.
4 †Τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβη; †τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ;

Falsa enim meditatur cor eorū: & 2
labores labia eorum loquuntur. Cū 3
sapientia ædificatur domus: & cū intellectu erigitur. Cum(a)sensu 4
implentur cellaria ex omnibus divitiis pretiosis, & bonis. Melior 5
sapiens forti, & vir prudentiam habens (b)agro magno. Cum ratione 6
gubernandi sit bellum: (c)auxilium autem cum corde consilium habente. Sapientia, & cogitatio bo- 7
na in portis sapientum: sapientes non declinant (d) ab ore Domini: sed cogitant in consessibus. Indisciplinatis occurrit mors: (e)Moritur 9
autem imprudens in peccatis. (f) Immunditia autem viro pestilenti, (g) Inquinabitur in die ma- 10
la, & in die tribulationis, quoadusque deficiat. (h) Libera eos, qui 11
ducuntur ad mortem, & (i) redime eos, qui interficiuntur, ne parcas. Si autem dixeris, Nescio 12
hunc; scito, (k) quoniam Dominus corda omnium noscit: & (l) qui figuravit spiritum omnib⁹, ipse novit omnia, qui reddit unicuique secundùm opera ejus. Comede mel, 13
fili: bonus enim est favus, ut dulcescat guttur tuum. Sic senties sa- 14
pientiam animo tuo: si enim inveneris; erit bonus obitus tuus, & spes te non deseret. (m) Noli ap- 15
plicare impium ad (n) pascua justorum: neque seducaris saturitate ventris. Septies enim cadet ju- 16
stus, & resurget: impii autem infirmabuntur in malis. Si ceciderit 17
inimicus tuus, nè gaudeas super eum: & in supplicatione ejus nè (o) extollaris: (p) Quoniam vi- 18
debit Dominus, & non placebit ei: & avertet (q) indignationem suam ab eo. (r) Ne gaudeas in ma- 19
lefactoribus, (s) neque æmuleris peccatores. Non enim fient posteri 20
maligno: (t) fax autem impiorum extinguetur. Time Deum, fili, & 21
regem: & neutri eorum (u) sis inobediens: Subitò enim ulciscentur 22
impios: supplicia autem utrorumq; quis cognoscet? Cap. 29. *(x)Verbū custodiens fili⁹ extra perditionē* 27
erit: [excipiens autē excepit illud. Nihil falsi de ore regi dicatur, & nihil falsi ex lingua ipsius exeat. Gladius lingua regis, & non carnea: quicunq; autem traditus fuerit, conteretur. Si enim irritatus fuerit furor ejus; cum nervis homines absumit, & ossa hominum devorat, & comburit tanquàm flamma, ita ut sint inepta esui pullis aquilarū. Mea verba, fili, timeto, & suscipiens ea pœnitentiam age.] Cap.30. *(y)Hæc dicit vir(z) credentib⁹ Deo, & quiesco. (a)Insipi-* 1 2
entissimus enim sum omnium hominum⁹ & prudentia (aa) hominum non est in me. Deus docuit me 3
sapientiam, & scientiam Sanctorum cognovi. Quis ascendit in cœlum, (b) & de- 4
scendit? (c) quis congregavit ventos in sinu?

MS. A. (α) ἐμπίπλαται (β) ἀκαθαρσία ἀνδρὶ (γ) ἐκπρίω (δ) ὁ κύριος (ε) σοφίας (ʹ) ὁ δίκαιος (ʹ) πονηρῶν, (ʹ) μηδ᾽ (ζ) βασιλέως (η) ἀνθρώπου (θ) τοὺς δὲ ἐμοὺς (ʹ) πάντων (ι) ἀνθρώπου (κ) ἀνθρώπων

תַּרְגּוּם TARGUM.

2 מְטוּל דְּרִכּוּנָא רָנֵן לִבְּהוֹן וְעוּלָא שִׂפְוָתְהוֹן מְמַלְּלָן׃ בְּחָכְמְתָא מִתְּבְנֵי בֵיתָא וּבְבִיוּנְתָּא
3 מִתְּקַן׃ וּבִידִיעְתָּא קִיטוֹנֵי מִתְמַלְּיָן כָּל מוֹלָא יַקִּירָא וּבְסִימָא׃ טַב גְּבַר חַכִּימָא מִן עַשִּׁינָא
4 5 וְגַבְרָא דִּידִיעְתָּא מִן הוּא דְּזָרִיז בְּחֵילֵיהּ׃ מְטוּל בְּמַדַּבְּרָנוּתָא תַּעֲבֵד לָךְ קְרָבָא וּפוּרְקָנָא
6 7 בְּסוּגְעָא דְּמַלְכָנָא׃ מִתְרָעֵם שַׁטְיָא בְחָכְמְתָא וּבְתַרְעֵי לָא פָּתַח פּוּמֵיהּ׃ מַן דְּחָשֵׁב
8 לְמַבְאָשָׁא נִקְרוֹן לֵיהּ מָרֵי תַרְעִיתָא בִּישְׁתָּא׃ תַּרְעִיתָא דְּשַׁטְיָא חֶטְאָה וּמְרַחַקְתָּא דְּבַר
9 10 נָשָׁא חַכִּימָא מְמַקְנוּתָא׃ אִין תִּתְרַפֵּי בְּיוֹמָא דְעָקְתָא מִתְעִיק חֵילָךְ׃ פְּצָא לְאִלֵּין
11 12 דְּמִתְנַסְבִין לְמוֹתָא וּמִתְדַּבְּרִין לְקִטְלָא חֲסוֹךְ׃ וְאִין תֵּימַר דְּלָא יָדַעְנָא דְּהָא הָלָא תַרְעִיתָא
13 דְּלִבָּא אֱלָהָא בָצֵי וּדְנָטֵר נַפְשָׁךְ הוּא יָדַע וּפָרַע לְבַר נָשָׁא הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃ בְּרִי אֱכוֹל דּוּבְשָׁא
14 מְטוּל דְּטָב וְכַוְרִיתָא דְּחַלְיָא עַל חִכָּךְ׃ הֵיכְנָא אִתְחַכַּם בְּנַפְשָׁךְ דְּאִין מַשְׁכַּחַת קַדְמֵיתָא
15 אָתְיָא אַחֲרִיתָא דְּטָבָא מִנָּהּ וְסִכּוּיָךְ לָא נִגְמַר׃ לָא תִכְמוֹן רַשִּׁיעָא לְדִירְיֵהּ דְּצַדִּיקָא וְלָא
16 תַרְכֵין בֵּית מַשְׁרְיֵהּ׃ מְטוּל דְּשׁוּבְעָא זִמְנִין נָפֵל צַדִּיקָא וְקָאֵי וְרַשִּׁיעֵי מִתְּקַלִּין בְּבִישְׁתָּא׃
17 18 בְּמַפְּלוּתֵיהּ דְּבַעַל דְּבָבָךְ לָא תֶחֱדֵי וְכַד יִתְקַל בְּבִישְׁתָּא יָדוּץ לִבָּךְ׃ דְּלָא יִבְאַשׁ בְּאַפּוֹי
19 דֶּאֱלָהָא כַּד יֶחֱזֵה וְיַהֲפֵךְ רוּגְזֵיהּ מִנֵּיהּ׃ לָא תִתְחַסַּם בְּבִישַׁיָּא וְלָא תְקַנֵּי בְּרַשִּׁיעַיָּא׃
20 21 מְטוּל דְּלָא הָוְיָא אַחֲרִיתָא טָבְתָא לְבִישֵׁי וּשְׁרָגְהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי נִדְעַךְ׃ דְּחַל מִן אֱלָהָא בְּרִי
22 וּמִן מַלְכָּא וְעַם שַׁטְיֵי לָא תִתְחַלַּט׃ מְטוּל דִּבְשָׁלְיָא אָתֵי תַבְרְהוֹן וְסוֹפָא דִשְׁנַיְהוֹן מַן
23 24 יָדַע׃ אַף הָלֵין לְחַכִּימֵי אֲמַרְנָא לְמִסַּב אַפֵּי בְּדִינָא לָא שַׁפִּיר׃ דְּיֵימַר לְרַשִּׁיעָא צַדִּיק אַנְתְּ
25 וְלִיטוּנֵיהּ עַמְמֵי וְיִבְרוּנֵיהּ אוּמְתָא׃ וְלִמְכַסְנֵי יִבְסַם וַעֲלֵיהוֹן תֵּיתֵא בִּרְכְתָא טָבְתָא׃
26 27 שִׂפְוָתְהוֹן נִנְשְׁקוּ דְּאִלֵּין דִּמְהַפְּכִין מִלֵּי תְרִיצָתָא׃ אַתְקֵן לְבָרָא עֲבִידְתָּךְ וְעַתְּדֵיהּ לָךְ בְּחַקְלָא וּבָתַר כֵּן בְּנֵי בֵיתָךְ׃ לָא תֶהֱוֵי סָהֲדָא דְּגָלָא בְּחַבְרָךְ
28 29 וּתְשַׁרְגֵג בְּשִׂפְוָתָךְ׃ לָא תֵימַר הֵיךְ דַּעֲבַד לִי כֵּן אֶעְבֵּד לֵיהּ וְאַהֲפֵךְ לֵיהּ הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniā *ruinā* meditatur cor eorū, & iniquitatē labia eorū loquuntur. In 2
sapientia ædificatur dom⁹, & in prudentia præparatur. Et in scientia reple- 3
būtur cellaria oīi substātia preciosa & suavi. Melior est vir sapiens robu- 4
sto, & vir scientiæ magis quā ille qui accinctus est fortitudine sua. Quoniā 5
in gubernaculis facies tibi bellū, sal⁹ autē erit in multitudine consilii. Mur- 6
murat stult⁹ adversus sapientiā, et in portis non aperit os suū. Qui cogitat 7
malefacere, vocabunt eum habentem astutiam pessimam. Astutia stulti pec- 8
catum est, & abominatio viri sapientis derisor. Si remissus fueris, in die 9
tribulationis arctabitur fortitudo tua. Redime eos qui capiuntur ad mor- 10
tem, & illos qui ducuntur ad interfectionem prohibe. Et si dixeris: Non 11
novimus *hoc*; *nónne* cogitationes cordis scrutatur Deus, et qui custodit ani- 12
mam tuam, ipse scit, & reddet filio hominis juxta opera sua? Comede 13
fili mi mel, quoniam bonum est; & favum quoniam dulcis est gutturi tuo.
Sic sapiens esto in anima tua: quod si invenisti, primis venient novissima 14
meliora, et spes tua non consumetur. Ne insidieris impie habitaculo justi, 15
neque projicias domum habitationis ejus. Quoniam septies cadet justus et 16
resurget, et impii corruent in malum. Cùm ceciderit inimicus tuus, ne læ- 17
teris; & cùm corruerit in malum, [*ne*] exultet cor tuum. Ne fortè displi- 18
ceat in conspectu Dei cùm viderit, et avertat ab eo iram suam. Ne imiteris 19
pessimos neq; æmuleris impios. Quoniam non erunt novissima bona pessi- 20
mis, et lucerna impiorū extinguetur. Time Deum fili mi, et regē; et cum stul- 21
tis ne commiscearis. Quoniā repentè veniet interitus eorum: et calamitatē 22
amborum quis scit? Hæc quoq; sapientibus dico: Accipere personam in ju- 23
dicio, non est bonū. *Qui dicit* impio, Justus es tu; maledicent eum populi, & 24
detestabuntur eum nationes. Corripientibus autē suave erit, et sup eos ve- 25
niet benedictio bona. Osculabuntur labia eorū qui respondent verba re- 26
cta. Præpara foris opus tuum, & statue illud tibi in agro, et postea ædi- 27
fica domū tuā. Ne sis testis *mendax* adversus sociū tuū, neq; decipias labiis 28
tuis. Nec dicas: Sicut fecit mihi, sic faciā ei, et reddam ei juxta opera ejus. 29

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܡܛܠ ܕܒܝܫܬܐ ܗܘ ܪܢܐ ܠܒܗܘܢ. ܘܥܡܠܐ ܡܡܠܠܢ ܣܦܘܬܗܘܢ. * ܒܚܟܡܬܐ ܡܬܒܢܝܐ
3 ܒܝܬܐ. ܘܒܣܘܟܠܐ ܡܬܬܩܢ. * ܘܒܝܕܥܬܐ ܡܬܡܠܝܢ ܐܘܨܪܐ. ܡܢ ܟܠ ܥܘܬܪܐ
4 ܝܩܝܪܐ ܘܒܣܝܡܐ. * ܛܒ ܗܘ ܚܟܝܡܐ ܡܢ ܥܫܝܢܐ. ܘܓܒܪܐ ܕܝܕܥܬܐ ܡܢ ܡܚܝܠ ܚܝܠܐ. * ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ
5 6 ܡܬܬܥܒܕܐ ܩܪܒܐ. ܘܦܘܪܩܢܐ ܒܣܘܓܐܐ ܕܡܡܠܟܢܐ. * ܚܟܡܬܐ ܡܪܡܝܐ ܠܣܟܠܐ. ܘܒܬܪܥܐ ܠܐ
7 ܦܬܚ ܦܘܡܗ. * ܕܡܬܚܫܒ ܠܡܒܐܫܘ. ܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܬܩܪܐ. * ܡܚܫܒܬܗ ܕܣܟܠܐ
8 9 ܚܛܝܬܐ ܗܝ. ܘܛܢܦܘܬܐ ܕܒܪܢܫܐ ܒܝܫܬܐ. * ܘܠܥܘܠܐ ܬܕܒܪ ܒܝܫܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ.
10 11 * ܦܪܘܩ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܕܒܪܝܢ ܠܡܘܬܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܩܛܠܝܢ ܠܐ ܬܚܘܣ. * ܘܐܢ
12 ܬܐܡܪ ܠܐ ܝܕܥܬ. ܕܥ ܕܡܚܫܒܬܗ ܕܠܒܐ ܐܠܗܐ ܒܨܐ. ܘܢܛܪܗ ܕܢܦܫܟ ܗܘ ܝܕܥ. ܘܦܪܥ
ܠܒܪܢܫܐ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. * ܐܟܘܠ ܒܪܝ ܕܒܫܐ ܡܛܠ ܕܛܒ ܗܘ. ܘܟܪܬܐ ܚܠܝܐ ܠܚܟܟ.
13 14 * ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܟܡܬܐ ܠܢܦܫܟ. ܬܗܘܐ ܠܟ ܐܚܪܝܬܐ. ܘܣܒܪܟ ܠܐ ܢܦܣܘܩ. * ܠܐ ܬܟܡܘܢ
15 16 ܒܨܢܝܥܘܬܐ ܥܘܠܐ ܠܒܝܬܗ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܠܐ ܬܒܙܘܙ ܡܫܪܝܗ. * ܡܛܠ ܕܫܒܥ ܙܒܢܝܢ ܢܦܠ ܙܕܝܩܐ ܘܩܐܡ.
17 ܘܪܫܝܥܐ ܒܒܝܫܬܐ ܢܬܬܩܠܘܢ. * ܟܕ ܢܦܠ ܒܥܠܕܒܒܟ ܠܐ ܬܚܕܐ. ܘܟܕ ܡܬܬܩܠ
18 ܠܐ ܢܪܘܙ ܠܒܟ. * ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܡܪܝܐ ܘܢܒܐܫ ܒܥܝܢܘܗܝ. ܘܢܗܦܘܟ ܪܘܓܙܗ ܡܢܗ. * ܠܐ
19 20 ܬܬܚܪܐ ܒܒܝܫܐ. ܘܠܐ ܬܛܢ ܒܥܘܠܐ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܣܟܐ ܠܒܝܫܐ. ܘܫܪܓܐ ܕܥܘܠܐ ܢܕܥܟ.
21 22 * ܕܚܠ ܡܢ ܡܪܝܐ ܒܪܝ ܘܡܢ ܡܠܟܐ. ܘܥܡ ܣܟܠܐ ܠܐ ܬܬܚܠܛ. * ܡܛܠ ܕܡܢ ܫܠܝܐ ܐܬܐ
23 ܬܒܪܗܘܢ. ܘܣܟܐ ܕܫܢܝܗܘܢ ܡܢܘ ܝܕܥ. * ܐܦ ܗܠܝܢ ܠܚܟܝܡܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܠܡܣܒ ܒܐܦܐ
24 ܒܕܝܢܐ ܠܐ ܫܦܝܪ. * ܘܠܡܐܡܪ ܠܥܘܠܐ ܙܕܝܩ ܐܢܬ. ܠܗܢܐ ܢܠܘܛܘܢܝܗܝ ܥܡܡܐ ܘܢܨܥܪܘܢܝܗܝ
25 ܐܡܘܬܐ. * ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܟܣܝܢ ܢܒܣܡ. ܘܥܠܝܗܘܢ ܬܐܬܐ ܒܘܪܟܬܐ ܛܒܬܐ. * ܘܣܦܘܬܐ ܢܢܫܩܢ
26 27 ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܦܢܝܢ ܦܬܓܡܐ ܬܪܝܨܐ. * ܛܝܒ ܥܒܕܝܟ ܠܒܪ. ܘܥܒܕ ܚܩܠܟ. ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܒܢܝ ܒܝܬܟ.
28 * ܠܐ ܬܗܘܐ ܣܗܕܐ ܕܓܠܐ ܥܠ ܚܒܪܟ. ܘܠܐ ܬܦܣܝܘܗܝ ܒܣܦܘܬܟ. * ܘܠܐ ܬܐܡܪ ܕܐܝܟ
29 ܕܥܒܕ ܠܝ ܐܥܒܕ ܠܗ. ܘܐܦܪܥܝܘܗܝ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ.

* Nam scelus meditatur cor eorum, & iniquitatem loquuntur labia eorum. Sapientiâ 2 3
construitur domus, & prudentiâ perfectè disponitur: Et scientiâ implentur cellaria 4
omnigenis opibus, honore, ac suavitate. Sapiens præstantior est forti, & vir scientificus 5
pollente viribus. Commotione instituitur 6
bellum: salus autem, multitudine consilii.
Sapientia dejicit stultū, & in porta non ape- 7
riet os suum. Qui meditatur malè agere, 8
vir sceleratus appellatur. Cogitatio stulti 9
peccatum est: & abominatio hominis, malum. Sceleratos autem calamitas reget in 10
die tribulationis. Libera eos qui rapiuntur 11
ad mortem: & redimere eos qui detinentur
ad necem ne parcas. Quòd si dicas, Non 12
novi, scias quòd cogitationem cordis Deus scrutatur, & observator animæ tuæ ipse novit, reddétque homini juxta opera sua. Come- 13
de fili mi mel, quia bonum est, & favus dulcis in palato tuo. Talem quoque experiêris 14
sapientiam animæ tuæ, erítque tibi finis, & spes tua non excindetur. Ne insidiosè struas 15
iniquitatem in domo justi, & ne diripias habitationem ejus. Nam septem vicibus cadit 16
justus, & resurgit: impii verò in malo destruentur. Cùm ceciderit inimicus tuus, ne læ- 17
teris: cúmque destruetur, ne exultet cor tuum:
Ne fortè videat Dominus & displiceat in o- 18
culis ejus, avertátque iram suam ab illo. Ne 19
invideas malis, nec æmuleris nefarios. Malis 20
enim non erit finis, & lucerna nefariorum extinguetur. Time fili mi Dominum, ut re- 21
gnes: & cum stultis ne commiscearis. Nam 22
subitò veniet contritio eorum, & terminum annorum eorum quis novit? Hæc sapienti- 23
bus dico. Rationem habere personarum in judicio, non est bonum: Neque dicere sce- 24
lesto, Justus es: huic *enim* maledicent populi, & contumeliis afficient gentes. Qui au- 25
tem corripiunt, delectabuntur, & super ipsos veniet benedictio bona: Et labia deoscula- 26
buntur eorum qui arguunt. Para in platea 27
opera tua, & dispone in agro tuo, & postea ædificabis domum tuam. Ne sis testis falsus 28
contra proximum tuum, & ne comminuas eum labiis tuis. Nec dicas, Faciam illi quem- 29
admodum fecit mihi, & rependam ei secundùm opera sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فَانَّ قُلُوبَهُمْ يُبْدُوا امُورًا كَاذِبَةً * وَشِفَاهُهُمْ تَتَكَلَّمُ دَوَاعِيَ الاَتْعَابِ * اَلْمَنْزِلُ بِالْحِكْمَةِ يُبْنَي *
3 4 وَبِالْفِقْهِ يَقُومُ * وَبِالْحِسِّ تَمْتَلِي خَزَايِنُهُ مِنْ كُلِّ ثَرْوَةٍ كَرِيمَةٍ وَنَفِيسَةٍ * اَلْحَكِيمُ اَفْضَلُ مِنَ
5 اَلْقَوِيِّ * وَالرَّجُلُ الْحَاوِي فِطْنَةً اَفْضَلُ مِنْ فَلَاحَةٍ عَظِيمَةٍ * بِتَدْبِيرٍ يَصِيرُ الْقِتَالُ * وَالْمَعُونَةُ تَصِيرُ
6 7 بِقَلْبِ ذِي مَشُورَةٍ * اَلْحِكْمَةُ وَذِكْرُ الْمَعَادِ صَالِحَةٌ فِي اَبْوَابِ الْحُكَمَاءِ * اَلْحُكَمَاءُ مَا يَزِيغُونَ عَنْ
8 شَرِيعَةِ الرَّبِّ * بَلْ يُفَكِّرُونَ فِيهَا فِي الْجُمُوعِ وَالْمَجَالِسِ * اَلْمَوْتُ يَلْقَي مَنْ لَا اَدَبَ لَهُمْ * وَالْغَبِيُّ
9 يَمُوتُ فِي خَطَايَاهُ * اَلنَّجَاسَةُ لِلرَّجُلِ اَنْ يَتَدَنَّسَ بِالْفَسَادِ فِي الْيَوْمِ السَّيِّيِ * وَفِي يَوْمِ الْاِغْتِمَامِ اِلَي اَنْ
10 11 يَفْنَي * اَنْقِذِ الْمَسُوقِينَ اِلَي الْمَوْتِ * وَلَا تَشِحَّ اَنْ تَبْتَاعَ مَقْتُولِينَ * فَاِنْ قُلْتَ مَا عَرَفْتُ هٰذَا
12 فَاعْلَمْ اَنَّ الرَّبَّ يَعْرِفُ قُلُوبَ الْكُلِّ * وَالْخَالِقَ النَّسَمَةَ لِكَافَّةِ الْبَرَايَا ذٰلِكَ قَدْ عَرَفَ الْكَافَّةَ * وَهُوَ
13 الَّذِي يَقْضِي لِكُلِّ اَحَدٍ نَظِيرَ اَعْمَالِهِ * يَا بُنَيَّ كُلْ عَسَلًا * فَاِنَّ الشَّهْدَ صَالِحٌ * فَيُحَلِّي حَلْقَكَ *
14 * فَهٰكَذَا تَحُسُّ بِالْحِكْمَةِ فِي نَفْسِكَ * لِاَنَّكَ اِنْ وَجَدْتَهَا سَتَكُونُ وَفَاتُكَ حَمِيدَةً * وَمَا يَتْرُكُكَ الرَّجَاءُ *
15 16 * لَا تَقْتَادَنَّ مُنَافِقًا اِلَي مَرْعَي الْمُقْسِطِينَ * وَلَا يُطْغِيَنَّكَ شِبَعُ الْجَوْفِ * فَاِنَّ الْمُقْسِطَ يَسْقُطُ سَبْعَ
17 مَرَّاتٍ وَيَنْهَضُ * وَالْمُنَافِقُونَ يَضْعُفُونَ فِي الشُّرُورِ * اِنْ يَسْقُطْ عَدُوُّكَ فَلَا تَشْمَتْ بِهِ * وَلَا تَرْفَعْ ذِهْنَكَ
18 19 وَتُعَرْقِلْهُ * فَاِنَّ الرَّبَّ يَرَي ذٰلِكَ فَمَا يُرْضِيهِ * وَيَرُدُّ عَنْهُ غَضَبَهُ * لَا تُسَرَّ بِالْعَامِلِينَ الْاَسْوَاءَ * وَلَا
20 21 تُسَاهِمَنَّ الْخُطَاةَ * فَلَا تَصِيرُ وَلَدًا لِلْاَشْرَارِ * وَمِصْبَاحُ الْمُنَافِقِينَ يَنْطَفِي * يَا بُنَيَّ اتَّقِ اللّٰهَ وَارْهَبِ
22 الْمَلِكَ * وَلَا تُخَالِفَنَّ اَحَدًا مِنْهُمَا * لِاَنَّ الْمُنَافِقِينَ يُعَذَّبُونَ بَغْتَةً * وَمَنْ يَعْرِفُ فُرُوقَ تَعَاذِيبِهِمْ *
اِبْنُ الْهَلَاكِ اِذَا حَفِظَ كَلَامًا يَكُونُ خَارِجًا عَنْهُ * وَاِمَّا قَبِلَهُ قَبُولًا فَقَطْ * فَلَا يَقُولَنَّ لِلْمَلِكِ
شَيًا مِنْ لِسَانِهِ كَاذِبًا * فَاِنَّ مَا يَخْرُجُ مِنْ لِسَانِهِ لَفْظًا كَاذِبًا *

* *Quoniam cor eorum meditatur negotia mendacia, & labia ipsorum loquuntur ærumnas laborum. Domicilium sapientiâ* 2 3
ædificatur, & prudentiâ dirigitur. Et 4
sensu implentur cellaria ejus cunctis opibus pretiosis ac nobilibus. Sapiens præ- 5
stantior est forti: & vir possidens doctrinam nobilior est fœlicitate maximâ.
Cum ductu sit pugna, & scientia sit in 6
corde habente consilium. Sapientia & me- 7
moria finis, bona sunt in portis sapientum. Sapientes non aberrant à lege Do- 8
mini: sed cogitant de illa in congregationibus & consessibus. Mors dejiciet eos qui 9
disciplinam non habent: & stultus morietur in peccatis suis. Immunditia viri est 10
maculare se corruptione in die mala & in
die tristitiæ, donec pereat. Redime ductos 11
ad mortem, & ne parcas emere occisos.
Quòd si dicas, Non novi hoc, scito quòd 12
Dominus novit corda omnium: & qui creavit spiritum cunctis creaturis, ipse jam novit omnia, & ipse est qui decernit unicuique secundùm opera sua.
O fili mi, comede mel, quia favus bo- 13
nus est, & dulcorabitur guttur tuum:
Et sic senties sapientiam in anima tua. 14
Nam si inveneris illam, erit obitus tuus gloriosus, & non destituet te spes. Ne 15
ducas impium ad pascuam justorum, &
ne seducat te saturitas ventris. Nam 16
justus cadet septem vicibus, & eriget se: & impii infirmabuntur in malis.
Si ceciderit inimicus tuus, ne læteris 17
de illo, & ne extollas mentem tuam
& illaquees eum. Nam Dominus vi- 18
debit hoc, & non placebit ei, & avertet ab illo furorem suum. Ne gaudeas 19
in operantibus mala, & ne imiteris peccatores. Non enim erit proles impro- 20
bis, & lucerna impiorum extinguetur.
O fili mi, time Deum, & metue re- 21
gem, & ne contravenias ulli eorum.
Quoniam scelesti cruciabuntur subitò, 22
& quis novit species cruciatuum eorum? Filius perditionis, si custodierit sermonem, erit exemptus ex ea: at verò suscipit eum susceptione tantùm. Ne dicat regi quidquam is cujus lingua mendax est; non enim promit è lingua sua sermonem falsum.

[illegible]

Verſio VULG. LAT.

30 Per agrũ hominis pigri tranſivi, & per vineam viri ſtulti: 31 Et ecce totum repleverant urticæ, & operuerant ſuperficiem ejus ſpinæ, & maceria lapidũ deſtructa erat. 32 Quod cũ vidiſſem, poſui in corde meo, & exemplo didici diſciplinã. 33 Parùm, inquam, dormies, modicũ dormitabis, pauxillùm manus conſeres, ut quieſcas: 34 Et veniet tibi quaſi curſor egeſtas, & mendicitas quaſi vir armatus.

CAP. XXV.

1 HÆ quoq; parabolæ Salomonis, quas tranſtulerant viri 2 Ezechiæ regis Juda. Gloria Dei eſt celare verbũ, & gloria regum inveſtigare ſermonem. 3 Cœlũ ſurſũ, & terra deorſũ, 4 & cor regũ inſcrutabile. Aufer rubiginẽ de argento, & e- 5 gredietur vas puriſſimũ. Aufer impietatem de vultu regis, & firmabitur juſtitiã thron⁹ ej⁹. 6 Ne glorioſ⁹ appareas corã rege, & in loco magnorũ ne ſte- 7 teris. Meli⁹ eſt enim ut dicatur tibi, Aſcende huc; quàm ut 8 humilieris corã principe. Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in jurgio citó: ne poſteà emendare non poſſis, cùm dehone- 9 ſtaveris amicũ tuũ. Cauſam tuã tracta cũ amico tuo, & ſe- 10 cretũ extraneo ne reveles: Ne fortè inſultet tibi cùm audierit, & exprobrare non ceſſet. Gratia & amicitia liberant: quas tibi ſerva, ne exprobra- 11 bilis fias. Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbũ 12 in tempore ſuo. Inauris aurea, & margaritũ fulgens, qui arguit ſapientẽ, & aurem obe- 13 dientẽ. Sicut frigus nivis in die meſſis, ita legat⁹ fidelis ei, qui miſit eũ, animã ipſius re- 14 quieſcere facit. Nubes, & ventus, & pluviæ non ſequentes, vir glorioſus, & promiſſa non 15 complens. Patientiâ lenietur princeps, & lingua mollis con- 16 fringet duritiã. Mel inveniſti, comede ꝙ ſufficit tibi, ne fortè 17 ſatiat⁹ evomas illud. Subtrahe pedem tuũ de domo proximi tui, ne quando ſatiatus ode- 18 rit te. Jaculum, & gladius, & ſagitta acuta, homo qui loquitur contra proximum ſuum falſum teſtimonium.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

[illegible]

28 σου. † Μὴ ἴσθι ψευδὴς μάρτυς ἐπὶ σὸν πολίτην, † μηδὲ πλατύνου σοῖς χείλεσι. † Μὴ 29 εἴπῃς, Ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, † τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν. 30 † Ὥσπερ γεώργιον ἀνὴρ ἄφρων, † καὶ ὥσπερ ἀμπελὼν ἄνθρωπος ἐνδεὴς φρενῶν. 31 † Ἐὰν ἀφῇς αὐτόν, χερσωθήσεται † καὶ χορτομανήσει ὅλος, καὶ γίνεται ἐκλελειμμένος, † οἱ δὲ φραγμοὶ τῶν λίθων αὐτοῦ κατασκάπτονται. 32 † Ὕστερον ἐγὼ μετενόησα, † ἐπέβλεψα τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν. 33 † Ὀλίγον νυστάζω, ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, † ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι χερσὶ στήθη. 34 † Ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῇς, ἥξει προπορευομένη ἡ πενία σου, † καὶ (σ) ἡ ἔνδειά σου ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

15 Cap. 30. † Τῇ βδέλλῃ (τ) τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι, † καὶ αἱ (υ) τρεῖς αὗται οὐκ (φ) ἐνεπίμπλασαν αὐτήν, † καὶ ἡ τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, Ἱκανόν. 16 † Ἅδης καὶ ἔρως γυναικός, † (χ) καὶ γῆ οὐκ ἐμπιπλαμένη ὕδατος, † καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν, 17 Ἀρκεῖ. † Ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πατρός, † καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρός, † [illegible] † καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν.

Quis (d) convertit aquam in veſtimento? (e) quis tenuit omnia extrema terræ? quod nomen ei? aut quod nomen (f) filiis ejus? 5 (g) Omnia enim verba Dei ignita: (h) protegit autem ipſe eos, qui (i) reverentur ipſum. 6 Ne addas verbis ejus, ut non arguat te, & fias mendax. 7 Duo peto à te; nè (k) auferas à me gratiam, antequàm ego moriar. 8 (l) Vanum verbum, & mendax longè fac à me: divitias autem, & paupertatem nè dederis mihi: (m) conſtitue autem mihi, quæ ſunt neceſſaria, & ſufficientia: 9 Ne ſaturatus (n) mendax fiam, & dicam, Quis me videt? aut (o) egens furer, & perjurem nomen Dei. 10 Ne (p) tradas famulum in manus domini, nè quando maledicat te, (q) & deleâris. 11 Filius malus patrem maledicit, & matrem non benedicit. 12 (r) Filius malus juſtum ſe judicat: 13 exitum verò ſuũ non lavit. Filius malus ſublimes oculos habet, palpebris autem ſuis extollitur. 14 Filius mal⁹ gladios dentes habet, & cultros molas, ut conſumat, & (ſ) comedat (t) humiles de terra, & pauperes eorum ex hominibus.

23 Cap. 24. Hæc (u) autem dico vobis ſapientibus (x) cognoſcere. Erubeſcere perſonam in judicio non eſt bonum: 24 Qui dicit impium, Juſtus eſt; maledictus populis erit, & odibilis in gentibus: 25 Qui autem arguunt, meliores parebunt: in ipſos autem veniet benedictio. 26 (y) Labia autem deoſculabuntur, quæ reſpondent verba bona. 27 Præpara (z) in egreſſu opera tua, & præparare in agro, & vade poſt me, & ædificabis domum tuam. 28 (ω) Non ſis falſus teſtis in tuum civem, neque (aaa) dilateris tuis labiis. 29 Nè dixeris; Quemadmodùm uſus eſt me, utar eo: ulciſcar autem eum de injuriis, quibus me affecit. 30 (b) Tanquàm ager, vir imprudens: & tanquàm vinea, homo egens ſenſu. 31 Si dimiſeris eum, deſertus fiet, & ſylveſcet totus, & fit derelictus: ſepes autem lapidum ejus defodientur. 32 Noviſſimè ego egi pœnitentiam: reſpexi (c) ut eligerem diſciplinam. 33 Paululùm (d) dormito, paululùm autem ſomnum capio: paululùm verò amplexor manibus (e) pectora. 34 Si autem hoc feceris; veniet procedens paupertas tua, & egeſtas tua tanquàm bonus curſor.

15 Cap. 30. (f) Sanguiſugæ (g) tres filiæ erant dilectione dilectæ, & (h) tres ipſæ non ſaturaverunt eam: & quartæ non (i) ſuffecit dicere, Satis eſt: 16 Infernus, & (k) amor mulieris, & terra quæ non ſatiatur aquâ, & aqua & ignis (l) non dicent, Satis eſt. 17 Oculum, qui irridet patrem, & qui deſpicit ſenectutem matris, effodiant eum corvi de (m) convallibus, & comedant eum pulli aquilarum.

MS. A. (λ) ἢ τοῖς τέκνοις αὐτοῦ ἵνα γνῷς. Πάντες λόγοι [illegible] (ν) πάντα τὰ δέοντα καὶ αὐτάρκη (ͅ) δὲ (ξ) σομίδας, ὥστε ἀναλίσκειν τοὺς ταπεινοὺς [illegible] σοφούς. (σ) ἡ ἔνδεια ὥσπερ (τ) τρεῖς (υ) τρεῖς (φ) ἐνεμπίπλασαν (χ) καὶ τάρταρος [illegible]

תרגום TARGUM.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

30 Per agrum viri pigri tranſivi, & per vineam filii hominis indigentis intel- 31 ligentia. Et ecce pullulavit tota ſylva, & operuerunt ſuperficiem ejus ſpi- 32 næ, & maceria lapidum ejus deſtructa erat. Et vidi ego & poſui cor me- 33 um, & vidi & ſuſcepi diſciplinam. Parum dormitabis, & parum dormi- 34 es, parum applicabis manus tuas ad pectus tuum ut dormias. Et veniet et procedet paupertas tua, & indigentia quaſi vir ſcutatus.

CAP. XXV.

1 HÆ quoque ſunt parabolæ Salomonis profundæ, quas ſcripſerunt amici 2 Ezechiæ regis Juda. Gloria Dei qui celat verbum, at gloria regum qui in- 3 veſtigat ſermonem. Cœli ſunt excelſi & terra profunda, & cor regum 4 inveſtigabile. Colligite ſcoriam de argento, ut egrediatur vas à confla- 5 torio. Ejiciatur impius à facie regis, & præparabitur in juſtitia ſolium ejus. 6 Ne ſplendidus ſis in conſpectu regis, et in ſede principum ne ſtes. 7 Quoniam melius eſt ut dicat tibi, Aſcende huc; quàm ut dejiciat te coram dominato- 8 re, quem viderunt oculi tui. Ne egrediaris ad jurgium citò, ut non con- 9 tendas poſteà quando exaſperaverit te amicus tuus. Cauſam tuam judica 10 cum ſocio tuo in noviſſimo, et ſecretum alterius ne reveles. Ut non expro- 11 bret tibi qui audierit, et famam tuam non pervertat. Mala aurea cum cæ- 12 laturis argenteis, qui loquitur verbum opportunè. Inauris aurea, et vaſa 13 ſmaragdina, correptio ſapientis in aurem audientem. Sicut frigus nivis in die meſſis, ſic eſt legatus fidelis his qui miſerunt eum, et animam domini 14 ſui reficit. Diei nubium et venti in quo non eſt pluvia, ſimilis eſt vir qui 15 gloriatur in dono falſitatis. In patientia ſpiritus lactatur princeps, et ver- 16 bum molle confringit os. Mel inveniſti, comede quod tibi ſufficit, ne ſati- 17 atus evomas illud. Prohibe pedem tuum à domo ſocii tui, ne ſatietur et 18 oderit te. Sicut malleus et gladius et ſagitta acuta, ſic eſt vir qui teſtificatur contra proximum ſuum teſtimonium falſum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

30 Prope agrum hominis pigri tranſivi, & pro- 31 pe vineam hominis excordis: Et aſcendens tota repleta eſt dumis, & operuerant ſuperficiem ejus talpæ, & ſepes ejus lapideæ 32 dirutæ erant. Id ego vidi, & repoſui in cor- 33 de meo, & eruditionem accepi. Si enim paululùm dormiſcas, & paululùm dormias, & paululùm ponas manum tuam ſuper pectus 34 tuum, Præcedet te paupertas, & apprehendet te inopia ceu vir tabellarius.

Finis Proverbiorum Salomonis.

CAP. XXV.

1 HÆc etiam ſunt proverbia Salomonis profunda, conſcripta ab amicis Ezeciæ regis Ju- 2 da. Gloria Dei, qui celat verbum: at glo- 3 ria regis, qui ſcrutatur verbum. Cœli ſunt ſublimes, terra profunda, & cor regis non 4 perveſtigatur. Seligite ſcoriam ab argento, 5 ut exeat vas purgatum. Diſſipentur iniqui à conſpectu regis, & firmabitur ſolium ejus 6 in juſtitia. Ne glorieris coram rege, & in lo- 7 co magnatum ne ſteteris. Præſtat enim ut dicat tibi. Accede ſuperiùs, potius quàm ut te humiliet. Coram præfecto, quod viderunt 8 oculi tui, illud dicito. Et ne exeas ad litigandum citó: ne cùm litigaveris, tandem te vi- 9 tuperent amici tui. Cauſam tuam age cum ſocio tuo, & arcanum alienum ne reveles: 10 Ne fortè is qui te audit, te vituperet, & cogi- 11 tent de te multi: Malum aureũ in calice ar- 12 genteo, qui profert verbum *tempeſtivè*. Ut inauris aure⁹ & hyacinthus optimus, ita ob- 13 jurgatio ſapientũ auri obtemperantiũ. Quemadmodũ cùm deſcendit nix in die meſſis, temperat æſtum: ſic fidus legat⁹ mittentibus eũ, & 14 animam dominorũ ſuorum reſtaurat. Ut nubibus ventiſque præſentibus nulla eſt pluvia, eodem modo homo qui ſe jactat de donis fal- 15 ſis. Longanimitate pellicit princeps, & lin- 16 guâ molli frangit oſſa. Mel cùm repereris, ſufficientiã tuã comede: ne cùm ſatiat⁹ fueris 17 evomas illud. Ne ſit frequens pes tu⁹ ad do- 18 mum amici tui: ne te ſatiat⁹ oderit te. Qualis eſt clava, gladi⁹, & ſagitta acuminata: talis eſt homo qui reddit teſtimonium falſum contra proximum ſuum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

لسان الملك سيف لحمي من دفع اليه يسحقه * لانه اذا احتد غضبه يفني الناس مع اعضائهم
وياكل عظام الناس * ثم يحرقها كاحتراق لهيب النار * حتى يصير طعاما لفراخ النسور * يا بني
ارهب اقوالي واذا قبلتها لا تندم * هذه الاقوال يقولها الانسان الذين يصدقون الله وكفوا *

الفصل الثلاثون

2 * الا انني اوفر عباوة من جميع الناس * وليست في فطنة الناس. الله علمني حكمة وعرفت معرفة
3 القديسين * من صعد الى السماء ونزل * من جمع الرياح في حضنه * من حقن الماء وجمعه في ثوبه *
4 من مسك كافة اطراف الارض وغاياتها * ما اسمه وما اسم والده * اقوال الله كلها محماة كبريت وهو
5 يعضد المتورعين منه * لا تزيدن في اقواله شيا لئلا يوبخك وتصير كاذبا * سنين اطلب منك
6 7 ولا تمنع عني المنية هما قبل وفاتي * الكلام الباطل والكذب اجعله بعيدا مني * وغنا وفقرا لا
8 تعطني * بل رتب لي ما احتاجه واكتفي به * لئلا استغني فاصير كذوبا واقول من يراني * او
9 10 افتقر فاسرق واحلف باسم الله * لا تدفعن عبدا الى يدي سيده لئلا يلعنك فتبيد * الولد
11 الردي يلعن اباه * ولا يبارك امه * الولد الردي يعتقد نفسه مقسطا * [illegible]
12 13 الولد الردي له عينان هايلتان ويرفع جفونه * الولد الردي اسنانه سيوف واضراسه فوس
14 قواطع * حتى انه يبيد الضعفاء من الارض ويأكلهم والفقراء من الناس * هذه الاقوال اقولها
23 لكم ايها الحكماء فهمكم * ليس محمودا محاباة وجه احد في القضاء * من يقول ان المنافق عدل
24 هو سيكون عند الشعوب ملعونا وفي الامم ممقوتا * والذين يوبخون يظهرون مفضلين * والبركة
25 الصالحة توافيهم * ويصافحون الشفوات التي تجاوب اقوالا صالحة * سو اعمالك للانصراف
26 27 والسلوك * وتاهب في الحقل * واذهب ورائي * فتبني ابنية منزلك * لا تعرف شاهدا كاذبا
28 على مدينتك * ولا تعرض شفتيك *

Lingua regis gladius eſt carneus; qui ſe objecerit illi, conteret eum: quoniam cùm exacuetur furor ejus, perdet homines cum membris eorum, & comedet oſſa hominum, tùm comburet illa quaſi incendio flammæ ignis: ita ut fiant eſca pullis aquilarum. O fili mi, time eloquia mea, & cum acceperis ea, non te pœnitebit. Hujuſmodi ſermones dicit homo iis qui credunt in Deum, & ſeſe retraxerunt.

Reliquos huj⁹ capitis verſiculos reperies poſt ver. 14. ſequentis c. 30.

CAP. XXX.

2 *AT verò ego ſum ſtultiſſimus omnium hominum, & non eſt in me intellectus hominum.* 3 *Deus docuit me ſapientiam, & ſcivi ſcientiam ſanctorum.* 4 *Quis aſcendit ad cœlum, & deſcendit? Quis collegit ventos in ſinu ſuo? Quis concluſit aquam, & congregavit illam in veſte ſua? Quis tenuit univerſas extremitates terræ, & fines ejus? Quodnam eſt nomen ejus, & quodnam nomen genitoris illius?* 5 *Eloquia Dei cuncta ignita, probata: & ipſe corroborat timentes ſe.* 6 *Ne addas ſermonibus ejus quicquam, ne te arguat, & fias mendax.* 7 *Duo peto à te, ne deneges mihi conceſſionem eorum ante obitum meum.* 8 *Sermonem vanum & mendacem longè fac à me: & divitias ac paupertatem ne des mihi: ſed diſpone mihi id cujus egeo, & contentus ero.* 9 *Ne fortè diteſcam, & evadam mendax, & dicam, Quis me videbit? Aut pauper fiam, & furer, & jurem per nomen Dei.* 10 *Ne tradas ſervum in manus domini ſui, ne maledicat tibi, & pereas.* 11 *Filius improbus maledicit patri ſuo, & non benedicetur ab illo.* 12 *Filius nequam credit ſe eſſe juſtũ, et non animadvertit propter ſuperbiam ſuam.* 13 *Filius iniquus habet oculos formidabiles, et extollit palpebras ſuas.* 14 *Dentes filii mali, enſes: et molares ejus, ſecures ſcindentes; ad hoc ut perdat infirmos de terra, et comedat eos, et pauperes ex hominibus. Cap. 24. verſ. 23.* 23 *Hos ſermones dico vobis, O ſapientes, ut doceam vos. Non eſt laudabilis acceptio vultûs ullius in judicio.* 24 *Qui ait ſceleſtum eſſe juſtum, erit apud populos maledictus, et inter gentes odioſus.* 25 *Qui autem arguunt apparebunt virtuoſi, et benedictio bona veniet illis.* 26 *Et honorabunt labia, quæ reſpondent eloquia bona.* 27 *Diſpone opera tua ad diſceſſum, et profectionem: et præpara te in agro, et abi poſt me, et reædificabis domum tuam.* 28 *Et ne præficias teſtem falſum ſuper civitatem tuam: et ne expoñas labia tua.*

משלי : כו

die in prævaricatoris fiducia : *luxatus* pes & , confractus Dens
19 שן רעה ורגל מועדת מבטח בוגד ביום
:nether ſuper acetum ,frigoris die in veſtimentum *Removens* .anguſtiæ
20 צרה: מעדה־בגד ביום קרה חמץ על־נתר
,te habens odio eſurierit Si .*malo corde ſuper* canticis in cantans &
21 ושר בשרים על לב־רע: אם־רעב שנאך
prunas Quia .aquam ei propina ,ſitiverit ſi & : pane illum ciba
22 האכילהו לחם ואם־צמא השקהו מים: כי גחלים
Ventus .tibi reddet DOMINUS & : ejus caput ſuper *capiens* tu
23 אתה חתה על־ראשו ויהוה ישלם־לך: רוח
.*occultationis* linguam *conturbatæ* facies & : pluviam *parturiet* aquilo
צפון תחולל גשם ופנים נזעמים לשון סתר:
.*ſociatis* domo &,*contentionum* muliere *præ* :tecti angulo *ſuper* ſedere Melius
24 טוב שבת על־פנת־גג מאשת מדינים ובית חבר:
.longinqua terra è bonus auditus & : *laſſæ animæ ſuper* frigidæ Aquæ
25 מים קרים על־נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק:
.*impii facies ad* lapſus juſtus : corrupta *vena & conculcatus* Fons
26 מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע:
.gloria illorũ gloriæ inveſtigatio & :bonũ non *multiplicando* mel Comedere
27 אכל דבש הרבות לא־טוב וחקר כבדם כבוד:
.*ſuo* ſpiritui *clauſuram* non cujus vir : *murus non* dirupta Urbs
28 עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעצר לרוחו:

CAP. XXVI. כו

ſtulto *decens* non ſic : meſſe in pluvia ſicut & , æſtate in nix Sicut
1 כשלג בקיץ וכמטר בקציר כן לא־נאוה לכסיל
maledictio ſic : volare hirundinis ſicut , vagari avis Sicut .gloria
2 כבוד: כצפור לנוד כדרור לעוף כן קללת
corpori virga & : aſino *frænum* , equo Flagellum .veniet non gratis
3 חנם לא תבא: שוט לסוס מתג לחמור ושבט לגו
: ejus ſtultitiam ſecundùm ſtulto reſpondeas Ne .ſtultorum
4 כסילים: אל־תען כסיל כאולתו
:ej⁹ ſtultitiã ſecundũ ſtulto Reſponde .tu etiam ei adæqueris fortè ne
5 פן־תשוה־לו גם־אתה: ענה כסיל כאולתו
rapinam , pedes *Decurtans* .ſuis oculis in ſapiens ſit fortè ne
6 פן־יהיה חכם בעיניו: מקצה רגלים חמס
: *claudo à coxas Elevate* .ſtulti *manu in* verba *mittens* : bibens
7 שתה שלח דברים ביד־כסיל: דליו שקים מפסח
: *lapidum cumulo* in lapidem *ligare* Sicut .ſtultorum ore in parabola &
8 ומשל בפי כסילים: כצרור אבן במרגמה
: ebrii manu in aſcendit Spina .gloriam ſtulto *dans* ſic
9 כן־נותן לכסיל כבוד: חוח עלה ביד־שכור
dans mercedẽ & : omnia *formans* Magnus .ſtultorum ore in parabola &
10 ומשל בפי כסילים: רב מחולל־כל ושכר
revertens canis Sicut .tranſgreſſoribus *dans* mercedem & , ſtulto
11 כסיל ושכר עברים: ככלב שב
.*ſua ſtultitia in iterans* ſtultus : ſuum vomitum *ſuper*
על־קאו כסיל שונה באולתו:

Verſio VUL. LAT.

19 Dens putridus, & pes laſſ⁹, qui
ſperat ſuper infideli in die an-
20 guſtiæ, Et amittit pallium in
die frigoris. Acetum in nitro,
qui cantat carmina cordi peſ-
ſimo. Sicut tinea veſtimento,
& vermis ligno : ita triſtitia
21 viri nocet cordi. Si eſurierit
inimicus tuus, ciba illũ : ſi ſi-
22 tierit, da ei aquã bibere: Pru-
nas enim congregabis ſup ca-
put ejus, & Dñs reddet tibi.
23 Vent⁹ Aquilo diſſipat pluvias,
& facies triſtis linguã detra-
24 hentẽ. Melius eſt ſedere in an-
gulo domatis, quàm cũ muli-
ere litigioſa, & in domo com-
25 muni. Aqua frigida animæ ſi-
tienti, & nuntius bonus de ter-
26 ra longinqua. Fons turbatus
pede, & vena corrupta, juſtus
27 cadens corã impio. Sicut qui
mel multũ comedit, non eſt ei
bonũ: ſic qui ſcrutator eſt ma-
jeſtatis, opprimetur à gloria.
28 Sicut urbs patens & abſq; mu-
rorum ambitu, ita vir qui non
poteſt in loquendo cohibere
ſpiritum ſuum.

CAP. XXVI.

1 Quomodò nix in æſtate, &
pluviæ in meſſe : ſic indecens
2 eſt ſtulto gloria. Sicut avis ad
alia tranſvolans, & paſſer quò
libet vadens : ſic maledictum
fruſtrà prolatum in quempiã
3 ſuperveniet. Flagellum equo,
& cam⁹ aſino, & virga in dor-
4 ſo imprudentium. Ne reſpon-
deas ſtulto juxta ſtultitiã ſuã,
5 ne efficiaris ei ſimilis. Reſpon-
de ſtulto juxta ſtultitiã ſuam,
ne ſibi ſapiens eſſe videatur.
6 Claudus pedibus, & iniqui-
tatẽ bibens, qui mittit verba ꝑ
7 nuntiũ ſtultũ. Quomodò pul-
chras fruſtrà habet claudus ti-
bias : ſic indecens eſt in ore
8 ſtultorum parabola. Sicut qui
mittit lapidẽ in acervũ Mer-
curii: ita qui tribuit inſipienti
9 honorẽ. Quomodò ſi ſpina na-
ſcatur in manu temulenti : ſic
10 parabola in ore ſtultorũ. Judi-
ciũ determinat cauſas : & qui
imponit ſtulto ſilentiũ, iras mi-
11 tigat. Sicut canis, qui revertitur
ad vomitum ſuum, ſic impru-
dens, qui iterat ſtultitiã ſuam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

18 †Τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι, †καὶ τὸ
19 τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω· †Ἴχνη ἀετοῦ πε-
τομένου, †καὶ ὁδοὺς ὄφεως ἐπὶ πέτρας, †καὶ
τρίβους νηὸς ποντοπορούσης, †καὶ ὁδοὺς ἀνδρὸς
20 ἐν νεότητι. †Τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοι-
χαλίδος, †ἣ ὅτ' ἂν πράξῃ ἀπονιψαμέ-
21 νη, οὐδέν φησι πεπραχέναι ἄτοπον. †Διὰ
τριῶν σείεται ἡ γῆ, †τὸ δὲ τέταρτον οὐ δύ-
22 ναται φέρειν· †Ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, †
23 καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων, †Καὶ οἰκέτις ἐὰν
ἐκβάλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν, †καὶ μισητὴ γυνὴ
24 ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. †(ω) Τέσσαρα
δὲ ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς, †ταῦτα δέ ἐστι σο-
25 φώτερα τῶν σοφῶν. †Οἱ μύρμηκες οἷς μὴ
ἔστιν ἰσχὺς, †καὶ ἑτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν.
26 †Καὶ οἱ χοιρογρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρὸν, †οἳ
ἐποιήσαντο ἐν πέτραις τοὺς ἑαυτῶν οἴκους.
27 †Ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρὶς, †(α) καὶ στρα-
τεύει ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. †
28 Καὶ καλαβώτης χερσὶν ἐρειδόμενος, καὶ εὐ-
άλωτος ὢν, †κατοικεῖ ἐν ὀχυρώμασι (β)
29 βασιλέων. †Τρία δέ ἐστιν ἃ εὐόδως (γ) πο-
ρεύεται, †καὶ τέταρτον ὃ καλῶς διαβαίνει·
30 †Σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν,
†ὃς οὐκ ἀποστρέφεται, οὐδὲ (δ) καταπτήσσει κτῆ-
31 νος· †Καὶ ἀλέκτωρ (ε) ἐμπεριπατῶν θη-
λείαις εὔψυχος, †καὶ τράγος ἡγούμενος αἰ-
πολίου, †καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει.
32 †Ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν (ζ) ἐν εὐφροσύνῃ, †καὶ
ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης, ἀτιμασθή-
33 σῃ. †Ἄμελγε γάλα, καὶ ἔσται βούτυρον· †ἐὰν
δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆρας, ἐξελεύσεται αἷμα·
†ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται κρί-
1 σεις καὶ μάχαι. Cap. 31. †Οἱ ἐμοὶ
λόγοι εἴρηνται ὑπὸ Θεοῦ, †βασιλέως χρημα-
2 τισμὸς, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. †Τί
τέκνον τηρήσεις; τί; ῥήσεις Θεοῦ· †πρωτο-
γενὲς σοὶ λέγω υἱέ. †τί τέκνον ἐμῆς κοιλί-
3 ας; †τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν; †Μὴ δῷς (η)
γυναιξὶ σὸν πλοῦτον, †καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βί-
ον εἰς ὑστεροβουλίαν. †μετὰ βουλῆς πάντα ποί-
ει, †μετὰ βουλῆς οἰνοπότει. †Οἱ δυνάσται θυ-
5 μώδεις εἰσὶν, (θ) οἶνον δὲ μὴ πινέτωσαν· †ἵνα
μὴ πιόντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας, †καὶ ὀρ-
θὰ (ι) κρῖναι οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς. †
6 Δίδοτε μέθην τοῖς ἐν λύπαις, †καὶ οἶνον
7 πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις, †Ἵνα ἐπιλάθωνται
τῆς πενίας, †καὶ τῶν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι.
8 †Ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ Θεοῦ, †καὶ κρῖνε
9 πάντας ὑγιῶς. †Ἄνοιγε σὸν στόμα καὶ κρῖνε
δικαίως, †διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ.

Tria ſunt (n) impoſſibilia mihi in- 18
telligere, & quartum non agnoſco:
Veſtigia aquilæ (o) volantis, & 19
(p) vias ſerpentis in petra, et ſemi-
tas navis navigantis, & (q) vias
viri in juventute. Talis eſt via mu- 20
lieris adulteræ; (r) quandocunque
egerit, lota nihil inquit feciſſe ab-
ſurdum. Per tria concutitur terra, 21
(ſ) quartum autẽ ferre non poteſt:
Si famul⁹ regnet, & imprudens ſa- 22
turatus fuerit cibis, Et famula ſi 23
ejecerit ſuam ipſius dominam, &
(t) odibilis mulier ſi ſortita fuerit
virum bonum. Quatuor autẽ mi- 24
nima ſuper terram: hæc autem ſunt
(u) ſapientiora ſapientib⁹: Formicæ, 25
quibus non eſt fortitudo, & parant
æſtate cibum : Et (x) chærogrylli 26
gens non fortis, qui (y) fecerunt in
petris domos ſuas: Sine rege eſt lo- 27
cuſta, & pergit in acie ab una juſ-
ſione (z) ordinatè : Et calabotes 28
manibus (ω) innitens, & captu faci-
lis, habitat in (aaa) munitionibus
regum. Tria autem ſunt quæ pro- 29
ſperè vadunt, & quartũ (b) quod
benè incedit: Catulus leonis fortior 30
beſtiis, qui non avertitur, neque
horret (c) beſtiã: Et gallus (d) con- 31
ſcendens fœminas alacer: & hirc⁹
ducens gregem: & rex qui concio-
natur in gente. Si profuderis (e) te 32
in lætitia, et (f) extenderis manum
tuam cum rixa; inhonoraberis.
Mulge lac, et erit butyrũ: ſi (g) au- 33
tẽ expreſſeris nares, exibit ſanguis:
ſi autem extraxeris ſermones, ex-
ibunt lites, & rixæ. Cap. 31.
(h) Verba mea dicta ſunt à Deo, 1
(i) regis admonitio, quem erudivit
mater ſua. Quid, fili, ſervabis? 2
quid? dictiones Dei: primogenite,
tibi dico, fili: quid, fili mei ventris?
quid, fili mearum orationum? Ne 3
dederis mulieribus (k) tuas diviti-
as, & mentem tuam & (l) vitam
(m) in ſeram conſilii mutationem.
Cum conſilio omnia fac: cum conſi-
lio vinum pota. Potentes iracundi
ſunt; (n) Vinum autẽ non bibant; 5
ne bibentes obliviſcãtur ſapientiæ,
& (o) recta judicare non poſſint
imbecillos. Date inebriamentũ iis 6
(p) qui in mœroribus, & vinum
bibere iis qui in doloribus; ut 7
obliviſcantur paupertatis, (q) &
laborum non recordentur ultrà.
Aperi os tuum (r) verbo Dei, & 8
(ſ) judica omnes integrè. Aperi 9
os tuum & judica juſtè: dijudica
autem (t) pauperem (u) & im-
becillum.

ΚΕΦ. κε'.

1 †Αὗται αἱ (α) παιδεῖαι Σαλωμῶντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι Ἐζεκίου τοῦ βασι-
2 3 λέως τῆς Ἰουδαίας. †Δόξα Θεοῦ κρύπτει λόγον, †δόξα δὲ βασιλέως τιμᾷ (β) πράγματα. †Οὐρανὸς
4 ὑψηλὸς, γῆ δὲ βαθεῖα, †καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεγκτος. †(γ) Τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον, †καὶ
5 καθαρισθήσεται καθαρὸν ἅπαν. †Κτεῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως, †καὶ κατορθώσει ἐν δικαιο-
6 σύνῃ ὁ θρόνος αὐτοῦ. †Μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως, †μηδὲ ἐν τόποις δυναστῶν ὑφίστασο.
7 †Κρεῖσσον (δ) γάρ σοι τὸ ῥηθῆναι, Ἀνάβαινε πρός με, †ἢ ταπεινῶσαί σε ἐν προσώπῳ
8 δυνάστου. †Ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε. †μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως, †ἵνα μὴ με-
ταμεληθῇς ἐπ' ἐσχάτων. †ἡνίκα (ʹ) ἄν σε ὀνειδίσῃ (ε) ὁ σὸς φίλος,

CAP. XXV.

HÆ (a) ſunt diſciplinæ Salomonis indiſtinctæ, quas deſcripſerunt ami- 1
ci Ezeciæ regis Judææ. Gloria Dei celat verbum : gloria autem regis 2
(b) honorat res. Cœlum excelſum, terra autem (c) profunda: cor au- 3
tem regis (d) quod redargui non poteſt. (e) Percute argentum impro- 4
batum, & mundabitur mundum totum. (f) Interfice impios à facie regis; 5
& (g) recta procedet in juſtitia thronus ejus. Ne glorioſè te oſtentes 6
coram rege: neque in locis principum (h) ſteteris. Melius enim tibi 7
dici, Aſcende ad me, quàm humiliare te in facie potentis. (i) Quæ vi- 8
derunt oculi tui, dic: ne procurras ad jurgium citò; ut non te pœniteat
in noviſſimis. Cùm te exprobraverit amicus tuus;

MS.A. (ω) Τέσσαρα δέ ἐστιν ἐλάχιστα (α) καὶ ἐκστρατεύει (β) βασιλέως. (γ) πορεύονται, καὶ τὸ τέταρτον (δ) καταπτήσσει (ε) ἐνπεριπατῶν (ζ) εἰς εὐφροσύνην, (η) γυναιξὶν σου (θ) Οἶ-
νον μὴ (ι) κρίνειν Κεφ. κε'. MS.A. (α) παροιμίαι Σολομῶντος (β) πράγματα. (γ) Κρύπτε (δ) γὰρ τὸ ῥηθῆναί σοι, (ʹ) δ' ἂν (ε) ὁ φίλος,

תרגום TARGUM.

19 איך שנא בישתא ורגלא מועדא היכנא סבריה דבוזא ביומא דעקתא: דשקל מרטוטא
20 מן חבריה ביום דקרתא היך הו דרמי חילא על נתרא ומצרף ללבא כיבא היך סססא
21 למנא ואיך מלטיתא בקיסא היכנא בריותא מחרה לביה דגברא: אין כפן סנאך
22 אוכליה לחמא ואין צחי אשקי מיא: מטול דגומרי דנורא חתי אנת על רישיה ואלהא
23 נשלמיה לך: רוחא גרביתא בטנא מטרא היכנא אפי בנסתא ולישנא מטשיא: טב
24 25 למתב על קרנא דאגרא מן דלמעמד עם אתתא תגרניתא וביתא טרקא: מיא קרירי על
26 נפשא משלהתא היכנא שמועתא טבתא מן ארעא רחיקתא: היך דסכר איניש מעינא
27 ומבועא מחבל צדיקא דנפל קדם רשיעא: למיכל דובשא סגי לא שפיר אף לא למבציא
28 מלי מיקרתא: היך קרתא דתריעא ולא אית לה שורא היכנא גברא דלא מעצר רוחיה:

כו

1 איך תלגא בקיטא והיך מטרא בחצדא היכנא לא יאי לסכלא יקרא: היך צפרא דטאס
2 והיך פרחתא דפרחא היכנא לוטתא דמגן לא תעול: שוטא לסוסא ומגלבא לחמרא
3 ושבטא לגושמהון דסכלי: לא תתיב פתגמא לסכלא היך שטיותא דלא תדמי ליה אף
4 5 אנת: אלא מלל עם שטיא בחכימותך דלא נסבר בנפשיה דחכימא הוא: מן דרהטא
6 ברגלוי שתי חטופא מן דמשדר מלי ביד סכלא: אין תתל הלכתא לחגירא תקבל
7 8 מלתא מן פומיה דסכלא: היך נקצא דטסא בקלעא היכנא מן דעבד יקרא לסכלא:
9 כובא סלק בידא דרויא ושטיותא בפומיה דסכלא: סגי חיש בשריה דסכלא ורויא עבר
10 11 ימא: היך כלבא דהפך על תיוביה היכנא סכלא דתני בסכלותיה:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Sicut dens malus & pes lapſus, ſic erit ſpes deprædatoris in die anguſtiæ. 19
Qui tollit pallium à ſocio ſuo in die frigoris, eſt ſicut ille qui projicit ace- 20
tum ſuper nitrum: & probat cor dolor, ſicut *tinea veſtem*; & ſicut *putredo*
in ligno, ſic ſtoliditas irritat cor hominis. Si eſurierit inimicus tuus, ci- 21
ba illum pane : & ſi ſitit; da ei bibendam aquam. Quoniam prunas 22
ignis tu congeris ſuper caput ejus, & Deus retribuet tibi. Ventus Aqui- 23
lo concipit pluviam, ſic facies irati & lingua abſcondita. Melius eſt ſedere 24
in angulo tecti, quàm ſtare cum muliere litigioſa, & in domo communi.
Sicut aquæ frigidæ animæ laſſæ, ſic eſt nuncium bonum de terra longinqua. 25
Sicut qui obturat fontem, & corrumpit venam; ſic eſt juſtus cadens co- 26
ram impio. Comedere multum mellis non eſt bonum, neque ſcrutari 27
verba glorioſa. Sicut civitas quæ eſt diruta & non habet murum, ſic eſt 28
vir qui non poteſt cohibere ſpiritum ſuum.

CAP. XXVI.

Sicut nix in æſtate, & ſicut pluvia in meſſe, ſic indecens eſt ſtulto gloria. 1
Sicut paſſer qui volat, & ſicut volucris quæ volat, ſic maledictio non fru- 2
ſtrà veniet. Flagellum equo, & ſtimulus aſino, & virga corporibus ſtul- 3
torum. Ne reſpondeas verbum ſtulto juxta ſtultitiam [*ſuam,*] ne ſis ei 4
ſimilis etiam tu. Sed loquere cum ſtulto in ſapientia tua, ne exiſtimet ſe- 5
ipſum ſapientem. Qui currit pedibus ſuis bibens iniquitatem, ſic eſt qui 6
mittit verba per manum ſtulti. Si dederis ambulationem claudo, ſuſcipies 7
verbum ab ore ſtulti. Sicut fragmentum laminæ in funda, ſic eſt qui tribu- 8
it ſtulto honorem. Spina aſcendit in manu ebrii, & ſtultitia in ore ſtul- 9
ti. Multum dolet caro ſtulti, & ebrius tranſit mare. Sicut canis qui re- 10
vertitur ad vomitum ſuum, ſic eſt ſtultus qui iterat ſtultitiam ſuam. 11

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ܐܝܟ ܫܢܐ ܒܝܫܐ. ܘܐܝܟ ܪܓܠܐ ܡܬܬܪܥܕܐ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܣܒܪܗ ܕܥܘܠܐ ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ.
20 * ܡܢ ܕܫܩܠ ܡܪܛܘܛܐ ܡܢ ܚܒܪܗ ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܝܪܐ. ܐܝܟ ܗܘ ܗܘ ܕܪܡܐ ܚܠܐ ܥܠ ܢܬܪܐ.
ܘܡܥܩ ܠܠܒܐ ܟܪܝܗܐ. ܐܝܟ ܣܣܐ ܠܡܐܢܐ. ܘܐܝܟ ܡܠܛܝܬܐ ܠܩܝܣܐ. ܗܟܢܐ ܟܪܝܘܬܐ
21 ܡܚܪܐ ܠܠܒܗ ܕܓܒܪܐ. * ܐܢ ܟܦܢ ܣܢܐܟ ܐܘܟܠܝܗܝ ܠܚܡܐ. ܘܐܢ ܨܗܐ ܐܫܩܝܗܝ. * ܡܛܠ
22 23 ܕܓܘܡܪܐ ܕܢܘܪܐ ܚܬܐ ܐܢܬ ܥܠ ܪܫܗ. ܘܡܪܝܐ ܢܦܪܘܥܟ. * ܐܝܟ ܪܘܚܐ
ܓܪܒܝܝܬܐ ܕܡܘܠܕܐ ܡܛܪܐ. ܗܟܢܐ ܐܦܐ ܒܝܫܬܐ ܘܠܫܢܐ ܡܛܫܝܐ. * ܛܒ ܠܡܬܒ ܥܠ
24 ܩܪܢܐ ܕܐܓܪܐ. ܡܢ ܕܠܡܥܡܪ ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܚܪܝܢܬܐ ܘܒܒܝܬܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ. * ܐܝܟ ܡܝܐ ܩܪܝܪܐ
25 ܠܢܦܫܐ ܨܗܝܬܐ. ܗܟܢܐ ܗܝ ܫܡܘܥܬܐ ܛܒܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ. * ܐܝܟ ܕܣܟܪ
26 ܐܢܫ ܡܒܘܥܐ. ܘܡܚܒܠ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܙܕܝܩܐ ܕܢܦܠ ܩܕܡ ܪܫܝܥܐ.
27 * ܠܡܐܟܠ ܕܒܫܐ ܣܓܝ ܠܐ ܫܦܝܪ. ܘܐܦܠܐ ܠܡܒܨܝܘ ܡܠܐ ܡܝܬܪܬܐ. * ܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ
28 ܕܬܪܝܥܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܫܘܪܐ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܟܒܫ ܪܘܚܗ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܘ *

1 * ܐܝܟ ܬܠܓܐ ܒܩܝܛܐ. ܘܐܝܟ ܡܛܪܐ ܒܚܨܕܐ. ܗܟܢܐ ܠܐ
2 ܝܐܐ ܠܣܟܠܐ ܐܝܩܪܐ. * ܐܝܟ ܨܦܪܐ ܕܦܪܚܐ ܘܐܝܟ ܦܪܚܬܐ ܕܦܪܚܐ. ܗܟܢܐ ܠܘܛܬܐ ܕܡܓܢ
3 ܠܐ ܬܥܘܠ. * ܫܘܛܐ ܠܣܘܣܝܐ. ܘܡܓܠܒܐ ܠܚܡܪܐ. ܘܫܒܛܐ ܠܓܘܫܡܐ ܕܣܟܠܐ. * ܠܐ ܬܬܠ
4 5 ܦܬܓܡܐ ܠܣܟܠܐ ܐܝܟ ܫܛܝܘܬܗ. ܕܠܐ ܬܬܕܡܐ ܠܗ ܐܦ ܐܢܬ. * ܐܠܐ ܡܠܠ ܥܡ ܣܟܠܐ ܐܝܟ
ܚܟܡܬܟ. ܕܠܐ ܢܣܒܪ ܒܢܦܫܗ ܕܚܟܝܡ ܗܘ. * ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܪܗܛܝܢ ܒܪܓܠܝܗܘܢ. ܡܢ
6 ܚܛܘܦܐ ܫܬܝܢ. ܘܡܫܕܪ ܡܠܐ ܒܝܕ ܣܟܠܐ. * ܐܢ ܬܬܠ ܗܠܟܬܐ ܠܚܓܝܪܐ. ܬܩܒܠ ܡܠܬܐ ܡܢ ܦܘܡܗ
7 ܕܣܟܠܐ. * ܐܝܟ ܩܠܥܐ ܡܛܫܝܬܐ ܒܩܠܥܐ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܢ ܕܝܗܒ ܐܝܩܪܐ ܠܣܟܠܐ. * ܟܘܒܐ ܣܠܩ ܒܐܝܕܗ
8 9 ܕܪܘܝܐ. ܘܫܛܝܘܬܐ ܒܦܘܡܗ ܕܣܟܠܐ. * ܣܓܝ ܚܐܫ ܒܣܪܗ ܕܣܟܠܐ.
10 ܘܪܘܝܐ ܥܒܪ ܝܡܐ.
11 * ܐܝܟ ܟܠܒܐ ܕܗܦܟ ܥܠ ܬܝܘܒܗ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܣܟܠܐ ܕܬܢܐ ܒܫܛܝܘܬܗ.

Ut dens putridus & pes luxatus, ita eſt fi- 19
ducia mendacis in die anguſtiæ. Qui au- 20
fert pallium à proximo ſuo in die frigoris,
ſimilis eſt ei qui perfundit acetum ſuper
chordam *arcûs*, & angit cor dolens. Ut ti-
nea veſtem, & ut caries ligna : ita mœror
lædit cor viri. Si famelicus ſit inimicus tuus, 21
ciba eum : & ſi ſitibundus, pota eum. Cùm- 22
que talia præſtiteris illi, carbones ignis con-
geres ſuper caput illius, & Dominus repen-
det tibi, Quemadmodum ventus Aquilo- 23
naris generat pluviam, ita vultus malus &
lingua occulta. Satius eſt degere ſuper cor- 24
nu tecti, quàm degere cum muliere rixoſa,
& in domo contentionum. Quales ſunt a- 25
quæ frigidæ animæ ſitienti, tale eſt nuntium
bonum veniens è terra longinqua. Ut ſi 26
quis obturet fontem, ſcatebram aquarum
corrumpit : ejuſmodi eſt juſtus cùm cadit
coram impio. Comedere mel nimium, non 27
eſt bonum : nec etiam diſquirere verba fa-
ſtuoſa. Sicut urbs aperta carens mœnibus, 28
ita eſt vir minimè longanimis.

CAP. XXVI.

Ut nix in æſtate, & imber in meſſe, ſic 1
ſtultum non decet honor. Quemadmodum 2
avis & animal pennatum per aëra volant,
ſic errat maledictio vana. Flagellum equo, 3
& ſtimulus aſino : ita quoque ſtimulus ho-
mini ſtulto. Ne des reſponſum ſtulto ſe- 4
cundùm ſtultitiam ejus, ne tu quoque ſimilis
ei fias : Imò loquere cum ſtulto ſecundùm 5
ſapientiam tuam, ne arbitretur in ſe ipſo ſa-
pientem ſe eſſe. De ſub pede ſuo bibit ini- 6
quitatem is qui mittit verbum per ſtultum.
Si reddere queas greſſum claudo, impetra- 7
bis verbum ab ore ſtulti. Ut lapis in funda, 8
ſic qui laudat ſtultum. Spinæ germinârunt 9
in manu ebrioſi, & inſipientia in ore ſtulti.
Multum patitur caro ſtulti, & ebrioſus traje- 10
cit mare. Ut canis rediens ad vomitum 11
ſuum, ita eſt ſtultus delirans in ſtultitia ſua.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 30 *لا تقل نظير ما عمل معي اعمل معه اعاقبه على ما ظلمني* الرجل الجاهل كالفلاحة* والانسان
الناقص الراي كالكرم* ان تركته صار بورا* ويسعى فيه الحشيش كله* ويصير مطرحا
31 ويهدم جدارته من حجارتها* انا تلك* اعرضت عن اختيار الادب* لبثت انعاس
32 33 قليلا* وانام قليلا* واعانق بيدي صدري قليلا* ان عملت انت هذا فسوافي فقرك مبادرا
34 واعسارك كالساعي السابق وروده* العلقة كان لها ثلث بنات محبوبات تحبهن كثيرا
15 وهؤلاء الثلث ما اشبعنها* والرابعة لم تكفها ان تقول حسبي كفاني* وهن الجحيم* وعشق
16 المراة* والارض القشفة التي لم تشبع مطرا* والماء والنار لم يقولا يكفي* العين الضاحكة
17 على ابيها والمهينة بشيخوخة امها* تقورها الغربان من مخارجها* وياكلها فراخ النسور* ثلثة
18 اشياء هي لم يمكني افهمها* والرابع لست اعرفه* اثر النسر الطائر* وطرق الحية على الصخر
19 الاملس* ومسالك المركب السائر في البحر* وطرائق الانسان في حداثته* بهذه الصورة طريق
20 الامراة الفاسقة التي اذا فعلت فعلها تغتسل وتقول اني ما عملت شيا قبيحا* بثلثة امور تهتز
21 الارض* والرابع ما يمكنها احتماله* العبد ان سمح له ان يملك* والجاهل اذا تملا من الاطعمة
22 23 24 واصناف النعم* والعبدة اذا اخرجت مولاتها* والامراة الماقتة ان حصلت لرجل صالح* اربعة
25 اشياء هي حقيرة في الارض* وهي اوفر حكمة من الحكماء* النمل اللواتي لا قوة لهن
26 ويستعددن من الصيف طعامهن* والقنافذ امة ليست قوية* وقد جعلوا منازلهم في الصخور
27 28 *والجراد هؤلاء لا ملك لهم* ويعسكرن امر واحدة بحسن ترتيب* والعنكبوت يتسند بيديه
29 وهو غير مضيد* ويسكن في قصور الملوك* ثلثة اشياء هي تمشي مشيا حسنا* والرابع
يعبر عبورا مليحا*

Ne dicas, Sicuti egit mecum, agam cum 29
illo; cruciabo eum pro eo quòd malè me
habuit. Vir inſipiens eſt velut arvum, & 30
homo carens judicio tanquam vinea. Si 31
illam deſtituas, fiet deſerta, & invadet
illam herba totam : fietque abjecta, &
corruent muri ejus ab lapidibus ſuis. Ego 32
percuſſi pectus meũ, tandem declinavi ab
electione diſciplinæ; Occupavi me in dor- 33
miendo parùm, & dormitando aliquan-
tùm, & amplectendo manibus meis pe-
ctus meum, parumper. Si feceris tu idem, 34
adveniet paupertas tua citò, & inopia
tua veluti curſor cujus præproperans eſt
adventus.

Ex cap. 30. verſ. 15.

Sanguiſuga habebat tres filias dilectas 15
quas amabat multũ, & has tres non ſati-
avit, & quartæ non ſatis fecit ita ut dice-
ret, Satis eſt, ſufficit mihi. Sunt autem in- 16
fernus, & amor mulieris, & terra ſterilis
quæ non ſatiatur pluviâ, & aqua atque i-
gnis non dicunt, Sufficit. Oculũ irridentem 17
patrẽ ſuũ, et contemnentem ſenectutẽ ma-
tris ſuæ, eruent corvi ab originibus ſuis, &
comedent eũ pulli aquilarũ. Tria ſunt quæ 18
non potui intelligere, & quartũ non novi:
Veſtigia aquilæ volantis, & vias ſerpentis 19
ſuper petram lævem, & curſus navis ſul-
cantis mare, & vias hominis in juventute
ſua. Hujus ſimilitudinis eſt mulier adul- 20
tera, quæ poſtquã egit opus ſuum, lavat ſe
& ait, Non feci quidquam turpe. Tribus 21
in rebus quaſſatur terra, quartam verò
nequit ſuſtinere. In ſervo, ſi permittatur 22
ut dominetur : & ſtulto, cùm repletus
fuerit cibo, & generibus deliciarum : &
ſerva cùm ejecerit dominam ſuam :
Et in muliere odioſa, ſi contigerit vi- 23
ro bono. Quatuor res ſunt viles in 24
terra, & ipſæ ſunt ſapientiores ſapien-
tibus. Formicæ, quæ non habent vi- 25
res, & parant ab æſtate eſcam ſuam.
Hiſtrices, gens eſt minimè fortis, & 26
tamen ponunt domicilia ſua in petris:
Et locuſtæ, hæ non habent regem, ta- 27
men in exercitu ſuo, res earum, & mo-
dus illarum eſt cum pulchra diſpoſitio-
ne. Et aranea nititur manibus ſuis, 28
eſtque non lædens, & habitat in pala-
tiis regum. Tria ſunt quæ gradiuntur 29
inceſſu pulchro, & quartum tranſit tranſ-
itu eleganti :

משלי : כו

.eo de quàm stulto spes : suis oculis in sapientem virum Vidisti
12 רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
Janua .plateas inter Leo : via in Pardus : piger Dixit
13 14 אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדָּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת׃ הַדֶּלֶת
piger Abscondit .suo lectulo super piger & : suo cardine super volvetur
15 תִּסּוֹב עַל־צִירָהּ וְעָצֵל עַל־מִטָּתוֹ׃ טָמַן עָצֵל
Sapientior .suum os ad eã reducere laboravit : sinu in suã manum
16 יָדוֹ בַּצַּלַּחַת נִלְאָה לַהֲשִׁיבָהּ אֶל־פִּיו׃ חָכָם
..xaltum consilium referentes septem quàm : suis oculis in piger
עָצֵל בְּעֵינָיו מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃
.sibi non litem super trãseundo se ingerens, transiens :canis aures in Apprehendens
17 מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי־כָלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל־רִיב לֹא־לוֹ׃
Fraudavit vir Sic .mortem &,sagittas,scintillas jaciens insaniens Sicut
18 19 כְּמִתְלַהְלֵהַּ הַיֹּרֶה זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃ כֵּן־אִישׁ רִמָּה
Lignorum consumptione In ? ego ridens Nonne : dicet & : suũ socium
20 אֶת־רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא־מְשַׂחֵק אָנִי׃ בְּאֶפֶס עֵצִים
Carbo .contentio silebit susurrone non in & : ignis extinguetur
21 תִּכְבֶּה־אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃ פֶּחָם
.litem succendendũ ad contentionum vir & : ignem ad ligna & ,prunas ad
לְגֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ מִדְיָנִים לְחַרְחַר־רִיב׃
.ventris penetralia descenderunt ipsa & : lenientia veluti susurronis Verba
22 דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
, ardentia labia :testam super obductum scoriarum Argentum
23 כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַל־חָרֶשׂ שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים
suo interiori in & , habens odio agnoscetur suis labiis In .malum cor &
24 וְלֶב־רָע׃ בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֵר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ
: eum in credideris ne , suam vocem gratificabit Cùm .dolum ponet
25 יָשִׁית מִרְמָה׃ כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־תַּאֲמֶן־בּוֹ
odium Se Operiet .illius corde in abominationes septem quoniam
26 כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ׃ תִּכַּסֶּה שִׂנְאָה
, foveam Fodiens .concione in ejus malitia erit manifesta : desolatione in
27 בְּמַשָּׁאוֹן תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בְקָהָל׃ כֹּרֶה שַׁחַת
Lingua .revertetur eum ad , lapidem volvens & : cadet eam in
28 בָּהּ יִפֹּל וְגֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב׃ לְשׁוֹן־
expulsionem faciet blandum os & : suos contritos habebit odio falsitatis
שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃

CAP. XXVII. כז

.dies sit paritur* quid scies non quia :crastino die in te laudes Ne
1 אַל־תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה־יֵּלֶד יוֹם׃
.tua labia non & , extraneus : tuum os non & , alienus te Laudet
2 יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא־פִיךָ נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ׃
.ipsis ambobus præ gravis stulti ira & : arenæ pondus & lapidis Gravitas
3 כֹּבֶד־אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כָּבֵד מִשְּׁנֵיהֶם׃
? invidiæ facies ad stabit quis & : nasi inundatio & excandescentiæ Crudelitas
4 אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה׃
Fidelia .absconditus amor quàm : manifesta increpatio Bona
5 6 טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת׃ נֶאֱמָנִים
Anima .habentis odio oscula crebra & : diligentis vulnera
7 פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃ נֶפֶשׁ
.dulce amarum omne famelicæ animæ & : favum calcabit saturata
שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה כָּל־מַר מָתוֹק׃
.suo loco à vagans vir sic :suo nido à vagans avis Sicut
8 כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן־אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃
sui amici dulcedo & :cor lætificabit suffimentum & , Unguentum
9 שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ
.animæ consilio à
מֵעֲצַת־נָפֶשׁ׃

Versio VUL. LAT.

12 Vidisti hominẽ sapientem sibi videri? magis illo spem habebit insipiens. 13 Dicit piger; Leo est in via, & leæna in itineribus: 14 Sicut ostium vertitur in cardine suo, ita piger in lectulo suo. 15 Abscondit piger manum sub ascella sua, & laborat si ad os suum eam converterit. 16 Sapientior sibi piger videtur septẽ viris loquentib⁹ sententias. 17 Sicut qui apprehendit auribus canem, sic qui transit impatiens, & commiscetur rixæ alterius. 18 Sicut noxius est qui mittit sagittas, & lanceas in 19 mortẽ: Ita vir qui fraudulenter nocet amico suo: & cùm fuerit deprehensus, dicit; Ludens feci. 20 Cùm defecerint ligna, extinguetur ignis: & susurrone subtracto, jurgia conquiescent. 21 Sicut carbones ad prunas, & ligna ad ignẽ, sic homo iracundus suscitat rixas. 22 Verba susurronis quasi simplicia, & ipsa perveniunt ad intima ventris. 23 Quomodò si argento sordido ornare velis vas fictile, sic labia tumentia cum pessimo corde sociata. 24 Labiis suis intelligitur inimicus, cùm in corde tractaverit dolos. 25 Quando submiserit vocem suã, ne credideris ei: quoniam septẽ nequitiæ 26 sunt in corde illius. Qui operit odiũ fraudulenter, revelabitur 27 malitia ejus in concilio. Qui fodit foveã, incidet in eam: & qui volvit lapidem, revertetur 28 ad eũ. Lingua fallax non amat veritatẽ: et os lubricũ operatur ruinas.

CAP. XXVII.

1 NE glorieris in crastinum, ignorans quid superventura 2 pariat dies. Laudet te alienus, & non os tuum; extraneus, & 3 non labia tua. Grave est saxum, & onerosa arena: sed 4 ira stulti utroque gravior. Ira non habet misericordiam, nec erumpens furor: & impetum concitati ferre quis poterit? 5 Melior est manifesta correptio, 6 quàm amor absconditus. Meliora sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odientis. 7 Anima saturata calcabit favum: & anima esuriens etiã 8 amarum pro dulci sumet. Sicut avis transmigrans de nido suo, sic vir qui derelinquit locum 9 suũ. Unguento & variis odorib⁹ delectatur cor: et bonis amici consiliis anima dulcoratur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 † Ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω, μὴ καταφρόνει, 10 † Μή σε ὀνειδίσῃ μὲν ὁ φίλος, † ἡ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται, (*) ἀλλὰ ἔσται σοι ἴση θανάτῳ. † χάρις καὶ φιλία ἐλευθεροῖ, † ἃς τήρησον σεαυτῷ, ἵνα μὴ ἐπονείδιστος γένῃ, † ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδούς σου εὐ- 11 συναλλάκτως. † Μῆλον (ζ) χρυσοῦν ἐν ὁρ- 12 μίσκῳ σαρδίου, οὕτως εἰπεῖν λόγον. † Εἰς ἐνώτιον (η) χρυσοῦν καὶ σάρδιον πολυτελὲς δέδεται, † λόγος σοφὸς εἰς εὐήκοον οὖς. 13 † Ὥσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμήτῳ κατὰ καῦμα ὠφελεῖ, † οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν· † ψυχὰς γὰρ τῶν 14 αὐτῷ χρωμένων ὠφελεῖ. † Ὥσπερ ἄνεμοι καὶ νέφη καὶ ὑετοὶ, (θ) ἐπιφανέστατα, † οὕτως (ι) 15 ὁ καυχώμενος ἐπὶ δόσει ψευδεῖ. † Ἐν μακροθυμίᾳ εὐοδία βασιλεῦσι, † γλῶσσα δὲ 16 μαλακὴ συντρίβει ὀστᾶ. † Μέλι εὑρὼν φάγε τὸ ἱκανόν, † μή ποτε πλησθεὶς ἐξεμέσῃς. 17 † Σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς (*) σεαυτοῦ φίλον, † μή ποτε πλησθείς σου (*) μισήσῃ 18 σε. † Ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα (κ) ἀκιδωτόν, † οὕτως καὶ (λ) ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν (μ) τοῦ φίλου αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευδῆ. 19 (*) † Ὁδὸς κακοῦ καὶ ποὺς παρανόμου ὀλεῖται ἐν 20 ἡμέρᾳ κακῇ. † Ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον, † οὕτως προσπεσὸν πάθος (ν) ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. † ὥσπερ (ξ) σὴς ἐν ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, † οὕτως λύπη ἀν- 21 δρὸς βλάπτει καρδίαν. † Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, (ο) ψώμιζε αὐτόν, † ἐὰν διψᾷ, 22 πότιζε αὐτόν. † Τοῦτο γὰρ ποιῶν (π) ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, † ὁ δὲ κύριος (ρ) ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά. 23 † Ἄνεμος Βορέας ἐξεγείρει νέφη, † πρόσ- 24 ωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει. † Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, † ἢ μετὰ γυ- 25 ναικὸς λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ. † Ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνές, † οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν. † 26 Ὥσπερ εἴ τις πηγὴν φράσσοι καὶ ὕδατος ἔξοδον λυμαίνοιτο, † οὕτως ἄκοσμον δίκαιον 27 πεπτωκέναι ἐνώπιον ἀσεβοῦς. † Ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν, † τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδό- 28 ξους. † Ὥσπερ πόλις τὰ τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος, † οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει.

ΚΕΦ. κϛʹ.

1 † Ὥσπερ δρόσος ἐν ἀμήτῳ, καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν θέρει, † οὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τι- 2 μή. † Ὥσπερ ὄρνεα (α) πέταται καὶ στρουθοί, † οὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύσεται οὐδε- 3 νί. † Ὥσπερ μάστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ, † 4 οὕτως ῥάβδος ἔθνει παρανόμῳ. † Μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι (*) πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, 5 † ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ αὐτῷ. † Ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι (β) κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, † ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ. 6 † (γ) Ἐκ τῶν ὁδῶν ἑαυτοῦ ὄνειδος ποιεῖται † ὁ ἀποστείλας δι' ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. 7 8 † Ἀφελοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παρανομίαν ἐκ στόματος ἀφρόνων. † Ὃς ἀποδεσμεύει λίθον ἐν σφενδό- 9 νῃ, † ὅμοιός ἐστι τῷ διδόντι ἄφρονι δόξαν. † Ἄκανθαι φύονται ἐν χειρὶ (δ) μεθύσου, † δουλεία δὲ ἐν χειρὶ τῶν ἀφρόνων.

9 (k) Recede in posteriora: nè contemnas: 10 Nè te quidem exprobret amicus, (l) rixa autem tua, & inimicitia non aberit, sed erit tibi æqualis morti. Gratia & amicitia liberat: quas serva tibi, ne exprobrabilis fias: sed custodi vias tuas compositè. 11 Malum aureum (m) in monili sardii, sic (n) dicere verbum. 12 (o) In auream inaurẽ etiam sardium pretiosum ligatum est; sermo sapiens in aurem obedientẽ. 13 Sicut exitus nivis in messe (p) per æstum prodest; sic nuntius fidelis iis qui miserũt eũ: animas enim eorum, qui ipso utuntur, juvat. 14 Sicut venti, & nubes, & pluviæ, (q) clarissimæ; sic qui gloriatur super dono (r) falso. 15 In longanimitate prosperitas regibus: lingua autem (s) mollis conterit ossa. 16 Mel inveniens comede quod sufficit; nè fortè repletus evomas. 17 (t) Rarum introduc pedem tuum ad tuum amicum: nè fortè satiatus te, oderit te. 18 Clava, & gladius, & sagitta (u) acuta: sic & vir, qui contra amicum suum dicit falsum testimonium. 19 (x) Via mali, & pes iniqui, peribit in die mala. 20 (y) Sicut acetum trahit inutile; sic accidens passio in corpore cor contristat. Sicut (z) tinea in vestimento, & vermis ligno; ita tristitia viri lædit cor. 21 Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: Si sitit, potum da illi: 22 Hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus: Dominus autem retribuet tibi bona. 23 Ventus Aquilo (ω) suscitat nubes: facies autem imprudens linguam irritat. 24 Melius habitare super angulum domatis, quàm cum muliere contumeliosa, in domo communi. 25 Sicut aqua frigida animæ sitienti blãda; sic nuntius bonus de terra longinqua. 26 Sicut, si quis fontem obstruat, & aquæ exitum disperdat; sic indecens est justum cecidisse corã impio. 27 Comedere mel multum, nõ bonum: (aa) honorare autem oportet sermones gloriosos. 28 Sicut urbs muros dejectos habens, & non murata; sic vir, qui non cum consilio quid agit.

CAP. XXVI.

1 Quomodò ros in messe, & quomodò pluvia in æstate; sic (a) non est insipienti honor. 2 Sicut aves avolant, & passeres; sic (b) maledictum vanum non superveniet ulli. 3 Sicut (c) flagellum equo, & stimulus asino; sic virga genti (d) iniquæ. 4 Noli respondere imprudenti ad imprudentiam ejus, nè similis ei fias: 5 Sed responde stulto (e) ad stultitiam ejus: ut non videatur sapiens apud se. 6 Ex (f) viis suis opprobrium facit, qui misit verbum per nuntium imprudentem. 7 (g) Aufer gressum crurum, (h) & iniquitatem ex ore imprudentum. 8 Qui alligat lapidem in funda, similis est ei, qui dat imprudenti gloriam. 9 Spinæ nascuntur in manu temulenti, servitus autem in manu imprudentum.

MS. A. (*) ἀλλ' (ζ) χρύσεον (η) χρυσοῦν σάρδιον (θ) ἐπιφανέστατοι, (ι) οἱ καυχώμενοι (*) τοῦ σεαυτοῦ (*) μισήσῃ (κ) * ἀκηλίδωτον, (λ) ὁ ἀνὴρ (μ) κατὰ τοῦ φίλου ἑαυτοῦ (*) Ὁδὸς (ν) σώματι (ξ) σὴς ἱματίῳ (ο) τρέφε αὐτόν, (π) πυρὸς ἄνθρακας σωρεύσεις (ρ) ἀνταποδώσει   Κεφ. κϛʹ. MS. A. (α) πέτανται (*) κατὰ τὴν (β) πρὸς τὴν (γ) Ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν (δ) τοῦ μεθύσου,

תרגום TARGUM.

12 אִין הֲוֵיתָא גַּבְרָא דְחַכִּים בְּעַיְנֵי נַפְשֵׁיהּ סַכְלָא טַב מִנֵּיהּ׃ אָמַר עַטְלָא שַׁחְלָא בְּאָרְחָא
13 14 אַרְיָא בֵּינָת שׁוּקֵי׃ הֵיךְ תַּרְעָא דְמִכְרַךְ עַל צִירְתֵהּ הֵיכְנָא עַטְלָא עַל עַרְסֵיהּ׃ עַטְלָא מַטְשֵׁי
15 אִידֵיהּ בְּשַׁחְתָּא לָעֵי דְנֶהְפְּכֵיהּ לְפוּמֵיהּ׃ עַטְלָא חַכִּים בְּעַיְנוֹי טַב מִן שׁוּבְעָא יָהֲבֵי טַעְמָא׃
16 17 דְּלָכֵד בְּאֶדְנוֹי דְכַלְבָּא נָצֵי וּמִתְנְצֵי עַל דִּינָא דְלָא דִילֵיהּ׃ אֵיךְ הוּא דְמַחַת דְּפָשֵׁט גִּירֵי
18 19 שְׁנִינֵי דְמוֹתָא׃ הֵיכְנָא גַּבְרָא דְמַרְמֵי בְּחַבְרֵיהּ וְאָמַר מְנַחַךְ גְּחֵכִית׃ הֵיכְנָא דְלֵית קִיסֵי
20 דְּעָכָא נוּרָא וְהֵיכְנָא דְלֵית שְׁגוּשָׁא יִשְׁתַּק תִּגְרָא׃ טַרְטְקַל לְגוּמְרֵי וְקִיסֵי לְנוּרָא וְגַבְרָא
21 22 תִּגְרָנָא מְחָרֵה כְהוּתָא׃ מִלּוֹי דִשְׁגוּשָׁא מַרְכְּנָן לֵיהּ וְהִנּוּן נָחֲתִין לְגַוֵּיהּ דְכַרְסָא׃ הֵיךְ כַּסְפָּא
23 מְסַלְיָא דְקָרֵים עַל חַסְפָּא הֵיכְנָא שִׂפְוָתָא דְדָלְקָן וְלִבָּא בִּישָׁא׃ מִן שִׂפְוָתֵיהּ מִתְיְדַע סָנְאָה
24 25 וּבְגַוֵּיהּ סָאֵם רְמִיוּתָא׃ וְאִין מְחַנֵּן בְּקָלֵיהּ לָא תְהֵימִין בֵּיהּ מְטוּל דְּשַׁבַע בִּישָׁתָא אִית
26 בְּלִבֵּיהּ׃ דִּמְכַסֶּה סַנְאוּתָא בְּמוֹרְסְתָא תִתְגְּלֵי בִּישׁוּתֵיהּ בִּכְנִשְׁתָּא׃ דְּחָפַר גּוּמָצָא בֵּיהּ נָפוֹל
27 28 וּדְמַעְגֵּל כֵּיפָא עֲלוֹי הָפְכָא׃ לִישָׁנָא דְשִׁקְרָא סָנֵי אָרְחָתָא דְקוּשְׁטָא וּפוּמָא דְפַלִּיג עָבֵד
תַּרְכוּנְתָּא׃

כז

1 לָא תִשְׁתַּבְהַר בְּיוֹמָא דִלְמָחָר דְּלָא יָדְעַתְּ מָנָא יְלִיד יוֹמָא׃ נְשַׁבְּחָךְ חִילוֹנֵי וְלָא פּוּמָךְ
2 3 נוּכְרָאָה וְלָא שִׂפְוָתָךְ׃ יַקִּירָא כֵּיפָא וּנְטוּל חָלָא וּרְגוֹזֵיהּ דְּשַׁטְיָא יַקִּיר מִן תַּרְוֵיהוֹן׃
4 נְכוּרְיוּתָא הִיא חֵימְתָא וְחֵיפָא הִיא רוּגְזָא וּמַנּוּ קָאֵם קֳדָם קַנְאָתָא׃ טָבְתָא מַכְסְנוּתָא
5 6 דִמְגַלְיָא מִן רַחְמוּתָא דִמְטַשְׁיָא׃ שַׁפִּירָן אִנּוּן פּוּרְעָתֵיהּ דְּרָחֲמָא וּבִישָׁן נוּשְׁקָתָא דְסָנְאָה׃
7 נַפְשָׁא דְשַׂבְעָא דָיְשָׁא כַּבְרִיתָא וְנַפְשָׁא דְכַפְנָא כָּל מִידָם דְּמָרִיר חָלֵי לָהּ׃ הֵיךְ צִפְּרָא
8 9 דִמְשַׁנְּיָא מִן קִנָּא הֵיכְנָא הוּא גַּבְרָא דִמְשַׁנֵּי דוּכְתֵּיהּ׃ מִשְׁחָא וּבוּסְמָא דִמְחַדִּין לִבָּא הֵיכְנָא
גַּבְרָא דִמְבַסִּים לְחַבְרֵיהּ בְּתַרְעִיתָא דְנַפְשֵׁיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Si vidisti virum qui sapiens est apud semetipsum, melior est illo stultus. 12
Dicit piger: Leæna est in via, leo est in plateis. Sicut ostium vertitur in 13
cardine suo, sic piger in lectulo suo. Piger abscondit manum suam sub 14
ascella, & laborat ut ad os suum convertat eam. Piger sapiens est 15
in oculis suis magis quàm septem reddentes rationem. Sicut ille qui ap- 16
prehendit aures canis, sic est ille qui contendit, & rixatur in causa quæ non 17
est sua. Sicut ille qui dejiciens se, emittit sagittas acutas mortis; Sic est 18
vir qui fraudulenter agit in socium suum, & dicit: Ludens ludebam. Ubi 19
non sunt ligna, extinguitur ignis: & ubi non est susurro, conquiescit 20
jurgium. Carbones ad prunas, & ligna ad ignem, & vir litigiosus in- 21
cendit rixam. Verba susurronis *prosternunt* eũ, & ipsa descendunt ad inte- 22
riora ventris. Sicut argentum fæculentum quo opertum est vas fictile; sic 23
labia incensa, & cor pessimum. Labiis suis cognoscitur inimicus, & in in- 24
terioribus suis reponit fraudulentiam. Si deprecatus fuerit voce sua, non 25
credes ei; quoniam septem mala sunt in corde ejus. Qui operit odium in 26
contritione, revelabitur malitia ejus in concilio. Qui fodit foveam, inci- 27
det in eam: & qui volvit lapidem, vertetur in eum. Lingua fallax odit 28
vias veritatis, & os bifidum operatur ruinam.

CAP. XXVII.

NE glorieris in diem crastinum, quia nescis quid paritura sit hodierna 1
dies. Laudet te extraneus & non os tuum; alienus, & non labia tua. 2
Gravis est lapis, & ponderosa arena, & ira stulti gravior ambobus. Cru- 3
delitas est ira, & inundatio est furor: & quis stabit coram zelo? Melior 4
est correptio manifesta quàm amor absconditus. Pulchra sunt vulnera di- 5
ligentis, & mala oscula odientis. Anima saturata calcat favum, & animæ 6
esurienti quicquid amarum est, dulce est. Sicut passer qui mutatur de ni- 7
do suo, sic est vir qui mutat locum suum. Sicut oleum & aromata lætificant 8
cor, sic vir suavis est amico suo in consilio animæ suæ. 9

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܐܢ ܚܙܝܬ ܓܒܪܐ ܕܚܟܝܡ ܒܥܝܢܘܗܝ. ܣܟܠܐ ܡܝܬܪ ܡܢܗ. * ܐܡܪ ܚܒܢܢܐ
13 14 ܡܐ ܕܡܫܬܕܪ. ܐܪܝܐ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܐܪܝܐ ܒܫܘܩܐ. * ܐܝܟ ܬܪܥܐ ܕܡܬܗܦܟ ܥܠ ܨܝܪܗ. ܗܟܢܐ ܚܒܢܢܐ
15 ܡܬܗܦܟ ܒܥܪܣܗ. * ܚܒܢܢܐ ܕܛܫܐ ܐܝܕܘܗܝ ܒܥܘܒܗ. ܠܐܐ ܕܢܩܪܒ ܐܢܝܢ
16 ܠܦܘܡܗ. * ܚܒܢܢܐ ܚܟܝܡ ܒܥܝܢܘܗܝ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܫܒܥܐ ܕܡܦܢܝܢ ܛܥܡܐ. * ܕܡܚܪܐ
17 18 ܒܚܪܝܢܐ ܕܠܐ ܕܝܠܗ. ܐܝܟ ܗܘ ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܐܕܢܘܗܝ ܕܟܠܒܐ. * ܐܝܟܢܐ ܕܡܫܬܥܠܝܢ ܡܫܕܝܢ ܡܠܐ
19 ܐܝܟ ܓܐܪܐ ܚܪܝܦܐ ܕܡܘܬܐ. * ܗܟܢܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܢܟܠ ܠܚܒܪܗ. ܘܡܐ ܕܐܫܬܟܚ ܐܡܪ.
20 ܡܓܚܟ ܓܚܟܬ. * ܡܐ ܕܚܣܪ ܩܝܣܐ. ܕܥܟܐ ܢܘܪܐ. ܘܐܝܟܐ ܕܠܝܬ ܪܛܢܐ. ܫܠܝܐ ܚܪܝܢܐ.
21 22 * ܩܛܠܐ ܠܓܘܡܪܐ. ܘܩܝܣܐ ܠܢܘܪܐ. ܘܓܒܪܐ ܪܛܢܐ ܡܓܪܐ ܚܪܝܢܐ. * ܡܠܘܗܝ ܕܪܛܢܐ
23 ܡܫܓܫܝܢ. ܘܢܚܬܝܢ ܠܬܘܢܝ ܟܪܣܐ. * ܐܝܟ ܣܐܡܐ ܕܡܚܦܝܐ ܠܚܨܦܐ. ܗܟܢܐ
24 25 ܣܦܘܬܐ ܝܩܕܢ. ܘܠܒܐ ܒܝܫܐ. * ܡܢ ܣܦܘܬܗ ܡܬܝܕܥ ܣܢܐܐ. ܘܒܟܘܠܝܬܗ ܣܐܡ ܢܟܠܐ. * ܐܢ
26 ܢܡܟܟ ܩܠܗ. ܠܐ ܬܗܝܡܢܝܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܫܒܥ ܒܝܫܢ ܐܝܬ ܒܟܘܠܝܬܗ. * ܕܡܟܣܐ ܣܢܐܬܐ
27 ܒܠܒܗ. ܬܬܓܠܐ ܒܝܫܘܬܗ ܒܟܢܘܫܬܐ. * ܕܚܦܪ ܓܘܡܨܐ ܢܦܠ ܒܗ. ܘܕܡܥܓܠ ܟܐܦܐ.
28 ܥܠܘܗܝ ܬܬܦܢܐ. * ܠܫܢܐ ܕܓܠܐ ܣܢܐ ܩܘܫܬܐ. ܘܦܘܡܐ ܕܓܠܝܙܐ ܥܒܕ ܫܓܘܫܝܐ.
* ܦܬܓܡܐ * ܟܙ *
1 ܠܐ ܬܫܬܒܗܪ ܒܝܘܡܐ ܕܡܚܪ. ܠܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܬ ܡܢܐ ܢܐܠܕ.
2 3 * ܢܫܒܚܟ ܢܘܟܪܝܐ. ܘܠܐ ܦܘܡܟ. ܐܚܪܢܐ ܘܠܐ ܣܦܘܬܟ. * ܝܩܝܪܐ ܟܐܦܐ. ܘܝܩܝܠ ܚܠܐ. ܘܪܘܓܙܗ
4 ܕܣܟܠܐ ܝܩܝܪ ܡܢ ܬܪܝܗܘܢ. * ܥܙܝܙܐ ܗܘ ܚܡܬܐ. ܘܣܓܝܐܐ. ܘܡܢܘ ܢܩܘܡ ܩܕܡ ܚܣܡܐ.
5 6 * ܛܒܐ ܗܝ ܡܟܣܢܘܬܐ ܓܠܝܬܐ. ܡܢ ܪܚܡܬܐ ܕܡܛܫܝܐ. * ܡܗܝܡܢܢ ܡܚܘܬܗ ܕܪܚܡܐ. ܡܢ
7 ܢܘܫܩܬܗ ܕܒܥܠܕܒܒܐ. * ܢܦܫܐ ܣܒܝܥܬܐ ܕܝܫܐ ܟܘܬܪܐ. ܘܢܦܫܐ ܟܦܢܬܐ. ܐܦ ܡܪܝܪܬܐ
8 ܚܠܝܐ ܠܗ. * ܐܝܟ ܨܦܪܐ ܕܡܫܢܐ ܩܢܗ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܡܫܢܐ ܡܢ ܐܬܪܗ. * ܐܝܟ
9 ܡܫܚܐ ܘܒܣܡܐ ܕܡܒܣܡܝܢ ܠܒܐ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܢ ܕܡܒܣܡ ܠܚܒܪܗ ܒܡܠܟܐ ܕܢܦܫܗ.

Si videris hominem sapientem in oculis suis, 12 stultus multò præstantior est illo. 13 Dicit piger quando mittitur, Leo est in via, & leo inter plateas. 14 Sicut ostium vertitur super cardine suo, sic piger volutatur in lecto suo. 15 Piger qui abscondit manus suas in sinu suo, laborabit in perducendis illis ad os suum. 16 Piger sapiens sibi videtur plusquam septem reddentes saporem. 17 Qui sagax est in lite non propria, similis est ei qui tenet aures canis. 18 Quemadmodum arrogantes jactant verba quasi tela mortis acuta, 19 Sic est vir decipiens proximum suum: cúmque deprehenditur, inquit, Jocans jocabar. 20 Cùm desunt ligna, extinguitur ignis: & ubi non adest seditiosus, silet contentio. 21 Crates carbonibus, & ligna igni: Vir autem susurro, concitat jurgium. 22 Verba susurronis perturbant, & descendunt in penetralia cordis. 23 Ut argentum vile obductum testæ, sic labia ardentia, & cor malum. 24 Ex labiis suis dignoscitur osor, & in præcordiis suis tendit insidias. 25 Etiamsi demittat vocem suam, ne credas ei: quoniam septem nequitiæ sunt in visceribus ejus. 26 Qui tegit odium in corde suo, revelabitur malitia ejus in cœtu. 27 Qui fodit foveam, incidet in eam: & qui provolvit saxum, recidet in illum. 28 Lingua mendax odit veritatem, & os detrectans generat tumultum.

CAP. XXVII.

1 NE glorieris in diem crastinum: ignoras enim quid pariat. 2 Laudet te alienus, & non os tuum: alius, & non labia tua. 3 Onerosum est saxum, & gravis arena: at ira stulti gravior utroque. 4 Impudentia est ira, & impetus, furor: at quis consistat coram æmulatione? 5 Melior est correptio aperta, quàm dilectio occulta. 6 Meliores sunt plagæ amici, quàm oscula inimici. 7 Anima satura conculcat favum: animæ autem esurienti, etiam amara, dulcia sunt. 8 Sicut avis quæ transfert nidum suum, sic vir qui movetur de loco suo. 9 Ut unguentum & aromata cor exhilarant: ejusmodi est qui recreat proximum suum consilio proprio.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 31 * شبل الاسد هو اوفر قوة من البهايم * ما يلتفت ولا يجزع من بهيمة * والديك اذا تمشى بين
32 الاناث من الدجاج بطيبة النفس * والتيس المتقدم القطيع * والملك يخطب في جموع الامم * ان
33 بذلت ذاتك للسرور ومددت يدك بخصومة سيهان بك وتهمي * احلب لبنا فيكون منه زبدا *
فان عصرت المنخرين يعصر منهما دما * ان استجذبت اقوالا ستنشي حكومات وخصومات *
اقوالي مقولة من الله * * الفصل الحادي والثلثون *
1 2 * تصدير قول الملك الذي ادبته امه * يا ولدي ماذا حفظت * ماذا هي اقوالي يا بني * اقول
3 لك كلاما قبل كونه * وماذا هو يا ولد جوفي * ما هو يا ولد نذوري * لا تعط ثروتك لامراة *
4 ولا تمح عقلك وعمرك لعدم المشورة * اعمل كل اعمالك بمشاورة * بمشاورة اشرب الخمر * الكبراء
5 والمقتدرون هم غصن بورقه * فلا يشربن خمرا * لكي لا اذا شربوا ينسون الحكمة * وما يحكمهم
6 يحكمون للضعفاء احكاما مستوية * امنحوا سكرا للذين في الغموم * واعطوا شرب الخمر للذين في
7 الاوجاع والضيقات * لينساسوا الفقر ولن يذكروا الاتعاب ايضا * افتح فمك لكلام الله واحكم
8 لكافة حكومة معافاة * افتح فمك واحكم مقسطا * واحكم للفقير والضعيف *
* تم بعون الله تعالى وحسن توفيقه امثال سليمان ومواعظه المملك على بني
اسرايل * ويتلوها ادابه المستعجم تلخيصها *
* بسم الله القديم الازلي * * الفصل الخامس والعشرون *
1 * اداب سليمان ابن داوود المستعجم تلخيصها التي استكتبها اصدقاء حزقيا ملك يهودا *
2 3 مجد الله يكتم القول * ومجد الملك يكرم الامر * السماء عالية والارض عميقة * وقلب الملك
4 5 غير مروض * اضرب الفضة المغشوشة فستصفي نقاء كاملا * اقتل المنافقين من وجه الملك *
فيقوم كرسيه بالحق والعدل *

Catulus leonis est fortissimus animantium: non convertitur, neque timet animal ullum. 30 *Et gallus, cùm deambulat inter fœminas gallinas cum hilaritate animi.* 31 *Et hircus præcedens gregem. Et rex colloquens inter cœtus populorum.* 32 *Si tradideris te ipsum vitiis, & extenderis manum tuam ad rixam, contemnêris, & humiliaberis.* 33 *Emunge lac, & fiet ex eo butyrum: quòd si compresseris nares, elicietur ex eis sanguis, si attraxeris verba, excitabis judicia & contentiones. Sermones mei sunt dicti à Deo.*

CAP. XXXI.

1 *RElatio sermonis Regis quem erudivit mater sua.* 2 *O fili mi, quid didicisti? quænam sunt eloquia mea, O fili mi? dicam tibi sermonem antequàm fi. Ecquinam est, O partus uteri mei? quinam est, O nate votorum meorum?* 3 *Ne des opes tuas mulieri: & ne tradas ingenium tuum & ætatem tuam ob defectum consilii. Fac omnia opera tua cum consilio: cum consilio bibe vinum.* 4 *Magnates & potentes sunt arbor cum foliis suis: Ne igitur bibant vinum,* 5 *Ne cum biberint obliviscantur sapientiæ, nec possint judicare imbecillibus judicia recta.* 6 *Date quod inebriat iis qui sunt in mœroribus, & tribuite potum vini iis qui sunt in doloribus & angustiis:* 7 *ut obliviscantur inopiæ, & non recordentur laborum ampliùs. Aperi os tuum verbis Dei, & judica omnibus judicium sanum.* 8 *Aperi os tuum, & judica justè: & judica pauperi, & imbecilli.*

Cæteros versiculos reperies ad calcem cap. 29.

Expleta sunt, Excelsi Dei ope ejusque optimâ providentiâ, Proverbia & monita Salomonis, qui regnavit super filios Israel. Sequuntur Eruditiones ipsius difficiles explanatu.

IN NOMINE DEI ÆTERNI, SEMPITERNI.

CAP. XXV.

1 *Disciplina Salomonis filii David, cuj⁹ expositio est valdè difficilis, quam scripserunt amici Ezeciæ regis Juda.*

2 *GLoria Dei celat sermonem, & gloria regis præstat rebus honorem.* 3 *Cœlum est sublime, & terra profunda, & cor regis minimè domitum.* 4 *Percute argentum sordidum, & purificabitur purificatione perfectâ.* 5 *Occîde iniquos de facie regis, & erigetur sedes ejus in veritate & justitia.*

משלי: כח

tui fratris domum & ,derelinquas ne tui patris amicum & ,tuũ Amicum

10 רֵעֲךָ וְרֵעֶה אָבִיךָ אַל־תַּעֲזֹב וּבֵית אָחִיךָ

frater quàm ,propinquus vicinus *bonus* : tui exitii die in ingrediaris ne

אַל־תָּבוֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח

respondebo & : meum cor lætifica & ,mi fili sapiens Sis .longinquus

11 רָחוֹק׃ חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה

: se abscondit ,malum vidit Callidus .verbum me afficienti probris

12 חֹרְפִי דָבָר׃ עָרוּם רָאָה רָעָה נִסְתָּר

fidejussit quia ,ej⁹ vestimentũ Tolle .sunt *condemnati* ,transierunt simplices

13 פְּתָאיִם עָבְרוּ נֶעֱנָשׁוּ׃ קַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב

suo *socio Benedicens* .ejus pignus cape extranea pro & : extraneo

14 זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃ מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ

.ei reputabitur maledictio ,*manicando* mane *in* grandi voce *in*

בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קְלָלָה תֵּחָשֶׁב לוֹ׃

.*est æquata* *contentionum* mulier & : *imbris* die in assidua Stillatio

15 דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מְדוֹנִים נִשְׁתָּוָה׃

.clamabit *ejus dexteræ oleum* & : ventum abscondit ,eam *Abscondentes*

16 צֹפְנֶיהָ צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא׃

,ficum *Servans* .sui amici *facies* acuet vir & : acuetur ferro *in* Ferrum

17 18 בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי־רֵעֵהוּ׃ נֹצֵר תְּאֵנָה

.glorificabitur suum dominum *custodiens* & : ejus fructum comedet

יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃

Sepulchrum .homini hominis cor sic : *faciebus* facies *aquis* Sicut

19 20 כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב־הָאָדָם לָאָדָם׃ שְׁאוֹל

.saturabuntur non hominum oculi & : saturabuntur non perditio &

וַאֲבַדֹּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה׃

.eum laudantis *ori* *vir &* : *auro* caminus & ,*argento* Conflatorium

21 מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃

contusorum triticorum medio in ,mortario in stultum contuderis Si

22 אִם תִּכְתּוֹשׁ־אֶת־הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת

agnoscas Agnoscendo .ejus stultitia eo *desuper* recedet non ,pistillo *in*

23 בַּעֱלִי לֹא־תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ׃ יָדֹעַ תֵּדַע

seculum in non Quia .greges ad tuum cor pone : tui pecoris *facies*

24 פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ לַעֲדָרִים׃ כִּי לֹא לְעוֹלָם

est Revelata ? generationem & ,generatione in corona *an & : fortitudo*

25 חֹסֶן וְאִם־נֵזֶר לְדוֹר דּוֹר׃ גָּלָה

Oves .montium herbæ *sunt collectæ* & : germen *apparuit* & ,herba

26 חָצִיר וְנִרְאָה־דֶשֶׁא וְנֶאֶסְפוּ עִשְּׂבוֹת הָרִים׃ כְּבָשִׂים

caprarum *lactis sufficientia* Et .hirci agri preciũ & : *tuas vestes ad*

27 לִלְבוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים׃ וְדֵי חֲלֵב עִזִּים

.tuis puellis *vitas* & : tuæ domus *panem* in ,tuum *panem* in

לְלַחְמְךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃

CAP. XXVIII. כח

.*fidet* leuncul⁹ veluti justi & : *impius* ,persequens non &,Fugerunt

1 נָסוּ וְאֵין־רֹדֵף רָשָׁע וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח׃

sciente intelligente homine in & : ejus principes multi terræ *prævaricatione* In

2 בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ

non & ,*trahens* pluvia : pauperes *opprimens* & ,pauper Vir .*prolongabit* sic

3 כֵּן יַאֲרִיךְ׃ גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר סֹחֵף וְאֵין

: impium laudabunt legem Derelinquentes .panis

4 לָחֶם׃ עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע

non mali Viri .eis *in* *miscebunt litem* legem custodientes &

5 וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ בָם׃ אַנְשֵׁי־רָע לֹא־

.omnia intelligent DOMINUM quærentes *&* : judicium intelligent

יָבִינוּ מִשְׁפָּט וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל׃

,viis perversus quàm : sua *integritate in* *ambulans* pauper *Bonus*

6 טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ דְּרָכַיִם

.dives ipse &

וְהוּא עָשִׁיר׃

6 Melior est pauper ambulans in simplicitate sua, quàm dives in pravis itineribus.

Versio VUL. LAT.

10 Amicũ tuũ, & amicũ patris tui ne dimiseris : & domũ fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuæ. Melior est vicinus juxtà, quàm frater procul. 11 Stude sapientiæ, fili mi, & lætifica cor meũ, ut possis exprobranti 12 respondere sermonem. Astut⁹ videns malum, absconditus est: parvuli transeuntes sustinuerunt dispendia. 13 Tolle vestimentum ejus, qui spopondit pro extraneo : & pro alienis, aufer 14 ei pign⁹. Qui benedicit proximo suo voce grandi, de nocte consurgens maledicenti similis 15 erit. Tecta perstillantia in die frigoris, & litigiosa mulier 16 comparantur. Qui retinet eã, quasi qui ventũ teneat, & oleũ 17 dexteræ suæ vocabit. Ferrum ferro exacuitur, & homo exa- 18 cuit faciem amici sui. Qui servat ficũ, comedet fructus ejus : & qui custos est dñi sui, glori- 19 ficabitur. Quomodò in aquis resplendent vultus prospicientium, sic corda hominũ mani- 20 festa sunt prudentib⁹. Infernus & perditio nunquam implentur : similiter & oculi hominũ 21 insatiabiles. Quomodò probatur in conflatorio argentũ, & in fornace aurũ : sic probatur homo ore laudantis. Cor iniqui inquirit mala, cor autem 22 rectum inquirit scientiam. Si contuderis stultũ in pila quasi ptisanas feriente desupèr pilo, non auferetur ab eo stultitia e- 23 jus. Diligenter agnosce vultũ pecoris tui, tuósq; greges con- 24 sidera : Non enim habebis jugiter potestatẽ : sed corona tribuetur in generationem & ge- 25 nerationem. Aperta sunt prata, & apparuerũt herbæ virentes, & collecta sunt fœna de 26 montibus. Agni ad vestimentũ tuum : & hœdi, ad agri pretiũ. 27 Sufficiat tibi lac caprarũ in cibos tuos, & in necessaria dom⁹ tuæ, & ad victum ancillis tuis.

CAP. XXVIII.

1 Fugit impius, nemine persequente : just⁹ autẽ quasi leo con- 2 fidens, absq; terrore erit. Propter peccata terræ multi principes ej⁹ : & propter hominis sapientiam, & horum scientiã quæ dicuntur, vita ducis lon- 3 gior erit. Vir pauper calumnians pauperes, similis est imbri vehementi, in quo paratur fa- 4 mes. Qui derelinquunt legẽ, laudant impium : qui custodiunt, succenduntur contra eum. 5 Viri mali non cogitant judicium : qui autem inquirunt Dominum, animadvertunt omnia.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 † Πολλὰ χειμάζεται πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων, † συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν. 11 † Ὥσπερ κύων ὅταν ἐπέλθῃ (ε) ἐπὶ τὸ ἑαυτοῦ ἔμετον καὶ μισητὸς γένηται, † οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτίαν. † ἔστιν αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, † καί 12 ἐστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις. † Εἶδον ἄνδρα (ζ) δόξαντα παρ᾽ αὐτῷ σοφὸν εἶναι, † ἐλπίδα 13 μέντοι ἔσχε (η) μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ. † Λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελλόμενος εἰς ὁδὸν, Λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί. 14 † Ὥσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ (θ) τοῦ στρόφιγγος, † οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. 15 † Κρύψας ὀκνηρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, (ι) οὐ δυνήσεται ἐπενεγκεῖν (κ) ἐπὶ 16 στόμα. † Σοφώτερος (λ) ἑαυτῷ ὀκνηρὸς φαίνεται, † τοῦ ἐν πλησμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγ- 17 γελίαν. † Ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνὸς, 18 † οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως. † Ὥσπερ οἱ ἰώμενοι προβάλλουσι λόγους εἰς ἀνθρώπους, † ὁ δὲ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ πρῶ- 19 τος ὑποσκελισθήσεται· † Οὕτως πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φίλους, † ὅταν (μ) δὲ ὀφθῶσι, λέγουσιν, Ὅτι παίζων ἔπρα- 20 ξα. † Ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, † ὅπου δὲ οὐκ ἔστι (ν) δίθυμος, ἡσυχάζει μάχη. 21 † Ἐσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυρί, † ἀνὴρ δὲ 22 λοίδορος εἰς ταραχὴν μάχης. † Λόγοι κερκώπων μαλακοί, † οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμιεῖα 23 σπλάγχνων. † Ἀργύριον διδόμενον μετὰ δόλου, † ὥσπερ ὄστρακον ἡγητέον. † χείλη λεῖα καρδίαν καλύπτει λυπηράν. 24 † Χείλεσι πάντα ἐπινεύει (ξ) ἀποκλαιόμενος ἐχθρὸς, † ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους. 25 † Ἐάν σου δέηται ὁ ἐχθρὸς μεγάλῃ τῇ φωνῇ, (ο) μὴ πεισθῇς, † ἑπτὰ γάρ εἰσι πονηρίαι (π) ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. 26 † Ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, † ἐκκαλύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας εὔγνωστος (ρ) ἐν συνεδρίοις. 27 † Ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν· † ὁ δὲ κυλίων λίθον, ἐφ᾽ ἑαυτὸν κυλίει. 28 † Γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλήθειαν, † στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίας.

Multis procellis jactatur omnis caro imprudentum : (i) conteritur enim ecstasis eorum. 11 Sicut canis cùm redierit ad suum vomitum, & odibilis efficitur ; sic (k) imprudens suâ malitiâ revertens ad peccatum suum. (l) Est confusio adducens peccatum : & est confusio gloria, & gratia. 12 Vidi virum, qui videtur apud se sapiens esse ; spem quidem habet magis insipiens eo. 13 Dicit piger missus ad viam ; Leo in viis, & in plateis sicarii. 14 Sicut janua vertitur (m) super cardinem, ita piger super lectum suum. 15 Abscondens piger manum in (n) sinu suo, (o) non poterit mittere ad os. 16 Sapientior sibi piger videtur (p) eo qui in saturitate refert nuntium. 17 Sicut qui tenet (q) caudam canis ; sic qui præsidet alieno judicio. 18 Sicut qui (r) curantur, projiciunt verba in homines ; qui autem occurrit verbo, primus supplantabitur : 19 Sic omnes qui (s) insidiantur suis amicis : cùm autem (t) visi fuerint, dicunt ; Quia ludens feci. 20 In (u) multis lignis germinat ignis : ubi autem non est (x) dissentiens, quiescit rixa. 21 Craticula carbonibus, & ligna igni : vir autem (y) maledicus (z) ad tumultum rixæ. 22 Sermones (ω) assentatorum molles : hi verò (aa) percutiunt in penetralia (bb) viscerum. 23 Argentum datum cum dolo, tanquàm testa reputandum. Labia (cc) lævigata cor occultant (dd) triste. 24 (ee) Labiis omnia annuit deplorans inimicus : in corde autem fabricatur (ff) dolos. 25 Si te rogaverit inimicus * magnâ voce, nè credideris : septem enim sunt nequitiæ in anima ejus. 26 (gg) Qui occultat inimicitiam, componit dolum : revelat autem sua peccata benè notus in confessibus. 27 Qui fodit (hh) foveam proximo, incidet in eam : qui autem volvit lapidem, super seipsum volvit. 28 Lingua mendax odit veritatem : os autem (ii) non tectum facit (kk) ruinas.

MS.A. (ε) ἐπὶ τὸν ἔμετον αὐτοῦ (ζ) δοξάζοντα παρ᾽ ἑαυτῷ (η) ἄφρων μᾶλλον αὐτοῦ. (θ) τῷ στρόφιγγι, (ι) οὐ δύναται (κ) εἰς τὸ στόμα. (λ) ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίνεται, (μ) δ᾽ ἐφωραθῶσιν, (ν) ὀξύθυμος, (ξ) ὁ ἀποκλαιόμενος (ο) μὴ πεισθῇς αὐτῷ, (π) ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. (ρ) ἐν συνεδρίῳ.

ΚΕΦ. κζʹ.

1 † Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, † οὐ γὰρ γι- 2 νώσκεις τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. † Ἐγκωμιαζέτω σε (α) ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν στόμα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χείλη. † Βαρὺ λί- 3 θος καὶ δυσβάστακτον ἄμμος, † ὀργὴ δὲ 4 ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέρων. † Ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, † ἀλλ᾽ οὐδὲν ὑφ- 5 ίσταται ζῆλος. † Κρείσσους ἔλεγχοι (β) ἀποκεκαλυμμένοι κρυπτομένης φιλίας. † (ς) 6 Ἀξιοπιστότερά ἐστι τραύματα φίλου, ἢ ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ.

CAP. XXVII.

1 Ne glorieris in iis, quæ in crastinum : non enim cognoscis, quid pariet (a) superveniens. 2 Laudet te vicinus, & non os tuum ; (b) alienus, & non tua labia. 3 Gravis est lapis, & vix portabilis arena : sed ira stulti gravior utroque. 4 (c) Crudelis est indignatio, & acuta ira : sed (d) nihil sustinet zelus. 5 Meliores correptiones manifestæ (e) absconditâ amicitiâ. 6 Fideliora sunt vulnera amici, quàm (f) spontanea oscula inimici.

MS.A. (α) τὸ πέλας (β) ἀποκαλυπτόμενοι (ς) Ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλου,

תרגום TARGUM.

10 חברך וחבריה דאבוך לא תשבוק ובביתא דאחוך לא תעול ביומא דתברך טב שבבא

11 קריב מאח רחיק : אתחכם ברי וחדי לבי ואחזר מלתא לאלין דמחסדין לי : ערימא הוא

12 13 בישתא ומטשי ושברי עברין עלה וחסרין : מתנסיב מרטוטיה דמן דעריב לנוכראה

14 ועל אפי נוכריא משכניה : דמברך לחבריה בקלא רמא בצפרא בקדומא לוטתא

15 תתחשיב ליה : איך דלפא דנטיף ביומא דסגרירא היכנא אתתא תגרניתא דנציא :

16 17 רוחא גרביתא קשיא ובשמא דימינא מתקריא : פרזלא בפרזלא לטיש וגברא לטיש

18 אפיה דחבריה : דנטר תינתא אכל פריהא ודזהיר במריה נתיקר : היך מיא והיך פרצופי

[illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Socium tuũ, & sociũ patris tui ne dimittas : & domũ fratris tui ne ingrediaris in die interitus tui. Melior est vicinus propè, quàm frater procul. 11 Sapiens esto fili mi, & lætifica cor meum, & respondebo verbum his qui exprobrant mihi. 12 Astutus vidit malum, & abscondit se, & insipientes transeunt juxta illud, & penuriam sustinent. 13 Tollatur palliũ ejus qui fidejussor stetit pro extraneo, & pro extranea aufer pignus ejus. 14 Qui benedicit socio suo voce alta manè consurgens, maledictio reputabitur illi. 15 Sicut stillicidiũ quod stillat in die pluviæ, sic litigiosa mulier quæ rixatur. 16 Sicut ventus Aquilonaris gravis est, & unguentum dexteræ ejus vocatur. 17 Ferrum ferro acuitur, & vir exacuit faciem socii sui. 18 Qui custodit ficulneam, comedet fructum ejus : & qui observat dominum suum, glorificabitur. 19 Sicut aquæ & sicut vultus qui non sunt similes ad invicem, sic cor filiorũ hominũ non est inter se simile. 20 Infernus & perditio non saturantur, & oculi hominis non saturantur. 21 Conflatoriũ est argento et fornax auro, et vir ex ore laudantiũ eum. 22 Etiamsi percusseris stultũ plagis inter cœtus idque *in area tua*, non transibit ab eo stultitia ejus. 23 Earũ quas pascis cognosce vultũ ovium tuarum, et pone cor tuum ad greges. 24 Quoniam non in æternum possessio, neq; rex à generatione in generationem. 25 Humiliata est fœnũ, et apparuit herba, et congregata est herba montiũ. 26 Agni sunt ad vestimentũ tuũ, et hœdi ad negotiationem tuam. 27 Et sufficientia lactis caprarũ in cibũ tuũ, et in cibũ domus tuæ, victũq; puellis tuis.

כח CAP. XXVIII.

1 Fugiunt impii nemine persequente eos : justi autem sicut leo qui intendit cibo suo, sperant in sapientiam. 2 In peccato terræ, multi fiunt principes ejus, et filii hominũ qui intelligunt scientiam, durabunt. 3 Vir pauper qui calumniatur pauperes, est sicut pluvia vehemens, in qua non est utilitas. 4 Qui relinquunt legem, gloriantur in impietate : et hi qui custodiunt legem, contendunt cum eis ut revertantur. 5 Filii hominum impii non intelligunt judicium ; et qui requirunt coram Domino, intelligunt omnia bona. 6 Melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua, quàm ille qui perversus est in via sua, et ipse est dives.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

6 ... * ܡܢ ܥܬܝܪܐ ... ܐܘܪܚܬܗ.

10 * Amicum tuum & amicum patris tui ne deseras : & domũ fratris tui ne ingrediaris in die adversitatis tuæ. Melior est vicin⁹ propinqu⁹, quam frater procul absens. 11 Sapiens esto fili mi, & lætifica cor meũ, & averte à me improperiũ exprobrantiũ mihi. 12 Cautus videns malũ, abscondit se : stulti verò transierunt prope illud, & detrimentũ passi sunt. 13 Eripietur pallium ej⁹ qui spondet pro alieno, et propter extraneũ, pign⁹ ej⁹. 14 Qui benedicit proximũ suũ cum assentatione elatâ voce, non differt ab eo qui maledicit. 15 Ut pluvia *in domum* perstillans in die imbris, talis est mulier litigiosa. 16 Ventus Aquilonaris asper est, & Dexteri nomine vocitatur. 17 Ferrũ ferrũ expolit, & homo expolit faciẽ proximi sui. 18 Qui servat ficũ, comedet de fructib⁹ ej⁹ : & qui cautè custodit dñm suũ, honorabitur. 19 Quemadmodũ non sunt similes vult⁹ vultib⁹, ita differentia sunt corda à cordib⁹. 20 Infern⁹ et perditio nunquã satiantur : eodẽ quoq; modo oculus hominũ est insatiabilis. 21 Conflatoriũ probat argentum, et fornax aurũ : homo verò ore laudantiũ eum *exploratur*. Cor scelestorum quærit malũ : et cor justorũ, scientiã. 22 Etiamsi percutias stultũ in medio cœtu, nullũ tamen ei afferes emolumentũ, nec abstrahes dementiã ej⁹. 23 Cum pascis, agnosce faciem pecoris 24 tui, appone cor tuũ ad gregẽ tuũ : Non enim perpetua erit possessio, neq; convenit seculũ cum seculo. 25 Germinavit fœnũ, et apparuit gramen, 26 et collecta est herba montiũ. Agni ad vestitũ tuũ : et hœdi ad escã tuã : 27 Lac etiã caprarũ, in cibũ tuum, et cibum domûs tuæ.

CAP. XXVIII.

1 Fugient impii nemine eos persequente : ju- 2 sti verò tanquã leo confident. Ob iniquitatem terræ multiplicantur principes ejus : homines autem justi qui nôrunt æquitatem, prorogabunt *dies suos*. 3 Homo pauper qui decipit pauperem, similis est pluviæ præcipiti in qua nulla est utilitas. 4 Qui deserunt legem, gloriantur de iniquitate : qui verò legẽ custodiunt, magnificant seipsos. 5 Homines mali non intelligunt judicium : qui autem Dominum quærunt, nôrunt omnia bona. 6 Pauper ambulat in simplicitate : divitis autem viæ, distortæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 7 * لا تزدهين امام الملك * لا تقف امام المقتدرين * فان الافضل ان يقال لك اصعد الي *

8 واحسن من امهانك بحضر الرئيس * قل ما راته عيناك * ولا تسقطن في الخصومة سريعا *

9 10 لئلا تندم في اواخرك * متى عيرك صديقك لا تتهاون ان تنصرف الي ورائك * لئلا يكون

صديقك يعيرك فما تبتعد خصومتك وعداوتك بل تكون عندك نظير الموت * النعمة

والصداقة خيران * فاحفظهما لنفسك لئلا تكون معيرا * لكن احفظ طرايقك بحسن انعطاف *

11 12 * مثل تفاحة ذهب في مخنقة من الزبرجد * هكذا سبيلك ان تقول كلامك * الكلام الحكيم

13 في اذن سريعة الاستماع * كقرط ذهب يعلق فيه زبرجد جزيلة ثمنها * بمنزلة خروج الثلج

في الحصاد ينفع استعار الحر * كذلك الرسول الامين ينفع من ارسله * لان ينفع نفوس الذين

14 يستصحبونه * كما ان الرياح والغيوم والامطار واضح ظهورها * كذلك المفتخرون بالمنحة

15 16 الكاذبة * بتمهل يكون حسن المسير عند الملوك * واللسان الرخو يهشم العظام * اذا وجدت

17 عسلا كل ما يكفيك * لئلا تمتلئ منه فتقيأه * ادخل رجلك الي عند صديقك دخولا نزرا

18 يسيرا * لئلا يشبع منك فيمقتك * مثل العصا والسيف والسهم الحاد نصله * هكذا الانسان

19 الذي يشهد على صديقه شهادة كاذبة * طريق الشرير ورجل متجاوز السنة يهلك في

20 اليوم السيء * كما ان الخل لن يوافق القرحة * هكذا من يسقط بجسمه في الم ما يوافقه ان يغم

21 قلبه * كفعل السوس في الثوب والدود في الخشب * هكذا حزن الانسان يضر قلبه * ان جاع

22 عدوك فاطعمه * وان عطش فاسقه * فانك ان فعلت ذلك انما تجمع جمر نار على راسه * والرب

23 24 يجازيك بالصالحات * الريح الجنوبي ينهض السحاب * والوجه الوقاح يخرس اللسان * السكنى في

زاوية في بيت افضل من السكنى في بيت جديد مع امراة فارقة نكدة *

6 Ne glorieris coram rege, ne stes coram 7 potentibus : Quoniam præstat ut dicatur tibi, Ascende ad me, & melius quàm ut vilipendaris in præsentia principis. 8 Dic quæ viderunt oculi tui, Et ne ruas in altercationem citò, ne te pœniteat 9 in novissimis tuis. Cùm te arguerit amicus tuus, ne negligas retrocedere : 10 Ne fortè amicus tuus te arguat, & tamen non recedat lis tua & inimicitia tua, sed sit apud te instar mortis. Gratia & amicitia sunt duæ res nobilissimæ : serva eas animæ tuæ, ne sis probrosus : quin potius custodi vias tuas in optima 11 conversatione. Sicut malum aureum in torque smaragdino, sic sit modus tuus in 12 dicendis verbis tuis. Sermo sapiens in aure veloci ad audiendum, est velut inauris aurea cui appenditur smaragdus 13 multi pretii. Quemadmodum exitus nivis in messe prodest vehementiæ caloris, sic legatus fidelis prodest ei qui mittit illum : prodest enim animabus eorum 14 qui eo utuntur. Ut ventorum & nubium atque pluviarum patens est exitus, sic qui 15 se jactant de dono mendaci. In patientia consistit recta vivendi ratio apud 16 reges, lingua mollis confringit ossa. Cùm inveneris mel, comede quod tibi sufficit : 17 ne eo repletus, evomas illud. Introduc pedem tuum ad amicum tuum ingressu raro & parum frequenti, ne satietur te 18 & odio te habeat. Qualis est fustis, & gladius, & telum acutæ cuspidis : talis est homo qui testatur contra amicum suum 19 testimonium falsum. Via maligni, & homo transgrediens legem, peribit in die 20 malo. Sicut acetum non convenit ulceri, sic ei qui in corpore suo incidit in passionem, non convenit contristare cor suũ. Qualis est effectus tineæ in indumento, & vermis in ligno : sic tristitia hominis 21 efficit cordi suo. Si esurierit inimicus tuus, ciba eum : & si sitierit, pota eum. 22 Nam si id feceris, certè congregabis carbones ignis super caput ejus, & Dominus 23 retribuet tibi bona. Ventus Meridionalis excitat nubes : & vultus procax ob- 24 mutescere facit linguam. Inhabitare angulum in quacunque domo, melius est, quàm habitare in domo nova cum muliere calumniatrice & murmuratrice.

afficit pudore ,comedones pascens & : intelligens filius ,legem Custodiens
7 נוצר תורה בן מבין ורעה זוללים יכלים
: augmento & ,usura in suam copiam Multiplicans .suum patrem
8 אביו : מרבה הונו בנשך ובתרבית
suam autem Removens .eam congregabit ,tenuium miserescendum ad
9 לחונן דלים יקבצנו : מסיר אזנו
faciens Errare .abominatio ejus oratio etiam : legem audiendo ab
10 משמע תורה גם־תפלתו תועבה : משגה
integri & : cadet ipse ejus foveam in ,malam viam in rectos
ישרים בדרך רע בשחותו הוא־יפול ותמימים
: dives vir suis oculis in Sapiens .bonum accipient hæreditate
11 ינחלו־טוב : חכם בעיניו איש עשיר
multa justos exultando In .eum scrutabitur intelligens tenuis &
12 ודל מבין יחקרנו : בעלץ צדיקים רבה
Tegens .homo investigabitur ,impios surgendo in & : gloria
13 תפארת ובקום רשעים יחפש אדם : מכסה
relinquens & ,confitens & : prosperabitur non suas prævaricationes
פשעיו לא יצליח ומודה ועזב
indurans & : semper pavens hominis Beatitudines .consequetur misericordiam
14 ירחם : אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה
demens : avidus ursus & ,rugiens Leo .malum in cadet suum cor
15 לבו יפול ברעה : ארי־נהם ודב שוקק מושל
multus & ,intelligentiis carens Dux .tenui populo super impius
16 רשע על עם־דל : נגיד חסר תבונות ורב
Homo .dies prolongabit cupiditatem odiens : oppressionibus
17 מעשקות שנאי בצע יאריך ימים : אדם
apprehendant ne ,fugiet cisternam ad usque : animæ sanguine in oppressor
עשק בדם־נפש עד־בור ינוס אל־יתמכו־
cadet viis perversus & : erit salvus ,integer Ambulans .eum in
18 בו : הולך תמים יושע ונעקש דרכים יפול
sequens & : pane saturabitur suam humum Colens .una in
19 באחת : עבד אדמתו ישבע־לחם ומרדף
: benedictionibus multus veritatum Vir .egestate saturabitur vacuos
20 רקים ישבע־ריש : איש אמונות רב־ברכות
non facies Cognoscere .impunis erit non ditandum ad festinans &
21 ואץ להעשיר לא ינקה : הכר־פנים לא־
Festinus .vir prævaricabitur panis buccellam super & : bonum
22 טוב ועל־פת־לחם יפשע־גבר : נבהל
.ei veniet defectus quòd sciet non & : oculi mali vir copiam ad
להון איש רע עין ולא ידע כי־חסר יבאנו :
.lingua leniente præ inveniet gratiam : me post hominem Arguens
23 מוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחליק לשון :
: prævaricatio non ,dicens & ,suam matrem & ,suum patrem Rapiens
24 גוזל אביו ואמו ואמר אין־פשע
miscebit animo Latus .corrumpentis viri ipse Socius
25 חבר הוא לאיש משחית : רחב־נפש יגרה
suo corde in Fidens .impinguabitur ,DOMINO super fidens & : litem
26 מדון ובטח על־יהוה ידשן : בוטח בלבו
Danti .evadet ipse sapientia in ambulans & : stultus ipse
27 הוא כסיל והולך בחכמה הוא ימלט : נותן
multitudo ,suos oculos abscondenti & : defectus non ,pauperi
לרש אין מחסור ומעלים עיניו רב־
eos pereundo in & : homo se abscondet ,impios surgendo In .maledictionum
28 מארות : בקום רשעים יסתר אדם ובאבדם
.justi multiplicabuntur
ירבו צדיקים :

Versio VULG. LAT.

7 Qui custodit legē, fili' sapiens est: qui autē comessatores pascit, confundit patrē suū. 8 Qui coacervat divitias usuris & fœnore, liberali in pauperes congregat eas. 9 Qui declinat aures suas ne audiat legē, oratio ejus erit execrabilis. 10 Qui decipit justos in via mala, in interitu suo corruet: & simplices possidebunt bona ejus. 11 Sapiens sibi videtur vir dives: paup autē prudens scrutabitur eum. 12 In exultatione justorum multa gloria est: regnantibus impiis ruinæ hominum. 13 Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autē confess' fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. 14 Beat' homo, qui semp est pavid': qui verò mentis est duræ, corruet in malū. 15 Leo rugiens, & ursus esuriens, princeps impius sup populū pauperē. 16 Dux indigens prudentiâ, multos opprimet per calumniam: qui autē odit avaritiā, longi fient dies ejus. 17 Hominem, qui calumniatur animæ sanguinē, si usq; ad lacū fugerit, nemo sustinet. 18 Qui ambulat simpliciter, salvus erit: qui perversis graditur viis, concidet semel. 19 Qui operatur terrā suā, satiabitur panibus: qui autē sectatur otium, replebitur egestate. 20 Vir fidelis multū laudabitur: qui autem festinat ditari, non erit innocens. 21 Qui cognoscit in judicio faciē, non benefacit: iste et pro buccella panis deserit veritatem. 22 Vir, qui festinat ditari, & aliis invidet, ignorat quod egestas superveniet ei. 23 Qui corripit hominē, gratiā posteà inveniet apud eū, magis quā ille, qui p linguæ blandimenta decipit. 24 Qui subtrahit aliquid à patre suo, & à matre: & dicit hoc non esse peccatum, particeps homicidæ est. 25 Qui se jactat, & dilatat, jurgia concitat: qui verò sperat in Dño, sanabitur. 26 Qui confidit in corde suo, stult' est: qui autē graditur sapienter, ipse salvabitur. 27 Qui dat pauperi, non indigebit: qui despicit deprecantē, sustinebit penuriā. 28 Cū surrexerint impii, abscondentur homines: cùm illi perierint, multiplicabuntur justi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 † Ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὖσα κηρίοις ἐμπαίζει, † ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ (γ) γλυκέα φαίνεται. 8 † Ὥσπερ (δ) ὅταν ὄρνεον καταπετασθῇ ἐκ τῆς ἰδίας νοσσιᾶς, † οὕτως ἄνθρωπος δουλοῦται ὅταν ἀποξενωθῇ ἐκ τῶν ἰδίων τόπων. 9 † Μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται καρδία, † καταῤῥήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυχή. 10 † Φίλον σὸν (ε) ἢ φίλον πατρῷον μὴ ἐγκαταλίπῃς, † εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν. † (ζ) κρείσσων φίλος ἐγγὺς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν. 11 † Σοφὸς γίνου υἱὲ, ἵνα (η) σου εὐφραίνηται ἡ καρδία, † καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους. 12 † Πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη, † ἄφρονες δὲ (θ) ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. 13 † Ἄφελε τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, παρῆλθε γὰρ † ὑβριστὴς, ὅστις τὰ ἀλλότρια (ι) λυμαίνεται. 14 † Ὃς ἂν εὐλογῇ φίλον τοπρωΐ μεγάλῃ τῇ φωνῇ, † καταρωμένου οὐδὲν διαφέρειν δόξει. 15 † Σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡμέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, † ὡσαύτως καὶ γυνὴ λοίδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου. 16 † Βορέας σκληρὸς ἄνεμος, † ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται. 17 † Σίδηρος σίδηρον ὀξύνει, † ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἑταίρου. 18 † Ὃς φυτεύει συκῆν φάγεται τοὺς καρποὺς αὐτῆς, † ὃς δὲ φυλάσσει τὸν ἑαυτοῦ κύριον, τιμηθήσεται. 19 † Ὥσπερ οὐχ ὅμοια πρόσωπα προσώποις, † οὕτως οὐδὲ αἱ (κ) διάνοιαι τῶν ἀνθρώπων. 20 † Ἅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ (λ) ἐμπίπλανται, † ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι. † βδέλυγμα κυρίῳ στηρίζων ὀφθαλμὸν, † καὶ οἱ ἀπαίδευτοι ἀκρατεῖς γλώσσῃ. 21 † Δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ (μ) χρυσῷ πύρωσις, † ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκωμιαζόντων αὐτόν. † καρδία ἀνόμου ἐκζητεῖ κακὰ, † καρδία δὲ (ν)* εὐθὺς ζητεῖ γνῶσιν. 22 † Ἐὰν μαστιγοῖς (ξ) ἄφρονα ἐν μέσῳ (ʹ) συνεδρίου ἀτιμάζων, † οὐ μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ. 23 † Γνωστῶς ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου, † καὶ (ʹ) ἐπιστήσεις καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις. 24 Ὅτι (ο) οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀνδρὶ κράτος καὶ ἰσχὺς, † οὐδὲ παραδίδωσιν (π) ἐκ γενεᾶς εἰς γενεάν. † 25 Ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ (ʹ) χλωρῶν, καὶ κερεῖς 26 (ρ) πόαν, † καὶ σύναγε χόρτον ὀρεινὸν, Ἵνα ἔχῃς πρόβατα εἰς ἱματισμόν· † τίμα πεδίον, 27 ἵνα ὦσί σοι ἄρνες. † Υἱὲ παρ' ἐμοῦ ἔχεις ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωήν σου, καὶ εἰς τὴν ζωὴν σῶν θεραπόντων.

Anima, quæ in saturitate est, favis illudit: animæ autem (g) egenti etiā amara dulcia videtur. 7 Sicut cū avis devolaverit è proprio nido; sic homo servus fit, (h) cùm peregrinatus fuerit è propriis locis. 8 Unguentis, & vinis, & odoramentis delectatur cor: (i) disrumpitur autem à calamitatibus anima. 9 Amicum tuum, vel amicū paternum ne dereliqueris: in domum autem fratris tui ne ingrediaris (k) improsperè agens. 10 Melior (l) amicus, qui propè, quàm frater procul habitans. Sapiens esto, fili, ut lætetur cor tuum, et (m) averte à te exprobrabiles sermones. 11 Astutus malis supervenientibus abscondit se: imprudentes autem supervenientes damnū (n) patientur. 12 (o) Aufer vestimentum ej': (p) præteriit enim injuriosus, (q) qui quidem aliena vastat. 13 Qui benedixerit amicū manè (r) grandi voce; à maledicente nihil differre videbitur. 14 Stillicidia ejiciunt hominē in die hyemali de domo sua: similiter & mulier (s) maledica de propria domo. 15 (t) Aquilo durus ventus, nomine autē dexter vocatur. 16 Ferrum acuit ferrum: vir autem exacuit faciem amici. 17 (u) Qui plantat ficum, comedet fructus ej': qui autem custodit suum dominū, honorificabitur. 18 Sicut non similes facies faciebus; ita neque (x) cogitationes hominū. 19 Infernus, & perditio non implentur: similiter & oculi hominum insatiabiles. 20 Abominatio Domino obfirmans oculos, & indisciplinati incontinentes linguâ. Probatio argento, & auro (y) ignitio: vir autem probatur per os laudantium eum. 21 Cor iniqui exquirit mala: cor autem rectum quærit scientiam. (z) Si flagellaveris imprudētē in medio consess' inhonorans; non auferes imprudentiā ejus. 22 (ω) Evidenter cognosces (aa) animas gregis tui: (bb) & applicabis cor tuum tuis armentis: 23 Quoniam non in seculū viro robur, et fortitudo: neque tradit ex generatione in generationem. 24 Adhibe curam his quæ in campo sunt, (cc) viridibus, et attondebis herbam, & congrega fœnum æstivum, ut habeas oves in vestimentū: 25 cole campū, ut sint tibi * agni. 26 Fili, à me habes verba fortia ad vitam tuam, & ad (dd) vitam ministrorum tuorum. 27

ΚΕΦ. κη'.

1 † Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, † δίκαιος δὲ ὥσπερ λέων πέποιθε. 2 † Δι' ἁμαρτίας ἀσεβῶν κρίσεις ἐγείρονται, † ἀνὴρ δὲ πανοῦργος κατασβέσει αὐτάς. 3 † Ἀνδρεῖος ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς. † ὥσπερ ὑετὸς λάβρος καὶ ἀνωφελὴς, 4 † Οὕτως οἱ ἐγκαταλείποντες τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν, † οἱ δὲ ἀγαπῶντες τὸν νόμον, περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος. 5 † Ἄνδρες κακοὶ οὐ συνήσουσι κρίμα, † οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύριον συνήσουσιν ἐν παντί. 6 † Κρείσσων πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς. † Φυλάσσει νόμον υἱὸς 7 συνετὸς, † ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν ἀτιμάζει (a) πατέρα.

CAP. XXVIII.

Fugit impius nemine persequente: justus autē tanquā leo, confidit. 1 Propter peccata impiorum (a) judicia suscitantur: vir autem astutus extinguet ea. 2 (b) Fortis in impietatibus calumniatur pauperes: 3 tanquā pluvia (c) vehemens, & inutilis, Sic (d) qui derelinquentes legem, laudant impietatem: qui autē diligunt legem, circundant sibi murum. 4 Viri mali non intelligent judicium: quærentes autem Dominum intelligent in (e) omni. 5 Melior est pauper (f) vadens in veritate, divite mendaci. 6 Custodit legem filius intelligens: (g) qui autem pascit luxuriam, inhonorat patrem. 7

Κεφ. κζ'. MS. A. (γ) γλυκεῖα (δ) ὄρνεον ὅταν καταπετασθῇ (ε) καὶ φίλον (ζ) κρεῖσσον (η) εὐφραίνηταί σου ἡ καρδία, (θ) ἐλθόντες (ι) λοιμένεται. (κ) καρδίαι (λ) ἐνπίπλανται, (μ) χρυσίῳ (ν) εὐθὴς ἐκζητεῖ γνῶσιν. (ξ) τὸν ἄφρονα (ʹ) συνεδρίῳ (ʹ) ἐπιστήσῃς (ο) οὐ τὸν αἰῶνα (π) εἰς γενεὰς καὶ γενεάς. (ʹ) χλωρῷ, (ρ) ποιὰν καὶ συνάγαγε χόρτον Κεφ. κη'. MS. A. (α) πατέρα αὐτοῦ.

תרגום TARGUM.

7 8 דנטר אוריתא ברא הוא דמתבין ודמתחבר לזוללי מחמין אבוי : דמסגיע מוליה
9 בנוכלתא וברביתא למן דמרחם על מסכני מכנשיה : דמסכיר אדניה דלא נשמע
10 אוריתא אף צלותיה מרחקא היא : דמשגי תריצי בארחא בישתא בגומצא הוא נפל
11 ושלימי ותמימי נרתון טבתא : גברא עתירא חכים הוא בעינוי ומסכנא סוכלתנא
12 בסר ליה : כד יחדון צדיקיא סגיעא שבהורא ובקומא דרשיעי מבצי בר נשא : דמכסה
13 14 חובוי לא נצלח ודמודי חטוי ושבק נרחם עלוי אלהא : טובוהי דבר נשא דמדליח
15 לביה תדירא ומן דמקשי לביה נפל בבישתא : אריא נהם ודובא מצריח על
16 רשיעא דמשתליט על עמא מסכנא : שליטא חסיר הוינא סגיען עושקוי ואנא דשני
17 טולמיא נגרון יומוי : בר נשא דחשש בדמא דנפשא עד גובא נערוק לא נצודוניה :
18 19 דמהלך בתמימותא נתפרק ודמעקמן ארחתיה נפול בחדא : דפלח בארעיה
20 נסבע לחמא ודרדף סריקותא נסבע מסכנותא : גברא מהימנא סגיען ברכתיה
21 ודרהט בעולה דנעתר לא מודכי : מסב באפי לא טב ועל פתיתא דלחמא נחוב
22 23 גברא : דמסתרהב למולא גברא דביש עיניה ולא ידע דחוסרנא אתי עלוי : דמכס
24 לבר נשא קדמוי חסדא נשכח טב מן הוא דמפלג בלישן : דגזל לאבוי ולאמיה
25 ואמר לית חובא חברא הוא לגברא מחבלנא : גברא רהב מגרג תגרי ודמסבר באלהא
26 27 נדהון : דתכל על לביה סכלא הוא ודמהלך בחכימותא נתחמי מן ביש : דיהב
28 למסכנא לא נחסר ליה ודמחמי עיניה מן מסכנא סגיען לוטתיה : בקומא דרשיעי
מתטשי בר נשא ובאבדיהון נסגון צדיקי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Qui custodit legem, filius intelligens est: & qui socius est comessatorum, 7
exasperat patrem suum. Qui multiplicat substantiam suam in usura & 8
fœnore, ei qui miseretur pauperum congregat eam. Qui obturat aurem 9
suam ne audiat legem, oratio ejus erit abominabilis. Qui errare facit 10
rectos in via mala, in foveam cadet: perfecti autem & immaculati hæreditabunt bona. Vir dives sapiens sibi videtur, & pauper prudens con- 11
temnit eum. Quando lætantur justi, multa est pulchritudo: & cùm con- 12
surgunt impii, investigatur filius hominis. Qui abscondit scelera sua, non 13
dirigetur: & qui confessus fuerit peccata sua, & reliquerit, miserebitur
ejus Deus. Beatus filius hominis, cujus cor est semper pavidum: & qui 14
indurat cor suum, corruet in malum. Leo rugit & ursus clamat propter 15
impium qui dominatur super populum pauperem. Dominatoris indigen- 16
tis prudentia multæ sunt oppressiones: & qui odit calumnias, prolongabuntur dies ejus. Filius hominis qui solicitus est de sanguine animæ, si 17
usque ad lacum fugerit, non comprehendent eum. Qui ambulat in simpli- 18
citate, salvus erit: & cujus perversæ sunt viæ, corruet semel. Qui opera- 19
tur suam terram, satiabitur pane: & qui sectatur otium, satiabitur paupertate. Viri fidelis multæ sunt benedictiones; & qui cucurrerit in iniqui- 20
tate ut ditetur, non erit innocens. Accipere faciem non est bonum, & pro 21
buccella panis peccabit vir. Qui festinat ad [*acquirendam*] substantiam, 22
vir est oculi nequam, & nescit quòd egestas veniat super eum. Qui cor- 23
ripit filium hominis coram eo, gratiam bonam inveniet magis quàm ille
qui bifidus est lingua. Qui deprædatur patrem suum & matrem suam, & 24
dicit quòd non est peccatum, socius est viri dissipantis. Vir arrogans con- 25
citat jurgia: & qui sperat in Deo, impinguabitur. Qui confidit in corde 26
suo, stultus est; & qui ambulat in sapientia, protegetur à malo. Qui dat 27
pauperi, non indigebit: & qui prohibet oculum suum à paupere, multæ
erunt maledictiones ejus. Cùm consurgunt impii, absconditur homo: 28
& cùm pereunt, multiplicantur justi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]

* Qui legem servat, filius est prudens: qui verò colit vanitatem, pudore afficit patrem suum. 7 Qui fœnore & usurâ suas auget opes, relinquet eas illi qui miseretur pauperum. 8 Qui occludit aures suas quominùs audiat legem, ejus quoque precatio abominanda est. 9 Qui seducit rectum in viam malam, in foveam incidet: integri verò hæreditate consequentur bona. 10 Vir dives sapiens est in oculis suis: pauper autem prudens contemnit eum. 11 In fortitudine justorum augetur gloria: at cùm exurgunt iniqui, minuitur. 12 Homo qui celat facinus suum, non prosperabitur: ejus autem qui fatetur peccata sua, & ab iis digreditur, miserebitur Deus. 13 Beatus homo qui timet omni tempore: qui autem obdurat cor suum, corruet in malum. 14 Leo rugiit & ursus edidit vocem, quòd dominatus sit impius populo pauperi. 15 Principis mente carentis multæ erunt jacturæ: ejus autem qui fraudem odit, prorogabuntur dies. 16 Homo conscius sanguinis animæ, ad electos usque confugiet, & non auxiliabuntur ei. 17 Qui ambulat sine vitio, salvabitur: cuj' autem pravæ sunt viæ, incidet in foveam. 18 Qui colit humum, satiabitur pane: qui autem currit post vanitatem, satiabitur paupertate. 19 * Viri fidelis plurimæ sunt benedictiones: malignus autem, in scelere suo non erit impunis. 20 * Homo qui personam respicit, nequam est: nam propter frustum panis prodet hominem. 21 Properat ditescere vir cujus malus est oculus, & ignorat jacturam sibi imminere. 22 Qui corripit hominem, nanciscetur gratiam potiùs quàm is, qui divisus est in lingua sua. 23 Qui rapit *aliquid* à patre suo matréque suâ, & ait, Non est mihi peccatum, consors est hominis iniqui. 24 Vir avidus excitat contentionem: at qui fretus est Domino, pinguescet. 25 Qui fidit cordi suo stultus est: qui autem ambulat in integritate, salvabitur. 26 * Qui largitur pauperi, non indigebit: qui verò deflectit oculos suos à paupere, multiplicabitur ejus maledictio. 27 * Cùm steterint impii, delitescet homo: cum verò perierint, multiplicabuntur justi. 28

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 * كما أن الماء البارد لذيذ للنفس الظامية * كذلك البشارة الصالحة من أرض بعيدة * كما أن
مستقبحا أن يسد أحد عينا أو يفسد منبع ماء * كذلك مستفظعا أن يسقط المقسط أمام
27 28 المنافق * أكل العسل كثيرا ليس محمودا * والحاجة ماسة أن تكرم الأقوال الشريفة * مثل
مدينة أسوارها مهدومة وهي بلا سور * كذلك الإنسان الذي يعمل شيئا بلا مشاورة *

ut aqua frigida jucunda est animæ sitibunde, sic est nuntium bonum de terra longinqua. 25 Quemadmodum turpe est ut intercludat quis fontem, aut corrumpat fluentum aquæ: sic est intolerabile ut cadat justus coram impio. 26 Comestio mellis nimia, non est laudabilis: & necessitas requirit ut honorentur sermones præclari. 27 Sicut urbs cujus mœnia sunt diruta, & est sine muro: sic est homo, qui aliquid agit absque consilio. 28

الفصل السادس والعشرون *

CAP. XXVI.

1 * مثل الندى في الحصاد والمطر في الصيف * كذلك ليست للجاهل كرامة * مثل طيور
2 وعصافير تطير * كذلك اللعنة الباطلة توافي إلى أحد * مثل المقرعة للفرس والمنخس للحمار
3 كذلك العصا للأمة متجاوزة السنة * لا تجاوبن غبيا نظير غباوته * لئلا تصير شبيها به * بل
4 5 جاوب الغبي نحو غباوته * لئلا يظهر عند نفسه حكيما * من يرسل كلاما مع رسول جاهل يكتسي
6 7 تعييرا من طرائقه * انزع سلوك الساقين وتحاور السريعة من فم الأغبياء * من يربط
8 9 حجرا في مقلاع يضاهي من يعطي الغبي شرفا * الأشواك تنبت في يد السكير ودواهي
العبودية في يد الأغبياء * كل حسن الأغبياء يشنا عليها بأشياء كثيرة * لأن تقصيصهم كسر
10 11 لهم * مثل الكلب الذي يعود إلى قيئه فيصير ممقوتا * كذلك الغبي يرد بخلته تعود إلى خطيته *
يكون خجل يجلب خطية * يكون خجل يسود مرقا ونعمة * رأيت رجلا مستشعرا عند
12 13 ذاته أنه حكيم * بل كان قد اتخذ رجاء أعظم في نفسه * العاجز إذا أرسل إلى طريق يقول في
14 الطريق السبع وفي الشوارع القتلة * مثل الباب ينعطف إلى معطفه ويرجع كذلك الكسلان
15 16 ينقلب في سريره * العاجز إذا خبأ يده في عبه ما يمكنه يقدمها إلى فيه * العاجز يستوضح
17 عند ذاته متوافر الحكمة أكثر من الأحد في سبعة بشائر * كمثل من يمسك ذنب كلب *
كذلك من يتقدم في حكومة ليست له *

Velut ros in messe, & velut pluvia in æstate: sic non est stulto honor. 1 Sicut volatilia & aves volantes, sic maledictio vana superveniet alicui. 2 Sicut ferula equo, & stimulus asino: sic virga genti transgredienti legem. 3 Ne respondeas insipienti secundùm insipientiam ejus, ne fias similis illi. 4 Imò responde insipienti secundùm insipientiam ejus, ne videatur sibi sapiens. 5 Qui mittit sermonem per nuntium stultum, acquiret opprobrium è moribus ejus. 6 Aufer incessum miserorū, & elabetur lex de ore stultorum. 7 Qui alligat lapidem fundæ, similis est ei qui tribuit insipienti honorem. 8 Spinæ nascuntur in manu ebriosi: & miseriæ servitutis in manu stultorum. 9 Omnis pulchritudo impiorum odio habebitur multis in rebus, quia aspectus illorum est ipsis fractio. 10 Uti canis qui revertitur ad vomitum suum, & redditur abominandus: sic imprudens in suo vitio revertitur ad peccatum suū. 11 Est verecundia quæ affert peccatum: & est verecundia quæ affert gloriam & gratiam. Vidisti virum existimantē apud semetipsū se esse sapientem, is poti' præsumit spem arrogantem de se. 12 Piger, cùm mittitur in viam, dicit, Est in via leo, & in plateis internecio. 13 Sicut ostium vertitur ad cardinem suum & revertitur, sic piger volvitur in lecto suo. 14 Piger, cùm absconderit manum suam in sinu suo, non poterit approximare eam ori suo. 15 Piger sibi videtur sapientior magis quàm is qui accipit in saturitate sua bonum nuntium, 16 Sicut qui tenet caudam canis, sic est qui se offert in lite non sua. 17

משלי : כט

CAP. XXIX. כט

.sanitas non & ,conteretur repente cervicem *indurans increpationum* Vir
1 איש תוכחות מקשה־ערף פתע ישבר ואין מרפא׃
gemet , *impium dominando in* & : populus lætabitur , *justos multiplicari In*
2 ברבות צדיקים ישמח העם ובמשל רשע יאנח
pascens & : suum patrem lætificabit sapientiam *diligens* Vir .populus
3 עם׃ איש־אהב חכמה ישמח אביו ורעה
vir & : terram faciet stare judicio in Rex .substantiam perdet , scorta
4 זונות יאבד־הון׃ מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש
expandens rete ,suo *socio super leniens* Vir .eam diruet , *oblationum*
5 תרומות יהרסנה׃ גבר מחליק על־רעהו רשת פורש
justus & : laqueus malus viri *prævaricatione In* .ejus pedibus *super*
6 על־פעמיו׃ בפשע איש רע מוקש וצדיק
impius : *tenuium* judicium justus *Cognoscens* .lætabitur & ,*dicet præconia*
7 ירון ושמח׃ ידע צדיק דין דלים רשע
:civitatem illaqueabunt *irrisionis Viri* .scientiam intelliget non
8 לא־יבין דעת׃ אנשי לצון יפיחו קריה
viro cum *subiens judicium* sapiens Vir .*nasum* avertent sapientes &
9 וחכמים ישיבו אף׃ איש־חכם נשפט את־איש
sanguinum Viri .requies non & ,ridebit & ,irascetur & : stulto
10 אויל ורגז ושחק ואין נחת׃ אנשי דמים
Totum .ejus animam quærent recti & : perfectum habebunt odio
11 ישנאו־תם וישרים יבקשו נפשו׃ כל־
.eum *sedabit* posterum in sapiens & : stultus proferet suum spiritum
רוחו יוציא כסיל וחכם באחור ישבחנה׃
.impii ejus ministri omnes : *falsitatis* verbo *super attendente Dominante*
12 משל מקשיב על־דבר־שקר כל־משרתיו רשעים׃
oculos illuminans : sibi obviaverunt *contritionum* vir & Pauper
13 רש ואיש תככים נפגשו מאיר עיני
ej⁹ thronus : *tenues* veritate in *judicans* Rex .Dominus *ipsorum* amborũ
14 שניהם יהוה׃ מלך שופט באמת דלים כסאו
puer & : sapientiam tribuet increpatio & Virga .firmabitur *perpetuum* in
15 לעד יכון׃ שבט ותוכחת יתן חכמה ונער
multiplicabitur *impios multiplicari In* .suã matrem *afficiens* pudore dimissus
16 משלח מביש אמו׃ ברבות רשעים ירבה־
Corripe .videbunt eorum ruinam *in* justi & : prævaricatio
17 פשע וצדיקים במפלתם יראו׃ יסר
.tuæ animæ delicias dabit & : te faciet requiescere & , tuum filium
בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך׃
ipse beatus , legem custodiens & : populus *feriabitur* , *visione non In*
18 באין חזון יפרע עם ושמר תורה אשרהו׃
respondens non & ,intelliget quia : servus erudietur non verbis *In*
19 בדברים לא־יוסר עבד כי־יבין ואין מענה׃
.illo *præ* stulto spes : suis verbis in velocem virum Vidisti
20 חזית איש אץ בדבריו תקוה לכסיל ממנו׃
erit suo novissimo *&* : suum servum pueritia à delicatè *Nutriens*
21 מפנק מנער עבדו ואחריתו יהיה
multus excandescentiæ auctor & : litem miscebit *naris* Vir .filius
22 מנון׃ איש־אף יגרה מדון ובעל חמה רב־
spiritu *humilis* & : eum humiliabit hominis Superbia .*prævaricatione*
23 פשע׃ גאות אדם תשפילנו ושפל־רוח
execrationem : suam animam *odiens* fure cum *Partiens* .*gloriam assequetur*
24 יתמך כבוד׃ חולק עם־גנב שונא נפשו אלה
fidens & : laqueum *dabit* hominis *Tremor* .annunciabit non &, audiet
25 ישמע ולא יגיד׃ חרדת אדם יתן מוקש ובוטח
: dominantis *facies quærentes* Multi .elevabitur Domino in
26 ביהוה ישגב׃ רבים מבקשים פני־מושל
: *iniquitatis* vir justorum Abominatio .*viri* judicium Domino à &
27 ומיהוה משפט־איש׃ תועבת צדיקים איש עול
.via rectus impii abominatio &
ותועבת רשע ישר־דרך׃

Versio VUL.LAT.

CAP. XXIX.

1 VIro, qui corripientẽ durâ
cervice contemnit, repentinus
ei superveniet interitus: & eũ
2 sanitas non sequetur. In multiplicatione
justorum lætabitur
vulg⁹ : cùm impii sumpserint
3 principatũ, gemet popul⁹. Vir
qui amat sapientiam, lætificat
patrẽ suũ: qui autẽ nutrit scorta,
4 perdet substantiã. Rex justus
erigit terrã, vir avar⁹ destruet
5 eã. Homo, qui blandis fictisq;
sermonib⁹ loquitur amico suo,
6 rete expandit gressib⁹ ej⁹. Peccantẽ
virũ iniquũ involvet laque⁹:
& just⁹ laudabit atq; gau-
7 debit. Novit just⁹ causã pauperũ
: impi⁹ ignorat scientiã.
8 Homines pestilentes dissipant
civitatẽ : sapientes verò aver-
9 tunt furorẽ. Vir sapiens, si cũ
stulto contenderit, sive irascatur,
sive rideat, nõ inveniet re-
10 quiem. Viri sanguinũ oderunt
simplicem : justi autẽ quærunt
11 animã ej⁹. Totũ spiritũ suum
profert stult⁹: sapiens differt, et
12 reservat in posterũ. Princeps
qui libenter audit verba mendacii,
omnes ministros habet
13 impios. Paup et creditor obviaverũt
sibi: utriusq; illumina-
14 tor est Dñs. Rex qui judicat in
veritate pauperes, thron⁹ ej⁹
15 in æternum firmabitur. Virga
atq; correptio tribuit sapientiã
: puer autẽ, qui dimittitur
voluntati suæ, confundit matrẽ
16 suã. In multiplicatione impiorũ
multiplicabuntur scelera: et
17 justi ruinas eorũ videbunt. Erudi
filiũ tuũ, & refrigerabit
te, & dabit delicias animæ tuæ.
18 Cùm prophetia defecerit, dissipabitur
popul⁹: qui verò cu-
19 stodit legẽ, beat⁹ est. Serv⁹ verbis
non potest erudiri: quia ꝙ
dicis intelligit, & respondere
20 contemnit. Vidisti hominẽ velocẽ
ad loquendũ? stultitia magis
speranda est, quã illi⁹ cor-
21 reptio. Qui delicatè à pueritia
nutrit servũ suũ, posteà sentiet
22 eũ contumacẽ. Vir iracundus
provocat rixas : & qui ad indignandũ
facilis est, erit ad
23 peccandũ proclivior. Superbũ
sequitur humilitas : & humilẽ
24 spiritu suscipiet gloria. Qui cũ
fure participat, odit animam
suã: adjurantẽ audit, & non in-
25 dicat. Qui timet hominẽ, citò
corruet: qui sperat in Dño, sub-
26 levabitur. Multi requirũt faciẽ
principis: & judiciũ à Dño e-
27 greditur singulorũ. Abominãtur
justi virũ impiũ: & abominantur
impii eos, qui in recta
sunt via. Verbum custodiens
filius, extra perditionem erit.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

8 † Ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ τόκων καὶ
πλεονασμῶν, † τῷ (ᵃ) ἐλεῶντι πτωχοὺς συνάγει
9 αὐτόν. † Ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ (β)
μὴ εἰσακοῦσαι νόμου, † καὶ αὐτὸς τὴν προσευχὴν
10 αὐτοῦ ἐβδέλυκται. Ὃς πλανᾷ εὐθεῖς ἐν
ὁδῷ κακῇ, † εἰς διαφθορὰν αὐτὸς ἐμπεσεῖται,
† οἱ δὲ ἄνομοι διελεύσονται ἀγαθά, † καὶ οὐκ εἰσ-
11 ελεύσονται εἰς αὐτά. † Σοφὸς παρ' ἑαυτῷ ἀνὴρ
πλούσιος, † πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται αὐ-
12 τοῦ. † Διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δό-
ξα, † ἐν δὲ τόποις ἀσεβῶν ἁλίσκονται ἄν-
13 θρωποι. † Ὁ ἐπικαλύπτων ἀσέβειαν ἑαυτοῦ οὐκ
εὐοδωθήσεται, † ὁ δὲ ἐξηγούμενος ἐλέγχους
14 ἀγαπηθήσεται. † Μακάριος ἀνὴρ ὃς καταπτήσσει
πάντα δι' εὐλάβειαν, † ὁ δὲ σκληρὸς
15 τὴν καρδίαν ἐμπεσεῖται κακοῖς. † Λέων πεινῶν
καὶ λύκος διψῶν, † ὃς τυραννεῖ, πτωχὸς ὤν,
16 ἔθνους πενιχροῦ. † Βασιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων
μέγας συκοφάντης, † ὁ δὲ μισῶν ἀδικίαν μα-
17 κρὸν χρόνον ζήσεται. † Ἄνδρα τὸν ἐν αἰτίᾳ φό-
νου ὁ ἐγγυώμενος, † φυγὰς ἔσται καὶ οὐκ ἐν ἀ-
σφαλείᾳ. † παίδευε υἱὸν καὶ ἀγαπήσει σε, † καὶ
δώσει κόσμον τῇ σῇ ψυχῇ, † οὐ μὴ (ᵛ) ὑπακούσει
18 ἔθνει παρανόμῳ. † Ὁ πορευόμενος δικαίως
βεβοήθηται, † ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμε-
19 νος ἐμπλακήσεται. † Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑ-
αυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρτων, † ὁ δὲ διώκων
20 σχολὴν πλησθήσεται πενίας. † Ἀνὴρ (γ)
ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθήσεται, † ὁ δὲ κα-
21 κὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. † Ὃς οὐκ αἰσχύνεται
πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός, † ὁ τοιοῦτος
22 ψωμοῦ ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα. † Σπεύδει
πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος, † καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι
23 ἐλεήμων κρατήσει αὐτοῦ. † Ὁ ἐλέγχων ἀν-
θρώπου ὁδοὺς, χάριτας ἕξει μᾶλλον τοῦ γλωσ-
24 σοχαριτοῦντος. † Ὃς (δ) ἀποβάλλεται πα-
τέρα ἢ μητέρα, καὶ δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν, † οὗτος
25 κοινωνός ἐστιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς. † (ε) Ἄπιστος
ἀνὴρ κρίνει εἰκῇ, † ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ Κύριον,
26 ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται. † Ὃς πέποιθε θρασείᾳ
καρδίᾳ, ὁ τοιοῦτος ἄφρων, † ὃς δὲ πορεύεται
27 σοφίᾳ, σωθήσεται. † Ὃς δίδωσι πτωχοῖς οὐκ
ἐνδεηθήσεται, † ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφθαλμὸν
28 αὐτοῦ, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται. † Ἐν τόποις
ἀσεβῶν στένουσι δίκαιοι, † ἐν δὲ τῇ ἐκείνων
ἀπωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι.

Qui multiplicat divitias suas cũ 8
usuris, & excrescentiis; ei (h) qui
miseretur inopum, congregat eas.
Qui declinat aurem suam, ne ex- 9
audiat legem; & ipse orationẽ suã
(i) abominabilem fecit. Qui sedu- 10
cit rectos in viam malam, in cor-
ruptionem ipse incidet: iniqui au-
tem (k) transibunt bona, & non in-
gredientur in ea. Sapiens apud se 11
vir dives: pauper autem intelligens
(l) condemnabit eum. Per auxili- 12
um justorum multa fit gloria: in lo-
cis autem impiorum capiuntur ho-
mines. Qui cooperit impietatem 13
suam, non prosperabitur: qui autẽ
(m) narrat redargutiones, (n) dili-
getur. Beatus vir, qui (o) veretur 14
omnia per metũ: durus autem cor-
de incidet malis. Leo esuriens, & 15
lupus sitiens, qui, cùm inops sit, ty-
rannide dominatur genti pauperi.
(p) Rex egens proventuum, (q) ma- 16
gnus sycophanta: qui autẽ odit in-
justitiam, longum (r) tempus vivet.
Virum, qui in causa mortis, spon- 17
dens, profugus erit, & non in secu-
ritate. Erudi filium, (s) & diliget
te, & dabit ornatum animæ tuæ,
non obediet genti iniquæ. Qui am- 18
bulat (t) justè, adjutus est: qui au-
tem perversis viis vadit, implica-
bitur. Qui operatur suam terram, 19
implebitur panibus: qui autem se-
ctatur (u) otium, implebitur pau-
pertate. Vir (x) fidelis multa bene- 20
dicetur: (y) malus autem non impu-
nitus erit. Qui non reveretur fa- 21
cies justorum, non bonus: qui talis
est, buccellâ panis vendet virum.
Festinat ditescere vir (z) invidus: 22
& non novit, quia (ω) misericors
obtinebit eum. Qui corripit homi- 23
nis vias, gratias reportabit magis
(aa) eo, qui linguâ gratificatur.
(bb) Qui abjicit patrẽ vel matrẽ, 24
& videtur non peccare; hic (cc)
consors est viri impii. (dd) Infide- 25
lis vir judicat temerè: qui autem
confidit super Dominum, in cura
diligenti erit. Qui confidit (ee) au- 26
daciâ cordis, talis est imprudens:
qui autẽ ambulat sapientiâ, salva-
bitur. Qui dat pauperibus, non e- 27
gebit: qui autem avertit oculum
suum, (ff) in multa penuria erit.
In locis impiorum (gg) gemunt justi: in illorum autem perditione abundabunt justi. 28

MS. A. (ᵃ) ἐλεοῦντι (β) τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι (ᵛ) ὑπακούσῃ (γ) ἀξιοπιστότερος (δ) ἀποβιάζεται (ε) Ἄπληστος

ΚΕΦ. κθ'.

1 † ΚΡείσσων ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου,
† ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ (ᵃ)
2 ἔστιν ἴασις. † (α) Ἐγκωμιαζομένων δικαίων
εὐφρανθήσονται λαοὶ, † ἀρχόντων δὲ ἀσεβῶν
3 στένουσιν ἄνδρες. † Ἀνδρὸς φιλοῦντος σοφίαν
εὐφραίνεται (ᵛ) πατὴρ αὐτοῦ, † ὃς δὲ ποιμαίνει
4 πόρνας ἀπολεῖ πλοῦτον. † Βασιλεὺς δίκαιος
ἀνίστησι χώραν, † ἀνὴρ δὲ παράνομος κατα-
5 σκάπτει. † Ὃς παρασκευάζεται ἐπὶ πρόσωπον
τοῦ ἑαυτοῦ φίλου δίκτυον, † περιβάλλει
6 αὐτὸ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν. † Ἁμαρτάνοντι ἀνδρὶ
μεγάλη παγὶς, † δίκαιος δὲ ἐν χαρᾷ
(β) καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται.

CAP. XXIX.

MElior vir (a) correptionũ, vi- 1
ro duræ cervicis: repentè enim (b)
ardente eo non est medela. (c) Dum 2
laudantur justi, lætabuntur populi:
imperantibus autem impiis, gemunt
viri. Viri amantis sapientiam, 3
lætatur pater ejus: qui autem
(d) pascit meretrices, disperdet
divitias. Rex justus erigit re- 4
gionem: vir autem iniquus (e)
destruit. Qui præparat ad faciem 5
sui amici rete: (f) illud circun-
dat suis pedibus. (g) Peccanti viro 6
magnus laqueus: justus autem in
gaudio, & in lætitia erit.

MS. A. (ᵃ) ἔσαι (α) Ἐγκωμιαζομένων δὲ δικαίων (ᵛ) ὁ πατὴρ (β) καὶ εὐφροσύνῃ

תרגום TARGUM.

כט

1 גברא דלא מקבל מכסנותא ומקשי קדליה בעגלא נתתבר ולא תהוי ליה אסו׃ בסוגעא
2 דצדיקי חדי עמא ובשולטנא דרשיעי נתאנח עמא׃ גברא דרחם חכמתא נחדי אבוי
3 4 ודמתחבר בזניותא מוביד מוליה׃ מלכא בדינא נוקים ארעא וגברא עולא עקר לה׃
5 6 גברא דמתפלג על חבריה מצדתא פרס על הלכתיה׃ גברא בישא בחוביה מתציד
7 8 וצדיקא דיץ וחדי׃ ידע צדיקא דינהון דמסכני ורשיעי לא מתבינין ידיעתא׃ גברא
9 ממקני ממללין כדבא וחכימי מהפכין רוגזא׃ גברא חכימא דין עם גברא שטיא ורגז
10 11 וחאך ולא מתתבר׃ גברי דאשדין דמא סנין תמימותא ותריצי בעין לה׃ כולה
12 חומתיה מפיק סכלא וחכימא ברעינא מאכה׃ שליטא דצאת מלי דשקרא כלהון
13 משמשנוי רשיעי׃ מסכנא וגברא מצעיא פגיעו חד בחד ואלהא מנהיר עינוי דתרויהון׃
14 15 מלכא דדאן בקושטא למסכני כורסיה לעלם תקין׃ שבטא ומכסנותא יהבין
16 חכמתא וטליא דלא מקבל בעתא מבהית אמיה׃ בסוגעא דרשיעי חובא נסגי וצדיקיא
17 18 יחמון במפלתהון׃ רדי בברך ויניחך ויתן תפנוקי לנפשך׃ בסוגעא דעולאי מתתרע
19 עמא ודנטר אוריתא טובוהי׃ במלי לא מתרדי עבדא דידע גיר ולא בליע׃ אין חזיתא גברא
20 21 דמערקלין מלוי סבויא דטב הוא סכלא מניה׃ מתפנק מן טליותיה לעבדא נהוי
22 ובאחריתיה יהי מנסח׃ גברא רגזנא מגרג תגרי וגברא חמתנא סגיעין חובוי׃ רמותא
23 24 דבר נשא תשפלניה ומן דמכיכא רוחיה נפלג יקרא׃ דפלג עם גנבא סני נפשיה נפסק
25 מומתא ולא מודה׃ טלומיא דבר נשא עבדא ליה תקולתא ודמסבר באלהא נעשן׃
26 27 סגיעי דבעין אפי דשליטא ומן קדם אלהא דיניה דגברא׃ מרחקתא דצדיקי
גברא עולה ומרחקתא דרשיעי גברא דתריצי ארחתיה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXIX.

VIr qui non recipit correptionem, & indurat cervicem suam, citò conte- 1
retur, & non erit ei medicina. In multitudine justorũ, lætatur populus; & in 2
dominio impiorum gemet populus. Vir qui amat sapientiam, lætificabit pa- 3
trem suum: & qui adhæret meretrici, perdet substantiã suam. Rex in judicio 4
stabilit terram; & vir iniquus dissipat eam. Vir qui dividitur à socio suo, 5
rete expandit gressibus ejus. Vir malus in peccato suo capitur, & justus ex- 6
ultat & gaudet. Novit justus judicium pauperum, impii autem non intelli- 7
gunt scientiam. Viri derisores loquuntur mendacium, & sapientes avertunt 8
furorem. Vir sapiens contendens cum viro stulto, sive irascatur sive rideat, 9
non conteritur. Viri qui effundunt sanguinem, oderunt simplicitatem : 10
recti autem quærunt eam. Omnem furorem suum profert stultus, & sapi- 11
ens in prudentia reprimit. Princeps qui auscultat verba mendacii, omnes 12
ministri ejus sunt impii. Pauper & mediocris fortunæ homo obviaverunt 13
sibi invicem, & Deus illuminat oculos amborum. Rex qui judicat in veri- 14
tate pauperes, thronus ejus in æternum dirigetur. Virga & correptio præ- 15
bent sapientiam, & puer qui non recipit correptionem, confundit matrem
suam. In multitudine impiorum peccatum multiplicatur, & justi videbunt 16
ruinas eorum. Erudi filium tuum, & requiescere te faciet, & dabit deli- 17
cias animæ tuæ. In multitudine iniquorum dissipatur populus : & qui cu- 18
stodit legem, beatus est. Verbis non eruditur servus; cognoscit *enim*, nec 19
patitur. Si vidisti virum velocem in verbis suis, melior est spes de stulto 20
quàm de illo. Qui deliciis indulget à pueritia sua, servus evadet : & ad 21
extremum evertetur. Vir iracundus concitat rixam, & viri furiosi multa 22
sunt peccata. Elatio filii hominis humiliat eum : & qui summissus est spi- 23
ritu, dividit gloriam. Qui dividit cum fure, odit animam suam: jusjurandũ 24
defertur ei, & non confitebitur. Calumnia filii hominis accersit ei offen- 25
diculũ : & qui sperat in Deo, roborabitur. Multi sunt qui quærunt faciem 26
principis, & à facie Dei judicium viri. Abominatio justorum est vir ini- 27
quus, & abominatio impiorum est vir cujus viæ sunt rectæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܘܠܐ * ܟܛ *

1 * ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܡܩܒܠ ܡܟܣܢܘܬܐ. ܘܡܩܫܐ ܩܕܠܗ. ܡܢ ܫܠܝ ܢܬܬܒܪ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܐܣܝܘܬܐ.
2 * ܒܣܘܓܐܐ ܕܙܕܝܩܐ ܣܓܐ ܥܡܐ. ܘܒܫܘܠܛܢܐ ܕܥܘܠܐ ܡܬܬܢܚ ܥܡܐ.
3 * ܓܒܪܐ ܕܪܚܡ ܚܟܡܬܐ ܢܚܕܐ ܠܐܒܘܗܝ. ܘܕܪܥܐ ܙܢܝܘܬܐ ܢܘܒܕ ܩܢܝܢܗ.
4 * ܡܠܟܐ ܒܕܝܢܐ ܡܩܝܡ ܐܪܥܐ. ܘܥܘܠܐ ܡܣܟܢ ܠܗ.
5 * ܓܒܪܐ ܕܡܬܦܠܓ ܥܠ ܚܒܪܗ. ܡܨܝܕܬܐ ܦܪܣ ܠܗܠܟܬܗ.
6 * ܓܒܪܐ ܥܘܠܐ ܒܚܛܗܘܗܝ ܡܬܬܨܝܕ. ܘܙܕܝܩܐ ܢܫܒܚ ܘܢܚܕܐ.
7 * ܙܕܝܩܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܕܝܢܐ ܕܡܣܟܢܐ. ܘܥܘܠܐ ܠܐ ܡܣܬܟܠ ܝܕܥܬܐ.
8 * ܓܒܪܐ ܡܒܙܚܢܐ ܡܘܩܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܚܟܝܡܐ ܡܗܦܟܝܢ ܪܘܓܙܐ.
9 * ܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܕܕܐܢ ܥܡ ܓܒܪܐ ܣܟܠܐ. ܘܪܓܙ ܘܓܚܟ. ܘܠܐ ܡܬܡܪܡܪ.
10 * ܓܒܪܐ ܐܫܘܕܝ ܕܡܐ ܣܢܝܢ ܠܬܡܝܡܐ. ܘܬܪܝܨܐ ܪܚܡܝܢ ܠܗ.
11 * ܟܠܗ ܚܡܬܗ ܡܦܩ ܣܟܠܐ. ܘܚܟܝܡܐ ܒܪܥܝܢܗ ܡܥܒܪ ܠܗ.
12 * ܫܠܝܛܐ ܕܡܨܝܬ ܠܡܠܬܐ ܕܕܓܠܘܬܐ. ܟܠܗܘܢ ܡܫܡܫܢܘܗܝ ܥܘܠܐ.
13 * ܡܣܟܢܐ ܘܟܐܒܐ ܦܓܥܘ ܚܕ ܒܚܕ. ܘܡܪܝܐ ܡܢܗܪ ܥܝܢܝ ܬܪܝܗܘܢ.
14 * ܡܠܟܐ ܕܕܐܢ ܒܩܘܫܬܐ. ܟܘܪܣܝܗ ܒܕܝܢܐ ܢܫܬܪܪ.
15 * ܫܒܛܐ ܘܡܟܣܢܘܬܐ ܝܗܒܝܢ ܚܟܡܬܐ. ܘܛܠܝܐ ܕܠܐ ܪܕܐ ܡܒܗܬ ܠܐܡܗ.
16 * ܒܣܘܓܐܐ ܕܥܘܠܐ ܣܓܝܐ ܥܘܠܐ. ܘܙܕܝܩܐ ܚܕܝܢ ܒܡܦܘܠܬܗܘܢ.
17 * ܪܕܝ ܒܪܟ ܘܢܢܝܚܟ. ܘܢܬܠ ܦܘܢܩܐ ܠܢܦܫܟ.
18 * ܒܣܘܓܐܐ ܕܥܘܠܐ ܡܬܦܪܥ ܥܡܐ. ܘܕܢܛܪ ܢܡܘܣܐ ܛܘܒܘܗܝ.
19 * ܒܡܠܐ ܠܐ ܡܬܪܕܐ ܥܒܕܐ. ܝܕܥ ܓܝܪ ܕܠܐ ܡܬܢܓܕ.
20 * ܐܢ ܚܙܝܬ ܓܒܪܐ ܕܡܣܪܗܒ ܒܡܠܘܗܝ. ܕܥ ܕܛܒ ܡܢܗ ܣܟܠܐ.
21 * ܘܕܡܦܢܩ ܡܢ ܛܠܝܘܬܗ ܥܒܕܐ ܢܗܘܐ. ܘܒܚܪܬܗ ܢܬܬܢܚ.
22 * ܓܒܪܐ ܚܡܬܢܐ ܡܓܪܐ ܚܪܝܢܐ. ܘܓܒܪܐ ܪܓܝܙܐ ܡܣܓܐ ܥܘܠܐ.
23 * ܪܡܘܬܐ ܕܒܪܢܫܐ ܬܡܟܟܝܘܗܝ. ܘܡܟܝܟܘܬܗ ܐܝܩܪܐ ܬܬܠ ܠܗ.
24 * ܕܦܠܓ ܥܡ ܓܢܒܐ ܣܢܐ ܢܦܫܗ. ܘܡܘܡܬܐ ܦܣܩܝܢ ܥܠܘܗܝ. ܘܠܐ ܡܘܕܐ.
25 * ܥܘܠܗ ܕܓܒܪܐ ܣܐܡ ܠܗ ܬܘܩܠܬܐ. ܘܕܬܟܝܠ ܥܠ ܡܪܝܐ ܢܫܬܒܚ.
26 * ܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܕܒܥܝܢ ܐܦܘܗܝ ܕܫܠܝܛܐ. ܘܡܢ ܡܪܝܐ ܢܦܩ ܕܝܢܗ ܕܓܒܪܐ.
27 * ܡܣܠܝܐ ܠܘܬ ܙܕܝܩܐ ܓܒܪܐ ܥܘܠܐ. ܘܐܘܪܚܐ ܬܪܝܨܬܐ ܡܣܠܝܐ ܠܘܬ ܥܘܠܐ.

CAP. XXIX.

HOmo qui non accipit correctionem, est- 1
que duræ cervicis, brevi conteretur, nec erit
illi medela. In multitudine justorum crescit 2
populus : & sub dominio impiorum ingemiscit
populus. Vir qui amat sapientiam, exhi- 3
larabit patrem suum : qui autem pascitur in
scortatione, perdet facultates suas. Rex judi- 4
cio terrã erigit: at impius in egestatem redigit
illam. Homo qui anceps est erga proxi- 5
mum suum, rete expandit gressibus ejus. Ho- 6
mo facinorosus, crimine suo capietur : justus
autem canet & gaudebit. Justus enim novit 7
judicium pauperum : impius autem non percipit
scientiam. Homines irrisores incendunt 8
urbes: at sapientes repellunt iram. Vir sapi- 9
ens contendit cum viro stulto, & irascitur, ac
ridet, nec *tamen* succenset. Viri effusores san- 10
guinis oderunt pium: justi verò diligunt eum.
Totam iram suam profert stultus: sapiens au- 11
tem mente suâ pervolvit. Princeps qui audi- 12
tum præbet verbo mendaci, hujus ministri o-
mnes iniqui sunt. Pauper & dolens occurre- 13
runt invicẽ, & Dñs illustrat oculos utriusque.
Rex qui judicat in veritate, hujus thronus in 14
judicio firmabitur. Virga & objurgatio dant 15
sapientiam: puer autem ineruditus pudefacit
matrem suam. In multitudine impiorum cre- 16
scit impietas : & justi lætabuntur in ruina i-
psorum. Erudi filium tuum, & is requiem & 17
delicias afferet animæ tuæ. In multitudine im- 18
piorum disrumpitur populus: & qui custodit
legem, beatus. Verbis non corrigitur servus: 19
novit enim se non vapulaturũ. Si videas ho- 20
minem præcipitem in verbis suis, scito illo
meliorem esse stultum. Qui deliciis indulget 21
à pueritia sua, servus erit, & in novissimo
suo suspirabit. Homo iracundus provocat 22
litem : & homo indignabundus multiplicat
iniquitatem. Superbia hominis deprimet 23
eum, & humilitas illius honorem augebit ei.
Qui cum fure partitur, odit animam suam : 24
& decernent in eum juramenta, nec fatebi-
tur. Iniquitas viri componit ei offendicu- 25
lum : at qui Domino fidit, magnificabitur.
Multi sunt qui ambiunt vultum principis : à 26
Domino autem egreditur judiciũ viri. Abo- 27
minandus est apud justum vir iniquus: & via
recta abominabilis est apud iniquos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * مثل الذين القوا ان يطرحوا الاقوال لدى الناس * ومن يلقي الكلام اولا يتعرقل به *
19 * هكذا جميع الذين يكمنون لاصدقائهم * متى ما سوهدوا يقولون انما عملت هذا مازحا *
20 21 * بالحطب الكثير يحسن وقيد النار وحيث لا يوجد ذو غضب يسكن الخصومة * الاسكار
22 للخمر * والحطب في النار والرجل القارف لتحريك الخصومة * اقوال الملاقين والخادعين لينه *
23 وهذه تضرب بواطن الحشاء * فضة تعطي بغش يجب ان تحسب كالخزف * الشفاه المستقيمة
24 تسر قلبا حزينا * العدو المتباكي بشفتيه يومي الي كل شي * وفي قلبه يخترع صنوف الغش *
25 26 * ان تضرع اليك العدو بصوت عظيم فلا تطعه له * فان في نفسه سبعة شرور * من يخفي
27 عداوة يبتدع غشا * والنفس العليم يستر خطاياه في الجماعة * من يحفر لقريبه حفرة يسقط
28 فيها * ومن يدحرج حجرا على نفسه يدحرجها * اللسان الكذوب يمقت الصدق * وفما لا
غطاء عليه يصنع جوالب الهيج والشغب *

Quemadmodum qui sese præcipitant in 18
profundendo sermones coram hominibus,
& qui effundit sermonem prior, implica-
tur in eo: Ita sunt omnes qui insidi- 19
antur amicis suis : dum deprehenduntur,
dicunt; Certè id feci jocans. In multis 20
lignis optimè ardet ignis : & ubi non adest
iracundus, sedatur altercatio. Scurrilitas 21
est vini, & ligna in igne, & vir litigio-
sus ad excitationem contentionis. Ser- 22
mones adulantium & decipientium, mol-
les : & hi percutiunt interna viscerum.
Argentum quod datur cum fraude, de- 23
bet existimari quasi testa. Labia recta
lætificant cor triste. Inimicus lacbryma- 24
bundus, labiis suis annuit ad omnia : et
in corde suo excogitat genera fraudum.
Si supplicaverit tibi inimicus altâ voce, 25
ne obedias illi : quia in anima ejus
sunt septem nequitiæ. Qui celat odi- 26
um, architectatur dolum : & qui ex-
cellens est in doctrina, operit peccata
sua in concilio. Qui fodit proximo 27
suo foveam, cadet in illam : & qui
volvit lapidem, super animam suam il-
lum volvit. Lingua mendax odit ve- 28
ritatem : & os quod non habet oper-
culum super se, producit clamores tu-
multûs & seditionis.

* الفصل السابع والعشرون *

1 2 * لا تفتخر بما في الغد * فانك ما تعلم ماذا ينتجه اليوم الوارد * فليمدحك قريبك لا فمك *
3 وليقرظك غيرك ولا شفتاك * الحجر الثقيل والرمل الصعب حمله اثقل غيظ منهما جميعا *
4 5 * الجاهل الغضب لا يرحم * والغيظ حاد * لكن الغيرة لن يثبت لديها احد * توبيخات
6 مكشوفة ظاهرة افضل من صداقة مكتومة * جراحات الصديق اوثق من قبلات العدو
7 الاختيارية * النفس التي في الشبع تتلها اربابها * والنفس التي في الضيقة تستحلي لها الاشياء
8 المرة حلوة * مثل الطائر اذا طار من عشه هكذا الانسان يستخدم ويستعبد اذا تغرب من
9 مواضعه * القلب يطرب بالطيوب والخمور والبخورات * والنفس تفرزها السقطات *

CAP. XXVII.

NE glorieris de eo quod futurum est 1
in crastino, quia nescis quid pariat dies
ventura. Laudet te proximus tuus, non 2
os tuum: & celebret te alius, & non
labia tua. Saxo gravi, & arenâ po:t1- 3
tu difficili, utroque simul gravior est ira.
Stultus furibundus non miseretur, & ira 4
est acuta : at prope zelum nemo consiste-
re potest. Correptiones manifestæ & a- 5
pertæ, sunt præstantiores amicitiâ occul-
tâ. Vulnera amici sunt tutiora osculis 6
inimici voluntariis. Anima quæ est in 7
saturitate, deridet dominos suos : &
animæ quæ est in angustia, res amaræ
dulces videbuntur. Sicut volucre cùm 8
volaverit de nido suo, sic homo ad-
hibebitur in servitutem & subjectionem,
cùm discesserit è locis suis. Cor gaudet 9
aromatibus, & vinis, & odoramentis :
& animam discernunt casus.

מִשְׁלֵי : ל

CAP. XXX.

: Ithiel ad ʾ vir dixit *Assumptionem* .Jache filii Aghur Verba
1 דִּבְרֵי אָגוּר בִּן־יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר לְאִיתִיאֵל
intelligentia non & : *viro præ ego stolidus* Quia .Uchal & , Ithiel ad
2 לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃ כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא־בִינַת
sanctorum scientiam & ,sapientiam didici non Et .mihi hominum
3 אָדָם לִי׃ וְלֹא־לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים
ventum *collegit* Quis ? descendit & , cœlum ascendit Quis .*noscam*
4 אֵדָע׃ מִי עָלָה־שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי אָסַף־רוּחַ
omnes statuit quis ? vestimento in aquas ligavit Quis ? suis pugillis in
בְּחָפְנָיו מִי צָרַר־מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל־
? *noveris quod* ,ejus filii nomen quod & ,ejus nomen quod ? terræ *fines*
אַפְסֵי־אָרֶץ מַה־שְּׁמוֹ וּמַה־שֶּׁם־בְּנוֹ כִּי תֵדָע׃
Ne .eo in *fidentibus ipse* clypeus : purgatus Dei sermo Omnis
5 6 כָּל־אִמְרַת אֱלוֹהַ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לַחֹסִים בּוֹ׃ אַל־
Duo .*sis* mendax & ,te in increpet fortè ne : ejus verbis *super* addas
7 תּוֹסְףְּ עַל־דְּבָרָיו פֶּן־יוֹכִיחַ בְּךָ וְנִכְזָבְתָּ׃ שְׁתַּיִם
,*Vanitatem* .moriar antequàm ,me à prohibeas ne : te à postulavi
8 שָׁאַלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל־תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת׃ שָׁוְא
dederis ne *opulentiam* & ,paupertatem : me à elonga *mendax verbum &*
וּדְבַר־כָּזָב הַרְחֵק מִמֶּנִּי רֵאשׁ וָעֹשֶׁר אַל־תִּתֶּן־
, *mentiar* & , satier fortè Ne .*mei statuti panem mihi da prædam* : mihi
9 לִי הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי׃ פֶּן אֶשְׂבַּע וְכִחַשְׁתִּי
apprehendã & ,furer & ,efficiar pauper fortè ne & ? Dominus quis : dicam &
וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה וּפֶן־אִוָּרֵשׁ וְגָנַבְתִּי וְתָפַשְׂתִּי
fortè ne : *suum dominum ad* servum *lingua crimineris* Ne .mei Dei nomen
10 שֵׁם אֱלֹהָי׃ אַל־תַּלְשֵׁן עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָו פֶּן־
& : maledicet suo patri Generatio .delinquas & ,tibi maledicat
11 יְקַלֶּלְךָ וְאָשָׁמְתָּ׃ דּוֹר אָבִיו יְקַלֵּל וְאֶת־
sua sorde à & : suis oculis in munda Generatio .benedicet non suæ matri
12 אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ׃ דּוֹר טָהוֹר בְּעֵינָיו וּמִצֹּאָתוֹ
ejus palpebræ & : *ejus* oculi sunt excelsi cujus Generatio .lota est non
13 לֹא רֻחָץ׃ דּוֹר מָה־רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו
,ejus molares cultri & , *ejus dentes gladii* Generatio .sunt elevatæ
14 יִנָּשֵׂאוּ׃ דּוֹר חֲרָבוֹת שִׁנָּיו וּמַאֲכָלוֹת מְתַלְּעֹתָיו
Haluckah .homine ab egenos & : terra è *afflictos comedendum ad*
15 לֶאֱכֹל עֲנִיִּים מֵאֶרֶץ וְאֶבְיוֹנִים מֵאָדָם׃ לַעֲלוּקָה
quatuor : saturabuntur non *ista Tria .da , da* filiæ duæ
שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע
non terra , *vulvæ constrictio* & ,Sepulchrum .*abundantia dixerunt non*
16 לֹא־אָמְרוּ הוֹן׃ שְׁאוֹל וְעֹצֶר רָחַם אֶרֶץ לֹא־
subsannaverit Oculum .*abundantia* dixit non ignis & : aquis satiata est
17 שָׂבְעָה מַּיִם וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה הוֹן׃ עַיִן תִּלְעַג
corvi *cum* effodiant ,matris obedientiam *ad* contempserit & , patrem
לְאָב וְתָבוּז לִיקֲּהַת־אֵם יִקְּרוּהָ עֹרְבֵי־
sunt abscondita *ipsa* Tria .aquilæ filii cum comedant & : torrentis
18 נַחַל וְיֹאכְלוּהָ בְנֵי־נָשֶׁר׃ שְׁלֹשָׁה הֵמָּה נִפְלְאוּ
viam , cœlis in aquilæ Viam .*ea* novi non quatuor & : me à
19 מִמֶּנִּי וְאַרְבָּעָה לֹא יְדַעְתִּים׃ דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם דֶּרֶךְ
viri viam & ,maris corde in navis viam ,petram super serpentis
נָחָשׁ עֲלֵי צוּר דֶּרֶךְ־אֳנִיָּה בְלֶב־יָם וְדֶרֶךְ גֶּבֶר
,suum os tersit & ,comedit ,*adulteratrix* mulieris via Sic .*puella* in
20 בְּעַלְמָה׃ כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ
est commota tria Propter .iniquitatem sum operata Non : dixit &
21 וְאָמְרָה לֹא־פָעַלְתִּי אָוֶן׃ תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה
cùm servum Propter .sustinere *poterit* non quatuor propter & : terra
22 אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא־תוּכַל שְׂאֵת׃ תַּחַת עֶבֶד כִּי
exosam Propter .pane fuerit saturatus cùm stultum & ,regnaverit
23 יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע־לָחֶם׃ תַּחַת שְׂנוּאָה
Quatuor .suæ *heræ* fuerit hæres cùm ancillam & : fuerit maritata cùm
24 כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ׃ אַרְבָּעָה
edocta sapienter sapientia ipsa & : terræ minima *ipsa*
הֵם קְטַנֵּי־אָרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים מְחֻכָּמִים׃

Versio VUL. LAT.

CAP. XXX.

1 Verba Congregantis filii
Vomentis. Visio, quã locut⁹ est
vir, cũ quo est De⁹, & qui Deo
secũ morante confortatus, ait;
2 Stultissim⁹ sũ virorũ, & sapien-
3 tia hominũ nõ est mecũ. Non
didici sapientiã, & non novi
4 scientiã Sanctorũ. Quis ascen-
dit in cœlũ atq; descẽdit? quis
continuit spiritũ in manibus
suis? quis colligavit aquas
quasi in vestimento? quis su-
scitavit omnes terminos ter-
ræ? quod nomen est ej⁹, & ꝙ
5 nomen filii ej⁹, si nôsti? Omnis
sermo Dei ignitus, clypeus est
6 sperantibus in se: Ne addas
quidquã verbis illi⁹, & argua-
7 ris, inveniarisq; mendax. Duo
rogavi te, ne deneges mihi an-
8 tequã moriar. Vanitatẽ, et ver-
ba mẽdacia lõgè fac à me. Mẽ-
dicitatẽ, & divitias ne dederis
mihi: tribue tantũ victui meo
9 necessaria: Ne fortè satiat⁹ il-
liciar ad negãdũ, et dicã; Quis
est Dñs? aut egestate compuls⁹
furer, & perjurem nomen Dei
10 mei. Ne accuses servũ ad do-
minũ suũ, ne fortè maledicat
11 tibi, & corruas. Generatio,
quæ patri suo maledicit, et quæ
12 matri suæ non benedicit. Ge-
neratio, quæ sibi munda vide-
tur, & tamẽ nõ est lota à sor-
13 dib⁹ suis. Generatio, cuj⁹ excel-
si sũt oculi, et palpebræ ej⁹ in
14 alta surrectæ. Generatio, quæ
pro dentib⁹ gladios habet, &
commandit molarib⁹ suis, ut
comedat inopes de terra, &
15 pauperes ex hominib⁹. Sangui-
sugæ duæ sunt filiæ, dicentes;
Affer, affer. Tria sunt insatu-
rabilia: & quartũ, ꝙ nunquã
16 dicit; Sufficit. Infern⁹, & os
vulvæ, & terra, quæ non sati-
atur aquâ: ignis verò nun-
17 quã dicit, Sufficit. Oculum,
qui subsannat patrem, & qui
despicit partũ matris suæ, ef-
fodiant eũ corvi de torrenti-
bus, & comedant eũ filii aqui-
18 læ. Tria sunt difficilia mihi,
19 & quartũ penitùs ignoro. Viã
aquilæ in cœlo, viam colubri
sup petrã, viã navis in medio
mari, & viã viri in adolescen-
20 tia. Talis est via mulieris adul-
teræ, quæ comedit, & tergens
os suũ dicit; Non sum operata
21 malũ. Per tria movetur terra,
& quartũ nõ potest sustinere:
22 Per servũ cũ regnaverit: ꝑ stul-
23 tũ cũ saturat⁹ fuerit cibo: Per
odiosã mulierẽ cũ in matrimo-
nio fuerit assumpta: & ꝑ an-
cillã cũ fuerit hæres dominæ
24 suæ. Quatuor sũt minima ter-
ræ, et ipsa sũt sapientiora sa-
pientibus:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 †Ἐπίσταται δίκαιος κρίνειν πτωχοῖς, †ὁ δὲ
ἀσεβὴς οὐ (γ) νοεῖ γνῶσιν, †καὶ πτωχῷ οὐχ ὑ-
8 πάρχει νοῦς ἐπιγνώμων. †Ἄνδρες (ʼ) ἄνομοι
ἐξέκαυσαν πόλιν, †σοφοὶ δὲ ἀπέστρεψαν ὀρ-
9 γήν. †Ἀνὴρ σοφὸς κρινεῖ ἔθνη; †ἀνὴρ δὲ
φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελᾶται καὶ οὐ κα-
10 ταπτήσσει. †Ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι (δ) μι-
σήσουσιν ὅσιον, †οἱ δὲ εὐθεῖς ἐκζητήσουσι ψυ-
11 χὴν αὐτοῦ. †Ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ἄ-
12 φρων, †σοφὸς δὲ ταμιεύεται κατὰ μέρος. †Βασι-
λέως ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, †πάντες
13 οἱ ὑπ᾽ αὐτὸν παράνομοι. †Δανειστοῦ καὶ (ε)
χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων, ἐπισκο-
14 πὴν (ζ) ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ Κύριος. †Βα-
σιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχούς, †ὁ
θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται.
15 †Πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι διδόασι σοφίαν, †παῖς
16 δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ. Πολ-
λῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι,
†οἱ δὲ δίκαιοι ἐκείνων πιπτόντων κατάφοβοι
17 γίνονται. †Παίδευε υἱόν σου, καὶ ἀναπαύσει
18 σε, †καὶ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ σου. †Οὐ μὴ
(ϛ) ὑπάρξῃ ἐξηγητὴς ἔθνει παρανόμῳ, †ὁ
19 δὲ φυλάσσων τὸν νόμον μακαριστός. †Λόγοις οὐ
παιδευθήσεται οἰκέτης σκληρός, †ἐὰν γὰρ καὶ
(η) νοήσῃ, ἀλλ᾽ οὐχ ὑπακούσεται. †Ἐὰν ἴδῃς
20 ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, †γίνωσκε ὅτι ἐλ-
21 πίδα ἔχει μᾶλλον ὁ ἄφρων αὐτοῦ. †Ὃς κα-
τασπαταλᾷ ἐκ παιδός, οἰκέτης ἔσται, †ἔσχα-
22 τον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ᾽ ἑαυτῷ. †Ἀνὴρ θυ-
μώδης (θ) ἐγείρει νεῖκος, †ἀνὴρ δὲ ὀργίλος
23 ἐξώρυξεν (ι) ἁμαρτίαν. †Ὕβρις ἄνδρα τα-
πεινοῖ, †τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ
24 Κύριος. †Ὃς μερίζεται κλέπτῃ, μισεῖ τὴν ἑαυ-
τοῦ ψυχήν· †ἐὰν δὲ ὅρκου προτεθέντος ἀκού-
25 σαντες μὴ ἀναγγείλωσι, φοβηθέντες καὶ αἰ-
σχυνθέντες ἀνθρώπους (κ) ὑπεσκελίσθησαν, †ὁ
δὲ πεποιθὼς (λ) ἐπὶ Κυρίῳ εὐφρανθήσεται. †
ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, †(μ) ὃς δὲ
26 πέποιθεν ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σωθήσεται. †Πολ-
λοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα ἡγουμένων, †παρὰ δὲ
27 Κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον ἀνδρί. †Βδέλυγ-
μα δίκαιος ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, †βδέλυγ-
μα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός. Cap. 31.
10 †Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; †τιμιωτέρα
11 δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. †Θαρσεῖ
(ν) ἐπ᾽ αὐτῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς· †
ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ ἀπορήσει. †
12 Ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ (ξ) εἰς ἀγαθὰ πάντα
13 τὸν βίον. †Μηρυομένη ἔρια καὶ λινόν, ἐποίησεν
14 (ο) εὔχρηστον ταῖς χερσὶν αὐτῆς. †(π) Ἐγένετο
ὡσεὶ ναῦς ἐμπορευομένη μακρόθεν, †συνά-
15 γει (ρ) δὲ αὕτη τὸν βίον. Καὶ ἀνίσταται ἐκ νυ-
κτῶν, †καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ, †καὶ ἔργα
16 ταῖς θεραπαίναις. †Θεωρήσασα γεώργιον ἐ-
πρίατο, †ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφύ-
17 τευσε κτῆμα. †Ἀναζωσαμένη ἰσχυρῶς τὴν ὀσφὺν
αὐτῆς †ἤρεισε τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον.

Novit justus judicare pauperibus: 7
impius autem (h) non cogitat scien-
tiam: & inopi non inest mens cog-
noscens. Viri (i) iniqui (k) exusse- 8
runt civitatẽ: sapientes autem a-
verterunt irã. Vir sapiens judica- 9
bit gentes: vir autem nequam suc-
censens deridetur, & non terret.
Viri sanguinũ participes odio ha- 10
bent sanctum: recti autem (l) ex-
quirent animam ejus. Totam iram 11
suam profert insipiens: sapiens au-
tem (m) dispensat per partem. Re- 12
ge exaudiente verbum injustum,
omnes, (n) qui sub eo, iniqui. Fœ- 13
neratore & debitore (o) invicèm
concurrentibus, (p) visitationem u-
triusq; facit Dominus. Regis in ve- 14
ritate judicantis pauperes, sedes
ejus in (q) testimonium constitue-
tur. Plagæ & correptiones dant 15
sapientiam: (r) puer autem errans
confundit (s) parentes suos. Cùm 16
multi sunt impii, multa fiunt pec-
cata: justi autem illis cadentibus
timidi fiunt. Erudi filium tuum: et 17
requiem dabit tibi, & dabit (t) or-
natum animæ tuæ. (v) Non erit 18
enarrator genti iniquæ: custodiens
autem legem beatissimus. Verbis nõ 19
erudietur famulus durus: nam et si
intellexerit, sed non obediet. Si vi- 20
deas virum velocem in verbis; cog-
nosce, quia spem habet magis insi-
piens eo. Qui deliciatur à puero, 21
famulus erit: novissimè autem (x)
dolebit super se. Vir indignabun- 22
dus (y) suscitat contentionem; &
vir iracundus effodit peccatũ. (z)
Contumelia virum humiliat: (ω) 23
humiliter autem sentientes firmat
gloriã Domin⁹. Qui participat (aa) 24
furi, odit suam animam: si autem
juramentum propositum audientes
non annuntiaverint, Timentes, & 25
reveriti homines (b) supplantati
sunt: qui autem confidit in Do-
mino, lætabitur. Impietas viro dat
prolapsionem: qui autem confidit in
Domino, salvabitur. Multi colunt 26
facies Ducum: à Domino autem fit
*justum viro. Abominatio * justⁱ vir* 27
viro injusto: abominatio autẽ ini-
quo rectè pergens via. (c) Cap. 31.
Mulierẽ fortẽ quis inveniet? pre- 10
tiosior autẽ est lapidibus pretiosis,
quæ talis est. Confidit super eam 11
cor viri ejus: quæ talis est, pulchris
(d) spoliis non egebit. Operatur e- 12
nim viro (e) ad bona omni vitâ:
(f) Filans lanas & linũ, fecit (g) 13
quod utile est manibus suis. Facta 14
est tanquã navis mercaturam ex-
ercens de longè: congregat (h) au-
tem hac vitam. Et surrexit de (i) 15
noctibus, & dedit (k) escas do-
mui, & opera ancillis. Considerans 16
agrum emit; & de fructibus ma-
nuum suarum plantavit possessi-
onem. Præcincta fortiter (l) lumbũ 17
suum, (m) firmavit brachia sua
ad opus.

MS.A. (γ) συνήσει (ʼ) λοιμοὶ (δ) ζητήσουσιν ὅσιον, (ε) χρεοφειλέτου ἀλλή-
λων (ζ) ποιεῖται ἀμφοτέρων ὁ Κύριος. (ϛ) ὑπάρξει (η) νοήσῃ, οὐχ ὑπακούσεται.
(θ) ὀρύσσει νεῖκος, (ι) ἁμαρτίας. (κ) ὑποσκελισθήσονται, (λ) ἐπὶ Κύριον (μ) ὁ
δὲ πεποιθὼς (ν) ἐπ᾽ αὐτὴν (ξ) ἀγαθὸν καὶ οὐ κακὸν πάντα τὸν βίον. (ο) εὔ-
χρηστα (π) Ἐγένετο δὲ ὡσεὶ ναῦς ἐμπορευομένη (ρ) ἃ ἑαυτῆς τὸν πλοῦτον.

תרגום TARGUM.

ל

1 2 מלוי דאגור בר יקה דקבל נביותא ואמר גברא לאיתיאל לאיתיאל ואוכל : מטול
3 דבורא דבני נשא אנא ולא אית בי ביונא דבני נשא : ולא יליפית חכמתא ולא ידעית
4 ידיעתא דקדישי : מן סלק לשמיא ונחת ומן אחד רוחא בחפנוי ומן צר מיא בשושיפא
5 ומן אקים בריתא דארעא מן שמיה ומן שום בריה אין ידעת : כלהון מימרוי דאלהא
6 7 צריפן ומסיע לאלין דמתרחצין ביה : לא תוסף על מלוי דלא יכסנך ותתכדב : תרתין
8 שאלית מנך לא תכלי מני עד לא אמות : דגלתא ומלתא כדבותא ארחק מני מסכנותא
9 ועותרא לא תתן לי זוני לחמא מסתי : דלא אשבע ואכפר ואימר מנו אלהא ודלא
10 אתמסכן ואגנוב ואחלל שמיה דאלהא : לא תלשן עבדא למריה דלא נצערנך
11 12 ותתחיב : דרא דאבוהי נצער ולאמיה לא נברך : דרא דדכי בעינוי ומצאתיה לא
13 אשתוג : דרא דרמו עינוי וגבינוי מנטלין : דרא דספסרי אנון שנוי וחריפי אנון ניבוי
14 15 למיכל מסכני מארעא ולעליבי מן בני נשא : לעלוקא תרתין בנן הב הב תלת אנון
16 דלא שבען וארבע דלא אמרן מסתא : שיול ואחדת רחמי וארעא לא שבעא מיא ונורא
17 לא אמרה מסתא : עינא דמצדיא לאב ושיטא קשישותא דאמא נחצוניה עורבי
18 19 דנחלא ויסמון יתיה בני נשרא : תלת אנון דגניזן מני וארבע דלא ידעית אנון : ארחא
דנשרא בשמיא ואורחיה דחויא על שועא ואורחא דאלפא בלביה דימא וארחא דגברא
20 בעלמתא : היכנא ארחא דאתתא גירתא אכלה ומכפרה פמה ואמרה לא עבדית
21 22 מדעם דעאתא : תחות תלת רגוא ארעא ותחות ארבע לא יכלא למסברא : תחות
23 עבדא כד נמלוך וטפשא דישבע לחמא : תחות שנואתא דהויא לגברא ואמתא די
24 ירתה לרבונתה : ארבעא אנון דזעירין בארעא והנון חכימין ומחכמין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXX.

Verba Agur filii Jachæ, qui suscepit prophetiam, & dixit vir ad Ithiel, 1
Ithiel, & Uchal. Quoniam insipientissimus ego sum hominum, & non est 2
mihi intelligentia filiorum hominum. Et non didici sapientiam, nec scivi 3
scientiã sanctorum. Quis ascendit in cœlum & descendit? & quis tenuit 4
ventum in pugillis suis? & quis ligavit aquas in pallio? & quis statuit
terminos terræ? quod est nomen ejus, aut quod est nomen filii ejus, si nô-
sti? Omnes sermones Dei sunt conflati, & auxiliatur eis qui confidunt in 5
eo. Ne addas ad verba ejus, ut non arguat te, & inveniaris mendax. Duo pe- 6
tivi à te, ne prohibeas à me antequàm moriar. Detractionem & verbum 7
mendacii longè fac à me, mendicitatem & divitias ne des mihi, enutri me 8
pane sufficienti mihi. Ne cùm satiatus fuero, negem & dicam: Quis est 9
Deus? & ne paupertate compulsus furer, & violem nomen Dei. Ne accuses 10
servũ apud dñm suum, ne fortè maledicat tibi, & reus peragaris. Est gene- 11
ratio quæ patri suo maledicit, & matri suæ non benedicit. Generatio quæ 12
munda est in oculis suis, & à sordibus suis non est lota. Generatio cujus ex- 13
celsi sunt oculi, & palpebræ elevatæ. Generatio cuj⁹ dentes sunt [*sicut*] gla- 14
dii, & molares [*ut*] cultri, ad comedendũ pauperes de terra, & afflictos ex fi-
liis hominum. Sanguisugæ duæ sunt filiæ, [*dicentes*] *Da, da:* tres sunt quæ non 15
satiantur, et quatuor quæ nunquã dicunt, Sufficit. Infern⁹ et constricta vulva, 16
& terra non satiatur aqua: & ignis nunquã dicit, Sufficit. Oculus qui sub- 17
sannat patrẽ, & despicit senectutẽ matris, diffident eum corvi torrentis, *&*
excæcabunt eum filii aquilæ. Tria sunt abscondita mihi, & quatuor quæ non 18
scio. Viam aquilæ in cœlo, viam colubri super petra, & viam navis in cor- 19
de maris, et viam viri in virgine. Sic est via mulieris adulteræ, quæ comedit 20
et tergit os suum, et dicit: Non sum operata aliquid iniqui. Per tria com- 21
movetur terra, et quartum non potest sustinere. Propter servum cùm reg- 22
naverit, et propter insipientem qui saturætur pane. Propter odiosam quæ 23
fuit viro, et ancillam quæ fuerit hæres dominæ suæ. Quatuor sunt minima 24
in terra, et sunt sapientia & erudita.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܦܬܓܡܐ * ܠ *

1 * ܡܠܘܗܝ ܕܐܓܘܪ ܒܪ ܝܩܐ: ܕܩܒܠ ܢܒܝܘܬܐ. ܘܐܬܚܝܠ. ܘܐܡܪ ܠܐܝܬܐܝܠ. * ܡܛܠ
2 3 [illegible]
4 ܐܡܪ ܠܝ. * ܡܢܘ ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ ܘܢܚܬ. ܘܡܢܘ ܐܚܕ ܪܘܚܐ ܒܚܘܦܢܘܗܝ. ܘܡܢܘ ܨܪ
[illegible] ܐܢ ܝܕܥ
5 6 [illegible] * ܠܐ
7 ܬܘܣܦ ܥܠ ܡܠܘܗܝ. ܕܠܐ ܢܟܣܝܟ. ܘܬܬܟܕܒ. * ܬܪܬܝܢ ܫܐܠܬ ܡܢܟ. ܠܐ ܬܟܠܐ ܡܢܝ ܥܕܠܐ ܐܡܘܬ.
8 * [illegible]
9 [illegible]
10 11 [illegible]
12 13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]

CAP. XXX.

Sermones Agur filii Jaci qui consequut⁹ est 1
prophetiã, & vires acquisivit, dixitq; ad Ata-
liel; Quandoquidẽ mancũ est judiciũ meũ, 2
nec est in me prudentia humana, Nec novi 3
sapientiã, neq; didici scientiã sanctorũ: Dici- 4
to mihi, Quis ascendit in cœlũ, & descendit?
quis continuit spiritũ volis suis? quis colliga-
vit aquas in linteo? & quis constituit omnes
terminos terræ? Quodnã est nomẽ ej⁹, & ꝙ
nomen filii ej⁹, si nôsti? Universa dicta Dei e- 5
lecta sũt, ipseq; fulcit eos qui confidũt in illo.
Nil addas verbis ej⁹, ne te corripiat, & argua- 6
ris mendacio. Duo abs te postulavi, ne dene- 7
ges mihi antequã moriar. Amove à me vani- 8
tatẽ et sermonẽ mendacẽ, et paupertatẽ ac di-
vitias ne dederis mihi, *sed* concede mihi habi-
tationẽ pro sufficiẽtia mea: Ne fortè satiat⁹ ne- 9
gẽ, ac dicã; Quis est Dñs? aut ne in pauperta-
tẽ redact⁹ furer, & jurẽ ꝑ nomẽ Dei mei. Ne 10
tradas servũ heris ej⁹, ne tibi maledicat, & sis
obnoxi⁹ Generationi quæ parentes suos con- 11
tumeliis afficit, & matri suæ non benedicit.
Generationi quæ munda est in oculis suis, & 12
tamen à sordib⁹ suis non lavit se. Generatio- 13
ni quæ cùm elatos habet oculos, palpebras su-
as attollit. Generationi cujus dentes gladii 14
sunt, et cultri canini ej⁹, ut devorent pauperes
terræ & inopes ex hominib⁹. Sanguisuga tres 15
habebat filias dilectas: tres *inquam*, sunt quæ
non satiantur, & quarta nequaquã dicit, Satis 16
est: Infernus, et cuj⁹ constricta sunt viscera, &
terra non saturatur aquis, & ignis nunquã di-
cit, Sufficit. Oculum qui ridet patrem suum, 17
& spernit senectutem matris suæ, eruent cor-
vi vallis, & devorabunt pulli aquilæ. Tria 18
sunt quæ me latent, & quartũ ignoro: Viã a- 19
quilæ in cœlo, & viã serpentis supra petrã,
& viã navis in corde maris, & viam viri in
adolescentia sua. Ejusmodi est via mulieris 20
adulteræ: comedit, & extergit os suum, ac
dicit, Nihil feci. Sub tribus contremiscit 21
terra, et sub quatuor nequit sustinere: Sub 22
servo cùm regnârit, sub stulto qui satiatur pa-
ne: Sub odiosa *muliere* quæ nubit viro, et 23
sub ancilla quæ ejicit dominam suam. Qua-
tuor sunt minima super terram, eaque sapi-
entiora sapientibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * صديقك او صديق ابيك لا تهمله * ولا تدخلن الي منزل اخيك جزافا * صديق قريب
11 مصاقب بيتك افضل من اخ يسكن بعيدا * يا بني صر حكيما ليفرح قلبك * واردد عنك
12 اقوال المعير * المدرب يختفي في موافاة المساوي * والاغبياء اذا وافتهم يتكبدون خسار *
13 14 * من يفسد ما ليست له تنزع ثوبه * فقد عبر المتعظم * من يبارك صديقه بالغداة بصوت
15 عظيم * اعتقده انه لا فرق بينه وبين من يلعنه * نقط الوكف تخرج الرجل في اليوم
16 الشتوي من منزله * وكذلك المراة القارفة السامة تخرج الرجل من بيته * الشمال ريح
17 18 صعبة * والاسم تلقب يمينية * الحديد يحد الحديد * والانسان يحد وجه رفيقه * من نصب تينة
19 ياكل اثمارها * ومن حفظ صاحبه اكرم * كما ان الوجوه ما تشابه الوجوه * كذلك اذهان
20 الناس ما تتشابه * الجحيم والهلاك ما يشبعان * بهذه الصورة اعين الناس ما تشبع ولا تمتلي *
21 رذالة عند الرب تصليب العين * والذين لا ادبا لهم ما يمسكون لسانهم * الاحماء اختبار
الفضة والذهب وامتحانهما * والانسان يمتحن بفم الذين يمدحونه * قلب المتعدي الشريعة
22 يلتمس الشر * والقلب المقوم يطلب علما * ان جلدت الغبي في وسط الجماعة واهنته * فما
23 24 تنزع بذلك غباوته * اعرف نفوس رعيتك معرفة بليغة * وثبت قلبك على قطعانك * فان
25 العز والاقتدار ليسا للانسان مدي الدهر * ولا تدفع من جيل الي جيل * اهتم بانواع الحشيش
26 27 التي في البقعة * فتكثر حشيشا * واجمع حشيشا جبليا ليكون لك غنم للبوس * اكرم الرياض
ليكون لك خراف * يا بني لك مني اقوالا قوية لحياتك وحياة من يخدمك *

* الفصل الثامن والعشرون *

1 * المنافق يهرب من غير ان يكده احد * والمقسط مدل
2 كالاسد * من اجل خطايا المنافقين صارت الخصومات * والرجل المدرب يخمدها *

Amicum tuum aut amicum patris tui ne 10
contemnas: & ne ingrediaris habitacu-
lum fratris tui, gratis. Amicus proxi-
mus propinquus domui tuæ, est melior
fratre habitante procul. Fili mi, esto 11
sapiens, ut gaudeat cor tuum: & aver-
te à te verba infamiæ. Cautus abscondit 12
se in adventu malorum: & insipientes,
cùm advenerint eis, sustinebunt jacturã.
Qui deterit quod non est suum, aufere- 13
tur vestis ejus: jam enim excessit super-
bum. Qui benedicit amico suo in matu- 14
tino, voce ingenti, crede nullam esse dif-
ferentiam inter illum & inter eum qui
maledicit ipsi. Guttæ perstillationis edu- 15
cunt virum è domo sua in die pluvio:
sic mulier litigiosa calumniatrix educit
virum de domo ejus. Septentrio est ven- 16
tus asper, & nomine appellatur Dexter.
Ferrum acuit ferrum, & homo acuit fa- 17
ciem socii sui. Qui plantat ficum, edet 18
fructus ejus: & qui custodit amicum
suum, honorabitur. Sicut vultus non sunt 19
similes vultibus, sic mentes hominum non
assimilantur. Infernus & perditio non 20
satiantur: hoc modo oculi hominum
non satiantur nec implentur. Abomina-
tio est apud Dominum durities oculi
(i. impudentia) & qui non habent di-
sciplinam, non cohibent linguam suam.
Excandefactio est experimentum argenti 21
& auri, & probatio utriusque: & homo
comprobatur ore eorum qui laudant eũ.
Cor prævaricantis legem, quærit malũ:
& cor rectum investigat scientiam. Si 22
flagellaveris insipientem in medio concilii
& despexeris eum, non auferes ob hoc
stultitiam ejus. Cognosce animos gregis 23
tui cognitione perfectâ, & confirma cor
tuum super greges tuos. Quia gloria & 24
potestas non erunt homini in seculum, ne-
que concedentur à progenie ad proge-
niem. Cura omnigenas herbas quæ sunt 25
in campo, & redundabit fœno: Et collige 26
herbam montanam, ut sint tibi pecudes ad
indumentum. In pretio habeas prata, ut 27
sint tibi agni. Fili mi, habes à me ser-
mones potentes pro vita tua & vita eo-
rum qui tibi ministrant.

CAP. XXVIII.

Impius fugit absque eo quòd vexet eum 1
quisquam: & justus nixus est quasi leo.
Ob peccata impiorum enatæ sunt lites: & 2
vir cautus sedat illas.

Verſio VULG. LAT.

25 Formicæ, popul' infirm', qui præparat in meſſe cibũ ſibi: 26 Lepuſculus, plebs invalida, qui collocat in petra cubile ſuũ: 27 Regẽ locuſta non habet, & egreditur univerſa ꝑ turmas ſuas: 28 Stellio manib' nititur, & moratur in ædibus regis. 29 Tria ſunt, quæ benè gradiuntur, & quartum, ꝙ incedit fœliciter: 30 Leo fortiſſim' beſtiarũ, ad nulli' pavebit occurſũ: 31 Gall' ſuccinct' lumbos: & aries: nec eſt rex, qui reſiſtat ei. 32 Eſt qui ſtult' apparuit poſtquã elevatus eſt in ſublime: ſi enim intellexiſſet, ori ſuo impoſuiſſet manũ. 33 Qui autẽ fortiter premit ubera ad eliciendũ lac, exprimit butyrũ: & qui vehemẽter emungit, elicit ſanguinẽ: & qui provocat iras, producit diſcordias.

CAP. XXXI.

1 Verba Lamuelis regis. Viſio, quâ erudivit eũ mater ſua. 2 Quid dilecte mi, quid dilecte uteri mei, quid dilecte votorũ meorũ? 3 Ne dederis mulierib' ſubſtantiã tuã, & divitias tuas ad delendos reges. 4 Noli regibus, O Lamuel, noli regibus dare vinũ: quia nullum ſecretũ eſt ubi regnat ebrietas. 5 Et ne fortè bibant, & obliviſcantur judiciorum, & mutent cauſam filiorũ pauperis. 6 Date ſicerã mœrentib', & vinum 7 his qui amaro ſunt animo: Bibant, & obliviſcantur egeſtatis ſuæ, & doloris ſui non recordentur amplius. 8 Aperi os tuũ muto, & cauſis omnium filiorũ qui pertranſeunt: 9 Aperi os tuũ, decerne ꝙ juſtũ eſt, & judica inopem & pauperem. 10 Mulierẽ fortẽ quis inveniet? procul, 11 & de ultimis finib' pretiũ ej'. Confidit in ea cor viri ſui, & ſpoliis 12 non indigebit. Reddet ei bonum, & non malũ, omnib' diebus vitæ ſuæ. 13 Quæſivit lanã & linũ, & operata 14 eſt conſilio manuũ ſuarũ. Facta eſt quaſi navis inſtitoris, de longè portans panẽ ſuũ. 15 Et de nocte ſurrexit, deditq; prædã domeſticis ſuis, & 16 cibaria ancillis ſuis. Conſideravit agrũ, & emit eũ: de fructu manuũ 17 ſuarum plantavit vineam. Accinxit fortitudine lumbos ſuos, & roboravit brachium ſuum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

18 †(σ) Καὶ ἐγεύσατο ὅτι καλόν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι, † καὶ οὐκ ἀποσβέννυται (τ) ὁ λύχνος αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα. 19 † Τοὺς πήχεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, † (υ) τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον. 20 † Χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πένητι, † καρπὸν δὲ ἐξέτεινε πτωχῷ. 21 † Οὐ (*) φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, † ὅταν που χρονίζῃ, † πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς (φ) ἐνδεδυμένοι εἰσί. 22 † Δισσὰς χλαίνας ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, † ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύματα. 23 † Περίβλεπτος δὲ γίνεται (χ) ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐν πύλαις, † ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν (ψ) γερόντων κατοίκων τῆς γῆς. 24 † Σινδόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο † (ω) περιζώματα τοῖς Χαναναίοις. (α) † Στόμα αὐτῆς διήνοιξε προσεχόντως καὶ ἐννόμως, † καὶ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ (*) αὐτῆς. 25 † Ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, † καὶ εὐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. 27 † Στεγναὶ διατριβαὶ οἴκων αὐτῆς, † σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγε. † (β) 26 Τὸ στόμα δὲ ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομοθέσμως. 28 † Ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἀνέστησε τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐπλούτησαν, † καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ᾔνεσεν αὐτήν. † 29 Πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον, † πολλαὶ ἐποίησαν (γ) δύναμιν, † σὺ δὲ ὑπέρκεισαι, (δ) ὑπερῆρας πάσας. 30 † Ψευδεῖς ἀρέσκειαι, καὶ μάταιον κάλλος γυναικός, γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ Κυρίου αὕτη αἰνείτω. 31 † Δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειλέων αὐτῆς, † καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

18 Et guſtavit quia bonum eſt (σ) operari, & non extinguitur lucerna ejus totam noctem. 19 Cubitos ſuos extendit ad (υ) utilia, & manus ſuas (φ) firmat ad fuſum. 20 Manus autẽ ſuas aperuit pauperi, & palmam extendit inopi. 21 Non eſt ſolicit' de iis, quæ in domo, vir ej', ſicubi moratus fuerit. Omnes enim qui ab ea, (q) induti ſunt. 22 Duplices (r) veſtes fecit viro ſuo, de byſſo autem & purpura ſibi indumenta: 23 (ſ) Conſpicuus autem fit vir ejus in portis; quandocunq; ſederit in conſeſſu cum (t) ſenibus habitatoribus terræ. 24 Sindonas fecit, & vendidit (u) cingula Chananæis. Os ſuum aperuit (x) attentè, & legitimè, & (y) ordine poſuit linguæ ſuæ. 25 Fortitudinem & decorem induit, (z) et lætata eſt in diebus noviſſimis. 27 (ω) Conſtrictæ manſiones domorum ejus: (aaa) cibos autẽ pigros non manducavit. 26 Os autem aperit ſapienter, & congruenter legibus: 28 Eleemoſyna autem (b) ejus (c) ſuſcitavit filios ejus, (d) & ditati ſunt, & vir ej' laudavit eam. 29 Multæ filiæ (e) acquiſierunt divitias, multæ fecerunt virtutem: tu autem emines, ſupergreſſa es univerſas. 30 Fallaces gratiæ, & vana pulchritudo mulieris: mulier enim (f) intelligens benedicitur: timorem autem Domini iſta laudet. 31 Date ei de fructibus (g) labiorum ejus (h) & laudetur in portis vir ejus.

MSA. (σ) Ἐγεύσατο δὲ (τ) ὅλην τὴν νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. Τὰς χεῖρας αὐτῆς (υ) τοὺς δὲ πήχεις (*) φροντίζῃ (φ) ἐνδιδύσκονται. (χ) ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, (ψ) πρεσβυτέρων τῆς γῆς. (ω) περιζώματα δὲ (α) Ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ ηὐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. στόμα αὐτῆς (*) αὐτῆς. Στεγναὶ (β) Στόμα δὲ αὐτῆς ἀνοίγει (γ) δυνατά, (δ) καὶ ὑπερῆρας πάσας.

MS. A. Παροιμίαι Σολομῶντος.

TARGUM.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Formicæ quarum populus non eſt fortis, & præparant in æſtate cibum ſuũ. 25
Et cuniculi quorum populus non eſt fortis, & faciunt ſibi domos in petris. 26
Et locuſtæ quæ non habent regem, & congregantur omnes in unum. Et ara- 27
nea manibus tegumenta facit, & ſtat in domo regum. Tria ſunt quorum 28
greſſus pulchri ſunt, & quatuor quæ pulchrè gradiuntur. Leo fortiſſimus 29
in animalibus, & non fugatur à quoquàm. Et gallus ſuccinctus inter gal- 30
linas, & hircus ſylveſtris qui vadit in domũ peregrini, & rex qui ſtat & lo- 31
quitur in domo populi ſui. Ne te extollas, ne ſis inſipiens, neque extendas 32
manũ tuam ad os tuum. Quia qui exprimit lac, elicit butyrum: & de ex- 33
preſſione furoris exit ſanguis, & de naribus vultus exit contentio.

CAP. XXXI.

Verba Lamuelis regis: Prophetia & eruditio, qua erudivit eum mater 1
ſua, & dixit ei: Væ fili mi, & væ fili uteri mei, & væ fili votorũ meorũ. 2
Ne dederis mulierib' fortitudinem tuam, & vias tuas filiabus regum. Ob- 3
ſerva te à regibus Lamuel, à regib' qui bibunt vinum, & à potentibus qui 4
bibunt ſiceram. Ne fortè bibas & pervertas rationẽ tuã, & mutes judicia 5
omniũ filiorũ pauperum. Date ſiceram lugentib', & vinum his qui amaro 6
ſunt animo. Ut bibant & obliviſcantur egeſtatis ſuæ, & detritarũ veſtium 7
non recordentur amplius. Aperi os tuũ his qui non pervertunt judiciũ, & 8
judica omnes filios perverſorũ. Aperi os tuũ, & judica juſtitiam, & jus red- 9
de pauperib', & injuriã patientib'. ALEPH. Mulierẽ bonã quis inveniet? 10
pretioſior eſt lapidibus optimis *æſtimatio ejus*. BETH. Confidit in ea cor 11
viri ſui, & non ſpoliatur neque indiget. GIMEL. Reddet ei bonum & non 12
malum omnib' diebus vitæ ſuæ. DALETH. Quæſivit lanam et linam, et 13
operata eſt juxta voluntatẽ manuum ſuarũ. HE. Et facta eſt ſicut navis mer- 14
catoris, cuj' è longinquo affertur cib'. VAU. Et ſurrexit in nocte, et dedit eſ- 15
cam domui ſuæ, et penſum ancillis ſuis. ZAIN. Et cogitavit in conſilio, et ac- 16
cepit agrum, et de fructib' manuum ſuarum plantavit vineã. HETH. Et ſuc- 17
cingit fortitudine lumbos ſuos, et accingit brachia ſua.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 المستجع بالنفاقات يبغي المساكين * مثل المطر الشديد هطله والذي لا ينفع * هكذا 4
الذين يهملون السريعة ويمدحون النفاق * والذين يحبون السريعة يصطنعون لانفسهم سورا *
5 الناس الاشرار ما يفقهون الانصاف * والطالبون الرب يفقهونه في كل شي * المسكين السالك 6
7 في الصدق افضل من موسر كذوب * الابن الفهيم يحفظ السريعة * من يراعي الاسراف يهين
8 اباه * من يكثر ثروته بكثرة الربا والاستكثار انما يجمعه لمن يرحم المساكين * من
9 يميل اذنه لئلا يسمع الشرايع فذلك سيرذل صلاته *

Audax in impietatibus, opprimit pauperes. 3
Veluti pluvia cujus vehemens eſt caſus, 4
& quæ nihil prodeſt: ſic ſunt qui negligunt legem, & laudant impietatem. Et qui amant legem, conficiunt animabus ſuis mœnia. Homines mali non intelligunt æquitatem: & quærentes Dominum intelligunt eam omnibus in rebus. 5
Pauper incedens in veritate, præſtantior eſt divite mendace. 6
Filius ſapiens ſervat legem: qui aſſentatur prodigis, deſpicit patrem ſuum. 7
Qui multiplicat opes ſuas multitudine uſuræ & multiplicationis, certè colligit illas ei qui miſeretur pauperum. 8
Qui avertit autem ſuam ne audiat leges, hujus deſpicietur oratio. 9

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Formicæ, quibus nullus eſt robur, attamen parant ab æſtate panem ſuum: 25 Cuniculi qui ſunt infirmi robore, attamen componunt ſibi domos in petris: 26 Locuſtæ, quæ regem non habent, omnes tamen ſimul congregantur: 27 Et ſtellio, qui ſerpit manibus ſuis, & habitat in ædibus regum. 28 Tria ſunt quorũ greſſus recti ſunt, & quartum bellè incedit. 29 Catulus leonis fortiſſimus eſt omnium belluarum, non expaveſcit, nec terga vertit ulli beſtiæ: 30 Gallus ſuperbè ſe circumagens inter gallinas: Aries incedens in fronte gregis: & rex loquens inter populos. 31 Ne concupiſcas, ne probro afficiaris: & ne extendas manum tuam ad os tuum cum dolo. 32 De pinguedine lactis egreditur butyrum, & ſi comprimas manum tuam ſuper frumentum, emanabit ſanguis: pari modo ex pertinacia vultûs procedit contentio. 33

CAP. XXXI.

Sermones Muel regis prophetæ, quem erudiens mater ſua, dixit ad eum; 1 Heu fili mi, heu fili uteri mei, heu fili votorũ meorum. 2 Ne dederis robur tuũ mulieribus, & vias tuas in cibos regũ. 3 A regibus, ô Muel, caveto: à regibus *inquam* qui bibunt vinum, & principibus qui bibunt ſiceram: 4 Ne fortè bibas, & obliviſcaris Expoſitoris *legis*, & oblivioni tradas cauſam omnium filiorum pauperum. 5 Conceditur ſicera mœſtis, & vinum iis qui amaro ſunt animo: 6 Ut bibant, & obliviſcantur dolorum ſuorum, et calamitatum ſuarum ultrà non recordentur. 7 Aperi os tuum in verbo veritatis, et judica omnes filios impiorum. 8 Aperi os tuum in judicio juſto, & judica pauperes ac inopes. 9 Mulierem ſedulam quis inveniat? pretioſior quidem eſt lapidibus optimis quibus non eſt pretium. 10 Et fretum eſt illi cor mariti ejus, unde et materiam ei deeſſe non eſt paſſus. 11 Ipſa rependit illi bona et non mala, cunctis diebus vitæ ſuæ. 12 Quæſivit lanam et linum, et operatæ ſunt manus ejus pro arbitrio ſuo. 13 Facta eſt quaſi navis mercatoris, cujus merces è longinquo veniunt. 14 Et ſurgens noctu dedit eſcam domeſticis ſuis, et operam ancillis ſuis. 15 Et conſideravit arvum, et emit illud: et de fructibus manuum ſuarum plantavit vineam: 16 Et accinxit fortiter lumbos ſuos, et roboravit brachia ſua. 17

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 من يضل المتقويمين في طريقة ردية * فذلك سيسقط في الفساد والدمار * والعادلون عن
السريعة يحرمهم الخيرات وما يدخلون فيها * الانسان الموسر حكيم عند نفسه والفقير اللبيب 11
12 يلوم ذاته * من اجل معونة المقسطين يصير مجد كبير * والناس يغدون في اماكن المنافقين *
13 من يكتم نفاقه ما تيسر مذاهبه * من يشهر نفاقه فتوبيخه يجب * مغبوط الانسان الذي 14
15 يخشي كل شي من اجل الورع * والقاسي القلب يسقط في الاسوا * سبع جايع وذيب صايل
16 من يغصب المسكين * ويكون من امة فقير * الملك الذي ارتفاعات امواله مفرعة
17 باغ عظيم * ومن يبغض الظلم يعيش زمانا طويلا * من يطمين رجلا في علة قتل سيكون
هاربا ولا يكون في امن وطمانية * ادب ابنك فيحبك ويهب نفسك زينة * لا تطيعن امة
18 متعدية السريعة * السالك مقسطا فقد عين * والسالك في طرق ملتوية صعبة يكون مسبيا
19 بها * من يعمل ارضه سيمتلي من الاخباز ومن يطلب الفراغ والبطالة يمتلي فقرا * الانسان 20
21 الموثق المامون يبارك ببركات كثير * والردي ما يكون غير معاقب * ومن هذه سجيته
22 يسلم انسانا بكسرة خبز * الرجل الحسود يحرص ان يستغني وما قد علم ان الرحوم يمسكه *
23 من يوبخ طرايق الانسان له ايادي ومنح اكثر ممن يلاطفه بخطابه * من يغتصب اباه 24
وامه ويظن انه ما يخطي بذلك * فذلك شريك الرجل المنافق * الرجل الذي ما يشبع
25 يدين باطلا * ومن قد توكل على الرب سيكون مهتما به * من توكل على قلب متهجم فذلك 26
27 جاهلا * ومن يسلك بحكمة يخلص * من يعطي المساكين ما يحوج الى احد ومن يرد عينه
28 عنهم سيكون في ضيقة كثيرة * في مواضع المنافقين يصعب حال المقسطين * وفي هلاك
اوليك يتكاثر للمقسطين حظهم *

Qui ſeducit rectos per viam malam, is cadit in corruptionem & interitum; & declinantes à lege effugient bona, & non ingredientur in ea. 10
Vir dives eſt ſapiens apud ſemetipſum: & pauper prudens accuſat ſeipſum. 11
Propter auxilium juſtorum fiet gloria multa: & homines peribunt in locis iniquorum. 12
Qui celat impietatem ſuam, non erunt planæ viæ ejus. Qui promulgat impietatem ſuam, etiam correptio ejus licebit. 13
Beatus homo qui omnia timet propter pietatem. Et durus corde cadet in mala. 14
Leo famelicus, & lupus aggrediens, qui irritat pauperem: eritque de gente egena. 15
Rex cujus ſublimitates pecuniarum ſunt ſorte projectæ, eſt oppreſſor maximus: qui autem odit oppreſſionem, vivet longum tempus. 16
Qui ſecuritatem præſtat viro in occaſione homicidii, erit profugus, & non erit in ſecuritate ac tranquillitate. Erudi filium tuum, & amabit te, dabiſque animæ tuæ ornamentum. Ne obtemperes genti tranſgredienti legem. 17
Ambulans juſtè, jam prædeſtinatus eſt: & incedens per tramites perverſos, arduos, implicabitur in iis. 18
Qui operatur terram ſuam, implebitur panibus: & qui expetit ceſſationem & otium, replebitur egeſtate. 19
Homo ſecurus, fidelis, benedicetur benedictionibus multis: & ſceleratus non erit impunis; 20
Et qui talis eſt naturæ, tradit hominem pro fragmento panis. 21
Vir invidus inhiat ditari, & neſcit quòd miſericors detinet eum. 22
Qui corripit vias hominis, acquirit plus gratiæ & donorum quàm is qui blanditur illi ſermone ſuo. 23
Qui vim infert patri ſuo aut matri ſuæ, & putat ſe in hoc non peccare, hic particeps eſt viri nefarii. 24
Homo qui non ſatiatur, judicat temerè: & qui confiſus eſt in Domino, cura habebitur illius. 25
Qui confidit in corde præcipiti, is deſipiens eſt: & qui incedit ſapienter, ſalvabitur. 26
Qui dat pauperibus, nemine indigebit: & qui avertit oculum ſuum ab eis, erit in anguſtia maxima. 27
In locis impiorum miſer erit ſtatus juſtorum: & in interitu eorum multiplicabitur ſors juſtorum. 28

מִשְׁלֵי : לא

.ej⁹ lucerna nocte in extinguetur non:ej⁹ *circuitio* bona quòd Gustavit
18 טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ :
.colum apprehenderunt ejus *vole* &:vertibulum ad misit suas Manus
19 יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ :
.egenum ad *misit* suas manus & : *afflictum* ad extendit suam *Volam*
20 כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן :
.*coccinis* vestita ej⁹ *domus* omnis quia :nive à suæ *domui* timebit Non
21 לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים :
.ejus indumentum purpura &, byssus : sibi fecit *Tapetia*
22 מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ :
.terræ senioribus cum *ipsum sedendo in* : *ejus maritus* portis in Notus
23 נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ :
.negociatori tradidit cingulum & : vendidit & , fecit *Sindonem*
24 סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי :
.novissimo die in ridebit & : ejus indumentum decor &,Fortitudo
25 עֹז־וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן :
.ejus lingua *super misericordiæ* lex & : *sapientia in* aperuit suum Os
26 פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ :
.edet non pigritiæ panem & : suæ domus vias *Speculans*
27 צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל :
, ejus *maritus* : eam *beatificaverunt* & , ejus filii Surrexerunt
28 קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ
ascendisti tu & : *virtutem* fecerunt filiæ Multæ .eam laudavit &
29 וַיְהַלְלָהּ : רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית
: pulchritudo *vanitas* & , gratia *Falsitas* .*ipsas* universas super
30 עַל־כֻּלָּנָה : שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי
ei Date .laudabitur ipsa , Domini timor mulier
31 אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל : תְּנוּ־לָהּ
.ejus opera portis in eam laudent &:suarum manuum fructu de
מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ :

Versio VUL. LAT.

18 Gustavit & vidit quia bona est negotiatio ejus: non extinguetur in nocte lucerna ejus. 19 Manum suam misit ad fortia, & digiti ejus apprehenderunt fusum. 20 Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem. 21 Non timebit domui suæ à frigoribus nivis: omnes enim domestici ejus vestiti sunt duplicibus. 22 Stragulatam vestem fecit sibi: byssus & purpura indumentum ejus. 23 Nobilis in portis vir ej⁹, quando sederit cum senatoribus terræ. 24 Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit Chananæo. 25 Fortitudo & decor indumentum ejus, & ridebit in die novissimo. 26 Os suum aperuit sapientiæ, & lex clementiæ in lingua ejus. 27 Consideravit semitas domûs suæ, & panem otiosa non comedit. 28 Surrexerũt filii ejus, & beatissimam prædicaverunt: vir ejus, & laudavit eam. 29 Multæ filiæ congregaverunt divitias: tu supergressa es universas. 30 Fallax gratia, & vana est pulchritudo: mulier timens Dominum, ipsa laudabitur. 31 Date ei de fructu manuum suarum: & laudent eam in portis opera ejus.

תרגום TARGUM. PAR. CHALD.

18 וּטְעַמַת מְטוּל דְּטָבְתָא תַּגְרוּתַהּ וְלָא דָעֵךְ
19 בְּלֵילְיָא שְׁרָגַהּ : יְדַהָא פְּשַׁטָא בְּכוּנְשְׁרָא
20 וִידָהָא לְבָכִין מְעוּלָא : יְדַהּ פְּשַׁטָא לְעַנְיָא
21 וּדְרָעֶיהָ מוֹשִׁיטָא לַעֲלִיבֵי : לָא יִדְחֲלוּן בְּנֵי
בֵּיתָהּ מִן תַּלְגָּא מְטוּל דְּכֻלְּהוֹן בְּנֵי בֵּיתָהּ
22 לְבִישִׁין הֲווּ זְהוֹרִיתָא : תְּשַׁוְיָתָא עֲבַדַת לַהּ
23 בּוּצָא וְאַרְגְּוָנָא לְבוּשַׁהּ : יְדִיעַ הֲוָה בֵּינַת
מְדִינָתָא בַּעְלַהּ כַּד יָתִיב הוּא עִם סָבֵי
24 אַרְעָא : פְּתָנָא עֲבַדַת וְזַבְנַת וְזוּנָרָא יְהַבַת
25 לִכְנַעֲנָאָה : עוּשְׁנָא וְהַדְרָה לְבוּשַׁהּ וְגַחְכָא
26 בְּיוֹמָא אַחֲרָיְתָא : פּוּמַהּ פַּתְחַת בְּחָכְמְתָא
27 וְנִימוּסָא דְחֶסְדָּא עַל לִישָׁנַהּ : גְּלַיִן
אָרְחָתָא דְבֵיתַהּ וְלַחְמָא חֲבִינְנוּת לָא
28 אָכְלָה : קָמוּ בְנָהָא וִיהַבוּן לַהּ טוּבָא בַּעְלַהּ
29 וּמְשַׁבְּחָה : סַגִּיעָן בְּנָתָא דְקָנְיָן עוּתְרָא וְאַתְּ
30 עֲבַרְתְּ עַל כֻּלְּהֵין : מְטוּל דְּשִׁקְרָא הוּא חִנָּא
וּסְרִיק הוּא שׁוּפְרָא אִתְּתָא דְחָלְתֵיהּ
31 דַּאלָהָא הִיא מִשְׁתַּבְּחָא : הָבוּ לַהּ מִן פֵּרֵי
דִידָהָא וְנִשְׁבְּחוּנַהּ עוּבָדָהָא בִּתְרָעֵי :

Versio Latina.

18 TETH. Et gustavit quoniam bona est negotiatio sua, & non extinguetur in nocte lucerna ejus. 19 JOD. Manum suam extendit ad vertibulum, & manus ejus tenuerunt fusum. 20 CAPH. Manum suam extendit ad inopem, & brachia sua misit injuriam patientib⁹. 21 LAMED. Non timebunt filii domus ejus à nive, quoniã omnes domestici ej⁹ vestiti sunt coccineis. 22 MEM. Strata fecit sibi: byssus & purpura indumentum ejus. 23 NUN. Notus est in provinciis marit⁹ ejus, quando sederit cum senioribus terræ. 24 SAMECH. Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit mercatori. 25 AIN. Fortitudo & decor indumentum ejus, & ridebit in die novissimo. 26 PHE. Os suum aperuit in sapientia, & lex gratiæ in lingua ejus. 27 SADIC. Manifestæ sunt viæ domus ejus, & panem pigredinis non comedit. 28 COPH. Surrexerunt filii ejus, & beatitudinem illi dederunt: vir ejus & laudavit eam. 29 RES. Multæ filiæ possederunt divitias, sed tu superâsti universas. 30 SIN. Quoniam fallax est gratia, & vana pulchritudo: Mulier timens Deum, ipsa laudatur. 31 THAU. Date ei de fructibus manuum suarum, & laudent eam opera sua in portis.

FINIS PROVERBIORUM.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* الفصل التاسع والعشرون *

1 * الانسان الموبخ افضل من الانسان الغليظ العنق * لانه اذا تلهب بغتة فليس له شفا *
2 * المقسطون اذا مدحوا الشعوب يسرون * والمنافقون اذا تراءسوا ضاقت بالناس امورهم *
3 4 * الانسان اذا احب الحكمة يسر اباه * ومن يراعي الزواني يضيع ثروته * الملك العدل
5 يقيم شان البلدة * والرجل المتعدي السنة ينقصها ويخربها * من يصلح شبكة لدى
6 وجه صديقه * تحصل فيها رجلاه * في اقتران الانسان الخطية فخا عظيما * والمقسط يكون
7 في الفرح والسرور * المقسط يعرف ان يحكم في احقر الاشياء * والمنافق ما يفقه علما *
8 والمسكين لن يوجد عنده عقل عالم * الناس المفسدون احرقوا مدينتهم * والحكماء
9 استعادوا الغيظ * الانسان الحكيم يحكم للامم * والرجل الطالح اذا اغتاظ يضحك
10 عليه * فما يجزع ولا يتوقى * الناس المشاركون الدماء يمقتون المقسط * والمقومون يطلبون
11 12 نفسه * الجاهل يخرج جميع غضبه * والحكيم يخبوه في كل جهة * الملك اذا اطاع كلاما
13 طالما * فجميع الذين تحت يده عادلون عن الشريعة * المقرض والغريم اذا اجتمع احدهما
14 مع الاخر * فالرب يتفقد احوالهما كليهما * الملك اذا حكم للمساكين بالحق * فقد
15 انتصب كرسيه للشهادة * الجراحات والتوبيخات يمنحان حكمة * والصبي الضال يخزي
16 والديه * اذا كان المنافقون كثيرين صارت خطايا كثيرة * والمقسطون اذا سقط اولئك
17 18 صاروا مخوفين * ادب ابنك فيحبك * ويمنح نفسك زينة * في امة متجاوزة السنة لن
19 يوجد مفسر * ومن يحفظ الشريعة مغبوط * العبد الفظ ما يودب بالاقوال * لانه ان يفهم
20 لكنه ما يطيع * اذا رايت انسانا في اقواله عجولا * فاعلم ان الجاهل له رجاء اكثر
21 منه * من يتدلل ويبطر منذ صبايه * سيكون عبدا ويتالم على نفسه اخيرا *
22 23 * الرجل الغضوب ينفذ طفرا * والانسان السخوط يفتح مناشي الخطايا * التعظم يذلل
24 الانسان * والمتواضعين القلب يقول لهم الرب ما يرتا به * من يقاسم السارق يمقت
نفسه * واذا حضرت اليمين اذا سمعوا بها ما يعترفون *

CAP. XXIX.

1 *Homo corrigibilis excellentior est homine duræ cervicis: quia cùm repentè succensus fuerit, nullam habebit sanitatem.* 2 *Justi cùm laudantur, populi gaudent: impii verò cùm principatum obtinuerint, fastidio sunt hominibus res eorum.* 3 *Homo, cùm amaverit sapientiam, lætificat patrem suum: & qui indulget scortis, perdet opes suas.* 4 *Rex justus erigit famam patriæ: & vir prævaricator legis, destruit eam & devastat illam.* 5 *Qui parat rete coram facie amici sui, eo capientur pedes ejus.* 6 *In adhæsione hominis peccato, laqueus ingens: justus autem erit in gaudio & exultatione.* 7 *Justus novit judicare in rebus vilissimis: impius autem non intelligit doctrinam: & apud pauperem non invenitur intellectus sciens.* 8 *Homines corruptores combusserunt civitatem suam: & sapientes detestantur furorem.* 9 *Homo sapiens judicabit populis: & vir improbus, cùm iratus fuerit, irridebitur:* attamen *nec veretur, nec sibi cavet.* 10 *Homines participes sanguinum, odio habent justum: recti autem quærunt animam ejus.* 11 *Stultus profert totam iram suam: at sapiens abscondit eam in omni occasione.* 12 *Rex cùm consentit sermoni iniquo, omnes ii qui sunt sub manu ejus, transgressores sunt legis.* 13 *Fœnerator & debitor dum alter cum altero conveniunt, Dominus visitat conditiones amborum.* 14 *Rex cùm judicaverit pauperibus in veritate, erigetur sedes ejus in testimonium.* 15 *Vulnera & correptiones tribuunt sapientiam: & filius perditus confundit genitores suos.* 16 *Cùm impii sunt multi, fiunt peccata multa: justi verò, cùm ceciderint illi, fiunt pavidi.* 17 *Erudi filium tuum, & amabit te, & dabit animæ tuæ ornamentum.* 18 *In gente transgrediente legem, nullo modo invenietur Interpres: & qui custodit legem, beatus.* 19 *Servus dyscolus non eruditur sermonibus: quia quanquam intelligat, tamen non obedit.* 20 *Cùm videris hominem in sermonibus suis præcipitem, scito stulti majorem esse spem quàm illius.* 21 *Qui mollitur, & delicate nutritur à pueritia sua, erit servus; & dolebit super animam suam postremò.* 22 *Homo iracundus permeare facit irruptionem: & homo indignabundus aperit fomites peccatorum.* 23 *Superbia humiliat hominem: & humilibus corde Dominus res dicit quibus corroborat.* 24 *Qui partitur cum fure, odit animam suam: & cùm adest jusjurandum, audientes illud non fatentur.*

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

18 19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]

[illegible]
[illegible]

18 Et gustavit bonam esse negotiationem suam: & non extinguebatur lucerna ejus totâ nocte. 19 Et brachia sua extendit cum solertia, manúsq; suas ad fusum. 20 Manus suas extendit pauperibus, & brachia sua protendit ad inopes. 21 Et non metuebant domestici ejus nivem, quia omnes vestiti erant croceis. 22 Stratum sibi fecit, & indumenta byssina atque purpurea. 23 Celebris erat maritus ejus inter urbes, dum sederet inter seniores terræ. 24 Linteum fecit, ac vendidit: & cingulum tradidit Chananæis. 25 Fortitudo & decus vestimentũ ejus, & gaudebit in die postremo. 26 Os suum aperuit cum sapientia, & lex misericordiæ super linguâ ejus. 27 Et apertæ sunt viæ domûs ejus; panem suum ignaviter non comedit. 28 Surrexerunt filii ejus, & tribuerunt ei beatitudinem: maritus quoq; ejus laudavit eam. 29 Complures etiam filiæ ejus possederunt divitias: Tu verò omnes excelluisti. 30 Fallax est decor, & vana pulchritudo: & mulier quæ Dominum timet, ipsa laudabitur. 31 Date ei de fructibus manuum suarum, & glorificent eam opera ejus in porta.

Finis Libri Proverbiorum Salomonis filii
David regis Israel, complectentis versus
mille octingentos sexaginta tres.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 * فتعرقلوا اذا اتقوا الناس وجلوا منهم * ومن توكل على الرب سيفرح * النفاق يمنح الانسان
26 غلطا وزللا * ومن توكل على سيده يسلم * كثيرون يخدمون امام وجوه الروساء والمدبرين * ومن
27 الرب يصير العدل للانسان * الانسان المقسط رذالة عند الرجل الظالم * والطريقة المقومة
10 رذالة عند الحايد عن السنة * الامراة الفهمة من يجدها * من هذه سجيتها هي اكرم من
11 الحجارة والجواهر النفيسة * قلب رجلها واثق بها * من هذه صورتها ما تعوزها الذخاير الجليلة *
12 13 * لانها تعمل برجلها طول عمرها الخير لا الشر * تمد يديها الى الصوف والكتان * واذا سرحتهما
14 عملت بيديها اعمالا نافعة * وصارت كمركب البحر فافاد من بلدة بعيدة * وجمعت ثروتها *
15 16 * وقامت منذ الليالي * ومنحت اهل منزلها اطعمة واعمالا لخادميها * لما رات فلاحة ابتاعها * ومن
17 اعمال يديها نصبت فيه * حقوها متزر شديدا * ومدت يديها الى الصوف * ووافقت ان العمل
18 19 جيد هو * فما تطفي طول الليل سراجها * مدت باعها الى الاعمال الموافقة * وحرصت يديها الى
20 21 المغزل * وفتحت يديها الى الفقير * ومدت ثمرها الى المسكين * رجلها ما يهتم في الذين بمنزله
22 ان ابطا في موضع ما * جماعة الذين عندها قد البستهم كسوتهم * وعملت لرجلها حلة
23 مبطنة * وعملت لها ملابس من القرمز والبرفير * فصار رجلها مشارا اليه في الابواب * واذا جلس
24 في الجمع مع الشيوخ الساكنين الارض * عملت سباني وباعتها لاهل بصرى * وميازر باعتها
26 25 للكنعانيين * فتحت فمها باصغاء ووعي سنة الكلام * وجعلت للسانها ترتيبا * وتسربلت
27 قوة وحسن بهاء * وفرحت في الايام الاخيرة * مسالك منزلها ضيقة * ما اكلت اغذية عاجزة *
28 وفتحت فمها بالحكمة وباستراع سنة المنطق * وصدقتها انهضت اولادها فاستغنوا * ورجلها سبحها
29 ومدحها * بنات كثيرات ملكن الغناء * وكثيرات صنعن قوة * وانت استعليت عليهن *
30 وارتفعت اكثر منهن كلهن * فلن توجد فيك مرضيات كاذبة * وجمال امراة باطلا * لان
31 الامراة ذات الفهم تبارك * فلتسبحها مخافة الرب * اعطوها من اثمار شفتيها * وليسبح في
الابواب رجلها *

* تمت بعون الله تعالى وحسن توفيقه اداب سليمان المستعجم تلخيصها *
التي استكتبها اصدقاء حزقيا ملك يهوذا *

* والتسبيح لله دايما ابدا *

25 * *Quæ implicati sunt dum timuerunt homines, & reveriti sunt eos: qui autem confiderit in Domino, gaudebit. Impietas causat homini errorem & lapsum: & qui confidit in Domino suo, salvabitur.* 26 *Multi ministrant coram faciebus Principum & gubernatorum: & à Domino æquitas fiet homini.* 27 *Vir justus, abominatio apud virum iniquum: & via recta, execratio apud declinantem à lege.*

Ex Cap. 31.

10 *Mulierem prudentem quis inveniat? cujus enim conditio talis est, pretiosior est lapidibus & gemmis eximiis.* 11 *Cor viri ejus tutum est in ea. Ei quæ istiusmodi est, non deerunt thesauri præclari.* 12 *Nam exercet in virum suum totâ ætate suâ bonum, non malum.* 13 *Extendit manum suam ad lanam & linum: & cùm texuerit ea, componit manibus suis opera utilia.* 14 *Factáque est quasi navis quæ mercata est, & lucrum attulit è regione longinqua; & congregavit opes suas.* 15 *Et surrexit de noctibus, & dedit domesticis suis cibos, & exercitia ministris suis.* 16 *Quando vidit agrum, emit eum: & de operibus manuum suarum plantavit possessionem.* 17 *Lumbus ejus est accinctus fortiter, & extendit manus suas ad lanam, & gustavit laborem esse bonum: quapropter non extinguit totâ nocte lucernam suam.* 18 *Extendit brachium suum ad opera opportuna.* 19 *Et solicitavit manus suas ad fusum.* 20 *Et aperuit manus suas inopi, & porrexit fructum suum pauperi.* 21 *Vir ejus non est solicitus de iis qui sunt domi suæ, si demoretur aliquo in loco: cœtus enim eorum qui sunt apud ipsam, jam induit eos vestibus eorum.* 22 *Fecitque viro suo vestes duplices, & fecit sibi indumenta ex bysso & purpurâ.* 23 *Unde vir ejus digito ostendebatur in portis, & dum sederet in concilio cum senibus habitantibus terram.* 24 *Fecit mantilia, & vendidit ex incolis Bosra:* (urbs est in Mesopotamia) *& syndones, vendidítque illas Chananæis.*

verſ. 25. postponitur. 26.

26 *Aperuit os suum cum attentione, & juxta sensum regulæ sermonis: & constituit linguæ suæ ordinem.* 25 *Et amicta est fortitudine & decore claritatis: & gavisa est in diebus ultimis.* 27 *Semitæ domûs ejus sunt arctæ: non manducavit cibos otiosa. Aperuit os suum cum sapientia & ad normam legis sermonis.* 28 *Et eleemosyna ejus erexit filios suos, & ditati sunt: & vir ejus laudavit eam, & celebravit illam.* 29 *Filiæ multæ possederunt divitias, & multæ fecerunt potentiam: at tu superâsti eas, & elevata es plus iis omnibus.* 30 *Haudquaquam reperiuntur in te gratiæ falsæ, & formositas mulieris frustrà: quia mulier intellectu prædita benedicetur &* 31 *sanè laudabit eam timor Domini. Date ei de fructibus labiorum suorum, & laudetur in portis vir ejus.*

Completa est, excelso Deo juvante, rectéque disponente, Disciplina Salomonis, cujus expositio est valdè ardua, quámque scripserunt amici Ezeciæ Regis Juda.

Et laus Deo perennis ac sempiterna.

ספר קהלת : א

CAP. I. א

,vanitatum Vanitas .Jerusalaim in regis David filii Choheleth ,Verba
1 דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ הֲבֵל הֲבָלִים
2 utilitatis Quid .vanitas omnia vanitatum vanitas : Choheleth dixit
3 אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל׃ מַה־יִּתְרוֹן
Generatio ?sole sub laborabit quo ,suo labore omni in ,homini
4 לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ דּוֹר
,sol orietur Et .stans seculum in terra &,veniens generatio & ,vadens
5 הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת׃ וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ
.ibi ipse oriens anhelans suum locum ad & ,sol ingredietur &
וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם׃
vadens,circuiens,circuiens:aquilonem ad circuiens & ,austrum ad Vadens
6 הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב ׀ סֹבֵב הוֹלֵךְ
flumina Omnia .spiritus revertitur suos circuitus super & ,spiritus
7 הָרוּחַ וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ׃ כָּל־הַנְּחָלִים
flumina quò locum Ad .plenum ipsum non mare & ,mare ad euntia
הֹלְכִים אֶל־הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים
non laboriosa verba Omnia .eundum ad revertentia ipsa illuc euntia
8 הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת׃ כָּל־הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא־
implebitur nec ,videndo oculus satiabitur non : eloqui vir poterit
יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא־תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא־תִמָּלֵא
,est facta quod quid & ,erit quod ipsum fuit quod Quid .audiendo ab auris
9 אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ׃ מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה
verbum Est .sole sub novum omne non & : fiet quod idipsum
10 הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל־חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ יֵשׁ דָּבָר
fuit quod seculis in fuit Jam ? ipsum novum hoc vide : dicat quod
שֶׁיֹּאמַר רְאֵה־זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה
,erunt qui,posteriorum etiam & , priorum memoria Non .nos ante
11 מִלְּפָנֵנוּ׃ אֵין זִכְרוֹן לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ
Choheleth Ego .posterum in erunt qui cum ,memoria eis erit non
12 לֹא־יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה׃ אֲנִי קֹהֶלֶת
meum cor dedi Et .Jerusalaim in Israel super rex fui
13 הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלִָם׃ וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי
est factum quod omne super,sapientia in investigandũ ad & quærendũ ad
לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
Adam filiis Deus dedit malam negotiationẽ Hanc .cœlo sub
תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא ׀ עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם
sub sunt facta quæ opera omnia Vidi .ea in se affligendum ad
14 לַעֲנוֹת בּוֹ׃ רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת
.spiritus pastio & , vanitas universa ecce & : sole
הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

Versio VUL. LAT.

ECCLESIASTES,
Qui ab Hebræis
COHELETH appellatur.

CAP. I.

1 Verba Ecclesiastæ, filii Da-
2 vid, regis Jerusalẽ. Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatũ, & omnia vani-
3 tas. Quid habet amplius homo de universo labore suo, quo la-
4 borat sub Sole? Generatio præterit, & generatio advenit: ter-
5 ra autẽ in æternum stat. Oritur Sol, & occidit, & ad locũ suum revertitur: ibique renascens,
6 Gyrat per Meridiẽ, & flectitur ad Aquilonẽ: lustrans universa in circuitu pergit spiritus, &
7 in circulos suos revertitur. Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat: ad locũ, unde exeunt flumina, rever-
8 tuntur ut iterùm fluant. Cunctæ res difficiles: non potest eas homo explicare sermone. Non saturatur oculus visu, nec auris
9 auditu impletur. Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est: quid est quod factũ est? ipsum quod facien-
10 dum est. Nihil sub Sole novũ, nec valet quisquã dicere; Ecce hoc recens est: jam enim præcessit in seculis, quæ fuerũt an-
11 te nos. Non est priorũ memoria: sed nec eorũ quidem, quæ posteà futura sunt, erit recordatio apud eos, qui futuri sunt
12 in novissimo. Ego Ecclesiastes
13 fui rex Israel in Jerusalem, Et proposui in animo meo quærere & investigare sapienter de omnibus, quæ fiunt sub Sole. Hanc occupationẽ pessimã dedit Deus filiis hominũ, ut occu-
14 parẽtur in ea. Vidi cuncta, quæ fiunt sub Sole: et ecce universa vanitas, & afflictio spiritûs.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ἘΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗ'Σ.

ΚΕΦ. α'.

1 † Ῥήματα Ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ βασι-
2 λέως Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλήμ. † Ματαιότης ματαιοτήτων εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής, † ματαιό-
3 της ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. † Τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ † ἐν παντὶ μόχθῳ αὐ-
4 τοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον; † Γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, † καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἕστηκε.
5 † Καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ δύνει ὁ ἥλιος καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει· † (α) αὐτὸς ἀνατέλ-
6 λων ἐκεῖ Πορεύεται πρὸς Νότον, † καὶ κυκλοῖ (β) πρὸς Βορρᾶν· † κυκλοῖ κυκλῶν πορεύεται τὸ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέ-
7 φει τὸ πνεῦμα. † Πάντες οἱ χείμαρροι πορεύονται εἰς τὴν θάλασσαν, † καὶ ἡ θάλασσα οὐκ (γ) ἔστιν ἐμπιμπλαμένη· † (δ) εἰς τὸν τόπον οὗ οἱ χείμαρροι πορεύονται, † ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέ-
8 φουσι τοῦ πορευθῆναι. † Πάντες οἱ λόγοι ἔγκοποι, † οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν· † (ε) καὶ οὐ πλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν, † καὶ οὐ πληρωθήσεται
9 οὖς ἀπὸ ἀκροάσεως. † Τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον· † καὶ τί τὸ πεποιημένον; αὐτὸ
10 τὸ ποιηθησόμενον. † Καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφατον ὑπὸ τὸν ἥλιον. † Ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, Ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν; † ἤδη (ϛ) γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι † τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμπροσθεν ἡμῶν.
11 † Οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις, † καί γε τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις (ζ) οὐκ ἔσται αὐτῶν μνήμη † μετὰ τῶν (″) γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην.
12 † Ἐγὼ Ἐκκλησιαστὴς ἐγενόμην † βασιλεὺς
13 ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλήμ. † Καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι † καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων † τῶν (η) γινομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν, † ὅτι περισπασμὸν πονηρὸν ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς υἱοῖς (θ) τῶν ἀνθρώπων
14 τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. † Εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον· † καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

ECCLESIASTES.

CAP. I.

Verba Ecclesiastæ, filii David, regis (a) Israel in Hierusalem. (b) 1
Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, vanitas vanitatũ, omnia 2
vanitas. (c) Quid superest homini in omni (d) labore suo, quo laborat 3
sub Sole? Generatio vadit, et generatio venit, & terra (e) in seculum 4
stat. Et oritur Sol, & occidit Sol, et ad locum suum (f) ducit: oriens 5
ipse ibi, (g) Vadit ad Austrum, & 6
gyrat ad Aquilonem: (h) gyrat gyrans vadit spiritus, & in circulos suos revertitur spiritus. Omnes 7
torrentes vadunt in mare, & mare (i) non est impletum. Ad locum, (k) quo torrentes eunt, illuc ipsi revertuntur ad eundum. Omnes 8
sermones (l) graves, (m) non poterit vir loqui. Et non satiabitur oculus videndo: & non implebitur auris ex auditu. Quid est quod fuit? 9
ipsum quod (n) futurũ est. Et quid est quod factũ est? ipsum (o) quod faciendum est. Et non est omne (p) 10
recens sub Sole. (q) Quis loquetur ac dicet, Vide, hoc novum est? jam fuit in seculis, quæ fuerunt ante nos. Non est memoria primis: 11
& quidem novissimis, cùm facta fuerint, non erit (r) eorũ memoria (s) cum eis qui futuri sunt in novissimo. Ego Ecclesiastes fui rex 12
super Israel in Hierusalem: Et (t) 13
dedi cor meum ad inquirendum, et (u) considerandum in sapientia de omnibus quæ fiunt sub cœlo. (x) Quoniam distentionem malam dedit Deus filiis hominum; ut distendantur in ea. Vidi universa o- 14
pera, quæ facta sunt sub Sole: & ecce omnia (y) vanitas, & (z) præsumptio spiritûs.

MS.A. Ἐκκλησιαστής. (α) ἀνατέλλων αὐτὸς (β) πρὸς Βορρᾶ, (γ) ἔσται ἐμπιπλαμένη· (δ) εἰς τόπον οὗ (ε) καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται (ϛ) γέγονεν τοῖς (ζ) οὐκ ἔστιν (″) γενηθησομένων, (η) γενομένων (θ) τοῦ ἀνθρώπου

תרגום TARGUM.

א

1 פתגמי נבואה דאתנבא קהלת הוא שלמה בר דוד מלכא דהוה בירושלם: כד חזא
2 שלמה מלכא דישראל ברוח נבואה ית מלכות רחבעם בריה דעתיד לאתפלגא עם
ירבעם בר נבט וית ירושלם ובית מוקדשא דאנון עתידין למחרב וית עמא בני ישראל
די אנון עתידין למגלי אמר במימריה הבל הבליא עלמא הדין הבל הבליא כל מה
3 דטרחית אנא ודוד אבא כולא הבלו: מה מותר אית לאנש בתר די מות מן כל טורחיה
דהוא טרח תחות שמשא בעלמא הדין אלהן למעסק באוריתא לקבלא אגר שלים
4 לעלמא דאתי קדם מרי עלמא: אמר שלמה מלכא ברוח נבואה דרא טבא דצדיקיא
דאזל מן עלמא בגין חובי דרא בישא דרשיעא דעתידין למיתי בתריהון וארעא לעלמי
5 עלמין קימא לסוברא פורענותא דאתי על עלמא בגין חוביהון דבני אנשא: ודנח
שמשא ביממא מן סטר מדנחא ואעיל שמשא לסטר מערבא בליליא ולאתריה שחיף
6 ואזל אורח תהומא ודנח למחר מן אתר דהוא נח מתמן מאתמלי: אזיל כל סטר דרומא
בימכא ומחזר לסטר צפונא בליליא אורח תהומא מחזר מחזר ואזל לרוח עבר דרומא
בתקופת ניסן ותמוז ועל סחרנוהי תייב לרוח עבר צפונא בתקופת תשרי וטבת נפק
7 מחרכי מדנחא בצפרא ואעיל לחרכי מערבא ברמשא: כל נחליא ומבועי מיא אזלין
ונגדין למי אוקינוס דמסחר לעלמא כנושפנקא ואוקינוס ליתוהי מתמלי ולאתר
8 דנחליא אזלין ונגדין תמן אנון תיבין למיזל מצנורי תהומא: כל פתגמיא דעתידין למהוי
בעלמא אשתלהיאו בהון נביא קדמאין ולא יכילו למשכח סופיהון ברם הכי לית ליה
רשו לגבר למללא ביה דעתיד למיתי בתרוהי ולא יכילא עינא למחזי כל מה דעתיד
למהוי בעלמא ולא יכילא אודנא לאתמלאה מלמשמע כל פתגמי כל דיירי ארעא:
9 מה דהות מן קדמת דנא הוא עתיד למהוי בתר כן ומה דאתעבד מן קדמת דנא הוא
עתיד לאתעובדא עד סוף כל דריא עלמא ולית כלום פתגם חדת בעלמא הדין תחות
10 שמשא: אית פתגם דיימר אנש חזי דין פתגם חדת הוא הא כבר הוה לעלמין ביומי דריא
11 די הוו לקדמנא: לית דכרנא לדריא קדמאין ואף לבתראין דעתידין למהוי לא יהי להון
12 דכרנא עם דריא דיהון ביומי מלכא משיחא: כד הוה שלמה מלכא יתיב על כורסי
מלכותיה אתגבה לביה לחדא על עתריה ועבר על מימרא דיי וכנש סוסון ורתיכין
ופרשין סגיאין וצבר כספא ודהבא לחדא ואתחתן בעממין נוכראין מן יד תקיף רוגזא
דיי עלוהי וטרד יתיה מן כורסי מלכותיה בכן אמר שלמה אנא קהלת דהוי שמיה
13 שלמה מתקרי מן קדמת דנא הויתי מלכא על ישראל בירושלם: ומסרית ית לבי
למתבע אולפן מן קדם יי בזמן דאתגלי לי בגבעון לאללותי ולמשאל יתי מה אנא צבי
מניה ואנא לא תבעית מניה אלהן חוכמתא למידע בין טב לביש וסוכלתנו על כל מה
דאתעבד תחות שמשא בעלמא הדין וחזית כל עובדי בני אנשא חיבא נון ביש די יהב
14 יי לבני אנשא לאסתגפא ביה: חזיתי ית כל עובדי בני אנשא די אתעבידו תחות שמשא
בעלמא הדין והא כולא הבלא ותבירות רוחא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT I.

Verba *prophetiæ, quæ vaticinatus est Ecclesiastes* (ipse est Selomoh) 1
filii David regis qui fuit in Jerusalem. *Cum videret Selomoh rex Israel per* 2
spiritum propheticum, regnum Roboam filii sui divisum iri cum Jeroboam filio Nebat, Jerusalem etiam domumque sanctuarii destructũ iri, & populum filiorum Israel exulaturum, dixit in verbo suo: Vanitas vanitatum seculum hoc: vanitas vanitatum omne quod laboravi *ego, & David pater meus;*
omnino vanitas. Quid reliquum est homini postquàm mortuus fuerit, de 3
omni labore suo, quem ipse laboravit sub sole in hoc seculo? *nisi ut det operam legi ad accipiendum præmium perfectum in seculo venturo coram domino mundi. Dixit Selomoh rex per spiritum propheticum, felix* generatio 4
justorum, quæ abiit de mundo, propter peccata generationis malæ impiorum, qui venturi sunt post eos; & terra in secula seculorum stat, *ad sustinendum vindictam venturam super mundum causa delictorum filiorum hominis.* Oritur sol in die ex latere Orientis, & ingreditur sol in latus Occi- 5
dentis in nocte, & ad locum suum *paulatim proripit se,* & ambulat per viam abyssi, & oriturus est cras ex loco unde ipse ortus est heri. Perambulat 6
omne latus Meridiei *in die,* & redit ad latus Aquilonis *in nocte* via abyssi: gyrat, circuit, & ambulat *ad ventum plagæ Australis in revolutione Nisan & Tammuz,* & per circuitus suos revertitur *ad ventum plagæ Borealis in revolutione Tisri & Tebeth: egreditur carceres Orientis manè, & ingreditur cancellos Occidentis vesperi.* Omnia flumina & scaturigines aquarum 7
vadunt & fluunt in mare Oceanum, quod circuit mundum *instar annuli,* & Oceanus non impletur: & ad eundem locum quò flumina vadunt & fluunt, ipsa redeunt, ut vadant per meatus abyssi. In omnibus verbis quæ parata sunt 8
ut fiant in seculo, defatigati sunt prophetæ antiqui, & non potuerunt invenire fines eorum: verùm utique non est facultas viro ut loquatur quod venturum est post se, & non potest oculus videre omne quod futurum est ut accidat in mundo, & non potest auris impleri audiendo verba omnium incolarum terræ. Id quod fuit ab antiquo, ipsum futurum est posthac: & id quod 9
factum est ab antiquo, ipsum futurum est ut fiat usque ad finem omnium generationum seculi: & non est ulla res nova in seculo hoc sub sole. Est res 10
de qua dicat homo, Vide, hæc res nova est, ecce antè fuit in seculo in diebus generationum, quæ fuerunt ante nos. Non est memoria generationibus 11
prioribus, & etiam posteris qui futuri sunt, non erit illis memoria cum generationibus quæ erunt in diebus regis Christi. *Cùm Selomoh rex sederet* 12
super solium regni sui, extulit se cor ejus valde ob divitias suas, & transgressus est verbum Domini, collegitque equos & currus & equites quamplurimos; accumulavit etiam argentum et aurum abundanter & contraxit affinitatem cum populis alienis: evestigiò invaluit ira Domini in eum, ac deturbavit eum de solio regni sui: tunc dixit Selomoh, Ego Ecclesiastes, 13
Selomonis nomine dictus antehac, fui rex super Israel in Jerusalem. Et tradidi cor meum ad investigandam doctrinam à Domino, *tempore quo apparuit mihi in Gibeon, ut exploraret me, & petere potuissem quicquid vellem ab eo: at ego nihil aliud postulavi ab eo nisi sapientiam, ad discernendum inter bonum & malum, & intellectum* de omni quod factum est sub sole in mundo hoc: & vidi quòd omnia facta filiorum hominis obnoxia sint negotio malo, quod dedit Dominus filiis hominis, ut affligerentur in eo.
Vidi omnia facta filiorum hominis quæ fiunt sub sole in mundo hoc: & 14
ecce omne vanitas & confractio spiritûs.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܬܒܐ ܕܩܘܗܠܬ ܕܗܘ ܫܠܝܡܘܢ ܒܪ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܩܘܗܠܬ ܒܪ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. 2 * ܗܒܠ ܗܒܠܝܢ ܐܡܪ ܩܘܗܠܬ ܗܒܠ ܗܒܠܝܢ. ܟܠ ܡܕܡ ܗܒܠܐ. 3 * ܡܢܐ ܝܘܬܪܢܐ ܠܒܪܢܫܐ. ܒܟܠܗ ܥܡܠܗ ܕܥܡܠ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. 4 * ܕܪܐ ܐܙܠ ܘܕܪܐ ܐܬܐ. ܘܐܪܥܐ ܠܥܠܡ ܩܝܡܐ. 5 * ܕܢܚ ܫܡܫܐ ܘܥܪܒ ܫܡܫܐ. ܘܠܐܬܪܗ ܗܦܟ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܗܘ ܕܢܚ. 6 * ܐܙܠ ܠܬܝܡܢܐ ܘܡܬܟܪܟ ܠܓܪܒܝܐ. ܡܬܟܪܟܐ ܡܬܟܪܟܐ ܐܙܠ ܪܘܚܐ. ܘܥܠ ܚܘܕܪܘܗܝ ܗܦܟ ܪܘܚܐ. 7 * ܟܠ ܢܚܠܐ ܪܗܛܝܢ ܠܝܡܐ. ܘܝܡܐ ܠܐ ܡܬܡܠܐ. ܠܐܬܪ ܕܪܗܛܝܢ ܢܚܠܐ. ܬܡܢ ܗܦܟܝܢ ܠܡܐܙܠ. 8 * ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܠܐܝܢ. ܠܐ ܢܣܒܥ ܓܒܪܐ ܠܡܡܠܠܘ. ܘܠܐ ܬܣܒܥ ܥܝܢܐ ܠܡܚܙܐ. ܘܠܐ ܬܡܠܐ ܐܕܢܐ ܡܢ ܫܡܥܐ. 9 * ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܗܘ ܗܘ ܕܗܘܐ. ܘܡܕܡ ܕܐܬܥܒܕ ܗܘ ܡܬܥܒܕ. ܘܠܝܬ ܡܕܡ ܚܕܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. 10 * ܟܠ ܕܢܡܠܠ ܘܢܐܡܪ. ܚܙܝ ܗܢܐ ܚܕܬ ܗܘ. ܡܟܝܠ ܗܘܐ ܠܥܠܡܐ ܕܗܘܘ ܡܢ ܩܕܡܝܢ. 11 * ܠܝܬ ܕܘܟܪܢܐ ܠܩܕܡܝܐ. ܘܐܦ ܠܐܚܪܝܐ ܕܗܘܝܢ. ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܘܟܪܢܐ. ܥܡ ܗܢܘܢ ܕܗܘܘ ܠܐܚܪܬܐ. 12 * ܐܢܐ ܩܘܗܠܬ ܗܘܝܬ ܡܠܟܐ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܒܐܘܪܫܠܡ. 13 * ܘܝܗܒܬ ܠܒܝ ܠܡܒܥܐ ܘܠܡܬܒܩܝܘ ܒܚܟܡܬܐ. ܥܠ ܟܠ ܕܐܬܥܒܕ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܘܗܘ ܥܢܝܢܐ ܒܝܫܐ ܝܗܒ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܠܡܬܥܢܝܘ ܒܗ. 14 * ܚܙܝܬ ܟܠ ܥܒܕܐ ܕܐܬܥܒܕܘ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܘܗܐ ܟܠ ܡܕܡ ܗܒܠܐ. ܘܬܘܪܦ ܪܘܚܐ.

LIBER
COHELETH,
Nempè Salomonis filii Davidis
Regis Israel.

CAPUT I.

Sermones Coheleth filii David Regis Jeru- 1
salem. Vanitas vanitatum, ait Coheleth: 2
vanitas vanitatùm: omnia vanitas. Quod 3
emolumentum est homini ex omni labore
quo laborat sub sole? Ætas præterit, & 4
ætas succedit: terra autem in æternũ perstat.
Oritur sol, & occidit sol: & ad locum ubi ori- 5
tur, idem revertitur, ut inde rursus oriatur:
Pergit ad Austrum, & flectitur ad Aquilo- 6
nem. In orbem circumagitur permeátque ventus, & ad circulos suos remeat ventus. Omnes 7
torrentes exonerant sese in mare, attamen mare non impletur. Ad locum *enim* quò defluunt torrentes, eodem ipsi revertuntur, ut
iterum fluant. Omnes sermones fatigantur, 8
homo non saturabitur loquendo, neque saturatur oculus videndo, nec impletur auris audiendo. Quod fuit, ipsum est: & quod factũ 9
est, ipsum fit: nec est quicquam novum sub
sole. Quicquid loquentes dixerimus, Vide, 10
hoc novum est, forte fuit à seculis quæ nos
præcesserunt. Non est antiquorum memoria, 11
neque posterorum qui extant, ulla erit memoria apud eos qui postmodum futuri sunt.
Ego Coheleth fui rex super Israel in Jerusa- 12
lem. Et tradidi cor meum ad exquirendam & 13
contemplandam sapientiam de omni re quæ
facta est sub sole. Curam ærumnosam dedit
Dominus hominibus, ut occuparentur in
ea. Perspexi omne opus quod factum est sub 14
sole: & ecce omnia vanitas & perturbatio
spiritûs.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الخالق الرازق *

* كتاب الجامعة * اقوال الجامع ابن داوود *

* الفصل الاول *

* باطلة الاباطيل قال الجامع سليمان بن داوود * باطلة الاباطيل * كافة الاشياء باطلة * 2
* ما الفضل للانسان في جميع تعبه الذي يتعب فيه تحت الشمس * جيل يمضي 3 4
وجيل يجي * والارض الي الابد هي * وتشرق الشمس وتغيب الشمس وتجذب الي 5
موضعها * اذا اشرقت هناك * تذهب الي القبلة وتدور الي الشمال * تدور جايلة فتمضي 6
الرياح * والي دورانها تعود الرياح * الاودية كلها تذهب الي البحر والبحر ما يحصل ممتليا * 7
الي المكان الذي تمضي اليه الاودية اليه تعود نفسها * فتذهب الاقوال كلها منقطعة * 8
ما يستطيع الانسان الا يتكلم * والعين ما تشبع من النظر * والاذن ما تمتلي من
السماع * ما الامر الكاين المكون نفسه * وما هو الشي الصاير المصنوع نفسه * وكل ليس 9
تحدث تحت الشمس * لم يقدر احد ان يتكلم او يقول ابصر هذا الشي فانه جديد 10
هو * وقد صار فيما سلف في الدهور الصايرة قبلنا * ولن يوجد ذكرا للدهور الاولة 11
ولا للصايرة اخيرا * يعني للمكونة ما يكون لها ذكرا بعد الحكومة اخيرا *
* انا الجامع صرت ملكا على اسراييل باورسليم * وبذلت قلبي ان يبتغي ويتامل 12 13
بحكمة على جميع الكاينات تحت السماء * فان الله اعطا ابناء الناس تعلبا ليتشاغلوا
به * وعرفت في جميع الصنايع المصنوعة تحت الشمس * فاذا هي كلها باطلة واختيار 14
الروح *

IN NOMINE DEI
Creatoris, Largitoris.
LIBER
COLLECTANEORUM,
Hoc est,
SENTENTIÆ Collectoris,
filii David.

CAP. I.

Vanitas vanissima, inquit Collector 2
Solomon filius David, vanitas vanissima: res omnes vanæ sunt. Quid re- 3
sidui habet homo ex toto labore suo, quo sub sole contendit? Ætas præterit, 4
ætásque succedit: & terra æternùm perstat. Oritúrque sol, & occidit sol, sese- 5
que recipit in locum suum: & cùm illic ortus est, Pergit ad Meridiem, 6
tum flectitur ad Septentrionem. In gyrum errantes abeunt venti, & ad revolutionem suam redeunt venti. Tor- 7
rentes omnes in mare se recipiunt, mare tamen non invenitur plenum: ad locum in quem se recipiunt torrentes, ad eundem ipsimet recurrunt. Et verò 8
sermones omnes deficientes pereunt, non potest homo quin loquatur, & oculus non satiatur videndo, neque auris impletur audiendo. Quænam est res præ- 9
sens? eadem quæ extitit. Et quænam est res quæ fit? eadem quæ facta fuit, nihil est sub sole novum. Ne- 10
mo potest pronuntiare aut dicere, Vide hoc, quia novum est: nam fortasse fuit olim seculis quæ nos præcesserunt.
Neque enim reperitur memoria seculo- 11
rum præcedentium, neque posthac succedentium. Hoc est, hujus creaturæ non erit memoria post judicium in fine.
Ego Collector fui rex super Israel Je- 12
rosolymis. Et prodidi cor meum ut 13
expeteret & contemplaretur sapienter quæcunque fiunt sub cœlo: (Deus enim dedit filiis hominum negotium perplexum quo se occupent.) Et cog- 14
novi omnia opera quæ fiunt sub sole, & ecce omnia sunt inania, & appetitus spontaneus animi.

.numerari poterit non defectus & :dirigi poterit non Perversum
15 מְעֻוָּת לֹא־יוּכַל לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא־יוּכַל לְהִמָּנוֹת׃
feci magnificare ecce Ego : dicendo ,meo corde cum ego sum Locutus
16 דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם־לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי
super me fuerit qui omnem super sapientiam addidi &
וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנַי עַל־
deli Et scientiæ & sapientiæ multum vidit meum cor & : Jerusalaim
יְרוּשָׁלָם וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת׃ וָאֶתְּנָה
17 : stultitiam & insanias , scientiam & ,sapientiam sciendum ad meum cor
לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת הֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת
multitudine in Quia .spiritus consilio ipsum hoc etiam quod agnovi
יָדַעְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ׃ כִּי בְּרֹב
18 .dolorem addet scientiam addet & :ira multa sapientiæ
חָכְמָה רָב־כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב׃

CAP. II. ב

vide & , lætitia in te tentabo nunc Vade:meo corde in ego Dixi
1 אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לְכָה־נָּא אֲנַסְּכָה בְשִׂמְחָה וּרְאֵה
insane , dixi Risui .vanitas hoc etiam ecce & : bonum in
2 בְטוֹב וְהִנֵּה גַם־הוּא הָבֶל׃ לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל
.Cogitavi ? faciens hoc quid , lætitiæ &
3 וּלְשִׂמְחָה מַה־זֹּה עֹשָׂה׃ תַּרְתִּי בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן
,stultitia in apprehendendo & ,sapientia in ducens meum cor & :meā carnem
אֶת־בְּשָׂרִי וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוּת
sub faciant quod , Adam filiorum bonum hoc ubi viderem donec
עַד אֲשֶׁר־אֶרְאֶה אֵי־זֶה טוֹב לִבְנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַּחַת
mihi ædificavi: opera mea Magnificavi .eorū vitæ dierum numero , cœlis
4 הַשָּׁמַיִם מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּיהֶם׃ הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי בָּנִיתִי לִי
: paradisos & hortos mihi Feci .vineas mihi plantavi , domos
5 בָּתִּים נָטַעְתִּי לִי כְּרָמִים׃ עָשִׂיתִי לִי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים
aquarum piscinas mihi Feci .fructus omnis lignum eis in plantavi &
6 וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל־פֶּרִי׃ עָשִׂיתִי לִי בְּרֵכוֹת מָיִם
, servos Acquisivi . ligna germinantem sylvam illis ab irrigandum ad
7 לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר צוֹמֵחַ עֵצִים׃ קָנִיתִי עֲבָדִים
multa pecoris & bovis acquisitio etiam:mihi fuit domus filii & ,ancillas &
וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי־בַיִת הָיָה לִי גַּם מִקְנֶה בָקָר וָצֹאן הַרְבֵּה
Coacervavi .Jerusalaim in meas facies ad fuerunt qui omnib' præ mihi fuit
8 הָיָה לִי מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי בִּירוּשָׁלָם׃ כָּנַסְתִּי
mihi feci : provinciarum & ,regum peculium &,aurum & argentā etiā mihi
לִי גַּם־כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגֻלַּת מְלָכִים וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי לִי
.captivas & ,captivam ,hominis filiorum delicias & ,cantatrices & ,cantores
שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנוּגֹת בְּנֵי הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת׃
.Jerusalai in meas facies ad fuit qui omni præ sum auct' &,sum magnificat' &
9 וְגָדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי מִכֹּל שֶׁהָיָה לְפָנַי בִּירוּשָׁלָם
non mei oculi postulaverūt quæ omnia Et .mihi stetit mea sapientia insup
10 אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִּי׃ וְכֹל אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא
ne.ı cor nam : lætitia omni ab meum cor prohibui nec : eis ab substraxi
אָצַלְתִּי מֵהֶם לֹא־מָנַעְתִּי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׂמְחָה כִּי־לִבִּי
.meo labore omni de mea pars fuit hoc &,meo labore omni de est lætatum
שָׂמֵחַ מִכָּל־עֲמָלִי וְזֶה־הָיָה חֶלְקִי מִכָּל־עֲמָלִי׃

VERS. VULG. LAT.

15 Perversi difficilè corriguntur,
& stultorū infinitus est nume-
16 rus. Locutus sum in corde meo,
dicens; Ecce magn' effect' sum,
& præcessi omnes sapientiâ,
qui fuerūt ante me in Jerusalē:
& mens mea contemplata est
17 multa sapienter, & didici. Dedíque
cor meū ut scirē pruden-
tiam atque doctrinā, errorésq;
& stultitiā: & agnovi q in his
quoque esset labor, & afflictio
18 spirit': Eò q in multa sapien-
tia, multa sit indignatio: & qui
addit scientiā, addit & laborē.

CAP. II.

1 Dixi ego in corde meo; Vadam,
& affluā deliciis, & fruar
bonis. Et vidi quòd hoc quoq;
2 esset vanitas. Risū reputavi errorē:
& gaudio dixi; Quid fru-
3 strà deciperis? Cogitavi in corde
meo abstrahere à vino carnem
meā, ut animū meū transferrē
ad sapientiā, devitarémq;
stultitiam, donec viderem quid
esset utile filiis hominum: quo
facto opus est sub Sole numero
4 dierum vitæ suæ. Magnificavi
opera mea, ædificavi mihi do-
5 mos, & plantavi vineas, Feci
hortos, & pomaria, & consevi
6 ea cuncti generis arborib', Et
extruxi mihi piscinas aquarū,
ut irrigarē sylvā lignorū ger-
7 minantiū, Possedi servos & an-
cillas, multámq; familiā habui,
armenta quoque, & magnos o-
vium greges, ultra omnes qui
fuerunt ante me in Jerusalem:
8 Coacervavi mihi argentum, &
aurū, & substantias regum, ac
provinciarū: feci mihi canto-
res, & cantatrices, & delicias
filiorū hominū, scyphos & ur-
ceos in ministerio ad vina fun-
9 denda: Et supergress' sum opi-
bus omnes, qui ante me fuerūt
in Jerusalem: sapientia quoque
10 perseveravit mecū. Et omnia,
quæ desideraverunt oculi mei,
non negavi eis: nec prohibui
cor meum, quin omni volupta-
te frueretur, & oblectaret se
in his, quæ præparaveram: & hanc ratus sum partem meam, si uterer labore meo.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

15 †Διεστραμμένον οὐ δυνήσεται (ι) ἐπικοσμηθῆναι,
† καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται (κ) ἀριθμηθῆναι.
16 † Ἐλάλησα ἐγὼ (λ) ἐν καρδίᾳ μου, τοῦ λέγειν,
† (μ) Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμεγαλύνθην, † καὶ προσέθηκα
σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν † οἳ ἐγένοντο ἔμπροσθέν
17 μου ἐν Ἱερουσαλήμ. † (ν) Καὶ ἔδωκα καρδίαν μου
τοῦ γνῶναι σοφίαν καὶ γνῶσιν. † καὶ καρδία μου
εἶδεν πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν, † παραβολὰς καὶ
ἐπιστήμην. (ξ) ἔγνων ἐγὼ † ὅτι καί γε τοῦτό
18 ἐστι προαίρεσις πνεύματος. † Ὅτι ἐν πλήθει
σοφίας πλῆθος γνώσεως, † καὶ ὁ (ο) προστιθεὶς
γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα.

MS.A. (ι) τοῦ κοσμηθῆναι, (κ) τοῦ ἀριθμηθῆναι. (λ) ἐν τῇ καρδίᾳ (μ) Ἐγὼ ἰδοὺ (ν) Καὶ καρδία μου ἴδεν πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν. καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γνῶναι σοφίαν καὶ γνῶσιν, παραβολὰς (ξ) ἔγνων ὅτι καί γε (ο) * προστιθεὶς γνῶσιν,

ΚΕΦ. β'.

1 †Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, Δεῦρο δὴ πειρά-
σω σε ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἴδε ἐν ἀγαθῷ· † καὶ ἰδοὺ
2 καί γε τοῦτο ματαιότης. † Τῷ γέλωτι εἶπα
Περιφοράν, † καὶ τῇ εὐφροσύνῃ, Τί τοῦτο ποιεῖς;
3 †Καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου † ἑλκύσει
ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου, † καὶ καρδία μου ὡδήγησεν
ἐν σοφίᾳ, † καὶ τοῦ κρατῆσαι (α) ἐπ' εὐφροσύνην,
† ἕως οὗ ἴδω ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς
(β) τῶν ἀνθρώπων, ὃ ποιήσουσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον,
4 † ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν. † Ἐμεγάλυνα
ποίημά μου, † ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, † ἐφύτευσά
5 μοι ἀμπελῶνας, † Ἐποίησά μοι κήπους καὶ παραδείσους,
† καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πᾶν
6 καρποῦ. † Ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων
† τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύ-
7 λα. † Ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, † καὶ οἰ-
κογενεῖς ἐγένοντό μοι, † καί γε κτῆσις βουκολίου
καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι † ὑπὲρ πάντας
τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ.
8 †Συνήγαγόν μοι καί γε ἀργύριον καί γε χρυ-
σίον, † καὶ περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν
† ἐποίησά μοι ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας, † καὶ ἐντρυ-
φήματα υἱῶν (γ) ἀνθρώπων, † (δ) οἰνοχόον καὶ
9 οἰνοχόας. † Καὶ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα
† παρὰ πάντας τοὺς (ε) γενομένους ἀπὸ ἔμπρο-
σθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ, † καί γε σοφία μου ἐστά-
10 θη μοι. † Καὶ πᾶν ὃ ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, (ζ)
οὐκ ἀφεῖλον ἀπ' αὐτῶν· † οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρ-
δίαν μου ἀπὸ πάσης (η) εὐφροσύνης μου, † ὅτι
καρδία μου εὐφράνθη ἐν παντὶ μόχθῳ μου· † καὶ τοῦτο ἐγένετο μερίς μου ἀπὸ παντὸς
μόχθου μου. MS.A. (α) ἐπ' εὐφροσύνῃ, (β) τοῦ ἀνθρώπου, (γ) τοῦ ἀνθρώπου, (δ) οἰνο-
χόους καὶ (ε) γενομένους ἔνπροσθέν μου (ζ) οὐχ ὑφεῖλον (η) εὐφροσύνης, ὅτι καρδία

Cum Transl. LAT.

Perversum non poterit adornari: & 15
(ω) imminutio non poterit numerari.
Loquutus sum ego (aa) in corde meo, 16
dicens: Ecce ego magnificatus sum, et
(bb) adjeci sapientiā super omnes, qui
fuerunt ante me in Hierusalem: (cc)
Et dedi cor meum, ut noscerem sapi- 17
entiam, et scientiam. Et cor meum vi-
dit multa, sapientiam, & scientiam,
(dd) parabolas, & scientiam. Cogno-
vi ego, quia (ee) et hoc est præsumptio
spiritûs. Quia in multitudine sapien- 18
tiæ multitudo (ff) cognitionis: & qui
apponit scientiam, apponit (gg) dolorē.

CAP. II.

Dixi ego in corde meo; Veni nūc, 1
tentabo te in lætitia, & vide in bono:
& ecce etiam hoc (a) vanitas. Risui 2
dixi (b) Circumlationem, et jucundita-
ti, Quid (c) hoc facis? (d) Et conside- 3
ravi, si cor meum trahet tanquam vi-
num carnem meā: & cor meū (e) de-
duxit in sapientia, & (f) ut obtinerē
lætitiam; donec viderē, quid sit (g) bo-
num filiis hominum, quod facient sub
Sole, numero dierū vitæ suæ. (h) Ma- 4
gnificavi opus meum, ædificavi mihi
domos, plantavi mihi vineas, Feci mi- 5
hi hortos, & pomaria, & plantavi in
illis lignum (i) omne fructûs. Feci mi- 6
hi (k) piscinas aquarū ad irrigandum
ex eis saltū germinantem ligna. Mer- 7
catus sum servos, & ancillas: et
vernaculi fuerunt mihi: & quidem
possessio armenti, & oviū, multa fuit
mibi super omnes qui fuerunt ante me
in Hierusalem. (l) Congregavi mihi 8
etiam argentum, etiam aurū, & (m)
opes regum, et provinciarum. Feci mi-
hi cantores, et cantatrices, et (n) deli-
cias filiorū hominū, (o) ministrū vi-
ni et vini ministras. Et (p) magnifica- 9
tus sum, et adjeci (q) super omnes, qui
fuerunt ab ante me in Hierusalem:
& quidem sapientia mea (r) adsti-
tit mibi. Et omne, quod (s) postula- 10
verunt oculi mei; non abstuli ab eis.
Non prohibui cor meum ab omni læti-
tia mea: quia cor meum lætatum est
in (t) omni labore meo. Et hoc fuit
portio mea ex omni labore meo.

TARGUM. תרגום

15 גְּבַר דִּי סְרִיכָן אוֹרְחָתֵיהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּמִית בְּהוֹן וְלָא הֲדַר בִּתְיוּבְתָּא לֵית לֵיהּ רְשׁוּ
לְאִתְקָנָא בָּתַר מוֹתֵיהּ וּגְבַר חָסַר מִן אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא בְּחַיּוֹהִי בָּתַר מוֹתֵיהּ לֵית לֵיהּ רְשׁוּ
16 לְאִתְמְנָאָה עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְּתָא דְעֵדֶן׃ מַלֵּלִית אֲנָא בְּהִרְהוּר לִבִּי לְמֵימַר אֲנָא הָא אַסְגֵּיתִי
וְאוֹסֵפִית חוּכְמְתָא עַל כָּל חַכִּימַיָּא דִּי הֲווֹ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֶם וְלִבִּי חֲזָא סַגִּיאוּת חוּכְמְתָא
17 וּמַנְדְּעָא׃ וִיהָבִית לְבָבִי לְמִדַּע חוּכְמְתָא וְחוּלְחַלְתָּא דְמַלְכוּתָא וּמַנְדְּעָא וְסוּכְלְתָנוּ בְּחַנִית
18 לְמִדַּע דְּאַף דֵּין הוּא תְבִירוּת רוּחָא לִגְבַר דְּמִשְׁתַּדַּל לְמִשְׁכַּח יָתְהוֹן׃ אֲרוּם גְּבַר דְּמַסְגֵּי
חָכְמְתָא כַּד יְחוֹב וְלָא יָתֵב בִּתְיוּבְתָּא מַסְגֵּי רְגִיז קֳדָם יְיָ וּדְמוֹסִיף מַנְדְּעָא וִימוּת
בְּטַלְיוּתֵיהּ מוֹסִיף כְּאֵיב לִבָּא לְקָרִיבוֹי׃

ב

1 אֲמָרִית אֲנָא בְּלִבִּי אֵיזִיל כְּעַן הָכָא וְאִבְחַן בְּחֶדְוָא וְאֶחֱזֵי בְטוּב עָלְמָא הָדֵין וְכַדּוּ מְטָא עֲלַי
2 צַעֲרָא וְסִגּוּפָא אֲמָרִית בְּמֵימְרֵיהּ הָא אַף דֵּין הוּא הֲבָלוּ׃ לְחוּכָא אֲמָרִית בְּעִדָּן צַעֲרָא
3 לִיצָנוּתָא הוּא וּלְחֶדְוָא מַה הֲנָאָה אִית לִגְבַר דִּי עָבֵד לַהּ׃ אַלֵּלִית בְּלִבִּי לְנַגָּדָא בְּבֵית
מִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא יָת בִּסְרִי וְלִבִּי דָּבַר בְּחוּכְמְתָא וּלְאַחְדָא בִּשְׁטוּת עוּלֵימַיָּא עַד דִּי בְחַנִית
וַחֲזֵית אֵידֵין מִנְּהוֹן טַב לִבְנֵי אֱנָשָׁא דְּיַעְבְּדוּן עַד דְּאִנּוּן קַיָּמִין בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמַיָּא
4 מִנְיַן יוֹמֵי חַיֵּיהוֹן׃ אַסְגֵּיתִי עוֹבָדִין טָבִין דִּירוּשְׁלֶם בְּנֵיתִי לִי בָּתִּין בֵּית מוּקְדְּשָׁא לְכַפָּרָא
עַל יִשְׂרָאֵל וּבֵית מְקֵירַת מַלְכָּא וְאִדְּרוֹן וְאוּלָם וּבֵית דִּינָא אַבְנִין פְּסִילָן דְּתַמָּן יָתְבִין
חַכִּימַיָּא וְדַיָּנִין יָת דִּינָא עֲבָדִית כּוּרְסְיָא דְשֵׁן דְּפִילָא לְמוֹתַב מַלְכוּתָא אַנְצֵיבִית לִי בְּיַבְנֶה
כָּל קֳבֵל כַּרְמִין דְּעִנְּבָא לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא אֲנָא וְרַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין וְאַף לְנַסָּכָא חֲמַר חֲדַת וְעַתִּיק
5 עַל מַדְבְּחָא׃ עֲבָדִית לִי גִנַּת שַׁקְיָן וּפַרְדֵּסִין וּדְרָעִית תַּמָּן כָּל מִינֵי עִסְבִּין מִנְּהוֹן לִצְרוֹךְ
מֵיכְלָא וּמִנְּהוֹן לִצְרוֹךְ מִשְׁתְּיָא וּמִנְּהוֹן לִצְרוֹךְ אַסְוָתָא כָּל מִינֵי עִסְבֵּי בוּסְמִין נְצֵיבִית בְּהוֹן
אִילָנֵי סְרַק וְכָל אִילָנֵי בוּסְמִין דְּאַיְתִיאוּ לְוָתִי טַלָּנֵי וּמַזִּיקֵי מִן הִנְדְּקָא וְכָל אִילָן דְּעָבֵד פֵּירִין
6 וּתְחוּמֵיהּ מִן שׁוּר קַרְתָּא דִבִירוּשְׁלֶם עַל כֵּיף מַיָּא דְשִׁילוֹחָא׃ בְּחַנִית בֵּית מַשְׁקְיָא דְמַיָּא
אִידֵין חֲזֵי לְאַשְׁקָאָה אִילָנַיָּא וְעִסְבִּין וַעֲבָדִית לִי פַּרְקְטָנִין דְּמַיָּא מִנְּהוֹן אַפִּילוּ חוּרְשָׁא דִּי
7 מְרַבֵּי קִיסִין לְאַשְׁקָאָה׃ קְנֵיתִי עַבְדִּין וְאַמְהָן מִבְּנֵיהוֹן דְּחָם וּשְׁאָר עַמְמִין נוּכְרָאִין וְגַדְבְּרִין
דִּי מְמַנַּן עַל מְזוֹנָא דְבֵיתִי הֲווֹ לִי לְפַרְנָסָא יָתִי וְיָת אֱנָשֵׁי בֵיתִי תְּרֵי עֲסַר יַרְחֵי שַׁתָּא וְחַד
לְפַרְנָסוּתִי בְּיַרְחָא דְעִבּוּרָא אַף קִנְיַן תּוֹרִין וְעָנִין הֲוָה לִי יַתִּיר מִכָּל דָּרַיָּא דִּי הֲווֹ קֳדָמַי
8 בִּירוּשְׁלֶם׃ כְּנֵשִׁית לִי אַף אוֹצְרִין כְּסַף וּדְהַב דַּאֲפִילוּ מַתְקְלִין וּמוֹאזְנִין דְּקוּשְׁטָ עֲבָדִית
מִן דְּהַב טַב וְשִׁסְבְּרֵי מַלְכִין וּפַלְכִין אִתְיְהִיבוּ לִי לְכַרְגָּא עֲבָדִית בְּבֵית מוּקְדְּשָׁא זִינֵי זְמָרָא
לְזַמָּרָא בְהוֹן לֵיוָאֵי עַל קוּרְבָּנַיָּא וְקַתְרוֹסִין וְאַבּוּבִין לְזַמָּרָא בְהוֹן זַמָּרַיָּא וְזַמָּרָתָא בְּבֵית
מִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא וְתַפְנוּקֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא וְדִימָסְיָא וּבֵי בָנִין מַרְזְבִין דְּשַׁדְרִין מַיָּא פְשׁוֹרֵי וּמַרְזְבִין
9 דְּשַׁדְרִין מַיָּא חַמִּימֵי׃ וְאַסְגֵּיתִי טוּבָא וְאוֹסֵפִית עוּתְרָא מִן כָּל דָּרַיָּא דִּי הֲווֹ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֶם
10 בְּרַם חָכְמְתִי קָמַת לִי וְהִיא סַיַּעְתְּ יָתִי׃ וְכָל מַה דִּבְעוֹ מִנִּי רַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין לְדַכָּאָה וּלְסַאָבָא
לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא לָא כְלֵיתִי מִנְּהוֹן פְּשַׁר מִלַּיָּא וְלָא מְנָעִית יָת לִבִּי מִן כָּל חֶדְוַת אוֹרַיְתָא
אֲרוּם הֲוָה לִי פַנַּאי דִּי לִבִּי בָּרַח בְּחוּכְמְתָא דִּי אִתְיְהִיבַת לִי מִן קֳדָם יְיָ מִן כָּל אֱנָשָׁא וַחֲדִית
מִכָּל טָרְחוּתִי וְדֵין הֲוָה חוּלְקִי טַב דְּאִזְדַּמַּן לִי לְקַבָּלָא עֲלוֹהִי אֲגַר שְׁלִים לְעָלְמָא דְאָתֵי מִכָּל טָרְחוּתִי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Vir cujus viæ perversæ sunt in hoc seculo, & moritur in eis, nec revertitur ad 15
pœnitentiam, non est illi facultas corrigendi se post mortem suam: & vir defici-
ens à Lege & præceptis in vita sua, post mortem suam non est illi facultas ut nu-
meretur cū justis in paradiso. Locut' sum ego in cogitatione cordis mei, dicen- 16
do: Ego ecce auxi & addidi sapientiam super omnes sapientes qui fuerunt ante
me in Jerusalem, & cor meum vidit magnitudinem sapientiæ & scientiæ. Et de- 17
di cor meum ut cognoscerē sapientiam & agitationē regni, & scientiam & in-
telligentiam probavi ad sciendum: quin etiam hoc ipsum fractio spirit' viro qui
solicitus est ad inveniendum ea. Namq; vir qui multiplicat sapientiam, quando 18
peccat, & non convertitur ad pœnitentiam, multiplicat indignationē à Dño: &
qui addit scientiam & moritur in pueritia sua, addit dolorē cordis propinquis
suis.

CAP. II.

Dixi ego in corde meo: Veni nunc huc & tentabo lætitiam, & videbo bona 1
seculi huj': & cumprimum advenit sup me angustia & afflictio, dixi in dicto
ejus, Ecce etiā hoc vanitas. De risu dixi in tempore angustiæ meæ, Derisio est 2
ipse: & gaudio; Quid emolumenti est viro qui fecerit illud? Exploravi in corde 3
meo ad protrahendum in domo convivii vini carnem meam, & cor meum duxit
[me] in sapientia, ut apprehenderē stultitiā juvenum, quoad tentarē & viderem
quale ex illis bonum esset filiis hominis ut faciant quandiu ipsi manēt in hoc se-
culo, sub cœlo, numero dierum vitæ suæ. Multiplicavi opera bona in Jerusalem, 4
ædificavi mihi domos; domū sanctuarii ad expiandum peccata Israel, & domum
refrigerii regis, & conclave, & porticum, & domum judicii de lapidibus dolatis,
ubi sedent sapientes & exercent judicaturam; feci solium ex ebore pro sessione
regia: plantavi mihi in Jabne è regione vineas uvarum ut biberemus vinum, ego
& magistri Zzanhedrin, atq; ad libandum vinum novum & vetus super alta-
re. Feci mihi hortos irriguos & paradisos: & seminavi ibi omnia genera herba- 5
rum; partim ad usum cibi, & partim ad usum potus, & partim ad usum medici-
næ: omnis generis herbas aromaticas plantavi in illis, arbores steriles & omnes
arbores aromatum, quas attulerunt mihi lemures ac spiritus noxii ex India, &
omnem arborem fructiferam: fuitq; terminus ejus à muro urbis, qui est in Jeru-
salem, ad ripam aquarum Siloahh. Exploravi conceptaculum aquarum, quali 6
opus est ad irrigandas arbores & herbas: & feci mihi piscinas aquarum ad irri-
gandum ex eis etiā sylvā quæ alit ligna. Emi servos & ancillas de filiis Cham, 7
& reliquis alienigenis; & dispensatores qui præpositi essent victui dom' meæ,
fuerunt mihi ad alendum me & homines domus meæ duodecim mensibus anni,
præterea unus, qui id muneris haberet in mense embolismico: etiā possessio bo-
um & ovium fuit mihi, plusquàm omnib' habitatoribus qui fuerunt ante me in
Jerusalē. Congregavi mihi etiā thesauros argenti & auri, ut vel ipsa pondera & 8
lances justitiæ facerem ex auro bono; & thesauri regum & regionum dati sunt
mihi in tributo: feci in domo sanctuarii instrumēta musices, ut psallerent iis Le-
vitæ inter sacrificandum, & citharas & tibias ut canerent in illis cantores &
cantatrices in domo convivii vini, & delicias filiorum hominis; thermas etiam
& balnea [habentia] siphones qui effunderent aquas tepidas, & siphones qui
effunderent aquas calidas. Et multiplicavi bonum, & auxi divitias præ omnibus 9
habitatorib' qui fuerunt ante me in Jerusalē: verùm sapientia mea manebat mi-
hi, & ipsa auxiliabatur mihi. Et in omnibus quæ quæsierunt ex me magistri 10
Zzanhedrin, ad pronunciandum de mundo vel immundo, ad justificandum vel
ad condemnandum, non inhibui ab eis solutionem sermonum, & non prohibui
cor meum ab omni lætitia Legis, quoniam fuit mihi inclinatio cordis mei exul-
tans in sapientia quæ data erat mihi à Dño, præ omni homine, & lætatus sum in
ea ex omni labore meo: & hæc ipsa fuit pars mea bona, quæ statuta fuit mihi ad
accipiendū sup eā præmium perfectum in seculo venturo ex omni labore meo.

בה יתיר מכל טרחותי

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܡܥܘܬܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܬܩܢܘ. ܘܚܣܝܪܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܬܡܢܝܘ. * ܡܠܠܬ ܐܢܐ ܥܡ
16 ܠܒܝ ܠܡܐܡܪ. ܐܢܐ ܗܐ ܐܪܒܝܬ. ܘܐܘܣܦܬ ܚܟܡܬܐ. ܥܠ ܟܠ ܕܗܘܘ ܩܕܡܝ ܒܐܘܪܫܠܡ.
17 ܘܠܒܝ ܚܙܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܝܕܥܬܐ. * ܘܝܗܒܬ ܠܒܝ ܠܡܕܥ ܚܟܡܬܐ ܘܝܕܥܬܐ.
18 ܘܡܬܠܐ ܘܣܘܟܠܬܢܘܬܐ. ܘܝܕܥܬ ܕܐܦ ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܪܥܝܢܐ ܕܪܘܚܐ. * ܡܛܠ
ܕܥܡ ܣܘܓܐܐ ܕܚܟܡܬܐ. ܣܘܓܐܐ ܕܪܘܓܙܐ. ܘܕܡܘܣܦ ܝܕܥܬܐ ܡܘܣܦ ܟܐܒܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܐܡܪܬ ܐܢܐ ܠܠܒܝ: ܬܐ ܐܢܣܝܟ ܒܚܕܘܬܐ. ܘܚܙܝ ܒܛܒܬܐ. ܘܗܐ ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ.
2 * ܠܓܘܚܟܐ ܐܡܪܬ. ܡܢܐ ܗܘܢܐ. ܘܠܚܕܘܬܐ ܡܢܐ ܥܒܕܐ ܐܢܬܝ. * ܪܢܝܬ ܒܠܒܝ ܠܡܬܒܣܡܘ
3 ܒܚܡܪܐ ܒܣܪܝ. ܘܗܦܟܬ ܐܢܐ ܕܐܪܦܐ ܠܗ ܠܠܒܝ. ܘܠܒܝ ܐܢܐ ܡܬܚܟܡ ܒܚܟܡܬܐ. ܘܐܚܝܕ
ܒܣܘܟܠܬܢܘܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܚܙܐ ܐܝܢܐ ܗܘ ܦܩܚ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܢܥܒܕܘܢ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ: ܡܢܝܢ
4 ܝܘܡܝ ܚܝܝܗܘܢ. * ܐܪܒܝܬ ܠܝ ܥܒܕܐ. ܒܢܝܬ ܠܝ ܒܬܐ. ܢܨܒܬ ܠܝ ܟܪܡܐ. * ܥܒܕܬ
5 ܠܝ ܓܢܐ ܘܦܪܕܝܣܐ. ܘܢܨܒܬ ܒܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܟܠ ܦܐܪܐ. * ܥܒܕܬ ܠܝ ܢܩܥܬܐ
6 ܕܡܝܐ. ܠܡܫܩܝܘ ܡܢܗܘܢ ܚܘܪܫܐ ܕܨܡܚ ܐܝܠܢܐ. * ܩܢܝܬ ܠܝ ܥܒܕܐ ܘܐܡܗܬܐ.
7 ܘܒܢܝ ܒܝܬܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܘ ܠܝ. ܘܐܦ ܩܢܝܢܐ ܕܬܘܪܐ ܘܕܥܢܐ ܣܓܝ ܗܘܐ ܠܝ. ܡܢ ܟܠ
8 ܕܗܘܘ ܩܕܡܝ ܒܐܘܪܫܠܡ. * ܟܢܫܬ ܠܝ ܐܦ ܟܣܦܐ ܘܕܗܒܐ. ܘܩܢܝܢܐ ܕܡܠܟܐ
ܘܕܡܕܝܢܬܐ. ܥܒܕܬ ܠܝ ܙܡܪܐ ܘܙܡܪܬܐ. ܘܦܘܢܩܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܡܫܩܝܢܐ
9 ܘܡܫܩܝܢܝܬܐ. * ܘܪܒܝܬ ܘܐܘܣܦܬ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠ ܕܗܘܘ ܩܕܡܝ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܦ
10 ܚܟܡܬܝ ܩܡܬ ܠܝ. * ܘܟܠ ܕܫܐܠܘ ܥܝܢܝ: ܠܐ ܟܠܝܬ ܡܢܗܝܢ. ܘܠܐ ܟܠܝܬ ܠܠܒܝ. ܡܢ
ܟܠ ܚܕܘܐ. ܡܛܠ ܕܠܒܝ ܚܕܝ ܒܟܠ ܥܡܠܝ. ܘܗܢܐ ܗܘܐ ܡܢܬܝ. ܡܢ ܟܠܗ ܥܡܠܝ.

Rebellis dirigi nequit, & imperfectum nequit 15
numerari. Locutus sum ego cum corde meo, 16
dicens, En ego magnificatus sum, & compa-
ravi mihi sapientiā ultra omnes qui me præ-
cesserunt in Jerusalem, viditq; cor meum mul-
titudinē sapientiæ ac scientiæ. Et adjeci men- 17
tem meam ad cognoscendā sapientiam & sci-
entiam, & proverbia, atque prudentiam: &
intellexi hoc etiam esse perturbationem spi-
ritûs. Nam cum multitudine sapientiæ con- 18
juncta est multitudo indignationis: & qui
comparat sibi scientiam, comparat dolorem.

CAP. II.

Dixi ego cordi meo, Veni ut tentem te gau- 1
dio, & experire bonum: at ecce, hoc etiam
vanitas. Risui dixi, Quæ utilitas? & gaudio, 2
Quid agis? Cogitavi mecum ipse exhilarare 3
vino carnem meam: & verti me ad remit-
tendum cor meum, (interim meditante corde
meo sapientiam, & hærente prudentiæ) do-
nec viderem quid sit melius hominibus face-
cere sub sole, numero dierum vitæ suæ. Mul- 4
tiplicavi mihi opera, ædificavi mihi domos,
plantavi mihi vineas. Feci mihi hortos & 5
viridaria, & plantavi in eis arbores omni-
geni fructûs. Feci mihi piscinas aquarum, 6
ut irrigarem ex eis sylvam germinantem, atq;
arbores. Possedi mihi servos & ancillas, & 7
domesticos habui permultos: armenta quoq;
boum ac pecudum plura mihi fuêre, quàm
omnibus qui me præcesserunt in Jerusalem.
Congessi etiam mihi argentum & aurum, & 8
opes regum ac urbium. Feci mihi cantores &
cantatrices, & delitias in filiis hominum. Feci
mihi pincernas & propinatrices. Et magni- 9
ficatus sum & crevi plus omnib' qui ante me
fuerunt in Jerusalem: quin & sapientia mea
perseveravit. Quicquid etiam expetiverunt 10
oculi mei non denegavi eis, nec prohibui cor
meum ab ulla voluptate; nam cor meum læ-
tatum est in cunctis laboribus meis: atque
hæc fuit sors mea ex omni meo labore.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * فالمعوج ما يمكن ان يزين * والنقص ما يمكن ان يحصي * انا تكلمت في قلبي لاقول *
16 هانذا قد عظم شاني اكثر من جميع الذين كانوا تقدموني باورسليم * وازددت حكمة في كل
17 شي اكثر من الذين تقدموني باورسليم * وعرف قلبي حكمة جزيلة وعلما كثيرا * ومنحت
قلبي ليتعلم الحكمة والعلم * وعرفت الامثال الواعظة والصناعة * مع ان هذا لعمري هو اختيار
18 الروح * لان في تكاثر الحكمة تكاثر العلم * ومن يزداد علما يزداد وجعا *

* الفصل الثاني *

1 * انا قلت في قلبي هلم حتى اختبرك في السرور وابصرك في الحظ الصالح * واذا هذا
2 3 باطل * قلت للضحك ما سبب هوصك * وللسرور لم صنعت هذا * وتاملت قلبي ان
كان يجتذب بشري كاجتذاب الخمر * فارشدني قلبي الى الحكمة والى مسك السرور بها * الى ان
حصلت اعرف ما هو الشي الصالح عند ابناء الناس الذي يعملونه تحت الشمس عدد
4 5 ايام حياتهم * فعظمت صناعتي * وابتنيت لي منازل * نصبت لي كروما * صنعت لي بساتين
6 وجنان * وغرست فيها شجرا مثمرا من كل نوع * عملت لي برك امياه لاسقي بها غيضة
7 اشجار العروس * اقتنيت عبيدا وجواري * وصاروا ابناء جنس داري * وصارت لي فيه
8 قطعان بقر وغنم كثير اكثر من جميع الذين كانوا تقدموني باورسليم * جمعت لي مع
هذا فضة وذهبا وطرايف الملوك والبلدان * اصطنعت لي مغنين ومغنيات في النعيم مع
9 ابناء الناس * وسقاة وساقيات * فعظم شاني وازداد حالي اكثر من الذين سلف تقدمهم
10 اياي باورسليم اجمعين * ومع هذا ثبت حكمتي عندي * وساير ما طلبته عيناي
ما حجبت منه * وما منعت قلبي من كافة السرور * لان قلبي فرح بكل تعبي * وصار هذا
حظي من جميع تعبي *

Etenim contortum non potest reconcin- 15
nari, & defectus non potest numerari.
Locutus ego sum in corde meo ut dice- 16
rem, Ecce magnificata est gloria mea
plusquam omnium qui me præcesserant in
Jerusalem, & sapientiam in omni re
majorem sum adeptus præ omnibus qui
me præcesserunt in Jerusalem, scivitque
cor meum sapientiam plurimam, &
scientiam copiosissimam. Dedi etiam 17
cor meum ut addisceret sapientiam &
scientiam, & didici proverbia cohor-
tatoria & artem; licèt hoc quidem sit
libera spiritûs voluntas. Nam crescen- 18
te sapientiâ, crescit scientia: & qui
scientiam acquirit, dolorem acquirit.

CAP. II.

Dixi ego mecum ipse, Age, experiar 1
te gaudio, & ostendam tibi sortem bonam,
at ecce hoc vanum est. Risui dixi, Quæ 2
causa elationis tuæ? & gaudio, Cur
id fecisti? Et cor meum perpendi, num 3
ita traheret carnem meam, ut vinum tra-
here consuevit: direxit me autem cor
meum ad sapientiam & ad perseveran-
tem delectationem in ipsa, donec assequer-
er notitiam optimæ penes filios hominum
rei, quam agant sub sole numero dierum
vitæ suæ. Igitur opus meum magnifica- 4
vi, & extruxi mihi ædes, vineas con-
sevi mihi: Paravi mihi hortos & loca 5
amœna, omnisque generis arbores frugi-
feras in iis consevi: Feci mihi piscinas 6
aquarum, ut in iis aptarem nemus ar-
borum omnium plantarum: Possedi 7
servos & ancillas, factique sunt ver-
naculi domûs meæ: fuit etiam mihi am-
pla possessio armentorum boum & ovi-
um, amplior quàm omnibus qui me præ-
cesserant in Jerusalem. Præterea coa- 8
cervavi mihi argentum & aurum, &
pulcherrima quæque regum atque regio-
num. Comparavi mihi cantores & can-
tatrices, inter delitias cum filiis homi-
num: necnon viros ac mulieres potum
præbentes. Demum magnificata est glo- 9
ria mea, & conditio mea aucta est
plusquam omnium qui me præcesserunt
in Jerusalem: & ad hæc permansit a-
pud me sapientia mea. Et omni re quam 10
postulârunt oculi mei, non sum frustra-
tus, neque prohibui cor meum omni gau-
dio: quoniam cor meum fruitum est cun-
ctis laboribus meis: atque hoc fuit pars
mea ex omnibus laboribus meis.

קהלת: ב

laborem ad &,meæ manus fecerant quæ mea opera omnia in ego reſpexi Et
11 וּפָנִיתִי אֲנִי בְּכָל־מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל
non &,ſpirit° paſtio &,vanitas univerſa ecce & :faciendum ad laboravi quo
שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין
,inſanias &,ſapientiam videndum ad ego reſpexi Et .ſole ſub reliquum
12 יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת
quod ,regem poſt eſt venturus qui,homo quid Nam .ſtultitiã &
וְסִכְלוּת כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־
ſupra ſapientiæ præſtantia eſt quòd ego vidi Et ? ipſum fecerunt jam
13 כְּבָר עָשׂוּהוּ׃ וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן־
ejus oculi Sapientis .tenebroſitate præ lucis excellentia ſicut :ſtultitiam
14 הַסִּכְלוּת כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ׃ הֶחָכָם עֵינָיו
,ego etiam cognovi Et .ambulans tenebroſitate in ſtultus & ,ejus capite in
בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וְיָדַעְתִּי גַם־אָנִי
:meo corde in ego Dixique .ipſis omnibus eveniet unus eventus quòd
15 שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃ וְאָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי
ego ſapui quid ut &,mihi eveniet ego etiam ſtulti eventum ſecundùm
כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם־אֲנִי יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי
.vanitas hoc etiam quod , meo corde in ſum locutus Et ? excellentius tunc
אָז יוֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃
jam quod eo in : ſeculum in ſtulto cum ſapientis memoria non Quia
16 כִּי אֵין זִכְרוֹן לֶחָכָם עִם־הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר
cum ſapiens morietur quomodo &,eſt oblitum omne venientium dierum
הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם־
opus me ſuper malum quia , vitam odi Et ? ſtulto
17 הַכְּסִיל׃ וְשָׂנֵאתִי אֶת־הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה
.ſpiritus paſtio & , vanitas omnia quia : ſole ſub fit quod
שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי־הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃
: ſole ſub laborans ego quo,meum laborem omnem ego odi Et
18 וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
ſapiens utrũ ſciens quis Et .me poſt erit qui ,homini illum dimittam quia
19 שֶׁאַנִּיחֶנּוּ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי׃ וּמִי יוֹדֵעַ הֶחָכָם
,laboravi quo meo labore omni in habebit auctoritatẽ & ? ſtult° vel ſit futurus
יִהְיֶה אוֹ סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל־עֲמָלִי שֶׁעָמַלְתִּי
ego ſum verſus Et .vanitas hoc etiam : ſole ſub eſſem ſapiens quo &
20 וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַּם־זֶה הָבֶל׃ וְסַבּוֹתִי אֲנִי
ſub laboravi quo ,laborem omnem ſuper:meum cor faciendũ deſperare ad
לְיַאֵשׁ אֶת־לִבִּי עַל כָּל־הֶעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת
, ſcientia in & ,ſapientia in ejus labor cujus homo eſt Nam .ſole
21 הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי־יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת
:ſuam partẽ ei dabit,ea in laboravit non qui ,homini & : rectitudine in &
וּבְכִשְׁרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל־בּוֹ יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ
homini exiſtens quid Quia .magnum malum & ,vanitas hoc etiam
22 גַּם־זֶה הֶבֶל וְרָעָה רַבָּה׃ כִּי מֶה־הֹוֶה לָאָדָם
ſub laborans ipſe quo , ſui cordis contritione & , ſuo labore univerſo in
בְּכָל־עֲמָלוֹ וּבְרַעְיוֹן לִבּוֹ שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת
etiam ,ejus negotium ira & , dolores ejus dies omnes Quia ? ſole
23 הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי כָל־יָמָיו מַכְאֹבִים וָכַעַס עִנְיָנוֹ גַּם־
.ipſum vanitas hoc etiam : ejus cor jacuit non nocte in
בַּלַּיְלָה לֹא־שָׁכַב לִבּוֹ גַּם־זֶה הֶבֶל הוּא׃

Verſio VULG. LAT.

11 Cúmque me convertiſſem ad univerſa opera, quæ fecerant manus meæ, & ad labores, in quibus fruſtrà ſudaveram, vidi in omnibus vanitatem & afflictioné animi, & nihil permanere ſub Sole. 12 Tranſivi ad contemplandam ſapientiam, erroréſque & ſtultitiã: (quid eſt, inquam, homo, ut ſequi poſſit regem Factorem ſuum?) 13 Et vidi quòd tantùm præcederet ſapientia ſtultitiam, quantùm 14 differt lux à tenebris. Sapientis oculi in capite ejus: ſtultus in tenebris ambulat: & didici ꝙ unus utriuſque eſſet interitus. 15 Et dixi in corde meo; Si unus & ſtulti & meus occaſus erit, quid mihi prodeſt quòd majorem ſapientiæ dedi operam? Locutúſque cùm mente mea, animadverti quòd hoc quoque 16 eſſet vanitas. Non enim erit memoria ſapientis ſimiliter ut ſtulti in perpetuum, & futura tempora oblivione cuncta pariter operient: moritur doctus 17 ſimiliter ut indoct°. Et idcircò tæduit me vitæ meæ, videntem mala univerſa eſſe ſub Sole, & cuncta vanitatem & afflictionem ſpiritûs. 18 Rurſus deteſtat° ſum omnem induſtriam meam, quâ ſub Sole ſtudioſiſſimè laboravi, habiturus hæredẽ poſt 19 me, Quem ignoro, utrùm ſapiens an ſtultus futurus ſit, et dominabitur in laborib° meis, quibus deſudavi & ſolicit° fui: & eſt quidquam tam vanum? 20 Unde ceſſavi, renuntiavítq; cor meũ ultrà laborare ſub Sole. 21 Nam cùm alius laboret in ſapientia, & doctrina, & ſolicitudine, homini otioſo quæſita dimittit: & hoc ergò, vanitas, & magnũ malum. 22 Quid enim proderit homini de univerſo labore ſuo, & afflictione ſpiritûs, quâ ſub Sole cruciatus eſt? 23 Cuncti dies ejus doloribus & ærumnis pleni ſunt, nec per noctem mente requieſcit: & hoc nónne vanitas eſt?

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

11 † Καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶσι (θ) ποιήμασί μου † οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου, † καὶ (ι) ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν, † καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος, † καὶ 12 οὐκ ἔστι περίσσεια ὑπὸ τὸν ἥλιον. † Καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν † καὶ (κ) παραφορὰν καὶ ἀφροσύνην, † ὅτι τίς (λ) ἄνθρωπος ὃς ἐπελεύσεται ὀπίσω τῆς βουλῆς; † τὰ ὅσα (μ) 13 ἐποίησεν αὐτήν. † Καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι ἐστὶ περίσσεια † τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην, † ὡς περίσσεια τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος. 14 † Τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, † καὶ ὁ ἄφρων ἐν σκότει πορεύεται. † καὶ ἔγνων καί γε ἐγὼ ὅτι συνάντημα ἓν † συναν- 15 τήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. † Καὶ εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, † Ὡς συνάντημα τοῦ ἄφρονος † καί γε ἐμοὶ συναντήσεταί μοι, † καὶ ἱνατί ἐσοφισάμην † (ν) ἐγώ; περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ (ξ) μου, † Ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης, † διότι ἄφρων ἐκ περισσεύματος λα- 16 λεῖ. † Ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρονος (ο) εἰς τὸν αἰῶνα, † καθότι ἤδη (π) αἱ ἡμέραι ἐρχόμεναι τὰ πάντα ἐπελήσθη· † καὶ πῶς ἀποθανεῖται ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ ἄφρονος; 17 † Καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν † ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ ποίημα † τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον, † ὅτι (ρ) τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις 18 πνεύματος. † Καὶ ἐμίσησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου † ὃν ἐγὼ (σ) κοπιῶ ὑπὸ τὸν ἥλιον, † ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ (τ) τῷ γινομένῳ 19 μετ' ἐμέ. † Καὶ τίς (υ) οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; † καὶ εἰ ἐξουσιάζεται ἐν παντὶ μόχθῳ μου, † ᾧ ἐμόχθησα καὶ ᾧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν 20 ἥλιον; † καί γε τοῦτο ματαιότης. † Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποτάξασθαι (φ) τὴν καρδίαν μου † ἐν παντὶ μόχθῳ μου ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν 21 ἥλιον. † Ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος, ὅτι μόχθος αὐτοῦ † ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀνδρείᾳ· † (χ) καὶ ἄνθρωπος ᾧ οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ † δώσει (ψ) αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ. † καί γε τοῦτο ματαιότης 22 καὶ πονηρία μεγάλη, † Ὅτι γίνεται (ω) ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ † καὶ ἐν προαιρέσει καρδίας αὐτοῦ † ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ 23 τὸν ἥλιον. † Ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ † ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ περισπασμὸς αὐτοῦ, † καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐτοῦ. † καί γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν.

Et reſpexi ego ad omnia opera mea, 11 *quæ fecerunt manus meæ, (u) et in laborem, quo laboraveram faciendo. Et ecce omnia (x) vanitas, et voluntas ſpiritûs: & non eſt abundantia ſub Sole.* 12 *Et reſpexi ego, ut viderem ſapientiam, & (y) errorem, & (z) ſtultitiam; quia quis eſt homo (ω) qui ingredietur poſt conſiliũ? (aa) ea, quæ fecerũt ipſi.* 13 *Et vidi ego, quia abundãtia eſt ſapientiæ ſuper (bb) ſtultitiã, ſicut abundantia lucis ſuper tenebras.* 14 *Sapientis oculi ejus in capite ejus: & ſtultus in tenebris ambulat. Et cognovi etiã ego, quia (cc) event° un° eveniet omnibus eis.* 15 *Et dixi ego in corde meo; Sicut eventus ſtulti, ita & mihi eveniet mihi: & ut quid (dd) ſapiẽs fact° ſũ ego? (ee) Abũdanter locutus ſum in corde meo, Quoniã hoc quoque vanitas: (ff) quoniã inſipiens ex abundantia loquitur:* 16 *Quia non eſt memoria ſapientis cũ ſtulto in æternũ, eò (gg) quòd jam dies ſupervenientes, univerſa oblivio operuit: & quomodò morietur ſapiens cum ſtulto?* 17 *Et odivi quidẽ vitã; quia (hh) malum ſuper me opus, quod factum eſt ſub Sole, quia omnia vanitas, & præſumptio ſpirit°.* 18 *Et odivi ego omnẽ laborem meũ, quem ego laboro ſub Sole: quia dimitto illũ homini, (ii) qui fit poſt me.* 19 *Et quis novit, utrũ ſapiens ſit, vel ſtult°? & (kk) an poteſtatem habeat in omni labore meo, (ll) quo laboravi, & quo ſapiens fact° ſum ſub Sole? Etiã hoc vanitas.* 20 *Et (mm) converſ° ſũ ego, ut (nn) renuntiarem cordi meo in omni labore meo, quo laboravi ſub Sole:* 21 *Quia eſt homo, (oo) quia labor ejus eſt in ſapientia, & in ſcientia, et in (pp) virtute: (qq) et homo, cui non laboravit in eo, dabit illi partẽ ſuam. Et quidẽ hoc vanitas, et nequitia magna,* 22 *(rr) Quoniam fit in homine in omni labore ſuo, & in voluntate cordis ſui, quo ipſe laborat ſub Sole:* 23 *Quia omnes dies ejus (ſſ) dolorum, & (tt) iracundiæ diſtentio ejus: & quidem in nocte non dormit cor ejus. Sed & hoc vanitas eſt.*

MS.A. (θ) τοῖς ποιήμασίν μου (ι) ἐν μόχθῳ μου ᾧ (κ) περιφορὰν (λ) ἄνθρωπος ἐπελεύσεται (μ) ἐποίησεν (ν) ἐγὼ τότε περισσὸν (ξ) μου, διότι ἄφρων ἐκ περισσεύματος λαλεῖ, Ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης. Ὅτι οὐκ ἔστιν μνήμη (ο) εἰς αἰῶνα, (π) τὰς ἡμέρας τὰς ἐπερχομένας (ρ) τὰ πάντα (σ) μοχθῶ (τ) τῷ γενησομένῳ (υ) οἶδεν εἰ (φ) τῇ καρδίᾳ μου ἐπὶ παντὶ τῷ μόχθῳ ᾧ (χ) καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἐμόχθησεν (ψ) αὐτὸν (ω) τῷ ἀνθρώπῳ

תרגום TARGUM.

11 ואסתכלית אנא בכל עובדי די עבדו ידי ובטורחתי די טרחית למעבד והא כולא הבלו
ותבירות רוחא ולית מותר בהון תחות שמשא בעלמא הדין אלהן אית לי אגר שלים
12 על עובדי טבא לעלמא דאתי : ואסתכלית למחזי חוכמתא וחלחולתא דמלכותא
וסוכלתנו ארום מה הנאה אית לגבר לצלאה בתר גזירת מלכא ובתר פורענותא הא
13 כבר אתגזרת עלוהי ואתעבידת ליה : וחזית אנא ברוח נבואה דאית מותר לחוכמתא
14 מן שטותא יתיר כמותר נהור יומא מן חשוך ליליא : חכימא מסתכל ברישא מה דעתיד
למהוי בסוף ומצלי ומבטל גזירתא בישתא מן עלמא ושטיא בחשוכא אזל וידעית אף
אנא דאי לא מצלי חכימא ומבטל גזירתא בישתא מן עלמא כד ייתי פורענותא בעלמא
15 אירעון חד יארע ית כולהון : ואמרית אנא בלבבי כארעון שאול בר קיש אנא מלכא
דסט בסטותיה ולא נטר תפקדתא דאתפקד על עמלק ואתנטלת מניה מלכותא אף
אנא יערענני ולמה דין חכימית אנא בכן יתיר מניה ומללית אנא בלבי דאף דין הבלו
16 ולית אלהן גזירת מימרא דיי : ארום לית דכרנא לחכימא עם שטיא לעלמא דאתי
ובתר מיתת גברא מה דהוה כבר ביומוהי כד ייתון יומיא דעתידין למהוי בתרוהי
17 כולא אשתכח ואיכדין יימרון בני אנשא דהיא סופא דצדיקיא כסופא דחייבא : וסניתי
אנא ית כל חיין בישין ארום ביש עלי עובדא בישא די אתעביד על בני אנשא תחות
18 שמשא בעלמא הדין ארום כולא הבלו ותבירות רוחא : וסניתי אנא ית כל טרחותי די
טרחית תחות שמשא בעלמא הדין בגין דאשבקניה לרחבעם ברי דאתי בתרי וייתי
19 ירבעם עבדיה ויסב מן ידוי עשרתי שבטיא ויחסין פלגות מלכותא : ומן ידע החכים יהא
או טפש מלכא דעתיד למהוי בתרי וישלט בכל טרחותי די טרחית בעלמא הדין ובכל
מה דאתקנית בחוכמתי תחות שמשא בעלמא הדין ותהית בלבי ותבית למימר אף ית
20 דין הבלו : וחזרית אנא ליאשא ית לבי על כל טורחא די טרחית למקני ודחכמית לתקנא
21 תחות שמיא בעלמא הדין : ארום אית גבר די טורחיה בחוכמתא ובסוכלתנו ובצדקו
וימות בלא ולד ולגבר דלא טרח ביה יתנניה למהוי חולקיה אף דין הבלו ובישתא
22 רבתא : ארום מה הנאה אית ליה לגבר טורחיה ובתבירות לביה די הוא טרח תחות
23 שמשא בעלמא הדין : ארום כל יומוהי כאיבין ותקיף רוגזיה עניניה אף בליליא לא
דמיך מן הרהורי לביה אף דין הבלו הוא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

11 Et contemplatus ſum ego in omnibus operibus meis quæ fecerant manus meæ, & in labore quem laboraveram ad faciendum: & ecce omnia vanitas & confractio ſpiritus, & nihil eſt reliqui in eis ſub Sole in ſeculo hoc, *ſed manet me præmium integrum pro operibus meis bonis in ſeculo venturo.* 12 Et animadverti ego ad videndum ſapientiam & commotionem regni, & intelligentiam: nam quæ utilitas eſt viro ut oret poſt decretum regis & poſt ultionem, cùm ecce jam ſtatutum ſit ſuper eum & factum ſit ei? 13 Et vidi ego in ſpiritu prophetiæ, quòd *longe* plus dignitatis ſit ſapientiæ, quàm ſtultitiæ; ſicut excellentior eſt lux diei tenebris noctis. 14 Sapiens contemplatur in principio id quod futurũ eſt in fine, *& orat & avertit decreta mala à mundo;* & ſtult° in tenebris ambulat: & cognovi etiam ego quòd *ſi non oret ſapiens, ut avertat decreta mala à mundo, cùm venerit pœna in mundum* accidens unum accidet omnibus illis. 15 Et dixi ego in corde meo, Juxta accidens *Saul filii Kis, mihi (rex ille declinavit perverſè, nec ſervavit mandatum quod acceperat de Amalek, quapropter regno privatus eſt)* etiam mihi accidet, & ad quidnam ſapiens fui ego ſic magis quàm ille? & locutus ſum in corde meo, quod etiam hoc vanitas, *& nihil eſt niſi decretum verbi Domini.* 16 Nam non eſt memoria ſapientis cum ſtulto in ſeculo venturo, & poſt mortem viri id quod fuit jam in diebus ejus, cùm venerint dies qui futuri ſunt poſt eum, omne invenietur: & quomodo dicent filii hominis quòd futurus ſit finis juſti ſicut finis peccatoris? 17 Et odi *omnem* vitam malam, quia malum contra me eſt, opus malum *quod fit* contra filios hominis *ſub ſole* in ſeculo hoc, quia omnia vanitas & confractio ſpiritus. 18 Et odi ego omnem laborem meum quem laboravi ſub Sole in ſeculo hoc, propterea quod relinquam eum Rehabgham filio meo qui veniet poſt me, *venietque ſervus ejus Jerabgham & auferet è manibus ejus decem tribus, & obtinebit dimidium regni.* 19 Et quis novit an ſapiens erit an ſtultus rex qui futurus eſt poſt me, et dominabitur in omni labore meo quem laboravi *in ſeculo hoc,* & omni eo quod acquiſivi in ſapientia mea ſub Sole in ſeculo hoc: & obſtupui in corde meo, & rurſus dixi: Etiam hoc vanitas. 20 Et reverſus ſum ego ut facerem deſperare cor meum ſuper omnem laborem quem laboravi ad acquirendum; & quod ſapiens fuerim ad præparandum ſub *cœlo* in ſeculo hoc. 21 Quia eſt vir cujus labor ſit in ſapientia, & in intelligentia & in juſtitia, & morietur abſque liberis; & viro qui non laboravit in illo, dabit illud ut ſit pars ejus. Etiam hoc vanitas & malum magnum. 22 Etenim quæ utilitas eſt in viro [*in omni*] labore ſuo & in confractione cordis ſui, quo ille laborat ſub Sole in ſeculo hoc? 23 Etenim omnes dies ejus moleſti, & *fortem reddit indignationem ejus* negotium ejus: etiam noctu non dormit præ ſolicitudinibus cordis ſui: etiam hoc vanitas eſt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܚܙܝܬ ܐܢܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܝ ܕܥܒ̈ܕܝ ܐܝ̈ܕܝ. ܘܒܥܡܠܐ ܕܥܡܠܬ ܠܡܥܒܕܗ̇. ܘܗܐ 11
ܟܠܗܝܢ ܗܒܠܐ ܘܬܘܙܝܦ ܪܘܚܐ. ܘܠܝܬ ܝܘܬܪܢܐ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. * ܘܚܙܝܬ ܐܢܐ 12
ܠܡܚܙܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܡܫܬܟܠܢܘܬܐ. ܘܣܟܠܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܡܢܘ ܓܒܪܐ ܕܢܐܙܠ
ܒܬܪ ܡܠܟܐ ܒܕܝܢܐ. ܥܡ ܗܘ ܡܢ ܕܥܒܕܗ. * ܘܚܙܝܬ ܕܐܝܬ ܝܘܬܪܢܐ ܠܚܟܡܬܐ ܝܬܝܪ 13
ܡܢ ܣܟܠܘܬܐ. ܐܝܟ ܕܝܬܝܪ ܢܘܗܪܐ ܡܢ ܚܫܘܟܐ. * ܚܟܝܡܐ ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܒܪܫܗ. ܘܣܟܠܐ 14
ܒܚܫܘܟܐ ܐܙܠ. ܘܝܕܥܬ ܕܓܕܫܐ ܚܕ ܓܕܫ ܠܟܠܗܘܢ. * ܘܐܡܪܬ ܐܢܐ ܒܠܒܝ. ܐܝܟ 15
ܓܕܫܐ ܕܣܟܠܐ. ܐܦ ܠܝ ܢܓܕܫܢܝ. ܘܠܡܢܐ ܐܬܚܟܡܬ ܐܢܐ ܝܬܝܪܐܝܬ. ܘܡܠܠܬ
ܒܠܒܝ. ܕܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ ܗܘ. * ܡܛܠ ܕܣܟܠܐ ܡܢ ܝܬܝܪ ܡܡܠܠ. ܡܛܠ 16
ܕܠܝܬ ܕܘܟܪܢܐ ܠܚܟܝܡܐ ܥܡ ܣܟܠܐ ܠܥܠܡ. ܐܝܟ ܕܝܘܡ̈ܬܐ ܕܡܢ ܟܕܘ ܐܬܝܢ. ܘܟܠ
ܡܬܛܥܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܢܡܘܬ ܚܟܝܡܐ ܥܡ ܣܟܠܐ. * ܘܣܢܝܬ ܐܢܐ ܚܝ̈ܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܫ 17
ܥܠܝ ܥܒܕܐ ܕܐܬܥܒܕ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܡܛܠ ܕܟܠܡܕܡ ܗܒܠܐ ܘܬܘܙܝܦ ܪܘܚܐ. * ܘܣܢܝܬ 18
ܐܢܐ ܟܠܗ ܥܡܠܝ. ܕܐܢܐ ܥܡܠܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܡܛܠ ܕܫܒܩ ܐܢܐ ܠܗ ܠܒܪܢܫܐ
ܕܗܘܐ ܒܬܪܝ. * ܘܡܢ ܝܕܥ. ܐܢ ܚܟܝܡܐ ܢܗܘܐ ܐܘ ܣܟܠܐ. ܘܢܫܠܛ ܒܟܠܗ ܥܡܠܝ 19
ܕܥܡܠܬ. ܘܕܐܬܚܟܡܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܘܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ. * ܘܗܦܟܬ ܐܢܐ 20
ܠܡܦܩܘܗ ܠܒܝ. ܥܠ ܟܠܗ ܥܡܠܐ ܕܥܡܠܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. * ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܒܪܢܫܐ 21
ܕܥܡܠܗ ܒܚܟܡܬܐ ܘܒܝܕܥܬܐ. ܘܒܟܫܝܪܘܬܐ. ܘܠܒܪܢܫܐ ܕܠܐ ܥܡܠ ܒܗ. ܢܬܠ
ܠܗ ܡܢܬܗ. ܘܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ ܘܒܝܫܬܐ ܪܒܬܐ. * ܕܡܢܐ ܗܘܐ ܠܒܪܢܫܐ ܒܟܠܗ 22
ܥܡܠܗ. ܘܒܨܒܝܢܐ ܕܠܒܗ. ܕܗܘ ܥܡܠ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. * ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܝܘܡܘܗܝ. 23
ܟܐܒܐ ܘܪܘܓܙܐ. ܥܢܝܢܗ. ܘܐܦ ܒܠܠܝܐ ܠܐ ܫܟܒ ܠܒܗ. ܘܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ.

11 Prætereà conſideravi ego omne opus quod egerant manus meæ, & omnem laborem in quo exercendo fatigatus fueram: ſed ecce omnia vanitas & perturbatio ſpiritûs, nec ullum eſt emolumentum ſub ſole. 12 Et reſpexi ut conſiderarem ſapientiam & tranſgreſſionem atque ſtultitiam: quid enim eſt homo, ut ingrediatur poſt regem in judicium, ac multò magis cum factore ſuo? 13 Et deprehendi tantò præſtantiorem eſſe ſapientiam ſtultitiâ, quantò præclarius eſt lumen tenebris. 14 Sapientis oculi ſunt in capite ipſius: ſtultus autem in tenebris incedit. Prætereà cognovi idem accidens omnibus evenire. 15 Et dixi ego in corde meo, Si caſus idem ſtulti, mihi etiam contingat, quorſum igitur majorem ego ſapientiam acquirerem? Et pronuntiavi in corde meo, quòd hoc etiam ſit vanitas. 16 Quoniam ſtultus abundè loquitur: quoniam ſapienti non erit memoria cum ſtulto in æternum; non ſecus ac dies jam pridem reverſi, utque omnia traduntur oblivioni, & quemadmodum moritur ſapiens cum ſtulto. 17 Quapropter odi vitam, quoniam diſplicet mihi opus quod factum eſt ſub ſole: quandoquidem omnia ſunt inanitas, & animi moleſtia. 18 Odi quoque omnem laborem meũ quo me fatigavi ſub ſole, quòd ſim relicturus illum homini qui poſt me erit. 19 Quis autem ſcit utrùm ſapiens futurus ſit, an ſtultus? & tamen potietur omnium laborum meorum in quibus ego deſudavi, quæque induſtriâ meâ acquiſivi ſub ſole: & hoc etiam eſt inanitas. 20 Quapropter reverſus ſum ut relaxarem cor meum pro omni labore quem laboravi ſub ſole. 21 Invenitur namque homo cuj° labor *inſumitur* in ſapientia, & ſcientiâ, atque ſolertiâ, & ſortem ſuam tradit homini minimè laboranti in illa: & hoc etiam vanitas eſt & ſumma miſeria. 22 Quid enim reſultat homini ex omni labore ſuo, & placito cordis ſui, quo fatigatur ſub ſole? 23 Nam cunctis diebus ſuis occupatio ipſius dolor eſt atque indignatio, & ne nocte quidem quieſcit cor ejus: & hoc etiam vanitas.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * ونظرت انا في جميع صنايعي التي صنعتها يداي * وفي تعبي الذي تعبته في
اقتعالها * فاذاها كلها باطلة واختيار الروح * ولن يوجد فيها فضلة تحت الشمس *
12 * وتبصرت انا لانظر الى الحكمة وحركة دور الزمان والعباوة * لان اي انسان ينقاد
13 وراء المشورة فيعرف ما عمله الناس بها * فعلمت انا ان الحكمة لها مثل فضل على
14 العباوة كما يفضل فضل النور على الظلمة * الحكيم عيناه في راسه * والعبي يسلك في
15 الظلمة * وعلمت انا ان لقيا واحدة تلتقيهم كلهم * فقلت انا في قلبي * مثل لقيا
العبي * وكذلك تلتقيني * فلم تحكمت * حينئذ تكلمت في قلبي فضلة * لان
16 العبي من فضلة قلبه يتكلم * ولعمري ان هذا باطل * لان لن يوجد ذكر الحكيم
17 مع العبي * فابغضت الحياة كلها معا * لان الصناعة المعمولة تحت الشمس رديه علي *
18 لان كل الاشياء باطلة واختيار الروح * فابغضت انا جميع تعبي الذي اتعبه انا تحت
19 الشمس * لاني اتركه للانسان الصاير بعدي * ومن قد علم ان كان يكون
حكيما او عبيا * وان كان يستولي على تعبي كله الذي تعبته وتحكمت فيه
20 تحت الشمس * ولعمري ان هذا باطل * وعاودت انا ازهد بقلبي في كافة تعبي
21 الذي تعبت فيه تحت الشمس * ان يكون انسان يحصل تعبه في الحكمة وفي العلم
وفي الشجاعة * ويكون انسان ما تعب في هذا يعطيه حصه * وهذا لعمري فباطل وشر
22 عظيم * لان ماذا يصير للانسان في جميع تعبه وباختيار قلبه كما يتعب هو تحت الشمس *
23 * لان كافة ايامه بغلبة موعب من الاوجاع والغضب * ومع هذا فقلبه ما ينام في الليل *
وهذا لعمري باطل *

Deinde reſpexi ego cuncta opera mea 11 *quæ fecerant manus meæ, meumque laborem quem tuleram in iis agendis, & ecce omnia vana ſunt & animi libitum, nec ullum reperitur in eis emolumentum ſub ſole.* 12 *Reſpexi etiam ut contemplarer ſapientiam, & motum revolutionis temporum, atque dementiam, quis enim mortalium ſequatur conſilium, ac ſciat quæ fecerint homines per illud?* 13 *Et cognovi quòd ſapientia tantùm dignitate præſtat dementiæ, quantùm lucis præſtantia tenebris antecellit.* 14 *Sapientis oculi ſunt in capite ipſius, ſtolidus verò ambulat in tenebris. Sciens autem ego quòd idem caſus omnibus contingat,* 15 *Dixi apud meipſum, Juxta caſum dementis, ita mihi continget, cur ergò ſapiens evaſi? Tunc abundanter ſum locutus in corde meo (ſtolidus enim ex abundantia cordis ſui loquitur) & hoc quidem vanum eſt:* 16 *Non enim reperietur memoria ſapientis cum ſtolido.* 17 *Quapropter totam pariter odi vitam, quoniam laborioſum eſt mihi opus quod fit ſub ſole: quandoquidem res omnes vanæ ſunt, & placitum ſpiritûs.* 18 *Et odi omnem laborem meum cui deſudo ſub ſole, quia relicturus ſum eum homini poſt me futuro,* 19 *Et quis novit utrùm ſapiens futurus ſit, an ſtolidus? Quòd ſi dominaturus eſt in omnem laborem meum cui deſudavi & induſtrioſè ſtudui ſub ſole, certè hoc vaniſſimum eſt.* 20 *Quare converſus ego renuntiavi in corde meo omni labori quo fatigatus fueram ſub ſole:* 21 *Siquidem eſt homo qui laborem ſuum acquirit per ſapientiam, per ſcientiam, perque generoſitatem: eſtque homo qui non laboravit in hoc, cui dabit ſortem ſuam: atque id quidem vanum eſt, ac ſummum malum.* 22 *Quid enim provenit homini ex labore ſuo & placito cordis ſui, quandiu ipſe laborat ſub ſole?* 23 *Nam cunctis diebus ſuis, moleſtis detinetur negotiis, & doloribus & indignatione plenus; & adhæc cor ejus non dormit noctu: & hoc ſanè vanum eſt;*

קֹהֶלֶת : ג

ſuæ animæ oſtendat &, bibat &, comedat quòd, homine in bonum Non
אֵין־טוֹב בָּאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְהֶרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ 24
Dei manu de quòd *ego* vidi hoc etiam : ſuo labore *in* bonum
טוֹב בַּעֲמָלוֹ גַּם־זֹה רָאִיתִי אָנִי כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים
Quia *me præ extra ſentiet* quis &, comedet quis Quia *.illud*
הִיא׃ כִּי מִי יֹאכַל וּמִי יָחוּשׁ חוּץ מִמֶּנִּי׃ כִּי 25 26
: lætitiam &, ſcientiam &, ſapientiam dedit, *ejus facies ad* bonus qui homini
לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה
dandum ad *congregandum ad &, colligendum ad negotium* dedit peccatori &
וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיָן לֶאֱסוֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת
.ſpiritus *paſtio* &, vanitas hoc etiam : *Dei facies ad* bono
לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

CAP. III. ג

.cœlis ſub *voluntati* omni tempus &, determinatũ tempus Omnibus
לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל־חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם׃ 1
evellendi tempꝰ &, plantandi tempꝰ : moriendi tempꝰ &, naſcendi Tempus
עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וְעֵת לַעֲקוֹר 2
; diruendi tempus : medendi tempus &, occidendi Tempus .plantatum
נָטוּעַ׃ עֵת לַהֲרוֹג וְעֵת לִרְפּוֹא עֵת לִפְרוֹץ 3
plangendi tempus, ridendi tempus &, flendi Tempus .ædificandi tempus &
וְעֵת לִבְנוֹת׃ עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק עֵת סְפוֹד 4
colligendi tempus &, lapides projiciendi Tempus .ſaltandi tempus &
וְעֵת רְקוֹד׃ עֵת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעֵת כְּנוֹס 5
amplectendo ab ſe elongandi tempus &, amplexandi tempus : lapides
אֲבָנִים עֵת לַחֲבוֹק וְעֵת לִרְחֹק מֵחַבֵּק׃
projiciendi tẽpus &, cuſtodiendi tẽpus : perdendi tẽpus &, quærẽdi Tempus
עֵת לְבַקֵּשׁ וְעֵת לְאַבֵּד עֵת לִשְׁמוֹר וְעֵת לְהַשְׁלִיךְ׃ 6
.loquendi tempus &, tacendi tempus : ſuendi tempus &, ſcindendi Tempus
עֵת לִקְרוֹעַ וְעֵת לִתְפּוֹר עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר׃ 7
.pacis tempus &, belli tempus : habendi odio tẽpus &, diligẽdi Tẽpus
עֵת לֶאֱהֹב וְעֵת לִשְׂנֹא עֵת מִלְחָמָה וְעֵת שָׁלוֹם׃ 8
occupationem vidi ? laborans ipſe quo in *facientis præſtantia Quæ*
מַה־יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל׃ רָאִיתִי אֶת־הָעִנְיָן 9 10
Omnia .ea in ſe *affligendũ ad* hominum filiis Deus dedit *quod*
אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃ אֶת־הַכֹּל 11
eorum corde in dedit *ſeculum* Etiam .ſuo tempore in pulchrum fecit
עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ גַּם אֶת־הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם
fecit quod opus homo inveniret non *quòd propter*
מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה
eis in bonum non quòd Novi .finem ad uſque *&* *capite* à Deus
הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף׃ יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם 12
homo omnis etiam Et .*ſuis vita* in bonum facere &, lætari *quàm*
כִּי אִם־לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו׃ וְגַם כָּל־הָאָדָם 13
.*ipſum* Dei donũ, ſuo labore omni *in* bonũ videat &, bibat &, cõedat quòd
שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־עֲמָלוֹ מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃

Verſio VUL. LAT.

24 Nónne meliꝰ eſt comedere &
bibere, & oſtendere animæ
ſuæ bona de laboribꝰ ſuis? &
25 hoc de manu Dei eſt. Quis ita
devorabit, & deliciis affluet
26 ut ego? Homini bono in conſpectu
ſuo dedit Deꝰ ſapientiam,
& ſcientiã, & lætitiam:
peccatori autem dedit afflictionem,
& curã ſuperfluã, ut addat,
& congreget, & tradat ei
qui placuit Deo: ſed & hoc
vanitas eſt, & caſſa ſolicitudo
mentis.

CAP. III.

1 Omnia tempus habent, &
ſuis ſpatiis tranſeunt univerſa
2 ſub cœlo. Tempus naſcendi,
& tempus moriendi. Tempus
plantandi, & tempꝰ evellendi
3 ꝙ plantatum eſt. Tempus occidendi,
& tempus ſanandi.
Tempus deſtruendi, & tempꝰ
4 ædificandi. Tempus flendi, &
tempꝰ ridẽdi. Tempꝰ plangendi,
5 & tempꝰ ſaltandi. Tempus
ſpargendi lapides, & tempus
colligendi. Tempꝰ amplexandi,
& tempꝰ longe fieri ab amplexibꝰ.
6 Tempꝰ acquirendi, &
tempꝰ perdendi. Tempꝰ cuſtodiendi,
& tempus abjiciendi.
7 Tempus ſcindendi, & tempus
conſuendi. Tempus tacendi, &
8 tempus loquendi. Tempꝰ dilectionis,
et tempꝰ odii. Tempꝰ
9 belli, & tempꝰ pacis. Quid habet
ampliùs homo de labore
10 ſuo? Vidi afflictionẽ, quã dedit
Deꝰ filiis hominũ, ut diſtendantur
11 in ea. Cuncta fecit bona
in tempore ſuo, & mundũ tradidit
diſputationi eorũ, ut non
inveniat homo opꝰ, ꝙ operatꝰ
eſt Deꝰ ab initio uſq; ad finé.
12 Et cognovi ꝙ non eſſet meliꝰ
niſi lætari, & facere benè in
13 vita ſua. Omnis enim homo,
qui comedit & bibit, & videt
bonum de labore ſuo, hoc donum
Dei eſt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

24 †Οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, (α) ὃ φάγεται καὶ ὃ
πίεται † καὶ ὃ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν
μόχθῳ αὐτοῦ. † καί γε τοῦτο εἶδον ἐγὼ ὅτι ἀπὸ
25 χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστιν. † Ὅτι τίς φάγεται καὶ τίς πίεται
26 πάρεξ αὐτοῦ; † Ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ
πρὸ προσώπου αὐτοῦ † ἔδωκεν σοφίαν καὶ γνῶσιν
καὶ εὐφροσύνην, † καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκεν
περισπασμὸν † τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν,
† τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. †
ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

Non eſt bonũ homini, (vv) quod cõedet, 24
& quod bibet, & quod oſtendet
animæ ſuæ bonũ (xx) in labore ſuo.
Et quidem hoc vidi ego, quia de manu
Dei eſt. Quis enim comedet, & 25
quis (yy) bibet ſine illo? (zz) Quoniã 26
homini bono corã ſe dedit ſapientiã,
& ſcientiã, et lætitiã: et peccanti dedit
(ww) ſolicitudinẽ, ut (aaa) augeat
& congreget ad dandũ bono ante faciem
Dei. Quoniam & hoc vanitas,
& præſumptio ſpiritûs.

ΚΕΦ. γ΄.

1 †ΤΟῖς πᾶσιν ὁ χρόνος, † καὶ καιρὸς τῷ παντὶ
2 πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Καιρὸς τοῦ
τεκεῖν † καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν, † καιρὸς τοῦ
φυτεῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκτῖλαι τὸ πεφυτευμένον,
3 † Καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι,
† καιρὸς τοῦ καθελεῖν καὶ καιρὸς (α) τοῦ οἰκοδομεῖν,
4 † Καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ γελάσαι,
† καιρὸς τοῦ κόψασθαι, καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσασθαι,
5 † Καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ
συναγαγεῖν λίθους, † καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ
καιρὸς τοῦ μακρυνθῆναι (β) ἀπὸ περιλήψεως,
6 † Καιρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, †
† καιρὸς τοῦ φυλάξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν, †
7 Καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ καιρὸς τοῦ ῥάψαι, † καιρὸς
8 τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν. † Καιρὸς τοῦ φιλῆσαι
καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι, † καιρὸς πολέμου
9 καὶ καιρὸς εἰρήνης. † Τίς περισσεία τοῦ ποιοῦντος
10 ἐν οἷς αὐτὸς μοχθεῖ; † Εἶδον (γ) σὺν πάντα
τὸν περισπασμόν, ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς † τοῖς υἱοῖς
(δ) τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. †
11 (ε) Τὰ σύμπαντα ἃ ἐποίησε καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ.
† καί γε (ζ) Σύμπαντα τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν
καρδίᾳ αὐτῶν, † ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ
ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς † ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι
12 τέλους. † Ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς,
† εἰ μὴ τοῦ εὐφρανθῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν
13 ἐν ζωῇ αὐτοῦ. † Καί γε (θ) πᾶς ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίεται, † καὶ ἴδῃ ἀγαθὸν
ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ, † (ι) δόμα θεοῦ ἐστιν.

CAP. III.

Omnibꝰ (a) tempꝰ eſt, & tempus 1
(b) omni rei ſub cœlo. Tempus pariendi, 2
& tempꝰ moriendi: tempus plantandi,
& tempus (c) evellendi, quod
plantatum eſt: Tempus occidendi, & 3
tempus ſanandi: tempus deſtruendi, et
tempus ædificandi. Tempus flendi, & 4
tempus ridendi: tempus plangendi, &
tempus ſaltandi: Tempus (d) mittendi 5
lapides, & tempus colligendi lapides:
tempus amplexandi, & tempus
longè fieri ab (e) amplexu: Tempꝰ acquirendi, 6
& tempus perdendi: tempꝰ
cuſtodiendi, & tempus projiciendi:
Tempꝰ ſcindendi, et tempus conſuendi: 7
tempus tacendi, & tempus loquendi:
Tempus (f) amandi, & tempus odiendi: 8
tempus belli, & tempus pacis.
Quæ abundantia eſt facientis, in 9
quibus ipſe laborat? Vidi omnem diſtentionẽ, 10
quã dedit Deus filiis hominũ,
ut diſtendantur in ea. Univerſa, 11
quæ fecit (g) bona in tempore ſuo. Et
quidẽ (h) omne ſeculũ dedit in corde
eorũ, ut (i) non inveniat homo opus,
quod fecit Deus ab initio, (k) & uſque
in finẽ. Cognovi, quia non eſt bonum 12
in eis niſi lætari, & facere bonũ
in vita ſua. Et quidẽ omnis homo qui 13
comedet, & bibet, & viderit bonũ
in omni labore ſuo, donum Dei eſt.

MS. A. (α) ὃς φάγεται καὶ πίεται   Κεφ. γ΄. MS. A. (α) τοῦ οἰκοδομῆσαι, (β) ἀπὸ περιλήμματος, (γ) Σὺν τὸν πειρασμόν, (δ) τοῦ ἀνθρώπου (ε) Σύμπαντα ἃ (ζ) Σὺν τὸν αἰῶνα (η) αὐτοῦ, (θ) πᾶς ἄνθρωπος (ι) τοῦτο δόμα

תרגום TARGUM.

24 לית דשפיר באנשא אלהין די ייכול וישתי ויחוי ית נפשיה טב קדם בני אנשא למעבד ית
פקודיא למהך באורחן דתקנן קדמוהי בגין דיוטיב ליה מן טורחיה אף דין חזית אנא דגבר
מצלח בעלמא הדין מן ידא דיי הוא דאתגזר למהוי עלוהי׃ ארום מן הוא די עסק בפתגמי 25
אוריתא ומן הוא גברא דאית ליה חששא מן יום דינא רבא דעתיד למיתי בר מני׃ ארום 26
לאנש דתקנן עובדוהי קדם יי יהב חוכמתא ומנדעא בעלמא הדין וחדוא עם צדיקיא
לעלמא דאתי ולגברא חיבא יהב עניין ביש למכנש ממון ולמצבר קנין סגי למהוי מתנסיב
מניה ולמהוי מתיהיב לגבר דשפיר קדם יי אף דין הבלו הוא לחיבא ותבירות רוחא׃

ג

לכל גבר ייתי זמנא ועדנא לכל עסקא תחות שמיא׃ עדן בחיר למילד בנין ובנן ועדן בחיר 1 2
לקטלא בנין מסרבין ומרגזין לקטלותהון באבנין על מימר דיניא עדן בחיר למנצב אילן
ועדן בחיר לשרשא אילן נציב׃ עדן בחיר לקטלא בקרבא ועדן בחיר לאסאה שכיב מרע 3
עדן בחיר לפרכא בנינא ועדן בחיר למבני חורבנא׃ עדן למבכי על שכיבא ועדן בחיר 4
למחדי בחוכא ועדן בחיר למספדא על קטילא ועדן בחיר לטפזא בהלולא׃ עדן בחיר 5
לפקחא דגור אבנין ועדן בחיר למצבר אבנין לבנינא ועדן בחיר לגפפא אתתא ועדן בחיר
לרחקא מגפפא בשבעת יומי אבלא׃ עדן בחיר למתבע נכסיא ועדן בחיר למיבד נכסיא עדן 6
בחיר למנטר עסקא ועדן בחיר למשדי עסקא בימא בעדן נחשולא רבא׃ עדן בחיר לבזעא 7
לבושא על שכיבא ועדן בחיר דלאחטא בזיעא עדן בחיר למשתק מלצלאה ועדן בחיר
למללא פתגמי מצותא׃ עדן בחיר לרחמא חד לחבריה ועדן בחיר למסני לגבר חיבא עדן 8
בחיר לאגחא קרבא ועדן בחיר למעבד שלמא׃ מה מותר אית לגבר פלח די הוא טרח 9
למעבד אוצרין ולמכנש ממון אלולי מסתיע במזלא דלעילא׃ חזית ית עניין אסורין 10
ופורענותא די יהב יי לבני אנשא די אנון רשיעין לסגפותהון ביה׃ אמר שלמה מלכא 11
ברוח נבואה ית כולא עבד יי שפיר בעדניה דחויא דהות מצותא דהות ביומי ירבעם בר
נבט למהוי ביומי שבע בר בכרי ואתעכבת והות ביומי ירבעם בר נבט דאלו הות ביומי
שבע בר בכרי לא הות מתבני בית מוקדשא על עסק עגלין דדהב די עבד ירבעם חיבא
ושואנון חד בביתאל וחד בדן ומני פרוזבין על שבילא ופסקו עולי רגלאין ובגין כן
אתעכבת עד די יתבני בית מוקדשא בגין דלא יעכבון ישראל למבני יתיה אף ית שמא
דהות כתיב ומפרש על אבן שתיא כסי מנהון דאשתמודע קדמוהי יצרא בישא די בלבהון
דאלו הוה מסיר ביד אנשי הוה משמש בידיה ומשכח בנויה מה דעתיד למהוי בסוף יומיא
עד עלמי עלמיא ואוף יום מותא כסי מנהון בדיל דלא יהודע לגבר מן רישא מה דעתיד
למיתי בסופא׃ אמר שלמה מלכא ברוח נבואה ידעית ארום לית טב בהון בבני אנשא 12
ארום אלהן למחדי בחדות אוריתא ולמעבד טב ביומי חיוהי׃ ואוף כל אנש דייכול וישתי 13
ויחזי טב ביומוי ויחסין לבנוי בעדן מותיה כל טרחותיה מתנן דאתיהיבא ליה מן קדם
יי הוא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Non eſt quod pulchrũ appareat in homine, niſi ut comedat & bibat, & videre 24
faciat animã ſuã bona ante filios hominis, exequendo mandata [*Domini*]
& ambulando in viis quæ rectæ ſunt corã eo, ut benefiat ei ex labore
ſuo: etiam hoc vidi ego, quòd vir qui proſperatur in ſeculo hoc, de manu
Dñi ſit, *quod hoc decretum eſt futurum de eo.* Etenim quis eſt ille qui det 25
operã verbis Legis, & quis ille vir cui ſit ſolicitudo de die judicii magni
qui venturꝰ eſt, præter me? Etenim homini cujꝰ opera recta ſunt ante Dominũ, 26
dedit ſapientiã & ſcientiã in ſeculo hoc, & lætitiã cũ juſtis in ſeculo
venturo: & viro peccatori dedit negotia mala ad cõgregandũ mammonã,
& ad acervandã poſſeſſionẽ multã, ut auferatur ab eo, & detur viro pulchriori
[*ipſo*] ante Dñm: etiã hoc vanitas *eſt peccatori* & cõfractio ſpiritus.

CAP. III.

Omni viro veniet tempꝰ, & opportunitas omni negotio ſub cœlo. Tempus 1
electũ ad generandũ filios *& filias*, & tempꝰ electũ ad occidendũ filios 2
nequã & irritantes, *interficiendo eos lapidibus ex ſententia judicum*: tempꝰ
electũ ad plantandũ arborẽ, & tempꝰ electũ ad evellendũ arborẽ plantatã.
Tempꝰ idoneũ ad occidendũ *in bello*, & tẽpus idoneũ ad curandũ cubantẽ 3
ægrotũ: tẽpus idoneũ ad diruendũ ædificiũ, & tẽpus idoneũ ad ædificandũ
diruta. Tẽpus ad lugendũ ſup jacentẽ, et tẽpus idoneũ ad lætandũ in luſu: 4
tẽpus idoneũ ad lamentandũ ſup occiſum, & tẽpus idoneũ ad *ſaltandum*
in lætitia. Tempus idoneũ ad diſjiciendũ cumulũ lapidũ, & tẽpus idoneũ 5
ad cõgregandũ lapides ad ædificiũ: tẽpus idoneũ ad amplexandũ uxorẽ,
& tẽpus idoneũ ad elongandũ ab amplexu, *in ſeptẽ diebus luctus*. Tempus 6
idoneũ ad quærendas divitias, & tẽpus idoneũ ad perdendas opes: tempꝰ
idoneũ ad cuſtodiendã rem, et tempꝰ idoneũ ad effundendam rem in mare
in tẽpore tẽpeſtatis magnæ. Tempꝰ idoneũ ad lacerandũ veſtimentum *pro* 7
mortuo, & tẽpus idoneum ad conſuendã ſciſſurã: tempus idoneum ad tacendum
ab orando, & tẽpus idoneum ad eloquenda verba cõtroverſiæ. Tẽpus 8
idoneum ut unus amet ſocium ſuum, & tẽpus idoneum ut odio habeat virum
peccatorẽ: tẽpus idoneum ad ineundum bellum, & tẽpus idoneum ad
faciendã pacem. Quid reliqui eſt viro ſervienti qui laborat ad faciendum 9
theſauros, & ad congregandũ mammonã, niſi adjuvetur *providẽtiâ* deſup?
Vidi negotium caſtigationum, & vindictam quàm dedit Dñs filiis hominis 10
qui ſunt improbi ut affligantur in eo. *Dixit Selomoh rex per ſpiritum* 11
prophetiæ, Univerſum fecit Dominus pulchrum in tempore ſuo: *oportuiſſet*
enim ut illud diſſidium, quod evenit in diebus Jeroboam filii Nebat, eveniret
in diebus Seba filii Bichri, ſed dilatum eſt ut accideret in diebus Jeroboam
filii Nebat; nam ſi fuiſſet in diebus Seba filii Bichri, haud ædificata fuiſſet
domus ſanctuarii, propter vitulos aureos quos fecit Jeroboam impius, & collocavit
eos unum in Bethel & alterum in Dan, ſtatutis cuſtodibus ſuper via
ut ceſſarent aſcendentes ad feſta; propterea retardatum eſt donec ædificaretur
domus ſanctuarii, ne impedirent Iſrael quo minus ædificarent eam.
Nomen etiam, quod erat inſcriptum & explicatum in lapide fundamenti,
celavit ab eis; manifeſtũ ſiquidẽ erat in cõſpectu illiꝰ ingeniũ pravum quod
in corde illorũ, ſi traditum fuiſſet in manum hominum, uſurũ eo fuiſſe, &
ejꝰ ope inventurũ quod futurum eſt in fine dierum in ſecula ſeculorum: diẽ
deniq; mortis occultavit ab illis, ne innoteſcat viro à principio quid venturum
ſit in fine. *Dixit Selomoh rex per ſpiritum prophetiæ*, Cognovi quòd 12
non eſt bonum in illis, in filiis [*inquam*] hominis, niſi ut delectentur in delectatione
Legis, & faciant bonum in diebus vitæ ſuæ. Et etiam omnis homo 13
ut comedat & bibat & videat bonũ in diebus ſuis, & hæreditate tradat filiis
ſuis in tẽpore mortis ſuæ omnẽ laborẽ ſuum: donum quod datum eſt ei, à facie Domini eſt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܠܝܬ ܛܒ ܠܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܕܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ. ܘܢܚܘܐ ܠܢܦܫܗ ܛܒܬܐ 24
ܒܥܡܠܗ. ܘܐܦ ܗܕܐ ܚܙܝܬ. ܕܡܢ ܐܝܕܐ ܗܝ ܕܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܡܢܘ ܢܐܟܘܠ 25
ܘܡܢܘ ܢܫܬܐ ܠܒܪ ܡܢܗ. * ܡܛܠ ܕܠܓܒܪܐ ܕܛܒ ܩܕܡܘܗܝ. ܝܗܒ 26
ܚܟܡܬܐ ܘܝܕܥܬܐ ܘܚܕܘܬܐ: ܘܠܚܛܝܐ. ܝܗܒ ܥܢܝܢܐ. ܠܡܟܢܫܘ ܘܠܡܟܢܫܘ.
ܘܠܡܬܠ ܠܓܒܪܐ ܕܛܒ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܐܦ ܗܢܐ. ܗܒܠܐ ܘܬܘܪܦ ܪܘܚܐ.

Non eſt quod proficiat homini, niſi edere 24
ac bibere, & oſtendere animæ ſuæ bonum
de labore ſuo: & hoc etiam deprehendi
eſſe de manu Domini. Quis enim comedat, 25
& quis bibat præter ipſum? Nam homini 26
qui probus eſt in conſpectu ſuo, largitur
Deus ſapientiam, & ſcientiam, ac lætitiam:
peccatoribus autem dat curam augendi
& coacervandi, dandíque ei qui bonus
eſt coram Domino: atque hoc etiam
vanitas eſt, & animi perturbatio.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

CAP. III.

* ܠܟܠ ܡܕܡ ܙܒܢܐ. ܘܙܒܢܐ ܠܟܠ ܨܒܘ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. * ܙܒܢܐ ܠܡܐܠܕ. ܘܙܒܢܐ 1 2
ܠܡܡܬ. ܙܒܢܐ ܠܡܢܨܒ. ܘܙܒܢܐ ܠܡܥܩܪ ܢܨܒܬܐ. * ܙܒܢܐ ܠܡܩܛܠ. ܘܙܒܢܐ 3
ܠܡܚܝܘ. ܙܒܢܐ ܠܡܣܬܪ. ܘܙܒܢܐ ܠܡܒܢܐ. * ܙܒܢܐ ܠܡܒܟܐ. ܘܙܒܢܐ 4
ܠܡܓܚܟ. ܙܒܢܐ ܠܡܪܩܕܘ. ܘܙܒܢܐ ܠܡܪܩܕ. * ܙܒܢܐ ܠܡܫܕܝܘ ܟܐܦܐ. 5
ܘܙܒܢܐ ܠܡܟܢܫܘ ܟܐܦܐ. ܙܒܢܐ ܠܡܓܦܦ. ܘܙܒܢܐ ܠܡܪܚܩܘ ܡܢ ܓܘܦܦܐ.
* ܙܒܢܐ ܠܡܘܒܕܘ. ܘܙܒܢܐ ܠܡܒܥܐ. ܙܒܢܐ ܠܡܐܣܪ. ܘܙܒܢܐ ܠܡܫܪܐ. * ܙܒܢܐ 6
ܠܡܨܪܐ. ܘܙܒܢܐ ܠܡܚܛ. ܙܒܢܐ ܠܡܫܬܩ. ܘܙܒܢܐ ܠܡܡܠܠܘ. * ܙܒܢܐ ܠܡܪܚܡ. 7
ܘܙܒܢܐ ܠܡܣܢܐ. ܙܒܢܐ ܠܩܪܒܐ. ܘܙܒܢܐ ܠܫܠܡܐ. * ܡܢܐ ܝܘܬܪܢܐ ܠܥܒܕܐ. ܒܡܕܡ 8 9
ܕܠܐܐ: * ܚܙܝܬ ܥܢܝܢܐ. ܕܝܗܒ ܡܪܝܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܠܡܬܥܢܝܘ ܒܗ: * ܟܠ 10
ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܫܦܝܪ ܒܥܕܢܗ. ܘܐܦ ܥܠܡܐ ܝܗܒ ܒܠܒܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܒܪܢܫܐ 11
ܥܒܕܐ ܕܥܒܕ ܡܪܝܐ. ܡܢ ܪܫܝܬܐ ܘܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ. * ܝܕܥܬ ܕܠܝܬ ܕܛܒ ܡܢܗܘܢ. 12
ܐܠܐ ܠܡܚܕܐ ܘܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ ܒܚܝܘܗܝ. * ܘܐܦ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܟܠ ܘܫܬܐ. 13
ܘܚܙܐ ܛܒܬܐ ܒܟܠ ܥܡܠܗ. ܡܘܗܒܬܐ ܗܝ ܕܡܪܝܐ.

Omnibus rebus eſt tempus, & cuncta negotia 1
tempus habent ſub ſole. Tempus naſcendi, 2
& tempus moriendi: tempus plantandi,
& tempus evellendi plantatum:
Tempus occidendi, & tempus ſervandi vitam: 3
tempus deſtruendi, & tempus ædificandi:
Tempus flendi, & tempus ridendi: 4
tempus plangendi, & tempus ſaltandi.
Tempus projiciendi lapides, & tempus colligendi 5
lapides: tempus amplexandi, &
tempus recedendi ab amplexu. Tempus 6
amittendi, & tempus quærendi: tempus
ligandi, & tempus ſolvendi: Tempus 7
lacerandi, & tempus conſuendi: tempus
tacendi, & tempus loquendi. Tempus amandi, 8
& tempus odiendi: tempus belli,
& tempus pacis. Et quæ utilitas in opere 9
in quo ipſe deſudat? Vidi occupationem 10
quam Dominus dedit hominibus, ut occuparentur
in ea: Quicquid agit, bonum 11
eſſe in tempore ſuo: & mundum indidiſſe
cordi eorum, ut non inveniat homo opus
quod egit Dominus ab initio uſque ad finem.
Et percepi non eſſe ipſis melius, 12
quàm lætari & benefacere in vita ſua. Imò 13
etiam quicunque comedit ac bibit, fruitúrque
bono ex omni labore ſuo, donum eſt
Domini.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ولن يوجد للانسان شيا صالحا سوي ما ياكل ويشرب وما يراه لنفسه صالحا في تعبه * 24
ومع هذا عرفت انا هذا انه من يد الله هو * لان من ياكل ومن يشرب حلوا منه * 25
* لانه مع الانسان الصالح * واورد لذي وجهه حكمة وسرورا * واعطا لمن يخطي 26
تعليما لبرداه ليجمع ليعطي ذلك للصالح امام وجه الله * وهذا لعمري فباطل واختيار
الروح *

Nec invenitur homini quicquàm boni, præter id quod comedit ac bibit, & bonum quod ſibi experitur in labore ſuo: 24 *inſuper deprehendi ego id eſſe de manu Dei. Quis enim eſurus eſt, & quis* 25 *bibiturus præter ipſum? Nam ipſe dat* 26 *homini probo, & affert in conſpectum ejus ſapientiam & gaudium: ei verò qui peccat, negotium dat moleſtum, ut acquirat congregatque, quatenus tradat illud ei qui probus eſt in conſpectu Dei: quod ſane vanum eſt, & animi placitum.*

* الفصل الثالث *

CAP. III.

* لكل الزمان * ولكل امر تحت السماء اوان * للولادة وقت وللوفاة وقت * وللاقلاع 1 2
الغروس وقت وللاغراس وقت * للقتل اوان وللمداواة اوان * للنقض وقت وللابتناء وقت * 3
* للبكاء اوان وللضحك اوان * للانتحاب وقت وللرقص وقت * لرمي الحجارة وقت * 4
ويجمع الحجارة وقت * للاعتناق وقت وللافتراق وقت * للطلب وقت وللاضاعة وقت * 5 6
للحفظ وقت وللاخراج وقت * للتمزيق اوان وللخياطة اوان * للصمت وقت وللكلام وقت * 7
* للتودد اوان وللمقت اوان * وقت للحرب ووقت للصلح والسلم * ما فضل من يعمل 8 9
في الاشياء التي يتعب فيها * وعرفت كل الاشياء والتعب الذي منحه الله لابناء 10
الناس ليتشاغلوا به * فكل الاشياء التي صنعها عرفت انها حسنة في وقتها * 11
ومع هذا اعطي معرفة ذلك مع الدهر في قلبهم * ليلا يجد الانسان التي صنعها الله منذ
البدء والي الاخر * وعرفت ان ليس فيها صالحا * سوي ان يفرح وان يعمل في حياته 12
عملا صالحا * مع ان الانسان كلما ياكله ويشربه * ويري صالحا في جميع تعبه هذا 13
عطية الله هو *

Omnibus eſt tempus, & res quælibet quæ ſub cœlo eſt, tempus habet. 1 *Eſt nativitati tempus, & tempus & morti: evulſio plantarum tempeſtivum habet, & plantatio tempeſtatem:* 2 *Et occiſioni tempus, & medelæ tempus: demolitioni tempus, & extructioni tempus:* 3 *Fletui tempus, & riſui tempus: luctui tempus, & tripudio tempus:* 4 *Projectioni lapidum tempus, & collectioni lapidum tempus: amplexationi tempus, & ſeparationi tempus:* 5 *Acquiſitioni tempus, & jacturæ tempus: conſervationi tempus, & expulſioni tempus:* 6 *Lacerationi tempus, & ſuturæ tempus: ſilentio tempus, & ſermoni tempus:* 7 *Amori tempus, & odio tempus: tempus eſt bello, tempus & paci atque concordiæ.* 8 *Quid habet reſidui is qui operatur, ex rebus in quibus fatigatur?* 9 *Aſſecutus ſum etiam cognitionem omnium rerum, & moleſti negotii quod dedit Deus filiis hominum, ut diſtineantur in eo.* 10 *Omnes enim res quas condidit, novi pulchras eſſe ſuo tempore.* 11 *Et præterea indidit notitiam hujus rei una cum ſeculo in cor illorum, ne reperiat homo opus quod fecit Deus ab initio uſque ad finem.* *Et didici quòd non ſit in rebus illis bonum, niſi ut lætetur, & ut exerceat in vita ſua opus bonum.* 12 *Præterquam quòd quicquid comedit homo ac bibit, & commodum experitur in cuncto labore ſuo, hoc donum Dei eſt.* 13

קהלת : ד

:seculum in erit ipsum ,Deus faciet quod omne quòd Novi
ידעתי כי כל־אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם 14
,fecit Deus & : diminuendũ non eo ab & ,addendũ non illud super
עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע והאלהים עשה
fore quod & ,ipsum jam fuit Quod .ej⁹ faciebus à timeant ut
שיראו מלפניו: מה־שהיה כבר הוא ואשר להיות 15
sub vidi adhuc Et :consequutum requiret Deus & : fuit jam
כבר היה והאלהים יבקש את־נרדף: ועוד ראיתי תחת 16
ibi ,justitiæ locum & ,impietas ibi ,judicii locum ,sole
השמש מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה
impium & Justum ,meo corde in ego Dixi .impietas
הרשע: אמרתי אני בלבי את־הצדיק ואת־הרשע 17
opus omne super & voluntati omni tẽpus quia : Deus judicabit
ישפט האלהים כי־עת לכל־חפץ ועל כל־המעשה
Adam filiorum verbum Super ,meo corde in ego Dixi .ibi
שם: אמרתי אני בלבי על־דברת בני האדם 18
sibi ipsi animal ipsi quòd videndum ad & : Deus eos purgandos ad
לברם האלהים ולראות שהם־בהמה המה להם:
: eis unus eventus & ,animalis eventus & , Adam filiorũ eventus Quia
כי מקרה בני־האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם 19
hominis præstantia & :omnib⁹ unus spirit⁹ &,illum mori sic ,istud mori sicut
כמות זה כן מות זה ורוח אחד לכל ומותר האדם
: unum locum ad vadens Omne .vanitas omnia quia ,nulla animali præ
מן־הבהמה אין כי הכל הבל: הכל הולך אל־מקום אחד 20
sciens Quis .pulverem ad revertens omne & ,pulvere ex fuit omne
הכל היה מן־העפר והכל שב אל־העפר: מי יודע 21
jumenti spiritus & : sursum ipse ascendens hominum filiorum spiritus
רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה
bonum non quòd vidi Et ?terram subtus ipse descendens
הירדת היא למטה לארץ: וראיתי כי אין טוב 22
: ejus pars illud quia ; suis operibus in homo lætetur quòd quàm
מאשר ישמח האדם במעשיו כי־הוא חלקו
? eum post erit quod illud in videndum ad eum adducet quis quia
כי מי יביאנו לראות במה שיהיה אחריו:

CAP. IV. ד

fiunt qui oppressiones omnes vidi & , ego sum cõversus Et
ושבתי אני ואראה את־כל־העשקים אשר נעשים 1
,consolator eis non &,oppressorum lachryma ecce & : sole sub
תחת השמש והנה דמעת העשקים ואין להם מנחם
collaudans Et .consolator eis non &,potentia eos opprimentiũ manu de &
ומיד עשקיהם כח ואין להם מנחם: ושבח אני 2
vivi ipsi qui , vivos suprà,sunt mortui jam qui mortuos
את־המתים שכבר מתו מן־החיים אשר המה חיים
qui ,fuit non adhuc usque qui ipsis ambobus præ bonus Et .usque huc
עדנה: וטוב משניהם את אשר־עדן לא היה אשר 3
.sole sub fit quod ,malum opus vidit non
לא־ראה את־המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש:

Versio VULG. LAT.

14 Didici quòd omnia opera, quæ fecit De⁹, perseverent in perpetuũ : non possum⁹ eis quidquã addere, nec auferre, quæ
15 fecit Deus ut timeatur. Quod factum est, ipsum permanet : quæ futura sunt, jam fuerunt :
16 & Deus instaurat quod abiit. Vidi sub Sole in loco judicii impietatem, & in loco justitiæ
17 iniquitatem. Et dixi in corde meo; Justũ & impiũ judicabit Deus, & tempus omnis rei
18 tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum, Ut probaret eos Deus, & ostenderet si-
19 miles esse bestiis. Idcircò un⁹ interit⁹ est hominis & jumentorum, & æqua utriusque conditio : sicut moritur homo, sic & illa moriuntur : similiter spirant omnia, & nihil habet homo jumento amplius : cuncta subjacent va-
20 nitati, Et omnia pergunt ad unum locum : de terra facta sunt, & in terram pariter re-
21 vertuntur. Quis novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum, & si spiritus jumen-
22 torum descendat deorsum? Et deprehendi nihil esse melius quàm lætari hominem in opere suo, & hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet, ut post se futura cognoscat?

CAP. IV.

1 Verti me ad alia, & vidi calumnias, quæ sub Sole geruntur, & lachrymas innocentium, & neminem consolatorẽ : nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio
2 destitutos. Et laudavi magis
3 mortuos, quam viventes : Et fœliciorem utroque judicavi, qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub Sole fiunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

14 † Ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεός, † αὐτὰ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα, † (κ)ἐπ' αὐτῷ οὐκ ἔστι προσθεῖναι, † καὶ (λ)ἀπ' αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν· † καὶ ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ἵνα φοβηθῶσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.
15 † Τὸ (μ) γινόμενον, ἤδη ἐστί, † καὶ ὅσα τοῦ γίνεσθαι, ἤδη γέγονε,
16 † καὶ ὁ Θεὸς ζητήσει τὸν διωκόμενον. † Καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον † τόπον τῆς κρίσεως, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής· † καὶ τόπον (ν) τοῦ δικαίου, ἐκεῖ ὁ
17 εὐσεβής. †(ξ)Καὶ εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, † Σὺν τὸν δίκαιον καὶ σὺν τὸν ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ Θεός, † ὅτι καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι, † καὶ
18 (ο)ἐπὶ παντὶ τῷ ποιήματι † ἐκεῖ. Εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, † περὶ λαλιᾶς υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, Ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ Θεός, † καὶ (ˇ)
19 τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί. † Καί γε αὐτοῖς συνάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, † καὶ συνάντημα τοῦ κτήνους, συνάντημα ἓν αὐτοῖς. † ὡς ὁ θάνατος τούτου, (π) οὕτως καὶ ὁ θάνατος τούτου· † καὶ πνεῦμα ἓν τοῖς πᾶσιν· † καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆνος; † οὐδέν· ὅτι (ρ) πάντα ματαιότης.
20 † Τὰ πάντα (σ) εἰς τόπον ἕνα, † τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ τοῦ χοός, † καὶ τὰ πάντα ἐπιστρέψει εἰς τὸν χοῦν.
21 † Καὶ τίς (τ) εἶδεν πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, † εἰ ἀναβαίνει αὐτὸ (υ) ἄνω; † καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους, εἰ κα-
22 ταβαίνει αὐτὸ κάτω (φ) εἰς γῆν; † Καὶ εἶδον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν † εἰ μὴ ὃ εὐφρανθήσεται (ˀ) ὁ ἄνθρωπος ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ, † ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ· † ὅτι τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν (χ) ᾧ ἐὰν γένηται μετ' αὐτόν;

MS.A. (κ) ἐπ' αὐτῷ (λ) ἀπ' αὐτοῦ (μ) γινόμενον, (ν) τῶν δικαίων, (ξ) Ἐκεῖ εἶπον ἐγὼ (ο) ἐπὶ παντὶ ποιήματι (ˇ) τοῦτο (π) οὕτως ὁ θάνατος (ρ) τὰ πάντα (σ) πορεύεται εἰς τόπον ἕνα, (τ) οἶδεν τὸ πνεῦμα (υ) εἰς ἄνω; καὶ πνεῦμα (φ) εἰς τὴν γῆν; (ˀ) ἄνθρωπος (χ) ᾧ ἂν γένηται

Cognovi, quia omnia quæ fecit Deus, ipsa (l) erunt in æternum. Super illud non potest adjici, & ab illo non potest auferri. Et Deus fecit, ut timeant à facie ejus. Quod 15 fuit, jam est: & quæ futura sunt, jam fuerunt. Et Deus quæret (m) eum, qui persequutionem patitur. 16 Et adhuc vidi sub Sole locum judicii, illic impius: & locum justi, (n) illic pius. Et dixi ego in cor- 17 de meo; (o) Justum & impium judicabit Deus: quia tempus est (p) omni rei, & super omne factũ ibi. 18 Dixi ego in corde meo de loquela filiorum hominis: (q) Quia separabit illos Deus, & ut ostendat, 19 quia ipsi jumenta sunt. (r) Et quidem eis eventus filiorum hominis, & eventus pecoris, eventus unus eis. Sicut mors hujus; ita & mors illius: & (s) spiritus omnibus: & quid abundavit homo à pecore? nihil: quia omnia vanitas. 20 Omnia ad locum (t) unum: omnia facta sunt de (v) pulvere, & omnia revertentur in pulve- 21 rem. Et quis novit spiritus filiorum hominis, si ascendat ipse sursùm? & spiritus pecoris, si descendat ipse deorsum in terram? 22 Et vidi, quia non est bonum, nisi quòd lætetur homo in operibus suis: quia hæc est pars ejus. Quis (x) enim adducet eum, ut videat in illud, quod futurum est post ipsum?

ΚΕΦ. δ'.

1 † Καὶ ἐπέστρεψα ἐγώ, καὶ εἶδον † συμπάσας τὰς συκοφαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον· † καὶ ἰδοὺ δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, † καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν, † καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων (α) αὐτοῖς ἰσχύς, † καὶ
2 οὐκ ἔστιν αὐτοῖς (β) παρακαλῶν. † Καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ (γ) σύμπαντας τοὺς τεθνηκότας † τοὺς ἤδη ἀποθανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας, † ὅσοι αὐτοὶ
3 ζῶσιν ἕως τοῦ νῦν. † Καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τοὺς δύο τούτους † ὅστις οὔπω ἐγένετο, † ὃς οὐκ εἶδε (δ) σὺν πᾶν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον.

MS.A. (α) αὐτοὺς (β) ὁ παρακαλῶν. (γ) σὺν τοὺς τεθνηκότας (δ) σὺν τὸ ποίημα

CAP. IV.

1 Et converti me ego, & vidi universas (a) calumnias quæ (b) factæ sunt sub Sole. Et ecce (c) lachryma eorũ, qui calumnias sustinent: & non est qui (d) consoletur eos: & de manu calumniantium eos, fortitudo; & non est eis 2 consolator. Et (e) laudavi ego (f) omnes mortuos, qui jam mortui sunt, super viventes, quicunque 3 ipsi vivunt usq; nunc. Et bonus super hos duos, qui nondùm (g) factus est, qui non vidit (h) omne opus malum, quod factum est sub Sole.

תרגום TARGUM.

14 ידעית ברוח נבואה ארום כל די יעבד יי בעלמא בין טב לביש מדאתגזר מפומיה הוא
יהא לעלם עלוהי לית רשו לגבר לאוספא ומניה לית רשו לגבר לבצרא ובעדן די ייתי
15 פורענותא בעלמא יי הוא דעבד בגין דידחלון בני אנשא מן קדמוהי : מה דהוות מן
קדמת דנא הא כבר הוא דאתי מה דעתיד למהוי בסוף יומיא הא כבר הוה וליום רבא
16 דעתיד יי למתבע חשוכא ומסכינא מן ידוהי דרשיעא דרדף ליה : ועוד חזית תחות
שמשא בעלמא הדין אתר בית דינא דדייני שקרא תמן יחובון לזכאה למפק חיבא
בדיניה ואתר דמשתכח תמן גבר זכי תמן משתכח גברא חיבא למשלט ביה בגין חובי
17 דרא בישא : אמרית אנא בלבי ית זכאה וית חיבא ידין יי ביום דינא רבא ארום עדן
18 מתעבד לכל עסקא ועל כל עובדא דעבדו בעלמא הדין אתדנון תמן : אמרית אנא
בלבי על עסק בני אנשא דייתון עליהון מכתשין ומרעין בישין בגין לנסאיהון ובגין
למבחניהון עבד יי למחזי אין תיבין בתיובתא ישתבק להון ויתסון ורשיעיא די אנון
19 כבעירא לא תיבין בגין כן אנון מתיכחין בהון לאבאשא להון : ארום ארעון אנשא
חיבא וארעון בעירא מסאבא ארעון חד לכולהון והיכמה דתמות בעירא מסאבא כן
ימות דין דלא תאב בתיובתא קדם מותיה ונשמת רוח תרויהון כחדא אתדן לכל גין
ושארות גברא חיבא מן בעירא מסאבא מדעם בין תרויהון אלהן בית קבורתא ארום
20 כולא הבלו : כולא אזלין לאתר חד כל דיירי ארעא אתבריאו מן עפרא וכד ימותון
21 כולהון עתידין למתוב לעפרא : מן הוא חכימא דידע אין רוח נשמתא בני אנשא
22 הסלקא היא לעילא לרקיעא ורוח נשמתא דבעירא הנחתא היא לרע לארעא : וחזית
ארום לית טב בעלמא הדין מדיחדי אנש בעובדוי טבין וייכול וישתי ויוטיב לביה
ארום הוא חולקיה טב בעלמא הדין למקני ביה עלמא דאתי דלא יימר אנש בלביה
למה דין אנא מבובז ממונא למעבד צדקתא טב לי דאשבקניה לברי בתראי או אתון
מניה בעדן סיבתי ארום מן הוא דיעלניה למחזי מה דעתיד למהוי בתרוי :

ד

1 ותבירת אנא וחזית ית כל אניסין דאתעבידו לצדיקיא בעלמא הדין תחות שמיא מן יד
דוחקיהון ולית די מליל להון תנחומין ולית למפרקהון מן יד דאנסיהון בתקוף ידא
2 ובחילא ולית די ינחים להון : ושבחית אנא ית שכיבא דהא כבר מיתו ולא חזו
פורענותא דאתי בעלמא בתר מותיהון יתיר מן חייא די אנון קימין בעלמא הדין בעקא
3 עד כען : ושפיר מן תרויהון ית דעוד כען לא הוה ולא אתברי די לא חזא ית עובדא
בישא דאתעבד בעלמא הדין תחות שמשא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Cognovi in spiritu prophetiæ quod omne quod faciet Dominus in seculo 14 inter bonum & malum, *postquam decretum est ex ore ejus*, id erit in seculum: super ipsum non est facultas cuiquam addere, & ex eo non est facultas alicui detrahere: & in tempore quo veniet ultio in seculo, Dominus ipse est qui fecit, ut timeant filii hominis à conspectu ejus. Id quod 15 fuit ab initio, *ecce* jam est quod venit; & id quod futurum est ut fiat in fine dierum, *ecce* jam fuit, & in die [*judicii*] magni futurum est ut Dominus requirat obscurum & pauperem de manibus improbi qui persecutus fuerit eum. Et adhuc vidi sub Sole, in seculo hoc locum domus judicii; in 16 quo judices mendacii condemnant innocentem, ut exeat reus in judicio suo, & locum in quo invenitur vir innocens; ibidem invenitur vir peccator, ut imperet ei propter peccata generationis malæ. Dixi ego in cor- 17 de meo, Innocentem & peccatorem judicabit Dominus in die judicii magni, quoniam tempus præfinitum est omni causæ: & propter omne opus quod fecerint in seculo hoc judicabuntur ibi. Dixi ego in corde meo su- 18 per causam filiorum hominis quòd venient super eos percussiones & morbi mali ad tentandum eos & ad probandum eos: [*hæc*] fecit Dominus ut videat; si revertentur ad pœnitentiam, dimittetur illis & sanabuntur. Sed improbi qui ut jumentum non convertuntur, propterea illi arguuntur *illis* nocendo eis. Quoniam eventus hominis *peccatoris* & eventus jumenti *im-* 19 *mundi*, eventus unus omnibus illis: & ecce quemadmodum moritur jumentum *immundum*, sic moritur is qui non convertitur ad pœnitentiam ante mortem suam, & spiraculum spiritus utriúsque simul judicabitur in omni negotio: & residuum viri *peccatoris* præ jumento *immundo* non est quicquid inter utrúmque, nisi domus sepulchri, quia omnia vanitas. Omnia eunt ad locum unum: omnes habitatores seculi creati sunt ex pul- 20 vere: et quando mortui fuerint omnes illi futuri sunt ut convertantur in pulverem. Quis sapiens qui novit an spiritus animæ filiorum hominis as- 21 cendat ipse supra firmamentum, & spiritus animæ jumenti descendat ipse subtus terram? Et vidi quòd non est melius in seculo hoc, quàm ut gaude- 22 at homo in operibus suis bonis, & comedat & bibat & bene habeat cor ejus: namque hæc est pars ejus bona in seculo hoc ad acquirendum in ea seculum venturum: *ne dicat quisquam in corde suo, Cur ego prodigo facultates meas præstando eleemosynam? satius esset mihi ut recondam eas filio meo post me, vel ut alar eis in tempore senectutis meæ*; nam quis est ille qui introducet eum ad videndum id quod futurum est ut fiat post eum?

CAP. IV.

Et redii ego & vidi omnes calumnias quæ factæ sunt justis qui oppri- 1 muntur in seculo hoc sub *cœlo* à manu oppressorum ipsorum, & non est qui loquatur illis consolationes, & non est qui vindicet eos de manu molestantium eos in fortitudine manus & in virtute, & non est qui consoletur eos. Et laudavi ego jacentes qui ecce jam mortui fuerunt, qui non vide- 2 runt ultionem quæ venit in seculum post mortem suam magis quàm vivos qui vixerunt *in mundo hoc* in molestia usque nunc. Et præstantior utrisque 3 is est qui hactenus nondum fuit, nec creatus est, quòd non viderit opera mala quæ facta sunt in mundo hoc sub Sole.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܝܕܥܬ ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܡܪܝܐ. ܗܘ ܢܗܘܐ ܠܥܠܡ. ܥܠܘܗܝ. ܠܐ ܠܡܘܣܦܘ. 14
ܘܡܢܗ. ܠܐ ܠܡܒܨܪܘ. ܘܡܪܝܐ ܥܒܕ ܕܢܕܚܠܘܢ ܡܢܗ. * ܡܐ ܕܗܘܐ ܡܢ ܟܕܘ. 15
ܐܝܬܘܗܝ. ܘܡܕܡ ܕܥܬܝܕ ܕܢܗܘܐ ܡܢ ܟܕܘ ܗܘܐ. ܘܐܠܗܐ ܢܒܥܐ ܠܪܕܝܦܐ ܕܡܬܪܕܦ.
* ܘܬܘܒ ܚܙܝܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܐܬܪ ܕܕܝܢܐ. ܬܡܢ ܪܘܫܥܐ. ܘܐܬܪ ܙܕܝܩܘܬܐ. ܬܡܢ ܥܘܠܐ. 16
* ܘܐܡܪܬ ܐܢܐ ܒܠܒܝ .. ܠܙܕܝܩܐ ܘܠܪܫܝܥܐ. ܢܕܘܢ ܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܠܟܠ ܨܒܘ. 17
ܘܥܠ ܟܠ ܥܒܕܐ ܬܡܢ. * ܐܡܪܬ ܐܢܐ ܒܠܒܝ. ܥܠ ܡܡܠܠܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. 18
ܕܒܪܐ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ. ܘܠܡܚܘܝܘ ܕܐܢܘܢ ܐܝܟ ܒܥܝܪܐ ܐܢܘܢ .. * ܦܓܥܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ 19
ܘܦܓܥܐ ܕܒܥܝܪܐ. ܦܓܥܐ ܚܕ. ܦܓܥ ܠܟܠܗܘܢ. ܐܝܟ ܡܘܬܗ ܕܗܢܐ.
ܗܟܢܐ ܡܘܬܗ ܕܗܢܐ. ܘܪܘܚܐ ܚܕܐ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܡܕܡ ܝܬܝܪ ܠܒܪܢܫܐ ܡܢ ܒܥܝܪܐ ܠܝܬ.
ܡܛܠ ܕܟܠܡܕܡ ܗܒܠܐ. * ܟܠ ܐܙܠ ܠܐܬܪ ܚܕ. ܟܠ ܗܘܐ ܡܢ ܥܦܪܐ. ܘܟܠ ܗܦܟ 20
ܠܥܦܪܐ. * ܘܡܢܘ ܝܕܥ ܠܪܘܚܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܣܠܩܐ ܠܥܠ. ܘܪܘܚܐ ܕܒܥܝܪܐ. ܢܚܬܐ ܗܝ 21
ܠܬܚܬ ܠܐܪܥܐ. * ܘܚܙܝܬ ܕܠܝܬ ܛܒ ܡܢ ܕܢܚܕܐ ܐܢܫ ܒܥܒܕܘܗܝ. ܡܛܠ 22
ܕܗܝ ܗܝ ܡܢܬܗ. ܡܛܠ ܕܡܢܘ ܢܝܬܝܘܗܝ ܠܡܚܙܐ .. ܒܡܕܡ ܕܢܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪܗ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

* ܘܗܦܟܬ ܐܢܐ ܘܚܙܝܬ ܠܟܠ ܥܘܫܩܐ ܕܡܬܥܒܕܝܢ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܘܗܐ ܕܡܥܬܐ 1
ܕܥܫܝܩܐ .. ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܒܝܐܢܐ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܥܫܘܩܝܗܘܢ. ܚܝܠܐ .. ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ
ܡܥܕܪܢܐ. * ܘܫܒܚܬ ܐܢܐ ܠܡܝܬܐ ܕܟܒܪ ܡܝܬܘ .. ܡܢ ܚܝܐ ܕܐܢܘܢ ܚܝܝܢ ܥܕܡܐ 2
ܠܗܫܐ. * ܘܛܒ ܡܢ ܬܪܝܗܘܢ .. ܗܘ ܕܥܕܟܝܠ ܠܐ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܚܙܐ 3
ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ ܕܡܬܥܒܕܝܢ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ.

Novi quòd quicquid Dominus condidit, 14 hoc manebit in æternum, nihil illi addendo, nihilque ab eo detrahendo: & Dominus effecit ut ipsum formident. Quod fuit jam- 15 pridem, est: & quicquid erit, multò jam antè fuit. Et Deus requiret vexatum qui propellitur. Præterea vidi sub sole ubi ju- 16 dicium *esse debuerat*, ibi impietatem *regnare*: & ubi justitia, ibi iniquitatem. Qua- 17 propter dixi apud meipsum, Justum & impium judicabit Deus: tempus enim omni negotio omníque facto tunc erit. Dixi 18 ego in corde meo, more loquens hominum, Creavit illos Deus: & ut ostenderet eos similes esse jumentis, Contingit eis 19 casus hominum & casus jumentorum: idem casus omnibus contingit. Ut moritur iste, sic moritur ille: idémque spiritus omnibus inest, nec præstat homo jumento, quia cuncta sunt vanitas. Omnia tendunt ad locum 20 unum: omnia facta sunt ex pulvere, & omnia in pulverem revertuntur. Et quis 21 sciat an spiritus hominum sursum ascendat, spiritus autem jumentorum deorsum in terram descendat? Igitur deprehendi 22 nihil melius esse penes eos, quàm ut fruatur homo operibus suis, quum ea sit sit pars ipsius. Quis enim adducet eum ut spectet quicquid post ipsum futurum est?

CAP. IV.

Præterea conversus consideravi oppressio- 1 nes omnes quæ fiunt sub sole; & ecce lachrymæ oppressorum, nec adest qui sublevet eos de manu opprimentium eos: violentia, nec habent auxiliatorem. Unde 2 laudavi mortuos qui quidem mortui sunt, præ vivis qui adhuc vivunt. His autem u- 3 triusque beatior est qui nondum fuit, quia non vidit actiones pessimas quæ fiunt sub sole.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وعرفت أن كل البرايا التي خلقها الله تكون إلى الأبد على ترتيبها وحالها * ولن يمكن
15 أن يزاد فيها ولا ينقص منها * والله صنع ليرهبوا من وجهه * الأمر الكائن إنه موجود *
16 وكلما سيكون إنه قد كان ومضى * والله يبتغي المطلوب أي ما يسعى في أثره * وعرفت
أيضا تحت الشمس موضع الحكومة فهناك الكافر * وموضع الصديق وهناك المؤمن *
17 * فقلت أنا في قلبي * إن الله يحاكم المقسط بالسواء ويحاكم المنافق بالسواء * لأن لكل
18 أمر ولكل صناعة وقت * فقلت أنا في قلبي عن كلام بني الإنسان * إن الله يحاكمهم
19 وليريهم أنهم بهائم هم * وذلك إن عندهم لقيا بني الإنسان ولقيا البهيمة لقيا واحد عندهم *
فيظنون أن مثل موت الإنسان هذه كذلك موت هذه * وروح واحدة للكل * وما فضل
20 الإنسان على البهيمة لا شيء * لأن كل الأشياء باطلة * والكل يذهب إلى موضع واحد * الكل
21 صار من التراب والكل يرجع إلى التراب * ومن قد عرف إن كان روح ابن الإنسان نفسه
22 يصعد إلى فوق * وإن كان روح البهيمة نفسه ينزل إلى أسفل الأرض * وعرفت أن ليس أمرا صالحا
سوى ما يفرح به الإنسان في أعماله * فإن ذلك حظه * لأن من يقتاده ليرى ماذا يصير
بعده فيما يخلفه *

Didici etiam creaturas omnes quas con- 14 didit Deus, in eodem ordine & conditione perpetuò mansuras, nec esse possibile quicquam his addi, aut ex his detrahi: Deumque effecisse ut timeant à conspectu ipsius. Quod fuit, ipsum quidem exi- 15 stit: & quicquid erit, jam fuit ac præteriit. Et Deus postulat quod requiritur, hoc est, quod ejus vestigia sequitur. Novi prætereà sub sole locum judicii, ibi- 16 que est infidelis & : locum justi, ibique fidelis. Quare dixi in corde meo, Deus 17 quidem justum ex æquo judicat, & impium ex æquo judicat: omnis enim res & quodlibet negotium tempestatem habet. Dixi ego in corde meo hominum 18 verbis, Deus judicabit illos, & ostendet eis quòd sint belluæ. Nam apud ipsos ca- 19 sus hominum & casus jumenti idem est apud ipsos, & arbitrantur qualis est mors hujus hominis, talem esse mortem illius, eundemque spiritum omnibus inesse, nec hominem præstare jumento ullo modo, quandoquidem res omnes vanæ sunt; Et omnia in unum locum redire, 20 omnia facta esse ex pulvere, & omnia in pulverem redigenda. Et quis novit 21 utrùm spiritus ipse hominis sursum ascendat, & an spiritus ipse jumenti in ima terræ descendat? Et cognovi rem 22 aliam non esse bonam, præter eam quâ quis perfruitur in operibus suis: hæc enim est pars ipsius, nam quis ducet eum ad videndum quid fiet post se de his quæ relinquit?

* الفصل الرابع *

1 * والتفت أنا فرأيت المباغي الصائرة تحت الشمس كلها معا * وها دموع المظلومين ولن
2 يوجد لهم معزي * والقوة صادرة من يد الذين يبغوهم ولن يوجد لهم معزي * فمدحت
أنا مع الذين ماتوا الذين توفوا الآن * أكثر من الأحياء * من كان منهم يعيش كما هو
3 الآن * والصالح أكثر من هذين الفريقين من لم يولد * الذي ما عرف الشر من أفعال
صناعته المصنوعة تحت الشمس *

CAP. IV.

Deinde converti me, vidique o- 1 mnes simul oppressiones quæ fiunt sub sole: & ecce lachrymas oppressorum, nec invenitur eis consolator: & violentiam prodeuntem de manu opprimentium, nec reperitur eis consolator. Quare laudavi ego simul cum his qui 2 mortui sunt, eos qui defuncti sunt modò, magis quàm vivos, eum scilicet qui vivit ut fit modò. Et fœlicior his 3 ambobus est qui natus non est, qui non est expertus malum ex operatione actionis suæ quæ committitur sub sole.

קהלת : ד

ipſa quid , operis rectitudinē omnem &,laborē omnem ego vidi Et
וראיתי אני את־כל־עמל ואת כל־כשרון המעשה כי היא 4
Stultus .ſpiritus paſtio &,vanitas hoc etiam :ſuo ſocio à viri invidia
קנאת־איש מרעהו גם־זה הבל ורעות רוח׃ הכסיל 5
,equæ volæ plenitudo Bona .ſuam carnem comedens &,ſuas man⁹ complicans
חבק את־ידיו ואכל את־בשרו׃ טוב מלא כף נחת 6
, ego ſum converſus Et .ſpiritus paſtione &,labore pugillorum plenitudo quàm
ממלא חפנים עמל ורעות רוח׃ ושבתי אני 7
,filius etiam,ſecundus non &,unus Eſt .ſole ſub vanitatem vidi &
ואראה הבל תחת השמש׃ יש אחד ואין שני גם בן 8
ſatiabitur non ej⁹ oculus etiam ,ej⁹ laboris omnis finis non &,ei non frater &
ואח אין־לו ואין קץ לכל־עמלו גם־עיניו לא־תשבע
hoc etiam ?bono à meā animā faciens deficere &,laborans ego cui &:opulentia
עשר ולמי אני עמל ומחסר את־נפשי מטובה גם־זה
eſt quia :unus quàm duo Meliores .ipſum malū negociū &,vanitas
הבל וענין רע הוא׃ טובים השנים מן־האחד אשר יש־ 9
faciet ſtare unus ceciderit ſi Quia .eorū labore in bona merces eis
להם שכר טוב בעמלם׃ כי אם־יפלו האחד יקים את־ 10
.eū ſublevandū ad ſecund⁹ non &,ceciderit cùm uni illi væ &:ſuū ſociū
חברו ואילו האחד שיפול ואין שני להקימו׃
ſi Et ?calor erit quomodo uni & :eis erit calor &,duo jacuerint ſi Etiā
גם אם־ישכבו שנים וחם להם ולאחד איך יחם׃ ואם־ 11 12
non triplicatum filum & :eū contra ſtabunt duo ,unus ei prævaluerit
יתקפו האחד השנים יעמדו נגדו והחוט המשלש לא
,ſtulto &,ſene rege præ:ſapiēs & pauper genitus Melior.rumpetur feſtinātia in
במהרה ינתק׃ טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל 13
eſt egreſſus vinctorum domo ē Quia .adhuc moneri novit non qui
אשר לא־ידע להזהר עוד׃ כי־מבית הסורים יצא 14
cunctos Vidi .pauper eſt natus ſuo regno in etiā quia ;regnandū ad
למלך כי גם במלכותו נולד רש׃ ראיתי את־כל־ 15
qui , ſecundo genito cum , ſole ſub ambulantes viventes
החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר
coram faciebus ad fuit qui omni,populo omni finis Non .eo pro ſtabit
יעמד תחתיו׃ אין־קץ לכל־העם לכל אשר־היה לפניהם 16
paſtio & ,vanitas hoc etiam quia :eo in lætabūtur non poſteri etiam
גם האחרונים לא ישמחו־בו כי־גם־זה הבל ורעיון
propinqu⁹ & : Dei domum ad ibis quando ,tuū pedē Cuſtodi .ſpirit⁹
רוח׃ שמר רגליך כאשר תלך אל־בית האלהים וקרוב 17
malum facere ſcientes ipſi non quia :ſacrificiū ſtultos dare præ audiendū ad
לשמע מתת הכסילים זבח כי־אינם ידעים לעשות רע׃

Verſio VUL. LAT.

4 Rurſū contemplat⁹ ſum omnes
labores hominū, & induſtrias
animadverti patere invidiæ
proximi : & in hoc ergò vani-
5 tas, & cura ſuperflua eſt. Stult⁹
complicat man⁹ ſuas, & come-
6 dit carnes ſuas, dicens; Melior
eſt pugillus cum requie, quàm
plena utraque man⁹ cum labo-
7 re, & afflictione animi. Conſi-
derans reperi & aliā vanitatē
8 ſub Sole: Un⁹ eſt, & ſecundum
non habet, non filium, non fra-
trē, & tamen laborare non ceſ-
ſat, nec ſatiantur oculi ej⁹ divi-
tiis : nec recogitat, dicens; Cui
laboro, & fraudo animā meam
bonis? in hoc quoq; vanitas eſt,
9 & afflictio peſſima. Meli⁹ eſt
ergò duos eſſe ſimul, quā unū:
habent enim emolumentū ſo-
10 cietatis ſuæ: Si un⁹ ceciderit, ab
altero fulcietur. Væ ſoli : quia
cùm ceciderit, non habet ſub-
11 levantem ſe. Et ſi dormierint
duo, fovebuntur mutuó : unus
12 quomodò calefiet? Et ſi quiſpiā
prævaluerit contra unum, duo
reſiſtunt ei: funicul⁹ triplex dif-
13 ficilè rumpitur. Melior eſt puer
pauper & ſapiens, rege ſene &
ſtulto, qui neſcit prævidere in
14 poſterū. Quòd de carcere cate-
niſque interdū quis egrediatur
ad regnū: & ali⁹ nat⁹ in regno,
15 inopiā conſumatur. Vidi cun-
ctos viventes, qui ambulāt ſub
Sole cum adoleſcente ſecūdo,
16 qui conſurget pro eo. Infinitus
numerus eſt populi omniū, qui
fuerūt ante eū: et qui poſteà fu-
turi ſunt, non lætabuntur in eo:
ſed & hoc vanitas & afflictio
17 ſpirit⁹. Cuſtodi pedē tuum in-
grediens domū Dei, & appro-
pinqua ut audias. Multò enim melior eſt obedientia, quàm ſtultorum victimæ, qui neſciunt quid faciunt mali.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

4 †Καὶ εἶδον ἐγὼ σύμπαντα τὸν μόχθον, †καὶ σύμ-
πασαν ἀνδρείαν τοῦ ποιήματος, †ὅτι αὐτὸ ζῆλος
ἀνδρὸς ἀπὸ τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ. †καί γε τοῦτο μα-
5 ταιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. † (ε) Ὁ ἄ-
φρων περιέβαλε τὰς χεῖρας αὐτοῦ, †καὶ ἔφαγεν
6 τὰς σάρκας αὐτοῦ. †Ἀγαθὸν πλήρωμα δρακὸς
ἀναπαύσεως †ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν
7 μόχθου †καὶ προαιρέσεως πνεύματος. †Καὶ ἐπ-
έστρεψα ἐγὼ, καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλι-
8 ον. †Ἔστιν εἷς, καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος· †καί γε υἱὸς
καί γε ἀδελφὸς οὐκ ἔστιν αὐτῷ· †καὶ οὐκ ἔστι περα-
σμὸς τῷ παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ· †καί γε ὀφθαλμὸς
αὐτοῦ οὐ (ζ) ἐμπίμπλαται πλούτου. †καὶ τίνι ἐγὼ
μοχθῶ, †καὶ στερίσκω τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀγαθω-
σύνης; †καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ (η) περισπα-
9 σμὸς πονηρός ἐστι. †Ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕ-
να, †οἷς ἐστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ
10 αὐτῶν· †Ὅτι ἐὰν πέσωσιν, ὁ εἷς (ι) ἐγερεῖ τὸν μέτο-
χον αὐτοῦ· †καὶ οὐαὶ αὐτῷ τῷ ἑνὶ, ὅταν πέσῃ †καὶ
11 μὴ ᾖ δεύτερος (θ) ἐγεῖραι αὐτόν. †Καί γε ἐὰν κοι-
μηθῶσιν (ι) δύο, καὶ θέρμη αὐτοῖς, †καὶ ὁ εἷς πῶς
12 θερμανθῇ; †Καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς, †οἱ
δύο στήσονται κατέναντι αὐτοῦ, †καὶ τὸ σπαρτίον τὸ
13 ἔντριτον οὐ ταχέως ἀπορραγήσεται. †Ἀγαθὸς
παῖς πένης καὶ σοφὸς †ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύ-
τερον καὶ ἄφρονα, †ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν ἔ-
14 τι. †Ὅτι ἐξ οἴκου τῶν (κ) δεσμίων ἐξελεύσεται τοῦ
βασιλεῦσαι, †ὅτι καί γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγε-
15 νήθη πένης. Εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας
†τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον †μετὰ τοῦ νεανί-
16 σκου τοῦ δευτέρου, †ὃς (λ) στήσεται ἀντ' αὐτοῦ. †Οὐκ
ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ λαῷ, †τοῖς πᾶσιν (μ) οἳ
ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν· †καί γε οἱ ἔσχατοι οὐκ
εὐφρανθήσονται (ν) ἐπ' αὐτῷ. †ὅτι καί γε τοῦτο
17 ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. †Φύλα-
ξον τὸν πόδα σου, (ξ) ἐν ᾧ ἐὰν πορεύῃ εἰς οἶ-
κον τοῦ Θεοῦ. †καὶ ἐγγὺς τοῦ ἀκούειν, †ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία σου, †ὅτι οὐκ εἰ-
σὶν εἰδότες τοῦ ποιῆσαι κακόν. MS.A. (ε) Ἄφρων περιέλαβεν (ζ) ἐνεπίπλατο
(η) περισπασμὸς (ι) ἐγείρει (θ) τοῦ ἐξεγεῖραι (ι) οἱ δύο, (κ) δεσμῶν ἐξελεύσεται βασιλεῦσαι·
(λ) ἀναστήσεται (μ) ὅσοι ἐγένοντο (ν) ἐν αὐτῷ. (ξ) ἐν ᾧ ἂν πορεύῃ εἰς τὸν οἶκον

Et vidi ego univerſum laborē, & ſi- 4
mul (i) omnē virtutē operis: quia (k)
ipſū æmulatio viri à ſodali ejus. Et
quidē hoc vanitas, et præſumpio ſpi-
rit⁹. Stult⁹ (l) complex⁹ eſt man⁹ ſu- 5
as, & comedit carnes ſuas. Bona ple- 6
nitudo pugilli (m) requietis ſuper (n)
plenitudines duorum pugillorū labo-
ris, & præſumptionis ſpiritûs. Et (o) 7
converſ⁹ ſum ego, & vidi vanitatē
ſub Sole. Eſt un⁹ & (p) non eſt ſecun- 8
d⁹: & quidē filius, & frater non eſt
ei: nec eſt (q) finis omni labori ejus. Et
quidē ocul⁹ ejus non ſatiatur divi-
tiis. Et cui ego laboro, & fraudo ani-
mā meā (r) bonitate? Sed & hoc va-
nitas, & (ſ) diſtentio peſſima eſt. (t)
Boni duo ſuper unum, quibus eſt eis 9
merces bona in labore ſuo : Quia ſi 10
ceciderint, un⁹ eriget (u) participem
ſuum. Et væ ipſi uni, cùm ceciderit,
& (x) non fuerit ſecund⁹, qui erigat
eum. Et quidē ſi dormient duo; etiam 11
calor erit illis: & un⁹ quomodò ca-
lefiet? Et ſi (y) invaluerit unus, duo 12
ſtabunt adverſ⁹ eū: & funicul⁹ (z)
triplex non citò rumpetur. Bonus eſt 13
puer pauper & ſapiens, ſuper regē ſe-
niorē & ſtultū, (ω) qui neſcit provi-
dere in poſterū. (aa) Quoniā de do- 14
mo vinctorum egredietur, ut regnet:
quia etiā in regno ſuo fact⁹ eſt pau-
per. Vidi univerſos viventes, qui am- 15
bulant ſub Sole, (bb) cum adoleſcente
*ſecundo, qui * ſtabit pro illo. Non eſt* 16
finis omni (cc) populo, univerſis qui
fuerunt ante illos. Et quidē noviſſi-
mi non lætabuntur in eo. Sed & hoc
vanitas, & præſūptio ſpirit⁹. Cuſtodi 17
pedē tuū, cùm vadis in domum Dei,
& (dd) propinquus ad audiendum.
Super donum inſipientium, ſacrificiū
tuum : quia neſciunt, quòd faciunt
(ee) malum.

תרגום TARGUM.

וחזית אנא ית כל טורחא וית כל אוטבות עובדא די עבדין בני אנשא ארום היא קנאה 4
דקני גבר לחבריה למעבד כותיה דמקני ליה למעבד טבא כותיה מימרא דשמיא יוטב
ליה ודמקני ליה לביש למעבד כבישתיה מימרא דשמיא יבאיש ליה ואף דין הבלו לחיבא
ותבירות רוחא׃ שטיא אזיל ומנפף ית ידוי בקיטא ולא צבי למטרח ובסתוא ייכול ית כל 5
מה דאית ליה ואפילו כסו מעל משך בסריה׃ טב לגבר מלי חפני מיכלא בהנית נפש ובלא 6
גזילא וחטופין מן תרין חפנין מלין מיכלא בגזילא וחטופין ועתיד לשלמא בדינא בטורחא
ובתבירות רוחא׃ ותבית אנא וחזית הבלו דאתגזר למהוי בעלמא הדין תחות שמשא׃ אית 7 8
גבר יחידאי ולית תנין בר מניה אף ברא ואף אחא לית ליה למירת ית נכסוי ולית סוף לכל
טורחיה ואף עיניה לא תכול למסבע עותריה ולא יימר בלביה למא דנן אנא טרח ומחסר
ית נפשי מטיבותא אקום כען ואעבד מניה צדקתא ואחדי בעלמא הדין עם בני אנשא
ולעלמא דאתי עם צדיקיא אף דין הבלו ועניין ביש הוא׃ טבין תרין צדיקיא בדרא יתיר מן 9
חדא ואנון די דברין במולא ומשתמעין מליהון די אית להון אגר טב לעלמא דאתי
בטורחהון די טרחו לסוברא ית דריהון׃ ארום אלהן אין יפול חד מנהון על ערסא וישכוב 10
מרע חדא יקים ית חבריה בצלותיה דאלו חד דהוא זכי בלחודוהי בדריה די יפול על
ערסיה וישכוב מרע לית ליה תנין חבר בדריה לצלאה עלוהי אלהן בזכותיה יקום
ממרעיה׃ אף אין דמכן תרין גבר ואתתיה ושחין להון בסתוא ולחד איכדין ישחן׃ ואין 11 12
יקום גבר רשיעא ותקיפא בדרא ועובדוהי מקלקלין ומסתקפין לאיתאה פורענותא
בעלמא קימין תרין צדיקיא לקבליה ומבטלין פורענותא בזכותהון וכמה יאון תלתא
צדיקיא דהנון בדרא ושלם ביניהון כתכא דמגדלא תלת תלת נימין לא בבהלו אתנתק׃
טב הוא אברהם די הוא רביא מסכין והות ביה רוח נבואה מן קדם יי ואשתמודע ליה מריה 13
במהוייה בר תלת שנין ולא צבי למפלח לטעותא יתיר מן נמרוד רשיעא דהוה מלכא סיב
טפש ומן בגלל דלא צבי אברהם למפלח לטעותא רמוהי לגו אתון נורא יקדתא ואתרחיש
ליה נסא מן רבוני עלמא ושזביה מתמן ואפילו מן בתר הכי לא הוית מנדעא בנמרוד
לאזדהרא עוד בדיל דלא למפלח לטעותא דהוא פלח מן לקדמין׃ ארום מן גניסת פלחי 14
טעותא נפק אברהם ומלך על ארעא דכנענאי ארום אף ביומי מלכותיה דאברהם אתעביד
נמרוד מסכינא בעלמא׃ אמר שלמה מלכא ברוח נבואה מן קדם יי חזית ית כל חייא דאזלין 15
בטפשיהון לסרבא על רחבעם ברי תחות שמיא ומפלגין ליה ית מלכותא לאתיהבא
לירבעם בר נבט ברם שבטא דבנימן ויהודה הוה לבהון שלים עם רביא הוא רחבעם ברי
דהוה תנין למלכותי דיקום וימלוך באתר אחסנתיה בירושלם׃ לית סוף לכל עמא בית 16
ישראל לכל צדיקיא דהוה מדבר קדמיהון ברם הנון יעטוהי בחוכמתא למקל ניריא
מעלויהון ובטפשותיה אזל ואתיעט עם עולימא והנון יעטוהי בטפשותא ליקרא ניר
מלכותא על עמא בית ישראל ושבק מלכת סביא ואזל במלכת בתראי ברם הנון בתראי
תוהו בתר כן לא חדו ביה ואנון גרמו עלוהי לאסתפקא למהוי מתפלגין מניה עסרתי
שבטיא ומלוך עליהון ירבעם חיבא אמרית אף דין הבלו לרחבעם ברי ותבירות רוח
לדיליה׃ אנת בר אנש טר רגלך בעדן דאנת אזיל לבית מקדשא דיי לצלאה דלא תיזיל 17
מלי חובין קדם עד לא תתוב ותהוי מקרב אודנך לקבלא אולפן אוריתא מן כהניא וחכימיא ולא תהוי כשטיא
דמקרבין קורבנא על חוביהון ולא תבין מן עובדיהון בישיא דאחידן
בידיהון ולא מתקבל ברעוא ארום לית אנון ידעין למעבד בהון בין טב לביש׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et vidi ego omnē laborē & omnē directionē operis quod fecerūt filii homi- 4
nis, quòd ſit æmulatio qua æmulatur vir ſociū ſuū ad faciendū ſicut ille; *qui*
æmulatur eū, ut faciat bonū ſicut ille, verbū cæleſte benefaciet ei; qui verò
æmulatur malum, ad faciendū juxta malū ipſius, verbū cæleſte malis affi-
ciet illum: & etiā hoc vanitas eſt *peccatori* & confractio ſpirit⁹. Stult⁹ vadit 5
& cōplicat man⁹ ſuas in æſtate & non vult laborare, & in hyeme comedet
quicquid eſt ipſi, & etiā operimentū *de pelle* carnis ſuæ. Melius eſt viro im- 6
plementū volæ [*unius*] cibi in quiete animæ & ſine direptione et rapinis,
quàm duæ volæ plenæ cibo in direptione & rapinis: *nam perſolutur⁹ eſt in*
judicio cum moleſtia & confractione ſpiritus. Et redii ego & vidi vanitatē 7
quæ decreta eſt ut ſit in ſeculo *hoc* ſub Sole. Eſt vir unic⁹, & nō eſt ſecund⁹ 8
præter eū, neq; etiā filiū neq; fratrē habet ad hæreditandū facultates ejus,
& nō eſt finis omnib⁹ laborib⁹ ej⁹; etiā ocul⁹ ejus nō poteſt ſatiari divitiis:
nec dicit in corde ſuo, Ad quidnā ego laboro & defraudo animā meā bo-
nis? *ſurgam nunc & faciā ex iis eleemoſynam, ut gaudeā in hoc ſeculo cum*
filiis hominis, & in ſeculo futuro cum juſtis: etiā hoc vanitas & negotium
malū eſt. Meliores ſunt duo juſti in generatione, quàm un⁹, *qui quidē agūt* 9
feliciter & audiuntur verba eorū; quia eſt illis merces bona in ſeculo ven-
turo in laborib⁹ ſuis, quos laboraverunt ad ſuſtentandū generationē ſuā.
Nā ſi ceciderit un⁹ ex eis ſuper lectū & cubaverit ægrotans, alter ſurgere 10
faciet ſociū ſuū oratione ſua: *quòd* ſi un⁹ innocēs ſol⁹ fuerit in generatione
ſua, *qui* decidet ſup lectū & cubabit ægrotans, nō erit illi in generatione
ſua ſoci⁹ ſecund⁹ ad orandū ſup eū: ſed in puritate ſua ſurget ex ægritudine
ſua. Etiam ſi dormierint duo, vir et uxor ej⁹, et calor eis erit in hyeme : ſed 11
un⁹ quomodo calefiet? Et ſi ſurrexerit vir improb⁹ & robuſt⁹ in generatio- 12
ne, & opera ej⁹ corrupta, & occaſionē afferentia ad provocandā ultionē in
ſeculo; ſtantes duo juſti adverſus eū, ceſſare faciēt ultionem merito ſuo : &
quanto cōgruentius tres juſti qui fuerint in generatione, & pax inter eos,
ſicut catena quæ contorta eſt ternis funibus, non feſtinanter convelletur.
Major *erat Abraham* qui *puer erat* pauper, et *inerat* in eo ſpirit⁹ *prophetiæ* 13
ab-ante Dñm, *& innotuit illi Domin⁹ ej⁹ cū tertiū annū nondū exceſſerat,*
neq; voluit cultū præſtare idolis, quàm *Nimrod impi⁹ qui* rex *erat* ſenex et
ſtult⁹; *cùm enim nollet Abraham cultū præſtare idolis, projecerunt eum in*
fornacē ignis ardētis, ſed editū eſt ei miraculū à Domino mūdi, & eripuit eū
indè: et ultra hæc *quidē* nō *erat* cognitio *in Nimrod* ut *admoneretur* am-
plius *quo min⁹ coleret idola, quæ coluiſſet antea.* Etenim de *ſtirpe idololatra-* 14
rū exivit *Abrahā* et regnavit ſup terrā *Chananæorū*: etenim in dieb⁹ regni
ipſi⁹ Abrahā, fact⁹ eſt *Nimrod* pauper in ſeculo. *Dixit Selomoh rex in ſpi-* 15
ritu prophetiæ à cōſpectu Domini; Vidi omnes vivētes qui ambulāt *in ſtul-*
titia ſua ad rebellandū in Roboā filiū meū ſub cælo, & dividunt ei regnū
ad dandum Feroboā filio Nebat : veruntamē trib⁹ Benjamin & Jehudah
corde integro fuerūt cum puero *Roboā filio meo, qui fuit ſecund⁹ regno meo,*
qui ſurrexerit et regnârit in loco hæreditatis ſuæ *in Jeruſalem.* Nō eſt finis 16
omnis populi *dom⁹ Iſrael, omnium juſtorū quib⁹ ductor* fuit ante illos: *illi*
quidem cōſuluerunt ei ſapienter, ut alleviaret illis jugum, at in ſtultitia ſua
abiens cōſuluit juvenes, qui cōſilium dederunt ei ſtolidum, ut aggravaret
jugum regni ſuper populum domus Iſrael, & relicto cōſilio ſeniorum, ſecut⁹
eſt cōſilium poſteriorum: ſed & ipſi poſteriores attoniti fuerunt, nec poſtea
gaviſi ſunt in eo, cum ipſi auctores fuiſſent ei, ut occaſionē daret ut decē trib⁹
deſciſcerent ab eo, & regnaret ſuper eas Feroboā peccator. Dixi etiā hoc va-
nitas *eſt Roboā filio meo,* & cōfractio ſpiritus *ſuis.* Tu fili hominis cuſtodi 17
pedes tuos in tēpore quo ieris in domum ſanctuarii *Domini* ad orandum,
ne venias eò plen⁹ peccatis quoad cōvertaris: & eſto ad movens aurē tuam
ad excipiendā doctrinā Legis à Sacerdotib⁹ et ſapientib⁹, et ne fueris ut
ſtulti qui offerunt munus pro peccatis ſuis, & nō cōvertuntur ab operib⁹
ſuis malis quæ apprehendunt manib⁹ ſuis, et *ipſe non accipit* in beneplacito,
quia ipſi neſciunt facere in eis inter bonum et malum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܘܚܙܝܬ ܐܢܐ ܟܠܗ ܥܡܠܐ ܘܟܠܗ ܟܘܫܪܐ ܕܥܒܕܐ. ܕܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܚܣܡܐ ܕܓܒܪܐ ܡܢ ܚܒܪܗ. *
5 6 * ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ ܘܡܬܕܪܟܢܘܬܐ ܕܪܘܚܐ. * ܣܟܠܐ ܡܥܒܟ ܐܝܕܘܗܝ. ܘܐܟܠ ܒܣܪܗ. * ܛܒ
7 ܡܠܐ ܚܘܦܢܐ ܢܝܚܐ. ܡܢ ܡܠܐ ܬܪܝܢ ܚܘܦܢܝܢ ܥܡܠܐ ܘܡܬܕܪܟܢܘܬܐ ܕܪܘܚܐ. * ܘܗܦܟܬ ܐܢܐ
8 ܘܚܙܝܬ ܗܒܠܐ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. * ܐܝܬ ܚܕ ܘܠܝܬ ܬܪܝܢ. ܘܐܦ ܒܪܐ ܘܐܚܐ ܠܝܬ ܠܗ.
ܘܠܝܬ ܣܘܟܐ ܠܟܠܗ ܥܡܠܗ. ܘܐܦ ܥܝܢܗ ܠܐ ܣܒܥܐ ܥܘܬܪܐ. ܘܠܡܢ ܐܢܐ ܥܡܠ.
9 ܘܡܚܣܪ ܐܢܐ ܢܦܫܝ ܡܢ ܛܒܬܐ. ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ ܗܘ. ܘܥܢܝܢܐ ܒܝܫܐ. * ܛܒܝܢ
10 ܬܪܝܢ ܡܢ ܚܕ. ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܐܓܪܐ ܛܒܐ ܒܥܡܠܗܘܢ. * ܘܐܢ ܢܦܠܘܢ ܚܕ ܡܩܝܡ
11 ܠܚܒܪܗ. ܘܘܝ ܠܗ ܠܚܕ. ܕܐܢ ܢܦܠ ܠܝܬ ܡܢ ܕܡܩܝܡ ܠܗ. * ܘܐܢ ܢܫܟܒܘܢ ܬܪܝܢ
12 ܢܫܚܢܘܢ. ܘܚܕ ܐܝܟܢܐ ܢܫܚܢ. * ܘܐܢ ܢܬܩܦ ܚܕ. ܬܪܝܢ ܢܩܘܡܘܢ ܠܘܩܒܠܗ.
13 ܘܚܘܛܐ ܕܡܬܬܠܬ ܠܐ ܥܓܠ ܡܬܦܣܩ. * ܛܒ ܛܠܝܐ ܡܣܟܢܐ ܘܚܟܝܡܐ. ܡܢ
14 ܡܠܟܐ ܣܒܐ ܘܣܟܠܐ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܠܡܙܕܗܪܘ ܬܘܒ. * ܡܛܠ ܕܡܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܢܦܩ
15 ܠܡܡܠܟܘ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܒܡܠܟܘܬܗ ܐܬܝܠܕ ܡܣܟܢܐ. * ܚܙܝܬ ܐܢܐ ܟܠܗܘܢ ܚܝܐ
16 ܕܡܗܠܟܝܢ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܥܡ ܛܠܝܐ ܬܢܝܢܐ ܕܢܩܘܡ ܚܠܦܘܗܝ. * ܠܝܬ
ܣܘܟܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܠܟܠ ܕܗܘܐ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܐܦ ܐܚܪܝܐ ܠܐ ܢܚܕܘܢ ܒܗ. ܡܛܠ ܕܐܦ
17 ܗܢܐ ܗܒܠܐ ܘܡܬܕܪܟܢܘܬܐ ܕܪܘܚܐ. * ܛܪ ܪܓܠܝܟ ܐܡܬܝ ܕܐܙܠ ܐܢܬ ܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܩܪܘܒ
ܠܡܫܡܥ. ܛܒ ܡܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܣܟܠܐ ܕܒܚܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ
ܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ.

Conſideravi quoque labores omnes, cun- 4
ctáſque in operando proſperitates; quòd
hominis æmulatio ſit à ſocio ſuo : atque
hoc etiam vanitas eſt, & animi perturbatio.
Stultus amplexatur manus ſuas, devorat- 5
que carnem ſuam, dicens; Pleno pugillo 6
requies, melior eſt quàm plenis volis labore
& animi moleſtiâ. Converſus etiam con- 7
templatus ſum vanitatem ſub ſole. Eſt unus 8
quiſpiam, nec habet ſecundum; & filium
aut fratrem non habet : attamen nullus eſt
omnium laborum ejus finis, imò nec ſatura-
tur oculus ejus divitiis. Cuinam ego laboro,
& fraudo meipſum bono? Hoc etiam va-
nitas eſt, & cura peſſima. Meliores ſunt duo 9
quàm unus, quoniam eſt eis præmium bo-
num in labore ſuo. Nam ſi ceciderint, alter 10
ſocium ſuum eriget. Væ ſoli, quia ſi ceciderit,
non adeſt qui eum erigat. Præterea ſi duo 11
ſimul cubent, caleſient : unus autem quomo-
do caleſcat? Et ſi quis inſultet, ambo re- 12
ſiſtent ei : denique filum triplicatum haud citò
rumpitur. Præſtantior eſt puer egenus & 13
ſapiens, rege ſene qui ſtultus eſt, ac neſcit am-
pliùs eſſe cautus. Quoniam è carcere prodit 14
ad regnandū, & quoniā in regno quoq; ſuo
natus eſt pauper. Vidi cunctos viventes 15
qui ambulant ſub ſole, comitari juvenem ſe-
cundum qui loco ipſius ſurrecturus eſt. Neque 16
terminus eſt omni populo, omnibus *inquam*
qui præceſſerunt eum : imò nec poſteri læta-
buntur in eo : nam hoc vanitas eſt & animi
moleſtia. Cuſtodi pedem tuum, quum per- 17
gis ad domum Dei, & accede ad audiendum :
præſtantius hoc eſt victimis quas offerunt
ſtulti ; quoniam ignorant agere quod bo-
num eſt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وعرفت انا جميع التعب وكافة شجاعة الصناعة * ان الحسد داية للانسان من رفيقه
5 يكون * وهذا لعمري فباطل واختيار الروح * الغبي قد تناول يديه واكل لحمانه *
6 7 * ملو كف راحة صالح اكثر من ملو كفين تعبا واختيار الروح * وانعطفت انا فرايت
8 الاباطيل تحت الشمس * يوجد واحدا ولن يوجد ثان وذلك ابن * ومع هذا ليس له اخ
وليس في جميع تعبه تعب * ومع هذا ان عينه لن تشبع من الغنا * ولمن انا اتعب
9 انا واعدم نفسي الصالح * وهذا لعمري فباطل وتغلب شرير هو * الاثنان صالحان
10 خير من الواحد * اذ لهما ثواب صالح في تعبهما * لانهما ان سقطا فالواحد ينهض
11 شريكه * والويل للواحد نفسه اذا سقط ولا يكون له من ينهضه * وان رقدا اثنان
12 يكون لهما دفاء وحرارة * والواحد كيف يسخن * وان ابد الواحد فالاثنان يقومان
13 مقابلته * والخيط المثلث ما يتسلب سريعا * صبي فقير وحكيم صالح افضل من
14 ملك شيخ وغبي * ما قد عرف ان يصغي الى ذاته ايضا * وانه من منزل المعتقلين
15 يخرج ليملك * ومع هذا فانه صار في ملكه فقيرا * عرفت جميع الاحياء معا
16 السالكين تحت الشمس بعد الشاب الثاني من يقوم بدلا منه * وليس التغلب لجميع
الشعب * وكان لجميع الذين تقدموا قبلهم * ولعمري ان الاخرين لم يسروا به * وذلك
17 ان هذا باطلا واختيار الروح * احفظ قدمك في الوقت الذي تذهب فيه الى بيت الله *
وصاقب القريب للاستماع * وليكن محبتك افضل من عطية الجهال * لانهم ليسوا
عارفين ان يعملوا حسنا *

Deprehendi quoque omnem laborem & 4
omnem in agendo ſolertiam; quòd ipſa
quoque hominis invidia ſit à ſocio:
& hoc quidem vanum eſt, & placi-
tum ſpiritûs. Stolidus captis ſuis ma- 5
nibus, comedit carnes ſuas. Vola 6
quiete plena, potior eſt duabus volis
labore & animi placito refertis. Præ- 7
terea converſus ego vidi vanitates ſub
ſole. Adeſt unus, nec invenitur ſe- 8
cundus nempe filius, adhæc non habet
fratrem; & tamen nullo frangitur la-
bore; quódque magis eſt, oculus ejus
haudquaquam ſaturatur divitiis. At
cuinam laboro, & meipſum bono de-
fraudo? atque id quidem vaniſſimum
eſt & negotium peſſimum. Duo, boni 9
ſunt, meliores uno : quandoquidem ha-
bent mercedem bonam in dolore ſuo.
Nam ſi cadant, alter ſocium ſuum e- 10
rigit. Væ autem uni ſoli quum ceci-
derit, nec adſit illi ſecundus qui eri-
gat eum. Et, ſi duo cubent, foventur 11
& calfiunt : unus autem quomodo
calfiet? Et, ſi unus quiſpiam inva- 12
leſcat, duo ſtabunt adverſùs eum :
& verò filum triplicatum haud citò
rumpitur. Puer pauper ac ſapiens bo- 13
nus eſt, præſtantior rege ſene ac ſto-
lido, qui neſcit ampliùs ſibi conſulere.
Tum quia hic ex ædibus potentium e- 14
greditur ad regnum ſuſcipiendum : tum
etiam quòd in regno ſuo pauper eveniat.
Omnes ſimul vivos deprehendi ſub ſo- 15
le incedentes poſt juvenem ſecundum
qui hujus loco ſurrecturus eſt. Et 16
negotium non ſolùm univerſo populo
faceſſitur, ſed fuit omnibus qui præ-
ceſſerunt eos, & ne poſteri quidem
lætabuntur in eo : quia nimirum hoc
vanum eſt, & placitum ſpiritûs. Ob- 17
ſerva pedem tuum quo tempore adie-
ris domum Dei, & accede ad eum
qui proximus eſt ad audiendum : ſit-
que ſacrificium tuum præclarius mu-
nere ſtultorum ; hi enim neſciunt utrùm
benefaciant.

קהלת: ה

CAP. V. ה

faciei ad verbum proferre acceleret ne tuũ cor &, tuo ore super festines Ne
1 אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר לְהוֹצִיא דָבָר לִפְנֵי
idcirco : terrã super tu & , cœlis in Deus quia : Dei
הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל־הָאָרֶץ עַל־כֵּן
negotii multitudine in somnium veniens Quia .pauca tua verba sint
2 יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃ כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן
, Deo votum voveris Quum .verborũ multitudine in stulti vox &
3 וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים׃ כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים
Quæ : stultis in voluntas non quia : illud reddere tardes ne
אַל־תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר־
non & , voveas quod quàm , voveas non quòd Melius .redde , voveris
4 תִּדֹּר שַׁלֵּם׃ טוֹב אֲשֶׁר לֹא־תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא
ne & , tuã carnem faciendũ peccare ad tuum os des Ne .reddas
5 תְשַׁלֵּם׃ אַל־תִּתֵּן אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ וְאַל־
Deus irascetur quid Ut .illud error quia , angeli facies ad dicas
תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים
multitudine in Quia tuarũ manuũ opus dissipabit &, tuã vocẽ propter
6 עַל־קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ כִּי בְרֹב
.time Deum sed : multum verba & , vanitates & , somniorum
חֲלֹמוֹת וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא׃
, provincia in videris justitiæ & , judicii rapinam & , pauperis oppressionẽ Si
7 אִם־עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַמְּדִינָה
custodiens excelsum desuper excelsus quia : voluntate super mireris ne
אַל־תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר
agro rex : ipsa omnib⁹ in terræ præstantia Et .eos super excelsi &
8 וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם׃ וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה
multitudine in diligens qui &, argento satiabitur non argentũ Diligens .servus fit
9 נֶעֱבָד׃ אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי־אֹהֵב בֶּהָמוֹן
sunt multiplicati , bonum multiplicando In .vanitas hoc etiam : fructus non
10 לֹא תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל׃ בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ
ejus oculorum videre quàm nisi , suis dominis rectum quid & : illud comedẽtes
אוֹכְלֶיהָ וּמַה־כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאִית עֵינָיו׃
comedat multum sive , parum sive , operantis somnus Dulcis
11 מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם־מְעַט וְאִם־הַרְבֵּה יֹאכֵל
infirmitas mala Est .dormire ei permittens ipsa non divitis saturitas &
12 וְהַשָּׂבָע לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן׃ יֵשׁ רָעָה חוֹלָה
.suum malũ in suis dominis custodita opulentia , sole sub vidi
רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ׃
non & , filium genuit & : mala occupatione in ipsa opulentia periit Et
13 וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין
suæ matris utero ex est egressus Quemadmodum .quicquam ejus manu in
14 בְּיָדוֹ מְאוּמָה׃ כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ
portabit non quicquam & : venit quòd secũdũ eundum ad revertetur , nudus
עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבָּא וּמְאוּמָה לֹא־יִשָּׂא
.sua manu in ducat quod , suo labore in
בַעֲמָלוֹ שֶׁיֹּלֵךְ בְּיָדוֹ׃

Versio VUL. LAT.

CAP. V.

1 NE temerè quid loquaris,
neque cor tuum sit velox ad
proferendum sermoné coram
Deo. Deus enim in cœlo, &
tu super terram : idcircò sint
2 pauci sermones tui. Multas curas
sequuntur somnia, & in
multis sermonibus invenietur
3 stultitia. Si quid vovisti Deo,
ne moréris reddere : displicet
enim ei infidelis & stulta promissio
: sed quodcunque voveris,
4 redde : Multóque melius
est non vovere, quàm post votum
promissa non reddere.
5 Ne dederis os tuum ut peccare
facias carnem tuam : neque
dicas coram angelo, Non est
providentia : ne fortè iratus
De⁹ contra sermones tuos, dissipet
cuncta opera manuũ tuarum.
6 Ubi multa sunt somnia,
plurimæ sunt vanitates, & sermones
innumeri : tu verò Deũ
7 time. Si videris calumnias egenorum,
& violenta judicia, &
subverti justitiam in provincia,
non mireris super hoc negotio:
quia excelso excelsior est alius,
& super hos quoque eminentiores
8 sunt alii. Et insupèr universæ
terræ rex imperat servienti.
9 Avarus non implebitur
pecuniá : & qui amat divitias,
fructum non capiet ex eis : &
10 hoc ergò vanitas. Ubi multæ
sunt opes, multi & qui comedunt
eas. Et quid prodest possessori,
nisi quòd cernit divitias
11 oculis suis ? Dulcis est somnus
operanti, sive parùm, sive multùm
comedat : saturitas autem
divitis non sinit eum dormire.
12 Est & alia infirmitas pessima,
quam vidi sub Sole : divitiæ
conservatæ in malum domini
13 sui. Pereunt enim in afflictione
pessima : generavit filium,
qui in summa egestate erit.
14 Sicut egressus est nudus de utero
matris suæ, sic revertetur,
& nihil auferet secum de labore
suo.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ε'.

1 †ΜΗ' σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου, † καὶ καρδία
σου μὴ (α)ταχυνάτω † τοῦ ἐξενέγκαι λόγον πρὸ
προσώπου τοῦ Θεοῦ· † ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῷ (β)οὐρανῷ
ἄνω, καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς· † (γ)διὰ τοῦτο ἔστωσαν
2 οἱ λόγοι σου ὀλίγοι. † Ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον
ἐν πλήθει πειρασμοῦ, † καὶ φωνὴ ἄφρονος ἐν πλήθει
3 λόγων. † Καθὼς (δ)εὔξῃ εὐχὴν τῷ Θεῷ, † μὴ
χρονίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι αὐτήν· † ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα
ἐν ἄφροσι. † σὺ οὖν ὅσα (δ)ἐὰν εὔξῃ, ἀπόδος.
4 † Ἀγαθὸν τὸ μὴ εὔξασθαί σε, † ἢ τὸ εὔξασθαί
5 σε καὶ μὴ ἀποδοῦναι. † Μὴ δῷς τὸ στόμα
σου τοῦ (ε)ἐξαμαρτῆσαι τὴν σάρκα σου, † καὶ μὴ
εἴπῃς πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, Ὅτι ἄγνοιά ἐστιν·
† ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ Θεὸς ἐπὶ φωνῇ σου, † καὶ διαφθείρῃ
6 τὰ ποιήματα χειρῶν σου. † Ὅτι ἐν πλήθει
ἐνυπνίων καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων πολλῶν,
7 † ὅτι (ζ)σὺ τὸν Θεὸν φοβοῦ. † Ἐὰν συκοφαντίαν
πένητος καὶ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ δικαιοσύνης
ἴδῃς ἐν χώρᾳ, † μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ
πράγματι· † Ὅτι ὑψηλὸς ἐπάνω ὑψηλοῦ (η)
8 φυλάξαι, † καὶ ὑψηλοὶ (θ)ἐπ' αὐτοῖς. Καὶ περισσεία
γῆς † ἐπὶ παντί ἐστι, βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ
9 εἰργασμένου. † Ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθήσεται
ἀργυρίου· † καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει (ι)αὐτῶν
10 γέννημα; † καί γε τοῦτο ματαιότης. † Ἐν πλήθει
ἀγαθωσύνης ἐπληθύνθησαν (κ)ἔσθοντες αὐτήν·
† καὶ τί ἀνδρεία τῷ παρ' αὐτῆς; † ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὁρᾷν
11 ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. † Γλυκὺς ὕπνος τοῦ δούλου
εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φάγεται, † καὶ τῷ ἐμπλησθέντι
τοῦ πλουτῆσαι, † οὐκ ἔστιν ἀφίων αὐτὸν τοῦ ὑπνῶσαι.
12 † Ἔστιν ἀρρωστία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον,
† πλοῦτον φυλασσόμενον τῷ παρ' αὐτοῦ εἰς
13 κακίαν (λ)αὐτῷ, † Καὶ ἀπολεῖται ὁ πλοῦτος ἐκεῖνος
ἐν περισπασμῷ (μ) πονηρῷ, † καὶ ἐγέννησεν
14 υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν. † Καθὼς ἐξῆλθεν
ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνός, † ἐπιστρέψει
τοῦ πορευθῆναι ὡς ἥκει, † καὶ (ν) οὐδὲν οὐ
λήψεται ἐν μόχθῳ αὐτοῦ, † ἵνα πορευθῇ ἐν
χειρὶ αὐτοῦ.

CAP. V.

Noli(a)festinare in ore tuo: & 1
cor tuũ non festinet ad proferendum
verbũ in conspectu Dei: quia Deus in
cœlo sursùm, & tu super (a)terrã.
(c)Propter hoc sint verba tua pauca:
Quia (d)advenit somniũ, in multitudine 2
solicitudinis: & vox stulti in
multiplicatione sermonum. *Prout 3
voveris votum Deo; nè moreris reddere
illud : quia(e)non est voluntas
in insipientibus. Tu igitur quæcunq;
voveris, redde. (f)Bonũ est nõ vovere 4
te, quàm vovere te, & non reddere.
Non des os tuũ,(g)ut peccare 5
facias carnẽ tuam : & nè dixeris in
conspectu(h)Dei, Quia(i)ignorantia
est; ne irascatur Deus super vocem
tuam, & (k) disperdat opera manuũ
tuarum. Quia in multitudine somniorum, 6
(l)& vanitatum, & verborũ
plurimorũ: (m)quarè tu Deũ time.
Si calumniã pauperis,(n)& direptionẽ 7
judicii, & justitiæ videris in regione,
nè mireris super negotio: quia
excelsus super excelsum(o)ad custodiendum,
& (p)excelsi super eos.(q)
Et præstantia terræ in omni est, rex 8
agri culti. Qui diligit argentũ, non 9
implebitur argento:(r)& quis dilexit
in multitudine eorum fructũ? sed
et hoc vanitas. In multitudine(ſ)bonitatis 10
multiplicati sunt, qui comedũt
eam. Et (t)quid fortitudo ei, qui ab
ea? (v)quia principiũ videre oculis
suis. Dulcis somnus servi, sive paululùm, 11
& sive multùm comederit: &
(x)ei, qui saturatus est ditescendo,
non est dimittens eũ dormire. Est(y) 12
languor, quẽ vidi sub Sole,(z)divitias
custoditas ei, qui ab eis, in malũ
ei: Et(aa)peribunt divitiæ illæ in distentione 13
pessima. Et genuit filiũ, &
nõ est in manu ej⁹ quicquã. Sicut exivit 14
de utero matris suæ nud⁹; revertetur,
ut eat, sicut venit: & nihil accipiet
in labore suo, ut (bb)eat in manu
sua.

MS.A. (α)ταχυνέτω (β)οὐρανῷ, καὶ σὺ (γ)ἐπὶ τέλῳ (δ)ἂν εὔξῃ (δ) ἂν (ε)ἐξαμαρτεῖν (ζ) σὺν τὸν Θεὸν (η)φυλάσσει, (θ)ἐπ' αὐτ. (ι)αὐτοῦ γέννημα; (κ)οἱ ἔσθοντες (λ)αὐτοῦ, (μ)αὐτοῦ, καὶ (ν)οὐδὲν λήμψεται

תרגום TARGUM.

ה

1 לא תבהל על מימרך לשבשא ית מלי פומך ולבך לא יוחי לאפקא ממלל בעדן דאית מצלי
מן קדם יי ארום יי שליט על כל עלמא ויתיב על כורסיה יקריה בשמי מרומא ואנת יתב על
2 ארעא בגין כן יהון מלי פומך קלילן: ארום היכמה דאתי חלמא על הרהורי לבא וסגיאות
3 קל שטיא בסגיאות פתגמין בטילין: בעדן דתדר נדרא קדם יי לא תעכב לשלמותיה ארום
בגין כן לית רעוא דיי בטפשיא מן בגלל דמעכבין נדריהון ולא משלמין ואנת ית די תנדר
4 שלם: טב לך די לא תנדר מן די תנדר ולא תשלם: לא תתן ית מימרא דפומך למגרם דין
5 גהנם עלי בסרך וביום דינא רבא לא תכול למימר קדם מלאכא אכזריא דרדי בך ארום
שלותא היא למה דין יתקף רוגזא דיי על קל מימרך דאתאמר בגנותא ויחבל ית עובדי
6 ידך: ארום בסגיאות חלמין דנביאי שקרא והבלין דבעלי חרשין ומלין סגיאין דרשיעיא
לא תהימין ארום חכימיא צדיקיא תהי משמש ומנהון תתבע אולפן ומן קדם יי תהי דחיל:
7 אין אניסות מסכנין וגזלת דינא וצדקתא תחמי בקרתא לא תתמה בלבך למימר איכדין רעותא
דיי על כל אלין ארום על שמי מרומא נטיר עובדי בני אנשא בין טב לביש הוא ומן קדמוי
8 משתלחין גוברין גונין ותקיפין למרדי ברשיעיא ולמהויהון מתמנן רבנין עליהון: ומותר
שבח פולחנות ארעא על כולא היא דבעדן דמרדין בני מלכותא ומלכא מתיהב בפצחיהון
מן קדמיהון אין לית ליה עבור למיכל ההוא מלכא לגבר פלח בחקלא מתעבד עבד
9 משתעבד: גבר תגר די רחים למקני כסף ומרי פרגמטיא לא ישבע למצבור כסף ומן די
רחים למכנוש ממון יתיר לית ליה שבח בעלמא דאתי אין לא יעבד מניה צדקתא בדיל
10 דלית ליה אגר עלל למיכל אף דין הבלו: בזמן דסגי טבותא בעלמא סגיאן אוף בני אנשא
דייכלונה ומה הנאה אית למרהא דיצברנה אין לא יעביד מנה טיבותא בגין די יחזי
11 בעלמא דאתי יהבית אגרהא בעינוי: בסימת דמיכת גברא די פלח למרי עלמא בלב שלים
ואית ליה ניחא על בית קבורתיה אין זעירות שנין יחי אין סגיאות שנין בתר דפלח למרי
עלמא בעלמא הדין לעלמא דאתי אגר עובדי ידוי יחסין וחוכמת אוריתא דיי לגבר דעתיר
בחוכמתא היכמה דמעסק בה בעלמא הדין ואשתדל באולפנא כדין תנוח עלוהי על בית
קבורתיה ולא תשבקניה בלחודוהי היכמה דלא שבקת אתתא לגבורה בלחודוהי לדמכא:
12 אית בישותא מרעיתא חמית בעלמא הדין תחות שמשא ולית ליה אסו גבר דיכנוש עותרא
ולא עבד מניה טב ולסוף יומיא ההוא עותרא נטיר ליה לאבאשא ליה לעלמא דאתי:
13 וההוא עותרא די ישבק לבריה בתר מותיה יהובד על דקנא ליה בגין ביש ולא יתקים בידא
14 בריה די יוליד ולא אשתאר ליה בידוי מדעם: היכמה די נפק ממעי אמיה ערטילי בלא כסו
ובלא מדעם טב כדין יתוב למיזל לבית קבורתיה חסיר מן זכותא היכמא די אתא בעלמא
הדין ומדעם אגר טב לא יקבל בטורחיה לסוברא עמיה לעלמא דהוא אזיל למהוי
לזכו בידיה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. V.

NOn accelerabis super dictum tuum ut confundas eloquia oris tui, & 1
cor tuum non festinabit proferre loquelã in tempore quo tu oras ante Dominũ
: namq; Dñs imperat sup omné mundum, & sedet sup solium gloriæ
in cœlis altissimis, & tu sedes sup terrã: propterea erunt verba oris tui modica.
Ecce enim quéadmodum venit somnium sup cogitationes cordis, sic 2
multitudo vocis stulti in multitudine verborum otiosorum. In tẽpore quo 3
voveris votum ante Dominum, ne tardes exolvere illud: quoniã propterea
nõ est beneplacitum Domini in stultis quòd differant vota sua, & non exolvunt:
& tu quod voveris exolvito. Melius est tibi ut non voveas, quàm ut 4
voveas & non exolvas. Ne cõjicias dictum oris tui ut causam adferas judicii 5
gehennæ sup carné tuã, & in die judicii magni non poteris dicere ante
angelum crudelé qui potestaté exercebit in te quod ignorantia fuerat:
ad quidnã roborabitur indignatio Domini sup vocem eloquii tui ꝙ dictum
fuerit incongruè, & corrumpet opera manus tuæ ? Etenim in multitudine 6
somniorum Prophetarum mendacii, & vanitatibus auctorum incantationum,
& loquelis multis improborum non credes: verùm sapientib⁹ justis
ministrabis, & ex eis quæres doctrinam, & à cõspectu Domini timebis. Si 7
violentiam pauperum, & direptiones[judicii] & justitiæ videris in civitate,
ne admireris in corde tuo; quomodo voluntas Domini sit sup omnia hæc:
quia[Deus potens] sup cœlos altissimos observat opera filiorum hominis
tam bona quàm mala: & à facie ejus mittuntur viri magnifici & robusti,
ut potestaté exerceant in improbos, & ut sint præpositi magistratus super
eos. Et excellentia laudis culturæ terræ super omnia est, quod in tempore 8
quo rebellant filii regni, & rex datur in villas eorum à facie eorum, si non
est ipsi frumentum ad comedendum, ipse idem rex viro culturã in agro facienti
serviens servus efficitur. Vir negotiator qui amabit acquirere ar- 9
gentum, & mercator non saturabitur cumulando argentum : & qui amaverit
congregare divitias copiosiores, non est ei laus in seculo venturo, nisi
fecerit ex eis eleemosynam : propterea quod non est ei merces proventus
ad comedendum : etiam hoc vanitas. Quando multiplicatur bonum in 10
seculo, multiplicantur etiã filii hominum qui comedant illud : & quæ utilitas
est domino ej⁹ qui cõgregabit illud; nisi fecerit ex eo bonum; ut videat
in seculo venturo retributioné mercedis in oculis suis ? Suavis somnus 11
viri qui colit Dominum mundi corde integro, & est ei quies in domo
sepulchri ej⁹, sive paucos annos vixerit sive multos postquàm servivit dño
mundi in seculo hoc, ad seculum venturum mercedem operum manuũ suarum
hæreditabit: & sapientia Legis Dñi erit viro diviti in sapientia : ecce
quéadmodum studuit in ea in seculo hoc, & sollicitus fuit in doctrina, sic
requiescet sup eum in domo sepulchri ejus, & non deseret eum solum, quéadmodũ
non sinit uxor virum suũ ut dormiat solus. Est malus morb⁹[quẽ] 12
vidi in seculo hoc sub Sole, & nõ est in eo sanitas: vir qui cógregat divitias,
& nõ facit ex eis bonum: in finẽ dierum ille sibi divitias custodit ut cõtristent
eum in seculum venturum. Et illæ divitiæ quas relinquet filio suo 13
post morté suã peribunt, eo quòd comparaverit eas negotio malo: & non
permanebunt in manu filii sui qué genuit: nec residuum erit illi in manu
ejus quicquam. Quéadmodum exiit de utero matris suæ nudus absq; ope- 14
rimento & absque omni bono, sic revertetur ad eundum in domum sepulturæ
suæ indigens merito, quéadmodum venit in seculũ hoc, nequicquam
mercedis bonæ excipiet in labore suo, ut tollat secum in seculum ad quod
ipse vadit, ut sit in meritum in manu ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 * ܠܐ ܬܬܒܗܠ ܒܦܘܡܟ. ܘܠܒܟ. ܠܐ ܢܬܒܗܠ ܠܡܦܩܘ ܡܠܬܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ.
ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܐܢܬ ܒܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܗܘܘܢ ܡܠܝܟ ܒܨܝܪܝܢ.
2 * ܡܛܠ ܕܐܬܐ ܚܠܡܐ ܒܣܘܓܐܐ ܕܨܒܝܢܐ ܀ ܘܩܠܗ ܕܣܟܠܐ ܒܣܘܓܐܐ ܕܡܠܐ.
3 * ܐܡܬܝ ܕܢܕܪ ܐܢܬ ܢܕܪܐ ܠܐܠܗܐ ܀ ܠܐ ܬܘܚܪܝܘܗܝ ܠܡܫܠܡܘܬܗ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܨܒܝܢܐ
4 ܒܣܟܠܐ. ܐܢܬ ܕܝܢ. ܡܕܡ ܕܢܕܪ ܐܢܬ ܫܠܡ. * ܛܒ ܗܘ ܕܠܐ ܬܕܪ ܀ ܡܢ ܕܬܕܪ ܘܠܐ
5 ܬܫܠܡ. * ܠܐ ܬܬܠ ܦܘܡܟ ܠܡܚܛܝܘܬܗ ܕܒܣܪܟ. ܘܠܐ ܬܐܡܪ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܣܟܠܘܬܐ ܗܝ.
6 ܕܠܡܐ ܢܪܓܙ ܐܠܗܐ ܥܠ ܩܠܟ. ܘܢܚܒܠ ܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝܟ. * ܡܛܠ ܕܒܣܘܓܐܐ
7 ܕܚܠܡܐ ܘܣܪܝܩܘܬܐ: ܘܡܠܐ ܣܓܝܐܐ ܕܥܘܠܐ ܀ ܐܢܬ ܠܐܠܗܐ ܕܚܠ. * ܘܐܢ ܠܥܘܠܨܢܐ
ܕܡܣܟܢܐ: ܘܠܚܛܘܦܝܐ ܕܕܝܢܐ ܘܕܟܐܢܘܬܐ ܬܚܙܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܀ ܠܐ ܬܬܕܡܪ ܥܠ ܗܕܐ ܨܒܘܬܐ. ܡܛܠ
8 ܕܪܡܐ ܥܠ ܪܡܐ ܢܛܪ. ܘܪܡܐ ܥܠܝܗܘܢ. * ܘܝܘܬܪܢܐ ܕܐܪܥܐ ܒܟܠ ܗܘ. ܡܠܟܐ
9 ܠܚܩܠܐ ܡܫܬܥܒܕ. * ܕܪܚܡ ܟܣܦܐ ܠܐ ܢܣܒܥ ܟܣܦܐ. ܘܕܪܚܡ ܡܡܘܢܐ ܠܐ
10 ܢܦܘܫ ܒܗ. ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ. * ܟܕ ܣܓܝܐܐ ܛܒܬܐ ܣܓܝܘ ܐܟܘܠܝܗ. ܘܡܢܐ ܗܘܐ
11 ܝܘܬܪܢܐ ܠܡܪܗ ܀ ܐܠܐ ܠܡܚܙܐ ܒܥܝܢܘܗܝ. * ܒܣܝܡܐ ܫܢܬܐ ܕܦܠܚܐ ܀ ܐܢ
12 ܙܥܘܪ ܘܐܢ ܣܓܝ ܢܐܟܘܠ. ܠܥܬܝܪܐ ܕܝܢ ܣܒܥܐ ܠܐ ܫܒܩܐ ܠܗ ܠܡܕܡܟ. * ܐܝܬ ܟܘܪܗܢܐ
13 ܕܒܝܫܐ ܕܚܙܝܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ ܀ ܥܘܬܪܐ ܕܢܬܢܛܪ ܠܡܪܗ ܠܒܝܫܬܗ. * ܘܢܐܒܕ
14 ܥܘܬܪܐ ܗܘ ܀ ܒܥܢܝܢܐ ܒܝܫܐ. ܘܐܘܠܕ ܒܪܐ ܘܠܝܬ ܒܐܝܕܗ ܡܕܡ. * ܐܝܟܢܐ ܕܢܦܩ ܡܢ
ܟܪܣܐ ܕܐܡܗ ܀ ܥܪܛܠܝܐ ܬܘܒ ܢܐܙܠ ܐܝܟ ܕܐܬܐ. ܘܡܕܡ ܠܐ ܢܫܩܘܠ ܒܥܡܠܗ
ܕܢܐܙܠ ܒܐܝܕܗ.

CAP. V.

NE festines ore tuo, & cor tuum non sit 1
velox ad promendum sermonem coram Deo:
Deus enim in cœlo est, & tu in terra : quocirca
pauci sint sermones tui. Nam ex 2
multa cura provenit somnium, & vox stulti
ex multis sermonibus. Quum votum Deo 3
voveris, ne differas illud solvere : stultus
enim non est gratus : tu verò quod voves
persolve. Melius est te non vovere, quàm 4
vovere nec persolvere. Ne committas ut os 5
tuum occasionem peccandi præbeat carni
tuæ. Et ne dicas coram Deo, Error est : ne
fortè irascatur Deus voci tuæ, destruatque
opus manuum tuarum. Quandoquidem in 6
multitudine somniorum cùm vanitates insunt,
tum multi sermones erronei, tu Deum
time. Si pauperum oppressionem, & rapinam 7
atque jurgium videris in civitate, hanc
ob rem ne obstupescas : quoniam excelsus
excelsum observat, & utrique præsunt excelsiores.
Hæreditas terræ cuique est insita: 8
rex agrum coli curat. Et qui amat argentum, 9
non saturabitur argento : & qui amat
mammonam, haud fruetur illo : atque hoc
etiam vanitas est. Crescentibus opibus, 10
crescunt qui comedant illas. Et in quo sunt
utiles domino suo opes, præterquàm aspectui
oculorum ejus ? Dulcis est somnus agricultori, 11
sive parùm sive multùm comedat : diviti
autem saturitas non concedit dormire.
Est morbus acerrimus quem vidi sub sole. 12
Divitias, scilicet asservari domino suo in exitium
ejus : Et perire divitias illas in occupatione 13
pessima : generavit enim filium, qui nihil
habet in manu sua. Quemadmodum 14
egressus est è ventre matris suæ, nudus iterum
abit ut venerat, nec quicquam reportat
ex labore suo, quod abeat in manu ipsius.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس *

1 * لا تسارعن بفمك * ولا يعجلن قلبك ان يقرب كلمة امام الله * فان الله في السماء
2 وانت في الارض * ولتكن في هذا اقوالك قليلة * فان المنام يجي بكثرة اشتغال * وصوت
3 العيي يجي بكثرة الاقوال * كما يجب انك اذا نذرت لله نذرا لا تتباطى ان تقضيه *
4 لان ليست مشية الله في الاغبياء * جميع ما تنذره انت فاقضيه * فالاصلح الا تنذر
5 من ان تنذر ولا تقضي * لا تدع فمك ان يخطي الى بشرتك * ولا تقولن ان امام وجه
6 الله عدم معرفة * لئلا يسخط الله على عباراتك ويفسد صنايع يديك * فانها في كثرة
7 المنامات والاباطيل والاقوال الخبيثة * اتق الله * ان رايت في البلد بغيا على فقير واختلاس
8 الانصاف والعدل * فلا تعجبن من الامر * فان العلي يحفظك فوق الامر العالي * والمستعلون
9 على فضلة الارض وما فيها * في كل امر يوجد لهم ملك للصنع المعمول * من يحب الفضة
10 ما يشبع من الفضة * ومن احب غلته في كثرتها ما يشبع * وهذا لعمري باطل * في
كثرة الخير يكثر الذين ياكلونه * وما السهامة التي فيه * لان للاعين انفسها ابتداء
11 ان تبصر * نوم العبد حلو ان عرض ان ياكل قليلا او كثيرا * والشره في الاستغناء ما يهمله
12 ان ينام * قد يكون شرها قد عرفته تحت الشمس * ثروة محفوظة عند صاحبها
13 14 لشر له * فهلك تلك الثروة في تعب رديء * واولد ابنا وليس في يده شي * كما خرج من
بطن امه عاريا يعاود ان يمضي كما جاء * ولن ياخذ شي من تعبه ليذهب حاملة بيده *

CAP. V.

NE festines ore tuo, & ne præproperet 1
cor tuum ad offerendum verbum
coram Deo; quoniam Deus est cœlo, tu
verò humi : & sint ob hoc sermones tui
pauci. Nam somnium provenit ex nimia 2
perquisitione, & vox stolidi provenit
è multitudine verborum. Quemadmodum 3
oportet ut cùm votum Deo
voveris, minimè cuncteris in eo persolvendo,
(non enim oblectatur Deus stolidis)
ità quicquid tu voveris, persolve.
Nam consultius est te non vovere, quàm 4
vovere, & non persolvere. Ne concesseris 5
ori tuo peccare in carnem tuam. Et ne
dicas, In conspectu Dei est ignorantia, ne
succenseat Deus imprudentiæ tuæ, & 6
marcescant opera manuum tuarũ : Quandoquidem
sita sunt in multitudine somniorum,
& vanitatum, atque sermonum
pravorum. Deum time. Siquando videris 7
in regione oppressionem pauperis, &
furtum judicii atque justitiæ, ne rem mirêris
: nam Excelsus te tuebitur super negotium
sublime. Et verò præpositi emolumento 8
terræ & his quæ in ea sunt, in
rebus omnibus, regem habeat soli quod est
elaboratum. Qui amat argentum, non satiabitur 9
argento : & qui amat suum proventum
in abundantia sua, non saturabitur
: & hoc sanè vanum est. Dum augescunt 10
bona, augentur qui comedant
illa. Ad quid igitur industria quæ
adhibetur in eis? nam oculi quidem
ipsi habent initium videndi. Servi somnus 11
est jucundus, sive parùm sive multùm
edere contingat : avidum autem in acquirendis
opibus, aviditas sua dormire
non sinit. Est interdum aviditas quam 12
deprehendi sub sole, Divitiæ penes dominũ
suũ reconditæ in propriã perniciem.
Peribunt enim illæ divitiæ pessima cum 13
molestia, & quem genuit filius nihil habebit
in manu sua. Sicuti nudus prodiit 14
ex utero matris suæ, iterum abibit
ut venerat, nec quicquam sumet ex labore
suo ut discedat gestans illud manu sua.

קהלת : ו

profectus quid Et abiit ſic ,venit quo ſacto omni ,doloroſum malum hoc etiã Et
15 וגם־זה רעה חולה כל־עמת שבא כן ילך ומה־יתרון
:comedet tenebris in ſuis diebus cunctis Etiam ?ventũ in laboravit quòd ,ei
16 לו שיעמל לרוח׃ גם כל־ימיו בחשך יאכל
& vidi quod Ecce .furore & ,ſua infirmitate & ,multa ira &
17 וכעס הרבה וחליו וקצף׃ הנה אשר־ראיתי אני
omni in bonum videre & ,bibere & ,comedere ,pulchrum quod ,bonum
טוב אשר־יפה לאכול ולשתות ולראות טובה בכל־
,ſuarũ vitarum dierum numero ,ſole ſub laborabit quo , ſuo labore
עמלו שיעמל תחת־השמש מספר ימי־חיו
,homo omnis Etiam .ejus pars iſtud quia : Deus ei dedit quos
18 אשר־נתן־לו האלהים כי־הוא חלקו׃ גם כל־האדם
,ei dedit facultatẽ & opes & ,opulentiam Deus ei dedit cui
אשר נתן־לו האלהים עשר ונכסים והשליטו
:ſuo labore in lætandum ad & ,ſuam partem tollendum ad & ,eo ex edendum ad
לאכל ממנו ולשאת את־חלקו ולשמח בעמלו
dies recordabitur multum non Quia iſtud Dei donum hoc
19 זה מתת אלהים היא׃ כי לא הרבה יזכר את־ימי
.ejus cordis lætitia in reſpondens Deus quia : ſuæ vitæ
חייו כי האלהים מענה בשמחת לבו׃

CAP. VI. ו

hominem ſuper ipſum multũ & ,ſole ſub vidi quod malum Eſt
1 יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על־האדם׃
ipſe non & ,gloriã & ,opes & ,opulentiam Deus ei dedit cui Vir
2 איש אשר יתן־לו האלהים עשר ונכסים וכבוד ואיננו
ei poteſtatem dabit non & : deſiderabit quæ omnibus ex ejus animæ deficiens
חסר לנפשו מכל אשר־יתאוה ולא־ישליטנו
vanitas hoc iſtud comedet extraneus vir ſed ,eo ex comedendi Deus
האלהים לאכל ממנו כי איש נכרי יאכלנו זה הבל
multos annos & ,centum vir genuerit Si .ipſum mala infirmitas &
3 וחלי רע הוא׃ אם־יוליד איש מאה ושנים רבות
ſaturata fuerit non ej⁹ anima &,ej⁹ annorũ dies fuerit quod multũ &,vixerit
יחיה ורב שיהיו ימי־שניו ונפשו לא־תשבע
illo præ bonum dixi :ei fuerit non ſepultura etiam & ,bono de
מן־הטובה וגם־קבורה לא־היתה לו אמרתי טוב ממנו
tenebroſitate in & : ibit tenebroſitate in & ,venit vanum in Quia .abortivum
4 הנפל׃ כי־בהבל בא ובחשך ילך ובחשך
requiem cognoverit non & ,viderit non ſolem Etiam .operietur ejus nomen
5 שמו יכסה׃ גם־שמש לא־ראה ולא ידע נחת
bonum & ,vicibus duab⁹ annos mille vixerit ſi Et .illi quàm huic
6 לזה מזה׃ ואלו חיה אלף שנים פעמים וטובה
labor Omnis ? vadens omnis unum locum ad nónne : viderit non
7 לא ראה הלא אל־מקום אחד הכל הולך׃ כל־עמל
amplius quid Quia .implebitur non anima etiam & : ejus os ob hominis
8 האדם לפיהו וגם־הנפש לא תמלא׃ כי מה־יותר
vitæ coram pergere ſcienti afflicto Quid ? ſtulto quàm ſapienti
לחכם מן־הכסיל מה־לעני יודע להלך נגד החיים׃

Verſio VUL. LAT.

15 Miſerabilis prorſùs infirmitas: quo modo venit, ſic revertetur. Quid ergò prodeſt ei quod laboravit in ventũ? 16 Cunctis dieb⁹ vitæ ſuæ comedit in tenebris & in curis multis, & in ærumna atq; triſtitia. 17 Hoc itaq; viſum eſt mihi bonũ, ut comedat quis, & bibat, & fruatur lætitiâ ex labore ſuo, quo laboravit ipſe ſub Sole, numero dierũ vitæ ſuæ, quos dedit ei Deus: & hæc eſt pars illi⁹. 18 Et omni homini, cui dedit De⁹ divitias, atque ſubſtantiam, poteſtatémq; ei tribuit ut comedat ex eis, & fruatur parte ſuâ, & lætetur de labore ſuo: hoc eſt donũ Dei. 19 Non enim ſatis recordabitur dierũ vitæ ſuæ, eò quòd Deus occupet deliciis cor ejus.

CAP. VI.

1 Eſt & aliud malũ, quod vidi ſub Sole, & quidẽ frequens apud homines: 2 Vir, cui dedit De⁹ divitias, & ſubſtantiã, & honorẽ, & nihil deeſt animæ ſuæ, ex omnib⁹ quæ deſiderat: nec tribuit ei poteſtatẽ De⁹ ut comedat ex eo, ſed homo extraneus vorabit illud: hoc vanitas, & miſeria magna eſt. 3 Si genuerit quiſpiã centũ liberos, & vixerit multos annos, & plures dies ætatis habuerit, & anima illius non utatur bonis ſubſtantiæ ſuæ, ſepulturáque careat: de hoc ego pronuntio, quòd melior illo ſit abortivus. 4 Fruſtrà enim venit, & pergit ad tenebras, & oblivione delebitur nomen ejus. 5 Non vidit Solẽ, neque cognovit diſtantiã boni & mali: 6 Etiam ſi duobus millibus annis vixerit, & non fuerit perfruitus bonis: nónne ad unũ locũ properant omnia? 7 Omnis labor hominis in ore ej⁹: ſed anima ej⁹ non implebitur. 8 Quid habet amplius ſapiens à ſtulto? & quid pauper, niſi ut pergat illuc, ubi eſt vita?

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

15 † Καί γε τοῦτο πονηρὰ ἀρρωστία· † ὥσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτως ϗ ἀπελεύσεται. † ϗ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ εἰς ἄνεμον; 16 † Καί γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν σκότει, ϗ ἐν πένθει, † ϗ θυμῷ πολλῷ, ϗ ἀρρωστίᾳ, ϗ χόλῳ. 17 † Ἰδοὺ εἶδον ἐγὼ (ξ) ἀγαθὸν, ὅ ἐστι καλὸν, † τοῦ φαγεῖν ϗ τοῦ πιεῖν † ϗ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθωσύνην † ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ, ᾧ ἐὰν (ο) μοχθῇ ὑπὸ τὸν ἥλιον † ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτοῦ † ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ. 18 † Καί γε πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς † πλοῦτον ϗ ὑπάρχοντα, ϗ ἐξουσίασεν (π) αὐτῷ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν, ϗ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, † ϗ τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν μόχθῳ αὐτοῦ, † τοῦτο δόμα Θεοῦ ἐστιν. 19 Ὅτι οὐ (ρ) πολλὰ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, † ὅτι ὁ Θεὸς περισπᾷ αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ καρδίας αὐτοῦ.

Sed & hoc languor peſſimus. Sicut enim advenit; ita & abibit. Et (cc) quæ abundantia ejus, quâ laborat in ventum? 16 *Et quidem (dd) omnes dies ejus in tenebris, & in luctu, & iracundia multa, & languore, et inſania.* 17 *(ee) Ecce ego vidi bonũ, quod eſt pulchrũ, comedere, & bibere, et cernere bonitatẽ in omni labore ſuo, quocunq; laboraverit ſub Sole, (ff) numero dierum vitæ ſuæ, quos dedit ei Deus: hoc quippe eſt pars ejus.* 18 *(gg) Et quidem omnis homo, cui dedit ei De⁹ divitias, et ſubſtantiã, conceſſitq; ei ut veſceretur ex eis, (hh) & tolleret partẽ ſuam, & lætaretur in labore ſuo; hoc Dei donum eſt.* 19 *Non enim multùm recordabitur dierum vitæ ſuæ, quia Deus (ii) occupat eum in lætitia cordis ejus.*

ΚΕΦ. ϛ'.

1 † Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, † ϗ πολλή ἐστι (˝) ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον. 2 † Ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ Θεὸς πλοῦτον ϗ ὑπάρχοντα ϗ δόξαν, † ϗ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ (α) ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσει, † ϗ οὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ Θεὸς (β) τοῦ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι ἀνὴρ ξένος φάγεται (γ) αὐτόν. † τοῦτο ματαιότης ϗ ἀρρωστία πονηρά ἐστι. 3 † Ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατὸν, ϗ ἔτη πολλὰ ζήσεται, † ϗ πλῆθος ὅ, τι ἔσονται αἱ ἡμέραι ἐτῶν αὐτοῦ, † (δ) ϗ ψυχὴ αὐτοῦ οὐ πλησθήσεται ἀπὸ τῆς ἀγαθωσύνης, † καί γε ταφὴ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, † εἶπα, Ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα. 4 † Ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθε, ϗ ἐν σκότει πορεύεται, † ϗ ἐν σκότει ὄνομα αὐτοῦ καλυφθήσεται. 5 † Καί γε ἥλιον οὐκ εἶδεν, ϗ οὐκ ἔγνω † ἀναπαύσεις, τούτῳ ὑπὲρ τοῦτον. 6 † Καὶ (˝) ἔζησεν χιλίων ἐτῶν καθόδους, † ϗ ἀγαθωσύνην οὐκ εἶδεν, † μὴ οὐκ εἰς τόπον ἕνα (ε) πορεύεται τὰ πάντα; 7 † Πᾶς μόχθος (ζ) ἀνθρώπου εἰς στόμα αὐτοῦ, † (η) καί γε ἡ ψυχὴ οὐ πληρωθήσεται. 8 † (˙) Ὅτι περισσεία τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα, † διότι ὁ πένης οἶδε πορευθῆναι κατέναντι τῆς ζωῆς.

CAP. VI.

1 *Eſt malum quod vidi ſub Sole: & multum eſt (a) ſub homine:* 2 *Vir, cui dabit ei Deus divitias, & ſubſtantiam, & gloriam: & (b) non eſt deficiens animâ ſuâ ex omnib⁹ quæ deſiderabit: et non (c) dabit ei Deus poteſtatẽ, ut mãducaret ex eo; quia vir alienus comedet illud. Hoc vanitas eſt, et languor peſſimus.* 3 *Si genuerit vir (d) centum, et annis multis vixerit, & (e) multitudo quæcunque fuerint dies annorũ ejus, et anima ejus non (f) repleatur ex (g) bonitate, nec ſepulchrũ fuerit illi; dixi, Bonũ ſuper eum abortivũ.* 4 *In vanitate quippe venit, & in tenebris vadit, et in tenebris nomen ejus abſcondetur.* 5 *Et quidẽ Solem non vidit, (h) nec cognovit requietes huic ſuper hunc.* 6 *Et (i) vixit mille annorum reditus, et bonitatem non vidit; nónne ad locũ unũ vadunt omnia?* 7 *Omnis labor hominis in ore ipſius: & quidẽ anima non implebitur.* 8 *(k) Quoniam abundantia ſapienti ſuper inſipientem, (l) eò quòd pauper novit ire ad faciem vitæ.*

Κεφ. ε'. MS. A. (ξ) ἀγαθόν ἐστιν καλὸν τοῦ φαγεῖν (ο) μοχθήσῃ (π) αὐτὸν τοῦ φαγεῖν (ρ) πολλάς. Κεφ. ϛ'. MS. A. (˝) ἐπὶ τὸν (α) ἀπὸ παντὸς οὗ ἐπιθυμεῖ, (β) φαγεῖν (γ) αὐτά· καί γε τοῦτο (δ) ϗ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀπὸ ἀγαθωσύνης, (˝) εἰ ἔζησεν (ε) τὰ πάντα πορεύσεται; (ζ) τοῦ ἀνθρώπου (η) καί γε ψυχὴ (˙) Ὅτι τίς περισσεία

תרגום TARGUM.

15 ואף דא בישתא מרעיתא ולית לה אסו דכל קבל דאתא לעלמא הדין חסיר מן זכותא כדין
16 ייזיל לעלמא ההוא ומה מותר הוה ליה די טרח לקבלת רוחיה: אף כל יומוהי בחשוכא
17 שרא בדיל דלחמוהי בלחודוהי טעם ובכנסים סגי חוי ובמרעין ורגיז הוו חיוהי: והא די
חזית אנא טבא הוא לבני אנשא ודשפיר להון למעבד בעלמא הדין דייכלון וישתון מן
טורחותהון בדיל דלא לאושטא ידא באניסא וחטוף ולמטר פתגמי אוריתא ולמחן עניי
נכסא מן בגלל דיחזון טבתא בכל טורחותהון די טרחו בעלמא הדין תחות שמשא מנין
18 יומי חיוהי דגבר די יהב ליה יי במוליה ארום הוא חולקיה ולית אחורן בר מניה: איף
כל אנש דיהב ליה יי עותר ונכסין ואשלטיה יי למיכל מניה בעלמא הדין ולמעבד מניה
צדקתא ולקבלא אגר שלים לעלמא דאתי ולמבדח בטורחיה עם צדיקיא הא דא מתנא
19 דאתיהיבת ליה במוליה מן קדם יי הוא: ארום לא יומין סגיאין חיי אנש די ידכר ית יומי
חיוהי כמה מנהון עתידין למהוי טבין וכמה מנהון עתידין למהוי בישן מטול דלא אתמסר
לבני אנשא ארום מן קדם יי אתגזר עלוהי כמה יומין אסתגיף וכמה יומין יהי בחדוה
לביה:

ו

1 אית בישתא דחזית בעלמא הדין תחות שמשא ורבתא היא על בני אנשא: גבר דיהב
2 ליה יי במוליה עותר ויקר ונכסין וליתוהי מחסר לנפשיה מכל די יתרעי ולא אשלטיה
יי על חובתיה למטעם מניה אלהן ימות בלא ולד ולא חס קריביה לאחסנותיה להן ארום
אנתתיה תהא מתנסבא לגבר חילוני ויחסנניה וייכלנה כל דין גרמו ליה חוביהי דלא
3 עבד מניה מדעם טב ואתהפך עותריה למהוי ליה להבלו ולמרעא בישא: אין יוליד גבר
מאה בנין ושנין סגיאין יחי ובשלטנותא ורבנותא הוא די יהון יומי שנוהי ונפשיה לא
שבעת מן טבתא דהוות ליה על די רחים על עותריה ולא קנא מניה שום טבא אף בית
קבורתא לא הוות מזמנא ליה אמרית אנא במימרי דטב מניה שלילא דלא חזא עלמא
4 הדין: ארום בהבלו אתא בעלמא הדין ובחשוכא שמיה מתחפי מן בגלל דלית ליה
5 זכותא ושום טב לא קנא למהוי מדכר: ואף נהור אוריתא לא חמא ולא ידע בין טב לביש
6 למבחן בין עלמא הדין לעלמא דאתי: ואלולי הוו יומי חיוהי דגברא תרין אלפין שנין
ובאוריתא לא עסיק ודינא וצדקתא לא עבד בשבועת מימרא דיי דביום מותיה נחתא
7 נפשיה לגיהנם לאתר חד דכל חיבא אזלין תמן: כל טורח דגברא בדיל מזון פומיה הוא
8 טרח ועל מימר פומא דיי מיתין ואף נפשא דאנש לא תשבע מכלא ומשתיא: ארום
מה מותרא אית לחכימא בעלמא הדין יתיר מן שטיא בנין דרא בישא דלא מתקבל
עליהון ומה אית ליה הדין גברא עניא למעבד אלהן למעסק באוריתא דיי בגין די
ינדע היכדין למהך עתיד למהך לקבל צדיקיא בגנתא דעדן:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

15 Et etiam hic malus morbus cui nec ſanitas eſt: quia omnino quemadmodum venit in ſeculũ hoc *indigens merito*, ſic ibit ad ſeculũ *illud*: & quid reliqui eſt ei quòd laboraverit ut *caliget ſpiritus ejus?* 16 Etiam omnes dies ſuos in tenebris habitat ut panẽ ſuum ſol⁹ deguſtet: & in furore multo *videt*, & in ægrotationib⁹ & indignatione fuit vita ej⁹. 17 Et ecce quod vidi ego bonũ eſſe filiis hominum & pulchrum illis ut faciant in ſeculo hoc: ut comedant & bibant ex labore ſuo, ita ut non extendant manum in violentiam & rapinam, ſed cuſtodiant verba Legis, & ut miſereantur pauperũ, proptereà videant bonum in omni labore ſuo quo laboraverint in ſeculo hoc ſub Sole numero dierũ vitæ hominis quẽ dederit ei *Domin⁹ in providentia ſua*: etenim hæc pars ej⁹ eſt, *nec aliud ab hoc*. 18 Etiã omnis homo cui dederit Domin⁹ divitias & facultates, & præpoſuerit eum Dñs, ut comedat ex eis in ſeculo hoc, & ut faciat ex eis eleemoſynã, & ut accipiat mercedẽ perfectam in ſeculũ venturũ; & ut lætetur in labore ſuo cum juſtis: ecce hoc donũ quod datũ eſt illi *in ſortem ſuam*, à Dño eſt. 19 Etenim non dies multi vitæ hominis ſunt ut recordetur dierũ vitæ ſuæ quotnam ex eis futuri ſint boni, & quotnam ex eis futuri ſint mali, proptereà quòd non eſt traditũ filio hominis: quia à Dño decretũ eſt ſuper eum quot dieb⁹ affligetur, & quot diebus vivet in gaudio cordis ſui.

CAP. VI.

1 Eſt malum quod vidi ſub Sole in ſeculo hoc, & magnum illud eſt ſuper filios hominis. 2 Vir cui dedit Dñs *in ſortem ſuam* divitias & gloriam facultatum, & nihil deficit animæ ej⁹ ex omnib⁹ quæ voluit: ſed non dedit poteſtatem ei Dominus ob peccatũ ſuum ut guſtaret ex eis: ſed morietur abſque liberis, & non miſertus eſt proximi ſui ut hæredem eum ſibi conſtitueret: etenim uxor ej⁹ tradetur viro alieno, qui hæreditabit eas & comedet ipſas: omnis hujus rei cauſa peccata ſua illi fuerunt, quòd non fecerit ex illis quicquam boni, & converſæ ſunt divitiæ ej⁹ ut eſſent ei in vanitatem & in ægritudinem malam. 3 Si genuerit vir centũ filios, & annos multos vixerit, & in imperio & magiſtratu totidem fuerint dies *annorum* ej⁹, & anima ej⁹ non ſatiata fuerit bono quod erat ei, eò quòd abſtinuit à divitiis ſuis, & non acquiſivit ex illis nomen bonũ, etiámq; dom⁹ ſepulturæ non fuerit præparata illi, dixi *ego in verbo meo* quòd melior eſt eo abortiv⁹ qui non vidit ſeculũ hoc. 4 Etenim in vanitate venit in ſeculũ hoc, & in obſcuritate nomen ej⁹ obvolvetur; *eò quòd non ſit ei meritũ, neque nomen bonum acquiſierit, ut eſſet in memoria*. 5 Etiam lucem Legis non vidit, & non cognovit inter bonũ & malum, & ad dijudicandũ inter ſeculũ hoc & ſeculũ alterũ. 6 Et tametſi fuerint dies vitæ viri duo millia annorũ, & in Lege non ſtuduerit, & judiciũ & juſtitiam non fecerit, in juramento dicti Dñi quod [*fuerit*] in die mortis ej⁹, anima ej⁹ deſcendet ad gehennam ad locũ unũ quò omnes peccatores eunt. 7 Omnẽ laborem vir propter cibũ oris ſui ipſe laborat, & in dicto oris Dñi *moriuntur*. & etiam anima hominis non ſatiabitur cibo & potu. 8 Etenim quid ampli⁹ eſt *ſapienti* in ſeculo hoc quàm *ſtulto, propter generationem malã, quod non acceptus ſit apud eos?* & quid eſt ipſi *viro* pauperi, niſi ut ſtudeat in *Lege* Dñi, ut cognoſcat quomodo *eundo* futurũ ſit ut eat omninò corã juſtis in paradiſũ Gheden?

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܐܦ ܗܢܐ ܟܘܪܗܢܐ ܒܝܫܐ. ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܬܐ. ܗܟܢܐ ܐܙܠ. ܘܡܢܐ ܝܘܬܪܢܐ
16 ܟܠܗ ܕܥܡܠ ܠܪܘܚܐ. * ܘܐܦ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܘܗܝ ܒܚܫܘܟܐ ܐܟܠ. ܘܒܪܘܓܙܐ ܣܓܝܐܐ
17 ܘܒܚܡܬܐ ܘܒܟܘܪܗܢܐ ܘܒܥܘܩܐ. * ܗܐ ܕܚܙܝܬ ܐܢܐ ܩܘܗܠܬ. ܛܒ ܗܘ
ܘܫܦܝܪ ܠܡܐܟܠ ܘܠܡܫܬܐ ܘܠܡܚܙܐ ܛܒܬܐ ܒܟܠܗ ܥܡܠܗ ܕܥܡܠ ܐܢܫ
ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ: ܡܢܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܘܗܝ ܕܝܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ: ܡܛܠ ܕܗܘܝܘ ܡܢܬܗ.
18 * ܘܐܦ ܟܠ ܒܪܢܫܐ ܕܝܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ ܥܘܬܪܐ ܘܢܟܣܐ. ܘܫܠܛܗ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܕܢܐܟܘܠ
ܡܢܗܘܢ. ܘܠܡܣܒ ܡܢܬܗ: ܘܠܡܚܕܐ ܒܥܡܠܗ. ܐܦ ܗܕܐ ܡܘܗܒܬܐ ܗܝ ܕܐܠܗܐ.
19 * ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܓܝ ܢܥܗܕ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܡܥܢܐ ܠܗ ܒܚܕܘܬܐ
ܕܠܒܗ.

15 Atque hic etiam morbus peſſimus eſt: nam uti venerat, ſic abiit: & quod operæpretium eſt in omnibus quæ vento laboravit? 16 Quin etiam cunctis diebus ſuis in tenebris comedit, & in ira magna, & in furore, ac moleſtiâ, & ægritudine. 17 Hæc eſt res quam vidi ego Coheleth, Bonum eſt atque decorum edere ac bibere, & bono frui in omni ſuo labore quo *quis* ſub ſole deſudat, numero dierum vitæ ſuæ, quos concedit illi Dominus: quoniam hæc eſt portio ipſius. 18 Etiam, cuicunque dederit Dominus divitias atque facultates, & copiam fecerit ei comedendi ex ipſis, & percipendi partem ſuam, & fruendi labore ſuo: hoc quoque donum Dei eſt. 19 Non enim admodum recordabitur dierum vitæ ſuæ: quia Deus occupat illum in lætitia cordis ejus.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 * ܐܝܬ ܒܝܫܬܐ ܕܚܙܝܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܗܝ ܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ. * ܓܒܪܐ
2 ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܥܘܬܪܐ ܘܢܟܣܐ ܘܐܝܩܪܐ. ܘܠܐ ܚܣܝܪ ܠܢܦܫܗ ܡܕܡ ܡܢ ܟܠ ܡܕܡ
ܕܪܓܝܓ. ܘܠܐ ܫܠܛܗ ܐܠܗܐ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܡܢܗ. ܐܠܐ ܓܒܪܐ ܢܘܟܪܝܐ ܢܐܟܠܝܘܗܝ ܡܢ
3 ܒܬܪܗ. ܗܢܐ ܣܪܝܩܘܬܐ ܗܝ. ܘܟܘܪܗܢܐ ܒܝܫܐ. * ܐܢ ܢܘܠܕ ܓܒܪܐ ܡܐܐ. ܘܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ
ܢܚܐ. ܘܢܣܓܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܫܢܘܗܝ. ܘܢܦܫܗ ܠܐ ܬܣܒܥ ܡܢ ܛܒܬܐ. ܘܐܦ ܩܒܘܪܬܐ
4 ܠܐ ܗܘܬ ܠܗ. ܐܡܪܬ ܕܛܒ ܗܘ ܡܢܗ ܝܚܛܐ. * ܡܛܠ ܕܒܣܪܝܩܘܬܐ ܐܬܐ. ܘܒܚܫܘܟܐ ܐܙܠ.
5 ܘܒܚܫܘܟܐ ܫܡܗ ܢܬܟܣܐ. * ܐܦ ܫܡܫܐ ܠܐ ܚܙܐ ܘܠܐ ܝܕܥ. ܢܝܚ ܠܗܢܐ ܛܒ ܡܢ ܕܗܢܐ.
6 * ܘܐܠܘ ܚܝܐ ܐܠܦ ܫܢܝܢ ܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. ܘܛܒܬܐ ܠܐ ܚܙܐ: ܕܠܐ ܠܐܬܪܐ ܚܕ ܐܙܠ
7 ܟܠ. * ܟܠܗ ܥܡܠܗ ܕܒܪܢܫܐ ܠܦܘܡܗ. ܘܢܦܫܗ ܠܐ ܬܡܠܐ. * ܡܛܠ ܕܡܢܐ ܝܘܬܪܢܐ
8 ܠܚܟܝܡܐ ܡܢ ܣܟܠܐ. ܠܡܣܟܢܐ. ܕܝܕܥ ܠܡܗܠܟܘ ܠܘܩܒܠ ܚܝܐ.

CAP. VI.

1 Eſt miſeria quam vidi ſub ſole, & frequens eſt apud homines. 2 Vir cui largitur Deus divitias & facultates atque honorem, nec deeſt animæ ſuæ quicquam ex omnibus quæ expetit, nec tamen tribuit ei poteſtatem Deus comedendi ex iis, ſed homo extraneus vorabit eas poſt ipſum: hoc vanitas eſt, ac morbus. 3 Si progenuerit quis centum *liberos*, & plurimos vixerit annos, & multiplicentur dies annorum ejus, animus autem ejus non ſaturetur bonis, adeoque ſepulchrum non habeat: dico abortivum potioris eſſe conditionis quàm iſte. 4 Is enim in vanum prodiit, & in tenebras abibit, tenebriſq; nomen ejus occultabitur; 5 Imò nec ſolem aſpexit, nec agnovit. Tolerabilius eſt iſti quàm illi. 6 Etiamſi vixerit annis bis mille, bonis autem non ſit fruitus. Nonne *enim* unum in locum tendũt omnia? 7 Quicquid laborioſè contendit homo, propter os ejus eſt: anima tamen ipſius haud expletur. 8 Quia plus utilitatis eſt ſapienti quàm ſtulto. Quare? quoniam pauper ſcit vitam ſectari.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وذلك ان هذا سقما رديا * لانه كما جاء كذلك ينصرف * وما فضلة الذي يتعب فيه للرياح *
16 * ومع ذلك جميع ايامه للظلام والنوح والغضب الكثير والسقم والمر * فهذا الشي
17 الذي عرفته انا صالحا للذي هو جيدا * ان ياكل ويشرب ويبصر الصلاح في جميع
تعبه الذي يتعب فيه تحت الشمس * ويراعي عدد ايام حياته التي منحه الله اياها * لان
18 ذاك حظه * ولعمري ان كل انسان اعطاه الله ثروة ومالا * وسلطه عليها لياكل منها
19 وياخذ حظه ويسر بتعبه * هذا عطية الله هو * لان ايام حياته لم يذكر كثيرا * لان
الله يجتذبه في سرور قلبه *

Nimirum morbus eſt hic peſſimus; quia prout venerat, ſic abibit: & quid proderit id in quo laborat ventis? 16 *Et adhæc omnes dies ejus conſumpti ſunt tenebris, & luctu, & indignatione multâ, morbo, atque amaritudine.* 17 *En igitur quod cognovi bonum eſſe ei qui probus eſt, Edere ac bibere, & videre bonum in omni ſuo labore quo fatigatur ſub ſole, & arridere numero dierum ætatis ſuæ, quos dedit ei Deus: quandoquidem hæc eſt pars ipſius.* 18 *Et quidem quoties concedit Deus homini divitias & opes, & dat illi poteſtatem comedendi ex ipſis, & ſumendi partem ſuam, ac fruendi labore ſuo: hoc Divini muneris eſt.* 19 *Non enim frequenter recordatur dierum vitæ ſuæ, quia Deus trahit illum in hilaritate cordis ipſius.*

* الفصل السادس *

1 * يكون شر قد عرفته تحت الشمس * وهو كثير تحت السماء * انسان يعطيه الله ثروة
2 وقنية وشرفا * وليس لنفسه اعواز من كل ما يشتهي * وما يسلطه الله ان ياكل منه
3 لكن انسان غريب ياكله * ولعمري ان هذا باطل وسقم خبيث هو * ان ولد الانسان
مائة * وعاش سنين كثيرة * وكانت ايام حياته كثيرة * وما تشبع نفسه من الخير *
4 ومع ذلك ما صار له من ذاك قبر * قلت انا ان السقط صالح افضل منه * لانه جاء
5 بالباطل وسيمضي الى الظلمة * وسيغطى اسمه بالظلمة * مع انه ما راى شمسا ولا يعرفها *
6 فلهذا راحة اكثر من هذا * وان عاش جمل الوف سنين وما عرف خيرا * وليس الى
7 موضع واحد يذهب الكل * كل تعب الانسان لفمه * ونفسه ما تمتلي * لان الحكيم له
8 فضل اكثر من العيي * لان الفقير قد عرف السلوك امام الحياة *

CAP. VI.

1 *Eſt malum quod cognovi ſub ſole, & illud quidem frequens ſub cœlo.* 2 *Eſt homo cui Deus tribuit divitias, poſſeſſionem, atque honorem, nec eſt ejus animæ penuria ullius rei quam exoptat: & tamen non præbet ei Deus facultatem edendi ex illis, ſed homo alienus comedet eas: & reverà hoc vanum eſt, & morbus pernicioſus.* 3 *Si gignat quis centum, & annos vivat permultos, ſintque dies ætatis ejus plurimi, non tamen ſatietur ejus anima bonis, & adhæc non fiat ei ex illis ſepulchrum; ego pronuntio abortivum ipſo meliorem ac præſtantiorem eſſe.* 4 *Nam is venit in vanum, & in tenebras abibit, tenebriſque tegetur nomen ejus:* 5 *Præterquam quòd nec ſolem vidit, nec agnovit eum. Itaque major eſt illi quies quàm iſti.* 6 *Et quamvis pluribus annorum millibus vixerit, bonum autem non cognoverit, nonne ad eundem locum omnia ſe recipiunt?* 7 *Totus labor hominis pro ipſius eſt ore, animus tamen ejus non impletur.* 8 *Etenim ſapiens inſulſo præſtantior eſt, quia pauper novit obviàm ire vitæ.*

קהלת : ז

.spiritus afflic &,vanitas hoc etiam :animă ire præ oculorŭ visio Bona
טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלָךְ־נָפֶשׁ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ 9
:homo ipse quod notum &,ej° nomen est vocatŭ jam fuerit Quicquid
מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר־הוּא אָדָם 10
verborum est Quia .se præ fortis qui eo cum judicare poterit non &
וְלֹא־יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהתַּקִּיף מִמֶּנּוּ׃ כִּי יֵשׁ־דְּבָרִים 11
?homini præstantius quid : vanitatem multiplicantium multum
הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל מַה־יֹּתֵר לָאָדָם׃

CAP. VII. ז

vitam dierum numero vitis in homini bonum quid sciens quis Quia
כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־חַיֵּי 1
quid ,homini indicabit quis quia ?umbrã tanquã eos perfecit &,suæ vanitatis
הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־
dies & :bonŭ oleŭ quàm nomen Melius ?sole sub eum post erit
יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם 2
ire quàm ,luctus domum ad ire Bonum .ejus nasci dies quàm ,mortis
הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃ טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת 3
dabit vivens & :hominis omnis finis ipsum quod eo in :convivii domŭ ad
אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן
erit jucundŭ facierum tristitia in quia ,risu præ ira Bona .suŭ cor ad
אֶל־לִבּוֹ׃ טוֹב כַּעַס מִשְּׂחֹק כִּי־בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב 4
.lætitiæ domo in stultorum cor & : luctus domo in sapientŭ Cor .cor
לֵב׃ לֵב חֲכָמִים בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה׃ 5
.stultorum canticŭ audiens vir quàm :sapientis increpationĕ audire Melius
טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃ 6
hoc etiam :stulti risus sic ,olla sub spinarum vox sicut Quia
כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל וְגַם־זֶה 7
.donum cor perdet &:sapientĕ faciet insanire oppressio Quia.vanitas
הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת־לֵב מַתָּנָה׃ 8
elat° quàm,spiritu longus melior:ej° principiŭ quàm,verbi novissimum Melius
טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ־רוּחַ מִגְּבַהּ־ 9
stultorum sinu in ira quia:irascĕdŭ ad tuo spiritu in festines Ne .spiritu
רוּחַ׃ אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס בְּחֵיק כְּסִילִים 10
hi fuerunt priores dies quòd ,fuit quid ,dicas Ne.requiescet
יָנוּחַ׃ אַל־תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים 11
cum sapientia Bona .hoc sup interrogăsti sapiĕtia ex non quia:istis præ
מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ עַל־זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם־ 12
umbra in ,sapientiæ umbra in Quia .solem videntib° magis &:hæreditate
נַחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל 13
Vide .quos patrones vivificabit sapientiæ scientiæ præstantia &:argenti
הַכֶּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃ רְאֵה אֶת־ 14
?ipse depravaverit quem dirigere poterit quis quia : Dei opus
מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃

Versio VUL. LAT.

9 Melius est videre quod cupias, quàm desiderare quod nescias: sed & hoc vanitas est, & præ-
10 sumptio spiritûs. Qui futurus est, jam vocatum est nomen ejus: & scitur quòd homo sit, & non possit contra fortiorem
11 se in judicio contendere. Verba sunt plurima, multámq; in disputando habentia vanitaté.

CAP. VII.

1 Quid necesse est homini majora se quærere, cŭ ignoret quid conducat sibi in vita sua, numero dierŭ peregrinationis suæ, & tempore quod velut umbra præterit? Aut quis ei poterit indicare quid post eum futu-
2 rum sub Sole sit? Meli° est nomen bonŭ, quă unguenta pretiosa, et dies mortis die nativi-
3 tatis. Meli° est ire ad domŭ luctûs, quă ad domŭ cŏvivii: in illa enim finis cunctorŭ admonetur hominŭ, & vivens cogitat
4 quid futurŭ sit. Melior est ira risu: quia per tristitiă vultûs, cor-
5 rigitur anim° delinquentis. Cor sapientiŭ ubi tristitia est, et cor
6 stultorŭ ubi lætitia. Meli° est à sapiente corripi, quă stultorŭ
7 adulatione decipi. Quia sicut sonit° spinarŭ ardentium sub olla, sic risus stulti: sed & hoc
8 vanitas. Calumnia conturbat sapienté, & perdet robur cor-
9 dis illi°. Melior est finis orationis, quă principiŭ. Melior est
10 patiens arrogante. Ne sis velox ad irascendŭ: quia ira in sinu
11 stulti requiescit. Ne dicas; Quid putas causæ est, quòd priora tempora meliora fuêre quàm nunc sunt? stulta enim est hu-
12 juscemodi interrogatio. Utilior est sapientia cum divitiis, & magis prodest videntib° Solé.
13 Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia: hoc auté
14 plus habet eruditio & sapientia, quòd vitam tribuunt possessori suo. Considera opera Dei, quòd nemo possit corrigere quem ille despexerit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 †Ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῇ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις
10 πνεύματος. †(ˣ)Εἴ τι ἐγένετο, ἤδη (θ) κέκληται ὄνομα αὐτοῦ, †καὶ ἐγνώσθη ὅ ἐστιν ἄνθρωπος, †καὶ οὐ δυνήσεται (ι) κριθῆναι μετὰ τοῦ ἰσχυροτέρου ὑπὲρ αὐ-
11 τόν. †Ὅτι εἰσὶν λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα.

ΚΕΦ. ζ΄.

1 †Τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ; ὅτι τίς οἶδεν (α) ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ (β) ζωῇ, †ἀριθμὸν (γ) ζωῆς ἡμερῶν ματαιότητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν (δ) αὐτὰ ἐν σκιᾷ. †Ὅτι τίς ἀπαγγελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλι-
2 ον; (ε) †Ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν, †καὶ ἡμέρα τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν (ζ) γε-
3 νέσεως. †Ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους †ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πότου †καθότι τοῦτο (η) τέλος παντὸς ἀνθρώπου, †καὶ
4 ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν (θ) εἰς καρδίαν αὐτοῦ. †Ἀγαθὸν θυμὸς ὑπὲρ γέλωτα, †ὅτι ἐν κακίᾳ
5 προσώπου ἀγαθυνθήσεται καρδία. †Καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, †καὶ καρδία ἀφρόνων ἐν
6 οἴκῳ εὐφροσύνης. †Ἀγαθὸν τὸ ἀκοῦσαι ἐπιτίμησιν σοφοῦ †ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾆσμα ἀ-
7 φρόνων. †(ι)Ὡς φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, †οὕτως (κ) γέλως τῶν ἀφρόνων. †καί γε τοῦτο μα-
8 ταιότης. †Ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφόν,
9 †καὶ (λ) ἀπόλλυσι τὴν καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ. †Ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ, †ἀγα-
10 θὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύματι. †Μὴ σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι, †ὅτι θυ-
11 μὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται. †Μὴ εἴπῃς, Τί ἐγένετο, ὅτι αἱ ἡμέραι (μ) αἱ πρότεραι
12 ἦσαν ἀγαθαὶ ὑπὲρ ταύτας; †ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ τούτου. †Ἀγαθὴ σοφία μετὰ (ν) κληρονομίας, †καὶ περισσεία τοῖς θεωροῦσι τὸν ἥλιον.
13 †Ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ (ˣ) ἀργυρίου, †καὶ περισσεία γνώσεως τῆς σοφίας
14 †ζωοποιήσει τὸν παρ' αὐτῆς. †Ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, †ὅτι τίς δυνήσεται (ξ) κοσμῆσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν;

Κεφ. ε΄. MS. A. (ˣ)Ἤ τι (θ) κέκληκεν (ι) τοῦ κριθῆναι μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ. Κεφ. ζ΄. MS. A. (α) τί ἀγαθὸν (β) ζωῇ αὐτοῦ, (γ) ἡμερῶν ζωῆς (δ) αὐτὰς (ε) †καὶ καθὼς ἐστι τίς ἀπαγγελεῖ αὐτῷ; Ἀγαθὸν (ζ) γενέσεως αὐτοῦ. (η) τὸ τέλος (θ) ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ. (ι) Ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν (κ) ὁ γέλως ὁ τῶν ἀφρόνων. (λ) ἀπολλύει (μ) αἱ πρότεραι (ν) κληροδοσίας, (ˣ) τοῦ ἀργυρίου, (ξ) τοῦ κοσμῆσαι

(m) Bonum est aspect° oculorŭ super ambulantem animă. Hoc etiă vanitas, et præsumptio spirit°. Si (n) quid fuit; jam vocatŭ est nomĕ ej°, et cognitŭ, quod est homo, et non poterit judicari cum (o) fortiore super se. Quia sunt verba multa multiplicătia vanitatĕ. 9 10 11

CAP. VII.

Quid pl° homini? Quis enim cognovit (a) bonŭ homini in vita? numerŭ dierŭ vitæ vanitatis ej°, et (b) fecit ea in umbra? Quia, quis annuntiabit homini, quid erit post eum sub Sole? Bonŭ est nomĕ (c) super oleŭ bonŭ, et dies mortis super diem nativitatis. Bonum ire ad domŭ luctûs, quă ire ad domŭ convivii, eò quòd hic est finis omniŭ hominis: & qui vivit, dabit (d) bonum ad cor suŭ. Bonŭ est ira super risum; quia in (e) malo vultûs fiet bonum cor. Cor sapientŭ in domo luct°, & cor insipientŭ in domo lætitiæ. Bonum est audire increpationĕ sapientis super virŭ audientĕ carmĕ stultorŭ. (f) Sicut vox spinarum sub olla; ita ris° stultorŭ. Etiă hoc vanitas: Quoniă calumnia (g) circumfert sapientĕ, et perdit (h) cor vigoris ejus. (i) Bonŭ est novissimum sermonum super principiŭ ejus. Bonŭ est longanimis super (k) excelsum spiritu. Ne festines (l) in spiritu tuo irasci: (m) quia furor in sinu stultorŭ requiescet. Ne dixeris; (n) Quid factŭ est, quia dies priores erăt boni super hos? (o) quia non in sapientia interrogăsti de hoc. Bona est sapientia cum hæreditate, et ampli° videntib° Solĕ: (p) Quia in umbra ej° sapientia, sicut umbra argenti: & (q) abundantia scientiæ sapientiæ vivificabit eum qui ab ea. (r) Vide opera Dei: quoniam quis poterit adornare, quem Deus perverterit eum? 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

תרגום TARGUM.

טב לגברא למחדי על עלמא דאתי ליה ולמעבד צדקתא ולמחמי אגר טב על עובדוי ליום 9
דינא רבא מן די יזל לעלמא ההוא בסיגוף נפש ברם דין לגברא חייבא הבלו ותבירות
רוחא: מה דהוה בעלמא הא כבר אתקרי שמיה ואשתמודע לבני אנשא מן יומא דהוה 10
אדם קדמאה וכולא גזירת מימרא דיי היא ולית רשו לגברא למקם בדינא עם מרי עלמא
דתקיף מניה: ארום אין פתגמין סגיאין דמסגין הבלו בעלמא מה מותר אית לגבר 11
דמתעסק בהון:

ז

ארום מן הוא די ינדע מה יוטיב לאנשא בעלמא הדין אלהן למעסק באוריתא די אינון חיי 1
עלמא וכל מנין יומי חיי הבלו די יחי בעדן מותיה אנון חשיבין בעינוי כטלא דמן הוא די
חוי לאנשא מה דעתיד למהוי באפוהי בעלמא הדין תחות שמשא: טב שמא טבא דיקנון 2
צדיקיא בעלמא הדין יתיר ממשחא דרבותא דהוה מתרבי על ריש מלכיא וכהניא ויומא
דישכב גבר ויפטר לבית קבורתא בשום טב ובזכותא מן יומא די אתיליד רשיעא בעלמא:
טב למיזל לגבר אבלא לנחמותיה מלמיזל לבית משתיא דחמרא דמתלעבין די בבית 3
אבלא תמן הוא סוף כל אנשא למיזל די על כולהון אתגזרת גזרת מותא ומן בגלל די יהך
לבית אבלא גברא צדיקא יתב ויתן ללביה מלי דמותא ואין אית בידיה מדעם ביש ישבקניה
ויתוב בתיובתא קדם מרי עלמא: טב רגיז דרגיז מרי עלמא על צדיקיא בעלמא הדין מן 4
חוכא די הוא מחייך עם רשיעא ארום באבאשות אפי שכנתא אתי בצורתא ופורענותא
בעלמא בגין לאוטבא לב צדיקיא ויצלון קדם מרי עלמא דהוא מרחם עליהון: לבהון 5
דחכימיא אנין על חורבן בית מוקדשא ועצב על גלות בית ישראל ולב שטין בחדוות בית
ליצנותהון אכלין ושתן ומתפנקין ולא יתיבון על לבהון סגוף אחיהון: טב למתב במדרש 6
בית אולפנא ולמשמע נזוף גבר חכימא באוריתא מגבר דאזיל למשמע קל טבלא דשטין:
ארום כקל קבלת כובין דמתוקדין תחות דודא כדין קל חוכא דשטיא אוף דין הבלו: ארום 7 8
אניסא יהתל בחכימא בגין דלא אזיל באורחתיה ומהובד במלוי בישיא ית חוכמת לב
חכימא דאתיהיבת ליה במתנא מן שמיא: טב סוף עסקא מן שרויה דבשרויה לא אשתמודע 9
לגבר מה דעתיד למהוי בסופיה אלהן סוף מלתא טב אשתמודע לגבר דטב הוא וטב מן
קדם יי גבר די שליט ברוחיה ומכבש יצריה מגבר דאזיל בנסות רוחיה: ובעדן דתיתי עלך 10
אוכחתא מן שמיא לא תבהל בנפשך למרתח ולמימר פתגמי סרבנותא כלפי שמיא ארום
אין אנת סביל ישתבק לך ואין את מסרב ומרתח דע ארום רתחא בעטף שטין יניח עד כדין
דיהובד יתהון: ובעדן עקתך לא תימר מה דהוות קדמת דנא טב בעלמא דיומין קדמאין 11
הוו טבין ואנשי דרא ההוא הוו שפירי עובדא יתיר מן אלין בגין כן טבא הוה מטי להון ואנת
לא על חוכמתא שאלתא על דנא: טבתא חוכמתא דאוריתא עם אחסנת ממונא ויתיר לגבר 12
למהוי מדבר בענותנותא עם גוברין דיירי ארעא דחזון טב וביש תחות שמשא בעלמא הדין:
ארום היכמה דמסתתר גברא בטלל חוכמתא היכדין מסתתר בטלל כספא בעדן די עבד 13
מניה צדקתא ומותר מנדעא חוכמתא דאוריתא תחיי ית מרהא מבית קבורתא לעלמא
דאתי: הוי מסתכל ית עובדא דיי וגבורתיה די עבד ית סמיא ית גבינא וית חגירא למהויהון 14
פרישן בעלמא ארום מן הוא די יכיל לתקנא ית חד מנהון אלהן מרי עלמא די עותיה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

9 Melius est viro ut lætetur super *seculo venturo* ipsi, & ut faciat justitiam, & ut videat mercedem *bonam* operum suorum in die judicii magni, quàm ut eat ad seculum illud in afflictione animæ: verùm hoc vanitas est viro peccatori, & confractio spiritus.
10 Id quod fuit in mundo, ecce jam vocatum fuit nomen ejus & cognitum filiis hominis à die quo fuit Adam antiquus, *estq; totum decretum verbi Domini*; & non est facultas viro consistendi in judicio cum Domino mundi, qui fortior est illo.
11 Etenim *si* res multæ sunt quæ multiplicant vanitatem in mundo: quæ adjectio est viro qui studuerit in eis?

CAP. VII.

1 Quis enim est qui noverit quid proderit homini in seculo hoc, nisi ut studeat in Lege, quòd ipsa vita seculi; & omnis numerus dierŭ vitæ vanitatis ejus quos vixerit, in tempore mortis suæ illi reputentur *in oculis ej°* ut umbra: nam quis indicabit homini quid futurum est ut fiat *coram eo* in seculo hoc sub Sole?
2 Melius est nomen bonum quod comparabunt justi in seculo hoc, quàm unguentum unctionis quod fuerit inunctum super capita regum & Sacerdotum: & dies quo jacebit vir & emittetur in domum sepulchri cum nomine bono atque justitia, quàm dies quo *natus* est improb° in mundo.
3 Melius est ire *ad virum lugentem* ad *consolandum eum*, quàm ire in domum convivii vini subsannatorum: quod in domo luctus sit finis omnis hominis ut eat; siquidem super omnes illos decreta est sententia mortis: propterea qui iverit ad domum luctus, vir justus sedebit & ponet in corde suo loquelas mortis: & si est in *manu ipsius* quicquam mali, deponet illud, & convertetur in pœnitentiam *coram Domino mundi*.
4 Melior est indignatio qua indignabitur Domin° mundi adversus justos in seculo hoc, quàm risus quo ille deridet *improbum*: dum enim contristatur vult° majestatis, venit penuria & vindicta in seculum ad beandum cor justorum qui orabunt ante Dñm mundi, & ipse miserebitur ipsorum.
5 Cor sapientum *mœret propter vastationem domus sanctuarii, & dolet propter exilium domus Israel*; & cor stultorum est in lætitia domus derisionis: comedunt & bibunt & delitiantur, & non revolvunt super cor suŭ afflictionem fratrum suorum.
6 Melius est *sedere in schola domus doctrinæ, & audire* increpationem viri sapientis in Lege, quàm si quis eat ad audiendam vocem *tympani* stultorum.
7 Etenim sicut vox clamoris spinarum quæ comburuntur sub olla, sic vox risus stultorŭ: etiam hoc vanitas.
8 Etenim violentia decipiet sapientem *quò non ambulet in via sua*, & perdet per eloquia mala sapientiam cordis *sapientis*, quæ data fuerit ei dono cœlit°.
9 Melior est finis negotii quă initiŭ ej°; quod in principio ej° non notŭ est viro quid futurum est ut fiat in fine ej°, *sed finis rei bon° innotescit viro quòd bonus est*: & melior est ante Dñm vir qui imperat spiritui suo & subigit concupiscentiă suă, quă vir qui ambulat in tumore spirit° *sui*.
10 Et in tempore quo veniet super te correctio de cœlis, ne festines in anima tua ut incalescas, & dicas verba contumaciæ contra cœlŭ: etenim si tu sustinens fueris, remittetur tibi, et si tu exacerbaveris & incalueris, scito quòd furor in sinu stultorŭ quiescet, quoad perire faciat eos.
11 Et in tempore molestiæ tuæ ne dicas, *Quod fuit antehac bonŭ in mundo*, quòd dies antiqui fuerunt boni, & homines generationis illi° fuerunt pulchriores opere quă hi: ideò bonŭ contigit eis, & tu non ex sapientia quæsisti super hoc.
12 Bona est sapientia Legis cum hæreditate *divitiarŭ*: sed longè meli° est ut vir *versetur* in mansuetudine cum viris habitatorib° terræ qui viderunt bonŭ & malŭ sub Sole in seculo hoc.
13 Etenim quemadmodŭ custoditur vir in umbra sapientiæ, sic custoditur in umbra argenti in tempore quo facit ex eo eleemosynam: & augmentŭ cognitionis sapientiæ vivificabit dñm suŭ *è sepulchro ad seculum futurŭ*.
14 Contemplare op° Domini et fortitudiné ejus, qui fecit cæcum, *gibbosŭ* & claudum, ut sint mirabilia in seculo: etenim quis est qui poterit dirigere unum ex illis, nisi Dominus mundi qui curvavit eum?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܛܒ ܚܙܘܐ ܕܥܝܢܐ. ܡܢ ܗܠܟܬܐ ܕܨܒܝܢܐ. ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ ܘܫܘܓܦܐ ܕܪܘܚܐ. * ܡܕܡ 9
ܕܗܘܐ. ܡܢ ܟܕܘ ܐܬܩܪܝ ܫܡܗ. ܘܐܬܝܕܥ ܕܒܪܢܫܐ ܗܘ. ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܬܕܢܘ ܥܡ ܡܢ 10
ܕܬܩܝܦ ܡܢܗ. * ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܡܠܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܡܣܓܝܢ ܗܒܠܐ. 11

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

* ܡܢܐ ܝܘܬܪܢܐ ܠܒܪܢܫܐ. ܡܛܠ ܕܡܢܘ ܝܕܥ ܡܢܐ ܛܒ ܠܒܪܢܫܐ ܒܚܝܘܗܝ. ܡܢܝܢܐ 1
ܕܝܘܡܝ ܚܝܐ ܕܗܒܠܗ. ܘܥܒܕ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܛܠܠܐ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܢܚܘܐ ܠܒܪܢܫܐ ܡܢܐ ܢܗܘܐ
ܡܢ ܒܬܪܗ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. * ܛܒ ܫܡܐ ܛܒܐ. ܡܢ ܡܫܚܐ ܛܒܐ. ܘܝܘܡܐ ܕܡܘܬܐ. 2
ܛܒ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܡܘܠܕܗ. * ܛܒ ܠܡܐܙܠ ܠܒܝܬ ܐܒܠܐ. ܡܢ ܠܡܐܙܠ ܠܒܝܬ 3
ܡܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܗܢܘ ܚܪܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܕܚܝ ܢܬܠ ܛܒܬܐ ܠܠܒܗ.
* ܛܒ ܪܘܓܙܐ ܡܢ ܓܘܚܟܐ. ܡܛܠ ܕܒܟܡܝܪܘܬ ܐܦܐ ܢܬܛܝܒ ܠܒܐ. * ܠܒܐ ܕܚܟܝܡܐ 4
ܒܒܝܬ ܐܒܠܐ. ܘܠܒܐ ܕܣܟܠܐ ܒܒܝܬ ܚܕܘܬܐ. * ܛܒ ܠܡܫܡܥ ܟܐܒܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܡܢ 5 6
ܓܒܪܐ ܕܫܡܥ ܙܡܪܐ ܕܣܟܠܐ. * ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܟܘܒܐ ܬܚܝܬ ܩܕܪܐ. ܗܟܢܐ 7
ܓܘܚܟܗ ܕܣܟܠܐ. ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ. * ܡܛܠ ܕܥܘܠܒܢܐ ܡܘܒܕ ܠܚܟܝܡܐ. 8
ܘܡܘܒܕ ܠܒܐ ܡܘܗܒܬܐ. * ܛܒܐ ܗܝ ܚܪܬܗ ܕܡܠܬܐ. ܡܢ ܫܘܪܝܗ. ܘܛܒܐ 9
ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ. ܡܢ ܪܡܘܬ ܪܘܚܐ. * ܠܐ ܬܬܪܗܒ ܒܪܘܚܟ ܠܡܪܓܙ. ܡܛܠ ܕܪܘܓܙܐ 10
ܒܥܘܒܐ ܕܣܟܠܐ ܢܫܪܐ. * ܠܐ ܬܐܡܪ. ܡܢܐ ܗܘܐ: ܕܝܘܡܬܐ ܩܕܡܝܐ ܛܒܝܢ ܗܘܘ ܡܢ 11
ܗܠܝܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܚܟܡܬܐ ܫܐܠܬ ܥܠ ܗܕܐ. * ܛܒܐ ܗܝ ܚܟܡܬܐ ܡܢ 12
ܡܐܢܝ ܩܪܒܐ. ܘܝܬܝܪ ܠܚܙܝ ܫܡܫܐ. * ܡܛܠ ܕܛܠܠܐ ܕܚܟܡܬܐ. ܐܝܟ ܛܠܠܐ ܕܟܣܦܐ. 13
ܘܝܘܬܪܢܐ ܕܝܕܥܬܐ ܕܚܟܡܬܐ. ܢܚܐ ܠܡܪܗ. * ܚܙܝ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܡܢܘ 14
ܡܫܟܚ ܠܡܬܩܢܘ ܠܡܢ ܕܡܥܘܬ ܗܘ.

9 Melior est aspectus oculorum, quàm incessus voluntarius: at hoc etiam vanitas est,
10 & animi turbatio. Quod extitit, jam olim vocatum est nomen ejus, & cognitum est quòd sit homo, nec possit judicio contende-
11 re cum potentiore se. Multa sunt enim verba quæ augent vanitatem.

CAP. VII.

1 Quod emolumentum est homini? quis enim scit quid utile sit homini in vita sua numero dierum vanissimæ ætatis suæ? hi enim velut umbra prætereunt. Quis indicabit homini quid futurum sit post eum
2 sub sole? Melior est fama bona quàm unguentum optimum, & dies mortis melior
3 est die nativitatis. Melius est adire locum luctûs, quàm adire locum convivii: is enim est finis omnium hominum: & qui vivit,
4 bona præstabit cordi suo. Melior est indignatio risu: quia severitate vultûs serenum
5 redditur cor. Cor sapientum inter luctum *versatur*: cor autem stultorum inter gau-
6 dia. Melius est audire correptionem sapientum, quàm ut quis audiat cantionem
7 stultorum: Qualis enim est sonitus spinarum sub olla, talis est risus stultorum: At
8 hoc etiam vanitas est: Quia calumnia perdit sapientes, & munere cor pessundatur.
9 Melior est finis sermonis, quàm exordium ejus. Et melior est longanimitas arrogantiâ.
10 Ne præcipiti sis animo ad succensendum: quoniam ira in stultorum sinu requiescet.
11 Ne dicas, Quî factum est ut pristini dies meliores essent quàm isti? non enim sapi-
12 enter hæc percontaris. Melior est sapientia instrumentis bellicis, ac multò magis solem
13 videntibus. Nam umbra sapientiæ similis est umbræ pecuniæ: at abundantia cognitionis sapientiæ vitam tribuet domino suo.
14 Considera opus Dei: quis enim possit stabilire eum qui perturbatus est?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* العين ذات النظر صالحة افضل من النفس الماضية * ومع ذلك فهذا باطل واختيار الروح * 9
* ان كان شيا فقد سمي اسمه وعرف انه انسان * ولن يمكنه ان يحتكم مع قوي افضل 10
منه * لان يكون اقوال كثيرة تكثر الاباطيل * 11

* الفصل السابع *

* ما الفضل للانسان * لان من قد عرف ما هو الاصلح للانسان في حياته * عدد ايام حياته 1
بطالته فاجازها بالظل * لان من يخبر الانسان ماذا يكون خلفه تحت الشمس * اسم الصالح 2
افضل من زيت صالح * ويوم الموت هو للانسان اخير من يوم مولده * لصالح المضي الى 3
بيت النوح افضل من الذهوب الى مجلس الشرب * بما ان هذا غاية كل انسان * والحي
يعطي قلبه صلاحا * الغضب صالح افضل من الضحك * لان بسر الوجه يطيب القلب * 4
* قلب الحكماء في بيت النوح * وقلب الجهال في منزل السرور * استماع انتهار الحكيم 5 6
افضل من انسان يسمع غناء الجهال * لان كصوت الشوك تحت الطنجير كذلك ضحك 7
الاغبياء * ولعمري هذا باطل * لان البغي يذهب راي الحكيم * ويحل قلب قوته * انتهاء 8 9
الكلام صالح افضل من ابتدايه * المتمهل صالح افضل من المستعلي بروح الهوان *
* لا تسارع ان تغضب بروحك * فان الغضب في حضن الاغبياء يستروح * لا تقل ماذا صار 10 11
وماذا اصابني * لان الايام السالفة كانت صالحة افضل من هذه الايام * فانهم ما سالوا عن
هذه بحكمة * الحكمة صالحة مع بذل حظها * وفضلها نافع للذين يبصرون الشمس * لان 12 13
الحكمة في ظلها كظل الفضة * فضل معرفة الحكمة يحيي من اقتبس منها * ابصر صنايع 14
الله * لان من يمكنه يزين من يعكسه الله *

Oculus circumspectus bonus est, præstantior animâ celeri: nihilominus hoc vanum est, & placitum spiritûs. Si quid extat, jam est impositum nomen ejus, & innotuit quòd homo sit, nec valeat judicio contendere cum potente præstantiore se. Nam permulti sunt sermones qui multiplicant vanitates. 9 10 11

CAP. VII.

Quid prodest homini? quis enim novit quid magis conducat homini in vita sua? numerum dierum ætatis suæ, imò verò vanitatis suæ, transegit in umbra: nam quis referet homini quid futurum sit post ipsum sub sole? Nomen bonum excellentius est unguento optimo: & dies mortis melior est homini quàm dies nativitatis ejus. Bonum quidem est ire ad domum luctûs, melius quàm ire ad consessum potationis; quoniam hoc, finis est omnis hominis; & qui vivus est, bono imbuit cor suum. Melior est indignatio quàm risus, quia per tristitiam vultûs cor bilarescit. Cor sapientum est in domo luctûs, & cor stultorum in domo gaudii. Audire objurgationem sapientis, præstantius est homine qui audit concentum stultorum. Nam ut crepitus spinarum sub olla, ita est risus stultorum: & hoc quidem vanum est. Oppressio namq; pervertit mentem sapientis, & dissolvit cor fortitudinis ejus. Finis sermonis melior est principio ejus. Longanimis præstantior est eo qui è spiritu despectionis superbit. Ne festines irasci in animo tuo, quoniam ira in stolidorum sinu requiescit. Ne dicas, Quid factum est, & quid accidit mihi? nam dies præteriti meliores erant diebus præsentibus: quia insipienter hoc sciscitarentur. Bona est sapientia cum beneficio suæ sortis, ejusque præstantia prodest his qui vident solem. Nam esse in sapientiæ umbra, idem est ac esse in umbra pecuniæ: præstantia cognitionis sapientiæ tribuit illi vitam, qui utilitatem ex ea percipit. Inspice opera Dei; nam quis possit concinnare quem Deus perverterit? 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 contra hoc Etiam .vide mala die in &, bono in esto bono die In

15 בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת־זֶה לְעֻמַּת־

eum post homo inveniret non *quod verbum super* , Deus fecit hoc

זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו

periens justus Est .meæ vanitatis dieb' in vidi Omnia .quicquam

16 מְאוּמָה׃ אֶת־הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד

,multùm justus sis Ne.sua malitia in ,prolongãs impi' est &,sua justitia in

17 בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃ אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה

ne &,multũ *impius sis* Ne ?desolaberis quid ut :abundãter sapiens sis ne &

18 וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃ אַל־תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל־

apprehẽdas quòd Bonũ ?tuo tempore non in morieris quid ut :stultus sis

19 תְּהִי סָכָל לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז

Deum *timens quia* :tuã manũ facias quiescere ne hoc ab etiã & ,hoc *in*

בָּזֶה וְגַם־מִזֶּה אַל־תַּנַּח אֶת־יָדֶךָ כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים

,*potentibus* decem *præ* :sapientẽ roborabit Sapientia .*hæc omnia* egredietur

20 יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם׃ הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים

faciat qui : terra in justus non homo Quia .civitate in fuerunt qui

21 אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־

des ne ,*loquentur* quæ verbis omnib' Etiã .peccet non & ,bonũ

22 טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃ גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן

etiam Quia .tibi maledicentẽ tuũ servũ audias non ut :tuum cor

23 לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע אֶת־עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַּם־

Omne .aliis maledixisti tu etiam quod :tuũ cor novit multis vicibus

24 פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם־אַתָּה קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל־

.me à est elongata ipsa & :ero Sapiens : dixi ,sapientia in tentavi *hoc*

זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃

ego Circuivi *illud* inveniet quis ,profundũ profundũ & *fuit quod illud* Remotũ

25 רָחוֹק מַה־שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי אֲנִי 26

[illegible] & ,sapientiã *quærendũ* & ,*investigandũ ad &* ,*sciendũ ad* meũ cor &

וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן

amariorem ego invenio & .*insaniarum* fatuitatẽ &,stultitiæ impietatẽ *sciendũ ad &*

27 וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃ וּמוֹצֶא אֲנִי מַר

,ejus cor retia & ,*decipulæ* ipsa quia ,mulierem morte *præ*

מִמָּוֶת אֶת־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ

peccans & ,illa ab evadet *Dei facies ad* bonus :ejus manus vincula

אֲסוּרִים יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא

,alteram *ad* unam :Coheleth dixit ,inveni hoc ,Vide .ea *in* capietur

28 יִלָּכֶד בָּהּ׃ רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת

.inveni non &,mea anima quæsivit adhuc Quam .*computationẽ inveniendã ad*

29 לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃ אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי

.inveni non his omnib' in mulierẽ &,inveni mille ex unũ Hominẽ

אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל־אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃

Deus fecit quod ,inveni hoc *vide* Tantummodo

30 לְבַד רְאֵה־זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־

.multas *computationes* inquisierunt ipsi & : rectum hominem

הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים׃

Versio VUL.LAT.

15 In die bona fruere bonis, et
malã diẽ præcave : sicut enim
hanc, sic & illã fecit De', ut nõ
inveniat homo contra eũ justas
16 querimonias. Hæc quoq; vidi
in dieb' vanitatis meæ : Justus
perit in justitia sua, & impius
multo vivit tempore in malitia
17 sua. Noli esse just' multúm: ne-
que plus sapias quã necesse est,
18 ne obstupescas. Ne impiè agas
multúm : & noli esse stult', ne
moriaris in tempore non tuo.
19 Bonũ est te sustentare justũ, sed
& ab illo ne subtrahas manũ
tuã : quia qui timet Deũ, nihil
20 negligit. Sapientia conforta-
vit sapientẽ sup decẽ principes
21 civitatis. Non est enim homo
just' in terra, qui faciat bonũ,
22 & non peccet. Sed & cunctis
sermonib', qui dicuntur, ne ac-
cõmodes cor tuũ: ne fortè au-
dias servũ tuũ maledicentẽ ti-
23 bi. Scit enim conscientia tua,
quia & tu crebrò maledixisti
24 aliis. Cũcta tentavi in sapien-
tia. Dixi, Sapiẽs efficiar: et ipsa
25 longi' recessit à me Multò ma-
gis quã erat: et alta profundi-
26 tas, quis inveniet eã? Lustravi
universa animo meo, ut scirẽ,
et cõsiderarẽ, & quærerẽ sapi-
entiã, et rationẽ: et ut cogno-
scerẽ impietatẽ stulti, et errorẽ
27 imprudentiũ : Et inveni ama-
riorẽ morte mulierem, quæ la-
que' venatorũ est, et sagena cor
ej', vincula sunt man' illi': qui
placet Deo, effugiet illam: qui
autẽ peccator est, capietur ab
28 illa. Ecce hoc inveni, dixit Ec-
clesiastes, unũ & alterũ, ut in-
29 venirem rationem, Quã adhuc
quærit anima mea, et nõ inve-
ni. Virũ de mille unũ reperi,
mulierẽ ex omnib' nõ inveni.
30 Solũmodò hoc inveni, ꝙ fece-
rit De' hominẽ rectũ, et ipse se
infinitis miscuerit quæstionib'.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 † Ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴ-
δε ἐν ἡμέρᾳ κακίας. † ἴδε, καί γε (ο) σὺν τοῦτο
συμφώνως τούτῳ † ἐποίησεν ὁ θεὸς περὶ λαλι-
ᾶς, † ἵνα μὴ εὕρῃ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ (π) οὐ-
16 δέν. † Σύμπαντα εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός
μου· † ἔστι δίκαιος (*) ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ
αὐτοῦ, † καὶ ἔστιν ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ.
17 † Μὴ γίνου δίκαιος πολύ, † (ρ) μηδὲ σοφίζου
18 περισσά, μή ποτε ἐκπλαγῇς. † Μὴ ἀσεβήσῃς
πολύ, καὶ μὴ γίνου σκληρός, ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν
19 οὐ καιρῷ σου. † Ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τού-
τῳ, † καί γε ἀπὸ τούτου μὴ μιάνῃς τὴν χεῖρά σου,
† ὅτι (σ) φοβουμένοις τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ
20 πάντα. † Ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ † ὑπὲρ
δέκα ἐξουσιάζοντας τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει. †
21 Ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, † ὃς
22 ποιήσει ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται. † Καί γε
εἰς πάντας λόγους οὓς (τ) λαλήσουσιν ἀσεβεῖς,
† μὴ θῇς καρδίαν σου, † ὅπως μὴ ἀκούσῃς τοῦ
23 δούλου σου καταρωμένου σε. † Ὅτι πλειστάκις πο-
νηρεύσεταί σε, † καὶ καθόδοις πολλαῖς κακώσει
καρδίαν σου, † ὅτι ὡς καί γε σὺ κατηράσω ἑτέ-
24 ρους. † Πάντα ταῦτα ἐπείρασα (υ) ἐν σοφίᾳ.
† εἶπα, Σοφισθήσομαι· † καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη
25 ἀπ᾽ ἐμοῦ Μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, † καὶ βαθὺ βά-
26 θος, τίς εὑρήσει αὐτό; † Ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ
καρδία μου τοῦ γνῶναι † καὶ τοῦ κατασκέψασθαι καὶ
τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆφον, † καὶ τοῦ γνῶναι
ἀσεβοῦς ἀφροσύνην † καὶ ὀχληρίαν καὶ (φ) περιφο-
27 ράν. † Καὶ εὑρίσκω ἐγὼ (χ) αὐτήν, καὶ ἐρῶ πι-
κρότερον ὑπὲρ θάνατον † σὺν τὴν γυναῖκα
ἥτις ἐστὶ (ψ) θήρευμα, † καὶ σαγῆναι καρδία
αὐτῆς, † δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς. † ἀγαθὸς
πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ᾽ αὐ-
τῆς, † καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ. †
28 † Ἴδε τοῦτο εὗρον, εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής· †
29 μία τῇ μιᾷ τοῦ εὑρεῖν λογισμόν, † Ὃν (ω) ἐπε-
ζήτησεν ἡ ψυχή μου, καὶ οὐχ εὗρον· † καὶ ἄνθρω-
πον ἕνα ἀπὸ χιλίων εὗρον, † καὶ γυναῖκα ἐν
30 πᾶσι τούτοις οὐχ εὗρον. † Πλὴν ἴδε τοῦτο εὗ-
ρον, ὃ ἐποίησεν (α) ὁ θεὸς † σὺν τὸν ἄνθρωπον
(β) εὐθῆ· † καὶ αὐτοὶ ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς.

In die bonitatis (s) vive in bono, & 15
(t) vide in die mali, vide. Et quidem
(v) huic congruenter illud fecit Deus
de loquela, ut nõ inveniat homo post
eum quicquã. Omnia vidi in diebus 16
vanitatis meæ. Est justus periens in
(x) justo suo: & est impius (y) manens
in malitia sua. Noli esse justus (z) 17
multũ, & noli (ω) argumentari plus-
quã oportet: nequãdo obstupescas. Ne 18
impiè agas multũ, & noli esse dur';
ne moriaris in tempore non tuo. Bo- 19
num est inhærere te in hoc: & quidẽ
ab hoc (aa) ne contamines manũ tu-
am: quoniã (bb) timentib' Deũ egre-
dientur omnia. Sapientia (cc) adjuva- 20
bit sapientẽ super decem potestatum
habentes, qui sint in civitate : Quia 21
homo non est justus in terra, qui fa-
ciet bonum, & non peccabit. Et qui- 22
dẽ (dd) in omnes sermones, quos lo-
quentur impii, nè posueris cor tuũ; ut
non audias servũ tuum (ee) maledi-
centẽ tibi. Etenim frequenter (ff) ma- 23
lignabitur in te, & multis modis ma-
lè afficiet cor tuũ, nempè quia etiam
tu (gg) maledixisti aliis. Omnia hæc 24
tentavi in (hh) sapiẽtia. (ii) Dixi, Sa-
piens efficiar : & ipsa elongata est à
me (kk) Longè super id, quod erã : 25
et alta profunditas: (ll) quis inveniet
eã? (mm) Circuivi ego, & cor meũ, 26
ut cognoscerẽ, & (nn) considerarẽ, et
quærerem sapientiã & (oo) numerũ,
& ut cognoscerem impii stultitiã, &
turbulentiã, & (pp) circumlationem.
Et invenio ego eã, & dicã amario- 27
rem super mortem mulierem, quæ la-
queus venatorum est, & sagenæ cor
ejus, vinculum in (qq) manibus ejus.
(rr) Bonus coram Deo, eruetur ab ea:
(ss) et qui peccat, capietur in illa. Ec- 28
ce hoc inveni, dixit Ecclesiastes: (tt)
una ad unam, ut invenirem rationẽ,
Quam quæsivit anima mea: & non
inveni. Et hominem unum de mille 29
inveni: & mulierem in omnibus his
non inveni. (vv) Solummodò ecce 30
hoc inveni; quòd fecit Deus hominẽ
rectum: & ipsi (xx) quæsierunt co-
gitationes multas.

MS. A. (ο) τοῦτο σύμφωνον τοῦτο (π) μηδέν. (*) ἀπολλύμενος (ρ) καὶ μὴ (σ) ὁ φοβούμενος (τ) λαλήσουσιν, μὴ θῇς (υ) ἐν τῇ σοφίᾳ. (φ) παραφοράν. (χ) αὐτὴν πικρότερον ὑπὲρ θάνατον (ψ) θηρεύματα, (ω) ἐζήτησεν (α) ὁ κύριος (β) *[illegible]

תרגום Targum.

15 בְּיוֹם דְּיוֹטִיב לָךְ יְיָ תְּהֵי אַף אַנְתְּ בְּטִיבוּתָא וְתֵיטַב לְכָל עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יֵיתֵי עֲלָךְ יוֹמָא בִישָׁא
חֲזִי וְאִסְתַּכַּל וְאַף יַת דֵּין כָּל קֳבֵל דֵּין עֲבַד יְיָ בְּגִין לְאוֹכָחָא אֱנָשֵׁי עָלְמָא מִן בְּגְלַל דְּלָא יִשְׁכַּח
אֱנָשׁ בַּתְרוֹהִי מִדַּעַם בִּישׁ לְעָלְמָא הַהוּא׃ 16 יַת כּוֹלָא חֲזֵית בְּיוֹמֵי הֶבְלוּתִי דְּמִן קֳדָם יְיָ מִתְגַּזְרִין
טָב וּבִישׁ לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא עַל עֵסֶק מַזָּלַיָּא דְּאִתְבְּרִיאוּ בְהוֹן בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּאִית גְּבַר זַכַּי אָבֵד
בְּצִדְקוּתֵיהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וְזָכוּתֵיהּ מִנַּטְרָא לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְאִית גְּבַר חַיָּב דְּמַאֲרִיךְ יוֹמִין
בְּחוֹבוֹהִי וְחוּשְׁבַּן עוֹבָדוֹהִי בִישַׁיָּא נָטְרִין לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי לְאִתְפְּרָעָא מִנֵּיהּ בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא׃
17 לָא תְהֵי זַכַּי יַתִּיר בְּעִדָּן דְּאִתְחַיַּב חַיָּבָא קְטוֹל בְּבֵית דִּינָךְ בְּדִיל לְחַיָּסָא עֲלוֹהִי דְּלָא לְמִקְטְלֵיהּ
וְלָא תִתְחַכַּם בְּכֵן יַתִּיר חוֹכְמַת רַשִׁיעַיָּא דְּקָיְמִין בְּדָרְךְ וְלָא תֵּאלַף אוֹרְחָתְהוֹן לְמָה דֵין תְּצַדֵּי
יַת אוֹרְחָתָךְ׃ 18 לָא תְהָךְ בָּתַר הִרְהוּר לִבָּךְ לְאִתְחַיָּבָא סַגִּי וְלָא תְרַחֵק אוֹרְחָךְ מִן אוּלְפַן
אוֹרַיְתָא דַיְיָ לְמֶהֱוֵי שַׁטְיָא לְמָה אַנְתְּ גָּרֵם מוֹתָא לְנַפְשָׁךְ וְיִתְקַצְּרוּן שְׁנֵי חַיָּךְ לִמְמַת עַד דְּלָא
מְטָא זִמְנָךְ לִמְמַת׃ 19 טָב דְּתֵיחוֹד בְּעִסְקֵי עָלְמָא הָדֵין לְגַמּוֹל טוֹבָא לְנַפְשָׁךְ בְּאוֹרַח תַּגָּרַיָּא וְאַף
מִדֵּין סֵפֶר אוֹרַיְתָא לָא תִשְׁבּוֹק חוּלָקָךְ אֲרוּם גְּבַר דְּחִיל מִן קֳדָם יְיָ נָפֵק יַת דֵּי חוֹבַת כּוּלְהוֹן׃
20 וְחוֹכְמַת יוֹסֵף בַּר יַעֲקֹב אַסְתִּיעַת עֲלוֹהִי לְחַכִּימוּתֵיהּ כָּל קֳבֵל עַשְׂרְתֵּי אֲחוֹהִי צַדִּיקַיָּא
דְּשַׁלְטִין בִּדְחַלְתָּא דַיְיָ וְלָא שְׁלַט בְּהוֹן יִצְרָא בִישָׁא בְּעִדָּן דַּהֲווֹ יְהִיבִין בְּקַרְתָּא דְמִצְרַיִם וְלָא
קְטָלוּ יַת יוֹסֵף אֲחוּהוֹן דַּהֲוָה מְצַעַר לְהוֹן בְּזִמְנָא הַהוּא בְּקַל מִלּוֹי׃ 21 אֲרוּם לֵית גְּבַר זַכַּי בְּאַרְעָא
דְּיַעְבֵּד טָב כָּל יוֹמוֹהִי וְלָא יְחוֹב קֳדָם יְיָ אֲבָל גַּבְרָא דְּיֵחוֹב קֳדָם יְיָ חָמֵי לֵיהּ לִמְהַדַּר
בִּתְיוּבְתָּא עַד דְּלָא יְמוּת׃ 22 אוּף כָּל מִלַּיָּא דִּימַלְלוּן לָךְ רַשִׁיעַיָּא לָא תִמְסוֹר לִבָּךְ לְקַבָּלוּתְהוֹן
דְּלָא יֵיתוּן יוֹמִין דִּי תִשְׁמַע יַת עַבְדָּךְ דִּילוּט לָךְ וְלֵית לָךְ חֵילָא לְאִשְׁתֵּיזָבָא מִן יְדוֹי׃ 23 אֲרוּם
חָזֵי לָךְ לְמִצְדַּק יַת דִּינָא בְּזִמְנָא דִּי יְלוּט לָךְ גְּבַר דְּלֵית דְּכְוָתָךְ דְּאַף זִמְנִין סַגִּיאִין יָדַע לִבָּךְ
דְּאוּף אַנְתְּ הֲוֵיתָא לָטֵי גּוּבְרִין אוּחְרָנִין׃ 24 כָּל דִּי אֲמָרִית בְּחָנֵית בְּחוּכְמְתָא אֲמָרִית בְּמֵימְרִי
אֶחְכּוֹם אַף כָּל חוּכְמַת אוֹרַיְתָא וְהִיא רְחִיקַת מִנִּי׃ 25 הָא כְּבָר אִתְרַחַק מִבְּנֵי נָשָׁא לְמִידַע כָּל
מַה דַּהֲוָה מִן יוֹמֵי עָלְמָא וְרָז יוֹם מוֹתָא וְרָז יוֹם דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא מַן הוּא דְּיִשְׁכְּחִנֵּיהּ
בְּחוּכְמְתָא׃ 26 חֲזָרִית אֲנָא לְחַשָּׁבָא בְּלִבִּי וּלְמִדַּע וּלְאַלָּלָא וּלְמִתְבַּע חוּכְמְתָא וְחוּשְׁבַּן אֲגַר
עוֹבָדוֹי דְּצַדִּיקַיָּא וּלְמִידַע פּוּרְעָנוּתָא חוֹבָא דְּשַׁטְיָא וְסוּכְלְתָנוּ חוּלְחוּלְתָּא דְמַלְכוּתָא׃
27 וְאַשְׁכַּחִית אֲנָא פִּתְגָם דִּמְרִיר עַל אֱנָשׁ יַתִּיר מִן מְרִיר יוֹם מוֹתָא יַת אִתְּתָא דְּהִיא עָבְדַת עָקִין
סַגִּיאִין לְבַעֲלָהּ וּמְצָדְתָּן וְתַקְלָן בְּלִבָּא כְּפִיתָן יְדָהָא בְּדִיל דְּלָא לְמִפְלַח בְּהֵן תַּקִּין קֳדָם יְיָ
גְּבַר דִּי יִפְטִיר יָתַהּ בְּגֵט פִּטּוּרִין וּמִשְׁתֵּיזֵב מִנַּהּ וְחַיָּבָא קֳדָם יְיָ גְּבַר דִּיסַבְנַהּ וְאִתְלְכַד
בְּזְנוּתָהָא׃ 28 חֲזֵי דֵין עוֹבָדָא דְאַשְׁכַּחִית אֲמַרָה קֹהֶלֶת דְּמִתְקְרֵי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל כַּוְּנִית
מַזָּלַיָּא חֲדָא עִם חַבְרְתָּהּ לְמִשְׁכַּח חוּשְׁבַּן בְּנֵי אֱנָשָׁא מַה יְהֵא בְּסוֹפְהוֹן׃ 29 אִית פִּתְגָם אוּחְרָן
דְּעוֹד תָּבְעַת נַפְשִׁי וְלָא אַשְׁכַּחִית גְּבַר שְׁלִים וְזַכַּי בְּלָא חִבּוּלָא מִן יוֹמֵי אָדָם עַד דִּי אִתְיְלִיד
אַבְרָהָם צַדִּיקָא דִּי אִשְׁתְּכַח מְהֵימַן וְזַכַּי בֵּין אֶלֶף מַלְכִין דְּאִתְכַּנַּשׁוּ לְמֶעְבַּד מִגְדְּלָא דְּבָבֶל
וְאִתְּתָא דִּבְכָל אִלֵּין נְשֵׁיהוֹן דְּמַלְכַיָּא כְּשָׂרָה לָא אַשְׁכַּחִית׃ 30 לְחוֹד חֲזֵי דֵין אַשְׁכַּחִית דִּי עֲבַד
יְיָ אָדָם קַדְמָאָה תַּקִּין קֳדָמוֹי וְזַכַּי וְחִוְיָא וְחַוָּה אִנּוּן אַטְעִיוּ לְמֵיכַל מִן פֵּירֵי דְאִילָנָא דְּאָכְלִין
פֵּירוֹי חַכִּימִין לְמִידַע בֵּין טָב לְבִישׁ וּגְרַמוּ לְאִסְתַּקְּפָא עֲלוֹהִי יוֹם מוֹתָא וּלְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא
וְאִנּוּן תָּבְעוּ לְמִשְׁכַּח חוּשְׁבּוֹנִין סַגִּיאִין בְּגִין לְאַיְתָאָה מַחְתָּא עַל דָּיְרֵי אַרְעָא׃

Paraph. Chald. Versio Latina.

In die quo benefecerit tibi Dñs, esto etiam tu in bonitate, & benefac toti 15
mundo, ut non veniat super te dies malus : vide & contemplare ; etiam
hoc è regione hujus fecit Dñs ut corripiat homines mundi : ideo ut non
inveniat homo post se quicquam mali in seculo hoc. Omnia vidi in diebus 16
vanitatis meæ, quòd à conspectu Dñi decernuntur bonũ & malum ut sint
in mundo, *ratione syderum quibus producti sunt homines* : quoniam inno-
cens perit in innocentia sua in seculo hoc, & meritum ejus custoditur illi
in seculum venturum : & est vir peccator prolongans dies in peccatis suis,
& computatio operũ ejus malorũ custoditur ei ad seculũ venturum, ut pu-
niatur in die judicii magni. Ne sis justus nimium in tempore quo reus est 17
peccator mortis *in domo judicii tua* ; ut clementer agas erga eum, non occi-
dens eum ; nec sapiens fias sic amplius *sapientiâ* improborum *qui stant
in via*, & ne discas vias eorum : ad quidnam perverses viam tuam ? Ne 18
eas post *cogitationẽ* cordis tui ad peccandum multũ, & ne elonges viã tuã *à
doctrina* Legis *Domini*, ut sis stultus: ad quidnam tu causam affers mortis
animæ tuæ, *ut abbrevientur anni vitæ tuæ, ad moriendũ* cùm nondum per-
venerit tempus tuum moriendi ? Bonum est te adjungi negotiis mundi 19
hujus, ut retribuas beneficentiã animæ tuæ in via negotiatorum, & etiam ab
hoc libro Legis ne dimittas partẽ tuã: etenim qui timet Dominum, *evadit
omne delictũ* illorum. Et sapientia *Joseph filii Jaacob auxiliata est ei, red-* 20
dendo illum sapientẽ præ omnibus decem fratribus ejus justis ; *qui rexerunt
in timore Domini, neq; imperavit illis concupiscentia mala, tempore quo fue-
runt dati in urbe Ægypti, nec occiderant Joseph fratrem suũ, qui mœrore
affecit ipsos tempore isto voce verborũ suorũ.* Quoniã non est vir innocens 21
in terra qui faciat bonum omnibus diebus *suis*, & non peccet ante Dñm:
*viro verò qui peccaverit ante Dominum, convenit ut revertatur pœnitentiâ
antequam moriatur. Etiam* ad omnia verba quæ loquentur tibi impii ne 22
tradas cor tuum ut accipias ea, ne veniant dies ut audias servum tuum
maledicentẽ tibi, *& non sit tibi facultas evadendi è manibus ipsius.* Etenim 23
animadverte tibi ut justifices judicium in tempore quo maledixerit tibi vir
qui non fuerit sicut tu; quia etiã persæpe *novit cor tuum* quòd tu quoq; ma-
ledixeris viris aliis. Omne hoc quod dixi, probavi in sapientia: dixi in dicto 24
meo, Sapiã *etiã* omnẽ sapientiã Legis, & ipsa elongata est à me. Ecce jam 25
pridẽ elongatũ est à filiis hominis, ut sciant omne quod fuit à dieb' seculi,
& secretũ diei mortis, & secretũ diei quo veniet rex Christus: quis est ille
qui inveniet illud in sapientia? Reversus sum ego ad cogitandum in corde 26
meo, & ad cognoscendũ, & investigandũ, & ad inquirendum sapientiã &
æstimationẽ mercedis operum justorum, & ad cognoscendã ultionẽ peccati
stultorum, & intelligentiã immutationis regni. Inveni autem ego rem quæ 27
amara est super hominẽ magis quàm amaritudo diei mortis, uxorẽ quæ fa-
cit molestias multas viro suo: et retia et offendicula sunt in corde ejus, liga-
tæq; manus ejus, [*sic*] ut non *operetur eis*: acceptus corã Dño [*erit*] vir qui
dimiserit eam libello repudii séque liberaverit ab ea: peccator verò est in
conspectu Dñi vir qui acceperit eã, et capietur in fornicatione ejus. Aspice 28
hoc opus quod inveni, dixit Ecclesiastes, *qui vocatur Selomoh rex Israel*,
contuli sydera unũ cum altero, ut invenirẽ computationẽ filiorũ hominũ, et
quid erit in extremis eorũ. Est res alia quam adhuc quæsivit anima mea, et 29
non inveni virum perfectum et innocentẽ absq; corruptione à dieb' Adam;
*donec nasceretur Abraham justus, qui inventus est fidelis & integer inter
mille reges, qui convenerũt ad moliendã turrim Babel:* et mulierẽ in omni-
bus his *uxoribus regum sicut Sarah* non inveni. Tantummodo vide, hoc 30
inveni, quod fecit Dñs hominẽ primũ, rectum ante se et innocentẽ ; *at ser-
pens & Eva ipsum seduxerunt, ad comedendum de fructibus arboris, cujus
qui comederint fructus, facultatẽ obtinent discernendi inter bonum & ma-
lum ; & causam præbuerunt, ut ingrueret in eum dies mortis, & in omnes
incolas terræ* : et ipsi quæsierunt ut invenirent computationes multas, *ad inducendum plagam super habitatores terræ.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ܒܝܘܡܐ ܕܛܒܬܐ ܗܘܝ ܒܛܒܬܐ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܒܝܫܬܐ ܚܙܝ ܢܦܫܟ. ܐܦ ܗܢܐ ܠܘܩܒܠ
ܗܢܐ ܥܒܕܗ ܐܠܗܐ. ܥܠ ܡܡܠܠܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܒܪܢܫܐ ܡܕܡ ܒܬܪܗ. * ܟܠ ܡܕܡ 16
ܚܙܝܬ ܒܝܘܡܬܐ ܕܗܒܠܝ. ܐܝܬ ܙܕܝܩܐ ܕܐܒܕ ܒܙܕܝܩܘܬܗ. ܘܐܝܬ ܪܫܝܥܐ ܕܡܓܪ
ܒܒܝܫܘܬܗ. * ܠܐ ܬܗܘܐ ܙܕܝܩ ܣܓܝ. ܘܠܐ ܬܬܚܟܡ ܝܬܝܪ. ܕܠܐ ܬܬܡܗ. * ܠܐ ܬܪܫܥ 17 18
ܣܓܝ. ܘܠܐ ܬܬܣܢܐ ܣܓܝ. ܠܐ ܬܗܘܐ ܣܟܠܐ. ܕܠܐ ܬܡܘܬ ܕܠܐ ܒܙܒܢܟ. * ܛܒ ܕܬܐܚܘܕ 19
ܒܗܢܐ. ܘܐܦ ܡܢ ܗܘ ܠܐ ܬܪܦܐ ܐܝܕܟ. ܡܛܠ ܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ. ܢܦܩ ܠܟܠܗܘܢ.
* ܚܟܡܬܐ ܡܥܫܢܐ ܠܚܟܝܡܐ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܥܣܪܐ ܫܠܝܛܢܐ ܕܐܝܬ ܒܡܕܝܢܬܐ. * ܡܛܠ 20
ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܙܕܝܩ ܒܐܪܥܐ: ܕܢܥܒܕ ܛܒܬܐ ܘܠܐ ܢܚܛܐ. * ܘܐܦ ܠܟܠܗܘܢ ܡܠܐ ܕܢܡܠܠܘܢ 21 22
ܪܫܝܥܐ. ܠܐ ܬܬܠ ܠܒܟ. ܠܐ ܬܫܡܥ ܠܥܒܕܟ ܕܡܨܛܪܐ ܠܟ. * ܡܛܠ ܕܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ 23
ܝܕܥ ܠܒܟ. ܕܐܦ ܐܢܬ ܨܛܪܬ ܠܐܚܪܢܐ. * ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܢܣܝܬ ܒܚܟܡܬܐ. ܐܡܪܬ 24
ܕܐܬܚܟܡ. ܘܗܝ ܪܚܝܩܐ ܗܘܬ ܡܢܝ. * ܪܚܝܩ ܡܢ ܕܗܘܐ ܘܥܡܝܩ ܥܘܡܩܐ. ܡܢܘ 25
ܢܫܟܚܝܘܗܝ. * ܐܬܟܪܟܬ ܐܢܐ ܘܠܒܝ ܠܡܕܥ. ܘܠܡܒܚܢ. ܘܠܡܒܥܐ ܚܟܡܬܐ 26
ܘܚܘܫܒܢܐ. ܘܠܡܕܥ ܪܫܝܥܘܬܐ ܕܣܟܠܐ. ܘܣܟܠܘܬܐ ܘܡܬܚܦܟܢܘܬܐ. * ܘܐܫܟܚܬ 27
ܕܡܪܝܪܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܐܢܬܬܐ. ܕܐܝܬܝܗ ܨܝܕܐ. ܘܡܨܝܕܬܐ ܠܒܗ. ܐܣܝܪܐ ܐܝܕܝܗ. ܡܢ
ܕܫܦܪ ܠܐܠܗܐ. ܢܫܬܘܙܒ ܡܢܗ. ܘܚܛܝܐ ܢܬܐܚܕ ܒܗ. * ܚܙܝ. ܗܢܐ 28
ܐܫܟܚܬ. ܐܡܪ ܩܘܗܠܬ. ܚܕܐ ܠܚܕܐ. ܠܡܫܟܚܘ ܚܘܫܒܢܐ. * ܘܗܘ ܕܒܥܬ 29
ܢܦܫܝ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܢ ܐܠܦܐ ܐܫܟܚܬ. ܘܐܢܬܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܠܐ
ܐܫܟܚܬ. * ܒܪܡ ܚܙܝ ܗܢܐ ܕܐܫܟܚܬ. ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܬܪܝܨܐ. ܘܗܢܘܢ 30
ܒܥܘ ܡܚܫܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ.

In die prosperitatis esto jucundus ; & in die 15
calamitatis considera teipsum : nimirum, u-
num opposuit alteri Deus, eam ob causam ut
nihil inveniat homo quod queratur de ipso
Deo. Omnia vidi in diebus vanitatis meæ. 16
Est justus qui pereat in justitia sua, & est im-
pius qui diu manet in facinoribus suis.
Ne sis nimis justus, & plus æquo ne sapias, 17
ut ne obstupescas. Ne sis impius immodicè, 18
ne nimiùm exosus reddaris. Ne sis stolidus,
ne præter tempus tuum moriaris. Bonum est 19
ut hoc teneas, & ab illo quoque manum
ne remittas : nam qui Deum timet, utri-
que inhæret. Sapientia corroborat sapien- 20
tem plusquam decem potentes qui sunt in
urbe. Non est enim quisquam justus in terra, 21
qui faciat bonum, & non peccet. Præterea 22
cunctis sermonibus quos impii loquentur,
ne adjicias animum. Servum tuum contu-
meliis te afficientem ne audias : Novit enim 23
cor tuum quòd tu quoque sæpenumero a-
lios contumeliis affeceris. Hæc omnia ten- 24
tavi per sapientiam. Dixi, Sapientiam ac-
quiram, ipsa tamen remota est me Plus- 25
quam sit ipsa distantia ; & *verò* imum pro-
fundum quis reperiat ? Obivi ego & cor 26
meum, ut scirem, & visitarem atque per-
quirerem sapientiam & rationem, & ut sci-
rem impietatem stulti, & stultitiam ac præ-
varicationem. Deprehendi autem morte 27
amariorem esse mulierem, quòd ipsa sit
laqueus, rete cor ejus, vincula manus ejus.
Qui bonus est coram Deo, effugiet eam :
qui autem peccat, capietur ab illa. Ad- 28
verte, hoc est quod deprehendi, ait Co-
heleth : singulæ res *perpendendæ*, ut inve-
niantur rationes. Et quæsivit adhuc anima 29
mea, sed non reperi. Hominem inter mil-
le unum reperi : mulierem autem inter cun-
ctas non inveni. Verùm adverte hoc quod 30
inveni, quòd Deus homines rectos fecerit,
ipsi verò cogitationes plurimas quæsierint.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * في يوم الخير عِش في الخير * وتبصر في يوم الشر * ابصر مع ذاك ان هذا قد صنعه
16 الله من اجل ان الكلام موافق لهذا * لكيلا يجد الانسان ولا يصادف وراه شيا * وعرفت
مع الاشياء كلها في ايام بطالتي * ان يكون مقسط مهلكا بعدله * ويكون منافق
17 18 نايما بشره * لا تكون مقسطا كثيرا * ولا تحاكمن حكما زايدا * لا تداهن فتنافق
19 كثيرا * ولا تكن فظا قاسيا * ليلا تموت في غير وقتك * امر صالح ان تمسك بهذا
الوعظ وتعتصم به * ومع ذاك لا تيبس يدك من هذا * فان المتقي الله يخرج من جميع
20 الاشياء مبريا * الحكمة تعين الحكيم اكثر من العشرة المسلطين في المدينة لمعونة
21 22 اهلها * لان انسان صديق لن يوجد في الارض يعمل صلاحا ولا يخطي * ومع هذا
لا تصغين قلبك في جميع الاقوال التي يتكلمها المنافقون * ليلا يسمع عبدك فيلعنك *
23 * لانه يتسرع عليك مرار كثيرة * ويضر قلبك دفعات كثيرة * كما لعنت انت اخرين *
24 * هذه كلها اختبرتها بالحكمة * وقلت احكم في افادة الحكمة فابتعدت هي مني
25 كثيرا * ابعد مما كانت هي بعيدة * ومن يجد عمق عمقها * جلت انا وقلبي لاعرف
26 واتامل ولابتغي الحكمة والعلم * ولاعرف غباوة المنافق والجهالة وانتقال رايه * فوجدت
27 انا الغباوة اشد مرارة من الموت * مع المراة التي هي حاوية * قلبها مقانص وشباك * وفي
28 يديها قيد * فالصالح امام وجه الله يستنقذ منها * ومن يخطي يقتنص بها * قال الجامع
29 انظر قد وجدت هذا * واحدة بواحدة فاسئت لاجد الكفر * الذي طلبته نفسي * فما
وجدته * فوجدت انسانا واحدا من الوف اناس * وفي كافة هولاي النساء ما وجدت امراة *
30 * بل انني ابصرت اني وجدت هذا الذي صنع الله * الانسان معه مقوما وطلبوا هم
افكارا كثيرة *

In die prosperitatis prosperè vivito, & 15
contemplare diem adversitatis. Conside-
ra præterea quòd Deus rem istam
fecerit eò quòd sermo sit eidem rei
consentaneus, ut nihil inveniat homo,
nihilq; post ipsum offendat. Cum rebus 16
omnibus didici quoq; in diebus vanitatis
meæ, esse justum qui pereat in justitia sua,
& esse impium qui perduret in pravi-
tate sua. Ne sis nimiùm justus, nec 17
nimiam sapientiam ostentes. Ne sis ni- 18
miùm fraudulentus ac impius, nevè sis
dyscolus atque crudelis, ne præter tuum
tempus moriaris. Optima res est monitum 19
hoc tenere illùdque complecti, ita ta-
men ut manus tua ab eo minimè tor-
pescat : nam qui Deum timet, inco-
lumis evadet ab omnibus rebus. Sapien- 20
tia plus juvat sapientem, quàm decem
præfecti urbis cives juvent. Non enim 21
reperitur in terra quisquam justus, qui
faciat bonum & non peccet. Præterea 22
mentem tuam ne adhibeas omnibus ver-
bis quæ impii loquuntur, ne audiat ser-
vus tuus, & maledicat tibi : Nam 23
frequenter insultabit tibi, & crebris vi-
cibus nocebit cordi tuo, quemadmodum
tu aliis maledixisti. Hæc omnia per sa- 24
pientiam expertus, dixi, Sapiens eva-
dam beneficio sapientiæ : verùm ipsa
multùm recessit à me, Longiùs quàm 25
esset remota : nam quis inveniat imum
profundum illius? Lustravi ego & 26
mens mea, ut scirem, & contempla-
rer, atque exquirerem sapientiam &
doctrinam, & cognoscerem stolidita-
tem impii, [illegible] ejus, & mobilita-
tem animi ipsius. Et inveni ego sto- 27
liditatem esse morte amariorem, unà
cum muliere quæ est pessima, cujus
cor laquei sunt ac retia, & compedes
in manibus ejus : sed qui probus est
ante conspectum Dei, liberatur ab ea :
qui verò peccat, capitur ab ea. Di- 28
xit Collector, Vide, hoc inveni, rem
unam cum altera comparavi, ut inve-
nirem computationem. Quam quæsivit 29
anima mea, sed minimè inveni. Inve-
ni autem hominem unum è mille
hominibus, at inter omnes has mulie-
res, non inveni mulierem. Sed tan- 30
tùm vidi hoc me reperisse quòd fecit
Deus, hominem scilicet esse rectum :
ipsi verò homines cogitationes plurimas
quæsierunt.

קהלת : ח

מי כהחכם ומי יודע פשר דבר

CAP. VIII.

1 חכמת אדם תאיר פניו ועז פניו ישנא׃
2 אני פי־מלך שמור ועל דברת שבועת אלהים׃
3 אל־תבהל מפניו תלך אל־תעמד בדבר רע כי כל־אשר יחפץ יעשה׃
4 באשר דבר־מלך שלטון ומי יאמר־לו מה־תעשה׃
5 שומר מצוה לא ידע דבר רע ועת ומשפט ידע לב חכם׃
6 כי לכל־חפץ יש עת ומשפט כי־רעת האדם רבה עליו׃
7 כי־איננו ידע מה־שיהיה כי כאשר יהיה מי יגיד לו׃
8 אין אדם שליט ברוח לכלוא את־הרוח ואין שלטון ביום המות ואין משלחת במלחמה ולא־ימלט רשע את־בעליו׃
9 את־כל־זה ראיתי ונתון את־לבי לכל־מעשה אשר נעשה תחת השמש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו׃
10 ובכן ראיתי רשעים קברים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן־עשו גם־זה הבל׃
11 אשר אין־נעשה פתגם מעשה הרעה מהרה על־כן מלא לב בני־האדם בהם לעשות רע׃
12 אשר חטא עשה רע מאת ומאריך לו כי גם־יודע אני אשר יהיה־טוב ליראי האלהים אשר ייראו מלפניו׃
13 וטוב לא־יהיה לרשע ולא־יאריך ימים כצל אשר איננו ירא מלפני אלהים׃
14 יש־הבל אשר נעשה על־הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אלהם כמעשה הרשעים ויש רשעים שמגיע אלהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם־זה הבל׃

Verſio VUL. LAT.

Quis talis ut ſapiens eſt? & quis cognovit ſolutioně verbi?

CAP. VIII.

1 SApientia hominis lucet in vultu ej⁹, & potentiſſim⁹ faciē 2 illi⁹ commutabit. Ego os regis obſervo, et præcepta juramen- 3 ti Dei. Ne feſtines recedere à facie ej⁹, neq; permaneas in opere malo: quia omne, q̄ vo- 4 luerit, faciet: Et ſermo illi⁹ poteſtate plen⁹ eſt: nec dicere ei quiſquā poteſt, Quarè ita fa- 5 cis? Qui cuſtodit præceptū, nō experietur quidquā mali. Tempus & reſponſioně cor ſapien- 6 tis intelligit. Omni negotio temp⁹ eſt, & opportunitas, & 7 multa hominis afflictio: Quia ignorat præterita, et futura nul- 8 lo ſcire poteſt nuntio. Non eſt in hominis poteſtate prohibere ſpiritū, nec habet poteſtatē in die mortis, nec ſinitur quieſcere ingruente bello, neq; ſalva- 9 bit impietas impium. Omnia hæc conſideravi, & dedi cor meū in cunctis operib⁹, quæ fiunt ſub Sole. Interdū dominatur homo homini in malū ſuū. 10 Vidi impios ſepultos: qui etiā cùm adhuc viverent, in loco ſancto erant, & laudabantur in civitate quaſi juſtorū operū: 11 ſed & hoc vanitas eſt. Etenim quia non profertur citò contra malos ſententia, abſq; timore ullo filii hominum perpetrant 12 mala. Attamē peccator ex eo q̄ centies facit malū, & p̄ patientiā ſuſtentatur, ego cognovi q̄ erit bonū timētib⁹ Deū, qui 13 verētur faciē ej⁹. Non ſit bonū impio, nec prolongentur dies ejus, ſed quaſi umbra tranſeant 14 qui non timent faciē Dñi. Eſt & alia vanitas, quæ fit ſup terram: ſunt juſti, quibus mala proveniunt, quaſi opera egerint impiorū: & ſunt impii, qui ita ſecuri ſunt, quaſi juſtorum facta habeant: ſed & hoc vaniſſimum judico.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

†Τίς οἶδε σοφοὺς, καὶ τίς οἶδε λύσιν ῥήματος;

ΚΕΦ. η'.

1 †Σοφία ἀνθρώπου φωτιεῖ (α) πρόσωπον αὐτοῦ, †καὶ ἀναιδὴς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.
2 †Στόμα βασιλέως φύλαξον, †καὶ περὶ λόγου
3 (β)ὅρκου Θεοῦ Μὴ σπουδάσῃς, †ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσῃ· †μὴ στῇς ἐν λόγῳ πονηρῷ, †ὅτι πᾶν
4 (γ)ὃ ἐὰν θελήσῃ ποιήσει, †Καθὼς βασιλεὺς (δ)ἐξουσιάζων, †καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ, Τί (ε)ποι-
5 εῖς; †Ὁ φυλάσσων ἐντολὴν, οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρὸν, †καὶ καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδία σο-
6 φοῦ. †Ὅτι παντὶ πράγματι ἔστι καιρὸς καὶ κρίσις,
7 †ὅτι γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν. †Ὅτι οὐκ ἔστι γινώσκων τί τὸ ἐσόμενον, †ὅτι καθὼς ἔ-
8 σται, τίς ἀναγγελεῖ (ζ)αὐτῷ; †Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι, †τοῦ κωλῦσαι σὺν τὸ πνεῦμα· †καὶ οὐκ ἔστιν (η) ἐξουσία ἐν ἡμέρᾳ θανάτου, †καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου, †καὶ οὐ διασώσει ἀσέβεια τὸν παρ' αὐτῆς.
9 †Καὶ (θ) σύμπαν τοῦτο εἶδον, καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου (ι) εἰς πᾶν τὸ ποίημα ὃ πεποίηται ὑπὸ τὸν ἥλιον, †τὰ ὅσα (κ)ἐξουσιάσατο ὁ ἄνθρω-
10 πος †ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν. †Καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου †καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει, ὅτι οὕτως ἐποίησαν. †Καί γε τοῦτο ματαιό-
11 της. †Ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις †ἀπὸ τῶν (λ) ποιούντων τὸ πονηρὸν ταχὺ, †διὰ τοῦτο ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐ-
12 τοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν. †Ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν †ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν· †(μ)ὅτι καὶ γινώσκω ἐγὼ, †(ν)ὅτι ἔστιν ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις τὸν Θεὸν, †ὅπως
13 φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. †Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ, †καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, †ὃς οὐκ ἔστι φοβούμενος ἀπὸ προσώπου τοῦ
14 Θεοῦ. †Ἔστι ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς, †ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, (ξ)ὅτι φθάνει ἐπ' αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν, †καί εἰσιν ἀσεβεῖς, ὅτι(ο) φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. †Εἶπα, Ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.

MS.A. (α)πρόσωπον, καὶ ἀναιδὴς (β) ὅρκου Μὴ σπουδάσῃς, (γ) ὃ ἂν θελήσει (δ) ἐξουσιάζων λαλεῖ, καὶ τίς (ε)ποιήσεις; (ζ)αὐτοῖς; (η)ἐξουσιάζων ἡμέρας θανάτου, (θ) σύμπαν (ι) εἰς πᾶν ποίημα (κ) ἐξουσιάζεται (λ) ποιούντων πονηρὸν (μ)ὅτι καί γε (ν)ὅτι ἔσται (ξ)ὅτι φθάννει πρὸς αὐτοὺς (ο)φθάννει

Quis novit (γγ) ſapientes, & quis novit ſolutionem verbi?

CAP. VIII.

SApientia hominis illuminabit vultum ejus: & (a) imprudens vultu ſuo odietur. Os (b) regis cuſtodi; et (c) de verbo juramenti Dei Nè feſtines, à facie ej⁹ ambulabis, nè ſtes in verbo malo: quoniam omne quod voluerit, faciet, Sicut rex poteſtatem habens: & quis dicet ei, Quid facis? Qui cuſtodit mandatū, (d) non cognoſcet verbum malū: & tempus (e) judicii cognoſcit cor ſapientis: (f) Quia omni negotio eſt temp⁹, & judiciū: (g) quia ſcientia hominis multa ſuper eū: (h) Quia nō eſt qui cognoſcat, quid futurum ſit: ſicut enim erit, quis annuntiabit ei? Non eſt homo poteſtatem habens in ſpiritū, ut prohibeat ſpiritū: et nō eſt poteſtas in die mortis: & non eſt (i) emiſſio in die belli: & non ſalvabit impietas (k) eū, qui ab ea. Et omne hoc vidi: et dedi cor meū in omne opus, quod factum eſt ſub Sole, (l) quæ pro poteſtate fecit homo in hominē, ut affligeret eū. Et tunc vidi impios in ſepulchra introductos, & de (m) Sancto: & iverunt, & laudati ſunt in civitate, quia ſic fecerant. Etiam hoc vanitas (n) Quia nō eſt facta contradictio à facientibus malū citò; (o) ideò repletū eſt cor filiorū hominis in eis, ut faciant malum. Qui peccavit, fecit malū ex tunc, & ex longitudine eorū. Quarè, & cognoſco ego, quia eſt bonū timentib⁹ Deū, ut timeant à facie ej⁹. Et bonum non erit impio, & non prolongabit dies in (p) umbra, qui nō eſt timens à facie Dei. (q) Eſt vanitas, quæ facta eſt ſuper terram, quia ſunt juſti, (r) quia venit ſuper eos, quaſi factum impiorum: & ſunt impii, quia venit ad eos quaſi factum juſtorum: dixi, Quia hoc etiam (ſ) vanitas eſt.*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

תרגום TARGUM.

ח

מַן הוּא חַכִּימָא דְּיָכִיל לְמֵיקַם קֳבֵל חוּכְמְתָא דַיְיָ וּלְמִנְדַּע פְּשַׁר מִלַּיָּא בִּנְבִיאַיָּא
דִּגְבַר חַכִּים תַּנְהַר זִיו אַפּוֹהִי בֵּינֵי צַדִּיקַיָּא וַחֲצִיף אַפִּין מִשְׁתַּנְיָין כָּל אוֹרְחָתֵיהּ מִטַּב לְבִישׁ׃
הֱוֵי זְהִיר יַת פּוּמָךְ עַל גְּזֵירַת מַלְכָּא לְמִטַּר מַה דְּיִפְקְדִנָּךְ וְעַל עֵיסַק מוֹמָתָא דַיְיָ
וְלָא תֵימֵי בִּשְׁוּם מֵימְרֵיהּ עַל מַגָּן׃ [illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. VIII.

1 QUis eſt ſapiens qui poſſit conſiſtere adverſ⁹ ſapientiā Dñi, & ſcire *ſolutionē* eloquiorū in *prophetis?* Sapientia viri ſapientis illuſtrat ſplendorē faciei ej⁹ inter juſtos: & impudens facie, immutantur *omnes* viæ ej⁹ de bono in malum. 2 Cuſtodi os tuū ſuper ſententiā regis, ut obſerves quod juſſerit tibi, & ſuper negotiū juramenti Dñi caut⁹ eſto, & ne jures in nomine dicti *ejus* in vanum. 3 Et in tempore indignationis Domini ne ceſſes orare ante eum: territus à facie ejus, vade & ora, & quære miſericordias ab eo, ut non inſiſtas in re mala: etenim Dominus *omnium ſeculorum* DOMINUS quod voluerit faciet. 4 Poſtquàm decretum eſt dictum regis qui imperat ſuper *totum* mundum, fit in celeritate: & quis eſt vir qui percutiet manum ejus, & dicet ei, Quid feciſti? 5 Vir qui cuſtodit præcepta Dñi, non cognoſcet quicquam mali in ſeculo venturo, & temp⁹ orationis & *judicii &* veritatis cognoſcitur in corde *ſapientum*. 6 Etenim omni negotio eſt tempus bonū & malū, & juxta judiciū veritatis judicatur univerſus mund⁹, & quando decernitur ante Dñm ut fiat ultio in mundo ob peccatū hominū facientiū malum, quòd *multa ſunt* in *eis*. 7 Etenim non eſt qui ſciat quidnā ſit futurū ut fiat in extremo ej⁹ ſuper ipſum: in tempore enim quo erit voluntas à conſpectu Dñi ut male ſit ei, quis eſt qui nuntiabit ei? 8 Non eſt vir qui imperet ſpiritui animæ, ut prohibeat animā vitalem ne *deficiat* à corpore hominis, & non eſt imperator in die mortis, ut eripiat quiſquam ſociū ſuū, neq; vaſa armorū auxiliantur in prælio, neque eripiet impietas dominū ſuū in die judicii magni. 9 Omne hoc vidi quod fuit in mundo, & dedi cor meū ad cognoſcendū omne op⁹ quod fit in mundo hoc ſub Sole in tempore quo imperat homo homini ad malefaciendum ei. 10 Et in veritate vidi peccatores qui ſepulti ſunt & exterminati de mundo de loco ſancto ubi juſti habitant, & abierunt ut comburantur in gehennā, & oblivioni traditi ſunt inter habitatores urbis: & ecce ſicut fecerunt, factū eſt eis: etiā hoc vanitas. 11 Et ideo quòd non fit verbū ultionis improborū velociſſimè ſuper opera eorū mala, propterea plenū eſt cor filiorū hominis ad faciendū malū in mundo hoc. 12 Et in tempore quo peccator fecerit malū centum annis, & à Dño datur ei ſpatiū ut convertatur, etenim revelatū eſt *ei* in ſpiritu ſancto, & ſcio ego quòd erit bonum in ſeculo futuro timentib⁹ Dñm qui timent eū, & faciunt voluntatē ej⁹. 13 Bene non erit improbo, neque erit ei longitudo in ſeculo venturo, & in ſeculo hoc præſcindentur dies vitæ ej⁹; fugient & ſuccidentur velut umbra, quia non ipſe timet Dñm. 14 Eſt vanitas quæ conſtituta eſt ut fiat ſuper faciem terræ: Sunt juſti quibus accidit malū, ac ſi illi facerent opera peccatorū; et ſunt peccatores quib⁹ contingit [*bonum*,] ac ſi illi facerent opera juſtorū: et vidi in ſpiritu ſancto quia malum quod accidit juſtis in ſeculo hoc, non eſt propter peccata eorū, ſed ad removendum ex eis culpam levem, ut ſit merces eorum integra in ſeculo venturo: et bonum quod contingit peccatoribus *in ſeculo hoc*, non eſt *propter meritum* eorum, ſed ad retribuendum eis mercedem meriti levis quod fecerunt, ut comedant mercedem ſuam in ſeculo hoc, et ut perdant partem ſuam in ſeculo venturo: dixi in dicto meo quòd etiam hoc eſſet vanitas.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܘܗܠܬ * ܚ *

ܡܢܘ ܐܝܟ ܚܟܝܡܐ. ܘܡܢ ܝܕܥ ܦܘܫܩܗ ܕܡܠܬܐ. ܚܟܡܬܗ ܕܓܒܪܐ ܡܢܗܪܐ ܐܦܘܗܝ. 1
ܘܕܚܨܝܦ ܐܦܘܗܝ ܢܣܬܢܐ. * ܦܘܡܗ ܕܡܠܟܐ ܛܪ. ܘܥܠ ܡܠܬܐ ܕܡܘܡܬܐ ܕܐܠܗܐ 2
ܠܐ ܬܬܒܗܠ. * ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܘܗܝ ܙܠ. ܘܠܐ ܬܩܘܡ ܒܡܠܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܨܒܐ 3
ܥܒܕ. * ܐܝܟ ܡܠܟܐ ܕܫܠܝܛ ܡܡܠܠ. ܘܡܢܘ ܢܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܥܒܕ ܐܢܬ. 4
* ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܐ. ܠܐ ܢܕܥ ܡܠܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܙܒܢܐ ܘܕܝܢܐ. ܝܕܥ ܠܒܗ ܕܚܟܝܡܐ. 5
* ܡܛܠ ܕܠܟܠ ܨܒܘ ܐܝܬ ܙܒܢܐ ܘܕܝܢܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܫܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܥܠܘܗܝ. 6
* ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܕܝܕܥ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܘܡܕܡ ܕܥܬܝܕ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܡܢ ܒܬܪܗ. ܡܢܘ ܢܚܘܐ ܠܗ. 7
* ܠܝܬ ܓܒܪܐ ܕܫܠܝܛ ܒܪܘܚܐ. ܠܡܟܠܐ ܪܘܚܐ. ܘܠܝܬ ܫܘܠܛܢܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܘܬܐ. ܘܠܝܬ 8
ܦܘܠܛܢܐ ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܒܐ. ܘܠܐ ܡܦܨܐ ܪܘܫܥܐ ܠܡܪܘܗܝ. * ܘܟܠܗ ܗܢܐ ܚܙܝܬ. 9
ܘܝܗܒܬ ܠܒܝ ܠܟܠ ܥܒܕܐ. ܕܡܬܥܒܕ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܘܙܒܢܐ ܕܐܫܬܠܛ
ܒܪܢܫܐ ܒܒܪܢܫܐ ܠܡܒܐܫܘ ܠܗ. * ܘܗܝܕܝܢ ܚܙܝܬ ܪܫܝܥܐ ܕܡܬܩܒܪܝܢ ܘܗܦܟܝܢ. ܘܡܢ ܐܬܪܐ 10
ܕܩܘܕܫܐ ܐܙܠܘ. ܘܐܬܛܥܝܘ ܒܡܕܝܢܬܐ. ܕܗܟܢܐ ܥܒܕܘ. ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ. * ܡܛܠ ܕܠܐ 11
ܡܬܥܒܕܐ ܦܬܓܡܐ ܡܢ ܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ ܥܓܠ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܡܠܝ ܠܒܐ ܕܒܢܝܢܫܐ
ܒܗܘܢ. ܠܡܥܒܕ ܒܝܫ. * ܡܢ ܕܚܛܐ. ܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܡܐܐ. ܘܡܓܪܓ ܠܗ. ܘܐܦ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܢܗܘܐ 12
ܛܒ ܠܕܚܠܝܗܘܢ ܕܐܠܗܐ. ܕܢܕܚܠܘܢ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. * ܘܛܒܬܐ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܪܫܝܥܐ. ܘܠܐ ܢܘܪܟ 13
ܝܘܡܬܗ. ܐܝܟ ܛܠܠܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܕܚܠ ܗܘ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. * ܐܝܬ ܗܒܠܐ ܕܡܬܥܒܕ ܥܠ 14
ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܙܕܝܩܐ ܕܡܛܐ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܕܪܫܝܥܐ. ܘܐܝܬ ܪܫܝܥܐ ܕܡܛܐ
ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܐܡܪܬ. ܕܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ.

CAP. VIII.

1 QUis eſt ſapienti ſimilis? & quis novit interpretationem verbi? Sapientia viri illuſtrat vultum ejus: qui autem procacis eſt vultûs, odio habebitur. 2 Os regis obſerva; & ad proferendum juramentum Dei ne feſtines. 3 Ab ejus conſpectu recede, neque perſiſtas in re mala: quicquid enim libuerit ei, faciet. 4 Quomodocunque rex loquatur, permiſſum eſt ei, & quis dicat illi, Quid agis? 5 Qui ſervat mandatum, neſcit rem malam. Et tempus ac rationem novit cor ſapientis: 6 Nam res quælibet opportunitatem habet ac rationem. Multa namque miſeria accidit homini. 7 Quoniam ignorat quid evenerit; & quid eventurum ſit ei poſt ipſum, quis indicet illi? 8 Neque eſt qui dominetur vento, ut ventum prohibeat: nec eſt dominium in diē mortis, nec evaſio in die certaminis, neque ſalvabit impietas dominos ſuos. 9 Hoc etiam totum conſideravi, & applicui animū meū ad cognoſcendum omne opus quod geritur ſub ſole, & tempus quo homo dominat⁹ eſt homini ut noceret ei. 10 Tunc etiā vidi impios ſepultos redire: & *quamvis* è loco ſanctitatis receſſerint, nihilominus oblivioni traditum eſſe in urbibus quòd talia fecerint: at hoc etiam vanitas. 11 Quia non illico ſumitur vindicta à facinoroſis, propterea roboratur animus hominum intra ipſos ad perpetrandum ſcelus. 12 Qui peccat, centum mala committit, attamen prorogat illi *pœnam Deus*. Scio etiam quòd bonum obveniet timentibus Dominum, qui eum reverentur. 13 Impio autem non erit bonum, neque prorogabit dies, non ſecus ac umbra: quia Deum non reveretur. 14 Eſt vanitas quæ uſu venit ſuper terram: Sunt videlicet juſti quibus obtingit quaſi *facerent* opera impiorum: & ſunt impii quibus obtingit quaſi *facerent* opera juſtorum: atque dixi, Hoc vanitas eſt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثامن *

1 * من قد عرف الحكماء ومن قد عرف تلخيص القول * حكمة الانسان تنير وجهه * ومن
2 لا حياء له يمقت وجهه * احفظ فم الملك * ولا تعجل في قسم ذكر الله * فمن من وجهه
3 عصي لا يثبت في كلام خبيث * فان كلما يشاوه يعمله * يتكلم كملك ذي سلطان *
4 فمن يقول ماذا صنعت * من يحفظ وصيه لن يعرف قولا خبيثا * وقلب الحكيم يعرف
5 وقت الحكومة * لان لكل امر يوجد وقت وحكم * لان لن يوجد من يعرف * لان معرفة
6 الانسان كثير عليه * لان لن يوجد من يعرف الموقع * لان من يخبره بالامر كما يكون *
7 * لن يوجد انسان له سلطان في الروح ليمنع الروح * ولم يوجد ذو سلطان يعمل به في
8 يوم الموت * وقيل في موضع آخر * ولن يوجد من يتسلط في يوم الموت على امر * ولن
9 يوجد رسالة في يوم الحرب * والنفاق ما يسلم من ينال منه * وعرفت هذا مع كل شيء *
وبذلت قلبي الى كل صناعة تعمل تحت الشمس * من الاشياء التي تسلط عليها الانسان
10 ليضره ويوذيه * وحينئذ رايت منافقين يدخلون ومن قبل القديس الى القبور * وذهبوا
11 ومدحوا في المدينة انهم هكذا عملوا * وهذا لعمري باطل * لان العاملين الشر لم يصر
منهم مقاومة الخطاب سريعا * فلهذا تمكن قلب بني الانسان في ذاتهم على افتعال الشر *
12 * من اخطاء فقد عمل الشر منذ ذاك الحين ومنذ طول مدته * ومع ذاك انا اعرف ان
13 المتقين الله يكون لهم صلاحا ليرهبوا من وجهه * والمنافق لن يكون له خيرا * ولا من
14 لا يكون خائفا من وجه الله ما يطول ايامه * فيكون كانها في ظل * يكون امر باطل
يعمل في الارض ان يوجد صديقون يبلغ اليهم مثل صناعة المنافقين * ويوجد منافقون
يبلغ اليهم مثل صناعة المقسطين * فقلت بحقيق ان هذا باطل *

CAP. VIII.

1 *Quis cognovit ſapientes; & quis novit ſermonis interpretationem? ſapientia hominis lucidum reddit vultum ejus; & qui caret pudore, odioſum reddit vultum ſuum.* 2 *Obſerva os regis, & ne ſis præceps in jurando mentionem Dei.* 3 *Nam qui diſcedit è conſpectu illius, non permanebit in ſermone malo: quoniam quicquid voluerit, faciet.* 4 *Loquetur ut rex poteſtate præditus, & quis dicet; Quid feciſti?* 5 *Qui ſervat præceptum, haudquaquam experietur ſermonem malum. Et cor ſapientis novit opportunitatem ſapientiæ:* 6 *Quia cuilibet rei invenitur opportunitas & judicium: quia non reperitur qui ſciat: quia ſcientia hominis multa eſt ſuper ipſum:* 7 *Quia non reperitur qui ſciat futurum: quis enim ipſi rem indicabit quomodo ſit futura?* 8 *Nemo reperitur qui poteſtatem habeat in ventum, ut impediat ventum: neque reperitur qui pollcat poteſtate quam exerceat in diem mortis, (vel, ut alibi dicitur, neque reperitur qui poteſtatem habeat imperandi diei mortis:) neque reperitur emiſſio in die belli: neque impietas incolumem ſervabit eum qui ex ipſa facultates acquirit.* 9 *Hoc etiam cum rebus omnibus cognovi. Præterea cor meum adjeci ad omnem actum qui ſub ſole exercetur, ex iis rebus quibus homo dominatur in propriū damnum ac nocumentum.* 10 *Et tunc vidi impios ingredientes adeò è conſpectu ſancti in ſepulchra, & abiiſſe, ac laudatos fuiſſe in urbe quòd ita geſſerint: atque id quidem vanum eſt.* 11 *Etenim quia ſceleſtorum actionibus haud prompta fit oppoſitio, iccirco obfirmatum eſt cor filiorum hominum intra ipſos in perpetrando ſcelere.* 12 *Qui peccat, facinus committit ex eo tempore & diuturna mora ipſi conceſſa. Adhæc novi ego quòd timentibus Deum proſperè ſuccedet, ut eum vereantur.* 13 *Impio autem non benè ſuccedet; neque is qui Deum non veretur, prorogabit dies ſuos; ſed erunt acſi eſſent in umbra.* 14 *Eſt etiam res inanis quæ fit in terra: Reperiuntur, videlicet juſti quibus obtingit ſecundùm opus impiorum: & reperiuntur impii quibus obtingit ſecundùm opus juſtorum: unde dixi, Revera hoc vanum eſt.*

קהלת : ט

ſub homini bonum non quòd , lætitiam ego laudavi Et
15 ושבחתי אני את־השמחה אשר אין־טוב לאדם תחת
cum comitabitur hoc & : lætari & , bibere & , comedere quim , ſole
השמש כי אם־לאכל ולשתות ולשמוח והוא ילונו
ſub Deus ei dedit quos , ſuarum vitarum diebus , ſuo labore in
בעמלו ימי חייו אשר־נתן־לו האלהים תחת
, ſapientiam ſciendum ad meum cor dedi Quemadmodum . ſole
16 השמש׃ כאשר נתתי את־לבי לדעת חכמה
die in etiam quòd : terram ſuper fit quod negotium videndum ad &
ולראות את־הענין אשר נעשה על־הארץ כי גם ביום
omne vidi Et . videns ipſe non ſuis oculis in ſomnum nocte in &
17 ובלילה שנה בעיניו איננו ראה׃ וראיתי את־כל־
opus invenire homo poterit non quòd Dei opus
מעשה האלהים כי לא יוכל האדם למצוא את־המעשה
, homo laborabit quod propter : ſole ſub fit quod
אשר נעשה תחת־השמש בשל אשר יעמל האדם
non , ſcire ſapiens dixerit ſi etiam & : inveniet non & , quærendum ad
לבקש ולא ימצא וגם אם־יאמר החכם לדעת לא
. invenire poterit
יוכל למצא׃

CAP. IX. ט

. hoc omne declarandum ad & , meo corde in dedi hoc omne Quia
1 כי את־כל־זה נתתי אל־לבי ולבור את־כל־זה
etiam : Dei manu in eorum ſervitia & , ſapientes & , juſti Quia
אשר הצדיקים והחכמים ועבדיהם ביד האלהים גם־
Omnia . eorum facies ad omnia , homo ſciens non odium etiam , amorem
2 אהבה גם־שנאה אין יודע האדם הכל לפניהם׃ הכל
, mundo & , bono , impio & juſto unus eventus omnibus ſicut
כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור
, peccator ſic , bon⁹ ſicut : ſacrificans ipſe non qui ei & , ſacrificanti & , immundo &
ולטמא ולזבח ולאשר איננו זבח כטוב כחטא
quod omni in malum Hoc . timet juramentum qui ſicut , jurans
3 הנשבע כאשר שבועה ירא׃ זה רע בכל אשר־
cor etiam & : omnibus unus eventus quòd , ſole ſub fit
נעשה תחת השמש כי־מקרה אחד לכל וגם לב
, eorum vitis in , eorum corde in inſaniæ & , malo eſt plenum hominis filiorum
בני־האדם מלא־רע והוללות בלבבם בחייהם
, viventes omnes ad eligatur quiſquis Quia . mortuos ad hoc poſt &
4 ואחריו אל־המתים׃ כי־מי אשר יבחר אל כל־החיים
Nam . mortuo leone præ bonus ipſe vivus canis quia : ſpes eſt
5 יש בטחון כי־לכלב חי הוא טוב מן־האריה המת׃ כי
ſcientes ipſi non mortui & : ſunt morituri quòd , ſcientes viventes
החיים יודעים שימתו והמתים אינם יודעים
. eorū memoria eſt tradita oblivioni quia : merces eis ultrà non & , quicquam
מאומה ואין־עוד להם שכר כי נשכח זכרם׃
: periit jam eorum invidia etiam , eorum odium etiam , eorum amor Etiā
6 גם אהבתם גם־שנאתם גם־קנאתם כבר אבדה
. ſole ſub fit quod omni in ſeculū in ultrà eis non pars &
וחלק אין־להם עוד לעולם בכל אשר־נעשה תחת השמש׃

Verſio VUL.LAT.

15 Laudavi igitur lætitiam, quòd
non eſſet homini bonum ſub
Sole, niſi quòd comederet, &
biberet, atque gauderet: & hoc
ſolum ſecū auferret de labore
ſuo, in diebus vitæ ſuæ, quos
16 dedit ei Deus ſub Sole. Et appoſui
cor meum ut ſcirem ſapientiā, & intelligerem diſtentionē
quæ verſatur in terra: eſt
homo, qui diebus & noctibus
17 ſomnum non capit oculis. Et
intellexi, quòd omnium operum
Dei nullā poſſit homo invenire
rationē, eorum quæ fiunt
ſub Sole: & quantò pl⁹ laboraverit
ad quærendum, tantò
minùs inveniat: etiam ſi dixerit
ſapiens ſe nôſſe, non poterit
reperire.

CAP. IX.

1 OMnia hæc tractavi in corde
meo, ut curioſè intelligerē:
Sunt juſti atque ſapientes, &
opera eorum in manu Dei: Et
tamen neſcit homo, utrùm amore
2 an odio dignus ſit: Sed
omnia in futurū ſervantur incerta,
eò quòd univerſa æquè
eveniāt juſto & impio, bono &
malo, mundo & immundo, immolanti
victimas, & ſacrificia
contemnenti: ſicut bonus, ſic et
peccator: ut perjurus, ita & ille
3 qui verum dejerat. Hoc eſt peſſimū
inter omnia, quæ ſub Sole
fiunt, quia eadem cunctis eveniunt,
unde et corda filiorū hominum
implentur malitiâ, &
contemptu in vita ſua, & poſt
hæc ad inferos deducentur.
4 Nemo eſt qui ſemper vivat, &
qui hujus rei habeat fiduciam:
melior eſt canis vivus leone
5 mortuo. Viventes enim ſciunt
ſe eſſe morituros, mortui verò
nihil noverūt ampliùs, nec habent
ultrà mercedē: quia oblivioni
tradita eſt memoria eo-
6 rum. Amor quoque, & odiū, et
invidiæ ſimul perierūt, nec habent
partē in hoc ſeculo, & in
opere quod ſub Sole geritur.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

15 †Καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τὴν εὐφροσύνην, †ὅτι
οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον,
† ὅτι εἰ μὴ (π) φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ
εὐφρανθῆναι· † καὶ αὐτὸ συμπροσέσται αὐτῷ
ἐν μόχθῳ αὐτοῦ † ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, (ρ)
16 ὅσας ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον. †Ἐν
οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ γνῶναι τὴν σοφίαν,
† καὶ τοῦ ἰδεῖν (σ) τὸν περισπασμὸν τὸν πεποιημένον
ἐπὶ τῆς γῆς, †ὅτι καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν
νυκτὶ † ὕπνον (τ) ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστι
17 βλέπων. † Καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα
τοῦ Θεοῦ, † ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος
τοῦ εὑρεῖν † σὺν τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον
ὑπὸ τὸν ἥλιον· † (υ) ὅσα ἂν μοχθήσῃ ἄνθρωπος
τοῦ ζητῆσαι, καὶ οὐχ εὑρήσει. † καί γε
ὅσα ἂν εἴπῃ (φ) σοφὸς τοῦ γνῶναι, † οὐ δυνήσεται
τοῦ εὑρεῖν. †ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα
(χ) εἰς καρδίαν μου, † καὶ καρδία μου σύμπαν
εἶδε τοῦτο.

15 Et laudavi ego lætitiam: quia non
eſt bonum homini ſub Sole, niſi
comedere, & bibere, & lætari.
(ι) Et ipſum ſimul aderit ei in
labore ejus diebus vitæ ejus,
16 quos dedit ei Deus ſub Sole. In
(κ) quibus dedi cor meum, ut
cognoſcerem ſapientiam, & viderem
(λ) diſtentionem, quæ facta
eſt ſuper terram: quia & in die
& in nocte ſomnum oculis ſuis
17 non eſt videns. (μ) Et vidi
omnia opera Dei, quia non poterit
homo invenire opus quod
factum eſt ſub Sole: quæcunque
laborabit homo quærere, & non
inveniet. Etiam quæcunq; dixerit
ſapiens cognoſcere; non poterit
invenire. Quarè omne hoc dedi
in corde meo: & (ξ) cor meum
omne vidit hoc.

ΚΕΦ. Θʹ.

1 †(α) ὩΣ οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι
αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ Θεοῦ, †καί γε ἀγάπην
καί γε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος·
2 † τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν, † Ματαιότης
ἐν τοῖς πᾶσιν. †Συνάντημα ἓν τῷ δικαίῳ
καὶ τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ,
† (β) καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, † καὶ
τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι· † ὡς ὁ
ἀγαθὸς ὡς ὁ ἁμαρτάνων, † ὡς ὁ ὀμνύων
3 καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβούμενος. † Τοῦτο (γ)
πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον,
†ὅτι συνάντημα ἓν τοῖς πᾶσιν. †καί γε καρδία
υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ· † καὶ
περιφέρεια ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν,
4 † καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς. †Ὅτι
τίς ὃς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας;
†ἔστιν ἐλπίς, ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς
5 † ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν. †Ὅτι οἱ
ζῶντες γνώσονται ὅτι ἀποθανοῦνται, † καὶ
οἱ νεκροὶ οὐκ εἰσὶ γινώσκοντες οὐδέν· καὶ οὐκ ἔστιν
αὐτοῖς ἔτι μισθός, †ὅτι (δ) ἐπελήσθη ἡ
6 μνήμη αὐτῶν. † Καί γε ἀγάπη αὐτῶν, καί
γε μῖσος αὐτῶν, †καί γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη
ἀπώλετο· † (ε) καί γε μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτοῖς
ἔτι (ζ) εἰς τὸν αἰῶνα † ἐν παντὶ τῷ πεποιημένῳ
ὑπὸ τὸν ἥλιον.

CAP. IX.

1 QUomodò juſti, & ſapientes
et operationes eorum in manu Dei,
(a) & quidem charitatem, & quidem
odium non eſt cognoſcens homo:
omnia ante faciem eorum. (b)
2 Vanitas in omnibus. Eventus unus
juſto, & impio, bono, & malo, &
mundo, & immundo, & ſacrificanti,
3 & non ſacrificanti. Sic
bonus, ut peccator: ſic jurans,
ſicut juramentum timens.
Hoc eſt peſſimum in (c) omni, quod
factum eſt ſub Sole; quia eventus
unus omnibus. Et quidem cor filiorum
hominis repletum eſt malo:
& (d) circumlatio in corde eorum
in vita eorum; & (e) poſt hæc
4 ad mortuos: Quia quis eſt qui cōmunicet
in omnes viventes? Eſt
ſpes, quoniam (f) canis vivens ipſe
bonus ſuper leonem mortuum.
5 Quia viventes ſcient, quòd morientur:
& mortui non ſunt cognoſcentes
quicquam: & non eſt eis
ampliùs merces: in oblivionem
6 enim venit memoria eorum. Etiam
dilectio eorum, etiam odium eorum,
etiam zelus eorum jam periit:
etiam pars non eſt eis ultrà in ſeculum
in omni, quod factum eſt ſub
Sole.

MS.A. (π) τοῦ φαγεῖν (ρ) ἃς ἔδωκεν (σ) τὸν πειρασμὸν (τ) ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστιν βλέπειν. (υ) ὅσα ἐὰν ποιήσῃ (φ) ὁ σοφὸς (χ) εἰς τὴν καρδίαν

Κεφ. θʹ. MS.A. (α) Ὅτι οἱ δίκαιοι (β) τῷ καθαρῷ (γ) τὸ πονηρὸν (δ) *ἐπελήσθη (ε) καὶ μερὶς (ζ) εἰς αἰῶνα

תרגום TARGUM.

15 ושבחית אנא ית חדות אוריתא ארום לית טב לאנש בעלמא הדין תחות שמשא ארום
אלהן למיכל ולמשתי ולמחדי בטורחיה ובחולקיה דאתיהיב ליה מן שמיא ולא יושיט
ידיה בחטופין ואניסא והוא ילוניה לשלם לעלמא ההוא ויקבל אגר שלים על טורחיה
16 די טרח בשלמותא כל יומי חיוהי דיהב ליה יי בעלמא הדין תחות שמשא׃ כמא די
יהבית ית לבבי למנדע חוכמת אוריתא ולמחוי ית גון דאתעביד על ארעא ארום אף
חכימא דיצבי למעסק באוריתא ולאשכחא חוכמתא טורחא הוה ליה ארום אף ביממא
17 לא ינוח ובליליא שינתא בעינוהי לא חזי׃ וחזית אנא ית כל עובד גבורתא דיי ארום
דחילא הוא ולית ליה רשו לאנש לאשכחא ית עובד גבורתא דיי דאתעביד בעלמא
הדין תחות שמשא כד יטרח אנש למתבע מה דעתיד למהוי ולא ישכח ואף אם יימר
גבר חכים במימריה למנדע מה דעתיד למהוי בסוף יומיא ולית ליה רשו למשכח׃

ט

1 ארום ית כל דין יהבית על לבי ולמבלוש ית כל דין די צדיקיא וחכימיא ותלמידיהון
דמשתעבדין להון על עסק אולפן אוריתא מסירין בידא דיי ומניה אתגזר על כל עלמא
כל מה דיהי ביומיהון אף רחמתא די רחמנון אף סניאתא דסננון גבר לית נביא
2 בעלמא די ינדע מה דיהי באנשא כולא במולא אתגזר למהוי קדמיהון׃ כולא במוליא
תליא מן שמיא אתגזר מה דעתיד למהוי לכולא ארעון חד לזכאה ולחייבא לדתקנן
אורחתיה ולמדכי נפשיה ולמסאב נפשיה ולמקרב נכסת קודשיא ולדליתוהי מקריב
3 נכסת קודשין כחייבא כגבר דיומי לשקרא כגבר דמומתא דחיל׃ דין מזל ביש בכל
עלמא די יתעבד תחות שמשא ארום ארעון חד לכולא לכל דיירי ארעא ואף לבא דבני
אנשא אתמלי ביש על דא וחולחולתא בלבבהון כל יומי חייהון ובתר סופוהי דאנשא
4 נטיר ליה לאתוכחא עם מיתיא בדין חייביא׃ ארום מן גברא די אתחבר לכל פתגמי
אוריתא ולמקני חיי עלמא דאתי אית ליה סבר ארום כלבא חיא הוא טב מן אריא די
5 הוא מית׃ ארום צדיקיא ידעין דאין יחובון עתידין למהויהון חשיבין כמיתיא לעלמא
דאתי בגין כן נטרין אורחתהון ולא חיבין ואין יחובון תיבין בתיובתא וחייביא ליתיהון
ידעין מדעם טב על דלא אוטיבו עובדיהון בחייהון וליתיהון ידעין מדעם טב לעלמא
6 דאתי ולית להון אגר טב בתר מותהון ארום אתנשי דכרנהון מביני צדיקיא׃ בתר
מותהון דרשיעיא לית בהון צרוך אף רחמתהון אף שנאתהון אף קנאתהון הא כבר
הובדון מן עלמא וחולק טב לית להון עוד עם צדיקיא לעלמא דאתי ולית להון הניה
מן כל מה דאתעביד בעלמא הדין תחות שמשא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

15 Et laudavi ego gaudium Legis, quia non eſt bonum homini in ſeculo hoc ſub Sole, niſi tantùm comedere & bibere & gaudere *in* labore ſuo, & pro parte ſua quæ data eſt ei ex cœlo, atq; non extendere manum ſuam in rapinas & violentiam, & hoc conducet illum in pacem ad ſeculum *illud*, & accipiet mercedem perfectam pro labore ſuo quo laboravit in integritate omnibus diebus vitæ ſuæ quos dedit illi Dñs in ſeculo hoc ſub Sole.
16 Quemadmodum dedi cor meum ad ſciendum ſapientiam Legis, & ad videndum negotium quod fit ſuper terram, etenim ſapiens *etiam* qui vult ſtudere in Lege, & invenire ſapientiam, labor eſt illi: nam etiam interdiu non quieſcit, & noctu ſomnum oculis ſuis non videt.
7 Et vidi ego omne opus fortitudinis Dñi, quoniam terribilis eſt: & non eſt facultas homini inveniendi opus fortitudinis Dñi quod factum eſt in mundo hoc ſub Sole; quando laboraverit homo ut inquirat id quod futurum eſt ut fiat, non inveniet: & etiamſi dixerit vir ſapiens in dicto ſuo, ut ſciat id quod futurum eſt ut fiat in fine dierum, non *licebit* illi invenire.

CAP. IX.

1 ETenim omnia hæc poſui in corde meo, & ut ſcrutarer omnia hæc. Quod juſti & ſapientes, & diſcipuli eorum qui ſubditi ſunt eis *diſcendæ legis gratia*, traditi ſunt in manum Dñi: & ab eo decretum eſt *de toto mundo* omne quod erit in diebus eorum; etiam amor quo dilexerit eos aliquis, & etiam odiū quo eos perſecut⁹ fuerit: non eſt *propheta in mundo* qui ſciat id quod erit homini: omne in providentia decretum eſt ut ſit ante eos.
2 Omne ex *ſyderibus* pendet, ex cœlo decretum eſt quod futurum eſt ut fiat omnib⁹: eventus unus innocenti & peccatori, ei cujus viæ rectæ ſunt, & purificanti animam ſuam, & polluenti *animam ſuam*; & offerenti oblationem ſanctitatum, & ei qui non offert oblationem ſanctitatum: [*ſicut bonus,*] ſic peccator; *ſicut vir qui jurat in falſum*, *ſic* vir qui juramentum timet.
3 Hoc *fatum* malum eſt in toto mundo, quod *factum* eſt ſub Sole, quòd eventus eſt omnibus unus, omnibus [*inquam*] habitatorib⁹ terræ, & etiam cor filiorū hominū repletum eſt malo propter hoc, & inſania in corde eorū erit omnibus diebus vitæ eorum, & poſt *finem* hominis ſervatur ei ut corripiatur cum mortuis juxta judicium *peccatorum*.
4 Etenim quis eſt vir qui aſſociabitur omnibus verbis Legis? ad acquirendam vitam ſeculi venturi eſt illi ſpes: etenim canis vivus melior eſt, quàm leo qui mortuus eſt.
5 Quoniam juſti norunt quod ſi peccaverint, futuri ſunt ut reputentur ut mortui in ſeculo venturo: propterea cuſtodiunt vias ſuas, & non peccant: quod ſi peccant, convertuntur in pœnitentia: & peccatores neſciunt quicquam boni, eò quòd non correxerunt opera ſua in melius in vita ſua, & neſciunt quicquam boni de ſeculo venturo, & non eſt eis merces bona poſt mortem eorum: etenim oblivioni data eſt memoria eorum inter juſtos.
6 *Poſt mortem impiorum nulla eſt in eis utilitas*; etiam amor eorum, etiam odium eorum, invidia quoque, ecce pridem *perierunt* ex mundo, & pars bona non eſt eis *amplius* cum juſtis in ſeculo venturo, nec eſt eis utilitas ex omni quod fit in hoc mundo ſub Sole.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܫܒܚܬ ܐܢܐ ܚܕܘܬܐ. ܕܠܝܬ ܛܒ ܠܒܪܢܫܐ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ : ܐܠܐ ܕܢܐܟܘܠ
ܘܢܫܬܐ ܘܢܚܕܐ. ܘܗܘ ܢܙܕܘܓ ܠܗ ܒܥܡܠܗ. ܒܝܘܡܝ ܚܝܘܗܝ ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ
16 ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܗܒܬ ܠܒܝ ܕܐܕܥ ܚܟܡܬܐ. ܘܠܡܚܙܐ ܠܗܢܝܢܐ
17 ܕܡܬܥܒܕ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ ܫܢܬܐ ܒܥܝܢܘܗܝ ܠܐ ܚܙܐ. * ܘܚܙܝܬ
ܟܠܗ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܒܪܢܫܐ ܠܡܫܟܚܘ ܥܒܕܐ ܕܐܬܥܒܕ ܬܚܝܬ
ܫܡܫܐ. ܟܠ ܕܢܥܡܠ ܒܪܢܫܐ ܕܢܒܥܐ ܠܐ ܢܫܟܚ. ܘܟܠ ܕܢܐܡܪ ܚܟܝܡܐ ܠܡܕܥ. ܠܐ
ܢܫܟܚ ܠܡܫܟܚܘ.

15 * Quapropter laudavi lætitiam, quòd nil ſit homini melius ſub ſole, quàm edere, & bibere, ac lætari: hoc enim comitatur ipſum ex labore ſuo diebus ætatis ſuæ, quos conceſſit illi Deus ſub ſole.
16 Propterea cor meum appuli ad ſciendam ſapientiam, & inſpiciendam occupationem quâ ſe exercet *homo* ſuper terram: (nam diù noctúque ſomnum in ſuis oculis haud experitur.)
17 Et animadverti omnia opera Dei, quòd invalidus ſit homo ad opus quod actum eſt ſub ſole; quò plus deſudat homo in perquirendo, eò minus aſſequitur: & quicquid ſapiens ſcire proponat, aſſequi minimè poterit.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

CAP. IX.

1 * ܡܛܠ ܕܗܢܐ ܟܠܗܘܢ ܝܗܒܬ ܠܠܒܝ. ܘܠܒܝ ܚܙܐ ܗܢܐ ܟܠ ܗܘܐ. ܕܙܕܝܩܐ
ܘܚܟܝܡܐ ܘܥܒܕܝܗܘܢ. ܒܐܝܕܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܦ ܪܚܡܬܐ ܐܦ ܣܢܐܬܐ. ܠܐ ܝܕܥ ܒܪܢܫܐ. ܟܠ
2 ܕܩܕܡܝܗܘܢ. ܗܒܠܐ. * ܟܠ ܚܕ ܕܟܠ. ܓܕܫܐ ܚܕ. ܠܙܕܝܩܐ ܘܠܪܫܝܥܐ. ܠܛܒܐ.
ܘܠܒܝܫܐ. ܠܕܟܝܐ. ܘܠܛܡܐܐ. ܠܕܕܒܚ. ܘܠܕܠܐ ܕܒܚ. ܐܝܟ ܛܒܐ. ܐܦ ܚܛܝܐ. ܐܝܟ
3 ܕܝܡܐ. ܐܦ ܗܘ ܕܡܢ ܡܘܡܬܐ ܕܚܠ. * ܗܢܐ ܒܝܫܐ. ܒܟܠ ܡܐ ܕܐܬܥܒܕ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ.
ܡܛܠ ܕܓܕܫܐ ܚܕ ܠܟܠܗܘܢ. ܐܦ ܠܒܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܐܬܡܠܝ ܒܝܫܬܐ. ܘܦܘܕܐ
4 ܒܝܫܬܐ ܒܠܒܗܘܢ ܘܒܚܝܝܗܘܢ. ܘܚܪܬܗܘܢ. ܠܘܬ ܡܝܬܐ. * ܟܠ ܕܡܫܬܘܬܦ ܥܡ ܟܠ
5 ܚܝܐ. ܐܝܬ ܠܗ ܣܒܪܐ. ܡܛܠ ܕܟܠܒܐ ܕܚܝ. ܛܒ ܗܘ ܡܢ ܐܪܝܐ ܕܡܝܬ. * ܡܛܠ ܕܚܝܐ.
ܝܕܥܝܢ ܕܡܝܬܝܢ. ܘܡܝܬܐ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܡܕܡ. ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܐܓܪܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܛܥܝ
6 ܕܘܟܪܢܗܘܢ. * ܐܦ ܪܚܡܬܗܘܢ ܐܦ ܣܢܐܬܗܘܢ. ܐܦ ܚܣܡܗܘܢ. ܡܢ ܟܕܘ ܐܒܕ. ܘܡܢܬܐ
ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܠܥܠܡ. ܒܟܠ ܡܕܡ ܕܡܬܥܒܕ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ.

1 * HÆc enim omnia cordi meo indidi, totúmque hoc deprehendit cor meum: Quòd juſti ac ſapientes, & opera eorum ſunt in manu Dei: & amorem pariter ac odium ignorat homo: quicquid ob oculos habet, vanitas eſt.
2 Omnibus uni ſicut alteri par caſus *contingit*, juſtis & impiis, bonis ac malis, puris impuriſque, ſacrificanti & non ſacrificanti; ut probo, ſic peccatori; ut juratori, ſic ei qui à juramentis abhorret.
3 Hoc peſſimum eſt inter omnia quæ uſu veniunt ſub ſole, quia caſus idem omnibus. Quin etiam cor hominum impletum eſt malitiâ, & error improbus *inſidet* in corde vitâque ipſorum, & eorum finis ad mortuos.
4 Quicunque particeps eſt cujuſcunque vitæ, ſpem habet: canis enim vivus, melior eſt leone mortuo.
5 Nam vivi ſciunt ſe morituros: at mortui nihil ſciunt: nec habent ampliùs mercedem, quia oblivione deleta eſt memoria ipſorum:
6 Tum amor, tum odium, tum invidia ipſorum jampridem periit, nec partem habent ampliùs in æternum in iis omnibus quæ fiunt ſub ſole.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * ومدحت انا السرور * لان ليس للانسان تحت الشمس حظا صالحا سوي ما ياكله ويشربه
16 ويسر به * وهذا يمضي معه في تعبه ايام حياته التي منحه الله اياها تحت الشمس * وبذلت
قلبي في الامور لاعرف الحكمة واعاين التعب المصنوع في الارض * لان صاحبه في النهار
17 والليل ما يرى في عينيه نوم * وعرفت كافة صنايع الله * وان ما يمكن احدا ان يجد
الصناعة مع المصنوع تحت الشمس * ومهما يتعب الانسان في ابتغايها ما يجدها * ومع ذاك
كافة ما يقول الحكيم ليعرف لن يمكن ان يوجد *

* الفصل التاسع *

1 * لان هذا كله منحته لقلبي وعرف قلبي هذا كله * ان المقسطين والحكماء بل واعمالهم
في يد الله * والانسان لعمري لن يعرف المحبة ولا البغض * كل شي امام وجوههم باطلا *
2 * في جميع امورهم لقيا واحدة للمقسط والمنافق * للصالح والطالح * وللطاهر والنجس *
ولمن يضحي ولمن لا يضحي * مثل الصالح منا والخاطي * كمن يحلف نظيره من
3 يتقي القسم * هذا امر خبيث في كل مصنوع تحت الشمس * ان لقيا واحدة للكل * ومع
ذلك فقلت ان بني الانسان امتلوا من الراي الخبيث * وفي قلبهم اعوجاج في حياتهم *
4 وما وراهم ينتهي الى الموتى * لان من يشارك الاحياء في كل شي فذلك رجاء ماهول * لان الكلب
5 الحي ذلك صالح افضل من سبع مايت * لان الاحياء يعرفون انهم سيموتون * والموتى ليسوا
6 موجودين فما يعرفون شيا * وليس لهم ثواب ايضا * لان قد نسي ذكرهم * ومع ذلك
محبتهم وبغضهم وغيرهم قد هلكت * وليس لهم في جميع المصنوع تحت الشمس نصيب
ايضا الى الابد *

15 * *Et laudavi ego lætitiam, quòd non ſit homini ſub ſole ſors fœlix præter id quod comedit ac bibit, & quo fruitur: atque hac cum eo vadit pro labore ipſius, diebus vitæ ſuæ, quos conceſſit illi Deus ſub ſole.*
16 *Deinde animum meum ad res adjeci, ut ſcirem ſapientiam, & inſpicerem operoſum negotium quod exercetur in terra: illud enim exercenti, neque die neque nocte aſpicitur ſomnus in oculis ejus.*
17 *Et cognovi univerſa Dei opera, & quod nemini poſſibile ſit opus invenire in his bus conditis ſub ſole. Quantumvis laboret homo in his perquirendo, non reperiet illa. Quin etiam quicquid ſcire proponit ſapiens, reperiri nunquam poterit.*

CAP. IX.

1 * *ID enim totum conceſſi cordi meo, idque totum cognovit cor meum; juſtos ac ſapientes, imò etiam opera eorum in manu Dei eſſe; & hominem quidem nec amorem nec odium ſcire. Omnia in conſpectu eorum vana ſunt.*
2 *In omnibus eorum negotiis caſus idem accidit juſto & impio, probo & improbo, mundo & immundo; tam ei qui ſacrificat, quàm qui non ſacrificat; ut bono inter nos, ita & peccatori; ſicut ei qui jurat, ſic qui timet jurare.*
3 *Hæc res eſt peſſima inter omnia ſub ſole condita, quod caſus idem ſit omnibus. Præterea dixi filios hominum plenos eſſe malo animo, & in corde ipſorum obliquitatem ineſſe quamdiu vivunt, & quod ab eorum tergo eſt, ad mortuos tendere.*
4 *Nam communicare aliquem cum vivis in rebus omnibus, res eſt optata ſpei: quandoquidem canis ipſe vivus melior eſt leone mortuo.*
5 *Nam vivi nôrunt ſe morituros: mortui verò non exſtant, nihilque ſciunt; nec habent ulteriùs premium, quia oblivioni jam tradita eſt memoria eorum.*
6 *Quia etiam amor ut odium, & æmulatio ipſorum jam periit, nec ſortem habent ampliùs in æternum in ullâ re quæ fit ſub ſole.*

קהלת: ט

bono corde in bibe & , tuum panem gaudio in comede , Vade
7 לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב־טוב
omni In . tua opera Deus voluit jam quia : tuum vinum
8 יינך כי כבר רצה האלהים את־מעשיך: בכל־
tuum caput super oleum & : candida tua vestimenta sint tempore
עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על־ראשך
omnibus dilexisti quam , uxore cum vitas Vide . deficiat non
9 אל־יחסר: ראה חיים עם־אשה אשר־אהבת כל־
sole sub tibi dedit quos tuæ vanitatis vitarum diebus
ימי חיי הבלך אשר נתן־לך תחת השמש
, tuo labore in & vitis in tua pars hæc quia : tuæ vanitatis dieb⁹ omnibus
כל ימי הבלך כי הוא חלקך בחיים ובעמלך
invenerit quod Omne . sole sub laborans tu quo
10 אשר־אתה עמל תחת השמש: כל אשר תמצא
, opus non quia : fac tua virtute in faciendum ad tua manus
ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה
illuc vadens tu quo sepulchro in sapiētia & , sciētia & , cōputatio &
וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה:
nec , cursus levium non quòd , sole sub videre & , sum Cōversus
11 שבתי וראה תחת־השמש כי לא לקלים המרוץ ולא
non etiam & , panis sapientum non etiam & , bellum fortium
לגבורים המלחמה וגם לא לחכמים לחם וגם לא
occursus & tempus sed : gratia scientium non etiam & , opulentia prudentium
לנבונים עשר וגם לא לידעים חן כי־עת ופגע
: suum tempus homo sciet non etiam Quia . ipsis omnibus accidet
12 יקרה את־כלם: כי גם לא־ידע האדם את־עתו
; laqueo in captæ aves sicut & , malo reti in capiuntur qui pisces sicut
כדגים שנאחזים במצודה רעה וכצפרים האחזות בפח
ceciderit quod secundum , malo tempore in hominum filii irretiti ipsi sicut
כהם יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפול
: sole sub sapientiam vidi hanc Etiam . repentè eos super
13 עליהם פתאם: גם־זה ראיתי חכמה תחת השמש
venit & : paucum ea in virorum & , parva Civitas . me ad ipsa magna &
14 וגדולה היא אלי: עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא־
eam super extruxit & , eam circundedit & , magnus rex eam adversus
אליה מלך גדול וסבב אתה ובנה עליה
, sapiens pauper vir ea in est inventus Et . magnas munitiones
15 מצודים גדולים: ומצא בה איש מסכן חכם
est recordatus non homo & : sua sapientia in urbem ipse eruit &
ומלט־הוא את־העיר בחכמתו ואדם לא זכר
sapientiam bonam , ego dixi Et . illius pauperis viri
16 את־האיש המסכן ההוא: ואמרתי אני טובה חכמה
stultos in dominantis clamor quam : audiuntur quiete in sapientum Verba . audita ipsa non ejus verba & , contempta pauperis sapientia & , fortitudine præ
17 מגבורה וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים: דברי חכמים בנחת נשמעים מזעקת מושל בכסילים:

Verſio VUL.LAT.

7 Vade ergò & comede in lætitia panē tuū, & bibe cum gaudio vinū tuū: quia Deo placent 8 opera tua. Omni tempore ſint veſtimenta tua candida, et oleū 9 de capite tuo non deficiat. Perfruere vitâ cum uxore, quam diligis, cunctis dieb⁹ vitæ inſtabilitatis tuæ, qui dati ſunt tibi ſub Sole omni tempore vanitatis tuæ: hæc eſt enim pars in vita, & in labore tuo, quo laboras 10 ſub Sole. Quodcumque facere poteſt man⁹ tua, inſtanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erūt apud inferos, quò tu properas. 11 Verti me ad aliud, & vidi ſub Sole, nec velociū eſſe curſum, nec fortiū bellum, nec ſapientiū panē, nec doctorū divitias, nec artificū gratiā, ſed tempus, 12 caſúmque in omnibus. Neſcit homo finē ſuū: ſed ſicut piſces capiuntur hamo, & ſicut aves laqueo comprehenduntur, ſic capiuntur homines in tempore malo, cùm eis extemplò ſuper- 13 venerit. Hanc quoq; ſub Sole vidi ſapientiā, & probavi ma- 14 ximā: Civitas parva, & pauci in ea viri: venit contra eā rex magn⁹, & vallavit eam, extruxitque munitiones per gyrum, 15 & perfecta eſt obſidio. Inventúſque eſt in ea vir pauper & ſapiens, & liberavit urbem per ſapientiam ſuam, & nullus deinceps recordatus eſt hominis 16 illius pauperis. Et dicebam ego, meliorem eſſe ſapientiam fortitudine: quomodò ergò ſapientia pauperis contempta eſt, & verba ejus non ſunt au- 17 dita? Verba ſapientium audiuntur in ſilentio, pluſquàm clamor principis inter ſtultos.

Verſio GRÆC. LXX. Interp. cum Tranſl. LAT.

7 † Δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ τὸν ἄρτον σου, † καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν σου, † (η) ὅτι ἤδη εὐδόκησεν ὁ Θεὸς τὰ ποιήματά σου. 8 † Ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν ἱμάτιά σου λευκά, καὶ ἔλαιον (θ) ἐπὶ κεφαλῆς σου μὴ ὑστερησάτω. 9 † Καὶ ἴδε ζωὴν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπησας † πάσας τὰς ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δοθείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον, † ὅτι αὐτὸ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου, † καὶ ἐν τῷ μόχθῳ σου (ι) ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον. 10 † Πάντα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι, ὡς ἡ δύναμίς σου ποίησον, † ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία † ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκεῖ. 11 † Ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, † ὅτι οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, † καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, † καί γε οὐ (κ) τῷ σοφῷ ἄρτος, † καί γε οὐ τοῖς συνετοῖς (λ) πλοῦτος, † καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις, † ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται (μ) σύμπασιν αὐτοῖς. 12 † Ὅτι καί γε καὶ οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐτοῦ, † ὡς οἱ ἰχθύες οἱ θηρευόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κακῷ, † καὶ ὡς ὄρνεα τὰ θηρευόμενα ἐν παγίδι· † ὡς αὐτὰ παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονηρόν, 13 † ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ἄφνω. † Καί γε τοῦτο εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, † καὶ μεγάλη ἐστὶ 14 πρός με· Πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, † καὶ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὴν βασιλεὺς μέγας καὶ κυκλώσῃ αὐτήν, † καὶ οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτὴν 15 χάρακας μεγάλους· † Καὶ εὕρῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πένητα (ν) σοφόν, † καὶ διασώσῃ αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, † καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἐμνήσθη 16 σὺν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος ἐκείνου. † Καὶ εἶπα ἐγώ, Ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δύναμιν· † καὶ σοφία τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, † (ξ) καὶ οἱ λόγοι 17 αὐτοῦ οὐκ (ο) εἰσακουόμενοι. † Λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται † ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις.

Veni, comede in lætitia panem tuum, & bibe in (ς) corde bono vinum tuum; quoniam jam (h) complacuerunt Deo opera tua. 7

In omni tempore ſint veſtimenta tua candida: & oleum ſuper caput tuum (i) non deſit.* 8 *Et (k) vide vitam cum muliere, quam dilexiſti (l) omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ, qui dati ſunt tibi ſub Sole: quia hoc eſt pars tua in vita tua, & in labore tuo, quo tu laboras ſub Sole.* 9 *Omnia, quæ (m) invenerit manus tua facere; prout virtus tua, fac: quia non eſt opus, & cogitatio, & ſcientia, & ſapientia in inferno, quò tu vadis illuc.* 10 *Converti me, & vidi ſub Sole; quoniam non eſt (n) velocibus curſus, nec potentibus (o) prælium, nec quidem (p) ſapienti panis, nec quidem intelligentibus divitiæ, nec quidem ſcientibus gratia: quoniam tempus & eventus (q) occurret omnibus illis.* 11 *Quia etiam neſcit homo (r) tempus ſuum, quaſi piſces, qui tenentur in retiaculo (ſ) malo; & ſicut volucres, quæ capiuntur in laqueo. Sicut ea, illaqueantur filii (t) hominis in tempore malo: cùm ceciderit ſuper ipſos ſubitò.* 12 *Etiam hoc vidi, ſapientiam ſub Sole, & magna eſt (u) ad me:* 13 *Civitas parva, & viri pauci in ea; & venit ſuper eam rex magnus, & circundedit eam, & ædificavit adverſùs eam (x) aggeres magnos:* 14 *Et invenit in ea virum pauperem ſapientem: & ſalvavit hic civitatem in ſapientia ſua: & homo non recordatus eſt viri pauperis illius.* 15 *Et dixi ego,* 16 *Bona ſapientia ſuper potentiam: & ſapientia pauperis (y) pro nihilo habita, & verba ejus non exaudita. Verba ſapientum, (z) in quiete audiuntur ſuper clamorem eorum, qui poteſtatem habent in ſtultitiis.* 17

MS.A. (η) ὅτι εὐδόκησεν (θ) ἐπὶ κεφαλήν (ι) ᾧ μοχθεῖς (κ) τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος, (λ) ὁ πλοῦτος, (μ) τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. Καί γε οὐκ ἔγνω (ν) καὶ σοφόν, καὶ διασώσει (ξ) καὶ λόγοι (ο) εἰσὶν ἀκουόμενοι.

תרגום Targum.

7 אמר שלמה ברוח נבואה מן קדם יי עתיד מרי עלמא למימר לכל צדיקיא באנפי נפשיה אזיל טעום בחדוא לחמך דאתותב לך על לחמך די יהבתא לעניא ולחשיכא דהוי כפן ושתי בלב טב חמרא דאצטנע לך בגן עדן חלף חמרך דמזגתא לעניא וחשיכא דהוי צחי ארום הא כבר אתרעית קדם יי עובדך טבא: 8 בכל עדן יהוין כסותך חורין מן כל טואבות חובתא ושמא טבא דמתיל למשח רבותא קני בגין די ימטון ברכן על רישך וטיבותך אל יחסר: 9 חזי חיין טבין עם אתתא דרחמתא כל יומי חיי הבלותך די יהב יי לך במזלא בעלמא הדין תחות שמשא ארום היא חולקך בחיין ובטורחותך די אנת טרח בעלמא הדין תחות שמשא: 10 כל די מספקא ידך למעבד טיבו וצדקתא עם מסכינא בכל חילך עבד ארום בתר מותא לית לגבר עובדא וחושבנא ומנדעא וחוכמתא בבית קבורתא דאת אזיל תמן ולא יסיעון לך אלהן עובדין טבין וצדקתא בלחודיהון: 11 אמר שלמה מלכא כד הויתי יתיב על כורסי מלכותי הוה אסתכלית וחזית בעלמא הדין תחות שמשא ארום לא גוברין דאנון קלילין כנשרין מסתיען למרהט לאשתיזבא מן מותא בקרבא ולא גבריא מסתיעין באגחותהון קרבא בגבורתהון ואף לא חכימיא מסתיעין בחוכמתהון למסבע לחמא בעדן כפנא ואף לא סוכלתנין מסתיעין בסוכלתנותהון למכנוש עתרא ואף לא ידעי בינה מסתיעין במנדעותהון למשכח רחמין בעיני מלכא ארום עדן וערעיתא במזלהון יערע ית כולהון: 12 ארום אף לא אשתמודע לגבר ית זמניה בין טב לביש מן מה דעתיד למהוי בעלמא ולמיתי עלוי כנוני ימא דמתאחדין בחכא וכצפרי שמיא דמתאחדין בקולא כותהון מתקלין בני אנשא לזמן בישתא דאתעתדת למהוי נפלא עליהון רגעא חדא משמיא: 13 אף דין חזיתי דהיא חוכמתא בעלמא הדין תחות שמשא ורבתא היא לותי: 14 גוף בר נשא דמתיל לקרתא זעירתא וגברין גברי חילא זעיר בגוה היכמה דקלילן זכותיה בגו לבא דאנשא ויעול לות גופא יצרא בישא דמתיל למלך רב תקיף לאתכנשא ואסחר ית לבא למטעי יתיה ובנא עלוהי אתר למתב על די יצבי לאסטיותיה מן אורחן דתקנן קדם יי לאחדא יתיה במצודין רברבין דגיהנם לאדלקותיה שבעא זמנין על חובוהי: 15 ואשתכח בגו גופא יצרא טבא מסכין וחכים ואתגבר עלוהי וכבש יתיה בחוכמתיה ושיזיב ית גופא מן דינא דגיהנם בתוקפיה ובחוכמתיה היכמא דגברא עביד לקרבא משיזיב יתבי קרתא בחוכמת לבביה ואנש לא דכר בתר כן ליצרא טבא דשיזביה אלהן יימר בלבביה זכאה אנא היכמה דיתבי קרתא ההיא לא דכירו ית עניא ההוא דשיזיב יתהון: 16 ואמרית אנא במימרי טבא חכמת צדיקיא מכח גבורת רשיעיא דחוכמת צדיקיא וזכותיה משיזבא ליה ולאנשי דריה ותקוף רשיעא דקאם בתוקפיה דלביה בדיל דלא למהדר בתיובתא מחבלא ליה בלחודוהי וחוכמת צדיקא ועניא מזדלזלא בעיני רשיעי דריה ובעדן דיוכח יתהון על עובדיהון בישיא ופתגמי אוכחותיה ליתנון מקבלין: 17 מלי דצלותא דחכימיא בחשי מתקבלין קדם מרי עלמא יתיר מקבלת רשיעא דהוא שליט על שטין דפגין ולית מקבל:

Paraph. Chald. Verſio Latina.

7 Dixit Selomoh in ſpiritu prophetiæ à conſpectu Domini: Futurū eſt ut Dominus mundi dicat ſingulis juſtis in facie uniuſcujuſque: Vade guſta in lætitia panem tuum, qui repoſitus eſt tibi propter panem tuum quem dediſti pauperi & humili qui erat eſuriens, & bibe in corde jucundo vinum *quod reconditum eſt tibi in paradiſo,* pro vino tuo quod miſcuiſti pauperi & humili qui *fuit ſitiens*: ecce enim jam beneplacita fuere ante Dominum opera tua bona. 8 In omni tempore ſint veſtes tuæ lotæ ab omni contaminatione peccati: & nomen bonum quod aſſimilatur unguento unctionis, tibi acquire, ut contingant benedictiones ſuper caput tuum, & bonitas tua non deficiat. 9 Fruere vita bona cum uxore quàm amâſti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ quos dederit tibi Dominus *ex providentia in hoc mundo ſub Sole,* quia hæc eſt pars tua in vita tua & in labore tuo quo tu laboras in mundo hoc ſub Sole. 10 Omne quod ſuppeditaverit man⁹ tua ad faciendū *bonum &* eleemoſynam pauperi, *omnibus viribus tuis* facito: etenim poſt mortem non eſt viro opus, aut cogitatio vel ſcientia, aut ſapientia in domo ſepulchri quò tu vadis, & non adjuvabunt te, niſi opera bona & juſtitia tantummodo. 11 *Dixit Selomoh rex, Cum ſederem ſuper ſolium regni mei, tunc* contemplatus ſum & vidi in ſeculo hoc ſub Sole, quòd nec viri qui veloces fuerint ſicut aquilæ adjuti ſunt currendo ut eriperentur à morte in prælio, neq; robuſti adjuvantur dum ineunt prælium robore ſuo, nec ſapientes adjuvantur ſapientia ſua ut ſatientur pane in tempore famis, neq; etiam intelligentes adjuvantur intelligentia ſua ad congregandas divitias, neq; etiam ſcientes prudentiā juvantur ſcientiis ſuis ad inveniendā gratiā in oculis regis: quoniā temp⁹ & event⁹ *pro ſorte eorum* accidet omnib⁹ his. 12 Etenim non notū eſt viro tempus ſuum tam bonū quàm malum ex eo quod futurum eſt in ſeculo & venturū ſuper eū: ſicut piſces maris qui capiuntur *hamo*, & ſicut aves cœlorū quæ comprehenduntur laqueo, ſic illaqueantur filii hominis in tempore mali, quod ruiturū eſt ſuper eos puncto uno cœlitus. 13 Etiam hoc vidi quod eſt ſapientia in ſeculo hoc ſub Sole, & magna quidem eſt ipſa mihi. 14 Corpus filii hominis quod ſimile eſt civitati parvæ, & viri pollentes exigua virtute in medio ipſi⁹, ecce cùm leves fuerint juſtitiæ in medio cordis hominis, intrabit in corpus concupiſcentia mala, quæ aſſimilatur regi magno & robuſto, ad opprimendum, & obſidet cor ut errare faciat illud: & ædificat in illo locum ad ſedendū ubicunque voluerit, ut declinare faciat illud à viis quæ rectæ ſūt ante Dñm, ad cōprehendendū illud in retib⁹ maximis gehennæ ut comburat eū *ſepties* propter peccata ſua. 15 Invent⁹ eſt autē in medio corporis affect⁹ bon⁹ humilis & ſapiens, & prævaluit ſup illud & ſubjecit illud ſapientia ſua, & eripuit *corp⁹* à judicio gehennæ robore ſuo & ſapientia ſua, ſicut vir faciens præliū liberat habitatores urbis ſapientia cordis ſui, & homo non recordatur poſteà affectus boni qui liberavit eum, ſed dicit in corde ſuo, Innocens ego ſum, ſicut etiā habitatores urbis illius non recordati ſunt humilis illius qui liberavit eos. 16 Et dixi ego in dicto meo: Melior eſt ſapientia *juſtorum*, quàm vis fortitudinis *improborum; quòd ſapientia juſti et meritum ejus liberat eum & homines generationis ejus, cùm robur impii, qui perſtat in obfirmatione cordis ſui ut non convertatur pœnitentiâ, perdat ipſum ſolum*: & ſapientia juſti & pauperis vilipenditur in oculis improborum generationis ejus, & in tempore quo corripit illos propter opera eorum mala, verba correptionis illius non *ſuſcipiunt*. 17 Verba orationis ſapientum in ſilentio ſuſcipiuntur ante Dominum mundi, magis quā clamor improbi qui imperat ſtultis clamantib⁹, & non eſt qui attendat.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܐܙܠ ܐܟܘܠ ܒܚܕܘܬܐ ܠܚܡܟ܂ ܘܐܫܬܝ ܒܠܒܐ ܛܒܐ ܚܡܪܟ܂ ܡܛܠ ܕܗܐ ܐܨܛܒܝ ܐܠܗܐ ܒܥܒܕܝܟ܂ 8 ܒܟܠܙܒܢ ܢܗܘܘܢ ܢܚܬܝܟ ܚܘܪܐ܂ ܘܡܫܚܐ ܥܠ ܪܫܟ ܠܐ ܢܚܣܪ܂ 9 ܚܙܝ ܚܝܐ ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܕܪܚܡܬ܂ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܝ ܗܒܠܟ܂ ܕܝܗܒ ܠܟ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ܂ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܝ ܗܒܠܟ܂ ܡܛܠ ܕܗܝ ܗܝ ܡܢܬܟ ܒܚܝܝܟ ܘܒܥܡܠܟ ܕܠܐܐ ܐܢܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ܂ 10 ܟܠ ܕܡܫܟܚܐ ܐܝܕܟ ܠܡܥܒܕ ܒܚܝܠܟ ܥܒܕ܂ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܥܒܕܐ ܘܚܘܫܒܢܐ ܘܝܕܥܬܐ ܘܚܟܡܬܐ ܒܫܝܘܠ ܕܐܢܬ ܐܙܠ ܠܬܡܢ܂ 11 ܗܦܟܬ ܘܚܙܝܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ܂ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܩܠܝܠܐ ܪܗܛܐ܂ ܘܠܐ ܠܓܢܒܪܐ ܩܪܒܐ܂ ܘܐܦܠܐ ܠܚܟܝܡܐ ܠܚܡܐ܂ ܘܐܦܠܐ ܠܣܟܘܠܬܢܐ ܥܘܬܪܐ܂ ܘܐܦܠܐ ܠܝܕܘܥܐ ܛܝܒܘܬܐ܂ ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܘܦܓܥܐ ܢܓܕܫ ܠܟܠܗܘܢ܂ 12 ܘܐܦ ܠܐ ܝܕܥ ܒܪܢܫܐ ܙܒܢܗ܂ ܐܝܟ ܢܘܢܐ ܕܡܬܐܚܕܝܢ ܒܡܨܝܕܬܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܐܝܟ ܨܦܪܐ ܕܡܬܐܚܕܝܢ ܒܦܚܐ܂ ܗܟܢܐ ܡܬܬܩܠܝܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܒܥܕܢܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܡܐ ܕܢܦܠܐ ܥܠܝܗܘܢ ܡܢ ܫܠܝ܂ 13 ܘܐܦ ܗܕܐ ܚܙܝܬ ܚܟܡܬܐ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ܂ ܘܪܒܐ ܗܝ ܠܘܬܝ܂ 14 ܩܪܝܬܐ ܙܥܘܪܬܐ ܘܐܢܫܐ ܒܗ ܩܠܝܠܐ܂ ܘܐܬܐ ܥܠܝܗ ܡܠܟܐ ܪܒܐ ܘܐܚܕܗ܂ ܘܒܢܐ ܥܠܝܗ ܟܪܟܘܡܐ ܪܘܪܒܐ܂ 15 ܘܐܫܟܚ ܒܗ ܓܒܪܐ ܡܣܟܢܐ ܘܚܟܝܡܐ܂ ܘܦܨܝܗ ܗܘ ܠܩܪܝܬܐ ܒܚܟܡܬܗ܂ ܘܒܪܢܫܐ ܠܐ ܐܬܕܟܪ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܡܣܟܢܐ ܗܘ܂ 16 ܘܐܡܪܬ ܐܢܐ ܕܛܒܐ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܓܢܒܪܘܬܐ܂ ܘܚܟܡܬܗ ܕܡܣܟܢܐ ܫܝܛܐ܂ ܘܡܠܘܗܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ܂ 17 ܡܠܐ ܕܚܟܝܡܐ ܒܢܝܚܘܬܐ ܡܫܬܡܥܢ܂ ܝܬܝܪ ܡܢ ܩܥܬܐ ܕܫܠܝܛܐ ܕܒܫܛܝܐ܂

* Agedum comede cum lætitia panem tuum, & vinum tuum bono animo bibe, quia Deo placent opera tua. 7 Omni tempore candidæ ſint veſtes tuæ, & unguentum capiti tuo ne deſit. 8 Et fruere vitâ cum uxore quam diligis, cunctis diebus frivolæ vitæ tuæ: hæc eſt enim pars tua in vita tua, & in labore tuo quo ſub ſole fatigaris. 9 Quicquid operari poteſt manus tua, dum polles viribus, facito: quia nec opus, nec ratio, nec ſcientia, nec ſapientia eſt in inferno, ad quem tendis. 10 Converſus deprehendi ſub ſole, quòd neque velocium ſit curſus, neque bellum robuſtorum, neque ſapientum panis, neque prudentum divitiæ, neque peritorum gloria: *tum* quia tempus & fortuna omnibus accidit: 11 Tum quia ignorat homo tempus ſuum. Ut piſces qui capiuntur ſagenâ improbâ & ut aves quæ capiuntur laqueo, ita capiuntur homines tempore infauſto quod extemplò ruit in ipſos. 12 Hanc etiam vidi ſapientiam ſub ſole, & maxima quidem eſt apud me. 13 Urbs erat parva, & homines in ea pauci: hanc invaſit rex magn⁹, & obſedit eam, & extruxit adverſùs eam aggeres: 14 Repertus eſt autem in ea vir pauper ſapiens, qui pauper liberavit ſuâ ſapientiâ urbem illam; nemo tamen recordatus eſt viri illius pauperis. 15 Unde dixi ego meliorem eſſe ſapientiam fortitudine, & ſapientiam pauperis eſſe deſpectam, ejúſque ſermones minimè audiri: 16 Et verba ſapientum pacatiùs audiri, quam clamorem principis ſtulti. 17

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * تعال كل خبزك بفرح واشرب خمرك بقلب صالح * فان الله قد ارتضى صنايعك * 8 في كل اوان فلتكن ثيابك بيضا * ولا يعوزن راسك زيتا ينصب عليه * 9 وابصر حياتك مع الامراة التي احببتها كافة ايام حياة بطالتك * الايام التي منحتها تحت الشمس * جميع ايام باطلك * فان هذا حظك في حياتك وفي تعبك الذي تتعبه انت تحت الشمس * 10 كلما عسى تجده يدك * ذاك تعمله اعمل بطير قوتك * فان الجحيم ليست فيه صناعة ولا فكر ولا علم ولا حكمة * حيث تمضي انت هناك * 11 التفت فعرفت تحت الشمس ان السعي ليس للاخفاء * ولا الحرب للاقوياء * ولعمري ولا الخبز للحكماء * لا الغنا للفقهاء * ولا المنة للعلماء * لان الوقت والالتقاء يلقاهم كلهم * 12 وبالحقيقة فما يعرف الانسان وقته * كالسمك المصاد في شبكة ردية * وكالطير المصاد من فخ * مثل هذا تقتنص ابناء الناس في وقت خبيث سرير * اذا سقط عليهم بغته * 13 وهذا لعمري عرفته حكمة تحت الشمس * وهي لدي عظيمة * 14 ان مدينة لطيفة فيها ناس قليل * فوافى اليها ملك عظيم * فاحاط بها وابتنا عليها فصيلا برحبة عظيمة * 15 فوجد فيها رجل حكيما فقيرا * فسلم ذاك المدينة وخلصها بحكمته * ولم يذكر انسان فقه ذلك الرجل الفقير * 16 فقلت انا الحكمة صالحة افضل من القوة * وحكمة الفقير مرفوضة * وكلامه ليست مسموعة * 17 اقوال الحكماء تسمع بنياحة اكثر من هتاف ذوي السلطان في مسارهم *

* *Veni, comede panem tuum cum bilaritate, & bibe vinum tuum bono animo, quoniam Deus jam approbavit opera tua.* 7 *Quovis tempore candida ſint veſtimenta tua, neque careat caput tuum oleo ſuper ipſum fundendo.* 8 *Et fruere vitâ tuâ cum uxore quam diligis, cunctis diebus vitæ vanitatis tuæ, diebus inquam qui tibi conceſſi ſunt ſub ſole, cunctis diebus vanitatis tuæ; quum hæc ſit portio tua in vita tua, & in labore tuo quo laboras ſub ſole.* 9 *Quicquid fortè manui tuæ occurrit agendum, ipſum agito pro virili tuo; nam nulla eſt ars, neque cogitatio, neque ſcientia, neque ſapientia in inferno, quò tu es iturus.* 10 *Convertens me deprehendi ſub ſole curſum non eſſe levium, neque fortium prælium, imò nec panem quidem ſapientum, nec opes prudentum, nec eruditorum gratiam: quoniam opportunitas & fortuna his omnibus contingit.* 11 *Et reverà neſcit homo ſuam opportunitatem. Ut piſces reti noxio capti, utque volucres laqueo capti, ſic illaqueantur filii hominum ſiniſtro adverſóque tempore, quum in eos irruit ex improviſo.* 12 *Et hoc ſanè ſapientiam eſſe deprehendi ſub ſole, eámque apud me maximam:* 13 *Quòd nimirum urbs quædam erat elegans, paucis frequens hominibus: ad hanc accedens rex magnus, obſedit eam, & murum adverſùs eam extruxit in vaſtiſſima platea.* 14 *Inventus eſt autem in ea vir quidam ſapiens, pauper; atque is urbem eripuit ac liberavit ſuâ ſapientiâ: nemo tamen recordatus eſt prudentiam hominis illius pauperis.* 15 *Quapropter ego dixi ſapientiam meliorem ac præſtantiorem eſſe robore, ſed ſapientiam pauperis eſſe abjectam, ejúſque verba non audiri.* 16 *Sermones ſapientum audiuntur majore cum tranquillitate, quàm clamor poteſtate præditorum in conclavi ſuo.* 17

.multum bonum perdet unus peccator & :conflictus vaſis præ ſapientia Bona
18 טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה׃

CAP. X.

precioſum : pigmentarii unguentum faciet vaporare ,faciet fœtere mortis Muſcæ
1 זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יָקָר
cor &,ej⁹ dexterā ad ſapientis Cor .parum ſtultitiæ ,gloria à ſapientia à
2 מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃ לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב
ej⁹ cor ,ambulans ſtultus quod ſecundùm viā per etiā Et. ipſius ſiniſtrā ad ſtulti
3 כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃ וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ
aſcēderit dominantis ſpiritus Si .ipſe ſtultus ,omnib⁹ dicit & ,deficiens
4 חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃ אִם־רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה
peccata faciet quieſcere ſanitas quia ,dimittas ne tuum locum ,te ſuper
עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים
egrediens qui error ſicut : ſole ſub vidi malum Eſt .magna
5 גְּדוֹלִים׃ יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא
: multis excellentiis in ſtultitia eſt Data .dominantis faciebus à
6 מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃ נִתַּן הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים
: equos ſuper ſervos Vidi .ſedebunt humilitate in divites &
7 וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃ רָאִיתִי עֲבָדִים עַל־סוּסִים
,foveam Fodiens .terram ſuper ſervos tanquam ambulantes principes &
8 וְשָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ׃ חֹפֵר גּוּמָּץ
faciens Proficiſci .ſerpens eum mordebit ſepem diſſipans & : incidet eam in
9 בּוֹ יִפּוֹל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ נָחָשׁ׃ מַסִּיעַ
Si .eis in periclitabitur ligna ſcindens : eis in afficietur dolore ,lapides
10 אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֶן בָּם׃ אִם־
: roborabit vires & ,terſerit facies non ipſe & ,ferrum fuerit hebetatū
קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל וַחֲיָלִים יְגַבֵּר
: ſuſurro non in ſerpens mordeat Si .ſapientia ,rectificandi præſtantia &
11 וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃ אִם־יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא־לָחַשׁ
labia & : gratia ſapientis oris Verba .linguam habenti præſtantia non &
12 וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃ דִּבְרֵי פִי־חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת
noviſſimum & : ſtultitia ejus oris verborum Initium .eum deglutient ſtulti
13 כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ׃ תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית
ſciet non : verba multiplicabit ſtultus Et .mala inſania ejus oris
14 פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה׃ וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְבָרִים לֹא־יֵדַע
? ſibi annunciabit quis ,ſe poſt erit quod & ,erit quod quid homo
הָאָדָם מַה־שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃
.civitatē ad pergere novit non qui ,eū faciet laborare ſtultorum Labor
15 עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר׃
.comedent mane in tui principes & : puer tuus rex quod ,terra tibi Væ
16 אִי־לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃

Verſio VUL. LAT.

18 Melior eſt ſapientia, quàm arma bellica : & qui in uno peccaverit, multa bona perdet.

CAP. X.

1 Muſcæ morientes perdunt ſuavitatē unguenti. Precioſior eſt ſapientia & gloria, parvâ et ad temp⁹ ſtultitiâ. 2 Cor ſapientis in dextera ejus, & cor ſtulti in ſiniſtra illius. 3 Sed & in via ſtultus ambulans, cùm ipſe inſipiēs ſit, omnes ſtultos æſtimat. 4 Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te, locum tuū ne dimiſeris : quia curatio faciet ceſſare peccata maxima. 5 Eſt malū ꝙ vidi ſub Sole, quaſi per errorem egrediens à facie 6 principis: Poſitū ſtultum in dignitate ſublimi, & divites ſedere deorſum. 7 Vidi ſervos in equis, & principes ambulantes 8 ſuper terram quaſi ſervos. Qui fodit foveam, incidet in eam: & qui diſſipat ſepem, mordebit eum coluber. 9 Qui transfert lapides, affligetur in eis : & qui ſcindit ligna, vulnerabitur ab eis. 10 Si retuſum fuerit ferrum, & hoc non ut priùs, ſed hebetatum fuerit, multo labore exacuetur, & poſt induſtriam ſequetur ſapientia. 11 Si mordeat ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet qui occultè detrahit. 12 Verba oris ſapientis gratia : & labia inſipientis præcipitabunt eū : 13 Initium verborū ejus ſtultitia, & noviſſimum oris illius error 14 peſſimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo, quid ante ſe fuerit: & quid poſt ſe futurū ſit, quis ei poterit indicare? 15 Labor ſtultorū affliget eos, qui 16 neſciunt in urbē pergere. Væ tibi terra, cuj⁹ rex puer eſt, & cuj⁹ principes manè comedunt.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. cum Tranſ. LAT.

18 †Ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ σκεύη πολέμου· †καὶ ἁμαρτάνων εἷς ἀπολέσει ἀγαθωσύνην πολλήν.

ΚΕΦ. ί.

1 †Μυῖαι θανατοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος. †τίμιον ὀλίγον σοφίας 2 ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης μεγάλην. †Καρδία σοφοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, †καὶ καρδία ἄφρονος 3 εἰς ἀριστερὸν αὐτοῦ. †Καί γε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται, †καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει, †καὶ ἃ λογιεῖται πάντα ἀφροσύνη 4 ἐστίν. Ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, †τόπον σου μὴ ἀφῇς, †ὅτι ἴαμα καταπαύσει 5 ἁμαρτίας μεγάλας. †Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, †ὡς ἀκούσιον (α) ὃ ἐξῆλθεν 6 ἀπὸ προσώπου ἐξουσιάζοντος. †Ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις, †καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσονται. 7 †Εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους, †καὶ ἄρχοντας (β) πορευομένους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς 8 γῆς. †Ὁ ὀρύσσων βόθρον, (γ) εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται· †καὶ καθαιροῦντα φραγμόν, δήξεται αὐτὸν 9 ὄφις. †Ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς· †σχίζων ξύλα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς. 10 †Ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον, †καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτάραξε· †καὶ δυνάμεις δυναμώσει, †καὶ 11 περισσεία (δ) τῷ ἀνδρὶ οὐ σοφία. †Ἐὰν δάκῃ ὄφις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, †καὶ οὐκ ἔστι περισσεία τῷ 12 ἐπᾴδοντι. †Λόγοι στόματος σοφοῦ χάρις, †καὶ χείλη ἄφρονος (ε) καταποντίσουσιν αὐτόν. † 13 Ἀρχὴ λόγων στόματος αὐτοῦ ἀφροσύνη, καὶ ἐσχάτη 14 στόματος αὐτοῦ περιφέρεια πονηρά. †Καὶ ὁ ἄφρων πληθύνει λόγους. †Οὐκ ἔγνω (ζ) ἄνθρωπος τί τὸ γενόμενον, †καὶ τί τὸ ἐσόμενον, †ὅ, 15 τι ὀπίσω αὐτοῦ τίς (ι) ἀναγγελεῖ αὐτῷ; †Μόχθος (η) τῶν ἀφρόνων κακώσει αὐτούς, †ὃς 16 οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν. †Οὐαί σοι πόλις ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, †καὶ οἱ ἄρχοντές σου (θ) πρωῒ ἐσθίουσιν.

18 Bona ſapientia ſuper vaſa (a) belli: & peccans unus perdet (aa) bonitatem multam.

CAP. X.

1 Muſcæ (a) morientes putrefaciunt compoſitionem olei ſuavitatis. Pretioſum paululum ſapientiæ ſuper gloriā inſipientiæ (b) magnā. 2 Cor ſapientis in (c) dextro ejus: & cor ſtulti in ſiniſtro ejus. 3 Etiam in via, cùm ſtultus ambulat; cor ejus (d) deficiet : & (e) quæ cogitabit, omnia ſtultitia ſunt. 4 Si ſpiritus (f) poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te, locum tuum ne dimiſeris : quia ſanitas requieſcere faciet peccata magna. 5 Eſt (g) malum, quod vidi ſub Sole: (h) quaſi non ſpontaneum exivit à facie poteſtatem habentis. 6 (i) Datus eſt ſtultus in ſublimitatibus magnis : et divites in humili ſedebunt. 7 Vidi ſervos in equis, et principes ambulantes quaſi ſervos ſuper terram. 8 Qui fodit (k) foveam, in ipſam incidet: & qui diſſipat ſepem, mordebit eum ſerpens. 9 Qui (l) ſubtrahit lapides, dolebit in eis: ſciudens ligna, periclitabitur in eis, 10 (m) Si exciderit ferrum, et ipſe faciē turbavit. Et fortitudines confortabit, et abundantia viro (n) non ſapientia. 11 Si momorderit ſerpēs in (o) non ſuſurro; & (p) non eſt amplius incantanti. 12 Verba oris ſapientis gratia: & labia inſipientis (q) deglutient eū. 13 Initiū verborū oris ejus inſipientia, & noviſſimū oris ej⁹ (r) circumlatio peſſima : 14 Et (ſ) ſtultus multiplicat verba. Ignorat homo quid ſit, quod factū eſt; & quid, quod futurū eſt, (t) quod poſt eum, quis annuntiabit ei? 15 Labor (u) ſtultorum affliget eos, qui (x) neſcit ire in civitatem. 16 Væ tibi (y) civitas, cujus rex tuus junior, & principes tui manè comedunt.

MS. A. (α) ὃ ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος. (β) ὡς δούλους πορευομένους (γ) ἐν αὐτῷ ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει· καὶ καθαιροῦντα (δ) τοῦ ἀνδρείου σοφία. (ε) καταποντίσουσιν (ζ) ὁ ἄνθρωπος (ι) ἀπαγγελεῖ (η) τοῦ ἄφρονος κοπώσει αὐτόν, (θ) ἐν πρωΐᾳ

תרגום TARGUM.

18 טָבָא חוּכְמַת חַכִּימַת בְּעִדָּן עָקְתָא יַתִּיר מִן מָנֵי קְרָבָא בְּעִדָּן אַגִּיחוּת קְרָבָא וּגְבַרָא חַיָּבָא
חַד דְּאִיתֵיהּ בְּדָרָא גָּרֵים לְאוֹבָדָא טָבְתָא רַבְּתָא מִן עָלְמָא׃
1 וְיִצְרָא בִּישָׁא דִּשְׁכֵן עַל תַּרְעֵי לִבָּא הֵיכְדֵין דִּבָבָא וְגָרֵים מוֹתָא בְּעָלְמָא עַל דִּמְסַר חַכִּימָא
בְּעִדָּן דְּחָטֵי וּמְחַבֵּל שׁוּמָא טָבָא דַּהֲוָה דָּמֵי מִן קַדְמַת דְּנָא לִמְשַׁח רְבוּתָא דִּמְבַסַּם
בִּבוּסְמָנִין וּכְמָה יָאֵי וְיַקִּיר יַתִּיר מִן חוּכְמְתָא חַכִּימִין וְעוּתַר עַתִּירִין גְּבַר דְּטַפְּשׁוּתֵיהּ זְעֵיר
2 וְקָלִיל׃ לִבָּא דְחַכִּימָא לְמִקְנֵי אוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבַת בְּיַד יְמִינָא דַייָ וְלִבָּא דְשַׁטְיָא לְמִקְנֵי
3 נִכְסִין כְּסַף וּדְהַב׃ וְאַף בְּאוֹרְחָא סְרִיכָא בְּעִדָּן דְּשַׁטְיָא אָזֵיל לִבֵּיהּ חַסִּיר מִן חוּכְמְתָא וְעָבֵד
4 מִלִּין דְּלָא תַקְנִין לְאִתְעוֹבָדָא וְכוּלָּא אָמְרִין דְּשַׁטְיָא הוּא׃ אִין רוּחַ דְּיִצְרָא בִּישָׁא מִתַּל בָּךְ
וּמִתְגַּבַּר לְמִסַּק עֲלָךְ אַתְרָךְ טָב דִּי הֲוֵיתָא נָהֵג לְמֵיקַם בֵּיהּ לָא תִשְׁבּוֹק אֲרוּם פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
5 אִתְבְּרִיאוּ אַסּוּ בְּעָלְמָא לְמִשְׁבַּק וּלְמִנְשֵׁי מִן קֳדָם יְיָ חוֹבִין רַבְרְבִין׃ אִית בִּישְׁתָא דַחֲזֵיתָא
בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וּמָה נְזָקָא בְּעָלְמָא בְּפִתְגָמָא דִשְׁלוּתָא דִּנְפַק מְחַצְּפָא עַל
6 גַּבְרָא וּמִן קֳדָם שׁוּלְטָן׃ יְהַב יְיָ יַת שַׁטְיָא לְמֶהֱוֵי בְּרִיא בְּמוּלֵיהּ וּמְשַׁמֵּשׁ בְּאַצְלָחוּתָא מִן
שְׁמֵי מְרוֹמָא וְחֵילָוָתֵיהּ גִּיוָתָנִין וְסַגִּיאִין וְעַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּעְבְּדִין תְּחוֹתוֹהִי בְּגָלוּתָא
7 וּמִן סַגִּיאוּת חוֹבֵיהוֹן עַתִּירֵי נִכְסִין מִתְמַסְכְּנִין וּבְמַכִּיכוּתָא יָתְבִין בֵּינֵי עַמְמַיָּא׃ אָמַר
שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרוּחַ נְבוּאָה חֲזֵית עַמְמַיָּא דַּהֲווֹ מִשְׁתַּעְבְּדִין מִן קַדְמַת דְּנָא לְעַמָּא בֵית
יִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִין וְרָכְבִין עַל סוּסָוָן כְּאַרְכוֹנִין וְעַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל וְרַבְרְבָנֵיהוֹן אָזְלִין
8 הֵיךְ עַבְדִּין עַל אַרְעָא׃ עֲנַת מִדַּת דִּינָא וְכֵן אֲמַרַת אִנּוּן גְּרָמוּ לְהוֹן כָּל דָּא הֵיכְמָא דִגְבַר
דְּכָרֵי שׁוּחְתָא בְּפָרָשַׁת אוֹרְחָא בֵּיהּ אִתְחַיַּב לְמִפַּל וְאוּמָּא דִי עֲבַר עַל גְּזֵירַת מֵימְרָא דַייָ
9 וְתַקִּיפוּ גוּדָא דְעָלְמָא נְפַלוּ בְּיַד מַלְכָּא רַשִׁיעָא דְּנָכֵת לְהוֹן כְּחִוְיָא׃ אָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא
נְבִיָּא גְּלֵי קֳדָמַי דִּמְנַשֶּׁה בַּר יְחִזְקִיָּהוּ עָתִיד לְמֶחֱב וּלְמִסְגַּד לְצַלְמָא דְאַבְנִין בְּגִין כֵּן
אִתְמְסַר בְּיַד מַלְכָּא דְאַתּוּר וְיִכְפְּתוּנֵיהּ בְּזוֹמָמִין עַל דְּבַטֵּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דִּכְתִיבִין בְּלוּחֵי
אַבְנִין מִן עִקָּרֵיהוֹן בְּגִין כֵּן יִצְטַעַר בְּהוֹן וְרַבְשָׁקֵה אֲחוּהִי עָתִיד לְמִסְגַּד לְצַלְמַיָּא דְקֵיסִין
וּלְמִשְׁבַּק פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבָן בַּאֲרוֹנָא קֵיסֵי דְשִׁטֵּי בְּגִין כֵּן עָתִיד לְאִתּוֹקָדָא בְּנוּרָא
10 עַל יַד מַלְאֲכָא דַייָ׃ וְכַד יְחוּבוּן עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל וְיִתְעַבְדוּן שְׁמַיָּא תַּקִּיפִין כְּבַרְזְלָא
מִלְּאַחֲתָא מִטְרָא וְהַהוּא דָרָא לָא צַלּוֹ קֳדָם יְיָ בְּגִין כֵּן אִתְקַלְקַל כָּל עָלְמָא בְּכַפְנָא וְכַד
תָּיְבִין וּמִתְכַּנְשִׁין אוֹכְלוּסִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל יִצְרֵיהוֹן וּמְמַנַּן בְּרוֹלֵיהוֹן לְמִבְעֵי רַחֲמִין קֳדָם
11 אֱלָהֵי שְׁמַיָּא אִית בְּהוֹן רַעֲוָא עַל מוֹתַר אַכְשָׁרוּת חוּכְמַתְהוֹן׃ כַּד מִתְגָּרְיָן חִוְיָן קַלִּין לְטַרְקָא
וּלְנַזָּקָא בְּעָלְמָא עַל חוֹבֵיהוֹן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּלָא עֲסִיקוּ בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּחָשַׁי וְאַף לֵית
מוֹתַר לִגְבַר אָכֵל קוּרְצִין דְּמִשְׁתְּעֵי לִישָׁן תְּלִיתַי אֲרוּם בְּאֶשָּׁתָא דְגֵיהִנָּם עָתִיד לְאִתּוֹקָדָא׃
12 מִלֵּי פוּם גְּבַר חַכִּים דְּאִשְׁתְּכַח בְּדָרָא כַּד אָתֵי פוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא מְצַלֵּי וּמַעְדֵּי יַת
פּוּרְעָנוּתָא וּמַשְׁכַּח רַחֲמִין קֳדָם יְיָ וְסִפְוָתֵיהּ דִּגְבַר שַׁטְיָא מַלְיָן נְזִיפִיתָא וּבְגִין כֵּן כּוֹלֵי
13 עָלְמָא מִתְגַּמְּרִין׃ שֵׁרוּי מִלֵּי פוּמֵיהּ שְׁטוּתָא וְסוֹף מֵימַר פּוּמֵיהּ חוּלְחָלְתָא בִּישָׁא׃ וְשַׁטְיָא
14 מַסְגֵּי פִּתְגָמִין סְרִיקִין דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ עַד דְּלָא יִנְדַּע אֱנָשׁ מָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּיוֹמוֹהִי
15 וּמָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי מִן סוֹפֵיהּ מַן יְחַוֵּי לֵיהּ׃ טַרְחוּת שַׁטְיָא דְטָרַח בִּשְׁטוּתָא אִיהוּ מְשַׁלְהֵי
16 לֵיהּ עַל דְּלָא אֲלִיף לְמֵיזַל לְקַרְתָּא דְחַכִּימַיָּא שָׁרֵי בְגַוַּהּ לְמִתְבַּע מִנֵּיהּ אוּלְפָנָא׃ וַי לָךְ
אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּזִמַּן דִּי יִמְלוֹךְ עֲלָךְ יָרָבְעָם חַיָּבָא וִיבַטֵּל מִנָּךְ תִּקְרוּבְתָּא דְצַפְרָא
וְרַבְרְבָנַיִךְ עַד דְּלָא יְקָרְבוּן תְּמִידָא דְצַפְרָא יֵיכְלוּן לַחְמָא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

18 Melior eſt ſapientia [*quæ*] *reddit ſapientes* in tempore afflictionis , quàm vaſa bellica in tempore ineundi prælii : & vir peccator unus qui eſt in generatione, occaſionem affert ut perdatur bonum magnum ex mundo.

CAP. X.

1 Et concupiſcentia mala quæ manet juxta portas cordis, eſt ſicut muſca, quòd cauſam adferat mortis in mundo, adeò ut tradat ſapientem in tempore quo peccat , & corrumpat nomen bonum quod ſimile fuerat antea unguento unctionis ſuaviſſimo cum aromatibus : & quanto decentior & precioſior eſt quàm ſapientia ſapientū, & quàm divitiæ divitum, vir cujus ſtultitia exigua & levis eſt. 2 Cor ſapientis incumbit ad acquirendam Legē quæ data eſt manu dextera Dei, & cor ſtulti ad acquirendas facultates argenti & auri. 3 Etiam in via perplexa tempore quo ſtultus ambulat, cor ejus caret ſapientia , ita ut faciat verba quæ non decent fieri , & omnes dicunt ipſum eſſe ſtultum. 4 Si ſpiritus concupiſcentiæ malæ dominatus in te fuerit, & adeò invaluerit ut ſuper te conſcendat, locum tuum bonum, in quo conſueveras ſtare, ne dimittas: etenim verba Legis creata ſunt pro medicamine in mundo, ut remittantur atq; oblivioni tradantur à Dño peccata maxima. 5 Eſt malum ꝙ vidi in ſeculo hoc ſub Sole, *& quantum damni eſt in mundo per* verbum ignorantiæ quod profertur impudens ſuper virum , *etiam* ab imperante. 6 Poſuit *Dominus* ſtultum ut ſit *ſanus* in felicitate *ſua*, & miniſtret in proſperitate ex cœlo alto, & exercitus ejus ſint ſublimes & multi, & popul⁹ *tuus domus Iſrael* ſervituti ſubditus ſub eo *in exilio*, & præ multitudine peccatorum ſuorum divites facultatibus depauperantur, & in humilitate ſedent *inter gentes.* 7 *Dixit Selomoh rex in ſpiritu prophetico,* Vidi *populos qui ſubditi fuerant antehac populo domus Iſrael,* prævalentes & *equitantes* ſuper equos *ſicut principes, & populum domus Iſrael* & magnates *eorum* ambulantes ſicuti ſervos ſuper terram. 8 *Reſpondit proprietas judicii & ſic dixit, ipſi accerſiverunt ſibi omne hoc, ſicut* vir qui foderit foveam in bivio itineris, in eam dignus eſt ut cadat: *& populus* qui *tranſgreſſi ſunt decretum verbi Domini* & diſſiparunt maceriem *mundi*, ceciderunt in manum *regis* improbi qui *mordet eos* ut ſerpens. 9 *Dixit Selomoh rex propheta, revelatum eſt mihi quod Menaſſeh filius Hizkiahu peccaturus ſit & adoraturus ſtatuam* lapidum, *ideoq; traditus ſit in manum regis Aſſyriæ, qui ligabit eum frænis, eò quod violaverit verba legis quæ inſcripta ſunt tabulis lapidum ab origine eorum, propterea* anguſtiabitur in illis; *& Rabſakeh frater ejus adoraturus eſt* ſtatuas lignorum, *& relicturus verba legis, quæ indita eſt in arcam lignorum ſethim, ideò futurū eſt ut comburatur in igne per manum angeli Domini.* 10 *Et* cùm peccaverit populus *domus Iſrael, & facti fuerint* cœli duri in modum ferri, ne demittant pluviam : & illa generatio non orat ante Dñm, propterea diſſipat⁹ eſt tot⁹ mundus fame: & quando convertuntur & congregantur turbæ & prævalent adverſus concupiſcentias ſuas, *& conſtituunt gubernatores ſuos ut poſtulent* miſericordiā à Deo cœli, complacet ſibi in augmento rectitudinis ſapientiæ eorum. 11 Quando excitantur ſerpentes leves ad *mordendū &* nocendum in mundo , *propter peccata domus Iſrael quòd operā non poſuerint in verbis legis,* in taciturnitate id fit : etiā non eſt utilitas viro fraudulenter accuſanti, ut narret triplici lingua, quoniā in igne gehennæ futurū eſt ut cremetur. 12 Sermonibus oris vir ſapiēs qui invenitur in generatione, *cū ventura eſt pœna in mundū, orat & avertit vindictā &* invenit miſericordias ante Dñm, & labia viri ſtulti plena ſunt increpatione, & propterea tot⁹ mund⁹ deſtruitur. 13 Initiū ſermonū oris ej⁹ ſtultitia, et finis verbi oris ej⁹ amentia *mala*. 14 Et ſtult⁹ multiplicat verba inania, in quib⁹ nulla eſt utilitas, donec cognoſcat homo quid futurū ſit ut fiat in diebus ſuis: & quid futurū ſit in fine ejus, quis indicabit illi? 15 Fatigatio ſtulti qua defatigatur in ſtultitia, ipſa delaſſat eū, adeò ut nō diſcat ire in civitatē intra quam ſapiēs habitat ad quærendū ab eo diſciplinā. 16 Væ tibi terra *Iſrael* in tempore quo regnabit ſup te Jarabgham peccator, & ceſſare faciet ex te oblationē matutinā, & magnates tui antequàm offerant juge matutinum ſacrificium, panem comedent.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܛܒܐ ܗܝ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܡܐܢܝ ܩܪܒܐ. ܘܚܛܝܬܐ ܚܕܐ ܡܘܒܕܐ ܛܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. 18

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝ *

1 * ܐܝܟ ܕܒܒܐ ܕܡܝܬܝܢ ܡܒܐܫܝܢ ܡܐܢܐ ܕܡܫܚܐ ܒܣܝܡܐ. ܝܩܝܪܐ ܗܝ ܡܢ ܚܟܡܬܐ
2 ܘܡܢ ܐܝܩܪܐ ܣܓܝܐܐ ܣܟܠܘܬܐ ܙܥܘܪܬܐ. * ܠܒܗ ܕܚܟܝܡܐ ܒܝܡܝܢܗ.
3 ܘܠܒܗ ܕܣܟܠܐ ܒܣܡܠܗ. * ܘܐܦ ܣܟܠܐ ܟܕ ܒܐܘܪܚܐ ܡܗܠܟ. ܠܒܗ ܚܣܝܪ. ܘܟܠ
4 ܕܡܬܚܫܒ ܣܟܠܘܬܐ ܗܝ. * ܐܢ ܪܘܚܐ ܕܫܠܝܛܐ ܬܣܩ ܥܠܝܟ. ܐܬܪܟ ܠܐ ܬܫܒܘܩ.
5 ܡܛܠ ܕܐܣܝܘܬܐ ܡܫܪܝܐ ܚܛܗܐ ܣܓܝܐܐ. * ܐܝܬ ܒܝܫܬܐ ܕܚܙܝܬ ܬܚܝܬ ܫܡܫܐ. ܐܝܟ
6 ܫܓܝܐܘܬܐ ܕܢܦܩܐ ܡܢ ܩܕܡ ܫܠܝܛܐ. * ܕܢܬܒ ܣܟܠܐ ܒܪܘܡܐ ܪܒܐ. ܘܥܬܝܪܐ ܒܡܟܝܟܘܬܐ
7 ܢܬܒܘܢ. * ܚܙܝܬ ܥܒܕܐ ܥܠ ܣܘܣܘܬܐ. ܘܫܠܝܛܢܐ ܕܡܗܠܟܝܢ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܥܠ ܐܪܥܐ.
8 * ܕܚܦܪ ܓܘܡܨܐ ܒܗ ܢܦܠ. ܘܕܦܪܥ ܣܝܓܐ ܢܟܬܝܘܗܝ ܚܘܝܐ. * ܘܕܡܫܢܐ ܟܐܦܐ
9 ܢܬܟܪܐ ܒܗܘܢ. ܘܕܨܠܚ ܩܝܣܐ ܢܬܥܠܐ ܒܗܘܢ. * ܐܢ ܩܗܐ ܦܪܙܠܐ. ܘܗܘ ܐܦܐ ܠܚܫ
10 ܡܫܓܫ. ܘܩܛܝܠܐ ܡܣܓܐ. ܘܝܘܬܪܢܐ ܠܟܫܝܪܐ ܚܟܡܬܐ. * ܐܢ ܢܟܬ ܚܘܝܐ ܕܠܐ ܠܘܚܫܐ
11 ܠܝܬ ܝܘܬܪܢܐ ܠܡܪܐ ܠܫܢܐ. * ܡ̈ܠܐ ܕܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܣܦܘܬܗ ܕܣܟܠܐ
12 ܡܛܒܥܢ ܠܗ. * ܪܫ ܡ̈ܠܐ ܕܦܘܡܗ ܣܟܠܘܬܐ. ܘܚܪܬܐ ܕܦܘܡܗ ܒܗܬܬܐ ܒܝܫܬܐ
13 * ܘܣܟܠܐ ܡܣܓܐ ܡ̈ܠܐ. ܠܐ ܝܕܥ ܒܪܢܫܐ ܡܐ ܕܗܘܐ. ܘܡܐ ܕܥܬܝܕ ܕܢܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪܗ. ܡܢܘ
14 ܢܚܘܐ ܠܗ. * ܠܡܥܠܗܘܢ ܕܣܟܠܐ ܡܠܐܐ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܠܡܐܙܠ ܠܡܕܝܢܬܐ.
15
16 * ܘܝ ܠܟܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܡܠܟܟܝ ܛܠܝܐ: ܘܪܘܪܒܢܝܟܝ ܒܨܦܪܐ ܐܟܠܝܢ.

18 * Meliorem eſſe ſapientiam inſtrumentis bellicis : & peccatum unum plurima bona deperdere.

CAP. X.

1 Ut muſcæ mortuæ fœtidum reddunt vas unguenti ſuavis. Præponderat ſapientiæ & gloriæ multæ, modica ſtultitia. 2 Cor ſapientis eſt in dextera ipſius, cor autem ſtulti in ſiniſtra ipſius. 3 Imò etiam ſtultus quum per viam graditur, væcors eſt; & quicquid cogitat, dementia eſt. 4 Si ſpiritus principis efferatur in te, ne deſeras locum tuum : quia curatio remittit peccata multa. 5 Eſt malum quod vidi ſub ſole quaſi errorem prodeuntem in conſpectum principis : 6 Sedere ſtultum in ſummo faſtigio, divites autem in humilitate ſedere. 7 Vidi ſervos in equis, & principes quaſi ſervos ſuper terram ambulantes. 8 Qui fodit foſſam, incidet in eam : & qui ſepem aperit, mordebit eum ſerpens. 9 Qui transfert lapides, dolore circa illos afficietur : & qui findit ligna, laborat in eis, 10 Si ferrum hebetetur : idémque vultum perturbat, & occiſos multiplicat : at ſapientia gnavis eſt emolumento. 11 Si mordeat coluber, abſque incantatione non eſt in incantatore emolumentum. 12 Verba oris ſapientis, laus : labia verò ſtulti demergunt eum. 13 Initium verborum oris ejus, ſtultitia : & finis oris illius, dedecus atrox. 14 Sultus etiam verba multiplicat. Neſcit homo quid fuerit, & quid poſt ipſum futurum ſit, quis indicabit ei ? 15 Labor ſtultorum fatigat eos, quia neſciunt urbem adire. 16 Væ tibi civitas cujus rex eſt puer, & cujus magnates manè comedunt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18. * الحكمة صالحة افضل من آلات الحرب * واذا اخطأ واحدا يهلك صلاحا جزيلا *

* الفصل العشر *

1 * الذباب المايت يعفن ويفسد ظرف زيت طيب * قليل من الحكمة كريم افضل من
2 شرف العباوة الجزيل * قلب الحكيم من يمناه * وقلب العيي من يسراه * ولعمري ان
3 العيي اذا مضى في طريق يعوزه قلبه * وعدمه النطق في جميع الاشياء عباوة هو *
4 * اذا صعد اليك روح المسلط فلا تتركن له موضعا * فان الشفا يسكن خطايا عظيمة *
5 * يكون شرور عرفت تحت الشمس * كمن قد خرج بغير اختيار من حضرة وجه المسلط *
6 * أعطي به العيي في معالي جسيمة * والاغنياء يجلسوا في حال ذليل * رايت عبيدا على
7 الخيل * ورؤساء ماشيين على الارض كالعبيد * من يحفر هوة يسقط فيها * ومن ينقض
8 سياجا تلذعه حية * من يرفع حجارة يعذب بها * من يشقق حطبا يعطب به * ان
9 سقط الحديد عليه * وهو قد ازعج وجها وايد قوة * والحكمة فضل الشجاع * ان
10 لذعته الحية في مساررته فما يوجد للراقي فضل * اقوال فم الحكيم منه * وشفتا العيي
11 تعرقباه * مبداء اقوال فمه عباوة * ونهاية فمه اعوجاج خبيث * والعيي يكثر اقواله *
12 وما يعلم الانسان ما هو الكاين وما هو العتيد ان يكون * لان من يخبره بما وراه * تعب
13 الاغنياء يتعبهم * الذي ما يعرف السلوك في المدينة * الويل لك ايتها المدينة التي
14 ملكك شاب * ورؤساءك ياكلون بالغداة *
15
16

18 Sapientia melior eſt inſtrumentis bellicis : & quum quis unum committit peccatum, jacturam facit multorum bonorum.

CAP. X.

1 Muſcæ mortuæ mucidum reddunt & corrumpunt vas olei ſuaviſſimi. Parum ſapientiæ honorabilius eſt quàm gloria ſtultitiæ multa. 2 Cor ſapientis eſt ad dexteram ipſius, & cor inſipientis ad ſiniſtram ipſius. 3 Et profectò inſipienti, quum per viam incedit, cor deficiet : & defectus rationis ejus in rebus omnibus, ſtultitia eſt. 4 Cùm aſcenderit ad te ſpiritus poteſtatem habentis, ne relinquas ei locum : nam ſanitas reprimit grandia peccata. 5 Sunt mala quæ deprehendi ſub ſole, quale eſt ejus qui egreditur invitus è conſpectu principis, 6 Et ejus loco ſufficitur ſtultus in ſummis ſublimitatibus, divitibus interim in humili conditione ſedentibus. 7 Vidi ſervos in equis, & principes ſuper terram incedentes more ſervorum. 8 Qui foderit foveam, incidet in eam : & qui demolitur maceriam, mordebit eum coluber. 9 Qui lapides erigit, cruciabitur in eis : qui findit ligna, periclitabitur in illis, 10 Si recidat in eum ferrum, quod & vultum ſegnem reddit, & vires confirmat : verùm ſapientia eſt generoſi hominis emolumentum. 11 Nulla reperitur in venefico virtus, ſi mordeat eum coluber dum ſua profert ſecreta. 12 Eloquia oris ſapientis, gratia : & labia ſtulti implicant eum. 13 Exordium ſermonum oris ejus, inſania ; & finis oris ejus, obliquitas perverſa : 14 Et tamen ſtultus multiplicat ſermones ſuos. Neſcit autem homo quid factum ſit, quidque ſit futurum : quis enim indicaret ei quid ſecuturum ſit? 15 Labor ſtultorum vexabit illos, qui neſciunt ambulare per urbem. 16 Heu tibi civitas, cujus rex eſt adoleſcens ; & cujus principes manè veſcuntur.

tēpore in tui principes & ingenuorum filius tuus rex quòd ,terra tuæ Beatitudines
17 אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת
:contignatio ſe inclinabit pigritiis In .potatione in non &,fortitudine in comedent
18 יֹאכֵלוּ בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי׃ בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְּקָרֶה
,panem facientes riſum Ad .domus diſtillabit manuum dejectione in &
19 וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף הַבָּיִת׃ לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם
tua ſcientia in Etiam .omnibus reſpondebit argentū &:vivos lætificabit vinū &
20 וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל׃ גַּם בְּמַדָּעֲךָ
:diviti vilipendas ne tui cubilis penetralibus in &,vilipendas ne regem
מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל־תְּקַלֵּל עָשִׁיר
annunciabit alis prædi um & ,vocem faciet ire cœlorum avis quia
כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת־הַקּוֹל וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגִּיד
.verbum
דָּבָר׃

CAP. XI. יא

dierum multitudine in quia : aquarum facies ſuper tuum panem Mitte
1 שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים
quid ſcies non quia : octo etiam & ,ſeptem partem Da.illū invenies
2 תִּמְצָאֶנּוּ׃ תֶּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה־
ſuper pluviam ,nubes fuerint repletæ Si .terram ſuper mali erit
3 יִהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ׃ אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־
loco ,aquilone in ſi &,auſtrum in lignum ceciderit ſi Et .evacuabūt terram
הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם־יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם
videns &:ſeminabit non,ventum Obſervans .erit ibi ,lignum ceciderit quo
4 שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא׃ שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה
,venti via quid ſciens tu non Quemadmodum .metet non nubes in
5 בֶעָבִים לֹא יִקְצוֹר׃ כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ
opus ſcies non ſic :plenæ ventre in oſſa ſicut
כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה כָּכָה לֹא תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה
,tuum ſemen ſemina mane In .omnia facit qui ,Dei
6 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל׃ בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ
erit rectū hoc ſi ſciens tu non quia :tuā manū facias quieſcere ne veſpera in &
וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשַׁר
bonum & :lux eſt dulcis Et.bona unum ſicut ipſi ambo an &,illud vel,hoc an
7 הֲזֶה אוֹ־זֶה וְאִם־שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים׃ וּמָתוֹק הָאוֹר וְטוֹב
vixerit multis annis ſi Quia .ſolem videre oculis
8 לַעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה
quia,tenebroſitatis dierum recordetur &:fuerit lætatus omnibus his in ,homo
הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־
,tua adoleſcentia in juvenis Lætare .vanitas ,evenit quicquid ,erunt multum
9 הַרְבֵּה יִהְיוּ כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל׃ שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ
,tui cordis viis in ambula &,tuarū electionū dieb' in tuū cor tibi ſit bonum &
וִיטִיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְּךָ
te adducet his omnia propter quòd ſcito & : tuorum oculorū aſpectu in &
וּבְמַרְאֵה עֵינֶיךָ וְדָע כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה יְבִיאֲךָ
fac tranſire & , tuo corde à iram amove Et .judicium in Deus
10 הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃ וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר
.vanitas juventus & adoleſcentia quia : tua carne à malitiam
רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי־הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל׃

Verſio VUL.LAT.

17 Beata terra, cujꝰ rex nobilis eſt, & cujꝰ principes veſcuntur in tempore ſuo, ad reficiendū, & non ad luxuriā. 18 In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuū perſtillabit domus. 19 In riſū faciunt panē, & vinū ut epulentur viventes: & pecuniæ obediunt omnia. 20 In cogitatione tua regi ne detrahas, & in ſecreto cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia & aves cœli portabunt vocē tuā, & qui habet pennas annuntiabit ſententiam.

CAP. XI.

1 Mitte panē tuū ſuper tranſeuntes aquas: quia poſt tempora multa invenies illū. 2 Da partem ſeptē, necnon & octo: quia ignoras quid futurum ſit mali ſup terrā. 3 Si repletæ fuerint nubes, imbrē ſup terrā effundent. Si ceciderit lignū ad Auſtrum, aut ad Aquilonē, in quocunq; loco ceciderit, ibi erit. 4 Qui obſervat ventū, non ſeminat: & qui conſiderat nubes, nunquā metet. 5 Quomodò ignoras quæ ſit via ſpiritûs, & quâ ratione compingantur oſſa in ventre prægnātis; ſic neſcis opera Dei, qui fabricator eſt omniū. 6 Manè ſemina ſemen tuū, & veſperè ne ceſſet manꝰ tua: quia neſcis quid magis oriatur, hoc aut illud; & ſi utrumq; ſimul, meliꝰ erit. 7 Dulce lumen, & delectabile eſt oculis videre Solē. 8 Si annis multis vixerit homo, et in his omnibꝰ lætatꝰ fuerit, meminiſſe debet tenebroſi temporis, & dierū multorū: qui cùm venerint, vanitatis arguentur præterita. 9 Lætare ergò juvenis in adoleſcentia tua, & in bono ſit cor tuū in diebꝰ juventutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, et in intuitu oculorū tuorum: & ſcito ꝙ pro omnibꝰ his adducet te Deus in judiciū. 10 Aufer iram à corde tuo, & amove malitiā à carne tua. Adoleſcentia enim & voluptas vana ſunt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

17 † Μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βασιλεύς σου υἱὸς (ι) ἐλευθέρων, † καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, † καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται. 18 † Ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δόκωσις, † καὶ ἐν ἀργίᾳ χειρῶν (κ) στάξει ἡ οἰκία. 19 Εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον, † (λ) καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον τοῦ εὐφρανθῆναι ζῶντας, † καὶ τοῦ (μ) ἀργυρίου ταπεινώσει ἐπακούσεται τὰ πάντα. 20 † Καί γε ἐν συνειδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ, † καὶ ἐν ταμιείοις κοιτώνων σου μὴ καταράσῃ πλούσιον· † ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει τὴν φωνήν σου, † καὶ ὁ (ν) ἔχων τὰς πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λόγον σου.

MS.A. (ι) ἐλευθέρου, (κ) στενάξει (λ) καὶ οἶνος εὐφραίνει ζῶντας, (μ) ἀργυρίου ἐπακούσεται σὺν τὰ πάντα. (ν) ἔχων πτέρυγας

Beata tu terra, cujus rex tuus, filius ingenuorum, et principes tui ad tēpus comedent (ζ) in fortitudine, et (ω) non confundentur. 18 In pigritiis humiliabitur contignatio: & in ſegnitie manuum ſtillabit domus. 19 In riſu faciunt panē, & (aa) vinū, & oleum ad lætificandū viventes; & argento (bb) humiliatione obedient omnia. 20 Etiam in conſcientia tua regi ne maledixeris: & in penetralibꝰ cubiliū tuorū ne (cc) maledixeris diviti: quia volucris cœli auferet vocem tuam: & (dd) habens pennas annuntiabit verbum tuum.

ΚΕΦ. ια΄.

1 † Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος, † ὅτι ἐν πλήθει (α) ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν. 2 † Δὸς μερίδα τοῖς ἑπτά, καί γε τοῖς ὀκτώ, † ὅτι οὐ γινώσκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τῆς γῆς. 3 † (β) Ἐὰν πλησθῶσι τὰ νέφη ὑετοῦ, ἐπὶ τῆς γῆς ἐκχέουσιν· † καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν τῷ Νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ Βορρᾷ, τόπῳ † οὗ πεσεῖται τὸ ξύλον, ἐκεῖ ἔσται. 4 † Τηρῶν ἄνεμον οὐ σπείρει, † καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει. 5 † Ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος, † ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ (γ) κυοφορούσης, οὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα. 6 (δ) † Ἐν τῷ πρωῒ σπεῖρον τὸ σπέρμα σου, † καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφέτω ἡ χείρ σου, † ὅτι οὐ γινώσκεις ποῖον στοιχήσει, ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, † καὶ ἐὰν τὰ δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, (ε) ἀγαθά. 7 † Καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀγαθὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς † τοῦ βλέπειν σὺν τὸν ἥλιον. 8 † Ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, † ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται, † καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, † ὅτι πολλαὶ ἔσονται. † πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης. 9 † Εὐφραίνου νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου, † καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρδίας σου ἄμωμος † (ζ) καὶ μὴ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου. † καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἄξει σε ὁ Θεὸς ἐν κρίσει. 10 † Καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου, † (η) καὶ παράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου, † ὅτι ἡ νεότης καὶ ἡ ἄνοια ματαιότης.

MS.A. (α) τῶν ἡμερῶν (β) Ἐὰν πληρωθῶσιν (γ) τῆς κυοφορούσης, (δ) Ἐν πρωΐᾳ (ε) ἀγαθόν. (ζ) καὶ ἐν ὁράσει (η) καὶ παράγαγε

CAP. XI.

1 Mitte panem tuū ſuper faciem aquæ: quia in multitudine dierum invenies illum. 2 Da partem ipſis ſeptem, & quidē ipſis octo: quia non ſcis, quid futurum malum ſit ſuper terrā. 3 Si repletæ fuerint nubes pluviâ, ſuper terrā (a) effundunt. Et ſi ceciderit (b) lignum ad Auſtrum, & , ſi ad Aquilonem; loco, ubi ceciderit lignum; (c) ibi erit. 4 Qui obſervat ventum, non ſeminat: et qui aſpicit nubes, non metet. 5 In (d) quibꝰ nō eſt cognoſcēs, quæ ſit via ſpiritûs, ſicut oſſa in utero prægnātis; ſic non cognoſces opera Dei, quæ faciet omnia. 6 In (e) matutino ſemina ſemen tuum: & (f) ad veſperū (g) ne remittat manus tua: quoniam neſcis, quid (h) rectè procedet, aut hoc, an illud: & ſi duo in idipſum; bona. 7 Et dulce lumen, & bonum oculis videre Solem: 8 Quia & ſi annis multis vixerit homo; in (i) omnibus his lætabitur, & (k) recordabitur dierum tenebrarum, quia multi erunt. Omne veniens eſt vanitas. 9 Lætare adoleſcens in juventute tua: & (l) bonum faciat te cor tuum in diebus adoleſcentiæ tuæ: & ambula in viis cordis tui (m) immaculatus, et non in intuitu oculorum tuorū. Et ſcito, quia ſuper omnibus his adducet te Deus in judiciū. 10 Et repelle irā à corde tuo: & aufer malitiā à carne tua; quia adoleſcentia & ſtultitia vanitas eſt.

תרגום TARGUM.

17 טב ליך ארעא דישראל בעדן די ימלוך עלך חזקיהו בר אחז די הוא מן יחוס בית דוד
מלכא דישראל די הוא גבר תקיף באוריתא ונפק ידי חובת פקודיא ורברבניך בתר
דמקרבין תמידא אכלין לחמא בזמן ארבע שעין מן עמל ידיהון בגבורת אוריתא ולא
18 בחלשות ובסמיות עינא : בחלשות עסק אוריתא ופקודיא מתמסכן גבר מבנין
ובמכיכות תפקדתא דאתפקדת אתתא למנטר מן ריחוק סואבות דמא ולא נטרא
19 מתעבדא דוותא בגו ביתה : לחוכא עבדין צדיקיא לחם לפרנסא עניין כפינין וחמרא
דמזגין לדצחין יהא להון לחדוא לעלמא דאתי וכסף פורקניהון יסהד עליהון זכותא
20 לעלמא ההוא דאתי באנפי כולא : אף במנדעך בחביוני לבך מלכא לא תלוט ובאדרון
בית משכבך לא תלוט חכימא ארום רזיאל מלאכא מכריז בכל יומא מן שמיא על טורא
דחורב ומהלך קליה בכל עלמא ואליהו כהנא רבא אזל ופרח באויר שמיא כנשרא מרי
גפין ומחוי מלין דמתעבדין בטמורתא לכל דיירי ארעא : יא
1 אושיט לחם פרנסותך לענייי דאזלין בספינן על אפי מיא ארום בתר עדן יומין סגיאין
2 תשכח אגריה לעלמא דאתי : הב חולק טב מן זרעא לחקלך בתשרי ולא תתמנע
מלמזרע אף בכסליו ארום לא תנדע מה יהי בישא עלוי ארעא אי חרפי נצחן אי אפלי :
3 אין מתמלין ענניא מטרא עלוי ארעא מערן ית מיהון בגין זכותא דצדיקיא ואין לית זכו
בדרא ההוא בימא ובמדברא נחתן דלא יתהנון מנהון בני אנשא ואי אתגזר מן שמיא
למנפל מלכא ויעטוהי מן שררותהון מן קדם מימרא דשמיא הוי סיבעא וכפנא בדרומא
4 או בצפונא אתר דאתגזר למתקימא ההיא עיטא משתלחא למהוי : גבר דנטיר חרשין
וקוסמין לא יעבד טב לעלם ודמסתכל במוליא לא מגבי אגר ארום חרשין מתילין
5 לרוחא דלא מתפס בידוי דבר נש ומוליא מתילן לענני שמיא דאזלו ולא תיבין : היכמה
דליתך ידע אכדין יהלך רוח נשמתא דחיי בגוף עולמא שלילא דשרי במעינא דאמיה
מעברא והיכמה דלא תנדע או דכר או נוקבא עד זמן דאתיליד הכדין ליתך ידע ית
6 עובדא דיי דעבד בחוכמתא ית כולא : ביומי עולמתך תסב אתתא ותוליד בנין ולעדן
סיבותך לא תשבוק אתת חולקך מלמילד בנין ארום לא אשתמודע לך אידין מנהון
7 אתבחר למהוי טב הדין אי דין אי תרויהון כחדא טבין : ובסים נהורא דאוריתא וטב
לאנהרא עינין חשיכין למחזי יקר אפי שכנתא דעתיד לאנהרא אפי צדיקיא מן זיו
8 שכנתא ולמהוי שופריהון כשמשא : ארום אם יומין סגיאין חיי אנשא בכולהון יחדי ליה
למחדי ולמעסק באוריתא דיי יהא דכיר ית יומי חשוכא דמותא ולא יחוב ארום סגיאין
אנון יומיא דישכוב שכיבא בבית קבורתא לקבלא דינא מן שמיא בחיוהי ברחים כל
9 זמן דייתי עלוהי פורענותא על הבלותא די עבד : חדי עולמא ביומי עולימותך ויהי לבך
טב עלך ביומי רביותך ואזל בענוותנותא עם אורחי לבך ותהי זהיר בחיזוני עינך ולא
10 תסתכל בביש ואשתמודע לך ארום על כל אלין עתיד יי לאעלותך בדינא : ותעדי רגיז
מלבך ולא תגרום ביש על בסרך ארום עולימות ויומי אוכמות שער הבלו :

PARAPH CHALD. Verſio Latina.

17 Bene erit tibi terra *Iſrael* quo tempore regnabit ſuper te *Hizkiahu filius Achaz, qui eſt de proſapia domus David regis Iſrael, quòd ſit* vir valens in Lege, *& elapſus è manibus reatus præceptorum,* & magnates tui poſtquàm obtulerint juge ſacrificium, comedent panem *tempore quatuor horarum* ex labore manuum ſuarum in fortitudine Legis, & non in debilitate & in cæcitate oculorum. 18 In debilitate ſtudii Legis & præceptorum depauperatur vir ab ædificio: & in negligentia præcepti quo mandatum eſt mulieri ut cuſtodiat ſe ab abominatione contaminationis ſanguinis, et non cuſtodit ſe, fit triſtitia intra domum *ejus.* 19 Ad gaudium faciunt juſti panem, ad alendum pauperes eſurientes, & vinum quod miſcent ſitientibus, erit eis in lætitiam in ſeculo venturo, & argentum redemptionis eorum teſtabitur pro eis meritum in ſeculo ipſo *venturo* in conſpectu omniū. 20 Etiam in conſcientia tua in abſconditis cordis tui Regi ne maledicas, & in penetrali domus cubiculi tui ne maledicas *ſapienti*: etenim *Raziel* angelus *clamat quotidiè è cœlis ſuper montē Horeb, & permeat vox ejꝰ univerſū mundū; & Eliahu ſacerdos magnꝰ* it volās in aëre cœli velut aquila alata, & nūtiat ſermones qui fiunt in latibulo omnibꝰ habitatoribꝰ terræ.

CAP. XI.

1 Porrige *panē alimenti tui* pauperibꝰ qui ambulant in navibꝰ ſup facies aquarum, quoniam poſt tempꝰ dierum multorū *illic* invenies mercedē ejus in ſeculo venturo. 2 Dato partem bonam ex ſemine agro tuo in Tiſri, et ne ceſſes ſeminare etiam in Kaſleu: etenim neſcies quid erit mali ſuper terram *an præcocia prævalitura ſint an ſerotina.* 3 Si impletæ fuerint nubes pluvia, ſuper terram effundent aquas ſuas *propter meritum juſtorū; ſi vero nullum fuerit meritum in generatione iſta, in mare & in deſertum deſcendunt, ne commodum percipiant ex eis filii hominis*: & ſi decretum fuerit de cœlo ut cadat rex & conſiliarii ejus de principatu eorum, ex auctoritate dicti Domini fiet ſaturitas aut fames; in Meridiem aut Septentrionem, ubicunq; decretum fuerit ut firmetur illud conſilium, mittitur ut fiat. 4 Vir qui obſervaverit incantatores & ariolos, non faciet bonum in ſeculo: & qui ſtudet in aſtris, non congregat mercedem: etenim incantatores aſſimilantur vento qui non apprehenditur manibꝰ filii hominis, & aſtra aſſimilantur nubibus cœli, quæ eunt, & non revertuntur. 5 Quemadmodū non cognoſcis quonammodo ibit ſpiritꝰ animæ vitæ in corpus infantis abortivi, qui manet in utero matris ſuæ prægnantis; & quemadmodum non cognoſces an mas aut fœmina fuerit, quoad naſcatur: ſic tu non cognoſcis opꝰ Dñi qui facit in ſapientia omnia. 6 In die juventutis tuæ accipies uxorem, & gignes filios: & in tempore ſenectutis tuæ ne dimittas uxorem, quæ eſt pars tua, quo minꝰ generes filios: etenim non notū eſt tibi quiſnam ex illis electus ſit, ut ſit bonꝰ hic an ille, an ambo boni pariter ſint futuri. 7 Et dulcis eſt lux *Legis,* & bona ad illuminandū oculos caligantes, ut videant gloriā faciei majeſtatis [*Domini,*] quia futurū eſt ut illuminentur facies juſtorum ex ſplendore majeſtatis [*ejus,*] & ut ſit pulchritudo eorum ut Solis. 8 Etenim ſi dies multi vitæ hominis fuerint, in omnibꝰ illis decet eū gaudere, & ſtudere in lege Dñi: erit memor dierū tenebrarū mortis, & non peccabit, quia multi ſunt dies quibꝰ jacebit mortuꝰ in domo ſepulturæ, [*decetque eum*] ſuſcipere judiciū à cœlo *in vita ſua cū dilectione* omni tempore quo venerit ſup eū punitio, propter vanitatē quam fecit. 9 Lætare puer in diebꝰ pueritiæ tuæ, & ſit cor tuū bonū ſup te in diebꝰ adoleſcentiæ tuæ, & ambulato in humilitate cū viis cordis tui, et eſto cautꝰ in viſu oculorū tuorū, ut non contempleris malū, & notum ſit tibi quòd propter omnia hæc futurum eſt ut Dñs introducat te in judicium. 10 Et removebis iracundiam à corde tuo, ne moliaris malum ſuper carnem tuam; etenim adoleſcentia & dies nigredinis capillorum vanitas.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܛܘܒܝܟܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܡܠܟܟܝ ܒܪ ܚܐܪܐ. ܘܪܘܪܒܢܝܟܝ ܒܥܕܢܗܘܢ ܐܟܠܝܢ
18 ܒܓܢܒܪܘܬܐ ܘܠܐ ܒܡܫܬܝܐ. * ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܢܬܡܟܟ ܡܛܠܠܐ. ܘܒܡܫܒܩܘܬ ܐܝܕܝܐ ܢܛܘܦ
19 ܒܝܬܐ. * ܠܓܘܚܟܐ ܥܒܝܕܝܢ ܠܚܡܐ ܘܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ. ܕܢܚܕܘܢ ܚܝܐ. ܘܟܣܦܐ
20 ܡܡܟܟ ܘܡܛܥܐ ܠܗܘܢ ܠܟܠ. * ܐܦ ܒܡܕܥܟ ܡܠܟܐ ܠܐ ܬܠܘܛ. ܘܒܬܘܢܐ
ܕܡܫܟܒܟ ܠܐ ܬܠܘܛ ܥܬܝܪܐ. ܡܛܠ ܕܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܢܘܒܠ ܩܠܟ. ܘܡܪܐ
ܕܓܦܐ ܢܚܘܐ ܦܬܓܡܝܟ.

17 * O te beatam civitatem cujus rex ingenuus eſt, & cujus magnates ſuo tempore comedunt, ad ſtrenuitatem, & non ad compotandum. 18 Per pigritiam inclinabitur contignatio, & per remiſſionem manuum perſtillabit domus. 19 Ad hilaritatem facta ſunt panis & vinum atque oleum, ut viventes exhilarent: pecunia verò penitùs eos deprimit ac ſeducit. 20 Ne in mente quidem tua regi maledixeris: & in cubiculo cubilis tui ne maledicas diviti: nam volucre cœli deferet vocem tuam, & dominus volucris patefaciet ſermones tuos.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 * ܫܕܪ ܠܚܡܟ ܥܠ ܐܦܝ ܡܝܐ. ܡܛܠ ܕܒܣܘܓܐܐ ܕܝܘܡܬܐ ܬܫܟܚܝܘܗܝ. * ܗܒ
2 ܡܢܬܐ ܠܫܒܥܐ ܐܦ ܠܬܡܢܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܡܢܐ ܒܝܫܬܐ ܢܗܘܐ ܥܠ ܐܪܥܐ.
3 * ܐܢ ܢܬܡܠܘܢ ܥܢܢܐ ܡܛܪܐ. ܥܠ ܐܪܥܐ ܢܪܩܘܢ. ܘܐܢ ܢܦܠ ܩܝܣܐ ܠܬܝܡܢܐ. ܐܘ
4 ܠܓܪܒܝܐ. ܐܬܪܐ ܕܢܦܠ ܩܝܣܐ ܬܡܢ ܢܗܘܐ. * ܕܢܛܪ ܪܘܚܐ ܠܐ ܙܪܥ.
5 ܘܕܚܐܪ ܒܥܢܢܐ ܠܐ ܚܨܕ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܐܝܢܐ ܗܝ ܐܘܪܚܗ ܕܪܘܚܐ. ܐܝܟ
6 ܓܪܡܐ ܒܟܪܣܐ ܕܒܛܢܬܐ. ܗܟܢܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܟܠ ܕܥܒܕ. * ܒܨܦܪܐ
ܙܪܘܥ ܙܪܥܟ. ܘܒܪܡܫܐ ܠܐ ܬܫܒܘܩ ܐܝܕܟ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܐܝܢܐ ܢܨܠܚ. ܐܘ ܗܢܐ
7 ܐܘ ܗܢܐ. ܘܐܢ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܛܒܝܢ. * ܒܣܝܡ ܢܘܗܪܐ ܘܛܒ ܠܥܝܢܐ. ܘܡܚܙܐ
8 ܫܡܫܐ. * ܡܛܠ ܕܐܢ ܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܢܚܐ ܒܪܢܫܐ. ܒܟܠܗܝܢ ܢܚܕܐ. ܘܢܥܗܕ
9 ܝܘܡܬܐ ܕܚܫܘܟܐ. ܕܣܓܝܐܝܢ ܢܗܘܝܢ. ܟܠ ܕܐܬܐ ܗܒܠܐ. * ܒܝܘܡܬܐ ܕܛܠܝܘܬܟ
ܚܕܝ ܥܠܝܡܐ. ܘܬܗܢܐ ܒܛܒܬܐ. ܘܗܠܟ ܒܐܘܪܚܬܐ ܕܠܒܟ. ܘܒܚܙܘܐ ܕܥܝܢܝܟ. ܘܕܥ
ܕܥܠ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܢܝܬܝܟ ܡܪܝܐ ܒܕܝܢܐ.

CAP. XI.

1 * Mitte panem tuum ſuper aquarum ſuperficiem, quia poſt multos dies reperies illum. 2 Da portionem ſeptem, imò octo: quia neſcis quid mali futurum ſit ſuper terram. 3 Si nubes impleantur pluviâ, ſuper terram effundent *eam.* Et ſi lignum cadat ad Auſtrum, aut in plagam Aquilonarem, quocunque ceciderit lignum, ibi manebit. 4 Qui ventum obſervat, non ſeminabit: & qui ſpectat nubes, non metet: 5 Quoniam neſcis quæ ſit via venti. Ut enim prægnantem quæ concipit, ſic ignoras opera Domini omnia quæ facit. 6 Quolibet mane ſemina ſemen tuum, & veſpere ne remittas manum tuam: neſcis enim utrum proſperè ſit habiturum, an hoc, an illud: quòd ſi utrumque ſimul, eo meliora. 7 Gratum eſt lumen & jucundum oculis, præſertim verò ſolem videntibus. 8 Nam ſi multis annis vivat homo, in illis omnibus lætetur, & recordetur dierum tenebrarum, quoniam plurimi erunt: quicquid venturum eſt, vanitas eſt. 9 In diebus adoleſcentiæ tuæ lætare adoleſcens, & fruere bonis, & ambula in viis cordis tui, & in aſpectu oculorum tuorum: at ſcito quòd pro his omnibus inducet te Dominus in judicium.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * مغبوطة انت ايها الارض الذي ملكك ابن حر * ورؤساءك ياكلون في وقت الطعام بقوة وما
18 يخجلون * بانواع الكسل ينحني السقف * وببطالة الايادي يدلف البيت * يصنعون الخبز
19 ضحكا * والخمر يسر الاحياء * وكل الاشياء تذل وتطيع للفضة * ومع هذا لا تلعنن انت في
20 سريرتك ملكا * وفي خزاين مساكنك لا تلعنن موسرا * فان طاير السماء يسير صوتك *
وذو الاجنحة يخبر قولك *

17 Fœlix es tu O terra, cujus rex filius eſt ingenuus, & cujus principes tempore comeſtionis veſcuntur generosè, nec erubeſcunt. 18 Variis pigritiæ generibus flectitur laqueare, & otio manuum perſtillat domus. 19 Panem faciunt riſum, & vinum lætificat viventes: & omnia ſubjiciuntur & obediunt argento. 20 Præterea ne maledicas tu regi in ſecreto tuo, & in conclavibus ædium tuarum ne maledicas diviti: nam volucre cœli perferet vocem tuam, & alatum renuntiabit ſermonem tuum.

* الفصل الحادي عشر *

1 * ارسل خبزك على وجه الماء * فانك ستجده في كثرة الايام * اعط السبعة نصيبا وامنح موفرا
2 للثمنية * فانك ما تعرف ماذا يكون على الارض شرير * اذا كلت السحاب المطر سكب
3 على الارض * واذا سقطت خشبة من القبلة واذا سقطت في موضع الشمال * حيث تسقط
4 الخشبة هناك تكون * من يرصد الرياح ما يزرع * ومن يتبصر الى السحب ما يحصد *
5 * الامور التي لم يوجد فيها احد يعرف ما هو طريق الروح * كالعظام في بطن الحبلي
6 كذلك ما تعرف البرايا صنايع الله التي يعملها كلها * من الغدوات ازرع زرعك * وفي المساوات
لا تطلق يدك بطالة * فانك ما تعلم ايهما ينبت وينشو اما ذا واما ذاك * وان ابدعا
7 كلاهما معا فذاك حظ صالح * والنور حلو وصالح للعينين لتبصر الشمس معه * لان الانسان
8 اذا عاش سنين كثيرة * يسر بها كلها ويتذكر ايام الظلمة * فانها تكون كثيرة * كل امر
9 وارد باطل * ايها الشاب افرح في حداثتك * وليبتهج قلبك في ايام شبيبتك * وتصرف
غير معيب في طرق قلبك * ولا تتصرف في معاينة عينيك * واعلم ان بعد هذه الخطوب
سيحضرك الله الى الدينونة *

CAP. XI.

1 Mitte panem tuum ſuper aquæ ſuperficiem: quoniam reperies eum inter multitudinem dierum. 2 Da portionem ſeptem, & octo abundè largire: quia neſcis quid mali futurum ſit ſuper terram. 3 Cùm complentur nubes pluviâ, effunditur ſuper terram. Cùmque ceciderit lignum ab Auſtro, & cùm ceciderit in plagam Aquilonarem, quocunque ceciderit lignum, ibi manebit. 4 Qui obſervat ventos, non ſeret: & qui reſpicit ad nubes, non metet. 5 Res nimirum ſunt, in quibus nemo reperitur qui ſciat quænam ſit via venti. Ut oſſa in utero gravidæ, ſic ignorant creaturæ opera Dei cuncta quæ facit. 6 A matutinis horis ſere ſemen tuum, & in veſpertinis ne relinquas manum tuam otioſam: quia neſcis utrùm naſcetur & adoleſcet, hoc ne, an illud: quòd ſi utrunque ſimul exoriatur, optima ſanè fortuna. 7 Porrò lux dulcis eſt & commoda oculis, ut cum ea ſolem videas. 8 Nam ſi homo multos vivat annos, in omnibus lætetur, & recordetur dierum tenebrarum (multi ſiquidem erunt:) res omnis ventura vana eſt. 9 Heus adoleſcens, lætus eſto in adoleſcentia tua, & exultet cor tuum in diebus juventutis tuæ, & inculpatus verſare in viis cordis tui, & ne ambules in aſpectu oculorum tuorum: & ſcito quòd poſt ſermones iſtos adiget te Deus ad judicium.

קהלת : יב

CAP. XII.

non quo usque : *tuarum electionum* diebus in tui creatoris memento Et 1

1 וּזְכֹר אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־

eis in mihi Non ,dicas quibus anni attingant & ,mali dies veniant

יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָהֶם

, luna & , lux & , sol obtenebrescat *non* Donec .voluntas 2

2 חֵפֶץ׃ עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ

die In .pluviam post nubes revertantur & : stellæ & 3

3 וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם׃ בַּיּוֹם

cessabunt & :*virtutis* viri pervertentur &,domus custodes se cõmovebũt qua

שֶׁיָּזֻעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל וּבָטְלוּ

.*fenestris in* videntes tenebrescent & ,diminuerunt quia , molares 4

הַטֹּחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת׃

cõsurget & : molæ *vocis* humilitate in , platea in *fores* claudentur Et

4 וְסֻגְּרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה וְיָקוּם

excelso de Etiam .cantici filiæ omnes *incurvabuntur* & ,volucris vocẽ ad 5

5 לְקוֹל הַצִּפּוֹר וְיִשַּׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר׃ גַּם מִגָּבֹהַּ

, *locusta erit oneri & ,amygdalus florebit &* , via in *consternati* &,timebũt

יִרָאוּ וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב

, sui seculi domum ad homo *vadens* quoniã : *aviditas dissipabit* &

וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית עֹלָמוֹ

,argẽteus funis elongetur *non* Donec .plangentes platea in circuibũt & 6

6 וְסָבְבוּ בַשּׁוּק הַסֹּפְדִים׃ עַד אֲשֶׁר לֹא־יֵרָחֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף

,*scaturiginem* super hydria conteratur & : aurea lenticula cõfringatur &

וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ

terram *super* pulvis revertetur *Et* .cisternam ad rota cõfringatur & 7

7 וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר׃ וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ

.illum dedit qui ,Deum ad revertetur spiritus & : fuit *quod sicut*

כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃

fuit quia amplius Et .vanitas omnia ,Choheleth dixit vanitatũ Vanitas 8 9

8 9 הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל׃ וְיֹתֵר שֶׁהָיָה

,fecit auscultare & ,populum scientiam docuit adhuc : sapiens Choheleth

קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לִמַּד־דַּעַת אֶת־הָעָם וְאִזֵּן

invenire Choheleth Quæsivit .*multum* parabolas direxit ,investigavit & 10

10 וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה׃ בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא

sapientum Verba .veritatis verba,*rectitudinis* scripturam &:*voluntatis* verba 11

11 דִּבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת׃ דִּבְרֵי חֲכָמִים

sunt dati ,*collectionum* auctores , plantati clavi tanquã & stimuli tanquam

כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת נִתְּנוּ

libros *facere* .sis monitus mi fili *illis ab* amplius Et .uno pastore à 12

12 מֵרֹעֶה אֶחָד׃ וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים

verbi Finis .carnis *labor multum lectionis* & : finis non *multum* 13

13 הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃ סוֹף דָּבָר

quia ,custodi eiꝰ mandata & , time Deum : est auditus omnis

הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־מִצְוֺתָיו שְׁמוֹר כִּי־

adducet Deus opus omne Quia .homo omnis hoc 14

14 זֶה כָּל־הָאָדָם׃ כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא

.malum sive ,bonum sive : occultum omne super judicium in

בְמִשְׁפָּט עַל כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע׃

Versio VUL. LAT.

CAP. XII.

1 MEmento Creatoris tui in diebꝰ juventutis tuæ,antequàm veniat tempꝰ afflictionis,& appropinquent anni,de quibꝰ dicas;Non mihi placent : 2 Antequã tenebrescat Sol,& lumen, & luna, & stellæ,& revertantur nubes post pluviã: 3 Quando commovebuntur custodes domûs, & nutabunt viri fortissimi, & otiosæ erũt molentes in minuto numero, & tenebrescent videntes p̃ foramina: 4 Et claudent ostia in platea,in humilitate vocis molentis,& consurgent ad vocem volucris, & obsurdescent omnes filiæ carminis. 5 Excelsa quoq; timebũt, & formidabunt in via,florebit amygdalus, impinguabitur locusta, & dissipabitur capparis: quoniam ibit homo in domum æternitatis suæ,& circuibũt in platea plangentes. 6 Antequàm rumpatur funiculus argenteus, & recurrat vitta aurea,& conteratur hydria super fonté, & confringatur rota super cisternam, 7 Et revertatur pulvis in terrã suam unde erat,& spiritꝰ redeat ad Deũ,qui dedit illum. 8 Vanitas vanitatũ, dixit Ecclesiastes,& omnia vanitas. 9 Cúmque esset sapientissimꝰ Ecclesiastes,docuit populũ, & enarravit quæ fecerat: & investigans composuit parabolas multas. 10 Quæsivit verba utilia, & conscripsit sermones rectissimos,ac 11 veritate plenos. Verba sapientiũ sicut stimuli, & quasi clavi in altũ defixi, quæ p̃ magistrorum consiliũ data sunt à pasto- 12 re uno. His ampliùs,fili mi,ne requiras.Faciẽdi plures libros nullꝰ est finis : frequénsq; me- 13 ditatio,carnis afflictio est: Finé loquendi pariter omnes audiamus.Deũ time, & mandata ejꝰ observa : hoc est enim omnis 14 homo: Et cuncta,quæ fiunt,adducet Deꝰ in judiciũ pro omni errato,sive bonum, sive malum illud sit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιβʹ.

1 †ΚΑὶ μνήσθητι τοῦ κτίσαντός σε †ἐν ἡμέραις νεότητός σου, †(α)ἕως ὅτου μὴ ἔλθωσιν (β) αἱ ἡμέραι τῆς κακίας, † καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς, †Οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα. 2 †Ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς, †καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες, † καὶ (γ) ἐπιστρέψωσι τὰ νέφη (δ)ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ· 3 †Ἐν ἡμέρᾳ (ε)ᾗ ἐὰν σαλευθῶσι φύλακες τῆς οἰκίας, † καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, † καὶ ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι ὅτι ὠλιγώθησαν, † καὶ σκοτάσουσιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς· 4 †Καὶ κλείσουσι(ζ)θύρας ἐν ἀγορᾷ, †ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς τῆς ἀληθούσης. † καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου, †καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος. 5 † (η)Καί γε εἰς τὸ ὕψος ὄψονται, καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδῷ, †καὶ (*) ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον, †καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρίς, †καὶ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις, †ὅτι ἐπορεύθη (θ)ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, †καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι. 6 †Ἕως οὗ μὴ ἀνατραπῇ (*)τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου, †καὶ(ι) συντριβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσίου, †καὶ συντριβῇ (κ)ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν, †καὶ συντροχάσῃ ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον, 7 †Καὶ(*)ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν, †καὶ τὸ πνεῦμα (*)ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν θεὸν ὃς ἔδωκεν αὐτό· 8 †Ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής, † τὰ 9 πάντα ματαιότης. †Καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο (*) Ἐκκλησιαστὴς σοφός, † (λ)ὅτι ἐδίδαξε γνῶσιν σὺν τὸν ἄνθρωπον, †καὶ οὖς ἐξιχνιάσεται 10 κόσμιον παραβολῶν. †Πολλὰ ἐζήτησεν Ἐκκλησιαστὴς †τοῦ εὑρεῖν λόγους θελήματος, † (μ)καὶ γεγραμμένον εὐθύτητος, λόγους ἀλη- 11 θείας. †Λόγοι σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα, †καὶ ὡς ἧλοι (ν)πεφυτευμένοι, †οἳ παρὰ τῶν (ξ) συν- 12 θεμάτων ἐδόθησαν †ἐκ ποιμένος ἑνός. Καὶ περισσὸν ἐξ αὐτῶν †υἱέ μου (ο) φύλαξαι· τοῦ ποιῆσαι βιβλία πολλὰ †οὐκ ἔστι περασμός, †καὶ 13 μελέτη πολλὴ κόπωσις σαρκός. †Τέλος λόγου, τὸ πᾶν ἄκουε· †τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε· †ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρω- 14 πος. †Ὅτι (π)σύμπαν τὸ ποίημα ὁ θεὸς ἄξει ἐν κρίσει, ἐν παντὶ παρεωραμένῳ, ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν.

CAP. XII.

1 ET memento(a)Creatoris tui in diebꝰ juventutis tuæ;(b)usquequò non veniant dies malitiæ, & appropinquent anni, in quibꝰ dices, Non est mihi in illis voluntas. 2 Usquequò non obtenebrescat Sol,et lumen,& Luna,& stellæ: & revertentur nubes post pluviã. 3 In die quo commoti fuerint custodes domûs, & (c)perversi fuerint viri fortitudinis:& (d)cessaverũt molẽtes,quoniã imminutæ sunt:et contenebrescẽt,(e) quæ vidẽt in foraminibꝰ: 4 Et claudẽt ostia in platea, in(f)infirmitate vocis molentis.Et consurget ad vocẽ (g)passeris: & (h) humiliabuntur omnes filiæ carminis. 5 Et in (i)sublime aspicient;& (k)terrores in via. Et florebit amygdalũ, & impinguabitur locusta, & (l) dissipabitur capparis:quoniã ivit homo in domũ æternitatis suæ, & circumierunt in platea plangentes. 6 (m) Usquequò non evertatur funiculꝰ argenti,& (n)conteratur vitta auri,& conteratur hydria super fontẽ, & (o) convolvatur rota ad cisternã, 7 Et revertatur pulvis in terram, sicut erat,& spiritꝰ redeat ad Deũ,qui dedit illũ? 8 (p)Vanitas vanitatũ, dixit Ecclesiastes, omnia vanitas. 9 Et (q) amplꝰ,quia factus est Ecclesiastes sapiens, (r) quia docuit scientiã hominem; (s) & auris scrutabitur ornatũ parabolarum. 10 Multũ(t)quæsivit Ecclesiastes,ut inveniret verba, (u) voluntatis, scriptũ rectitudinis,verba veritatis. 11 Sermones sapientũ tanquàm stimuli,& quasi clavi (x)plantati.Qui à (y) conciliis,dati sunt à pastore uno. 12 Et ampliùs ab ipsis,fili mi,(z)cave, faciendi libros multos,non est finis,& meditatio plurima, labor est carnis. 13 (ω) Finis verbi,omne audi:Deum time,et mandata ejus custodi; (aa)hoc est enim omnis homo: 14 Quia omne (bb) factũ Deꝰ adducet in judiciũ (cc) in omni contempto,sive bonum,& sive malum.

MS.A.(α)ἕως οὗ(β)ἡμέραι τῆς κακίας σου, καὶ φθάσωσιν (γ) ἐπιστρέψωσιν (δ)ὀπίσω ὑετοῦ·(ε)ᾗ ἂν (ζ) θύραν (η) Καί γε ἀπὸ ὕψους (*) ἀνθήσει (θ) ἄνθρωπος (*) σχοινίον (ι) συνθλιβῇ (κ) ἡ ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν, (*) ἐπιστρέψει (*) ἐπιστρέψει (*) ὁ Ἐκκλησιαστής (λ) καὶ ὅτι (μ) γεγραμμένον (ν) πεπυρωμένοι, (ξ)συναγμάτων (ο) φυλάσσου· (π) σύμπαν τὸ ποίημα ἄξει ὁ θεός

MS. A. Ἐκκλησιαστής.

תרגום TARGUM.

יב

1 וּתְהֵי דְכִיר יַת בָּרְיָךְ לְיַקָּרוּתֵיהּ בְּיוֹמֵי רַבְיוּתָךְ עַד דְּלָא יֵיתוּן לְוָתָךְ יוֹמֵי בִישׁוּת וְיִמְטוֹן
2 עֲלָךְ שְׁנִין דְּתֵימַר לֵית לִי בְּהוֹן רַעֲוָא׃ עַד דְּלָא יִשְׁתַּנֵּי זִיו יְקָרָא דְאַפָּךְ דְּמַתִּיל לְשִׁמְשָׁא
וּנְהוֹרָא דְעֵינָךְ עַד דְּלָא יִסְתַּמְיָן וַהֲדַר לִיסְתָךְ עַד דְּלָא יִתְקַדְּרוּן וּבָבֵי עֵינָךְ דְּמַתִּילָן
3 לְכוֹכְבַיָּא עַד לָא יִתְעַמְּמוּן רִיסֵי עֵינָךְ יְהוֹן זָלְגִין דִּמְעִין כַּעֲנָנִין בָּתַר מִטְרָא׃ בְּיוֹמָא דִּי
יְזוּעוּן אַרְכּוּבָתָךְ וְיִתְנַקְשׁוּן אֶדְרָעָךְ וְיִתְבַּטְּלוּן כַּכֵּי פוּמָךְ עַד לָא יָכְלִין לְמִלְעַס מֵיכְלָא
4 וְיִתְעַמְּמוּן עֵינָךְ דְּמִסְתַּכְּלִין בַּחֲרַכֵּי רֵישָׁךְ׃ וִיהוֹן רִגְלָךְ כְּבִילָן מִלְּמִפַּק בְּשׁוּקָא וְיִעְדֵּי מִנָּךְ
רְעוּת מֵיכְלָא וּתְהֵי מִתְּעַר מִשִּׁנְתָךְ עַל עֵסֶק קָל עוֹפָא כְּאִלּוּ עַל גַּנָּבַיָּא דְּאָזְלִין בְּלֵילְיָא
5 וְיִתַּרְפּוּן סִפְוָתָךְ מִלְּמֵימַר שִׁירְתָא׃ אַף מִן עוֹבְדִין דַּהֲווֹ מִן קַדְמַת דְּנָא תְּהֵי דָחִיל
לְמִדְכַּר יָתְהוֹן וְגַבְשׁוּשִׁיתָא קְלִילָא מְתִילָא בְּאַנְפֵּי נַפְשָׁךְ לְטוּר רָם בְּעִדָּן מַהֲלָכָךְ
בְּאוֹרְחָא וְתֵיצִיץ רֵישׁ שֵׁרְתָךְ מִן כְּחִישׁוּתָא כְּשִׁגְדְּא וְיִתְנַפְּחוּן אַסְתּוֹרֵי רִגְלָךְ וְתִתְמְנַע מִן
מִשְׁכְּבָא אֲרוּם אִתְפְּנֵי אֱנָשָׁא לִמְהָךְ לְבֵית קְבוּרְתֵיהּ וְיִסְחֲרוּן מַלְאֲכַיָּא תָּבְעֵי דִינָךְ
6 כְּסַפְרַיָּא דְּמִסְחֲרִין בְּשׁוּקָא לְמִכְתַּב דִּין חוּשְׁבְּנָךְ׃ עַד דִּי לָא יִתְאֲלַם לִישָׁנָךְ מִלְּמַלָּלָא
7 וּתְהֵי רְעִיעָא מוֹקְרָא דְּרֵישָׁךְ וְתִתְּבַר מְרִירְתָךְ עַל כַּבְדָּךְ וְיִרְהַט גּוּפָךְ בְּגוֹ קִבְרָךְ׃ וִיתִיב
בִּסְרָךְ דְּאִתְבְּרִי מִן עַפְרָא עֲלוֹי אַרְעָא הֵיכְמָה דַּהֲוָה מִלְּקַדְמִין וְרוּחַ נִשְׁמָתָךְ תְּתוּב לְמֵיקַם
8 בְּדִינָא קֳדָם יְיָ דִּיהַבַהּ לָךְ׃ כַּד אִסְתַּכַּל שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בַּהֲבָלוּ דְעָלְמָא הָדֵין
9 וּבְהַבְלִין דְּעָבְדִין בְּנֵי אֱנָשָׁא אֲמַר קֹהֶלֶת בְּמֵימְרֵיהּ כּוּלָּא הֲבָלוּ׃ וְיוֹתַר מִן כָּל בְּנֵי אֱנָשָׁא
הֲוָה שְׁלֹמֹה דִּי מִתְקְרֵי קֹהֶלֶת חַכִּים וְתוּב הֲוָה מַאלֵּף מַנְדְּעָא יַת עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל וַאֲצֵית
לְקָל חַכִּימַיָּא וּבְלַשׁ בְּסִפְרֵי חוּכְמְתָא וּבְרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ תַּקִּין סִפְרֵי חוּכְמְתָא
10 וּמַתְלִין דְּסוּכְלְתָנוּ סַגִּיאִין לַחֲדָא׃ בְּעָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּמִתְקְרֵי קֹהֶלֶת בְּחוּכְמְתֵיהּ לְמִדַּן
דִּינִין עַל הִרְהוּרֵי לִבָּא דֶּאֱנָשָׁא וּבְלָא סָהֲדִין בְּכֵן אִתְאֲמַר לֵיהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הָא
כְּבָר אִכְתִּיב בְּסֵפֶר אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹהִי דְמֹשֶׁה רַבְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל תַּקְנִין פִּתְגָּמִין וּמְהֵימְנִין
11 עַל מֵימַר סַהֲדַיָּא יְקוּם פִּתְגָּם׃ פִּתְגָּמֵי חַכִּימִין מְתִילִין לְזִקְתִּין וּלְקֻלְשׁוֹנִין דְּאָנְצִין לְאַלָּפָא
חוּכְמְתָא לִסְרִיקֵי מַנְדְּעָא הֵיכְמָה דִּמְאַלֵּף זִיקְתָא לְתוֹרָתָא וְרַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין מָרֵי הִלְכָתִין
וּמִדְרָשִׁין דְּאִתְיְהִיבוּ עַל יְדוֹי דְמֹשֶׁה נְבִיָּא דְּרָעָא בִלְחוֹדוֹי יַת עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא
12 בְּמַנָּא וּבִרְגוֹגִין׃ וְיַתִּיר מִנְּהוֹן בְּנִי אִזְדְּהַר לְמֶעְבַּד סִפְרֵי חוּכְמְתָא סַגֵּי עַד לֵית סוֹף
13 לְמֶעְסַק בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא וּלְאִסְתַּכָּלָא בְלֵיאוּת בִּשְׂרָא׃ סוֹף פִּתְגָּם דְּאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא
בִּצְנְעָא כּוּלָּא עָתִיד לְאִתְפַּרְסָמָא וּלְאִשְׁתְּמָעָא לְכָל בְּנֵי אֱנָשָׁא בְּנִין כֵּן יַת מֵימְרָא דַיְיָ הֱוֵי
דָּחִיל וְיַת פִּקּוּדוֹי הֱוֵי נָטַר דְּלָא לְמִחַב בְּסִתְרָא וְאִין תְּחוּב הֱוֵי זְהִיר לְמִתָּב אֲרוּם כְּדֵין
14 חֲזֵי לְמֶהֱוֵי אוֹרַח כָּל אֱנָשׁ׃ אֲרוּם יַת כָּל עוֹבָדָא יְיָ יָעֵיל לְיוֹם דִּינָא רַבָּא וְעָתִיד לְפַרְסָמָא
עַל פִּתְגָּם דְּאִתְכַּסֵּי מִן בְּנֵי אֱנָשָׁא אִין טַב וְאִין בִּישׁ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XII.

1 ET esto memor creatoris tui, ut glorifices eum in diebus adolescentiæ tuæ, antequàm veniant tibi dies mali, & perveniant super te anni, quibus dicas, Non est mihi in illis complacentia. 2 Antequàm mutetur splendor gloriæ faciei tuæ, qui assimilatur Soli, & lumen oculorum tuorum antequàm obcæcetur,& decor maxillarum tuarum antequàm obtenebretur,& pupillæ oculorũ tuorum,qui assimilãtur stellis,antequàm extinguantur;palpebræ oculorũ tuorũ stillabunt lachrymas,ut nubes post pluviã. 3 In die quo contremiscent coxæ tuæ & concutientur brachia tua & deficient dentes oris tui antequàm possint masticare cibũ,& caligabunt oculi tui qui vident per cancellos capitis tui. 4 Et erunt pedes tui ligati,ut non prodeant in plateã, & recedet à te appetitus cibi; & excitaberis à somno tuo,causa vocis aviculæ *acsi à furibus qui grassantur noctu*; & remittentur labia tua à dicendo cantico. 5 Etiam facta quæ antea fuerunt, timebis, memor eorum; & tumulus levis, similis erit in facie animæ tuæ monti excelso, tempore quo ieris in via, & germinabit caput spinæ tuæ præ macie sicut amygdalus, & inflabuntur tali pedum tuorum,& prohibeberis à *tabernaculo,* etenim declinat homo ad eundum in domum sepulchri sui,& circundabunt angeli inquisitores judicii tui, ut lamentantes qui circundant per plateam ad scribendum judicium rationis tuæ. 6 Antequàm obmutescat lingua tua à loquendo, & sit confractus vertex *capitis tui,* & rumpatur fel tuum super jecur tuum,& decurrat corpus tuũ in medium sepulchri tui. 7 Et redibit caro tua quæ creata est ex pulvere in terram, quemadmodum erat ab antiquo : & spiritus animæ tuæ redibit, ut stet in judicio ante Dominũ qui dedit illũ tibi. 8 Quando contemplatus est Selomoh rex Israel vanitatem mundi hujus, & vanitates quas faciunt filii hominum, dixit Ecclesiastes in verbo suo, Omnia vanitas. 9 Et plus quàm omnes filii hominum fuit Selomoh, qui vocatur Ecclesiastes, sapiens : & *rursus* docuit scientiam *populum domus* Israel, & attendit voci sapientum, & scrutatus est libros sapientiæ, *& in spiritu prophetico à Domino composuit libros sapientiæ,* & parabolas intelligentiæ multas valdè. 10 Quæsivit Selomoh *rex*, qui vocatur Ecclesiastes, sapientia sua judicare judicia super cogitationes cordis hominis & sine testibus : propterea dictum fuit per spiritum prophetiæ à facie Domini, Ecce jam scripta sunt in libro Legis *per manum Mosis magistri Israel* rectissima verba & fidelia, in dicto testium stabit verbum. 11 Verba sapientum assimilantur stimulis & ligonibus, quæ impellunt ad docendum scientiam indigentes scientia, sicut docet *stimulus* bovem, & magistri *Sanhedrin* ductores viarum *& sermonum* qui dati sunt per manum Moseh prophetæ, qui pavit solus populum domus Israel in deserto *manna & cupediis*. 12 Et quod plus est præ illis, fili mi monitus esto, ut facias libros sapientiæ plurimos, adeò ut non sit finis, & ut studeas verbis Legis, conspiciasque defatigationem carnis. 13 Finis verbi quod factum est in seculo occultè, totum futurum est ut publicetur atque divulgetur omnibus filiis hominum : propterea verbum Domini time, & præcepta ejus custodito, ut non pecces in secreto : quod si peccaveris, circunspectus esto ut te convertas : nam hujusmodi decet esse viam omnis hominis. 14 Etenim omne factum Dominus adducet in diem judicii magni,& futurum est ut publicetur adversus omnem rem quæ velata fuerit à filiis hominum, tam bonum quàm malum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܘܗܠܬ * ܝܒ * ܐܥܒܪ ܪܘܓܙܐ ܡܢ ܠܒܟ. ܘܐܥܒܪ ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܒܣܪܟ 1
ܡܛܠ ܕܛܠܝܘܬܐ ܘܠܐ ܝܕܥܬܐ ܣܪܝܩܐ. * ܘܐܬܕܟܪ ܠܒܪܘܝܟ ܒܝܘܡܝ ܛܠܝܘܬܟ. ܥܕܠܐ ܢܐܬܘܢ 2
ܝܘܡܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܢܡܛܘܢ ܫܢܝܐ ܕܬܐܡܪ ܕܠܝܬ ܠܝ ܒܗܘܢ ܨܒܝܢܐ. * ܥܕܠܐ ܢܚܫܟ ܫܡܫܐ 3
ܘܢܘܗܪܐ ܕܣܗܪܐ ܘܕܟܘܟܒܐ. ܘܢܬܗܦܟܘܢ ܥܢܢܐ ܒܬܪ ܡܛܪܐ. * ܒܝܘܡܐ ܕܢܬܬܙܝܥܘܢ 4
ܢܛܘܪܝ ܒܝܬܐ: ܘܢܬܥܘܘܢ ܓܒܪܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܘܢܬܒܛܠܘܢ ܛܚܢܬܐ. ܡܛܠ ܕܙܥܪܘ. ܘܢܚܫܟܢ
ܚܙܝܬܐ ܒܟܘܐ. * ܘܢܬܐܚܕܘܢ ܬܪܥܐ ܒܫܘܩܐ. ܡܛܠ ܡܘܟܟܐ ܕܩܠܐ ܕܛܚܢܬܐ. ܘܢܩܘܡ ܠܩܠܐ 5
ܕܨܦܪܐ. ܘܢܬܡܟܟܢ ܟܠ ܒܢܬ ܙܡܪܐ. * ܘܐܦ ܡܢ ܪܘܡܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܚܠܚܠܐ ܒܐܘܪܚܐ. 6
ܘܢܦܪܥ ܫܓܕܐ. ܘܢܬܛܥܢ ܩܡܨܐ. ܘܢܬܒܕܪ ܛܘܒܐ. ܡܛܠ ܕܐܙܠ ܒܪܢܫܐ ܠܒܝܬ ܥܠܡܗ. ܘܢܬܟܪܟܘܢ ܒܫܘܩܐ ܒܟܝܐ. * ܥܕܠܐ 7
ܢܬܦܣܩ ܚܒܠܐ ܕܣܐܡܐ: ܘܢܬܕܩ ܩܘܦܣܐ ܕܕܗܒܐ: ܘܢܬܬܒܪ ܩܘܠܬܐ ܥܠ ܡܒܘܥܐ. ܘܢܪܗܛ ܓܝܓܠܐ
ܥܠ ܓܘܒܐ. * ܘܢܗܦܘܟ ܥܦܪܐ ܠܐܪܥܐ ܐܝܟ ܕܗܘܐ. ܘܪܘܚܐ ܬܗܦܘܟ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܝܗܒܗ. 8
* ܗܒܠ ܗܒܠܝܢ. ܐܡܪ ܩܘܗܠܬ. ܗܒܠ ܗܒܠܝܢ. ܟܠ ܡܕܡ ܗܒܠܐ. * ܘܝܬܝܪ ܕܗܘܐ 9
ܩܘܗܠܬ ܚܟܝܡܐ. ܘܐܠܦ ܗܘܐ ܝܕܥܬܐ ܠܥܡܐ. ܘܐܨܝܬ ܘܒܨܐ. ܘܬܩܢ ܡܬܠܐ ܣܓܝܐܐ. * ܣܓܝ 10
ܒܥܐ ܩܘܗܠܬ ܠܡܫܟܚܘ ܡܠܐ ܕܨܒܝܢܐ. ܘܟܬܒ ܬܪܝܨܘܬܐ ܡܠܐ ܕܩܘܫܬܐ. 11
* ܡܠܝܗܘܢ ܕܚܟܝܡܐ ܐܝܟ ܙܩܬܐ ܐܢܝܢ. ܘܐܝܟ ܣܟܐ ܕܢܥܝܨܝܢ. ܕܡܪܝ ܟܢܘܫܬܐ ܐܬܝܗܒܘ ܡܢ ܪܥܝܐ ܚܕ. 12
* ܘܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ ܒܪܝ ܐܙܕܗܪ. ܠܡܥܒܕ ܣܦܪܐ ܣܓܝܐܐ ܠܝܬ ܣܟܐ. ܘܡܬܪܢܝܢܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ 13
ܠܐܘܬܐ ܗܝ ܕܒܣܪܐ. * ܚܪܬܗ ܕܡܠܬܐ ܟܠܗ ܫܡܥ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܚܠ 14
ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܛܪ. ܡܛܠ ܕܗܢܐ ܗܘ ܟܠܗ ܒܪܢܫܐ. * ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܐܠܗܐ ܡܝܬܐ 15
ܒܕܝܢܐ. ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܟܣܝ. ܐܢ ܛܒܐ ܘܐܢ ܒܝܫܐ.

* ܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܩܘܗܠܬ *

CAP. XII.

1 AVerte indignationem ab animo tuo, & amove malum à carne tua : nam pueritia & ignorantia sunt vanitas. 2 Et memor esto Creatoris tui in diebus adolescentiæ tuæ, antequã adveniant dies asperi, & accedant anni de quibus dicas, Non delector illis. 3 Antequam tenebrescat sol, & splendor lunæ atque stellarum, & redeant nubes post pluviam. 4 Quo die trement custodes domûs,& præditi robore agitabuntur,et cessabunt molentes eò quòd in parvum numerum sint redactæ; & obscurabuntur spectantes per fenestras. 5 Et fores claudentur in plateis cum exili sonitu molentium,surgétque ad vocem aviculæ, & deprimentur omnes filiæ cantici: 6 Excelsum quoque metuet,& contremiscet in viis suis, & emerget sup eum vigilia, & germinabit amygdalus, & crescet locusta, & dissipabitur capparis,& desinet inopia, eò quòd repetat homo domum laboris sui, & lugentes in plateis circumibunt. 7 Antequam præcidatur funis argenteus, & comminuatur pomum aureum, & frangatur hydria ad fontem,& rota currat super puteum : 8 Et revertatur pulvis in terram qualis erat,& spiritus redeat ad Dominũ qui dedit illum. 9 Vanitas vanitatum, ait Coheleth, vanitas vanitatum, omnia vanitas, 10 Præterea, quia Coheleth fuit sapientissimus adeo ut doceret populum scientiam, & auscultaverit, indicaverit, atque composuerit proverbia plurima: 11 Summopere quæsivit Coheleth ut inveniret sermones jucundos, & in veritate scripsit sermones veritatis. 12 Verba sapientum sunt velut aculei, & velut clavi infixi.Præpositi liminibus dati sunt ab uno pastore : 13 Quare maximè eos, fili mi, caveto. Multos scribendi libros nullus est finis,& nimius sermo labor est carnis. 14 Summa sermonis universi est, Omnia audi, à conspectu Domini timeto, & præcepta illius servato: hoc enim est quod ab eodem opifice datum est cuilibet homini. 15 Cuncta námque opera Dominus adducet in judicium de quacunque re occulta vel aperta, sive bona sive mala.

Libri Coheleth finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثاني عشر *

1 * وابعد الغضب من قلبك * وانزع الشر من بشرتك * فان الحداثة والماعة باطل * واذكر 2
خالقك في ايام حداثتك * حتى لا توافي ايام شرك * وتصل السنون التي تقول فيها ليست لي
فيها مسرة * ما دام لم تظلم الشمس والنور والقمر والنجوم * وتنعطف السحب وراء المطر * في 3 4
اليوم الذي يتزعزع فيه حافظا البيت * يرتجع رجال الاقتدار وتبطل الطاحنات فان طحنهم
قد بطل * وتتناقص وتظلم الناظرات في الابواب * ويغلقون الباب في السوق في ضعف صوت 5
الطاحنة * ويقام صوت العصفور * ويتذلل كافة بنات الاغاني * ومع ذلك ينظرون من العلو * 6
ويكون الجزعات في الطريق * ويزهر اللوز * ويسمن الجراد * ويضمحل الكبر * لان الانسان
قد ذهب الى منزل دهره * والمنتحبون قد طافوا في السوق * ما دام لم ينتقض حبل الفضة 7
ويتسحق ابريز الذهب * وينكسر الجر على العين * ويدور البكر على الجب * ويعود التراب الى 8
الارض كما كان * ويعود الروح الى الله الذي منحه * قال الجامع باطل الاباطيل * فكل الاشياء 9
باطلة * ففضلة زائدة اذا صار الجامع حكيما * وانه علم الانسان معه علما * وتصفح ادبه 10
زينة الامثال * اشياء كثيرة تجسم الجامع ليجد اقوال المشية * ومكتوب الاستقامة * اقوال الحق * 11
* اقوال الحكماء كمناخس البقر وكالمسامير المحماة * الاقوال التي تلقوها من سمات اعمالهم من عند 12
راع واحد * فنالوا زيادة منها * يا بني احفظ هذا * ان تصطنع مصاحف كثيرة فليست لمنفعتها 13
غاية * وفي دراستها الكثيرة تعب للنفس * واخر القول اسمع * جملة الامر اتق الله واحفظ وصاياه * 14
فان كل الانسان ينفعه هذا * لان الله سيحضر كافة صناعته في الحكومة * ليحاكموا في كل امر 15
اهووا به * ان كان صالحا وان كان رديا * والحمد لله دائما ابدا *

* تم بعون الله تعالى كتاب الجامعة * لسليمن ابن داوود الذي ملك على بني اسرائيل * وهي باطل الاباطيل *

CAP. XII.

1 QUin remove iram à corde tuo, et aufer malitiam à carne tua: quoniam adolescentia,et iniquitatis operatio vanitas est. 2 Et recordare Creatoris tui in diebus adolescentiæ tuæ,ne fortè veniant dies calamitatis tuæ,& adveniant anni quibus dicas,Non est in eis mihi voluntas. 3 Quandiu sol et lumen,lunáque et stellæ nondum sunt tenebris occupati,neque recurrunt nubes post pluviã. 4 In die qua contremiscent ambo domûs custodes,retrocedent viri potentes,et cessabunt molitrices : cessabit siquidem molitura earum, & deficient ac tenebrescent speculantes per foramina. 5 Claudent etiã januas in foro, ad imbecillitatem vocis molitricis, & suscitabitur vox avis, & dejicientur omnes filiæ carminum. 6 Adhæc prospectabunt ab alto, eruntq; terriculamenta in via, & florebit amygdalꝰ,et pinguescet locusta,et capparis evanescet: homo namq; se recipiet in domiciliũ ævi sui, et lugentes perlustrabunt forũ. 7 Tantisper dũ non retexitur funis argenteus,nec teritur emplastrum auri,et frangitur hydria secus fontem,& volvitur rota super puteũ. 8 Redeatq; pulvis in terrã quemadmodũ fuerat, redeatq; spiritus ad Deũ qui dederat illũ. 9 Inquit Collector,Vanitas vanitatum, res quidem omnes vanæ sunt. 10 Et verò immensi beneficii est quòd Collector sapiens fuerit, et hominem unà secũ docuerit scientiã,et cõsiderârit auris ejus decus proverbiorũ. 11 Multarũ rerũ studio vacavit Collector, ut inveniret dicta pergrãta,et scriptũ rectũ,sermones veritatis. 12 Dicta sapientum sunt velut stimuli boum, et velut clavi igniti: dicta inquã quæ tradiderunt è vestigiis operũ suorum ab uno pastore,et ex iis augmentũ sunt consecuti. 13 O fili mi,hæc observa. Ex plurium librorũ compositione nullã consequi unquã poteris utilitatem:et in frequenti eorũ lectitatione labor inest carni. 14 Et ut uno verbo dicã,Audi,summa rei hæc est: Deũ time,et præcepta ejus observa : cuilibet enim homini hoc prodest. 15 Nã Deꝰ adiget universa opera sua ad judicium, ut judicentur de quacunque re in qua fuerunt negligentes, sive bona, sive mala.

Laus Deo sempiterna & perpetua.

Auxilio Dei excelsi absolutus est liber Ecclesiastis,qui est Vanitas vanitatum, à Salomone filio Davidis,qui regnavit super filios Israel,conscriptus.

שיר השירים: א

CAPUT I. א

quod , canticorum Canticum ,
1 שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר
me Oſculetur .Selomoh *ipſi*
לִשְׁלֹמֹה׃ יִשָּׁקֵנִי 2
boni quia : ſui oris - oſculis ex
מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים
odorem Ad .vino *præ* tui amores
3 דֹדֶיךָ מִיָּיִן׃ לְרֵיחַ
oleum, optimorũ tuorũ unguentorum
שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן
ideo : tuum nomen effuſum
תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל־כֵּן
, te Trahe . te dilexerunt adoleſcẽtulæ
עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃ מָשְׁכֵנִי 4
me introduxit : curremus te poſt
אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי
, exultabimus , ſua *penetralia* rex
הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה
memorabimus , te in lætabimur &
וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה
rectitudines : vino *præ* tui amores
דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים
, *ego* Nigra .te dilexerunt
5 אֲהֵבוּךָ׃ שְׁחוֹרָה אֲנִי
: Jeruſalaim filiæ , *deſiderabilis* &
וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם
cortinæ ſicut , Chedar *tentoria* ſicut
כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת
me reſpiciatis Ne .Selomoh
6 שְׁלֹמֹה׃ אַל־תִּרְאוּנִי
me *radiavit* quia , *fuſca* ego quod
שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי
ſunt *ſuccenſi* meæ matris filii : Sol
הַשֶּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ
cuſtodem me poſuerunt , me in
בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת
, mihi quæ , meam vineam ; vinearum
הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי
mihi Nuncia .cuſtodivi non
7 לֹא נָטָרְתִּי׃ הַגִּידָה לִּי
ubi , mea anima dilexit quem
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה
facies cubare ubi , paſcas
תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ
eo quid ut quia : meridie in
בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה אֶהְיֶה
greges *ſuper* ſ operiens veluti
כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי
cognoveris Niſi ? tuorũ ſodaliũ
8 חֲבֵרֶיךָ׃ אִם־לֹא תֵדְעִי
egredere , mulieribus in pulchra ô , tibi
לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־
paſce & , gregis veſtigia in tibi
לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי
tabernacula *juxta* tuas capellas
אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת
.paſtorum
הָרֹעִים׃

תרגום TARGUM.

א

שירין ותושבחן די אמר שלמה נביא מלכא דישראל ברוח 1
נבואה קדם רבון כל עלמא יי עסרתי שירתא אתאמרו
בעלמא הדין שירא דין משבח מן כולהון שירתא קמיתא
אדם בזמן דאשתבק ליה חובתיה ואתא יומא דשבתא ואגין
עלוי פתח פומיה ואמר מזמור שיר ליומא דשבתא שירתא
תניתא אמר משה עם בנוי דישראל בזמן די בזע להון מרי
עלמא ית ימא דסוף פתחו כולהון ואמרו כחדא שירתא
דהכדין כתיב בכן שבח משה ובני ישראל שירתא תליתאה
אמרו בנוי דישראל בזמן דאתיהיבת להון בארא דמיא
דהכדין כתיב בכן שבח ישראל שירתא רביעאה אמר משה
נביא כד אתא זמניה למפטר מן עלמא ואוכח בה ית עמא בית
ישראל דהכדין כתיב אציתו שמיא ואמלל שירתא חמישאה
אמר יהושע בר נון כד אגח קרבא בגבעון וקמו ליה שמשא
וסיהרא תלתין ושית שעין ופסקו מלמימר שירתא פתח
פומיה איהו ואמר שירתא דהכדין כתיב בכן ישבח יהושע
קדם יי שירתא שתיתאה אמרו ברק ודבורה ביומא דמסר יי
ית סיסרא וית משריתיה ביד בנוי דישראל דהכדין כתיב
ושבחת דבורה וברק בר אבינועם שירתא שביעאה אמרה
חנה בזמן דאתיהיבת לדה בר מן קדם יי דהכדין כתיב
וצליאת חנה בנבואה ואמרת שירתא תמיניתא אמר דוד
מלכא דישראל על כל נסיא דעבד ליה יי פתח פומיה ואמר
שירתא דהכדין כתיב ושבח דוד בנבואה קדם יי שירתא
תשיעאה אמר שלמה מלכא דישראל ברוח קודשא קדם
רבון כל עלמא יי ושירתא עשיריתא עתידין למימר בני
גלותא בעדן דיפקון מגלותא דהכדין כתיב ומפרש על ידוי
דישעיה נביא דהכדין כתיב שירא הדין יהא לכון לחדוה
בליל אתקדשות חגא דפסחא וחדות לבא כעמא דאזלין
לאתחזאה קדם יי תלת זמנין בשתא במיני זמר וקל טבלא
למעל לטורא דיי ולמפלח קדם יי תקיפא דישראל : ישקני 2
אמר שלמה נביא בריך שמיה יי דיהב לן אוריתא על ידוהי
דמשה ספרא רבא כתיבא על תרין לוחי אבניא ושתא סדרי
משנה ותלמודא בגרסא והוה מתמלל עמן אפין באפין כגבר
דנשק לחבריה מן סגיאות חבתא דחבב לן יתיר משבעין
עממיא : לריח לקל נסך וגבורתך דעבדת לעמא בית ישראל 3
זעו כל עממיא די שמעו ית שמע גבורתך ואתותך טביא ושמך
קדישא אשתמע בכל ארעא דהוה בחיר ממשח רבותא דהוה
מתרבי על רישי מלכין וכהנין ובגין כן רחימו צדיקיא למהך
בתר אורח טובך בדיל דיחסנון עלמא הדין ועלמא דאתי :
משכני כד נפקו עמא דבית ישראל ממצרים הות מדברא 4
שכינת מרי עלמא קדמיהון בעמודא דעננא ביממא ובעמודא
דאשתא בליליא אמרו צדיקי דרא ההוא רבון כל עלמא
נגדנא בתרך ונהי רהטין בתר אורח טובך וקריב יתן
בשפולא דטורא דסיני והב לן ית אוריתך מן בית גנזך
דרקיעא ונחדי ונבדח בעשרין ותרתין אתון דמכתבא בהון ונהי דכירין יתהון ונרחם ית
אלהותך ונהי מתרחקין מבתר טעות עממיא וכל צדיקיא דעבדין דתקין קדמך יהון דחלין
מנך ורחמין ית פקודך : שחורה כד עבדו בית ישראל ית עגלא אתקדרו אפיהון כבנוי 5
דכוש דשרין במשכני קדר וכד תבו בתיובתא ואשתבק להון סגא זיו יקר אפיהון כמלאכיא
על דעבדו יריעתא למשכנא ושרת ביניהון שכנתא דיי ומשה רבהון סליק לרקיעא ויהב
שלם ביניהון ובין מלכהון : אל אמרת כנשתא דישראל קדם כל עממיא לא תבזון יתי 6
על די אנא קדירתא מנכון על דעבדית כעובדיכון וסגידית לשמשא וסהרא דנביאי שקרא
אנון גרמו לאסתקפא תקוף רוגזא דיי עלי ואלפוני למפלח טעותכון ולהלכא בנימוסיכון
ולמרי עלמא די הוא אלהי לא פלחית ולא אזלית בנימוסיה ולא נטרית ית פקודוי וית
אוריתה : הגידה כד מטא זמניה דמשה נביא למפטר מן עלמא אמר קדם יי גלי קדמי 7
דעמא הדין עתידין למחב ולמהלכא בגלותא כען חוי קדמי איכדין יתפרנסון וישרון ביני
עממיא דקשין גזירתהון כחומתא וכשרבי שמשא דטיהרא בתקופת תמוז ולמה דין יהון
מטלטלין ביני עדרי בנוי דעשו וישמעאל די משתפין לך טעותהון לחבריא : אם אמר 8
קודשא בריך הוא למשה נביא אבעיא להון למממחי גלותא כנשתא דמתילא לריבא שפירתא
ודנפשי תרחם לה תהא מהלכא באורחיהון דצדיקיא ותהא מסדרא צלותא על פום
ברוזלהא ומדברי דרהא ותהי מאלפא לבנהא דמתילין לגדיי עזין למהך לבית כנשתא
ולבית מדרשא ובההיא זכותא יהון מתפרנסין בגלותא עד זמן דאשלח מלכא משיחא ויהי
מדבר יתהון בניח על משכניהון הוא בית מקדשא דיבני להון דוד ושלמה רעיא דישראל :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAPUT. I.

CAntica & laudes quæ dixit Salomon propheta rex Iſrael per ſpi- 1
ritum ſanctum coram Domino dominatore totius ſeculi. De-
cem cantica dicta fuerunt in ſeculo iſto, & hoc canticum laudabilius
eſt omnibus illis. Primum canticum[*dixit*]Adam in tempore quo
dimiſſum fuit illi peccatum ſuum : & venit dies Sabbati, & pro-
texit eum : aperuit os ſuum, & dixit pſalmum cantici diei Sabbati.
Canticum ſecundum dixit Moſes cum filiis Iſrael in tempore quo
diviſit eis dominator ſeculi mare carectoſum : aperuerunt omnes [*os*
ſuum,] & dixerunt ſimul canticum : quoniam ſic ſcriptum eſt; Tunc
cecinit Moſes & filii Iſrael. Canticum tertium dixerunt filii Iſrael
in tempore quo datus fuit eis puteus aquæ : ſic enim ſcriptum eſt;
Tunc cecinit Iſrael. Canticum quartum dixit Moſes propheta quando
pervenit tempus ejus ut diſſolveretur ab hoc ſeculo : & increpavit
in eo domum Iſrael : quoniam ſic ſcriptum eſt; Audite cœli, & lo-
quar. Canticum quintum dixit Joſue filius Nun quando iniit præ-
lium in Gabaon, & ſteterunt ei Sol & Luna triginta & ſex horis, &
ceſſaverunt dicere canticum : aperuit ille os ſuum, & dixit canticum;
ſic enim ſcriptum eſt : Tunc cecinit Joſue coram Domino. Canti-
cum ſextum dixerunt Barach & Debora, in die quo tradidit Dominus
Siſaram & exercitum ejus in manum filiorum Iſrael : quoniam ſic
ſcriptum eſt; Et cecinit Debora & Barach filius Abinoem. Canti-
cum ſeptimum dixit Anna in tempore quo datus fuit ei filius à facie
Domini : ſic enim ſcriptum eſt; Et oravit Anna in prophetia, & di-
xit. Canticum octavum dixit David rex Iſrael pro omnibus miracu-
lis quæ fecit ipſi Dominus : aperuit os ſuum & dixit canticum; quo-
niam ſic ſcriptum eſt : Et cecinit David in prophetia coram Dño.
Canticum nonum dixit Salomon rex Iſrael in ſpiritu prophetico co-
ram Domino dominatore totius ſeculi. Canticum decimum dicturi
ſunt filii captivitatis, quando egreſſi fuerint de captivitate ſua : quo-
niam ſic ſcriptum eſt & declaratum per manus Eſaiæ prophetæ; ſic
enim ſcriptum eſt : Canticum iſtud erit vobis in gaudium, ſicut in
nocte qua ſanctificata eſt ſolennitas Paſchæ, & lætitia cordis ſicut po-
puli qui ambulant ut appareant coram Domino tribus vicibus in an-
no, in organis muſicorum & voce tubæ corneæ, ut ingrediantur in
montem Domini, & ut ſerviant coram Deo fortiſſimo Iſrael. Di- 2
xit Salomon Propheta : Benedictum nomen Domini, qui dedit nobis
Legem per manum Moſis ſcribæ magni ſcriptam in duabus tabulis la-
pideis, *& ſex tractatus Miſchnah ac Talmud cum explicatione :*
& loquebatur nobiſcum facie ad faciem, ſicut vir qui oſculatur ſoci-
um ſuum, præ multitudine dilectionis ſuæ, qua dilexit nos magis quã
ſeptuaginta nationes. A voce miraculorum tuorum & potentiæ 3
tuæ quæ feciſti populo tuo domui Iſrael, commoti ſunt omnes po-
puli qui audierunt famam potentiæ tuæ, & ſignorum tuorum bono-
rum, & nomen tuum ſanctum auditum eſt in univerſa terra, quod
eſt electum magis quàm oleum unctionis quo unguntur capita Regum
& Sacerdotum : & ideò dilexerunt juſti ambulare poſt viam boni-
tatis tuæ, ut poſſideant ſeculum hoc & ſeculum venturum. Quando 4
egreſſi fuerunt populus domus Iſrael de Ægypto, majeſtas domina-
toris ſeculi erat dux eorum in columna nubis per diem, & in columna
ignis per noctem. Dixerunt juſti illius generationis; Dominator toti-
us ſeculi, trahe nos poſt te, & curremus poſt viam bonitatis tuæ, & ap-
plica nos ad radices montis Sinai, & da nobis Legem tuam de the-
ſauro tuo quod eſt in firmamento : & delectabimur & exultabimus
in viginti & duobus characteribus quibus ſcripta eſt, & recordabi-
mur eorum, & diligemus deitatem tuam, & recedemus ab
idolis populorum ; & omnes juſti qui faciunt quod rectum eſt
coram te, timebunt te, & diligent præcepta tua. Quando fe- 5
cerunt domus Iſrael vitulum, denigratæ ſunt facies eorum
ſicut filiorum Æthiopiæ qui morantur in tabernaculis Cedar : &
quando egerunt pœnitentiam & dimiſſum fuit eis peccatum, multi-
plicatus fuit ſplendor gloriæ vultus eorum, ſicut [*vultus*] angelorum,
eò quòd fecerunt cortinas tabernaculi, & reſedit in medio eorum
majeſtas Domini. Moſes autem magiſter eorum aſcendit ad æthera,
& poſuit pacem inter eos & regem eorum. Dixit cœtus Iſrael co- 6
ram populis : Nolite me deſpicere eò quòd nigrior vobis ſum, &
quia feci juxta opera veſtra, & adoravi Solem & Lunam, quia pro-
phetæ falſi fuerunt cauſa ut devolveretur ira furoris Domini
ſuper me, & docuerunt me ut ſervirem idolis veſtris, & am-
bularem in inſtitutis veſtris : Domino autem ſeculi, qui eſt
Deus meus, non ſervivi, neque ambulavi in legibus ejus, ne-
que cuſtodivi præcepta ejus & Legem ejus. Quando perve- 7
nit tempus ut Moſes propheta diſſolveretur ab hoc ſeculo,
dixit coram Domino : Manifeſtum eſt coram me quòd popu-
lus iſte futurus eſt ut peccet, & ut vadat in captivitatem : nunc
autem indica mihi quomodo gubernabuntur, & quomodo
habitabunt inter populos quorum decreta ſunt eis graviora ca-
lore & æſtu Solis in meridie in revolutione Tammuz, &
quare erunt tranſmigrantes inter greges filiorum Eſau & Iſmael,
qui applicant tibi idola ſua pro ſociis. Dixit ſanctus & bene- 8
dictus Moſi prophetæ: *Si*[*tu*]*poſtules* ut deleatur illis exilium: Sy-
nagoga, quæ comparata eſt puellæ pulcherrimæ, & quam ani-
ma mea diligit, ambulet in viis juſtorum, & ordinet orationem
ſuam in ore præfectorum ſuorum, & deducat generationes
ſuas, & doceat filios ſuos, qui comparantur hœdis caprarum,
ut ambulent in domum Eccleſiæ & in domum doctrinæ; &
propter illud meritum ſuſtentabuntur in captivitate, donec
mittam eis regem Meſſiam, qui ducat eos in requiem ad taber-
naculum ipſorum, quod eſt domus ſanctuarii, quam ædifica-
bunt eis David & Salomon paſtores Iſrael.

Verſio VULG. LAT.

CANTICUM
CANTICORUM
SALOMONIS,
Quod Hebraicè dicitur
SIR HASIRIM.

CAP. I.

1 OSCULETUR me oſculo o-
ris ſui : quia meliora ſunt ubera tua
2 vino, Fragrantia unguentis optimis.
Oleum effuſum nomen tuum : ideò
3 adoleſcentulæ dilexerunt te. Tra-
he me : poſt te curremus in odo-
rem unguentorum tuorum. Intro-
duxit me rex in cellaria ſua : ex-
ultabimus & lætabimur in te, me-
mores uberum tuorum ſuper vinũ:
4 recti diligunt te. Nigra ſum, ſed
formoſa, filiæ Jeruſalem, ſicut taber-
nacula Cedar, ſicut pelles Salomo-
5 nis. Nolite me conſiderare quòd
fuſca ſim, quia decoloravit me Sol:
filii matris meæ pugnaverunt contra
me, poſuerunt me cuſtodẽ in vineis:
6 vineam meam non cuſtodivi. Indica
mihi, quem diligit anima mea,
ubi paſcas, vbi cubes in meridie,
ne vagari incipiam poſt greges ſo-
7 dalium tuorum. Si ignoras te, ò
pulcherrima inter mulieres, egre-
dere, & abi poſt veſtigia gregum,
& paſce hœdos tuos juxta taberna-
cula paſtorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

(*) ᾎ ΑΣΜΑ.

ΚΕΦ. α΄.

1 † Ἆσμα ᾀσμάτων, ὅ ἐστι (α) Σαλωμών. † Φιλη-
σάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ· † ὅτι ἀγα-
2 θοὶ μαστοί σου ὑπὲρ οἶνον, † Καὶ ὀσμὴ μύρων σου
ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. † μύρον ἐκκενωθὲν ὄ-
νομά (β) σου· † διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε, †
3 Εἵλκυσάν σε· † ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δρα-
μοῦμεν. † εἰσήνεγκέ με ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ (γ) ταμεῖ-
ον αὐτοῦ. † ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν σοί. †
ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον· † εὐθύτης ἠγά-
4 πησέ σε. † Μέλαινά (δ) εἰμι ἐγὼ καὶ καλὴ θυγα-
τέρες Ἱερουσαλήμ, † ὡς σκηνώματα Κηδάρ, ὡς
5 δέρρεις Σαλωμών. † Μὴ βλέψητέ με ὅτι ἐγώ εἰμι με-
μελανωμένη, † ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος· † υἱοὶ μη-
τρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί, † ἔθεντό με φυλά-
κισσαν ἐν ἀμπελῶσιν, † ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ (ε) ἐ-
6 φύλαξα. † Ἀπάγγειλόν μοι ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή
μου, † ποῦ (*) ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ,
† μήποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ᾽ ἀγέλαις
7 ἑταίρων σου. † Ἐὰν μὴ γνῷς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυ-
ναιξίν, † ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων, †
καὶ ποίμαινε τὰς ἐρίφους σου † ἐπὶ σκηνώμασι τῶν
(ζ) ποιμένων.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

CANTICUM.

CAP. I.

Canticum canticorum, quod eſt
(a) Salomon. Oſculetur me (b) ab 1
oſculis oris ſui: quoniam (c)[a] bo-
na ubera tua ſuper vinum: Et odor 2
unguentorum tuorum ſuper omnia
aromata: oleum effuſum eſt nomen*
tuum. Propterea adoleſcentulæ di-
lexerunt te, (d) Traxerunt te: (e) 3
poſt te in odorem unguentorum tu-
orum curremus. (f) Introduxit me
rex in cubiculum ſuum. (g) Exul-
temus, & lætemur in te: diligemus
*ubera tua ſuper vinum; * rectitudo*
dilexit te. (h) Nigra ſum ego, & 4
(i) formoſa, [†] filiæ Hieruſalem, ut
tabernacula Cedar, ut (k) pelles Sa-
lomonis. Nolite aſpicere me, quia 5
ego (l) denigrata ſum: [b] quia (m)
deſpexit me Sol. Filii matris meæ
pugnaverunt in (n) me. Poſuerũt me
cuſtodẽ in vineis: vineam meã non
cuſtodivi. Annuntia mihi, quem di- 6
lexit anima mea, ubi paſcis, ubi cu-
bas in meridie: ne fortè [c] effici-
ar ſicut (o) adoperta ſuper greges
ſodalium tuorum. [d] Niſi cognove- 7
ris te, ô pulchra inter mulieres; egre-
dere tu in (p) veſtigiis gregum, & paſce hœdos tuos in tabernaculis (q) paſtorum.

Verſio ÆTHIOPICA.

መኃልየ ፡ መኃልይ ፡ ዘውእቱ ፡
ዘሰሎሞን፡፡

ሰ፡ ይስዐመኒ ፡ በስዕመተ፡አፉሁ፡፡ ኣየ 1
ም ፡ አጥባትኪ ፡ እምወይን፡፡=፦ ወመ 2
ዓዛ ፡ ዕፍረትኪ ፡ እምኵሉ ፡ አፈው፡፡
ዕፍረት ፡ ዘተሠውጠ ፡ ስምከ፡፡ ወበእ
ንተዝ ፡ ደናግል ፡ አፍቀሩከ፡፡=፦ ወሰ 3
ሐባከ ፡ ድኅሬከ፡፡ በመዓዛ ፡ ዕፍረትከ፡
ንረውጽ፡፡ አብአኒ ፡ ንጉሠ ፡ ውስተ፡
ጽርሑ፡፡ ንትፌሣሕ ፡ ወንትሐሠይ ፡ ብ
ከ፡፡ ናፈቅር ፡ አጥባቲከ ፡ እምወይ
ን፡፡ ርቱዕ ፡ አፍቅሮትከ፡፡=፦ ጸሊም፡ 4
አነ ፡ ወሠናይት ፡ እመአዋልደ ፡ ኢየሩሳ
ሌም፡፡ ከመ ፡ መጽለለተ ፡ ቄደር ፡ ወሐ
ይመታተ ፡ ሰሎሞን፡፡=፦ ኢትርአዩኒ፡ 5
እስመ ፡ አነ ፡ ጸሊም፡፡ እስመ ፡ ኢደር
እየኒ ፡ ፀሐይ፡፡ ደቂቀ ፡ እምየ ፡ ተበአሱ፡
በእንቲአየ፡፡ አንበሩኒ ፡ ዓቃቢተ ፡ ዐጸደ ፡
ወይን፡፡ ዐጸደ ፡ ወይን ፡ ዘዚአየ ፡ ኢዐቀ
ብኩ፡፡=፦ ንግረኒ ፡ ዘአፍቀረት ፡ ነፍስየ፡፡ 6
አይቴ ፡ ትሬኢ ፡ ወአይቴ ፡ ትሰክብ ፡ ጊ
ዜ ፡ ቀትር፡፡ ከመ ፡ ኢይኩን ፡ እንዘ ፡ እ
ንጎጊ ፡ ውስተ ፡ መራእየ ፡ ካልአኒከ፡፡=፦
እመ ፡ ኢያእመርኪ ፡ ርእስኪ ፡ ሠናይት ፡ 7
እምአንስት፡፡ ፃኢ ፡ አንቲ ፡ ውስተ ፡ ሰ
ኰናሆሙ ፡ ለመርዔት፡፡ ወረዐይ ፡ መሐስ
አ ፡ አጣልኢ፡፡ ውስተ ፡ አዕጻደቲሆሙ ፡
ለኖሎት፡፡=፦

MS.A. (*) Ἄσματα ᾀσμάτων. (α) τῷ Σαλωμών. (β) σοι· (γ) ταμιεῖον (δ) εἰμι καὶ καλὴ (ε) ἐφύλαξαν. (*) ποιμανεῖς, (ζ) ποιμνίων σου.

INTERP. ÆTHIOP. [a] jucunda *ſunt* ubera [†] præ filiabus [b] quoniam non me intuitus eſt Sol. [c] efficiar errabunda ſuper [d] Si teipſam non cognoveris,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܚܟܡܬ ܚܟܡܬܐ ܕܝܠܗ ܕܫܠܝܡܘܢ *
* ܟܬܒܐ ܕܡܬܩܪܐ ܥܒܪܐܝܬ. ܫܝܪܬ ܫܝܪܝܢ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ̄ *

2 * ܢܫܩܢܝ ܡܢ ܢܫܩܬܐ ܕܦܘܡܗ. ܡܛܠ ܕܛܒܝܢ ܪ̈ܚܡܝܟ ܡܢ ܚܡܪܐ. * ܠܪܝܚܐ
3 ܕܒܣ̈ܡܝܟ ܛܒ̈ܐ. ܡܫܚܐ ܕܡܘܪܐ ܫܡܟ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܥ̈ܠܝܡܬܐ ܐܚܒܟܝ. * ܢܓܕܝܢܝ
4 ܒܬܪܟ ܢܪܗܛ. ܐܥܠܢܝ ܡܠܟܐ ܠܬܘܢܘܗܝ. ܢܕܘܨ ܘܢܚܕܐ ܒܟ. ܢܥܗܕ ܪ̈ܚܡܝܟ ܡܢ ܚܡܪܐ.
5 ܘܡܢ ܬܪ̈ܝܨܐ ܪܚܡܘܬܟ. * ܐܘܟܡܬܐ ܐܢܐ ܘܫܦܝܪܐ ܐܢܐ ܒ̈ܢܬ ܐܘܪܫܠܡ. ܐܝܟ ܡܫܟ̈ܢܐ ܕܩܕܪ. ܘܐܝܟ
6 ܝܪ̈ܝܥܬܐ ܕܫܠܝܡܘܢ. * ܠܐ ܬܚܘܪܢܝ ܕܐܘܟܡܬܐ ܐܢܐ. ܕܐܘܟܡܢܝ ܫܡܫܐ. ܒ̈ܢܝ ܐܡܝ ܐܬܟܬܫܘ
7 ܒܝ. ܣܡܘܢܝ ܢܛܘܪܬܐ ܠܟܪ̈ܡܐ. ܘܟܪܡܐ ܕܝܠܝ ܠܐ ܢܛܪܬ. * ܚܘܝܢܝ ܡܢ ܕܪܚܡܬ ܢܦܫܝ. ܐܝܟܢܐ
8 ܪܥܐ ܐܢܬ ܘܐܝܟܢܐ ܡܪܒܥ ܐܢܬ ܒܛܗܪܐ. ܕܠܐ ܐܗܘܐ ܐܝܟ ܛܥܝܬܐ ܥܠ ܥܕܪ̈ܐ ܕܚܒܪ̈ܝܟ. * ܐܢ ܠܐ ܝܕܥܬܝ
ܠܟܝ ܫܦܝܪܬܐ ܒܢ̈ܫܐ. ܦܘܩܝ ܒܥܩܒ̈ܬܐ ܕܥܢܐ. ܘܪܥܝ ܓܕ̈ܝܝܟܝ ܥܠ ܡܫܟ̈ܢܐ ܕܪ̈ܥܘܬܐ.

Sequitur SAPIENTIA SAPIENTIARUM
ejuſdem Salomonis.

Liber qui vocatur Hebraicè *Sirath Sirin*,
hoc eſt, Canticum Canticorum.

CAP. I.

OSculetur me oſculis oris ſui, quia meliora 2
ſunt viſcera tua vino. Ob odorem unguen- 3
torum tuorum optimorum, oleum myrrhæ eſt
nomen tuum : propterea adoleſcentulæ ada-
mârunt te. Trahe me, poſt te curremus. In- 4
troducito me rex in cubiculum tuum. Lætabi-
mur & exultabimus in te; commemorabimus
amorẽ tuum pluſquam vinum, & pluſquã re-
ctos dilectionẽ tuam. Nigra ſum, at decora fi- 5
liæ Jeruſalẽ, ſicut tentoria Cedar, & ſicut cor-
tinæ Salomonis. Ne me reſpiciatis ꝙ nigra 6
ſim; nam ſol nigram me reddidit. Filii matris
meæ pugnârunt adverſùm me, poſuerunt me
cuſtodẽ vinearum, & vineã meam non cuſto-
divi. Indicate mihi quem diligit anima mea. 7
Quomodo paſcis, & quomodo cubas in meri-
die? ne ſim velut errabunda inter gregẽ arie-
tum tuorũ. Niſi teipſã noſcas O pulcherrima 8
inter mulieres, veni tibi ꝑ veſtigia pecudũ, &
paſce hœdos tuos in tabernaculis paſtorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله القديم الازلي الدايم السرمدي *
* كتاب نشيد الانشاد * وهو تسبحة التسابيح * لسليمان ابن داوود النبي *
* الفصل الاول *

2 3 فليقبلني من قبلات فمه * فان ثدييك صالحان افضل من الخمر * ونسيم طيوبك افضل
4 من ساير الطيوب * اسمك دهن طيب مهراق * لهذا احبك الشباب * جذبتك من
ورايك * الي نسيم طيوبك نحاضر * ادخلني الملك الي خزانته * فلنبتهج ولنفرح بك * فنحب
5 ثدييك افضل من الخمر * الاستقامة احبتك * يا بنات اورسليم انني سوداء * وجميلة
6 كمساكن قيدار مثل خيم سليمان * لا تنظروا الي لانني سوداء انا * لان الشمس اعرضت
7 عني * ابناء امي تحاربوا في امري * جعلوني في الكروم حافظة * وما حفظوا كرمي * اخبرني
8 يا من احبه نفسي اين ترعي اين تضطجع في الظهر * ليلا اكون كمطروحة في قطعانات
9 غيرك * ايتها الجميلة في النساء ان لم تعرفي ذاتك اخرجي انتي في اعقاب الرعايا * وارعي
الجداء التي لك في مساكن الرعا *

IN NOMINE DEI
Æviterni, indeficientis, perpe-
tui, ſempiterni.

LIBER
CARMINIS CARMINUM,
HOC EST,
CANTICI CANTICORUM,
Salomonis filii Davidis Pro-
phetæ.

CAPUT I.

OSCULETUR me oſculis oris 2
ſui : nam ubera tua meliora ſunt
vino : Et fragrantia unguentorum tuo- 3
rum excellentior cunctis unguentis. No-
men tuum oleum ſuave effuſum, iccirco
amârunt te puellæ, Teque traxerunt à 4
tergo tuo. Ad fragrantiam unguento-
rum tuorum accurremus. Introduxit me
rex in conclave ſuum ſecretius. Ex-
ultemus & lætemur in te : amamus enim
ubera tua pluſquam vinum. Rectitudo
te dilexit. O filiæ Jeruſalem, nigra qui- 5
dem ſum, at formoſa velut tabernacula
Cedar, ut tentoria Salomonis. Ne me 6
ſpectetis quòd nigra ſum, quia ſol de-
flexit à me. Filii matris meæ de re mea
certantes poſuerunt me cuſtodem in vi-
neis, nec cuſtodierunt vineam meam. In- 7
dica mihi O tu quem diligit anima mea,
ubi paſcas, ubi recubes in meridie, ne
ſim quaſi projecta inter greges non tuos.
O ſpecioſiſſima inter fœminas, ſi teipſam 8
ignoras, egredere tu per veſtigia pa-
ſtorum, & hœdos qui ad te pertinent,
paſce in tabernaculis paſtorum.

שיר השירים׃ב

Parhoh curribus in meæ Equæ
לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה 9
sunt Decoræ .mea amica te assimilavi
דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃ נָאווּ 10
tuú collum ,murænulis in tuæ maxillæ
לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ
faciemus auri Murænulas .torquibus in
בַּחֲרוּזִים׃ תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה 11
argenti punctis cum tibi
לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃
,suo circuitu in rex Usquequo
עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ 12
.suum odorem dedit mea nardus
נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃
meus dilectus myrrhæ Fasciculus
צְרוֹר הַמֹּר ׀ דּוֹדִי 13
.cómorabitur mea ubera inter ,mihi
לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃
,mihi meus dilectus Copher Botrus
אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר ׀ דּוֹדִי לִי 14
pulchra tu Ecce .Hen-ghedi vineis in
בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃ הִנָּךְ יָפָה 15
, pulchra tu ecce : mea amica
רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה
pulcher tu Ecce .columbæ tui oculi
עֵינַיִךְ יוֹנִים׃ הִנְּךָ יָפֶה 16
etiam ,jucundus etiam ,mi dilecte
דוֹדִי אַף נָעִים אַף
Tigna .viridis noster lectus
עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃ קֹרוֹת 17
, lances nostrarum domorum
בָּתֵּינוּ אֲרָזִים
.abietes nostra laquearia
רַחִיטֵנוּ בְּרוֹתִים׃

CAP. II. ב

lilium ,Saron rosa Ego
אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת 1
inter Lilium Sicut .convallium
הָעֲמָקִים׃ כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין 2
inter mea amica sic , spinas
הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין
; sylvæ lignis in malus Sicut .filias
הַבָּנוֹת׃ כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר 3
: filios inter meus dilectus sic
כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים
, sedi & , concupivi ejus umbra in
בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי
.meo palato dulcis ejus fructus &
וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃
, vini domum ad me Introduxit
הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן 4
.amor me super ejus vexillum &
וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃
me roborate , lagenis in me Fulcite
סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי 5
amore ægra quia : malis in
בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה
.ego
אָנִי׃

תרגום TARGUM.

לססתי כד נפקו ישראל ממצרים רדפו פרעה ומשריתיה 9
בתריהון ברתיכין ובפרשין והות אורח סגירא להון מארבע
סטריהון מן ימינא ושמאלא הוו מדבריא דמלין חיוין קלן ומן
בתריהון הוה פרעה רשיעא ומשריתיה ומן קדמיהון הוה ימא
דסוף מה עבד קודשא בריך הוא אתגלי בכח גבורתיה על ימא
ונגב ית ימא וית טינא לא נגב אמרו רשיעיא וערבלאין
ונוכראין די ביניהון ית מוי דימא יכיל לנגבא וית טינא לא
יכיל לנגבא בהיא שעתא תקף רוגזיה דיי עליהון ובעא
לשנקותהון במוי דימא היכמה דאשתנקו פרעה וחילותוהי
רתיכוהי ופרשוהי וסוסותוי אלולי משה נביא דפרש ידוי בצלו
קדם יי ואתיב רוגזא דיי מנהון ופתח איהו וצדיקי דרא ית
פומהון ואמרו שירתא ועברו בגו ימא דסוף ביבשתא בגין
זכותא דאברהם יצחק ויעקב רחימיא דיי : נאוו כד נפקו 10
למדברא אמר יי למשה כמה יאי עמא הדין לאתיהבא להון
פתגמי אוריתא ויהון כזממין בליסתהון דלא יעדון מן אורחא
טבא היכמה דלא עדי סוסיא דזממא בליסתיה וכמה יאי
קדלהון לסוברא ניר פקודי ויהי עליהון כנירא על קדל תורא
דהוא חרש בחקלא ומפרנס יתיה וית מריה : תורי בכן 11
אתאמר למשה סק לרקיעא ואתן לך ית תרין לוחי אבנין
חציבין מספיר כורסי יקרי בהיקן כדהב טב מסדרן בשיטין
כתיבין באצבעי גליף בהון עסרתי דבריא זקיקין יתיר מן כספא
דמוקק שבע זמנין שבעא דסכום ענינין דמתפרשין בהון
ארבעין ותשע אפין ואתננון על ידך לעמא בית ישראל : עד 12
ועוד דהוה משה רבהון ברקיעא לקבלא ית תרין לוחי אבניא
ואוריתא ותפקדתא קמו רשיעי דרא ההוא ועבדו עגל דדהב
ועירברובין די ביניהון ואסריאו עובדיהון ונפק להון שום ביש
בעלמא דמקדמת דנא הוה נפק ריחיהון נדיף בעלמא ובתר
כן סריאו כנירדא ריחיה ביש לחדא ונחת מכתש סגירו על
בסרהון : צרור בהיא זמנא אמר יי למשה אזל חות ארום 13
חבילו עמך פסק מני ואשיצנון בכן תב משה ובעא רחמין מן
קדם יי ודכר יי להון עקדת יצחק דכפתיה אבוי בטור מוריה
על מדבחא ותב יי מן רוגזיה ואשרי שכנתיה ביניהון
כמלקדמין : אשכול הא בכן נחת משה ותרין לוחי אבנין 14
בידוי ובגין חובי ישראל אתיקרו ידוי ונפלו ואתברו בכן אזל
משה ושף ית עגלא ובדר ית עפריה לנחלא ואשקי ית בני
ישראל וקטיל ית כל מן דאתחיב קטול וסליק זמנא תניתא
לרקיעא וצלי קדם יי וכפר על בני ישראל בכן אתפקיד למעבד
משכנא וארונא בהיא זמנא אוחי משה ועבד ית משכנא וית
כל מנוי וית ארונא ושוי בארונא ית תרין לוחין אוחרנין ומני
ית בנוי דאהרן כהניא למקרב קורבנא על מדבחא ולנסכא ית
חמרא על קורבנא ומנן הוה להון חמרא לנסכא הלא אנון
במדברא לא אתר כשר לבית דרע ואף לא תינין ונופנין
ורמונין אלא הוו אזלין לכרמי עין גדי ונסבין מתמן אתכלין
דענבין ועצרין מנהון חמרא ומנסכין יתיה על מדבחא רבעות
הינא לאמרא חדא : הנך כד עבדו בני ישראל רעותא דמלכהון 15
הוא במימריה משבח יתהון בפמליא במלאכיא קדישיא ואמר
כמה יאון עובדך ברתי חביבתי כנשתא דישראל בזמן די אנת עבדא רעותי ועסיקא בפתגמי
אוריתי וכמא תקנין עובדיך ועניניך כגוזלין בני יונתא דמתכשרין לאתקרבא על מדבחא :
הנך אתיבת כנשתא דישראל קדם רבון עלמא וכן אמרת כמה יאי שכינת קודשך בזמן די את 16
שרי ביננא ומקבל ברעוא צלותנא ובעדן די את משרי בפירינא חבבתא ובננא סגין עלוי
ארעא ואנחנא פישין וסגין כאילן דנציב על עינא דמיא די עפיה שפיר ואנביה סגי : קורות 17
אמר שלמה נביא כמה יאי בית מוקדשא דיי דאתבני על ידי מן קיסי גולמיש אבל יתיר יהי יאי
בית מוקדשא דעתיד לאתבנאה ביומי מלכא משיחא דכשורוהי יהוין מן ארזין דגנתא דעדן
ושירותוהי יהוין מן ברתי ושגי ושורבני :

ב

אני אמרת כנשתא דישראל בעדן דמשרי מרי עלמא שכנתיה ביני אנא מתילא לנרקום רטיב 1
מגנתא דעדן ועובדי יאין כוורדא דבמישר גנוניתא דעדן : כשושנה ובעדן די אנא סטיא מן 2
אורחא דתקנא קדמוי ואיהוא מסלק שכינת קודשיה מני אנא מתילא לוורדא דמלבלבא ביני
סליוא דנעיצן עפיהא ובזיען הכדין אנא נעיצא ובזיעא מגזירן בישן בגלותא ביני פלכי עממיא :
כתפוח היכמה דיאי ומשבח אתרוגא ביני אילני סרק וכולי עלמא מודעין יתיה כן רבון עלמא 3
הוה משבח ביני מלאכיא בעדן דאתגלי על טורא דסיני בזמן דיהב אוריתא לעמיה בהיא
שעתא בטלל שכנתיה רגינת למתב ופתגמי דאוריתיה בסימן על מוריני ושכר פקודוי נטרין לי
לעלמא דאתי : הביאני אמרת כנשתא דישראל אעל יתי יי לבית מתיבת מדרשא דישראל 4
דסיני למילף אוריתא מפום משה ספרא רבא וטקס פקודוי קבלית עלי בחבבתא ואמרית כל די
פקיד יי אעביד ואשמע : סמכוני ובעדן די שמעית ית קליה די מתמלל מגו שלהובית אשתא 5
זעית ורתעית בתראי מן רתיתא בכן קריבית לות משה ואהרן ואמרית להון קבילו אתון קל
פתגמי דיי מגו אשתא ואעילו יתי לבית מדרשא וסעידו יתי בפתגמי אוריתא די עלויהון אתבסם
עלמא והבו רדידין על צוארי מפשר מליא קדישין דמתיקין על מוריני כתפוחי גנתא דעדן ואהי עסיקא בהון מאים אתסא בהון ארום מרעת חבתא אנא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quando egressi sunt filii Iſrael de Ægypto, ſecuti ſunt Pharao & exercitus ejus poſt eos in curribus & in equitibus; & erat via clauſa eis à quatuor partibus : à dextris & à ſiniſtris erant deſerta plena ſerpentibus ignitis, & poſt tergum eorum erat Pharao impius & exercitus ejus, & ante eos erat mare carectoſum. Quid fecit ille ſanctus & benedictus? revelatus eſt in virtute potentiæ ſuæ ſuper mare, *& exiccavit mare, at lutum non exiccavit; dixerunt impii & miſcelli & alieni qui inter eos erant, Aquas maris potuit exiccare & lutum non potuit exiccare: ipſa hora excanduit furor Domini in eos, & voluit ſuffocare eos in aquis maris, ſicut* ſuffocatus eſt Pharao & exercitus ejus, & currus & equites, & equi ejus; niſi Moſes propheta extendiſſet manus ſuas in oratione coram Domino, & avertiſſet iram Domini ab ipſis : & aperuerunt ipſe & juſti generationis illius os ſuum, & dixerunt canticum, & tranſierunt in medio maris carectoſi per ſiccum, propter meritum Abrahæ & Iſaac & Jaacob dilectorum Domini. 9 Quando egreſſi ſunt ad deſertum, dixit Dominus ad Moſen : Quàm pulcher eſt populus hic ut dentur eis verba Legis, & ſint ſicut inauris in maxillis eorũ, ut nõ recedant à via bona, ſicut non recedit equus in cujus maxilla eſt frænum : & quã pulchra ſunt dorſa eorum ut ſuſtineant jugum præceptorũ meorum, & ſint ſuper eos ſicut jugum ſuper cervice bovis qui arat in agro, & ſuſtentat ſe & dominum ſuum. 10 Tunc dictum eſt Moſi : Aſcende ad firmamentũ, & dabo tibi duas tabulas lapideas exciſas ex ſapphiro throni gloriæ meæ, & ſplendidas ſicut aurum optimum, ordinatas per lineas, ſcriptas digito meo, in quibus ſculpta ſunt decem verba quæ expurgata ſunt magis quàm argentum quod expurgatum eſt ſepties ſeptem vicibus, *pro numero rerum expoſitarum in illis quadraginta novem modis* : dabo autem ea per manum tuam populo domûs Iſrael. 11 Dum eſſet Moſes magiſter eorum in firmamento ut ſuſciperet duas tabulas lapideas, & Legem & præcepta: ſurrexerunt impii generationis illiꝰ, & fecerũt vitulum aureum unà cum promiſcuis qui erant inter eos, & fœtida fecerunt opera ſua, & egreſſum eſt eis nomen peſſimum in ſeculo, quoniam anteà odor eorum exibat diffuſus per orbem, & poſteà fœtidi facti ſunt ut abſinthium cujus odor quàm peſſimus eſt, *& deſcendit lepra in carnem eorum.* 12 In tempore illo dixit Dominus ad Moſem: Vade & deſcende, quia corrupit ſe populus tuus: dimitte me ut conſumã eos. Tunc reverſus eſt Moſes & quæſivit miſericordiam à facie Domini : & recordatus eſt Dominus inclinationis Iſaac, qui ligatus fuerat à patre ſuo in monte Moriah ſuper altare: & converſus eſt Dominus ab ira ſua, & habitare fecit majeſtatem ſuam in medio eorum ſicut anteà. 13 Tunc enim deſcendit Moſes, & duas tabulas lapideas portabat in manibus ſuis, & propter peccata Iſrael aggravatæ ſunt manus ejus, & ceciderunt [*tabulæ*] & confractæ ſunt : & tunc abiit Moſes & comminuit vitulum, & diſperſit pulverem ejus in fluvium, & potum dedit filiis Iſrael; & occidit omnes qui erant rei mortis : & aſcendit ſecundò ad firmamentum, & oravit coram Domino, & placavit pro filiis Iſrael. Tunc præceptum eſt ei ut faceret tabernaculum & arcam. In illo tempore feſtinavit Moſes & fecit tabernaculum & omnia vaſa ejus, & arcam, & poſuit in arca duas tabulas alias, & conſtituit filios Aaron ſacerdotes ut offerrent oblationes ſuper altare, & ut libarent vinum ſuper oblationes : & undè erat illis vinum ad libandum? nónne ipſi [*morabantur*] in deſerto loco qui non eſt aptus ad ſeminandum, neque etiam erant ibi ficus, neque vites, neque malogranata? ſed ibant ad vineas Engadi, & accipiebant indè botros uvarum, & exprimebant ex eis vinum, & libabant ex illo ſuper altare quartam partem hin ſuper ſingulos arietes. 14 Quando faciebant filii Iſrael voluntatem regis ſui, ipſe in verbo ſuo laudabat eos in conſiſtorio angelorum ſanctorum, & dicebat : Quàm pulchra ſunt opera tua filia mea dilecta mea congregatio Iſrael, in tempore quo facis voluntatem meam, & laboras in verbis Legis meæ! & quàm recta ſunt opera tua & occupationes tuæ, ſicut pullorum columbæ, qui mundi ſunt ut offerantur ſuper altari meo. 15 Reſpondit cœtus Iſrael corã dominatore ſeculi, & ita ait: Quàm pulchra eſt majeſtas ſanctitatis tuæ! quoniã in tempore quo tu habitas inter nos, & ſuſcipis voluntariè orationes noſtras; & in tempore quo tu habitas in lectulo noſtro dilecto; filii noſtri multi ſunt ſup terrã, & creſcimꝰ & multiplicamur ſicut arbor quæ plantata eſt juxta fontẽ aquarũ, cujꝰ foliũ pulchrũ eſt, & fructꝰ ejꝰ multꝰ. 16 Dixit Salomon propheta: Quã pulchra eſt domꝰ ſanctuarii Dñi quæ ædificata eſt ꝑ manꝰ meas ex lignis cedrinis: ſed pulchrior eſt domꝰ ſanctuarii quæ ædificanda eſt in diebꝰ regis Meſſiæ, cujꝰ trabes erunt ex cedris quæ ſunt in paradiſo voluptatis, & tigna ejꝰ erunt ex abietibꝰ & arceuthis & pinis. 17

CAP. II.

1 DIxit cœtꝰ Iſrael: Tempore quo dominator ſeculi collocat majeſtatẽ ſuã inter me, ego ſimilis ſum lilio viridi ex paradiſo voluptatis, & opera mea pulchra ſunt ſicut roſa quæ eſt in campo horti voluptatis. 2 In tempore autẽ quo ego declino à *via* quæ *recta eſt* corã eo, & ipſe aufert majeſtatẽ ſanctitatis ſuæ à me; ego comparata ſum roſæ quæ germinat inter ſpinas, à quibꝰ perforantur & rumpuntur folia ejꝰ: ſic ego ſum compuncta et ſciſſa propter peſſimas impoſitiones in captivitate inter provincias populorũ. 3 Ecce ſicut pulchra eſt et laudabilis malꝰ citrea inter arbores infructuoſas, et totꝰ mundꝰ cognoſcit illã; ita dominator ſeculi fuit laudabilis inter angelos in tempore quo revelatꝰ fuit in monte Sinai, quando dedit Legẽ populo ſuo: tunc temporis in umbra majeſtatis ejꝰ deſideravi habitare: et verba Legis ejꝰ dulcia fuerunt gutturi meo, et præmia præceptorum ejus ſervantur mihi in ſeculo venturo. 4 Dixit cœtus Iſrael : Introduxit me Dominus in domũ gymnaſii doctrinæ Iſrael, in montem Sinai, ut diſcerẽ Legẽ ex ore Moſis ſcribæ magni, et vexillũ præceptorum ejus ſuſcepi ſup me in dilectione, et dixi, Omnia quæ præcepit Dñs, faciã et audiã. 5 Et in tempore quo audivi vocẽ ejus qui loquebatur de medio flammæ ignis, commota ſum & contremui retrorſũ præ pavore. Tunc acceſſi ad Moſem & Aaron, & dixi ad eos: Suſcipite vos vocẽ ſermonũ Dñi de medio ignis, & introducite me in domũ doctrinæ, & ſuſtentate me in verbis Legis in quibus ſuave fit ſeculũ; & imponite velamina ſuper cervicẽ meã, interpretationẽ verborũ ſanctorũ quæ dulcia ſunt gutturi meo, ſicut poma paradiſi voluptatis, & laborabo in eis ſi fortè ſanabor ex eis, quia langueo amore.

Verſio VULG. LAT.

8 Equitatui meo in curribus Pharao-
9 nis aſſimilavi te, amica mea. Pulchræ ſunt genæ tuæ ſicut turturis: col-
10 lum tuum ſicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas
11 argento. Dum eſſet rex in accubitu ſuo, nardus mea dedit odorem ſuum.
12 Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.
13 Botrus cypri dilectus meus mihi, in
14 vineis Engaddi. Ecce tu pulchra es, amica mea, ecce tu pulchra es, oculi
15 tui columbarum. Ecce tu pulcher es, dilecte mi, & decorus. Lectulus no-
16 ſter floridus : Tigna domorum noſtrarum cedrina, laquearia noſtra cypreſſina.

CAP. II.

1 EGo flos campi, & lilium convalli-
2 um. Sicut lilium inter ſpinas, ſic ami-
3 ca mea inter filias. Sicut malus inter ligna ſylvarum, ſic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius, quem deſideraveram, ſedi : & fructus ejus
4 dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellam vinariã, ordinavit in me cha-
5 ritatem. Fulcite me floribus, ſtipate me malis: quia amore langueo.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

8 † Τῇ ἵππῳ μου (η) ἐν ἅρμασι Φαραὼ † ὡμοίωσά
9 σε ἡ πλησίον μου. † Τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου (θ) ὡς τρυγόνος, † τράχηλός σου (ι) ὡς ὁρμί-
10 σκοι; † Ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν σοι
11 μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου, † Ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ. † νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐ-
12 τοῦ. † Ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί,
13 † ἀναμέσον τῶν μαστῶν μου αὐλισθήσεται. † Βότρυς τῆς κύπρου ἀδελφιδός μου ἐμοί, † ἐν ἀμπελῶσιν Ἐν-
14 γαδδί. † Ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. †
15 (κ) ὀφθαλμοί σου περιστεραί. † Ἰδοὺ εἶ καλὸς (λ) ἀδελφιδός μου, καί γε ὡραῖος † πρὸς κλίνῃ ἡμῶν σύ-
16 σκιος. † Δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι, † φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι.

MS. A. (η) ἐπ᾽ ἅρμασιν (θ) ὡς * τρυγόνες, (ι) ὡς ὁρμίσκος; (κ) ὀφθαλμός σου (λ) ὁ ἀδελφιδός

ΚΕΦ. β΄.

1 † ἘΓὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, † κρίνον τῶν κοιλάδων.
2 † Ὡς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, † οὕτως ἡ πλησίον
3 μου ἀναμέσον τῶν θυγατέρων. † Ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, † οὕτως ἀδελφιδός μου ἀναμέσον τῶν υἱῶν. † † ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα, καὶ ἐκάθισα, † καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου. †
4 Εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, † τάξατε ἐπ᾽ ἐμὲ
5 ἀγάπην. † Στηρίσατέ με ἐν μύροις, † (α) στοιβάσατέ με ἐν μήλοις, † ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.

MS. A. (α) στοιβάσατε ἐν μήλοις,

Verſ. GRÆ.LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

(r) Equæ meæ in curribus Pharaonis aſſimilavi te, [e] proxima mea. 8
Quàm ſpecioſæ factæ ſunt genæ tuæ, tanquam turturis : cervix tua, ſicut (ſ) redimicula. (t) Similitudines auri [f] faciemus tibi cum (u) diſtinctionibus argenti, Quoadusq; rex ſit in (x) recubitu ſuo. Nardus mea dedit (y) odorem ſuum. (z) [g] Alligamentum guttæ (ω) fratruelis meus mihi : in medio uberum meorum (aa) [h] demorabitur. Botrus (bb) [i] cyperi fratruelis meus mihi in vineis (cc) [k] Engaddi. Ecce es (dd) ſpecioſa, [l] proxima mea : ecce es ſpecioſa. Oculi tui (ee) columbæ. Ecce es bonus, [m] fraternus meus, & quidem es (ff) ſpecioſus: (gg) ad cubile noſtrum (hh) umbroſus. Trabes domorum noſtrarum cedri, (ii) lacunaria noſtra cypreſſi. 9 10 11 12 13 14 15 16

CAP. II.

EGo flos campi, (a) [a] lilium convallium : Sicut lilium in medio ſpinarum; ita (b) proxima mea in medio filiarum. Tanquam (c) malum in lignis ſylvæ; ita (d) [b] fraternus meus inter medium filiorum. In (e) umbra ejus concupivi, & ſedi : & fructꝰ ejus dulcis (f) in faucibꝰ meis. Introducite me in (g) domum vini : (h) ordinate in me charitatem: Confirmate me in (i) unguentis: (k) ſtipate me in malis: quia (l) vulnerata charitatis ego ſum. 1 2 3 4 5

Verſio ÆTHIOPICA.

ለፈረስየ ፡ ለሰረገላተ ፡ ፈርዖን፡፡ አስተ 8
ማሰልኩኪ ፡ እንተ ፡ ኀቤየ፡፡=፡ ጥቀ፡ 9
አደሙ ፡ መላትሕኪ ፡ ከመ ፡ መዐንቅ፡፡
ወክሳድኪ ፡ ከመ ፡ እርመስቀስ፡፡=፡ አም 10
ሳለ ፡ ወርቅ ፡ ይገብሩ ፡ ለኪ ፡ ምሳኮስ፡
ዘብሩር፡፡=፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ንጉሠ ፡ ያስ 11
ምክ ፡ በቱ፡፡ ናርደስ ፡ ወሀበ ፡ መዓዛ
ሁ፡፡=፡ እቍረ ፡ ማየ ፡ ልብን ፡ ዘወልድ ፡ 12
እኁየ ፡ ሊተ፡፡ ማእከለ ፡ አጥባትየ ፡ የ
ዓርፍ፡፡=፡ አስካል ፡ ዘጸገየ ፡ ዘወልድ ፡ 13
እኁየ ፡ ሊተ፡፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይን ፡
ዘበጋዲ፡፡=፡ ነየ ፡ ሠናይት ፡ እንተ ፡ ኀ 14
ቤየ ፡ ነየ ፡ ሠናይት፡፡ አዕይንትኪ ፡ ሀ
ርግብ፡፡=፡ ነሁ ፡ ሠናይ ፡ አንተ ፡ ወል 15
ድ ፡ እኁየ፡፡ አደሙ ፡ በውስተ ፡ ምስካ
ቢነ ፡ ዘበሕቁ፡፡=፡ ወምጸሕተ ፡ ቤትነ ፡ 16
ዘአርዝ፡፡ ወመሠአርቲነ ፡ ዘበሕቁ፡፡=፡
CAP.II. አነ፡ጽጌ፡ገደም፡፡ጽጌ፡ጊደም፡ዘ 1
ውስተ፡ቈላት፡፡=፡ ከመ፡ጽጌ፡ደናግላት ፡ 2
በማእከለ፡አስዋክ፡፡ከማሁ ፡ እንቲ ፡ እንተ፡
ኀቤየ ፡ በማእከለ ፡ አዋልድ፡፡=፡ ወከ 3
መ ፡ ኮል ፡ ውስተ ፡ ዕፀወ ፡ ገደም፡፡ ከ
ማሁ ፡ ዘአፈቅር ፡ በማእከለ ፡ አኃው፡፡
ታሕተ ፡ ጽላሎቱ ፡ ፈተውኩ ፡ ወነበር
ኩ፡፡ ወፍሬሁ ፡ ጥዑም ፡ ለጕርዔየ፡፡=፡
አብኡኒ ፡ ቤተ ፡ ወይን፡፡ ገሥሩ ፡ ላዕሌ 4
የ ፡ ፍቅረ፡፡=፡ አጽንዑኒ ፡ በዕፍረት፡፡ 5
ሰደቁኒ ፡ በአክዋል ፡ እስመ ፡ ተነደፍኩ፡
በፍቅረ፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. [e] amica mea. [f] facient tibi [g] Faſciculus ſtyracis qui ad nepotem meum pertinet & ad me: in [h] acquieſcet. [i] florum nepos meus [k] qui in Gaddi [l] amica mea: [m] nepos meus, jucundus in cubili noſtro cyprino. Trabes CANT. II. flos campi, qui eſt in valle : Sicut flos virginum in medio [b] dilectus meus in medio fratrum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 10 ܐܕܡܝܬܟܝ ܩܪܝܒܬܝ. * ܫܦܝܪܝܢ ܦܟ̈ܝܟܝ ܒܓܕ̈ܘܠܐ. ܠܪ̈ܟܫܝ ܕܡܪ̈ܟܒܬܗ ܕܦܪܥܘܢ *
11 12 ܘܨܘܪܟܝ ܒܩܠ̈ܕܐ. * ܕܡ̈ܘܬܐ ܕܕܗܒܐ ܢܥܒܕ ܠܟܝ. ܥܡ ܢܩ̈ܘܕܐ ܕܣܐܡܐ. * ܥܕܡܐ ܕܡܠܟܐ
13 14 ܒܡܣܒܗ. ܢܪܕܝܢ ܝܗܒ ܪܝܚܗ. * ܨܪܪܐ ܕܡܘܪܐ ܕܕܝ ܠܝ. ܒܝܬ ܬܕ̈ܝ ܢܒܘܬ. * ܩܛܘܦܐ
15 ܕܟܘܦܪܐ ܕܕܝ ܠܝ ܒܟܪ̈ܡܐ ܕܥܝܢ ܓܕܝ. * ܗܐ ܫܦܝܪܐ ܐܢܬܝ ܩܪܝܒܬܝ. ܗܐ ܫܦܝܪܐ ܐܢܬܝ. ܥܝ̈ܢܝܟܝ ܕܝܘ̈ܢܐ.
16 17 * ܗܐ ܫܦܝܪ ܐܢܬ ܕܕܝ ܐܦ ܢܥܝܡ. ܥܪܣܢ ܪܥܢܢܐ. * ܩܘܪ̈ܝܐ ܕܒܬ̈ܝܢ ܐܪ̈ܙܐ. ܘܪܗ̈ܛܝܢ ܒܪ̈ܘܬܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 2 * ܐܢܐ ܘܪܕܐ ܕܚܩܠܐ. ܫܘܫܢܬܐ ܕܥܘܡܩܐ. * ܐܝܟ ܫܘܫܢܬܐ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܗܟܢܐ
3 ܩܪܝܒܬܝ ܒܝܬ ܒܢܬܐ. * ܐܝܟ ܚܙܘܪܐ ܒܩܝ̈ܣܐ ܕܥܒܐ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܕܕܝ ܒܝܬ ܒܢܝܐ.
4 ܒܛܠܠܗ ܐܬܪܓܪܓܬ ܘܝܬܒܬ. ܘܦܐܪܗ ܚܠܐ ܠܚܟܝ. * ܐܥܠܘܢܝ ܠܒܝܬ ܚܡܪܐ. ܘܣܝܡܘ
5 ܥܠܝ ܚܘܒܐ. * ܣܡܘܟܘܢܝ ܒܡܫܚܐ. ܣܥܘܕܘܢܝ ܒܚܙܘܪ̈ܐ. ܡܛܠ ܕܟܪܝܗܐ ܐܢܐ ܕܚܘܒܐ.

* Equæ meæ in curru Pharaonis comparavi te propinqua mea. Venuſtæ ſunt maxillæ tuæ in cincinnis, & collum tuum in murenulis. Intextos torques aureos faciemus tibi, cum laminis argenteis. Cum rege in accubitu ſuo, nardus odorem ſuum reddidit. Faſciculus eſt myrrhæ qui me diligit, inter mammas meas pernoctabit. Botrus eſt cypri patruus meus in vinea In-gadh. Ecce formoſa es propinqua mea, ecce formoſa es; oculi tui, columbini. Ecce pulcher es mi patrue, atque jucundus. Lectus noſter ſtratus eſt, Trabes domûs noſtræ cedrinæ, cinguli cupreſſini. 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

CAP. II.

QUalis eſt flos abietum & flos vallis; Quales ſunt flores inter ſpinas, talis eſt propinqua mea inter filias. Quales ſunt mali *arbores* inter ligna ſylvæ, talis eſt patruus meus inter filios. Umbrâ ejus oblectata ſum, *ſub qua* et ſedi : fructus ejus dulcis eſt palato meo. Introducite me in cellam vinariam, diſponite ſuper me amorem, Ponite me inter blandimenta, circunſepite me pomis, quia languida ſum amore. 1 2 3 4 5

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 10 * شبهتك يا قريبتي بفرسي في مركبات فرعون * ما اشد بهاء وجنتيك كاليمامة * وعنقك
11 12 كقلادة الجوهر * سنعمل لك تماثيل ذهب تشاكلك * بنقط الفضة * الى ان يجي الملك في
13 عودته * الناردين الذي لي افاح نسيم طيبه * من رباط الميعة الذي لابن اخي عندي يستوطن
14 15 فيما بين ثديي * ابن اخي عنقود الزهر في كروم بني جاد * ها انت يا قريبتي جميلة * ها
16 انت حسناء * عيناك حمامتان * ها انت يا ابن اخي جميل * ومع ذلك على سريرنا جليل بهي *
17 * جسور منازلنا ارز * وفوق سقفنا سربين *

* الفصل الثاني *

1 2 * انا زهر البقعة * وسوسنة الاودية * كالسوسنة بين الاشواك * هكذا قريبتي بين البنات *
3 * كتفاحة في شجر الغيضة * هكذا ابن اخي بين البنين * اشتهيت استظل بظله وجلست *
4 وثمره حلو في حلقي * ادخلوني الى بيت الخمر * رتبوا على المحبة *
5 * سندوني بالطيوب *
ارصفوني في التفاح * فاني انا الحبة مجروحة *

Comparavi te O cognata mea, equæ meæ in aurigis Pharaonis. Quàm vehemens eſt nitor genarum tuarum! velut turturis : & collum tuum velut torques gemmarum. Adhibebuntur tibi figuræ aureæ ſpeciem tuam referentes, cum punctis argenteis, Quoad veniat rex in reditu ſuo. Nardus mea exhalavit odorem unguenti ſui, Ob faſciculum ſtyracis qui pertinet ad nepotem meum. Apud me commorabitur inter ubera mea. Nepos meus botrus florum in vineis filiorum Gadh. Ecce tu O cognata mea pulchra es, ecce tu formoſa es, oculi tui duæ columbæ. Ecce tu O mi nepos, formoſus es : & adhæc ſuper lectum noſtrum, pulcherrimum eſt operimentum: Trabes domûs noſtræ cedrus, & aſſeres laquearis noſtri cupreſſini. 9 10 11 12 13 14 15 16 17

CAP. II.

EGo ſum flos campi, & liliũ vallium. Quale eſt lilium inter ſpinas, talis eſt cognata mea inter filias. Quale eſt pomũ in arbore ſylvæ, talis nepos meus inter filios. Optavi in umbram ejus me recipere, & quidem ſedi: & fructus ejus dulcis eſt in palato meo. Introducite me in cellam vinariam, ordinate ſuper me amorem, Confortate me ungentis, ſtipate me malis, quoniam ego dilecta ſaucia ſum. 1 2 3 4 5

שיר השירים: ב

,meo capite ſub ejus Læva
6 שמאלו תחת לראשי
,me amplexabitur ejus dextera &
וימינו תחבקני:
filiæ vos Adjuravi
7 השבעתי אתכם בנות
vel ,capreis in Jeruſalaim
ירושלם בצבאות או
,ſuſcitaveritis ſi ;agri cervis in
באילות השדה אם־תעירו
,amorem feceritis evigilare ſi &
ואם־תעוררו את־האהבה
Ecce,mei dilecti Vox .voluerit donec
8 עד שתחפץ: קול דודי הנה־
,montes ſuper tranſiliens venit ipſe
זה בא מדלג על־ההרים
.colles ſuper raptim accurrens
מקפץ על־הגבעות:
vel ,capreæ meus dilectus eſt Similis
9 דומה דודי לצבי או
ſtans iſte en : cervorum hinnulo
לעפר האילים הנה־זה עומד
è proſpiciens,noſtrũ parietẽ poſt
אחר כתלנו משגיח מן־
.cancellis è ſeſe prodens ,feneſtris
החלנות מציץ מן־החרכים:
,mihi dixit &,meus dilectus Reſpondit
10 ענה דודי ואמר לי
,mea ſpecioſa ,mea ſocia tibi Surge
קומי לך רעיתי יפתי
:tranſiit hyems ecce Quia .tibi abi &
11 ולכי־לך: כי־הנה הסתו עבר
.ſibi abiit ,pertranſivit imber
הגשם חלף הלך לו:
tempus ,terra in ſunt viſi Flores
12 הנצנים נראו בארץ עת
turturis vox & :pertigit cantus
הזמיר הגיע וקול התור
Ficus .noſtra terra in eſt audita
13 נשמע בארצנו: התאנה
vites & ,ſuos groſſos protruſit
חנטה פגיה והגפנים
ſurge : odorẽ dederũt minutæ uvæ
סמדר נתנו ריח קומי
abi & ,mea formoſa,mea amica tibi
לכי רעיתי יפתי ולכי־
petræ ſciſſuris in mea Columba .tibi
14 לך: יונתי בחגוי הסלע
mihi oſtende : gradus abſcondito in
בסתר המדרגה הראיני
me audire fac ,tuum aſpectum
את־מראיך השמיעני את־
,dulcis tua vox quia : tuã vocem
קולך כי־קולך ערב
nobis Prehendite .decorus tu⁹ aſpect⁹ &
15 ומראיך נאוה: אחזו־לנו
,parvas vulpes ,vulpes
שעלים שעלים קטנים
noſtræ vineæ & :vineas corrumpentes
מחבלים כרמים וכרמינו
ego &,mihi me⁹ Dilectus.minutæ uvæ
16 סמדר: דודי לי ואני
Donec .liliis in paſcens illi
17 לו הרעה בשושנים: עד
: umbræ fugiant & ,dies aſpiret
שיפוח היום ונסו הצללים
vel,capreæ mi dilecte te aſſimila ,circui
סב דמה־לך דודי לצבי או
.Bether mõtes ſuper cervorũ hinnulo
לעפר האילים על־הרי בתר:

תרגום TARGUM.

6 שמאלו כד הוו עמא בית ישראל אזלין במדברא הוו ענני יקרא
מסחרן להון ארבעה מארבע רוחי עלמא בגין דלא ישלוט
בהון עינא בישא וחד מן עלויהון בגין דלא ישלוט בהון שרבא
ושמשא ואוף לא מטרא וברדא וחד מלרע להון די הוה מסובר
יתהון היכמה דמסובר תורביינא ית ינקא בעטפיה וחד הוה
רהט קדמיהון מהלך תלתא יומין למככא טוריא ולמדלי
מישריא וקטיל כל חיוון קלן ועקרבין די במדברא והוה מאלל
להון אתר כשר למבת בגין דהוו עסיקין באולפן דאוריתא
7 דאתיהיבת להון ביד ימינא דיי: השבעתי בתר כן אתאמר
למשה בנבואה מן קדם יי למשלח אזגדין לאללא ית ארעא
וכדו תבו מלאללא אפיקו שום ביש על ארעא דישראל
ואתעכבו ארבעין שנין במדברא פתח משה בפומיה וכן אמר
אשבעית יתכון כנשתא דישראל ביי צבאות ובתקפי ארעא
דישראל דלא תיזידון למסק לארעא דכנען עד דיהא רעוא מן
קדם יי ויסופון כל דרי אנשי קרבא למבת מגו משריתא היכמה
דזדו אחוכון בני אפרים די נפקו תלתין שנין ממצרים עד לא
מטא קצא ונפלו ביד פלשתאי דיתבין בגת וקטלו יתהון אלהן
אוריכו עד זמן ארבעין שנין ובתר כן יעלון בניכון ויחסנון יתה:
8 קול אמר שלמה מלכא בעדן דהוו יתבין עמא בית ישראל
במצרים סליקת קבלתהון לשמי מרומא הא בכן אתגלי יקרא
דיי למשה על טורא דחורב ושדר יתיה במצרים למפרק יתהון
ולאפקא יתהון מגו דחוק מרות מצרים וטפו על קצא בגין
זכותא דאבהתהון דמתילין לטוריא ושוור על זמן שעבודא
מאה ותשעין שנין על צדקתא דאמהתן דמתילן לגלמתא:
9 דומה אמרת כנשתא דישראל בזמן דאתגלי יקרא דיי במצרים
בליליא דפסחא וקטל כל בוכרא רכב על חיזוא קלילא ורהט
כטביא וכאירולא דאילא ואגן על בתיא די אנן תמן ואתעתד
בתר אשותנא ואשגח מן כותא ואסתכל מן חרכיא וחזא דמא
דנכסא דפסחא ודמא דגזרת מהולתא דחקיק על תרענא וחס
מן שמי מרומא וחמא לעמיה דאכלין ית נכסת חגא טוי נורא
על תמכה ועולשין ופטירין וחס עלן ולא יהב רשותא למלאך
10 מחבלא לחבלא בן: ענה ובעדן צפרא אתיב רחימי ואמר לי
קומי לך כנשתא דישראל רחימתי די מלקדמין ושפירת עובדין
11 אזילי נפקי מן שעבוד מצראי: כי ארום הא זמן שעבודא דדמי
לסתוא פסק ושנייא דאמרית לאברהם בין פסגיא קטעו ושלטנות מצראי דדמי למטרא דנגיד אתעבר ואזל ולא תוספון למחזי יתהון עד עלמא:
12 הנצנים ומשה ואהרן דמתילין לתוחלין אתחזיאו למעבד נסין בארעא דמצרים ועדן קטוף בוכריא מטא וקל רוח קודשא דפורקנא דאמרית לאברהם אבוכון כבר שמעתון מה דאמרית ליה ואף ית עמא די ישתעבדון להון דאין אנא ובתר כן יפקון בקנין סגיאין וכען אנא בעי למעבד מה דקיימית ליה במימרי:
13 התאנה כנשתא דישראל דמתילא לבכורי תאנין פתחת פומה ואמרת שירתא על ימא דסוף ואף עולימיא ויניקיא שבחו במלליהון למרי עלמא מן יד אמר מרי עלמא להון קומי לך כנשתא דישראל רחימתי ושפירתי ואיזילי מכא לארעא דקיימית לאבהתיך:
14 יונתי כד רדף פרעה רשיעא בתר עמא דישראל הות מתילא כנשתא דישראל ליונה דסגירא בנקיק כיפא וחויא מעיק לה מלגיו ונצא מעיק לה מלבר כן הות כנשתא דישראל סגירא מארבע רוחי עלמא דקדמיהון ימא ובתריהון רדיף סנאה ומתרין סטריהון מדבריא דמליין חיוון קלן דנכתין וקטלין בארסיהון לבני נשא ומן יד פתחת פומה בצלו קדם יי ונפקת ברת קלא מן שמי מרומא וכן אמרת אנת כנשתא דישראל דמתילא ליונה דכיתא דטמירא בחגוי כיפא ובמטמוריא דדרגתא אחזיני ית חזויך וית עובדיך דתקנין אשמעיני ית קליך ארום קליך בריר בצלותא בבית מוקדש זעיר וחזויך שפיר בעובדין טבין:
15 אחזו לנו בתר דעברו ית ימא אתרעמו על מיא ואתא עליהון עמלק רשיעא די נטר להון דבבו על עיסק בכירותא וברכתא דנסב יעקב אבונא מן עשו ואתא לאגחא קרבא בישראל על דבטילו פתגמי אוריתא והוה עמלק רשיעא גניב מתחות גדפי ענני יקרא נפשתא משבטוי דדן וקטיל יתהון על דהוה בידיהון צלמא דמיכה ובשעתא ההיא שעתא אתחיבו בית ישראל דמתילין לכרמא לאשתיצאה אלולי דהוו צדיקיא דבדרא ההוא דמתילין לבוסם טב:
16 דודי בההיא שעתא תבו בתיובתא קם משה נביא וצלי קדם יי ויהושע משומשניה אזדרז ונפק מתחות גדפי ענני יקרא דיי ועמיה גוברין צדיקין דמתילין בעובדיהון לורדא ואגיחו קרבא
בעמלק ותברו ית עמלק וית עמיה בשמתא דיי וקטלא ותבירא ובפתגם דחרבא:
17 עד בתר יומין קלילין עבדו בני ישראל ית עגלא דדהבא ואסתלקו ענני יקרא
די מטללין עליהון ואשתארו מפרסמן ואתרוקנו ית תקון זיניהון דחקיק עליה שמא רבא ומפרש בשבעין שמהן ובעא יי להובדא יתהון מן עלמא אלולי
דאדכר קדמוי קים דקים במימריה לאברהם ליצחק וליעקב דהוו קלילין בפולחניה כטביא וכאורזילא דאילא וקרבנא די קרב אברהם ית יצחק בריה
בטור מוריה ומן קדמת דנא קרב תמן ית קורבניה ופלג יתהון בשוה:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

6 Quando popul⁹ dom⁹ Iſrael ambulabat ꝑ deſertũ, erãt nubes gloriæ, circundantes eos, *quatuor* ꝑ quatuor ventos mundi *ne prævaleret in eos ocul⁹ mal⁹; & una ſupra eos* ut non dominaretur in eos æſtus, neque Sol, neque pluvia, neque grando: *& altera infra eos, quæ portabat eos, ſicut portat nutritius infantem in ſinu ſuo; alia deniq; præcurrebat eos itinere triũ dierũ ad deprimendos montes & elevandas valles, & interimebat omnes ſerpentes ignitos & ſcorpios in deſerto, & explorabat eis locum idoneũ ad pernoctandũ, propterea quòd occupati erant in doctrina legis, quæ data fuerat eis manu dextera Domini.* 7 Poſt hæc dictum fuit Moſi in prophetia à facie Domini, ut mitteret nuncios ad explorandam terram: & quando reverſi ſunt ab explorando, detraxerunt terræ Iſrael, & demorati ſunt quadraginta annis in deſerto. Aperuit Moſes os ſuum, & ſic ait: Adjuro te eccleſia Iſrael in Domino exercituum, & in fortitudinibus terræ Iſrael, ne ſuperbè contendatis aſcendere ad terram Chanaan, donec ſit voluntas à facie Dñi: & conſumatur tota generatio virorũ bellatorum ut moriantur de medio caſtrorum: ſicut ſuperbierunt fratres veſtri filii Ephraim, qui ex Ægypto egreſſi ſunt triginta annis antequàm perveniſſet finis: & ceciderunt in manum Philiſtinorum qui habitabant in Geth, & occiderunt eos: ſed expectate uſque ad tempus quadraginta annorum, & poſteà ingredientur filii veſtri & poſſidebunt eam. 8 Dixit Salomon rex: In tempore quo habitabat populus domus Iſrael in Ægypto, aſcendit clamor eorũ ad cœlos excelſos: tunc revelata eſt gloria Dñi Moſi ſuper montem Horeb, & miſit eum in Ægyptum ut redimeret eos, & ut educeret eos de oppreſſione ſubjectionis Ægyptiorũ, & abbreviatum eſt tempus præfinitum propter merita patrum qui comparati ſunt montibus: & diminuit de tempore ſervitutis centum nonaginta annos, propter juſtitiam matrũ quæ comparatæ ſunt collibus. 9 Dixit cœtus Iſrael: In tempore quo revelata eſt gloria Dñi in Ægypto in nocte Phaſe, & occîdit omnẽ primogenitum; aſcendit ſuper fulgur velociſſimum, & cucurrit ſicut caprea & ſicut hinnulus cervorũ, & protexit domos in quib⁹ eramus, & ſtetit poſt parietes noſtros, & proſpexit per feneſtras, & aſpexit per cancellos, & vidit ſanguinẽ victimæ Phaſe & ſanguinem circunciſionis qui impreſſus erat in portis noſtris, & contemplatus eſt de cœlis excelſis, & vidit populum ſuum qui comedebat victimam ſolennitatis aſſam igni cum inteſtinis & lactucis agreſtibus & azymis; & pepercit nobis, & non dedit poteſtatem angelo diſſipatori ut diſperderet nos. 10 Et in tempore matutino reſpondit dilectus meus & dixit mihi; Surge tibi ſynagoga Iſrael, dilecta mea ab initio, & pulchra operibus, vade egredere de ſubjectione Ægyptiorum. 11 Quoniam ecce tempus ſubjectionis, quod ſimile eſt hyemi, ceſſavit, & anni quos dixi Abrahæ inter diviſiones, abbreviati ſunt; & dominiũ Ægyptiorum, quod comparatum eſt pluviæ continuæ, tranſivit & abiit, & non addetis ultrà videre eos uſque in ſeculum. 12 Moſes autem & Aaron qui comparati ſunt ramis palmarum, apparuerunt ut ederent miracula in terra Ægypti: & tempus putationis primogenitorum advenit, & vox Spiritus ſancti & redemptionis quàm dixi Abrahæ patri veſtro: jam enim audiſtis quid dixerim ei; Et etiam populũ cui ſervituri ſunt judicabo ego, & poſteà egredientur cum ſubſtantia magna: & nunc volo facere quod juravi ei in verbo meo. 13 Cœtus Iſrael qui comparatus eſt præcocibus ficub⁹, aperuit os ſuũ, & dixit canticũ ſuper mare carectoſũ; & etiam pueri & infantes laudaverunt dominatorem ſecũli linguis ſuis. Illico dixit eis dominator ſeculi: Surge tibi congregatio Iſrael dilecta mea & formoſa mea, vade hinc ad terram quam juravi patribus tuis. 14 Quando perſecutus eſt Pharao impius populum Iſrael, erat cœtus Iſrael ſimilis columbæ quæ clauſa eſt in foraminibus petræ, quam ſerpens coarctat intrinſecus, & accipiter coarctat eam extrinſecus: ſic erat cœtus Iſrael clauſus à quatuor partibus mundi, quoniam ante eos erat mare, & poſt eos perſequebatur hoſtis, & à duobus lateribus eorum erant deſerta plena ſerpentibus ignitis, qui mordebant & occidebant veneno ſuo filios hominum: illico autẽ aperuit os ſuũ in oratione coram Dño, & deſcendit *filia vocis* de cœlis excelſis, & ſic ait: Tu congregatio Iſrael quæ comparata es columbæ mundæ, & occultata es in clauſura foraminũ petræ & in abſconditis graduum, oſtende mihi aſpectum tuum & opera tua recta: fac me audire vocem tuam, quoniam vox tua ſuavis eſt in oratione in domo ſanctuarii modici, & aſpectus tuus pulcher in operibus bonis. 15 Poſtquàm tranſierunt mare, murmuraverunt propter aquas; & venit contra eos Amalech impius, qui obſervavit eis inimicitiã propter primogenituram & benedictionem quam tulerat Jaacob pater noſter ab Eſau, & venit ut pugnaret contra Iſrael, eò quòd irrita fecerant verba Legis: & Amalech impius furabatur de-ſub alis nubium gloriæ animas de tribu Dan, & occidebat eas *quòd eſſet in manibus eorum ſimulacrum Michah.* In illo tempore condemnatus eſt populus domus Iſrael, qui comparatus eſt vineæ, ut diſperderetur, niſi adfuiſſent juſti generationis illius, qui comparati ſunt optimo aromati. 16 In illo tempore converſi ſunt pœnitentia: tunc ſtetit Moſes propheta & oravit coram Domino; & Joſue miniſter ejus accinctus eſt, & egreſſus eſt de ſub alis nubium gloriæ Domini, & cum eo viri juſti qui ſimiles ſunt roſæ in operibus ſuis, & inierunt prælium contra Amalech, & confregerunt *Amalech* & populum ejus in nomine Domini, qui occîdit & contrivit eos in ore gladii. 17 Et poſt paucos dies fecerunt filii Iſrael vitulum aureum, & ſublatæ ſunt nubes gloriæ quæ obumbrabant eos: & remanſerunt diſcooperti, & exuerunt ornamentum armorum ſuorum in quibus ſculptum erat nomen magnum expoſitum in ſeptuaginta nominibus; & voluit Dominus diſperdere eos de ſeculo, niſi ſubiiſſet memoria coram eo juramenti ſui quod juravit in verbo ſuo Abraham, Iſaac & Jaacob, qui erant velociſſimi in cultu ejus ſicut caprea & hinnulus cervorum, & etiam oblationis quam obtulit Abraham Iſaac filium ſuum in monte Moriah: & antehac obtulerat illic oblationes ſuas, & diviſerat eas æqualiter.

Verſio VULG. LAT.

6 Læva ejus ſub capite meo, & dextera
7 illius amplexabitur me. Adjuro vos,
filiæ Jeruſalem, per capreas cervóſq;
camporũ, ne ſuſcitetis, neq; evigilare
faciatis dilectam, quoadusq; ipſa ve-
8 lit. Vox dilecti mei, ecce iſte venit ſa-
liens in montibus, tranſiliens colles:
9 Similis eſt dilectus meus capreæ, hin-
nulóque cervorũ: en ipſe ſtat poſt
parietem noſtrũ, reſpiciens per fe-
10 neſtras, proſpiciens per cancellos. En
dilectus meus loquitur mihi; Surge,
propera, amica mea, columba mea,
11 formoſa mea, & veni. Jam enim
hyems tranſiit, imber abiit, & receſ-
12 ſit. Flores apparuerunt in terra no-
ſtra, tempus putationis advenit: vox
turturis audita eſt in terra noſtra:
13 Ficus protulit groſſos ſuos: vineæ
florentes dederunt odorem ſuum.
Surge, amica mea, ſpecioſa mea, &
14 veni: Columba mea in foraminibus
petræ, in caverna maceriæ, oſtende
mihi faciem tuam, ſonet vox tua in
auribus meis: vox enim tua dulcis,
15 & facies tua decora. Capite nobis
vulpes parvulas, quæ demoliuntur
16 vineas: nam vinea noſtra floruit. Di-
lectus meus mihi, & ego illi, qui
17 paſcitur inter lilia, Donec aſpiret
dies, & inclinentur umbræ. Rever-
tere: ſimilis eſto, dilecte mi, ca-
preæ, hinnulóque cervorum ſuper
montes Bether.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

6 † Εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, † καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήψεταί με. 7 † Ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, † (β) ἐν δυνάμεσι καὶ ἐν ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ· † ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ. 8 † Φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου, † ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη, † διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς. 9 † Ὅμοιός ἐστιν ἀδελφιδός μου τῇ δορκάδι † ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ τὰ ὄρη Βαιθήλ. † ἰδοὺ οὗτος (γ) ὀπίσω τοῦ τοίχου ἡμῶν, † παρακύπτων διὰ τῶν θυρίδων, † ἐκκύπτων διὰ τῶν δικτύων. 10 † Ἀποκρίνεται ἀδελφιδός μου, καὶ λέγει μοι, † Ἀνάστα, ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, καλή μου, περιστερά μου. 11 † Ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν, 12 † ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν, ἐπορεύθη ἑαυτῷ. † Τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ, † καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθακε, † φωνὴ (δ) τῆς τρυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. 13 † Ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς, † αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσιν, ἔδωκαν ὀσμήν. † ἀνάστα, ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, 14 καλή μου, περιστερά μου, † καὶ ἐλθὲ, Σὺ περιστερά μου, ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας, † ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος. † δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου, † καὶ ἀκούτισόν με τὴν φωνήν σου, † ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡραία. 15 Πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας † μικροὺς ἀφανίζοντας ἀμπελῶνας· † καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν (ε) κυπρίζουσι. 16 † Ἀδελφιδός μου ἐμοὶ, κἀγὼ αὐτῷ· † ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις, 17 † Ἕως οὗ διαπνεύσῃ (″) ἡ ἡμέρα, καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. † ἀπόστρεψον, ὁμοιώθητι σὺ ἀδελφιδέ μου † τῷ δόρκωνι ἢ νεβρῷ ἐλάφων † ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων.

MS.A. (β) ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν (γ) ἕστηκεν ὀπίσω τοῦ τοίχου (δ) τοῦ τρυγόνος (ε) κυπρίζουσιν. (″) ἡμέρα,

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

6 [†] *Læva ej⁹ ſub capite meo, et dextera ejus (m) amplectetur me.* 7 *Adjuravi vos, filiæ Hieruſalem, in virtutibus, & in viribus agri; ſi ſuſcitaveritis, & (n) reſuſcitaveritis* [c] *charitatem; (o) quoadusq; velit.* 8 *Vox (p)* [d] *fraterni mei, ecce hic venit ſaliens* [e] *ſuper montes, tranſiliens ſuper colles.* 9 *Similis eſt* [f] *fraternus meus capreæ, vel (q) hinnulo cervorum in montibus Bæthel. Ecce (r) hic* [g] *poſt parietem noſtrum, incumbens per feneſtras, proſpiciens per retia.* 10 *(ſ) Reſpondet fraternus meus, & dicit mihi; Surge, veni,* [h] *proxima mea, formoſa mea, columba mea:* 11 *Quoniã ecce hyems (t) tranſiit, pluvia abiit, receſſit ſibi.* 12 *Flores viſi ſunt in* [i] *terra: tempus (u) ſectionis advenit: vox turturis audita eſt in terra noſtra:* 13 *Arbor fici (x) produxit germina ſua: (y) vites florent, dederunt odorem. (z) Surge, veni, proxima mea, formoſa mea, columba mea, & veni,* 14 *Tu columba mea in tegimento petræ juxta promurale. Oſtende mihi faciem tuam, et auditam (ω) fac mihi vocem tuam: quia vox tua ſuavis, et facies tua ſpecioſa.* 15 *(aa) Capite nobis vulpes puſillas (bb) exterminantes vineas: & vineæ noſtræ florentes.* 16 [k] *Fraternus meus mihi, & ego (cc) ei: qui paſcit in liliis,* 17 *(dd) Donec reſpiret dies, & (ee)* [l] *amoveantur umbræ. (ff) Revertere, ſimilis efficere,* [m] *fraterne mi, capræ, vel hinnulo cervorum ſuper montes cavitatũ.*

Verſio ÆTHIOPICA.

የማኑ ፡ ተሐቅፈኒ ፡ ወፀጋሙ ፡ ታሕተ ፡ ርእስ 6
የ፡፡=፥ አምሐልኩክን፡አዋልደ፡ኢየሩሳሌም፡፡ 7
በኀይሉ፡ወበጽንዑ፡ለገዳም፡፡ ኢም፡ተንሥኡ፡
ወእንሥአ፡ሙታን፡፡ ለፍቅር፡እስከ፡ኢም፡ፈ
ቀደ፡፡=፥ ቃለ፡ ወልድ፡ እኁየ፡ናሁ፡ውእቱ፡ 8
መጽአ፡፡
ፀ ፡ እንዘ ፡ ይቀንጽ ፡ ማእከለ ፡ አድባ
ር፡፡ወያንበሰብስ፡ዲበ፡አውግር፡፡=፥ይመስል፡ 9
ወልድ፡እኁየ፡ከመ፡ወይጠል፡፡ወከመ፡ወሬዛ፡
ኀየል፡ውስተ፡አድባረ፡ቤቴል፡፡ ናሁ፡ውእቱ፡
ይቀውም፡እንተ፡ድኅሬ፡አረፍት፡፡ ወይኔው
ጽ፡እንተ፡መሳክው፡፡ ወይደንን፡ እንተ፡ተድባ
ብ፡፡=፥ ያወሥእ፡ወልድ፡እኁየ፡ወይብለኒ፡፡ 10
ተንሥኢ፡ ወንኢ፡ እንቲአየ፡ ሠናይት፡ ርግብ
የ፡፡=፥ እስመ፡ናሁ፡ክረምት፡ኀለፈ፡፡ወዝና 11
ም፡ኀለፈ፡ወገብአ፡ለሊሁ፡፡=፥ ጽጌ፡ አስተር 12
እየ፡በውስተ፡ምድርነ፡፡ጊዜ፡ገሚድ፡በጽሐ፡፡
ቃለ፡ማዕነቅ፡ተሰምዐ፡በውስተ፡ምድርነ፡፡=፥
በለስ፡አውፅአ፡ሠርፀ፡፡ አውያን፡ጸገዩ፡ ወወ 13
ሀቡ፡መዓዛ፡፡ተንሥኢ፡ወንዒ፡ቅርብትየ፡፡=፥
እንቲአየ ፡ሠናይት፡ርግብየ፡፡ ውስተ፡ጽላሎ 14
ተ፡ኰኵሕ፡ቅሩብ፡ጥቅም፡፡አርእየኒ፡ገጽከ፡
ወአስምዒኒ፡ቃለኪ፡፡ እስመ፡ቃልኪ፡አዳም፡ወ
ገጽኪ፡ሳሕይ፡፡=፥ አስግሩ፡ለነ፡ቈናጽለ፡ንኡ 15
ሳነ፡እለ፡ያማስኑ፡፡ አጸደ፡ ወይንነ፡ ዓጸደ፡ወይ
ንነ፡ይጸጊ፡፡=፥ ወልድ ፡ እኁየ፡ሊተ፡ ወአነ፡ 16
ሎቱ፡፡ ዘይትረአይ፡ውስተ፡ጽጌያት፡፡=፥ እስ 17
ከ፡ሶበ፡ ታስተነፍስ፡ዕለት፡ወያንቀለቅሉ፡ ጽላ
ሎት፡፡ ተመየጥ፡ አንተ፡ ወልድ፡እኁየ፡ወተመ
ሰል፡ ወይጠል፡፡ ወከመ፡ወሬዛ፡ ኀየል፡ውስተ፡
አድባረ፡ድኁኃን፡፡=፥

INTERP. ÆTHIOP. [†] Dextera ejus amplectitur me, & læva [c] Dominum charitatis, [d] nepotis mei, [e] inter montes, adproperans [f] nepos meus [g] ſtans poſt parietem, proſpectans per feneſtras, & recumbens per cacumina. Reſpondet nepos meus, [h] unica mea, [i] terra noſtra: [k] Nepos meus [l] inclinentur umbræ. [m] nepos

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* شماله تحت راسي * ويمينه تنعطف علي * استحلفكن يا بنات اورشليم باقتدارات الحقل 6 7
وقواته * ان انتم انهضتم وانهضتم المحبة الى ان تشاء هي * صوت ابن اخي * ها هوذا يجي * 8
فيطفر على الجبال * ويقفز على التلال * ابن اخي شبيه بالغزال او بخشف الايل على جبال 9
بيت ايل * ها هو قد وقف ورا حايطنا مستشرفا في النوافذ متطلعا في الشباك * فاجابني 10
ابن اخي وقال * يا قريبتي انهضي وتعالي يا جميلتي وحمامتي * فها الشتي قد عبر * والمطر 11
ذهب وسار الى ذاته * الازهار قد ظهرت في الارض * وقد بلغ اوان القطع * صوت اليمامة 12
سمع في ارضنا * التينة قربت قوتها * الكروم اذا ازهرت منحت نسيم طيبها * انهضي 13
وتعالي يا قريبتي يا جميلتي وحمامتي * وهلمي انتي يا حمامتي * في كنف الصخرة مصاقبة 14
فصيل السور اريني وجهك * واسمعيني صوتك * فان صوتك لذيذ * ووجهك بهي *
* اصطادوا لنا الثعالب الصغار المبيدة الكروم * فتزهر كرومنا * ابن اخي لي وانا له * الذي 15 16
يرعى في السوسن * الى ان يهب النهار وتسير الافياء * ابن اخي ارجع فانت شبيها بالغزال 17
او بخشف الايل المرح على الجبال *

6 *Siniſtra ipſius ſub capite meo, et dextera ipſius flectatur ſuper me.* 7 *Adjuro vos O filiæ Jeruſalem, per potentias agri ejuſque virtutes, ne ſuſcitetis, néve expergefaciatis dilectam, donec ipſa velit.* 8 *Vox nepotis mei* auditur: *ecce venit, ſalitque ſuper montes, & ſubſultat ſuper colles.* 9 *Nepos meus ſimilis eſt cervo aut hinnulo capreæ ſuper montes Beth-Il. En ipſe ſtetit poſt noſtrum parietem, proſpiciens per feneſtellas, proſpectans per clathrum:* 10 *Et reſpondens mihi nepos meus ait, O cognata mea ſurge & veni, O formoſa mea, & columba mea.* 11 *Ecce enim hyems jam præteriit, & pluvia abiit, ſeſeque recepit.* 12 *Flores jam apparuerunt in terra, jamque adeſt tempus amputandi. Vox turturis audita eſt in terra noſtra.* 13 *Fici vigor advenit: vineæ, quòd floruerint, odorem fragrantiæ ſuæ reddiderunt. Surge itaque, & veni O cognata mea, O formoſa mea, & columba mea;* 14 *Et adveni tu O columba mea, ad latus petræ adjacentis parieti ſubmœniano oſtende mihi faciem tuam, & audire me fac vocem tuam: vox enim tua jucunda eſt, & facies tua nitida.* 15 *Venamini nobis vulpes parvas vinearum vaſtatrices, florebuntque vineæ noſtræ.* 16 *Nepos meus, meus eſt; & ego illius, qui paſcit inter lilia.* 17 *Donec perflet dies, & procedant umbræ. Mi nepos, revertere: tu enim ſimilis es cervo aut hinnulo capreæ uberibus paſcenti ſuper montes gaudenti.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܣܡܠܗ ܬܚܝܬ ܪܝܫܝ. ܘܝܡܝܢܗ ܡܓܦܦܐ ܠܝ. 7 * ܐܘܡܝܬ ܠܟܝܢ ܒܢܬ ܐܘܪܫܠܡ ܒܥܙܠܐ ܐܘ ܒܐܝܠܐ ܕܚܩܠܐ. ܕܠܐ ܬܥܝܪܢ ܘܬܬܥܝܪܢ ܠܚܘܒܐ ܥܕܡܐ ܕܨܒܐ. 8 * ܩܠܗ ܕܕܕܝ ܗܐ ܗܢܘ ܐܬܐ. ܡܫܘܪ ܥܠ ܛܘܪܐ. ܘܡܦܣܥ ܥܠ ܪܡܬܐ. 9 * ܕܡܐ ܕܕܝ ܠܛܒܝܐ. ܐܘ ܠܥܘܙܠܐ ܕܐܝܠܐ. ܗܘ ܩܐܡ ܒܣܬܪ ܫܘܪܢ. ܘܡܕܝܩ ܡܢ ܟܘܐ. ܘܡܫܩܦ ܡܢ ܨܝܪ̈ܐ. 10 * ܥܢܐ ܕܕܝ ܘܐܡܪ ܠܝ. ܩܘܡܝ ܩܪܝܒܬܝ ܫܦܝܪܬܝ ܘܬܝ ܠܟܝ. 11 * ܡܛܠ ܕܗܐ ܣܬܘܐ ܥܒܪ. ܘܐܙܠ ܠܗ. 12 * ܘܫܘ̈ܫܢܐ ܐܬܚܙܝܘ ܒܐܪܥܐ. ܙܒܢܐ ܕܟܣܚܐ ܡܛܐ. ܘܩܠܐ ܕܫܘܦܢܝܢܐ ܐܫܬܡܥ ܒܐܪܥܢ. 13 * ܬܐܬܐ ܐܦܩܬ ܦܓܠܗ. ܓܦܬܐ ܘܣܡܕܪܐ ܝܗܒܘ ܪܝܚܐ. ܩܘܡܝ ܠܟܝ ܫܦܝܪܬܝ ܩܪܝܒܬܝ. ܘܬܝ ܠܟܝ ܝܘܢܬܝ. 14 * ܒܢܩܥܐ ܕܫܘܥܐ ܒܣܬܪܐ ܕܐܣܝܐ. ܚܘܝܢܝ ܚܙܘܟܝ. ܘܐܫܡܥܝܢܝ ܩܠܟܝ. ܡܛܠ ܕܩܠܟܝ ܒܣܝܡ. ܘܚܙܘܟܝ ܝܐܝܐ. 15 * ܐܚܘܕܘ ܠܢ ܬܥܠܐ. ܬܥܠܐ ܙܥܘܪܐ. ܡܚܒܠܝ ܟܪܡܐ. ܘܟܪܡܝܢ ܡܢܨܝܢ. 16 * ܕܕܝ ܠܝ. ܘܐܢܐ ܠܗ. ܕܪܥܐ ܒܫܘ̈ܫܢܐ. 17 * ܥܕܡܐ ܕܢܦܘܚ ܝܘܡܐ ܘܢܬܪܟܢܘܢ ܛܠܠܐ. ܐܬܦܢܝ ܕܡܝ ܠܟ ܕܕܝ ܠܛܒܝܐ ܐܘ ܠܥܘܙܠܐ ܕܐܝܠܐ. ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܒܣܡܐ.

6 Læva ejus ſub capite meo, & dextera ipſius amplexetur me. 7 Obteſtor vos O filiæ Jeruſalem, ꝑ capreolos aut ꝑ hinnulos agri, ſi excitetis aut expergefaciatis ipſam dilectã, donec velit. 8 Vox patrui mei, en iſte eſt qui venit, tripudians ſup mõtes, ſaltãs ſup colles. 9 Similis eſt patru⁹ me⁹ capreolo, aut hinnulo cervi: ipſemet ecce ſtat à tergo parietis noſtri, proſpectans è feneſtris, & inclinatus à cardinibus. 10 Reſpondit patru⁹ me⁹, dixitque mihi, Surge propinqua mea, pulchra mea, & abi tibi. 11 Quoniã ecce hyems præteriit & abiit. 12 Flores apparuerunt in terra, temp⁹ putandi appropinquavit, & vox turturis audita eſt in terra noſtra. 13 Ficus protruſit groſſos ſuos, vites & flores *vineæ* dederũt odorẽ ſuũ. Surge tibi pulchra mea, propinqua mea; & veni columba mea. 14 In cavitatibus petræ, & in latibulo maceriæ oſtẽde mihi aſpectũ tuũ, et audire me fac vocẽ tuã; quia vox tua ſuavis eſt, et aſpectus tu⁹ decorus. 15 Prehendite nobis vulpes, vulpes *inquam* minutas, corrumpentes vineas, et *quidem* vineas noſtras florentes. 16 Patruus meus mihi, et ego illi, qui paſcitur in liliis, 17 Donec refrigeretur dies, et inclinentur umbræ. Convertere, ſimilis eſto mi patrue, capreolo aut hinnulo cervorũ ſup mõtes aromatũ.

שיר השירים : ג

CAP. III. ג

quæſivi noctibus in meo cubili *Super*
1 עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי
,cum quæſivi : mea anima *dilexit* quem
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו
, nunc Surgam .eum inveni non &
וְלֹא מְצָאתִיו׃ אָקוּמָה נָּא 2
, *plateis in* , *civitate in* circuibo &
וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים
dilexit quem quæram ,*latis locis in &*
וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה
.eum inveni non & ,eū quæſivi :mea anima
נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
circueuntes cuſtodes me Invenerunt
3 מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים
mea anima *dilexit* quem : *civitate in*
בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
tranſiviſſē quòd paululū *Tanquā* ? vidiſtis
4 רְאִיתֶם׃ כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי
dilexit quem inveni *quo uſque* ,eis ab
מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה
non & , eum apprehendi : mea anima
נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא
cum introducam donec , eum dimittam
אַרְפֶּנּוּ עַד־שֶׁהֲבֵיאתִיו
conclave ad & ,meæ matris domum *ad*
אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר
filiæ vos Adjuravi .meæ genitricis
5 הוֹרָתִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
cervis in vel , *capreis in* Jeruſalaim
יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת
ſi & ,ſuſcitaveritis ſi ; campi
הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ ׀ וְאִם־
donec , amorem feceritis evigilare
תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד
è *aſcendens* iſta Quæ .voluerit
6 שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת עֹלָה מִן־
ſuffita ; fumi columnæ ſicut deſerto
הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת
pulvere omni ex , thure & , myrrha
מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת
,Selomoh ipſi qui *iſti*° lect° En ?pigmētarii
7 רוֹכֵל׃ הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה
: eum circum , potentes ſexaginta
שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ
apprehenſi ipſi Omnes .Iſrael potentibus ex
8 מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ כֻּלָּם אֲחֻזֵי
viri : bellum docti , *gladio*
חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ
pavore à , ſuum femur ſuper *ejus* gladius
חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ מִפַּחַד
ſibi fecit *ſponſarū Thalamum* .noctibus in
9 בַּלֵּילוֹת׃ אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ
.Lebanon lignis ex Selomoh rex
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃
ejus ſtratum ,*argenti* fecit ejus Columnas
10 עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ
ejus medium : *purpuræ ejus vehiculum* ,auri
זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ
.Jeruſalaim *filiabus à* , amore *ſuccenſum*
רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ׃
regem *in* Sijon filiæ videte &,Egredimini
11 צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ
eum coronavit *quo* , *diademate in* Selomoh
שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ
,ſuæ deſponſationis die in ejus mater
אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ
.ejus cordis lætitiæ die in &
וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃

תרגום TARGUM.

ג

1 עַל וְכַד חֲווֹ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּאִסְתַּלָּקוּ עֲנָנֵי יְקָרָא מֵעִלָּוֵיהוֹן
וּכְלִילָא דְקוּדְשָׁא דְּאִתְיְהַב לְהוֹן בְּסִינַי אִתְנְטִילַת מִנְּהוֹן
וְאִשְׁתָּאֲרוּ חֲשִׁיכִין כְּלֵילְיָא וּבְעוֹ יָת כְּלִילָא דְקוּדְשָׁא דְּאִסְתַּלַּק
מִנְּהוֹן וְלָא אַשְׁכְּחוּהִי : אָקוּמָה אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִלֵּין לְאִלֵּין 2
נְקוּם וְנֵיזִיל וְנַסְחַר לְמַשְׁכַּן זִמְנָא דִּפְרַסֵיהּ מֹשֶׁה מִבָּרָא לְמַשְׁרִיתָא
וְנִתְבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ וּשְׁכִינַת קוּדְשָׁא דְּאִסְתַּלְּקַת מִנָּנָא
וְחָזַרוּ בְּקִרְוִין וּבִפְלַטְיָא וּבִפְתָיָן וְלָא אַשְׁכַּחוּ : מְצָאוּנִי אֲמַרַת 3
כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אַשְׁכַּחוּ יָתִי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְלֵוָאֵי נָטְרֵי מַטְּרַת
מֵימְרָא דְמַשְׁכַּן זִמְנָא דִּי מְסַחֲרָן יָתֵיהּ חֲזוֹר חֲזוֹר וּשְׁאֵילִית
לְהוֹן עַל עֵסֶק שְׁכִינַת יְקָרָא דַייָ דְּאִסְתַּלְּקַת מִנִּי אֲתִיב מֹשֶׁה
סָפְרָא רַבָּא דְיִשְׂרָאֵל וְכֵן אֲמַר אֶסַּק לִשְׁמֵי מְרוֹמָא וַאֲצַלֵּי קֳדָם
יְיָ מָאִים יְכַפַּר עַל חוֹבֵיכוֹן וְיַשְׁרֵי יָת שְׁכִנְתֵּיהּ בֵּינֵיכוֹן כְּמִלְּקַדְמִין :
4 כִּמְעַט כִּזְעֵיר צִבְחַר הֲוָה וְתָב יְיָ מִתְּקוֹף רוּגְזֵיהּ וּפַקִּיד לְמֹשֶׁה
נְבִיָּא לְמֶעְבַּד מַשְׁכַּן זִמְנָא וַאֲרוֹנָא וְאַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ בְּגַוֵּיהּ וְעַמָּא
בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְקָרְבִין קוּרְבָּנֵיהוֹן וְעַסְקִין בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא
בְּאִדְּרוֹן בֵּית מִדְרְשָׁא דְמֹשֶׁה רַבְּהוֹן וּבְקִיטוֹנָא דִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן
מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ : הִשְׁבַּעְתִּי כַּד שְׁמַעוּ שִׁבְעָא אוּמַיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל 5
עֲתִידִין לְמַחְסַן יָת אַרְעֲהוֹן קָמוּ כַּחֲדָא וְקַצִּיצוּ יָת אִילָנַיָּא
וּסְתִימוּ יָת מַבּוּעֵי מַיָּא וְצַדִּיאוּ יָת קִרְוֵיהוֹן וַעֲרַקוּ אֲמַר קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה נְבִיָּא אֲנָא קַיֵּימִית לַאֲבָהָתְהוֹן דְּאִלֵּין לְאַעָלָא
יָת בְּנֵיהוֹן לְאַחְסָנָא אַרְעָא עָבְדָא חֲלַב וּדְבַשׁ וְהֵכְדֵין אֲנָא מְעַל
יָת בְּנֵיהוֹן לְאַרְעָא צַדְיָא וְרֵיקַנְיָא כְּעַן אֲנָא מְעַכֵּב יָתְהוֹן אַרְבְּעִין
שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא וּתְהֵי אוֹרַיְתִי מִתְעַרְבָא בְּגוּפֵיהוֹן וּמִבָּתַר כֵּן אִנּוּן
עַמְמִין רַשִּׁיעִין יִבְנוּן מָה דְּאַצְדִּיאוּ בְּכֵן אֲמַר מֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אַשְׁבַּעִית לְכוֹן כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בַּיְיָ צְבָאוֹת וּבְתַקִּיפֵי אַרְעָא
דְיִשְׂרָאֵל דְּלָא תְזִידוּן לְמִסַּק לְאַרְעָא דִכְנַעֲנָאֵי עַד מִשְׁלַם
אַרְבְּעִין שְׁנִין וִיהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִמְסַר יָתְבֵי אַרְעָא
בִּידֵיכוֹן וְתִעְבְּרוּן יָת יַרְדְּנָא וּתְהֵי אַרְעָא כְּבִישָׁא קֳדָמֵיכוֹן :
6 מִי כַּד סְלִיקוּ יִשְׂרָאֵל מִן מַדְבְּרָא וַעֲבָרוּ יָת יַרְדְּנָא עִם יְהוֹשֻׁעַ
בַּר נוּן אֲמָרוּ עַמֵּי אַרְעָא מָה הִיא דָא אוּמָּא בְחִירְתָּא דְּסָלְקָא מִן
מַדְבְּרָא מִתְגַּמְרָא מִן קְטוֹרֶת בּוּסְמִין וּמְסַעֲדָא בִּזְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם
דִּי פְלַח וְצַלִּי קֳדָם יְיָ בְּטוּר מוֹרִיָּה וּמִתְמָרְקָא מְשַׁח רְבוּתָא
בְּצִדְקָתֵיהּ דְּיִצְחָק דִּי אִתְעֲקַד בַּאֲתַר בֵּית מוּקְדְּשָׁא דְּמִתְקְרֵי טוּר
דִּלְבוֹנְתָּא וּמִתְעַבְדִין לַהּ נִסִּין בַּחֲסִידוּתֵיהּ דְּיַעֲקֹב דְּאִשְׁתַּדַּל
עִמֵּיהּ עַד מִסַּק צַפְרָא וְאִתְגַּבַּר עִמֵּיהּ וְאִשְׁתְּזֵיב הוּא וּתְרֵי עֲסַר
שִׁבְטוֹי : הִנֵּה כַּד בְּנָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יָת בֵּית מוּקְדְּשָׁא 7
דַייָ בִּירוּשְׁלֵם אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ כְּמָה יָאֵי בֵּית מוּקְדְּשָׁא הָדֵין
דְּאִתְבְּנֵי לִי עַל יְדוֹי דְּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד וּכְמָה יָאִין כָּהֲנַיָּא
בְּעִדָּן דְּפָרְסִין יְדֵיהוֹן וְקַיְמִין עַל דּוּכָנֵיהוֹן וּמְבָרְכִין יָת עַמָּא בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּשִׁתִּין אַתְוָן דְּאִתְמְסָרוּ לְמֹשֶׁה רַבְּהוֹן וְהַהִיא בִּרְכְתָא
מְסַחֲרָא לְהוֹן כְּשׁוּר רָם וְתַקִּיף וּבַהּ מִתְגַּבְּרִין וּמַצְלְחִין כָּל
גִּבָּרֵי יִשְׂרָאֵל : כֻּלָּם כָּהֲנַיָּא וְלֵוָאֵי וְכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל כּוּלְּהוֹן 8
אֲחִידִין בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא דִּמְתִילִין לְחַרְבָּא וְשָׁקְלִין וְטָרְיָן בְּהוֹן
כְּגִבָּרִין מָאלְפֵי קְרָבָא וְכָל חַד וְחַד מִנְּהוֹן חָתִימַת מִילְּתָא עַל
בִּסְרְהוֹן הֵיכְמָה דַּהֲוָת חֲתִימָא בִּבְסַר אַבְרָהָם וּמִתְגַּבְּרִין בַּהּ
כְּגִבַּר דְּחַרְבֵּיהּ תְּלֵי עַל יַרְכֵּיהּ וּבְגִין כֵּן לָא דָּחֲלִין מִן מַזִּיקַיָּא
וְטַלָּנֵי דְּאָזְלִין בְּלֵילְיָא : אַפִּרְיוֹן הֵיכְלָא בְּנָא לֵיהּ 9
שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מִן אָעֵי אַרְזַיָּא וּבְרָתֵי וְאַשׁוּחֵי דְּאַיְתִי מִן
לִבְנָן וַחֲפָא יָתֵיהּ דְּהַב דְּכֵי : עַמּוּדוֹי בָּתַר דִּי שְׁלִים 10
יָתֵיהּ שַׁוִּי בְּגַוֵּיהּ יָת אֲרוֹנָא דְסַהֲדוּתָא דְּהוּא עַמּוּדָא דְעָלְמָא
וּבְגַוֵּיהּ תְּרֵין לוּחֵי אַבְנָא דְּאַצְנַע תַּמָּן מֹשֶׁה בְּחוֹרֵב דְּיַקִּירִין מִן כְּסַף מְזוּקַק וְשַׁפִּירִין מִן דְּהַב
טָב וּפְרַס וַחֲפָא עֲלוֹהִי פָּרוּכְתָּא דִּתְכִלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וּבֵינֵי כְּרוּבַיָּא דִּי עֲלָוֵי כַּפּוּרְתָּא
הֲוָת שָׁרְיָא שְׁכִנְתָּא דַייָ דְּשַׁכֵּן שְׁמֵיהּ בִּירוּשְׁלֵם מִן כָּל כְּרַכֵּי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל : צְאֶינָה כַּד 11
אֲתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יָת חֲנֻכַּת בֵּית מוּקְדְּשָׁא כָּרוֹזָא נְפַק בְּחֵיל וְכֵן אֲמַר פּוּקוּ וַחֲזוֹ יָתְבֵי
פַּלְכַיָּא דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְעַמָּא דְצִיּוֹן בִּתְגָא וּבִכְלִילָא דְּכַלִּילוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת מַלְכָּא
שְׁלֹמֹה בְּיוֹם חֲנוּכַּת בֵּית מוּקְדְּשָׁא וַחֲדִי בְּחֶדְוַת חַגָּא דִמְטַלַּלְתָּא דַּעֲבַד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּעִדָּנָא
הַהִיא יָת חַגָּא דִמְטַלַּלְתָּא אַרְבְּעָה עֲסַר יוֹמִין :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. III.

ET quando vidit populus domus Iſrael quòd ſublatæ eſſent nubes gloriæ ab eis, & corona ſanctitatis quæ data fuit eis in Sinai, ablata eſſet ab eis, remanſerunt contenebrati ſicut nox, & quæſierunt coronam ſanctitatis quæ ſublata fuerat ab eis, & non invenerunt illam. 1 Dixerunt filii Iſrael ad invicem: Surgamus & eamus & circundemus tabernaculum fœderis quod extendit Moſes extra caſtra, & quæramus doctrinam à facie Domini, & majeſtatem ſanctam quæ ſublata eſt à nobis: & circuierunt per civitates & plateas & per vicos, & non invenerunt eam. 2 Dixit cœtus Iſrael: Invenerunt me Moſes & Aaron & Levitæ obſervantes cuſtodiam verbi tabernaculi fœderis qui circuibant illud per gyrum, & interrogavi eos de majeſtate gloriæ Domini quæ ſublata fuerat à me. Reſpondit Moſes ſcriba princeps Iſrael, & ſic ait: Aſcendam ad cœlos excelſos & orabo coram Domino, ſi fortè placabitur ſuper peccata veſtra, & habitare faciet majeſtatem ſuam inter vos ſicut olim. 3 Quaſi paulum & modicum fuit, & reverſus eſt Dominus ab ira furoris ſui, & præcepit Dominus Moſi prophetæ ut faceret tabernaculum fœderis & arcam; & collocavit majeſtatem ſuam in medio ejus: & populus domus Iſrael offerebant oblationes ſuas, & navabant operam verbis Legis in cœnaculo domus doctrinæ Moſis magiſtri eorum, et in cubiculo Joſue filii Nun miniſtri ejus. 4 Quando audierunt ſeptem populi quòd filii Iſrael poſſeſſuri eſſent terram ipſorum, ſurrexerunt ſimul et ſucciderunt arbores, et obturaverunt fontes aquarum, et deſtruxerunt urbes ſuas et fugerunt. Dixit ille ſanctus et benedictus Moſi prophetæ: Ego juravi patribus iſtorum me introducturum filios eorum in poſſeſſionem terræ fluentis lacte & melle, *& nunc ego induco filios eorum in terram devaſtatam & vacuam*: nunc ego retinebo eos quadraginta annis in deſerto, & erit Lex mea adſueta corporibus eorum: & poſteà illi populi impii ædificabunt quod deſtruxerunt. Tunc dixit Moſes filiis Iſrael: Adjuro vos cœtus Iſrael per Dominum exercituum, & per fortes terræ Iſrael, ne ſuperbè contendatis ut aſcendatis in terram Chananæorum, donec impleantur quadraginta anni, & ſit voluntas coram Domino ut tradat habitatores terræ in manus veſtras: & tranſibitis Jordanem, & erit terra ſubjecta coram vobis. 5 Quando aſcenderunt filii Iſrael de deſerto, & tranſierunt Jordanem cum Joſue filio Nun, dixerunt populi terræ: Quæ eſt iſta gens electa quæ aſcendit de deſerto, ſuffumigata ab incenſu aromatum, & adjuta propter meritum Abrahæ, qui ſervivit & oravit coram Domino in monte Moriah, & exterſa oleo unctionis propter juſtitiam Iſaac, qui ligatus fuit in loco domûs ſanctuarii, qui vocatus eſt Mons thûris: & fiunt ei mirabilia propter miſericordiam Jaacob, cum quo luctatus eſt uſque ad aſcenſum auroræ, & prævaluit illi, & liberatus eſt ipſe & duodecim tribus ejus. 6 Quando ædificavit Salomon rex Iſrael domum ſanctuarii Domini in Jeruſalem, dixit Dominus in verbo ſuo: Quàm pulchra eſt domus ſanctuarii hæc quæ ædificata eſt mihi per manus regis Salomonis filii David! & quàm pulchri ſunt Sacerdotes in tempore quo extendunt manus ſuas & ſtant in ſuggeſto ſuo, & benedicunt populo domûs Iſrael *in ſexaginta ſignis quæ tradita ſunt Moſi magiſtro eorum*! & illa benedictio circundat eos ſicut murus excelſus & fortis, & in ea prævalent & proſperantur omnes fortes Iſrael. 7 Sacerdotes autem & Levitæ & omnes tribus Iſrael univerſi apprehendunt verba Legis, quæ comparantur gladio, & ponderant & agitant ea ſicut fortes docti in bello, & ſuper unoquoque eorū ſignata eſt circuncifio in carne ipſorum, ſicut ſignata fuit in carne Abrahæ: & prævalent & confortantur in ea ſicut fortis qui accinctus eſt gladio ſuper femur ſuum; & ideò non timent à ſpiritibus nocivis & dæmonibus qui ambulant in nocte. 8 Templum ſanctuarii ædificavit ſibi rex Salomon de lignis cedrinis, & arceuthinis et pinis quæ adducuntur de Libano, et operuit illud auro puriſſimo. 9 Et poſtquàm conſummavit illud, poſuit in medio ejus arcam teſtimonii quæ erat columna ſeculi, et in medio ejus erant duæ tabulæ lapideæ quas repoſuit ibi Moſes in Horeb, quæ erant precioſiores argento purgato, et pulchriores auro optimo: et extendit et obumbravit ſuper eam velum hyacinthinum et purpureum, et inter Cherubim, quæ erant ſuper propitiatorium, reſidebat majeſtas Domini, qui habitare fecit nomen ſuum in Jeruſalem magis quàm in omnibus urbibus terrræ Iſrael. 10 Quando venit Salomon rex ut faceret dedicationem domus ſanctuarii, præco egreſſus eſt in fortitudine, et ſic ait: Egredimini et videte habitatores provinciarum terræ Iſrael et populus Sion diadema & coronam qua coronaverunt populus domûs Iſrael regem Salomonem in die dedicationis domûs ſanctuarii: & lætatus eſt in lætitia ſolennitatis tabernaculorum: *nam* fecit Salomon rex in tempore illo *ſolennitatem tabernaculorum* quatuordecim diebus. 11

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 ܥܠ ܡܫܟܒܝ. ܒܠܠܝܘܬܐ. ܒܥܝܬܗ ܠܡܢ ܕܪܚܡܐ ܢܦܫܝ. ܒܥܝܬܗ ܘܠܐ ܐܫܟܚܬܗ.*
2 ܐܩܘܡ ܐܟܝܠ ܘܐܬܟܪܟ ܒܡܕܝܢܬܐ ܒܫܘܩܐ ܘܒܦܠܛܝܐ. ܘܐܒܥܐ ܠܡܢ ܕܪܚܡܐ ܢܦܫܝ. ܒܥܝܬܗ

CAP. III.

SUper cubile meū in noctibus quæſivi quēm dilexit anima mea: quæſivi eum, nec inveni. 1 Surgam equidem, circumibo in civitate, in vicis, & in plateis, quæram quem dilexit anima mea: quæſivi eum, nec inveni. 2

Verſio VULG. LAT.

CAP. III.

1 IN lectulo meo per noctes quæſivi quem diligit anima mea: quæſivi
2 illum, & non inveni. Surgam, & circuibo civitatem: per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea:
3 quæſivi illum, & non inveni. Invenerunt me vigiles, qui cuſtodiunt civitatem: Num quem diligit anima mea,
4 vidiſtis? Paululùm cùm pertranſîſſem eos, inveni quem diligit anima mea: tenui eum; nec dimittam, donec introducā illum in domum matris meæ, & in cubiculum genitricis
5 meæ. Adjuro vos, filiæ Jeruſalem, per capreas cervóſque camporum, ne ſuſcitetis, neque evigilare faciatis
6 dilectam, donec ipſa velit. Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum, ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & univerſi pulveris
7 pigmentarii? En lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis Iſrael: Omnes te-
8 nentes gladios, & ad bella doctiſſimi: uniuſcujuſque enſis ſuper femur ſuum propter timores noctur-
9 nos. Ferculum fecit ſibi rex Salomon
10 de lignis Libani: Columnas ejus fecit argenteas, reclinatorium aureum, aſcenſum purpureum: media charitate conſtravit propter filias Jeruſa-
11 lem. Egredimini & videte, filiæ Sion, regem Salomonem in diademate, quo coronavit illum mater ſua in die deſponſationis illius, & in die lætitiæ cordis ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

ΚΕΦ. ε΄.

1 † Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξὶν, † ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου· † ἐζήτησα αὐτὸν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν· †
2 ἐκάλεσα αὐτὸν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου. † Ἀναστήσομαι (α) δὴ καὶ κυκλώσω ἐν τῇ πόλει, † ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις, † καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή
3 μου· ἐζήτησα αὐτὸν, καὶ οὐχ εὗρον (β) αὐτόν. † Εὕροσάν με οἱ τηροῦντες, οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει.
4 † Μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ἴδετε; † Ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν, † ἕως οὗ εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. † ἐκράτησα αὐτὸν καὶ οὐκ (γ) ἀφῆκα αὐτὸν, † ἕως οὗ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς οἶκον μητρός μου,
5 † καὶ (δ) εἰς ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με. † Ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες Ἰερουσαλὴμ † ἐν ταῖς δυνάμεσι, καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ· † ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην
6 ἕως ἂν θελήσῃ. † Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ τῆς ἐρήμου, † ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη † σμύρναν καὶ λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ;
7 † Ἰδοὺ ἡ κλίνη τοῦ Σαλωμὼν, † ἑξήκοντα δυνατοὶ
8 κύκλῳ αὐτῆς † ἀπὸ δυνατῶν Ἰσραήλ· † Πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν, † δεδιδαγμένοι πόλεμον· † ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρὸν αὐτοῦ † ἀπὸ θάμβους
9 ἐν νυξί. † Φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασιλεὺς
10 Σαλωμὼν † ἀπὸ ξύλων τοῦ Λιβάνου. † Στύλους αὐτοῦ ἐποίησεν ἀργύρεον, † καὶ ἀνάκλιτον αὐτοῦ χρύσεον· † ἐπίβασις αὐτοῦ πορφυρᾶ, † ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον, † ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων Ἰερουσαλήμ. †
11 (ε) Θυγατέρες Σιὼν ἐξέλθατε, καὶ ἴδετε † ἐν τῷ βασιλεῖ Σαλωμὼν, † ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, † ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, † καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτοῦ.

MS. A. (α, δὴ), κυκλώσω (β) αὐτ., † ἐκάλεσα αὐτ., καὶ οὐχ ὑπήκουσέν μου. Εὕροσαν (γ) ἀφήσω (δ) εἰς ταμιεῖον (ε) Ἐξέλθατε καὶ ἴδετε θυγατέρες Σιὼν ἐν τῷ βασιλεῖ

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

CAP. III.

IN cubili meo, in [a] noctibus quæſivi, quem dilexit anima mea: quæſivi eum, & non inveni eum: vocavi eum, & non obaudivit me. 1 *Exurgā nunc: & circuibo in civitate, in (a) foris, & in plateis, & quæram, quem dilexit anima mea: quæſivi eū, & non inveni (b) [b] eū.* 2 *Invenerunt me (c) cuſtodes, qui circumeunt in civitate. [c] Nunquid, quem dilexit anima mea, vidiſtis?* 3 *(d) Quàm modicum fuit, cùm tranſivi ab ipſis, quoadusque inveni, quem dilexit anima mea. Tenui eum, & non (e) dimiſi eum; donec introduxi eum in domum matris meæ, & in (f) cubiculum ejus quæ concepit me.* 4 *Adjuravi vos, filiæ Hieruſalem, (g) in virtutibus & in viribus agri: ſi ſuſcitaveritis, & exuſcitaveritis [d] charitatem, quoadusque velit.* 5 *Quæ eſt iſta quæ aſcendit è deſerto, tanquā (h) truncus fumi incenſus myrrham, & thus ex omnibus (i) pulveribus unguentarii?* 6 *Ecce lectus Salomonis: ſexaginta potentes in circuitu ejus ex potentibus Iſrael,* 7 *Omnes tenentes [e] gladium, docti bellum: (k) vir, gladius ejus ſuper femur ejus à (l) pavore in noctibus.* 8 *(m) [f] Lectum fecit ſibi rex Salomon ex lignis Libani;* 9 *Columnas ejus fecit (n) argentum, & acclinatorium ejus aureū: aſcenſus ejus purpura: (o) intimum ejus [g] lapidibus conſtratum, charitatē à filiab⁹ Hieruſalē.* 10 *Filiæ Sion, egredimini, & intuemini in regē Salomon in corona, quâ coronavit eum mater ejus in die ſponſalium ejus, & in die jocunditatis cordis ejus.* 11

Verſio ÆTHIOPICA.

CAP. III. በዐራትየ ፡ ወበለያልየ ፡፡ እኅሠ 1
ሠ ፡ ዘአፍቀረት ፡ ነፍስየ ፡፡ ኀሠሥክዎ ፡ ወ
ሊረከብክዎ ፡፡ ጸዋዕክዎ ፡ ወሊተሰጥወኒ ፡፡ ፨
እትነሣእ ፡ ወእዐውድ ፡ ሀገረ ፡፡ ውስተ ፡ መሠ 2
ያጥት ፡ ወመራህብት ፡፡ ወእኅሠሥ ፡ ዘአፍቀ
ረት ፡ ነፍስየ ፡፡ ኀሠሥክዎ ፡ ወሊረከብክዎ ፡
ጸዋዕክዎ ፡ ወሊተሰጥወኒ ፡፡ ፨ ረከቡኒ ፡ መ 3
ዐቅብት ፡ እለ ፡ የዐውዱ ፡ ሀገረ ፡፡ ወእቤሎሙ ፡
ረኢክሙኑ ፡ ዘአፍቀረት ፡ ነፍስየ ፡፡ ፨ ንስቲ 4
ተ ፡ ኃለፍየ ፡ እምኔሆሙ ፡፡ ውእተ ፡ ጊዜ ፡ ረከ
ብክዎ ፡ ዘአፍቀረት ፡ ነፍስየ ፡፡ እኀዝክዎ ፡ ወ
ሊያኀድጎ ፡፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ አበእክዎ ፡ ውስተ ፡ ቤ
ተ ፡ እምየ ፡፡ ወውስተ ፡ ውሳጥያቲሃ ፡ ለእን
ተ ፡ ኀፀነተኒ ፡፡ ፨ አምሐልኩክን ፡ አዋልደ ፡ 5
ኢየሩሳሌም ፡፡ በኀይሉ ፡ ወበጽንዑ ፡ ለገደም ፡፡
ለእመ ፡ ተንሥኡ ፡ ወአንሥኡ ፡ ሙታነ ፡፡ አፈቅ
ሮ ፡ እስከ ፡ ለእመ ፡ ፈቀደ ፡፡ ፨ መኑ ፡ ይእቲ ፡ ዛ 6
ቲ ፡ እንተ ፡ ተዐርግ ፡ እምገደም ፡፡
ር ፡ ከመ ፡ ሠርፀ ፡ ጢስ ፡ ዕጣንታ ፡፡ ከርቤ ፡ ወ
ስኂን ፡ እምኵሉ ፡ ጸበለ ፡ አፈው ፡፡ ፨ ነሁ ፡ 7
ዓራቱ ፡ ለሰሎሞን ፡፡ ስሳ ፡ ኃያላን ፡ ዐውደ ፡ እም
ኃያላነ ፡ እስራኤል ፡፡ ፨ ኵሎሙ ፡ እኁዛነ ፡ 8
አስይፍት ፡ ወመሑራነ ፡ ቀትል ፡፡ ብእሲ ፡ ብእ
ሲ ፡ ሰይፉ ፡ ዲበ ፡ መንቀዕቱ ፡፡ በድንጋጼ ፡ ሌሊ
ት ፡፡ ፨ መጸረ ፡ ገብረ ፡ ለርእሱ ፡ ንጉሥ ፡ ሰ 9
ሎሞን ፡ እምዕፀወ ፡ ሊባኖስ ፡፡ ፨ አዕመደ 10
ሁ ፡ ገብረ ፡ ዘብሩር ፡፡ ወምስማኩ ፡ ዘወርቅ ፡፡
መንበሩ ፡ ዘሜላት ፡፡ ውስጡ ፡ ንጹፍ ፡ በእብነ ፡
ሰንፔር ፡፡ አፍቅሮ ፡ እምአዋልደ ፡ ኢየሩሳሉ
ም ፡፡ ፨ ፃኣ ፡ ርእያ ፡ አዋልደ ፡ ኢየሩሳሌ 11
ም ፡፡ ለንጉሥ ፡ ሰሎሞን ፡፡ በአክሊል ፡ ዘአ
ስተቀጸለቶ ፡ እሙ ፡፡ አመ ፡ ዕለተ ፡ መርዓሁ ፡
ወአመ ፡ ፍሥሐ ፡ ልቡ ፡፡ ፨

INTERP. ÆTHIOP. [a] noctibus meis [b] eum: vocavi eum, & non exaudivit me. [c] Et dixi illis, Nunquid [d] virum charitatis, [e] gladios, [f] Palatium fecit [g] lapide Sapphirino conſtratum,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ * فِي اللَّيَالِي عَلَى مَضْجَعِي طَلَبْتُ مَنْ أَحَبَّتْهُ نَفْسِي * طَلَبْتُهُ فَمَا
2 وَجَدْتُهُ * دَعَوْتُهُ فَمَا أَطَاعَنِي * فَأَنْهَضُ وَأَطُوفُ فِي الْمَدِينَةِ فِي الْأَسْوَاقِ وَفِي الشَّوَارِعِ * وَأَطْلُبُ
3 مَنْ أَحَبَّتْهُ نَفْسِي * طَلَبْتُهُ فَمَا وَجَدْتُهُ * دَعَوْتُهُ فَمَا أَطَاعَنِي * فَوَجَدَنِي الْحُرَّاسُ الَّذِينَ يَطُوفُونَ
4 فِي الْمَدِينَةِ * فَقُلْتُ أَرَأَيْتُمْ مَنْ أَحَبَّتْهُ نَفْسِي * فَمَا جَاوَزْتُهُمْ إِلَّا قَلِيلًا حَتَّى وَجَدْتُ مَنْ أَحَبَّتْهُ نَفْسِي *
فَأَمْسَكْتُهُ وَمَا خَلَّيْتُهُ إِلَى أَنْ أَدْخَلْتُهُ إِلَى مَنْزِلِ أُمِّي وَإِلَى حُجْرَةِ مَنْ حَبِلَتْ بِي * أُقْسِمُ عَلَيْكُنَّ
6 يَا بَنَاتِ أُورَشَلِيمَ بِأَقْتِدَارَاتِ الْحَقْلِ وَقُوَّاتِهِ * إِنْ أَنْتُنَّ أَقَمْتُنَّ وَأَنْهَضْتُنَّ الْمَحَبَّةَ إِلَى أَنْ تَشَاءَ هِيَ * مَنْ
هَذِهِ الصَّاعِدَةُ مِنَ الْقَفْرِ * كَأَنَّهَا سَكَنٌ بِأَغْصَانِ الْبَخُورِ مِنَ الْمُرِّ وَكُنْدُرٍ * مِنْ جَمِيعِ ذَرَائِرِ الْعَطَّارِ *
7 8 * هَا سَرِيرُ سُلَيْمَانَ * وَحَوْلَهُ سِتُّونَ أَقْوِيَاءَ مِنْ أَقْوِيَاءِ إِسْرَائِيلَ * كُلُّهُمْ مُمْسِكُونَ سُيُوفًا مُعَلَّمُونَ
الْحَرْبَ * الرَّجُلُ مِنْهُمْ سَيْفُهُ عَلَى فَخِذِهِ * مِنَ الْمَهَاوِلِ الَّتِي فِي اللَّيْلِ * سُلَيْمَانُ الْمَلِكُ عَمِلَ لَهُ عَمَارِيَّةً
10 مِنْ خَشَبِ لُبْنَانَ * عَمِلَ عَمَدَهَا فِضَّةً * وَمُتَّكَأَهَا ذَهَبًا * وَجِلَالَهَا أُرْجُوَانًا * وَوَاطِئَهَا مُرَصَّعٌ
11 بِالْجَوَاهِرِ * وَتِلْكَ مَحَبَّةٌ مِنْ بَنَاتِ أُورَشَلِيمَ * يَا بَنَاتِ صِهْيَوْنَ اخْرُجْنَ وَانْظُرْنَ إِلَى سُلَيْمَانَ
الْمَلِكِ * وَإِلَى الْإِكْلِيلِ الَّذِي كَلَّلَتْهُ بِهِ أُمُّهُ فِي يَوْمِ عُرْسِهِ * وَفِي يَوْمِ سُرُورِ قَلْبِهِ *

CAP. III.

IN noctibus ſuper cubili meo quæſivi quem dilexit anima mea: quæſivi eum, ſed non inveni: vocavi eum, ſed non acquievit mihi. 1 *Surgam igitur, & perluſtrabo urbem, vicos, & plateas, & quæram quem diligit anima mea. Quæſivi eum, nec inveni: vocavi eum, nec acquievit mihi.* 2 *Offendentibus autem me cuſtodibus qui perluſtrant urbem, dixi, Vidiſtiſne quem diligit anima mea?* 3 *Nec niſi paululū iis prætermiſſis, inveni quem diligit anima mea: eúmque apprehenſum nequaquam dimiſi, donec introduxiſſem in domum matris meæ, in promptuarium ejus quæ me concepit.* 4 *Adjuro vos ô filiæ Jeruſalem per potentias agri ejuſque virtutes, ne excitetis néve expergefaciatis dilectam donec ipſa voluerit.* 5 *Quæ eſt iſta aſcendens è deſerto acſi eſſet ſuffumigata ramis incenſi & myrrhæ ac thuris, omnibuſque pulveribus aromatarii?* 6 *Ecce lectus Salomonis cui circumſtant ſexaginta heroes ex heroibus Iſraelis.* 7 *Omnes gladium tenentes, bellum edocti, quorum quilibet ſuum habet enſem ſuper femur ſuum, ob terrores qui noctu* contingunt. 8 *Salomon rex fecit ſibi umbraculum ex lignis Libani.* 9 *Fecitque columnas ejus argenteas, fulcrum autem ipſius aureum erat, & operimenta ipſius purpurea, pars autem interior gemmis inſerta: atque id quidem ob amorem erga filias Jeruſalem.* 10 *O filiæ Sion, egredimini, & ſpectate Salomonem regem, & coronam quâ coronavit eum mater ipſius in die deſponſationis ejus, & in die lætitiæ cordis illius.* 11

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܐܫܟܚܘܢܝ ܢܛܘܪܐ ܕܡܚܕܪܝܢ ܒܡܕܝܢܬܐ. ܠܡܢ ܕܪܚܡܐ ܢܦܫܝ ܚܙܝܬܘܢ. ܟܡ
ܩܠܝܠ ܕܥܒܪܬ ܡܢܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܕܐܫܟܚܬܗ ܠܡܢ ܕܪܚܡܐ ܢܦܫܝ. ܘܐܚܕܬܗ ܘܠܐ ܫܒܩܬܗ.
ܥܕܡܐ ܕܐܥܠܬܗ ܠܒܝܬ ܐܡܝ ܘܠܬܘܢܐ ܕܝܠܕܬܝ. ܡܘܡܝܐ ܐܢܐ ܠܟܝܢ ܒܢܬ ܐܘܪܫܠܡ. 5
6 ܒܛܒܝܐ ܐܘ ܒܐܝܠܐ ܕܚܩܠܐ. ܕܠܐ ܬܥܝܪܢ ܘܠܐ ܬܥܝܪܢ ܠܚܘܒܐ ܥܕܡܐ ܕܨܒܐ. ܡܢܘ ܗܢܐ
ܕܣܠܩ ܡܢ ܡܕܒܪܐ. ܐܝܟ ܥܡܘܕܐ ܕܬܢܢܐ ܕܒܣܡܐ ܡܘܪܐ ܘܠܒܘܢܬܐ. ܡܢ ܟܠ
7 ܐܒܩܐ ܕܒܣܡܐ. ܗܐ ܥܪܣܗ ܕܫܠܝܡܘܢ. ܫܬܝܢ ܓܢܒܪܐ ܚܕܪܝܗ ܡܢ ܓܢܒܪܐ
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܚܝܕܝ ܣܝܦܐ ܘܝܠܝܦܝ ܩܪܒܐ. ܓܒܪ ܣܝܦܗ ܥܠ ܝܪܟܗ
9 ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܠܠܝܐ. ܐܦܪܝܘܢ ܥܒܕ ܠܗ ܫܠܝܡܘܢ ܡܠܟܐ ܡܢ ܩܝܣܐ ܕܠܒܢܢ.
10 ܥܡܘܕܘܗܝ ܥܒܕ ܕܣܐܡܐ. ܘܡܫܘܝܬܗ ܕܕܗܒܐ. ܘܬܟܣܝܬܗ ܕܐܪܓܘܢܐ.
11 ܘܓܘܗ ܡܪܨܦ ܚܘܒܐ ܡܢ ܒܢܬ ܐܘܪܫܠܡ. ܦܘܩܝ ܘܚܙܝܝܢ ܒܢܬ ܨܗܝܘܢ ܒܡܠܟܐ ܫܠܝܡܘܢ.
ܒܟܠܝܠܐ ܕܟܠܠܬܗ ܐܡܗ ܒܝܘܡܐ ܕܡܫܬܘܬܗ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܚܕܘܬܐ ܕܠܒܗ.

Invenerunt me cuſtodes qui circumeunt in civitate: Num quem dilexit anima mea, vidiſtis? 3 Quum aliquantulum proceſſiſſem ab eis donec offendiſſem eum quem dilexit anima mea, tenui illum, neque dimiſi eum, donec introduxiſſem illum in domum matris meæ, & in cubiculum genitricis meæ. 4 Obteſtor vos filiæ Jeruſalem, per capreolos aut per hinnulos campi, ſi excitetis & ſi expergefacitis dilectam quoad velit. 5 Quæ eſt iſta quæ aſcédit à deſerto inſtar ſuffitûs fumi myrrhâ ac thure conditi, ex omni pulviſculo aromatum? 6 Ecce lectum Salomonis ſexaginta circundant gigantes è gigantibus Iſraelis. 7 Omnes gladiatores, & bello exercitati, quiſque gladio ſuo ſuper femur ſuum *accinctus* ob timorem noctium. 8 Solium fabricavit ſibi rex Salomon de lignis Libani. 9 Columnas ejus fecit ex argento, ſtratum ejus ex auro, operimentum ipſius ex purpura; intima pars ejus ſtrata amore erga filias Jeruſalem. 10 Egredimini, & conſiderate filiæ Sion regem Salomonem in diademate quo coronavit eum mater ejus in die ſponſaliorū ejus, in die lætitiæ cordis ejus. 11

שיר השירים: ד

CAP. IV. ד

tu ecce , mea amica pulchra tu Ecce
1 הנך יפה רעיתי הנך
intra columbæ tui oculi ,pulchra
יפה עיניך יונים מבעד
caprarũ grex ut tu' capill' : tuã comã
לצמתך שערך כעדר העזים
.Ghilhad monte de se depilârunt quæ
שגלשו מהר גלעד:
, tonsarum grex ut tui Dentes
2 שניך כעדר הקצובות
ipse oẽs quæ,lavacro de ascẽderũt quæ
שעלו מן הרחצה שכלם
.eis in non orba & , geminantes
מתאימות ושכלה אין בהם:
, tua labia coccineum filum Sicut
3 כחוט השני שפתותיך
fragmen sicut : decorũ tuũ eloquiũ &
ומדבריך נאוה כפלח
intra tuum tempus , punici mali
הרמון רקתך מבעד
David turris Sicut .tuam comam
לצמתך: כמגדל דויד 4
: acumina celsa in ædificata ,tuũ collũ
צוארך בנוי לתלפיות
omnia ,ea super suspensi clypei mille
אלף המגן תלוי עליו כל
tua ubera Duo .potentium scuta
שלטי הגבורים: שני שדיך 5
; capreæ gemelli hinnuli duo sicut
כשני עפרים תאומי צביה
Donec .liliis in pascentes
הרעים בשושנים: עד 6
: umbræ fugiant & ,dies aspiret
שיפוח היום ונסו הצללים
ad & ,myrrhæ montẽ ad mihi ibo
אלך לי אל הר המור ואל
pulchra tu Tota .thuris collem
גבעת הלבונה: כלך יפה 7
Mecũ .te in non macula & ,mea amica
רעיתי ומום אין בך: אתי 8
Lebanon de mecũ ,sponsa Lebanon de
מלבנון כלה אתי מלבנון
,Amanah capite de prospicies : venies
תבואי תשורי מראש אמנה
, Chermon & , Senir capite de
מראש שניר וחרמון
montibus de ,leænarum habitaculis de
ממענות אריות מהררי
mea soror meũ cor Abstulisti .pardorum
נמרים: לבבתני אחתי 9
uno in meũ cor abstulisti : sponsa
כלה לבבתני באחד
torque una in : tuis oculis ex
מעיניך באחד ענק
sunt pulchri Quàm .tuis cervicibus de
צורניך: מה יפו 10
sponsa mea soror tui amores
דדיך אחתי כלה מה
odor & ,vino præ tui amores sunt boni
טבו דדיך מיין וריח
cunctis præ tuorum unguentorum
שמניך מכל
.aromatibus Favum
11 בשמים: נפת תטפנה
lac & mel : sponsa tua labia
שפתותיך כלה דבש וחלב
odor & ,tua linguã sub
תחת לשונך וריח
.Lebanon odor sicut tuarum vestimentorũ
שלמתיך כריח לבנון:
Hortus .sponsa mea soror conclusus
12 גן נעול אחתי כלה
.signatus fons , conclusus scaturigo
גל נעול מעין חתום:

תרגום Targum.

ד

1 הנך ובההוא יומא קרב מלכא שלמה אלף עלון על מדבחא
ואתקבל ברעוא קורבניה קדם יי נפקת בת קלא מן שמיא וכן
אמרת כמה יאה אנת כנשתא דישראל וכמה יאין אנון רברבי
כנשתא וחכימיא יתבי סנהדרין דאנון מנהרין לעלמא לעמא
בית ישראל ודמין לגוזלין בני יונתא ואפילו שאר בני כנשתך
ועמא דארעא אנון צדיקין כבנוי דיעקב די לקטו אבנין ועבדו
2 גלשושיתא בטורא דגלעד: שניך כמה יאין כהניא וליואי
דמקרבין ית קורבנך ואכלין בסר קודשא ומעשרא ואפרשותא
ודכין מכל אונסא וגזלא היכמה דהוו דכין עדרי ענא דיעקב
בעדן דהוו גזיזין וסלקין מן נחלא דיובקא דלא הות בהון אניסותא
וגזלא וכולהון דמין דא לדא וילדן תיומין בכל עדן ועקרא
3 ומתכלא לא הות בהון: כחוט ושפתוי דכהנא רבא הוו בען
בצלותא ביומא דכפורי קדם יי ומלוי הוו מהפכין חוביהון
דישראל דדמין לחוט זהוריתא ומחורין יתהון כעמר נקי ומלכא
די הוא רישהון מלי פקודיא כרמונא בר מן אמרכליא וארכונין
דאנון קריבין למלכא די אנון צדיקיא ולית בהון מדעם ביש:
4 כמגדל וריש מתבתא די הוא רב די ליך חסין בזכותא ורב
בעובדין טבין כדוד מלכא דישראל ועל מימר פומיה הוה
מתבני עלמא ובאולפן דאוריתא הוה עסק רחיצין עמא
בית ישראל ומנצחין בקרבא כאלו אחדין בידיהון כל מיני
5 זיינין דגברין: שני תרין פריקיך דעתידין למפרקיך משיח בר
דוד ומשיח בר אפרים דמין למשה ואהרן בני יוכבד דאמתילו
לתרין אורזילין תיומי טביא והוו רען לעמא בית ישראל
בזכותהון ארבעין שנין במדברא במנא ובעופין פטימין ומי
6 בארא דמרים: עד וכל זמן דהוו בית ישראל אחדין
בידיהון אומנות אבהתהון צדיקיא הוו ערקין מזיקי וטלני
וצפרירי וטהרי מביניהון על דהוה שכינת יקרא דיי שריא
בבית מוקדשא דהוה מתבני בטור מוריה וכל מזיקיא
7 ומחבליא הוו ערקין מריח קטורת בוסמין: כלך ובזמן דעמך
בית ישראל עבדין רעותיה דמרי עלמא הוא מקלס יתהון
בשמי מרומא וכן אמר כולך שפירתא כנשתא דישראל
8 ומחתא לית בך: אתי אמר יי במימריה עמי תהי יתבא
כנשתא דישראל דדמיא לננפי דהיא צניעא ועמי תעלון
לבית מוקדשא ויהון מקרבין לך דורון ראשי עמא דיתבין
על נהר דאמנה ודיירי דיתבין בריש טור תלגא ואומיא
די בחרמון ויהון מסקין לך מסין יתבי כרכין תקיפין די אנון
גברין כאריון תקרובתא מן קרוי טוריא דחסינין מן נמרין:
9 לבבתני קביע על לוח לבי רחמתיך אחתי כנשתא דישראל
דמתילא לננפי די היא צניעא קביע על לוח לבי חבת
זוטר די בינך די הוא צדיקא כחד מן רבני סנהדרין וכחד
מן מלכי בית יהודה דיהיב כלילא דמלכותא
10 על צוריה: מה כמה שפירין לי רחימיך אחתי כנשתא
דישראל דמתילא לננפי די היא צניעא כמה טבין לי
רחימיך משבעין עממין ושום טב דצדיקייך ריחיה מעלא
11 מכל בוסמין: נפת ובעדן דמצלן כהניא בעזרת בית קודשא
שפותהון נטפן דובשא ולשניך כלתא צניעא
דמתילא שירין ותושבחן חלימן כחלב ודבש וריח
12 לבושי כהניא כריח בוסמי לבנן: גן ונשיא
דמתנסבן לגברין צניען הינון ככלתא צניעא וכגנתא
דעדן דלית רשו לגבר למיעל לגוה אלהן צדיקיא
דנפשתהון משתלחין לגוה על יד מלאכיא
ובתולתא טמירן וגניזן
אילנא ומתפרש לארבעה רישי נהרין ואלמלי דהוא
חתים בשמא רבא וקדישא הוה נפק ומשתפע ושטף כל
עלמא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. IV.

Et in illo die obtulit rex Salomon mille holocauſta ſuper altare, & ſuſcepta eſt cum beneplacito oblatio ejus coram Domino: irruit *filia vocis* de cœlis & ſic ait: Quàm pulcher es cœtus Iſrael, & quàm pulchri ſunt principes congregationis & ſapientes habitantes in concilio: quia ipſi ſemper illuminant populum domus Iſrael, & ſimiles ſunt pullis filiis columbæ, & etiam reliqui filii congregationis tuæ & populus terræ ſunt juſti ſicut filii Jaacob, qui collegerunt lapides & fecerunt acervum in monte Galaad. 1

2 Quàm pulchri ſunt Sacerdotes & Levitæ qui offerunt oblationes tuas, & comedunt carnes ſanctificatas, & decimas & primitias: & mundi ſunt ab omni violentia & rapina, ſicut erant mundi greges ovium Jaacob, in tempore quo tondebantur, & aſcendebant de torrente Jaboc, in quibus non erat violentia & rapina; & omnes ſimiles erant ad invicem, & pariebant gemellos in omni tempore: & ſterilis & orbata non erat in eis.

3 Et labia Sacerdotis magni deprecabantur in oratione in die propitiationis coram Domino, & verba ejus avertebant peccata Iſrael, quæ ſimilia erant vittæ coccineæ, & dealbabant ea ſicut lanam mundam: & rex qui erat princeps eorum plenus erat præceptis ſicut malogranatum, exceptis præpoſitis & principibus qui accedunt ad regem, qui ſunt juſti, in quibus non eſt quicquam mali.

4 Et princeps ſcholæ qui erat magiſter tuus, fortis in juſtitia, & magiſter operum bonorum, ſicut David rex Iſrael, & per verbum oris ejus ædificatum eſt ſeculum: & in doctrina Legis in qua laborabat confidebant populus domus Iſrael, & vincebant in bello, quaſi eſſent tenentes manibus ſuis omnia genera armorum fortium.

5 Duo ſalvatores tui qui te ſalvaturi ſunt, *Meſſias filius David & Meſſias filius Ephraim,* ſimiles ſunt Moſi & Aaron filiis Jocabed, qui comparati ſunt duobus hinnulis gemellis capreæ, & paſcebant populum Iſrael per merita ſua quadraginta annis in deſerto manna & avibus pinguibus & aqua putei Miriam.

6 Et omni tempore quo populus domus Iſrael tenebat manibus ſuis artem patrum ſuorum juſtorum, fugiebant nocentes [*ſpiritus,*] tenebriones & matutini ac meridiani [*dæmones*] de medio eorum, eò quòd majeſtas gloriæ Domini reſidebat in domo ſanctuarii quæ ædificata eſt in monte Moriah, & omnes dæmones & ſpiritus nocentes fugiebant ab odore incenſi aromatum.

7 Et in tempore quo populus *tuus* domus Iſrael faciunt voluntatem dominatoris ſeculi, laudat eos in cœlis excelſis, & ſic dicit: Tota pulchra es congregatio Iſrael, & macula non eſt in te.

8 Dixit Dominus in verbo ſuo: Mecum habitabis cœtus Iſrael, qui ſimilis es ſponſæ honeſtæ, & mecum ingredieris in domum ſanctuarii, & offerent tibi munus principes populi qui habitant ſuper fluvium Amana, & incolæ qui morantur in vertice Montis nivis, & gentes quæ ſunt in Hermon, & offerent tibi tributa habitatores civitatum fortium, qui ſunt robuſti ſicut leones, & munus ab urbibus montium qui ſunt fortiores leopardis.

9 Infixus eſt in tabula cordis mei amor tuus, ſoror mea, cœtus Iſrael, quæ comparata es ſponſæ quæ eſt honeſta: infixa eſt in tabula cordis mei dilectio minimi *inter te* qui eſt juſtus, ſicut unus de principibus concilii, & ſicut unus ex regibus domus Juda ſuper cujus collum poſitum eſt diadema regni.

10 Quàm pulchræ ſunt ſuper me dilectiones tuæ ſoror mea, cœtus Iſrael, quæ comparata es ſponſæ pudicæ! quàm bonæ ſunt ſuper me dilectiones tuæ magis quàm ſeptuaginta nationum: & nomen bonum juſtorum tuorum fragrantius eſt omnibus aromatibus.

11 Et in tempore quo orant Sacerdotes in atrio ſanctuarii, labia eorum ſtillant favum mellis: & lingua tua eſt inſtar ſponſæ honeſtæ in ſermone tuo; cantica & laudes dulces ſicut lac & mel; & odor veſtimentorum Sacerdotum ſicut odor aromatum Libani.

12 Et mulieres tuæ quæ nuptæ ſunt viris, honeſtæ ſunt ſicut ſponſæ honeſtæ; & ſicut hortus voluptatis ad quem nullus vir habet poteſtatem introeundi, niſi juſti, quorum animæ mittuntur illuc per manus angelorum: & virgines tuæ abſconditæ ſunt & reconditæ in penetralibus, & ſignatæ ſunt ſicut fons aquarum viventium qui oritur ſub arbore, & dividitur in quatuor capita fluminum: & niſi eſſet ſignatus in nomine magno & ſancto, egrederetur & flueret & inundaret univerſum mundum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

CAP. IV.

Ecce pulchra es propinqua mea, ecce pulchra es. Oculi tui columbini, præter ſilentium tuum. Pilus tuus ut grex caprarum, qui aſcendit è monte Gelaad. 1

2 Dentes tui ut grex tonſarum quæ aſcenderunt è lavacro, quæ univerſæ ſunt gemellos habentes, nullaque eſt inter eas effœta.

3 Ut filum coccineum labia tua: ſermo tuus decorus ut fragmina mali punici.

4 Cervix tua, propter ſilentiũ tuũ, eſt ſicut turris David. Collũ tuũ extructũ cũ balauſtiis, è quo mille pendent clypei, omnes pharetræ

Verſio VULG. LAT.

CAP. IV.

1 Quàm pulchra es, amica mea, quã pulchra es! Oculi tui columbarum, abſq; eo quod intrinſecus latet. Capilli tui ſicut greges caprarũ, quæ aſcenderunt de monte Galaad.

2 Dentes tui ſicut greges tonſarũ, quæ aſcenderunt de lavacro, omnes gemellis fœtibus, & ſterilis non eſt inter eas.

3 Sicut vitta coccinea, labia tua: & eloquiũ tuũ, dulce. Sicut fragmen mali punici, ita genæ tuæ, abſq; eo quod intrinſecus latet.

4 Sicut turris David collũ tuũ, quæ ædificata eſt cũ propugnaculis: mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortiũ.

5 Duo ubera tua, ſicut duo hinnuli capreæ gemelli, qui paſcuntur in liliis,

6 Donec aſpiret dies, et inclinentur umbræ, vadã ad montẽ myrrhæ, et ad collẽ thuris.

7 Tota pulchra es, amica mea, & macula non eſt in te.

8 Veni de Libano, ſponſa mea, veni de Libano, veni: coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus leonũ, de montibus pardorum.

9 Vulneráſti cor meũ, ſoror mea ſponſa, vulneráſti cor meũ in uno oculorum tuorũ, & in uno crine colli tui.

10 Quã pulchræ ſunt mammæ tuæ, ſoror mea ſponſa! pulchriora ſunt ubera tua vino, & odor unguentorũ tuorũ ſuper omnia aromata.

11 Favus diſtillans labia tua, ſponſa, mel et lac ſub lingua tua: & odor veſtimentorũ tuorũ ſicut odor thuris.

12 Hortus concluſus ſoror mea ſponſa, hortus concluſus, fons ſignatus.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

ΚΕΦ. δ'.

1 †Ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή· †ὀφθαλμοί σου περιστεραί, †ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου· †τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν, †αἳ ἀπεκαλύφθησαν ἀπὸ
2 τοῦ Γαλαάδ. †Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων, †αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, †αἱ πᾶσαι διδυμεύου-
3 σαι, †καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν (α)ἐν αὐταῖς. †Ὡς (β)σπαρτίον τὸ κόκκινον χείλη σου, †καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία, †ὡς λέπυρον (γ) ῥοᾶς μῆλόν σου †ἐκτὸς τῆς
4 σιωπήσεώς σου. †Ὡς πύργος Δαυὶδ τράχηλός σου, †ὁ ᾠκοδομημένος εἰς (δ)θαλπιώθ. †χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ' αὐτόν, †πᾶσαι βολίδες τῶν δυνατῶν.
5 †Δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος
6 †οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις, †(ε)Ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. †πορεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης †καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λι-
7 βάνου. †Ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν
8 ἐν σοί. †Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου νύμφη, δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου· †ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ (ϛ)ἀπὸ ἀρχῆς Πίστεως, †ἀπὸ κεφαλῆς Σανὶρ καὶ (ζ)Ἑρμών, †ἀπὸ μανδρῶν
9 λεόντων, ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων. †Ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀδελφή μου νύμφη, †ἐκαρδίωσας ἡμᾶς (η)ἑνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου, †ἐν μιᾷ ἐνθέματι (ϛ)τραχήλου σου.
10 †Τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου ἀδελφή μου, νύμφη; †τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου ἀπὸ οἴνου, †καὶ ὀσμὴ ἱματί-
11 ων σου ὑπὲρ πάντα (θ)ἀρώματα; †Κηρίον ἀποστάζουσι χείλη σου νύμφη· †μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν
12 σου· †καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου, ὡς ὀσμὴ Λιβάνου. Κῆπος κεκλεισμένος ἀδελφή μου νύμφη, †κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ ἐσφραγισμένη.

MS.A. (α)ἐν αὐλοῖς. (β)σπαρτίον κόκκινον (γ) τῆς ῥοᾶς (δ) θαλπιώθ. (ε)Ἕως διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα (ϛ) ἀπαρχῆς (ζ) Ἀρμών, (η) ἐν * ἀπὸ (ϛ)τραχήλου (θ)τὰ ἀρώματα;

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

CAP. IV.

Ecce es pulchra, [a]proxima mea, ecce es pulchra. Oculi tui [b]columbæ (a) extra taciturnitatem tuam. Capillamentum tuum, ſicut greges caprarum, quæ revelatæ ſunt de [c] Galaad. 1

Dentes tui, ſicut greges tonſorum, quæ aſcenderũt de lavacro: quæ omnes (b)geminantes, & infæcunda non eſt in eis. 2

Sicut (c) funiculus coccineus, labia tua, & eloquium tuum decorum. Sicut cortex mali punici, (d)gena tua extra taciturnitatem tuam. 3

Sicut turris David, collum tuum, quæ ædificata eſt in (e) Thalpioth: mille [d]clypei pendent ſuper eam, omnia jacula potentium. 4

Duo ubera tua, ſicut duo hinnuli gemelli capreæ, qui paſcuntur in liliis, 5

(f) Donec aſpiret dies, et amoveantur umbræ. Ibo mihi ad montem myrrhæ, & ad (g) collem thuris. 6

Tota [e] pulchra es, proxima mea, & macula non eſt in te. 7

Veni à Libano ſponſa, veni à Libano: venies, & tranſibis à principio (h) Fidei, à capite Sanir, & Ermon, à (i) latibulis leonum, à montibus pardorum: 8

(k)[f]Cor abſtuliſti nobis, ſoror mea ſponſa, cor abſtuliſti nobis (l) uno ex oculis tuis, in uno (m) ornamento cervicũ tuarũ. 9

Quã (n)pulchra facta ſũt ubera tua, ſoror mea ſponſa? quàm pulchra facta ſunt ubera tua (o) à vino? et odor [g] veſtimentorum tuorum ſuper omnia aromata. 10

(p)[h]Favum deſtillant labia tua, ſponſa: mel, & lac ſub lingua tua: & odor veſtimentorum tuorum, ſicut odor thuris. 11

Hortus concluſus ſoror mea ſponſa; hortus concluſus, fons ſignatus. 12

Verſio ÆTHIOPICA.

CAP.IV.ናሁ:ሠናይት:አንተ:ኀቤየ:ናሁ:ሠናይ 1
ት::አዕይንትኪ:ዘርግብ:: ሠዕርትኪ: ከመ:
መርዔተ:አጣሊ:: እለ:ተከሥተ:እምአድባ
ረ:ገላአድ::=፡ ሠነንኪ:ከመ:መራዕይ: እለ: 2
ተቀርጻ::እለ:ወፅአ:እምኅፃብ:: ኵሎን:እ
ለ:ይመንትዋ::ወአልቦ:እምኔሆን:መካን::=፡
ከመ:ፈትለ:ቀይሕ:ከናፍርኪ:: ወነባብኪ:አ 3
ደም:: ከመ:ቅረፍተ:ሮማን:መላትሕኪ:እን
በለ:አርምሞትኪ::=፡ ወከመ:ማኅፈደ:ደዊ 4
ት:ክሳድኪ:: እለ:ተሐንጸ: ውስተ: ተልፊዮ
ስ::ዐሠርቱ: ምእት: ንዋየ:ሐቅል:ስቁል:ው
ስቴታ::ኵሉን:መዋጽፍተ:ኃያላት::=፡ ክል 5
ኤ: አጥባትኪ:ከመ:ክልኤ: ዕጐለ:መንታ:ዘ
ወይጠል:ዘይትረዓይ:ውስተ:ጽጌያት::=፡ እ 6
ስከ:ሶበ: ያስተነፍስ:ዕለት:ወይትሐወስ: ጽላ
ሎት:: አሐውር:ለሊየ:ኀበ:ደብረ:ከርቤ::
ውስተ:አውግረ:ስኂን::=፡ኵለንታኪ:ሠናይ 7
ት: : አልብኪ : ነውረ : ወኢምንትኒ : ሳዕሌ
ኪ::=፡ ንዒ:እምሊባኖስ:መርዓት:ንዒ:እም 8
ሊባኖስ:: ንዒ :ወትወጽኢ: እምቅድመ:ሃይማ
ኖት:: ወእምርእሰ:ሳኔር:ወአርሞንኤም::እ
ምግበበ: አናብስት: ወእምአድባረ: አናምር
ት::=፡ አረሳረሳክነ:እኅትየ:መርዓት::አ 9
ረሳረሳክነ:በምዕር :በአዕይንቲኪ:: በአሐ
ቲ:ንብረትኪ:ዘክሳድኪ::=፡ መአድም:አጥ 10
ባትኪ:እኅትየ:መርዓት:: ጥቀ:አደም:አጥባ
ትኪ:እምወይን:: ወጣዕዘ : ዕፍረትኪ:እም
ኵሉ:አፈው::=፡ ጸቃውዕ:ይውሕዝ:እም 11
ከናፍርኪ::ሐሊብ: ወመዓር:እምታሕተ:ልሳ
ንኪ::ወጼና:አንፍኪ:ከመ:ጼና:ስኂን::=፡ገነ 12
ት:እፁው:እኅትየ:መርዓት:: ገነት: እፁው:
ወዐዘቅት : ኅትምት::=፡

INTERP. ÆTHIOP. [a]amica mea, [b]columbæ. Capillamentum tuum [c]montibus Galaad. [d]inſtrumenta bellica pendent [e] pulchra es, nec macula neque ejuſmodi quidquam eſt in te. [f] Emolliſti me ſoror mea ſponſa, emolliſti me modò ex oculis tuis, uno ſitu colli tui. [g]unguenti tui ſuper omnia aromata. [h] Favus ſtillat de labiis tuis, lac & mel ſub lingua tua: & odor narium tuarum, ſicut

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 ❊ الفصل الرابع ❊ *يا قريبتي ها انت جميلة ها انت حسناء * عيناك حمامتان خلوا من
2 سكوتك *شعرك كقطعان المعزي التي اعتلت من جلعاد *واسنانك كالقطعان المجزوزة الصاعدة
3 من الاستحمام التي هي كلها ذوات اتوام *وليست فيها ثكلي * شفتاك كالخيط القرمزي *وكلامك
4 لذيذ. ووجنتاك كقشر الرمانة سوي حسن سكوتك * عنقك كبرج داود المبني في تلبيوث
5 المعلق عليه الف ترس وكافة اسنة الجبابرة * ثدياك كخشفي توم الغزالة اللذان يرعيان في
6 السوسن * الي ان يفوح النهار وتميل الافياء * سامضي معه الي جبل المر والي تل الكندر *
7 كلك جميلة يا قريبتي * وليس فيك معاب * ايتها العروس تعالي من لبنان هلمي من لبنان
8 تجيين فتعبرين من مبداء الامانة * من راس سانير وحرمون * ومن صير السباع ومن جبال
9 النمور * ايتها العروس اختي الهبت قلوبنا من جمال عينيك * بقلادة عنقك الواحدة * ايتها
10 العروس اختي ما احسن جمال ثدييك * ثدياك احسن من الخمر وطيب نسيم ثيابك افضل من
11 جميع الطيوب * ايتها العروس شفتاك يقطران شهدا * تحت لسانك عسلا ولبنا * وطيب نسيم
12 ثيابك كنسيم لبنان * اختي العروس بستان مغلق * جنة مغلقة * عين مختومة *

CAP. IV.

O Cognata mea, ecce tu formoſa es, ecce tu pulchra es. Oculi tui ſunt duæ columbæ, præter ſilentium tuum. Pili tui ſicut greges caprarum quæ prodierunt è Galaad. 1

Et dentes tui ſicut greges tonſi aſcendentes à lotione, quorum omnes oves ſunt gemelliparæ, & nulla eſt inter eas orba. 2

Labia tua ſicut filum coccineum, & eloquium tuum jucundum: & mala genæ tuæ ſicut cortex malogranati, præter decus taciturnitatis tuæ. 3

Collum tuum ſimile eſt turri Davidis ædificatæ in Talbias, cui ſunt appenſi mille clypei, omneſq; robuſtorum cuſpides. 4

Ubera tua velut hinnuli gemelli cervæ, qui paſcunt inter lilia, 5

Donec conficiatur dies, & procedant umbræ. Ibo cum eo ad montem myrrhæ & ad collem thuris. 6

Tota formoſa es O cognata mea, & nullum eſt in te vitium. 7

O ſponſa, veni de Libano, propera; de Libano venies ac tranſibis per initium Fidei, per caput Sanir & Harmon, per luſtra leonum, & montem pardorum. 8

O ſponſa ſoror mea, inflammâſti corda noſtra pulchritudine oculorum tuorum, altero torque colli tui. 9

Heus ſponſa ſoror mea, quàm ſpecioſa eſt pulchritudo uberum tuorum! Ubera tua ſunt vino pulchriora, & ſuavitas odoris veſtimentorũ tuorum præſtantior cunctis aromatibus. 10

Heus ſponſa, labia tua ſtillant favum, ſub lingua tua mel & lac; & ſuavitas odoris veſtium tuarum velut fragrantia Libani. 11

Soror mea ſponſa hortus eſt concluſus, viridarium obſeratum, fons obſignatus. 12

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

gigantum.

5 Geminæ tuæ mammæ ſunt veluti duo hinnuli gemelli capreorum, paſcẽtes in liliis.

6 Donec remittatur dies, & humilientur umbræ, vade *O dilecta*, ad montes myrrhæ & ad colles thuris.

7 Tota pulchra es propinqua mea, & macula non eſt in te.

8 Veni de Libano ſoror mea ſponſa, veni de Libano: venias, tranſeaſque ab origine Amnarum *(i. indigenarũ)* & à vertice Sonir et Hermon, à cubili leonũ, & à montibus tigrium.

9 Roboráſti me ſoror mea ſponſa, roboráſti me altero oculorum tuorum, unâ murenulâ colli tui.

10 O quàm pulchræ ſunt mammæ tuæ ſoror mea ſponſa, quàm pulchræ ſunt mammæ tuæ præ vino, & odor fragrantiarum tuarum præ cunctis fragrantiis!

11 Favum ſtillant labia tua, omne mel & lac ſub labiis tuis: & odor indumenti tui ſicut odor Libani.

12 Hortus clauſus eſt ſoror mea ſponſa, hortus clauſus, fons obſignatus.

שיר השירים : ה

,punicorũ malorũ paradiſus tuæ Propagines
13 שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים
cum . cyperi : dulcedinum fructu cum
עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם־
,canna , crocus & ,Nardus .nardis
נְרָדִים: נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה 14
: thuris ligni omnibus cum cinnamomũ &
וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה
omnibus cum , aloes & , myrrha
מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־
hortorum Fons . aromatum capitibus
רָאשֵׁי בְשָׂמִים: מַעְיַן גַּנִּים 15
fluentium & ; viventium aquarum puteus
בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים
veni & ,Aquilo Excitare .Lebanon de
מִן־לְבָנוֹן: עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי 16
fluant , meum hortum perfla , Auſter
תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ
meus dilectus veniat : illius aromata
בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי
fructum comedat & , ſuum hortum ad
לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי
.ſuarum dulcedinum
מְגָדָיו:

CAP. V. ה

,ſponſa mea ſoror meũ hortum in Veni
בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה 1
,meo aromate cum meã myrrham collegi
אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי
,meo melle cum meum favum comedi
אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי
comedite : meo lacte cum meũ vinũ bibi
שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ
.dilecti vos inebriate & , bibite , ſocii
רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים:
vox : vigil mei cor & ,dormiens Ego
אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל 2
mihi Aperi , pulſantis mei dilecti
דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי
, mea columba , mea amica , mea ſoror
אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי
eſt plenum meum caput quia ,mea perfecta
תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־
.noctis guttis mei cincinni : rore
טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה:
quomodo ,meã tunicam me Expoliavi
פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה 3
,meos pedes lavi ? illam induam
אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת־רַגְלַי
meus Dilectus ? illos inquinabo quomodo
אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם: דּוֹדִי 4
mea viſcera & ,foramine è ſuã manũ miſit
שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹר וּמֵעַי
ego Surrexi . eo ſuper tumultuaverunt
הָמוּ עָלָיו: קַמְתִּי אֲנִי 5
meæ manus & : meo dilecto aperiendũ ad
לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי
myrrham mei digiti & ,myrrhã ſtillaverunt
נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר
.ſeræ manubria ſuper tranſeuntem
עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל:
me⁹ dilectus & ,meo dilecto ego Aperui
פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי 6
,eſt egreſſa mea anima :tranſierat ,circuierat
חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה
non & , cum quæſivi , ipſum loquendo in
בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא
non & , eum vocavi ; cum inveni
מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא
cuſtodes me Invenerunt .mihi reſpondit
עָנָנִי: מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים 7
,me percuſſerunt , civitate in circumeuntes
הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי
meũ pallium tulerunt ; me vulneraverũt
פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי
.murorum cuſtodes me deſuper
מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת:

CANTICUM CANTICORUM.

תרגום TARGUM.

13 שלחיך ועולמיך מלין פקודיא הכרמונין ורחימין לנשיהון וילדן בנין כן צדיקין כותהון וריחיהון מטול הכי כבוסמנין טבין דגנתא דעדן כפורין עם רשקין: 14 נרד רשק ומוריקא וקנה בוסמא וקנמון עם כל קיסי לבונתא מירא דכיא ואקסיל אלואין עם כל מיני בוסמנין: 15 מעיין ומיא דשילוח מדברין בניח עם מותר מיין דנגדין מן לבנון לאשקאה ית ארעא דישראל בגין דאנון עסיקין בפתגמי אוריתא דמתילין לבירא דמיין חיין ובזכותא דנסוך מיא דנסכין על מדבחא בבית מקדשא דמתבני בירושלם דמתקרי לבנון: 16 עורי ועל סטר צפונא הוה פתורא ועלוהי תרי עסר לחמין דאפין ועל סטר דרומא הות בוצינא לאנהרא ועל מדבחא הוו מקרבין כהניא קורבנא ומסקין עלוי קטורת בוסמין כנשתא דישראל אמרת יעול אלהיא רחימי לבית מקדשא ויקבל ברעוא קורבנהון דעמיה:

ה

1 באתי אמר קודשא בריך הוא לעמיה בית ישראל עלית לבית מקדשי דבנית לי אחיתי כנשתא דישראל דמתילא לנפי צניעא ואשריתי שכינתי בינך קבלית ית קטורת בוסמיך דעבדית לשמי שלחית אשתא מן שמיא ואכל ית עלון וית נכסת קודשיא אתקבל ברעוה קדמי נסוך חמר סומק וחמר חיור דנסיכו כהניא על מדבחי כען אתו כהניא רחמי פקודי אכלו מה דמשתאר מן קורבניא ואתפנקו מן טובא דאתעתד לכון: 2 אני בתר כל פתגמיא האלין חבו עמא בית ישראל ומסר יתהון ביד נבוכדנצר מלכא דבבל ואוביל יתהון בגלותא והוו דמין בגלותא כגבר דמכא דלא יכיל לאתערא משנתיה וקל רוחא דקודשא מזהרא להון על יד נביאיא והות עירא יתהון מדמוך לבהון ענה רבון כל עלמא וכן אמר הדרי בתיובתא פתחי פומיך ובועי ושבחי לי אחתי רחמתי כנשתא דישראל דמתילא ליונתא בשלימות עובדיך ארום שער רישי אתמלי מן דמעתיך כגבר דסער רישיה מצטבע מטלא דשמיא וציצית נורי אתמלי מן טפי עיניך כגבר דציצית נורוהי מלין מטפי מטרא דנחתין בליליא: 3 פשטתי ענת כנשתא דישראל כל קבל נביאיא הא כבר אעדיתי מני ניר פקודוי ופלחית לטעות עממיא והכדין יהוין לי אפין למהדר לותיה אתיב להון מרי עלמא על יד נביאיא ואף אנא הא כבר סלקית שכנתי מבינך והכדין אהדור ואת עבדת עובדין בישין ואנא קדשית ית רגלי מסובתך והכדין אטנפנון בינך בעובדיך בישיא: 4 דודי כד אתגלי מן קדם יי דעמא בית ישראל לא צבן למחרט ולמתב לותיה אושיט מחת גבורתיה על שבטא דראובן וגד ופלגות שבטא דמנשה למעברא לירדנא ומסר יתהון ביד סנחריב מלכא דאתור ואגלי יתהון בלחלח ובחבור נהרי גוזן וקרוי מדי ודבר מידהון עגלא מתכא דשוי ירבעם חיבא בלשם דן דמתקריא פמיאס ביומי פקח בר רמליהו וכד שמעת אנא רחמי אתגלגלו עליהון: 5 קמתי וכדו תקפת עלי מחת גבורתא דיי תהית על עובדי וכהניא קריבו קרבנא ואסיקו קטורת בוסמין ולא אתקבל ברעוא ארום מרי עלמא אחד דשי תיובתא באנפי: 6 פתחתי אמרת כנשתא דישראל צביתי למתבע אולפן מן קדם יי ואיהו סלק שכנתיה מביני ונפשי תאבת לקל מלוי תבעית שכינת יקריה ולא אשכחית צליתי קדמוהי ואיהו טלל שמיא בעננין ולא קבל צלותי: 7 מצאוני ארביקו לי כשדאי דנטרין אורחתא ומעיקין חוור חוור על קרתא דירושלם מני קטלו בחרבא ומני אובילו בשביתא נטלו תגא דמלכותא מעל צוריה דצדקיהו מלכא דיהודה ואובילו יתיה ברבלא וסימו ית עינוהי עמא דבבל דמעיקין על קרתא ונטרין ית שוריא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Juvenes autem tui pleni ſunt præceptis ſicut malogranata, 13 & diligunt uxores ſuas, & generant filios juſtos ſimiles eis: & ideò odor eorum ſicut aromata optima horti voluptatis, & ſicut cypri cum nardo. Nardus, & crocus, & calamus 14 aromaticus, & cinnamomum cum omnibus lignis thuris, myrrha munda & ligna aloes cum omnibus ſpeciebus laudabilium aromatum. Et aquæ Siloe quæ ducuntur in 15 quiete cum reliquis aquis quæ defluunt de Libano ut irrigent terram Iſrael, eò quòd navant operam verbis Legis quæ comparatur puteo aquarum viventium; & in juſtitia libationis aquarum quæ libantur ſuper altare in domo ſanctuarii quæ ædificata eſt in Jeruſalem, quæ vocatur Libanus. Et in latere Aquilonari erat menſa, & ſu- 16 per eam duodecim panes facierum, & in latere Auſtrali erat candelabrum ad illuminandum, & ſuper altari offerebant Sacerdotes oblationes, & adolebant ſuper illo incenſum aromatum. Dixit populus Iſrael: Ingrediatur Deus dilectus meus in domum ſanctuarii, & ſuſcipiat voluntariè oblationes populi ſui.

CAP. V.

Dixit ille ſanctus & benedictus populo ſuo domui 1 Iſrael: Ingreſſus ſum domum ſanctuarii mei quam ædificâſti mihi ſoror mea congregatio Iſrael, quæ comparata es ſponſæ honeſtæ, & habitare feci majeſtatem meam in medio tui; ſuſcepi incenſum aromatum tuorum quod feciſti nomini meo: miſi ignem de cœlis, qui conſumpſit holocauſta & victimas ſanctificatas; ſuſcepta eſt voluntariè coram me libatio vini rubicundi, & vini albi quod libaverunt Sacerdotes ſuper altare meum. Nunc autem venite Sacerdotes diligentes præcepta mea, comedite quod relictum eſt de oblationibus, & delectamini bonis quæ præparata ſunt vobis. Poſt omnia verba 2 hæc peccaverunt populus domus Iſrael, & tradidit eos in manus Nabuchodonoſor regis Babylonis, & adduxit eos in captivitatem: & erant ſimiles in captivitate viro dormienti, qui non poteſt expergiſci de ſomno ſuo: & vox Spiritus ſancti admonebat eos per manus Prophetarum, & excitabat eos de ſomno cordis eorum. Reſpondit dominator totius ſeculi, & ſic ait: Convertere ad pœnitentiam, aperi os tuum & exulta & lauda me ſoror mea dilecta mea ſynagoga Iſrael, quæ comparata es columbæ, in perfectione operum tuorum: quoniam capilli capitis mei pleni ſunt lachrymis tuis, ſicut vir cujus capilli capitis tinguntur de rore cœli, & cincinnus cæſariei meæ repletus eſt guttis oculorum tuorum, ſicut vir cujus cincinnus cæſariei ſuæ plenus eſt guttis pluviæ quæ deſcendunt in nocte. Reſpondit cœtus Iſrael coram Prophetis: 3 Ecce jam abſtuli à me jugum præceptorum ejus, & ſervivi idolis populorum: quomodo ergo erit mihi facies ut convertar ad eum? Reſpondit eis dominator ſeculi per manum Prophetarum: Ego quoque abſtuli majeſtatem meam de medio tui, & quomodo convertar? tu autem feciſti opera mala: ego ſanctificavi pedes meos ab immunditiis tuis, ſed quomodo coinquinabo eos inter te operib⁹ tuis malis? Quando manifeſtum fuit coram Domino quòd po- 4 pulus domus Iſrael nolebat pœnitentiam agere, et converti ad eum, extendit plagam fortitudinis ſuæ contra tribum Ruben et Gad et dimidiam tribum Menaſſe quæ erat trans Jordanem, et tradidit eos in manus Sennacherib regis Aſſyriorum, qui tranſtulit eos in Lachlach et Chabor fluvios Gozan, et civitates Medorum, et tulit è manu eorum vitulum conflatilem quem poſuerat Jeroboam impius in Leſem-dan, quæ vocata eſt Pameias, in diebus Phacee filii Romeliæ: et quando audivi ego, miſerationes meæ revolutæ ſunt ſuper eos. Cùm autem prævaluit contra 5 me plaga fortitudinis Domini, obſtupui propter opera mea: et Sacerdotes obtulerunt oblationes, et adoleverunt incenſum aromatum, et non fuit acceptum cum beneplacito: quoniam dominator ſeculi clauſit portas pœnitentiæ in conſpectu meo. Dixit cœtus Iſrael: Volui quære- 6 re doctrinam à facie Domini; ipſe autem abſtulit majeſtatem ſuam de medio mei: et anima mea deſideravit vocem verborum ejus: quæſivi majeſtatem gloriæ ejus, et non inveni: oravi coram eo, et ipſe obumbravit cœlos nubibus, et non ſuſcepit orationem meam. Comprehenderunt me 7 Chaldæi qui cuſtodiebant vias, & obſidebant in circuitu contra civitatem Jeruſalem; quoſdam meorum occiderunt gladio, et quoſdam meorum duxerunt in captivitatem. Tulerunt torquem regium Sedechiæ regis Juda de collo ejus, et duxerunt eum in Ribla, et excæcaverunt oculos ejus populi Babylonis qui obſidebant civitatem et cuſtodiebant muros.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܡܫܕܪܬܟܝ ܦܪܕܝܣܐ ܕܪܘܡܢܐ. ܥܡ ܦܐܪܐ ܕܓܢܬܐ. ܟܘܦܪܐ ܥܡ ܢܪܕܝܢ. * ܘܟܘܪܟܡܐ.
14 ܩܢܝܐ ܘܩܘܢܡܘܡܘܢ. ܥܡ ܩܝܣܐ ܕܠܒܘܢܬܐ. ܡܘܪܐ ܘܥܠܘܝ. ܥܡ ܟܠ ܪܫ ܒܣܡܝܢ.
15 * ܡܒܘܥܐ ܕܓܢܐ. ܒܐܪܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ ܕܢܒܥܝܢ ܡܢ ܠܒܢܢ. * ܐܬܬܥܝܪܝ ܓܪܒܝܐ. ܘܬܐ ܬܝܡܢܐ.
16 ܢܫܒ ܒܓܢܬܝ. ܢܪܕܘܢ ܒܣܡܝ.

Miſſio tua, paradiſus malorum punicorum, 13 cum fructibus pomorum, cyprus cum nardo, Et croco; fiſtula, & cinnamomum, cum ligno 14 thurifero, myrrha, & alöe, cum omnibus præcipuis aromatibus. Fons hortorum, pu- 15 teus aquarum viventium effluentium è Libano. Expergiſcere Aquilo, & veni Auſter, 16 perfla hortum meum, *ut* fluant aromata mea.

Verſio VULG. LAT.

13 Emiſſiones tuæ paradiſus malorũ punicorũ cũ pomorũ fructib⁹. Cypri cũ 14 nardo, Nard⁹ & croc⁹, fiſtula & cinnamomũ cũ univerſis lignis Libani, myrrha & aloë cum omnib⁹ primis 15 unguentis. Fons hortorum: puteus aquarũ viventiũ, quæ fluunt impetu 16 de Libano. Surge Aquilo, & veni Auſter, perfla hortũ meũ, & fluant aromata illius.

CAP. V.

1 Veniat dilect⁹ me⁹ in hortũ ſuũ, & comedat fructũ pomorũ ſuorũ. Veni in hortũ meũ, ſoror mea ſponſa, meſſui myrrhã meã cũ aromatib⁹ meis: comedi favũ cũ melle meo, bibi vinũ meũ cũ lacte meo: comedite amici, & bibite, & inebriamini chariſſimi. 2 Ego dormio, & cor meũ vigilat: vox dilecti mei pulſantis; Aperi mihi ſoror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea: quia caput meum plenũ eſt rore, & cincinni mei guttis 3 noctiũ. Expoliavi me tunicâ meâ, quomodò induar illâ? lavi pedes 4 meos, quomodò inquinabo illos? Dilect⁹ me⁹ miſit manũ ſuã p foramẽ, & venter me⁹ intremuit ad tactũ ejus. 5 Surrexi, ut aperirẽ dilecto meo: man⁹ meæ ſtillaverũt myrrhã, & digiti mei 6 pleni myrrhâ probatiſſimâ. Peſſulum oſtii mei aperui dilecto meo: at ille declinaverat, atq; tranſierat. Anima mea liquefacta eſt, ut locut⁹ eſt: quæſivi, et non inveni illũ: vocavi, et non 7 reſpondit mihi. Invenerunt me cuſtodes qui circumeunt civitatẽ: percuſſerunt me, et vulneraverunt me: tulerunt palliũ meum mihi cuſtodes murorum.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

13 Ἀποστολαί σου (ι) παράδεισος ῥοῶν † μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων, † κύπροι μετὰ νάρδων· † Νάρδος καὶ κρόκος, 14 † κάλαμος καὶ κιννάμωμον, † μετὰ πάντων ξύλων τοῦ Λιβάνου, † σμύρνα, ἀλὼθ, μετὰ πάντων 15 πρώτων μύρων, † (κ) Πηγὴ κήπου, καὶ φρέαρ ὕδατος 16 ζῶντος † καὶ ῥοιζοῦντος ἀπὸ τοῦ Λιβάνου. † Ἐξεγέρθητι Βοῤῥᾶ, καὶ ἔρχου Νότε, † (λ) καὶ διάπνευσον κῆπόν μου, † καὶ ῥευσάτωσαν ἀρώματά μου.

MS.A. (ι) παράδεισος μετὰ καρποῦ (κ) Πηγὴ κήπων, φρέαρ (λ) διάπνευσον

ΚΕΦ. ε'.

1 † Καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς (α) κῆπον αὐτοῦ, † καὶ φαγέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ. † Εἰσῆλθον εἰς κῆπόν μου ἀδελφή μου νύμφη· † ἐτρύγησα σμύρναν μου μετὰ ἀρωμάτων μου, † ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός μου, † ἔπιον οἶνόν μου μετὰ γάλακτός μου. † Φάγετε (β) πλησίοι καὶ πίετε, καὶ μεθύσθητε 2 ἀδελφοί. † Ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ. † φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν, † Ἄνοιξόν μοι (γ) ἡ πλησίον μου, ἀδελφή μου, † περιστερά μου, τελεία μου· † ὅτι ἡ κεφαλή μου ἐπλήσθη δρόσου, † καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυ- 3 κτός. † Ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου, πῶς (·) ἐνδύσομαι αὐτόν; † ἐνιψάμην τοὺς πόδας μου, πῶς μο- 4 λυνῶ αὐτούς; † Ἀδελφιδός μου ἀπέστειλεν χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀπῆς, † καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ' αὐ- 5 τόν. † Ἀνέστην ἐγὼ ἀνοῖξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου, † (δ) χεῖρές μου ἔσταξαν σμύρναν, † δάκτυλοί μου 6 σμύρναν πλήρη † ἐπὶ χεῖρας τοῦ κλείθρου. † Ἤνοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου· † ἀδελφιδός μου παρῆλθε· † (ε) ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. † ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν, † ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ (ζ) ὑπ- 7 ήκουσέ μου. † Εὕροσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει, † ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με· † ἦραν τὸ θέριστρόν μου ἀπ' ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων.

MS.A. (α) κῆπόν μου, (β) οἱ πλησίον (γ) ἀδελφή μου, ἡ πλησίον μου, περιστερά (·) ἐνδύσωμαι (δ) αἱ χεῖρές μου (ε) ἡ ψυχή μου (ζ) ἐπήκουσέν μου.

Verſio GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

[i] *Emiſſiones tuæ paradiſus malorum punicorũ cum fructu (q) nucum. Cyperi cum nardis, Nardus, & crocus, calamus, et cinnamomũ cũ omnib⁹ lignis Libani: myrrha, (r) aloth, cum omnibus primis unguentis. Fons horti, & puteus aquæ viventis, (ſ) & cum ſtrepitu fluentis è Libano. Exurge [k] Aquilo, et veni Auſter, & aſpira hortum meum, & (t) fluant aromata (u) mea.* 13 14 15 16

CAP. V.

Deſcendat [a] fraternus meus in 1 hortum meum: & comedat [b] fructum (a) nucũ ejus. Introivi in hortum meum, ſoror mea ſponſa: vindemiavi myrrham meam cum aromatibus meis: (b) manducavi panem meum cum melle meo: bibi vinum meum cum lacte meo. Comedite [c] proximi, & bibite, & inebriamini (c) fratres. Ego dormio, & cor meũ 2 vigilat. Vox fraterni mei pulſat ad oſtium; Aperi mihi [d] proxima mea, ſoror mea, columba mea, perfecta mea. Quia caput meum impletum eſt rore, & cincinni mei guttis (d) noctis. Exui tunicam meã: quomodò 3 induã illam? Lavi pedes meos; quomodò inquinabo illos? [e] Fraternus 4 meus emiſit manum ſuam de proſpectu: & venter meus conturbatus eſt ſuper (e) ipſum. Exurrexi ego ape- 5 rire fraterno meo: manus meæ ſtillaverunt myrrham; digiti mei myrrhã plenam ſuper (f) manus peſſuli. Ape- 6 rui ego [f] fraterno meo: fraternus meus (g) tranſiit: (h) anima mea egreſſa eſt in ſermone ejus. Quæſivi eum, & non inveni eum: vocavi eũ, & non obaudivit me. Invenerunt me cuſtodes, qui [g] 7 circumeunt in civitate; percuſſerunt me, (i) vulneraverunt me; tulerunt (k) [h] theriſtrum meum à me cuſtodes murorum.

Verſio ÆTHIOPICA.

ፍሬወ ፡ ዚአከ ፡፡ ገነት ፡ ምስለ ፡ ፍሬ ፡ ዐቅማ 13
ሕ ፡፡ ቆዕ ፡ ምስለ ፡ ናርደስ ፡፡ ናርደስ ፡ ወመጽ 14
ሬይ ፡፡ ቀጺሞት ፡ ወቀናንሞስ ፡፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ዕ
ፀወ ፡ ሊባኖስ ፡፡ ከርቤ ፡ ወዐልወ ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡
መቅድመ ፡ ዕፍረታት ፡፡ ነቅዐ ፡ ገነት ፡ ዐዘቅ 15
ተ ፡ ማይ ፡ ሕይወት ፡፡ ዘይውሕዝ ፡ እምሊባኖ
ስ ፡፡ ተንሥእ ፡ ሰሜን ፡ ወነዐ ፡ ደቡብ ፡፡ ንፋሕ ፡ 16
ገነትየ ፡፡ ወይትኃዝ ፡ አፈዋት ፡ ዚአየ ፡፡
CAP. V. ለይረድ ፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ ውስተ ፡ ገ 1
ነቱ ፡፡ ወይብላዕ ፡ እምፍሬ ፡ አቅማሂሁ ፡፡
ቦእኩ ፡ ውስተ ፡ ገነትየ ፡ እኅትየ ፡ መርዓት ፡፡
አረርኩ ፡ ከርቤ ፡ ምስለ ፡ አፈዋትየ ፡፡ በላዕኩ ፡
ኅብስትየ ፡ ምስለ ፡ መዓርየ ፡ ሰተይኩ ፡ ወይን
የ ፡ ምስለ ፡ ሐሊብየ ፡፡ በልዑ ፡ ካልአንየ ፡ ወ
ጸግቡ ፡፡ ወሰክሩ ፡ ውሉደ ፡ እኅዊየ ፡፡ አ 2
ነ ፡ ንውም ፡ ወልብየ ፡ ንቁህ ፡፡ ቃለ ፡ ወልድ ፡
እኁየ ፡ ይጐድጕድ ፡ ኆኅተ ፡፡ አርኅውኒ ፡ እኅ
ትየ ፡ ካልእትየ ፡፡ ርግብየ ፡ ፍጽምት ፡፡ እስ
መ ፡ ርእስየ ፡ መልአ ፡ ጠለ ፡፡ ወድምድማየ ፡
ነፍነፈ ፡ ሌሊት ፡፡ አውጻእኩ ፡ ልብስየ ፡ እፎ 3
ኑ ፡ እለብሶ ፡፡ ተሐፀብኩ ፡ እገርየ ፡ እፎኑ ፡ እጌ
ምኖን ፡፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ ፈነወ ፡ እዴሁ ፡ እንተ ፡ 4
ስቍረት ፡፡ ከርሥየ ፡ ደንገፀት ፡ 5 ተንሣእኩ ፡
እርኅዎትኮ ፡ ለወልድ ፡ እኁየ ፡፡ እደዊየ ፡ ውሕ
ዛ ፡ ከርቤ ፡፡ ወአጻብዕየ ፡ ከርቤ ፡ ምሉእት ፡፡
ውስተ ፡ እደ ፡ መንሥግ ፡፡ 6 አነ ፡ አርኃውክዎ ፡ ለ
ወልድ ፡ እኁየ ፡፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ ኃለፈ ፡፡ ነፍስየ ፡
ደንገፀት ፡ እምቃሉ ፡፡ ኃሠሥክዎ ፡ ወኢረከብ
ክዎ ፡፡ ጸዋዕክዎ ፡ ወኢተሰጥወኒ ፡፡ ረከቡኒ ፡ 7
መዐቅብ ፡ እለ ፡ ያዐቅቡ ፡ ሀገረ ፡፡ ዘበጡኒ ፡ ወፈ
ቀሉኒ ፡፡ ነሥኡ ፡ ግልባብየ ፡ እምላዕለ ፡ ርእስየ ፡
እለ ፡ የዓቅቡ ፡ ቅጽረ ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [i] Emiſſio tua hortus cum fructu pomorum, [k] Auſter & veni Aquilo, CAP. V. [a] nepos meus in hortum ejus: [b] fructum pomorum ejus. [c] ſodales mei, & ſaturamini, & inebriamini nepotes mei. [d] ſoror mea, amica mea, columba mea perfecta. [e] Nepos meus emiſit manum ſuam per foramen: venter meus conturbatus eſt. Exurrexi & aperui nepoti meo: [f] nepoti meo: nepos meus tranſiit: anima mea conturbata eſt [g] cuſtodiunt civitatem; [h] velum meum de capite meo qui cuſtodiunt arcem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * رسايلك بستان ذو ثمر * اطراف الاغصان * ازهار * مع الوان البان والزعفران * قصب الذريرة *
14 وسط الطيب * مع كافة شجر لبنان * مر وعود * مع جميع اوايل الطيوب * عين بستان * بير
15 الماء الحي الذي يجري من لبنان * انهض يا شمال وهلم يا قبلي * وهبا على بستاني واسكبا طيوبي *
16 * الفصل الخامس * لينزل ابن اخي الى بستانه وليأكل ثمر فاكهته *
1 * العروس اخي دخلت الى بستاني * اقتطفت المر الذي لي مع طيوبي * اكلت خبزي مع
عسلي * شربت خمري مع لبني * كلوا يا اقربائي واشربوا يا اخوتي واسكروا * انا نايم وقلبي
2 ساهر * صوت ابن اخي يقرع على الباب * افتح لي يا اختي وقريبتي حمامتي كاملتي لان راسي
امتلأ نديً * وعناقيدي تنضح ليلاً * قد خلعت ثوبي فكيف البسه * قد غسلت قدمي
3 فكيف اوسخهما * ابن اخي ارسل يده من الثقب * وجوفي اندهل عليه * فقمت انا لافتح لابن
4 5 اخي * يداي قطرتا مرا * اصابعي مملوءة مرا على يدي القفل * فتحت انا لابن اخي *
6 ابن اخي جاز * نفسي خرجت بكلمته * طلبته فما وجدته * دعوته فما اطاعني * وجدني
7 الحراس الذين يطوفون المدينة * فضربوني وجرحوني * حراس الاسوار اخذوا غلالتي مني *

Emiſſiones tuæ hortus frugifer frondes 13 ramorum, flores, Cum generibus nardi 14 & croci, calami cinnamomi, & coſtum aromaticum, cum univerſis arboribus Libani, myrrha, & aloë, cũ omnibus præcipuis aromatibus. Fons horti, puteus aquæ 15 cum murmure decurrit è Libano. Surge 16 O Aquilo, & veni O Auſter, ac perflue ſuper hortum meum, & effundite aromata mea;

CAP. V.

Ut deſcendat nepos meus in hortum ſuum, comedatque fructus pomorum ejus. Sponſa ſoror mea ingreſſa eſt hortum 1 meũ, decerpſit myrrham meã cũ aromatibus meis; comedit panẽ meũ cũ melle meo, bibit vinũ meũ cũ lacte meo. Comedite O propinqui mei, & bibite O fratres mei, ac inebriamini. Ego dormio, & cor meum 2 vigilat. Vox nepotis mei pulſantis oſtium. Aperi mihi O ſoror mea, & propinqua mea, columba mea, perfecta mea: quia caput meũ repletũ eſt rore, & botri mei ſtillant noctu. Jam exui tunicã meam, 3 quomodo induam illã? Lavi pedes meos, quomodo coinquinabo eos? Nepos meus 4 immiſit manum ſuam per foramen, & venter meus obſtupuit ſuper eũ. Surrexi 5 ego ut aperirem nepoti meo; manus meæ ſtillaverunt myrrhã, digiti mei pleni ſunt myrrhã ſecus peſſulum. Aperiente me ne- 6 poti meo, nepos meus pertranſierat: anima mea egreſſa eſt ad ſermonem ipſius. Quæſivi eum, nec inveni: vocavi illum, & non acquievit mihi. Invenerunt me cu- 7 ſtodes qui obeunt urbem, percuſſerunt ac vulneraverunt me: cuſtodes murorum abſtulerunt à me pallium meum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 * ܦܨܚܐ * ܗ * ܢܐܬܐ ܕܕܝ ܠܓܢܬܗ. ܘܢܐܟܘܠ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܚܡܝܕܘܬܗ. * ܐܬܝܬ
ܠܓܢܬܝ. ܚܬܝ ܟܠܬܐ. ܐܬܝܬ ܠܓܢܬܝ. ܠܩܛܬ ܡܘܪܝ.
ܥܡ ܒܣܡܝ. ܐܟܠܬ ܚܠܝܘܬܝ. ܥܡ ܕܒܫܝ. ܫܬܝܬ ܚܡܪܝ. ܥܡ ܚܠܒܝ. ܐܟܘܠܘ
2 ܚܒܪܝ. ܘܐܫܬܘ ܘܐܪܘܘ ܕܕܝ. * ܐܢܐ ܕܡܟܐ ܘܠܒܝ ܥܝܪ. ܩܠܐ ܕܕܕܝ ܢܩܫ. ܦܬܚܝ ܠܝ ܚܬܝ.
3 ܩܪܝܒܬܝ. ܝܘܢܬܝ ܘܓܡܝܪܬܝ. ܕܪܫܝ ܐܬܡܠܝ ܛܠܐ. ܘܩܘܨܬܝ ܢܛܦܐ ܕܠܠܝܐ. * ܫܠܚܬ
4 ܟܘܬܝܢܝ. ܐܝܟܢܐ ܐܠܒܫܝܗ. ܐܫܝܓܬ ܪܓܠܝ. ܐܝܟܢܐ ܐܛܢܦ ܐܢܘܢ. * ܕܕܝ ܐܘܫܛ ܐܝܕܗ ܡܢ
5 ܟܘܬܐ. ܘܡܥܝ ܐܬܬܙܝܥܘ ܥܠܘܗܝ. * ܩܡܬ ܐܢܐ ܕܐܦܬܚ ܠܕܕܝ. ܘܐܝܕܝ ܢܛܦܬ ܡܘܪܐ.
6 ܘܨܒܥܬܝ ܡܘܪܐ ܢܛܦܢ ܥܠ ܐܝܕܝ ܩܠܕܐ. * ܦܬܚܬ ܐܢܐ ܠܕܕܝ. ܘܕܕܝ ܥܒܪ ܥܒܪ. ܢܦܫܝ
7 ܢܦܩܬ ܟܕ ܡܡܠܠ. ܒܥܝܬܗ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܬܗ. ܩܪܝܬܗ. ܘܠܐ ܥܢܢܝ. * ܐܫܟܚܘܢܝ ܢܛܘܪܐ
ܕܚܕܪܝܢ ܒܡܕܝܢܬܐ. ܡܚܐܘܢܝ ܘܓܪܚܘܢܝ. ܢܣܒܘ ܪܕܝܕܝ ܢܛܘܪܝ ܫܘܪܐ.

CAP. V.

Veniat patru⁹ me⁹ ad hortũ ſuũ, & comedat è fructib⁹ pomorum ſuorũ. Veni *ego* ad 1 hortũ meum ſoror mea: ſponſa, veni *ego* ad hortũ meũ, myrrham meã legi cum aromatibus meis, comedi ſuavitatẽ meã cum melle meo, bibi vinũ meũ cum lacte meo: edite ſodales mei, bibite, & inebriamini patrui mei. Ego dormio, & cor meũ vigilat. Vox eſt pa- 2 trui mei pulſantis. Aperi mihi ſoror mea, propinqua mea, colũba mea perfecta: ſiquidẽ caput meũ impletum eſt rore, & cincinni mei ſtillis nocturnis. Exui tunicã meã, quomodo 3 induerẽ eã? lavi pedes meos, quomodo inquinarẽ eos? Patru⁹ me⁹ porrexit manũ ſuã 4 è foramine, & viſcera mea eruperunt in eũ. Surrexi ego ut aperirẽ patruo meo, et manus 5 mea ſtillavit myrrhã, et digiti mei myrrham ſtillárunt ſec⁹ ſerã. Aperui ego patruo meo, 6 at patru⁹ me⁹ ſe ſubducens prætererat: anima mea egreſſa eſt ipſo loquente. Quæſivi eũ, & non inveni eũ: compellavi eũ, & nõ reſpõdit mihi. Offenderũt me cuſtodes qui circumeũt in urbe, percuſſerũt ac vulnerârũt me; abſtu- 7 lerũt à me pallium meum cuſtodes mœnium.

שיר השירים : ו

: Jerusalaim filiæ vos Adjuravi
8 השבעתי אתכם בנות ירושלם
quid ,meum dilectum inveneritis si
אם־תמצאו את־דודי מה־
ego amore ægra quia ? ei indicabitis
תגידו לו שחולת אהבה אני :
pulcherrima ,dilecto præ tuus dilectus Quid
9 מה־דודך מדוד היפה
,dilecto præ tuus dilectus quid ? mulieribus in
בנשים מה־דודך מדוד
meus Dilectus ? nos adjurâsti sic quia
10 שככה השבעתנו : דודי
vexillatus ,rubicundus & ,candidus
צח ואדום דגול
auri massa ejus Caput .millibus decem à
11 מרבבה : ראשו כתם
nigri crispi ejus cincinni obrizi
פז קוצותיו תלתלים שחרות
columbæ sicut ejus Oculi .corvus veluti
12 כעורב : עיניו כיונים
se lavantes ,aquarum rivos super
על־אפיקי מים רחצות
.plenitudinem super manentes ,lacte in
בחלב ישבות על־מלאת :
,aromatis sulci linea sicut ejus Maxillæ
13 לחיו כערוגת הבשם
ejus labia :aromatum flores
מגדלות מרקחים שפתותיו
.transeuntē myrrham distillantia lilia
שושנים נטפות מור עבר :
pleni ,auri circuli ejus Manus
14 ידיו גלילי זהב ממלאים
,eboris nitor ,ejus viscera :tharsis in
בתרשיש מעיו עשת שן
columnæ ejus Coxæ .sapphiris obvolutus
15 מעלפת ספירים : שוקיו עמודי
:obrizi auri bases super fundatæ marmoris
שש מיסדים על־אדני־פז
electus ,Lebanon ut ejus aspectus
מראהו כלבנון בחור
,dulcedines ejus Palatum .larices ut
16 כארזים : חכו ממתקים
,meus dilectus iste : desideria ipse totus &
וכלו מחמדים זה דודי
.Jerusalaim filiæ meus socius iste &
וזה רעי בנות ירושלם :
pulcherrima tuus dilectus abiit Quo
17 אנה הלך דודך היפה
,tuus dilectus respexit quo ? mulieribus in
בנשים אנה פנה דודך
? tecum eum quæremus &
ונבקשנו עמך :

CAP. VI. ו

,suum hortum ad descendit meus Dilectus
1 דודי ירד לגנו
pascendum ad aromatis sulcorum lineis ad
לערוגות הבשם לרעות
.lilia colligendum ad & ,hortis in
בגנים וללקט שושנים :
,mihi meus dilectus & ,meo dilecto Ego
2 אני לדודי ודודי לי
tu Pulchra .liliis in pascens
3 הרועה בשושנים : יפה את
decora ,Tirsah sicut mea amica
רעיתי כתרצה נאוה
vexillatæ ut terribilis : Jerusalaim sicut
כירושלם אימה כנדגלות :

תרגום Targum.

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

1 [illegible]
ועזרא ונחמיה וזרבבל בר שאלתיאל וסבי יהודאי ובנו ית בית
מוקדשא ומניאו כהניא על קורבניא וליואי על מטרת מימרא
דקודשא ושלח אשתא מן שמיא וקבל ברעוא ית קורבנא וית קטורת בוסמין וכגבר
דמפרנס ית בריה רחימא בתפנוקין כן פנקנון וכגבר דמנבב ורדין מן מישריא כן כנשנון
2 מן בבל : אני ובההיא יומא אנא פלחא למרי עלמא רחימי ורחימי אשרי שכינת
3 קודשא ביני וזן יתי בתפנוקין : יפה אמר יי במימריה כמה יאה את חביבתי בזמן דצביתיך
למעבד רעותי שפיר בית מוקדשא דבנית לי כמקדש קדמי די בנא לי שלמה
מלכא בירושלם ואימתך על כל עממיא ביומא דהלכו ארבע טקסיך במדברא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

8 Dixit cœtus Iſrael: Adjuro vos Prophetæ per decretum verbi Domini, quòd ſi revelatus fuerit vobis miſericors veſter, annuncietis coram eo, quòd amore miſerationis ejus ego langueo. 9 Reſponderunt Prophetæ & dixerunt domui Iſrael: Qualis eſt Deus quem tu vis colere cœtus Iſrael qui pulcher es ſuper omnes populos? qualis eſt Deus quem tu vis timere; quia ſic adjurâſti nos? 10 Tunc cœpit cœtus Iſrael narrare laudes dominatoris ſeculi, et ſic ait: Illi Deo volo ſervire qui amictus eſt per diem ſtola alba ſicut nix: et ſplendor gloriæ vultus Domini lucet ſicut ignis, propter multitudinem ſapientiæ et opinionis, quia rumores novos ipſe innovat quotidie, et futurum eſt ut manifeſtet eos populo ſuo in die magno, et vexillum ejus erit ſupra mille millia angelorum qui miniſtrant coram eo. 11 Lex ejus quæ deſiderabilior eſt auro obrizo, et interpretatio verborum quæ in ea ſunt coacervata, et eloquia et præcepta, cuſtodientibus ea ſunt alba ſicut nix: his autem qui non cuſtodiunt ea, ſunt nigra ſicut alæ corvi. 12 Oculi ejus contemplantur ſemper Jeruſalem, ut benefaciat ei et benedicat ei à principio anni uſque ad finem ejus; ſicut columbæ quæ ſtant et aſpiciunt ad exitum aquarum; propter meritum eorum qui habitant in concilio qui laborant in Lege, et illuminant judicium ut ſit lene ſicut lac, et habitant in domo doctrinæ et diſceptant in judicio donec conſumment ut juſtificent et ut condemnent. 13 Duæ tabulæ lapideæ quas dedit populo ſuo, ſcriptæ erant decem lineis ſimilibus lineis horti aromatum quæ germinant acutiſſimos ſenſus & ſuaves, ſicut hortus germinat aromata: & labia ſapientum qui laborant in Lege, fluunt ſententiis ex omni parte; & eloquium oris eorum ſicut myrrha electa. 14 Et duodecim tribus Jacob ſervi ejus diſpoſitæ erant per circuitum in lamina coronæ aureæ ſanctæ, ſculptæ in duodecim margaritis cum tribus patribus mundi, Abraham, Iſaac & Jaacob. Ruben ſculptus erat in lapide Sardio: Simeon ſculptus erat in lapide Topazio: Levi ſculptus erat in Sapphiro: Juda ſculptus erat in Carbunculo: Iſſacar ſculptus erat in Smaragdo: Zabulon ſculptus erat in Jaſpide: Dan ſculptus erat in Beryllo: Neptalim ſculptus erat in Agate; Gad ſculptus erat in Amethyſto: Aſſer ſculptus erat in Chryſolitho: Joſeph ſculptus erat in Onychino; Benjamin ſculptus erat in Ligurio: qui ſimiles erant duodecim ſignis cæleſtibus, lucidi ſicut lampas, & politi in operibus ſuis ſicut dentes elephantis, & ſplendentes ſicut gemmæ. 15 Juſti autem ipſi ſunt columnæ ſeculi; & baſes ſuper ſuſtentacula auri optimi, ſunt verba Legis in quibus laborant, & corripiunt populum domus Iſrael ut faciat voluntatem ejus: & ipſe impletur ſuper eos miſerationibus ſicut ſenis, & dealbat peccata domus Iſrael ſicut nivem: & paratus eſt ut faciat victorias *& bellū* contra populos qui tranſgrediuntur verbum ejus, ſicut juvenis fortis qui robuſtus eſt ſicut cedri. 16 Verba gutturis ejus dulcia ſunt ſicut mel, & omnia præcepta ejus deſiderabilia ſapientibus ejus ſuper aurum & argentum. Hæc eſt laus Dei dilecti mei, & hæc eſt fortitudo virtutis Domini dilecti mei, ô Prophetæ *& prophetantes* in Jeruſalem. 17 Reſponderunt Prophetæ cùm audirent laudes Domini ex ore cœtus Iſrael, & ita dixerunt, Propter quod peccatum ſublata eſt de medio tui majeſtas Domini, ô tu quæ pulchra es in operibus tuis ſuper omnes nationes? & ad quem locum declinavit dilectus tuus quando elevatus eſt de ſanctuario tuo? Dixit cœtus Iſrael: Propter peccata & rebelliones & proditionem quæ inventæ ſunt in me. Dixerúntque Prophetæ: Nunc convertere ad pœnitentiam, & ſurgamus tu & nos, & oremus coram eo, & quæramus miſericordiam tecum.

CAP. VI.

1 Dominator autem ſeculi ſuſcepit voluntariè orationem eorum, & deſcendit in Babylonem ad concilium ſapientum, & dedit populo ſuo requiem; & eduxit eos de captivitate ipſorum per manum Cyri & Eſdræ & Nehemiæ & Zorobabel filii Sealthiel, & ſeniorum Judæorum; & ædificaverunt domum ſanctuarii, et conſtituerunt ſacerdotes ſuper oblationes, et Levitas ſuper cuſtodiam verbi ſanctitatis, et miſit ignem de cœlis, et ſuſcepit voluntariè oblationem, et incenſum aromatum: et ſicut vir qui nutrit filium ſuum dilectum in deliciis, ita delicatè nutrivit eos; et ſicut vir qui colligit roſas de convallibus, ita congregavit eos de Babylonia. 2 Et in illo die ego ſervivi domino ſeculi dilecto meo, et dilectus meus habitare fecit majeſtatem ſanctam in medio mei, et nutrivit me deliciis. 3 Dixit Dominus in verbo ſuo: Quàm pulchra es tu dilecta mea in tempore quo vis facere voluntatem meam! pulchra eſt domus ſanctuarii, quam ædificâſti mihi ſimilem priori [*domui*] ſanctuarii; quam ædificavit mihi Salomon rex Jeruſalem; et terror tuus fuit ſuper omnes populos in die quo ambulaverunt quatuor vexilla tua per deſertum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

8 Adjuro vos filiæ Jeruſalem, ſi repereritis patruū meū, narrate ei eſſe me amore languidā. 9 Quis eſt patru' tu' è patruis, pulcherrima inter mulieres? quis eſt patruus tu' è patruis, quòd ita nos adjurâſti? 10 Patru' me' candidus eſt ac rubicund', & elect' è myriadib'. 11 Caput ej' ſimile eſt lapidi aureo, cincinni ej' demiſſi, nigri ut corvi. 12 Oculi ej' ſunt quales columbarū ſuper rivis aquæ, lacte lotarum, & ſuper convenientiā ſitarum.

Verſio VULG. LAT.

8 Adjuro vos, filiæ Jeruſalē, ſi inveneritis dilectū meū, ut nuntietis ei quia amore langueo. 9 Qualis eſt dilect' tu' ex dilecto, ô pulcherrima mulierū? qualis eſt dilect' tu' ex dilecto, quia ſic adjurâſti nos? 10 Dilect' me' candidus & rubicund', elect' ex millibus. 11 Caput ej' aurū optimū: Comæ ej' ſicut elatæ palmarū, nigræ quaſi corvus. 12 Oculi ej' ſicut columbæ ſup rivulos aquarū, quæ lacte ſunt lotæ, & reſident juxta fluenta pleniſſima. 13 Genæ illi' ſicut areolæ aromatū conſitæ à pigmentariis. Labia ej' lilia diſtillantia myrrhā primā. 14 Man' illi' tornatiles aureæ, plenæ hyacinthis. Venter ejus eburneus, diſtinctus ſapphiris. 15 Crura illius columnæ marmoreæ, quæ fundatæ ſunt ſuper baſes aureas. Species ej' ut Libani, electus ut cedri. 16 Guttur illius ſuaviſſimum, & totus deſiderabilis: talis eſt dilectus meus, & ipſe eſt amicus meus, filiæ Jeruſalem. 17 Quò abiit dilectus tuus, ô pulcherrima mulierum? quò declinavit dilectus tuus? & quæremus eum tecum.

CAP. VI.

1 Dilectus meus deſcendit in hortū ſuum ad areolam aromatum, ut paſcatur in hortis, & lilia colligat. 2 Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi, qui paſcitur inter lilia. 3 Pulchra es amica mea, ſuavis, & decora ſicut Jeruſalem: terribilis ut caſtrorum acies ordinata.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

8 †Ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ †ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ· †ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελφιδόν μου, τί ἀπαγγείλητε αὐτῷ; †ὅτι τετρωμένη ἀγάπης (η) ἐγώ εἰμι. 9 †Τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; †τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ὅτι οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς; 10 †Ἀδελφιδός μου λευκὸς καὶ πυῤῥὸς, †ἐκλελοχισμένος ἀπὸ μυριάδων. 11 †Κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον (θ) κεφάζ, †βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται, μέλανες ὡς κόραξ. 12 †Ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων, †(ι) λελουσμέναι ἐν γάλακτι, †καθήμεναι (κ) ἐπὶ πληρώματα. 13 †Σιαγόνες αὐτοῦ ὡς (λ) φιάλαι τοῦ ἀρώματος φύουσαι μυρεψικά· †χείλη αὐτοῦ κρίνα στάζοντα σμύρναν πλήρη. 14 †Χεῖρες αὐτοῦ τορευταὶ χρυσαῖ πεπληρωμέναι Θαρσείς· †κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάντινον ἐπὶ λίθου σαπφείρου. 15 †Κνῆμαι αὐτοῦ στῦλοι μαρμάρινοι †τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βάσεις χρυσᾶς· †εἶδος αὐτοῦ ὡς Λίβανος, ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι. 16 †φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὅλος ἐπιθυμία. †οὗτος ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου, †θυγατέρες Ἱερουσαλήμ. 17 †Ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; †ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου; καὶ ζητήσομεν αὐτὸν μετὰ σοῦ.

MS. A. (η) εἰμὶ ἐγώ. (θ) καιφάζ, (ι) λουόμεναι (κ) ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων. (λ)* φιάλες

ΚΕΦ. ς'.

1 †Ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς (α) κῆπον αὐτοῦ †εἰς φιάλας τοῦ ἀρώματος, †ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλλέγειν κρίνα. 2 †Ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ (β) ἀδελφιδός μου ἐμοὶ, †ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. 3 †Καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὡς εὐδοκία, †ὡραία ὡς Ἱερουσαλὴμ, θάμβος ὡς τεταγμέναι.

MS. A. (α) κῆπόν μου (β) ὁ ἀδελφιδός

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſ. LAT.

8 *Adjuravi vos, filiæ Hieruſalem, in virtutib', & viribus agri: ſi inveneritis* [i] *fraternū meū; quid annuntiabitis ei? Quoniā vulnerata charitatis ego ſum.* 9 *Quid* [k] *fraternus tuus à fraterno, pulchra in mulieribus? Quid* [l] *fratern' tuus à fraterno; quia ſic adjurâſti nos?* 10 *Fratern' me'* (l) *candid', & rubicund',* (m) [m] *electus è decē millib'.* 11 *Caput ej' aurū* (n) *Cephaz: cincinni ej'* [n] *elatæ, nigri tanquàm corv'.* 12 *Oculi ejus, ſicut columbæ* [o] *ſuper* (o) *plenitudines aquarū, lotæ in lacte, ſedentes* [p] *ſuper plenitudines:* 13 *Maxillæ ej', ſicut* (p) [q] *phialæ aromatū germinantes unguentaria: labia ejus lilia ſtillantia myrrhā* (q) *plenā:* 14 *Manus ejus tornatæ* [r] *aureæ impletæ* (r) *Tharſis: venter ej'* [ſ] *pixis eburnea ſuper lapidē ſapphirū:* 15 *Crura ejus columnæ* (ſ) *marmoreæ fundatæ ſuper baſes aureas:* [t] *ſpecies ej', ut Liban', electus ſicut cedri:* 16 *Guttur ejus dulcedines: & totus deſideriū. Hic* [v] *fraternus meus, & hic proximus me', filiæ Hieruſalē.* 17 *Quò* (t) *abiit* [x] *fraternus tuus, pulchra in mulieribus? quò reſpexit fraternus tuus? & quæremus eum tecum.*

CAP. VI.

1 *Fratern' me' deſcendit in hortū ſuū ad* (a) *phialas aromatis,* (b) *paſcere in hortis, et colligere lilia.* [a] 2 *Ego fraterno meo, & fratern' meus mihi,* (c) *qui paſcit in liliis.* 3 *Pulchra es, proxima mea,* (d) *ſicut beneplacitū, decora ſicut Hieruſalē,* (e) [b] *pavor, ut ordinatæ.*

INTERP. ÆTHIOP. [i] nepotē meū; [k] nepos tu' præ nepote, [l] nepos tu' præ nepote; [m] natus ex millib'. [n] penduli, nigri [o] juxta piſcinas aquarū plenarū, [p] juxta piſcinas aquarum plenarum: [q] areola aromatis producens aromatica: [r] auro Tharſis decoratæ: [ſ] turgidus, ſicut ebur ſuper [t] caput ejus, ut [v] nepos meus, *&* hic dilectus meus, [x] nepos tuus, ut quæramus eum tecum?
CANT. VI. [a] Sicut tu es, *ſic ego*: amica mea ſicut beneplacitum, [b] terrifica, ſicut procurrens *acies*.

Verſio ÆTHIOPICA.

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]

CAP. VI.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * يا بنات اورسليم استحلفكن باقتدارات الحقل وقواته * اذا وجدتم ابن اخي فاخبروه انّي
9 انا المحبة مجرحة * ايتها الجميلة في النساء ما ابن اخيك من ابناء الاخ * ايتها الحسناء في
10 النساء ما هو ابن اخيك من ابناء الاخ لانك استحلفتنا هكذا * ابن اخي ابيض واسمر * منتخب
11 من بين ربوات * راسه ذهب كافر * طقاين سبطة سود كسواد الغراب * عيناه كحمامتين
12 على احواض موعبة ماء * مستحمان في اللبن * جالسين على احواض موعبة ماء * خداه كبرك
13 الطيب المربعة طيوب العطر * شفتاه سوسنتان تقطران نديّ * مملوءتان مرا * يداه
14 مخروطتان * مملوءتان ذهب ترشيش * جوفه لوح عاج في جوهر الكاربا والمرجان * ساقاه عمودا
15 رخام موسسان على قاعدة ذهب * وجهه كلبنان * منتخب كالارز * لهاته حلاوة * وكله شهوة * هذا
16 ابن اخي وهذا قريبي يا بنات اورسليم * ايتها الجميلة في النساء اين ذهب ابن اخيك * الى
17 اين ابصر ابن اخيك فنطلبه معك *

* الفصل السادس *

1 * ابن اخي انحدر الى بستانه الى احواض الطيب *
2 ليرعى في البساتين ويجمع السوسن * انا لابن اخي وابن اخي لي * الذي يرعى في السوسن *
3 * قريبتي جميلة كسرور المشية بهية كاورسليم * مجزعة كالصفوف المرتبة *

8 *O filiæ Jeruſalem obteſtor vos per potentias agri ejuſque virtutes, quum offenderitis nepotem meum, ſignificate illi quòd ego dilecta ſaucia ſum.* 9 *O pulcherrima inter mulieres, qualis eſt nepos tuus inter nepotes? O formoſiſſima inter mulieres, qualis eſt nepos tuus inter nepotes, quòd ita nos obteſtaris?* 10 *Nepos meus candidus eſt ac rufus, electus è myriadibus.* 11 *Caput ejus aurum purgatiſſimum: cincinni ejus penduli, nigri inſtar nigredinis corvinæ.* 12 *Oculi ejus, veluti duæ columbæ ſuper piſcinas aquâ plenas, lacte ſeſe lavantes, inſidentes piſcinis aquâ refertis:* 13 *Ejus genæ quaſi lacus aromatis producentes fragrantias aromaticas. Labia ejus, duo lilia ſtillantia rorem, plena myrrhâ.* 14 *Manus ejus tornatiles, plenæ auro Tarſis. Venter ejus lamina eburnea cum gemmis ſuccini & coralii.* 15 *Ejus crura duæ columnæ marmoreæ fundatæ ſuper baſim auream. Species ejus ut Libanus, electus ut cedri.* 16 *Palatum ejus dulciſſimum eſt, totus denique optabiliſſimus. Is eſt nepos meus, atque is eſt propinquus meus, O filiæ Jeruſalem.* 17 *O pulcherrima inter mulieres, quò abiit nepos tuus? quò reſpexit nepos tuus, ut tecum perquiramus eum?*

CAP. VI.

1 *Nepos meus deſcendit in hortum ſuum ad piſcinas aromatis, ad paſcendum in hortis, & legendum lilia.* 2 *Ego nepotis mei ſum, & nepos meus mihi, qui paſcitur inter lilia.* 3 *Propinqua mea formoſa eſt, ſimilis delectationi voluntatis, decora ut Jeruſalem, formidabilis ut acies inſtructæ.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]

13 * Maxillæ ejus ut areolæ aromatum. Labia ejus ut lilia myrrham ac nardum ſtillantia. 14 Manus ejus velut orbis aureus refertus lapillis aureis. Venter ejus opificium eburneum ſuper ſedem ſapphirinam. 15 Crura ejus columnæ marmoreæ firmatæ ſuper baſes aureas. Pectus ejus ut Libani: denique lectiſſimus ut cedri. 16 Palatum ejus ut favi dulciſſimi: & veſtes ejus optabiles. Talis eſt patruus meus, & talis ſocius meus, filiæ Jeruſalem. 17 Quonam abiit patruus tuus, pulcherrima inter mulieres? quò ſe vertit patruus tuus, ut quæramus eum tecum.

CAP. VI.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

1 Patruus meus deſcendit ad hortum ſuum & ad pulvillos aromatum, ut paſcat in hortis, colligátque lilia. 2 Ego patruo meo, & patruus meus mihi, qui paſcit in liliis. 3 Pulchra es propinqua mea, ut voluntas, formoſa ut Jeruſalem, terribilis ut electa.

שיר השירים ז

תרגום TARGUM.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Fac accumbere magiſtros tuos ſapientes, congregatio magna, in circuitu in conſpectu meo; ipſi enim conſulebant me in captivitate, & conſtituebant gymnaſium doctrinæ legis meæ. Reliqui autem magnates tui & populus terræ juſtificaverunt me in verbo oris ſui, ſicut filii Jaacob, qui collegerunt lapides, & fecerunt acervum in monte Galaad. Sacerdotes autem & Levitæ qui comedunt oblationes tuas & decimas ſanctificatas & primitias, mundi ſunt ab omni violentia & rapina, quemadmodum mundi erant greges ovium Jaacob in tempore quo aſcendebant de torrente Jaboc, in quibus non erat violentia nec rapina; & omnes ſimiles erant ad invicem, & pariebant gemellos fœtus in omni tempore: & orbata & ſterilis non erat in eis. Regnum autem domus Haſmenæorum omne plenum eſt præceptis ſicut malogranatum, præter Mathatiam ſacerdotem magnum & filios ejus qui erant juſtiores illis omnibus, & confirmabant præcepta & verba legis in puritate. Tunc ſurrexerunt Græci & congregaverunt ſexaginta reges de filiis Eſau, indutos loricis, aſcendentes ſuper equos, & equites & octoginta duces de filiis Iſmael, aſcendentes ſuper elephantos, præter reliquos populos & linguas quorum non erat numerus; & conſtituerunt Alexandrum regem ſuper eos in principem, & venerunt ut pugarent contra Jeruſalem. Et in illo tempore erat cœtus Iſrael ſimilis columbæ perfectæ, & ſerviebat unanimis domino ſuo, & apprehendebat legem, & laborabat in verbis legis in corde perfecto, & puræ erant juſtitiæ ejus ſicut in die quo egreſſa eſt de Ægypto. Tunc egreſſi ſunt filii Haſmonæorum & Mathatias & omnis populus Iſrael, & pugnaverunt contra eos, & tradidit eos Dominus in manus eorum: & cùm hoc vidiſſent habitatores provinciarum, beatos eos dixerunt, & regna terræ & potentes, & laudaverunt eos. Dixerunt nationes: Quàm ſplendida ſunt opera populi hujus mane! Pulchri ſunt juvenes ejus ſicut luna, & pura ſunt merita ejus ſicut ſol: & terror ejus erat ſuper omnes habitatores terræ, quando ambulabant *quatuor* vexilla ejus per deſertum. Dixit dominator ſeculi: In domo ſanctuarii ſecunda quæ ædificata eſt per manum Cyri, habitare feci majeſtatem meam ut viderem opera bona populi mei; & ut viderem ſi creſcant & multiplicentur ſapientes qui comparantur viti, & ſi germina eorum plena ſint operibus bonis ſicut mala punica. Cùm autem revelatum fuit coram Domino quòd eſſent juſti, & quòd laborarent in lege, dixit Dominus in verbo ſuo: Non addam ultrà humiliare eos, neque faciam cum eis conſumptionem, ſed conſilium inibo in anima mea ut benefaciam eis, et ut ponam eos excelſos in curribus regum propter merita juſtorum generationis illius: qui ſimiles ſunt in operibus ſuis Abrahæ patri ſuo. Revertere ad me cœtus Iſrael: revertere ad Jeruſalem; revertere ad domum doctrinæ legis meæ, revertere ad ſuſcipiendam prophetiam à prophetis qui prophetant in nomine verbi Domini. Quid prodeſt vobis ô prophetæ falſi, ut decipiatis populum qui eſt in Jeruſalem in prophetia veſtra; qua vos loquimini averſionem contra verbum Domini, ut prophanetis caſtra Iſrael, & Juda? 4 5 6 7 8 9 10 11 12

CAP. VII.

1 Dixit Salomon in ſpiritu prophetiæ à facie Domini: Quàm pulchri ſunt pedes Iſrael, quando aſcendunt ut appareant coram Domino tribus vicibus in anno, cum calceamentis taxeis, & offerunt vota ſua & oblationes voluntarias ſuas! & filii eorum qui egreſſi ſunt de femore eorum pulchri ſunt ſicut lapides pretioſi, qui fixi ſunt in corona ſancta, quam fecit Beſeleel artifex Aaron ſacerdoti. 2 Et princeps ſcholæ tuæ per cujus meritum gubernantur omnia ſecula, ſicut fœtus enutritur per umbilicum in utero matris ſuæ, ſplendidus eſt in lege ſicut circulus Lunæ; quando venit ad mundandum, & ad contaminandum, & ad juſtificandum, & ad condemnandum: & non deficiunt verba legis unquam ab ore ejus, ſicut non deficiunt aquæ fluminis magni, quando egreditur de paradiſo, & ſeptuaginta ſapientes circundant eum ſicut aream rotundam, & cellaria eorum plena ſunt decimis ſanctificatis & votivis & ſpontaneis, quas conſtituerunt eis Eſdras ſacerdos, & Zorobabel, & Joſue, & Nehemias, & Mardochæus et Belſan, viri eccleſiæ magnæ, qui comparantur roſis, ut ſit eis virtus ut laborent in lege die ac nocte. 3 *Duo* ſalvatores tui qui te redempturi ſunt, *Meſſias filius David & Meſſias filius Ephraim*, ſimiles ſunt Moſi et Aaron filiis Jocabed qui comparantur duobus hinnulis gemellis capreæ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Averte oculos tuos ex adverſo mei, quoniam ipſi abdicârunt me. Coma tua ſicut grex caprarum aſcendens è monte Gelaad. Dentes tui ſicut grex tonſarum aſcendentium è lavacro, quæ omnes habent gemellos, & nulla eſt inter eas orba. Ut fragmen mali punici cervix tua, præter ſilentium tuum. Sexaginta ſunt reginæ, & octoginta concubinæ, puellæ verò innumeræ. Una eſt columba mea perfecta, una eſt matri ſuæ, & electa genitrici ſuæ. Viderunt eam filiæ, & laudârunt eam; reginæ & concubinæ, & celebrârunt eam. Quæ eſt hæc quæ proſpectat ſicut aurora, formoſa ut luna, pura ut ſol; terribilis ut myriades. Ad hortum nucum deſcendi ad ſpectandum poma convallium, ad videndum num 4 5 6 7 8 9 10

CAP. VII. CANTICUM CANTICORUM.

Verſio VULG. LAT.

4 Averte oculos tuos à me, quia ipſi me avolare fecerunt. Capilli tui ſicut grex caprarum, quæ apparuerunt de
5 Galaad. Dentes tui ſicut grex ovium, quæ aſcenderunt de lavacro, omnes gemellis fœtibus, & ſterilis non eſt
6 in eis. Sicut cortex mali punici, ſic
7 genæ tuæ abſq; occultis tuis. Sexaginta ſunt reginæ, & octoginta concubinæ, & adoleſcentularum non eſt
8 numerus. Una eſt columba mea, perfecta mea, una eſt matris ſuæ, electa genitrici ſuæ. Viderunt eam filiæ, & beatiſſimam prædicaverunt; reginæ et concubinæ, et laudaverunt eam.
9 Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi aurora conſurgens, pulchra ut luna, electa ut Sol, terribilis ut caſtrorum
10 acies ordinata? Deſcendi in hortum nucum, ut viderem poma convalliũ, et inſpicerẽ ſi floruiſſet vinea, et ger-
11 minâſſent mala punica. Neſcivi: anima mea conturbavit me propter qua-
12 drigas Aminadab. Revertere, revertere, Sulamitis: revertere, revertere, ut intueamur te.

CAP. VII.

1 Quid videbis in Sulamite, niſi choros caſtrorum? Quàm pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis, filia principis! Juncturæ femorum tuorũ, ſicut monilia quæ fabricata ſunt ma-
2 nu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis, nunquam indigens poculis. Venter tuus ſicut acervus tritici, val-
3 latus liliis. Duo ubera tua ſicut duo hinnuli gemelli capreæ.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

4 † Ἀπόστρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπεναντίον (α) μου, † ὅτι αὐτοὶ ἀνεπτέρωσάν με. † Τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν
5 αἰγῶν, † αἳ ἀνεφάνησαν ἀπὸ τοῦ Γαλαάδ. † Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων, αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, † αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι, † καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν (γ) ἐν αὐταῖς. † ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον χείλη σου, † καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία. † Ὡς λέπυρον τῆς
6 ῥόας μῆλόν σου, † ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. † Ἑξήκοντά εἰσι βασίλισσαι, † καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, † καὶ
7 νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός. † Μία ἐστὶ περιστερά μου,
8 τελεία μου, † μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, † ἐκλεκτή ἐστι τῇ τεκούσῃ (δ) αὐτῆς. † εἴδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν, † βασίλισσαι, (ε) καὶ παλλακαί,
9 καὶ αἰνέσουσιν αὐτήν. † Τίς αὕτη ἡ (ζ) ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος, † καλὴ ὡς σελήνη, ἐκλεκτὴ
10 ὡς ὁ ἥλιος, † θάμβος ὡς τεταγμέναι; † Εἰς κῆπον καρύας κατέβην, ἰδεῖν ἐν γενήμασι τοῦ χειμάρρου, † ἰδεῖν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος, † (θ)
11 ἐξήνθησαν αἱ ῥόαι. † ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου σοί. † οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου, † ἔθετό με ἅρματα Ἀμινα-
12 δάβ. † Ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε ἡ (ι) Σουλαμῖτις · † ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε, καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί.
MS.A. (β) ...

ΚΕΦ. Ζ.

1 † Τί ὄψεσθε ἐν τῇ (α) Σουλαμίτιδι; † ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν. † (β) ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασι, (γ) θύγατερ Ναδάβ. † ῥυθμοὶ (δ) μηρῶν ὅμοιοι ὁρμίσκοις, † (ε) ἔργον
2 τεχνίτου. † Ὀμφαλός σου κρατὴρ τορευτός, † μὴ ὑστερούμενος (ζ) κρᾶμα · † κοιλία σου (η) θημωνία σίτου
3 πεφραγμένη ἐν κρίνοις. † Δύο μαστοί σου, ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος.
MS.A. (α) Σουλαμίτιδι (β) τί ὡραιώθης (γ) θύγατερ Ἀμιναδάβ. (δ) μηρῶν σου (ε) ἔργῳ χειρῶν τεχνίτου. (ζ) κρᾶματος · (η) θημωνία

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ. Tranſ. LAT.

Averte oculos tuos è (f) regione mei: quia ipſi avolare fecerunt me. Capillamentum tuum, ſicut greges caprarum, quæ (g) apparuerunt [c] *è Galaad.* 4
Dentes tui, ſicut greges (h) tonſarum, quæ aſcenderunt de lavacro, omnes geminantes, & infœcunda non eſt in eis. Sicut (i) funiculus coccineus, labia tua, & (k) eloquium tuum decorum. 5
Sicut cortex mali punici, gena tua (l) extra taciturnitatem tuam. 6
Sexaginta ſunt reginæ, & octuaginta concubinæ, & adoleſcentulæ, quarum non eſt numerus. 7
Una eſt columba mea, perfecta mea, una eſt matri ſuæ, electa eſt ei, quæ peperit ipſam. Viderunt eam filiæ, & (m) beatificabunt eam reginæ, & concubinæ, & laudabunt eam. 8
Quæ eſt iſta, [d] *quæ (n) progreditur, ſicut aurora, pulchra ut Luna, electa ut Sol, (o) pavor, ut ordinatæ?* 9
In hortum nucis [e] *deſcendi (p) videre in geminina torrentis, videre ſi floruit vitis,* [f] *effloruerunt mala punica. Ibi dabo ubera mea tibi.* 10
(q) Non novit anima mea. (r) Poſuit me currus Aminadab: 11
Convertere, convertere, (ſ) Sunamitis: convertere, convertere, & (t) videbimus in te. 12

CAP. VII.

Quid (a) videbitis in [a] *Sunamitide, quæ venit, (b) ſicut chori caſtrorum? Speciosi facti ſunt greſſus tui in calceamentis tuis, filia (c) Nadab:* [b] *moduli femorum ſimiles torquibus, (d) opus artificis.* 1
Umbilicus tuus crater tornatilis, non deficiens miſto: venter tuus (e) acervus frumenti vallatus in liliis: 2
Duo ubera tua, ſicut duo hinnuli gemelli capreæ: 3

INTERP. ÆTHIOP. [c] de montibus Galaad. [d] quæ proſpectat, [e] deſcendit nepos meus videre [f] & floruerunt cyperi, & ſi fructificârunt mala *CAP. VII.* [a] Shelama Shetavith? tu proſpectas à longè ſicut ordinata congregatio: quàm ſpecioſi ſunt greſſus [b] ſtructura femorum tuorum ſimilis eſt

Verſio ÆTHIOPICA.

ተ:ዘርአ:ሙሐዝ::ይርአይ: እመ:ጸገየ: ወ,ይ
10 ን::ወእመ : ጸገዩ :ቀዕ::ወለእመ : ፈረየ: ሮ
ማን::=፡ በህየ: እሁበከ: አጥባትየ:ለከ:: 11
ነፍስየ : ሊየእመረት:: ረከቦኒ : ሰረገላት : አ
11 ሚናደብ::=፡ ተመየጢ : ተመየጢ : ሱላማ 12
ጢስ :: ተመየጢ : ተመየጢ : ወንርአይ : ብ
12 ኪ::=፡

CAP. VII. ምንተ፡ትሬእዩ፡በእንተ፡ሰላመ፡ሰ 1
ጣዊት::እንተ፡ትሔውጽ፡እምርሑቅ፡ከመ፡
መድበለ፡ማሕበር::ጥቀ፡ሠናይ፡ሑረታትኪ፡
ዘበሰን፡ወለተ፡ናደብ::ወንብረተ፡መናቅዕትኪ፡
ይመስል፡ አርማስቆስ፡ግብረ፡ለደ፡ ኬንያ::=፡
ሓንብርትኪ፡ከመ፡ማዕከከ፡ፍሑቅ፡ዘሊ፡ይዓር 2
ቅ፡ እምቱስሕት::ከርሠኪ : ሰዋጠ : ስርናይ፡ወሓጹር፡በጽጌ::=፡ ክልኤ፡ አጥባትኪ፡ 3
ከመ፡ክልኤ፡እጐለ፡መንታ፡ዘወይጠል::=፡

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * ارددي عينيك من مقابلتي فهما قد طيراني * شعرك كقطعان المعزي الطاهر من
5 جلعاد * اسنانك كالقطعان المجزوزة التي قد صعدت من الاستحمام * التي كلها ذوات توأم
6 وليست فيها ثكلي * شفتاك كالخيط القرمزي * وكلامك لذيذ بهي * وجنتاك ككسر
7 الرمانة سوى جمال سكوتك * الملكات هي ستون والسراري ثمانون * والصبايا هي لا عدد
8 لهن كثير * حمامتي وكاملتي واحدة هي * واحدة هي لامها * منتخبة هي لمن ولدتها *
9 البنات ابصرنها وطوبنها * وراتها الملكات والسراري فسبحنها * من هذه المشرقة كطلع
10 الصبح * جميلة كالقمر * منتخبة كالشمس * مخيفة كالصفوف المرتبة * في بستان الجوز
11 انحدرت لانظر الى غلة الوادي * لابصر ان كان الكرم قد افرخ * قد ازهر الرمان * هناك
12 ادفع اليك ثديي * وما عرفت نفسي جعلتني مركبة عميناداب * ارجعي ارجعي ايتها الشولمية *
ارجعي ارجعي فننظر اليك

Deflecte oculos tuos ex adverſo mei, quoniam ipſi me jam abalienârunt. Capilli tui ſunt ſimiles gregibus caprarum prodeuntium è Galaad. 4
Dentes tui ſimiles gregibus tonſis qui aſcenderunt è lotione, quorum oves univerſæ gemelliparæ, nec eſt inter eas orba. 5
Labia tua ſunt veluti filum coccineum. & ſermo tuus jucundus ac decorus. Genæ tuæ velut cortex malogranati, præter gratiam ſilentii tui. 6
Reginæ ſunt ſexaginta, & concubinæ octoginta, & puellæ plurimæ abſque numero. 7
Columba mea & perfecta mea una eſt, una eſt matri ſuæ, electa eſt apud eam quæ genuit illam. Filiæ videntes eam, beârunt illam: & reginæ atque concubinæ eam conſpicatæ, laudârunt eam. 8
Quæ eſt iſta proſpectans velut ortus auroræ, pulchra ut luna, electa ut ſol, formidabilis ut acies inſtructæ? 9
Ad hortum nucum deſcendi ut conſiderarem fruges vallis, ut viderem num vinea jam floruiſſet, jam floruiſſent malogranata: illic præbebo tibi ubera mea. 10
At neſcivi: anima mea poſuit me currum Amminadab. 11
Revertere O Sumanitis, revertere, revertere, ut te ſpectemus. 12

الفصل السابع

CAP. VII.

1 ماذا ترى في الشولمية المقبلة كصفوف العساكر * خطواتك حسنة في احذية بنت ناداب *
2 انتظام اجزاء فخذيك يضاهي قلائد الجواهر من اعمال يدي الصانع * سرتك كاس مخروطة
3 لن يعوزها ممزوجة * جوفك عرمة حنطة مسيجة بالسوسن * ثدياك كخشفي توم الغزالة

Quid vidiſtis in Sumanitide venienti ut acies exercituum? Greſſus tuus decorus eſt in calceamentis filiarum Nadab. 1
Structura partium femorum tuorum ſimilis eſt torquibus gemmeis fabrefacti, operâ manuum artificis.
Umbilicus tuus calix tornatilis, vino temperato haud indigens. Venter tuus acervus frumenti circunſeptus liliis. 2
Geminæ tuæ mammæ ut hinnuli gemelli cervæ. 3

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

germinâſſet vitis, & num floruiſſent malogranata. Neſcivit anima mea, poſuit me in curru 11
populi parati. Revertere, revertere Silomitis, 12
revertere, revertere, & intuebimur te.

CAP. VII.

Quid ſpectabitis in Silomitide quæ deſcendit ſicut chorus, et *quidem* ut chorus caſtrorũ?
Quàm pulchri ſunt pedes tui in calceis, filia 1
parati! & forma femorũ tuorum ut monilia, opus manuum artificis. Umbilicus tuus lagena 2
rotunda, in qua non deeſt *vinum* mixtũ. Venter tuus acervus tritici vallatus liliis. Duo 3
ubera tua ſimilia ſunt duobus hinnulis gemellis capreolorum. paſcentibus inter liliis.

שיר השירים : ח

oculi:ebori turris ſicut tuum Collum
4 צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ
filiæ portam ſuper,Cheſbon in piſcinæ
בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר בַּת־
, Lebanon turris ſicut tuus naſus:magnatum
רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן
tuum Caput .Dammeſec facies ſpeculans
5 צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק: רֹאשֵׁךְ
tui capitis coma &,Carmel⁹ veluti te ſup
עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ
.canalibus in ligatus rex :purpura ſicut
כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים:
fuiſti jucunda quàm & ,pulchruiſti Quàm
6 מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ
tua ſtatura Iſta !deliciis in amor
7 אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים: זֹאת קוֹמָתֵךְ
tua ubera & ,palmæ eſt aſſimilata
דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ
Aſcendam ,Dixi .botris
8 לְאַשְׁכֹּלוֹת: אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה
: ejus ramos in apprehendam ,palmam in
בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו
botri ſicut tua ubera nunc erunt &
וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת
.malorum ſicut ,tuæ naris odor & ,vitis
הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים:
vadens optimū vinū ſicut tuū palatū Et
9 וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ
loqui faciēs;rectitudines ad,meū dilectū ad
לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב
, mei dilecti Ego .dormientium labia
10 שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים: אֲנִי לְדוֹדִי
,mi dilecte Veni.ej⁹ deſideriū me ſuper &
11 וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ: לְכָה דוֹדִי
commoremur ,agrum in egrediamur
נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה
, vineas ad ſurgamus Manè .villis in
12 בַּכְּפָרִים: נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים
ſe aperuerit ,vitis gemmuerit an videam⁹
נִרְאֶה אִם־פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח
ibi : punica mala floruerint ,parva uva
הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם
Mandragoræ .tibi meos amores dabo
13 אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי לָךְ: הַדּוּדָאִים
noſtris oſtiis ſuper & , odorem dederunt
נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ
,vetera etiam ,nova ,delicata omnia
כָּל־מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים
.tibi abſcondi ,mi dilecte
דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ:

CAP. VIII. ח

ubera ſugentē,mihi fratrē ut te det Quis
1 מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי
,platea in te inveniam ? meæ matris
אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ
.me contemnant non etiam,te oſculer
אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא־יָבוּזוּ לִי:
domum ad te faciam venire,te Ducam
2 אֶנְהָגֲךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית
te faciam bibere : me docebis ,meæ matris
אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ
vino de ,conditurę vino de
מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס
ſub ejus Læva .mei granati mali
3 רִמֹּנִי: שְׂמֹאלוֹ תַּחַת
.me amplexabitur illi⁹ dextera &,meo capite
רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי:

תרגום Targum.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

4 Judex quoque tuus qui judicat judicium tuum, fortis eſt ſuper populum, ut alliget eos, & ut trahat eos, qui condemnantur in judicio, ad carcerem, ſicut Salomon rex, qui fecit turrim eburneam, & ſubjecit populum domus Iſrael; & convertit eos ad dominatorem ſeculi:ſcribæ tui pleni ſunt ſapientia ſicut piſcinæ aquarum; & ſciunt conſtituere rationes emboliſmorum, & annos intercalant, & ſignant principia annorum & menſium, in porta domus conſilii magni: & princeps familiarum domus Juda ſimilis eſt David regi, qui ædificavit arcem Sion, quæ vocatur Turris Libani; quoniam omnis qui ſteterit in ea,poteſt numerare omnes turres quæ ſunt in Damaſco. 5 Rex qui conſtitutus eſt ſuper te in principem, juſtus eſt ſicut Helias propheta, qui zelo zelatus eſt pro Domino cœli, & occîdit prophetas falſos in monte Carmelo, & convertit populum domus Iſrael ad timorem Domini Dei: & pauperes populi qui ambulabant apud principem hinc & inde,eò quòd egeni ſunt, futurum eſt ut induantur purpura,ſicut indutus eſt Daniel in civitate Babylonis, & Mardochæus in Suſis, propter meritum Abrahæ, quem regem conſtituit ab initio in dominatorem ſeculi; & propter juſtitiam Iſaac, quem ligavit pater ejus ut offerret eum [*in holocauſtum*;] & propter benignitatem Jaacob, qui decorticavit virgas, [*& poſuit eas*] in canalibus. 6 Dixit Salomon rex: Quàm pulcher es cœtus Iſrael in tempore quo tu portas ſuper te jugum regni mei,in tempore quo ego corripio te infirmitatibus propter peccata tua, & tu ſuſcipis eas in charitate, & videntur tibi quaſi delitiæ! 7 Et in tempore quo Sacerdotes tui extendunt manus ſuas in oratione, & benedicunt fratribus ſuis domui Iſrael,ſimiles ſunt digiti manus eorum extenſi ramis palmarum,& ſtatura eorum eſt ſicut palma, & eccleſia tua ſtat facie ad faciem contra Sacerdotes,& facies eorum inclinatæ ſunt in terram ſicut botri uvarum. 8 Dixit Dn̄s in verbo ſuo: Aſcendam & tentabo Danielem, & videbo ſi poteſt ſtare in tentatione hac ſicut ſtetit Abraham,qui ſimilis fuit ramo[*palmarum,quem probavi*] decem tentationibus: & probabo ego quoq; Ananiam, Mizael, & Azariam: & ſi poſſunt ſtare in tentationibus ſuis,redimam propter merita eorum populum domus Iſrael, qui comparatus eſt botris uvarum: & nomen Daniel,Ananiæ,Mizael & Azariæ audietur in univerſa terra, & odor corū erit fragrans ſicut odor pomorum paradiſi voluptatis. 9 Dixit Daniel & ſocii ejus: Suſcipiendo ſuſcipiemus ſuper nos decretum verbi Dn̄i, ſicut ſuſcepit ſuper ſe Abraham pater noſter, qui comparatus eſt vino veteri; & ambulabimus in viis quæ rectæ ſunt coram eo, ſicut ambulaverunt Helias & Heliſæus prophetæ,per quorum merita ſurrexerunt mortui,qui ſimiles ſunt viro dormienti: & ſicut Ezechiel filius Buzi Sacerdos, quia in prophetia oris ſui ſuſcitati ſunt dormientes mortui qui erant in campo Dura. 10 Dixit Jeruſalem: In omni tempore quo ego ambulabo in via dominatoris ſeculi, habitare facit majeſtatem ſuam in medio mei, & ad me eſt deſiderium ejus: & in tempore quo ego declino à viis ejus, aufert majeſtatem ſuam à me, & transfert me inter populos: & ipſi dominantur in me ſicut vir qui dominatur uxori ſuæ. 11 Quando peccaverunt populus domus Iſrael, tranſmigrare eos fecit Dn̄s in terram Seir regionis Idumeæ: dixit cœtus Iſrael, Obſecro te dominator totius ſeculi ſuſcipe orationem meam, qua ego oro coram te in urbibus tranſmigrationis meæ & provinciis populorum. 12 Dixerunt filii Iſrael ad invicem: Surgamus manè, & eamus ad domum eccleſiæ & ad domum examinis, & inveſtigemus in libro Legis, & videamus an pervenerit tempus redemptionis populi domus Iſrael, qui comparatus eſt viti, ut redimatur de captivitate ſua: & interrogemus ſapientes an manifeſta ſit coram Dn̄o juſtitia juſtorum, qui pleni ſunt præceptis ſicut malogranata, & an pervenerit finis ut aſcendamus in Jeruſalem, ut demus ibi laudem Deo cœli,& offeramus holocauſta & victimas ſanctificatas. 13 Et cùm fuerit voluntas à facie Dn̄i ut redimat populum ſuum de captivitate,dicetur regi Meſſiæ: Jam completus eſt finis captivitatis, & meritum juſtorum ſuave eſt coram me ſicut odor balſami: & ſapientes generationum conſtituti in portis gymnaſii, operam dant verbis Scribarum & verbis Legis: nunc ſurge ſuſcipe regnum quod repoſui tibi.

CAP. VIII.

1 ET in tempore illo revelabitur rex Meſſias cœtui Iſrael, & dicent ei filii Iſrael: Veni, eſto frater noſter,& aſcendamus in Jeruſalem, & ſugemus tecum ſententias Legis, ſicut ſugit infans ubera matris ſuæ: quia omni tempore quo eram extorris extra terram meam, cùm recordabar nominis Dei magni, & tradebam animam meam propter deitatem ejus, etiam populi terrarum non deſpiciebant me. 2 Ducam te rex Meſſias & introducam te in domum ſanctuarii mei, & docebis me timere à facie Domini, & ambulare in viis ejus, & ibi prandebimus prandium *Leviathan*, & bibemus vinum vetus quod reconditum eſt in uvis ſuis à die quo creatum eſt ſeculum, & de malis punicis quæ præparata ſunt juſtis in paradiſo voluptatis. 3 Dixit cœtus Iſrael: Ego electa ſum ſupra omnes populos, quia ego alligo frontalia manui ſiniſtræ meæ, & capiti; chartuláque infixa eſt lateri dextero portæ meæ, cujus tertia pars reſpicit thalamum meum, ut non habeant licentiam dæmones ad nocendum mihi.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

4 Collum tuum ſimile turri eburneæ. Oculi tui ſicut piſcinæ Heſbon ad portam filiæ multorum. Naſus tuus ſimilis turri Libani ſpectanti verſùs Damaſcum. 5 Caput tuum ſuper te ſimile eſt Carmelo. Et intexti crines capitis tui, ſicut purpura regis alligata ſtadiis. 6 Quàm pulchra es,quàm jucunda,

---

Verſio VULG. LAT.

4 Collum tuū ſicut turris eburnea. Oculi tui ſicut piſcinæ in Heſebon,quæ ſunt in porta filiæ multitudinis. Naſus tuus ſicut turris Libani, quæ re-5 ſpicit contra Damaſcum. Caput tuū ut Carmelus: & comæ capitis tui,ſicut purpura regis vincta canalibus. 6 Quàm pulchra es,& quā decora,cha-7 riſſima,in deliciis! Statura tua aſſimilata eſt palmæ, & ubera tua botris. 8 Dixi;Aſcendā in palmā,& apprehendā fruct⁹ ej⁹: & erunt ubera tua ſicut botri vineæ:et odor oris tui ſicut ma-9 lorū. Guttur tuū ſicut vinū optimū, dignum dilecto meo ad potandū, labiiſq; & dentib⁹ illi⁹ ad ruminandū. 10 Ego dilecto meo, & ad me converſio 11 ejus. Veni,dilecte mi, egrediamur in 12 agrum, commoremur in villis. Manè ſurgamus ad vineas, videamus ſi floruit vinea, ſi flores fruct⁹ parturiunt, ſi floruerunt mala punica:ibi dabo ti-13 bi ubera mea. Mandragoræ dederunt odorem. In portis noſtris omnia poma: nova & vetera, dilecte mi, ſervavi tibi.

CAP. VIII.

1 QUis mihi det te fratrē meū ſugētem ubera matris meæ, ut inveniā te foris,& deoſculer te,& jam me nemo 2 deſpiciat? Apprehendam te, & ducā in domū matris meæ:ibi me docebis, & dabo tibi poculum ex vino condito, & muſtum malorū granatorū me-3 orum. Læva ejus ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

4 †(θ)Ὁ τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφάντινος· †(ι) οἱ ὀφθαλμοί σου ὡς λίμναι ἐν Ἐσεβὼν, †ἐν πύλαις θυγατρὸς πολλῶν. † μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ Λιβάνου †σκοπεύων πρόσωπον Δαμασκοῦ. 5 † Κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς Κάρμηλος, †καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα· †βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. 6 † Τί ὡραιώθης, καὶ τί ἡδύνθης †ἀγάπη; ἐν τρυφαῖς σου 7 † Τοῦτο μέγεθός σου (κ) ὡμοιώθης τῷ φοίνικι, †καὶ οἱ μαστοί σου τοῖς βότρυσιν. 8 † Εἶπα, Ἀναβήσομαι (λ)ἐπὶ τῷ φοίνικι, †κρατήσω τῶν ὕψεων αὐτοῦ· καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυες τῆς ἀμπέλου, 9 † καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα, † Καὶ ὁ λάρυγξ σου ὡς οἶνος (μ)ὁ ἀγαθὸς, †πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα, †ἱκανούμενος (ν)χείλεσί μου καὶ ὀδοῦσιν. 10 † Ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, † καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ 11 ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ. † Ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου, ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρὸν, †αὐλισθῶμεν ἐν κώμαις. 12 † Ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας· †ἴδωμεν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος, † ἤνθησεν ὁ κυπρισμὸς, † ἤνθησαν αἱ ῥοαί· † ἐκεῖ 13 δώσω τοὺς μαστούς μου σοί. † Οἱ (ξ)μανδραγόραι ἔδωκαν ὀσμὴν † καὶ ἐπὶ θύραις (ο)ἡμῶν πάντα ἀκρόδρυα †νέα πρὸς παλαιὰ ἀδελφιδέ μου ἐτήρησά σοι.

ΚΕΦ. η'.

1 †Τίς δῴη σε ἀδελφιδέ μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρός μου; † εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε, † καίγε 2 οὐκ ἐξουδενώσουσί (α)μοι. †Παραλήψομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μητρός μου † καὶ εἰς (β)ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με· † ποτιῶ σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, 3 † ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου. † Εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, † (γ) καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήψεταί με.

MS.A. (θ) Τράχηλός (ι) ὀφθαλμοί (κ) ὡμοιώθη (λ) ἐν τῷ φοίνικι, (μ) ἀγαθὸς, (ν)ἐν χείλεσίν μου (ξ)*μανδραγόρες(ο)*ὑμῶν
Κεφ. η'. MS.A. (α) με. (β) ταμιεῖον (γ) καὶ δεξιὰ

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ Tranſ. LAT.

Collum tuum, ſicut turris eburnea: 4 *oculi tui,tanquam (f) ſtagna in Eſebon in portis filiæ (g) multorum. Naris tua, ſicut turris Libani proſpiciens faciē Damaſci.* 5 *Caput tuum ſuper te,ſicut Carmelus, (h)& plexus capitis tui, ſicut purpura. Rex ligatus in tranſcurſib⁹.* 6 *Quàm pulchra, & quàm ſuavis facta es, charitas, (i) in deliciis tuis?* 7 *Hæc (k)[c] magnitudo tua, ſimilis facta es palmæ; et ubera tua botris.* 8 *Dixi; Aſcendā in palmā, tenebo (l) cacumina ejus: & erunt nunc ubera tua, ſicut botri vitis, & odor naſi tui, ſicut pomi:* 9 *Et guttur tuum, ſicut vinū bonū, (m) [d] vadens fraterno meo in rectitudinem,(n) ſufficiens labiis meis, & dentibus.* 10 *Ego fraterno meo, et ſuper me converſio ejus.* 11 *Veni, [e] fraterne mi, exeamus in agrū, requieſcamus [f] in caſtellis.* 12 *Diluculò ſurgamus in vineas: Videamus, ſi (o) floruit vitis, [g] floruit propago, (p) floruerūt mala punica. Ibi dabo ubera mea tibi: Mandragoræ dederunt odorē.* 13 *[h] Et in oſtiis noſtris omnes nuces novis ad veteres, fraterne mi, (q) ſervavi tibi.*

CAP. VIII.

1 *Quis det te, (a)[a] fraterne mi, lactenē ubera matris meæ? (b) Inveniens te foris oſculabor te: (c) & quidem non ſpernent me.* 2 *Aſſumam te, introducam te in domum matris meæ, & in cubiculū ejus,quæ concepit (d) me. Potabo te de vino (e) unguentato, [b] de latice malorum punicorum meorum.* 3 *[c] Læva ejus ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.*

Verſio ÆTHIOPICA.

4 ወክሳድኪ ፡ ከመ ፡ ማኅፈደ ፡ ቀርን ፡ ነጌ ፡፡ አዕይንትኪ ፡ ከመ ፡ ምዕቋለተ ፡ በእሴቦን ፡ በአናቅጽ ፡ ወለተ ፡ ብዙኃን ፡፡ አንፍኪ ፡ ይመስል ፡ ከመ ፡ ማኅፈደ ፡ ሊባኖስ ፡፡ ዘይኔጽር ፡ መንገለ ፡ ገጸ ፡ ደማስቆስ ፡፡ 5 ርእስኪ ፡ ዘዲቤኪ ፡ ከመ ፡ ቀርሜሎስ ፡፡ ወጽፍሮ ፡ ርእስኪ ፡ ከመ ፡ ሜለት ፡፡ ንጉሥ ፡ እሡሬ ፡ ለረዊጽ ፡፡ 6 ጥቀ ፡ ሠናይኪ ፡ ወጥቀ ፡ አደምኪ ፡፡ አፈቅሮ ፡ ለፍግዕኪ ፡፡ 7 ዘቆምኪ ፡ ይመስል ፡ በቀልት ፡፡ 8 ወእኅዝ ፡ መልዕልቶ ፡፡ ወጼና ፡ አንፍኪ ፡ ከመ ፡ ጼና ፡ ስኂን ፡፡ ወኮነ ፡ አጥባትኪ ፡ ከመ ፡ አስካለ ፡ ወይን ፡፡ ወጼና ፡ እንፍኪ ፡ ከመ ፡ ጼና ፡ ስኂን ፡፡ 9 ወጕርዔኪ ፡ ከመ ፡ ወይን ፡ ሠናይ ፡፡ ወእንዘ ፡ የሐውር ፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይደሉ ፡ ለከናፍርየ ፡ ወለልሳንየ ፡፡ 10 አነ ፡ ለወልድ ፡ እኁየ ፡ ወኀቤየ ፡ መግባኡ ፡፡ 11 ነዐ ፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ ንፃእ ፡ ሐቅለ ፡፡ ወንዕርፍ ፡ ውስተ ፡ አድያም ፡፡ 12 ወንጊሥ ፡ ውስተ ፡ አዕጻደ ፡ ወይን ፡፡ ንርአይ ፡ እመ ፡ ጸገየ ፡ ወይን ፡፡ ወለእመ ፡ ጸገየ ፡ ቆዕ ፡፡ ወለእመ ፡ ፈረየ ፡ ሮማን ፡፡ በህየ ፡ እሁበከ ፡ አጥባትየ ፡ ለከ ፡፡ 13 ዕንጕታት ፡ ወሀቡ ፡ ማዕዛ ፡፡ ወውስተ ፡ አዕጻዳቲነ ፡ ኵሉ ፡ አቅማሕ ፡፡ ምስለ ፡ ሐዲስ ፡ ወብሉይ ፡፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ አነ ፡ ዐቀብኩ ፡ ለከ ፡፡

CAP. VIII. 1 መኑ ፡ ይሁበከ ፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ ትጥባ ፡ አጥባተ ፡ እምየ ፡፡ ወረኪብየ ፡ በአፍኣ ፡ እስዕመከ ፡፡ ወኢይሜንኑኒ ፡፡ 2 እነሥአከ ፡ ወአበውአከ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ እምየ ፡፡ ወውስተ ፡ ውሳጥያቲሃ ፡ ለእንተ ፡ ሐፀነተኒ ፡፡ ወአስተየከ ፡ እምርሑ ፡ አፈውየ ፡፡ ወእምስቴ ፡ ሮማንየ ፡፡ 3 የማኑ ፡ ተሐቅፈኒ ፡ ወጸጋሙ ፡ ታሕተ ፡ ርእስየ ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [c] ſtatura tua,ſimilis facta eſt palmæ.... Et tenebo cacumina ejus: & odor naſi tui, ſicut odor thuris. Et facta ſunt ubera tua, ſicut botri vitis: & odor naſi tui, ſicut odor thuris: & guttur tuum, [d] & vadens nepoti meo,& paratum labiis meis & linguæ meæ. Ego nepoti meo, [e] nepos mi, [f] vicinia. [g] & ſi floruit cyprus, & an fructificârunt mala [h] Et in atriis noſtris omnia poma nova juxtà ac vetera, nepos mi, ipſe ſervavi tibi.
CAP. VIII. [a] nepos mi, [b] de potu [c] Dextera illius amplexabitur me, & læva ejus ſub capiti meo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 عنقك كبرج العاج * عيناك كالجنان التي باسبون في ابواب بنت المدن * انفك كبرج
5 لبنان يراصد وجه دمشق * راسك غليظ كجبل الكرمل * وصعر راسك كبرفير ملك مربوط
6 7 في الملاعب * ما احسن بهاءك وما الذك * ايها المحبة في نعماتك * وعظم سانك هذا شبيه
8 بالنخلة * وثدياك تضاهي اعذاقها * قلت لاصعدن في النخلة ولامسكن معالقها * وستكون
9 ثدياك كعناقيد الكرمة * ونسيم انفك كنسيم التفاحة * وحنكك كنسيم النبيذ الجيد *
10 ابن اخي ذاهب الى الاستقامة * محركا بشفتي واسناني * انا عند ابن اخي * والي عندي تكون
11 12 عودته * يا ابن اخي هلم نخرج الى الحقل * ونستوطن في الضياع * ونبتكر الى الكروم *
13 وننظر ان كان الكرم قد ازهر * ازهر الزهر ازهرت الجبال * هناك ادفع اليك ثديي * اللفاح
منحن نسيمه * وكافة اثمار الشجر البارکة على ابوابنا * يا ابن اخي قد حفظت لك الحديثة
بازاء العتيقة * الفصل الثامن * من ذا يعطيك يا ابن اخي 1
2 ان ترضع ثديي امي * اذ وجدتك خارجا قبلتك * ومع ذاك فلم يزدروا بي * اتناولك
فادخلك الى بيت امي والى خزانة من حبلت بي * واسقيك من الخمر الطيب ومن ماء
3 رماني * يسار تحت راسي * ويمينه تنعطف علي *

Collum tuum ſicut turris eburnea. Oculi tui veluti viridaria quæ ſunt in Eſepon ad portas filiæ urbium. Naſus tuus ut turris Libani, quæ ſpectat verſùs Damaſcum. 4 *Caput tuum craſſum eſt ut mons Carmelus. Et comæ capitis tui veluti purpura regis ligata in foris luſoriis.* 5 *Quàm pulcher eſt nitor tuus, & quàm jucunda es O dilecta, in deliciis tuis!* 6 *Tanta famæ tua magnitudo ſimilis eſt palmæ, & mammæ tuæ botros ejus referunt.* 7 *Dixi, Conſcendam equidem in palmam, & apices ejus prehendam: eruntque mammæ tuæ ſicut botri vitis, & odor naſi tui velut odor pomi,* 8 *Et palatum tuum quaſi odor vini optimi. Nepos meus pergit ad rectitudinem, vim faciens in labia mea & dentes meos.* 9 *Ego ſum apud nepotem meum, & ad me erit reverſio ejus.* 10 *O mi nepos, veni,egrediamur ad agrum, & in ruribus moremur;* 11 *Manéque ſurgentes ad vineas, videamus num jam floruerit vinea, flores eruperint, floruerint montes.* 12 *Illic præbebo tibi mammas meas. Mandragoras propter fragrantiam ſuam, omneſque fructus arborum januis noſtris accumbentium, O mi nepos, repoſui tibi, recentes æquè ac veteres.* 13

CAP. VIII.

1 *O Quis tibi det mi nepos, ut ſugas mammas matris meæ? Cùm te foris invenero, deoſculabor te, nec me tamen deſpicient.* 2 *Prehendam te, introducámque in domum matris meæ, & in promptuarium ejus quæ me concepit, téque potabo vino ſuaviſſimo & aquâ granatorum meorum.* 3 *Siniſtra ejus ſub capite meo, & dextera ipſius flectatur ſuper me.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

dilecta, filia delitiarū! 7 Cæterùm hæc ſtatura tua ſimilis eſt palmæ,& ubera tua botris. 8 Dixi, Conſcendā palmā,et apprehendā ramos ejus: erúntq; ubera tua ut botri vitis,et odor vultûs tui ut pomorū, 9 Et palatū tuū ut vinū optimū, utile patruo meo ad rectitudinē,agitans labia mea & dentes meos. 10 Ego patruo meo, ad me regreſſus ej⁹. 11 Veni patrue mi,exeam⁹ ad agrū, pernoctemus in rure; 12 Et manè adeamus vineā, videamus num germinârit vitis, flores emerſerint, & floruerint malogranata: ibi dabo tibi ubera mea. 13 Mandragoræ ediderunt odorem:et propè januas noſtras omnigena poma, recentia ac vetera, mi patrue, recondi tibi.

CAP. VIII.

1 QUis te det fratrem mihi (lactârunt ubera mea agnos meos) inveniam te in foro, te oſculer, nec me contemnant. 2 Ducam te, & introducam in domum matris meæ, & in cubiculum genitricis meæ: potabo te ex vino meo ſuaviſſimo, & ex dulcedine malogranatorum meorum. 3 Læva ejus ſub capite meo, & dextera ejus amplexetur me.

שיר השירים: ח

, Jeruſalaim filiæ vos Adjuravi
4 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם
faceretis evigilare cur & , ſuſcitabitis cur
מַה־תָּעִירוּ וּמַה־תְּעֹרְרוּ אֶת־
iſta Quæ ? voluerit donec amorem
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת 5
ſeſe adjungens , deſerto de aſcendens
עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת
malo ſub ? ſuum dilectum ſuper
עַל־דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ
,tua mater te concepit ibi , te excitavi
עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ
me Pone te genuit parturiit ibi
שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃ שִׂימֵנִי 6
ſignaculum ut,tuũ cor ſuper ſignaculũ ut
כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם
mors ut fortis quia,tuum brachium ſuper
עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת
infernus ſicut dura , dilectio
אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל
, ignis prunæ ejus prunæ : zelotypia
קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ
non multæ Aquæ .Domini flamma
שַׁלְהֶבֶתְיָה׃ מַיִם רַבִּים לֹא 7
,dilectionem extinguere poterunt
יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאַהֲבָה
ſi : illam inundabunt non flumina &
וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־
ſuæ domᵒ ſubſtantiã omnem vir dederit
יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ
,eum contẽnent contẽnendo,dilectione in
בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ׃
:ei non ubera &,parvula nobis Soror
אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ 8
die in noſtræ ſorori faciemus quid
מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם
, ipſa murus Si ? ea in ſermo fiet qua
שֶׁיְּדֻבַּר־בָּהּ׃ אִם־חוֹמָה הִיא 9
ſi & : argenti palatium eã ſup ædificemᵒ
נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם־
cedri tabula eã ſuper muniamᵒ,ipſa janua
דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז׃
: turres ſicut mea ubera & , murus Ego
אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת 10
. reperiens ſicut ejus oculis in fui tunc
אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת
Selomoh ipſi fuit Vinea .pacem
שָׁלוֹם׃ כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה 11
vineam tradidit,Hamon Bahal in
בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם
ejᵒ fructu in adduceret vir : cuſtodibus
לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ
, mihi quæ mea Vinea .argenteos mille
אֶלֶף כָּסֶף׃ כַּרְמִי שֶׁלִּי 12
, Selomoh tibi mille : meas facies ad
לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה
.ejus fructum cuſtodientibus ducenti &
וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת־פִּרְיוֹ׃
ſocii , hortis in habitans O
הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים 13
.me fac audire,tuam vocem ad attendentes
מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי׃
tibi aſſimilare & , mi dilecte Fuge
בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ 14
cervorum hinnulo vel , capreæ
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
.aromatum montes ſuper
עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃

TARGUM. תרגום

4 השבעתי יאמר מלכא משיחא משביע אנא עליכון עמי בית
ישראל מה דין אתון מתגרין בעמי ארעא למפק מן גלותא ומה
דין אתון מרדין בחילותיה דגוג ומגוג אתעכיבו פון זעיר עד
דישיצון עממיא די עלו לאגחא קרבא לירושלם ובתר כן ידכר
לכון מרי עלמא רחמי צדיקיא ויהא רעוא מן קדמוהי למפרקכון:
5 מי אמר שלמה נביא כד יחון מיתיא עתיד לאתבזעא טור משחא
וכל מיתיא דישראל עתידין למפק מתחותוהי ואפילו צדיקיא
דמיתו בגלותא עתידין למיתי אורח כוכיא מלרע לארעא ונפקין
מן תחות טור משחא ורשיעיא דמיתו ואתקברו בארעא דישראל
עתידין למהוי רמין היכמה דרמי גבר אבנא באלא בכן יימרון
כל דיירי ארעא מה הוה זכותא דעמא הדין דסלקא מן ארעא רבא
רבבן כיומא דסלקת מן מדברא לארעא דישראל ומתפנקין על
רחמי מרהא כיומא דאתחמית תחות טורא דסיני לקבל ית
אוריתא ובההיא שעתא עתידא ציון דהיא אמן דישראל למילד ית
בנהא וירושלם לקבלא ית בני גלותא: 6 שימני אמרין בני ישראל
ביומא ההוא לרבוניהון בבעו מנך שוי יתן כגלוף דעזקא על לבך
כגלוף דעזקא על אדרעך דלא נוסיף עוד למהוי גלין ארום תקיפא
כמותא אהבת אלהותך וחסינא כגהנם קנאתא דעממיא מקנאן
לן ודבבו דנטרין לן דמיא לגומרין דאשא דגהנם דברא יתיה יי
ביומא תנינא לבריית עלמא לאוקדא ביה פלחי פולחנא נוכראה:
7 מים אמר מרי עלמא לעמיה בית ישראל אלולי מתכנשין כל
עממיא דמתילן למוי ימא דאנון סגיאין לא יכלין למטפי ית
רחמי מנך ואי מתכנפין כל מלכי ארעא דמתילן למוי נהרא
דנגדא בתקוף לא יכלין לממחי יתיך מעלמא ואלולי יהב גבר כל
ממון ביתיה למקני חוכמתא בגלותא אנא מהדר ליה כפיל
לעלמא דאתי וכל בזתא דיבזון מן משריתיה דגוג יהי די ליה:
8 אחות בעדנא ההיא יימרון מלאכי שמיא אלן לאלן אומא חדא
אית לן בארעא וקלילן זכוותהא ומלכין ושלטונין לית לה למפק
לאגחא קרבא עם משריתיה דגוג מה נעביד לאחתנא ביומא
דמלילו אומיא למסק עלהא לקרבא: 9 אם יימר מיכאל רבהון
דישראל אם היא מתעתדא כאושא ביני עממיא ויהבא כספא
למקני יחוד שמיה דמרי עלמא נהי אנא ואתון עם ספריהון סחרין
לה כנדבכין דכספא ולית רשו לעממיא למשלט בה היכמה דלית
רשו לזחלא למשלט בכספא ואפילו אי מסכינא היא מן פקודיא
נבעי רחמין עלהא קדם יי וידכר לה זכות אוריתא דעסקן בידה
ינקיא דכתיבא על לוחא דלבא ומתעתדא לקבל אומיא כארזא:
10 אני מתיבא כנשתא דישראל ואמרת אנא תקיפא בפתגמי
אוריתא כשורא ובנוי חסינין כמגדלא ובההיא זמנא תהי כנשתא
דישראל משכחא רחמין בעיני מרהא ויהון שאלין בשלמא כל
דיירי ארעא: 11 כרם אומא חדא סלקת בעדביה דמרי עלמא
דשלמא עמיה דהיא מתילא לכרמא אותיב יתה בירושלם ומסר
יתה ביד מלכיא דבית דוד דיהון נטרין יתה היכמה דאריסא נטר
לכרמא בתר דמית שלמה מלכא דישראל אשתארא בידוי
רחבעם בריה אתא ירבעם בר נבט ופליג עמיה מלכותא ודבר מן
ידוי עסר שבטין על מימר פומיה דאחיה דמן שילה די הוא גברא
רבא: 12 כרמי כד שמע שלמה מלכא דישראל נבואתיה דאחיה דמן
שילה בעא למקטליה וערק אחיה מן קדם שלמה ואזל למצרים
ובההיא שעתא אתאמר בנבואה למלכא שלמה למהוי איהו
שליט בעסר שבטין כל יומוהי ובתר מותיה יהי שליט בהון
ירבעם בר נבט ותרין שבטין יהודה ובנימן יהי שליט בהון
רחבעם בר שלמה: 13 היושבת אמר שלמה בסוף נבואתיה עתיד מרי עלמא למימר לכנשתא
דישראל בסוף יומיא את כנשתא דישראל דמתילא לגנתא קלילא ביני אומיא ויתיבא בבית
מדרשא עם חברי סנהדרין ושאר עמא דציתין לקל ריש מתיבתא ואלפין מן פומיה פתגמיה
אשמעיני אוריתא קל מליך בעדן דאת יתבא לזכאה ולחיבא ואהי מסכים לכל מה די את עבדת:
14 ברח בההיא שעתא יימרון סבי כנשתא דישראל ערוק לך רחמי מרי עלמא מארעא הדא מסאבא
ותשרי שכינתך בשמי מרומא ובעדן עקתין די אנחנא מצלין קדמך תהי דמי לטביא די בעדן דדמיך
עינא חדא קמיץ ועינא חדא יהי פתיח או כאורזילא דאילא דבעדן דעריק מסתכל בתריה כן אנת
תהא משגח בן ומסתכל בצערן ובסגופן משמי מרומא עד זמן די תתרעי בן ותפרוק יתן ותעיל יתן
על טורא דירושלם ותמן יסקון כהניא קדמך קטרת בוסמנין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Dicet rex Meſſias: Adjuro vos popule mi domus Iſrael, quare 4
contenditis contra populos terrarum ut egrediamini ex captivitate? & quare vos vultis rebellare contra exercitum Gog
& Magog? ſuſtinete modicum donec conſumantur populi
qui aſcenderunt ad belligerandum contra Jeruſalem, & poſteà
recordabitur vobis dominator ſeculi miſerationum juſtorum,
& erit voluntas à facie ejus ut liberet vos. Dixit Salomon 5
propheta: Quando reviviſcent mortui, futurum eſt ut ſcindatur mons olivarum: & omnes mortui Iſrael egreſſuri ſunt
ex eo; & etiam juſti qui mortui ſunt in captivitate, venturi
ſunt per viam *cavernarum* ſub terra, & egredientur ex monte olivarum. Futurum eſt autem ut impii qui mortui ſunt &
ſepulti ſunt in terra Iſrael, dejiciantur ſicut lapis quem projecit homo *ex funda*: tunc dicent omnes habitatores terræ: Quod eſt meritum populi hujus qui aſcendit de terra in
mille millibus, ſicut in die quo aſcendit de deſerto in terram
Iſrael, & delitiis affluunt propter miſerationes Domini ſui,
ſicut in die qua viſus eſt ſub monte Sinai ut ſuſciperet Legem?
& futurum eſt in illa hora ut Sion, quæ eſt mater Iſrael, pariat
filios ſuos, et Jeruſalem ſuſcipiat filios captivitatis. Dicent 6
filii Iſrael in die illa Domino ſuo: Obſecro te, pone nos
ſicut ſculpturam anuli ſuper cor tuum & ſicut ſculpturam
anuli ſuper brachium tuum, ut non addamus ultrà eſſe
exules: quoniam fortis eſt ſicut mors dilectio deitatis tuæ, &
robuſtus ſicut gehenna zelus populorum qui zelant nos, & inimicitia quam reſervant nobis, ſimilis eſt prunis ignis gehennæ, quem creavit Deus *die ſecundo creationis mundi* ut ſuccendantur in eo cultores idololatriæ. Dixit dominator ſecu- 7
li populo ſuo domui Iſrael: Quamvis congregentur omnes
populi qui comparati ſunt aquis maris, quæ ſunt multæ, non
poterunt extinguere miſerationes meas à te: & ſi congregati fuerint omnes reges terræ, qui comparati ſunt aquis fluminis quod defluit cum impetu, non poterunt evellere te à
ſeculo: & ſi dederit vir omnem pecuniam domus ſuæ ut poſſideat ſapientiam in captivitate, ego reddam ei duplum in ſeculo venturo; & omnis præda quam deprædabitur de caſtris
Gog, ipſius erit. In illo tempore dicent angeli cœli ad in- 8
vicem: Gens una eſt nobis in terra, & merita ejus levia
ſunt, & reges & dominatores non habet ut egrediantur
ad pugnandum contra exercitum Gog; quid faciemus ſorori noſtræ in die qua locutæ fuerint nationes, ut aſcendant
contra eam ad bellum? Dicet Michael princeps Iſrael: Si 9
ipſa ſteterit ſicut fundamentum inter populos, & dederit argentum ut poſſideat unitatem nominis dominatoris ſeculi,
erimus ego & vos cum ſcribis eorum circundantes eam
ſicut ordines argentei; & non habebunt poteſtatem populi
ut dominentur in eam, ſicut non eſt poteſtas vermi ut dominetur argento: & quamvis ſit egena præceptis, quæremus miſerationem propter eam coram Domino, & recordabitur ejus propter meritum Legis in qua laborant pueri,
quæ ſcripta eſt in tabulis cordis: & ſtat contra gentes ſicut
cedrus. Reſpondebit cœtus Iſrael & dicet: Ego fortis ſum 10
in verbis Legis ſicut murus, & filii mei robuſti ſicut turres: & in illo tempore cœtus Iſrael inveniet miſericordiam in oculis Domini ſui, & ſalutabunt eum omnes habitatores terræ. Gens una aſcendit in ſortem dominatoris ſe- 11
culi, apud quem eſt pax, quæ comparata eſt vineæ: collocavit eam in Jeruſalem, tradiditque eam in manum regum
domus David, ut cuſtodirent eam, ſicut agricola cuſtodit vineam ſuam. Poſtquàm mortuus eſt Salomon rex Iſrael, remanſit in manu Roboam filii ejus, & venit Jeroboam filius Nabat, & diviſit cum eo regnum: & tulit de manu ejus
decem tribus, juxta verbum oris Achiæ Sylonitæ, qui erat
vir magnus. Quando audivit Salomon rex Iſrael pro- 12
phetiam Achiæ Sylonitæ, quæſivit occidere eum: & fugit
Achia à facie Salomonis, & abiit in Ægyptum: & in illo
tempore dictum eſt in prophetia Salomoni regi, quod dominaretur decem tribubus omnibus diebus ſuis, & poſt mortem
ſuam dominaretur eis Jeroboam filius Nabat: & duabus
tribubus, videlicet Juda & Benjamin, dominaretur Roboam filius Salomonis. Dixit Salomon in fine prophetiæ ſuæ: 13
Dicturus eſt dominator ſeculi cœtui Iſrael in fine dierum:
Tu congregatio Iſrael quæ comparata es horto minimo inter
nationes, & habitas in domo doctrinæ cum ſociis concilii &
reliquis populis qui auſcultant vocem principis ſcholæ, &
diſcunt ab ore ejus verba ejus: audire me fac Legem, vocem
[*ſcilicet*] ſermonum tuorum in tempore quo tu ſedes ad
juſtificandum & ad condemnandum, & aſſentiar omnibus
quæ feceris. In illo tempore dicent ſenes cœtus Iſrael: 14
Fuge tibi dilecte mi dominator ſeculi de terra hac immunda, & habitet majeſtas tua in cœlis excelſis: & in tempore
tribulationis quo nos oraverimus coram te, eris ſimilis capreæ, quæ in tempore quo dormit, unus oculus ejus eſt clauſus, & alter oculus eſt apertus: aut ſicut hinnulus cervorum, qui in tempore quò fugit reſpicit poſt ſe: ſic tu
contemplaberis nos, & reſpicies tribulationem noſtram &
afflictionem noſtram de cœlis excelſis, uſque ad tempus quo
beneplacitum erit tibi in nobis, & redimes nos & introduces nos in montem Jeruſalem, & ibi adolebunt Sacerdotes coram te incenſum aromatum.

Finis Canticorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܐܘܡܝܬ ܐܢܘܢ ܒܢܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܐܢ ܬܥܝܪܘܢ ܘܐܢ ܬܬܥܝܪܘܢ ܚܘܒܐ. ܥܕܡܐ ܕܨܒܐ ܀ ܡܢܘ ܗܕܐ
5 ܕܣܠܩܐ ܡܢ ܡܕܒܪܐ. ܘܡܣܬܡܟܐ ܥܠ ܕܕܗ. ܬܚܝܬ ܬܦܘܚܐ ܐܥܝܪܬܟܝ. ܬܡܢ ܚܒܠܬܟܝ
6 ܐܡܟܝ. ܬܡܢ ܚܒܠܬܟܝ ܝܠܕܬܟܝ ܀ ܣܝܡܝܢܝ ܐܝܟ ܛܒܥܐ ܥܠ ܠܒܟ. ܘܐܝܟ ܛܒܥܐ ܥܠ ܕܪܥܟ.

Adjuro vos filiæ Jeruſalem, ſi excitetis & ſi 4
expergefaciatis ipſam dilectam donec velit.
Quæ eſt iſta quæ aſcendit à deſerto innixa 5
patruo ſuo? ſub malo *arbore* excitavi te, &
ibi enixa eſt te mater tua, ibi te peperit genitrix tua. Pone me ſigillum ſuper cor tu- 6
um, & velut ſigillum ſuper brachium tuum:

Verſio VULG. LAT.

4 Adjuro vos, filiæ Jeruſalem, ne ſuſcitetis, neq; evigilare faciatis dilectam,
5 donec ipſa velit. Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto, deliciis affluens, innixa ſuper dilectum ſuũ? Sub arbore malo ſuſcitavi te: ibi corrupta eſt mater tua, ibi violata eſt genitrix tua.
6 Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuũ, ut ſignaculum ſuper brachium tuum: quia fortis eſt ut mors dilectio, dura ſicut infernᵘ æmulatio: lampades ejᵘ,
7 lampades ignis atq; flammarũ. Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam: ſi dederit homo omnem ſubſtantiam domûs ſuæ pro dilectione, quaſi nihil
8 deſpiciet eam. Soror noſtra parva, & ubera non habet: quid faciemᵘ ſorori noſtræ in die quando alloquenda
9 eſt? Si murus eſt, ædificemus ſuper eum propugnacula argentea: ſi oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedri-
10 nis. Ego murus: & ubera mea ſicut turris, ex quo facta ſum corã eo quaſi
11 pacem reperiens. Vinea fuit pacifico in ea, quæ habet populos: tradidit eam cuſtodibus, vir affert pro fructu
12 ejus mille argenteos. Vinea mea coram me eſt. Mille tui pacifici, & ducenti his, qui cuſtodiunt fructus ejus.
13 Quæ habitas in hortis, amici auſcultant: fac me audire vocem tuam.
14 Fuge, dilecte mi, & aſſimilare capreæ hinnulóque cervorum ſuper montes aromatum.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

4 † Ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ † (δ) ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ· † (ε) ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐὰν ἐξεγείρητε
5 τὴν ἀγάπην † ἕως ἂν θελήσῃ. † Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα λελευκανθισμένη, † ἐπιστηριζομένη ἐπὶ τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς; † ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε· † ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ μήτηρ σου, † ἐκεῖ ὠδίνησέ σε
6 ἡ τεκοῦσά σου. † Θές με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, † ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὸν βραχίονά σου· † ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἀγάπη, † (ζ) σκληρὸς ὡς ᾅδης ζῆλος· † περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυρός, φλόγες
7 αὐτῆς. † Ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην, † καὶ ποταμοὶ οὐ (η) συγκλύσουσιν αὐτήν. † ἐὰν δῷ ἀνὴρ (θ) πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ, † ἐξ-
8 ουδενώσει (ι) ἐξουδενώσουσιν αὐτόν. † Ἀδελφὴ ἡμῶν μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. † τί ποιήσωμεν τῇ ἀδελφῇ
9 ἡμῶν, † ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐὰν λαληθῇ ἐν αὐτῇ; † Εἰ τεῖχός ἐστιν, οἰκοδομήσωμεν ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπάλξεις ἀργυρᾶς· † καὶ εἰ θύρα ἐστί, διαγράψωμεν ἐπ᾽ αὐτὴν σα-
10 νίδα κεδρίνην. † Ἐγὼ τεῖχος, καὶ μαστοί μου ὡς πύργοι· † ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς (κ) αὐτῶν ὡς
11 εὑρίσκουσα εἰρήνην. † Ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ Σαλωμὼν ἐν Βεελαμών· † ἔδωκε τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ τοῖς (λ) τηροῦσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους
12 ἀργυρίου. † Ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου, † οἱ χίλιοι Σαλωμών, † καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς τηροῦσι τὸν
13 καρπὸν αὐτοῦ. † Ὁ καθήμενος ἐν κήποις, ἑταῖροι προσέχοντες † τῇ φωνῇ σου, ἀκούτισόν με. † Φύγε
14 ἀδελφιδέ μου, καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι, † (μ) ἢ τῷ νεβρῷ τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη τῶν ἀρωμάτων.

MS.A. (δ) ἐν ταῖς δυνάμεσιν, καὶ ἐν ταῖς (ε) τί ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε (ζ) σκληρὸν (η) συγκλύσουσιν (θ) τὸν πάντα βίον (ι) ἐξουδενήσουσιν (κ) αὐτοῦ εὑρίσκουσα (λ) τηροῦσιν ** Ἀμπελών μου (μ) ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ τὰ ὄρη κοιλωμάτων. MS.A. Ἆσμα ᾀσμάτων.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ. Tranſ. LAT.

Adjuravi vos, filiæ Hieruſalẽ [c] *in* 4 *(f) viribᵒ agri, ſi ſuſcitaveritis, & ſi exuſcitaveritis* [d] *charitatẽ, quoadúſque voluerit.* [e] *Quæ eſt iſta,* 5 *quæ (g) aſcẽdit dealbata, (h) innixa ſuper fraternũ ſuum? (i) Sub malo exuſcitavi te. (k) Ibi peperit te mater tua,* [f] *ibi peperit te, quæ genuit te. (l) Pone me ut* [g] *ſignaculũ ſu-* 6 *per cor tuũ, ut ſignaculũ ſuper brachium tuum. (m) Quia valida, ut mors, charitas; durus, ſicut infernus, zelᵒ: (n) alæ ejᵘˢ, alæ ignis,* [h] *flammæ ejus. Aquæ multæ non poterit ex-* 7 *tinguere* [†] *charitatem, & flumina non undabũt eam. Si dederit vir (o) omne* [i] *vitã ſuam (p) in charitate; contemptu contemnent eum. Soror* 8 *noſtra (q) parva, et ubera non habet. Quid faciemus ſorori noſtræ in die, quã (r) loquetur in ea? Si murus eſt,* 9 [k] *ædificemᵒ ſuper eã propugnacula argentea: et ſi janua eſt, (ſ)* [l] *ſculpamus ſuper eam tabulã cedrinam. Ego* [m] *murus, & ubera mea ſicut* 10 *turres. Ego eram in oculis (t) eorum tanquam inveniens pacem: Vinea* 11 *facta eſt Salomoni in (u) Beelamon: dedit vineam ſuam iis qui* [n] *ſervant. Vir feret in (x) fructu ejus mille argenti. Vinea (y) mihi* 12 *mea in conſpectu meo: mille Salomoni, & (z) ducenti ſervantibus fructum ejus. Qui (æ) ſedes in hor-* 13 *tis, amici ſunt (aa) intendentes voci tuæ: vocem tuam inſinua mihi. Fu-* 14 *ge,* [o] *fraterne mi, & ſimilis eſto capreolæ, aut hinnulo cervorum ſuper* [p] *montes (bb) aromatum.*

Verſio ÆTHIOPICA.

አምሐልኩክን፡ አዋልደ፡ ኢየሩሳሌም፡፡ በኃ 4
ይሉ፡ ወበጽንዑ፡ ለገደም፡፡ ወእመ፡ ተንሥአ፡
ወአንሥአ፡ ሙታን፡፡ አፈቅሮ፡ እስከ፡ አመ፡
ፈቀደ፡፡=፡ መኑ፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡ እንተ፡ ትሔ 5
ውጽ፡ ከመ፡ ጎሕ፡፡
ጸ፡ ጽዕዱት፡ ወብርህት፡፡ እንተ፡ ትትመረጐ
ዝ፡ በወልድ፡ እኁሃ፡፡ እመታብ፡ ኮል፡ አንሣእ
ኩክ፡፡ ወበህየ፡ ሐመት፡ ብክ፡ እምክ፡ ወሰደት
ክ፡፡=፡ አንብረኒ፡ ከመ፡ ሕልቀት፡ ውስተ፡ ልብ 6
ክ፡፡ ወከመ፡ ማዕተብ፡ ውስተ፡ መዝራዕትክ፡፡
እስመ፡ ፋቅር፡ ከመ፡ ሞት፡ ፅኑዕ፡፡ ወድርክት፡
ከመ፡ ሲኦል፡ ቅንዓት፡፡ ክነፊሃ፡ ክነፈ፡ እሳት፡ ወ
ላህብ፡፡=፡ ወማይ፡ ብዙኅ፡ ኢይክል፡ ለኅፍ 7
ኦት፡ ለፋቅር፡፡ ለእመ፡ ወሀበ፡ ብእሲ፡ ብእሲ፡
ኵሎ፡ ንብረቶ፡ በፋቅር፡፡ መንኖ፡ ኢይሜንን
ዋ፡፡=፡ እኅትነ፡ ንስቲት፡ ይእቲ፡ ወአጥባት፡ 8
አልባ፡፡ ምንተ፡ ንግበር፡ ለእኅትነ፡ በዕለት፡ እ
መ፡ ይትናገሩ፡ ባቲ፡፡=፡ እመ፡ አረፍት፡ ይእ 9
ቲ፡ ንግበር፡ ላቲ፡ ተድባበ፡ ዘብሩር፡፡ እመ፡ ኆ
ኅት፡ ይእቲ፡ ንሕንጽ፡ ላቲ፡ ማዕጾ፡ ዘቄድሮ
ስ፡፡=፡ አነ፡ ቅጽር፡ ወአጥባትየ፡ ከመ፡ ማኅፈ 10
ድ፡፡ አነ፡ ወይእቲ፡ በአዕይንቲሁ፡ እንተ፡ እረክ
ብ፡ ሰላመ፡፡=፡ ዓጸደ፡ ወይን፡ ኮነ፡ ዘሰሎሞን፡ በ 11
ብኤላሞን፡፡ ወወሀበ፡ ዓጸደ፡ ወይን፡ ለእለ፡ የዐቅ
ቡ፡ ፍሬሁ፡፡ ብእሲ፡ ብእሲ፡ ይሁብ፡ ፍሬሁ፡፡
በበጊዜሁ፡ አሠርቱ፡ ምእት፡ ብሩረ፡፡=፡ ዐሠ 12
ርቱ፡ ምእት፡ ኮነ፡ ዘሰሎሞን፡፡ ወክልኤቱ፡ ም
እት፡ ለእለ፡ የዐቅቡ፡ ፍሬሁ፡፡=፡ ዘይነብር፡ 13
ውስተ፡ ገነት፡ ካልእን፡ ይፄእደዎ፡፡ ቃለከ፡ አ
ስምዐኒ፡፡=፡ ጕየይ፡ እንተ፡ ወልድ፡ እኁየ፡ 14
ወተመሰላ፡ ለወይጠል፡፡ ወከመ፡ ወሬዛ፡ ኀየል፡
ውስተ፡ አድባረ፡ ቤቴል፡፡=፡

ተፈጸመ፡፡

INTERP. ÆTH. [c] in virtutibus & in [d] hominem quem diligo, [e] Quænam eſt iſta quæ proſpicit ut aurora dealbata ſplendida, innixa ſuper nepotem ſuum? [f] genitrix tua. [g] ut annulum ſuper [h] & flammæ. [†] charitatem. Si dederit [i] victum ſuum [k] faciamus ei pinnas argenteas: [l] ædificemus ei [m] arx, & [n] ſervant fructum ejus. Vir omnis feret fructum ejus, quilibet in tempore ſuo mille argenti: mille fuerunt Salomoni, [o] tu nepos mi, [p] montes Bethel. Finis

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * أستحلفكن يا بنات أورسليم بعذارات الحقل وقواته. إن أنتم أقمتم وأنهضتم المحبة إلى أن
5 تشاء هي * من هذه الصاعدة مبيضة مسندة على ابن أخيها. أنهضتك تحت التفاحة. هناك
6 ابتاعتك أمك. تمخضت بك والدتك * ضعني على قلبك كالخاتم * وعلى ساعديك كالخاتم *
فإن المحبة معتزمة كالموت. والغيرة قاسية كالجحيم. بسط أجنحتها كانبساط أجنحة النار. هذا
7 * مقدار لهيب المحبة * فالماء الكثير لن يستطيع يطفي المحبة * والأنهار ما تغسل آثارها *
8 إن بذل الإنسان كل عمره في المحبة. وإنما يحتقرونه احتقارا * الأخت عندنا صغيرة ولا ثديين
9 لها. ماذا نصنع يا ابن أخينا في اليوم الذي تتكلم فيه * فإن كانت هي سورا فلنبن
10 عليها ألواح فضة. وإن كانت بابا فلنقس عليها دف أرز * أنا سور وثدياي برجان. أنا كنت
11 في عينيه واجدة سلامة * صار لسليمن كرم في بعل أمون. فدفع كرمه إلى نواطر يحفظونه.
12 يحمل إنسان بثمرته ألوفا من الفضة * الكرم الذي لي أمامي. الوف لك يا سليمان. والمايتان
13 للذين يحفظون ثمرته * الجالس في البساتين * آخرون يصغون إليه * أسمعيني صوتك * نح يا 14
ابن أخي * وشبه بالغزال أو بخشف الأيلة على جبال الطيوب *
* والتسبيح لله دائما أبدا *

Obteſtor vos O filiæ Jeruſalem, per potentias agri ejúſque virtutes, ne excitetis nevè expergefaciatis dilectam, quoad ipſa 4 *voluerit. Quæ eſt iſta aſcendens dealbata,* 5 *innixa nepoti ſuo? Excitavi te ſub malo arbore: ibi te deſtruxit mater tua, te parturivit genitrix tua. Imponito me cordi* 6 *tuo ut ſigillum, & brachiis tuis ut annulum: amor enim violentus eſt ut mors, & zelotypia crudelis ut infernus: expanſio alarum ejus velut expanſio alarum ignis. Talis eſt vis flammæ amoris: Nam aqua* 7 *plurima haudquaquam poterit extinguere amorem, & flumina haud abluent veſtigia ejus. Si prodegerit quis totam ætatem ſuam in amore, nihilominus maximo in contemptu habebunt illum. Soror adeſt* 8 *nobis parva, nondum habens mammas, quid faciemus O nepos noſter, in die quâ loquetur? Quòd ſi ipſa murus eſt, fabri-* 9 *cemus ſuper eam laminas argenteas: ſin autem ſit janua, metiamur ſuper eam aſſerem cedrinũ. Ego murus ſum, & meæ mammæ* 10 *geminæ turres: facta ſum in oculis ejus inveniens pacem. Poſſidet Salomon vineã* 11 *in Baal-amon, deditque vineam ſuam cuſtodibus aſſervandam: quorum quilibet percepit ex ejus fructu millia numorum argenteorum. Vinea quæ me attinet, ob* 12 *oculos eſt mihi: millia tibi O Salomon, ducenta verò his qui cuſtodiunt fructum ejus. Sedens in hortis, quem alii auſcul-* 13 *tant, audire me fac vocem tuam. Secede* 14 *O mi nepos, & ſimilis eſto cervo aut hinnulo capreæ ſuper montes aromatum.*

Laus Deo perpetua & infinita.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܡܛܠ ܕܥܫܝܢܐ ܐܝܟ ܡܘܬܐ ܚܘܒܐ. ܘܩܫܝܐ ܐܝܟ ܫܝܘܠ ܛܢܢܐ. ܙܠܝܩܘܗܝ ܙܠܝܩܐ ܕܢܘܪܐ
ܘܫܠܗܒܝܬܐ. ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܕܥܟܘ ܠܚܘܒܐ. ܘܢܗܪܘܬܐ ܠܐ ܢܫܛܦܘܢܗ. 7
ܘܐܢ ܢܬܠ ܓܒܪܐ ܟܠܗ ܩܢܝܢܐ ܕܒܝܬܗ ܚܠܦ ܚܘܒܐ. ܡܒܣܪܘ ܢܒܣܪܘܢ ܒܗ ܀ ܚܬܐ ܙܥܘܪܬܐ ܠܢ 8
ܘܬܕܝܐ ܠܝܬ ܠܗ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܠܚܬܢ. ܒܝܘܡܐ ܕܡܬܡܠܠܐ ܒܗ ܀ ܐܢ ܫܘܪܐ ܗܝ 9
ܢܒܢܐ ܥܠܝܗ ܩܠܥܐ ܕܣܐܡܐ. ܘܐܢ ܬܪܥܐ ܗܝ ܢܨܘܪ ܥܠܝܗ ܕܦܐ ܕܐܪܙܐ ܀ ܐܢܐ ܫܘܪܐ. ܘܬܕܝ 10
ܡܓܕܠܐ. ܗܝܕܝܢ ܗܘܝܬ ܒܥܝܢܘܗܝ ܐܝܟ ܡܫܟܚܬ ܫܠܡܐ ܀ ܟܪܡܐ ܗܘܐ 11
ܠܫܠܝܡܘܢ. ܒܥܠܬ ܗܡܘܢ. ܝܗܒ ܟܪܡܐ ܠܢܛܘܪܐ. ܓܒܪܐ ܢܝܬܐ ܒܦܐܪܘܗܝ ܐܠܦ
ܕܣܐܡܐ ܀ ܟܪܡܝ ܩܕܡܝ. ܐܠܦܐ ܠܟ ܫܠܝܡܘܢ. ܘܡܐܬܝܢ ܠܢܛܘܪܐ ܕܦܐܪܐ. 12
13 ܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܒܓܢܬܐ ܘܨܝܬܝܢ ܠܩܠܟ. ܐܫܡܥܝܢܝ ܀ ܥܪܘܩ ܕܕܝ ܘܕܡܐ ܠܟ
14 ܠܛܒܝܐ ܘܠܥܘܦܪܐ ܕܐܝܠܐ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܒܣܡܐ.
ܚܟܡܬܐ ܕܚܟܡܬܐ ܕܗܝ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܬܫܒܚܬܐ.
* ܫܠܡ ܫܘܒܚܐ ܕܬܫܒܚܬܐ. ܕܝܠܗ ܕܫܠܝܡܘܢ *

nam fortis eſt ut mors amor, & dura ſicut infernus zelotypia: radii ejus radii ſunt ignis ac
flammæ. Aquæ multæ nequeunt extinguere 7
amorem, & flumina haud abripient illum. Si
quis dederit omnes opes domûs ſuæ pro amore, planè deridebunt eum. Soror nobis eſt 8
parva, & ubera non habet; quid faciemus
ſorori noſtræ in die quo ſermo fiet de ipſa?
Si murus eſt, ædificemus ſuper eam pinnas ar- 9
genteas: ſin fuerit janua, compingamus ſuper
eam tabulas cedrinas. Ego murus ſum, & ube- 10
ra mea turres: tunc eram in oculis ejus quaſi
pacem conſecuta. Vineam habebat Salomon 11
fructûs feraciſſimam: dedi vineã cuſtodibus:
vir obtulit pro fructibus ejus mille argenteos.
Vinea mea coram me eſt: mille tibi Salomon, 12
& ducenti fructuum cuſtodibus. Eos qui ſe- 13
dent in hortis, & auſcultant vocem tuam, audire me fac. Revertere mi patrue, ſimilis eſto 14
capreolo & hinnulo cervorum ſuper montes
aromatum.

Sapientia Sapientiarum, hoc eſt
Cantici canticorum
FINIS.

Notandum hic, Librum Canticorum, quem communiter in octo dividimus Capita, (quæ literis Romanis expreſsimus, verſibus etiam ſecundùm Græcam verſionem appoſitis;) apud Æthiopes, in quinque tantum tmemata diſtingui, quæ figuris numeralibus illorum propriis indicantur.

ESAIAS.

ספר ישעידו

CAPUT I. א

,Jeruſalaim & Jehudah ſuper vidit quam , Amos filii Jeſahiahu Viſio
1 חזון ישעיהו בן־אמוץ אשר חזה על־יהודה וירושלם
regum Jehizchijahu , Achaz , Jotham , Huzzijahu diebus in
בימי עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי
quoniam , terra percipe auribus & , cœli Audite .Jehudah
2 יהודה: שמעו שמים והאזיני ארץ כי
ipſi & , exaltavi & ,*magnificavi* Filios :eſt locutus DOMINUS
יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי והם
aſinus & , ſuũ poſſeſſorem bos Cognovit .me contra ſunt prævaricati
3 פשעו בי: ידע שור קנהו וחמור
.intellexit non me' populus,cognovit non Iſrael :ſui domini præſepe
אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן:
,*malignantium* ſemini , iniquitate gravi populo ,peccatrici genti Væ
4 הוי גוי חטא עם כבד עון זרע מרעים
fecerunt iraſci ,DOMINUM dereliquerunt : corruptoribus filiis
בנים משחיתים עזבו את־יהוה נאצו
quid *Super* .retrorſum ſe alienaverunt , Iſrael Sanctum
5 את־קדוש ישראל נזרו אחור: על־מה
,*ægritudinem* ad caput omne ? *defectionem* addetis , adhuc percutiemini
תכו עוד תוסיפו סרה כל־ראש לחלי
,*integritas* eo in non *caput* ad uſque pedis planta A .infirmum cor omne &
6 וכל־לבב דוי: מכף־רגל ועד־ראש אין־בו מתם
,circumligata nec ,ſunt compreſſa non : *recens* plaga & ,livor & ,vulnus
פצע וחבורה ומכה טריה לא־זרו ולא חבשו
ſuccenſæ veſtræ civitates , deſolata veſtra Terra .oleo in *mollita* nec
7 ולא רככה בשמן: ארצכם שממה עריכם שרפות
deſolatio & ;*eam depaſcentes* alieni vobis coram veſtram *humum* : igni
אש אדמתכם לנגדכם זרים אכלים אתה ושממה
umbraculum ſicut Sijon filia derelinquetur Et .alienorum everſio ſicut
8 כמהפכת זרים: ונותרה בת־ציון כסכה
.*obſeſſa* civitas ſicut , cucumerario in *diverſorium* ſicut ; vinea in
בכרם כמלונה במקשה כעיר נצורה:
,*parum ut ſuperſtitem* nobis reliquiſſet exercituum DOMINUS Niſi
9 לולי יהוה צבאות הותיר לנו שריד כמעט
Audite .fuiſſemus aſſimilati Hamorah ipſi ,fuiſſemus Sedom ſicut
10 כסדם היינו לעמרה דמינו: שמעו
legem percipite auribus ; Sedom *gubernatores* DOMINI verbum
דבר־יהוה קציני סדם האזינו תורת
multitudo mihi quid Ut .Hamorah populus noſtri Dei
11 אלהינו עם עמרה: למה־לי רב־
aſcenſionibus ſum Satur ?DOMINUS *dicet* , veſtrarum victimarum
זבחיכם יאמר יהוה שבעתי עלות
agnorum & *juvencorum* ſanguinem & : *pinguium* adipe & , arietum
אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים
; *meis faciebus conſpici* veniretis Cùm .volui non hircorum &
12 ועתודים לא חפצתי: כי תבאו לראות פני
Ne ? mea atria *conculcare* , veſtra manu de hoc quæſivit quis
13 מי־בקש זאת מידכם רמס חצרי: לא
ipſa abominatio ſuffimentum : *mendacii munus* afferre addatis
תוסיפו הביא מנחת־שוא קטרת תועבה היא
iniquitatem ferre non ,*convocationem vocare* , ſabbatum & ,*menſem* : mihi
לי חדש ושבת קרא מקרא לא־אוכל און
.*retentionem* &
ועצרה:

Verſio VULG. LAT.

PROPHETIA ISAIÆ.

CAP. I.

1 VISIO Iſaiæ filii Amos, quã vidit ſuper Judã & Jeruſalẽ, in dieb' Oziæ, Joathan, Achaz, & Ezechiæ, regum Juda. 2 Audite cœli, & aurib' percipe terra, quoniã Dñs locut' eſt. Filios enutrivi, et exaltavi: ipſi autem ſpreverunt me. 3 Cognovit bos poſſeſſorem ſuũ, & aſinus præſepe domini ſui: Iſrael autem me non cognovit, & populus meus non intellexit. 4 Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate, ſemini nequã, filiis ſceleratis: dereliquerunt Dñm, blaſphemaverunt Sanctũ Iſrael, abalienati ſunt retrorſum. 5 Super quo percutiã vos ultrà, addentes prævaricationem? omne caput languidũ, et omne cor mœrens. 6 A planta pedis uſq; ad verticem, non eſt in eo ſanitas: vuln', et livor, et plaga tumens, non eſt circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. 7 Terra veſtra deſerta, civitates veſtræ ſuccenſæ igni: regionem veſtram coram vobis alieni devorant, & deſolabitur ſicut in vaſtitate hoſtili. 8 Et derelinquetur filia Sion ut umbraculũ in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario, & ſicut civitas, 9 quæ vaſtatur. Niſi Dñs exercituum reliquiſſet nobis ſemen, quaſi Sodoma fuiſſem', et quaſi Gomorrha ſimiles eſſemus. 10 Audite verbum Dñi, principes Sodomorũ; percipite auribus legẽ Dei noſtri, popul' Gomorrhæ. 11 Quò mihi multitudinem victimarũ veſtrarũ, dicit Dñs? plen' ſum: holocauſta arietũ, et adipẽ pinguiũ, et ſanguinẽ vitulorũ, et agnorũ, et hircorũ, nolui. 12 Cùm veniretis ante conſpectũ meũ, quis quæſivit hæc de manib' veſtris, ut ambularetis in atriis meis? 13 Ne offeratis ultrà ſacrificium fruſtrà: incenſũ abominatio eſt mihi. Neomeniã, et ſabbatũ, et feſtivitates alias non feram, iniqui ſunt cœtus veſtri:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

(ᵃ)ἩΣΑΪ́ΑΣ. ESAIAS.

ΚΕΦ. α'.

1 Ὅρασις ἣν εἶδεν Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς, ἣν εἶδε κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ Ἱερουσαλὴμ, ἐν βασιλείᾳ Ὀζίου, καὶ Ἰωάθαμ, καὶ (α) Ἄχαζ, καὶ Ἐζεκίου, οἳ ἐβασίλευσαν τῆς Ἰουδαίας. 2 Ἄκουε οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν, Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. 3 Ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον, καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ· Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός με οὐ συνῆκεν. 4 Οὐαὶ ἔθνος ἁμαρτωλὸν, λαὸς πλήρης ἁμαρτιῶν, σπέρμα πονηρὸν, υἱοὶ ἄνομοι, (ᵇ) ἐγκατελίπατε τὸν κύριον, καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. 5 Τί ἔτι πληγῆτε προστιθέντες ἀνομίαν; πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον, καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην· 6 Ἀπὸ ποδῶν ἕως (β) κεφαλῆς, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁλοκληρία, οὔτε τραῦμα, οὔτε μώλωψ, οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα· οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε καταδέσμους. 7 Ἡ γῆ ὑμῶν ἔρημος, αἱ πόλεις ὑμῶν πυρίκαυστοι· τὴν χώραν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν ἀλλότριοι κατεσθίουσιν αὐτὴν, καὶ ἠρήμωται 8 κατεστραμμένη ὑπὸ λαῶν ἀλλοτρίων. Ἐγκαταλειφθήσεται ἡ θυγάτηρ Σιὼν, ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν (ᶜ) σικυηράτῳ, ὡς πόλις πολιορκουμένη. 9 Καὶ εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν (γ) ὡμοιώθημεν. 10 Ἀκούσατε λόγον κυρίου, ἄρχοντες Σοδόμων· προσέχετε νόμον θεοῦ, λαὸς Γομόῤῥας. 11 (δ) Τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν, λέγει κύριος; πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα 12 ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, Οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν 13 τὴν αὐλήν μου οὐ προσθήσεσθε. Ἐὰν (ε) φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον θυμίαμα, βδέλυγμά μοί ἐστι. τὰς νουμηνίας ὑμῶν, καὶ τὰ σάββατα, καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι· νηστείαν, καὶ ἀργίαν,

CAP. I.

1 *VISIO, quam vidit Eſaias filius Amos, quam vidit (a) contra Judæam, & contra Hieruſalem, in regno Oziæ, & Joatham, & Achaz, & Ezeciæ, qui regnaverunt in Judæa.* 2 *Audi, cœlum; & auribus percipe, terra: quia Dominus locutus eſt; Filios (b) genui, & exaltavi: ipſi autem ſpreverunt me.* 3 *Cognovit bos poſſeſſorem, & aſinus præſepe domini ſui: Iſrael autem me non cognovit: & populus (c) me non intellexit.* 4 *Væ gens peccatrix, populus plenus peccatis, ſemen nequam, filii (d) ſceleſti: dereliquiſtis Dominum, & ad iracundiam concitâſtis Sanctum (e) Iſrael.* 5 *Quid adhuc percutiamini addentes (f) iniquitatem? Omne caput in labore, & omne cor in mœrore:* 6 *A pedibus uſque ad caput, non eſt in eo integritas, (g) neque vulnus, neque livor, neque plaga tumens. Non eſt (h) malagma imponere, neque oleum, neque alligaturas.* 7 *Terra veſtra deſerta, civitates veſtræ igne ſuccenſæ. Regionem veſtram in conſpectu veſtro alieni devorant eam: & deſolata eſt, ſubverſa à populis alienis.* 8 *Derelinquetur filia Sion, ſicut tabernaculum in vinea, & ſicut pomorum cuſtodia (i) in cucumerario, ſicut civitas expugnata.* 9 *Et, niſi Dominus Sabaoth reliquiſſet nobis ſemen; quaſi Sedoma facti eſſemus, & quaſi Gomorrha ſimiles eſſem'.* 10 *Audite verbũ Domini, principes Sodomorum: attendite legi Dei, populus Gomorrhæ.* 11 *Quò mihi multitudinem ſacrificiorum veſtrorum, dicit Dominus? Plenus ſum holocauſtis arietum: & adipem agnorum, & ſanguinem taurorum, & hircorum (k) nolo:* 12 *Neque veniatis, ut appareatis mihi. Quis enim quæſivit hæc de manibus veſtris? Calcare atrium meum non apponetis.* 13 *Si afferatis ſimilam; vanum incenſum, abominatio mihi eſt. Neomenias veſtras, & ſabbata, & diem (l) magnum non fero: jejunium, & otium,*

MS. A. (ᵃ) Ἡσαΐας προφήτης. (α) Ἄχας, † (ᵇ) ἐγκατελείπετε (β) κεφαλῆς, οὔτε τραῦμα, οὔτε μώλωψ (ᶜ) Σικυηράτῳ (γ) ὁμοιώθημεν. (δ) Τί ἐμοὶ (ε) φέρητέ μοι σεμίδαλιν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 נבואת ישעיה בר אמוץ דאתנבי על אנש יהודה ויתבי ירושלם ביומי עזיה יותם אחז
2 יחזקיהו מלכיא דבית יהודה: שמעו שמיא דזעו כד יהבית אוריתי לעמי ואציתי ארעא
דאתרגישת מן קדם פתגמי ארי יי מליל עמי בית ישראל קריתי להון בנין חבבתנון
3 ויקרתנון ואנון מרדו במימרי: ידע תורא זבניה וחמרא אוריא דמרוהי ישראל לא
4 אליף למדע דחלתי עמי לא אסתכל למתב לאוריתי: וי על דאתקריאו עם קדיש וחטו
כנישא בחירא ואסגיאו חובין אתכניאו בזרעא רחימא ואבאישו אתאמר להון בנין
חביבין וחבילו אורחתהון שבקו ית פולחנא דיי קצו בדחלת קדישא דישראל ובדיל
5 עובדיהון בישיא אסתחרו והוו לאחורא: לא מסתכלין למימר על מה לקינא עוד
6 מוספין למחטי ולא אמרין מא דין כל ריש מרע וכל לבדוי: משאר עמא ועד רישא
לית בהון דשלים בדחלתי כולהון סרבין ומרדין אתגעלו בחובין כמחא מרססא לא
7 שבקין מורדיהון ולא מחשבין לתיובתא אף לא זכון להון לאגנא עליהון: ארעכון
צדיא קרויכון יקידת נור ארעכון לקבליכון עממיא מחסנין יתה ובחוביהון צדיאת
8 מנכון אתחלפת והות לנוכראין: ואשתארת כנשתא דציון כמטללתא בכרמא בתר
9 דקטפוהי כערסל מבתותא במקשיא בתר דאבעיוהי כקרתא דצירין עלה: אלולפון
מותר טוביה דיי צבאות אשאר לנא שיזבא ברחמוהי אית עמנא חובין דכאנש סדום
10 פון אבדנא וכיתבי עמורה אשתיצנא: קבילו פתגמא דיי שלטוניא דעובדיהון בישין
11 כשלטוני סדום אציתו לאוריתא דאלהנא עמא דעובדיהון דמין לעם עמרה: לא רעוא
קדמי בסגיאות נכסת קודשיכון אמר יי שבעית מסת עלות דכרין ותרב פטימין ודם
12 תורין ואמרין וגדין דכאלין לא רעוא קדמי בהון: כד אתון אתן לאתחזאה קדמי מן
13 תבע דא מידכון למיתי ולאתדשא עזרתי: לא תוספון לאיתאה מנחת אניסא קורבן
מרחק הוא קדמי ירחין ושבין כנישא אתון מתכנשין לא שבקין חוביכון לקבלא
צלותכון בעדן כנישתכון:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAPUT I.

1 PRophetia Eſaiæ filii Amos, quam prophetavit ſuper viros Juda, & habitatores Jeruſalem in diebus Oziæ, Jotham, Achaz, Ezechiæ, regum domus Juda. 2 Audite cœli, qui commoti eſtis, quando dedi legem meam populo meo; & auſculta terra, quæ contremuiſti à facie Verbi mei, quoniam Dominus locutus eſt. Populus meus domus Iſrael, quos vocavi filios, dilexi eos, & honorificavi eos, & ipſi rebellaverunt in verbum meum. 3 Cognovit bos emptorem ſuum, & aſinus præſepe domini ſui; Iſrael autem non didicit ut ſciret timorem mei: populus meus non intellexit ut converteretur ad *legem meam*. 4 Væ eis qui vocati ſunt populus ſanctus, & peccaverunt; congregatio electa, & multiplicaverunt delicta: cognominati ſunt ſemen electum, & malè egerunt; dicti ſunt filii dilecti, & corruperunt vias ſuas; dereliquerunt cultum Domini; deteſtati ſunt timorem Sancti Iſrael, & propter opera eorum prava averſi ſunt, & facti ſunt retrorſum. 5 Non animadverterunt, dicentes: Propter quid percuſſi ſumus? adhuc addunt peccare, nec dicunt: Quare omne caput languidum; & omne cor mœrens? 6 A reliquo populo uſque ad principes, non eſt in eis qui perfectus ſit in timore mei: omnes ſunt contumaces, & rebelles; coinquinati ſunt in peccatis, ſicut plaga ulceroſa; non dimittunt ſuperbias ſuas, nec deſiderant agere pœnitentiam, neque ſunt in eis juſtitiæ quibus protegantur. 7 Terra veſtra deſerta, civitates veſtræ ſuccenſæ igni: terram veſtram coram vobis populi poſſident eam, et propter peccata *eorum* deſerta eſt, *à vobis* tranſlata eſt ad alienos. 8 Et relinquetur cœtus Sion, ſicut umbraculũ in vinea, poſtquam vindemiarunt eam; ſicut tugurium manens in cucumerario poſtquam legerunt cucumeres ab eo; ſicut civitas quæ obſidetur. 9 Niſi ſuperexcedens bonitas Domini exercituum reliquiſſet nobis redemptionem in miſerationibus ſuis; peccata ſunt in nobis propter quæ quaſi viri Sodomæ periſſem', & quaſi habitatores Gomorræ conſumpti eſſem'. 10 Suſcipite verbum Dñi principes, quorum opera ſunt mala, ſicut principum Sodomæ; auſcultate legem Dei noſtri populi, quorum opera ſimilia ſunt populo Gomorræ. 11 Non eſt beneplacitum coram me in multitudine victimarum veſtrarum, dicit Dñs: ſatiatus ſum abundantia holocauſtorum arietum, & adipe pinguium, & ſanguine taurorum, & agnorum, & hircorum: quia in eis non eſt beneplacitum coram me. 12 Cùm venitis ut appareatis in conſpectu meo, quis quæſivit hoc de manibus veſtris, ut veniatis ad conculcanda atria mea? 13 Non addatis ultrà offerre oblationem ex rapina; ſacrificium abominabile eſt coram me, & neomeniæ & ſabbatha cœtus congregationis veſtræ, quoniam non relinquitis peccata veſtra, ut exaudiatur oratio veſtra in tempore congregationis veſtræ.

Obſervet lector in verſione Arab. prophetarum, verſiculos plurimos, præſertim in Hieremia, imò alicubi integra ferè capitula, in editione Pariſienſi deſiderari, quæ ex MS. Arab. antiquiſſimo & præſtantiſſimo, quod cum Hebr. plerunque concordat, ſupplevimus: ſupplementa verò uncis includuntur, præfixis hiſce literis, MS. Oxon.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܢܒܝܘܬܗ ܕܐܫܥܝܐ ܒܪ ܐܡܘܨ *

* ܡܐܡܪܐ * ܐ *

* ܚܙܘܐ ܕܐܫܥܝܐ ܒܪ ܐܡܘܨ. ܕܚܙܐ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܘܥܠ ܐܘܪܫܠܡ. ܒܝܘܡܝ ܥܘܙܝܐ ܘܝܘܬܡ. 1
ܘܐܚܙ ܘܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܫܡܥܘ ܫܡܝܐ ܘܨܘܬܝ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ. ܒܢܝܐ 2
ܪܒܝܬ ܘܐܪܝܡܬ. ܘܗܢܘܢ ܢܟܠܘ ܒܝ. * ܝܕܥ ܬܘܪܐ ܩܢܝܢܗ. ܘܚܡܪܐ ܐܘܪܝܐ ܕܡܪܗ. 3
ܘܐܝܣܪܐܝܠ ܠܐ ܝܕܥ. ܘܥܡܝ ܠܐ ܐܣܬܟܠ. * ܘܝ ܠܥܡܐ ܚܛܝܐ. ܥܡܐ ܕܛܥܝܢ ܥܘܠܐ. ܙܪܥܐ 4
ܒܝܫܐ. ܒܢܝܐ ܡܚܒܠܐ. ܫܒܩܬܘܢ ܠܡܪܝܐ. ܘܐܪܓܙܬܘܢ ܠܩܕܝܫܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܘܗܦܟܬܘܢ
ܠܒܣܬܪܟܘܢ. * ܠܡܢܐ ܬܘܒ ܡܬܡܚܐܝܬܘܢ. ܘܡܘܣܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܪܕܘܬܐ. ܟܠ ܪܝܫ ܠܟܐܒܐ. 5
ܘܟܠ ܠܒܐ ܠܟܪܝܘܬܐ. * ܡܢ ܦܣܬܐ ܕܪܓܠܐ ܘܥܕܡܐ ܠܡܘܚܐ. ܠܝܬ ܒܗ ܕܘܟܬܐ ܕܚܠܝܡܐ. 6
ܡܚܘܬܐ ܘܡܚܘܬܐ ܘܡܚܘܬܐ ܕܒܚܝܐ. ܠܐ ܐܬܚܒܫ. ܘܠܐ ܐܬܥܨܒ. ܘܠܐ ܐܬܪܟܟ
ܒܡܫܚܐ. * ܐܪܥܟܘܢ ܚܪܒܐ. ܩܘܪܝܟܘܢ ܝܩܝܕܢ ܒܢܘܪܐ. ܐܪܥܟܘܢ ܠܩܘܒܠܟܘܢ ܐܟܠܝܢ ܠܗ 7
ܢܘܟܪܝܐ. ܘܚܪܒܐ ܐܝܟ ܗܦܟܬܐ ܕܢܘܟܪܝܐ. * ܘܐܫܬܒܩܬ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܐܝܟ ܡܛܠܬܐ ܒܟܪܡܐ. 8
ܘܐܝܟ ܡܛܪܬܐ ܒܡܩܫܬܐ. ܘܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܬܟܒܫܬ. * ܘܐܠܘ ܠܐ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܘܬܪ ܠܢ ܫܪܟܢܐ 9
ܐܝܟ ܣܕܘܡ ܗܘܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܠܥܡܘܪܐ ܕܡܝܢ ܗܘܝܢ. * ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ 10
ܪܫܐ ܕܣܕܘܡ. ܘܨܘܬܘ ܢܡܘܣܗ ܕܐܠܗܢ ܥܡܐ ܕܥܡܘܪܐ. * ܠܡܢܐ ܠܝ ܣܘܓܐܐ 11
ܕܕܒܚܝܟܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܣܒܥܬ ܡܢ ܥܠܘܬܐ ܕܕܟܪܐ. ܘܬܪܒܐ ܕܦܛܝܡܐ ܘܕܡܐ ܕܬܘܪܐ
ܘܕܐܡܪܐ ܘܕܨܦܪܝܐ ܠܐ ܨܒܐ. * ܡܐ ܕܐܬܝܬܘܢ ܠܡܚܙܐ ܐܦܝ. ܡܢܘ ܒܥܐ ܗܠܝܢ ܡܢ ܐܝܕܝܟܘܢ. ܠܡܕܫ 12
ܕܪܬܝ. * ܠܐ ܬܘܣܦܘܢ ܠܡܝܬܝܘ ܩܘܪܒܢܐ ܣܪܝܩܐ. ܒܣܡܐ ܕܛܢܦܘܬܐ ܗܘ ܠܝ. ܪܝܫ 13
ܝܪܚܐ ܘܫܒܬܐ. ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܢܘܫܬܐ. ܠܐ ܐܟܘܠ ܥܘܠܐ ܘܐܢܣܢܝܐ.

PROPHETIA ESAIÆ FILII AMOS.

CAP. I.

1 VIſio Eſaiæ filii Amos, quam vidit de Juda & de Jeruſalem, in diebus Oziæ, Jotham, Ahaz, & Hezeciæ regum Judæ. 2 Audite cœli, & auſculta terra: nam Dominus loquitur. Filios enutrivi & exaltavi, ipſi autem perfidè mecum egerunt. 3 Agnoſcit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe domini ſui: at Iſrael non agnoſcit, & popul' meus non animadvertit. 4 Heu gentem peccatricem, gentem iniquitate gravatam, ſemen facinoroſum: filii corrupti, dereliquiſtis Dominum, & irritâſtis Sanctum Iſraelis, & retroceſſiſtis: 5 Quorſum vapularetis ultrà, & ampliùs erudiremini? Omne caput dolore, & omne cor mœrore *languet*: 6 A planta pedis ad cerebrum uſque non eſt in eo locus ſanus: vulnera, cicatrices, & plagæ tumentes non fuerunt conſolidata, nec obligata, nec oleo emollita. 7 Terra veſtra devaſtata, civitates veſtræ igne exuſtæ, terram veſtram aſpicientibus vobis devorant alieni, & eſt deſolata veluti ruina ab extraneis *facta*. 8 Et relicta eſt filia Sion ut tugurium in vinea, ut pergula in cucumerario, & velut urbs obſeſſa. 9 Et niſi Dominus exercituum reſervâſſet nobis ſuperſtites iſtos, ſicut Sodoma eſſemus, & Gomorræ compararemur. 10 Audite ſermonem Domini principes Sodomorum, & aures præbete legi Dei noſtri popule Gomorræ. 11 Ad quid mihi cedit multitudo ſacrificiorum veſtrorum? dicit Dominus: ſatur ſum holocauſtis arietum; adipe ſaginatorum, & ſanguine taurorum, agnorum, & hœdorum non oblector. 12 Cùm ad videndum faciem meam venitis, quis hæc poſtulat è manibus veſtris, ut conculcetis atria mea? 13 Ne pergatis afferre mihi oblationes vanas, ſuffitum qui eſt mihi abominandus: initio menſium & ſabbatho cœtum convocatis, at non comedo fraude & coactu *parta*.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الرحمن الرحيم *

* بدو نبوة اشعياء النبي بركاته تدوم علينا الي الابد
والي ابد الابدين امين *

* الفصل الاول * * الاصحاح الاول *

* الرويا التي راها اشعياء ابن اموص * راها على اليهودية واورشليم * في مملكة عوزيا * 1
ويوثام * واحاز وحزقيا * الذين ملكوا على اليهودية * اسمعي ايتها السماء * وانصتي ايتها 2
الارض * لان الرب قال ولدت ابناء ورفعتهم وهم غدروا بي * عرف الثور قانيه * والحمار مذود 3
سيده * واسرائيل لم يعرفني * الويل للامة الخاطية * الشعب الممتلي من الخطايا * والنسل 4
الخبيث * الابناء الاثمة * تركتم الرب واغضبتم قدوس اسرائيل * لماذا تضربون ايضا * تزدادون 5
اثما * كل راس لوجع * وكل قلب لحزن * من القدمين الي الراس ليس هو جرح * ولا عقر 6
ولا ضربة ملتهبة ليس يوضع عليها مرهم * ولا دهن * ولا رباطات * ارضكم تخرب * ومدنكم 7
تحرق بالنار * وكورتكم تاكلها الغرباء امامكم * خربت وقفرت من الغرباء * واهملت ابنة 8
صهيون مثل قبة في كرم * كمظلة الفاكهة في مقثاة * وكالمدينة المحاصرة * لولا ان رب 9
الجيوش ابقي لنا بقية * لكنا قد صرنا مثل سدوم * وماثلنا اهل عامورا * اسمعوا كلمة الرب 10
يا روساء سدوم * وانصتوا لناموس الله يا شعب عامورا * ما هي كثرة ذبائحكم لي يقول 11
الرب * مملو انا من محرقات الكباش * وشحم الخراف ودم الثيران والتيوس لست اريدها * واذا ما 12
اتيتم لتظهروا لي من ذا طلب هذه من ايديكم * لا تعودوا ان تطوا دياري * ان قدمتم لي 13
سميذا باطلا وبخورا * مرذول هو عندي * رووس شهوركم وسبوتكم ويومكم العظيم 14
لست احتملها * صومكم

IN NOMINE DEI Clementis & Miſericordis.

INITIUM PROPHETIÆ ESAIÆ

prophetæ, cujus benedictiones perpetuò & ad æterna ſecula ſuper nos maneant. Amen.

CAPUT PRIMUM.

Textus primus.

1 *VISIO quam vidit Eſaia filius Amos, quam inquam vidit de Judæa & Jeruſalem ſub regno Oziæ, Jothami, Ahazi, & Hezeciæ, qui regnârunt ſuper Judæam.* 2 *Audi O cœlum, & auſculta O terra, quia Dominus ait; Filios genui & evexi, ipſi verò fefellerunt me.* 3 *Cognoſcit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe domini ſui; Iſrael autem non cognovit me.* 4 *Væ genti peccatrici, populo pleno peccatis, progeniei peſſimæ, filiis ſceleratis: dereliquiſtis Dominum, & ad iram provocâſtis Sanctum Iſraelis.* 5 *Ad quid verberemini ulteriùs? augeretis impietatem. Omne caput dolens quidem eſt, & omne cor mœrens.* 6 *A pedibus ad verticem uſq; non eſt vulnus, neque ulcus, neque plaga accenſa, cui non ſit impoſitum malagma, nec oleum, nec faſcia.* 7 *Terra veſtra vaſtabitur, urbes veſtræ igne ſuccendentur, & regionem veſtram devorabunt alieni coram vobis: vaſtata & deſolata eſt ab alienis.* 8 *Et remanſit filia Sion quaſi teſtudo in vinea, quaſi cuſtodia pomorum in cucumerario, & quaſi urbs obſeſſa.* 9 *Niſi Dominus exercituum reſervâſſet nobis reliquias, evaſiſſemus quidem ut Sodoma, & ſimiles eſſemus genti Gomorræ.* 10 *Audite verbum Domini O principes Sodomorum, & auſcultate legem Dei O popule Gomorræ.* 11 *Quid eſt multitudo ſacrificiorum veſtrorum apud me? dicit Dominus: plenus quidem ſum holocauſtis arietum: adipem agnorum, & ſanguinem taurorum atque hircorum nolo.* 12 *Et quando venitis ut compareatis coram me, quiſnam hæc poſtulavit è manibus veſtris? Ne ampliùs conculcetis ædes meas.* 13 *Etiamſi obtuleritis mihi ſimilaginem vanam et incenſum, deteſtabile eſt apud me.* 14 *Initia menſium veſtrorũ, ſabbatha veſtra, & dies veſter celeberrim', ſunt mihi intolerabilia: Jejunium veſtrum,*

ישעיה : א

: mea anima habuit odio vestras solennitates & vestras Calendas
14 חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי
vos expandendo in Et .sustinendo laboravi ,*defatigationem ad me super fuerunt*
15 הָיוּ עָלַי לָטֹרַח נִלְאֵיתִי נְשֹׂא׃ וּבְפָרִשְׂכֶם
quando etiam : vobis à meos oculos occultabo , vestras *volas*
כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי
sanguinibus vestræ manus : *audiens ego* non , orationem multiplicabitis
תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דָּמִים
vestrorū studiorū malum removete ,estote mundi , vos Lavate .sunt plenæ
16 מָלֵאוּ׃ רַחֲצוּ הִזַּכּוּ הָסִירוּ רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם
Discite .malefacere desinite : meorum oculorum conspectu de
17 מִנֶּגֶד עֵינָי חִדְלוּ הָרֵעַ׃ לִמְדוּ
,pupillo judicate ,*injuria affectum* dirigite ,judicium quærite ,benefacere
הֵיטֵב דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ שִׁפְטוּ יָתוֹם
.DOMINUS *dicet* ,nos increpemus &,nunc *Adeste* .viduæ *litigate*
18 רִיבוּ אַלְמָנָה׃ לְכוּ־נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְהוָה
: albescent nix veluti , *coccina* tanquam vestra peccata fuerint Si
אִם־יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ
,*acquieveritis* Si .erunt lana velut,vermiculus tanquam rubra fuerint si
19 אִם־יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ׃ אִם־תֹּאבוּ
, renueritis si Et .comedetis terræ bonum , audieritis &
20 וּשְׁמַעְתֶּם טוּב הָאָרֶץ תֹּאכֵלוּ׃ וְאִם־תְּמָאֲנוּ
DOMINI os quia : devorabimini gladio ,*fueritis rebelles* &
וּמְרִיתֶם חֶרֶב תְּאֻכְּלוּ כִּי פִּי יְהוָה
plena ? fidelis civitas meretrix ut fuit Quomodo .est locutum
21 דִּבֵּר׃ אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאֲתִי
tuum Argentum .homicidæ nunc & ,ea in est morata justitia ,judicio
22 מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים׃ כַּסְפֵּךְ
tui Principes .*aquis in mixtus tuus potus* : scorias in *fuit*
23 הָיָה לְסִיגִים סָבְאֵךְ מָהוּל בַּמָּיִם׃ שָׂרַיִךְ
sequens & , *munus diligens ipse totus* : furum socii & , *contumaces*
סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים כֻּלּוֹ אֹהֵב שֹׁחַד וְרֹדֵף
ingredietur non viduæ *lis & : judicabunt* non pupillo :retributiones
שַׁלְמֹנִים יָתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְרִיב אַלְמָנָה לֹא־יָבוֹא
exercituum DOMINUS Dominus dicit Propterea .eos ad
24 אֲלֵיהֶם׃ לָכֵן נְאֻם הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת
me vindicabo & ,meis hostibus de consolabor Heu : Israel fortis
אֲבִיר יִשְׂרָאֵל הוֹי אֶנָּחֵם מִצָּרַי וְאִנָּקְמָה
, te super meam manum convertam Et .meis inimicis de
25 מֵאוֹיְבָי׃ וְאָשִׁיבָה יָדִי עָלַיִךְ
.tua stanna omnia auferam & ; tuas scorias *purificativum ut* repurgabo &
וְאֶצְרֹף כַּבֹּר סִיגָיִךְ וְאָסִירָה כָּל־בְּדִילָיִךְ׃
tuos consiliarios & , principio in sicut tuos judices restituam Et
26 וְאָשִׁיבָה שֹׁפְטַיִךְ כְּבָרִאשֹׁנָה וְיֹעֲצַיִךְ
, justitiæ civitas *tibi vocabitur* postea & : initio *in* sicut
כְּבַתְּחִלָּה אַחֲרֵי־כֵן יִקָּרֵא לָךְ עִיר הַצֶּדֶק
ejus conversi & : redimetur judicio in Sijon .fidelis civitas
27 קִרְיָה נֶאֱמָנָה׃ צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ
peccatorum & , prævaricatorum contritio Et .justitia in
28 בִּצְדָקָה׃ וְשֶׁבֶר פֹּשְׁעִים וְחַטָּאִים
Quia .consumentur DOMINUM derelinquentesque ; pariter
29 יַחְדָּו וְעֹזְבֵי יְהוָה יִכְלוּ׃ כִּי
hortis ab *erubescetis* & ; concupivistis quas *ulmis ab afficientur* pudore
יֵבֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם וְתַחְפְּרוּ מֵהַגַּנּוֹת
.elegistis quos
אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם׃

Verſio V U L G. LAT.

14 Calendas veſtras, & ſolennitates veſtras, odivit anima mea: facta ſunt mihi moleſta, 15 laboravi ſuſtinens. Et cùm extenderitis manus veſtras, avertam oculos meos à vobis: & cùm multiplicaveritis orationem, non exaudiā: manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt. 16 Lavamini, mundi eſtote, auferte malū cogitationum veſtrarum ab oculis meis: qui17 eſcite agere perverſè, Diſcite benefacere: quærite judiciū, ſubvenite oppreſſo, judicate 18 pupillo, defendite viduā. Et venite, & arguite me, dicit Dominus: ſi fuerint peccata veſtra ut coccinum, quaſi nix dealbabuntur: & ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, velut lana 19 alba erunt. Si volueritis, & audieritis me, bona terræ come20 detis. Quòd ſi nolueritis, & me ad iracundiam provocaveritis: gladius devorabit vos, quia os Domini locutum eſt. 21 Quomodò facta eſt meretrix civitas fidelis, plena judicii? juſtitia habitavit in ea, nunc 22 autem homicidæ. Argentum tuum verſum eſt in ſcoriam: vinum tuum miſtum eſt aquâ. 23 Principes tui infideles, ſocii furū: omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones. Pupillo non judicant: & cauſa viduæ non ingreditur ad illos. 24 Propter hoc ait Dominus Deus exercituum fortis Iſrael: Heu, conſolabor ſuper hoſtib' meis, & vindicabor de inimi25 cis meis. Et convertam manum meam ad te, & excoquam ad purum ſcoriam tuam, et auferam omne ſtannum 26 tuum. Et reſtituam judices tuos ut fuerunt priùs, et conſiliarios tuos ſicut antiquitùs: poſt hæc vocaberis civitas juſti, 27 urbs fidelis. Sion in judicio redimetur, et reducent eam in 28 juſtitia: Et conteret ſceleſtos, et peccatores ſimul: et qui dereliquerunt Dominum, con29 ſumentur. Confundentur enim ab idolis, quibus ſacrificaverunt: et erubeſcetis ſuper hortis, quos elegeratis,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ τὰς νουμηνίας ὑμῶν, καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου. ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονὴν, οὐκέτι ἀνήσω τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. 15 Ὅταν (ζ) ἐκτείνητε τὰς χεῖρας, ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ' ὑμῶν· καὶ ἐὰν πληθύνητε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν· 16 αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις. Λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου, παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν, 17 Μάθετε καλὸν ποιεῖν, ἐκζητήσατε κρίσιν, ῥύσασθε ἀδικούμενον, κρίνατε 18 ὀρφανῷ, καὶ δικαιώσατε χήραν, Καὶ δεῦτε, (η) διελεγχθῶμεν, λέγει κύριος. καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ. ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡς 19 ἔριον λευκανῶ. Καὶ ἐὰν (θ) θέλητε, καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε. 20 Ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται· τὸ γὰρ στόμα κυ21 ρίου ἐλάλησε ταῦτα. Πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιστὴ Σιὼν πλήρης κρίσεως; ἐν ᾗ δικαιοσύνη ἐκοιμήθη ἐν αὐτῇ, νῦν δὲ φονευ22 ταί. Τὸ ἀργύριον ὑμῶν, ἀδόκιμον· (ι) οἱ 23 κάπηλοί σου μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι. Οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι, κοινωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπόδομα, ὀρφανοῖς οὐ κρίνοντες, καὶ κρίσιν (κ) χηρῶν οὐ 24 προσέχοντες. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει (λ) κύριος ὁ δεσπότης Σαβαὼθ, Οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες (μ) Ἰσραήλ· οὐ παύσεται γάρ μου ὁ θυμὸς ἐν τοῖς ὑπεναντίοις, καὶ κρίσιν ἐκ 25 τῶν ἐχθρῶν μου ποιήσω· Καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ, καὶ πυρώσω (ν) εἰς καθαρὸν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω, καὶ ἀφελῶ πάν26 τας ἀνόμους ἀπὸ (ξ) σοῦ. Καὶ ἐπιστήσω τοὺς κριτάς σου, ὡς τὸ πρότερον, καὶ τοὺς συμβούλους σου, ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς· καὶ μετὰ ταῦτα κληθήσῃ πόλις δικαιοσύνης, μητρόπο27 λις πιστὴ Σιών· μετὰ γὰρ κρίματος σωθήσεται ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς, καὶ μετὰ ἐλεη28 μοσύνης. Καὶ συντριβήσονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα, καὶ οἱ ἐγκαταλείποντες 29 τὸν κύριον συντελεσθήσονται. Διότι (ο) αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν, ἃ αὐτοὶ ἠβούλοντο, καὶ (π) ᾐσχύνθησαν ἐπὶ τοῖς κήποις, ἃ ἐπεθύμησαν.

Et neomenias veſtras, & ſolennitates veſtras odit anima mea. Facti eſtis mihi in ſatietatem: (m) nequaquam ultrà dimittam peccata veſtra. Cùm extenderitis manus, avertam oculos meos à vobis: & ſi multiplicetis orationem, non exaudiam vos. Manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt. Lavamini, mundi eſtote; auferte mala ex animabus veſtris ab oculis meis, quieſcite à malitiis veſtris, Diſcite facere bonū, quærite judicium, liberate oppreſſum, judicate pupillo, & juſtificate viduā: Et venite, (n) arguamur, dicit Dominus: & ſi fuerint peccata veſtra, quaſi phœniceum; ſicut nivem dealbabo: & ſi fuerint, ut coccinum; ſicut lanam dealbabo. Et ſi volueritis & audieritis me; bona terræ comedetis. Si autem nolueritis, neq; exaudieritis me; gladius devorabit vos. Os enim Domini loquutum eſt hæc. Quomodò facta eſt meretrix civitas fidelis, (o) Sion plena judicii? in qua (p) dormivit juſtitia in ea, nunc autem homicidæ. Argentum veſtrum non probū: (q) caupones tui miſcēt vinum aquâ: Principes tui (r) inobedientes ſunt, participes furum, diligentes munera, ſequentes (ſ) retributionem, pupillis non judicantes, & judicio viduarum non attendentes. Propterea hæc dicit Dominus dominator Sabaoth; (t) Væ fortes Iſrael. Non ceſſabit enim furor meus contra (u) adverſarios: & judiciū de inimicis meis faciam: Et inducam manum meā ſuper te, & (x) excoquam ad purum; inobedientes autem perdam, & auferam omnes prævaricatores à te. Et imponam judices tuos, ſicut priùs, & conſiliarios tuos, ſicut ab initio. Et poſt hæc vocaberis civitas juſtitiæ, metropolis, fidelis Sion. Nam cum judicio ſalvabitur captivitas ipſius, & cum miſericordia. Et contererentur ſceleſti, & peccatores ſimul: & qui dereliquerunt Dominum, conſumentur. Confundentur enim ab idolis ſuis, quæ ipſi volebant: & confuſi ſunt ſuper hortis, quos concupierunt. 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

MS.A. (ζ) τὰς χεῖρας ἐκτείνητε πρός με, (η) καὶ διελεγχθῶμεν, (θ) θέλετε, (ι) αἱ πόλεις ὑμῶν πυρίκαυστοι· οἱ κάπηλοι (κ) χήρας (λ) ὁ δεσπότης κύριος Σαβαὼθ, (μ) Ἱερουσαλήμ· (ν) σε εἰς καθαρὸν, (ξ) σου, καὶ πάντας ὑπερηφάνους ταπεινώσω. Καὶ ἐπιστήσω (ο) καταισχυνθήσονται ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις (π) ἐπαισχυνθήσονται ἐπὶ τοῖς κήποις αὐτῶν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 יַרְחֵיכוֹן וּמוֹעֲדֵיכוֹן רְחֵיק מֵימְרִי הֲווֹ קֳדָמַי לְרִיחוּק אַסְגֵּיתִי לְמִשְׁבַּק׃ וְכַד כַּהֲנַיָּא פָּרְסִין
15 יְדֵיהוֹן לְצַלָּאָה עֲלֵיכוֹן מְסַלֵּקְנָא אַפֵּי שְׁכִנְתִּי מִנְּכוֹן וְאַף כַּד אַתּוּן מַסְגַּן לְצַלָּאָה לָא רַעֲוָא
16 קֳדָמַי לְקַבָּלָא צְלוֹתְכוֹן מְדִידֵיכוֹן דַּם זַכַּי מַלְיָן׃ תּוּבוּ לְאוֹרַיְתָא וְאִדַּכּוּ מֵחוֹבֵיכוֹן וְאַעְדּוּ
17 בִּישׁוּת עוֹבָדֵיכוֹן מִקֳּבֵיל מֵימְרִי אִתְמְנָעוּ מִלְּאַבְאָשָׁא׃ אַלִּיפוּ לְאוֹטָבָא תְּבַעוּ דִּינָא זַכּוּ
18 דְּאָנִיס דּוּנוּ דִּין יַתְמָא עֲבִידוּ קַבִּילוּ קְבֵלַת אַרְמַלְתָּא׃ בְּכֵן כַּד תְּתוּבוּן לְאוֹרַיְתָא תִּבְעוֹן
מִן קֳדָמַי וְאַעְבֵּיד בָּעוּתְכוֹן אֲמַר יְיָ אִם יְהוֹן חוֹבֵיכוֹן כְּתִימִין כִּצְבְעוֹנִין כְּתַלְגָּא יְחַוְּרוּן
19 אִם יִסְמְקוּן כִּזְהוֹרִיתָא כְּעַמַר נְקֵי יְהוֹן׃ אִם תֵּיבוּן וּתְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי טוּבָא דְאַרְעָא
20 תֵּיכְלוּן׃ וְאִם תְּסָרְבוּן וְלָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי בְּחֶרֶב סָנְאָה תִּתְקַטְּלוּן אֲרֵי מֵימְרָא דַּייָ
21 גְּזַר כֵּן׃ אֵיכְדֵין תָּבוּ עוֹבָדְהָא לְמֶהֱוֵי כְּטָעִיתָא קַרְתָּא מְהֵימַנְתָּא דַּהֲוַת מַלְיָא עָבְדֵי
22 דִינָא קוּשְׁטָא הֲוָה מִתְעֲבֵיד בַּהּ וּכְעַן אִנּוּן קָטְלֵי נַפְשָׁן׃ כַּסְפֵּךְ הֲוָה לִפְסוֹלָא חַמְרֵיךְ
23 מְעָרַב בְּמַיָּא׃ רַבְרְבַיִךְ מָרְדִין וְשׁוּתָּפִין לְגַנָּבִין כּוּלְּהוֹן רָחֲמִין לְקַבָּלָא שׁוֹחֲדָא
אָמְרִין גְּבַר לְחַבְרֵיהּ עֲבֵיד לִי טַב בְּדִינִי וַאֲשַׁלֵּם לָךְ בְּדִינָךְ דִּין יַתְמָא לָא דָיְנִין
24 וּקְבֵילַת אַרְמַלְתָּא לָא עָלַת לִקְדָמֵיהוֹן׃ בְּכֵן אֲמַר רִבּוֹן עָלְמָא יְיָ צְבָאוֹת תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל
קַרְתָּא יְרוּשְׁלֶם אֲנָא עָתִיד לְנַחָמוּתַהּ בְּרַם וַי רַשִׁיעַיָּא כַּד אִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת דִּין
25 מִסַּנְאֵי עַמִּי וַאֲתִיב נִקְמָא לְבַעֲלֵי דְבָבִי׃ וַאֲתִיב מְחַת גְּבוּרְתִּי עֲלָךְ וַאֲבָרֵר כְּמָא דִמְנַקַּן
26 בְּבוּרִיתָא כָּל רִשְׁעָא וְאַעְדֵּי כָּל חוֹבָךְ׃ וַאֲמַנֵּי בִיךְ דַּיָּנֵי קוּשְׁטָא תַּקְנִין כִּדְבְקַדְמֵיתָא
27 וּמַלְכֵי מַלְכָךְ כַּד מִן אוּלָּא וּבָתַר כֵּן יִתְקְרֵי לִיךְ קַרְתָּא דְקוּשְׁטָא קַרְתָּא מְהֵימַנְתָּא׃ צִיּוֹן כַּד
28 יִתְעֲבֵיד בַּהּ דִּינָא תִּתְפְּרוּק וְדַעֲבָדוּ אוֹרַיְתָא יְתוּבוּן לַהּ בִּזְכוּ׃ וְיִתַּבְּרוּן מָרוֹדִין וְחַיָּבִין
29 כַּחֲדָא וּדְשָׁבְקוּ אוֹרַיְתָא דַּייָ יִשְׁתֵּיצוּן׃ אֲרֵי תִתְבַּהֲתוּן מֵאִילָנֵי טַעֲוָתָא דְחַמֵּדְתּוּן
וְתִתְכַּנְעוּן מִגִּנֵּי טַעֲוָתָא דַּאֲתוּן מִסְתַּעֲיָן בְּהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Neomenias & feſtivitates veſtras deteſtatur Verbum meum, factáque ſunt 14 coram me in abominationem: multiplicavi remittens. Et cùm ſacerdo- 15 tes extenderint manus ſuas ad orandum pro vobis, auferam majeſtatem meā à vobis; & cùm multiplicaveritis orationē, non eſt voluntas coram me ad exaudiendā orationē veſtram, eò quòd manus veſtræ plenæ ſunt ſanguine innocentis. Convertimini ad legem meam, & mundamini à pecca- 16 tis veſtris, & auferte malum operationū veſtrarum à conſpectu Verbi mei: deſinite malefacere. Diſcite benefacere, quærite judicium, *juſtitiam* vim 17 *patientis* judicate: judicium pupilli *facite*, audite clamorem viduæ. Cùm 18 converſi fueritis ad legem meam, deprecabimini coram me, & faciam deprecationē veſtrā, dicit Dn̄s. Si fuerint peccata veſtra maculata quaſi tincturæ, quaſi nix dealbabuntur: & ſi fuerint rubra ſicut coccinum, ſicut lana munda erunt. Si volueritis & obedieritis verbo meo, bona terræ come- 19 detis. Et ſi renueritis & non obedieritis verbo meo; gladio inimici in- 20 terficiemini, quia *verbum* Dn̄i *decrevit* ita. Quomodo converſa eſt ci- 21 vitas fidelis, ut eſſent opera ejus ſicut opera meretricis? quæ erat plena operantium judiciū, & veritas fiebat in ea, nunc autē ipſi ſunt homicidæ. Argentum tuū factum eſt in ſcoriā: vinū tuū miſtū eſt aqua. Principes 22 tui rebelles, & ſocii latronū; omnes diligunt accipere munera: dicunt 23 unuſquiſq; proximo ſuo: Fac pro me *bonum* in judicio meo, & retribuam tibi in cauſa tua. Judiciū pupilli non judicant, & clamor viduæ non ingreditur in conſpectu eorum. Propterea dicit dominator ſeculi Dn̄s exerci- 24 tuum fortis Iſrael: Civitatem Hieruſalem ego conſolabor; ſed væ impiis quando revelatus fuero ut faciā ultionē judicii de hoſtib' populi mei, & retribuā vindictam inimicis meis. Et convertā pcuſſionē fortitudinis meæ 25 *in te*, & mundabo, quaſi purificans cum herba borith, *omnem improbitatē*, & auferā *omne peccatū tuum*. Et conſtituam in te judices veraces ſicut in 26 principio, & conſiliarios tuos ſicut antiquit': & poſtea vocaberis civitas veritatis, urbs fidelis. Sion autem, cùm factum fuerit in ea judicium, re- 27 dimetur: & qui operati ſunt legem, revertentur ad eam in juſtitia. Et 28 contererentur rebelles & peccatores ſimul: & qui dereliquerunt legem Domini, conſumentur. Quoniam confundemini à lucis idolorum, quos 29 concupiſtis; & erubeſcetis ab hortis ſimulachrorum, à quibus auxilium quærebatis.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * ܪ̈ܝܫܝ ܝܪ̈ܚܝܟܘܢ. ܘܥܐܕ̈ܝܟܘܢ. ܣܢܝܬ ܢܦܫܝ. ܗܘܘ ܠܝ ܠܛܥܢܐ. ܠܐܝܬ ܠܡܫܩܠܘ. * ܘܡܐ
15 ܕܦܪܣܝܬܘܢ ܐܝ̈ܕܝܟܘܢ. ܐܗܦܟ ܥܝ̈ܢܝ ܡܢܟܘܢ. ܘܐܦܢ ܬܣܓܘܢ ܨܠܘܬܐ. ܠܐ ܫܡܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
16 ܐܝ̈ܕܝܟܘܢ ܕܡܐ ܡܠܝ̈ܢ. * ܐܣܚܘ ܐܬܕܟܘ. ܘܐܥܒܪܘ ܒܝܫܘܬ ܥܒ̈ܕܝܟܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܥܝ̈ܢܝ. * ܫܠܘ ܡܢ
17 ܒܝܫܬܐ. ܘܝܠܦܘ ܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ. ܒܥܘ ܕܝܢܐ. ܙܟܘ ܠܛܠܘܡܐ. ܕܘܢܘ ܕܝܢܐ ܠܝܬܡܐ. ܘܥܘܕܪܘ
18 ܠܐܪܡܠܬܐ. * ܘܬܘ ܢܬܟܫ ܐܟܚܕܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܢ ܢܗܘܘܢ ܚܛܗ̈ܝܟܘܢ ܐܝܟ ܨܒܥܐ. ܐܝܟ ܬܠܓܐ
19 ܢܚܘܪܘܢ. ܘܐܢ ܢܣܡܩܘܢ ܐܝܟ ܙܚܘܪܝܬܐ. ܐܝܟ ܥܡܪܐ ܢܗܘܘܢ. * ܐܢ ܬܨܒܘܢ
20 ܘܬܫܬܡܥܘܢ ܠܝ. ܛܘܒܬܗ ܕܐܪܥܐ ܬܐܟܠܘܢ. * ܘܐܢ ܠܐ ܬܨܒܘܢ ܘܬܡܪܡܪܘܢ. ܣܦܣܪܐ
21 ܬܐܟܠܟܘܢ. ܦܘܡܗ ܓܝܪ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ. * ܐܝܟܢܐ ܗܘܬ ܙܢܝܬܐ ܩܪܝܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ.
22 ܘܡܠܝܐ ܗܘܬ ܕܝܢܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܒܗ ܒܝܬܐ ܗܘܬ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܩܛܘܠܐ. * ܣܐܡܟܝ ܐܣܬܠܝ. ܩܦܘܠܝܟܝ
23 ܡܙܓܝܢ ܡܝܐ. * ܪ̈ܫܢܝܟܝ ܡܡܪ̈ܚܢܐ. ܘܫܘܬܦ̈ܐ ܕܓܢܒ̈ܐ. ܟܠܗܘܢ ܪܚܡܝܢ ܫܘܚܕܐ.
ܘܪܗܛܝܢ ܒܬܪ ܦܘܪܥܢܐ. ܠܝܬܡܐ ܠܐ ܕܝܢܝܢ. ܘܕܝܢܐ ܕܐܪܡܠܬܐ ܠܐ ܥܐܠ ܠܘܬܗܘܢ.
24 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܚܣܝܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܝ ܡܬܒܥ ܐܢܐ ܡܢ
ܣܢܐܝ. ܘܡܬܦܪܥ ܐܢܐ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܝ. * ܘܐܦܢܐ ܐܝܕܝ ܥܠܝܟܝ. ܘܐܨܪܘܦ ܐܝܟ ܕܠܕܟܝܘ
25 ܡܡܪ̈ܚܢܝܟܝ. ܘܐܥܒܪ ܟܠܗܘܢ ܥܘ̈ܠܝܟܝ. * ܘܐܩܝܡ ܕܝ̈ܢܝܟܝ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܡܠܟ̈ܝܟܝ
26 ܐܝܟ ܕܡܢ ܠܘܩܕܡ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܬܬܩܪܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܡܗܝܡܢܘܬܐ.
27 * ܨܗܝܘܢ ܒܕܝܢܐ ܬܬܦܪܩ. ܘܫܒܝܬܗ ܒܙܕܝܩܘܬܐ. * ܘܬܒܪܐ ܕܥܘ̈ܠܐ ܘܕܚܛܝ̈ܐ ܐܟܚܕܐ. ܘܕܫܒܩܘ
28 ܠܡܪܝܐ ܢܣܘܦܘܢ. * ܢܒܗܬܘܢ ܓܝܪ ܡܢ ܦܬܟܪ̈ܐ ܕܨܒܘ. ܘܢܬܟܢܦܘܢ ܡܢ
29 ܓܢ̈ܐ ܕܓܒܘ.

Neomenias & ſolennitates veſtras odit anima 14 mea, ſunt mihi oneri, defeſſus ſum ferendo. Cùm expandetis manus veſtras, avertam oculos meos à vobis: & licèt multiplicetis ora- 15 tionē, haudquaquam exaudiā. Manus veſtræ plenæ ſunt ſanguine. Lavate vos, mundate vos, & amovete malignitates actionum ve- 16 ſtrarum à conſpectu oculorū meorū. Deſiſtite à ſceleribus, & diſcite benefacere: ſcruta- 17 mini litem, & benefacite oppreſſis: jus dicite pupillis, & cauſas viduarū dirimite: Tum venite, colloquamur ſimul, dicit Dn̄s. Nam 18 ſi fuerint peccata veſtra ut coccus, ſicut nix dealbabuntur: & ſi rubra fuerint ut vermiculus, fient ſicut lana. Si acquieſcatis, & obtemperetis mihi, delitias terræ comedetis: Quòd 19 ſi non acquieſcatis, imò repugnetis, gladio 20 devorabimini: os Dn̄i locutū eſt. Quomodo effecta eſt meretrix urbs fidelis? quæ ple- 21 na erat judicio, & juſtitia pernoctabat in ea, jam *facti ſunt* homicidæ. Argentum tuum deſpectui eſt, caupones tui immiſcent aquam: 22 Principes tui rebelles ſunt, & conſortes furum; omnes munera diligunt, & feſtini ſunt 23 ad exigendam retributionē: pupillis jus non dicunt, & cauſa viduarum non ingreditur ad eos. Propterea ſic dicit Dn̄s dominorū potēs Fortis Iſraelis: Heu, vindictā ſumā ab oſo- 24 ribus meis, & ultionem capiā ab hoſtibus meis. Et iterum admovebo manum meam ad te, & defæcabo rebelles tuos ad puritatē uſque, 25 & auferam ſceleratos tuos omnes: Et reſtituam judices tuos ut antea, & conſiliarios 26 tuos ut antiquitùs: ac poſtea vocaberis urbs juſtitiæ, & urbs fidelitatis. Sion judicio redimetur, & captivitas ejus juſtitiā. Contri- 27 tio autem ſceleſtorum & peccatorū ſimul *ve-* 28 *niet*, & qui Dn̄m dereliquerunt, abſumentur. Pudefient enim de idolis quæ appetiverunt, 29 & erubeſcent de fanis quæ elegerunt:

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 وَبِطَالَتُكُم وَاعْيَادُكُم ابْغَضَهَا نَفْسِي * وَصِرْتُم لِي ثِقَلاً * لَسْتُ مُنْذُ ٱلآنَ احْمِلُ خَطَايَاكُم * اِذَا مَدَدْتُم ايْدِيَكُم الَيَّ
15 اَصْرِفُ عَيْنِي عَنْكُم * وَاِنْ اَكْثَرْتُم ٱلطِّلْبَةَ لَسْتُ اَسْتَجِيبُ لَكُم * لِاَنَّ ايْدِيَكُم مَمْلُوَّةٌ مِنَ ٱلدَّمِ *
16 * اِسْتَحِمُّوا وَصِيرُوا اَنْقِيَاءَ * اِنْزَعُوا ٱلشُّرُورَ مِنْ نُفُوسِكُم اَمَامَ عَيْنِي * كُفُّوا عَنْ شُرُورِكُم *
17 تَعَلَّمُوا اَنْ تَصْنَعُوا حَسَنًا * اُطْلُبُوا اِنْصَافًا * اَنْقِذُوا ٱلْمَظْلُومَ * وَاحْكُمُوا لِلْيَتِيمِ * وَبَرِّرُوا ٱلْاَرْمَلَةَ *
18 * وَتَعَالَوْا نَتَنَاظَرْ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * فَاِنْ تَكُنْ خَطَايَاكُم مِثْلَ ٱلسَّوَادِ لَاُبَيِّضُهَا مِثْلَ ٱلثَّلْجِ * وَاِنْ
تَكُنْ مِثْلَ ٱلْقِرْمِزِ لَاُبَيِّضُهَا مِثْلَ ٱلصُّوفِ ٱلنَّقِيِّ * وَاِنْ شِئْتُم وَسَمِعْتُم مِنِّي * سَتَاْكُلُونَ خَيْرَاتِ
19 ٱلْاَرْضِ * وَاِنْ لَا تُرِيدُوا وَلَمْ تَسْمَعُوا مِنِّي * سَيَاْكُلُكُم ٱلسَّيْفُ * لِاَنَّ فَمَ ٱلرَّبِّ نَطَقَ بِهٰذَا *
20

ferias veſtras, & ſolemnitates veſtras odit anima mea; & facti eſtis mihi graves: non ferā deinceps peccata veſtra. Cùm expanderitis ad me man' veſtras, avertā à vobis 15 *oculos meos: & quamvis multiplicaveritis preces, haud exaudiam vos; quia manus veſtræ plenæ ſunt ſanguine. Lavami-* 16 *ni, & evadite puri: deponite à vobiſmetipſis flagitia coram oculis meis: Abſti-* 17 *nete à ſceleribus veſtris: diſcite benefacere: quærite juſtitiam: vindicate oppreſſā: jus dicite pupillo, & juſtificate viduam: Tum venite diſceptemus, ait Dominus. Sa-* 18 *nè ſi fuerint peccata veſtra fuligini ſimilia, alba reddam illa ſicut nivem; & ſi fuerint cocco ſimilia, alba reddam ea ſicut lanam mundam. Tandem ſi volueritis* 19 *& acquieveritis mihi, comedetis bona terræ; Sin autem volueritis, nec acquieve-* 20 *ritis mihi devorabit vos gladius; quoniam os Domini hæc pronunciavit.*

* اَلْقِرْيَانُ فِيهِ تَعَجُّبُ ٱلنَّبِيِّ مِنْ مَدِينَةِ اُورُسَلِيمَ وَتَغَيُّرِهَا * وَاِخْبَارٌ عَمَّا يُصِيبُهَا وَيُصِيبُ اَهْلَهَا *

Lectio in qua continetur admiratio Prophetæ de urbe Jeroſolymorum, ejuſque mutatione, & narratio eorum quæ eventura ſunt illi & civibus ejus.

21 * كَيْفَ صَارَتْ مَدِينَةُ صِهْيُونَ ٱلْمُؤْمِنَةُ زَانِيَةً * ٱلْمَمْلُوَّةُ مِنَ ٱلْاِنْصَافِ * ٱلَّتِي رَقَدَ ٱلْعَدْلُ فِيهَا *
22 وَٱلْآنَ اِضْطَجَعَ فِيهَا ٱلْقَاتِلُونَ * فِضَّتُكُم غَيْرُ نَقِيَّةٍ * وَخَمَّارُوكِ يَمْزِجُونَ ٱلْخَمْرَ بِٱلْمَاءِ * وَرُؤَسَاكِ
23 عُصَاةٌ يُشَارِكُونَ ٱللُّصُوصَ * وَيُحِبُّونَ ٱلرِّشَا وَيَسْتَعْجِلُونَ فِي ٱلْمُكَافَاةِ * وَلَا يَحْكُمُونَ لِلْاَيْتَامِ *
24 وَاِلَى قَضَاءِ ٱلْاَرَامِلِ لَا يُصْغُونَ * لِاَجْلِ هٰذَا يَقُولُ ٱلسَّيِّدُ رَبُّ ٱلْجُنُودِ جَبَّارُ اِسْرَائِيلَ * ٱلْوَيْلُ لِلْاَقْوِيَاءِ *
25 فِي آلِ اِسْرَائِيلَ * لِاَنَّ غَضَبِي لَمْ يَكُفَّ عَنِ ٱلْمُضَادِّينَ * وَسَاَصْنَعُ حُكْمِي بِاَعْدَائِي * وَاُطْبِقُ
يَدِي عَلَيْكِ * وَاُحَمِّيكِ لِلنَّقَاءِ * وَاُهْلِكُ ٱلْعُصَاةَ * وَاَسْتَاْصِلُ كُلَّ ٱلْاَثَمَةِ مِنْكِ * وَاُذِلُّ ٱلْمُسْتَكْبِرِينَ *
26 * وَلَاَنْصِبَنَّ قُضَاتَكِ كَمَا كَانُوا اَوَّلًا * وَمُشِيرِيكِ كَمَا كَانُوا قَدِيمًا * وَبَعْدَ ذٰلِكَ تُدْعَيْنَ مَدِينَةَ
27 ٱلْعَدْلِ * اُمَّ ٱلْمُدُنِ ٱلْمُؤْمِنَةَ صِهْيُونَ * لِاَنَّ بَعْدَ ٱلْحُكْمِ يَخْلُصُ سَبْيُهَا بِٱلْعَدْلِ وَٱلرَّحْمَةِ *
28 وَسَيُهَشَّمُونَ ٱلْاَثَمَةُ وَٱلْخَطَاةُ مَعًا * وَٱلَّذِينَ اَهْمَلُوا ٱلرَّبَّ يُسْتَاْصَلُونَ * مِنْ اَجْلِ اَنَّهُمْ يَخْزَوْنَ
29 بِٱلْاَوْثَانِ ٱلَّتِي اَرَادُوهَا * وَيَسْقُطُونَ اَيْضًا بِمَعْبُودَاتِهِمِ ٱلَّتِي صَنَعُوهَا * وَسَيَخْزَوْنَ بِسَيِّئَاتِهِمِ
ٱلَّتِي اَثِمُوهَا *

Quomodo urbs Sion fidelis evaſit meretrix? in ea quæ plena erat æquitate, in qua cubabat juſtitia, nunc cubant homicidæ. 21 *Argentum veſtrum haud purum eſt, caupones tui vinum aquā permiſcent: Prin-* 22 23 *cipes tui ſunt contumaces, furum participes, amant munus, retributionem accelerant, non dicunt jus pupillis, & ad litem viduarum non attendunt? Propterea dicit* 24 *Domin' Domin' exercituum, Fortiſſimus Iſraelis; Væ potentibus inter gentem Iſraeliticam: quoniam ira mea non deſiſtet ab adverſariis, & judicium meum exercebo in hoſtes meos. Manum meam ſuper te* 25 *claudā, teq; lavabo ad munditiem: perdā rebelles, & omnes impios evellam à te, & humiliabo ſuperbos: Erigam judices tuos* 26 *ut erant antea, & conſiliarios tuos ſicut olim: poſt hæc vocaberis urbs æquitatis, mater urbium fidelis Sion. Poſt ju-* 27 *dicium enim ſalvabitur captivitas ejus per æquitatē & miſericordiā: Impii verò* 28 *& peccatores ſimul frangentur, & qui Dominū ſpreverunt, extirpabuntur. Quoniam pudore ſuffundentur propter idola quæ amaverunt, & præcipites quoq; ruent propter ſculptilia quæ fecerunt, &* 29 *pudefient propter iniquitates quas exercuerunt.*

ישעיה : ב

aqua cui hortus velut & , suo folio defluens ulmus ut eritis Quando
30 כִּי תִהְיוּ כְּאֵלָה נֹבֶלֶת עָלֶהָ וּכְגַנָּה אֲשֶׁר־מַיִם
; favillam in operator ejus & , stuppam in fortis erit Et .ei non
31 אֵין לָהּ׃ וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וּפֹעֲלוֹ לְנִיצוֹץ
.extinguens non & , pariter ipsi ambo succendentur &
וּבָעֲרוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וְאֵין מְכַבֶּה׃

CAP. II. ב

Jehudah super , Amos filius Jesahjahu vidit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶּן־אָמוֹץ עַל־יְהוּדָה
erit præparatus dierum novissimo in erit Et .Jerusalaim &
2 וִירוּשָׁלִָם׃ וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה
se elevabit & , montium capite in DOMINI domus mons
הַר בֵּית־יְהוָה בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא
populi ibunt Et .gentes omnes eum ad confluent & : collibus præ
3 מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם׃ וְהָלְכוּ עַמִּים
domum ad , DOMINI montem ad ascendam* & , Agite: dicent & , multi
רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ ׀ וְנַעֲלֶה אֶל־הַר־יְהוָה אֶל־בֵּית
ambulabimus & , suis viis de nos docebit & : Jahacob Dei
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה
DOMINI verbum & , lex exibit Sijon de quia : ejus semitis in
בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר־יְהוָה
populos arguet & , gentes inter judicabit Et .Jerusalaim de
4 מִירוּשָׁלִָם׃ וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים
suas lanceas & , ligones in suos gladios contundent & : multos
רַבִּים וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם
non & , gladium gentem contra gens levabit non : falces in
לְמַזְמֵרוֹת לֹא־יִשָּׂא גוֹי אֶל־גּוֹי חֶרֶב וְלֹא־
ambulemus & , adeste , Jahacob Domus .bellum ultrà discent
5 יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה׃ בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה
domum , tuum populum dimisisti Quia .DOMINI lumine in
6 בְּאוֹר יְהוָה׃ כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית
ratis in & , Pelistim sicut augures & : Oriente ab sunt repleti quia , Jahacob
יַעֲקֹב כִּי מָלְאוּ מִקֶּדֶם וְעֹנְנִים כַּפְּלִשְׁתִּים וּבְיַלְדֵי
, auro & , argento ejus terra est repleta Et .fuerunt sufficientes alienorum
7 נָכְרִים יַשְׂפִּיקוּ׃ וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב
finis non & , equis ej° terra est repleta & : ej° thesauris finis non &
וְאֵין קֵצֶה לְאֹצְרֹתָיו וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ סוּסִים וְאֵין קֵצֶה
suarū manuū Operi .idolis ejus terra est repleta Et .ejus quadrigis
8 לְמַרְכְּבֹתָיו׃ וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ אֱלִילִים לְמַעֲשֵׂה יָדָיו
, homo se incurvavit Et .eorum digiti fecerunt quod ei , se incurvabunt
9 יִשְׁתַּחֲווּ לַאֲשֶׁר עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו׃ וַיִּשַּׁח אָדָם
, petram in Ingredere .eis parces non & , vir se humiliavit &
10 וַיִּשְׁפַּל־אִישׁ וְאַל־תִּשָּׂא לָהֶם׃ בּוֹא בַצּוּר
decore à & , DOMINI formidinis faciebus à ; pulvere in te absconde &
וְהִטָּמֵן בֶּעָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר
se incurvabit & , humiliabitur hominis elationis Oculi .ejus excellentiæ
11 גְּאֹנוֹ׃ עֵינֵי גַּבְהוּת אָדָם שָׁפֵל וְשַׁח
.illa die in ipse solus DOMINUS elevabitur & : hominū altitudo
רוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׂגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃
, excelsum & superbum omnem super exercituum DOMINI dies Nam
12 כִּי יוֹם לַיהוָה צְבָאוֹת עַל כָּל־גֵּאֶה וָרָם
Lebanon cedros omnes super Et .se humiliabit & elatum omnem super &
13 וְעַל כָּל־נִשָּׂא וְשָׁפֵל׃ וְעַל כָּל־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן
.Basan quercus omnes super & , elevatas & , sublimes
הָרָמִים וְהַנִּשָּׂאִים וְעַל כָּל־אַלּוֹנֵי הַבָּשָׁן׃

Verſio VULG. LAT.

30 Cùm fueritis velut quercus defluentibus foliis, & velut hor-
31 tus abſque aqua. Et erit fortitudo veſtra, ut favilla ſtuppæ, & opus veſtrum quaſi ſcintilla: & ſuccendetur utrumque ſimul, & non erit qui extinguat.

CAP. II.

1 Verbum, quod vidit Iſaias, filius Amos, ſuper Juda & Je-
2 ruſalem. Et erit in noviſſimis diebus præparatus mons domûs Domini in vertice montium, & elevabitur ſuper colles, & fluent ad eum omnes
3 gentes. Et ibunt populi multi, & dicent; Venite & aſcendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob, & docebit nos vias ſuas, & ambulabimus in ſemitis ejus: quia de Sion exibit lex, & verbum Do-
4 mini de Jeruſalem. Et judicabit Gentes, & arguet populos multos: & conflabunt gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces: non levabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultrà ad præliū.
5 Domus Jacob, venite, & ambulemus in lumine Domini.
6 Projeciſti enim populum tuū, domum Jacob: quia repleti ſunt ut olim, & augures habuerunt ut Philiſthiim, & pueris
7 alienis adhæſerunt. Repleta eſt terra argento & auro: & non
8 eſt finis theſaurorum ejus: Et repleta eſt terra ejus equis: & innumerabiles quadrigæ ejus. Et repleta eſt terra ejus idolis: opus manuum ſuarum adoraverunt, quod fecerunt digiti
9 eorum. Et incurvavit ſe homo, & humiliatus eſt vir: ne
10 ergò dimittas eis. Ingredere in petram, & abſcondere in foſſa humo à facie timoris Domini, & à gloria majeſtatis e-
11 jus. Oculi ſublimes hominis humiliati ſunt, & incurvabitur altitudo virorum: exaltabitur autem Dominus ſolus in die
12 illa. Quia dies Domini exercituum ſuper omnem ſuperbū, & excelſum, & ſuper omnem arrogantem: & humiliabitur.
13 Et ſuper omnes cedros Libani ſublimes, & erectas, & ſuper omnes quercus Baſan.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

30 Ἔσονται γὰρ ὡς τερέβινθος ἀποβεβληκυῖα τὰ φύλλα, καὶ ὡς παράδεισος ὕδωρ μὴ ἔχων. 31 Καὶ ἔσται ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ὡς καλάμη στιππύου, καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ὡς (ϛ) σπινθῆρες, καὶ κατακαυθήσονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων.

MS. A. (ϛ) σπινθῆρες πυρὸς,

Erunt enim quaſi (γ) terebinthus, 30 quæ abjecit folia, & velut hortus non habens aquam. Et erit for- 31 titudo eorum, ut (ζ) ſtipula ſtuppæ, & operationes eorum, ſicut ſcintillæ: & comburentur ſceleſti, & peccatores ſimul: & non erit, qui extinguat.

ΚΕΦ. β΄.

1 Ὁ λόγος ὁ γενόμενος (α) πρὸς Ἡσαΐαν υἱὸν Ἀμὼς περὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ 2 περὶ Ἱερουσαλήμ. Ὅτι ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος (*) κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ (β) ἐπ' ἄκρου τῶν ὀρέων, καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ ἥξουσιν ἐπ' αὐτὸ πάντα τὰ ἔθνη. 3 Καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ, καὶ ἐροῦσι, (γ) Δεῦτε καὶ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος (*) κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ Ἰακὼβ, καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ· ἐκ γὰρ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ 4 λόγος κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. Καὶ κρινεῖ ἀναμέσον τῶν ἐθνῶν, καὶ (δ) ἐξελέγξει λαὸν πολύν· καὶ συγκόψουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα· καὶ οὐ λήψεται (ε) ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. 5 Καὶ νῦν ὁ οἶκος (ζ) Ἰακὼβ, δεῦτε πορευθῶμεν τῷ φωτὶ κυρίου. 6 Ἀνῆκε γὰρ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐνεπλήσθη ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἡ χώρα αὐτῶν κληδονισμῶν, ὡς ἡ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ τέκνα πολλὰ ἀλλόφυλα ἐγενήθη αὐτοῖς. 7 Ἐνεπλήσθη γὰρ ἡ χώρα αὐτῶν ἀργυρίου καὶ χρυσίου, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς 8 τῶν θησαυρῶν αὐτῶν. Καὶ ἐνεπλήσθη ἡ γῆ (η) ἵππων, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τῶν ἁρμάτων αὐτῶν. καὶ ἐνεπλήσθη ἡ γῆ βδελυγμάτων τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν οἷς ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι 9 αὐτῶν. Καὶ ἔκυψεν ἄνθρωπος, καὶ ἐταπεινώθη ἀνήρ, καὶ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς. 10 Καὶ νῦν (*) εἰσέλθετε εἰς τὰς πέτρας, καὶ κρύπτεσθε εἰς τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, 11 ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν. Οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ κυρίου ὑψηλοί· ὁ δὲ ἄνθρωπος ταπεινός. καὶ ταπεινωθήσεται τὸ ὕψος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑψωθήσεται κύριος μόνος 12 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ἡμέρα γὰρ κυρίου Σαβαὼθ ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν καὶ ὑπερήφανον, 13 καὶ ἐπὶ πάντα ὑψηλὸν καὶ μετέωρον, καὶ ταπεινωθήσονται. Καὶ ἐπὶ πᾶσαν κέδρον τοῦ Λιβάνου τῶν ὑψηλῶν καὶ μετεώρων, καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου Βασὰν,

MS. A. (α) παρὰ κυρίου πρὸς (*) τοῦ κυρίου (β) ἐπ' ἄκρων (γ) Δεῦτε ἀναβῶμεν (*) τοῦ κυρίου (δ) ἐλέγξει (ε) ἔτι ἔθνος (ζ) τοῦ Ἰακὼβ, (η) αὐτοῦ ἵππων, (*) εἰσέλθατε

CAP. II.

Verbum, quod factum eſt ad Eſaiam filium Amos (a) de Judæa, 1 *& de Hieruſalem. Quia erit in* 2 *noviſſimis diebus manifeſtus mons Domini, & domus Dei in vertice montium, & elevabitur ſuper colles: & venient ad eum omnes gentes. Et ibunt gentes multæ, &* 3 *dicent; Venite, & aſcendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob: & annuntiabit nobis viam ſuam: & ambulabimus in ea. Quia de Sion exibit lex, & verbum Domini de Hieruſalem. Et* 4 *judicabit inter gentes, & arguet populum multum. Et contundent gladios ſuos in aratra, & lanceas ſuas in falces: & non levabit gens contra gentem gladium, & non diſcent ultrà bellare. Et nunc do-* 5 *mus Jacob, venite, ambulemus lumine Domini. Dimiſit enim po-* 6 *pulum ſuum domum Iſrael: quia repleta eſt, ut ab initio, regio eorum auguriis, ut ea quæ (b) alienigenarum: & filii multi alienigenæ (c) facti ſunt eis. Repleta eſt enim re-* 7 *gio eorum argento, & auro: & non fuit numerus theſaurorum eorum. Et impleta eſt terra equis: &* 8 *non fuit numerus quadrigarum eorum. Et repleta eſt terra abominationibus operum manuum eorum: & adoraverunt ea, quæ fecerant digiti ipſorum. Et procubuit homo,* 9 *& humiliatus eſt vir: & non dimittam eos. Et nunc ingredimini* 10 *in petras, & occultamini in terram à facie timoris Domini, & à gloria fortitudinis ejus, quando ſurrexerit quaſſare terram. Oculi enim* 11 *Domini ſublimes: homo autem humilis. Et humiliabitur altitudo hominum: & exaltabitur Dominus ſolus in die illa. Dies enim Domi-* 12 *ni Sabaoth ſuper omnem contumelioſum & ſuperbum, et ſuper omnem excelſum & ſublimem: & humiliabuntur. Et ſuper omnē ce-* 13 *drū Libani excelſarū, et ſublimiū, et ſuper omnē arborē glandiū Baſā:*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 אֲרֵי תְהוֹן כְּבוּטְמָא דִי מְנַתַּר טַרְפוֹהִי וּכְגִנְּתָא שַׁקְיָא דְמַיִן לֵית לַהּ׃ וִיהֵי תּוּקְפְּהוֹן
31 דְּרַשִׁיעַיָא כִּנְעוֹרֶת כִּתָּנָא וְעוֹבָד יְדֵיהוֹן כְּנִיצוֹץ נוּרָא כְּמָא דְמִקַּרְבִין דֵּין לִסְטַר דֵּין
וְדָלְקִין תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא כֵּן יְסוּפוּן רַשִׁיעַיָּא אִנּוּן וְעוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא וְלָא יְהֵי עֲלֵיהוֹן חַיִּס׃

ב

1 פִּתְגָם נְבוּאָה דְאִתְנַבֵּי יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ עַל אֱנָשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם׃ וִיהֵי בְּסוֹף
2 יוֹמַיָּא מְתַקַּן יְהֵי טוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּרֵישׁ טוּרַיָּא וּמִנְטַל מֵרָמָתָא וְיִתְפְּנוּן לְמִפְלַח
3 עֲלוֹהִי כָּל מַלְכְּוָתָא׃ וִיהָכוּן עַמְמִין סַגִּיאִין וְיֵימְרוּן אֱתוֹ וְנִסַּק לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ
לבית שכינת אלהא דיעקב ויאליפננא מארחן דתקנן קדמוהי ונהך באולפן אוריתיה
ארי מציון תפוק אוריתא ואולפן פתגם דיי מירושלם׃
4 וידין בין מלכותא ויוכח לעממין סגיאין ויפספון סיפיהון לסכין ומורניתהון למגלין לא יטלון
עם על עם חרב ולא יאלפון עוד לאגחא קרב׃
5 דבית יעקב אמרין אתו ונהך באולפן אוריתא דיי׃
6 ארי שבקתון דחלא תקיפא דהוה פריק לכון דבית יעקב ארי אתמליאת
ארעהון טעון כמלקדמין ועננין כפלשתאי ובנימוסי עממיא אזלין׃
7 ואתמליאת ארעהון כסף ודהב ולית סוף לאוצרהון ואתמליאת ארעהון סוסון ולית סוף לרתיכהון׃
8 ואתמליאת ארעהון טעון לעובד ידיהון סגדין לדעבדו אצבעתהון׃
9 ואתמכיך אנשא ואתחליש תקוף גבריא ולא תשבוק להון׃
10 יעלון במערת כיפיא ויטמרון בעפרא מן קדם דחלתא דיי ומזיו יקריה׃
11 עיני רמות אנשא יתמכן ויתמאך תקוף גבריא ויתקף דיי בלחודוהי בעדנא ההוא׃
12 ארי יומא עתיד למיתי מן קדם יי צבאות על כל תקיפיא ורמיא ועל כל
13 מלכי עממיא תקיפיא ויתמאכון׃ ועל כל מלכי עממיא תקיפיא ורמיא ועל כל טורני מדינתא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quia eritis veluti quercus, cujus folia defluunt, & veluti hortus irriguus 30 qui non habet aquam. Et erit fortitudo impiorum ſicut ſtuppa lini, & 31 opus manuum eorum ſicut ſcintilla ignis; quæ cùm applicantur ad invicem, ardent ambo ſimul: ſic conſumentur impii, & opera eorum prava, & non erit ſuper eis miſericordia.

CAP. II.

Verbum prophetiæ, quod prophetavit Eſaias filius Amos ſuper viros 1 Juda, & habitatores Jeruſalem. Et erit in fine dierum paratus mons do- 2 mus ſanctuarii Domini in capite montium, & elevabitur ſuper colles; & confluent ut ſerviant ſuper eum, omnia regna. Et ibunt populi multi, 3 & dicent: Venite & aſcendamus in montem domus ſanctuarii Domini, & in domum majeſtatis Dei Jacob, & docebit nos vias, quæ rectæ ſunt coram eo; & ambulabimus in doctrina legis ejus: quia de Sion exibit lex, & doctrina verbi Domini de Hieruſalem. Et judicabit inter regna, & argu- 4 et populos multos, & contundent gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces: non levabit populus contra populum arma, neque diſcent ampliùs prælium. Dicent viri domus Jacob: Venite & ambulemus in 5 doctrina legis Domini. Quia dereliquiſtis terribilem & fortiſſimum, qui 6 erat redemptor veſter domus Jacob; quia repleta eſt terra veſtra idolis, ſicut ab initio; & augures fuerunt ſicut Philiſtim, & in legibus populorum ambulant. Et repleta eſt terra eorum argento & auro, & non eſt finis 7 theſaurorum ejus, & repleta eſt terra eorum equis, & non eſt finis quadrigarum ejus. Et repleta eſt terra eorum idolis, *opera* manuum ſuarum ado- 8 rant, *quæ* paraverunt digiti eorum. Et humiliabitur homo, & infirmabi- 9 tur fortitudo virorum: ne dimittas eis. *Et* ingredientur ut fugiant *fugâ* 10 in *petra*, & ut abſcondantur in pulvere à facie timoris Dñi, & à ſplendore gloriæ ejus. Oculi ſublimis hominis humiliabuntur, & infirmabitur for- 11 titudo virorum: & erit fortitudo Domini ſolius in tempore illo. Quia dies 12 venturus eſt à facie Domini exercituum ſuper omnes ſuperbos & elatos corde: & ſuper omnes fortes, & humiliabuntur. Et ſuper omnes reges 13 populorum fortes & robuſtos, & ſuper omnes principes provinciarum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܡܛܠ ܕܬܗܘܘܢ ܐܝܟ ܒܛܡܬܐ ܕܢܬܪܘ ܛܪܦܝܗ. ܘܐܝܟ ܓܢܬܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܝܐ. * ܘܢܗܘܐ
31 ܚܝܠܗܘܢ ܠܥܡܪܬܐ. ܘܥܒܕܝܗܘܢ ܠܓܘܡܪܬܐ. ܘܢܐܩܕܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ. ܘܠܝܬ
ܕܡܕܥܟ.
* ܦܘܠܓܐ * ܒ *
1 * ܦܬܓܡܐ ܕܚܙܐ ܐܫܥܝܐ ܒܪ ܐܡܘܨ. ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܘܥܠ ܐܘܪܫܠܡ. * ܢܗܘܐ ܒܚܪܬܐ
2 ܕܝܘܡܬܐ. ܛܘܪܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ܡܬܩܢ ܒܪܫ ܛܘܪܐ. ܘܪܡ ܡܢ ܪܡܬܐ. ܘܢܚܙܘܢܗ
3 ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. * ܘܢܐܙܠܘܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܢܐܡܪܘܢ. ܬܘ ܢܣܩ ܠܛܘܪܗ ܕܡܪܝܐ.
ܘܠܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܢܠܦܢ ܡܢ ܐܘܪܚܬܗ. ܘܢܗܠܟ ܒܫܒܝܠܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܡܢ
4 ܨܗܝܘܢ ܢܦܘܩ ܢܡܘܣܐ. ܘܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. * ܘܢܕܘܢ ܒܝܬ ܥܡܡܐ.
ܘܢܟܣ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܪܚܝܩܐ. ܘܢܦܛܫܘܢ ܣܦܣܝܪܝܗܘܢ ܠܣܟܐ ܕܦܕܢܐ.
ܘܪܘܡܚܝܗܘܢ ܠܡܓܠܐ. ܘܠܐ ܢܣܒ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܣܝܦܐ. ܘܠܐ ܢܐܠܦܘܢ ܬܘܒ ܩܪܒܐ.
5 * ܒܢܝ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܬܘ ܢܗܠܟ ܒܢܘܗܪܗ ܕܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܫܒܩܬ ܥܡܟ ܒܢܝ ܒܝܬ
6 ܝܥܩܘܒ. ܡܛܠ ܕܐܬܡܠܝܘ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܡܢܚܫܝܢ ܐܝܟ ܦܠܫܬܝܐ. ܘܒܢܝܐ
7 ܣܓܝܐܐ ܢܘܟܪܝܐ ܐܘܠܕܘ. * ܘܐܬܡܠܝܬ ܐܪܥܗܘܢ ܟܣܦܐ ܘܕܗܒܐ. ܘܠܝܬ ܣܟܐ ܠܓܙܝܗܘܢ.
8 ܘܐܬܡܠܝܬ ܐܪܥܗܘܢ ܣܘܣܘܬܐ. ܘܠܝܬ ܣܟܐ ܠܡܪܟܒܬܗܘܢ. * ܘܐܬܡܠܝܬ ܐܪܥܗܘܢ
9 ܦܬܟܪܐ. ܠܥܒܕ ܐܝܕܝܗܘܢ ܣܓܕܘ. ܠܕܥܒܕܝܢ ܨܒܥܬܗܘܢ. * ܘܐܬܡܟܟ ܐܢܫܐ.
10 ܘܐܬܡܟܟ ܓܒܪܐ. ܘܠܐ ܬܫܒܘܩ ܠܗܘܢ. * ܥܘܠܘ ܠܟܐܦܐ. ܘܐܬܛܫܘ ܒܥܦܪܐ. ܡܢ ܩܕܡ
11 ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܡܢ ܗܕܪܐ ܕܥܘܫܢܗ. * ܥܝܢܐ ܪܡܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܢܡܟܟ. ܘܢܬܡܟܟ ܪܘܡܗ
12 ܕܓܒܪܐ. ܘܢܬܥܫܢ ܡܪܝܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. * ܡܛܠ ܕܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܥܠ
13 ܟܠ ܕܡܫܬܒܗܪ ܘܡܬܪܝܡ. ܘܥܠ ܟܠ ܕܡܬܥܫܢ ܘܢܬܡܟܟ. * ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܐܪܙܐ
ܕܠܒܢܢ. ܪܡܐ ܘܡܬܥܫܢܝܢ. ܘܥܠ ܒܠܘܛܐ ܕܡܬܢܢ.

Quoniam erunt ſicut terebinthus cujus folia 30 defluxêre, & ſicut hortus cui non eſt aqua: Eritque fortitudo eorum in ſtupam, opera 31 autem eorum in ſcintillas: & ardebunt ambo ſimul, nemine extinguente.

CAP. II.

Sermo quem vidit Eſaia filius Amos de Ju- 1 da & de Jeruſalem. Erit ultimis diebus 2 mons domûs Domini conſtitutus in vertice montium, & altior collibus; eumque ſpectabunt omnes gentes: Et ibunt multi po- 3 puli dicentes, Venite, aſcendamus ad montem Domini, & ad Deum Jacobi, ut doceat nos de viis ſuis, & ambulemus in ſemitis ejus: quoniam de Sion prodibit lex, & ſermo Domini de Jeruſalem: Et jus dicet inter gen- 4 tes, & arguet populos multos remotos: tundéntque gladios ſuos in vomeres aratri, & lanceas ſuas in falces: & non levabit gens contra gentem gladium, neque diſcent ampliùs bellum. Filii familiâs Jacobi, agite, 5 ambulemus in luce Domini. Nam deſtituiſti 6 populum tuum filios familiâs Jacobi, eò quòd repleti ſint ut antea, præſtigiis utantur ut Palæſtini, & plurimos exterorum filios educârint: Repleta ſit terra eorum argento & 7 auro, nec ſit finis theſaurorum eorum: impleta ſit terra eorum equis, & curruum eorum nullus ſit finis: Impleta quoque ſit 8 terra eorum idolis, opus manuum ſuarum adorent, quod fecerunt digiti eorum; Et hu- 9 miliaverit ſe homo, & vir ſe demiſerit: ne ergò dimittas eis. Ingredimini in petram, 10 & abſcondite vos in pulvere, propter pavorem Domini, & præ majeſtate fortitudinis ejus. Oculos hominum elatos humiliabit, 11 & deprimetur ſuperbia viri, & ſolus Dominus magnificabitur in die illa. Nam dies 12 Domini erit ſuper omnem ſeſe jactantem & efferentem, & ſuper omnem ſuperbientem, ut deprimatur: Super omnes cedros Li- 13 bani altas & ſublimes, et ſuper quercus Baiſan:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * لانهم يصيرون مثل البطمة التي انتثرت اوراقها * ومثل روضة ليس فيها ماء * ويصير
31 قوتهم مثل قصبة المساقة * واعمالهم من شرار النار *

* الفصل الثاني * * الوحي الثاني *

1 * القول الذي صار من قبل الرب الى اشعياء بن اموص * من اجل اليهودية واورشليم *
2 * انه سيكون في الايام الاخيرة جبل الله ظاهرا * وبيت الله على اطراف الجبال * ويستعلي فوق
3 اعلا التلال * وينطلق اليه كافة الامم ويسير اليه كثير من الشعوب ويقولون * هلموا بنا
نصعد الى جبل الرب والى بيت اله يعقوب * ويخبرنا طريقه لنسلك فيها * لان من صهيون
4 يخرج الناموس * وكلمة الرب من اورشليم * ويحكم بين امم كثيرة * ويبكت شعبا كثيرا *
فيقطعون سيوفهم ويصلحونها سككا ويعملون حرابهم مناجل * ولا تحمل امة على امة سيفا *
5 ولا يتعلمون الحرب ايضا * والان يا بيت يعقوب هلموا نسير في نور الرب * لانه خلص شعبه
6 بيت اسرائيل * لان قد امتلات بلدهم كما كان اولا تطيرا مثل الغرباء * وولد لهم اولاد غرباء
7 كثيرون * لان بلدهم قد امتلات فضة وذهبا * وليس لكنوزهم عدد * وامتلات ارضهم خيلا *
8 وليس لمراكبهم عدد * وامتلات ايضا رذالات اعمال ايديهم * وسجدوا لما صنعت اصابعهم
9 * وهان الانسان * واتضع الرجل * ولا اهملهم * الاصحاح الثاني *
10 * فادخلوا الان في الصخور * واختفوا في الارض * من وجه خوف الرب * ومن مجد قوته *
11 اذا قام ليهشم الارض * لان الحاظ الرب عالية * والانسان ذليل * وسيذل ارتفاع البشر * ويتعالى
12 الرب وحده في ذلك اليوم * لان يوم رب الجنود سياتي على كل شاتم ومتعظم * وكل
13 من استعلى وتشامخ فيذلون * وعلى كل ارز لبنان المتعالي الشامخ * وعلى كل شجر
بلوط بيسان *

Quoniam evadent ſicut terebinthus cujus folia defluxerunt, & ſicut hortus in quo nulla extat aqua: Et evadet robur eorum velut arundo cannabis, & actiones eorum velut ſcintillæ ignis. 30 31

CAPUT. II.
Revelatio ſecunda.

Sermo qui factus eſt à Domino ad Eſaiam filium Amos, de Judæa & de Jeruſalem. 1

Erit quidem poſtremis diebus mons Dei 2 *purus, & domus Dei ſuper cacumina montium, & attolletur ſuper editiſſimos colles: Et confluent ad illum univerſæ* 3 *gentes, & multi ex populis ad illum ſeſe recipient dicentes; Adeſte, aſcendamus ad montem Domini & ad domum Dei Jacobi, ut ſignificet nobis viam ſuam, quatenus ambulemus in eam: nam è Sion prodibit lex, & verbum Domini è Jeruſalem: Et jus dicet inter gentes multas, & cor-* 4 *ripiet populum copioſum: & concîdent gladios ſuos, & aptabunt eos in vomeres, & lanceas ſuas component in falces: & & non feret gens contra gentem gladium, & non diſcent ampliùs bellum. Nunc* 5 *itaque O domus Jacob, venite, ambulemus in luce Domini; Quoniam ipſe liberavit* 6 *populum ſuum domum Iſraelis: jam enim repleta eſt regio eorum, ut erat antehàc, augurationibus more exterorum; & nati ſunt eis filii exteri permulti. Nam regio* 7 *eorum impleta jam eſt argento & auro, & theſauris eorum nullus eſt numerus: impleta eſt terra eorum equis, & curribus eorum nullus eſt numerus: Denique re-* 8 *pleta eſt terra eorum abominationibus, operibus ſcilicet manuum eorum; et adoraverunt quod compoſuêre digiti eorum:* 9 *Contempſit ſe homo, et humiliavit ſe vir: attamen non deſtituam eos.*

Textus ſecundus.

Nunc ergò ingredimini in petras, et ab- 10 *dite vos in terra à facie terroris Domini, et à gloria roboris ejus, cùm exurget ad perfringendam terram: Intuitus enim Do-* 11 *mini ſublimes ſunt, homo verò abjectus. Et deprimetur celſitudo hominum, et ſo-* 12 *lus Dominus exaltabitur in die illa. Nam dies Domini exercituum ventura eſt ſuper omnem blaſphemum et arrogantem; et quicunque ſuperbierint et extulerint ſeſe, deprimentur. Item ſuper omnes cedros* 13 *Libani celſiſſimas et elatiſſimas, et ſuper omnem arborem quercûs Baiſanis:*

ישעיה : ג

.elevatos colles omnes ſuper & ,excelſos montes omnes ſuper Et
14 וְעַל כָּל־הֶהָרִים הָרָמִים וְעַל כָּל־הַגְּבָעוֹת הַנִּשָּׂאוֹת׃
.munitum murum omnem ſuper & ,excelſam turrim omnem ſuper Et
15 וְעַל כָּל־מִגְדָּל גָּבֹהַּ וְעַל כָּל־חוֹמָה בְצוּרָה׃
.deſiderii proſpectus omnes ſuper & , Tarſis naves omnes ſuper Et
16 וְעַל כָּל־אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ וְעַל כָּל־שְׂכִיּוֹת הַחֶמְדָּה׃
:hominum altitudo ſe humiliabit & ,hominis elatio ſe incurvabit Et
17 וְשַׁח גַּבְהוּת הָאָדָם וְשָׁפֵל רוּם אֲנָשִׁים
vana Et .illa die in ipſe ſolus DOMINUS elevabitur &
18 וְנִשְׂגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ וְהָאֱלִילִים
, petrarum ſpeluncas in introibunt Et .concidet penitus
19 כָּלִיל יַחֲלֹף׃ וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים
gloria à & ,DOMINI formidinis faciebus à ,pulveris concavitates in &
וּבִמְחִלּוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר
die In .terram frangendam ad ipſum ſurgendo in ,ejus altitudinis
20 גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃ בַּיּוֹם
,ſui auri vana & ,ſui argenti vana homo projiciet illa
הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֵת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאֵת אֱלִילֵי זְהָבוֹ
.veſpertilionibus & ,ſoveas fodiendum ad ſe incurvandum ad ſibi fecerunt quæ
אֲשֶׁר עָשׂוּ־לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחְפֹּר פֵּרוֹת וְלָעֲטַלֵּפִים׃
faciebus à ſaxorum ſcopulos in & , petrarum ſciſſuras in veniendum Ad
21 לָבוֹא בְּנִקְרוֹת הַצֻּרִים וּבִסְעִפֵי הַסְּלָעִים מִפְּנֵי
ipſum ſurgendo in ejus altitudinis decore à & ,DOMINI formidinis
פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ
flatus cujus ,homine ab vobis Deſinite .terram frangendam ad
22 לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃ חִדְלוּ לָכֶם מִן־הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה
? ipſe reputatur quo in nam ; ejus naſo in
בְּאַפּוֹ כִּי־בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא׃

CAP. III. ג

, Jeruſalaim à removens exercituum Dominus dominator ecce Nam
1 כִּי הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת מֵסִיר מִירוּשָׁלַםִ
, panis fulcimentum omne ,fulcimentum & fulcimentum Jehudah à &
וּמִיהוּדָה מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה כֹּל מִשְׁעַן־לֶחֶם
judicem ,belli virum & Fortem .aquæ fulcimentum omne &
2 וְכֹל מִשְׁעַן־מָיִם׃ גִּבּוֹר וְאִישׁ מִלְחָמָה שׁוֹפֵט
quinquaginta Principem .ſenem & divinum & , prophetam &
3 וְנָבִיא וְקֹסֵם וְזָקֵן׃ שַׂר־חֲמִשִּׁים
eloquii periti &, ingenioſorum ſapientem & ,conſiliarium &, faciebus elevatum &
וּנְשׂוּא פָנִים וְיוֹעֵץ וַחֲכַם חֲרָשִׁים וּנְבוֹן לָחַשׁ׃
.eos in dominabuntur parvuli & , eorum principes pueros dabo Et
4 וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם וְתַעֲלוּלִים יִמְשְׁלוּ־בָם׃
puer ſuperbient :ſuũ ſocium in vir &,virum in vir ,popul' fuit exactor Et
5 וְנִגַּשׂ הָעָם אִישׁ בְּאִישׁ וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יִרְהֲבוּ הַנַּעַר
ſuũ fratrẽ in vir apprehendet Quoniã .inclytum in contemptus &,ſenem in
6 בַּזָּקֵן וְהַנִּקְלֶה בַּנִּכְבָּד׃ כִּי־יִתְפֹּשׂ אִישׁ בְּאָחִיו
ruina & :nobis eris gubernator , tibi Veſtimentũ : ſui patris domus
בֵּית אָבִיו שִׂמְלָה לְכָה קָצִין תִּהְיֶה־לָּנוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה
ero Non :dicendo ,illa die in Aſſumet .tua manu ſub hæc
7 הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ׃ יִשָּׂא בַיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר לֹא־אֶהְיֶה
me conſtituatis Ne .veſtimentum nec ,panis non mea domo in &,alligans
חֹבֵשׁ וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין שִׂמְלָה לֹא תְשִׂימֻנִי
: concidit Jehudah & , Jeruſalaim ruit Quia .populi gubernatorem
8 קְצִין עָם׃ כִּי כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה נָפָל
irritandum ad ,DOMINUM contra eorum conata & eorũ lingua quia
כִּי־לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם אֶל־יְהוָה לַמְרוֹת
.ejus gloriæ oculos
עֵנֵי כְבוֹדוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

14 Et ſuper omnes montes excel-
ſos, & ſuper omnes colles ele-
15 vatos: Et ſuper omnem turrim
excelſam, & ſuper omnem mu-
16 rum munitum, Et ſuper omnes
naves Tharſis, & ſuper omne
17 quod viſu pulchrum eſt. Et
incurvabitur ſublimitas homi-
num, & humiliabitur altitudo
virorum, & elevabitur Domi-
18 nus ſolus in die illa: Et idola
19 penitùs conterentur: Et intro-
ibunt in ſpeluncas petrarum,
& in voragines terræ, à facie
formidinis Domini, & à glo-
ria majeſtatis ejus, cùm ſurre-
20 xerit percutere terram. In die
illa projiciet homo idola ar-
genti ſui, & ſimulachra auri
ſui, quæ fecerat ſibi ut adora-
ret, talpas & veſpertiliones.
21 Et ingredietur ſciſſuras petra-
rum, & in cavernas ſaxorum,
à facie formidinis Domini, &
à gloria majeſtatis ejus, cùm
ſurrexerit percutere terram.
22 Quieſcite ergò ab homine, cu-
jus ſpiritus in naribus ejus eſt,
quia excelſus reputatus eſt
ipſe.

CAP. III.

1 Ecce enim dominator Do-
minus exercituum auferet à Je-
ruſalem & à Juda validum &
fortem, omne robur panis, &
2 omne robur aquæ; Fortem, &
virum bellatorem, judicem, &
prophetam, & ariolum, & ſe-
3 nem; Principem ſuper quin-
quaginta & honorabilem vul-
tu, & conſiliarium, & ſapien-
tem de architectis, et pruden-
4 tem eloquii myſtici. Et dabo
pueros principes eorum, et ef-
fœminati dominabuntur eis.
5 Et irruet populus, vir ad virum,
et unuſquiſque ad proximum
ſuum: tumultuabitur puer contra
ſenem, et ignobilis contra
6 nobilem. Apprehendet enim
vir fratrem ſuum domeſticum
patris ſui: Veſtimentum tibi
eſt, princeps eſto noſter, ruina
7 autem hæc ſub manu tua. Re-
ſpondebit in die illa, dicens:
Non ſum medicus, et in domo
mea non eſt panis, neque ve-
ſtimentum: nolite conſtituere
8 me principem populi. Ruit e-
nim Jeruſalem, et Judas con-
cidit: quia lingua eorum &
adinventiones eorum contra
Dominum, ut provocarent o-
culos majeſtatis ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ ἐπὶ (θ) πᾶν ὑψηλὸν ὄρος, καὶ
15 ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν, Καὶ ἐπὶ
πάντα πύργον ὑψηλὸν, καὶ ἐπὶ πᾶν τεῖ-
16 χος ὑψηλὸν, Καὶ ἐπὶ πᾶν πλοῖον θα-
λάσσης, καὶ ἐπὶ πᾶσαν θέαν πλοίων κάλ-
17 λους. Καὶ ταπεινωθήσεται πᾶς ἄνθρω-
πος, καὶ πεσεῖται (ι) ὕβρις τῶν ἀνθρώπων,
καὶ ὑψωθήσεται κύριος μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ
18 ἐκείνῃ. Καὶ τὰ χειροποίητα πάντα κα-
19 τακρύψουσιν, Εἰσενέγκαντες εἰς τὰ σπή-
λαια, καὶ εἰς τὰς σχισμὰς τῶν πετρῶν, καὶ εἰς
τὰς τρώγλας τῆς γῆς ἀπὸ προσώπου τοῦ
φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύ-
ος αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν.
20 (κ) Τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκβαλεῖ ἄνθρω-
πος τὰ βδελύγματα αὐτοῦ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ
τὰ χρυσᾶ, (λ) ἃ ἐποίησαν προσκυνεῖν τοῖς
21 ματαίοις, καὶ ταῖς νυκτερίσι, Τοῦ εἰσελ-
θεῖν εἰς τὰς τρώγλας τῆς στερεᾶς πέτρας,
καὶ εἰς τὰς σχισμὰς τῶν πετρῶν, ἀπὸ προσ-
ώπου τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν
γῆν.

Et ſuper omnem excelſum mon- 14
tem, & ſuper omnem collem ex-
celſum, Et ſuper omnem turrim 15
excelſam, & ſuper omnem murum
excelſum, Et ſuper omne navigi- 16
um (d) maris, & ſuper omne aſpe-
ctum pulchritudinis navium. Et 17
humiliabitur omnis homo, & ca-
det (e) contumelia hominum: &
exaltabitur Dominus ſolus in die
illa. Et manufacta omnia abſcon- 18
dent, Inferentes in ſpeluncas, & 19
in ſciſſuras petrarum, & in caver-
nas terræ, à facie timoris Domini,
& à gloria fortitudinis ejus, cùm
ſurrexerit frangere terrã. Die enim 20
illâ ejiciet homo abominationes ſu-
as argenteas, & aureas, quas fe-
cerunt, ad adorandum (f) vana, &
veſpertiliones, Ad intrandum in 21
cavernas firmæ petræ, & in ſciſ-
ſuras petrarum, à facie timoris
Domini, & à gloria fortitudinis
ejus, cùm ſurrexerit frangere
(g) terram.

MS. A. (θ) πᾶν ὄρος, (ι) ὕψος ἀνθρώπων, (κ) Τῇ ἡμέρᾳ (λ) ἃ ἐποίησεν

ΚΕΦ. γʹ.

1 Ἰδοὺ δὴ ὁ δεσπότης κύριος σαβαὼθ
ἀφελεῖ (α) ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας, ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσαν, ἰσχὺν ἄρ-
2 του καὶ ἰσχὺν ὕδατος, Γίγαντα καὶ ἰσχύον-
τα, καὶ ἄνθρωπον πολεμιστὴν, καὶ δικαστὴν,
καὶ προφήτην, καὶ στοχαστὴν, καὶ πρεσβύτε-
3 ρον, Καὶ πεντηκόνταρχον, καὶ θαυμαστὸν
σύμβουλον, καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα, καὶ συν-
4 ετὸν ἀκροατήν. Καὶ ἐπιστήσω νεανίσκους
ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐμπαῖκται κυριεύσου-
5 σιν αὐτῶν. Καὶ συμπεσεῖται ὁ λαὸς, ἄν-
θρωπος πρὸς ἄνθρωπον, καὶ ἄνθρωπος
πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· προσκόψει τὸ
παιδίον πρὸς τὸν πρεσβύτην, ὁ ἄτιμος
6 πρὸς τὸν ἔντιμον. Ὅτι ἐπιλήψεται ἄν-
θρωπος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἢ τοῦ οἰκείου τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ, λέγων, Ἱμάτιον ἔχεις, ἀρ-
χηγὸς (β) γενοῦ ἡμῶν, καὶ τὸ βρῶμα τὸ ἐ-
7 μὸν ὑπὸ σὲ ἔστω. Καὶ ἀποκριθεὶς (γ) ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐρεῖ, Οὐκ ἔσομαί σου ἀρχη-
γός· οὐ γάρ ἐστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου ἄρτος,
οὐδὲ ἱμάτιον. οὐκ ἔσομαι ἀρχηγὸς τοῦ λαοῦ
8 τούτου, Ὅτι ἀνεῖται Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἡ Ἰ-
ουδαία συμπέπτωκε, καὶ αἱ γλῶσσαι αὐ-
τῶν μετὰ ἀνομίας, τὰ πρὸς κύριον ἀπει-
θοῦντες.

CAP. III.

Ecce itaque dominator Dominus 1
Sabaoth aufert de Hieruſalem, &
de Judæa, (a) validum, & vali-
dam, robur panis, & robur aquæ,
(b) Gigantẽ & fortem, & hominẽ 2
bellatorem, & judicẽ, & prophetã,
& (c) conjectorem, et presbyterũ,
Et quinquagenarium, & admira- 3
bilem conſiliarium, & (d) ſapi-
entem architectum, & (e) pru-
dentem auditorem. Et imponam 4
adoleſcentes principes eorum: &
(f) illuſores dominabuntur eis.
Et corruet populus, homo ad ho- 5
minem, & homo ad proximum
ſuum: (g) impinget puer ad ſe-
nem, & inhonoratus ad honora-
tum: Quia apprehendet homo 6
fratrem ſuum, vel domeſticum pa-
tris ſui, dicens; Veſtimentum ha-
bes: princeps eſto noſtrum: &
(h) cibus meus ſub te ſit. Et re- 7
ſpondens in die illa dicet; Non ero
tuus (i) princeps: non enim eſt in
domo mea panis, neque veſtimen-
tum; non ero princeps populi hu-
jus: Quia diſſoluta eſt Hieruſa- 8
lem, et Judæa concidit, & (k)
linguæ eorum cum iniquitate,
(l) in hiis, quæ ad Dominum, in-
creduli.

MS. A. (α) ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας καὶ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, (β) ἡμῶν γενοῦ, (γ) ἐρεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Οὐκ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ועל כל טוריא רמיא ועל כל רמתא מנטלתא׃ 15 ועל כל דיתבין במגדל רם ועל כל דשרן
בשור כריך׃ 16 ועל כל דיתבין בנסי ימא ועל כל דשרן בבירניתא שפירן׃ 17 וימאך רמות
אנשא ויחלש תקוף גברין ויתקיף יי בלחודוהי בעדנא ההיא׃ 18 וטעותא גמירא יסופון׃
19 ויעלון במערת טנריא ובמחלי עפרא מן קדם דחלתא דיי ומזיו יקריה באתגליותיה
למתבר רשיעי ארעא׃ 20 בעדנא ההיא ירחקון בני אנשא ית טעות כספהון וית טעות
דהבהון דעבדו להון למסגיד לטעותא ולצלמניא׃ 21 למיעל במערת טנריא ובשקיפי
כיפא מן קדם דחלתא דיי ומזיו יקריה באתגליותיה למתבר רשיעי ארעא׃ 22 אתמנעו
לכון מלאשתעבדא לאנשא במעבדיה דחלא דנשמת רוח חיין באפוהי ארי יומא דין
הוא קים ומחר ליתוהי וכלמא חשיב הוא׃

ג

1 ארי הא רבון עלמא יי צבאות מעדי מירושלם ומיהודה סמך וסעיד כל סמך מיכל וכל
סעיד משתי׃ 2 גבר וגבר עביד קרב דין וספר ומשתאל וסב׃ 3 רב חמשין ונסב אפין
ומליך מילך ואמר ומשתמע וחכים וסוכלתן בעצה׃ 4 ואמני ינקיא פרנסיהון וחלשיא
ישלטון בהון׃ 5 ויתגרון עמא גבר בגבר וגבר בחבריה ישלטון עולמיא בסבא ודשיט
ביקיר׃ 6 ארי יחוד גבר באחוהי מזרעית בית אבוהי למימר כסו אית לך רב תהי עלנא
ומתקלתא הדא תהי תחות ידך׃ 7 יתיב בעדנא ההיא למימר לית אנא כשר למהוי ריש
ובביתי לית מה דאיכול ולית מה דאתכסי לא תמנוני רב בריש כל עמא׃ 8 ארי אתקילו
יתבי ירושלם ואנש יהודה גלו ארי ממלל פומהון ואגר עובדיהון גלן קדם יי ומרגזין
קדם יקריה׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ſup omnes montes excelſos, & ſup omnẽs colles elevatos. Et ſup omnes 14
qui habitant in turre excelſa, & ſup omnes qui morantur in muro munito. 15
Et ſup omnes qui habitãt in inſulis maris, & ſup oẽs qui morantur in pala- 16
tiis pulcherrimis, Et humiliabitur altitudo hominũ, & infirmabitur fortitu- 17
do virorum, & roborabitur Dñs ſolus in tempore illo. Et idola penitus de- 18
ficient. Et introibunt in ſpeluncas petrarum, & in cavernas pulveris à fa- 19
cie timoris Domini, & à ſplendore gloriæ ejus, cùm revelatus fuerit ut
conterat impios terræ. In tempore illo procul abjicient homines idola 20
ſua argentea, & idola ſua aurea, quæ ſibi fecerant, ut adorarent idola &
ſimulachra. Ut ingrediantur ſpeluncas rupium, *petræque* foramina à facie 21
timoris Domini, & à ſplendore gloriæ ejus, cùm revelatus fuerit ut con-
terat impios terræ. Ceſſate vobis ne ſubjiciamini homini, cùm factus fu- 22
erit terribilis, cujus ſpiraculum ſpiritus vitæ in naribus ejus eſt: quia ho-
diè eſt vivus & cras non eſt, & quaſi nihilum reputatus eſt ipſe.

CAP. III.

Ecce enim dominator ſeculi Dominus exercituum auferet de Hieruſa- 1
lem & de Juda fulcimentum & ſuſtentaculum, omne fulcimentum cibi,
& omnem ſuſtentationem potus. Fortem & virum bellatorem, judicem 2
& ſcribam, & conjectorem, & ſenem; Et principem quinquagenarium, 3
& acceptabilem vultus, & conſiliarium, & docentem, & audientem, &
ſapientem, & prudentem in conſilio. Et conſtituam pueros gubernato- 4
res eorum; & infirmi dominabuntur eis. Et irruet populus vir in vi- 5
rum, & unuſquiſque in proximum ſuum; *dominabuntur pueri* contra ſe-
nem, & ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem ſuum, 6
de cognatione domus patris ſui, dicens: Veſtimentum tibi eſt, princeps
eſto noſter, & poteſtas hæc erit ſub manu tua. Reſpondebit in tempore il- 7
lo dicens: Non ſum ſufficiens ut ſim princeps, & in domo mea non ha-
beo quod comedam, neque quo operiar; ne conſtituatis me principem *in
caput totius populi.* Quia offenderunt habitatores Hieruſalem, & viri 8
Juda tranſmigrati ſunt, quia eloquium oris ſui, & merces operum ſuorum manifeſta ſunt coram Domino; provocant enim majeſtatem ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܥܠ ܛܘܪ̈ܐ ܪ̈ܡܐ. ܘܥܠ ܟܠ ܪ̈ܡܬܐ ܪ̈ܡܬܐ. * ܘܥܠ ܟܠ ܡܓܕ̈ܠܐ ܪ̈ܡܐ. ܘܥܠ ܟܠ
15 ܫܘܪܐ ܕܚܣܝܢ. * ܘܥܠ ܟܠ ܐܠܦ̈ܐ ܕܬܪܫܝܫ. ܘܥܠ ܟܠ ܚܙܘ̈ܐ ܕܪ̈ܓܬܐ. 16
17 * ܘܢܬܡܟܟ ܪܘܡܐ ܕܐܢܫܐ. ܘܢܬܡܟܟ ܪܘܡܐ ܕܓܒܪܐ. ܘܢܬܥܠܐ ܡܪܝܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ
18 ܒܝܘܡܐ ܗܘ. * ܘܦܬܟܪ̈ܐ ܢܥܒܪܘܢ ܠܓܡܪ. * ܘܢܥܠܘܢ ܒܡܥܪ̈ܐ ܕܟܐܦܐ ܘܒܢ̈ܩܥܬܐ
19 ܕܐܪܥܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܡܢ ܗܕܪܐ ܕܥܘܫܢܗ. ܡܐ ܕܩܐܡ ܠܡܫܥܒܕܘ ܠܐܪܥܐ.
* ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ. ܢܫܕܘܢ ܐܢܫܐ ܦܬܟܪ̈ܐ ܕܕܗܒܐ ܘܕܣܐܡܐ. ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ. ܠܡܣܓܕ
20 ܠܣܪ̈ܝܩܘܬܐ ܘܠܥܛܠܦ̈ܐ. * ܠܡܥܠ ܠܡܥܪ̈ܐ ܕܫܘܥܐ ܘܠܢܩ̈ܥܬܐ ܕܟܐܦ̈ܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܕܚܠܬܗ
21 ܕܡܪܝܐ. ܘܡܢ ܗܕܪܐ ܕܥܘܫܢܗ. ܡܐ ܕܩܐܡ ܠܡܫܥܒܕܘ ܠܐܪܥܐ. * ܫܒܘܩܘ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܢܫܐ
22 ܕܢܫܡܬܐ ܒܢܚܝܪ̈ܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܡܕܡ ܚܫܝܒ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

* ܡܛܠ ܕܗܐ ܡܪܐ ܡܪ̈ܘܬܐ. ܡܥܒܪ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܡܢ ܝܗܘܕ. ܣܡܘܟܐ ܘܣܡܘܟܬܐ. 1
ܟܠ ܕܣܡܟ ܠܚܡܐ. ܘܟܠ ܕܣܡܟ ܡ̈ܝܐ. * ܓܢܒܪܐ ܘܓܒܪܐ ܩܪܒܬܢܐ. ܕܝܢܐ ܘܢܒܝܐ. 2
ܘܩܨܘܡܐ ܘܣܒܐ. * ܘܪܝܫ ܚܡܫܝܢ. ܘܢܣܒ ܐܦ̈ܐ. ܘܡܠܟܐ. ܘܚܟܝܡ ܢܓܪ̈ܐ. 3
ܘܣܟܘܠܬܢ ܒܡܠܟܐ. * ܘܐܩܝܡ ܛܠܝ̈ܐ ܪ̈ܫܢܝܗܘܢ. ܘܡܒܙ̈ܚܢܐ ܢܫܠܛܘܢ ܒܗܘܢ. 4
* ܘܢܬܩܠ ܥܡܐ ܓܒܪܐ ܒܓܒܪܐ ܘܓܒܪܐ ܒܚܒܪܗ. ܘܢܬܪܘܪܒܘܢ ܛܠܝ̈ܐ ܥܠ ܣܒ̈ܐ ܘܨܥܝܪ̈ܐ 5
ܥܠ ܡܝܩܪ̈ܐ. * ܡܛܠ ܕܐܚܕ ܓܒܪܐ ܠܓܒܪܐ ܐܚܘܗܝ. ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ. ܘܢܐܡܪ ܠܗ. 6
ܢܚܬܐ ܐܝܬ ܠܟ. ܗܘܝ ܠܢ ܪܫܐ. ܘܬܘܩܠܬܐ ܗܕܐ ܬܗܘܐ ܬܚܝܬ ܐܝܕܟ. * ܘܢܥܢܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ 7
ܘܢܐܡܪ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܪܝܫܐ. ܕܒܒܝܬܝ ܠܝܬ ܠܚܡܐ. ܘܐܦܠܐ ܢܚܬܐ. * ܠܐ ܬܩܝܡܘܢܢܝ 8
ܪܫܐ ܠܥܡܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܬܩܠܬ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܝܗܘܕ ܢܦܠ. ܡܛܠ ܕܠܫܢܗܘܢ
ܘܥܒܕ̈ܝ ܐܝܕܝ̈ܗܘܢ. ܐܪܓܙܘ ܠܡܪܝܐ. ܘܥܢܢܐ ܕܫܘܒܚܗ.

Super montes excelſos, & ſuper colles ſub- 14
limes: Super omnes turres altas, & ſu- 15
per omnes muros munitos: Super omnes 16
naves Tharſis, & ſuper omnes ſpeculas opta-
tiſſimas. Et humiliabitur celſitudo hominis, 17
& altitudo viri deprimetur, & ſolus Domi-
nus exaltabitur in die illa: Idola verò pe- 18
nitùs tranſibunt. Et ingredientur in ſpecus 19
petræ, & in hiatus terræ, propter terrorem
Domini, & propter nitorem fortitudinis e-
jus, cùm ſurrexerit ad domandum terram.
Eâdem illâ die abjicient homines idola aurea 20
& argentea quæ fabricaverant ſibi, ut ado-
rarent vanitates & veſpertiliones. Ingredi- 21
endo in cavernas petræ & in rupes lapideas,
propter pavorem Domini, & propter deco-
rem fortitudinis ejus, cùm ſurrexerit ad do-
mandum terram. Quieſcite ab homine qui 22
halitum habet in naribus ſuis: quanti enim
eſt momenti?

CAP. III.

Nam ecce Dominus dominorum amotu- 1
rus eſt à Jeruſalem & à Juda fultorem & ful-
tricem, omnem fulcientem pane, & omnem
fulcientem aquâ: Strenuum, & virum bel- 2
latorem, judicem, & prophetam, hariolum,
& ſenem: Ducem quinquagenarium, ho- 3
norandi vultûs *virum*, & conſiliarium, fa-
brum peritum, & ſagacem in conſilio: Et 4
adoleſcentes conſtituam principes eorum, &
irriſores imperitabunt eis. Et irruet popu- 5
lus alter in alterum, quiſque in ſocium ſuum:
& inſoleſcent juvenes contra ſenes, & igno-
biles contra nobiles. Etenim apprehendet 6
unuſquiſpiam fratrem ſuum è domo ſua pa-
terna, & dicet ei; Veſtes habes, eſto princeps
noſter; et offendiculum hoc ſub manu tua ſit.
Reſpondebit autem eo die, dicètque; Nequa- 7
quam ero caput, quia in domo mea nec pa-
nis extat, nec operimentum. Ne conſtitua- 8
tis me principem ſuper populum, quoniam
impegit Jeruſalem, et lapſus eſt Juda: nam
lingua eorum, et opus manuum eorum exa-
cerbaverunt Dominum et nubem majeſtatis
ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وعلي كل جبل عال * وعلي كل اكام مرتفعة * وعلي كل برج شاهق * وعلي كل سور مرتفع * 15
16 * وعلي كل سفن البحر * وعلي كل منظر حسن السفن * ويذل كل انسان * ويسقط ارتفاع البشر * 17
18 ويتعالي الرب وحده في ذلك اليوم * ويخفون جميع ما عملت ايديهم * ويخفوها في المغاير * وفي 19
سقوف الصخور وفي اثقبة الارض * من وجه خوف الرب ومن مجد قوته * اذا قام ليهشم الارض *
20 * لان في ذلك اليوم يخرج الانسان رذائله من كسب الفضة الذهب * التي اغتصبوها لهم
21 ليسجدوا لها ومن الاشباح الليلية * ليوكزوها في اثقاب الصخر الصلد وفي سقوف الصخور *
من وجه خوف الرب * ومن مجد قوته * اذا قام ليهشم الارض *

22 [* كفوا عن الانسان الذي يتنشق الريح بمنخريه لانه ماذا اقياس *] MS. Oxon.

* الفصل الثالث *

* قريان فيه توبيخ النبي للشعب * ونهيه لهم عن التوكل علي الانسان *

1 * هاهوذا السيد رب الجنود ينزع من اليهودية ومن اورشليم القوي والقوية * وقوة الخبز
2 وقوة الماء * والجبار والمقتدر * والانسان المحارب * والقاضي والنبي * والعراف والشيخ * ورئيس 3
4 خمسين * والمشير العجيب * والمهندس الحكيم السامع الفهم * واقيم رؤساءهم احداثا * ويسودون
5 عليهم المستهزيون * ويقع الشعب انسان علي انسان وانسان علي رفيقه * ويعتز الصبي بالشيخ *
6 والسفيه بالمكرم * لان الرجل منهم يتسبب باخيه او بواحد من بيت ابيه * ويقول له * لك ثوب
7 فكن رئيسا علينا * وليكن طعامي من عندك * فيجيب في ذلك اليوم ويقول * لست اكون
8 رئيسا * لان ليس في بيتي خبز ولا ملبوس * لست اكون علي هذا الشعب رئيسا * لان اورشليم
قد خلت * واليهودية سقطت * والسنتهم تخالف فرائض الله بآثامهم *

Super quoſcunq; montes altiſſimos, & ſu- 14
per editiſſimos quoſq; colles. Super omnes 15
turres elatiſſimas, & ſuper omnes muros
celſiſſimos: Super omnes naves maris, & 16
ſuper omnem aſpectum pulchritudinis na-
vium. Et deprimetur omnis homo, & al- 17
titudo mortaliũ labetur; ſolus autem Do-
minus exaltabitur eo die. Et abſcondent 18
quæcunq; compoſuerunt manus eorum;
Abſcondent inquã, illam in antris, in hia- 19
tibus petrarum, & in foraminibus terræ à
facie terroris Domini, & à majeſtate ro-
boris ejus, cùm exurget ad perrumpendam
terram. Nam eo die ejicient homines vitia 20
ſua ex acquiſitione argenti atq; auri quæ
ſibi congeſſerant ut adorarent ea, & ex
phantaſmatibus nocturnis; ut indant ea in 21
foramina petræ duriſſimæ, & in hiatus
rupium, à facie terroris Domini, & à ma-
jeſtate roboris ejus, cùm exurget ad com-
minuendam terram.

[Deſiſtite vos ab ipſo homine, cujus hali- 22
tus eſt in naribus ejus: nam in quo æſti-
mandus eſt?]

CAP. III.

Lectio continens commonitionem
Prophetæ ad populum, et co-
hortationem ne ſpem collocent
in homine.

Ecce Domin' dominator exercituũ au- 1
feret ab Judæa et ab Jeruſalẽ validũ et
validam, robur panis & robur aquæ; Gi- 2
gantẽ, & potentẽ, hominemq; bellatorem,
judicem, prophetã, divinum, atque ſenem;
Ducem quinquaginta, conſiliarium admi- 3
randum, architectum ſapientem, capacem
rationis. Et conſtituam principes eorum 4
juvenes, et dominabuntur eis irriſores. Ir- 5
ruetq; populus alter in alterum: & homo
in ſocium ſuum: et inſoleſcet puer contra
ſenem, et ſtolidus contra honeſtum. Nam 6
apprehendet quis eorum fratrem ſuum, aut
aliquem de domo patris ſui, dicetque ad
eum; Veſtem habes, ſis ergò dux noſter,
ſitque cibus meus à te. At is reſpondebit 7
eâ die, dicetque; Non ero dux, quia non
eſt domi meæ panis neque indumentum.
Non ero dux ſuper hunc populum, quia 8
Jeruſalem jam deſolata eſt, et Judæa
corruit, et linguæ eorum adverſantur
præceptis divinis ob iniquitates eorum.

ישעיה: ג

Sedom sicut suum peccatum & , eos in respondit eorum facierum Agnitio
9 הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם וְחַטָּאתָם כִּסְדֹם
reddiderunt quoniam ,eorum animæ Væ .celârunt non , nunciaverunt
הִגִּידוּ לֹא כִחֵדוּ אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי־גָמְלוּ
fructum quòd , bonus cùm justo Dicite .malum sibiipsis
10 לָהֶם רָעָה׃ אִמְרוּ צַדִּיק כִּי־טוֹב כִּי־פְרִי
retributio nam : malum impio Væ .comedent suorum studiorum
11 מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ׃ אוֹי לְרָשָׁע רָע כִּי־גְמוּל
, parvulus , ejus exactores mei Populi .ei fiet ejus manuum
12 יָדָיו יֵעָשֶׂה לּוֹ׃ עַמִּי נֹגְשָׂיו מְעוֹלֵל
,errare facientes ,te beatificantes mi Popule .eum in sunt dominatæ mulieres &
וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ עַמִּי מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים
,DOMINUS litigandum ad Stans .absorbuerunt tuarû semitarû viam &
13 וְדֶרֶךְ אֹרְחֹתֶיךָ בִּלֵּעוּ׃ נִצָּב לָרִיב יְהוָה
judicium ad DOMINUS .populos judicandum ad stans &
14 וְעֹמֵד לָדִין עַמִּים׃ יְהוָה בְּמִשְׁפָּט
succendistis vos Et .suis principibus &,sui populi senibus cum veniet
יָבוֹא עִם־זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו וְאַתֶּם בִּעַרְתֶּם
contunditis vobis Quid .vestris domibus in afflicti rapina : vineam
15 הַכֶּרֶם גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם׃ מַלָּכֶם תְּדַכְּאוּ
Dominus dicit , moletis afflictorum facies & ,meum populum
עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחָנוּ נְאֻם־אֲדֹנָי
eo Pro : DOMINUS dixit Et ? exercituum DOMINUS
16 יְהוִה צְבָאוֹת׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה יַעַן
, gutture extentæ ambulaverunt & , Sijon filiæ superbierunt quòd
כִּי גָבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן וַתֵּלַכְנָה נְטוּיוֹת גָּרוֹן
suis pedibus in & , ibant plaudendo & ambulando , oculis fallentes &
וּמְשַׂקְּרוֹת עֵינָיִם הָלוֹךְ וְטָפֹף תֵּלַכְנָה וּבְרַגְלֵיהֶם
filiarum verticem Dominus inficiet scabie Et .tinniebant
17 תְּעַכַּסְנָה׃ וְשִׂפַּח אֲדֹנָי קָדְקֹד בְּנוֹת
die In .deteget earum pudendum DOMINUS & , Sijon
18 צִיּוֹן וַיהוָה פָּתְהֵן יְעָרֶה׃ בַּיּוֹם
, crepidarum gloriam Dominus faciet recedere illa
הַהוּא יָסִיר אֲדֹנָי אֵת תִּפְאֶרֶת הָעֲכָסִים
, armillas & , Cellaria .lunulas & , reticula &
19 וְהַשְּׁבִיסִים וְהַשַּׂהֲרֹנִים׃ הַנְּטִפוֹת וְהַשֵּׁרוֹת
domus & , vittas & , periscelides & , Tiaras .velamina &
20 וְהָרְעָלוֹת׃ הַפְּאֵרִים וְהַצְּעָדוֹת וְהַקִּשֻּׁרִים וּבָתֵּי
.naris circulos & Annulos .inaures & animi
21 הַנֶּפֶשׁ וְהַלְּחָשִׁים׃ הַטַּבָּעוֹת וְנִזְמֵי הָאָף׃
.crumenas & , pepla & , operimenta & , vestes Mutatorias
22 הַמַּחֲלָצוֹת וְהַמַּעֲטָפוֹת וְהַמִּטְפָּחוֹת וְהָחֲרִיטִים׃
.palia & , calyptras & , sindones & , Specula
23 הַגִּלְיֹנִים וְהַסְּדִינִים וְהַצְּנִיפוֹת וְהָרְדִידִים׃
, excisio cingulo pro & , erit mucus aromate pro , erit Et
24 וְהָיָה תַחַת בֹּשֶׂם מַק יִהְיֶה וְתַחַת חֲגוֹרָה נִקְפָּה
cingulum fascia pectorali pro & ,calvitium calamistri opere pro &
וְתַחַת מַעֲשֶׂה מִקְשֶׁה קָרְחָה וְתַחַת פְּתִיגִיל מַחֲגֹרֶת
, cadent gladio in tui Viri .pulchritudine pro quia : facci
25 שָׂק כִּי־תַחַת יֹפִי׃ מְתַיִךְ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ
,ejus portæ lugebunt & ,plangent Et .prælio in tua fortitudo &
26 וּגְבוּרָתֵךְ בַּמִּלְחָמָה׃ וְאָנוּ וְאָבְלוּ פְּתָחֶיהָ
.sedebit terra in munda &
וְנִקָּתָה לָאָרֶץ תֵּשֵׁב׃

Versio VULG. LAT.

9 Agnitio vultûs eorum respondit eis: & peccatum suum quasi Sodoma prædicaverunt, nec absconderunt: væ animæ eorum, quoniam reddita sunt 10 eis mala. Dicite justo, Quoniã benè, quoniam fructũ adinventionum suarum comedet. 11 Væ impio in malum: retributio enim manuum ejus fiet ei. 12 Populum meum exactores sui spoliaverunt, et mulieres dominatæ sunt eis. Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum 13 tuorum dissipant. Stat ad judicandum Dominus, & stat ad 14 judicandos populos. Dominus ad judicium veniet cum senibus populi sui, & principibus ejus: vos enim depasti estis vineam, & rapina pauperis in 15 domo vestra. Quarè atteritis populum meum, & facies pauperum commolitis, dicit Do16minus Deus exercituum? Et dixit Dominus; Pro eo quòd elevatæ sunt filiæ Sion, & ambulaverunt extento collo, & nutibus oculorum ibant, & plaudebant, ambulabant pedibus suis, & composito gradu 17 incedebant: Decalvabit Dominus verticem filiarum Sion, & Dominus crinem earum 18 nudabit. In die illa auferet Dominus ornamentum calcea19mentorum, & lunulas, Et torques, & monilia, & armillas, 20 & mitras, Et discriminalia, & periscelidas, & murenulas, et 21 olfactoriola, & inaures, Et annulos, et gemmas in fronte 22 pendentes, Et mutatoria, & palliola, & linteamina, et acus, 23 Et specula, & sindones, et 24 vittas, et theristra. Et erit pro suavi odore fœtor, et pro zona funiculus, et pro crispanti crine calvitiũ, et pro fascia pe25ctorali cilicium. Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent, 26 et fortes tui in prælio. Et mœrebunt atque lugebunt portæ ejus, et desolata in terra sedebit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 Διότι νῦν ἐταπεινώθη ἡ δόξα αὐτῶν, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀντέστη αὐτοῖς· τὴν δὲ ἁμαρτίαν αὐτῶν ὡς Σοδόμων ἀνήγγειλαν καὶ ἐνεφάνισαν. οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, (γ) διότι βεβούλευνται βουλὴν πονη10ρὰν, καθ᾿ ἑαυτῶν, (δ) Εἰπόντες, Δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι. τοίνυν τὰ γεννήματα τῶν ἔργων αὐτῶν 11 φάγονται. Οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ, πονηρὰ κατὰ τὰ 12 ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ συμβήσεται αὐτῷ. Λαός μου, οἱ πράκτορες ὑμῶν καλαμῶνται ὑμᾶς, καὶ οἱ ἀπαιτοῦντες κυριεύουσιν ὑμῶν. λαός μου, οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς, πλανῶσιν ὑμᾶς, καὶ (ε) τὸν τρίβον τῶν ποδῶν ὑμῶν 13 ταράσσουσιν. Ἀλλὰ νῦν καταστήσεται εἰς κρίσιν κύριος, καὶ στήσει εἰς κρίσιν τὸν λαὸν αὐ14τοῦ. Αὐτὸς κύριος εἰς κρίσιν ἥξει μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ, καὶ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ. ὑμεῖς δὲ τί ἐνεπυρίσατε τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ ἡ ἁρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν 15 τοῖς οἴκοις ὑμῶν; Τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου, καὶ τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν κατ16αισχύνετε; Τάδε λέγει κύριος, Ἀνθ᾿ ὧν ὑψώθησαν αἱ θυγατέρες Σιὼν, καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῷ τραχήλῳ, (ζ) καὶ ἐν νεύμασιν ὀφθαλμῶν, καὶ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν ἅμα σύρουσαι τοὺς χιτῶνας, καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα 17 παίζουσαι, Καὶ ταπεινώσει ὁ θεὸς ἀρχούσας θυγατέρας Σιών· καὶ κύριος (η) ἀνακα18λύψει τὸ σχῆμα αὐτῶν Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἀφελεῖ κύριος τὴν δόξαν τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν, (θ) τὰ ἐμπλόκια, καὶ τοὺς κο19σύμβους, καὶ τοὺς μηνίσκους, Καὶ τὸ κάθεμα, καὶ τὸν κόσμον τοῦ προσώπου αὐτῶν, καὶ (ι) τὴν σύνθεσιν τοῦ κόσμου (κ) τῆς δόξης, καὶ τοὺς χλιδῶνας, καὶ τὰ ψέλια, καὶ τὸ ἐμπλόκιον, (λ) καὶ τοὺς δακτυλίους, καὶ τὰ περι21δέξια, καὶ τὰ ἐνώτια, Καὶ τὰ περιπόρφυρα, καὶ τὰ μεσοπόρφυρα, καὶ τὰ ἐπιβλήματα τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν, καὶ τὰ διαφανῆ Λακωνικὰ, καὶ τὰ βύσσινα, καὶ τὰ ὑακίνθινα, καὶ (μ) κόκκινα, καὶ τὴν βύσσον, (ν) σὺν χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένα, καὶ θέ24ριστρα κατάκλιτα. Καὶ ἔσται ἀντὶ ὀσμῆς (ξ) ἡδείας, κονιορτός· καὶ ἀντὶ ζώνης, σχοινίῳ ζώσῃ· καὶ ἀντὶ τοῦ κόσμου τῆς κεφαλῆς τοῦ χρυσίου, φαλάκρωμα ἕξεις διὰ τὰ ἔργα σου· καὶ ἀντὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου, 25 περιζώσῃ σάκκον. Καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος ὃν ἀγαπᾷς, μαχαίρᾳ πεσεῖται. καὶ οἱ ἰ26σχύοντες ὑμῶν, μαχαίρᾳ πεσοῦνται. Καὶ ταπεινωθήσονται, καὶ πενθήσουσιν αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου ὑμῶν· καὶ καταλειφθήσῃ μόνη, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδαφισθήσῃ.

Quarè nunc humiliata est gloria eorum: & confusio vultûs eorum restitit eis: & peccatum suum, quasi Sodomorum, annuntiaverunt, & ostenderunt. Væ animæ eorum, quoniam consiliati sunt consilium pessimum contra semetipsos, 9 *Dicentes; Alligemus justum, quoniam (m) inutilis est nobis. Itaque fructus operum suorum comedent.* 10 *Væ iniquo: mala secundũ opera manuum ejus accident ei.* 11 *Popule meus, exactores vestri spoliant vos, & (n) exigentes dominantur vobis. Popule meus, qui beatos vos dicunt, decipiunt vos; & semitam pedum vestrorum turbant.* 12 *Sed nunc stabit in judicio Dominus, & statuet ad judicium populum suum.* 13 *Ipse Dominus ad judicium veniet cum senioribus populi, & cum principibus ejus. Vos autem quarè incendistis vineam meam? & rapina pauperis in domibus vestris?* 14 *Quarè vos injuriis afficitis populum meum, & faciem pauperum confunditis?* 15 *Hæc dicit Dominus; Pro eo, quòd exaltatæ sunt filiæ Sion, & ambulaverunt collo excelso, & in nutibus oculorum, & incessu pedum simul trahentes tunicas, & pedibus simul ludentes;* 16 *Et humiliabit Deus principales filias Sion: & Dominus denudabit habitum earum* 17 *In die illa: & auferet Dominus gloriam vestimenti earum, reticulos, & cincinnos, & (o) lunulas,* 18 *Et (p) monile demissum, & ornatum faciei eorum, & compositionem ornatûs gloriæ, & brachialia, & armillas, & reticulum, & annulos, et dextralia, & inaures,* 19 *Et prætextas purpureas, et purpuras clavatas, & indumenta, quæ per domum, & perspicua Laconica, et byssina, et hyacinthina, et coccinea, & byssum cum auro et hyacintho (q) contexta, et theristra (r) accubitoria.* 21 *Et erit pro odore suavi pulvis: et pro zona funiculo cingêris: et pro ornamento capitis aureo calvitium habebis propter opera tua: et pro tunica clavata purpureæ circumcingêris sacco.* 24 *Et filius tuus pulcherrimus, quem diligis, gladio cadet: et fortes vestri gladio cadent.* 25 *Et humiliabuntur, atque lugebunt thecæ ornatûs vestri: et relinquêris sola, et ad terram allidêris.* 26

MS. A. (γ) ὅτι (δ) Εἴπαντες (ε) τὴν τρίβον (ζ) καὶ νεύμασιν (η) ἀποκαλύψει (θ) καὶ τοὺς κόσμους αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια, (ι) τὴν * σύνεσιν (κ) τῆς δόξης αὐτῶν, (λ) καὶ τὰ περιδέξια, καὶ τοὺς δακτυλίους, (μ) τὰ κόκκινα, (ν) σὺν χρυσίῳ (ξ) * ἰδίας,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 אִשְׁתְּמוֹדְעוּת אַפֵּיהוֹן בְּדִינָא אַסְהִיד בְּהוֹן וְחַטָּאֵיהוֹן כִּסְדוֹמָאֵי קַבִּילִין וְלָא מְגַנְּעִין וַי
10 לְנַפְשְׁהוֹן אֲרֵי גְרַמוּ דְּתֵיתֵי לְהוֹן בִּישְׁתָּא׃ אֱמָרוּ לְצַדִּיקַיָּא טוּבֵיכוֹן אֲרֵי פֵּרֵי עוֹבָדֵיהוֹן
11 יִשְׁתַּלְמוּן׃ וַי לְרַשִׁיעַיָּא דְּעוֹבָדֵיהוֹן בִּישִׁין אֲרֵי גְמוּלָא דִידֵיהוֹן יִתְּתֵב לְהוֹן׃ עַמִּי דְסַרְכוֹהִי
12 בְּזָוְזֵי כִּמְעַלְּלֵי לְכַרְמָא וּכְמָרֵי חוֹבָא שְׁלִיטוּ בֵיהּ עַמִּי מְשַׁבְּחָךְ אַטְעִיוּךְ וְאוֹרַח שְׁבִילָךְ
13 14 קַלְקִילוּ׃ עֲתִיד לְמֵידַן יְיָ וּמִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד פּוּרְעֲנוּת דִּין מִן עַמְמַיָּא׃ יְיָ בְּדִינָא יֵעוּל יַת סָבֵי
15 עַמֵּיהּ וְסַרְכוֹהִי וְאַתּוּן אַנְסְתּוּן יָת עַמִּי חֲטוֹף מִסְכֵּנָא בְּבָתֵּיכוֹן׃ מָה לְכוֹן דְּאַתּוּן מְמַסְכְּנִין
16 יָת עַמִּי וְאַפֵּי חֲשִׁיכַיָּא מְבַלִּין אַתּוּן וּמְיַתִין בְּדִינֵיהוֹן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת׃ וַאֲמַר יְיָ
חֲלָף דְּאִתְרַבְרַבָא בְּנַת צִיּוֹן וַאֲזָלָן מְרִימָן צַוַּאר וּמְסַרְבְּקָן עֵינִין אָזְלָן וּבְפַחְתָן מְקַפְּן
17 18 וּבְרַגְלֵיהֶן מְרַגְזָן׃ וִישַׁעְבֵּיד יְיָ יְקָרַת בְּנַת צִיּוֹן וַיְיָ יְקָרְהֶן יַעְדֵּי׃ בְּיוֹמָא הַהוּא יַעְדֵּי יְיָ יָת
19 תּוּשְׁבַּחַת דִּמְסָנַיָּא וּשְׁבִיסַיָּא וְסַבְכַיָּא׃ עִנְקַיָּא וְשֵׁירֵי יְדַיָּא וְחַנִיקַנְסַיָּא׃ כְּלִילַיָּא וְשֵׁירֵי
20 רַגְלַיָּא וְקַלְמַסְמְסַיָּא וְקַדָּשַׁיָּא וְחֲלִיסָתָא׃ עִזְקָתָא וְטַלְטוּלַיָּא׃ כִּתּוּנַיָּא וְשׁוֹשִׁיפַיָּא
21 22 וְלִבּוּרְנְקַיָּא וּמַחְכַיָּא׃ וּמַחְוְיָתָא וְקַרְטֵסַיָּא וְכִתְרַיָּא וְכַבֵּינָתָא׃ וִיהֵי אֲתַר דַּהֲוָאָה יָהֲבָן
23 24 בּוּסְמִין יִתְמְסֵי וַאֲתַר דַּהֲוָאָה אָסְרָן פְּסִיקְיָא יְהֵי רוֹשְׁמִין דְּמַחָא וַחֲלָף אַקְפּוּרַת פָּתָא
גְּוַו רֵישׁ וַחֲלָף דַּהֲוָאָה מְהַלְּכָן בְּגֵיוָה יְסָרָן סַקִּין דָּא פּוּרְעֲנוּתָא תִּתְעֲבִיד מִנְהוֹן אֲרֵי
25 טְעָאָה בְשׁוּפְרְהוֹן׃ שְׁפַר גִּבְרִיךְ בְּחַרְבָּא יִתְקַטְלוּן וְעָבְדֵי נִצְחָנִיךְ בִּקְרָבָא׃ וְיִצְדוּן
26 וְיִסּוּפוּן תַּרְעֵי קִרְוֵיהוֹן וְתֶחֱרוּב אַרְעֲהוֹן וְתִחְרוּב׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Agnitio enim vultus eorum in judicio testificatur contra eos, & peccata 9 eorum quasi Sodomitæ prædicant, & non desinunt. Væ animæ eorum, quoniam ipsi fuerunt causa quòd venerit eis malum. Dicite *justo*: Be- 10 ati estis vos; quia fructus operum suorum retribuetur eis. Væ impiis, 11 quorum opera mala sunt, quia retributio manuum suarum reddetur eis. Populum meum exactores sui expoliaverunt, quasi vindemiantes vine- 12 am, & quasi fœneratores dominati sunt ei. Popule meus, qui te laudant, decipiunt te; & viam semitæ tuæ dissipant. Judicaturus est Do- 13 minus, & revelabit se, ut faciat ultionem judicii in populos. Dominus 14 ad judicium veniet cum senioribus populi sui, & exactoribus ejus: vos autem diripuistis populum meum, rapina pauperis in domibus vestris est. Quid vobis est quòd depauperatis populum meum; & 15 facies pauperum atteritis, ut in causa sua pereant? dicit Dominus Deus exercituum. Et dixit Dominus: Pro eo quod elevatæ sunt filiæ 16 Sion, & ambulaverunt extento collo, & stibio linitis oculis ibant, & crinibus circumvolutis, & pedibus suis provocantes: Prosternet Domi- 17 nus gloriam filiarum Sion, & Dominus gloriam earum auferet. In illo 18 tempore auferet Dominus ornamentum calceamentorum; & lunulas, & 19 torques, Et monilia, & armillas manuum, & mitras. Et discrimina- 20 lia, & armillas pedum, & murenulas, & inaures, & olfactoria. Et 21 annulos, & gemmas. Tunicas & palliola, & linteamina, & acus. Et 22 specula, & sindones, & coronas, & theristra. Et in loco ubi erant aro- 23 mata, tabefactio erit; & in loco ubi ligabant zonas, erunt stigmata per- 24 cussionis; & pro circumvoluto crine erit tonsio capitis, & pro eo quòd ambulabant in superbia, accingentur saccis, Hæc vindicta sumetur ex eis, quia fornicatæ sunt in pulchritudine sua. Pulcherrimi viri tui gladio oc- 25 cidentur, & victores tui in bello. Et destruentur & peribunt in porta civitatum suarum, & desolabitur terra & deserta erit. 26

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]

Assentatio eorum testatur contra ipsos, & 9 peccata sua more Sodomorum patefaciunt, nec erubescunt. Væ animæ eorum, quia compararunt sibi retributionem malam. Justum 10 *Deum* vehementer exacerbârunt, propterea fructus operum suorum comedent. Væ im- 11 pio perdito, quoniam opus manuum ejus rependetur ei. Principes populi mei racemant illum, & mulieres dominium exercent 12 in eum. Popule mi, benefactores tui seducunt te, & viam semitarum tuarum conturbant. Exurget ad judicandum Dominus; 13 exurget inquam, ad judicandum populum suum. Dominus ad judicium ingredietur 14 tam cum senibus populi sui quàm cum principibus ejus. Vos vineam combussistis, & rapina pauperum in domibus vestris est. Cur læditis populum meum, & facies pau- 15 perum rubore suffunditis? ait Dominus potentissimus. Quandoquidem superbiverunt 16 filiæ Sion, & erecto incedunt collo, oculorum nutibus ambulant, pedibus suis tripudiant, & Dominum provocant ad iram; Humiliabit Dominus præcipuas inter filias 17 Sion, & Dominus sexus earum nudabit. Eâ 18 die amovebit Dominus pompam vestium, ornamentorum, & comarum illarum; Sphe- 19 rulas capillorum, crystallos, & tempora earum; Ornatum vultûs, inaures, & tor- 20 ques earum; Monilia, & armillas earum; 21 Sericum, sindones, carbasa, byssum, & 22 purpuras earum; Indumenta, hyacinthos, 23 cocca, totum denique fasciculum ornatûs earum. Eritque loco suavis odoris earum, 24 pulvis; loco vittæ lumborum suorum, cingulis accingent sese; loco gemmarum, incisiones; & loco hyacinthorum suorum, saccis operientur: quoniam corrumpetur pulchritudo earum. Potentes tui gladio 25 corruent, & robustissimi tui bello: Plo- 26 rabunt & in luctu sedebunt portæ ejus, & victoria ejus in terram decidet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * من اجل ان مجدهم اتضع الان * وخزي وجوههم انتصب لهم * اذ اذاعوا خطيتهم مثل اهل
10 سدوم واشهروها الويل لانفسهم * لانهم تشاوروا مشورة شريرة لذواتهم * وقالوا نربط الصديق
11 لانه غير صالح هو لنا * فسياكلون الان غلات اعمالهم * الويل للاثيم * فستعتريه شرور
12 حسب اعمال يديه * يا شعبي * المشرفون عليكم يقطعونكم * والمقتضون الحقوق منكم يتسلطون
13 عليكم * يا شعبي * الذين يغبطونكم يضلونكم ويقلقون سبل ارجلكم * لكن سيقوم الرب الان
14 للمحاكمة * ويقيم شعبه في القضاء * هو الرب ياتي للحكم مع مشايخ شعبه ومع روسايه * وانتم
15 لماذا احرقتم كرمي * واختطاف المساكين في بيوتكم * لماذا انتم اضررتم بشعبي * ووجوه
المساكين اخزيتم *
* قراءة فيه توبيخ النبي لشراه نساء بني صهيون *
16 * هكذا يقول رب الجيوش * من اجل ان بنات صهيون ارتفعن ومشين بالرقاب العالية
17 ويغمزن العيون * ويخفقن الارجل * يجررن ثيابهن معا * ويلعبن باقدامهن * يواضع الله بنات
18 صهيون الرييسات * والرب يكشف شكلهن في ذلك اليوم * وينزع الرب شرف لباسهن *
19 20 وزينتهن * وضفايرهن * وسلاسلهن * وقلايدهن * وعصايبهن * وزينة وجوههن *
21 وتركيب زينة شرفهن * واساورهن * وحلقهن * ومدلاتهن * ودماليجهن * وخواتمهن * واقراطهن *
22 23 * ومرافقهن * ومقانعهن * وستورهن * وشدادتهن الراهيات * وارجوانهن * وياقوتهن * وقرمزهن *
24 وارجوانهن المنسوج بالذهب والياقوت * وجلابيبهن الحسان * ويكون عوض ريحهن الطيب
غبار * وعوض مناطقهن يتمنطقن بالحبال * وعوض زينة روسهن بالذهب يكون لك قرع *
25 من اجل اعمالك * وعوض سربال الدمقس تتزرين مسوحا * وابنك الحسن الذي تحبينه
26 يسقط بالسيف * واقوياوكم يسقطون بالسيف ويذلون * وتحزن اوعية زينتكن * وتبقين
وحدك * وتضرب بك الارض *

Nam gloria eorum humiliata nunc est, & verecundia vultuum eorum erexit se contra ipsos; quandoquidem peccatum suum divulgant et prædicant ut Sodomitæ. Væ animabus eorum, quia consilium pessimum ceperunt sibimetipsis, 9 *Dicentes, Vinciamus justum, quia incommodus est nobis: comedunt ergò nunc proventus operum suorum.* 10 *Væ scelerato, quoniam adhærescent ei mala pro portione operum manuum ejus.* 11 *O mi popule, qui præsunt vobis, succîdunt vos; & qui debita à vobis exigunt, dominantur in vos. O mi popule, qui vos beant, seducunt vos, & perturbant vias pedum vestrorum.* 12 *Verùm exurget jamjam Dominus ad litem, sistetque populum suum ad judicium.* 13 *Ipse Dominus veniet ad litigandum cum senatoribus & principibus populi sui: Heus vos, cur incendistis vineam meam, & spolium pauperis est domi vestræ?* 14 *Cur vos damnum intulistis populo meo, & vultus pauperum verecundos reddidistis?* 15

Lectio continens objurgationem Prophetæ ad impudicas mulieres filiorum Sion.

Sic dicit Dominus exercituum, Quia filiæ Sion efferunt sese, & ambulant porrectis cervicibus, annuentes oculis, & crepitantes pedibus, vestes suas simul reptant, suisque vestigiis ludunt; 16 *Deprimet Deus filias Sion præcipuas. Nam nudabit Dominus sexum earum in illo die;* 17 *Et auferet Dominus luxum vestitûs earũ, ornamentum, & intextas earum comas;* 18 *Torques,* 19 *murenulas, & vittas earum, Ornatum facierum, totamque congeriem ornamenti splendoris earum;* 20 *Armillas, inaures, situlas, (species est inaurium,) amuletorum pyxides, annulos, inaures,* 21 *Collaria, pepla, vela, & cingulos earum sumptuosos,* 22 *Purpuram, hyacinthum, coccum, purpuram auro hyacinthoque contextam, & stragula earum pulcherrima.* 23 *Et loco suavis odorii earum, erit pulvis; & loco cingulorum earum, cingentur funibus; & loco ornamenti aurei capitum earum, erunt tibi porrigines, propter opera tua; & loco indusii tui serici, præcingêris cilicio.* 24 *Filius tuus venustus quem diligis, gladio corruet: & robusti vestri gladio corruent, ac deprimentur:* 25 *Et mœrebunt vasa ornatûs vestri, manebisque sola, teque percutietur tellus.* 26

CAP. IV. ד

,illa die in unum virum *in* mulieres septem apprehendent Et
1 וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד בַּיּוֹם הַהוּא
, induemur nostris vestimentis & ,comedemus nostrum Panem : dicendo
לֵאמֹר לַחְמֵנוּ נֹאכֵל וְשִׂמְלָתֵנוּ נִלְבָּשׁ
.nostrū opprobrium *collige* , nos super tuū nomen invocetur tantùm
רַק יִקָּרֵא שִׁמְךָ עָלֵינוּ אֱסֹף חֶרְפָּתֵנוּ׃
fructus & : gloria & decore in Domini germen erit illa die In
2 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה צֶמַח יְהוָה לִצְבִי וּלְכָבוֹד וּפְרִי
relictus erit Et .Israel *evasioni* decore in & sublimitate in terræ
3 הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת לִפְלֵיטַת יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה הַנִּשְׁאָר
scriptus omnis :ei dicetur Sanctus ,Jerusalaim in residuus & ,Sijon in
בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַ͏ִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ כָּל־הַכָּתוּב
,Sijon filiarum *sordem* Dominus abluet *Si* .Jerusalaim in *vitis* in
4 לַחַיִּים בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ אִם רָחַץ אֲדֹנָי אֵת צֹאַת בְּנוֹת־צִיּוֹן
spiritu in&,judicii spiritu in,ejꝰ *interiori de colluerit* Jerusalaim *sanguines* &
וְאֶת־דְּמֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם יָדִיחַ מִקִּרְבָּהּ בְּרוּחַ מִשְׁפָּט וּבְרוּחַ
,Sijon montis *paratum* locum omnem super Dominus creabit Et .ardoris
5 בָּעֵר׃ וּבָרָא יְהוָה עַל כָּל־מְכוֹן הַר־צִיּוֹן
flammæ ignis splendorē &,fumū &,diem per nubem ejꝰ *convocationem* super &
וְעַל־מִקְרָאֶהָ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנֹגַהּ אֵשׁ לֶהָבָה
erit tabernaculum Et .*operimentum* gloriam omnem super nam : *nocte*
6 לָיְלָה כִּי עַל־כָּל־כָּבוֹד חֻפָּה׃ וְסֻכָּה תִּהְיֶה
.pluvia à &,*nimbo à absconsionē in* &,*confidentiā in* &,æstu ab *interdiu umbram in*
לְצֵל־יוֹמָם מֵחֹרֶב וּלְמַחְסֶה וּלְמִסְתּוֹר מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר׃

CAP. V. ה

fuit Vinea *.ejus vineæ* ,mei dilecti canticum *meo dilecto* nunc Cantabo
1 אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ כֶּרֶם הָיָה
eā plantavit &,eā *elapidavit* &,eā *fodit* Et .*olei filio cornu* in meo dilecto
2 לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן־שָׁמֶן׃ וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וַיִּטָּעֵהוּ
torcular etiam & ,ejus medio in turrim ædificavit & , *pulchro palmite*
שֹׂרֵק וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ וְגַם־יֶקֶב
.*fœtidas uvas* fecit & ,uvas *facere* expectavit & : ea in excidit
חָצֵב בּוֹ וַיְקַו לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים׃
me inter nunc judicate , Jehudah vir & ,Jerusalaim habitator nunc Et
3 וְעַתָּה יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאִישׁ יְהוּדָה שִׁפְטוּ־נָא בֵּינִי
non & , meæ vineæ ultrà *faciendum* Quid .meam vineam inter &
4 וּבֵין כַּרְמִי׃ מַה־לַּעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמִי וְלֹא
? *uvas fœtidas* fecit & , uvas *faciendum ad* expectavi Cur ? ea in feci
עָשִׂיתִי בּוֹ מַדּוּעַ קִוֵּיתִי לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים׃
: meæ vineæ *faciens* ego quid vos nunc faciam scire nunc Et
5 וְעַתָּה אוֹדִיעָה־נָּא אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה לְכַרְמִי
erit &,ejus maceriam *frangere : conflagrandum* ad erit & ,ejus sepem *removere*
הָסֵר מְשׂוּכָּתוֹ וְהָיָה לְבָעֵר פָּרֹץ גְּדֵרוֹ וְהָיָה
,*sarcietur* non &,putabitur non :*vastitatem* eam ponam Et .conculcationē in
6 לְמִרְמָס׃ וַאֲשִׁיתֵהוּ בָתָה לֹא יִזָּמֵר וְלֹא יֵעָדֵר
eā super *pluendo à* mandabo nubibus *super* & : *sentis* & ,vepris ascendet &
וְעָלָה שָׁמִיר וָשָׁיִת וְעַל הֶעָבִים אֲצַוֶּה מֵהַמְטִיר עָלָיו
vir & , Israel domus exercituum Domini vinea Nam .pluviam
7 מָטָר׃ כִּי כֶרֶם יְהוָה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ
ecce & , judiciū *ad* expectavit Et : ejus *deliciarum* plantatio Jehudah
יְהוּדָה נְטַע שַׁעֲשׁוּעָיו וַיְקַו לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּה
.clamor ecce & , justitiam : *vulnus*
מִשְׂפָּח לִצְדָקָה וְהִנֵּה צְעָקָה׃

Versio VULG. LAT.

CAP. IV.

1 ET apprehendent septē mu-
lieres virū unū in die illa, di-
centes; Panem nostrū come-
demus, & vestimentis nostris
operiemur: tantummodò in-
vocetur nomen tuū super nos,
2 aufer opprobriū nostrū. In die
illa erit germen Dñi in ma-
gnificentia & gloria, & fructꝰ
terræ sublimis, & exultatio his
qui salvati fuerint de Israel.
3 Et erit: Omnis qui relictus
fuerit in Sion, & residuus in
Jerusalem, sanctus vocabitur,
omnis qui scriptꝰ est in vita in
4 Jerusalē, Si abluerit Dñs sor-
des filiarū Sion, & sanguinem
Jerusalē laverit de medio ejꝰ,
in spiritu judicii, & spiritu ar-
5 doris. Et creabit Dñs super
omnē locū Montis Sion, et ubi
invocatꝰ est, nubē p̄ diē, & fu-
mum & splendorē ignis flam-
mantis in nocte: sup̄ omnem
6 enim gloriam protectio. Et ta-
bernaculū erit in umbraculū
diei ab æstu, & in securitatē,
& absconsionē à turbine, & à
pluvia.

CAP. V.

1 CAntabo dilecto meo can-
ticū patruelis mei vineæ suæ.
Vinea facta est dilecto meo in
2 cornu filio olei. Et sepivit eā,
& lapides elegit ex illa, &
plantavit eā electā, & ædifica-
vit turrim in medio ejꝰ, & tor-
cular exstruxit in ea: et expecta-
vit ut faceret uvas, & fecit la-
3 bruscas. Nunc ergò, habitato-
res Jerusalem, & viri Juda, ju-
dicate inter me & vineā meā.
4 Quid est ꝙ debui ultrà facere
vineæ meæ, & non feci ei? an
ꝙ expectavi ut faceret uvas,
5 & fecit labruscas? Et nunc o-
stendā vobis quid ego faciam
vineæ meæ: auferā sepē ejꝰ, &
erit in direptionē: diruā ma-
ceriā ejus, & erit in conculca-
6 tionē. Et ponā eā desertā: non
putabitur, & non fodietur: &
ascendent vepres & spinæ: &
nubibus mandabo ne pluant
7 super eā imbrem. Vinea enim
Dñi exercituū, domꝰ Israel est:
& vir Juda, germen ejꝰ dele-
ctabile: & expectavi ut face-
ret judiciū, & ecce iniquitas;
& justitiā, & ecce clamor.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. δ'.

1 ΚΑὶ ἐπιλήψονται ἑπτὰ γυναῖκες ἀνθρώπου ἑνὸς, λέγουσαι· Τὸν ἄρτον ἡμῶν φαγόμεθα, καὶ τὰ ἱμάτια ἡμῶν περιβαλούμεθα, πλὴν τὸ ὄνομα τὸ σὸν κεκλήσθω ἐφ' 2 ἡμᾶς, ἄφελε τὸν ὀνειδισμὸν ἡμῶν. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ (α) ἐπιλάμψει ὁ Θεὸς ἐν βουλῇ μετὰ δόξης ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ ὑψῶσαι καὶ 3 δοξάσαι τὸ καταλειφθὲν τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἔσται τὸ ὑπολειφθὲν ἐν Σιὼν, καὶ τὸ καταλειφθὲν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἅγιοι κληθήσονται πάντες οἱ γραφέντες εἰς ζωὴν ἐν Ἱερουσαλήμ. 4 Ὅτι ἐκπλυνεῖ Κύριος τὸν ῥύπον τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων Σιὼν, καὶ τὸ αἷμα ἐκκαθαριεῖ ἐκ μέσου αὐτῶν, ἐν πνεύματι (β) κρίσεως καὶ 5 πνεύματι καύσεως. Καὶ ἥξει, καὶ ἔσται πᾶς τόπος τοῦ ὄρους Σιὼν, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς σκιάσει νεφέλη ἡμέρας, καὶ ὡς καπνοῦ (γ) καὶ φωτὸς πυρὸς καιομένου νυκτός, (δ) 6 καὶ πάσῃ τῇ δόξῃ σκεπασθήσεται. Καὶ ἔσται εἰς σκιὰν ἀπὸ καύματος, καὶ ἐν σκέπῃ καὶ (ε) ἐν ἀποκρύφῳ ἀπὸ σκληρότητος καὶ ὑετοῦ.

CAP. IV.

1 *ET apprehendent septem mulieres hominem unum, dicentes; Panem nostrum comedemus, & vestimentis nostris operiemur: tantummodò nomen tuum vocetur super nos: aufer opprobrium nostrū.* 2 *Die autem illâ illucescet Deus in consilio cum gloria super terram, ut exaltet, & glorificet residuum Israel.* 3 *Et erit, quod reliquum fuerit in Sion, & quod remanserit in Hierusalem, sancti vocabuntur omnes scripti ad vitam in Hierusalem.* 4 *Abluet enim Dominus sordem filiorum, & filiarum Sion: & sanguinem emundabit de medio eorum, in spiritu judicii, & spiritu combustionis.* 5 *Et veniet, & erit, omnis locus montis Sion, & omnia, quæ in circuitu ejus sunt, obumbrabit nubes per diem, & (a) tanquam fumo, & luce ignis ardente per noctem; & omni gloriā protegetur.* 6 *Et erit in umbram ab æstu, & in protectionem, & in absconsionem ab asperitate & pluvia.*

MS.A. (α) λάμψει (β) κρίσεως. Καὶ ἥξει, (γ) καὶ ὡς φωτὸς (δ) πάσῃ τῇ δόξῃ Κυρίου * παθήσεται. (ε) ἐν ἀποκρύφῳ σκληρότητος

ΚΕΦ. ε'.

1 ᾌΣω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ (α) μου τῷ ἀμπελῶνί μου. ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημένῳ, ἐν κέρατι, ἐν τόπῳ 2 πίονι. Καὶ φραγμὸν περιέθηκα, καὶ ἐχαράκωσα, καὶ ἐφύτευσα ἄμπελον (β) σωρὴχ, καὶ ᾠκοδόμησα πύργον ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ προλήνιον ὤρυξα ἐν αὐτῷ, καὶ ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν, (γ) καὶ ἐποίησεν ἀκάν-3 θας. Καὶ νῦν (δ) οἱ ἐνοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἄνθρωπος τοῦ Ἰούδα, κρίνατε 4 ἐν ἐμοὶ καὶ ἀναμέσον τοῦ ἀμπελῶνός μου. Τί ποιήσω ἔτι τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ; διότι ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυ-5 λὴν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας. Νῦν δὲ ἀναγγελῶ ὑμῖν (ε) τί ἐγὼ ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου. ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτοῦ, καὶ ἔσται εἰς διαρπαγήν. καὶ καθελῶ τὸν τοῖχον αὐτοῦ, καὶ 6 ἔσται (ζ) εἰς καταπάτημα. Καὶ ἀνήσω τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ (η) οὐ τμηθῇ, οὐδὲ μὴ σκαφῇ. καὶ (θ) ἀναβήσονται εἰς αὐτὸν, ὡς εἰς χέρσον (ι) ἄκανθαι· καὶ ταῖς νεφέλαις ἐντελοῦ-7 μαι, τοῦ μὴ βρέξαι εἰς αὐτὸν ὑετόν. Ὁ γὰρ ἀμπελὼν Κυρίου Σαβαὼθ, οἶκος τοῦ (ι) Ἰσραὴλ, καὶ ἄνθρωπος τοῦ Ἰούδα νεόφυτον ἠγαπημένον. ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν, καὶ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγήν.

CAP. V.

1 *CAntabo nunc (a) dilecto canticum (b) dilecti mei vineæ (c) meæ. (d) Vinea facta est dilecto, in cornu, in loco pingui.* 2 *Et sepem circumposui, & vallavi, & plantavi vineam (e) Sorec, & ædificavi turrim in medio ejus, & torcular fodi in ea, & expectavi, ut faceret uvam, & fecit (f) spinas.* 3 *Et nunc habitatores Hierusalem, & homo Juda, judicate in me, & inter vineam meam.* 4 *Quid faciam ultrà vineæ meæ, & non feci ei? Quoniam expectavi, ut faceret uvam, fecit autem spinas.* 5 *Nunc autem annuntiabo vobis, quid ego faciam vineæ meæ. Auferam sepem ejus, & erit in direptionem: & diruam murum ejus, & erit in conculcationem.* 6 *Et dimittam vineam meam, & non putabitur, neque fodietur: & ascendent in eam tanquam in terram incultam spinæ: & nubibus mandabo, ne pluant in eam imbrem.* 7 *Vinea enim Domini Sabaoth, domus Israel; & homo Juda, novella plantatio dilecta. Expectavi, ut faceret judicium: fecit autem (g) iniquitatem, & non justitiam, sed clamorem.*

MS.A. (α) τῷ ἀμπελῶνι (β) σωρὴχ, (γ) ἐποίησεν δὲ ἀκάνθας. (δ) ἄνθρωπος τοῦ Ἰούδα, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, κεῖται (ε) τί ποιήσω (ζ) εἰς διαρπαγήν. (η) οὐ μὴ (θ) ἀναβήσεται (ι) ἄκανθα· (ι) Ἰσραήλ ἐστιν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ד

1 ויתקפן שבע נשין בגברא חד בעדנא ההיא למימר מדילנא ניכול ומדילנא נתכסי
2 לחוד יתקרי שמך עלנא כנוש חסודנא׃ בעדנא ההוא יהי משיחא דיי לחדוה וליקר
3 ועבדי אוריתא לרבו ולתושבחא לשיזבת ישראל׃ ויהי דאשתאר יתוב לציון ודעבד
אוריתא יתקים בירושלם קדיש יתאמר ליה כל דכתיב לחיי עלמא יחזי בנחמת
4 ירושלם׃ אם יעדי יי ית תנאלת בנת ציון וית אשדי דם זכי דבירושלם יגלי מגוה
5 במימר דין ובמימר גמירא׃ ויברי יי על כל מקדש טורא דציון ועל אתר בית שכנתיה
ענן יקר יהי מטיל עלוהי ביממא ואמטתא וזהור כאשא שלהובי בליליא ארי יתיר מן
6 יקרא דאמיר לאיתאה עלוהי שכנתא תהי מגנא עלוהי כגנון׃ ועל ירושלם תהי
מטלת ענני לאטללא עלה בימם משרב ולבית סתר ולאגנא מזרמית וממטרא׃

ה

1 אמר נביא אשבחיה כען לישראל דמתיל לכרמא זרעיה דאברהם רחמי תושבחת
רחמי לכרמיה עמי חביבי ישראל יהבית להון אחסנא בטור רם בארעא שמינא׃
2 וקדשתנון ויקרתנון וקימתנון כמצב גפן בחירא ובניתא מקדשי ביניהון ואף מדבחי
יהבית לכפרא על חטאיהון ואמרית דיעבדון עובדין טבין קדמי ואנון אבאישו
3 עובדיהון׃ נביא אמר להון הא בית ישראל מרדו מן אוריתא ולא צבן למתב כען
4 יתבי ירושלם ואנש יהודה דינו כען דינא קדמי מן עמי׃ מה טבא אמרית למעבד עוד
לעמי ולא עבדית להון מא דין אמרית דיעבדון עובדין טבין ואנון אבאישו עובדיהון׃
5 וכען אתני כען לכון ית דאנא עתיד למעבד לעמי אסלק שכנתי מנהון ויהון לבזו אתרע
6 בית מקדשהון ויהון לדיש׃ ואשוינון רטישין לא אסתערון ולא יסתמכון ויהון מטלטלין
7 ושביקין ועל נביא אפקד דלא יתנבון עליהון נבואה׃ ארי עמיה דיי צבאות בית
ישראל ואנש יהודה נצבא דחדותיה ואמרית דיעבדון דינא והא אנון אנוסין אמרית
דיעבדון זכו והא אנון מסגן חובין׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. IV.

1 ET apprehendent septem mulieres virum unum in tempore illo, dicentes: Panem nostrum comedemus, & vestimentis nostris operiemur, tantummodo invocetur nomen tuum super nos: aufer opprobrium nostrum. 2 In tempore illo erit Christus Domini in gaudiū & gloriam; & factores Legis in magnificentiam, & in laudem, his qui liberati fuerint de Israel. 3 Et qui relictus fuerit, revertetur ad Sion, & factor legis sustentabitur in Jerusalem. Sanctus vocabitur omnis qui scriptus fuerit ad vitam æternam: videbit consolationem Jerusalem. 4 Si abstulerit Dominus sordem filiarum Sion, & effundentes sanguinem innocentem, qui sunt in Jerusalem transmigraverit de medio ejus, in verbo judicii & in verbo consummationis. 5 Et creabit Dominus super omne sanctuarium montis Sion, & super locum domus majestatis suæ, nubem gloriæ; quæ erit obumbrans super eum in die, & caliginem splendorémque tanquam ignis flammæ in nocte; quoniam ampliori gloria quàm dixit ut adduceret super eum, majestas ejꝰ erit protegens super eum in protectione. 6 Et super Hierusalem obumbrabit nubibus, ut sit umbra super *eam* in die ab æstu, & in domum refugii etiam ad protegendum à turbine & à pluvia.

CAP. V.

1 DIxit propheta: Cantabo nunc Israeli, qui comparatus est vineæ, semini Abrahæ dilecti mei, canticum dilecti mei, vineæ suæ. Populus meus dilectus meus Israel, dedi eis hæreditatem in monte excelso, in terra pingui. 2 Et sanctificavi eos, & honorificavi eos, & sustentavi eos, sicut plantationem vitis electæ; & ædificavi sanctuarium meum in medio eorum. Altare quoque meum dedi ad propitiandum super peccata eorum: & præcepi eis ut facerent opera bona *in conspectu meo*, & ipsi iniquè egerūt in operibus suis. 3 Propheta dic eis: Ecce domus Israel recesserunt à lege, & nolunt converti. Nunc habitatores Hierusalem & viri Juda, judicate nunc judicium inter me & populum meum. 4 Quod bonum dixi ut facerem populo meo quod non fecerim eis? & cùm præciperem eis ut facerent opera bona, quare ipsi fecerunt opera mala? 5 Nunc autem annunciabo vobis quod ego facturus sum populo meo. Tollam majestatem meam ab eis, & erunt in direptionem: conteram domum sanctuarii eorum, & erunt in conculcationem. 6 Et ponam eos derelictos: non erit eis sustentaculum nec fulcimentum; & erūt transmigrantes & derelicti. Prophetis quoque mandabo ne prophetizent super eos prophetiam. 7 Quia populus Dñi exercituum Israel est, & viri Juda plantatio lætitiæ ejus. *Et* dixi ut facerent judicium & ecce facti sunt calumniatores; *dixi* ut facerent justitiam, & ecce ipsi multiplicant peccata.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܘܢܐܚܕܢ ܫܒܥ ܢܫܝܢ ܠܓܒܪܐ ܚܕ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܘܢܐܡܪܢ ܠܗ. ܠܚܡܢ ܢܐܟܘܠ.
2 ܘܢܚܬܢ ܢܠܒܫ. ܠܚܘܕ ܫܡܟ ܢܬܩܪܐ ܥܠܝܢ. ܘܐܥܒܪ ܚܣܕܢ. * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ.
ܢܗܘܐ ܕܢܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܠܫܘܒܚܐ ܘܠܐܝܩܪܐ. ܘܦܐܪܐ ܕܐܪܥܐ ܠܪܒܘܬܐ ܘܠܫܘܒܚܐ. ܠܡܫܘܙܒܐ
3 ܕܐܫܬܚܪܘ ܡܢ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܢܗܘܐ ܡܢ ܕܡܫܬܚܪ ܒܨܗܝܘܢ. ܘܡܢ ܕܡܫܬܚܪ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܩܕܝܫܐ
4 ܢܬܐܡܪ. ܟܠ ܕܟܬܝܒ ܒܐܘܪܫܠܡ ܠܚܝܐ. * ܢܫܝܓ ܡܪܝܐ ܨܘܐܬܐ ܕܒܢܬܗ ܕܨܗܝܘܢ. ܘܕܡܐ ܢܕܟܐ
5 ܡܢ ܓܘܗ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܒܪܘܚܐ ܕܕܝܢܐ. ܘܒܪܘܚܐ ܝܩܕܬܐ. * ܘܢܒܪܐ ܡܪܝܐ ܥܠ ܟܠܗ ܡܟܝܢܐ
ܕܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ. ܥܠ ܚܕܪܝܗ. ܥܢܢܐ ܕܐܝܡܡܐ ܘܬܢܢܐ. ܘܙܠܝܩܐ ܕܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ ܒܠܠܝܐ.
6 ܡܛܠ ܕܥܠ ܟܠ ܐܝܩܪܐ ܢܛܠܠ. * ܘܡܛܠܠܬܐ ܬܗܘܐ ܠܡܛܠܠܘ ܕܐܝܡܡܐ ܡܢ ܚܘܡܐ. ܘܠܡܓܢܢܘ
ܘܠܡܬܛܫܝܘ ܡܢ ܥܠܥܠܐ ܘܡܢ ܡܛܪܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 * ܐܙܡܪ ܠܚܒܝܒܝ. ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܚܒܝܒܝ ܠܟܪܡܗ. ܟܪܡܐ ܗܘܐ ܠܚܒܝܒܝ. ܒܩܪܢܐ
2 ܕܐܬܪܐ ܫܡܝܢܐ. * ܘܦܠܚܗ. ܘܣܝܓܗ ܣܝܓܐ. ܘܢܨܒ ܒܗ ܫܒܫܬܐ. ܘܒܢܐ ܡܓܕܠܐ ܒܓܘܗ.
3 ܘܐܦ ܡܥܨܪܬܐ ܒܢܐ ܒܗ. ܘܣܟܝ ܕܢܥܒܕ ܥܢܒܐ. ܘܥܒܕ ܚܪܘܒܐ. * ܘܗܫܐ ܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ
4 ܘܥܡܘܪܝܗ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܕܘܢܘ ܒܝܢܝ ܠܟܪܡܝ. * ܡܢܐ ܐܘܣܦ ܗܘܐ ܠܡܥܒܕ ܠܟܪܡܝ
5 ܘܠܐ ܥܒܕܬ ܠܗ. ܕܣܟܝܬ ܕܢܥܒܕ ܥܢܒܐ ܘܥܒܕ ܚܪܘܒܐ. * ܘܗܫܐ ܐܘܕܥܟܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕ
ܐܢܐ ܠܗ ܠܟܪܡܝ. ܐܥܩܪ ܐܢܐ ܡܓܕܠܗ ܘܢܗܘܐ ܠܒܙܬܐ. ܘܐܦܪܘܩ ܐܢܐ ܣܝܓܗ ܘܢܗܘܐ
6 ܠܕܘܫܐ. * ܘܐܥܒܕܝܘܗܝ ܚܪܒܐ. ܘܠܐ ܢܬܙܡܪ. ܘܠܐ ܢܬܦܠܚ. ܘܢܣܩܘܢ ܒܗ ܟܘܒܐ
7 ܘܕܪܕܪܐ. ܘܠܥܢܢܐ ܐܦܩܕ ܕܠܐ ܢܚܬܘܢ ܥܠܘܗܝ ܡܛܪܐ. * ܡܛܠ ܕܟܪܡܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ
ܒܝܬܗ ܗܘ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܢܨܒܬܐ ܚܕܬܐ ܘܪܚܝܡܬܐ. ܣܟܝܬ ܠܕܝܢܐ ܘܗܘܐ
ܚܛܘܦܝܐ. ܘܗܘܐ ܠܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܗܐ ܓܥܬܐ.

CAP. IV.

1 ET apprehendent septem mulieres virum unum in die illo, dicéntque illi; Panem nostrum comedemus, & vestibus nostris operiemur: tantummodo nomen tuum super nos vocetur, & aufer opprobrium nostrum. 2 Eodem eo die erit ortus Domini in gloriam & honorem, & fructus terræ in splendorem & gloriam iis qui superstites fuerint ex Israele. 3 Et fiet, ut qui residuus fuerit in Sion, & qui residuus fuerit in Jerusalem, sanctus vocetur; quicunque scriptus fuerit, in Jerusalem, ad vitam. 4 Et lavabit Dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem amovebit è medio Jerusalem per spiritum judicii, & per spiritum ardentem. 5 Et super omnem locum munitum creabit Dominus monti Sionis undequaque nubem atque fumum interdiu, & fulgorem flammæ igneæ noctu. Obumbrabit enim gloriam, 6 Eritque tegimen ad umbram diurnam, *quò quis recipere se possit* ab æstu, tegere se, & cavere à nimbo & ab imbre.

CAP. V.

1 CAnam dilecto meo. Canticum dilecti mei ad vineam suam. Vineam habebat dilectus meus in cornu loci uberrimi: 2 Coluit eam, septóque cinxit: sevit in ea palmites, turrim extruxit in ea, & torcular etiam fecit in ea: & expectavit ut ederet uvas, at edidit siliquas. 3 Jam viri Judæ, et habitatores Jerusalem, judicate inter me et vineam meam. 4 Quid ampliùs oportebat facere vineæ meæ, quod non fecerim; ut exspectante me ut ederet uvas, ediderit siliquas? 5 Nunc ostendam vobis quid sim facturus huic vineæ meæ. Funditùs evertam turrim ejus, et erit in direptionem: septum ejus rumpam, et erit in conculcationem: 6 Et efficiam ut vastetur: non putabitur neque excoletur, et germinabunt in ea spinæ et vepres: et præcipiam nubibus ne pluviam demittant in eam. 7 Nam vinea Dñi potentissimi, domus est Israelitarū; et viri qui ex Juda, planta sunt nova et dilecta: expectavi judiciū, et fuit rapina; justitiā, at ecce ululatus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع *

1 * ويتعلق سبع نسوة بانسان واحد قايلات * ناكل خبزنا ونكتسي ثيابنا * ولا نكلفك شيا غير ان
2 اسمك يدعي علينا * وانزع عارنا * في ذلك اليوم يشرق الله بمشورة ومجد على الارض *
3 ليرفع ويمجد من يبقي من اسرائيل * ويكون من يبقي في صهيون ويبقي في ايروشليم *
4 يدعون اطهارا * كل الذين كتبوا للحياة في ايروشليم * لان الرب يغسل دنس بني وبنات
5 صهيون * ويطهر الدم من ايروشليم من بينهم * بروح الانصاف وروح التوقد * وياتي ويكون
كل موضع بجبل صهيون وكل ما يحوط بها * يظلله الغمام نهارا * ويستر بكل مجد مثل دخان *
6 وضوء نار ملتهب ليلا * ويكون في ظلال من الحر * في ستر وفي خفية من الزوبعة والمطر *

* الفصل الخامس *

1 * قريان يصف فيه النبي حسن صنيع الرب الى بني اسرائيل * واساتهم ومخالفتهم له *
2 امدح حبيبي * مدح حبيبي لكرمه * كان لحبيبي كرم في زاوية في موضع خصيب * فاحطت
به سياجا وحصنته * وغرست فيه كرمة * وبنيت برجا في وسطه * وحفرت فيه معصرا * ورجوت
3 ان يصنع عنبا فصنع شوكا * والان يا انسان يهوذا والسكان في ايروشليم * احكموا بيني وبين
4 كرمي * ماذا اصنع ايضا مع كرمي ولم اصنعه له * من اجل اني رجوت ان يصنع عنبا
5 فصنع شوكا * والان اعلمكم ما اصنع بكرمي * انزع جدرانه ويصير للاختطاف * واهدم جدرانه
6 ويصير موطيا * واهمل كرمي فلا يحرث ولا يفلح * فينبت فيه الشوك مثل ارض بور * وامر
7 السحاب ان لا تمطر عليه مطرا * لان كرم رب الجنود هو بيت اسرائيل * وانسان يهوذا غرس
جديد محبوب * رجوت ان يصنع حكما فصنع اثما * وليس عدلا لكن صراخا *

CAP. IV.

1 *ET prehendent septem mulieres hominem unum, dicentes; Comedemus panem nostrum, & induemur vestibus nostris, nec ulla in re molestæ erimus: tantummodo nomen tuum vocetur super nos, & aufer opprobrium nostrum.* 2 *In illo die orietur Deus cum consilio et gloria super terram, ut extollat & glorificet eos qui residui fuerint ex Israele.* 3 *Et erit, qui residui manserint in Sione, & manserint in Jerusalem, vocabuntur puri; ii omnes qui adscripti fuerint ad vitam in Jerusalem.* 4 *Abluet enim Dominus sordes filiorum & filiarum Sionis, & sanguinem expurgabit è Jerusalem de medio eorum, spiritu justitiæ & spiritu incendii:* 5 *Quo veniente continget ut quæcunq; loca in monte Sion existentia, & quæcunque ipsi circumjacentia, nubibus obumbrentur interdiu, omniq; gloriâ quasi fumo tegantur; noctu verò splendore ignis ardentis.* 6 *Eritque in umbra ab æstu, sub tecto & in latibulo à turbine & imbre.*

CAPUT V.

Lectio in qua narrat Propheta beneficia Domini erga filios Israelis, et maleficia atque inobedientiam istorum erga illum.

1 *CArmen concinam dilecto meo: Carmen dilecti mei de vinea sua. Vineam habebat dilectus meus in angulo quodam, in loco fertili:* 2 *Hanc sepe circundedi & munivi, vites in hac plantavi, turrim in medio ejus extruxi, torcular in ea effodi; cùmque sperarem uvas producturam, spinas produxit.* 3 *Jam verò O homines Judæ, & qui degitis in Jerusalem, judicate inter me & vineam meam.* 4 *Quid restabat agendum vineæ meæ quod non præstiterim? sperabam enim uvas reddituram, reddidit autem spinas.* 5 *Equidem indicabo vobis quid facturus sim vineæ meæ. Auferam sepem ejus, ut exponatur direptioni; evertam septum ejus, ut pateat conculcationi:* 6 *Derelinquam vineam meam, et non coletur neque arabitur, ut spinæ nascantur in ea quasi in terra inculta: et mandabo nubibus ne pluviam demittant in eam.* 7 *Nam vinea Domini exercituum est domus Israelis, et homines Judæ planta nova et jucunda: sperabam illam judicium facturam, fecit autem iniquitatem; nequaquam justitiam, sed clamorem.*

ישעיה : ה

,agrum in agrum ,domum in domum facientibus pertingere Væ
8 הוֹי מַגִּיעֵי בַיִת בְּבַיִת שָׂדֶה בְשָׂדֶה
vos ſoli conſtituamini & ,loci defectum aduſque ,facient appropinquare
יַקְרִיבוּ עַד אֶפֶס מָקוֹם וְהוּשַׁבְתֶּם לְבַדְּכֶם
non Si : exercituum Dominus meis auribus In .terræ interiori in
9 בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ בְּאָזְנָי יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא
.habitatore abſque bonæ & ,grandes ,erunt deſolationem in multæ domus
בָּתִּים רַבִּים לְשַׁמָּה יִהְיוּ גְּדֹלִים וְטוֹבִים מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
ſementis & : unum batum facient ,vineæ jugera decem Nam
10 כִּי עֲשֶׂרֶת צִמְדֵּי־כֶרֶם יַעֲשׂוּ בַּת אֶחָת וְזֶרַע
:ſequentur Sechar ,mane in matutantibus Væ .Ephah faciet ,Chomer
11 חֹמֶר יַעֲשֶׂה אֵיפָה׃ הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ
,nebel & ,cithara erit Et .eos incendet vinum crepuſculum in morantibus
12 מְאַחֲרֵי בַנֶּשֶׁף יַיִן יַדְלִיקֵם׃ וְהָיָה כִנּוֹר וָנֶבֶל
Domini opus & : eorum conviviis vinum & ,tibia & ,tympanum
תֹּף וְחָלִיל וָיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם וְאֵת פֹּעַל יְהוָה
migravit Propterea .viderunt non ejus manuum opus & ,reſpicient non
13 לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ׃ לָכֵן גָּלָה
ejus turba & ,famis viri ejus gloria & ,ſcientia non à meus populus
עַמִּי מִבְּלִי־דָעַת וּכְבוֹדוֹ מְתֵי רָעָב וַהֲמוֹנוֹ
aperuit & ,ſuam animam ſepulchrum dilatavit Propterea .ſiti aruit
14 צִחֵה צָמָא׃ לָכֵן הִרְחִיבָה שְּׁאוֹל נַפְשָׁהּ וּפָעֲרָה
,ejus ſtrepitus &,ejus turba &,ejus decor deſcendet & ,ſtatutum præter ſuum os
פִיהָ לִבְלִי־חֹק וְיָרַד הֲדָרָהּ וַהֲמוֹנָהּ וּשְׁאוֹנָהּ
oculi & ,vir ſe humiliabit & ,homo ſe incurvabit Et .eo in lætus &
15 וְעָלֵז בָּהּ׃ וַיִּשַּׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל־אִישׁ וְעֵינֵי
,judicio in exercituum Dominus exaltabitur Et .ſe humiliabunt ſublimium
16 גְבֹהִים תִּשְׁפַּלְנָה׃ וַיִּגְבַּה יְהוָה צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט
agni paſcentur Et .juſtitia in ſanctificatus ſanctus Deus &
17 וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בִּצְדָקָה׃ וְרָעוּ כְבָשִׂים
trahentibus Væ .comedent peregrini medullatorum deſerta &,ſuũ dictum juxta
18 כְּדָבְרָם וְחָרְבוֹת מֵחִים גָּרִים יֹאכֵלוּ׃ הוֹי מֹשְׁכֵי
.peccatum plauſtri funibus veluti & ,mendacii funibus in iniquitatem
הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה׃
: videamus ut ,ſuum opus feſtinare faciat ,Acceleret : Dicentes
19 הָאֹמְרִים יְמַהֵר יָחִישָׁה מַעֲשֵׂהוּ לְמַעַן נִרְאֶה
Væ .ſciemus & ,Iſrael Sancti conſilium veniat & ,appropinquet &
20 וְתִקְרַב וְתָבוֹאָה עֲצַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְנֵדָעָה׃ הוֹי
tenebroſitatem ponentes : malum bonum & ,bonum malum dicentibus
הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע שָׂמִים חֹשֶׁךְ
dulce & ,dulce in amarum ponentes : tenebroſitatem lucem & ,lucem
לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק
ſuis faciebus coram & ,ſuis oculis in ſapientibus Væ .amarum in
21 לְמָר׃ הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם
virtutis hominibus & ,vinum bibendum ad potentibus Væ .prudentibus
22 נְבֹנִים׃ הוֹי גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת יָיִן וְאַנְשֵׁי־חַיִל
juſtitiam & : muneris mercede impium Juſtificantibus .Sechar miſcendum ad
23 לִמְסֹךְ שֵׁכָר׃ מַצְדִּיקֵי רָשָׁע עֵקֶב שֹׁחַד וְצִדְקַת
linguam ſtipulam conſumere ſicut Propterea .eo ab amovebunt juſtorum
24 צַדִּיקִים יָסִירוּ מִמֶּנּוּ׃ לָכֵן כֶּאֱכֹל קַשׁ לְשׁוֹן
: erit marcus veluti eorum radix : debilitabit flamma glumam & , ignis
אֵשׁ וַחֲשַׁשׁ לֶהָבָה יִרְפֶּה שָׁרְשָׁם כַּמָּק יִהְיֶה
Domini legem ſpreverunt nam : aſcendet pulvis ſicut ,eorũ gemma &
וּפִרְחָם כָּאָבָק יַעֲלֶה כִּי מָאֲסוּ אֵת תּוֹרַת יְהוָה
.contempſerunt Iſrael ſancti eloquium & ,exercituum
צְבָאוֹת וְאֵת אִמְרַת קְדוֹשׁ־יִשְׂרָאֵל נִאֵצוּ׃

Verſio VUL. LAT.

8 Væ qui conjungitis domum ad domum, et agrum agro copulatis uſque ad terminũ loci: numquid habitabitis vos ſoli in 9 medio terræ? In auribus meis ſunt hæc, dicit Dominus exercituum: Niſi domus multæ deſertæ fuerint, grandes & pulchræ, 10 abſque habitatore. Decem enim jugera vinearũ facient lagunculã unam, & triginta modii ſementis facient modios 11 tres. Væ qui conſurgitis manè ad ebrietatẽ ſectandam, & potandum uſque ad veſperam, ut 12 vino æſtuetis. Cithara, & lyra, & tympanum, & tibia, & vinum in conviviis veſtris: & op⁹ Domini non reſpicitis, nec opera manuum ejus conſidera- 13 tis. Propterea captivus ductus eſt populus meus, quia non habuit ſcientiam, & nobiles ejus interierunt fame, & multitudo 14 ejus ſiti exaruit. Propterea dilatavit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum abſque ullo termino: & deſcendent fortes ejus, & populus ejus, & ſublimes glorioſique ejus, ad eum. 15 Et incurvabitur homo, & humiliabitur vir, & oculi ſubli- 16 mium deprimentur. Et exaltabitur Dominus exercituum in judicio, & Deus ſanctus ſancti- 17 ficabitur in juſtitia. Et paſcentur agni juxta ordinem ſuũ, & deſerta in ubertatem verſa ad- 18 venæ comedent. Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, et quaſi vinculũ plauſtri 19 peccatum. Qui dicitis; Feſtinet, & citò veniat opus ejus, ut videamus: & appropiet, et veniat conſilium Sancti Iſrael, et 20 ſciemus illud. Væ qui dicitis malum bonum, et bonum malum: ponentes tenebras lucem, et lucem tenebras: ponentes amarũ in dulce, & dulce in a- 21 marum. Væ qui ſapientes eſtis in oculis veſtris, et corã vobiſ- 22 metipſis prudentes. Væ qui potentes eſtis ad bibendũ vinum, & vires fortes ad miſcendam 23 ebrietatẽ. Qui juſtificatis impium pro muneribus, & juſti- 24 tiam juſti auſertis ab eo. Propter hoc, ſicut devorat ſtipulã lingua ignis, & calor flammæ exurit; ſic radix eorum quaſi favilla erit, & germen eorum ut pulvis aſcendet. Abjecerunt enim legem Domini exercituũ, et eloquium Sancti Iſrael blaſphemaverunt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

8 Οὐαὶ οἱ συνάπτοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγίζοντες, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνταί τι. μὴ οἰκήσετε μόνοι 9 ἐπὶ τῆς γῆς; Ἠκούσθη γὰρ εἰς τὰ ὦτα κυρίου Σαβαὼθ ταῦτα· ἐὰν γὰρ γένωνται οἰκίαι πολλαὶ, εἰς ἔρημον ἔσονται μεγάλαι καὶ καλαὶ, καὶ οὐκ ἔσονται οἱ (κ) ἐνοικοῦντες 10 ἐν αὐταῖς. Οὗ γὰρ ἐργῶνται δέκα ζεύγη βοῶν, ποιήσει κεράμιον ἕν· καὶ ὁ σπείρων 11 ἀρτάβας ἓξ, ποιήσει μέτρα τρία. Οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρωῒ, καὶ τὸ σίκερα διώκοντες, οἱ μένοντες τὸ ὀψέ. ὁ γὰρ οἶνος αὐ- 12 τοὺς συγκαύσει. Μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσι, τὰ δὲ ἔργα κυρίου οὐκ ἐμβλέπουσι, καὶ 13 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐ κατανοοῦσι. Τοίνυν αἰχμάλωτος ὁ λαός μου ἐγενήθη, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι αὐτοὺς τὸν κύριον· καὶ πλῆθος ἐγενήθη νεκρῶν, διὰ λιμὸν καὶ (λ) δί- 14 ψος ὕδατος. Καὶ ἐπλάτυνεν ὁ ᾅδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ διήνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ, τοῦ μὴ διαλιπεῖν· καὶ καταβήσονται οἱ ἔνδοξοι καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ λοιμοὶ αὐ- 15 τῆς. Καὶ ταπεινωθήσεται ἄνθρωπος, καὶ ἀτιμασθήσεται ἀνήρ· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ με- 16 τέωροι ταπεινωθήσονται. Καὶ ὑψωθήσεται κύριος Σαβαὼθ ἐν κρίματι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅ- 17 γιος δοξασθήσεται ἐν δικαιοσύνῃ. Καὶ βοσκηθήσονται οἱ διηρπασμένοι ὡς ταῦροι, καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φά- 18 γονται. Οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἁμαρτίας ὡς σχοινίῳ μακρῷ, καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δα- 19 μάλεως τὰς ἀνομίας· Οἱ λέγοντες, Τὸ τάχος ἐγγισάτω ἃ ποιήσει, ἵνα ἴδωμεν· καὶ (μ) ἐλθάτω ἡ βουλὴ τοῦ (ν) ἁγίου Ἰσραὴλ, ἵνα 20 γνῶμεν. Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν, οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος, οἱ τιθέντες 21 τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν. Οὐαὶ οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον (ξ) 22 αὐτῶν ἐπιστήμονες. Οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες ὑμῶν οἱ (ο) πίνοντες τὸν οἶνον, καὶ οἱ δυνάσται οἱ 23 (π) κεραννῦντες τὸ σίκερα, Οἱ δικαιοῦντες τὸν ἀσεβῆ ἕνεκεν δώρων, καὶ τὸ δίκαιον τοῦ 24 δικαίου αἴροντες. Διὰ τοῦτο ὃν τρόπον καυθήσεται καλάμη ὑπὸ ἄνθρακος πυρὸς, καὶ συγκαυθήσεται ὑπὸ φλογὸς ἀνειμένης, ἡ ῥίζα αὐτῶν ὡς χνοῦς ἔσται, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν ὡς κονιορτὸς ἀναβήσεται· οὐ γὰρ ἠθέλησαν τὸν νόμον κυρίου Σαβαὼθ, ἀλλὰ (ρ) τὸ λόγιον τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ παρώξυναν.

Væ, qui conjungunt domum ad domum, & agrum ad agrum appropinquant, ut à proximo auferãt (h) aliquid. Nunquid habitabitis ſoli ſuper terram? 9 *Audita enim ſunt hæc in auribus Domini Sabaoth. Nam ſi fuerint domus multæ; in deſertum erunt: magnæ, & pulchræ, & non erunt qui habitent in eis.* 10 *ubi enim operantur decem juga boum, faciet (i) lagunculam unam: & qui ſeminat artabas ſex, faciet menſuras tres.* 11 *Væ, qui ſurgunt mane, & (k) ſiceram ſequuntur, qui expectant veſperam. Vinũ enim comburet eos.* 12 *Nam cum cithara, & pſalterio, & tympanis, & tibiis, vinum bibunt: opera autem Domini non reſpiciunt, & opera manuum ejus non conſiderant.* 13 *Ergò captivus populus meus factus eſt: eò quòd ipſi non cognoverunt Dominum: & facta eſt multitudo mortuorum propter famem, & ſitim aquæ.* 14 *Et dilatavit infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum, ut non ceſſet. Et deſcendent inclyti, & magni, & divites, & (l) peſtilentes ejus:* 15 *Et humiliabitur homo, & dehonorabitur vir: & oculi ſublimes humiliabuntur.* 16 *Et exaltabitur Dominus Sabaoth in judicio, & Deus ſanctus glorificabitur in juſtitia:* 17 *Et paſcentur direpti, quaſi tauri: & deſerta eorum, qui capti ſunt, agni comedent.* 18 *Væ, qui trahunt peccata quaſi funiculo longo, & quaſi jugi corrigiâ vitulæ, iniquitates:* 19 *Qui dicunt; Citò appropinquent quæ faciet, ut videamus: & veniat conſilium Sancti Iſrael, ut cognoſcamus.* 20 *Væ, qui dicunt malum bonum, & bonum malum; qui ponunt tenebras lucem, & lucem tenebras; qui ponunt amarum dulce, & dulce amarum.* 21 *Væ, qui ſunt arguti in ſemetipſis, & coram ſemetipſis ſcientes.* 22 *Væ valentes veſtri, qui bibunt vinum, & potentes, qui miſcent ſiceram,* 23 *Qui juſtificant impium propter munera, & juſtum juſti tollunt.* 24 *Propter hoc, ſicut uretur ſtipula à carbone ignis, & comburetur à flamma (m) reſoluta; radix eorum quaſi lanugo erit, & flos eorum quaſi pulvis aſcendet. Non enim voluerunt legem Domini Sabaoth, ſed eloquium Sancti Iſrael irritaverunt.*

MS.A. (κ) ἐνοικοῦντες. Οὐ γὰρ (λ) δίψαν (μ) ἐλθοῖ (ν) ἁγίου, ἵνα γνῶμεν. (ξ) ἑαυτῶν (ο) τὸν οἶνον πίνοντες, (π) κεραννῦντες (ρ) τὸ ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וַי דְמַקְפִין בֵּיתָא עַל בֵּיתָא חֲקַל אוּנְסָא בַחֲקַלְהוֹן מְקָרְבִין אָמְרִין עַד דְנַחְסִין כָּל אֲתַר
9 וּמְדַמַן דְיָתְבִין בִּלְחוֹדֵיהוֹן בְּגוֹ דְאַרְעָא׃ אֲמַר נְבִיָא בְּאוּדְנַי הֲוֵיתִי שָׁמַע כַּד
אִתְגְזֵרַת דָא מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת אִם לָא בָתִּין סַגִיאִין לְצָדוּ יְהוֹן רַבְרְבִין וְטָבִין מִבְּלִי יָתִיב׃
10 אֲרֵי בְחוֹבָא דְלָא יְהַבוּ מַעַשְׂרַיָא בֵּית עֲשַׂר אַשְׁכְּרִין דִכְרַם יַעְבְּדוּן בֵּיתָא חֲדָא וּבֵית כּוֹר
11 זְרַע יַעְבֵּיד תְּלָת סָאִין׃ וַי דְמַקְדְמִין בְּצַפְרָא לְמִשְׁתֵּי חֲמַר עַתִּיק רָדְפִין מְאַחֲרִין לְמִפְטַר
12 מִרְמְשִׁין עַל שְׁוָיֵיהוֹן חֲמַר אוּנְסִין מַדְלֵיק לְהוֹן׃ וַהֲוֵי עַל יְדֵי כִנוֹר וְנֶבֶל קַתְרוֹס
אַבּוּבָא וְחַמְרָא מִשְׁתֵּיהוֹן וּבְאוֹרַיְתָא דַיְיָ לָא אִסְתַּכַּלוּ וְעוֹבַד גְבוּרְתֵּיהּ לָא חֲזוֹ׃
13 בְּכֵן גְלוֹ עַמִי מִבְּלִי דַעְתָּא וְיַקִירֵיהוֹן מִיתוּ בְּכַפְנָא וְסַגִיהוֹן בִּבְצוּרְתָא בְּצַחוּתָא׃ בְּכֵן
14 אַפְתִּיאַת שְׁאוֹל נַפְשַׁהּ וּפְתַחַת פּוּמַהּ וְלֵית סוֹף וּנְחָתוּ יַקִירֵיהוֹן וְסַגִיהוֹן וְאִתְרְגוֹשֵׁיהוֹן
15 וּדְתַקִיף בְּהוֹן׃ וְיִמָאַךְ אֱנָשָׁא וְיֶחֱלַשׁ תְּקוֹף גַבְרִין וְעֵינֵי רָמַיָא יִמְאֲכָן׃ וְתַקִיף יְיָ צְבָאוֹת 16
17 בְּדִינָא וֶאֱלָהָא קַדִישָׁא קַדִישׁ בִּזְכוּתָא׃ וְיִתְפַּרְנְסוּן צַדִּיקַיָא כְּמָא דַאֲמִיר עֲלֵיהוֹן יִסְגוּן
18 וְנִכְסֵי רַשִׁיעַיָא צַדִּיקַיָא יַחְסְנוּן׃ וַי דְמַשְׁרַן לְמֶחֱטֵי צְבַחַר נָגְדִין חוֹבִין בְּחַבְלֵי לְמָא
19 אוּלִין וְסָגָן עַד דְתַקִיפִין וּכְנִגְדִילַת עֶגְלְתָא חוֹבִין׃ דְאָמְרִין אִמָתַי יוֹחֵי
וְיִגְלֵי פְּרִשְׁתֵּיהּ בְּדִיל דְנֶחֱזֵי וְיִקְרַב וְיֵיתֵי מִלְכֵיהּ דְקַדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל
20 וְנִדְעִנֵיהּ׃ וַי דְאָמְרִין לְרַשִׁיעַיָא דְמַצְלְחִין בְּעָלְמָא הָדֵין אַתּוּן טָבַיָא וְלַעִנְוְתָנַיָא
אָמְרִין אַתּוּן רַשִׁיעַיָא הֲלָא בְּמֵיתֵי נְהוֹרָא לְצַדִּיקַיָא יֶחְשׁוּךְ לְרַשִׁיעַיָא וִיבַסְמוּן פִּתְגָמֵי
אוֹרַיְתָא לְעָבְדֵיהוֹן וְיֵיתֵי מַרְדָא לְרַשִׁיעַיָא וְיִדְעוּן דִבְסוֹפָא מְרִיר חֶטְאָה
21 22 לְעָבְדֵיהּ׃ וַי דְחַכִּימִין בְּעֵינֵי נַפְשְׁהוֹן וְקָבֵיל אַפֵּיהוֹן סוּכְלְתָנִין׃ וַי דְגַבְרִין לְמִשְׁתֵּי
23 חֲמַר וְגַבְרִין מָרֵי נִכְסִין לְאִתְרַוָאָה מִן עַתִּיק׃ מְזַכַּן לְיַדֵיהּ לְחַיָבָא חֲלַף דִמְקַבְּלִין
24 מִנֵיהּ מָמוֹן דִשְׁקַר וּזְכוּת זַכָּאָה בִּרְשַׁע מַעְדָן מִנְהוֹן׃ בְּכֵן יִתְאַכְּלוּן כְּקַשָׁא
בְּאֶשָּׁתָא וּכְעַמִירָא בְּשַׁלְהוֹבִיתָא מִסְגַן תּוֹקְפְהוֹן כִּשְׁבוּ יְהֵי וּמָמוֹן אוּנְסֵיהוֹן כְּאַבְקָא
דְפָרַח אֲרֵי קָצוּ בְּאוֹרַיְתָא דַיְיָ צְבָאוֹת וְיַת מֵימַר קַדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל דְחִיקוּ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Væ qui conjungunt domum domui, agrum violenter agro ſuo copulant, 8 & dicunt: Donec poſſideamus omnem locum: exiſtimantes quòd habitabunt ſoli in medio terræ. Dixit Propheta: In auribus meis audivi, ſi- 9 quidem decretum eſt hoc à facie Domini exercituum, Si non domus multæ in deſolationem erunt, grandes & bonæ abſque habitatore. Et pro- 10 pter peccatum non ſolvendi decimas, locus decem jugerum vineæ faciet lagunculam unam, & locus ubi ſeminatur corus ſementis, faciet tria ſata. Væ qui conſurgunt manè ad bibendum, vinum vetus ſectantes, & 11 remorantes diſceſſum veſperi in cubilibus ſuis: vinum *rapinarum* incendit eos. Et fiunt cum cithara & pſalterio, & lyra, & organo, & 12 vino convivia eorum: & in lege Domini non contemplantur, & opus potentiæ ejus non reſpiciunt. Propterea captivus ductus eſt populus meus, 13 eò quòd non habuit ſcientiam, & nobiles eorum pereunt fame, & multitudo eorũ in ſiccitate & in ſiti. Propterea dilatavit infernus animam ſuã, 14 & aperuit os ſuũ ſine fine, & deſcenderunt nobiles eorum, & multitudo eorũ, et tumultus eorum, & qui fortis eſt in eis. Et humiliabitur homo, & 15 infirmabitur fortitudo fortium, & oculi ſublimes humiliabuntur. Et robo- 16 rabitur Dominus exercituum in judicio, & Deus ſanctus ſanctificabitur in juſtitia. Et paſcentur juſti ſicut dictum eſt de eis, & multiplicabun- 17 tur, & ſubſtantias impiorum juſti poſſidebunt. Væ qui incipiunt puſil- 18 lum peccare, trahentes peccata in funiculis vanitatis; augentur & creſcunt donec fortiora facta ſint, et quaſi vinculum plauſtri peccata. Qui 19 dicunt: Quando feſtinabit et revelabitur miraculum ejus ut videamus, et appropiet, et veniat conſilium ſancti Iſrael, et ſciemus illud? Væ 20 qui dicunt impiis qui proſperantur in ſeculo hoc; Vos eſtis boni: et manſuetis dicunt: Vos eſtis impii. Itaque cùm venerit lux juſtis, tenebræ *erunt* impiis; dulcia erunt verba legis operantibus ea, et veniet *rebellio* impiis, et ſcient quia in fine erit amarum peccatum, facientibus illud. Væ ſapientibus in oculis mentis ſuæ, et coram ſemetipſis pru- 21 dentes. Væ qui potentes ſunt ad bibendum vinum, et viri divitiarum, 22 ad inebriandum ſe vino veteri. Qui juſtificant impium, eò quòd reci- 23 piunt ab eo mammonam iniquitatis; et juſtitiam juſtorum malignè auferunt ab eis. Propterea conſumentur ſicut ſtipula in igne, et ſicut mani- 24 pulus in flamma, *multiplicant fortitudinem* eorum, quaſi ulcus erit, et pecunia rapinæ eorum, ſicut favilla quæ volat: quoniam deteſtati ſunt legem Domini Sabaoth, et Verbum ſancti Iſrael *repulerunt*.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

* Væ *vobis* qui adjungitis domum domui, & 8 agrum agro permiſcetis, ut locum occupetis, & ſoli habitetis in terra. Auribus meis au- 9 ditus eſt Dominus potens *dicere*, multas domos deſolandas eſſe ob penuriam habitatorum. Nam decem jugera vineæ, lagenam 10 unam; & ſementis cori, ſatum reddent. Væ iis qui ſummò mane ſurgentes, & ad 11 ſiceram accurrentes immorantur ad veſperam uſque, quoad vinum adurat eos. Cum 12 lyris & citharis, tympanis ac ſiſtris vinum potant: opera verò Dei non intelligunt, nec opus manuum ejus contemplantur. Ideò captivus abductus eſt populus meus 13 ob ignorantiam, & multi eorum fame, multi verò ſiti perierunt. Ideò dilatavit in- 14 fernus ſeipſum, & os ſuum diſtendit in immenſum; & in eum deſcendent glorioſi, honorandi, & fortes: Humiliabitur ple- 15 beius, deprimetur nobilis; & oculi elati humiliabuntur: Et exaltabitur Dominus 16 potens in judicio, et Deus ſanctus ſanctificabitur in juſtitia. Et paſcentur agni in 17 his quæ pertinebant ad eos; et ruinas quæ reſtauratæ fuerunt, peregrini devorabunt. Væ iis qui producunt peccata ſua velut 18 funem longum, et ut zonam rotæ peccatum ſuum: Et dicunt; Citò acceleret 19 Dominus opera ſua, ut videamus ea; et accedat veniátque conſilium Sancti Iſraelis, ut agnoſcamus illud. Væ iis qui vo- 20 cant malum bonum, et bonum malum; ponunt tenebras lucem, et lucem tenebras; et ſtatuunt amarum dulce, et dulce amarum. Væ iis qui ſapientes ſunt in ſuis o- 21 culis, et aſpectu ſuo prudentes. Væ iis 22 qui valentes ſunt ad potandum vinum, et viris fortibus qui miſcent ſiceram: Qui ab- 23 ſolvunt reum propter munus ipſius, et innocentiam innocentis abdicant à ſe. Pro- 24 pterea ut abſumitur ſtipula linguâ ignis accenſi, *ſic iſti* flammâ emiſſâ abſumentur: radix eorum ut pulvis erit, et ſurculus eorum ut gluma aſcendet; eò quòd ſpreverint legem Domini potentiſſimi, et ſermonem Sancti Iſraelis irritârint.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاصحاح الثالث * قريان * الويل للذين يوصلون بيتا ببيت * ويدنون حقلا بحقل 8
ليستلبوا شي القريب * هل تسكنوا على الارض وحدكم * قد سمع هذا في مسامع رب الجنود * 9
لان اذا صارت لكم منازل كثيرة تصير للخراب وان تكن عظيمات وحسانا لا يصير فيهن سكان.
* لان المكان الذي يعمل عشرة فدن من البقر يعمل جرة واحدة * والذي يزرع ستة ارادب 10
يستغل ثلاثة اكيال * الويل للذين يقومون بالغداة * ويسعون في طلب المسكر * ويسمدون 11
للمساء لان الخمر تحرقهم * لانهم يشربون الخمر بالعيدان والمزمار والطبول والزمور * ولا ينظرون 12
اعمال الرب * ولا يتاملون اعمال يديه * الان صار شعبي مسبي من اجل انهم لم يعرفوا الرب * 13
وصارت كثير الاموات لاجل الجوع وعطش الماء * وعرض الجحيم نفسه وفتح فاه لئلا ينقص * 14
وسينحدر فيه المسرورون والمعظمون * والاغنياء المفسدون * ويتضع الانسان * ويهان الرجل * ويذل 15
الاعين المتعالية * ويرتفع الرب رب الجنود بالحكم * والله القدوس يتمجد بالعدل * ويرعون 16 17
الذين احتفظوا مثل الثيران * وخربات المهددين الخراف تاكلها * الويل للذين يمدون 18
خطاياهم مثل الحبل الطويل * ومثل نير سير العجلة اثامهم * والقايلون ليدن سريعا ما 19
يصنعه الله بنا * كي ننظر * وليات مشورة قدوس اسرائيل * لكي نعرفها * الويل للذين 20
يقولون للشر جيدا وللجيد شرا * الذين يصنعون الظلمة نورا والنور ظلمة * الذين يجعلون
المر حلوا والحلو مرا * الويل للذين هم عند ذواتهم فهماء وعند ارواحهم عقلاء * الويل 21 22
للاقوياء منكم على شرب الخمر * والمقتدرين الذين يمزجون المسكر * ويزكون المنافق 23
من اجل رشوته * وينزعون حق الصديق * لاجل هذا كما يحرق القصب من جمر النار 24
فيحترقون من اللهيب المحرق * يصير اصلهم مثل التراب * وزهرهم تصعد كالغبار * لانهم
لم يساووا ناموس رب الجنود * لكنهم اسخطوا كلمة قدوس اسرائيل *

Textus tertius. Lectio.

Væ iis qui domum domui annectunt, & agrum agro adjungunt, ut rem proximi rapiant: num ſoli ſuper terram habitaturi eſtis? 8 *Jam auditum eſt hoc in aurib⁹ Domini exercituum. Nam quantumvis plura fiant vobis domicilia, in ruinam tamen abibunt; & quamvis ampla fiat ac pulchra, nullus tamen erit in illis habitator.* 9 *Locus enim quem decem juga boum arare conſueverunt, unicam producet lagenam; & qui ſex erdabbos* (erdabbus eſt menſura capiens centũ viginti octo libras) 10 *ſeuerit, colliget tres menſuras. Væ iis qui manè ſurgentes ſoliciti ſunt in quærendo potu inebriante, ſeſeque protendunt ad veſperam uſque; nam vinum aduret eos.* 11 *Siquidem vinum hauriunt adhibitâ lyrâ, & pſalterio, tympanis, ac tibiis; & non reſpiciunt opera Domini, neq; contemplantur opera manuum ejus.* 12 *In ſumma, factus eſt populus meus captivus, eò quòd non cognoverint Dominũ: & facta eſt multitudo mortuorum propter famem & aquæ ſitim:* 13 *Et dilatavit infernus ſeipſum, aperuitq; os ſuum ne deficeret; & in eum ruent nobiles, & magnates, divites, atq; corrupti:* 14 *Et humiliabitur homo, & deprimetur vir, & oculi elati demittentur:* 15 *Dominus autem exercituum, Dominus exaltabitur in judicio, & Deus ſanctus glorificabitur in juſtitia.* 16 *Et paſcentur qui reſervati fuerint, more taurorum; & ruinas minacium comedent agni.* 17 *Væ iis qui peccata ſua veluti prolixum funem, & velut jugum tori rotæ iniquitates ſuas producunt;* 18 *Quique dicunt, Adveniant citò quæ facturus eſt nobis Deus, ut videamus illa, & adveniat conſilium Sancti Iſraelis, ut ſciamus illud.* 19 *Væ iis qui malum dicunt bonum, & bonum malum; qui tenebras efficiunt lucem, & lucem tenebras; qui faciunt amarum dulce, et dulce amarum.* 20 *Væ iis qui ſunt apud ſemetipſos ſagaces, et judicio ſuo prudentes.* 21 *Væ audacibus inter vos ad potum vini, et robuſtis miſcentibus potum inebriantem;* 22 *Juſtum declarantibus impium propter munus ejus, jus autem juſti abrogantibus.* 23 *Iccirco quemadmodum comburuntur arundines carbonibus ignis, ſic iſti ardenti flammâ comburentur: evadet origo eorum pulveri ſimilis, et flos eorum ut pulviſculus aſcendet. Quia noluerunt legem Domini exercituum, ſed verbum Sancti Iſraelis irritaverunt.* 24

extendit & ,suum populum in DOMINI nasus est iratus Ideo
25 עַל־כֵּן חָרָה אַף־יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיֵּט
, montes contremuerunt & , eum percussit & ,eum super suam manum
יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים
hoc omni in , platearum interiori in stercus sicut eorū morticinium fuit &
וַתְּהִי נִבְלָתָם כַּסּוּחָה בְּקֶרֶב חוּצוֹת בְּכָל־זֹאת
elevabit Et .extenta ejus manus adhuc & ,ejus nasus est aversus non
26 לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ וְנָשָׂא־
ecce & , terræ extremo ab ei sibilabit & , longè à gentes in vexillum
נֵס לַגּוֹיִם מֵרָחוֹק וְשָׁרַק לוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְהִנֵּה
non : eo in impingens non & lassus Non .veniet levis citò
27 מְהֵרָה קַל יָבוֹא׃ אֵין־עָיֵף וְאֵין־כּוֹשֵׁל בּוֹ לֹא
,ejus lumborum cingulum erit solutum neque ,dormiet neque dormitabit
יָנוּם וְלֹא יִישָׁן וְלֹא נִפְתַּח אֵזוֹר חֲלָצָיו
ejus sagittæ Quia .ejus calceamentorum corrigia rumpetur nec
28 וְלֹא נִתַּק שְׂרוֹךְ נְעָלָיו׃ אֲשֶׁר חִצָּיו
petra ut ejus equorum ungulæ : extenti ejus arcus omnes & , acutæ
שְׁנוּנִים וְכָל־קַשְּׁתֹתָיו דְּרֻכוֹת פַּרְסוֹת סוּסָיו כַּצַּר
: leonis ut , ei Rugitus .tempestas tanquam ejus rotæ &,sunt reputatæ
29 נֶחְשָׁבוּ וְגַלְגִּלָּיו כַּסּוּפָה׃ שְׁאָגָה לוֹ כַּלָּבִיא
,stel abit & , prædam tenebit & ,fremet & , leonum catuli ut rugiet
וְשָׁאַג כַּכְּפִירִים וְיִנְהֹם וְיֹאחֵז טֶרֶף וְיַפְלִיט
fremitum juxta illa die in eum super fremet Et .eruens non &
30 וְאֵין מַצִּיל׃ וְיִנְהֹם עָלָיו בַּיּוֹם הַהוּא כְּנַהֲמַת־
lux & , angustia , tenebrositas ecce & , terram in aspiciet & , maris
יָם וְנִבַּט לָאָרֶץ וְהִנֵּה־חֹשֶׁךְ צַר וָאוֹר
.suis defluxionibus in est obtenebrata
חָשַׁךְ בַּעֲרִיפֶיהָ׃

CAP. VI. ו

sedentem Dominum vidi & , Huzijahu regem mori anno In
1 בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב
.palatium replentes ejus fimbriæ &,elevatū &,excelsum solium super
עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת־הַהֵיכָל׃
: uni alæ sex alæ Sex .illud supra stantes Seraphim
2 שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד
duabus in &,suos pedes velabat duabus in & , suas facies velabat duabus in
בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם
,Sanctus,Sanctus,Sanctus : dicebat & ,illum ad hic clamabat Et .volabat
3 יְעוֹפֵף׃ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ
se moverunt Et ,ejus gloria terræ plenitudo ,exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ וַיָּנֻעוּ
.fumo implebatur domus & , clamantis voce à liminum frontispicia
4 אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן׃
ego labiis polluti vir quia , tacui quia mihi Væ : dixi Et
5 וָאֹמַר אוֹי־לִי כִי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא־שְׂפָתַיִם אָנֹכִי
regem quia , habitans ego labiis polluti populi medio in &
וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יוֹשֵׁב כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ
de unus me ad volavit Et .mei oculi viderunt exercituum Dominum
6 יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי׃ וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן־
.altari desuper tulerat forcipibus in ,carbo ejus manu in & ,Seraphim
הַשְּׂרָפִים וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקַחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ׃
,tua labia super hic tetigit Ecce : dixit & ,meū os super fecit tangere Et
7 וַיַּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ
vocem audivi Et .expiabitur tuū peccatū &, tua iniquitas recedet &
8 וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר׃ וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל
,ego Ecce : dixi Et ?nobis ibit quis & ,mittam Quem : dicentis Domini
אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת־מִי אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֶךְ־לָנוּ וָאֹמַר הִנְנִי
.me mitte
שְׁלָחֵנִי׃

Versio VULG. LAT.

25 Ideò iratus est furor Domini in populum suum, & extendit manum suam super eum, & percussit eum : & conturbati sunt montes, & facta sunt morticina eorum, quasi stercus in medio platearum. In his omnibus non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extenta. 26 Et elevabit signum in nationibus procul, & sibilabit ad eum de finibus terræ : & ecce 27 festinus velociter veniet. Non est deficiens, neque laborans in eo : non dormitabit, neque dormiet; neque solvetur cingulum renum ejus, nec rumpetur corrigia calceamenti ej⁹. 28 Sagittæ ejus acutæ, & omnes arc⁹ ejus extenti. Ungulæ equorum ejus ut silex, & rotæ ejus 29 quasi impet⁹ tempestatis. Rugitus ejus ut leonis, rugiet ut catuli leonum : & frendet, & tenebit prædam : et amplexabitur, & non erit qui eruat. 30 Et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris : aspiciemus in terram, & ecce tenebræ tribulationis, & lux obtenebrata est in caligine ejus.

CAP. VI.

1 IN anno, quo mortu⁹ est rex Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum : & ea quæ sub ipso 2 erant, replebant templū. Seraphim stabant super illud: sex alæ uni, et sex alæ alteri : duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, et 3 duab⁹ volabant. Et clamabant alter ad alterum, & dicebant; Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena 4 est omnis terra gloriâ ejus. Et commota sunt superliminaria cardinum à voce clamantis, & 5 dom⁹ repleta est fumo. Et dixi; Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labiis ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito, & regem Dominum exercituū vidi ocu- 6 lis meis. Et volavit ad me un⁹ de Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat 7 de altari. Et tetigit os meum, et dixit; Ecce tetigit hoc labia tua, et auferetur iniquitas tua, & peccatū tuum mundabitur. 8 Et audivi vocem Domini dicentis; Quem mittam? & quis ibit nobis? Et dixi; Ecce ego, mitte me.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

25 Καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος σαβαὼθ (*)ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπέβαλε τὴν (σ) χεῖρα ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐπάταξεν αὐτούς. καὶ παρωξύνθη τὰ ὄρη, καὶ ἐγενήθη τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν ὡς κοπρία ἐν μέσῳ ὁδοῦ. (τ) καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ (υ) θυμὸς αὐτοῦ, 26 ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. Τοιγαροῦν ἀρεῖ σύσσημον ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς μακρὰν, καὶ συριεῖ (φ) αὐτοὺς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς· 27 καὶ ἰδοὺ ταχὺ κούφως ἔρχονται. (χ) Οὐ πεινάσουσιν, οὐδὲ κοπιάσουσιν, οὐδὲ νυστάξουσιν, οὐδὲ κοιμηθήσονται, (ψ) οὐδὲ λύσουσι τὰς ζώνας αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτῶν, οὐδὲ μὴ ῥαγῶσιν οἱ ἱμάντες τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν· 28 Ὧν τὰ βέλη (*) ὀξέα ἐστὶ, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν ἐντεταμένα· οἱ πόδες τῶν ἵππων αὐτῶν ὡς στερεὰ πέτρα ἐλογίσθησαν· οἱ τροχοὶ τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ὡς καται- 29 γίς. (ω) Ὀργιῶσιν ὡς λέοντες, καὶ (α) παρέστηκαν ὡς σκύμνοι λέοντος· καὶ ἐπιλήψεται, καὶ (β) βοήσει ὡς θηρίον, καὶ ἐκβαλεῖ, 30 καὶ οὐκ ἔσται ὁ (γ) ῥυόμενος αὐτούς. Καὶ βοήσει δι' αὐτοὺς τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς φωνὴ θαλάσσης κυμαινούσης· καὶ ἐμβλέψονται εἰς τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ σκότος σκληρὸν ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτῶν.

25 Et indignatus est irâ Domin⁹ Sabaoth super populum suum, & immisit manum suam super eos, & percussit eos. Et (π) acerbati sunt montes : & facta sunt morticina eorum, sicut stercus in medio viæ. Et in omnibus his non est aversus furor ejus, sed adhuc (ο) manus excelsa. 26 Ergò levavit signū in nationibus, quæ procul, & sibilabit eos ab extremo terræ. Et 27 ecce citò leviter veniunt. Non esurient, neq; laborabunt, neq; dormitabunt, neq; dormient, neq; solvent zonas suas à lumbo suo: neque rumpentur corrigiæ calceamentorum eorum. 28 Quorum sagittæ acutæ sunt, & arcus eorum intenti : pedes equorum eorum, quasi solida petra reputati sunt : rotæ curruum eorum quasi tempe- 29 stas : (ρ) Fremunt ut leones, & astiterunt sicut catuli leonis. Et apprehendet, & clamabit quasi fera : & ejiciet; & non erit, qui 30 liberet eos. Et clamabit propter eos die illâ, sicut vox maris fluctuantis. Et respicient (q) in terram : & ecce tenebræ duræ in indigentia eorum.

MS.A. (*)εἰς τὴν (σ) χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' (τ) ἐν πᾶσιν τούτοις (υ) θυμὸς, ἀλλ' ἐπ (φ) αὐτοῖς (χ) Οὐ κοπιάσουσιν, (ψ) οὐδ' οὐ μὴ (*) ὀξεῖα (ω) Ὁρμῶσιν (α) παρεστήκασιν ὡς σκύμνος (β) βοήσεται (γ) ῥυόμενος. Καὶ βοήσεται δι' αὐτοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ

ΚΕΦ. ϛʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ οὗ ἀπέθανεν Ὀζίας ὁ βασιλεὺς, εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου· καὶ 2 πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ. Καὶ (α) σεραφὶμ εἱστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ, ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνὶ, καὶ ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί· καὶ ταῖς μὲν δυσὶ, κατεκάλυπτον τὸ πρόσωπον· (β) ταῖς δὲ δυσὶ, κατεκάλυπτον τοὺς πόδας· καὶ ταῖς 3 δυσὶν ἐπέταντο. Καὶ (γ) ἐκέκραγον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἔλεγον, Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος κύριος σαβαὼθ, πλήρης πᾶσα ἡ 4 γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. Καὶ ἐπήρθη τὸ ὑπέρθυρον ἀπὸ τῆς φωνῆς ἧς ἐκέκραγον, καὶ 5 ὁ οἶκος (δ) ἐνεπλήσθη καπνοῦ. Καὶ (ε) εἶπον, Ὦ τάλας ἐγὼ, ὅτι κατανένυγμαι, ὅτι ἄνθρωπος ὢν, καὶ ἀκάθαρτα χείλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χείλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ, καὶ τὸν βασιλέα κύριον σαβαὼθ εἶδον 6 τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. Καὶ ἀπεστάλη πρός με ἓν τῶν σεραφὶμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν (ζ) ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσια- 7 στηρίου. Καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ ἥψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικα- 8 θαριεῖ. Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς κυρίου λέγοντος, Τίνα ἀποστείλω, καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; καὶ εἶπα, (η) Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι· ἀπόστειλόν με.

CAP. VI.

1 ET factum est anno, quo mortuus est Ozias rex, vidi Dominum sedentem super thronū excelsum, & elevatum: (a) & plena domus 2 gloriâ ej⁹. Et (b) Seraphim stabāt in (c) circuitu ejus: sex alæ uni, et sex alæ uni: et duab⁹ quid ē operiebant faciē, duab⁹ au: ē operiebant 3 pedes, & duabus volabant. Et clamabat alter ad alterum, & dicebant, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Sabaoth : plena est 4 omnis terra gloriâ ej⁹. Et elevatū est superliminare à voce, quâ clamabant: & dom⁹ impleta est fumo. 5 Et dixi; O miser ego, quia compunctus sum : quia homo cùm sim, & immunda labia habens, in medio populi immunda labia habentis ego habito: & regem Dominum Sabaoth vidi oculis meis. 6 Et missus est ad me unus de Seraphim; et in manu habebat* carbonem, quem (d) forcipe sumpsit 7 de altari, Et tetigit os meū, et dixit; Ecce tetigit hoc labia tua : et auferet iniquitates tuas, et peccata tua circumpurgabit. 8 Et audivi vocem Domini dicentis; Quem mittam, et quis ibit ad populum hunc? Et dixi, Ecce ego sum : mitte me.

MS.A. (α) σεραφεὶν (β) καὶ ταῖς δυσὶ (γ) ἐκέκραγον (δ) ἐπλήσθη (ε) εἶπα, (ζ) ἄνθρακα πυρὸς, (η) Ἰδοὺ εἰμι ἐγώ·

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 עַל כֵּן תְּקֵיף רוּגְזָא דַייָ צְבָאוֹת בְּעַמֵּיהּ וַאֲרִים מַחַת גְּבוּרְתֵּיהּ עֲלֵיהוֹן כַּד מְחָנוּן וְזָעוּ
טוּרַיָּא וַהֲוָאָה נְבֵלַתְהוֹן מְשַׁגְּרָן כִּסְחִיתָא בְּגוֹ שׁוּקַיָּא בְּכָל דָּא לָא תָבוּ מֵחוֹבֵיהוֹן דִּיתוּב
רוּגְזֵיהּ מִנְּהוֹן וְעַד כְּעַן מַתְקְפִין מַרְדֵיהוֹן וְעוֹד מַחְתֵּיהּ עֲתִידָא לְאִתְפְּרָע מִנְּהוֹן׃ וְיִזְקוֹף
26 אָת לְעַמְמַיָּא מֵרָחִיק וְיִכְלֵי לֵיהּ מִסְּיָפֵי אַרְעָא וְהָא בִּפְרִיעַ מֶלֶךְ בְּמַשִׁרְיָתֵיהּ כַּעֲנָנִין קַלִּילִין
27 יֵיתֵי׃ לֵית דְּמִשְׁלְהֵי וְלֵית דְּמִתְקִל בֵּיהּ לָא יְנוּם וְלָא יִדְמוּךְ וְלָא יִשְׁתְּרֵי זְרִיז חַרְצֵיהּ וְלָא
28 תִתְפְּסִיק עַרְקַת מְסָנֵיהּ׃ דִּי גִירוֹהִי מְחָרְפִין וְכָל קַשְׁתָּתֵיהּ מְתִיחָן פַּרְסַת סוּסְוָתֵיהּ
29 כְּטִנָּרָא תַקִּיפִין וְגַלְגַּלּוֹהִי קְלִילִין הָא כְּעַלְעוֹלָא׃ נְהוֹמֵי לֵיהּ כְּאַרְיָא וִינְהוֹם כְּבַר אַרְיָוָן
30 וִיכְלֵי וְיֵיחוֹד בְּזָא וִישֵׁיזֵיב וְלֵית דִּמְצִיל׃ וִיכְלֵי עֲלוֹהִי בְּעִדָּנָא הַהִיא כְּאַתְרְגוּשַׁת יַמָּא
דְּאִם יִבְעוֹן רַשִׁיעַיָּא סְעִיד מִיָּתְבֵי אַרְעָא עָקָא וְתַבַר אַיְתִי עֲלֵיהוֹן בְּרַם צַדִּיקַיָּא דִּיהוֹן
בְּשַׁעְתָּא הַהִיא יִתְכַּסּוֹן מִן קֳדָם בִּישְׁתָּא׃

ו

1 בִּשְׁתָּא דְּאִתְנְגַע בַּהּ מַלְכָּא עֻזִּיָּה אָמַר נְבִיָּא חֲזֵיתִי יָת יְקָרָא דַייָ שָׁרֵי עַל כּוּרְסֵיהּ רָם
2 וּמִתְנַטַּל בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וּמִזִּיו יְקָרֵיהּ אִתְמְלֵי הֵיכְלָא׃ שַׁמָּשִׁין קַדִּישִׁין בִּרְוּמָא קֳדָמוֹהִי
שִׁתָּא גַּדְפִּין לְחַד שִׁתָּא גַּדְפִּין לְחַד בִּתְרֵין מְכַסֵּי אַפּוֹהִי דְּלָא חָזֵי וּבִתְרֵין מְכַסֵּי גְּוִיָּתֵיהּ דְּלָא
3 מִתְחֲזֵי וּבִתְרֵין מְשַׁמֵּשׁ׃ וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית
שְׁכִינְתֵּיהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּיהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא
4 כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵיהּ׃ וְזָעוּ אִילוֹת סִפֵּי הֵיכְלָא מִקָּל מְלוֹלָא וּבֵית מַקְדְּשָׁא אִתְמְלֵי אַמִּטְתָּא׃
5 וַאֲמָרִית וַי לִי אֲרֵי חֲבֵית אֲרֵי גְבַר חַיָּב לְאוֹכָחָא אֲנָא וּבְגוֹ עַמָּא דִמְגָעַל בְּחוֹבִין אֲנָא יָתֵיב
6 אֲרֵי יָת יְקַר שְׁכִינַת מֶלֶךְ עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת חֲזָאָה עֵינָי׃ וְאִשְׁתְּדִי לְוָתִי חַד מִן שַׁמָּשַׁיָּא
וּבְפוּמֵּיהּ מַמְלַל דְּקַבֵּיל מִן קֳדָם דִּשְׁכִנְתֵּיהּ עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עֵיל מִן
7 מַדְבְּחָא׃ וְסַדַּר בְּפוּמִּי וַאֲמַר הָא שַׁוִּיתִי פִּתְגָּמֵי נְבוּאָתִי בְּפוּמָּךְ וְיַעְדוֹן חוֹבָךְ וְחַטָּאָךְ
8 יִתְכַּפְּרוּן׃ וּשְׁמָעִית יָת קָל מֵימְרָא דַייָ דְּאָמַר יָת מָן אֶשְׁלַח לְאִתְנַבָּאָה וּמָן יֵיזֵיל לְאַלָּפָא
וַאֲמָרִית הָא אֲנָא שְׁלַחְנִי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

25 Propterea iratus est furor Dñi exercituū in populū suū; & levavit plagam fortitudinis suæ super eos : quando percussit eos, & commoti sunt montes, & fuerunt cadavera eorum projecta quasi stercus in medio platearum. In omnibus his non sunt conversi à peccatis suis, ut averteretur furor ejus ab eis; sed adhuc scelera eorum invalescunt : & rursus plaga ejus futura est, ut vindictam sumat ab eis. 26 Et elevabit signum in populis à longè, & clamabit ad eum à finibus terræ: Et ecce citò veniet rex cum exercitu suo sicut nubes leves. 27 Non erit deficiens neque corruens in eo: non dormitabit neque dormiet, neque solvetur cingulum lumborum ejus, neque rumpetur corrigia calceamenti ejus. 28 Cujus sagittæ acutæ, & omnes arcus ejus extenti: ungulæ equorum ejus sicut petræ fortissimæ, & rotæ ejus veloces sicut tempestas. 29 Rugitus ejus sicut leo, rugiétq; sicut filius leonis : & clamabit & apprehendet prædam; & auferet, & non erit qui eruat. 30 Et sonabit super eum in tempore illo sicut tumultus *maris*. Quòd si quæsierint impii auxilium ab habitatorib⁹ terræ, *tribulationē et contritionē inducet* sup eos. Veruntamen justi qui erunt in illa hora, protegentur à facie mali.

CAP. VI.

1 IN anno quo percussus est rex Ochozias, dixit propheta: Vidi gloriā Dñi habitantem sup soliū excelsum, et elevatū in cœlis excelsis, et de splendore 2 gloriæ ejus replebatur templū. Ministri sancti [*stabant*] in excelso in conspectu ej⁹; sex alæ unicuique; duab⁹ velabat unusquisq; faciē suā ut nō videret, & duab⁹ velabat *corpus suū* ut non videretur, et duab⁹ ministrabat. 3 Et clamabant alter ad alterū, & dicebant: Sanct⁹ in cœlis excelsis *altissimis*, domo majestatis ej⁹; sanctus sup terrā opus potentiæ ej⁹: sanct⁹ in seculū, & in secula seculorū Dñs exercituum; plena est omnis terra splendore gloriæ ejus. 4 Et commota sunt superliminaria cardinū templi à voce loquentis, & dom⁹ sanctuarii repleta est caligine. 5 Et dixi: Væ mihi quia peccavi; quoniam vir peccator sum ad increpandū, & in medio populi polluti peccatis ego habito: quia gloriam majestatis regis *seculorum*, Dñi exercituū, viderunt oculi mei. 6 Et volavit ad me unus de ministris, & in ore ej⁹ eloquiū quod susceperat à facie majestatis ej⁹ qui habitat in throno gloriæ in cœlis celsitudinis supra altare. 7 Et disposuit [*verba*] in ore meo, et ait: Ecce posui verba prophetiæ meæ in ore tuo, et auferentur iniquitates tuæ, et peccata tua dimittentur. 8 Et audivi vocem verbi Dñi dicentis: Quem mittam ad prophetandū? et quis ibit *ad docendum*? et dixi: Ecce ego, mitte me.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܚܡܬ ܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܥܡܗ. ܘܐܪܝܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܡܚܐ ܐܢܘܢ.
ܘܐܬܬܙܝܥܘ ܛܘܪܐ. ܘܗܘܘ ܫܠܕܝܗܘܢ ܐܝܟ ܛܝܢܐ ܒܡܨܥܬ ܫܘܩܐ. ܘܒܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܗܦܟ
26 ܪܘܓܙܗ. ܐܠܐ ܬܘܒ ܐܝܕܗ ܪܡܐ. * ܘܢܪܝܡ ܢܝܫܐ ܠܥܡܡܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܘܢܫܪܩ ܠܗܘܢ ܡܢ
27 ܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܗܐ ܒܥܓܠ ܘܒܩܠܝܠܘ ܢܐܬܘܢ. * ܠܐ ܢܠܐܘܢ. ܘܠܐ ܢܬܬܩܠܘܢ. ܘܠܐ
ܢܢܘܡܘܢ. ܘܠܐ ܢܕܡܟܘܢ. ܘܠܐ ܢܫܪܘܢ ܐܣܪ ܚܨܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܬܦܣܩܘܢ ܥܪܩܐ ܕܡܣܐܢܝܗܘܢ.
28 * ܕܓܐܪܝܗܘܢ ܚܪܝܦܝܢ. ܘܩܫܬܬܗܘܢ ܡܬܝܚܢ. ܘܦܪܣܬܐ ܕܪܟܫܝܗܘܢ. ܐܝܟ ܫܘܥܐ ܐܬܚܫܒ.
29 ܘܓܝܓܠܝܗܘܢ ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ. * ܘܢܗܡܝܢ ܐܝܟ ܐܪܝܐ. ܘܢܢܗܡܘܢ ܐܝܟ ܓܘܪܝܐ ܕܐܪܝܐ.
30 ܘܢܐܚܕܘܢ ܕܒܚܐ. ܘܢܦܨܘܢ. ܘܠܝܬ ܕܡܦܨܐ. * ܘܢܢܗܡܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܐܝܟ ܢܗܡܬܗ
ܕܝܡܐ. ܘܢܚܘܪܘܢ ܠܐܪܥܐ. ܘܢܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܘܐܘܠܨܢܐ. ܘܢܗܘܪܐ ܢܚܫܟ ܒܥܪܦܠܝܗܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 * ܒܫܢܬܐ ܕܡܝܬ ܥܘܙܝܐ ܡܠܟܐ. ܚܙܝܬ ܠܡܪܝܐ ܕܝܬܒ ܥܠ
2 ܟܘܪܣܝܐ ܪܡܐ. ܘܡܫܠܐ ܕܫܘܒܚܗ ܡܠܐ ܗܘܐ ܠܗܝܟܠܗ. * ܘܣܪܦܐ ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܥܠ ܡܢܗ.
ܫܬ ܫܬ ܓܦܝܢ ܠܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܒܬܪܬܝܢ ܡܟܣܝܢ ܦܪܨܘܦܝܗܘܢ. ܘܒܬܪܬܝܢ ܡܟܣܝܢ
3 ܪܓܠܝܗܘܢ. ܘܒܬܪܬܝܢ ܦܪܚܝܢ. * ܘܩܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܐܡܪܝܢ. ܩܕܝܫ. ܩܕܝܫ. ܩܕܝܫ
4 ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܡܠܝܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ ܬܫܒܘܚܬܗ. * ܘܐܬܬܙܝܥܘ ܣܦܐ ܕܬܪܥܐ ܡܢ ܩܠܐ ܕܩܪܝܢ. ܘܒܝܬܐ
5 ܐܬܡܠܝ ܬܢܢܐ. * ܘܐܡܪܬ. ܘܝ ܠܝ ܕܬܘܝܪܐ ܐܢܐ. ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܐܢܐ ܛܡܐ ܣܦܘܬܐ. ܘܒܝܬ ܥܡܐ
6 ܕܛܡܐܢ ܣܦܘܬܗ. ܝܬܒ ܐܢܐ. ܘܠܡܠܟܐ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܚܙܝ ܥܝܢܝ. * ܘܦܪܚ ܠܘܬܝ ܚܕ
7 ܡܢ ܣܪܦܐ. ܘܒܐܝܕܗ ܓܡܘܪܬܐ ܕܢܘܪܐ ܕܢܣܒ ܗܘܐ ܒܡܘܠܚܬܐ ܡܢ ܡܕܒܚܐ. * ܘܩܪܒ ܠܦܘܡܝ. ܘܐܡܪ
8 ܠܝ. ܗܐ ܩܪܒܬ ܗܕܐ ܠܣܦܘܬܟ. ܘܢܥܒܪܘܢ ܥܘܠܝܟ. ܘܚܛܗܝܟ ܢܫܬܒܩܘܢ. * ܘܫܡܥܬ
ܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܕܐܡܪ. ܠܡܢ ܐܫܕܪ. ܘܡܢܘ ܢܐܙܠ. ܘܐܡܪܬ. ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܪܝܢܝ.

25 Propterea exarsit ira Dñi contra populum suum, & sublatâ in eos manu suâ, percussit illos, & contremuerunt montes, fuerúntq; cadavera eorum ut lutum in mediis plateis : his tamen omnibus non est aversa ira ejus, sed adhuc manus ejus est elata. 26 Nam attollet signū gentibus è longinquo, & sibilabit eis ab extremis terræ; quæ statim ac velociter aderunt. 27 Non fatigabuntur, nec impingent : non dormitabunt, neq; dormient : non solvent cingulum lumborū suorum, neque rumpentur corrigiæ calceamentorū earum : 28 Sagittæ earum acutæ, & arcus earum extenti : ungulæ equorum earum silicibus, & rotæ earum turbini similes censebuntur : 29 Rugitus earum ut leonis rugientis, & ut catuli leonis rugientis, prædā capientis & salvam deportantis nemine eripiente. 30 Et fremet in illos eâ die ut fremitu maris: terram intuebuntur, erúntque tenebræ & calamitas, & lux obtenebrescet præ caligine earum.

CAP. VI.

1 ANno quo mortuus est Ozia rex, vidi Dominum sedentē super soliū excelsum; & majestate fimbriarum ej⁹ plenum erat templum ipsius : 2 Et Seraphim stantes super illud, habentes singuli senas alas, quarum duabus tegebant facies suas, duabus tegebant pedes suos, duabus autem volabant : 3 Et clamabant alter ad alterū, ac dicebant; Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus potentissimus, cujus laudib⁹ plena est universa terra. 4 Et commota sunt limina portarū à voce quæ resonabat, & dom⁹ impleta est fumo. 5 Quapropter dixi, Væ mihi, stupens sum, quia homo pollutus sum labiis, et inter populum cujus polluta sunt labia, habito: & regem Dñm potentissimum viderunt oculi mei. 6 Sed advolavit ad me unus ex iis Seraphim manu gestans carbonem ignitum quem forcipe tulerat ab altari : 7 Tetigítque os meum, & dixit mihi, En tetigit hic labia tua, ut recedat iniquitas tua, & peccata tua dimittantur. 8 Deinde audivi vocem Domini dicentis, Quem mittam? et quis ibit? Cui dixi, En ego, mitte me.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 وغضب رب الجيوش على شعبه * والقى يده عليهم وضربهم * وارتجفت الجبال * وصارت
جثثهم مثل الزبل في وسط الطرق * وفي هذه كلها لم يرد غضبه * لكن يده ايضا عالية *
26 والان يرفع علامة للامم البعيدة ويسوقهم من اطراف الارض * وهوذا ياتون سريعا بخفة * لا
27 يجوعون ولا يتعبون ولا ينعسون ولا ينامون * ولا يحلون مناطقهم من حقاهم * ولا ينقطع سيور
28 احذيتهم * هولاء الذين سهامهم حادة وقسيهم موتورة * وحوافر خيلهم حسبوا مثل الصخر
29 الصلد * وبكرات مراكبهم مثل العاصف * يثبون مثل الاسد * ويقفون مثل شبل الاسد *
30 فيدرك ويصرخ مثل السبع ويخرج * ويكون يزار ويصرخ عليهم في ذلك اليوم مثل صوت
البحر المموج * وينظرون الي السماء والي الارض اسفل * واذا الظلمة الصعبة في حيرتهم *

25 * Iccirco irâ incensus Dominus exercituum in populum suum, injecit in eos manum suam, & percussit eos, tremefacti sunt montes, & facta sunt eorum cadavera ceu fimus in mediis viis: his tamen omnibus nondum avertit iram suam, sed manus ejus adhuc est alta; 26 * Et mox eriget vexillum gentibus remotis, & adducet eas ab extremitatibus terræ & ecce venturæ sunt citò ac velociter: 27 Non esurient, neque fatigabuntur, non dormiscent, neque dormient, non deponent cingula sua à lumbis suis, neque rumpentur corrigiæ calceorum earum. 28 Hi sunt quorum sagittæ sunt acutæ, & arcus tensi : quorum ungulæ equorum saxo duro, & rotæ curruum rapido vento similes videntur : 29 Fremunt ut leones, & incubant ut catulus leonis. Ita prædam capiet, & rugiet ut leo, & evadet; 30 Et rugiet fremétque contra eos illo die quasi fremitu maris fluctuantis : & cùm aspexerint ad cœlum & ad terram deorsum, ecce tenebræ diræ in stupore eorum.

* الفصل السادس * * الوحي الثالث *

* قريان فيه الرويا التي راي اشعياء بن اموص من بعد ارتفاع النبوة
عنه بثلاث سنين * وقيل ثلاثين سنة *

CAP. VI.
Revelatio tertia.

Lectio continens visionem quam vidit Esaia filius Amosi tribus annis, vel (ut alii asserunt) triginta annis postquam sublata fuit ab eo prophetia.

1 * وكان في السنة التي مات فيها عوزيا الملك رايت رب الجيوش جالسا على كرسي عال مرتفع *
2 وامتلى البيت من مجده * والسارافيم قياما حوله * ستة اجنحة للواحد * فباثنين يغطون
3 وجوههم * وباثنين يغطون ارجلهم * وباثنين يطيرون * ويصرخ الاحد للاخر ويقول * قدوس
4 قدوس قدوس رب الجنود * كل الارض مملوة من مجده * ورفع ستر الباب من الصوت الذي
5 صرخوا به * والبيت امتلى دخانا * فقلت * واه شقي انا * فاني انا منجس لاني انسان ولي شفتان
6 نجستان * وانا اسكن في وسط شعب له شفاه نجسة * ورايت بعيني الملك رب الجيوش * وارسل
7 الي واحد من السارافيم * وبيده جمرة نار اخذها بكلبتين من المذبح * ولمس فمي وقال * هوذا
8 هذه لمست شفتيك * فتنزع اثامك وتنفى خطاياك * وسمعت صوت الرب يقول * من ارسل
ومن يمضي الي هذا الشعب * فقلت هانذا فارسلني *

1 PReterea contigit anno quo mortuus est Oz a rex, ut viderem Dominum exercituum insidentem solio sublimi et alto, & ædem repletam esse gloriâ ipsius : 2 Seraphim quoque circumstantes, quorū singuli senas habebant alas, et binis tegebant facies suas, binis tegebant pedes suos, & binis volabant : 3 Et alter ad alterum clamabat, ac dicebat; Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus exercituum : tota terra plena est gloriâ ipsius. 4 Sublatúmque est velum januæ propter vocem quâ clamabant, & ædes repleta est fumo. 5 Quamobrem dixi, Ah me miserū, audax equidem sum; homo sum enim pollutis labiis præditus, et habito in medio populi habentis labia polluta: & oculis meis vidi regem Dominum exercituum. 6 Sed missus ad me fuit unus ex illis Seraphim manu suâ ferens carbonem igneum forcipe ex ara correptum : 7 Et tetigit os meum, dixitque; Cùm hic tetigerit labia tua, abolentur iniquitates tuæ, & expiantur peccata tua. 8 Tum audivi vocem Domini dicentis, Quem mittam? & quis ibit ad populum istum? Dixi; Ecce me, me mittito.

ne & , audiendo Audite : huic populo dices & , Vade : dixit Et
9 ויאמר לך ואמרת לעם הזה שמעו שמוע ואל־
cor Impingua .cognoscatis ne & , videndo videte & ;intelligatis
10 תבינו וראו ראו ואל־תדעו : השמן לב־
videat fortè ne ,obline ejus oculos & ,aggrava ejus aures & ,hujus populi
העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע פן־יראה
,convertatur &,intelligat suo corde &,audiat suis aurib' in &,suis oculis in
בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב
Donec : dixit Et ? Domine Usquequo : dixi Et .ei medeatur &
11 ורפא לו : ואמר עד־מתי אדני ויאמר עד אשר
,homine absque domus & ,habitatore non à civitates desolentur si
אם־שאו ערים מאין יושב ובתים מאין אדם
Dominus elongabit Et .desolatione desoletur humus &
12 והאדמה תשאה שממה : ורחק יהוה את־
ea in adhuc Et .terræ interiori in derelictum multiplicabit &,hominem
13 האדם ורבה העזובה בקרב הארץ : ועוד בה
,quercus ut &,ulmus sicut:conflagrandum ad erit & convertetur & , decima
עשיריה ושבה והיתה לבער כאלה וכאלון
.ejus statio sanctitatis semen ,eis in statio ejectione in quibus
אשר בשלכת מצבת בם זרע קדש מצבתה :

CAP. VII. ז

,Jehudah regis Huzijahu filii ,Jotham filii Achaz diebus in fuit Et
1 ויהי בימי אחז בן־יותם בן־עזיהו מלך יהודה
rex Remaljahu filius Pechach & ,Aram rex Resin ascendit
עלה רצין מלך־ארם ופקח בן־רמליהו מלך־
potuit non & : eam contra prælium in ,Jerusalaim ,Israel
ישראל ירושלם למלחמה עליה ולא יכל
: dicendo ,David domui est nunciatum Et .eam super expugnare
2 להלחם עליה : ויגד לבית דוד לאמר
cor & ,ejus cor se commovit & ,Ephraim super Aram Requievit
נחה ארם על־אפרים וינע לבבו ולבב
Dominus dixit Et .venti faciebus à sylvæ ligna movere ut ,ejus populi
3 עמו כנוע עצי־יער מפני־רוח : ויאמר יהוה
Sear & ,tu ,Achaz occursum in nunc Egredere : Jesahjahu ad
אל־ישעיהו צא־נא לקראת אחז אתה ושאר
in superioris piscinæ aquæductus extremum ad ,tuus filius Jasub
ישוב בנך אל־קצה תעלת הברכה העליונה אל־
: quiesce & ,Observa : eum ad dices Et .fullonis agri via strata
4 מסלת שדה כובס : ואמרת אליו השמר והשקט
titionum caudis duabus à tenerescat ne tuum cor & ,timeas ne
אל־תירא ולבבך אל־ירך משני זנבות האודים
.Remaljahu filii & ,Aram & ,Resin nasi ira in ,istorum fumigantium
העשנים האלה בחרי־אף רצין וארם ובן־רמליהו :
filius & ,Ephraim ,malum Aram te contra inierit consilium quòd Eò
5 יען כי־יעץ עליך ארם רעה אפרים ובן־
,eam suscitemus & ,Jehudah in Ascendamus : dicendo ,Remaljahu
6 רמליהו לאמר : נעלה ביהודה ונקיצנה
,ejus medio in regem faciamus regnare & ;nos ad eam perrumpamus &
ונבקענה אלינו ונמליך מלך בתוכה את
non & ,consistet Non : Dominus Dominus dixit Sic .Tabal filium
7 בן־טבאל : כה אמר אדני יהוה לא תקום ולא
,Resin Dammesec caput & ,Dammesec Aram caput Etenim .erit
8 תהיה : כי ראש ארם דמשק וראש דמשק רצין
populo à Ephraim frangetur ,anni quinque & sexaginta adhuc &
ובעוד ששים וחמש שנה יחת אפרים מעם :
: Remaljahu filius Someron caput & ,Someron Ephraim caput Et
9 וראש אפרים שמרון וראש שמרון בן־רמליהו
.fideles eritis non quia credatis non si
אם לא תאמינו כי לא תאמנו :

Versio VULG. LAT.

9 Et dixit; Vade, & dices populo huic; Audite audientes, & nolite intelligere: & videte visionem, & nolite cognoscere. 10 Excæca cor populi hujus, & aures ejus aggrava: & oculos ejus claude: ne fortè videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & 11 convertatur, & sanem eum. Et dixi; Usquequò, Domine? Et dixit; Donec desolentur civitates absque habitatore, & domus sine homine, & terra re- 12 linquetur deserta. Et longè faciet Dominus homines, & multiplicabitur quæ derelicta 13 fuerat in medio terræ. Et adhuc in ea decimatio, & convertetur, & erit in ostensionem sicut terebinthus, & sicut quercus, quæ expandit ramos suos: semen sanctum erit id, quod steterit in ea.

CAP. VII.

1 ET factū est in diebus Achaz filii Joathan, filii Oziæ regis Juda, ascendit Rasin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Israel, in Jerusalem, ad præliandum contra eam: & non po- 2 tuerunt debellare eam. Et nuntiaverunt domui David, dicentes; Requievit Syria super Ephraim, & commotum est cor ejus, & cor populi ejus, sicut moventur ligna sylvarū à fa- 3 cie venti. Et dixit Dominus ad Isaiam; Egredere in occursum Achaz tu, & qui derelict' est Jasub filius tuus, ad extremum aquæductûs piscinæ superioris in via Agri fullonis. 4 Et dices ad eum; Vide ut sileas: noli timere, & cor tuum ne formidet à duabus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin regis Syriæ, & 5 filii Romeliæ: Eò quòd consilium inierit contra te Syria in malum Ephraim, & filius Ro- 6 meliæ, dicentes, Ascendamus ad Judam, et suscitemus eum, et avellamus eum ad nos, et ponamus regem in medio ejus 7 filium Tabeel: Hæc dicit Dominus Deus; Non stabit, et 8 non erit istud: Sed caput Syriæ Damascus, et caput Damasci Rasin: at adhuc sexaginta et quinque anni, et desinet 9 Ephraim esse populus: Et caput Ephraim Samaria, et caput Samariæ filius Romeliæ. Si non credideritis, non permanebitis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ εἶπε, Πορεύθητι, καὶ εἰπὸν τῷ λαῷ τούτῳ, Ἀκοῇ (ϑ) ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε, 10 καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς (·) ὀφθαλμοὺς ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶ ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσομαι 11 αὐτούς. Καὶ εἶπα, Ἕως πότε κύριε; καὶ εἶπεν, Ἕως ἂν ἐρημωθῶσι πόλεις παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι, καὶ οἶκοι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώ- 12 πους, καὶ ἡ γῆ καταλειφθήσεται ἔρημος. Καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ (ι) πληθυνθήσονται οἱ ἐγκαταλειφθέντες ἐπὶ τῆς γῆς, 13 Καὶ ἔτι ἐπ᾽ αὐτῆς ἐστι τὸ ἐπιδέκατον καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομὴν ὡς τερέβινθος, καὶ ὡς βάλανος ὅταν (κ) ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς.

Et dixit, Vade, & dic populo huic, Auditu audietis, et non intelligetis: & videntes videbitis, & non perspicietis: (e) Incrassatum est enim cor populi hujus: & auribus (f) suis graviter audierunt: & oculos compresserunt: ne fortè videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertant se, & (g) sanabo illos. Et dixi; usquequò, Domine? Et dixit; Donec desolatæ fuerint civitates, eò quòd non habitentur; & domus, eò quòd non sint homines: & terra derelinquetur deserta. Et post hæc longè faciet Deus homines: & multiplicabuntur derelicti super terram: Et adhuc super ipsâ erit decimatio: & rursum erit in deprecationem, sicut terebinthus, & sicut glans, cùm exciderit è theca (h) sua.

MS. A. (ϑ) ἀκούσατε, (·) ὀφθαλμοὺς αὐτῶν (ι) οἱ καταλειφθέντες πληθυνθήσονται (κ) ἐκσπασθῇ

ΚΕΦ. ζ΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἄχαζ τοῦ Ἰωάθαμ τοῦ υἱοῦ Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα, ἀνέβη (α) Ῥασὶν βασιλεὺς Ἀρὰμ, καὶ Φακεὲ υἱὸς Ῥομελίου βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ πολεμῆσαι αὐτὴν, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν 2 πολιορκῆσαι αὐτήν. Καὶ ἀνηγγέλη εἰς τὸν οἶκον Δαυὶδ, (β) λέγων, Συνεφώνησεν Ἀρὰμ πρὸς τὸν Ἐφραίμ. καὶ ἐξέστη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, (γ) ὃν τρόπον ἐν δρυμῷ ξύλον ὑπὸ πνεύματος 3 σαλευθῇ. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἡσαΐαν, Ἔξελθε εἰς συνάντησιν Ἄχαζ σὺ, καὶ ὁ καταλειφθεὶς Ἰασοὺβ (δ) ὁ υἱός σου, πρὸς τὴν κολυμβήθραν τῆς ἄνω ὁδοῦ (ε) ἀγροῦ τοῦ 4 κναφέως. Καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, Φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι, καὶ μὴ φοβοῦ, μηδὲ ἡ ψυχή σου ἀσθενείτω ἀπὸ τῶν δύο ξύλων τῶν δαλῶν τῶν καπνιζομένων τούτων· ὅταν γὰρ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ μου γένηται, πάλιν ἰάσομαι. καὶ ὁ 5 υἱὸς τοῦ Ἀρὰμ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ῥομελίου, Ὅτι 6 ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηράν (ζ)· Ἀναβησόμεθα εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ συλλαλήσαντες αὐτοῖς, (η) ἀποστρέψομεν αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, καὶ βασιλεύσομεν (θ) αὐτῆς τὸν υἱὸν 7 Ταβεήλ. Τάδε λέγει κύριος σαβαὼθ, Οὐ μὴ (ι) μείνῃ ἡ βουλὴ αὕτη, οὐδὲ ἔσται, 8 Ἀλλ᾽ ἡ κεφαλὴ Ἀρὰμ, Δαμασκὸς, καὶ ἡ κεφαλὴ Δαμασκοῦ, (κ) Ῥασίμ. ἀλλ᾽ ἔτι ἑξήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, ἐκλείψει ἡ βασιλεία 9 Ἐφραὶμ ἀπὸ λαοῦ, καὶ ἡ κεφαλὴ Ἐφραὶμ Σομόρων, καὶ ἡ κεφαλὴ Σομόρων, υἱὸς τοῦ Ῥομελίου. καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε.

CAP. VII.

1 ET factum est in diebus Achaz filii Joatham, filii Oziæ regis Juda, ascendit Rasin rex Aram, & Phacee filius Romeliæ rex Israel, super Hierusalem ad oppugnandam eam: & non potuerunt ex- 2 pugnare eam. Et annuntiatum est in domum David, dicendo; Consensit Aram cum Ephræm. Et expavit anima ejus, et anima populi sui: quomodò in sylva lignum à spiritu commovea- 3 tur. Et dixit Domin' ad Esaiam; Egredere in occursum Achaz, tu, & qui derelictus est Jasub filius tuus, ad piscinam superioris viæ 4 Agri fullonis. Et dices ei; Observa, ut sileas: & noli timere: neque anima tua infirmetur à duobus lignis titionum fumigantium istorum. Cùm enim ira furoris mei extiterit; rursus sanabo. Et fi- 5 lius Aram, & filius Romeliæ, Quoniam inierunt consilium (a) 6 pessimum, (Ascendamus in Judæam, & colloquentes eis, avertemus eos ad nos, & faciemus re- 7 gem ejus filium Tabeel,) Hæc dicit Dominus Sabaoth; Non stabit 8 consilium hoc, neque erit: Sed caput Aram, Damascus; & caput Damasci, Rasim. Sed adhuc sexaginta & quinque annis, deficiet 9 regnum Ephræm de populo, Et caput Ephræm Somoron, & caput Somoron filius Romeliæ. Et, nisi credideritis; (b) non intelligetis.

MS. A. (α) Ῥαασὼν (β) λέγοντες, (γ) ὅταν ὃν τρόπον (δ) ὁ ἀδελφός σου, (ε) τοῦ ἀγροῦ τοῦ γναφέως. (ζ) περὶ σοῦ, λέγοντες, Ἀναβησόμεθα εἰς τὴν Ἰδουμαίαν, (η) ἀποστρέψωμεν (θ) αὐτοῖς (ι) ἐμμείνῃ (κ) Ῥασείν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 ואמר איזיל ותימר לעמא הדין דשמעין משמע ולא מסתכלין וחזן מחזא ולא ידעין :
10 טפש לביה דעמא הדין ואודנוהי יקר ועינוהי טמטם דלמא יחזון בעיניהון ובאודניהון
11 ישמעון ובלבהון יסתכלון ויתובון וישתבק להון : ואמרית עד אימתי יי ואמר עד
12 דיצדון קרויא מבלי יתיב ובתיא מבלי אנשא וארעא תחרוב ותצדי : וירחק יי ית בני
13 אנשא ויסגי צדיותא בגוה דארעא : וישתארון בה חד מן עסרא צדיקיא ויתובון ויהון
לצרבא כבוטמא וכבלוטא דבמתר טרפוהי דמין ליבשין ועד כען אנון רטיבין לקימא
מנהון זרעא כן גלותא דישראל יתכנשון ויתובון לארעהון ארי זרעא דקודשא
נצבתהון :

ז

1 והוה ביומי אחז בר יותם בר עזיה מלך שבטא דבית יהודה סליק רצין מלכא דארם
ופקח בר רמליה מלכא דישראל לירושלם לאגחא קרבא עלה ולא יכיל לאגחא עלה :
2 ואתחוא לבית דוד למימר אתחבר מלכא דארם עם מלכא דישראל למיתי עלוהי וזע
3 לביה ולבא דעמיה כאשתדיות אילני חורשא מן קדם רוחא : ואמר יי לישעיה פוק
כען לקדמות אחז את ושאר תלמידך דלא חטו ודתבו מחטאה לסיפי מויקת בריכתא
4 עליתא די בכבש חקל משטח קצריא : ותימר ליה אשתמר ונוח לא תדחל ולבך לא
יזוע מן קדם תרין מלכיא דאנון כאודיא מתננייא האלין בתקוף רגז רצין וארם ובר
5 6 רמליה : חלף ארי מלך עלך עיטא בישא אפרים ובר רמליהו למימר : נסק בארעא
דבית יהודה ונתבר ונשוד עמהון ונמליך מלכא בגווה ית דתקין לנא : כדנן
7 אמר יי אלהים לא תתקיים ולא תהי : ארי ריש ארם דמשק וריש דמשק רצין ובסוף שתין
8 וחמש שנין יבטלון בית ישראל מלכו : וריש אפרים שמרון וריש שמרון בר רמליה
9 אם לא תהימנון בפתגמי נביא ארי לא תתקימון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

9 Et ait, Vade & dic populo huic, Qui audientes audiunt & non intelli- 10 gunt, & videntes vident & nesciunt. Infatua cor populi hujus, & aures ejus aggrava, & oculos ejus obscura, nefortè videant oculis suis, & auribus suis audiant, & cordibus suis intelligant: convertantur, & dimitte- 11 tur eis. Et dixi: Usquequo Domine? Et ait: Donec desolentur civitates absque habitatore, & domus absque homine, & terra deserta fit & deso- 12 letur. Et longè faciet Dominus filios hominis, & multiplicabitur desolatio in medio terræ. Et relinquentur in ea unus ex decem justi: & converten- 13 tur, & erunt in combustionem, sicut terebinthus & sicut quercus; quæ, cùm defluunt folia ejus, videntur quasi aridæ, & adhuc retinent humorem, ut ex eis sustentetur semen: sic transmigrationes Israel congregabuntur & convertentur in terram suam, quia semen sanctum est plantatio eorum.

CAP. VII.

1 ET factum est in diebus Achaz filii Jotham filii Oziæ regis tribus domus Juda; ascendit Rasin rex Syriæ, & Phechah filius Romeliæ rex Israel in Hierusalem ad præliandum contra eam, & non potuerunt expugnare 2 eam. Et nunciaverunt domui David dicentes: Conjunctus est rex Syriæ cum rege Israel, ut veniat contra eum: & commotum est cor ejus & cor 3 populi sui sicut moventur ligna sylvæ à facie venti. Et dixit Dominus ad Esaiam: Egredere nunc in occursum Achaz tu & reliqui discipuli tui, qui non peccaverunt, & qui conversi sunt à peccato, ad extrema aquæ- 4 ductus piscinæ superioris, quæ est in via agri extensionis fullonum. Et dices ei: Cave, et quiesce; ne timeas, et cor tuum ne commoveatur à facie duorum regum istorum, qui sunt quasi titiones fumantes, in ira furo- 5 ris Rasin, et Syriæ, et filii Romeliæ. Pro eo quòd consilium malum inie- 6 runt super te, Syria et Ephraim, et filius Romeliæ, dicentes: Ascendamus in terram domus Juda, et jungamus et apponamus eos ad nos, et constitua- 7 mus regem in medio ejus, qui nobis placuerit. Hæc dicit Dñs Deus: Non stabit neq; erit. Quia caput Syriæ Damascus, et caput Damasci Rasin, et in 8 fine sexaginta et quinq; annorum cessabit regnum domus Israel. Et ca- 9 put Ephraim Samaria, et caput Samariæ filius Romeliæ: si non credideritis verbis prophetæ, neque permanebitis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܙܠ ܐܡܪ ܠܥܡܐ ܗܢܐ. ܫܡܥܘ ܡܫܡܥ. ܘܠܐ ܬܣܬܟܠܘܢ. ܘܚܙܘ ܡܚܙܐ. ܘܠܐ
10 ܬܕܥܘܢ. * ܐܬܥܒܝ ܠܗ ܓܝܪ ܠܒܗ ܕܥܡܐ ܗܢܐ. ܘܐܕܢܘܗܝ ܐܘܩܪ. ܘܥܝܢܘܗܝ ܛܫܝ. ܕܠܐ ܢܚܙܐ
11 ܒܥܝܢܘܗܝ ܘܢܫܡܥ ܒܐܕܢܘܗܝ. ܘܢܣܬܟܠ ܒܠܒܗ ܘܢܬܘܒ ܘܢܫܬܒܩ ܠܗ. * ܘܐܡܪܬ
ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܡܪܝܐ. ܘܐܡܪ. ܥܕܡܐ ܕܬܚܪܒܢ ܡܕܝܢܬܐ ܡܢ ܕܠܐ ܥܡܘܪܐ. ܘܒܬܐ ܡܢ ܕܠܐ
12 ܐܢܫܐ. ܘܐܪܥܐ ܬܬܚܪܒ ܘܬܬܨܕܐ. * ܘܢܪܚܩ ܡܪܝܐ ܠܐܢܫܐ. ܘܬܣܓܐ ܫܒܝܩܘܬܐ ܒܓܘ ܐܪܥܐ.
13 * ܘܢܫܬܚܪܘܢ ܒܗ ܚܕ ܡܢ ܥܣܪܐ. ܘܢܬܘܒܘܢ ܘܢܗܘܘܢ ܠܝܩܕܐ. ܐܝܟ ܒܛܡܬܐ. ܘܐܝܟ ܒܠܘܛܐ
ܕܢܦܠܐ ܡܢ ܡܟܝܠܬܗ. ܙܪܥܐ ܩܕܝܫܐ ܢܨܒܬܗ.

9 Tum dixit mihi, Vade dictum huic populo, Audiendo audite, & ne intelligatis; videndo 10 videte & ne cognoscatis. Crassum enim redditum est cor populi hujus, aures suas aggravat, & oculos suos oblinit, ne videat oculis suis, & audiat auribus suis, corde percipiat, 11 pœnitentiam agat, & dimittatur ei. Dicenti autem mihi, Quousque Domine? dixit, Donec vastentur civitates ob penuriam incolarum, & domus ob penuriam hominum, et ter- 12 ra vastetur ac desoletur; Expellat Dominus homines, maxima fit derelictio in terra, 13 Et superstites in ea fit unus è decem, & convertatur, sitque in incendium, quasi terebinthus, & quasi glans quæ effluxit è caliculo suo: semen sanctum est planta ejus.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

1 * ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܘܗܝ ܕܐܚܙ ܒܪ ܝܘܬܡ ܒܪ ܥܘܙܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܣܠܩ ܪܨܝܢ ܡܠܟܐ
ܕܐܪܡ ܘܦܩܚ ܒܪ ܪܡܠܝܐ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܠܐܘܪܫܠܡ. ܠܡܩܪܒܘ ܥܠܝܗ.
2 ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܟܒܫܗ. * ܘܐܬܐܡܪ ܠܒܝܬ ܕܘܝܕ. ܕܐܫܬܘܝܘ ܐܪܡ ܥܡ ܐܦܪܝܡ.
ܘܙܥ ܠܒܗ. ܘܠܒܐ ܕܥܡܗ. ܐܝܟ ܕܙܝܥܝܢ ܐܝܠܢܐ ܕܥܒܐ ܡܢ ܩܕܡ ܪܘܚܐ.
3 * ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܐܫܥܝܐ. ܦܘܩ ܠܘܩܕܡܘܗܝ ܕܐܚܙ. ܐܢܬ ܘܫܪܝܫܘܒ ܒܪܟ. ܠܘܬ
4 ܫܩܝܐ ܕܒܪܟܬܐ ܥܠܝܬܐ ܕܒܫܒܝܠܐ ܕܚܩܠ ܩܨܪܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܙܕܗܪ. ܘܫܠܐ. ܘܠܐ
ܬܕܚܠ. ܘܠܒܟ ܠܐ ܢܬܪܟ. ܡܢ ܬܪܝܢ ܙܢܒܐ ܕܐܘܕܐ ܗܠܝܢ ܕܡܬܛܪܦܝܢ. ܡܢ
5 6 ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܪܨܝܢ. ܘܕܒܪ ܪܡܠܝܐ. * ܕܐܡܪܝܢ. ܢܣܩ ܠܝܗܘܕ. ܘܢܚܒܠܝܘܗܝ
7 ܘܢܬܒܪܝܘܗܝ. ܘܢܡܠܟ ܒܗ ܡܠܟܐ ܠܒܪ ܛܒܐܝܠ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ.
8 ܠܐ ܬܩܘܡ. ܘܠܐ ܬܗܘܐ. * ܡܛܠ ܕܪܝܫܗ ܕܐܪܡ ܕܪܡܣܘܩ. ܘܪܝܫܗ ܕܕܪܡܣܘܩ ܪܨܝܢ. ܘܒܬܪ
9 ܫܬܝܢ ܘܚܡܫ ܫܢܝܢ. ܢܒܛܠ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܡܐ. * ܘܪܝܫܗ ܕܐܦܪܝܡ ܫܡܪܝܢ. ܘܪܝܫܗ
ܕܫܡܪܝܢ ܒܪ ܪܡܠܝܐ. ܐܢ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. ܐܦܠܐ ܬܣܬܟܠܘܢ.

CAP. VII.

1 COntigit autem diebus Ahazi filii Jothami filii Oziæ regis Judæ, ut ascendentes Rasan rex Aram & Pecah filius Romeliæ rex Israelis in Jerusalem ad oppugnandum eam, non potu- 2 erint expugnare eam. (Quod cùm perlatum fuisset ad familiam Davidis, conspirâsse scilicet Aramum cum Aphremo, tremuit cor ejus & cor populi ipsius, ut tremere solent ar- 3 bores sylvæ vento agitatæ.) Quapropter dixit Dominus ad Esaiam, Egredere obviàm Ahazo, tu & Sariasub filius tuus, ad latus lacûs superioris qui est in via agri fullonis; Et dic ei, 4 Cautus esto, & sileto; ne timeas; neque formidet cor tuum ab his duabus caudis titionum combustorum, ab æstu furoris Rasanis, 5 & filii Romeliæ, Dicentium, Ascendamus 6 contra Judæam, evertamus, & rumpamus eam, & regem constituamus in ea filium Te- 7 baelis. Sic dicit Dominus Deus, Non sub- 8 sistet id, neque fiet. Nam caput Arami Damascus, & caput Damasci Rasan: & post sexaginta quinque annos labetur Aphrem è 9 populo: Et caput Aphrem erit Samaria, & caput Samariæ filius Romeliæ: quòd si non creditis, neque intelligetis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 10 * فقال اذهب فقل لهذا الشعب سماعاً تسمعون ولا تفهمون* ونظراً تنظرون ولا تبصرون* لان
قلب هذا الشعب غلظ* وثقلت اذانهم عن السماع * وغمضوا عيونهم لئلا ينظروا بعيونهم *
11 ويسمعوا باذانهم* ويفهموا بقلبهم * ويرجعوا فاشفيهم * فقلت الى متى يا رب* فقال الى ان تقفر
12 المدن من ان لا تسكن* والبيوت من ان لا يكون فيها الناس* والارض تترك خراباً * وبعد
13 ذلك يبعد الله الناس* والذين استبقوا يتكاثرون على الارض * والموجود عليها اذن العشر*
ويصير اذن للنهب* ومثل البطمة ومثل البلوطة اذ تسقط من غلافها *

9 Dixit, Vade, dic populo isti; Audiendo qui- 10 dem audietis, at non intelligetis; videndo videbitis, at non percipietis. Cor enim hujus populi crassum evasit, & graves factæ sunt aures eorum quominùs audiant, & oculos suos occluserunt quominùs videant oculis suis, audiant auribus suis, & corde suo intelligant, convertantur, & sanē eos. 11 Cùmque dixissem, Quousque Domine? Donec, inquit, desertæ sint urbes ita ut non habitentur, & domus ita ut nullus in eis maneat homo, & terra relinquatur deser- 12 ta. Posthæc verò amovebit Deus homines, & qui superstites fuerint, multiplicabun- 13 tur super terram. Quod autem adhuc in ea repertum decima pars erit: & fiet adhuc in direptionem, ut terebinthus, et ut glans cùm ex acervo suo defluxerit.

* الفصل السابع * الوحي الرابع * وكان في ايام احز بن 1
يوثام بن عوزيا ملك يهوذا صعد راصان ملك ارام * وفاقح بن روملیا ملك اسرائيل * الى
2 اوروشليم ليحاربها فلم يستطيعا ان يحاصراها * وخبر في بيت داود قائلين * قد توافق ارام
مع افرام* فضعفت نفسه ونفس شعبه كما يتزعزع عود في الغاب من الريح الشديدة *
3 * الاصحاح الرابع * فقال الرب لاشعيا* اخرج لاستقبال احاز انت واصوب
4 ابنك الذي تبقى لك * الى البركة التي لمصعد طريق حقل القصار * وتقول له احتفظ
لتسكن* ولا تخف ولا تضعف نفسك من هذين العودين الذانبين المحترقين* لانه اذ يكن
5 زجر غضبي فاني انا اعود اشفي ايضاً * وابن ارام وابن روملیا فانهما تواموا عليك مشورة
6 سوء قائلين * نصعد الى اليهودية * ونتكلم مع اهلها * ونردهم الينا * ونملك عليها ابن
7 8 طابائيل * هكذا يقول رب الجيوش ضابط الكل* لن يثبت هذا الراي ولا يكون * لكن
راس ارام دمشق * وراس دمشق راصان * وبعد خمسة وستين سنة تفني مملكة افرام من
9 الشعب * وراس افرام شومرون وراس شومرون ابن روملیا* وان لم تصدقوا لم تفهموا *
* قريان الميلاد * فيه بشارة النبي لآل داود بميلاد المسيح *

CAP. VII.

Revelatio quarta.

1 COntigit verò circa tempora Hazi filii Joathami filii Oziæ regis Judæ, ut Rasan rex Aramæus, & Phacah filius Romeliæ rex Israelis ascenderent in Jerusalem ad expugnandum eam, nec potuerint 2 obsidere eam. Nuntiatum ergò fuit in domo Davidis à quibusdam dicentibus, Jam conspiravit Aramæus cum Aphremo: quarè debilitatus est animus ejus & animus populi ipsius, ut concuti solet lignum in sylva à vento rapido.

Textus quartus.

3 Quamobrem dixit Dominus ad Esaiam, Egredere in occursum Ahazi, tu et Jasub filius tuus qui tibi superstes est, ad lacum qui est in clivo viæ agri fullonis; Et di- 4 ces ad eum, Cura ut sis tranquillus, et ne metuas, neque mollescat animus tuus propter gemina ista ligna, geminas caudas combustas, quoniam licèt exæstuat furor indignationis meæ, ego tamen conversus 5 iterum sanabo. Et de filio quidem Arami, et filio Romeliæ qui perniciosum in te con- 6 silium inière dicentes; Ascendamus in Judæam, incolas ejus alloquamur, reducamus eos ad nos, et regē constituamus super eam 7 filium Tabelis; Sic dicit Dominus exercituum omnipotens, Haudquaquam subsistet neque succedet ejusmodi consilium: 8 Sed caput Arami Damascus, et caput Damasci Rasan: & post annos sexaginta quinque regnum Aphri è populo deficiet; 9 Et caput Aphremi Samaria, & caput Samariæ filius Romeliæ: & nisi credideritis, non intelligetis.

Lectio Nativitatis, continens annuntiationem prophetæ ad gentem Davidis, de nativitate Christi.

ישעיה ז

Pete : dicendo , Achaz ad loqui DOMINUS adjecit Et
10 וַיּוֹסֶף יְהוָה דַּבֵּר אֶל־אָחָז לֵאמֹר׃ שְׁאַל־
11 , petitionem profunda : tuo Deo DOMINO cum à signum tibi
לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַעְמֵק שְׁאָלָה
, petam Non : Achaz dixit Et . excelsum in teipsum eleva vel
אוֹ הַגְבֵּהַּ לְמָעְלָה׃ וַיֹּאמֶר אָחָז לֹא־אֶשְׁאַל
non Audite : dixit Et . DOMINUM tentabo non &
12 וְלֹא־אֲנַסֶּה אֶת־יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ־נָא 13
, homines fatigare vobis è parum Nunquid : David domus
בֵּית דָּוִד הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים
Dominus dabit Ideo ? meum Deum etiam laborare efficietis quid
כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי׃ לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי
pariens & prægnans virgo Ecce : signum vobis ipse
14 הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת
mel & Butyrum . el-Immanu ejus nomen vocabis & , filium
בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּ אֵל׃ חֶמְאָה וּדְבַשׁ 15
Nam . bonum eligere & malo in reprobare ipsum sciendum ad comedet
יֹאכֵל לְדַעְתּוֹ מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב׃ כִּי
16 : bono in eligere & , malo in reprobare puer sciat antequam
בְּטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר מָאֹס בָּרָע וּבָחֹר בַּטּוֹב
duorum facie à fastidiens tu quam , humus derelinquetur
תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי
super & , te super DOMINUS Adducet . suorum regum
מְלָכֶיהָ׃ יָבִיא יְהוָה עָלֶיךָ וְעַל־ 17
non qui , dies tui patris domum super & , tuum populum
עַמְּךָ וְעַל־בֵּית אָבִיךָ יָמִים אֲשֶׁר לֹא־
regem , Jehudah desuper Ephraim recedere die à venerunt
בָאוּ לְמִיּוֹם סוּר־אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה אֵת מֶלֶךְ
. DOMINUS sibilabit illa die in , erit Et . Assur
אַשּׁוּר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁרֹק יְהוָה 18
, api & , Ægypti fluminum extremo in quæ muscæ
לַזְּבוּב אֲשֶׁר בִּקְצֵה יְאֹרֵי מִצְרָיִם וְלַדְּבוֹרָה
ipsi omnes requiescent & , venient Et . Assur terra in quæ
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר׃ וּבָאוּ וְנָחוּ כֻלָּם 19
omnibus in & , petrarum foraminibus in & , vastitatum torrentibus in
בְּנַחֲלֵי הַבַּתּוֹת וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים וּבְכֹל
illa die In . virgultis omnibus in & , spinis
הַנַּעֲצוּצִים וּבְכֹל הַנַּהֲלֹלִים׃ בַּיּוֹם הַהוּא 20
flumen trans in mercede conducta novacula in Dominus radet
יְגַלַּח אֲדֹנָי בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה בְּעֶבְרֵי נָהָר
etiam & , pedum crinem & caput Assur rege in
בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת־הָרֹאשׁ וְשַׂעַר הָרַגְלָיִם וְגַם
vir vivificabit illa die in , erit Et . consumet barbam
אֶת־הַזָּקָן תִּסְפֶּה׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יְחַיֶּה־ 21
multitudine præ , erit Et . oves duas & , boum vaccam
אִישׁ עֶגְלַת בָּקָר וּשְׁתֵּי־צֹאן׃ וְהָיָה מֵרֹב 22
comedet mel & butyrum nam , butyrum comedet lac facere
עֲשׂוֹת חָלָב יֹאכַל חֶמְאָה כִּי־חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכַל
erit illa die in , erit Et . terræ interiori in residuus omnis
כָּל־הַנּוֹתָר בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה 23
argenteo mille in vites mille ibi fuerit quo locus omnis
כָל־מָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם אֶלֶף גֶּפֶן בְּאֶלֶף כָּסֶף
ingredietur arcu in & sagittis In . erit sentem in & , veprem in
לַשָּׁמִיר וְלַשַּׁיִת יִהְיֶה׃ בַּחִצִּים וּבַקֶּשֶׁת יָבוֹא 24
montes omnes Et . terra omnis erit sentis & vepris quia : illuc
שָׁמָּה כִּי־שָׁמִיר וָשַׁיִת תִּהְיֶה כָל־הָאָרֶץ׃ וְכֹל הֶהָרִים 25
vepris timor illuc veniet non , fodientur farculo in qui
אֲשֶׁר בַּמַּעְדֵּר יֵעָדֵרוּן לֹא־תָבוֹא שָׁמָּה יִרְאַת שָׁמִיר
pecoris conculcationem in & , bovis missionem in erit & , sentis &
וָשַׁיִת וְהָיָה לְמִשְׁלַח שׁוֹר וּלְמִרְמַס שֶׂה׃

Versio VULG. LAT.

10 Et adjecit Dominus loqui ad 11 Achaz, dicens; Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, sive in ex- 12 celsum suprà. Et dixit Achaz; Non petam, & non tentabo 13 Dominum. Et dixit, Audite ergò domus David: Numquid parum vobis est, molestos esse hominibus, quia molesti estis 14 & Deo meo? Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur 15 nomen ejus Emmanuel. Butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum, & eligere 16 bonum. Quia antequàm sciat puer reprobare malum, & eligere bonum, derelinquetur terra, quàm tu detestaris à facie duorum regum suorum. 17 Adducet Dominus super te, & super populum tuum, & super domũ patris tui, dies qui non venerunt à diebus separationis Ephraim à Juda cum rege 18 Assyriorum. Et erit in die illa: Sibilabit Dominus muscæ, quæ est in extremo fluminum Ægypti, & api, quæ est in ter- 19 ra Assur, Et venient, & requiescent omnes in torrentibus vallium, & in cavernis petrarum, & in omnibus frutetis, 20 & in universis foraminibus. In die illa radet Dominus in novacula conducta, in his qui trans flumen sunt, in rege Assyriorũ, caput et pilos pedum, 21 & barbam universam. Et erit in die illa: Nutriet homo vac- 22 cam boum & duas oves, Et præ ubertate lactis comedet butyrum: butyrum enim & mel manducabit omnis qui relictus fuerit in medio ter- 23 ræ. Et erit in die illa: Omnis locus ubi fuerint mille vites, mille argenteis, in spi- 24 nas & in vepres erunt. Cum sagittis & arcu ingredientur illuc: vepres enim & spinæ 25 erunt in universa terra. Et omnes montes, qui in sarculo sarrientur, non veniet illuc terror spinarum & veprium, & erit in pascua bovis, & in conculcationem pecoris.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ προσέθετο κύριος λαλῆσαι τῷ (ι) Ἄχαζ, 11 λέγων, Αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ 12 κυρίου θεοῦ σου εἰς βάθος, ἢ εἰς ὕψος. Καὶ εἶπεν Ἄχαζ, Οὐ μὴ αἰτήσω, (λ) οὐδὲ μὴ 13 πειράσω κύριον. Καὶ εἶπεν, Ἀκούσατε δὴ οἶκος Δαυίδ· μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, καὶ πῶς κυρίῳ παρέχετε 14 ἀγῶνα; Διατοῦτο δώσει κύριος (μ) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ (ν) λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέ- 15 σεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Βούτυρον καὶ μέλι φάγεται πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν (ξ) ἢ προελέσθαι πονηρά, ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. 16 Διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἀπειθεῖ πονηρίᾳ, (ο) ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. καὶ καταλειφθήσεται ἡ γῆ ἣν σὺ φοβῇ, ἀπὸ προσώπου (π) τῶν δύο βασιλέων. 17 Ἀλλὰ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἡμέρας, αἳ οὔπω ἥκασιν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφεῖλεν Ἐφραὶμ ἀπὸ Ἰούδα τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων. 18 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συριεῖ κύριος μυίαις, ὃ κυριεύσει (ρ) μέρος ποταμοῦ Αἰγύπτου, καὶ τῇ μελίσσῃ, ἥ ἐστιν 19 ἐν χώρᾳ Ἀσσυρίων. Καὶ ἐλεύσονται πάντες (σ) ἐν ταῖς φάραγξι τῆς χώρας, καὶ ἐν ταῖς τρώγλαις τῶν πετρῶν, καὶ εἰς τὰ 20 σπήλαια, καὶ (τ) εἰς πᾶσαν ῥαγάδα. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυρήσει κύριος (υ) ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ πέραν τοῦ ποταμοῦ βασιλέως Ἀσσυρίων, τὴν κεφαλήν, καὶ τὰς τρίχας τῶν ποδῶν, καὶ τὸν πώ- 21 γωνα ἀφελεῖ. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θρέψει ἄνθρωπος δάμαλιν βοῶν, καὶ 22 δύο πρόβατα· Καὶ ἔσται ἀπὸ τοῦ πλεῖστον (φ) ποιεῖν γάλα, βούτυρον καὶ μέλι φάγε- 23 ται πᾶς ὁ καταλειφθεὶς ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πᾶς τόπος οὗ ἐὰν ὦσι χίλιαι ἄμπελοι χιλίων σίκλων, εἰς χέρσον ἔσονται, (χ) καὶ εἰς ἄκανθαν. 24 Μετὰ βέλους καὶ τοξεύματος εἰσελεύσονται ἐκεῖ· ὅτι χέρσος καὶ ἄκανθα ἔσται πᾶσα 25 ἡ γῆ. Καὶ πᾶν ὄρος (ψ) ἠροτριωμένον ἀροτριωθήσεται. οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐκεῖ φόβος· ἔσται γὰρ ἀπὸ τῆς χέρσου καὶ ἀκάνθης εἰς βόσκημα προβάτου, καὶ (ω) καταπάτημα βοός.

Et adjecit Dominus loqui ad Achaz, dicens; 10 Pete tibi signum à 11 Domino Deo tuo (c) in profundũ, sive in excelsum. Et dixit Achaz; 12 Non petam, neque tentabo Dominum. Et dixit; Audite nunc, do- 13 mus David: (d) Nunquid parum vobis est certamen præbere hominibus? & quomodò Domino præbetis certamen? Propterea dabit 14 Dominus ipse vobis signũ. Ecce (e) virgo in utero concipiet, & pariet filium, & (f) vocabis nomen ejus, Emmanuel: Butyrum et mel com- 15 edet; antequàm sciat, (g) aut præeligere mala, eligere bonum. Quo- 16 niam antequàm cognoscat puer bonum, vel malum; reprobat malitiam, eligendo bonum: Et derelinquetur terra, quam tu times, à facie duorum regum. Sed addu- 17 cet Dominus super te, & super populum tuum, & super domum patris tui, dies, qui necdum venerunt; ex qua die abstulit Ephræm à Juda, regem Assyriorum. Et erit, in die illa sibilabit Domi- 18 nus muscis, (h) qui dominabitur parti fluminis Ægypti, & api, quæ est in regione Assyriorum. Et venient omnes in convalles 19 regionis, & in cavernas petrarum, & in speluncas, & in omnem (i) fissuram. In die illa 20 radet Dominus in novacula (k) conducta trans flumen (l) regis Assyriorum caput, et pilos pedum, & barbam auferet: Et erit, in 21 die illa nutriet homo vaccam boum, & duas oves. Et erit, 22 ex plurima potione lactis, butyrum & mel comedet omnis relictus super terram. Et erit in die illa, 23 omnis locus, ubi fuerint mille vites mille siclorum, in desertum erunt, & in spinam: Cùm sagitta 24 & arcu ingredientur illuc: quoniam desertũ & spina erit omnis terra: Et omnis mons arando a- 25 rabitur. Non superveniet illuc timor. Erit enim præ solitudine & spina in pastum ovis, & conculcationem bovis.

MS.A. (ι) Ἀχαάζ, (λ) οὐδ' οὐ μὴ (μ) αὐτοῖς (ν) ἕξει, (ξ) προελέσθαι πονηρά, ἐκλέξεται τὸ ἀγαθόν, (ο) τοῦ ἐκλέξασθαι (π) αὐτῶν. Ἀλλὰ (ρ) μέρους (σ) καὶ ἀναπαύσονται ἐν ταῖς (τ) ἐπὶ πᾶσαν ῥαγάδα, καὶ ἐν παντὶ ξύλῳ. Ἐν τῷ (υ) τῷ ξυρῷ τῷ μεγάλῳ, καὶ μεμεθυσμένῳ, ὅ ἐστιν πέραν (φ) ποιεῖν (χ) καὶ ἄκανθαν. (ψ) ἀροτριώμενον ἀροτριαθήσεται. καὶ οὐ (ω) εἰς καταπάτημα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְאוֹסִיף נְבִיָּא דַיְיָ לְמַלָּלָא עִם אָחָז לְמֵימַר׃ שְׁאַל לָךְ אָתָא מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ שְׁאַל 11
דִּי יִתְעֲבֵיד לָךְ נִסָּא עַל אַרְעָא אוֹ דְּתִחְזֵי לָךְ אָת בִּשְׁמַיָּא׃ וַאֲמַר אָחָז לָא אֶשְׁאַל 12
13 וְלָא אֲנַסֵּי קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר שְׁמַעוּ כְעַן בֵּית דָּוִד הַזְעֵיר לְכוֹן דְּאַתּוּן מַלְאִין לִנְבִיַּיָּא אֲרֵי
14 תְהַלְווּן אַף יָת פִּתְגָמֵי אֱלָהִי׃ בְּכֵן יְיָ הוּא לְכוֹן יִתֵּן אָתָא הָא עוּלֵימְתָּא מְעַדְּיָא וְתֵילִיד
15 בַּר וְתִקְרֵי שְׁמֵיהּ עִמָּנוּ אֵל׃ שְׁמַן וּדְבַשׁ יֵיכוֹל עַד לָא יְדַע עוּלֵימָא לְרַחָקָא בִּישָׁא
16 וּלְקָרָבָא טָבָא׃ אֲרֵי עַד לָא יְדַע עוּלֵימָא לְרַחָקָא בִּישָׁא וּלְקָרָבָא טָבָא תִתְחֲרֵיב
17 אַרְעָא דִּי אַתְּ מְעִיק מִן קֳדָם תְּרֵין מַלְכָהָא׃ יַיְתֵי יְיָ עֲלָךְ וְעַל עַמָּךְ וְעַל בֵּית אֲבוּךְ
יוֹמִין דְּלָא אֲתוֹ לְמִיּוֹמָא דְּאִתְפְּלִיגוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִבֵּית יְהוּדָה יָת מַלְכָּא דְאַתּוּר׃
18 וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהוּא יִכְלֵי יְיָ לְעַם קְטִירֵי מַשִּׁרְיָן גִּבָּרַיָּא סַגִּיאִין כְּדִבָּבַיָּא וְיַיְתֵינוּן מִסְּיָפֵי
אַרְעָא דְמִצְרָיִם וּלְעַם מַשִּׁרְיָתָא דְּאִנּוּן תַּקִּיפִין כְּדַבְרִיתָא וְיַיְתֵינוּן מִסְּיָפֵי אַרְעָא
19 דְּאַתּוּר׃ וְיֵיתוּן וְיִשְׁרוֹן כּוּלְהוֹן בִּרְחוֹבֵי קִרְוַיָּא וּבִשְׁקִיפֵי כֵּיפַיָּא וּבְכָל מַדְבְּרֵי נַעֲצוּצַיָּא
20 וּבְכָל בָּתֵּי תוּשְׁבַּחְתָּא׃ בְּעִדָּנָא הַהוּא יִקְטוֹל יְיָ בְּהוֹן כְּמָא דְמִתְקְטִיל בְּחַרְבָּא חֲרִיפָא
בְּסִבְסְבִיָּא וּבְמַגְרֵיָּא בְּעִבְרֵי נַהֲרָא בְּמַלְכָּא דְאַתּוּר יָת מַלְכָּא וְיָת מַשִּׁרְיָתֵיהּ וְאַף יָת
21 שִׁלְטוֹנוֹהִי כַּחְדָּא יִשֵּׁיצֵי׃ וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהוּא יְקַיֵּים גְּבַר עֶגְלַת תּוֹרִין וְתַרְתֵּין עָן׃
22 וִיהֵי מִסְּגֵי טוּב מַשְׁחַהּ יֵיכוֹל שְׁמַן אֲרֵי שְׁמַן וּדְבַשׁ יֵיכְלוּן כָּל צַדִּיקַיָּא דְאִשְׁתְּאַרוּ בְּגוֹ
23 אַרְעָא׃ וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהוּא יְהֵי כָל אֲתַר דִּיהוֹן תַּמָּן אֶלֶף גּוּפְנִין בְּאַלְפָא מְנַיִן
24 כְּסַף לְחוֹבָאִין וּבוּר יְהֵי׃ בְּגִירִין וּבְקַשְׁתִּין יֵיתוֹן לְתַמָּן אֲרֵי חוֹבָאִין וּבוּר יְהֵי כָל
25 אַרְעָא׃ וְכָל טוּרַיָּא דְבֵית יְהוּדָה דִּבְמַגְרוֹפְיָא יִתְפַּלְחוּן לָא יֵיתֵי לְתַמָּן דַּחֲלַת חוֹבָאִין
וּבוּר וִיהֵי לְבֵית מִרְבַּעַת בְּקָרִין וּלְבֵית מִשְׁרֵי עֶדְרִין דְּעָן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et addidit propheta Domini loqui cum Achaz, dicens: Pete tibi 10 signum à facie Domini Dei tui: pete ut fiat tibi miraculum super ter- 11 ram, aut videatur *tibi* signum in cœlis. Et dixit Achaz: Non pe- 12 tam, & non tentabo in conspectu Domini. Et dixit: Audite nunc 13 domus David; Nunquid parum vobis est quòd molesti estis prophetis, quia molesti estis etiam verbis Dei mei? Propterea dabit Dominus vo- 14 bis signum: Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabit nomen ejus Emanuel. Butyrum & mel comedet, donec sciat *puer* reprobare 15 malum, & eligere bonum. Quoniam antequam sciat puer reprobare 16 malum & eligere bonum, derelinquetur terra, pro qua tu tribulationem pateris à facie duorum regum ejus. Adducet Dominus super te & super 17 populum tuum, & super domum patris tui, dies, qui non venerunt à die separationis domus Israel à domo Juda cum rege Assyriæ. Et erit in 18 tempore illo, clamabit Dominus ad populum accinctum exercitibus fortium qui multi sunt sicut muscæ; & adducet eos de *finibus terræ* Ægypti, & exercitus fortes, qui fortes sunt sicut apes: & adducet eos de finibus terræ Assyriæ. Et venient & habitabunt omnes in plateis civi- 19 tatum, & in scissuris petrarum, & in omnibus desertis ubi sunt carecta, & in omnibus domibus laudis. In tempore illo occidet illos Dominus, sicut 20 qui occidunt in gladio acuto, in fustibus & in serris trans flumen contra regem Assyriæ: regem *& exercitus suos*, & etiam potentes simul consu- 21 met. Et erit in tempore illo: Nutriet vir vitulam boum & duas oves. Et 22 erit, præ multitudine bonitatis pinguedinis comedet butyrum; quia butyro & melle nutrientur omnes justi qui relicti fuerint in medio terræ. Et erit 23 in tempore illo; Omnis locus in quo fuerint mille vites, quarum precium erat mille drachmæ argenti, in spinas, & vepres erit. Cum sagittis & arcub⁹ 24 ibũt illuc, quia vepres & spinæ erũt in universa terra. Et omnes montes *do-* 25 *mus* Juda, qui in sarculo coluntur; non veniet illuc timor spinarũ et veprium, et erit in locum accubationis boum, et in locum mansionis gregũ oviũ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 ܘܐܘܣܦ ܬܘܒ ܡܪܝܐ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡ ܐܚܙ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܫܐܠ ܠܟ ܐܬܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܒܥܘܡܩܐ ܫܐܠ.
11 ܐܘ ܒܪܘܡܐ ܠܥܠ. * ܘܐܡܪ ܐܚܙ ܠܐ ܐܫܐܠ. ܘܠܐ ܐܢܣܐ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܝ. * ܘܐܡܪ. ܫܡܥܘ
12 13 ܒܝܬ ܕܘܝܕ. ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܠܟܘܢ. ܕܡܠܐܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ: ܐܠܐ ܕܬܠܐܘܢ ܐܦ ܠܐܠܗܝ.
14 * ܡܛܠ ܗܢܐ. ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܐܬܐ. ܗܐ ܒܬܘܠܬܐ ܬܒܛܢ ܘܬܐܠܕ ܒܪܐ.
15 ܘܬܩܪܐ ܫܡܗ ܥܡܢܘܐܝܠ. * ܚܣܘܬܐ ܘܕܒܫܐ ܢܐܟܘܠ. ܕܢܕܥ ܠܡܣܠܝܘ ܒܝܫܬܐ
16 ܘܠܡܓܒܐ ܛܒܬܐ. * ܡܛܠ ܕܥܕܠܐ ܢܕܥ ܛܠܝܐ ܠܡܣܠܝܘ ܒܝܫܬܐ ܘܠܡܓܒܐ ܛܒܬܐ.
17 ܬܫܬܒܩ ܐܪܥܐ ܕܐܢܬ ܕܚܠ ܐܢܬ ܡܢ ܩܕܡ ܬܪܝܗܘܢ ܡܠܟܝܗ. * ܢܝܬܐ ܡܪܝܐ ܥܠܝܟ ܘܥܠ
ܥܡܟ ܘܥܠ ܒܝܬ ܐܒܘܟ. ܝܘܡܬܐ ܕܠܐ ܐܬܘ. ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܐܥܒܪ ܠܐܦܪܝܡ ܡܢ
18 ܝܗܘܕܐ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. * ܘܢܗܘܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܢܫܪܘܩ ܡܪܝܐ ܠܕܒܒܐ ܕܥܠ ܣܦܬ
19 ܢܗܪܘܬܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܠܕܒܘܪܐ ܕܒܐܪܥܐ ܕܐܬܘܪ. * ܘܢܐܬܘܢ ܘܢܫܪܘܢ ܟܠܗܘܢ
20 ܒܢܚܠܐ ܕܝܬܘܬ. ܘܒܩܦܣܐ ܕܟܐܦܐ. ܘܒܟܠ ܢܩܥܐ. * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܓܪܘܥ ܡܪܝܐ
ܒܡܘܣܪܦܐ ܪܘܝܐ. ܒܥܒܪܝ ܢܗܪܐ. ܒܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܡܢ ܪܝܫܗ ܘܥܕܡܐ ܠܣܥܪܐ
21 ܕܪܓܠܘܗܝ. ܐܦ ܕܩܢܗ ܢܣܒ. * ܘܢܗܘܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܢܪܒܐ ܓܒܪܐ ܥܓܠܬܐ ܕܬܘܪܐ
22 ܘܬܪܬܝܢ ܥܢܐ. * ܘܢܗܘܐ ܡܢ ܣܓܝܐܘܬ ܚܠܒܐ ܕܢܥܒܕܘܢ. ܢܐܟܘܠ ܚܣܘܬܐ.
23 ܕܒܫܐ ܓܝܪ ܘܚܣܘܬܐ ܢܐܟܘܠ ܟܠ ܡܢ ܕܢܫܬܚܪ ܒܐܪܥܐ. * ܘܢܗܘܐ
ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܟܠ ܐܬܪ ܕܢܗܘܘܢ ܒܗ ܐܠܦ ܓܘܦܢܝܢ ܒܐܠܦ ܕܟܣܦܐ.
24 ܠܚܘܪܒܐ ܘܠܟܘܒܐ ܢܗܘܐ. * ܒܓܐܪܐ ܘܒܩܫܬܬܐ ܢܥܠܘܢ ܠܬܡܢ. ܡܛܠ ܕܟܘܒܐ
25 ܘܚܘܪܒܐ ܢܗܘܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. * ܘܟܠܗܘܢ ܛܘܪܐ ܕܒܡܪܐ ܡܬܦܠܚܝܢ ܗܘܘ.
ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܬܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܚܘܪܒܐ ܘܕܟܘܒܐ. ܘܢܗܘܐ ܡܪܥܝܬܐ ܠܬܘܪܐ.
ܘܕܘܫܐ ܠܥܢܐ.

Tum subdidit Dominus dicens ad Ahazum; 10 Pete tibi signum à Domino Deo tuo: in 11 imo profundo pete, aut in excelso sublimi. Dixit autem Ahaz, Non petam, neque ten- 12 tabo Dominum Deum meum. Dixit ille, Au- 13 dite domus Davidis: Parva res est apud vos fatigare virum, nisi fatigetis etiam Deum meum? Propterea dabit vobis Dominus 14 Deus signum. Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Amanuel. Butyrum & mel comedet, ut sciat ab- 15 horrere à malo & eligere bonum. Nam ante- 16 quam sciat puer iste abhorrere à malo & eligere bonum, derelinquetur terra quam tu detestaris causâ duorum regum ejus. Domi- 17 nus adducet super te, super populum tuum, & super domum patris tui, tempora qualia nunquam venerunt ab eo die quo Aphremum è Judæa transtulit rex Athur. Fiet eo- 18 dem tempore ut sibilante Domino ad muscas quæ sunt ad ripas fluviorum Ægypti, & ad vespas quæ sunt in terra Athur; Veniant & 19 confideant omnes in valle Jathoth, in hiatibus petræ, & in rimis quibusque. Eodem 20 tempore Dominus novaculâ ebriâ trans fluvium abradet, regem Athur ab ejus capite usque ad pilos pedum ejus; etiam barbam ejus auferet. Erit etiam eodem tempore, ut 21 nutriente aliquo vitulam bovinam & duas oves, Contingat ut præ copia lactis quod 22 præbebunt, comedat butyrum: mel enim ac butyrum comesturus est quicunque superstes manserit in terra. Fiet etiam eo- 23 dem tempore, ut omnis locus in quo fuerint mille vites, *constans* mille argenteis; in vepretum ac spinetum vertatur, Ita ut 24 *nonnisi* cum sagittis & arcubus ingrediantur illuc: nam vepribus ac spinis implebitur universa terra. Omnes verò montes 25 quos sulcabat aratrum, sulcabuntur; nec intrabit illuc metus veprium aut spinarum, sed erunt *ibi* pascua boum, & locus tritus à pecudibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 وعاد الرب يتكلم مع احار قايلا * سل لك آية من الرب الهك في العمق او في
11 العلو * فقال احار لا اسال ولا اجرب الرب * قال اسمعوا يا بيت داود * هل صغير
12 13 عندكم ان تملوا الناس جهادا * فكيف تملون الرب جهادا * لاجل هذا يعطيكم
14 الرب نفسه آية * ها العذري تحبل وتلد ابنا * ويدعون اسمه عمانويل * وياكل
15 الزبد والعسل * من قبل ان يعلم ان يرذل الشر يختار الخير * من اجل انه قبل ان
16 يعلم الصبي خيرا او شرا يرذل الشر ليختار الخير * وستبقى الارض التي انت خايف
17 عليها من وجه هذين الملكين * لكن يجلب الله عليك وعلى شعبك وعلى بيت
18 ابيك اياما لم تات قط * منذ يوم صرف افرام عن يهوذا ملك الموصليين * ويكون
في ذلك اليوم يجلب الرب بذباب الذي يسود ناحية نهر مصر * والنحلة التي في بلد
19 الموصليين * وياتون جميعا ويستريحون في اودية الكورة * وفي اثقبة الصخور * وفي
20 المغاير * وفي كل سعف * وفي كل سجرة * في ذلك اليوم يحلق الرب بموسه العظيم الحاد *
21 الذي هو عبر نهر ملك الموصليين * الراس وشعر الرجلين * ويستريح لحيته * ويكون
22 في ذلك اليوم يعلف الانسان عجلة من بقر وشاتين * ويكون من ان تصنع لبنا
23 كثيرا ياكل زبدا وعسلا كل من يبقى على الارض * ويكون في ذلك اليوم
كل موضع حيث ان يكون فيه الف كرمة بالف مثقال * يصيرون للبور والسوك *
24 بسهم وقوس يدخلون هناك * لان بورا وسوكا تصير كل الارض * وكل جبل
25 يحرث يحرث * ولا ياتي هناك خوف * لان من البور والسوك يصير مرعى الخروف ومرعى
البقر *

Rursus allocutus est Dominus Ahazum, 10 *dicens; Pete tibi signum à Domino* 11 *Deo tuo, in profundo sive in excelso. Respondit Ahaz, Non petam, neque* 12 *tentabo Dominum. Dixit, Audite O* 13 *domus Davidis: Nam parvi momenti res est apud vos molestiam hominibus præbere? quomodò ergò molestiam Domino præbetis? Propter hoc dat vo-* 14 *bis ipsemet Dominus signum. Ecce virgo concipiet parturietque filium, & vocabunt nomen ejus Emmanuel. Buty-* 15 *rum & mel comedet, & antequam sciat malum detestari, eliget bonum:* 16 *Priusquam enim sciat puer iste bonum aut malum, detestabitur malum, ut bonum eligat. Et terra pro qua tu metuis à conspectu horum duorum regum, perdurabit* quidem; *At adducet* 17 *Deus contra te, contra populum tuum, & contra domum tuam paternam, tempora qualia nunquam evenêre ab eo die quo Aphremum ab Judæa traduxit rex Assyriorum. Eodem quoque tempore con-* 18 *tinget, ut adducat Dominus muscas quæ vigent ad oram fluminis Ægypti, & apes quæ sunt in regione Assyriorum: Quæ simul venientes considebunt in val-* 19 *libus hujus provinciæ, in foraminibus petrarum, in speluncis, in omnibus hiatibus, & in cunctis arboribus. Eodem* 20 *tempore Dominus novaculâ suâ magnâ & acutâ, hoc est, transfluviali rege Assyriorum, caput & pilos pedum abradet; ejúsque barbam detondebit. Eodem* 21 *etiam tempore continget, ut nutriat quis vitulum de bobus & duas oves; Fiétque ut præ multo lacte quod fa-* 22 *cient, butyrum & mel comedat quicunque reliquus fuerit super terram. Præterea continget eodem tempore, ut* 23 *quivis locus in quo fuerint mille vites mille siclis* coëmptæ, *vertatur in solitudinem ac spinas. Adeóque cum sa-* 24 *gitta & arcu ingrediantur illuc; quandoquidem in solitudinem & spinas defecerit universa terra. Omnis autem* 25 *mons ad arandum idoneus, arabitur; nec ullus eo metus accedet: quoniam ex inculto & spinoso evadet pascua agnorum, & locus in quo boves admittuntur pascentur.*

ישעיה : ח

CAP. VIII. ח

ſcribe & , grande volumen tibi Tolle : me ad Dominus dixit Et
1 ויאמר יהוה אלי קח־לך גליון גדול וכתב
,prædam acceleravit ſpolium feſtinandum ad : hominis ſtylo in eo in
עליו בחרט אנוש למהר שלל חש בז׃
, ſacerdotem Uriah , fideles teſtes mihi faciam teſtificari Et
2 ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן
, prophetiſſam ad acceſſi Et .Jeberechjahu filium Zecharjahu &
3 ואת־זכריהו בן־יברכיהו׃ ואקרב אל־הנביאה
Voca : me ad Dominus dixit Et .filium peperit & ,concepit &
ותהר ותלד בן ויאמר יהוה אלי קרא
antequam Quia .prædam acceleravit ſpolium Feſtinando : ejus nomen
4 שמו מהר שלל חש בז׃ כי בטרם
, Dammeſec *facultatem* tollet, mea mater & mi pater, vocare puer ſciat
ידע הנער קרא אבי ואמי ישא את־חיל דמשק
Dominus adjecit Et .Aſſur *regis facies ad* Someron ſpolium &
5 ואת שלל שמרון לפני מלך אשור׃ ויסף יהוה
iſte populus *reprobavit* quòd eo Pro : dicendo ,adhuc me ad loqui
6 דבר אלי עוד לאמר׃ יען כי מאס העם הזה
filio & , Reſin *cum* gaudium & ,*leniter euntes* , Silloach aquas
את מי השלח ההלכים לאט ומשוש את־רצין ובן־
eos ſuper *faciens* aſcendere Dominus ecce ideo Et .Remaljahu
7 רמליהו׃ ולכן הנה אדני מעלה עליהם
, Aſſur regem , multas & , fortes fluminis aquas
את־מי הנהר העצומים והרבים את־מלך אשור
ibit & ,ejus *decurſus* omnes ſuper aſcendet &,ejus gloriam omnem &
ואת־כל־כבודו ועלה על־כל־אפיקיו והלך
, tranſibit & ,inundabit ,Jehudah per tranſibit Et .ejus ripas omnes ſuper
8 על־כל־גדותיו׃ וחלף ביהודה שטף ועבר
plenitudo ,ejus alarum *extenſiones* erit & : pertinget collum ad uſque
עד־צואר יגיע והיה מטות כנפיו מלא־
,conterimini & ,populi Confringimini .el-Himmanu tuæ terræ latitudinis
9 רחב ארצך עמנו אל׃ רעו עמים וחתו
:conterimini & ,vos accingite:terræ longinqui univerſi auribus percipite &
והאזינו כל מרחקי־ארץ התאזרו וחתו
: diſſipabitur & , conſilium Conſiliamini .conteremini & ,vos accingite
10 התאזרו וחתו׃ עצו עצה ותפר
ſic Nam .*el-Himmanu* quia , ſtabit non & , verbum loquimini
11 דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל׃ כי כה
curſu ab me erudivit & ,*manus* fortitudine In : me ad Dominus dixit
אמר יהוה אלי בחזקת היד ויסרני מלכת
, conjuratio , dicatis Non .dicendo , hujus populi via in
12 בדרך העם־הזה לאמר׃ לא־תאמרון קשר
ejus timorem & : conjuratio ,iſte populus *dicet* quæ omnia ad
לכל אשר־יאמר העם הזה קשר ואת־מוראו
ipſum exercituum Dominum .pavebitis non & ,timebitis non
13 לא־תיראו ולא תעריצו׃ את־יהוה צבאות אתו
erit Et .veſter pavor ipſe & , veſter timor ipſe & , ſanctificabitis
14 תקדישו והוא מוראכם והוא מעריצכם׃ והיה
duabus ,offenſionis petram in & ,percuſſionis lapidem in &.*ſanctuarium* in
למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני
.Jeruſalaim habitanti rete in & , laqueum in , Iſrael domibus
בתי ישראל לפח ולמוקש ליושב ירושלם׃
, irretientur & ,conterentur & ,cadent & , plurimi his in impingent Et
15 וכשלו בם רבים ונפלו ונשברו ונוקשו
.meis diſcipulis cum legem obſigna , *conteſtationem* Liga .capientur &
16 ונלכדו׃ צור תעודה חתום תורה בלמדי׃

Verſio VULG. LAT.

CAP. VIII.

1 ET dixit Dominus ad me; Sume tibi librum grandem, & ſcribe in eo ſtylo hominis; Velociter ſpolia detrahe, citò prædare. 2 Et adhibui mihi teſtes fideles, Uriam ſacerdotem, & Zachariam filium Barachiæ: 3 Et acceſſi ad prophetiſſam, & concepit, & peperit filium. Et dixit Dominꝰ ad me; Voca nomen ejus, Accelera ſpolia detrahere: Feſtina prædari. 4 Quia antequàm ſciat puer vocare patrem ſuũ & matrem ſuam, auferetur fortitudo Damaſci, & ſpolia Samariæ, corã rege Aſſyriorum. 5 Et adjecit Dominus 6 loqui ad me adhuc, dicens; Pro eo quòd abjecit populus iſte aquas Siloë, quæ vadunt cum ſilentio, & aſſumpſit magis 7 Raſin, & filium Romeliæ: Propter hoc ecce Dominus adducet ſuper eos aquas fluminis fortes & multas, regem Aſſyriorum, & omnem gloriam ejus: & aſcendet ſuper omnes rivos ejus, & fluet ſuper univerſas ripas ejus, 8 Et ibit per Judam, inundans, & tranſiens uſque ad collum veniet. Et erit extenſio alarum ejus, implens latitudinem terræ tuæ, O Emmanuel. 9 Congregamini populi, & vincimini, & audite univerſæ procul terræ: confortamini, & vincimini, accingite 10 vos & vincimini: Inite conſilium, & diſſipabitur: loquimini verbum, & non fiet: quia no- 11 biſcum Deus. Hæc enim ait Dominus ad me; Sicut in manu forti erudivit me, ne irem 12 in via populi hujꝰ, dicens; Non dicatis, Conjuratio: omnia enim quæ loquitur populus iſte, conjuratio eſt: & timorem ejus ne 13 timeatis, neque paveatis. Dominum exercituum ipſum ſanctificate: ipſe pavor veſter, & 14 ipſe terror veſter. Et erit vobis in ſanctificationem. In lapidem autem offenſionis, et in petram ſcandali, duabus domibus Iſrael, in laqueum & in ruinam 15 habitantibꝰ Jeruſalem. Et offendent ex eis plurimi, & cadent, & conterentur, & irre- 16 tientur, & capientur. Liga teſtimonium, ſigna legem in diſcipulis meis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. η′.

1 ΚΑὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ, Λάβε σεαυτῷ τόμον (α) καινοῦ μεγάλου, καὶ γράψον εἰς αὐτὸν γραφίδι ἀνθρώπου, Τοῦ ὀξέως προνομὴν 2 ποιῆσαι σκύλων· Πάρεστι γάρ· καὶ μάρτυράς μοι ποίησον πιστοὺς ἀνθρώπους, τὸν Οὐρίαν καὶ 3 Ζαχαρίαν υἱὸν Βαραχίου. Καὶ (β) προσῆλθον πρὸς τὴν προφῆτιν, καὶ (γ) ἐν γαστρὶ ἔλαβε, καὶ ἔτεκεν υἱόν· καὶ εἶπε κύριός μοι, Κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ταχέως σκύλευσον, ὀξέως 4 προνόμευσον· Διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, λήψεται δύναμιν Δαμασκοῦ, καὶ τὰ σκῦλα Σαμαρείας ἔ- 5 ναντι βασιλέως Ἀσσυρίων. Καὶ προσέθε- 6 το κύριος λαλῆσαί μοι ἔτι· Διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν τοῦτον τὸ ὕδωρ τοῦ Σιλωὰμ τὸ πορευόμενον ἡσυχῆ, ἀλλὰ βούλεσθαι ἔχειν τὸν (δ) Ῥαασὶν καὶ τὸν υἱὸν Ῥομελίου βα- 7 σιλέα ἐφ᾽ ὑμῶν, Διατοῦτο ἰδοὺ (ε) κύριος ἀνάγει ἐφ᾽ ὑμᾶς τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, τὸ ἰσχυρὸν καὶ τὸ πολύ, τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ πᾶσαν φάραγγα ὑμῶν, καὶ περι- 8 πατήσει ἐπὶ πᾶν τεῖχος ὑμῶν, Καὶ ἀφελεῖ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἄνθρωπον, ὃς δυνήσεται κεφαλὴν ἆραι, (ζ) ἢ δυνατὸν συντελέσασθαί τι· καὶ ἔσται ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, (η) ὥστε πληρῶσαι τὸ πλάτος τῆς χώρας σου 9 μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός. Γνῶτε ἔθνη καὶ ἡττᾶσθε, (θ) ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς· ἰσχυκότες ἡττᾶσθε· ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν 10 ἡττηθήσεσθε. Καὶ ἣν ἂν βουλεύσησθε βουλήν, διασκεδάσει κύριος· καὶ (′) λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμείνῃ (ι) ἐν ὑμῖν· 11 ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός. Οὕτω λέγει κύριος, Τῇ ἰσχυρᾷ χειρὶ ἀπειθοῦσι τῇ πο- 12 ρείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγοντες, Μήποτε (κ) εἴπωσι, Σκληρόν· πᾶν γὰρ ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ λαὸς οὗτος, σκληρόν ἐστι. τὸν δὲ φόβον αὐτοῦ οὐ μὴ φοβηθῆτε οὐδὲ (λ) μὴ ταραχθῆ- 13 τε. Κύριον αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔ- 14 σται σου φόβος. (μ) Κἂν ἐπ᾽ αὐτῷ πεποιθὼς ᾖς, ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα, καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματι (ν) συναντήσεσθε, οὐδὲ ὡς πέτρας πτώματι. (ξ) οἱ δὲ οἶκοι Ἰακὼβ ἐν παγίδι, καὶ ἐν κοιλάσματι ἐγκαθήμε- 15 νοι ἐν Ἱερουσαλήμ. Διατοῦτο ἀδυνατήσουσιν ἐν αὐτοῖς πολλοί, καὶ πεσοῦνται καὶ συντριβήσονται, καὶ ἐγγιοῦσι, καὶ ἁλώσονται ἄν- 16 θρωποι (ο) ἐν ἀσφαλείᾳ. Τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον (π) τοῦ μὴ μαθεῖν.

CAP. VIII.

1 ET dixit Dominus ad me; Sume tibi tomum (a) novi magni: & ſcribe in eo, hominis ſtylo, ut velociter deprædationem faciat ſpoliorum. 2 Adeſt enim: & teſtes mihi fac fideles homines, (b) Uriam, & Zachariam filium Barachiæ. 3 Et (c) acceſſi ad prophetiſſam; et in utero concepit, & peperit filium. Et dixit Dominus mihi; Voca nomen ejus, Citò ſpolia, velociter deprædare: 4 Quia, antequàm ſciat puer vocare patrem, aut matrem, tollet virtutem Damaſci, & ſpolia Samariæ coram rege Aſſyriorum. 5 Et adjecit Dominus loqui mihi adhuc; 6 Eò quòd populus hic non vult aquam Siloam, quæ vadit cum ſilentio, ſed vult habere Raſin, & filium Romeliæ regem ſuper vos; 7 Propterea ecce Dominus adducit ſuper vos aquam fluminis fortem, & multam, regem Aſſyriorum, et gloriam ejus. Et aſcendet ſuper omnem convallem veſtram, & (d) ambulabit ſuper omnem murum veſtrum: 8 Et auferet de Judæa hominem, qui poſſit caput levare, aut fortem aliquid facere. Et erunt caſtra ejus, ut impleant latitudinem regionis tuæ. Nobiſcum Deus. 9 (e) Cognoſcite gentes, & vincimini: exaudite uſque ad extremum terræ: qui prævaluiſtis, vincimini. Nam ſi rurſus prævalueritis, rurſus vincemini: 10 Et quodcunq; conſilium conſultaveritis, diſſipabit Dominus: & verbum, quodcunque loquuti fueritis, non manebit in vobis, quia * nobiſcum Deus. 11 Sic dicit Dominus; Forti manu recedunt ab itinere viæ populi hujus, 12 dicentes; Ne fortè (f) dicant, Durum. Omne enim quicquid dixerit populus iſte, * durum eſt. Timorem autem ejus ne timueritis, neq; conturbemini. 13 (g) Dominum ipſum ſanctificate: & ipſe erit timor tuus. 14 Et, ſi in ipſo confiſus fueris, erit tibi in ſanctificationem, & non, ut lapidi offenſionis occurretis, neque ut petræ ruinæ. Domus autem Jacob in laqueo, & (h) in convalle ſedentes in Hieruſalem: 15 Ideò infirmi erunt in ipſis plurimi, & cadent & conterentur: & appropinquabunt, & capientur (i) homines in tuitione. 16 Tunc manifeſti erunt, qui (k) ſignantur, ut non diſcant legem.

MS.A. (α) χάρτου καινοῦ μεγάλου, (β) προσῆλθεν (γ) ἐγγαστρὶ (δ) Ῥασσὼν (ε) ἀνάγει κύριος (ζ) εἰ δυνατὸν συντελέσαι (η) τὰ πλάτη τῆς χώρας σου· (θ) ἐπακούσατε (′) τὸν λόγον (ι) ὑμῖν· ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν κύριος ὁ θεός. Οὕτως λέγει κύριος ὁ θεός, (κ) εἴπητε, (λ) οὐδ᾽ οὐ μὴ (μ) Καὶ ἐὰν (ν) συναντήσεσθε αὐτῷ, (ξ) ὁ δὲ οἶκος (ο) ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντες. (π) τοῦ μαθεῖν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ח

1 ואמר יי לי סב לך לוח רב וכתוב עלוהי כתב מפרש מוחי למבז בזא ולמעדי עדאה׃
2 ואסהיד קדמי סהדין מהימנין ית לוטיא דאמרית לאיתאה בנבואת אוריה כהנא והא
אתו אף כן כל נחמתא דאמרית לאיתאה בנבואת זכריה בר יברכיא אנא עתיד
3 לאיתאה׃ ועלית לות נביאתא ועדיאת וילידת בר ואמר יי לי קרי שמיה מוחי למבז בזא
4 ולמעדי עדאה׃ ארי עד לא ידע עולימא מקרי אבא ואמא ישבי ית נכסי דמשק וית עדאי
5 שמרון קדם מלכא דאתור׃ ואוסיף מימרא דיי למללא עמי עוד למימר׃ חלף דקץ
6 עמא הדין במלכותא דבית דוד דמדבר להון בניח כמי שלוחא דנגדין בניח ואתרעיאו
7 ברצין ובר רמליה׃ בכן הא יי מיתי ומסיק עליהון ית משרית עממיא דסגיאין כמי
נהרא תקיפיא וחסיניא ית מלכא דאתור וית כל משריתיה ויסק על כל פצידוהי ויהך
8 על כל כיפוהי׃ ויעדי בארעא דבית יהודה כנחל מגבר עד ירושלם ימטי ויהי עם
9 משריתיה מלי פתאי ארעך עמנו אל׃ אתחברו עממיא ואתברו ואציתו כל די בסיפי
10 ארעא אתקפו ואתברו אתקפו ואתברו׃ אתמליכו מלך ויעדי מלילו פתגמא ולא
11 יתקיים ארי בסעדנא אלהא׃ ארי כדנן אמר יי לי בתקוף נבואתא ואלפני מלמהך
12 באורח עמא הדין למימר׃ לא תימרון מרוד לכל דימר עמא הדין מרוד ולדחלתיה לא
13 תדחלון ועל תוקפיה לא תימרון תקוף׃ ית יי צבאות יתיה תימרון קדיש והוא דחלתכון
14 והוא תוקפכון׃ ואם לא תקבלון ויהי מימריה בכון לפורען ולאבן מחי ולכיף מתקל
לתרין בתי רברבי ישראל לתבר ולתקלא על דאתפליגו על דבית יהודה דיהבין
15 בירושלם׃ ויתקלון בהון סגיאין ויפלון ויתברון ויתצדון ויתאחדון׃ נביא טר סהדותא
16 לא תסהיד בהון ארי לא מקבלין חתום וטמר אוריתא לא צבן דילפון בה׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. VIII.

1 ET dixit Dominus ad me: Sume tibi tabulam grandem, & ſcribe in ea ſcripturam claram: Feſtina ad prædandum prædam, & auferendum ſpo- 2 lium. Et conteſtare coram me teſtibus fidelibus maledictiones quas dixi ut inducerem in *prophetia* Uriæ ſacerdotis: Ecce venerunt. Et etiam omnes conſolationes, quas dixi *ut adducerem* in prophetia Zachariæ filii 3 Barachiæ, ego adducturus ſum. Et ingreſſus ſum ad prophetiſſam: & concepit & peperit filium. Et dixit Dominus ad me: Voca nomen ejus; Fe- 4 ſtina ad prædandum prædam, & auferendum ſpolium. Quoniam antequam ſciat puer vocare patrem & matrem, capientur ſubſtantiæ Damaſci, & 5 ſpolia Samariæ, coram rege Aſſyriæ. Et addidit Verbum Domini loqui 6 mecum rurſus dicens. Pro eo quod abjecit populꝰ hic regnum domꝰ David, qui regebat eos in quiete, ſicut aquæ Siloe, quæ defluunt in quiete; & elege- 7 runt Raſin & filium Romeliæ: Propterea ecce Dn̄s *adducet* & aſcendere *faciet* ſuper eos caſtra populorum, quæ magna ſunt ſicut aquæ fluminis fortes & multæ; regem Aſſyriæ, & omnem exercitum ejus: & aſcendet 8 ſuper omnes rivos ejus, & ibit ſuper univerſas ripas ejus. Et tranſibit per terram domus Judæ ſicut torrens inundans: uſque ad Hieruſalem pervenient: & erit populus exercitus ejus implens plenitudinem terræ tuæ 9 Emanuel. Congregamini populi & conterimini; auſcultate omnes qui eſtis in finibus terræ: confortamini & conterimini: confortamini & con- 10 terimini. Inite conſilium & diſſipabitur, loquimini verbum, & non con- 11 firmabitur; quia in adjutorium noſtrum eſt Deus. Quia hæc ait Dominus mihi in fortitudine prophetiæ, & docuit me, ne ambularem in via populi 12 hujus, dicens: Ne dicatis rebellionem, pro omni quod dicit populus hic rebellionem; & timorem ejus ne timeatis, & fortitudinem ejus ne dica- 13 tis eſſe fortitudinem. Dominum exercituum ipſum dicetis ſanctum; & 14 ipſe eſt timor veſter, & ipſe eſt fortitudo veſtra. Et ſi non obedieritis, erit verbum ejus vobis in ultionem & in lapidem percutientem, & in petram ſcandali duabus domibus principum Iſrael, & in interitum & in ſcandalum his qui diviſi ſunt de domo Juda, & habitantibus in Hieruſa- 15 lem. Et offendent in eis multi & cadent, & conterentur, & deſtruentur, & capientur. Propheta ſerva teſtimonium, ne teſtificeris eis quia non obediunt: ſigna & 16 abſconde legem, quia non volunt diſcere eam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *

1 * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܣܒ ܠܟ ܡܓܠܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܟܬܘܒ ܒܗ ܒܟܬܒܐ ܕܒܪܢܫܐ.
2 ܠܡܣܪܗܒܘ ܫܒܝܬܐ. ܘܠܡܥܪܛܠܘ ܒܙܬܐ. * ܘܐܣܗܕ ܠܝ ܣܗܕܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܠܐܘܪܝܐ ܟܗܢܐ.
3 ܘܠܙܟܪܝܐ ܒܪ ܒܪܟܝܐ. * ܘܩܪܒܬ ܠܢܒܝܬܐ. ܘܒܛܢܬ ܘܝܠܕܬ ܒܪܐ. ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ.
4 ܩܪܝ ܫܡܗ. ܡܣܪܗܒ ܫܒܝܬܐ ܘܡܥܪܛܠ ܒܙܬܐ. * ܡܛܠ ܕܥܕܠܐ ܢܕܥ ܛܠܝܐ ܠܡܩܪܐ ܐܒܐ ܘܐܡܐ.
5 ܢܫܩܘܠ ܚܝܠܐ ܕܕܪܡܣܘܩ. ܘܒܙܬܐ ܕܫܡܪܝܢ. ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. * ܘܐܘܣܦ ܬܘܒ
6 ܡܪܝܐ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܝ. * ܡܛܠ ܕܐܣܠܝ ܥܡܐ ܗܢܐ ܡܝܐ ܕܫܝܠܘܚܐ ܕܪܕܝܢ ܒܢܝܚܘܬܐ. ܘܨܒܝܘ
7 ܒܪܨܝܢ ܘܒܒܪ ܪܡܠܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܡܪܝܐ ܡܣܩ ܥܠܝܗܘܢ ܡܝܐ ܕܢܗܪܐ ܥܫܝܢܐ
ܘܣܓܝܐܐ. ܠܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܘܠܟܠܗ ܐܝܩܪܗ. ܘܢܣܩ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܦܨܝܚܘܗܝ. ܘܢܗܠܟ
8 ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܫܘܪܝܗܘܢ. * ܘܢܥܒܪ ܒܝܗܘܕܐ. ܘܢܫܛܘܦ ܘܢܥܒܪ. ܘܥܕܡܐ ܠܨܘܪܐ ܢܡܛܐ.
9 ܘܢܗܘܐ. ܦܪܘܣ ܓܦܘܗܝ. ܡܠܐ ܦܬܝܐ ܕܐܪܥܟ ܥܡܢܘܐܝܠ. * ܙܘܥܘ ܥܡܡܐ.
10 ܘܐܬܒܪܘ. ܘܨܘܬܘ ܟܠܟܘܢ ܪܚܝܩܝ ܐܪܥܐ. ܐܬܚܝܠܘ ܘܐܬܒܪܘ. * ܐܬܪܥܘ ܬܪܥܝܬܐ
11 ܘܬܬܒܛܠ. ܘܡܠܠܘ ܡܠܬܐ ܘܠܐ ܬܩܘܡ. ܡܛܠ ܥܡܢܘܐܝܠ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ.
12 ܐܝܟ ܕܐܚܝܕ ܐܝܕܐ. ܢܫܩܠܢܝ ܕܠܐ ܐܗܠܟ ܒܐܘܪܚܗ ܕܥܡܐ ܗܢܐ. * ܘܐܡܪ. ܠܐ ܬܐܡܪܘܢ
13 ܡܪܕܐ. ܘܡܢ ܕܚܠܬܗܘܢ ܠܐ ܬܬܬܙܝܥܘܢ. ܘܠܐ ܬܬܪܗܒܘܢ. * ܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܩܕܫܘ. ܘܗܘܝܘ
14 ܕܚܠܬܟܘܢ. ܘܗܘܝܘ ܡܫܘܙܒܢܟܘܢ. * ܘܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܠܡܩܕܫܐ. ܘܠܟܐܦܐ ܕܡܚܘܬܐ. ܘܠܫܘܥܐ
ܕܬܘܩܠܬܐ. ܠܬܪܬܝܗܝܢ ܒܬܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܠܦܚܐ ܘܠܡܨܝܕܬܐ ܠܥܡܘܪܘܗܝ ܕܐܘܪܫܠܡ.
15 16 * ܘܢܬܬܩܠܘܢ ܒܗܘܢ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܦܠܘܢ ܘܢܬܬܒܪܘܢ. ܘܢܬܬܨܕܘܢ. ܘܢܬܬܐܚܕܘܢ. * ܨܘܪܘ
ܣܗܕܘܬܐ ܘܚܬܘܡܘ ܢܡܘܣܐ.

CAP. VIII.

1 ET dixit mihi Dominus, Sume tibi volumen magnum, & ſcribe in eo humano ſcri- 2 bendi more; Ad accelerandam captivitatem, & ſolicitandam prædam. Et adhibe mihi teſtes fideles, Uriam ſacerdotem, & Zachariam 3 filium Barachiæ. Deinde acceſſi ad prophetiſſam, quæ concepit ac peperit filium: & dixit ad me Dominus, Voca nomen ejus, Celer ad captivitatem, & ſolicitus ad præ- 4 dam: Quia priuſquam nôrit hic puer proferre Aba & Ema, aſportabit opes Damaſci 5 & ſpolia Samariæ ad regem Athur. Rurſus 6 dixit mihi Dominus; Quandoquidem ſpreverunt populus iſte aquas Silohe pacatè fluentes, & Raſane & filio Romeliæ gaudent; 7 Propterea efficiet Dominus ut aſcendant contrà iſtos aquæ fluvii copioſæ et ingentes, rex *videlicet* Athur cum tota pompa ſua, qui aſcendet ſuper omnes rivos eorum, & am- 8 bulabit ſuper omnes muros eorum, Tranſibit per Judæam, & converret; & tranſiens ad collum uſque pertinget, & expanſio alarũ ejus implebit latitudinem terræ tuæ O Ama- 9 nuel. Contremiſcite populi, & conterimini; aurem præbete quotquot remotiſſimi eſtis in 10 terra: ſumite animos, & frangimini: Architectamini conſilium, & irritum fiet: loquimini verbum, & non ſubſiſtet propter 11 Amanuelem. Sic dixit mihi Dominus. Quaſi manuum tenens abducat me ne ambulem in 12 via populi hujus. Et dixit, Ne dicatis, Rebellio: & horum terrore ne percellamini, 13 neque expaveſcatis. Dominum potentem ſanctificate; ipſe enim eſt timor veſter, 14 idémque eſt protector veſter. Et *idem* erit in Sanctuarium, & in lapidem percuſſionis, 15 & in ſilicem offendiculi ambabus domibus Iſraelis; in laqueos & retia habitatoribus 16 Jeruſalem: Et multi impingentes corruent & confringentur, irretientur & capientur. Colligate *vos* teſtimonium, & obſignate legem:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثامن *

1 * وقال لي الرب خذ لك مدرجا صحيفة جديدة كبيرة* واكتب فيها بكتابة انسان *
2 حاد ليصنع نهب الغنائم لانه حضر* واصنع لي شهودا اناسا ثقات * اوريا الكاهن وزكريا
3 ابن براشيا* وتقدمت الى النبية * وحبلت وولدت ابنا * وقال لي الرب * ادع اسمه اغنم
4 بسرعة وانهبوا بحث* من اجل انه من قبل ان يعلم الصبي يدعوا ابا او اما * ياخذ قوة
5 6 دمشق وغنائم السامرة امام ملك الموصليين * وعاد الرب يتكلم معي ايضا* من اجل ان
هذا الشعب لم يرد ماء سيلوحا الجاري بسكون * لكن يريدوا ان يكون لهم راصان وابن
7 روملیا ملكا عليهم * من اجل هذا يصعد الرب عليكم ماء النهر القوي الكبير* ملك
8 الموصليين ومجده* فيصعد على كل غدرانكم ويحيط بكل سوركم* وينزع من اليهودية
الانسان الذي يستطيع ان يرفع راسا او يمكنه ان يكمل شيا ما* ويكون عسكره حتى
9 ملاء عرض بلدك * الله معنا * اعلموا ايها الامم وانكسروا * اسمعوا الى اخر الارض *
10 اذا تقويتم غلبتم * لانكم ايضا ان تقويتم تغلبون* وايه مؤامرة تؤامرونها يبطلها الرب*
11 وايه كلمة تتكلمون بها لا تثبت فيكم* لان الله معنا * هكذا يقول الرب باليد القوية للعصاة
12 في مسلك طريق هذا الشعب * يقولون لئلا تقولون صعبا * لان كلما يقوله هذا الشعب هو
13 صعب* فمن خوفهم لا تخافوا ولا تضطربوا * قدسوا الرب وهو يكون خوفكم * واذا توكلت
14 عليه يكون لك عونا * وليس مثل حجر العثرة تستقبلونه * ولا مثل صخر للسقطة * فاما بيت
15 يعقوب ففي فخ * وفي مصيدة الجلوس في اورسليم * من اجل هذا تضعف قوة كثيرين
16 فيهم ويسقطون وينسحقون* ويدنون منهم الناس ويقبضون عليهم بوثاق* حينئذ يصيرون
ظاهرين الذين يختمون على الناموس لئلا يتعلموها*

CAP. VIII.

1 *PRæterea dixit mihi Dominus, Accipe tibi volumen integrum, paginam novam magnam, & ſcribe in ea ſtylo hominis: Inhians ad diripienda ſpolia; adeſt enim.* 2 *Et adhibe mihi teſtes homines fidos, Uriam ſacerdotem, & Zachariam filium Barachiæ.* 3 *Tunc acceſſi ad prophetiſſam, quæ concepit peperitque filium. dixitque mihi Dominus, Voca nomen ejus, Spolia citò diripe, & avidè prædamini:* 4 *Nam quum nondum noverit hic puer patrem aut matrem vocare, deferet opulentiam Damaſci & ſpolia Samariæ ad regem Aſſyriorum.* 5 *Iterum etiam* 6 *allocutus eſt me Dominus,* dicens; *Quoniam populus iſte non vult aquam Silohe tranquillè decurrentem, ſed volunt ut Raſan & filius Romeliæ ſit rex ſuper eos;* 7 *Iccirco immittet Dominus in vos aquam fluminis rapidam ingentem, regem Aſſyriorum & gloriam ejus: qui aſcendens ſuper omnes canales veſtros, totúmque murum veſtrum cingens:* 8 *Auferet à Judæa eum qui poteſt attollere caput, aut aliquid perficere valet: eritque exercitus ejus talis ut impleat latitudinem regionis tuæ. Deus nobiſcum ſit.* 9 *Scitote hoc O populi, & conſternamini: audite uſque ad extrema terræ. Etiamſi animos ſumatis, vincemini; etiamſi, inquam animos ſumpſeritis, ſuperabimini:* 10 *Et quodcunque conſilium inieritis, irritum faciet illud Dominus: & quemcunque ſermonem locuti fueritis, haud conſtans erit in vobis; quia Deus nobiſcum eſt.* 11 *Sic dicit Dominus in manu forti ad eos qui ſunt rebelles perambulando in via hujus populi:* 12 *Dicit, inquam; Ne fortè dicatis, Difficile eſt: quicquid enim dicit populus iſte, Difficile eſt. Metu eorum ne terreamini, neve turbemini.* 13 *Dominum ſanctificate, & is ſit timor veſter: nam ſi fiduciam in eo collocaveris, præſidio tibi erit;* 14 *Neque ut in petram offendiculi incidetis in eum, neque ut in ſcopulum exitialem. At verò domus Jacob erit in laqueo, & in tendicula cives Jeroſolymorum.* 15 *Hac de cauſa remittentur vires multorum inter eos, corruent, & conterentur; & accedentes ad eos homines, diſpergentur adverſùs eos cum vinculis.* 16 *Tunc fient manifeſti qui legem ſigillo obſerant ne addiſcant eam:*

ישעיה : ט

domo à suam faciem abscondentem , DOMINUM præstolabor Et
17 וחכיתי ליהוה המסתיר פניו מבית
quos nati & ego Ecce .eum expectabo & , Jahacob
18 יעקב וקויתי לו : הנה אנכי והילדים אשר
: Israel in portenta in & , signa in DOMINUS mihi dedit
נתן־לי יהוה לאתות ולמופתים בישראל
.Sijon monte in habitante exercituum DOMINO cum à
מעם יהוה צבאות השכן בהר ציון :
ad & , pythones ad Quærite : vos ad dixerint cùm Et
19 וכי־יאמרו אליכם דרשו אל־האבות ואל־
ad populus Nonne : susurrantes & , garrientes sciolos
הידענים המצפצפים והמהגים הלא־עם אל־
, legem Ad mortuos ad vivis pro , requiret suos deos
20 אלהיו ידרש בעד החיים אל־המתים : לתורה
quo hoc verbum juxta sunt dicturi non si : contestationem ad &
ולתעודה אם־לא יאמרו כדבר הזה אשר
, erit & : esuriens & , induratus ipsam per transibit Et aurora ei non
21 אין־לו שחר : ועבר בה נקשה ורעב והיה
, suum Deum in & , suum regem in maledicet & , irascetur & , esurierit cum
כי־ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו
, tribulatio ecce & , intuebitur terram in Et .sursum respiciet &
22 ופנה למעלה : ואל־ארץ יביט והנה צרה
.impulsus caligine & , coarctationis obtenebratio , tenebrositas &
וחשכה מעוף צוקה ואפלה מנדח :

CAP. IX. ט

primum tempus secundùm ea in coarctatus qui ei , obtenebratus non Quia
1 כי לא מועף לאשר מוצק לה כעת הראשון
postremum & , Naphthali terram & , Zebulun terram alleviavit
הקל ארצה זבולן וארצה נפתלי והאחרון
.gentium Ghelil Jarden trans maris viam fecit aggravari
הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגוים :
habitantibus : magnam lucem viderunt , tenebrositate in ambulantes Populus
2 העם ההלכים בחשך ראו אור גדול ישבי
Multiplicasti .eos super splenduit lux , mortis umbræ terra in
3 בארץ צלמות אור נגה עליהם : הרבית
tuas facies ad sunt lætati : lætitiam magnificasti non , gentem
הגוי לא הגדלת השמחה שמחו לפניך
ipsos dividendo in exultabunt quemadmodum , messe in lætitiam secundùm
כשמחת בקציר כאשר יגילו בחלקם
, ejus humeri virgam & , ejus oneris jugum Nam .spolium
4 שלל : כי את־על סבלו ואת מטה שכמו
Quia .Midian diem secundùm , confregisti , eo in exactoris sceptrum
5 שבט הנגש בו החתת כיום מדין : כי
: sanguinibus in involutum vestimentum & , strepitu in confligentis pugna omnis
כל־סאון סאן ברעש ושמלה מגוללה בדמים
genitus Quia .ignis cibus combustionem ad erit &
6 והיתה לשרפה מאכלת אש : כי־ילד
, ejus humerum super principatus erit & , nobis est datus fili' , nobis est nat'
ילד־לנו בן נתן־לנו ותהי המשרה על־שכמו
pater , fortis , Deus , consiliarius , Admirabilis , ejus nomen vocabitur &
ויקרא שמו פלא יועץ אל גבור אבי־
.pacis princeps , æternitatis
עד שר־שלום :

Versio VULG. LAT.

17 Et expectabo Dominum, qui abscondit faciem suam à domo Jacob, & præstolabor eum. 18 Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Dominus in signũ, & in portentum Israel à Domino exercituum, qui habitat in monte Sion. 19 Et cùm dixerint ad vos; Quærite à pythonibus, & à divinis, qui strident in incantationibus suis: Numquid non populus à Deo suo requiret, pro vivis à mortuis? 20 Ad legem magis, & ad testimonium. Quòd si non dixerint juxta verbum hoc, non erit eis 21 matutina lux. Et transibit per eam, corruet, & esuriet: & cùm esurierit, irascetur, & maledicet regi suo, & Deo suo, & su- 22 spiciet sursum. Et ad terram intuebitur, & ecce tribulatio et tenebræ, dissolutio & angustia, & caligo persequens, & non poterit avolare de angustia sua.

CAP. IX.

1 Primo tempore alleviata est terra Zabulon, & terra Nephthali: et novissimo aggravata est via maris trans Jordanem 2 Galilææ Gentium. Populus, qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis. 3 Multiplicâsti gentem, non magnificâsti lætitiam. Lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe, sicut exultant victores captâ prædâ, quando dividũt spolia. 4 Jugum enim oneris ejus, et virgam humeri ejus, et sceptrum exactoris ejus superâsti, sicut in 5 die Madian. Quia omnis violenta prædatio cum tumultu, et vestimentum mistum sanguine, erit in combustionem, et cibus 6 ignis. PARVULUS enim NATUS est nobis, et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerum ejus: et vocabitur nomen ejus, Admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri seculi, princeps pacis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Καὶ ἐρεῖ, Μενῶ τὸν θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακώβ, καὶ πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ᾽ αὐτῷ. 18 Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. καὶ ἔσται (ρ) σημεῖα καὶ τέρατα (σ) ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ παρὰ κυρίου Σαβαὼθ, ὃς κατοικεῖ ἐν τῷ ὄρει Σιών. 19 Καὶ ἐὰν εἴπωσι πρὸς ὑμᾶς, Ζητήσατε τοὺς (τ) ἐγγαστριμύθους, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦντας, τοὺς κενολογοῦντας, οἳ (υ) ἐκ τῆς κοιλίας φωνοῦσιν· οὐκ ἔθνος πρὸς θεὸν (φ) αὐτοῦ ἐκζητήσουσι; τί ἐκζητοῦσι περὶ τῶν ζώντων 20 τοὺς νεκρούς; Νόμον γὰρ εἰς βοήθειαν ἔδωκεν, ἵνα εἴπωσιν οὐχ ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο, περὶ οὗ οὐκ 21 ἔστι δῶρα δοῦναι περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἥξει ἐφ᾽ ὑμᾶς σκληρὰ λιμὸς, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε, λυπηθήσεσθε, καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα καὶ τὰ πάτρια. καὶ ἀναβλέψονται εἰς τὸν 22 οὐρανὸν ἄνω, Καὶ εἰς τὴν γῆν κάτω ἐμβλέψονται· καὶ ἰδοὺ (χ) ἀπορία στενὴ, καὶ σκότος, θλῖψις, καὶ στενοχωρία, καὶ σκότος, ὥστε μὴ βλέπειν. καὶ οὐκ ἀπορηθήσεται ὁ ἐν στενοχωρίᾳ (ψ) ὢν ἕως καιροῦ.

17 Et dicet; Expectabo Deum, qui avertit faciem suam à domo Jacob: & fidens ero super eum. 18 Ecce ego, & pueri, quos dedit mihi Deus. Et erunt signa, & portenta in domo Israel à Domino Sabaoth, qui habitat in monte Sion. 19 Et, si dixerint ad vos; Quærite ventriloquos, & eos qui de terra loquuntur, vana loquentes, qui de ventre clamitant; nónne gens ad Deum suum exquirent? Quid exquirunt de vivis mortuos? 20 Legem enim in auxilium dedit, ut dicant: non sicut verbum hoc, pro quo non est dare munera pro eo. 21 Et veniet super vos dura fames: & erit, ut esurieritis, contristabimini, et maledicetis principem, & paterna. Et suspicient in cœlum sursum: 22 Et in terram deorsum inspicient: & ecce (l) egestas angusta, & tenebræ, tribulatio, & angustia, & tenebræ, ita ut non sit videre: (m) & non deficiet, qui in angustia fuerit, usque ad tempus.

MS.A. (ρ) εἰς σημεῖα (σ) ἐν τῷ Ἰσραὴλ (τ) ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦντας, καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους, (υ) ἀπὸ τῆς κοιλίας (φ) αὐτοῦ τί ἐκζητῶσιν περὶ (χ) θλῖψις καὶ στενοχωρία, καὶ σκότος, ἀπορία στενὴ, καὶ σκότος, (ψ) ἕως καιροῦ.

ΚΕΦ. Θ΄.

1 Τοῦτο πρῶτον πίε· ταχὺ ποίει χώρα Ζαβουλὼν, ἡ γῆ Νεφθαλεὶμ, (α) καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου Γαλι- 2 λαία τῶν ἐθνῶν (β). Ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει, ἴδετε φῶς μέγα· οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρᾳ (γ) σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ᾽ 3 ὑμᾶς. Τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ, ὃ κατήγαγες ἐν εὐφροσύνῃ σου· καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου, ὡς οἱ εὐφραινόμενοι ἐν ἀμήτῳ, καὶ ὃν τρόπον 4 (δ) οἱ διαιρούμενοι σκῦλα. Διότι (ε) ἀφῄρηται ὁ ζυγὸς ὁ ἐπ᾽ αὐτῶν κείμενος, καὶ ἡ ῥάβδος ἡ ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτῶν· τὴν γὰρ ῥάβδον τῶν ἀπαιτούντων (ζ) διεσκέδασεν, ὡς τῇ ἡ- 5 μέρᾳ τῇ ἐπὶ Μαδιάμ. Ὅτι πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλῳ, καὶ ἱμάτιον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτίσουσιν· καὶ θελήσουσιν, εἰ (η) ἐγένον- 6 το πυρίκαυστοι. Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη (θ) ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ (ι) καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Μεγάλης βουλῆς (κ) ἄγγελος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, (λ) καὶ ὑγίειαν αὐτῷ.

CAP. IX.

1 Hoc (a) primum bibe, velociter (b) fac; regio Zabulon, terra Nephthalim, & reliqui, qui juxta mare, & trans Jordanem, Galilæa gen- 2 tium. Populus, qui ambulabat in tenebris, (c) videte lumen magnum: qui habitatis in regione, (d) umbrâ mortis, lumen lucebit super vos: 3 Plurima pars populi, (e) quã deduxisti in lætitia (f) tua: & lætabuntur in conspectu tuo, sicut qui lætantur in messe, & sicut hi qui di- 4 vidunt spolia: Quia ablatum est jugum, quod supra ipsos erat positum, & virga, quæ super collum eorum. Virgam enim exigentium dissipavit, sicut die, quæ super Ma- 5 diam: Quia omnem stolam congregatam dolo, & vestimentum cum commutatione restituent: & cupient, (g) si fiant igne combusti. 6 Quia parvulus natus est nobis, filius & datus est nobis, cujus principatus factus est super humerum ejus, & vocatur nomen ejus, (h) Magni consilii angelus. Adducam enim pacem super principes, & sanitatem ei.

MS.A. (α) ὁδὸν θαλάσσης, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παράλιον κατοικοῦντες, καὶ πέραν (β) τὰ μέρη τῆς Ἰουδαίας. Ὁ λαὸς καθήμενος ἐν σκότει, (γ) καὶ σκιᾷ (δ) εὐφραίνονται οἱ (ε) ἀφαιρεθήσεται (ζ) διεσκέδασεν κύριος, (η) ἐγεννήθη (θ) ὑμῖν, (ι) κληθήσεται (κ) ἄγγελος, θαυμαστὸς, σύμβουλος, ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἐγὼ γὰρ ἄξω (λ) εἰρήνην καὶ ὑγίειαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 אמר נביא על דא צליתי קדם יי דאמר לסלקא שכנתיה מדבית יעקב ובעיתי מן
18 קדמוהי : הא עד דאנא קים ועולמיא דיהב לי יי יתקימון בנא אתין ומופתין דאמירן
למיתי על ישראל דאם יחזון ויתובון תבטל גזירתא די גזרא עליהון דיגלון מלאתחזאה
19 קדם יי צבאות די שכנתיה בטורא דציון : וארי יימרון לכון עממיא דאתון ביניהון תבעו
מן בדין ומן זכורו דמנצפין ודמנהמין הלא כן אורח עממיא פלחי טעותא עמא מן
20 טעותיה תבעין חיא מן מיתיא : כדין תימרון להון לאוריתא דאתיהיבת לנא ולסהדו
אנחנא שמעין אלא תגלון לביני עממיא ויימרון לכון כפתגמא הדין מכען לית ליה מן
21 דשחר ויבעניה : ויעדי תקלא בארעא ויהי עקא וכפן ויהי ארי יחזי כפן וסגוף ויליט ויבזי
שום פתכריה וטעותיה ויתפני לעלא למבעי פורקן בתר דהתחתם גזרתא ולא יכול :
22 ולסעיד מיתבי ארעא יבעי ארי ייתי עלוהי עקא כפן ושלהוי עקא קבל ובדור :

ט

1 ארי לא ישתלהי כל דייתי לאעקא להון כעדן קדמי גלו עם ארע זבולן ועם ארע
נפתלי ושארהון מלך תקיף יגלי על דלא אדכרו גבורת ימא ונסי ירדנא קרב כרכי
2 עממיא : עמא בית ישראל דהוו מהלכין במצרים כדבקבלא נפקו למחזי נהור סגי
3 יתבין בארעא טולי מותא נהורא אזהר עליהון : אסגיתא עמא בית ישראל להון
אסגיתא חדוא חדיאו קדמך כחדות נצחי קרב כמא דהוו חדן בפלגותהון בזתא :
4 ארי אעדיתא ית ניר מרותיה וית שולטן עקתיה שלטון דהוה מפלח ביה אתבר כיום
5 מדין : ארי כל מסבהון ומתנהון ברשע אתגעלו בחובין הא כבכסו דמלושא בדם דלא
דכן רשמי כתמא מנה כן כמא דלית ביה צרוך אלהן לאתוקדא בנורא כן יתן עליהון
6 עממיא דתקיפין כאשתא ויקטלונון : אמר נביא לבית דוד ארי רבי אתיליד לנא בר
אתיהב לנא וקביל אוריתא עלוהי למטרה ואתקרי שמיה מן קדם מפליא עצה אלהא
גברא קים לעלמיא משיחא דשלמא יסגי עלנא ביומוהי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Dixit propheta, Pro hoc oravi coram Dño, qui dixit se subducturum majestatem suam de domo Jacob, & deprecatus sum in conspectu ejus. 18 Ecce dum ego vivo & pueri quos dedit mihi Dñs, confirmabuntur in nobis signa & portenta, quæ dicta sunt ut venirent super Israel. Quòd si viderint & conversi fuerint, irrita erit sententia, quæ decreta est super eos ut transmigrent; ne appareant coram Dño exercituum, cujus majestas habitat in monte Sion. 19 Et quando dixerint vobis populi, in quorum medio vos habitatis: Quærite à pythonibus & divinis qui garriunt & gemunt: nonne hæc via est populorum colentium idola? unusquisque populus ab idolo suo requirit, vivi à mortuis. 20 Sic dicetis eis: Legem, quæ data est nobis in testimonium, audivim'. Nisi transmigraveritis inter populos, & dixerint vobis juxta verbum hoc: jam non erit ei qui manè consurgat, & requirat illud. 21 Et transibit corruens in terra, & erit tribulatio & fames. Et erit quando viderit famem & afflictionem, & maledicet & contemnet nomen sacerdotis sui & idoli sui: & respiciet suprà ut quærat salutem, postquam signata est sententia, & non poterit [*obtinere.*] 22 Et auxilium quæret ab habitatorib' terræ, quando venerit super eum tribulatio famis, & *lassitudo* tribulationis, & tenebræ, & dispersio.

CAP. IX.

1 Quoniam non deficiet *omnis* qui veniat ut tribulet eos. Primo tempore transmigraverunt *populus terræ* Zabulon & *populus terræ* Nepthali: & qui remanserint ex eis, rex fortis eos abducet in captivitatem, eò quòd non sunt recordati potentiæ quæ facta est in mari [*rubro,*] & miraculorum [*quæ facta sunt in*] Jordane, & belli civitatum populorum. 2 Populus domus Israel, qui ambulabat in Ægypto sicut in tenebris, egressi sunt ut viderent lumen magnum: habitantibus in terra umbræ mortis, lux orta est eis. 3 Multiplicâsti populum domus Israel, ipsis multiplicâsti lætitiam, lætati sunt coram te sicut lætantur victores prælii, sicut lætantur cùm dividunt spolia. 4 Quoniam *sustulisti* jugum subjectionis ejus, & dominium tribulationis ejus, dominium quo serviebant ei, contritum est sicut in die Madian. 5 Quoniam omnis acceptio & datum eorum est in malitiam. Coinquinati sunt in peccatis, sicut vestimentum quod involutum est in sanguine, cujus maculas fullones non possunt mundare ab eo; & sic ad nihilum valet, nisi ut comburatur igni. Sic *dabit* contra eos *populos*, qui fortes sunt sicut ignis; & occident eos. 6 Dicit propheta domui David, Quoniam parvulus natus est nobis, filius datus est nobis: & suscepit legem super se ut servaret eam: & vocabitur nomen ejus à facie Admirabilis consilii Deus, vir permanens in æternum, Christus, cujus pax multiplicabitur super nos in diebus ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܘܡܣܟܐ ܐܢܐ ܒܝܘܠܦܢܝ ܠܡܪܝܐ ܕܐܗܦܟ ܐܦܘܗܝ ܡܢ ܫܪܒܬܗ ܕܝܥܩܘܒ ܘܐܣܟܐ ܠܗ. 18 * ܗܐ ܐܢܐ ܘܒܢܝܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܠܐܬܐ ܘܠܬܕܡܘܪܬܐ ܗܘܝܢ ܒܐܝܣܪܝܠ. ܡܢ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܥܡܪ ܒܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ. 19 * ܘܡܐ ܕܐܡܪܝܢ ܠܟܘܢ. ܫܐܠܘ ܠܚܪ̈ܫܐ ܘܠܩܣ̈ܘܡܐ ܕܡܨܦܨܦܝܢ ܘܡܢܗܡܝܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܥܡܐ ܕܐܠܗܐ ܐܢܘܢ ܕܫܐܠܝܢ ܡܝ̈ܬܐ ܥܠ ܚܝ̈ܐ. 20 * ܠܢܡܘܣܐ ܘܠܣܗܕܘܬܐ. ܕܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܕܠܝܬ ܠܗ ܫܘܚܕܐ. 21 * ܘܢܥܒܪ ܒܗ. ܘܢܦܫܘܩ ܘܢܟܦܢ. ܘܡܐ ܕܟܦܢ. ܢܪܓܙ. ܘܢܨܚܐ ܠܡܠܟܗ ܘܠܐܠܗܗ. 22 * ܘܢܚܘܪ ܠܥܠ. ܘܠܐܪܥܐ ܢܚܘܪ. ܘܐܘܠܨܢܐ. ܘܚܫܘܟܐ. ܘܥܩܬܐ. ܘܥܡܛܢܐ ܢܕܚܩܘܢܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܬܒܣܐ ܠܐܝܢܐ ܕܥܩܐ ܠܗ. ܐܝܟ ܕܒܙܒܢܐ ܩܕܡܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 * ܣܪܗܒܬ ܐܪܥܐ ܕܙܒܘܠܘܢ. ܘܐܪܥܐ ܕܢܦܬܠܝ. ܘܐܣܓܝܐܬ ܫܘܠܛܢܐ. ܐܘܪܚܐ ܕܝܡܐ. ܥܒܪܗ ܕܝܘܪܕܢܢ ܢܗܪܐ. ܓܠܝܠܐ ܕܥܡܡܐ. 2 * ܥܡܡܐ ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܚܫܘܟܐ. ܢܚܙܘܢ ܢܘܗܪܐ ܪܒܐ. ܘܥܠ ܝܬܒܝ ܐܪܥܐ ܕܛܠܠܝ ܡܘܬܐ. ܢܘܗܪܐ ܢܕܢܚ ܥܠܝܗܘܢ. 3 * ܐܣܓܝܬ ܥܡܐ. ܘܠܗ ܐܪܒܝܬ ܚܕܘܬܐ. ܚܕܝܘ ܩܕܡܝܟ. ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܕܚܕܝܢ ܒܚܨܕܐ. ܘܐܝܟ ܗܢܘܢ ܕܪܘܙܝܢ ܟܕ ܡܦܠܓܝܢ ܒܙܬܐ. 4 * ܡܛܠ ܕܢܝܪܐ ܕܡܫܥܒܕܘܬܗܘܢ. ܘܫܒܛܐ ܕܟܬܦܬܗܘܢ. ܘܡܚܛܐ ܕܡܫܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܬܒܪܬ ܐܝܟ ܝܘܡܐ ܕܡܕܝܢ. 5 * ܡܛܠ ܕܟܠ ܩܠܐ. ܕܡܫܬܡܥ ܒܪܘܓܙܐ. ܘܢܚܬܐ ܕܡܚܒܠܐ ܒܕܡܐ. ܘܗܘܬ ܠܝܩܕܢܐ. ܘܡܐܟܘܠܬܐ ܕܢܘܪܐ. 6 * ܡܛܠ ܕܛܠܝܐ ܐܬܝܠܕ ܠܢ. ܘܒܪܐ ܐܬܝܗܒ ܠܢ: ܘܗܘܬ ܫܘܠܛܢܗ ܥܠ ܟܬܦܗ. ܘܐܬܩܪܝ ܫܡܗ. ܬܗܪܐ ܘܡܠܟܐ. ܐܠܗܐ ܓܢܒܪܐ ܕܥܠܡܐ. ܪܫܐ ܕܫܠܡܐ.

17 * *Ego verò* in doctrina mea expectabo Dominum qui avertit faciem suam à familia Jacobi, eúmque præstolabor. 18 En ego & filii quos concessit mihi Dominus, portento & miraculo sumus in Israele, à Domino potentissimo qui habitat in monte Sion. 19 Et cùm dixerint vobis, Consulite hariolos & divinos qui grunniunt & mugiunt; nequaquam populus Dei sunt ii qui mortuos consulunt de vivis. 20 Legem & testimonium *consulite*, ut ne proferant hujusmodi sermonem, pro quo nullum dari potest munus. 21 Transibit per eam, durámque reddet illam, & esuriet; cúmque esurierit, irascetur, & blasphemabit regem suum & Deum suum. 22 Sursum vertet *oculos* suos, & terram intuebitur; & angustia, tenebræ, calamitas, atque caligo propulsabunt eum: non enim exagitabit eum qui est afflictus, ut præcedenti tempore.

CAP. IX.

1 * Festinavit terra Zebolon & terra Nephtali, & crevit imperium: via maritima, ulteriores Jordanis fluminis partes, Galilæa populosa, 2 Gentes quæ ambulant in tenebris, videbunt lucem magnam; & super eos qui sedent in regione umbræ mortis, lux orietur. 3 Multiplicâsti populum, eíque magnificâsti lætitiam: lætati sunt coram te sicut hi qui lætantur in messe, & sicut hi qui gestiunt cùm prædam partiuntur: 4 Quoniam jugum servitutis eorum, & fustim humeri eorum, & virgam quæ opprimebat eos, confregisti ut diem Median. 5 Quivis enim strepitus, cum terrore audiebatur, et vestimentũ sanguine intinctum erat, denique abiit in combustionem & in pabulum ignis. 6 Nam puer natus est nobis, & filius datus est nobis factúmq; est imperium ejus super humerum ipsius, & vocatum est nomen ejus Admiratio, & Consiliarius, Deus seculorum fortissimus, Princeps pacis;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ويقول أنتظر الله الذي أصرف وجهه عن بيت يعقوب * وأكون متوكلا عليه * 18 هانذا والبنون الذين أعطانيهم الله * ويكون آيات ومعجزات كثيرات في بيت اسرائيل من قبل رب الجيوش الذي يسكن في جبل صهيون * 19 وان قالوا لكم . اطلبوا الذين يصوتون من الارض والخرافات في البطن * الذين يقولون الباطل * ان الذين يصوتون من البطن ليس هم أمة لالهيهم * لماذا تسألون الموتى عن الاحياء * 20 لانه أعطاهم شريعة للمعونة * لكيما يقولوا ليس مثل هذا القول الذي من أجله لن تعطي هدية عنه * 21 وستأتي عليكم مجاعة صعبة * ويكون اذا ما جعتم عميتم * وتتكلمون بالردي على رييسكم وابايكم * 22 وينظرون الي السماء فوق * وينظرون الي الارض أسفل * واذا شدة وضيقة وظلام وضغطة ضيقة وظلمة حتي لا يبصرون * ولا يحتار من هو كاين في الضيقة الي زمان أشرب هذا أولا * أصنع هذا سريعا *

* الفصل التاسع * * الاصحاح الخامس *

1 * بلد زابلون * أرض نفتاليم * طريق البحر * وبقية قاطني الساحل * وعبر الاردن * جليل الامم * نواحي اليهودية * 2 الشعب الجالس في الظلمة أبصر نورا عظيما * الساكنون في الكورة وظلال الموت يشرق الضوء عليكم * 3 كثرة الشعب الذي احدرته في سرورك * ويفرحون امامك كالفرحين في البيدر * وكما يفرحون الذين يقسمون الغنايم * 4 من أجل أن النير الموضوع عليهم ينزع * والعصا التي على عنقهم * لأن عصا العصاة أبطلها الرب كما كان في يوم مدين * 5 لان كل حلة مجموعة بالغش وكل ثوب بمصالحة سيعيدونه ويهمون ان لو كانوا محترقين بالنار * 6 لان صبيا ولد لنا وابنا أعطيناه * الذي صارت رياسته على منكبيه * ويدعى اسمه ملك المشورة العظمي * مشير عجيب * اله قوي * مسلط * رييس السلامة * أب الدهر العتيد * لاني أورد سلامة على الرؤساء * سلامة وصحة لهم *

17 * *Dicétque, Deum expecto qui avertit faciem suam à domo Jacobi, & meam in ipso fiduciam colloco;* 18 *En ego & filii quos dedit mihi Deus. Fient autem signa & prodigia multa in domo Israelis, à Domino exercituum qui degit in monte Sionis.* 19 *Quòd si dixerint vobis, Sciscitamini ab iis qui vocem emittunt è terra & res deliras è stomacho, qui falsa loquuntur; sanè qui vocem è stomacho emittunt, nequaquam sunt gens Dei sui. Quare mortuos consuleretis de vivis?* 20 *Nam legem dedit eis in auxilium; quominus dicerent, Nihil par est huic sermoni, pro quo nullum par munus offerri potest.* 21 *Et veniet super vos fames acerbissima; fiétque ut cùm esurietis, cæci evadatis, & turpia loquamini de principe vestro, deque patribus vestris.* 22 *Cœlum, aspicient sursum, & vultum demittent in terram deorsum, & ecce calamitas, afflictio, tenebræ, & allisio miseriis tenebrisque plena, ita ut non videant. At non obstupescet quicunque fuerit in calamitate, usque ad tempus quo hæc priùs propinem: exequar hæc quamprimùm.*

CAP. IX.

Textus quintus.

1 *Regio Zabolonis, terra Nephthalim, via maris, & reliqui degentes in ora maritima, ulterior pars Jordanis, Galilæa gentium, climata Judææ,* 2 *Populus qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam; Qui habitatis in regione, & umbra mortis, orietur splendor super vos.* 3 *Multitudo populi quem præ tui exultatione venire fecisti, gaudebunt etiam coram te sicut gaudentes in area, & quemadmodum lætantur qui dividunt spolia:* 4 *Quia jugum eis impositum & fustis imminens cervici eorum, auferetur: nam fustim rebellium abolebit Dominus, uti contigit in die Median.* 5 *Etenim omnem sindonem & omnem vestitum dolo vel pacificè comparatum restituent, & optabunt ea esse igne combusta.* 6 *Puer enim natus est nobis, & filius datus est nobis, cujus dominium super humeros ejus, & vocabitur nomen ejus, Angelus consilii magni, Consiliarius admirabilis, Deus fortis, Imperator, Dominus pacis, Pater futuri seculi: nam allaturus sum pacem principibus, pacem & incolumitatem iismetipsis,*

ישעיה: ט

ſuper finis non pacem ad & , principatum multiplicandum Ad
לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין־קֵץ עַל־ 7
, illud parandum ad , ejus regnum ſuper & , David ſolium
כִּסֵּא דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ
uſque & , tunc ex , juſtitia in & judicio in illud fulciendum ad &
וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד־
Verbum .hoc faciet exercituum Domini Zelus.ſeculum in
8 עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃ דָּבָר
ſcient Et .Iſrael in cecidit & , Jahacob in Dominus miſit
9 שָׁלַח אֲדֹנָי בְּיַעֲקֹב וְנָפַל בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְיָדְעוּ
, ſuperbia in , Someron habitans & , Ephraim ipſe omnis populus
הָעָם כֻּלּוֹ אֶפְרַיִם וְיוֹשֵׁב שֹׁמְרוֹן בְּגַאֲוָה
, ceciderunt Lateres : dicendo , cordis magnitudine in &
10 וּבְגֹדֶל לֵבָב לֵאמֹר׃ לְבֵנִים נָפָלוּ
cedros ſed , ſunt ſuccisæ ſycomori : ædificabimus lapide exciſo &
וְגָזִית נִבְנֶה שִׁקְמִים גֻּדָּעוּ וַאֲרָזִים
, eum ſuper Reſin hoſtes Dominus elevabit Et .immutabimus
11 נַחֲלִיף׃ וַיְשַׂגֵּב יְהוָה אֶת־צָרֵי רְצִין עָלָיו
Peliſtim & , Oriente ab Aram .commiſcebit ejus inimicos &
12 וְאֶת־אֹיְבָיו יְסַכְסֵךְ׃ אֲרָם מִקֶּדֶם וּפְלִשְׁתִּים
omni In .ore toto in Iſrael devorabunt & ; retro à
מֵאָחוֹר וַיֹּאכְלוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־פֶּה בְּכָל־
.extenta ejus manus adhuc ſed , ejus naſus eſt averſus non hoc
זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃
& , ipſum percutientem ad reverſus eſt non populus &
13 וְהָעָם לֹא־שָׁב עַד־הַמַּכֵּהוּ וְאֶת־
Dominus excidit Et .quæſierunt non exercituum Dominum
14 יְהוָה צְבָאוֹת לֹא דָרָשׁוּ׃ וַיַּכְרֵת יְהוָה
.una die juncum & curvum ramum, caudam & caput Iſrael ab
מִיִּשְׂרָאֵל רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה וְאַגְמוֹן יוֹם אֶחָד׃
docens propheta & : caput ipſe , faciebus acceptus & , Senex
15 זָקֵן וּנְשׂוּא־פָנִים הוּא הָרֹאשׁ וְנָבִיא מוֹרֶה־
populum beatificantes erunt Et .cauda ipſe , mendacium
16 שֶׁקֶר הוּא הַזָּנָב׃ וַיִּהְיוּ מְאַשְּׁרֵי הָעָם־
Ideo .abſorpti ejus beatificati & : facientes errare , iſtum
17 הַזֶּה מַתְעִים וּמְאֻשָּׁרָיו מְבֻלָּעִים׃ עַל־כֵּן
, ejus pupillorum & , Dominus lætabitur non ejus adoleſcentulis ſuper
עַל־בַּחוּרָיו לֹא־יִשְׂמַח אֲדֹנָי וְאֶת־יְתֹמָיו
, hypocrita ipſe omnis quia : miſerebitur non ejus viduarum &
וְאֶת־אַלְמְנֹתָיו לֹא יְרַחֵם כִּי כֻלּוֹ חָנֵף
eſt averſus non hoc omni In .ſtultitiam loquens os omne &, malignus &
וּמֵרַע וְכָל־פֶּה דֹּבֵר נְבָלָה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב
eſt ſuccenſa Quia .extenta ejus manus adhuc ſed : ejus naſus
18 אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ כִּי־בָעֲרָה
ſuccendetur & : vorabit ſpinam & , veprem ; impietas ignis tanquam
כָאֵשׁ רִשְׁעָה שָׁמִיר וָשַׁיִת תֹּאכֵל וַתִּצַּת
fervida ira In .fumi altitudine ſe extulerunt & , ſylvæ perplexitatibus in
19 בְּסִבְכֵי הַיַּעַר וַיִּתְאַבְּכוּ גֵּאוּת עָשָׁן׃ בְּעֶבְרַת
eſca tanquam populus fuit & : terra eſt obſcurata exercituum Domini
יְהוָה צְבָאוֹת נֶעְתַּם אָרֶץ וַיְהִי הָעָם כְּמַאֲכֹלֶת
, dexteram ad ſe ſeparabit Et .parcent non ſuum fratrem ad vir : ignis
20 אֵשׁ אִישׁ אֶל־אָחִיו לֹא יַחְמֹלוּ׃ וַיִּגְזֹר עַל־יָמִין
unuſquiſque : ſaturabuntur non & , ſiniſtram ad comedet &, eſuriet &
וְרָעֵב וַיֹּאכַל עַל־שְׂמֹאול וְלֹא שָׂבֵעוּ אִישׁ
Ephraim & , Ephraim Menaſſeh .comedent ſui brachii carnem
21 בְּשַׂר־זְרֹעוֹ יֹאכֵלוּ׃ מְנַשֶּׁה אֶת־אֶפְרַיִם וְאֶפְרַיִם
eſt averſus non hoc omni in, Jehudah contra ipſi ſimul , Menaſſeh
אֶת־מְנַשֶּׁה יַחְדָּו הֵמָּה עַל־יְהוּדָה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב
.extenta ejus manus adhuc ſed, ejus naſus
אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

Verſio VULG. LAT.

7 Multiplicabitur ejus imperiũ, & pacis non erit finis: ſuper ſolium David, & ſuper regnum ejus ſedebit: ut confirmet illud, & corroboret in judicio & juſtitia, amodò & uſque in ſempiternum: zelus Domini exercituum faciet hoc. 8 Verbum miſit Dominus in Jacob, & cecidit in Iſrael. 9 Et ſciet omnis populus Ephraim, & habitantes Samariam, in ſuperbia & magnitudine cordis dicentes; 10 Lateres ceciderunt, ſed quadris lapidibus ædificabimus: ſycomoros ſucciderunt, ſed cedros 11 immutabimus. Et elevabit Dominus hoſtes Raſin ſuper eum, & inimicos ejus in tumulum 12 vertet: Syriam ab Oriente, et Philiſthiim ab Occidente: & devorabunt Iſrael toto ore. In omnibus his non eſt averſus furor ejus, ſed adhuc manus ejus 13 extenta: Et populus non eſt reverſus ad percutientem ſe, et Dominum exercituum non in- 14 quiſierunt. Et diſperdet Dominus ab Iſrael caput & caudam, incurvantem & refrænan- 15 tem, die unâ. Longævus & honorabilis, ipſe eſt caput: & propheta docens mendacium, 16 ipſe eſt cauda. Et erunt, qui beatificant populum iſtum, ſeducentes: & qui beatificantur, 17 præcipitati. Proper hoc ſuper adoleſcentulis ejus non lætabitur Dominus: & pupillorum ejus, & viduarum non miſerebitur: quia omnis hypocrita eſt & nequam, & univerſum os locutum eſt ſtultitiam. In omnibus his non eſt averſus furor ejus, ſed adhuc manus ejus 18 extenta. Succenſa eſt enim quaſi ignis impietas, veprem & ſpinam vorabit: & ſuccendetur in denſitate ſaltûs, & con- 19 volvetur ſuperbia fumi. In ira Domini exercituum conturbata eſt terra, & erit populus quaſi eſca ignis: vir fra- 20 tri ſuo non parcet. Et declinabit ad dexteram, & eſuriet: & comedet ad ſiniſtram, & non ſaturabitur: unuſquiſque carnem brachii ſui vorabit; Manaſſes Ephraim, et Ephraim Manaſſen, ſimul ipſi contra Ju- 21 dam. In omnibus his non eſt averſus furor ejus, ſed adhuc manus ejus extenta.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

7 Μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, ϗ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὅριον· ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβὶδ, ϗ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, κατορθῶσαι αὐτὴν, ϗ ἀντιλαβέσθαι (μ) ἐν κρίματι ϗ ἐν δικαιοσύνῃ, ἀπὸ τοῦ νῦν ϗ εἰς τὸν (ν) αἰῶνα. ὁ ζῆλος 8 κυρίου Σαβαὼθ ποιήσει ταῦτα. Θάνατον ἀπέστειλε κύριος ἐπὶ Ἰακὼβ, ϗ ἦλθεν 9 ἐπὶ Ἰσραήλ. Καὶ γνώσονται πᾶς ὁ λαὸς τοῦ Ἐφραὶμ, ϗ οἱ (ξ) καθήμενοι ἐν Σαμαρείᾳ, ἐφ' ὕβρει ϗ ὑψηλῇ καρδίᾳ λέγοντες, 10 Πλίνθοι πεπτώκασιν, ἀλλὰ δεῦτε λαξεύσωμεν λίθους, ϗ (ο) κόψωμεν συκαμίνους ϗ κέδρους, ϗ (˙) οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πύργον. 11 Καὶ ῥάξει ὁ Θεὸς τοὺς (π) ἐπανισταμένους ἐπὶ ὄρος Σιὼν ἐπ' αὐτὸν, ϗ τοὺς ἐχθροὺς (ρ) 12 διασκεδάσει. Συρίαν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν, ϗ τοὺς Ἕλληνας ἀφ' ἡλίου δυσμῶν, τοὺς κατεσθίοντας τὸν Ἰσραὴλ ὅλῳ τῷ στόματι. (σ) ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς, 13 ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. Καὶ ὁ λαὸς οὐκ (¨) ἐπεστράφη, ἕως ἐπλήγη, ϗ τὸν κύριον οὐκ 14 (τ) ἐζήτησε. Καὶ ἀφεῖλε κύριος ἀπὸ Ἰσραὴλ, κεφαλὴν ϗ οὐρὰν, μέγαν ϗ μικρὸν, 15 ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, Πρεσβύτην, ϗ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας, αὕτη ἡ ἀρχή· ϗ προφήτην διδάσκοντα ἄνομα, οὗτος ἡ οὐρά. 16 Καὶ ἔσονται οἱ μακαρίζοντες τὸν λαὸν τοῦτον πλανῶντες, ϗ πλανῶσιν, ὅπως 17 (ϛ) καταπίνωσιν αὐτούς. Διὰ τοῦτο ἐπὶ τοὺς νεανίσκους (υ) αὐτῶν οὐκ εὐφρανθήσεται ὁ κύριος, ϗ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῶν ϗ τὰς χήρας αὐτῶν οὐκ ἐλεήσει· ὅτι πάντες ἄνομοι ϗ πονηροὶ, ϗ πᾶν στόμα λαλεῖ ἄδικα. ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς, ἀλλ' 18 ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. Καὶ καυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ἀνομία, ϗ ὡς ἄγρωστις ξηρὰ βρωθήσεται ὑπὸ πυρός· ϗ καυθήσεται ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ δρυμοῦ, καὶ συγκαταφάγεται τὰ 19 κύκλῳ τῶν βουνῶν πάντα. Διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου (φ) συγκέκαυται ἡ γῆ ὅλη. ϗ ἔσται ὁ λαὸς ὡς (χ) κατακεκαυμένος ὑπὸ πυρός. ἄνθρωπος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐλε- 20 ήσει· Ἀλλὰ ἐκκλινεῖ εἰς τὰ δεξιὰ, ὅτι πεινάσει, ϗ φάγεται ἐκ τῶν ἀριστερῶν, ϗ οὐ μὴ ἐμπλησθῇ ἄνθρωπος ἔσθων τὰς σάρκας τοῦ βραχίονος (ψ) αὐτοῦ. φάγεται γὰρ (ω) Μανασσῆς τοῦ Ἐφραὶμ, ϗ Ἐφραὶμ τοῦ (˝) Μανασσῆ, ὅτι ἅμα πολιορκήσουσι τὸν Ἰούδαν. 21 Ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή.

Magnus principatus illius, & pacis ejus non eſt terminus: ſuper thronum David, & regnum ejus, ut corrigat illud, & auxilietur in judicio, & in juſtitia ex hoc nunc, & in ſeculum. Zelus Domini Sabaoth faciet hæc. 8 *(i) Mortem miſit Dominus ſuper Jacob: & venit ſuper Iſrael.* 9 *Et cognoſcent omnis populus Ephræm, & ſedentes in Samaria, in contumelia & excelſo corde dicentes;* 10 *Lateres ceciderunt: ſed venite, dolemus lapides, & ſuccidamus ſycomoros, & cedros, & ædificemus nobis turrim.* 11 *Et allidet Deus eos, qui conſurgunt contra montem Sion, (k) ſuper eum, & (l) inimicos diſſipabit:* 12 *Syriam à Solis ortu, & Græcos à Solis occaſu, devorantes Iſrael toto ore. In omnibus his non eſt averſus furor: ſed adhuc manus excelſa.* 13 *Et populus non eſt reverſus; donec percuſſus eſt: & Dominum non quæſierunt.* 14 *Et (m) abſtulit Dominus ab Iſrael, caput, & caudam, magnum, & parvum, in una die,* 15 *Senem, & (n) eos qui facies admirantur: (hoc eſt principium:) et prophetam docentem iniqua: (hic eſt cauda.)* 16 *Et erunt qui beatum dicunt populum iſtum, ſeducentes: et ſeducunt, ut devorent eos.* 17 *Propter hoc ſuper adoleſcentulis eorum non lætabitur Dominus: & pupillorum eorum, et viduarum eorum non miſerebitur: quoniam omnes iniqui, & nequam; et omne os loquitur injuſta. In omnibus his non eſt averſus (o) furor, ſed adhuc manus excelſa.* 18 *Et ſuccendetur quaſi ignis, iniquitas: & tanquam gramen ſiccum, vorabitur ab igne: et ſuccendetur in denſitatibus ſaltûs: et devorabit quæ in circuitu collium omnia:* 19 *Propter furorem iræ Domini combuſta eſt tota terra, & erit populus tanquam combuſtus ab igne.* 20 *Homo fratris ſui non miſerebitur: Sed declinabit ad dexteram, quia eſuriet: & comedet à ſiniſtris, & non ſaturabitur; homo comedens carnes brachii ſui. Comedet enim Manaſſes Ephræm, et Ephræm Manaſſem: quoniam ſimul oppugnabunt Judam.* 21 *In his omnibus non eſt averſus furor, ſed adhuc manus excelſa.*

MS.A. (μ) αὐτῆς ἐν δικαιοσύνῃ ϗ ἐν κρίματι, ἀπὸ (ν) αἰῶνα χρόνον. (ξ) ἐγκαθήμενοι (ο) ἐκκόψωμεν (˙) ᾠκοδομήσωμεν (π) ἐπανισταμένους ἐπ' ὄρους Σιὼν ἐπ' αὐτοὺς, (ρ) αὐτῶν διασκεδάσει. (σ) ἐπεὶ τούτοις πᾶσιν (¨) ἀπεστράφη, (τ) ἐξεζήτησε. (ϛ) καταπίωσιν (υ) οὐκ εὐφρανθήσεται (φ) συγκαυθήσεται (χ) ὑπὸ πυρὸς κατακεκαυμένος. (ψ) τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. (ω) Μαννασῆ (˝) Μαννασῆ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 סַגִּי רְבוּ לְעָבְדֵי אוֹרַיְתָא וּלְנָטְרֵי שְׁלָמָא לֵית סוֹף עַל כּוּרְסֵיהּ דָּוִד וְעַל מַלְכוּתֵיהּ לְאַתְקָנָא
8 יָתַהּ וּלְמִבְנַהּ בְּדִינָא וּבִזְכוּתָא מִכְּעַן וְעַד עָלְמָא בְּמֵימְרָא דַּיְיָ צְבָאוֹת תִּתְעֲבֵד דָּא: פִּתְגָּמָא
9 שְׁלַח יְיָ בִּדְבֵית יַעֲקֹב וְאִשְׁתְּמַע בְּיִשְׂרָאֵל: וְאִתְרַבְרַבוּ עַמָּא כּוּלְּהוֹן אֶפְרַיִם וְיָתֵב שֹׁמְרוֹן
10 בְּרַבּוּ וּבִתְקוֹף לְבַב לְמֵימַר: רֵישַׁיָּא גְלוֹ וּדְטָבִין מִנְּהוֹן נְמַנֵּי נִכְסַיָּא אִתְבְּזִיזוּ וּדְשַׁפִּירִין
11 12 מִנְּהוֹן נִקְנֵי: וְתַקִּיף יְיָ סָנְאָה רְצִין עֲלוֹהִי וְיָת בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי יְעָרֵר: אֲרָם מִמַּדִּנְחָא
וּפְלִשְׁתָּאֵי מִמַּעַרְבָא וּבְזוֹ יָת נִכְסֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל אֲתַר בְּכָל דָּא לָא תָבוּ מֵחוֹבֵיהוֹן דִּיתִיב
13 רוּגְזֵיהּ מִנְּהוֹן וַעֲד כְּעַן מַתְקְפִין מְרָדֵיהוֹן וְעוֹד מַחֲתֵיהּ עֲתִידָה לְאִתְפְּרָע מִנְּהוֹן: וְעַמָּא
14 לָא תָבוּ לְפוּלְחַן מִן דְּאַיְתִי עֲלֵיהוֹן מַחָא וְאוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת לָא תְבָעוּ: וְשֵׁיצִי יְיָ
15 מִיִּשְׂרָאֵל רֵישׁ וְהֶגְמוֹן שִׁלְטוֹן וְאִטְרוֹן יוֹמָא חַד: סָב וּנְסִיב אַפִּין הוּא רֵישָׁא וְסָפַר מַלִּיף
16 17 שְׁקַר הוּא חַלָּשָׁא: וַהֲווֹ מְשַׁבְּחֵי עַמָּא הָדֵין מַטְעַן וְרַבְרְבָנוֹהִי מְסַלְעֲמִין: עַל כֵּן עַל
עוּלֵימוֹהִי לָא יֶחְדֵּי יְיָ וְעַל יַתְמוֹהִי וְעַל אַרְמְלָתוֹהִי לָא יְרַחֵם אֲרֵי כוּלְּהוֹן חַנְפִין וּבִישִׁין
וְכָל פּוּמְהוֹן מְמַלְּלִין שְׁקַר בְּכָל דָּא לָא תָבוּ מֵחוֹבֵיהוֹן דִּיתוּב רוּגְזֵיהּ מִנְּהוֹן וְעַד כְּעַן
18 מַתְקְפִין מְרָדֵיהוֹן וְעוֹד מַחֲתֵיהּ עֲתִידָא לְאִתְפְּרָעָא מִנְּהוֹן: אֲרֵי תַדְלֵיק כְּאֶשָּׁתָא פּוּרְעָנוּת
19 חוֹבֵיהוֹן חַטָּאָה וְחַיָּבַיָּא תְשֵׁיצֵי וְתִשְׁלוֹט בִּשְׁאָר עַמָּא וּתְשֵׁיצֵי סְגֵי מַשִׁרְיָתָא: בִּתְעֲבוּר מִן
20 קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת חֲרוּכַת אַרְעָא וַהֲוָה עַמָּא כִּיקִידַת נוּר גְּבַר עַל אֲחוּהִי לָא חָיְסִין: וּבְזוֹ מִן
21 דָּרוֹמָא וּכְפִין וְשֵׁיצִי מִן צִפּוּנָא וְלָא סְבַע גְּבַר נִכְסֵי קָרִיבֵיהּ יִבּוֹזוּן: דְּבֵית מְנַשֶּׁה עִם דְּבֵית
אֶפְרַיִם וּדְבֵית אֶפְרַיִם עִם דְּבֵית מְנַשֶּׁה כַּחֲדָא יִתְחַבְּרוּן לְמֵיתֵי עַל דְּבֵית יְהוּדָה בְּכָל
דָּא לָא תָבוּ מֵחוֹבֵיהוֹן דִּיתוּב רוּגְזֵיהּ מִנְּהוֹן וְעַד כְּעַן מַתְקְפִין מְרָדֵיהוֹן וְעוֹד מַחֲתֵיהּ
עֲתִידָא לְאִתְפְּרָעָא מִנְּהוֹן:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Multiplicabitur magnitudo operantibus legem, & cuſtodientibus pacem, 7 non erit finis, ſuper ſolium David & ſuper regnum ejus: ut ſtabiliat & ædificet illud in judicio & in juſtitia, à modo & uſq; in ſeculum. Verbo Dñi exercituum fiet hoc. Verbum miſit Dñs in domum Jacob, & auditum eſt in 8 Iſrael. Et magnificatꝰ eſt populus omnis, Ephraim & habitator Samariæ, 9 in magnitudine & in fortitudine cordis, dicentes: Principes tranſmigra- 10 runt, & meliores eis conſtituemꝰ: ſubſtantiæ direptæ ſunt, & pulchriora his ememus. Et confortabit Dñs hoſtes Raſin ſuper eum, & inimicos ejus 11 excitabit. Syriam ab Oriente, & Philiſtæos ab Occidente; & diripuerunt 12 ſubſtantiam Iſrael in omni loco. In omnibꝰ his non ſunt converſi à peccatis ſuis, ut averteretur ira ejus ab eis: & adhuc retinent ſcelera ſua, & adhuc plaga ejꝰ futura eſt, ut vindictam ſumat ab eis. Et populꝰ non eſt con- 13 verſus ad cultum Dei, donec adduxit ſuper eos percuſſionem: & doctrinã à facie Dñi exercituũ non quæſierunt. Et diſperdet Dñs ab Iſrael principẽ & 14 præfectũ, dominatorẽ, & ſatrapam in die una. Senex & acceptabilis vultu 15 ipſe eſt princeps: & ſcriba docens mendaciũ, ipſe eſt infirmꝰ. Et fuerunt 16 laudantes populũ hunc ſeducentes, & principes ejus deglutientes. Propter 17 hoc ſuper adoleſcentulis ejus non lætabitur Dñs; & ſuper pupillis ejꝰ & ſuper viduis ejꝰ non miſerebitur; quia omnes ſunt hypocritæ & maligni: & omne os eorum locutum eſt mendacium. In omnibꝰ his non ſunt converſi à peccatis ſuis, ut avertatur furor ejus ab eis: & adhuc retinent ſcelera ſua, & adhuc plaga ejus futura eſt, ut vindictã ſumat ab eis. Quoniam ſuccenſa 18 eſt quaſi ignis ultio peccatorum eorum: *peccatores &* impios conſumet, & dominabitur in reliquum populũ, & conſumet multitudinem exercituum. Præ ira à facie Dñi exercituum *aduſta* eſt terra, & fuit populꝰ ſicut incen- 19 dium ignis. Vir ſuper fratrem ſuum non miſerebitur. Et diripiet ab Auſtro, 20 & eſuriet; & conſumet ab Aquilone, & non ſaturabitur: unuſquiſq; ſubſtantiam proximi ſui diripient, Viri domus Manaſſe cum domo Ephraim, 21 & viri domus Ephraim cum domo Manaſſe ſimul jungentur, ut veniant contra domum Juda. In *omni* hoc non ſunt converſi à peccatis ſuis, ut averteretur furor ejus ab eis: & adhuc retinent ſcelera ſua, & adhuc plaga ejus futura eſt, ut vindictam ſumat ex eis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܠܣܘܓܐܗ ܕܫܘܠܛܢܗ . ܘܠܫܠܡܗ ܠܝܬ ܣܟܐ. ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ. ܘܥܠ 7
ܡܠܟܘܬܗ. ܕܢܬܩܢܝܗ̇ ܘܢܣܡܟܝܗ̇ ܒܕܝܢܐ ܘܒܙܕܝܩܘܬܐ. ܡܢ ܗܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡ.
ܛܢܢܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܢܥܒܕ ܗܕܐ. * ܦܬܓܡܐ ܫܕܪ ܡܪܝܐ ܒܝܥܩܘܒ ܘܢܦܠ ܒܐܝܣܪܝܠ. 8
* ܘܢܕܥܘܢ ܥܡܡܐ ܟܠܗܘܢ ܐܦܪܝܡ ܘܥܡܘܪܘܗ̇ ܕܫܡܪܝܢ. ܒܫܘܒܗܪܐ ܘܒܪܘܪܒܐ ܕܠܒܐ. 9
ܘܐܡܪܝܢ. * ܠܒܢܐ ܢܦܠܘ. ܘܟܐܦܐ ܢܦܣܘܠ. ܬܐܢܐ ܦܩܥܬܐ ܢܩܨܘܨ. ܘܐܪܙܐ ܢܚܠܦ. * ܘܢܥܫܢ 10 11
ܡܪܝܐ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܕܪܨܝܢ ܥܠܘܗܝ. ܘܠܣܢܐܘܗܝ ܢܚܪܘܒ. * ܠܐܕܘܡ ܡܢ ܡܕܢܚܐ 12
ܘܦܠܣܛܝܐ ܡܢ ܡܥܪܒܐ. ܘܢܐܟܠܘܢܗ ܠܐܝܣܪܝܠ ܒܟܠܗ ܦܘܡܗܘܢ. ܘܒܟܠܗܝܢ
ܗܠܝܢ ܠܐ ܗܦܟ ܪܘܓܙܗ. ܐܠܐ ܥܘܕ ܐܝܕܗ ܪܡܐ. * ܘܥܡܐ ܠܐ ܐܬܦܢܝ ܥܕܡܐ 13
ܕܐܬܡܚܝ. ܘܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܠܐ ܒܥܐ. * ܘܢܘܒܕ ܡܪܝܐ ܡܢ ܐܝܣܪܝܠ . ܪܫܐ 14
ܘܕܘܢܒܐ. ܒܝܘܡܐ ܚܕ. * ܣܒܐ ܘܢܣܒ ܒܐܦܐ ܗܘܝܘ ܪܫܐ. ܘܢܒܝܐ ܕܡܠܦ 15
ܫܘܩܪܐ ܗܘܝܘ ܕܘܢܒܐ. * ܘܢܗܘܘܢ ܡܛܘܒܢܘܗܝ ܕܥܡܐ ܗܢܐ . ܡܛܥܝܢܐ 16
ܘܡܛܥܝܢ ܠܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܢܚܕܐ ܡܪܝܐ ܒܛܠܝܘܗܝ. ܘܥܠ ܝܬܡܘܗܝ 17
ܘܥܠ ܐܪܡܠܬܗܘܢ. ܠܐ ܢܪܚܡ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܚܢܦܐ ܘܒܝܫܐ. ܘܟܠ ܦܘܡ
ܡܡܠܠ ܫܛܝܘܬܐ. ܘܒܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܗܦܟ ܪܘܓܙܗ. ܐܠܐ ܥܘܕ ܐܝܕܗ ܪܡܐ.
* ܡܛܠ ܕܝܩܕܬ ܚܛܝܬܐ ܐܝܟ ܢܘܪܐ. ܘܬܐܟܘܠ ܟܘܒܐ ܘܚܘܚܐ. ܘܬܘܩܕ ܥܒܝܬܐ 18
ܕܥܒܐ. ܘܢܬܚܒܟܘܢ ܒܬܢܢܐ ܓܒܝܐ. * ܒܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܬܙܘܥ ܐܪܥܐ. ܘܢܗܘܐ 19
ܥܡܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܟܠܬܗ ܢܘܪܐ. ܘܓܒܪ ܥܠ ܐܚܘܗܝ ܠܐ ܢܚܘܣ. * ܘܢܦܣܘܩ ܥܠ ܝܡܝܢܗ 20
ܘܢܟܦܢ. ܘܢܐܟܘܠ ܥܠ ܣܡܠܗ ܘܠܐ ܢܣܒܥ. ܓܒܪ ܒܣܪܐ ܕܕܪܥܗ. * ܢܐܟܘܠ 21
ܡܢܫܐ ܠܐܦܪܝܡ. ܘܐܦܪܝܡ ܠܡܢܫܐ. ܘܐܟܚܕܐ ܥܠ ܝܗܘܕܐ. ܘܒܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܠܐ
ܗܦܟ ܪܘܓܙܗ. ܐܠܐ ܥܘܕ ܐܝܕܗ ܪܡܐ.

* Cujus principatûs amplitudini & paci nullus 7 erit terminus ſuper ſolium Davidis & regnũ ejus, ut ſtabiliat illud fulciátque judicio & juſtitiâ, è nunc in æternum uſque: zelus Domini fortiſſimi id præſtabit. Sermonem 8 miſit Dominus in Jacob, & cadet in Iſraelem. Et ſcient omnes populi, Aphrem, & 9 incolæ Samariæ, cum faſtu & magnitudine cordis; & dicent, Lateres ponamus, & la- 10 pides cædamus, ficus ſylveſtres amputemus, cedróſque ſubſtituamus. At roborabit Do- 11 minus adverſarios & inimicos Raſanis contra ipſum; Adumæos *videlicet* ab Oriente, 12 & Paleſtinos ab Occidente; & devorabunt Iſraelem toto ore ſuo: in his tamen omnibus non avertetur furor ejus, ſed adhuc elata erit manus ejus: Quia populus non converte- 13 tur donec percutiatur, & Dominum fortiſſimum non quærent. Perdétq; Dominus ex Iſ- 14 raele caput & caudam eodem die: (Senex 15 & honorabilis vultu, is eſt caput; & propheta docens falſitatem, is eſt cauda) Et be- 16 nefactores hujus populi, erunt ſeductores & immerſores ejus. Propterea non præbebit 17 lætitiam Dominus de juvenibus eorum, & pupillorum ac viduarum eorum non miſerebitur; quòd omnes impii ſint ac maligni, & omne os ſtultitiam loquatur: & cum his omnibus nequaquam avertetur furor ejus, ſed adhuc manus ejus erit erecta. Quoniam ex- 18 arſit peccatum velut ignis, & devorabit vepres ac ſentes, & comburet ſylvæ ramos, & fumo irretientur electi. Ex objurgatione 19 Domini potentiſſimi contremiſcet terra, & evadet populus ut is quem conſumpſit ignis, & alter alterius haud miſerebitur. Scindet 20 ad dexteram ſuam, tamen eſuriet; comedétque ad ſiniſtram ſuam, nec tamen ſaturabitur quiſque carne brachii ſui. Comedet 21 Manaſſes Aphremum, & Aphrem Manaſſem, & ambo contra Judam *venient*: et cum his omnibus nequaquam avertetur ira ejus, ſed adhuc erit elata manus ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رِيَاسَتُهُ عَظِيمَةٌ * وَلَيْسَ لِسَلَامَتِهِ حَدٌّ * عَلَي كُرْسِيِّ دَاوُدَ وَمَمْلَكَتِهِ * لِيُقَوِّمَهَا وَيُصْعِدَهَا 7
بِالْعَدْلِ وَالْإِنْصَافِ * مِنَ الْآنَ وَإِلَي الْأَبَدِ * غَيْرَةُ رَبِّ الْجُيُوشِ تَفْعَلُ هٰذَا *

* قِرْيَانُ الْبِرِّ *

* أَرْسَلَ الرَّبُّ مَوْتًا عَلَي يَعْقُوبَ * وَجَاءَ عَلَي إِسْرَائِيلَ * وَسَيَعْلَمُ كُلُّ شَعْبِ أَفْرَامَ وَالْجُلُوسُ 8 9
فِي السَّامِرَةِ * بِتَعَظُّمٍ وَقَلْبٍ مُرْتَفِعٍ يَقُولُونَ * اللَّبِنُ يَتَسَاقَطُ * لَكِنْ هَلُمُّوا نَنْحِتُ الْحِجَارَةَ * 10
وَنَقْطَعُ التُّوتَ وَالْأَرْزَ * وَنَبْنِي لَنَا بُرُوجًا * وَيُقَوِّي اللّٰهُ الْقَائِمِينَ عَلَي جَبَلِ صِهْيُونَ وَعَلَي 11
أُورُوسَلِيمَ عَلَيْهِمْ * وَيَصْرِفُ أَعْدَاءَ يَهُودَا * أَهْلَ سُورِيَةَ مِنْ مَشَارِقِ الشَّمْسِ * وَالْيُونَانِيِّينَ 12
مِنْ مَغَارِبِ الشَّمْسِ * الَّذِينَ يَأْكُلُونَ شَعْبِي بِكُلِّ فَمٍ * وَمَعَ هٰذِهِ كُلِّهَا لَمْ يَرْتَدَّ غَضَبُهُ *
لَكِنْ يَدُهُ أَيْضًا عَالِيَةٌ * وَالشَّعْبُ لَمْ يَرْجِعْ حَتَّي ضُرِبَ * وَلَمْ يَطْلُبْ رَبَّ الْقُوَّاتِ * وَانْتَزَعَ 13 14
الرَّبُّ مِنْ إِسْرَائِيلَ الرَّأْسَ وَالذَّنَبَ * الْكَبِيرَ وَالصَّغِيرَ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ * وَالشَّيْخُ وَالَّذِينَ 15
يَتَعَجَّبُونَ بِالْوُجُوهِ * هٰذَا الرَّأْسُ * وَالنَّبِيُّ الَّذِي يُعَلِّمُ الْإِثْمَ هُوَ الذَّنَبُ * وَيَكُونُ الَّذِينَ 16
يُطَوِّبُونَ هٰذَا الشَّعْبَ ضَالِّينَ وَمُضِلِّينَ كَيْ يَبْتَلِعُوهُ * لِأَجْلِ هٰذَا مَا يُسَرُّ اللّٰهُ بِأَحْدَاثِهِمْ * 17
وَأَيْتَامِهِمْ وَأَرَامِلِهِمْ * لَا يَرْحَمُ * لِأَنَّهُمْ كُلَّهُمْ أَثَمَةٌ وَخُبَثَاءُ * وَكُلُّ فَمٍ يَتَكَلَّمُ بِالْمَظَالِمِ * وَفِي هٰذِهِ كُلِّهَا
لَمْ يَرْتَدَّ غَضَبُهُ بَلْ يَدُهُ أَيْضًا عَالِيَةٌ * وَسَيَضْطَرِمُ الْإِثْمُ كَالنَّارِ * وَمِثْلَ حَشِيشٍ يَابِسٍ يُؤْكَلُ مِنَ 18
النَّارِ * وَيَشْعَلُونَ فِي غِيَابِ الْغَيْضَةِ * وَيَأْكُلُ جَمِيعَ مَا يَحُوطُ بِالتِّلَالِ * مِنْ أَجْلِ زَجْرِ غَضَبِ 19
رَبِّ الْجُيُوشِ احْتَرَقَتِ الْأَرْضُ كُلُّهَا * وَيَصِيرُ الشَّعْبُ مِثْلَ مُحْتَرِقٍ بِالنَّارِ * وَلَنْ يَرْحَمَ الْإِنْسَانُ أَخَاهُ *
* لَكِنْ يَجِيءُ إِلَي مَيَامِنِهِ * لِأَنَّهُ يَجُوعُ * وَيَأْكُلُ مِنْ مَيَاسِرِهِ * وَلَا يَشْبَعُ الْإِنْسَانُ الْآكِلُ لَحْمَ ذِرَاعِهِ * 20
* لِأَنَّ أَفْرَامَ يَأْكُلُ مَنَسِّي * وَمَنَسِّي يَأْكُلُ أَفْرَامَ * لِأَنَّهُمَا يُحَاصِرَانِ يَهُودَا مَعًا * وَفِي هٰذِهِ كُلِّهَا لَمْ 21
يَرْتَدَّ غَضَبُهُ لَكِنْ يَدُهُ أَيْضًا عَالِيَةٌ *

* *Dominium ejus maximum erit, & pacis ejus nullus erit finis ſuper ſolium & regnum Davidis, ut dirigat & attollat illud juſtitiâ & æquitate ex nunc & in æternum: zelus Domini exercituum factum eſt hoc.* 7

Lectio de juſtitia.

Miſit Dominus mortalitatem in Jacobum, & venit ſuper Iſraelem, 8 *Quam etiam experietur totus populus Aphremiticus, & ſedentes in Samaria, qui ſuperbo elatóque animo dicunt;* 9 *Lateres corruent, ſed venite, ſeccmus lapides, & moros cædamus atque cedros, & ædificamus nobis turres.* 10 *Verùm confortabit in eos Deus adverſarios montis Sion & Jeroſolymorum,* 11 *Dimittétque hoſtes Judæ, Syros ab oriente ſole, & Græcos ab occaſu ſolis, qui populum meum omnigeno ore comedent: his autem omnibus haudquaquam averſa eſt indignatio ejus, ſed manus ejus adhuc eſt elata.* 12 *Populus enim nequaquam fuerit reverſus, nec Dominum poteſtatum quæſierit, quoad percuſſus fuerit.* 13 *Auferétque Dominus ex Iſraele caput & caudam, magnum ac parvum eodem die:* 14 *(Senex, & qui facies demirantur, hi ſunt caput: & propheta qui docet iniquitates, is eſt cauda)* 15 *Et erunt qui beant hunc populum, errantes & ſeducentes, ut deglutiant eum.* 16 *Propter id ingrati erunt Deo juvenes eorum, & in pupillos & viduas eorum nullâ utetur clementiâ; quia flagitioſi ſunt omnes atque ſcelerati, & omne os loquitur flagitia: his autem omnibus non ceſſabit ira ejus, ſed manus ejus adhuc eſt alta.* 17 *Nam exardeſcet improbitas velut ignis, & veluti fœnum aridum conſumetur ab igne, & ardebunt in ſaltibus ſylvæ, & conſumetur quicquid circunjacet collibus.* 18 *Propter excandeſcentiam iræ Domini exercituum comburetur tota terra, fiétque populus ut is qui uſtulatus eſt igne, & nemo in fratrem ſuum clementiâ utetur;* 19 *Sed declinabit ad dexteram ſuam, eò quòd eſuriat, & comedet è ſiniſtra ſua, neque tamen ſaturabitur homo devorans carnem brachii ſui.* 20 *Nam Aphremus devorabit Manaſſen, & Manaſſes devorabit Aphremum, quoniam obſidebunt Judam ambo ſimul: his autem omnibus non ceſſabit ira ejus, ſed manus ejus adhuc eſt alta.* 21

יְשַׁעְיָה : י

CAP. X. י

.fecerūt ſcribere laborē,facientib⁹ ſcribere &,iniquitatis ſtatuta ſtatuentibus Væ
1 הוֹי הַחֹקְקִים חִקְקֵי־אָוֶן וּמְכַתְּבִים עָמָל כִּתֵּבוּ׃
;mei populi afflictorū judiciū rapiendū ad &,tenuium judicium pervertendum Ad
2 לְהַטּוֹת מִדִּין דַּלִּים וְלִגְזֹל מִשְׁפַּט עֲנִיֵּי עַמִּי
quid Et .diripiant pupillos & ,eorum ſpolium viduas exiſtendum ad
3 לִהְיוֹת אַלְמָנוֹת שְׁלָלָם וְאֶת־יְתוֹמִים יָבֹזּוּ׃ וּמַה־
quem Ad ? veniet longinquò à ,deſolatione in & ,viſitationis die in facietis
תַּעֲשׂוּ לְיוֹם פְּקֻדָּה וּלְשׁוֹאָה מִמֶּרְחָק תָּבוֹא עַל־מִי
corruit me Abſque? veſtram gloriā derelinquetis ubi & ? auxilio pro fugietis
4 תָּנוּסוּ לְעֶזְרָה וְאָנָה תַעַזְבוּ כְּבוֹדְכֶם׃ בִּלְתִּי כָרַע
eſt averſus non hoc omni In .cadent interfectos ſub & ,vinctum ſub
תַּחַת אַסִּיר וְתַחַת הֲרוּגִים יִפֹּלוּ בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב
,mei naſi virga Aſſur Væ .extenta ejus manus adhuc ſed,ejus naſus
5 אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ הוֹי אַשּׁוּר שֵׁבֶט אַפִּי
,eum mittam hypocritā gentē Ad.mea indignatio eorū manu in ipſa virga &
6 וּמַטֶּה־הוּא בְיָדָם זַעְמִי׃ בְּגוֹי חָנֵף אֲשַׁלְּחֶנּוּ
prædandum ad &,ſpoliū ſpoliandū ad,ei mandabo meæ iræ fervidæ populū ſup &
וְעַל־עַם עֶבְרָתִי אֲצַוֶּנּוּ לִשְׁלֹל שָׁלָל וְלָבֹז
non ipſe Et .platearum lutū ſicut conculcationē eū ponendū ad & ,prædam
7 בַּז וּלְשִׂימוֹ מִרְמָס כְּחֹמֶר חוּצוֹת׃ וְהוּא לֹא־
, ſuo corde in perdendum ad ſed :putabit ita non ej⁹ cor & , exiſtimabit ſic
כֵן יְדַמֶּה וּלְבָבוֹ לֹא־כֵן יַחְשֹׁב כִּי לְהַשְׁמִיד בִּלְבָבוֹ
mei principes Nónne:dicet Siquidem.paruū non gentes excidendum ad &
8 וּלְהַכְרִית גּוֹיִם לֹא מְעָט׃ כִּי יֹאמַר הֲלֹא שָׂרַי
Arphad ſicut non an ? Chalno Charchemis ſicut Nónne .reges ſimul
9 יַחְדָּו מְלָכִים׃ הֲלֹא כְּכַרְכְּמִישׁ כַּלְנוֹ אִם־לֹא כְאַרְפַּד
invenit Quemadmodum ? Someron Dammeſec ſicut Nónne ? Chamath
10 חֲמָת אִם־לֹא כְדַמֶּשֶׂק שֹׁמְרוֹן׃ כַּאֲשֶׁר מָצְאָה
, Jeruſalaim à eorum ſculptilia & ,vanitatis regna ad mea manus
יָדִי לְמַמְלְכֹת הָאֱלִיל וּפְסִילֵיהֶם מִירוּשָׁלִַם
,ej⁹ vanitatibus & , Someron feci quemadmodum Nónne .Someron à &
11 וּמִשֹּׁמְרוֹן׃ הֲלֹא כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשֹׁמְרוֹן וְלֶאֱלִילֶיהָ
compleverit cùm erit Et ?ejus doloribus & , Jeruſalaim faciam ſic
12 כֵּן אֶעֱשֶׂה לִירוּשָׁלִַם וְלַעֲצַבֶּיהָ׃ וְהָיָה כִּי־יְבַצַּע
viſitabo ; Jeruſalaim in & ,Sijon monte in ſuum opus omne Dominus
אֲדֹנָי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂהוּ בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִָם אֶפְקֹד
gloriam ſuper & , Aſſur regis cordis magnitudinis fructū ſuper
עַל־פְּרִי־גֹדֶל לְבַב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וְעַל־תִּפְאֶרֶת
, feci meæ manus fortitudine In :dixit Nam.ejus oculorum altitudinis
13 רוּם עֵינָיו׃ כִּי אָמַר בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי
,populorum terminos feci removere & :ſui prudens quia,mea ſapientia in &
וּבְחָכְמָתִי כִּי נְבֻנוֹתִי וְאָסִיר גְּבוּלֹת עַמִּים
potens tanquam feci deſcendere & , ſum deprædatus eorum præparata &
וַעֲתִידֹתֵיהֶם שׁוֹשֵׂתִי וְאוֹרִיד כַּאבִּיר
, populorum facultatem ad mea manus nidū veluti invenit Et .ſedentes
14 יוֹשְׁבִים׃ וַתִּמְצָא כַקֵּן יָדִי לְחֵיל הָעַמִּים
: congregavi ego terram omnem ,derelicta ova colligere ſecundùm &
וְכֶאֱסֹף בֵּיצִים עֲזֻבוֹת כָּל־הָאָרֶץ אֲנִי אָסָפְתִּי
.garriens & , os aperiens & , alam movens fuit non &
וְלֹא הָיָה נֹדֵד כָּנָף וּפֹצֶה פֶה וּמְצַפְצֵף׃
ſe magnificabit an ? ea in incidentem contra ſecuris gloriabitur Nunquid
15 הֲיִתְפָּאֵר הַגַּרְזֶן עַל הַחֹצֵב בּוֹ אִם־יִתְגַּדֵּל
,ipſam exaltantes , virgam agitare ſecundùm? eam agitantem contra ſerra
הַמַּשּׂוֹר עַל־מְנִיפוֹ כְּהָנִיף שֵׁבֶט אֶת־מְרִימָיו
.lignum non baculum exaltare ſecundùm
כְּהָרִים מַטֶּה לֹא־עֵץ׃

Verſio VUL. LAT.

CAP. X.

1 VÆ qui condunt leges iniquas: & ſcribentes, injuſtitiam 2 ſcripſerunt: Ut opprimerent in judicio pauperes, & vim facerent cauſæ humilium populi mei: ut eſſent viduæ præda eorum, & pupillos diriperent. 3 Quid facietis in die viſitationis, & calamitatis de longè venientis? ad cujus confugietis auxilium? & ubi derelinquetis 4 gloriam veſtram, Ne incurvemini ſub vinculo, & cum interfectis cadatis? Super omnibus his non eſt averſ⁹ furor ej⁹, ſed 5 adhuc manus ejus extenta. Væ Aſſur, virga furoris mei & baculus ipſe eſt, in manu eorum 6 indignatio mea. Ad gentē fallacem mittam eum, & contra populum furoris mei mandabo illi, ut auferat ſpolia, & diripiat prædam, et ponat illum in conculcationem quaſi lutum 7 platearum. Ipſe autem non ſic arbitrabitur, & cor ejus non ita exiſtimabit: ſed ad conterendum erit cor ejus, & ad internecionem gentium non 8 paucarum. Dicet enim; 9 Numquid non principes mei ſimul reges ſunt? numquid non ut Charcamis, ſic Calano; & ut Arphad, ſic Emath? numquid non ut Damaſcus, ſic Sa-10 maria? Quomodò invenit manus mea regna idoli, ſic & ſimulachra eorū de Jeruſalem, 11 & de Samaria. Numquid non ſicut feci Samariæ & idolis ejus, ſic faciam Jeruſalem & ſi-12 mulachris ejus? Et erit: cùm impleverit Dominus cuncta opera ſua in monte Sion, & in Jeruſalem, viſitabo ſuper fructum magnifici cordis regis Aſſur, & ſuper gloriam altitu-13 dinis oculorum ejus. Dixit enim; In fortitudine man⁹ meæ feci, & in ſapientia mea intellexi: & abſtuli terminos populorum, & principes eorum deprædatus ſum, & detraxi quaſi potens in ſublimi reſidentes. 14 Et invenit quaſi nidum manus mea fortitudinem populorum: & ſicut colliguntur ova, quæ derelicta ſunt, ſic univerſam terram ego congregavi: & non fuit qui moveret pennam, & a-15 periret os, & ganniret. Numquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecat in ea? aut exaltabitur ſerra contra eum, à quo trahitur? quomodò ſi elevetur virga contra elevantem ſe, & exaltetur baculus, qui utique lignum eſt.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ι΄.

1 ΟΥαὶ τοῖς γράφουσι πονηρίαν, γράφοντες 2 γὰρ, πονηρίαν γράφουσιν· Ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν, (α) ἁρπάζοντες κρίματα πενήτων τοῦ λαοῦ μου, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν (β) εἰς διαρ-3 παγὴν, καὶ ὀρφανὸν εἰς προνομήν. Καὶ τί ποιήσουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ (γ) τῆς ἐπισκοπῆς; ἡ γὰρ θλίψις ὑμῖν πόῤῥωθεν ἥξει· καὶ πρὸς τίνα καταφεύξεσθε τοῦ βοηθηθῆναι; καὶ ποῦ κα-4 ταλείψετε τὴν δόξαν ὑμῶν, Τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν (δ) εἰς ἀπαγωγήν; ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστρά-5 φη (ε) ὁ θυμὸς, ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. Οὐαὶ Ἀσσυρίοις, ἡ ῥάβδος τοῦ θυμοῦ μου, (ζ) καὶ 6 ὀργή ἐστιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Τὴν ὀργήν μου εἰς ἔθνος ἄνομον (η) ἀποστελῶ, καὶ τῷ ἐμῷ λαῷ συντάξω (θ) ποιῆσαι σκῦλα καὶ προνομὴν, καὶ καταπατεῖν τὰς πόλεις, καὶ θεῖ-7 ναι αὐτὰς εἰς κονιορτόν. Αὐτὸς δὲ οὐχ οὕτως ἐνεθυμήθη, καὶ τῇ ψυχῇ οὐχ οὕτως λελόγισται, ἀλλὰ ἀπαλλάξει ὁ νοῦς αὐτοῦ, καὶ (ι) τοῦ ἔθνη 8 ἐξολοθρεῦσαι οὐκ ὀλίγα. Καὶ ἐὰν εἴπωσιν 9 αὐτῷ, Σὺ μόνος εἶ ἄρχων· Καὶ ἐρεῖ, Οὐκ ἔλαβον τὴν χώραν τὴν ἐπάνω Βαβυλῶνος καὶ (κ) Χαλάννης, οὗ ὁ πύργος ᾠκοδομήθη, καὶ ἔλαβον Ἀραβίαν καὶ Δαμασκὸν καὶ Σαμάρει-10 αν. Ὃν τρόπον ταύτας ἔλαβον (λ), καὶ πάσας τὰς ἀρχὰς λήψομαι. ὀλολύξατε τὰ γλυπτὰ 11 ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν Σαμαρείᾳ. Ὃν τρόπον γὰρ ἐποίησα Σαμαρείᾳ, καὶ τοῖς χειροποιήτοις (μ) αὐτῆς, οὕτω ποιήσω καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ 12 τοῖς εἰδώλοις αὐτῆς. Καὶ ἔσται ὅταν συντελέσῃ κύριος πάντα ποιῶν ἐν τῷ ὄρει Σιὼν καὶ (ν) Ἱερουσαλὴμ, ἐπισκέψομαι ἐπὶ τὸν νοῦν τὸν μέγαν ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τῶν Ἀσσυρίων, καὶ ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς δόξης τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. 13 Εἶπε γὰρ, (ξ) Ἐν τῇ ἰσχύϊ ποιήσω, καὶ ἐν τῇ σοφίᾳ τῆς συνέσεως ἀφελῶ ὅρια ἐθνῶν, καὶ τὴν 14 ἰσχὺν αὐτῶν προνομεύσω. Καὶ σείσω πόλεις κατοικουμένας, καὶ τὴν οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι (ο) τῇ χειρὶ ὡς νοσσιὰν, καὶ ὡς καταλελειμμένα ᾠὰ ἀρῶ· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς δια-15 φεύξεταί (π) με, ἢ ἀντείπῃ μοι. Μὴ δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ; ἢ ὑψωθήσεται πρίων ἄνευ τοῦ ἕλκοντος αὐτόν; (ρ) ὡς ἄν τις ἄρῃ ῥάβδον ἢ ξύλον. καὶ οὐχ οὕτως,

MS.A. (α) καὶ ἁρπάζοντες (β) εἰς ἁρπαγὴν, (γ) ἐπισκοπῆς; (δ) εἰς ἀπαγωγήν; καὶ ὑποκάτω τῶν ἀνῃρημένων πεσοῦνται· ἐπεὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ (ε) θυμὸς, (ζ) καὶ ὀργῆς ἐν ταῖς χερσὶν (η) ἀποστελῶ, (θ) τοῦ ποιῆσαι (ι) τοῦ ἐξολεθρεῦσαι ἔθνη οὐκ ὀλίγα. (κ) Χαλάννη, (λ) ἐν τῇ χειρί μου, καὶ πάσας τὰς χώρας (μ) *αὐτοῖς, οὕτως (ν) ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἐπάξει ἐπὶ τὸν νοῦν τὸν μέγαν τὸν ἄρχοντα (ξ) Τῇ ἰσχύϊ ποιήσω, καὶ * τῇ συνέσεως τῆς σοφίας (ο) τῇ χειρί μου (π) μοι, (ρ) ὡσαύτως ἐάν τις

CAP. X.

VÆ ſcribentibus iniquitatem: 1 *ſcribentes enim, iniquitatem ſcribunt: Declinantes judicium* 2 *inopum, rapientes cauſam pauperum populi mei; ut ſit ipſis vidua in direptionem, & pupillus in prædam. Et quid facient in die viſitationis?* 3 *Tribulatio enim vobis de longè veniet: Et ad quem confugietis, ut auxiliū conſequamini? Et ubi derelinquetis gloriam veſtram, ut* 4 *non incidatis in (a) abductionem? In omnibus his non eſt averſa ira, ſed adhuc manus excelſa. Væ Aſſy-* 5 *riis: virga furoris mei, & ira eſt in manibus eorum. Iram meam in* 6 *gentem iniquam mittam, & populo meo præcipiam, ut faciat ſpolia, & prædam, & conculcet civitates, & ponat eas in pulverem. Ipſe au-* 7 *tem non ſic cogitavit, & animo non ita arbitratus eſt: ſed abſcedet mens ejus etiam, ut diſperdat gentes plurimas. Quòd ſi dixe-* 8 *rint ei, Tu ſolus es princeps: Et di-* 9 *cet; Non cepi regionem, quæ eſt ſupra Babylonem, & Chalanen, ubi turris ædificata eſt. Cepi autem Arabiam, & Damaſcum, & Samariam. Sicut has cepi; ſic omnes prin-* 10 *cipatus capiam. Ululate ſculptilia in Hieruſalem, & in Samaria. Sic-* 11 *ut enim feci Samariæ, & manufactis ejus; ſic faciam et Hieruſalem, & idolis ejus. Et erit, cùm con-* 12 *ſummaverit Dominus omnia faciens in monte Sion, & Hieruſalem; (b) viſitabo ſuper ſenſum magnū, ſuper principem Aſſyriorum, et ſuper altitudinem gloriæ oculorum ejus. Dixit enim; In fortitudine fa-* 13 *ciam, & in ſapientia intellectûs auferam terminos gentium, & for-* 14 *titudinem eorum deprædabor: Et concutiam civitates habitatas, & orbem terræ totum apprehendam manu quaſi nidum, & quaſi ova derelicta tollam: & non eſt qui effugiat me, aut contradicat (c)* 15 *mihi. Nunquid glorificabitur ſecuris ſine eo, qui cædit in ipſa? aut exaltabitur ſerra ſine eo, qui ipſam trahit? quomodò ſiquis elevet virgam, aut (d) lignum: & nōn ſic:*

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

1 וי דרשמין רשמין דמינס וכתב דליאו כתבין : לאסטאה מדין מסכנין ולמינס מה דרען
2 מחשיבי עמא בדינא למהוי ארמלן עדיהון וית נכסי יתמיא יבוזון : ומה תעבדון ליומא
3 דיסערון עליכון חוביכון ולרגוש עקא מרחיק ייתי לאן תערקון לסעיד והיכא תשבקון
4 יקרכון : בכן בר מן ארעכון אסירין תתאסרון ובר מקרויכון קטילין תתרמון בכל דא
[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. X.

VÆ qui ſignant ſignacula violentiæ, & ſcripturam laboris ſcribunt. 1 Ut evertant à jure pauperes, et vi rapiant id quod maximè volunt pauperes 2 populi mei in judicio: ut ſint viduæ præda eorum; & ſubſtantiam pupillorum diripiant. Et quid facietis in die qua viſitabuntur ſuper vos pec-3 cata veſtra? & in tumultu tribulationis quæ de longè veniet? quò fugietis ad auxilium? & quomodo relinquetis gloriam veſtram? Propterea 4 extra terram veſtram vinculis vinciemini, & extra civitates veſtras interfecti projiciemini. In omnibus his non ſunt converſi à peccatis ſuis, ut averteretur furor ejus ab eis, & adhuc retinent ſcelera ſua: & adhuc plaga ejus futura eſt, ut vindictam ſumat ab eis. Væ Aſſur dominium furoris 5 mei, & angelus miſſus à facie mea contra eos in maledictionem. Ad cœ-6 tum hypocriticū mittam eum, & ſuper populum qui tranſgreſſi ſunt legem meam mandabo illi, ut diripiat prædam & auferat ſpolium, & ut ponat eum in conculcationem quaſi lutum platearum. Et ipſe non ſic exiſtimat, 7 & in corde ſuo non ſic cogitat; ſed ad diſperdendum dicit in corde ſuo, & ut conſumat populos abſque miſericordia. Dicit enim: Nonne omnes 8 principes mei pariter quaſi reges reputati ſunt coram me? Nonne ſicut 9 Carchamis ſubjecta eſt coram me, ſic Calano? Nonne ſicut Arphat tradita eſt in manum meam, ſic Hemath? & ſicut feci Damaſco, ſic faciā Samariæ? Sicut invenit manus mea regna quæ colunt idola, & ſimulachra eorum ex 10 Hieruſalem & *ex ſtatuis Samariæ?* Nonne ſicut feci Samariæ & idolis 11 ejus; ſic faciam Hieruſalem & ſimulachris ejus? Et erit cùm conſumma-12 verit Dñs ut faciat omnia quæ dixit in monte Sion & in Hieruſalem, viſitabo ſuper opera elati cordis regis Aſſur, & ſuper laudem altitudinis oculorū ejus. Dixit enim: In fortitudine manus meæ feci, & in ſapientia mea; 13 quia intelligens ego ſum: & tranſmigrare feci populos de provincia in provinciā, & civitates laudabiles eorum deprædatus ſum, & detraxi in fortitudine habitantes in arcibus fortiſſimis. Et invenit quaſi nidum manus 14 mea ſubſtantiam populorum, & ſicut colliguntur ova quæ derelicta ſunt, omnes habitatores terræ ego ſubjeci; & non fuit qui tolleret hinc & mitteret illuc, & aperiret os ſuum & loqueretur verbum. Nunquid glori-15 abitur ſecuris contra eum qui ſcindit in eo; dicens: *Ecce* ego ſcidi: aut magnificabitur ſerra contra eum à quo trahitur, dicens: Nonne ego ſecavi? Quando elevatur virga ad percutiendum, non virga percutit, ſed ille qui percutit in ea.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ ܝ *

[illegible]

CAP. X.

VÆ promulgantibus edicta injuſta, & ini-1 qua ſcribentibus, Ad pervertendum judicium 2 pauperum, & rapiendum jus egenorum populi mei; ut ſpolient viduas & diripiant pupillos. Ecquid facturi eſtis in die retributi-3 onis, & in perturbatione de longinquo ventura? ad quem confugietis ut juvemini? & apud quem relinquetis gloriam veſtram? Qui ſub vinctis non incurvabimini, ſub occi-4 ſis cadetis: his tamen omnibus non avertetur ira ejus, ſed adhuc manus ejus erecta eſt. Væ; 5 Aſſyrium, qui eſt virga furoris mei, & baculus eſt plagæ meæ in manu eorum; In populum 6 impium immiſſurus ſum, & in populum pervicacem poteſtatem tribuam illi prædam auferendi, & ſpolia diripiendi, & conculcatum reddendi eum ceu lutum platearum. Ipſe verò non ita *rem* ſibi fingit, nec ita 7 animo ſuo concipit; ſed perdere animo illi eſt, & conſumere gentes multas. Dicit enim; 8 Ecce principes omnes, reges ſunt: Ecce ut 9 Bar-chemos, erit Chelio; & ut Rephad, *ſic* Hemath; & ut Damaſcus, *ſic* Samaria: Et 10 quemadmodum aſſecuta eſt manus mea regna idolorum & ſculptilium, *ſic* Jeroſolymam & Samariam: Et quemadmodum feci Samariæ 11 & idolis ejus, ita faciam Jeroſolymæ & idolis ejus. Deinde futurum eſt, cùm abſolve-12 rit Dominus omnia opera ſua in monte Sion & in Jeruſalem, ut viſitem fructus ſuperbi animi regis Athur, & inſolentiam celſitudinis oculorum ejus: Quia dixit, Virtute manûs 13 meæ feci, & ſapientiâ meâ, quòd prudens ſum: amovi terminos populorum, et opes eorum diripui, et urbes frequentes edomui: Et aſ-14 ſecuta eſt ceu nidum manus mea robur gentium, et ut colliguntur ova derelicta, collegi totam terram, nec fuit qui alas attolleret, aut os ſuum aperiret ac pipiret. Num 15 gloriaretur ſecuris contra eum qui eâ cædit? aut magnificaretur ſerra contra eum qui eâ ſecat? aut ſuperbiret virga contra eum qui attollit eam?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل العاشر * * قريان المداين *

1 * الويل للذين يكتبون الشر * لانهم اذا كتبوا الشر * انما يكتبونه اذ يميلون عن حكم
2 المساكين * ويختطفون انصاف فقراء شعبي * حتى تكون الارملة لهم للاختطاف * واليتيم
3 للغنيمة * فماذا يصنعون في يوم المراقبة * لان ضغطهم توافي من البعد * فالي من تهربون
4 لتستعينوا به * واين تخلفون مجدكم * لئلا تقعوا للاختطاف وتسقطوا تحت المقتولين * وفي
5 هذه كلها لم يرتد غضبه لكن يده ايضا عالية * الويل للموصليين * قضيب غضبي
6 ويجري في ايديهم * ارسل غضبي الى الامة الاثمة * وامر شعبي ان يصنع غنايم ونهبا *
7 ويدوس المدن ويضعها كالغبار * وهو فلم ير هكذا * ولم يفكر في نفسه هكذا * لكن
8 خامر عقله ان يبيد امما ليست قليلة * وان قالوا له * انت وحدك رييس * فيقول الم
9 اخذ البلد التي فوق باطل وخاليس حيث بني البرج * واخذت ارابيا ودمشق وسامرن *
10 * هكذا اخذت هولاء بيدي واخذ كل البلدان * ولولي ايها المنحوتات بايروسليم
11 والسامرة * لاني كما عملت بالسامرة وبعمل يديها * هكذا اصنع بايروسليم وباوثانها *
12 * ويكون اذا استكمل الرب كلما يصنعه في جبل صهيون وفي ايروسليم * يغلب الرب على
13 العقل العظيم * على رييس الموصليين * وعلى ارتفاع شرف عينيه * لانه قال لاعملن
14 بقوة يدي * وبحكمة فمي انزع حدود الامم * وانهب قوتهم * وازلزل المدن العامرة * واتناول
بيدي المسكونة كلها كالعش * وارفعها كالبيض المتروك * وليس من يفلت مني او يراددني *
15 ويفتح فاه ويصاصي * هل يشرف الفاس من غير قاطع يقطع به * او يرتفع المنشار حاذيا
من يجذبه * كذلك اذا تناول احد عصا او عودا *

CAP. X.

Lectio de litibus.

VÆ ſcribentibus quod nefas eſt, quo- 1 *niam cùm nefaria ſcribunt, Pro-* 2 *fectò ſcribunt ea deflectentes à judicio pauperum; & rapiunt jus inopum populi mei: ut ſit illis vidua in rapinam, & pupillus in prædam. Quid enim facient* 3 *in die animadverſionis, quandoquidem calamitas eorum ventura eſt è longinquo? ad quem fugietis ut opem ejus imploretis? & ubinam relinquetis gloriam veſtram, Ne corruatis in rapinam, & ſub inter-* 4 *fectis ſuccumbatis? at his omnibus nequaquam ceſſabit ira ejus, ſed manus ejus adhuc eſt elevata. Væ Aſſyriis in quorum* 5 *manibus eſt virga furoris & indignationis meæ. Immittam furorem meum in* 6 *gentem iniquam, & præcipiam populo meo ut prædam & populationem faciat, urbes conculcet, & ut pulverem deprimat. Verùm ipſe nec ita ſentit, nec ta-* 7 *lia apud ſe cogitat; ſed cæcâ mente ſibi proponit conſumere gentes non paucas. Quòd ſi dicant ei, Tu ſolus princeps es:* 8 *Nonne, inquit, regiones cepi quæ ſunt* 9 *ſuper Batelem, & Chalennis, ubi turris extructa fuerat; & cepi Arabiam, Damaſcum, & Samariam? Eodem modo* 10 *capiam iſtos manu meâ, & occupabo regiones omnes. Ululate O ſculptilia in Jeruſalem & Samaria; Quia* 11 *quemadmodum feci Samariæ & operibus manuum ejus, ita faciam Jeroſolymæ & idolis ejus. Futurum eſt* 12 *autem ut cùm perfecerit Dominus quicquid facturus eſt in monte Sion & in Jeruſalem, increpet Dominus mentem illam magnam, principem Aſſyriorum, & inſolentem ſuperbiam oculorum ejus: Quia dixit, Equidem potentiâ manûs* 13 *meæ agam, & ſapientiâ oris mei auferam terminos populorum, diripiam opulentiam eorum, & urbes populoſas tremefaciam: Et orbem univerſum* 14 *ceu nidum arripiam manu meâ, tollámque ſicut ova derelicta, nemine à me evadente, aut reluctante, aut os ſuum aperiente ac pipiente. An gloriabitur* 15 *ſecuris abſque cædente qui eâ cædat? aut extollet ſe ſerra ſine trahente illam? & pari modo cùm quis baculum aut lignum arripit?*

subter &,maciē ejus pinguib⁹ in exercituū Domin⁹ dominator mittet Ideo
16 לָכֵן יְשַׁלַּח הָאָדוֹן אֲדֹנָי צְבָאוֹת בְּמִשְׁמַנָּיו רָזוֹן וְתַחַת
Israel lux erit Et .ignis incendiū quasi incendiū incendet ej⁹ gloriā
17 כְּבֹדוֹ יֵקַד יְקֹד כִּיקוֹד אֵשׁ׃ וְהָיָה אוֹר־יִשְׂרָאֵל
,ejus spinam devorabit & ,ardebit & : flammam in ej⁹ sanctus &,ignem in
לְאֵשׁ וּקְדוֹשׁוֹ לְלֶהָבָה וּבָעֲרָה וְאָכְלָה שִׁיתוֹ
,anima ab,ejus *Charmel* &,ejus sylvæ gloriā Et .una die in ej⁹ veprem &
18 וּשְׁמִירוֹ בְּיוֹם אֶחָד׃ וּכְבוֹד יַעְרוֹ וְכַרְמִלּוֹ מִנֶּפֶשׁ
Lignum residuū Et .*vexilliferū liquescere* sicut erit &:consumet carnē ad usq; &
19 וְעַד־בָּשָׂר יְכַלֶּה וְהָיָה כִּמְסֹס נֹסֵס׃ וּשְׁאָר עֵץ
non ,illa die in erit Et .ea scribat puer ut :erunt *numerus* ejus sylvæ
20 יַעְרוֹ מִסְפָּר יִהְיוּ וְנַעַר יִכְתְּבֵם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־
super inniti ,Jahacob domus *evasio* & ,Israel residuum ultrà adjiciet
יוֹסִיף עוֹד שְׁאָר יִשְׂרָאֵל וּפְלֵיטַת בֵּית־יַעֲקֹב לְהִשָּׁעֵן עַל־
.veritate in Israel Sanctum Dominum super innitetur *&* :se percutientē
מַכֵּהוּ וְנִשְׁעַן עַל־יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת׃
fuerit si Quia .fortem Deum ad ,Jahacob residuū,convertetur Residuū
21 שְׁאָר יָשׁוּב שְׁאָר יַעֲקֹב אֶל־אֵל גִּבּוֹר׃ כִּי אִם־יִהְיֶה
22 consūmatio:eo *in* convertetur residuū,maris arena veluti Israel tu⁹ popul⁹
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם שְׁאָר יָשׁוּב בּוֹ כִּלָּיוֹן
Dominus Domin⁹ decisam & consūmationē Quia .justitiam *inundans* decisa
23 חָרוּץ שׁוֹטֵף צְדָקָה׃ כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה אֲדֹנָי יְהוִה
Dominus Dn̄s dixit sic Idcirco .terræ universæ *interiori in faciens* exercituū
24 צְבָאוֹת עֹשֶׂה בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
virga In .Assur ab Sijon habitator ,mi populus timeas Ne :exercituum
צְבָאוֹת אַל־תִּירָא עַמִּי יֹשֵׁב צִיּוֹן מֵאַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט
paululū adhuc Nam.Ægypti via in te sup levabit suū baculū &,te pcutiet
25 יַכֶּכָּה וּמַטֵּהוּ יִשָּׂא־עָלֶיךָ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם׃ כִּי־עוֹד מְעַט
suscitabit Et .eorū *eversionem* ad me⁹ *nasus* & ,ira consūmabitur &,paululū
26 מִזְעָר וְכָלָה זַעַם וְאַפִּי עַל־תַּבְלִיתָם׃ וְעוֹרֵר
,Horeb petra in,Midian plagā juxta flagellū exercituū Dominus eū super
עָלָיו יְהוָה צְבָאוֹת שׁוֹט כְּמַכַּת מִדְיָן בְּצוּר עוֹרֵב
illa die in ,erit Et .Ægypti via in eā elevabit &,mare sup suā virgā &
27 וּמַטֵּהוּ עַל־הַיָּם וּנְשָׂאוֹ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
:tuo collo *desuper* ejus jugum & ,tuo humero *desuper* ejus onus removebitur
יָסוּר סֻבֳּלוֹ מֵעַל שִׁכְמֶךָ וְעֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ
,Migron in transivit,Hajath ad Venit .olei *faciebus* à jugum corrūpetur &
28 וְחֻבַּל עֹל מִפְּנֵי־שָׁמֶן׃ בָּא עַל־עַיַּת עָבַר בְּמִגְרוֹן
Ghebah ,*transitum* Transierunt .sua instrumenta commendabit Michmas in
29 לְמִכְמָשׂ יַפְקִיד כֵּלָיו׃ עָבְרוּ מַעְבָּרָה גֶּבַע
Hinni .fugit Saul Ghibhah ,Ramah *contremuit* :pernoctārūt diversorio
30 מָלוֹן לָנוּ חָרְדָה הָרָמָה גִּבְעַת שָׁאוּל נָסָה׃ צַהֲלִי
se Elongavit .Hanathoth pauper,Laisah *attendere fac* ,Gallim filia tuā vocē
31 קוֹלֵךְ בַּת־גַּלִּים הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה עֲנִיָּה עֲנָתוֹת׃ נָדְדָה
Nob in dies Adhuc .*se collegerunt fugam ad* Ghebim habitatores,Madmenah
32 מַדְמֵנָה יֹשְׁבֵי הַגֵּבִים הֵעִיזוּ׃ עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב
.Jerusalaim collis ,Sijon domus mons suā manum *Agitabit* :standum ad
לַעֲמֹד יְנֹפֵף יָדוֹ הַר בֵּית־צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלִָם׃

Versio VUL. LAT.

16 Propter hoc mittet dominator Dn̄s exercituū in pinguib⁹ ej⁹ tenuitatē: & subtus gloriam ejus succensa ardebit quasi combustio ignis. 17 Et erit lumen Israel in igne, & Sanctus ejus in flamma: & succendetur, & devorabitur spina ejus, & vepres in die una. 18 Et gloria salt⁹ ej⁹, & Carmeli ejus, ab anima usq; ad carnem consumetur, & erit terrore profugus. 19 Et reliquiæ ligni saltûs ejus præ paucitate numerabuntur, & puer scribet eos. 20 Et erit in die illa: non adjiciet residuū Israel, & hi qui fugerint de domo Jacob, inniti sup eo qui percutit eos: sed innitetur sup Dn̄m Sanctū Israel in veritate. 21 Reliquiæ convertentur, reliquiæ, inquā, Jacob ad Deum fortē. 22 Si enim fuerit popul⁹ tuus Israel quasi arena maris, reliquiæ convertentur ex eo: consummatio abbreviata inundabit justitiā. 23 Consummationē enim et abbreviationem Dn̄s De⁹ exercituū faciet in medio omnis terræ. 24 Propter hoc, hæc dicit Dn̄s Deus exercituū; Noli timere, popul⁹ me⁹ habitator Sion, ab Assur: in virga pcutiet te, & baculū suū levabit sup te in via Ægypti. 25 Adhuc enim paululum modicúmque, & consūmabitur indignatio et furor me⁹ sup scel⁹ eorū. 26 Et suscitabit sup eum Domin⁹ exercituū flagellū, juxta plagā Madian in petra Oreb, & virgam suā super mare, & levabit eam in via Ægypti. 27 Et erit in die illa: Auferetur onus ej⁹ de humero tuo, & jugū ej⁹ de collo tuo, et computrescet jugū à facie olei. 28 Veniet in Aiath, transibit in Magron: apud Machmas commendabit vasa sua. 29 Transierunt cursim, Gaba sedes nostra: obstupuit Rama, Gabaath Saulis fugit. 30 Hinni voce tuâ filia Gallim, attende Laisa, paupercula Anathoth. 31 Migravit Medemena: habitatores Gabim, confortamini. 32 Adhuc dies est, ut in Nobe stetur: agitabit manum suam super montem filiæ Sion, collem Jerusalem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

16 Ἀλλ᾽ ἀποστελεῖ κύριος Σαβαὼθ εἰς τὴν σὴν τιμὴν ἀτιμίαν, καὶ εἰς τὴν σὴν δόξαν πῦρ καιόμενον καυθήσεται. 17 Καὶ ἔσται τὸ φῶς τοῦ Ἰσραὴλ (σ) εἰς πῦρ, καὶ ἁγιάσει (τ) αὐτὸν ἐν πυρὶ καιομένῳ, καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην. 18 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Ἀποσβεσθήσεται τὰ ὄρη, (υ) καὶ οἱ βουνοὶ, καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ καταφάγεται ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν. καὶ ἔσται ὁ φεύγων, ὡς ὁ φεύγων ἀπὸ φλογὸς καιομένης. 19 Καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀπ᾽ αὐτῶν (φ) ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ παιδίον γράψει αὐτούς. 20 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οὐκέτι προστεθήσεται τὸ καταλειφθὲν Ἰσραὴλ, καὶ οἱ σωθέντες τοῦ Ἰακὼβ οὐκέτι μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτοὺς, (ʹ) ἀλλ᾽ ἔσονται πεποιθότες ἐπὶ 21 τὸν θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ τῇ ἀληθείᾳ. Καὶ ἔσται τὸ καταλειφθὲν τοῦ Ἰακὼβ ἐπὶ θεὸν ἰσχύοντα. 22 Καὶ ἐὰν γένηται ὁ λαὸς Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα (χ) 23 αὐτῶν σωθήσεται. (ψ) Λόγον συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, Ὅτι λόγον συντετμημένον (ω) κύριος ποιήσει ἐν τῇ οἰκουμένῃ 24 ὅλῃ. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος Σαβαὼθ, Μὴ φοβοῦ ὁ λαός μου, οἱ κατοικοῦντες ἐν Σιὼν, ἀπὸ Ἀσσυρίων, ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε· πληγὴν γὰρ ἐπάγω ἐπὶ σὲ, τοῦ ἰδεῖν ὁδὸν 25 Αἰγύπτου. Ἔτι γὰρ μικρὸν, καὶ παύσεται ἡ ὀργὴ, 26 ὁ δὲ θυμός μου ἐπὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν. Καὶ (α) ἐγερεῖ ὁ θεὸς ἐπ᾽ αὐτοὺς, κατὰ τὴν πληγὴν (β) Μαδιὰμ ἐν τόπῳ θλίψεως· καὶ ὁ θυμὸς αὐτοῦ τῇ ὁδῷ τῇ κατὰ θάλασσαν, εἰς τὴν ὁδὸν τὴν κατ᾽ 27 Αἴγυπτον. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀφαιρεθήσεται ὁ (γ) ζυγὸς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὤμου σου, καὶ ὁ φόβος αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ καταφθαρήσεται ὁ 28 ζυγὸς ἀπὸ τῶν ὤμων ὑμῶν. Ἥξει γὰρ εἰς τὴν πόλιν Ἀγγαὶ, καὶ παρελεύσεται εἰς (δ) Μαγγεδὼ, 29 καὶ ἐν Μαχμὰς θήσει τὰ σκεύη αὐτοῦ. Καὶ παρελεύσεται φάραγγα, καὶ ἥξει εἰς Ἀγγαὶ, φόβος λήψεται Ῥαμᾶ, πόλιν Σαοὺλ, φεύξεται. 30 Ἡ θυγάτηρ Γαλλεὶμ, ἐπακούσεται (ε) Λαϊσὰ, ἐπακούσεται ἐν Ἀναθώθ. 31 (ζ) Καὶ ἐξέστη Μαδεβηνὰ, 32 καὶ οἱ κατοικοῦντες Γιββεὶρ. Παρακαλεῖτε σήμερον (η) ἐν ὁδῷ τοῦ μεῖναι, τῇ χειρὶ παρακαλεῖτε τὸ ὄρος τὴν θυγατέρα Σιὼν, καὶ οἱ βουνοὶ οἱ ἐν Ἱερουσαλήμ.

16 Sed mittet Domin⁹ Sabaoth in honorem tuū ignominiā: & in gloriā tuā ignē ardentem accendet. 17 Et erit lumen Israel in igne: & (e) sanctificabit eum in igne ardenti, & comedet, sicut fœnum, sylvā. 18 Die illâ Extinguentur mōtes, & colles, et saltus; & devorabit ab anima usq; ad carnes. Et erit, qui fugit, quasi qui fugit à flamma ardenti: 19 Et residui ex eis, numerus erunt: & parvulus scribet eos. 20 Et erit in die illa, non ultrà adjiciet residuum Israel, & salvati de Jacob non ultrà fidentes erunt super eos, qui ipsos injuriis afficiunt, sed erunt fidentes super Deū Sanctū Israel veritate. 21 Et erit residuum Jacob super Deū fortē. 22 Quòd si fuerit popul⁹ Israel, quasi arena maris, reliquiæ eorū salvabuntur. 23 Verbum consummans, & brevians in justitia: quoniā sermonē breviatū faciet Dominus in toto orbe terræ. 24 Propter hoc, hæc dicit Dominus Sabaoth; Noli timere, popul⁹ me⁹, qui habitatis in Sion, ab Assyriis: quia in virga percutiet te; plagā enim (f) induco super te, ad videndam viā Ægypti. 25 Adhuc enim paululum, et cessabit ira: furor autē meus super consiliū eorū. 26 Et suscitabit Dominus super eos secundū plagā Madiam in (g) loco tribulationis: & furor ejus in via quæ super mare, in viam quæ super Ægyptum. 27 Et erit, in die illa auferetur jugū ej⁹ ab humero tuo, & timor ej⁹ à te: & computrescet jugū ab humeris vestris. 28 Veniet enim in civitatem Angæ, & transibit in Maggedo, & in Machmas ponet vasa sua: 29 Et transibit vallē, et veniet in Angæ: timor apprehendet Rama civitatē Saul: (h) fugiet Filia Gallim: 30 (i) audietur Laisa: audietur in Anathoth: 31 Et obstupuit Madebena, & habitatores Gibbir. 32 Consolamini hodiè in via, ut maneat. (k) Manu consolamini montē, filiam Sion, & colles, qui in Hierusalem.

MS. A. (σ) ὡς πῦρ, (τ) αὐτὸ (υ) καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ οἱ βουνοὶ, (φ) ἔσονται ἀριθμὸς, (ʹ) ἀλλ᾽ (χ) σωθήσεται. (ψ) Λόγον γὰρ (ω) ποιήσει ὁ θεὸς (α) ἐπεγερεῖ (β) τὴν Μαδιὰμ (γ) φόβος αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὤμου σου, (δ) Μαγεδδὼ, (ε) ἐν * σα, (ζ) Ἐξέστη (η) ἐν τῇ ὁδῷ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 חֲלָף דְּאִתְרַבְרַב מַלְכָּא דְּאַתּוּר בְּכֵן יְשַׁלַּח רִבּוֹן עָלְמָא יְיָ צְבָאוֹת בְּרַבְרְבָנוֹהִי מְחָא
17 וּתְחוֹת מְנֵי יְקָרְהוֹן מֵיקַד יֵיקְדוּן כִּיקִידַת אֶשָּׁא׃ וִיהֵי מָרֵיהּ נְהוֹרֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל וְקַדִּישֵׁיהּ
מֵימְרֵיהּ תַּקִּיף כְּאֶשָּׁתָא וּפִתְגָּמוֹהִי כְּשַׁלְהוֹבִיתָא וְיִקְטוֹל וִישֵׁיצֵי שִׁלְטוֹנוֹהִי וְטוּרְנוֹהִי
18 בְּיוֹמָא חַד׃ וִיקַר סַגֵּי מַשִּׁרְיָתֵיהּ נַפְשֵׁיהוֹן עִם פִּגְרֵיהוֹן יְשֵׁיצֵי וִיהֵי תְּבִיר וַעֲרִיק׃ וּשְׁאָר 19
20 עָבְדֵי קְרָבֵיהּ יְסוּפוּן לְמֶהֱוֵי עַם דְּמִנְיָן וּמַלְכוּ חַלָּשָׁא יִתְחַשְׁבוּן׃ וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא לָא
יוֹסְפוּן עוֹד שְׁאָרָא דְּיִשְׂרָאֵל וְשֵׁיזָבַת בֵּית יַעֲקֹב לְאִסְתַּמָּכָא עַל עַמְמַיָּא דַּהֲווֹ מַפְלְחִין בְּהוֹן
21 וְיִסְתַּמְכוּן עַל מֵימְרָא דַּיְיָ קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל בְּקֻשְׁטְ׃ שְׁאָר דְּלָא חָטוּ וּדְתָבוּ מֵחֶטְאָה
22 שְׁאָרָא דְּבֵית יַעֲקֹב יְתוּבוּן לְמִפְלַח קֳדָם אֱלָהָא גִּבָּרָא׃ אֲרֵי אִם יְהֵי עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל סַגֵּי
כְּחָלָא דְּיַמָּא שְׁאָר דְּלָא חָטוּ וּדְתָבוּ מֵחֶטְאָה יִתְעַבְדוּן לְהוֹן גְּבוּרָן דְּמִתְגַּבְּרָן וּמִדַּבְּרָן
23 בִּזְכוּ׃ אֲרֵי גְּמִירָא וְשֵׁיצָאָה יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת עָבֵד עִם כָּל רַשִׁיעֵי בְנֵי אַרְעָא׃ בְּכֵן כִּדְנַן 24
אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת לָא תִדְחַל עַמִּי יָתֵיב צִיּוֹן מֵאַתּוּרָא בְּשׁוּלְטָנֵיהּ יִמְחֵנָךְ וּמַרְוָתֵיהּ
25 יִרְמֵי עֲלָךְ כִּדְבְּאוֹרַח מִצְרָיִם׃ אֲרֵי עוֹד צִבְחַר כִּזְעֵיר וִיסוּפוּן לְוָטַיָּא מִנְּכוֹן דְּבֵית יַעֲקֹב
26 וְרוּגְזִי עַל עַמְמַיָּא עָבְדֵי תִבְלָא לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן׃ וְיַיְתֵי עֲלוֹהִי יְיָ צְבָאוֹת מְחָא כִּמְחַת מִדְיָן
בְּשְׁקִיף עוֹרֵב וּמַרְוָתֵיהּ תֶּעְדֵי מִנְּכוֹן כְּמָא דַּעֲדַת מַרְוַת פַּרְעֹה עַל יַמָּא וְיִתְעַבְדָן לְכוֹן
27 גְּבוּרָן כִּדְבְּאוֹרַח מִצְרָיִם׃ וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא תֶּעְדֵי מַרְוָתֵיהּ מִנָּךְ וְנִירֵיהּ מֵעַל צַוְּרָךְ
28 וְיִתַּבְּרוּן עַמְמַיָּא מִן קֳדָם מְשִׁיחָא׃ אֲתָא עַל עַיַּת עֲבַר בְּמִגְרוֹן לְמִכְמַס יְמַנֵּי רַבָּנֵי
29 מַשִּׁרְיָתֵיהּ׃ גָּזוּ עֲבָרוּ יַרְדְּנָא בְּגֶבַע בָּתוּ לְהוֹן אִתְּבָרוּ יָתְבֵי רָמְתָא אֱנָשׁ גִּבְעַת שָׁאוּל
30 עֲרָקוּ׃ אֲרִימוּ קָלְכוֹן אֱנָשׁ בַּת גַּלִּים אֲצִיתוּ דְּיָתְבִין בְּלַיִשׁ דְּדָיְרִין בַּעֲנִיָּה עֲנָתוֹת׃ אִתְּבָרוּ 31
32 אֱנָשׁ מַדְמֵנָה יָתְבֵי גֵּבִים גְּלוֹ׃ עַד כְּעַן יוֹמָא רַב וְסַגֵּי עִדָּן לֵיהּ לְמֵעַל הָא סַנְחֵרִיב מַלְכָּא
דְּאַתּוּר נְטַל וַעֲבַר תְּלָת אוֹנִין וּדְבַר עִמֵּיהּ אַרְבְּעִין אַלְפִין גּוּסְפְּנִין דִּדְהַב דִּבְנֵי מַלְכִין
קְטִירֵי תָגָא יָתְבִין בְּהוֹן וּדְבַר עִמֵּיהּ מָאתַן אַלְפִין אֲחִידֵי סַיְפִין וְרוּמְחִין וּדְבַר עִמֵּיהּ מָאתַן
וְשִׁתִּין אַלְפִין מְחַצְּצֵי גִירִין גּוּבְרִין דִּרְהָטִין קֳדָמוֹהִי מְאָה אַלְפִין אוּרְכָּא דְּמַשִּׁרְיָתֵיהּ
אַרְבַּע מְאָה פַּרְסִין צַוַּאר סוּסְוָתֵיהּ אַרְבְּעִין פַּרְסִין מִנְיַן מַשִּׁרְיָתֵיהּ מָאתַן וְשִׁתִּין אַלְפִין
רִבּוֹא חָסֵר חַד וְכֵן אֲתוֹ עַל אַבְרָהָם כַּד רְמוֹ יָתֵיהּ לְגוֹ נוּרָא יְקִידְתָּא וְכֵן עֲתִידִין לְמֵיתֵי עִם
גּוֹג וּמָגוֹג כַּד יִשְׁלַם עָלְמָא קִצֵּיהּ לְמִתְפְּרַק מַשִּׁרְיָתָא קַדְמֵיתָא כַּד עֲבָרוּ בְּיַרְדְּנָא שְׁתוֹ מַיָּא
דַּהֲווֹ בְּיַרְדְּנָא מַשִּׁרְיָתָא תִּנְיֵתָא כַּד עֲבָרוּ בְּיַרְדְּנָא דְּלוֹ עִקְּבֵי סוּסְוָתָא וּשְׁתוֹ מַיָּא מַשִּׁרְיָתָא
תְּלִיתָאָה כַּד עֲבָרוּ בְּיַרְדְּנָא חֲפַרוּ בֵּירִין וּשְׁתוֹ מַיָּא] אֲתָא וְקָם בְּנוֹב קִרְיַת כַּהֲנַיָּא לָקֳבֵיל
שׁוּרָא דִּירוּשְׁלֵם וְעָנֵי וַאֲמַר לְחֵילוֹתֵיהּ הֲלָא דָא הִיא קַרְתָּא יְרוּשְׁלֵם דַּעֲלַהּ אַרְגֵּישִׁית כָּל
מַשִּׁרְיָתִי וַעֲלַהּ כְּבֵישִׁית כָּל מְדִינָתִי הָא הִיא זְעֵירָא וְחַלָּשָׁא מִכָּל כְּרַכֵּי עַמְמַיָּא דִּכְבֵישִׁית
בִּתְקוֹף יְדִי עֲלַהּ קָם מָנִיד בְּרֵישֵׁיהּ מוֹבִיל וּמַיְתֵי בִּידֵיהּ עַל טוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דִּי בְצִיּוֹן
וְעַל עֲזָרְתָא דְּבִירוּשְׁלֵם׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Pro eo ꝙ magnificatus est rex Assyriæ; propterea mittet dominator seculi Dn̄s exercituū in principes ej⁹ plagā, & subt⁹ *vasa gloriæ* eorū incendio succendentur, sicut incendium ignis. 17 Et erit Dn̄s lumen Israel, & sanct⁹ ej⁹, & verbum ejus forte sicut ignis, & sermo ejus sicut flamma; & occidet & consumet principes ej⁹, & satrapas ejus in die una. 18 Et gloriam multitudinis exercitus ejus, & animas eorum cum corporib⁹ eorum consumet; & erit confractus & profugus. 19 Et reliqui bellatores ejus deficient, ut sit popul⁹ pauci numeri; & in regnum infirmum reputabuntur. 20 Et erit in tempore illo; Non adjicient ultra residuum Israel, & qui liberati fuerint de domo Jacob, inniti super populis, quibus antea serviebant: sed innitentur super verbo Dn̄i sancto Israel, in veritate. 21 Reliquiæ quæ non peccaverunt, & quæ conversæ fuerunt à peccato, reliquiæ domus Jacob convertentur, ut serviant coram Deo forti. 22 Quoniam si fuerit populus tuus Israel multus sicut arena maris, illis reliquiis quæ non peccaverūt, & quæ conversæ sunt à peccato, fient magnalia quæ prævalebunt, & ducentur in justitia. 23 Quia consummationē, & consumptionem Dn̄s Deus exercituum faciet in omnibus impiis *in medio* terræ. 24 Propterea hæc dicit Dn̄s Deus exercituum: Ne timeas popule meus habitator Sion ab Assur. In virga enim sua percutiet te, & subjectionem suam projiciet super te, sicut in via Ægypti. 25 Quia adhuc paululū, modicúmque, & desinent maledictiones à vobis, ô domus Jacob; & ira mea erit super populos operantes scelus, ut consumantur. 26 Et adducet super eum Dn̄s exercituum plagam Madian in petra Oreb: & subjectio ejus auferetur à vobis, sicut ablata est subjectio Pharaonis *ad mare*, & fient eis magnalia sicut in via Ægypti. 27 Et erit in tempore illo; auferetur subjectio ejus à te, & jugum ejus de collo tuo: & conterentur populi à facie Christi. 28 Venit super Ajat, transivit in Magron, apud Machmas constituet principes exercitus sui. 29 *Vadârunt* transierunt Jordanem; in Gabaa mansionē fecerunt sibi: contriti sunt habitatores Rama: viri Gabaa Saulis fugerunt. 30 Elevate vocem vestram viri filiæ Galim; auscultate qui habitatis in Lais; qui moramini in paupercula Anathoth. 31 Contriti sunt viri Madmena, habitatores Gabim transmigrarunt. 32 Adhuc dies magnus, & multum tempus ei ut ingrediatur. Ecce Senacherib rex Assyriorum (*profectus est & transiit tres stationes, duxitq; secum quadragies mille sedilia aurea, quib⁹ filii regum redimiti coronis insidebant; adduxit etiā secū ducenta millia gerentiū gladios & hastas, præterea ducenta & sexaginta millia sagittariorū, viros præcurrentes eum centies mille: longitudo castrorum ej⁹ quadringentæ parasangæ, cervix equitat⁹ ej⁹ quadraginta parasangæ, numer⁹ copiarū ejus ducenta & sexaginta millia myriadum minor uno: & sic venerunt in Abraham quando conjecerunt eū in mediū ignis ardentis; sic etiā venturi sunt cum Gog & Magog cum absolverit mund⁹ terminū suū ut liberetur. Exercit⁹ prim⁹ transmisso Jordane epotaverunt aquas quæ erant in eo. exercit⁹ secund⁹ transmisso Jordane exhauserunt vestigia equorū & biberunt aquas, exercit⁹ terti⁹ transmisso Jordane foderunt puteos & biberunt aquas.*) veniet & stabit in Nobe urbe sacerdotū contra murū Hierusalem. *Et* respondet & dicit exercitui suo: Hæccinæ est illa civitas Hierusalem, contra quam congregavi omnia castra mea, *& propter quam pressi omnes provincias meas?* Ecce ipsa *minor &* infirmior est cunctis munitionib⁹ populorū, quas subjeci in fortitudine manus meæ. *Contra eā* stabit, commovebit caput suū; inferet & trahet manum suam super montem domus sanctuarii quæ est in Sion, & contra atrium quod est in Hierusalem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܕܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܒܫܡܝܢܘܗܝ ܚܘܒܠܐ. ܘܒܐܝܩܪܗ ܢܝܩܕ ܝܩܕܢܐ
ܐܝܟ ܝܩܕܢܐ ܕܢܘܪܐ. * 17 ܘܢܗܘܐ ܢܘܗܪܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܠܢܘܪܐ. ܘܩܕܝܫܗ ܠܫܠܗܒܝܬܐ.
ܘܬܐܟܘܠ ܘܬܘܩܕ ܚܘܚܘܗܝ ܘܟܘܒܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܚܕ. * 18 ܘܐܝܩܪܐ ܕܥܒܘܗܝ
ܘܕܟܪܡܠܗ ܡܢ ܢܦܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܒܣܪܐ ܢܓܡܪ. ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܗܘܐ. * 19 ܘܫܪܟܐ
ܕܩܝܣ ܥܒܘܗܝ ܒܡܢܝܢܐ ܢܗܘܘܢ. ܘܛܠܝܐ ܢܟܬܒ ܐܢܘܢ. * 20 ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܠܐ ܢܘܣܦ
ܬܘܒ ܫܪܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܕܐܫܬܘܙܒܘ ܡܢ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܠܡܬܬܟܠܘ ܥܠ ܡܢ ܕܡܚܐ ܠܗܘܢ.
ܐܠܐ ܢܬܬܟܠܘܢ ܥܠ ܡܪܝܐ ܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܒܩܘܫܬܐ. * 21 ܫܪܟܐ ܢܬܦܢܐ ܫܪܟܐ
ܕܝܥܩܘܒ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܓܢܒܪܐ. * 22 ܐܢ ܢܗܘܐ ܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܝܡܐ. ܫܪܟܐ
ܢܬܦܢܐ ܒܗ. ܦܣܩ ܘܡܟܬܪ ܒܟܐܢܘܬܐ. * 23 ܡܛܠ ܕܫܘܠܡܐ ܘܦܣܩܐ ܥܒܕ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ
ܚܝܠܬܢܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ. * 24 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܠܐ ܬܕܚܠ
ܥܡܝ ܕܝܬܒ ܒܨܗܝܘܢ ܡܢ ܐܬܘܪܝܐ. ܕܒܫܒܛܐ ܡܚܐ ܠܟ. ܘܚܘܛܪܗ ܢܐܪܝܡ ܥܠܝܟ
ܒܐܘܪܚܐ ܕܡܨܪܝܢ. * 25 ܡܛܠ ܕܬܘܒ ܩܠܝܠ ܙܒܢܐ ܘܫܠܡ ܪܘܓܙܐ ܘܚܡܬܝ ܥܠ ܚܒܠܗܘܢ. *
26 ܘܢܥܝܪ ܥܠܘܗܝ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܡܚܘܬܐ ܐܝܟ ܡܚܘܬܐ ܕܡܕܝܢܝܐ ܒܛܘܪܐ ܕܚܘܪܒ.
ܘܚܘܛܪܗ ܥܠ ܝܡܐ. ܘܡܫܩܠܗ ܒܐܘܪܚܐ ܕܡܨܪܝܢ. * 27 ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ.
ܢܥܒܪ ܡܫܩܠܗ ܡܢ ܟܬܦܟ. ܘܢܝܪܗ ܡܢ ܨܘܪܟ. ܘܢܬܚܒܠ ܢܝܪܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܫܡܢܐ.
28 * ܢܐܬܐ ܠܥܢܬ. ܘܢܥܒܪ ܠܡܓܕܘ. ܘܒܡܟܡܫ ܢܣܝܡ ܡܐܢܘܗܝ. * 29 ܢܥܒܪ ܡܥܒܪܬܐ ܠܓܒܥ
ܒܝܬ ܡܒܝܬܗ. ܙܥܬ ܪܡܬܐ. ܘܓܒܥܬܐ ܕܫܐܘܠ ܥܪܩܬ. * 30 ܨܘܚܝ ܒܩܠܟܝ ܒܪܬ
ܓܠܝܡ. ܨܘܬܝ ܠܝܫ. ܘܥܢܝ ܥܢܬܘܬ. * 31 ܐܫܬܢܝܬ ܡܕܡܢܐ. ܘܒܢܝ ܓܒܝܡ ܐܬܥܫܢܘ.
32 * ܬܘܒ ܝܘܡܐ ܒܢܘܒ ܢܩܘܡ. ܘܢܢܝܕ ܐܝܕܗ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܒܪܬ ܨܗܝܘܢ
ܘܥܠ ܪܡܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ.

16 Idcirco immittet Dominus Deus fortis interitum in pingues ejus, *&* loco gloriæ ipsius ardebit incendium ejus velut incendium ignis. 17 Et lux Israelis in ignem vertetur, & sancti ejus in flammam, quæ comburet & devorabit vepres & spinas ejus eodem die: 18 Et decor sylvæ ejus & Charmeli ejus ab anima ad carnem usque comsumetur & fiet quasi nunquam fuisset: 19 Et reliqua ligna sylvæ ipsius in numerum redigentur *tam exiguum*, ut puer scribere *possit* ea. 20 Et fiet tunc temporis, ut non pergat ampliùs reliquus Israel & qui evadent è domo Jacobi, inniti eo qui se læsit; sed æquo jure innitentur Domino sancto Israelis. 21 Reliqui enim convertentur, reliquiæ *nimirum* Jacobi, ad Deum fortissimum. 22 Nam tametsi fuerit populus tuus Israel ut arena quæ est in mari, *nihilominus* residui convertentur ex eis: præcindet, secabit, & convertet cum æquitate: 23 Quoniam finem & compendium facturus est Dominus potens in universa terra. 24 Sic dicit Dominus potens, Ne timeas popule mi qui habitas in Sion, ab Assyrio qui te percutit virgâ suâ, & baculum suum contra te levat in via Ægypti: 25 Quoniam intra brevissimum tempus consummabitur ira & indignatio mea contra corruptelam eorum: 26 Et concitabit in eum Dominus fortissimus flagellum simile cædi Medianitarum in monte Horib, & baculo suo super mare, & oneri suo in via Ægypti: 27 Ac tum temporis fiet ut recedat servitus ejus ab humero tuo, & jugum ejus à collo tuo, & corrumpatur jugum à conspectu juvencarum. 28 Veniet ad Anath, transibit per Mageddo, & in Machmas ponet impedimenta sua: 29 Trajiciet vadam Gebaa, Beth-baitanem: trepidabit Rama, et Gebaath Saulis aufugiet. 30 Hinni voce tuâ filia Gheliam, ausculta Lis, et responde Anathoth. 31 Recessit Marmena, et cives Gubin confortati sunt. 32 Adhuc dies in Nob manebit: agitabit manum suam contra montem filiæ Sionis et contra colles Jerusalem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * وَلَيْسَ هٰكَذَا * لٰكِنْ يُرْسِلُ رَبُّ ٱلْجُيُوشِ إِلَى كَرَامَتِكَ هَوَانًا * وَإِلَى شَرَفِكَ نَارًا مُتَوَقِّدَةً تُحْرِقُ *
17 * وَيَكُونُ نُورُ إِسْرَائِيلَ كَٱلنَّارِ * وَيُقَدِّسُهُ بِلَهِيبٍ مُتَوَقِّدٍ * فَيَلْهَبُ وَيَأْكُلُ ٱلْمَادَّةَ كَٱلْعُشْبِ *
18 * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ تَحْمَدُ ٱلْجِبَالُ وَٱلتِّلَالُ وَٱلْغِيَاضُ * وَيَأْكُلُ مِنَ ٱلنَّفْسِ إِلَى ٱللُّحُومِ * وَيَكُونُ ٱلْهَارِبُ
19 كَٱلْهَارِبِ مِنَ ٱللَّهِيبِ ٱلْمُتَوَقِّدِ * وَٱلَّذِينَ يَبْقَوْنَ مِنْهُمْ يَكُونُونَ عَدَدًا * وَصَبِيٌّ صَغِيرٌ يَكْتُبُهُمْ *
20 * وَيَكُونُ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ لَا يَسْتَزِيدُ مَنْ بَقِيَ مِنْ إِسْرَائِيلَ * وَٱلَّذِي خَلَصُوا مِنْ يَعْقُوبَ لَيْسَ
يَكُونُونَ يَتَوَكَّلُونَ أَيْضًا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوهُمْ * لٰكِنْ يَكُونُونَ مُتَوَكِّلِينَ عَلَى ٱللّٰهِ قُدُّوسِ إِسْرَائِيلَ
21 بِٱلْحَقِّ * وَيَكُونُ مَنْ يَبْقَى مِنْ يَعْقُوبَ يُقْبِلُ إِلَى ٱللّٰهِ ٱلْجَبَّارِ *

* ٱلْإِصْحَاحُ ٱلسَّادِسُ *

22 * وَإِنْ كَانَ عَدَدُ إِسْرَائِيلَ مِثْلَ رَمْلِ ٱلْبَحْرِ * يَخْلُصُ مِنْهُمُ ٱلنَّزْرُ * لِأَنِّي أُكْمِلُ كَلِمَةً وَأَقْطَعُهَا
23 بِٱلْعَدْلِ * لِأَنَّ كَلِمَةً قَاطِعَةً يَصْنَعُهَا ٱللّٰهُ فِي ٱلْمَسْكُونَةِ كُلِّهَا * مِنْ أَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ
24 إِلٰهُ ٱلْجُيُوشِ * لَا تَخَفْ يَا شَعْبِي ٱلسُّكَّانَ فِي صِهْيَوْنَ مِنَ ٱلْمَوْصِلِيِّينَ لِأَنَّهُ يَضْرِبُكَ بِعَصًا * لِأَنِّي
25 أَنَا أَجْلِبُ عَلَيْكَ ضَرْبَةً لِتَرَى طَرِيقَ مِصْرَ * لِأَنَّهُ عَنْ قَلِيلٍ يَكُفُّ ٱلْغَضَبُ * وَغَضَبِي عَلَى
26 مَشُورَتِهِمْ * وَيُثِيرُ ٱللّٰهُ عَلَيْهِمْ كَضَرْبَةِ مَدْيَنَ فِي مَوْضِعِ ٱلضُّغْطَةِ * وَغَضَبُهُ فِي ٱلطَّرِيقِ عِنْدَ
27 ٱلْبَحْرِ * فِي ٱلطَّرِيقِ ٱلَّتِي عِنْدَ مِصْرَ * وَيَكُونُ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ يُنْزَعُ خَوْفُهُ عَنْكَ وَنِيرُهُ
28 عَنْ عَاتِقِكَ * وَيَبِيدُ نِيرُهُ عَنْ عَوَاتِقِكُمْ * لِأَنَّهُ يَأْتِي إِلَى مَدِينَةِ أَنْجَا * وَيَجُوزُ إِلَى مَجِدُّو وَفِي
29 مَخْمَاسَ يَضَعُ أَوَانِيَهُ * وَيَعْبُرُ ٱلْوَادِيَ وَيَأْتِي إِلَى أَنْجَا * وَيَأْخُذُ ٱلرَّامَةَ ٱلْخَوْفُ مَدِينَةَ شَاوُلَ
30 يَهْرُبُ ٱبْنَةُ غَالِيمَ يُسْمَعُ فِي لِيسَ * يُسْمَعُ فِي عَنَاتُوتَ * دَهِلَتْ مَادَابِنَا * وَسُكَّانُ جِبِينَ
31 عَزُّوا ٱلْيَوْمَ * لِيُقِيمُوا فِي ٱلطَّرِيقِ بِٱلْيَدِ * عَزُّوا ٱلْجَبَلَ ٱبْنَةَ صِهْيَوْنَ وَأَيُّهَا ٱلْآكَامُ ٱلَّتِي
32 فِي أُورْشَلِيمَ *

16 Nequaquam fiet ita; sed mittet Dominus exercituum in honorandos tuos contemptum, & in nobiles tuos ignem ardentem comburentem. 17 Eritque lux Israelis velut ignis, & sanctificabit eum flammâ accensâ, quæ exardescet devorabitque herbam virentem ut fœnum. 18 Eo die laudem dicent montes, colles, sylvæque: & devorabit ab anima ad carnes usque: & qui fugiet, erit velut is qui fugit flammam ardentem: 19 Et qui superfuerunt ex eis, redigentur ad eum numerum, ut parvus puer eos conscribere possit. 20 Eodem die non adjicient ii qui residui fuerint ex Israele, & qui evaserint ex Jacobo, fidere amplius iis qui se oppresserunt; sed Deo sancto Israelis in rei veritate fident: 21 Et qui superstites manserint è Jacobo, recipient se ad Deum potentissimum.

Textus sextus.

22 Etiamsi fuerit numerus Israelis velut arena maris, rari tamen ex eis salvabuntur. Verbum enim absolvam, & justè præcindam. 23 Nam verbum præcisum faciet Deus in toto orbe. 24 Propterea sic dicit Dominus Deus exercituum; Ne timeas popule mi habitantes in Sion, ab Assyriis, quòd te baculo percutiat: ego enim adducam super te flagellum, ut videas viam Ægypti. 25 Nam brevi cessabit ira, & furor meus erit contra consilium eorum: 26 Concitabit enim Deus adversùs illos plagam similem Medianitarum in loco angustiæ, & furore suo in via mari proxima, in via quæ est prope Ægyptum. 27 Eodémque die tolletur à te metus ejus, & jugum ejus à collo tuo; & peribit jugum ejus à cervicibus vestris. 28 Nam venturus est usque ad urbem Aagja, deinde transibit ad Magedo, & in Machmas ponet vasa sua: 29 Flumen trajiciet, & veniet ad Angam, Ramam urbem Saulis timor occupabit. Et fugiet 30 filia Galim: audietur in Lis, audietur in Anathoth. 31 Obstupuit Madabna. O habitatores Gebin, 32 agitate hodie, ut permaneatis in via: manu consolamini montem filiam Sionis O binis colles qui estis in Jerusalem.

ramum deramificans exercituum Dominus dominator Ecce
33 הנה האדון יהוה צבאות מסעף פארה
.humiliabuntur sublimes & , succisi statura excelsi & : terrore cum
במערצה ורמי הקומה גדעים והגבהים ישפלו׃
.cadet forti in Lebanon & : ferro in sylvæ perplexa succidet Et
34 ונקף סבכי היער בברזל והלבנון באדיר יפול׃

CAP. XI. יא

ejus radicibus de ſurculus & , Iſai ſtirpe de virga egredietur Et
1 ויצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו
ſpiritus , DOMINI ſpiritus eum ſuper requieſcet Et .creſcet
יפרה׃ 2 ונחה עליו רוח יהוה רוח
ſpiritus , fortitudinis & conſilii ſpiritus , intelligentiæ & ſapientiæ
חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח
timore in ejus odorari Et .DOMINI timoris & ſcientiæ
3 דעת ויראת יהוה׃ והריחו ביראת
neque , judicabit ſuorum oculorum viſionem ad nec : DOMINI
יהוה ולא־למראה עיניו ישפוט ולא־
, tenues juſtitia in judicabit Et. .arguet ſuarum aurium auditum ad
4 למשמע אזניו יוכיח׃ ושפט בצדק דלים
terram percutiet & : terræ manſuetis rectitudine in arguet &
והוכיח במישור לענוי־ארץ והכה־ארץ
.impium interficiet ſuorum labiorum ſpiritu in & , ſui oris virga in
בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע׃
cingulum fides & : ejus lumborum cingulum juſtitia erit Et
5 והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור
hœdo cum pardus & ,agno cum lupus hoſpitabitur Et .ejus renum
6 חלציו׃ וגר זאב עם־כבש ונמר עם־גדי
puer & , ſimul pingue pecus & , leonis catulus & vitulus & : accubabit
ירבץ ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער
accubabunt ,ſimul paſcentur urſa & vacca Et .eis in ducens parvus
7 קטן נהג בם׃ ופרה ודב תרעינה יחדו ירבצו
lactens delectabitur Et .paleam comedet bos ſicut leo & : earum nati
8 ילדיהן ואריה כבקר יאכל־תבן׃ ושעשע יונק
ablactatus reguli cavernam ſuper & , aſpidis foramen ſuper
על־חר פתן ועל מאורת צפעוני גמול
univerſo in corrumpent non & ,malefacient Non .miſit ſuam manum
9 ידו הדה׃ לא־ירעו ולא־ישחיתו בכל־
, DOMINI ſcientia terra eſt repleta quia : meæ ſanctitatis monte
הר קדשי כי־מלאה הארץ דעה את־יהוה
, Iſai radix , illa die in erit Et .operientes mare aquæ ſicut
10 כמים לים מכסים׃ והיה ביום ההוא שרש ישי
erit & : quærent gentes illam ad,populorum vexillum in ſtans quæ
אשר עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה
DOMINUS adjiciet illa die in , erit Et .gloria ejus requies
11 מנחתו כבוד׃ והיה ביום ההוא יוסיף אדני
quod : ſui populi reſiduum poſſidendum ad ſuam manum ſecundò
שנית ידו לקנות את־שאר עמו אשר
,Helam ab &,Chus à &,Pathros à &,Ægypto ab & , Aſſur ab remanebit
ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילם
vexillum elevabit Et .maris inſulis ab & , Chamath à & ,Sinhar à &
12 ומשנער ומחמת ומאיי הים׃ ונשא נס
congregabit Jehudah diſperſos & , Iſrael expulſos colliget & ,gentibus
לגוים ואסף נדחי ישראל ונפצות יהודה יקבץ
hoſtes & , Ephraim zelus recedet Et .terræ alis quatuor à
13 מארבע כנפות הארץ׃ וסרה קנאת אפרים וצררי
Jehudah & , Jehudah æmulabitur non Ephraim.excidentur Jehudah
יהודה יכרתו אפרים לא־יקנא את־יהודה ויהודה
.Ephraim anguſtiabit non
לא־יצר את־אפרים׃

Verſio VULG. LAT.

33 Ecce dominator Dominus exercituum confringet lagunculam in terrore, & excelſi ſtaturâ ſuccidentur, & ſublimes hu-
34 miliabuntur. Et ſubvertentur condenſa ſaltûs ferro: & Libanus cum excelſis cadet.

CAP. XI.

1 ET egredietur virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus
2 aſcendet. Et requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini; ſpiritus ſapientiæ, & intellectûs, ſpiritus conſilii, & fortitudinis,
3 ſpiritus ſcientiæ, & pietatis, Et replebit eum ſpiritus timoris Domini. Non ſecundùm viſionem oculorum judicabit, neque ſecundùm auditum aurium
4 arguet: Sed judicabit in juſtitia pauperes, & arguet in æquitate pro manſuetis terræ: & percutiet terram virgâ oris ſui, & ſpiritu labiorum ſuorũ
5 interficiet impium. Et erit juſtitia cingulum lumborum ejꝰ: et fides cinctorium renum ejus.
6 Habitabit lupus cum agno: & pardus cum hœdo accubabit: vitulus & leo & ovis ſimul morabuntur, & puer parvulus
7 minabit eos. Vitulus & urſus paſcentur: ſimul requieſcent catuli eorum: & leo quaſi bos
8 comedet paleas. Et delectabitur infans ab ubere ſuper foramine aſpidis: & in caverna reguli, qui ablactatus fuerit,
9 manum ſuam mittet. Non nocebunt, & non occident in univerſo monte ſancto meo: quia repleta eſt terra ſcientiâ Domini, ſicut aquæ maris ope-
10 rientes. In die illa, radix Jeſſe, qui ſtat in ſignum populorum, ipſum gentes deprecabuntur, & erit ſepulchrum ejus glori-
11 oſum. Et erit in die illa: Adjiciet Dominus ſecundò manum ſuam ad poſſidendum reſiduum populi ſui, quod relinquetur ab Aſſyriis, & ab Ægypto, & à Phetros, & ab Æthiopia, & ab Ælam, & à Sennaar, & ab Emath, & ab in-
12 ſulis maris. Et levabit ſignum in nationes, & congregabit profugos Iſrael, et diſperſos Juda colliget à quatuor plagis
13 terræ. Et auferetur zelus Ephraim, et hoſtes Juda peribunt: Ephraim non æmulabitur Judam, et Judas non pugnabit contra Ephraim.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

33 (θ) Ἰδοὺ ὁ δεσπότης κύριος Σαβαὼθ συνταράξει τοὺς ἐνδόξους μετὰ ἰσχύος, ϗ οἱ ὑψηλοὶ τῇ ὕβρει συντριβήσονται, ϗ (ι) οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται,
34 Καὶ πεσοῦνται ὑψηλοὶ μαχαίρᾳ, ὁ δὲ Λίβανος σὺν τοῖς ὑψηλοῖς πεσεῖται.

MS.A. (θ) Ἰδοὺ γὰρ (ι) ταπεινωθήσονται οἱ ὑψηλοὶ μαχαίρᾳ.

ΚΕΦ. ια'.

1 ΚΑὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί, ϗ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναβήσεται.
2 Καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ θεοῦ, πνεῦμα σοφίας ϗ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς ϗ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως ϗ
3 εὐσεβείας. Ἐμπλήσει αὐτὸν, πνεῦμα φόβου θεοῦ· οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν
4 λαλιὰν ἐλέγξει, Ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῷ κρίσιν, ϗ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς, ϗ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ϗ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀ-
5 σεβῆ. Καὶ ἔσται δικαιοσύνῃ ἐζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, ϗ ἀληθείᾳ (α) εἰλημένος τὰς
6 πλευράς. Καὶ συμβοσκηθήσεται λύκος μετὰ ἀρνός, ϗ πάρδαλις συναναπαύσεται ἐρίφῳ, καὶ μοσχάριον ϗ ταῦρος ϗ λέων ἅμα βοσκηθήσονται, ϗ παιδίον μικρὸν ἄξει
7 αὐτούς. Καὶ βοῦς ϗ ἄρκος ἅμα βοσκηθήσονται, ϗ ἅμα τὰ παιδία αὐτῶν (β) ἔσονται· ϗ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα.
8 Καὶ παιδίον νήπιον (γ) ἐπὶ τρωγλῶν ἀσπίδων, ϗ ἐπὶ κοίτην ἐκγόνων ἀσπίδων τὴν
9 χεῖρα ἐπιβαλεῖ. Καὶ οὐ μὴ (δ) κακοποιήσουσιν, οὐδὲ μὴ δύνωνται ἀπολέσαι οὐδένα ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου· ὅτι ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα τοῦ γνῶναι τὸν κύριον, ὡς ὕδωρ
10 πολὺ κατακαλύψαι θαλάσσας. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, ϗ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι, ϗ ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ,
11 τιμή. Καὶ ἔσται (ε) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προσθήσει (ζ) ὁ κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλῶσαι τὸ καταλειφθὲν ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ, (η) ὃ ἂν καταλειφθῇ (θ) ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, ϗ ἀπὸ Αἰγύπτου, (ι) ϗ ἀπὸ Βαβυλωνίας, ϗ ἀπὸ Αἰθιοπίας, ϗ ἀπὸ Ἐλαμιτῶν, ϗ ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν, ϗ ἐξ Ἀρα-
12 βίας. Καὶ ἀρεῖ σημεῖον εἰς τὰ ἔθνη, ϗ συνάξει τοὺς ἀπολομένους Ἰσραήλ, ϗ τοὺς διεσπαρμένους Ἰούδα συνάξει ἐκ τῶν τεσσά-
13 ρων πτερύγων τῆς γῆς. Καὶ ἀφαιρεθήσεται (κ) ὁ ζῆλος Ἐφραίμ, ϗ οἱ ἐχθροὶ Ἰούδα ἀπολοῦνται. Ἐφραὶμ οὐ ζηλώσει Ἰούδαν, ϗ Ἰούδας οὐ θλίψει Ἐφραίμ.

MS.A. (α) εἰλημμένος (β) βοσκηθήσονται· ϗ λέων ϗ βοῦς ἅμα φάγονται ἄχυρα. (γ) ἐπὶ τρώγλην (δ) κακοποιήσωσιν, οὐδ' οὐ μὴ (ε) ἐν τῇ (ζ) κύριος (η) ὃ ἂν (θ) ἀπὸ τῶν (ι) ϗ Βαβυλωνίας, ϗ Αἰθιοπίας, (κ) ὁ ζυγὸς

Ecce dominator Dominus Sabaoth conturbabit glorioſos cum fortitudine: & excelſi ſuperbiâ conterentur: & ſublimes humiliabuntur: Et cadent ſublimes gladio: Libanus autem cum excelſis cadet. 33 34

CAP. XI.

ET egredietur virga de (a) radice Jeſſe, & flos de radice aſcendet. Et requieſcet ſuper eum ſpiritus Dei, ſpiritus ſapientiæ, & intellectûs, ſpiritus conſilii, & fortitudinis: ſpiritus ſcientiæ & pietatis Replebit eum, ſpiritus timoris Domini. Non ſecundùm gloriam judicabit, neque juxta ſermonem arguet: Sed judicabit humili judicium, & arguet humiles terræ: & percutiet terram verbo oris ſui: & in ſpiritu per labia interficiet impium. Et erit juſtitiâ cinctus lumbum ſuum, & veritate involutus coſtas. Et ſimul paſcetur lupus cum agno: & pardus ſimul accubabit cum hœdo: Et vitulus, & taurus, & leo ſimul paſcentur, & puer parvus ducet eos: Et bos & urſus paſcentur ſimul: & erunt ſimul catuli eorum: & leo, quaſi bos, comedet paleas. Et puer infans ſuper foramina aſpidum, & in cubile fœtuum aſpidum manum mittet: Et non nocebunt, neque poterunt perdere quemquam in monte ſancto meo: quia repleta eſt terra cognitione Domini, quaſi aqua multa cooperiat maria. Et erit in die illa, radix Jeſſe, & qui conſurgit, ut princeps ſit gentium: in ipſo gentes ſperabunt: & erit requies ejus honor. Et erit die illâ, (b) adjiciet Dominus oſtendere manum ſuam ad zelandum relictum reſiduum populi, quod relictum fuerit ab Aſſyriis, & ab Ægypto, & à Babylonia, & ab Æthiopia, & ab Elamitis, & à Solis ortu, & ex Arabia. Et levabit ſignum in nationes, & congregabit perditos Iſrael: & diſperſos Judæ colliget à quatuor alis terræ: Et auferetur zelus Ephræm: & hoſtes Juda peribunt. Ephræm non æmulabitur Judam: & Judas non tribulabit Ephræm. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

33 הא רבון עלמא יי צבאות רמי קטול במשריתיה כבעוט דמתבעיט במעצרתא ורמי
34 קומא יתקטפון ותקיפיא ימאכון׃ ויקטיל גברי משריתיה דמתגברין כברזלא ועבדי
קרביה על ארעא דישראל יתרמון׃
יא
1 ויפוק מלכא מבנוהי דישי ומשיחא מבני בנוהי יתרבי׃ ותשרי עלוהי רוח נבואה מן
2 קדם יי רוח חוכמא וסוכלתנו רוח מלך וגבורא רוח מדע ודחלתא דיי׃ ויקרבניה
3 לדחלתיה דיי ולא לחיזו עינוהי יהי דאן ולא למשמע אודנוהי יהי מוכח׃ וידין בקושטא
4 מסכנין ויוכח בהימנותא מחשיכי עמא דארעא וימחי חיבי ארעא במימר פומיה
5 ובממלל ספותיה יהי ממית ארמילוס רשיעא׃ ויהון צדיקיא סחור סחור ליה ועבדי
6 הימנותא מקרבין ליה׃ ביומוהי דמשיחא דישראל יסגי שלמא בארעא וידור דיבא עם
אמרא ונמרא עם גדיא ישרי ועגלא ואריא ופטים כחדא ויניק זעיר יהי מדבר להון׃
7 8 ותורתא ודיבא ירעין כחדא ישרון בניהון ואריא כתורא יכול תבנא׃ ויחיד ינקא על
9 חור חיוי פתן ועל חיזו גלגלי עיני חיוי חורמן חסילא ידוהי יושיט׃ לא יבאשון ולא
יחבלון בכל טורא דקודשי ארי תתמלי ארעא למדע ית דחלתא דיי כמיא דליפא חפן׃
10 ויהי בעדנא ההיא בר בריה דישי עתיד דיקום את לעממיא ליה מלכון ישתמעון ויהי
11 אתר בית מישרוהי ביקר׃ ויהי בעדנא ההיא יוסיף יי תנינות גבורתיה למפרק ית
שארא דעמיה דאשתאר מאתור וממצרים ומפתרוס ומהודו ומעילם ומבבל ומחמת
12 ומנגות ימא׃ ויזקוף את לעממיא ויכניש מבדרי ישראל וגלות יהודה יקרב מארבע
13 רוחי ארעא׃ ותעדי קנאת דבית אפרים ודמעיקין לדבית יהודה ישתיצון דבית אפרים
לא יקנון בדבית יהודה ודבית יהודה לא יעיקון לדבית אפרים׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Ecce dominator ſeculi Dñs exercituum projiciet interfectos in caſtris ejus, ſicut cùm uvæ calcantur in torculari. Et excelſi ſtatura ſuccidentur, & fortes humiliabuntur. Et occidet robuſtos exercitus ejus, qui fortes ſunt ſicut ferrum, & bellatores ejus ſuper terram Iſrael cadent. 33 34

CAP. XI.

ET egredietur rex de filiis Jeſſe, & Chriſtus de filiis filiorum ejus ungetur. Et reſidebit ſuper eum ſpiritꝰ prophetiæ à facie Dñi, ſpiritus ſapientiæ & intellectꝰ, ſpiritus conſilii & fortitudinis, ſpiritꝰ ſcientiæ & *timoris* Dñi. Et applicabit eum *ad timorem ſuum Dominus*: non ſecundùm viſionem oculorũ ſuorũ judicabit, neq; ſecundùm auditũ aurium ſuarũ arguet. Sed judicabit in veritate pauperes, & arguet in fide pro egenis populi *terræ*, & percutiet peccatores terræ verbo oris ſui, & in eloquio labiorũ ſuorum occidet *Armillum* impiũ. Et erunt juſti in circuitu ejꝰ, & fideles accedent ad eum. In diebus Chriſti Iſrael multiplicabitur pax in terra. Et habitabit lupus cum agno, & leopardꝰ cum hœdo commorabitur, & vitulꝰ & leo & aries pinguis ſimul erunt: & puer parvulus minabit eos. Et bos & urſus paſcentur, ſimul morabuntur filii eorum, & leo ſicut bos comedet paleas. Et delectabitur infans ſuper foramen aſpidis; & ſuper viſum conchæ oculorum ſerpentis reguli, qui ablactatꝰ eſt mittet manum ſuam. Non malè facient neque nocebunt in omni monte ſancto meo, quia implebitur terra ſcientia timoris Dñi, ſicut aquæ operiunt mare. Et erit in tempore illo filius filiorum Jeſſe, qui futurus eſt ut ſtet in ſignum populorum: ipſi regna obedient, & erit locꝰ manſionis ejus in gloria. Et erit in tempore illo, adjiciet Dñs ſecundò per potentiam ſuam, ut liberet reliquias populi ſui quæ relinquentur de Aſſur, & de Ægypto, & de Phetros, & de India, & de Elam, & de Babylonia, & de Emath, & de inſulis maris. Et levabit ſignum populis, & congregabit diſperſos Iſrael, & tranſmigrationem Juda applicabit à quatuor ventis terræ. Et auferetur zelus *domus* Ephraim: & qui anguſtia afficiebant domũ Juda, excidentur: viri domꝰ Ephraim non æmulabuntur domũ Juda: & viri domus Juda non anguſtiabunt domum Ephraim. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 * ܗܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܡܫܒܗܪܢܐ ܒܥܫܝܢܘܬܐ ܡܗܦܟ. ܘܪܡܝ ܩܘܡܬܐ
34 ܢܬܡܟܟܘܢ. ܘܪܡܐ ܢܬܡܟܟܘܢ. * ܘܢܬܦܣܩ ܚܘܫܒܐ ܕܥܒܐ ܒܦܪܙܠܐ. ܘܠܒܢܢ
ܒܫܘܒܚܗ ܢܦܠ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *
1 * ܘܢܦܘܩ ܫܒܛܐ ܡܢ ܓܘܙܥܗ ܕܐܝܫܝ. ܘܢܘܪܒܐ ܡܢ ܫܪܫܘܗܝ ܢܦܪܥ. * ܘܬܫܪܐ ܘܬܬܢܝܚ ܥܠܘܗܝ
2 ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ. ܪܘܚܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܕܣܘܟܠܐ. ܪܘܚܐ ܕܡܠܟܐ ܘܕܓܢܒܪܘܬܐ.
3 ܪܘܚܐ ܕܝܕܥܬܐ ܘܕܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܢܕܢܚ ܒܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܕܚܙܝܢ ܥܝܢܘܗܝ
4 ܢܕܘܢ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܕܫܡܥܢ ܐܕܢܘܗܝ ܢܟܣ. * ܢܕܘܢ ܒܟܐܢܘܬܐ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܢܟܣ ܒܬܪܝܨܘܬܐ
ܠܡܣܟܢܝ ܐܪܥܐ. ܘܢܡܚܐ ܠܐܪܥܐ ܒܫܒܛܐ ܕܦܘܡܗ. ܘܒܪܘܚܐ ܕܣܦܘܬܗ ܢܡܝܬ
5 ܠܪܫܝܥܐ. ܘܬܗܘܐ ܟܐܢܘܬܐ ܐܣܪܐ ܕܚܨܘܗܝ. ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܙܘܢܪܐ ܕܓܒܘܗܝ. * ܘܢܬܕܝܪ
6 ܕܐܒܐ ܥܡ ܐܡܪܐ. ܘܢܡܪܐ ܥܡ ܓܕܝܐ ܢܪܒܘܥ. ܘܥܓܠܐ ܘܓܘܪܝܐ ܕܐܪܝܐ ܘܬܘܪܐ ܐܟܚܕܐ
7 ܢܪܥܘܢ. ܘܛܠܝܐ ܙܥܘܪܐ ܢܕܒܪ ܐܢܘܢ. * ܘܬܘܪܬܐ ܘܕܒܐ ܐܟܚܕܐ ܢܪܥܘܢ. ܘܡܪܒܥܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ
8 ܢܪܒܥܘܢ. ܐܪܝܐ ܐܝܟ ܬܘܪܐ ܢܐܟܘܠ ܬܒܢܐ. * ܘܢܫܥܐ ܝܠܘܕܐ ܥܠ ܚܘܪܐ ܕܚܘܪܡܢܐ. ܘܥܠ
9 ܚܘܪܐ ܕܐܦܥܐ. ܢܪܡܐ ܐܝܕܗ ܚܣܝܠܐ. * ܠܐ ܢܒܐܫܘܢ ܘܠܐ ܢܚܒܠܘܢ. ܒܟܠܗ ܛܘܪܐ
ܕܩܘܕܫܐ. ܡܛܠ ܕܡܠܝܐ ܐܪܥܐ ܝܕܥܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܡܝܐ ܕܡܟܣܝܢ ܠܝܡܐ.
10 * ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܥܩܪܗ ܕܐܝܫܝ ܕܩܐܡ ܐܬܐ ܠܥܡܡܐ. ܘܥܡܡܐ
11 ܢܒܥܘܢܝܗܝ. ܘܬܗܘܐ ܢܝܚܬܗ ܐܝܩܪܐ. * ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܢܘܣܦ ܡܪܝܐ ܬܢܝܢܘܬ
ܐܝܕܗ. ܠܡܩܢܐ ܫܪܟܐ ܕܥܡܗ ܕܐܫܬܚܪ. ܡܢ ܐܬܘܪ. ܘܡܢ ܡܨܪܝܢ. ܘܡܢ ܦܬܪܘܣ.
12 ܘܡܢ ܟܘܫ. ܘܡܢ ܥܝܠܡ. ܘܡܢ ܣܥܝܪ ܘܡܢ ܚܡܬ. ܘܡܢ ܓܙܪܬܐ ܕܝܡܐ. * ܘܢܪܝܡ ܐܬܐ
13 ܠܥܡܡܐ. ܘܢܟܢܫ ܠܛܥܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܡܒܕܪܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܢܟܢܫ ܡܢ ܐܪܒܥ
ܦܢܝܬܐ ܕܐܪܥܐ. * ܘܬܥܒܪ ܚܣܡܐ ܡܢ ܐܦܪܝܡ. ܘܐܠܘܨܐ ܕܝܗܘܕܐ ܢܐܒܕܘܢ. ܐܦܪܝܡ
ܠܐ ܢܚܣܡ ܒܝܗܘܕܐ. ܘܝܗܘܕܐ ܠܐ ܢܐܠܘܨ ܠܐܦܪܝܡ.

Ecce Dominus Deus fortis jactabundos cum violentia everſurus eſt, & proceri ſtaturâ humiliabuntur, & elati deprimentur: Sylvæ ramos ferro diſrumpet, & Libanus cum gloria ſua corruet. 33 34

CAP. XI.

TUm prodibit baculus è trunco Iſai, & ſurculus ex ejus ſtirpe expullulabit, Super quo requieſcet & conſidebit ſpiritus Dei, ſpiritus ſapientiæ & intelligentiæ, ſpiritus cogitationis & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ & timoris Domini. Fulgebit timore Domini, nec prout videbunt oculi ejus judicabit, neque prout audient aures ejus arguet. Cum juſtitia judicabit pro pauperibus, & arguet cum æquitate pro egenis terræ. Terram percutiet virgâ oris ſui, & ſpiritu labiorum ſuorum impios morte afficiet. Erit juſtitia cingulum lumborum ejus, & fides zona laterum ejus: Ita ut commoretur lupus cum agno, & pardus cum hœdo cubet; vitulus & catulus leonis & bos ſimul paſcantur; & parvus puer abigat eos: Vacca & urſa ſimul paſcantur, & pulli earum ſimul cubent: leo ſicut bos paleas comedat: Infans colubro ludat, & in foramen aſpidis mittat manum ſuam ablactatus; Et non lædant, neque corrumpant in toto monte ſanctitatis meæ: implebitur enim terra ſcientiâ Domini, ut aquis mare tegentibus. Eo tempore fiet, ut ſtirpem Iſai, quæ ſurget in ſignum populis, exquirant populi; & requies ejus ſit honor. Eodem quoq; tempore fiet, ut adhibeat Dñs ſecundò manum ſuam, ad cogendas reliquias populi ſui quæ remanſerunt, ex Athur, & ex Ægypto, è Patros, ex Æthiopia, ex Ilam, è Seir, ex Hemath, & ex inſulis maris: Et ſignum attollat gentibus, congregetque errabundos Iſraelis, & diſperſos Judæ colligat è quatuor plagis terræ. Recedat invidentia ab Aphremo, & oppreſſores Judæ pereant: Aphrem non invideat Judæ, nec Juda opprimat Aphremum: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * لان ها السيد رب الجيوش يقلع الاشراف بقوة * ويكسر المرتفعون بقومهم * ويذلون
34 ويحزنون * ويسقط المرتفعون بالسيف * ويسقط لبنان مع المرتفعين *
* الفصل الحادي عشر *
1 * ويخرج عصا من اصل ايسي * ويصعد
2 زهر من اصله * ويحل عليها روح الله * روح الحكمة والفهم * روح المشورة والقوة * روح
3 العلم وحسن العبادة * روح خوف الله يملاه * ليس يدين بالشرف * ولا بحسب القول
4 يبكت * لكنه يحكم للذليل بالانصاف ويبكت اشراف الارض * ويضرب الارض
5 بكلمة فيه * وبروح شفتيه يبيد المنافق * ويكون حقوه ممنطقا بالعدل * وجنباه
6 مشدودان بالحق * ويرعى الذيب مع الخروف * والنمر يستريح مع الجدي * والعجل
7 والثور والاسد يرعون جميعا * وغلام صغير يسوقهم * والبقر والدب يرعون معا *
8 ويكون اولادهم جميعا والاسد مثل الثور ياكل التبن * وصبي طفل في عش
9 الافاعي * والمفطوم في مضجع اولاد الافاعي يضع يده * فلا يضرونه * ولا يستطيعون
ان يهلكوا ولا واحدا في جبل المقدس * لان الارض كلها امتلات لتعرف الرب مثل ماء
10 كثير يغشي البحار * ويكون في ذلك اليوم اصل يسي والقايم ليروس الامم * عليه
11 يتوكل الامم وتكون راحته كرامة * ويكون في ذلك اليوم يريد الرب ان يظهر
يده ليغار * ويطلب البقية الباقية من شعبه * التي بقيت اذن من الموصليين * ومن
مصر * ومن بابل * ومن الحبشة * ومن اهل الاهواز * ومن مشارق الشمس * ومن اراييا *
12 * ويرفع علامة للامم * ويجمع الهالكين من اسرايل * والمتفرقين من يهودا يجمعهم من
13 اربع اجنحة الارض * ويبرح غيرة افرام * واعداء يهودا يهلكون * لا يغار افرام على يهودا *
ويهودا لا يضيق على افرام *

Nam ecce Dominus, Dominus exercituum, nobiles violenter exagitabit; & proceri ſtaturâ frangentur, deprimentur, & mœrore conficientur: Alti gladio corruent, & Libanus cum ſuperbis corruet. 33 34

CAP. XI.

ET egredietur virga de radice Jeſſæ, & aſcendet flos e radice ejus, Et requieſcet ſuper eum ſpiritus Dei, ſpiritus ſapientiæ & intellectûs, ſpiritus conſilii & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ & rectæ religionis: Spiritus timoris Dei replebit illum: non judicabit ſecundùm nobilitatem, neque ſecundùm dicta arguet: Sed pro humili judicabit cum æquitate, & arguet nobiles terræ: percutiet terram verbo oris ſui, & ſpiritu labiorum ſuorum perdet impium. Erit enim lumbus ejus accinctus juſtitiâ, & latera ejus aſtricta veritate: Et paſcetur lupus cum agno, & pardus cum hœdo quieſcet: & vitulus; bos, atque leo ſimul paſcentur, & puer parvus ducet eos: Vacca & urſa unà paſcentur, eruntque catuli earum ſimul: leo ceu bos comedet paleam: Puellulus tenellus in nidum viperarum, & ablactatus in cubile filiorum viperarum immittet manum ſuam, Nec lædent eum, & ne unum quidem extinguere poterunt in monte ſancto: quoniam tota terra implebitur ut agnoſcat Dominum, ut aquis multis conteguntur maria. Et erit in die illa, ut in ſtirpe Jeſſe, & eo qui ſurrecturus eſt ad dominandum in gentes, fiduciam collocent gentes; & quies ejus ſit glorioſiſſima. Erit etiam in die illa, ut pergat Dominus oſtendere manum ſuam, ad æmulationem; & quærat reliquias populi ſui reſiduas quæ remanſerint adhuc ex Aſſyriis, ex Ægypto, ex Babele, ex Æthiopia, & ex populis Ahuaz (ſunt provinciæ quædam inter Baſeram & Perſidem interjectæ) *ex Orientali plaga ſolis, & ex Arabia. Et elevabit ſignum gentibus, & congregabit errantes ex Iſraele, & diſperſos ex Juda congregabit e quatuor extremitatibus terræ. Auferetur zelus Aphremi, & inimici Judæ peribunt: non invidebit Aphremus Judæ, nec Juda moleſtiam inferet Aphremo:* 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

ישעיה : יב יג

filios prædabuntur simul : mare ad Pelistim humerum in volabunt Et
14 וְעָפוּ בְכָתֵף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבֹזּוּ אֶת־בְּנֵי־
Hammon filii & ,eorum manus missio Moab & Edom : Orientis
קֶדֶם אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן
, Ægypti maris linguam Dominus *anathemate delebit* Et .eorū auditus
15 מִשְׁמַעְתָּם׃ וְהֶחֱרִים יְהוָה אֵת לְשׁוֹן יַם־מִצְרַיִם
: sui spiritus fortitudine in flumen super suam manum *agitabit* &
וְהֵנִיף יָדוֹ עַל־הַנָּהָר בַּעְיָם רוּחוֹ
.calceamentis in faciet ambulare & ,flumina septem in ,eum percutiet &
וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְהִדְרִיךְ בַּנְּעָלִים׃
: Assur ab relinquetur qui ,ejus populi residuo *strata* via erit Et
16 וְהָיְתָה מְסִלָּה לִשְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר
terra è *eum ascendere* die in Israeli fuit sicut
כַּאֲשֶׁר הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ
.Ægypti
מִצְרָיִם׃

CAP. XII. יב

fuisti accensus quia ,Domine tibi Confitebor : illa die in dices Et
1 וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוָה כִּי אָנַפְתָּ
,mea salus Deus Ecce me *consolaberis* & ,tuus *nasus avertitur* ,*me in*
2 בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי׃ הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי
,Dominus *Jah canticum* & ,mea fortitudo quia ,pavebo non & confidam
אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה
fontibus de ,gaudio in aquas haurietis Et *salutem in* mihi fuit &
3 וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי
invocate ,Domino Confitemini : illa die in dicetis Et .salutis
4 הַיְשׁוּעָה׃ וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ
quoniam mementote : ejus *studia* populis in facite Scire .ejus nomen *in*
בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי
celsitudinem quoniam , Domino Cantate .ejus nomen est excelsum
5 נִשְׂגָּב שְׁמוֹ׃ זַמְּרוּ יְהוָה כִּי גֵאוּת
præconiza & ,vocem Exalta .terra universa in *ipsa nota* : fecit
6 עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל־הָאָרֶץ׃ צַהֲלִי וָרֹנִּי
.Israel Sanctus *medio interiori* in magnus quia : Sion habitatrix
יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XIII. יג

Super .Amos filius Jeschajahu vidit quam ,Babylonis *Onus*
1 מַשָּׂא בָּבֶל אֲשֶׁר חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶּן־אָמוֹץ׃ עַל־
2 *Agitate* .eos ad vocem exaltate ,vexillum elevate *præruptum* montem
הַר־נִשְׁפֶּה שְׂאוּ־נֵס הָרִימוּ קוֹל לָהֶם הָנִיפוּ
meis sanctificatis præcepi Ego .munificorum *ostia* ingrediantur & ,manū
3 יָד וְיָבֹאוּ פִּתְחֵי נְדִיבִים׃ אֲנִי צִוֵּיתִי לִמְקֻדָּשָׁי
meæ celsitudinis exultantes ,*meo naso* in meos fortes vocavi etiam
גַּם קָרָאתִי גִבּוֹרַי לְאַפִּי עַלִּיזֵי גַּאֲוָתִי׃
sonitus vox : multi populi *similitudine* montibus in *turbæ* Vox
4 קוֹל הָמוֹן בֶּהָרִים דְּמוּת עַם־רָב קוֹל שְׁאוֹן
visitans exercituum Dominus ,congregatarum gentium regnorum
מַמְלְכוֹת גּוֹיִם נֶאֱסָפִים יְהוָה צְבָאוֹת מְפַקֵּד
: cœli extremo ab procul terra de Venientes .prælii exercitum
5 צְבָא מִלְחָמָה׃ בָּאִים מֵאֶרֶץ מֶרְחָק מִקְצֵה הַשָּׁמָיִם
.terram omnem *corrumpendam* ad ejus *indignationis* vasa & ,Dominus
יְהוָה וּכְלֵי זַעְמוֹ לְחַבֵּל כָּל־הָאָרֶץ׃
Omnipotente ab præda veluti : Domini dies *propinquus* quia , Ululate
6 הֵילִילוּ כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כְּשֹׁד מִשַּׁדַּי
hominis cor omne & ,*remittentur* manus omnes Idcirco .veniet
7 יָבוֹא׃ עַל־כֵּן כָּל־יָדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל־לְבַב אֱנוֹשׁ
.liquescet
יִמָּס׃

Versio VULG. LAT.

14 Et volabunt in humeros Philisthiim per mare, simul prædabuntur filios Orientis. Idumæa et Moab præceptū manûs eorum, & filii Ammon obedientes erunt. 15 Et desolabit Dominus linguam maris Ægypti, & levabit manum suā super flumen, in fortitudine spiritûs sui: & percutiet eum in septem rivis, ita ut transeant per eum calceati. 16 Et erit via residuo populo meo, qui relinquetur ab Assyriis: sicut fuit Israeli in die illa, quâ ascendit de terra Ægypti.

CAP. XII.

1 ET dices in die illa; Confitebor tibi, Domine, quoniam iratus es mihi: conversus est furor tuus, & consolatus es 2 me. Ecce Deus salvator me᷒, fiducialiter agam, & non timebo: quia fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus 3 est mihi in salutem. Haurietis aquas in gaudio de fontibus 4 salvatoris: Et dicetis in die illa; Confitemini Domino, & invocate nomen ejus: notas facite in populis adinventiones ejus: mementote quoniam 5 excelsum est nomen ejus. Cantate Domino quoniam magnificè fecit: annuntiate hoc in 6 universa terra. Exulta, & lauda habitatio Sion: quia magnus in medio tuî Sanctus Israel.

CAP. XIII.

1 ONus Babylonis, quod vi-2 dit Isaias filius Amos. Super montem caliginosum levate signum, exaltate vocem, levate manum, & ingrediantur por-3 tas duces. Ego mandavi sanctificatis meis, & vocavi fortes meos in ira mea, exultantes in 4 gloria mea. Vox multitudinis in montibus, quasi populorū frequentiū: vox sonit᷒ regū, gentium congregatarū: Dñs exercituum præcepit militiæ 5 belli, Venientibus de terra procul, à summitate cœli: Dominus, & vasa furoris ejus, ut 6 disperdat omnem terram. Ululate, quia propè est dies Dñi: quasi vastitas à Domino ve-7 niet. Propter hoc, omnes manus dissolventur, & omne cor hominis contabescet,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ πλαθήσονται ἐν πλοίοις ἀλλοφύλων· θάλασσαν ἅμα προνομεύσουσι, καὶ τοὺς ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν, καὶ Ἰδουμαίαν, καὶ ἐπὶ Μωὰβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦσιν· οἱ δὲ υἱοὶ 15 Ἀμμὼν πρῶτοι ὑπακούσονται. Καὶ ἐρημώσει κύριος τὴν θάλασσαν Αἰγύπτου, καὶ ἐπιβαλεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν πνεύματι βιαίῳ· καὶ πατάξει ἑπτὰ φάραγγας, ὥστε 16 διαπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν ὑποδήμασι. Καὶ ἔσται (α) δίοδος τῷ καταλειφθέντι μου λαῷ ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ ἔσται τῷ Ἰσραὴλ, ὡς ἡ ἡμέρα ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

MS.A. (α) ὁδός

14 Et volabunt in navibus alienigenarum: mare simul prædabuntur, & eos, qui à Solis ortu, & Idumeam: & super Moab primùm manus mittent. Filii autem Ammon primi obedient. 15 Et (c) desolabit Dominus mare Ægypti; & mittet manum suam super flumen spiritu violento; & percutiet septem valles, ita ut transeatur illud in calceamentis. 16 Et erit via residuo populo meo in Ægypto. Et erit ipsi Israel, sicut dies, quando egressus est de terra Ægypti.

ΚΕΦ. ιβ'.

1 ΚΑὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, (α) Εὐλογῶ σε κύριε, διότι ὠργίσθης μοι, καὶ ἀπέστρεψας τὸν θυμόν σου, καὶ ἠλέησάς με. 2 Ἰδοὺ ὁ θεός μου σωτήρ μου, πεποιθὼς ἔσομαι (β) ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· διότι ἡ δόξα μου καὶ ἡ αἴνεσίς μου κύριος, καὶ ἐγένετό μοι 3 εἰς σωτηρίαν. Καὶ (γ) ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτη-4 ρίου. Καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Ὑμνεῖτε κύριον, βοᾶτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ· μιμνήσκεσθε, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα 5 αὐτοῦ. Ὑμνήσατε τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψηλὰ ἐποίησεν· ἀναγγείλατε ταῦτα ἐν 6 πάσῃ τῇ γῇ. Ἀγαλλιᾶσθε, καὶ εὐφραίνεσθε οἱ κατοικοῦντες (δ) Σιὼν, ὅτι ὑψώθη ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ ἐν μέσῳ (ε) αὐτῆς.

CAP. XII.

1 ET dices in die illa; (a) Benedico te, Domine, quoniam iratus es mihi, & avertisti furorem tuum, 2 & misertus es meî. Ecce Deus meus, salvator meus, fidens ero in (b) eo, & non timebo: quoniam gloria mea, & laus mea Dominus: 3 & factus est mihi in salutem. Et haurite aquam cum lætitia de fon-4 tibus salutaris. Et dices in illa die; Hymnis celebrate Dominum, clamate nomen ejus, annuntiate in gentibus gloriosa ejus: mementote, quoniam exaltatum est 5 nomen ejus. Laudate nomen Domini, quoniam excelsa fecit: an-6 nuntiate hæc in omni terra: Exultate, & lætamini, qui habitatis Sion: quia exaltatus est Sanctus Israel in medio ejus.

MS.A. (α) Εὐλογήσω, (β) ἐν αὐτῷ (γ) ἀντλήσεται (δ) ἐν Σιὼν (ε) σου.

ΚΕΦ. ιγ'.

1 ὍΡΑΣΙΣ ἫΝ ΕἾΔΕΝ ἩΣΑΪ́ΑΣ ΥἹῸΣ ἈΜΩ͂Σ, ΚΑΤᾺ ΒΑΒΥΛΩ͂-2 ΝΟΣ. Ἐπ' ὄρους πεδινοῦ ἄρατε σημεῖον, ὑψώσατε τὴν φωνὴν (α) αὐτοῖς, παρακαλεῖ-3 τε τῇ χειρὶ, ἀνοίξατε οἱ ἄρχοντες. Ἐγὼ συντάσσω, (β) καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς. γίγαντες ἔρχονται πληρῶσαι τὸν θυμόν μου 4 χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες. Φωνὴ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὁμοία ἐθνῶν πολλῶν, φωνὴ βασιλέων καὶ ἐθνῶν συνηγμένων. κύριος Σαβαὼθ ἐντέταλται ἔθνει 5 ὁπλομάχῳ, Ἔρχεσθαι ἐκ γῆς πόῤῥωθεν ἀπ' ἄκρου θεμελίου τοῦ οὐρανοῦ, κύριος καὶ οἱ ὁπλομάχοι αὐτοῦ, (γ) καταφθεῖραι πᾶσαν 6 τὴν οἰκουμένην. Ὀλολύζετε, ἐγγὺς γὰρ (δ) ἡμέρα κυρίου, καὶ συντριβὴ παρὰ τοῦ 7 θεοῦ ἥξει. Διὰ τοῦτο (ε) πᾶσα χεὶρ ἐκλυθήσεται, καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου δειλιάσει.

CAP. XIII.

1 VIsio, quam vidit Esaias, filius 2 Amos, contra Babylonem. Super montem campestrem levate signum, exaltate vocem eis, (a) consolami-3 ni manu, aperite principes. Ego præcipio, & ego adduco (b) eos. (c) Gigantes veniunt implere furorem meum gaudentes simul, & 4 contumeliam facientes. Vox gentium multarum super montes, similis gentium multarum, vox regum, & gentium congregatarum. Dominus Sabaoth mandavit 5 genti bellicosæ, ut veniat de terra longinqua à summo fundamento cœli, Dominus, & armati bellatores ejus, ad corrumpendum univer-6 sum orbem terræ. Ululate: propè enim dies Domini: & contritio à 7 Deo veniet. Propter hoc omnis manus dissolvetur, & omnis anima hominis formidabit.

MS.A. (α) ἑαυτοῖς, μὴ φοβεῖσθε, παρακαλεῖτε τῇ ψυχῇ, (β) καὶ * ἐγὼ ἄγω αὐτούς. ἡγιασμένοι εἰσὶν, καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς. (γ) τοῦ καταφθεῖραι τὴν οἰκουμένην ὅλην· (δ) ἡ ἡμέρα (ε) πᾶσαι χεῖρες * ἐκλυθήσεται

תרגום יונתן Targum JONATAN.

14 וְיִתְחַבְּרוּן כְּתַף חַד לְמִמְחֵי פְּלִשְׁתָּאֵי דִּי בְּמַעַרְבָא כַּחֲדָא יְבוּזוּן יָת בְּנֵי מַדְנְחָא בֶּאֱדוֹם
15 וּמוֹאָב יוֹשְׁטוּן יְדֵיהוֹן וּבְנֵי עַמּוֹן יִשְׁתַּמְעוּן לְהוֹן׃ וְיַבֵּשׁ יְיָ יָת לִישַׁן יַמָּא דְמִצְרַיִם וִירִים
מְחַת גְּבוּרְתֵּיהּ עַל פְּרָת בְּמֵימַר נְבִיּוֹהִי וְיִמְחֲנֵיהּ לְשִׁבְעָא נַחְלִין וִיהָכוּן בֵּיהּ בְּסַנְדְּלִין׃
16 וּתְהֵי אוֹרַח כְּבִישָׁא לִשְׁאָרָא דְעַמֵּיהּ דְּיִשְׁתְּאַר מֵאַתּוּרָאָה כְּמָא דַהֲוַת לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם
מַסְּקֵיהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃

יב

1 וְתֵימַר בְּעִדָּנָא הַהִיא אוֹדֵי קֳדָמָךְ יְיָ אֲרֵי עַל דְּחָבֵית קֳדָמָךְ הֲוָה רוּגְזָךְ עֲלַי וּכְדוּ דְתָבֵית
2 לְאוֹרַיְתָא יְתוּב רוּגְזָךְ מִנִּי וּתְרַחֵם עֲלָי׃ הָא עַל מֵימַר אֱלָהָא פּוּרְקָנִי אֲנָא רָחִיץ וְלָא
3 אִזְדַּעְזַע אֲרֵי תוּקְפִּי וְתוּשְׁבַּחְתִּי דְּחִילָא יְיָ אֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ וַהֲוָה לִי לְפָרִיק׃ וּתְקַבְּלוּן
4 אוּלְפַן חֲדַת בְּחֶדְוָא מִבְּחִירֵי צַדִּיקַיָּא׃ וְתֵימְרוּן בְּעִדָּנָא הַהִיא אוֹדוּ קֳדָם יְיָ צַלּוּ בִשְׁמֵיהּ
5 חַוּוּ בְּעַמְמַיָּא עוֹבָדוֹהִי אַדְכַּרוּ אֲרֵי תַקִּיף שְׁמֵיהּ׃ שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרֵי גְבוּרָן עֲבַד גַּלְיָא דָא
6 בְּכָל אַרְעָא׃ בּוּעִי וְשַׁבַּחִי כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן אֲרֵי רַבָּא אֲמַר לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ בְּגַוִּיךְ
קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל׃

יג

1 מַטַּל כָּס דִּלְוָט לְאַשְׁקָאָה יָת בָּבֶל דְּאִתְנַבֵּי יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ׃ עַל כְּרַכָּא דְיָתְבָא שְׁלֵיָא
2 זְקוֹפוּ אָתָא אֲרִימוּ קָלָא לְהוֹן אֲנִיפוּ יַד וְיֵיעֲלוּן בְּתַרְעָהָא מִתְנַדְּבִין׃ אֲנָא פַּקֵּדִית לִמְזַמְּנַי
3 אַף עָרְעִית גִּבָּרַי וְיִתְפָּרְעוּן מִנְּהוֹן רוּגְזֵי תוּקְפִּי וְתוּשְׁבַּחְתִּי׃ קָל הֲמוֹן בְּטוּרַיָּא דְמוּת עַם
4 סַגִּי קָל אִתְרְגוּשַׁת מַלְכְוָן עַמְמִין דְּמִתְכַּנְשִׁין יְיָ צְבָאוֹת מְמַנֵּי מַשְׁרְיָן בִּקְרָבָא׃ אָתַן
5 מֵאַרְעָא רְחִיקָא מִסְּיָפֵי אַרְעָא יְיָ וּמָנֵי כָס דִּלְוָט קֳדָמוֹהִי לְחַבָּלָא כָּל רַשִׁיעֵי אַרְעָא׃
6 אֵילִילוּ אֲרֵי קָרִיב יוֹמָא דַעֲתִיד לְמֵיתֵי מִן קֳדָם יְיָ כְּבִזָּא מִן קֳדָם שַׁדַּי יֵיתֵי׃ עַל
7 כֵּן כָּל יְדַיָּא יִתְרַשְּׁלוּן וְכָל לִבָּא דֶאֱנָשָׁא יִתְמְסֵי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Et conjungentur humero uno, ut percutiant Philistæos qui sunt in Occidente, simul prædabuntur filios Orientis. In Idumæam & Moab extendent manus suas, & filii Ammon obedient eis. 15 Et exsiccabit Dñs linguam maris Ægypti, & elevabit plagam fortitudinis suæ super Euphratem, in verbo prophetarum suorum; & percutiet eum in septem torrentes, & ibunt in eo cum calceamentis. 16 Et erit via strata reliquiis populi sui qui remansit de Assur, sicut fuit Israel in die quo egressi sunt de terra Ægypti.

CAP. XII.

1 ET dices in tempore illo: Confitebor corā te Dñe, quoniā pro eo quòd peccavi corā te, fact᷒ est furor tuus super me; *cùm verò conversus fuero ad legē*: avertetur furor tu᷒ à me, et misereberis mei. 2 Ecce in verbo Dei salutis meæ ego confido, & nón commovebor; quia fortitudo mea, & laus mea terribilis Dñs: dixit in verbo suo, & fuit mihi in saluté. 3 Et recipietis doctrinam novam in gaudio ab electis justorū. 4 Et dicetis in tempore illo: Confitemini coram Dño, orate in nomine ejus; annunciate inter populos opera ej᷒: mementote quia forte est nomen ejus. 5 Canite coram Dño, quia magnalia fecit; & manifestū est hoc in universa terra. 6 Exulta & lauda congregatio Sion, quia magnus est qui dixit, se collocaturum majestatem suam in medio tui, sanctus Israel.

CAP. XIII.

1 ONus calicis maledictionis ad propinandum Babyloni, quod prophetavit Esaias filius Amos. 2 Super civitatem habitantem confidenter, levate signū, elevate vocem eis: agitate manum, & ingrediantur per portas ejus, qui sponte se offerunt. 3 Ego mandavi præparatis meis; etiam convocavi fortes meos, ut sumant ex eis ultionem furoris mei, *fortitudinis meæ & laudis meæ*. 4 Vox multitudinis in montibus, similitudo populi grandis: vox tumultus regnorū multorum, populi qui congregantur. Dñs exercituū constituit exercitus in bello. 5 Venientes de terra longinqua à finibus *terræ*. Dñs, & vasa calicis maledictionis coram eo, ut disperdat omnes impios terræ. 6 Ululate, quia propè est dies qui venturus est à facie Dñi: quasi præda à facie omnipotentis veniet. 7 Propterea omnes manus dissolventur, & omne cor hominis tabescet.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܢܦܪܚܘܢ ܒܟܬܦܐ ܕܦܠܣܛܝܢܝܐ ܥܠ ܝܡܐ܂ ܘܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܢܒܙܘܢ ܠܡܕܢܚܝܐ܂ ܒܐܕܘܡ ܘܒܡܘܐܒ ܢܘܫܛܘܢ ܐܝܕܝܗܘܢ܂ ܘܒܢܝ ܥܡܘܢ ܢܫܬܡܥܘܢ ܠܗܘܢ܂ 15 * ܘܢܚܪܒ ܡܪܝܐ ܠܫܢܐ ܕܝܡܐ ܕܡܨܪܝܢ܂ ܘܢܪܝܡ ܐܝܕܗ ܥܠ ܢܗܪܐ ܒܥܘܫܢܐ ܕܪܘܚܗ܂ ܘܢܡܚܝܘܗܝ ܠܫܒܥܐ ܢܚܠܝܢ܂ ܘܢܥܒܪܘܢ ܒܡܣܢܐ܂ 16 * ܘܬܗܘܐ ܫܒܝܠܐ ܠܫܪܟܐ ܕܥܡܗ܂ ܕܢܫܬܚܪ ܡܢ ܐܬܘܪ܂ ܐܝܟ ܕܗܘܬ ܠܐܝܣܪܝܠ ܒܝܘܡܐ ܕܣܠܩܘ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ܂

* ܦܣܘܩܐ * ܝܒ *

1 * ܘܬܐܡܪ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ܂ ܐܘܕܐ ܠܟ ܡܪܝܐ܂ ܕܪܓܙܬ ܥܠܝ܂ ܘܐܗܦܟܬ ܪܘܓܙܟ ܘܒܝܐܬܢܝ܂ 2 * ܗܐ ܥܠ ܐܠܗܐ ܦܪܘܩܝ ܐܬܬܟܠܬ܂ ܘܠܐ ܐܕܚܠ܂ ܡܛܠ ܕܥܘܫܢܝ ܘܬܫܒܘܚܬܝ ܡܪܝܐ ܗܘ܂ ܘܢܗܘܐ ܠܝ ܠܦܘܪܩܢܐ܂ 3 * ܘܬܡܠܘܢ ܡܝܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܢ ܡܒܘܥܐ ܕܦܘܪܩܢܐ܂ 4 * ܘܬܐܡܪܘܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ܂ ܐܘܕܘ ܠܡܪܝܐ܂ ܘܩܪܘ ܒܫܡܗ܂ ܚܘܘ ܒܥܡܡܐ ܥܒܕܘܗܝ܂ ܐܬܕܟܪܘ ܕܪܒ ܫܡܗ܂ 5 * ܙܡܪܘ ܠܡܪܝܐ ܡܛܠ ܕܪܘܪܒܐ ܥܒܕ܂ ܘܝܕܝܥܐ ܗܝ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ܂ 6 * ܪܘܙܝ ܘܫܒܚܝ ܥܡܘܪܬܐ ܕܨܗܝܘܢ܂ ܡܛܠ ܕܪܒ ܗܘ ܕܒܓܘܟܝ ܩܕܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂

* ܦܣܘܩܐ * ܝܓ *

1 * ܡܫܩܠܐ ܕܒܒܠ ܕܚܙܐ ܐܫܥܝܐ *

2 * ܥܠ ܛܘܪܐ ܫܦܝܐ ܐܪܝܡܘ ܐܬܐ܂ ܐܪܝܡܘ ܩܠܐ ܠܗܘܢ܂ ܐܢܝܦܘ ܐܝܕܐ܂ ܢܥܠܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܒܬܪܥܝܟܝ܂ 3 * ܐܢܐ ܦܩܕܬ ܠܡܩܕܫܝ܂ ܘܩܪܝܬ ܠܓܢܒܪܝ ܒܪܘܓܙܝ܂ ܘܠܡܫܬܒܗܪܝܢ ܒܬܫܒܘܚܬܝ܂ 4 * ܩܠ ܪܘܓܙܐ ܒܛܘܪܐ ܐܝܟ ܕܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܩܠ ܪܘܓܙܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܥܡܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ܂ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܡܦܩܕ ܚܝܠܐ ܕܩܪܒܐ܂ 5 * ܐܬܝܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ܂ ܘܡܢ ܣܘܦܝ ܫܡܝܐ܂ ܡܪܝܐ ܘܡܐܢܝ ܚܡܬܗ܂ ܠܡܚܒܠܘ ܟܠܗ ܐܪܥܐ܂ 6 * ܐܝܠܠܘ ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܐܝܟ ܒܙܬܐ ܡܢ ܫܕܝ ܢܐܬܐ܂ 7 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܠܗܝܢ ܐܝܕܝܐ ܢܫܬܪܝܢ܂ ܘܟܠܗ ܠܒܐ ܕܐܢܫܐ ܢܬܡܣܐ܂ ܘܢܬܕܠܚܘܢ܂

14 Sed humero Palæstinorum arent secus mare, & ambo simul diripiant Orientales: in Adumæos & Moabitas extendant manus suas, & Ammonitæ obediant eis. 15 Vastabit quoque Dominus linguam (*i. sinum*) maris quod est in Ægypto, & sublatâ manu suâ contra flumen, potestate venti sui percutiet illud in septem torrentes; ita ut calceis trajiciatur, 16 Pateatq; semita reliquo populo suo qui reliqu᷒ fuerit ex Athur; quemadmodū contigit Israelitis eo die quo ascenderunt è terra Ægypti.

CAP. XII.

1 ET dices eo tempore, Gratias ago tibi Domine, quoniam iratus eras mihi, sed avertisti iram tuam, & consolatus es me. 2 En Deo salvatore meo fretus sum, & non timebo, quoniam præsidium & gloria mea Dominus est, & erit mihi saluti. 3 Haurietis aquas cum gaudio de fontibus salutis. 4 Et dicetis eo die, Gratias agite Domino, & invocate nomen ejus, patefacite inter gentes actiones ejus, mementote magnum esse nomen ejus: 5 Psallite Domino, quia magnificentiam fecit: notū sit hoc in tota terra. 6 Exulta, & laudes dicito habitatrix Sionis, quia magnus est qui intra te est sanctus Israelis.

CAP. XIII.

1 *Onus Babelis quod vidit Esaia.*

2 SUper montes nitidos attollite signum, efferte vocem ad illos, annuite manu: principes ingredientur per portas tuas. 3 Ego præcepi *in* Sanctuario meo, & advocavi potentes in ira mea, qui magnificantur decore meo. 4 Vox tumultûs in monte, quasi multarum gentium: vox tumultûs regnorum gentium quæ se congregant. Dominus potentissimus recenset copias. 5 Bellatores veniunt è longinquo, & ab extremitatibus cœli Dominus cum instrumentis iræ suæ, ad vastandā universam terram. 6 Ejulate, quia propinquus est dies Domini, & veluti depopulatio veniet ex improviso. 7 Iccirco manus omnes remittentur, & omne cor mortalium tabescet, & turbabuntur:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * ويطيرون في سفن القبايل الغريبة وينهبون البحر معًا * والذين من مشارق الشمس والادومية *
ويضعون الايدي على مواب اولاً * وبنو عمون الاولون يسمعون * 15 ويخرب الرب بحر مصر *
ويضع يده على نهرها بريح عاصفة * ويضرب سبعة اودية في مصر * حتى يجوزوها بالاحذية *
16 * ويكون جازًا لشعبي المتبقي بمصر * ويكون اسراييل كاليوم الذي خرجوا فيه من ارض مصر

* الفصل الثاني عشر *

1 * ويقول في ذلك اليوم * اباركك يا رب لانك غضبت علي ورددت غضبك عني ورحمتني * 2 ها
الهي الرب مخلصي * واتوكل عليه فاخلص به * ولا اخاف من اجل ان الرب مجدي
وتسبحتي * وصار لي مخلصا * 3 واستقوا الماء بسرور من ينابيع الخلاص * 4 ويقول في ذلك اليوم *
سبحوا الرب * اصرخوا باسمه * اخبروا في الامم بتمجيداته * تذكروا ان قد رفع اسمه * 5 سبحوا اسم
الرب * لانه صنع عاليات * واخبروا بهذا في الارض كلها * 6 ابتهجوا وافرحوا يا ساكني
صهيون * لان قدوس اسراييل رفع في وسطها *

* الفصل الثالث عشر * * الوحي الخامس *

1 * الرويا التي راها اشعياء ابن اموص على بابل * 2 ارفعوا علامة على جبل سهل * اعلوا الصوت
عندكم ولا تخافوا * هزوا باليد * افتحوا ايها الروساء * 3 وانا امر * لانهم مقدسون * وانا اجلبهم *
ياتي الجبابرة ليسكنوا غضبي * يفرحون معا ويتعظمون * 4 صوت امم كثيرين على الجبال
شبه امم كثيرين * صوت ملوك وامم كثيرين مجتمعة * 5 ورب الجيوش يامر لامة محاربة لتاتي
من الارض من بعيد * من طرف اساس السماء الرب والمحاربون معه * ليبيد كل المسكونة *
ويهلك الخطاة منها * 6 ولولوا لان يوم الرب قريب * والانكسار ياتي من قبل الله * 7 لاجل
هذا كل يد تنحل * وكل نفس تجزع *

14 *Sed convolantes in navibus nationum exterarum, mare simul prædabuntur, & eos qui sunt ab oriente sole, nec non Idumæos; & manus imponent Moabitis primùm, & Ammonitæ primi obtemperabunt.* 15 *Vastabitque Dominus mare Ægypti, & manum suam imponet fluvio ejus vento vehementi; percutietque septem torrentes in Ægypto, ita ut calceati trajiciant eos,* 16 *Fiatque aditus populo meo qui reliquus est in Ægypto: & erunt Israelitæ ut in die illa quâ egressi sunt è terra Ægypti.*

CAP. XII.

1 *ITaque dices eo die, Benedico te O Domine, quòd iratus sis mihi, tum aversâ à me irâ tuâ misertus sis mei.* 2 *Ecce Dominus servator meus est; ipso confidam, & per eum servabor, nec timebo; quoniam Dominus laus mea & carmen meum est, & factus est mihi servator.* 3 *Haurite aquam cum gaudio è fontibus salutis.* 4 *Dices etiam eo tempore, Canite Domino, edite cum clamore nomen ejus; prædicate inter gentes glorificationes ejus, mementote exaltatum jam esse nomen ejus.* 5 *Laudate nomen Domini, quia fecit sublimia, & prædicate hoc in universa terra.* 6 *Lætamini & gaudete O habitatores Sionis, quia Sanctus Israelis exaltatus est in medio ejus.*

CAP. XIII.

Revelatio quinta.

1 *VIsio quam vidit Esaia filius Amos de Babele.* 2 *Erigite vexillum super montem apertum: attollite vocem apud vos, & ne timeatis: agitate manum: aperite O principes;* 3 *Ego enim præcipio; quia sancti sunt; & ego adduco eos: venient gigantes ad sedandam iram meam: gaudebunt simul, & magnificabuntur.* 4 *Vox gentium multarum super montem, similis voci multarum gentium: vox regum & multarum gentium congregatarum.* 5 *Dominus enim exercituum præcipiet genti bellatrici ut veniat è terra de longinquo; ab extremis cœli fundamentis Dominus, & cum eo bellatores, ad perdendū totū orbem terrarū, & peccatores ex eo delendos.* 6 *Ululate, quia dies Domini proximus est, & fractura ventura est à Deo.* 7 *Propterea omnis manus dissolvetur, & omnis anima formidabit:*

ישעיה : יג

Verſio VULG. LAT.

8 Et contereteur. Torſiones & dolores tenebunt, quaſi parturiens, dolebunt: unuſquiſque ad proximum ſuum ſtupebit, facies combuſtæ vultus eorum. 9 Ecce dies Domini veniet, crudelis, & indignationis plenus, & iræ, furoríſque, ad ponendam terram in ſolitudinem, & peccatores ejus conterendos de ea. 10 Quoniã ſtellæ cœli, & ſplendor earum, non expandent lumen ſuum: obtenebratus eſt Sol in ortu ſuo, & Luna non ſpendebit in lumine ſuo. 11 Et viſitabo ſuper orbis mala, & contra impios iniquitatem eorum, & quieſcere faciã ſuperbiam infidelium, et arrogantiam fortium humiliabo. 12 Pretioſior erit vir auro, & homo mundo obrizo. 13 Super hoc cœlum turbabo: et movebitur terra de loco ſuo, propter indignationem Domini exercituum, et propter diem iræ furoris ejus. 14 Et erit quaſi damula fugiens, & quaſi ovis: et non erit qui congreget: unuſquiſque ad populum ſuum convertetur, et ſinguli ad terram ſuã fugient. 15 Omnis, qui inventus fuerit, occidetur: et omnis, qui ſupervenerit, cadet in gladio. 16 Infantes eorum allidentur in oculis eorum: diripientur domus eorum, et uxores eorum violabuntur. 17 Ecce ego ſuſcitabo ſuper eos Medos, qui argentum non quærant, nec aurum velint: 18 Sed ſagittis parvulos interficient, et lactantibus uteris non miſerebuntur, et ſuper filios non parcet oculus eorũ. 19 Et erit Babylon illa glorioſa in regnis, inclyta ſuperbia Chaldæorum, ſicut ſubverit Dominus Sodomam & Gomorrhã. 20 Non habitabitur uſque in finem, et non fundabitur uſque ad generationem et generationem: nec ponet ibi tentoria Arabs, nec paſtores requieſcent ibi. 21 Sed requieſcent ibi beſtiæ, et replebuntur domus eorũ draconibꝰ: et habitabunt ibi ſtruthiones, et piloſi ſaltabunt ibi: 22 Et reſpondebunt ibi ululæ in ædibus ejus, et ſirenes in delubris voluptatis.

CAP. XIV.

1 PRopè eſt ut veniat tempus ejus, & dies ejus non elongabuntur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

8 (ζ) Ταραχθήσονται οἱ πρέσβεις, ϗ ὠδῖνες αὐτοὺς ἕξουσιν, ὡς γυναικὸς τικτούσης· ϗ συμφοράσουσιν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, ϗ ἐκστήσονται, ϗ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὡς φλὸξ μεταβαλοῦσιν. 9 Ἰδοὺ γὰρ ἡμέρα κυρίου (η) ἔρχεται ἀνίατος, θυμοῦ ϗ ὀργῆς, θεῖναι τὴν οἰκουμένην ἔρημον, ϗ τοὺς ἁμαρτωλοὺς 10 ἀπολέσαι ἐξ αὐτῆς. Οἱ γὰρ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ϗ ὁ Ὠρίων ϗ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ, τὸ φῶς οὐ δώσουσι· ϗ σκοτισθήσεται τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, ϗ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ 11 φῶς αὐτῆς. Καὶ ἐντελοῦμαι τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ κακὰ, ϗ τοῖς ἀσεβέσι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· ϗ ἀπολῶ ὕβριν ἀνόμων, ϗ ὕβριν ὑπερ- 12 ηφάνων ταπεινώσω. Καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμμένοι ἔντιμοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον· ϗ (θ) ἄνθρωπος μᾶλλον ἔν- 13 τιμος ἔσται ἢ ὁ λίθος ὁ (ι) ἐν Σουφίρ. Ὁ γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται, ϗ ἡ γῆ σεισθήσεται ἐκ τῶν θεμελίων αὐτῆς, διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου Σαβαὼθ, (κ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν ἐπ- 14 έλθῃ ὁ θυμὸς αὐτοῦ. Καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμμένοι ὡς δορκάδιον φεῦγον, ϗ ὡς πρόβατον πλανώμενον, ϗ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων, ὥστε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι, ϗ (λ) ἄνθρωπος εἰς τὴν χώραν 15 ἑαυτοῦ διώξεται. Ὃς γὰρ (μ) ἂν ἁλῷ, ἡττηθήσεται, (ν) ϗ οἵτινες συνηγμένοι εἰσὶ, 16 (ξ) πεσοῦνται μαχαίρᾳ. Καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν (ο) ῥάξουσιν ἐνώπιον αὐτῶν, ϗ τὰς οἰκίας αὐτῶν προνομεύσουσι, ϗ τὰς γυναῖ- 17 κας αὐτῶν ἕξουσιν. Ἰδοὺ ἐπεγείρω ὑμῖν τοὺς Μήδους, (π) οἳ ἀργύριον οὐ λογίζον- 18 ται, οὐδὲ χρυσίου χρείαν ἔχουσι. Τοξεύματα νεανίσκων συντρίψουσι, ϗ τὰ τέκνα ὑμῶν οὐ μὴ (ρ) ἐλεήσωσιν, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς τέκνοις οὐ φείσονται οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. 19 Καὶ ἔσται Βαβυλὼν ἣ καλεῖται ἔνδοξος (σ) ἀπὸ βασιλέως Χαλδαίων, ὃν τρόπον κατ- 20 έστρεψεν ὁ θεὸς Σόδομα ϗ Γόμορρα· Οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, οὐδὲ μὴ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὴν διὰ πολλῶν γενεῶν, οὐδὲ μὴ διέλθωσιν αὐτὴν Ἄραβες, οὐδὲ ποιμένες οὐ μὴ (τ) ἀναπαύ- 21 σονται ἐν αὐτῇ. Καὶ ἀναπαύσονται ἐκεῖ θηρία, ϗ (υ) ἐμπλησθήσονται αἱ οἰκίαι ἤχου· ϗ ἀναπαύσονται ἐκεῖ σειρῆνες, ϗ 22 δαιμόνια ἐκεῖ (φ) ὀρχήσονται, Καὶ ὀνοκένταυροι ἐκεῖ κατοικήσουσι, ϗ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν.

ΚΕΦ. ιδʹ.

1 ΤΑχὺ ἔρχεται ϗ οὐ χρονιεῖ.

8 Turbabuntur legati, & dolores eos tenebunt, quaſi mulieris parturientis: & condolebunt alter ad alterum, & ſtupebunt, & faciem ſuam, quaſi flamma, mutabunt. 9 Ecce enim dies Domini venit inſanabilis, furoris, & iræ, ad ponendum orbem terræ deſertum, & peccatores perdendos ex eo. 10 Stellæ enim cœli, & Orion, & omnis ornatus cœli non dabunt lumen: & obtenebrabuntur oriente Sole: & Luna non dabit lumen ſuum. 11 Et mandabo univerſo orbi terræ mala, & impiis peccata eorum: & perdam ſuperbiam iniquorum, & contumeliam ſuperborum humiliabo. 12 Et erunt, qui derelicti fuerint, honorati magis, quàm aurum (d) incoctum: & homo magis honoratus erit, quàm lapis, qui de Suphir. 13 Cœlum enim indignabitur: & terra concutietur à fundamentis ſuis, propter furorem iræ Domini Sabaoth, in die illa, quã ſupervenerit furor ejus. 14 Et erunt reſidui, quaſi damula fugiens, & quaſi ovis errans: & non erit qui congreget: ita ut homo ad populum ſuum revertatur: & homo ad regionem ſuam expelletur. 15 Quicunq; enim deprehenſus fuerit, opprimetur: &, qui congregati fuerint, cadent gladio. 16 Et filios eorum allident coram eis, & domos eorum deprædabuntur, & uxores eorum habebunt. 17 Ecce ſuſcito vobis Medos, qui argentum non reputant, neque auro opus habent. 18 Arcus adoleſcentium conterent, & filiorum veſtrorum non miſerebuntur: neque ſuper filiis tuis parcent oculi eorum: 19 Et erit Babylon, quæ vocatur inclyta à rege Chaldæorum, ſicut ſubvertit Deus Sodomam, & Gomorrham: 20 Non habitabitur in æternum tempus: neque ingredientur in eam per multas generationes: neque permeabunt eam Arabes, neque paſtores requieſcent in ea. 21 Et requieſcent illic (e) beſtiæ: & implebuntur domus ſonitu: & accubabunt ibi ſirenes, & dæmonia illic ſaltabunt: 22 Et onocentauri illic habitabunt: & nidificabunt herícii in domibus eorum.

CAP. XIV.

1 *CItò veniet, & non (a) tardabit.*

MS. A. (ζ) Καὶ ταραχθήσονται (η) ἀνίατος ἔρχεται, (θ) ὁ ἄνθρωπος (ι) ἐκ (κ) τῇ ἡμέρᾳ (λ) ἄνθρωπον εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ διώξαι. (μ) ἐὰν (ν) ϗ ὅσοι (ξ) μαχαίρᾳ πεσοῦνται. (ο) ἐνώπιον αὐτῶν ῥάξουσιν, (π) οἱ οὐ λογίζονται ἀργύριον, οὐδὲ χρυσίον (ρ) ἐλεήσουσιν, (σ) ὑπὸ (τ) ἀναπαύσωνται (υ) πλησθήσονται οἰκίαι (φ) ὀρχηθήσονται,

תרגום יונתן TARGUM JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

8 Et turbabuntur: tribulatio & dolores apprehendent eos: *tremore* ſicut parturiens contremiſcent: unuſquiſque *ad proximum ſuum obſtupeſcent*: vultus flammarum [*ſunt*] *facies* eorum. 9 Ecce dies à facie Domini veniet crudelis, & indignatione plenus, & ira furoris, ut ponat terram in deſolationem, & peccatores conſumat ex ea. 10 Quoniam ſtellæ cœlorum & planetæ eorum ſplendorem ſuum non emittent, obtenebreſcente Sole in egreſſu ſuo, & Luna lucem ſuam non diffundente. 11 Et viſitabo ſuper habitatores orbis mala, & ſuper impios peccata eorum: ceſſare faciam magnitudinem impiorum, & fortitudinem fortium humiliabo. 12 Diligam timentes me magis quàm aurum quo gloriantur homines; & legis obſervantes plus quàm aurum probatum de Ophir. 13 Propterea commovebo cœlos, & movebitur terra de loco ſuo, à facie Dñi exercituũ & in die furoris indignationis ejus. 14 Et erit ſicut damula aberrans, & quaſi ovis, & non erit qui congreget. Unuſquiſque ad populum ſuum reſpiciet, & unuſquiſq; ad terram ſuam fugiet. 15 Et omnis qui inventus fuerit in ea, occidetur: & omnis qui ingredietur in civitates munitas, occidetur gladio. 16 Et infantes eorum allidentur in oculis eorum: diripientur domus eorum: & uxores eorum concumbentur. 17 Ecce ego inducam ſuper eos Medos qui argento non *coguntur in ordinem*; neque volunt aurum. 18 Et arcubus ſuis juvenes perfodient, & ſuper parvulum ventris non miſerebuntur: ſuper filios non parcet oculus eorum. 19 Babylon autem quæ erat ab initio gaudium regnorum, & laus magnitudinis Chaldæorum, erit ſicut ſubverſio, qua ſubvertit Dominus Sodomam & Gomorram. 20 Non habitabitur in ſeculum, & non incoletur uſque in generationem & generationem: neque extendet ibi Arabs tabernaculum ſuum, neque paſtores habitabunt ibi. 21 Sed habitabunt ibi ſimiæ, & implebuntur domus eorum muſteilis, & habitabunt ibi filiæ ſtruthionum, & dæmones ludent ibi. 22 Et ſaltabunt cati in palatiis eorum, & dracones in domo habitationis delitiarum eorum. Et propè eſt ut veniat tempus interitus Babylonis, & dies ejus non elongabuntur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 Vertigines & dolores ut parturientis occupabunt eos, quiſque proximum ſuum demirabitur, & facies inflammatæ erunt facies eorũ. 9 Ecce dies Domini veniet, nec erit illi remedium: pervicax & fervens erit ira ejus, ut terram in ſolitudinem redigat, & peccatores ejus extinguat ex ea. 10 Nam ſtellæ cœlorum & exercitus eorum non exhibebunt lucem, obſcurabitur ſol ab exortu ſuo, & lunæ lumen haud luceſcet. 11 Viſitabo malitiam orbis terrarum, & impiorum iniquitatem: ceſſare faciam inſolentiam ſuperborum, & faſtum potentium dejiciam: 12 Virum reddam auro graviorem, & hominem auro Ophirizo. 13 Propterea cœlum ad iram concitabo, & terra loco ſuo movebitur: Ob increpationem Domini potentiſſimi *futuram* in die furoris iræ ejus, 14 Erunt ut cervi fugientes, & ut oves non habentes colligentem: unuſquiſque ad populum ſuum revertetur, & quilibet in terram ſuam aufugiet: 15 Quicunque inventus fuerit, confodietur: et quicunque adjunxerit ſeſe, gladio corruet: 16 Infantes eorum illidentur in conſpectu eorum: domus eorum diripientur, et mulieres eorum ſtuprabuntur, 17 Ecce ego concitaturus ſum in vos Medos, apud quos argentum nullius eſt pretii, et auro non oblectantur. 18 Arcus juvenum frangentur: et fructuum ventris non miſerebuntur, nec filiis veſtris parcent oculi eorum. 19 Et Babel robur regnorũ et gloria faſtûs Chaldæorum, fiet ſimilis Sodomæ et Gomorræ, quas Deus ſubvertit: 20 Non ſubſiſtet in perpetuum, nec permanebit in ſeculum ſeculorum; non habitabunt illic Arabes, et paſtores non paſcent ibi: 21 Sed cubabunt ibi feræ, et implebuntur domus eorũ echo, habitabunt ibi filiæ ſtruthionum & dæmones ibi ſaltabunt: 22 Cantabunt ſirenes in palatiis eorũ, et canes ſylveſtres in ædibus voluptuoſis eorum. Tempus autem ejus brevi adveniet, et dies ejus non protrahentur amplius.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ويضطرب المسالح وياخذهم الطلقات مثل امراة تلد * ويصادمون الاخر مع الاخر *
ويبهتون ويصير وجوههم مثل اللهيب * لان ها يوم الرب ياتي * وليس له شفاء * بغضب 9
وسخط * ليصير المسكونة كلها خرابا * ويهلك الخطاة منها * لان نجوم السماء واوريون وكل 10
زينة السماء لا تعطي ضوها وتظلم الشمس عند طلوعها * والقمر لا يعطي ضوه *

* الاصحاح السابع *

11 * وامر بالشر على المسكونة كلها والمنافقين
بخطاياهم * وابيد عظمة الاثمة * واذل المتعظمين * ويكون الذين استبقوا مكرمين كثيرا 12
اكثر من الذهب المجرب * ويكون الانسان اكرم كثيرا اكثر من الحجر الذي
من الهند * لان السماء تتزعزع * والارض تتزلزل من اساساتها * من سخط غضب رب 13
الجيوش * في اليوم الذي ياتي فيه غضبه * ويصير الباقون مثل ظبي هارب * وكمثل 14
خروف ضال * وليس يكون من يجمع * حتي يعود انسان الي شعبه * وانسان الي بلدته
يطلب * لان من يدرك يغلب * والذين هم مجتمعون يسقطون بالسيف * ويقتلون اولادهم 15 16
امامهم * وينهبون بيوتهم * وياخذون نساهم * هوذا انهض عليكم المادين الذين لا 17
يفكرون في الفضة * وليس لهم حاجة بالذهب * يكسرون سهام الشباب * ولا يرحمون 18
اولادكم * ولا تشفق عيونهم علي بنيك * وتصير بابل التي دعيت مشرفة من ملك 19
الكلدانيين * كما قلب الله سدوم وعامورا * ولا تسكن الي الابد * ولا يدخلون اليها 20
الي اجيال كثيرة * ولا تعبر بها الاعراب * ولا تستريح فيها الرعاة * ويستريحون فيها 21
الوحوش * وتمتلي بيوتها من الصدي * وتستريح هناك بنات اوي * ويرقص هناك
الجان * ويسكن هناك الغيلان وتفرخ القنافذ في بيوتهم * هذا ياتي سريعا ولم 22
يبطي *

8 Turbabuntur fines, & occupabunt eos dolores ut mulierem parturientem: collident ſeſe alter cum altero, obſtupeſcent, & ſient vultus eorum ſicut flamma. 9 Nam ecce dies Domini venturus eſt, nec ulla erit ei medela, cum ira & furore; ad evertendum univerſum terrarum orbem, & peccatores ab eo perdendum. 10 Nam cœli ſydera, orion, totuſque cœli ornatus non reddent lumen ſuum, ſol in ipſo ſuo exortu obſcurabitur, & luna nequaquam præbebit lucem ſuam.

Textus ſeptimus.

11 Malum demum præcipiam contra univerſum orbem terrarum, & contra impios ſua ipſorum flagitia: faſtum iniquorum perdam, & deprimam ſuperbos: 12 Et erunt qui reſidui manſerint, admodum pretioſi, multò magis quàm aurum probatum: & erit homo pretioſior multò quàm lapillus qui ex India aſportatur. 13 Cœlum enim concutietur, & terra contremiſcet à fundamentis ſuis propter indignationem iræ Domini exercituum in die quo ventum eſt iræ ejus. 14 Fientque reſidui tanquam cervus fugiens, & tanquam agnus errans quem nemo colligit; adeoque redibit quiſque ad gentem ſuam, & quilibet patriam ſuam repetet. 15 Nam quicunque deprehenſus fuerit, ſuperabitur; et qui congregati fuerint, gladio cadent. 16 Filios eorum interficient in præſentia ipſorum, domos eorum diripient, et fœminas eorum abducent. 17 Ecce concitabo adverſùm vos Medos qui nec de argento cogitant, nec auro indigent. 18 Hi ſagittas juvenum frangent, non miſerebuntur filiorum veſtrorum, nec parcent oculi eorũ natis tuis. 19 Denique Babel quæ inclyta vocatur à rege Chaldæorum, fiet ſicut Sodoma et Gomorra, quas Deus ſubvertit: 20 Non habitabitur in ſeculum uſque, nec ingredientur eam ad generationes multas: non tranſibunt per eam Arabes, neque requieſcent in ea paſtores: 21 Imò requieſcent in ea beſtiæ, et implebuntur domus ejus ululatibus: requieſcent ibi canes ſylveſtres, et ſaltabunt ibi ſimiæ: 22 Manebunt illic hyænæ, et fœtus ſuos gignent hiſtrices in domibus eorum. Hoc citò veniet, nec tardabit.

ישעיה : יד

CAP. XIV. יד

, Israel in adhuc eliget & ,Jahacob Dominus miserebitur Nam
1 כִּי יְרַחֵם יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל
peregrinus se copulabit & : suam humum super eos requiescere faciet &
וְהִנִּיחָם עַל־אַדְמָתָם וְנִלְוָה הַגֵּר
, populi eos tollent Et .Jahacob domo super adhærebunt & , eis super
2 עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל־בֵּית יַעֲקֹב׃ וּלְקָחוּם עַמִּים
super , Israel domus eos hæreditabunt & ,suum locum ad eos adducent &
וֶהֱבִיאוּם אֶל־מְקוֹמָם וְהִתְנַחֲלוּם בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל
ducentes captives erunt & : ancillas in & ,servos in ,Domini humo
אַדְמַת יְהוָה לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְהָיוּ שֹׁבִים
requiem dare die in erit Et .suos exactores in dominabuntur & ,eos captivantes
3 לְשֹׁבֵיהֶם וְרָדוּ בְּנֹגְשֵׂיהֶם׃ וְהָיָה בְּיוֹם הָנִיחַ
, dura servitute à & ,tuo tremore à & ,tuo labore à tibi Dominum
יְהוָה לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמֵרָגְזֶךָ וּמִן־הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה
,Babel regem contra istam parabolam levabis Et .te in fuit servitum qua
4 אֲשֶׁר עֻבַּד־בָּךְ׃ וְנָשָׂאתָ הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל
Contrivit ? aurea pensio desiit , exactor cessavit Quomodo : dices &
5 וְאָמָרְתָּ אֵיךְ שָׁבַת נֹגֵשׂ שָׁבְתָה מַדְהֵבָה׃ שָׁבַר
populos Percutientem .dominantium virgam ,impiorum baculum Dominus
6 יְהוָה מַטֵּה רְשָׁעִים שֵׁבֶט מֹשְׁלִים׃ מַכֶּה עַמִּים
,gentibus furore in dominantem ,declinatione sine percussione ,fervida ira in
בְּעֶבְרָה מַכַּת בִּלְתִּי סָרָה רֹדֶה בָאַף גּוֹיִם
, terra omnis requievit ,Quievit .prohibuit non passum persecutionem
7 מֻרְדָּף בְּלִי חָשָׂךְ׃ נָחָה שָׁקְטָה כָּל־הָאָרֶץ
;Lebanon cedri ,te de sunt lætatæ abietes Etiam .præconium jubilaverunt
8 פָּצְחוּ רִנָּה׃ גַּם־בְּרוֹשִׁים שָׂמְחוּ לְךָ אַרְזֵי לְבָנוֹן
deorsum Infernus .nos super succidens ascendit non jacuisti tunc ex
9 מֵאָז שָׁכַבְתָּ לֹא־יַעֲלֶה הַכֹּרֵת עָלֵינוּ׃ שְׁאוֹל מִתַּחַת
,manes tibi suscitavit ,tui adventus occursum in ,te propter contremuit
רָגְזָה לְךָ לִקְרַאת בּוֹאֶךָ עוֹרֵר לְךָ רְפָאִים
.gentium reges omnes suis soliis de fecit surgere : terræ hircos omnes
כָּל־עַתּוּדֵי אָרֶץ הֵקִים מִכִּסְאוֹתָם כֹּל מַלְכֵי גוֹיִם׃
es Infirmatus tu Etiam : te ad dicent & ,responsa dabunt isti Omnes
10 כֻּלָּם יַעֲנוּ וְיֹאמְרוּ אֵלֶיךָ גַּם־אַתָּה חֻלֵּיתָ
,tua superbia infernum ad est Depressa .es assimilatus nobis , nos sicut
11 כָמוֹנוּ אֵלֵינוּ נִמְשָׁלְתָּ׃ הוּרַד שְׁאוֹל גְּאוֹנֶךָ
te operient & , vermis sternetur te subter : tuorum nablorum strepitus
הֶמְיַת נְבָלֶיךָ תַּחְתֶּיךָ יֻצַּע רִמָּה וּמְכַסֶּיךָ
es excisus ? auroræ fili Lucifer cœlo de cecidisti Quomodo .vermis
12 תּוֹלֵעָה׃ אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן־שָׁחַר נִגְדַּעְתָּ
Cœlum :tuo corde in dixisti tu Et .gentes super debilitans terram ad
13 לָאָרֶץ חוֹלֵשׁ עַל־גּוֹיִם׃ וְאַתָּה אָמַרְתָּ בִלְבָבְךָ הַשָּׁמַיִם
monte in sedebo & :meũ solium exaltabo Dei stellas supra ,ascendam
אֶעֱלֶה מִמַּעַל לְכוֹכְבֵי־אֵל אָרִים כִּסְאִי וְאֵשֵׁב בְּהַר־
ero similis ,nubis excelsa super Ascendam .Aquilonis lateribus in conventus
14 מוֹעֵד בְּיַרְכְּתֵי צָפוֹן׃ אֶעֱלֶה עַל־בָּמֳתֵי עָב אֶדַּמֶּה
.cisternæ latera ad ,deprimêris infernum ad Veruntamen .Altissimo
15 לְעֶלְיוֹן׃ אַךְ אֶל־שְׁאוֹל תּוּרָד אֶל־יַרְכְּתֵי־בוֹר׃
tremefaciens vir hic Num : perpendent te ad :prospicient te ad ,te Videntes
16 רֹאֶיךָ אֵלֶיךָ יַשְׁגִּיחוּ אֵלֶיךָ יִתְבּוֹנָנוּ הֲזֶה הָאִישׁ מַרְגִּיז
ejus urbes & ,desertum sicut orbem Posuit ? regna commovens , terram
17 הָאָרֶץ מַרְעִישׁ מַמְלָכוֹת׃ שָׂם תֵּבֵל כַּמִּדְבָּר וְעָרָיו
,gentium reges Omnes .carcerem aperuit non ejus vinctis ,destruxit
18 הָרָס אֲסִירָיו לֹא־פָתַח בָּיְתָה׃ כָּל־מַלְכֵי גוֹיִם
,sua domo in vir , gloria in jacuerunt ,ipsi universi
כֻּלָּם שָׁכְבוּ בְכָבוֹד אִישׁ בְּבֵיתוֹ׃

Versio VULG. LAT.

Miserebitur enim Domin⁹ Jacob, & eliget adhuc de Israel, & requiescere eos faciet sup humũ suã: adjungetur advena ad eos, & adhærebit domui Jacob. 2 Et tenebunt eos populi, & adducent eos in locum suũ: & possidebit eos domus Israel sup terrã Dñi in servos & ancillas: & erunt capientes eos qui se ceperant, & subjicient exactores suos. 3 Et erit in die illa: cùm requiem dederit tibi Deus à labore tuo, & à concussione tua, & à servitute 4 dura, quâ antè servîsti: Sumes parabolã istã contra regẽ Babylonis, & dices; Quomodò cessavit exactor, quievit tribu- 5 tum? Contrivit Dñs baculũ impiorũ, virgã dominantium, 6 Cædentem populos in indignatione, plagâ insanabili, subjicientẽ in furore gentes, per- 7 sequentem crudeliter. Conquievit & siluit omnis terra, 8 gavisa est & exultavit: Abietes quoq; lætatæ sunt sup te, & cedri Libani: ex quo dormîsti, non ascendet qui succi- 9 dat nos. Infernus subtèr conturbat⁹ est in occursũ advent⁹ tui, suscitavit tibi gigantes. Omnes principes terræ surrexerunt de soliis suis, omnes 10 principes nationũ. Universi respondebunt, & dicent tibi; Et tu vulnerat⁹ es sicut & nos, 11 nostrî similis effect⁹ es. Detracta est ad inferos superbia tua, concidit cadaver tuũ: subter te sternetur tinea, & operi- 12 mentũ tuũ erunt vermes. Quomodò cecidisti de cœlo, Lucifer, qui manè oriebaris? corruisti in terrã, qui vulnerabas 13 gentes? Qui dicebas in corde tuo; In cœlũ conscendã, sup astra Dei exaltabo soliũ meũ, sedebo in monte testamenti, in 14 laterib⁹ Aquilonis. Ascendam sup altitudinẽ nubiũ, similis 15 ero Altissimo. Veruntamen ad infernũ detrahêris in profun- 16 dum laci. Qui te viderint, ad te inclinabuntur, téque prospicient: Numquid iste est vir, qui conturbavit terrã, qui con- 17 cussit regna, Qui posuit orbẽ desertũ, & urbes ej⁹ destruxit, vinctis ej⁹ non aperuit carce- 18 rem? Omnes reges gentium universi dormierunt in gloria, vir in domo sua.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

καὶ ἐλεήσει κύριος τὸν Ἰακὼβ, καὶ ἐκλέξεται ἔτι τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀναπαύσονται ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ ὁ γειώρας προστεθήσεται πρὸς αὐτοὺς, καὶ 2 προστεθήσεται (α) πρὸς τὸν οἶκον Ἰακὼβ, Καὶ λήψονται αὐτοὺς ἔθνη, καὶ εἰσάξουσιν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, καὶ κατακληρονομήσουσι, καὶ πληθυνθήσονται ἐπὶ τῆς (β) γῆς εἰς δούλους καὶ δούλας: καὶ ἔσονται αἰχμάλωτοι οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐτοὺς, καὶ κυριευθήσονται οἱ κυρι- 3 εύσαντες αὐτῶν. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀναπαύσει σε (γ) κύριος ἀπὸ τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ θυμοῦ σου, (δ) τῆς δουλείας σου 4 τῆς σκληρᾶς, ἧς ἐδούλευσας αὐτοῖς. Καὶ λήψῃ τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, (ε) Πῶς ἀναπέπαυται ὁ ἀπαιτῶν, καὶ 5 ἀναπέπαυται ὁ ἐπισπουδαστής; Συνέτριψε (ζ) κύριος τὸν ζυγὸν τῶν ἁμαρτωλῶν, τὸν 6 ζυγὸν τῶν ἀρχόντων. Πατάξας ἔθνος θυμῷ, πληγῇ ἀνιάτῳ, παίων ἔθνος πληγὴν 7 θυμοῦ, ἣ οὐκ ἐφείσατο, Ἀνεπαύσατο πεποι- 8 θώς. πᾶσα ἡ γῆ βοᾷ μετ᾽ εὐφροσύνης, Καὶ τὰ ξύλα τοῦ Λιβάνου (ϛ) εὐφράνθησαν ἐπὶ σοὶ, καὶ ἡ κέδρος τοῦ Λιβάνου ἀφ᾽ οὗ σὺ κεκοίμησαι, 9 οὐκ ἀνέβη ὁ κόπτων ἡμᾶς. Ὁ ᾅδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι· Συνηγέρθησάν σοι πάντες οἱ γίγαντες οἱ ἄρξαντες τῆς γῆς, οἱ ἐγείραντες ἐκ τῶν θρόνων αὐτῶν 10 πάντας βασιλεῖς ἐθνῶν. Πάντες ἀποκριθήσονται, καὶ ἐροῦσί σοι, Καὶ σὺ ἑάλως, ὥσ- 11 περ καὶ ἡμεῖς· ἐν ἡμῖν δὲ κατελογίσθης. Κατέβη (η) εἰς ᾅδου ἡ δόξα σου, ἡ πολλή σου εὐφροσύνη σου· ὑποκάτω σου στρώσουσι σῆψιν, καὶ 12 τὸ κατακάλυμμά σου σκώληξ. Πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ Ἑωσφόρος ὁ πρωῒ ἀνατέλλων; Συνετρίβη εἰς τὴν γῆν ὁ ἀπο- 13 στέλλων πρὸς πάντα τὰ ἔθνη. Σὺ δὲ εἶπας ἐν τῇ διανοίᾳ σου, Εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι, ἐπάνω τῶν (θ) ἄστρων τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου, καθιῶ ἐν ὄρει ὑψηλῷ, ἐπὶ τὰ 14 ὄρη τὰ ὑψηλὰ τὰ πρὸς βορρᾶν. Ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν (ι) νεφῶν, ἔσομαι ὅμοιος 15 τῷ ὑψίστῳ. Νῦν δὲ (κ) εἰς ᾅδου καταβήσῃ, 16 καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Οἱ ἰδόντες σε (λ) θαυμάσονται ἐπὶ σοὶ, καὶ ἐροῦσιν, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὁ παροξύνων τὴν γῆν, (μ) ὁ σείων 17 βασιλεῖς, Ὁ θεὶς τὴν οἰκουμένην ὅλην (ξ) ἔρημον, καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ καθεῖλε, τοὺς ἐν 18 ἐπαγωγῇ οὐκ ἔλυσε. Πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν ἐκοιμήθησαν ἐν τιμῇ, (ν) ἄνθρωπος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

Et miserebitur Dominus Jacob, & eliget adhuc Israel: & requiescent super terram suam: & (b) advena apponetur ad eos: & apponetur ad domum Jacob: Et assument eos gentes, & introducent in locum eorum; & possidebunt, & multiplicabuntur super terram, in servos, & servas: & erunt captivi, qui captivaverant eos, & subjicientur dominationi, qui dominati fuerant eis. Et erit, in die illa requiescere te faciet Dominus à dolore, & furore tuo, à servitute tua dura, quam servivisti eis. Et sumes lamentationem hanc super regem Babylonis; Quomodò cessavit exactor, & cessavit solicitator? Contrivit Dominus jugum peccatorum, jugum principum: Percutiens gentem furore, plagâ insanabili, percutiens gentem plagâ furoris, quæ non pepercit: Requievit confidenter omnis terra, clamat cum lætitia: Et ligna Libani læta sunt super te: & cedrus Libani, ex quo tu dormivisti, non ascendit qui cædat nos. Infernus subter exacerbatus est occurrens tibi: consurrexerunt tibi omnes (c) gigantes, qui principabantur terræ, qui excitabant de soliis eorum omnes reges gentium. Omnes respondebunt, & dicent tibi; Et tu captus es, sicut & nos: & in nobis reputatus es: Descendit ad infernum gloria tua, multa lætitia tua: subter te sternent putredinem: & (d) operculum tuum vermis. Quomodò cecidit de cælo Lucifer, qui manè oriebatur? Contritus est ad terram, qui mittebat ad omnes gentes. Tu autem dixeras in mente tua; In cœlum ascendam, super sydera cœli ponam thronum meum, sedebo in monte excelso super montes excelsos, qui ad Aquilonem: Ascendam super nubes: ero similis Altissimo. Nunc autem in infernum descendes, & ad fundamenta terræ. Qui vident te, mirabuntur super te, & dicent; Iste homo, qui irritabat terram, qui concutiebat reges; Qui ponebat orbem totum, desertum, & civitates ejus destruxit; &, qui in (e) obductione erant, non solvit. Omnes reges gentium dormierunt in honore, homo in domo sua. 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

MS. A. (α) ἐπὶ τὸν οἶκον (β) γῆς τοῦ θεοῦ εἰς (γ) ὁ θεὸς ἐκ τῆς ὀδύνης (δ) καὶ τῆς δουλείας τῆς σκληρᾶς, (ε) καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Πῶς (ζ) ὁ θεὸς (ϛ) ηὐφράνθησαν (η) δὲ εἰς (θ) ἄστρων (ι) νεφελῶν (κ) εἰς ᾅδου (λ) θαυμάσουσιν (μ) σείων (ξ) ἔρημον, τοὺς ἐν (ν) ἕκαστος ἐν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יד

1 אֲרֵי יְרַחֵם יְיָ עַל דְבֵית יַעֲקֹב וְיִתְרְעֵי עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְיַשְׁרֵינוּן עַל אַרְעֲהוֹן וְיִתּוֹסְפוּן גִיוֹרִין
2 עֲלֵיהוֹן וְיִסְתַּמְכוּן עַל בֵּית יַעֲקֹב׃ וְיִדְבְּרִנוּן עַמְמִין וְיוֹבְלוּנוּן לְאַרְעֲהוֹן וְיַחְסְנִנוּן בֵּית
יִשְׂרָאֵל עַל אֲרַע שְׁכִנְתָּא דַיְיָ לְעַבְדִין וּלְאַמְהָן וִיהוֹן שָׁבַיִן לְשׁוֹבֵיהוֹן וְיִפְלְחוּן
3 בְּמִשְׁעֲבְּדֵיהוֹן׃ וִיהֵי בְּיוֹמָא דִינִיחַ יְיָ לָךְ מִצַּעֲרָךְ וּמִטְּרוֹתָךְ וּמִן פּוּלְחָנָא קַשְׁיָא
4 דְאִתְפְּלַח בָּךְ׃ וְתִטּוֹל מַתְלָא הָדֵין עַל מַלְכָּא דְבָבֶל וְתֵימַר אֵיכְדֵין בְּטֵילַת מְרוֹרַת
5 מַשְׁעֲבְּדָנָא סַף תְּקוֹף חַיָּבָא׃ תְּבַר יְיָ תְּקוֹף רַשִׁיעִין שׁוּלְטָן חַיָּבִין׃ דַּהֲוָה מָחֵי
6 7 עַמְמִין בִּתְקוֹף מְחָא דִי לָא פְסִיק מַפְלַח בִּתְקוֹף עַמְמִין מַפְלַח וְלָא מְנַע׃ נְחַת שְׁדוֹכַת
8 כָּל אַרְעָא יַבִּעוּ תּוּשְׁבַּחְתָּא׃ אַף שִׁלְטוֹנִין חֲדִיאוּ עֲלָךְ עַתִּירֵי נִכְסַיָא אָמְרִין מֵעִדָּן דִשְׁכַבְתָּא
9 לָא סְלִיק מְחַבְּלָא עֲלָנָא׃ שְׁאוֹל מִלְרַע זָעַת לָךְ לְקַדָּמוּת מֵיתָךְ אֲעִירַת לָךְ גִבָּרִין כָּל
10 עַתִּירֵי נִכְסַיָא אֲקִימוּ מִכּוּרְסְוָתְהוֹן כָּל מַלְכֵי עַמְמַיָא׃ כּוּלְהוֹן יְתִיבוּן וְיֵימְרוּן לָךְ אַף
11 אַתְּ מְרַעְתָּא כְּוָתָנָא לְנָא דְמֵיתָא׃ אִתְחֲתַת לִשְׁאוֹל יְקָרָךְ אִתְרְגוּשַׁת תּוּשְׁבַּחַת זְמָרָךְ
12 תְּחוֹתָךְ יִשְׁווּן רִמָּה וְעִיל מִנָּךְ דִיחֲשָׁא׃ אֵיכְדֵין אִתְרְמֵיתָא מִן רוּמָא דַהֲוֵיתָא זִיוְתָן בְּנוּ
בְּנֵי אֱנָשָׁא כְּכוֹכַב נוֹגְהָא בֵּין כּוֹכְבַיָא אִתְרַטַּשְׁתָּא לְאַרְעָא דַהֲוֵיתָא קָטוֹל בְּעַמְמַיָא׃
13 וְאַתְּ אֲמַרְתְּ בְּלִבָּךְ לְרוּמָא אֶסַּק עֵיל מִן עַמֵּיהּ דֶאֱלָהָא אֲשַׁוֵי כּוּרְסֵי מַלְכוּתִי וְאֵתֵיב
14 15 בְּטוּר וּמִן בְּסִיפֵי צִפּוּנָא׃ אֶסַּק עֲלָוֵי כָּל עַמָּא אֱהֵי עִלָּאִי מִכּוּלְהוֹן׃ בְּרַם
16 לִשְׁאוֹל תִּתְּחַת לְסִיפֵי גוֹב בֵּית אַבְדָנָא׃ חָזָךְ עֲלָךְ יְדוּקוּן בָּךְ יִסְתַּכְּלוּן וְיֵימְרוּן
17 הָדֵין גַּבְרָא אַזִיעַ אַרְעָא אַצְדֵּי מַלְכְוָתָא׃ שַׁוֵי תֵבֵל כְּמַדְבְּרָא וְקִרְוָהִי פְגַר לְאַסִירוֹהִי
18 לָא פְתַח תַּרְעָא׃ כָּל מַלְכֵי עַמְמַיָא כּוּלְהוֹן שְׁכִבִין בִּיקָר גְבַר בְּבֵית עָלְמֵיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XIV.

Miserebitur enim Dñs domus Jacob, & eliget adhuc Israelem, & habitare faciet eos super terram suam; & adjicientur advenæ ad eos, & adhærebunt domui Jacob. 2 Et tollent eos populi, & adducent eos in terram suam; & possidebit eos dom⁹ Israel super terram majestatis Domini in servos & ancillas; & erunt captivantes eos qui captivaverant eos, & servient illis qui subjecerant eos. 3 Et erit in die qua requiescere faciet Dñs te à tribulatione tua, & à subjectione tua, & à servitute dura qua antè servivisti. 4 Et tolles parabolam istam super regem Babylonis, & dices: Quomodo cessavit subjectio subjiciens nos! defecit fortitudo *peccatoris*! 5 Contrivit Dñs fortitudinem impiorum, dominiũ peccatorum. Qui percuti- 6 ebat populos in furore, *percussione* sine cessatione, servire faciens in furore populos servitute sine cessatione. 7 Conquievit, pacata est omnis terra, & exultaverunt in cantico. 8 *Dominatores* quoque lætati sunt super te: divites in substantiis dicebant: A tempore quo dormivisti, non ascendit disperdens super nos. 9 Infernus subter te commotus est in occursum adventus tui, suscitavit tibi gigantes. Omnes divites in substantiis surrexerunt de soliis suis omnes reges populorũ. 10 Omnes illi respondebunt, & dicent tibi: Tu quoque infirmatus es sicut & nos; assimilatus es nobis. 11 Detracta est in infernum gloria tua; strepitus laudis musicæ tuæ: subter te sternent vermes, & super te tinea. 12 Quomodo cecidisti de excelso, qui eras splendidus inter filios hominum, sicut stella lucens inter stellas? projectus es in terram qui occidebas populos. 13 Tu autem dixisti in corde tuo: In excelsum ascendam, super populũ Dei ponam thronum regni mei, & sedebo in monte fœderis in finibus Aquilonis. 14 Ascendam super omnem populum: ero excelsior omnib⁹. 15 Veruntamen ad infernum detrahêris, ad extremitatem laci dom⁹ perditionis. 16 Qui te viderint, super te contemplabuntur, te prospicient, & dicent: Nunquid iste est vir qui commovebat terram, in solitudinem redigens regna? 17 Posuit orbẽ sicut desertũ, & civitates ejus destruxit: vinctis ejus non aperuit januam. 18 Omnes reges populorum universi dormierunt in gloria, unusquisque in domo seculi sui.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]

CAP. XIV.

Miserebitur enim Dominus Jacobi, & iterum placabitur Israeli, & relinquet eos in terra ipsorum. Rursus consociabuntur adversùs eos advenæ, & aggregabuntur contra familiam Jacobi; 2 Abducent eos gentes, & deportabunt in terram suam. At possidebunt eos Israelitæ in terra Domini in servos & ancillas, in captivitatem adigent eos qui se captivos ducebant, & dominabuntur in eos qui se servitute premebant. 3 Et fiet eâ die quâ requiem dederit tibi Dominus à mœrore & indignatione tuâ, & à dura servitute quâ fueris oppressus; 4 Ut assumas parabolam hanc de rege Babelis, ac dicas; Quomodo cessavit præfectus, cessavit & *operis* exactor? 5 Fregit Dominus baculum impii & baculum præfecti, 6 Qui populos obstinatè cædebat immoderatis verberibus, gentes iracundè castigabat, & sine clementia persequebatur? 7 Quievit ac siluit tota terra, & exultat cum cantico. 8 Quin etiam abietes & cedri Libani de te lætantur *dicentes*, Ab eo tempore quo occubuisti, nemo ascendit ad nos cædendum. 9 Infernus deorsum commotus est causâ introitûs tui, excitavit contra te gigantes omnesque terræ principes quos propriis soliis depulisti. 10 Omnes reges populorum respondebunt dicentque tibi, Etiam tu infirmatus es sicut nos, & nobiscum traditus? 11 Fastus tuus decidit in infernum, & mortua est lyra tua? subter te sternitur caries, & operit te vermis? 12 Quomodo de cœlo decidisti? (ejula in matutino) in terram ruisti dehonestans populos? 13 Tu tecum ipse dicebas, Ascendam in cœlum, super stellas Dei exaltabo solium meum, & sedebo in monte sublimi qui *situs* est in imis partib⁹ Aquilonis. 14 Super celsissimas nubes ascendam, & similis ero Altissimo. 15 Verùm in infernum rues, & in profundum foveæ. 16 Omnes te videntes prospectabunt te, teque contemplantes dicent, Hiccine est vir ille qui terram exagitavit, regna conturbavit? 17 Vastavit orbem terrarum in modum solitudinis, civitates destruxit, vinctos suos nequaquam solvit? 18 Omnes populorum reges occubuerunt cum honore, quisque domi suæ;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 الفصل الرابع عشر * ويرحم الرب يعقوب * ويختار ايضا اسرائيل * ويستريحون
2 في ارضهم * والغريب يعود اليهم * ويعود الي بيت يعقوب * وتاخذهم الامم وتدخلهم الي
موضعهم * ويرثون ويكثرون في ارض الههم * ويصيرون لهم عبيدا واماء * ويصير الذين سبوهم
3 مسبيين * ويسودون الذين سادوا عليهم * ويكون في ذلك اليوم الذي يريحك الله فيه من
4 وجعك وغضبك وعبوديتك الصعبة التي تعبدت لهم بها * وتاخذون هذا النوح على ملك
5 بابل * ويقول في ذلك اليوم كيف بطل المسلط * وكيف بطل الحريص * الله كسر نير
6 الخطاة ونير الروساء * وضرب الامم ضربه بغضبه الذي لا شفاء له * وضرب الامم ضربه
7 8 غضب * ولم يشفق * واستراح المتوكل عليه * كل الارض تصرخ بسرور * وشجر لبنان
فرحت بك * وارز لبنان قالت * منذ الوقت الذي فيه انت اضطجعت لم يصعد من
9 يقطعنا * الجحيم من اسفل غضب حين استقبلك * وقامت معك جميع الجبابرة الذين سادوا
10 على الارض * القايمون عن كراسيهم * جميع ملوك الامم * وجميعهم يجاوبون ويقولون لك * وانت
11 ضعفت مثلنا * وحسبت فينا * ونزل الي الجحيم مجدك الكبير وسرورك * يفرشون تحتك
12 السوس * وغطاوك دود * كيف سقط من السماء كوكب الصبح المشرق بالغداة انكسر على
13 الارض المرسل الي كل الامم * وانت قلت في قلبك * اصعد الي السماء * وفوق كواكب
14 السماء اضع كرسي * اجلس في جبل عال على الجبال العالية التي نحو الكبرياء * واصعد
15 فوق السحب * واكون شبيها بالعلي * والان انحدرت الي الجحيم والي اساسات الارض *
16 الذين ينظرونك يتعجبون منك * ويقولون هذا الانسان الذي اخذ كل الارض * وزلزل
17 18 الملوك * وجعل المسكونة كلها خرابا * وهدم المدن * ولم يحلل الذين في الاسر * جميع ملوك
الارض رقدوا بكرامة * وكل واحد من الليلي في بيته *

CAP. XIV.

Deinde miserebitur Dominus Jacobo, & eliget adhuc Israelem, & requiescent in terra sua, & advena convertetur ad eos, & revertetur ad domum Jacobi: 2 Accipient eos populi, & introducent eos in locum eorum, & heredes erunt atque multiplicabuntur in terra Dei sui, fientque eis servi & ancillæ: qui captivos abduxerant eos, fient captivi, & dominabuntur in eos qui sibi dominabantur. 3 Et erit eo die quo te creabit te Deus dolore, & indignatione, & durâ tuâ servitute quâ servieris eis; 4 Ut assumatis cantionem hanc lugubrem de rege Babelis, & dicas eo die; Quomodo cessavit præfectus, & quomodo cessavit solers? 5 Deus fregit jugum peccatorum, & jugum principum: percussitque in ira sua gentes plagâ cui nullum est medicamen: 6 Et percussit populos plagâ furoris, nec pepercit. 7 Et quievit is qui fretus erat ipso: tota terra clamat cum jubilo: 8 Arbores Libani lætantur de te, & cedri Libani dicunt; A quo tempore jacuisti, nemo ascendit ad amputandum nos: 9 Infernus ab imo ægrè tulit cùm obvius tibi factus est, & surrexerunt tecum omnes gigantes qui dominati fuerant super terram, surgentes è soliis suis, 10 omnes videlicet reges populorũ: Et hi omnes respondebunt, & dicent tibi: Et tu debilis factus es sicut nos, & assimilatus es nobis? 11 Et descendit in infernum gloria tua magna & gaudium tuum? Sternent sub te tineas, & operimentum tuum erunt vermes. 12 Quomodo cecidit è cælo stella matutina mane splendescens? Fractus es super terram qui misisti furias contra universos populos? 13 Tu quidem dixeras in corde tuo, Ascendam ad cœlum, & super cœli sidera collocabo solium meum, sedebo in monte sublimi; super montes excelsos qui sunt Aquilonem versus: 14 Nubes altiùs ascendam, & ero similis Altissimo. 15 Nunc autem descendisti ad infernum, & in ima terræ fundamenta. 16 Qui te viderint, te demirabuntur, ac dicent; Hiccine ille est qui totum terrarum orbem irritavit? reges tremefecit? 17 Mundum tamquam desertum reddidit? urbes destruxit? & eos qui in vinculis erant, minimè solvit? 18 Omnes verò reges terræ cum honore jacuerunt, & quilibet mortalium domi suæ;

ישעיה : טו

vestim: tum ,abominabilis stirps ut tuo sepulchro de es projectus tu. Et
ואתה השלכת מקברך כנצר נתעב לבש 19
,cisternæ lapides ad descendentium : gladio perforatorum , occisorum
הרגים מטעני חרב יורדי אל־אבני־בור
quia : sepultura in eis cum te unies Non .conculcatum cadaver veluti
כפגר מובס : לא־תחד אתם בקבורה כי־ 20
seculum in vocabitur non : occidisti tuum populum ,corrupisti tuam terram
ארצך שחת עמך הרגת לא־יקרא לעולם
:eorū patrum iniquitate in occisionem ejus filiis Præparate .pessimorum semen
זרע מרעים : הכינו לבניו מטבח בעון אבותם 21
faciem impleant atque ,terram accipiant hæreditate & ,consurgant ne
בל־יקמו וירשו ארץ ומלאו פני־
,exercituum Dominus dicit ,eos contra consurgam Et .urbibus orbis
תבל ערים : וקמתי עליהם נאם יהוה צבאות 22
,nepotem & ,filium & ,consanguineum & ,nomen Babel de succidam &
והכרתי לבבל שם ושאר ונין ונכד
paludes & ,ericii possessionem in eam ponam Et .Dominus dicit
נאם־יהוה : ושמתיה למורש קפד ואגמי־ 23
.exercituum Dominus dicit ,delendo scopis in eam scopabo & ,aquarum
מים וטאטאתיה במטאטא השמד נאם יהוה צבאות :
quod secundùm non Si : dicendo ,exercituum Dominus Juravit
נשבע יהוה צבאות לאמר אם־לא כאשר 24
frangendum Ad .stabit ipsum ,consului quod secundùm & ,fuit sic ,cogitavi
דמיתי כן היתה וכאשר יעצתי היא תקום : לשבר 25
recedet & : eum conculcabo meis montibus in & ,mea terra in Assur
אשור בארצי ועל־הרי אבוסנו וסר
.removebitur ejus humero desuper illius onus & ,ejus jugum eis desuper
מעליהם עלו וסבלו מעל שכמו יסור :
manus hæc & : terram omnem super consultum consilium Hoc
זאת העצה היעוצה על־כל־הארץ וזאת היד 26
,consuluit exercituum Dominus Nam .gentes omnes super extenta
הנטויה על־כל־הגוים : כי־יהוה צבאות יעץ 27
? eam faciet redire quis & ,extenta ejus manus & ? irritabit quis &
ומי יפר וידו הנטויה ומי ישיבנה :
Ne .Iste onus fuit ,Achaz regem mori anno In
בשנת־מות המלך אחז היה המשא הזה : אל־ 28 29
nam : te percutientis virga sit confracta quod ,tu omnis Peleseth læteris
תשמחי פלשת כלך כי נשבר שבט מכך כי־
ignitus serpens ejus fructus & , regulus egredietur serpentis radice de
משרש נחש יצא צפע ופריו שרף
.fiducia in mendici & ,tenuium primogeniti pascentur Et .volans
מעופף : ורעו בכורי דלים ואביונים לבטח 30
tuas reliquias & , tuam radicem fame in faciam interire & ,accubabunt
ירבצו והמתי ברעב שרשך ושאריתך
: tu omnis Peleseth liquefacta : civitas clama ,porta Ulula .interficiet
יהרג : הילילי שער זעקי־עיר נמוג פלשת כלך 31
.suis temporibus in solitarius non & ,veniens fumus Aquilone ab nam
כי מצפון עשן בא ואין בודד במועדיו :
,Sion fundavit Dominus quòd ? gentis nunciis respondebitur quid Et
ומה־יענה מלאכי־גוי כי יהוה יסד ציון 32
.ejus populi afflicti confident ea in &
ובה יחסו עניי עמו :

CAP. XV. טו

quia ,succisus ,Moab Har est vastatus nocte in Quia .Moab Onus
משא מואב כי בליל שדד ער מואב נדמה כי 1
.succisus ,Moab Chir est vastatus nocte in
בליל שדד קיר־מואב נדמה :

Verſio VULG. LAT.

19 Tu autem projectus es de ſepulchro tuo, quaſi ſtirps inutilis pollut⁹, & obvolut⁹ cum his qui interfecti ſunt gladio, & deſcenderunt ad fundamenta laci, quaſi cadaver putridū. 20 Non habebis conſortium, neque cum eis in ſepultura: tu enim terrā tuā diſperdidiſti, tu populum tuū occidiſti: non vocabitur in æternum ſemen 21 peſſimorum. Præparate filios ejus occiſioni in iniquitate patrum ſuorum: non conſurgent, nec hæreditabunt terrā, neque implebunt faciem or22bis civitatum. Et conſurgam ſuper eos, dicit Dominus exercituum: & perdam Babylonis nomen, & reliquias, & germen, & progeniem, dicit 23 Dominus. Et ponam eam in poſſeſſionem ericii, & in paludes aquarum, & ſcopabo eam in ſcopa terens, dicit Do24minus exercituum. Juravit Dominus exercituum, dicens; Si non, ut putavi, ita erit: & 25 quomodò mente tractavi, Sic eveniet: Ut conteram Aſſyriū in terra mea, & in montibus meis conculcem eum: & auferetur ab eis jugum ejus, & onus illius ab humero eorum 26 tolletur. Hoc conſilium, quod cogitavi ſuper omnem terrā, & hæc eſt manus extenta ſu27per univerſas gentes. Dominus enim exercituum decrevit: & quis poterit infirmare? & manus ejus extenta: & quis a28vertet eam? In anno, quo mortuus eſt rex Achaz, factum 29 eſt onus iſtud: Ne læteris Philiſthæa omnis tu, quoniam comminuta eſt virga percuſſoris tui: de radice enim colubri egredietur regulus, & ſemen ejus abſorbens volucrem. 30 Et paſcentur primogeniti pauperum, & pauperes fiducialiter requieſcent: & interire faciam in fame radicem tuam, 31 & reliquias tuas interficiam. Ulula porta, clama civitas: proſtrata eſt Philiſthæa omnis: ab Aquilone enim fumus veniet, & non eſt qui effugiet 32 agmen ejus. Et quid reſpondebitur nuntiis gentis? Quia Dn̄s fundavit Sion, & in ipſo ſperabunt pauperes populi ej⁹.

CAP. XV.

1 Onus Moab. Quia nocte vaſtata eſt Ar Moab, conticuit: quia nocte vaſtatus eſt murus Moab, conticuit.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

19 Σὺ δὲ ῥιφήσῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν, ὡς νεκρὸς ἐβδελυγμένος, μετὰ πολλῶν τεθνηκότων ἐκκεκεντημένων μαχαίραις, καταβαινόντων εἰς ᾅδου. 20 Ὃν τρόπον (ξ) ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρόν, οὕτως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός. διότι τὴν γῆν μου ἀπώλεσας, καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας· οὐ μὴ μείνῃς εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, σπέρμα πονηρόν. 21 Ἑτοίμασον (ο) τὰ τέκνα σου σφαγῆναι ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ πατρὸς (π) αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀναστῶσι (ρ) καὶ κληρονομήσωσι τὴν γῆν, καὶ 22 ἐμπλήσωσι τὴν γῆν πολέμων. Καὶ ἐπαναστήσομαι αὐτοῖς, λέγει κύριος σαβαώθ, καὶ ἀπολῶ αὐτῶν ὄνομα, καὶ κατάλειμμα, καὶ 23 σπέρμα· τάδε λέγει κύριος. Καὶ θήσω τὴν Βαβυλωνίαν ἔρημον, ὥστε κατοικεῖν ἐχίνους, καὶ ἔσται εἰς οὐδέν· καὶ θήσω αὐτὴν πη24λοῦ (σ) βάραθρον εἰς ἀπώλειαν. Τάδε λέγει κύριος σαβαώθ, Ὃν τρόπον εἴρηκα, 25 οὕτως ἔσται, καὶ ὃν τρόπον βεβούλευμαι, Οὕτως μενεῖ, τοῦ ἀπολέσαι τοὺς Ἀσσυρίους (τ) ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς, καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων μου· καὶ ἔσονται εἰς καταπάτημα, καὶ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῶν ὁ ζυγὸς αὐτῶν, καὶ τὸ κῦδος αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὤμων ἀφαιρεθήσεται. 26 Αὕτη ἡ βουλὴ ἣν βεβούλευται κύριος ἐπὶ τὴν (υ) ὅλην οἰκουμένην, καὶ αὕτη ἡ χεὶρ ἡ ὑ27ψηλὴ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη (φ). Ἃ γὰρ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος βεβούλευται, τίς διασκεδάσει; καὶ τὴν χεῖρα (χ) αὐτοῦ τὴν ὑψηλὴν τίς ἀπο28στρέψει; Τοῦ ἔτους οὗ ἀπέθανεν (ψ) ὁ βα29σιλεὺς Ἄχαζ, ἐγενήθη τὸ ῥῆμα τοῦτο. Μὴ εὐφρανθείητε (ω) οἱ ἀλλόφυλοι πάντες, συνετρίβη γὰρ ὁ ζυγὸς τοῦ παίοντος ὑμᾶς· ἐκ γὰρ σπέρματος (α) ὄφεως ἐξελεύσεται (β) ἔκγονα ἀσπίδων, καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐξελεύσονται ὄφεις 30 (γ) πετόμενοι. Καὶ βοσκηθήσονται πτωχοὶ δι' αὐτοῦ· πτωχοὶ δὲ (δ) ἄνθρωποι ἐπ' εἰρήνης ἀναπαύσονται· ἀνελεῖ δὲ (ε) ἐν λιμῷ τὸ σπέρμα σου, καὶ τὸ κατάλειμμά σου ἀνελεῖ. 31 (ζ) Ὀλολύξατε πύλαι πόλεων, κεκραγέτωσαν πόλεις τεταραγμέναι, οἱ ἀλλόφυλοι πάντες, ὅτι (η) ἀπὸ Βορρᾶ καπνὸς ἔρχεται, 32 καὶ οὐκ ἔστι τοῦ εἶναι. Καὶ τί ἀποκριθήσονται βασιλεῖς ἐθνῶν; ὅτι κύριος ἐθεμελίωσε Σιών, καὶ δι' αὐτοῦ σωθήσονται οἱ ταπεινοὶ τοῦ λαοῦ.

Tu autem projectus eris in montibus, ſicut (f) mortuus abominatus, cum multis mortuis confoſſis gladio, deſcendentibus ad infernum. 19 Quemadmodum veſtimentum in ſanguine conſperſum non erit mundum; ita neque tu eris mundus. 20 Quoniam terram meam perdidiſti, & populum meum interfeciſti: non manebis in æternum tempus, ſemen peſſimum. Præpara filios tuos, ut occidantur pro peccatis patris eorum, ut non reſurgant, neque hereditent terram, & impleant terram (g) bellis. 21 Et conſurgam ſuper eos, dicit Dominus Sabaoth, & perdam eorum nomen, & reliquias, & ſemen: Hæc dicit Dominus. 22 Et ponam Babyloniam deſertum, ut inhabitent hericii, & erit in nihilum: & ponam eam luti voraginem in perditionem: 23 Hæc dicit Dominus Sabaoth, Sicut dixi, ita erit: & ſicut conſilium cepi; 24 Sic manebit, ad perdendum Aſſyrios ſuper terram meam, & ſuper montes meos. 25 Et erunt in conculcationem: & auferetur ab eis jugum eorum: & gloria eorum ab humeris auferetur. Hoc eſt conſilium, quod decrevit Dominus ſuper totum terræ orbem: 26 & hæc manus excelſa ſuper omnes gentes. Quæ enim Deus ſanctus decrevit; quis diſſipabit? 27 & manum ejus excelſam quis avertet? Anno, quo mortuus eſt rex Achaz; factum eſt verbum hoc: 28 Nolite lætari, alienigenæ omnes: contritum eſt enim jugum percutientis vos. 29 Nam ex ſemine ſerpentis egredientur fœtus aſpidum: & fœtus eorum egredientur ſerpentes volantes. Et paſcentur inopes per eum: 30 inopes autem homines ſuper pacem requieſcent: interficiet autem in fame ſemen tuum, & reliquias tuas interficiet. Ululate portæ civitatum: 31 clament urbes turbatæ, alienigenæ omnes: quoniam ab Aquilone fumus venit: & non eſt, ut ſit. Et quid reſpondebunt reges gentium? 32 Quoniam Dominus fundavit Sion: & per ipſum ſalvabuntur humiles plebis.

MS.A. (ξ) ἐν αἵματι ἱμάτιον (ο) σφαγῆναι τὰ τέκνα σου (π) σου, (ρ) καὶ τὴν γῆν κληρονομήσωσι, (σ)* βάθρον (τ) ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς, καὶ ἀπὸ τῶν (υ) οἰκουμένην ὅλην, (φ) τῆς οἰκουμένης. (χ) τὴν ὑψηλὴν (ψ) Ἄχαζ ὁ βασιλεύς. (ω) πάντες οἱ ἀλλόφυλοι, (α) ὄφεων (β) ἔκγονα (γ) πετόμενοι. (δ) ἄνδρες ἐπ' εἰρήνης (ε) λιμῷ (ζ) Ὀλολύζετε (η) καπνὸς ἀπὸ Βορρᾶ

ΚΕΦ. ιε'.

ΤΟ (·) ῬΗ͂ΜΑ ΤΟ ΚΑΤΑ ΤΗ͂Σ ΜΩΑΒΙΤΙΔΟΣ.

1 Νυκτὸς ἀπολεῖται ἡ Μωαβῖτις, νυκτὸς γὰρ ἀπολεῖται τὸ τεῖχος τῆς Μωαβίτιδος.

MS. A. (·) ὍΡΑΜΑ

CAP. XV.

VERBUM, QUOD CONTRA MOABITIDEM.

Nocte peribit Moabitis: nocte enim peribit murus Moabitidis. 1

תרגום יונתן TARGUM JONATHAN.

ואת אתרחקתא מקברך כחטר טמיר חפי קטילין מטעני חרב נחתין לגוב אבני בית 19
אבדנא כפגר מדשדש : לא תהי כחד מנהון בקבורתא ארי ארעך חבלתא ועמך 20
קטלתא לא יתקיים לעלם זרע מבאשין : אתקינו לבניהון קטול בחובי אבהתהון 21
דלמא יקומון ויחסנון ארעא ויתמלון אפי תבל דבבו : ואתגלי לאתפרעא
מנהון אמר יי צבאות ואשיצי לבבל שום ושאר ובר ובר בר אמר יי : ואשוינה 22
לירותת קופדין בית צדו וביצין דמין ואתמהמינה כמא דמתממין במבינא ואתנבינה 23
לשיצאה אמר יי צבאות : קיים יי צבאות למימר אם לא כמא דחשיבית כן תהי 24
וכמא דיעצית היא תתקיים : למתבר אתוראה בארעי ועל טורי עמי אדושניה
ותעדי מנהון מרותיה ונירוהי מעל צורריהון יתפסק : דא מלכא די מליך על 25
כל יתבי ארעא ודא גבורתיה דמרמא דשליטא על כל מלכותא : ארי יי צבאות 26
מלך ומן יעדי וגבורתיה מרממא ומן יתיבנה : בשתא דמית בה אחז מלכא אתאמר 27
הדא נבואתא : לא תחדון פלשתאי כולכון ארי אתבר שלטון דהוה 28
מפלח בכון ארי מבני בנוהי דישי יפוק משיחא ויהון עובדוהי בכון כחויא מפרח : 29
ויתפרנסון חשיכי עמא וענותניא ביומוהי לרוחצן ישרון וימית בכפנא בנך 30
ושאר עמך יקטול : אליל על תרעך צוחי על קרוך אתברתון פלשתאי כולכון
ארי מצפונא פורענותא אתיא וליח דמאחר בזמנוהי : ומה יבשרון אזגדי עממיא ארי 31
יי שכליל ציון ובה יתרחצון חשיכי עמא : 32

טו

מטל כס לוט לאשקאה ית מואב ארי בליליא אתבזזת לחית מואב ואנון 1
דמכין בליליא אתבזזת כרכא דמואב ואנון דמכין

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Tu autem projectus es de ſepulchro tuo, quaſi virgultum abſconditum, 19 coopertū interfectis, vulneratis gladio, deſcendentib⁹ in lacum *lapidum* domus perditionis, quaſi cadaver conculcatum. Non eris ſicut unus ex eis in 20 ſepulchro; quia terram tuam diſſipâſti, & populū tuum occidiſti: non permanebit in æternum ſemen malignorum. Præparate filiis eorum occiſio21nem, propter peccata patrum ſuorū, ne fortè conſurgant & poſſideant terram; & impleatur facies orbis inimicis. Et *revelabor*, ut vindictam ſumā 22 ex eis, dicit Dn̄s exercituum: & diſperdam de Babylone nomen & reliquias, & filium, & filium filii, dicit Dn̄s. Et ponam eam in hæreditatem ericio23rum, *domum deſolationis*, paludes aquarum, & ſcopabo eas, ſicut ſcopis ſcopatur: & ſuſcitabo eam, ut diſperdam eam, dicit Dn̄s exercituum. Juravit 24 Dn̄s exercituum dicens: Si non ut putavi, ita erit; & ſicut conſilio decrevi, ita confirmabitur. Ut conteram Aſſyrium in terra mea, & in montibus po25puli mei conculcem eum: & auferetur ab eis ſubjectio ej⁹, & jugum ejus à cervicibus eorum ceſſabit. Hoc eſt conſiliū quod conſultum eſt ſuper *omnes* 26 *incolas terræ*; & hæc eſt potentia dominantis, quæ elevata eſt ſuper omnia regna. Quoniam Dn̄s exercituum decrevit conſilium, & quis eſt qui auferat 27 ipſum? & potentia ejus elevata eſt; at quis eam revocabit? In anno quo mor28tu⁹ eſt rex Achaz, factum eſt onus prophetiæ hujus. Ne lætemini Philiſtæi 29 univerſi vos, quia contritum eſt dominium cui ſerviebatis. Quoniam de filiis filiorum Jeſſe egredietur Chriſtus, & erunt opera ejus in vobis quaſi ſerpens volans. Et paſcentur pauperes populi, & mites in diebus ejus habita30bunt confidenter; & occidet fame filios tuos, & reſiduum populi tui interficiet. Ulula ſuper portas tuas, clama ſuper civitates tuas: exterminati eſtis 31 Philiſtæi omnes vos, quia ab Aquilone malum veniet, & non erit qui moram faciat in temporibus ſuis. Et quid annunciabunt nuncii populorum? 32 quia Dominus fundabit Sion: & in ipſa ſperabunt pauperes populi.

CAP. XV.

Onus calicis maledictionis ad propinandum Moab: Quia in nocte 1 diruta eſt Lehajath Moab ipſis dormientibus, & in nocte ſubjecta eſt urbs Moab ipſis ſoporatis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܘܐܢܬ ܐܫܬܕܝܬ ܡܢ ܩܒܪܟ. ܐܝܟ ܢܘܪܒܐ ܡܣܠܝܐ. ܠܒܘܫܐ ܕܩܛܝܠܐ ܕܡܬܛܥܢܝܢ ܒܣܝܦܐ.
20 ܕܢܚܬܝܢ ܠܟܐܦܐ ܕܓܘܒܐ ܐܝܟ ܦܓܪܐ ܕܕܝܫܐ. * ܠܐ ܬܚܕܐ ܥܡܗܘܢ ܒܩܒܘܪܬܐ. ܡܛܠ ܕܐܪܥܟ
21 ܚܒܠܬ. ܘܥܡܟ ܩܛܠܬ. ܠܐ ܢܩܘܡ ܠܥܠܡ ܙܪܥܐ ܒܝܫܐ. * ܛܝܒܘ ܠܒܢܝܗܘܢ ܩܛܠܐ
22 ܒܚܛܗܐ ܕܐܒܘܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܩܘܡܘܢ ܘܢܐܪܬܘܢ ܐܪܥܐ. ܘܢܡܠܘܢ ܐܦܝ ܬܐܒܝܠ ܩܪܒܐ. * ܘܐܩܘܡ
ܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܘܐܘܒܕ ܫܡܗ ܕܒܒܠ. ܘܙܪܥܗ ܘܓܢܣܗ ܘܫܪܒܬܗ
23 ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܐܥܒܕܝܗ ܝܪܘܬܘܬܐ ܠܩܘܦܕܐ. ܘܒܝܨܬܐ ܕܡܝܐ. ܘܐܟܢܫܝܗ ܒܡܟܢܫܬܐ ܕܐܒܕܢܐ
24 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. * ܝܡܐ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܘܐܡܪ. ܐܝܟ ܕܐܬܚܫܒܬ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ.
25 ܘܐܝܟ ܕܐܬܡܠܟܬ ܒܥܒܕܐ ܢܬܓܡܪ. * ܕܐܬܒܪ ܐܬܘܪܝܐ ܒܐܪܥܝ. ܘܥܠ ܛܘܪܝ ܐܕܘܫܝܘܗܝ. ܘܢܥܒܪ
26 ܡܢܗܘܢ ܢܝܪܗ. ܘܫܘܥܒܕܗ ܡܢ ܟܬܦܗܘܢ ܢܥܒܪ. * ܗܢܐ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܐܬܡܠܟ
27 ܥܠ ܐܪܥܐ ܟܠܗ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܐܝܕܐ ܕܐܬܪܝܡܬ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. * ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ
ܐܬܡܠܟ. ܘܡܢܘ ܢܒܛܠ. ܘܐܝܕܗ ܪܡܬܐ ܡܢܘ ܢܗܦܟ. * ܡܫܩܠܐ ܕܦܠܣܛܝܢܐ *
28 29 * ܒܫܢܬܐ ܕܡܝܬ ܐܚܙ ܡܠܟܐ ܗܘܐ ܡܫܩܠܐ ܗܢܐ. * ܠܐ ܬܚܕܝܢ ܦܠܣܛܝܢܐ ܟܠܟܝ. ܕܐܬܬܒܪ
ܫܒܛܐ ܕܡܫܥܒܕܢܟܝ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܥܩܪܐ ܕܚܘܝܐ ܢܦܩ ܐܦܥܐ. ܘܦܐܪܘܗܝ
30 ܚܘܝܐ ܦܪܚܐ. * ܘܢܪܥܘܢ ܒܘܟܪܝ ܡܣܟܢܐ. ܘܡܣܟܢܐ ܠܬܘܟܠܢܐ ܢܫܪܘܢ. ܘܐܡܝܬ
31 ܒܟܦܢܐ ܥܩܪܟܝ. ܘܫܪܟܟܝ ܢܬܩܛܠ. * ܐܝܠܠܝ ܡܕܝܢܬܐ. ܩܥܝ ܡܕܝܢܬܐ.
ܐܬܕܠܚܬ ܦܠܣܛܝܢܐ ܟܠܗ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܓܪܒܝܐ ܬܢܢܐ ܐܬܐ. ܘܠܝܬ ܕܝܚܝܕ ܒܥܐܕܘܗܝ.
32 * ܘܡܢܐ ܢܦܢܐ ܠܡܠܐܟܐ ܕܥܡܡܐ. ܕܡܪܝܐ ܫܬܐܣ ܨܗܝܘܢ. ܘܒܗ ܢܬܓܘܣܘܢ
ܡܣܟܢܐ ܕܥܡܗ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܗ * ܡܫܩܠܐ ܕܡܘܐܒ *
1 * ܒܠܠܝܐ ܐܬܒܙܙܬ ܡܕܝܢܬܐ ܕܡܘܐܒ. ܘܐܫܬܬܩܘ. ܒܠܠܝܐ ܐܬܒܙܙܘ ܫܘܪܝܗ ܕܡܘܐܒ. ܘܐܫܬܬܩܘ.

Tu verò abject⁹ es è ſepulchro tuo ut ſurculus abominand⁹, *ut* veſtimentū occiſorū gladio peremptorū, deſcendentiū ad lapides foveæ ceu cadavera conculcata: 19 Nec ſepulturâ cum iis frueris, quia terrā tuam corrupiſti, & populū tuū interfeciſti. Non durabit in æternum ſemen malignum: 20 Præparavit *enim* filiis ſuis necem per ſui ipſorum pàtris iniquitatē, ne perdurantes terram poſſideant, & ſuperficiem orbis terrarum bello repleant. 21 Inſurgā in eos, dicit Dominus potentiſſimus; & perdā nomen Babelis, ſemen, genus, & proſapiam ejus, dicit Dominus: 22 Efficiam eam hæreditatē hiſtricibus, & ſtagna aquarum: everrámque eam ſcopâ perditionis, dicit Dominus potentiſſimus. 23 Juravit Dominus potentiſſimus, & ait; Prout cogitavi, ſic futurum eſt; & prout decrevi, ſic opere complendū: 24 Contriturū me *ſcilicet* Aſſyrium in terra mea, & ſuper montes meos proculcaturum: receſſurum ab eis jugum ipſius, & ſervitutē ejus ab humero ipſorum abſceſſuram. 25 Hoc eſt conſilium quod ſtatuit contra totam terrā, & hæc eſt manus quæ elevata eſt contra omnes gentes. 26 Dominus potentiſſimus decrevit, quis irritum faciat? & manum ejus elatam quis avertat? 27

Onus Paleſtinæ.

Anno quo mortu⁹ eſt Ahaz rex, fuit on⁹ iſtud: 28 Ne læteris Paleſtina tota, quòd fractus ſit bacul⁹ ejus qui te ſervitute premebat: 29 nam de radice colubri naſcitur aſpis, & fœtus ejus eſt preſter volans. Et paſcentur primogeniti pauperū, 30 & inopes tranquillè cubabunt: & enecabo radicē tuam fame, & qui reſiduus fuerit ex te, interficietur. Ulula civitas, exclama civitas, 31 conturbata eſt Paleſtina univerſa: quoniā ab Aquilone ventur⁹ eſt fum⁹, et nemo erit ſingularis in feſtis ej⁹. Ecquid reſpondebim⁹ Angelo gentiū? 32 ꝙ Dn̄s confirmat fundamenta Sionis, & in eam ſe recipient inopes populi ejus.

CAP. XV.

Onus Moab.

Noctu direpta eſt civitas Moab, & admirati ſunt: noctu direpti ſunt muri Moab, & obſtupuerunt. 1

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وانت تطرح في الامم مثل ميت مرذول مع اموات كثيرين طعنوا بالسيوف ونزلوا الى الجحيم *
20 * لان كما ان الثوب الملطخ بالدم لا يكون نقيا * هكذا وانت لا تكون نقيا * من اجل انك
21 اهلكت ارضي * وقتلت شعبي * فلا تثبت الى الدهر * هي ذرية شريرة لتذبح اولادك بخطايا
22 ابيك * لكيلا يقوموا ويرثوا الارض * ويملاوا الارض حروبا * وانهض عليهم يقول رب الجيوش *
23 واهلك اسمهم وبقيتهم وذريتهم * هكذا يقول الرب * واصير بابل خربة حتى تسكنها القنافذ *
24 وتصير الى لا شي * واجعلها جوف طين للهلاك الى الابد * هكذا يقول رب الجيوش * كما قلت
25 هكذا يكون * وكما فكرت هكذا يدوم * لاهلك الموصليين من ارضي ومن جبالي * ويصيرون
26 موطيا * وينزع منهم نيرهم * وكبرهم من عواتقهم ينزع * هذه الفكرة التي فكرها الرب على
27 المسكونة كلها * وهذه اليد العالية على جميع امم المسكونة * لان ما يفكر الله القدوس من
يبطله * واليد العالية من يردها * * الوحي السادس * * نبوة اشعياء بن اموص
28 في اهل فلسطين * * في السنة التي مات فيها احاز الملك * صارت هذه الكلمة *
29 لا تفرحوا يا جميع القبائل الغريبة لانه انكسر نير ضاربكم * لان من نسل الحيات تخرج اولاد
30 الافاعي * واولادهن تخرج حيات طيارة * ويرعون مساكين الرب * والناس الفقراء يستريحون
31 في سلامة * ويهلك زرعك بالجوع * وبقاياك تهلك * ولولوا يا ابواب المدن * ولتصرخ المدن القلقة
32 وجميع القبائل الغريبة * لان الدخان ياتي من الجربياء * وليس من يثبت في مراسمه * وماذا
تجيب ملوك الامم * لان الرب اسس صهيون * ومن قبله تخلص متواضعوا الشعب *
* الفصل الخامس عشر * * الوحي السابع * * وهو الاصحاح الثامن *
* نبوة اشعياء بن اموص في مواب * ومدينتها وقراها *
1 * تهلك الموابية ليلا * لان اسوار الموابية تهلك ليلا *

Tu verò ut mortu⁹ abominand⁹ inter plebē abjiciēris unà cum multis mortuis qui gladiis confoſſi deſcenderunt in infernū. 19 *Quemadmodū enim veſtimentū ſanguine oblitum haudquaquā mundum eſt: ſic etiā tu nequaquā mundus es, qui terram meam diruiſti, & populum meum trucidâſti, propterea non perſiſtes in æternum.* 20 *Heu generatio ſcelerata, jugulabuntur filii tui propter peccata patris tui; ne ſurgentes poſſideant terrā, et præliis terrā impleant.* 21 *Inſurgam etiam in eos, dicit Dominus exercituum; et nomen, reliquias, atq; proſapiam eorum delebo, ſic dicit Dominus:* 22 *Et Babelem in tumulum redigā, ita ut habitent in ea hericii, & in nihilum redigatur: & redigam illā in exitialem cœni foveā in æternum.* 23 *Sic ait Dominus exercituum; ut dixi, ita erit, & ut cogitavi, ita firmum erit:* 24 *Omnino perdam Aſſyrios è terra mea & è montibus meis, fientq; ſcamnū: & amovebitur ab iſtis jugum illorum, & faſtus illorū ab humeris iſtorum amovebitur.* 25 *Hæc eſt cogitatio quam cogitavit Dominus de toto orbe, & hæc eſt manus elevata ſuper omnes orbis gentes.* 26 *Nam quod ſtatuit Deus ſanctiſſimus, quis irritum faciat? & manum elevatam quis compeſcat?* 27

Revelatio ſexta.

Prophetia Eſaiæ filii Amos de incolis Paleſtinæ.

Quo anno mortuus eſt rex Ahaz, factum eſt verbum iſtud. 28 *Ne lætemini O omnes exteræ nationes, quòd ruptum ſit jugum percutientis vos, quoniam è ſtirpe ſerpentum prodeunt pulli viperarū, & harum pulli producunt ſerpentes volantes.* 29 *Paſcentur pauperes Domini, & homines egeni pacatè quieſcent: ſemen verò tuum fame peribit, & reliquiæ tuæ interibunt.* 30 *Ululate O portæ urbium, et exclament urbes inquietæ, omneſq; nationes peregrinæ; quia fum⁹ adveniet ab Aquilone, nec erit qui perſtet in veſtigiis ejus.* 31 *Ecquid reſpondebunt reges gentium, quandoquidē fundavit Dominus Sionem, et ab ipſo ſalvabuntur humiles populi?* 32

CAPUT XV.

Revelatio ſeptima.

Textus octavus,

Prophetia Eſaiæ filii Amos de Moabo, & urbe ac oppidis ejus.

Urbs Moabitica noctu peribit, quia mœnia urbis Moabiticæ noctu peribunt. 1

ישעיה : יו

ſuper & ,Nebo ſuper ,fletum ad excelſa Dibon & ,ædem in Aſcendit
2 עָלָה הַבַּיִת וְדִיבֹן הַבָּמוֹת לְבֶכִי עַל־נְבוֹ וְעַל
reſecta barba omnis,calvitiū ej⁹ capitib⁹ cūctis in:ululabit Moab Medba
מֵידְבָא מוֹאָב יְיֵלִיל בְּכָל־רֹאשָׁיו קָרְחָה כָּל־זָקָן גְּרוּעָה׃
ipſa tota ejus plateis in & ,ejus tectis in :ſacco ſe accinget ej⁹ plateis In
3 בְּחוּצֹתָיו חָגְרוּ שָׂק עַל גַּגּוֹתֶיהָ וּבִרְחֹבֹתֶיהָ כֻּלֹּה
, Elhaleh & Cheſbon clamavit Et .fletum in deſcendens ululabit
4 יְיֵלִיל יֹרֵד בַּבֶּכִי׃ וַתִּזְעַק חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה
,clamabunt Moab expediti ideo : eorū vox audietur Jahas ad uſque
עַד־יַהַץ נִשְׁמַע קוֹלָם עַל־כֵּן חֲלֻצֵי מוֹאָב יָרִיעוּ
ejus profugi ,clamabit Moab ad meum Cor .ſibi vociferabit ej⁹ anima
5 נַפְשׁוֹ יָרְעָה לוֹ׃ לִבִּי לְמוֹאָב יִזְעָק בְּרִיחֶהָ
fletu in Luchith aſcenſu in quia : triennem vitulam Sohar ad uſque
עַד־צֹעַר עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה כִּי מַעֲלֵה הַלּוּחִית בִּבְכִי
.ſuſcitabunt contritionis clamorem Choronaim via quia ,eā in aſcendet
יַעֲלֶה־בּוֹ כִּי דֶּרֶךְ חֹרֹנַיִם זַעֲקַת־שֶׁבֶר יְעֹעֵרוּ׃
defecit ,herba aruit quoniam ,erunt deſolationes in Nimrim aquæ Nam
6 כִּי־מֵי נִמְרִים מְשַׁמּוֹת יִהְיוּ כִּי־יָבֵשׁ חָצִיר כָּלָה
[illegible] & ,fecit reſiduum Ideo .fuit non viride ,germen
7 דֶּשֶׁא יֶרֶק לֹא הָיָה׃ עַל־כֵּן יִתְרָה עָשָׂה וּפְקֻדָּתָם
clamor circuivit Quia .ea deferent ſalicum torrentem juxta
8 עַל נַחַל הָעֲרָבִים יִשָּׂאוּם׃ כִּי־הִקִּיפָה הַזְּעָקָה אֶת־
Elim Beer & ,ejus ululatus Eglaim ad uſque : Moab terminum
גְּבוּל מוֹאָב עַד־אֶגְלַיִם יִלְלָתָהּ וּבְאֵר אֵילִים
: ſanguine ſunt repletæ Dimon aquæ Quia .ejus ululatus
9 יִלְלָתָהּ׃ כִּי מֵי דִימוֹן מָלְאוּ דָם
,leonem Moab evaſioni : addita Dimon ſuper ponam nam
כִּי־אָשִׁית עַל־דִּימוֹן נוֹסָפוֹת לִפְלֵיטַת מוֹאָב אַרְיֵה
.humi reſiduo &
וְלִשְׁאֵרִית אֲדָמָה׃

CAP. XVI. יו

filiæ montem ad ,deſerti petra de terræ dominator Agnum Mittite
1 שִׁלְחוּ־כַר מֹשֵׁל־אֶרֶץ מִסֶּלַע מִדְבָּרָה אֶל־הַר בַּת־
Moab filiæ erunt ,emiſſo nido vagans avis ſicut erit Et .Sion
2 צִיּוֹן׃ וְהָיָה כְעוֹף־נוֹדֵד קֵן מְשֻׁלָּח תִּהְיֶינָה בְּנוֹת מוֹאָב
pone ,judicium fac ,conſilium Afferte .Arnon vada
3 מַעְבְּרֹת לְאַרְנוֹן׃ הָבִיאוּ עֵצָה עֲשׂוּ פְלִילָה שִׁיתִי
vagum : expulſos abſconde : Meridiei medio in tuam umbram noctē quaſi
כַלַּיִל צִלֵּךְ בְּתוֹךְ צָהֳרַיִם סַתְּרִי נִדָּחִים נֹדֵד
ſis Moab ,mei expulſi te in Habitent .reveles ne
4 אַל־תְּגַלִּי׃ יָגוּרוּ בָךְ נִדָּחַי מוֹאָב הֱוִי־
vaſtatio defecit ,expreſſor finiit quia : vaſtatoris faciebus à eis latibulum
סֵתֶר לָמוֹ מִפְּנֵי שׁוֹדֵד כִּי־אָפֵס הַמֵּץ כָּלָה שֹׁד
miſericordia in præparabitur Et .terra de conculcans ſunt conſumpti
5 תַּמּוּ רֹמֵס מִן הָאָרֶץ׃ וְהוּכַן בַּחֶסֶד
,judicans ,David tentorio in veritate in illud ſuper ſedebit & ,ſolium
כִּסֵּא וְיָשַׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת בְּאֹהֶל דָּוִד שֹׁפֵט
ſuperbiam Audivimus .juſtitiam feſtinans & ,judicium quærens &
6 וְדֹרֵשׁ מִשְׁפָּט וּמְהִר צֶדֶק׃ שָׁמַעְנוּ גְאוֹן־
,ejus extollentia & ,ejus ſuperbia : valde ſuperbus ,Moab
מוֹאָב גֵּא מְאֹד גַּאֲוָתוֹ וּגְאוֹנוֹ
Moab ululabit Idcirco .ejus mendacia ſic non ,ejus iracundia &
7 וְעֶבְרָתוֹ לֹא־כֵן בַּדָּיו׃ לָכֵן יְיֵלִיל מוֹאָב
mœdabimini chareſeth-Chir fundamentis ad : ululabit ipſe totus,Moab ad
לְמוֹאָב כֻּלֹּה יְיֵלִיל לַאֲשִׁישֵׁי קִיר־חֲרֶשֶׂת תֶּהְגּוּ
.percuſſi veruntamen
אַךְ־נְכָאִים׃

Verſio VULG. LAT.

2 Aſcendit domus, & Dibon ad excelſa in planctū ſuper Nabo, & ſuper Medaba, Moab ululavit: in cunctis capitib⁹ ej⁹ calvitiū, & omnis barba radetur. 3 In triviis ejus accincti ſunt ſacco: ſup tecta ejus, & in plateis ejus omnis ululatus deſcendit in fletum. 4 Clamavit Heſebon, & Eleale, uſq; Jaſa audita eſt vox eorū: ſup hoc expediti Moab ululabunt, anima ejus ululabit ſibi. 5 Cor meū ad Moab clamabit, vectes ejus uſque ad Segor vitulā conternantē: per aſcenſū enim Luith flens aſcendet, & in via Oronaim clamorē contritionis levabunt. 6 Aquæ enim Nemrim deſertæ erunt, quia aruit herba, defecit germen, viror omnis interiit. 7 Secundùm magnitudinem operis, & viſitatio eorū: ad torrentē ſalicū ducent eos. 8 Quoniā circuivit clamor terminū Moab: uſq; ad Gallim ululatus ejus, & uſque ad puteum Elim clamor ejus. 9 Quia aquæ Dibon repletæ ſunt ſanguine: ponam enim ſuper Dibon additamenta: his qui fugerint de Moab leonem, & reliquiis terræ.

CAP. XVI.

1 EMitte agnum, Domine, dominatorē terræ, de petra deſerti ad montem filiæ Sion. 2 Et erit: Sicut avis fugiens, & pulli de nido avolantes, ſic erunt filiæ Moab in tranſcenſu Arnon. 3 Ini conſiliū, coge concilium, pone quaſi noctē umbram tuā in meridie: abſconde fugientes, & vagos ne prodas. 4 Habitabunt apud te profugi mei: Moab eſto latibulū eorū à facie vaſtatoris: finitus eſt enim pulvis, conſummatus eſt miſer: defecit qui conculcabat terrā. 5 Et præparabitur in miſericordia ſolium, & ſedebit ſup illud in veritate in tabernaculo David, judicans et quærens judiciū, & velociter reddens quod juſtum eſt. 6 Audivimus ſuperbiam Moab, ſuperbus eſt valdè: ſuperbia ejus & arrogantia ej⁹, & indignatio ejus pluſquā fortitudo ejus. 7 Idcircò ululabit Moab ad Moab, univerſus ululabit: his, qui lætantur ſuper muros cocti lateris, loquimini plagas ſuas.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

2 Λυπεῖσθε ἐφ' (˜)ἑαυτοὺς, ἀπολεῖται γὰρ καὶ (α) Δηβὼν, ὅπου ὁ βωμὸς ὑμῶν. ἐκεῖ ἀναβήσεσθε κλαίειν, ἐπὶ Ναβαὺ τῆς Μωαβίτιδος. (β) ὀλολύξατε, ἐπὶ πάσης κεφαλῆς φαλάκρωμα, πάντες βραχίονες (γ) κατατετμημένοι. 3 Ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς περιζώσασθε σάκκους, καὶ κόπτεσθε ἐπὶ τῶν δωμάτων αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς, πάντες ὀλολύζετε μετὰ κλαυθμοῦ. 4 Ὅτι κέκραγεν Ἐσεβὼν καὶ (δ) Ἐλεαλὴ, ἕως Ἰασὰ ἠκούσθη ἡ φωνὴ αὐτῶν. διὰ τοῦτο ἡ ὀσφὺς τῆς Μωαβίτιδος βοᾷ, ἡ ψυχὴ αὐτῆς γνώσεται. 5 Ἡ καρδία τῆς Μωαβίτιδος βοᾷ (ε) ἐν αὐτῇ ἕως Σηγώρ· δάμαλις γάρ ἐστι τριετής. ἐπὶ δὲ τῆς ἀναβάσεως (ζ) Λουεὶθ, πρὸς σὲ κλαίοντες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ (η) Ἀρωνιείμ· βοᾷ, σύντριμμα καὶ σεισμός. 6 Τὸ ὕδωρ τῆς (θ) Νεμηρεὶμ ἔρημον ἔσται, καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς ἐκλείψει· 7 χόρτος γὰρ χλωρὸς οὐκ ἔσται. Μὴ καὶ οὕτως μέλλει σωθῆναι; ἐπάξω γὰρ ἐπὶ τὴν φάραγγα Ἄραβας, καὶ λήψονται αὐτήν. 8 Συνῆψε γὰρ ἡ βοὴ (ι) τὸ ὅριον τῆς Μωαβίτιδος τῆς (κ) Ἀγαλεὶμ, καὶ ὀλολυγμὸς αὐτῆς ἕως τοῦ φρέατος τοῦ Αἰλείμ. 9 Τὸ δὲ ὕδωρ τὸ (λ) Δειμὼν πλησθήσεται αἵματος· ἐπάξω γὰρ ἐπὶ (μ) Δειμὼν Ἄραβας, καὶ ἀρῶ τὸ σπέρμα Μωὰβ, καὶ Ἀριὴλ, καὶ τὸ κατάλοιπον Ἀδαμά.

2 Contriſtamini ſuper vos ipſos: peribit enim & Debon, ubi eſt ara veſtra. Illuc aſcendetis plorare ſuper Nabay Moabitidis. Ululate: ſuper omne caput calvitium, omnia brachia diſſecta: 3 In plateis ejus circumcingimini ſaccis, & plangite ſuper domos ejus, & in plateis ejus, & in vicis ejus: omnes ululate cum ploratu. 4 Quoniam clamavit Eſebon, & Eleale: uſque Iaſſa audita eſt vox eorum. Propter hoc lumbus Moabitidis clamat: anima ejus cognoſcet: 5 Cor Moabitidis clamat in ſe uſque Segor: vitula enim triennis eſt. Super aſcenſum autem Luith ad te flentes aſcendent viâ Aroniim: clamat, Contritio, & concuſſio: 6 Aqua Nemerim deſerta erit, & herba ejus deficiet: herba enim viridis non erit. 7 Nunquid & ſic ſalvanda eſt? Inducam enim ſuper vallem Arabas, & capient eam. 8 Pertigit enim clamor terminum Moabitidis ipſius Agalim, & ululatus ejus uſque ad puteum Elim. 9 Aqua autem Dimon implebitur ſanguine. Inducam enim ſuper Dimon Arabas: & tollam ſemen Moab, & Ariel, & reſiduum Adama.

MS. A. (˜) ἑαυτοῖς, (α) Δαιβηδὼν, (β) ὀλολύζετε, (γ) κατατετμημένοι. (δ) ἐλάλησεν ἕως οὗ ἠκούσθη ἡ φωνὴ αὐτῆς. (ε) ἐν ἑαυτῇ (ζ) τῆς * πρὸς σὲ (η) Ἀδωνιείμ· (θ) Νεμρείμ (ι) τὸ ὄρος (κ) Ἀγαλλείμ, (λ) Ῥεμμὼν (μ) Ῥεμμὼν

ΚΕΦ. ις'.

1 ἈΠοστελῶ ὡς ἑρπετὰ ἐπὶ τὴν γῆν. μὴ πέτρα ἔρημός ἐστι (α) τὸ ὄρος θυγατρὸς Σιών; 2 Ἔσῃ γὰρ ὡς πετεινοῦ ἀνιπταμένου (β) νοσσὸς ἀφῃρημένος, ἔσῃ θυγάτηρ Μωὰβ, 3 ἔπειτα δὲ Ἀρνῶν πλείονα βουλεύου, ποιεῖτε σκέπην πένθους αὐτῇ διαπαντὸς, ἐν μεσημβρινῇ σκοτίᾳ φεύγουσιν, ἐξέστησαν· (γ) 4 μὴ ἀχθῇς, Παροικήσουσί σοι οἱ φυγάδες Μωάβ· (δ) ἔσονται σκέπη ὑμῖν ἀπὸ προσώπου διώκοντος, ὅτι ἤρθη ἡ συμμαχία σου. (ε) καὶ ὁ ἄρχων ἀπώλετο ὁ καταπατῶν, (ζ) ἀπὸ τῆς γῆς. 5 Καὶ διορθωθήσεται (η) μετ' ἐλέους θρόνος, καὶ καθιεῖται ἐπ' αὐτοῦ μετὰ ἀληθείας ἐν σκηνῇ Δαυὶδ, κρίνων καὶ ἐκζητῶν κρίμα καὶ σπεύδων δικαιοσύνην. 6 Ἠκούσαμεν τὴν ὕβριν Μωὰβ, ὑβριστὴς σφόδρα· τὴν ὑπερηφανίαν (θ) ἐξῆρα. οὐχ οὕτως ἡ 7 μαντεία σου, οὐχ οὕτως. Ὀλολύξει Μωὰβ, ἐν γὰρ τῇ Μωαβίτιδι πάντες ὀλολύξουσι· τοῖς κατοικοῦσι δὲ Σεὲθ μελετήσεις, καὶ οὐκ ἐντραπήσῃ.

CAP. XVI.

1 MIttam (a) quaſi reptilia ſuper terram. Nunquid petra deſerta eſt mons filiæ Sion? 2 Eris enim velut avis avolantis pullus ablatus, (b) eris filia Moab. 3 Deindè verò Arnon plura Conſulta: & (c) fac tegmen luctûs ipſi ſemper, in meridianis tenebris fugiunt, obſtupuerunt. (d) Nè abducaris: 4 Accolent tibi profugi Moab: erunt tegmen vobis à facie (e) perſequentis: quia ſublatum eſt auxilium tuum, & princeps periit, qui conculcabat, de terra. 5 Et (f) dirigetur cum miſericordia thronus, & ſedebit ſuper illum cū veritate in tabernaculo David, judicans, & exquirens judicium, & accelerans juſtitiam. 6 Audivimus ſuperbiam Moab: contumelioſus valdè: ſuperbiam (g) ſuſtuli. 7 Non ſic divinatio tua, non ſic. Ululabit Moab: in Moabitide enim omnes plorabunt: (h) habitatoribus autem Deſeth meditationes: & (i) non confunderis.

MS. A. (α) τὸ ὄρος Σιών; (β) νεοσσὸς ἀφῃρημένος, θυγάτηρ Μωάβ, (γ) μὴ ἀπ' ἀρχῆς Παροικήσουσιν οἱ φυγάδες (δ) ἔσονται γὰρ (ε) συνετελέσθη ταλαιπωρία, καὶ ὁ ἄρχων (ζ) ἐπὶ τῆς γῆς. (η) μετὰ ἐλέους (θ) ἐξῆρας.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 סליקו לבתיא דדיבון לבמתא למבכי על נבו ועל מידבא מואבאי מיללין בכל רישיהון
3 מרטא ובכל דקן גלוח : בשוקיהון יסרון סקין על אגריהון וברחוביהון כולהון מיללין
4 מצוחין ובכן : וצוחו יתבי חשבון ואלעלה עד יהץ אשתמע קלהון על כן מזרזין מואב
5 מיללין ועל נפשהון מצוחין : בלבהון מואבאי ימרון למערק עד צוער עגלת תלתית
רבתא ארי במסקית לוחית כד בכן יסקון ביה ארי במחותית חורונים צוחת תבירי קרב
6 7 יבפרון : ארי מי נמרים לצדו יהון ארי יבש עסבא סף דתאה ירוק לא הוה : על כן
8 שאר נכסיהון יתבזון ותחומהון דעל ימא מערבא יתנסיב מנהון : ארי אקפת צוחתא
9 ית תחום מואב עד אגלים מיללין ובבאר אילים מצוחין : ארי מי דימון אתמליאו דם
קטולין ארי אמני על דימון כנישת משרין לשיזבת מואב מלך במשריתיה יסק ולמבז
שארא דארעהון :

יו

1 2 יהון מסקי מסין למשיחא דישראל דיתקוף על דהוו במדברא טור כנשתא דציון : ויהי
כעופא דאפרחוהי מקניה ויטלטלן יתפקן ויהוין בנת מואב מנזן להון לארנון :
3 אתמלכו מלך עבידו עצה שויאו כליליא טוליך בימטא בנו טיהרא טמרי מטלטליא
4 ומבדריא לא תקרבין : יתיתבון ביך מטלטלי מיכות מואב הוי סתרא להון מן קדם
5 בזוזין ארי סף מעיקא אשתצי בזוזא ספו כל דהוו דישין מן ארעא : בכן משיחא דישראל
יתקן בטוב כורסוהי ויתיב עלוהי בקשוט בקרתא דדויד דאן ותבע דין ועבד קשוט :
6 שמענא רברבי מואב דמתגאן לחדא יקיריהון ומפנקיהון וניותנותהון לקביל
7 פורענותהון לא שוי להון : בכן מיללין מואבאי על מואבאי כולהון מצוחין ומיללין על
אנש כרך תוקפהון דוון ימרון ברם כבישין :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

2 Aſcendite in domos Dibon, in excelſa ad plorandum ſuper Nebo, & ſuper Medaba Moabitæ ululant: in omnibus capitibus ſuis calvitium, & in omni barba depilatio. 3 Et in vicis ſuis accingentur ſaccis ſuper tecta ſua: & in plateis ſuis omnes ululant, clamant, & plorant. 4 Et clamaverunt habitatores Eſſebon & Eleale: uſque Jahats audita eſt vox eorum; propterea accincti Moab ululant, ſuper animas ſuas clamant. 5 In cordibus ſuis dicent Moabitæ, ut fugiant uſque ad Segor, vitulam triennem grandem, quoniam per aſcenſum Luith in planctu aſcendent eò, quia in deſcenſu Horonaim clamorem victorum in prælio annunciabunt. 6 Quoniam aquæ Nemrim in deſolationem erunt, quia exiccata eſt herba, defecit fœnum, viride non fuit. 7 Propterea reſiduum ſubſtantiæ eorum diripietur: & terminus eorum *qui eſt* ad mare Occidentale tolletur ab eis. 8 Quoniam circuit clamor terminum Moab, uſque Agalim ululant, & in Beerelim clamant. 9 Quoniam aquæ Dimon impletæ ſunt ſanguine occiſorum; quia conſtituā ſup Dimon congregationē exercitus. Ad eos qui liberati fuerint de Moab, aſcendet rex cum exercitu ſuo, & ut diripiat reſiduum terræ eorum.

CAP. XVI.

1 DEferent tributa Chriſto Iſrael qui fortis eſt ſuper eos, qui erant in deſerto, ad montem cœtus Sion. 2 Et erit quaſi tranſmigrans avis, quam abegerunt de nido ſuo; circumductæ erunt filiæ Moab tranſlatæ ad Arnon. 3 Ini conſilium, fac conſilium: pone quaſi noctem umbram tuam interdiu in meridie: abſconde tranſmigrantes; diſperſos ne contingatis. 4 Habitabunt in te profugi, regnum Moab; eſto eis protectio à facie diripientium; quia finitus eſt hoſtis, conſummatus eſt deprædator, defecerunt omnes qui conculcabant *de terra*. 5 Tunc Chriſto Iſrael præparabitur thron⁹ ejus in bono, & ſedebit ſuper eum in veritate, in civitate David, judicans & quærens judicium, et faciens veritatem. 6 Audivimus principes Moab, qui ſuperbiunt nimis; inclytos eorum, & delicatos eorum: ſed ſuperbia eorum propter ultionem eorum, non profuit eis. 7 Propterea ululabunt Moabitæ: ad Moabitas omnes clamabunt, *& ululabunt* ſuper viros civitatis fortitudinis eorum mœrentes dicent: Subjecti utique ſunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܣܠܩܘ ܠܒܝܬ ܪܝܒܘܢ ܠܪ̈ܡܬܐ ܠܡܒܟܐ. ܥܠ ܢܒܘ ܘܥܠ ܡܕܒܐ. ܡܘܐܒ
3 ܬܝܠܠ. ܒܟܠܗܘܢ ܪ̈ܫܝܗ ܬܗܘܐ ܡܪܛܘܬܐ. ܘܟܠ ܕܩܢܐ ܓܙܝܙܐ. * ܒܫܘ̈ܩܝܗ ܢܬܚܓܪܘܢ ܣܩ̈ܐ.
4 ܘܥܠ ܐܓܪ̈ܝܗ ܘܒܫܘ̈ܩܝܗ ܟܠܢܫ ܡܝܠܠ ܢܚܬ ܒܒܟܬܐ. * ܐܝܠܠܬ ܚܫܒܘܢ ܘܐܠܥܠܐ.
ܘܥܕܡܐ ܠܣܘܦ ܐܫܬܡܥ ܩܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܨ̈ܝܗܘܢ ܕܡܘܐܒ ܢܙܥܩܘܢ.
5 ܘܢܦܫܗ ܬܝܠܠ ܠܗ. * ܘܠܒܝ ܥܠ ܡܘܐܒ. ܢܝܠܠ ܒܪܘܚܗ ܥܕܡܐ ܠܨܥܪ ܥܓܠܬܐ
ܬܠܝܬܝܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܡܣܩܬܐ ܕܠܘܚܝܬ ܒܒܟܝܐ ܢܣܩܘܢ. ܘܒܐܘܪܚܐ ܕܚܘܪܢܝܡ ܙܥܩܬܐ ܕܬܒܪܐ
6 ܢܥܝܪܘܢ. * ܡܛܠ ܕܡ̈ܝܐ ܕܢܡܪܝܡ ܢܚܪܒܘܢ. ܡܛܠ ܕܢܝܒܫ ܚܫܝܫܐ ܘܢܣܦ ܥܣܒܐ.
7 ܘܝܘܪܩܐ ܠܐ ܢܗܘܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܘܬܪܢܐ ܕܗܘܐ ܢܥܒܪ. ܘܥܒܕܗܘܢ ܠܢܚܠܐ ܕܥܪ̈ܒܐ
8 ܢܥܒܪܘܢ. * ܡܛܠ ܕܢܚܕܪ ܝܠܠܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܡܘܐܒ. ܘܥܕܡܐ ܠܓܠܥܡ ܝܠܠܬܗ.
9 ܘܥܕܡܐ ܠܒܐܪ ܐܝܠܝܡ ܝܠܠܬܗ. * ܡܛܠ ܕܡ̈ܝܐ ܕܪܝܒܘܢ ܢܬܡܠܘܢ ܕܡܐ. ܐܣܝܡ ܓܝܪ
ܥܠ ܪܝܒܘܢ ܬܘܣܦܬܐ. ܘܐܬܚܫܒ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܦܠܛܘ ܡܢ ܡܘܐܒ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ *
1 * ܘܥܠ ܫܪܟܐ ܕܐܪܥܐ. ܐܫܕܪ ܒܪܗ ܕܫܠܝܛܐ ܕܐܪܥܐ. ܡܢ ܟܐܦܐ ܕܡܕܒܪܐ ܠܛܘܪܐ ܕܒܪܬ ܨܗܝܘܢ.
2 * ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܦܪܚܬܐ ܕܡܫܢܝܐ ܩܢܗ. ܘܒ̈ܢܬܗ ܕܡܘܐܒ. ܢܫܬܒܩܢ ܒܡܥܒܪܬܐ ܕܐܪܢܘܢ.
3 * ܐܝܬܝ ܬܪܥܝܬܐ ܘܥܒܕܝ ܬܪܥܝܬܐ ܥܡܝܩܬܐ. ܣܝܡܝ ܐܝܟ ܠܠܝܐ ܛܠܠܟܝ
4 ܒܦܠܓܗ ܕܛܗܪܐ. ܛܫܝ ܛܥܝ̈ܐ ܘܡܒܕܪ̈ܐ ܠܐ ܬܓܠܝܢ. * ܢܥܡܪܘܢ ܒܟܝ ܡܒܕܪ̈ܐ ܕܡܘܐܒ. ܗܘܝ ܠܗܘܢ
ܡܥܫܢܐ ܡܢ ܩܕܡ ܒܙܘܙܐ. ܡܛܠ ܕܫܠܡ ܥܦܪܐ. ܘܣܦ ܒܙܘܙܐ. ܘܫܠܡ ܕܝܫܐ ܡܢ ܐܪܥܐ.
5 * ܘܢܬܛܝܒ ܒܛܝܒܘܬܐ ܟܘܪܣܝܐ. ܘܢܬܒ ܥܠܘܗܝ ܒܩܘܫܬܐ ܒܡܫܟܢܗ ܕܕܘܝܕ. ܕܐܢܐ
6 ܘܒܥܐ ܕܝܢܐ. ܘܡܣܪܗܒ ܙܕܝܩܘܬܐ. * ܫܡܥܢ ܫܘܒܗܪܗ ܕܡܘܐܒ. ܕܛܒ ܐܫܬܒܗܪ. ܫܘܒܗܪܗ
7 ܘܪܡܘܬܗ. ܘܚܡܬܗ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪܘ ܒܗ ܢܒܝ̈ܘܗܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܝܠܠ
ܡܘܐܒ. ܘܥܠ ܡܘܐܒ. ܟܠܗ ܢܝܠܠ. ܥܠ ܐܫܝ̈ܬܐ ܕܫܘܪܐ ܕܡܬܦܣܩܝܢ. ܐܝܟ ܟܪ̈ܝܗܐ.

2 Aſcenderunt in domum Ribon ſuper excelſa ad flendum: ſuper Nebo & ſuper Madeba ululabit Moab; in omnibus capitibus ejus erit evulſio capillorum, & omnis barba detonſa. 3 In plateis ejus accingent ſe ſaccis, & ſuper tecta & in plateis unuſquiſque ululans deſcendet cum fletu. 4 Ululabit Heſbon & Elala, & uſque ad Soth audietur vox earum. Propterea inguina Moabi ſtrepitabunt, & anima ipſius vociferabit ad ipſum: 5 Et cor meum ſuper Moab ululabit in ſpiritu ſuo uſque ad Soar vitulam triennem; quia per clivum Lohath lugentes aſcendent; & in via Hornim clamorem fractionis edent, 6 Quoniam aquæ Nemrim deficient: quia fœnum areſcet, elanguebit herba, & nullum erit olus; 7 Iccirco quod reſiduum erat, præteribit; & operam eorum ſecus vallem Arabin deportabunt. 8 Nam circundabit ululatus terminum Moabi, & ad Ghelaam uſque erit ululatus ejus, & ad puteum Elim ululatus ejus; 9 Quoniam aquæ Ribonis implebuntur cruore: ponam enim ſuper Ribonem additamentum, & cogitabo de iis qui evaſerint ex Moab.

CAP. XVI.

1 SUper reliquam verò terram mittam filium principis terræ, è lapide ſolitudinis ad montem filiæ Sionis. 2 Et is erit ſicut avis quæ migrare facit nidum ſuum, at filiæ Moab derelictæ manebunt in vado Arnonis. 3 Adjice mentem, fac profundam meditationem, pone ſicut noctem umbrā tuam in ipſo meridie, occulta errantes, & diſperſos ne prodas. 4 Commorentur in te diſperſi Moabi, eſto illis perfugium à facie direptoris: nam definet pulvis, conſumetur direptor, & conculcator deficiet à terra. 5 Et ſtabilietur ſolium benignitate, ſedebítque ſuper illud in veritate in tabernaculo Davidis, judex & inquirens judiciū, & accelerans juſtitiam. 6 Audivimus jactantiam Moabi, quòd admodum ſe jactârit; arrogantiam, ſuperbiam, & furorem ejus, qualem non prædixerant de eo vates ejus. 7 Propterea ululabit Moab, & de Moabo totus inet ipſe ululabit: ſuper muri parietibus qui deſtruendi ſunt, gemetis ut ægroti;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 *احزنوا عليهم لأن قد باد كأ ديبون* حيث هيكلكم هناك تصعدون لتبكوا* على نابو الموابية
3 ولولوا* على كل رأس فرع* جميع الأذرعة تقطعت* في شوارعها البسوا مسوحا* ونوحوا على
4 أسطحتها* وفي رحابها وفي حاراتها بأجمعكم ولولوا ببكاء* لأن حسبون صرخ وتكلم يصا حتى سمع
5 صوتهما* لأجل هذا حقو الموابية يصرخ في ذاته* ونفسها تعلم* وقلب الموابية يصرخ في ذاته
إلى صاغار* لأنها العجلة الثلاث* وعلى المصعد الذي لك يبكون* يصعدون في طريق حرنيم
6 بخوار وانكسار وزلزلة* ماء نبرين يصير برية* وعشبها يفني* لأنه لا يكون عشب أخضر*
7 8 *وليس هكذا تستأنف أن تخلص* لأني أجلب على الوادي الأعراب ويأخذونه* لأن الصراخ
9 جمع حد الموابية جلعام* وزئيرهم إلى بئر الئيم* وماء رمون يمتلئ دما* لأني أجلب على رمون
الأعراب* وأنزع لسان مواب وأريئيل وبقية أداما* وأرسل مثل دبابات على الأرض*

الفصل السادس عشر

1 2 *هل صخرة صحراء هو جبل صهيون* لأنك تكوني مثل عش منزوع لطائر طائر يا ابنة مواب*
3 وبعد هذا يا أرنون فكر بالأكثر* اسمعوا* ظل نوح لها كل حين في وسط الظهيرة* حاروا
4 هاربين في ظلمة* ليس يجورون بك* هاربوا مواب* لأنهم يصيرون لكم سترا من وجه
المضطهد* لأنه قد انتزعت محاربتك* وانتهبت سطوتك* وباد الرئيس الدائس على الأرض*
5 *ويستقيم الكرسي برحمة* ويجلس عليه بالحق في مسكن داود الحاكم الطالب الأنصاف
6 والملتمس العدل* سمعنا بعظمة مواب المعظم جدا* انتزعت عظمته وكبرياه وحمقه*
7 ليس هكذا تنجيمك ليس هكذا* ولولي يا مواب* لأن في الموابية جمع المولولين*
ولسكان حاذاساث درس*

2 *Dolete de eis, quia jam periit ut aqua Dibonis. Ubi eſt phanum veſtrum, illuc aſcendetis ad flendum: ſuper Nabo Moabiticam ululate, ſuper omne caput erit porrigo, omnia brachia præcidentur.* 3 *In compitis ejus induimini ciliciis, gemite ſuper tecta ejus, in plateis & regionibus ejus ululate omnes cum fletu.* 4 *Nam Heſbon exclamavit, & Jiſſa locuta eſt ita ut auditus ſit clamor utriuſque; propterea lumbus Moabiticæ urbis exclamabit in ſemetipſo, & anima illius animadvertet:* 5 *Et cor Moabiticæ urbis vociferabitur in ſemetipſo ad Sagar, quia hæc eſt vitula trima: & ſuper clivum tuum flebunt: aſcendent per viam Hornim cum murmure, fragore, & tremore.* 6 *Aqua Nibrin vertetur in ſolitudinem, & ejus herba deficiet; quia non erit herba viridis.* 7 *At neque hoc modo incipiet liberari; quoniam adducam ſuper torrentem Arabes, & capient eam.* 8 *Clamor enim congregabit terminos Moabiticæ Gilaam, & ululatus eorum erit uſque ad puteum Elim.* 9 *Et aquæ Remmonis implebuntur ſanguine; quoniam contra Remmonem Arabes adducam, & auferam linguam Moabi & Arielis, & reliquias Adamæ; mittamque veluti reptilia ſuper terram.*

CAP. XVI.

1 *NUm petra deſerti eſt mons Sionis?* 2 *Eris quidem velut exceptus nidus volucris volantis ô filia Moabi; & poſt hæc* 3 *O Arnon ſapiens cogita. Audite, umbra ejus eſt apud eam omni tempore, vel ipſo meridie: ſtupore capti ſunt, fugæ ſe dantes in tenebris: non tranſfugient per te.* 4 *Fugati præbete Moabitis quoniam ipſi futuri ſunt vobis latibula à facie perſecutoris: jam enim defecit ars tua bellica, advenit miſeria tua, & periit princeps terram conculcans.* 5 *Et ſolium clementia erigetur, ſedebitque ſuper illud cum veritate in domo Davidis judex amans æquitatem & quærens juſtitiam.* 6 *Audivimus inſolentiam Moabi nimiùm inſoleſcentis; detracta eſt inſolentia, ſuperbia, & obſtinatus furor ejus; nequaquam talis erat horoſcopus tuus, nequaquam talis.* 7 *Ululato Moabi quoniam in regione Moabitide erit cœtus ululantium, & incolis Hariſaph contritio;*

ישעיה : יז

gentium Domini :Sibmah *vitis debilitata* Cheſbon *arva* Quia
8 כִּי שַׁדְמוֹת חֶשְׁבּוֹן אֻמְלַל גֶּפֶן שִׂבְמָה בַּעֲלֵי גוֹיִם
erraverunt ,*contigêre* Jahazer ad uſque ,ejus vites optimas quaſſaverunt
הָלְמוּ שְׂרוּקֶּיהָ עַד־יַעְזֵר נָגָעוּ תָּעוּ
Idcirco .mare tranſierunt , ſe extenderunt ejus *emiſſiones* : deſertum
9 מִדְבָּר שְׁלֻחוֹתֶיהָ נִטְּשׁוּ עָבְרוּ יָם׃ עַל־כֵּן
mea lachryma te inebriabo : Sibmah vitis Jahazer fletu in plorabo
אֶבְכֶּה בִּבְכִי יַעְזֵר גֶּפֶן שִׂבְמָה אֲרַיָּוֶךְ דִּמְעָתִי
tuam meſſem ſuper & ,*tuos æſtivos* ſuper quoniam : Elhaleh & , Cheſbon
חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה כִּי עַל־קֵיצֵךְ וְעַל־קְצִירֵךְ
, *Chamel* à exultatio & , lætitia *colligetur* Et .cecidit celeuſma
10 הֵידָד נָפָל׃ וְנֶאֱסַף שִׂמְחָה וָגִיל מִן־הַכַּרְמֶל
non torcularibus in vinum : *jubilabit* non ,*ovabit* non vineis in &
וּבַכְּרָמִים לֹא־יְרֻנָּן לֹא יְרֹעָע יַיִן בַּיְקָבִים לֹא־
Moab *ad* mea viſcera Ideo .feci ceſſare *celeuſma* ,calcans calcabit
11 יִדְרֹךְ הַדֹּרֵךְ הֵידָד הִשְׁבַּתִּי׃ עַל־כֵּן מֵעַי לְמוֹאָב
,erit Et .chares-Chir ſuper *meum intimum &* ,*tumultuabuntur cinyra ut*
12 כַּכִּנּוֹר יֶהֱמוּ וְקִרְבִּי לְקִיר חָרֶשׂ׃ וְהָיָה
, excelſum ſuper Moab laboraverit quòd , apparuerit cùm
כִּי־נִרְאָה כִּי־נִלְאָה מוֹאָב עַל־הַבָּמָה
.poterit non & ,*orandum ad* ſuum ſanctuarium in ingredietur &
וּבָא אֶל־מִקְדָּשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל וְלֹא יוּכָל׃
.*tunc* ex Moab ad DOMINUS eſt locutus quod verbum Hoc
13 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מוֹאָב מֵאָז׃
annis tribus In : dicendo , DOMINUS eſt locutus nunc Et
14 וְעַתָּה דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים
omni in Moab gloria *vilipendetur* & , mercenarii annis tanquam
כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאָב בְּכֹל
.*copioſum non* , *puſillum* , *parvum reſiduum &* , *multa turba*
הֶהָמוֹן הָרָב וּשְׁאָר מְעַט מוּעָר לוֹא כַּבִּיר׃

C A P. XVII. יז

acervus erit & , civitas *remota* Dammeſec Ecce .Dammeſec *Onus*
1 מַשָּׂא דַּמָּשֶׂק הִנֵּה דַמֶּשֶׂק מוּסָר מֵעִיר וְהָיְתָה מְעִי
, erunt gregibus Haroher civitates Derelictæ .ruinæ
2 מַפָּלָה׃ עֲזֻבוֹת עָרֵי עֲרֹעֵר לַעֲדָרִים תִּהְיֶינָה
, Ephraim ab munitio ceſſabit Et .exterrens non & ,accubabunt &
3 וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד׃ וְנִשְׁבַּת מִבְצָר מֵאֶפְרַיִם
Iſrael filiorum gloria ſicut : Aram reſiduo & ,Dammeſec à regnum &
וּמַמְלָכָה מִדַּמֶּשֶׂק וּשְׁאָר אֲרָם כִּכְבוֹד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
illa die in , erit Et .exercituum DOMINUS dixit , erunt
4 יִהְיוּ נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
erit Et .macreſcet ejus carnis pinguedo & ,Jahacob gloria attenuabitur
5 יִדַּל כְּבוֹד יַעֲקֹב וּמִשְׁמַן בְּשָׂרוֹ יֵרָזֶה׃ וְהָיָה
, metat ſpicas ejus brachium & , *ſegetis meſſem colligere* ſicut
כֶּאֱסֹף קָצִיר קָמָה וּזְרֹעוֹ שִׁבֳּלִים יִקְצוֹר
relinquentur Et .Rephaim valle in ſpicas *legens* ſicut erit &
6 וְהָיָה כִּמְלַקֵּט שִׁבֳּלִים בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ וְנִשְׁאַר־
capite in granorum trium duorum ,oleæ excuſſio ſicut , racemi eo in
בּוֹ עוֹלֵלֹת כְּנֹקֶף זַיִת שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה גַּרְגְּרִים בְּרֹאשׁ
Dominus dixit ,frugiferis ejus ramis in quinque , quatuor *verberis*
אָמִיר אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה בִּסְעִפֶיהָ פֹּרִיָּה נְאֻם־יְהוָה
.Iſrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

Verſio VULG. LAT.

8 Quoniam ſuburbana Heſebon deſerta ſunt, & vineam Sabama domini gentium exciderunt: flagella ejus uſque ad Jazer pervenerunt : erraverunt in deſerto, propagines ejus relictæ ſunt, tranſierunt mare. 9 Super hoc plorabo in fletu Jazer vineam Sabama: inebriabo te lachrymâ meâ Heſebon, & Eleale: quoniam ſuper vindemiam tuam, & ſuper meſſem 10 tuam vox calcantium irruit. Et auferetur lætitia & exultatio de Carmelo, & in vineis non exultabit neque jubilabit : vinum in torculari non calcabit qui calcare conſueverat: 11 vocem calcantium abſtuli. Super hoc venter meus ad Moab quaſi cithara ſonabit, & viſcera mea ad murum cocti lateris. 12 Et erit : cùm apparuerit quòd laboravit Moab ſuper excelſis ſuis, ingredietur ad ſancta ſua ut obſecret, & non 13 valebit. Hoc verbum, quod locutᵒ eſt Dominus ad Moab ex 14 tunc: Et nunc locutus eſt Dominus, dicens ; In tribus annis, quaſi anni mercenarii, auferetur gloria Moab ſup omni populo multo, & relinquetur parvus & modicus, nequaquàm multus.

CAP. XVII.

1 ONus Damaſci. Ecce Damaſcus deſinet eſſe civitas, & erit ſicut acervus lapidum in 2 ruina. Derelictæ civitates Aroër gregibus erunt, & requieſcent ibi, & non erit qui 3 exterreat. Et ceſſabit adjutorium ab Ephraim, & regnum à Damaſco : & reliquiæ Syriæ ſicut gloria filiorum Iſrael erunt : dicit Dñs exercituum. 4 Et erit in die illa : attenuabitur gloria Jacob, & pinguedo 5 carnis ejus marceſcet. Et erit ſicut congregans in meſſe quod reſtiterit, & brachium ejus ſpicas leget : & erit ſicut quærens ſpicas in valle Ra6 phaim. Et relinquetur in eo ſicut racemus, & ſicut excuſſio oleæ duarum vel trium olivarum in ſummitate rami, ſive quatuor aut quinque in cacuminibus ejus fructus ejus : dicit Dominus Deus Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

8 Τὰ πεδία Ἐσεβὼν πενθήσει, ἄμπελος Σεβαμά. καταπίνοντες τὰ ἔθνη, καταπατήσατε τὰς ἀμπέλους αὐτῆς, ἕως Ἰαζήρ. οὐ μὴ συνάψητε, πλανήθητε τὴν ἔρημον, οἱ ἀπεσταλμένοι ἐγκατελείφθησαν, διέβησαν (ι) 9 γὰρ πρὸς τὴν θάλασσαν. Διατοῦτο κλαύσομαι ὡς τὸν κλαυθμὸν Ἰαζὴρ ἄμπελον Σεβαμά. τὰ δένδρα σου κατέβαλεν Ἐσεβὼν (κ) ϗ Ἐλεαλή, ὅτι ἐπὶ τῷ θερισμῷ ϗ ἐπὶ τῷ τρυγητῷ σου καταπατήσω, ϗ πάντα πε10 σοῦνται. Καὶ ἀρθήσεται εὐφροσύνη ϗ ἀγαλλίαμα ἐκ τῶν (')ἀμπελώνων, ϗ ἐν τοῖς ἀμπελῶσί σου οὐ μὴ εὐφρανθήσονται, ϗ οὐ μὴ πατήσουσιν οἶνον εἰς τὰ ὑπολήνια, πέπαυ11 ται γάρ. Διατοῦτο ἡ κοιλία μου ἐπὶ Μωὰβ ὡς κιθάρα ἠχήσει, ϗ τὰ ἐντός μου (λ) ὡς 12 τεῖχος ἐνεκαίνισας. Καὶ ἔσται εἰς τὸ ἐντραπῆναί σε, ὅτι ἐκοπίασε Μωὰβ ἐπὶ τοῖς βωμοῖς, ϗ εἰσελεύσεται εἰς τὰ χειροποίητα αὐτῆς, ὥστε προσεύξασθαι, ϗ οὐ μὴ δύνηται 13 ἐξελέσθαι αὐτόν. Τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησε 14 κύριος ἐπὶ Μωὰβ, ὁπότε (μ) ἐλάλησε. Καὶ νῦν λέγω, Ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθωτοῦ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωὰβ (ν) παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ, ϗ καταλειφθήσεται ὀλιγοστὸς, ϗ οὐκ ἔντιμος.

Campi Eſebon lugebunt : vinea 8 Sebama. Qui abſorbetis gentes, conculcate vites ejus uſque Jazer. Nolite contingere, oberrate deſertum, qui miſſi eſtis. Derelicti ſunt : tranſierunt enim ad mare. Propter hoc plorabo, quaſi 9 ploratum Iazer, vineam Sebama. Arbores tuas dejecit Eſebon, & Eleale : quoniam ſuper meſſem, & ſuper vindemiam tuam conculcabo : & omnia cadent. Et 10 tolletur lætitia, & exultatio de vineis : & in vineis tuis non lætabuntur: & non calcabunt vinũ in torcularibus : nam ceſſavit. Pro- 11 pter hoc venter meus ſuper Moab, velut cithara, ſonabit : & interiora mea quaſi murum renovâſti. Et erit in confuſionem tu- 12 am, quia laboravit Moab in aris, & ingredietur in manufacta ſua, ut deprecetur : & non poterunt eximere eum. Hoc verbum, quod 13 locutus eſt ſuper Moab, quando locutus eſt. Et nunc dico ; In 14 (k) tribus annis annorum mercenarii inhonorabitur gloria Moab omnibus divitiis multis : & relinquetur paucus, & non honoratus.

MS.A. (ι) γὰρ τὴν ἔρημον. (κ) ϗ ἐλάλησεν, Ἐπὶ τῶν (')ἀμπελώνων σου, (λ) ὡσεὶ τεῖχος ὃ ἐνεκένισας. Καὶ ἔσται ὡς τὸ ἐντραπῆναί σε, ἐκοπίασεν Μωὰβ (μ) ϗ ἐλάλησεν. (ν) ἐν παντὶ

ΚΕΦ. ιζʹ.

ΤΟ ῬΗ͂ΜΑ ΤΟ ΚΑΤΑ ΔΑΜΑΣΚΟΥ͂.

1 Ἰδοὺ Δαμασκὸς ἀρθήσεται ἀπὸ πόλεων, ϗ 2 ἔσται εἰς πτῶσιν Καταλελειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς κοίτην ποιμνίων ϗ ἀνάπαυσιν (α), ϗ 3 οὐκ ἔσται ὁ διώκων. Καὶ οὐκέτι ἔσται ὀχυρὰ τοῦ καταφυγεῖν Ἐφραίμ· ϗ οὐκέτι (β) βασιλεία ἐν Δαμασκῷ, ϗ τὸ λοιπὸν τῶν Σύρων (γ). οὐ γὰρ σὺ βελτίων εἶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, (δ) τῆς δόξης 4 αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. Ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκλειψις (ᶜ) δόξης Ἰακώβ, 5 ϗ τὰ (ε) πίονα τῆς δόξης αὐτοῦ σεισθήσεται. Καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ ἀμητὸν ἑστηκότα, ϗ σπέρμα σταχύων (ζ) ἀμήσῃ· ϗ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ στάχυν ἐν 6 φάραγγι στερεᾷ, Καὶ καταλειφθῇ ἐν αὐτῇ καλάμη, ἢ ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο ἢ τρεῖς ἐπ᾽ ἄκρου μετεώρου, ἢ τέσσαρες ἢ πέντε ἐπὶ τῶν κλάδων (η) αὐτῶν καταλειφθῇ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ.

CAP. XVII.

VERBUM, QUOD CONTRA DAMASCUM.

Ecce Damaſcus (a) tolletur de 1 civitatibus : & erit in ruinam, Derelicta (b) in ſeculum in cubi- 2 le gregum, & requiem, & non erit perſequens : Et non erit ul- 3 trà munita (c) ad confugiendum Ephram : & non ultrà regnum in Damaſco, & reliquum Syrorum. Non enim tu melior es filiis Iſrael, gloriâ eorum. Hæc dicit Dominus Sabaoth ; Erit in die illa 4 defectio gloriæ Jacob : & pinguia gloriæ ejᵒ concutientur. Et e- 5 rit, quomodò ſiquis congreget meſſem ſtantem, & ſemen ſpicarum metat : & erit, quomodò ſiquis congreget ſpicam in valle dura, Et 6 relicta in ea fuerit ſtipula: vel, ſicut grana olivæ duo, vel tria in ſummitate excelſa, vel quatuor, aut quinque ſuper ramos earum ſint relicta. Hæc dicit Dominus Deus Iſrael.

MS. A. (α) βουκολίων, ϗ οὐκ (β) ἔσται βασιλεία (γ) ἀπολεῖται. οὐ (δ) ϗ τῆς δόξης (ᶜ) τῆς δόξης (ε) πλίονα τῆς δόξης (ζ) ἐν τῷ βραχίονι αὐτοῦ ἀμήσῃ· (η) αὐτοῦ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 ארי אתבזיזא משרית חשבון אתקטלא סיעת שבמה מלכי עממיא קטילו שלטוניהון עד
9 יעזר מטו טעו למדברא מטלטליהון גוו עברו ימא : על כן כמא דאיתיתי משרין על
יעזר כן איתי קטולין על שבמא ארוינך דמעתא חשבון ואלעלה ארי על חצדיך ועל
10 קטפיך בזוזין נפלו : ויתכניש ביע וחדוה מן כרמלא ובכרמיא לא ידוצון ולא יחיכון
11 וחמר במעצרתא לא יעצרון עצורין עצור אבטלית : על כן מעיהון דמואבאי ככנריא יהמן
12 ולבהון על אנש כרך תוקפיהון דוון : ויהי ארי יחזה ארי ילאה מואב על במתא ויעול
13 לבית טעותיה למבעי ולא יכול : דין פתגמא די מליל יי על מואבאי מבכן : וכען
14 מליל יי למימר בתלת שנין כשני אגירא ויסוף יקרהון דמואבאי בכל המון סגיא ושאר
צבחר כזעיר יסוף כל יקרהון :

יז

1 מטל כס דלוט לאשקאה ית דמשק הא דמשק מתעדיא ממלכו ותהי לכרך מחמריא :
2 שביקן קרויהון חרבו לבית משרי עדרין דען יהון וישרון ולית דמניד : ויבטל שולטן
3 מאפרים ומלכו מדמשק ושאר יחידאין מארם ויקרהון כיקר בני ישראל יהון אמר יי
4 צבאות : ויהי בעדנא ההיא יתמאך יקר יעקב ועותר יקריה יגלי : ויהי כמכנש חצד
5 6 קמה ודרעיה שובלין יחצור ויהי כמלקט שובלין במישר גבריא : וישתארון ביה עוללין
כביעור זיתא תרין תלתא גרגרין בריש ענפא ארבעה חמשא בסוכא מרדא כן ישתארון
יחידאין צדיקיא בגו עלמא ביני מלכותא אמר יי אלהא דישראל :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quoniam direpta ſunt caſtra Eſſebon, interfecta eſt turba Sebama ; reges 8 populorum occiderunt dominatores eorum : uſq; ad Jazer pervenerunt, erraverunt in ſolitudine, profugi eorum transfretaverunt, tranſierunt mare. Propterea ſicut adduxi *exercitus* contra Jazer, ſic adducam occiſores 9 contra Sebama : inebriabo te lachrymis Eſſebon & Eleale, quoniam ſuper meſſem tuam & ſuper vindemiam tuam deprædatores irruerunt. Et retra- 10 hetur lætitia & gaudium de Carmelo ; & in vineis non exultabunt neque ridebunt : vinum in torcularibus non calcabunt calcatores : ceſſare feci calcationem vini. Propterea viſcera Moabitarum quaſi cithara ſona- 11 bunt, & corda eorum ſuper homines civitatis fortitudinis ſuæ dolebunt. Et erit cùm viderit quòd laboraverit Moab ſuper excelſa, & ingredietur 12 domum idololatriæ ſuæ ut obſecret, & non valebit. Hoc eſt verbum quòd 13 locutus eſt Dominus ſuper *Moabitas* ex tunc. Et nunc *locutus eſt* Domi- 14 nus, dicens : In tribus annis quaſi anni mercenarii, & deficiet gloria Moabitarum cum omni turba multa : & relinquetur puſillum modicúmque ; & finietur omnis gloria eorum.

CAP. XVII.

ONus calicis maledictionis ad propinandum Damaſco. Ecce Damaſcus 1 deſinet eſſe regnum, & erit in civitatem redactam in acervos lapidum. De- 2 relictæ civitates eorum *devaſtabuntur*, in domum manſionis gregum ovium erunt ; et habitabunt ibi, & non erit qui exterreat. Et ceſſabit domi- 3 nium ab Ephraim, & regnum à Damaſco, & reliqui ſingulares ex Syria, & gloria eorum quaſi gloria filiorum Iſrael erit, dicit Dñs exercituum. Et erit in tempore illo, humiliabitur gloria Jacob, et divitiæ gloriæ ejus tranſ- 4 migrabuntur. Et erit ſicut congregans in meſſe manipulum, & qui brachio 5 ſuo ſpicas metit; & erit ſicut colligens ſpicas in valle gigantum : Et re- 6 linquentur in eo racemi, ſicut excuſſio olivæ: duo vel tria granula in ſummitate rami, quatuor vel quinque in propagine ejus diſperſa : ſic relinquentur ſolitarii juſti in medio ſeculi inter regna : dicit Dominus Deus Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܡܛܠ ܕܚܩ̈ܠܐ ܕܚܫܒܘܢ ܐܬܒܙܘ . ܓܦܬܐ ܕܣܒܡܐ . ܓܢܒܪ̈ܐ ܕܥܡ̈ܡܐ ܦܣܩܘ
ܫܒܛ̈ܘܗܝ . ܘܥܕܡܐ ܠܝܥܙܝܪ ܡܛܘ . ܘܫܪ̈ܫܘܗܝ ܒܡܕܒܪܐ ܛܥܘ . ܦܫܛܘ ܘܥܒܪܘ ܝܡܐ .
9 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܒܟܝܟܝ ܒܒܟܝܐ ܕܝܥܙܝܪ ܓܦܬܐ ܕܣܒܡܐ . ܐܪܘܝܟܝ ܡܢ ܕܡ̈ܥܝܟܝ
10 ܚܫܒܘܢ ܘܐܠܥܠܐ . ܡܛܠ ܕܥܠ ܚܨܕܟܝ ܘܥܠ ܡܩܛܦܟܝ ܢܦܠ ܕܝܫܐ . * ܘܢܬܒܛܠ
ܚܕܘܬܐ ܘܕܘܨܐ ܡܢ ܟܪܡܠܐ . ܘܒܟܪܡܠܐ ܠܐ ܢܬܒܣܡܘܢ . ܘܠܐ ܢܥܨܪܘܢ ܚܡܪܐ ܒܡܥܨܪܬܐ . ܘܠܐ ܢܕܘܫ
11 ܕܝܫܐ . ܡܛܠ ܕܠܕܝܫܐ ܒܛܠܬ . * ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܪܣܝ ܥܠ ܡܘܐܒ ܐܝܟ ܟܢܪܐ ܬܡܠܠ .
12 ܘܡܥ̈ܝ ܥܠ ܫܘܪܐ ܕܡܬܣܬܪ . * ܘܡܐ ܕܚܙܐ ܕܠܐܝ ܡܘܐܒ ܥܠ ܐܓܘܪ̈ܐ . ܢܐܬܐ ܠܡܩܕܫܗ
13 ܠܡܨܠܝܘ . ܘܠܐ ܢܫܟܚ . * ܗܢܐ ܦܬܓܡܐ ܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܠ ܡܘܐܒ ܡܢ ܗܝܕܝܢ . * ܘܗܫܐ
14 ܡܡܠܠ ܡܪܝܐ ܘܐܡܪ . ܒܬܠܬ ܫܢܝܢ ܐܝܟ ܫܢ̈ܝ ܐܓܝܪܐ . ܬܬܨܥܪ ܐܝܩܪܗ ܕܡܘܐܒ
ܥܠ ܣܘܓܐܐ ܕܥܡܗ . ܘܢܫܬܚܪ ܩܠܝܠ ܙܥܘܪ ܘܠܐ ܣܓܝ .

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܙ * ܡܫܩܠܐ ܕܕܪܡܣܘܩ *

1 * ܗܐ ܕܪܡܣܘܩ ܡܬܥܒܪܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ . ܘܗܘܝܐ ܠܚܘܪܒܐ ܘܡܦܘܠܬܐ . * ܘܢܗܘܝܢ
2 ܫܒܝܩܢ ܩܘܪܝܐ ܕܥܕܘܥܝܪ . ܘܢܗܘܝܢ ܠܓܙܪ̈ܐ ܕܢܪܒܥܘܢ ܒܗܝܢ . ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܙܝܥܢܐ .
3 * ܘܢܬܒܛܠ ܚܣܢܐ ܡܢ ܐܦܪܝܡ . ܘܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܕܪܡܣܘܩ . ܘܫܪܟܐ ܕܐܦܪܝܡ ܐܝܟ
4 ܐܝܩܪܐ ܕܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ ܢܗܘܘܢ . ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ . * ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ .
5 ܢܬܡܣܟܢ ܐܝܩܪܗ ܕܝܥܩܘܒ . ܘܡܫܡܢܘܬܐ ܕܒܣܪܗ ܬܬܢܬܪ . * ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܟܢܫ
[illegible] ܕܩܝܡܬܐ . ܘܕܪܥܗ ܫܒܠܐ ܚܨܕ . ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܠܩܛ ܫܒܠܐ ܒܥܘܡܩܐ
6 ܕܓܢܒܪ̈ܐ . * ܘܢܫܬܚܪ ܒܗ ܥܘܠܠܐ . ܐܝܟ ܢܦܨܐ ܕܙܝܬܐ . ܬܪܬܝܢ ܐܘ ܬܠܬ ܒܪܝܫ
ܪܝܫܐ ܕܣܘܟܘܗܝ . ܐܪܒܥ ܘܚܡܫ . ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ .

8 Quoniam agri Heſbonis vaſtati ſunt, vitis Sebmæ propagines gigantes populorum amputârunt, & ad Jaazir uſque pervenerunt : at radicum ejus in deſerto cùm eſſent obliti, protenderunt ſeſe ultra mare. 9 Hac de cauſa plangam te planctu Jaazir O vitis Sebmæ, irrigabo te lachrymis tuis O Heſbon & Elaala; quia in meſſem tuam & in vindemiam tuam irruet conculcator : 10 Et ceſſabit gaudium & exultatio à Charmelo, nec lætabuntur in Charmelo : vinum haud expriment in lacu, nec calcabit calcator ; quia calcatorem abolebo. 11 Iccircò venter meus de Moabo tanquam lyra loquetur, & inteſtina mea de muro qui deſtruendus eſt. 12 Demum cùm viderit Moab ſe fatigatum ſuper altaribus, veniet ad ſanctuarium ut oret, ſed non poterit. 13 Hujuſmodi ſermonem pronuntiavit Dominus contra Moabum inde ab illo tempore : 14 Nunc autem loquitur Dominus, & ait ; Intra tres annos, quales ſunt anni mercenarii, infamiâ notabitur gloria Moabi cauſâ multitudinis populi ſui, quòd paucus admodum, non multus ſit manſurus.

CAP. XVII.
Onus Damaſci.

1 ECce Damaſcus deſinet eſſe civitas, eritque in vaſtitatem & excidium : 2 Et erunt derelictæ civitates Adoiris, & inſervientes gregibus, ut cubent in iis nemine moleſtiam exhibente. 3 Deficiet robur ab Aphremo, & regnum à Damaſco : & reſidui Aphremi ſicut gloria filiorum Iſraelis erunt, dicit Dominus potentiſſimus. 4 Erit etiam in die illa ut attenuetur honor Jacobi, & pinguedo carnis ejus decutiatur. 5 Eritque ſicut is qui ſegetem adhuc ſtantem colligit, cujus brachium ſpicas metit, & erit ſicut is qui ſpicas legit in valle Rephaim. 6 Et remanebit in eo (*Aphremo*) racematio quaſi in olea, quâ excuſſâ duæ vel tres olivæ, aut quatuor vel quinque *remaneant* in ſummo cacumine ramorum ejus ; dicit Dominus Deus Iſraelis ;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ولأن تخجل حقول حسبون * تحزن كرمة ساباما * تشربها الامم * دوسوا كرماتها الى يعزير ولا
9 تجمعوا * توهوا في البرية ايها المرسلون الذين بقوا * لأنهم جاوزوا البرية * لأجل هذا ابكي
مثل بكاء يعزير كرمة سبا * أشجارك ادركها حسبون * فقال ايضا * على حصادك وعلى قطافك
10 سادوس ويسقطون جميعا * وينزع سرورك وبهجتك من كرومك * وبكرومك لا يسرون * ولا
11 يعصرون خمرا في المعاصر لأنهم بادوا * لأجل هذا فؤادي على مواب مثل قيثار يلحن *
12 وأحشائي مثل السور الذي جددته * ويكون هذا اذ تخجلين تعب مواب بالمذابح * وتدخل
13 الى صنعة يديها حتى تصلي * فلا تستطيع ان تخلصه * هذه الكلمة التي تكلم الرب بها على
14 مواب وقالها قديما * والآن اقول * في ثلاثة سنين سني الأجير * يهان مجد مواب بكل غناها
الكثير * ويترك قليلة وليس كريمة *

* الفصل السابع عشر * * الوحي الثامن *

* نبوة اشعياء في دمشق *

1 2 * كهيا دمشق تنزع من المدن * وتصير للسقطة ومتروكة الى الدهر * مربضا لقطعان الغنم
3 وراحة لأولاد البقر * ولا يكون مطرد * وليست تكون حصينة ليهرب افرام هناك * وليس تكون
ايضا مملكة في دمشق * وبقية الشاميين تهلك * لأنهم لا ينالون كرامة بني اسرائيل ومجدهم *
4 هكذا يقول رب الجيوش * يكون في ذلك اليوم اضمحلال مجد يعقوب * وكثير شرفه
5 يتزلزل * ويكون كما يجمع واحد الحصاد القائم ويحصد زرع السنبل * ويكون كما
6 يجمع واحد السنبل في واد شديد ويبقى فيه قصبه * او مثل حب زيتونه * اثنان او
ثلاثة على طرف عال * او اربعة او خمسة تترك على اغصانه * هكذا يقول الرب
اله اسرائيل *

Tum quia rubore ſuffundentur arva 8 Heſbonis, mœrore conficietur vitis Sabama, bibent eam gentes. Conculcate vites ejus ad Jaazir uſque, & ne colligite eas. Vagamini per deſertum O miſſi qui ſuperſtites eſtis, quia prætergreſſi ſunt deſertum. Hac de re plango ut planctu Ja- 9 aziris vitim Sabamæ : arbores tuas apprehendit Heſbon, dixitque præterea, Meſſem tuam & vindemiam tuam conculcabo ita ut ſimul decidant. Et auferetur 10 gaudium tuum & lætitia tua à vineis tuis, ita ut vineis tuis minimè fruantur, nec vinum exprimant in lacubus, eò quòd perierint. Hanc ob rem præcor- 11 dia mea, cauſâ Moabi, ſunt veluti cithara canens, & viſcera mea veluti murus quem reſtaurâſti. Contingent et- 12 iam hoc, ut cùm pudefactus & fatigatus fueris Moab in altaribus, & ingreſſus ad opus manuum tuarum ut deprecêris, nequeat liberare te. Hoc eſt ver- 13 bum quod locutus eſt Dominus de Moabo, quódque olim prædixit : Jam verò dico, 14 Intra tres annos, eoſque quidem annos mercenarii, vileſcet gloria Moabi cum univerſa copia divitiarum ejus, quæ paucæ nec pretioſæ relinquentur.

CAPUT XVII.

Revelatio octava.

PRophetia Eſaiæ de Damaſco. Ecce 1 ſanè Damaſcus demetur ex urbibus, eritque in ruinam, & perpetuò derelicta, Cubile gregibus ovium, & ſtatio armen- 2 tis boum, nemine abigente. Non erit 3 munita ut eò confugiat Aphrem, nec erit ampliùs regnum in Damaſco, & reſiduum Damaſcenorum peribit ; non enim aſſequentur honorem & gloriam filiorum Iſraelis : ſic dicit Dominus exercituum. Evaneſcet eo die gloria Jacob : 4 & multitudo nobilitatis ejus concutietur : Et erit perinde ac ſiquis ſegetem 5 ſtantem colligeret, aut ſpicarum ſemen demeteret : eritque perinde ac ſiquis colligeret ſpicas in dura valle, in qua calami tantum remanent : Aut velut bac- 6 cæ oleæ, duæ vel tres in aliquo ſummo faſtigio, aut quatuor vel quinque in ramis ejus relictæ : ſic dicit Dominus Deus Iſraelis.

ישעיה׃ יח

ad ejus oculi &, suū factorem ad homo aspiciet illa die In
7 ביום ההוא ישעה האדם על־עשהו ועיניו אל־
altaria ad aspiciet non Et .respicient Israel Sanctum
8 קדוש ישראל תראינה׃ ולא ישעה אל־המזבחות
,respiciet non ejus digiti fecerunt quod & ,ej⁹ manuum opus
מעשה ידיו ואשר עשו אצבעתיו לא יראה
ej⁹ fortitudinis civitates erunt illa die In .loca aprica & ,Lucos &
9 והאשרים והחמנים׃ ביום ההוא יהיו ׀ ערי מעזו
filiorū faciebus à dereliquerunt quæ ,verberis & ,virgulti derelictio sicut
כעזובת החרש והאמיר אשר עזבו מפני בני
petræ & ,tuæ salutis Dei es oblita Quia .desolatio erit & ,Israel
10 ישראל והיתה שממה׃ כי שכחת אלהי ישעך וצור
plantationes plantabis propterea : es recordata non ,tuæ fortitudinis
מעזך לא זכרת על־כן תטעי נטעי
tuam plantationem die In .illud seminabis alieni putamen & ,jucundas
11 נעמנים וזמרת זר תזרענו׃ ביום נטעך
messis acervus : facies germinare tuum semen mane in & ,facies crescere
תשגשגי ובבקר זרעך תפריחי נד קציר
,multorū populorū turbæ Væ .desperati doloris & ,hæreditatis die in
12 ביום נחלה וכאב אנוש׃ הוי המון עמים רבים
aquarum sonitus ut nationum sonitus & tumultuabuntur maria tumultuari ut
כהמות ימים יהמיון ושאון לאמים כשאון מים
multarum aquarum sonitus sicut Populi .sonabunt crebrarum
13 כבירים ישאון׃ לאמים כשאון מים רבים
passim persecutionem & ,longè à fugiet & ,eum in increpabit & ,sonabunt
ישאון וגער בו ונס ממרחק ורדף
.turbinis facies ad globus & ,venti facies ad montium gluma sicut
כמץ הרים לפני־רוח וכגלגל לפני סופה׃
hæc ,ipsa non mane antequam ,turbatio ecce & vesperæ tempore In
14 לעת ערב והנה בלהה בטרם בקר איננו זה
.nos diripientium sors & ,nos prædantium pars
חלק שוסינו וגורל לבזזינו׃

CAP. XVIII. יח

.Ægypti flumina trans quæ alarum umbræ terra Væ
1 הוי ארץ צלצל כנפים אשר מעבר לנהרי־כוש׃
.aquarum facies super junci vasis in & ,legatos mare per Mittens
2 השלח בים צירים ובכלי־גמא על־פני־מים
populum ad ,expilatam & tractam gentem ad leves nuncii Ite
לכו ׀ מלאכים קלים אל־גוי ממשך ומורט אל־עם
cujus ,conculcationis & ,lineæ lineæ gentem ;ultra & ,ipso ex terribilē
נורא מן־הוא והלאה גוי קו־קו ומבוסה אשר־
,terræ incolæ & ,orbis habitatores Omnes .ejus terrā flumina diripuerāt
3 בזאו נהרים ארצו׃ כל־ישבי תבל ושכני ארץ
.audietis tubam clangendo in &,videbitis montib⁹ vexillū extollere secundùm
כנשא־נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו׃
considerabo & ,Quiescam :me ad DOMINUS dixit sic Quia
4 כי כה אמר יהוה אלי אשקוטה ואביטה
æstu in rorida nubes sicut ,lucem super nitidus calor sicut,meo parato loco in
במכוני כחם צח עלי־אור כעב טל בחם
uva acerba & ,gemmam consummare juxta ,messem ante Nam .messis
5 קציר׃ כי־לפני קציר כתם־פרח ובסר
& ,falcibus in malleolos præcidat & ,flos erit maturescens
גמל יהיה נצה וכרת הזלזלים במזמרות ואת־
.amputet ,auferat propagines
הנטישות הסיר התז׃

Versio VULG. LAT.

7 In die illa inclinabitur homo
ad Factorem suum, & oculi ejus ad Sanctum Israel respicient :
8 Et non inclinabitur ad
altaria, quæ fecerunt manus ejus : & quæ operati sunt digiti
ejus non respiciet, lucos & delubra.
9 In die illa, erunt civitates fortitudinis ej⁹ derelictæ
sicut aratra, & segetes quæ derelictæ sunt à facie filiorum Israel, & eris deserta.
10 Quia oblita es Dei Salvatoris tui, et fortis adjutoris tui non es recordata: propterea plantabis plantationem fidelem, et germen
11 alienū seminabis. In die plantationis tuæ labrusca, et manè
semen tuum florebit: ablata est
messis in die hæreditatis, et dolebit graviter.
12 Væ multitudini populorum multorum, ut
multitudo maris sonantis : et
tumultus turbarum, sicut sonitus aquarum multarum.
13 Sonabunt populi sicut sonit⁹ aquarum inundantium, & increpabit eum, & fugiet procul : &
rapietur sicut pulvis montium
à facie venti, & sicut turbo coram tempestate.
14 In tempore
vespere, & ecce turbatio : in
matutino, & non subsilter. Hæc
est pars eorum qui vastaverunt
nos, & sors diripientium nos.

CAP. XVIII.

1 VÆ terræ cymbalo alarum,
quæ est trans flumina Æthiopiæ,
2 Qui mittit in mare legatos, & in vasis papyri super aquas. Ite angeli veloces ad gentem convulsam, et dilaceratā ;
ad populum terribilem, post
quem non est alius ; ad gentem
expectantem & conculcatam,
cujus diripuerunt flumina terram ejus.
3 Omnes habitatores
orbis, qui moramini in terra,
cùm elevatum fuerit signum
in montibus, videbitis, & clangorem tubæ audietis:
4 Quia hæc dicit Domin⁹ ad me ; Quiescam, & considerabo in loco
meo, sicut meridiana lux clara
est, & sicut nubes roris in die
5 messis. Ante messem enim totus effloruit, & immatura perfectio germinabit, & præcidentur ramusculi ejus falcibus:
& quæ derelicta fuerint, abscindentur, et excutientur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πεποιθὼς ἔσται (θ) ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ ποιήσαντι αὐτόν, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ ἐμβλέψονται,
8 Καὶ οὐ μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τοῖς βωμοῖς, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἃ ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν, καὶ οὐκ ὄψονται (ι) τὰ δένδρα, οὐδὲ τὰ βδελύγματα αὐτῶν.
9 Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται αἱ πόλεις σου ἐγκαταλελειμμέναι, ὃν τρόπον (κ) κατέλιπον οἱ Ἀμορραῖοι καὶ οἱ Εὐαῖοι ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἔσονται ἔρημοι,
10 Διότι (λ) κατέλιπες τὸν θεὸν τὸν σωτῆρά σου, καὶ κυρίου τοῦ βοηθοῦ σου οὐκ ἐμνήσθης· διὰ τοῦτο φυτεύσεις φύτευμα ἄπιστον, καὶ σπέρμα ἄπιστον.
11 (μ) Τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν φυτεύσῃς, πλανηθήσῃ. τὸ δὲ πρωῒ ἐὰν (ν) σπείρῃς, ἀνθήσει εἰς ἀμητὸν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ κληρώσῃ, καὶ (ξ) ὡς πατὴρ ἀνθρώπου κληρώσῃ τοῖς (ο) υἱοῖς σου.
12 Οὐαὶ πλῆθος ἐθνῶν πολλῶν· ὡς θάλασσα κυμαίνουσα, (π) οὕτω ταραχθήσεσθε· καὶ νῶτος ἐθνῶν πολλῶν, ὡς ὕδωρ ἠχήσει.
13 Ὡς ὕδωρ πολὺ ἔθνη πολλά, ὡς ὕδατος πολλοῦ βίᾳ (ρ) φερομένου. καὶ ἀποσκορακιεῖ αὐτόν, καὶ πόῤῥω αὐτὸν διώξεται, ὡς (σ) χνοῦν ἀχύρου λικμώντων ἀπέναντι ἀνέμου, καὶ ὡς κονιορτὸν τροχοῦ καταιγὶς φέρουσα.
14 Πρὸς ἑσπέραν (τ) καὶ ἔσται πένθος, πρὶν ἢ πρωΐ, καὶ οὐκ ἔσται. αὕτη ἡ μερὶς τῶν (υ) προνομευσάντων ὑμᾶς, καὶ κληρονομία τοῖς ὑμᾶς κληρονομήσασιν.

7 Die illâ fidens erit homo in eo qui fecit eum : oculi autem ejus in Sanctum Israel intuebuntur :
8 Et non erunt fidentes in aris, neque in operibus manuum suarum, quæ fecerunt digiti ipsorum : & non aspicient arbores, neque abominationes eorum.
9 Die illâ erunt civitates tuæ derelictæ, sicut dereliquerunt (d) Amorrhei, & Euæi à facie filiorum Israel : & erunt desertæ,
10 Quia dereliquisti Deum Salvatorem tuum, & Domini adjutoris tui non es recordata. Ideò plantabis plantationem infidelem, & semen infidele :
11 Quâcunque die plantaveris, errabis. Manè autem si seminaveris ; florebit in messem, quâcunque die hæreditaveris : & tanquàm pater hominis, hæreditatem distribues filiis tuis.
12 Væ multitudo gentium plurimarum : tanquā mare fluctuans, sic turbabimini : & dorsum gentium multarum, tanquàm aqua, sonabit :
13 Tanquàm aqua multa, gentes multæ, quasi aqua multa per vim impulsa. Et (e) exterminabit eum, & longè eum persequetur, tanquàm pulverem paleæ (f) ventilantium coram vento, & quasi pulverem rotæ (g) tempestas impellens.
14 Ad vesperam (h) & erit luctus, priusquàm manè : & non erit. Hæc est pars eorum, qui deprædati sunt vos, & hæreditas iis qui hæreditârunt vos.

MS.A. (θ) ἄνθρωπος (ι) τὰ ἄλση αὐτῶν, οὐδὲ τὰ (κ) ἐγκατέλειπον (λ) ἐγκατέλειπες (μ) Τῇ δὲ ἡμέρᾳ (ν) φυτεύσῃς, (ξ) ὥσπερ πατὴρ (ο) υἱοῖς. Οὐαὶ πλῆθος (π) οὕτως (ρ) καταφερομένου. (σ) χνοῦν (τ) ἔσται πένθος, (υ) ὑμᾶς προνομευσάντων, καὶ κληρονομία τῶν ὑμᾶς κληρονομησάντων.

ΚΕΦ. ιη'.

1 Οὐαὶ γῆς πλοίων πτέρυγες, ἐπέκεινα
2 ποταμῶν Αἰθιοπίας· Ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ ὅμηρα, καὶ ἐπιστολὰς βιβλίνας ἐπάνω τοῦ ὕδατος· πορεύσονται γὰρ ἄγγελοι κοῦφοι πρὸς ἔθνος μετέωρον, καὶ ξένον λαὸν καὶ χαλεπόν. (α) τίς αὐτοῦ ἐπέκεινα; ἔθνος ἀνέλπιστον καὶ (β) καταπεπατημένον. νῦν οἱ
3 ποταμοὶ τῆς γῆς πάντες, Ὡς χώρα κατοικουμένη κατοικηθήσεται ἡ χώρα αὐτῶν· ὡσεὶ σημεῖον ἀπὸ ὄρους ἀρθῇ, ὡς σάλπιγγος φωνὴ ἀκουστὸν ἔσται.
4 (γ) Διότι οὕτως (δ) εἶπε κύριός μοι, Ἀσφάλεια ἔσται ἐν τῇ ἐμῇ πόλει, ὡς φῶς καύματος μεσημβρίας, καὶ ὡς νεφέλη δρόσου ἡμέρας ἀμητοῦ ἔσται.
5 Πρὸ τοῦ θερισμοῦ, ὅταν συντελεσθῇ ἄνθος, καὶ ὄμφαξ (ε) ἐξανθήσῃ ἄνθος ὀμφακίζουσα· καὶ ἀφελεῖ τὰ βοτρύδια τὰ μικρὰ τοῖς δρεπάνοις, καὶ τὰς κληματίδας ἀφελεῖ, καὶ (ζ) ἀποκόψει,

CAP. XVIII.

1 VÆ terræ (a) navium alis, trans flumina Æthiopiæ :
2 (b) Qui mittit in mare obsides, & epistolas biblinas super aquam. Ibunt enim nuntii leves ad gentem excelsam, & peregrinum populum, & pessimum. (c) Quis ultra illum? Gens absque spe, & conculcata. Nunc fluvii terræ omnes,
3 Tanquàm regio habitata, habitabitur regio eorum. Quasi signum de monte levabitur : quasi tubæ vox, audibile erit.
4 Quia sic dixit Dominus mihi ; Securitas erit in civitate mea, sicut lux æstûs in meridie, & sicut nubes roris in die messis erit
5 Ante messem; quando consummatus fuerit flos, & uva immatura effloruerit, immaturè florem germinans ; & auferet racemulos parvos falcibus, & sarmenta auferet, & abscidet :

MS.A. (α) τί (β) κατεπατημένον νῦν. Νῦν (γ) Ὅτι (δ) εἶπέν μοι κύριος, (ε) ἀνθήσῃ (ζ) κατακόψει,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 בעדנא ההיא יסתמיך אנשא לפולחן עבדיה ועינוהי למימר קדישא דישראל יסברון׃
8 ולא יסתמיך על אגוריא עובד ידוהי ודאתקנא אצבעתיה לא יתקים ואשריא וחניסניא׃
9 בעדנא ההיא יהוין קרוי תוקפיהון כקרך דחריב ואתחסר די אשתבק מן קדם בני
10 ישראל ותהי לצדו׃ ארי שבקת אלהא דפורקניך ודחלת תקיפא די מימריה בסעדיך
11 לא אדכרת בדיל דארת נציבא נצבא בחירא ועובדין מקלקלין אסגית׃ באתר
דאתקדשתון למהוי עם תמן קלקלתון עובדיכון ואף כד עלתון לארע בית שכינתי תמן
הוה חזי לכון למפלח שבקתון פולחני ופלחתון לטעותא ארחיקתון תיובתא עד דמטא
12 יום תברכון בכן הוה כיבכון למפחת נפש׃ וי המון עממין סגיאין די כמהמי ימא המן
13 ואתרגושת מלכון דכאתרגושת מיין תקיפין מתרגשין׃ מלכון דכאתרגושת מיין סגיאין
מתרגשין ויזוף ביה ויערוק מרחיק ויתרדף כמוץ טוריא קדם רוחא וכגלגלא קדם
14 עלעולא׃ לעדן רמשא והא כדלא הוה עד דלא צפרא והא כדליתוהי דין חולק
לאנסנא ועדב לבוזנא׃

יח

1 וי ארעא דאתן לה בספינן מארע רחיקא וקלעיהון פריסן כנשרא דטאס בכנפוהי
2 דמעבר לנהרי הודו׃ דמשלח בימא אזגדין ובדגונין על אפי מיא אזילו אזגדין קלילין
לות עמא אניסא ובזיזא לות עמא דתקיף מבכן ולהלא עמא אניסא ובזיזא דבזו עממיא
3 ארעיה׃ כל דיתבין בתבל ודשרן בארעא כמזקף אתא על טוריא תחזון אתא וכמתקע
4 שופרא תשמעון פורקן׃ ארי כדנן אמר יי לי אניח לעמי ישראל ואשקיט להון ואתרעי
ממדור קודשי לאוטבא להון ברכן ונחמן איתי להון בפריע כשחין פצח על שמש כענן
5 טל בשחין חצד׃ ארי עד לא ימטי זמן חצדא אלנא לאפרחא ובסרא מניה סמדר ויקטיל
שלטוני עממיא בחרבא וית תקיפיהון יעדי ויעבר׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

7 In tempore illo innitetur homo cultui factoris sui, & oculi ejus in verbo
8 sancti Israel sperabunt. Et non innitetur altaribus operi manuum suarum,
9 & quæ paraverant digiti ejus, non stabunt luci neque delubra. In tempore illo erunt civitates fortitudinis eorum, sicut urbs quæ deserta est, & redacta in acervos lapidum, quæ derelicta est à facie filiorum Israel : & erit
10 in desolationem. Quia dereliquisti Deum salvatorem tuum : & terribilis
& fortis, cujus Verbum est in adjutorium tuum, non es recordata ; quia
11 plantata es plantatione electa, & opera corrupta multiplicâsti. Postquam
sanctificati estis ut essetis populus, ibi corrupistis opera vestra : & insuper postquam ingressi estis in terram domus majestatis meæ, ubi decebat
servire mihi, reliquistis obsequium meum ; & servistis idolis, & detestati
estis pœnitentiam. Antequam perveniret dies interitus vestri, tunc fuit
12 dolor vester in exhalationem animæ. Væ turbæ populorum multorum,
qui, sicut sonat mare, sonabunt : & tumultus regnorum, sicut sonitus aqua-
13 rum fortium, sonabunt. Regna quæ quasi sonitus aquarum *multarum* tumultuabuntur, *increpabit* ea, & fugient procul, & rapientur sicut stipula
14 montium ante ventum ; & sicut rota coram turbine. In tempore vesperæ,
& ecce quasi non sit ; antequam sit manè, *& ecce* quasi non sit. Hæc est
pars vim facientium nobis, & sors diripientium nos.

CAP. XVIII.

1 VÆ terræ ad quam veniunt in navibus de terra longinqua, & vela eorum
extensa sunt, quasi aquila quæ volat alis suis, quæ est trans flumina Æthi-
2 opiæ. Quæ mittit in mari nuncios, & in trieribus super faciem aquarum:
Ite nuncii veloces ad populum vim patientem & direptum, ad populum,
qui jam olim ac deinceps potens fuit, populum oppressum & direptum;
3 cujus terram diripuerunt populi. Omnes habitatores orbis, & qui morantur in terra cùm elevatum fuerit signum super montes, videbitis signum;
4 & cùm clanxerit tuba, audietis redemptionem. Quia hæc dicit Dominus
mihi, Requiescere faciam populum meum Israel : quiescere faciam eos, &
complacebit mihi in habitaculo sancto meo, ut benefaciam eis : benedictiones & consolationes adducam eis citò, sicut calor æstuans Sole, sicut
5 nubes roris in calore messis. Quoniam antequam perveniat tempus messis
ut arbor floreat, & uva acerba ex ea erumpat in florem; & occidet principes populorum gladio, & robustos eorum auferet & transferet.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܢܬܬܟܠ ܒܪܢܫܐ ܥܠ ܥܒܘܕܗ. ܘܥܝܢܘܗܝ ܢܚܘܪܢ ܠܩܕܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
8 * ܘܠܐ ܢܬܬܟܠ ܥܠ ܡܕܒܚܐ ܕܥܒܕܝ ܐܝܕܘܗܝ ܘܕܬܩܢ ܨܒܥܬܗ. ܘܠܐ ܢܚܘܪ ܒܦܬܟܪܐ ܘܒܚܡܢܐ.
9 * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܢܗܘܝܢ ܩܘܪܝܐ ܕܥܘܫܢܗ. ܐܝܟ ܓܘܒܐ ܕܚܪܝܫܐ. ܘܐܡܪܝܐ ܕܐܫܬܒܩ ܡܢ
10 ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܬܗܘܐ ܠܚܒܠܐ. * ܡܛܠ ܕܛܥܝܬܝ ܠܐܠܗܐ ܦܪܘܩܟܝ. ܘܠܥܫܝܢܐ
ܡܥܫܢܢܟܝ ܠܐ ܐܬܕܟܪܬܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܬܢܨܒܝܢ ܢܨܒܬܐ ܫܦܝܪܬܐ. ܘܬܙܪܥܝܢ ܒܗ ܫܒܫܐ ܢܘܟܪܝܐ.
11 * ܒܝܘܡܐ ܕܬܢܨܒܝܢܝܗ ܬܦܪܥ ܢܨܬܗ. ܘܒܨܦܪܐ ܙܪܥܟܝ ܬܦܪܥܝܢ. ܐܝܟ ܢܝܪܐ ܕܩܛܦܐ
12 ܒܝܘܡܐ ܙܥܘܪܐ. ܘܐܝܟ ܟܐܒܐ ܕܒܪܢܫܐ. * ܘܝ ܠܚܝܠܐ ܕܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܕܐܝܟ ܩܠܐ ܕܝܡܡܐ ܢܦܩ ܩܠܗܘܢ. ܘܐܝܟ
13 ܩܠܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܪܘܓܙܐ ܕܥܡܡܐ ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. * ܢܟܐܐ ܒܗ ܘܢܥܪܘܩ
ܠܪܘܚܩܐ. ܘܢܪܗܛ ܐܝܟ ܐܒܩܐ ܕܛܘܪܐ ܡܢ ܩܕܡ ܪܘܚܐ. ܘܐܝܟ ܩܘܩܒܐ ܡܢ ܩܕܡ ܥܠܥܠܐ
14 ܒܥܕܢ ܪܡܫܐ. * ܘܗܐ ܚܛܘܦܝܐ ܥܕܠܐ ܢܗܘܐ ܨܦܪܐ. ܘܠܐ ܢܩܘܐ. ܗܢܐ ܢܗܘܐ ܦܠܓܘܬܐ ܕܕܝܫܝܢ ܠܢ ܘܡܢܬܐ
ܕܒܙܘܝܢ ܠܢ.

* ܦܣܘ̈ܩܐ * ܫܚ *

1 * ܘܝ ܠܐܪܥܐ ܕܛܠܠܐ ܕܓܦܐ. ܕܠܥܒܪ ܢܗܪܘܬܐ ܕܟܘܫ. ܕܡܫܕܪ ܐܝܙܓܕܐ ܒܝܡܐ.
2 ܘܒܡܐܢܐ ܕܓܡܐ ܥܠ ܐܦܝ ܡܝܐ. ܐܙܠܘ ܐܝܙܓܕܐ ܩܠܝܠܐ ܠܘܬ ܥܡܐ ܡܥܩܡܐ
ܘܡܚܣܢ. ܠܥܡܐ ܕܡܢܗ ܚܝܠܐ ܪܚܝܩ. ܥܡܐ ܣܢܝܐ ܘܕܝܫܐ. ܕܒܙܘ ܢܗܪܘܬܐ
3 ܐܪܥܗ. * ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܘܗܝ ܕܬܒܝܠ ܘܝܬܒܝ ܐܪܥܐ. ܡܐ ܕܢܫܩܘܠܘܢ ܛܘܪܐ ܐܬܐ ܬܚܙܘܢ.
4 ܘܡܐ ܕܢܩܥܐ ܩܪܢܐ ܬܫܡܥܘܢ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܫܠܝ ܘܚܘܪ ܒܡܛܝܒܘܬܝ.
5 ܐܝܟ ܚܘܡܐ ܕܫܚܝܢ ܥܠ ܢܗܪܐ. ܘܐܝܟ ܥܢܢܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡܐ ܕܚܨܕܐ. * ܡܛܠ ܕܩܕܡ
ܚܨܕܐ ܓܡܪ ܢܨܐ. ܘܦܪܥ ܦܘܪܥܐ. ܘܟܕ ܢܗܘܘܢ ܥܢܦܐ. ܣܓܝܐܐ ܢܦܣܘܩ ܒܡܓܙܠܐ.
ܘܫܒܫܬܐ ܢܥܒܪ ܘܢܦܨ.

7 Eodem illo die confidet homo conditori suo, & oculi ejus respicient ad Sanctum Israelis :
8 Non autem confidet aris quas fecerunt manus suæ, & digiti sui composuerunt,
9 neque respiciet ad idola & numina. Tempore illo civitates munitionis ejus evadent
tanquam cisterna Heres quæ derelicta esse fertur à conspectu filiorum Israelis : tandem in
10 corruptionem redigêris. Quandoquidem oblita es Dei Salvatoris tui, & Potentissimi roboratoris tui haud meministi; propterea plantam decoram plantabis, seres eam palmitibus
11 alienis : Die quo plantabis eam, prodibit
flos ejus, manè semen tuum germinare facies;
velut jugum vindemiæ in die brevi, & sicut
12 dolor hominis. Heu, exercitus populorum
multorum quorum strepitus procedit quasi
strepitus marium, & tumultus gentium tanquam fremitus aquarum multarum.
13 Increpet eum, & fugiat procul, curràtque sicut
pulvisculus montium coram vento, & ut festuca coram turbine tempore vespertino,
14 Et ecce abreptio (*i. rapiatur*) antequam sit
aurora, nec diu maneat. Talis esto portio
conculcantis nos, & pars diripientis nos.

CAP. XVIII.

1 VÆ terræ umbræ alarum, quæ est trans flu-
2 mina Cus, Mittenti legatos per mare, & in
vasis junceis super faciem aquarum. Abierunt
nuntii celeres ad populum intortum & evulsum: ad populum à quo robur longè dissitum
est, populum fœdum & conculcatum, cujus
3 terram flumina diripuerunt. Omnes habitatores orbis qui in terra commoramini, cùm
portaverint montes vexillū, videbitis, & cùm
4 sonuerit buccina, audietis. Sic enim ait mihi
Dñs, Silentium indicito, & considera præparationē meam (*i. opus ad quod sum paratus*)
similem ardori ferventi secus flumen, & simi-
5 lem nubi roris in die messis. Nam ante messē
perfecit gemmam, & florem ablactavit ; &
cùm aderint frondes, luxuriantes falce secabit ; & palmites transiens decutiet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * في ذلك اليوم يصير الانسان متوكلا على خالقه * وعيناه لقدوس اسرائيل تنظران * ولا يصيرون 8
متوكلين على المذابح * ولا على اعمال ايديهم التي صنعتها اصابعهم * لكن يصيرون متوكلين
على الرب قدوس اسرائيل * ولا ينظرون الى اصنامهم ولا رذائلهم * في ذلك اليوم تصير المدن 9
المتروكة مثل التي تركها الاموريون والموابيون من وجه بني اسرائيل * وتصير خرابا * من 10
اجل انك تركت الاله مخلصك * ولم تذكري الرب معينك * لاجل هذا تغرسين غرسا غير مؤمن
وزرعا كافرا * في اليوم الذي تغرسي فيه تضلين * اذ زرعت بالغداة يزهر للحصاد في اي 11
يوم ترثيه مثل اب انسان يورث لبنيه * ويل كثير امم كثيرين مثل بحر مموج * لان هكذا 12
تساقون * وصهيل امم كثيرين مثل ماء يدوي * مثل ماء كثير * امم كثيرين مثل عسف ماء 13
كثير مفسد * يقصيه وبعيدا يطرده مثل تراب التبن المغربل امام الريح * ومثل غبار البكرة
تحمله العاصف عند المساء * ويكون حزن قبل الغداة * ولا يكون بعد * هذا نصيب الذين 14
نهبوكم * وميراث الذين ورثوكم * * الفصل الثامن عشر * * الاصحاح التاسع *

* نبوة اشعياء في ملك الحبشة الذي استعان به بنو اسرائيل وخرج ليعينهم *

1 ويل اجنحة سفن الارض الى ابعد انهار الحبشة * المرسل في البحر رهاين ورسايل مكتوبة على 2
وجه الماء * لانهم خبرون خفيفون يمضون الى امة عالية وشعب غريب وردي من ابعد منك *
امة غير مرجوة ومداسة * الان جميع انهار هذه الارض مثل كورة مسكونة تسكن * كورتهم 3
مثل علامة من جبل ترفع * مثل صوت بوق يكون مسموعا * لان هكذا قال لي الرب * استيناف 4
يكون في مدينتي * ومثل ضوء حر وسط النهار * ومثل سحابة ندى يوم القطاف * تكون 5
قبل الحصاد * عند ما تنتهي زهرة وحصرمه تزهر زهرة حصرم * فيقص العناقيد الصغار
بالمناجل * ويقص الاغصان ويقطعها *

7 *In illo die collocabit homo fiduciam suam in creatore suo, & oculi ejus Sanctum Israelis intuebuntur :*
8 *Non autem collocabunt spem suam in altaribus, neq; in operibus manuum suarum, quæ fecerunt digiti eorum ; sed collocabunt spem suam in Domino sancto Israelis, & non spectabunt idola sua nec abominationes suas.*
9 *In illo die fient urbes quæ derelictæ sunt, velut illæ quas dereliquerunt Amoræi & Moabitæ à conspectu filiorum Israelis, fient inquam dirutæ.*
10 *Eò quòd dereliqueris Deum servatorem tuum, nec memineris Domini adjutoris tui : iccirco plantabis plantas infideles & semen impium.*
11 *Quocunque die plantaveris, errabis : cùm seminaveris, manè florescet ad messem, quocunq; die hæreditate possideris illud, ut pater aliquis hæreditatem relinquens filiis suis.*
12 *Calamitas multitudinis gentium multarum, ceu mare procellosum erit : etenim hoc pacto abduceminii : & vociferatio multarum gentium similis erit aquæ frementi, similis aquæ multæ :*
13 *Multæ gentes ut perniciosa multarum aquarum inundatio. Amovebit eam, & procul expellet eam ut pulvisculum paleæ coram vento cribratæ, & quasi pulverem rotæ turbine abreptum sub tempus vespertinum.*
14 *Erit autem tristitia ante matutinum, & non erit deinceps. Hæc est sors eorum qui diripuerunt vos, & hæreditas eorum qui facti sunt hæredes vestri.*

Textus nonus.

CAP. XVIII.

Prophetia Esaiæ de rege Æthiopiæ, qui opem suam implorantibus Israelis, egressus est ut opem ferret eis.

1 *VÆ alis navium terræ ad remotissima Æthiopiæ flumina :*
2 *Mittenti arrhas per mare, & super aquæ superficiem epistolas scriptas. Quia sunt nuntii veloces, eant ad gentem sublimem, populum extraneum & malignum, & te remotissimum, gentem insperandam & conculcatam.*
3 *In summa, omnia hujus terræ flumina ut regio habitata habitantur, regio istorum similis est vexillo quod attollitur è monte, similis sono buccinæ qui auditur.*
4 *Nam ita mihi dixit Dominus, Securitas erit in urbe mea : & perinde ac lux caloris in ipso meridie, & perinde ac nubes roris die vindemiæ,*
5 *Quæ accidit ante messem, instante jam tempore floris & omphacii producentis florem in uvas agrestes coalescentem ; parvos botros falcibus amputabit, & secabit exscinditque ramos,*

ישעיה : יט

6 æſtivabit & , terræ *animali* & ,montium *voluri* ſimul Relinquentur
יֵעָזְבוּ יַחְדָּו לְעֵיט הָרִים וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְקָץ
tempore In .hyemabit ea ſuper terræ beſtia omnis &,*volucris* ea ſuper
7 עָלָיו הָעַיִט וְכָל־בֶּהֱמַת הָאָרֶץ עָלָיו תֶּחֱרָף׃ בָּעֵת
,depilati & tracti populi exercituum Domino munus deferetur illo
הַהִיא יוּבַל־שַׁי לַיהוָה צְבָאוֹת עַם מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט
,*conculcationis* & ,*lineæ lineæ* gente ,ultrà & ,*ipſo ab* terribili populo à &
וּמֵעַם נוֹרָא מִן־הוּא וָהָלְאָה גּוֹי קַו־קָו וּמְבוּסָה
Domini nominis locum ad ,*ejus* terram flumina diripuerunt cujus
אֲשֶׁר־בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ אֶל־מְקוֹם שֵׁם־יְהוָה
.Sijon montem ,exercituum
צְבָאוֹת הַר־צִיּוֹן׃

CAP. XIX. יט

,levem nubem ſuper equitans Dominus Ecce .Ægypti Onus
1 מַשָּׂא מִצְרָיִם הִנֵּה יְהוָה רֹכֵב עַל־עָב קַל
,ejus *faciebus* à Ægypti *vana* ſe movebunt & ,Ægyptum ingredietur &
וּבָא מִצְרַיִם וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו
Ægyptum confundam Et .ejus *interiori* in liquefiet Ægypti cor &
2 וּלְבַב מִצְרַיִם יִמַּס בְּקִרְבּוֹ׃ וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם
,ſuum *ſocium* in vir & ,ſuum fratrem in vir pugnabunt & ,Ægypto cum
בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ־בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ
ſpiritus evacuabitur Et .regnum in regnum ,civitatem in civitas
3 עִיר בְּעִיר מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה׃ וְנָבְקָה רוּחַ־
ad quærent & ,*deglutiam* ejus conſilium & ,ejus *intimo* in Ægypti
מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ וַעֲצָתוֹ אֲבַלֵּעַ וְדָרְשׁוּ אֶל־
.*ſciolos* ad & ,pythones ad & ,divinos *ad* & ,*vana*
הָאֱלִילִים וְאֶל־הָאִטִּים וְאֶל־הָאֹבוֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים׃
fortis rex & ,*duri* dominorum manu in Ægyptum *concludam* Et
4 וְסִכַּרְתִּי אֶת־מִצְרַיִם בְּיַד אֲדֹנִים קָשֶׁה וּמֶלֶךְ עַז
deficient Et .exercituum Dominus dominator dixit ,*eos in* dominabitur
5 יִמְשָׁל־בָּם נְאֻם הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְנִשְּׁתוּ־
facient elongare Et .areſcet & ,exſiccabitur fluvius & ,mari de aquæ
6 מַיִם מֵהַיָּם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃ וְהֶאֱזְנִיחוּ
,calamus :*munitionis* *rivi* ſiccabuntur & ,attenuabuntur ,flumina
נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יְאֹרֵי מָצוֹר קָנֶה
omnis & ,*rivi os* juxta rivum juxta Gramineta .excidentur *careƈtum* &
7 וָסוּף קָמֵלוּ׃ עָרוֹת עַל־יְאוֹר עַל־פִּי יְאוֹר וְכֹל
mœrebunt Et .*ipſum* non & ,propulſabitur ,areſcet rivi ſementis
8 מִזְרַע יְאוֹר יִיבַשׁ נִדַּף וְאֵינֶנּוּ׃ וְאָנוּ
expandẽtes &,hamum rivum in projicientes omnes lugebunt & ,piſcatores
הַדַּיָּגִים וְאָבְלוּ כָּל־מַשְׁלִיכֵי בַיְאוֹר חַכָּה וּפֹרְשֵׂי
afficientur pudore Et .infirmabuntur ,aquarum *faciebus* in rete
9 מִכְמֹרֶת עַל־פְּנֵי־מַיִם אֻמְלָלוּ׃ וּבֹשׁוּ
erunt Et .retia *perforata* texentes & ,pectinata lina operantes
10 עֹבְדֵי פִשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת וְאֹרְגִים חוֹרָי׃ וְהָיוּ
,*animæ* ſtagnorum clauſuram *facientes omnes* ,contrita ejus retia
שָׁתֹתֶיהָ מְדֻכָּאִים כָּל־עֹשֵׂי שֶׂכֶר אַגְמֵי־נָפֶשׁ׃
,Parhoh conſiliarii ſapientes ,Sohan principes ſtulti Veruntamen
11 אַךְ־אֱוִלִים שָׂרֵי צֹעַן חַכְמֵי יֹעֲצֵי פַרְעֹה
Filius :Parhoh *ad* dicetis quomodo :infatuatum eſt conſilium
עֵצָה נִבְעָרָה אֵיךְ תֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה בֶּן־
?tui ſapientes nunc *ipſi* Ubi *? antiquitatis* regum filius ,ego ſapientum
12 חֲכָמִים אֲנִי בֶּן־מַלְכֵי־קֶדֶם׃ אַיָּם אֵפוֹא חֲכָמֶיךָ
exercituum Dominus *conſuluerit* quid *ſciant* & ,tibi nunc *indicent* &
וְיַגִּידוּ נָא לָךְ וְיֵדְעוּ מַה־יָּעַץ יְהוָה צְבָאוֹת
.Ægyptum ſuper
עַל־מִצְרָיִם׃

Verſio VULG. LAT.

6 Et relinquentur ſimul avibus
montiũ, & beſtiis terræ : & æ-
ſtate perpetuâ erunt ſuper eum
volucres, & omnes beſtiæ ter-
7 ræ ſuper illum hyemabunt. In
tempore illo, deferetur munus
Domino exercituũ à populo
divulſo & dilacerato ; à popu-
lo terribili, poſt quem non
fuit alius ; à gente expectante,
expectante & conculcatâ, cu-
jus diripuerunt flumina terram
ejus ; ad locũ nominis Domini
exercituum, montem Sion.

CAP. XIX.

1 ONus Ægypti. Ecce Domin⁹
aſcendet ſuper nubem levem,
& ingredietur Ægyptum, &
commovebũtur ſimulachra Æ-
gypti à facie ejus, & cor Ægy-
2 pti tabeſcet in medio ejus. Et
concurrere faciam Ægyptios
adverſùs Ægyptios : & pugna-
bit vir contra fratrem ſuum,
& vir contra amicũ ſuum, ci-
vitas adverſùs civitatem, re-
3 gnum adverſùs regnũ. Et
dirumpetur ſpiritus Ægypti in
viſceribus ejus, & conſilium
ejus præcipitabo : & inter-
rogabunt ſimulachra ſua, &
divinos ſuos, & pythones, &
4 ariolos. Et tradam Ægyptũ
in manu dominorum crude-
lium, & rex fortis dominabi-
tur eorum, ait Domin⁹ Deus
5 exercituũ. Et areſcet aqua
de mari ; & fluvius deſolabi-
6 tur, atque ſiccabitur. Et de-
ficient flumina : attenuabun-
tur, & ſiccabuntur rivi agge-
rum. Calamus & juncus mar-
7 ceſcet : Nudabitur alve⁹ rivi
à fonte ſuo, & omnis ſementis
irrigua ſiccabitur, areſcet, &
8 non erit. Et mœrebunt pi-
ſcatores, & lugebunt omnes
mittentes in flumen hamum,
& expandentes rete ſuper fa-
9 ciẽ aquarũ emarceſcent. Con-
fundentur qui operabantur li-
num, pectentes et texentes
10 ſubtilia. Et erunt irrigua ej⁹
flaccentia : omnes qui facie-
bant lacunas ad capiendos pi-
11 ſces. Stulti principes Taneos,
ſapientes conſiliarii Pharao-
nis, dederunt conſilium inſi-
piens. Quomodò dicetis Pha-
raoni ; Filius ſapientium ego,
12 filius regum antiquorum? Ubi
nunc ſunt ſapientes tui? annun-
tient tibi, & indicent quid co-
gitaverit Dominus exercituum
ſuper Ægyptum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

6 Καὶ καταλείψει ἅμα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρα-
νοῦ, καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· καὶ συναχθήσεται
ἐπ' αὐτοὺς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντα
7 τὰ θηρία τῆς γῆς ἐπ' αὐτὸν ἥξει. Ἐν τῷ και-
ρῷ ἐκείνῳ ἀνενεχθήσεται δῶρα κυρίῳ Σαβα-
ὼθ ἐκ λαοῦ τεθλιμμένου καὶ τετιλμένου, καὶ ἀ-
πὸ λαοῦ μεγάλου ἀπὸ τοῦ νῦν, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
χρόνον· ἔθνος ἐλπίζον καὶ καταπεπατημέ-
νον, ὅ ἐστιν ἐν μέρει (η) ποταμοῦ τῆς χώρας
αὐτοῦ, εἰς τὸν τόπον οὗ τὸ ὄνομα κυρίου Σαβα-
ὼθ, ὄρος Σιών.

MS.A. (η) τοῦ ποταμοῦ

Et relinquet ſimul volatilibus cæ- 6
li, & beſtiis terræ. Et congrega-
buntur ſuper eos volatilia cœli :
& omnes beſtiæ terræ ſuper eum
veniet. In tempore illo afferen- 7
tur munera Domino Sabaoth de
populo tribulato, & avulſo, & à
populo magno ex hoc nunc, & uſ-
que in æternum tempus : Gens ſpe-
rans, & conculcata, quæ eſt in
parte fluvii regionis ejus, in lo-
cum, ubi nomen Domini Sabaoth,
montem Sion.

ΚΕΦ. ιθ'.

ὍΡΑΣΙΣ ΑἸΓΎΠΤΟΥ.

1 Ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ
ἥξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσεται τὰ χειροποί-
ητα Αἰγύπτου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ (α) ἡ
2 καρδία αὐτῶν ἡττηθήσεται ἐν αὐτοῖς. Καὶ
ἐπεγερθήσονται Αἰγύπτιοι ἐπ' Αἰγυπτίους, καὶ
πολεμήσει ἄνθρωπος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ, (β) πόλις ἐπὶ
3 πόλιν, καὶ νόμος ἐπὶ νόμον. Καὶ ταραχθή-
σεται τὸ πνεῦμα τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς, καὶ
τὴν βουλὴν αὐτῶν διασκεδάσω, καὶ ἐπερωτή-
σουσι τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐ-
τῶν, καὶ τοὺς ἐκ τῆς γῆς φωνοῦντας, καὶ τοὺς
4 (γ) ἐγγαστριμύθους. Καὶ παραδώσω τὴν Αἴγυ-
πτον εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, κυρίων σκλη-
ρῶν, καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐ-
5 τῶν. τάδε λέγει κύριος Σαβαώθ. Καὶ πί-
ονται οἱ Αἰγύπτιοι ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν,
6 ὁ δὲ ποταμὸς ἐκλείψει, καὶ ξηρανθήσεται. Καὶ
ἐκλείψουσιν οἱ ποταμοί, καὶ αἱ (") διώρυχες τοῦ
ποταμοῦ, καὶ ξηρανθήσεται πᾶσα συναγωγὴ
ὕδατος, καὶ ἐν παντὶ ἕλει καλάμου καὶ πα-
7 πύρου, Καὶ τὸ ἄχι τὸ χλωρὸν πᾶν τὸ κύ-
κλῳ τοῦ ποταμοῦ, καὶ πᾶν τὸ σπειρόμενον διὰ
8 τοῦ ποταμοῦ ξηρανθήσεται ἀνεμόφθορον. Καὶ
στενάξουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ στενάξουσι πάντες οἱ
βάλλοντες ἄγκιστρον εἰς τὸν ποταμόν, καὶ οἱ
βάλλοντες σαγήνας, καὶ οἱ ἀμφιβολεῖς πεν-
9 θήσουσι. Καὶ αἰσχύνη λήψεται τοὺς ἐργαζο-
μένους τὸ λίνον τὸ σχιστόν, καὶ τοὺς ἐργαζομένους
τὴν βύσσον. καὶ ἔσονται οἱ (δ) ἐργαζόμενοι αὐτὰ ἐν
10 ὀδύνῃ, Καὶ πάντες οἱ (ε) ποιοῦντες τὸν ζύθον
11 λυπηθήσονται, καὶ τὰς ψυχὰς πονέσουσι. Καὶ
μωροὶ ἔσονται οἱ ἄρχοντες Τάνεως, οἱ σο-
φοὶ σύμβουλοι τοῦ βασιλέως, ἡ βουλὴ αὐ-
τῶν μωρανθήσεται. πῶς ἐρεῖτε τῷ βασι-
λεῖ, Υἱοὶ συνετῶν ἡμεῖς, υἱοὶ βασιλέων τῶν
12 ἐξ ἀρχῆς; Ποῦ εἰσι νῦν οἱ σοφοί σου, καὶ
ἀναγγειλάτωσάν σοι, καὶ εἰπάτωσαν, Τί βε-
βούλευται κύριος Σαβαὼθ ἐπ' Αἴγυπτον;

CAP. XIX.

VISIO ÆGYPTI.

ECce (a) Dominus ſedet ſuper 1
nubem levem, & veniet in Ægy-
ptum, & concutientur manufacta
Ægypti à facie ejus : & cor eo-
rum deficiet in ipſis : Et (b) in- 2
citabuntur Ægyptii ſuper Ægypti-
os : & oppugnabit homo fratrem
ſuum, & homo proximum ſuum,
civitas ſuper civitatem, & lex
ſuper legem. Et (c) turbabitur 3
ſpiritus Ægyptiorum in ipſis : &
conſilium eorum diſſipabo. Et in-
terrogabunt deos ſuos, & ſimu-
lachra ſua, & eos, qui de terra
vocem edunt, & ventriloquos.
Et tradam Ægyptum in manus 4
hominum, dominorum durorum :
(d) & reges duri dominabuntur
eorum. Hæc dicit Dominus Saba-
oth. Et (e) bibent Ægyptii aquam, 5
quæ juxta mare : Fluvius au-
tem deficiet, & areſcet : Et de- 6
ficient fluvii, & rivi fluvii : &
areſcet omnis congregatio aquæ
(f) etiam in omni palude calami,
& papyri, Et (g) Achi viride o- 7
mne, quod in circuitu fluminis : &
omne quod ſeminatur circa fluvi-
um, areſcet à vento corruptum.
Et gement piſcatores, & gement 8
omnes qui jaciunt hamum in flu-
vium : & qui jaciunt ſagenas, &
qui retia ; lugebunt. Et confuſio 9
capiet operantes linum fiſſile, &
operantes byſſum : & erunt ope-
rantes ea in dolore : Et omnes qui 10
faciunt zythum, mœrebunt, & a-
nimis laborabunt. Et ſtulti erunt 11
principes Taneos, ſapientes con-
ſiliarii reges : conſilium eorum
infatuabitur. Quomodò dicetis
regi, Filii ſapientum nos, filii re-
gum, qui à principio ? Ubi ſunt 12
nunc ſapientes tui ? & annunti-
ent tibi, & dicant, Quid delibe-
ravit Dominus Sabaoth ſuper Æ-
gyptum ?

MS.A. (α) αἱ καρδίαι αὐτῶν ἡττηθήσονται (β) ἐπεγερθήσεται πόλις
(γ) ἐγγαστριμύθους, καὶ τοὺς γνώστας. Καὶ παραδώσω Αἴγυπτον (") διώρυγες
(δ) διαλογιζόμενοι (ε) τὸν ζύθον ποιοῦντες

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 יִשְׁתַּבְקוּן כַּחֲדָא לְעוֹפָא דְטוּרַיָא וּלְבְעִירָא דְאַרְעָא בְּקִיטָא יְהֵי שָׁרֵי עֲלוֹהִי כָּל עוֹפָא
7 דִשְׁמַיָא וְכָל בְּעִירָא דְאַרְעָא עֲלוֹהִי יַעְבְּדוּן סִתְוָא׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתַּיְתֵי תִּקְרוּבְתָּא
לִקְדָם יְיָ צְבָאוֹת לְעַמָּא אֲנִיסָא וּבְזִיזָא וּלְוָת עַמָּא דְיַתִּיף מִבְּכֵן וּלְהַלָּא עַמָּא
אֲנִיסָא וּבְזִיזָא דְבָזוּ עַמְמַיָא אַרְעֵיהּ לְאַתְרָא דְאִתְקְרֵי שְׁמָא דַיְיָ צְבָאוֹת דִשְׁכִנְתֵּיהּ
בְּטוּרָא דְצִיּוֹן׃

יט

1 מַטַּל כָּס דְלוּט לְאַשְׁקָאָה יָת מִצְרָאֵי הָא יְיָ מִתְגְלֵי בַעֲנַן יְקָרֵיהּ לְאִתְפְּרָעָא מִמִּצְרָיִם
2 וְיִתַּבְּרוּן טַעֲוַת מִצְרָאֵי מִן קֳדָמוֹהִי וְלִבָּא דְמִצְרָאֵי יִתְמְסֵי בִּמְעֵיהוֹן׃ וְאַגְרֵי מִצְרָאֵי בְּמִצְרָאֵי
3 וִיגִיחוּן קְרָב גְּבַר בַּאֲחוּהִי וּגְבַר בְּחַבְרֵיהּ קַרְיָא בְּקַרְיָא וּמַלְכוּ בְּמַלְכוּ׃ וְתִתְמְסֵי רוּחָא
דְמִצְרָאֵי בִּמְעֵיהוֹן וְחַכִּימֵיהוֹן אֲסַלְעֵם וְיִתְבְּעוּן מִן טַעֲוָן וּמִן חַרָשִׁין וּמִבִּדִּין וּמִן זְכוּרוּ׃
4 וְאֶמְסַר יָת מִצְרָאֵי בְּיַד רִבּוֹן קְשֵׁי וּמֶלֶךְ תַּקִּיף יִשְׁלוֹט בְּהוֹן אֲמַר רִבּוֹן עָלְמָא יְיָ צְבָאוֹת׃
5 6 וְיִצְדּוּן מַיָא מִיַמָא וְנַהֲרְהוֹן יֶחֱרוּב וְיִבֵשׁ׃ וְיִצְדּוּן נַהֲרְוָתְהוֹן וְיִבְשׁוּן וְיֶחֶרְבוּן נַהֲרֵיהוֹן
7 עַמִּיקַיָא קְנֵי וְגוֹמָא לָא יִסְקוּן׃ וְיִיבַשׁ רוּבֵּיהּ דְנַהֲרָא וִיהֵי בְכֵיפֵיהּ וְכָל בֵּית מְזְרַע נַהֲרֵיהוֹן
8 יִיבַשׁ וְיִתְחָרַב וְלָא יִצְמַח׃ וְיִצְדּוּן צַיָּדֵי נוּנַיָא וְיִתְאַבְּלוּן כָּל דַהֲווֹ רָמַן בְּנַהֲרָא חַכְּתָא וּפָרְסֵי
9 10 מְצָדִין עַל אַפֵּי מַיָא יְצַדּוּן׃ וְיִבְהֲתוּן דַהֲווֹ עָבְדִין כִּתַּן סְרִיקִין וְזָקְפִין מְצָדִין מִנֵּיהּ׃ וִיהֵי אֲתַר
11 בֵּית שְׁתֵי מְחָא מִכְבָּשׁ וַאֲתַר דַהֲווֹ עָבְדִין סִכְרִין וְכָנְשִׁין מַיָא גְבַר לְנַפְשֵׁיהּ׃ בְּרַם טַפְשִׁין
רַבְרְבֵי טָאנֵס חַכִּימַיָא דְיָהֲבִין לְפַרְעֹה מֶלֶךְ עֵיטָא מְטַעְיָא אֵיכְדֵין תֵּימְרוּן לְפַרְעֹה בְּנֵי חַכִּימִין
12 אֲנַחְנָא וְאַתְּ בַּר מַלְכִין קַדְמָאִין׃ אָן אִנּוּן חַכִּימָךְ וִיחַוּוּן כְּעַן לָךְ וְיִדְּעוּן מַה מְלַךְ יְיָ
צְבָאוֹת עַל מִצְרָיִם׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Relinquentur ſimul avibus montium, & beſtiis terræ : & in vere erit ha- 6
bitans ſuper eos omnis avis cœli, & omnes beſtiæ terræ ſuper eos hyema-
bunt. In tempore illo adducetur munus in conſpectu Domini exercituum 7
à populo vim facienti & direpto, & à populo qui fortis erit ex tunc & de-
inceps ; populo vim patienti, & direpto, cujus terram diripuerunt populi ;
ad *locum* in *quo* invocatum eſt nomen Domini exercituum, cujus majeſtas
habitat in monte Sion.

CAP. XIX.

ONus calicis maledictionis ad propinandum Ægyptiis. Ecce Dominus 1
revelabitur in nube gloriæ ſuæ, ut vindictam ſumat de Ægyptiis : & con-
terentur idola Ægyptiorum à facie ejus, & cor Ægyptiorum tabeſcet in vi-
ſceribus eorum. Et concurrere faciam Ægyptios contra Ægyptios, & pu- 2
gnabit vir contra fratrem ſuum, & vir contra ſocium ſuum : civitas con-
tra civitatem, & regnum contra regnum. Et tabeſcet ſpiritus Ægyptiorum 3
in viſceribus eorum, & ſapientes eorum obſtupefaciam : & requirent ab
idolis & à maleficis, & à divinis, & ab ariolis. Et tradam Ægyptios in 4
manu Domini duri, & rex fortis dominabitur eorum ; dicit dominator ſe-
culi, Dñs exercituum. Et deſertæ erunt aquæ maris ; & flumen eorum are- 5
ſcet & ſiccabitur. Et deſolabuntur flumina eorum ; ſiccabuntur & areſcent 6
flumina eorum profunda ; calamus et juncus non creſcent. *Et* exiccabitur 7
major pars fluminis ; & quod fuerit in ripa ejus, et omnis locus ſementis
fluminis eorum ſiccabitur, et areſcet, et non germinabit. Et deſolabuntur pi- 8
ſcatores piſcium ; et lugebunt omnes qui mittebant in flumen hamum ; et ex-
pandentes *retia* ſuper faciem aquarum, deſolabuntur. Et confundentur qui 9
operabantur linum carminatum, et texentes ex eo retia. Et erit locus *texen-* 10
tium texturam conculcatus, et locus ubi faciebant lacunas, et congrega-
bant aquas unuſquiſq ; animæ ſuæ. Veruntamen inſipientes facti ſunt prin- 11
cipes Taneos, ſapientes qui dederunt Pharaoni conſilium deceptionis : quo-
modo dicitis Pharaoni : Filii ſapientum ſumus, et tu filius regum ab ini-
tio? Ubi ſunt ſapientes tui ut annuncient nunc tibi, et ſciant quod conſili- 12
um inivit Dominus exercituum contra Ægyptum?

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 * ܘܢܫܬܒܩܘܢ ܐܟܚܕܐ ܠܦܪܚܬܐ ܕܛܘܪܐ ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܢܬܟܢܫ ܥܠܘܗܝ ܦܪܚܬܐ. ܘܟܠܗ
7 ܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܥܠܘܗܝ ܬܪܓܙ. * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܢܝܬܐ ܩܘܪܒܢܐ ܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ.
ܥܡܐ ܡܥܓܠܐ ܘܡܚܡܨܐ. ܥܡܐ ܕܚܝܠܐ ܪܚܝܩ ܡܢܗ ܘܠܗܠ. ܥܡܐ ܕܡܣܪܚ ܘܕܝܫ. ܕܒܙܘ
ܢܗܪܘܬܐ ܐܪܥܗ. ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܠܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܛ * * ܡܫܩܠܐ ܕܡܨܪܝܢ *

1 * ܗܐ ܡܪܝܐ ܪܟܒ ܥܠ ܥܢܢܐ ܩܠܝܠܬܐ. ܘܥܐܠ ܠܡܨܪܝܢ. ܘܢܙܘܥܘܢ ܦܬܟܪܐ ܕܡܨܪܝܢ
2 ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܠܒܗ ܕܡܨܪܝܢ ܢܬܡܣܐ ܒܓܘܗ. * ܘܐܓܪܐ ܡܨܪܝܐ ܒܡܨܪܝܐ. ܘܢܬܟܬܫܘܢ
ܓܒܪܐ ܥܡ ܐܚܘܗܝ. ܘܓܒܪܐ ܥܡ ܚܒܪܗ. ܡܕܝܢܬܐ ܥܡ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܡ
3 ܡܠܟܘܬܐ. * ܘܬܬܦܩܥ ܪܘܚܗ ܕܡܨܪܝܐ ܒܓܘܗ. ܘܬܪܥܝܬܗ ܐܒܠܥ. ܘܢܫܐܠܘܢ ܡܢ
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

Et relinquentur ambo volucri montium & 6
beſtiis terræ : & congregabitur adverſùs eum
volucre, & omnes beſtiæ terræ indignabun-
tur in eum. Eodem illo die afferet munera 7
Domino fortiſſimo populus intortus & evul-
ſus, populus à quo fortitudo procul diſtat,
populus fœdus & conculcatus ; cujus terram
diripuerunt flumina ; ad locum nominis Do-
mini fortiſſimi, ad montem Sionis.

CAP. XIX.

Onus Ægypti.

ECce Dominus conſceſſurus eſt nubes ve- 1
loces, & ingreſſurus Ægyptum : tunc con-
tremiſcent idola Ægypti à conſpectu ejus, &
cor Ægyptii contabeſcet in præcordiis ejus.
Concitabo Ægyptium adverſùs Ægyptium, 2
pugnabítque alter in alterum, & quilibet in
ſocium ſuum, urbs adverſùs urbem, & re-
gnum adverſùs regnum. Exſcindetur ſpi- 3
ritus Ægyptii in præcordiis ejus, & conſilium
ejus immergam, conſuléntque idola & ma-
gos, hariolos ac divinos. Tradam Ægyptios 4
in manum dominorum crudelium, & rex im-
manis dominabitur in eos, ait Dominus for-
tiſſimus. Deficient aquæ è mari, & flumen 5
deſtruetur & areſcet. Deficient flumina & 6
exhaurientur, & deſtruentur amnes ingentes,
arundo, ſcirpus, ac juncus areſcent. Demum 7
alga quæ ſuper flumen eſt & ad oſtium flumi-
nis, & quicquid ſatum erit ad ripam fluminis,
exſiccabitur, tundetúrque ita ut minimè in-
veniatur. Et flebunt piſcatores, & in luctu 8
verſabuntur qui hamos injiciunt in flumen ;
quique retia pandunt ſuper aquas, ægritudi-
ne laborabunt. Pudefient opifices lini, qui 9
pectunt & texunt ad lætitiam : Et humilia- 10
buntur omnes qui ſiceram conficiunt ad po-
tum humanum. Deſipuerunt magnates Saan, 11
ſapientes illi qui regi Pharaoni conſilia da-
bant inſana : quomodo dicetis Pharaoni, Sa-
pientes ſumus, & filii regum priſcorum? Ubi- 12
nam ſunt ſapientes tui ? declarent jam tibi, &
ſciant quid ſtatuerit Dominus potentiſſimus
de Ægypto.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 * وَيَتْرُكُهَا لِطُيُورِ ٱلسَّمَاءِ وَوُحُوشِ ٱلْأَرْضِ * فَيَجْتَمِعُ عَلَيْهِمْ طُيُورُ ٱلسَّمَاءِ * وَكُلُّ وُحُوشِ ٱلْأَرْضِ تَأْتِي
7 عَلَيْهِ * فِي ذَلِكَ ٱلزَّمَانِ تُقَدَّمُ قَرَابِينُ لِرَبِّ ٱلْجُنُودِ مِنْ شَعْبٍ مَحْزُونٍ وَمُضَيَّقٍ * مِنْ شَعْبٍ عَظِيمٍ
مُنْذُ ٱلْآنَ وَإِلَى ٱلْأَبَدِ * ٱلْأُمَّةِ ٱلْغَيْرِ مَرْجُوَّةٍ وَٱلْمُدَاسَةِ * ٱلَّتِي هِيَ فِي نَاحِيَةِ نَهْرِ كُورَتِهَا * فِي ٱلْمَوْضِعِ
حَيْثُ ٱسْمُ رَبِّ ٱلْجُنُودِ دُعِيَ * جَبَلِ صِهْيُونَ *

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ عَشَرَ * * اَلْوَحْيُ ٱلتَّاسِعُ * * اَلنُّبُوَّةُ عَلَى مِصْرَ *

1 * هَا ٱلرَّبُّ جَالِسٌ عَلَى سَحَابَةٍ خَفِيفَةٍ يَنْزِلُ إِلَى مِصْرَ * وَتَتَزَلْزَلُ صَنْعَةُ ٱلْأَيْدِي ٱلَّتِي لِمِصْرَ مِنْ
2 وَجْهِهِ * وَقُلُوبُهُمْ تَذُوبُ فِيهِمْ * وَيَثِبُ مِصْرِيُّونَ عَلَى مِصْرِيِّينَ * وَيُحَارِبُ ٱلْإِنْسَانُ أَخَاهُ وَٱلْإِنْسَانُ
3 قَرِيبَهُ * وَتَقُومُ مَدِينَةٌ عَلَى مَدِينَةٍ وَنَامُوسٌ عَلَى نَامُوسٍ * وَيَضْطَرِبُ رُوحُ ٱلْمِصْرِيِّينَ فِيهِمْ *
4 وَأُبْطِلُ مَشُورَتَهُمْ * وَيَسْأَلُونَ آلِهَتَهُمْ وَأَصْنَامَهُمْ وَمُنَجِّمَهُمْ مِنَ ٱلْأَرْضِ * وَعَرَّافَهُمْ وَمَعَارِفَهُمْ * وَأَرْفَعُ
مِصْرَ إِلَى أَيْدِي أُنَاسٍ سَادَةٍ صِعَابٍ * وَمُلُوكٌ صِعَابٌ يَسُودُونَ عَلَيْهِمْ * هٰكَذَا يَقُولُ رَبُّ ٱلْجُنُودِ *
5 6 * وَيَشْرَبُ ٱلْمِصْرِيُّونَ ٱلْمَاءَ ٱلَّذِي عِنْدَ ٱلْبَحْرِ * وَأَمَّا ٱلنَّهْرُ فَيَفْنَى وَيَيْبَسُ * وَتَفْنَى ٱلْأَنْهَارُ وَخُلْجَانُ
7 ٱلنَّهْرِ * وَيَجِفُّ كُلُّ مَجْمَعِ مَاءٍ * وَكُلُّ غَابِ ٱلْقَصَبِ * وَٱلْبَرْدِيِّ وَٱلْعُشْبِ ٱلْأَخْضَرِ * وَكُلَّمَا حَوْلَ ٱلنَّهْرِ *
8 وَكُلُّ مَزْرُوعٍ مِنْ جِهَةِ ٱلنَّهْرِ يَجِفُّ بِٱلرِّيحِ ٱلْفَاسِدِ * وَيَتَنَهَّدُ ٱلصَّيَّادُونَ * وَيَتَنَهَّدُ جَمِيعُ ٱلَّذِينَ
9 يُلْقُونَ شَبَكَةً فِي ٱلنَّهْرِ * وَٱلَّذِينَ يُلْقُونَ صِنَّارَةً وَٱلصَّيَّادُونَ يَحْزَنُونَ * وَأَخَذَ ٱلْخِزْيُ ٱلَّذِينَ
يَعْمَلُونَ ٱلْكَتَّانَ ٱلْمَمْشُوطَ * وَٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلْأُرْجُوَانَ * وَيَصِيرُ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَهُمْ فِي وَجَعٍ *
10 11 * وَجَمِيعُ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلْفُقَّاعَ يَحْزَنُونَ وَيُتْعِبُونَ نُفُوسَهُمْ * وَيَصِيرُ رُؤَسَاءُ صَاعَنَ جُهَّالًا
مُشِيرُوا ٱلْمَلِكِ ٱلْحُكَمَاءُ * وَيَفْسُدُ مَشُورَتُهُمْ * كَيْفَ تَقُولُونَ لِلْمَلِكِ نَحْنُ بَنُو ٱلْفُهَمَاءِ * بَنُو
12 ٱلْمُلُوكِ ٱلَّذِينَ مُنْذُ ٱلْبَدْوِ * أَيْنَ هُمُ ٱلْآنَ حُكَمَاؤُكَ * فَيُخْبِرُوكَ وَيَقُولُونَ مَا رَوَاهُ رَبُّ
ٱلْجُنُودِ عَلَى مِصْرَ *

Et relinquet eos volucribus cœli & be- 6
ſtiis terræ ; & congregabuntur ſuper eos
volucres cœli, omneſque beſtiæ terræ
venient ſuper eos. Tunc temporis offe- 7
rentur oblationes Domino exercituũ à po-
pulo ærumnoſo & afflicto, à populo
magno, ex nunc & in perpetuum, gente
inſperatâ & conculcatâ, exiſtente ad la.
fluminis regionis ſuæ ; in loco ubi nomen
Domini exercituum invocatum eſt, nempe
monte Sionis.

CAP. XIX.

Revelatio nona.

P*Rophetia de Ægypto. Ecce Dominus* 1
inſidens nubi levi, deſcendet in Ægy-
ptum, & commovebitur opus manuum
Ægypti à conſpectu ejus, & corda eo-
rum colliqueſcent in ipſis. Et irruent Æ- 2
gyptii in Ægyptios, & oppugnabit quiſ-
que fratrem ſuum, & quiſque proxi-
mum ſuum, inſurgetque urbs contra ur-
bem, & lex contra legem. Et turbabitur 3
ſpiritus Ægyptiorum intra ipſos, & ir-
ritum faciam conſilium eorum, conſu-
lentque deos ſuos, & idola ſua, &
aſtrologum ſuum è terra, divinum, &
ariolum ſuum. Tradamque Ægyptum in 4
manus quorundam dominorum rigido-
rum, & reges crudeles dominabuntur
in eos : ſic dicit Dominus exercituum.
Et bibent Ægyptii aquam quæ eſt prope 5
mare, ſiquidem flumen deficiet et areſcet,
Deficientque flumina & rami fluminis, 6
areſcet omnis aquæ congeries, omne
arundinetum, carecta, & herba virens ;
Quicquid denique circa flumen eſt, & 7
quicquid ſatum eſt ad oras fluminis, are-
ſcet vento pernicioſo. Et ſuſpirabunt pi- 8
ſcatores, & gement omnes qui rete pro-
jiciunt in flumen, & qui hamum projici-
unt, piſcatores inquam mœrebunt. Et 9
pudor occupabit eos qui faciunt linum
pexum, & qui faciunt purpuram, horum
inquam opifices in dolore verſabuntur.
Et omnes qui ſportas faciunt, contriſta- 10
buntur, ſeſeque labore conficient : Prin- 11
cipes Saan prudentes regis conſiliarii,
evadent ſtulti, & inſanum fiet conſilium
eorum. Quomodo dicitis regi, Nos
ſumus filii prudentium, filii regum qui
fuerunt ab initio ? Ubi nunc ſunt ſapien- 12
tes tui ? indicent jam tibi, dicantque
quid decreverit Dominus exercituum de
Ægypto.

ישעיה: כ

fecerūt errare &,Noph principes sunt decepti, Sohan principes sunt Infatuati
13 נואלו שרי צען נשאו שרי נף והתעו את
ejus intercis in miscuit DOMINUS .ejus tribuum angulo Ægyptum
14 מצרים פנת שבטיה: יהוה מסך בקרבה
suo opere omni in Ægyptum fecerunt errare &,perversitatum spiritū
רוח עועים והתעו את־מצרים בכל־מעשהו
, opus Ægypto erit non Et .suo vomitu in ebrium errare secundùm
15 כהתעות שכור בקיאו: ולא־יהיה למצרים מעשה
erit illa die In .juncus & ramus ,cauda& caput fecerit quod
16 אשר יעשה ראש וזנב כפה ואגמון: ביום ההוא יהיה
manus agitationis faciebus à pavebit & contremiscet & : mulieres sicut Ægyptus
מצרים כנשים וחרד ופחד מפני תנופת יד־
erit Et .eam super agitans ipse quam exercituum DOMINI
17 יהוה צבאות אשר־הוא מניף עליו: והיתה
fuerit recordatus qui omnis : tremorem in Ægypto Jehudah humus
אדמת יהודה למצרים לחגא כל אשר יזכיר
quod exercituum DOMINI consilii faciebus à ,pavebit se in , illius
אתה אליו יפחד מפני עצת יהוה צבאות אשר־
quinque erunt illa die In .eum super consulens ipse
18 הוא יועץ עליו: ביום ההוא יהיו חמש
jurantes & ,Chenaan labio loquentes , Ægypti terra in civitates
ערים בארץ מצרים מדברות שפת כנען ונשבעות
.uni dicetur Heres civitas : exercituum DOMINUM per
ליהוה צבאות עיר ההרס יאמר לאחת:
: Ægypti terræ medio in DOMINO altare erit illa die In
19 ביום ההוא יהיה מזבח ליהוה בתוך ארץ מצרים
, signum in erit Et .DOMINO ejus terminum juxta status &
20 ומצבה אצל־גבולה ליהוה: והיה לאות
clamabant nam : Ægypti terra in exercituum DOMINO testem in &
ולעד ליהוה צבאות בארץ מצרים כי־יצעקו
, servatorem eis mittet & , opprimentium faciebus à Dominum ad
אל־יהוה מפני לחצים וישלח להם מושיע
, Ægypto Dominus cognoscetur Et .eos liberabit & ,magnatem &
21 ורב והצילם: ונודע יהוה למצרים
,sacrificia facient & ,illa die in Dominum Ægyptii cognoscent &
וידעו מצרים את־יהוה ביום ההוא ועבדו זבח
percutiet Et .reddent &, Domino votum vovebunt & , munus &
22 ומנחה ונדרו־נדר ליהוה ושלמו: ונגף
ad revertentur & : sanando & , percutiendo Ægyptum Dominus
יהוה את־מצרים נגף ורפוא ושבו עד־
erit illa die In .eos sanabit & , eis erit exorabilis &,Dominum
23 יהוה ונעתר להם ורפאם: ביום ההוא תהיה
, Ægyptum in Assur intrabit & , Assur ad Ægypto ab strata via
מסלה ממצרים אשורה ובא־אשור במצרים
die In .Assur ipsi Ægyptii servient & , Assur in Ægyptus &
24 ומצרים באשור ועבדו מצרים את־אשור: ביום
benedictio ,Assur & , Ægypto tertius Israel erit illa
ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה
: dicendo,exercituum Dominus ei benedixit Cui .terræ interiori in
25 בקרב הארץ: אשר ברכו יהוה צבאות לאמר
, Assur mearū manuum opus & , Ægypti meus populus Benedictus
ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור
.Israel mea hæreditas &
ונחלתי ישראל:

CAP. XX. כ

rex Sarghon cum mittendo in , Asdod in Tarthan ingredi anno In
1 בשנת בא תרתן אשדודה בשלח אתו סרגון מלך
.eam cepit & , Asdod cum pugnâsset & , Assur
אשור וילחם באשדוד וילכדה:

Versio VULG. LAT.

13 Stulti facti sunt principes Taneos, emarcuerunt principes Mempheos, deceperunt Ægyptum, angulum populorum ejus. 14 Dominus miscuit in medio ejus spiritū vertiginis: & errare fecerunt Ægyptū in omni opere suo, sicut errat ebrius & 15 vomens. Et non erit Ægypto opus, quod faciat caput & caudam, incurvantem & re-16 frænantem. In die illa erit Ægyptus quasi mulieres, & stupebunt, & timebunt à facie commotionis manûs Dñi exercituū, quam ipse movebit sup 17 eā. Et erit terra Juda Ægypto in pavorem: omnis qui illiꝰ fuerit recordatꝰ, pavebit à facie consilii Domini exercituū, ꝙ 18 ipse cogitavit super eam. In die illa erunt quinque civitates in terra Ægypti, loquentes linguâ Chanaan, & jurantes p Dñm exercituū: Civitas So-19 lis vocabitur una. In die illa erit altare Dñi in medio terræ Ægypti, & titulus Dñi juxta 20 terminū ejus. Erit in signū, & in testimoniū Dño exercituū in terra Ægypti. Clamabunt enim ad Dominū à facie tribulantis, & mittet eis salvatorem & propugnatorem, qui 21 liberet eos. Et cognoscetur Dominus ab Ægypto, & cognoscent Ægyptii Dominum in die illa, & colent eū in hostiis & in muneribus: & vota vovebunt Domino, & solvent. 22 Et percutiet Dominus Ægyptum plagâ, & sanabit eā, & revertentur ad Dominum, & placabitur eis, & sanabit eos. 23 In die illa erit via de Ægypto in Assyrios, & intrabit Assyrius Ægyptum, & Ægyptius in Assyrios, & servient Ægy-24 ptii Assur. In die illa erit Israel tertius Ægyptio & Assyrio: benedictio in medio ter-25 ræ, Cui benedixit Dominus exercituū, dicens; Benedictus populus meus Ægypti, & opus manuum mearū Assyrio: hæreditas autem mea Israel.

CAP. XX.

1 IN anno, quo ingressus est Tharthan in Azotum, cùm misisset eum Sargon rex Assyriorum, & pugnâsset contra Azotum, & cepisset eam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

13 Ἐξέλιπον οἱ ἄρχοντες Τάνεως, ϗ ὑψώθησαν οἱ ἄρχοντες Μέμφεως, ϗ πλανήσουσιν 14 Αἴγυπτον κατὰ φυλάς. Κύριος γὰρ ἐκέρασεν αὐτοῖς πνεῦμα πλανήσεως, ϗ ἐπλάνησαν Αἴγυπτον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν, ὡς 15 πλανᾶται ὁ μεθύων, ϗ ὁ ἐμῶν ἅμα. Καὶ οὐκ ἔσται τοῖς Αἰγυπτίοις ἔργον ὃ ποιήσει κε-16 φαλὴν ϗ (*)οὐρὰν, ϗ ἀρχὴν ϗ τέλος. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς γυναῖκες, ἐν φόβῳ ϗ ἐν τρόμῳ ἀπὸ προσώπου τῆς χειρὸς κυρίου Σαβαὼθ, ἣν αὐτὸς ἐπι-17 βαλεῖ αὐτοῖς. Καὶ ἔσται ἡ χώρα τῶν Ἰουδαίων τοῖς Αἰγυπτίοις εἰς φόβητρον· πᾶς (ζ) ὃς ἐὰν ὀνομάσῃ αὐτὴν αὐτοῖς, φοβηθήσονται διὰ τὴν (η) βουλὴν ἣν βεβούλευται κύ-18 ριος Σαβαὼθ ἐπ᾽ αὐτήν. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται πέντε πόλεις (θ) ἐν τῷ Αἰγύπτῳ λαλοῦσαι τῇ γλώσσῃ τῇ (ι) Χαναανίτιδι, ϗ (κ) ὀμνύντες τῷ ὀνόματι κυρίου Σαβαώθ· 19 πόλις ἀσεδὲκ κληθήσεται ἡ μία πόλις. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται (λ) θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν χώρᾳ Αἰγυπτίων, ϗ στήλη πρὸς τὸ ὅρι-20 ον αὐτῆς τῷ κυρίῳ. Καὶ ἔσται εἰς σημεῖον εἰς τὸν αἰῶνα κυρίῳ ἐν χώρᾳ Αἰγύπτου· ὅτι κεκράξονται πρὸς κύριον διὰ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς, ϗ ἀποστελεῖ αὐτοῖς (μ) ἄνθρωπον ὃς σώσει αὐτοὺς, κρίνων σώσει αὐτούς. 21 Καὶ γνωστὸς ἔσται κύριος τοῖς Αἰγυπτίοις· ϗ γνώσονται οἱ Αἰγύπτιοι τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ϗ ποιήσουσι θυσίας, ϗ εὔξον-22 ται εὐχὰς τῷ κυρίῳ, ϗ ἀποδώσουσι. Καὶ πατάξει κύριος τοὺς Αἰγυπτίους (ν) πληγῇ, ϗ ἰάσεται αὐτοὺς ἰάσει, ϗ ἐπιστραφήσονται πρὸς κύριον, ϗ (ξ) εἰσακούσεται αὐτῶν, ϗ ἰάσεται 23 (ο) αὐτοὺς ἰάσει. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται (π) ἡ ὁδὸς ἀπὸ Αἰγύπτου πρὸς Ἀσσυρίους, ϗ εἰσελεύσονται Ἀσσύριοι εἰς Αἴγυπτον, ϗ Αἰγύπτιοι πορεύσονται πρὸς Ἀσσυρίους, ϗ δου-24 λεύσουσιν (ρ) Αἰγύπτιοι τοῖς Ἀσσυρίοις. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται Ἰσραὴλ τρίτος (*) ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις, ϗ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις εὐλογημένος 25 ἐν τῇ γῇ, (σ) Ἣν εὐλόγησε κύριος Σαβαώθ, λέγων, Εὐλογημένος ὁ λαός μου ὁ ἐν Αἰγύπτῳ, ϗ ὁ ἐν Ἀσσυρίοις, ϗ ἡ κληρονομία μου Ἰσραήλ.

MS.A. (*) οὐρὰν, ἀρχὴν (ζ) ὃς ἂν (η) βουλὴν κυρίου σαβαὼθ ἣν βεβούλευται κύριος ἐπ᾽ αὐτήν. (θ) ἐν Αἰγύπτῳ (ι) Χαναανίτιδι, (κ) ὀμνύουσαι τῷ ὀνόματι κυρίου· πόλις (λ) τὸ θυσιαστήριον (μ) κύριος ἄνθρωπον (ν) πληγῇ μεγάλῃ, (ξ) ἐπακούσεται (ο) αὐτούς. Τῇ ἡμέρᾳ (π) ὁδὸς Αἰγύπτου (ρ) οἱ Αἰγύπτιοι (*) ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις, ϗ ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις (σ) Ἣ

Defecerunt principes Taneos, & exaltati sunt principes Memphe-os: & decipient Ægyptum per tribus. 13 *Dominus enim miscuit eis spiritum seductionis: & seduxerunt Ægyptum in omnibus operibus suis, sicut errat ebrius, & vomens simul.* 14 *Et non erit Ægyptiis opus, quod faciat caput, & caudam, & principium, & (b) finem.* 15 *Die autem illâ erunt Ægyptii, quasi mulieres, in timore, & tremore à facie manûs Domini Sabaoth, quam ipse immittet eis.* 16 *Et erit regio Judæorum Ægyptiis in (i) terrorem. Quicunque nominaverit eam ipsis; timebunt propter consilium, quod deliberavit Dominus super ipsam.* 17 *Die illâ erunt quinq; civitates in Ægypto loquentes linguâ Chanaanitide, & jurantes nomine Domini Sabaoth. Civitas (k) Asedec vocabitur una civitas.* 18 *Die illâ erit altare Domino in regione Ægyptiorum: & titulus ad terminum ejus Domino.* 19 *Et erit in signum in sæculum Domino in regione Ægypti. Quia clamabunt ad Dominum propter tribulantes eos: & mittet eis hominem, qui salvabit eos: judicans salvabit eos.* 20 *Et notus erit Dominus Ægyptiis: & cognoscent Ægyptii Dominum in die illa, & facient sacrificia, & vovebunt vota Domino, & reddent.* 21 *Et percutiet Dominus Ægyptios plagâ, & sanabit eos sanatione. Et convertentur ad Dominum: & exaudiet eos, & sanabit eos sanatione.* 22 *Die illâ erit via ab Ægypto ad Assyrios: & ingredientur Assyrii in Ægyptum: & ibunt Ægyptii ad Assyrios: & servient Ægyptii Assyriis.* 23 *Die illâ erit Israel tertius in Ægyptiis, & in Assyriis benedictus in terra,* 24 *Quam benedixit Dominus Sabaoth, dicens; Benedictus populus meus, qui in Ægypto, & qui in Assyriis, & hæreditas mea Israel.* 25

ΚΕΦ. κʹ.

1 Τοῦ ἔτους (α) ὅτε εἰσῆλθε Ταναθὰν εἰς Ἄζωτον, ἡνίκα ἀπεστάλη ὑπὸ Ἀρνᾶ βασιλέως Ἀσσυρίων, ϗ ἐπολέμησε τὴν Ἄζωτον, ϗ (β) ἔλαβεν αὐτήν,

MS. A. (α) οὗ εἰσῆλθεν Νάθαν (β) κατελάβετο

CAP. XX.

ANno, quo ingressus est Tanathan in Azotum, cùm missus esset ab Arna rege Assyriorum, & oppugnavit Azotum, & cepit eam; 1

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אטפשו רברבי טאנס טעו אנש מפיס אטעיו ית מצראי רבני פלכהא: ייי רמא ביניהון 13
רוח דטעו ואטעיאו ית מצרים בכל עובדיהון כמא דטעי רויא ומשדש בתיוביה: ולא 14
יהי למצרים מלכא דמלך ריש והגמון שלטון ואטרון: בעדנא ההיא יהון מצראי חלשין 15
כנשין ויזועון ויתברון מן קדם ארמות גבורתא דיי צבאות דהוא מרים עליהון: ותהי 16 17
ארעא דבית יהודה למצרים לדחלא כל דידכר יתה ליה יזוע מן קדם מלכא דיי צבאות
דהוא מליך עליהון: בעדנא ההיא יהוין חמש קרוין בארעא דמצרים ממללן ממלל 18
כנענאה וקימן בשמא דיי צבאות קרתא בית שמש דעתידא למחרב יתאמר היא חדא
מנהון: בעדנא ההיא יהי מדבחא מתקן קדם יי בגו ארעא דמצרים וקמתא בסטר תחומה 19
קדם יי: ויהי לאת ולסהיד קדם יי צבאות בארעא דמצרים ארי יצלון קדם יי מן קדם 20
דחקיהון וישלח להון פריק ודין וישזבנון: ותתגלי גבורתא דיי לאוטבא למצראי וידעון 21
מצראי למדחל מן קדם יי בעדנא ההיא ויפלחון בנכסת קודשין ובקורבנין וינדרון נדרין
קדם יי וישלמון: וימחי יי ית מצרים מחא ויסנון ויתובון לפולחנא דיי ויקבל צלותהון 22
ויסי יתהון: בעדנא ההיא תהי אורח כבישא ממצרים לאתור ויגיחון אתוראי למצראי 23
ומצראי באתוראי ויפלחון מצראי ית אתוראי: בעדנא ההיא יהי ישראל תליתאה 24
למצראי ולאתוראי ברכא בגו דארעא: דברכיה יי צבאות למימר בריך עמי דאפקית 25
ממצרים דעל דחבו קדמי אגליתי יתהון לאתור וכדו דתבו מתקרן עמי ואחסנתי
ישראל:

כ

בשתא דאתא תרתן לאשדוד כד שלח יתיה סרגון מלכא דאתור ואגיח קרבא 1
באשדוד וכבשה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Insipientes facti sunt principes Taneos, erraverunt viri Mempheos: dece- 13 perunt Ægyptios principes provinciarum ejus. Dominus immisit in eos 14 spiritum erroris, & errare fecerunt Ægyptios in omnibus operibus suis; sicut errat ebrius, & provolvitur in vomitu suo. Et non erit Ægy- 15 ptiis rex qui regnet, nec princeps nec satrapa, nec præfectus, nec dominator. In tempore illo erunt Ægyptii infirmi sicut mulieres, & contremiscent, 16 & conterentur à facie elevationis potentiæ Domini exercituum, quam ipse levabit super eos. Et erit terra domus Judæ Ægypto in pavorem: 17 omnis qui recordatus fuerit illius, contremiscet à facie consilii Domini exercituum, quod ipse consuluit contra eos. In *tempore illo* erunt quinque 18 civitates in terra Ægypti, loquentes loquela Chanaan, & jurantes in nomine Domini exercituum. Civitas domus Solis, quæ destruenda est, dicetur una ex eis. In tempore illo erit altare præparatum coram Domino in me- 19 dio terræ Ægypti, & titulus in latere termini ejus coram Domino. Et erit 20 in signum, & in testem coram Domino exercituum in terra Ægypti: quando oraverint coram Domino à facie eorum qui tribulant eos, & mittet eis salvatorem & judicem, & liberabit eos. Et revelabitur potentia Domini ut 21 benefaciat Ægyptiis, & scient Ægyptii timere à facie Domini in tempore illo, & colent in hostiis sanctificatis, & in oblationibus, & vovebunt vota coram Domino, & solvent. Et percutiet Dominus Ægyptios percussione; 22 & sanabit eos, & convertentur ad cultum Domini, & suscipiet orationes eorum, & sanabit eos. In tempore illo erit via trita de Ægypto in Assy- 23 riam: & pugnabunt Assyrii contra Ægyptios, & Ægyptii contra Assyrios, & servient Ægyptii Assyriis. In tempore illo, erit Israel tertius Ægy- 24 ptiis & Assyriis; benedictio in medio terræ. Cui benedixit Dominus exer- 25 cituum, dicens: Benedictus populus meus quem eduxi de Ægypto: & quia peccaverunt coram me, transmigrare eos feci in Assyriam; & quando conversi sunt, vocati sunt populus meus, & hæreditas mea Israel.

CAP. XX.

1 IN anno quo ingressus est Thartan in Azotum, quando misit eum Sargon rex Assyriæ: & pugnavit contra Azotum, & subjecit eam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܫܛܘ ܪܘܪܒܢܐ ܕܨܥܢ. ܐܬܬܪܝܡܘ ܪܘܪܒܢܐ ܕܡܦܝܣ. ܘܐܛܥܝܘ ܠܡܨܪܝܢ ܒܙܘܝܬܐ ܕܫܒܛܝܗ̇. 13
* ܡܪܝܐ ܡܙܓ ܒܓܘܗ̇ ܪܘܚܐ ܛܥܝܬܐ. ܘܐܛܥܝܘ ܠܡܨܪܝܢ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ. ܐܝܟ 14
ܕܛܥܐ ܪܘܝܐ ܒܬܝܩܘܗܝ. * ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܡܨܪܝܢ ܓܒܪܐ ܕܢܥܒܕ ܪܫܐ ܘܕܘܢܒܐ: ܘܕܘܢܒܐ 15
ܘܪܫܐ. * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܗܘܐ ܡܨܪܝܐ ܐܝܟ ܢܫܐ. ܘܢܕܚܠ ܘܢܙܘܥ ܡܢ ܩܕܡ ܪܡܘܬܐ ܕܐܝܕܗ 16
ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܡܪܝܡ ܥܠܘܗܝ. * ܘܬܗܘܐ ܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܡܨܪܝܐ ܠܕܘܚܠܐ. ܘܟܠ 17
ܕܡܬܕܟܪ ܠܗ̇ ܢܬܬܙܝܥ. ܡܢ ܩܕܡ ܡܠܟܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܐܬܪܥܝ ܥܠܘܗܝ.
* ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܗܘܝܢ ܚܡܫ ܩܘܪܝܐ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܕܡܡܠܠܢ ܒܠܫܢܐ ܟܢܥܢܝܐ. 18
ܘܝܡܝܢ ܒܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܘܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܬܬܩܪܐ ܚܪܣ. * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܗܘܐ ܡܕܒܚܐ 19
ܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܒܓܘܗ̇ ܕܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܩܝܡܬܐ ܠܡܪܝܐ ܠܘܬ ܬܚܘܡܝܗ̇. * ܘܬܗܘܐ 20
ܠܐܬܐ ܘܠܣܗܕܘܬܐ ܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܡܛܠ ܕܢܩܥܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܡܢ
ܩܕܡ ܐܠܘܨܐ. ܘܢܫܕܪ ܠܗܘܢ ܦܪܘܩܐ. ܘܕܝܢܐ ܘܢܦܨܐ ܐܢܘܢ. * ܘܢܬܝܕܥ ܡܪܝܐ ܠܡܨܪܝܐ. 21
ܘܢܕܥܘܢܝܗܝ ܡܨܪܝܐ ܠܡܪܝܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܘܢܩܪܒܘܢ ܕܒܚܐ ܘܣܡܝܕܐ. ܘܢܢܕܪܘܢ ܢܕܪܐ ܠܡܪܝܐ
ܘܢܫܠܡܘܢ. * ܘܢܡܚܐ ܡܪܝܐ ܠܡܨܪܝܐ ܡܚܘܬܐ. ܘܢܐܣܐ ܐܢܘܢ ܘܢܬܦܢܘܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ. 22
ܘܢܥܢܐ ܐܢܘܢ. ܘܢܐܣܐ ܐܢܘܢ. * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܗܘܐ ܫܒܝܠܐ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܠܐܬܘܪ. ܘܢܥܘܠ 23
ܐܬܘܪܝܐ ܠܡܨܪܝܢ. ܘܢܐܙܠ ܡܨܪܝܐ ܠܐܬܘܪ. ܘܢܦܠܚܘܢ ܡܨܪܝܐ ܠܐܬܘܪܝܐ.
* ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܗܘܐ ܐܝܣܪܝܠ ܚܕ ܡܢ ܫܒܛܐ. ܠܡܨܪܝܐ ܘܠܐܬܘܪܝܐ ܠܒܘܪܟܬܐ ܒܓܘܗ̇ 24
ܕܐܪܥܐ. * ܕܒܪܟܗ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܘܐܡܪ. ܒܪܝܟ ܥܡܝ ܕܒܡܨܪܝܢ. ܘܥܒܕ ܐܝܕܝ ܕܒܐܬܘܪ 25
ܘܝܪܬܘܬܝ ܐܝܣܪܝܠ. * ܦܣܘܩܐ * ܟ *
* ܒܫܢܬܐ ܕܐܬܐ ܬܪܬܢ ܠܐܫܕܘܕ. ܟܕ ܫܕܪܗ ܣܪܓܘܢ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ: ܘܐܬܟܬܫ ܥܡ 1
ܐܫܕܘܕ ܘܟܒܫܗ̇.

Insanierunt magnates Saan, extulerunt se magnates Mophis, & errare fecerunt Ægyptum per angulos tribuum ejus. 13 Dominus miscuit in medio ejus spiritum errantem, & errare fecit Ægyptium in cunctis operibus suis, sicut oberrat ebrius in vomitu suo: 14 Nec erit Ægyptio vir qui faciat caput vel caudam, caudam vel caput. 15 In illo erit Ægyptius similis mulieribus, timebit siquidem ac trepidabit ob elationem manûs Domini potentissimi, quam elaturus est adversùs eum. 16 Erítque terra Judæ Ægyptio formidini, ita ut quoties aliquis mentionem ejus fecerit apud ipsum, exhorrescat; propter consilium Domini potentissimi, quod de se statuit. 17 In illo die erunt urbes quinque in terra Ægypti loquentes linguam Chananæam, & jurantes per Dominum potentem: & harum una vocabitur Heres. 18 In die illo erit ara Domino potenti in medio terræ Ægypti, & statua Domino secus limites ejus: 19 Erítque in signum & testimonium Domino potenti in terra Ægypti. Clamabunt enim ad Dominum causâ opprimentis, mittétque eis servatorem & judicem, & eripiet eos. 20 Et innotescet Dominus Ægyptio, & cognoscent Ægyptii Dominum in die illo, offeréntque victimas et similaginem, vovebunt vota Domino, et exolvent. 21 Itaque Dominus Ægyptios plagâ percutiet, tum sanabit eos: convertentur ad Dominum, et exaudiet eos, et sanabit eos. 22 In die illo erit semita ex Ægypto in Assyriam, et ex Assyria in Ægyptum; et ingredietur Assyrius Ægyptum, & Ægyptius Assyriam, & colent Ægyptii Assyrios. 23 In illo die Israel unus è tribus, erit benedictioni tam Ægyptiis quàm Assyriis in medio terræ: 24 Quoniam ipsi benedixit Dominus omnipotens, & ait; Benedictus populus meus qui est in Ægypto, & opus manuum mearum quod est in Assyria, & hæreditas mea Israel. 25

CAP. XX.

ANno quo venit Tharthan in Asdod, cùm misisset eum Sargon rex Assyriæ, oppugnâsset Asdod, & cepisset eam; 1

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فنيت رؤساء صاعن * وارتفعت رؤساء منف * ويضلون مصر بقبايلها * لان الرب مزج لهم روح 13 14
الضلالة * واضل مصر بكل اعمالهم كما يضل السكران * والحاذق معا * ولا يكون للمصريين 15
عمل الذي يصنع راسا وذنبا بدوا وغاية * في ذلك اليوم تصير المصريون مثل النساء في خوف 16
ورعدة * من وجه يد رب الجنود التي يضعها عليهم * ويكون بلد اليهود للمصريين مخوفا * 17
وكل من يسميها لهم يخافون * لاجل الراي الذي رواه الرب عليها * في ذلك اليوم تكون خمس 18
مدن بمصر تتكلم باللسان الكنعاني * وتحلف باسم الرب * مدينة عين شمس تدعى مدينة
واحدة * في ذلك اليوم يكون مذبح للرب في كورة المصريين * ونصبة عند حدها للرب * 19
* ويكون علامة الى الدهر للرب في كورة مصر * لانهم يصرخون الى الرب لاجل مكربيهم * فيرسل 20
لهم الرب انسانا الذي يخلصهم * حاكما يخلصهم * ويكون الرب معروفا للمصريين * ويعرفون 21
المصريون الرب في ذلك اليوم * ويصنعون ذبايح * وينذرون نذورا للرب ويوفون * ويضرب الرب 22
المصريين ضربة عظيمة ويشفيهم بشفاية * ويرجعون الى الرب ويستجيب لهم * في ذلك اليوم تكون 23
طريق من مصر الى الموصليين * ويدخل الموصليون الى مصر * والمصريون يذهبون الى
الموصليين * ويتعبد المصريون للموصليين * في ذلك اليوم يكون اسرايل ثالثا في الموصليين 24
وفي المصريين * مبارك في الارض التي باركها رب الجنود قايلا * مبارك شعبي الذي بمصر 25
والذي في الموصليين * وميراثي اسرايل *

* الفصل العشرون * * الوحي العاشر *

* في السنة التي دخل فيها طاثان الى اسدود * حين ارسل من قبل اريا ملك الموصليين 1
وحارب اسدود * واخذها *

Defecerunt principes Saan, amoti sunt principes Memphis, & seducent Ægyptum cum nationibus ejus. 13 *Nam Dominus miscebit eis spiritum erroris, qui errare faciet Ægyptios in omnibus operibus suis quemadmodū errat ebrius, adeoq; sagacissimū quemque:* 14 *Nec erit Ægyptiis ullum opus faciens caput aut caudam, principium aut finem.* 15 *Eo die erunt Ægyptii sicut mulieres in timore & formidine, propter manum Domini exercituū quam impositurus est eis.* 16 *Et patria Judæorum ita formidabilis reddetur Ægyptiis, ut quoties aliquis nominaverit eam apud ipsos, expavescant propter consilium quod decrevit Dominus adversùs eam.* 17 *Eo die erunt urbes quinq; in Ægypto loquentes idioma Chananæum, & jurantes per nomen Domini; urbs Ainsemes vocatur una harum urbium.* 18 *Eo die erit altare Domino in regione Ægyptiorum, & statua Domino juxta terminum ejus:* 19 *Eritq; signum sempiternum Domino in regione Ægypti: clamabunt enim ad Dominum ob affligentes se, mittetque eis Dominus hominem qui liberet eos, judicem qui eripiat illos.* 20 *Eritque Dominus notus Ægyptiis, & cognoscent Ægyptii Dominum eo die, facient sacrificia, vovebunt Domino & persolvent.* 21 *Percutiet ergò Dominus Ægyptios plagâ magnâ, tū sanabit eos curatione suâ: revertentur ad Dominum, & exaudiet illos.* 22 *Eo die erit iter ex Ægypto ad Assyrios, & ingredientur Assyrii Ægyptum, & Ægyptii abibunt ad Assyrios, & servient Ægyptii Assyriis.* 23 *Eo die erit Israel tertius inter Assyrios & Ægyptios, Benedictus in terra,* 24 *cui benedixit Dominus exercituum, dicens, Benedictus populus meus qui est in Ægypto, & qui est inter Assyrios, & hæreditas mea Israel.* 25

CAP. XX.

Revelatio decima.

ANno quo ingressus est Tathan in Asdodem (quum scilicet missus ab Aretha rege Assyriorum, oppugnavit Asdodem & cep.t eam) 1

ישעיה : כא

filii Jesahjahu manum per DOMINUS est locutus illo tempore In
2 בעת ההיא דבר יהוה ביד ישעיהו בן־
,tuis lumbis desuper saccum solves & , Vade :dicendo , Amos
אמוץ לאמר לך ופתחת השק מעל מתניך
,nudus eundo sic fecit & :tuo pede desuper solves tuum calceamentū &
ונעלך תחלץ מעל רגלך ויעש כן הלך ערום
ambulavit Quemadmodū :DOMINUS Dixitque .discalceatus &
3 ויחף : ויאמר יהוה כאשר הלך
signum annis tribus ;discalceatus & , nudus Jesahjahu meus servus
עבדי ישעיהו ערום ויחף שלש שנים אות
rex ducet Sic .Æthiopiam super & ,Ægyptum super portentum &
4 ומופת על־מצרים ועל־כוש : כן ינהג מלך
pueros , Æthiopicam transmigrationē & ,Ægypti captivitatem Assur
אשור את־שבי מצרים ואת־גלות כוש נערים
.Ægypti nuditate nate discoopertos & ,discalceatum & nudum ,senes &
וזקנים ערום ויחף וחשופי שת ערות מצרים:
Ægypto ab & ,suo aspectu Æthiopia ab ,erubescent & ,confringentur Et
5 וחתו ובשו מכוש מבטם ומן־מצרים
Ecce : illa die in hujus insulæ habitator dicet Et .sua gloria
6 תפארתם: ואמר ישב האי הזה ביום ההוא הנה־
facibus à erui ad ,auxilio pro illuc confugimus quò ,noster aspectꝰ sic
כה־מבטנו אשר־נסנו שם לעזרה להנצל מפני
? nos evademus quomodo & , Assur regis
מלך אשור ואיך נמלט אנחנו:

C A P. XXI. כא

deserto è,transeundum ad Meridie in turbines Ut .maris deserti Onus
1 משא מדבר־ים כסופות בנגב לחלוף ממדבר
prævaricator:mihi est nunciata dura Visio .formidabili terra de venit
2 בא מארץ נוראה: חזות קשה הגד־לי הבוגד
: Madai obside : Helam Ascende .vastator vastator & ,prævaricator
בוגד והשודד שודד עלי עילם צורי מדי
, dolore mei lumbi sunt repleti Propterea .feci cessare eiꝰ gemitū omnē
3 כל־אנחתה השבתי: על־כן מלאו מתני חלחלה
audiendo ab me Distorsi:parturientis tormina sicut,me apprehēderunt tormina
צירים אחזוני כצירי יולדה נעויתי משמע
crepusculum : me terruit horror ,meum cor Erravit .videndo à fui territus
4 נבהלתי מראות: תעה לבבי פלצות בעתתני את נשף
speculando ,mensam Disponendo .terrorem in mihi posuit mei amplexus
5 חשקי שם לי לחרדה: ערך השלחן צפה
.clypeum ungite , principes surgite : bibendo comedendo , speculam
הצפית אכול שתה קומו השרים משחו מגן:
.speculatore statue ,Vade :DOMINUS me ad dixit sic Etenim
6 כי כה אמר אלי אדני לך העמד המצפה
currum , equitum par , currum vidit Et .indicabit ,viderit qui
7 אשר יראה יגיד: וראה רכב צמד פרשים רכב
.attentione multa , attentione attendit Et .cameli currum , asini
חמור רכב גמל והקשיב קשב רב־קשב:
jugiter stans ego ,mi Domine ,speculam super : Leo clamavit Et
8 ויקרא אריה על־מצפה ׀ אדני אנכי עמד תמיד
ecce Et .noctibus totis stans ego meā custodiam super & ,interdiu
9 יומם ועל־משמרתי אנכי נצב כל־הלילות: והנה־
:dixit & , respondit & :equitum par viri currus venit hic
זה בא רכב איש צמד פרשים ויען ויאמר
.terram in contrivit eiꝰ deorum sculptilia omnia & ,Babel cecidit Cecidit
נפלה נפלה בבל וכל־פסילי אלהיה שבר לארץ:
exercituum DOMINO à audivi quæ :meæ areæ filium & mea Tritura
10 מדשתי ובן־גרני אשר שמעתי מאת יהוה צבאות
.vobis annunciavi , Israel Deo
אלהי ישראל הגדתי לכם:

Versio VULG. LAT.

2 In tempore illo locutus est
Dñs in manu Isaiæ filii Amos,
dicens; Vade, & solve saccū
de lumbis tuis, & calceamenta
tua tolle de pedibus tuis. Et
fecit sic, vadens nudus, &
3 discalceatus. Et dixit Dñs; Sicut
ambulavit servus meus Isaias
nudus, & discalceatus,
trium annorū signum & portentū
erit sup Ægyptū, & sup
4 Æthiopiam: Sic minabit rex
Assyriorum captivitatem Ægypti,
& transmigrationē Æthiopiæ,
juvenū & senum, nudam
& discalceatā, discoopertis
natibus ad ignominiā Ægypti.
5 Et timebunt, & confundentur
ab Æthiopia spe
suâ, & ab Ægypto gloriâ suâ.
6 Et dicet habitator insulæ hujꝰ
in die illa; Ecce hæc erat spes
nostra, ad quos confugimꝰ in
auxilium, ut liberarent nos à
facie regis Assyriorū: & quo
modo effugere poterimꝰ nos?

CAP. XXI.

1 Onus deserti maris. Sicut
turbines ab Africo veniunt,
de deserto venit, de terra horribili.
2 Visio dura nuntiata est
mihi: qui incredulꝰ est, infideliter
agit: & qui depopulator
est, vastat. Ascende Ælam, obside
Mede: omnē gemitū ejus
3 cessare feci. Propterea repleti
sunt lumbi mei dolore, angustia
possedit me sicut angustia
parturientis: corrui cùm audirem,
conturbatꝰ sum cùm viderem.
4 Emarcuit cor meū, tenebræ
stupefecerunt me: Babylon
dilecta mea posita est
5 mihi in miraculū. Pone mensam,
contemplare in specula
comedentes & bibentes: surgite
principes, arripite clypeum.
6 Hæc enim dixit mihi Dominus;
Vade, & pone speculatorē:
& quodcunque viderit annuntiet.
7 Et vidit currū
duorū equitū, ascensorem asini,
& ascensorem cameli: &
contemplatus est diligenter
8 multo intuitu. Et clamavit
leo; Super speculā Dñi ego
sum, stans jugiter p diem: &
super custodiā meā ego sum,
9 stans totis noctibꝰ. Ecce iste
venit ascensor vir bigæ equitum,
& respondit, & dixit;
Cecidit, cecidit Babylon, &
omnia sculptilia deorum ejus
10 contrita sunt in terrā. Tritura
mea, & filii areæ meæ, quæ audivi
à Dño exercituum Deo
Israel, annuntiavi vobis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

2 Τότε ἐλάλησε κύριος πρὸς (γ) Ἡσαΐαν υἱὸν
Ἀμὼς, λέγων, Πορεύου καὶ ἄφελε τὸν σάκκον
ἀπὸ τῆς ὀσφύος σου, καὶ τὰ σανδάλιά
σου ὑπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου, καὶ ποίησον
οὕτως, πορευόμενος γυμνὸς καὶ (″) ἀνυπόδετος.
3 Καὶ εἶπε κύριος, Ὃν τρόπον πεπόρευται
(δ) ὁ παῖς μου Ἡσαΐας γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος
τρία ἔτη, τρία ἔτη (ε) ἔσται εἰς σημεῖα
καὶ τέρατα τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ Αἰθίοψιν·
4 Ὅτι οὕτως ἄξει βασιλεὺς Ἀσσυρίων τὴν αἰχμαλωσίαν
Αἰγύπτου καὶ Αἰθιόπων, νεανίσκους
καὶ πρεσβύτας, γυμνοὺς καὶ ἀνυποδέτους,
ἀνακεκαλυμμένους τὴν αἰσχύνην Αἰγύπτου.
5 Καὶ αἰσχυνθήσονται ἡττηθέντες (ζ) ἐπὶ τοῖς
Αἰθίοψιν, ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες οἱ
6 Αἰγύπτιοι, ἦσαν γὰρ αὐτοῖς δόξα. Καὶ
ἐροῦσιν οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ (η) ταύτῃ
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἦμεν πεποιθότες
τοῦ φυγεῖν εἰς αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, οἳ
οὐκ ἠδύναντο σωθῆναι ἀπὸ βασιλέως Ἀσσυρίων,
καὶ πῶς ἡμεῖς σωθησόμεθα;

MS. A. (γ) Ἡσαΐαν, λέγων, (″) ἀνυπόδητος. (δ) Ἡσαΐας ὁ παῖς μου (ε) ἔσται σημεῖα (ζ) οἱ Αἰγύπτιοι ἐπὶ (η) ταυτῇ, Ἰδοὺ ἡμεῖς

Tunc loquutus est Dominus ad Esaiam 2
filium Amos, dicens; Vade,
& aufer saccum à lumbo tuo,
& calceamenta tua solve de pedibus
tuis, & (a) fac ita, vadens
nudus, & discalceatus. Et dixit 3
Dominus; Quomodò ivit puer
meus Esaias nudꝰ, & discalceatus
(b) tres annos; (c) tres anni erunt
in signa, & prodigia Ægyptiis,
& Æthiopibus: Quoniam 4
sic ducet rex Assyriorum captivitatem
Ægypti, & Æthiopum,
juvenes, & senes, nudos, &
discalceatos, discoopertos, confusionem
Ægypti. Et confundentur 5
justi super Æthiopibus, in
quibus erant fidentes Ægyptii: erant
enim eis gloria. Et dicent 6
habitatores insulæ hujus in die illa;
Ecce nos fuimus fidentes ad
fugiendum ad eos in auxilium:
qui non potuerunt salvari à rege
Assyriorum: & quomodò nos salvabimur?

ΚΕΦ. κα'. CAP. XXI.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ. VISIO DESERTI.

1 Ὡς καταιγὶς δι' ἐρήμου διέλθοι, ἐξ ἐρήμου
2 ἐρχομένη ἐκ γῆς φοβερὸν Τὸ ὅραμα,
καὶ σκληρὸν ἀνηγγέλη μοι. ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ,
ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ. ἐπ' ἐμοὶ οἱ Ἐλαμῖται, καὶ
οἱ πρέσβεις τῶν Περσῶν ἐπ' ἐμὲ ἔρχονται·
3 νῦν στενάξω καὶ παρακαλέσω ἐμαυτόν. Διὰ τοῦτο
ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως, καὶ
ὠδῖνες ἔλαβόν με ὡς τὴν τίκτουσαν· ἠδίκησα
(α) τοῦ μὴ ἀκοῦσαι, ἐσπούδασα (β) τοῦ μὴ
4 βλέπειν. Ἡ καρδία μου πλανᾶται, καὶ ἡ ἀνομία
με βαπτίζει, ἡ ψυχή μου ἐφέστηκεν εἰς
5 φόβον. Ἑτοίμασον τὴν τράπεζαν, (γ) φάγετε,
πίετε· ἀναστάντες οἱ ἄρχοντες, ἑτοιμάσατε
6 θυρεούς, Ὅτι οὕτως εἶπε (δ) πρός
με κύριος, Βαδίσας σεαυτῷ στῆσον σκοπὸν,
7 καὶ (ε) ὃ ἂν ἴδῃς ἀνάγγειλον. Καὶ εἶδον
ἀναβάτας ἱππεῖς δύο, (ζ) καὶ ἀναβάτην ὄνου,
καὶ ἀναβάτην καμήλου. ἀκρόασαι ἀκρόασιν
8 πολλὴν, Καὶ κάλεσον Οὐρίαν εἰς τὴν (η) σκοπιάν.
κύριος εἶπεν, Ἔστην διαπαντὸς
ἡμέρας, καὶ ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς (θ) ἐγὼ ἔστην
9 ὅλην τὴν νύκτα, Καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἔρχεται
ἀναβάτης (″) συνωρίδος. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε,
(ι) Πέπτωκε πέπτωκε Βαβυλὼν, καὶ πάντα
τὰ ἀγάλματα αὐτῆς, καὶ τὰ χειροποίητα
10 αὐτῆς συνετρίβησαν εἰς τὴν γῆν. Ἀκούσατε,
οἱ καταλελειμμένοι, (κ) καὶ οἱ ὀδυνώμενοι ἀκούσατε,
ἃ ἤκουσα παρὰ κυρίου σαβαὼθ, ὁ θεὸς
τοῦ Ἰσραὴλ ἀνήγγειλεν ἡμῖν.

Sicut tempestas per desertum 1
transeat, è deserto veniens de terra,
terribilis Visio, & dura annuntiata 2
est mihi. (a) Prævaricans prævaricatur,
iniquus iniquè agit. Super me Elamitæ, & legati
Persarum super me veniunt.
Nunc gemam, & consolabor meipsum.
Propter hoc impletus est 3
lumbus meus dissolutione: & dolores
apprehenderunt me, sicut
parturientem: injustè egi non audiendo:
studiosè egi, nè viderem.
Cor meum errat: & iniquitas 4
me demergit: anima mea incubuit
in timorem. Para mensam, 5
comedite, bibite: Surgentes principes
parate clypeos: Quia sic 6
dixit ad me Dominus; Vadens
tibi statue speculatorem: & quodcunque
videris, annuntia. Et vidi 7
ascensores equites duos, &
ascensorem asini, & ascensorem
cameli. Ausculta auscultatione
multâ: Et voca (b) Uriam 8
(c) in speculam: Dominus dixit;
Steti semper die, & super castra
ego steti totâ nocte: Et ecce ipse 9
venit ascensor bigæ. Et respondens
dixit; Cecidit, cecidit Babylon,
& omnia simulacra ejus, & manufacta
ejus contrita sunt in terram.
Audite, qui derelicti estis, 10
& qui doletis, audite, quæ audivi
à Domino Sabaoth: Deus Israel
annuntiavit nobis.

MS.A. (α) τὸ μὴ (β) τὸ μὴ (γ) πίετε, φάγετε· (δ) κύριος πρός με, (ε) ὃ ἐὰν (ζ) ἀναβάτην (η) σκοπιὰν κυρίου. καὶ εἶπεν, (θ) ἔστην (″) συνωρίδος. (ι) Πέπτωκεν Βαβυλὼν, (κ) καὶ ὀδυνώμενοι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 בעדנא ההיא גזר יי ביד ישעיה בר אמוץ למימר איזיל ותיסר סקא בחרצך ומסנך
3 תשלוף מעל רגלך ועבד כן אזל פתיח ויחיף : ואמר יי כמא דהליך עבדי ישעיה פתיח
4 ויחיף תלת שנין את ומופת על מצראי ועל כושאי : כן ידבר מלכא דאתור ית שבי
5 מצרים וית גלות כוש עולמין וסבין פחיחין ויחפין וגלן עריה קלן מצרים : ויתברון
6 ויבהתון מכוש בית רוחצניהון ומן מצרים תושבחתהון : ויימר יתיב נסא הדין בעדנא
ההיא הכדין הוה בית רוחצננא דהוינא סבירין למערוק לתמן לסעיד לאשתזבא מן
קדם מלכא דאתור עד כדון נפשהון לא שיזיבו ואיכדין נשתזיב אנחנא :

כא

1 מטל משרין דאתין ממדברא כמי ימא דנגדין כעלעולין ואתן באורח דרומא ממדברן
2 ואתין ממדברא מארעא דאתעבידא בה חסינין : אמר נביא נבואה קשיא אתחואה לי
אניסיא מתאנסין ובוזזיא מתבוזין סקו עילמאי תקפו מדאי כל דהוו מתאנחין מן קדם
3 מלכא דבבל אניחית להון: על כן אתמליאו חרציהון זיעא דחלא אחדתנון הא כחבלין
4 לילדתא אטפשו מלמשמע טעו מלמחזי : טעה לבהון עקא וביעותין אחדונון אתר בית
5 רוחצניהון הוה להון לתבר : סדרו פתורין אקימו סכואין אכולו שתו קומו רברביא
6 מריקו וצחצחו זינא : ארי כדנן אמר לי יי איזיל אקים סכואה דיחזי יחוי : ויחזי רתכא אנש
7 ועמיה זוג פרשים רכיב על חמר רכיב על גמלא אמר נביא אצתית אצתא והוית והא
8 משרין לחדא : אמר נביא קל משרין דאתין בסיטוניהון כאריא ועל סכותא קדם יי אנא
9 קאים תדירא ביממא ועל מטרתי אנא מעתד כל ליליא : והא דין אתא רתכא אנש ועמיה
זוג פרשין ואתיב ואמר נפלת ואף עתידא למפל בבל וכל צלמי טעותהא יתרקקון
10 לארעא : מלכין דאומנין לאגחא קרבא ייתון עלה למבזהא כאברא דאומן למדש ית
אדרא אמר נביא דשמעית ית קל מימרא דיי צבאות אלהא דישראל חויתי לכון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

In tempore illo decrevit Dñs per manū Esaiæ filii Amos, dicens: Vade & 2
solve saccum de lumbis tuis, & calciamenta tua discalciabis de pedibus tuis:
& fecit sic; ambulans nudus & discalciatus. Et dixit Dñs: Sicut ambula- 3
vit servus meus Esaias nudus & discalciatus tribus annis in signum & por-
tentū sup Ægyptios, & super Æthiopes: Sic ducet rex Assyriæ captivitatē 4
Ægypti, & transmigrationē Æthiopiæ, juvenes & senes, nudos & discal-
ciatos, & discoopertis pudendis in ignominiā Ægyptiorum. Et conteren- 5
tur & confundentur ab Æthiopia domo confidentiæ suæ, & ab Ægyptiis
laude sua. Et dicet habitator insulæ hujus in tempore illo: Ecce hic erat 6
domus confidentiæ nostræ, ad quem sperabamus confugere in auxilium, ut
liberaremur à facie regis Assyriæ: & si isti adhuc animas suas non libera-
verunt, quomodo liberabimur nos?

CAP. XXI.

Onus exercituū venientiū à deserto, sicut aquæ maris; decurrentes quasi 1
turbines, & venientes per viam Austri sese proripiunt, & veniunt à deser-
to, de terra in qua facta sunt terribilia. Dicit propheta, Prophetia dura 2
nunciata est mihi. Violenti violentiam inferunt, & direptores diripiunt:
Ascendite Elamitæ, circuite Medi: & omnes qui gemebāt à facie regis
Babylonis, requiescere feci eos. Propterea impleti sunt lumbi eorū tremo- 3
re; timor apprehendit eos, sicut dolores parturientē: insipientes facti sunt
ne audiant: erraverunt ut non videant. Erravit cor eorū; tribulatio & 4
conturbationes apprehenderunt eos, quia domus confidentiæ suæ fuit eis
in interitū. Ordinate mensas, statuite speculas, comedite, bibite, surgite 5
principes, tergite et lucida facite arma. Quia hæc dicit mihi Dñs, Vade, con- 6
stitue speculatorē; quodcunq; viderit, annuntiet. Et vidit currū hominis, 7
& cum eo par equitū: ascensorē asini, & ascensorē cameli. Dicit propheta,
Auscultavi auscultatione, & vidi; et ecce, turbæ *ingentes*. Dicit propheta; 8
Vox turmarū venientiū cum loricis suis sicut leo; *et* sup specula ego sto co-
ram Dño semp in die, et in custodia mea ego sto tota nocte. Et ecce iste ve- 9
nit currꝰ hominis, et cum eo duo equites: et respondit et dixit, Cecidit &
etiā futura est ut cadat Babylon, et omnia simulachra idolorū ejus commi-
nuentur *ad terram*. Reges qui consueti sunt ad ineundū prælium venient 10
contra eam, ut diripiant eam sicut plaustrum artificis ad triturandam aream. Dicit propheta, Quod audivi, *vocem sermonis* Domini exercituum Dei Israel, annuncio vobis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܒܗ ܒܙܒܢܐ ܗܘ. ܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܡ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܒܪ ܐܡܘܨ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܙܠ ܫܪܝ
3 ܣܩܐ ܡܢ ܚܨܝܟ. ܘܡܣܐܢܝܟ ܫܠܘܦ ܡܢ ܪܓܠܝܟ. ܘܥܒܕ ܗܟܢܐ. ܘܗܠܟ ܥܪܛܠܝ ܘܝܚܦܝ. * ܘܐܡܪ
ܡܪܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܗܠܟ ܥܒܕܝ ܐܫܥܝܐ ܥܪܛܠܝ ܘܝܚܦܝ. ܗܟܢܐ ܢܗܘܘܢ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ
4 ܬܠܬ ܫܢܝܢ. ܥܠ ܡܨܪܝܢ ܘܥܠ ܟܘܫ. * ܗܟܢܐ ܢܕܒܪ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܫܒܝܬܐ ܕܡܨܪܝܢ.
ܘܫܒܝܬܐ ܕܟܘܫ. ܛܠܝܐ ܘܣܒܐ ܥܪܛܠܝܐ ܘܝܚܦܝܐ. ܘܢܬܓܠܐ ܨܥܪܗ ܕܡܨܪܝܢ.
5 6 * ܘܢܬܬܒܪܘܢ ܘܢܒܗܬܘܢ. ܡܢ ܟܘܫ ܬܘܟܠܢܗܘܢ. ܘܡܢ ܡܨܪܝܢ ܫܘܒܗܪܗܘܢ. * ܘܢܐܡܪ
ܥܡܘܪܐ ܕܓܙܪܬܐ ܗܕܐ. ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܗܢܘ ܬܘܟܠܢ ܕܥܪܩܢ ܠܘܬܗ ܠܡܥܕܪܢܘܬܐ ܘܠܡܬܦܨܝܘ
ܡܢ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܘܐܝܟܢ ܐܚܢܢ ܢܬܦܨܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ *

1 * ܡܫܩܠܐ ܕܡܕܒܪܐ ܕܝܡܐ * ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ ܡܢ ܬܝܡܢܐ ܐܬܐ ܠܗ ܡܢ ܡܕܒܪܐ. ܘܐܬܐ
2 ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ. * ܚܙܘܐ ܩܫܝܐ ܐܬܚܙܝ ܠܝ. ܛܠܘܡܐ ܛܠܡ. ܘܒܙܘܙܐ ܒܙ. ܣܩܝ
3 ܥܝܠܡ. ܘܛܘܪܝ ܡܕܝ. ܘܟܠܗܝܢ ܬܢܚܬܗ ܐܫܠܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܡܠܝ ܚܨܝ
ܪܬܝܬܐ. ܘܐܚܕܘܢܝ ܚܒܠܐ ܐܝܟ ܚܒܠܐ ܕܝܠܕܬܐ. ܪܬܬ ܕܠܐ ܐܫܡܥ. ܘܐܬܕܠܚܬ ܕܠܐ ܐܚܙܐ.
4 5 * ܛܥܐ ܠܒܝ. ܘܚܫܘܟܐ ܐܪܗܒܘܢܝ. ܘܫܘܦܪܐ ܕܪܚܡܬ ܗܦܟܘ ܠܝ ܠܙܘܥܐ. * ܣܕܪܘ
6 ܦܬܘܪܐ. ܕܘܩܘ ܕܘܩܐ. ܐܟܘܠܘ. ܘܐܫܬܘ. ܩܘܡܘ ܪܘܪܒܢܐ. ܡܫܚܘ ܬܪܣܐ. * ܡܛܠ
7 ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܙܠ ܐܩܝܡ ܕܘܩܐ. ܘܡܕܡ ܕܚܙܐ. ܢܚܘܐ. * ܘܚܙܐ ܪܟܒܐ ܕܬܪܝܢ
8 ܦܪܫܐ. ܪܟܒ ܚܡܪܐ. ܘܪܟܒ ܓܡܠܐ. ܘܨܘܬ ܨܝܬܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܩܪܐ ܕܘܩܐ ܒܐܕܢܝ. ܘܐܡܪ.
ܐܢܐ ܡܪܝ ܩܐܡ ܐܢܐ ܐܡܝܢܐܝܬ ܒܐܝܡܡܐ. ܘܥܠ ܡܛܪܬܝ ܩܐܡ ܐܢܐ. ܒܟܠܗܝܢ ܠܠܘܬܐ.
9 * ܘܗܐ ܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܪܟܒܐ ܕܦܪܫܐ. ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ. ܢܦܠܬ ܢܦܠܬ ܒܒܠ. ܘܟܠܗܘܢ
10 ܐܠܗܝܗ ܦܣܝܠܐ ܐܬܬܒܪܘ ܠܐܪܥܐ. ܡܢ ܕܠܐ ܚܨܕ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܒܪܐ. * ܡܕܡ ܕܫܡܥܬ
ܡܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܚܘܝܬܟܘܢ.

Eodem illo tempore locutus est Dominus 2
per Esaiam prophetam Amosi filium, dixítque
ad eum; Abi, depone cilicium de lumbis
tuis, & calceos tuos de pedibus tuis: fecítque
sic, & incessit nudus & discalceatus.
Tum dixit Dominus, Quemadmodum incessit 3
servus meus Esaia nudus & discalceatus,
ita fient signa & portenta tribus annis super
Ægyptum & super Cus. Sic abducet rex 4
Assyriæ captivitatem Ægypti, & captivitatem
Cus, juvenes ac senes nudos & discalceatos;
& detegetur turpitudo Ægypti: Et frangentur 5
ac pudore afficientur à Cus fiduciâ
suâ, & ab Ægypto gloriâ suâ. Et dicet incola 6
hujus insulæ eo die, Hiccine est status
fiduciæ nostræ ad quam confugeramus ut haberemus
præsidium, & evaderemus à rege Assyriæ?
nos igitur quomodo salvaremur?

CAP. XXI.
Onus deserti maris.

Non secus ac nimbus ab Austro advolans 1
è deserto, & veniens è terra longinqua;
Spectrum atrox apparuit nobis: tyrannus 2
opprimens, & prædo diripiens. Ascende Ilam
& montes Mediæ, & omnes gemitus ejus cessare
faciam. Iccirco repletum est dorsum 3
meum tremore, & corripuerunt me caligines
quasi caligines parturientis: contremisco quò
minùs audiam, et conturbor quò minùs videam.
Errat cor meum, caligines me terrent, 4
et pulchritudines mihi gratissimas vertunt
mihi in pavorem. Parate mensas, speculamini 5
speculatores, edite et bibite, Surgite magnates,
ungite clypeos: Nam ita dixit mihi 6
Dominus; Vade, constitue speculatorem qui
quod viderit indicet. Cùm itaque vidisset equitatum 7
duorum equitum, unius asino, alterius
camelo insidentis; cúmque diu auditum
intendisset, Clamavit speculator in auribus 8
meis, ac dixit; Ego domine, consistam jugiter
per diem, et in excubiis meis perstabo totis
noctibus. Interea ecce venit unus ex inequitantibus 9
illis equitibus, et respondens dixit;
Cecidit, cecidit Babel, et omnes dii ejus sculptiles
confracti sunt humi, propter penuriam
messis et propter penuriam aræ. Quod audivi 10
à Domino Deo Israelis, nuntiavi vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * حينيذ تكلم الرب مع اشعياء بن عاموص قايلا * امض وانزع عن حقوك مسحك * وحل
3 نعليك عن قدميك * واصنع هكذا * امض عريانا وحافيا * وقال الرب * على نحو ما مضى فتاي
4 اشعياء عريانا وحافيا * ثلاثة سنين تكون علامات وايات للمصريين وللحبش * لان هكذا يسوق
ملك الموصليين سبي مصر وشبان الحبش ومشايخهم * عراة وحفاة كاشفين فضيحة مصر *
5 * ويخزون ويغلبون المصريون بالحبش التي كانت المصريون متوكلين عليهم * لانهم كانوا لهم
6 مجدا * ويقول السكان في هذه الجزيرة في ذلك اليوم * هوذا نحن كنا متوكلين ان نلتجي
اليهم للمعونة * الذين لم يستطيعوا ان يخلصوا من ملك الموصليين * وكيف نحن نخلص *

* الفصل الحادي والعشرون * * الوحي الحادي عشر * * وهو الاصحاح العاشر *

1 * النبوة في اهل البرية القريبة من البحر * مثل عاصف من برية يجوز من برية ات من
2 الارض * كلمة مخوفة وصعبة تخبر لي * العاصي يعصي * الاثم ياثم في اهل الاهواز * وشفعاء الفرس
3 الي يقبلون * الان اتنهد واعزي ذاتي * لاجل هذا امتلي حقوي انحلالا * والطلقات اخذتني
4 مثل الوالدة * ظلمت ان لا اسمع * وجزعت ان لا انظر * قلبي يضل * والاثم يغمرني * ونفسي بلغت
5 6 الخوف * اعدوا الموايد * كلوا اشربوا * قوموا ايها الرؤساء هيوا الاترسة * لان هذا قال لي الرب *
7 اعمد اقم لك ديدبان * والذي تراه اخبر به * وطرب فارسين راكبين * احدهما راكب حمار
8 والاخر راكب جمل * ليسمعوا اسماعا كبيرا * وادع اوريا لديدبة الرب * وقال * وقفت كل حين
9 اياما * وعلى المعسكر وقفت انا الليل كله * واذا هو وقف * واقبل راكب من الاثنين واجاب
وقال * سقطت بابل العظمى * وكل اصنامها ومصنوعات الايدي التي لها انسحقت الى الارض *
10 * اسمعوا ايها المتقون والموجعون اسمعوا * ما سمعت من قبل رب الجيوش اله اسرائيل اخبرتكم *

Eo inquam tempore allocutus est Dominus
Esaiam filium Amos, dicens; Vade, &
exue saccum tuum de lumbo tuo, et soleas
tuas solve de pedibus tuis, & hoc modo
facito: incede nudus & discalceatus. Tum 3
dixit Dominus, Quemadmodum incessit
puer meus Esaia nudus & discalceatus,
ita tribus annis erunt signa & prodigia in
Ægyptiis & Æthiopibus. Hoc enim pacto 4
abducet rex Assyriorum captivos Ægypti,
& juvenes ac senes Æthiopum, nudos et
discalceatos, revelantes turpitudinem Ægypti.
Ita pudefacti superabuntur Ægyptii 5
ab Æthiopibus quibus freti erant
Ægyptii, quippequi gloriationi essent apud
ipsos. Et dicent habitantes in hac insula 6
eo die, Ecce nos confidebamus fore ut pro
auxilio confugeremus ad istos qui nequeunt
liberare se à rege Assyriorum, quomodo
ergò nos evaderemus?

CAP. XXI.
Revelatio undecima.
Textus decimus.

Prophetia de incolis deserti quod est 1
mari proximum. *Ceu turbo de deserto,*
permeans è deserto, veniens è terra, Verbum 2
formidabile ac prædurum nuntiatur
mihi: Rebellis rebellat, et perfidus perfidè
agit in gentem Ahuaz, (i. Elamitas:) patroni
Persarum ad me venient: jam respirabo
& meipsum consolabor. Hac de 3
re impletū est dorsum meū dissolutione, et
occupaverunt me tormina quasi parturientem:
adeo opprimor ut non audiam, adeo
trepido ut non videam. Animus meus errat, 4
scelus me debilitat, & anima mea
suprema terrore percellitur. Sternite mensam, 5
edite, bibite: surgite O principes,
præparate clypeos. Hoc enim dixit mihi 6
Dominus; Adesto, statue tibi exploratorem;
& quod videris, annuntia. Et vidi 7
duos equites insidentes, unum insidentem
asino, alterum insidentem camelo, ut multa
auditu digna narrarent. Voca etiam 8
Uriam ad explorationem Domini: & dixit,
Steti indesinenter per dies aliquot, &
super castra steti ego totâ nocte. Eo stante 9
advenit eques unus ex iis duobus, qui respondit
ac dixit, Corruit Babel illa magna,
& omnia ipsius idola & manufacta
ipsius comminuta sunt in terram
usque. Audite O religiosi & dolentes, 10
audite: quod audivi à Domino exercituum,
Deo Israelis, annuntio vobis.

ישעיה: כב

, nocte de quid Custos : Sehir de *clamans* me ad : Dumah *Onus*
11 מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה־מִּלַּיְלָה
: nox etiam & mane Venit : custos Dixit ? nocte de quid custos
12 שֹׁמֵר מַה־מִּלֵּיל׃ אָמַר שֹׁמֵר אָתָא בֹקֶר וְגַם־לָיְלָה
saltu In : Harab in *Onus* .venite ,revertimini , quærite *quæretis* si
13 אִם־תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֵתָיוּ׃ מַשָּׂא בַּעְרָב בַּיַּעַר
sitienti occursum In .Dedanim semitæ , morabimini Harab in
14 בַּעְרַב תָּלִינוּ אֹרְחוֹת דְּדָנִים׃ לִקְרַאת צָמֵא
.*vagantem* prævenite ejus pane cum Temah terræ habitatores ,aquæ venite
הֵתָיוּ מָיִם יֹשְׁבֵי אֶרֶץ תֵּימָא בְּלַחְמוֹ קִדְּמוּ נֹדֵד׃
, *expansi* gladii *faciebus* à ; *evagati sunt* gladiorum *faciebus* à Quoniam
15 כִּי־מִפְּנֵי חֲרָבוֹת נָדָדוּ מִפְּנֵי ׀ חֶרֶב נְטוּשָׁה
sic Quia .prælii gravitatis *faciebus* à & ,extenti arcus *faciebus* à &
16 וּמִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה וּמִפְּנֵי כֹּבֶד מִלְחָמָה׃ כִּי־כֹה
cōsumetur & ,mercenarii anni sicut ,*anno adhuc* In :me ad Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי אֵלַי בְּעוֹד שָׁנָה כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְכָלָה
filiorum fortium *arcus numeri* residuum Et .Chedar gloria omnis
17 כָּל־כְּבוֹד קֵדָר׃ וּשְׁאָר מִסְפַּר־קֶשֶׁת גִּבֹּרֵי בְנֵי־
.est locutus Israel Deus DOMINUS nam : imminuentur Chedar
קֵדָר יִמְעָטוּ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר׃

CAP. XXII. כב

tu omnis ascendisti quia , nunc tibi Quid .visionis vallis *Onus*
1 מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה־לָּךְ אֵפוֹא כִּי־עָלִית כֻּלָּךְ
.læta civitas ,tumultuans urbs , plena *Tumultuationibus* ? tecta in
2 לַגַּגּוֹת׃ תְּשֻׁאוֹת ׀ מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה קִרְיָה עַלִּיזָה
.bello mortui neque , gladio interfecti non tui Interfecti
חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי־חֶרֶב וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה׃
Omnes .sunt ligati *arcu ab* ,simul *sunt vagati* tui *gubernatores* Cuncti
3 כָּל־קְצִינַיִךְ נָדְדוּ־יַחַד מִקֶּשֶׁת אֻסָּרוּ כָּל־
: dixi Propterea .fugerant *longè* à , pariter sunt vincti *tui* inventi
4 נִמְצָאַיִךְ אֻסְּרוּ יַחְדָּו מֵרָחוֹק בָּרָחוּ׃ עַל־כֵּן אָמַרְתִּי
super me consolari festinetis ne : fletu in me *amarificabo* ,me à *Respicite*
שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי אַל־תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל־
,conculcationis & ,contritionis dies Quia .mei populi filiæ *vastatione*
5 שֹׁד בַּת־עַמִּי׃ כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה
, visionis Valle in exercituum *DOMINO* Domino *perplexitatis* &
וּמְבוּכָה לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּגֵי חִזָּיוֹן
Helam Et .montem ad *clamor* & , parietem *expartetans*
6 מְקַרְקַר קִר וְשׁוֹעַ אֶל־הָהָר׃ וְעֵילָם
.*clypeum denudavit* Chir & , equitum hominis curru in pharetram *tulit*
נָשָׂא אַשְׁפָּה בְּרֶכֶב אָדָם פָּרָשִׁים וְקִיר עֵרָה מָגֵן׃
, equites & , *curru* sunt repletæ *tuarum vallium electio* , fuit Et
7 וַיְהִי מִבְחַר־עֲמָקַיִךְ מָלְאוּ רָכֶב וְהַפָּרָשִׁים
operimentum discooperuit Et .*portam versus posuerunt ponendo*
8 שֹׁת שָׁתוּ הַשָּׁעְרָה׃ וַיְגַל אֵת מָסַךְ
.sylvæ domus *armaturam* ad illa die in respexisti & : Jehudah
יְהוּדָה וַתַּבֵּט בַּיּוֹם הַהוּא אֶל־נֶשֶׁק בֵּית הַיָּעַר׃
: sunt multiplicatæ quia ; vidistis David civitatis scissuras Et
9 וְאֵת בְּקִיעֵי עִיר־דָּוִד רְאִיתֶם כִּי־רָבּוּ
Et .inferioris piscinæ aquas congregastis &
10 וַתְּקַבְּצוּ אֶת־מֵי הַבְּרֵכָה הַתַּחְתּוֹנָה׃ וְאֶת־
muniendum ad domos destruxistis & ,numerastis Jerusalaim domos
בָּתֵּי יְרוּשָׁלַםִ סְפַרְתֶּם וַתִּתְצוּ הַבָּתִּים לְבַצֵּר
.murum
הַחוֹמָה׃

Versio VULG. LAT.

11 Onus Duma ad me clamat ex Seir; Custos, quid de nocte? 12 custos, quid de nocte? Dixit custos; Venit manè & nox: si quæritis, quærite: convertimini, venite. 13 Onus in Arabia. In saltu ad vesperam dormietis, in semitis Dedanim. 14 Occurrentes sitienti ferte aquam, qui habitatis terram Austri, cum panibus occurrite fugienti. 15 A facie enim gladiorū fugerunt, à facie gladii imminentis, à facie arcûs extenti, à 16 facie gravis prælii: Quoniam hæc dicit Dominus ad me; Adhuc in uno anno, quasi in anno mercenarii, & auferetur omnis 17 gloria Cedar. Et reliquiæ numeri sagittariorum fortium de filiis Cedar imminuentur: Dominus enim Deus Israel locutus est.

CAP. XXII.

1 ONus vallis Visionis. Quidnam quoque tibi est, quia ascendisti & tu omnis in tecta? 2 Clamoris plena, urbs frequēs, civitas exultans: interfecti tui, non interfecti gladio, nec mortui in bello. 3 Cuncti principes tui fugerunt simul: duréque ligati sunt: omnes qui inventi sunt, vincti sunt pariter, procul fugerunt. 4 Propterea dixi; Recedite à me, amarè flebo: nolite incumbere ut consolemini me super vastitate filiæ 5 populi mei. Dies enim interfectionis, & conculcationis, & fletuum, Domino Deo exercituum in valle Visionis: scrutans murum, & magnificus super montem. 6 Et Ælam sumpsit pharetram, currum hominis equitis, & parietem nudavit clypeus. 7 Et erunt electæ valles tuæ plenæ quadrigarum, & equites ponent sedes 8 suas in porta. Et revelabitur operimentum Judæ, & videbis in die illa armamentarium domûs saltûs. 9 Et scissuras civitatis David videbitis, quia multiplicatæ sunt: & congregâstis aquas piscinæ inferioris, 10 Et domos Jerusalem numerâstis, et destruxistis domos ad muniendum murum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

11 ΤΟ' ῞ΟΡΑΜΑ ΤΗ͂Σ 'ΙΔΟΥΜΑΙ'ΑΣ.

Πρὸς ἐμὲ (λ) καλεῖ παρὰ τοῦ Σηεὶρ, (μ) Φυ-
12 λάσσετε ἐπάλξεις. Φυλάσσω τοπρωῒ καὶ τὴν νύ-
κτα. ἐὰν ζητῇς ζήτει, καὶ παρ' ἐμοὶ οἴκει,
13 Ἐν τῷ δρυμῷ ἑσπέρας κοιμηθήσῃ, ἢ ἐν τῇ
14 ὁδῷ Δαιδάν. Εἰς συνάντησιν (ν) διψῶντι
ὕδωρ φέρετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐν χώρᾳ Θαιμὰν,
15 ἄρτοις συναντᾶτε τοῖς φεύγουσι Διὰ τὸ
πλῆθος τῶν (ξ) πεφονευμένων, καὶ διὰ τὸ
πλῆθος τῶν πλανωμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῆς
μαχαίρας, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τοξευμάτων
τῶν διατεταμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πε-
16 πτωκότων ἐν τῷ (ο) πολέμῳ. Διότι οὕτως εἶπέ
μοι κύριος, Ἔτι ἐνιαυτὸς ὡς ἐνιαυτὸς μι-
17 σθωτοῦ, ἐκλείψει ἡ δόξα τῶν υἱῶν Κηδὰρ, Καὶ
τὸ κατάλοιπον τῶν τοξευμάτων τῶν ἰσχυρῶν υἱ-
ῶν Κηδὰρ ἔσται ὀλίγον, (π) ὅτι κύριος ὁ θεὸς
Ἰσραὴλ ἐλάλησεν.

VISIO IDUMÆÆ. 11

Ad me (d) voca de Seir; Custodite propugnacula. Custodio manè, & noctu. Si quæsieris, quære, & apud me (e) habita, 12 *In saltu vesperè dormies, aut in via Dædan.* 13 14 *In occursum sitienti aquam ferte, qui habitatis in regione Thæman; panes obviàm ferte fugientibus,* 15 *Propter multitudinem occisorum, & propter turbam errantium, & propter multitudinem gladii, & propter multitudinem arcuum intentorum, & propter multitudinem eorum, qui ceciderunt in bello.* 16 *Quia sic dixit mihi Dominus; Adhuc annus, quasi annus mercenarii, deficiet gloria filiorum Cedar:* 17 *Et residuum arcuum fortium filiorum Cedar erit paucum: quia Dominus Deus Israel locutus est.*

MS.A. (λ) καλεῖτε (μ) Φυλάξεται (ν) ὕδωρ διψῶντι (ξ) φευγόντων, (ο) παιδίῳ. Ὅτι οὕτως (π) διότι κύριος ἐλάλησεν ὁ θεὸς Ἰσραήλ.

ΚΕΦ. κβ'.

ΤΟ' (α) ῬΗ͂ΜΑ ΤΗ͂Σ ΦΑ'ΡΑΓΓΟΣ ΣΙΩ'Ν.

1 ΤΙ' ἐγένετό σοι (β), ὅτι νῦν ἀνέβητε πάν-
2 τες εἰς δώματα μάταια; Ἐνεπλήσθη ἡ πό-
λις βοώντων, οἱ τραυματίαι σου οὐ τραυμα-
τίαι (γ) ἐν μαχαίραις, οὐδὲ οἱ νεκροί σου νε-
3 κροὶ (῞) πολέμων. Πάντες οἱ ἄρχοντές σου πε-
φεύγασι, καὶ οἱ ἁλόντες σκληρῶς (῞) δεδεμέ-
νοι εἰσὶ, καὶ οἱ ἰσχύοντες ἐν σοὶ πόῤῥω πεφεύ-
4 γασι. Διὰ τοῦτο εἶπα, Ἄφετέ με, πικρῶς
κλαύσομαι· μὴ κατισχύσητε παρακαλεῖν με ἐ-
πὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ γένους μου,
5 Ὅτι ἡμέρα ταραχῆς καὶ ἀπωλείας καὶ κατα-
πατήματος, καὶ πλάνησις παρὰ κυρίου
σαβαώθ. ἐν φάραγγι Σιὼν πλανῶνται, ἀπὸ
6 μικροῦ ἕως μεγάλου πλανῶνται ἐπὶ τὰ ὄρη. Οἱ
δὲ Ἐλαμῖται ἔλαβον φαρέτρας, (δ) καὶ ἀναβάται
ἄνθρωποι ἐφ' (ε) ἵπποις, καὶ συναγωγὴ παρα-
7 τάξεως. Καὶ ἔσονται αἱ ἐκλεκταὶ φάραγγές
σου, πλησθήσονται ἁρμάτων, οἱ δὲ ἱππεῖς
8 ἐμφράξουσι τὰς πύλας σου, Καὶ ἀνακαλύ-
ψουσι τὰς πύλας Ἰούδα· καὶ ἐμβλέψονται τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς οἴκους τῆς πό-
9 λεως· Καὶ ἀνακαλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν
οἴκων τῆς ἄκρας Δαυίδ. καὶ εἴδοσαν, ὅτι πλεί-
ους εἰσὶ, καὶ ὅτι (ζ) ἀπέστρεψε τὸ ὕδωρ τῆς ἀρ-
10 χαίας κολυμβήθρας εἰς τὴν πόλιν, Καὶ ὅτι
καθεῖλοσαν τοὺς οἴκους Ἱερουσαλὴμ εἰς (η) ὀχυ-
ρώματα τείχους τῇ πόλει.

CAP. XXII.

VERBUM VALLIS SION.

1 *Quid factum est tibi, quia *nunc ascendistis omnes in tecta vana?* 2 *Impleta est civitas clamantium, vulnerati tui non vulnerati in gladiis, neque mortui tui mortui præliorum:* 3 *Omnes principes tui fugerunt, & capti durè ligati sunt, & fortes in te longè fugerunt.* 4 *Propter hoc dixi; Dimittite me, amarè plorabo: nolite contendere, ut consolemini me super contritione filiæ generis mei:* 5 *Quoniam dies tumultûs, & perditionis, & conculcationis: & error à Domino Sabaoth. In valle Sion errant, à parvo usque ad magnum errant super montes.* 6 *(a) Elamitæ autem sumpserunt pharetras, & ascensores homines super equos, & congregatio aciei.* 7 *Et erunt electæ valles tuæ, implebuntur curribus, & equites stipabunt portas tuas,* 8 *Et revelabunt portas Juda: & inspicient die illâ in electas domos civitatis,* 9 *Et revelabunt occulta domorum arcis David. Et viderunt, quia plures sunt, & quia (b) avertit aquam veteris piscinæ in civitatem,* 10 *Et quia destruxerunt domos Hierusalem in munitiones muri civitati.*

MS.A. (α) ῞ΟΡΑΜΑ (β) νῦν, ὅτι (γ) μαχαίραις, (῞) πολέμου. (῞) δεδεγμένοι (δ) ἀναβάται (ε) ἵπποις, (ζ) ἀπέστρεψαν (η) ὀχύρωμα τοῦ τείχους

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 מַטַל כָּס דְּלְוָט לְאַשְׁקָאָה יַת דּוּמָה עֲלַי אַכְלֵי מִן שְׁמַיָּא נְבִיָּא פְּרֵישׁ לְהוֹן יַת נְבוּאֲתָא
12 נְבִיָּא פְּרֵישׁ לְהוֹן מַה דַּעֲתִיד לְמֵיתֵי׃ אֲמַר נְבִיָּא אִית אֲגַר לְצַדִּיקַיָּא וְאִית פּוּרְעָנוּת
13 לְרַשִׁיעַיָּא אִם תְּתִיבוּן אַתּוּן תּוּבוּ עַד דְּאַתּוּן יָכְלִין לְמֵתַב׃ מַטַל כָּס דְּלְוָט לְאַשְׁקָאָה יַת
14 עַרְבָאֵי בְּחוּרְשָׁא בְּרַמְשָׁא יְבִיתוּן שַׁיְרַת בְּנֵי דְדָן׃ לְאַפֵּי צַחְיָא אַפִּיקוּ נַגְדִין דְּמַיָּא דְיָתְבֵי
15 בְּאַרְעָא דָרוֹמָא לַחְמָא דְּאַתּוּן אָכְלִין זַמִּינוּ לִמְעַרְקַיָּא׃ אֲרֵי מִן קֳדָם קְטוֹל עֲרַקוּ מִן קֳדָם
16 חַרְבָּא שְׁלִיפָא וּמִן קֳדָם קֶשֶׁת מְתִיחָא וּמִן קֳדָם תְּקוֹף קְרָבָא׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ לִי בְּסוֹף
17 שְׁנַיָּא כִּשְׁנֵי אֲגִירָא וִיסוּף כָּל יְקָרְהוֹן דַּעֲרָבָאֵי׃ וּתְקוֹף עָבְדֵי קְרָב גִּבָּרֵי בְּנֵי עַרְבָאֵי יִזְעֲרוּן
אֲרֵי בְמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל גְּזִיר כֵּן׃

כב

1 מַטַל נְבוּאֲתָא עַל קַרְתָּא דְיָתְבָא בְחֵילְתָא דְּאִתְנַבִּיאוּ עֲלַהּ נְבִיַּיָּא מַה לְכוֹן כְּדוּן אֲרֵי
2 סְלֵקְתּוּן כּוּלְכוֹן לְאִגָּרַיָּא׃ מִן קֳדָם אִתְרְגוּשָׁא דְּאִתְמְלִיאַת קַרְתָּא מְשַׁבַּחְתָּא כְּרַכָּא חֲדָאָה
3 קְטִילַיִךְ לָא אִתְקְטִילוּ בְחַרְבָּא וְאַף בִּקְרָבָא לָא מִיתוּ׃ כָּל שִׁלְטוֹנַיִךְ אִטַּלְטַלוּ כַחֲדָא מִן
4 קֳדָם מְתַח קַשְׁתָּא גְלוֹ כָּל דְּאִשְׁתְּכַח בִּיךְ אִתְקְטַלוּ כַחֲדָא מֵרָחִיק עֲרַקוּ׃ עַל כֵּן אֲמָרִית
5 שְׁבוּקוּ מִנִּי אֶבְכֵּי בִמְרַר לָא תִתְבְּעוּן לְנַחָמוּתִי עַל תְּבַר כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי׃ אֲרֵי יוֹם רְגוֹשׁ
וְאִדְּשָׁא וּקְטוֹל קֳדָם יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַל קַרְתָּא דְיָתְבָא בְחֵילְתָא דְּאִתְנַבִּיאוּ עֲלַהּ נְבִיַּיָּא
6 מְבַלְּשִׁין בָּתַּיָּא מַקְפִין מִגְדְּלַיָּא בְּרֵישֵׁי טוּרַיָּא׃ וְעֵילָמָאֵי נְטַלוּ זֵין בִּרְתִיכֵי אֱנָשׁ וְעִמֵּיהּ זוּג
7 פָּרָשִׁין וְעַל שׁוּר דְּבַקוּ תְּרִיסִין׃ וַהֲוָה שְׁפַר מֵישְׁרַיִךְ אִתְמְלִיאוּ רְתִיכִין וּפָרָשִׁין מְמַנַּן עַל
8 תַּרְעִין׃ וּגְלֵי יַת מַטְמוֹרִית בֵּית יְהוּדָה וְאִסְתְּכֵי בְעִדָּנָא הַהִיא עַל זֵין בֵּית גִּנְזֵי מַקְדְּשָׁא׃
9 וְיַת פְּלוּגַת קַרְתָּא דְדָוִד חֲזֵיתוּן אֲרֵי סַגִּיאַת וְכַנֵּשְׁתּוּן יַת עַמָּא לְמֵי בְרֵיכְתָא אַרְעֵיתָא׃ וְיַת
10 בָּתֵּי יְרוּשְׁלֶם מְנֵיתוּן וְתַרְעֵתּוּן בָּתַּיָּא לְתַקָּפָא שׁוּרָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

11 Onus calicis maledictionis ad propinandum Dumæ. Ad me clamat de cœlis; Propheta edissere eis prophetiam, propheta edissere illis ꝙ venturum est. 12 Dixit propheta, Est merces justis, & est vindicta impiis: si convertendi estis, convertimini dum potestis converti. 13 Onus calicis maledictionis ad propinandum Arabibus. In sylva in vespere *manebūt turbæ* filiorū *Dedan*. 14 In occursum sitientis educite *fluenta* aquarum qui habitatis in terra Australi: panem quem vos comeditis præparate fugientibus. 15 Quia à facie occisionis fugerunt, à facie gladii nudati, et à facie arcus extenti, & à facie fortitudinis prælii. 16 Quia hæc dicit Dn̄s mihi, In fine annorum quasi anni mercenarii; & consumetur omnis gloria Arabum. 17 Et *fortitudo* bellatorum fortium *filiorum* Arabum imminuetur, quia in verbo Domini exercituum decretum est ita.

CAP. XXII.

1 ONus prophetiæ super civitate quæ habitat in valle, quam prophetaverunt sup eam prophetæ. Quidnā vobis est hic, quia ascendistis universi vos in tecta? 2 A facie tumultus quo plena erat civitas, laudabilis urbs exultans, interfecti tui non sunt interfecti gladio, nec mortui sunt in bello. 3 Omnes principes tui moti sunt, simul à facie arcus extenti transmigraverunt: omnes qui inventi sunt in te, occisi sunt, simul eminus fugerunt. 4 Propterea dixi, Sinite me & amarè flebo, ne quæratis consolationem meam sup contritionem cœtus populi mei. 5 Dies enim tumultus et conculcationis, & occisionis coram Dn̄o Deo exercituum, sup civitatem quæ habitat in valle, super quam prophetaverunt Prophetæ, scrutantes domos & circundantes turres quæ sunt in cacumine montium. 6 Et Elamitæ tulerunt arma in curru hominis & cum eo duo equites, & super murum adhæserunt clypei. 7 Et pulchriora electæ vallis tuæ impleta sunt quadrigis, & equites constituentur super portas. 8 Et revelabitur operimentum domus Judæ, & prospicietur in tempore illo super arma thesaurorum sanctuarii. 9 Et divisionem civitatis David vidistis, quia multa fuit; & congregastis populum ad aquas piscinæ inferioris. 10 Et domos Hierusalem numerastis, & confregistis domos ad roborandum murum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܡܫܩܠܐ ܕܕܘܡܐ. ܠܝ ܩܪܐ ܡܢ ܣܥܝܪ ܢܛܘܪܐ ܕܠܠܝܐ. * ܐܡܪ ܢܛܘܪܐ. ܐܬܐ ܨܦܪܐ ܐܦ ܠܠܝܐ.
12 ܐܢ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܒܥܘ. ܘܗܝܕܝܢ ܬܐܬܘܢ. * ܡܫܩܠܐ ܕܥܪܒܝܐ. ܒܪܡܫܐ ܒܥܒܐ ܬܒܘܬܘܢ.
13 ܒܐܘܪܚܐ ܕܕܪܘܢܝܡ. * ܠܐܘܪܥܐ ܕܨܗܝܐ ܐܝܬܘ ܡܝܐ. ܥܡܘܪܐ ܕܐܪܥܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܒܠܚܡܟܘܢ
14 ܦܓܘܥܘ ܠܡܒܕܪܐ. * ܡܛܠ ܕܡܢ ܩܕܡ ܣܝܦܐ ܐܬܒܕܪܘ. ܘܡܢ ܩܕܡ ܣܦܣܪܐ ܫܠܝܦܐ. ܘܡܢ
15 ܩܕܡ ܩܫܬܐ ܕܡܬܝܚܐ. ܘܡܢ ܩܕܡ ܚܣܝܢܘܬܐ ܕܩܪܒܐ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ.
16 ܒܡܫܠܡ ܫܢܬܐ ܐܝܟ ܫܢܝ ܐܓܝܪܐ. ܢܫܠܡ ܟܠܗ ܐܝܩܪܗ ܕܩܕܪ. * ܘܫܪܟܐ ܕܡܢܝܢܐ
17 ܕܩܫܬܐ. ܕܓܒܪܐ ܕܒܢܝ ܩܕܪ ܢܙܥܪܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܡܠܠ.

* ܦܣܘܩܐ * ܟܒ *

* ܡܫܩܠܐ ܕܚܝܠܐ ܕܚܙܝܘܢ *

1 * ܡܢܐ ܐܝܬ ܠܟܝ ܗܫܐ ܕܣܠܩܬܝ ܟܠܟܝ ܠܐܓܪܐ. * ܕܫܘܓܫܐ ܡܠܝܬܝ ܡܕܝܢܬܐ. ܩܛܝܠܝܟܝ
2 ܡܕܝܢܬܐ ܥܫܝܢܬܐ. ܠܐ ܗܘܘ ܩܛܝܠܝ ܣܝܦܐ. ܘܐܦܠܐ ܡܝܬܝ ܩܪܒܐ.
3 * ܟܠܗܘܢ ܫܠܝܛܢܝܟܝ ܙܥܘ ܐܟܚܕܐ. ܡܢ ܩܫܬܐ ܐܬܐܣܪܘ. ܘܪܚܩܘ ܥܪܩܘ. * ܡܛܠ
4 ܗܢܐ ܐܡܪܬ. ܫܒܘܩܘܢܝ ܐܬܡܪܡܪ ܒܒܟܝܐ. ܠܐ ܬܬܚܦܛܘܢ ܠܡܒܝܐܘܬܝ ܥܠ ܬܒܪܐ
5 ܕܒܪܬ ܥܡܝ. * ܡܛܠ ܕܝܘܡܐ ܕܫܘܓܫܐ ܘܕܕܝܫܐ ܘܕܒܟܝܐ: ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܒܚܝܠܐ
6 ܕܚܙܝܘܢ. ܒܨܐ ܫܘܪܐ. ܘܩܥܐ ܥܠ ܛܘܪܐ. * ܘܥܝܠܡ ܢܣܒ ܣܦܪ ܒܪܟܒܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܦܪܫܐ.
7 ܘܥܠ ܫܘܪܐ ܐܚܕܘ ܬܪܝܣܐ. * ܘܢܗܘܘܢ ܓܒܝܐ ܚܝܠܝܟܝ ܡܠܝܢ ܡܪܟܒܬܐ. ܘܦܪܫܐ ܢܣܕܪܘܢ
8 ܥܠ ܬܪܥܐ. * ܘܢܓܠܐ ܝܗܘܕܐ ܣܕܪܐ. ܘܬܚܙܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܙܝܢܐ ܕܒܝܬ ܥܒܐ. * ܘܬܪܥܘܬܐ
9 ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܕܘܝܕ. ܣܓܝ ܚܙܝܬܘܢ. * ܘܟܢܫܬܘܢ ܡܝܐ ܕܒܪܟܬܐ ܬܚܬܝܬܐ. * ܘܣܚܦܬܘܢ
10 ܒܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܣܚܦܬܘܢ ܒܬܐ ܠܡܚܣܢܘ ܫܘܪܐ.

11 *Onus Dumæ.* Me vocavit è Seir custos nocturnus, 12 *Et* dixit custos, Venit aurora, etiam nox: si quæsituri estis, quærite, tum demum venietis. 13 *Onus Arabiæ.* Vespere in sylva pernoctabit in itinere Derunim. 14 Ad occursum sitientium afferte aquas O incolæ terræ Australis: cum pane vestro occurrite dispersis: 15 Nam à conspectu gladii dispersi sunt, à conspectu ensis expoliti, à conspectu arcûs intenti, & à conspectu atrocitatis belli. 16 Sic enim dixit mihi Dominus, In fine anni, juxta annos mercenarii, deficiet tota gloria Cedar: 17 Et reliquus numerus sagittariorum, virorū Cedarenorum imminuetur; quoniam Dominus Deus Israelis locutus est.

CAP. XXII.

Onus vallis Hezjon (i. Visionis.)

1 QUid tibi jam est, quòd tota ascendis in tectum? 2 Tumultu plena es civitas? clamore plena es civitas potens? occisi tui nequaquam sunt occisi gladio, nec bello mortui? 3 Omnes principes tui simul vacillant? ab *arripiendo* arcu retardantur? & procul fugiunt? 4 Propterea dico, Sinite me fletu cruciari: ne urgeatis ut me consolemini super fractura filiæ populi mei: 5 Quia dies est perturbationis, conculcationis, & fletûs Domino Deo potentissimo in valle Hezjon. Scrutatus est mœnia, vociferavit super montes; 6 Elamita sumpsit pharetram cum equitatibus hominum equitum, & muro *insidentes* deprehenderunt clypeos. 7 Erunt lectissimæ valles tuæ plenæ curribus, & equites instruent sese ad portas: 8 Juda deprehendet aciem, & videbis eo die arma domûs saltûs, 9 Et labefactationes civitatis David. Sat vidistis: & congessistis aquas piscinæ inferioris, 10 Ut obrueretis domos Jerusalem; domos evertistis, ut muniretis murum;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * الْوَحْيُ الثَّانِي عَشَر * النُّبُوَّه فِي أَدُوم وَفِي أَهْلِ سَاعِير الَّذِين هُم بَنُو عِيسُوا *
12 ادْعُونِي مِن سَاعِير * احْفَظُوا السَّرَارِيف * احْفَظ بِالْغَدَاةِ وَاللَّيْلِ * إِن كَانَ تَطْلُب اطْلُب *
13 * النُّبُوَّه فِي الْعَرَبِ وَبَنِي قِيدَار وَعِنْدِي اسْكُن فِي الْغَابِ * تَضْطَجِع مَسَاءً فِي طَرِيق دَادَان *
14 15 * لِاسْتِقْبَالِ الْعَطْشَان جِيبُوا مَاءً أَيُّهَا السُّكَّان فِي كُورَة تَامَان * بِالْخُبْز اسْتَقْبِلُوا الْهَارِبِين * لِأَجْلِ
كَثْرَةِ الْهَارِبِين * وَلِأَجْلِ كَثْرَةِ التَّائِهِين وَلِأَجْلِ كَثْرَةِ السَّيْف * وَلِأَجْلِ كَثْرَةِ الْقِسِيِّ الْمُوتَرَة *
16 وَلِأَجْلِ كَثْرَةِ السَّاقِطِين فِي الْحَرْبِ * لِأَنَّ هٰكَذَا قَالَ لِي الرَّبّ * سَنَة أَيْضًا مِثْل السَّنَة الْمُسْتَأْجَرَة
17 يُفْنِي مَجْد بَنِي قِيدَار * وَبَقِيَّة الْقِسِيِّ الْقَوِيَّة لِبَنِي قِيدَار تَكُون قَلِيلَة * مِن أَجْلِ أَنَّ الرَّبَّ إِلٰه
إِسْرَائِيل تَكَلَّم * الْفَصْلُ الثَّانِي وَالْعِشْرُون * الْوَحْيُ الثَّالِث عَشَر *
* النُّبُوَّه فِي أَهْلِ وَادِي صِهْيُون * وَهِيَ الصَّحَارِي حَوْلَ أَيْرُوسَلِيم *
1 2 * مَاذَا صَارَ لَكِ الْآن لِأَنَّكُم صَعِدْتُم جَمِيعًا إِلَى الْأَسْطِحَة الْبَاطِلَة * امْتَلَأَت الْمَدِينَة مِن
3 الصَّارِخِين * جَرْحَاكِ لَيْس جَرْحَى سَيْف * وَلَا أَمْوَاتُكِ أَمْوَات حَرْب * جَمِيع رُؤَسَائِكِ هَرَبُوا * وَيَكُون
4 السَّاقِطُون مَرْبُوطِين بِصُعُوبَة * وَالْأَقْوِيَاءُ بِكِ فَرُّوا بَعِيدًا * لِأَجْلِ هٰذَا قُلْتُ اتْرُكُونِي أَبْكِي
5 بِمَرَارَة * لَسْتُم تَقْدِرُون أَن تُعَزُّونِي عَلَى انْكِسَارِ ابْنَة شَعْبِي * لِأَنَّ يَوْم الْقَلَق وَالْهَلَاك وَالْوَطْي *
وَيَضِلِّين مِن قِبَلِ رَبِّ الْجُيُوش فِي وَادِي صِهْيُون * يَضِلُّون مِن الصَّغِير إِلَى الْكَبِير * يَضِلُّون
6 7 عَلَى الْجِبَالِ * وَالْأَهْوَازِيُّون أَخَذُوا جِعَابًا * أُنَاس رَاكِبُون عَلَى الْخَيْلِ وَجَمْع الْقِتَال * وَيَكُون
8 أَوْدِيَتُكِ الْمُخْتَارَة تَمْتَلِي مِن الْمَرَاكِب * وَالْفُرْسَان يُغْلِقُون أَبْوَابَكِ * وَيَكْشِفُون أَبْوَاب يَهُوذَا *
9 وَيَنْظُرُون فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ إِلَى الْبُيُوت الْمُخْتَارَة الَّتِي لِلْمَدِينَة * وَيَكْشِفُون خَفَايَا بُيُوت طَرَف دَاوُد *
10 وَيَعْلَمُون أَنَّهُم كَثِيرُون * وَأَنَّهُم رَدُّوا مَاءَ الْبِرْكَة الْأُولَى إِلَى الْمَدِينَة * وَأَنَّهُم هَدَمُوا بُيُوت
أَيْرُوسَلِيم * يُحَصِّنُون سُور الْمَدِينَة *

Revelatio duodecima.

11 Prophetia de Edom & de Seir, qui sunt filii Esau. *Vocate me de Seir, custodite pinnas.* 12 *Cave tibi manè & noct: si quæras quære.* 13 Prophetia de Arabib & filiis Cedar. *Et apud me habita in sylvis, cubabis vespere in via Dadhan.* 14 *Obviàm sitienti afferte aquam O habitantes in regione Theman, cum pane occurrite fugientibus:* 15 *Propter multitudinem fugientium, & propter multitudinem vagantiū, propter multitudinem gladii, propter multitudinem arcuum intentorum, & propter multitudinem cadentiū in prælio.* 16 *Sic enim dixit mihi Dominus, Intra annum, ut annum mercede conducti, deficiet gloria filiorum Cedar:* 17 *Et reliqui arcus fortes filiorum Cedar, erunt pauci: quia Dominus Deus Israelis locutus est.*

CAPUT XXII.

Revelatio decimatertia.

Prophetia de incolis vallis Sion, nempe camporum qui sunt circa Jerusalem.

1 *QUid tibi jam accidit, quòd ascendistis omnes in tecta vana?* 2 *Impleta est urbs vociferantibus? Vulnerati tui non sunt gladio vulnerati, nec mortui tui bello mortui.* 3 *Omnes tui duces fugerunt, & qui cadent, cum asperitate vincientur; & qui fortiores erant in te, procul aufugerunt.* 4 *Propterea dixi, Sinite me flere cum amaritudine, nequaquā potestis consolari me super fractione filiæ populi mei;* 5 *Est enim dies perturbationis, interitûs, & conculcationis: & errabis jussu Domini exercituum per vallem Sionis, errabunt à minimo ad maximum, errabunt in montibus.* 6 *Elamitæ sumpserunt pharetras, hominis equis insidentes, & turba bellatorum.* 7 *Lectissimæ valles tuæ plenæ erunt curribus, & equites claudent portas tuas:* 8 *Detegent portas Judæ, & inspicient eo die domos electas urbis:* 9 *Detegentque arcana ædium cognationis Davidicæ. Et cognoscentes se esse multos, sisque reduxisse aquam piscinæ prioris ad urbem,* 10 *Se quoque destruxisse domos Jerusalem; munient murum urbis,*

ישעיה : כב

non & , veteris piſcinæ aquis muros duos inter feciſtis lacum Et

11 ומקוה עשיתם בין החמתים למי הברכה הישנה ולא

.vidiſtis non longè de ej' plaſmatorē & , ej' factorē ad ſuſpexiſtis

הבטתם אל־עשיה ויצרה מרחוק לא ראיתם:

,fletū ad , illa die in exercituum Dominus Dominus vocabit Et

12 ויקרא אדני יהוה צבאות ביום ההוא לבכי

,gaudium ecce Et .facci cingulum ad &,calvitium ad & ,planctum ad &

13 ולמספד ולקרחה ולחגר שק: והנה ששון

carnem comedendo ,pecus jugulando & ,bovem occidendo ,lætitia &

ושמחה הרג בקר ושחט צאן אכל בשר

.moriemur cras quia : bibendo & comedendo : vinum bibendo &

ושתות יין אכול ושתו כי מחר נמות:

iniquitas expiabitur ſi : exercituū Domini,meis auribus in revelabitur Et

14 ונגלה באזני יהוה צבאות אם־יכפר העון

.exercituum Dominus Dominus dixit ,moriamini donec , vobis hæc

הזה לכם עד־תמתון אמר אדני יהוה צבאות:

ad ingredere ,Vade : exercituum Dominus Dominus dixit Sic

15 כה אמר אדני יהוה צבאות לך־בא אל־

: hic tibi Quid : domum ſuper qui , Sebnah ad iſtum theſaurarium

16 הסכן הזה על־שבנא אשר על־הבית: מה־לך פה

altitudinem excidens ? ſepulchrum hic tibi excidiſti quia : hic tibi quis &

ומי־לך פה כי־חצבת לך פה קבר חצבי מרום

Dominus Ecce .ſibi tabernaculum petra in ſtatuens , ſuum ſepulchrum

17 קברו חקקי בסלע משכן לו: הנה יהוה

Convolvendo .amiciendo te amiciens & , vir tranſportatione te tranſportans

18 מטלטלך טלטלה גבר ועטך עטה: צנוף

,morieris ibi : manibus latam terram ad pilā ſicut,convolutione te convolvet

יצנפך צנפה כדור אל־ארץ רחבת ידים שמה תמות

.tui Domini domus ignominia , tuæ gloriæ currus ibi &

ושמה מרכבות כבודך קלון בית אדניך:

erit Et .te diruet tuo ſtatu de & ,tua ſtatione de te expellam Et

19 20 והדפתיך ממצבך וממעמדך יהרסך: והיה

.Chilchijahu filium Eljachim meū ſervū vocabo & , illa die in

ביום ההוא וקראתי לעבדי לאליקים בן־חלקיהו:

tuā poteſtatē & ,eum confortabo tuo balteo & ,tua tunica eum induam Et

21 והלבשתיו כתנתך ואבנטך אחזקנו וממשלתך

.Jehudah domui &,Jeruſalaim habitatori patrē in erit &:ej' manū in dabo

אתן בידו והיה לאב ליושב ירושלם ולבית יהודה:

non & ,aperiet & : ej' humerum ſuper David domus clavem dabo Et

22 ונתתי מפתח בית־דוד על־שכמו ופתח ואין

loco in clavum illum figam Et .aperiens non & ,claudet & :claudens

23 סגר וסגר ואין פתח: ותקעתיו יתד במקום

pendebunt Et .ſui patris domus gloriæ ſolium in erit & , ſtabili

24 נאמן והיה לכסא כבוד לבית אביו: ותלו

[illegible] : fœtus & geminus ſui patris domus gloria omnis illū ſuper

עליו כל כבוד בית־אביו הצאצאים והצפעות כל

nabliorum instrumenta omnia ad uſque & craterarū vaſis à ,parvi vaſa

כלי הקטן מכלי האגנות ועד כל־כלי הנבלים:

clavus removebitur , exercituum Dominus dixit , illa die In

25 ביום ההוא נאם יהוה צבאות תמוש היתד

excidetur & ; cadet & ,excidetur & : ſtabili loco in fixus

התקועה במקום נאמן ונגדעה ונפלה ונכרת

.eſt locutus DOMINUS quia ; illum ſuper quod onus

המשא אשר־עליה כי יהוה דבר:

CAP. XXIII. כג

domo de eit facta vaſtatio quia , Tarſis naves Ululate : Sor Onus

1 משא צר הילילו אניות תרשיש כי־שדד מבית

.eis eſt revelatum Chittim terra de : intrando ab

מבוא מארץ כתים נגלה־למו:

Verſio VUL. LAT.

11 Et lacum feciſtis inter duos muros ad aquam piſcinæ veteris: & non ſuſpexiſtis ad eum, qui fecerat eam, et operatorem ejus de longè non vidiſtis. 12 Et vocabit Domin' Deus exercituum in die illa ad fletum, & ad planctum, ad calvitium, & 13 ad cingulum ſacci: Et ecce gaudiū & lætitia, occidere vitulos et jugulare arietes, comedere carnes, & bibere vinum: Comedam', & bibamus: cras 14 enim moriemur. Et revelata eſt in aurib' meis vox Domini exercituum; Si dimittetur iniquitas hæc vobis donec moriamini, dicit Domin' Deus exer- 15 cituū. Hæc dicit Domin' De' exercituum; Vade, ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo, ad Sobnam præpoſitū 16 templi, & dices ad eum; Quid tu hîc, aut quaſi quis hîc? quia excidiſti tibi hîc ſepulchrum, excidiſti in excelſo memoriale diligenter, in petra 17 tabernaculum tibi. Ecce Domin' aſportari te faciet, ſicut aſportatur gallus gallinaceus, & quaſi amictū ſic ſublevabit 18 te. Coronans coronabit te tribulatione, quaſi pilam mittet te in terram latam & ſpatioſam: ibi morieris, & ibi erit curr' gloriæ tuæ, ignomi- 19 nia dom' Domini tui. Et expellam te de ſtatione tua, & de miniſterio tuo deponam te. 20 Et erit in die illa: Vocabo ſervum meum Eliacim filiū Hel- 21 ciæ, Et induam illum tunicâ tuâ, & cingulo tuo confortabo eum, & poteſtatem tuam dabo in manu ej': & erit quaſi pater habitantib' Jeruſalem, et 22 domui Juda. Et dabo clavem domûs David ſuper humerum ejus: & aperiet, & non erit qui claudat: & claudet, & 23 non erit qui aperiat. Et figam illum paxillum in loco fideli, & erit in ſolium gloriæ domui 24 patris ej'. Et ſuſpendent ſuper eum omnem gloriam domûs patris ejus, vaſorū diverſa genera, omne vas parvulum, à vaſis craterarū uſque ad omne 25 vas muſicorum. In die illa dicit Domin' exercituū; Auferetur paxill', qui fixus fuerat in loco fideli: & frangetur, & cadet, & peribit quod pependerat in eo, quia Domin' locutus eſt.

CAP. XXIII.

1 ON' Tyri. Ululate naves maris: quia vaſtata eſt dom', unde venire conſueverant: de terra Cethim revelatum eſt eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

11 Καὶ ἐποιήσατε ἑαυτοῖς ὕδωρ ἀναμέσον τῶν δύο (θ) τειχῶν ἐσώτερον τῆς κολυμβήθρας τῆς ἀρχαίας, ϗ οὐκ ἐνεβλέψατε εἰς τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς ποιήσαντα αὐτὴν, ϗ τὸν κτίσαντα αὐτὴν οὐκ εἴδετε. 12 Καὶ ἐκάλεσε (ι) κύριος κύριος Σαβαὼθ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κλαυθμὸν ϗ κοπετὸν, ϗ ξύρησιν ϗ ζῶσιν σάκκων, 13 Αὐτοὶ δὲ ἐποιήσαντο εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα, σφάζοντες μόσχους, ϗ θύοντες πρόβατα, ὥστε φαγεῖν (κ) κρέατα, ϗ πιεῖν οἶνον, λέγοντες, Φάγωμεν ϗ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. 14 Καὶ ἀνακεκαλυμμένα ταῦτά ἐστιν ἐν τοῖς ὠσὶ κυρίου Σαβαὼθ, ὅτι οὐκ ἀφεθήσεται ὑμῖν αὕτη ἡ ἁμαρτία, ἕως 15 ἂν ἀποθάνητε. Τάδε λέγει κύριος Σαβαὼθ, Πορεύου εἰς τὸ παστοφόριον, πρὸς Σο- 16 μνᾶν τὸν (λ) ταμίαν, ϗ εἰπὸν αὐτῷ, Τί σὺ ὧδε, ϗ τί σοί ἐστιν ὧδε; ὅτι ἐλατόμησας σεαυτῷ ὧδε μνημεῖον, ϗ ἐποίησας σεαυτῷ ἐν ὑψηλῷ μνημεῖον, ϗ ἔγραψας σεαυτῷ ἐν 17 πέτρᾳ σκηνήν; Ἰδοὺ δὴ κύριος Σαβαὼθ (μ) ἐκβάλλει ϗ ἐκτρίψει ἄνδρα, ϗ ἀφελεῖ 18 τὴν στολήν σου Καὶ τὸν στέφανόν σου τὸν ἔνδοξον, ϗ ῥίψει σε εἰς χώραν μεγάλην ϗ ἀμέτρητον, ϗ ἐκεῖ ἀποθανῇ· ϗ θήσει τὸ ἅρμα σου τὸ καλὸν εἰς ἀτιμίαν, ϗ τὸν οἶκον 19 τοῦ ἄρχοντός σου εἰς καταπάτημα. Καὶ ἀφαιρεθήσῃ ἐκ τῆς οἰκονομίας σου ϗ ἐκ τῆς 20 στάσεώς σου. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, (ν) ϗ καλέσω τὸν παῖδά μου Ἐλιακεὶμ τὸν τοῦ 21 Χελκίου. Καὶ ἐνδύσω αὐτὸν τὴν στολήν σου, ϗ τὸν στέφανόν σου δώσω αὐτῷ (ξ) μετὰ κράτους, ϗ τὴν οἰκονομίαν σου δώσω εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ· ϗ ἔσται ὡς πατὴρ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἐν 22 Ἱερουσαλὴμ, ϗ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἐν Ἰούδα. Καὶ δώσω τὴν δόξαν Δαυὶδ αὐτῷ, ϗ ἄρξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀντιλέγων· ϗ (ο) δώσω αὐτῷ τὴν κλεῖδα οἴκου Δαυὶδ ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ· ϗ ἀνοίξει, ϗ οὐκ ἔσται ὁ (π) ἀποκλείων· ϗ κλείσει, ϗ 23 οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων. Καὶ στήσω αὐτὸν ἄρχοντα ἐν τόπῳ πιστῷ, ϗ ἔσται εἰς θρόνον δόξης τοῦ 24 οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ ἔσται πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτὸν πᾶς ἔνδοξος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ϗ ἔσονται 25 ἐπικρεμάμενοι (ρ) αὐτῷ Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Τάδε λέγει κύριος Σαβαὼθ, Κινηθήσεται ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐστηριγμένος ἐν τόπῳ πιστῷ, ϗ (σ) ἀφαιρεθήσεται, ϗ πεσεῖται, ϗ ἐξολοθρευθήσεται ἡ δόξα ἡ ἐπ᾽ αὐτὸν, ὅτι κύριος ἐλάλησεν.

11 Et feciſtis vobis aquam inter duos muros intra piſcinam antiquam: & non aſpexiſtis in eum qui à principio fecit eam, & creatorem 12 illius non vidiſtis. Et vocavit Dominus, Dominus Sabaoth in die illa ploratum, & planctum, & raſuram, & cincturam ſaccorum. 13 Ipſi autem fecerunt lætitiam, & exultationem, jugulantes vitulos, & immolantes oves, ad comedendas carnes, & bibendum vinum, dicentes; Edamus, & bibamus: 14 cras enim morimur. Et revelata hæc ſunt in auribus Domini Sabaoth: quia non auferetur vobis hoc 15 peccatum, donec moriamini. Hæc dicit Dominus Sabaoth; Vade (c) in paſtophorium ad Somnam 16 quæſtorem: & dic ei; Quid tu hîc? & quid tibi eſt hîc? quia excidiſti tibi hîc monumentum, & feciſti tibiipſi in excelſo monumentum, & (d) ſcripſiſti tibi in 17 petra tabernaculum? Ecce nunc Dominus Sabaoth ejicit, & conteret virum, & auferet ſtolam tu- 18 am, Et coronam tuam glorioſam: & projiciet te in regionem magnam, & immenſam; & ibi morieris: & ponet currum tuum optimum in ignominiam, & domum principis tui in conculcatio- 19 nem: Et tolleris de diſpenſatione 20 tua, & de gradu tuo. Et erit in die illa, & vocabo puerum meum 21 Eliacim filium Chelciæ, Et induam illum ſtolâ tuâ, & coronam tuam dabo ei (e) per imperium, & diſpenſationem tuam dabo in manus ejus. Et erit velut pater habitatoribus Hieruſalem, & in- 22 habitantibus in Juda. Et dabo gloriam David ei: Et principabitur, & non erit qui contradicat: (f) & dabo ei clavem domûs David ſuper humerum ejus: & aperiet, & non erit qui claudat: & claudet, & non erit qui aperi- 23 at. Et ſtatuam eum principem in loco fideli: & erit in ſolium glo- 24 riæ domûs patris ejus: Et erit confidens ſuper eum omnis glorioſus in domo patris ſui à parvo uſque ad (g) magnum: & erunt 25 pendentes ab eo Die illâ. Hæc dicit Dominus Sabaoth; Movebitur homo, qui ſtabilitus fuerat in loco fideli, & tolletur, & cadet, & diſperibit gloria, quæ erat ſuper eum: quoniam Dominus loquutus eſt.

MS. A. (θ) τειχέων (ι) κύριος Σαβαὼθ (κ) κρέα, (λ) γαμματαία, (μ) ἐκβαλεῖ (ν) καλέσω (ξ) ϗ τὸ κράτος, (ο) δώσω τὴν κλεῖδα οἴκου Δαυὶδ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ· (π) ἀποκλείσων· (ρ) ἐν αὐτῷ ἐν τῇ (σ) πεσεῖται ϗ ἀφαιρεθήσεται ἡ δόξα ἡ ἐπ᾽ αὐτὸν,

ΚΕΦ. κγ΄.

ΤΟ (*) ῬΗ͂ΜΑ ΤΥ΄ΡΟΥ.

1 (α) ὈΛολύξατε πλοῖα Καρχηδόνος, ὅτι ἀπώλετο ϗ οὐκέτι ἔρχονται ἐκ γῆς (β) Κιτιαίων, ἦκται αἰχμάλωτος.

CAP. XXIII.

VERBUM TYRI.

1 ULulate naves Carthaginis, quia periit: & non ultrà veniunt de terra Citiæorum: ducta eſt captiva.

MS. A. (*) ὍΡΑΜΑ (α) Ὀλολύζετε (β) Κιτιαίων,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 ומקויא עבדתון בין שוריא למי ברכתא עתיקתא ולא אסתכלתון בדעבדה ודי בראה
12 מלקדמין לא חזיתון: וקרי נביא דיי אלהים צבאות ביומא ההוא למבכי ולמספד
13 ולגוו ריש ולמיסר סקין: והא ביע וחדוה אמרין נקטול תורין ונכוס עאן ניכול בסר
14 ונשתי חמר ניכול ונשתי מדמנות לא נחי: אמר נביא באודני הויתי שמע כד אתגזר
דא מן קדם יי צבאות אם ישתבק חובא הדין לכון עד די תמותון מותא תנינא אמר יי
15 אלהים צבאות: כדנן אמר יי אלהים צבאות אתא איזיל לות פרנסא הדין לות שבנא
16 די ממנא על ביתא: ותימר ליה מה לך כא ומה לך כדין ארי אתקינית לך כא אתר
17 אתקין ברומא אתריה שוי בכיפא בית מדוריה: הא יי מטלטלך טלטול דגברא ותחפנך
18 בהתא: יעדי מנך ית מצנפתא ויקיפונך בעלי דבבך כשור מקף ויגלונך לארעא פתיות
ידיין תמן תמות ולתמן רתיכי יקרך יתיבון בקלן על דלא נטרתא יקר בית רבונך:
19 20 ואדחנך ממקומך ומשמושך ימגרנך: ויהי בעדנא ההיא וארבי לעבדי לאליקים בר
21 חלקיה: ואלבשניה כתונך והמינך אזרזניה ושולטנך אתן בידיה ויהי
22 לאב ליתבי ירושלם ולבית יהודה: ואתן מפתח בית מקדשא ושולטן בית דוד בידיה
23 ויפתח ולית דאחיד וייחוד ולית דפתח: ואמניניה אמרכל מהימן משמש באתר קים
24 ויהי לכורסי יקר לבית אבוהי: ויסתמכון עלוהי כל יקירי בית אבוהי בניא ובני בניא
25 מרברביא ועד דעדקיא מכהניא לבשי אפודא ועד בני לוי אחדי נבליא: בעדנא ההיא
אמר יי צבאות יעדי אמרכל מהימן די משמש באתר קים ויתקטיף ויפול ויתבטל מטל
נבואתא די עלוהי ארי במימרא דיי גזר כן:

כג

1 מטל כס דלוט לאשקאה ית צור אילילו נחתי ספיני ימא ארי אתבזיזו מחוזיהון מלמיתי:
מארעא כתאי אתו עליהון:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

11 Et lacus feciſtis inter muros aquæ piſcinæ veteris, & non reſpexiſtis ad factorem ejus, neq; creatorem ejus ab initio vidiſtis. 12 Et vocavit propheta Dñi exercituum in die illo ad planctum & ad luctum, & ad calvitium, & ad accingendum ſaccos. 13 Et ecce gaudium et lætitiam: dicunt, Occidamus boves, & jugulemus oves, comedamus carnes, et bibamus vinum, comedamus & bibamus, quia morituri ſumus, non vivemus. 14 Dixit Propheta, In aurib' meis auditum eſt, quando decretum eſt hoc à facie Dñi exercituū; Si dimittetur peccatum hoc vobis donec moriamini morte ſecunda, dicit Dñs exercituum. 15 Hæc dicit Dñs exercituū, Veni, & vade ad gubernatorem hunc, ad Sobnam, qui eſt præpoſitus domus. 16 Et dices ei, Quid tibi hic? aut quid tibi in iſto loco? quia præparâſti tibi hîc locum: præparans in excelſo locū ſuum, & ponens in petra domum habitaculi ſui. 17 Ecce Dominus tranſmigrare te faciet tranſmigratione viri, & operiet te confuſione. 18 Auferet à te tiarā, & circundabunt te inimici quaſi murū circundatū, & in captivitatē ducent te in locum latū manibus; ibi morieris: & ibi quadrigæ gloriæ tuæ convertentur in ignominiā, eò quòd non conſervâſti gloriā domus Domini tui. 19 Et expellā te de loco tuo, & de miniſterio tuo deponet te. 20 Et erit in tempore illo, & magnificabo ſervum meum Eliachim filiū Helchiæ. 21 Et induā illū tunica tua, & cingulo tuo accingam eum, & dominiū tuū dabo in manu ejus, et erit in patrē habitatoribus Hieruſalem, & domui Juda. 22 Et dabo clavem dom' ſanctuarii, & dominiū domus David in manu ejus; et aperiet, & non erit qui claudat; et claudet, & non erit qui aperiat. 23 Et conſtituam eum præpoſitū fidelem, miniſtrantē in loco firmiſſimo, & erit in ſolium gloriæ domui patris ſui. 24 Et innitentur ſup eum omnes nobiles domus patris ſui, filii et nepotes, à juvenibus uſque ad parvulos; à ſacerdotib' indutis Ephod, uſque ad filios Levi tenentes organa. 25 In die illo, dicit Dominus exercituū, Auferetur præpoſit' fidelis, qui miniſtrabat in loco firmiſſimo, et ſuccidetur, & cadet: & irritum erit onus prophetiæ quod eſt ſuper eum, quoniam in verbo Domini decretum eſt ita.

CAP. XXIII

1 ONus prophetiæ calicis maledictionis ad propinandum Tyro. Ululate deſcendentes in naves maris, quia direptæ ſunt provinciæ veſtræ ita ut eò aditus non pateat. De terra Cetim venerunt contra eos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܡܥܢܝܬܐ ܥܒܕܬܘܢ. ܒܝܬ ܫܘܪܐ ܠܫܘܪܐ ܕܡܝܐ ܕܒܪܟܬܐ ܥܬܝܩܬܐ. ܘܠܐ ܚܪܬܘܢ ܒܥܒܘܕܗ̇.
12 ܘܠܒܪܘܝܗ̇ ܡܢ ܩܕܝܡ ܠܐ ܚܙܝܬܘܢܝ. * ܘܩܪܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ̇
13 ܠܒܟܝܐ: ܘܠܡܪܩܕܐ ܘܠܡܩܪܚܘ. ܘܠܡܚܙܩ ܣܩܐ. * ܘܗܐ ܚܕܘܬܐ ܘܣܘܥܪܢܐ. ܢܟܣܬܐ
ܕܬܘܪܐ ܘܢܟܣܬܐ ܕܥܢܐ. ܘܡܐܟܘܠܬܐ ܕܒܣܪܐ ܘܡܫܬܝܐ ܕܚܡܪܐ. ܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ ܡܛܠ ܕܡܚܪ
14 ܢܡܘܬ. * ܘܐܬܓܠܝܬ ܒܐܕܢܝ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܕܐܡܪ. ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܟܘܢ ܚܛܗܐ ܗܢܐ ܥܕܡܐ
15 ܕܬܡܘܬܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܙܠ ܥܘܠ ܠܘܬ
16 ܣܟܢܐ. ܠܘܬ ܫܒܢܐ ܪܒ ܒܝܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܡܢܐ ܠܟ ܗܪܟܐ. ܘܡܢܐ ܐܝܬ ܠܟ ܗܪܟܐ:
17 ܕܢܩܪܬ ܠܟ ܩܒܪܐ ܗܪܟܐ. ܢܩܪ ܒܪܘܡܐ ܩܒܪܗ. ܘܨܪ ܒܟܐܦܐ ܡܫܟܢܗ. * ܗܐ ܡܪܝܐ ܡܫܕܐ
18 ܫܕܐ ܠܟ ܓܒܪܐ. ܘܡܛܥܝܐ ܡܛܥܐ ܠܟ. * ܢܩܦܟ ܩܘܦܐ ܐܝܟ ܟܘܪܐ ܠܐܪܥܐ ܪܘܝܚܬܐ. ܘܬܡܢ
19 ܕܐܝܕܝܐ. ܬܡܢ ܬܡܘܬ. ܘܬܡܢ ܢܗܘܝܢ ܡܪܟܒܬܐ ܕܫܘܒܚܟ ܨܥܪܐ ܠܒܝܬ ܡܪܟ. * ܘܐܥܒܪܟ ܡܢ ܩܝܡܟ.
20 ܘܐܣܚܦܟ ܡܢ ܬܫܡܫܬܟ. * ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ̇ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܩܪܐ ܠܥܒܕܝ ܠܐܠܝܩܝܡ ܒܪ
21 ܚܠܩܝܐ. * ܘܐܠܒܫܝܘܗܝ ܟܘܬܝܢܟ. ܘܐܣܪܝܘܗܝ ܐܣܪܟ. ܘܫܘܠܛܢܟ ܐܬܠ ܒܐܝܕܘܗܝ.
22 ܘܢܗܘܐ ܐܒܐ ܠܥܡܘܪܝ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܠܒܢܝ ܒܝܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܠ ܩܠܝܕܐ ܕܒܝܬ
23 ܕܘܝܕ ܥܠ ܟܬܦܗ. ܘܢܦܬܚ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܕܐܚܕ. ܘܢܐܚܘܕ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܕܦܬܚ. * ܘܐܩܒܥܝܘܗܝ
24 ܣܟܬܐ ܒܐܬܪܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܢܗܘܐ ܟܘܪܣܝܐ ܕܐܝܩܪܐ ܠܒܝܬ ܐܒܘܗܝ. * ܘܢܬܠܘܢ
ܒܗ ܟܠܗ ܐܝܩܪܐ ܕܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܡܝܩܪܐ ܘܡܫܒܚܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܐܢܐ ܙܥܘܪܐ. ܡܢ
25 ܡܐܢܐ ܕܙܡܪܐ ܘܥܕܡܐ ܠܡܐܢܐ ܕܟܢܪܐ. * ܒܝܘܡܐ ܗܘ̇. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܢܬܬܥܩܪ
ܣܟܬܐ ܕܩܒܝܥܐ ܒܐܬܪܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܬܬܚܒܛ ܘܬܦܠ. ܘܢܐܒܕ ܡܘܒܠܐ ܕܥܠܝܗ̇
ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ.

* ܦܣܘܩܐ * ܟܒ *

* ܡܫܩܠܐ ܕܨܘܪ *

1 * ܐܝܠܠܝ ܐܠܦܐ ܕܬܪܫܝܫ. ܡܛܠ ܕܐܬܒܙܙ
ܡܢ ܒܝܬܐ ܡܥܠܢܐ. ܘܡܢ ܐܪܥܐ ܕܟܬܝܡ ܐܬܓܠܝ ܠܗܘܢ.

11 * Et aquaductus feciſtis inter murum & aquas piſcinæ veteris; nullā habuiſtis rationem opificis ejus, & conditorē ejus ne quidem à longè 12 ſpectâſtis. Cúmque vocaverit Dñs Deus potentiſſimus eo die ad fletum, ad planctus, ad 13 laniatus, & ad cincturam ciliciorum; Ecce voluptatem & gaudium, mactationem boum, & mactationem pecudum, eſum carnium, & potationē vini: edamus dicentes & bibamus, 14 cras enim moriemur. Delatum eſt hoc ad aures Domini potentis, qui dixit; Nequaquam feretis crimen iſtud uſq; ad mortem, ait Do- 15 minus Deus potentiſſimus, Sic dicit Dñs potentiſſimus, Vade ad Sochanem iſtum, ad 16 Sebnam præfectum domûs, & dic ei; Quid hîc agis? & quid tibi eſt hîc, quòd tibi ſepulchrum hîc excideris? O excidens in excelſo ſepulchrū tuum, & deſignans in petra habi- 17 taculum tuum; Ecce Dominus abjiciendo abjiciet te heus vir, & obliviſcendo obliviſcetur 18 tui: Propulſabit te violenter ut impulſu ſphæræ in terram vaſtiſſimam: ibi morieris, ibique currus honoris tui erit ignominia do- 19 mûs heri tui. Deturbabo te ab honore tuo, & 20 abdicabo te dignitate tuâ: Et erit eo die dicit Dominus, ut vocem ſervum meum 21 Eliacim filium Helciæ, Induam eum tunicâ tua, baltheo tuo præcingam eum, tuámque poteſtatem tradam in manus ejus. Is erit pater civibus Jeruſalem & viris domûs 22 Judæ: Imponétq; claves domûs Davidis humero ſuo; & aperiet, nec erit qui claudat; 23 claudet, nec erit qui aperiat. Infigam eum ut paxillum in loco firmo, erítq; ſolium ho- 24 noris domui ſuæ paternæ. Et appendent ei totū honorem domûs honorandi & glorioſi patris ejus, omnéq; inſtrumentū parvum, ab inſtrumento muſico uſque ad inſtrumentum 25 citharæ. Die illâ, dicit Domin' potentiſſimus, avelletur paxillus iſte infixus in loco firmo, deponetur, & cadet; & peribit onus quod impoſitum erat ei: nam Dominus locutus eſt.

CAP. XXIII.

Onus Tyri.

1 ULulate naves Tharſis, qui ſpoliatus eſt in domo is qui *merces* afferebat, & de terra Chetim apparebat nobis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وصنعوا لهم ماء بين سورين داخل البركة الاولي * ولم ينظروا الي الذي صنعها منذ البدء *
12 13 ولم يعرفوا الرب خالقها * ودعا رب الجنود في ذلك اليوم بكاء وعويلا ونتفا ولبس مسوح * هولاء
صنعوا سرورا وبهجة * ذبحوا عجولا وذبحوا خرافا * حتي ياكلوا لحما ويشربوا خمرا * قايلين
14 ناكل ونشرب لانا غدا نموت * فهذه صارت مكشوفة في مسامع رب الجنود * لانه لا تترك
15 لكم هذه الخطية حتي تموتوا * هكذا يقول رب الجنود * امض الي العمارية الي شمنان الخازن
16 وقل له * ما لك هاهنا * وما لك هاهنا تكون * لانك نحت لك هاهنا قبرا * وصنعت لك في المغارة
17 المرتفعة جدا * وصنعت لك في الصخرة قبة * ها رب الجنود يخرج ويسوق رجلا * وينزع حلتك
18 وتاجك الممجد * ويلقيك الي كورة بعيدة غير مقاسة * وهناك تموت * ويضع مركبك الحسن
19 20 الي هوان * وبيت رييسك الي الوطي * وينزع من وكالتك ومن درجتك * ويكون في ذلك
21 اليوم ادعوا فتاي الياقيم ابن حلكيو * والبسه حلتك * واعطيه تاجك * وعز وكالتك
22 ادفعه في يديه * ويكون مثل اب للسكان باورشليم وللسكان يهوذا * واعطي مجد داود له *
23 فيروس ولا يكون مقاوم * واقيمه رييسا في موضع امين * ويكون لكرسي مجد لبيت ابيه *
24 * ويكون متوكلا عليه كل شريف في بيت ابيه * من الصغير والي الكبير * ويكونون
25 مستمسكين به * في ذلك اليوم * هكذا يقول رب الجنود * يتحرك الانسان الثابت في موضع
امين ويسقط * وينزع ويسقط المجد الذي عليه * لان الرب تكلم *

* الفصل الثالث والعشرون * * الوحي الرابع عشر *

* وهو الاصحاح الحادي عشر * * النبوة الي صور وملكها واهلها * وولولوا يا
1 سفن كرشيدونية * لانه هلك وليس ياتي بعد من ارض كيتيا اون * السبي اتي *

11 *Faciéntque ſibi aquam inter duos muros intra piſcinam priorem; nullam habentes, rationem ejus qui jamdudum fecerat eam, neque cognoſcentes Dominum creatorem illius.* 12 *Et proclamante Domino exercituum eo die fletum, ejulatum, depilationem, & induvium ciliciorum;* 13 *Hi lætitiam & gaudium celebrârunt, vitulos mactaverunt, & jugularunt agnos, ut ederent carnem, & biberent vinum, dicentes; Edamus & bibamus, cras enim morituri ſumus.* 14 *Revelatum id fuit in auribus Domini exercituum. Profectò nequaquam dimittetur vobis hoc peccatum, donec moriamini.* 15 *Sic dicit Dominus exercituum, Vade ad ædem, apud Semnen* 16 *theſaurarium, & dic ei; Quid rei tibi eſt hîc? & quid hîc agis, quòd excideris hîc tibi ſepulchrum, feceris tibi in edita ſpelunca monumentum, & in petra teſtudinem* fornicatam *feceris tibi?* 17 *Ecce Dominus exercituum egredietur & adducet virum, detrahétque ſtolam tuam & diadema tuum glorioſum.* 18 *Et ejiciet te in regionem remotiſſimam immenſam, ibique morieris: aurigam tuam pulchram contemptui exponet, & domum principis tui conculcationi.* 19 *Amovberis ab officio tuo & à dignitate tua.* 20 *Et fiet eo die ut vocem puerum meum Eliacimum filium Helcebiæ,* 21 *Et induam eum ſtolâ tuâ, dem illi diadema tuum, & auctoritatem officii tui tradam in manus ejus: eritque loco patris habitantibus in Jeruſalem & habitantibus in Juda:* 22 *Illi dabo gloriam Davidis, & imperabit nemine adverſante:* 23 *Statuam illum principem in loco tuto, eritque ſolium honoris domui ſuæ paternæ.* 24 *Ipſo freti erunt omnes nobiles domûs ejus paternæ à minimo ad maximum, eique innitentur.* 25 *In die illo, ſic dicit Dominus exercituum, Homo conſtitutus in loco tuto nutabit cadétque, amovebitur & decidet honor in quo eſt; quoniam Dominus locutus eſt.*

CAP. XXIII.

Revelatio decima quarta.

Textus undecimus.

1 PRophetia ad Tyrum, & regem, ac cives ejus. *Ejulate O naves Charſidonæ (i. Chalcedoniæ) quia periit, nec ventura eſt deinceps è terra Chitæ ſarcina, imò venit direptio.*

ישעיה : כג

2 דמו ישבי אי סחר צידון עבר ים מלאוך׃
3 ובמים רבים זרע שחר קציר יאור תבואתה ותהי סחר גוים׃
4 בושי צידון כי אמר ים מעוז הים לאמר לא חלתי ולא ילדתי ולא גדלתי בחורים רוממתי בתולות׃
5 כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צר׃
6 עברו תרשישה הילילו ישבי אי׃
7 הזאת לכם עליזה מימי קדם קדמתה יבלוה רגליה מרחוק לגור׃
8 מי יעץ זאת על צר המעטירה אשר סחריה שרים כנעניה נכבדי ארץ׃
9 יהוה צבאות יעצה לחלל גאון כל צבי להקל כל נכבדי ארץ׃
10 עברי ארצך כיאר בת תרשיש אין מזח עוד׃
11 ידו נטה על הים הרגיז ממלכות יהוה צוה אל כנען לשמד מעזניה׃
12 ויאמר לא תוסיפי עוד לעלוז המעשקה בתולת בת צידון כתים קומי עברי גם שם לא ינוח לך׃
13 הן ארץ כשדים זה העם לא היה אשור יסדה לציים הקימו בחיניו עררו ארמנותיה שמה למפלה׃
14 הילילו אניות תרשיש כי שדד מעזכן׃
15 והיה ביום ההוא ונשכחת צר שבעים שנה כימי מלך אחד מקץ שבעים שנה יהיה לצר כשירת הזונה׃
16 קחי כנור סבי עיר זונה נשכחה היטיבי נגן הרבי שיר למען תזכרי׃
17 והיה מקץ שבעים שנה יפקד יהוה את צר ושבה לאתננה וזנתה את כל ממלכות הארץ על פני האדמה׃
18 והיה סחרה ואתננה קדש ליהוה לא יאצר ולא יחסן כי לישבים לפני יהוה יהיה סחרה לאכל לשבעה ולמכסה עתיק׃

Versio VUL. LAT.

2 Tacete qui habitatis in inſula: negotiatores Sidonis transfretantes mare, repleverunt te. 3 In aquis multis ſemen Nili, meſſis fluminis fruges ejus: & facta eſt negotiatio gentium. 4 Erubeſce Sidon: ait enim mare, fortitudo maris, dicens; Non parturivi, & non peperi, & non enutrivi juvenes, nec ad incrementũ perduxi virgines. 5 Cùm auditum fuerit in Ægypto, dolebunt cùm audierint 6 de Tyro: Tranſite maria, ululate qui habitatis in inſula: 7 Numquid non veſtra hæc eſt, quæ gloriabatur à diebus priſtinis in antiquitate ſua? ducent eam pedes ſui longè ad pere- 8 grinandum. Quis cogitavit hoc ſuper Tyrum quondam coronatam, cuj' negotiatores principes, inſtitores ejus inclyti 9 terræ? Dominus exercituum cogitavit hoc, ut detraheret ſuperbiam omnis gloriæ, & ad ignominiam deduceret univer- 10 ſos inclytos terræ. Tranſi terram tuã quaſi flumen, filia maris, non eſt cingulum ultrà tibi. 11 Manum ſuam extendit ſuper mare, conturbavit regna: Dominus mandavit adverſùs Chanaan, ut contereret fortes ejus, 12 Et dixit; Non adjicies ultrà ut glorieris, calumniam ſuſtinens virgo filia Sidonis: in Cethim conſurgẽs transfreta, ibi quoq; 13 non erit requies tibi. Ecce terra Chaldæorum talis populus non fuit, Aſſur fundavit eam: in captivitatem traduxerunt robuſtos ejus, ſuffoderunt domos ejus, poſuerunt eam in 14 ruinam. Ululate naves maris, quia devaſtata eſt fortitudo ve- 15 ſtra. Et erit in die illa: In oblivione eris, O Tyre, ſeptuaginta annis, ſicut dies regis unius: poſt ſeptuaginta autem annos erit Tyro quaſi canticum me- 16 retricis. Sume citharam, circui civitatem, meretrix oblivioni tradita: benè cane, frequenta canticum, ut memoria 17 tui ſit. Et erit poſt ſeptuaginta annos: Viſitabit Dominus Tyrum: & reducet eam ad mercedes ſuas: & rurſum fornicabitur cum univerſis regnis terræ ſuper faciem terræ. 18 Et erunt negotiationes ejus, & mercedes ejus ſanctificatæ Domino: non condentur, neque reponentur: quia his, qui habitaverint coram Domino, erit negotiatio ejus, ut manducent in ſaturitatem, & veſtiantur uſque ad vetuſtatem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

2 Τίνι ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ, μετάβολοι (γ) Φοινίκης, διαπερῶντες τὴν θάλασσαν 3 Ἐν ὕδατι πολλῷ, σπέρμα μεταβόλων; ὡς ἀμητοῦ εἰσφερομένου, οἱ μετάβολοι τῶν ἐθνῶν. 4 Αἰσχύνθητι Σιδών, εἶπεν ἡ θάλασσα· ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς θαλάσσης εἶπεν, Οὐκ ὤδινον, οὐδὲ ἔτεκον, οὐδὲ ἐξέθρεψα νεανίσκους, οὐδὲ ὕψωσα παρθένους. 5 Ὅταν δὲ ἀκουστὸν γένηται (δ) Αἰγύπτῳ, λήψεται αὐτοὺς ὀδύνη περὶ Τύρου. 6 Ἀπέλθατε εἰς Καρχηδόνα, (ε) ὀλολύξατε 7 οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ. Οὐχ αὕτη (ζ) ἦν ὑμῶν ἡ ὕβρις ἀπ' ἀρχῆς, πρινὴ παραδοθῆναι αὐτήν; 8 Τίς ταῦτα ἐβούλευσεν ἐπὶ Τύρον; μὴ ἥσσων ἐστὶν, ἢ οὐκ ἰσχύει; οἱ ἔμποροι αὐτῆς ἔνδοξοι ἄρχοντες τῆς γῆς. 9 Κύριος Σαβαὼθ ἐβουλεύσατο παραλῦσαι (η) πᾶσαν τὴν ὕβριν τῶν ἐνδόξων, καὶ ἀτιμάσαι πᾶν ἔνδοξον ἐπὶ 10 τῆς γῆς. Ἐργάζου τὴν γῆν σου, καὶ γὰρ 11 πλοῖα οὐκέτι (ʺ) ἔρχεται ἐκ Καρχηδόνος. Ἡ δὲ χείρ σου οὐκέτι ἰσχύει κατὰ θάλασσαν, ἡ παροξύνουσα βασιλεῖς. Κύριος Σαβαὼθ ἐνετείλατο περὶ Χαναὰν ἀπολέσαι αὐτῆς 12 τὴν ἰσχύν. Καὶ ἐροῦσιν, (θ) Οὐκέτι οὐ μὴ προστεθῆτε τοῦ ὑβρίζειν καὶ ἀδικεῖν τὴν θυγατέρα (ι) Σιδῶνος. Καὶ ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς (κ) Κιτιεῖς, οὐδὲ ἐκεῖ (λ) ἀνάπαυσις 13 ἔσται σοι. Καὶ εἰς γῆν Χαλδαίων, καὶ αὕτη ἠρήμωται ἀπὸ τῶν (ʺ) Ἀσσυρίων, ὅτι ὁ τοῖ- 14 χος αὐτῆς πέπτωκεν. (μ) Ὀλολύξατε πλοῖα Καρχηδόνος, ὅτι (ν) ἀπόλωλε τὸ 15 ὀχύρωμα ὑμῶν. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καταλειφθήσεται Τύρος ἔτη ἑβδομήκοντα, ὡς χρόνος βασιλέως, ὡς χρόνος ἀνθρώπου. Καὶ ἔσται μετὰ ἑβδομήκοντα 16 ἔτη, ἔσται Τύρος ὡς ᾆσμα πόρνης. Λάβε κιθάραν, ῥέμβευσον πόλις πόρνη ἐπιλελησμένη, καλῶς κιθάρισον, πολλὰ ᾆσον, 17 ἵνα σου (ξ) μνεία γένηται. Καὶ ἔσται (ο) μετὰ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπισκοπὴν ποιήσει ὁ Θεὸς Τύρου, καὶ πάλιν ἀποκατασταθήσεται εἰς τὸ ἀρχαῖον, καὶ ἔσται ἐμπόριον πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς (π) οἰκουμένης ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς. 18 Καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἅγιον (ʹ) κυρίῳ· οὐκ αὐτοῖς συναχθήσεται, ἀλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου, πᾶσα ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἐμπλησθῆναι, (ρ) καὶ εἰς Συμβολὴν μνημόσυνον ἔναντι κυρίου.

2 Cui ſimiles facti ſunt habitantes in inſula, negotiatores Phœniciæ, tranſmittentes mare 3 In aqua multa, ſemen negotiatorum? quaſi meſſis inferatur, negotiatores gentium. 4 Erubeſce Sidon, dixit mare: fortitudo autem maris dixit; Non parturivi, neque peperi, neque enutrivi juvenes, neque exaltavi virgines. 5 Quando autem auditum fuerit Ægypto; capiet eos dolor pro Tyro. 6 Abite in Carthaginem, ululate, qui habitatis in inſula hac. 7 Nõne hæc erat ſuperbia veſtra à principio, priuſquàm ipſa (a) traderetur? 8 Quis hæc decrevit ſuper Tyrum? Nunquid imbecillior eſt, aut non valet? Mercatores ejus glorioſi, principes terræ. 9 Dominus Sabaoth decrevit diſſolvere univerſam ſuperbiam glorioſorum, & inhonorare omne glorioſum ſuper terram. 10 Operare terram tuam: etenim naves non ultrà veniunt de Carthagine: 11 Manus autem tua non ultrà valet per mare, irritans reges. Dominus Sabaoth mandavit de Chanaan, perdere ejus fortitudinem. 12 Et dicent; Non ultrà adjicietis, contumelioſi eſſe, & afficere injuriis filiam Sidonis. Quòd ſi abieris ad Citiæos; neque ibi requies erit tibi: 13 Et in terram Chaldæorum; & hæc deſolata eſt ab (b) Aſſyriis: quoniam murus ejus corruit. 14 Ululate naves Carthaginis; quoniam periit munitio veſtra. 15 Et erit in die illa, derelinquetur Tyrus annos ſeptuaginta, ſicut tempora regis, ſicut tempus hominis. Et erit poſt ſeptuaginta annos, erit Tyrus quaſi canticum meretricis. 16 Sume citharam, vagare civitas meretrix oblivioni tradita: bene citharizza, multùm cane, ut tuî memoria ſit. 17 Et erit poſt ſeptuaginta annos, viſitationem faciet Deus Tyri: & rurſus reſtituetur in antiquum: & erit emporium omnibus regnis orbis ſuper faciem terræ: 18 Et erit ejus negotiatio, & merces ſanctum Domino: non ipſis congregabitur, ſed habitantibus ante Dominum: omnis negotiatio ejus, edere, & bibere, & implere, (c) & in Symbolam, memoriale coram Domino.

MS.A. (γ) Φινίκης, (δ) ἐν Αἰγύπτῳ, (ε) ὀλολύζετε οἱ ἐνοικοῦντες (ζ) ὑμῶν ἦν ἡ ὕβρις ἡ ἀπ' ἀρχῆς, (η) τὴν ὕβριν (ʺ) ἔρχονται (θ) Οὐκέτι μὴ προσθῆτε (ι) Σιών. (κ) Κητιεὶμ, (λ) Σοι ἀνάπαυσις ἔσται. (ʺ) Ἀσσυρίων, οὐδὲ ἐκεῖ σοι ἀνάπαυσις ἔσται, ὅτι ὁ τοῖχος αὐτῆς (μ) Ὀλολύζετε (ν) ἀπώλετο (ξ) ἡ μνεία (ο) μετὰ ἑβδομήκοντα (π) οἰκουμένης. Καὶ ἔσται αὐτῆς (ʹ) τῷ κυρίῳ· (ρ) εἰς Συμβολήν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 אתברו יתבי ניסא תגרי צידון דהוו עדן בימא מלוך׃ דהות מספקא סחורא לעממין
3 סגיאין דבחצד כנישת נהרא עללתה והות סחורא לעממיא׃ בהיתו צידונאי ארי
4 אמר מערבאה די יתיב בתקוף ימא למימר לוי לא מרעית לא אעדיתי ולא רביתי
5 עולמין פנקית בתולן׃ כמא די שמעו למחתא דלקו מצראי זעו כד שמעו צוראי׃
6 גלו למדינת ימא אילילו יתבי ניסא׃ ההדא לכון תקיפתא צור מיומי קדם
7 מלקדמין הוו מיתן לה תקרובתא מארע רחיקא כדו לאתותבא הא גליא׃ מן
8 מליך דא על צור דהות מסלכא מלכין די תגרהא רברבין שלטונהא יקירי ארעא׃
9 יי צבאות מלכה לאפסא יקר כל חדותא לאקלא כל יקירי ארעא׃ גלא
10 מארעיך כמי נהרא ערוקי למדינת ימא לית תקוף עוד׃ גבורתיה מרממא על ימא
11 לאזעא מלכותא יי פקיד על כנענאה לשיצאה תוקפהא׃ ואמר לא תוספון עוד
12 למתקף דהויתון אנסין לעמא די בצידון לכתים קומו גלו אף לתמן לא יהי
13 לכון ניח׃ הא ארעא כסדאי דין עמא כד לא הוה אתוראה שכללה לנגון
14 אקימו חוותהא פגרו ברניתהא שויוהא לדמחמרא׃ אילילו נחתי ספיני ימא ארי
15 אתבזיזו מחוזי תוקפכון׃ ויהי בעדנא ההיא ותתרחיק צור שבעין שנין כיומי
16 מלכא חד מסוף שבעין שנין יהי לצור כתושבחת נפקת ברא׃ אתחלף יקריך
אטלטל למדינא קרתא די הות כנפקת ברא אתרחקת הפוכי כנריך לאבלא וזמריך
17 לאליא מאיב יעול דכרניך׃ ויהי מסוף שבעין שנין יעול דכרנה דצור קדם יי
18 ותתוב לאתרה ותהי מספקא סחורה לכל מלכות עממיא די על אפי ארעא׃ ויהי
סחורתה ואגרה קודשא קדם יי לא יתאצר ולא יתגנז ארי לדמשמשין קדם יי יהי
אגרה למיכל למסבע ולבסו דיקר׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

2 Contriti ſunt habitatores inſulæ, negotiatores Sidon, qui tranſibant mare, repleverunt te. 3 Quæ erat ſufficiens negotiationi multis populis: cujus proventus erat in meſſe congregationis fluminis, & facta eſt negotiatio populorum. 4 Confuſi ſunt Sidonii, quia dixit Occidentalis qui habitat in fortitudine maris, dicens: Utinam non infirmarer, nec conciperem, nec nutrirem juvenes, nec deliciis affluere facerem virgines. 5 Sicut audierunt plagam qua percuſſi ſunt Ægyptii, tremuerunt quando audierunt Tyrii. 6 Migraverunt in provinciã maris. Ululate habitatores inſulæ. 7 Nunquid hæc eſt vobis Tyrus fortiſſima à dieb' antiquis, cui ab antiquo afferebant *munus* à terra longinqua? Ecce nunc migravit ut longè habitaret. 8 Quis dedit hoc conſilium contra Tyrum quæ erat conſiliatrix? cuj' negotiatores erant principes, & dominatores ej' inclyti terræ. 9 Dñs exercituũ dedit hoc conſilium, ut violaret gloriam univerſæ lætitiæ, ut in ignominiã deduceret omnes glorioſos terræ. 10 Migra de terra tua quaſi aquæ fluminis; fuge in provinciã maris, non eſt ultrà fortitudo. 11 Potentia ejus elevata eſt ſup mare ad commovenda regna. Dñs mandavit adverſ' *Canaanæũ*, ut diſperderet fortes ej'. 12 Et dixit, Non addetis ultrà roborari, qui vim inferebatis populo qui eſt in Sidon. In Cethim cõſurgite, tranſmigrate: ibi quoq; non erit vobis requies. 13 Ecce terra Chaldæorũ, iſte popul' aliquando non erat. Aſſyri' fundavit eã in inſulas: ſtatuerũt ſpeculas ej', diſſipaverũt palatia ej', poſuerũt eam in acervos lapidũ. 14 Ululate deſcendentes in naves maris, quoniã *devaſtatæ ſunt provinciæ* fortitudinis veſtræ. 15 Et erit in tempore illo, et oblivioni tradetur Tyrus ſeptuaginta annis, ſicut dies regis uni': & in fine ſeptuaginta annorũ erit Tyro quaſi canticũ meretricis. 16 Mutata eſt gloria tua: migra in aliam provinciam, civitas quæ eras quaſi meretrix oblivioni tradita es: converte citharam tuam in luctũ, & muſicã tuã in lamentationẽ; fortaſſe erit memoria tui. 17 Et erit in fine ſeptuaginta annorũ, ingredietur memoria Tyri coram Dño; & revertetur in locũ ſuũ: & erit ſufficiens negotiatio ej' omnib' regnis populorũ quæ ſunt ſup *faciem terræ*. 18 Et erunt negotiatio ejus, & merces ej' ſanctificatæ corã Dño; non theſaurizabuntur nec recondentur; quia his qui miniſtrant corã Dño, erit merces ej', ut comedant & ſaturentur, & operiantur veſtimentis gloriæ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

2 Sile habitator inſulæ, mercator Sidonis qui ſulcas mare, 3 Tu cujus merces ſunt in aquis multis: *nam* proventus ſeminis mercatoris erit meſſis fluvii, cedet in lucrum gentibus. 4 Erubeſce Sidon, quia dixit mare & fortitudo maris, Non parturivi, neque peperi, neque educavi adoleſcentes, neque virgines evexi. 5 Cùm id auditum fuerit ab Ægyptiis, dolores partus corripient eos, ut cùm audietur à Tyriis. 6 Tranſite ad Tharſis, ululate habitatores inſulæ. 7 Hæccine eſt apud vos illa munita quæ eſt ab antiquis diebus? ante ipſam ibunt pedes ejus, ut habitet in *regione* remota. 8 Quis tale conſilium cepit contra Tyrum illam coronatam, cujus mercatores erant principes, cujus negotiatores honoratiſſimi terræ? 9 Dominus potentiſſimus decrevit hoc, ad abolendam gloriam omnis potentiæ, & ignominiâ afficiendos omnes honoratiſſimos terræ. 10 Remea in terram tuam ceu flumen filia Tharſis, non eſt ampliùs qui te expellat. 11 Manum ſuam extulit ſuper mare, & irritavit regna: Domin' mandavit contra Chanaan ut perderet robuſtiores ejus; 12 Et dixit, Ne pergas ampliùs ſuperbire virgo oppreſſa filia Sidonis: Surge, tranſi in Chetim: nec ibi requiem tibi dabit. 13 En terrâ Chaldæorum (id eſt populus quem Aſſyrius nonne redegit in ventum?) ſtatuite ergo exploratores, explorate palatia ejus, & 14 redigite eam in ruinâ. 15 Ululate naves Tharſis quia direptus eſt faſtus veſter. Erit autem eo die, ut oblivioni tradatur Tyrus ſeptuaginta annis, juxta dies unius regis; & poſt annos ſeptuaginta canant Tyro cantilenã meretricis. 16 Sume citharã, & circumi civitatem, O meretrix oblivioni tradita, pulſa jucundè, cantum multiplica, ut memoria tui renovetur. 17 Erit enim poſt annos ſeptuaginta ut reviſat Dñs Tyrũ, & reſtituat eam ad mercaturã ſuam, & fornicetur in omnib' regnis quæ extant ſuper faciẽ terræ. 18 Tandem verò negotiatio ejus & quæſt' ej' conſecrabuntur Dño: non reponentur in theſauro, neq; recõdentur, ſed habitantib' corã Dño erit merx ejus, ad comedendũ, ad ſaturandũ ſe, & ad operiendum ſenes ſuos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 *بماذا تكون شبيها ايها الساكن في الجزيرين * تجار فينيقية العابرون البحر في ماء كثير *
3 نسل التجار تجار الامم مثل قبضة من حزمة حصاد * افتضحي يا صيدا قال البحر وقوة
4 البحر قائلا لم أطلق ولم الد ولم أربي شبانا * ولم أرفع عذارى * واذ يصير مسموعا في
5 مصر * يأخذهم الوجع من أجل صور * امضوا الى كرسيذونيه * ولولوا ايها السكان في هذه
6 الجزيرين * أليس عظمتكم كانت منذ البدو من قبل ان تسلم * من نواحيها تهاجر على
7 8 صور وهل هي دنية * أو لا تقدر تجارها المشرفون رؤساء الارض * رب الجيوش رأي ان يحل كل
9 كبرياء المسرفين * ويهين كل شرف على الارض * اعملي أرضك * لأن ليس يأتي بعد سفن
10 من كرسيذونيه * ويدك لا تقوى على البحر ايضا * التي أجزعت ملوكا * رب الجيوش امر من
11 أجل كنعان ان يهلك قوتها * ويقولون لا تعودوا ان تعظموا وتظلموا ابنة صهيون *
12 وان ذهبت الى كيتيم فليس تكون لك هناك راحة * لأن حائطها سقط * [MS. Ox. ولكن هذه ارض
13 الكلدانيين * هذا الشعب الذي أتاك ليس مثل الموصلي الذي لا يقدر عليك * ويذري
ترابك في الريح * ويصيروا قصورك خرابا * ولا شعبه المفتشون الذين فتشوا قصورك] * ولولي يا
14 سفن كرسيذونيه * لأن حصنكم هلك * ويكون في ذلك اليوم تترك صور سبعين سنة * مثل
15 زمن ملك * مثل زمن انسان * ويكون بعد سبعين سنة تصير صور مثل تسبيح زانية *
16 خذي قيثارا وترددي ايتها المدينة الزانية المنسية * فيسري حسنا * أنشدي كثيرا *
17 ليكون لك ذكرا * ويكون بعد سبعين سنة يصنع الله تعهد صور * ويعيدها ثانية
18 الى الاول * وتصير متجرا لكل مملكات المسكونة على وجه الارض * ويكون تجارها واجرها
قدسا للرب * وليس تجمع لهم لكن للسكان امام الرب في أيروسليم كل تجارها * ليأكلوا
ويسروا ويتملوا * أعوضا ذكرا امام الرب *

2 *Cui rei comparaberis O habitator inſulæ? Mercatores Phœniciæ trajicientes mare per aquas multas,* 3 *Semen mercatorum, mercatores gentium, ſunt ſimiles pugillo è manipulo meſſis excerpto.* 4 *Pudore ſuffunditor O Saida, inquit mare: & fortitudo maris, Nequaquam parturivi, inquit, neque peperi, neque educavi juvenes, neque elevavi virgines.* 5 *Id cùm auditum fuerit in Ægypto, corripiet eos dolor propter Tyrum.* 6 *Ite Charſedoniam, ejulate O incolæ hujus inſulæ.* 7 *Nónne faſtus veſter erat ab initio, antequam traditus eſſet?* 8 *Quis talia conſultavit adverſùs Tyrum? num vilis eſt? an verò impotentes ſunt mercatores ejus nobiliſſimi, principes terræ?* 9 *Dominus exercituum arbitratus eſt diſſolvendam eſſe totam nobilium arrogantiam, omnémque faſtum qui ſuper terram eſt, deprimendum.* 10 *Cole terram tuam, quia non ſunt deinceps adventuræ naves è Charſedonia:* 11 *Nec poteſtatem habebit ampliùs ſuper mare manus illa tua quæ reges territabat. Dominus exercituum præcepit de perdenda fortitudine Chanaan;* 12 *Ita ut dicant, Ne ſuperbiatis deinceps, & opprimatis filiam Sionis: etiamſi te contuleris ad Cetim, non erit illic tibi requies, quia murus ejus corruit.* 13 [MS.Ox. *Sed iſta terra Chaldæorum, iſte populus qui ad te venit, non eſt ſicut Aſſyrius qui tibi non prævaluit: ſed pulverem tuum in ventum diſperget: & erunt arces tuæ in deſolationem: neque populus ejus, exploratores qui explorabunt palatia tua.*] 14 *Ejulate O naves Charſedoniæ, quia periit munitio veſtra.* 15 *Erit autem illo die ut deſtituatur Tyrus annis ſeptuaginta, ut tempore alicujus regis, ut ætate alicujus hominis: tum erit ut exactis ſeptuaginta annis, fiat Tyrus ſicut carmen meretricis:* 16 *Sume citharam, & deambula urbs ſcortatrix & oblivioni tradita, citharam benè pulſa, carmina multa canito, ut memoria tua reviviſcat.* 17 *Exactis verò ſeptuaginta annis, recordabitur Deus Tyri, & denuò reſtituet eam in priſtinum ſtatum, fietque emporium omnibus regnis quæ ſunt ſuper faciem orbis terrarum:* 18 *Et tam merces quàm quæſtus ejus erunt ſacra Domino: nequaquam pro ipſis cogentur, ſed pro habitantibus coram Domino in Jeruſalem erunt omnes merces ejus, ut edant, bibant, & ſaturentur; ad exemplar & memoriam coram Domino.*

ישעיה: כד

CAP. XXIV. כד

,ejus *faciem depravabit* &:eam *defrugans* &,terram *evacuans* Dominus Ecce
1 הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ וְעִוָּה פָנֶיהָ
: sacerdos sic , populus sicut erit Et .ejus habitatores faciet dispergere &
2 וְהֵפִיץ יֹשְׁבֶיהָ׃ וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן
, emens sicut : ejus *hera* sic , ancilla sicut : ejus dominus sic ,servus sicut
כַּעֶבֶד כַּאדֹנָיו כַּשִּׁפְחָה כַּגְּבִרְתָּהּ כַּקּוֹנֶה
sic , fœnerator ut : mutuum accipiens sic,mutuans sicut : vendens sic
כַּמּוֹכֵר כַּמַּלְוֶה כַּלֹּוֶה כַּנֹּשֶׁה כַּאֲשֶׁר
: diripietur diripiendo & ,terra evacuabitur Evacuando.*eo ab ferens* fœnus
3 נֹשֶׁא בוֹ׃ הִבּוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ וְהִבּוֹז תִּבּוֹז
; terra *defluxit* , *Luxit* .hoc verbum est locutus Dominus quia
4 כִּי יְהוָה דִּבֶּר אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ אָבְלָה נָבְלָה הָאָרֶץ
.terræ populi *elatio* sunt infirmati : orbis *decidit* , est *infirmata*
אֻמְלְלָה נָבְלָה תֵּבֵל אֻמְלָלוּ מְרוֹם עַם־הָאָרֶץ׃
,leges sunt transgressi quia : *suis incolis sub hypocrisi est usa* terra Et
5 וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ כִּי־עָבְרוּ תוֹרֹת
perjurium Ideo *seculi* fœdus dissipaverunt ,*statutum* mutaverunt
6 חָלְפוּ חֹק הֵפֵרוּ בְּרִית עוֹלָם׃ עַל־כֵּן אָלָה
sunt combusti Ideo .ea in habitantes sunt desolati & :terram *comedit*
אָכְלָה אֶרֶץ וַיֶּאְשְׁמוּ יֹשְׁבֵי בָהּ עַל־כֵּן חָרוּ
, *mustum Luxit .pusillum hominis remanebit* & , terræ habitatores
7 יֹשְׁבֵי אֶרֶץ וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ מִזְעָר׃ אָבַל תִּירוֹשׁ
Cessavit .corde læti omnes ingemuerunt :vitis est *infirmata*
8 אֻמְלְלָה־גָפֶן נֶאֶנְחוּ כָּל־שִׂמְחֵי־לֵב׃ שָׁבַת
gaudium *desiit* ,exultantium sonitus *cessavit* , tympanorum gaudium
מְשׂוֹשׂ תֻּפִּים חָדַל שְׁאוֹן עַלִּיזִים שָׁבַת מְשׂוֹשׂ
.illam bibentibus sechar erit amara :vinum bibent non *cantico In* .citharæ
9 כִּנּוֹר׃ בַּשִּׁיר לֹא יִשְׁתּוּ־יָיִן יֵמַר שֵׁכָר לְשֹׁתָיו׃
Clamor *introeundo ab* domus omnis est clausa : *inanitatis* civitas est Attrita
10 נִשְׁבְּרָה קִרְיַת־תֹהוּ סֻגַּר כָּל־בַּיִת מִבּוֹא׃
[illegible]
11 צְוָחָה עַל־הַיַּיִן בַּחוּצוֹת עָרְבָה כָּל־שִׂמְחָה גָּלָה מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ׃
[illegible]
12 נִשְׁאַר בָּעִיר שַׁמָּה וּשְׁאִיָּה יֻכַּת־שָׁעַר׃
[illegible]
13 כִּי כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הָעַמִּים כְּנֹקֶף זַיִת כְּעוֹלֵלֹת אִם־כָּלָה בָצִיר׃
[illegible]
14 הֵמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יָרֹנּוּ בִּגְאוֹן יְהוָה צָהֲלוּ מִיָּם׃
[illegible]
15 עַל־כֵּן בָּאֻרִים כַּבְּדוּ יְהוָה בְּאִיֵּי הַיָּם שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
[illegible]
16 מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וָאֹמַר רָזִי־לִי רָזִי־לִי אוֹי לִי בֹּגְדִים בָּגָדוּ וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ׃
[illegible]
17 פַּחַד וָפַחַת וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ׃
[illegible]
18 וְהָיָה הַנָּס מִקּוֹל הַפַּחַד יִפֹּל אֶל־הַפַּחַת וְהָעוֹלֶה מִתּוֹךְ הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי־אֲרֻבּוֹת מִמָּרוֹם נִפְתָּחוּ וַיִּרְעֲשׁוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃

Verſio VUL. LAT.

CAP. XXIV.

1 ECce Domin' diſſipabit terram, & nudabit eam, & affliget faciem ejus, & diſperget 2 habitatores ejus. Et erit ſicut populus, ſic ſacerdos: & ſicut ſervus, ſic dominus ejus: ſicut ancilla, ſic domina ejus: ſicut emens, ſic ille qui vendit: ſicut fœnerator, ſic is qui mutuũ accipit: ſicut qui repetit, ſic qui 3 debet. Diſſipatione diſſipabitur terra, & direptione prædabitur. Dominus enim locu-4 tus eſt verbum hoc. Luxit, & defluxit terra, & infirmata eſt: defluxit orbis, infirmata eſt al-5 titudo populi terræ. Et terra infecta eſt ab habitatoribus ſuis: quia tranſgreſſi ſunt leges, mutaverunt jus, diſſipaverunt fœdus ſempiternum. 6 Propter hoc maledictio vorabit terram, & peccabunt habitatores ejus: ideóque inſanient cultores ejus, & relinquen-7 tur homines pauci. Luxit vindemia, infirmata eſt vitis, ingemuerunt omnes qui lætabantur 8 corde. Ceſſavit gaudium tympanorum, quievit ſonitus lætantium, conticuit dulcedo ci-9 tharæ. Cum cantico non bibent vinum: amara erit potio 10 bibentib' illã. Attrita eſt civitas vanitatis, clauſa eſt omnis 11 dom' nullo introeunte. Clamor erit ſuper vino in plateis: deſerta eſt omnis lætitia: tranſla-12 tum eſt gaudium terræ. Relicta eſt in urbe ſolitudo, & ca-13 lamitas opprimet portas. Quia hæc erũt in medio terræ, in medio populorum: quomodò ſi paucæ olivæ, quæ remanſerunt, excutiantur ex olea; & racemi, 14 cùm fuerit finita vindemia. Hi levabunt vocem ſuam, atque laudabunt: cùm glorificatus fuerit Domin', hinnient de ma-15 ri. Propter hoc in doctrinis glorificate Dominum; in inſulis maris nomen Domini Dei 16 Iſrael. A finibus terræ laudes audivimus, gloriam juſti. Et dixi; Secretum meum mihi, ſecretum meum mihi, væ mihi: prævaricantes prævaricati ſũt, & prævaricatione tranſgreſſo-17 rum prævaricati ſunt. Formido, & fovea, & laqueus ſuper 18 te, qui habitator eſt terræ. Et erit: Qui fugerit à voce formidinis, cadet in foveam: & qui ſe explicaverit de fovea, tenebitur laqueo: quia cataractæ de excelſis apertæ ſunt, & concutientur fundamenta terræ.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. κδ'.

1 Ἰδὲ κύριος καταφθείρει τὴν οἰκουμένην, καὶ ἐρημώσει αὐτήν, καὶ ἀνακαλύψει τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ διασπερεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν 2 αὐτῇ. Καὶ ἔσαι ὁ λαὸς ὡς (α) ἱερεύς, καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος, καὶ ἡ θεράπαινα ὡς ἡ κυρία· ἔσαι ὁ ἀγοράζων ὡς ὁ πωλῶν, (*) ὁ δανείζων ὡς ὁ δανειζόμενος, καὶ ὁ ὀφείλων 3 ὡς ᾧ ὀφείλει. Φθορᾷ φθαρήσεται ἡ γῆ, καὶ προνομῇ προνομευθήσεται ἡ γῆ· τὸ γὰρ στόμα 4 κυρίου ἐλάλησε ταῦτα. Ἐπένθησεν ἡ γῆ, καὶ ἐφθάρη ἡ οἰκουμένη, (β) ἐπένθησαν οἱ 5 ὑψηλοὶ τῆς γῆς. (γ) Ἡ δὲ ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν, διότι (δ) παρήλθοσαν τὸν νόμον, καὶ ἤλλαξαν τὰ (ε) προστάγ-6 ματα διαθήκην αἰώνιον. Διὰ τοῦτο ἀρὰ ἔδεται τὴν γῆν, ὅτι ἡμάρτοσαν οἱ κατοικοῦντες αὐτήν· διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ γῇ, καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρω-7 ποι ὀλίγοι. Πενθήσει οἶνος, πενθήσει ἄμπελος, στενάξουσι πάντες οἱ εὐφραινόμενοι 8 τὴν ψυχήν. Πέπαυται εὐφροσύνη τυμπάνων, 9 *πέπαυται αὐθάδεια, καὶ πλοῦτος ἀσεβῶν, πέπαυται φωνὴ κιθάρας. Ἠσχύνθησαν, οὐκ ἔπιον οἶνον, πικρὸν ἐγένετο τὸ σίκερα 10 τοῖς πίνουσιν. (ζ) Ἠρημώθη πᾶσα πόλις, 11 κλείσει οἰκίαν τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. Ὀλολύζετε περὶ τοῦ οἴνου πανταχῇ, πέπαυται πᾶσα εὐφροσύνη τῆς (η) γῆς, ἀπῆλθεν πᾶσα εὐφρο-12 σύνη τῆς γῆς. Καὶ καταλειφθήσονται πόλεις ἔρημοι, καὶ οἶκοι ἐγκαταλελειμμένοι ἀπο-13 λοῦνται. Ταῦτα πάντα (θ) ἔσονται ἐν τῇ γῇ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν. ὃν τρόπον ἐάν τις καλαμήσηται ἐλαίαν, οὕτως καλαμήσονται αὐτούς· καὶ ἐὰν παύσηται ὁ τρυγητός, 14 Οὗτοι (ι) βοῇ φωνήσουσιν. οἱ δὲ καταλειφθέντες ἐπὶ τῆς γῆς εὐφρανθήσονται ἅμα τῇ δόξῃ κυρίου, ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θα-15 λάσσης. Διὰ τοῦτο ἡ δόξα κυρίου ἐν ταῖς νήσοις ἔσαι τῆς θαλάσσης, τὸ ὄνομα κυρίου 16 ἔνδοξον ἔσαι. Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν πτερύγων τῆς γῆς τέρατα ἠκούσαμεν, ἐλπὶς τῷ εὐσεβεῖ. καὶ ἐροῦσι, Οὐαὶ τοῖς 17 ἀθετοῦσιν, οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον. Φόβος καὶ βόθυνος καὶ παγὶς ἐφ' ὑμᾶς τοὺς ἐνοι-18 κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἔσαι ὁ φεύγων τὸν φόβον, ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον· (κ) καὶ ὁ ἐκβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου, ἁλώσεται ὑπὸ τῆς παγίδος· ὅτι θυρίδες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (λ) ἀνεῴχθησαν, καὶ σεισθήσεται τὰ θεμέλια τῆς γῆς.

MS.A. (α) ὁ ἱερεύς, (*) καὶ ὁ (β) καὶ ἐπένθησαν (γ) Ἡ δὲ γῆ ἠνόμησεν (δ) παρέβησαν (ε) προστάγματα κυρίου διαθήκην (ζ) *Ἠρημώθη (η) γῆς. Καὶ καταλειφθήσονται (θ) ἔσαι (ι) φωνῇ βοήσονται. (κ) ὁ δὲ (λ) ἠνεῴχθησαν,

CAP. XXIV.

ECce Dominus diſperdit orbem 1 terræ, & deſolabit eum, & revelabit faciem ejus, & (a) diſſeminabit inhabitantes in eo: Et erit 2 populus, ſicut Sacerdos; & puer, ſicut dominus; & ancilla, ſicut domina: erit emens, ſicut vendens; fœnerator, ſicut qui mutuum accipit; & qui debet, ſicut cui debet. Diſſipatione diſſipabitur terra: & 3 direptione diripietur terra. Os enim Domini loquutum eſt hæc. Luxit 4 terra, & corruptus eſt orbis: luxerunt excelſi terræ: Ipſa verò 5 impiè egit propter habitatores ſuos: quia prævaricati ſunt legem, & mutaverunt præcepta, teſtamentum æternum. Propter hoc 6 maledictio devorabit terram; quia peccaverunt habitatores ejus. Ideò pauperes erunt habitatores terræ, & derelinquentur homines pauci. Lugebit vinum, lugebit vitis, ge- 7 ment omnes lætantes animo: Ceſſa- 8 vit lætitia tympanorum, (b) ceſſavit arrogantia, & opulentia impiorum: ceſſavit vox citharæ: Confuſi ſunt, non biberunt vinum: 9 amara facta eſt ſicera bibentibus: Deſolata eſt univerſa civitas: 10 claudet domum ad non ingrediendum. (c) Ululate pro vino ubi- 11 que: ceſſavit omnis lætitia (d) terræ: abiit omnis lætitia terræ. Et derelinquentur civitates deſo- 12 latæ: & domus derelictæ peribunt. Hæc omnia erunt in terra 13 in medio gentium. Quomodò ſi quis excutiat olivam; ſic excutient eos; &, ſi quieſcat vindemia; Iſti clamore vociferabuntur. Qui 14 autem relicti fuerint ſuper terram, lætabuntur ſimul cum gloria Domini: (e) conturbabitur aqua maris. Propterea gloria Domini 15 in inſulis erit maris: nomen Domini glorioſum erit. Domine De- 16 us Iſrael, ab alis terræ (f) portenta audivimus: ſpes (g) pio. Et dicent; Væ (h) prævaricatoribus, qui prævaricantur legem: Timor, 17 & fovea, & laqueus ſuper vos, qui habitatis terram. Et erit qui 18 fugerit timorem, incidet in foveam: & qui exierit de fovea, capietur à laqueo. Quia feneſtræ de (i) cœlo apertæ ſunt: & concutientur fundamenta terræ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כד

1 הא יי מבזי ארעא ומסר לה לסנאה [illegible]
[illegible] 2
[illegible] 3
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible] 7
[illegible] 8
[illegible] 9
[illegible] 10
[illegible] 11
[illegible] 12
[illegible] 13
[illegible] 14
[illegible] 15
[illegible] 16
[illegible] 17
[illegible] 18

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XXIV.

ECce Dominus diſſipabit terram, & tradet eam inimico; & cooperiet 1 confuſione faciem principum ejus, eò quod tranſgreſſi ſunt legem: & diſperget habitantes in ea. Et erit laicus ſicut ſacerdos, ſervus ſicut dominus 2 ejus, ancilla ſicut domina ejus; emens ſicut qui vendit; mutuans, ſicut ille qui mutuò accipit; debitor ſicut creditor. Diſſipatione diſſipabitur terra, 3 & conculcatione conculcabitur, quia Dominus locutus eſt verbum hoc. Luxit & deſolata eſt terra: deſertus eſt, in ſolitudinem redactus eſt orbis: 4 defecit fortitudo populi terræ. Terra autem peccavit ſub habitatoribus 5 ſuis. quia tranſgreſſi ſunt Legẽ, & ceſſare fecerunt ſolemnitates; mutaverunt pactum quod à ſeculo eſt. Ideò propter juramentum mendacii deſerta eſt 6 terra, & deſolati ſunt omnes habitantes in ea: propterea conſumpti ſunt habitatores terræ, & relinquentur quaſi pauci homines. Luxerunt omnes 7 qui bibebant vinum, quia attritæ ſunt vites: ingemuerunt omnes qui lætabantur corde. Ceſſavit gaudium tympanorum, prohibitus eſt tumultus 8 fortium; ceſſavit gaudium citharæ. Cum inſtrumentis muſicis non bibent 9 vinum: amara eſt ſicera bibentibus eam. Attrita eſt civitas eorum & de- 10 ſerta eſt: clauſæ ſunt omnes domus nullo introeunte. Clamant ſuper vino 11 in viis; conſummata eſt omnis lætitia; tranſlatum eſt gaudium à terra. Re- 12 licta eſt in urbe ſolitudo, & tumultus in diſſipatione portarum. Quia nunc 13 relinquentur ſoli juſti in medio terræ, & in medio regnorum, ſicut olivæ quæ remanent poſt excuſſionem olivarum, & ſicut racemi poſt vindemiam. Hi levabunt vocem ſuam, & laudabunt *verbum* Domini: exultabunt ſicut 14 exultaverunt ſuper magnalia quæ facta ſunt eis in mari. Ideò cùm venerit 15 lumen juſtis, glorificabunt coram Dño: in inſulis maris, confitebuntur & benedicent nomini Domini Dei Iſrael. De domo ſanctuarii, unde futurum 16 eſt ut egrediatur gaudium omnibus habitatoribus terræ, laudes audivimus juſtorum. Dixit Propheta, Secretum, præmium juſtorum monſtratum eſt mihi: ſecretum, vindicta impiorum revelata eſt mihi. Væ eis qui vim faciunt, quia vim patientur; & direptoribus, quia ecce diripientur. Timor & 17 fovea, & rete ſuper te habitator terræ. Et erit qui fugerit à facie timoris, 18 cadet in foveam: & qui aſcenderit de medio foveæ, comprehendetur in rete; quia magnalia in cœlo facta ſunt, & commota ſunt fundamenta terræ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 10 [illegible]
11 [illegible]
12 13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 18 [illegible]
[illegible]
[illegible]

CAP. XXIV.

ECce Dominus vaſtaturus eſt terram & diſ- 1 cerpturus eam, deſtructurus ſuperficiem ejus, & incolas ejus diſperſurus. Eritq; popul' par 2 ſacerdoti, & ſervus par dño ſuo, & ancilla par dñæ ſuæ, poſſeſſor par vendenti, mutuò accipiens par mutuò danti, par creditori is qui debitor ejus eſt. Planè vaſtabitur terra, & 3 planè diripietur; quia Dñs pronuntiavit hanc ſententiã. Ejulabit et in luctu verſabitur terra, 4 ejulabit, ſedebit, et lugebit orbis, ejulabit celſitudo terræ, Et terra ſimilis fiet habitatoribus 5 ſuis. Quia tranſgreſſi ſunt legem, immutaverunt mandatum, & violaverunt pactum ſempiternum; Propterea in luctu verſabitur ter- 6 ra, & condemnabuntur omnes habitatores ejus: propterea interficientur omnes habitatores terræ, & reliqui fient mortales perpauci. Verſabitur in luctu frumentum, ejulabunt vi- 7 tes, gement omnes læti animo. Ceſſabunt gau- 8 dium, & tympana, ſilebit vox exultationis, ceſſabunt gaudium & citharæ. Cum cantico 9 non bibent vinũ, amareſcet ſicera bibentibus eam. Prædâ exhaurietur civitas & clauden- 10 tur omnia cellaria. Querela erit ſuper vino 11 in plateis, ceſſabit omne gaudiũ, et deſinet exultatio terræ. Remanebit in civitate vaſtitas, 12 & afflictio diſcindet portas ejus. Sic contin- 13 get in medio terræ inter gentes, perinde ac *in* excuſſione oleæ, & racematione cùm abſoluta fuerit vindemia. Hi vocẽ ſuam efferent, & 14 laudabunt majeſtatẽ Dñi, & hinnient è mari. Idcircò laude celebrate Dñm, & in inſulis 15 maris nomen Dñi Dei Iſraelis. Ab extre- 16 mitatibus terræ cantica audivimus, fortitudinem juſti dicentis, Secretũ meum eſt, meum eſt ſecretum. Hei mihi; ſceleſti deliquerunt, perfidi perfidiã cõmiſerunt. Pavor, & fovea, 17 & laqueus imminent tibi O habitator terræ: Et quicunque fugerit à voce pavoris, incidet 18 in foveam; & quicunque emerſerit è fovea, laqueo capietur: nam cataractæ ex alto aperientur, & concutientur fundamenta terræ.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والعشرون *

1 2 * ها الرب يفسد المسكونة كلها * ويخربها ويكشف وجهها * ويبدد السكان فيها * ويكون
الشعب مثل الكاهن * والعبد مثل السيد * والعبدة مثل السيدة * ويكون المشتري مثل
3 البايع * والمقرض مثل المقترض * والغريم كالذي له عليه الدين * الارض تفسد فسادا *
4 الارض تنهب انتهابا * لان فم الرب تكلم بهذا * حزنت مرتفعوا الارض * والارض اثمت لاجل
5 6 سكانها * من اجل انهم تعدوا ناموس الرب * وبدلوا الاوامر العهد الابدي * من اجل هذا
اللعنة تاكل الارض * لان سكانها اخطاء * لاجل هذا السكان في الارض يصيرون فقراء * ويبقى
7 8 اناس قليلون * يحزن الخمر * تحزن الكرمة * تنهد جميع فرحي النفس * انكف فرح
9 الطبول * انكف تعاظم وغنى المنافقين * انكف صوت القيثار * حزنوا ولم يشربوا خمرا *
10 11 صار المسكر مرا للشاربين * خربت كل مدينة * يغلق البيت ليلا يدخلوا * ولولوا من
12 اجل الخمر بكل موضع * انكف كل سرور الارض * وبقيت البلاد خرابا * والبيوت المتروكة
13 يهلكون * كل هذه تكون في الارض في وسط الامم * وعلى نحو ما يقطع واحد زيتونه *
14 هكذا يقطعونهم * واذا فرغ القطاف * هم بصوت يصرخون * والذين يتركون على الارض
15 يفرحون معا بمجد الرب * يضطرب ماء البحر * لاجل هذا مجد الرب يكون في جزاير البحر *
16 اسم الرب يكون ممجدا * ايها الرب اله اسرائيل من اجنحة الارض سمعنا ايات * الرجاء
17 لحسن العبادة * ويقولون * الويل للعصاة الذين يعصون الناموس * خوف وحفر وشرك عليكم
18 ايها السكان في الارض * ويكون الهارب يسقط تحت الخوف في الحفر * والخارج من الحفر
يهلك من الفخ * لان كوا انفتحت من السماء * ويتزلزل اساسات الارض *

CAP. XXIV.

ECce Dominus conſumpturus eſt or- 1 bem univerſum, deſtructurus eum, & detecturus faciem ejus, & habitantes in eo diſperſurus. Eritque populus ſicut 2 ſacerdos, & ſervus ſicut dominus, & ancilla ſicut domina; eritque emptor ſicut venditor, mutuò dans ſicut mutuò accipiens, & creditor ſicut is qui debito eſt illi obſtrictus. Terra penitùs con- 3 ſumenda eſt, terra penitùs eſt diripienda; quoniam os Domini hæc effatum eſt. Contriſtati ſunt ſublimiores terræ, 4 & terra deliquit propter habitatores ſuos. Quia prætergreſſi ſunt legem 5 Domini, & immutaverunt præcepta, nempe fœdus ſempiternum; Icirco 6 maledictio devorabit terram. Quoniam habitatores ejus peccaverunt, icirco habitantes in terra pauperes evadent, & remanebunt homines perpauci. Mœ- 7 rebit vinum, mœrebit vinea, ſuſpirabunt omnes hilares animo. Ceſſabit 8 gaudium tympanorum, ceſſabit faſtus & opulentia impiorum, ceſſabit ſonitus citharæ. Contriſtabuntur, nec bibent 9 vinum, & potus inebrians amarus fiet bibentibus. Deſtruentur omnes urbes, 10 claudetur domus ne ingrediantur. Ulu- 11 labunt ubique propter vini penuriam, ceſſabit omne terræ gaudium. Regio 12 manebit deſolata, & domus derelictæ peribunt. Hæc omnia erunt in terra in 13 medio populorum: & quemadmodum amputat aliquis oleam, ſic amputabunt eos. Cùm autem abſoluta fuerit vindemia, Iſti clamorem edent; & qui 14 reliqui manſerint ſuper terram, ſimul gaudebunt in gloria Domini: agitabitur aqua maris, Icirco erit gloria 15 Domini in inſulis maris, nomen Domini erit glorioſum. O Domine Deus Iſ- 16 raelis, ab oris terræ audivimus portenta; ſpes decet ſanè pietatis virum: & dicent, Væ rebellibus qui rebellant contra legem. Formido, & fovea, & la- 17 queus ſuper vos O habitantes in terra: Fiéque ut fugiens, cadat formidine 18 preſſus in foveam; & emergens è fovea, laqueo pereat: quoniam feneſtræ de cœlo aperientur, & commovebuntur fundamenta terræ:

, terra se dissipavit dissipando , terra se confregit Confringendo
19 רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ
, ebrius sicut terra se movebit Movendo .terra se excussit nutando
20 מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ׃ נוֹעַ תָּנוּעַ אֶרֶץ כַּשִּׁכּוֹר
, ejus prævaricatio eam super erit gravis & : tugurium sicut vacillabit &
וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְּלוּנָה וְכָבַד עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ
, illa die in erit Et surgere adjiciet non & , corruet &
21 וְנָפְלָה וְלֹא־תֹסִיף קוּם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
super & , excelso in excelsi exercitum super DOMINUS visitabit
יִפְקֹד יְהוָֹה עַל־צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל־
vinctis collectione colligentur Et humo super humi reges
22 מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל־הָאֲדָמָה׃ וְאֻסְּפוּ אֲסֵפָה אַסִּיר
dierum multitudine à & : clausura in claudentur & , lacum in
עַל־בּוֹר וְסֻגְּרוּ עַל־מַסְגֵּר וּמֵרֹב יָמִים
quia : sol afficietur pudore & , luna erubescet Et .visitabuntur
23 יִפָּקֵדוּ׃ וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי־
, Jerusalaim in & , Sijon monte in exercituum DOMINUS regnavit
מָלַךְ יְהוָֹה צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם
.gloria suis senibus coram &
וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד׃

CAP. XXV. כה

; tuo nomini confitebor , te exaltabo , tu meus Deus DOMINE
1 יְהוָֹה אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ
.firmitas veritas , longe à consilia : mirabile fecisti quoniam
כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן׃
: ruinam in munitam urbem , tumulum in civitate de posuisti Quia
2 כִּי שַׂמְתָּ מֵעִיר לַגָּל קִרְיָה בְצוּרָה לְמַפֵּלָה
.reædificabitur non seculum in , civitate à alienorum palatium
אַרְמוֹן זָרִים מֵעִיר לְעוֹלָם לֹא יִבָּנֶה׃
formidabilium gentium civitas : fortis populus te glorificabunt Ideò
3 עַל־כֵּן יְכַבְּדוּךָ עַם־עָז קִרְיַת גּוֹיִם עָרִיצִים
egeno fortitudo , tenui fortitudo fuisti Quia .te timebunt
4 יִירָאוּךָ׃ כִּי־הָיִיתָ מָעוֹז לַדָּל מָעוֹז לָאֶבְיוֹן
spiritus nam : æstu ab umbraculum , inundatione ab protectio : ei angustia in
בַּצַּר־לוֹ מַחְסֶה מִזֶּרֶם צֵל מֵחֹרֶב כִּי רוּחַ
sonitum , siccitate in æstus Sicut .parietis inundatio sicut , formidabilium
5 עָרִיצִים כְּזֶרֶם קִיר׃ כְּחֹרֶב בְּצָיוֹן שְׁאוֹן
formidabilium propago , nubis umbra in æstus : humiliabis alienorum
זָרִים תַּכְנִיעַ חֹרֶב בְּצֵל עָב זְמִיר עָרִיצִים
populis omnibus exercituum DOMINUS faciet Et .humiliabitur
6 יַעֲנֶה׃ וְעָשָׂה יְהוָֹה צְבָאוֹת לְכָל־הָעַמִּים
pinguium , fecium convivium , pinguium convivium , hoc monte in
בָּהָר הַזֶּה מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים שְׁמָנִים
facies hoc monte in sorbebit Et .colatarum fecium , medullatorum
7 מְמֻחָיִם שְׁמָרִים מְזֻקָּקִים׃ וּבִלַּע בָּהָר הַזֶּה פְּנֵי־
obtectum velamen & , populos omnes super operti operimenti
הַלּוֹט הַלּוֹט עַל־כָּל־הָעַמִּים וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה
delebit & , sempiternum in mortem Absorbuit .gentes omnes super
8 עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃ בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה
: faciebus omnibus desuper lachrymam DOMINUS dominus
אֲדֹנָי יְהוִֹה דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים
quia , terra universa desuper auferet sui populi opprobrium &
וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי
noster Deus Ecce , illa die in dicet Et .est locutus DOMINUS
9 יְהוָֹה דִּבֵּר׃ וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ
expectavimus DOMINUS Iste .nos servabit & , eum expectavimus : iste
זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָֹה קִוִּינוּ
.ejus salute in lætabimur & , exultabimus , eum
לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

19 Confractione confringetur terra, contritione conteretur terra, commotione commovebitur terra, 20 Agitatione agitabitur terra ſicut ebrius, & auferetur quaſi tabernaculum uni noctis: & gravabit eam iniquitas ſua, & corruet, & non 21 adjiciet ut reſurgat. Et erit: In die illa viſitabit Dominus ſuper militiam cœli in excelſo; & ſuper reges terræ, qui 22 ſunt ſuper terram. Et congregabuntur in congregatione unius faſcis in lacum, et claudentur ibi in carcere: & poſt mul-23 tos dies viſitabuntur. Et erubeſcet luna, & confundetur Sol, cùm regnaverit Dominus exercituum in monte Sion, et in Jeruſalem, & in conſpectu ſenum ſuorum fuerit glorificatus.

CAP. XXV.

1 Domine, Deus meus es tu, exaltabo te, & confitebor nomini tuo: quoniam feciſti mirabilia, cogitationes antiquas 2 fideles. Amen. Quia poſuiſti civitatem in tumulum, urbem fortem in ruinam, domum alienorum: ut non ſit civitas, & in ſempiternum non ædifice-3 tur. Super hoc laudabit te populus fortis, civitas gentium 4 robuſtarum timebit te. Quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione ſua: ſpes à turbine, umbraculum ab æſtu: ſpiritus enim robuſtorũ quaſi turbo impellens 5 parietem. Sicut æſtus in ſiti, tumultum alienorum humiliabis: & quaſi calore ſub nube torrente, propaginem fortium 6 marceſcere facies. Et faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ. 7 Et præcipitabit in monte iſto faciem vinculi colligati ſuper omnes populos, & telam quam orditus eſt ſuper omnes natio-8 nes. Præcipitabit mortem in ſempiternum: & auferet Dominus Deus lachrymam ab omni facie, & opprobrium populi ſui auferet de univerſa terra: quia Dominus locutus 9 eſt. Et dicet in die illa; Ecce Deus noſter iſte, expectavimus eum, & ſalvabit nos: iſte Dominus, ſuſtinuimus eum, exultabimus, & lætabimur in ſalutari ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

19 Ταραχῇ ταραχθήσεται ἡ γῆ, καὶ ἀπορίᾳ 20 ἀπορηθήσεται ἡ γῆ. Ἔκλινεν (μ) ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ· κατίσχυσε γὰρ ἐπ' αὐτῆς ἡ ἀνομία, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ μὴ δύνηται 21 ἀναστῆναι. Καὶ ἐπάξει ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον τοῦ οὐρανοῦ τὴν χεῖρα, καὶ ἐπὶ τοὺς βασι-22 λεῖς τῆς γῆς. Καὶ συνάξουσι (ν) συναγωγὴν αὐτῆς εἰς δεσμωτήριον, καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα· διὰ πολλῶν γενεῶν ἐπισκοπὴ 23 ἔσται αὐτῶν. Καὶ τακήσεται ἡ πλίνθος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος· ὅτι βασιλεύσει κύριος (ξ) ἐν Σιὼν, καὶ ἐξ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐνώπιον τῶν πρεσβυτέρων δοξασθήσεται.

19 *Turbatione turbabitur terra, & egeſtate egebit terra.* 20 *(k) Declinavit, ſicut ebrius, & plenus crapulæ. Et concutietur, quaſi pomorum cuſtodia, terra: invaluit enim ſuper eam iniquitas: & cadet, & non poterit reſurgere.* 21 *Et inducet Dominus ſuper ornatum cœli manum, & ſuper reges terræ.* 22 *Et congregabunt congregationem ejus in carcerem, & claudent in munitionem: per multas generationes viſitatio erit eorum.* 23 *Et liquefiet later, & cadet (l) murus. Quoniam regnabit (m) Dominus è Sion, & de Hieruſalem: & in conſpectu ſeniorum glorificabitur.*

MS.A. (μ) καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ, ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν, καὶ πεσεῖται καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι. κατίσχυσεν γὰρ ἐπ' αὐτῆς ἡ ἀνομία. Καὶ ἐπάξει ὁ Θεὸς (ν) καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα καὶ εἰς δεσμωτήριον· διὰ πολλῶν (ξ) ἐν Σιὼν, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ,

ΚΕΦ. κε'.

1 †(*) Κύριε ὁ Θεὸς δοξάσω σε, †ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου, ὅτι ἐποίησας θαυμαστὰ πράγματα, †βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινήν. (α) γένοιτο. 2 †Ὅτι ἔθηκας πόλεις εἰς χῶμα, †πόλεις ὀχυρὰς (β) τοῦ μὴ πεσεῖν αὐτῶν τὰ θεμέλια, †τῶν ἀσεβῶν πόλις εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ οἰκοδομηθῇ. 3 †Διὰ τοῦτο εὐλογήσει σε ὁ λαὸς ὁ πτωχὸς, †καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμένων 4 εὐλογήσουσί σε. †Ἐγένου γὰρ πάσῃ πόλει ταπεινῇ βοηθὸς, †καὶ τοῖς ἀθυμήσασι δι' ἔνδειαν σκέπη, †ἀπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν ῥύσῃ αὐτούς· †σκέπη διψώντων, καὶ πνεῦμα 5 ἀνθρώπων ἀδικουμένων (γ). †Ὡς ἄνθρωποι ὀλιγόψυχοι διψῶντες ἐν Σιὼν, †ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν, οἷς ἡμᾶς παρέδω-6 κας. †Καὶ ποιήσει κύριος σαβαὼθ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν· †ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο πίονται 7 εὐφροσύνην, πίονται οἶνον. †Χρίσονται μύρον ἐν τῷ ὄρει τούτῳ· †παράδος ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν· †ἡ γὰρ βουλὴ αὕτη ἐπὶ 8 πάντα τὰ ἔθνη. †Κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας, †καὶ πάλιν ἀφεῖλε (δ) κύριος ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου· †τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ ἀφεῖλεν ἀπὸ πάσης τῆς 9 γῆς, †τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε. †Καὶ ἐροῦσι (ε) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, †Ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐφ' ᾧ ἠλπίζομεν, (ζ) καὶ σώσει ἡμᾶς. οὗτος κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ, †καὶ ἠγαλλιώμεθα καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν.

CAP. XXV.

1 *Domine Deus, glorificabo te, laudabo nomen tuum, quoniam feciſti admirabiles res, conſilium antiquum verum. Fiat.* 2 *Quia poſuiſti civitates in tumulum, civitates munitas, (a)ut non caderent fundamenta earum: impiorum (b) civitas in æternum non ædificabitur.* 3 *Propterea benedicet tibi populus pauper: & civitates hominum injuriam ſuſtinentium (c) benedicent tibi.* 4 *Fuiſti enim omni civitati humili auxiliator, et triſtibus propter inopiam protectio: ab hominibus peſſimis liberabis eos: umbraculum ſitientium, & ſpiritus hominum iniquitatem ſuſtinentium,* 5 *Quaſi homines puſillanimes ſitientes in Sion ab hominibus impiis, quibus nos (d)tradidiſti.* 6 *Et faciet Dominus Sabaoth omnibus gentibus: ſuper montem (e) iſtum bibent lætitiam, bibent vinum:* 7 *Ungentur unguento in monte iſto. (f) Trade hæc omnia gentibus. Conſilium enim hoc ſuper omnes gentes.* 8 *Devorabit mors prævalens: & rurſum abſtulit Dominus Deus omnem lachrymam ab omni facie: opprobrium populi abſtulit ab omni terra. Os enim Domini loquutum eſt.* 9 *Et dicent die illâ; Ecce Deus noſter, in quo ſperabamus, & ſalvabit nos. Iſte Dominus: ſuſtinuimus eum: & exultavimus, & lætati ſumus in ſalute noſtra.*

MS.A. (*) ᾨΔΗ'. Κύριε ὁ Θεός μου (α) γένοιτο κύριε. (β) τοῦ πεσεῖν (γ) εὐλογήσουσίν σε. Ὡς (δ) ὁ Θεὸς (ε) ἐν τῇ ἡμέρᾳ (ζ) καὶ ἠγαλλιώμεθα καὶ εὐφράνθημεν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν. Ὅτι ἀνάπαυσιν δώσει

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 מִזַע תְּזוּעַ אַרְעָא מִנָד תְּנוּד אַרְעָא פְּרוֹק תִּתְפְּרֵק אַרְעָא׃ אִשְׁתְּדָאָה תִשְׁתְּדֵי אַרְעָא
20 כְּרַוְיָא וּתְהֵי אָזְלָא וְאָתְיָא כְּעַרְזְלָא וְיִתְקְפוּן עֲלַהּ חוֹבָהָא וְתִפּוֹל וְלָא תוֹסֵיף לְמֵקָם׃
21 וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יַסְעַר יְיָ עַל חֵילְוָתָא תוּקְפָא דְיָתְבִין בְּתוּקְפָא וְעַל מַלְכֵי בְנֵי אֱנָשָׁא
22 דְדָיְרִין עַל אַרְעָא׃ וְיִתְכַּנְשׁוּנוּן מִכְנַשׁ לְבֵית אֲסִירֵי וְיִתְעַנְנוּן לְבֵית עֲנָנָה וּמִסְּגֵי יוֹמִין
23 יֵעוּל דָּכְרָנֵיהוֹן׃ וְיִבְהֲתוּן דְּפָלְחִין לְסִיהֲרָא וְיִתְכַּנְעוּן דְּסָגְדִין לְשִׁמְשָׁא אֲרֵי תִתְגְּלֵי
גְבוּרְתָּא דַיְיָ צְבָאוֹת בְּטוּרָא דְצִיּוֹן וּבִירוּשְׁלֶם וְקֳדָם סָבֵי עַמֵּיהּ בִּיקָר׃

כה

1 יְיָ אֱלָהִי אַתְּ אֲרוֹמְמִנָךְ אוֹדֵי שְׁמָךְ אֲרֵי עֲבַדְתָּא פְּרִישָׁן מִלְכִין דַּאֲמַרְתָּא לְאַיְתָאָה
2 מִלְקַדְמִין בְּכֵן אַיְתֵיתָא וְקַיֵּמְתָּא׃ אֲרֵי שַׁוֵּיתָא קִרְוֵי פַצְחִין לְגַלִּין כְּרַךְ תַּקִּיף לְדַמְחַמְרָא
3 בֵּית דַּחֲלַת עַמְמַיָּא בְּקַרְתָּא יְרוּשְׁלֶם לְעָלַם לָא יִתְבְּנֵי׃ עַל כֵּן יְיַקְרוּן קֳדָמָךְ עַם תַּקִּיף
4 קִרְיַת עַמְמִין חֲסִינִין יִדְחֲלוּן מִן קֳדָמָךְ׃ אֲרֵי הֲוֵיתָא תְּקוֹף לְמִסְכֵּן סְעִיד לַחֲשִׁיךְ בְּעִדָּן
עָקָא כְּמָא דְמִטַּטְּרָן מִן קֳדָם זַרְמִית כְּטַלַּל מִשָּׁרָב כֵּן מִלֵּי רַשִּׁיעַיָּא לְצַדִּיקַיָּא כְּזַרְמִית
5 דְּשָׁקְפָא בְכוֹתָל׃ כְּשָׁרָב בְּאַרְעָא צַחְיָא אַתְרָגוֹשַׁת תַּקִּיפִין תְּמָאִיךְ כְּטַלַּל כֵּיף מִקַר
6 בְּאַרְעָא מְשַׁלְהֲיָא כֵּן נְיָח רוּחָא לְצַדִּיקַיָּא כַּד יִמָּאֲכוּן רַשִּׁיעַיָּא׃ וְיַעְבֵּיד יְיָ צְבָאוֹת לְכָל
עַמְמַיָּא בְּטוּרָא הָדֵין שֵׁרוּ וּזְמַנָא מְדַמַּן דְּהִיא דִּיקָר וּתְהֵי לְהוֹן לְקָלָן מָחָן חֵילָא מָחָן דְּלָא
7 יִשְׁתֵּיזְבוּן מִנְּהוֹן מָחָן דִּיסוּפוּן בְּהוֹן׃ וְיִסְתַּלְעֲמוּן בְּטוּרָא הָדֵין אַפֵּי רַבָּא דְּרַב עַל כָּל
8 עַמְמַיָּא וְאַפֵּי מַלְכָּא דְשַׁלִּיט עַל כָּל מַלְכְּוָתָא׃ יִתְנַשׁוּן מוֹתָא לְעָלְמִין וְיִמְחֵי יְיָ אֱלֹהִים
דִּמְעֲתָא מֵעַל כָּל אַפַּיָּא וְחִסּוּדֵי עַמֵּיהּ יַעְדֵּי מֵעַל כָּל אַרְעָא אֲרֵי בְמֵימְרָא דַיְיָ גְּזֵיר כֵּן׃
9 וְיֵימַר בְּעִדָּנָא הַהִיא הָא אֱלָהָנָא דֵין דִּי סַבַּרְנָא לֵיהּ וְיִפְרְקִנַּנָא דֵּין יְיָ דַּהֲוֵינָא מְסַבְּרִין
לְמֵימְרֵיהּ נָבוּעַ וְנֶחְדֵּי בְּפוּרְקָנֵיהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

19 Commotione commovebitur terra, agitatione agitabitur terra; diſſolutione diſſolvetur terra. 20 Suffoſſione ſuffodietur terra ſicut ebrius, & erit inſtabilis quaſi lectulus unius noctis: & roborabuntur in ea peccata ejus, & cadet, & non adjiciet ut reſurgat. 21 Et erit in tempore illo; viſitabit Dñs ſuper *exercitus* fortitudinis *ſedentes* in fortitudine: & ſuper reges filiorum hominum qui morantur in terra. 22 Et congregabuntur congregatione in domum vinctorum, & detinebuntur in domo carceris, & poſt multos dies veniet memoria eorum. 23 Et confundentur qui colunt Lunam, & erubeſcent qui adorant Solem; quia revelabitur potentia Dñi exercituum in monte Sion, & in Hieruſalem, & coram ſenibus populi ſui in gloria.

CAP. XXV.

1 Domine Deus meus es tu, exaltabo te, confitebor nomini tuo, quia feciſti mirabilia: conſilia quæ dixiſti ab antiquo ut adduceres, ecce adduxiſti, & confirmâſti. 2 Quia poſuiſti urbes munitas in acervos, civitatem fortem in ruinam; domum deorum populorum in civitate Hieruſalem: in ſempiternum non ædificabitur. 3 Propterea glorificabunt coram te populus fortis, civitas populorum robuſtorum timebunt te. 4 Quia fuiſti fortitudo pauperi, auxilium inopi in tempore tribulationis: ſicut proteguntur à facie turbinis, *ut* umbraculo ab æſtu, ſic ſunt verba impiorum juſtis, quaſi turbo impellens parietem. 5 Sicut æſtus in terra ſitiente, tumultum robuſtorum humiliabis: quaſi umbra petræ *refrigerii* in terra arida, ſic erit requies ſpatioſa juſtis, quando humiliabuntur impii. 6 Et faciet Dñs exercituum omnibus populis in monte iſto prandium & convivium, & putabunt quòd ſit in gloriam, & erit eis in ignominiam, & in plagas *fortes, plagas* ex quibus non liberabuntur, & in quibus deficient. 7 Et præcipitabuntur in monte iſto facies principis qui eſt ſuper omnes populos, & facies regis qui dominatur ſuper omnia regna. 8 Oblivioni tradent mortem in æternum: & delebit Dñs Deus lachrymam ab omni facie, & opprobrium populi ſui auferet ab univerſa terra, quia in verbo Domini decretum eſt ita. 9 Et dicent in tempore illo, Ecce Deus noſter, iſte in quem ſperabamus, & ſalvabit nos: iſte eſt Dñs in cujus verbo ſperabamus, exultabimus & lætabimur in ſalutari ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]

19 Horrendè contremiſcet terra, graviter agitabitur terra, atrociter nutabit terra, 20 Vacillans vacillabit terra ſicut ebrius, & evagabitur ſicut tugurium; ingraveſcet ſuper eam ſcelus ejus, & cadet, nec ampliùs reſurget. 21 Eodem illo die viſitabit Dñs exercitus excelſi in excelſo, & reges terræ in terra. 22 Et cogent concilium adverſùs vinctum in fovea, & cogitabunt de carceribus detento, & poſt multos dies ſalvabuntur. 23 Denique erubeſcet luna, & pudefiet ſol, eò quòd Dñs potentiſſim⁹ regnabit in monte Sion & in Jeruſalem, & coram Sanctis ſuis gloriabitur.

CAP. XXV.

1 Domine, Deus meus es, te exaltabo & confitebor nomini tuo, quòd rem admirandam & conſilium fidele jampridem feceris, Amen: 2 Quòd civitatem redegeris in acervũ, & civitatem munitam in ruinã: *quòd* phanũ exterorum perpetuũ ex *hac* civitate ſit ædificandũ. 3 Hac de cauſa te celebrabunt populi multi, & civitas populorum fortiũ te venerabuntur: 4 Quòd fueris protector pauperis, & adjutor inopis in tribulatione ſua, protectio ab imbre, & umbra ab æſtu. Spiritus enim *hominis* arrogantis ſimilis eſt imbri contra parietem, & 5 ſimilis umbræ in æſtu. Superbia exterorum humiliabitur, ut æſtus umbrâ nubium: propago arrogantium humiliabitur. 6 Et faciet Dñs potens inter omnes populos in monte iſto conviviũ pingue, conviviũ inquam reſervatũ & pingue Vivificatoris noſtri cœleſtis ac fortiſſimi. 7 Et abſorbebitur etiam in hoc monte princeps qui dominabitur in omnes gentes, & victima quæ immolata fuerit pro cunctis gentibus. 8 Et abſorbebitur mors cum victoria in ſempiternũ: amovebit quoque Dñs Deus fortis lachrymã ab omnib⁹ faciebus, & opprobrium populi ſui amovebit ab univerſa terra: nam Dñs locutus eſt. 9 Et dices eo die, Hic eſt Domin⁹ Deus noſter quem expectabamus, liberabit nos: hic eſt Dominus Deus noſter quem expectabamus, exultabimus & lætabimur de ſalute ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* تضطرب الارض اضطرابا * وتحير الارض حيرة * مالت الارض * فتزلزل مثل منطرة الفاكهة * 19 20
مثل السكران الثمل * وتسقط ولا تستطيع ان تقوم * لان الاثم قوي عليها * ويكون في ذلك 21
اليوم يجلب الله على زينة السماء اليد * وعلى ملوك الارض * فيجمعون ويحبسون في حصن 22
وفي سجن من اجيال كثيرة * ويكون تعهدهم * ويذوب اللبن * ويسقط السور * يفتضح القمر 23
ويخزى الشمس * لان الرب يملك في صهيون وفي ايروسليم * ويمجد امام المشايخ *

* الفصل الخامس والعشرون *

* الاصحاح الثاني عشر *

* شكر حزقيا الملك للرب على ما اوتي على الظفر * قال * ايها الرب الهي امجدك * اسبح اسمك * 1
لانك صنعت امورا عجيبة * ليكن يا رب الراي الاول الصادق * لانك اعطيت مدنا للتراب * 2
مدنا حصينة لتسقط اساساتها * مدن المنافقين لا تبنى الى الابد * لاجل هذا يباركك الشعب 3
المسكين * ومدن الناس المظلومين يباركونك * لانك صرت عونا لكل مدينة ذليلة * وسترا 4
للكئيبين * لاجل القلة من الناس الاشرار تنجيهم يا ستر العطاش * ارواح البشر المظلومين 5
يباركونك * مثل اناس صغيري النفوس عطاش في صهيون * لانك تنجيهم من الناس المنافقين
الذين اسلمتنا اليهم * سموم في ستر سحابة يذل غصن الاقوياء * ويصنع رب الجيوش لكل 6
الامم على هذا الجبل شرابا دسما * شراب قطاف * يشربون سرورا يشربون خمرا يدهنون دهنا طيبا
في هذا الجبل * ويدفعون في هذا الجبل دفعا * ويبتلع في هذا الجبل * يعطي هذه كلها للامم * 7
لان هذا الراي على كل الامم * قوي الموت وابتلع * وايضا نزع الله كل دمعة من كل وجه * 8
ونزع عار شعبه من كل الارض * لان فم الرب تكلم * ويقولون في ذلك اليوم * ها الهنا الذي 9
توكلنا عليه * فنبتهج به ويخلصنا * هذا الرب رجوناه * نبتهج ونفرح بخلاصنا *

19 *Agitatione agitabitur terra, ſtupore obſtupeſcet terra, nutabit terra,* 20 *Et agitabitur ut ſpecula cuſtodum fructuum, ut ebrius temulentus, cadétque, nec valebit reſurgere, eò quòd iniquitas prævaluerit ei.* 21 *Et erit illâ die ut manum adhibeat Deo contra cœli ornatum & contra reges terræ,* 22 *Colligantur & concludantur in arce & in carcere, poſt æva multa viſitentur, liqueſcant lateres, & corruant mœnia.* 23 *Erubeſcet luna, & pudebit ſolem, quia Dominus regnabit in Sion & in Jeruſalem, & glorificabitur coram ſenioribus.*

CAP. XXV.

Textus duodecimus.
Gratiarum actio Hezeciæ regis
ad Dominum pro victoria
quam adeptus eſt.

1 *Dixit; O Domine Deus meus, te glorifico; nomen tuum celebro, quòd res admirandas præſtiteris. Succedat O Domine conſilium illud priſtinum verum.* 2 *Tu enim urbes in pulverem adegiſti, ut urbes munitæ corruerent à fundamentis, urbes impiorum ne reædificarentur in æternum.* 3 *Propter hæc benedicet tibi populus tenuis, & urbes hominum oppreſſorum benedicent tibi:* 4 *Quia præſidio factus es omnibus urbibus abjectis, & protectioni afflictis, propter paucitatem ab hominibus flagitioſis liberabis eas O protectio ſitientium.* 5 *Spiritus hominum oppreſſorum benedicent tibi, utpote hominum puſillanimorum ſitientium in Sion; eò quòd liberes eos ab hominibus impiis quibus nos tradideras. Ventus calidus nube coopertus deprimet ramum potentium.* 6 *Faciétque Dominus exercituum cunctis gentibus ſuper hunc montem, potum ſuavem, potum vindemiæ: hilarè bibent, vinum bibent: ungent ſe unguento ſuavi in hoc monte:* 7 *Dabunt etiam hoc in monte donum, & hoc in monte abſorbebitur. Hæc omnia gentibus abſcondet, quia tale conſilium eſt ſuper omnes gentes.* 8 *Invaluit mors, & abſorpta eſt: quin etiam amovit Deus omnem lachrymã ab omni vultu, amovitque opprobrium populi ſui à tota terra; quandoquidem os Domini locutum eſt.* 9 *Et dicent illâ die, Ecce Deus noſter cui confiſi ſumus, exultabimus in eo, & liberabit nos: hunc Dominum ſperavimus, exultabimus & lætabimur de ſalute noſtra.*

ישעיה: כו

Moab conculcabitur & : isto monte in Domini manus requiescet Quia
10 כי־תנוח יד־יהוה בהר הזה ונדוש מואב
suas manus extendet Et .fimo in palcam conculcari ut , eo sub
11 תחתיו כהדוש מתבן במי מדמנה: ופרש ידיו
humiliabit & :natandũ ad natans extenderet quemadmodum, ejus medio in
בקרבו כאשר יפרש השחה לשחות והשפיל
sublimitatis munitionem Et.suarum manuũ insidiis cum ejus altitudinem
12 גאותו עם ארבות ידיו: ומבצר משגב
terram in faciet pertingere , humiliabit , incurvabit tuorum murorum
חומתיך השח השפיל הגיע לארץ
.pulverem ad usque
עד־עפר:

CAP. XXVI. כו

Urbs : Jehudah terra in illud canticum cantabitur illa die In
1 ביום ההוא יושר השיר־הזה בארץ יהודה עיר
, portas Aperite.antemurale & muros ponet salutem,nobis fortitudinis
2 עז־לנו ישועה ישית חומות וחל: פתחו שערים
custodies , fulto Figmento .veritates custodiens justa gens ingrediatur &
3 ויבא גוי־צדיק שמר אמנים: יצר סמוך תצר
:perpetuum in usq; Domino in Fidite .confisum te in quia : pacem , pacem
4 שלום שלום כי בך בטוח: בטחו ביהוה עדי־עד
;excelsi habitatores incurvabit Quia .seculorum petra Domino Jah in quia
5 כי ביה יהוה צור עולמים: כי השח ישבי מרום
,terram ad usq; eam humiliabit : eam humiliabit sublimem civitatem
קריה נשגבה ישפילנה ישפילה עד־ארץ
ipsius pedes , pes eam Conculcabit.pulverem ad usq; eam faciet pertingere
6 יגיענה עד־עפר: תרמסנה רגל רגלי עני
justi orbitam rectè :rectitudines justo Semita .tenuium gressus
7 פעמי דלים: ארח לצדיק מישרים ישר מעגל צדיק
; te expectavimus Domine tuorum judiciorum via Etiam .librabis
8 תפלס: אף ארח משפטיך יהוה קוינוך
te desideravi meo Animo.animæ desideriũ tui memoriam & ,tuum nomen Ad
9 לשמך ולזכרך תאות־נפש: נפשי אויתיך
quando nam : te manè quæram mei interiori in meo spiritu etiam ,nocte in
בלילה אף־רוחי בקרבי אשחרך כי כאשר
fiat Gratia .orbis habitatores didicerunt justitiam ,terra in tua judicia
10 משפטיך לארץ צדק למדו ישבי תבל: יחן
non & : aget inique rectitudinum terra in ,justitiam didicit non , impio
רשע בל־למד צדק בארץ נכחות יעול ובל־
ne , tua manus est excelsa Domine .Domini sublimitatem videbit
11 יראה גאות יהוה: יהוה רמה ידך בל־
ignis etiam : populi zelo afficientur pudore & ,videbunt :videant
יחזיון יחזו ויבשו קנאת־עם אף־אש
quia : nobis pacem dispones Domine .eos comedet tuos hostes
12 צריך תאכלם: יהוה תשפת שלום לנו כי
noster Deus Domine .nobis es operatus nostra opera omnia etiam
13 גם כל־מעשינו פעלת לנו: יהוה אלהינו
memorabimus , te in tantùm : te præter domini nobis sunt dominati
בעלונו אדנים זולתך לבד־בך נזכיר
propterea :resurgent non manes , vivent non Mortui .tuum nomen
14 שמך: מתים בל־יחיו רפאים בל־יקמו לכן
.eorum memoriam omnem perdidisti & , eos delevisti & visitasti
פקדת ותשמידם ותאבד כל־זכר למו:
Elongasti .te glorificasti , genti addidisti , Domine genti Addidisti
15 יספת לגוי יהוה יספת לגוי נכבדת רחקת
cluderunt te visitaverunt angustia in Domine .terræ fines omnes
16 כל־קצוי־ארץ: יהוה בצר פקדוך צקון
.eis tua correctio , mussitationem
לחש מוסרך למו:

Versio VULG. LAT.

10 Quia requiescet manus Domini in monte isto : & triturabitur Moab sub eo, sicuti teruntur paleæ in plaustro. 11 Et extendet manus suas sub eo, sicut extendit natans ad natandum : & humiliabit gloriam ejus cum allisione manuum ejus. 12 Et munimenta sublimium murorum tuorum concident, et humiliabuntur, & detrahentur in terram usque ad pulverem.

CAP. XXVI.

1 In die illa cantabitur Canticum istud in terra Juda : Urbs fortitudinis nostræ Sion salvator, ponetur in ea murus & antemurale. 2 Aperite portas, & ingrediatur gens justa, custodiens veritatem. 3 Vetus error abiit : servabis pacem ; pacem, quia in te speravimus. 4 Sperâstis in Domino in seculis æternis, in Domino Deo forti in 5 perpetuum. Quia incurvabit habitantes in excelso, civitatem sublimem humiliabit. Humiliabit eam usque ad terram, detrahet eam usque ad pulve- 6 rem. Conculcabit eam pes, pedes pauperis, gressus egeno- 7 rum. Semita justi recta est, rectus callis justi ad ambulan- 8 dum. Et in semita judiciorum tuorũ, Domine, sustinuimus te : nomen tuum, et memoriale tuũ 9 in desiderio animæ. Anima mea desideravit te in nocte : sed & spiritu meo in præcordiis meis de manè vigilabo ad te. Cùm feceris judicia tua in terra, justitiam discent habitato- 10 res orbis. Misereamur impio, & non discet justitiam : in terra Sanctorum iniqua gessit, & non videbit gloriam Domini. 11 Domine, exaltetur man⁹ tua, et non videant : videant, & confundantur zelantes populi : & 12 ignis hostes tuos devoret. Domine, dabis pacẽ nobis : omnia enim opera nostra operatus es 13 nobis. Dñe Deus noster, possederũt nos domini absque te, tantùm in te recordemur no- 14 minis tui. Morientes non vivant, gigantes non resurgant : propterea visitâsti & contrivisti eos, & perdidisti omnẽ me- 15 moriam eorũ. Indulsisti genti, Domine, indulsisti genti : numquid glorificatus es? elongâsti 16 omnes terminos terræ. Domine, in angustia requisierunt te, in tribulatione murmuris doctrina tua eis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 † Ἀνάπαυσιν δώσει ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο, † καὶ καταπατηθήσεται ἡ Μωαβῖτις, ὃν τρόπον (η) πατοῦσιν ἅλωνα ἐν ἁμάξαις. 11 † Καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὃν τρόπον καὶ αὐτὸς ἐταπείνωσε τοῦ ἀπολέσαι· † καὶ ταπεινώσει τὴν ὕβριν αὐτοῦ, ἐφ᾽ ἃ τὰς χεῖρας 12 ἐπέβαλε. † Καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς (θ) τοῦ τοίχου ταπεινώσει, καὶ καταβήσεται ἕως τοῦ ἐδάφους.

MS. A. (η) πατῶσιν (θ) τοῦ τοίχου σου

Requiem dabit Dominus in monte 10 isto : & conculcabitur (g) Moabitis, quemadmodùm calcant aream in plaustris : Et remittet manus (h) 11 suas, quomodò & ipse humiliavit ad perdendum : & humiliabit superbiam ejus, super quæ manus injecit. Et altitudinem refugii (i) 12 muri humiliabit : et descendet usq; ad pavimentum.

ΚΕΦ. κϛ΄.

1 (ʼ) Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσονται τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐπὶ γῆς (α) τῆς Ἰουδαίας, † Ἰδοὺ πόλις ἰσχυρά, καὶ (β) σωτήριον † θήσει τὸ τεῖχος, 2 καὶ περίτειχος. Ἀνοίξατε πύλας, (γ) εἰσελθέτω λαὸς † φυλάσσων δικαιοσύνην, καὶ 3 φυλάσσων ἀλήθειαν, † ἀντιλαμβανόμενος ἀληθείας, καὶ φυλάσσων εἰρήνην. † ὅτι ἐπὶ 4 σοὶ (δ) ἐλπίδι ἤλπισαν κύριε ἕως τοῦ αἰ- 5 ῶνος, † ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος, † Ὃς ταπεινώσας κατήγαγες τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν ὑψηλοῖς· † πόλεις ὀχυρὰς καταβαλεῖς, καὶ κα- 6 τάξεις (ε) ἕως ἐδάφους. Καὶ πατήσουσιν (ζ) 7 αὐτοὺς πόδες πραέων καὶ ταπεινῶν. † Ὁδὸς εὐσεβῶν εὐθεῖα ἐγένετο, (η) ἡ ὁδὸς τῶν εὐσε- 8 βῶν καὶ παρεσκευασμένη. † Ἡ γὰρ ὁδὸς κυρίου κρίσις. ἠλπίσαμεν ἐπὶ τῷ ὀνόματί 9 σου, † καὶ ἐπὶ τῇ μνείᾳ ἧ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ ἡμῶν· (θ) † ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμά μου πρὸς σὲ ὁ Θεός, † διότι φῶς τὰ προστάγματά σου ἐπὶ τῆς γῆς. † Δικαιοσύνην μάθετε οἱ 10 ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς· Πέπαυται γὰρ ὁ ἀσεβής. † (ι) πᾶς ὃς οὐ μὴ μάθῃ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλήθειαν οὐ μὴ (‘) ποιήσει. † ἀρθήτω ὁ 11 ἀσεβής, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου. † Κύριε ὑψηλός σου ὁ βραχίων, καὶ οὐκ ᾔδεισαν, γνόντες δὲ αἰσχυνθήσονται. † ζῆλος λήψεται λαὸν ἀπαίδευτον, καὶ νῦν πῦρ τοὺς ὑπ- 12 εναντίους ἔδεται. † Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰρήνην δὸς ἡμῖν, πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. 13 † Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, κτῆσαι ἡμᾶς. † κύριε ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν· τὸ ὄνομά σου ὀ- 14 νομάζομεν. † Οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν, οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσουσι· † διὰ τοῦτο ἐπήγαγες, καὶ ἀπώλεσας, καὶ ἦρας πᾶν ἄρσεν 15 αὐτῶν. † Πρόσθες αὐτοῖς κακά κύριε, πρόσθες κακὰ (κ) τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς. 16 † Κύριε ἐν θλίψει ἐμνήσθην σου, † ἐν θλίψει μικρᾷ ἡ παιδεία σου ἡμῖν.

CAP. XXVI.

Die illâ (a) cantabunt Canticum istud super terram Judæam : 1 Ecce civitas fortis : & (b) salutare ponet murum, & (c) circummurale. Aperite portas : ingrediatur 2 populus custodiens justitiam, & custodiens veritatem, (d) Apprehendens veritatem, & custo- 3 diens pacem : Quoniam in te (e) 4 spe speraverunt, Domine, usque in sempiternum. Deus magne, æter- 5 ne, Qui humilians detraxisti eos, qui habitant in excelsis : Civitates munitas destrues, & sternes usque ad pavimentum. Et conculcabunt 6 eos pedes mansuetorum, & (f) humilium. Via piorum recta facta 7 est, & (g) præparata via piorum. Via enim Domini, judicium. Spe- 8 ravim⁹ in nomine tuo, et in memoria, Quã desiderat anima nostra 9 (h) de nocte : manè consurgit spiritu⁹ me⁹ ad te, De⁹ : quia lux præcepta tua super terrã. Justitiã discite, qui habitatis super terrã. (i) Cessavit enim impi⁹. (k) Omnis, qui 10 non didicerit justitiam super terram; veritatem non faciet. Auferatur impius ; ut non videat gloriam Domini. Domine, excelsum est 11 brachium tuum, & nescierunt ; Scientes autem confundentur. Zelus apprehendet populum ineruditum, & nunc ignis adversarios comedet. Domine, Deus noster, 12 pacem da nobis : omnia enim reddidisti nobis. Domine Deus noster, 13 posside nos : Domine, extra te alium nescimus : nomen tuum nominamus. (l) Mortui autem vitam non 14 videbunt, neque medici suscitabunt. Idcirco induxisti, & perdidisti, & tulisti omne (m) masculum eorum. Adde eis (n) mala, 15 Domine, adde mala gloriosis (o) terræ. Domine in tribulatione re- 16 cordatus sum tuî : in tribulatione parva, disciplina tua nobis.

MS.A. (ʼ) ᾨΔΗ΄. (α) Ἰούδα, λέγοντες, Ἰδοὺ πόλις ὀχυρά, (β) σωτήριον ἡμῖν θήσει τεῖχος, (γ) εἰσελθάτω (δ) Ἤλπισα κύριε (ε) αὐτὰς ἕως τοῦ ἐδάφους. (ζ) αὐτάς (η) καὶ παρεσκευασμένη ἡ ὁδὸς τῶν εὐσεβῶν. (θ) ᾨΔΗ΄. (ι) Οὐ μὴ μάθῃ (‘) ποιήσῃ. (κ) πᾶσιν τοῖς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 ארי תתגלי גבורתא דיי בטורא הדין ויתדשון מואבאי באתריהון כמא דמתדש תבנא
11 בטינא: ויפרוס מחת גבורתיה ביניהון כמא דמפריס שיטא למשט וימאך יקריה עם
12 אשות ידוהי: וכרך תקוף כרכי עממיא יפגר ירמי ימטי לארעא עד עפרא:

כו

1 בעדנא ההיא ישבחון תושבחתא חדתא בארעא דבית יהודה קרית תוקפא לנא פורקן
2 יתשם על שורהא ורחמין. פתחו תרעיא ויעול עמא זכאה די נטרו אוריתא בלבב שלם:
3 בלבב שלם נטרו שלמא שלמא יתעבד להון ארי במימרך אתרחיצו: אתרחיצו על
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia revelabitur potentia Dñi in monte isto, & triturabuntur Moabitæ in 10 loco suo, sicut teruntur paleæ in luto. Et extendet plagã potentiæ suæ in- 11 ter eos, sicut extendit se natans ad natandũ ; & humiliabit gloriã ejus cum impositione manuũ suarum. Civitatem autem munitam in civitatib⁹ popu- 12 lorum destruet, projiciet eam ; & detrahetur in terram usq; ad pulverem.

CAP. XXVI.

In tempore illo cantabunt canticum *novum* in terra domus Juda : Civi- 1 tas fortitudinis nostræ, sal⁹ ponetur super muros ej⁹, & miserationes. Ape- 2 rite portas, & ingredietur popul⁹ justus, qui custodit legẽ corde perfecto. In corde perfecto servaverunt pacem : pax fiet eis, quia in verbo tuo confisi 3 sunt. Cõfidite in verbo Dñi in seculũ, & in secula seculorũ : tunc enim salvi 4 eritis in verbo timoris Dñi fortissimi seculorũ. Quia humiliabit habitato- 5 res urbis excelsæ & fortissimæ, humiliabit eã & projiciet eam usq; in terrã : detrahet eã usq; ad pulverem. Conculcabunt eam pedes, pedes justorum, & 6 plantæ humilium, pauperũ populi. Semitæ justorũ rectæ sunt : operantes 7 quoq; in via justorũ diriges. Viam quoq; judiciorũ tuorum Dñe speramus : 8 nomen tuũ & memoriale tuũ nobis desiderat anima nostra. Anima mea deside- 9 rat orare coram te in nocte; etiã spirit⁹ meus in visceribus meis benedicit te : quia sicut judicia tua diriguntur in terra, veritatẽ discẽt operari qui habitãt in orbe. Dedisti terminũ impiis, ut converterentur ad legẽ tuam; & non sunt 10 conversi omnib⁹ diebus quib⁹ vivunt : & ut facerent veritatẽ super terrã, & facti sunt falsarii : ipsi quoq; non videbunt laudem gloriæ tuæ Domine. Dñe quando revelat⁹ fueris in potentia tua, ut benefacias timentib⁹ te; non 11 erit lumen inimicis populi tui : videbunt impii, & confundentur. Sit vindicta populi tui cooperiet eos; ignis quoq; inimicos tuos consumet. Dñe 12 ordinabis pacem nobis, quia in omni tempore, quo separati sum⁹ a peccatis nostris, operat⁹ es nobiscũ. Dñe Deus noster, dominati sunt nostri populi ut 13 dominaretur sup nos absq; te : veruntamẽ in verbo tuo confidim⁹, & in nomine tuo nos cõfitemur. Ipsi cũ mortuis qui non vivũt, & gigantes suos 14 qui nõ cõsurgent. Propterea quando visitabis sup eos peccata eorũ, & disperderis eos; peribit eis memoria eorũ. Revelat⁹ es ut cogeres dispersos 15 populi tui Dñe : futurũ quoq; est ut colligas transmigrationẽ eorũ, ut appareas in potentia tua, ad projiciẽdos eos ĩpios in gehennã. Dñe in tribulatione 16 *erant memores timoris* tui : in angustia sua docebat doctrinã legis tuæ tacitè.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

* [illegible] * ܟܘ *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

Nam quiescet manus Dñi in isto monte, & 10 triturabitur Moab sub illo, quemadmodum plaustro trituratur palea. Et expandet manus 11 suas in medio ejus, quemadmodum expandit natator ad natandum : & humiliabitur fastus ejus statim ad extensionẽ manuũ illius. Deniq; 12 munitissimum robur mœnium tuorum humiliabit, deprimet, perducétque ad terram in pulverem usque.

CAP. XXVI.

In die illa cantabitur canticum hoc in terra 1 Judæ : Civitas cujus magnificata est salus, posuit is murũ & propugnaculum; Aperite por- 2 tas *ut* ingrediatur gens justa fidẽ conservans, constanter *inquam* conservans. Pacem nobis 3 conserves, quoniam in te Dñe semper speravimus : Quia Dñs Deus, potens est in æternũ. 4 Deprimet enim habitantes in excelso, & civi- 5 tatẽ munitã dejiciet ad terrã usque, adigétque eam in pulverem usque. Conculcabit eam 6 pes egenorũ & gressus pauperũ. Semita recta 7 est pauperibus, & rectũ ac planũ iter justorũ. Et verò judiciorũ tuorũ Dñe viam expectavi- 8 mus, nomen tuũ & memoriam tui exoptavit anima nostra. Anima mea desiderio tui noctu 9 exarsit, & spiritus meus in præcordiis meis ad te prætervertit : quoniam qualia sunt judicia tua super terram, *talem* justitiam didicerunt habitatores orbis. Recedit impius, ne 10 discat judicium : castigatio *quidem* in terra corripit, Domini tamen majestatem nequaquam considerant. Domine, celsitudinem ma- 11 nuum tuarum nequaquam vident : videbunt & pudefient zelantes in populo : & quasi camin⁹ consumes inimicos tuos. Domine, con- 12 serves nobis pacem, quandoquidem secundùm omnes actus nostros disposuisti nobis. Domine Deus noster, *alii* præsunt nobis do- 13 mini præter te, attamen nominis tui recordamur. Mortui non tribuunt vitam, neque 14 gigantes ad vitam revocant : idcirco visitâsti, & posthabuisti eos, & memoriam eorum penitùs delevisti. Addidisti Domine su- 15 per populum, addidisti super populum; recedens procul amovisti omnes terminos terræ, 16 Domine in angustia requisiverunt te, & in carcere susurraverunt correptionem tuam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لان الله يعطي نياحا على هذا الجبل * ويداس مواب كما يدوسون البيدر بالعجل * ويدل 10
يديه كما هو اتضع ليهلك * ويواضع عظمته اذا وضع يديه * وعلو ملجاء سورك 11
يواضعه * ويدل الي التراب * 12

* الفصل السادس والعشرون *

* في ذلك اليوم يسبحون هذا التسبيح علي ارض اليهودية * قايلين * ها المدينة الحصينة 1
وخلاصنا يضع السور وحول السور * افتحوا الابواب ليدخل الشعب الحافظ العدل والحافظ 2
الحق * المستعين بالحق * وحافظ السلامة * لانا توكلنا عليك يا رب الي الابد * الله العظيم 3
الابدي * الذي اذللت وازلت السكان في المرتفعات * المدن الحصينة هدمتها * وانزلتها 4
الي التراب * ويدوسها ارجل الودعاء والمتواضعين * طريق الصديقين مستقيمة * طريق 5
الحسني العبادة مستقيمة * صار طريق الحسني العبادة مستعدا * لان طريق الرب حكم * 6
توكلنا على اسمك وعلى ذكرك الذي اشتهته نفسنا * من الليل تدلج روحي اليك 7
يا الله * من اجل ان اوامرك نور على الارض * تعلموا العدل ايها السكان على الارض * 8
لان المنافق انكف * لا يتعلم عدلا على الارض * ولا يصنع حقا * يرفع المنافق 9
لكيلا يعاين مجد الرب * يا رب ذراعك عال ولم يعلموا * واذ يعلمون يخزون * العين اخذ 10
الشعب الغير متادب * والنار تاكل الان المضادين * ايها الرب الهنا اعطنا السلامة * لانك 11
اعطيتنا كل شي * ايها الرب الهنا اقتنينا * يا رب لم نعرف آخر سواك * باسمك نسمي * 12
والاموات لا يرون الحيوة * والاطباء لا يقيمون * لاجل هذا اجلبت واهلكت ورفعت كل ذكر 13
لهم * زدهم يا رب سوا * زد سوا على اشراف الارض * يا رب في الشدة ذكرناك * في الضيقة تاديبك 14
لنا قليل * 15
16

Dabit enim Deus quietem super hunc montem, & conculcabitur Moab quemadmodum aream plaustris conculcant. 10 *Demitté que manus suas eo modo quo ipse se humiliavit ut periret, & superbiam ejus deprimet statim atque demiserit manus suas :* 11 *Et celsitudinem refugii muri tui deprimet, et in pulverem detrudet.* 12

CAP. XXVI.

In illo die cantabunt canticum istud de regione Judææ, dicentes; Ecce urbs munita & salus nostra murum posuit & muri vallum. 1 *Aperite portas, ut ingrediatur populus servans justitiam, servans veritatem,* 2 *Fretus auxilio veritatis, et servans pacem. In te enim recumbit spes nostra in æternum O Domine.* 3 *Deus maxime, sempiterne;* 4 *Qui humiliâsti & deturbâsti habitantes in locis sublimibus, urbes munitas evertisti, & ad pulverem usque dejecisti :* 5 *Ita ut conculcent eam pedes mitium & humilium.* 6 *Justorum via recta est, via veræ pietatis recta est.* 7 *Facta est autem via veræ pietatis præparata, quoniam via Domini judicium est. Confidimus nomini tuo & memoriæ tui quam expetit anima nostra.* 8 *De nocte surgit spiritus meus ad te O Deus, quia mandata tua sunt lumen super terram.* 9 *Discite justitiam O qui super terram habitatis : Nam impius recessit sese, nullam discet justitiam super terram, nec faciet veritatem : & auferetur impius, ne videat gloriam tuam,* 10 *O Domine, excelsum est brachium tuum, at ignorant : cum autem noverint, pudefient; invidia occupabit populum malè moratum, & ignis mox devorabit adversarios.* 11 *Eja Domine Deus noster, da nobis pacem, quandoquidem omnia dedisti nobis.* 12 *O Domine Deus noster, dirime causam nostram : O Domine, neminem alium præter te novimus : nomen tuum invocamus.* 13 *Mortui non videbunt vitam, nec medici resurgent : propterea extremos fecisti, perdidisti, & abstulisti omnem memoriam eorum.* 14 *Adde illis O Domine calamitatem, adde primatibus terræ calamitatem.* 15 *O Domine, in tribulatione memores tui sumus, in angustiâ : animadversio tua in nos parva est.* 16

I

ישעיה: כו

clamabit , cruciabitur pariendum ad appropinquabit prægnans Sicut

17 כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק

,Concepimus .Domine tuis faciebus à fuimus sic : suis doloribus in

18 בַּחֲבָלֶיהָ כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְהוָה: הָרִינוּ

, terra fit non salutes : spiritum peperimus quasi ,doluimus

חַלְנוּ כְּמוֹ יָלַדְנוּ רוּחַ יְשׁוּעֹת בַּל־נַעֲשֶׂה אֶרֶץ

, tui mortui Vivent .orbis habitatores ceciderunt nec

19 וּבַל־יִפְּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל: יִחְיוּ מֵתֶיךָ

habitatores decite præconia & Expergiscimini .resurgent meum cadaver

נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי

.projiciet manes terra & ,tuus ros olerum ros quia ,pulveris

עָפָר כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל:

tuam januam claude & , tua conclavia in ingredere , mi popule Vade

20 לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ

.ira transeat donec ,momentum,paululum velut te Absconde .te super

בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט־רֶגַע עַד־יַעֲבוּר־זָעַם:

iniquitatem visitandum ad , suo loco de egrediens Dominus ecce Quia

21 כִּי־הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ לִפְקֹד עֲוֹן

non & ,suos sanguines terra revelabit & : eam super terræ habitatoris

יֹשֵׁב־הָאָרֶץ עָלָיו וְגִלְּתָה הָאָרֶץ אֶת־דָּמֶיהָ וְלֹא־

.suos interfectos super ultrà operiet

תְכַסֶּה עוֹד עַל־הֲרוּגֶיהָ:

CAP. XXVII. כז

, grandi & , duro suo gladio in Dominus visitabit illa die In

1 בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוֹלָה

Leviathan super & , vectem serpentem Leviathan super , forti &

וְהַחֲזָקָה עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ וְעַל לִוְיָתָן

die In .mari in qui cetum occidet & : tortuosum serpentem

נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת־הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם: בַּיּוֹם 2

, eam custodiens Dominus Ego .ei a cinite ,rubri vini vinea : illa

3 הַהוּא כֶּרֶם חֶמֶר עַנּוּ־לָהּ: אֲנִי יְהוָה נֹצְרָהּ

nocte , eam super visitet fortè ne : eam faciam rigare momenta ad

לִרְגָעִים אַשְׁקֶנָּה פֶּן יִפְקֹד עָלֶיהָ לַיְלָה

mihi dabit quis : mihi non Excandescentia .eam custodiam die &

4 וָיוֹם אֶצֳּרֶנָּה: חֵמָה אֵין לִי מִי־יִתְּנֵנִי

eam succendam , ea in progrediar bellum in , sentem , veprem

שָׁמִיר שַׁיִת בַּמִּלְחָמָה אֶפְשְׂעָה בָהּ אֲצִיתֶנָּה

; mihi pacem faciat , mea fortitudine in apprehendat Aut .pariter

5 יָחַד: אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי

florebit .Jahacob radicabit Venientibus .mihi faciat pacem

6 שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה־לִּי: הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב יָצִיץ

plagâ juxta Nunquid .proventu orbis facies implebunt & : Israel gemmescet &

7 וּפָרַח יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל תְּנוּבָה: הַכְּמַכַּת

ejus occisorum occisionem secundùm an ? eum percussit eum percutientis

מַכֵּהוּ הִכָּהוּ אִם־כְּהֶרֶג הֲרֻגָיו

removit : eam judicabis eam emittendo in ,suo In ? est occisus

8 הֹרָג: בְּסַאסְּאָה בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגָה

propitiabitur hoc in Idcirco .euri die in duro suo vento in

9 בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים: לָכֵן בְּזֹאת יְכֻפַּר

, suum peccatum removere fructus omnis hoc & , Jahacob iniquitas

עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה כָּל־פְּרִי הָסִר חַטָּאתוֹ

non , comminutos calcis lapides sicut ,altaris lapides omnes ipsum ponendo in

בְּשׂוּמוֹ כָּל־אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי־גִר מְנֻפָּצוֹת לֹא־

.Solis imagines & , luci stabunt

יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים:

Versio VULG. LAT.

17 Sicut quæ concipit, cùm appropinquaverit ad partum, dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus à facie tua, Domine. 18 Concepimus, & quasi parturivimus, & peperim⁹ spiritum: salutes non fecimus in terra, ideò non ceciderunt habitatores terræ. 19 Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent: expergiscimini, & laudate qui habitatis in pulvere: quia ros lucis ros tuus, & terram gigantum detrahes in ruinam. 20 Vade, populus meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua super te, abscondere modicùm ad momentũ, donec pertranseat indignatio. 21 Ecce enim Dominus egredietur de loco suo, ut visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum: & revelabit terra sanguinem suum, & non operiet ultrà interfectos suos.

CAP. XXVII.

1 IN die illa visitabit Dominus in gladio suo duro, & grandi, & forti, super Leviathan serpentem vectem, & super Leviathan serpentem tortuosum, & occidet cetum, qui in mari est. 2 In die illa vinea meri cantabit 3 ei. Ego Dominus, qui servo eam, repentè propinabo ei: ne fortè visitetur contra eam, nocte & die servo eam. 4 Indignatio non est mihi: quis dabit me spinam & veprem in prælio: gradiar super eam, succendam 5 eam pariter? An potiùs tenebit fortitudinem meam, faciet pacem mihi, pacẽ faciet mihi? 6 Qui ingrediuntur impetu ad Jacob, florebit & germinabit Israel, & implebunt faciem or- 7 bis semine. Numquid juxta plagam percutientis se percussit eum? aut sicut occidit interfectos ejus, sic occisus est? 8 In mensura contra mensuram, cùm abjecta fuerit, judicabis eam: meditatus est in spiritu 9 suo duro per diem æstûs. Idcircò super hoc dimittetur iniquitas domui Jacob: & iste omnis fructus ut auferatur peccatum ejus, cùm posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos, non stabunt luci & delubra.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

17 † Καὶ ὡς ἡ ὠδίνουσα ἐγγίζει (λ) τεκεῖν, † ἐπὶ τῇ ὠδῖνι αὐτῆς ἐκέκραξεν, † οὕτως ἐγενήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου. 18 † Διὰ τὸν φόβον σου κύριε ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν, † καὶ ὠδινήσαμεν, καὶ ἐτέκομεν πνεῦμα σωτηρίας (*) σου, ὃ ἐποιήσαμεν ἐπὶ τῆς γῆς. † (μ) οὐ πεσούμεθα, ἀλλὰ πεσοῦνται πάντες οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς. † (ν) 19 Ἀναστήσονται οἱ νεκροί, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ. † ἡ γὰρ δρόσος ἡ παρὰ σοῦ ἴαμα αὐτοῖς 20 ἐστιν, † ἡ δὲ γῆ τῶν ἀσεβῶν πεσεῖται. † Βάδιζε (ξ) λαός μου, εἴσελθε εἰς τὰ (ο) ταμεῖά σου, ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου, ἀποκρύβηθι μικρὸν ὅσον ὅσον, † ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ 21 κυρίου. Ἰδοὺ γὰρ κύριος ἀπὸ τοῦ ἁγίου ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀνακαλύψει ἡ γῆ (π) τὸ αἷμα αὐτῆς, καὶ οὐ κατακαλύψει (ρ) τοὺς ἀνῃρημένους.

17 Et sicut parturiens appropinquat ad pariendum, in dolore suo clamavit; (p) sic facti sumus dilecto 18 tuo. Propter timorem tuum, Domine, in utero accepimus, & parturivimus, & peperimus spiritum salutis (q) tuæ, quem fecimus super terram. Non cademus: sed cadent omnes habitatores terræ. (r) Re- 19 surgent mortui, & (s) expergiscentur, qui in monumentis, & Lætabuntur, qui sunt in terra. Ros enim, qui à te, sanatio eis est: terra autem impiorum cadet. 20 Vade, populus meus: ingredere in cubicula tua, claude ostium tuum, abscondere paululùm quantulumcunque; donec pertranseat ira Domini. 21 Ecce enim Domin⁹ de Sancto inducit iram super habitatores terræ: & revelabit terra sanguinem suum, & non (t) abscondet interfectos.

MS.A. (λ) τοῦ τεκεῖν, καὶ ἐπὶ τῇ *ὠδῖνι (*) σου ἐποιήσαμεν (μ) ἀλλὰ πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες (ν) Ἀναστήσονται γὰρ οἱ (ξ) ὁ λαός μου, (ο) ταμιεῖά (π) τὸ σῶμα (ρ) ἡ γῆ τοὺς

ΚΕΦ. κζʹ.

1 (α) ἘΝ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπάξει ὁ θεὸς τὴν μάχαιραν τὴν ἁγίαν, καὶ τὴν μεγάλην, καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν φεύγοντα, ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκολιόν· (β) ἀνελεῖ τὸν 2 δράκοντα. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀμπελὼν καλός, 3 ἐπιθύμημα ἐξάρχειν κατ' αὐτῆς. Ἐγὼ πόλις (γ) ὀχυρά, πόλις πολιορκουμένη, μάτην ποτιῶ αὐτήν· ἁλώσεται γὰρ νυκτός, ἡ- 4 μέρας δὲ πεσεῖται (δ) τεῖχος. Οὐκ ἔστιν, ἣ οὐκ ἐπελάβετο αὐτῆς. τίς με θήσει φυλάσσειν καλάμην ἐν ἀγρῷ; διὰ τὴν πολεμίαν ταύτην ἠθέτηκα αὐτήν· τοίνυν διὰ τοῦτο ἐποίησε (ε) κύριος πάντα ὅσα συνέταξε. κατα- 5 κέκαυμαι, Βοήσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ, ποιήσωμεν εἰρήνην αὐτῷ, ποιήσωμεν εἰρή- 6 νην, Οἱ ἐρχόμενοι τέκνα Ἰακώβ· βλαστήσει καὶ ἐξανθήσει Ἰσραήλ, καὶ ἐμπλησθήσεται 7 ἡ οἰκουμένη τοῦ καρποῦ αὐτοῦ. Μὴ ὡς αὐτὸς ἐπάταξε, καὶ αὐτὸς οὕτως πληγήσεται; καὶ ὡς αὐτὸς ἀνεῖλεν, οὕτως ἀναιρεθήσεται; 8 Μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων ἐξαποστελεῖ αὐτούς. οὐ σὺ ἦσθα (ζ) μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ, ἀνελεῖν αὐτοὺς πνεύματι θυμοῦ; 9 Διὰ τοῦτο ἀφαιρεθήσεται (η) ἀνομία Ἰακώβ, καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ εὐλογία αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωμαι (θ) τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ, ὅταν (ι) θῶσι πάντας τοὺς λίθους τῶν βωμῶν κατακεκομμένους, ὡς κονίαν λεπτήν· καὶ οὐ μὴ μείνῃ τὰ δένδρα αὐτῶν, καὶ τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἐκκεκομμένα, ὥσπερ δρυμὸς μακράν.

CAP. XXVII.

1 IN die illa inducet Deus gladium (a) sanctum, & magnum, & fortem super draconem colubrum (b) fugientem, super draconem colubrum tortuosum: occidet (c) dra- 2 conem. Die illo vinea bona, desi- 3 derium (d) cantare super eam. Ego civitas munita, civitas quæ oppugnatur: frustrà potum dabo illi. Capietur enim nocte: die autem cadet murus. Non est, quæ non ap- 4 prehenderit eam. Quis ponet me custodem stipulæ in agro? Propter adversariam hanc repuli eam. Idcirco igitur fecit Dominus omnia, quæ disposuit. Combusta sum, 5 Clamabunt habitatores ejus: faciamus pacem illi, faciamus pacem, 6 Venientes filii Jacob; germinabit, & florebit Israel, & implebitur 7 orbis terrarũ fructu ejus. (e) Non sicut ipse percussit, & ipse sic percutietur: & sicut ipse interfecit, sic 8 interficietur. Rixans, et exprobrans emittet eos. Nónne tu eras, qui meditabaris spiritu duro interficere 9 eos spiritu furoris? Proptereà auferetur iniquitas Jacob; & hoc erit benedictio ejus; cùm abstulero peccatum ejus: quando posuerint omnes lapides ararum contritos, quasi cinerem minutum: & non perseverabunt arbores eorum: & idola eorum succisa, quasi lucus (f) longè:

MS.A. (α) Τῇ ἡμέρᾳ (β) καὶ ἀνελεῖ (γ) ἰσχυρά, (δ) τὸ τεῖχος. Καὶ οὐκ (ε) κύριος ὁ θεὸς (ζ) ὁ μελετῶν (η) ἡ ἀνομία (θ) αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν, (ι) θῶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 כְּמַעְדְּיָא דִמְטָא דִבְעִדָּן מֵילְדָהּ זָיְעָא וּמְצַוְחָא בְּחֶבְלָהָא כֵּן הֲוֵינָא מִן קֳדָם דְּחַבְנָא
18 קֳדָמָךְ יְיָ: אֲחַדְתְּנָא עָקָא כִּמְעַדְיָא דִמְטַת עִדָּן מֵילְדָהּ קְלִיל כְּרוּחָא פּוּרְקָן לָא אַיְתִיאוּ
19 אַרְעָא לָא עֲבַדוּ אַף פְּרִישָׁן לָא יָכְלִין לְמֶעְבַּד דְּדָיְרִין בְּתֵבֵל: אַתְּ הוּא מְחַיֵּי מִיתִין
גַּרְמֵי נִבְלָתְהוֹן אַתְּ מְקִים יֵחוּן וִישַׁבְּחוּן קֳדָמָךְ כָּל דַּהֲווֹ רְמַן בְּעַפְרָא אֲרֵי טַל נְהוֹר טַלָּךְ
לְעָבְדֵי אוֹרָיְתָךְ וְרַשִּׁיעַיָּא דִּי יְהַבְתָּא לְהוֹן גְּבוּרָא וְאִנּוּן עֲבַרוּ עַל מֵימְרָךְ לְגֵיהִנָּם תִּמְסַר:
20 אֱזֵיל עַמִּי עֲבֵיד לָךְ עוֹבָדִין טָבִין דִּיגְנוּן עֲלָךְ בְּעִדָּן עָקָא אִטַּמַּר כִּזְעֵיר זְמַן עַד דְּיֶעְדֵּי
21 לְוָט: אֲרֵי הָא יְיָ מִתְגְּלֵי מֵאֲתַר שְׁכִינְתֵּיהּ לְאַסְעָרָא חוֹב יָתֵיב אַרְעָא עֲלוֹהִי וּתְגַלֵּי אַרְעָא
עַל דַּם זַכַּי דְּאִתְּשִׁיד בַּהּ וְלָא תְחַפֵּי עוֹד עַל קְטִילָהָא:

כז

1 בְּעִדָּנָא הַהִיא יִסְעַר יְיָ בְּחַרְבֵּיהּ רַבְּתָא תַּקִּיפְתָּא וְחַסִּינְתָּא עַל מַלְכָּא דְּאִתְרַבְרַב כְּפַרְעֹה
מַלְכָּא קַדְמָאָה וְעַל מַלְכָּא דְּאִתְנַטַּל כְּסַנְחֵרִיב מַלְכָּא תִּנְיָנָא וְיִקְטוֹל יָת מַלְכָּא
2 דְּתַקִּיף כְּתַנִּינָא דִּי בְּיַמָּא: בְּעִדָּנָא הַהִיא כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דַּהֲוָת כְּכֶרֶם נְצִיב
3 בְּאַרְעָא טָבָא שַׁבַּחוּ לַהּ: אֲנָא יְיָ נָטַר לְהוֹן קְיָם אֲבָהַתְהוֹן וְלָא אֲשֵׁיצִנּוּן אֱלָא בִּזְמַן
דְּאִנּוּן מַרְגְּזִין קֳדָמַי אֲנָא מַשְׁקֵי לְהוֹן כָּס פּוּרְעָנוּתְהוֹן אִלּוּלֵי חוֹבֵיהוֹן גָּרְמִין לְאִתְפְּרָעָא
4 מִנְּהוֹן כְּבַר לֵילֵי וִימָם מֵימְרִי מָגֵין עֲלֵיהוֹן: הָא גְּבוּרָן סַגִּיאָן קֳדָמַי הֲלָא אִם יְשַׁוּוֹן
בֵּית יִשְׂרָאֵל אַפֵּיהוֹן לְמֶעְבַּד אוֹרָיְתָא אֶשְׁלַח רוּגְזִי וְחֵמְתִי בְּעַמְמַיָּא דְּמִתְגָּרַן בְּהוֹן
5 וְאֵשֵׁיצִנּוּן כְּמָא דִּמְשֵׁיצֵי אִשָּׁתָא הוּבָאֵי וּבוּר כַּחֲדָא: אִם יִתְקְפוּן בְּפִתְגָּמֵי אוֹרָיְתִי
6 אִתְעֲבֵד שְׁלָמָא לְהוֹן מִכְּעַן שְׁלָמָא יִתְעֲבֵד לְהוֹן: יִתְכַּנְּשׁוּן מִבֵּינֵי גָּלְוָתְהוֹן וִיתוּבוּן
לְאַרְעֲהוֹן תַּמָּן יְתִילְדוּן דְּבֵית יַעֲקֹב יִפְשׁוּן וְיִסְגּוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְיִמְלוֹן אַפֵּי תֵבֵל בְּנֵי
7 בְנִין: הֲכְמַחֲתָא דַּהֲוָה מָחֵי מְחוֹהִי אִם כִּקְטוֹל קְטִילוֹהִי יִתְקְטִיל: בִּסְאתָא דַּהֲוֵיתָא כָאֵל
8 בַּהּ יְכִילוּן לָךְ דַּהֲוֵיתָא שָׁלַח וּמְעִיק לְהוֹן הֲגֵי עֲלֵיהוֹן בְּמִלָּא מִתְקִיף עֲלֵיהוֹן בְּיוֹם לְוָט:
9 בְּכֵן בְּדָא יִשְׁתַּבְקוּן חוֹבֵי בֵית יַעֲקֹב וְדֵין כָּל עוֹבָדֵי אַסְטְיוּת חוֹבוֹהִי בְּשַׁוְיוּתֵיהּ כָּל אַבְנֵי
אֱגוֹרָא כְּאַבְנֵי גִיר מְנַפְּצָן לָא יִתְקַיְּמוּן אֲשֵׁירַיָּא וְחַנִּסְנַיָּא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Sicut prægnans quæ adveniente tẽpore part⁹ sui contremiscit, & clamat in dolore suo: sic fuim⁹, eò quòd peccavim⁹ coram te Dñe. 18 Apprehendit nos tribulatio quasi prægnantem quando attigit tempus part⁹ sui; velocem salutem, sicut vent⁹, non adduxerunt: terram non coluerunt; mirabilia quoq; non possunt facere qui habitant in orbe. 19 Tu es qui vivificas mortuos, & ossa cadaverum eorum tu suscitas. Vivent & laudabunt coram te oẽs qui jacent in pulvere; quia ros luminis ros tuus operantibus legem tuã: impios autem quibus dedisti potentiam, & ipsi transgressi sunt verbum tuum, trades eos in gehennam. 20 Vade popule mi, fac opera bona, quæ protegant te in tempore tribulationis: absconde te quasi modico tempore, donec transeat maledictio. 21 Quia ecce Dñs revelabitur de loco majestatis suæ, ut visitet peccatum habitatoris terræ super eam: & revelabit terra sanguinem innocentem qui effusus est in ea, & non operiet ultrà interfectos suos.

CAP. XXVII.

1 IN tempore illo visitabit Dñs in gladio suo grandi & forti, & robusto super regem qui magnificat⁹ est, sicut Pharao rex primus [Ægypti,] & super regem qui elevatus est sicut Senacherib rex secundus; & occidet regem qui fortis est, sicut draco qui est in mari. 2 In tempore illo cœtus Israel qui est sicut vinea plantata in terra bona, cantate ei. 3 Ego Dñs servo eis pactum patrum suorum; & non consumam eos: sed in tempore quo irritant coram me, ego propino eis calicem ultionis eorum: sed peccata eorum sunt causæ ut vindictam sumam ex eis: tamen in nocte & die verbum meum protegit super eos. 4 Ecce magnalia magna à facie mea facta sunt: sed si composuerit domus Israel faciem suam, ut operetur secundùm legem; mittam irã meam, & furorẽ meũ in populos qui irruebant in eos, & consumam eos, sicut consumit ignis tribulũ & spinã pariter. 5 Si tenuerint verba Legis, fiet eis pax: post hac [inquam] pax fiet eis. 6 Congregabuntur de medio transmigrationis eorum, & revertentur in terram suam: ibi generabunt viri domus Jacob: crescent & multiplicabuntur viri domus Israel; & implebunt faciem orbis filii filiorum. 7 Nunquid juxta plagam qua ipse percutiebat, percussit eum, aut juxta occisionem interfectorum ej⁹ occisus est? 8 In mensura qua metiebaris, metientur tibi: qui mittebas & tribulabas eos; meditatus est contra eos sermonem: confortatus est contra eos in die maledictionis. 9 Propterea in hoc dimittentur peccata domus Jacob: & hæc fuit prævaricatio omnium operum eorum, & peccatorum eorum; cum posuerit oẽs lapides altaris quasi lapides gypsi dispersos: non stabũt luci & delubra.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܐܝܟ ܕܒܛܢܬܐ ܕܩܪܝܒܐ ܕܬܐܠܕ: ܘܡܬܚܒܠܐ ܘܡܝܠܠܐ ܒܚܒܠܝ̈ܗ̇. ܗܟܢܐ ܗܘܝܢ ܩܕܡܝܟ ܡܪܝܐ: 18 * ܒܛܢܢ ܘܐܬܚܒܠܢ. ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܝܠܕܢ ܪܘܚܐ. ܦܪܘܩܝܢ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܒܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܢܦܠܘܢ ܥܡܘܪ̈ܝܗ̇ ܕܬܐܒܝܠ. 19 * ܢܚܘܢ ܡܝ̈ܬܝܟ ܘܢܩܘܡܘܢ ܦܓܪ̈ܝܗܘܢ. ܢܬܬܥܝܪܘܢ ܘܢܫܒܚܘܢ ܫܟ̈ܝܒܝ ܥܦܪܐ. ܡܛܠ ܕܛܠܐ ܕܢܘܗܪܐ ܛܠܟ. ܘܐܪܥܐ ܕܓܢܒܪ̈ܐ ܬܦܘܟ. 20 * ܙܠ ܥܡܝ ܥܘܠ ܠܬܘܢܝ̈ܟ. ܘܐܚܘܕ ܬܪ̈ܥܝܟ ܒܬܪܟ. ܘܐܬܛܫܐ ܩܠܝܠ ܙܒܢܐ ܥܕܡܐ ܕܥܒܪ ܪܘܓܙܝ. 21 * ܡܛܠ ܕܗܐ ܡܪܝܐ ܢܦܩ ܡܢ ܐܬܪܗ. ܘܢܣܥܘܪ ܚܛܗܐ ܕܥܡܘܪ̈ܝ ܐܪܥܐ ܥܠܘܗܝ. ܘܬܓܠܐ ܐܪܥܐ ܕܡܗ̇. ܘܠܐ ܬܟܣܐ ܬܘܒ ܠܩܛܝ̈ܠܝܗ̇.

* ܦܣܩܐ * ܟܙ *

1 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܣܥܘܪ ܡܪܝܐ ܒܣܝܦܗ ܩܫܝܐ ܘܪܒܐ ܘܚܣܝܢܐ. ܥܠ ܬܢܝܢܐ ܚܘܝܐ ܥܪܘܩܐ. ܘܥܠ ܬܢܝܢܐ ܚܘܝܐ ܥܩܠܩܠܐ. ܘܢܩܛܘܠ ܠܬܢܝܢܐ ܕܒܝܡܐ. 2 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܟܪܡܐ ܕܚܡܪܐ ܫܒܚܘ ܠܗ̇. 3 * ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܢܛܪܗ̇. ܐܡܝܢܐܝܬ ܐܫܩܝܘܗ̇. ܘܐܣܥܘܪܝܗ̇ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ ܐܢܛܪܝܗ̇. 4 * ܫܘܪܐ ܠܝܬ ܠܗ̇. ܡܢ ܢܬܠ ܠܝ ܟܘܒܐ ܘܚܘܚܐ. ܒܩܪܒܐ ܐܦܣܘܥ ܒܗ̇ ܘܐܘܩܕܝܗ̇ ܐܟܚܕܐ. 5 * ܐܘ ܢܚܝܠ ܒܥܘܫܢܝ ܘܢܥܒܕ ܠܝ ܫܠܡܐ. ܫܠܡܐ ܢܥܒܕ ܠܝ. 6 * ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝܢ ܡܢ ܫܪܒܬܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܢܦܪܥ ܘܢܦܪܚ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܢܡܠܘܢ ܐܦ̈ܝ ܬܐܒܝܠ ܦܐܪ̈ܐ. 7 * ܕܠܡܐ ܐܝܟ ܡܚܘܬܐ ܕܡܚܝܗܝ ܡܚܝܗܝ. ܐܘ ܐܝܟ ܩܛܠܐ ܕܩܛܠܗ ܢܩܛܠܗ. 8 * ܒܟܝܠܬܐ ܒܟܝܠܬܐ ܬܕܘܢܝܗܝ. ܘܐܬܪܢܝ ܒܪܘܚܗ ܩܫܝܬܐ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܫܪܒܐ. 9 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܬܒܩ ܚܛܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܗܢܐ ܟܠܗ ܦܐܪܐ ܕܢܥܒܪ ܚܛܗܗ. ܡܐ ܕܣܡ ܟܠܗܘܢ ܟܐܦ̈ܐ ܕܡܕܒܚܐ. ܐܝܟ ܟܐܦ̈ܐ ܕܓܪܐ ܕܡܬܦܫܦܫܢ. ܘܠܐ ܢܩܘܡܘܢ ܣܡ̈ܐ ܘܫܝ̈ܕܐ.

17 Ut prægnanti mox parituræ, dolenti, & suis in doloribus ululanti, ita nobis accidit à con- 18 spectu tuo Domine: Concepimus & enixi sumus ut illæ quæ ventos pariunt. Serva nos, ne pereamus in terra, néve succumbant habi- 19 tatores orbis. Reviviscant mortui tui, & cadavera eorum resurgant: expergiscantur, & laudem canant decumbentes in pulvere; quia ros tuus, ros est luminis: terram verò gigan- 20 tum evertes. Age popule mi, intra in penetralia tua, & claude fores tuas post te: latita exiguo tempore, donec prætereat indignatio 21 mea. Nam ecce Dominus proditurus est è loco suo, & visitaturus iniquitatem habitatoris terræ: detegétque terra sanguinem suum, nec occultabit ultra interfectos suos.

CAP. XXVII.

1 IN die illa visitabit Dominus gladio suo duro, grandi, & valido Leviathan serpentem pervicacissimum, et Leviathan serpentem tor- 2 tuosum, & interficiet draconem qui est in mari. In die illa, vineæ vini canite: 3 Ego Dominus custodio eam, semper eam irrigabo, visitabo eam nocte, & interdiu custodiã illam. 4 Murum nónne habes? quis ergò posuit in te vepres & spinas? brevi flabo in eam, & pe- 5 nitùs comburam illam. Vel certè teneat fortitudinem meam, ut faciam ei pacem: pacem 6 faciam ei. Quotquot estis de stirpe Jacobi, scitote quòd folia & flores emissurus est Israel, & fructibus impleturi sunt superficiem or- 7 bis. Idem vulnus quod inflixit ei, infliget illi: & eâdem nece quâ extinxit eum, ex- 8 tinguet illum: Mensurâ quâ mensus est, condemnabis eum. Quia cogitavit animo suo 9 duro de die ferventi: Idcirò per hoc dimittetur culpa Jacobi, & per omnes hos fructus abscedet peccatum ejus; quum posuerit omnes lapides altaris, & ut lapides calcis qui rediguntur in pulverem, ita non consistent idola nec numina.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وَكَمِثْلِ ٱلْمُطْلَقَةِ إِذْ تَقْرُبُ لِتَلِدَ وَفِي طَلْقِهَا صَرَخَتْ * هٰكَذَا صِرْنَا لِحَبِيبِكَ * لِأَجْلِ خَوْفِكَ يَا
18 رَبُّ أَخَذْنَا حَبَلًا وَطَلَقْنَا وَوَلَدْنَا * رُوحَ خَلَاصِكَ صَنَعْنَاهُ عَلَى ٱلْأَرْضِ * لَسْنَا نَسْقُطُ لٰكِنْ تَسْقُطُ
ٱلسُّكَّانُ عَلَى ٱلْأَرْضِ * تَقُومُ ٱلْأَمْوَاتُ وَيَسْتَيْقِظُ ٱلَّذِينَ فِي ٱلْقُبُورِ وَيَفْرَحُ ٱلَّذِي عَلَى ٱلْأَرْضِ * لِأَنَّ
19 ٱلنَّدَآءَ ٱلَّذِي مِنْ قِبَلِكَ هُوَ شِفًا لَهُمْ وَأَرْضُ ٱلْمُنَافِقِينَ تَسْقُطُ * اِعْمَدْ يَا شَعْبِي * اُدْخُلْ إِلَى
20 مَخْدَعِكَ * أَغْلِقْ بَابَكَ * وَاخْتَفِ قَلِيلًا بِمِقْدَارٍ إِلَى أَنْ يَجُوزَ غَضَبُ ٱلرَّبِّ * لِأَنَّ هَا ٱلرَّبَّ مِنَ
21 ٱلْمَوْضِعِ ٱلْمُقَدَّسِ يُورِدُ رِجْزًا عَلَى ٱلسُّكَّانِ عَلَى ٱلْأَرْضِ * لِيَتَعَهَّدَ إِثْمَ ٱلسُّكَّانِ عَلَى ٱلْأَرْضِ عَلَيْهِمْ
هٰكَذَا * وَتَكْشِفُ ٱلْأَرْضُ دَمَهَا * وَلَا تَسْتُرُ ٱلْمَقْتُولِينَ عَلَيْهَا بَعْدُ *

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ يَجْلِبُ ٱللهُ سَيْفَهُ ٱلْمُقَدَّسَ ٱلْعَظِيمَ ٱلْقَوِيَّ عَلَى ٱلتِّنِّينِ ٱلْحَيَّةِ ٱلْهَارِبَةِ * عَلَى
2 ٱلتِّنِّينِ ٱلْحَيَّةِ ٱلْمُلْتَوِيَةِ * وَيَقْتُلُ ٱلتِّنِّينَ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي فِي ٱلْبَحْرِ كَرْمٌ جَيِّدٌ * لِتَبْتَدِي
3 شَهْوَتُهَا مِنْهُ * أَنَا مَدِينَةٌ حَصِينَةٌ مَدِينَةٌ تُحَاصَرُ أَسْقِيهَا بَاطِلًا * لِأَنَّهَا تُنْدَرَسُ لَيْلًا * وَيَسْقُطُ
4 سُورُهَا نَهَارًا * لِأَنَّهُ لَيْسَ يُوجَدُ مَنْ يَأْخُذُهَا * مَنْ يَجْعَلُنِي أَنْ أَحْرُسَ قَصَبَةً فِي حَقْلٍ * لِأَجْلِ هٰذِهِ
5 ٱلْمُحَارِبَةِ غَدَرْتُ بِهَا * لِأَجْلِ هٰذَا ٱلْآنَ صَنَعَ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ كُلَّمَا عَاهَدَ بِهِ * أُحْرِقْتُ * يَصْرُخُونَ
6 جَمِيعُ ٱلسُّكَّانِ فِيهَا * نَصْنَعُ مَعَهُ سَلَامَةً * نَصْنَعُ أَيُّهَا ٱلْوَارِدُونَ سَلَامًا * أَوْلَادُ يَعْقُوبَ تَنْبُتُ *
7 وَيُزْهِرُ إِسْرَائِيلُ * وَتَمْتَلِي ٱلْمَسْكُونَةُ مِنْ ثَمَرَتِهِ * أَلَيْسَ كَمَا هُوَ ضَرَبَ وَهُوَ هٰكَذَا يُضْرَبُ *
8 وَكَمَا هُوَ قَتَلَ وَهُوَ هٰكَذَا يُقْتَلُ * مُحَارِبٌ وَمُعَيِّرٌ يُرْسِلُهُمْ * أَلَيْسَ أَنْتَ كُنْتَ ٱلَّذِي تَتْلُوا
9 بِرُوحِكَ ٱلصَّعْبِ لِتَقْتُلَهُمْ بِرُوحِ غَضَبٍ * لِأَجْلِ هٰذَا يَنْزِعُ إِثْمَ يَعْقُوبَ * وَهٰذِهِ هِيَ بَرَكَتُهُ *
إِذَا نَزَعَ خَطِيَّتَهُ إِذْ يَصْنَعُونَ جَمِيعَ حِجَارَةِ ٱلْمَذْبَحِ مُكَسَّرَةً مِثْلَ ٱلْكِلْسِ ٱلدَّقِيقِ وَلَا تَثْبُتُ
أَشْجَارُهُمْ وَأَوْثَانُهُمْ مُكَسَّرَةٌ بَعِيدًا مِثْلَ ٱلْغَابِ *

17 Et qualis est ea quæ partûs dolores patitur imminente partu, & in suis doloribus clamat; tales facti sumus ad dilectum 18 tuum. Præ timore tuo, O Domine, occupavit nos conceptio, parturivimus, & peperimus: spiritum salutis tuæ fecimus super terram: nequaquam cademus nos, 19 sed cadent habitantes super terram. Resurgent mortui, evigilabunt qui sunt in sepulchris, & lætabuntur qui sunt super terram; quia ros qui à te est, sanitati est eis: terra verò scelestorum corruet. 20 Siste O popule mi, ingredere in conclave tuum, occlude ostium tuum, téque parvo absconde intervallo, donec pertranseat ira 21 Domini. Nam ecce Dominus è loco sancto adducturus est iram suam super terricolas, ut scelus terricolarum adversùs eos hoc modo visitet, retegat terra sanguinem suum, nec ampliùs celet interfectos super se.

CAP. XXVII.

1 IN illâ die adducet Dominus gladium suum sanctum, grandem, ac potentem super draconem serpentem fugientem, super draconem tortuosum, & interficiet eo 2 die draconem qui est in mari vinea quædam bona, ut ab ipsa principium ducat 3 cupiditas ejus. Ego urbem munitam, urbem obsessam frustrà irrigo, quoniam obteretur nocte, & murus ejus cadet in die, 4 Quoniam non est qui capiat eam. Quis me statuat ad custodiendum arundinetum in campo? propter hujusmodi pugnam decepi illam: hac de causa nunc executus est Dominus Deus quicquid pollicitus fue- 5 rat: combusta est. Clamabunt omnes cives ejus, Conciliemus cum eo pacem, pa- 6 cem conciliemus O venientes. Filii Jacobi germinabunt, & florebit Israel, & 7 orbis implebitur fructu ipsius. Annon quemadmodum iste percussit, eodem ipse modo percutietur? et quemadmodum ipse interfecit, eodem ipse modo interficietur? 8 Bellator & convitiator mittet eos: nónne tu is eras qui ~~spiritu~~ tuo rigido medita- 9 baris necem eorum, spiritu furoris? Ob id auferetur iniquitas Jacobi, & benedictio hæc obtinget ei, cùm deposuerit peccatum suum, cùm omnes lapides altaris confractos redegerint in modum calcis minutissimæ, arbores eorum minimè subsistent, & idola eorum procul à se fuerint quemadmodum luci.

ישעיה: כח

derelictum & dimissum habitaculum solitaria munita civitas Nam

10 כִּי עִיר בְּצוּרָה בָּדָד נָוֶה מְשֻׁלָּח וְנֶעֱזָב

consumet & accubabit ibi & , vitulus pascetur ibi : desertum veluti

כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִלָּה

venientes mulieres , conterentur , ejus messem arescendo In .ejus ramos

סְעִפֶיהָ׃ בִּיבֹשׁ קְצִירָהּ תִּשָּׁבַרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת 11

[illegible]

Versio VULG. LAT.

10 Civitas enim munita desolata erit, speciosa relinquetur, & dimittetur quasi desertum : ibi pascetur vitulus, & ibi accubabit, & consumet summitates ejus. 11 In siccitate messes illius conterentur, mulieres venientes, & docentes eam : non est enim populus sapiens, propterea non miserebitur ejus, qui fecit eum ; & qui formavit eum, non parcet ei. 12 Et erit : In die illa percutiet Dominus ab alveo fluminis usque ad torrentem Ægypti, & vos congregabimini unus et unus filii Israel. 13 Et erit : In die illa clangetur in tuba magna, & venient qui perditi fuerant de terra Assyriorũ, & qui ejecti erant in terra Ægypti, & adorabunt Dñm in monte sancto in Jerusalem.

CAP. XXVIII.

1 VÆ coronæ superbiæ, ebriis Ephraim, & flori decidenti, gloriæ exultationis ejus, qui erant in vertice vallis pinguissimæ, errantes à vino. 2 Ecce validus & fortis Dominus, sicut impetus grandinis; turbo confringens, sicut impetus aquarum multarum inundantium, & emissarum super terram spatiosam. 3 Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum Ephraim. 4 Et erit flos decidens gloriæ exultationis ejus, qui est super verticem vallis pinguium, sicut temporaneum ante maturitatem autumni : quod cùm aspexerit videns, statim ut manu tenuerit, devorabit illud. 5 In die illa erit Dominus exercituum corona gloriæ, & sertum exultationis residuo populi sui : 6 Et spiritus judicii sedenti super judicium, & fortitudo revertentibus de bello ad portam. 7 Verùm hi quoque præ vino nescierunt, & præ ebrietate erraverunt : sacerdos & propheta nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt à vino, erraverunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignoraverunt judicium. 8 Omnes enim mensæ repletæ sunt vomitu sordiumque, ita ut non esset ultrà locus. 9 Quem docebit scientiam ? & quem intelligere faciet auditum ? ablactatos à lacte, avulsos ab uberibus.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

10 Τὸ κατοικούμενον ποίμνιον ἀνειμένον ἔσται, ὡς ποίμνιον καταλελειμμένον· καὶ ἔσται πολὺν χρόνον εἰς βόσκημα, καὶ ἐκεῖ (κ) ἀναπαύσονται ποίμνια. 11 Καὶ μετὰ χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ πᾶν χλωρὸν διὰ τὸ ξηρανθῆναι. γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε. οὐ γὰρ λαός ἐστιν ἔχων σύνεσιν, διὰ τοῦτο οὐ μὴ οἰκτειρήσῃ ὁ ποιήσας αὐτοὺς, οὐδὲ ὁ πλάσας αὐτοὺς οὐ μὴ (ι) ἐλεήσῃ. 12 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, συμφράξει (λ) ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως Ῥινοκορούρων. ὑμεῖς δὲ συναγάγετε (μ) κατὰ ἕνα τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. 13 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, σαλπιοῦσι (ν) τῇ σάλπιγγι τῇ μεγάλῃ, καὶ ἥξουσιν οἱ (ξ) ἀπολόμενοι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀσσυρίων, καὶ οἱ ἀπολόμενοι ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ (ο) προσκυνήσουσι τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιον ἐν Ἰερουσαλήμ.

MS.A. (κ) ἀναπαύσονται. Μετὰ χρόνον οὐκ ἔσται (ι) ἐλεήσει. (λ) κύριος (μ) τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καθ' ἕνα ἕνα. (ν) ἐν τῇ (ξ) ἀπὸ ἀνατολῶν ἐν τῇ (ο) προσκυνήσωσιν

ΚΕΦ. κη'.

1 ΟΥαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὕβρεως, οἱ μισθωτοὶ Ἐφραίμ, τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν ἐκ τῆς δόξης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τοῦ παχέος, οἱ μεθύοντες ἄνευ οἴνου. 2 Ἰδοὺ ἰσχυρὸν καὶ σκληρὸν ὁ θυμὸς κυρίου, ὡς χάλαζα καταφερομένη οὐκ ἔχουσα σκέπην, βίᾳ καταφερομένη· ὡς ὕδατος πολὺ πλῆθος σῦρον χώραν, τῇ γῇ ποιήσει (α) ἀνάπαυμα ταῖς χερσί, 3 Καὶ τοῖς ποσὶ καταπατηθήσεται ὁ στέφανος τῆς ὕβρεως, οἱ μισθωτοὶ τοῦ Ἐφραίμ. 4 Καὶ ἔσται τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν τῆς ἐλπίδος τῆς δόξης, ἐπ' ἄκρου τοῦ ὄρους τοῦ ὑψηλοῦ· ὡς πρόδρομος σύκου, ὁ ἰδὼν αὐτὸ, (β) πρὶν εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν (γ) αὐτὸ, θελήσει αὐτὸ καταπιεῖν. 5 Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται κύριος Σαβαὼθ ὁ στέφανος τῆς ἐλπίδος, ὁ πλακεὶς τῆς δόξης, τῷ καταλειφθέντι (δ) τοῦ λαοῦ. 6 (ε) Καταλειφθήσονται ἐπὶ πνεύματι κρίσεως ἐπὶ κρίσιν, καὶ ἰσχὺν (ζ) κωλύοντων ἀνελεῖν. 7 Οὗτοι γὰρ οἴνῳ (η) πεπλημμελημένοι εἰσίν. ἐπλανήθησαν διὰ τὸ σίκερα, ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐξέστησαν (θ) διὰ τὸ σίκερα, κατεπόθησαν διὰ τὸν οἶνον, ἐσείσθησαν ἀπὸ τῆς μέθης (ι), ἐπλανήθησαν· τοῦτ' ἔστι φάσμα. 8 Ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν, αὕτη γὰρ ἡ βουλὴ (κ) ἕνεκα πλεονεξίας. 9 Τίνι ἀνηγγείλαμεν κακά, καὶ τίνι ἀνηγγείλαμεν ἀγγελίαν; οἱ ἀπογεγαλακτισμένοι ἀπὸ γάλακτος, οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ μαστοῦ.

MS.A. (α) ἀνάπαυσιν· (β) πρινὴ (γ) θελήσει (δ) μου λαῷ. (ε) Καὶ καταλειφθήσονται (ζ) κωλύων ἀνελεῖν. (η) πεπλανημένοι εἰσίν. (θ) διὰ τὸν οἶνον, ἐσείσθησαν (ι) τοῦ σίκερα, ἐπλανήθησαν. τοῦτό ἐστιν φάντασμα. (κ) ἕνεκεν

10 Habitans grex dimittetur, sicut grex derelictus: & erit multo tempore in pastionem: & ibi requiescent greges. 11 Et post tempus non erit in ea omne viride; quia exiccatum est. (g) Mulieres venientes à spectaculo venite: non est enim populus habens intelligentiam. Propterea non miserebitur eorum, qui fecit: & qui formavit eos, non parcet. 12 Et erit in die illa, (h) concludet Deus à fossa fluminis usque ad Rhinocoruram. Vos autem congregate singulos filios Israel. 13 Et erit in die illa, canẽt tubâ magnâ: & venient, qui perierant in regione Assyriorum, &, qui perierant in Ægypto: & adorabunt Dominum super montem sanctum in Hierusalem.

CAP. XXVIII.

1 VÆ coronæ (a) injuriæ, (b) mercenarii Ephræm : flos cadens de gloria super verticẽ (c) montis pinguis, qui ebrii estis absque vino. 2 Ecce forte & durum furor Dñi, sicut grando, quæ fertur in pronum, non habens tegmen, quæ violenter decidit : sicut aquæ magna multitudo trahens regionem, (d) terræ faciet requiem manibus. 3 Et pedibus conculcabitur corona injuriæ, mercenarii Ephræm. 4 Et erit flos, qui decidit de spe gloriæ, in summitate montis excelsi : sicut præmatura ficus; quã qui viderit, antequã sumat e manu suã cupiet eam devorare. 5 Die illâ erit Dominus Sabaoth corona gloriæ, quæ compacta est gloriæ, (e) reliquiis populi. 6 Relinquentur in spiritu judicii super judicium, & fortitudinem vetantium interficere. 7 Isti enim vino (f) deliquerunt, errârunt propter (g) siceram: sacerdos & propheta exciderunt mente propter siceram, absorpti sunt propter vinum, vacillaverunt propter ebrietatem, erraverunt : hoc est (h) phasma. 8 Maledictio comedet hoc consilium: siquidem istud consilium propter avaritiam est. 9 Cui annuntiavim' mala, et cui annuntiavimus nuntium? qui ablactati sunt à lacte, qui abstracti ab ubere.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Quoniam civitas erat munita, sola manebit, & erit instabilis, & derelicta quasi desertũ: illam expugnabunt justi, & diripient substantiã ejus, & consumẽt exercitũ ejus ne ultra crescant. 11 Diminuentur exercitus ejus; et confundentur in operibus suis, & conterentur: mulieres venientes in domũ deorum suorum, docebunt eos, quoniam non est populus sapiens. Propterea non miserebitur eorum qui fecit eos; & qui creavit eos, non parcet eis. 12 Et erit in tempore illo, projicientur interfecti coram Dño à ripa fluminis Euphratis, usque ad torrentem Ægypti; & vos applicabimini unus ad alterum filii Israel. 13 Et erit in tempore illo, clangetur in tuba magna, & venient qui captivi ducti sunt in terra Assyriæ, & qui transmigraverunt in terrã Ægypti, & adorabunt coram Domino in monte sancto in Hierusalem.

CAP. XXVIII.

1 VÆ ei qui dat coronam superbo & insipienti principi Israel, & qui dat mitram impiis domus sanctuarii laudis ejus, qui erant in capite vallis pinguissimæ confracti à vino. 2 Ecce plaga terribiles & fortes venient à facie Dñi: sicut impet' grandinis, sicut turbo venti, sicut impetus aquarum fortium inundantium, sic venient contra eos populi, & transferent eos de terra sua, in terram aliam, propter peccata quæ sunt in manib' eorum. 3 Pedibus conculcabitur corona superbiæ insipientis principis Israel. 4 Qui auté dederit mitram impiis domus sanctuarii laudabilis ejus, quæ est in vertice vallis pinguissimæ erit sicut præcox ficus ante æstatẽ: quã quicunque viderit, statim deglutiet, cùm sit in manu sua. 5 In tempore illo erit Christus Dñi exercituũ in coronam gaudii, & in diadema laudis residuo populi sui. 6 In verbum veritatis judicii habitantib' in domo judicii, ut judicent judiciũ verũ: & ut det victoriã egredientib' ad bellum, & ut reducat eos in pacem in domum suã. 7 Hi quoque vino inebriati sunt, & vino veteri consopiti sunt: sacerdos & scriba inebriati sunt vino veteri: præcipitati sunt mero, erraverunt à vino veteri; declinaverunt ad cibũ suavẽ; erraverunt judices ej'. 8 Quoniam omnes mensæ eorum plenæ sunt cibo inquinato & sordido: neque est eis locus qui mundus sit à rapina. 9 Cui data est Lex? & cui mandatum est ut intelligeret sapientiam? Nonne domui Israel quæ dilecta est super omnes populos, & amabilis super omnia regna?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

10 Nam sola civitas munita destruetur & derelinquetur, & desolabitur terra quasi desertũ : ibi pascet vitulus, ibi inquam pascet, & absumet gramina ejus. 11 Arescente messe frangentur mulieres venientes ad lumen afferendum ei. Quia populus est minimè prudens; ideo non miserebitur ejus conditor ipsius, neque plasmator ejus clementiâ utetur erga ipsum. 12 Sed continget eo die, ut excutiat Dominus ab arista fluminis usque ad torrentem Ægypti; & vos filii Israel, *ut spicæ* colligemini alter penes alterum. 13 Continget eo die, ut clangatur buccina magna, & veniant qui perierant in terra Ægypti, quique dispersi fuerant in terram Assyriæ, & in terra Domini Dominum adorent, in monte sancto ejus, in Jerusalem.

CAP. XXVIII.

1 VÆ diademati superbo Aphremi temulenti, & corollæ infami, fortitudini gloriæ ipsius quæ est in capite vallis pinguium, stupidis vino. 2 Ecce fortitudo & robur Domini velut nimbus grandinis, ceu turbo confringens, & velut imber aquarum multarum vastantium. 3 Seda terram manu tuâ, ut pede conculcetur diadema superbum Aphremi temulenti ; 4 Et infamis illa corolla, robur superbiæ ejus quæ est in capite vallis pinguium, sit veluti fructus ante tempus æstivum præcox, quem ubi vider, quicunque viderit eum, dum adhuc est in manu sua, deglutit. 5 In die illo erit Dominus potens pro diademate fortitudinis & corollâ gloriosâ, reliquo populo suo : 6 *Et* pro spiritu judicii, ei quæ præsidet judicio & fortitudini. 7 Qui bellum avertunt à porta, etiam ipsi ob vinum erraverunt, & ob siceram erraverunt : sacerdotes & prophetæ erraverunt ob siceram, obruti sunt vino, vacillant propter siceram, errant præ ebrietate, intemperanter comedunt. 8 Omnes enim mensæ repletæ sunt vomitu & stercore præ loci penuria. 9 Quem doceret sapientiam, & cujus aures imbueret intelligentiâ ? depulsos à lacte, avulsos ab uberibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * القطيع الساكن يكون مسترحيا مثل قطيع متروك * ويكون للرعي زمنا كثيرا وهناك

11 يستريحون * وبعد زمان لا يكون فيها كل حصن من اجل انها تجف * ايتها النسوة الاتيات

من المنظر تعالين * لان الشعب ليس له فهم * لاجل هذا لا يتراف عليهم صانعهم * ولا يرحمهم

12 جابلهم * ويكون في ذلك اليوم يسد الرب من خليج النهر الى انف كورون * وانتم اجمعوا بني

13 اسرايل كل واحد واحد * ويكون في ذلك اليوم يبوقون بالبوق العظيم * وياتون الهالكون في

بلد الموصليين والهالكون بمصر * ويسجدون للرب على جبل المقدس باوروشليم *

* الفصل الثامن والعشرون *

* الاصحاح الثالث عشر *

1 * الويل لاكليل الكبرياء يا اجراء افرام * الزهر البهيه التي سقطت من الشرف على راس الجبل

2 السمين يا سكارى بغير خمر * ها القوي والصعب غضب الرب مثل برد نازل وليس له وقايه *

3 بعسف ينزل سريعا مثل كثرة ماء كثير يجر بلده * في الارض يصنع نياحا * وبيديه

4 ورجليه يداس اكليل الكبرياء يا اجراء افرام * ويكون الزهر الساقطه من رجاء المجد على

طرف الجبل المرتفع * مثل سابق التين الذي ينظر من قبل ان يتناوله بيده يريد ان

5 يبتلعه * في ذلك اليوم يكون رب الجيوش الاكليل المضفور لرجاء مجد شعبي المبقى بمصر *

6 7 ويبقون بروح محاكمة على محاكمة * ويمنع القوة ان تقتل * لان هولاء هم ضالون

بالخمر * ضلوا لاجل المسكر * الكاهن والنبي بهتوا لاجل الخمر * تزلزلوا من سكر المسكر * ضلوا

8 9 عني وهم * اللعنة تاكل هذه المشورة * لان هذه المشورة من اجل الشره * لمن اخبرنا

سرورا * ولمن اخبرنا خيرا ايها المفطومون من اللبن المبعدون من الثدي *

10 Grex sub tecto habitans evadet fluxus, tanquam grex derelictus ; eodémque in pascua longo tempore, & ibi recubabunt : & aliquo post tempore nulla remanebit in ea viriditas, quippeque arescet. 11 Heus mulieres è spectaculo venientes, accedite: nam populus iste caret intellectu : propterea non miserescet eorum conditor ipsorum, neque miserebitur eorum qui finxit illos. 12 Erit autem eo die, ut occludat Dominus à brachio fluminis usque ad promontorium Choronis : vos autem colligite filios Israel sigillatim. 13 Eritque eodem die, ut cùm clanxerint tubâ magnâ, veniant pereuntes in terra Assyriorum & pereuntes in Ægypto, adorentque Dominum super montem illum sanctum in Jerusalem.

CAP. XXVIII. ◆

Textus decimus tertius.

1 VÆ coronæ fastûs, O mercenarii Aphremi, flos decorus qui de sublimitate decidit super cacumen montis pinguis, O ebrii sine vino. 2 Ecce vehemens & severa illa Domini ira, ceu grando ruens contra quam nullum est tegumentum, cum violentia citò decidet velut copia aquarum multarum regionem aliquam abripientium. 3 In terra componet quietem, & manibus ac pedibus ejus conculcabitur corona fastûs, O mercenarii Aphremi : 4 Et flos de spe gloriæ decidens super latus montis excelsi, erit veluti ficus præcoces quas cùm videt quispiam, antequam eas manu decerpat, deglutire vellet. 5 In illa die Dominus exercituum qui est corona contexta, erit in spem gloriæ populi mei qui residuus est in Ægypto. 6 Remanebunt autem in spiritu jurgii super jurgium : & impediet fortitudinem quin occidat. 7 Nam isti sunt in vino perditi, erraverunt propter potum inebriantem : tam sacerdos quàm propheta obstupuerunt propter vinum, titubârunt ex ebrietate potûs inebriantis, ipsi quoque erraverunt à me. 8 Maledictio devorabit hujusmodi consilium, quia consilium hoc de ingluvie est. 9 Cuinam indicaremus lætitiam, & cuinam indicaremus bonum, O lacte abdicati, ab ubere disjuncti?

ישעיה: כח

linea,lineam *ad* linea,præceptum *ad* præceptum,præceptū *ad* præceptū Nam
10 כִּי צַו לָצָו צַו לָצָו קַו לָקָו קַו
lingua in & ,labii *blæsitatibus in* Quia .ibi parum ibi parum ,lineā *ad*
11 לָקָו זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם׃ כִּי בְּלַעֲגֵי שָׂפָה וּבְלָשׁוֹן
Hæc *: eis ad* dixit Quos .istum populum ad loquetur altera
12 אַחֶרֶת יְדַבֵּר אֶל־הָעָם הַזֶּה׃ אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת
.audire noluerunt & : requies hæc & ,lasso præstate requiem ,requies
הַמְּנוּחָה הָנִיחוּ לֶעָיֵף וְזֹאת הַמַּרְגֵּעָה וְלֹא אָבוּא שְׁמוֹעַ׃
,præceptū *ad* præceptū,præceptū *ad* præceptum,Domini verbum eis erit Et
13 וְהָיָה לָהֶם דְּבַר־יְהוָה צַו לָצָו צַו לָצָו
corruant & vadant ut : ibi parum ,ibi parum,lineā *ad* linea,lineā *ad* linea
קַו לָקָו קַו לָקָו זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם לְמַעַן יֵלְכוּ וְכָשְׁלוּ
verbum audite Ideò.capiantur &,illaqueentur &,conterantur &,retrorsum
14 אָחוֹר וְנִשְׁבָּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ׃ לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־
Nam .Jerusalaim in qui ,hujus populi dominatores,*irrisionis* viri Domini
15 יְהוָה אַנְשֵׁי לָצוֹן מֹשְׁלֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃ כִּי
irrisionem fecim⁹ sepulchro cum &,morte cum fœdus Percussimus : dixistis
אֲמַרְתֶּם כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת־מָוֶת וְעִם־שְׁאוֹל עָשִׂינוּ חֹזֶה
mendaciū posuim⁹ quia;nobis veniet non transierit cùm inundans flagellū
שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי־יַעֲבֹר לֹא יְבוֹאֵנוּ כִּי שַׂמְנוּ כָזָב
:Domin⁹ Domin⁹ dixit sic Idcircò.*sumus* occultati *falsitate* in &,nostrā spem
16 מַחְסֵנוּ וּבַשֶּׁקֶר נִסְתָּרְנוּ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
fundamenti ,*pretii* anguli ,*arcis* lapidis ,lapidis Sijon in *fundator* ego Ecce
הִנְנִי יִסַּד בְּצִיּוֹן אָבֶן אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת מוּסָד
justitiam & ,lineæ judicium ponam Et .*festinabit* non ,*Credens* ,fundati
17 מוּסָּד הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ׃ וְשַׂמְתִּי מִשְׁפָּט לְקָו וּצְדָקָה
aquæ *latibulum* & ,mendacii spem grando verret & ,*perpendiculum ad*
לְמִשְׁקָלֶת וְיָעָה בָרָד מַחְסֵה כָזָב וְסֵתֶר מַיִם
cum vestra visio & ,morte cum vestrum fœdus *abolebitur* Et.inundabunt
18 יִשְׁטֹפוּ׃ וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת־מָוֶת וְחָזוּתְכֶם אֶת־
ei eritis & , transierit cùm inundanti Flagello .stabit non sepulchro
שְׁאוֹל לֹא תָקוּם שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר וִהְיִיתֶם לוֹ
mane in mane in quia ,vos tollet *ipsum transire* tēpore A.conculcationē in
19 לְמִרְמָס׃ מִדֵּי עָבְרוֹ יִקַּח אֶתְכֶם כִּי־בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
.*auditum* intelligere *commotio* tantum erit Et .nocte in & die in ,transibit
יַעֲבֹר בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה וְהָיָה רַק־זְוָעָה הָבִין שְׁמוּעָה׃
, est angustum operimentum & : se extendere *ab* stratum est brevius Quia
20 כִּי־קָצַר הַמַּצָּע מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסֵּכָה צָרָה
valle sicut ,Dn̄s surget Perasim monte sicut Quia .se colligere *secundùm*
21 כְּהִתְכַּנֵּס׃ כִּי כְהַר־פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה כְּעֵמֶק
: ejus opus extraneum ,suum opus *faciendum ad* , irascetur Ghibhon in
בְּגִבְעוֹן יִרְגָּז לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ
,vos deludatis ne nunc Et.*ejus operatio extranea : suā operationē operandum ad* &
22 וְלַעֲבֹד עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ׃ וְעַתָּה אַל־תִּתְלוֹצָצוּ
.decisam & consumptionem quia ,vestra vincula fortificentur fortè ne
פֶּן־יֶחְזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם כִּי־כָלָה וְנֶחֱרָצָה
.terram omnem super exercituum *Domino* Domino à audivi
שָׁמַעְתִּי מֵאֵת אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃
.meum eloquium audite & attendite :meā vocē audite &,percipite Aurib⁹
23 הַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ קוֹלִי הַקְשִׁיבוּ וְשִׁמְעוּ אִמְרָתִי׃

Versio VUL. LAT.

10 Quia manda remanda, manda
remanda, expecta reexpecta,
expecta reexpecta, modicū ibi,
11 modicū ibi. In loquela enim
labii, & linguâ alterâ loquetur
12 ad populū istū. Cui dixit; Hæc
est requies mea, reficite lassū, &
hoc est meū refrigeriū : & noluerūt audire. Et erit eis verbū
13 Dn̄i; Manda remanda, manda
remanda, expecta reexpecta,
expecta reexpecta, modicū ibi,
modicū ibi : ut vadant, & cadāt
retrorsū, & conterantur, & il-
14 laqueentur, & capiantur. Propter hoc audite verbū Dn̄i viri
illusores, qui dominamini sup
populū meū, qui est in Jerusa-
15 lem. Dixistis enim; Percussim⁹
fœd⁹ cum morte, & cum inferno fecim⁹ pactū. Flagellū inundans cùm transierit, non veniet
sup nos: quia posuim⁹ mendaciū spem nostrā, & mendacio
16 protecti sum⁹. Idcircò hæc dicit Dn̄s De⁹; Ecce ego mittā in
fundamentis Sion lapidē, lapidem probatū, angularē, pretiosū, in fundamento fundatū : qui
17 crediderit, non festinet. Et ponam in pondere judiciū, & justitiā in mensura: & subvertet
grando spem mendacii : & pro-
18 tectionē aquæ inundabunt. Et
delebitur fœdus vestrum cum
morte, & pactū vestrū cum inferno non stabit: flagellū inundans cùm transierit, eritis ei in
19 conculcationē. Quandocumq;
ptransierit, tollet vos : quoniā
manè diluculò pertransibit in
die & in nocte, & tantùmodò
sola vexatio intellectum dabit
20 auditui. Coangustatū est enim
stratum, ita ut alter decidat: &
pallium breve utrumque ope-
21 rire non potest. Sicut enim in
monte divisionum stabit Dn̄s:
sicut in valle, quæ est in Gabaon, irascetur : ut faciat opus
suum, alienum opus ejus : ut
operetur opus suum, peregri-
22 num est opus ejus ab eo. Et
nunc nolite illudere, ne fortè
constringantur vincula vestra,
consummationem enim & ab-
23 breviationem audivi à Domino Deo exercituum super universam terram. Auribus percipite, &
audite vocem meam, attendite, & audite eloquium meum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 Θλῖψιν ἐπὶ θλῖψιν προσδέχου, ἐλπίδα ἐπ'
11 ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν, Διὰ φαυλισμὸν
χειλέων, διὰ γλώσσης ἑτέρας, ὅτι
12 λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτῳ, Λέγοντες (λ) αὐτοῖς,
Τοῦτο τὸ ἀνάπαυμα τῷ πεινῶντι, καὶ τοῦτο
13 τὸ σύντριμμα· καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἀκούειν. Καὶ ἔσται
αὐτοῖς τὸ λόγιον (μ) τοῦ Θεοῦ, Θλῖψις
ἐπὶ θλῖψιν, ἐλπὶς ἐπ' ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν
ἔτι μικρὸν, ἵνα πορεύσωσι καὶ πέσωσιν (ν) ὀπίσω,
(ξ) καὶ συντριβήσονται, καὶ κινδυνεύσουσι,
14 καὶ ἁλώσονται. Διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον
κυρίου ἄνδρες τεθλιμμένοι, (ο) καὶ οἱ ἄρχοντες
τοῦ λαοῦ (π) τούτου τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ.
15 Ὅτι εἴπατε, Ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ
ᾅδου, καὶ μετὰ τοῦ θανάτου συνθήκας· καταιγὶς
φερομένη ἐὰν παρέλθῃ, οὐ μὴ ἔλθῃ (ρ) ἐφ'
ἡμᾶς· ἐθήκαμεν ψεῦδος τὴν ἐλπίδα ἡμῶν,
16 καὶ τῷ ψεύδει σκεπασθησόμεθα. Διὰ τοῦτο (σ)
οὕτω λέγει κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβάλλω
εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ,
ἐκλεκτὸν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον, εἰς τὰ
θεμέλια αὐτῆς, καὶ ὁ πιστεύων (τ) οὐ μὴ καταισχυνθῇ.
17 Καὶ θήσω κρίσιν εἰς ἐλπίδα, ἡ δὲ
ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμοὺς, καὶ οἱ πεποιθότες
μάτην ψεύδει· ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ὑμᾶς
18 καταιγὶς, Μὴ καὶ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην
τοῦ θανάτου, καὶ ἡ ἐλπὶς ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν ᾅδην
οὐ μὴ ἐμμείνῃ. καταιγὶς φερομένη ἐὰν
19 ἐπέλθῃ, ἔσεσθε αὐτῇ εἰς καταπάτημα. Ὅταν
παρέλθῃ, λήψεται ὑμᾶς, πρωῒ πρωῒ παρελεύσεται
ἡμέρας, καὶ ἐν νυκτὶ ἔσται ἐλπὶς πο-
20 νηρά. μάθετε ἀκούειν Στενοχωρούμενοι. Οὐ
δυνάμεθα μάχεσθαι, αὐτοὶ δὲ ἀσθενοῦμεν τοῦ (υ)
21 ὑμᾶς συναχθῆναι. Ὥσπερ ὄρος ἀσεβῶν ἀναστήσεται
(φ) κύριος, καὶ ἔσται ἐν τῇ φάραγγι
Γαβαὼν, μετὰ θυμοῦ ποιήσει τὰ ἔργα αὐτοῦ,
πικρίας ἔργον· ὁ δὲ θυμὸς αὐτοῦ ἀλλοτρίως
χρήσεται, καὶ (χ) ἡ σαπρία αὐτοῦ ἀλλοτρία.
22 Καὶ ὑμεῖς μὴ εὐφρανθείητε, μηδὲ ἰσχυσάτωσαν
ὑμῶν οἱ δεσμοί. διότι συντετελεσμένα
καὶ (ψ) συντετμημένα πράγματα ἤκουσα
παρὰ κυρίου σαβαὼθ, ἃ ποιήσει ἐπὶ πᾶσαν
23 τὴν γῆν. Ἐνωτίζεσθε καὶ (ω) ἀκούετε τῆς φωνῆς
μου, προσέχετε καὶ ἀκούετε τοὺς λόγους μου.

Tribulationem super tribulationem 10
expecta, spem super spem: adhuc
parum, adhuc parum, Propter ir- 11
risionem labiorum, propter linguam
alteram : quia loquentur populo
huic, Dicentes eis; Hæc est requies 12
esurienti, et hæc contritio: et noluerunt audire. Et erit eis sermo Dei, 13
Tribulatio super tribulationē: spes
super spē, adhuc parū, adhuc parū,
ut (i) vadant, & cadant retrorsum; & conterentur, & periclitabuntur, & capientur. Propterea 14
audite verbum Domini viri tribulati, & principes populi hujus, qui
est in Hierusalem: Quia dixistis; 15
Fecimus testamentum cum inferno, & cum morte pacta: tempestas
irruens si pertransierit; non veniet
super nos : posuimus mendacium
spem nostram: & mendacio protegemur. Propterea sic dicit Domi- 16
nus Dominus; Ecce ego immittam
in fundamenta Sion lapidem pretiosum, electum, summū angularem,
honorabilem in fundamenta ejus:
& (k) qui crediderit, non confundetur. Et ponam judiciū in spem: 17
misericordia autem mea in pondera; & qui confiderunt frustrà mendacio : quoniam non transibit per
vos tempestas: Nonne etiā auferet 18
testamentum vestrū mortis? & spes
vestra, quæ erga infernum, non
permanebit. (l) Tempestas ruens si
supervenerit; eritis ei in conculcationem : Cùm pertransierit, tollet 19
vos: manè manè transibit, die &
in nocte erit spes pessima. Discite
audire, Qui estis in tribulatione: 20
Non possumus pugnare: ipsi autem
infirmi sumus, (m) ut vos congregemini. Sicut mons impiorum, con- 21
surget Dominus, & erit in valle
Gabaon : cum furore faciet opera
sua, amaritudinis opus : & furor
ejus alienè utetur, & (n) perditio
ejus aliena. Et vos nolite lætari: 22
neque confortentur vincula vestra:
Quia consummatas & abbreviatas res audivi à Domino Sabaoth,
quas facturus est super omnem
terram. Auribus percipite, & au- 23
dite vocem meam : attendite, &
audite sermones meos.

MS. A. (λ) αὐτῷ, (μ) κυρίου τοῦ Θεοῦ, (ν) εἰς τὰ ὀπίσω, (ξ) καὶ κινδυνεύσουσι, καὶ συντριβήσονται, καὶ ἁλώσονται. (ο) καὶ ἄρχοντες (π) τούτου ἐν (ρ) ἡμῖν· (σ) οὕτως λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ (τ) ἐν αὐτῷ οὐ μὴ (υ) ἡμᾶς (φ) καὶ ἔσται (χ) ἡ πικρία (ψ) συντετμημένα (ω) ἀκούσατε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 ארי אתפקדו למעבד אוריתא ומא דאתפקדו לא צביאו למעבד ואתנביאו עליהון
נביא דאם יתובון ישתבק להון ולמלי נביא לא קבילו הליכו ברעות נפשהון ולא
חמידו למעבד אוריתי סברו דיתקים להון פולחן טעותא ולא סברו לפולחן בית
11 מקדשי כזעיר הוה בעיניהון בית מקדשי למפלח תמן כזעיר בעיניהון שכנתי תמן: ארי
בשנוי ממלל ובלישן חולעבא הוו מלעגין לקביל נביא דמתנבן להון עמא הדין:
12 דאמרין להון נביא דין בית מקדשא פלחו ביה ודא אחסנת בית ניחא ולא אבו לקבלא
13 אולפן: דין יהי כס פורענותהון על דעברו על פתגמא דיי ועל דאתפקדו למעבד אוריתא
ומא דאתפקדו לא צביאו למעבד בכן יתמסרון לעממיא דלא ידעו אוריתא על דהליכו
ברעות נפשהון ולא חמידו למעבד רעותי בכן יסברון לסעיד בעדן דאיתי עליהון עקא
ולא יהי להון סעיד וסמיך על דהוה זעיר בעיניהון בית מקדשי למפלח תמן בכן
ישתארון כזעיר ביני עממיא דיגלון לתמן בדיל דיהכון ויתקלון לאחורא ויתברון
14 ויתצדון ויתאחדון: בכן קבילו פתגמא דיי גברין רשיעין שלטוני עמא הדין די בירושלם:
15 ארי אמרתון גזרנא קים עם קטולא ועם מחבלא עבדנא שלמא מחת סנאה ארי
תיתי עליכון כנחל מגבר דאתון אמרין לא תיתי עלנא ארי שוינא בכדיב רחצננא ובנין
16 שקרין אטמרנא: בכן כדנן אמר יי אלהים הא אנא ממני בציון מלך מלך תקיף גבר
ואימתן אתקפניה ואחסנניה אמר נביא וצדיקיא דהימנו באלין במיתי עקא לא יזדעזעון:
17 ואשוי דינא תקין דאטמרתון כחוט בנינא וזכותא כאבן משקולתא ויידלק רוגזי ברוחצן
18 כדביכון ועל דאטמרתון מן קדם מעיקא יתכון עממיא יגלון: ויבטיל קימכון דעם
קטולא ושלמכון דעם מחבלא לא יתקים מחת סנאה ארי תיתי עליכון כנחל
19 מגבר ותהון להון לדיש: בזמן מעדוהי יגלי יתכון ארי בצפר בצפר יעדי ביממא
20 ובליליא ויהי עד לא ימטי זמן לוטא תסתכלון במלי נביא: ארי יתקצר חיליהון
21 משעבוד תקיף ושלטון מעיק יסגי מרוא: ארי כמא דזעו טוריא כד אתגלי יקרא
דיי ביומי עזיה מלכא ובנסין דעבד ליהושע במישר גבעון לאתפרעא מרשיעיא
דעברו על מימריה כן יתגלי לאתפרעא מדעבדין עובדין נוכראין עובדיהון
22 ומדפלחין פולחן טעותא פולחנהון: וכען לא תתרשעון דלמא יתקפון יסוריכון
23 ארי גמירא ושיצאה שמעית מן קדם יי אלהים צבאות על כל יתבי ארעא: אמר
נביא אציתו ושמעו קלי אתפנו וקבילו למימרי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam ipsis mandatum est ut operarentur secundum legem, & nolue- 10
runt facere quod mandatū est eis. Prophetaverunt prophetæ super eos ut *si*
converterentur *remitteretur illis*, & noluerunt obedire verbis prophetarum:
ambulaverunt in voluntate animæ suæ, & non desideraverunt operari
secundùm legem meam: speraverunt quòd staret eis cultus idolorum, & non
attenderunt cultui domus sanctuarii mei : quasi perpusilla res fuit in oculis
eorum dom⁹ sanctuarii mei, ut servirent ibi: quasi parum fuit in oculis eo-
rum esse majestatē meam ibi. Quoniam in mutatione loquelæ & in lingua 11
subsannationis irridebant contra prophetas qui prophetabant populo huic.
Quibus dicebant prophetæ: Hæc est domus sanctuarii, servite in ea: & hæc 12
est possessio in qua est requies; & noluerunt suscipere disciplinā. Hic est ca- 13
lix vindictæ eorum, pro eo quòd transgressi sunt verbū Dn̄i, & pro eo quòd
mandatum est eis ut facerent secundum legem, & noluerunt facere q̃ præ-
ceptum est eis. Propterea tradentur populis qui nescierunt legem, eò quòd
ambulaverunt in voluntate animæ suæ; & non desideraverunt facere voluntatem
meam. Propterea sperabunt *auxilium* in tempore quo inducam super
eos tribulationem, & non erit eis auxilium neq; sustentaculū. Quia erat domus
sanctuarii mei modica in oculis eorū ut servirent ibi, propterea relinquentur
pauci inter populos ad quos transmigraverunt, ut ambulent & corruant
retrorsū, et conterantur & capiantur, & comprehendantur. Propter- 14
eà suscipite verbū Domini viri impii qui dominamini populo huic qui est
in Hierusalem. Dixistis enim: Pepigim⁹ pactum cum morte, & cum disper- 15
dente fecim⁹ pacem: plaga inimici cùm venerit super vos, erit quasi torrens
inundans, de qua dixistis: Non veniet super nos, quia posuim⁹ in mendacio
spē nostrā, & in fallaciis absconditi sum⁹. Propterea hæc dicit Dn̄s: Ecce 16
ego constituam in Sion regē, regē fortem, potentem et terribilē: corroborabo
eum, & confortabo eum, dicit Propheta. Justi autē qui crediderint hæc,
cùm venerit tribulatio, non commovebuntur. Et ponam judicium *rectum*, 17
propter quod absconditi estis, quasi funiculū ædificii, & justitiā quasi lapidē
perpendiculi. Et succendetur furor meus, propter fiduciā mendaciorum
vestrorum: & pro eo quòd absconditi estis à facie tribulationis, transferent
vos populi. Et irritū fiet pactum vestrū, quod erat cum morte, & pax vestra 18
quæ erat cum disperdente, non stabit. Plaga inimici cum venerit super vos,
erit quasi torrens inundans, & eritis ei in conculcationē. In tempore tran- 19
situs sui transmigrare faciet vos, quoniam manè diluculò transibit, in die &
in nocte : & erit antequàm perveniat tempus maledictionis, intelligetis
verba prophetarum. Abbreviata est enim virtus eorum, præ servitute for- 20
ti; & dominium tribulantis multiplicabit subjectionem. Quia sicut commo- 21
ti sunt montes, quando revelata est gloria Domini in diebus Oziæ regis, et
in miraculis quæ fecit Dominus cum Josue in valle Gabaon, ut vindictā sumeret
ab impiis qui transgressi sunt verbum ejus: sic revelabitur ut vindictā
sumat ab his qui operantur opera extranea, & colunt cultum idolorum in
cultu suo. Nunc autem ne impiè agatis, ne fortè roborentur vincula vestra: quia consummationem & consumptionem audivi à facie Domini Dei exer- 22
cituum, super omnes habitatores terræ. Dicit propheta, Auscultate & audite vocem meam; aspicite & attendite verbis meis. 32

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܛܠ ܕܨܐܐ ܠܨܐܐ ܘܨܐܐ ܠܨܐܐ. ܘܬܘܐܐ ܠܬܘܐܐ ܘܬܘܐܐ ܠܬܘܐܐ. 10
ܩܠܝܠ ܬܡܢ. ܘܩܠܝܠ ܬܡܢ. * ܡܛܠ ܕܒܡܡܠܠܐ ܥܡܝܩܐ. ܘܒܠܫܢܐ ܢܘܟܪܝܐ 11
ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡ ܥܡܐ ܗܢܐ. * ܕܐܡܪܬ ܠܗܘܢ. ܗܕܐ ܗܝ ܨܒܝܢܝ. ܐܢܝܚܘ 12
ܠܡܠܐܝܐ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܢܝܚܬܐ. ܘܠܐ ܨܒܘ ܠܡܫܡܥ. * ܘܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. 13
ܨܐܐ ܠܨܐܐ ܘܨܐܐ ܠܨܐܐ. ܘܬܘܐܐ ܠܬܘܐܐ ܘܬܘܐܐ ܠܬܘܐܐ. ܩܠܝܠ
ܬܡܢ ܘܩܠܝܠ ܬܡܢ. ܕܢܐܙܠܘܢ ܘܢܬܬܩܠܘܢ ܠܒܣܬܪܗܘܢ. ܘܢܬܬܒܪܘܢ.
ܘܢܬܬܨܝܕܘܢ ܘܢܬܬܐܚܕܘܢ. * ܡܛܠܗܢܐ ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܓܒܪܐ ܡܡܝܩܢܐ. 14
ܫܠܝܛܢܘܗܝ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. * ܡܛܠ ܕܐܡܪܬܘܢ. ܓܙܪܢ ܩܝܡܐ ܥܡ 15
ܡܘܬܐ. ܘܥܡ ܫܝܘܠ ܥܒܕܢ ܡܡܠܠܐ. ܫܘܦܢܐ ܕܚܪܘܒܐ ܡܐ ܕܥܒܪ ܠܐ
ܢܡܛܐ ܠܘܬܢ. ܡܛܠ ܕܣܡܢ ܒܕܓܠܘܬܐ ܬܘܟܠܢܢ. ܘܒܫܘܩܪܐ ܓܘܣܢ.
* ܡܛܠܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܪܪ ܐܢܐ ܒܨܗܝܘܢ ܟܐܦܐ. ܟܐܦܐ 16
ܕܒܩܝܐ ܒܩܪܢܐ ܝܩܝܪܬܐ. ܪܫܐ ܕܫܘܪܐ ܫܬܐܣܬܢܝܬܐ. ܘܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܠܐ ܢܙܘܥ.
* ܘܐܥܒܕ ܕܝܢܐ ܠܡܫܘܚܬܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܠܡܬܩܠܐ. ܘܬܢܦܨ ܒܪܕܐ ܣܒܪܐ ܕܟܕܒܘܬܐ. ܘܓܘܣܐ 17
ܢܫܩܠܘܢ ܡܝܐ. * ܘܢܬܟܦܪ ܩܝܡܟܘܢ ܕܥܡ ܡܘܬܐ. ܘܫܘܘܕܝܟܘܢ ܕܥܡ 18
ܫܝܘܠ ܠܐ ܢܩܘܡ. ܫܘܛܐ ܡܚܒܠܐ ܟܕ ܢܥܒܪ ܬܗܘܘܢ ܠܗ ܠܕܝܫܐ.
* ܘܒܙܒܢܐ ܕܢܥܒܪ ܢܕܒܪܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܨܦܪܐ ܒܨܦܪܐ ܢܥܒܪ ܒܐܝܡܡܐ. ܘܒܠܠܝܐ 19
ܬܗܘܐ ܙܘܥܬܐ ܠܚܘܕ ܐܣܬܟܠ ܫܡܘܥܐ. * ܡܛܠ ܕܩܛܥ ܡܢ ܕܢܬܦܫܛ ܡܫܟܢܐ. 20
ܘܡܬܟܢܫܐ ܐܬܥܒܕܬ ܥܝܩܬܐ ܘܠܐ ܡܣܦܩܐ. * ܡܛܠ ܕܒܛܘܪܐ ܕܦܪܨܝܡ ܢܩܘܡ ܡܪܝܐ. 21
ܐܝܟ ܦܩܥܬܐ ܕܓܒܥܘܢ ܢܪܓܙ. ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܘܗܝ. ܢܘܟܪܝܐ ܥܒܕܘܗܝ.
ܘܠܡܦܠܚ ܦܘܠܚܢܗ. ܢܘܟܪܝܐ ܦܘܠܚܢܗ. * ܘܗܫܐ ܠܐ ܬܒܙܚܘܢ. ܕܠܐ ܢܬܝܩܪܘܢ 22
ܡܪܕܘܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܘܦܣܩܬܐ ܫܡܥܬ ܡܢ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܥܠ
ܟܠܗ ܐܪܥܐ. * ܨܘܬܘ ܘܫܡܥܘ ܡܐܡܪܝ.
23

Nam stercus super stercore, & stercus super 10
stercore; vomitus super vomitu; & vomitus super vomitu; partìm hûc, partìm illûc.
Nam sermone difficili, & linguâ peregrinâ 11
alloqui *videor* hunc populum : Quoniam 12
dixi eis, Hoc est placitum meum, reficite
lassos, atque hæc est requies : ac noluerunt
audire; Imò fuit apud eos verbum Domini 13
stercus super stercore, & stercus super stercore; vomitus super vomitu, & vomitus super vomitu; paululùm hûc, paululùm illûc :
ut retrocedentes corruerent in tergum, &
confringerentur, & irretiti caperentur. Pro- 14
pterea audite sermonem Domini, viri irrisores, principes hujus populi qui est in Jerusalem. Quia dicitis, Pepigimus fœdus cum 15
morte, & cum fovea colloquium habuimus :
extensio inundationis vastantis, cùm transierit, non perveniet ad nos : quia collocavimus in mendacio fiduciam nostram, & in
falsitate perfugium nostrum : Ideò sic dicit 16
Dominus, Ecce ego firmaturus sum in Sion
lapidem, lapidem probatum, in angulo pretioso, caput parietis fundamentalis : qui crediderit, non pavebit. Et redigam judicium 17
ad mensuram, & justitiam ad pondus; &
excutiet grando spem fallacem, & perfugium abripient aquæ. Fœdus vestrum cum 18
morte negabitur; & pactum vestrum cum
fovea, non subsistet : flagello vastanti, cùm
transibit, eritis conculcationi; Et quo tem- 19
pore trāsibit, abripiet vos. In matutino enim,
in matutino *inquam* transibit, in die; & in
nocte erit commotio : tantummodo intellige
auditor. Nam telam decurtavit, quin ope- 20
riat eum, & stamen redditum est angustum,
nec sufficit. Nam in monte, in aditu stabit 21
Dominus : ceu vallis Gebeonis irascetur :
ad exequendum opera sua; peregrina erunt
opera ejus : & ad patrandum facinora sua,
insolita erunt facinora ejus. Quare ne rideatis, 22
ne graviores fiant pœnæ vestræ : ultimam
enim decisionem audivi à Domino potentissimo contra totam terram. Aures præ- 23
bete, & audite dicta mea.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * شده على شدة انتظر * رجاء على رجاء * وايضا قليلا على قليل * لاجل شتمة السفاه بلسان
11 12 اخر * انهم يكلمون هذا الشعب * قايلين له * هذا النياح للشارب * وهذا الانكسار * ولم
13 يريدوا ان يسمعوا * ويكون لهم قول الرب الاله شدة على شدة * رجاء على رجاء * قليل
ايضا وقليل ايضا * حتى يذهبون ويسقطون الى ورايهم * ويصيبون وينكسرون ويهلكوا *
14 * من اجل هذا اسمعوا قول الرب ايها الرجال الكذابون * ورؤساء هذا الشعب الذي
15 بايروسليم * لانكم قلتم صنعنا عهدا مع الجحيم ومع الموت مواثيق * الزوبعة الواردة
16 اذا مرت لا تاتي علينا * لانا وضعنا رجانا كذبا وسترنا بالكذب * لاجل هذا هكذا يقول
الرب الاله * ها انا اضع في اساسات صهيون حجرا كثير الثمن مختارا في راس الزاوية *
17 مكرما في اساساتها * ومن يومن به لا يخزى * واضع حكما في الرجاء ورحمتي للمقادير *
18 والمتوكلون بالكذب باطلا انكم لا تمر بكم الزوبعة * ولا تنزع عهدكم مع الموت *
19 ورجاوكم الذي مع الجحيم لا يثبت * اذ مرت تكونوا لها موطيا * واذا جازت تاخذكم *
لانها بالغداة بالغداة تجوز بكم نهارا * وفي الليل يكون الرجاء الشرير * تعلموا ان تسمعوا
20 21 ايها المصيبون * انا لا نقدر ان نحارب * ونحن قد ضعفنا لنجمع * مثل جبل المنافقين
يقوم * ويكون في وادي جباون بغضب يصنع اعماله * اعمال مرارة * وغضبه يستعمل
22 بغريبة * ومرارته غريبة * وانتم لا تفرحوا ولا تقووا رباطاتكم * من اجل اني سمعت من
23 رب الجيوش امورا مكملة ومجزومة يصنعها على كل الارض * انصتوا واسمعوا صوتي *
اصغوا واسمعوا كلماتي *

Afflictionem super afflictionem expecto, 10
spem super spem, & pauculum etiam
super pauculum; Propter blasphemiam 11
labiorum alienâ linguâ prolatam : Nam
alloquuntur populum istum, Dicentes 12
ei; Hæc est quies bibacis, cùm hæc
sit consternatio : & noluerunt audire.
Hic erit sermo Domini Dei. Afflictio super 13
afflictionem, spes super spem, breve etiam imò brevissimum tempus, ut eant &
cadant supini, vexentur, frangantur, ac
pereant. Hac de re audite sententiam 14
Domini, heus viri mendaces & principes hujus populi qui est in Jerusalem.
Quia dixistis, Pactum inivimus cum 15
inferno, & cum morte fœdera; turbo ventuus, cùm transierit, non veniet super nos : siquidem mendacium
statuimus spem nostram, & mendacio
proteximus nos : Propterea sic dicit Do- 16
minus Deus, Ecce ego ponam in fundamentis Sionis lapidem summi pretii,
electum, in capite anguli, venerandum
in fundamentis ejus : & qui crediderit in eum, non erubescet. Et po- 17
nam judicium in spe, & misericordiam meam ad mensuras; ut qui in
mendacio fisi à confisitis fore ut nequaquam transeat super vos turbo,
Nec dirimat pactum vestrum cum mor- 18
te; & spes vestra quam in inferno collocâstis non subsistat : cùm advenerit
turbo, eritis illi scabellum; Et cùm 19
transierit, rapiat vos : nam in matutino, in matutino inquam transibit super vos, interdiu; noctu verò erit spes
improba. Discite auscultare O miseri.
Non enim pugnare possumus, & nos 20
debiliores jam facti sumus quàm ut
congregemur. Ut mons impiorum exurget turbo, & in valle Gibeonis cum 21
furore exercebit opera sua, opera amarissima; & furore suo utetur insolito
modo, & amaritudo ejus erit extraordinaria. Vos itaque ne indulgeatis 22
lætitiæ, & ne graviora reddatis vincula vestra : quoniam ego audivi à
Domino exercituum res definitas &
præcisas, quas facturus est super universam terram. Auscultate & audite 23
vocem meam, facite & acquiescite
verbis meis.

ישעיה: כט

24 הֲכֹל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ הַחֹרֵשׁ לִזְרֹעַ יְפַתַּח וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ׃ 25 הֲלוֹא אִם־שִׁוָּה פָנֶיהָ וְהֵפִיץ קֶצַח וְכַמֹּן יִזְרֹק וְשָׂם חִטָּה שׂוֹרָה וּשְׂעֹרָה נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת גְּבֻלָתוֹ׃ 26 וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו יוֹרֶנּוּ׃ 27 כִּי לֹא בֶחָרוּץ יוּדַשׁ קֶצַח וְאוֹפַן עֲגָלָה עַל־כַּמֹּן יוּסָּב כִּי בַמַּטֶּה יֵחָבֶט קֶצַח וְכַמֹּן בַּשָּׁבֶט׃ 28 לֶחֶם יוּדָק כִּי לֹא לָנֶצַח אָדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ וְהָמַם גִּלְגַּל עֶגְלָתוֹ וּפָרָשָׁיו לֹא־יְדֻקֶּנּוּ׃ 29 גַּם־זֹאת מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת יָצָאָה הִפְלִא עֵצָה הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה׃

CAP. XXIX. כט

1 הוֹי אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל קִרְיַת חָנָה דָוִד סְפוּ שָׁנָה עַל־שָׁנָה חַגִּים יִנְקֹפוּ׃ 2 וַהֲצִיקוֹתִי לַאֲרִיאֵל וְהָיְתָה תַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה וְהָיְתָה לִּי כַּאֲרִיאֵל׃ 3 וְחָנִיתִי כַדּוּר עָלָיִךְ וְצַרְתִּי עָלַיִךְ מֻצָּב וַהֲקִימֹתִי עָלַיִךְ מְצֻרֹת׃ 4 וְשָׁפַלְתְּ מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי וּמֵעָפָר תִּשַּׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה כְּאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף׃ 5 וְהָיָה כְּאָבָק דַּק הֲמוֹן זָרָיִךְ וּכְמֹץ עֹבֵר הֲמוֹן עָרִיצִים וְהָיָה לְפֶתַע פִּתְאֹם׃ 6 מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת תִּפָּקֵד בְּרַעַם וּבְרַעַשׁ וְקוֹל גָּדוֹל סוּפָה וּסְעָרָה וְלַהַב אֵשׁ אוֹכֵלָה׃ 7 וְהָיָה כַּחֲלוֹם חֲזוֹן לַיְלָה הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצֹּבְאִים עַל־אֲרִיאֵל וְכָל־צֹבֶיהָ וּמְצֹדָתָהּ וְהַמְּצִיקִים לָהּ׃ 8 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יַחֲלֹם הָרָעֵב וְהִנֵּה אוֹכֵל וְהֵקִיץ וְרֵיקָה נַפְשׁוֹ וְכַאֲשֶׁר יַחֲלֹם הַצָּמֵא וְהִנֵּה שֹׁתֶה וְהֵקִיץ וְהִנֵּה עָיֵף וְנַפְשׁוֹ שׁוֹקֵקָה כֵּן יִהְיֶה הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצֹּבְאִים עַל־הַר צִיּוֹן׃ 9 הִתְמַהְמְהוּ וּתְמָהוּ הִשְׁתַּעַשְׁעוּ וָשֹׁעוּ שָׁכְרוּ וְלֹא־יַיִן נָעוּ וְלֹא שֵׁכָר׃

Verſio VUL. LAT.

24 Numquid totâ die arabit arans ut ſerat, proſcindet & ſarriet 25 humum ſuam? Nónne cùm adæquaverit faciem ejus, ſeret gith, & cyminum ſparget, & ponet triticum per ordinem, & hordeum, & milium, & vi- 26 ciam in finibus ſuis? Et erudiet illum in judicio: Deus ſuus 27 docebit illum. Non enim in ſerris triturabitur gith, nec rotâ plauſtri ſuper cyminum circuibit: ſed in virga excutietur gith, & cyminum in baculo. 28 Panis autem comminuetur: verùm non in perpetuum triturans triturabit illum, neque vexabit eum rota plauſtri, nec ungulis ſuis comminuet eum. 29 Et hoc à Dño Deo exercituum exivit, ut mirabile faceret conſilium, & magnificaret juſtitiã.

CAP. XXIX.

1 VÆ Ariel, Ariel civitas, quã expugnavit David: additus eſt annus ad annum: ſolennitates 2 evolutæ ſunt. Et circumvallabo Ariel, & erit triſtis & mœrens, & erit mihi quaſi Ariel. 3 Et circumdabo quaſi ſphæram in circuitu tuo, & jaciam contra te aggerem, & munimenta ponam in obſidionem tuam. 4 Humiliaberis, de terra loquêris, & de humo audietur eloquium tuum: & erit quaſi pythonis de terra vox tua; & de humo eloquium tuum muſſi- 5 tabit. Et erit ſicut pulvis tenuis multitudo ventilantium te: & ſicut favilla pertranſiens multitudo eorum, qui con- 6 tra te prævaluerunt: Erítque repentè confeſtim. A Domino exercituum viſitabitur in tonitruo, & commotione terræ, & voce magnâ turbinis & tempeſtatis, & flammæ ignis de- 7 vorantis. Et erit ſicut ſomnium viſionis nocturnæ multitudo omnium gentium, quæ dimicaverunt contra Ariel, & omnes qui militaverunt, & obſederunt, & prævaluerunt 8 adverſus eam. Et ſicut ſomniat eſuriens, et comedit, cùm autẽ fuerit expergefact⁹, vacua eſt anima ejus: et ſicut ſomniat ſitiens, et bibit, et poſtquàm fuerit expergefactus, laſſus adhuc ſitit, et anima ej⁹ vacua eſt: ſic erit multitudo omniũ gentiũ, quæ dimicaverunt contra 9 montẽ Sion. Obſtupeſcite et admiramini, fluctuate, et vacillate: inebriamini, et nõ à vino: movemini, et non ab ebrietate.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

24 Μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν (α) ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν; ἢ σπόρον προετοιμάσει, πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν; 25 (β) Οὐχ ὅταν ὁμαλίσῃ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον (γ) ἢ κύμινον, καὶ πάλιν σπείρει πυρὸν, καὶ κριθὴν, (δ) καὶ κέγχρον, καὶ ζέαν ἐν τοῖς ὁρίοις σου; 26 Καὶ παιδευθήσῃ κρίματι θεοῦ σου, καὶ εὐφρανθήσῃ. 27 Οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται τὸ μελάνθιον, οὐδὲ τροχὸς ἁμάξης περιάξει ἐπὶ τὸ κύμινον· ἀλλὰ ῥάβδῳ (ε) τινάσσεται τὸ μελάνθιον, τὸ δὲ κύμινον 28 Μετὰ ἄρτου βρωθήσεται. οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα (ζ) ἐγώ εἰμι ὑμῖν ὀργισθήσομαι, οὐδὲ 29 φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς. Καὶ ταῦτα παρὰ κυρίου Σαβαὼθ ἐξῆλθε τὰ τέρατα· βουλεύσασθε, ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν.

Nunquid totâ die arabit, qui arat? 24 aut ſementem præparabit, antequàm operetur terram? Nónne, 25 cùm adæquaverit faciem ej⁹, tunc ſeminat parvum (a) melanthium, aut cyminum, & rurſus ſeminat triticum, & hordeum, & milium, & ſpeltam in finibus tuis? Et eru- 26 dieris judicio Dei tui, & lætaberis. Non enim cum duritia munda- 27 tur melanthium, neque rota plauſtri circuit ſuper cyminum: ſed virgâ excutitur melanthium, cyminum autem Cum pane comedetur. 28 Neque enim in ſempiternum equidem iraſcar vobis: nec vox amaritudinis meæ conculcabit vos. Et 29 hæc à Domino Sabaoth ſunt egreſſa portenta. Inite conſilium: exaltate vanam conſolationem.

MS.A. (α) μέλλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν; (β) Καὶ ὅταν ὁμαλίσῃ αὐτῆς τὸ πρόσωπον, πρῶτον σπίρει (γ) καὶ κύμινον, καὶ πάλιν πυρὸν, (δ) καὶ ζέαν ἐν τοῖς (ε) ἐκτινάσσεται (ζ) ἐγὼ ὑμῖν

ΚΕΦ. κθ'.

1 Οὐαὶ (α) Ἀριὴλ πόλις, ἣν ἐπολέμησε Δαυίδ. Συναγάγετε (β) γεννήματα ἐνιαυτὸν (γ) ἐπὶ ἐνιαυτὸν, (ϛ) φάγεσθε, φάγεσθε γὰρ σὺν 2 Μωάβ. Ἐκθλίψω γὰρ Ἀριὴλ· καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος ἐμοί· 3 Καὶ κυκλώσω ὡς Δαυὶδ ἐπὶ σὲ, καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα, καὶ θήσω 4 (δ) περὶ σὲ πύργους, Καὶ ταπεινωθήσονται (ε) εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου, καὶ εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύσονται· καὶ (ζ) ἔσονται ὡς οἱ φωνοῦντες ἐκ τῆς γῆς ἡ φωνή σου, καὶ πρὸς τὸ 5 ἔδαφος ἡ φωνή σου ἀσθενήσει. Καὶ ἔσται ὡς κονιορτὸς ἀπὸ τροχοῦ ὁ πλοῦτος τῶν ἀσεβῶν, καὶ ὡς χνοῦς φερόμενος (η) τὸ πλῆθος τῶν καταδυναστευόντων σε, καὶ ἔσται ὡς στιγμὴ 6 Παραχρῆμα παρὰ κυρίου Σαβαώθ. ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται μετὰ (θ) βροντῆς καὶ σεισμοῦ καὶ φωνῆς μεγάλης, καταιγὶς φερομένη, καὶ φλὸξ 7 πυρὸς κατεσθίουσα. Καὶ ἔσται ὡς (ι) ἐνυπνιαζόμενος καθ' ὕπνους νυκτὸς, ὁ πλοῦτος ἁπάντων τῶν ἐθνῶν, ὅσοι ἐπεστράτευσαν (κ) ἐπὶ Ἀριὴλ, καὶ πάντες οἱ (λ) στρατευόμενοι ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάντες οἱ συνηγμένοι 8 ἐπ' αὐτὴν, (μ) καὶ οἱ θλίβοντες αὐτήν. Καὶ ὡς οἱ ἐν τῷ ὕπνῳ πίνοντες καὶ ἔσθοντες, καὶ ἐξαναστάντων, μάταιον (ν) τὸ ἐνύπνιον· καὶ ὃν τρόπον ἐνυπνιάζεται ὁ διψῶν ὡς ὁ πίνων, καὶ ἐξαναστὰς ἔτι διψᾷ, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κενὸν ἤλπισεν· οὕτως ἔσται ὁ πλοῦτος (ξ) τῶν ἐθνῶν πάντων, ὅσοι ἐπεστράτευσαν (ο) ἐπὶ 9 τὸ ὄρος Σιών. Ἐκλύθητε καὶ ἔκστητε, καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα (π) οὐδὲ ἀπὸ οἴνου,

CAP. XXIX.

VÆ Ariel (a) civitas, quam 1 expugnavit David. Congregate genimina, annum ſuper annum: (b) comedite: comedetis enim cum Moab: Coanguſtabo enim Ariel: & 2 erit fortitudo illius, et divitiæ mihi: Et circundabo, ſicut David, ſu- 3 per te: & mittam vallum in circuitu tuo: & ponam per gyrum tuũ turres: Et humiliabuntur in ter- 4 ram ſermones tui: & in terram occident verba tua. Et (c) erunt, ſicut loquentium de terra, vox tua: & ad pavimentum vox tua infirmabitur. Et erunt ſicut pulvis de 5 rota, divitiæ impiorum; & ſicut lanugo, quæ rapitur, multitudo opprimentium te: eritque, quaſi punctus, Repentè à Domino Sabaoth. 6 Viſitatio enim erit cum tonitru, & commotione, & voce magnâ, tempeſtas ruens, & flamma ignis devorans. Et erunt, ſicut ſomnians 7 per ſomnos noctis, divitiæ omnium gentium, quæ militaverunt contra Ariel, & omnes, qui pugnabant contra Hieruſalem, & univerſi, qui congregati ſunt ſuper eam, & qui affligebant eam. Et ſicut qui in 8 ſomno (d) bibunt, & comedunt, cúmque ſurrexerint, vanum eſt ſomnium: & ſicut ſomniat, qui ſitit, quaſi bibens, & cùm ſurrexerit, adhuc ſitit, & anima ejus fruſtrà ſperavit: ſic erunt divitiæ omnium gentium, quicunque militaverunt contra montem Sion. Diſſolvimini, & obſtupeſcite, & 9 crapulamini non à ſicera, neque à vino:

MS.A. (α) πόλις Ἀριὴλ ἣν Δαυὶδ ἐπολέμησεν. (β) γεννήματα (γ) ἐπ' (ϛ) φάγεσθε γὰρ σὺν Μωὰβ (δ) ἐπὶ σὲ (ε) οἱ λόγοι σου εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς (ζ) ἔσται (η) καὶ ἔσται ὡς στιγμὴ (θ) κραυγῆς (ι) ὁ ἐνυπνιαζόμενος ἐνύπνιον ὁ * πλοῦτος τῶν ἐθνῶν πάντων, (κ) ἐπὶ Ἰσραὴλ, (λ) στρατευσάμενοι (μ) καὶ θλίβοντες αὐτήν. Καὶ ἔσονται ὡς οἱ ἐν ὕπνῳ (ν) αὐτῶν τὸ ἐνύπνιον· (ξ) πάντων τῶν ἐθνῶν, (ο) ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπὶ τὸ (π) οὐδ'

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

בְּכָל עִדָּן מִתְנַבַּן נְבִיַיָּא לְאַלָּפָא [illegible]

יְשַׁוּוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל אַפֵּיהוֹן לְמֶעְבַּד [illegible]

מִבַּדְּרִין בֵּינֵיהוֹן הָא כְקִצְחָא וּכְכַמּוֹנָא [illegible]

חִטִּין עַל בֵּייר וּסְעוֹרִין עַל סוּמָנִין [illegible]

דִּי אֱלָהָא מְחַוֵּי לְהוֹן אוֹרְחָא [illegible]

קִצְחָא וְגַלְגְּלֵי עֶגְלָא עַל כַּמּוֹנָא [illegible]

יָת עֲבוּרָא מְדָרְכִין אַף יָתֵיהּ אָרֵי [illegible]

וּמְפָרֵישׁ יָת עֲבוּרָא וּמְפָרַח יָת [illegible]

עָלְמָא בְּמַחְשְׁבַת דַּעְתֵּיהּ רַבְּתָא [illegible]

כט

וַי מַדְבְּחָא מַדְבְּחָא דִּבְנֵי בְּקַרְתָּא [illegible]

עֲלַהּ שְׁנָא בְשַׁתָּא כְּדַחֲגִין יִבְטְלוּן [illegible]

וּתְהֵי מַקְפָא קֳדָמַי דַּם קְטִילִין [illegible]

סְחוֹר: וְאַשְׁרֵי עֲלַיִךְ מַשְׁרְיָן וְאַבְנֵי [illegible]

תְּמַלְּלִין וּמֵעַפְרָא יְנַצְפָן מִלַּיִךְ וִיהֵי [illegible]

דְּקִיק הֲמוֹן מְבַדְּרַיִךְ וּכְמוֹץ דְּעָדֵי [illegible]

יְיָ צְבָאוֹת תִּתְפַּקֵּיד בְּרַעַם וּבְזִיעַ [illegible]

כְּמִחְלַם הִרְהוּר לֵילֵי הֲמוֹן כָּל [illegible]

מַשְׁרְיָתְהוֹן וְחֵילֵיהוֹן וּדְמְעִיקִין [illegible]

וְחַסִּירָא נַפְשֵׁיהּ וּכְמָה דְּיַחְלוֹם [illegible]

כֵּן יְהֵי הֲמוֹן כָּל עַמְמַיָּא דְּמִתְכַּנְּשִׁין [illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

In omni tempore prophetant prophetæ ad docendum, ſi fortè aperiantur 24 aures peccatorum, & ſuſcipiant diſciplinam. Utique ſi poſuerint domus 25 Iſrael faciem ſuam ut operentur ſecundùm legem; *convertet* & *congregabit* eos de medio populorũ in quibus diſperſi ſunt; ſicut gith, & ſicut cyminũ quæ diſperſa ſunt: & applicabit eos per cognationes tribuũ ſuarũ, ſicut *ſeminatur triticum* in *agro inculto*, & hordeũ ad ſigna, & viciæ ad terminos. Ecce omnia hæc ſunt doctrina *judicii*, quam ſcire debent, quib⁹ Deus an- 26 nuntiat viam rectam in qua ambulent. Non enim in ferreo tribulo teritur 27 gith, nec rotæ plauſtri circunducuntur ſuper cyminũ, ſed in virga excutitur gith, & cyminum baculo excuſſorio. Frumentũ trituratur & ipſum qui- 28 dem; nec tamen in æternũ triturantes triturabunt illud, ſed permiſcetur rotis plauſtri ſui: & [*triturans*] ſeparabit frumentũ, & ventilabit ſtipulas. Hoc quoque à facie Dñi exercituũ exivit, qui aptavit ſeculum in cogi- 29 tatione ſcientiæ ſuæ magnæ; multiplicavit opera in principio in multitudine ſapientiæ ſuæ.

CAP. XXIX.

VÆ altare, altare quod conſtructum eſt in civitate in qua manſit Da- 1 vid, propter congregationem exercituum, qui congregantur in ea per ſingulos annos: ſolemnitates abolebuntur. Et tribulabo civitatem 2 in qua eſt altare, & erit deſerta & vacua; & erit coram me circundata ſanguine occiſorum, ſicut circundatur altare ſanguine victimarum ſanctificatarum in die ſolemnitatis per circuitum. Et caſtrametari faciam 3 contra te caſtra: & conſtruam ſuper te machinam, & congregabo contra te aggerem. Et humiliaberis, de terra loquêris, & de pulvere garriet elo- 4 quium tuum; & erit quaſi pythonis de terra vox tua, & de pulvére verba tua muſſitabunt. Et erit ſicut favilla tenuis multitudo diſpergentium te; & 5 ſicut ſtipula quæ tranſit, tumultus fortium; & erit repentè tumultus. A fa- 6 cie Dñi exercituum præcipietur in tonitruo, & in commotione, & voce grandi, in tempeſtate & vento, & flamma ignis conſumentis. Et erit quaſi 7 ſomnium cogitationis nocturnæ, multitudo omnium populorum, qui congregati ſunt contra civitatem, in qua eſt altare; & omnia caſtra eorum, & exercitus eorum, & qui tribulant *eos*. Et erit ſicut ſomniat eſuriens, & ecce 8 comedit; & cùm fuerit expergefactus, vacua eſt anima ejus; & ſicut ſomniat ſitiens, & ecce bibit; & expergiſcitur, & ecce laſſus eſt: anima quoque ejus laſſa eſt: ſic erit multitudo omnium populorum, qui congregantur contra 9 montem Sion. Obſtupeſcite, admiramini, terremini, *cogitabundi eſtote* & admiramini; inebriamini, & non à vino; aberrate, & non à ſicera.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

*Num totâ die *jugum* ducit arator ad ſerendũ? 24 elevat ac deprimit tellurem ſuam? An non 25 poſtquàm æquavit ſolum ejus, ſpargit aniſum, an cyminum ſerit; vel frumentum, aut hordeum, aut panicum jacit in terminos ejus? Eru- 26 diet illum in judicio Deus, tamen laudabit eum. Neque enim *taurorum* conculcatione tri- 27 turatur aniſum, neq; circunvolvitur plauſtrũ ſuper cyminum: ſed baculo excutitur aniſum, & cyminum ſtimulo. Frumentum trituratur 28 in uſum noſtrum: neque enim *quaſi* ad victoriam triturando trituramus illud, aut multitudine rotarum plauſtrorum & ungulis conterunt illud. Etiam hoc à Domino potenti prod- 29 iit: mira *hominis* induſtria auxit alimentum.

CAP. XXIX.

HEu Ariel Ariel civitas quam inhabitavit 1 David, adjice annum ad annum, ſolennitates celebrentur. Equidem vexabo Arielem ita ut 2 ſit gemitus & ululatus, fiátque ſicut Ariel. Nam caſtrametabor tanquàm ſphæra adver- 3 ſùm te, palis anguſtabo te, & excubias contra te erigam: adeóque dejiciêris, Ut è pulve- 4 re loquaris, è pulvere reſonent verba tua, vox tua audietur è terra ſicut pythonis, & è pulvere pipiant verba tua. Erit enim ceu pulvis 5 tenuiſſimus multitudo conculcantium te, & velut gluma tranſiens, multitudo robuſtorum tuorum. Et ex improviſo mox à Domino po- 6 tenti viſitaberis terræmotibus, tonitruis, ingenti fragore, fulgure, turbine, & flammâ ignis comburentis. Eritq; velut ſomnium in viſione 7 nocturna, multitudo omnium gentium quæ inſoleſcent in Sionem, omniúmque exercituum & turbarum quæ divexant eam. Et qua- 8 lis eſt famelicus qui ſomniat ſe comedere, cùm autem evigilat, languidus eſt, & vacua anima ejus: vel qualis eſt ſitibundus qui in ſomno ſibi videtur bibere, cùm tamen evigilat, languidus eſt, & vacua anima ejus: talis erit multitudo cunctarum gentium inſoleſcentium in montem Sionem. Admiramini & 9 obſtupeſcite, conturbamini & ſtupete qui ebrii eſtis, ſed non vino; & qui vacillatis, ſed non ſicerâ:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * هل يستانف الحراث ان يحرث النهار كله * او يبذر من قبل ان تهيي الارض * اليس
25 اذا مهد وجهها حينيذ يزرع سونيزا قليلا او كمونا * وايضا يزرع برا وشعيرا وسوفانا في
26 حدودك * ويتادب بحكم الهك ويفرح * لانه ليس بصعوبة ينقى السونيز * ولا
27 يكن العجلة تدور على الكمون * لكن بالعصا ينفض السونيز * والكمون مع
28 الخبز يوكل * لانه ليس الى الابد انا اغضب عليكم * ولا صوت مرارتي يدوسكم *
29 وهذه الايات من قبل رب الجيوش برزت * استشيروا * ارفعوا عزا باطلا *

* الفصل التاسع والعشرون *

1 * ويل مدينة اريئيل التي حاربها داود *
اجمعوا الغلات سنة لسنة * لانكم تاكلونها مع مواب * لاني اضايق اريئيل * ويصير
3 قوتها وغناها لي * واحيط بك مثل داود * والقي عليك سياجا * واصنع عليك بروجا *
4 ويذل اقوالك الى الارض * والى الارض اقوالك يغوصون * ويصير صوتك مثل الذين
يصوتون من الارض * ويضعف صوتك الى التراب * ويكون غنى المنافقين مثل غبار
مبدد * ومثل الهباء المحمول * ويكون مثل دقيقة الوقت * من قبل رب الجيوش * لان
6 التعهد يكون مع رعد وزلزلة وصوت عظيم * عاصف مهول * ولهيب نار اكلة *
7 * ويكون مثل الذي يحلم في المنام * غنى الامم جميعها الذين جيشوا على اسرائيل * وجميع
8 المجيشين على اورشليم * وجميع المجتمعين عليها ومضايقيها * ويكونون مثل الذين يحلمون في
المنام انهم يشربون وياكلون * واذ يقومون منامهم باطل * وعلى نحو ما يحلم العطشان انه يشرب
9 ويقوم وهو بعطشه ايضا ونفسه ترجو باطلا * هكذا يكون غنى جميع الامم * ايها الذين
عسكروا على اورشليم وعلى جبل صهيون * احترموا وتبلدوا وسكروا ليس من مسكر ولا من خمر *

Nunquid agricola renuit arare totâ 24 die? an verò ſemen jacit priuſquam tellurem diſponat? Nonne cùm æqua- 25 vit ſuperficiem ejus, tunc ſerit parum aniſi nigri vel cymini? Imò ſeret frumentum; hordeum, & ſpeltam in terminis tuis, Et erudieris in judicio Dei 26 tui, & gaudebis: Non enim cum dif- 27 ficultate purgatur aniſum, neque rota plauſtri ſuper cyminum volvitur, ſed baculo excutitur aniſum, & cyminum unà cum pane comeditur. Neque enim 28 in perpetuum iraſcar vobis, neque vox amaritudinis meæ conculcabit vos. Hæc 29 ſigna à Domino exercituum prodiêre: conſiliũ capite, tollite faſtum inanem.

CAP. XXIX.

VÆ tibi Arieli quam expugnavit 1 David: cogite annonam ab anno in annum; quia comeſturi eſtis eam cum Moabo. Nam anguſtaturus ſum Arie- 2 lem, & robur ac divitiæ ejus meæ erunt: obſidebo te, ut fecit David, Jaciam 3 circum te ſeptum, & erigam adverſùs te propugnacula: Adeo ut humilien- 4 tur ſermones tui ad terram uſque, & in terram ſermones tui abſtrudantur, & fiat vox tua ſicut eorum qui clamitant è terra, & infirmetur vox tua ad pulverem uſque. Divitiæ impiorum ſint 5 veluti pulvis diſperſus, & veluti gluma aſportata: Sintq; veluti momentum tem- 6 poris, ex imperio Domini exercituum. Erit enim hæc viſitatio conjuncta cũ tonitruis, terræmotu, ingenti fragore, turbine horrendo, & flammâ ignis devorante. Et ſicut is qui ſomniat inter dormien- 7 dum, erunt divitiæ cunctarũ gentiũ quæ caſtra poſuerint adverſùs Iſraelem, & omniũ acies inſtruentium contra Jeruſalem, & omniũ ſtipatorum adverſùs eam, & obſidentiũ illã. Erunt inquam 8 velut ii qui inter dormiendum ſomniant ſe bibere & comedere, cùm autem expergiſcuntur, ſomnium ſuum falſum eſſe experiuntur; vel tanquam ſiticuloſus qui ſomniat ſe bibere, tamen evigilat ſuâ ſiti adhuc laborans, & cum animo vanâ ſpe lactato: tales erunt divitiæ cunctarum gentium. O qui acies inſtru- 9 xiſtis contra Jeruſalem & contra montem Sion, admiratione atq; ſtupore percellemini, & ebrii eritis, non quidem potu inebriante neque vino:

ישעיה : כט

obstruxit & , soporis spiritum Dominus vos super miscuit Quoniam
10 כִּֽי־נָסַךְ עֲלֵיכֶם יְהוָה רוּחַ תַּרְדֵּמָה וַיְעַצֵּם אֶת־
.operuit videntes , vestra capita & , prophetas : vestros oculos
עֵינֵיכֶם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רָאשֵׁיכֶם הַחֹזִים כִּסָּה׃
, signati libri verba sicut , omnium visio vobis erit Et
11 וַתְּהִי לָכֶם חָזוּת הַכֹּל כְּדִבְרֵי הַסֵּפֶר הֶחָתוּם
nunc Lege : dicendo , librum scientem ad eum dabunt quem
אֲשֶׁר־יִתְּנוּ אֹתוֹ אֶל־יוֹדֵעַ הַסֵּפֶר לֵאמֹר קְרָא־נָא
dabitur Et ipse signatus quia , potero non , dicet & : istum
12 זֶה וְאָמַר לֹא אוּכַל כִּי חָתוּם הוּא׃ וְנִתַּן
nunc Lege : dicendo librum scivit non qui super liber
הַסֵּפֶר עַל אֲשֶׁר לֹא־יָדַע סֵפֶר לֵאמֹר קְרָא־נָא
quòd eo Pro ,Dominus dixit Et librum novi non ,dicet & : istum
13 זֶה וְאָמַר לֹא יָדַעְתִּי סֵפֶר׃ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יַעַן כִּי
,me honoraverunt suis labiis in & ,suo ore in iste populus appropinquavit
נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי
mandatum , me eorum timor fuit & : me à se elongavit ejus cor &
וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת
cum mirificandum ad addens ego ecce Ideo .edoctum virorum
14 אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה׃ לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת־
,ejus sapientium sapientia peribit & :miraculum & ,mirabile isto populo
הָעָם־הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו
profundantibus Væ .se abscondet ejus intelligentium intelligentia &
15 וּבִינַת נְבֹנָיו תִּסְתַּתָּר׃ הוֹי הַמַּעֲמִיקִים
,eorum opera tenebrositate in sunt & : consilium abscondendum ad Domino à
מֵיְהוָה לַסְתִּר עֵצָה וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם
vestra Subversio ? nos cognoscens quis & ,nos videns Quis : dixerunt &
16 וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וּמִי יֹדְעֵנוּ׃ הַפְכְּכֶם
: suo factori opus dicet Quia .reputabitur figuli lutum sicut si
אִם־כְּחֹמֶר הַיֹּצֵר יֵחָשֵׁב כִּי־יֹאמַר מַעֲשֶׂה לְעֹשֵׂהוּ
Nónne ? intellexit Non : suo fictori dixit figmentum & ? me fecit Non
17 לֹא עָשָׂנִי וְיֵצֶר אָמַר לְיֹצְרוֹ לֹא הֵבִין׃ הֲלוֹא־
Charmel & : Charmel in Lebanon convertetur & ,pusillum parum adhuc
עוֹד מְעַט מִזְעָר וְשָׁב לְבָנוֹן לַכַּרְמֶל וְהַכַּרְמֶל
surdi illa die in audient Et ? reputabitur sylvam in
18 לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃ וְשָׁמְעוּ בַיּוֹם־הַהוּא הַחֵרְשִׁים
.videbunt cæcorum oculi tenebrositate de & caligine de & , libri verba
דִּבְרֵי־סֵפֶר וּמֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ עֵינֵי עִוְרִים תִּרְאֶינָה׃
Sancto in hominum mendici & : lætitiam Domino in mites addent Et
19 וְיָסְפוּ עֲנָוִים בַּיהוָה שִׂמְחָה וְאֶבְיוֹנֵי אָדָם בִּקְדוֹשׁ
,illusor defecerit & ,formidabilis defecerit Cùm .exultabunt Israel
20 יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ׃ כִּי־אָפֵס עָרִיץ וְכָלָה לֵץ
hominem facientes Peccare .iniquitati invigilantes omnes succidentur &
21 וְנִכְרְתוּ כָּל־שֹׁקְדֵי אָוֶן׃ מַחֲטִיאֵי אָדָם
fecerunt declinare & : tendent laqueos porta in increpanti & , verbo in
בְּדָבָר וְלַמּוֹכִיחַ בַּשַּׁעַר יְקֹשׁוּן וַיַּטּוּ
domum ad Dominus dixit sic Idcirco .justum inanitate in
22 בַתֹּהוּ צַדִּיק׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־בֵּית
afficietur pudore tunc Non : Abraham redemit qui , Jahacob
יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אַבְרָהָם לֹא־עַתָּה יֵבוֹשׁ
ipsum videndo in Quia .albescent ejus facies tunc non & ,Jahacob
23 יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ׃ כִּי בִרְאֹתוֹ
sanctificabunt , ejus interiori in mearum manuum opus , suos natos
יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ
Israel Deum & ,Jahacob sanctum sanctificabunt & : meū nomen
שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
.formidabunt
יַעֲרִיצוּ׃

Versio VULG. LAT.

10 Quoniam miscuit vobis Dñs
spiritū soporis, claudet oculos
vestros, prophetas & princi-
pes vestros, qui vident visio-
11 nes, operiet. Et erit vobis
visio omnium sicut verba libri
signati, quem cùm dederint
scienti literas, dicent; Lege
istum: & respondebit; Non
12 possum, signatus est enim. Et
dabitur liber nescienti literas,
dicetúrque ei; Lege: & re-
13 spondebit; Nescio literas. Et
dixit Dominus; Eò quòd ap-
propinquat populus iste ore
suo, & labiis suis glorificat
me, cor autem ejus longè est à
me, & timuerunt me manda-
14 to hominum & doctrinis: Ideò
ecce ego addam ut admiratio-
nem faciam populo huic mira-
culo grandi & stupendo: per-
ibit enim sapientia à sapien-
tibus ejus, & intellectus pru-
15 dentium ejus abscondetur. Væ
qui profundi estis corde, ut à
Domino abscondatis consili-
um: quorum sunt in tenebris
opera, & dicunt; Quis videt
16 nos, & quis novit nos? Per-
versa est hæc vestra cogitatio:
quasi si lutum contra figulum
cogitet, & dicat opus factori
suo, Non fecisti me: & fig-
mentum dicat fictori suo;
17 Non intelligis. Nónne adhuc
in modico & in brevi con-
vertetur Libanus in Charmel, &
Charmel in saltū reputabitur?
18 Et audient in die illa surdi ver-
ba libri, & de tenebris & cali-
19 gine oculi cæcorū videbunt. Et
addent mites in Domino læ-
titiam, & pauperes homines
in Sancto Israel exultabunt:
20 Quoniam defecit qui præva-
lebat, consummatus est illu-
sor, & succisi sunt omnes qui
vigilabant sup iniquitatem:
21 Qui peccare faciebant ho-
mines in verbo, & arguentem
in porta supplantabant, & de-
clinaverunt frustrà à justo.
22 Propter hoc, hæc dicit Do-
minus ad domum Jacob, qui
redemit Abraham; Non mo-
dò confundetur Jacob, nec
modò vultus ejus erubescet:
23 Sed cùm viderit filios suos,
opera manuum mearum, in
medio suî sanctificantes no-
men meum, & sanctificabunt
Sanctum Jacob, & Deum Isra-
el prædicabunt:

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

10 Ὅτι πεπότικεν ὑμᾶς κύριος πνεύματι κατα-
νύξεως, καὶ καμμύσει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐ-
τῶν, καὶ τῶν προφητῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀρχόντων
11 αὐτῶν, οἱ ὁρῶντες τὰ κρυπτά. (ϛ) Καὶ ἔσται
ὑμῖν τὰ ῥήματα πάντα ταῦτα, ὡς οἱ λό-
γοι τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου, ὃ
ἐὰν δῶσιν αὐτὸ ἀνθρώπῳ ἐπισταμένῳ γράμ-
ματα, λέγοντες, Ἀνάγνωθι ταῦτα· καὶ ἐρεῖ,
Οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι, ἐσφράγισται γάρ.
12 Καὶ δοθήσεται τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς χεῖρας
ἀνθρώπου μὴ ἐπισταμένου γράμματα, καὶ ἐρεῖ
αὐτῷ, Ἀνάγνωθι τοῦτο· καὶ ἐρεῖ, Οὐκ ἐπί-
13 σταμαι γράμματα. Καὶ εἶπε κύριος, Ἐγγί-
ζει μοι ὁ λαὸς (σ) οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ,
καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσί με, ἡ δὲ
καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μά-
την δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλ-
14 ματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας. Διὰ τοῦτο
ἰδοὺ (τ) προσθήσω τοῦ μεταθεῖναι τὸν λαὸν
τοῦτον, καὶ μεταθήσω αὐτοὺς, καὶ ἀπολῶ τὴν
σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνε-
15 τῶν κρύψω. Οὐαὶ οἱ βαθέως βουλὴν ποι-
οῦντες, καὶ οὐ διὰ κυρίου· οὐαὶ οἱ ἐν κρυφῇ βου-
λὴν ποιοῦντες, καὶ ἔσται ἐν σκότει τὰ ἔργα αὐ-
τῶν· καὶ ἐροῦσι, Τίς (υ) ἑώρακεν ἡμᾶς; καὶ
16 τίς ἡμᾶς γνώσεται, ἢ ἃ ἡμεῖς ποιοῦμεν; Οὐχ
ὡς (φ) πηλὸς τοῦ κεραμέως λογισθήσεσθε;
μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ (χ) πλάσαντι αὐτὸ,
Οὐ σύ με ἔπλασας; ἢ τὸ ποίημα τῷ ποι-
17 ήσαντι, Οὐ συνετῶς με ἐποίησας; Οὐκέτι
μικρὸν καὶ μετατεθήσεται ὁ Λίβανος, ὡς
τὸ ὄρος τὸ Χερμὴλ, καὶ (ψ) τὸ Χερμὴλ εἰς
18 δρυμὸν λογισθήσεται; Καὶ ἀκούσονται ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κωφοὶ λόγους βιβλίου, καὶ
οἱ ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἐν τῇ ὁμίχλῃ· ὀ-
19 φθαλμοὶ τυφλῶν (ω) ὄψονται, Καὶ ἀγαλλι-
άσονται πτωχοὶ διὰ κύριον ἐν εὐφροσύνῃ,
καὶ οἱ ἀπηλπισμένοι τῶν ἀνθρώπων ἐμπλησθή-
20 σονται εὐφροσύνης. Ἐξέλιπεν ἄνομος, καὶ
ἀπώλετο ὑπερήφανος, καὶ (*) ἐξωλοθρεύθησαν
21 οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ, Καὶ οἱ ποιοῦντες
ἁμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ. πάντας δὲ
τοὺς ἐλέγχοντας ἐν πύλαις πρόσκομμα θή-
σουσιν, (α) ὅτι ἐπλαγίασαν ἐπ' ἀδίκοις δί-
22 καιον. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ
τὸν οἶκον Ἰακὼβ, ὃν ἀφώρισεν ἐξ Ἀβραὰμ,
Οὐ νῦν αἰσχυνθήσεται Ἰακὼβ, οὐδὲ νῦν τὸ
23 πρόσωπον (β) μεταβαλεῖ. Ἀλλ' ὅταν ἴδωσι
τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου, δι' ἐμὲ ἁ-
γιάσουσι τὸ ὄνομά μου, καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγιον
Ἰακὼβ, καὶ τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ φοβηθήσονται.

Quoniam potavit vos Dominus 10
spiritu (e) compunctionis: & clau-
det oculos eorum, & prophetarum
eorum, & principum eorum, qui
vident occulta. Et erunt vobis o- 11
mnia verba hæc, sicut verba libri
signati hujus; quem si dederint
ipsum homini scienti literas, di-
centes, Lege hæc: & dicet; Non
possum legere: signatus enim est. Et 12
dabitur liber hic in manus hominis
nescientis literas, & dicet ei, Le-
ge hunc: & dicet, Nescio literas.
Et ait Dominus; Appropinquat mi- 13
hi populus iste ore suo; & in labiis
suis honorant me: cor autem eorum
longè abest à me. Frustrà autem
colunt me, docentes hominum præ-
cepta, atque doctrinas. Propterea 14
ecce adjiciam, ut transferam po-
pulum istum. Et transferam eos:
& perdam sapientiam sapientum:
& prudentiam prudentium (f)
abscondam. Væ, qui profundum 15
consilium faciunt, & non per
Dominum. Væ, qui in occulto
consilium faciunt, et erunt in tene-
bris opera eorum: & dicent; Quis
vidit nos? et quis scit nos, vel,
quæ nos facimus? Nónne ut lutum 16
figuli reputabimini? Nunquid di-
cet figmentum fictori suo, Non tu
me formâsti? aut factura factori,
Non sapienter me fecisti? Nónne 17
adhuc modicum; et transferetur
Libanus, sicut mons Chermel, et
Chermel in saltum reputabitur?
Et audient in die illa surdi verba 18
libri: et qui in tenebris, et qui in
nebula, oculi cæcorum videbunt:
Et lætabuntur inopes propter Do- 19
minum in lætitia: et desperati ho-
mines implebuntur lætitiâ. Defe- 20
cit iniquus, et periit superbus: et
exterminati sunt, qui iniquè a-
gunt in malitia. Et qui faciunt 21
peccare homines in verbo: omnes
autem arguentes in portis, offensi-
onem ponent; quia obliquaverunt
pro injustis justum. Propterea hæc 22
dicit Dominus super domum Ja-
cob, quam separavit ex Abraam:
Non confundetur modò Jacob,
neque nunc faciem mutabit: Sed, 23
cùm viderint (g) filii eorum ope-
ra mea; propter me sanctificabunt
nomen meum, et sanctificabunt
Sanctum ipsius Jacob, et Deum Is-
rael timebunt:

MS.A. (ϛ) Καὶ ἔσονται ὑμῖν πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, (σ) οὗτος τοῖς χείλεσιν (τ) ἐγὼ προσθήσω (υ) ἡμᾶς ἑώρακεν; (φ) ὁ πηλὸς (χ) πλάσαντι, Οὐ σύ με (ψ) τὸ ὄρος τὸ Χερμὴλ (ω) βλέψονται, (*) ἐξωλεθρεύθησαν (α) καὶ ἐπλαγίασαν ἐν ἀδίκοις δίκαιον. (β) μεταβαλεῖ Ἰσραήλ.

תרגום יונתן TARGUM JONATHAN.

10 אֲרֵי רְמָא בֵּינֵיכוֹן יְיָ רוּחַ דִּטְעוּ וְאַטְמַר מִנְּכוֹן יַת נְבִיַיָא וְיַת סָפְרַיָא וְיַת מַלְפַיָא דַּהֲווֹ
11 מַלְפִין לְכוֹן אוּלְפַן אוֹרַיְתָא טַמַּר׃ וַהֲוַת לְכוֹן נְבוּאַת כּוֹלָא כְּפִתְגָמֵי סִפְרָא דַּחֲתִים
דְּאִם יִתְּנוּן יָתֵיהּ לִדְיָדַע סִפְרָא לְמֵימַר קְרִי כְעַן דֵּין וְיֵימַר לֵית אֲנָא יָכִיל אֲרֵי חֲתִים
12 הוּא׃ וְיִתְיְהֵב סִפְרָא לִדְלָא יְדַע סִפְרָא לְמֵימַר קְרִי כְעַן דֵּין וְיֵימַר לֵית אֲנָא יְדַע סִפְרָא׃
13 וַאֲמַר יְיָ חֲלַף דְּאִתְרַבְרַב עַמָּא הָדֵין בְּפוּמְהוֹן וּבְסִפְוָתְהוֹן מְיַקְּרִין קֳדָמַי וְלִבְּהוֹן
14 אִתְרְחֵק מִדַּחַלְתִּי וַהֲוַת דַּחַלְתְּהוֹן קֳדָמַי כְּתַפְקֵידַת גֻּבְרִין מַלְּפִין׃ בְּכֵן הָא אֲנָא
מוֹסִיף לְמִמְחֵי יַת עַמָּא הָדֵין מְחָן מַפְרְשָׁן וְתֵיבַד חוּכְמַת חַכִּימֵיהוֹן וְסוּכְלְתָנוּתָא
15 מְסוּכְלְתָנֵיהוֹן תִּטַּמַּר׃ וַי דִּמְדַמַּן לְאַטְמָרָא עֵיצָא מִן קֳדָם יְיָ וַהֲווֹ כִּדְבַקְבְלָא עוֹבָדֵיהוֹן
ואמרין לית דחזי לנא ולית דידע בעובדנא׃ הלמהפך עובדיכון אתון בען הא
16 כמא דטינא ביד פחרא כן אתון חשיבין קדמי האפשר דיימר עובדא לעבדיה לא
עבדתני ובריתא תימר לברהא לא אסתכלת׃ הלא עוד צבחר זעיר ויתוב לבנן
17 למהוי ככרמלא וכרמלא לקרוין סגיאין יתחשב׃ וישמעון בעדנא ההוא דהוו כחרשין
18 פתגמי ספרא ומקבל ומחשוך עיני דהוו כסמן יחזין׃ ויוספון עינותני חדוא במימרא דיי
19 ומסכני בני אנשא במימרא דקדישא דישראל יבועון׃ ארי סף מעיקא ואשתיצי
20 בוזזא וספו כל דהוו מקדמין לאנסא׃ מחייבין בני אנשא במלולהון ולדמוכח להון
21 בתרעא בפתגמי אוריתא מחבלין תקלא וסטן בשקר דין זכאין׃
22 בכן כדנן אמר יי על בית יעקב דפרק ית אברהם לא כען יבהתון דבית יעקב ולא
23 כען אפיהון ישתנון׃ ארי במחזוהי גבורן דאעביד לבנוהי טבותא דאמרית לאברהם ולזרעיה
בתרוהי על ארעהון ביניהון יקדשון שמי ויימרון קדיש על קדישא דיעקב ועל
אלהא דישראל יימרון תקיף׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam immisit in vos Dñs spiritum erroris: & abscondit à vobis 10
Prophetas & scribas: doctores quoque, qui docebant vos doctrinam
Legis, abscondit. Et facta est vobis omnis prophetia sicut verba libri si- 11
gnati; quem cùm dederint scienti librum, dicentes; Lege nunc istum: &
dicet; Non possum; quia signatus est. Et dabitur liber nescienti librum, 12
dicentes; Lege nunc istum: & dicet; Nescio librum. Et dixit Dñs, Pro eo 13
quòd magnificatus est populus iste in ore suo; & in labiis suis honorifi-
cant me; cor autem eorum longè est à timore mei, & fuit timor eorum
coram me, juxta mandatum virorum docentium. Propterea ecce ego ad- 14
jiciam, ut percutiam populum hunc percussionibus mirabilibus; & peribit
sapientia à sapientibus eorum, & prudentia prudentium eorum abscondetur.
Væ qui putant abscondere consilium à facie Dñi, & sunt quasi in 15
tenebris opera eorum; & dicunt, Non est qui videat nos, & non est qui sciat
opera nostra. Nunquid pervertere quæritis opera vestra? ecce sicut lu- 16
tum in manu figuli, sic estis reputati coram me. Nunquid possibile est ut
dicat lutum factori suo, Non fecisti me? aut creaturam dicere creatori
suo, Non intelligis me? Ecce adhuc modicum paululum, & vertetur Liba- 17
nus, ut sit sicut Carmelus, & Carmelus civitatibus multis habitabitur. Et 18
audient in tempore illo qui sunt sicut surdi, verba libri; & de tenebris &
caligine oculi cæcorum videbunt. Et addent qui injuriam passi sunt, gau- 19
dium in verbo Domini, & pauperes filiorum hominum in verbo sancti
Israel exultabunt. Quia finitus est tribulator, & consumptus est deprǽda- 20
tor, & finiti sunt omnes qui mane surgebant ad diripiendum. Qui con- 21
demnant filios hominū in verbis suis; et ei qui corripit eos (cum judicii)
in porta, verbis legis quærunt offendiculum; & pervertunt in falsitate
judicium innocentium. Propterea hæc dicit Dominus super domum Ja- 22
cob, qui redemit Abraham: Deinceps non confundetur domus Jacob,
nec posthac facies ejus mutabuntur. Sed cùm viderit magnalia quæ faciam 23
filiis suis, & benignitatem quam promisi Abrahæ & semini ejus post eum,
super terram suam, inter se sanctificabunt nomen meum; & dicent, Sanctus
est sanctissimus Jacob: & Deum Israel dicent fortissimum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܡܛܠ ܕܐܫܕ ܥܠܝܗܘܢ ܡܪܝܐ ܪܘܚܐ ܕܫܢܬܐ܂ ܘܐܬܚܝܠ ܥܠ ܥܝܢܝܗܘܢ܂ ܘܥܠ ܢܒܝܐ ܘܥܠ ܪ̈ܝܫܝܗܘܢ ܚܙܝ ܟܣܝܬܐ܂
11 ܘܬܗܘܐ ܠܗܘܢ ܚܙܘܐ ܕܟܠܗܝܢ ܐܝܟ ܡ̈ܠܐ ܕܟܬܒܐ ܚܬܝܡܐ܂ ܕܐܢ ܢܬܠܘܢܝܗܝ ܠܐܢܫ ܕܝܕܥ ܣܦܪܐ܂ ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܗ ܩܪܝ ܗܢܐ܂ ܢܐܡܪ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܡܛܠ ܕܚܬܝܡ܂
12 ܐܘ ܢܬܠܘܢ ܟܬܒܐ ܠܐܢܫ ܕܠܐ ܝܕܥ ܣܦܪܐ܂ ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܗ ܩܪܝ ܗܢܐ܂ ܢܐܡܪ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܣܦܪܐ܂
13 ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܡܛܠ ܕܩܪܒ ܥܡܐ ܗܢܐ ܒܦܘܡܗ܂ ܘܒܣܦܘܬܗ ܡܝܩܪ ܠܝ܂ ܘܠܒܗ ܪܚܝܩ ܡܢܝ܂ ܘܗܘܬ ܕܚܠܬܗܘܢ ܕܝܠܝ ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ ܘܡܠܦܢܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂
14 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܡܘܣܦ ܐܢܐ ܠܡܫܢܝܘ ܠܥܡܐ ܗܢܐ܂ ܫܘܢܝܐ ܘܬܗܪܐ܂ ܘܬܐܒܕ ܚܟܡܬܐ ܕܚܟܝܡܘܗܝ܂ ܘܣܘܟܠܐ ܕܣܘܟܠܬܢܘܗܝ ܢܬܛܫܐ܂
15 ܘܝ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܥܡܩܝܢ ܡܢ ܡܪܝܐ ܠܡܛܫܝܘ ܡܠܟܐ܂ ܘܗܘܝ ܒܚܫܘܟܐ ܥܒ̈ܕܝܗܘܢ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܡܢܘ ܚܙܐ ܠܢ ܘܡܢܘ ܝܕܥ ܠܢ܂
16 ܐܝܟ ܛܝܢܐ ܕܦܚܪܐ ܐܬܚܫܒܬܘܢ܂ ܠܡܐ ܢܐܡܪ ܥܒܕܐ ܠܥܒܘܕܗ ܕܠܐ ܥܒܕܬܢܝ܂ ܘܓܒܝܠܐ ܢܐܡܪ ܠܓܒܘܠܗ ܕܠܐ ܒܚܟܡܬܐ ܓܒܠܬܢܝ܂
17 ܗܐ ܬܘܒ ܩܠܝܠ ܙܒܢܐ ܘܢܬܗܦܟ ܠܒܢܢ ܠܟܪܡܠܐ܂ ܘܟܪܡܠܐ ܠܥܒܐ ܢܬܚܫܒ܂
18 ܘܢܫܡܥܘܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܚܪ̈ܫܐ ܡ̈ܠܐ ܕܟܬܒܐ܂ ܘܡܢ ܚܫܘܟܐ ܘܡܢ ܥܪܦܠܐ ܢܚܙܝܢ ܥܝ̈ܢܝ ܣܡ̈ܝܐ܂
19 ܘܬܣܓܐ ܒܡܪܝܐ ܚܕܘܬܐ ܕܡܟܝ̈ܟܐ܂ ܘܒܢܝ̈ܢܫܐ ܣܢܝ̈ܩܐ ܒܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܢܕܘܨܘܢ܂
20 ܡܛܠ ܕܦܣܩ ܕܝܫܐ܂ ܘܫܠܡ ܡܡܝܩܢܐ܂ ܘܐܒܕܘ ܟܠܗܘܢ ܕܡܥܝܪܝܢ ܥܘܠܐ܂
21 ܕܡܚܛܝܢ ܒ̈ܢܝ ܐܢܫܐ ܒܡܠܬܐ܂ ܘܠܡܟܣܢܐ ܬܘܩܠܬܐ ܣܝܡܝܢ܂ ܘܠܙܕܝܩܐ ܦܚܐ ܦܪܣܝܢ ܒܚܫܘܟܐ܂
22 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܥܠ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܕܦܪܩ ܠܐܒܪܗܡ܂ ܠܐ ܗܫܐ ܢܒܗܬ ܝܥܩܘܒ܂ ܘܠܐ ܗܫܐ ܢܬܚܦܝܢ ܐܦ̈ܘܗܝ܂
23 ܡܐ ܕܚܙܘ ܒܢ̈ܘܗܝ ܥܒܕ ܐܝ̈ܕܝ ܒܓܘܗ܂ ܢܩܕܫܘܢ ܫܡܝ܂ ܘܢܩܕܫܘܢ ܩܕܝܫܗ ܕܝܥܩܘܒ܂ ܘܠܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܢܫܒܚܘܢ܂

* Quoniam effudit super eos Dominus spiri- 10
tum sopore immersum, qui invaluit super ocu-
los eorum, super prophetas, & super eorum
principes occulta videntes. Et horum omni- 11
um visio erit in ipsis sicut verba libri obsi-
gnati, quem cùm obtulerint alicui scriptu-
ram scienti, & dixerint ei, Lege hoc; re-
spondet, Non possum, quia obsignatum est:
Vel obtulerint librum alicui legere nescienti, 12
& dixerint ei, Lege hoc; respondet, Nescio
legere. Et dixit Dominus; Quia populus 13
iste ore suo accedit, & labiis suis me hono-
rat; cor autem ejus remotum est à me, &
reverentia quam mihi exhibent, est ex præ-
cepto & documento humano: Iccirco ecce 14
magis ac magis à me sejungam populum
istum cum admiratione & stupore, ita ut per-
eat sapientia sapientum ejus, & prudentia
prudentum ejus deficiat, Væ iis qui se dis- 15
torquent à Domino, ut consilium suum oc-
cultent, qui peractis clanculùm operibus suis,
dicunt, Quis videt nos? aut quis novit quo-
modo versamur? Vos ut lutum figuli re- 16
putamini: nunquid opus factori suo dicit,
Non fecisti me? aut figmentum dicit fictori
suo, Haud sapienter me finxisti? Ecce post 17
breve tempus vertetur Libanus in Charme-
lum, & Charmelus pro sylva reputabitur.
Et audient eo die surdi verba libri, & è te- 18
nebris atque caligine oculi cæcorum vide-
bunt: Crescet in Domino gaudium humi- 19
lium, & homines egeni in Sancto Israelis
exultabunt; Quòd defierit conculcator, & 20
defecerit irrisor, & perierint omnes qui ex-
citant iniquitatem, Quique homines ver- 21
bis inducunt ad peccatum, vitia carpenti po-
nunt offendiculum, & justo laqueum ten-
dunt in tenebris. Propterea sic dicit Domi- 22
nus de domo Jacobi, qui servavit Abraha-
mum; Jam non pudefiet Jacob, nec eru-
bescet ampliùs vultus ejus. Cùm viderint 23
filii ejus opus manuum mearum, in medio
ejus sanctificabunt nomen meum, sanctifica-
bunt Sanctum Jacobi, & Deum Israelis ma-
gnificabunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 *لأن الرب سقاكم روح خشوع * ويغمض عيونهم وانبياهم ورؤساهم الذين يرون الخفيات *
11 *ويكون لكم جميع هذه الكلمات مثل كلمات هذا السفر المختوم * الذي اذا دفعوه
12 لانسان خبير بالكتابة يقولون اقرأ هذه * فيقول لست اقدر ان اقرأ لانه مختوم * ويدفع
هذا الكتاب في يد انسان لا يعلم الكتابة ويقول له اقرأه * فيقول لست اعرف الكتابة *
13 * الاصحاح الرابع عشر * فيه توبيخ لبني اسرائيل * وقال الرب * هذا الشعب
يقرب مني بفيه ويكرمني بشفتيه وقلبه يبعد بعيدا عني * ويعبدوني باطلا * ويعلمون وصايا
14 الناس وتعاليمهم * لأجل هذا هاانا اريد ان ينتقل هذا الشعب وانقلهم انتقالا * وابيد حكمة
15 حكمائهم واخفي فهم فهمائهم * الويل للذين يصنعون رأيا بتعمق وليس من قبل الرب *
ويل الذين يصنعون رأيا في خفية * ويصير اعمالهم في ظلمة * ويقولون من رآنا ومن عرفنا *
16 او ما الذي نصنعه نحن * أليس مثل طين الفاخوري تحسبون * هل الجبلة تقول لجابلها
17 انت ما جبلتني * أم تقول الصنعة للصانع انت ما صنعتني بفهم * أليس بعد قليل ينتقل
18 لبنان مثل جبل الكرمل * وجبل الكرمل يحسب غابة * ويسمعون في ذلك اليوم الصم
19 اقوال الكتاب * والذين في الظلمة والذين في الضباب * أعين العميان يبصرن * ويبتهج
المساكين لأجل الرب بسرور * والذين لا رجاء لهم من البشر يملئون سرورا بقدوس اسرائيل *
20 21 * فني الاثيم وهلك المستكبر * واستوصلوا الاثمة بشرهم * والذين يجعلون الناس ان
يخطوا بالقول * وجميع الذين يبكتون في الابواب * يصنعون عثرة * ويضلون الصديق
22 بجورهم * لأجل هذا هكذا يقول الرب على بيت يعقوب الذي فداه من ابراهيم * لا يخزى
23 الآن يعقوب * ولا يستحيي الآن وجه اسرائيل * لكنهم اذا عاين بنوهم اعمالي * لأجلي يقدسون
اسمي * ويقدسون قدوس يعقوب * ويخافون اله اسرائيل *

Sed quia Dominus bibendum præbuit vo- 10
bis spiritum abjectionis, & occludet ocu-
los tam vestros quam prophetarum &
principum vestrorum qui vident occulta;
Et erunt vobis omnia verba ista, perinde 11
ac verba hujus libri obsignati, quem cùm
obtulerint homini scripturæ perito, &
dixerint ei, Lege hæc; respondebit,
Nequeo legere, quoniam obsignatus
est. Quòd si detur liber iste in ma- 12
num alicujus literarum imperiti, &
dicatur ei, Lege illum; respondebit, Li-
teras ignoro.

Textus decimus quartus.
Continens reprehensionem contra filios Israelis.

Et dixit Dominus, Populus hic ore suo 13
appropinquat ad me, & labiis suis me ho-
norat; cor autem ejus procul abest à me,
fictè me adorant, & præcepta atque do-
ctrinas hominum docent. Hac de causa 14
ecce ego populum istum migrare volo;
equidem commigratione commigrare fa-
ciam eos, sapientiam sapientum eorum
perdam, & prudentiā eorū prudentiam
abscondam. Væ iis qui profunda consilia 15
machinantur, at non à Domino: væ iis qui
clandestina consilia machinantur, quorum
actiones fiunt in tenebris, tum dicunt,
Quis vidit nos, & quis novit nos? aut
quid agimus nos? Annon sicut lutum fi- 16
guli reputamini? nunquid argillæ massa
dicit plastæ suo, Tu non plasmâsti me?
an opificiū dicit opifici suo, Tu non com-
posuisti me prudenter? An non post exi- 17
guum tempus mutabitur Libanus ut mons
Charmelus? & mons Charmelus ceu sylva
reputabitur? Eo die audient surda ver- 18
ba hujus libri, & qui in tenebris, quique
in caligine versantur, imò cæcorum ocu-
li videbunt: Pauperes propter Dominum 19
cum lætitia gestient; & ii mortaliū qui-
bus nulla spes est, implebuntur gaudio in
Sancto Israelis. Defecit impius, periit 20
superbus, & extirpati sunt nefarii cum
nequitia sua: Quicunque faciunt ho- 21
mines peccare verbis, omnes qui repre-
hendunt in portis, offendiculum gene-
rant, & justū impietatis suæ complicem
reddunt. Propter hoc sic dicit Dominus de 22
domo Jacobi, quā segregavit ex Abra-
hamo, Jam non pudefiet Jacob, neque
jam erubescet vultus Israelis: Sed cùm 23
viderint filii eorū opera mea, propter me
sanctificabunt nomen meum, sanctifica-
bunt Sanctum Jacobi, & verebuntur De-
um Israelis:

ישעיה : ל.

.doctrinam discent murmurantes &,intelligentiam spiritu errantes scient Et
24 וְיָדְעוּ תֹעֵי־רוּחַ בִּינָה וְרוֹגְנִים יִלְמְדוּ־לֶקַח׃

CAP. XXX. ל

,consilium faciendum ad ,Dominus dixit ,declinantibus filiis Væ
1 הוֹי בָּנִים סוֹרְרִים נְאֻם־יְהוָה לַעֲשׂוֹת עֵצָה
pro : meus spiritus non & ,fusionem fundendum ad & : me ex non &
וְלֹא מִנִּי וְלִנְסֹךְ מַסֵּכָה וְלֹא רוּחִי לְמַעַן
descendendum ad Ambulantes .peccatum super peccatum addere
2 סְפוֹת חַטָּאת עַל־חַטָּאת׃ הַהֹלְכִים לָרֶדֶת
fortitudine in se roborandum ad :interrogaverunt non meū os & ,Ægyptum
מִצְרַיִם וּפִי לֹא שָׁאָלוּ לָעוֹז בְּמָעוֹז
fortitudo vobis erit Et .Ægypti umbra in protegendum ad & , Parhoh
3 פַּרְעֹה וְלַחְסוֹת בְּצֵל מִצְרָיִם׃ וְהָיָה לָכֶם מָעוֹז
.ignominiam ad Ægypti umbra in protectio & : pudorem ad Parhoh
פַּרְעֹה לְבֹשֶׁת וְהֶחָסוּת בְּצֵל־מִצְרַיִם לִכְלִמָּה׃
.attingent Chanes ejus nuncii & : ejus principes Sohan in fuerunt Nam
4 כִּי־הָיוּ בְצֹעַן שָׂרָיו וּמַלְאָכָיו חָנֵס יַגִּיעוּ׃
nec : eis proderunt non : populum super est affectus pudore Omnis
5 כֹּל הִבְאִישׁ עַל־עַם לֹא־יוֹעִילוּ לָמוֹ לֹא
.opprobrium ad etiam & ,pudorem ad sed : proficiendum ad nec ,auxiliū ad
לְעֵזֶר וְלֹא לְהוֹעִיל כִּי לְבֹשֶׁת וְגַם־לְחֶרְפָּה׃
, leo ; coarctationis & , angustiæ terra in ,meridiei animalium Onus
6 מַשָּׂא בַּהֲמוֹת נֶגֶב בְּאֶרֶץ צָרָה וְצוּקָה לָבִיא
humerum super ferent ; volans ignitus serpens & ,vipera eis ex ,tygris &
וָלַיִשׁ מֵהֶם אֶפְעֶה וְשָׂרָף מְעוֹפֵף יִשְׂאוּ עַל־כֶּתֶף
super ,suos thesauros camelorum gibbum super &,suas facultates pullorum
עֲיָרִים חֵילֵהֶם וְעַל־דַּבֶּשֶׁת גְּמַלִּים אוֹצְרֹתָם עַל־
.auxiliabuntur inaniter & ,vanè Ægyptii Et .proderunt non populo
7 עַם לֹא יוֹעִילוּ׃ וּמִצְרַיִם הֶבֶל וָרִיק יַעְזֹרוּ
,ingredere Nunc .sedere eos Robur , hanc ad vocavi Ideo
8 לָכֵן קָרָאתִי לָזֹאת רַהַב הֵם שָׁבֶת׃ עַתָּה בּוֹא
die in erit & : illud exara libro in & ,eis cum tabula in illud scribe
כָתְבָהּ עַל־לוּחַ אִתָּם וְעַל־סֵפֶר חֻקָּהּ וּתְהִי לְיוֹם
rebellionis populus Quia .seculum in usque perpetuum in novissimo
9 אַחֲרוֹן לָעַד עַד־עוֹלָם׃ כִּי עַם מְרִי
.Domini legem audire noluerunt filii : mendaces filii , ipse
הוּא בָּנִים כֶּחָשִׁים בָּנִים לֹא־אָבוּ שְׁמוֹעַ תּוֹרַת יְהוָה׃
aspicietis Non,aspicientibus & :videbitis Non ,videntibus dixerunt Qui
10 אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תִרְאוּ וְלַחֹזִים לֹא־תֶחֱזוּ־
Recedite .illusiones videte ,blanda nobis loquimini : recta nobis
11 לָנוּ נְכֹחוֹת דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלּוֹת׃ סוּרוּ
Sanctum nostris faciebus à facite cessare : semita de declinate , via de
מִנֵּי־דֶרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי־אֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ אֶת־קְדוֹשׁ
vos reprobare Propter : Israel Sanctus dixit sic Propterea .Israel
12 יִשְׂרָאֵל׃ לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יַעַן מָאָסְכֶם
.eo super estis innixi &,perversitate &,extorsione in sperâstis & : hoc verbo in
בַּדָּבָר הַזֶּה וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק וְנָלוֹז וַתִּשָּׁעֲנוּ עָלָיו׃
requisita , cadens ruptura sicut , hæc iniquitas vobis erit Propterea
13 לָכֵן יִהְיֶה לָכֶם הֶעָוֹן הַזֶּה כְּפֶרֶץ נֹפֵל נִבְעֶה
.ejus confractio veniet momentum ad subito cujus : excelso muro in
בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה אֲשֶׁר־פִּתְאֹם לְפֶתַע יָבוֹא שִׁבְרָהּ׃
,conterendo ,figulorum lagenæ contritionem secundùm eum conteret Et
14 וּשְׁבָרָהּ כְּשֵׁבֶר נֵבֶל יוֹצְרִים כָּתוּת
capiendum ad testa ejus fragmento in invenietur non & : parcet non
לֹא יַחְמֹל וְלֹא־יִמָּצֵא בִמְכִתָּתוֹ חֶרֶשׂ לַחְתּוֹת
.fovea de aquam hauriendum ad & ,incendio de ignem
אֵשׁ מִיָּקוּד וְלַחְשֹׂף מַיִם מִגֶּבֶא׃

Versio VULG. LAT.

24 Et scient errantes spiritu intellectum, et mussitatores discent legem.

CAP. XXX.

1 VÆ filii desertores, dicit Domin⁹, ut faceretis consiliū, & non ex me : & ordiremini telā, & non p spiritū meū, ut adderetis peccatū sup pecca-
2 tū : Qui ambulatis ut descendatis in Ægyptū, & os meū nō interrogâstis, sperantes auxiliū in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciā in umbra Æ-
3 gypti. Et erit vobis fortitudo Pharaonis in confusioné, & fiducia umbræ Ægypti in igno-
4 miniam. Erant enim in Tani principes tui, & nuntii tui usq;
5 ad Hanes pervenerūt. Omnes cōfusi sunt sup populo, qui eis prodesse non potuit: non fuerunt in auxiliū & in aliquam utilitaté, sed in confusioné &
6 in opprobriū. On⁹ jumentorū Austri. In terra tribulationis et angustiæ leæna, & leo ex eis, vipera, & regulus volans, portantes sup humeros jumentorū divitias suas, & sup gibbū camelorū thesauros suos, ad populū qui eis prodesse non
7 poterit. Ægypt⁹ enim frustrà et vanè auxiliabitur : ideò clamavi sup hoc; Superbia tantū
8 est, quiesce. Nunc ergò ingress⁹ scribe ei sup buxū, & in libro diligenter exara illud, et erit in die novissimo in testimonium
9 usq; in æternū. Popul⁹ enim ad iracundiā provocans est, & filii mendaces, filii nolentes au-
10 dire legē Dei. Qui dicunt videntibus, Nolite videre : & aspicientibus ; Nolite aspicere nobis ea , quæ recta sunt: loquimini nobis placen-
11 tia, videte nobis errores. Auferte à me viā, declinate à me semitam, cesset à facie nostra
12 Sanct⁹ Israel. Propterea hæc dicit Sanctus Israel; Pro eo ꝙ reprobâstis verbū hoc, & sperâstis in calumnia & in tumultu, & innixi estis super eo:
13 Propterea erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio cadens, & requisita in muro excelso, quoniā subitò, dum non spera-
14 tur, veniet contritio ej⁹. Et cōminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione pervalidâ: & nō invenietur de fragmentis ejus testa, in qua portetur ignicul⁹ de incendio, aut hauriatur parū aquæ de fovea.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

24 Καὶ γνώσονται οἱ (γ) πλανώμενοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, οἱ δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν, καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι μαθήσονται λαλεῖν εἰρήνην.

MS.A. (γ) τῷ πνεύματι πλανώμενοι σύνεσιν,

ΚΕΦ. λʹ.

1 Οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, (α) λέγει κύριος. ἐποιήσατε βουλὴν (β) οὐ δι' ἐμοῦ, καὶ συνθήκας οὐ διὰ τοῦ πνεύματός μου, προσθεῖναι (*)
2 ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις. Οἱ πορευόμενοι καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον, ἐμὲ δὲ οὐκ ἐπηρώτησαν, τοῦ βοηθηθῆναι ὑπὸ Φαραὼ, καὶ σκεπασθῆναι
3 ὑπὸ Αἰγυπτίων. Ἔσται γὰρ ὑμῖν σκέπη Φαραὼ εἰς αἰσχύνην, καὶ τοῖς πεποιθόσιν ἐπ'
4 Αἴγυπτον ὄνειδος. Ὅτι εἰσὶν ἐν Τάνει
5 ἀρχηγοὶ ἄγγελοι πονηροί. Μάτην κοπιάσουσιν πρὸς λαὸν, ὃς οὐκ ὠφελήσει αὐτοὺς (γ) εἰς βοήθειαν, ἀλλὰ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος.
6 Ἡ ὍΡΑΣΙΣ ΤΩ͂Ν ΤΕΤΡΑΠΌΔΩΝ ΤΩ͂Ν ἘΝ ΤΗ͂ ἘΡΉΜΩ.

Ἐν τῇ θλίψει καὶ (δ) τῇ στενοχωρίᾳ, λέων καὶ σκύμνος λέοντος, ἐκεῖθεν καὶ ἀσπίδες, καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετομένων, οἳ ἔφερον (ε) ἐπὶ ὄνων καὶ καμήλων τὸν πλοῦτον αὐτῶν πρὸς ἔθνος, ὃ οὐκ ὠφελήσει (ζ) αὐτούς.
7 Αἰγύπτιοι μάταια καὶ κενὰ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς· ἀπάγγειλον αὐτοῖς, Ὅτι ματαία
8 ἡ παράκλησις ὑμῶν αὕτη. Νῦν οὖν καθίσας γράψον ἐπὶ πυξίου ταῦτα καὶ εἰς βιβλίον, ὅτι ἔσται εἰς ἡμέρας (η) ταῦτα καιρῶν,
9 καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅτι (*) ὁ λαὸς ἀπειθής ἐστι, υἱοὶ ψευδεῖς, οἳ οὐκ ἠβούλοντο ἀκούειν τὸν
10 νόμον τοῦ θεοῦ· Οἱ λέγοντες τοῖς προφήταις, Μὴ ἀναγγέλλετε ἡμῖν, καὶ τοῖς τὰ ὁράματα ὁρῶσι, Μὴ λαλεῖτε ἡμῖν, ἀλλὰ ἡμῖν λαλεῖτε καὶ ἀναγγέλλετε ἡμῖν ἑτέραν πλάνη-
11 σιν, Καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης· ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸν τρίβον τοῦτον, καὶ ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ
12 Ἰσραήλ. Διὰ τοῦτο (**) τάδε λέγει ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ, Ὅτι ἠπειθήσατε τοῖς λόγοις τούτοις, καὶ ἠλπίσατε ἐπὶ ψεῦδος, καὶ ὅτι ἐγόγγυσας, καὶ πεποιθὼς ἐγένου ἐπὶ τῷ λό-
13 γῳ τούτῳ, Διὰ τοῦτο ἔσται ὑμῖν ἡ ἁμαρτία αὕτη, ὡς τεῖχος πίπτον παραχρῆμα (θ) πόλεως ὀχυρᾶς ἑαλωκυίας, ἧς παραχρῆμα
14 πάρεστι τὸ πτῶμα· Καὶ τὸ πτῶμα αὐτῆς ἔσται ὡς σύντριμμα ἀγγείου ὀστρακίνου, ἐκ κεραμίου (ι) λεπτά, ὥστε μὴ εὑρεῖν ἐν αὐτοῖς ὄστρακον, ἐν ᾧ πῦρ ἀρεῖς, καὶ ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς ὕδωρ μικρόν.

MS.A. (α) τάδε λέγει (β) καὶ οὐ δι' ἐμοῦ, (*)* ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις (γ) οὔτε εἰς βοήθειαν, οὔτε εἰς ὠφέλειαν, ἀλλὰ (δ) ἐν τῇ (ε) ἐπ' ὄνων (ζ) αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, ἀλλὰ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος. Αἰγύπτιοι (η) καιρῶν ταύτης, καὶ εἰς τὸν (*) λαὸς (**) οὕτως λέγει (θ) πόλεως ἑαλωκυίας, (ι) λεπτὸν,

Et sciunt, qui errant spiritu, intelligentiam: & mussitatores discent obedire, (b) & linguæ balbutientes discent loqui pacem. 24

CAP. XXX.

VÆ filii desertores, dicit Dominus. Fecistis consilium, non per me, & pacta non per spiritum meum, ut adderetis peccata peccatis: 1
Qui vadunt descendere in Ægyptum (me autem non interrogaverunt;) ut acciperent auxilium à Pharaone, et protegerentur ab Ægyptiis. 2 *Erit enim vobis protectio Pharaonis in confusionem, & his qui confidunt in Ægypto, opprobrium.* 3 *Sunt enim in Tani principes,* 4 *nuntii pessimi. Frustrà laborabunt ad populum, qui eis non proderit ad (a) auxilium, sed ad confusionem, & opprobrium.* 5

VISIO QUADRUPEDUM IN DESERTO. 6

IN tribulatione & angustia leo, & catulus leonis: inde etiam aspides, & genimina aspidum volantium: qui ferebant super asinos, & camelos divitias suas ad gentem, quæ eis non proderit. *Ægyptii inutilia & vacua proderunt vobis?* 7 *Annuntia eis, Quia (b) vana consolatio vestra hæc. Nunc igitur sedens scribe super (c) buxum hæc,* 8 *& in libro: quoniam (d) erunt in dies hæc tempore, & usque in æternum. Quia populus inobediens est, filii mendaces, qui nolunt audire legem Dei:* 9 *Qui dicunt prophetis, Nolite annuntiare nobis: & videntibus visiones, Nolite loqui nobis: sed nobis loquimini, & annuntiate nobis alteram seductionem;* 10 *Et avertite nos à via hac: auferte à nobis semitam hanc, & auferte à nobis eloquium Israel.* 11 *Propterea hæc dicit Sanct⁹ Israel; Quia increduli fuistis verbis his, & sperâstis in mendacio, & quia murmurâsti, & fidens fuisti in verbo isto;* 12 *Propterea erit vobis peccatum hoc, sicut murus decidens subitò civitatis munitæ captæ, cujus repentè adest ruina:* 13 *Et ruina ejus erit, sicut contritio vasis testacei ex figuli officina, (e) comminuta, ita ut non inveniatur in eis testa, in qua ignem tollas, & in qua (f) extrahas aquam pusillum.* 14

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 וְיִדְעוּן דְּלָא אַלִּיפוּ רוּחַ דְּסוּכְלְתָנוּ וּדְהֲווֹ אָמְרִין לֵית כָּל אִלֵּין יְקַבְּלוּן אוּלְפָּן׃

ל

1 וַי בְּנַיָּא מְרוֹדַיָּא אֲמַר יְיָ לְמֶעְבַּד עֵיצָה וְלָא מִמֵּימְרִי וּלְאִתְמַלָּכָא מְלַךְ וְלָא שָׁאֲלִין
2 בִּנְבִיַּי בְּדִיל לְאוֹסָפָא חוֹבִין עַל חוֹבֵי נַפְשְׁהוֹן׃ דְּאָזְלִין לְמֵיחַת לְמִצְרַיִם וּבְפִתְגָּמֵי
3 נְבִיַּי לָא שָׁאִילוּ לְאִתַּקָּפָא בִּתְקוֹף פַּרְעֹה וּלְאִתְרְחָצָא בִּטְלַל מִצְרָיִם׃ וִיהֵי לְכוֹן
4 תְּקוֹף פַּרְעֹה לְבַהֲתָא וְאִתְרְחֲצָנָא בִּטְלַל מִצְרַיִם לְאִתְכְּנָעוּ׃ אֲרֵי הֲווֹ בְטָאנֵיס רַבְרְבוֹהִי
5 וְאִזְגַּדּוֹהִי עַד תַּחְפַּנְחֵס מְטוֹ׃ כּוּלְּהוֹן אָזְלִין לְמִבְהַת לְוָת עַמָּא דְּלָא יַהֲנוֹן לְהוֹן
6 לָא לְסָעִיד וְלָא לַהֲנָאָה אֲרֵי לְבַהֲתָא וְאַף לְחִסוּדִין׃ מְטַלִּין עַל בְּעִירְהוֹן בְּאוֹרַח
דָּרוֹמָא בַּאֲרַע עָקָא וְעָיוֹק אֲתַר דְּאַרְיָא בַּר אַרְיָוָן וְחֵיוָן חוּרְמָנִין מְפָרְחִין נָטְלִין עַל
כְּתַף עִילִין נִכְסֵיהוֹן וְעַל חֲטוּרֵיאַת גַּמְלִין מָא דִּבְאוֹצְרֵיהוֹן מוֹבְלִין לְעַם לָא יַהֲנוֹן
7 לְהוֹן׃ וּמִצְרָאֵי לְמָא וְרִיקָנוּ סַעֲדְהוֹן בְּכֵן עָרְעִית מִנְּהוֹן קְטִילִין וּמְנִין אַיְתִי עֲלֵיהוֹן׃
8 כְּעַן עוּל כְּתַב עַל לוּחַ בֵּינֵיהוֹן וְעַל שִׁיטִין דִּסְפַר רְשׁוֹם וּתְהֵי לְיוֹם דִּין לְסַהֲדוּ קֳדָמַי
9 עַד עָלְמָא׃ אֲרֵי עַם סָרְבָן אִנּוּן בְּנַיָּא כַדִּיבַיָּא בְּנַיָּא לָא אֲבוֹ לְקַבָּלָא אוּלְפַן אוֹרָיְתָא
10 דַּיְיָ׃ דְּאָמְרִין לִנְבִיַּיָּא לָא תִתְנַבּוֹן וּלְמַלְפַיָּא לָא תַלְפוּן לָנָא אוּלְפַן אוֹרָיְתָא בְּסִימַן
11 מַלִּילוּ עִמָּנָא אִשְׁתָּעוּ לָנָא שְׁנָיָן׃ אַסְטִיוּנָא מֵאוֹרְחָא דְּתַקְנָא אַבְטִלוּנָא מִמַּסְרַתָא
12 אַרְחִיקוּ מִן קֳדָמָנָא יַת מֵימַר קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל
חֲלַף דְּקַצְתּוּן בְּפִתְגָּמָא הָדֵין וְאִתְרְחֶצְתּוּן בְּשִׁקְרָא וּבְאוֹנְסָא וְאִסְתְּמַכְתּוּן עֲלוֹהִי׃
13 בְּכֵן יְהֵי לְכוֹן חוֹבָא הָדֵין כִּכְרַךְ דְּחָרוּב וְאִתְחֲמַר כְּשׁוּר מַתְקַף דִּבְתַכֵּיף שְׁלוּ יֵיתֵי
14 תַּבְרֵיהּ׃ וְתַבְרֵהּ כִּתְבוֹר מָן דַּחֲסַף דְּפַחְרָא דִּמְדַקְדַּק לָא בְחַיִס וְלָא מִשְׁתְּכַח בִּדְקוּקֵיהּ
חֲסַף לְמֶחְתֵּי נוּר מִמַּבְעוֹר וּלְמִדְלַח מַיִין מִפְּצִיר׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et scient qui non didicerunt spiritum intellectus ; & qui dicebant, Nihil sunt omnia hæc, suscipient disciplinam. 24

CAP. XXX.

VÆ filiis transgressoribus, dicit Dominus, ut instituerent deliberationem, & non ex verbo meo; & caperent consiliū, & non interrogaverunt prophetas meos, ut adjicerent peccata peccatis animæ suæ. 1 Qui vadunt ut descendant in Ægyptum, & verba prophetarum meorum non interrogaverunt, & ut roborentur in fortitudine Parhonis, & ut confidant in umbra Ægypti. 2 Et erit vobis robur Parhonis in confusionem; & confidentia in umbra Ægypti, in ignominiam. 3 Quia fuerunt in Tanes principes ejus, 4 & nuncii ejus usque ad Taphnes pervenerunt. 5 Omnes ambulant in confusionem, ad populum qui non proderit eis, nec in auxilium neque in utilitatem, sed in confusionem & in opprobria. 6 Portant in jumentis suis in via Austri, in *terra* tribulationis & angustiæ; in loco ubi est leo & catulus leonis, & serpens, & basilisci volantes; portant in humeris pullorum substantias suas, & super gibbum camelorum deferunt quidquid habent in thesauris suis, populo qui non proderit eis. 7 Ægyptiorum autem vanū & inane est auxilium: propterea occurri plurimis ex eis occisis: armatos inducam super eos. 8 Nunc autem ingredere, scribe super tabulam in medio eorū, & in columnis libri signa; & erit in die judicii in testimonium coram me usque in æternū. 9 Quia populus rebellis est & filii mendaces, filii qui noluerunt suscipere doctrinam legis Dñi. 10 Qui dicunt prophetis, Ne prophetetis: & doctoribus, Ne doceatis nos doctrinam legis; loquimini nobis complacentia, narrate nobis mutationes. 11 Avertite nos à via recta, cessare facite nos à semita; longè facite à conspectu nostro verbum sancti Israel. 12 Propterea sic dicit Dñs sanctus Israel, Pro eo quòd detestati estis verbū hoc, et sperastis in mendacio, et in rapina, eique innixi estis. 13 Propterea erit vobis peccatū hoc, sicut civitas quæ destructa est, &, in acervos redacta, & sicut murus *robustus*, cuj⁹ interit⁹ veniet subitò. 14 Et interitus ejus erit sicut contritio vasis testacei *figuli*, quod comminutur absque misericordia, ita ut non inveniatur in comminutione ejus testa ad portandum ignem de incendio, & ad hauriendam aquam de cisterna.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܘܢܩܢܘܢ ܣܘܟܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܛܥܝܐ ܗܘܬ ܪܘܚܗܘܢ. ܘܣܟ̈ܠܐ ܢܐܠܦܘܢ ܠܡܫܬܡܥܘ.
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܠ * ܘܝ ܠܒ̈ܢܝܐ ܡܪ̈ܘܕܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܥܒܕܘ ܡܠܟܐ ܘܠܐ
2 ܡܢܝ. ܘܢܣܟܘ ܢܣܟܐ ܘܠܐ ܡܢ ܪܘܚܝ. ܕܢܘܣܦܘܢ ܚܛܗ̈ܐ ܥܠ ܚܛܗ̈ܐ. * ܕܐܙܠܝܢ ܠܡܚܬ
ܠܡܨܪܝܢ. ܘܦܘܡܝ ܠܐ ܫܐܠܘ. ܠܡܬܥܫܢܘ ܒܥܘܫܢܗ ܕܦܪܥܘܢ. ܘܠܡܬܛܫܝܘ
3 ܒܛܠܠܗ ܕܡܨܪܝܢ. * ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܥܘܫܢܗ ܕܦܪܥܘܢ ܠܒܗܬܬܐ. ܘܡܛܫܝܢܘܬܐ ܕܡܨܪܝܢ
4 ܠܚܣܕܐ. * ܡܛܠ ܕܗܘܐ ܒܨܘܥܢ ܪܘܪ̈ܒܢܘܗܝ ܘܡܠܐܟ̈ܘܗܝ ܒܝ̈ܫܐ ܠܐܘ. * ܠܘܬ ܥܡܐ
5 ܕܠܐ ܡܘܬܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܠܡܥܕܪܢܘܬܐ ܘܠܐ ܠܝܘܬܪܢܐ. ܐܠܐ ܠܒܗܬܬܐ ܘܠܚܣܕܐ. * ܡܫܩܠܐ ܕܚܝܘܬܐ
6 ܕܬܝܡܢܐ ܒܐܪܥܐ ܥܩܬܐ ܘܐܘܠܨܢܐ. ܐܪܝܐ ܘܓܘܪܝܐ ܕܐܪܝܐ ܘܒܝܢܬܗܘܢ ܐܟܕܢܐ ܘܚܘܪܡܢܐ ܦܪܚܐ
ܢܫܩܠܘܢ ܥܠ ܚܨܐ ܕܥܝܪ̈ܐ ܩܢܝܢܗܘܢ. ܘܥܠ ܓܒ̈ܐ ܕܓܡ̈ܠܐ ܣܝ̈ܡܬܗܘܢ. ܠܘܬ ܥܡܐ
7 ܕܠܐ ܡܘܬܪ ܠܗܘܢ. * ܘܡܨܪ̈ܝܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܘܒܛܝܠܐܝܬ ܡܥܕܪܝܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܩܪܝܬ
8 ܠܗܘܢ. ܣܪܝܩܐ ܗܘ ܬܘܟܠܢܟܘܢ. * ܗܫܐ ܬܐ ܟܬܘܒ ܗܠܝܢ ܥܠ ܠܘ̈ܚܐ ܘܥܠ
9 ܟܬܒܐ ܕܩܝܡܗܘܢ. ܕܢܗܘܐ ܠܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ ܠܣܗܕܘܬܐ ܥܕܡܐ ܠܥܠܡ. * ܡܛܠ
10 ܕܥܡܐ ܡܪܡܪܢܐ ܗܘ. ܒܢܝ̈ܐ ܕܓܠ̈ܐ. ܒܢܝ̈ܐ ܕܠܐ ܨܒܘ ܠܡܫܡܥ ܢܡܘܣܗ ܕܡܪܝܐ. * ܕܐܡܪܘ
ܠܚܙܝ̈ܐ ܕܠܐ ܬܚܙܘܢ. ܘܠܢܒܝ̈ܐ ܕܠܐ ܬܬܢܒܘܢ ܠܢ ܡܟܣܢܘܬܐ. ܡܠܠܘ ܠܢ ܦܠܓܘܬܐ. ܘܚܙܘ
11 ܠܢ ܡܛܥܝܢܘܬܐ. * ܐܛܥܘܢܢ ܡܢ ܐܘܪܚܐ. ܐܦܢܘܢܢ ܡܢ ܫܒ̈ܝܠܐ. ܘܒܛܠܘ ܡܢܢ ܩܕܝܫܗ
12 ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܕܐܫܛܬܘܢ ܠܡܠܬܐ
13 ܗܕܐ ܘܐܬܬܟܠܬܘܢ ܥܠ ܥܘܠܘܒܝܐ: ܘܪܛܢܬܘܢ ܘܐܬܬܟܠܬܘܢ ܥܠܘܗܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܗܘܐ
ܠܟܘܢ ܚܛܗܐ ܗܢܐ ܐܝܟ ܬܘܪܥܐ ܕܫܘܪܐ ܕܢܦܠ. ܘܐܝܟ ܫܘܪܐ ܪܡܐ ܕܡܢ ܫܠܝ ܗܘܐ ܬܒܪܗ.
14 * ܘܬܒܪܗ ܐܝܟ ܬܒܪܐ ܕܡܐܢܐ ܕܦܚܪܐ ܕܚܣܝܢ ܕܠܐ ܚܝܣ. ܕܠܐ ܢܫܬܟܚ ܒܬܒܪ̈ܘܗܝ ܚܨܦܐ
ܕܢܣܒ ܒܗ ܢܘܪܐ ܡܢ ܝܩܕܬܐ. ܘܕܢܕܠܐ ܒܗ ܡܝܐ ܡܢ ܓܘܒܐ.

Et scientiam acquirent ignari quorum spiritus errabat, & stulti discent obtemperare. 24

CAP. XXX.

VÆ filiis refractariis, dicit Dominus, qui consilium proposuêre sibi, sed non ex *mente* mea, & libavêre libationes, sed non secundùm spiritum meum, ut peccata peccatis accumularent : 1 Qui os meum minimè consulentes abierunt ut descenderent in Ægyptum ad roborandum se robore Pharaonis, & recipiendum se sub protectionem Ægypti. 2 Cedet vobis robur Pharaonis, in pudorem : & receptus sub protectionem Ægypti, in abstrusionem. 3 Quoniam ipse in Soane, & principes 4 ac nuntii ejus impii fatigabuntur Apud populum qui non proderit eis nec ad auxilium nec ad utilitatem, imò ad ignominiam & opprobrium. 5 *Onus belluarum Austri in terra angusta & misera.* 6 Leo & catulus leonis, & inter eos aspis & præster volans, deportabunt super dorsum asellorum opes suas, & super latera camelorum thesauros suos, ad populum qui non proderit eis. Nam Ægyptii 7 vanum & inutile præstabunt auxilium : iccirco proclamo ad eos, Vana est hæc fiducia vestra. Jam ergò veni, scribe hæc in tabulis & 8 in libro fœderis eorum : ut ad postremum usque diem maneat in testimonium sempiternum. Est enim populus morosus, filii sunt 9 mendaces, filii qui noluerunt obedire legi Domini : Qui dixerunt videntibus , Ne vi- 10 deatis; & prophetis, Ne vaticinemini nobis correptionem : loquimini nobis dissidium, & videte nobis mendacium : Seducite nos à via, 11 abducite nos à semitis, & abolete à nobis Sanctum Israelis. Propterea, sic dicit Domi- 12 nus Sanctus Israelis; Quandoquidem sprevistis verbum hoc, confisi autem estis oppressioni, mussitâstis, eique confisi estis : Iccirco 13 erit vobis hoc peccatum simile rupturæ *muri* collapsi, & sicut murus altus cujus fractura fit ex improviso, Et cuj⁹ fractura similis est fra- 14 cturæ vasis testacei quod sine clementia *ita* quassatur, ut non reperiatur inter fragmenta ejus testula quâ capi *possit* ignis è foco, aut hauriri aqua è cisterna.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * ويعرفون الفهم الضالون بالروح والمدمدمون يتعلمون ان يطيعوا * والالسنة المهذارة تتعلم
1 ان تتكلم بالسلامة * * الفصل الثلثون * * ويل الاولاد المارقة * هكذا
يقول الرب * صنعتم رايا وليس من قبلي * ومواثيق ليس من قبل روحي * لتزدادوا
2 خطايا على خطايا * ايها الذاهبون لينزلوا الى مصر ولم يسالوني * ليستعينوا بفرعون
3 ويستذروا بالمصريين * انه يكون لكم ستر فرعون خزيا * وعارا للمتوكلين على مصر *
4 5 * لانه يكون بصاعان ملايكة روساء اشرار * يتعبون مع الشعب باطلا * الذي لا
ينفعهم لا للمعونة ولا للمنفعة * لكن للخزي والعار * * الوحي الخامس عشر *
6 * ذي الاربع قوايم التي في البرية في الشدة والمضايقة * الاسد وشبل الليث من هناك *
والافاعي واولاد الافاعي الطايرة * الذين يحملون على الحمير والجمال غناهم لامة لا تنفعهم
7 للمعونة لكن للخزي والعار * المصريون ينفعونكم باطلا وفارغا * اخبرهم ان تعزيتكم
8 هذه باطلة * والان اجلس اكتب هذه على لوح وفي كتاب * ان هذه تصير الى ايام زمان
9 والى الابد * لان الشعب عاص هو * بنون كذبة * الذين لم يشاوا ان يسمعوا ناموس
10 الله * القايلون للانبياء لا تخبرونا * وللذين يرون الروي لا تكلمونا * لكن كلمونا واخبرونا
11 بضلالة اخرى * وارجعوا بنا من هذه الطريق * انزعوا منا هذا السبيل * وانزعوا منا كلمة
12 اسرايل * لاجل هذا هكذا يقول الرب قدوس اسرايل * انكم خالفتم هذه الكلمات
13 وتوكلتم على الكذب * ولانك تذمرت وصرت متوكلا على هذا القول * لاجل هذا تكون
هذه الخطية مثل سور ساقط سريعا لمدينة حصينة منقلبة التي حضر سقطها سريعا *
14 * ويكون سقطها مثل كسر اناء خزف من فخار رقيق * حتى ان لا تجد فيهم خزفا فيه
نار ترفعه * وفيه ما قليل تجذبه *

Errantes spiritu prudentiam agnoscent, susurrones obedire discent, & linguæ cæspitientes discent pacatè loqui. 24

CAP. XXX.

HEu miseros filios desertores fidei: sic dicit Dominus, Agitâstis consilium quod non erat ex me, & fœdera quæ non erant è spiritu meo; ut adjiceretis vobis peccata peccatis. 1 *Heus qui me inconsulto, proficiscimini ut eatis in Ægyptū ad opem Pharaonis implorandam, & mendicandam protectionem Ægyptiorum;* 2 *Erit sanè vobis protectio Pharaonis in pudorem, & opprobrium confidentibus Ægypto.* 3 *Erunt enim in Saane Angeli, nempè principes scelerati,* 4 *Frustrà laborantes apud populum qui nullam afferet eis opem vel utilitatem, sed pudorem & opprobrium:* 5

Revelatio decima quinta.

Populum inquam similem *quadrupedibus quæ sunt in deserto cum infœlicitate & angustia, unde prodière leo & catulus leonis, viperæ & filii viperarū volantiū, qui asinis & camelis deferunt opes suas ad gentem quæ non proderit eis ad subsidium, sed potiùs ad pudorem & ignominiam.* 6 *Ægyptii in vanū & inaniter proderunt vobis. Annuntia eis dicens, Hujusmodi consolatio vestra, vana est.* 7 *Jam autem sede, scribe hæc super tabulam & in libro : nam hæc futura sunt ad diuturnos dies, & ad æternitatem;* 8 *Quia populus hic rebellis est, filii mendaces, qui nolunt acquiescere legi Dei :* 9 *Qui dicunt ad prophetas, Ne annuntietis nobis; & his qui vident visiones, Ne nos alloquamini : sed loquimini & annuntiate nobis alium errorem :* 10 *Revocate nos ab hac via, tollite à nobis hoc institutum, & auferte à nobis vocabulum Israelis.* 11 *Hac de causa, sic dicit Dominus Sanctus Israelis; Quia his verbis contradixistis, & fiduciam collocâstis in mendacio; & quia murmurâstis & facti estis hujusmodi sermone :* 12 *Iccirco erit vobis peccatum hoc velut jamjam casura mœnia urbis munitæ subvertendæ, cujus ruina proximè impendet;* 13 *Cujus casus erit similis fragmentis testacei vasis tenui ex argilla, ita ut inter illa non reperiatur testula quâ vel ignis tolli, vel parum aquæ hauriri possit.* 14

ישעיה : ל

: quiete In : Israel sanctus Dominus Dominus dixit sic Quia
15 כִּי כֹה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּבָה
.vestra fortitudo erit spe in & , quiescendo In .eritis salvi requie &
וָנַחַת תִּוָּשֵׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם
.fugiemus equum super sed ,Nequaquam : dixistis Sed .noluistis Et
16 וְלֹא אֲבִיתֶם׃ וַתֹּאמְרוּ לֹא־כִי עַל־סוּס נָנוּס
erunt leves Ideo .equitabimus levem super Et .fugietis Ideo
עַל־כֵּן תְּנוּסוּן וְעַל־קַל נִרְכָּב עַל־כֵּן יִקַּלּוּ
facie à unius increpationis facie à mille .vos persequentes
17 רֹדְפֵיכֶם׃ אֶלֶף אֶחָד מִפְּנֵי גַּעֲרַת אֶחָד מִפְּנֵי
super malus sicut relinquamini si donec ,fugietis quinque increpationis
גַּעֲרַת חֲמִשָּׁה תָּנֻסוּ עַד אִם־נוֹתַרְתֶּם כַּתֹּרֶן עַל־
expectabit propterea Et .collem super vexillum veluti & ,montis capite
רֹאשׁ הָהָר וְכַנֵּס עַל־הַגִּבְעָה׃ וְלָכֵן יְחַכֶּה
, & exaltabit propterea & , vestri misereandum ad DOMINUS
18 יְהוָה לַחֲנַנְכֶם וְלָכֵן יָרוּם
omnes beati ,Dominus judicii Deus quia : vestri misereandum ad
לְרַחֶמְכֶם כִּי־אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט יְהוָה אַשְׁרֵי כָּל־
: Jerusalem in habitabit Sion-in populus Nam . ei expectantes
חוֹכֵי לוֹ׃ כִּי־עַם בְּצִיּוֹן יֵשֵׁב בִּירוּשָׁלָ͏ִם
vocem ad tui miserebitur miserendo ; plorabis non plorando
19 בָּכוֹ לֹא־תִבְכֶּה חָנוֹן יָחְנְךָ לְקוֹל
vobis dabit Et . tibi respondebit , cum audire secundum tui clamoris
זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעָתוֹ עָנָךְ׃ וְנָתַן לָכֶם
amplius non et ; oppressionis aquam & ,angustiæ panem Dominus
20 אֲדֹנָי לֶחֶם צָר וּמַיִם לַחַץ וְלֹא־יִכָּנֵף
Et aures tui doctores videntes tui oculi erunt & : doctores tui ultrà
עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת־מוֹרֶיךָ׃ וְאָזְנֶיךָ
ambulate , via Hæc : dicendo tuo tergo à verbum audient
21 תִּשְׁמַעְנָה דָבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ לְכוּ
contaminabitis Et .sinistrorsum cùm & dextrorsum cùm ,ea in
בוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ׃ וְטִמֵּאתֶם אֶת־
tui auri conflatilis superinductionem & ,tui argenti sculptilium operimentum
22 צִפּוּי פְּסִילֵי כַסְפֶּךָ וְאֶת־אֲפֻדַּת מַסֵּכַת זְהָבֶךָ
pluviam dabit Et . ei dices ,egredere : menstruum sicut ea Disperges
23 תִּזְרֵם כְּמוֹ דָוָה צֵא תֹּאמַר לוֹ׃ וְנָתַן מְטַר
fructus panis & : humum seminabis quando , tui seminis
זַרְעֲךָ אֲשֶׁר־תִּזְרַע אֶת־הָאֲדָמָה וְלֶחֶם תְּבוּאַת
die in tuæ acquisitiones pascet : pinguis & , crassus erit & , humi
הָאֲדָמָה וְהָיָה דָשֵׁן וְשָׁמֵן יִרְעֶה מִקְנֶיךָ בַּיּוֹם
,terram operantes pulli & boves Et .latum pascuum illa
24 הַהוּא כַּר נִרְחָב׃ וְהָאֲלָפִים וְהָעֲיָרִים עֹבְדֵי הָאֲדָמָה
ventilabro in & , pala in ventilatur quod ,comedent purum migma
בְּלִיל חָמִיץ יֹאכֵלוּ אֲשֶׁר־זֹרֶה בָרַחַת וּבַמִּזְרֶה׃
collem omnem super & ,excelsum montem omnem super erit Et
25 וְהָיָה עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַ וְעַל כָּל־גִּבְעָה
cadendo in multæ interfectionis die in ; aquarum deductus rivi ,elevatum
נִשָּׂאָה פְּלָגִים יִבְלֵי־מָיִם בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפֹל
lux & , solis lux sicut lunæ lux erit Et .turres
26 מִגְדָּלִים׃ וְהָיָה אוֹר־הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר
die in : dierum septem lux sicut septempliciter erit solis
הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים בְּיוֹם
ejus plagæ transfixionem & ,sui populi contritionem Dominum alligare
חֲבֹשׁ יְהוָה אֶת־שֶׁבֶר עַמּוֹ וּמַחַץ מַכָּתוֹ
.sanaverit
יִרְפָּא׃

Verſio VULG. LAT.

15 Quia hæc dicit Dominus Deus ſanctus Iſrael; Si revertamini & quieſcatis, ſalvi eritis: in ſilentio & in ſpe erit fortitudo 16 veſtra. Et noluiſtis: Et dixiſtis; Nequaquam, ſed ad equos fugiemus: ideò fugietis. Et ſuper veloces aſcendemus: ideò velociores erunt, qui perſe- 17 quentur vos. Mille homines à facie terroris unius: & à facie terroris quinque fugietis, donec relinquamini quaſi malus navis in vertice montis, & quaſi ſignum ſuper collem. 18 Propterea exſpectat Dominus ut miſereatur veſtri: & ideò exaltabitur parcens vobis: quia Deus judicii Dominus: beati omnes qui expectant 19 eum. Populus enim Sion habitabit in Jeruſalem: plorans nequaquã plorabis, miſerans miſerebitur tuî: ad vocem clamoris tui ſtatim ut audierit, 20 reſpondebit tibi. Et dabit vobis Dñs panem arctũ, & aquã brevem: & non faciet avolare à te ultrà doctoré tuum: & erunt oculi tui videntes 21 præceptorem tuum. Et aures tuæ audient verbũ poſt tergũ monentis; Hæc eſt via, ambulate in ea: & non declinetis neq; ad dexterã, neque ad 22 ſiniſtrã. Et contaminabis laminas ſculptiliũ argenti tui, & veſtimentũ conflatilis auri tui, & diſperges ea ſicut immunditiam menſtruatæ. Egredere, 23 dices ei; Et dabitur pluvia ſemini tuo, ubicumque ſeminaveris in terra: & panis frugum terræ erit uberrimus, & pinguis: paſcetur in poſſeſſione tua in die illo agnus 24 ſpatioſé: Et tauri tui, & pulli aſinorum, qui operantur terram, commiſtum migma comedent ſicut in area 25 ventilatum eſt. Et erunt ſuper omnem montem excelſum, & ſuper omnem collem elevatum, rivi currentium aquarum, in die interfectionis multorum cùm ceci- 26 derint turres. Et erit lux Lunæ ſicut lux Solis, & lux Solis erit ſeptempliciter ſicut lux ſeptem dierum, in die quâ alligaverit Dominus vulnus populi ſui, & percuſſuram plagæ ejus ſanaverit.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

15 (κ) Οὕτω λέγει κύριος, κύριος ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ, Ὅταν ἀποστραφεὶς (λ) στενάξῃς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα, ὅτε ἐπεποίθεις ἐπὶ τοῖς ματαίοις, ματαία ἡ ἰσχὺς ὑμῶν ἐγενήθη· καὶ οὐκ ἠθέλετε 16 ἀκούειν, (μ) Ἀλλ' εἴπατε, Ἐφ' ἵππων φευξόμεθα· διὰ τοῦτο φεύξεσθε· (ν) καὶ ἐπὶ κούφοις ἀναβάταις ἐσόμεθα· διὰ τοῦτο κοῦ- 17 φοι ἔσονται οἱ διώκοντες ὑμᾶς. (ξ) Χίλιοι διὰ φωνὴν ἑνὸς φεύξονται, καὶ διὰ φωνὴν πέντε φεύξονται πολλοί, ἕως ἂν καταλειφθῆτε, ὡς ἱστὸς ἐπ' ὄρους, καὶ 18 ὡς σημαίαν φέρων ἐπὶ βουνοῦ. Καὶ πάλιν μενεῖ ὁ θεὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι ὑμᾶς, καὶ διὰ τοῦτο ὑψωθήσεται τοῦ ἐλεῆσαι ὑμᾶς· διότι κριτὴς κύριος ὁ θεὸς (ο) ὑμῶν. μακάριοι οἱ ἐμμένοντες (π) ἐπ' αὐτῷ, 19 Διότι λαὸς ἅγιος ἐν Σιὼν οἰκήσει· καὶ Ἱερουσαλὴμ κλαυθμῷ ἔκλαυσεν, Ἐλέησόν με. (ρ) ἐλεήσει σε, τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου ἡνίκα εἶδεν, ἐπήκουσέ σου. 20 Καὶ δώσει κύριος ὑμῖν ἄρτον θλίψεως, καὶ ὕδωρ στενόν, καὶ οὐκ ἔτι (σ) μὴ ἐγγίσωσί σοι οἱ πλανῶντές σε· ὅτι οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται τοὺς πλανῶντάς 21 σε, Καὶ τὰ ὦτά σου ἀκούσονται τοὺς λόγους τῶν ὀπίσω σε πλανησάντων, οἱ λέγοντες, Αὕτη ἡ ὁδός, πορευθῶμεν ἐν 22 αὐτῇ εἴτε δεξιὰ εἴτε ἀριστερά. Καὶ (τ) μιανεῖς τὰ εἴδωλα τὰ περιηργυρωμένα, (υ) καὶ περικεχρυσωμένα λεπτὰ ποιήσεις, καὶ λικμήσεις ὡς ὕδωρ ἀποκαθημένης, καὶ 23 ὡς κόπρον ὤσεις αὐτά. Τότε ἔσται ὁ ὑετὸς τῷ σπέρματι τῆς γῆς σου, καὶ ὁ ἄρτος τοῦ (φ) γενήματος τῆς γῆς σου ἔσται πλησμονὴ καὶ λιπαρός· καὶ βοσκηθήσεταί σου τὰ κτήνη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 24 τόπον πίονα καὶ εὐρύχωρον. Οἱ ταῦροι ὑμῶν καὶ οἱ βόες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν γῆν, φάγονται ἄχυρα ἀναπεποιημένα ἐν κρι- 25 θῇ (χ) λελικμημένῃ. Καὶ ἔσται ἐπὶ παντὸς ὄρους ὑψηλοῦ, καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδωρ διαπορευόμενον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ἀπόλωνται πολλοί, 26 καὶ ὅταν πέσωσι πύργοι. Καὶ ἔσται τὸ φῶς τῆς σελήνης ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἔσται ἑπταπλάσιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ὅταν ἰάσηται κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀδύνην τῆς πληγῆς σου ἰάσεται.

Sic dicit Dominus, Dominus ſanctus Iſrael; Cùm reverſus ingemueris; tunc ſalvus eris, & ſcies ubi fueris: quia confidebas ſuper vanis; vana facta eſt fortitudo veſtra. Et noluiſtis audire, 16 *Sed dixiſtis; Super equos fugiemus: (propterea fugietis:) & ſuper levibus aſcenſoribus (g) erimus: ideò leves erunt, qui perſequuntur vos.* 17 *Mille ad vocem unius fugient: & ad vocem quinque fugient multi: donec relinquamini, quaſi malus navis ſuper montem, & quaſi ſignum ferens ſuper collem.* 18 *Et rurſus expectabit Deus, ut miſereatur veſtri: & propterea exaltabitur, ut parcat vobis: quia judex Dominus Deus (h) veſter. Beati (i) qui immanent in eo:* 19 *Quia populus ſanctus in Sion habitabit: & (k) Hieruſalem ploratu ploravit, Miſerere mei. Miſerebitur tui: (l) vocem clamoris tui quando vidit; exaudivit te.* 20 *Et dabit Dominus vobis panem tribulationis, & aquam anguſtam: & nequaquam ultrà appropinquabunt tibi, qui decipiant te: quia oculi tui videbunt eos, qui te ſeducebant:* 21 *Et aures tuæ audient verba poſt te decipientium, qui dicebant; Hæc via; ambulemus in ea, ſive ad dextram, ſive ad ſiniſtram.* 22 *Et contaminabis idola deargentata, & deaurata: comminues ea, & diſperges, ſicut aquam menſtruatæ: & ſicut ſtercus; abjicies ea.* 23 *Tunc erit pluvia ſemini terræ tuæ: & panis frugum terræ tuæ erit abundans, & pinguis. Et paſcentur jumenta tua in die illa locum pinguem, & ſpatioſum.* 24 *Tauri veſtri, & boves, qui operantur terram, comedent palcas commiſtas in hordeo ventilato.* 25 *Et erit ſuper omnem montem excelſum, & ſuper omnem collem elevatum aqua tranſiens in (m) die illa, cùm perierint multi, & cùm ceciderint turres.* 26 *Et erit lumen Lunæ, ſicut lumen Solis, & lumen Solis erit ſeptuplum in die, quando ſanaverit Dominus contritionem populi ſui; & dolorem plagæ tuæ curabit.*

MS. A. (κ) Οὕτως λέγει κύριος ὁ ἅγιος Ἰσραήλ, (λ) στενάξῃ, (μ) Ἀλλὰ εἴπατε, Ἐφ' ἵπποις (ν) καὶ εἴπατε, Ἐπὶ (ξ) Καὶ διὰ φωνὴν ἑνὸς φεύξονται χίλιοι, (ο)* ἡμῶν ἐστιν, καὶ ποῦ καταλείψετε τὴν δόξαν ὑμῶν; μακάριοι πάντες οἱ (π) ἐν αὐτῷ, (ρ) καὶ ἐλεήσει, τὴν φωνὴν (σ) οὐ μὴ (τ) ἐξαρεῖς (υ) καὶ τὰ περικεχρυσωμένα λεπτὰ ποιήσεις. καὶ λικμήσεις (φ) γενήματος (χ) λελικμημένα.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 אֲרֵי כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל אֲמָרִית דִּי תְתוּבוּן לְאוֹרַיְתָא תְּנִיחוּן
16 וְתִתְפָּרְקוּן תִּשְׁקְטוּן וְתִשְׁרוֹן לְרוּחְצָן תְּהוֹן גִּבָּרִין וְלָא אֲבֵיתוּן׃ וַאֲמַרְתּוּן לָא אֱלָהֵין
עַל סוּסְוָתָא נֶעֱרוֹק וְעַל כֵּן תֶּעֶרְקוּן וְעַל קַלִּילִין נִרְכּוֹב עַל כֵּן יְהוֹן קַלִּילִין
17 רָדְפֵיכוֹן׃ אַלְפָא חַד מִן קֳדָם מוֹפִית חַד מִן קֳדָם מוֹפִית חַמְשָׁא תֶּעֶרְקוּן עַד
18 דְּתִשְׁתַּאֲרוּן כְּבוּעֲרָא עַל רֵישׁ טוּרָא וּכְאָתָא עַל רָמְתָא׃ וּבְכֵן עָתִיד יְיָ לְמִחַס
עֲלֵיכוֹן וְתַקִּיף הוּא דִּירַחֵם עֲלֵיכוֹן אֲרֵי אֱלָהָא עָבֵיד דִּינָא יְיָ טוּבֵי צַדִּיקַיָּא דִּמְסַבְּרִין
19 לְפוּרְקָנֵיהּ׃ אֲרֵי עַמָּא בְּצִיּוֹן יְתֵיב בִּירוּשְׁלֵם מִבְכָּא לָא תִבְכֵּי רַחֲמָא יְרַחֵים עֲלָךְ
20 קָל צְלוֹתָךְ יְקַבֵּיל וְיַעְבֵּיד בָּעוּתָךְ׃ וְיִתֵּן לְכוֹן יְיָ נִכְסֵי סַנְאָה וּבִזַּת מְעִיקָא וְלָא
יְסַלֵּק עוֹד שְׁכִנְתֵּיהּ מִבֵּית מַקְדְּשָׁא וִיהוֹן עֵינָךְ חָזְיָן יָת שְׁכִנְתִּי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא׃
21 וְאוּדְנָךְ שָׁמְעָן פִּתְגָמָא מִבָּתְרָךְ לְמֵימַר דֵּין אוֹרְחָא דְתַקְנָא הֲלִיכוּ בַהּ לָא
22 תִסְטוֹן מִנַּהּ לְיַמִּינָא וְלִשְׂמָאלָא׃ וּתְסָאֲבוּן יָת חִפּוּי צַלְמֵי כַסְפֵּיכוֹן וְיָת תִּקּוּן
מַתְּכַת דַּהֲבְכוֹן תְּרַחֲקִינוּן כְּמָא דִּמְרַחֲקִין יָת סוֹאֲבַת דִּסְתָּנָא כֵּן תְּרַחֲקִינוּן׃ וְיִתֵּן
23 מְטַר זַרְעָךְ דִּי תִזְרַע יָת אַרְעָא וַעֲבוּרָא וְעַלְלַת אַרְעָא יְהֵי בַּסִּים וְטַב
וְיִתְפַּרְנְסוּן צַדִּיקַיָּא בְּגֵיתֵיהוֹן בְּעִדָּנָא הַהוּא פַּטִּימִין וּפְטִימִין׃ וְתוֹרַיָּא וַחֲמָרַיָּא
24 דִּי מְפַלְחִין בְּהוֹן יָת אַרְעָא בְּלִיל פַּטִּים יֵיכְלוּן דִּי דְרֵא בְּרַחְתָּא וּבְמִזְרַיָּא׃ וִיהֵי
25 עַל כָּל טוּר רָם וְעַל כָּל רָמָא מְנַטְּלָא נִגְדִּין נָגְדִין מַיָּא לְתַבָּרָא מַלְכִין וּמַשִּׁרְיָתְהוֹן
בְּיוֹם קְטוֹל רַב בְּמִפַּל רַבְרְבַיָּא׃ וִיהֵי נְהוֹר סִיהֲרָא כִּנְהוֹר שִׁמְשָׁא וּנְהוֹר שִׁמְשָׁא
26 עָתִיד לְאִתּוֹסָפָא עַל תְּלָת מְאָה וְאַרְבְּעִין וּתְלָת כִּנְהוֹר שִׁבְעַת יוֹמַיָּא בְּיוֹמָא דִּיתִיב יְיָ
יָת גָּלוּת עַמֵּיהּ וּמַחַת מַכְתֵּיהּ יַסֵּי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quia hæc dicit Dominus Deus ſanctus Iſrael: Dixi, Si converſi fueritis ad 15 legem meam; requieſcetis & redimemini, & quieſcetis, & habitabitis confidenter, & eritis fortes: & noluiſtis. Et dixiſtis, Non, ſed in equis fugie- 16 mus: ideò fugietis; & ſuper veloces equitabimus: ideo veloces erunt perſecutores veſtri. Mille hominum à facie increpantis unius, à facie incre- 17 pantis quinque fugietis, donec relinquamini ſicut *fax* in vertice montis, & ſicut ſignum ſuper collem. Propterea futurum eſt ut Dominus miſereatur 18 veſtri: & fortis eſt ipſe qui miſerebitur veſtri; quia Deus faciens judicium Dominus eſt: beati juſti qui ſperant in ſalutare ej'. Quoniam populus in 19 Sion habitabit in Hieruſalem; plorans nequaquam plorabis. Miſeratione miſerebitur tui, vocem *orationis tuæ* ſuſcipiet, & faciet deprecationem tuam. Et dabit vobis Dñs ſubſtantias odii, & prædam afflictionis, & non 20 tollet majeſtatem ſuam ultrà de domo ſanctuarii: & erunt oculi tui videntes majeſtatem *meam* in domo ſanctuarii. Et aures tuæ audient verbum 21 poſt tergum tuum, dicentis: Hæc eſt via recta, ambulate in ea, & ne declinetis *ab ea* ad dexteram, neque ad ſiniſtram. Et contaminabitis cooper- 22 turam ſimulacrorum argenti veſtri, & ornamentum conflatilis auri veſtri; abominabimini ea ſicut abominantur immunditiam menſtruatæ: ſic abominabimini ea. Et dabit pluviam ſeminis tui, quo ſeminabis terram, 23 & frumentum fructus multiplicabitur in terra; & erit nutriens & bonus; & nutrientur juſti pecoribus ſuis in tempore illo, pinguedine tenerorum & pinguium. Boves autem et aſini quibus operantur ter- 24 ram, pabulum impinguans comedent, quod eventilatum eſt pala et ventilabro. Et erunt ſuper omnem montem excelſum, et ſuper omnem col- 25 lem elevatum rivi currentium aquarum, & erunt in ruinam regibus, & exercitibus eorum in die occiſionis magnæ; cùm ceciderint principes. Et erit lux Lunæ ſicut lux Solis, & lux Solis futura eſt ut ſplen- 26 deſcat trecenties quadragies ter ſuper lucem ſeptem dierum, in die qua reducet Dominus captivitatem populi ſui, & infirmitatem plagæ ejus ſanabit.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]

Propterea, ſic dicit Dominus Sanctus Iſraelis, Cùm pœnitentiam egeritis & gemueritis, liberamini, & in tranquillitate & ſpe erit fortitudo veſtra; at non acquieviſtis: 15 Sed dixiſtis, Non ita; equos conſcendemus, & ſuper velocia *jumenta* fugiemus. Iccirco fugietis, at velociores erunt qui perſequentur vos. 16 Mille ab increpatione unius, & *omnes* ab increpatione quinque fugietis: donec remaneatis velut onager in vertice montis, & velut index ſuper collem. 17 Incipiet enim Dominus miſereri veſtrûm, & exaltabit ſe ad clementiam erga vos adhibendam, quia Deus eſt judex Dominus: proinde beati omnes qui expectant eum. 18 Nam populus in Sione ſeſſurus eſt, & in Jeruſalem nullatenus flebitis: miſeratione movebitur ad vocem clamoris veſtri, & ſtatim ac audierit, exaudiet vos: 19 Dabitque vobis Dominus panem in anguſtia, & aquam in anguſtia, & non congregabit ampliùs ſeductores veſtros: ſed ſpectabunt oculi veſtri *punitionem* ſeductorum veſtrorum. 20 Et aures veſtræ audient verbum à tergo veſtro dicens, Hæc eſt via, in hac incedite, & ne digrediamini dextrorſum aut ſiniſtrorſum. 21 Et polluetis argentum quo tecta ſunt idola veſtra, & ephod fuſilis auri veſtri; ſpargetis ea velut aquas menſtruatæ, & veluti ſordes ejicietis ea. 22 Tum dabitur pluvia ſemini veſtro quod in terra ſeretis, & frumentum terræ ſuave erit ac pingue; paſcua jumentorum veſtrorum erunt eo die in loco uberrimo: 23 Boves etiam & juvenci tellurem arantes farraginem mundam comedent, palâ & ventilabro agitatam. 24 Fiet etiam ut ſuper quemcunque montem excelſum & ſuper quemcunque collem ſublimem, fluant rivi aquarum in die cædis magnæ & cùm corruent turres. 25 Erit præterea lux lunæ quanta lux ſolis, & lux ſolis erit ſeptupla, ut lux ſeptem dierum; in die quâ Dominus conſolidaverit fractionem populi ſui, & dolorem plagæ ejus ſanaverit. 26

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * لان هكذا يقول الرب قدوس اسرائيل • اذا رجعت تنهد * حينئذ تخلص وتعلم كيف
16 كنت لما توكلت على الاباطيل • صارت قوتكم باطلة * ولم تشاءوا ان تسمعوا * لكن قلتم
نهرب على الخيل * لاجل هذا تهربون * ويقولون نصير ركابا على الخفيفات * لاجل هذا الان
17 نصير طاردوكم سريعين * وبصوت واحد يهربون الالوف * وبصوت خمسة يهرب كثيرون *
18 الى ان تبقوا مثل صار على جبل * ومثل حامل علامة على اكمة * ومن بعد يثبت الله
ليتراف عليكم * ولاجل هذا يرتفع ليرحمكم * من اجل ان الرب الهنا حاكم هو *
19 وليبقي مجدكم * مغبوطون جميع الثابتين فيه * من اجل ان الشعب المقدس يسكن في
صهيون * واورشليم اذا بكت بكاء ارحمني فيرحمك * حين راى صوت صراخك سمعك *
20 * ويعطيكم خبز ضيق وماء ضيقا * ولا يقربون لك مضلوك بعد * لان عينيك تنظر
21 مضليك * واذنيك تسمع كلمات مضليك من خلف * القائلين هذه الطريق نسير فيها
22 ان كان يمينا وان كان شمالا * وتنزع الاصنام المغشاة بالفضة والمغشاة بالذهب * وتجعلها
23 سحقا وتذريها مثل ماء الحائض * ومثل الزبل تقصيها * حينئذ المطر يكون لزرع
ارضك * والخبز من غلة ارضك يكون شبعا وخصبا * ويرعى بهائمك في ذلك اليوم
24 موضعا دسما ومتسعا * ثيرانكم وبقركم الذي يعملون الارض ياكلون تبنا مختلطا
25 بالشعير مغربلا * ويكون على كل جبل عال وعلى كل اكمة مرتفعة ماء يجري في ذلك
26 اليوم * اذا هلك كثيرون واذا سقطت البروج * ويكون نور القمر مثل نور الشمس *
ونور الشمس يكون سبعة اضعاف * في اليوم اذ يشفي الرب انكسار شعبه ويبري
وجع ضربتك *

Sic enim dicit Dominus Sanctus Iſraelis, Cùm converſus ſuſpirabis, tunc ſalvaberis, & ſcies qualis eras quando confidebas vanitatibus, Vana facta eſt fortitudo veſtra, & audire noluiſtis; 15 *Sed dixiſtis, Fugiemus ſuper equos; iccirco fugietis: Dixiſtis etiam, Levibus jumentis vehemur; iccirco jam erunt perſecutores veſtri leviſſimi:* 16 *Et ab unius voce fugient millia, & à voce quinque fugient quamplurimi, donec maneatis ut malus navis ſuper montem, & ut vexillifer ſuper collem.* 17 *Poſtea verò perſiſtet Deus in utendo clementiâ erga vos, & ideo elevabit ſe ad miſerendum veſtri, quia Dominus noſter judex eſt, & ad æternam reddendam gloriam veſtram: beati omnes qui perſiſtunt in eo.* 18 *Nam populus ſanctus habitabit in Sione, & Jeruſalem cùm lacrymas fuderit ac dixerit, Miſerere mei, miſerebitur tui: ſimul atque viderit vocem clamoris tui, audiet te;* 19 *Et dabit vobis panem tribulationis & aquam anguſtam, & non accedent ulteriùs ad te ſeductores tui, quoniam oculi tui videbunt ſeductores tuos;* 20 *Et aures tuæ audient verba ſeductorum tuorum à tergo dicentium, Hæc eſt via, ambulemus in ea, ſive ad dexteram ſit, ſivè ad ſiniſtram.* 21 *Et auferes idola obtecta argento & obtecta auro, comminues ea, ſpargeſque velut aquam patientis menſtruum, & veluti ſtercus procul amovebis ea.* 22 *Tunc aderit pluvia ſemini telluris tuæ, & panis è proventu terræ tuæ erit ad ſaturitatem & ubertatem: paſcentur pecora tua eo die locum ſapidum & amplum:* 23 *Tauri veſtri, & vaccæ veſtræ quæ terram colunt, comedent paleam hordeo mixtam vanno expurgatam.* 24 *Præterea ſuper omnem montem ſublimem & collem elevatum, aqua decurret eo die, ubi multi perierint, & ceciderint turres.* 25 *Et erit lux lunæ ſicut lux ſolis, lux autem ſolis erit ſeptupla in die quo curabit Dominus fracturam populi ſui, & ſanabit dolorem vulneris ſui.* 26

ישעיה : לא

gravitas & ,ejus nasus ardens ,longinquo de venit Domini nomen Ecce
27 הִנֵּה שֵׁם־יְהוָה בָּא מִמֶּרְחָק בֹּעֵר אַפּוֹ וְכֹבֶד
ignis tanquam ejus lingua & ,ira sunt repleta ejus labia : oneris
מַשָּׂאָה שְׂפָתָיו מָלְאוּ זַעַם וּלְשׁוֹנוֹ כְּאֵשׁ
collum ad usque ,inundans torrens velut ejus spiritus Et .consumens
28 אֹכָלֶת׃ וְרוּחוֹ כְּנַחַל שׁוֹטֵף עַד־צַוָּאר
faciens errare frænum & ,vanitatis cribro in gentes agitandum ad ,dimidiabit
יֶחֱצֶה לַהֲנָפָה גוֹיִם בְּנָפַת שָׁוְא וְרֶסֶן מַתְעֶה
sanctificari nocte sicut vobis erit Canticum .populorum maxillis in
29 עַל לְחָיֵי עַמִּים׃ הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ־
montem in intrandum ad ,tibia cum euntis sicut cordis lætitia & : solennitatem
חָג וְשִׂמְחַת לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בֶּחָלִיל לָבוֹא בְהַר־
Dominus faciet audire Et .Israel petram ad Domini
30 יְהוָה אֶל־צוּר יִשְׂרָאֵל׃ וְהִשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת־
ira in ostendet sui brachii descensionem & ,suæ vocis magnificentiam
הוֹד קוֹלוֹ וְנַחַת זְרוֹעוֹ יַרְאֶה בְּזַעַף
.grandinis lapide & ,turbine & ,dispersione ,comedentis ignis flamma & ,nasi
אַף וְלַהַב אֵשׁ אוֹכֵלָה נֶפֶץ וָזֶרֶם וְאֶבֶן בָּרָד׃
erit Et .percutiet virga in : Assur conteretur Domini voce à Quia
31 32 כִּי־מִקּוֹל יְהוָה יֵחַת אַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה׃ וְהָיָה
Dominus faciet requiescere quam ,fundatæ virgæ transitus omnis
כֹּל מַעֲבַר מַטֵּה מוּסָדָה אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה
pugnabit agitationis bellis in & : citharis in & ,tympanis in eum super
עָלָיו בְּתֻפִּים וּבְכִנֹּרוֹת וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה נִלְחַם־
regi ipsa etiam ,Topheth heri ab disposita Quia .ea cum
33 בָּהּ׃ כִּי־עָרוּךְ מֵאֶתְמוּל תָּפְתֶּה גַּם־הוּא לַמֶּלֶךְ
ligna & ,ignis ejus pyra : dilatavit ,fecit profundam : est præparata
הוּכָן הֶעְמִיק הִרְחִב מְדֻרָתָהּ אֵשׁ וְעֵצִים
.ea in ardentis sulphuris torrens sicut Domini flatus ,multum
הַרְבֵּה נִשְׁמַת יְהוָה כְּנַחַל גָּפְרִית בֹּעֲרָה בָּהּ׃

CAP. XXXI. לא

innituntur equis super & ,auxilio pro Ægyptum descendentibus Væ
1 הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה עַל־סוּסִים יִשָּׁעֵנוּ
sunt prævalidi quia ,equitibus in & : multum quia ,curru in speraverũt &
וַיִּבְטְחוּ עַל־רֶכֶב כִּי רָב וְעַל פָּרָשִׁים כִּי־עָצְמוּ
Dominum & ,Israel Sanctum ad respexerunt non & ,valde
מְאֹד וְלֹא שָׁעוּ עַל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוָה
& ,malum adduxit & ,sapiens ipse etiam Et .quæsierunt non
2 לֹא דָרָשׁוּ׃ וְגַם־הוּא חָכָם וַיָּבֵא רָע וְאֶת־
contra & ,pessimorum domum contra stetit & : removit non sua verba
דְּבָרָיו לֹא הֵסִיר וְקָם עַל־בֵּית מְרֵעִים וְעַל־
,Deus non & ,homines Ægyptii Et .iniquitatem operantium auxilium
3 עֶזְרַת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא־אֵל
;suã manũ inclinabit Dominus Et .spiritus non & ,caro eorum equi &
וְסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וְלֹא־רוּחַ וַיהוָה יַטֶּה יָדוֹ
.deficient ipsi omnes simul & ,adjutus cadet & ,auxiliator corruet &
וְכָשַׁל עוֹזֵר וְנָפַל עָזֻר וְיַחְדָּו כֻּלָּם יִכְלָיוּן׃
,leo rugiet Quemadmodum : me ad Dominus dixit sic Nam
4 כִּי כֹה אָמַר־יְהוָה אֵלַי כַּאֲשֶׁר יֶהְגֶּה הָאַרְיֵה
plenitudine cum super conclamabitur quem ,suã prædam super leonis catulus &
וְהַכְּפִיר עַל־טַרְפּוֹ אֲשֶׁר יִקָּרֵא עָלָיו מְלֹא
non eorum tumultu à & ,consternabitur non eorum voce à ,pastorum
רֹעִים מִקּוֹלָם לֹא יֵחָת וּמֵהֲמוֹנָם לֹא
super militandum ad exercituum Dominus descendet sic : humiliabitur
יַעֲנֶה כֵּן יֵרֵד יְהוָה צְבָאוֹת לִצְבֹּא עַל־
.ejus collem super & ,Sijon montem
הַר־צִיּוֹן וְעַל־גִּבְעָתָהּ׃

Verſio VULG. LAT.

27 Ecce nomen Domini venit de longinquo, ardens furor ejus, & gravis ad portandũ : labia ejus repleta ſunt indignatione, & lingua ej' quaſi ignis devorans: 28 Spiritus ejus velut torrens inundans uſque ad mediũ colli, ad perdendas gentes in nihilum, & frænũ erroris, quod erat in maxillis populorum. 29 Canticũ erit vobis ſicut nox ſanctificatæ ſolennitatis, & lætitia cordis ſicut qui pgit cum tibia, ut intret in montem Dñi ad fortem Iſrael. 30 Et auditam faciet Dominus gloriam vocis ſuæ, & terrorem brachii ſui oſtendet in comminatione furoris, & flammâ ignis devorantis : allidet in turbine, & in lapide grandinis. 31 A voce enim Dñi pavebit Aſſur virgâ pcuſſus. 32 Et erit tranſitus virgæ fundatus, quam requieſcere faciet Dominus ſuper eum in tympanis & citharis : & in bellis præcipuis expugnabit 33 eos. Præparata eſt enim ab heri Topheth, à rege præparata, profunda, & dilatata. Nutrimenta ejus, ignis & ligna multa : flatus Dñi ſicut torrens ſulphuris ſuccendens eam.

CAP. XXXI.

1 VÆ qui deſcendunt in Ægyptum ad auxiliũ, in equis ſperantes, & habentes fiduciam ſuper quadrigis, quia multæ ſunt; & ſuper equitib', quia prævalidi nimis : & non ſunt confiſi ſuper Sanctũ Iſrael, & Dominũ non requiſierunt. 2 Ipſe autem ſapiens adduxit malum, & verba ſua non abſtulit : & conſurget contra domum peſſimorũ, & contra auxilium operantium iniquitatẽ. 3 Ægyptus, homo, & non Deus: & equi eorum, caro, & non ſpiritus : & Dominus inclinabit manum ſuam, & corruet auxiliator, & cadet cui præſtatur auxilium, ſimúlque omnes conſumentur. 4 Quia hæc dicit Dominus ad me; Quomodò ſi rugiat leo & catulus leonis ſuper prædã ſuam, et cùm occurrerit ei multitudo paſtorum, à voce eorum non formidabit, et à multitudine eorum non pavebit: ſic deſcendet Dominus exercituum ut prælietur ſuper montem Sion, et ſuper collem ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

27 Ἰδοὺ τὸ ὄνομα κυρίου (ⱶ) ἔρχεται διὰ χρόνου, καιόμενος (˝) θυμός· μετὰ δόξης τὸ λόγιον τῶν χειλέων αὐτοῦ, (ω) λόγιον ὀργῆς πλῆρες, καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ ὡς πῦρ ἔδεται. 28 Καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ὡς ὕδωρ ἐν φάραγγι σῦρον, ἥξει ἕως τοῦ τραχήλου, καὶ διαιρεθήσεται, (α) τοῦ ταράξαι ἔθνη ἐπὶ πλανήσει ματαίᾳ, καὶ διώξεται αὐτοὺς (β) πλάνησις, καὶ λήψεται αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. 29 Μὴ διαπαντὸς δεῖ ὑμᾶς εὐφραίνεσθαι, καὶ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὰ ἅγιά μου διαπαντός, ὡσεὶ ἑορτάζοντας, καὶ ὡσεὶ εὐφραινομένους εἰσελθεῖν μετὰ αὐλοῦ (γ) εἰς τὸ ὄρος κυρίου πρὸς τὸν 30 θεὸν τοῦ Ἰσραήλ; Καὶ ἀκουστὴν ποιήσει (δ) κύριος τὴν δόξαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, δεῖξαι μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς, καὶ φλογὸς κατεσθιούσης, κεραυνώσει βιαίως, καὶ ὡς ὕδωρ καὶ χάλαζα συγ- 31 καταφερομένη βίᾳ. Διὰ γὰρ (ε) τῆς φωνῆς κυρίου ἡττηθήσονται (ζ) Ἀσσύριοι, τῇ πλη- 32 γῇ ᾗ ἂν (˝) πατάξῃ αὐτούς. Καὶ ἔσται αὐτῷ κυκλόθεν, ὅθεν ἦν (η) αὐτῶν ἡ ἐλπὶς τῆς βοηθείας, ἐφ' ᾗ αὐτὸς ἐπεποίθει, αὐτοὶ μετὰ (θ) τυμπάνων καὶ κιθάρας πολεμήσουσιν αὐ- 33 τὸν ἐκ μεταβολῆς. (ι) Σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπαιτηθήσῃ· (κ) μὴ καί σοι ἡτοιμάσθη βασιλεύειν; φάραγγα βαθεῖαν, ξύλα κείμενα, πῦρ καὶ ξύλα πολλά, ὁ θυμὸς κυρίου ὡς φάραγξ ὑπὸ θείου καιομένη.

MS. A. (ⱶ) διὰ χρόνου ἔρχεται πολλοῦ, (˝) ὁ θυμός· (ω) τὸ λόγιον (α) τοῦ ἔθνη ταράξαι (β) πλάνησεις ματαίᾳ, (γ) εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρίου (δ) ὁ θεὸς τὴν (ε) τὴν φωνὴν (ζ) οἱ Ἀσσύριοι, (˝) πατάξει (η) αὐτῷ (θ) αὐλῶν καὶ κιθάρας (ι) Οὐ γὰρ σὺ (κ) μὴ καὶ σοὶ

Ecce nomen Domini venit post (π) tempus : ardens furor cum gloria, eloquium labiorum ejus, eloquium iræ plenum : & ira furoris, ſicut ignis, devorabit : 28 Et ſpiritus ejus ſicut aqua in valle trahens veniet uſque ad collum, & dividetur, ut conturbet gentes ſuper errore vano : & perſequetur eos error, & capiet eos ad faciem ipſorum. 29 Nunquid ſemper oportet vos lætari & ingredi in Sancta mea jugiter, quaſi feſta celebrantes, & quaſi gaudentes ingredi cum tibia in montem Domini ad Deum Iſrael? 30 Et auditam faciet Dominus gloriam vocis ſuæ, & furorem brachii ſui (ο) oſtendere; cum furore, & ira, & flamma devorante fulminabit vehementer, & ſicut aqua & grando deſcendens cum vi. 31 Per vocem enim Domini ſuperabuntur Aſſyrii plagâ, quâ percutiet eos. 32 Et erit ei per circuitum, undè erat eorum ſpes auxilii, in qua ipſe confidebat; ipſi cum tympanis, & citharâ pugnabunt contra eum ex commutatione. 33 Tu (ρ) enim ante dies exigêris. Nunquid & tibi paratum eſt regnare? vallem profundam, ligna poſita, ignem, & ligna multa, furor Domini, ſicut vallis ſulphure ſuccenſa.

ΚΕΦ. λα'.

1 Οὐαὶ οἱ καταβαίνοντες εἰς Αἴγυπτον ἐπὶ βοήθειαν, οἱ ἐφ' ἵπποις πεποιθότες καὶ ἐφ' ἅρμασι, ἔστι γὰρ πολλά, καὶ ἐφ' ἵπποις πλῆθος σφόδρα· καὶ οὐκ ἦσαν πεποιθότες ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ, καὶ (α) τὸν κύριον οὐκ ἐξεζή- 2 τησαν. Καὶ αὐτὸς (β) σοφῶς ἤγαγεν ἐπ' αὐτοὺς κακά, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐ μὴ ἀθετηθῇ, καὶ ἐπαναστήσεται ἐπ' οἴκους ἀνθρώπων πονηρῶν, καὶ ἐπὶ τὴν ἐλπίδα αὐτῶν τὴν μα- 3 ταίαν, Αἰγύπτιον, ἄνθρωπον, καὶ οὐ θεόν, ἵππων σάρκας, καὶ οὐκ ἔστι βοήθεια. ὁ δὲ κύριος ἐπάξει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς· καὶ κοπιάσουσιν οἱ βοηθοῦντες, καὶ ἅμα πάντες 4 ἀπολοῦνται. Ὅτι οὕτως εἶπέ μοι κύριος, Ὃν τρόπον (γ) βοήσῃ ὁ λέων, ἢ ὁ σκύμνος ἐπὶ τῇ θήρᾳ ᾗ ἔλαβε, καὶ κεκράξῃ ἐπ' αὐτῇ, ἕως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἡττήθησαν, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θυμοῦ ἐπτοήθησαν, οὕτως καταβήσεται κύριος σαβαὼθ ἐπιστρατεῦσαι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Σιών, (δ) ἐπὶ τὰ ὄρη αὐτῆς.

CAP. XXXI.

1 Væ, qui deſcendunt in Ægyptum ad auxilium, qui in equis fidentes ſunt, & in curribus : quia multi ſunt, & in equis multitudo magna. Et non fuerunt fidentes ſuper Sanctum Iſrael : & Dominum non requiſierunt. 2 Et ipſe ſapienter adduxit ſuper eos mala : & verbum ejus non fruſtrabitur : & inſurget ſuper domos hominum peſſimorum, & ſuper ſpem eorum vanam, 3 Ægyptium, hominem, & non Deum, equorum carnes, & non eſt auxilium. Dominus autem inducet manum ſuam ſuper eos. Et laborabunt auxiliatores : & ſimul omnes peribunt : 4 Quia ſic dixit mihi Dominus, Quomodò clamabit leo, aut catulus leonis ſuper venatione, quam cepit, & vociferabitur ſuper ea, donec impleantur montes voce ejus, & victi fuerint, & multitudinem furoris expaverint; ſic deſcendet Dominus Sabaoth, ut prælietur ſuper montem Sion, ſuper montes ejus.

MS. A. (α) τὸν θεὸν οὐκ ἐξεζήτησαν (β) σοφὸς (γ) ἐὰν βοήσῃ λέων, (δ) καὶ ἐπὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

27 הא שמא דיי מתגלי כמא דאתנביאו עלוהי נבייא מלקדמין תקיף רוגזיה וקשי
28 מלסוברא מן קדמוהי על רשיעיא נפק לוט ומימריה כאשא אכלא : ומימריה
כנחל מנגר עד צואר תקיפין יקטל לארמא עממיא ברמות ריקנו וזמם דטעו בליסת
29 עממיא : תושבחא תהי לכון כליליא דאתקדש ביה חגא וחדות לבא כמא דנגדין
30 בתודתא באבובא למעל בטור קודשא דיי לאתחזאה קדם תקיפא דישראל : וישמע
יי ית זיו קל מימריה ותקוף דרע גבורתיה יגלי בתקוף רגז ושלהובי אשא דמשיצא
31 פסילן בדור וזרמית ואבנין דברד : ארי מקל מימרא דיי מתבר אתוראה די בשולטן
32 מחי : ויהי כל מעבר רברביהון ותקיפיהון די יניח יי פורענות גבורתיה ביניהון
בתופין ובכנורין ישבחון בית ישראל ועל קרבא תקיפא דיתעביד להון בעממיא :
33 ארי מסדרא מן עלמין לקביל חוביהון גהנם אף היא מלך עלמיא אתקנא לעמיקא
ולאפתאא מדורא דאשתא דלקא בה כדבאעין סגיאין מימרא דיי כנחל מנגר
גפרית דלקא בה :

לא

1 וי דנחתין למצרים לסעיד ועל סוסותא מסתמכין ומתרחצין על רתיכיא ארי סגיאין
ועל פרשיא ארי תקיפין לחדא ולא אסתמיכו על מימר קדישא דישראל ואולפן מן
2 קדם יי לא תבעו : ואף הוא בחוכמתיה איתי בישתא על דעבדיה וית פתגמוהי לא
3 בטיל ואקים על בית מבאשין ועל דסעדין לאורת שקר : ומצרים אנש ולא רב
וסוסותהון בסר ולא רוח ויי ירים מחת גבורתיה ויתקל סעיד ויפול סעיד וכחדא
4 כולהון ישתיצון : ארי כדנן אמר יי לי כמא דמכלי אריא בר אריון על צידיה דמזדמנין
עלוהי דיר רעין מקלהון לא אתבר ומאתרגושתהון לא מזדעזע כן תתגלי מלכותא
דיי צבאות למשרי על טורא דציון ועל רמתה :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

27 Ecce nomen Domini revelabitur ſicut prophetaverunt de eo prophetæ ab antiquo : fortis eſt furor ejus, & gravior quàm ut ferri queat : à facie ejus egreſſa eſt maledictio ſuper impios; & verbum ejus quaſi ignis conſumens. 28 Verbum autem ejus quaſi torrens inundans ad collum uſque, fortes interficiet, ad agitandos populos agitatione vanitatis, & frænum erroris in maxillis populorum. 29 Canticum erit vobis ſicut in nocte, in qua ſanctificata eſt ſolennitas; & lætitia cordis, ſicut qui pergunt in confeſſione & in organo, ut ingrediantur in montem ſanctum Domini; ut appareant coram fortiſſimo Iſrael. 30 Et auditam faciet Dominus gloriam vocis verbi ſui, & fortitudinem brachii potentiæ ſuæ revelabit in ira furoris, & flamma ignis conſumentis *ſculptilia*, alliſione & turbine, & lapidibus grandinis. 31 Quia à voce verbi Domini conteretur Aſſyrius qui cum dominio percutiebat. 32 Et erit omnis tranſitus principum eorum, & fortium eorum, in quibus ponet Dominus ultionem potentiæ ſuæ; in tympanis & citharis laudabit domus Iſrael, propter bellum forte quod pro eis fiet in populis. 33 Quia ordinata eſt gehenna à ſeculis propter peccata eorum. Rex quoque ſeculorum præparavit eam profundam & latam : pyra ignis incenſa eſt in ea, ſicut in lignis multis : Verbum Domini quaſi torrens ſulphuris inundans ſuccendens eam.

CAP. XXXI.

1 VÆ qui deſcendunt in Ægyptum ad auxilium, & in equis innituntur, & confidunt in quadrigis, quia multæ ſunt; & in equitibus, quia validi ſunt nimis : & non innituntur in verbo ſancti Iſrael; & doctrinam à facie Domini non requiſierunt. 2 Ipſe quoque in ſapientia ſua adduxit malum propter *quod fecit* : & verba ſua non fecit irrita, & conſtabilivit contra domum malignorum, & contra adjutores iniquitatis & mendacii. 3 Ægyptii enim homines ſunt, & non principes; & equi eorum caro, & non ſpiritus. Et Dominus levabit plagam potentiæ ſuæ, et corruet auxiliator, et cadet cui præſtatur auxilium, et ſimul omnes conſumentur. 4 Quia hæc dicit Dominus mihi, Sicut clamat leo et catulus leonis ſuper venationem ſuam, contra quem convenit caula paſtorum, à voce eorum non conteretur, et à tumultu eorum non *terrebitur*; ſic revelabitur regnum Domini exercituum *ad caſtrametandum* ſuper montem Sion, et ſuper collem ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܗܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܬܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ܂ ܝܩܕ ܪܘܓܙܗ܂ ܘܫܘܒܚܐ ܡܫܩܠܗ܂ ܣܦܘܬܗ ܡܠܝܢ ܪܘܓܙܐ܂ ܘܠܫܢܗ ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܝܩܕܐ܂ 28 * ܘܪܘܚܗ ܐܝܟ ܢܚܠܐ ܕܫܚܦ܂ ܘܥܕܡܐ ܠܨܘܪܐ ܢܦܣܘܩ܂ ܠܡܙܥܘ ܥܡܡܐ ܒܛܥܝܘܬܐ ܣܪܝܩܬܐ܂ ܘܡܛܠ ܦܓܘܕܐ ܕܡܛܥܐ ܕܥܠ ܦܟܘܗܝ ܕܥܡܡܐ܂ 29 * ܬܫܒܘܚܬܐ ܬܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܟܠܝܠܐ ܕܡܬܩܕܫ ܥܐܕܐ܂ ܘܚܕܘܬ ܠܒܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܗܠܟ ܒܚܕܘܬܐ܂ ܠܡܐܬܐ ܠܛܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬ ܥܫܝܢܗ ܕܝܥܩܘܒ܂ 30 * ܘܢܫܡܥ ܡܪܝܐ ܫܘܒܚܐ ܕܩܠܗ܂ ܘܡܚܘܬܐ ܕܕܪܥܗ ܢܚܘܐ܂ ܒܚܡܬܐ ܪܬܝܚܬܐ܂ ܘܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ ܐܟܘܠܬܐ܂ ܘܥܠܥܠܐ ܘܟܐܦܐ ܕܒܪܕܐ܂ 31 * ܡܛܠ ܕܡܢ ܩܕܡ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ ܢܬܒܪ ܐܬܘܪܝܐ܂ ܒܫܒܛܐ ܢܬܡܚܐ܂ 32 * ܘܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܬܗܘܐ ܫܒܛܐ ܡܪܕܝܢܝܬܐ ܕܢܣܝܡ ܡܪܝܐ ܥܠܘܗܝ܂ ܒܦܠܓܐ ܘܒܟܢܪܐ܂ ܘܒܩܪܒܐ ܪܒܐ ܢܬܟܬܫ ܥܡܗ܂ 33 * ܡܛܠ ܕܡܛܝܒ ܡܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ ܡܐܟܘܠܬܗ܂ ܐܦ ܗܘ ܠܡܡܠܟܘ ܐܬܛܝܒ܂ ܘܥܡܩ ܘܐܦܬܝ ܡܕܝܪܗ܂ ܩܝܣܐ ܣܓܝܐܐ ܘܢܘܪܐ܂ ܘܢܫܡܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܝܟ ܢܚܠܐ ܕܟܒܪܝܬܐ ܝܩܕܐ ܒܗ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܐ *

1 * ܘܝ ܠܗܠܝܢ ܕܢܚܬܝܢ ܠܡܨܪܝܢ ܠܡܬܥܕܪܘ܂ ܘܥܠ ܣܘܣܘܬܐ ܡܣܬܡܟܝܢ܂ ܘܬܟܝܠܝܢ ܥܠ ܡܪܟܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ܂ ܘܥܠ ܦܪܫܐ ܕܥܫܝܢܝܢ ܛܒ܂ ܘܠܐ ܐܬܬܟܠܘ ܥܠ ܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܠܡܪܝܐ ܠܐ ܒܥܘ܂ 2 * ܘܗܘ ܒܚܟܡܬܗ ܢܝܬܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܡܠܘܗܝ ܠܐ ܢܗܦܟ܂ ܘܢܩܘܡ ܥܠ ܒܝܬܐ ܕܒܝܫܐ܂ ܘܥܠ ܥܘܕܪܢܐ ܕܥܒܕܝ ܥܘܠܐ܂ 3 * ܡܨܪܝܐ ܓܝܪ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܐܠܗܐ܂ ܘܣܘܣܘܬܗܘܢ ܒܣܪܐ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܪܘܚܐ܂ ܘܡܪܝܐ ܢܪܡܐ ܐܝܕܗ ܘܢܬܬܒܪ ܡܥܕܪܢܐ܂ ܘܢܦܠ ܗܘ ܕܡܬܥܕܪ܂ ܘܐܟܚܕܐ ܢܫܬܠܡܘܢ܂ 4 * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ܂ ܐܝܟ ܕܢܗܡ ܐܪܝܐ ܘܓܘܪܝܐ ܥܠ ܛܪܦܗ܂ ܘܩܥܝܢ ܥܠܘܗܝ ܪܥܘܬܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܡܢ ܩܠܗܘܢ ܠܐ ܙܐܥ܂ ܘܡܢ ܣܘܓܐܗܘܢ ܠܐ ܕܚܠ܂ ܗܟܢܐ ܢܚܘܬ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܠܡܬܚܝܠܘ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ ܘܥܠ ܪܡܬܗ܂

27 Ecce nomen Domini venit è longinquo, ardens ira ejus, & glorioſum onus ejus, labia ejus plena ſunt irâ, lingua ejus velut ignis ardeſcens. 28 Et ſpiritus ejus, quaſi torrens abripiens, vel collum obtruncabit : ad exagitandũ populos propter vanum errorem eorum, & propter frænum ducens in errorem, quod eſt ſuper maxillas populorum. 29 Canticum vobis erit corona quæ ſanctificabitur in ſolennitate, & hilaritas cordis, qualis eſt ejus qui hilariter ambulat ut veniat in montem Domini ad Potentiſſimum Jacobi. 30 Et audire faciet Dominus majeſtatem vocis ſuæ, & ictum brachii ſui oſtendet per æſtuantem iram, flammam ignis conſumentem, nimbum quaſſantem, & lapides grandinis. 31 Nam à conſpectu majeſtatis Domini frangetur Aſſyrius, fuſti vapulabit. 32 Et in cunctis operibus ej' aderit virga domans quã Dñs imponet ei : cum tympanis ac citharis, & gravi bello pugnabit adverſùs eũ. 33 Quia præparat multis ante diebus cibũ ſuum, ipſa quoque (*Dei majeſtas*) paravit ſe ad regnandum, & in profundum ac latum extendit domiciliũ ſuum : multa adſunt ligna & ignis, & halitus Dñi quaſi torrens ſulphuris ardentis in eo.

CAP. XXXI.

1 VÆ iis qui deſcendunt in Ægyptum ad impetrandum auxilium; innituntur equis, multis curribus & robuſtiſſimis equitibus confidunt; Sancto autẽ Iſraelis minimè confidunt, nec Dominum curant. 2 At is ſapientiâ ſuâ malum inferet, & verba ſua nequaquam revocabit; ſed inſurget contra domum malignorum, & contra auxilium operantium iniquitatem. 3 Et verò Ægyptii homines ſunt, non dii; & equi eorum carnei ſunt, non ſpirituales : quare Domino manum ſuam demittente, deſtruetur is qui præbebit auxilium; & is etiam cui auxilium præbebitur, corruet; omnéſque ſimul conſumentur. 4 Sic enim dixit mihi Dominus, Quemadmodum rugit leo ſeu catulus leonis ſuper id quod prædatus eſt, & conclamantibus in eum multis paſtoribus, eorum clamore minimè terretur, neque multitudinem eorum formidat; ita deſcendet Dominus potentiſſimus ad roborandum ſeſe ſuper monte Sionis & ſuper collibus ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاصحاح الخامس عشر *

27 * ها اسم الرب يجي من زمن كثير * الغضب مشعل بمجد كلمة سفتيه * كلمة مملوة رجزا *
28 ورجز الغضب ياكل مثل النار * وروحه مثل ماء يجري في واد ياتي الي العنق * ويقسم ليقلق
الامم علي الضلالة الباطلة * ويطردهم الضلالة الباطلة * وياخذهم علي وجوههم * هل ينبغي
29 لكم ان تفرحوا كل حين * وتدخلوا الي مقادسي كل حين * لتدخلوا مثل معيدين ومثل فرحين
بزمير الي بيت الرب الي اله اسرايل * ويسمع الله مجد صوته مسموعا * ليظهر غضب ذراعه * بغضب
30 ورجز ولهيب آكل يصعق بصعوبة * ومثل ماء وبرد نازل بعسف * لان الموصليين يغلبون
31 لاجل صوت الرب * بالضربة التي يضربهم بها * ويكون له من حوله * فلهذا كان له رجاء
32 المعونة التي توكل هو عليها * هاولاء مع زمور وقيثار يحاربوه منذ البدو * اليس انت
33 من قبل ايام ابيت * هل وانت استعديت لتملكي واديا عميقا * حطبا موضوعا * نارا وحطبا
كثيرا * غضب الرب مثل واد متوقد من كبريت *

* الفصل الحادي والثلثون * النبوة في الذين انطلق بهم من اليهود الي ارض مصر *

1 * ويل النازلين الي مصر للمعونة * المتوكلون علي الخيل والمراكب لانها كثيرة وعلي الخيل
2 كثير جدا * ولم يكونوا متوكلين علي قدوس اسرايل * ولم يطلبوا الله * وهو الحكيم جلب
3 عليهم الاسواء * وكلمته لن تخلف * ويقيم علي بيوت اناس اشرار وعلي رجايهم الباطل * انسانا
مصريا وليس الها * لحوم خيول وليست هي معونة * والرب يجلب يده عليهم * ويعيون المعينون
4 ويهلكون جميعا معا * لان هكذا قال لي الرب * علي نحو ما يصرخ الاسد او الشبل علي الفريسة
التي اخذها * ويصرخ عليها الي ان تمتلي الجبال من صوته * ويغلبون ولا يخشون كثرة
الغضب * هكذا ينزل رب الجيوش ليعسكر علي جبل صهيون وعلي جبالها *

Textus decimus quintus.

27 Ecce nomen Domini venturum eſt à tempore multo, ira ardebit in majeſtate verbi labiorum ejus, verbi furore pleni, furor autem iræ devorabit ſicut ignis; 28 Et ſpiritus ejus velut aqua trahens in torrente, ad collum uſque perveniens; ſeſeque dividet ut vexet populos propter vanum errorem : perſequetur enim eos vanus error, & occupabit faciem illorum. 29 Num decet vos lætari quocunque tempore, & ingredi Sanctuaria mea quocunque tempore? ingredi inquam (ut feſtum agentes, & ut tibiâ lætantes) in ædem Domini, ad Deum Iſraelis? 30 Efficiet quoque Deus ut audiatur majeſtas vocis ſuæ, quatenus oſtendat iram brachii ſui; cum indignatione atque furore & flammâ devorante immanem edet ſonitum, & velut aqua violenter cum grandine ruens. 31 Nam Aſſyrii conſternabuntur ob vocem Domini, ex ictu quo feriet illos, quique eos undique obſidebit. 32 Propter id enim ſperabat auxilium illud cui ipſe confidebat. Hi cum tibiis & citharâ belligerabunt adverſùs eum ab initio. 33 Nonne tu multis ab hinc diebus renuiſti? num tu quoque te parâſti ad poſſidendum vallem profundam, ligna diſpoſita, ignem & ligna multa? Ira Domini ſimilis eſt valli ardenti ſulphureæ.

CAP. XXXI.

Prophetia de Judæis qui abierunt in terram Ægypti,

1 VÆ deſcendentibus in Ægyptum ad auxilium, fiduciam collocantibus in equis & curribus quòd multi ſint, & in equitum multitudine copioſâ; Sancto autem Iſraelis minimè confidentibus, neq; Deum quærentibus. 2 Ipſe verò ſapientiſſimus adducet ſuper eos mala; nam verbum ejus haudquaquam mentietur, ſed conſtituet ſuper domos hominum reproborum, & ſuper vanam ſpem illorum, 3 Hominem Ægyptium, non autem Deum, & carnes equorum quæ nullius ſunt adjumenti : Dominus enim admovebit manum ſuam ſuper eos, & fatigabuntur adjutores, & omnes ſimul interibunt. 4 Nam ita mihi dixit Dominus, Quemadmodum rugit leo vel leunculus ſuper prædam quam cepit, rugitque ſuper eam donec impleantur montes rugitu ejus, tum demum victoriam reportant, nec timent multitudinem furoris; ita deſcendet Dominus exercituum ad caſtra ponenda ſuper monte Sion & ſuper montibus ejus.

5 כצפרים עפות כן יגן יהוה צבאות על ירושלם גנון והציל פסח והמליט : 6 שובו לאשר העמיקו סרה בני ישראל : 7 כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי כספו ואלילי זהבו אשר עשו לכם ידיכם חטא : 8 ונפל אשור בחרב לא איש וחרב לא אדם תאכלנו ונס לו מפני חרב ובחוריו למס יהיו : 9 וסלעו ממגור יעבור וחתו מנס שריו נאם יהוה אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם :

לב

1 הן לצדק ימלך מלך ולשרים למשפט ישרו : 2 והיה איש כמחבא רוח וסתר זרם כפלגי מים בציון כצל סלע כבד בארץ עיפה : 3 ולא תשעינה עיני ראים ואזני שמעים תקשבנה : 4 ולבב נמהרים יבין לדעת ולשון עלגים תמהר לדבר צחות : 5 לא יקרא עוד לנבל נדיב ולכילי לא יאמר שוע : 6 כי נבל נבלה ידבר ולבו יעשה און לעשות חנף ולדבר אל יהוה תועה להריק נפש רעב ומשקה צמא יחסיר : 7 וכלי כליו רעים הוא זמות יעץ לחבל ענוים באמרי שקר ובדבר אביון משפט : 8 ונדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקום : 9 נשים שאננות קמנה שמענה קולי בנות בטחות האזנה אמרתי : 10 ימים על שנה תרגזנה בטחות כי כלה בציר אסף בלי יבוא : 11 חרדו שאננות רגזה בטחות פשטה וערה וחגורה על חלצים : 12 על שדים ספדים על שדי חמד על גפן פריה :

Versio VUL. LAT.

5 Sicut aves volantes, sic proteget Domin⁹ excercituū Jeruſalem, protegens & liberans, 6 tranſiens & ſalvans. Convertimini ſicut in profundum receſſeratis filii Iſrael. 7 In die enim illa abjiciet vir idola argenti ſui, & idola auri ſui, quæ fecerunt vobis manus veſtræ 8 in peccatum. Et cadet Aſſur in gladio non viri, & gladius non hominis vorabit eum, & fugiet non à facie gladii: & juvenes ejus vectigales erunt: 9 Et fortitudo ejus à terrore tranſibit, & pavebunt fugientes principes ejus: dixit Dñs; cujus ignis eſt in Sion, & caminus ejus in Jeruſalem.

CAP. XXXII.

1 Ecce in juſtitia regnabit rex, & principes in judicio 2 præerunt. Et erit vir ſicut qui abſconditur à vento, & celat ſe à tempeſtate, ſicut rivi aquarum in ſiti, & umbra petræ prominentis in terra de- 3 ſerta. Non caligabunt oculi videntium, & aures audientium 4 diligenter auſcultabunt. Et cor ſtultorum intelliget ſcientiam, & lingua balborum ve- 5 lociter loquetur & planè. Non vocabitur ultrà is, qui inſipiens eſt, princeps: neque fraudulentus appellabitur major: 6 Stultus enim fatua loquetur, & cor ejus faciet iniquitatem, ut perficiat ſimulationem, & loquatur ad Dominū fraudulenter, & vacuam faciat animam eſurientis, & potum 7 ſitienti auferat. Fraudulenti vaſa peſſima ſunt: ipſe enim cogitationes concinnavit ad perdendos mites in ſermone mendacii, cùm loqueretur pauper 8 judicium. Princeps verò ea, quæ digna ſunt principe, cogitabit, & ipſe ſuper duces 9 ſtabit. Mulieres opulentæ ſurgite, & audite vocem meam: filiæ confidentes percipite au- 10 ribus eloquium meum. Poſt dies enim & annum, vos conturbabimini confitentes: conſummata eſt enim vindemia, collectio ultrà non veniet. 11 Obſtupeſcite opulentæ, conturbamini confidentes: exuite vos, & confundimini, accin- 12 gite lumbos veſtros. Super ubera plangite, ſuper regione deſiderabili, ſuper vinea fertili.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

5 Ὡς ὄρνεα πετόμενα, οὕτως ὑπερασπιεῖ (ε) κύριος Σαβαὼθ, ὑπὲρ Ἱερουσαλὴμ ὑπερασπιεῖ, καὶ ἐξελεῖται, καὶ περιποιήσεται, καὶ 6 σώσει. Ἐπιστράφητε οἱ τὴν βαθεῖαν βουλὴν (ζ) βουλευόμενοι καὶ (η) ἄνομον, υἱοὶ Ἰσραήλ. 7 Ὅτι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ (θ) ἀπαρνήσονται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητα αὐτῶν τὰ ἀργυρᾶ, (ι) καὶ τὰ χειροποίητα τὰ χρυσᾶ, ἃ 8 ἐποίησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν. Καὶ πεσεῖται Ἀσσούρ. οὐ μάχαιρα ἀνδρὸς, οὐδὲ μάχαιρα ἀνθρώπου καταφάγεται αὐτὸν, καὶ φεύξεται οὐκ ἀπὸ προσώπου (κ) μαχαίρας. οἱ δὲ νεανί- 9 σκοι ἔσονται εἰς ἥττημα. Πέτρᾳ γὰρ περιλημφθήσονται ὡς χάρακι, καὶ ἡττηθήσονται, ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται. Τάδε λέγει κύριος, Μακάριος ὃς ἔχει ἐν Σιὼν σπέρμα, καὶ οἰκείους ἐν Ἱερουσαλήμ.

Sicut aves volantes, ſic proteget Dominus Sabaoth ſuper Hieruſalem, proteget, & eruet, & conſervabit, & ſalvabit. 6 Convertimini, qui profundum conſilium conſultabatis, & iniquum, filii Iſrael. 7 In die enim illa abjicient homines manufacta ſua argentea, & manufacta aurea, quæ fecerant manus eorum: 8 Et cadet Aſſur: non gladius viri, neque gladius hominis vorabit eum: & fugiet non à facie gladii. Juvenes autem erunt in cladem: 9 Petrâ enim circundabuntur, quaſi vallo, & vincentur: qui autem fugerit, capietur. Hæc dicit Dominus; (a) Beatus, (b) qui habet in Sion ſemen, & domeſticos in Hieruſalem.

MS. A. (ε) κύριος ὑπὲρ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐξελεῖται (ζ) βουλευσάμενοι (η) ἄνομον. Ὅτι τῇ ἡμέρᾳ (θ) ἀπαρνηθήσονται (ι) καὶ τὰ χρυσᾶ, ἃ (κ) διώκοντος. οἱ δὲ

ΚΕΦ. λβ΄.

1 Ἰδοὺ γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει, καὶ 2 ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσι. Καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρύπτων τοὺς λόγους (α) αὐτοῦ, καὶ κρυβήσεται, ὡς ἀφ᾽ ὕδατος φερομένου· καὶ φανήσεται ἐν Σιὼν ὡς ποταμὸς φερόμενος 3 ἔνδοξος ἐν γῇ διψώσῃ. Καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ᾽ ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὰ ὦτα 4 (β) ἀκούειν δώσουσι. Καὶ ἡ καρδία τῶν (γ) ἀσθενούντων προσέξει τῷ ἀκούειν, καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι ταχὺ μαθήσονται λαλεῖν 5 εἰρήνην. Καὶ οὐκέτι (δ) μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχειν, καὶ οὐκέτι (ε) μὴ εἴπωσιν οἱ ὑπηρέται 6 σου, Σίγα. Ὁ γὰρ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία (ζ) αὐτοῦ μάταια νοήσει, τοῦ συντελεῖν ἄνομα, καὶ λαλεῖν πρὸς κύριον πλάνησιν, τοῦ (η) διασπεῖραι ψυχὰς πεινώσας, καὶ τὰς ψυχὰς τὰς διψώσας κενὰς (θ) ποιῆ- 7 σαι. Ἡ γὰρ βουλὴ τῶν πονηρῶν ἄνομα (ι) βουλεύσεται, καταφθεῖραι ταπεινοὺς ἐν λόγοις ἀδίκοις, καὶ διασκεδάσαι (κ) λόγους ταπει- 8 νῶν ἐν κρίσει. Οἱ δὲ εὐσεβεῖς συνετὰ ἐβου- 9 λεύσαντο, καὶ αὕτη ἡ βουλὴ μενεῖ. Γυναῖκες πλούσιαι ἀνάστητε, καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου· θυγατέρες ἐν ἐλπίδι (λ) εἰσακούσατε λόγους 10 μου. Ἡμέρας ἐνιαυτοῦ μνείαν ποιήσασθε ἐν ὀδύνῃ (*) μετ᾽ ἐλπίδος. ἀνήλωται ὁ τρυγη- 11 τὸς, πέπαυται (μ), οὐκέτι μὴ ἔλθῃ. Ἔκστητε, λυπήθητε αἱ πεποιθυῖαι, ἐκδύσασθε, γυμναὶ γένεσθε, περιζώσασθε (ν) τὰς ὀσφύας, 12 Καὶ ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε, (ξ) ἀπὸ ἀγροῦ ἐπιθυμήματος, καὶ ἀμπέλου (ο) γεννήματος.

CAP. XXXII.

1 Ecce enim rex juſtus regnabit: & (a) principes cum judicio præerunt. 2 Et (b) erit homo occultans ſermones ſuos, & abſcondetur, quaſi ab aqua, quæ fertur: & apparebit in Sion, ſicut fluvius currens inclytus in terra ſitienti: 3 Et nequaquam ultrà erunt confidentes in hominibus: ſed aures ad audiendum dabunt: 4 Et cor infirmorum attendet audiṫui, & linguæ balbutientes citò diſcent loqui pacem. 5 Et nequaquam ultrà dicent ſtulto, ut princeps ſit, nec ultrà dicent miniſtri tui, Tace. 6 Fatu⁹ enim fatua loquetur, & cor ejus vana intelliget ad perficiendum iniqua, & loquendum ad Dominum errorem, ut diſperdat animas eſurientes, & animas ſitientes vacuas (c) faciet. 7 Conſilium enim peſſimorum iniqua cogitabit, interficere humiles in ſermonibus iniquis, & diſſipare verba humilium in judicio. 8 Pii autem ſapientia cogitâruut: & hoc conſilium permanet. 9 Mulieres divites ſurgite, & audite vocem meam: filiæ in ſpe audite verba mea: 10 (d) Diei anni memoriam facite in dolore cum ſpe. Conſumpta eſt vindemia, (e) ceſſavit, non ultrà veniet: 11 Obſtupeſcite, triſtamini confidentes, exuimini, nudæ fiamini, (f) accingite lumbos, 12 Et ſuper ubera plangite, de agro deſiderii, & vite geniminis.

MS.A. (α) τούτου, (β) δώσουσιν ἀκούειν. (γ) ἀσθενῶν (δ) οὐ μὴ (ε) οὐ μὴ (ζ) αὐτῶν (η) διαφθεῖραι (θ) ποιῆσαι. (ι) βουλεύεται, (κ) λογισμοὺς (λ) ἀκούσατε τοὺς λόγους μου. (*) μετὰ (μ) ὁ σπόρος, καὶ οὐκέτι (ν) σάκκοις τὰς ὀσφύας, (ξ) περὶ ἀγροῦ (ο) γεννήματος.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 כעופא דטאס כן תתגלי גבורתיה דיי צבאות על ירושלם יגין וישיזיב יציל ויעדי : תובו
6 לאוריתא ארי אסגיתון למחטי בני ישראל : ארי בעדנא ההיא ירחקון גבר טעות
7 כספהון וטעות דהבהון דעבדו לכון ידיכון חובא : ויפול אתוראה בחרב לא אנש וחרב
8 לא אנש תשיצניה ויערוק ליה כמן קדם דקטלין בחרבא ועולמוהי לתבר יהון :
9 ושלטונוהי מן קדם דחלא יעדון ויתברון מן קדם נסא רברבוהי אמר יי דזיהור ליה בציון
לעבדי אוריתא ותנור בעיר ליה דאשא בירושלם לדעברו על מימריה :

לב

1 הא לקושטא ימלוך מלכא וצדיקיא למעבד פורענות דין מן עממיא יתרבון : ויהון
2 צדיקיא דמטמרין מן קדם רשיעיא כמא דמטמרין מן קדם זרמית יתובון ויתרבון
ויתקביל אולפנהון בפריע כפצידי מיא דנגדין בארעא משלהיא כטלל כיף מיקר
3 בארעא משלהיא : ולא יטמטמן עיני צדיקיא ואודני מקבלי אולפן יציתון : ולבב
4 מהרהרין יסבר למידע ולישנהון דהוה בלים יוחי למללא בצחצחן : לא יתאמר עוד
5 לרשיעא צדיקא ולדעברו על מימריה לא יתאמר תקיפין : ארי רשיעיא רשעא ממללין
6 ובלבהון מתעשתין אונס למעבד שקר ולמללא קדם יי סטיא לשלהאה נפש צדיקיא
דמחמדין לאולפנא הא כבפנא ללחמא ופתגמי אוריתא דאנון כמיא בצחיא מרמן
7 לבטלא : ורשיעיא דעובדיהון בישין ואנון על עיצת חטאין מתמלכין לחבלא ענותניא
8 במלי שקר ופתגמי חשיכיא בדינא : וצדיקיא קושטא מתמלכין ואנון על קושטהון
9 יתקימון : מדינן דיתבן שליון קומא שמענא קלי כרכין די שרן לרוחצן אציתא למימרי :
10 יומין עם שנין יזועון די שרן לרוחצן ארי סף עבורא עללא לית למכנש : אתברו דיתבין
11 שליון זעו די שרן לרוחצן שלחו ואתערטילו ואסרו על חרצין : על דדין ספדין על חקלי
12 חמרא על גופנין טעינן :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Sicut avis quæ volat, ſic revelabitur potentia Dñi exercituū ſup Jeruſalem; 5
proteget & liberabit, ſalvabit & tranſibit. Convertimini ad legem, quia 6
multū *peccaſtis filii* Iſrael. Quia in tempore illo projiciet unuſquiſq; idola 7
argenti ſui, & idola auri ſui, quæ fecerunt vobis manus veſtræ in peccatū.
Et cadet Aſſur in gladio non viri, & gladi⁹ non hominis conſumet eum: & 8
fugiet *tanquam* à facie occidentiū gladio; & robuſti ejus in interitū erunt.
Principes autē ejus à facie timoris tranſibunt, & conterentur propter mi- 9
raculū principes ej⁹. Dicit Dñs, cujus ſplendor eſt in Sion facientibus legem; & caminus ignis ardens in Jeruſalem, tranſgredientibus verbū ejus.

CAP. XXXII.

Ecce in veritate regnabit rex; & juſti, ut ſumant juſtā vindictā de popu- 1
lis, in dignitatē evehentur. Et erunt juſti qui ſeſe abſcondunt propter im- 2
pios, ſicut qui abdunt ſeſe à tempeſtate; revertentur & magnificabuntur, & ſuſcipietur citò doctrina eorum, ſicut rivi aquarum decurrentiū in
terra ſitiente: & ſicut umbra petræ gravis in terra arida. Nec claudentur 3
oculi juſtorum: & aures recipientiū diſciplinā auſcultabunt. Et cor inſipi- 4
entiū intelliget ſcientiā, & lingua eorum quæ erat balbutiens, velociter loquetur eleganter. Non *dicetur* amplius *impius juſtus*, & qui tranſgreſſi 5
ſunt verbū ejus, non dicentur fortes. Quia impii impietatem loquuntur, & 6
in corde ſuo vim cogitant ut faciant iniquū, & ut loquantur corā Dño errorem, ut laſſam faciant animam juſtorū, qui non aliter deſiderant doctrinam, quàm famelicus panem; & verba legis, quæ ſunt ſicut aquæ ſitibundo,
putant auferre. Impii autem, quorum opera mala ſunt, ipſi in conſilio pec- 7
catorū deliberant diſperdere mites verbis mendacib⁹, & verba pauperum
in judicio. Juſti autem veritatē cogitant; & ipſi ſup veritatē ſuam conſi- 8
ſtent. Provinciæ quæ habitamini tranquillè: ſurgite audite vocem meam. 9
Civitates quæ habitamini confidenter, auſcultate verbum meum. Diebus 10
enim cum annis commovebuntur, qui habitant confidenter, quia defecit
frumentum, & non ſunt fruges ad colligendum. Contriti ſunt qui habita- 11
bant in pace: contremuerunt qui morabantur confidenter: expoliamini
& nudamini, & accingite lumbos. Super ubera plangentes, ſuper agros 12
deſiderabiles, ſuper vites oneratas [*fructu.*]

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Ut aves quæ volant, ſic proteget Dominus 5
potentiſſimus Jeroſolymam, proteget, liberabit, tuebitur, & adjuvabit. Pœniten- 6
tiam agite filii Iſrael, quoniam aggravâſtis
animadverſionem. Nam eo die contemnent 7
homines idola aurea & argentea quæ fabricaverunt vobis manus veſtræ in peccatum.
Et cadet Aſſyrius gladio; non virorum qui- 8
dem gladius, neque gladius gigantum conſumet eum; fugiet à gladio, & juvenes ejus
erunt in prodigium: In rupe domicilii ſui 9
commorabitur, & conterentur à conſpectu
prodigii principes ejus, dicit Dominus cujus
lux eſt in Sione, & fornax in Jeruſalem.

CAP. XXXII.

Ecce juſtè rex, & principes jure domina- 1
buntur: Et erit vir vice latibuli à vento, 2
& vice receptûs à nimbo; ut rivus aquarum
in ſiti, & velut umbra ingentis ſaxi in terra
incommodis agitata. Non obtegentur oculi 3
eorum qui vident, & aures eorum qui audiunt, auſcultabunt: Cor inſipiens intelliget 4
ſcientiam, & lingua balborum feſtinabit loqui pacem: Stolidum nequaquam voca- 5
bunt deinceps principem, neque *bonis* exhauſtum vocabunt ſervatorem. Stolidus enim
ſtolida loquitur, & cor ejus fabricat iniqui- 6
tatem, ut committat impietatem, loquatur
errorem, vacuam reddat animam famelici, &
ſitibundi potum exhauriat. Peſſima ſunt in- 7
ſtrumenta *hominis* vacui; nam ipſius cogitatio tendit ad corrumpendos pauperes ſermone falſitatis, & cauſam inopis in judicio.
Magnus verò magna molitur, idémque ma- 8
gnis rebus inſiſtit. Mulieres opulentæ, ſur- 9
gite, audite vocem meam: filiæ confidentes, auſcultate verba mea: Diebus anni 10
unius iraſcentur eæ quæ confidunt, quia deficiet vindemia, collecta *jam* erit, nec adveniet. Trepidate opulentæ, & iraſcimini 11
quæ confiditis: exuite atque nudate vos,
ciliciis accingite lumbos veſtros: De ve- 12
ſtris uberibus plorate, de gramine campi
déque viti & fructibus ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * مثل الطيور الطائرة هكذا يستر الرب علي اورشليم * وينقذها ويقتنيها ويخلصها * ارجعوا
6 ايها الماكرون مكرا عميقا * واما انه في ذلك اليوم ينكر البشر صنايع ايديهم الفضة والذهب
7 التي صنعتها ايديهم * ويسقط الموصلي * لا سيف رجل ولا سيف انسان ياكله * ويهرب ليس
8 من وجه طارد * الشبان يصيرون للهزيمة * لانهم يحوطون بالصخر مثل سياج ويهزمون *
9 والهارب يهلك * هكذا يقول الرب * مغبوط الذي له في صهيون زرع وخواص في اورشليم *

* الفصل الثاني والثلثون *

1 * لان ها ملك عدل يملك * ورؤساء يرؤسون بحكم * ويكون الانسان يخفي هذه الكلمات *
2 ويختفي مثل من ماء جار * ويظهر في صهيون مثل نهر جار ممتد في ارض عطشانة * وليس
3 يصيرون بعد متوكلين على الناس * لكن يعطون الاذان ليسمعوا * وقلب الضعفاء يرصح
4 ليسمع * والالسنة المدران تتعلم سريعا ان تتكلم بالسلامة * وليس يقولون فيما بعد للجاهل
5 ان يروس * ولا يقولون ايضا خدامك اسكتي * لان الجاهل يتكلم جهلا * وقلبه يصنع باطلا
6 ليكمل اثما * ويتكلم على الله ضلالا ليفسد نفوسا جايعة * ويجعل النفوس العطشانة خاوية *
7 * لان راي الاشرار يروي اثما ليفسد المتواضعين بالكلمات الظالمة * ويعكس افكار المتواضعين
8 في الحكم * فاما الحسني العبادة فيفكرون فهما * فهذه المشورة تدوم * ايتها النسوة الغنيات
9 قمن واسمعن صوتي * يا بنات بالرجاء اسمعوا كلماتي * اصنعوا ذكر يوم سنة * بوجع مع
10 رجاء * باد القطاف * انكف الزرع * وليس ياتي بعد * اذهلن احزن يا متوكلات * تعرين
11 صرن عرايا * منطقن حقاكن مسوحا * ونحن على الثدي * من اجل حقل اللذة
12 وكرم الغلة *

Sicut aves volantes, ita proteget Dominus Jeroſolymam, liberabit, poſſidebit, ac ſervabit eam. 5
Revertimini O qui profundam cogitationem meditamini. 6
Et quandoquidem eo die renuntiabunt mortales opificiis manuum ſuarum argenteis & aureis quæ conflaverant manus eorum, 7
Cadet Aſſyrius. Non gladius viri, nec hominis gladius devorabit eum, & fugiet nemine perſequente: juvenes ad ſtragem deſtinabuntur; 8
Circumibunt enim petram ſicut errabundi, & profligabuntur; & profuga peribit. Sic dicit Dominus, Fœlicem illum qui habuerit in Sione agrum, & aliquid proprii in Jeruſalem. 9

CAP. XXXII.

Nam ecce rex juſtiſſimus regnabit, & principes cum juſtitia principatum gerent: 1
Et homo occultabit hæc verba, & abſcondet ſe ut ab aqua rapiente: & apparebit in Sione quaſi fluvius decurrens porrigens ſeſe per terram ſitibundam. 2
Non erunt impoſterùm fidentes hominibus, ſed præbebunt aures ad audiendum; 3
Animus imbecillium conſtans erit ad audiendum, & linguæ barbaræ brevi diſcent loqui pacem. 4
Non dicent impoſterùm ſtulto ut principatum gerat, neque dicent ampliùs ſervitui, Tace. 5
Stultus enim ſtultitiam loquitur, & cor ejus fabricat vanitatem, ut perficiat flagitium: perversè loquitur de Deo, ut corrumpat animas famelicas, & animas ſitibundas reddat inanes. 6
Mens etenim reproborum ſcelus architectatur, ut humiles corrumpat pravis ſermonibus, & humilium conſilia pervertat in judicio. 7
At verò ſanæ religionis viri meditantur prudentiam: atque hujuſmodi conſilium perdurabit. 8
Heus fœminæ opulentæ, ſurgite, & audite vocem meam: O filiæ confidentes, audite ſermones meos: 9
Unius diei memoriam anni ſpatio colite cum dolore atq; ſpe: Periit vindemia, deſiit ſementis, nec veniet ampliùs. 10
Obſtupeſcite, dolete O confidentes, deponite veſtes, nudamini, accingite lumbos veſtros ciliciis, 11
Et plangite ſuper ubera, propter agrum voluptuoſum & vineam frugiferam. 12

ישעיה : לג

ſuper quia : aſcendet vepris ſpina mei populi humum Super
13 עַל אַדְמַת עַמִּי קוֹץ שָׁמִיר תַּעֲלֶה כִּי עַל־
palatium Quia .exultantem civitatem , gaudii domos omnes
14 כָּל־בָּתֵּי מָשׂוֹשׂ קִרְיָה עַלִּיזָה : כִּי־אַרְמוֹן
pro fuit fortalitium & , altus locus , eſt relicta urbis turba , eſt dimiſſum
נֻטָּשׁ הֲמוֹן עִיר עֻזָּב עֹפֶל וָבַחַן הָיָה בְעַד
.gregum paſcuum onagrorum gaudium , ſeculum in uſque , ſpeluncis
מְעָרוֹת עַד־עוֹלָם מְשׂוֹשׂ פְּרָאִים מִרְעֵה עֲדָרִים :
deſertum erit & : excelſo de ſpiritus nos ſuper effundatur Donec
15 עַד־יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם וְהָיָה מִדְבָּר
habitabit Et .reputabitur ſylvam in Charmel & , Charmel in
16 לַכַּרְמֶל וְכַרְמֶל לַיַּעַר יֵחָשֵׁב : וְשָׁכַן
erit Et .ſedebit Charmel in juſtitia & , judicium deſerto in
17 בַּמִּדְבָּר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בַּכַּרְמֶל תֵּשֵׁב : וְהָיָה
fiducia & requieſcere juſtitiæ cultus & , pax juſtitiæ opus
מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט וָבֶטַח
: pacis habitaculo in meus populus habitabit Et .ſeculum in uſque
18 עַד־עוֹלָם : וְיָשַׁב עַמִּי בִּנְוֵה שָׁלוֹם
.tranquillis requiebus in & , fiduciarum tabernaculis in &
וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטַחִים וּבִמְנוּחֹת שַׁאֲנַנּוֹת :
ſe humiliabit loco humili in & : ſylva deſcendendo in grandinabit Et
19 וּבָרַד בְּרֶדֶת הַיָּעַר וּבַשִּׁפְלָה תִּשְׁפַּל
pedem mittentes : aquis omnes ſuper ſerentes vos Beati .civitas
20 הָעִיר : אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל־כָּל־מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל־
.aſini & bovis
הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר :

CAP. XXXIII. לג

non & , prævaricanti & , direptus non tu & prædanti Væ
1 הוֹי שׁוֹדֵד וְאַתָּה לֹא שָׁדוּד וּבוֹגֵד וְלֹא־
: devaſtaberis devaſtans te conſummare Secundùm .te in ſunt prævaricati
בָגְדוּ בוֹ כַּהֲתִמְךָ שׁוֹדֵד תּוּשַּׁד
DOMINE .te in prævaricabuntur , prævaricari te complere ſecundùm
2 כְּנַלֹּתְךָ לִבְגֹּד יִבְגְּדוּ־בָךְ : יְהוָה
matutinis in eorum brachium eſto : expectavimus Te , noſtri miſerere
חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים
tumultus voce A : anguſtiæ tempore in noſtra ſalus etiam
3 אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה : מִקּוֹל הָמוֹן
gentes ſunt diſperſæ tua exaltatione à , populi ſunt vagati
נָדְדוּ עַמִּים מֵרוֹמְמֻתֶךָ נָפְצוּ גּוֹיִם :
locuſtarum inceſſus Sicut : bruchi collectione veſtrum ſpolium colligetur Et
4 וְאֻסַּף שְׁלַלְכֶם אֹסֶף הֶחָסִיל כְּמַשַּׁק גֵּבִים
habitans quoniam , DOMINUS eſt Elevatus .eum per incedens
5 שֹׁקֵק בּוֹ : נִשְׂגָּב יְהוָה כִּי שֹׁכֵן
erit Et .juſtitia & judicio Sion implevit : excelſo
6 מָרוֹם מִלֵּא צִיּוֹן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה : וְהָיָה אֱמוּנַת
Timor .ſcientia & ſapientia , ſalutum fortitudo tuorum temporum
עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת
foris clamabunt Erelam En .ejus theſaurus ipſe DOMINI
7 יְהוָה הִיא אוֹצָרוֹ : הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה
ceſſavit , viæ ſunt Deſolatæ .flebunt amarè pacis nuncii
8 מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן : נָשַׁמּוּ מְסִלּוֹת שָׁבַת
.civitates ſprevit , pactum irritavit : ſemitam tranſiens
עֹבֵר אֹרַח הֵפֵר בְּרִית מָאַס עָרִים לֹא
.hominem reputavit
חָשַׁב אֱנוֹשׁ :

Verſio V U L G. LAT.

13 Super humum populi mei ſpinæ & vepres aſcendent: quantò magis ſuper omnes domos gaudii civitatis exultantis? 14 Domus enim dimiſſa eſt, multitudo urbis relicta eſt, tenebræ & palpatio factæ ſunt ſup ſpeluncas uſq; in æternũ. Gaudiũ onagrorũ paſcua gregum, 15 Donec effundatur ſuper nos ſpiritus de excelſo: & erit deſertum in Charmel, et Charmel in ſaltum reputabitur. 16 Et habitabit in ſolitudine judicium, & juſtitia in Charmel ſedebit. 17 Et erit opus juſtitiæ pax, & cultus juſtitiæ ſilentium, & ſecuritas uſque in ſempiternum. 18 Et ſedebit populus meus in pulchritudine pacis, et in tabernaculis fiduciæ, & in 19 requie opulenta. Grando autem in deſcenſione ſaltûs, & humilitate humiliabitur civi- 20 tas. Beati, qui ſeminatis ſuper omnes aquas, immittentes pedem bovis & aſini.

CAP. XXXIII.

1 VÆ qui prædaris, nónne & ipſe prædaberis? & qui ſpernis, nónne & ipſe ſpernêris? cùm conſummaveris deprædationem, deprædaberis: cùm fatigatus deſieris contemnere, 2 contemnêris. Dñe, miſerére noſtri: te enim expectavimus: eſto brachium noſtrum in manè, & ſalus noſtra in 3 tempore tribulationis. A voce angeli fugerunt populi, & ab exaltatione tua diſperſæ 4 ſunt gentes. Et congregabuntur ſpolia veſtra ſicut colligitur bruchus, velut cùm foſſæ 5 plenæ fuerint de eo. Magnificatus eſt Dominus, quoniam habitavit in excelſo: implevit 6 Sion judició & juſtitiâ. Et erit fides in temporibus tuis: divitiæ ſalutis ſapientia & ſcientia: timor Domini ipſe eſt 7 theſaurus ejus. Ecce videntes clamabunt foris, angeli 8 pacis amare flebunt. Diſſipatæ ſunt viæ, ceſſavit tranſiens per ſemitam, irritum factum eſt pactum, projecit civitates, non reputavit homines.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

13 Ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου, ἄκανθα καὶ χόρτος ἀναβήσεται, καὶ ἐκ πάσης οἰκίας εὐφροσύνη 14 ἀρθήσεται. Πόλις πλουσία, οἶκοι ἐγκαταλελειμμένοι πλοῦτον πόλεως (π) ἀφήσουσιν, οἴκους ἐπιθυμήματος. καὶ ἔσονται αἱ κῶμαι σπήλαια ἕως τοῦ αἰῶνος, εὐφροσύνη ὄνων ἀ- 15 γρίων, βοσκήματα ποιμένων, Ἕως ἂν (ρ) ἔλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πνεῦμα ἀφ᾽ ὑψηλοῦ. καὶ ἔσται ἔρημος ὁ Χέρμελ, καὶ ὁ Χέρμελ εἰς δρυμὸν 16 λογισθήσεται. Καὶ ἀναπαύσεται ἐν τῇ ἐρήμῳ κρίμα, καὶ δικαιοσύνη ἐν τῷ Καρμήλῳ 17 κατοικήσει. Καὶ ἔσται τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης, εἰρήνη. καὶ κρατήσει ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν, καὶ πεποιθότες (σ) ἕως τοῦ αἰῶ- 18 νος, Καὶ κατοικήσει ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐν πόλει εἰρήνης, καὶ ἐνοικήσει πεποιθώς, καὶ ἀναπαύ- 19 σονται μετὰ πλούτου. Ἡ δὲ χάλαζα (τ) ἐὰν καταβῇ, οὐκ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἥξει. καὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τοῖς δρυμοῖς πεποιθότες, ὡς 20 οἱ ἐν τῇ πεδινῇ. Μακάριοι οἱ σπείροντες ἐπὶ πᾶν ὕδωρ, οὗ βοῦς καὶ ὄνος πατεῖ.

(g) Terra populi mei, ſpinæ & fœnum aſcendet: & ex omni domo lætitia tolletur: 14 Civitas opulenta, domus derelictæ, divitias civitatis dimittent, domos (h) deſiderii. Et erunt (i) villæ, ſpeluncæ uſque in ſeculum, lætitia aſinorum agreſtium, paſcua paſtorum; 15 Donec venerit ſuper vos ſpiritus ab excelſo. Et (k) Chermel erit deſertum, & Chermel in ſaltum deputabitur. 16 Et requieſcet in deſerto judicium: & juſtitia in Carmelo habitabit. 17 Et erunt opera juſtitiæ, pax: & obtinebit juſtitia requiem: & (l) confidentes uſque in ſeculum: 18 Et habitabit populus ejus in civitate pacis, & inhabitabit confidenter, & requieſcent cum divitiis. 19 Grando autem ſi deſcenderit; non veniet ſuper vos. Et erunt qui inhabitant in ſylvis, fidentes, ſicut, qui in campeſtri. 20 Beati ſeminantes ſuper omnem aquam, ubi bos, & aſinus calcat.

MS.A. (π) καὶ οἴκους ἐπιθυμητοὺς ἀφήσουσιν, καὶ ἔσονται (ρ) ἐπέλθῃ (σ) ἔσονται ἕως (τ) * ἐὰν ἐὰν

ΚΕΦ. λγ΄.

1 Οὐαὶ τοῖς ταλαιπωροῦσιν ὑμᾶς, ὑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποιεῖ ταλαιπώρους, καὶ ὁ ἀθετῶν (α) ὑμᾶς οὐκ ἀθετεῖ. ἁλώσονται οἱ ἀθετοῦντες, καὶ παραδοθήσονται, καὶ ὡς σὴς 2 (β) ἐφ᾽ ἱματίου, οὕτως ἡττηθήσονται. Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ἐπὶ σοὶ γὰρ πεποίθαμεν. ἐγενήθη τὸ σπέρμα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀπώλειαν, ἡ δὲ σωτηρία ἡμῶν ἐν καιρῷ θλί- 3 ψεως. Διὰ φωνὴν τοῦ (γ) φόβου ἐξέστησαν λαοὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου, καὶ διεσπάρησαν τὰ 4 ἔθνη. Νῦν δὲ συναχθήσεται τὰ σκῦλα ὑμῶν (δ) μικροῦ καὶ μεγάλου· ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ ἀκρίδας, οὕτως (ε) ἐμπαί- 5 ξουσιν ὑμῖν. Ἅγιος ὁ Θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν (ζ) ὑψηλῷ, ἐνεπλήσθη Σιὼν κρίσεως καὶ δι- 6 καιοσύνης. Ἐν νόμῳ παραδοθήσονται, ἐν θησαυροῖς ἡ σωτηρία ἡμῶν, ἐκεῖ σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια πρὸς τὸν Κύριον· οὗ- 7 τοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης. Ἰδοὺ δὴ ἐν τῷ φόβῳ ὑμῶν (η) οὗτοι φοβηθήσονται· οὓς ἐφοβεῖσθε, (θ) βοήσονται ἀφ᾽ ὑμῶν· (ι) ἄγγελοι ἀποσταλήσονται, πικρῶς κλαίοντες, πα- 8 ρακαλοῦντες εἰρήνην. Ἐρημωθήσονται γὰρ αἱ τούτων ὁδοί· (κ) πέπαυται ὁ φόβος τῶν ἐθνῶν, καὶ ἡ πρὸς τούτους διαθήκη αἴρεται, καὶ οὐ μὴ λογίσησθε αὐτοὺς ἀνθρώπους.

CAP. XXXIII.

VÆ, qui vos miſeros faciunt: vos autem nemo facit miſeros: & qui reprobat vos, non reprobat. Capientur reprobantes, & tradentur: & quaſi tinea in veſtimento, ſic ſuperabuntur. 2 Domine, miſerere noſtri: in te enim confidimus. Factum eſt ſemen incredulorum in perditionem: ſalus autem noſtra in tempore tribulationis. 3 Propter vocem timoris obſtupuerunt populi à timore tuo, & diſperſæ ſunt gentes. 4 Nunc autem congregabuntur ſpolia veſtra parvi & magni: quomodò ſiquis congreget locuſtas, ſic illudent vobis. 5 Sanctus Deus, qui habitat in excelſo. Repleta eſt Sion judicio, & juſtitiâ: 6 In lege tradentur: in theſauris ſalus noſtra: (a) illic ſapientia, & ſcientia, & pietas erga Dominum: iſti ſunt theſauri ſapientiæ. 7 Ecce nunc in timore veſtro ipſi timebunt: quos timebatis, (b) clamabunt à vobis: angeli mittentur amarè flentes, obſecrantes pacem. 8 Deſolabuntur enim iſtorum viæ: ceſſavit timor gentium: & teſtamentum, quod erga iſtos, tollitur: & non reputabitis iſtos, homines.

MS. A. (α) ὑμῖν (β) ἐπὶ (γ) φόβου σου (δ) ἀπὸ μικροῦ (ε) ἐμπέξονται (ζ) ὑψηλοῖς, (η) αὐτοὶ (θ) φοβηθήσονται (ι) ἄγγελοι γὰρ ἀποσταλήσονται, ἀξιοῦντες εἰρήνην, πικρῶς (κ) πέπαυται γὰρ ὁ

תרגום יונתן Targum J O N A T H A N.

13 עַל אַרְעָא דְעַמִּי דְהוּבָאֵי וּבוּר תַּסִּיק אֲרֵי עַל כָּל בָּתֵּי דִיץ קִרְוָא תַקִּיפָא : אֲרֵי בֵית מַקְדְשָׁא
14 חֲרוּב הֲמוֹן קִרְוַיָא דַהֲוָאָה פָלְחִין בֵּיהּ צְדִיאָה בֵּית תָּקְפָּנָא וּמַטְמוֹרְנָא אִתְבְּלֵשׁ וּכְרֵי חֲרוּב
15 וּצְדֵי עַד זְמַן אֲתַר דַהֲוָה בֵית חֶדְוָא וְחֵידוּ לְמַלְכַיָא כְּדוּ הֲוָה מִבַּז לְמַשְׁרְיָן : כָּל דְנָה עַד
דְיֵיתֵי לָנָא רְוַח מִן קֳדָם דִשְׁכִנְתֵּיהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וִיהֵי מַדְבְּרָא לְכַרְמְלָא וְכַרְמְלָא קִרְוִין
16 17 סַגִיאִין יְתִיב : וְיִשְׁרוּן בְּמַדְבְּרָא עָבְדֵי דִינָא וְעָבְדֵי צִדְקְתָא יַת כַּרְמְלָא יֵיתְבוּן : וִיהוֹן עָבְדֵי
18 צִדְקְתָא שְׁלָם וּמְפַלְחֵי צִדְקְתָא יִשְׁקְטוּן וְיִשְׁרוּן לְרוּחְצָן עַד עָלְמַיָא : וְיָתִיבוּן עַמִּי
19 בְּמָדוֹרֵיהוֹן שְׁלָם וְעַל אַרְעֲהוֹן לְרוּחְצָן וּבְקִרְוֵיהוֹן שְׁלֵיָן : וְיֵחוֹת בַּרְדָא וְיִקְטִיל מַשְׁרְיַת
20 עַמְמַיָא וְיִצְדוּן וְיִסוּפוּן דָיְרֵיהוֹן : טוּבֵיכוֹן צַדִּיקַיָא עֲבַדְתּוּן לְכוֹן עוֹבָדִין טָבִין דְאַתּוּן דָמָן
לְדְזָרְעִין עַל שַׁקְיָא מְשַׁלְחִין לְאַדְרָכָא בְּתוֹרַיָא וּלְמִכְנַשׁ בִּחְמָרַיָא :

לג

1 וַי דְאָתֵי לְמִבַּז וְיָתָךְ לָא יִבְזוּן וּדְאָתֵי לְמֵינַס וְיָתָךְ לָא יֵינְסוּן כַּד תֵּיתֵי לְמִבַּז יִבְזוּנָךְ וּכַד
2 תִּלְאֵי לְמֵינַס יֵנְסוּנָךְ : יְיָ רַחֵים עֲלָנָא לְמֵימְרָךְ סַבַּרְנָא הֲוֵי תוּקְפָנָא בְּכָל יוֹם אַף פּוּרְקָנָנָא
3 בְּעִדָּן עָקָא : מִקָּל הֲמוֹן אִתְבָּרוּ עַמְמַיָא מִסְּגֵי גְבוּרָן אִתְבַּדָּרוּ מַלְכְוָתָא : וְיִכְנְשׁוּן בֵּית
4 יִשְׂרָאֵל נִכְסֵי עַמְמַיָא סַנְאֵיהוֹן כְּמָא דְכָנְשִׁין יַת זַחְלָא וְאָזְנִין בְּמָאנֵי זֵינָא כְּמָא דְאָזְנִין בּוּרְקְתָא :
5 6 תַּקִּיף יְיָ דְאַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא דַאֲמַר לְמִמְלֵי צִיּוֹן עָבְדֵי דִין דִקְשׁוֹט וְזָכוּ : וִיהֵי
מָא דַאֲמַרְתָּא לְאוֹטָבָא לְדַחֲלָךְ אַיְתֵיתָא וְקַיֵּימְתָּא בְּעִדָּנֵיהּ תְּקוֹף וּפוּרְקָן חוּכְמְתָא וּמַדַע
7 לְדַחֲלַיָא דַיְיָ אוֹצַר טוּבֵיהּ עֲתִיד : הָא כַד אִתְגְּלֵי לְהוֹן יְצַוְחוּן בְּמָרַד אִזְגַדֵי עַמְמַיָא דַאֲזַלוּ
8 לְבַסָּרָא שְׁלָם תָּבוּ לְמֶהֱוֵי בָכַן בִּמְרִיר נְפַשׁ : צְדִיאוּ כִבְשַׁיָא פְּסַקוּ עָדֵי אוֹרְחָא עַל דְאַשְׁנִיאוּ
קְיָמָא אִתְרַחֲקוּ מִקִּרְוֵיהוֹן לָא חֲשִׁיבוּ בְּנֵי אֱנָשָׁא דְבִישְׁתָּא אַתְיָא עֲלֵיהוֹן :

P A R A P H. C H A L D. Verſio Latina.

Super terram populi mei: quæ tribulum & ſpinam profert; ſup omnes quoque domos exultationis civitatis munitæ. 13 Quoniam domus ſanctuarii deſtructa eſt, 14 multitudo civitatum quæ in ea colebant, deſerta eſt: domus fortitudinis noſtræ & refugii noſtri *perveſtigata* eſt, & ſuffoſſa, & deſolata, & vaſtata uſque ad tempus: locus in quo erat lætitia, & gaudiũ regibus, nunc factus eſt in direptionem exercitibus. Omnia hæc ſuſtinemus donec veniat 15 nobis reſpiratio à facie ejus, cujus majeſtas eſt in cœlis excelſis. Et erit deſertum in Carmel, & Carmel civitatibus multis habitabitur. Et morabun- 16 tur in deſerto facientes judicium, & facientes juſtitiam in Carmelo habitabunt. Et erunt operantes juſtitiam in pace, & colentes juſtitiam quieſcent, 17 & habitabunt confidenter uſque in *ſecula*. Et habitabit popul⁹ meus in ha- 18 bitaculis ſuis pacificè, & in terra ſua confidenter, & in civitatibus ſuis opulentis. Et deſcendet grando, & interficiet caſtra populorum; & deſtruentur 19 & conſumentur habitatores eorum. Beati eſtis vos juſti qui feciſtis opera 20 bona: qui ſimiles eſtis ſeminantibus ſuper irrigua, qui immittunt boves ad calcandum, & aſinos ad colligendum.

C A P. XXXIII.

VÆ qui venis ad prædandum, nónne & te deprædabuntur? & qui ve- 1 nis ad diripiendum, nónne & te diripient? cùm venis ad deprædandum, vaſtaberis; & cùm fatigatus deſieris diripere, diripient te. Domine miſere- 2 re noſtri; in verbũ tuũ ſperavimus: eſto fortitudo noſtra in omni die, ſalus quoque noſtra in tempore tribulationis. A voce multitudinis contriti ſunt 3 populi; præ multitudine magnalium diſperſa ſunt regna. Et colligent dom⁹ 4 Iſrael ſubſtantias populorum inimicorum ſuorum, ſicut colligunt bruchum; & armabuntur armis bellicis, ſicut armantur lorica. Fortis eſt Dominus qui 5 habitare fecit majeſtatem ſuam in cœlis excelſis; qui dixit ſe impleturum Sion operantibus judicium verum, & juſtitiam. Et ita fit ut ſicut dixeras te 6 benefacturum timentibus te, adducas & confirmes in tempore ſuo, fortitudinem & ſalutem, ſapientiam, & ſcientiam: timentibus Dñm, theſaurus ejus bonus futurus eſt. Ecce quando revelatus *fuerit* eis, clamabunt *con-* 7 *tumaciter* nuncii populorum; qui ierant ad annunciandam pacem, reverſi ſunt ut plorent in amaritudine animæ. Deſertæ ſunt ſemitæ, ceſſaverunt 8 tranſeuntes viam; eò quòd mutaverunt pactum: longè facti ſunt à civitatibus ſuis; & non cogitant filii hominum quod malum venturum eſt eis.

Verſio S Y R I A C A cum Interpretatione L A T I N A.

13 * ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܥܡܝ ܟܘܒܐ ܘܝܒܪܘܬܐ ܬܣܩ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܒܬܐ ܕܒܣܝܡܘܬܐ. ܘܥܠ ܩܪܝܬܐ
14 ܥܫܝܢܬܐ. * ܡܛܠ ܕܗܝܟܠܐ ܐܬܢܫܝ. ܘܚܝܠܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܐܫܬܒܩ. ܘܒܬܐ ܕܪܓܬܗܘܢ ܢܗܘܘܢ
15 ܡܥܪܬܐ ܥܕܡܐ ܠܥܠܡ. ܘܟܘܒܐ ܘܒܣܝܡܘܬܐ ܠܦܪܐܐ. ܘܪܥܝܐ ܠܥܕܪܐ ܕܥܢܐ. * ܥܕܡܐ
ܕܢܬܬܥܝܪ ܥܠܝܢ ܪܘܚܐ ܡܢ ܪܘܡܐ. ܘܢܗܘܐ ܡܕܒܪܐ ܐܝܟ ܟܪܡܠܐ. ܘܟܪܡܠܐ ܐܝܟ ܥܒܐ
16 17 ܢܬܚܫܒ. * ܘܢܫܪܐ ܕܝܢܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܒܟܪܡܠܐ ܬܬܬܒ. * ܘܢܗܘܐ ܥܒܕܗ
18 ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܫܠܡܐ. ܘܦܘܠܚܢܗ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܫܠܝܐ ܘܣܒܪܐ. ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. * ܘܢܬܒ
19 ܥܡܝ ܒܕܝܪܐ ܕܫܠܡܐ. ܘܒܡܫܟܢܐ ܕܣܒܪܐ. ܘܒܡܫܪܝܐ ܕܬܘܟܠܢܐ. * ܘܒܪܕܐ ܢܚܘܬ ܥܠ
20 ܥܒܐ. ܘܐܝܟ ܦܩܥܬܐ ܬܫܬܘܐ ܡܕܝܢܬܐ. * ܛܘܒܝܟܘܢ ܙܪܘܥܝ ܥܠ ܟܠ ܡܝܐ. ܐܝܟܐ ܕܬܘܪܐ
ܘܚܡܪܐ ܡܗܠܟܝܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܓ *

1 * ܘܝ ܠܒܙܘܙܐ. ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܬܒܙܘܢ. ܘܢܟܘܠܐ ܠܐ ܢܟܠ ܠܟܘܢ. ܡܐ ܕܨܒܝܬܘܢ ܠܡܒܙ ܬܬܒܙܘܢ.
2 ܘܡܐ ܕܨܒܝܬܘܢ ܠܡܢܟܠ ܢܬܢܟܠ ܠܟܘܢ. * ܡܪܝܐ ܚܘܣ ܥܠܝܢ. ܡܛܠ ܕܒܟ ܬܘܟܠܢܢ.
3 ܗܘܝ ܠܢ ܡܥܕܪܢܐ ܒܨܦܪܐ. ܘܦܪܘܩܝܢ ܒܥܕܢܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. * ܡܢ ܩܠܐ ܕܕܚܠܬܟ ܙܥܘ
4 ܥܡܡܐ. ܘܡܢ ܪܡܘܬܟ ܐܬܒܕܪܘ ܥܡܡܐ. * ܘܗܫܐ ܡܬܟܢܫ ܒܙܬܟܘܢ. ܐܝܟ ܟܢܫܐ ܕܙܚܠܐ. ܘܐܝܟ
5 ܟܢܫܐ ܕܩܡܨܐ ܡܬܟܢܫܝܢ. * ܐܬܬܪܝܡ ܡܪܝܐ ܕܥܡܪ ܒܡܪܘܡܐ. ܘܡܠܝܗ ܠܨܗܝܘܢ ܕܝܢܐ
6 ܘܙܕܝܩܘܬܐ. * ܘܢܗܘܐ ܙܒܢܟ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܦܘܪܩܢܟ ܒܟܣܝܐ. ܚܟܡܬܐ ܘܝܕܥܬܐ
7 ܕܚܠܬܐ ܕܡܪܝܐ. ܗܘ ܣܝܡܬܗ. * ܐܢ ܢܬܚܙܐ ܠܗܘܢ. ܢܠܠܘܢ ܡܪܝܪܐܝܬ. ܘܡܠܐܟܐ ܕܫܠܡܐ ܢܒܟܘܢ
8 ܡܪܝܪܐܝܬ. * ܐܬܚܪܒܘ ܫܒܝܠܐ. ܘܒܛܠܘ ܥܒܪܝ ܐܘܪܚܐ. ܘܒܛܠ ܩܝܡܐ. ܘܐܣܠܝܘ ܩܘܪܝܐ.
ܘܐܢܫܐ ܠܐ ܐܬܚܫܒܘ.

Super terram populi mei ſpinæ vepréſque 13 naſcentur, & in omnibus ædibus voluptariis, quin & in urbe munita. Nam templum ob- 14 livioni tradetur, civitatis robur deſtituetur, & domus pulcherrimæ vertentur in ſpeluncas, in æternum uſque, in ſpinas & amœnitatem pro onagris, & paſcua pro gregibus pecudum. Donec excitetur ſuper nos ſpiri- 15 tus ab alto, fiat deſertum ut Charmelus, & Charmelus ceu ſylva reputetur: Habitet 16 judicium in deſerto, & juſtitia in Charmelo reddatur. Tunc effectus juſtitiæ erit pax, & 17 opus æquitatis tranquillitas & ſpes in ſeculum ſeculorum: Et reſidebit populus meus 18 in habitatione pacis, in tabernaculo ſpei, & in domicilio fiduciæ. Grando ſuper ſylvam 19 decidet, & in modum planitiei æquabitur urbs. O vos beatos, qui ſeritis ad omnes 20 aquas, ubi graditur bos & aſinus,

CAP. XXXIII.

VÆ diripienti: vos ne diripiatis, & deceptor nequaquam decipiet vos, cùm volueritis diripere, diripiemini; & cùm volueritis decipere, decipiemini. Domine miſerere 2 noſtri, quoniam in te eſt fiducia noſtra: eſto adjutor noſter in matutino, & ſalva nos in tempore anguſtiæ. Ab horrenda voce tua 3 titubârunt gentes, & ab eminentia tua diſſipati ſunt populi. Jam colligetur præda ve- 4 ſtra veluti congeries bruchi, & veluti congeries locuſtæ coacervatæ. Exaltavit ſe Do- 5 minus qui habitat in excelſis, & implevit Sionem judicio & juſtitiâ. Et erit tempus tuum 6 fides, & ſalus tua in occulto: ſapientia & ſcientia eſt timor Domini; is eſt theſaurus ejus. Si conſpiciendum ſe præbeat illis, atrociter 7 ululabunt; & nuntii pacis flebunt amaré. Deſolatæ ſunt viæ, deſierunt viatores, ceſſa- 8 vit fœdus, oppida ſpernuntur, & homines nihili æſtimantur.

Verſio A R A B I C A cum Interpretatione L A T I N A.

13 14 * أرض شعبي صارت شوكا * ويصعد العشب وينزع الفرح من كل بيت المدينة الغنية * بيوت
متروكة يتركون غنا المدينة والبيوت المشتهاة * ويصير قراهم مغاير إلى الأبد * فرح الحمير
15 الوحشية * ومراعي الرعاة * إلى أن يأتي عليكم روح من العلو * وتصير البرية كرملا والكرمل
16 17 يعد غابا * ويستريح الحكم في البرية * والعدل يسكن في الكرمل * وتكون أعمال العدل
18 سلامة * ويضبط العدل راحة * ويكونون مطمئنين إلى الدهر * ويسكن شعبي في مدينة
19 السلامة * ويسكن مطمئنا * ويستريحون بغناء * والبرد إذ نزل * لا يمر بكم * وتصير السكان في
20 الغياض مطمئنين * مثل الذين في البقعة * مغبوطون الذين يزرعون على كل ماء * ليس ثور
ولا حمار يطأ *

* الفصل الثالث والثلثون *

1 * ويل للذين يسوقونكم * وليس أحد يجعلكم أشقياء * والمخالف لا يخالفكم * تهلك
2 العصاة ويسلمون * ومثل سوس على ثوب كذا ينهزمون * يا رب ارحمنا لأنا عليك توكلنا *
3 صار زروع العصاة للهلكة * وخلاصنا في زمن الشدة * لأجل صوت خوفك ذهلت
4 الشعوب * ومن خوفك تفرقت الأمم * والآن يجمع غنائمكم من صغير وكبير * كما يجمع
5 واحد جرادا هكذا يجمعون لكم * قدوس الله الساكن في الأعالي * امتلأت صهيون حكما
6 وعدلا * يسلمون بالناموس * خلاصنا في كنوز * تقاة حكمة وفطنة وحسن عبادة عند
الرب * هؤلاء هم كنوز العدل *

* الإصحاح السادس عشر *

* النبوة في ملك الموصل * وظفر ملك بابل به * وأخذ مملكته له *

7 * ها بخوفكم هم يخافون * الذين كنتم تخافون منكم * لأن رسلا يرسلون يسألون سلامة *
8 يبكون عراة طالبين سلامة * لأن طرق عون يخربون * انكف خوف الأمم * ورفع
العهد مع هؤلاء * ليس يحسبونهم أناسا *

Terra populi mei redigetur in ſpinas, & herba exorta gaudium amovebit ab omnibus ædibus urbis opulentæ: 13 14 *Domus derelictæ manebunt, divitias urbis & ædes optabiles derelinquent, & eorum oppida redigentur in ſpeluncas æternas, in gaudium aſinorum ſylveſtrium, & paſcua paſtorum;* 15 *Quoadusque veniat ſuper vos ſpiritus ab excelſo, convertatur ſolitudo in Charmelum, & Charmelus reputetur ſaltus;* 16 *Quieſcat judicium in ſolitudine, & juſtitia habitet in Charmelo.* 17 *Tunc opera juſtitiæ erit pax, & æquitas tranquillitatem conſervabit, eruntque ſecuri in perpetuum.* 18 *Commorabitur populus meus in urbe pacis, habitabit ſecurus, & inter divitias requieſcent.* 19 *Grando cùm deciderit, non attinget vos: & degentes in ſylvis, tuti erunt ut ii qui verſantur in planitie.* 20 *Fœlices qui conſeverint ſecus omnem aquam, ubi nec bos nec aſinus conculcat.*

CAP. XXXIII.

VÆ illis qui vexant vos: at nemo reddet vos miſeros: nam refractarius non refragabitur vobis, peribunt rebelles atque prodentur; & non ſecus ac tineæ ſuper indumentum, ita profligabuntur. 1 *O Domine, miſerere noſtri, quoniam tibi confidimus: arva rebellium in exitium abiêre: ſalus autem noſtra facta eſt in tempore calamitoſo.* 2 *A voce tua formidabili obſtupuerunt populi, & tuo metu diſſipatæ ſunt gentes:* 3 *Et mox colligentur ſpolia veſtra à parvo & magno: quemadmodum colligit aliquis locuſtas, ita colligentur vobis.* 4 *Sanctus eſt Deus habitans in excelſis: impleta eſt Sion judicio & juſtitiâ.* 5 *Salvabuntur per legem: ſalus noſtra in theſauris eſt: reverentia eſt ſapientia & prudentia, & ſana religio apud Dominum: hi ſunt theſauri juſtitiæ.* 6

Textus decimus ſextus.

Prophetia de rege Aſſyriæ, quomodo vicerit eum rex Babelis, ejuſque regnum ſibi uſurpaverit.

Ecce metu veſtri ipſi pavebunt; ii quos metuebatis, formidabunt vos: nam legatos mittent ad petendam pacem, flebunt amaré flagitantes pacem. 7 *Viæ namque ſubſidii perrumpentur, ceſſabit terror gentium, fœdus cum iis frangetur, ne homines quidem cenſebunt eos.* 8

ישעיה : לג

fuit : est excisus ,Lebanon est affectus pudore ,terra est infirmata ,Luxit
אָבַל אֻמְלְלָה אָרֶץ הֶחְפִּיר לְבָנוֹן קָמַל הָיָה 9
,surgam Nunc .Charmel & ,Basan est excussa & ,desertum sicut Saron
הַשָּׁרוֹן כָּעֲרָבָה וְנֹעֵר בָּשָׁן וְכַרְמֶל׃ עַתָּה אָקוּם 10
,stramen Concipietis .me elevabo nunc,me exaltabo nunc :Dominus dicet
יֹאמַר יְהוָה עַתָּה אֵרוֹמָם עַתָּה אֶנָּשֵׂא׃ תַּהֲרוּ חֲשַׁשׁ 11
populi erunt Et .vos comedet ignis vester Spiritus .stipulam parietis
תֵּלְדוּ קַשׁ רוּחֲכֶם אֵשׁ תֹּאכַלְכֶם׃ וְהָיוּ עַמִּים 12
Audite .comburentur igni in ,excisæ spinæ ,calcis incendia
מִשְׂרְפוֹת שִׂיד קוֹצִים כְּסוּחִים בָּאֵשׁ יִצַּתּוּ׃ שִׁמְעוּ 13
.meā fortitudinem *propinqui* cognoscite & ,fecerim quæ longinqui
רְחוֹקִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וּדְעוּ קְרוֹבִים גְּבֻרָתִי׃
habitabit Quis *hypocritas* tremor *tenuit* ,peccatores Sijon in Formidaverūt
פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים אָחֲזָה רְעָדָה חֲנֵפִים מִי יָגוּר 14
Perambulans ? seculi incendia nobis habitabit Quis *?comedentem ignem* nobis
לָנוּ אֵשׁ אוֹכֵלָה מִי־יָגוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם׃ הֹלֵךְ 15
excutiens ,oppressionum *aviditatē in reprobans* : æquitates *loquens &* ,*justitias*
צְדָקוֹת וְדֹבֵר מֵישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצַע מַעֲשַׁקּוֹת נֹעֵר
claudens & ,sanguines audiendo ab suā aurē *obturans :munere in sulciēdo à* ,suas *volas*
כַּפָּיו מִתְּמֹךְ בַּשֹּׁחַד אֹטֵם אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ דָּמִים וְעֹצֵם
munimenta ,habitabit *excelsa* Ipse .malum *in videndo à* suos oculos
עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע׃ הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן מְצָדוֹת 16
Regem *fideles* ejus aquæ,est datus ejus panis :ejus sublimitas saxorum
סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ לַחְמוֹ נִתָּן מֵימָיו נֶאֱמָנִים׃ מֶלֶךְ 17
dilatationum terram videbunt : tui oculi videbunt *sua pulchritudine* in
בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה אֶרֶץ מַרְחַקִּים׃
ubi ? ponderator ubi ? scriba Ubi .*terrorem* meditabitur tuū Cor
לִבְּךָ יֶהְגֶּה אֵימָה אַיֵּה סֹפֵר אַיֵּה שֹׁקֵל אַיֵּה 18
populum ,videbis non *roboratum* Populum ? turres numerans
סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים׃ אֶת־עַם נוֹעָז לֹא תִרְאֶה עַם 19
Vide .intelligentia absque lingua *blæsum : audiendo ab labio profundos*
עִמְקֵי שָׂפָה מִשְּׁמוֹעַ נִלְעַג לָשׁוֹן אֵין בִּינָה׃ חֲזֵה 20
Jerusalaim videbunt tui Oculi .nostræ solennitatis civitatem Sijon
צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ עֵינֶיךָ תִרְאֶינָה יְרוּשָׁלִַם
ejus *paxilli* proficiscentur nec ,*deponetur* non tentoriū,quietam habitationē
נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל־יִצְעָן בַּל־יִסַּע יְתֵדֹתָיו
ibi *si* Quia חצי .rumpentur non ejus funes omnes & ,*æternum* in
לָנֶצַח וְכָל־חֲבָלָיו בַּל־יִנָּתֵקוּ׃ הספר כִּי אִם־שָׁם 21
:*navibus* latorum rivorum ,fluviorum locus ,nobis Dominus *magnificus*
אַדִּיר יְהוָה לָנוּ מְקוֹם־נְהָרִים יְאֹרִים רַחֲבֵי יָדָיִם
.eum transibit non magna navis & ,remigii navis eum per *ibit* non
בַּל־תֵּלֶךְ בּוֹ אֳנִי־שַׁיִט וְצִי אַדִּיר לֹא יַעַבְרֶנּוּ׃
Dominus ,noster legifer Dominus ,noster judex Dominus Nam
כִּי יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה 22
rectè *roborabunt* non ,tui funes sunt Extensi .nos servabit ipse ,noster rex
מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃ נִטְּשׁוּ חֲבָלָיִךְ בַּל־יְחַזְּקוּ כֵן 23
multi spolii præda est divisa tunc : *vexillum* extenderunt non ,suā malū
תָּרְנָם בַּל־פָּרְשׂוּ נֵס אָז חֻלַּק עַד־שָׁלָל מַרְבֶּה
: ægrotavi ,habitator dicet non Et .prædam diripuerunt Claudi
פִּסְחִים בָּזְזוּ בַז׃ וּבַל־יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי 24
.iniquitate *remissus* ea in *habitans* populus
הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ נְשֻׂא עָוֹן׃

Versio VUL. LAT.

9 Luxit,et elanguit terra:confus' est Libanus,& obsorduit,& factus est Saron sicut desertū:& concussa est Basan,& Carmel'.
10 Nunc cōsurgā,dicit Dn̄s:nunc exaltabor, nunc sublevabor.
11 Concipietis ardorem, parietis stipulā : spirit' vester ut ignis
12 vorabit vos. Et erunt populi quasi de incendio cinis, spinæ congregatæ igni comburentur.
13 Audite qui longè estis,quæ fecerim,et cognoscite vicini for-
14 titudinē meā.Conterriti sūt in Sion peccatores, possedit tremor hypocritas : quis poterit habitare de vobis cum igne devorāte?quis habitabit ex vobis
15 cum ardorib' sempiternis?Qui ambulat in justitiis,& loquitur veritatē,qui projicit avaritiam ex calumnia, & excutit manus suas ab omni munere,qui obturat aures suas ne audiat sanguinē,& claudit oculos suos ne vi-
16 deat malū.Iste in excelsis habitabit,munimenta saxorū sublimitas ej' : panis ei dat' est,aquæ
17 ej' fideles sunt. Regē in decore suo videbunt oculi ej', cernent
18 terrā de longè. Cor tuū meditabitur timorē : ubi est literatus?ubi legis verba ponderans?
19 ubi doctor parvulorū? Populū impudentē non videbis,populū alti sermonis:ita ut non possis intelligere disertitudinē linguæ ej',in quo nulla est sapien-
20 tia. Respice Sion civitatem solennitatis nostræ:oculi tui videbunt Jerusalē, habitationem opulentā, tabernaculum ꝙ nequaquā transferri poterit : nec auferentur clavi ej' in sempiternum,& omnes funiculi ejus
21 non rumpentur: Quia solummodò ibi magnific' est Dn̄s noster: loc' fluviorū rivi latissimi & patentes:non transibit ꝑ eū navis remigū, neq; trieris ma-
22 gna transgredietur eum.Dn̄s enim judex noster, Dn̄s legifer noster,Dn̄s rex noster:ipse sal-
23 vabit nos. Laxati sunt funiculi tui,& non prævalebunt:sic erit mal' tuus ut dilatare signū non queas. Tunc dividentur spolia prædarū multarū : claudi diri-
24 pient rapinā. Nec dicet vicin', Elangui:popul' qui habitat in ea, auferetur ab eo iniquitas.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 Ἐπένθησεν ἡ γῆ, ᾐσχύνθη ὁ Λίβανος, ἕλη ἐγένετο ὁ Σάρων· φανερὰ ἔσται ἡ Γαλιλαία, καὶ ὁ
10 (λ)Χέρμελ. Νῦν ἀναστήσομαι, λέγει κύριος,
11 νῦν δοξασθήσομαι, νῦν ὑψωθήσομαι. Νῦν ὄψεσθε, νῦν (μ) αἰσθηθήσεσθε, ματαία ἔσται ἡ ἰσχὺς τοῦ πνεύματος ὑμῶν· πῦρ (ν) κατέδεται
12 ὑμᾶς. Καὶ ἔσονται ἔθνη κατακεκαυμένα, ὡς ἄκανθα ἐν ἀγρῷ ἐρριμμένη καὶ κατακεκαυμένη.
13 Ἀκούσονται οἱ πόρρωθεν ἃ ἐποίησα, γνώσονται
14 οἱ ἐγγίζοντες τὴν ἰσχύν μου. Ἀπέστησαν οἱ ἐν Σιὼν ἄνομοι, λήψεται τρόμος τοὺς ἀσεβεῖς. τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν, ὅτι πῦρ καίεται; τίς ἀναγγε-
15 λεῖ ὑμῖν τὸν τόπον τὸν αἰώνιον; Πορευόμενος ἐν δικαιοσύνῃ, λαλῶν εὐθεῖαν ὁδόν, μισῶν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰς χεῖρας ἀποσειόμενος ἀπὸ δώρων, βαρύνων τὰ ὦτα, ἵνα μὴ ἀκούσῃ κρίσιν αἵματος, καμμύων τοὺς ὀφθαλ-
16 μούς, ἵνα μὴ ἴδῃ ἀδικίαν, Οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας (ξ) ἰσχυρᾶς· ἄρτος
17 αὐτῷ δοθήσεται, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῦ πιστόν. Βασιλέα μετὰ δόξης ὄψεσθε, (ο) οἱ ὀφθαλμοὶ ὑ-
18 μῶν ὄψονται γῆν πόρρωθεν, Ἡ ψυχὴ ὑμῶν μελετήσει (π)φόβον· ποῦ εἰσιν οἱ γραμματικοί; ποῦ εἰσιν οἱ συμβουλεύοντες; ποῦ ἐστιν ὁ ἀριθ-
19 μῶν τοὺς (ρ)τρεφομένους Μικρὸν καὶ μέγαν λαόν; ᾧ οὐ (σ)συνεβουλεύσατο, οὐδὲ ᾔδει βαθύφωνον, ὥστε μὴ ἀκοῦσαι λαὸς πεφαυλισμένος, καὶ
20 οὐκ ἔστι τῷ ἀκούοντι σύνεσις. Ἰδοὺ Σιὼν ἡ πόλις, τὸ σωτήριον ἡμῶν, οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται Ἱερουσαλήμ, πόλις πλουσία, σκηναὶ αἳ οὐ μὴ σεισθῶσιν, (τ) οὐδὲ μὴ κινηθῶσιν οἱ πάσσαλοι τῆς σκηνῆς αὐτῆς εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, οὐδὲ τὰ σχοινία αὐτῆς οὐ μὴ διαρραγῶσιν,
21 Ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου μέγα (υ) ὑμῖν. τόπος ὑμῖν ἔσται, ποταμοὶ καὶ (') διώρυχες πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι· οὐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδόν, οὐδὲ πο-
22 ρεύσεται πλοῖον ἐλαῦνον. Ὁ γὰρ θεός μου μέγας ἐστίν· οὐ παρελεύσεταί με κύριος (φ) κριτὴς ἡμῶν, κύριος ἄρχων ἡμῶν, κύριος βασιλεὺς
23 ἡμῶν, κύριος οὗτος ἡμᾶς σώσει. Ἐρράγησαν τὰ σχοινία σου, ὅτι οὐκ (χ)ἐνίσχυσαν· ὁ ἱστός σου ἔκλινεν, οὐ χαλάσει τὰ ἱστία, οὐκ ἀρεῖ σημεῖον, ἕως οὗ παραδοθῇ εἰς προνομήν. τοίνυν πολλοὶ χω-
24 λοὶ προνομὴν (ψ)ποιήσουσι, Καὶ οὐ μὴ (ω) εἴπωσι, Κοπιῶ, ὁ λαὸς (α)ἐνοικῶν ἐν αὐτοῖς· ἀφέθη γὰρ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία.

Luxit terra,confusus est Libanus, 9
paludes factus est Saron, Manifesta erit Galilæa,& Chermel.Nunc 10
exurgā,dicit Dominus, nunc glorificabor,nunc exaltabor,Nunc videbitis, 11
nunc (c) sentietis: Vana erit fortitudo spiritus vestri : ignis devorabit vos:Et erunt gen- 12
tes combustæ, sicut spina in agro projecta,& combusta. Audient, 13
qui longè sunt,quæ feci : Scient, qui appropinquant, fortitudinem meam. Recesserunt, qui erant in 14
Sion iniqui : apprehendet tremor impios. Quis annunciabit vobis, quia ignis ardet ? Quis annunciabit vobis locum æternum ? Qui 15
ambulat in justitia, qui loquitur rectam viam,odit impietatem, & iniquitatem, & manus excutit à muneribus, qui obturat aures, ut non audiat judicium sanguinis, claudit oculos, ne videat iniquitatem : (d) Iste habitabit in ex- 16
celsa spelunca petræ fortissimæ. Panis ei dabitur, & aqua ejus fidelis. Regem cum gloria videbi- 17
tis: oculi vestri videbunt terram de longè : Anima vestra medita- 18
bitur timorē.ubi sunt grammatici? ubi sunt consiliatores? ubi est, qui numerat eos, qui (e) nutriun-
tur? Parvum & magnum popu- 19
lum,qui non dedit consilium,neq; sciebat profundam vocem habentem;ita ut non audiret popul' contemptus: & non est audienti intel-
ligentia. Ecce Sion civitas, salu- 20
tare nostrum, oculi tui videbunt Hierusalem : civitas dives,tabernacula,quæ non commovebuntur, neq; movebuntur paxilli tabernaculi ejus in sempiternū tempus, & funiculi ejus non disrumpen-
tur : Quia nomen Domini magnū 21
vobis. Locus vobis erit, flumina, & rivi lati,& spatiosi. Non ibis hanc viam: neq; ibit navis (f)im-
pellens remigio. Deus enim meus 22
magnus est. Non transibit me Dominus judex noster,Dominus princeps noster, Dominus rex noster : Dominus ipse salvabit nos.Disru- 23
pti sunt funiculi tui;quia nō prævaluerunt. Malus tuus inclinatus est: non demittet vela, non elevabit signum; donec tradatur in direptionem. Multi igitur claudi
prædam facient,Et non dicent,Laborabo,populus qui habitat in eis:dimitte- 24
tur enim eis delictum.

MS.A. (λ) Κάρμηλος. (μ) αἰσχυνθήσεσθε,(ν) ὑμᾶς κατέδεται. (ξ) ὀχυρᾶς. (ο)καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ (π) φόβον κυρίου. (ρ) συστρεφομένους (σ)συνεβούλευσαν,(τ)οὐδ' οὐ μὴ (υ) ἐστίν. τόπος (') διώρυγες (φ) πατήρ, κύριος κριτὴς ἡμῶν, (χ) ἐνίσχυσεν (ψ)ποιήσωσιν, (ω) εἴπῃ,(α)ὁ ἐνοικῶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אִתְאַבְּלַת חֲרוּבַת אַרְעָא יְבִישׁ לִבְנָן נְתַר הֲוָה שָׁרוֹנָא כְּמֵישְׁרָא צְדֵי מַתְנָן וְכַרְמְלָא׃ 9
כְּעַן אֶתְגְּלֵי אֲמַר יְיָ כְּעַן אֶתְרוֹמַם כְּעַן אֶתְנַטַּל׃ אִתְעַשְׁתּוּן לְכוֹן עַמְמַיָּא עֶשְׁתּוֹנִין דִּרְשַׁע 10 11
עֲבַדְתּוּן לְכוֹן עוֹבָדִין בִּישִׁין בְּדִיל עוֹבָדֵיכוֹן בִּישַׁיָּא מֵימְרִי כְּעַלְעוֹלָא לְקַשָּׁא יְשֵׁיצֵי יָתְכוֹן׃
וִיהוֹן עַמְמַיָּא יְקִידַת נוּר כּוּבִין מְפַסְּקִין בְּנוּרָא יִתּוֹקְדוּן׃ שְׁמַעוּ צַדִּיקַיָּא דְּנַטַּרוּ אוֹרָיְתָא 12 13
מִלְּקַדְמִין מָא דַּעֲבָדִית וּדְעוּ חַיָּבַיָּא דְּתָבוּ לְאוֹרָיְתִי קָרִיב גְּבוּרְתִּי׃ אִתְּבָרוּ בְּצִיּוֹן חַיָּבִין 14
דְּחַלָא אַחֲדַתִּנּוּן לְרַשִׁיעַיָּא דַּהֲווֹ מְנַגְּבִין אוֹרְחַתְהוֹן אָמְרִין מַן יְדוּר לָנָא בְּצִיּוֹן דִּבַהּ זִיהוֹר
שְׁכִנְתֵּיהּ כְּאֶשָּׁא אָכְלָא מַן יִתּוֹתַב לָנָא בִּירוּשְׁלֵם עֲתִידִין רַשִׁיעַיָּא לְאִתְדָּנָא לְאִתְמְסָרָא
לְגֵיהִנָּם יְקִידוּת עָלַם׃ אֲמַר נְבִיָּא יָתְבוּן בַּהּ צַדִּיקַיָּא כָּל דִּמְהַלֵּךְ בְּזָכוּ וּמְמַלֵּל קֻשְׁטָ 15
מִתְרַחֵיק מִמָּמוֹן דִּשְׁקַר מַרְחֵיק נַפְשֵׁיהּ מִן אֲנוּסִין מְנַע יְדוֹהִי מִלְּקַבָּלָא שׁוֹחֲדָא מְטַמְטֵם
אוּדְנֵיהּ מִלְּמִשְׁמַע בְּאָשְׁדֵי דַּם זַכַּי וְכָלֵי עֵינוֹהִי מִלְּמֶחֱזֵי בְּעָבְדֵי בִּישׁ׃ הוּא בַּאֲתַר רָם 16
וּמְנַטַּל יְהֵי בֵּית מֵישְׁרוֹהִי בֵּית מַקְדְּשָׁא תִּסְבַּע נַפְשֵׁיהּ מְזוֹנֵיהּ מְסַפַּק מוֹהִי קַיָּמִין
כְּמַבּוּעַ דְּמַיִן דְּלָא פָּסְקִין מוֹהִי׃ יַת יְקַר שְׁכִינַת מֶלֶךְ עָלְמַיָּא בְּתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ יֶחֶזְיָן 17
עֵינָךְ תִּסְתַּכַּל וְתֶחֱזֵי בְּנָחֲתֵי אֲרַע גֵּיהִנָּם׃ לִבָּךְ יְחַשֵּׁב רַבְרְבָן אֵיכָא סָפְרַיָּא אֵיכָא רַבְרְבַיָּא 18
אֵיכָא חָשְׁבַיָּא יֵיתוֹן אִם יִכְּלוּן לְחֻשְׁבָּא מִנְיַן קְטִילֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיַת גִּבָּרַיָּא׃ יַת מַרְוַת עַם 19
תַּקִּיף לָא תִכּוּל לְמֶחֱזֵי עַמָּא דַּהֲוָה עֲמִיק מַמַּלְּלְהוֹן מִלְּמִשְׁמַע מְלַעֲגִין בְּלִשָּׁנְהוֹן מִדְּלֵית
בְּהוֹן סוּכְלְתָנוּ׃ תֶּחֱזֵי בְּמַפַּלְתְּהוֹן צִיּוֹן קִרְיַת זִמְנָנָא עֵינָךְ יֶחֶזְיָן בְּנֶחָמַת יְרוּשְׁלֵם 20
בְּאַצְלָחוּתָא בִּשְׁלֵוְתָא כְּמַשְׁכְּנָא דְּלָא מִתְפָּרַק וְלָא מִשְׁתַּלְּפִין סִכּוֹהִי לְעָלַם וְכָל אַטּוּנוֹהִי
לָא יִתְפַּסְקוּן׃ אֲרֵי אֱלָהֵן מִתַּמָּן תִּתְגְּלֵי גְּבוּרְתָּא דַּייָ לְאוֹטָבָא לָנָא מֵאֲתַר נָפְקִין נַהֲרִין 21
שָׁטְפִין פְּתִיּוּת יְדַיִן דְּלָא תֵיזִיל בֵּיהּ סְפִינַת צַיָּדִין וּבוּרְנֵי רַבְּתָא לָא תְעִבְּרִנֵּיהּ׃ אֲרֵי יְיָ 22
דַּיָּנָנָא דְּאַפְּקָנָא בִּגְבוּרְתֵּיהּ מִמִּצְרַיִם יְיָ מַלְּפָנָא דִּיהַב לָנָא אוּלְפַן אוֹרָיְתֵיהּ מִסִּינַי יְיָ מַלְכָּנָא
הוּא יִפְרְקִנָּנָא וְיַעֲבֵיד לָנָא פּוּרְעָנוּת דִּין מִן מַשְׁרְיַת גּוֹג׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְבָּרוּן עַמְמַיָּא 23
מִתּוּקְפְּהוֹן וִיהוֹן דָּמַן לִסְפִינָא דְּאִתְפְּסִיקוּ חַבְלָהָא וְלֵית לַהּ תְּקוֹף עַל תְּרִנְהוֹן דְּאִתְפְּסִיק
וְלָא אֶפְשַׁר לְמִפְרַס עֲלוֹהִי קִלְעָא בְּכֵן יִפְלְגוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל נִכְסֵי עַמְמַיָּא סַגִּיאוּת עֲדִי וּבִיז
וְאַפִּילוּ יִשְׁתַּאֲרוּן בְּהוֹן עַוִּירִין וְחַגִּירִין אַף אִנּוּן יִפְלְגוּן סַגִּיאוּת עֲדִי וּבִיז׃ וְלָא יֵימְרוּן מִכְּעַן 24
לְעַמָּא דְּשָׁרַן סְחוֹר סְחוֹר אֲתִיב לִשְׁכִנְתָּא מִלְּוָתְכוֹן אֲתָת עֲלָנָא מְחַת מַרַע עַמָּא בֵּית
יִשְׂרָאֵל יִתְכַּנְשׁוּן וִיתוּבוּן לְאַרְעֲהוֹן שְׁבִיק לְחוֹבֵיהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Luxit & deserta est terra : exiccatus est Libanus et evulsus est: fuit Saron 9
sicut vallis; vastus est Bassan & Carmelus. Nunc revelabor, Dicit Dn̄s,nunc 10
exaltabor,nunc elevabor. Cogitâstis vobis populi cogitationes impietatis: 11
fecistis vobis opera mala ; propter malefacta vestra Verbū meū disperdet
vos, sicut turbo stipulā.Et erunt populi incendiū ignis ; [*ut*] spinæ excisæ, 12
igne comburētur.Audite justi qui servâstis legē ab antiquo, quid fecerim;& 13
scitote *peccatores* qui redistis ad legē meā : propè enim est potentia mea.
Contriti sunt in Sion peccatores,timor apprehendit impios qui suffurantur 14
vias suas.Dicunt,Quis habitabit ex nobis in Sion;ubi est splendor majestatis
ej' sicut ignis consumens ? quis habitabit ex nobis in Jerusalem;ubi impii
judicandi sunt,tradendi in gehennā incendio sempiterno ? Dixit pro- 15
pheta,Habitabunt in ea justi; omnis qui ambulat in justitia,& loquitur recta,
& separat se à mammon iniquitatis ; elongat animam suam à rapinis,
prohibet manū suā ab acceptione muneris;& obturat aurē suā , ne audiat
effundentes sanguinē innocentē,& claudit oculos suos ne videat operantes
iniquitatē. Ipse in loco excelso & elevato habebit domū habitationis suæ; 16
in domo sanctuarii saturabitur anima ej'; cib' ej' erit sufficiens ; aquæ ejus
erunt permanentes,sicut fons aquarū, cuj' aquæ non deficiunt.Gloriā ma- 17
jestatis regis seculorū in decore suo videbunt oculi tui ; aspicies & videbis
descendentes in terrā gehennæ. Cor tuū cogitabit magnalia: ubi sunt scri- 18
bæ ? ubi proceres ? ubi sunt supputatores ? veniant, si modò possint,numeratum
numerū capitū occisorū exercit' fortium. Subjectionē populi robu- 19
sti non poteris videre; populi qui est tam profundæ loquelæ, ut non audias;
balbutientis lingua sua, quia non est in eis intellect'. Videbis ruinam eo- 20
rum tu Sion, civitas solemnitatis nostræ; oculi tui videbunt consolationē
Jerusalem,in prosperitate, & opulentia, sicut tabernaculū cuj' non dimoventur
nec evelluntur paxilli unquā; nec omnes funiculi ej' rumpuntur.
Sed inde revelabitur potentia Dn̄i, ut benè faciat nobis de loco ex quo 21
egrediuntur flumina inundantia lati spatii, ꝑ quem non transibit navis piscatorū,
nec trieris magna transfretabit eum.Quoniā Domin' judex noster, 22
qui eduxit nos in potentia sua de Ægypto; Domin' doctor noster, qui dedit
nobis doctrinā legis ex Synai; Dominus rex noster,ipse salvabit nos, &
faciet nobis vindictā judicii de castris Gog. In tempore illo, conterentur 23
populi à fortitudine sua, & erunt similes navi cuj' funiculi rupti sunt, &
non habet fortitudinē in malo suo,qui ita excis' est ut non possint super eum
extendi vela. Tunc dividet dom' Israel substantias populorū, & multitudinē
prædæ & spolii;& quamvis *relicti* sint in eis cæci & claudi,ipsi quoq;
partientur multitudinē spolii & prædæ.Nec deinceps dicēt populo qui mo- 24
ratur in circuitu,*Avertit majestatē suā* à vobis,venit super nos plaga infirmitatis :
populus enim domus Israel congregabitur & revertetur in terram
suam, remissis eis delictis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܠܠܬ ܘܝܬܒܬ ܒܐܒܠܐ ܐܪܥܐ. ܘܒܗܬ ܠܒܢܢ ܘܐܬܚܦܝ. ܘܗܘܐ ܫܪܘܢ ܐܝܟ ܦܩܥܬܐ. 9
ܚܪܒܬ ܡܬܢܢ ܘܟܪܡܠܐ. * ܗܫܐ ܐܩܘܡ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܫܐ ܐܬܪܘܡ. ܘܗܫܐ ܐܬܥܠܐ. 10
* ܘܬܒܛܢܘܢ ܚܫܝܫܐ ܘܬܐܠܕܘܢ ܩܫܐ ܕܐܫܝܐ ܒܪܘܚܟܘܢ ܢܘܪܐ ܬܐܟܘܠܟܘܢ. * ܘܢܗܘܘܢ ܥܡܡܐ 11 12
ܐܝܟ ܓܝܪܐ. ܘܐܝܟ ܟܘܒܐ ܕܡܟܢܫܝܢ ܒܢܘܪܐ ܢܐܩܕܘܢ. * ܫܡܥܘ ܪܚܝܩܐ ܡܕܡ 13
ܕܥܒܕܬ. ܘܕܥܘ ܩܪܝܒܐ ܚܝܠܝ. * ܐܙܕܘܥܘ ܒܨܗܝܘܢ ܚܛܝܐ. ܘܐܚܕܬ ܪܬܝܬܐ ܠܥܘܠܐ. 14
ܡܢܘ ܢܥܡܪ ܡܢܢ ܥܡ ܢܘܪܐ ܐܟܘܠܬܐ. ܘܡܢܘ ܢܥܡܪ ܡܢܢ ܥܡ ܝܩܕܢܐ ܕܥܠܡܐ.
* ܕܡܗܠܟ ܒܙܕܝܩܘܬܐ ܘܡܡܠܠ ܬܪܝܨܬܐ: ܘܣܢܐ ܢܟܠܐ ܘܥܘܠܐ: ܘܢܦܨ ܐܝܕܗ ܕܠܐ 15
ܢܣܒ ܫܘܚܕܐ: ܘܣܟܪ ܐܕܢܘܗܝ ܕܠܐ ܢܫܡܥ: ܘܡܥܡܨ ܥܝܢܘܗܝ ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܒܝܫܬܐ.
* ܗܢܐ ܒܡܪܘܡܐ ܢܥܡܪ. ܘܒܥܫܝܢܐ ܕܫܘܥܐ ܡܥܡܪܗ. ܠܚܡܗ ܝܗܝܒ ܘܡܘܗܝ 16
ܡܗܝܡܢܝܢ. * ܠܡܠܟܐ ܒܫܘܦܪܗ ܢܚܙܝܢ ܥܝܢܝܟ. ܒܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ. ܘܠܒܟ ܢܪܢܐ 17
ܕܚܠܬܐ. * ܐܝܟܘ ܣܦܪܐ. ܐܝܟܘ ܬܩܘܠܐ. ܐܝܟܘ ܕܡܢܐ ܡܓܕܠܐ ܠܥܡܐ ܥܫܝܢܐ. * ܠܐ ܢܚܘܪ 18
ܠܥܡܐ ܕܥܡܝܩ ܫܡܥܗ. ܘܠܫܢܗ ܥܠܓܐ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠ. * ܚܙܝ ܨܗܝܘܢ ܩܪܝܬܐ ܕܥܐܕܝܢ. 19 20
ܘܥܝܢܝܟ ܢܚܙܝܢ ܐܘܪܫܠܡ ܡܥܡܪܐ ܥܬܝܪܐ. ܡܫܟܢܐ ܕܠܐ ܢܙܘܥ. ܘܠܐ ܢܫܬܩܠܘܢ ܣܟܘܗܝ
ܠܥܠܡ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܫܠܘܗܝ ܠܐ ܢܬܦܣܩܘܢ. * ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܫܡܗ ܡܫܒܚ ܠܘܬܢ. 21
ܘܗܘ ܢܗܘܐ ܠܢ ܐܬܪܐ ܢܗܝܪܐ. ܘܢܘܗܪܐ ܘܦܘܬܝܐ ܪܘܝܚܐ. ܕܠܐ ܢܡܠܟ ܡܪܘܬܐ ܕܫܠܝܛܐ.
ܘܚܝܠܬܢܐ ܕܢܗܘܐ ܠܐ ܢܥܒܪ ܒܗ. * ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܕܝܢܢ ܘܡܪܝܐ ܡܬܪܓܡܢܢ. 22
ܘܡܪܝܐ ܡܠܟܢ ܘܗܘ ܦܪܘܩܢ. * ܐܫܬܪܝܘ ܐܫܠܝܟܝ. ܘܠܐ ܐܫܬܪܪܘ. ܐܬܬܙܝܥܘ 23
ܥܡܘܕܝܟܝ. ܘܠܐ ܦܪܣܘ ܢܝܫܐ ܥܕܡܐ ܕܦܠܓܘ ܒܙܬܐ. ܘܣܘܓܐܐ ܕܚܓܝܪܐ ܫܒܘ ܫܒܝܬܐ.
* ܘܠܐ ܢܐܡܪ ܥܡܘܪܐ ܕܟܪܝܗ ܐܢܐ. ܥܡܐ ܕܝܬܒ ܒܗ. ܫܩܠ ܚܛܗܐ. 24

Ejulavit, seditque in luctu terra : erubuit 9
Libanus & pudefactus est : factus est Saron
similis planitiei: destruct' est Basan & Charmelus.
Nunc surgam, dicit Dominus ; nunc 10
exaltabor, nunc extollam me. Spinas concipietis, 11
& festucam parietis in spiritu vestro;
ignis devorabit vos : Et ardebunt gentes 12
quasi calx, & quasi spinæ congestæ igne
comburentur. Audite longinqui quod feci, 13
& scitote propinqui potentiam meam. Exterriti 14
sunt peccatores in Sion, & pavor invasit
impios. Quis nostrûm habitabit cum
igne devorante ? & quis nostrûm habitabit
cum *igne* secula consumente ? Qui ambulat 15
justè, & rectè loquitur, odit fraudem &
oppressionem, excutit manum suam ne munus
accipiat, obturat aures suas ne audiat,
& claudit oculos suos ne videat malum ;
Is in excelso habitabit, & in munitione rupis 16
habitaculum ejus ; hujus panis jam est suppeditatus
(i. tutus) & aquæ certæ. Regem in 17
pulchritudine sua videbunt oculi tui in terris
longinquis, & cor tuum timorem addiscet.
Ubi est scriba ? ubi ponderator : ubi qui recenset 18
turres populo potenti? Non respiciet 19
ad populū cujus gravis est audit', lingua balbutiens
& non intelligibilis. Respice Sionem 20
civitatem solennitatum nostrarum, &
oculi tui contemplentur Jerusalem habitationem
opulentam, tabernaculum inconcussum
cujus paxilli non evellentur in æternum, cujus
nulli funes disrumpentur : Quia Domi- 21
nus, nomen est apud nos gloriosum, ipséque
erit nobis locus lucidus, claritas, & amplitudo
vasta; ut ne regnet dominiū *ullius* principis,
& potens (quisquis ille fuerit) non
transeat per eam. Nam Dominus est judex, 22
Dominus interpres, Dominus rex noster,
idémque servator noster est. Laxati sunt funes 23
tui, non autem obfirmati ; nutaverunt columnæ
tuæ, & non expanderunt vexillum donec
partiti essent prædam; & multitudo claudorum
ceperunt captivitatem. Neque di- 24
cet incola, Æger sum : populus habitans in
ea peccatum suscepit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* خربت الارض * خزي لبنان صار صارون غياضا * الجليل والكرمل يكونان 9
طاهرين * الآن اقوم قال الرب * الآن امجد * الآن ارتفع * الآن تعاينون * الآن تخزون * 10 11
قوة روحكم تصير باطلة * النار تاكلكم * وتصير الامم محترقين مثل شوك في حقل 12
محروق ومحرق * يسمعون الذين من بعيد ما صنعت * يعلمون القرباء قوتي * تبعد 13 14
الامة الذين في صهيون * الخوف ياخذ المنافقين * ويخبركم ان النار تحرق * من
يخبركم بالموضع الابدي * الماشي بالعدل * والمتكلم بالطريق المستقيمة * الباغض 15
الاثم والظلم * وينفض يديه من الرشا * يثقل اذنيه الا يسمع حكم دم * يغمض عينيه
كيلا ينظر ظلما * هذا يسكن في مغار مرتفعة لصخرة قوية * يعطى له خبز * 16
وماوه صدق * ترون ملكا ممجد * وترى عيونكم ارضا من بعيد * نفسكم تتلوا 17
خوفا * اين هم النحاة * اين هم الذين يشيرون * اين هو الذي يحصي المرددين * شعبا 18 19
صغيرا وكبيرا ليس يرون * ولا يعلم صوتا عميقا * حتى لا يسمع شعب طالح * وليس
يوجد فهم للسامع * ها صهيون المدينة خلاصنا * عيناك تنظران يا اورسليم المدينة 20
الغنية مضارب لا تتزعزع * ولا تتحرك اوتاد مسكها الى الابد زمانا * ولا تنقطع حبالها * لان 21
اسم الرب عظيم لكم * يكون لكم موضع انهار وخلجان عراض ومتسعة * لا تسلك في
هك الطريق ولا تسير سفينة مساقة * لان ربي عظيم هو * ولا يتجاوزني * الرب الاب * الرب 22
حاكمنا * الرب رئيسنا * الرب ملكنا * الرب هو يخلصنا * تمزقت حبالك لانها لم تقو * 23
عمودك مال * ليس يدلي الاطناب ولا يرفع علامة الى ان يسلم للنهب * الآن عرج
كثيرون يصنعون نهبا * ولا يقول الشعب الساكن فيها اتعب * لان الخطية 24
تركت لهم *

Contristabitur terra, pudefiet Libanus, 9
versus est Saron in saltus, Galilæa &
Charmelus erunt ambo puri. Nunc exurgam, 10
dixit Dominus, nunc glorificabor, nunc exaltabor : Nunc videbitis, 11
nunc erubescetis, fortitudo animi vestri
erit vana, ignis devorabit vos : Populi 12
comburentur ceu spinæ in campo exusto
& flagranti. Audient qui sunt à 13
longinquo quid fecerim, agnoscent propinqui
fortitudinem meam. Abscedent 14
flagitiosi qui sunt in Sione, terror impios
corripiet, indicabitque vobis quòd ignis
comburit : quis indicet vobis locum perennem?
Qui ambulat in justitia, qui 15
rectâ ratione loquitur, odit iniquitatem
& oppressionem, manibus suis excutit
munus, aggravat aures suas ne audiant
sententiam sanguinis, occludit oculos
suos ne videat oppressionem; Hic 16
habitabit in spelunca sublimi petræ solidissimæ
: huic dabitur panis, & aqua
ejus certissima. Videbitis regem in glo- 17
ria, & oculi vestri terram à longè videbunt,
animus vester meditabitur terrorem.
Ubi sunt eloquentes? ubi sunt 18
qui interpretantur ? ubinam est qui numeret
attonitos? Populū parvum aut ma- 19
gnū nequaquam videbunt : neq; cognoscet
vocem profundam, quò minùs audiat
populus improbus, nec inveniatur intellectus
apud auditorem. Ecce Sion urbs, 20
salus nostra : oculi tui videbunt O Jerusalem
opulenta, tentoria intrepida,
quorum pellis paxilli erunt immobiles ad
æternum tempus, quorum funes nunquam
rumpentur, Quia nomen Domini maxi- 21
mum erit apud vos. Erit vobis loco fluminū
& rivulorum latorum atq; amplorum
: non ambulabit in hac via, neque
permeabit navis impulsa; Quia Domi- 22
nus meus maximus est, & non recedet
à me. Dominus est pater, Dominus judex
noster, Dominus princeps noster,
Dominus rex noster, Dominus ipse liberabit
nos. Disrupti sunt funes tui 23
quia debiles erant, columna tua nutavit
: non demittet resticulas, neque
vexillum eriget, donec tradatur direptioni
: tandem claudi multi facient di-
reptionem : Neque dicet populus habi- 24
tans in ea, Fessus sum; quia remissum
est eis peccatum.

ישעיה: לד

CAP. XXXIV. לד

, terra Audiat .attendite populi & , audiendum ad gentes Accedite
1 קרבו גוים לשמע ולאמים הקשיבו תשמע הארץ
ira Quia .ejus germina omnia & ,orbis ; ejus plenitudo &
2 ומלאה תבל וכל־צאצאיה : כי קצף
univerſum ſuper furor & ,gentes omnes ſuper DOMINO
ליהוה על־כל־הגוים וחמה על־כל־
.jugulationi eos dedit , eos *delevit internecione* : eorum exercitum
צבאם החרימם נתנם לטבח :
,eorũ fœtor aſcendet eorum cadaveribus & ,projicientur eorũ interfecti Et
3 וחלליהם ישלכו ופגריהם יעלה באשם
exercitus omnis *muceſcent* Et .... .eorum *ſanguine* à montes liqueſcent &
4 ונמסו הרים מדמם : ונמקו כל־צבא
, decidet eorũ exercitus omnis &,cœlorum liber ſicut *volventur* & , cœli
השמים ונגלו כספר השמים וכל־צבאם יבול
eſt inebriatus Quia .ficu de *decidens* ſicut & ,vite de folium *defluere ut*
5 כנבל עלה מגפן וכנבלת מתאנה : כי־רותה
populum ſuper & ,deſcendet Edom ſuper ecce : meus gladius cœlis in
בשמים חרבי הנה על־אדום תרד ועל־עם
,ſanguine eſt repletus Domini Gladius .judicium ad *mei anathematis*
6 חרמי למשפט : חרב ליהוה מלאה דם
adipe ex , hircorum & ,agnorum ſanguine è ,adipe ex eſt incraſſatus
הדשנה מחלב מדם כרים ועתודים מחלב
magna *cædes* & ,Boſrah in DOMINI ſacrificiũ quia :arietum renum
כליות אילים כי זבח ליהוה בבצרה וטבח גדול
.cum juvenci & , eis cum unicornes deſcendent Et .Edom terra in
7 בארץ אדום : וירדו ראמים עמם ופרים עם
adipe ex eorũ pulvis & ,ſanguine è eorũ terra inebriabitur & : tauris
אבירים ורותה ארצם מדם ועפרם מחלב
,retributionũ annus ,DOMINI ultionis dies Quia .impinguabitur
8 ידשן : כי יום נקם ליהוה שנת שלומים
.ejꝰ pulvis & ,picem in ejus torrentes convertentur Et .Sijon *rixam* ad
9 לריב ציון : ונהפכו נחליה לזפת ועפרה
die & Nocte .ardentem picem in ejus terra erit & : ſulphur in
10 לגפרית והיתה ארצה לזפת בערה : לילה ויומם
generatione à : ejꝰ fumus aſcendet ſeculum in ,extinguetur non
לא תכבה לעולם יעלה עשנה מדור
.eam per tranſiens non ſeculorum ſeculũ in , deſolabitur generationẽ in
לדור תחרב לנצח נצחים אין עבר בה :
habitabunt corvus & ,*noctua* & ,ericius & ,pelicanus eam poſſidebunt Et
11 וירשוה קאת וקפוד וינשוף וערב ישכנו־
.vacuitatis lapides & , *inanitatis* lineam eam ſuper extendet & : ea in
בה ונטה עליה קו־תהו ואבני־בהו :
ejus principes omnes & , vocabunt regnum ibi non & ,ejus *Heroes*
12 חריה ואין־שם מלוכה יקראו וכל־שריה
carduus & , urtica ,ſpinæ ejus *palatia ſcandet* Et .nihil erunt
13 יהיו אפס : ועלתה ארמנתיה סירים קמוש וחוח
ululæ filiabus atrium ,draconũ habitaculũ erit & : ejꝰ munitionibꝰ in
במבצריה והיתה נוה תנים חציר לבנות יענה :
: clamabit ſuum ſocium ad *ſatyrus &* , *felibus cum maricis* occurrent Et
14 ופגשו ציים את־איים ושעיר על־רעהו יקרא
.requiem ſibi invenit & , ſtrix *eſt refocillata* ibi veruntamen
אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח :
fovebit & (,ova) ſcindet & :*ova edidit* & , *Kipoz* nidificavit Ibi
15 שמה קננה קפוז ותמלט ובקעה ודגרה
unuſquiſque vultures ſunt congregati ibi Veruntamen .ejus umbra in
בצלה אך־שם נקבצו דיות אשה
.ſuum ſocium
רעותה :

Verſio VULG. LAT.

CAP. XXXIV.
1 ACcedite Gentes, & audite,
& populi attendite: audiat terra,
& plenitudo ejus; orbis, &
2 omne germen ejus. Quia indignatio
Domini ſuper omnes
gentes, & furor ſuper univerſam
militiam eorum: interfecit
eos, & dedit eos in occiſionem.
3 Interfecti eorum projicientur,
& de cadaveribus eorum
aſcendet fœtor: tabeſcent
4 montes à ſanguine eorum. Et
tabeſcet omnis militia cœlorum,
& complicabuntur ſicut
liber cœli: & omnis militia eorum
defluet, ſicut defluit foliũ
5 de vinea & de ficu. Quoniã inebriatus
eſt in cœlo gladius
meus: ecce ſuper Idumæam deſcendet,
& ſuper populum interfectionis
meæ, ad judicium.
6 Gladius Domini repletus eſt
ſanguine, incraſſatus eſt adipe,
de ſanguine agnorum, & hircorum,
de ſanguine medullatorum
arietum: victima enim
Domini in Boſra, & interfectio
7 magna in terra Edom. Et deſcendent
unicornes cum eis, &
tauri cum potentibus: inebriabitur
terra eorum ſanguine, et
humus eorum adipe pinguiũ:
8 Quia dies ultionis Domini, annus
retributionũ judicii Sion.
9 Et convertentur torrentes ejus
in picem, & humus ejus in ſulphur:
& erit terra ejus in picem
10 ardentem. Nocte & die
non extinguetur, in ſempiternum
aſcendet fumus ejus: à
generatione in generationem
deſolabitur, in ſecula ſeculorum
non erit tranſiens ꝑ eam.
11 Et poſſidebunt illam onocrotalus
& ericius: ibis & corvus
habitabunt in ea: & extendetur
ſuper eam menſura, ut redigatur
ad nihilum, & perpen-
12 diculum in deſolationem. Nobiles
ejus non erunt ibi: regẽ
potiùs invocabunt, & omnes
principes ejus erunt in nihilũ.
13 Et orientur in domibus ejus
ſpinæ, & urticæ, & paliurus
in munitionibus ejus: & erit
cubile draconum, & paſcua
14 ſtruthionum. Et occurrent dæmonia
onocentauris, & piloſus
clamabit alter ad alterum:
ibi cubavit lamia, & invenit
15 ſibi requiem. Ibi habuit foveam
ericius, & enutrivit catulos,
& circumfodit, & fovit
in umbra ejus: illuc congregati
ſunt milvi, alter ad alterum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINÂ.

ΚΕΦ. λδ'.
1 Προσαγάγετε ἔθνη, ϗ ἀκούσατε ἄρχοντες·
ἀκουσάτω ἡ γῆ, ϗ οἱ (α) ἐν αὐτῇ,
2 ἡ οἰκουμένη, ϗ ὁ λαὸς ὁ ἐν αὐτῇ. Διότι
θυμὸς κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ϗ ὀργὴ
ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, τοῦ ἀπολέσαι αὐ-
3 τοὺς, ϗ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς σφαγήν. Οἱ
δὲ τραυματίαι αὐτῶν ῥιφήσονται, ϗ οἱ νεκροὶ,
ϗ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὀσμὴ, ϗ βραχήσεται
τὰ ὄρη ἀπὸ τοῦ αἵματος (β) αὐ-
4 τῶν. Καὶ τακήσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις
τῶν οὐρανῶν, ϗ ἑλιγήσεται ὁ οὐρανὸς ὡς βιβλίον,
ϗ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα
ἐξ ἀμπέλου, ϗ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συ-
5 κῆς. Ἐμεθύσθη ἡ μάχαιρά μου ἐν τῷ οὐρανῷ·
ἰδοὺ ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν καταβήσεται,
ϗ ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς ἀπωλείας μετὰ κρίσε-
6 ως. Ἡ μάχαιρα (γ) τοῦ κυρίου ἐνεπλήσθη
αἵματος, ἐπαχύνθη ἀπὸ στέατος (δ), ἀπὸ
αἵματος τράγων ϗ ἀμνῶν, ϗ ἀπὸ στέατος
τράγων ϗ κριῶν· ὅτι θυσία (ε) τῷ κυρίῳ
ἐν Βοσὸρ, ϗ σφαγὴ μεγάλη ἐν τῇ Ἰ-
7 δουμαίᾳ. Καὶ (ζ) συμπεσοῦνται οἱ ἁδροὶ
μετ᾽ αὐτῶν, ϗ οἱ κριοὶ ϗ οἱ ταῦροι, ϗ μεθυσθήσεται
ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος, ϗ ἀπὸ
8 τοῦ στέατος αὐτῶν ἐμπλησθήσεται. Ἡμέρα
γὰρ κρίσεως κυρίου, ϗ ἐνιαυτὸς ἀνταπο-
9 δόσεως κρίσεως Σιών. Καὶ στραφήσονται
(η) αἱ φάραγγες αὐτῆς εἰς πίσσαν, ϗ ἡ γῆ
αὐτῆς εἰς θεῖον. ϗ ἔσται (θ) ἡ γῆ αὐτῆς
10 ὡς πίσσα καιομένη Νυκτὸς ϗ ἡμέρας, ϗ
οὐ σβεσθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, ϗ ἀναβήσεται
ὁ καπνὸς αὐτῆς ἄνω, εἰς γενεὰς
(ι) αὐτῆς ἐρημωθήσεται, ϗ (κ) εἰς χρόνον
11 πολὺν Ὄρνεα ϗ ἐχῖνοι, ϗ ἴβεις ϗ κόρακες
κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ. ϗ ἐπιβληθήσεται
ἐπ᾽ αὐτὴν σπαρτίον γεωμετρίας ἐρήμου,
ϗ ὀνοκένταυροι οἰκήσουσιν ἐν αὐτῇ.
12 Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς οὐκ ἔσονται· οἱ γὰρ
βασιλεῖς (λ), ϗ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἔσον-
13 ται εἰς ἀπώλειαν. Καὶ (μ) ἀναφύσει
εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν (ν) ἀκάνθινα ξύλα, ϗ
εἰς τὰ ὀχυρώματα αὐτῆς· ϗ ἔσται ἔπαυλις
14 σειρήνων, ϗ αὐλὴ στρουθῶν. Καὶ συναντήσουσι
δαιμόνια ὀνοκενταύροις, ϗ βοήσονται
ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, ἐκεῖ ἀναπαύσονται
ὀνοκένταυροι, (ξ) εὕροντες αὐ-
15 τοῖς ἀνάπαυσιν. Ἐκεῖ ἐνόσσευσεν ἐχῖνος,
ϗ ἔσωσεν ἡ γῆ τὰ παιδία αὐτῆς μετὰ ἀσφαλείας·
ἐκεῖ (ο) συνήντησαν ἔλαφοι ϗ εἶδον
τὰ πρόσωπα ἀλλήλων.

CAP. XXXIV.
ACcedite gentes, & audite 1
principes. Audiat terra, & qui
in ea; orbis terræ, & populus qui
in ea. Quia furor Domini ſuper 2
omnes gentes, & ira ſuper (a)
numerum earum, ad perdendos
eos, & tradendos eos in occiſionem.
Vulnerati autem eorum 3
projicientur, etiam mortui: &
aſcendet eorum (b) odor: &
rigabuntur (c) montes à ſanguine
eorum. Et (d) tabeſcent omnes 4
virtutes cœlorum, & complicabitur
cœlum, ſicut liber: (e) &
omnes ſtellæ cadent, ſicut folia ex
vite, & ſicut cadunt folia de ficu.
Inebriatus eſt gladius meus 5
in cœlo: ecce ſuper Idumæam
deſcendet, & ſuper populum perditionis
cum judicio. Gladius Domini 6
impletus eſt ſanguine: incraſſatus
eſt de adipe, de ſanguine
hircorum, & (f) agnorum, &
de adipe hircorum, & arietum.
Sacrificium enim Domino in Boſor,
& mactatio magna in Idumæa:
Et concident robuſti cum 7
eis, & arietes, & tauri: & inebriabitur
terra ex ſanguine; &
ex adipe eorum implebitur. Dies 8
enim judicii Domini: & annus
retributionis judicii Sion. Et vertentur 9
valles ejus in picem, &
terra ejus in ſulphur: & erit
terra ejus, quaſi pix ardens Nocte, 10
& die, & non extinguetur
in ſempiternum tempus: & aſcendet
fumus ejus ſurſum: in generationes
ſuas deſolabitur: &
in tempus multum Aves, & 11
hericii, & ibes, & corvi habitabunt
in ea. Et immittetur ſuper
eam funiculus geometriæ deſerti:
& onocentauri habitabunt in ea.
Principes ejus non erunt: reges 12
enim & magnates ejus erunt in
perditionem. Et pullulabunt in 13
civitatibus eorum ſpinea ligna,
& in munitionibus ejus: & erit
caulæ (g) ſirenum, & atrium
ſtruthionum: Et occurrent dæmonia 14
onocentauris: & clamabunt
alter ad alterum: illîc requieſcent
onocentauri, invenientes
ſibi requiem: Illîc nidificavit 15
hericius: & ſalvavit terra filios
ejus cum ſecuritate: ibi occurrerunt
cervi, & viderunt facies
inter ſe:

MS.A. (α) ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ, (β) αὐτῶν. Καὶ ἑλιγήσεται ὁ οὐρανὸς (γ) κυρίου (δ) ἀρνῶν, ϗ ἀπὸ στέατος τράγων ϗ κριῶν· ὅτι (ε) κυρίῳ ἐν τῇ Βοσὸρ, (ζ) συμπεσοῦνται (η) αὐτῆς αἱ φάραγγες (θ) αὐτῆς ἡ γῆ καιομένη ὡς πίσσα (ι) ἐρημωθήσεται, (κ) κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ ὄρνεα ϗ ἐχῖνοι, ϗ ἴβεις καὶ κόρακες. ϗ ἐπιβληθήσεται (λ) αὐτῆς, ϗ οἱ ἄρχοντες αὐτῆς, ϗ οἱ μεγιστᾶνες (μ) ἀναφύσει (ν) ἄκανθα, ϗ εἰς (ξ) εὗρον γὰρ (ο) ἔλαφοι συνήντησαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

לד
1 אתקרבו עממיא למשמע ומלכותא אציתו תשמע ארעא ומלהא תבל וכל דדירין בה :
2 ארי רגז מן קדם יי על כל עממיא וקטולא על כל משריתיהון חיבנון מסרנון לקטלא :
3 4 וקטיליהון יתרמון ופגריהון יסק תננהון ויתימסון טוריא מדמהון : ויתימסון כל חילי
שמיא ויתמחון מתחות שמיא כמא דאמיר עליהון בספרא וכל משריתיהון יסופון
5 כמיתר טרף מגפן וכנבלא מתאנה : ארי תתגלי בשמיא חרבי הא על אדום תתגלי ועל
6 עמא דחיבית לדינא : חרבא קדם יי אתמליאת דם אדהנת מתרב מדם מלכין ושלטונין
מתרב כליית רברבין ארי קטלא קדם יי בבצרא ונכסא סגיאה בארעא דאדום :
7 ויתקטלון גברין עמהון ושלטונין עם טורנין ותרוי ארעהון מדמהון ועפרהון מתרבהון
8 ידהן : ארי יום פורענותא קדם יי שנת תושלימא למעבד פורענות דין עולבנא דציון :
9 10 ויתהפכון נחלהא לזפא ועפרה לנופריתא ותהי ארעא לזפא בוערה : לילי ויממם לא
11 תטפי לעלם יסק תננה מדר לדר תחרוב לעלם עלמיא לית די עדי בה : ויחסנונה קתין
וקפודין וקפופין ועורבין ישרן בה ויתנגיד עלה חוט דחורבנא ומשקלתא דצדיותא :
12 דהוו אמרין בני חירין אנחנא ולא צבן לקבלא עליהון מלכו וכל רברבהא יהון ללמא :
13 ויסקון בבירניתהא סירין קרסולין וחוחין בתקוף כרכהא ותהי מדור ירודין אתרא לבת
14 נעמיא : ויערען תמן בחתולין ושידין חד עם חבריה יחיכון ברם תמן ישרין לילין
15 וישכחון להון ניח : תמן תקנן קופדא ותשייב וקורהון ינצפון בטולא ברם לתמן
יתכנשון דיתא אתתא לות חברתה :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XXXIV
ACcedite populi ad audiendum, & regna attendite; audiat terra, & ple- 1
nitudo ejus, orbis & omnes qui habitant in eo. Furor enim à facie Dñi 2
eſt ſuper omnes populos, & occiſio ſuper omnem exercitum eorum: condemnavit
eos & tradidit eos in occiſionem. Et interfecti eorum projicien- 3
tur, & de cadaveribus eorũ aſcendet fœtor eorum, & colliqueſcent montes
à ſanguine eorum. Et tabeſcent omnes *exercitus* cœlorũ, & delebuntur 4
deſubter cœlũ ſicut dictũ eſt de eis in libro: *Et* omnes exercitus eorũ conſumentur,
ſicut defluit foliũ de vite; & ſicut deciduũ de ficulnea. Quia 5
revelatus eſt in cœlo gladius meus; ecce ſuper Idumæam revelatus eſt, &
ſuper populũ quẽ condemnavi in judicio. Gladius enim in conſpectu Dñi 6
repletꝰ eſt ſanguine, impinguatꝰ eſt adipe, ſanguine regũ & dominatorum,
& adipe renum principũ; quoniam occiſio eſt corã Dño in Boſra, & interfectio
magna in terra Edom. Et occidentur fortes cum eis, et domi- 7
natores cum ducibus; & inebriabitur eorũ ſanguine ipſorũ terra; & pulvis
adipe eorũ impinguabitur. Quia dies vindictæ eſt corã Dño, annus re- 8
tributionis ad ſummendam ultionem juſtam injuriæ Sion. Et converten- 9
tur torrentes *ejus* in picem, & pulvis ejus in ſulphur; & erit terra in picem
ardentẽ. Noctes & dies non extinguetur: in æternũ aſcendet fumꝰ ejus; 10
à generatione in generationes deſolabitur: in ſecula ſeculorũ non erit qui
tranſeat per eam. Et poſſidebunt illam cati & ericii; & ululæ, & corvi 11
habitabunt in ea: et extendetur ſuper eam linea deſolationis, & perpendiculum
deſtructionis. Qui dictitabant, Filii liberi ſumus, & nolebant ſuſci- 12
pere regem ſuper ſe. Et omnes principes ejus erunt in nihilũ. Succreſcent 13
in palatiis ejus ſpinæ, urticæ, & tribuli in munitione civitatis ejus; & erit
habitaculum draconum, & locꝰ *filiæ ſtruthionis*. Et occurrent feræ catis, & 14
dæmones inter ſe colludent: veruntamen ibi manebunt noctuæ, & invenient
ſibi requiẽ. Ibi nidificabit ericius, & pullos excludet, & perdices eorũ 15
garrient in umbra ejꝰ: veruntamẽ ibi congregabuntur milvi alter ad alterũ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܣܩܐ * ܠܕ * ܐܬܪܐ ܕܕܝܢܐ *

* ܩܪܘܒܘ ܥܡܡܐ ܠܡܫܡܥ. ܘܫܠܝܛܢܐ ܨܘܬܘ: ܬܫܡܥ ܐܪܥܐ ܘܡܠܝܗ. ܬܒܝܠ ܘܟܠܗܘܢ 1
ܥܡܘܪܝܗ. * ܡܛܠ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ: ܘܚܡܬܗ ܥܠ ܟܠܗ 2
ܚܝܠܗܘܢ. ܢܚܪܘܒ ܐܢܘܢ. ܘܢܫܠܡ ܐܢܘܢ ܠܩܛܠܐ. * ܘܢܫܬܕܘܢ ܩܛܝܠܝܗܘܢ. ܘܢܣܪܚ 3
ܣܪܝܐ ܕܦܓܪܝܗܘܢ. ܘܢܬܡܣܘܢ ܛܘܪܐ ܡܢ ܕܡܗܘܢ. * ܘܢܬܡܣܘܢ ܟܠܗ ܚܝܠܗ ܕܫܡܝܐ. 4
ܘܢܬܟܪܟܘܢ ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܡܓܠܬܐ. ܘܟܠܗ ܚܝܠܗܘܢ ܢܬܪ. ܐܝܟ ܕܢܬܪ ܛܪܦܐ ܡܢ
ܓܦܬܐ. ܘܐܝܟ ܦܩܥܬܐ ܡܢ ܬܬܐ. * ܡܛܠ ܕܐܬܪܘܝܬ ܚܪܒܝ ܒܫܡܝܐ. ܗܐ ܥܠ ܐܕܘܡܝܐ ܢܚܘܬ. 5
ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܚܝܒ ܒܕܝܢܐ. * ܚܪܒܗ ܕܡܪܝܐ ܡܠܝܐ ܕܡܐ. ܐܬܕܫܢܬ ܡܢ ܕܡܐ ܘܡܢ ܬܪܒܐ 6
ܕܡܦܛܡܐ ܘܕܓܕܝܐ. ܘܡܢ ܬܪܒܐ ܕܟܘܠܝܬܐ ܕܕܟܪܐ. ܡܛܠ ܕܕܒܚܐ ܠܡܪܝܐ ܒܒܘܨܪܐ. ܘܩܛܠܐ
ܪܒܐ ܒܐܪܥܐ ܕܐܕܘܡ. * ܘܢܦܠܘܢ ܪܐܡܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܬܘܪܐ ܥܡ ܥܓܠܐ. ܘܬܪܘܐ ܐܪܥܐ ܡܢ 7
ܕܡܗܘܢ. ܘܥܦܪܐ ܡܢ ܬܪܒܗܘܢ ܢܬܕܫܢ. * ܡܛܠ ܕܝܘܡܐ ܕܬܒܥܬܐ ܠܡܪܝܐ. ܘܫܢܬܐ 8
ܕܦܘܪܥܢܐ ܕܕܝܢܗ ܕܨܗܝܘܢ. * ܘܢܬܗܦܟܘܢ ܢܚܠܝܗ ܠܙܦܬܐ. ܘܥܦܪܗ ܠܟܒܪܝܬܐ. ܘܬܗܘܐ 9
ܐܪܥܗ ܐܝܟ ܙܦܬܐ ܕܝܩܕܐ. * ܘܠܐ ܬܕܥܟ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܠܥܠܡ ܢܣܩ ܬܢܢܗ. ܠܕܪ ܕܪܝܢ 10
ܬܬܚܪܒ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܠܐ ܢܥܒܪ ܒܗ. * ܘܢܐܪܬܘܢܗ ܩܩܐ ܘܩܘܦܕܐ. ܘܩܐܬܐ ܘܥܘܪܒܐ 11
ܢܥܡܪܘܢ ܒܗ. ܘܢܬܡܬܚ ܥܠܝܗ ܚܒܠܐ ܕܨܕܝܘܬܐ ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܒܗ ܚܕܘܬܐ. * ܘܠܐ ܢܩܪܘܢ ܬܡܢ 12
ܡܠܟܘܬܐ ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܝܗ ܢܗܘܘܢ ܠܐܒܕܢܐ. * ܘܢܦܩܘܢ ܒܗܝܟܠܝܗ ܟܘܒܐ ܘܚܘܚܐ. ܘܡܪܢܐ ܘܗܘܝܐ 13
ܒܚܣܢܝܗ. ܘܬܗܘܐ ܥܡܪܐ ܕܝܪܘܪܐ. ܘܡܪܥܝܬܐ ܕܦܪܘܓܝ ܢܥܡܝܬܐ. * ܘܢܦܓܥܘܢ ܒܗ 14
ܪܘܚܐ ܒܪܘܚܐ. ܘܫܐܕܐ ܠܚܒܪܗ ܢܩܪܐ. ܬܡܢ ܬܫܪܐ ܠܠܝܬܐ. ܘܬܫܟܚ ܠܗ ܢܝܚܐ.
* ܬܡܢ ܩܢܢܬ ܩܘܦܕܐ. ܘܐܦܩܬ ܘܚܦܪܬ. ܘܥܠܬ ܒܛܠܠܗ. ܘܬܡܢ ܢܬܟܢܫܘܢ ܕܝܬܐ 15
ܚܕܐ ܥܡ ܚܕܐ.

CAP. XXXIV.
Locus judicii.
ADeſte populi ad audiendum, auſcultate 1
gentes, audiet terra univerſa, orbis & omnes
habitatores ejus: Nam ira Domini eſt 2
contra omnes populos, & indignatio ejꝰ contra
omnem exercitum eorum; ut trucidet eos,
& tradat eos internecioni. Projicientur con- 3
foſſi eorum, malè olebit odor cadaverũ eorum,
& fœtebunt montes ob ſanguinem eorum.
Etiam contabeſcent omnes cœlorum 4
exercitus, & convolventur cœli ut volumen,
& totus exercitus eorum defluet quemadmodum
defluit folium è vite, & ut groſſus è fico.
Inebriabitur enim gladius meus in cœlis, 5
ecce ſuper Adumæos deſcendet, ſuper populum
qui convictus eſt in judicio. Gladius 6
Domini plenus eſt ſanguine, pinguefactus eſt
ſanguine & adipe ſaginatorum & hœdorum,
& adipe renum arietum: nam victima Domino
eſt in Boſar, & cædes magna in terra Adumæorum.
Cum his cadent etiam unicornes, 7
& tauri cum juvencis; adeo ut inebrietur terra
ſanguine eorum, & pulvis adipe eorum
pinguefiat: Quoniam dies eſt ultionis Do- 8
mino, & annus retributionis judici Sionis.
Torrentes ejus in picem convertentur, & pul- 9
vis ejus in ſulphur; erítque terra ejus pix ardens,
Et non extinguetur noctu neque in- 10
terdiu, ſed perpetuò aſcendet fumus ejus: vaſtabitur
ad æternas generationes, & in ſeculum
ſeculorum nemo per eam tranſibit: Sed 11
occupabunt eam cygni et herinacei, et pelicani
atque corvi habitabunt in ea: et extendetur
ſuper eam filum vaſtitatis, nec erit ibi
gaudium; Neque nominabunt ibi regnum, 12
quia cuncti principes ejus erunt in exitium.
Naſcentur ſpinæ in palatiis ejus, et cardui at- 13
que tribuli in munitione ejus: et erit habitatio
canum ſylveſtrium, et paſcua pullis ſtruthionum.
Obvios offendent in ea ſpiritus, 14
et dæmon alterum vocabit: ibi reſidebit ſtrix:
inveniétque ſibi quietem: Ibi nidificabit 15
herinaceus, excutiet ſe, effodiet, et penetrabit
in umbram illius: et ibi congregabuntur
milvi alter cum altero;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والثلثون *

* اقتربوا ايها الامم * وليسمع الرؤساء * لتسمع الارض والساكنون فيها * المسكونة 1
والشعب الذين فيها * من اجل ان غضب الرب على كل الامم * والرجز على عددهم * 2
ليهلكهم ويسلمهم للذبح * وجرحاهم وامواتهم يطرحون * وتصعد رائحتهم * وتعفن 3
الجبال من دمهم * وتطوي السماء مثل الكتاب * وجميع الكواكب تسقط مثل 4
ورق من كرمة * وكما تسقط ورقة من تينة * سكر سيفي في السماء * ها على ادوم 5
ينزل وعلي شعب الهلاك بحكم * سيف الرب امتلي دما * سمن من شحم الخراف ومن 6
دم التيوس والحملان * ومن شحم التيوس والكباش * لان الذبيحة للرب في بوصور *
والذبح العظيم في الادومية * وتسقط الاغنياء معهم والكباش والثيران * وتسكر الارض 7
من الدم * وتمتلي من شحمهم * لانه يوم حكم الرب * وسنة المكافاة والحكم في 8
صهيون تحضر * وترجع اوديتها للكبريت * وتصير ارضها مثل زفت تحترق ليلا ونهارا * 9
* ولا يطفي الي الدهر زمانا * ويصعد دخانها الي فوق الي جبلها * تخرب والي زمن كثير 10
تخرب * وتسكن فيها الطيور والقنافذ والحباري والغربان * ويلقي عليها خيط مساحة 11
البرية * وتسكن فيها الغيلان * رؤساؤها لا يكونون * لان ملوكها ورؤساءها وعظماءها 12
يصيرون للهلاك * وينبت في مدنها الاشجار الشوكية وفي حصونها * وتصير ماوي لبنات 13
اوي * وحصينا للنعام * وتلتقي الجان * والغيلان يلتقون احد مع احد * هناك تستريح الغيلان * 14
لانهم وجدوا لهم راحة * هناك عشش القنفذ * وخلصت الارض بقاعها بثبت * هناك الايايل 15
يلتقون وينظرون وجوه بعضهم بعضا *

CAP. XXXIV.
ACcedite O gentes, audiant princi- 1
pes, audiat terra & qui habitant in
ea, orbis & populus exiſtens in eo:
Quoniam ira Domini eſt adverſus o- 2
mnes gentes, & furor adverſus numerum
earum; ut perdat eas, & mactationi
devoveat. Vulnerati & mor- 3
tui earum projicientur, aſcendetque fœtor
eorum, & muceſcent montes ex
eorum ſanguine. Cœlum quoque ut li- 4
ber complicabitur, & omnes ſtellæ decident
ut folia è viti, & quemadmodum
labitur folium è ſico. Inebri- 5
atus gladius meus in cœlo, en ſuper
Edom & ſuper populum perditionis
juſtè deſcenſurus eſt. Gladius Domi- 6
ni replebitur ſanguine, pingueſcet
adipe agnorum, & ſanguine hircorum
& arietum, & adipe hircorum & arietum;
quia ſacrificium Domino erit in
Biſor, & ingens mactatio in Edomæa.
Corruent etiam cum iſtis divites, & 7
arietes, atque tauri; ita ut imbrietur
terra ſanguine, & impleatur adipe eorum:
Quia dies erit judicii Domini, 8
& annus remunerationis & judicii in
Sion aderit; Et convertentur in ſul- 9
phur torrentes ejus, & terra ejus evadet
quaſi pix noctu diuque ardens, Et 10
nequaquam extinguenda in æternitatem
temporis, & fumus ejus ſurſum
aſcendet ad montem ipſius. Evertetur,
& ad diuturnum tempus evertetur;
Et habitabunt in ea volucres, 11
& herinacei, bubones, & corvi: jacietur
ſuper eam filum dimenſionis deſerti,
& habitabunt in ea ſtriges.
Principes ejus non erunt, quia reges 12
ejus, & principes ac magnates ejus
interibunt. Exorientur in urbibus & 13
arcibus ejus, arbores ſpinoſæ; & erit
receptus canum ſylveſtrium, & caula
ſtruthionum. Dæmones occurrent in- 14
vicem, & ſtriges offendent altera in
alteram. Ibi requieſcent ſtriges, quia
invenient ſibi requiem: Ibi nidifica- 15
bunt herinacei: ſic terra certiſſimè
ſuos eximet campos: ibi cervi ſibi
invicem occurrent, ſeſeque coram videbunt.

, defuit non eis ex unum : legite & ,Domini libro *deſuper* Requirite
16 דִּרְשׁוּ מֵעַל־סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נֶעְדָּרָה
, præcepit ipſum meũ os quia *: ſunt deſiderata* non ſuo ſocio unumquodque
אִשָּׁה רְעוּתָהּ לֹא פָקָדוּ כִּי־פִי הוּא צִוָּה
.ſortem eis fecit cadere ipſe Et .ea cõgregavit ipſe ejꝰ ſpiritꝰ &
17 וְרוּחוֹ הוּא קִבְּצָן: וְהוּא־הִפִּיל לָהֶן גּוֹרָל
:eã poſſidebunt ſeculum in uſque : linea in eis eam diviſit ejus manus Et
וְיָדוֹ חִלְּקַתָּה לָהֶם בַּקָּו עַד־עוֹלָם יִירָשׁוּהָ
.ea in habitabunt generatione & ,generatione in
לְדוֹר וָדוֹר יִשְׁכְּנוּ־בָהּ:

CAP. XXXV. לה

florebit & ,ſolitudo exultabit & *: ſiccitas* & , deſertum *eis in Gaudebunt*
1 יְשֻׂשׂוּם מִדְבָּר וְצִיָּה וְתָגֵל עֲרָבָה וְתִפְרַח
,exultatione etiam exultabit & ,germinabit Germinando .roſa veluti
2 כַּחֲבַצָּלֶת: פָּרֹחַ תִּפְרַח וְתָגֵל אַף גִּילַת
ipſi : *Saron & ,Charmel* decor ,ei eſt data Lebanon gloria *: ovando* &
וְרַנֵּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן־לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן הֵמָּה
manus Confortate .noſtri Dei decorem ,DOMINI gloriam videbunt
3 יִרְאוּ כְבוֹד־יְהוָה הֲדַר אֱלֹהֵינוּ: חַזְּקוּ יָדַיִם
, corde *inquietis* Dicite .roborate *labantia* genua & : remiſſas
4 רָפוֹת וּבִרְכַּיִם כֹּשְׁלוֹת אַמֵּצוּ: אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי־לֵב
retributio ; veniet *ultio* veſter Deus ecce : timeatis ne ,Confortamini
חִזְקוּ אַל־תִּירָאוּ הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נָקָם יָבוֹא גְּמוּל
aperientur Tunc .vos faciet ſalvos & , veniet ipſe : Dei
5 אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא וְיֹשַׁעֲכֶם: אָז תִּפָּקַחְנָה
ſaliet Tunc .patebunt ſurdorum aures & : cæcorum oculi
6 עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה: אָז יְדַלֵּג
ſunt ſciſſæ quia : muti lingua *præconia dicet* & , claudus cervus ſicut
כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם כִּי־נִבְקְעוּ
aridus locus erit Et .ſolitudine in flumina & , aquæ deſerto in
7 בַמִּדְבָּר מַיִם וּנְחָלִים בָּעֲרָבָה: וְהָיָה הַשָּׁרָב
draconum habitaculo in : aquarum *ſcaturigines in* , *ſitis* & ; ſtagnum in
לַאֲגַם וְצִמָּאוֹן לְמַבּוּעֵי מָיִם בִּנְוֵה תַנִּים
ibi erit Et .junco & , calamo atrium , ejus accubitus
8 רִבְצָהּ חָצִיר לְקָנֶה וָגֹמֶא: וְהָיָה־שָׁם
eã tranſibit non : ei vocabitur ſanctitatis via & , via & , *ſtrata* ſemita
מַסְלוּל וָדֶרֶךְ וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּ לֹא־יַעַבְרֶנּוּ
.errabunt non ſtulti & , viam *ambulans* : ipſis *hoc* & , pollutus
טָמֵא וְהוּא־לָמוֹ הֹלֵךְ דֶּרֶךְ וֶאֱוִילִים לֹא יִתְעוּ:
nec , eam *conſcendet* non *ferarum* *effractor* & , leo ibi erit Non
9 לֹא־יִהְיֶה שָׁם אַרְיֵה וּפְרִיץ חַיּוֹת בַּל־יַעֲלֶנָּה לֹא
DOMINI redempti Et .redempti ambulabunt & : ibi invenietur
10 תִמָּצֵא שָׁם וְהָלְכוּ גְּאוּלִים: וּפְדוּיֵי יְהוָה
:eorũ caput ſuper ſeculi lætitia & ,*præconio in* Sijon venient & ,revertẽtur
יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם
.gemitus & , *mæror* fugient & ,apprehendent lætitiam & ,gaudium
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה:

CAP. XXXVI. לו

aſcendit , Chizchijahu regis anno decimo-quarto in fuit Et
1 וַיְהִי בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה
, munitas Jehudah civitates omnes contra Aſſur rex Sancherib
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
.eas cepit &
וַיִּתְפְּשֵׂם:

Verſio VULG. LAT.

16 Requirite diligenter in libro
Domini, & legite : unum ex
eis non defuit, alter alterum
non quæſivit : quia quod ex
ore meo procedit, ille manda-
vit, & ſpiritus ejus ipſe con-
17 gregavit ea. Et ipſe miſit eis
ſortem, & manus ejus diviſit
eam illis in menſuram : uſque
in æternum poſſidebunt eam,
in generationem & generatio-
nem habitabunt in ea.

CAP. XXXV.

1 LÆtabitur deſerta & invia,
& exultabit ſolitudo, & flore-
2 bit quaſi lilium. Germinans
germinabit, & exultabit læta-
bunda & laudans : gloria Li-
bani data eſt ei : decor Car-
meli, & Saron, ipſi vide-
bunt gloriam Domini & de-
3 corem Dei noſtri. Confortate
manus diſſolutas, & genua
4 debilia roborate. Dicite pu-
ſillanimis; Confortamini, &
nolite timere: ecce Deus ve-
ſter ultionem adducet retribu-
tionis : Deus ipſe veniet, &
5 ſalvabit vos. Tunc aperientur
oculi cæcorũ, & aures ſurdo-
6 rum patebunt. Tunc ſaliet ſicut
cervus claudus, & aperta erit
lingua mutorum : quia ſciſſæ
ſunt in deſerto aquæ, & tor-
7 rentes in ſolitudine. Et quæ
erat arida, erit in ſtagnum, &
ſitiens in fontes aquarum. In
cubilibus, in quibus priùs dra-
cones habitabant, orietur vi-
8 ror calami & junci. Et erit ibi
ſemita & via, & via ſancta
vocabitur : non tranſibit per
eam pollutus, & hæc erit vo-
bis directa via, ita ut ſtulti
9 non errent per eam. Non erit
ibi leo, & mala beſtia non
aſcendet per eam, nec invenie-
tur ibi : & ambulabũt qui
10 liberati fuerint. Et redempti
à Dño convertentur, & veni-
ent in Sion cum laude : & læ-
titia ſempiterna ſuper caput
eorum : gaudium & lætitiam
obtinebunt, & fugiet dolor
& gemitus.

CAP. XXXVI.

1 ET factum eſt in quartode-
cimo anno regis Ezechiæ,
aſcendit Sennacherib rex Aſ-
ſyriorum ſuper omnes civita-
tes Juda munitas, & cepit eas.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

16 Ἀριθμῷ παρῆλθον, καὶ μία αὐτῶν οὐκ ἀπώ-
λετο· ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ (π) ἐζήτη-
σαν, ὅτι ὁ κύριος αὐτοῖς ἐνετείλατο, καὶ
17 τὸ πνεῦμα αὐτοῦ συνήγαγεν (ρ) αὐτά. Καὶ
αὐτὸς ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς κλήρους, καὶ ἡ χεὶρ
αὐτοῦ διεμέρισε βόσκεσθαι· εἰς τὸν αἰῶνα
χρόνον (σ) κληρονομήσετε, γενεὰς γενεῶν
ἀναπαύσονται ἐπ᾽ αὐτῆς.

Numero tranſierunt, & una ipſa- 16
rum non periit : altera alteram
non requiſierunt : quia Dominus
eis mandavit, & ſpiritus ipſius
congregavit ea. Et ipſe mittet e- 17
is ſortes, & manus ejus diſtri-
buit, ut paſcantur : in æternum
tempus poſſidebitis : generationes
generationum requieſcent ſuper
eam.

MS. A. (π) ἐξεζήτησαν, ὅτι κύριος ἐνετείλατο αὐτοῖς, (ρ) αὐτάς. (σ) κληρονομήσατε εἰς γενεὰς

ΚΕΦ. λε΄.

1 ἘΥφράνθητι ἔρημος διψῶσα, ἀγαλλιά-
2 σθω ἔρημος, καὶ ἀνθείτω ὡς κρίνον. Καὶ ἐξ-
ανθήσει καὶ ἀγαλλιάσεται τὰ ἔρημα τοῦ Ἰορ-
δάνου, (α) ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου ἐδόθη αὐ-
τῇ, καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου, καὶ ὁ λαός μου ὄ-
ψεται τὴν δόξαν κυρίου, καὶ τὸ ὕψος τοῦ θε-
3 οῦ. Ἰσχύσατε χεῖρες ἀνειμέναι, καὶ γόνατα
4 παραλελυμένα. Παρακαλέσατε οἱ ὀλιγό-
ψυχοι τῇ διανοίᾳ· ἰσχύσατε, μὴ φοβεῖσθε.
ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν κρίσιν (") ἀνταποδίδωσι, καὶ
ἀνταποδώσει, αὐτὸς ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς.
5 Τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ
6 ὦτα κωφῶν ἀκούσονται. Τότε ἁλεῖται ὡς ἔλα-
φος ὁ χωλὸς, (β) τρανὴ δὲ ἔσται γλῶσσα μο-
γιλάλων, ὅτι ἐῤῥάγη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ, καὶ
7 φάραγξ ἐν γῇ διψώσῃ· Καὶ (γ) ἔσται ἡ ἄν-
υδρος εἰς ἕλη, καὶ εἰς τὴν διψῶσαν γῆν πη-
γὴ ὕδατος ἔσται, ἐκεῖ εὐφροσύνη ὀρνέων,
8 ἐπαύλεις καλάμου καὶ ἕλη. (δ) Ἔσται ἐκεῖ ὁ-
δὸς καθαρὰ, καὶ ὁδὸς ἁγία κληθήσεται, καὶ
οὐ μὴ παρέλθῃ ἐκεῖ ἀκάθαρτος, οὐδὲ (ε) ἔσται
ἐκεῖ ὁδὸς ἀκάθαρτος· οἱ δὲ διεσπαρμένοι
πορεύσονται ἐπ᾽ αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσι.
9 Καὶ οὐκ ἔσται ἐκεῖ λέων, οὐδὲ τῶν (ζ) πονηρῶν
θηρίων οὐ μὴ ἀναβῇ (η) εἰς αὐτὴν, οὐδὲ μὴ
10 εὑρεθῇ ἐκεῖ, ἀλλὰ πορεύσονται ἐν αὐτῇ λε-
λυτρωμένοι, καὶ συνηγμένοι διὰ κύριον,
(θ) καὶ ἀποστραφήσονται, καὶ ἥξουσιν εἰς Σιὼν
μετ᾽ εὐφροσύνης, καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ
κεφαλῆς αὐτῶν· ἐπὶ (ι) γὰρ τῆς κεφαλῆς
αὐτῶν αἴνεσις καὶ ἀγαλλίαμα, καὶ εὐφροσύνη
καταλήψεται αὐτοὺς, ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη
καὶ στεναγμός.

CAP. XXXV.

LÆtare deſertum ſitiens : ex- 1
ultet ſolitudo, & floreat quaſi li-
lium. Et (a) efflorebunt, & ex- 2
ultabunt deſerta Jordanis : glo-
ria Libani data eſt ei, & (b) ho-
nor Carmeli. Et populus meus vi-
debit gloriam Domini, & altitu-
dinem Dei. Confortamini, manus 3
remiſſæ, & genua diſſoluta. Con- 4
ſolamini vos, puſillanimes mente,
confortamini, nolite timere. Ecce
Deus noſter judicium retribuit, &
retribuet : ipſe veniet, & ſal-
vabit nos. Tunc aperientur oculi 5
cæcorum, & aures ſurdorum au-
dient. Tunc ſaliet, ſicut cervus, 6
claudus : expedita autem erit lin-
gua balborum : quia ſciſſa eſt in
deſerto aqua, & vallis in terra
ſitienti : Et erit inaquoſa in palu- 7
des : & in ſitiente terra fons aquæ
erit ; ibi lætitia avium, (c) cau-
læ arundinis, & paludes. Erit ibi 8
via munda, & via ſancta voca-
bitur : & non tranſibit illic im-
mundus ; neque erit ibi via im-
munda : qui autem diſperſi ſunt,
ibunt ſuper eam, & non errabunt.
Et non erit ibi leo : & mala be- 9
ſtia non aſcendet in eam, neque in-
venietur ibi : ſed ambulabunt in
ea Redempti, & congregati per 10
Dominum. Et revertentur, & ve-
nient in Sion cum lætitia : & læti-
tia ſempiterna ſuper caput eorum.
Super caput enim eorum laus,
& exultatio, & lætitia appre-
hendet eos : fugit dolor, & tri-
ſtitia, & gemitus.

MS. A. (α) καὶ ἡ δόξα (") ἀνταποδώσει (β) καὶ τρανὴ ἔσται (γ) ἡ ἄνυδρος ἔσται (δ) Ἐκεῖ ἔσται (ε) ἐκεῖ ἔσται (ζ) θηρίων τῶν πονηρῶν (η) ἐπ᾽ αὐτὴν, (θ) ἀποστραφήσονται (ι) γὰρ κεφαλῆς

ΚΕΦ. λϛ΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους
βασιλεύοντος Ἐζεκίου, ἀνέβη Σενναχη-
ρὶμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς
Ἰουδαίας τὰς ὀχυρὰς, καὶ (α) ἔλαβεν αὐτάς.
MS. A. (α) συνέλαβεν αὐτάς.

CAP. XXXVI.

ET factum eſt in quarto & de- 1
cimo anno regnante Ezeciâ, aſcen-
dit Sennacherim rex Aſſyriorum
ſuper civitates Judææ munitas,
& cepit eas.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 תְּבַעוּ מֵעַל סִפְרָא דַיְיָ וּבְעוּ חֲדָא מִנְּהוֹן לָא שְׁגַת וְאִתְּתָא לְחַבְרְתַהּ לָא עַכִּיבַת אֲרֵי
17 בְּמֵימְרֵיהּ יִתְכַּנְּשָׁן וּבִרְעוּתֵיהּ יִתְקָרְבָן: וְהוּא בְּמֵימְרֵיהּ רְמָא לְהוֹן עַדְבָא וּבִרְעוּתֵיהּ
פְּלֵיג לְהוֹן בְּחוּטָא עַד עָלְמָא יַחְסְנוּנַהּ לְדָר וְדָר יִשְׁרוֹן בַּהּ:

לה

1 יֶחְדוּן דְּיָתְבִין בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא צַחְיָא וְיָבְעוּן דְּשָׁרָן בְּמֵישְׁרָא וְיַזְהֲרוּן כְּשׁוֹשַׁנַּיָּא: מֶדֶץ
2 יְדוּצוּן וְיֶחְדוּן אַף בִּיעַ וְחֶדְוָא יְקַר לִבְנָן יִתְיְהֵיב לְהוֹן זִיו כַּרְמְלָא וְשָׁרוֹנָא בֵּית יִשְׂרָאֵל
3 דִּלְהוֹן אָמְרִין אִלֵּין אִנּוּן יֶחֱזוּן יְקָרָא דַיְיָ זִיו תּוּשְׁבַּחְתָּא דֶאֱלָהָנָא: אֲמַר נְבִיָּא תַּקִּיפוּ יְדַיִן
[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Requirite in libro Dñi, & quærite ; unum ex eis non defuit, nec alterum 16
alteri moram affert, quia in verbo ejus congregabuntur : & in *voluntate*
ejus conjungentur. Et ipſe in verbo ſuo miſit eis ſortem ; & in voluntate 17
ſua diviſit eis funiculo ; uſque in ſeculum poſſidebunt eam ; in generationem
& generationem habitabunt in ea.

CAP. XXXV

EXultabunt qui habitant in deſerto , in terra arida ; & gaudebunt qui 1
morantur in campeſtribus, & ſplendebunt ſicut lilia. Exultantes exultabunt, 2
& gaudebunt exultatione & gaudio. Gloria Libani data eſt eis ; decor
Carmeli & Saron : domus Iſrael quibus dicuntur hæc, ipſi videbunt gloriã
Dñi, decorem laudis Dei noſter. Dixit *Propheta* : Confortate manus diſ- 3
ſolutas, & genua trementia roborate. Dicite feſtinis corde ut operentur
ſecundum legem, Confortamini, et nolite timere : ecce Deus veſter revela- 4
bitur ut faciat vindictam judicii : Dñs auctor retributionis ipſe revelabitur &
ſalvabit vos. Tunc aperientur oculi domus Iſrael, qui fuit quaſi cæci à le- 5
ge ; & aures eorum qui fuerunt quaſi ſurdi ad audiendum verba prophetarum,
audient. Tunc cùm viderint exules Iſraelitarum congregatos aſcendere 6
in terram ſuam more cervorum velociſſimum, ita ut non detineantur,
laudabit lingua eorum, quæ erat quaſi muta, quod ſciſſæ fuerint in de-
ſerto aquæ, & torrentes in ſolitudine. Et erit arida in ſtagna aquarum, 7
& erit ſitiens in fontes aquarum. In loco ubi prius dracones habitabant, ibi
multiplicabuntur calamus & juncus. Et erit ibi via trita & recta, Via ſan- 8
cta vocabitur, non tranſibunt per eam immundi, & non deficient uſque in
viam : & qui non didicerint, non errabunt per eam. Non erit ibi rex ma- 9
lefaciens, nec dominator tribulans pertranſibit eam ; imò illic non inve-
nientur : ibuntque redempti. Redempti autem à Dño revertentur & con- 10
gregabuntur de medio captivitatis ſuæ, & venient ad Sion cum laude. Et
lætitia ſempiterna erit eis, quæ nunquam ceſſabit, & nubes gloriæ erit ob-
umbrans ſuper capita eorum : gaudium & lætitiam invenient ; & ceſſabit ab
eis, & à domo Iſrael dolor & gemitus.

CAP. XXXVI.

ET factum eſt in decimo quarto anno regis Ezechiæ, aſcendit Senache- 1
rib rex Aſſyriæ ſup omnes civitates domus Judæ munitas, & obtinuit eas.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
1 [illegible]

(Quærite in libro Domini, & legite ; nam ne 16
unum quidem ex iis *quæ ibi narrantur*, omit-
tetur) alter alterum non quæret, ſed ipſe ore
ſuo præcipiet, & ſpiritus ejus congregabit il-
los : Ipſe jaciet eis ſortes, ejuſdémque manus 17
dividet eis menſuras : ut ad æternitatem uſque
poſſideant eam, & in generationem genera-
tionum habitent in ea.

CAP. XXXV.

LÆtabitur deſertum ſitibundum ; & exul- 1
tabit planities, & florebit tanquam narciſſus,
Et exultabit tanquam capreus : honor Libani 2
glorioſè dabitur ei cum nitore Charmeli &
Saronis : hi videbunt majeſtatem Domini, &
nitorem Dei noſtri.

Finis primæ partis.
Admonitio & conſolatio ad imbecilles,
quòd venturus ſit Salvator,
eoſque redempturus.

Confortamini manus remiſſæ, genua tremula 3
confirmamini : Dicite puſillanimis, Robora- 4
mini, & ne metuite : ecce Deꝰ veſter ultor ven-
turus eſt, Deus ſervator venturꝰ eſt & redem-
pturus vos. Tunc aperientur oculi cæcorũ, & 5
aures ſurdorũ reſerabuntur : Tunc ſaliet clau- 6
dus tanquam cervus, & expedita erit lingua
muti : quia eruperunt aquæ in deſerto, & tor-
rentes in planitie : Erunt ſtagna in loco deſer- 7
to, & fontes aquarũ in locis ſitibundis : naſce-
tur gramen arundo & juncus in cubili canum
ſylveſtriũ. Et erit illic ſemita quæ via ſancta 8
vocabitur, p quam non tranſibit immunditia,
nec patebit aditꝰ *iniquitati* : ubi ne ſtulti quidẽ
errabunt : Ubi non erit leo, quò feræ pnicioſæ 9
nequaquam aſcendent, nec reperientur illic.
Et abibunt redempti, redempti *inquam* à 10
Domino, & reverſi ingredientur in Sionem
cum gloria : in æternum erit lætitia ſuper ca-
pita eorum, jucunditatem & gaudium aſſe-
quentur, fugiéntque mœrores ac gemitus.

CAP. XXXVI.

COntigit autẽ anno decimo quarto Heze- 1
ciæ regis Judæ, ut invaderet Sanherib rex Aſ-
ſyriæ oẽs urbes Judæ munitas, & caperet eas.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بعث جازوا، وواحد منهم لا يهلك * ولا يطلب الآخر الآخر * لأن الرب أمرهم * 16 وروحه
17 جمعهم * وهو يصنع لهم خطوطا * ويده قسمت لهم * ليرعوا إلى الدهر زمانا * ترث جيل
الأجيال * ويستريحون عليها * الفصل الخامس والثلاثون *
1 * افرحي أيها البرية العطشانة * وليبتهج البرية * وليزهر مثل السوسن * تزهر وتفرح البقاعة
2 وليبتهج براري الأردن * فقد أعطي لها شرف لبنان وكرامة الكرمل * وشعبي يعاين مجد الرب
وعلو الله * تخصيص النبي للضعفاء وتقويته لهم * وبشارته بمجيء المسيح *
3 * تقوي أيها الأيدي المسترخية والركب المنحلة * تعزوا وقولوا لصغيري الأنفس تصبروا
4 تقووا لا تخافوا * ها إلهنا جازانا إنصافا ويجازي * هو يأتي ويخلصنا * حينئذ تتفتح أعين العميان 5
6 وتسمع آذان الصم * حينئذ يقفز الأعرج مثل الأيل * ويصير لسان البكم فصيحا * لأن الماء
7 انبثق في البرية * والوادي في أرض عطشانة * ويصير العادم الماء غابات * وفي الأرض العطشانة
8 يكون ينبوع الماء * هناك يكون سرور الطيور * ومأوى بنات آوى * وقصب وعواب * ويكون
هناك طريق نقية * ويدعى طريق طاهر * لا يجوز هناك نجس * ولا يكون هناك أيضا طريق
9 نجس * المتفرقون يعبرون فيها ولا يضلون * لا يكون هناك أسد * ولا من الوحوش الخبيثة لا
10 يصعد إليها * ولا يوجد هناك * لكن يسلك فيها المفديون والمجمعون من الرب * ويصيرون
ويأتون إلى صهيون بسرور وابتهاج * وعلى رؤوسهم سرور أبدي * لأن على رؤوسهم تسبحة
وبهجة * ويدركهم السرور * بعد عنهم الوجع والحزن والتنهد *
* الفصل السادس والثلاثون * الوحي السادس عشر * وهو الإصحاح السابع عشر *
ذكر ما أصاب ملك الموصل من الهلاك بصلاة حزقيا الملك *
1 * وكان في السنة الرابعة عشر لحزقيا الملك * صعد سنحاريب ملك الموصليين على
مدن يهوذا الحصينة وأخذها *

Magnâ *copiâ tranſibunt, & nullus eorum* 16
peribit, nec alter alterum quæret : quia
Dominus præcipiet eis, & ſpiritus ejus
congregabit illos ; Ipſeque ponet eis line- 17
as, & manus ejus diſtribuet illis ; ut
paſcantur in æternum tempus, poſſideant
in æva ſempiterna, & quieſcant ſuper
eam.

CAP. XXXV.

LÆtare O deſertum aridum, hilare- 1
ſcat ſolitudo, & floreat velut lilium :
Floreant, & præter modum gaudeant &
exultent ſolitudines Jordanis ; quia data 2
jam eſt eis præſtantia Libani & honor
Charmeli, & populus meus videbit glori-
am Domini & eminentiam Dei.

Adhortatio Prophetæ ad languen-
tes, eorumque animatio : & præ-
dictio adventûs Chriſti.

Confirmamini O manus remiſſæ & genua 3
diſſoluta : Conſolamini, & dicite puſilla- 4
nimis mente, Sumite animos, ne time-
atis : ecce Deus noſter ex æquo rependit
nobis, ac rependet : ipſe veniet, redimet-
que nos. Tunc aperient ſe oculi cæco- 5
rum, & audient aures ſurdorum : Tunc 6
ſaltabit claudus quaſi cervus, & erit
lingua mutorum diſerta : quoniam aqua
erupit in deſerto, & fluvius in terra ſi-
tibunda : Quæ caret aquâ, redigetur in 7
ſylvas ; & in arida tellure erit aquæ
ſcatebra : illic erit volucrum voluptas,
& habitatio canum ſylveſtrium, arun-
dines, & junci. Erit etiam ibi via mun- 8
da, & vocabitur via pura, & non tranſ-
ibit illac impurus, nec erit illic deinceps
via immunda : diſperſi tranſibunt per eam,
& non errabunt. Non erit ibi leo, nec 9
ulla malarum beſtiarum aſcendet ad e-
am, aut reperietur ibi : Sed ambulabunt
in ea redempti & collecti à Domino, & 10
profecti : que revertentur Sionem cum
lætitia & exultatione, & erit ſuper ca-
pita eorum gaudium perenne, quia ſuper
capita eorum canticum erit ac lætitia,
& occupabit eos gaudium, recedet ab
eis dolor, triſtitia, & gemitus.

CAP. XXXVI.

Revelatio decima ſexta.
Textus decimus ſeptimus.
Narratio exitii quod accidit regi
Aſſyriæ per orationem Heze-
ciæ regis.

ET factum eſt anno decimo quarto re- 1
gis Hezeciæ, ut aſcenderet Sanherib rex
Aſſyriorum contra urbes Judæ munitas
caperetque eas.

יְשַׁעְיָה : לו

ad Jerusalaim in Lachis de Rabsacheh Assur rex misit Et
2 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־רַבְשָׁקֵה מִלָּכִישׁ יְרוּשָׁלַ͏ְמָה אֶל־
piscinæ aquæductu in stetit & : gravi *virtute in* Chizchijahu regem
הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּחֵיל כָּבֵד וַיַּעֲמֹד בִּתְעָלַת הַבְּרֵכָה
Eljachim eum ad est egressus Et .fullonis agri *strata* via in superioris
3 הָעֶלְיוֹנָה בִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃ וַיֵּצֵא אֵלָיו אֶלְיָקִים
Joach & , scriba Sebnah & : domum super qui , Chilchijahu filius
בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח
Dicite , Rabsacheh eos ad dixit Et .*commonefaciens* Asaph filius
4 בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ־
, Assur rex magnus rex dixit sic : Chizchijahu ad nunc
נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר
,labiorum *verbum certe* Dixi ? fidisti cui hæc fiducia Quæ
5 מָה הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃ אָמַרְתִּי אַךְ־דְּבַר־שְׂפָתַיִם
quia , fidisti *quo super* nunc : prælium ad *fortitudo &* , *consilium*
עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה עַתָּה עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי
fracto *arundinis fulcro* super fidisti Ecce ? me contra rebellasti
6 מָרַדְתָּ בִּי׃ הִנֵּה בָטַחְתָּ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ
ej' vola in intrabit & *eo super vir* fuerit innix' cui ; Ægypto *super* isto
הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ
eo super fidentibus omnib' Ægypti rex Parhoh sic : eã perforabit &
וּנְקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְכָל־הַבֹּטְחִים עָלָיו׃
iste nonne : fidimus nostro Deo Domino In , me ad dixeris si Et
7 וְכִי־תֹאמַר אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ הֲלוֹא הוּא
ejus altaria & *ejus* excelsa Chizchijahu fecit removere cujus
אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו
istius altaris facies Ad : Jerusalaim & , Jehudah ad dixitque
וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה
regi meo domino obsecro fidejube nunc Et ? vos incurvabitis
8 תִּשְׁתַּחֲווּ׃ וְעַתָּה הִתְעָרֶב נָא אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
tibi dare potueris si , equorum duo millia tibi dabo & : Assur
אַשּׁוּר וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֶת לְךָ
unius ducis *faciès* vertere facies quomodo Et .eos super equitantes
9 רֹכְבִים עֲלֵיהֶם׃ וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֵת פְּנֵי פַחַת אַחַד
, Ægypto *super* tibi confidas ut : minimorum mei domini servorum
עַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם
ascendi Domino absque numquid nunc Et ? equites & *currum* propter
10 לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים׃ וְעַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה עָלִיתִי
ascende : me ad dixit Dominus ? eã *corrumpendum ad* ,istam terram contra
עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְהַשְׁחִיתָהּ יְהוָה אָמַר אֵלַי עֲלֵה
, Sebnah & , Eljachim dixit Et .eam *corrumpe* & , istam terram *ad*
11 אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ׃ וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים וְשֶׁבְנָא
, Syriacè tuos servos ad obsecro Loquere : Rabsacheh ad Joach &
וְיוֹאָח אֶל־רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר־נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ אֲרָמִית
auribus in Jehudaicè nos ad loquaris ne & : *nos audientes* quia
כִּי שֹׁמְעִים אֲנָחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי
,tui domini ad Nunquid : Rabsacheh dixit Et .murum super qui ,populi
12 הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה׃ וַיֹּאמֶר רַבְשָׁקֵה הַאֶל אֲדֹנֶיךָ
ad nonne ? ista verba *loquendum ad* , me domin' me misit te ad &
וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲלֹא עַל־
, *suæ egestis* *comedendum ad* , muro super sedentes homines
הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחוֹמָה לֶאֱכֹל אֶת־חֲרָאֵיהֶם
clamavit & , Rabsacheh stetit Et ? vobiscum *suas urinas* *bibendum ad* &
13 וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם עִמָּכֶם׃ וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה וַיִּקְרָא
magni regis verba Audite : dixit & , Jehudaicè magna voce in
בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
: Chizchijahu *vobis imponat* Ne , rex dixit Sic .Assur regis
14 מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל־יַשִּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ
.vos eruere poterit non quia
כִּי לֹא־יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם׃

Verſio V U L G. LAT.

2 Et miſit rex Aſſyriorũ Rabſacen de Lachis in Jeruſalem, ad regem Ezechiam in manu gravi, & ſtetit in aquæductu piſcinæ ſuperioris in via Agri 3 fullonis. Et egreſſus eſt ad eũ Eliacim filius Helciæ, qui erat ſuper domũ, & Sobna ſcriba, & Joahe filius Aſaph à com- 4 mentariis. Et dixit ad eos Rabſaces, Dicite Ezechiæ; Hæc dicit rex magnus, rex Aſſyriorum; Quæ eſt iſta fiducia, quâ 5 confidis? Aut quo conſilio vel fortitudine rebellare diſponis? ſuper quem habes fiduciam, quia receſſiſti à me? 6 Ecce confidis ſuper baculum arundineum confractũ iſtum, ſup Ægyptum: cui ſi innixus fuerit homo, intrabit in manũ ejus, & perforabit eam: ſic Pharao rex Ægypti omnibus, 7 qui confidunt in eo. Quòd ſi reſponderis mihi; In Domino Deo noſtro confidimus: nónne ipſe eſt, cujus abſtulit Ezechias excelſa & altaria, & dixit Judæ & Jeruſalem; Coram altari iſto adorabitis? 8 Et nunc trade te domino meo regi Aſſyriorum, & dabo tibi duo millia equorum, nec poteris ex te præbere aſcenſo- 9 res eorum. Et quomodò ſuſtinebis faciem judicis unius loci ex ſervis domini mei minoribus? Quòd ſi confidis in Ægypto, in quadrigis, & in 10 equitibus: Et nunc numquid ſine Domino aſcendi ad terrã iſtam, ut diſperderem eam? Dominus dixit ad me; Aſcende ſuper terram iſtam, & diſ- 11 perde eam. Et dixit Eliacim, & Sobna, & Joahe ad Rabſacen; Loquere ad ſervos tuos Syrâ linguâ: intelligim' enim: ne loquaris ad nos Judaicè in auribus populi, qui eſt ſuper 12 murum. Et dixit ad eos Rabſaces; Numquid ad dominum tuum & ad te miſit me dominus meus, ut loquerer omnia verba iſta, et non potiùs ad viros, qui ſedent in muro, ut comedant ſtercora ſua, et bibant urinam pedum ſuo- 13 rum vobiſcum? Et ſtetit Rabſaces, et clamavit voce magnâ Judaicè, et dixit; Audite verba regis magni, regis 14 Aſſyriorum. Hæc dicit rex; Non ſeducat vos Ezechias, quia non poterit eruere vos.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

2 Καὶ ἀπέστειλε βασιλεὺς Ἀσσυρίων (β) τὸν Ῥαβσάκην ἐκ Λάχης εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν βασιλέα Ἐζεκίαν μετὰ δυνάμεως πολλῆς· καὶ ἔστη ἐν τῷ ὑδραγωγῷ τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κνα- 3 φέως. Καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν Ἐλιακεὶμ ὁ τοῦ Χελκίου ὁ οἰκονόμος, καὶ Σομνᾶς ὁ γραμματεὺς, καὶ Ἰωὰχ ὁ τοῦ Ἀσὰφ ὁ ὑπομνη- 4 ματογράφος. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς (γ) Ῥαβσάκης, Εἴπατε Ἐζεκίᾳ, Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας, βασιλεὺς Ἀσσυρίων, Τί πεποιθὼς 5 εἶ; Μὴ ἐν βουλῇ (δ) καὶ λόγοις χειλέων παράταξις γίνεται; καὶ νῦν (ε) ἐπὶ τίνα πέποιθας, 6 ὅτι ἀπειθεῖς μοι; Ἰδοὺ πεποιθὼς εἶ ἐπὶ τὴν ῥάβδον τὴν καλαμίνην τὴν τεθλασμένην ταύτην, ἐπ᾽ Αἴγυπτον. (ζ) ὡς ἂν ἐπιστηριχθῇ ἀνὴρ ἐπ᾽ αὐτὴν, εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, (η) καὶ τρήσει αὐτήν· οὕτως ἐστὶ Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου, καὶ 7 πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτῷ. Εἰ δὲ λέγετε, Ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν πεποίθα- 8 μεν, Νῦν μίχθητε τῷ κυρίῳ μου (θ) τῷ βασιλεῖ Ἀσσυρίων, καὶ δώσω ὑμῖν δισχιλίαν ἵππον, εἰ δυνήσεσθε δοῦναι ἀναβάτας ἐπ᾽ 9 αὐτούς. Καὶ πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι (ι) εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν; οἰκέται εἰσὶν, οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ Αἰγυπτίοις, εἰς ἵππον καὶ 10 ἀναβάτην. Καὶ νῦν μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὴν χώραν ταύτην πολεμῆσαι (κ) αὐτήν; κύριος εἶπε πρός με, Ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν. 11 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἐλιακεὶμ, καὶ Σομνᾶς (λ), καὶ Ἰωὰχ, Λάλησον πρὸς τοὺς παῖδάς σου Συριστί· ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς· καὶ μὴ λάλει πρὸς ἡμᾶς Ἰουδαϊστί. καὶ ἵνα τί λαλεῖς εἰς τὰ ὦτα τῶν (˜) ἀνθρώπων ἐπὶ τῷ τεί- 12 χει; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς (μ) Ῥαβσάκης, Μὴ πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν ἢ πρὸς ὑμᾶς ἀπέσταλκέ με ὁ κύριός μου, λαλῆσαι τοὺς λόγους τούτους; οὐχὶ πρὸς τοὺς (ν) ἀνθρώπους τοὺς καθημένους ἐπὶ τῷ τείχει, ἵνα φάγωσι κόπρον, καὶ πίωσιν οὖρον μεθ᾽ ὑμῶν ἅμα; 13 Καὶ ἔστη (ξ) Ῥαβσάκης, καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ Ἰουδαϊστὶ, καὶ εἶπεν, Ἀκούσατε τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου, 14 βασιλέως Ἀσσυρίων. Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς, Μὴ (ο) ἀπατάτω ὑμᾶς Ἐζεκίας λόγοις, (π) οὐ δύνηται ῥύσασθαι ὑμᾶς.

Et miſit rex Aſſyriorum Rabſacen de Laches in Hieruſalem ad regem Ezeciam cum virtute multa. Et ſtetit in aquæ ductu piſcinæ ſuperioris in via Agri fullonis. 2 *Et egreſſus eſt ad eum Eliacim filius Chelciæ œconomus, & Somnas ſcriba, & Joach filius Aſaph à commentariis.* 3 *Et dixit eis Rabſaces; Dicite Ezeciæ, Hæc dicit rex magnus, rex Aſſyriorum; Quid fidens es?* 4 *Nunquid in conſilio, & ſermonibus labiorum prælium ſit? Et nunc ſuper quem confidiſti, quia inobediens es mihi?* 5 *Ecce fidens es ſuper virgam arundineam confractam iſtam, ſuper Ægyptum: ſicut ſi innitatur vir ſuper eam, intrabit in manum ejus, & perforabit eam; ſic erit Pharao rex Ægypti, & omnes, qui confidunt in eo.* 6 *Sin autem dicitis, ſuper Dominum Deum noſtrum (a) confidimus;* 7 *Nunc admiſcemini Domino meo regi Aſſyriorum: & dabo vobis duo millia equorum, ſi poteritis præbere aſcenſores ſuper eos.* 8 *Et quomodò poteſtis avertere in faciem Toparcharum? Servi ſunt, qui confidunt in Ægyptiis, in equum, & aſcenſorem.* 9 *Et nunc non ſine Domino aſcendimus ſuper regionem hanc ad oppugnandam eam. Dominus dixit ad me; Aſcende ſuper terram iſtam, & diſperde eam.* 10 *Et dixit ad eum Eliacim, & Somnas, & Joach, Loquere ad ſervos tuos Syriacè: audimus enim nos: & ne loquaris ad nos Judaicè. Et ut quid loqueris in aures hominum, ſuper murum?* 11 *Et dixit ad eos Rabſaces; Nunquid ad dominum veſtrum, vel ad vos miſit me dominus meus loqui verba hæc? nónne ad homines, qui ſedent ſuper murum? ut comedant ſtercus, & bibant urinam vobiſcum ſimul?* 12 *Et ſtetit Rabſaces, & exclamavit voce magnâ Judaicè, & dixit; Audite verba regis magni, regis Aſſyriorum:* 13 *Hæc dicit rex; Non ſeducat vos Ezecias ſermonibus: non poterit eruere vos:* 14

MS. A. (β) Ῥαψάκην ἐκ Λάχεις (γ) Ῥαψάκης (δ) ἢ ἐν λόγοις (ε) ἐπὶ τίνι (ζ) ὃς ἂν ἐπιστηριχθῇ ἐπ᾽ αὐτὴν, (η) οὕτως ἐστὶν (θ) βασιλεῖ (ι) τὸ πρόσωπον τοπάρχου ἑνός; (κ) αὐτήν; * Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν (λ) ὁ γραμματεὺς, (˜) ἀνδρῶν καθημένων ἐπὶ (μ) Ῥαψάκης, (ν) ἄνδρας (ξ) Ῥαψάκης, καὶ ἐβόησεν (ο) ὑμᾶς ἀπατάτω (π) οἳ οὐ μὴ δυνήσονται

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

2 וּשְׁלַח מַלְכָּא דְאַתּוּר יָת רַב שָׁקֵה מִלָּכִישׁ לִירוּשְׁלֶם לְוָת מַלְכָּא חִזְקִיָּה בְּמַשְׁרִית סַגִּיאָן
3 וְקָם בְּמוּבִיקַת בְּרֵכְתָא עִלָּיתָא דִּבְכְבִישׁ חֲקַל מִשְׁטַח קַצָּרַיָּא׃ וּנְפַק לְוָתֵיהּ אֶלְיָקִים בַּר
4 חִלְקִיָּה דִּי מְמַנָּא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָא סָפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף דִּי מְמַנָּא עַל דָּכְרָנַיָּא׃ וַאֲמַר
לְהוֹן רַב שָׁקֵה אֱמַרוּ כְעַן לְחִזְקִיָּה כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא רַבְּתָנָא מַלְכָּא דְאַתּוּר מָה רוּחְצָנָא
5 הָדֵין דְּאִתְרְחֶצְתָּא׃ אֲמָרִית בְּרַם בְּמַמְלַל סִפְוָן בִּמְלַךְ וּגְבוּרָא אַעְבֵּיד קְרָבָא כְעַן עַל מַן
6 אִתְרְחֶצְתָּא אֲרֵי מְרַדְתָּא בִי׃ הָא אִתְרְחֶצְתָּא עַל סְמַךְ קְנֵא רְעִיעָא הָדֵין עַל פַּרְעֹה מַלְכָּא
דְּמִצְרַיִם דְּאִם יִסְתְּמֵיךְ גַּבְרָא עֲלוֹהִי וְיֵעוֹל בִּידֵיהּ וִיבוֹעֲנֵיהּ כֵּן פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם לְכָל
7 דְּמִתְרַחֲצִין עֲלוֹהִי׃ וַאֲרֵי תֵימְרוּן לִי עַל מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָנָא אִתְרְחֶצְנָא הֲלָא הוּא דְאַעְדִּי
חִזְקִיָּה יָת בָּמְוָתוֹהִי וְיָת אֱגוֹרוֹהִי וַאֲמַר לֶאֱנָשׁ יְהוּדָה וּלְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם קֳדָם מַדְבְּחָא הָדֵין
8 תִּסְגְּדוּן׃ וּכְעַן אִתְעָרַב כְּעַן עִם רִבּוֹנִי מַלְכָּא דְאַתּוּר וְאֶתֵּן לָךְ תְּרֵין אַלְפִּין סוּסְוָן אִם תִּכּוּל
9 לְמַנָּאָה עֲלָךְ רָכְבִין עֲלֵיהוֹן׃ וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְדַמֵּי לְאָתָבָא יָת אַפֵּי חַד מִשִּׁלְטוֹנֵי עַבְדֵי
10 רִבּוֹנִי זְעֵירַיָּא וְאִתְרְחֶצְתָּא לָךְ עַל מִצְרַיִם לִרְתִיכִין וּלְפָרָשִׁין׃ וּכְעַן הֲבַר מִמֵּימְרָא דַיְיָ
11 סְלֵיקִית לְאַרְעָא הָדָא לְחַבָּלוּתַהּ יְיָ אֲמַר לִי סַק עַל אַרְעָא הָדָא וְחַבְּלַהּ׃ וַאֲמַר אֶלְיָקִים
וְשֶׁבְנָא וְיוֹאָח לְרַב שָׁקֵה מַלֵּיל כְּעַן עִם עַבְדָּךְ אֲרָמִית אֲרֵי שָׁמְעִין אֲנַחְנָא וְאַל תְּמַלֵּיל
12 עִמָּנָא יְהוּדִית קֳדָם עַמָּא דִּי עַל שׁוּרָא׃ וַאֲמַר רַב שָׁקֵה הֲלְוָת רִבּוֹנָךְ וּלְוָתָךְ שַׁלְחַנִי רִבּוֹנִי
לְמַלָּלָא יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין הֲלָא עַל גּוּבְרַיָּא דְיָתְבִין עַל שׁוּרָא
לְמֵיכַל יָת צוֹאַתְהוֹן וּלְמִשְׁתֵּי יָת מֵי רַגְלֵיהוֹן עִמְּכוֹן׃ וְקָם
13 רַב שָׁקֵה וּקְרָא בְּקָל רַב יְהוּדִית וַאֲמַר
14 שְׁמַעוּ יָת פִּתְגָמֵי מַלְכָּא רַבָּא מַלְכָּא דְאַתּוּר׃ כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא לָא יַטְעֵי לְכוֹן חִזְקִיָּה
אֲרֵי לָא יִכּוּל לְשֵׁיזָבָא יָתְכוֹן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et miſit rex Aſſyriæ Rabſacen de Lachis in Jeruſalem ad regem Ezechiam cum exercitu multo, & ſtetit in aquæductu piſcinæ ſuperioris, in via agri ubi fullones extendunt pannos. 2 Et egreſſus eſt ad eum Eliachim filius Elchiæ, qui præpoſitus erat domus, & Sobna ſcriba, & Joah filius Aſaph à commentariis. 3 Et dixit eis Rabſaces: Dicite nunc Ezechiæ, Hæc dicit rex *magnus* noſter rex Aſſyriæ, Quæ eſt iſta fiducia qua confidis? 4 *Dixi,* Utique in loquela labiorum, in conſilio, & in potentia faciam bellum; nunc in quem confidis, ut rebelles contra me? 5 *Ecce* confidis in ſuſtentaculo calami confracti, iſto Pharaone rege Ægypti; cui ſi quis innitatur, intrabit in manum ejus, & perforabit eam; ſic Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in eo. 6 Quòd ſi dixeritis mihi, In verbo Domini Dei noſtri confidimus; nónne ipſe eſt cujus abſtulit Ezechias excelſa, & altaria? & dixit viris Judæ, & habitatoribus Jeruſalem, Coram altari iſto adorabitis? 7 Et nunc commiſce te obſecro cum domino meo rege Aſſyriæ, & dabo tibi duo millia equorum, ſi poteris tibi conſtituere ſeſſores ſuper eos. 8 Et quomodo tu putas avertere faciem unius è principibus ſervis domini mei minimis? & confidis in Ægypto, in curribus & in equitibus. 9 Jam verò, Num ſine verbo Domini aſcendi contra terram hanc ut diſperderem eam? Dominus dixit mihi, Aſcende ſuper terram hanc & diſperde eam. 10 Et dixit Eliachim & Sobna, & Joach ad Rabſacen, Loquere nunc cum ſervis tuis Syriacè; intelligimus enim nos: nec loquaris nobiſcum Judaicè coram populo qui eſt ſuper murum. 11 Et dixit Rabſaces, Nunquid ad dominum tuum & ad te miſit me dominus meus ut loquar verba hæc? nónne ad viros qui ſedent ſuper murum, ut comedant ſtercora ſua, & bibant urinam ſuam in obſidione vobiſcum? 12 Et ſtetit Rabſaces & clamavit voce magna Judaicè, & ait: Audite verba regis magni, regis Aſſyriæ. 13 Hæc dicit rex, Ne ſeducat vos Ezechias, quia non poterit liberare vos. 14

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 *ܘܫܕܪ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܡܢ ܠܟܝܫ ܠܪܒ ܫܩܐ. ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܚܝܠܐ
3 ܣܓܝܐܐ. ܘܩܡ ܒܡܩܣܡܬܐ ܕܒܪܟܬܐ ܥܠܝܬܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܚܩܠܗ ܕܩܨܪܐ. *ܘܢܦܩ ܠܘܬܗ
4 ܐܠܝܩܝܡ ܒܪ ܚܠܩܝܐ ܪܒ ܒܝܬܐ. ܘܫܒܢܐ ܣܦܪܐ. ܘܝܘܐܚ ܒܪ ܐܣܦ ܡܥܗܕܢܐ. *ܘܐܡܪ
ܠܗܘܢ ܪܒ ܫܩܐ. ܐܡܪܘ ܠܚܙܩܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܪܒܐ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܡܢܘ
5 ܬܘܟܠܢܐ ܗܢܐ ܕܬܟܝܠܬ. *ܘܐܡܪܬ ܕܐܝܬ ܠܝ ܡܡܠܠܐ ܕܣܦܘܬܐ. ܘܡܠܟܐ ܘܓܢܒܪܘܬܐ
6 ܠܩܪܒܐ. ܗܫܐ ܥܠ ܡܢܘ ܬܟܝܠܬ ܕܐܬܡܪܕܬ ܒܝ. *ܗܐ ܬܟܝܠܬ ܥܠ ܫܒܛܐ ܕܩܢܝܐ
ܪܥܝܥܐ ܗܢܐ ܥܠ ܡܨܪܝܢ. ܕܐܢ ܢܬܬܟܝܠ ܓܒܪܐ ܥܠܘܗܝ. ܥܐܠ ܒܐܝܕܗ ܘܢܩܒ ܠܗ.
7 ܗܟܢܐ ܗܘ ܦܪܥܘܢ ܡܠܟܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܠܟܠܗܘܢ ܕܡܬܬܟܠܝܢ ܥܠܘܗܝ. *ܘܐܢ ܬܐܡܪܘܢ ܠܝ ܕܥܠ
ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܬܟܝܠܝܢܢ. ܗܢܘ ܗܘ ܕܐܥܒܪ ܚܙܩܝܐ ܐܓܘܪܘܗܝ ܘܡܕܒܚܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܝܗܘܕܐ
8 ܘܠܐܘܪܫܠܡ. ܩܕܡ ܡܕܒܚܐ ܗܢܐ ܣܓܘܕܘ. *ܘܗܫܐ ܐܬܚܠܛ ܥܡ ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ.
9 ܘܐܬܠ ܠܟ ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ ܪܟܫܐ. ܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܪܟܒܐ. *ܘܐܝܟܢܐ ܡܗܦܟ ܐܢܬ ܐܦܘܗܝ ܕܚܕ
ܡܢ ܫܠܝܛܐ ܕܥܒܕܘܗܝ ܕܡܪܝ ܙܥܘܪܐ. ܘܐܬܬܟܠܬ ܥܠ ܡܨܪܝܢ. ܥܠ ܡܪܟܒܬܐ. ܘܥܠ
10 ܦܪܫܐ. *ܘܗܫܐ ܕܠܐ ܡܪܝܐ ܣܠܩܬ ܥܠ ܐܪܥܐ ܗܕܐ ܠܡܚܒܠܘܬܗ. ܡܪܝܐ ܐܡܪ
11 ܠܝ ܣܩ ܥܠ ܐܪܥܐ ܗܕܐ ܘܚܒܠܝܗ. *ܘܐܡܪ ܐܠܝܩܝܡ ܘܫܒܢܐ ܘܝܘܐܚ ܠܪܒ ܫܩܐ.
ܡܠܠ ܥܡ ܥܒܕܝܟ ܐܪܡܐܝܬ ܕܫܡܥܝܢܢ. ܘܠܐ ܬܡܠܠ ܥܡܢ ܝܗܘܕܐܝܬ ܩܕܡ
12 ܥܡܐ ܕܝܬܒܝܢ ܥܠ ܫܘܪܐ. *ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܪܒ ܫܩܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܘܬܟܘܢ ܘܠܘܬ ܡܪܟܘܢ.
ܫܕܪܢܝ ܡܪܝ ܠܡܐܡܪ ܟܠܗܝܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܐܠܐ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܕܝܬܒܝܢ ܥܠ ܫܘܪܐ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘܢ ܠܥܘܬܗܘܢ.
13 ܘܢܫܬܘܢ ܠܡܝܐ ܕܓܠܝܗܘܢ ܥܡܟܘܢ. *ܘܩܡ ܪܒ ܫܩܐ. ܘܩܪܐ ܒܩܠܐ ܪܒܐ ܝܗܘܕܐܝܬ. ܘܐܡܪ.
14 ܫܡܥܘ ܡܠܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܪܒܐ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. *ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܠܐ ܢܛܥܝܟܘܢ
ܚܙܩܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܦܨܝܘܬܟܘܢ.

Tum rex Aſſyriæ de Lachis miſit Rab-ſacem ad Hezeciam regem, in Jeruſalem, cum numeroſis copiis: qui cùm ſubſtitiſſet in clivo laci ſuperioris, quod eſt in via agri fullonis; 2 Et egreſſus eſſet ad eum Eliacim filius Helciæ præfectus domûs, Sebna ſcriba, & Joah filius Aſaphi à commentariis: 3 Dixit ad eos Rab-ſace, Dicite Hezeciæ, Sic dicit rex maximus, rex Aſſyriæ, Quænam eſt fiducia tanta quâ confidis, 4 Ut dicas ſupereſſe tibi ſermonem labiorum, & mentem, viréſque ad bellandum? cui quæſo confidis, ut in me rebelles? 5 Ecce confidis fulcro arundinis quaſſatæ, *nempe* Ægyptio, quo cùm quis innititur, manum ejus penetrat perforátque: talis eſt Pharaon rex Ægypti omnibus fiduciam in ipſo collocantibus. 6 Quòd ſi dixeris mihi, Domino Deo noſtro confidimus; quid profuit Hezeciæ aboleviſſe altaria & aras, & dixiſſe Judæ & Jeroſolymæ, Coram hoc altari adorabitis? 7 Jam verò commercium habeto cum domino meo rege Aſſyriæ, daboque tibi duo millia equorum, *& videbo* utrùm habeas equites. 8 Quomodo ergò repelleres faciem unius è nobilioribus inter minimos domini mei ſervos, & confideres Ægyptio, curribus, & equitibus? 9 At nunc, an abſque Domino aſcendi ad terram iſtam ut vaſtarem eam? Dominus quidem mihi dixit ut aſcenderem contra terram iſtam & vaſtarem eam. 10 Dixit Eliacim, Sebna, & Joah ad Rab-ſace, Alloquere ſervos tuos Aramicè, intelligimus enim; neque alloquaris nos Judaicè præſente populo qui adeſt ſuper mœnia. 11 Ait illis Rab-ſace, Nequaquam ad vos & ad dominum veſtrum miſit me dominus meus ad hæc verba proferenda, ſed ad viros qui mœnibus aſſident; ut ne comedant ſtercus ſuum, & bibant urinas ſuas vobiſcum. 12 Itaque ſurgens Rab-ſace, & elatâ voce Judaicè exclamans dixit, Audite verba regis maximi, regis Aſſyriæ. 13 Sic ait rex Aſſyriæ, Ne ſeducat vos Hezecia, non enim poterit eripere vos: 14

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * وارسل ملك الموصليين ربصاكيس من لاشيس الى ايروسليم الى حزقيا الملك بجيش
3 عظيم * ووقف في جدول الماء الذي للبركة العليا * في طريق حقل القصار * فخرج اليه
الياقيم الوكيل ابن سلكيوا * وصمناص كاتب الجيش * ويواح ابن اصاف كاتب التذاكير *
4 * فقال لهم ربصاكيس * قولوا لحزقيا هكذا يقول الملك العظيم ملك الموصليين * ماذا تترجا *
5 6 * هل بجسور او بكلام شفتين يكون لك المصاف * والآن على ماذا توكلت انك تعصيني * ها
تتوكل على العصي القصبية هذه المكسورة * على مصر * ان الذي يتوكا عليها تدخل في
7 يده * هكذا يكون فرعون ملك مصر وجميع المتوكلين عليه * وان قلتم على الرب الاله
8 نحن توكلنا * اختلطوا الآن بسيدنا ملك الموصليين * واعطي لكم الفي فرس * ان كنتم
9 تستطيعون ان تعطوا عليها ركابا * فكيف تستطيعون ان تراجعوا وجه رييس موضع واحد *
10 المتوكلون على المصريين هم عبيد لفرس وراكب * والآن هل بغير امر من الرب صعدنا
11 الى هذه الكورة لنحاربها * الرب قال لي اصعد الى هذه الارض وافسدها * فقال له الياقيم
وصمناص ويواح * تكلم مع عبيدك بالسريانية * لانا نحن نسمع ما تقول * ولا تتكلم معنا
12 بالكلدانية * فلماذا تتكلم في اذان الناس الجلوس في السور * فقال ربصاكيس لهم * هل
الى ربكم او اليكم ارسلني سيدي لاتكلم هذه الكلمات * أليس الى الرجال الجلوس
13 على السور * كيلا ياكلوا زبلا ويشربوا اراقة معكم معا * ووقف ربصاكيس وصرخ
بصوت عظيم باليهودية وقال * اسمعوا اسمعوا كلام الملك العظيم ملك الموصليين *
14 * هكذا يقول الملك * لا يخدعكم حزقيا بكلمات * لا يستطيع ان
ينجيكم *

Deinde miſit rex Aſſyriorum Rabſacem è Lachis Jeroſolymam contra Hezeciam regem, ingenti cum exercitu: qui ſubſtitit ad fluentum aquæ piſcinæ ſuperioris, in itinere agri fullonis. 2 *Et egreſſus eſt ad eum Eliacim œconomus Helciæ filius, & Semnas ſcriba exercitûs, & Joah filius Aſaphi ſcriptor rerum memorabilium.* 3 *Quibus dixit Rabſaces, Dicite ad Hezeciam; Sic dicit rex magnus, rex Aſſyriorum, Quid ſperas?* 4 *Num audaciâ, an verbis labiorum acies eſt inſtruenda tibi? cui rei confidis, quòd contra me rebelles?* 5 *Ecce confidis huic ſcipioni arundineo quaſſato, Ægypto, quo ſi quis innitatur, penetrat manum ipſius: talis eſt Pharaon rex Ægypti, & omnes qui fiduciam collocant in eo.* 6 *Quòd ſi dixeritis, Domino Deo noſtro fidimus;* 7 *Immiſcete jam vos cum domino noſtro rege Aſſyriorum, daboque vobis duo millia equorum, ſi poſſitis ſuppeditare eis equites.* 8 *Quoniam igitur pacto retundere poteſtis faciem principis unius loci? qui fidunt Ægyptiis, ſervi ſunt equi & equitis.* 9 *Jam verò, num abſque juſſu Domini aſcendimus contra iſtam regionem ut oppugnaremus eam? Dominus dixit mihi, Aſcende contra terram iſtam, eamque corrumpe.* 10 *Dixerunt ad eum Eliacim, Semnas, & Joah; Loquere cum ſervis tuis Syriacè, audimus enim quæ dicturus es; & ne loquaris nobiſcum Chaldaicè: cur enim loquereris in auribus hominum inſidentium muro?* 11 *Reſpondit eis Rabſaces, Nam ad dominum veſtrum, aut ad vos miſit me dominus meus, ut loquerer hæc verba? nónne ad viros inſidentes muro? quò minus comedant ſtercus, & urinam bibant unà vobiſcum.* 12 *Tum ſurgens Rabſaces, & magnâ voce exclamans Judaicè dixit, Audite, audite verba magni regis, regis Aſſyriorum.* 13 *Sic dicit rex, Ne decipiat vos Hezecia verbis; non poterit ſalvare vos.* 14

Eruendo :dicendo ,Domino in Chizchijahu vos faciat confidere ne Et
15 ואל־יבטח אתכם חזקיהו אל־יהוה לאמר הצל
.Assur regis manu in hæc civitas dabitur non :Dominus nos eruet
יצילנו יהוה לא תנתן העיר הזאת ביד מלך אשור:
facite : Assur rex dixit sic quia : Chizchijahu ad audiatis Ne
16 אל־תשמעו אל־חזקיהו כי כה אמר המלך אשור עשו
,suam vitem vir comedite & ,me ad egredimini & ,benedictionē mecum
אתי ברכה וצאו אלי ואכלו איש־גפנו
Usque .suæ cisternæ aquas vir bibite & , suam ficum vir &
17 ואיש תאנתו ושתו איש מי־בורו: עד־
terram ,vestrā terram sicut ,terram ad vos tollam & ,me venire
באי ולקחתי אתכם אל־ארץ כארצכם ארץ
vos inducat forte Ne .vinearum & ,panis terram ,musti & , frumenti
18 דגן ותירוש ארץ לחם וכרמים: פן־יסית אתכם
dii eruerunt nunquid :nos eruet DOMINUS :dicendo ,Chizchijahu
חזקיהו לאמר יהוה יצילנו ההצילו אלהי
Dii Ubi ? Assur regis manu de suam terram vir gentium
19 הגוים איש את־ארצו מיד מלך אשור: איה אלהי
eruerunt quia & ? Sepharvaim Dii ubi , Arphad & ,Chamath
חמת וארפד איה אלהי ספרוים וכי־הצילו את־
, istarum terrarum Deos omnes inter Quis ? mea manu de Someron
20 שמרון מידי: מי בכל־אלהי הארצות האלה
DOMINUS eruet quia :mea manu de suam terram eruerint qui
אשר־הצילו את־ארצם מידי כי־יציל יהוה
ei responderunt non & siluerunt Et ? mea manu de Jerusalaim
21 את־ירושלם מידי: ויחרישו ולא־ענו אתו
.ei respondebitis Non : dicendo , *illud* regis præceptum quia : verbum
דבר כי־מצות המלך היא לאמר לא תענהו:
,domum super qui , Chilchijahu filius Eljachim est ingressus Et
22 ויבא אליקים בן־חלקיהו אשר־על־הבית
Chizchijahu ad *commonefaciens* Asaph filius Joach & , scriba Sebnah &
ושבנא הספר ויואח בן־אסף המזכיר אל־חזקיהו
.Rabsacheh verba ei *indicaverunt* & : vestibus scissis
קרועי בגדים ויגידו לו את דברי רבשקה:

CAP. XXXVII. לז

: sua vestimenta scidit &,Chizchijahu *regem audire secundum* fuit Et
1 ויהי כשמע המלך חזקיהו ויקרע את־בגדיו
misit Et .DOMINI domum intravit & , sacco in se operuit &
2 ויתכס בשק ויבא בית יהוה: וישלח
seniores & ,scribam Sebnah & ,domum super qui ,Eljachim
את־אליקים אשר־על־הבית ואת שבנא הסופר ואת זקני
,prophetam Amos filium Jeshajahu ad , saccis in opertos ,sacerdotum
הכהנים מתכסים בשקים אל־ישעיהו בן־אמוץ הנביא:
, angustiæ Dies , Chizchijahu dixit Sic , eum ad dixerunt Et
3 ויאמרו אליו כה אמר חזקיהו יום־צרה
filii venerunt quia : hæc dies , blasphemiæ & , increpationis &
ותוכחה ונאצה היום הזה כי־באו בנים
audiat forte Si .pariendum ad non virtus & ,*alvi rupturam* ad usque
4 עד־משבר וכח אין ללדה: אולי ישמע
rex *commisit* quem , Rabsacheh verba tuus Deus Dominus
יהוה אלהיך את דברי רבשקה אשר שלחו מלך־
verbum arguat & ,*viventi Deo exprobrandū ad* ,suus domin⁹ Assur
אשור ׀ אדניו לחרף אלהים חי והוכיח בדברים
pro orationem *levabis* & : tuus Deus DOMINUS audivit que
אשר שמע יהוה אלהיך ונשאת תפלה בעד
,Chizchijahu regis servi venerunt Et . *reperto* residuo
5 השארית הנמצאה: ויבאו עבדי המלך חזקיהו
.Jesahjahu ad
אל־ישעיהו:

Versio VULG. LAT.

15 Et non vobis tribuat fiduciam Ezechias super Dño, dicens; Eruens liberabit nos Domin⁹, non dabitur civitas ista in manu regis Assyriorũ. 16 Nolite audire Ezechiam: hæc enim dicit rex Assyriorum; Facite mecum benedictionem, & egredimini ad me, & comedite unusquisque vineam suam, & unusquisque ficum suam: et bibite unusquisque aquam cisternæ suæ, 17 Donec veniam, & tollam vos ad terram, quæ est ut terra vestra, terram frumenti & vini, terram panum & vinearum. 18 Nec conturbet vos Ezechias, dicens; Dominus liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis Assyriorum? 19 Ubi est deus Emath, & Arphad? ubi est deus Sepharvaim? numquid liberaverunt Samariam de manu mea? 20 Quis est ex omnibus diis terrarum istarum, qui eruerit terrā suam de manu mea, ut eruat Dominus Jerusalem de manu mea? 21 Et siluerunt, & non responderunt ei verbum. Mandaverat enim rex, dicens; Ne respondeatis ei. 22 Et ingressus est Eliacim filius Helciæ, qui erat super domum, & Sobna scriba, & Joahe filius Asaph à commentariis, ad Ezechiam scissis vestibus, & nuntiaverunt ei verba Rabsacis.

CAP. XXXVII.

1 ET factum est, cùm audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, & obvolutus est sacco, & intravit in domum Domini. 2 Et misit Eliacim, qui erat super domum, & Sobnam scribam, & seniores de sacerdotibus, opertos saccis, ad Isaiam 3 filium Amos prophetam, Et dixerunt ad eum; Hæc dicit Ezechias; Dies tribulationis, et correptionis, & blasphemiæ, dies hæc: quia venerunt filii usque ad partum, & virtus non est pariendi. 4 Si quo modo audiat Dominus Deus tuus verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blasphemandum Deum viventem, & exprobrandum sermonibus, quos audivit Dominus Deus tuus: leva ergò orationem pro 5 reliquiis, quæ repertæ sunt. Et venerunt servi regis Ezechiæ ad Isaiam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ μὴ λεγέτω ὑμῖν Ἐζεκίας, ὅτι ῥύσεται ὑμᾶς ὁ θεός, καὶ οὐ μὴ παραδοθῇ ἡ πόλις αὕτη ἐν χειρὶ βασιλέως Ἀσσυρίων. 16 Μὴ ἀκούετε Ἐζεκίου. τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, Εἰ βούλεσθε εὐλογηθῆναι, ἐκπορεύεσθε πρός με, καὶ φάγεσθε ἕκαστος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὰς συκᾶς, καὶ πίεσθε ὕδωρ 17 (ρ) ἐκ τοῦ λάκκου ὑμῶν, Ἕως ἂν ἔλθω, καὶ λάβω ὑμᾶς εἰς γῆν, ὡς ἡ γῆ ὑμῶν, γῆ σίτου καὶ οἴνου καὶ ἄρτων καὶ ἀμπελώνων. 18 Μὴ (σ) ἀπατάτω ὑμᾶς Ἐζεκίας, λέγων, Ὁ θεὸς (τ) ῥύσεται ὑμᾶς. μὴ ἐρρύσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ χώραν 19 ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἀσσυρίων; Ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς (υ) Ἐμὰθ καὶ Ἀρφάθ; (φ) καὶ ποῦ ὁ θεὸς τῆς πόλεως Ἐπφαρουαίμ; μὴ ἐδύναντο ῥύσασθαι Σαμάρειαν ἐκ χειρός μου; 10 Τίς τῶν θεῶν πάντων τῶν ἐθνῶν (χ) τούτων, ὅστις ἐρρύσατο τὴν γῆν αὐτοῦ (ψ) ἐκ χειρός μου, ὅτι ῥύσεται ὁ θεὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρός μου; 21 Καὶ ἐσιώπησαν, καὶ οὐδεὶς ἀπεκρίθη αὐτῷ λόγον, διὰ τὸ προστάξαι 22 τὸν βασιλέα μηδένα ἀποκριθῆναι. Καὶ εἰσῆλθεν Ἐλιακεὶμ ὁ τοῦ Χελκίου, (ˇ) οἰκονόμος, καὶ Σομνᾶς ὁ γραμματεὺς τῆς δυνάμεως, καὶ Ἰωὰχ ὁ τοῦ Ἀσὰφ ὁ ὑπομνηματογράφος πρὸς Ἐζεκίαν, ἐσχισμένοι τοὺς χιτῶνας, καὶ (ω) ἀνήγγειλαν αὐτῷ τοὺς λόγους (α) Ῥαβσάκου.

15 *Neque dicat vobis Ezecias, quia eruet vos Deus, & non tradetur civitas hæc in manu regis Assyriorum. Nolite audire Ezeciam.* 16 *Hæc dicit rex Assyriorum; Si vultis benedici, egredimini ad me, & comedite unusquisque vitem suam, & ficus, & bibite aquam de cisterna vestra;* 17 *Donec veniam, & tollam vos ad terram: sicut terra vestra, terra frumenti, & vini, & panum, & vinearum.* 18 *Ne seducat vos Ezecias, dicens; Deus liberabit vos. Nunquid liberaverunt dii gentium unusquisque regionem suam de manu regis Assyriorum?* 19 *ubi est deus Emath, & Arphath? & ubi deus civitatis Eppharuæm? Nunquid potuerunt eruere Samariam de manu mea?* 20 *Quis est ex omnibus diis gentium istarum, qui eruerit terram suam de manu mea; quia eruet Deus Hierusalem de manu mea?* 21 *Et siluerunt: & nemo respondit ei verbum: quia mandaverat rex, neminem respondere.* 22 *Et ingressus est Eliacim, filius Chelciæ, œconomus, & Somnas scriba virtutis, & Joach filius Asaph à commentariis ad Ezeciam, scissis tunicis: & nuntiaverunt ei verba Rabsacis.*

MS.A. (ρ) τοῦ λάκκου (σ) ὑμᾶς ἀπατάτω (τ) ὑμῶν ῥύσεται ὑμᾶς. (υ) Αἰμὰρ (φ) καὶ ὁ θεὸς τῆς πόλεως Σεπφαρείμ; (χ) τούτων ἐρρύσατο (ψ) ἐκ τῆς χειρός (ˇ) ὁ οἰκονόμος, (ω) ἀπήγγειλαν (α) Ῥαψάκου.

ΚΕΦ. λζ'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βασιλέα Ἐζεκίαν, ἔσχισε τὰ ἱμάτια, καὶ (α) περιεβάλετο σάκκον, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον κυρίου. 2 Καὶ ἀπέστειλεν Ἐλιακεὶμ τὸν οἰκονόμον, καὶ Σομνᾶν τὸν γραμματέα, (β) καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν ἱερέων περιβεβλημένους σάκκους, πρὸς Ἡσαΐαν υἱὸν (ˇ) Ἀμὼς τὸν προφήτην. 3 Καὶ εἶπαν αὐτῷ, Τάδε λέγει Ἐζεκίας, Ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀνειδισμοῦ καὶ ἐλεγμοῦ καὶ ὀργῆς ἡ σήμερον ἡμέρα, ὅτι ἥκει ἡ ὠδὶν τῇ τικτούσῃ, ἰσχὺν δὲ οὐκ ἔχει τοῦ τεκεῖν. 4 Εἰσακούσαι κύριος ὁ (γ) θεός σου τοὺς λόγους Ῥαβσάκου, οὓς ἀπέστειλε βασιλεὺς Ἀσσυρίων, ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα, καὶ ὀνειδίζειν λόγοις οὓς ἤκουσε κύριος ὁ θεός σου, (δ) καὶ δεηθήσῃ πρὸς κύριόν σου 5 περὶ τῶν καταλελειμμένων τούτων. Καὶ ἦλθον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως (ε) Ἐζεκίου πρὸς Ἡσαΐαν.

CAP. XXXVII.

1 *ET factum est, cùm audisset rex Ezecias, scidit vestimenta, & obvolutus est sacco, & ascendit in domum Domini.* 2 *Et misit Eliacim œconomum, & Somnam scribam, & seniores sacerdotum, opertos saccis, ad Esaiam filium Amos, prophetam.* 3 *Et dixerunt ei, Hæc dicit Ezecias; Dies tribulationis, & opprobrii, & correptionis, & ira hodierna dies: quia venit dolor parturienti, virtutē autem non habet pariendi.* 4 *(a) Exaudiat Dominus Deus tuus verba Rabsacis, quæ misit rex Assyriorum, ad exprobrandū Deum viventem, et exprobrandum sermonibus, quos audivit Dominus Deus tuus. Et orabis ad Dominum tuum pro derelictis his.* 5 *Et venerunt pueri regis Ezeciæ ad Esaiam.*

MS.A. (α) σάκκον περιεβάλετο, (β) * πρὸς τοὺς (ˇ) Ἀμὼς τὸν (γ) θεὸς τοὺς λόγους Ῥαψάκου, οὓς ἀπέστειλεν αὐτὸν βασιλεὺς (δ) περὶ τῶν καταλελιμμένων (ε) πρὸς Ἡσαΐαν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 ולא ירחיץ יתכון חזקיה על מימרא דיי למימר שיזבא ישיזבננא יי לא תתמסר קרתא
16 הדא ביד מלכא דאתור: לא תקבלון מן חזקיה ארי כדנן אמר מלכא דאתור עבידו עמי
17 שלמא ופוקו לותי ואכולו גבר פרי גופנוהי וגבר פרי תינוהי ושתו גבר מי גוביה: עד
18 מיתא ואדבר יתכון לארעא טבא כארעכון ארע עבור וחמר ארע חקלין וכרמין: דלמא
יטעי יתכון חזקיה למימר יי ישיזבננא השיזבא דחלת עממיא גבר ית ארעיה מיד מלכא
19 20 דאתור: אן דחלת חמת וארפד אן דחלת ספרוים וארי שיזבו ית שמרון מן ידי: מן בכל
דחלת מדינתא האלין דשיזבו ית ארעהון מן ידי ארי ישיזיב יי ית ירושלם מן ידי:
21 22 ושתיקו ולא אתיבו יתיה פתגמא ארי תפקידת מלכא היא למימר לא תתיבוניה: ואתא
אליקים בר חלקיה די ממנא על ביתא ושבנא ספרא ויואח בר אסף די ממנא על דכרניא
לות חזקיה כד מבזעין לבושיהון וחויאו ליה ית פתגמי רב שקה:

לז

1 והוה כד שמע מלכא חזקיה ובזע ית לבושוהי ואתכסי בסקא ועל לבית מקדשא דיי:
2 ושלח ית אליקים די ממנא על ביתא וית שבנא ספרא וית סבי כהניא כד מכסן בסקיא
3 לות ישעיה בר אמוץ נביא: ואמרו ליה כדנן אמר חזקיה יום עקא וחסודין ונאוצא יומא
4 הדין ארי אקיפתנא עקא כאתא דיתבא על מתברא וחיל לית לה למילד: מאים שמיע
קדם יי אלהך ית פתגמי רב שקה דשלחיה מלכא דאתור רבוניה לחסדא עמא דיי
קימא ויעביד פורענותא על כל פתגמיא דשמיען קדם אלהך ותתחנן בצלו על שארא
5 דאשתאר: ואתו עבדי מלכא חזקיה לות ישעיה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Nec tribuat vobis fiduciam Ezechias in verbo Domini, dicens: Liberando liberabit nos Dñs, & non tradetur civitas ista in manum regis Assyriæ. 15 Nolite obedire Ezechiæ: quia hæc dicit rex Assyriæ, Facite mecum pacem, & egredimini ad me, & comedite unusquisque fructum vitis suæ, & unusquisque fructum ficulneæ suæ, & bibite unusquisque aquam cisternæ suæ. 16 Donec veniam & tollam vos in terram bonam, sicut terra vestra est, terram frumenti & vini, terram agrorum & vinearum. 17 Et ne fortè seducat vos Ezechias, dicens: Dñs liberabit nos. 18 Nunquid potuerunt liberare dii populorum quisque terram suam de manu regis Assyriæ? Ubi est Deus Emath? & Arphad? ubi est Deus Sepharvaim? & quid? Samariam de manu mea eripuerunt? 19 Quinam sunt inter omnes harum provinciarum deos qui eruerint terram suam è manu mea, ut Dñs eripiat è manu mea Jerusalem? 20 Et tacuerunt, & non responderunt ei verbum: quia mandatum regis erat, dicentis: Ne respondeatis ei. 21 Et venit Eliachim filius Elchiæ qui præpositus erat domus, & Sobna scriba, & Joach filius Asaph, qui constitutus erat super memorialia, ad Ezechiam scissis vestibus, & narraverunt ei verba Rabsacis. 22

CAP. XXXVII.

ET factum est cùm audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, & opertus est sacco, & ingressus est in domum sanctuarii Dñi. 1 Et misit Eliachim præpositum domus, & Sobnam scribam, et seniores sacerdotum coopertos saccis ad Esaiam filium Amos prophetam. 2 Et dixerunt ei, Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis & opprobrii, & blasphemiæ est dies hæc: quia apprehendit nos tribulatio, sicut mulierem quæ sedet ad pariendum, & non est ei robur ut pariat. 3 Fortè audientur coram Domino Deo tuo verba Rabsacis; quem misit rex Assyriæ dominus suus, ut exprobraret populum Dei vivi, & faciet vindictam propter omnia verba quæ audita sunt coram Deo tuo. 4 Deprecare ergo in oratione pro reliquiis quæ remanserunt. Et venerunt servi regis Ezechiæ ad Esaiam. 5

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܠܐ ܢܬܟܠܟܘܢ ܚܙܩܝܐ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ: ܡܦܨܘ ܢܦܨܝܢ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܬܫܬܠܡ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܒܐܝܕܝ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ.
16 * ܠܐ ܬܫܡܥܘܢ ܡܢ ܚܙܩܝܐ. ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ: ܥܒܕܘ ܥܡܝ ܛܝܒܘܬܐ ܘܦܘܩܘ ܠܘܬܝ. ܘܐܟܘܠܘ ܐܢܫ ܓܦܬܗ ܘܐܢܫ ܬܬܗ. ܘܐܫܬܘ ܐܢܫ ܡܝܐ ܕܓܘܒܗ.
17 * ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܘܐܕܒܪܟܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܐܝܟ ܐܪܥܟܘܢ. ܐܪܥܐ ܕܥܒܘܪܐ ܘܕܡܫܚܐ ܘܐܪܥܐ ܕܠܚܡܐ ܘܕܟܪܡܐ.
18 * ܘܠܐ ܢܛܥܝܟܘܢ ܚܙܩܝܐ ܟܕ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܢܦܨܝܢ. ܕܠܡܐ ܦܨܘ ܐܠܗܐ ܕܥܡܡܐ ܐܢܫ ܐܪܥܗ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ.
19 * ܐܝܟܐ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܕܚܡܬ ܘܕܐܪܦܕ. ܘܐܝܟܐ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܕܣܦܪܘܝܢ. ܕܠܡܐ ܦܨܘ ܠܫܡܪܝܢ ܡܢ ܐܝܕܝ.
20 * ܡܢܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܕܐܪܥܬܐ ܗܠܝܢ ܕܦܨܝܘ ܐܪܥܗܘܢ ܡܢ ܐܝܕܝ. ܕܢܦܨܐ ܡܪܝܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܡܢ ܐܝܕܝ.
21 * ܘܫܬܩܘ ܘܠܐ ܐܡܪܘ ܠܗ ܦܬܓܡܐ. ܡܛܠ ܕܦܩܕ ܗܘܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ: ܠܐ ܬܦܢܘܢ ܠܗ ܦܬܓܡܐ.
22 * ܘܐܬܐ ܐܠܝܩܝܡ ܒܪ ܚܠܩܝܐ ܪܒ ܒܝܬܐ ܘܫܒܢܐ ܣܦܪܐ. ܘܝܘܐܚ ܒܪ ܐܣܦ ܡܥܗܕܢܐ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ ܟܕ ܨܪܝܢ ܢܚܬܝܗܘܢ. ܘܚܘܝܘܗܝ ܦܬܓܡܐ ܕܪܒ ܫܩܐ.

ܘܫܠܡܘ ܡܠܘܗܝ ܕܪܒ ܫܩܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܠܙ *

1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܡܥ ܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ. ܨܪܐ ܢܚܬܘܗܝ. ܘܐܬܟܣܝ ܣܩܐ. ܘܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ.
2 * ܘܫܕܪ ܠܐܠܝܩܝܡ ܪܒ ܒܝܬܐ. ܘܠܫܒܢܐ ܣܦܪܐ. ܘܠܩܫܝܫܐ ܕܟܗܢܐ ܟܕ ܡܟܣܝܢ ܣܩܐ. ܠܘܬ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܒܪ ܐܡܘܨ.
3 * ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܚܙܩܝܐ. ܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. ܘܕܡܟܣܢܘܬܐ ܘܕܪܘܓܙܐ ܝܘܡܢܐ. ܡܛܠ ܕܡܛܝܘ ܒܢܝܐ ܠܡܘܠܕܐ. ܘܚܝܠܐ ܠܝܬ ܠܡܘܠܕܢܝܬܐ.
4 * ܟܒܪ ܢܫܡܥ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܪܒ ܫܩܐ. ܕܫܕܪܗ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܡܪܗ. ܠܡܚܣܕܘ ܠܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܘܢܟܣܝܘܗܝ ܒܡܠܐ ܕܫܡܥ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܘܨܠܝ ܘܒܥܐ ܥܠ ܫܪܟܐ ܕܐܫܬܟܚܘ.
5 * ܘܐܬܘ ܥܒܕܘܗܝ ܕܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܠܘܬ ܐܫܥܝܐ.

Neque fidere vos jubeat Hezecia Domino, dicátque; Procul dubio liberabit nos Dominus, & non tradetur civitas hæc in manus regis Assyriæ. 15 Ne acquiescatis Hezeciæ: nam sic ait rex Assyriæ, Hâc me gratiâ obstringite, & ad me exite; ut *ita* comedatis quisque vites suas, & quisque ficus suas, & bibatis quilibet aquas putei sui; 16 Donec veniam ducámque vos ad terram similem terræ vestræ, terram frumenti & olei *feracem*, terram olearum & vinearum. 17 Ne seducat vos Hezecia, dicátque; Dominus liberabit nos: An liberaverunt dii gentium quisque terram suam de manibus regis Assyriæ? 18 Ubi sunt dii Hemath & Rephad? & ubi sunt dii Sepharvim? nunquid liberaverunt Samariam de manibus meis? 19 Quis ex omnibus diis terrarum illarum eripuit terram suam è manibus meis, ut eripiat Dominus Jerosolymam è manibus meis? 20 Obticuerunt autem, & nemo respondit ei quicquam, præceperat enim rex & dixerat, Nihil ei respondeatis. 21 Itaque Eliacim filius Helciæ præfectus domûs, Sebna scriba, & Jojah filius Asaphi à commentariis, laceris vestibus ad Hezeciam regressi, retulerunt ei verba Rab-sace. 22

CAP. XXXVII.

HIs auditis rex Hezecia, scidit vestimenta sua, operuit se sacco, & ingressus est domum Domini: 1 Misítque Eliacimum præfectum domûs, & Sebnam scribam, atque seniores sacerdotum saccis opertos, ad Esaiam prophetam filium Amos: 2 Qui dixerunt ei, Sic ait Hezecia; Dies angustiæ, correptionis, & iræ est hodierna dies; instantibus enim fœtuum doloribus, non adsunt vires parturienti. 3 Fortassis audiet Dominus Deus tuus verba Rab-sace, quem misit rex Assyrius dominus ejus ad afficiendum probro Deum viventem, et arguet eum propter verba quæ audivit Dominus Deus tuus: Rogabis etiam & orabis pro residuis qui remanent. 4 Quum itaque venissent servi regis Hezeciæ ad Esaiam, 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * ولا يقول لكم حرقيا ان الله يخلصكم * ولا يدفع هذه المدينة في يدي ملك الموصليين *
16 * لا تسمعوا من حرقيا * هكذا يقول ملك الموصليين * ان شيتم ان تخلصوا اخرجوا الي *
17 وياكل كل واحد من كرمه وتينه ويشرب من جبه * الي ان اتي واخذكم الي ارض مثل
18 ارضكم * ارض القمح والخمر والخبز والكروم * لا يضلكم حرقيا قايلا * الهكم يخلصكم *
19 هل نجت الهة الامم كل واحد كورته من يد ملك الموصليين * اين هو اله اماث
20 وارفاث * اين هو اله مدينة سفارويم * هل قدروا ان ينجوا سامرة من يدي * من
من الهة جميع هولاء الامم الذي نجا ارضه من يدي * حتي ينجي الله اورشليم
21 من يدي * فسكتوا ولم يجاوبه احد بكلمة * لاجل ان الملك امر ان لا
22 يجاوبه احد * ودخل الياقيم الوكيل بن سلكيوا * وصمناص كاتب الجيش
ويواح بن اصاف كاتب التذاكر الي حرقيا ممزقين الثياب * واخبروه بكلام
ربصاكيس *

15 *Néve dicat vobis Hezecia, Deus quidem salvabit vos, & non tradet hanc urbem in manus regis Assyriorum.* 16 *Ne acquiescatis Hezeciæ: sic dicit rex Assyriorum; Si cupitis salutem, prodite ad me: sic comedet unusquisque de vinea sua & ficulneis suis, bibetque de cisterna sua:* 17 *Usque dum veniens perducam vos ad regionem similem regioni vestræ, regionem frumenti & vini, panis & vinearum.* 18 *Ne vobis imponat Hezecia dicendo, Deus vester eripiet vos: num eripuêre dii gentium quilibet regionem suam è manu regis Assyriorum?* 19 *Ubinam est deus Amaath & Arphath? ubinam est deus urbis Sepharuiim? num potuerunt eripere Samariam de manibus meis?* 20 *Quis est inter deos omnium istarum gentium, qui regionem suam eripuerit è manibus meis, ut eripiat Dominus Jerosolymam de manibus meis?* 21 *Conticuerunt autem, & nemo respondit ei ne verbum quidem; quoniam rex præceperat ne quis responderet ei.* 22 *Ingressi sunt ergò Eliacim œconomus Helciæ filius, Semnas scriba exercitûs, & Joah Asaphi filius, scriptor rerum memorabilium, ad Hezeciam scissis vestibus, & indicaverunt ei verba Rabsacis.*

* الفصل السابع والثلثون *

1 * وكان عند ما سمع الملك حرقيا * خرق ثيابه ولبس مسحا * وصعد الي بيت الرب *
2 * وارسل الياقيم الوكيل * وصمناص الكاتب * ومشايخ الكهنة * جميعهم لابسي مسوحا *
3 الي اشعيا النبي بن اموص * وقالوا له هكذا يقول حرقيا * يوم الضر والعار والتوبيخ
4 والغضب هو نهار هذا اليوم * لان الطلق اتي للوالدة * وليس لها قوة لتلد * ليسمع الله
ربك كلمات ربصاكيس التي ارسلها ملك الموصليين ليعير الله الحي * وليعيره بالكلمات
التي سمعها الرب الهك * فتطلب الي الرب الهك من اجل الكلمات المتبقية * فاتوا غلمان
5 الملك حرقيا الي اشعيا *

CAP. XXXVII.

1 *QUæ cùm audisset rex Hezecia, vestimenta sua laceravit, & indutus cilicio ascendit in domū Domini.* 2 *Interim Eliacimum œconomum, Semnasem scribam, & seniores sacerdotum, omnes ciliciis indutos misit ad Esaiam prophetam filium Amosi:* 3 *Qui dixerunt ei, Sic dicit Hezecia; Dies angoris, ignominiæ, increpationis, & iræ est hodiernus dies; nam dolores parturientem occupant, nec adsunt illi vires ad parturiendum.* 4 *Audiat Deus Dominus tuus verba Rabsacis, quæ misit rex Assyriorum ad conviciandum Deo viventi; & contumeliosum reddat eum propter verba quæ audivit Dominus Deus tuus: rogabis itaque Dominum Deum tuum propter reliqua verba.* 5 *Cum ergo venissent pueri regis Hezeciæ ad Esaiam,*

Sic : vestrum dominum ad dicetis Sic , Jesahjahu eos ad dixit Et
6 ויאמר אליהם ישעיהו כה תאמרון אל־אדניכם כה
quibus , audisti quæ verborum faciebus à timeas Ne ,Dominus dixit
אמר יהוה אל־תירא מפני הדברים אשר שמעת אשר
,spiritum eo in dans ego Ecce .me Assur regis pueri blasphemaverunt
7 גדפו נערי מלך־אשור אותי : הנני נותן בו רוח
eum cadere faciam & : suam terram in revertetur & ,auditum audiet &
ושמע שמועה ושב אל־ארצו והפלתיו
regem invenit & ,Rabsacheh est reversus Et .sua terra in gladio in
8 בחרב בארצו : וישב רבשקה וימצא את־מלך
erat profectus quod audierat nam : Libnah adversus præliantem Assur
אשור נלחם על־לבנה כי שמע כי נסע
: dicendo , Æthiopiæ rege Tirhacah super audivit Et .Lachis de
9 מלכיש : וישמע על־תרהקה מלך־כוש לאמר
ad nuntios misit & , audivit & : tecum pugnandum ad est Egressus
יצא להלחם אתך וישמע וישלח מלאכים אל־
,Jehudah regem Chizchijahu ad dicetis Sic : dicendo ,Chizchijahu
10 חזקיהו לאמר : כה תאמרון אל־חזקיהו מלך־יהודה
: dicendo ,eo in fidens tu cui tuus Deus te seducat Ne : dicendo
לאמר אל־ישאך אלהיך אשר אתה בוטח בו לאמר
audisti tu Ecce .Assur regis manu in Jerusalaim dabitur Non
11 לא תנתן ירושלם ביד מלך אשור : הנה אתה שמעת
: eas anathematizando , terris omnibus Assur reges fecerunt quæ
אשר עשו מלכי אשור לכל־הארצות להחרימם
quos ,gentium dii eas eruerunt Nunquid ?erueris tu &
12 ואתה תנצל : ההצילו אותם אלהי הגוים אשר־
filios & ,Reseph & ,Charan & , Gozan ,mei patres corruperunt
השחיתו אבותי את־גוזן ואת־חרן ורצף ובני־
, Arpad rex & , Chamath rex Ubi ? Telassar in qui Heden
13 עדן אשר בתלשר : איה מלך־חמת ומלך ארפד
Chizchijahu tulit Et ? Hivvah & ,Henah ,Sepharvaim civitatis rex &
14 ומלך לעיר ספרוים הנע ועוה : ויקח חזקיהו
domum ascendit & : illud legit & , nuntiorum manu de literas
את־הספרים מיד המלאכים ויקראהו ויעל בית
oravit Et .Domini facies ad Chizchijahu illud expandit & , Domini
15 יהוה ויפרשהו חזקיהו לפני יהוה : ויתפלל
Deus exercituum Domine : dicendo ,Dominum ad Chizchijahu
16 חזקיהו אל־יהוה לאמר : יהוה צבאות אלהי
omnium tu solus Deus ipse tu , Cherubim sedens , Israel
ישראל ישב הכרבים אתה־הוא האלהים לבדך לכל
.terram & , cœlos fecisti tu : terræ regnorum
ממלכות הארץ אתה עשית את־השמים ואת־הארץ :
,tuos oculos Domine aperi , audi & ,tuam aurem Domine Inclina
17 הטה יהוה אזנך ושמע פקח יהוה עינך
exprobrandum ad misit qui , Sancherib verba omnia audi & : vide &
וראה ושמע את כל־דברי סנחריב אשר שלח לחרף
Assur reges vastaverunt , Domine , Verè viventi Deo
18 אלהים חי : אמנם יהוה החריבו מלכי אשור את־
: igni in eorum Deos dando Et .eorum terram & , terras omnes
19 כל־הארצות ואת־ארצם : ונתן את־אלהיהם באש
,lignum , hominis manuum opus quinimo , ipsi dii non nam
כי לא אלהים המה כי אם־מעשה ידי־אדם עץ
nos fac salvos noster Deus Domine nunc Et .eos perdiderunt & ,lapis &
20 ואבן ויאבדום : ועתה יהוה אלהינו הושיענו
Dominus tu quod ,terræ regna omnia cognoscant ut :ejus manu de
מידו וידעו כל־ממלכות הארץ כי־אתה יהוה
: dicendo ,Chizchijahu ad Amos filius Jesahjahu misit Et .tu solus
21 לבדך : וישלח ישעיהו בן־אמוץ אל־חזקיהו לאמר
pro me ad orâsti quibus , Israel Deus Dominus dixit Sic
כה־אמר יהוה אלהי ישראל אשר התפללת אלי אל־
.Assur rege Sancherib
סנחריב מלך אשור :

Versio VULG. LAT.

6 Et dixit ad eos Isaias; Hæc dicetis domino vestro ; Hæc dicit Dominus ; Ne timeas à facie verborum, quæ audîsti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me. 7 Ecce ego dabo ei spiritû, & audiet nuntium, & revertetur ad terram suam, & corruere eum faciam 8 gladio in terra sua. Reversus est autem Rabsaces, et invenit regem Assyriorum præliantem adversùs Lobnam. Audierat enim quia profectus esset de La- 9 chis, Et audivit de Tharaca rege Æthiopiæ, dicentes ; Egressus est ut pugnet contra te. Quod cùm audisset, misit nun- 10 tios ad Ezechiam, dicens; Hæc dicetis Ezechiæ regi Judæ, loquentes ; Non te decipiat Deus tuus, in quo tu confidis, dicens; Non dabitur Jerusalem in ma- 11 nu regis Assyriorum. Ecce tu audîsti omnia, quæ fecerunt reges Assyriorum omnibus terris, quas subverterunt, & tu 12 poteris liberari? Numquid eruerunt eos dii Gentium, quos subverterunt patres mei, Gozam, & Haram, et Reseph, & filios Eden, qui erant in Tha- 13 lassar : Ubi est rex Emath, & rex Arphad, et rex urbis, Se- 14 pharvaim, Ana, et Ava? Et tulit Ezechias libros de manu nuntiorum, et legit eos, et ascendit in domum Domini, & expandit eos Ezechias coram 15 Domino. Et oravit Ezechias 16 ad Dominum, dicens; Domine exercituum Deus Israel, qui sedes sup Cherubim : tu es Deus solus omnium regnorũ terræ, 17 tu fecisti cœlum et terram. Inclina, Domine, aurem tuam, et audi : aperi, Domine, oculos tuos, & vide : & audi omnia verba Sennacherib, quæ misit ad blasphemandum Deum vi- 18 ventem. Verè enim, Domine, desertas fecerunt reges Assyriorum terras, & regiones ea- 19 rum. Et dederunt deos earum igni : non enim erant Dii, sed opera manuum hominum, lignum et lapis : et comminue- 20 runt eos. Et nunc, Dñe Deus noster, salva nos de manu ejus: et cognoscant omnia regna terræ, quia tu es Dominus solus. 21 Et misit Isaias filius Amos ad Ezechiam, dicens ; Hæc dicit Dominus Deus Israel, Pro quibus rogâsti me de Sennacherib rege Assyriorum :

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἡσαΐας, Οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν, Τάδε λέγει κύριος, Μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τῶν λόγων ὧν ἤκουσας, οὓς ὠνείδισάν με οἱ πρέσβεις βασιλέως Ἀσσυ- 7 ρίων. Ἰδοὺ ἐγὼ (ζ) ἐμβάλλω εἰς αὐτὸν πνεῦμα, καὶ ἀκούσας ἀγγελίαν, ἀποστραφήσεται εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ πεσεῖται μαχαίρᾳ ἐν τῇ 8 γῇ αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστρεψε (η) Ῥαψάκης, καὶ κατέλαβε τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων πολιορκοῦντα Λοβνάν· καὶ ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν 9 ἀπὸ Λαχίς. Καὶ ἐξῆλθε Θαρακὰ βασιλεὺς Αἰθιόπων πολιορκῆσαι αὐτόν. καὶ ἀκούσας ἀπέστρεψε, καὶ (θ) ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς 10 Ἐζεκίαν, λέγων, Οὕτως ἐρεῖτε Ἐζεκίᾳ βασιλεῖ τῆς Ἰουδαίας, Μή σε ἀπατάτω ὁ θεός σου, ἐφ᾽ ᾧ (ι) πέποιθας ἐπ᾽ αὐτῷ, λέγων, Οὐ μὴ παραδοθῇ Ἱερουσαλὴμ (κ) ἐν 11 χειρὶ βασιλέως Ἀσσυρίων. (λ) Σὺ οὐκ ἤκουσας ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς Ἀσσυρίων, πᾶσαν τὴν γῆν ὡς ἀπώλεσαν; (μ) καὶ σὺ ῥυσθή- 12 σῃ; Μὴ ἐρρύσαντο αὐτοὺς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν, οὓς (ν) ἀπώλεσαν οἱ πατέρες μου, τήν τε Γωζὰν, καὶ Χαῤῥὰν, καὶ (ξ) Ῥαφὲθ, αἵ 13 εἰσιν ἐν χώρᾳ (ο) Θεεμάθ; Ποῦ εἰσι βασιλεῖς Ἐμάθ; καὶ ποῦ Ἀρφάθ; καὶ ποῦ πόλεως 14 Ἐπφαρουαίμ, Ἀναγουγάνα; Καὶ ἔλαβεν Ἐζεκίας τὸ βιβλίον παρὰ τῶν ἀγγέλων, (π) καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου, 15 καὶ ἤνοιξεν αὐτὸ ἐναντίον κυρίου. Καὶ προσ- 16 ηύξατο Ἐζεκίας πρὸς κύριον, λέγων, Κύριε Σαβαὼθ ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ, σὺ (ρ) εἶ ὁ θεὸς μόνος πάσης βασιλείας τῆς οἰκουμένης, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· (σ) Κλῖ- 17 νον κύριε τὸ οὖς σου, εἰσάκουσον κύριε, ἄνοιξον κύριε τοὺς ὀφθαλμούς σου, εἴσβλεψον κύριε, καὶ ἴδε τοὺς λόγους Σενναχηρεὶμ, οὓς 18 ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα. Ἐπ᾽ ἀληθείας γὰρ (τ) κύριε ἠρήμωσαν βασιλεῖς Ἀσσυρίων τὴν οἰκουμένην ὅλην, καὶ τὴν χώ- 19 ραν αὐτῶν, Καὶ (') ἀνέβαλον τὰ εἴδωλα αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ· οὐ γὰρ θεοὶ ἦσαν, ἀλλὰ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, ξύλα καὶ λίθοι· καὶ (υ) ἀπώ- 20 λεσαν αὐτούς. Νῦν δὲ κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς (φ) αὐτῶν, ἵνα γνῷ πᾶσα βασιλεία τῆς γῆς, ὅτι σὺ εἶ (χ) ὁ θεὸς 21 μόνος. Καὶ ἀπεστάλη Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς πρὸς Ἐζεκίαν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἤκουσα ἃ προσηύξω πρὸς με περὶ Σενναχηρεὶμ βασιλέως Ἀσσυρίων.

Et dixit eis Esaias; Sic dicetis ad dominum vestrum ; Hæc dicit Dominus ; Ne timeas à verbis, quæ audîsti ; quibus exprobraverunt me legati regis Assyriorum. 7 *Ecce ego immitto in eum spiritum : & audiens nuntium revertetur in regionem suam, & cadet gladio in terra sua.* 8 *Et revertit Rabsaces, & invenit regem Assyriorum oppugnantem Lobnam : & audiverat, quia promoverat de Lachis.* 9 *Et egressus est Tharaca rex Æthiopum ad oppugnandum eum. Et audiens revertit, & misit nuntios ad Ezeciam, dicens ;* 10 *Sic dicetis Ezeciæ regi Judææ ; Non te decipiat Deus tuus, in quo confidisti in eo, dicens ; Non tradetur Hierusalem in manu regis Assyriorum.* 11 *Tu non audîsti, quæ fecerunt reges Assyriorum, universam terram (b) quomodò disperdiderunt? & tu liberaberis?* 12 *Nunquid eruerunt eos dii gentium, quos disperdiderunt patres mei, Gozan, & Charran, & Rapheth, quæ sunt in regione Themath?* 13 *Ubi sunt reges Emath? & ubi Arphath, & ubi civitatis Eppharuæm (c) Anagugana?* 14 *Et accepit Ezecias librum à nuntiis, & legit illum : & ascendit in domum Domini, & aperuit illum ante Dominum.* 15 *Et oravit Ezecias ad Dominum, dicens ;* 16 *Dominus Sabaoth Deus Israel, qui sedes super Cherubim, tu es Deus solus omnis regni orbis terrarum : tu fecisti cœlum, & terram.* 17 *Inclina, Domine, aurem tuam ; exaudi, Domine ; aperi, Domine, oculos tuos : inspice, Domine, & vide verba Sennacherim, quæ misit ad exprobrandum Deum viventem.* 18 *In veritate enim, Domine, desolaverunt reges Assyriorum totum orbem terræ, & regionem eorum,* 19 *Et injecerunt idola eorum in ignem. Non enim Dii erant, sed opera manuum hominum, ligna, & lapides : & (d) abjecerunt eos.* 20 *Nunc autem, Domine Deus noster, salva nos de manu ejus ; ut cognoscat omne regnum terræ, quia tu es Deus solus.* 21 *Et missus est Esaias filius Amos ad Ezeciam, & dixit ei ; Hæc dicit Dominus Deus Israel ; Audivi, quæ orâsti ad me de Sennacherim rege Assyriorum.*

MS.A. (ζ) ἐμβαλῶ (η) Ῥαψάκης, καὶ κατέλαβεν πολιορκοῦντα τὸν βασιλέα Λοβνά· καὶ ἤκουσεν βασιλεὺς Ἀσσυρίων ὅτι ἐξῆλθεν Θαραθὰ (θ) * ἀπέστρεψεν (ι) σὺ πεποιθὼς εἶ ἐπ᾽ αὐτῷ, (κ) εἰς χεῖρας (λ) Ἢ οὐκ ἤκουσας (μ) Μὴ ἐρρύσαντο (ν) οἱ πατέρες μου ἀπώλεσαν, (ξ) Ῥαφεὶς, (ο) Θαιμάδ; Ποῦ εἰσιν οἱ βασιλεῖς Ἀμὰρ καὶ Ἀρφάθ; καὶ πόλεως Σεπφαρείμ, Ἀναεγγουγανά; (π) καὶ ἤνοιξεν αὐτὸ ἐναντίον (ρ) θεὸς μόνος εἶ (σ) Εἰσάκουσον κύριε, εἴσβλεψον κύριε, καὶ ἴδε τοὺς λόγους, οὓς ἀπέστειλεν Σενναχηρεὶμ ὀνειδίζειν (τ) ἠρήμωσαν (') ἐνέβαλον (υ) ἀπώλεσαν αὐτούς. Σὺ δὲ κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν (φ) αὐτῶν, (χ) θεὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 ואמר להון ישעיה כדין תימרון לרבונכון כדנן אמר יי לא תדחל מן קדם פתגמיא דו
7 שמעתא דחסדו עולימי מלכא דאתור קדמי : הא אנא יהיב ביה רוחא וישמע בסורא
8 ויתוב לארעיה ואפליניה בחרבא בארעיה : ותב רבשקה ואשכחית מלכא דאתור מגיח
9 קרבא על לבנה ארי שמע ארי נטל מלכיש : ושמע על תרהקא מלכא דכוש למימר
10 נפק לאגחא קרבא עמך ושמע ושלח אזגדין לות חזקיה למימר : כדין תימרון לחזקיהו
מלך שבטא דבית יהודה למימר לא יטעינך אלהך די את רחיץ ביה למימר לא תתמסר
11 ירושלם ביד מלכא דאתור : הא את שמעתא דעבדו מלכי אתור לכל מדינתא
12 לגמרותהון ואת מדמי לאשתיזבא : השיזבא יתהון דחלת עממיא דחבילו אבהתי ית
13 גוזן וית חרן ורצף ובני עדן דביתלסר : אן מלכא דחמת ומלכא דארפד ומלכא
14 דלקרתא ספרוים הלא טלטלנון ואגליאנון : ונסיב חזקיה ית אגרתא מיד אזגדיא
15 וקרא חדא מנהון וסליק לבית מקדשא דיי ופרסיה חזקיה קדם יי : וצלי חזקיה קדם
16 יי למימר : יי אלהא צבאות אלהא דישראל דשכנתיה שריא עיל מן כרוביא אתה הוא
17 יי ולית בר מנך לכל מלכות ארעא את עבדת ית שמיא וית ארעא : גלי קדמך יי ודון
ושמיע קדמך יי ואתפרע ועביד פורען על כל פתגמי סנחריב דשלח לחסדא עמא דיי
18 קימא : בקושטא יי אחריבו מלכי אתור ית כל מדינתא וית ארעהון : ומוקדין ית
19 טעותהון בנורא ארי לא טעון דאית בהון צרוך אנין אלהן עובד ידי אנשא אעא ואבנא
20 ואבדונון : וכען יי אלהנא פרקנא מן ידיה וידעון כל מלכות ארעא ארי את יי ולית בר
21 מנך : ושלח ישעיה בר אמוץ לות חזקיה למימר כדנן אמר יי אלהא דישראל דבעיתא
מן קדמי על סנחריב מלכא דאתור :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit eis Esaias, Hæc dicetis domino vestro : Hæc dicit Dñs, Ne timeas 6 à facie verborũ quæ audisti, quib⁹ exprobraverunt pueri regis Assyriæ corã me. Ecce ego dabo in eum spiritũ, & audiet nuntiũ, & revertetur in ter- 7 ram suã ; & cadere eum faciã in gladio in terra sua. Et reversus est Rab- 8 saces, & invenit regem Assyriæ præliantẽ contra Lobnã ; audierat enim quod profectus esset de Lachis. Et audivit de Taracha rege Æthiopiæ dicentes, 9 Egressus est ut ineat bellũ tecum : & audivit, & misit nuntios ad Ezechiam, dicens. Sic dicetis Ezechiæ regi tribus dom⁹ Juda, dicendo: Ne seducat te 10 Deus tuus, in quo tu confidis, dicens: Non tradetur Jerusalem in manũ regis Assyriorũ. Ecce tu audisti quid fecerint reges Assyrii omnibus provin- 11 ciis ut disperderent eas, & te evasurũ putas ? Nunquid liberaverunt eos 12 dii populorũ, quos dissipaverunt patres mei ; Gozan, & Haran, & Reseph, & filios Eden, qui erant in Thelasar ? Ubi est rex Emath & rex Arphad, & 13 rex civitatis Sepharvaim ? nónne transmigrare fecit eos, & in captivitatem duxit? Et tulit Ezechias epistolas de manu nuntiorum, & legit unam 14 ex eis, & ascendit in domum sanctuarii Domini ; & expandit eam Ezechias coram Domino. Et oravit Ezechias coram Domino : dicens. Domine 15 *Deus* exercituum Deus Israel, cujus majestas habitat super Cherubim ; tu es 16 *Dominus*, & nullus est præter te, in omnibus regnis terræ : tu fecisti cœlos & terram. Manifestum est coram te Domine, & judica ; & auditum est co- 17 ram te Domine, & ulciscere, & fac vindictam super omnia verba Senacherib qui misit ad exprobrandum populum Dei vivi. Verè Domine deser- 18 tas fecerunt reges Asyrii omnes provincias & terras earum. Et incende- 19 runt idola earum igni ; idola enim sunt in quibus nulla est utilitas, sed sunt opera manuum hominum, lignum & lapis, & disperderunt ea. Et nunc 20 Domine Deus noster, salva nos de manu ejus, & scient omnia regna terræ, quia tu es Dominus, & nullus est præter te. Et misit Esaias filius Amos ad 21 Ezechiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israel, Quia rogâsti à facie mea super Senacherib regem Asyriæ :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܫܥܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪܘ ܠܡܪܟܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܡܠܐ
ܕܫܡܥܬ. ܕܓܕܦܘ ܥܠܝ ܥܠܝܡܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. * ܗܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܒܗ ܪܘܚܐ. 7
ܘܢܫܡܥ ܫܡܥܐ. ܘܢܗܦܘܟ ܠܐܪܥܗ. ܘܐܦܠܝܘܗܝ ܒܚܪܒܐ ܒܐܪܥܗ. * ܘܗܦܟ ܪܒ ܫܩܐ. 8
ܘܐܫܟܚ ܠܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܟܕ ܡܬܟܬܫ ܥܠ ܠܒܢܐ. ܟܕ ܫܡܥ ܕܫܩܠ ܡܢ ܠܟܝܫ. * ܘܫܡܥ 9
ܥܠ ܬܪܗܩ ܡܠܟܐ ܕܟܘܫ ܕܢܦܩ ܠܡܬܟܬܫܘ ܥܡܗ. ܘܫܡܥ. ܘܫܕܪ ܐܝܙܓܕܐ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ.
* ܗܟܢܐ ܐܡܪܘ ܠܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܠܐ ܢܛܥܝܟ ܐܠܗܟ ܕܐܢܬ ܬܟܝܠ ܐܢܬ 10
ܥܠܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܡܫܬܠܡܐ ܐܘܪܫܠܡ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. * ܗܐ ܐܢܬ ܫܡܥܬ 11
ܟܠ ܕܥܒܕܘ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܠܟܠܗܝܢ ܐܪܥܬܐ. ܠܡܚܪܒܘܬܗܝܢ. ܘܐܢܬ ܡܬܦܨܐ ܐܢܬ.
* ܕܠܡܐ ܦܨܝܘ ܐܠܗܝ ܥܡܡܐ. ܕܚܒܠܘ ܐܢܘܢ ܐܒܗܝ. ܠܓܘܙܢ ܘܠܚܪܢ ܘܠܪܨܦ. ܘܠܒܢܝ 12
ܥܕܢ ܕܒܬܠܣܪ. * ܐܝܟܘ ܡܠܟܐ ܕܚܡܬ. ܘܡܠܟܐ ܕܐܪܦܕ. ܘܡܠܟܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܣܦܪܘܝܡ. ܢܥ ܘܥܘܐ. 13
* ܘܢܣܒ ܚܙܩܝܐ ܐܓܪܬܐ ܡܢ ܐܝܕܝ ܐܝܙܓܕܐ. ܘܩܪܐ ܐܢܝܢ. ܘܣܠܩ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. 14
ܘܦܪܣ ܐܢܝܢ ܚܙܩܝܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. * ܘܨܠܝ ܚܙܩܝܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܐܡܪ. * ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ 15 16
ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܪܘܒܐ. ܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܒܠܚܘܕܝܟ ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܡܠܟܘܬܐ
ܕܐܪܥܐ. ܐܢܬ ܥܒܕܬ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. * ܐܪܟܢ ܡܪܝܐ ܐܕܢܟ. ܘܫܡܥ. ܦܬܚ ܡܪܝܐ ܥܝܢܝܟ 17
ܘܚܙܝ. ܘܫܡܥ ܡܠܘܗܝ ܕܣܢܚܪܝܒ ܕܫܕܪ ܠܡܚܣܕܘ ܠܐܠܗܐ ܚܝܐ. * ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܪܝܐ. 18
ܚܪܒܘ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܠܟܠܗܝܢ ܐܪܥܬܐ. * ܘܐܪܥܬܗܘܢ. ܘܠܐܠܗܝܗܘܢ ܐܘܩܕܘ ܒܢܘܪܐ. 19
ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܘ ܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܥܒܕ ܐܝܕܝܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܕܩܝܣܐ ܘܕܟܣܦܐ ܘܕܟܐܦܐ ܘܐܘܒܕܘ
ܐܢܘܢ. * ܘܗܫܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. ܦܪܘܩܝܢ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ. ܘܢܕܥܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡܠܟܘܬܐ 20
ܕܐܪܥܐ. ܕܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܒܠܚܘܕܝܟ. * ܘܫܕܪ ܒܪ ܐܡܘܨ ܐܫܥܝܐ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ. 21
ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܟܠ ܕܨܠܝܬ ܩܕܡܝ ܥܠ
ܣܢܚܪܝܒ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܫܡܥܬ.

Dixit eis Esaia, Sic dicite domino vestro; Ita 6 dicit Dominus, ne te terreant verba quæ audisti, quibus blasphemârunt coram me nuntii regis Assyriæ. Ecce *talem* ei impositurus 7 sum spiritum, ut auditâ famâ revertatur in terram suam : & gladio prosternam eum in terra sua: Rab-sace reversus, invenit regem 8 Assyriæ oppugnantem Lebnam (audiverat enim eum è Lachis profectum; Audiverátq; 9 de Tarhac rege Æthiopiæ, quòd processisset ad pugnandum contra eum) Hoc audito, misit nuntios ad Hezeciam *hisce mandatis*. Sic 10 alloquimini Hezeciam regem Judæ, dicendo, Ne te decipiat Deus tuus cui tu confisus dicis, Non tradetur Jerusalem in manus regis Assyriæ. Ecce tu audîsti quicquid fecerunt 11 reges Asyriæ omnibus terris, destruentes eas: & tu eripereris ? Num eripuerunt dii gen- 12 tiú quas interfecerunt patres mei, Gozanem, Haranem, Rasaphum, & incolas Adanis quæ est in Dalasar ? Ubi est rex Hemath, rex Re- 13 phad, rex civitatis Sepharvim, Naæ, & Avæ? Acceptis ergò Hezecia literis de manu lega- 14 torum, iisque perlectis, ascendit in domum Domini, & explicavit eas Hezecia coram Domino, Oravítque Hezecia coram Domi- 15 no, & ait ; Domine potentissime, Deus Isra- 16 elis, sedens super Cherubim, tu es Deus solus super omnia regna terræ, tu fecisti cœlum ac terram. Inclina Domine aurem tuam, & au- 17 di ; aperi Domine oculos tuos, & vide ; audi *inquam* verba Sanheribi, qui misit ad probris afficiendú Deum viventem. Reverà Do- 18 mine, vastaverunt reges Assyriæ cunctas regiones, Et tam terram quàm deos earum igne 19 combusserunt ; quia non erant dii, sed opus manuum humanarum, ex ligno, argento, aut lapide, ideo perdiderunt eos. Nunc itaque 20 Domine Deus noster, eripe nos de manibus illius, ut cognoscant omnia regna terræ te solum esse Deum. Tunc missus est Amosi fi- 21 lius Esaia ad Hezeciam, & dixit ei : Sic dicit Dominus potentissimus, Deus Israelis ; Quicquid orâsti me contra Sanheribum regem Asyriæ, exaudivi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * فقال لهم اشعيا * هكذا قولوا لسيدكم * هكذا يقول الرب * لا تخف من الكلمات التي سمعتها *
7 التي عيروني بها رسل ملك الموصليين * ها انا القي حوله ريحا ويسمع خبرا * ويرجع الى
8 كورته ويسقط بالسيف في ارضه * ورجع ربصاكس وادرك ملك الموصليين محاصرا لبنا *
9 * وسمع ملك الموصليين ان ثاراثا ملك الحبوش خرج ليحاصره * سمع ورجع * وارسل مخبرين
10 لحزقيا قايلا * قولوا لحزقيا ملك اليهودية * لا يخدعك الهك الذي انت متوكل عليه * قايلا
11 اورسليم لا تدفع في يد ملك الموصليين * قد سمعت بما صنعت ملوك الموصليين بكل
12 الارض كيف اهلكوها * وانت تنجوا * هل نجتهم الهة الامم الذين اهلكهم اباي * عوزان
13 وحران وراصاف وعدان التي هي في كورة ثامان * اين هي ملوك اماث وارفاث وقرية
14 سفارويم وناع وعاوا * واخذ حزقيا الكتاب من الرسل وقراه * وصعد الى بيت الرب وفتحه امام
15 الرب * صلاة حزقيا ملك يهودا * وصلى حزقيا امام الرب قايلا * يا رب
16 القدوس اله اسرايل الجالس على الساروبيم * انت هو وحدك الاله على كل مملكة في المسكونة *
17 انت صنعت السماء والارض * امل يا رب سمعك * اسمع يا رب * افتح يا رب احداقك * اطلع
وانظر الكلمات التي ارسلها سنحاريب ملك الموصليين ليعير الله الحي *
* الاصحاح الثامن عشر *
18 * بالحق ان ملوك الموصليين اخربوا المسكونة كلها وكورهم *
19 * ووضعوا اوثانهم بالنار لانها ليست الهة لكن عمل ايدي البشر اخشاب وحجارة * واهلكوهم *
20 * والان انت ايها الرب الهنا خلصنا من يدهم * ليعلم كل مملكة الارض انك انت هو الله
21 وحدك * وارسل اشعيا بن اموص الى حزقيا وقال له * هكذا يقول الرب اله اسرايل * استجبت
ما صليت به الي من اجل سنحاريب ملك الموصليين *

Ait illis Esaia , Sic dicite domino vestro ; 6 *Sic dicit Dominus , Ne timeas ob verba quæ audîsti, quibus conviciati sunt mihi legati regis Assyriorum. En circumjecturus* 7 *sum illi ventum, ut auditâ famâ redeat in regionem suam , & gladio corruat in terra sua. Itaque reversus Rabsaces, as-* 8 *secutus est regem Assyriorum obsidentem Lebnam. Audiens autem rex Assyriorum* 9 *quòd Tharatha rex Abissinorum prodiisset ad obsidendum eum, audiens* inquam, *reversus est, misitque nuntios ad Hezeciam, dicens ; Dicite Hezeciæ regi Judææ,* 10 *Ne te decipiat Deus tuus cui tu confidis, dicens ; Jerusalem nequaquam tradendam in manum regis Assyriorum. Jam audi-* 11 *visti quid fecerint reges Assyriorum toti terræ , quomodo perdiderint eam : & tu evaderes ? Num dii gentium quas perdi-* 12 *derunt patres mei, liberârunt eas ? Gozanem, Harranem, Rasaphum, & Adanem quæ est in regione Thamanitica ? Ubinam* 13 *sunt reges Amaathæ, Arphathæ, urbis Sepharuim, & Nææ, & Avæ ? Cúmque ac-* 14 *cepisset Hezecia epistolam à nuntiis & legisset eam, ascendit in domum Domini, & explicavit eam coram Domino :*

Oratio Hezeciæ regis Judæ.

Oravítque Hezecia Dominum , dicens ; 15 *O Domine exercituum, Deus Israelis, qui* 16 *sedes super Cherubim , tu solus Deus praes omnibus regnis quæ sunt in orbe terrarum : tu cœlum terrámque condidisti. Præbe O Domine auditum tuum,* 17 *audi O Domine ; aperi O Domine oculos tuos, inspice, & considera verba quæ misit Senharib rex Assyriorum ad afficiendum contumeliis Deum viventem.*

Textus decimus octavus.

Verum quidem est reges Assyriorum de- 18 *struxisse totum orbem terrarum & regiones earum, Et posuisse idola earum in* 19 *ignem (quippe quæ non essent dii, sed opus manuum mortalium, ligna nimirum lapidésque) & eas perdidisse. Quare tu* 20 *O Domine Deus noster, libera nos de manu eorum, ut sciat totum regnum terræ te solum esse Deum. Mittens autem Esaia fi-* 21 *lius Amosi ad Hezeciam, dixit ei ; Sic ait Dominus Deus Israelis, Exaudivi quod à me rogâsti de Sanheribo rege Assyrio. &c.*

te ſubſannavit , te Deſpexit :eū ſup Dñs eſt locutus quod verbum Hoc
22 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו בָּזָה לְךָ לָעֲגָה לְךָ
Quem .Jeruſalaim filia , movit caput te poſt , Sijon filia virgo
23 בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הֵנִיעָה בַּת יְרוּשָׁלִָם׃ אֶת־מִי
: vocem exaltâſti quem contra & ,affeciſti conviciis & ,affeciſti probris
חֵרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל־מִי הֲרִימוֹתָה קּוֹל
manum Per .Iſrael Sanctum contra ? tuos oculos altitudinem levâſti &
24 וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ בְּיַד
multitudine In : dixiſti & , Dominum affeciſti probris tuorum ſervorum
עֲבָדֶיךָ חֵרַפְתָּ אֲדֹנָי וַתֹּאמֶר בְּרֹב
ſuccidam & : Lebanon latera,montium altitudinem aſcendi ego mei currus
רִכְבִּי אֲנִי עָלִיתִי מְרוֹם הָרִים יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן וְאֶכְרֹת
altitudinem introibo & , ejus abietum electionem ,ejus cedrorum ſtaturam
קוֹמַת אֲרָזָיו מִבְחַר בְּרֹשָׁיו וְאָבוֹא מְרוֹם
, aquas bibi & excidi Ego .ejus Carmeli ſaltum ,ejus extremitatis
25 קִצּוֹ יַעַר כַּרְמִלּוֹ׃ אֲנִי קַרְתִּי וְשָׁתִיתִי מָיִם
audiſti Nonne munitionis rivos omnes meorum pedū planta in ſiccabo &
26 וְאַחְרִב בְּכַף־פְּעָמַי כֹּל יְאֹרֵי מָצוֹר׃ הֲלוֹא־שָׁמַעְתָּ
nunc : eam plaſmavi & ,quondam diebus à , feci eam longe à
לְמֵרָחוֹק אוֹתָהּ עָשִׂיתִי מִימֵי קֶדֶם וִיצַרְתִּיהָ עַתָּה
civitates ,deſtructionum acervos deſolandum ad erit & ,illam adduxi
הֲבֵאתִיהָ וּתְהִי לְהַשְׁאוֹת גַּלִּים נִצִּים עָרִים
, ſunt contriti , manu abbreviati earum Habitatoreſque ? munitas
27 בְּצֻרוֹת׃ וְיֹשְׁבֵיהֶן קִצְרֵי יָד חַתּוּ
,tectorū herba,germinis olus & ,agri herba Fuerunt:affecti ſunt pudore &
וָבֹשׁוּ הָיוּ עֵשֶׂב שָׂדֶה וִירַק דֶּשֶׁא חֲצִיר גַּגּוֹת
tuum ingredi & ,tuum egredi & ,tuum ſedere Et .ſegetem ante uredo &
28 וּשְׁדֵמָה לִפְנֵי קָמָה׃ וְשִׁבְתְּךָ וְצֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ
tuum etiam & ,me contra te iraſci Pro .me in tuum iraſci & , novi
29 יָדָעְתִּי וְאֵת הִתְרַגֶּזְךָ אֵלָי׃ יַעַן הִתְרַגֶּזְךָ אֵלַי וְשַׁאֲנַנְךָ
meum frænum & ,tua nari in meum hamum ponam & ,meas aures in aſcendit
עָלָה בְאָזְנָי וְשַׂמְתִּי חַחִי בְּאַפֶּךָ וּמִתְגִּי
tibi hoc Et .ea in veniſti qua viam per te faciam redire &,tuis labiis in
30 בִּשְׂפָתֶיךָ וַהֲשִׁבֹתִיךָ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־בָּאתָ בָּהּ׃ וְזֶה־לְּךָ
: repullulans ſecundo anno in & ,naſcens ſponte anno Comedere : ſignum
הָאוֹת אָכוֹל הַשָּׁנָה סָפִיחַ וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית שָׁחִיס
comedite & vineas plantate &,metite &,ſeminate tertio anno in &
וּבַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית זִרְעוּ וְקִצְרוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים וְאָכוֹל
radicem , reſidua Jehudah domus evaſio adjiciet Et.earum fructum
31 פִּרְיָם׃ וְיָסְפָה פְּלֵיטַת בֵּית־יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שֹׁרֶשׁ
egredietur Jeruſalaim de Quia .ſurſum fructum faciet & , deorſum
32 לְמָטָּה וְעָשָׂה פְרִי לְמָעְלָה׃ כִּי מִירוּשָׁלִַם תֵּצֵא
faciet exercituum Domini Zelus .Sijon monte de evaſio & , reliquum
שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה מֵהַר צִיּוֹן קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־
in introibit Non:Aſſur regem ad Dominus dixit ſic Propterea .hoc
33 זֹּאת׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֹא יָבוֹא אֶל־
,clypeo eā præoccupabit non &:ſagittā ibi jaciet non & , hanc civitatem
הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם חֵץ וְלֹא־יְקַדְּמֶנָּה מָגֵן
: revertetur ea in venit qua via In .aggerem eam juxta effundet non &
34 וְלֹא־יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ סֹלְלָה׃ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־בָּא בָּהּ יָשׁוּב
ſuper protegam Et.Domin⁹ dixit,ingredietur non hanc civitatem in &
35 וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבוֹא נְאֻם־יְהוָה׃ וְגַנּוֹתִי עַל־
.meū ſervum David propter &,me propter ,eā ſervandū ad ,hanc civitatem
הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי׃
centum Aſſur caſtrametatione in percuſſit &,Domini angel⁹ eſt egreſſus Et
36 וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְהוָה וַיַּכֶּה בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה
.mortua cadavera ipſi omnes ecce & ,manè in maturaverunt & ; millia quinque & octoginta &
וּשְׁמֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים׃

Verſio VUL. LAT.

22 Hoc eſt verbū, ꝙ locut⁹ eſt Dñs ſuper eum; Deſpexit te, & ſubſannavit te virgo filia Sion : poſt te caput movit filia Jeruſalē. 23 Cui exprobrâſti, & quem blaſphemâſti, & ſup quem exaltâſti vocē, & levâſti altitudinem oculorū tuorū? Ad Sanctū 24 Iſrael. In manu ſervorū tuorū exprobrâſti Dño: & dixiſti ; In multitudine quadrigarū mearū ego aſcendi altitudinē montiū, juga Libani: & ſuccidā excelſa cedrorū ejus, & electas abietes illi⁹, et introibo altitudinē ſummitatis ej⁹, ſaltū Carmeli ejus. 25 Ego fodi, & bibi aquā, & exiccavi veſtigio pedis mei omnes 26 rivos aggerum. Numquid non audîſti, quæ olim fecerim ei? ex dieb⁹ antiquis ego plaſmavi illud: et nunc adduxi: & factū eſt in eradicationē colliū compugnantiū, & civitatū munitarū. 27 Habitatores earū breviatâ manu contremuerunt, & confuſi ſunt: facti ſunt ſicut fœnū agri, & gramen paſcuæ, & herba tectorū, quæ exaruit antequā matureſceret. 28 Habitationē tuam, & egreſſū tuū, & introitū tuū cognovi, & inſaniā tuam con- 29 tra me. Cùm fureres adverſùm me, ſuperbia tua aſcendit in aures meas: ponā ergò circulū in naribus tuis, & frænū in labiis tuis, & reducā te in viam, ꝑ quā 30 veniſti. Tibi autem hoc erit ſignū : Comede hoc anno quæ ſpōte naſcuntur, & in anno ſecundo pomis veſcere : in anno autē tertio ſeminate, & metite, & plantate vineas, et comedite 31 fructū earum. Et mittet id, ꝙ ſalvatū fuerit de domo Juda, et ꝙ reliquum eſt, radicē deorſū, 32 & faciet fructū ſurſum: Quia de Jeruſalē exibunt reliquiæ, et ſalvatio de monte Sion : zelus Dñi exercituum faciet iſtud. 33 Propterea hæc dicit Dñs de rege Aſſyriorū ; Non intrabit civitatē hanc, et non jaciet ibi ſagittā, & non occupabit eā clypeus, & non mittet in circuitu 34 ejus aggerē. In via quâ venit, per eam revertetur, & civitatem hanc non ingredietur, di- 35 cit Dominus : Et protegam civitatem iſtam, ut ſalvem eam propter me, & propter David ſervum 36 meum. Egreſſus eſt autem Angelus Domini, & percuſſit in caſtris Aſſyriorum centum octoginta quinque millia. Et ſurrexerunt manè, et ecce omnes, cadavera mortuorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

22 Οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ ὁ θεὸς, Ἐφαύλισέ σε, καὶ ἐμυκτήρισέ σε παρθένος θυγάτηρ Σιὼν, ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε θυγάτηρ Ἱερουσαλήμ. 23 Τίνα ὠνείδισας καὶ παρώξυνας; ἢ πρὸς τίνα ὕψωσας τὴν φωνήν σου; καὶ οὐκ ἦρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμούς σου 24 (ἄ) πρὸς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ; Ὅτι δι' ἀγγέλων ὠνείδισας κύριον· σὺ γὰρ εἶπας, Τῷ πλήθει τῶν ἁρμάτων ἐγὼ ἀνέβην εἰς ὕψος ὀρέων, καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ Λιβάνου, καὶ ἔκοψα τὸ ὕψος τῆς κέδρου αὐτοῦ, καὶ τὸ κάλλος τῆς κυπαρίσσου, καὶ εἰσῆλθον εἰς ὕψος μέρους τοῦ 25 δρυμοῦ, Καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἠρήμωσα ὕ- 26 δατα καὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος. Οὐ ταῦτα ἤκουσας πάλαι ἃ ἐγὼ ἐποίησα; ἐξ (ψ) ἡμερῶν ἀρχαίων συνέταξα, νῦν δὲ ἐπέδειξα ἐξερημῶσαι ἔθνη ἐν ὀχυροῖς, καὶ (ω) 27 οἰκοῦντας ἐν πόλεσιν ὀχυραῖς. Ἀνῆκα τὰς χεῖρας, καὶ ἐξηράνθησαν, καὶ ἐγένοντο ὡς χόρτος (α) ξηρὸς ἐπὶ δωμάτων, καὶ ὡς ἄγρωστις. 28 Νῦν δὲ τὴν ἀνάπαυσίν σου, καὶ τὴν ἔξοδόν σου, 29 καὶ τὴν εἴσοδόν σου ἐγὼ ἐπίσταμαι. Ὁ δὲ θυμός σου ὃν ἐθυμώθης, καὶ ἡ πικρία σου ἀνέβη πρὸς μέ, καὶ ἐμβαλῶ φιμὸν εἰς τὴν ῥῖνά σου, καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χείλη σου, καὶ ἀποστρέψω σε 30 τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθες ἐν αὐτῇ. Τοῦτο δέ σοι τὸ σημεῖον· φάγε τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἃ ἔσπαρκας, (β) τῷ δὲ ἐνιαυτῷ τῷ δευτέρῳ τὸ κατάλειμμα, τῷ δὲ τρίτῳ σπείραντες (γ) ἀμήσατε, καὶ φυτεύσατε ἀμπελῶνας, καὶ φάγεσθε τὸν καρ- 31 πὸν αὐτῶν. Καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμμένοι ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φυήσουσι ῥίζαν κάτω, καὶ ποι- 32 ήσουσι σπέρμα ἄνω· Ὅτι ἐξ Ἱερουσαλὴμ (δ) ἔσονται οἱ καταλελειμμένοι, καὶ οἱ σωζόμενοι (ε) ἐξ ὄρους Σιών. ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ 33 ποιήσει ταῦτα. Διατοῦτο οὕτως λέγει κύριος ἐπὶ βασιλέα Ἀσυρίων, Οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ' αὐτὴν βέλος, οὐδὲ μὴ (ζ) ἐπιβάλῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεὸν, (η) οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ' αὐτὴν χά- 34 ρακα· Ἀλλὰ τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθεν, ἐν αὐτῇ ἀποστραφήσεται, (θ) καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐ μὴ 35 εἰσέλθῃ· τάδε λέγει κύριος. Ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης τοῦ σῶσαι αὐτὴν 36 δι' ἐμὲ, καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν παῖδά μου. Καὶ ἐξῆλθεν ἄγγελος κυρίου, καὶ ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Ἀσυρίων ἑκατὸν (ι) ὀγδοηκονταπέντε χιλιάδας· καὶ (κ) ἀναστάντες τοπρωῒ, εὗρον πάντα τὰ σώματα νεκρά.

MS.A. (ἄ) εἰς τὸν (ψ) ἀρχαίων ἡμερῶν (ω) ἐνοικοῦντας (α) χλωρὸς (β) καὶ τῷ (γ) ἀμήσετε, (δ) ἐξελεύσονται (ε) ἐπ' ὄρους (ζ) βάλῃ (η) οὐδ' οὐ μὴ (θ) τάδε λέγει κύριος. Ὑπερασπιῶ (ι) καὶ ὀγδοηκονταπέντε (κ) ἐξαναστάντες

Hoc eſt verbum, quod loquutus eſt de eo Deus; Vilipendit te, & ſubſannavit te, virgo filia Sion : ſuper te caput movit, filia Hieruſalem. 23 *Quem exprobrâſti, & irritâſti? aut erga quem exaltâſti vocem tuā? Et non elevâſti in altitudinem oculos tuos ad Sanctum Iſrael?* 24 *Quia per nuntios exprobrâſti Dominum. Tu enim dixiſti; Multitudine curruum ego aſcendi in altitudinem montium, & in ultima Libani, & ſuccîdi altitudinem cedri ejus, & pulchritudinem cupreſſi, & intravi in altitudinem partis ſylvæ:* 25 *Et poſui pontem : & deſolavi aquas, & omnem congregationem aquæ:* 26 *Non hæc audîſti, olim quæ ego feci? Ex diebus antiquis conſtitui: nunc autem oſtendi, deſolare gentes in munitionibus, & habitantes in civitatibus munitis:* 27 *Remiſi manus: & exaruerunt, et facti ſunt quaſi fænum aridum ſuper tecta, & quaſi gramen.* 28 *Nunc autem requiem tuam, & exitum tuum, & introitum tuum ego ſcio :* 29 *Furor autem tuus, quo furis, & amaritudo tua aſcendit ad me: & immittam circulum in naſum tuum, et frænum in labia tua: & avertam te viâ, quâ veniſti in ea.* 30 *Hoc aut ē tibi ſignum. Comede hoc anno, quæ ſeminâſti, anno autem ſecundo (e) reliquias, tertio autem ſeminantes metite, et plantate vineas, & comedite fructum eatū.* 31 *Et erunt derelicti in Judæa, pullulabunt radicem deorſum, et facient ſemen ſurſum.* 32 *Quoniam de Hieruſalem (f) erunt relicti, et ſalvati de monte Sion. Zelus Domini Sabaoth faciet hæc.* 33 *Propterea ſic dicit Dominus ſuper regem Aſſyriorum; Non ingredietur in civitatem hanc, neque jaciet in eam ſagittam, neque immittet ſuper eam ſcutum, neque circundabit ſuper eam vallum:* 34 *Sed viâ, quâ venit, in ea revertetur: et in civitatem hanc non ingredietur. Hæc dicit Dominus;* 35 *Protegam pro civitate hac ad ſalvandam eam propter me, et propter David puerum meum.* 36 *Et egreſſus eſt angelus Domini, et occîdit de caſtris Aſſyriorum centum octuaginta quinque millia. Et ſurgentes manè, invenerunt omnia corpora mortua.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 דֵּין פִּתְגָמָא דִּי מַלֵּל יְיָ עֲלוֹהִי מְבַסְרָא עֲלָךְ מְמִיקָא עֲלָךְ מַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן בָּתְרָךְ
23 רֵישֵׁיהוֹן מְנִידִין עַמָּא דְבִירוּשְׁלֶם : יָת מַן חֲסַדְתָּא וְיָת מַן אִתְרַבְרַבְתָּא וְקֳדָם מַן אֲרֵימְתָּא
24 קָלָא וּזְקַפְתָּא לְרוּמָא עֵינָךְ וַאֲמַרְתָּא מִלִּין דְּלָא כָשְׁרִין קֳדָם קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל : בְּיַד עַבְדָּךְ
חַסֵּדְתָּא עַמָּא דַיְיָ וַאֲמַרְתָּא בִּסְגִיאוּת רְתִיכַי אֲנָא סָלֵיקִית לִתְקוֹף כְּרַכֵּיהוֹן וְאַף אֵיחוֹד
בֵּית מַקְדְּשֵׁהוֹן וְאֶקְטוֹל שְׁפַר גִּבָּרֵיהוֹן מִבְחַר שִׁלְטוֹנֵיהוֹן וְאֶכְבּוֹשׁ קִרְיַת תּוּקְפְהוֹן וַאֲשֵׁיצֵי
25 סְגֵי מַשִּׁרְיָתְהוֹן : אֲנָא הֲוֵיתִי חָפִיר גּוּבִּין וְשָׁתֵי מַיִּן וְטַפְחִית בְּפַרְסַת רַגְלֵי עַמָּא דְעִמִּי כָּל
26 מֵי נַהֲרִין עֲמִיקִין : הֲלָא שְׁמַעְתָּא מִלְּקַדְמִין מָא עֲבָדִית לְפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וְאַף
עֲלָךְ אִתְנַבִּיאוּ נְבִיֵּי יִשְׂרָאֵל וְלָא תַבְתָּא וְדָא חֲזֵיָא קֳדָמַי מִיּוֹמֵי קֶדֶם לְמֶעְבַּד לָךְ וְאַף
אַתְקֵינְתַּהּ כְּעַן אַיְתִיתַהּ וְדָא הֲוָת לָךְ לְתַקְלָא עַל דַּהֲוָאָה קֳדָמָךְ כְּאִתְרְגוֹשַׁת גַּלִּין דְּשָׁחוּ
27 קִרְוִין כְּרִיכָן : וְיָתְבֵיהוֹן אִתְקַצַּר חֵילֵיהוֹן אִתְּבָרוּ וּבְהִיתוּ הֲווֹ כְּעֵשֶׂב חַקְלָא וִירוֹק דִּתְאָה
28 כְּעֵשֶׂב אַגְרַיָּא דִשְׁלוֹק עַד לָא מְטָא לְמֶהֱוֵי שׁוּבְלִין : וּמִתְּבָךְ בְּעֵיצָה וּמַפְּקָךְ לְבָרָא לְאַגָּחָא
29 קְרָבָא וּמֵיתָךְ לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל גְּלֵי קֳדָמַי וְיָת דְּאַרְגֵּזְתָּא קֳדָמַי גְּלֵי : חֲלָף דְּאַרְגֵּזְתָּא עַל
מֵימְרִי וְאִתְרְגוּשְׁתָּךְ סְלֵיקַת לִקְדָמַי וַאֲשַׁוֵּי שֵׁירִין בְּלִיסְתָךְ וְזִמָּם בְּסִפְוָתָךְ וַאֲתִיבִנָּךְ
30 בְּאוֹרְחָא דַאֲתֵיתָא בַהּ : וְדֵין לָךְ אָתָא אֲכוֹל בְּשַׁתָּא הָדָא כָתִין וּבְשַׁתָּא תִנְיֵתָא כַּחֲבָתִין
31 וּבְשַׁתָּא תְלִיתָאָה זְרָעוּ וַחֲצוֹדוּ וְצוּבוּ כַרְמִין וַאֲכוּלוּ אִבְּהֶן : וְיִסְפוּן מְשֵׁיזְבַיָּא דְבֵית יְהוּדָה
32 דְאִשְׁתְּאָרוּן כְּאִילָן דִּמְשַׁלַּח שׁוֹרְשׁוֹהִי מִלְּרַע וּמְרִים נוֹפֵיהּ לְעֵלָּא : אֲרֵי מִירוּשְׁלֶם יִפְּקוּן
שְׁאָר צַדִּיקַיָּא וְשֵׁיזָבַת מְקַיְּמֵי אוֹרַיְתָא מִטּוּרָא דְצִיּוֹן בְּמֵימְרָא דַיְיָ צְבָאוֹת תִּתְעֲבֵיד דָּא :
33 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ עַל מַלְכָּא דְאַתּוּר לָא יֵעוֹל לְקַרְתָּא הָדָא וְלָא יַקְשֵׁת תַּמָּן גִּיר וְלָא
34 יְקַדְּמִנַּהּ בִּתְרִיסִין וְלָא יִצְבּוֹר עֲלַהּ מְלֵיתָא : בְּאוֹרְחָא דַאֲתָא בַהּ יְתוּב וּלְקַרְתָּא הָדָא לָא
35 יֵעוֹל אֲמַר יְיָ : וְאָגֵין עַל קַרְתָּא הָדָא לְמִפְרְקַהּ בְּדִיל מֵימְרִי וּבְדִיל דָּוִד עַבְדִּי : וּנְפַק
36 מַלְאֲכָא דַיְיָ וּקְטַל בְּמַשִּׁרְיַת אַתּוּרָאָה מְאָה וּתְמָנַן וַחֲמִשָּׁא אַלְפִין וְאַקְדִּימוּ בְצַפְרָא וְהָא
כוּלְּהוֹן פִּגְרִין מֵתִין :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

22 Hoc eſt verbū quod decrevit Dñs ſup eū: deſpexit te, *ſubſannavit* te; regnū cœtus Sion : poſt te capita ſua moverunt, popule qui habitas in Hieruſa- 23 lem. Cui exprobrâſti, & ſuper quem magnificat⁹ es, & contra quem extuliſti vocem? & ſuſtuliſti in excelſum oculos tuos; & dixiſti verba quæ non 24 ſunt recta coram ſancto Iſrael? In manu ſervorum tuorum exprobrâſti populo Dñi, & dixiſti : Cum multitudine quadrigarum mearū ego aſcendam in munitionem civitatū eorum, & inſuper capiam domū ſanctuarii eorum, & occidam pulcherrimos inter fortes eorū, & electos principes eorum, & ſubjiciam civitatē fortitudinis eorū; & conſumam multitudinem exercitus 25 eorū. Ego fodi ciſternas, & bibi aquas; & conculcavi veſtigiis pedū populi 26 qui mecum eſt, omnes aquas fluminū profundorū. Nónne olim audiſti quid fecerim Pharaoni, regi Ægypti? etiā de te prophetaverunt prophetæ Iſrael, & non egiſti pœnitentiā; & hoc viſum eſt ante me à dieb⁹ antiquis, ut facerem tibi : & etiā præparavi illud; & nunc adduxi illud : & hoc fuit tibi in ruinā, eò quòd facta ſint corā te, ſicut tumult⁹ fluctuū, quo humiliatæ ſunt 27 civitates munitæ. Et habitatorū ejus virt⁹ abbreviata eſt, contriti ſunt & confuſi, facti ſunt ſicut herba agri, & ſicut ol⁹ viride, quaſi fœnū tectorum, 28 quòd *uredine tangitur* antequā perveniat ad ſpicā. Et ſeſſio tua in conſilio, & egreſſus tu⁹ *foras* ad pugnandū; & introit⁹ tu⁹ in terrā Iſrael manifeſta 29 ſunt corā me: & quòd provocâris me ad irā, coram me manifeſtū eſt. Pro eo quòd provocâſti contra verbū meū, & tumult⁹ tuus aſcendit in conſpectu meo; ponam armillas in maxilla tua, & frænū in labiis tuis, & reducā te per 30 viam qua veniſti. Et hoc tibi erit ſignū, Comede hoc anno quæ ſponte naſcuntur, & in anno ſecundo ꝙ ex illis renaſcitur; & in anno tertio, ſeminate, 31 & metite, & plantate vineas, & comedite fructū eorū. Et addent qui liberati fuerint de domo Juda, & qui remanſerint, ſicut arbor, quæ mittit radices 32 deorſū, & elevantur rami ej⁹ ſurſum. Quoniā de Hieruſalem egredientur reliqui juſti, & erepti confirmantes legē de monte Sion. In verbo Dñi exer- 33 cituū fiet hoc. Propterea hæc dicit Dñs ſup regē Aſſyriæ, Non intrabit civitatē hanc, & non jaciet ibi ſagittam, & non occupabit eā clypeis, & non 34 congeret contra eā aggerē. Per viā qua venit, ꝑ eā revertetur; & civitatem 35 hanc non ingredietur, dicit Dñs. Et protegam civitatē hanc, ut ſalvem eam 36 propter verbū meum, & propter David ſervum meum. Et egreſſus eſt angelus Dñi , & interfecit in caſtris *Aſſyrii* centum & octoginta quinque millia; & ſurrexerunt manè, & ecce omnes erant cadavera mortuorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܗܢܐ ܦܬܓܡܐ ܕܐܡܪ ܥܠܘܗܝ ܡܪܝܐ. ܫܛܬܟܝ ܘܓܚܟܬ ܒܟܝ ܒܬܘܠܬܐ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ.
23 ܘܒܬܪܟܝ ܢܝܕܬ ܪܫܗ ܒܪܬ ܐܘܪܫܠܡ. * ܠܡܢ ܚܣܕܬ ܘܓܕܦܬ. ܘܥܠ ܡܢ ܐܪܝܡܬ ܩܠܟ.
24 ܐܪܝܡܬ ܠܥܠ ܥܝܢܝܟ ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܒܐܝܕ ܐܝܙܓܕܝܟ ܚܣܕܬ ܠܡܪܝܐ.
ܘܐܡܪܬ. ܕܒܣܘܓܐܐ ܕܡܪܟܒܬܝ. ܐܢܐ ܐܣܩ ܠܪܘܡܐ ܕܛܘܪܐ. ܘܠܥܩܪܐ ܕܠܒܢܢ.
ܘܐܦܣܘܩ ܩܘܡܬܐ ܕܐܪܙܘܗܝ. ܘܓܘܒܝܐ ܕܒܪܘܬܘܗܝ. ܘܐܥܘܠ ܠܪܘܡܐ ܕܫܘܦܗ ܕܚܘܪܫܐ
25 ܕܟܪܡܠܐ. * ܐܢܐ ܐܚܦܘܪ ܘܐܫܬܐ ܡܝܐ. ܘܐܘܒܫ ܒܦܪܣܬܐ ܕܪܟܫܝ ܟܠܗܘܢ ܢܗܪܘܬܐ
26 ܪܘܪܒܬܐ. * ܠܐ ܫܡܥܬ ܡܢ ܩܕܝܡ ܕܥܒܕܬܗ. ܘܡܢ ܝܘܡܬܐ ܩܕܡܝܐ ܒܪܝܬܗ. ܘܗܫܐ
27 ܐܝܬܝܬܗ ܠܡܗܘܐ ܠܚܘܪܒܐ ܘܠܫܘܚܩܢܐ ܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ ܪܘܪܒܬܐ. * ܕܥܡܘܪܝܗܝܢ
ܐܪܦܝܘ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܐܬܬܒܪܘ ܘܒܗܬܘ. ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܥܣܒܐ ܕܚܩܠܐ. ܘܐܝܟ ܝܘܪܩܐ ܕܬܕܐܐ.
28 ܘܐܝܟ ܫܒܠܐ ܕܐܓܪܐ. ܘܐܝܟ ܛܪܦܐ ܕܚܛܬܐ ܥܕܠܐ ܢܦܩ ܩܢܝܐ. * ܡܘܬܒܟ. ܘܡܥܠܢܟ ܘܡܦܩܢܟ
29 ܐܢܐ ܝܕܥܬ. ܘܕܐܬܡܪܚܬ ܥܠܝ. * ܡܛܠ ܕܐܬܡܪܚܬ ܥܠܝ. ܘܓܘܕܦܟ ܣܠܩ ܠܐܕܢܝ. ܐܪܡܐ ܚܘܚܐ
30 ܒܢܚܝܪܝܟ. ܘܙܡܐ ܒܣܦܘܬܟ. ܘܐܗܦܟܟ ܒܐܘܪܚܐ ܕܐܬܝܬ ܒܗ. * ܘܗܢܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܐܬܐ.
ܬܐܟܘܠ ܫܢܬܐ ܗܕܐ ܙܪܥܐ ܕܢܦܠ. ܘܒܫܢܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܡܢ ܢܦܫܗ ܢܦܩ. ܘܒܫܢܬܐ
31 ܬܠܝܬܝܬܐ ܙܪܘܥܘ ܘܚܨܘܕܘ. ܘܢܨܒܘ ܟܪܡܐ ܘܐܟܘܠܘ ܦܐܪܝܗܘܢ. * ܘܢܫܬܘܙܒܘܢ ܫܪܟܐ ܕܒܝܬ
32 ܝܗܘܕܐ ܕܐܫܬܚܪܘ. ܐܝܟ ܫܪܫܐ ܕܠܬܚܬ ܘܥܒܕ ܦܐܪܐ ܠܥܠ. * ܡܛܠ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ
ܢܦܩܘܢ ܫܪܟܐ. ܘܡܫܘܙܒܐ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ. ܛܢܢܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܢܥܒܕ ܗܕܐ.
33 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܥܠ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܘܠܐ ܢܫܕܐ ܬܡܢ
34 ܓܐܪܐ. ܘܠܐ ܢܩܕܡܝܗ ܒܬܪܣܐ. ܘܠܐ ܢܫܘܕ ܥܠܝܗ ܩܘܠܩܐ. * ܐܠܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܐܬܐ ܒܗ ܢܗܦܘܟ.
35 ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܠܐ ܢܥܘܠ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܐܓܢ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܘܐܦܪܩܝܗ. ܡܛܠܬܝ
36 ܘܡܛܠ ܕܘܝܕ ܥܒܕܝ. * ܘܢܦܩ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܩܛܠ ܒܡܫܪܝܬܐ ܕܐܬܘܪܝܐ. ܡܐܐ
ܘܬܡܢܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ. ܘܩܡܘ ܒܨܦܪܐ. ܘܗܐ ܟܠܗܘܢ ܦܓܪܐ ܡܝܬܐ.

22 Hæc eſt ſententia quam protulit in eum Dñs, Contemnit ridétque te virgo filia Sionis, movétque poſt te caput ſuum filia Jeruſalem. 23 Quemnam contumeliis & blaſphemiis affeciſti? & contra quem extuliſti vocem tuam? Extuliſti oculos tuos in altū contra Sanctum 24 Iſraelis, Et per legatos tuos convitiatus es Domino, & dixiſti, Multitudine curruum meorū conſcendam ego ſummitatem montium, & radices Libani, præcidámque proceras cedros ejus & lectiſſimas abietes ejus; penetrabo etiam uſque ad ſummam extremitatem ſaltûs 25 Charmeli. Ego effodiam ut bibam aquas; nam ungulis equorū meorū exiccabo flumina 26 quæque *vel* maxima. Annon audiſti quòd jampridem fecerim eam, (*i. Jeruſalem,*) & à priſcis diebus condiderim eam? & nunc adducerem eam ut ſit in vaſtam ſolitudinem 27 inſtar magnarū urbium illarū, In quibus cives remittentes manus confracti ſunt et pudore ſuffuſi; factíque ſunt velut herba campi, ut olus viride, ut ſpica tecti, & ut folia tritici an- 28 tequam in culmū aſſurgat. Seſſionem tuā, & ingreſſum egreſſúmq; tuū ego novi, & quòd 29 impudenter te geſſeris corā me. Quoniam inſolenter egiſti coram me, & blaſphemia tua aſcendit ad aures meas, injiciam hamum in nares tuas, & fiſcellā in labia tua, reducámq; 30 te per viā per quam veniſti. Illud autem eſto tibi *hujus rei* ſignum: comedes anno præſenti frumentū ſponte naſcens, anno ſequenti ſponte renaſcens, anno verò tertio ſeretis ac metetis, plantabitis vineas & comedetis fructus 31 earū. Et evadent reſidui domûs Judæ qui ſuperfuerint, veluti radix quæ *licèt* ſit infernè 32 dejecta, ſupernè tamen fructus edit: Nam è Jeruſalem prodibunt reliquiæ, & è monte Sion 33 eripientur: zelus Dñi potentiſſimi id efficiet. Propterea ſic dicit Dñs de rege Aſſyriæ; Non eſt ingreſſurus in hanc civitatē, neq; jactaturus huc ſagittā, nec obvius illi venturus cum 34 clypeis, nec inſidias contra eā poſiturus. Sed per viā quâ venit, per eandē reverſurus eſt, & 35 in civitatē iſtā nequaquā ingreſſurus, ait Dñs. Nam protegam civitatē iſtā, & eripiam eam, 36 propter me, & propter Davidem ſervum meum. Egreſſus itaque angelus Domini trucidavit in caſtris Aſſyrii centum octoginta quinque millia *hominum*: cúmq; mane prætervertiſſent, ecce erant omnes cadavera mortua,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * هذا القول الذي تكلم الله به عليه * حقرتك وهزيت بك العذري الابنة صهيون *
23 حركت راسها عليك الابنة ايروسليم * لمن عيرت واحدثت * او على من رفعت صوتك ولم
24 ترفع عينيك الي العلي الي قدوس اسرائيل * لان برسل عيرت الرب * لانك قلت انا صعدت
بكثير المراكب الي علو الجبال والي اواخر لبنان * وقطعت ارتفاع ارزيه وحسن سربينه *
25 ودخلت الي علو ناحية الغاب * ووضعت جسرا واخربت المياه وكل مجمع ماء * اما سمعت هذه 26
قديما التي انا صنعتها منذ الايام الاولي * جلبتها عليك * والان رايت ان اخرب الامم في الحصون
27 والسكان في المدن الحصينة * وضعت يدي خربوا * وصاروا مثل عشب يابس على الاسطحة *
28 ومثل نخيل * والان راحتك وخرجك ومدخلك انا اعرفهم * وغضبك الذي تفكرت به *
29 ومرارتك صعدت الي * واضع خزاما في انفك ولجاما في شفتيك * واردك في الطريق التي جئت
30 فيها * وهذه العلامة لك * كل هذه السنة ما زرعت * وفي السنة الثانية البقية * وفي الثالثة ازرعوا
31 واحصدوا * واغرسوا كروما وكلوا ثمرها * ويكون المبقيون في اليهودية يفرعون اصلا
32 اسفل * ويصعدون ثمرا فوق * لان من ايروسليم يكون المبقيون * والمخلصون على جبل
33 صهيون * غيرة رب الجيوش تفعل هذه * لاجل هذا هكذا يقول الرب على ملك الموصليين *
لا يدخل الي هذه المدينة * ولا يرمي عليها سهما * ولا يلقي عليها ترسا * ولا يحيط عليها
34 سياجا * لكن في الطريق التي جاء بها فيها يعود * والي هذه المدينة لا يدخل * قال الرب *
35 * واظلل على هذه المدينة لاخلصها من اجلي ومن اجل داود عبدي * وخرج ملك 36
الرب وقتل من عسكر الموصليين مائة الف وخمسة وثمانين الفا * فقاموا بالغداة فوجدوا
جميع الاجساد ميتة *

22 * *Hic eſt ſermo quem de ipſo locutus eſt Deus : Te dedignatur téque deridet virgo filia Sion, motat ſuper te caput ſuum filia Jeruſalem.* 23 *In quem convitia vomis, ac furis? aut contra quem extollis vocem tuam, nec attollis oculos tuos in ſublime ad Sanctum Iſraelis;* 24 *Quòd per legatos convitia vomis contra Dominum? Ego enim, inquis, cum aurigarum copia ſuperabo cacumina montium & extrema Libani, altiſſimas cedros ejus & pulcherrimas cupreſſos ejus amputabo, & ad penitiſſimum ſylvarum latus penetrabo :* 25 *Pontem ponam, aquas & omnes aquarum congeries vaſtabo.* 26 *An non illud jam olim audiviſti, quod ego feci inde à priſcis diebus? illud adduxi contra te, jámque decrevi gentes in arcibus deſtruere, & cives in urbibus munitis.* 27 *Admovebo manum meam, & deſtruentur, ſiéntque ſi ut herba arida ſuper tecta, & ut folia ſicca.* 28 *Et nunc, quietem tuam, & tuum exeundi atque intrandi locum ego cognoſco : et furor quem meditaris,* 29 *Nec non fel tuum aſcenderunt ad me. Hamum injiciam in naſum tuum, & frenum in labia tua, & reducam te per viam per quam veniſti.* 30 *Hoc autem ſit tibi ſignum : Comede hoc anno quod ſerueris, anno ſecundo reſiduum, tertio verò ſerite & metite, plantate vineas et comedite fructum earum.* 31 *Qui reliqui fuerint in Judæa, deorſum radices emittent, ſurſum verò fructum producent.* 32 *Nam ex Jeruſalem erunt reſidui; & qui ſe eripuerint, ſuper montem Sion : æmulatio Domini exercituum eſt id effectura.* 33 *Quapropter ita dicit Dominus de rege Aſſyriorum; Nequaquam ingredietur hanc urbem, neque ſagittam jaculabitur in eam; clypeum non jaciet in eum, neque cinget eam vallo :* 34 *Sed viâ quâ venit, eâdem redibit : hanc autem urbem nequaquam ingredietur, ait Dominus.* 35 *Nam protegam urbem iſtam, ut eripiam eam propter me & propter Davidem ſervum meum.* 36 *Itaque egreſſus angelus Domini trucidavit ex Aſſyriorum copiis centum millia & octoginta quinque millia : & manè ſurgentes corpora omnia mortua repererunt.*

יְשַׁעְיָה : לח

habitavit &,Assur rex Sancherib est reversus &,abiit &,est profect⁹ Et
37 וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב
,suum Deum Nisroch domo *se incurvante* eo fuit Et .Nineveh in
38 בְּנִינְוֵה׃ וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו
ipsi & ,gladio in eum percusserunt ejus filii Sarefer & , Adramelech &
וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר בָּנָיו הִכֻּהוּ בַחֶרֶב וְהֵמָּה
.eo pro ejus filius Chaddon-Esar regnavit & : Ararath terra evaserunt
נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר־חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXXVIII. לח

eum ad venit &:moriendum ad Chizchijahu ægrotavit illis diebus In
1 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבוֹא אֵלָיו
,Dominus dixit Sic,eum ad dixitque ,prophetæ Amos filius Jesahjahu
יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה
convertit Et .vives non & ,tu *mortuus* quia , tuæ domui præcipe
2 צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃ וַיַּסֵּב
, dixit Et .Dominum ad oravit & : parietem ad *suas facies* Chizchijahu
3 חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה׃ וַיֹּאמַר
tuas facies ad ambulaverim quod ,quæso memento Domine Obsecro
אָנָּה יְהוָה זְכָר־נָא אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ
flevit & : fecerim tuis oculis in bonum & ,perfecto corde in &,veritate in
בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיֵּבְךְּ
, Jesajahu ad Domini verbum fuit Et .magno fletu Chizchijahu
4 חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃ וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ
Dominus dixit Sic,Chizchijahu ad *dices* & , Vade : dicendo
5 לֵאמֹר׃ הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה
vidi , tuam orationem audivi : tui patris David Deus
אֱלֹהֵי דָּוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־
annos quindecim tuis diebus *super addens* ego ecce :*tuam lachrymam*
דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי יוֹסִף עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
protegam & : hanc civitatem & , te eruam Assur regis *vola* de Et
6 וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוֹתִי
quod ,Domino à signum tibi hoc Et .hanc civitatem *super*
7 עַל־הָעִיר הַזֹּאת׃ וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה אֲשֶׁר
ego Ecce .est locutus quod hoc verbum Dominus sit facturus
8 יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֵּר׃ הִנְנִי
gradus per descendit quæ graduum umbram *faciens* reverti
מֵשִׁיב אֶת־צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְמַעֲלוֹת
sol est reversus & : gradibus decem retrorsum sole in Achaz
אָחָז בַּשֶּׁמֶשׁ אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ
Chizchijahu Scriptura .descenderat quos gradus *per* gradibus decem
9 עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרָדָה׃ מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ
, dixi Ego.*sua ægritudine de revixisset &,ipsum ægrotando in*,Jehudah regis
10 מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֲלֹתוֹ וַיְחִי מֵחָלְיוֹ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי
sum privatus : sepulchri portas ad vadam meorum dierum excisione In
בִּדְמִי יָמַי אֵלֵכָה בְּשַׁעֲרֵי שְׁאוֹל פֻּקַּדְתִּי
, *Jah* videbo Non , Dixi .meorum annorum residuo
11 יֶתֶר שְׁנוֹתָי׃ אָמַרְתִּי לֹא־אֶרְאֶה יָהּ
cum ultrà hominem aspiciam non : viventium terra in *Jah*
יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא־אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם־
me à migravit & *est profectus* meus Incolatus .*temporis* habitatoribus
12 יוֹשְׁבֵי חָדֶל׃ דּוֹרִי נִסַּע וְנִגְלָה מִנִּי
attenuatione ab , *meas vitas* texens velut præcidi : pastoris *tentorium* veluti
כְּאֹהֶל רֹעִי קִפַּדְתִּי כָאֹרֵג חַיַּי מִדַּלָּה
Posui .me consumes noctem ad usque die à : me concidet
13 יְבַצְּעֵנִי מִיּוֹם עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃ שִׁוִּיתִי
die à : mea ossa omnia conterebat sic , leo sicut mane ad usque
עַד־בֹּקֶר כָּאֲרִי כֵּן יְשַׁבֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי מִיּוֹם
.me *conficies* noctem ad usque
עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃

Versio VULG. LAT.

37 Et egressus est, & abiit, & reversus est Sennacherib rex Assyriorum, & habitavit in Ninive. 38 Et factum est, cùm adoraret in templo Nesroch deum suum, Adramelech & Sarasar filii ejus percusserunt eum gladio : fugerúntque in terram Ararat, & regnavit Asarhaddon filius ejus pro eo.

CAP. XXXVIII.

1 IN diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem : & introivit ad eum Isaias fili⁹ Amos propheta, & dixit ei ; Hæc dicit Dominus ; Dispone domui tuæ, quia morieris tu, & non vives. 2 Et convertit Ezechias faciem suam ad parietem, & oravit ad Dominum, 3 Et dixit ; Obsecro, Domine, memento, quæso, quomodò ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et 4 flevit Ezechias fletu magno. Et factum est verbum Domini ad 5 Isaiam, dicens ; Vade, & dic Ezechiæ · Hæc dicit Dominus Deus David patris tui ; Audivi orationem tuam, & vidi lachrymas tuas : ecce ego adjiciam super dies tuos quinde- 6 cim annos : Et de manu regis Assyriorum eruam te, & civitatem istam, & protegam eam. 7 Hoc autem tibi erit signum à Domino, quia faciet Dominus verbum hoc, quod locutus est: 8 Ecce ego reverti faciam umbram linearum, per quas descenderat in horologio Achaz in Sole, retrorsum decem lineis. Et reversus est Sol decem lineis per gradus, quos descen- 9 derat. Scriptura Ezechiæ regis Juda cùm ægrotâsset, & convaluisset de infirmitate sua. 10 Ego dixi ; In dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. Quæsivi residuum anno- 11 rum meorum. Dixi ; Non videbo Dominum Deum in terra viventium. Non aspiciam hominem ultrà, & habitato- 12 rem quietis. Generatio mea ablata est, & convoluta est à me, quasi tabernaculum pastorum. Præcisa est velut à texente, vita mea : dum adhuc ordirer, succîdit me : de manè usque ad vesperam finies me. 13 Sperabā usque ad manè, quasi leo sic contrivit omnia ossa mea : De manè usque ad vesperam finies me :

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

37 Καὶ (λ) ἀπῆλθεν ἀποστραφεὶς Σενναχηρεὶμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, καὶ ᾤκησεν ἐν Νινευῆ. 38 Καὶ ἐν τῷ αὐτὸν προσκυνεῖν (μ) ἐν τῷ οἴκῳ Νασαρὰχ τὸν πάταρχον αὐτοῦ, Ἀδραμέλεχ καὶ (ν) Σαρασὰρ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐπάταξαν αὐτὸν μαχαίραις, αὐτοὶ δὲ διεσώθησαν εἰς Ἀρμενίαν, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀσορδὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ΚΕΦ. λη'.

1 ἘΓένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐμαλακίσθη Ἐζεκίας ἕως θανάτου. καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς ὁ προφήτης, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τάδε λέγει κύριος, Τάξαι περὶ τοῦ οἴκου σου, (α) ἀποθνήσκεις γὰρ σὺ, 2 καὶ οὐ ζήσῃ. Καὶ ἀπέστρεψεν Ἐζεκίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον, 3 Λέγων, Μνήσθητι κύριε, ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετὰ ἀληθείας, ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου ἐποίησα. καὶ ἔκλαυσεν Ἐζεκίας κλαυθμῷ 4 μεγάλῳ. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς 5 Ἡσαΐαν, λέγων, (β) Πορεύθητι, καὶ εἰπὸν Ἐζεκίᾳ, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Δαυὶδ τοῦ πατρός σου, Ἤκουσα (γ) τῆς προσευχῆς σου, καὶ εἶδον τὰ δάκρυά σου· ἰδοὺ προστίθημι πρὸς τὸν χρόνον σου (δ) δεκαπέντε ἔτη, 6 Καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἀσσυρίων (ε) ῥύσομαί σε καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ὑπερασπιῶ 7 ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης. Τοῦτο δέ σοι τὸ σημεῖον παρὰ κυρίου, ὅτι (ζ) ποιήσει ὁ θεὸς 8 τὸ ῥῆμα τοῦτο· Ἰδοὺ (η) ἐγὼ στρέψω τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν οὓς κατέβη (θ) τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου ὁ ἥλιος, ἀποστρέψω τὸν ἥλιον τοὺς δέκα ἀναβαθμούς. καὶ ἀνέβη ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς, οὓς κατέβη ἡ σκιά.

9 (ʹ)ΠΡΟΣΕΥΧΗ' 'ΕΖΕΚΙ'ΟΥ ΒΑΣΙΛΕ'ΩΣ ΤΗ͂Σ 'ΙΟΥΔΑΙ'ΑΣ, 'ΗΝΙ'ΚΑ 'ΕΜΑΛΑΚΙ'ΣΘΗ, ΚΑΙ' 'ΑΝΕ'ΣΤΗ 'ΕΚ ΤΗ͂Σ ΜΑΛΑΚΙ'ΑΣ 'ΑΥΤΟΥ͂.

10 † Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν (ʺ)μου, Πορεύσομαι ἐν πύλαις ᾅδου, καταλείψω τὰ 11 ἔτη τὰ ἐπίλοιπα. † Εἶπα, Οὐκέτι οὐ μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ (ι) ἐπὶ γῆς ζώντων, † οὐκέτι μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ γῆς, οὐκέτι μὴ ἴδω ἄνθρωπον. 12 Ἐξέλιπεν ἐκ τῆς συγγενείας μου, † κατέλιπον (κ) τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς μου, ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' ἐμοῦ ὥσπερ (λ) ὁ σκηνὴν καταλύων πήξας· † ὡς ἱστὸς τὸ πνεῦμά μου 13 παρ' ἐμοὶ ἐγένετο, ἐρίθου ἐγγιζούσης ἐκτεμεῖν. † Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρεδόθην ἕως πρωῒ ὡς λέοντι, (μ) οὕτως συνέτριψε πάντα τὰ ὀστᾶ μου· † ἀπὸ γὰρ τῆς ἡμέρας ἕως (ν) νυκτὸς παρεδόθην.

37 Et abiit reversus Sennacherim rex Assyriorum, & habitavit in Ninive: 38 Et, cùm ipse adoraret in domo (g) Nasarach patriarchum suum; Adramelech & Sarasar filii ejus percusserunt eum gladiis : ipsi autem salvati sunt in Armeniam: & regnavit Asordan filius ejus pro eo.

CAP. XXXVIII.

1 *FActum est autem in tempore illo, ægrotavit Ezecias (a) usque ad mortem. Et venit ad eum Esaias filius Amos, propheta, & dixit ad eum; Hæc dicit Dominus; Dispone de domo tua: morieris enim tu, & non vives.* 2 *Et convertit Ezecias faciem suam ad parietem, & oravit ad Dominum,* 3 *Dicens ; Memento, Domine, quomodò ambulaverim coram te cum veritate, in corde vero, & placita coram te fecerim. Et ploravit Ezecias ploratione magnâ.* 4 *Et factum est verbum Domini ad Esaiam, dicens;* 5 *Vade, & dic Ezeciæ ; Hæc dicit Dominus Deus David patris tui; Audivi orationem tuam, & vidi lachrymas tuas : ecce adjicio ad tempus tuum quindecim annos.* 6 *Et de manu regis Assyriorum eruam te, & civitatem hanc: & protegam super civitatem hanc.* 7 *Hoc autem tibi signum à Domino: quia faciet Deus verbum hoc.* 8 *Ecce ego vertam umbram graduum, quos descendit decem grad⁹ domûs patris tui Sol : redire faciam Solem decem grad⁹. Et ascendit Sol decē gradus, quos descenderat umbra.*

9 *(b) ORATIO EZECIÆ REGIS JUDÆÆ, QUANDO LANGUIT, ET SURREXIT DE INFIRMITATE SUA.*

10 *EGo dixi in (c) excelso dierum meorum : (d) Vadam ad portas inferi : relinquam annos residuos.* 11 *Dixi; Nequaquam ultrà videbo salutare Dei in terra viventiū, nec videbo ultrà salutare Israel sup terrā, nec videbo ultrà (e) hominem.* 12 *Defecit ex cognatione mea: dereliqui residuum vitæ meæ. Exivit, & recessit à me: sicut tabernaculum solvens, qui fixerat: sicut tela, spiritus meus apud me factus est, texente appropinquante ad succidendum.* 13 *In illa die traditus sum usque manè, sicut (f) leoni: sic contrivit omnia ossa mea. A die enim usque ad noctem traditus sum.*

MS.A. (λ) ἀποστραφεὶς ἀπῆλθεν βασιλεὺς Ἀσσυρίων, (μ) ἐν οἴκῳ Ἀσαρὰχ (ν) Σαρασὰ υἱοὶ Κεφ. λη'. MS.A. (α) ὅτι ἀποθνήσκεις σὺ, (β) Πορεύου, καὶ εἰπὸν πρὸς Ἐζεκίαν, (γ) τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου, (δ) ἔτη δεκαπέντε, (ε) σώσω σε, καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης ὑπερασπιῶ. (ζ) ὁ θεὸς ποιήσει (η) στρέψω (θ) ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου, (ʹ) ὨΔΗ'. (ʺ) μου, Ἐν πύλαις (ι) ἐπὶ τῆς γῆς, οὐκέτι οὐ μὴ ἴδω ἄνθρωπον ἐκ τῆς συγγενείας μου, (κ) τὸ λοιπὸν (λ) ὁ καταλύων σκηνὴν πήξας· τὸ πνεῦμά μου παρ' ἐμοὶ ἐγένετο ὡς ἱστὸς, *ἐρίθου ἐγγιζούσης (μ) οὕτως τὰ ὀστᾶ μου συνέτριψεν· (ν) τῆς νυκτὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

37 וּנְטַל וַאֲזַל וְתָב סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאָתוּר וִיתֵיב בְּנִינְוֵה׃ וַהֲוָה הוּא סָגִיד בֵּית נִסְרוֹךְ
38 טַעֲוָתֵיהּ וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר בְּנוֹהִי קַטְלוּהִי בְחַרְבָּא וְאִנּוּן אִשְׁתֵּיזִבוּ לַאֲרַע קַרְדּוּ וּמְלַךְ
אֵסַרְחַדּוֹן בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
לח
1 בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן מְרַע חִזְקִיָּה לִמְמָת וַאֲתָא לְוָתֵיהּ יְשַׁעְיָהוּ בַר אָמוֹץ נְבִיָּא וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנַן
2 אֲמַר יְיָ פַּקֵּד עַל אֱנָשׁ בֵּיתָךְ אֲרֵי מָאֵת אַתְּ וְלָא תֵחֵי מִמַּרְעָךְ׃ וְאַסְחַר חִזְקִיָּהוּ אַפּוֹהִי לְכוֹתֶל
3 בֵּית מַקְדְּשָׁא וְצַלִּי קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר קַבֵּל בָּעוּתִי יְיָ אִדְכַּר כְּעַן יָת דִּי פְּלַחִית קֳדָמָךְ בִּקְשׁוֹט
4 וּבְלֵב שְׁלָם וּדְתַקִּין בְּעֵינָךְ עֲבָדִית וּבְכָא חִזְקִיָּה בִּכְיָא סַגִּיאָה׃ וַהֲוָה פִּתְגָמֵי נְבוּאָה מִן
5 קֳדָם יְיָ עִם יְשַׁעְיָה לְמֵימַר׃ אֱזֵיל וְתֵימַר לְחִזְקִיָּה כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהֵיהּ דְּדָוִד אֲבוּךְ שְׁמִיעַ
6 קֳדָמַי צְלוֹתָךְ גְּלֵיא קֳדָמַי דִּמְעָתָךְ הָא אֲנָא מוֹסִיף עַל יוֹמָךְ חֲמֵשׁ עַסְרֵי שְׁנִין׃ וּמִיַּד מַלְכָּא
7 דְאָתוּר אֲשֵׁיזְבִנָּךְ וְיָת קַרְתָּא הָדָא וְאָגֵין עַל קַרְתָּא הָדָא׃ וְדֵין לָךְ אָתָא מִן קֳדָם יְיָ דְּיַעְבֵּיד
8 יְיָ יָת פִּתְגָמָא הָדֵין דִּי מַלֵּל׃ הָא אֲנָא מְתִיב יָת טוּל אֶבֶן שָׁעַיָּא דִּנְחַתַת בְּמַסְקָנָא דְאָחָז
9 שִׁמְשָׁא לַאֲחוֹרוֹהִי עֲסַר שָׁעִין וְתָב שִׁמְשָׁא עֲסַר שָׁעִין בְּצוּרַת אֶבֶן שָׁעַיָּא דִּנְחָתַת׃ כְּתָב
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et profectus est, & abiit ; & reversus est Senacherib rex Assyriæ, & habitavit in Ninive. 37 Et factum est cùm adoraret in domo Nesroch idoli sui, 38 Adramelech & Sarasser filii sui occiderunt eum gladio : & ipsi evaserunt in terram Armeniæ. Et regnavit Assaradon filius ejus pro eo.

CAP. XXXVIII.

IN diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem : & venit ad eum 1 Esaias filius Amos, propheta ; & dixit ei : Hæc dicit Dñs, Præcipe de viris domus tuæ, quia morieris, & non vives ab infirmitate tua. Et convertit 2 Ezechias faciem suam ad parietem dom⁹ sanctuarii, & oravit coram Dño. Et ait, Suscipe deprecationē meam Dñe; memento obsecro quòd servierim 3 coram te in veritate & in corde perfecto, & quod rectū est *in oculis tuis* fecerim. Et flevit Ezechias fletu magno. Et factū est verbū prophetiæ à facie 4 Dñi ad Esaiam dicens. Vade, & dices Ezechiæ : Hæc dicit Dñs Deus David 5 patris tui, Audita est coram me oratio tua : notæ sunt coram me lachrymæ tuæ: ecce ego adjiciam super dies tuos quindecim annos. Et de manu regis 6 Assyriæ eruam te, & civitatē istam; & protegam civitatē istam. Et hoc erit 7 tibi signum à facie Dñi, quòd faciet Dñs verbū hoc quod locut⁹ est : Ecce 8 ego reverti faciam umbrā lapidis horarū, quâ descenderat per grad⁹ Achaz Sol, retrorsum decem horis : & regressus est Sol decem horis in figura lapidis horarū, quâ descenderat. Scriptura confessionis de miraculo quod 9 factū est Ezechiæ regi trib⁹ Juda, quando ægrotavit & sanat⁹ est ab infirmitate sua. Ego dixi. In mœrore dierū meorū vadam ad portas inferi; & 10 quia recordat⁹ est mei in bonū, additi sunt super annos meos. Dixi, Non apparebo amplius in conspectu terribilis Dñi in terra domū majestatis ej⁹, in 11 qua est longitudo vitæ, & non serviam corā eo amplius in domo sanctuarii, unde futurum est ut egrediatur gaudiū omnibus habitatorib⁹ terræ; neque morabor in Jerusalem civitate sancta, habitaculū meū succisum est. A filiis 12 generationis meæ ablati sunt dies mei, & succisi sunt, & migraverunt à me; convoluti sūt quasi tabernaculū pastoris; præcisa est, quasi tela texentis, vita mea à gloria regni mei, *ego transmigrabo*. dies mei, & noctes meæ finitæ sunt. Rugiebā usq; ad manè sicut leo qui rugit & cōfringit ossa animalis; sic con- 13 fringuntur præ dolore omnia ossa mea: dies mei et noctes meæ cōsumatæ sūt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 [illegible]
38 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Quare profectus est Sanherib, & egressus 37 consedit in Ninive : Dúmque adoraret in æde 38 Nesroch dei sui, Edramelech, & Seresar filii ejus gladio peremerunt eum: & his in terram Keredæorum fugientibus, regnavit Serahdom filius ejus post ipsum.

[illegible]

CAP. XXXVIII.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]

IIsdem illis dieb⁹ cùm ægrotâsset Hezecia ad 1 mortem, venit ad eum Esaia propheta filius Amosi, dixítque ad eum ; Sic ait Dominus ; Prospice domui tuæ, quia moriturus es, nec *ampliùs* victurus. Quapropter Hezecia, vultū 2 ad parietem verso, precatus est Dominum, & ait ; Eja Domine, recordare quòd æquo inte- 3 gróque animo coram te ambulârim, & quod rectum coram te erat, gesserim: flevítque Hezecia fletu magno. Tum fuit sermo Domini 4 ad Esaiam prophetam, dicendo ; Abi dictum 5 Hezeciæ regi Judæ, Sic dicit Dominus Deus Davidis patris tui ; Audivi orationem tuam, & vidi lachrymas tuas: ecce superaddam diebus tuis quindecim annos : De manu quoque 6 regis Assyriæ liberabo te & urbem istam, protegámque urbem istam, & eripiam eam. Atque hoc tibi esto signum à Domino quòd 7 facturus sit Dominus rem istam quam dixit : Ecce reducturus sum umbram illam graduum, quæ descendit per gradus Ahazi patris tui 8 (solem *nempe* retrorsum) decem gradibus, per gradus *eosdem* per quos descenderat.

Finis Esaiæ.

[illegible]

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Scriptum Hezeciæ regis Judæ, quando ægrotavit, & è morbo suo revixit. 9

Equidem dixeram me in mediis diebus meis 10 abiturum, ad inferni portam relicturum reliquos annos meos, Dixeram non visurum me 11 Dominum in terra vivorum, & inter habitatores foveæ neminem ampliùs visurum. Ævū 12 meum migravit & avolavit à me ceu tentorium pastorum : contracta est instar vittæ contextæ vita mea, & velut jugum *textorium* mox præcidendum : à die usque ad noctem tradidisti me.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * فمضي ورجع سنحاريب ملك الموصليين * وسكن في نينوي * وفيما هو يسجد في
38 بيت ناصاراح رييس اباييه قتلاه ادراملاخ وصاصار ابناه بالسيف * وتخلصا الي ارمينيه *
وملك ناحردان ابنه عوضه *

Sic abscedens Senharib rex Assyriorum, rediit, habitavitque in Ninive : Et dum adoraret in domo Nasarachi principis patrum ejus, Adramelech & Sasar filii ejus gladio peremerunt eum, & proripuerunt sese in Armeniam : regnavitque Nachardau filius ejus loco ipsius. 37 38

* الفصل الثامن والثلثون *

CAP. XXXVIII.

1 * وصار في ذلك الزمان مرض حزقيا الي الموت * فاتي اليه اشعيا النبي ابن اموص وقال
2 له * هكذا يقول الرب * اوص من اجل بيتك لانك تموت ولست تعيش * فرد وجهه الي
3 الحايط * وصلي الي الرب قايلا * اذكر يا رب اني سرت امامك بالحق وبقلب كامل *
4 وصنعت المرضيات امامك * وبكي حزقيا بكاء عظيما * وصارت كلمة الرب الي اشعيا قايلا *
5 * امض وقل لحزقيا * هكذا يقول الرب اله داود ابيك * سمعت صوت صلاتك * وبصرت
6 دموعك ها اريد علي زمانك خمسة عشر سنه * ومن يد ملك الموصليين انجيك * واستر
7 8 علي هذه المدينة * وهذه العلامة لك من قبل الرب ان يصنع الله هذه الكلمة * ها انا
اردّ في الدرج الذي نزلتهم الشمس عشر درجات بيت ابيك * ارد الشمس العشر درجات
التي نزلتهم الشمس * وصعدت الشمس العشر درجات التي نزلتهم الفي *

COntigit præterea iis temporibus ut 1 *Hezecia ad mortem ægrotaret ; quare veniens ad eum Esaia propheta filius Amosi, dixit illi ; Sic dicit Dominus, Consule rei familiari tuæ, quia moriturus es, & nequaquam vives. Is itaque conver-* 2 *sâ ad parietem facie, Dominum precatus est dicens, Recordare O Domine* 3 *quòd ambulârim coram te in veritate & corde perfecto, & res tibi gratas egerim : flevitque Hezecia fletu magno. Tunc factum est verbum Domini ad* 4 *Esaiam dicentis, Vade & dic Heze-* 5 *ciæ ; Sic dicit Dominus Deus Davidis patris tui , Audivi vocem precationis tuæ , & lachrymas tuas respexi : ecce adjecturus sum ad ætatem tuam quindecim annos ; De manu regis Assyrio-* 6 *rum asserturus te ; & hanc urbem protecturus. Atque hoc tibi esto signum* 7 *à Domino , quòd facturus sit Deus hoc negotium : Ecce ego reducam umbram* 8 *graduum per quos descendit sol, decem gradibus domûs patris tui : solem reducam decem gradibus per quos sol descendit : ascendit ergò sol decem gradibus, quibus descenderat umbra.*

9 * صلاة حزقيا ملك يهودا حين مرض وقام من مرضه *

Oratio Hezeciæ regis Judæ, cùm 9 ægrotâsset & revaluisset ex ægritudine sua.

10 * انا قلت في ارتفاع ايامي * امضي في ابواب الجحيم اترك السنين الباقيه * قلت لست
11 انظر بعد خلاص الله علي ارض الاحيا * ولست انظر ايضا انسانا من السكان لها * فنيت من
12 ذوي جنسي * تركت بقية حياتي * خرجت ومضت مني مثل من حل خيمة نصبها * روحي
صارت عندي مثل حايك قريب ان تقطع * في ذلك اليوم اسلمت الي الغداة
13 كالاسد هكذا سحق جميع عظامي * من النهار الي الليل اسلمت *

Ego dixi in ademptione dierum meorum, 10 *Adibo portas inferi, reliquum annorum residuum. Dixi, Nequaquam videbo amplius salutem Dei super terram viventium,* 11 *nec ulteriùs videbo quenquam habitantium in ea. Excidi è cognatis meis,* 12 *residuum vitæ meæ reliqui, expiravit & migravit à me, sicut is qui tentorium dissolvit quod erexerat : spiritus meus censetur apud me tanquam textor cujus stamen brevi secandum est. Eo die ex-* 13 *positus fui ad matutinum usque ut leo, sic contrivit omnia ossa mea : à die ad noctem usque traditus fui.*

ישעיה : לט

erant elevati : columba ut *gemebam* ; garriebam sic ,hirundo grus Sicut
14 כְּסוּס עָגוּר כֵּן אֲצַפְצֵף אֶהְגֶּה כַּיּוֹנָה דַּלּוּ
? loquar Quid *mihi sponde*,mihi fecit vim Domine ,excelsum *ad* mei oculi
15 עֵינַי לַמָּרוֹם יְהוָה עָשְׁקָה־לִּי עָרְבֵנִי : מָה־אֲדַבֵּר
amaritudine *super* meis annis omnibus *Vagabor* .fecit ipse & ,mihi dixit &
וְאָמַר־לִי וְהוּא עָשָׂה אֶדַּדֶּה כָל־שְׁנוֹתַי עַל־מַר
,mei spiritus *vitæ* eis in omnibus & : vivent eos *super* Domine .meæ animæ
16 נַפְשִׁי : אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל־בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי
:amaritudo,mihi amaritudo pace in Ecce .me vivificabis & ,me sanabis &
17 וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי : הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר־לִי מָר
projecisti quia ,*abolitionis* fovea à meâ animam *amore es amplexus tu* Et
וְאַתָּה חָשַׁקְתָּ נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי הִשְׁלַכְתָּ
,tibi confitebitur *sepulchrum* non Quia .mea peccata omnia tuũ tergũ post
18 אַחֲרֵי גֵוְךָ כָּל־חֲטָאָי : כִּי לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָּ
.tua veritate in *cisternam descendentes* sperabunt nec : te laudabit *mors*
מָוֶת יְהַלְלֶךָּ לֹא־יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי־בוֹר אֶל־אֲמִתֶּךָ :
filiis pater : hodie ego sicut ,tibi confitebitur ipse vivens Vivens
19 חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ כָּמוֹנִי הַיּוֹם אָב לְבָנִים
mea modulamina & :*me servandũ ad* Dominus .tuã veritatem *super* faciet notã
20 יוֹדִיעַ אֶל־אֲמִתֶּךָ : יְהוָה לְהוֹשִׁיעֵנִי וּנְגִנוֹתַי
Dixitque .Domini domo in nostræ vitæ diebus omnibus *modulabimur*
21 נְנַגֵּן כָּל־יְמֵי חַיֵּינוּ עַל־בֵּית יְהוָה : וַיֹּאמֶר
,*inflammationem super cataplasment* & : ficuum massam Tollant : Jesahjahu
יְשַׁעְיָהוּ יִשְׂאוּ דְּבֶלֶת תְּאֵנִים וְיִמְרְחוּ עַל־הַשְּׁחִין
domum ascendam quòd ,signum Quod ,Chizchijahu dixit Et *.vivet &*
22 וְיֶחִי : וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מָה אוֹת כִּי אֶעֱלֶה בֵּית
? Domini
יְהוָה :

CAP. XXXIX. לט

rex Baladan filius Baladan Merodach misit illo tempore In
1 בָּעֵת הַהִוא שָׁלַח מְרֹדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ־
,ægrotâsset quod audierat & : Chizchijahu ad munus & ,literas Babel
בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ וַיִּשְׁמַע כִּי חָלָה
eis ostendit & ,Chizchijahu eis super est lætatus Et .convaluisset &
2 וַיֶּחֱזָק : וַיִּשְׂמַח עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת־
& ,aromata & ,aurum & ,argentum ,*suæ pinacothecæ* domũ
בֵּית נְכֹתֹה אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֵת
quod omne & ,suorũ vasorũ domum omnem & ,optimum unguentũ
הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְאֵת כָּל־בֵּית כֵּלָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
eis ostenderit non quod *verbum* fuit non :suis thesauris in est inventũ
נִמְצָא בְּאֹצְרֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם
Jesahiahu introivit Et .sua potestate omni in & ,sua domo in Chizchijahu
3 חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ : וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ
dixerunt Quid : *eum ad* dixit & : Chizchijahu regem ad propheta
הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה אָמְרוּ
terra De,Chizchijahu dixit & ? te ad venerũt unde & ,isti viri
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ
?tua domo in viderũt Quid ,dixit Et .Babel de me ad venerũt longinqua
4 רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבָּבֶל : וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ
fuit non : viderunt mea domo in quæ Omnia : Chizchijahu dixit &
וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה
Jesahjahu dixit Et .meis thesauris in eis ostenderim non quod *verbum*
5 דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הִרְאִיתִים בְּאוֹצְרֹתָי : וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ
dies Ecce .exercituum Domini verbum Audi : Chizchijahu ad
6 אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת : הִנֵּה יָמִים
tui patres recondiderunt quæ &,tua domo in quod omne tolletur &,*venientes*
בָּאִים וְנִשָּׂא כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ
.Dominus dixit *verbum remanebit* non : Babel hanc diem ad usque
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶל לֹא־יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה :

Versio VUL. LAT.

14 Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor ut columba. Attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelsum. Dñe, vim 15 patior, responde pro me. Quid dicã, aut quid respõdebit mihi, cùm ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos in ama- 16 ritudine animæ meæ. Domine, si sic vivitur, & in talibus vita spiritûs mei, corripies me, & 17 vivificabis me. Ecce in pace amaritudo mea amarissima: Tu autem eruisti animã meam ut non periret, projecisti post tergum tuum omnia peccata mea. 18 Quia non infern⁹ confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non exspectabunt qui descen- 19 dunt in lacũ, veritatẽ tuã. Vivens vivens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodié: pater filiis notã faciet veritatẽ tuam. 20 Domine, salvum me fac, et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in do- 21 mo Domini. Et jussit Isaias ut tollerent massam de ficis, et cataplasmarent super vulnus, & 22 sanaretur. Et dixit Ezechias; Quod erit signum quia ascendam in domum Domini?

CAP. XXXIX.

1 In tempore illo misit Merodach Baladan, fili⁹ Baladan rex Babylonis, libros & munera ad Ezechiã: audierat enim quòd 2 ægrotâsset & convaluisset. Lætatus est autem super eis Ezechias, & ostendit eis cellam aromatum, & argenti, & auri, et odoramentorum, & unguenti optimi, & omnes apothecas supellectilis suæ, & universa quæ inventa sunt in thesauris ejus. Non fuit verbum quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua, & in omni potestate 3 sua. Introivit autẽ Isaias propheta ad Ezechiam regem, & dixit ei; Quid dixerunt viri isti, & unde venerũt ad te? Et dixit Ezechias; De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone. 4 Et dixit; Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias; Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: non fuit res, quam non ostenderim eis in thesau- 5 ris meis. Et dixit Isaias ad Ezechiam; Audi verbum Dñi exer- 6 cituum. Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ in domo tua sunt, et quæ thesaurizaverunt patres tui usque ad diẽ hanc, in Babylonem: non relinquetur quidquã, dicit Domin⁹.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 † Ὡς χελιδὼν, (⁎) οὕτω φωνήσω, καὶ ὡς περιστερὰ, (ξ) οὕτω μελετῶ· † ἐξέλιπον γάρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βλέπειν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὃς ἐξείλατό με, καὶ ἀφείλατο 16 τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς. † Κύριε, περὶ αὐτῆς γὰρ ἀνηγγέλη σοι, καὶ ἐξήγειράς μου τὴν 17 πνοὴν, καὶ παρακληθεὶς ἔζησα. † Εἵλου γάρ μου τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ ἀπόληται, καὶ ἀπέῤῥι- 18 ψας ὀπίσω μου πάσας τὰς (·) ἁμαρτίας. † Οὐ γὰρ οἱ ἐν ᾅδου αἰνέσουσί σε, † οὐδὲ οἱ ἀποθανόντες εὐλογήσουσί σε, † οὐδὲ ἐλπιοῦσιν οἱ 19 ἐν ᾅδου τὴν ἐλεημοσύνην σου. † Οἱ ζῶντες εὐλογήσουσί σε ὃν τρόπον κἀγώ· † ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω, † ἃ ἀναγγελοῦσι 20 τὴν δικαιοσύνην (ο) σου Θεὲ τῆς σωτηρίας μου, † καὶ οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε μετὰ ψαλτηρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, κατέναντι 21 τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν Ἡσαΐας πρὸς Ἐζεκίαν, Λάβε παλάθην ἐκ σύκων, καὶ τρῖ- 22 ψον, καὶ κατάπλασαι, καὶ ὑγιὴς ἔσῃ. Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, (π) Τοῦτο σημεῖον πρὸς Ἐζεκίαν, ὅτι ἀναβήσομαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.

Quasi hirundo, sic clamabo; & quasi columba, sic meditor. 14 *Defecerunt enim oculi mei aspiciendo in excelsum cœli ad Dominum, qui eruit me, & abstulit à me dolorem animæ.* 16 *Domine, de ipsa enim annuntiatum est tibi: & suscitâsti spiritum meum: & consolationem accipiens vixi.* 17 *Eruisti enim animam meam, ut non periret: & projecisti post me omnia peccata.* 18 *Non enim qui in inferno, laudabunt te, neque mortui benedicent te, neque sperabunt, qui apud inferos sunt, misericordiam tuam.* 19 *Viventes benedicent tibi, sicut & ego. Ab hodiè enim filios faciam, qui annuntiabunt justitiam tuam,* 20 *Deus salutis meæ, & non cessabo benedicens tibi cum psalterio omnibus diebus vitæ meæ in conspectu domûs Dei.* 21 *Et dixit Esaias ad Ezeciam; Sume massam de ficu, & tere, & (g) cataplasma, & sanus eris.* 22 *Et dixit Ezecias; Hoc signum ad Ezeciam, quia ascendam in domum Dei.*

MS. A. (⁎) οὕτως (ξ) οὕτως μελετήσω· (·) ἁμαρτίας μου. (ο) σου Κύριε τῆς (π) Τοῦτο τὸ σημεῖον, ὅτι ἀναβήσομαι εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦ. λθ΄.

1 Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλε Μαρωδὰχ (α) Βαλαδὰν ὁ υἱὸς τοῦ Βαλαδὰν, ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλωνίας, ἐπιστολὰς καὶ πρέσβεις καὶ δῶρα Ἐζεκίᾳ· ἤκουσε γὰρ, ὅτι ἐμαλακίσθη 2 ἕως θανάτου, καὶ ἀνέστη. Καὶ ἐχάρη ἐπ' αὐτοῖς Ἐζεκίας (β), καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν οἶκον τοῦ νεχωθᾶ, καὶ (γ) τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοῦ χρυσίου, καὶ τῆς στακτῆς, καὶ τῶν θυμιαμάτων, καὶ τοῦ μύρου, καὶ πάντας τοὺς οἴκους τῶν σκευῶν τῆς γάζης, καὶ πάντα ὅσα ἦν ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἦν οὐθὲν ὃ οὐκ ἔδειξεν (δ) Ἐζεκίας ἐν τῷ οἴκῳ (ε) αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ 3 ἐξουσίᾳ αὐτοῦ. Καὶ ἦλθεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα Ἐζεκίαν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τί λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι; καὶ πόθεν ἥκασι πρὸς σέ; καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, Ἐκ γῆς πόῤῥωθεν ἥκασι πρὸς μὲ, ἐκ Βα- 4 βυλῶνος. Καὶ εἶπεν Ἡσαΐας, Τί (ζ) εἴδοσαν ἐν τῷ οἴκῳ σου; καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, Πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ μου εἴδοσαν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου ὃ οὐκ εἴδοσαν, ἀλλὰ καὶ 5 τὰ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου. Καὶ εἶπεν (η) Ἡσαΐας αὐτῷ, Ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου σα- 6 βαώθ. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, (θ) καὶ λήψονται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα συνήγαγον οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, εἰς Βαβυλῶνα ἥξει, καὶ (ι) οὐδὲν οὐ μὴ καταλείπωσιν. εἶπε δὲ ὁ Θεὸς,

CAP. XXXIX.

1 *In tempore illo misit Marodach Baladan filius Baladan rex Babyloniæ, epistolas, & legatos, & munera Ezeciæ: audierat enim quòd ægrotâsset usq; ad mortem,* 2 *& surrexisset. Lætatusque est super eis Ezecias, & ostendit eis domum (a) Nechotha, & argenti, & auri, & stactes, & thymiamatum, & unguenti, & omnes domos vasorum gazæ, & omnia quæcunque erant in thesauris ipsius. Et non fuit quicquam, quod non ostenderit Ezecias, in domo sua, et in omni potestate sua.* 3 *Et venit Esaias propheta ad regem Ezeciam, et dixit ad eum; Quid dicunt homines isti? Et unde venerunt ad te? Et dixit Ezecias; De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone.* 4 *Et dixit Esaias; Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezecias, Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: et non est in domo mea, quod non viderint, sed etiam, quæ in thesauris meis.* 5 *Et dixit Esaias ei; Audi verbum Domini Sabaoth:* 6 *Ecce dies veniunt, et tollent omnia, quæ in domo tua sunt; et quæcunque congregaverunt patres tui usque ad diem hunc, in Babylonem venient: et nihil relinquent. Dixit autem Deus*

MS. A. (α) υἱὸς τοῦ Ἀλαδὰν, (β) χαρὰν μεγάλην, (γ) τῆς στακτῆς, καὶ τῶν θυμιαμάτων, καὶ τοῦ μύρου, καὶ τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοῦ χρυσίου, καὶ πάντας τοὺς οἴκους (δ) αὐτοῖς Ἐζεκίας (ε) αὐτοῦ. Καὶ ἦλθεν Ἡσαΐας (ζ) ἴδον (η) αὐτῷ Ἡσαΐας, (θ) λέγει κύριος, καὶ (ι) οὐ μὴ καταλείπωσιν οὐδέν. εἶπεν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 כְּסוּסְיָא דַּאֲחִיד וּמְנַצֵּף כֵּן נְצֵיפִית וְנַהֲמִית כְּיוֹנָה זְקֵפִית עֵינַי דְּיֵיתֵי לִי רְוַח מִן קֳדָם
15 דִּשְׁכִנְתֵּיהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי עֲבֵיד בָּעוּתִי : מָה אֲמַלֵּל תּוּשְׁבְּחָתָא וְאֵימַר
קֳדָמוֹהִי וְהוּא אַסְגֵּי טַבְוָן לְמֶעְבַּד עִמִּי מָה אֶפְלַח וַאֲשַׁלֵּים קֳדָמוֹהִי כָּל שְׁנַיָּא דְּאוֹסֵיף עַל
16 חַיַּי וְשֵׁיזֵיב מִמְּרִיר נַפְשִׁי : יְיָ עַל כָּל מֵיתַיָּא אֲמַרְתָּא לְאַחָאָה וְקֳדָם כּוּלְּהוֹן אַחֲיֵיתָא רוּחִי
17 וְאַחֲיֵיתַנִי וְקַיֵּימְתַּנִי : הָא לְעָבְדֵי אוֹרָיְתָא סַגִּי שְׁלָמָא קֳדָמָךְ וְאַתְּ מַיְתֵי מְרִירָא לְרַשִּׁיעַיָּא
בְּכֵן כַּד יְדַעִית יוֹם מוֹתִי שְׁפַכִית דִּמְעָתִי בִּצְלוֹ קֳדָמָךְ מַר לִי סַגִּי וְאַתְּ אִתְרְעִיתָא בְּחַיַּי בְּדִיל
18 דְּלָא לְחַבָּלָא נַפְשִׁי אֲרֵי אַרְחֵיקְתָּא מִן קֳדָמָךְ כָּל חֲטָאַי : אֲרֵי לָא דְּבִשְׁאוֹל מוֹדַן קֳדָמָךְ
19 מֵיתַיָּא לָא מְשַׁבְּחִין לָךְ לָא מְסַבְּרִין נָחֲתֵי גוֹב בֵּית אֲבַדָּנָא לְפוּרְקָנָךְ : דְּחַי חַי יוֹדֵי קֳדָמָךְ
20 כְּוָתִי יוֹמָא הָדֵין אֲבָהָן לִבְנֵיהוֹן יְחַוּוֹן גְּבוּרְתָּךְ וְיוֹדוּן לְמֵימַר דְּכָל אִלֵּין קְשׁוֹט : יְיָ
21 לְמִפְרְקַנָא אֲמַר וְנִגּוּן תּוּשְׁבְּחָתֵיהּ נְנַגֵּן כָּל יוֹמֵי חַיָּנָא עַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ : וַאֲמַר יְשַׁעְיָה
22 יִסְבוּן דְּבֵילַת תֵּינִין וְיִשַּׁוְּרוּן עַל שִׁיחְנָא וְאִתַּסֵּי : וַאֲמַר חִזְקִיָּה מָה אָת אֲרֵי אֶסַּק לְבֵית
מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ : לט
1 בְּעִדָּנָא הַהִיא שְׁלַח מְרוֹדַךְ בַּלְאֲדָן בַּר בַּלְאֲדָן מַלְכָּא דְּבָבֶל אִגְּרִין וְקוּרְבָּנִין לְוָת חִזְקִיָּה
2 כַּד שְׁמַע אֲרֵי מְרַע וְאִתַּסִּי : וַחֲדִי עֲלֵיהוֹן חִזְקִיָּה וְאַחְזִינוּן יָת בֵּית גִּנְזוֹהִי יָת כַּסְפָּא וְיָת
דַּהֲבָא וְיָת בּוּסְמַנָּא וְיָת מִשְׁחָא טָבָא וְיָת כָּל בֵּית מָנוֹהִי וְיָת כָּל דְּאִשְׁתְּכַח בְּגִנְזוֹהִי לָא
3 הֲוָה מִדַּעַם דְּלָא אַחְזִינוּן חִזְקִיָּה בְּבֵיתֵיהּ וּבְכָל שׁוּלְטָנֵיהּ : וַאֲתָא יְשַׁעְיָה נְבִיָּא לְוָת
מַלְכָּא חִזְקִיָּה וַאֲמַר לֵיהּ מָה אֲמַרוּ גֻּבְרַיָּא הָאִלֵּין וּמְנָן אֲתוֹ לְוָתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה
4 מֵאַרְעָא רְחִיקָא אֲתוֹ לְוָתִי מִבָּבֶל : וַאֲמַר מָה חֲזוֹ בְּבֵיתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה יָת כָּל דִּי בְּבֵיתִי
5 חֲזוֹ לָא הֲוָה מִדַּעַם דְּלָא אַחֲזֵיתִנּוּן בְּגִנְזַי : וַאֲמַר יְשַׁעְיָה לְחִזְקִיָּה קַבֵּל פִּתְגָמָא דַּיְיָ צְבָאוֹת :
6 הָא יוֹמַיָּא אָתַן וְיִתְנְטֵיל כָּל דִּי בְּבֵיתָךְ וְדִי גְנַזוּ אֲבָהָתָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין וְיִתּוֹבַל לְבָבֶל לָא
יִשְׁתְּאַר מִדַּעַם אֲמַר יְיָ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Sicut hirundo quæ comprehensa est garrit, sic garriebam; & rugiebam, sicut columba: levavi oculos meos, ut veniret mihi spatium à facie ejus, cujus majestas est in cœlis excelsis. Dñe suscipe orationem meam & fac deprecationem meam. 15 Quid laudis loquar & dicam coram eo? *ipse* enim multiplicavit benefacere mihi? in quo serviam & retribuam coram eo, propter omnes annos quos adjecit super vitam meam; & liberavit ab amaritudine animã meam? 16 Dñe de omnib⁹ mortuis dixisti te vivificaturum eos: & ante omnes vivificâsti spiritũ meum, sanâsti me & sustentâsti me. 17 Ecce operantib⁹ legem multiplicabitur pax coram te; & tu adducis amaritudinẽ impiis. Propterea quando cognovi diem mortis meæ, fudi lachrymas meas corã te in oratione: amaritudo fuit mihi multa: tu autẽ voluisti vitam meã, ut non disperderes animã meã, quia projecisti à facie tua omnia peccata mea. 18 Non enim mortui, qui habitãt in inferno, confitentur corã te; nec laudant te, neq; sperant descendentes in lacũ perditionis salutare tuũ. 19 Vivens vivens ipse confitebitur coram te, sicut & ego hodie: patres filiis suis annunciabunt potentiã tuam, & confitebuntur: dicentes, Quia omnia hæc vera sunt. 20 Dñs dixit se liberaturũ nos: & canticum laudis ej⁹ cantabimus omnib⁹ diebus vitæ nostræ in domo sanctuarii Dñi. 21 Et dixit Esaias, Tollant massam ficuũ, & extendant super scabiem, & sanabitur. 22 Et dixit Ezechias, Quod est signum quòd ascendam in domum sanctuarii Dñi?

CAP. XXXIX.

1 In tempore illo misit Merodach Baladan fili⁹ Baladan rex Babylonis epistolas & munera ad Ezechiam, quando audivit quod ægrotâsset, & sanatus fuisset. 2 Et lætat⁹ est sup eis Ezechias, & ostendit eis domũ thesaurorũ suorũ, & argentũ, & aurũ, & aromata, & unguentũ optimũ, & omnem domũ vasorum suorũ, & omnia quæ inventa sunt in thesauris suis: nihil fuit ꝙ non ostenderet eis Ezechias in domo sua, & in omni dominatione sua. 3 Et venit Esaias propheta ad regem Ezechiam: & dixit ei, Quid dixerunt viri isti, & unde venerunt ad te? Et dixit Ezechias, De terra longinquã venerunt ad me, de Babylone. 4 Et ait, Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias, Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: nihil fuit quod non ostenderim eis in thesauris meis. 5 Et dixit Esaias ad Ezechiam, Suscipe verbum Dñi exercituum. 6 Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ in domo tua sunt, & quæ thesaurizaverunt patres tui usque in diem hanc; & asportabuntur in Babylonem: non relinquetur quicquam, dicit Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܝܟ ܣܢܘܢܝܬܐ ܕܡܨܦܪܐ ܨܦܪܬ. ܘܐܝܟ ܝܘܢܐ ܢܗܡܬ. ܐܪܝܡܬ ܥܝܢܝ ܠܪܘܡܐ. ܘܐܡܪܬ ܡܪܝܐ
15 ܦܪܘܩܝܢܝ ܘܡܚܣܢܝ. * ܘܡܢܐ ܐܡܠܠ. ܐܡܪ ܠܝ ܗܘ ܓܝܪ ܥܒܕ. ܘܐܥܒܪ ܟܠܗ ܫܢܬܝ. ܡܢ
16 ܡܪܝܪܘܬ ܢܦܫܝ. ܡܪܝܐ ܚܘܢܝܗ. * ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܚܝܐ ܕܪܘܚܝ ܐܣܝܢܝ ܘܐܚܝܢܝ.
17 * ܗܐ ܠܫܠܡܐ ܡܪܝܪ ܠܝ ܡܪܝܪܐ. ܘܐܢܬ ܨܒܝܬ ܢܦܫܝ. ܕܠܐ ܬܬܚܒܠ ܒܚܒܠܐ. ܡܛܠ ܕܫܕܝܬ
18 ܒܣܬܪ ܦܓܪܟ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܝ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܝܘܠ ܡܘܕܐ ܠܟ. ܘܐܦܠܐ ܡܘܬܐ ܢܫܒܚܟ.
19 ܘܠܐ ܢܟܪܙܘܢ ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܝܠܝܢ ܕܢܚܬܝܢ ܠܓܘܡܨܐ. * ܐܠܐ ܢܘܕܘܢ ܠܟ ܚܝܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܝܘܡܢܐ.
20 ܘܐܒܐ ܠܒܢܝܐ ܢܘܕܥ ܗܝܡܢܘܬܟ. * ܡܪܝܐ ܢܦܪܘܩܢ. ܘܬܫܒܘܚܬܗ ܢܙܡܪ. ܒܟܠܗܘܢ
21 ܝܘܡܝ ܚܝܝܢ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ. ܡܢܐ ܗܝ ܐܬܐ ܕܐܣܩ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ.
22 * ܘܐܡܪ ܐܫܥܝܐ. ܢܣܒܘܢ ܕܒܠܬܐ ܕܬܐܢܐ. ܘܢܛܫܘܢ ܥܠ ܫܘܚܢܐ ܘܢܬܚܠܡ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܛ *
1 * ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܫܕܪ ܡܪܘܕܟܒܠܕܢ ܒܪ ܒܠܕܢ ܡܠܟܐ
2 ܕܒܒܠ. ܐܓܪܬܐ ܘܩܘܪܒܢܐ ܠܚܙܩܝܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܥ ܕܐܬܟܪܗ ܘܐܬܚܠܡ. * ܘܚܕܝ
ܒܗܘܢ ܚܙܩܝܐ. ܘܚܘܝ ܐܢܘܢ ܒܝܬ ܓܙܘܗܝ. ܣܐܡܐ ܘܕܗܒܐ. ܘܒܣܡܐ ܘܡܫܚܐ ܛܒܐ.
ܘܟܠܗܘܢ ܒܝܬ ܡܐܢܘܗܝ. ܘܟܠ ܕܐܫܬܟܚ ܒܓܙܘܗܝ. ܘܠܐ ܫܒܩ ܡܕܡ ܚܙܩܝܐ ܕܠܐ ܚܘܝ
3 ܐܢܘܢ: ܒܒܝܬܗ ܘܒܟܠܗ ܫܘܠܛܢܗ. * ܘܐܬܐ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ.
ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܐܡܪܘ ܠܟ ܓܒܪܐ ܗܠܝܢ. ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܘ ܠܘܬܟ. ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ. ܡܢ
4 ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ ܕܒܒܠ ܐܬܘ ܠܘܬܝ. * ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܚܙܘ ܒܒܝܬܟ. ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ. ܟܠ
5 ܡܐ ܕܒܒܝܬܝ ܚܙܘ. ܘܠܐ ܫܒܩܬ ܡܕܡ ܒܒܝܬܝ ܕܠܐ ܚܘܝܬ ܐܢܘܢ. * ܘܐܡܪ ܐܫܥܝܐ
6 ܠܚܙܩܝܐ. ܫܡܥ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. * ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ. ܘܢܫܬܩܠ
ܟܠ ܕܐܝܬ ܒܒܝܬܟ. ܘܣܝܡܐ ܕܣܡܘ ܐܒܗܝܟ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܠܒܒܠ ܢܐܙܠ. ܘܡܕܡ
ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܟ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

14 Ut hirundo garriens pipiebam, & ut columba gemebam. Extuli in sublime oculos meos, & *dixi*, Domine serva me, & benignè mecum 15 utere. Et quid loquar dic mihi: ipse namque fecit, & amovit totum somnum meum. Ama- 16 ritudinum animæ misereatur Dñs; Propter hujusmodi vitam spiritûs mei, sana me & vi- 17 vum me conserva. Num ad pacem amarescerent mihi amaritudines? Quare cordi tibi fuit anima mea, ne tabesceret in corruptione, quoniam abjecisti post corpus tuum omnia 18 peccata mea. Non enim infernus gratias tibi agit, neque mors laudabit te, neque veritatem tuam prædicabunt ii qui descendunt in 19 foveam: Sed gratias tibi agent vivi, qualis ego sum hodie; & pater filiis patefaciet fidem 20 tuam. Dominus liberet nos, ut laudes ejus canamus cunctis diebus vitæ nostræ in domo 21 Domini. Dixerat autem Hezecia, Quodnam est signum me ascensurum in domũ Domini? 22 Et responderat Esaia, Sumant palatham ficuum, appingant ulceri, & sanabitur.

CAP. XXXIX.

1 Eo tempore misit Merodach-beldan filius Beldanis regis Babelis, epistolas & munera ad Hezeciam; audierat enim eum ægrotâsse, 2 tum convaluisse, ac sanum esse. Quibus Hezecia hilariter exceptis, ostendit thesaurum suum, argentũ, & aurũ, aromata, unguentum optimũ, & omnia armamentaria sua, & quicquid extabat in thesauris suis: nil deniq; omisit Hezecia, quod non ostenderet eis, in domo 3 sua & in tota ditione sua. Venit autem Esaia propheta ad Hezeciam regem, & dixit ei; Quid tibi dixerunt homines illi? & unde venerunt ad te? Cui dixit Hezecia, E terra lon- 4 ginqua Babelis ad me venerunt. Rursus dicenti quid viderunt domi tuæ? respondit Hezecia, Quicquid extat domi meæ viderunt: & nihil omisi domi meæ, quod non ostenderim 5 eis. Tum dixit Esaia ad Hezeciam, Audi sermonem Domini potentissimi: 6 Ecce dies venturi sunt quibus auferetur quicquid est domi tuæ: & thesaurus patrum tuorum, quem ad hunc usque diem *condiderunt*, ibit in Babelem, & nihil tibi relinquetur, ait Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * مثل سونونو هكذا اصوت* ومثل حمامة هكذا اهدر* لان عيني فنيتا من ان انظر الى علو
15 السماء* نحو الرب الذي خلصني ونزع وجع نفسي [* MS. Ox. وقال لي بمذا اتكلم* وعبر
16 طير كل رقادي* فعلي مرارة نفسي ينظر الرب فيعافيني منها] * لان يا رب من اجلها
17 اخبرتك* وايقظت نسمي* تعزيت فعشت* لانك خلصت نفسي لكيلا تهلك* وطرحت وراي
18 كل خطاياي* لان ليس الذين في الجحيم يشكرونك يا رب* ولا الميتون يباركونك* ولا الذين
19 في الجحيم يرجون رحمتك* الاحياء تباركك مثلي انا* لاني منذ اليوم اصنع اولادا الذين
20 يخبرون بعدلك يا رب خلاصي* ولست اكف مباركا لك بمزامير جميع ايام حياتي امام بيت
21 الرب الهي* * الاصحاح التاسع عشر* * فقال اشعياء لحزقيا خذ لك حبة من
22 التين وضمدها بها* تصير صحيحا* فقال حزقيا هذه العلامة اني اصعد الى بيت الرب
الاله* * الفصل التاسع والثلثون* * وفي ذلك الزمان ارسل ماروداخ ابن
1 الادان ملك الاعمال البابلية* رسايل وسعاة وهدايا لحزقيا* لانه مرض حتى الموت وقام*
2 وطهر* فرح بها حزقيا فرحا عظيما* واراهم بيت ماله* والمنعة والبخورات والطيب والفضة والذهب*
وجميع بيوت اواني خزانته* وكل ما كان في ذخايره* ولم يكن شي في بيته وفي سلطانه الا
3 واطلعهم* فاتى اشعياء النبي الى حزقيا وقال له ماذا يقولون هولاء الناس* ومن اين اتوا اليك*
4 فقال حزقيا من ارض بعيدة اتوا الي من بابل* فقال اشعياء ما راوا في بيتك* وقال حزقيا*
5 راوا كلما في بيتي* ولم يبق في بيتي شي الا راوه* هكذا وما في ذخايري* فقال له
6 اشعياء* اسمع قول رب الجنود* ها ايام تاتي يقول الرب ويأخذون كلما في بيتك* وما
جمعه اباوك الى هذا اليوم يحمل الى بابل* ولا يبقون ولا شيا*

14 *Ut hirundo, sic pipio; & ut columba, sic gemo: quoniam oculi mei consumpti sunt aspiciendo in altitudinem cœli, versùs Dominum qui eripuit me & abstulit dolorem animæ meæ.* 15 [MS. Ox. *Et dixit mihi, Quid ipse proferrem: abstulit, & amovit subitò omnem somnum meum: at in amaritudinem animæ meæ respexit Dominus, & mihi illam levavit.*] 16 *Hujus enim causâ O Domine te monui, & expergefecisti auram meam vitalem, & confortatus revixi:* 17 *Quandoquidem servâsti animam meam ne periret, & à tergo meo projecisti omnia peccata mea.* 18 *Neque enim qui sunt in inferis te celebrant O Domine, neque mortui benedicunt tibi; neque ii qui sunt in inferis, misericordiam tuam sperant.* 19 *Vivi te laudant, ut ego: quoniam ab hac imposterùm die facturus sum filios qui tuam prædicabunt justitiam, O Domine salutis meæ.* 20 *Et ego cum psalterio incessanter benedicam tibi cunctis diebus vitæ meæ ante domum Domini Dei mei.*

Textus decimus nonus.

21 *Dixerat enim Esaia ad Hezeciam, Sume tibi granum è ficubus (i. ficum unam) & contusâ ulceri tuo applica, eritque sanus.* 22 *Dixeratque Hezecia, Hoc est signum quod ascensurus sim in domum Domini Dei.*

CAP. XXXIX.

1 *Eodem tempore misit Merodach filius Baladanis rex provinciarum Babylonicarum, literas, & fausta precantes, atque munera ad Hezeciam: quoniam cùm ægrotâsset ad mortem usque, resurrexerat.* 2 *Gavisus est autem Hezecia gaudio magno, & ostendit illis ærarium suum, guttam, thus, & odoramenta suavissima, argentum & aurum, omnes cellas vasorum gazæ suæ, & quicquid erat in thesauris suis: nihil denique fuit domi suæ & in ditione sua, quod non ostenderit.* 3 *Quare veniens Esaia propheta ad Hezeciam, dixit illi, Quid dicunt homines isti? & unde venerunt ad te? Respondit Hezecia, E terra longinqua venerunt ad me, de Babele.* 4 *Dixit rursus Esaia, Quid viderunt domi tuæ? Respondit Hezecia, Viderunt quicquid est domi meæ, nihil enim remansit domi meæ, quod non viderint: pari modo quicquid est in thesauris meis.* 5 *Tunc ait illi Esaia, Audi dicta Domini exercituum:* 6 *Ecce dies venient, dicit Dominus, quibus rapient quicquid est domi tuæ: & quicquid condiderunt majores tui ad hunc usque diem, asportabitur in Babelem, nihilque relinquetur.*

ישעיה: מ

erunt & : tollent ,genueris quos , te de exibunt qui tuis filiis de Et
7 וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקָּחוּ וְהָיוּ
,Jeſahjahu ad Chizchijahu dixit Et .Babel regis palatio in Eunuchi
8 סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל: וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ
, pax erit quia :dixit Et.es locutus quod , Domini verbum Bonum
טוֹב דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם
.meis diebus in veritas &
וֶאֱמֶת בְּיָמָי:

CAP. XL. מ

Loquimini .veſter Deus dicet :meum populum conſolamini ,Conſolamini
1 נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם: דַּבְּרוּ 2
,ejus militia eſt completa quod ,eam ad clamate & , Jeruſalaim cor ad
עַל־לֵב יְרוּשָׁלַםִ וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה צְבָאָהּ
Domini manu de ſuſcepit nam :ejus iniquitas eſt facta placabilis quia
כִּי נִרְצָה עֲוֺנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד יְהוָה
Complanate ,deſerto in clamantis Vox .ſuis peccatis omnibus *in* duplicia
3 כִּפְלַיִם בְּכָל־חַטֹּאתֶיהָ: קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ
Omnis .noſtri Dei *ſtratam ſemitam* ſolitudine in facite rectā :Domini viam
4 דֶּרֶךְ יְהוָה יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ: כָּל־
pravum erit &:ſe humiliabunt collis &,mons omnis &,ſe exaltabit vallis
גֶּיא יִנָּשֵׂא וְכָל־הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב
: Domini gloria ſe revelabit Et .planitiem in *prærupta* & , directionem in
5 לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה: וְנִגְלָה כְּבוֹד יְהוָה
, dicentis Vox .eſt locutum Dñi os quod ,pariter caro omnis *videbunt* &
6 וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר: קוֹל אֹמֵר
ej° pietas omnis &:herba caro omnis ? clamabo Quid ,dixit & : Clama
קְרָא וְאָמַר מָה אֶקְרָא כָּל־הַבָּשָׂר חָצִיר וְכָל־חַסְדּוֹ
Domini ſpiritus quia,flos cecidit ; herba Aruit .agri flos tanquam
7 כְּצִיץ הַשָּׂדֶה: יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ יְהוָה
: flos cecidit , herba Aruit .populus herba verè : eum in ſufflavit
8 נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם: יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ
excelſum montem Super .ſeculum in ſtabit noſtri Dei verbum &
9 וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם: עַל הַר־גָּבֹהַּ
tuam vocem fortitudine in exalta , Sijon evangelizatrix tibi aſcende
עֲלִי־לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ
,Jehudah civitatibus dic ; timeas ne exalta:Jeruſalaim evangelizatrix
מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָםִ הָרִימִי אַל־תִּירָאִי אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה
ej° brachiū & ,veniet forti cum DEUS Domin° Ecce .veſter Deus ecce
10 הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם: הִנֵּה אֲדֹנָי יְהוִה בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ
paſtor Sicut .*ejus facies ad* ejus opus &,eo cum ej° merces ecce : ei *dominans*
11 מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו: כְּרֹעֶה
:portabit ſuo ſinu in &,*agnellos* cōgregabit ſuo brachio in,paſcet ſuū gregem
עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא
palmo in cœl s & ,aquas ſuo pugillo in eſt menſus Quis .ducet fœtas
12 עָלוֹת יְנַהֵל: מִי־מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת
ſtatera in appendit & ? terræ pulverem *ternaria* menſura in *continuit &*,direxit
תִּכֵּן וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס
vir & :Domini ſpiritum *inſtruxit* Quis ? *bilancibus* in colles & ,montes
13 הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם: מִי־תִכֵּן אֶת־רוּחַ יְהוָה וְאִישׁ
, eū inſtruxit &,eſt conſiliatus quo Cum ? eum *facit* ſcire ejus conſilium
14 עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ: אֶת־מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ
viam & , ſcientia eum erudivit & : judicium ſemita in eum docuit &
וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח מִשְׁפָּט וַיְלַמְּדֵהוּ דַעַת וְדֶרֶךְ
; *ſitula à* ſtilla ſicut gentes Ecce *? eum fecit ſcire* intelligentiarum
15 תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ: הֵן גּוֹיִם כְּמַר מִדְּלִי
prætollit minutū ut inſulas ecce : ſunt reputatæ *bilācū* pulvis tenuis ſicut &
וּכְשַׁחַק מֹאזְנַיִם נֶחְשָׁבוּ הֵן אִיִּים כַּדַּק יִטּוֹל:

Verſio VULG. LAT.

7 Et de filiis tuis, qui exibunt de te, quos genueris, tollent, & erunt eunuchi in palatio regis 8 Babylonis. Et dixit Ezechias ad Iſaiam; Bonum verbum Domini quod locutus eſt. Et dixit; Fiat tantùm pax & veritas in diebus meis.

CAP. XL.

1 Conſolamini, conſolamini, popule meus, dicit Deus ve- 2 ſter. Loquimini ad cor Jeruſalem, & advocate eam : quoniam completa eſt malitia ej°, dimiſſa eſt iniquitas illius: ſuſcepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis ſuis. 3 Vox clamantis in deſerto; Parate viam Domini, rectas facite in ſolitudine ſemitas Dei 4 noſtri. Omnis vallis exaltabitur, & omnis mons & collis humiliabitur, & erunt prava in directa, et aſpera in vias pla- 5 nas. Et revelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro pariter quòd os Domini locu- 6 tum eſt. Vox dicentis; Clama. Et dixi; Quid clamabo? Omnis caro fœnum, & omnis gloria 7 ejus quaſi flos agri. Exiccatum eſt fœnum, & cecidit flos, quia ſpiritus Domini ſufflavit in eo. 8 Verè fœnū eſt populus: Exiccatum eſt fœnum, & cecidit flos : Verbum autem Domini 9 noſtri manet in æternum. Super montem excelſum aſcende tu, qui evangelizas Sion : exalta in fortitudine vocē tuam, qui evangelizas Jeruſalem : exalta, noli timere. Dic civitatibus Juda; Ecce Deus ve- 10 ſter : Ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachiū ejus dominabitur : ecce merces ejus cum eo, & opus illius 11 coram illo. Sicut paſtor gregem ſuum paſcet : in brachio ſuo congregabit agnos, & in ſinu ſuo levabit, fœtas ipſe 12 portabit. Quis menſus eſt pugillo aquas, & cœlos palmo ponderavit? quis appendit tribus digitis molem terræ, & librabit in pondere montes, & 13 colles in ſtatera? Quis adju- 14 vit ſpiritum Domini? aut quis conſiliarius ejus fuit, & oſtendit illi? Cum quo iniit conſilium, & inſtruxit eum, & docuit eum ſemitā juſtitiæ, et erudivit eum ſcientiā, et viam prudentiæ oſtendit illi? 15 Ecce Gentes quaſi ſtilla ſitulæ, et quaſi momentū ſtateræ reputatæ ſūt: ecce inſulæ quaſi pulvis exigu°.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

7 Ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου ὧν (κ) γεννήσεις, λήψονται, καὶ ποιήσουσι σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ 8 τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων. Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας (λ) Ἡσαΐᾳ, Ἀγαθὸς ὁ λόγος κυρίου, ὃν ἐλάλησε· γενέσθω δὴ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου.

Quia & de filiis tuis, quos genueris, tollent, & facient ſpadones in domo regis Babyloniorum. Et dixit 8 Ezecias Eſaiæ; Bonum verbū Domini, quod locutus eſt: Fiat nunc pax, & juſtitia in diebus meis.

MS. A. (κ) ἐγέννησας, (λ) πρὸς Ἡσαΐαν,

ΚΕΦ. μʹ.

1 Παρακαλεῖτε παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέ- 2 γει (α) ὁ Θεός. Ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ, παρακαλέσατε αὐτήν, ὅτι ἐπλήσθη ἡ ταπείνωσις αὐτῆς, λέλυται αὐτῆς ἡ ἁμαρτία, ὅτι ἐδέξατο ἐκ χειρὸς κυ- 3 ρίου διπλᾶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῆς. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ 4 ἡμῶν. Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται (β) πάντα τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ ἡ τραχεῖα 5 εἰς (γ) πεδία. Καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα κυρίου, καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, 6 ὅτι κύριος ἐλάλησε. Φωνὴ λέγοντος, Βόησον. καὶ εἶπα, Τί βοήσω; Πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρ- 7 του. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξ- 8 έπεσε, Τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν 9 αἰῶνα. Ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών, ὕψωσον τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἱερουσαλήμ· ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε. εἰπὸν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, 10 Ἰδοὺ ὁ Θεὸς ὑμῶν, Ἰδοὺ (δ) κύριος. κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχεται, καὶ ὁ βραχίων (ε) μετὰ κυρίας. ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔρ- 11 γον ἐναντίον αὐτοῦ. Ὡς ποιμὴν ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ συνάξει ἄρνας, καὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσας παρακαλέ- 12 σει. Τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί; τίς ἔστησε τὰ ὄρη σταθμῷ, καὶ τὰς νάπας ζυγῷ; 13 Τίς ἔγνω νοῦν κυρίου; καὶ τίς (ζ) αὐτοῦ σύμβου- 14 λος ἐγένετο, ὃς (η) συμβιβᾷ αὐτόν; Ἢ πρὸς τίνα συνεβουλεύσατο, καὶ συνεβίβα- 15 σεν αὐτόν; ἢ τίς ἔδειξεν αὐτῷ κρίσιν; ἢ ὁδὸν συνέσεως τίς ἔδειξεν αὐτῷ; (θ) Εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγὼν ἀπὸ κάδου, καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν, (ι) ὡς σίελος λογισθήσονται;

CAP. XL.

Conſolamini, conſolamini populum meum, dicit De°. 1 2 (a) Sacerdotes loquimini ad cor Hieruſalem, conſolamini eam : quia repleta eſt humilitas ejus; ſolutum eſt peccatum illius: quia recepit de manu Domini duplicia peccata ſua. 3 Vox clamantis in deſerto, Parate viam Domini: rectas facite ſemitas Dei noſtri. 4 Omnis vallis implebitur: & omnis mons et collis humiliabitur: & erunt omnia prava in *directā: & aſpera in campos. 5 Et apparebit gloria Domini : & videbit omnis caro ſalutare Dei : quia Dominus loquutus eſt. 6 Vox dicentis, Clama. Et dixi, Quid clamabo? Omnis caro fœnum, & omnis gloria hominis, quaſi flos fœni. 7 Aruit fœnum, & flos (b) cecidit: 8 Verbum autem Dei noſtri manet in ſempiternum. 9 Super montem excelſum aſcende, qui evangelizas Sion; exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Hieruſalem: exaltate, nolite timere: dic civitatibus Juda; Ecce Deus veſter, 10 Ecce Dominus. Dominus cum virtute venit, & brachium cum dominatione. Ecce merces ejus cum eo, & opus in conſpectu illius. 11 Sicut paſtor paſcet gregem ſuum, & brachio ſuo congregabit agnos, & prægnantes conſolabitur. 12 Quis menſus eſt manu aquam, & cælum palmo, & omnem terram pugillo? Quis ſtatuit montes pondere, et rupes ſtateræ? 13 Quis cognovit mentem Domini; aut quis conſiliarius ejus fuit, qui doceat eum? 14 Aut cum quo conſilium iniit, et inſtruxit illum? Vel quis oſtendit ei judicium? vel viam intelligentiæ quis (c) oſtendit illi? 15 Si omnes gentes, ſicut ſtilla de ſitula, et quaſi momentum ſtateræ reputatæ ſunt, quaſi ſaliva reputabuntur?

MS.A. (α) κύριος. (β) τὰ σκολιὰ (γ) ὁδοὺς λείας. (δ) κύριος μετὰ ἰσχύος (ε) αὐτοῦ (ζ) σύμβουλος αὐτοῦ (η) συμβιβάσει (θ) ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; Εἰ (ι) καὶ ὡσεὶ * ἔλαιον

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וּמִבְּנָךְ דְּיִפְּקוּן מִנָּךְ דְּתוֹלִיד יְדַבְּרוּן וִיהוֹן רַבְרְבִין בְּהֵיכְלָא מַלְכָּא דְּבָבֶל: וַאֲמַר חִזְקִיָּה
8 לִישַׁעְיָה תַּקִּין פִּתְגָּמָא דַּייָ דְּמַלֵּלְתָּא וַאֲמַר אֲרֵי יְהֵי שְׁלָם וּקְשׁוֹט בְּיוֹמָי:

ל

1 נְבִיַּיָּא אִתְנַבִּיאוּ תַּנְחוּמִין עַל עַמִּי אֲמַר אֱלָהֲכוֹן: מַלִּילוּ עַל לִבָּא דִּירוּשְׁלֵם וְאִתְנַבּוּ עֲלַהּ
2 אֲרֵי עֲתִידָא דְּתִתְמְלֵי מֵעַם גָּלְוָתְהָא אֲרֵי אִשְׁתְּבִיקוּ לַהּ חוֹבְהָא אֲרֵי קַבִּילַת כָּס תַּנְחוּמִין
מִן קֳדָם יְיָ כְּאִלּוּ לְקַת עַל חַד תְּרֵין בְּכָל חַטָּאתְהָא: קָל דִּמְכַלֵּי בְּמַדְבְּרָא פַּנּוּ אוֹרַח מִן 3
קֳדָם עַמָּא דַּייָ כְּבִישׁוּ בְּמֵישְׁרָא כְּבִשִׁין קֳדָם כְּנִשְׁתָּא דֶּאֱלָהָנָא: כָּל חֵילַיָּא יִתְרָמוּן וְכָל 4
טוּר וְרָמָא יִמְאֲכוּן וִיהֵי כִּפְלָא לְמֵישְׁרָא וּבֵית גְּדוּדִין לְבִקְעָה: וְיִתְגְּלֵי יְקָרָא דַּייָ וְיֶחֱזוּן 5
כָּל בְּנֵי בִסְרָא כַּחֲדָא אֲרֵי בְּמֵימְרָא דַּייָ גְּזַר כֵּן: קָל דְּאָמַר אִתְנַבֵּי וּמְתִיב וַאֲמַר מָה אֶתְנַבֵּי 6
כָּל רַשִׁיעַיָּא כְּעִסְבָּא וְכָל תּוֹקְפְּהוֹן כְּמוֹצָא דַּחֲקָלָא: יְבֵשׁ עִסְבָּא נְתַר נֵצֵיהּ אֲרֵי רוּחָא מִן 7
קֳדָם יְיָ נְשַׁבַת בֵּיהּ בְּכֵן כְּעִסְבָּא חֲשִׁיבִין רַשִׁיעַיָּא בְּעַמָּא: מִית רַשִׁיעָא אֲבַדוּ עֶשְׁתּוֹנוֹהִי 8
וּפִתְגָּמָא דֶּאֱלָהָנָא קַיָּם לְעָלְמִין: עַל טוּר רָם סַקוּ לְכוֹן נְבִיַּיָּא דִּי מְבַסְּרִין לְצִיּוֹן אֲרִימוּ 9
בְּחֵילָא קָלְכוֹן דִּי מְבַסְּרִין לִירוּשְׁלֵם אֲרִימוּ לָא תִדְחֲלוּן אֲמָרוּ לְקִרְוַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה
אִתְגְּלִיאַת מַלְכוּתָא דֶּאֱלָהֲכוֹן: הָא יְיָ אֱלֹהִים בִּתְקוֹף מִתְגְּלֵי וּתְקוֹף דְּרָע גְּבוּרְתֵּיהּ שַׁלְטָא 10
קֳדָמוֹהִי הָא אַגַר עָבְדֵי מֵימְרֵיהּ עִמֵּיהּ דְּכָל עוֹבָדֵיהוֹן גְּלַן קֳדָמוֹהִי: כְּרָעְיָא דְּעֶדְרֵיהּ רָעֵי 11
בִּדְרָעֵיהּ מְכַנֵּישׁ אִמְּרִין וּבְחֵינֵיהּ מְסוֹבַר רַכִּיכִין מֵינִיקָתָא בְּנִיחַ מְדַבַּר: מַן אֲמַר אִלֵּין 12
קַיֵּם אֲמַר וַעֲבֵיד דְּכָל מֵי עָלְמָא חֲשִׁיבִין קֳדָמוֹהִי כְּטִפָּא בְּשׁוּעֳלָא וּמְשַׁחַת שְׁמַיָּא כְּאִלּוּ
בְּזַרְתָּא מְתַקְּנִין וַעֲפַר אַרְעָא כְּאִלּוּ בִּמְכִילָא אִתְּכַל וְטוּרַיָּא כְּאִלּוּ מִתְקַל תִּקְלִין
וְרָמָתָא כְּבַר בְּמוֹזַנְיָא: מַן תַּקִּין יָת רוּחַ קוּדְשָׁא בְּפוּם כָּל נְבִיַּיָּא הֲלָא יְיָ וְצַדִּיקַיָּא עָבְדֵי 13
מֵימְרֵיהּ פִּתְגָּמֵי רְעוּתֵיהּ הוֹדְעִנּוּן: לְהוֹן דְּבָעוֹ מִן קֳדָמוֹהִי אַסְבַּר חוּכְמָא וְאַלְּפִנּוּן אוֹרַח 14
דִּין וִיהַב לִבְנֵיהוֹן אוֹרָיְתָא וְאוֹרַח דְּסוּכְלְתָנוּ לִבְנֵי בְנֵיהוֹן הוֹדְעִנּוּן: הָא עַמְמַיָּא כְּטִפָּא 15
מִדְּוּל וּבְעִיל מוֹזַנְיָא חֲשִׁיבִין הָא נַגְוָתָא כְּדוּקָא דְּפָרַח:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et de filiis tuis qui exibunt ex te, quos genueris, tollent; & erunt nutriti 7 in palatio regis Babylonis. Et dixit Ezechias ad Eſaiam: Rectum eſt verbū 8 Dñi quod locutus es: & dixit, Quia erit pax & veritas in diebus meis.

CAP. XL.

Prophetæ prophetate conſolationes ſuper populū meum, dicit De° veſter. 1 Loquimini ad cor Jeruſalem, & prophetate ſuper eam; quia futurum eſt ut 2 impleatur populo tranſmigrationis *ejus*, quia dimittentur ei peccata ſua, quia ſuſcepit calicem conſolationū à facie Dñi, ac ſi percuſſa eſſet dupliciter pro omnib° peccatis ſuis. Vox clamantis in deſerto, Parate viam *coram* 3 *populo Domini*, ſternite in campeſtri planitie vias corā cœtu Dei noſtri. Oēs 4 valles elevabuntur, & omnis mons & collis humiliabuntur; & erunt ardua in planitiē, & aſpera in campum planum. Et revelabitur gloria Dñi, & vi- 5 debunt omnes filii carnis ſimul, quia in verbo Dñi decretū eſt ita. Vox di- 6 centis, Prophetiza : & reſpondit & ait, Quid prophetabo? omnes impii ſunt ſicut herba, & omnis fortitudo eorū ſicut ſtipula agri. Areſcit herba & 7 marceſcit flos ejus, quia ſpirit° à facie Dñi ſufflavit in eū: utiq; ſicut herba exiſtimati ſunt impii populi. Mortu° eſt impi°, & perierunt cogitationes 8 ej°. Verbū autē Dei noſtri manet in æternū. Super montē excelſum aſcen- 9 dite vos Prophetæ qui evangelizatis Sion: extollite in fortitudine vocem veſtram, qui evangelizatis Jeruſalem; extollite, ne timeatis : dicite urbibus domus Judæ, Revelatum eſt regnū Dei veſtri. Ecce Dñs De° in fortitudine 10 revelatur, & fortitudo brachii potentiæ ſuæ dominatur corā eo: ecce merces facientibus verbum ej° cum eo, quia omnia opera eorū manifeſta ſunt coram eo. Sicut paſtor qui paſcit gregem ſuum, & in brachio ſuo congregat 11 agnos, & in ſinu ſuo portat teneros; fœtas leniter ducit. Qui dixit hæc, 12 confirmavit ea : & dixit, & fecit; ante cuj° conſpectum omnes aquæ ſeculi habentur quaſi gutta in pugillo, & menſura cœlorum, ac ſi præparati eſſent palmo; & pulvis terræ, ac ſi menſuratus eſſet in menſura; & montes, ac ſi eſſent ponderati in pondere; & colles, ac ſi eſſent in ſtateris. Quis direxit 13 ſpiritū ſanctū in ore omniū prophetarū? Nónne Dñs? & juſti faciunt verbū ejus, quib° oſtendit verba voluntatis ſuæ. Qui à facie *ej°* quæſierunt, intelli- 14 gere faciā eos ſapientiā; & docebo eos viā judicii. Et dedit filiis eorū legē, & viā intelligētiæ filiis filiorū eorū oſtendit. Ecce populi quaſi gutta ſitulæ, 15 & quaſi momentū bilancis reputati ſūt: ecce inſulæ quaſi favilla quæ volat.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܘܡܢ ܒܢܝ̈ܟ ܕܢܦܩܘܢ ܡܢܟ ܕܐܘܠܕܬ ܢܕܒܪܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܒܗܝܟܠܗ
8 ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. * ܘܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܠܐܫܥܝܐ. ܫܦܝܪܐ ܗܝ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܡܠܠܬ. ܢܗܘܐ
ܫܠܡܐ ܘܩܘܫܬܐ ܒܝܘܡܝ.
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܡ * ܒܝܐܘ ܒܝܐܘ. ܠܥܡܝ
2 ܐܡܪ ܐܠܗܟܘܢ. * ܡܠܠܘ ܥܠ ܠܒܗ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܩܪܘ ܠܗ. ܕܡܠܐ ܚܝܠܗ. ܘܐܬܪܥܝܬ
3 ܚܛܝܬܗ. ܘܩܒܠܬ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܡܪܝܐ ܐܥܦܐ ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܚܛܗ̈ܝܗ. * ܩܠܐ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ.
4 ܛܝܒܘ ܐܘܪܚܐ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܬܪܨܘ ܒܦܩܥܬܐ ܫܒܝ̈ܠܐ ܠܐܠܗܢ. * ܟܠܗܘܢ ܢܚ̈ܠܐ ܢܬܡܠܘܢ.
ܘܟܠܗܘܢ ܛܘܪ̈ܐ ܘܪ̈ܡܬܐ ܢܬܡܟܟܘܢ. ܘܢܗܘܐ ܥܪܡܐ ܠܡܫܪܐ. ܘܐܬܪܐ ܥܣܩܐ ܠܦܩܥܬܐ.
5 * ܘܢܬܓܠܐ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܢܚܙܘܢܗ ܟܠ ܒܣܪ ܐܟܚܕܐ. ܡܛܠ ܕܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ.
6 * ܩܠܐ ܕܐܡܪ. ܩܪܝ. ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܐܩܪܐ. ܟܠ ܒܣܪ ܓܠܐ. ܘܟܠܗ ܫܘܦܪܗ ܐܝܟ ܗܘܒܐ
7 ܕܚܩܠܐ. * ܝܒܫ ܓܠܐ ܘܢܬܪ ܗܘܒܐ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܢܫܒܬ ܒܗ. ܗܟܢܐ ܗܘ
8 ܓܠܗ ܕܥܡܐ ܗܢܐ. * ܝܒܫ ܓܠܐ ܢܬܪ ܗܘܒܐ. ܘܡܠܬܗ ܕܐܠܗܢ. ܡܩܝܡܐ
9 ܠܥܠܡ. * ܥܠ ܛܘܪܐ ܪܡܐ ܣܩܝ ܡܣܒܪܢܝܬܐ ܕܨܗܝܘܢ. ܐܪܝܡܝ ܒܚܝܠܐ ܩܠܟܝ
10 ܡܣܒܪܢܝܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܐܪܝܡܝ ܘܠܐ ܬܕܚܠܝܢ. ܐܡܪܝ ܠܩܘܪ̈ܝܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܐ ܐܠܗܟܘܢ. * ܗܐ
ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܒܥܘܫܢܐ ܐܬܐ. ܘܕܪܥܗ ܡܫܠܛܐ. ܗܐ ܐܓܪܗ ܥܡܗ. ܘܥܒܕܗ ܩܕܡܘܗܝ.
11 * ܐܝܟ ܪܥܝܐ ܕܪܥܐ ܡܪܥܝܬܗ. ܘܒܕܪܥܗ ܡܟܢܫ ܐܡܪ̈ܐ. ܘܒܥܘܒܗ ܫܩܠ. ܘܡܪ̈ܒܝܬܐ
12 ܡܕܒܪ. * ܡܢܘ ܟܠ ܡ̈ܝܐ ܒܫܥܠܗ. ܘܫܡܝܐ ܒܙܪܬܗ ܡܫܚ. ܘܥܦܪܐ ܕܐܪܥܐ ܒܟܝܠܬܐ ܟܠ.
13 ܘܛܘܪ̈ܐ ܒܡܬܩܠܐ ܐܪܡܝ ܘܪ̈ܡܬܐ ܒܡܣܐܬܐ. * ܡܢܘ ܬܩܢ ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘ ܡܢܘ ܗܘܐ
14 ܠܗ ܡܠܘܟܐ. * ܥܡ ܡܢ ܐܬܡܠܟ ܘܐܠܦܗ. ܘܐܚܘܝܗ ܐܘܪܚܐ ܕܕܝܢܐ. ܘܐܠܦܗ
15 ܝܕܥܬܐ. ܘܐܘܪܚܐ ܕܣܘܟܠܐ ܐܚܘܝܗ. * ܗܐ ܥܡ̈ܡܐ ܐܝܟ ܛܘܦܬܐ ܡܢ ܩܕܣܐ. ܘܐܝܟ ܡܬܩܠܐ
ܕܡܣܐܬܐ. ܘܓܙܪ̈ܬܐ ܐܝܟ ܕܩܕܩܐ ܢܫܬܕܝܢ.

De filiis etiam tuis qui prodibunt ex te, quos 7 tu geniturus es, abducentur, & erunt eunuchi in palatio regis Babylonici. Dixit Hezecia ad 8 Eſaiam, Optimus eſt ſermo Dñi, quem dixiſti, futuram pacem & veritatem in diebus meis.

CAP. XL.

Conſolamini, conſolamini populū meum, 1 dicit Deus veſter : Recreate animū Jeroſoly- 2 mæ, & clamitate ad eam: repleta eſt enim exercitu, oblectata eſt peccato, & accepit de manu Dñi duplum omniū peccatorū ſuorū. Vox 3 clamans in deſerto, Reſtituite viā Domino, & adæquate in ſolitudine ſemitas Deo noſtro. Omnes valles impleantur, omnes montes & 4 colles humilientur, tumidum vertatur in planum, & locus aſper in planitiem: Ut appareat 5 majeſtas Dñi, & videant eam omnis omninò caro; quandoquidem os Dñi locutū eſt. Vox 6 dicens, Clama: dixit, Quid clamabo? Omnis caro gramen eſt, & omnis decor ejus ſimilis herbæ campi : Exaruit gramen, & emarcuit 7 herba, quia ſpiritus Domini flavit in ipſum. Tale eſt gramen hujus populi: Exareſcit gra- 8 men, & marceſcit herba; verbum autem Dei noſtri eſt perpetuò conſtans. Montes ex- 9 celſos conſcende Sion prædicatrix; attolle vocem tuam validè Jeruſalem prædicatrix; attolle, & ne timeto: dic civitatibus Judæ, Ecce Dominus Deus eſt cum robore venturus, 10 & brachium ejus cum fortitudine : ecce merces ejus cum ipſo eſt, & opus illius ante ipſum; Veluti paſtor qui paſcit gregem ſu- 11 um, & brachio ſuo congregat agnos, ſuoque ſinu portat, lactantes autem nutrit. Quis men- 12 ſus eſt aquas volâ ſuâ, & cœlum dimenſus eſt palmo ſuo? terræ pulverem ſuo menſus eſt pugillo, montes ponderibus expendit & col- 13 les ſtaterâ? Quis direxit ſpiritum Domini? 14 aut quis fuit illi dator conſilii? Quemnam conſuluit ut doceret eum, & intelligendam præberet ei viam judicii, doceret eum ſcientiam, & viam intelligentiæ monſtraret illi? En populi tanquam guttula è cacabo, & ut 15 momentum ſtateræ, & inſulæ ut pulviſculus projicientur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَقَالَ ٱللَّهُ أَنَّ مِنْ بَنِيكَ ٱلَّذِينَ وَلَدْتَهُمْ يَأْخُذُونَ وَيَجْعَلُونَهُمْ خِصْيَانًا فِي بَيْتِ مَلِكِ ٱلْبَابِلِيِّينَ *
8 * فَقَالَ حَزْقِيَا لِأَشَعْيَاءَ * ٱلْقَوْلُ ٱلَّذِي تَكَلَّمَ بِهِ ٱلرَّبُّ صَالِحٌ * لِتَكُنِ ٱلسَّلَامَةُ وَٱلْعَدْلُ فِي أَيَّامِي *
1 * ٱلْفَصْلُ ٱلْأَرْبَعُونَ * عَزُّوا عَزُّوا شَعْبِي قَالَ ٱللَّهُ أَيُّهَا ٱلْكَهَنَةُ * تَكَلَّمُوا فِي قَلْبِ 2
أُورُشَلِيمَ * عَزُّوهَا لِأَنَّ تَوَاضُعَهَا كَمَلَ * ٱنْحَلَّتْ خَطِيئَتُهَا لِأَنَّهَا قَبِلَتْ مِنْ يَدِ ٱلرَّبِّ خَطَايَاهَا
مُضَعَّفَةً * قِرْيَانْ دِكْرَانِ يُوحَنَّا *
3 * صَوْتُ صَارِخٍ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ * أَعِدُّوا طَرِيقَ ٱلرَّبِّ * أَصْنَعُوا سُبُلَ إِلٰهِنَا مُسْتَقِيمَةً * كُلُّ وَادٍ يَمْتَلِي *
4 وَكُلُّ جَبَلٍ وَأَكَمَةٍ تَتَّضِعُ * وَيَصِيرُ جَمِيعُ ٱلْمُعْوَجَّاتِ مُسْتَقِيمَةً * وَٱلْخَشِنَةُ إِلَى طَرِيقٍ لَيِّنَةٍ *
5 * وَيَظْهَرُ مَجْدُ ٱلرَّبِّ * وَيُعَايِنُ كُلُّ ذِي جَسَدٍ خَلَاصَ ٱللهِ * لِأَنَّ ٱلرَّبَّ تَكَلَّمَ * صَوْتُ قَائِلٍ أُصْرُخْ * 6
فَقُلْتُ مَاذَا أَصْرُخُ * كُلُّ جَسَدٍ عُشْبٌ * وَكُلُّ مَجْدِ ٱلْإِنْسَانِ مِثْلُ زَهْرِ عُشْبٍ [* MS.Ox. 7 يبس
العشب وتساقط الزهر * من اجل ان روح الرب هبت به * هكذي يبس حشيش هذا الشعب *]
8 * يَبِسَ ٱلْعُشْبُ وَسَقَطَ ٱلزَّهْرُ * وَكَلِمَةُ إِلٰهِنَا تَدُومُ إِلَى ٱلْأَبَدِ * عَلَى جَبَلٍ عَالٍ ٱصْعَدْ يَا مُبَشِّرَ 9
صِهْيَوْنَ * ٱرْفَعْ صَوْتَكَ بِقُوَّةٍ يَا مُبَشِّرَ أُورُشَلِيمَ * ٱرْفَعُوا وَلَا تَخَافُوا * قُلْ لِمُدُنِ يَهُوذَا هَا إِلٰهُنَا *
10 * هَا ٱلرَّبُّ يُقْبِلُ بِقُوَّةٍ * وَذِرَاعُهُ بِسِيَادَةٍ * هَا أَجْرُهُ مَعَهُ * وَعَمَلُهُ قُدَّامَهُ * مِثْلُ ٱلرَّاعِي ٱلَّذِي 11
12 يَرْعَى قَطِيعَهُ * وَبِذِرَاعِهِ يَجْمَعُ ٱلْخِرَافَ * وَيُعَزِّي ٱلْحَبَالَى * مَنْ كَالَ ٱلْمَاءَ بِيَدِهِ * وَٱلسَّمَاءَ بِشِبْرِهِ *
13 وَكُلَّ ٱلْأَرْضِ بِحَفْنَتِهِ * مَنْ أَقَامَ ٱلْجِبَالَ بِٱلْمِثْقَالِ * وَٱلرَّوَابِيَ بِٱلْمِيزَانِ * مَنْ عَلِمَ أَيْضًا ضَمِيرَ
14 ٱلرَّبِّ * وَمَنْ كَانَ لَهُ مُشِيرًا حَتَّى يُعَلِّمَهُ * أَوْ مَنْ ٱسْتَشَارَ فَلَقَّنَهُ * أَوْ مَنْ أَعْطَاهُ حُكْمًا *
15 أَوْ مَنْ أَظْهَرَ لَهُ طَرِيقَ فَهْمٍ فَيُعَوِّضَهُ * إِنَّ كُلَّ ٱلْأُمَمِ مِثْلُ نُقْطَةٍ مِنْ قَادُوسٍ * وَمِثْلُ مَيَلَانِ
ٱلْمِيزَانِ حُسِبُوا * وَمِثْلَ غَابٍ يُحْسَبُونَ *

Inſuper dixit Deus quòd de filiis tuis quos 7 *genuiſti, abducent, & facient eos eunuchos in domo regis Babyloniorum. Dixit* 8 *Hezecia ad Eſaiam; Sermo quem locutus eſt Dominus, bonus eſt: ſit tranquillitas & juſtitia in diebus meis.*

CAP. XL.

Conſolamini, conſolamini populum 1 *meum, dicit Deus, O ſacerdotes: Loquimini in corde Jeroſolymæ, conſolamini* 2 *eam: quoniam dejectio ejus ceſſavit, ſolutum eſt peccatum ejus; recepit enim è manu Domini peccata ſua, duplicia.*

Lectio commemorationis Johannis.

Vox clamans in deſerto, Parate viam 3 *Domini, rectas facite ſemitas Dei noſtri. Omnis vallis implebitur, omniſque mons* 4 *& collis humiliabitur; contorta quæque fient recta, & ſalebroſa in viam mollem: Et apparebit gloria Domini, & videbit* 5 *omnis corpore præditus ſalutem Dei; nam Dominus locutus eſt. Vox dicens, Cla-* 6 *ma; & dixi, Quid clamabo? Omne corpus herba eſt, & omnes gloria humana ſimilis eſt flori herbæ: [MS. Ox. Are-* 7 *ſcit herba, & flos decidit; quia ſpiritus Domini ſufflavit in eum; ita areſcit herba hujuſce populi:] Areſcit herba, &* 8 *flos decidit; verbum autem Dei noſtri manebit in æternum. Super montem ex-* 9 *celſum aſcende O prædicator Sionis, attolle potentèr vocem tuam O prædicator Jeroſolymæ, attollite inquam; & ne timete: dic urbibus Judæ, Ecce Deus no-* *ſter: Ecce Dominus venturus eſt cum* 10 *robore, & brachium ejus cum dominio: ecce merces ejus cum ipſo eſt, & opus e-* *jus ante ipſum, Ceu paſtor qui paſcit* 11 *gregem ſuum, & brachio ſuo congregat agnos, & fœtas reſocillat. Quis men-* 12 *ſus eſt aquam manu ſuâ, cœlum palmo ſuo, totamque terram pugillo ſuo? quis montes erexit cum pondere, & colles ſta-* *terâ? Quis etiam novit mentem Domi-* 13 *ni? & quis fuit conſiliarius ejus, ut doceret eum? Aut quem ipſe conſuluit,* 14 *ut doceret ſe? aut quis dedit illi judicium? aut quis præbuit ei viam prudentiæ, ut rependat illi: Quandoquidem* 15 *cuncti populi tanquam gutta è ſitula, & tanquam præponderatio trutinæ cenſentur, & ut ſylva reputentur?*

ישׁעיה׃ מא

ascensioni sufficiens non ejus bestia & incendere sufficiens non Lebanon Et

16 וּלְבָנוֹן אֵין דֵּי בָּעֵר וְחַיָּתוֹ אֵין דֵּי עוֹלָה׃

.ei sunt reputatæ inani & nihilo præ eo coram nihil sicut gentes Omnes

17 כָּל־הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ־לוֹ׃

? ei ordinabitis similitudinis quid & ? Deum assimilabitis quem ad Et

18 וְאֶל־מִי תְּדַמְּיוּן אֵל וּמַה־דְּמוּת תַּעַרְכוּ־לוֹ׃

catenas & illud expandet auro in aurifex & , faber conflavit Sculptile

19 הַפֶּסֶל נָסַךְ חָרָשׁ וְצֹרֵף בַּזָּהָב יְרַקְּעֶנּוּ וּרְתֻקוֹת

; eliget putrescat non lignum oblatione Depauperatus .conflans argenti

20 כֶּסֶף צוֹרֵף׃ הַמְסֻכָּן תְּרוּמָה עֵץ לֹא־יִרְקַב יִבְחָר

.se movebit non sculptile præparandum ad, ei quæret sapientem artificem

חָרָשׁ חָכָם יְבַקֶּשׁ־לוֹ לְהָכִין פֶּסֶל לֹא יִמּוֹט׃

capite à est annuntiatum nonne ? audietis nonne ? scietis Nonne

21 הֲלוֹא תֵדְעוּ הֲלוֹא תִשְׁמָעוּ הֲלוֹא הֻגַּד מֵרֹאשׁ

globum super Sedens ? terræ fundamenta intelligetis nonne ? vobis

22 לָכֶם הֲלוֹא הֲבִינוֹתֶם מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ׃ הַיֹּשֵׁב עַל־חוּג

, cœlos tenue velut extendens : locustæ ut , ejus habitatores & , terræ

הָאָרֶץ וְיֹשְׁבֶיהָ כַּחֲגָבִים הַנּוֹטֶה כַדֹּק שָׁמַיִם

gubernatores Dans .habitandum ad tentorium sicut eos expandit &

23 וַיִּמְתָּחֵם כָּאֹהֶל לָשָׁבֶת׃ הַנּוֹתֵן רוֹזְנִים

,sunt plantati non Etiam .fecit inane velut terræ judices : nihilum in

24 לְאָיִן שֹׁפְטֵי אֶרֶץ כַּתֹּהוּ עָשָׂה׃ אַף בַּל־נִטָּעוּ

: eorum truncum terra in radicans non etiam ,sunt sati neque etiam

אַף בַּל־זֹרָעוּ אַף בַּל־שֹׁרֵשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם

.eos auferet stipulam velut turbo & ; aruerunt & ,eos in flavit insuper &

וְגַם נָשַׁף בָּהֶם וַיִּבָשׁוּ וּסְעָרָה כַּקַּשׁ תִּשָּׂאֵם׃

Levate ? Sanctus dicet : æquabor & , me assimilabitis quem ad Et

25 26 וְאֶל־מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ׃ שְׂאוּ־

educens , hæc creaverit quis videte & ,vestros oculos excelsum in

מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי־בָרָא אֵלֶּה הַמּוֹצִיא

multitudine præ : vocabit nomine in ipsa omnia ad : eorū exercitū numero in

בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא מֵרֹב

dives quid Ut .deficiet non vir potentia fortis &,fortitudinum

27 אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר׃ לָמָּה תֹאמַר

, Domino à mea via est Abscondita ? Israel loqueris & , Jahacob

יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתְּרָה דַרְכִּי מֵיְהוָה

non an , nosti Nonne .transibit meum judicium meo Deo à &

28 וּמֵאֱלֹהַי מִשְׁפָּטִי יַעֲבוֹר׃ הֲלוֹא יָדַעְתָּ אִם־לֹא

non , terræ extremitates creans Dominus seculi Deus ? audisti

שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם יְהוָה בּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא

Dans .ejus intelligentiæ investigatio non : laborabit nec ,fatigabitur

29 יִיעַף וְלֹא יִיגָע אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ׃ נֹתֵן

Lassabunturque multiplicabit robur , vires non cui & : fortitudinē lasso

30 לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה׃ וְיִעֲפוּ

sperantes At corruent corruendo electi & : laborabunt & , pueri

31 נְעָרִים וְיִגָעוּ וּבַחוּרִים כָּשׁוֹל יִכָּשֵׁלוּ׃ וְקוֹיֵ

non & current : aquilæ sicut ala ascendent ,robur mutabunt , Domino

יְהוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא

.lassabuntur non & ibunt ; laborabunt

יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃

CAP. XLI. מא

,accedant : fortitudinem innovent nationes & , insulæ me ad Tacete

1 הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אִיִּים וּלְאֻמִּים יַחֲלִיפוּ כֹחַ יִגְּשׁוּ

.accedamus judicium ad pariter ,loquantur tunc

אָז יְדַבֵּרוּ יַחְדָּו לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה׃

Versio VUL. LAT.

16 Et Liban⁹ non sufficiet ad succendendū, et animalia ejus non 17 sufficient ad holocaustum. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihilū 18 & inane reputatæ sunt ei. Cui ergò similem fecistis Deum? aut quam imaginem ponetis 19 ei? Numquid sculptile conflavit faber? aut aurifex auro figuravit illud, & laminis argen-20 teis argentarius? Forte lignum et imputribile elegit: artifex sapiens quærit quomodò statuat simulachrum quod non mo-21 veatur. Numquid non scitis? numquid non audîstis? numquid non annuntiatū est vobis ab initio? Numquid non intel-22 lexistis fundamenta terræ? Qui sedet super gyrum terræ, & habitatores ejus sunt quasi locustæ: qui extendit velut nihilū cœlos, et expandit eos, sicut tabernaculum ad inhabitandū. 23 Qui dat secretorū scrutatores quasi non sint, judices terræ 24 velut inane fecit: Et quidē neque plantat⁹, neq; satus, neque radicatus in terra truncus eorum: repentè flavit in eos, & aruerunt, & turbo quasi stipu-25 lam auferet eos. Et cui assimilâstis me, & adæquâstis, dicit 26 Sanctus? Levate in excelsum oculos vestros, & videte quis creavit hæc: qui educit in numero militiam eorū, & omnes ex nomine vocat: præ multitudine fortitudinis & roboris, virtutisque ejus, neque unum 27 reliquū fuit. Quarè dicis Jacob, & loqueris Israel; Abscondita est via mea à Domino, & à Deo meo judiciū meum transivit? 28 Numquid nescis, aut non audîsti? Deus sempiternus Dñs, qui creavit terminos terræ: non deficiet, neque laborabit, nec est investigatio sapientiæ ejus. 29 Qui dat lasso virtutem: & his, qui non sunt, fortitudinem & 30 robur multiplicat. Deficient pueri, & laborabunt, & juve-31 nes in infirmitate cadent. Qui autem sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient.

CAP. XLI.

1 TAceant ad me insulæ, & Gentes mutent fortitudinē: accedāt, & tunc loquantur, simul ad judicium propinquemus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

16 Ὁ δὲ Λίβανος οὐχ ἱκανὸς εἰς καῦσιν, καὶ πάντα τὰ τετράποδα οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλο-17 κάρπωσιν. Καὶ πάντα τὰ ἔθνη ὡς οὐδέν εἰσι, 18 καὶ εἰς οὐθὲν ἐλογίσθησαν. Τίνι ὡμοιώσατε κύριον, καὶ τίνι ὁμοιώματι ὡμοιώ-19 σατε αὐτόν; Μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτόν; ὁμοίωμα κατεσκεύασεν 20 αὐτόν; Ξύλον γὰρ ἄσηπτον ἐκλέγεται τέκτων, καὶ σοφῶς (κ) ζητήσει πῶς στήσει (λ) εἰκόνα 21 αὐτοῦ, καὶ ἵνα μὴ σαλεύηται. Οὐ γνώσεσθε; οὐκ ἀκούσεσθε; οὐκ ἀνηγγέλη ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν; οὐκ 22 ἔγνωτε τὰ θεμέλια τῆς γῆς; Ὁ κατέχων τὸν γῦρον τῆς γῆς, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ ὡς ἀκρίδες· ὁ στήσας ὡς καμάραν τὸν οὐρα-23 νὸν, καὶ διατείνας ὡς σκηνὴν κατοικεῖν. Ὁ διδοὺς ἄρχοντας (μ) ὡς οὐδὲν ἄρχειν, τὴν δὲ 24 γῆν ὡς οὐδὲν ἐποίησεν. Οὐ γὰρ μὴ (ν) φυτεύσωσιν, οὐδὲ μὴ σπείρωσιν, οὐδὲ μὴ ῥιζωθῇ εἰς τὴν γῆν ἡ ῥίζα αὐτῶν. ἔπνευσεν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐξηράνθησαν, καὶ καταιγὶς ὡς 25 φρύγανα (ξ) λήψεται αὐτούς. Νῦν οὖν τίνι με ὡμοιώσατε, καὶ ὑψωθήσομαι; εἶπεν ὁ ἅ-26 γιος. Ἀναβλέψατε εἰς (ο) ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ ἴδετε, τίς κατέδειξε (π) ταῦτα πάντα; ὁ ἐκφέρων (') κατ' ἀριθμὸν τὸν κόσμον αὐτοῦ, (ρ) πάντας ἐπ' ὀνόματι καλέσει ἀπὸ (σ) πολλῆς δόξης, καὶ ἐν κράτει 27 ἰσχύος (τ) αὐτοῦ· οὐδέν σε ἔλαθε. Μὴ γὰρ εἴπῃς Ἰακὼβ, καὶ τί ἐλάλησας Ἰσραὴλ, Ἀπεκρύβη ἡ ὁδός μου ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ θε-28 ός μου τὴν κρίσιν ἀφεῖλε, καὶ ἀπέστη; Καὶ νῦν οὐκ ἔγνως; εἰ μὴ ἤκουσας; θεὸς αἰώνιος, (υ) ὁ θεὸς ὁ κατασκευάσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς· οὐ πεινάσει, οὐδὲ κοπιάσει, οὐδὲ ἔστιν ἐξεύ-29 ρεσις τῆς φρονήσεως αὐτοῦ, Διδοὺς τοῖς πεινῶσιν ἰσχὺν, καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις λύπην. 30 Πεινάσουσι γὰρ νεώτεροι, καὶ κοπιάσουσι νεα-31 νίσκοι, καὶ ἐκλεκτοὶ ἀνίσχυες ἔσονται. Οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν θεὸν, ἀλλάξουσιν ἰσχὺν, πτεροφυήσουσιν ὡς ἀετοὶ, δραμοῦνται καὶ οὐ κοπιάσουσι, βαδιοῦνται καὶ οὐ πεινάσουσιν.

16 Libanus autē non sufficit ad comburendum: & omnia quadrupedia non sufficiunt ad holocaustum: 17 Et cunctæ gentes quasi nihilum sunt, & in nihilum reputatæ sunt. 18 Cui similem fecistis Dominum? & cui simulachro assimilâstis eum? 19 Nunquid imaginem fecit faber, aut aurifex fundens aurum circumauravit illum? simulachrum apparavit eum? 20 Lignum enim imputribile eligit faber, & sapienter quæret quomodò statuat imaginem ejus, & ut non moveatur. 21 Nónne scietis? nónne audietis? nónne annuntiatum est vobis à principio? non cognovistis fundamenta terræ? 22 Qui tenet gyrum terræ: & habitatores ejus quasi locustæ. Qui statuit, quasi cameram, cœlum, & extendit quasi tabernaculum ad habitandum: 23 Qui dat principes quasi nihil præesse; terram autem quasi nihil fecit. 24 Siquidem non plantabunt, neque serent, nec radicabitur in terram radix eorum. Flavit super eos, & arefacti sunt: & tempestas tanquam stipulas tollet eos. 25 Nunc ergò, cui assimilâstis me, & exaltabor? dixit Sanctus. 26 Elevate in excelsum oculos vestros, & videte, quis ostendit hæc omnia. Qui educit juxta numerum ornatum suum; omnes in nomine vocabit à multa gloria, & in robore fortitudinis (d) suæ: nihil te latuit. 27 Non enim dicas Jacob, & quid loquutus es Israel; Abscondita est via mea à Deo: & Deus meum judicium abstulit, & recessit? 28 Et nunc nescis, & non audîsti? Deus æternus, Deus, qui apparavit terminos terræ, non esuriet, nec laborabit: nec est inventio prudentiæ ejus: 29 Qui dat esurientibus fortitudinem, et non dolentibus mœrorem. 30 Esurient enim juvenes, et laborabunt adolescentes, et electi infirmi erunt. 31 Qui autem expectant Deum; mutabunt fortitudinem, assument alas, quasi aquilæ: current, et non laborabunt: gradientur, et non esurient.

MS.A. (κ) ζητεῖ (λ) αὐτοῦ εἰκόνα, (μ) εἰς οὐδὲν (ν) σπείρουσιν, οὐδὲ μὴ φυτεύσουσιν, (ξ) ἀναλήμψεται (ο) τὸ ὕψος (π) πάντα ταῦτα; (') κατὰ (ρ) πάντα (σ) τῆς πολλῆς (τ) ἰσχύος· οὐδέν σε (υ) θεὸς

ΚΕΦ. μα'.

1 Ἐγκαινίζεσθε πρός με νῆσοι, οἱ γὰρ ἄρχοντες ἀλλάξουσιν ἰσχύν. ἐγγισάτωσαν καὶ λαλησάτωσαν ἅμα, τότε (α) κρίσιν ἀναγγειλάτωσαν.

MS.A. (α) κρίσεις

CAP. XLI.

1 INnovamini (a) ad me insulæ: principes enim mutabunt fortitudinem. Appropinquent, et loquantur simul: tunc judicium annuntient.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 17 ואילני לבנן לא יספקון לאדלקא וחיותא דבה לית היא כמסת לעלתא׃ כל עממיא
כלמא עובדיהון גמירא ושיצאה אנון חשיבין קדמוהי׃ ולמן אתון מרמן למדן קדם אל
18 ומה דמות אתון מסדרין קדמוהי׃ הא צלמא נגרא עביד וקנאה בדהב מחפי ליה
19 ושלשלן דכסף קינאה מאחיד ליה׃ אורן ברי אעא דלא אחיד ביה רקבא בהר נגר
20 אומן בעי ליה לאתקנא צלם דלא יצטלי׃ הלא ידעתון הלא שמעתון הלא אתחוא מן
21 אולא עובד סדרי בראשית לכון הלא תסתכלון למדחל קדם מן דברא יסודי ארעא׃
22 דאשרי בתקוף רומא שכינת יקריה וכל יתבי ארעא חשיבין קדמוהי כקמצין דמתח
כזעיר שמיא ופרסנון כמשכן יקרא לבית שכנתא׃ דמסר שלטונין לחולשא דיני
23 ארעא כלמא עביד׃ אפילו יפשון אפילו יסגון אפילו יתרבון בארעא בניהון ואף רוגזיה
24 ישלח בהון ויבהתון ומימריה כעלעולא לקשא ידבר יתהון׃ ולמן תדמון קדמי ותשוון
25 יימר קדישא׃ זקופו לרומא עיניכון וחזו למדחל קדם מן דברא אלין דאפיק במנין חילי
26 שמיא לכולהון בשמהן קרי מסגי גבורן ותקוף חיל חד מסדריה לא מתעכב׃ למה
27 תימר יעקב ותמלל ישראל מטמרא ארחי מן קדם יי ומן קדם אלהי דיני יעדי׃
28 הלא ידעתא אם לא שמעתא אלה עלמא יי די ברא יסודי ארעא לא בעמל ולא
29 בליאו לית סוף לסוכלתנותיה׃ דיהב לצדיקיא דמשלהין לפתגמי אוריתא חוכמא
30 ודלית להון תקוף נכסין מסגי׃ וישתלהון עולימין חיבין וילאון ורוקי רשיעיא
31 אתקלא יתקלון׃ ודסברו לפורקנא דיי יתכנשון מביני גלותהון ויוספון חיל ויתחדתון
לעולמתהון כצמוח דסליק על גדפי נשרין ירהטון ולא ילאון יהכון ולא ישתלהון׃

מא

1 אציתו למימרי נגון ומלכון יספון חיל יתקרבון בכן ימללון כחדא לדינא נתקרב׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Arbores autem Libani non sufficient ad succendendū, & animalia *quæ sunt in eo* non sufficient ad holocausta. 17 Omnes populi quasi nihilū, & opera eorum velut consumptio, & destructio habentur coram eo. 18 Quem autem vos putatis contendere posse cum Deo? aut quam similitudinem vos ordinatis coram eo? 19 Ecce simulacrum facit faber, & aurifex auro operit illud, & catenis argenteis argentari⁹ conjungit illud. 20 *Ornum succidit*, lignum quod putredo non comprehendit eligit: fabrū artificem quærit sibi ut construat simulacrum quod non commoveatur. 21 Nónne cognovistis? nunquid non audîstis? nunquid non annunciatū est vobis opus *ordinū creationis* à principio? nunquid non intelligetis timere eum qui creavit fundamenta terræ? 22 Qui habitare facit majestatem gloriæ suæ in fortitudine excelsa, & omnes habitatores terræ reputati sunt coram eo quasi locustæ: qui extendit quasi paululum cœlos, & expandit eos quasi habitaculum gloriæ domus majestatis. 23 Qui tradit principes in infirmitatem; judices terræ quasi nihilum facit. 24 Quamvis invalescant, quamvis crescant, & quamvis evehantur in terra filii eorum, furorem tamen suum mittet in eos, & turbabuntur: & Verbum ejus *auferet* eos velut tempestas stipulam. 25 Cui autem assimilâstis me, & adæquâstis; dicit Sanctus. 26 Levate in excelsum oculos vestros, & videte, ut timeatis coram illo qui creavit hæc; qui educit in numero militiam cœlorum, & omnes nomine suo vocat: præ multitudine fortitudinum & robore virtutis nullus impeditur ab ordine suo. 27 Quare dicis Jacob & loqueris Israel, Abscondita est via mea à facie Dñi, & à facie Dei mei judicium meum transibit? 28 Nunquid nescis, aut non audîsti? Deus sempiternus est Dñs qui creavit fundamenta terræ, non in labore, neque in defatigatione; non est finis intellectui ejus. 29 Qui dat justis, qui ad verba legis anhelant, sapientiam; & eis qui non habent fortitudinem, divitias multiplicat. 30 Et defatigabuntur juvenes peccatores & laborabunt, & juvenes impii corruendo corruent. 31 Qui autem sperant in salutare Dñi, congregabuntur de medio captivitatis suæ, & addent fortitudinem, & renovabuntur juventuti suæ, sicut germen quod crescit: super alas aquilarum current, & non laborabunt, ambulabunt & non defatigabuntur.

CAP. XLI.

1 AUscultate insulæ verbum meum, & regna addant fortitudinem: accedant, & tunc loquantur, simul ad judicium appropinquemus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܘܠܒܢܢ ܠܐ ܣܦܩ ܠܗ ܠܡܘܩܕܐ. ܘܚܝܘܬܗ ܠܐ ܣܦܩܐ ܠܗ ܠܥܠܬܐ. * ܘܟܠܗܘܢ
17 ܥܡܡܐ ܐܝܟ ܠܐ ܡܕܡ ܚܫܝܒܝܢ ܠܗ. ܠܐܒܕܢܐ ܘܠܚܪܒܐ ܚܫܝܒܝܢ ܠܗ. * ܠܡܢ ܕܡܝܬܘܢܝܗܝ
18 ܠܐܠܗܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܡܘܬܐ ܬܕܡܘܢܝܗܝ. * ܕܠܡܐ ܨܠܡܐ ܕܥܒܕ ܢܓܪܐ. ܘܨܐܪܐ ܒܕܗܒܐ
19 ܨܪܦܗ: ܘܐܝܟ ܕܣܐܡܐ ܡܟܒܫ ܠܗ. * ܦܪܫ ܗܘ ܓܒܐ ܩܝܣܐ ܕܠܐ ܡܬܬܟܠ. ܘܚܟܝܡ ܢܓܪܐ
20 ܘܡܫܟܠ ܠܗ. ܘܡܬܩܢ ܨܠܡܐ ܕܠܐ ܢܙܘܥ. * ܠܐ ܝܕܥܬܘܢ. ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ. ܘܠܐ ܐܬܐܡܪ
21 ܠܟܘܢ ܡܢ ܪܫܝܬܐ. ܘܠܐ ܐܣܬܟܠܬܘܢ ܫܬܐܣܝܗ ܕܐܪܥܐ. * ܘܡܢ ܕܝܬܒ ܥܠ ܚܘܓܗ
22 ܕܐܪܥܐ. ܘܥܡܘܪ̈ܝܗ ܐܝܟ ܩܡܨܐ. ܕܡܬܚ ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܩܒܘܬܐ. ܘܡܬܚ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܡܫܟܢܐ
ܠܡܥܡܪܐ. * ܕܝܗܒ ܫܠܝܛܢܐ ܠܐ ܡܕܡ. ܘܕܝܢܐ ܕܐܪܥܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. * ܠܐ ܢܬܢܨܒܘܢ ܘܠܐ
23 24 ܢܙܕܪܥܘܢ. ܘܠܐ ܢܫܪܫ ܥܩܪܗܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܢܫܒ ܒܗܘܢ ܘܢܝܒܫܘܢ. ܘܡܥܠܥܠܐ ܢܫܩܘܠ ܐܢܘܢ ܐܝܟ
ܚܨܕܐ. * ܠܡܢ ܕܡܝܬܘܢܢܝ ܕܐܫܬܘܐ ܠܗ ܐܡܪ ܩܕܝܫܐ. * ܐܪܝܡܘ ܠܥܠ ܥܝܢܝܟܘܢ
25 26 ܘܚܙܘ. ܡܢܘ ܒܪܐ ܗܠܝܢ. ܕܡܦܩ ܒܡܢܝܢܐ ܚܝܠܘܬܗܘܢ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܫܡܗܐ ܡܢ
ܣܓܝܐܘܬ ܪܒܘܬܗ. ܘܥܘܫܢܐ ܕܚܝܠܗ. ܐܢܫ ܠܐ ܛܥܐ. * ܠܡܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ
27 ܝܥܩܘܒ. ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܐܝܣܪܐܝܠ: ܕܐܬܟܣܝܘ ܐܘܪܚܬܝ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܘܕܝܢܝ ܥܒܪ ܡܢ
ܐܠܗܝ. * ܠܐ ܝܕܥܬ. ܘܠܐ ܫܡܥܬ ܕܐܠܗܐ ܠܥܠܡ ܡܪܝܐ ܗܘ. ܕܒܪܐ ܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܠܐ
28 ܡܫܬܠܗܐ ܘܠܐ ܠܐܐ. ܘܠܝܬ ܥܘܩܒܐ ܠܣܘܟܠܗ. * ܝܗܒ ܚܝܠܐ ܠܡܠܐܐ. ܘܠܡܟܐܒܐ
29 ܒܚܫܐ ܡܣܓܐ ܥܘܫܢܐ. * ܢܫܬܠܗܘܢ ܥܠܝܡܐ ܘܢܠܐܘܢ. ܘܥܠܝܡܐ ܡܬܬܩܠܝܢ ܢܬܬܩܠܘܢ.
30 * ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܣܟܝܢ ܠܡܪܝܐ ܢܚܠܦܘܢ ܚܝܠܗܘܢ. ܘܢܦܩܘܢ ܓܦܐ ܐܝܟ ܕܝܘܢܐ. ܘܢܪܗܛܘܢ
31 ܘܠܐ ܢܠܐܘܢ. ܘܢܗܠܟܘܢ ܘܠܐ ܢܫܬܠܗܘܢ.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܡܐ *

1 * ܫܬܘܩܘ ܠܝ ܓܙܪ̈ܬܐ. ܘܥܡܡܐ ܢܚܕܬܘܢ ܚܝܠܐ. ܢܬܩܪܒܘܢ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܡܠܠܘܢ. ܘܐܟܚܕܐ
ܠܕܝܢܐ ܢܬܩܪܒ.

16 Libanum dedignatur in pyram, & besti am ejus dedignatur in holocaustum: 17 Omnes populi tanquam nihilum reputantur ab eo, ad exitium & gladium æstimantur ab eo. 18 Cuinam comparatis Deum? & quam similitudinem tribuitis ei? 19 Estne simulacrum quod fabrefacit lignarius, quod aurifex obducit auro, vel cui argentum purum affigit? 20 Destinat enim faber seligitque lignum minimè cariosum, sapientiâ suâ cælat illud, ac tum parat simulacrum immobile. 21 An non audivistis? an non cognovistis? an non dictum fuit vobis ab initio: an non percipitis fundamenta terræ, 22 Et eum qui insidet globo terræ, cujus habitatores sunt veluti locustæ? qui cœlos extendit velut testudinem, & distendit eos ut tentorium ad habitationem? 23 Qui potentes in nihilum redigit, & judices terræ ac si non essent? 24 Non plantabunt, neque serent, neque radicem in terra fundabunt: flabit in eos, & arescent, & turbo ceu stipulam abripiet illos. 25 Cùm quo me compararetis ut æqualis sim ei, dicit Sanctus? 26 Attollite in sublime oculos vestros, & videte quis creaverit hæc: qui certo numero producit exercitus eorum, & omnibus imponit nomina: quanvis immensa sit ipsius majestas, & validissima potentia ipsius, nullius *tamen* obliviscitur. 27 Quare loqueris tu Jacob, tuque Israel dicis; Absconditæ sunt viæ meæ à Domino, & judicium meum remotum à Deo meo? 28 An non cognovisti? nonne audivisti Deum in æternum esse Dominum, qui condidit extremitates orbis; non fatigatur, neque laborat, cujus prudentia nullatenus declarari *potest*. 29 Suppeditat vires defessis, & dolore languentibus auget robur. 30 Fatigantur juvenes ac laborant, & adolescentes penitùs impingunt: 31 At qui sperant in Domino, mutabunt vires suas, alas emittent similes columbinis; current, neque fatigabuntur; ambulabunt, neque languescent.

CAP. XLI.

1 SIlete insulæ, & populi novas resumant vires; accedant, ac tum loquantur, & pariter ad judicium accedant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 17 * ولبنان لا يوهل للحريق * وجميع ذوي الاربع قوايم ليس هم اهل للقربان * وجميع الامم
هم مثل لا شي * والي لا شي حسبوا *

16 Ne Libanus quidem æstimaretur dignus ad rogum, neque omnia quadrupedia digna essent ad holocaustum 17 Omnes gentes ut nihil sunt, & nihili censentur.

* توبيخ النبي لشعب بني اسرايل * الذين اتخذوا الاصنام *

Objurgatio Prophetæ ad populum Israeliticum qui idola sibi adhibuerat.

18 19 * فماذا اشبهتم الرب وباي شبه شبهتموه * هل يصورون صنعها النجار او سباك سبك ذهبا طلاه *
وتمثالا هياه * لان النجار انما يختار خشبة لا تسوس * ويطلب بحكمة كيف يقيم له صورة *
20 ولكيلا تتزعزع * اما علمتم * اما سمعتم * اما اخبر لكم منذ البدو * اما عرفتم اساسات الارض *
21 * المالك محيط الارض الرب * والسكان فيها مثل الجراد * الذي اقام السماء مثل القنطرة *
22 ومدها مثل القبة لتسكنها * الذي اسلم الرؤساء ليروسوا الي لا شي * وقضاة الارض الي لا
23 شي * لا يزرعون ولا يغرسون * ولا يتاصل في الارض اصلهم * هب عليهم ريح فيبسوا والعاصف
24 ياخذهم كالهشيم * الان ايضا بمن شبهتموني وارتفع * قال القدوس * تطلعوا الان الي العلو
25 26 بعيونكم * وانظروا من افطر هذه كلها * الذي استخرج زينته بعدده * والجميع دعاهم باسماء *
من مجد كثير وعزة قوة ما انساه شيا * الان هل تقول يا يعقوب * وماذا تكلمت يا اسرايل *
27 طرقي محجوبة عن الله * والله ازال قضاي * والان اما عرفت * اما سمعت * الله ابدي * الله الذي
28 هيا اطراف الارض * لا يجوع ولا يتعب * ولا تفتيش لعلمه * يعطي الجياع قوة * والذين لا
29 يوجعون غما * لان الاحداث يجوعون * والشبان يتعبون * والمختارون يصيرون غير اقوياء *
30 31 * والذين يرجون الله يبدلون قوة * وينبتون اجنحة مثل النسور * يسرعون ولا يعيون *
يسلكون ولا يجوعون *

* الفصل الحادي والاربعون *

1 * تجددوا لي ايها الجزاير * لان الرؤساء يبدلون قوة * ليقتربوا معا حينيذ ليخبروا حكما *

18 Cui rei assimilatis Dominum? & cui formæ comparatis eum? 19 Nam figuræ quam construit faber lignarius, vel fusorve qui fuso auro obducit illam & in simulacrum aptat? 20 Nam lignarius electo ligno quod cariem non gignit, industriè satagit quomodo componat sibi figuram, & ne sit obnoxia motationi. 21 Nónne cognovistis? nónne audivistis? annon significatum vobis est à principio? annon cognovistis fundamenta terræ? 22 Qui tenet & complectitur orbem, Dominus est; qui verò habitant in eo, sunt veluti locustæ: qui cœlum ut fornicem erexit, illúdque ceu testudinem extendit, ut habitaretur: 23 Qui principes rediget ad dominandum in nihilum, & judices terræ in nihilum: 24 Non serentur, neque plantabuntur, neque firmabitur in humo radix eorum: flabit in eos ventus, & arescent, rapiétque eos turbo ceu stipulam. 25 Jam ergò cui assimilatis me ut extollar, ait Sanctus? 26 Respicite jam in altum oculis vestris; et contemplamini quis creaverit hæc omnia: qui produxit ornatum ejus in numero, & singulis imposuit nomina; & nihil plurimam ob gloriam summámque potentiam, effugit memoriam ejus. 27 Num ergò diceres O Jacob? & quid locutus es O Israel? Viæ meæ inquis Deum latent, & Deus avertit judicium meum. 28 Nónne quæso cognovisti? nónne audivisti? Deus est æternus, Deus est qui disposuit extrema terræ; non esurit, neque fatigatur, neque ulla est pervestigatio scientiæ ipsius: 29 Dat esurientibus vires; & his qui non patiuntur dolores, anxietatem. 30 Nam adolescentes quidem esurient, & juvenes fatigabuntur, & electissimi quique fient infirmi: 31 Sed qui Deum expectant, novas acquirent vires, & producent alas ut aquilæ: celeres erunt, & non deficientur viribus; ambulabunt, & non esurient.

CAP. XLI.

1 REnovamini mihi O insulæ, quia principes immutant vires: simul accedant, tunc litem exponant.

ישעיה: מא

? suum pedem ad eum vocabit , justitiam oriente ab suscitavit Quis
מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ 2
pulverem ut dabit , faciet dominari reges & , gentes ejus facies ad dabit
יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדְּ יִתֵּן כֶּעָפָר
transibit , eos Persequetur .ejus arcum propulsam stipulam ut,ejus gladium
חַרְבּוֹ כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ׃ יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר 3
, est operatus Quis .ingredietur non suis pedibus in semitam : pace
שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא׃ מִי־פָעַל 4
DOMINUS Ego ? capite à generationes vocans , fecit &
וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי יְהוָה
, insulæ Viderunt .ipse ego novissimis cum & , primus
רִאשׁוֹן וְאֶת־אַחֲרֹנִים אֲנִי־הוּא׃ רָאוּ אִיִּים 5
.venerunt & appropinquaverunt : sunt attonita terræ extrema:timuerunt &
וְיִירָאוּ קְצוֹת הָאָרֶץ יֶחֱרָדוּ קָרְבוּ וַיֶּאֱתָיוּן׃
.Confortare , dicet suo fratri & : auxiliabuntur suo socio Vir
אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר חֲזָק׃ 6
contusione cum malleum lævigantem aurificem faber confortavit Et
וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת־צֹרֵף מַחֲלִיק פַּטִּישׁ אֶת־הוֹלֶם 7
, clavis in ipsum roboravit & : illud bonum juncturam Ad:dicens , incudis
פָּעַם אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב הוּא וַיְחַזְּקֵהוּ בְמַסְמְרִים
: te elegi quem Jahacob ,mi serve Israel tu Et .moveatur ne
לֹא יִמּוֹט׃ וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ 8
extremis ab te apprehendi Qui .mei amici Abrahami semen
זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי׃ אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ מִקְצוֹת 9
: tu meus Servus ,tibi dixi & : te evocavi ejus selectis à & , terræ
הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי־אַתָּה
: ego tecum quia , timeas Ne .te reprobavi non & , te elegi
בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מְאַסְתִּיךָ׃ אַל־תִּירָא כִּי עִמְּךָ אָנִי 10
insuper , te roboravi : tuus Deus ego quia , mollescas ne
אַל־תִּשְׁתָּע כִּי־אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף
.meæ justitiæ dextera in te sustentavi insuper , tibi sum auxiliatus
עֲזַרְתִּיךָ אַף־תְּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי׃
: te contra succensi omnes erubescent & ,afficientur pudore En
הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ 11
, eos Quæres .tuæ litis viri peribunt & , nihil tanquam erunt
יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי רִיבֶךָ׃ תְּבַקְשֵׁם 12
, nihil tanquam erunt : tui jurgii viros , eos invenies non &
וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מַצֻּתֶךָ יִהְיוּ כְאַיִן
DOMINUS ego Quia .tuæ pugnæ viri consumptio quasi &
וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ׃ כִּי אֲנִי יְהוָה 13
Ne : tibi dicens : tuam dexteram apprehendens tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ הָאֹמֵר לְךָ אַל־
, Jahacob vermis formides Ne .te adjuvi ego , timeas
תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ׃ אַל־תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב 14
, DOMINUS dixit ,tibi sum auxiliatus ego :Israel pauci viri
מְתֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֲזַרְתִּיךְ נְאֻם־יְהוָה
,traham in te posui Ecce .Israel Sanctus tuus redemptor &
וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ הִנֵּה שַׂמְתִּיךְ לְמוֹרַג 15
, comminues & montes triturabis : ora habentem novam tribulam
חָרוּץ חָדָשׁ בַּעַל פִּיפִיּוֹת תָּדוּשׁ הָרִים וְתָדֹק
; eos tollet ventus & , eos Spargés .pones glumam sicut colles &
וּגְבָעוֹת כַּמֹּץ תָּשִׂים׃ תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם 16
,DOMINO in exultabis tu & : eos disperget turbo &
וּסְעָרָה תָּפִיץ אוֹתָם וְאַתָּה תָּגִיל בַּיהוָה
quærentes egeni & , Afflicti .te laudabis Israel Sancto in
בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל׃ הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מְבַקְשִׁים 17
DOMINUS ego : periit siti in eorum lingua:non & , aquas
מַיִם וָאַיִן לְשׁוֹנָם בַּצָּמָא נָשַׁתָּה אֲנִי יְהוָה
.eos derelinquam non Israel Deus , eos exaudiam
אֶעֱנֵם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעֶזְבֵם׃

Versio VULG. LAT.

2 Quis suscitavit ab Oriente justum, vocavit eum ut sequeretur se? dabit in conspectu ejus gentes, & reges obtinebit: dabit quasi pulverem gladio ejus, sicut stipulam vento raptã
3 arcui ejus. Persequetur eos, transibit in pace, semita in pe-
4 dibus ejus non apparebit. Quis hæc operatus est, & fecit, vocans generationes ab exordio? Ego Dominus, primus & no-
5 vissimus ego sum. Viderunt insulæ, & timuerunt, extrema terræ obstupuerunt, appropin-
6 quaverunt, & accesserunt. Unusquisque proximo suo auxiliabitur, & fratri suo dicet;
7 Confortare. Confortavit faber ærarius percutiens malleo eum, qui cudebat tunc temporis, dicens; Glutino bonum est: & confortavit eum clavis, ut
8 non moveretur. Et tu Israel serve meus, Jacob quem elegi,
9 semen Abraham amici mei: In quo apprehendi te ab extremis terræ, et à longinquis ejus vocavi te, & dixi tibi; Servus meus es tu, elegi te, & non abjeci te.
10 Ne timeas, quia ego tecũ sum: ne declines, quia ego Deus tuus: confortavi te, et auxiliatus sum tibi: & suscepit te dextera ju-
11 sti mei. Ecce confundentur & erubescent omnes, qui pugnant adversum te: erunt quasi non sint, & peribunt viri, qui con-
12 tradicunt tibi. Quæres eos, et non invenies, viros rebelles tuos: erunt quasi non sint: & veluti consumptio, homines
13 bellantes adversum te. Quia ego Dominus Deus tuus, apprehendens manum tuam, dicénsque tibi; Ne timeas, ego
14 adjuvi te. Noli timere vermis Jacob, qui mortui estis ex Israel: ego auxiliatus sum tibi, dicit Dominus; & redemptor
15 tuus Sanctus Israel. Ego posui te quasi plaustrum triturans novum, habens rostra serrantia: triturabis montes, & comminues: & colles quasi pul-
16 verem pones. Ventilabis eos, & ventus tollet, et turbo disperget eos: et tu exultabis in Domino, in Sancto Israel læta-
17 beris. Egeni et pauperes quærunt aquas, et non sunt: lingua eorum siti aruit. Ego Dominus exaudiam eos, Deus Israel non derelinquam eos.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Τίς ἐξήγειρεν ἀπὸ ἀνατολῶν δικαιοσύνην, ἐκάλεσεν αὐτὴν κατὰ πόδας αὐτοῦ, (β) καὶ πορεύσεται; δώσει ἐναντίον ἐθνῶν, καὶ βασιλεῖς ἐκστήσει· καὶ δώσει εἰς γῆν τὰς μαχαίρας αὐτῶν, καὶ ὡς φρύγανα ἐξωσμένα τὰ
3 τόξα αὐτῶν. Καὶ διώξεται αὐτούς, (γ) διελεύσεται ἐν εἰρήνῃ ἡ ὁδὸς τῶν ποδῶν αὐτοῦ.
4 Τίς ἐνήργησε, καὶ ἐποίησε ταῦτα; ἐκάλεσεν αὐτὴν ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς. ἐγὼ θεὸς πρῶτος, καὶ εἰς τὰ ἐπερ-
5 χόμενα ἐγώ εἰμι. Εἴδοσαν ἔθνη καὶ ἐφοβήθησαν, τὰ ἄκρα τῆς γῆς ἤγγισαν, καὶ (δ) ἦλθον
6 ἅμα, Κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον, καὶ τῷ
7 ἀδελφῷ βοηθῆσαι· καὶ ἐρεῖ, Ἴσχυσεν ἀνὴρ τέκτων, καὶ χαλκεὺς τύπτων σφύρῃ, ἅμα ἐλαύνων· (·) πότε μὲν ἐρεῖ, Σύμβλημα καλόν ἐστιν, ἰσχύρωσαν αὐτὰ ἐν ἥλοις, θήσουσιν αὐ-
8 τά, καὶ οὐ κινηθήσονται. Σὺ δὲ Ἰσραὴλ παῖς μου Ἰακώβ, (ε) καὶ ὃν ἐξελεξάμην, σπέρμα Ἀ-
9 βραάμ, ὃν ἠγάπησα· Οὗ ἀντελαβόμην ἀπ' ἄκρων τῆς γῆς, καὶ ἐκ τῶν σκοπιῶν αὐτῆς ἐκάλεσά σε, καὶ εἶπά σοι, Παῖς μου εἶ, ἐξ-
10 ελεξάμην σε, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπόν σε. Μὴ φοβοῦ, μετὰ σοῦ γάρ εἰμι, μὴ πλανῶ. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ θεός σου, ὁ ἐνισχύσας σε, καὶ ἐβοήθησά σοι, καὶ ἠσφαλισάμην σε τῇ δεξιᾷ τῇ δι-
11 καίᾳ μου. Ἰδοὺ αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀντικείμενοί σοι, ἔσονται γὰρ ὡς οὐκ ὄντες, καὶ ἀπολοῦνται πάντες
12 οἱ ἀντίδικοί σου. Ζητήσεις αὐτούς, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς τοὺς ἀνθρώπους οἳ παροινήσουσιν εἰς σέ· ἔσονται γὰρ ὡς οὐκ ὄντες, καὶ οὐκ ἔσονται
13 οἱ ἀντιπολεμοῦντές σε· Ὅτι ἐγὼ ὁ (ζ) θεός σου, ὁ κρατῶν τῆς δεξιᾶς σου, ὁ λέγων
14 σοι, Μὴ φοβοῦ Ἰακὼβ ὀλιγοστὸς Ἰσραήλ, ἐγὼ ἐβοήθησά σοι, λέγει (η) ὁ θεός σου, ὁ
15 λυτρούμενός σε Ἰσραήλ. Ἰδοὺ ἐποίησά σε ὡς τροχοὺς ἁμάξης ἀλοῶντας καινοὺς (θ) πριστηροειδεῖς, καὶ ἀλοήσεις ὄρη, καὶ λεπτυνεῖς
16 βουνούς, καὶ ὡς (ι) χνοῦν θήσεις, Καὶ λικμήσεις, καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς, καὶ καταιγὶς διασπερεῖ αὐτούς. σὺ δὲ εὐφρανθήσῃ ἐν τοῖς
17 ἁγίοις Ἰσραήλ. Καὶ ἀγαλλιάσονται οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς. ζητήσουσι γὰρ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται, ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἀπὸ τῆς δίψης ἐξηράνθη. ἐγὼ κύριος ὁ θεός, ἐγὼ ἐπακούσομαι ὁ θεὸς Ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς,

Quis suscitavit de Oriente justitiam, vocavit eam ad pedes suos; 2
& vadit? Dabit in conspectu gentium, & reges obstupefaciet: & dabit in terram gladios eorum, & sicut stipulas projectas, arcus eorum: Et persequetur eos: transi- 3
bit in pace via pedum ejus. Quis 4
operatus est, & fecit hæc? vocavit eam, qui vocat eam, à generationum principio. Ego Deus primus, et in ea quæ ventura sunt, ego sum.
Viderunt gentes, et timuerunt: ter- 5
mini (b) terræ accesserunt, & venerunt simul, Judicans unusquis- 6
que proximo, & fratri ad auxiliandum: & dicet; Prævaluit vir 7
artifex, & ærarius percutiens malleo, simul producens: aliquando quidem dicet; (c) Solidatio bona est: confortaverunt ea, in clavis ponent ea, & non movebuntur. Tu 8
autem Israel, puer meus Jacob (d) & quem elegi, (e) semen Abraam, quem dilexi, Quem assumpsi ab 9
extremis terræ, Et à summitatibus ejus vocavi te: & dixi tibi; Puer meus es: elegi te, et non dereliqui te: Noli timere, tecum enim sum: 10
non (f) fallo. Ego enim sum Deus tuus, qui confortavi te, et auxiliatus sum tibi, et roboravi te dexterâ justâ meâ. Ecce confundentur, 11
et erubescent omnes adversarii tui: erunt enim quasi non sint, et peribunt omnes inimici tui. Quæres 12
eos, et non invenies, homines qui insanient in te. Erunt enim quasi non sint: et non erunt pugnantes adversùs te: Quia ego Deus tuus, 13
qui teneo dexteram tuam, qui dico tibi; Ne timeas (g) Jacob, parvule 14
Israel: ego auxiliatus sum tibi, dicit Deus tuus, qui redimo te Israel. Ecce feci te quasi rotas plaustri 15
triturantes novas in serrarum modum: et triturabis montes, et comminues colles, et ut pulverem pones, Et ventilabis: et ventus au- 16
feret eos: et tempestas disperget illos. Tu autem lætaberis in Sanctis Israel: Et exultabunt pauperes, et 17
inopes. Quærent enim aquam: et non erit: lingua eorum præ siti exaruit. Ego Dominus Deus, ego exaudiam Deus Israel: et non derelinquam eos:

MS.A. (β) πορεύσεται; (γ) καὶ διελεύσεται (δ) ἦλθοσαν (·) πότε (ε) ὃν ἐξελεξάμην (ζ) θεὸς ὁ κρατῶν (η) ὁ θεὸς ὁ λυτρούμενος (θ) πειστηροειδεῖς, (ι) χοῦν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

מן איתי בגלאי ממדנחא אברהם בחיר צדיקיא בקשוט קרביה לאתריה מסר קדמוהי 2
עממין ומלכין תקיפין תבר רמא כעפרא קטולין קדם חרביה כקשא רדופין קדם
קשתיה: רדפנון עדא שלם חילת אורח ברגלוהי לא עלת: מן אמר אלין קים אמר 3
ועביד וסדר דריא מלקדמין אנא יי בריית עלמא מבראשית אף עלמי עלמיא דילי אנון 4
בר מני לית אלהא: חזו נגותא ודחילו דבסיפי ארעא זועו יתקרבון וייתון: גבר ית 5
חבריה יסעדון ולאחוהי יימר תקיף: הלא יבהתון בעובדיהון דמתקיף נגרא עם קנאה 6 7
מחי בפטישא עם דמטפח בקורנסא ומנא אמר על דבקא תקין הוא ומתקיף ליה
במסמרין דלא יצטלי: ואת ישראל עבדי יעקב דאתרעיתי בך זרעיה דאברהם רחימי: 8
דקריבתך מזרעית ארעא ומטלכותא בחרתך ואמרית לך עבדי את אתרעיתי בך ולא 9
ארחקנך: לא תדחל ארי בסעדך מימרי לא תתבר ארי אנא אלהך אתקפנך אף אסעדנך 10
אף אחדנך בימין קושטי: הא יבהתון ויתכנעון כל עממיא דהוו מתגרין בך יהון כלמא 11
ויבדון אנשי דינך: תבענון ולא תשכחנון לאנשי מצותך יהון כלמא וכלא מדעם גברין 12
דהוו מתגרין למעבד עמך קרב: ארי אנא יי אלהך מתקיף ימינך דאמרית לך לא תדחל 13
מימרי בסעדך: לא תדחלון שבטיא דבית יעקב זרעיתא דישראל מימרי בסעדכון אמר 14
יי ופריקכון קדישא דישראל: הא שויתיכון למורג תקיף חדת מלי סמפורין תקטיל 15
עממיא ותשיצי ומלכותא כמוצא תשוי: תדרינון ורוחא תטלנון ומימריה כעלעולא 16
לקשא יבדר יתהון ואת תבוע במימרא דיי בקדישא דישראל תשתבח: ענותניא 17
וחשיכיא דמחמדין לאולפנא הא כצחיא למיא ולא משכחין רוחיהון בסגופא משלהיא
אנא יי אקביל צלותהון אלהא דישראל לא ארחקנון:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quis adduxit publicè ab Oriente Abrahã, electũ justorũ in veritate accivit 2
in locũ suũ, tradidit in conspectu ejus populos, & reges fortes contrivit, projecit quasi pulveré interfectores ante gladiũ ejus, & quasi stipulã propulsos ante arcum ejus? Persequebatur eos, transivit in pace: virtus itineris in pedes 3
ejus non introivit. Qui dixit hæc, confirmavit ea; dixit & fecit qui ordina- 4
vit generationes à principio. Ego Dñs creavi seculũ à principio; etiã secula seculorũ mea sunt, & absq; me non est Deus. Viderunt insulæ, & timuerunt; 5
& qui in extremis terræ sunt, contremiscent, appropinquabunt & venient. 6
Unusquisq; proximo suo auxiliabitur, & fratri suo dicet, Confortare. Nónne 7
confundentur in operibus suis? quòd fortificat faber cum aurifice, percutiens malleo cum eo qui concutit malleolo, demũ dicit, Solidationi aptũ est: & fortificat illud clavis ut non commoveatur. Et tu Israel serve mi Jacob quem 8
elegi, semen Abrahæ dilecti mei: Quem adjunxi de cognationibus terræ, & 9
de regnis elegi te: & dixi tibi, Servus meus es tu, elegi te & non abjiciam te. Ne timeas, quia in adjutoriũ tuũ erit Verbum meũ: ne frangaris, quo- 10
niam ego Deus tuus: confortavi te & auxiliatus sum tibi; etiam prehendam te dextera veritatis mea. Ecce confundentur & erubescent oẽs populi qui irru- 11
ebant in te; erunt quasi nihilũ, & peribũt viri judicii tui. Quæres eos, & non 12
invenies viros objurgantes adversũ te; erunt quasi non sint, & quasi nihilũ viri qui irruebant ut pugnarent contra te. Quoniam ego Dñs Deus tuus, 13
confortans manũ dexteram tuam: qui dico tibi, Ne timeas, quia Verbũ meũ est in adjutorium tuum. Ne timeatis tribus domus Jacob; cognationes 14
Israel; Verbum meum est in auxilium vestrum, dicit Dñs & redemptor vester sanctus Israel. Ecce posui vos quasi tribulam fortem novam plenam 15
dentibus: occides populos, & consumes regna; quasi stipulam pones eos. Disperges eos, & ventus abripiet eos; & Verbum ejus disperget eos quasi 16
turbo stipulas. Tu autem exultabis in verbo Dñi; & in sancto Israel laudaberis. Humiles & pauperes qui desiderant doctrinam sicut sitiens aquam, 17
& non inveniunt; spiritus eorum in afflictione fatiscit: ego Dñs suscipiam orationem eorum, Deus Israel non abjiciam eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܢܘ ܐܥܝܪ ܙܕܝܩܘܬܐ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܩܪܝܗ ܠܪܓܠܗ. ܢܬܠ ܩܕܡܘܗܝ ܥܡܡܐ. 2
ܘܡܠܟܐ ܢܬܕܡܪܘܢ. ܢܬܠ ܐܝܟ ܚܠܐ ܣܝܦܗ. ܘܐܝܟ ܩܫܐ ܕܦܪܚ ܩܫܬܗ. * ܢܪܕܘܦ 3
ܐܢܘܢ ܘܢܫܠܡ ܫܠܡܐ. ܘܐܘܪܚܐ ܒܪܓܠܘܗܝ ܠܐ ܢܥܠ. * ܡܢܘ ܥܒܕ ܘܣܥܪ. ܡܢ ܩܪܐ ܕܪܐ 4
ܡܢ ܫܘܪܝܐ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܩܕܡܝܐ. ܘܥܡ ܐܚܪܝܐ. ܐܢܐ ܐܢܐ. * ܚܙܘ ܓܙܪܬܐ ܘܕܚܠܘ 5
ܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܙܥܘ ܘܩܪܒܘ ܘܐܬܘ. * ܓܒܪ ܠܚܒܪܗ ܢܥܕܪܝܘܗܝ. ܘܠܐܚܘܗܝ ܢܐܡܪ 6
ܐܬܚܝܠ. * ܘܐܠܒܫ ܢܓܪܐ ܠܨܐܘܦܐ. ܕܢܩܫ ܦܛܘܫܐ ܘܥܪܩ. ܘܐܡܪ ܥܠ ܕܘܒܩܐ 7
ܕܫܦܝܪ ܗܘ. ܘܐܚܝܕܘܗܝ ܒܡܣܡܪܐ. ܕܠܐ ܢܬܙܝܥ. * ܘܐܢܬ ܝܣܪܝܠ ܥܒܕܝ. ܝܥܩܘܒ 8
ܕܓܒܝܬܟ. ܙܪܥܗ ܕܐܒܪܗܡ ܪܚܡܝ. ܕܐܚܕܬܟ. * ܕܡܢ ܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܡܢ ܪܘܡܝܗ 9
ܩܪܝܬܟ. ܘܐܡܪܬ ܠܟ. ܥܒܕܝ ܐܢܬ. ܓܒܝܬܟ. ܘܠܐ ܐܣܠܝܬܟ. * ܠܐ ܬܕܚܠ. ܕܥܡܟ 10
ܐܢܐ. ܘܠܐ ܬܬܪܗܒ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܗܟ. ܐܚܝܠܬܟ. ܐܦ ܥܕܪܬܟ. ܐܦ
ܣܡܟܬܟ ܒܝܡܝܢܐ ܕܙܕܝܩܘܬܝ. * ܢܒܗܬܘܢ. ܘܢܬܟܠܡܘܢ. ܟܠܗܘܢ ܕܡܬܚܪܝܢ ܥܡܟ. 11
ܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܠܐ ܡܕܡ. ܘܢܐܒܕܘܢ ܓܒܪܐ ܕܢܦܩܝܢ ܥܡܟ. * ܬܒܥܐ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܬܫܟܚ ܐܢܘܢ. 12
ܠܓܒܪܐ ܕܢܦܩܝܢ ܥܡܟ. ܢܗܘܘܢ. ܐܝܟ ܠܐ ܢܗܘܘܢ. ܓܒܪܐ ܕܡܬܟܬܫܝܢ ܥܡܟ.
* ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܚܝܠܢܐ ܕܝܡܝܢܟ. ܕܐܡܪ ܠܟ. ܠܐ ܬܕܚܠ. ܐܢܐ ܐܢܐ 13
ܥܕܘܪܟ. * ܠܐ ܬܕܚܠ ܬܘܠܥܐ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܩܠܡܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܥܕܘܪܟ 14
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܦܪܘܩܟ ܩܕܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܗܐ ܥܒܕܬܟ. ܐܝܟ ܥܓܠܬܐ ܚܕܬܐ ܕܕܝܫܐ 15
ܘܡܦܫܐ. ܬܕܘܫ ܛܘܪܐ. ܘܬܦܫ. ܘܪܡܬܐ ܐܝܟ ܥܘܪܐ ܬܥܒܕ. * ܬܕܪܐ ܐܢܘܢ. ܘܥܠܥܠܐ ܬܒܕܪ 16
ܐܢܘܢ. ܘܐܢܬ ܬܚܕܐ ܒܡܪܝܐ. ܘܒܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܬܫܬܒܗܪ. * ܡܣܟܢܐ ܘܒܨܝܪܐ 17
ܕܒܥܝܢ ܡܝܐ ܘܠܝܬ. ܘܠܫܢܗܘܢ ܒܨܗܝܐ ܝܒܫ. ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܥܢܐ ܐܢܘܢ. ܐܠܗܗ
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܐ ܐܫܒܘܩ ܐܢܘܢ.

Quis excitavit justitiam ab Oriente, & vo- 2
cavit eam ad pedem suum? cedant coram eo populi, & reges obstupescant: similem reddet pulveri gladium ejus, (eorum,) & similem stipulæ labenti arcum ejus. Persequetur eos, 3
& restituet pacem, & viam pedibus suis non introducet. Quis disposuit, ac fecit? qui 4
secula vocavit ab initio: ego sum Dominus, primus, & ultimus ego sum. Viderunt me 5
insulæ, & timuerunt extrema terræ; timuerunt, accesserunt, & venerunt. Quisque so- 6
cium suum adjuvat, & fratri suo dicit; Forti sis animo. Faber lignarius animum dat au- 7
rifici qui malleo tundit ac desudat, dicitque de glutine quòd sit optimum; & firmant illud clavis, ne moveatur. Itaque Israel serve 8
meus, Jacob quem elegi, semen Abrahæ amici mei, quod roboravi. Quod ab extremis 9
terræ & editioribus locis ejus vocavi, dixique tibi; Servus meus es, elegi te, nec spernam te: Ne timeas, quia tecum sum; & ne ter- 10
rearis, quia ego sum Deus tuus: corroborabo te, & opem feram tibi, fulciámque te dexterâ justâ meâ. Rubore & ignominiâ 11
perfundentur quicunque adversantur tibi, erunt ut nihilum & peribunt qui tecum decertant. Quæres eos, & non invenies ho- 12
mines illos qui tecum decertant: erunt ac si non essent homines illi qui te impugnant; Quoniam ego sum Dominus Deus tuus 13
corroborator dexteræ tuæ. Ne timeas inquam, ego sum adjutor tuus: Ne timeas 14
vermicule Jacobi, & pedicule Israelis; ego sum adjutor tuus, ait Dominus; & redemptor tuus Sanctus Israelis. Ecce te reddidi 15
quasi plaustrum novum conterens et comminuens: triturabis montes atque comminues, et colles quasi in glumam rediges: Venti- 16
labis eos, et turbo disperdet illos: tu autem exultabis in Domino, et in Sancto Israelis gloriaberis, Pauperes et inopes qui quæ- 17
runt aquas, nec adsunt eis, quorum lingua siti arescit; ego Dominus exaudiam, Deus Israelis, nec deseram eos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* من اقام من المشارق عدلا * دعاه عند قدميه فيسير ويعطي امامه الامم * ويحير الملوك * 2
ويعطي للارض سيوفهم * ومثل الهشيم المقصي قسيهم * ويطردهم ويجوز في السلامة طريق 3
قدميه * من فعل وصنع هذا الذي دعاها من اجيال الدهور * انا الاله الاول والى الاتيات انا 4
هو * رات الامم وخافت * اطراف الارض ذهلت * اقتربوا وجاوا معا * يدين كل واحد قريبه 5 6
وليعين اخاه ويقول تقوى * الرجل النجار والنحاس الضارب بالمطرقة * ياتي معا يقول تان * 7
الرفقة جيدة هي * يسدونهم بمسامير * يصفعونهم فلا يتحركون * * الاصحاح العشرون *
* وانت يا اسرائيل عبدي * يعقوب الذي اخترته * زرع ابراهيم الذي احببته وعضدته * 8
* من اطراف الارض ومن مراقيها دعوتك فقلت لك * انت عبدي * واخترتك ولست 9
اتركك * لا تخف لاني انا معك * لا تضل اني انا الهك الذي قويتك واعنتك * احرستك 10
بيميني العادلة * ها يفتضحون ويخجلون جميع الذين يعاندونك * لانهم يصيرون كانهم 11
لم يكونوا * ويهلك جميع خصومك * تطلبهم فلا تجد الناس الذين يتامرون عليك * 12
يصيرون كانهم لم يكونوا * ولا يكون الذين يحاربونك * لاني انا الهك الماسك 13
بيمينك * القايل لك لا تخف * انا اعنتك * لا تخف يا يعقوب الدودة * اسرائيل القليل * انا 14
اعنتك قال الله منقذك قدوس اسرائيل * ها جعلتك مثل البكرات الجدد التي للعجلة * 15
سنة المناشير التي تدرس * فتدرس الجبال وتسحق الاكام * وتصعهم مثل التراب * وتطحنهم * 16
والريح تاخذهم * والعاصف يبددهم * وانت تفرح باطهار اسرائيل * ويبتهج المساكين * لان 17
المقلين يطلبون الماء ولا يكون لسانهم ييبس من العطش * انا الرب الاله * انا اله اسرائيل
اسمعك * ولست اتركك *

Qui excitavit ab Oriente justitiam, & 2
vocavit eam ad pedes suos, pergit, exponetque ei gentes, & obstupefaciet reges, terræ dabit enses eorum, & sicut stipulam expulsam arcus eorum: Perse- 3
quetur eos, transigetque incolumis iter pedum suorum. Quis operatus est & fe- 4
cit istud? qui vocavit illud ab ævis æternis. Ego sum Deus primus, & ad ventura secula ego sum. Videntes populi timue- 5
runt, extrema terræ obstupuerunt; accesserunt, simulque venerunt; Ad judi- 6
candum quisque proximum suum, & auxiliandum fratri suo, dicens; Confirmare. Homo lignarius, & ærarius malleo tun- 7
dens, unà conveniunt et dicunt interdum, Optima est societas: firmant eos clavis, & collocant eos, ne dimoveantur.

Textus vigesimus.

At tu O Israel serve meus, Jacob quem 8
elegi, semen Abrahami quem dilexi & adjuvi. Ab extremitatibus terræ & è 9
speculis ejus vocavi te, dixique tibi; Servus meus es, te elegi, nec derelinquam te: Ne timeto, quia tecum sum; ne ab- 10
erres, quia Deus tuus sum qui vires & opem tibi præstiti: dexterâ justâ meâ te custodivi. En erubescent & pudefient 11
omnes qui te impugnant, fient enim ac si nunquam fuissent, & peribunt omnes adversarii tui. Quæres homines qui te per- 12
turbant, nec invenies: erunt ac si non fuissent, & non subsistent qui te oppugnant: Quoniam ego sum Deus tuus tenens dex- 13
teram tuam, dicens tibi; Ne timeto, ego opem feram tibi; Ne timeto O Jacob 14
vermicule, Israel perpauce: ego opem tibi feram, inquit Deus redemptor tuus, Sanctus Israelis. Ecce reddam te similem 15
rotis novis plaustri, similem ferris triturantibus: & triturabis montes, collesque comminues: Et in pulverem rediges 16
eos, moles eos, abripietque eos ventus, & turbo disperget illos: tu verò gaudebis in sanctis Israelis, & exultabunt pauperes; Quoniam inopes aquam petent, & non 17
arescet lingua eorum siti: ego Dominus Deus, ego Deus Israelis audiam te, & non derelinquam te;

ישעיה: מב

18 אפתח על שפיים נהרות ובתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים: 19 אתן במדבר ארז שטה והדס ועץ שמן אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחדו: 20 למען יראו וידעו וישימו וישכילו יחדו כי יד יהוה עשתה זאת וקדוש ישראל בראה: 21 קרבו ריבכם יאמר יהוה הגישו עצמותיכם יאמר מלך יעקב: 22 יגישו ויגידו לנו את אשר תקרינה הראשנות מה הנה הגידו ונשימה לבנו ונדעה אחריתן או הבאות השמיענו: 23 הגידו האתיות לאחור ונדעה כי אלהים אתם אף תיטיבו ותרעו ונשתעה ונראה יחדו: 24 הן אתם מאין ופעלכם מאפע תועבה יבחר בכם: 25 העירותי מצפון ויאת ממזרח שמש יקרא בשמי ויבא סגנים כמו חמר וכמו יוצר ירמס טיט: 26 מי הגיד מראש ונדעה ומלפנים ונאמר צדיק אף אין מגיד אף אין משמיע אף אין שמע אמריכם: 27 ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן: 28 וארא ואין איש ומאלה ואין יועץ ואשאלם וישיבו דבר: 29 הן כלם און אפס מעשיהם רוח ותהו נסכיהם:

CAP. XLII. מב

1 הן עבדי אתמך בו בחירי רצתה נפשי נתתי רוחי עליו משפט לגוים יוציא: 2 לא יצעק ולא ישא ולא ישמיע בחוץ קולו: 3 קנה רצוץ לא ישבור ופשתה כהה לא יכבנה לאמת יוציא משפט: 4 לא יכהה ולא ירוץ עד ישים בארץ משפט ולתורתו איים ייחלו:

Verſio VULG. LAT.

18 Aperiam in ſupinis collibus flumina, & in medio camporum fontes : ponam deſertum in ſtagna aquarum, & terram inviam in rivos aquarum. 19 Dabo in ſolitudinem cedrum, & ſpinam, & myrtum, & lignum olivæ : ponam in deſerto abietem, ulmum, & buxum ſimul : 20 Ut videant, & ſciant, & recogitent, & intelligant pariter, quia manus Domini fecit hoc, & Sanctus Iſrael creavit illud. 21 Propè facite judicium veſtrum, dicit Dominus; afferte, ſi quid fortè habetis, 22 dixit rex Jacob. Accedant, & nuntient nobis quæcunque ventura ſunt : priora quæ fuerunt nuntiate : & ponemus cor noſtrum, & ſciemus noviſſima eorum, & quæ ventura ſunt 23 indicate nobis. Annuntiate quæ ventura ſunt in futurū, & ſciemus quia Dii eſtis vos : benè quoque aut malè, ſi poteſtis, facite : & loquamur, & videamus ſimul. 24 Ecce, vos eſtis ex nihilo, & opus veſtrum ex eo quod non eſt : abominatio eſt 25 qui elegit vos. Suſcitavi ab Aquilone, & veniet ab Ortu Solis : vocabit nomen meum, & adducet magiſtratus quaſi lutū & velut plaſtes conculcans humum. 26 Quis annuntiavit ab exordio ut ſciamus, & à principio ut dicamus; Juſtus es? non eſt neque annuntians, neque prædicens, neque audiens ſermones veſtros. 27 Primus ad Sion dicet; Ecce adſunt, & Jeruſalem evangeliſtam dabo. 28 Et vidi, & non erat neque ex iſtis quiſquam qui iniret conſilium, & interrogatus reſponderet 29 verbum. Ecce omnes injuſti, & vana opera eorum : ventus & inane ſimulachra eorum.

CAP. XLII.

1 Ecce ſervus meus, ſuſcipiam eum : electus meus, complacuit ſibi in illo anima mea : dedi ſpiritum meum ſuper eum, judicium Gentibus proferet. 2 Non clamabit, neque accipiet perſonam, nec audietur vox ejus foris. 3 Calamum quaſſatum non conteret, & linum fumigans non extinguet : in veritate educet judicium. 4 Non erit triſtis, neque turbulentus, donec ponat in terra judicium : & legem ejus inſulæ expectabunt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

18 Ἀλλὰ ἀνοίξω ἐπὶ τῶν ὀρέων ποταμοὺς, καὶ ἐν μέσῳ πεδίων πηγάς· ποιήσω τὴν ἔρημον (·) εἰς ἕλη ὑδάτων, καὶ τὴν διψῶσαν γῆν ἐν ὑδραγωγοῖς. 19 Θήσω εἰς τὴν ἄνυδρον γῆν, κέδρον καὶ πύξον, (ι) μυρσίνην καὶ κυπάρισσον, καὶ λεύκην· 20 Ἵνα ἴδωσι καὶ γνῶσι, καὶ ἐννοηθῶσι καὶ (κ) ἐπιστῶνται ἅμα, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα (λ), καὶ ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ κατέδειξεν. 21 Ἐγγίζει ἡ κρίσις ὑμῶν, λέγει κύριος ὁ θεός· ἤγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν, 22 λέγει ὁ βασιλεὺς Ἰακώβ. Ἐγγισάτωσαν, καὶ ἀναγγειλάτωσαν ὑμῖν ἃ συμβήσεται, ἢ τὰ (··) πρότερον τίνα ἦν, εἴπατε, καὶ ἐπιστήσομεν τὸν νοῦν, καὶ γνωσόμεθα τί τὰ ἔσχατα καὶ 23 τὰ ἐπερχόμενα εἴπατε ἡμῖν. Ἀναγγείλατε (μ) ἡμῖν τὰ ἐπερχόμενα ἐπ' ἐσχάτου, καὶ γνωσόμεθα ὅτι θεοί ἐστε. εὖ ποιήσατε καὶ κακώσατε, καὶ θαυμασόμεθα, (ν) καὶ ὀψόμεθα 24 ἅμα. Ὅτι πόθεν ἐστὲ ὑμεῖς, καὶ πόθεν ἡ ἐργασία ὑμῶν. ἐκ γῆς βδέλυγμα ἐξελέξαντο 25 ὑμᾶς. (:) Ἐγὼ δὲ ἤγειρα τὸν ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ τὸν (ξ) ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν· (ο) κληθήσονται τῷ ὀνόματί μου. ἐρχέσθωσαν ἄρχοντες, καὶ ὡς πηλὸς κεραμέως, καὶ ὡς κεραμεὺς καταπατῶν τὸν πηλὸν, (π) οὕτω καταπατηθήσεσθε. 26 Τίς γὰρ ἀναγγελεῖ τὰ ἐξ ἀρχῆς, ἵνα γνῶμεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν, καὶ ἐροῦμεν ὅτι ἀληθῆ ἐστιν; οὐκ ἔστιν ὁ προλέγων, (ρ) οὐδὲ ὁ 27 ἀκούων ὑμῶν τοὺς λόγους. Ἀρχὴν Σιὼν δώσω, καὶ Ἱερουσαλὴμ παρακαλέσω (σ) εἰς ὁδόν. 28 Ἀπὸ γὰρ τῶν ἐθνῶν, ἰδοὺ (τ) οὐδείς· καὶ ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν, οὐκ ἦν ὁ ἀναγγέλλων· καὶ ἐὰν ἐρωτήσω αὐτοὺς, Πόθεν ἐστέ; 29 οὐ μὴ ἀποκριθῶσί μοι. Εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς, καὶ μάτην οἱ πλανῶντες ὑμᾶς.

MS.A. (·) εἰς ἕλη, καὶ (ι) καὶ μυρσίνην (κ) * ἐπιστῶνται (λ) πάντα, (··) πρότερα (μ) τὰ ἐπερχόμενα (ν) Ὅτι πόθεν (:) Ἐγὼ ἤγειρα (ξ) ἀπ' (ο) κλήσονται (π) οὕτως (ρ) οὐδ' ἀκούων τοὺς λόγους ὑμῶν. (σ) ἐν ὁδῷ. (τ) οὐθείς·

ΚΕΦ. μβ'.

1 Ἰακὼβ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ· Ἰσραὴλ ὁ ἐκλεκτός μου, προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου, ἔδωκα τὸ πνεῦμά μου ἐπ' 2 αὐτὸν, κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἐξοίσει. Οὐ (α) κεκράξεται, οὐδὲ ἀνήσει, οὐδὲ ἀκουσθήσεται 3 ἔξω ἡ φωνὴ αὐτοῦ. Κάλαμον (β) τεθλασμένον οὐ συντρίψει, καὶ λίνον καπνιζόμενον οὐ σβέσει, ἀλλὰ εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρίσιν. 4 Ἀναλάμψει, καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἂν θῇ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν, καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

MS.A. (α) κράξεται, (β) συντεθλασμένον

18 Sed aperiam in montibus flumina, & in medio camporum fontes : faciam deſertum in paludes aquarum, & ſitientem terram in aquæductus. 19 Ponam in terram abſque aqua cedrum, & (b) buxum, myrtum, & cypariſſum, & populum : 20 ut videant & ſciant, & cogitent, & noverint ſimul; quia manus Domini fecit hæc, & Sanctus Iſrael oſtendit. 21 Juxta eſt judicium veſtrum, dicit Dominus Deus : (i) appropinquaverunt conſilia veſtra, 22 dicit rex Jacob. Appropinquent, & annuntient vobis, quæ ventura ſunt, aut priora, quæ erant : dicite, et apponem⁹ ſenſū : et ſciem⁹, quæ ſint noviſſima : & ventura dicite nobis, 23 Nuntiate nobis, quæ (k) ventura in noviſſimo : & ſciemus, quoniam Dii eſtis. Benefacite, & malefacite : & admirabimur : & videbimus ſimul, 24 unde ſitis vos, & unde ſit opus veſtrum. De terra abominationem elegerunt vos. 25 Ego autem ſuſcitavi eum, qui ab Aquilone eſt, & qui ab ortu Solis : vocabuntur nomine meo. Veniant principes; & ſicut lutum figuli, & ſicut figulus conculcans lutum; ſic conculcabimini. 26 Quis enim annuntiabit ea quæ à principio ſunt, ut cognoſcam⁹ ea quæ ad faciē ſunt? & dicemus, quia vera ſunt? Non eſt, qui prædicat, neque qui audiat verba veſtra. 27 Principium Sion dabo, & Hieruſalem conſolabor in via. 28 Nam de gentibus ecce nullus eſt; & de idolis ipſorum non erat, qui annuntiaret : &, ſi interrogavero eos, unde eſtis, non reſpondebunt mihi. 29 Sunt enim (l) factores veſtri, et fruſtrà, qui ſeducunt vos.

CAP. XLII.

1 Jacob (a) puer meus, aſſumam eum : Iſrael electus meus, (b) ſuſcepit eum anima mea. Dedi ſpiritum meum ſuper eum : judicium gentibus proferet : 2 Non clamabit, neque (c) dimittet, nec audietur foris vox ejus. 3 Calamum fractum non conteret : & linum (d) fumigans non extinguet : ſed in veritate proferet judicium : 4 Splendebit, & non conteretur; donec ponat ſuper terram judicium. Et in nomine ejus gentes ſperabunt.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 אקרב גלותהון מביני עממיא ואדברנון באורח תקנא ואפתח להון על נגדין נהרין ובגו משרין מבועין אשוי מדברא לאגמין דמין וארע בית צחונא למבועי מיא: 19 אתן במדברא ארזין שטין והדסין ואעין דמשח ארבי במישרא ברתין מורנין ואשכרועין כחדא: 20 בדיל דיחזון וידעון וישוון דחלתי על לבהון ויסתכלון כחדא ארי גבורתא דיי עבדת דא וקדישא דישראל בראיתה: 21 קריבו דינכון אמר יי איתו חוותכון אמר מלכיה דיעקב: 22 יתקרבון ויחוון לנא ית דעתידן לאתאה קדמיתא מה אנון חוו ונשוי לבנא ונדע סופהון או דעתידן למיתי בסרונא: 23 חוו דאתין לסופא ונדע אם לטעון דאית בהון צרוך אתון פלחין אם יכלין אנין לאיטבא ולאבאשא ונסתכל ונדון כחדא: 24 הא אתון למא ועובדיכון לא מדעם תועיבא דאתרעיתון ביה לכון: 25 איתיתי בגלאי מלך דתקיף מרוח צפונא וייתי כמפק שמשא בגבורתיה מדנחא אגברניה בשמי וייתי וידוש שלטוני עממיא כמא דדישין ית עפרא וכפחרא דעריך ית טינא: 26 מן חוי מן אולא ונדע ומלקדמין ונימר קשוט אף לית די מחוי אף לית דמבסר אף לית דשמע למלכון: 27 פתגמי נחמתא דאתנביאו נבייא מלקדמין על ציון הא אתו ולירושלם מבסר אתן: 28 וגלי קדמי ולית גבר דליה עובדין טבין ומאלין לית דמליך מלך ושאלתנון אם יתיבון פתגם: 29 הא כולהון למא ולא מדעם עובדיהון בזא ותברא עשתוניהון:

מב

1 הא עבדי משיחא אקרבניה בחירי דאתרעי ביה מימרי אתן רוח קודשי עלוהי דיני לעממין יגלי: 2 לא יצוח ולא יכלי ולא ירים לברא קליה: 3 ענותניא דאנון דמן לקניא רעיע לא יתברון וחשיכיא דכבוצין עמי לא יטפון לקושטא יפיק דינא: 4 לא ילאי ולא ילאי עד דיתקן בארעא דינא ולאוריתיה נגון יכתרון:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

18 Congregabo tranſmigrationem eorum de medio populorum; deducam eos in via recta; aperiam eis in torrentibus, flumina; & in mediis caſtris, fontes : ponam deſertum in ſtagna aquarum, & terram ſitientem in ſcaturiginem aquarum. 19 Dabo in ſolitudine cedros & ſethim, & myrtos, & ligna olei; creſcere faciam in campeſtribus abietes, & ulmos, & buxos ſimul. 20 Ut videant & ſciant, & ponant timorem mei in corde ſuo, & intelligant ſimul quòd potentia Dñi fecerit hoc, & ſanctus Iſrael creaverit illud. 21 Propè facite judicium veſtrū, dicit Dñs : afferte quod vobis videtur, dicit Rex Jacob. 22 Accedant & indicent nobis quæ accident nobis, & prima quæ fuerunt annuntient; & ponemus cor noſtrum, & ſciemus finem eorum : aut quæ ventura ſunt, renuntiate nobis. 23 Annuntiate quæ ventura ſunt tandem, ut ſciam⁹, num vos colatis idola in quibus ſit utilitas, & num ea poſſint benefacere aut malefacere : & attendamus & diſceptemus ſimul. 24 Ecce vos eſtis nihili, & opera veſtra nequicquam; abominatio eſt id quod vobis elegiſtis. 25 Adducam publicè regem fortem à plaga Aquilonis, & veniet, ſicut egreditur Sol ab Oriente, in fortitudine ſua : roborabo eum nomine meo : & veniet, & conculcabit principes populorum ſicut conculcatur pulvis, & ſicut figulus qui diſponit lutum. 26 Quis annuntiavit ab initio, ut ſciamus? & jam olim, ut dicamus Verum eſt? nec eſt enim, qui annuntiet, nec qui indicet, nec qui audiat ſermones veſtros. 27 Verba conſolationum quæ prophetaverūt prophetæ ab initio ſuper Sion, ecce veniunt : & Jeruſalem evangeliſtam dabo. 28 Manifeſtum eſt coram me non eſſe quenquam cujus opera ſint bona, neque iſtorum ullum eſſe qui ineat conſilium : & interrogavi eos num reſponderent verbum. 29 Ecce omnes illi ſunt vanitas, & nihili opera eorum : direptio, & interitus cogitata eorum.

CAP. XLII.

1 Ecce ſervus meus Meſſias; applicabo eum : dilectus meus in quo ſibi complacuit Verbum meum : dabo ſpiritum ſanctum meum ſuper eum; judicium meum populis revelabit. 2 Non clamabit, nec vociferabitur, nec elevabit forâs vocem ſuam. 3 *Manſueti*, qui *ſimiles* ſunt *calamo quaſſato*, non *confringentur*; & pauperes, qui ſunt quaſi linum obſcurum, non *extinguentur* : In veritate adducet judicium. 4 Non erit laſſus, nec laborabit, donec dirigat in terra judicium : & legem ejus inſulæ expectabunt.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18–29 [illegible]

* ܡܒ *

1–4 [illegible]

18 * Aperiam fluvios in montibus, & in medio planitierum fontes : vertam deſertum in ſtagna aquarum, & terram ſitibundam in ſcaturigines aquarum : 19 Dabo in ſolitudine cedros & buxos, myrtum, & arborem oleoſam : ponam in planitie abietes decoras pariter : 20 Ut videant, cognoſcant, intelligant, ſimulque percipiant quòd manus Domini fecerit hoc, & Sanctus Iſraelis id creârit. 21 Producite judicia veſtra, dicit Dominus; producite opiniones veſtras, dicit rex Iacobi. 22 Accedant, indicéntque nobis res futuras : quænam ſint præteritæ indicate mihi, ut in animum noſtrum indamus, & fines earum addiſcamus; aut venturas enarrate mihi? 23 Indicia futurarum, ut ſciamus vos deos eſſe, vos etiam benefacere, etiam malefacere : confabulemur, & videamus ſimul. 24 En vos nihil eſtis, & opera veſtra è gladio, & impuritas ſunt electiſſimi veſtrûm. 25 Excitavi ab Aquilone *eum* qui veniet ab ortu ſolis, & invocabit nomen meum : veniéntque principes, & proculcabuntur ſicut argilla quam proculcat figulus. 26 Quis eſt qui indicet *quæ fuerunt* à principio, ut ſciamus & dicamus eum eſſe juſtum? non eſt qui indicet neque qui narret; neque qui audiat verba veſtra. 27 Primordia Sionis hæc ſunt, & Jeroſolymæ evangelizantem dabo. 28 Reſpexi, & nemo eſt qui de his cogitet, ut interrogem eos & reſponſum mihi reddant. 29 En omnes nihil ſunt, opera eorum vana, & aura inanis actiones eorum.

CAP. XLII.

1 Ecce ſervum meum ſuffulſi, & electo meo oblectata eſt anima mea; indidi ei ſpiritum meum, ut proferret judicium gentibus. 2 Non vociferabitur, neque ſtrepitabit, neque audire faciet vocem ſuam in platea. 3 Arundinem quaſſatam non franget, et lucernam crepitantem non extinguet : in veritate proferet judicium. 4 Non extinguetur, neque crepitabit, donec ponat judicium in terra : et legem ejus inſulæ expectabunt.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * لكن افتح على الجبال انهارا * وفي وسط البقاع ينابيع * اجعل البرية غابات ماء * والارض العطشانة في جداول الماء * 19 واصنع في العديمة الماء ارزا وبقسا واسة وسربينة وحور * 20 لكي يروا ويعرفوا ويفهموا ويعلموا معا ان يد الرب صنعت هذا * وقدوس اسرائيل اظهرها * 21 قربت محاكمتكم قال الرب الاله * قربت افكاركم قال ملك يعقوب * 22 ليقتربوا ويخبروا ما يتفق * او الاوايل او الاتيات * قولوا شيا ما ونتفق العقل ونعرف الاواخر والاتيات * 23 قولوا لنا واخبرونا بالاتيات الاواخر * ونعلم انكم الهة انتم. احسنوا واسيوا * ونتعجب ونرى معا * 24 انكم من اين تكونون انتم ومن اين عملكم * رذلة من الارض اختاركم * 25 وانا اقمت الذي من الجربياء والذي من مشرق الشمس ويدعون باسمي * ليقتل الرؤساء * ومثل طين الفاخوري ومثل فرموصي يطا طينا هكذا تطوون * 26 لان من يخبر عما منذ البدو كي نعرف * والتي من قدام * فنعرف انها حقيقة * ليس ثم من سبق قال * ولا من يسمع منكم كلامكم * 27 اعطي صهيون رياسة * واعزي اورشليم * 28 لان من الامم ولا واحد * ومن اوثانهم ليس من يخبر * 29 وان سالهم من اين انتم فلا يجيبون * لانهم هم صنعوكم ويضلونكم باطلا *

* الفصل الثاني والاربعون *

* النبوة في السيد المسيح *

1 * يعقوب فتاي اعضده * واسرائيل مختاري قبلته نفسي * اعطي روحي عليه ليخرج الحكم للامم * 2 لا يصرخ ولا يصعد ولا يسمع صوته برا * 3 قصبة مرضوضة لا يكسر * وسراجا يطفطف لا يطفي * لكن الى الحق يخرج الحكم * 4 لا يسرف ولا يكسر الى ان يضع الحكم على الارض * وعلى اسمه تتكل الامم *

*18 * Sed aperiam ſuper montes flumina, & in medio convallium fontes : vertam ſolitudinem in ſtagna aquarum, & terram ſiticuloſam in flumina aquarum. 19 Et ponam in terra aquis carente cedrum, buxum, myrtum, pinum, atque populum : 20 ut videant, cognoſcant, intelligant, & percipiant ſimul, quòd manus Domini fecerint iſtud, & Sanctus Iſraelis id patefecerit. 21 Adſit cauſa veſtra, ait Dominus Deus, præſtò ſint cogitationes veſtræ, ait rex Jacobi. 22 Accedant, indicéntque nobis quæ contingent; ſive præterita, ſive futura : dicite aliquid, ut mentem componamus, & ſciamus poſtrema & ventura. 23 Prædicite & indicate nobis exitum futurorum, ut cognoſcamus vos Deos eſſe : benefacite, & nocete; ut admiremur & videamus pariter. 24 Nam unde eſtis vos, & unde opus veſtrum? abominationem è terra ſelegit vos. 25 Ego verò ſuſcitabo eos qui ſunt in Aquilone, & eos qui ſunt ad ortum ſolis, & invocabunt nomen meum; ut occidantur principes : & velut argilla figuli, & ut foſſor lutum conculcans, ita conculcabimini. 26 Quis enim indicabit quæ ſunt inde à principio, ut cognoſcamus? & quæ à priſcis temporibus, ut ſciamus ea eſſe certa? nemo eſt etiam qui prædixerit, nec qui audiat à vobis ſermones veſtros. 27 Dabo Sioni principatum, & conſolabor Jeruſalem : 28 Nam ex gentibus nemo quidem, & ex idolis earum nullum eſt quod prænuntiet : & cùm ſciſcitaris ab eis, Unde eſtis? non reſpondent, 29 Quoniam ipſi fecerunt vos, ideò ſeducent vos inaniter.*

CAP. XLII.

Prophetia de Chriſto Domino.

1 Jacobum puerum meum ſuſtento, & Iſrael electus meus gratus eſt animæ meæ : dabo ſpiritum meum ſuper ipſum, ut proferat judicium gentibus. 2 Non clamabit, neque attollet aut audire faciet vocem ſuam foris. 3 Arundinem quaſſatam non confringet, & lucernam crepitantem non extinguet : ſed ad veritatem producet judicium. 4 Non debilitabitur, neque frangetur donec ponat judicium ſuper terram, & nomini ejus innitantur populi.

יְשַׁעְיָה : מב

expandens ,eos extendens & , cœlos creans Dominus Deus dixit Sic
5 כֹּה־אָמַר הָאֵל ׀ יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע
ſpiritum & , eam ſuper populo mentem dans : ejus germina & , terram
הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ
apprehendā & ,juſtitia in te vocavi Dominus Ego .eam per ambulantibus
6 לַהֹלְכִים בָּהּ׃ אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחְזֵק
lucem in , populi fœdus in te dabo & ,te cuſtodiam & : tuam manum in
בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְאוֹר
,vinctum clauſura è educendum ad , cæcos oculos aperiendum Ad .gentium
7 גּוֹיִם׃ לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר
: meū nomen hoc ; Dominus Ego .tenebroſitate ſedentes carceris domo è
8 מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ׃ אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי
.ſculptilibus meam laudem & ; dabo non alteri meam gloriam &
וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים׃
antequam , indicans ego nova & : venerunt ecce Priora
9 הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה־בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד בְּטֶרֶם
; novum canticum Domino Cantate .vos faciam audire pullulent
10 תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם׃ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ
,ejus plenitudo & , mare deſcendentes : terræ extremo ab ejus laus
תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ
; ejus civitates & , deſertum Levabunt .earum habitatores & , inſulæ
11 אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם׃ יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו
capite de , rupis habitatores ovabunt : Chedar habitabit atria
חֲצֵרִים תֵּשֵׁב קֵדָר יָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי סֶלַע מֵרֹאשׁ
ejus laudem & : gloriam Domino Ponent .clamabunt montium
12 הָרִים יִצְוָחוּ׃ יָשִׂימוּ לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ
vir ſicut , egredietur fortis ſicut Dominus .nuntiabunt inſulis in
13 בָּאִיִּים יַגִּידוּ׃ יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ
ſuper , exclamabit etiam ,vociferabitur : zelum ſuſcitabit bellorum
מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף־יַצְרִיחַ עַל־
: me continebā ,ſilebam , olim ab Tacebam .prævalebit ſuos inimicos
14 אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר׃ הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אַחֲרִישׁ אֶתְאַפָּק
faciam Deſolare .ſimiliter abſorbebo & ,deſolabo ,ejulabo parturiens quaſi
15 כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה אֶשֹּׁם וְאֶשְׁאַף יָחַד׃ אַחֲרִיב
ponam & : faciam ſiccare eorum herbam omnem & , colles & montes
הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל־עֶשְׂבָּם אוֹבִישׁ וְשַׂמְתִּי
cæcos faciam ambulare Et .faciam ſiccare ſtagna & ,inſulas in flumina
16 נְהָרוֹת לָאִיִּים וַאֲגַמִּים אוֹבִישׁ׃ וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים
: eos calcare faciam ,noverunt non ſemitas per ,noverunt non viam per
בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בִּנְתִיבוֹת לֹא־יָדְעוּ אַדְרִיכֵם
Hæc .rectum in prava & , lucem in eos ante tenebroſitatem ponam
אָשִׂים מַחְשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לָאוֹר וּמַעֲקַשִּׁים לְמִישׁוֹר אֵלֶּה
,retrorſum ſunt Converſi .eos dereliqui non & , eis feci verba
17 הַדְּבָרִים עֲשִׂיתִם וְלֹא עֲזַבְתִּים׃ נָסֹגוּ אָחוֹר
,conflatili dicentes : ſculptili in fidentes confuſione confundentur
יֵבֹשׁוּ בֹשֶׁת הַבֹּטְחִים בַּפָּסֶל הָאֹמְרִים לְמַסֵּכָה
reſpicite cæci & : audite ſurdi O .noſtri dii Vos
18 אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ׃ הַחֵרְשִׁים שְׁמָעוּ וְהַעִוְרִים הַבִּיטוּ
ſurdus & : meus ſervus niſi cæcus Quis .videndum ad
19 לִרְאוֹת׃ מִי עִוֵּר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ
cæcus & ,perfectus ſicut cæcus Quis ? ſum miſſurus meum angelum ſicut
כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם וְעִוֵּר
aperie : obſervabis non & , multa Videre ? Domini ſervus ſicut
20 כְּעֶבֶד יְהוָה׃ רָאִית רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקוֹחַ
: ſuam juſtitiam propter voluit Dominus .audiet non & , aures
21 אָזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע׃ יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
illuſtrabit & , legem magnificabit
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

Verſio VULG. LAT.

5 Hæc dicit Dominus Deus, creans cœlos, & extendens eos: firmans terram, & quæ germinant ex ea: dans flatū populo, qui eſt ſuper eam, & ſpiritum
6 calcantibus eam. Ego Domin⁹ vocavi te in juſtitia, & apprehendi manum tuam, & ſervavi te. Et dedi te in fœdus populi,
7 in lucem Gentium: Ut aperires oculos cæcorum, & educeres de concluſione vinctum, de domo carceris ſedentes in te-
8 nebris. Ego Dominus, hoc eſt nomen meum: gloriam meam alteri non dabo, & laudem
9 meam ſculptilibus. Quæ prima fuerunt, ecce venerunt: nova quoque ego annuntio: antequàm oriantur, audita vobis
10 faciam. Cantate Domino canticum novum, laus ejus ab extremis terræ: qui deſcenditis in mare, & plenitudo ejus; in-
11 ſulæ, & habitatores earū. Sublevetur deſertum, & civitates ejus: in domibus habitabit Cedar: laudate habitatores Petræ, de vertice montiū clamabunt.
12 Ponent Domino gloriam, & laudem ejus in inſulis nuntia-
13 bunt. Dominus ſicut fortis egredietur, ſicut vir præliator ſuſcitabit zelum: vociferabitur, & clamabit: ſuper inimi-
14 cos ſuos confortabitur. Tacui ſemper, ſilui, patiens fui, ſicut parturiens loquar: diſſipabo, et
15 abſorbebo ſimul. Deſertos faciam montes, & colles, & omne gramen eorum exiccabo: & ponam flumina in inſulas,
16 & ſtagna arefaciam. Et ducam cæcos in viam, quam neſciunt; & in ſemitis, quas ignoraverunt, ambulare eos faciam: ponam tenebras coram eis in lucem, & prava in recta: hæc verba feci eis, et non dereli-
17 qui eos. Converſi ſunt retrorſum: confundantur confuſione, qui confidunt in ſculptili, qui dicunt conflatili; Vos dii no-
18 ſtri. Surdi audite, et cæci in-
19 tuemini ad videndum. Quis cæcus, niſi ſervus meus: et ſurdus, niſi ad quem nuntios meos miſi? quis cæcus, niſi qui venundatus eſt? et quis cæcus,
20 niſi ſervus Domini? Qui vides multa, nónne cuſtodies? qui apertas habes aures, nónne au-
21 dies? Et Dñs voluit ut ſanctificaret eum: et magnificaret legem, et extolleret.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

5 Οὕτω λέγει κύριος ὁ θεὸς, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν, καὶ πήξας αὐτὸν, ὁ στερεώσας τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ (γ) διδοὺς πνοὴν τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς, καὶ πνεῦμα
6 τοῖς πατοῦσιν αὐτήν· Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἐκάλεσά σε ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ κρατήσω τῆς χειρός σου, καὶ ἐνισχύσω σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν,
7 Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς τυφλῶν, ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν δεδεμένους καὶ ἐξ οἴκου φυλακῆς,
8 (δ) καὶ καθημένους ἐν σκότει. Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ ὄνομα, τὴν δόξαν μου ἑτέρῳ οὐ δώσω, οὐδὲ τὰς ἀρετάς
9 μου τοῖς γλυπτοῖς. Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἰδοὺ ἥκασι, καὶ καινὰ (ε) ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω, καὶ
10 πρὸ τοῦ (ζ) ἀναγγεῖλαι ἐδηλώθη ὑμῖν. Ὑμνήσατε τῷ κυρίῳ ὕμνον καινόν· ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, δοξάζετε τὸ ὄνομα αὐτοῦ (η) ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς, οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πλέοντες αὐτήν, αἱ νῆσοι, καὶ οἱ κατοι-
11 κοῦντες αὐτάς. Εὐφράνθητι ἔρημος, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, ἐπαύλεις, καὶ οἱ κατοικοῦντες Κηδάρ. εὐφρανθήσονται οἱ κατοικοῦντες πέτραν, ἀπ' ἄκρου τῶν (θ) ὀρέων βοήσουσι,
12 Δώσουσι τῷ θεῷ δόξαν, τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ
13 ἐν ταῖς νήσοις ἀναγγελοῦσι. Κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται, καὶ συντρίψει πόλεμον, ἐπεγερεῖ ζῆλον, καὶ βοήσεται ἐπὶ
14 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ μετὰ ἰσχύος. Ἐσιώπησα, μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι καὶ ἀνέξομαι; (ι) ὡς ἡ τίκτουσα ἐκαρτέρησα, ἐκστήσω καὶ ξηρα-
15 νῶ (κ) ἅμα. Ἐρημώσω ὄρη καὶ βουνοὺς, καὶ πάντα χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ. καὶ θήσω
16 ποταμοὺς εἰς νήσους, καὶ ἕλη ξηρανῶ. Καὶ ἄξω τυφλοὺς ἐν ὁδῷ ᾗ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ τρίβους (λ) ἃς οὐκ ᾔδεισαν, πατῆσαι ποιήσω αὐτούς· ποιήσω αὐτοῖς τὸ σκότος εἰς φῶς, καὶ τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν. ταῦτα τὰ ῥήματα (μ) ποιήσω καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐ-
17 τούς. Αὐτοὶ δὲ ἀπεστράφησαν εἰς τὰ ὀπίσω. αἰσχύνθητε αἰσχύνην οἱ πεποιθότες ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς, οἱ λέγοντες τοῖς χω-
18 νευτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε θεοὶ ἡμῶν. Οἱ κωφοὶ ἀκούσατε, καὶ οἱ τυφλοὶ ἀναβλέψατε ἰδεῖν.
19 Καὶ τίς τυφλὸς ἀλλ' ἢ οἱ παῖδές μου, καὶ κωφοὶ ἀλλ' ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν; καὶ ἐτυ-
20 φλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ. Εἴδετε πλεονάκις, καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε· ἠνοιγμένα τὰ
21 ὦτα, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Κύριος ὁ θεὸς ἐβουλεύσατο ἵνα δικαιωθῇ, καὶ μεγαλύνῃ αἴνεσιν.

Sic dicit Dominus Deus, qui fecit cælum, & defixit illud; qui firmavit terram, & quæ in ea; et qui dat ſpirationem populo, qui ſuper eam, & ſpiritum calcantibus eam; 5
Ego Domin⁹ Deus vocavi te in juſtitia: & tenebo dexteram tuam, & confortabo te: & dedi te in teſtamentū (τ) generis, in lucem gentium, 6
Ad aperiendum oculos cæcorum, ad educendum de vinculis vinctos, & de domo carceris, (ſ) & ſedentes in tenebris. 7
Ego Dominus Deus: hoc meum eſt nomen: gloriam meam alteri non dabo, neque virtutes meas ſculptilibus. 8
Quæ à principio, ecce venerunt, & nova, quæ ego annuntio: & antequàm annuntientur, manifeſtata ſunt vobis. 9
Canite Domino canticum novum: (g) principatus ejus: glorificate nomen ejus à ſummitate terræ; qui deſcendunt in mare, et navigant illud; inſulæ, & habitatores earum. 10
Lætare deſertum, & (h) vici ejus; villæ, & habitatores Cedar. Lætabuntur, qui habitant in petra: de ſummitate montium clamabunt; 11
Dabunt Deo gloriam, virtutes ejus in inſulis nuntiabunt. 12
Dominus Deus virtutum egredietur, & conteret bellum: ſuſcitabit zelum, & clamabit ſuper inimicos ſuos cum fortitudine. 13
(i) Tacui: num & ſemper tacebo, et ſuſtinebo? Sicut pariens, patienter egi: erumpam, et areſaciam ſimul: 14
Vaſtabo montes, et colles, et omne fœnum eorum areſaciam. Et ponam flumina in inſulas, et paludes ſiccabo. 15
Et adducam cæcos in via, quam neſciunt; et ſemitas, quas ignoraverunt, calcare eos faciam: faciam eis tenebras in lucem, et prava in directum. Hæc verba (k) faciam, et non derelinquam eos. 16
Ipſi verò converſi ſunt retrorſum. Confundamini confuſione, qui confiditis ſuper ſculptilibus: qui dicitis conflatis, Vos eſtis Dii noſtri. 17
Surdi audite, et cæci ſuſpicite, ut videatis. 18
Et quis eſt cæcus, niſi pueri mei? et ſurdi, niſi qui dominantur (l) eorum? Et excæcati ſunt ſervi Dei. 19
Vidiſtis ſæpe, et non cuſtodiſtis: apertæ ſunt aures, et non audiſtis. 20
Dominus Deus (m) cogitavit, ut juſtificaretur, et magnificaret laudem. 21

MS.A. (γ) δοὺς (δ) καθημένους (ε) ἐγὼ ἀναγγελῶ, (ζ) ἀνατεῖλαι (η) ἐπ' (θ) ὀρέων, Δώσουσιν (ι) ἐκαρτέρησα ὡς ἡ τίκτουσα, (κ) ἅμα.* καὶ θήσω ποταμοὺς (λ) οὓς (μ) ἃ ποιήσω

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

5 כִּדְנָן אֲמַר אֱלָהּ עָלְמָא יְיָ דִּבְרָא שְׁמַיָּא וּתְלָנוּן עַכְלִיל אַרְעָא וְדִירַהָא
6 יָהֵב נִשְׁמְתָא לְעַמָּא דִּי עֲלַהּ וְרוּחַ לִדְמְהַלְּכִין בַּהּ׃ אֲנָא יְיָ רַבֵּיתָךְ בְּקוּשְׁט
7 וְאַתְקֵיפִית בִּידָךְ וְאַתְקְנִנָּךְ וְאֶתְּנִנָּךְ לִקְיָם עַם לִנְהוֹר עַמְמִין׃ לְמִפְתַּח עֵינֵי
בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן כְּסָמָן מִן אוֹרָיְתָא לְאַפָּקָא גָּלְוָתְהוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא
דְּאִנּוּן דָּמַן לַאֲסִירִין וּלְמִפְרְקְהוֹן מִשִּׁעְבּוּד מַלְכְּוָתָא דְּאִנּוּן עֲנִינִין כַּאֲסִירֵי קְבַל׃
8 אֲנָא יְיָ הוּא שְׁמִי וִיקָרִי דְּאִתְגְּלֵיתִי עֲלֵיכוֹן לְעַם אוֹחֲרָן לָא אֶתֵּן וְתוּשְׁבַּחְתִּי לְפָלְחֵי צַלְמַיָּא׃
9 קַדְמָיָתָא הָא אֲתָאָה וַחֲדַתָּן אֲנָא מְחַוֵּי עַד לָא אַתְיָן אַבְסַר יָתְכוֹן׃ שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ
10 תּוּשְׁבַּחְתָּא חַדְתָּא אֱמַרוּ תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ מִסְּיָפֵי אַרְעָא נָחֲתֵי יַמָּא וּמְלָאֵהּ נַגְוָן וְיָתְבֵיהוֹן׃
11 יְשַׁבַּח מַדְבְּרָא וְקִרְוִין דְּיָתְבִין בֵּיהּ פַּצִּיחִין יָתְבִין מַדְבַּר עַרְבָאֵי יְשַׁבְּחוּן מֵיתַיָּא כַּד יִפְּקוּן
12 מִבָּתֵּי עָלְמֵיהוֹן מֵרֵישֵׁי טוּרַיָּא יְרִימוּן קָלְהוֹן׃ יְשַׁוּוֹן קֳדָם יְיָ יְקָרָא וְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ בְּנַגְוָן
13 יְחַוּוֹן׃ יְיָ לְמֶעְבַּד גְּבוּרָן אִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד גְּבוּרָא מִתְגְּלֵי בִּרְגַז בְּמִלּוּל אַף בְּזִיעַ עַל בַּעֲלֵי
14 דְּבָבוֹהִי מִתְגְּלֵי בִּגְבוּרְתֵּיהּ׃ יְהַבִית לְהוֹן אַרְכָּא מֵעָלְמָא דְּאִם יְתוּבוּן לְאוֹרָיְתָא
15 וְלָא תָבוּ כְּחַבְלִין עַל יָלְדְתָא יִתְגְּלֵי דִּינִי עֲלֵיהוֹן יִצְדוֹן וִיסוּפוּן כַּחֲדָא׃ אַחְרִיב טוּרִין
16 וְרָמָן וְכָל עִסְבֵּיהוֹן אוֹבֵישׁ וַאֲשַׁוֵּי נַהֲרִין לְנַגְוָן וְאַגְמִין אוֹבֵישׁ׃ וְאֲדַבַּר לְבֵית יִשְׂרָאֵל
דְּדָמְיָן כְּסָמָן בְּאוֹרַח דְּלָא יְדַעוּ בִּשְׁבִילִין דְּלָא אַלִּיפוּ אַדְרְכִנּוּן אֲשַׁוֵּי קֳבַל קֳדָמֵיהוֹן
17 לִנְהוֹר וְעַקְמָא לְמֵישְׁרָא אִלֵּין פִּתְגָּמַיָּא אַעְבְּדִנּוּן וְלָא אַרְחֵיקִנּוּן׃ יִסְתַּחֲרוּן לַאֲחוֹרָא
18 יִבְהֲתוּן בַּהֲתָא פָּלְחֵי צַלְמַיָּא דְּאָמְרִין לִצְלַם מַתְּכָא אַתּוּן טָעֲוָתָנָא׃ רַשִּׁיעַיָּא דְּאִנּוּן
כְּחֵרְשִׁין הֲלָא אוּדְנִין לְכוֹן שְׁמַעוּ וְחַיָּבַיָּא דְּאִנּוּן כְּסָמָן הֲלָא עֵינִין לְכוֹן אִסְתַּכַּלוּ וַחֲזוֹ׃
19 הֲלָא אִם יְתוּבוּן רַשִּׁיעַיָּא יִתְקְרוֹן עַבְדַּי וְחַיָּבַיָּא דִּנְבִיַּי שְׁלַחִית עֲלֵיהוֹן אֱלָא רַשִּׁיעַיָּא
20 עֲתִידִין לְאִשְׁתַּלָּמָא פּוּרְעָנוּת חוֹבֵיהוֹן בְּרַם אִם יְתוּבוּן יִתְקְרוֹן עַבְדַּיָּא דַּייָ׃ חֲזֵיתוּן
21 סַגִּיאָן וְלָא נְטַרְתּוּן אִתְפַּתַּחָא אוּדְנֵיכוֹן וְלָא קַבֵּילְתּוּן אוּלְפָּן׃ יְיָ רְעֵי בְּדִיל לְזַכָּאוּתֵיהּ
יִשְׂרָאֵל יְרַבֵּי לְעָבְדֵי אוֹרָיְתֵיהּ וְיַתְקֵיף יָתְהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Hæc dicit Dominus Deus ſeculi, qui creavit cœlos, & appendit eos; fundavit terram & habitatores ejus; dans ſpiramentum populo qui ſuper ea eſt; & ſpiritum gradientibus in ea. 5 Ego Dominus magnificavi te in veritate, & apprehendi manum tuam, & direxi te, & poſui te in fœdus populi, & in lumen populorum. 6 Ad aperiendos oculos domus Iſrael, qui ſunt quaſi cæci à lege; ut educeres captivitatem eorum de medio populorum; ubi ſunt ſimiles vinctis: & liberares eos de ſubjectione regnorum, ubi ſunt detenti quaſi eſſent vincti in obſcuritate. 7 Ego Dominus, hoc eſt nomen meum; & gloriam meam qua revelatus ſum vobis, populo alteri non dabo, nec laudem meam cultoribus ſculptilium. 8 Quæ prima fuerunt, ecce venerunt; nova autem ego annuntio; antequam veniant nuntio vobis. 9 Cantate coram Domino canticum novum; dicite laudem ejus à finibus terræ; qui deſcenditis in mare, & plenitudo ejus; inſulæ, & habitatores earum. 10 Laudabit deſertum & civitates quæ habitant in eo; Arabes qui habitant in vicis deſerti, laudabunt; & mortui quando egredientur de domo ſeculi ſui, de *capitibus* montium levabunt vocem ſuam. 11 Ponent coram Dño gloriam, & laudem ejus in inſulis nuntiabunt. 12 Dominus revelabitur ut faciat magnalia; ut fortiter agat, prodibit in ira, & ſermone furoris, in tremore contra inimicos ſuos revelabitur in potentia ſua. 13 Dedi eis terminum à ſeculo ut converterentur ad legem, & non ſunt converſi: ſicut dolores ſuper parturientem exeretur in eos judicium meum, diſperdentur & conſumentur ſimul. 14 Deſertos faciam montes & colles, & omnem herbam eorum exiccabo, & ponam flumina in inſulas, & ſtagna arefaciam. 15 Et ducam *domum Iſrael* qui *ſimiles* ſunt *cæcis*, in via quam neſcierunt; in ſemitis quas non didicerunt, ducam eos: ponam tenebras coram eis in lucem, & aſpera in planitiem. Hæc verba faciam eis, & non abjiciam eos. 16 Convertentur retrorſum, confundentur confuſione colentes ſimulacra; qui dicunt ſimulacris conflatilibus, Vos eſtis idola noſtra. 17 Impii qui eſtis quaſi ſurdi, nónne aures habetis? audite: & impii qui eſtis quaſi cæci, nónne oculos habetis? intelligite & videte. 18 Nónne ſi impii convertantur, vocabuntur ſervi mei, & peccatores ad quos miſi prophetas *meos?* 19 Enimvero impiis perſolvenda erit vindicta peccati ſui: ſi tamen converſi fuerint, vocabuntur ſervi Domini. Videtis multa, & non cuſtoditis: apertæ ſunt aures veſtræ, & non ſuſcipitis diſciplinam. 20 Dominus voluit ut juſtificaret Iſrael, magnificavit factores legis ſuæ, & confortavit eos. 21

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܒܪܐ ܫܡܝܐ ܘܡܬܚ ܐܢܘܢ܂ ܘܩܒܥ ܐܪܥܐ ܘܟܠ ܕܒܗ̇܂ 5
ܘܝܗܒ ܢܫܡܬܐ ܠܥܡܐ ܕܥܠܝܗ̇܂ ܘܪܘܚܐ ܠܡܗܠܟܝܢ ܒܗ̇܂ *ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܩܪܝܬܟ ܒܙܕܝܩܘܬܐ܂ 6
ܘܐܚܕܬ ܐܝܕܟ܂ ܘܐܚܝܠܬܟ܂ ܘܝܗܒܬܟ ܠܩܝܡܐ ܠܥܡܐ ܘܠܢܘܗܪܐ ܠܥܡܡܐ܂ *ܠܡܦܬܚ ܥܝܢܝ̈ 7
ܥܘܝܪ̈ܐ܂ ܘܠܡܦܩܘ ܐܣܝܪ̈ܐ ܡܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ܂ ܘܡܢ ܒܝܬ ܚܒܘܫܐ ܝܬܒܝ ܚܫܘܟܐ܂
*ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ܂ ܘܗܢܘ ܫܡܝ܂ ܘܐܝܩܪܝ ܠܐܚܪܢܐ ܠܐ ܐܬܠ܂ ܘܬܫܒܘܚܬܝ ܠܦܬܟܪ̈ܐ܂ 8
*ܚܕ̈ܬܬܐ ܐܢܐ ܡܚܘܐ܂ ܘܩܕܡܝ̈ܬܐ ܗܐ ܐܬܝ̈܂ ܘܥܕܠܐ ܢܕܢܚܢ ܫܡܥܬܟܘܢ܂ 9
ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܫܥܝܐ *ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܚܕܬܐ܂ ܬܫܒܘܚܬܗ ܡܢ 10
ܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ܂ ܢܚܬܝ ܝܡܐ ܘܡܠܘܐܗ܂ ܓܙܪ̈ܬܐ ܘܥܡܘܪ̈ܝܗܝܢ܂ *ܢܚܕܐ ܡܕܒܪܐ ܘܩܘܪ̈ܝܗ̇܂ 11
ܘܢܗܘܘܢ ܕܝܪ̈ܐ ܩܕܪ܂ ܢܫܒܚܘܢ ܝܬܒܝ ܫܘܥܐ܂ ܘܡܢ ܪ̈ܝܫܝ ܛܘܪ̈ܐ ܢܩܥܘܢ܂ *ܘܢܬܠܘܢ 12
ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܡܪܝܐ܂ ܘܬܫܒܘܚܬܗ ܢܚܘܘܢ ܒܓܙܪ̈ܬܐ܂ *ܡܪܝܐ ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܢܦܘܩ܂ 13
ܘܐܝܟ ܓܒܪܐ ܩܪܒܬܢܐ ܢܥܝܪ ܛܢܢܐ܂ ܢܟܠܐ ܘܢܩܥܐ܂ ܘܢܬܚܝܠ ܥܠ ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ܂
*ܫܬܩܬ܂܂ ܡܢ ܥܠܡ ܐܫܬܘܩ܂ ܐܣܝܒܪܬ ܐܝܟ ܝܠܕܬܐ܂ ܐܬܡܗ ܘܐܬܕܘܪ ܐܟܚܕܐ܂ *ܐܚܪܘܒ 14 15
ܛܘܪ̈ܐ ܘܪ̈ܡܬܐ܂ ܘܟܠܗ ܥܘܫܢܗܘܢ ܐܘܒܫ܂ ܘܐܥܒܕ ܢܗܪ̈ܘܬܐ ܠܓܙܪ̈ܬܐ܂ ܘܒܨܥ̈ܐ ܐܘܒܫ܂
*ܐܕܒܪ ܥܘܝܪ̈ܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ܂ ܘܒܫܒܝ̈ܠܐ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܐܕܪܟ ܐܢܘܢ܂ ܐܥܒܕ ܚܫܘܟܐ 16
ܩܕܡܝܗܘܢ ܢܘܗܪܐ܂ ܘܥܘܩܡܬܐ ܦܫܝܩܬܐ܂ ܗܠܝܢ ܡ̈ܠܐ ܐܥܒܕ ܠܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܐܫܒܘܩ ܐܢܘܢ܂
*ܢܗܦܟܘܢ ܠܒܣܬܪܗܘܢ܂ ܘܢܒܗܬܘܢ ܒܗܬܬܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠ ܦܬܟܪ̈ܐ܂ 17
ܘܐܡܪܝܢ ܠܢܣܟ̈ܐ ܕܐܢܬܘܢ ܐܠܗ̈ܝܢ܂ *ܚܪ̈ܫܐ ܫܡܥܘ܂ ܘܥܘܝܪ̈ܐ ܚܘܪܘ ܘܚܙܘ܂ 18
*ܡܢܘ ܥܘܝܪܐ ܐܠܐ ܥܒܕܝ܂ ܘܚܪܫܐ ܐܝܟ ܡܠܐܟܝ ܕܫܕܪܬ܂ ܡܢܘ ܥܘܝܪܐ ܐܝܟ ܫܠܝܛܐ܂ ܘܥܘܝܪܐ 19
ܐܝܟ ܥܒܕܗ ܕܡܪܝܐ܂ *ܣܓܝ ܣܟܝܬ܂ ܘܠܐ ܢܛܪܬܘܢ܂ ܦܬܚܬ ܐܕܢ̈ܐ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ܂ 20
*ܡܪܝܐ ܨܒܐ ܡܛܠ ܙܕܝܩܘܬܗ܂ ܕܢܪܒܐ ܢܡܘܣܐ܂ ܘܢܫܒܚܝܘܗܝ܂ 21

Sic dicit Dñs Deus qui cœlos creavit & extendit eos, qui terram firmavit & quicquid eſt in ea, indiditque auram populo ſuper eam exiſtenti, & ſpiritum ambulantibus in ea. 5 Ego Dñs vocavi te in juſtitia, tenui manum tuam & corroboravi te, poſuique te fœdus populo & lucem gentibus; 6 Ut aperias oculos cæcorum, & educas vinctos è clauſtro, & è carcere ſedentes in tenebris. 7 Ego ſum Dñs, atque hoc eſt nomē meum; honorem enim meum alteri non dabo, neque gloriam meam ſculptilibus. 8 Nova ego indico, & priſca jam evenêre; & antequam apparerent, enarravi vobis. 9

Canticum Eſaiæ.

Cantate Dño canticum novum, laudem ejus ab extremis terræ; deſcendentes in mare, & quicquid eſt in eo, inſulæ & qui degitis in eis: 10 Lætetur ſolitudo & civitates ejus, & in prata vertatur Cedar: canant incolæ petrarum, è vertice montium clament. 11 Tribuant honorem Dño, & laudes ejus annuntient in inſulis. 12 Dñs velut gigas prodibit, & ut vir bellicoſus zelum excitabit, vociferabitur, convaleſcet, & trucidabit inimicos ſuos. 13 Silui *dicens*, num in ſeculum ſilebo? paſſus ſum ut parturiens: admiratione ſimul atque ſtupore perfundam: 14 Vaſtabo montes & colles, omnemque vigorem eorum exſiccabo: fluvios vertam in inſulas, & ſtagna arefaciam: 15 Ducam cœcos per viam quam non noverāt; & per ſemitas quas ignorabant, ambulare faciam eos: vertam tenebras coram eis in lucem, & ſalebroſum complanabo: has res faciam eis, neque derelinquam eos. 16 Agentur retrorſum, & pudore ſuffundentur qui confidunt ſculptilibus, & dicunt fuſilibus, Vos eſtis dii noſtri. 17 Surdi audite, cæci intelligite & videte: 18 Quis eſt cæcus, niſi ſervus meus? & ſurdus ſicut nuntius meus quem miſſurus ſum? quis cœcus ſicut princeps? cœcus inquam, ſicut ſervus Domini? 19 Diu expectavi, at non obſervatis: aperui aures at non audi- 20 tis. 21 Dominus voluit propter juſtitiam ſuam magnificare legem eamque commendare,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 *هكذا يقول الرب الاله الذي صنع السماء ونصبها وبسط الارض وما عليها واعطي نسمة
6 للشعب الذي عليها وروحا للذين يطوها *انا الرب الاله دعوتك بالبر وامسك بيدك
7 واقويك واعطيتك عهدا للاجناس ونورا للامم *لتفتح اعين العميان وتخرج المربوطين
8 من الرباطات والجالسين في الظلمة من بيت الحبس *انا الرب الاله هذا هو اسمي
9 لا اعطي مجدي لاخر ولا فضايلي للمنحوتات *ها يسمعون التي منذ البدو والجديدات
10 التي انا اخبر بها ومن قبل ان اخبر تظهر لكم *سبحوا لله تسبيحا جديدا رياسته
سوف تمجد اسمه يمجد من طرف الارض يايها الذين ينزلون الي البحر ويسافرون
11 12 فيه الجزاير والساكنون فيها *افرحي ايتها البريه وقراها يعطون لله مجدا *تخبر الجزاير
13 بفضايله *الرب اله القوات يخرج ويكسر الحرب ويهيج غيرة يصول ويصرخ على
14 اعدايه بقوة *صمت منذ دهر هل دايما اصمت واحتمل تبت مثل التي تلد
15 اخرج واحير وايبس معا *اخرب الجبال والاكام واجفف كل عشبها واصنع الانهار جزاير
16 وايبس الغابات *واقود العميان في الطريق التي ليس يعرفوها والسبل التي لم يعلموها
اجعلهم ان يطوها اصنع لهم الظلمة نورا والمعوجة مستقيمة هذه الكلمات التي
17 اصنعها لهم ولا اتركهم قال الرب *وهم رجعوا الي خلف اخزوا خزيا ايها المتوكلون
18 على المنحوتات القايلون للمسبوكات انتم الهتنا *ايها الصم اسمعوا وايها العمي
19 تطلعوا لتنظروا *ومن الاعمي الا عبيدي والصم الا الذين يسودونهم وعموا عبيد
20 21 الله *نظرتم مرارا كثيرة ولم تحفظوا الاذان مفتوحة ولم تسمعوا *الرب الاله راي ان يبرر
ويعظم تسبحته ونظروا*

Sic dicit Dominus Deus qui cælum condidit erexitque, firmavit orbem & quicquid extat in illo, indidit auram vitalem populo ſuper eum exiſtenti, & ſpiritum conculcantibus eum: 5 *Ego Dominus Deus vocavi te ad juſtitiam exercendam, & tenebo manum tuam, & fortificabo te; daboque te fœdus omnigenis nationibus, & lucem populis:* 6 *ut aperias oculos cæcorum, vinctos educas è vinculis, & ſedentes in tenebris è carcere.* 7 *Ego Dominus Deus (hoc eſt nomen meum) non dabo gloriam meam alteri, neq; excellentias meas ſculptilibus.* 8 *En audient quæ fuerunt inde à principio, & nova quæ ego indicabo; & antequam indicem, apparebunt vobis.* 9 *Canite Deo canticum novum, principatus ejus ſurſum glorificetur, nomen eius celebretur ab extremo terræ, O qui deſcenditis in mare, & navigatis in eo; inſulæ, & habitantes in eis.* 10 *Gaudeas O deſertum, & oppida ejus dent gloriam Deo.* 11 *Prædicent inſulæ præeminentias ejus.* 12 *Dominus Deus virtutum egredietur, bellum confringet, & excitabit æmulationem, irruet & vociferabitur adverſus hoſtes ſuos potenter.* 13 *Tacui jam diu: num ſemper tacebo, & patiar? conſtans fui ſicut parturiens: egrediar, ſtup faciam, & areſaciam pariter:* 14 *Montes & colles evertam, & areſaciam omnem herbam eorum: fluvios vertam in inſulas, & areſaciam ſtagna:* 15 *Ducamque cæcos per viam quam non noverunt, & ſemitas quas ignorant, efficiam ut terant: convertam eis tenebras in lucem, & obliqua in recta; hæ ſunt res quas faciam eis, nec deſeram eos, dicit Dominus;* 16 *At ipſi retroceſſerunt. Pudore ſuffundimini O qui fiditis ſculptilibus, qui dicitis fuſilibus, Vos eſtis dii noſtri.* 17 *O ſurdi audite O cæci aſpicite ut videatis.* 18 *Quis eſt autem cæcus, niſi ſervi mei? & ſurdi, niſi qui dominantur eis? obcæcati ſunt ſervi Dei.* 19 *Multis quidem vicibus aſpexiſtis, at non ſervâſtis: apertæ ſunt aures, at non auditis.* 20 *Domino Deo viſum eſt divulgare & magnificare laudem ſuam, quam & viderunt:* 21

ipsi omnes foraminibus in illaquea direptus & ,passus prædā populus ipse Et
22 וְהוּא עַם־בָּזוּי וְשָׁסוּי הָפֵחַ בַּחוּרִים כֻּלָּם
: eruens non & ; rapinam in fuerunt : latitârunt carcerum domibus in &
וּבְבָתֵּי כְלָאִים הָחְבָּאוּ הָיוּ לָבַז וְאֵין מַצִּיל
percipiet auribus vobis in Quis .Redde ,dicens non & ,direptionem
מְשִׁסָּה וְאֵין־אֹמֵר הָשַׁב׃ מִי בָכֶם יַאֲזִין 23
direptionem in dedit Quis ?posterum in audiet & , attendet ? hoc
24 זֹאת יַקְשִׁב וְיִשְׁמַע לְאָחוֹר׃ מִי־נָתַן לִמְשִׁסָּה
peccavimus cui : Dominus Nónne ? prædantibus Israel & , Jahacob
יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים הֲלוֹא יְהוָה זוּ חָטָאנוּ
.ejus lege in audierunt non & , ambulare ejus viis in noluerunt Et ? ei
לוֹ וְלֹא־אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ׃
: belli fortitudinem & ,sui nasi fervorem eum super effudit Et
25 וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו חֵמָה אַפּוֹ וֶעֱזוּז מִלְחָמָה
,eum in succendit & ;cognovit non & ;circuitu à illum inflammavit &
וַתְּלַהֲטֵהוּ מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע וַתִּבְעַר־בּוֹ
.cor super posuit non &
וְלֹא־יָשִׂים עַל־לֵב׃

CAP. XLIII. מג

tuus formator & ,Jahacob tuus creator Dominus dixit sic nunc Et
1 וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ
mihi : tuum nomen in vocavi , te redemi quia , timeas Ne : Israel
יִשְׂרָאֵל אַל־תִּירָא כִּי גְאַלְתִּיךָ קָרָאתִי בְשִׁמְךָ לִי־
non ,flumina per & ; ego tecum , aquas per transieris Cùm .tu
2 אָתָּה׃ כִּי־תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ־אָנִי וּבַנְּהָרוֹת לֹא
non flamma & , aduréris non ,ignem per ambulaveris cùm : te inundabunt
יִשְׁטְפוּךָ כִּי־תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה וְלֶהָבָה לֹא
Israel sanctus tuus Deus Dominus ego Quia .te in ardebit
3 תִבְעַר־בָּךְ׃ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
.te pro Seba & ,Chus ,Ægyptum tuā propitiationem dedi :tuus servator
מוֹשִׁיעֶךָ נָתַתִּי כָפְרְךָ מִצְרַיִם כּוּשׁ וּסְבָא תַּחְתֶּיךָ׃
: te dilexi ego & ,fuisti gloriosus,meis oculis in fuisti pretiosus quo Ex
4 מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ
,timeas Ne .tua anima pro populos & , te pro hominem dabo &
5 וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ׃ אַל־תִּירָא
Occidente ab & ,tuum semen adducam Oriente ab :ego tecum quia
כִּי אִתְּךָ־אָנִי מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ וּמִמַּעֲרָב
Affer : prohibeas Ne ,austro & : Da ,aquiloni Dicam .te congregabo
6 אֲקַבְּצֶךָּ׃ אֹמַר לַצָּפוֹן תֵּנִי וּלְתֵימָן אַל־תִּכְלָאִי הָבִיאִי
Omnis .terræ extremo ab meas filias & , longinquo de meos filios
7 בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ׃ כֹּל
,eum formavi : eum creavi meam gloriam ad & ,meo nomine in vocatus
הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו
, surdos & : sunt oculi & ,cæcum populum Educete .eum feci etiam
8 אַף־עֲשִׂיתִיו׃ הוֹצִיא עַם־עִוֵּר וְעֵינַיִם יֵשׁ וְחֵרְשִׁים
colligantur & ,simul congregentur gentes Omnes .eis aures &
9 וְאָזְנַיִם לָמוֹ׃ כָּל־הַגּוֹיִם נִקְבְּצוּ יַחְדָּו וְיֵאָסְפוּ
?nos facient audire priora & , istud annuntiet eos inter quis , populi
לְאֻמִּים מִי בָהֶם יַגִּיד זֹאת וְרִאשֹׁנוֹת יַשְׁמִיעֻנוּ
.veritas , dicant & , audiant & , evadent justi & ,suos testes dent
יִתְּנוּ עֵדֵיהֶם וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ אֱמֶת׃
ut : elegi quem meus servus & ,Dominus dixit ,mei testes Vos
10 אַתֶּם עֵדַי נְאֻם־יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי לְמַעַן
me ante , ipse ego quòd ,intelligatis & , mihi credatis & , sciatis
תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי־אֲנִי הוּא לְפָנַי
.erit non me post & , Deus formatus est non
לֹא־נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה׃

Versio VULG. LAT.

22 Ipse autem populus direptus, & vastatus : laqueus juvenum omnes, & in domibus carcerum absconditi sunt: facti sunt in rapinam, nec est qui eruat; in direptionem, nec est qui 23 dicat, Redde. Quis est in vobis qui audiat hoc, attendat & 24 auscultet futura? Quis dedit in direptionem Jacob, & Israel vastantibus? nónne Dñs ipse, cui peccavimus? Et noluerunt in viis ejus ambulare, & non audierunt legem ejus. 25 Et effudit super eum indignationem furoris sui, & forte bellum, & combussit eum in circuitu, & non cognovit: & succendit eum, & non intellexit.

CAP. XLIII.

1 Et nunc hæc dicit Dominus creans te Jacob, & formans te Israel; Noli timere, quia redemi te, et vocavi te nomine 2 tuo: me⁹ es tu. Cùm transieris ꝑ aquas, tecũ ero, & flumina non operient te: cùm ambulaveris in igne, non comburêris, & flamma non ardebit in 3 te: Quia ego Dñs Deus tuus Sanct⁹ Israel Salvator tu⁹, dedi propitiationẽ tuã Ægyptũ, 4 Æthiopiã & Saba pro te. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, & glorios⁹: ego dilexi te, & dabo homines pro te, & populos pro anima tua. 5 Noli timere, quia ego tecũ sũ: ab Oriente adducã semen tuũ, et ab Occidente congregabo 6 te. Dicã Aquiloni, Da: et Austro, Noli prohibere: affer filios meos de longinquo, et filias meas ab extremis terræ. 7 Et omnem, qui invocat nomen meũ, in gloriam meam creavi eum, formavi eum, & feci 8 eum. Educ foràs populũ cæcum, et oculos habentem; sur-9 dum, et aures ei sunt. Omnes gentes congregatæ sunt simul, et collectæ sunt tribus: quis in vobis annuntiet istud, et quæ prima sunt audire nos faciet? dent testes eorum, justificentur, et audiant, et dicant; Ve-10 ré. Vos testes mei, dicit Dominus, et servus meus, quem elegi: ut sciatis, et credatis mihi, et intelligatis quia ego ipse sum. Ante me non est formatus Deus, et post me non erit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ εἶδον, καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς πεπρονομευμένος, καὶ διηρπασμένος· ἡ γὰρ παγὶς ἐν τοῖς (ν) ταμείοις πανταχοῦ, καὶ ἐν οἴκοις ἅμα, ὅπου ἔκρυψαν αὐτούς· ἐγένοντο εἰς προνομὴν, καὶ οὐκ ἦν (ξ) ἐξαιρούμενος ἅρπαγμα, καὶ οὐκ ἦν ὁ λέ-23 γων, Ἀπόδος. Τίς ἐν ὑμῖν ὃς ἐνωτιεῖται ταῦ-24 τα; (˙) εἰσακούσατε εἰς τὰ ἐπερχόμενα. (ο) Οἷς ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν Ἰακὼβ καὶ Ἰσραὴλ τοῖς προνομεύουσιν αὐτόν; οὐχὶ ὁ Θεὸς ᾧ ἡμάρτοσαν αὐτῷ, καὶ οὐκ (˙˙) ἠβούλοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πορεύεσθαι, οὐδὲ ἀκούειν τοῦ νόμου αὐτοῦ; 25 Καὶ ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, καὶ κατίσχυσεν (π) αὐτοὺς πόλεμος, καὶ οἱ συμφλέγοντες αὐτοὺς κύκλῳ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕκαστος αὐτῶν, οὐδὲ ἔθεντο ἐπὶ ψυχήν.

MS.A. (ν) ταμιείοις (ξ) ὁ ἐξαιρούμενος (˙) εἰσακούσεται (ο) Τίς ἔδωκεν (˙˙) ἐβούλοντο (π) ἐπ᾽ αὐτοὺς

22 Et vidi, & erat populus vastatus, atque direptus. Laqueus enim in cubilibus ubique, & in domibus simul, in quibus absconderunt eos. Facti sunt in direptionē: et nō erat qui erueret prædā: et non erat qui 23 diceret, Redde. Quis est in vobis, qui hæc auribus percipiat? (n) Ex-24 audite in futura. (o) Quib⁹ dedit in direptionē Jacob & Israel vastantib⁹ eum? Nónne De⁹, cui peccaverunt ei, & noluerunt in viis illius ambulare, neque audire le-25 gem ejus? Et induxit super eos iram furoris sui: & prævaluit adversùs eos bellum, & qui comburebant eos per circuitum. Et non cognoverunt unusquisque eorum, nec posuerunt super animam.

ΚΕΦ. μγ΄.

1 Καὶ νῦν οὕτως λέγει κύριος ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας σε Ἰακὼβ, (α) καὶ ὁ πλάσας σε Ἰσραὴλ, Μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλυτρωσάμην σε, 2 ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου· ἐμὸς εἶ σύ. Καὶ ἐὰν διαβαίνῃς δι᾽ ὕδατος, μετὰ σοῦ εἰμι, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσί σε· καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυρὸς, οὐ μὴ κατακαυθῇς, φλὸξ 3 οὐ κατακαύσει σε. Ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ Θεός σου ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ, ὁ σώζων σε· (β) ἐποίησα ἄλλαγμά σου Αἴγυπτον καὶ Αἰ-4 θιοπίαν, καὶ Σοήνην ὑπὲρ σοῦ. Ἀφ᾽ οὗ ἔντιμος ἐγένου ἐναντίον (γ) ἐμοῦ, ἐδοξάσθης, (δ) καὶ ἐγώ σε ἠγάπησα, καὶ δώσω ἀνθρώπους (ε) ὑπὲρ σοῦ, καὶ ἄρχοντας ὑπὲρ τῆς κε-5 φαλῆς σου. Μὴ φοβοῦ, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι· ἀπὸ ἀνατολῶν ἄξω τὸ σπέρμα σου, καὶ ἀπὸ 6 δυσμῶν συνάξω σε. Ἐρῶ τῷ Βοῤῥᾷ, Ἄγε, καὶ τῷ Λιβὶ, Μὴ κώλυε· ἄγε τοὺς υἱούς μου ἀπὸ (ζ) τῆς πόῤῥωθεν, καὶ τὰς θυγατέρας 7 μου ἀπ᾽ ἄκρων τῆς γῆς, Πάντας ὅσοι ἐπικέκληνται τῷ ὀνόματί μου· ἐν γὰρ τῇ δόξῃ μου κατεσκεύασα αὐτὸν, (η) καὶ ἔπλασα αὐτὸν, 8 καὶ ἐποίησα αὐτόν, Καὶ ἐξήγαγον λαὸν τυφλὸν, καὶ ὀφθαλμοί εἰσιν ὡσαύτως τυφλοί, 9 καὶ κωφοὶ (θ) τὰ ὦτα ἔχοντες. Πάντα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα, καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν. τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα; ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν; ἀγαγέτωσαν τοὺς μάρτυρας αὐτῶν καὶ δικαιωθήτωσαν, καὶ (ι) ἀκουσάτωσαν, καὶ εἰπάτωσαν ἀ-10 ληθῆ. Γένεσθέ μοι μάρτυρες, (κ) καὶ ἐγὼ μάρτυς, λέγει κύριος ὁ Θεὸς, καὶ (λ) ὁ παῖς μου ὃν ἐξελεξάμην, ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε (μ), καὶ συνῆτε ὅτι ἐγώ εἰμι· ἔμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεὸς, καὶ μετ᾽ ἐμὲ οὐκ ἔσται.

MS.A. (α) ὁ πλάσας (β) ἐποίησά σου ἄλλαγμα (γ) μου, (δ) κἀγὼ (ε) πολλοὺς ὑπὲρ (ζ) γῆς (η) καὶ ἔπλασα καὶ ἐποίησα (θ) ὦτα (ι) εἰπάτωσαν ἀληθῆ, καὶ ἀκουσάτωσαν. Γένεσθέ (κ) κἀγὼ (λ) ὁ παῖς ὃν (μ) μοι,

CAP. XLIII.

1 Et nunc sic dicit Dominus Deus, qui fecit te Jacob, & qui formavit te Israel; Noli timere, quoniam redemi te: vocavi te nomine 2 tuo. Meus es tu: Et, si transieris per aquam; tecum sum, et flumina non cooperient te. Et, si transieris per iguem; non combureris: flamma 3 non exuret te: Quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, Salvator tuus. Feci commutationē tuam Ægyptum, et Æthiopiam, 4 et (a) Soënem pro te: Ex quo honorabilis factus es in conspectu meo; glorificatus es, et ego dilexi te: et dabo homines pro te, et prin-5 cipes pro capite tuo. Noli timere, quoniam tecum sum. Ab Oriente adducam semen tuum: et ab Occi-6 dente congregabo te. Dicam Aquiloni, Adduc: et Africo, Noli prohibere: adduc filios meos de terra longinqua, et filias meas à termi-7 nis terræ, Omnes qui vocantur nomine meo. In gloria enim mea creavi illum, et plasmavi eum, et fe-8 ci illum; Et eduxi populum cæcum: et oculi sunt cæci similiter: et sur-9 di, qui aures habent. Omnes gentes congregatæ sunt simul: et convenient principes ex eis. Quis annuntiabit hæc? aut, quæ à principio sunt, quis annuntiabit vobis? Adducant testes suos, et justificentur: 10 et audiant, et loquantur vera. Estote mihi testes, et ego testis, dicit Dominus Deus, et puer meus, quem elegi; ut sciatis, et credatis, et intelligatis, quia ego sum. Ante me non fuit alius Deus: et post me non erit.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 והוא עם בזיז ואניס אתחפיאו בהתא עולמין כולהון ובבתי יסורין עניגין הוו לעדי
ולית דמשיזיב לבזא ולית דאמר אתיב׃ 23 מן בכון יצית דא יקביל ויסבר לסופא׃
24 מן מסר לעדי יעקב וישראל לבוזזין הלא יי מן קדם דחבו קדמוהי ולא אבו למהך
25 באורחן דתקנן קדמוהי ולא קבילו אולפן אוריתיה׃ ושפך עליהון חימת רוגזיה
ותקוף עבדי קרביה איתי עליהון וקטלו בהון מסחור סחור ולא ידעו ושליטו בהון
ולא שויאו דחלתיה על לבא׃

מג

1 וכען כדנן אמר יי דבראך יעקב ודאתקנך ישראל לא תדחל ארי פריקתך רביתך
2 בשמך דילי את׃ ארי בקדמיתא כד עברתון בימא דסוף מימרי הוה בסעדכון
פרעה ומצראי דסגיאין כמי נהרא לא יכילו לכון ואף בתנינותא כד תהכון לביני
עממיא דתקיפין כאשתא לא יכלון לכון ומלכון דחסינן כשלהוביתא לא ישיצון יתכון׃
3 ארי אנא יי אלהך קדישא דישראל פרקך יהבית חליפך מצראי כוש וסבא תחותך׃
4 מדאת חביב קדמי אתיקרתא ואנא רחמתך ומסרית עממיא תחותך ומלכותא
5 חלף נפשך׃ לא תדחל ארי בסעדך מימרי ממדנחא איתי בנך וממערבא אקרב
6 גלותך׃ אמר לצפונא איתא ולדרומא לא תעכב איתו בני מרחיק וגלות עמי מסיפי
7 ארעא׃ כל דא בדיל אבהתכון צדיקיא דאתקרי שמי עליהון וליקרי בריתינון אתקנית
8 גלותהון אף עבדית להון נסין׃ דאפיק עמא ממצרים דאנון כסמן ועינין להון וכחרשין
9 ואודנין להון׃ כל עממיא יתכנשון כחדא ויתקרבון מלכון מן בהון יחוי דא וקדמיתא
10 יבסרוננא יתנון סהדיהון ויזכון וישמעון ויימרון קשוט׃ אתון סהדין קדמי אמר יי ועבדי
משיחא דאתרעיתי ביה בדיל דתדעון ותהימנון קדמי ותסתכלון ארי אנא הוא
דמלקדמין אף עלמי עלמיא דילי אנון ובר מני לית אלה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

22 Ipse autem est populus direptus, & vim patiens; operti sunt confusione: juvenes sunt omnes, & carceribus clausi: facti sunt in prædam, & non est 23 qui eruat; in direptionem, & non est qui dicat, Redde. Quis est in vobis 24 qui auscultet hoc, attendat, & intelligat in finem? Quis tradidit in prædam Jacob; & Israelem direptoribus? nónne Dñs? eò quòd peccaverunt coram eo, & noluerunt ambulare in viis quæ rectæ sunt in conspectu ejus, nec 25 receperunt disciplinam legis ejus. Et effudit super eum furorem indignationis suæ, & fortitudinem bellatorũ *suorum* adduxit super eos; & occiderunt eos per circuitum, & nescierunt, & dominationem exercuerunt in eos; & non proposuerunt animo timorem ejus.

CAP. XLIII.

1 Et nunc hæc dicit Dñs, qui creavit te Jacob; & qui formavit te Israel: 2 Ne timeas, quia redemi te: & vocavi te nomine tuo, me⁹ es tu. Quoniam in principio quando transistis mare carectosum, Verbum meum fuit in adjutoriũ vestrum. Pharao & Ægyptii qui multi erant sicut aquæ fluminis, non potuerunt contra vos. Et etiam secundò cùm ieritis inter populos qui fortes sunt sicut ignis, non prævalebunt contra vos; & regna quæ robusta sunt 3 sicut flamma, non excindent vos. Quia ego Dñs Deus tuus sanctus Israel, qui redemi te, dedi in commutationem tuam Ægyptios, Æthiopiam & Sa-4 ba pro te. Ex quo dilectus factus es coram me, honorificatus es, & ego 5 dilexi te, & tradidi populos pro te, & regna pro anima tua. Ne timeas, quia in adjutorium tuum erit Verbum meum: ab Oriente adducam filios 6 tuos, & ab Occidente congregabo transmigrationem tuam. Dicam Aquiloni, Affer; & Austro, Ne moreris: *afferte* filios meos à longè, & exules populi 7 mei ab extremis terræ. Omnia hæc fient propter patres vestros justos, super quos invocatum est nomen meum, et in gloriam meam creavi eos. Di-8 rexi transmigationem eorum, et etiam feci eis miracula. Qui eduxi populum meũ de Ægypto, qui erant sicut cæci, et habebant oculos; et sicut surdi, 9 et aures habebant. Omnes populi congregentur simul, et conveniant regna; quis eorum annuntiabit istud? et quæ prima sunt annuntient nobis; dent 10 testes suos et justificentur; audiant, et dicant verum. Vos testes coram me, dicit Dñs, et serv⁹ me⁹ Christus quem elegi, ut sciatis et credatis coram me, & intelligatis quia ego sum ab initio, et secula seculorum mea sunt, et absque me non est Deus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

22 Verùm populus iste direptus est atque proculcatus; laquei sunt omnes juvenes, & in domibus vinctos absconderunt: facti sunt in prædam nemine eripiente, & in conculcatio-23 nem nemine repellente. Quis est inter vos qui hoc audiat? auscultet adhuc, & aliud au-24 diet: Quis tradidit Jacobum conculcationi, & Israelem direptioni? nónne Dominus, eò quòd peccaverimus in eum, noluerimus ambulare per vias ejus, neque legi ejus obedi-25 verimus; Effudit super eos æstum iræ suæ & belli atrocitatem? combussit eos undique, & non perceperunt; succendit eos ignis, & non adjecerunt animum.

CAP. XLIII.

1 Itaque sic dicit Dominus qui te creavit O Jacob, teque formavit O Israel; Ne timeto, quia redemi te, & vocavi te nomine tuo, quia 2 meus es. Si per mare transieris, tecum sum, & flumina nequaquam converrent te: si ambulaveris super ignem, non ustulaberis, nec 3 incendet te flamma; Quoniam ego sum Dominus Deus tuus, Sanctus Israelis, redemptor tuus. Tradidi Ægyptum loco tui, & Chus at-4 que Sabam pro te. Eò quòd pretiosus sis in oculis meis, glorificatus es; & ego amore te prosecutus, homines pro te dedi, & gentes 5 pro anima tua. Ne timeto, quia tecum sum: ab Oriente reducam semen tuum, et ab Occi-6 dente colligam te: Edicam Aquiloni, Redde; et Meridiei, Ne prohibeas: reducam filios meos è longinquo, et filias meas ab extremis ter-7 ræ. Quemcunque nomẽ meũ invocantẽ, in ho-8 norem meũ creavi, formavi, et condidi. Produc populũ cæcũ quibus sunt oculi, et quibus 9 sunt aures, surdi tamen sunt. Omnes populi congregentur simul, congregentur et gentes: quis est inter vos qui hoc indicet, et pristina enarret? producant testes suos, seseque justifi-10 cent, audiant, et loquantur. Reverà vos testes mei estis, dicit Dñs, et servi mei quos elegi: sciatis, et credetis in me, et intelligetis quòd ego sim, et ante me nullus creatus sit Deus, nec ullus post me futurus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وصار الشعب منهوبا ومخطوفا * لان الفخ في المخادع بكل موضع وفي البيوت معا *
حيث احفوهم صاروا للنهب وليس من يخلص * خطفة وليس من يقول رد * من فيكم
23 ينصت لهذه ويسمع بالآتيات * من اعطى يعقوب للاختطاف * واسرائيل للذين نهبوه * أليس
24 الله الذي له اخطأ ولم يشاء ان يسلكوا في طرقه ولا ان يسمعوا ناموسه * فجلب عليهم
25 رجز عصبيه * وقوى عليهم الحرب * وحرقوهم حولهم * ولم يعلم كل واحد منهم * ولا وضع
على نفس * * الاصحاح الثالث والاربعون * * الفصل الحادي والعشرون *
1 * والآن هكذا يقول الرب الاله الذي صنعك يا يعقوب وجبلك يا اسرائيل * لا تخف لاني
2 انقذتك * دعوتك باسمك * وانت لي * فان جزت في الماء فانا معك * والانهار لا يغرقونك *
3 وان عبرت في النار لا تحترق * اللهيب لا يحرقك * لاني انا الرب الهك قدوس اسرائيل
4 مخلصك * ها جعلت فديتك مصر * والحبشة واسوان من اجلك * الذي صرت مكرما
امامي * تمجدت * وانا احببتك * واعطي اناسا كثيرين عنك * ورؤساء من اجل راسك *
5 * لا تخف لاني انا معك * من المشارق آتي بزرعك * ومن المغارب اجمعك * اقول للجربياء
6 هات * وللعربي لا تمنع * هات بني من ارض بعيدة وبناتي من طرف الارض * جميع
7 الذين دعيوا باسمي لاني بمجدي هياته وجبلته وصنعته * واخرجت شعبا اعمى *
8 وهم هكذا عيون عمي وصم ولهم آذان * جميع الامم اجتمعوا معا * وتجمع الرؤساء
9 معهم * من يخبر بهذه فيهم * او من يجعل التي منذ القديم مسموعة عندهم * ليحضروا
10 شهودهم وليتبرروا * وليسمعوا وليقولوا صدقا * كونوا لي شهودا * وانا شاهد يقول الرب
الاله * وفتاي الذي اخترته * لتعرفوا وتؤمنوا بي * وتفهموا اني انا هو الرب * من قبلي لم
يكن اله آخر * وبعدي لا يكون *

22 *Factus enim est populus iste prædatus ac direptus, quia laqueus in penetralibus est, ubique & in domibus pariter; ubicunque absconditi fuerunt, facti sunt in prædam nemine vendicante; direpti 23 fuerunt nemine dicente, Restitue. Quis inter vos hæc auscultat, & audit ven-24 tura? Quis exposuit Jacobum direptioni, & Israelem iis qui diripuerunt eũ? nónne Deus quòd peccaverint in eum, renuentes ambulare in viis ejus & obtemperare legi 25 ipsius; Adduxit super eos iram indignationis suæ, durumq; bellum excitavit in eos? & dum qui comburunt eos, cingunt illos, nemo eorum animadvertit nec animum adjicit.*

CAP. XLIII.
Textus vigesimus primus.

1 *Nunc autem sic dicit Dominus Deus qui te fecit O Jacob, teque formavit O Israel: Ne timeas, quoniam ego redemi te, imposui tibi nomen tuum, & tu 2 meus es. Nam si transieris per aquam, ego tibi adsum, & flumina non obruent te: & si transieris per ignem, nequaquam ureris, flamma non aduret te; 3 Quoniam ego Dominus Deus tuus Sanctus Israelis, salvator tuus sum. Ecce in tui redemptionem exposui Ægyptum, & Æthiopiam atque Asuan loco tui, 4 Qui factus es honorandus, apud me, glorificatus; & ego dilexi te, & exponam plurimos homines pro te, & 5 principes causâ tui. Ne timeas, quoniam adsum tibi: ab Oriente adducam semen tuum, & ab Occidente congregabo 6 te: Dicam Aquiloni, Affer; & Austro, Ne moreris, adduc filios meos è terra longinqua, & filias meas ab extremo 7 terræ, Omnes qui vocantur de nomine meo: nam gloriâ meâ præparavi, formavi, 8 & feci illum. Eduxi populum cæcum, adeoque [illegible] 9 [illegible] 10 [illegible]*

,judicavi Ego .servator me præter non & : Dominus ego Ego
11 אנכי אנכי יהוה ואין מבלעדי מושיע: אנכי הגדתי 12
,mei testes vos & : alius vobis in non & ,feci audire & ,servavi &
והושעתי והשמעתי ואין בכם זר ואתם עדי
non & ,ipse ego die à Etiam .Deus ego & ,Dominus dixit
13 נאם יהוה ואני אל: גם מיום אני הוא ואין
Dominus dixit Sic ? id avertet quis & ,operabor : eruens mea manu de
14 מידי מציל אפעל ומי ישיבנה: כה אמר יהוה
,Babel in misi vos Propter : Israëlis sanctus vester redemptor
גאלכם קדוש ישראל למענכם שלחתי בבלה
.eorū cantu navib⁹ in,Chasdim &,ipsos universos fugitivos feci descēdere &
והורדתי בריחים כלם וכשדים באניות רנתם:
Sic .vester rex ,Israel creans : vester sanctus Dominus Ego
15 אני יהוה קדושכם בורא ישראל מלככם: כה 16
.semitam vehementibus aquis in & : viam mari in dans Dominus dixit
אמר יהוה הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה:
non ,decumbent simul : robur & virtutem ,equum & currum Educens
17 המוציא רכב וסוס חיל ועזוז יחדו ישכבו בל
memoriā in revocetis Ne.sunt extincti linum sicut,sunt extincti ;exurgent
18 יקומו דעכו כפשתה כבו: אל תזכרו
,novum faciens ego Ecce .considerętis ne antiqua & : priora
19 ראשנות וקדמניות אל תתבננו: הנני עשה חדשה
deserto in ponam Etiam ? illud cognoscetis nonne ,germinabit nunc
עתה תצמח הלוא תדעוה אף אשים במדבר
,dracones ,agri fera me Glorificabit .flumina solitudine in , viam
20 דרך בישמון נהרות: תכבדני חית השדה תנים
,solitudine in flumina ,aquas deserto in dedi quia : ululæ filiæ &
ובנות יענה כי נתתי במדבר מים נהרות בישימן
: mihi formavi istum Populum .meo electo ,meo populo potum dandum ad
21 להשקות עמי בחירי: עם זו יצרתי לי
laborâsti cùm : Jahacob invocâsti me non Et .narrabunt meam laudem
22 תהלתי יספרו: ולא אתי קראת יעקב כי יגעת
,tuarum ascensionum pecus mihi adduxisti Non .Israel me in
23 בי ישראל: לא הביאת לי שה עלתיך
nec , munere in te feci servire non : me honorâsti non tuis victimis &
ובחיך לא כבדתני לא העבדתיך במנחה ולא
,calamum argento in mihi emisti Non .thure in te feci laborare
24 הוגעתיך בלבונה: לא קנית לי בכסף קנה
me fecisti servire verùm :me fecisti inebriare non tuarū victimarū adipe &
וחלב זבחיך לא הרויתני אך העבדתני
ipse ego , Ego .tuis iniquitatibus in me fecisti laborare ,tuis peccatis in
25 בחטאותיך הוגעתני בעונתיך: אנכי אנכי הוא
.recordabor non tuorū peccatorū &:me propter tuas prævaricationes delens
מחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר:
.te justifices ut ,tu narra :simul judicemur ,me fac Memorare
26 הזכירני נשפטה יחד ספר אתה למען תצדק:
.me in sunt prævaricati tui interpretes & : peccavit primus tuus Pater
27 אביך הראשון חטא ומליציך פשעו בי:
Israel & ,Jahacob anathema in dabo & ,sanctitatis principes prophanabo &
28 ואחלל שרי קדש ואתנה לחרם יעקב וישראל
.convicia in
לגדופים:

CAP. XLIV. מד

dixit Sic .eo in elegi Israel & : mi serve Jahacob audi nunc Et
1 ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בחרתי בו: כה אמר 2
ne : tibi auxiliabitur,utero ab tuus formator & ,tuus factor Dominus
יהוה עשך ויצרך מבטן יעזרך אל
.eo in elegi rectè & ,Jahacob mi serve timeas
תירא עבדי יעקב וישרון בחרתי בו:

Versio VULG. LAT.

11 Ego sum, ego sum Dñs, & non 12 est absque me salvator. Ego annuntiavi, & salvavi: auditū feci, & non fuit in vobis alienus: vos testes mei, dicit Dñs, 13 & ego Deus. Et ab initio ego ipse, & non est qui de manu mea eruat: operabor, & quis 14 avertet illud? Hæc dicit Dñs redemptor vester, Sanctus Israel; Propter vos misi in Babylonem, & detraxi vectes universos, & Chaldæos in na- 15 vibus suis gloriantes. Ego Dominus sanctus vester, creans 16 Israel rex vester. Hæc dicit Dñs, qui dedit in mari viam, & in aquis torrentibus semi- 17 tam. Qui eduxit quadrigam & equum, agmen & robustum: simul obdormierunt, nec resurgent: contriti sunt quasi linum, & extincti sunt. 18 Ne memineritis priorum, & 19 antiqua ne intueamini. Ecce ego facio nova, & nunc orientur, utique cognoscetis ea: ponam in deserto viam, & in 20 invio flumina. Glorificabit me bestia agri, dracones & struthiones: quia dedi in deserto aquas, flumina in invio, ut darem potum populo meo, 21 electo meo. Populū istū formavi mihi, laudem meam nar- 22 rabit. Non me invocâsti, Jacob; nec laborâsti in me, Isra- 23 el. Non obtulisti mihi arietē holocausti tui, & victimis tuis non glorificâsti me: non te servire feci in oblatione, nec laborem tibi præbui in thure. 24 Non emisti mihi argento calamum, et adipe victimarū tuarū non inebriâsti me. Verūtamen servire me fecisti in peccatis tuis, præbuisti mihi laborē in 25 iniquitatibus tuis. Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorū tuorū non recorda- 26 bor. Reduc me in memoriā, & judicemur simul: narra si quid 27 habes ut justificeris. Pater tu⁹ prim⁹ peccavit, & interpretes 28 tui prævaricati sunt in me. Et contaminavi principes sanctos, dedi ad internecionem Jacob, & Israel in blasphemiā.

CAP. XLIV.

1 Et nunc audi, Jacob, serve 2 me⁹, & Israel, quem elegi: Hæc dicit Dñs faciens & formans te, ab utero auxiliator tu⁹; Noli timere, serve meus Jacob, et rectissime, quem elegi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Ἐγὼ ὁ θεὸς, καὶ οὐκ ἔστι πάρεξ ἐμοῦ σώζων. 12 (ν) Ἐγὼ ἀνήγγειλα καὶ ἔσωσα, ὠνείδισα καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος. ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες. (ξ) καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς 13 Ἔτι ἀπ' ἀρχῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ τῶν χειρῶν μου (ο) ὁ ἐξαιρούμενος· ποιήσω, καὶ τίς ἀποστρέψει αὐτό; 14 Οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ λυτρούμενος ὑμᾶς, ὁ ἅγιος (π) τοῦ Ἰσραὴλ, Ἕνεκεν ὑμῶν ἀποστελῶ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἐπεγερῶ (ρ) φεύγοντας πάντας, καὶ Χαλδαῖοι ἐν (σ) πλοίοις δεθήσονται. 15 Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ὑμῶν, ὁ καταδείξας Ἰσραὴλ βασιλέα ὑμῶν. 16 Οὕτως λέγει κύριος, ὁ διδοὺς (τ) ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν, καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ τρίβον, 17 Ὁ (υ) ἐξαγαγὼν ἅρματα καὶ ἵππον καὶ ὄχλον ἰσχυρόν· (φ) ἀλλ' ἐκοιμήθησαν, καὶ οὐκ ἀναστήσονται, ἐσβέσθησαν ὡς λίνον ἐσβεσμένον. 18 (χ) Μὴ μνημονεύετε τὰ πρῶτα, καὶ τὰ ἀρχαῖα μὴ συλλογίζεσθε. 19 (ψ) Ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ καινὰ, ἃ νῦν ἀνατελεῖ, καὶ γνώσεσθε αὐτά· καὶ ποιήσω ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν, καὶ ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποταμούς. 20 (ω) Εὐλογήσουσί με τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, Σειρῆνες, καὶ θυγατέρες στρουθῶν, ὅτι ἔδωκα ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ, καὶ ποταμοὺς ἐν τῇ ἀνύδρῳ, (α) ποτίσαι τὸ γένος μου τὸ ἐκλεκτὸν, 21 Λαόν μου ὃν περιεποιησάμην τὰς ἀρετάς μου διηγεῖσθαι. 22 Οὐ νῦν ἐκάλεσά σε Ἰακὼβ, (β) οὐδὲ κοπιάσαι σε ἐποίησα Ἰσραήλ. 23 Οὐκ (γ) ἤνεγκάς μοι πρόβατά σου τῆς ὁλοκαρπώσεώς σου, οὐδὲ ἐν ταῖς θυσίαις σου ἐδόξασάς με. (δ) οὐκ ἐδούλωσά σε ἐν θυσίαις, οὐδὲ ἔγκοπον ἐποίησά σε ἐν λιβάνῳ. 24 Οὐδὲ ἐκτήσω μοι ἀργυρίου (ε) θυσίασμα, οὐδὲ τὸ στέαρ τῶν θυσιῶν σου ἐπεθύμησα· ἀλλὰ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου 25 (ζ) προέστης μου, καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις σου. Ἐγώ εἰμι ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀνομίας σου (η) ἕνεκεν ἐμοῦ, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ 26 οὐ μὴ μνησθήσομαι. Σὺ δὲ μνήσθητι, καὶ κριθῶμεν· λέγε σὺ τὰς ἀνομίας σου πρῶτος, 27 ἵνα δικαιωθῇς. Οἱ πατέρες (θ) ὑμῶν πρῶτοι, καὶ οἱ ἄρχοντες (ι) ὑμῶν ἠνόμησαν εἰς 28 ἐμέ. Καὶ ἐμίαναν οἱ ἄρχοντες τὰ ἅγιά μου· καὶ ἔδωκα ἀπολέσαι Ἰακὼβ, καὶ (κ) Ἰσραὴλ εἰς ὀνειδισμόν.

Ego Deus: & non est præter me salvator. Ego annuntiavi, & salvavi: (b) exprobravi, & non erat in vobis alienus. Vos mei testes; & ego Dominus Deus usque à 13 principio: & non est, qui de manibus meis eruat. Faciam: & quis avertet illud? 14 Sic dicit Dominus Deus, qui redimit vos, Sanctus Israel; Propter vos mittam in Babylonem: & suscitabo (c) fugientes universos: & Chaldæi in navibus vincientur. 15 Ego Domin⁹ Deus sanctus vester, qui ostendi Israel regem vestrum. 16 Sic dicit Dominus, qui dat in mari viam, & in aqua vehementi semitam: 17 Qui educit currus, & equum, & multitudinem robustam. Sed dormierunt, & non resurgent: extincti sunt, quasi linum extinctum. 18 Nolite meminisse priorum: & vetera ne recogitetis. 19 Ecce ego facio nova, quæ nunc orientur: & cognoscetis ea: & faciam in deserto viam, & in inaquoso flumina. 20 Benedicent me bestiæ agri, (d) Sirenes, (e) et filiæ struthionum: quia dedi in deserto aquam, et flumina in inaquoso: ut bibere faciam genus meum electum, 21 Populum meum, quem acquisivi, ut virtutes meas narret. 22 Non nunc vocavi te, Jacob: neque laborare te feci, Israel: 23 Non attulisti mihi oves tuas holocausti tui: neque in victimis tuis magnificâsti me: (f) nec servire te feci in hostiis: (g) nec laborem tibi præbui in thure: 24 Nec emisti mihi argento thymiama: nec adipem hostiarum tuarum concupivi. Sed in peccatis tuis ante me (h) stetisti, & in iniquitatibus tuis. 25 Ego sum, ego sum, qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccata tua: et non recordabor. 26 Tu verò memento, & judicemur. Dic tu (i) iniquitates tuas primus, ut justificeris. 27 Patres vestri primi, et principes vestri iniquè egerunt in me: Et contaminaverunt principes Sancta mea. 28 Et dedi ut perderem Jacob, et Israel in opprobrium.

MS.A. (ν) Ἀνήγγελα (ξ) κἀγὼ μάρτυς λέγει κύριος ὁ θεὸς (ο) ἐξαιρούμενος· (π) Ἰσραὴλ, (ρ) πάντας φεύγοντας, (σ) κλοιοῖς (τ) ὁδὸν ἐν θαλάσσῃ, (υ) ἐξάγων (φ) ἀλλὰ (χ) Μνημονεύετε (ψ) Ἰδοὺ ποιῶ (ω) Εὐλογήσει (α) ποτίσαι (β) οὐ κοπιάσαι (γ) ἐμοὶ πρόβατα τῆς ὁλοκαρπώσεώς (δ) οὐδὲ ἐδούλωσας ἐν ταῖς θυσίαις σου, (ε) θυμίαμα, οὐδὲ στέαρ (ζ) καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις σου προέστην σου. (η) καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι τὰς ἀδικίας σου. Σὺ δὲ μνήσθητι, (θ) ἡμῶν (ι) αὐτῶν (κ) Ἱερουσαλὴμ

ΚΕΦ. μδ΄.

1 Νῦν δὲ ἄκουσον (α) Ἰακὼβ ὁ παῖς μου, καὶ 2 Ἰσραὴλ ὃν ἐξελεξάμην. (β) Οὕτω λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας σε, καὶ ὁ πλάσας σε ἐκ κοιλίας, Ἔτι βοηθηθήσῃ· μὴ φοβοῦ παῖς μου Ἰακὼβ, καὶ (γ) ἠγαπημένος Ἰσραὴλ ὃν ἐξελεξάμην.

CAP. XLIV.

1 Nunc autem audi, Jacob puer meus; et Israel, quem elegi. 2 Sic dicit Dominus Deus, qui fecit te, et qui plasmavit te de ventre; Adhuc habebis auxilium. Noli timere, puer meus Jacob; et (a) dilecte Israel, quem elegi.

MS.A (α) παῖς μου Ἰακὼβ, (β) Οὕτως (γ) ὁ ἠγαπημένος

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 אנא אנא יי ולית בר מני פריק: אנא חויתי לאברהם אבוכון מה דעתיד למיתי אנא 12
פרקית יתכון ממצרים כמא דקימית ליה בין בתריא ואנא אשמעית יתכון אולפן
אוריתי מסיני ועד אתון קימין ולית בכון נוכרי ואתון סהדין קדמי אמר יי ואנא אלהא:
13 אף מעלמא אנא הוא ולית דמן ידי משיזיב אעבדנה ולא אתיבנה: כדנן אמר יי 14
פריקכון קדישא דישראל בדיל חוביכון אגליתי יתכון לבבל ואחתית במשוטין כולהון
15 וכסדאי בספיני תושבחתהון: אנא יי קדישכון דברהי לישראל מלככון: כדנן אמר 16
17 יי דאתקין בימא אורחא ובמיין תקיפין שבילא: דאפיק רתיכין וסוסון משרין ועם
18 סגי כחדא אתבלעו ולא קמו דעיכו כבוצא עמי טפו: לא תדכרון קדמיתא ודמן
19 עולא לא תסתכלון: הא אנא עביד חדתא וכען תתגלי הלא תדעונה אף אשוי
20 במדברא אורח בצדיותא נהרון: ייקרון קדמי כד איתב מדינן דצדין אתר דהואה
שרין ירודין ובנת נעמין ארי יהבית במדברא מיא נהרין בצדיותא לאשקאה גלות
21 עמי דאתרעיתי בה: עמא דין אתקנית לפולחני בתושבחתי יהון משתען: אמיר 22
על ידי נבייא ולא בפולחני ערעיתון דבית יעקב ארי לאיתון באולפן אוריתי ישראל:
23 לא איתיתא קדמי אמרין לעלתא ונכסת קודשך לא יקרתא קדמי לא אסגיתי עלך
24 בקורבנין ולא אתקפית עלך בלבונתא: לא זבנתא קדמי בכסף קני בסם ותרב נכסת
25 קודשך לא דהינתא על מדבחי ברם אסגיתא קדמי בחובך אתקפתא קדמי בעויתך:
26 אנא אנא הוא שביק לחובך בדיל שמי וחטאך לא ידכרון: אמר כען נדון כחדא אשתעי
27 את בדיל אם תכול ותזכי: אבוך קדמאה חטא ומלפך מרדו במימרי: ואפיס רברבי 28
קודשא ואמסר לקטלא יעקב וישראל לחסודין:

מד

1 וכען שמע יעקב עבדי וישראל דאתרעיתי ביה: כדנן אמר יי דעבדך ודאתקנך ממעין 2
יסעדנך לא תדחל עבדי יעקב וישראל דאתרעיתי ביה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ego ego Dominus, & non est absque me salvator. 11 Ego annuntiavi Abrahæ 12 patri vestro quæ ventura erant: ego redemi vos *ex Ægypto*, sicut juravi ei inter divisiones. Et ego audire vos feci doctrinam legis meæ de Synai; adhuc permanetis, & non est in vobis extraneus: & vos testes coram me, dicit Dñs: & ego Deus. 13 A seculo etiam ego sum, & non est qui eruat de manu mea: faciam illud, & non avertam illud. 14 Sic dicit Domin⁹ redemptor vester sanctus Israel: Propter peccata vestra *transtuli vos* in Babylonem, & descendere feci in remis universos; & Chaldæos in navibus laudis suæ. 15 Ego Dominus sanctus vester, qui creavi Israelem, rex vester. 16 Sic dicit Dominus qui direxit in mari viam, & in aquis vehementibus semitam. 17 Qui eduxit quadrigas & equos, & exercitū, & populum multum: simul absorpti sunt, & non surrexerunt; extincti sunt, & sicut linum extinctum extincti sunt. 18 Ne memineritis priorum, et quæ sunt ab antiquo, ne intueamini. 19 Ecce ego facio novum, et nunc revelabitur: utique scietis illud: ponā etiam in solitudine viam, in deserto flumina. 20 Glorificabunt coram me, quando convertero provincias desertas, et locum ubi manebant dracones et filiæ struthionum; quia dedi in solitudine aquas, et flumina in deserto, ut darem potum *transmigrationi populi mei* quem elegi. 21 Populum hunc præparavi cultui meo: laudem meam narrabunt. 22 Dictum est per manum prophetarum, quòd non acceditis ad cultum meum viri domus Jacob: quia laborâsti Israel in doctrina legis meæ. 23 Non obtulisti corā me arietes *in holocaustum*, neque *victimis sanctis tuis* honorâsti coram me: non multiplicavi super te oblationes, neque gravavi te thure. 24 Non emisti coram me argento calamum aromaticum, neque adipe victimarum tuarum impinguâsti altare meum. Veruntamen multiplicâsti corām me peccata tua; et gravâsti me tuis iniquitatibus. 25 Ego, ego sum ipse qui dimitto scelera tua propter nomen meum, et peccata tua non erunt in memoria. 26 Dic nunc, judicemur simul, narra si potes ut justificeris. 27 Pater tuus primus peccavit; & doctores tui prævaricati sunt in Verbum meum. 28 Et profanavi principes sanctitatis, & tradidi in occisionem Jacob, & Israelem in opprobria.

CAP. XLIV.

1 Et nunc audi Jacob serve mi, & Israel quem elegi. 2 Hæc dicit Dominus qui fecit te, et formavit te, ab utero sustentavit te: Ne timeas serve mi Jacob, et Israel quem elegi.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 [illegible] 12
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible] 23
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible] 26
27 [illegible]
28 [illegible]

1 [illegible] 2
[illegible]

11 Ego sum Dominus, nec alius est præter me. 12 Ego indicavi, servavi, & enarravi, nec est inter vos alienus: & vos testes mei estis, dicit Dominus, & ego sum Deus. 13 A primo etiam die ego sum, nec est qui effugiat manus meas: & quod ego facio, quis rescindat? 14 Sic dicit Dominus servator vester, Sanctus Israelis; Propter vos misi Babelem, & adduxi omnes profugas & Chaldæos qui de navibus gloriantur. 15 Ego sum Dominus sanctus vester qui creavi Israelem, rex vester. 16 Sic ait Dominus qui viam præbet in mari, & semitam in aquis multis; 17 Qui ejicit currus & equos, & exercitum ingentem, & simul occumbunt, neque resurgent, sed extinguuntur veluti lucerna quæ crepitat. 18 Ne recordemini priorum, & quæ ab initio fuerunt, ne perpendatis. 19 Ecce facturus sum rem novam, mox enascetur, & cognoscetis eam: sternam quoque viam in deserto, & fluvios in Asimon. 20 Laudabit me bestia agri, canes sylvestres, & pulli struthionum, quòd aquas dederim in deserto, & fluvios in Asimon, ad hoc ut biberet populus meus electus, 21 Populus iste, quem elegi mihi, biberent. 22 Me nequaquam invocâsti Jacob quem vocavi Israelem: 23 Non attulisti mihi agnos holocaustorum tuorum, & sacrificiis tuis non honorâsti me: non subegi te muneribus, nec fatigavi te thure: 24 Non emisti mihi pecuniâ calamum aromaticum, nec adipe sacrificiorum tuorum inebriâsti me: quin subegisti me peccatis tuis, & iniquitate tuâ fatigâsti me. 25 Ego sum qui deleo iniquitatem tuam, propter me, & peccatorum tuorum haud recordabor. 26 Memor sis mei, judicemur simul, dico ut te justifices. 27 Primus *ille* pater tuus peccavit, principes tui fraudulenter mecum egerunt, 28 Prophanârunt magnates tui Sanctuarium: *ideo* exposui Jacobum anathemati, & Israelem ignominiæ.

CAP. XLIV.

1 Igitur, audi me Jacob serve meus, & Israel quem elegi: 2 Sic dicit Dominus qui te fecit & formavit in utero; teque adjuvit; Ne timeto serve meus Jacob, & Israel quē vocavi:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * انا هو الله * وليس يوجد من يخلص غيري * انا اخبرت وخلصت وعيرت * ولم يكن 12
13 فيكم اله غريب * انتم لي شهود * وانا الرب الاله ايضا * منذ البدء انا انا * وليس يوجد
14 من يستنقذ من يدي * اصنع ومن يرده * هكذا يقول الرب الاله منقذكم قدوس
اسرائيل * من اجلكم ارسل الى بابل واتي بجميع الهاربين * والكلدانيون يربطون في السفن *
15 * انا الرب الاله قدوسكم * مطهر اسرائيل * ملككم * هكذا يقول الرب الاله المعطي طريقا 16
17 في البحر * وفي الماء القوي سبيلا * المخرج مركبات وفرسا وجمعا قويا * لكنهم رقدوا ولم يقوموا *
18 طفيوا مثل سراج مطفي * لا تذكروا الاوايل * ولا تفكروا في المبادي * ها انا اصنع 19
جديدات التي اخبركم بها الان وتعرفوها * واجعل في البرية طريقا * وفي العديمة الماء انهارا *
20 * تباركني وحوش الحقل * بنات اوي وبنات النعام * لاني اعطيت في البرية طريقا وانهارا في
21 العديمة الماء * لاسقي جنسي المختار * شعبي الذي اقتنيته ليخبروا بفضايلي * الست الان 22
23 دعوتك يا يعقوب * ولا اجعلك ان تتعب يا اسرائيل * اليس لي خراف قربانك * ولم تمجدني
24 بذبايحك * ولم استعبدك بضحاياك * ولم اجعلك تعبانا باللبان * ولم تقتن لي بخورا بالفضة *
25 ولم اشته شحم ذبايحك * لكن بخطاياك وظلمك وقفت امامك * انا هو انا هو الماحي
26 خطاياك ولا اذكرها * وانت فاذكر ونتحاكم * قل انت اثامك اولا لكي تتبرر * اباوكم 27
28 الاولون ورؤساؤكم اثموا الي * والروساء نجسوا اقداسي * فاسلمت يعقوب ان يهلك واسرائيل
للتعيير * * الفصل الرابع والاربعون * * والان اسمع يا عبدي يعقوب 1
2 واسرائيل المحبوب لي الذي انا اخترته [* MS:Ox. هكذا يقول الرب الذي صنعك وجبلك
في الرحم واعانك * لا خوف عليك يا عبدي يعقوب واسرائيل الذي اصطفيت *]

11 Ego sum Deus, nec reperitur qui salvet 12 præter me. Ego indicavi, salvavi, & declaravi, dum nullus existeret inter vos deus alienus: vos estis mihi testes, & ego quoque Dominus Deus. 13 Inde à principio ego ipse sum, neque reperitur qui eripiat è manu mea: operor, & quis prohibet? 14 Sic dicit Dominus Deus redemptor vester, Sanctus Israelis; Propter vos mittam in Babelem, & reducam profugas omnes; Chaldæi verò ligabuntur in navibus. 15 Ego Dominus Deus sanctus vester emundans Israelem, rex sum vester. 16 Sic dicit Dominus Deus qui dat viam in mari, & in aqua vehementi semitam; 17 Qui educit currus & equos, turbamq; robustā; attamen occubuerunt, nec resurrexerunt, extincti sunt veluti lucerna extincta. 18 Priorum ne recordemini, & ne cogitetis de præcedentibus: 19 Ecce facturus sum res novas, quas jam indicabo vobis, & cognoscetis: & disponam in deserto viā, & in aquis carente, flumina. 20 Benedicent mihi belluæ campestres, canes sylvestres, & pulli struthionum, quòd dederim in deserto viā, & fluvios in terra aquis carente ad præbendū potum generi meo selecto, 21 Populo meo quem possedi; quatenus prædicent excellentias meas. 22 Annon igitur vocavi te O Jacob? neque permisi ut fatigeris O Israel. 23 Annon mei sunt agni oblationis tuæ? attamen non glorificâsti me sacrificiis tuis; non pressi te servitute in victimis tuis, neque lassum te reddidi causâ thuris: 24 Non comparâsti mihi thus argento, neque concupivi adipem sacrificiorum tuorum; tamen propter peccatū tuū & perversitatem tuā steti coram te. 25 Ego sum, ego sum qui deleo peccata tua, neque recordor illorū: 26 Tu autem recordare, & disceptemus: dic tu primùm culpas tuas, ut justificeris. 27 Primi patres vestri & principes vestri peccaverunt in me; 28 Et principes contaminaverunt sancta mea: iccirco tradidi Jacobū ut periret, & Israelem contumeliis.

CAP. XLIV.

1 Jam verò audi O Jacob serve mi, et Israel mihi dilecte quē ego elegi: 2 [MS.Ox. Sic dicit Dominus qui fecit te, et in utero te formavit, qui tibi auxiliatus est; Ne timeas serve mi Jacob, & Israel quem elegi:]

ישעיה : מד

effundam : aridam ſuper fluenta & ,ſitientem ſuper aquas effundam Quia
כִּי אֶצָּק־מַיִם עַל־צָמֵא וְנֹזְלִים עַל־יַבָּשָׁה אֶצֹּק 3
.tua germina ſuper meã benedictionem & ,tuũ ſemen ſuper meũ ſpiritum
רוּחִי עַל־זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צֶאֱצָאֶיךָ׃
.aquarum rivulos juxta ſalices ſicut : herbam inter *in* germinabunt Et
וְצָמְחוּ בְּבֵין חָצִיר כַּעֲרָבִים עַל־יִבְלֵי־מָיִם׃ 4
: Jahacob nomine in invocabit iſte & ,ego Domini ,dicet Iſte
זֶה יֹאמַר לַיהוָה אָנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־יַעֲקֹב 5
·cognominabit Iſrael nomine in & ,Domino ſua manu ſcribet iſte &
וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה׃
Dominus ejus redemptor & , Iſrael rex Dominus dixit Sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה 6
.Deus non me præter & ,noviſſimus ego & ,primus Ego :exercituum
צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים׃
,mihi illud ordinabit & ,hoc annuntiabit & ,vocabit ego ſicut quis Et
וּמִי־כָמוֹנִי יִקְרָא וְיַגִּידֶהָ וְיַעְרְכֶהָ לִי 7
annuncient ,ſunt ventura quæ & ,*ventura* & : ſeculi populum *me ponere* à
מִשּׂוּמִי עַם־עוֹלָם וְאֹתִיּוֹת וַאֲשֶׁר תָּבֹאנָה יַגִּידוּ
,te feci audire *tunc* ex nonne : formidetis ne & ,timeatis Ne .eis
לָמוֹ׃ אַל־תִּפְחֲדוּ וְאַל־תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאָז הִשְׁמַעְתִּיךָ 8
, *petra* *non &* ? me præter Deus eſt an ? mei teſtes vos & ,annunciavi &
וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עֵדָי הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדַי וְאֵין צוּר
coră concupiſcibilia & ,*inanitas* ipſi omnes ſculptilis *Formatores* ? *novi* non
בַּל־יָדָעְתִּי׃ יֹצְרֵי־פֶסֶל כֻּלָּם תֹּהוּ וַחֲמוּדֵיהֶם 9
neque ,videbunt non ipſi eorum teſtes & : proderunt non
בַּל־יוֹעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַּל־יִרְאוּ וּבַל־
ſculptile & ,Deum *formavit* Quis .confundentur ideo : cognoſcent
יֵדְעוּ לְמַעַן יֵבֹשׁוּ׃ מִי־יָצַר אֵל וּפֶסֶל 10
,afficientur pudore ejus ſocii omnes Ecce *profuit* nihilum ad : *conflavit*
נָסָךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל׃ הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יֵבֹשׁוּ 11
,ſtabunt ,ipſi omnes *congregabuntur* : hominibus ex ipſi artifices &
וְחָרָשִׁים הֵמָּה מֵאָדָם יִתְקַבְּצוּ כֻלָּם יַעֲמֹדוּ
, *delabram* ferri Faber .ſimul afficientur pudore ,pavebunt
יִפְחֲדוּ יֵבֹשׁוּ יָחַד׃ חָרַשׁ בַּרְזֶל מַעֲצָד 12
illud operabitur & : illud figurabit malleis in & ,*carbone* in operabitur &
וּפָעַל בַּפֶּחָם וּבַמַּקָּבוֹת יִצְּרֵהוּ וַיִּפְעָלֵהוּ
bibit non : *eſt* non & famelicus etiam ,ſuæ fortitudinis brachio in
בִּזְרוֹעַ כֹּחוֹ גַּם־רָעֵב וְאֵין כֹּחַ לֹא־שָׁתָה
illud delineabit ,*lineam* extendit *lignorum* Faber .*eſt defatigatum* & , aquam
מַיִם וַיִּיעָף׃ חָרַשׁ עֵצִים נָטָה קָו יְתָאֲרֵהוּ 13
: *illud deſignabit* circino in & ,*aſciis in* illud faciet ,*tincto* filo in
בַשֶּׂרֶד יַעֲשֵׂהוּ בַּמַּקְצֻעוֹת וּבַמְּחוּגָה יְתָאֳרֵהוּ
hominis gloriam ſecundùm ,viri imaginem ſecundùm illud faciet &
וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם
, *tradit* tollet & ,cedros ſibi ſuccidendũ Ad .domum inhabitandũ ad
לָשֶׁבֶת בָּיִת׃ לִכְרָת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה 14
auxit pluvia & ,*ornum plantavit* : ſylvæ *lignis in ſibi* roborabit &,quercũ &
וְאַלּוֹן וַיְאַמֶּץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֹרֶן וְגֶשֶׁם יְגַדֵּל׃
etiam ,ſe calefaciet & ,eis ex ſumet & ,comburendum ad homini erit Et
וְהָיָה לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיָּחָם אַף־ 15
,ſe incurvabit & ,Deum operabitur etiam : panem coquet & ,ſuccendet
יַשִּׂיק וְאָפָה לָחֶם אַף־יִפְעַל־אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ
in comburet ejus Medium .ei ſe incurvabit & ,ſculptile illud faciet
עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגָּד־לָמוֹ׃ חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ־ 16
:ſaturabitur & ,aſſaturam aſſabit ,comedet carnem ejus mediũ ſuper ,igni
אֵשׁ עַל־חֶצְיוֹ בָּשָׂר יֹאכֵל יִצְלֶה צָלִי וְיִשְׂבָּע
.focum vidi ,me calefeci ,Euge ,dicet & ,ſe calefaciet etiam
אַף־יָחֹם וְיֹאמַר הֶאָח חַמּוֹתִי רָאִיתִי אוּר׃

Verſio VULG. LAT.

3 Effundam enim aquas ſuper ſitientem, & fluenta ſuper aridam: effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictionem meam ſuper ſtirpem tuam. 4 Et germinabunt inter herbas, quaſi ſalices juxta 5 præterfluentes aquas. Iſte dicet; Domini ego ſum: & ille vocabit in nomine Jacob, & hic ſcribet manu ſuâ; Domino: & in nomine Iſrael aſſimi- 6 labitur. Hæc dicit Dominus rex Iſrael, & redemptor ejus Dominus exercituũ: Ego primus, & ego noviſſimus, & abſ- 7 que me non eſt Deus. Quis ſimilis meî? vocet, & annuntiet: & ordinem exponat mihi, ex quo conſtitui populum antiquum: ventura & quæ futura ſunt annuntient eis. 8 Nolite timere, neque conturbemini: ex tunc audire te feci, & annuntiavi: vos eſtis teſtes mei. Numquid eſt Deꝰ abſque me, & formator quem ego 9 non noverim? Plaſtæ idoli omnes nihil ſunt, & amantiſſima eorum non proderunt eis. Ipſi ſunt teſtes eorum, quia nõ vident, neque intelligunt, ut 10 confundantur. Quis formavit deum, & ſculptile confla- 11 vit ad nihil utile? Ecce omnes participes ejus confundentur: fabri enim ſunt ex hominibus: convenient omnes, ſtabunt & pavebunt, & confundentur ſi- 12 mul. Faber ferrarius limâ operatus eſt: in prunis & in malleis formavit illud, & operatus eſt in brachio fortitudinis ſuæ: eſuriet & deficiet, non bi- 13 bet aquam, & laſſeſcet. Artifex lignariꝰ extendit normam, formavit illud in runcina: fecit illud in angularibus, & in circino tornavit illud: & fecit imaginem viri, quaſi ſpecioſũ hominem habitantem in do- 14 mo. Succîdit cedros, tulit ilicem, & quercum, quæ ſteterat inter ligna ſaltûs: plantavit pi- 15 num, quam pluvia nutrivit. Et facta eſt hominibus in focum: ſumpſit ex eis, & calefactus eſt: & ſuccendit, et coxit panes: de reliquo autẽ operatus eſt deũ, et adoravit: fecit ſculptile, et curvatus eſt ante il- 16 lud. Medium ejus combuſſit igni, et de medio ejus carnes comêdit: coxit pulmentum, et ſaturatus eſt, et calefactus eſt, et dixit; Vah, calefactus ſum, vidi focum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

3 Ὅτι ἐγὼ δώσω ὕδωρ ἐν δίψει τοῖς πορευομένοις ἐν ἀνύδρῳ, ἐπιθήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸ σπέρμα σου, ϗ τὰς εὐλογίας μου ἐπὶ τὰ τέκνα σου, 4 Καὶ ἀνατελοῦσιν (δ) ὡς ἀναμέσον ὕδατος χόρτος, καὶ ὡς ἰτέα 5 ἐπὶ (ʹ) παραῤῥέον ὕδωρ. Οὗτος ἐρεῖ, Τοῦ Θεοῦ εἰμι, καὶ οὗτος (ε) βοήσεται ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰακώβ· ϗ ἕτερος (ζ) ἐπιγράψει χειρὶ αὐτοῦ, Τοῦ Θεοῦ εἰμι, ϗ ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰσραὴλ βοήσεται. 6 Οὕτως λέγει ὁ Θεὸς ὁ βασιλεὺς (η) Ἰσραὴλ, ϗ ῥυσάμενος αὐτὸν Θεὸς Σαβαὼθ, Ἐγὼ πρῶτος, ϗ ἐγὼ μετὰ 7 ταῦτα· πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι Θεός. Τίς ὥσπερ ἐγώ; (θ) στήτω, ϗ καλεσάτω, ϗ ἀναγγειλάτω, ϗ ἑτοιμασάτω μοι ἀφ᾽ οὗ ἐποίησα ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰῶνα, ϗ τὰ ἐπερχόμενα πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἀναγγειλάτωσαν ὑ- 8 μῖν. Μὴ παρακαλύπτεσθε, (ι) μηδὲ πλανᾶσθε· οὐκ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἠνωτίσασθε, ϗ ἀπήγγειλα ὑμῖν; μάρτυρες ὑμεῖς ἐστε, εἰ ἔστι Θεὸς πλὴν ἐμοῦ. Καὶ οὐκ (ʹ) ἤκουσαν τότε οἱ 9 πλάσσοντες, ϗ (κ) οἱ γλύφοντες, πάντες μάταιοι, (λ) ποιοῦντες τὰ καταθύμια αὐτῶν, ἃ οὐκ ὠφελήσει αὐτούς· ἀλλὰ αἰσχυνθή- 10 σονται (μ) Οἱ πλάσσοντες θεὸν, ϗ γλύ- 11 φοντες (ν) πάντες ἀνωφελῆ, Καὶ πάντες ὅθεν ἐγένοντο ἐξηράνθησαν. ϗ κωφοὶ ἀπὸ ἀνθρώπων συναχθήτωσαν πάντες, ϗ (ξ) στήτωσαν ἅμα· ϗ ἐντραπήτωσαν, 12 ϗ αἰσχυνθήτωσαν ἅμα· Ὅτι ὤξυνε τέκτων σίδηρον, σκεπάρνῳ εἰργάσατο αὐτὸ, ϗ ἐν τερέτρῳ (ο) ἔστησεν αὐτὸ, ϗ εἰργάσατο αὐτὸ ἐν τῷ βραχίονι τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ϗ πεινάσει, ϗ ἀσθενήσει, ϗ οὐ μὴ πίῃ ὕ- 13 δωρ. Ἐκλεξάμενος τέκτων ξύλον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέτρῳ, ϗ ἐν κόλλῃ ἐῤῥύθμισεν αὐτό, (π) ϗ ἐποίησεν αὐτὸ ὡς μορφὴν ἀνδρὸς, ϗ ὡς ὡραιότητα ἀνθρώπου, στῆσαι αὐ- 14 τὸ ἐν οἴκῳ. (ρ) Ἔκοψε ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ, ὃ ἐφύτευσεν Κύριος, (σ) πίτυν, ϗ ὑε- 15 τὸς ἐμήκυνεν, Ἵνα ᾖ ἀνθρώποις εἰς καῦσιν· ϗ λαβὼν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐθερμάνθη, ϗ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ᾽ (τ) αὐτῶν· τὸ δὲ λοιπὸν (υ) εἰργάσαντο θεοὺς, ϗ προσκυνοῦ- 16 σιν (φ) αὐτοῖς· Οὗ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυσεν ἐν πυρὶ, (χ) ϗ ἐπὶ τοῦ ἡμίσεος αὐτοῦ ἔπεψεν ἐν τοῖς ἄνθραξιν ἄρτους, ϗ ἐπ᾽ αὐτοῦ κρέας ὀπτήσας ἔφαγε, ϗ ἐνεπλήσθη, καὶ θερμανθεὶς εἶπεν, Ἡδύ μοι, ὅτι ἐθερμάνθην, ϗ εἶδον πῦρ.

Quia ego dabo aquam in ſiti iis, 3 qui ambulant in inaquoſa: imponam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictiones meas ſuper filios tuos. Et orientur, ut in 4 medio aquæ fœnum, & ſicut ſalix ſuper præterfluentem aquam. Iſte dicet, Dei ſum: & iſte cla- 5 mabit in nomine Jacob: & alius ſcribet in manu ſua, Dei ſum: & in nomine Iſrael clamabit. Sic 6 dicit Deus rex Iſrael, & qui eruit eum, Deus Sabaoth; Ego primus, & ego poſt hæc: præter me non eſt Deus. Quis ſicut ego? 7 Stet, & vocet, & annuntiet, & paret mihi, ex quo feci hominem in ſeculum: & futura, antequàm veniant, annuntient vobis. Ne abſcondamini, neque 8 erretis. Nónne à principio auribus percepiſtis, & annuntiavi vobis? Teſtes vos eſtis, ſi eſt Deus præter me. Et (b) non au- 9 dierunt tunc, qui formabant, & ſculpebant, omnes vani, facientes deſideria ſua, quæ non proderunt (c) ipſis: ſed confundentur, Qui 10 plaſmant Deum, & omnes ſculpentes inutilia: Et (d) omnes, 11 unde facti ſunt, exaruerunt, & ſurdi ex hominibus. Congregentur omnes, & ſtent ſimul, & confundantur, & erubeſcant ſimul: Quoniam acuit faber fer- 12 rum, limâ operatus eſt illud, & in terebro ſtatuit illud, & operatus eſt illud in brachio fortitudinis ſuæ: & eſuriet, & infirmus erit, & non bibet aquam. Eligens faber lignum, ſtatuit il- 13 lud in (e) menſura, & in (f) glutine compoſuit illud, & fecit ipſum quaſi formam viri, & tanquam ſpeciem hominis, ad ſtatuendum illud in domo. (g) Suc- 14 cîdit lignum de ſylva, quod plantavit Dominus, pinum, & pluvia produxit in longitudinem, ut ſit hominibus ad ac- 15 cendendum: & ſumens ex eo, calefactus eſt: & ſuccendentes coxerunt panes ſuper ea. Reſiduum autem fabricati ſunt deos, & adorant (h) eos: Cujus di- 16 midium ejus combuſſit in igni, & ſuper dimidium ejus coxit in carbonibus panes, & ſuper illud aſſans carnes comêdit, & ſaturatus eſt, & calefactus dixit; Suave mihi, quia calefactus ſum, & vidi ignem.

MS. A. (δ) ὡσεὶ χόρτος ἀναμέσον ὕδατος, (ʹ) παραρέον (ε) ἐρεῖ ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰακώβ· (ζ) ἐπιγράψει, Τοῦ Θεοῦ εἰμι, ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰσραήλ. Οὕτως (η) τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ῥυσάμενος (θ) στήτω, καλεσάτω, ϗ ἑτοιμασάτω (ι) οὐκ ἀπ᾽ ἀρχῆς (ʹ) ἦσαν (κ) γλύφοντες, (λ) οἱ ποιοῦντες (μ) πάντες Οἱ (ν) ἀνωφελῆ, (ξ) στήσονται ἅμα· ἐντραπήτωσαν, (ο) ἔτρησεν αὐτὸ, εἰργάσατο (π) ἐποίησεν (ρ) Ὃ ἔκοψεν (σ) ϗ ὑετὸς (τ) αὐτοῦ· (υ) εἰργάσατο εἰς θεοὺς, (φ) αὐτούς· (χ) καὶ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ

תרגום יונתן TARGUM JONATHAN.

אֲרֵי כְּמָא דְמִתְיַהֲבִין מַיָא עַל אֲרַע בֵּית צַחֲוָנָא וּמִתְנַגְדִין עַל יַבֶּשְׁתָּא כֵּן אֶתֵּן רוּחַ 3
קוּדְשִׁי עַל בְּנָךְ וּבִרְכָתִי עַל בְּנֵי בְנָךְ׃ וְיִתְרַבּוּן צַדִּיקַיָא רַכִּיכִין וּמְפַנְּקִין כְּלַבְלְבֵי 4
עֲסַב כְּאִילָן דְּמַשְׁלַח שָׁרְשׁוֹהִי עַל נִגְדִין דְּמַיִן׃ דֵּין יֵימַר מִדַּחֲלַיָא דַּייָ אֲנָא וְדֵין 5
יְצַלֵּי בְּשׁוּם יַעֲקֹב וְדֵין יְקָרֵיב קוּרְבָּנֵיהּ קֳדָם יְיָ וּבִשְׁמָא דְיִשְׂרָאֵל יִתְקָרֵיב׃ כִּדְנָן 6
אֲמַר יְיָ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּפָרְקֵיהּ יְיָ צְבָאוֹת אֲנָא הוּא דְּמִלְּקַדְמִין אַף עָלְמֵי עָלְמַיָא
דִּילִי אִנּוּן וּבַר מִנִּי לֵית אֱלָהּ׃ וּמַן כְּוָתִי דִּי עָרְעֵנָה וִיחַוֵּינָהּ וִיסַדְּרִנָּהּ קֳדָמַי 7
מִשַּׁוְיוּתִי עַמָּא דְּמִן עָלְמָא וּדְאָתְיָן וְדַעֲתִידִין לְמֵיתֵי יְחַוּוּן לָנָא׃ לָא תִדְחֲלוּן 8
וְלָא תִתַּבְּרוּן הֲלָא מִבְּכֵן בַּסַּרְתָּךְ וְחַוֵּיתִי וְאַתּוּן סָהֲדִין קֳדָמַי הַאִית אֱלָהָא בַּר מִנִּי
וְלֵית דִּתְקִיף אֱלָהֵין דְּמִן קֳדָמַי מִתְיְהֵיב לֵיהּ תְּקוֹף׃ עָבְדֵי צַלְמַיָא כּוּלְּהוֹן לְמָא 9
וּפָלְחֵיהוֹן דְּלָא יְהַנוּן לְהוֹן וְסָהֲדִין אִנּוּן בְּנַפְשָׁתְהוֹן דְּלָא חָזַן וְלָא יָדְעִין בְּדִיל דְּיִבְהֲתוּן׃
מַן עֲבַד דַּחֲלָא וְצַלְמָא אַתִּיךְ בְּדִיל דְּלָא לַהֲנָאָה׃ הָא כָל פָּלְחֵיהוֹן יִבְהֲתוּן וְאוּמָנִין 10 11
עוֹבְדִין מִבְּנֵי אֱנָשָׁא יִתְכַּנְּשׁוּן כּוּלְּהוֹן יְקוּמוּן יִתַּבְּרוּן יִבְהֲתוּן כַּחֲדָא׃ נַפָּחָא מִבַּרְזְלָא 12
חֲצִינָא עָבֵיד וְנָפַח נוּר בְּשִׁיחוּרִין וּבְמַקּוּבִין מַתְקֵיף לֵיהּ וְעָבֵיד לֵיהּ בִּתְקוֹף חֵילֵיהּ
דְּאִם יִכְפַּן עָבְדֵיהּ וְלָא יֵיכוּל לָא יְהֵי בֵּיהּ חֵיל וְאִם יִצְחֵי וְלָא יִשְׁתֵּי מַיָא יְהֵי מִשְׁלְהֵי׃
נַגַּר אָעִין נְפֵיץ בְּחוּטָא מְסַר לֵיהּ בְּמַשְׁקוֹלְתָּא מְנַוֵּי לֵיהּ בְּאוּמַלְיָא וּבְנִצּוּרִין מְאַחֵד לֵיהּ 13
וְעָבֵד לֵיהּ כִּדְמוּת גְּבַר כְּתוּשְׁבַּחַת אִתְּתָא לְמִתַּב בְּבֵיתָא׃ לְמִקַּץ לֵיהּ אַרְזִין וּנְסִיב תִּרְזָן 14
וּבְלוּט וּמַתְקִיף לֵיהּ בְּאָעֵי חוּרְשָׁא נְצַב אוֹרְנָא וּמִטְרָא יְרַבֵּי׃ וִיהֵי לֶאֱנָשָׁא לְאַדְלָקָא וּנְסִיב 15
מִנְּהוֹן וְשָׁחִין אַף אַזָּא וְאָפֵי לְחֵם אַף עָבְדֵיהּ דַּחֲלָא וּסְגֵיד אַתְקְנֵיהּ צַלְמָא וּבָעֵא מִנֵּיהּ׃
פַּלְגֵּיהּ אוֹקֵיד בְּנוּרָא עַל פַּלְגֵּיהּ בִּסְרָא אָכֵיל טָוֵי טְוָיָא וְסָבַע אַף שָׁחִין וְאָמַר אָח 16
שְׁחֵינִית חֲזֵיתִי נוּר׃

PARAPH, CHALD. Verſio Latina.

Quia ſicut dantur aquæ ſuper terram ſitientem, & fluunt ſuper aridam; ſic 3 dabo ſpiritum ſanctum meum ſuper filios tuos, & benedictionem meam ſuper filios filiorum tuorum. Et creſcent juſti & erunt teneri, & deli- 4 cati ſicut germen herbæ, ſicut arbor quæ mittit radices ſuas juxta fluentes aquas. Hic dicet, De timentibus Dominum ego ſum; & hic orabit in 5 nomine Jacob; & iſte offeret oblationem ſuam coram Domino; & in nomine Iſrael applicabitur. Hæc dicit Dominus rex Iſrael, & redemptor 6 ejus Dominus exercituum: Ego ſum ab initio; *etiam* ſecula ſeculorum mea ſunt, & abſque me non eſt Deus. Et quis eſt ſicut ego, qui vocet & annun- 7 tiet illud, & ordinet illud coram me? ex quo poſui populum qui à ſeculo eſt, & quæ ventura ſunt, & futura annuntient nobis. Ne timeatis neque 8 conſternemini; an non ex illo tempore annuntiavi tibi & indicavi? & vos teſtes eſtis coram me; num ſit Deus præter me; & num ſit fortis niſi is cui datur fortitudo à facie mea. Qui ſimulacra faciunt, omnes ſunt vanitas, & 9 colunt ea quæ ſibi non proderunt; & teſtes ſunt ſibimet quòd non vident neque intelligunt, eò ut confundantur. Quis fecit deum & ſimulacrum 10 conflavit ad nihil utile? Ecce omnes cultores eorum confundentur, & ar- 11 tifices operarii ex filiis hominum; congregentur univerſi, ſtent, conterantur, confundantur ſimul. Sufflator ex ferro bipennim facit; & exſufflat ig- 12 nem in carbonibus: & malleis confirmat illud, & facit illud totis viribus ſuis: quòd ſi eſurierit qui fecit illud, & non comederit, non erit in eo virtus; & ſi ſitierit & non biberit aquas, erit laſſus. Faber ligna- 13 rius extendit lineam, ſerrat illud perpendiculo, dolat illud *dolabris*, & in circino format illud; et facit illud in ſimilitudinem viri, et juxta decorem mulieris, ut habitet in domo. Ut ſuccidat ſibi cedros, et tulit ilicem 14 et quercum, et apprehendit ſibi ligna in ſaltu: plantavit pinum quam pluvia nutrit. Et facta eſt homini ad ſuccendendum: et ſumpſit ex *eis* 15 et calefactus eſt; et etiam ſuccendit et coxit panem. Facit quoque ex illo deum et adorat conflatile ſimulacrum, et deprecatur illud. Dimi- 16 dium ejus ſuccendit igni; ſuper dimidio ejus carnem comedit; aſſavit aſſaturam, et ſatiatus eſt: calefactus quoque eſt: et dixit, Vah incalui, vidi ignem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܛܠ ܕܝܗܒ ܐܢܐ ܡܝܐ ܒܐܬܪܐ ܨܗܝܐ. ܘܢܗܪܘܬܐ ܒܝܒܫܬܐ. ܐܫܘܕ ܪܘܚܝ ܥܠ ܙܪܥܟ ܘܒܘܪܟܬܝ 3
ܥܠ ܒܢܝܟ. * ܘܢܕܢܚܘܢ ܡܢ ܡܨܥܬ ܥܣܒܐ. ܐܝܟ ܚܠܦܐ ܕܥܠ ܝܒܠܝ ܡܝܐ. * ܗܢܐ 4 5
ܢܐܡܪ ܕܡܪܝܐ ܐܢܐ. ܘܗܢܐ ܢܩܪܐ ܒܫܡܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܗܢܐ ܢܟܬܘܒ ܐܝܕܗ ܠܡܪܝܐ.
ܘܒܫܡ ܐܝܣܪܐܝܠ ܢܬܟܢܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ ܘܦܪܘܩܗ. ܡܪܝܐ 6
ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܗ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܩܕܡܝܐ. ܘܐܢܐ ܐܢܐ ܐܚܪܝܐ. ܘܡܢ ܒܠܥܕܝ ܠܝܬ ܐܠܗܐ.
* ܘܡܢܘ ܐܟܘܬܝ. ܢܩܪܐ ܘܢܚܘܐ ܘܢܣܕܪ ܠܝ. ܡܢ ܕܣܡܬ ܥܡܐ ܠܥܠܡ. ܘܐܬܘܬܐ ܕܐܬܝܢ 7
ܢܚܘܘܢ. * ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܘܠܐ ܬܙܘܥܘܢ. ܠܐ ܡܢ ܩܕܝܡ ܐܫܡܥܬܟܘܢ. ܘܚܘܝܬܟܘܢ 8
ܘܐܢܬܘܢ ܣܗܕܝ. ܕܠܝܬ ܐܠܗܐ ܒܪ ܡܢܝ. ܘܠܝܬ ܥܫܝܢܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. * ܣܪܝܩܝܢ 9
ܐܢܘܢ. ܟܠܗܘܢ ܐܘܡܢܐ ܕܥܒܕܝܢ ܦܬܟܪܐ. ܘܠܝܬ ܝܘܬܪܢܐ ܒܥܒܕܐ ܕܨܒܝܢ ܠܡܥܒܕ.
ܘܗܢܘܢ ܐܘܡܢܐ ܕܥܒܕܝܢ ܐܢܘܢ. ܕܠܐ ܚܙܝܢ ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ 10
ܢܒܗܬܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܝܢ ܐܠܗܐ. ܘܢܓܠܦܘܢ ܢܣܟܐ ܕܠܐ ܝܘܬܪܢܐ ܒܗ. * ܗܐ ܟܠܗܘܢ 11
ܐܘܡܢܝܗܘܢ ܚܪܫܝܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܢܬܟܢܫܘܢ ܟܠܗܘܢ. ܘܢܩܘܡܘܢ. ܘܢܒܗܬܘܢ.
ܘܢܬܟܠܡܘܢ ܐܟܚܕܐ. * ܕܚܕܝ ܦܪܙܠܐ ܢܓܪܐ. ܘܒܡܥܨܕܐ ܡܫܦܐ ܠܗ. 12
ܘܒܡܩܒܐ ܓܠܦ ܠܗ. ܘܒܕܪܥܐ ܕܚܝܠܗ ܡܬܩܢ ܠܗ. ܐܦ ܟܦܢ ܘܠܐ ܫܬܐ ܡܝܐ ܘܡܫܬܠܗܐ. * ܢܓܪܐ 13
ܓܒܐ ܩܝܣܐ. ܘܡܫܚ ܠܗ. ܘܒܕܒܩܐ ܡܕܒܩ ܠܗ. ܘܓܠܦ ܠܗ. ܘܡܬܩܢ ܠܗ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܓܒܪܐ. ܐܝܟ
ܫܘܦܪܐ ܕܒܪܢܫܐ. * ܘܡܩܝܡ ܠܗ ܒܒܝܬܐ ܩܝܣܐ ܕܦܣܩ ܡܢ ܥܒܐ. ܕܡܛܪܐ ܐܪܒܝܗ. 14
ܕܢܗܘܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܠܡܘܩܕܐ. * ܘܢܣܒܝܢ ܡܢܗ ܘܫܚܢܝܢ. ܘܐܦ ܡܘܩܕܝܢ ܬܢܘܪܐ 15
ܘܐܦܝܢ ܠܚܡܐ. ܘܥܒܕܝܢ ܠܗ ܐܠܗܐ ܘܣܓܕܝܢ ܠܗ. ܘܥܒܕܝܢ ܦܬܟܪܐ ܘܣܓܕܝܢ ܠܗ. * ܦܠܓܗ ܐܘܩܕܘ 16
ܒܢܘܪܐ. ܘܥܠ ܓܘܡܪܘܗܝ ܒܣܪܐ ܛܘܝܢ ܘܐܟܠܝܢ ܘܣܒܥܝܢ. ܘܐܦ ܫܚܢܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܐܘܚ
ܫܚܢܬ ܘܚܙܝܬ ܢܘܪܐ.

Quia daturus ſum aquas in loco ſitibundo, & 3 fluenta in arido: effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictiones meas ſuper filios tuos: Et egerminabunt è media 4 herba ſicut ſalix quæ eſt ſecus rivos aquarum. Hic dicet, Domini ſum; alius vocabit no- 5 men Jacobi, alius proprium chirographum Domino ſubſcribet, & Iſraelis nomine ſe nuncupabit. Sic ait Dominus rex Iſraelis 6 & redemptor ejus, cujus nomen eſt Dominus potens, Ego ſum primus & ego ſum ultimus, 7 nec ullus eſt Deus præter me. Et quiſquis eſt mihi ſimilis, clamet, inſtruat ſe & indicet *res actas* ex quo poſui populum in æternum: & ſigna ventura indicent. Ne timeatis, neque 8 paveatis, nonne jampridem vobis enarravi, & indicavi (vos teſtes mei eſtis) quòd nullus ſit Deus præter me, nec ullus extet potens quem non cognoſcam? Vani ſunt omnes ar- 9 tifices qui componunt idola, nec ullum eſt emolumentum in opficiis quæ fabricare cupierunt; ipſi enim artifices qui fabricant ea, teſtantur ea nec videre, nec audire, nec cognoſcere. Propterea pudefiant qui deos fa- 10 bricant, & fuſilia ſculpunt in quibus nullum eſt emolumentum. En omnes eorum fabri 11 muti: (*incenſati*) ſunt præ *cunctis* hominibus, congregent ſe omnes, ſtent, erubeſcant, & pudefiant ſimul. Nam ferrum exacuit fa- 12 ber lignarius, tum dolabrâ complanat illud, ſcalpro incîdit, & brachii ſui conatu efformat: fami etiam ſitique laborat, aquam non bibit, & elanguet. Faber lignarius eli- 13 git lignum, ungitque illud, glutine compingit, ſculpit; formatque in effigiem virilem, ſpeciem referens humanam: Tum collocat 14 in æde lignum è ſylva exciſum, quod pluviâ nutritum fuerat, ut homini inſerviret ad comburendum: Ex hoc inquam ſumentes, par- 15 tim calefaciunt *furnum*, & panem coquunt; partim fabricant deum, & adorant illum; formant ſculptile, & adorant illud. Mediam ejus 16 partem igne comburunt, carnem aſſant ad prunas ejus, comedunt, ſaturantur, atque etiam calefiunt; tum dicunt, Euge, calefeci me, & vidi ignem:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * انّي اعطيكم ماء في العطش السالكين في عدم الماء * واضع روحي على زرعك *
وبركاتي على اولادك * فيسرعون مثل عشب وسط الماء * ومثل الصفصاف على الماء الجاري * 4
5 6 * هذا يقول لله انا * وهذا يقول باسم يعقوب * وآخر يكتب لله انا باسم اسرايل * هكذا
يقول الرب الاله ملك اسرايل الذي نجاه * اله الجنود * انا الاول وانا بعد هذه * وليس
7 يوجد اله غيري * من مثلي انا ليقف ويدعوا ويخبر ويهي لي منذ صنعت الانسان
8 الى الابد * وليخبروكم بالآتيات قبل ان تاتي لا يخفوها * اما سمعتم منذ البدو واخبرتكم *
9 وانتم شهود انتم * هل يوجد اله سواي * ولم تسمعوا حينيذ * الجابلون والناحتون
10 كلهم باطلون * يصنعون اختياراتهم التي لا تنفعهم * لكن يخزى جميع الذين
11 يجبلون الها * والناحتون ما لا ينفع * والجميع من حيث صاروا يبسوا * والصم من
12 الناس * ليجتمعوا جميعا وليقفوا معا * ليخجلوا ويخزوا * لان النجار حد حديدا وعمله
13 بفاس وبقر بمثقاب * وعمله بذراع قوته * ويجوع ويضعف ولا يشرب ماء * حسبه اختارها
النجار * واقامها بمقدار * وسواها بالغرى * وصنعها مثل شكل رجل * ليقيمها مثل بهاء
14 انسان في بيت * الخشبة التي قطعها من الغيضة * هذه التي غرسها الرب * وطولها المطر
15 كي تكون للناس للحريق * واخذ منها فاصطلى * فاحرقوها وخبزوا خبزا عليها *
16 وبقيتها عملوه الهة وسجدوا لهم * الذي نصفها احرقوه بالنار * فاحرقوه وخبزوا خبزا
عليه * وعليه شووا لحما واكلوه * وامتلي واصطلى وقال * لذيذ لي لاني اصطليت
ونظرت النار *

Equidem aquam in ſiti præbebo vobis 3 *qui ambulatis in loco aquis carente, ponamque ſpiritum meum ſuper ſemen tuum; & benedictiones meas ſuper filios tuos: Adeoque exorientur velut herbæ* 4 *in mediis aquis, & ut ſalices ſecus aquam decurrentem. Alius dicet, Dei ſum* 5 *ego: alius dicet, Sub nomine Jacobi: alius autem ſcribet, Dei ſum ego, ſub nomine Iſraelis. Sic dicit Dominus* 6 *Deus rex Iſraelis, qui ſalvavit eum, Deus exercituum; Ego ſum primus, & ego his poſterior, neque reperitur Deus præter me. Qui ſimilis eſt mihi, ſtet,* 7 *vocet, annuntiet, diſponatque mihi ex quo hominem condidi in æternum uſque; indicentque vobis ventura antequam eveniant, nec celent ea. Annon au-* 8 *diſtis inde à principio, & ego vobis indicavi? voſque metipſi teſtes eſtis num reperiatur Deꝰ præter me? at non audîſtis tunc. Formatores & ſculptores omnes* 9 *vani ſunt, facientes voluntates ſuas quæ nihil proſunt eis. Ergò pudefiant* 10 *omnes qui deum formant, & qui ſculpunt rem inutilem, Et omnes ex quo facti* 11 *ſunt, areſcant, & quidem bruti inter homines: congregentur omnes, & ſimul conſiſtant, ut pudefiant & erubeſcant. Nam faber lignarius acuminato ferro,* 12 *deum illum ſecuri aptat, tum ſcalpro incîdit, & brachio ſui roboris facit (interim eſurit, languet, nec bibit aquam) Li-* 13 *gnum videlicet quod eligit faber lignarius, cum proportione componit, & glutine aptat; tum reddit illud ſimile figuræ viri, ut ſtatuat illud juxta pulchritudinem hominis in æde. Ejus li-* 14 *gni quod amputavit è ſylva, illius inquam quod Dominus plantaverat, quod pluvia longum reddiderat, quatenus uſui eſſet hominibus ad comburendum; Partem accipiens calefacit ſeſe, & com-* 15 *burentes eam, panem coquunt ſuper eam: reſiduam verò partem ipſius componunt in deos, & adorant illos. Cujus dimi-* 16 *diam partem igne comburunt; comburentes, panem coquunt ad prunas ejus, carnem aſſant, comeduntque. Poſtquam ſaturatus eſt, & calefecit ſeſe, ait; Jucundum mihi eſt caleſeciſſe me & ignem vidiſſe:*

ישעיה : מה

,ei se incurvabit :suum sculptile in fecit Deum in ejus residuum Et

17 וּשְׁאֵרִיתוֹ לְאֵל עָשָׂה לְפִסְלוֹ יִסְגָּד־לוֹ

meus Deus quia ,me Libera : dicet & ,eum ad orabit & ,se prosternet &

וְיִשְׁתַּחוּ וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו וְיֹאמַר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי

videndo à oblevit quia ,intellexerunt neque ,cognoverunt Non .tu

18 אָתָּה׃ לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מֵרְאוֹת

,suum cor ad reducet non Et .eorum corda intelligendo ab ,eorum oculos

19 עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל לִבֹּתָם׃ וְלֹא־יָשִׁיב אֶל־לִבּוֹ

combussi ejus Dimidium : dicendo ,intelligentiam neque ,scientiam nec

וְלֹא דַעַת וְלֹא־תְבוּנָה לֵאמֹר חֶצְיוֹ שָׂרַפְתִּי

,carnem assabo : panem ejus carbones super coxi etiam & ,igni in

בְמוֹ־אֵשׁ וְאַף אָפִיתִי עַל־גֶּחָלָיו לֶחֶם אֶצְלֶה בָשָׂר

ligni ramo ,faciam abominatione pro ejus reliquum & : comedam &

וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה לְבוּל עֵץ

non & : eum fecit declinare seductum cor ,cinerem Pascens .me incurvabo

20 אֶסְגּוֹד׃ רֹעֶה אֵפֶר לֵב הוּתַל הִטָּהוּ וְלֹא־

? mea dextera in mendacium Nonne : dicet nec ,suam animam liberabit

יַצִּיל אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא שֶׁקֶר בִּימִינִי׃

: tu meus servus quoniam ,Israel & ,Jahacob horum Memento

21 זְכָר־אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי־אָתָּה

Delevi .mei oblivisceris ne ,Israel ,tu mihi servus ,te formavi

22 יְצַרְתִּיךָ עֶבֶד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִנָּשֵׁנִי׃ מָחִיתִי

,me ad revertere :tua peccata nubem veluti & ,tuas prævaricationes nubem ut

כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאותֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי

jubilate : Dominus fecit quoniam ,cœli Ovate .te redemi quia

23 כִּי גְאַלְתִּיךָ׃ רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה יְהוָה הָרִיעוּ

: ea in lignum omne & ,sylva ; præconium montes clamate ,terræ inferiora

תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ

dixit Sic .gloriabitur Israel in & ,Jahacob Dominus redemit quoniā

24 כִּי־גָאַל יְהוָה יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר׃ כֹּה־אָמַר

Dominus Ego : utero ex tuus plasmator & ,tuus redemptor Dominus

יְהוָה גֹּאֲלֶךָ וְיֹצֶרְךָ מִבָּטֶן אָנֹכִי יְהוָה

,mecum à terram expandens ,ego solus cœlos extendens,omnia faciens

עֹשֶׂה כֹּל נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ מִי אִתִּי׃

sapientes Convertens .faciet insanire divinos & ,vanidicorum signa Infringens

25 מֵפֵר אֹתוֹת בַּדִּים וְקֹסְמִים יְהוֹלֵל מֵשִׁיב חֲכָמִים

,sui servi verbum Statuens .faciet stultam eorum scientiam & ,retrorsum

26 אָחוֹר וְדַעְתָּם יְשַׂכֵּל׃ מֵקִים דְּבַר עַבְדּוֹ

; habitaberis ,Jerusalaim ad Dicens .perficiet suorum nuntiorum consilium &

וַעֲצַת מַלְאָכָיו יַשְׁלִים הָאֹמֵר לִירוּשָׁלַםִ תּוּשָׁב

Dicens .suscitabo ejus diruta & ,ædificabimini ,Jehudah civitates ad &

27 וּלְעָרֵי יְהוּדָה תִּבָּנֶינָה וְחָרְבוֹתֶיהָ אֲקוֹמֵם׃ הָאֹמֵר

,Chores ad Dicens .faciam siccare tua flumina & : te Sicca ,profundo

28 לַצּוּלָה חֳרָבִי וְנַהֲרֹתַיִךְ אוֹבִישׁ׃ הָאֹמֵר לְכוֹרֶשׁ

dicendo & : complebit meam voluntatem omnem & ,meus Pastor

רֹעִי וְכָל־חֶפְצִי יַשְׁלִם וְלֵאמֹר

.fundaberis ,templo & ; ædificaberis ,Jerusalaim ipsi

לִירוּשָׁלַםִ תִּבָּנֶה וְהֵיכָל תִּוָּסֵד׃

CAP. XLV. מה

apprehendi cujus ,Chores suo Uncto Dominus dixit Sic

1 כֹּה־אָמַר יְהוָה לִמְשִׁיחוֹ לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר־הֶחֱזַקְתִּי

regum lumbos & ,gentes ejus facies ad sternendum ad ,ejus dexteram in

בִימִינוֹ לְרַד־לְפָנָיו גּוֹיִם וּמָתְנֵי מְלָכִים

.claudentur non portæ & ; januas ejus facies ad aperiendū ad : dissolvam

אֲפַתֵּחַ לִפְתֹּחַ לְפָנָיו דְּלָתַיִם וּשְׁעָרִים לֹא יִסָּגֵרוּ׃

aris januas : dirigam tortuosa & ,ibo tuas facies ad Ego

2 אֲנִי לְפָנֶיךָ אֵלֵךְ וַהֲדוּרִים אֲוַשֵּׁר דַּלְתוֹת נְחוּשָׁה

.concidam ferri vectes & ,conteram

אֲשַׁבֵּר וּבְרִיחֵי בַרְזֶל אֲגַדֵּעַ׃

Verſio VUL. LAT.

17 Reliquum autem ejus deum fecit & ſculptile ſibi: curvatur ante illud, & adorat illud, & obſecrat, dicens; Libera me, 18 quia Deus meus es tu. Neſcierunt, neque intellexerunt: obliti enim ſunt ne videant oculi eorum, & ne intelligant 19 corde ſuo. Non recogitant in mente ſua, neque cognoſcunt, neque ſentiunt, ut dicant, Medietatem ejus combuſſi igni, & coxi ſuper carbones ejus panes: coxi carnes & comedi, & de reliquo ejus idolum faciam? ante truncum ligni 20 procidam? Pars ejus cinis eſt: cor inſipiens adoravit illud, & non liberabit animam ſuā, neque dicet; Fortè menda- 21 cium eſt in dextera mea. Memento horum, Jacob, & Iſrael, quoniam ſervus meus es tu: formavi te, ſervus meus es tu Iſrael, ne obliviſcaris meî. 22 Delevi ut nubem iniquitates tuas, & quaſi nebulam peccata tua: revertere ad me, quoniam 23 redemi te. Laudate cœli, quoniam miſericordiā fecit Dñs: jubilate extrema terræ, reſonate montes laudationem, ſaltus & omne lignum ej⁹: quoniam redemit Dñs Jacob, & 24 Iſrael gloriabitur. Hæc dicit Dñs redemptor tuus, & formator tuus ex utero; Ego ſum Dñs, faciens omnia, extendens cœlos ſolus, ſtabiliens terram, 25 & nullus mecum. Irrita faciens ſigna divinorū, & ariolos in furorem vertens. Convertens ſapientes retrorſum: & ſcientiam eorū ſtultam fa- 26 ciens. Suſcitans verbum ſervi ſui, & conſiliū nuntiorum ſuorum complens. Qui dico Jeruſalem, Habitaberis: & civitatibus Juda; Ædificabimini, & deſerta ejus ſuſcitabo. 27 Qui dico profundo; Deſolare, & flumina tua arefaciam. 28 Qui dico Cyro; Paſtor meus es, & omnem voluntatem meā complebis. Qui dico Jeruſalem, Ædificaberis: & templo, Fundaberis.

CAP. XLV.

1 HÆc dicit Dñs chriſto meo Cyro, cuj⁹ apprehendi dexteram, ut ſubjiciam ante faciem ej⁹ gentes, & dorſa regū vertam, & aperiā corā eo januas, 2 & portæ non claudentur. Ego ante te ibo: & glorioſos terræ humiliabo: portas æreas conteram, & vectes ferreos confringam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

17 Τὸ δὲ λοιπὸν ἐποίησεν (ψ) εἰς θεὸν γλυπτὸν, καὶ προσκυνεῖ (ω), καὶ προσεύχεται λέγων, 18 Ἐξελοῦ με, ὅτι θεός μου εἶ σύ. Οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι, ὅτι ἀπημαυρώθησαν τοῦ βλέπειν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ τοῦ νοῆσαι τῇ 19 καρδίᾳ αὐτῶν. Καὶ οὐκ ἐλογίσατο τῇ (α) ψυχῇ αὐτοῦ, οὐδὲ (β) ἔγνω τῇ φρονήσει, ὅτι τὸ ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυσεν ἐν πυρὶ, καὶ ἔπεψεν ἐπὶ τῶν ἀνθράκων αὐτοῦ ἄρτους, καὶ ὀπτήσας (") κρέα ἔφαγε, καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ εἰς 20 βδέλυγμα ἐποίησε, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ. (γ) Γνῶτε ὅτι σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ πλανῶνται, καὶ οὐδεὶς δύναται ἐξελέσθαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἴδετε, οὐκ ἐρεῖτε, Ὅτι ψεῦδος ἐν τῇ 21 δεξιᾷ μου. Μνήσθητι ταῦτα Ἰακὼβ καὶ Ἰσραὴλ, ὅτι παῖς μου εἶ σὺ, ἔπλασά σε παῖδά μου, καὶ σὺ Ἰσραὴλ μὴ ἐπιλανθάνου μου. 22 Ἰδοὺ γὰρ ἀπήλειψα ὡς νεφέλην τὰς ἀνομίας σου, καὶ ὡς γνόφον (δ) τὰς ἁμαρτίας σου· (") 23 ἐπιστράφηθι πρός με, καὶ λυτρώσομαί σε. Εὐφράνθητε οὐρανοὶ, ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν Ἰσραήλ· σαλπίσατε (ε) τὰ θεμέλια τῆς γῆς, βοήσατε ὄρη εὐφροσύνην, οἱ βουνοὶ καὶ πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὅτι (ζ) ἐλυτρώσατο ὁ θεὸς τὸν Ἰακὼβ, καὶ Ἰσραὴλ 24 δοξασθήσεται. (ʒ) Οὕτω λέγει κύριος ὁ (') λυτρούμενός σε, καὶ πλάσσων σε ἐκ κοιλίας, Ἐγὼ κύριος ὁ συντελῶν (η) πάντα, ἐξέτεινα τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ ἐστερέωσα τὴν γῆν. 25 Τίς ἕτερος (θ) διασκεδάσει σημεῖα ἐγγαστριμύθων, καὶ μαντείας ἀπὸ καρδίας; ἀποστρέφων φρονίμους εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τὴν 26 βουλὴν αὐτῶν (ι) μωραίνων, Καὶ ἱστῶν ῥῆμα παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τὴν βουλὴν τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ἀληθεύων· ὁ λέγων (κ) τῇ Ἱερουσαλὴμ, Κατοικηθήσῃ, καὶ ταῖς πόλεσι τῆς (λ) Ἰδουμαίας, Οἰκοδομηθήσεσθε, καὶ τὰ ἔρημα 27 αὐτῆς ἀνατελεῖ· Ὁ λέγων τῇ ἀβύσσῳ, 28 Ἐρημωθήσῃ, καὶ τοὺς ποταμούς σου ξηρανῶ. Ὁ λέγων Κύρῳ φρονεῖν, καὶ πάντα τὰ θελήματά μου ποιήσει· ὁ λέγων Ἱερουσαλὴμ, Οἰκοδομηθήσῃ, καὶ τὸν οἶκον τὸν ἅγιόν μου θεμελιώσω.

Reſiduum verò fecit in deum ſculptum: & adorat, & orat, dicens; Erue me, quia Deus meus es tu. 18 *Neſcierunt ſapere: quia obſcurati ſunt, ne videant oculis ſuis, & intelligant corde ſuo.* 19 *Et non cogitavit animo ſuo, neq; cognovit per prudentiam; quia dimidium ejus combuſſit in igni, & combuſſit ſuper carbones ejus panes, & aſſatas carnes comedit, & reſiduum ejus in abominationem fecit; & adorant eum.* 20 *Scito, quia cinis cor eorum, & errant, & nemo poteſt liberare animam ſuam. Videte: non dicetis, Quia mendacium in dextera mea.* 21 *Memento horum Jacob, & Iſrael; quoniam puer meus es tu: formavi te puerum meum: & tu Iſrael ne obliviſcaris meî.* 22 *Ecce enim delevi, ſicut nubem, iniquitates tuas; & ſicut caliginem, peccata tua. Revertere ad me, & redimam te.* 23 *Lætamini cœli, quoniam miſertus eſt Deus Iſraelis. Canite tubâ fundamenta terræ: clamate montes lætitiam; colles, & omnia ligna, quæ in eis ſunt: quoniam redemit Deus Jacob: & Iſrael glorificabitur.* 24 *Sic dicit Dominus, qui redimit te, & formans te ex utero; Ego Dominus, qui compleo omnia: extendi cœlum ſolus, & firmavi terram.* 25 *Quis alius diſſipabit ſigna pythonum, & divinationes de corde? avertens prudentes retrorſum, & conſilium eorum ſtultum faciens,* 26 *Et ſtatuens verbum pueri ſui, & conſilium angelorum ſuorum verum probans: dicens ad Hieruſalem, Habitaberis; & civitatibus (i) Idumææ, Habitabimini, & deſerta illius germinabunt:* 27 *Dicens abyſſo, Deſolaberis, & flumina tua arefaciam:* 28 *Dicens Cyro, ut ſapiat: & omnes voluntates meas faciet: dicens ad Hieruſalem, Ædificaberis, & domum ſanctam meam fundabo.*

MS. A. (ψ) θεὸν γλυπτὸν, (ω) αὐτῷ. (α) καρδίᾳ (β) ἂν ἐλογίσατο ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, οὐδὲ ἔγνω (") κρέας (γ) Γνῶτε (δ) τὰς ἁμαρτίας (") ἐπιστράφητι (ε) θεμέλια (ζ) ἠλέησεν (ʒ) Οὕτως, (') λυτρούμενος (η) ταῦτα, (θ) διεσκέδασεν (ι) μωραίνων, Καὶ ἱστῶν ῥήματα παιδῶν αὐτοῦ, (κ) Ἱερουσαλὴμ, (λ) Ἰουδαίας.

ΚΕΦ. μέ.

1 (α) ΟΥτω λέγει κύριος ὁ θεὸς τῷ χριστῷ μου Κύρῳ, οὗ (β) ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαρρήξω, ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτοῦ θύ- 2 ρας, καὶ πόλεις οὐ συγκλεισθήσονται. Ἐγὼ (γ) ἔμπροσθέν σου πορεύσομαι, καὶ ὄρη ὁμαλιῶ, θύρας χαλκᾶς συντρίψω, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συγκλάσω.

CAP. XLV.

1 *SIc dicit Dominus Deus chriſto meo Cyro, cujus apprehendi dexteram, ut obediant ante faciem ej⁹ gentes: & fortitudinem regum diſrumpam: aperiam ante eum januas: & (a) civitates non claudentur.* 2 *Ego ante te ibo, & montes complanabo, portas æreas conteram, & vectes ferreos confringam.*

MS. A. (α) Οὕτως (β) ἐκράτησας (γ) ἔμπροσθεν αὐτοῦ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 ושאריה לדחלא עבד לצלמא סגיד ליה ואשתעבד ליה ובעא מניה ואמר שזבני ארי
18 דחלתי את: לא ידעין ולא מסתכלין ארי מטמטמן מלמחזי עיניהון מלאסתכלא
19 בלבהון: ולא מתיב ללביה ולא מדע ולא סוכלתנו למימר פלגיה אוקדית בנורא
ואף אפיתי על גומרוהי לחם טוית בסרא ואכלית ושאריה לתועבא אעביד ליבלי אעא
20 אסגוד: הא דחלתא פלגיה קטמא לביה שטיא אטעיה ולא ישזיב ית נפשיה ולא
21 יימר הלא שקרא עבדית בימיני: אדכר אלין יעקב וישראל ארי עבדי את אתקנתך
22 למהוי עבד פלח קדמי את ישראל לא תתנשי דחלתי: מחיתי כעבא חובך וכעננא עדי
23 כל חטאך תוב לפולחני ארי פרקתך: שבחו שמיא ארי עבד יי פורקן לעמיה יבבו
יסודי ארעא בועו טוריא תושבחתא חורשא וכל אילניא דביה ארי פרק יי יעקב
24 ובישראל ישתבח: כדנן אמר יי דפרקך ודאתקנך ממעין אנא יי עביד כולא
25 תלית שמיא במימרי שכלילית ארעא בגבורתי: מבטל אתות בדין וקסמין
26 משגש מתיב חכימיא לאחורא ודעתהון מקלקל: מקים פתגמי עבדוהי
צדיקיא ומלך שלוחוהי משלים דאמר לירושלם תתותב ולקרויא דבית יהודה
27 28 יתבנין וחרבתהא אקומם: דאמר על בבל תחרוב ונהרהא איבש: דאמר על
כורש למתן ליה מלכו וכל רעותי יקים ולדאמר לירושלם תתבני והיכלא
ישתכלל:

המ

1 כדנן אמר יי למשיחיה לכורש דאתקפית בימיניה למסר קדמוהי עממין וחרצי
2 מלכין אשרי לפתחא קדמוהי דשין ותרעין לא יתאחדון: מימרי קדמך יהך ושוריא
אכביש דשין דנחש אתבר ועברין דברזל אקצץ:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

17 Reliquum autem ejus in deum fecit, ſimulacrum cui procidit: & ſubjicitur ei, & deprecatur illud: & dicit, Libera me, quia Deus meus es tu. 18 Neſciunt neque intelligunt, obturati enim ſunt oculi eorum ne cernant, 19 neque intelligant cordibus ſuis. Nec ad animum ſuum revocat, neque eſt ſcientia neque intelligentia, ut dicat, Partem ejus ſuccendi igne, quin etiam coxi ſuper prunas ejus panem; aſſavi carnem & comedi, & reliquum in abominationem faciam, germen ligni adorabo. 20 Ecce dimidium dei ejus in cinerem redactum eſt: cor ejus inſipiens ſeduxit eum, & non liberavit animam ſuam: neque dicet, An non mendacium *operatus ſum dexterâ meâ?* 21 Memento horum Jacob & Iſrael, quia ſervus meus es tu, formavi te ut ſis ſervus meus ſerviens coram me. Iſrael ne obliviſcaris timoris mei. 22 Delevi tanquam nebulam omnia delicta tua, & ſicut nubem tranſeuntem omnia peccata tua: revertere ad timorem mei quia redemi te. 23 Laudate cœli, quia fecit Dominus ſalutem populo ſuo: exultent fundamenta terræ, gaudete montes in laude; ſylva & omnia ligna quæ in ea ſunt: quia redemit Dominus Jacob, & in Iſrael laudabitur. 24 Hæc dicit Dominus qui ſalvabit te, & formavit te ab utero. Ego Dominus conditor omnium, appendi cœlos in verbo meo, fundavi terram in potentia mea. 25 Irrita faciens ſigna divinorum, & ariolos in inſaniam vertens: convertens ſapientes retrorſum, & ſcientiam eorum ſtultam reddens. 26 Suſcitans *verba* ſervorum ſuorum juſtorum, & conſilium nuntiorum ſuorum complens. Qui dico Hieruſalem, Habitaberis; & civitatibus domus Judæ Ædificabuntur; & ſolitudines ejus inſtaurabo. 27 Qui dico Babyloni, Deſolare, & 28 flumina tua arefaciam. Qui dico *de* Cyro dandum ei regnum, & omnem voluntatem meam complebit: qui dico Hieruſalem, Ædificaberis, & templum fundabitur.

CAP. XLV.

1 HÆc dicit Dñs chriſto ſuo Cyro, cuj⁹ dexteram confortavi, ut traderem in conſpectu ejus populos, & lumbos regū diſſolverem, ut aperirem in con- 2 ſpectu ejus januas, & portæ non claudentur. Verbū meū tibi præibit, & *muros* ſternam; portas æreas conteram, & vectes ferreos ſuccidam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܫܪܟܐ ܕܝܠܗ ܥܒܕܝܢ ܠܐܠܗܐ ܦܬܟܪܐ. ܘܣܓܕܝܢ ܠܗ. ܘܡܨܠܝܢ ܠܗ. ܘܐܡܪܝܢ. ܦܪܘܩ. ܕܐܢܬ
17 ܐܝܬܝܟ ܐܠܗܢ. * ܘܠܐ ܝܕܥܘ. ܘܠܐ ܐܣܬܟܠܘ ܕܛܡܝܫܢ ܥܝܢܝܗܘܢ ܡܢ ܚܙܝܐ ܘܠܒܘܬܗܘܢ. ܡܢ ܡܣܬܟܠܢܘ
18 ܬܗܘܢ. * ܘܠܐ ܐܬܦܢܝܘ ܠܠܒܗܘܢ. ܘܠܐ ܝܕܥܘ. ܘܠܐ ܐܬܒܝܢܘ ܘܐܡܪܘ. ܕܦܠܓܗ ܐܘܩܕܘ
19 ܒܢܘܪܐ. ܘܥܠ ܓܘܡܪܘܗܝ ܐܦܘ ܠܚܡܐ. ܘܒܫܠܘ ܒܣܪܐ ܘܐܟܠܘ. ܘܫܪܟܐ ܕܝܠܗ
ܥܒܕܘ ܠܐܠܗܐ ܕܩܝܣܐ. ܘܣܓܕܘ ܠܗ. * ܕܩܛܡܐ ܗܘ ܠܒܗܘܢ. ܘܐܛܥܝܘ
20 ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܢܦܨܘܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܘܠܐ ܐܡܪܝܢ. ܕܕܓܠܘܬܐ ܥܒܕܬ ܝܡܝܢܢ. * ܐܬܕܟܪ ܗܠܝܢ
21 ܝܥܩܘܒ ܘܐܝܣܪܝܠ. ܕܥܒܕܝ ܐܢܬ. ܓܒܠܬܟ ܠܝ ܥܒܕܐ. ܗܫܐ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ
ܬܛܥܝܢܝ. * ܐܥܒܪܬ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܚܛܗܝܟ. ܘܐܝܟ ܥܢܢܐ ܥܘܠܟ. ܗܦܘܟ ܠܘܬܝ
22 ܕܦܪܩܬܟ. * ܫܒܚܘ ܫܡܝܐ. ܕܥܒܕ ܡܪܝܐ. ܙܥܩܘ ܫܬܐܣܝ ܐܪܥܐ. ܐܬܒܣܡܘ
23 ܛܘܪܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ. ܥܒܐ ܘܟܠܗ ܐܝܠܢܐ ܕܒܗ. ܕܦܪܩ ܡܪܝܐ ܠܝܥܩܘܒ. ܘܒܐܝܣܪܝܠ
ܐܫܬܒܚ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܦܪܩܟ ܘܓܒܠܟ ܡܢ ܟܪܣܐ. ܘܥܕܪܟ ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ
24 ܕܥܒܕܬ ܟܠ. ܘܡܬܚܬ ܫܡܝܐ ܒܠܚܘܕܝ. ܘܫܪܪܬ ܐܪܥܐ ܒܝ ܒܝ. * ܡܒܛܠ ܐܢܐ ܐܬܘܬܐ
25 ܕܩܨܘܡܐ. ܘܩܨܡܝܗܘܢ ܡܫܛܐ ܐܢܐ. ܡܗܦܟ ܐܢܐ ܚܟܝܡܐ ܠܒܣܬܪܗܘܢ. ܘܝܕܥܬܗܘܢ
ܡܫܛܐ ܐܢܐ. * ܘܡܩܝܡ ܡܠܬܐ ܕܥܒܕܗ. ܘܡܠܟܐ ܕܫܠܝܚܘܗܝ ܡܫܠܡ. ܕܐܡܪ ܠܐܘܪܫܠܡ
26 ܕܬܬܝܬܒ. ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܬܬܒܢܝܢ. ܘܚܘܪܒܝܗ ܐܩܝܡ. * ܕܐܡܪ ܠܥܘܡܩܐ
27 ܚܪܘܒ. ܘܢܗܪܘܬܟܝ ܐܘܒܫ. * ܕܐܡܪ ܠܟܘܪܫ ܪܥܝܐ. ܕܟܠܗ ܨܒܝܢܝ ܢܫܠܡ. ܕܐܡܪ
28 ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܬܬܒܢܐ. ܘܗܝܟܠܐ ܕܢܫܬܟܠܠ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܗ *

* ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܡܫܝܚܗ. ܠܟܘܪܫ ܕܐܚܕܬ ܒܝܡܝܢܗ. ܕܢܫܬܥܒܕܘܢ ܩܕܡܘܗܝ
1 ܥܡܡܐ. ܘܚܨܐ ܕܡܠܟܐ. ܐܫܪܐ ܠܡܦܬܚ ܩܕܡܘܗܝ ܬܪܥܐ. ܘܬܪܥܐ ܠܐ ܢܬܐܚܕܘܢ. * ܐܢܐ
2 ܩܕܡܝܟ ܐܙܠ. ܘܡܪܡܐ ܐܫܘܐ. ܬܪܥܐ ܕܢܚܫܐ ܐܬܒܪ. ܘܡܘܩܠܐ ܕܦܪܙܠܐ ܐܓܕܡ.

17 E reſiduo verò deum faciunt ſculptilem, adorant eum, & precantur, dicentes; Libera nos, quia tu es deus noſter. 18 Et non ſentiunt, neque percipiunt (eò quòd illitus ſit viſus oculorum eorum & ſenſus cordis eorum.) 19 Nec mente concipiunt, nec animadvertunt, nec ratiocinantur ac dicunt mediam ejus partem igne ſe ſuccendiſſe, ad prunas ejus panem coxiſſe, carnem aſſaviſſe & comediſſe; & ex reſiduo feciſſe ſibi idolum ligneum, idque adoràſſe. 20 Cinere paſcitur cor eorum, & turpiter errant, non ſalvant animam ſuam, neque dicunt; Falſitatem operata eſt dextera noſtra. 21 Horum memineris Jacob & Iſrael, quòd ſervus meus ſis, formaverim te mihi ſervum: igitur Iſrael, ne obliviſcaris mei. 22 Amovi culpam tuam ut caliginem, & peccata tua ſicut nubem: revertere ad me qui te ſalvavi. 23 Canite cœli, quia Dominus fecit, clangite fundamenta terræ, exhilaramini montes cantu, ſylva & omnes arbores quæ ſunt in ea: quia ſalvavit Dominus Jacobum, & in Iſraele glorificatus eſt. 24 Sic dicit Dominus qui te ſalvavit, formavit in utero, & adjuvit: Ego ſum Dominus qui feci omnia, extendi cœlum ſolus, & terram per me ipſum firmavi: 25 Irrita facio ſigna ariolorum, & divinationes eorum ſtultas reddo: ſapientes retrorſum verto, & ſcientiam eorum inſanam reddo. 26 *Is ſum* qui confirmat verbum ſervi ſui, & conſilium nuntiorum ſuorum perficit: qui dixit Jeroſolymæ, habitandam, & civitatibus Judæ, fore ædificandas; quique ruinas ejus reſtituam. 27 Qui dixi valli, Deſtruitor; et fluvios tuos areſecit: 28 Qui dixi Cyro paſtori meo, ut omnem voluntatem meam perficiat: dicendo Jeroſolymæ quòd ædificabitur, et templo *quòd* extruetur.

CAP. XLV.

1 SIc dicit Dominus uncto ſuo Cyro; Dexteram ejus prehendi, ſubjicientur illi gentes et regum dorſa: incipiam aperire coram eo portas, & portæ non claudentur. 2 Ego tibi præibo, & ſalebroſum complanabo: portas æneas frangam, & vectes ferreos diſrumpam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَالبَقِيَّة عَمِلَهُ إِلٰهًا مَنْحُوتًا * فَيَسْجُدُ لَهُ وَيُصَلِّي قَائِلًا * خَلِّصْنِي لِأَنَّكَ أَنْتَ إِلٰهِي * لَمْ يَعْرِفُوا 17
لِيَعْقِلُوا لِأَنَّهُم بَصُرُوا لِيَنْظُرُوا بِعُيُونِهِم وَيَفْهَمُوا بِقُلُوبِهِم * فَلَمْ يَتَفَكَّرْ بِقَلْبِهِ وَلَا بِنَفْسِهِ * وَلَا 18 19
عَرَفَ بِعَقْلِهِ أَنَّ نِصْفَهَا أَحْرَقَهُ بِالنَّارِ * وَخَبَزَ عَلَى جَمْرِهَا خُبْزًا وَشَوَى لَحْمًا وَأَكَلَ * وَبَقِيَّتَهَا صَنَعَهُ
إِلٰهًا فَيَسْجُدُونَ لَهُ * اِعْلَمْ أَنَّ قُلُوبَهُم رَمَادٌ * وَضَلَّتْ قُلُوبُهُم وَعُقُولُهُم * وَلَمْ يَقْدِرُوا يُنَجُّوا 20
أَنْفُسَهُم * وَلَا يَقُولُوا إِنَّ أَيْدِينَا عَمِلَتِ البَاطِلَ وَأَخَذَتِ الكَذِبَ * اُذْكُرْ هٰذِهِ الأُمُورَ يَا يَعْقُوبُ * 21
وَاعْلَمْ يَا إِسْرَائِيلُ أَنَّكَ عَبْدِي * لِأَنِّي خَلَقْتُكَ لِتَعْبُدَنِي * وَلَا تَنْسَانِي * لِكَيْ أَصْرِفَ إِثْمَكَ مِثْلَ 22
السَّحَابِ * وَخَطَايَاكَ مِثْلَ الضَّبَابِ * وَارْجِعْ إِلَيَّ لِأَنِّي خَلَّصْتُكَ * أَيَّتُهَا السَّمَاءُ سَبِّحِي مِنْ أَجْلِ 23
صَنِيعِ الرَّبِّ * وَلْتَهْتِفْ أَسَاسَاتُ الجِبَالِ لَهُ بِالشُّكْرِ * وَأَحْدِثُوا أَيَّتُهَا الجِبَالُ لِلرَّبِّ التَّسْبِيحَ * وَالغَابُ
وَجَمِيعُ الشَّجَرِ الَّتِي فِيهَا * مِنْ أَجْلِ أَنَّ الرَّبَّ خَلَّصَ يَعْقُوبَ * وَامْتَدَحَ بِإِسْرَائِيلَ * هٰكَذَا يَقُولُ 24
الرَّبُّ * أَنَا الَّذِي جَبَلْتُكَ فِي الرَّحِمِ * وَخَلَّصْتُكَ وَأَعَنْتُكَ * أَنَا أَنَا الرَّبُّ الَّذِي خَلَقْتُ الكُلَّ *
وَأَنَا الَّذِي مَدَدْتُ السَّمَاءَ وَحْدِي * وَأَنَا الَّذِي ثَبَّتُّ الأَرْضَ * وَأَنَا الَّذِي أُبْطِلُ آيَاتِ 25
العَرَّافِينَ * وَأُصَيِّرُ كُلَّ تَعَبِهِم وَمَعْرِفَتِهِم جَهْلًا * وَأَرُدُّ الحُكَمَاءَ إِلَى خَلْفِهِم * وَأُعَرِّفُ أَفَاعِيلَهُم لِلنَّاسِ *
* وَأُثَبِّتُ كَلِمَةَ عَبِيدِي وَأُتَمِّمُ قَوْلَ رُسُلِي * لِأَنَّهُم قَالُوا أَنَّ قُرَى يَهُودَا تُعْمَرُ * وَأُورُشَلِيمَ تَثْبُتُ * 26
* وَخَرَابَاتُهَا تُعْمَرُ * وَيَقُولُ لِلغَوْرِ اخْرَبْ * وَتَيْبَسُ أَنْهَارُكَ * وَيَقُولُ لِكُورُشَ ارْعَ لِتُتِمَّ إِرَادَتِي * وَيَأْمُرُ 27 28
بِنَاءَ أُورُشَلِيمَ * وَيُتِمُّ هَيْكَلَهَا *

* الفَصْلُ الخَامِسُ وَالأَرْبَعُونَ *

* هٰكَذَا يَقُولُ الرَّبُّ لِمَسِيحِهِ كُورُشَ * أَخَذْتُهُ بِيَمِينِهِ * لِتَخْضَعَ لَهُ الشُّعُوبُ وَظُهُورُ المُلُوكِ * 1
أَبْدَأُ أَفْتَحُ الأَبْوَابَ بَيْنَ يَدَيْهِ * وَلَا تُغْلَقُ الأَبْوَابُ أَمَامَهُ * أَنَا أَسِيرُ قُدَّامَهُ وَأُسَهِّلُ لَهُ العَسِرَ 2
أَكْسِرُ أَبْوَابَ النُّحَاسِ * وَأُحَطِّمُ أَقْفَالَ الحَدِيدِ *

17 *Reſiduum aptat in deum ſculptilem, adorat eum, & precatur dicens, Serva me, quia tu es Deus meus.* 18 *Ignorant animadvertere ſe ad hoc præditos eſſe judicio, ut videant oculis ſuis, mentéque ſuâ percipiant:* 19 *At neque mente neque animo perpendit, nec intellectu deprehendit quòd dimidiatum ejus partem exuſſerit igne, panem ad prunas ejus coxerit, carnem aſſaverit, & comederit; ex ejus autem reſiduo abominationem confecerit, & adorent eam.* 20 *Noveris cor iſtorum eſſe cinerem, & corda mentéſque eorum aberràſſe, animas ſuas ſalvare non poſſe, neq; dicere, Manus quidem noſtra fecêre vanitatem, & ſumpſêre mendacium.* 21 *Memento rerum iſtarum O Jacob, & ſcito O Iſrael eſſe te ſervum meum: nam ego te creavi ut ſervires mihi. Et ne obliviſcaris meî,* 22 *ut amoveam iniquitatem tuam ceu nubem, & peccata tua ceu nebulam. Revertere itaque ad me, quoniam ego liberavi te.* 23 *O cœlum, laudem dicito pro beneficio Domini, clamétque fundamenta montium cum gratiarum actione: innovate O montes, canticum Domino, ſylva & arbores omnes in iis exiſtentes; quia Dominus liberavit Jacobum, & gloriatus eſt in Iſraele.* 24 *Sic dicit Dominus, Ego ſum qui te compegi in vulva, & adjuvi te: ego ſum Dominus qui omnia creavi: ego qui cœlum ſolus extendi: & ego qui terram firmavi:* 25 *Ego qui irrita reddo ſigna divinorum, omnéſque labores ac divinationes eorum in delirium converto, ſapientes retrorſum ago, & eorum facinora nota facio hominibus:* 26 *Aſſeram ſermonem ſervorum meorum, & nuntiorum meorum dicta perficiam, Hi enim dixerunt civitates Judæ fore habitabiles, Jeruſalem duraturam, & ruinas ejus reædificandas.* 27 *Dicet valli; Deſtruere, & flumina ejus areſcant.* 28 *Et dicet Cyro; Paſce, ut perficias voluntatem meam: præcipiet ædificium Jeroſolymæ, & templum ejus perficiet.*

CAP. XLV.

1 *SIc dicit Dominus chriſto ſuo Cyro, Apprehendi eum dexterâ ipſius: ut incurventur ei gentes & dorſa regum, incipiam aperire portas ante ipſum, & non claudentur portæ ante ipſum.* 2 *Ego præcedam eum, & aſperum complanabo ei: frangam portas æneas, vectéſq; ferreos confringā:*

ישעיה : מה

ut , latibulorum abscondita & , tenebrositatis thesauros tibi dabo Et
ונתתי לך אוצרות חשך ומטמני מסתרים למען 3
.Israel Deus , tuo nomine in vocans DOMINUS ego quod scias
תדע כי אני יהוה הקורא בשמך אלהי ישראל:
: meum electum Israel & , Jahacob meum servum Propter
למען עבדי יעקב וישראל בחירי 4
.me cognovisti non & , te cognominavi , tuo nomine in te vocavi &
ואקרא לך בשמך אכנך ולא ידעתני:
:Deus non me præter , amplius non & , DOMINUS Ego
אני יהוה ואין עוד זולתי אין אלהים 5
ortu ab sciant Ut .me cognovisti non & , te accinxi
אאזרך ולא ידעתני: למען ידעו ממזרח 6
,DOMINUS Ego .me præter nihil quod , occidente ab & , solis
שמש וממערבה כי אפס בלעדי אני יהוה
faciens ; tenebrositatem creans & , lucem Formans .amplius non &
ואין עוד: יוצר אור ובורא חשך עשה 7
.hæc omnia faciens DOMINUS Ego .malum creans & , pacem
שלום ובורא רע אני יהוה עשה כל אלה:
,terra se Aperiat .justitiam stillent æthera & , desuper cœli Stillate
הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק תפתח ארץ 8
ego : simul faciet germinare , justitia & salus fructificent &
ויפרו ישע וצדקה תצמיח יחד אני
,suo plasmatore cum contendenti Væ .eum creavi DOMINUS
יהוה בראתיו: הוי רב את יצרו 9
: suo figulo lutum dicet Nunquid .humi testis cum testæ
חרש את חרשי אדמה היאמר חמר ליצרו
,patri dicenti Væ ? ei manus non tuo operi & ? facies quid
מה תעשה ופעלך אין ידים לו: הוי אמר לאב 10
Dominus dixit Sic ? parturis quid , mulieri & ? generas quid
מה תוליד ולאשה מה תחילין: כה אמר יהוה 11
super ,me interrogate ventura : ejus plasmator & , Israel Sanctus
קדוש ישראל ויצרו האתיות שאלוני על
Ego .mihi præcipite mearum manuum opus super & ,meos filios
בני ועל פעל ידי תצוני: אנכי 12
meæ manus , ego ; creavi eam super hominem & , terram feci
עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי אני ידי
Ego .præcepi eorum exercitui omni & , cœlos tetenderunt
נטו שמים וכל צבאם צויתי: אנכי 13
ædificabit ipse : dirigam ejus vias omnes & , justitia in eũ suscitavi
העירתהו בצדק וכל דרכיו אישר הוא יבנה
,pretio in non , dimittet meam captivitatẽ & , meam civitatem
עירי וגלותי ישלח לא במחיר
dixit Sic .exercituum DOMINUS dixit , munere in nec
ולא בשחד אמר יהוה צבאות: כה אמר 14
viri , Sebaim & , Chus negotiatio & , Ægypti Labor ,Dominus
יהוה יגיע מצרים וסחר כוש וסבאים אנשי
: dunt te post ; erunt tibi & , transibunt te super mensuræ
מדה עליך יעברו ולך יהיו אחריך ילכו
: orabunt te ad , se incurvabunt te ad & : transibunt compedibus in
בזקים יעברו ואליך ישתחוו אליך יתפללו
Verè .Deum præter amplius non & , Deus te in Tantùm
אך בך אל ואין עוד אפס אלהים: אכן 15
.salvator Israel Deus , te abscondens Deus tu
אתה אל מסתתר אלהי ישראל מושיע:
abierunt simul : ipsi omnes sunt pudefacti etiam & , sunt affecti Pudore
בושו וגם נכלמו כלם יחדו הלכו 16
.terminum artifices pudore cum
בכלמה חרשי צירים:

Versio VULG. LAT.

3 Et dabo tibi thesauros absconditos, & arcana secretorum : ut scias quia ego Dominus, qui voco nomen tuum, 4 Deus Israel. Propter servum meum Jacob, & Israel electum meum, & vocavi te nomine tuo: assimilavi te, & non cognovisti me. 5 Ego Dominus, & non est amplius : extra me non est Deus : accinxi te, & 6 non cognovisti me : Ut sciant hi, qui ab Ortu Solis, & qui ab Occidente, quoniam absque me non est. Ego Dominus, & 7 non est alter, Formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum : ego Dominus faciens omnia hæc. 8 Rorate cœli desuper, et nubes pluant justum : aperiatur terra, et germinet Salvatorem : et justitia oriatur simul: ego Dominus creavi eum. 9 Væ qui contradicit fictori suo, testa de samiis terræ : numquid dicet lutum figulo suo ; Quid facis, et opus tuum absque manibus 10 est? Væ qui dicit patri , Quid generas ? et mulieri , Quid 11 parturis ? Hæc dicit Dominus Sanctus Israel , plastes ejus ; Ventura interrogate me, super filios meos, et super opus manuum mearum mandate 12 mihi. Ego feci terram, et hominem super eam creavi ego: manus meæ tetenderunt cœlos, et omni militiæ eorum 13 mandavi. Ego suscitavi eum ad justitiam, et omnes vias ejus dirigam : ipse ædificabit civitatem meam, et captivitatem meam dimittet, non in pretio, neque in muneribus, dicit Do- 14 minus Deus exercituum. Hæc dicit Dominus; Labor Ægypti, et negotiatio Æthiopiæ, et Sabaim viri sublimes ad te transibunt, et tui erunt : Post te ambulabunt, vincti manicis pergent : et te adorabunt, téque deprecabuntur : Tantùm in te est Deus, et non est 15 absque te Deus. Verè tu es Deus absconditus, Deus Israel 16 Salvator. Confusi sunt, et erubuerunt omnes : simul abierunt in confusionem fabricatores errorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ δώσω σοι θησαυροὺς σκοτεινοὺς, ἀποκρύφους, ἀοράτους ἀνοίξω σοι, ἵνα (ε) γνῷς, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ (ζ) θεός σου ὁ 4 καλῶν τὸ ὄνομά σου, (η) ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Ἕνεκεν (θ) τοῦ παιδός μου Ἰακὼβ, ϗ Ἰσραὴλ τοῦ ἐκλεκτοῦ μου, ἐγὼ καλέσω σε τῷ ὀνόματί (ι) σου, ϗ προσδέξομαί σε· σὺ δὲ οὐκ 5 ἔγνως με, Ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς, ϗ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν ἐμοῦ θεός· (κ) ἐνίσχυσά σε, 6 ϗ οὐκ ᾔδεις με. Ἵνα γνῶσιν οἱ (") ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου ϗ οἱ ἀπὸ δυσμῶν, ὅτι οὐκ ἔστι (λ) θεὸς πλὴν ἐμοῦ. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς, ϗ οὐκ 7 ἔστιν ἔτι. Ἐγὼ ὁ κατασκευάσας φῶς, καὶ ποιήσας σκότος, ὁ ποιῶν εἰρήνην, ϗ κτίζων κακά. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς, ὁ ποιῶν (μ) 8 πάντα ταῦτα. Εὐφρανθήτω ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν, καὶ αἱ νεφέλαι (ν) ῥανάτωσαν δικαιοσύνην· ἀνατειλάτω ἡ γῆ, ϗ βλαστησάτω ἔλεος, ϗ (ξ) δικαιοσύνην ἀνατειλάτω ἅ- 9 μα. ἐγώ εἰμι κύριος ὁ κτίσας σε. Ποῖον βέλτιον κατεσκεύασα ὡς πηλὸν κεραμέως; μὴ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριάσει τὴν (ο) γῆν ὅλην τὴν ἡμέραν; μὴ ἐρεῖ ὁ πηλὸς τῷ κεραμεῖ, Τί ποιεῖς ὅτι οὐκ ἐργάζῃ, οὐδὲ ἔχεις (π) χεῖρας; μὴ ἀποκριθήσεται τὸ πλάσμα πρὸς τὸν 10 πλάσαντα αὐτό; Ὁ λέγων τῷ πατρὶ, Τί γεννήσεις; ϗ τῇ μητρὶ, Τί (ρ) ὠδίνεις; 11 Ὅτι οὕτω λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ, ὁ ποιήσας τὰ ἐπερχόμενα, Ἐρωτήσατέ με περὶ τῶν υἱῶν μου, ϗ περὶ τῶν (σ) 12 ἔργων τῶν χειρῶν μου ἐντείλασθέ μοι. Ἐγὼ ἐποίησα γῆν, ϗ ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῆς, ἐγὼ τῇ χειρί μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανὸν, ἐγὼ 13 πᾶσι τοῖς ἄστροις ἐνετειλάμην. Ἐγὼ ἤγειρα αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης (τ) βασιλέα, ϗ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι. (υ) οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, ϗ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει, οὐ μετὰ λύτρων, 14 οὐδὲ μετὰ δώρων, εἶπε κύριος σαβαώθ. (φ) Οὕτω λέγει κύριος σαβαὼθ, Ἐκοπίασεν Αἴγυπτος, ϗ ἐμπορεία Αἰθιόπων, ϗ οἱ (χ) Σαβαεὶμ ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ σὲ διαβήσονται, ϗ σοὶ ἔσονται δοῦλοι, ϗ ὀπίσω σου ἀκολουθήσουσι δεδεμένοι χειροπέδαις, ϗ (ψ) διαβήσονται πρὸς σὲ, ϗ προσκυνήσουσί σοι, ϗ ἐν σοὶ προσεύξονται· ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεός 15 ἐστι, ϗ (ω) οὐκ ἔστι θεὸς πλήν σου. Σὺ γὰρ εἶ θεὸς, ϗ οὐκ ᾔδειμεν, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σω- 16 τήρ. Αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πορεύσονται ἐν αἰσχύνῃ. ἐγκαινίζεσθε πρός με νῆσοι.

Et dabo tibi thesauros tenebrosos, absconditos, invisibiles aperiam tibi : ut scias, quia ego Dominus Deus tuus, qui voco nomen tuum, Deus Israel. Propter puerum meum Jacob, & Israel electum meum, ego vocabo te nomine tuo, & suscipiam te. Tu autem non cognovisti me: Quia ego Dominus Deus : & non est amplius præter me Deus. Confortavi te: & non novisti me. Ut sciant hi, qui ab Ortu Solis, & qui ab Occidente, quoniam non est Deus præter me. Ego Dominus Deus : & non est amplius. Ego qui fabricavi lucem, & feci tenebras : faciens pacem, & creans mala : ego Dominus Deus, faciens omnia hæc. Lætetur cœlum desuper, & nubes spargant justitiam. Germinet terra, & proferat misericordiam, & justitiam germinet simul. Ego sum Dominus, qui creavi te. (b) Quid melius feci, quàm lutum figuli ? Nunquid arans arabit terram totâ die ? Nunquid dicet lutum figulo; Quid facis, quoniam non operaris, nec habes manus ? (c) Nunquid respondebit figmentum ad fictorem suum? Qui dicit patri, Quid generabis ? & matri, Quid parturis? Sic enim dicit Dominus Deus Sanctus Israel, qui fecit ventura; Interrogate me de filiis meis, & de operibus manuũ mearum mandate mihi. Ego feci terram, & hominem super eam: ego manu meâ firmavi cœlum : ego omnibus stellis mandavi. Ego suscitavi eum cum justitia regem : & (d) omnes viæ illius rectæ. Ipse ædificabit civitatem meam : & captivitatem populi mei convertet, non cum pretio, neque cum muneribus, dixit Dominus Sabaoth : Sic dicit Dominus Sabaoth ; Laboravit Ægyptus, & negotiatio Æthiopum, & Sabaim viri excelsi ad te transibunt, & tui erunt servi, & post te sequentur vincti manicis, (e) & transibunt ad te, & adorabunt te, & in te orabunt : quoniam in te Deus est, & non est Deus absque te. Tu (f) enim Deus es, & nesciebamus, Deus Israel Salvator. Confundentur, & erubescent omnes adversarii ejus, & ambulabunt in confusione. Innovamini ad me insulæ : 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

MS.A. (ε) γνώσῃ, (ζ) θεὸς ὁ καλῶν (η) θεὸς (θ) Ἰακὼβ τοῦ παιδός μου, (ι) μου, (κ) ϗ οὐκ ᾔδεισάν με. Ἵνα γνῶσιν (") ἀπὸ (λ) πλὴν ἐμοῦ· ϗ ὅτι ἐγὼ (μ) ταῦτα πάντα. (ν) ῥαινέτωσαν (ξ) δικαιοσύνη (ο) γῆν; μὴ ἐρεῖ (π) χεῖρας; Ὁ λέγων τῷ (ρ) ὠδινήσεις; Ὅτι οὕτως (σ) θυγατέρων μου, ϗ περὶ τῶν ἔργων (τ) ϗ πᾶσαι αἱ (υ) αὐτὸς (φ) Οὕτως (χ) Σεβωεὶμ (ψ) προσκυνήσουσι (ω) ἐροῦσιν, Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ואתן לך אוצרין דחשוך וסימן דמטמרן בדיל דתדע ארי אנא יי דרביתי בשמך אלהא 3
דישראל : בדיל עבדי יעקב וישראל בחירי וקרית לך בשמך אתקנתך ולא ידעתא 4
למדחל קדמי : אנא יי ולית עוד ובר מני לית אלהא סעדתיך ולא ידעת למדחל קדמי : 5
בדיל דידעון ממדנח שמשא וממערבא ארי לית בר מני אנא יי ולית עוד : דאתקין 6 7
נהור וברי חשוך עבד שלם וברי ביש אנא יי עבד כל אלין : ישמשון שמיא מלעלא 8
ועננייא יגרון טובא תתפתח ארעא ויחון מיתיא וזכותא תתגלי כחדא אנא יי בריתנון : וי 9
די מדמי למרן לקביל פתגמי בריה ורחיץ דיוטבון ליה צלמי פחרא דעבדין מעפר
ארעתא האפשר דיימר טינא לעבדיה לא עבדתני ועובדך לית ידין ליה : וי דאמר לאב 10
מה תוליד ולאתתא מה תעדין : כדנן אמר יי קדישא דישראל ודאתקניה אתיא דעתידין 11
למיתי אתון שאלין מן קדמי על עמי ועל עובד גבורתי תפקדונני : אנא במימרי עבדית 12
ארעא ואנשא עלה בריתי אנא בגבורתי תלית שמיא וכל חיליהון שכלילית : אנא 13
איתניה בגלי בקשוט וכל אורחתיה אתקין הוא יבני קרתי וגלות עמי ישלח לא בדמין
ולא בממון אמר יי צבאות : כדנן אמר יי ליאות מצרים ותגרי כוש ואנשי סבא גברין 14
דסחורא עלך יעדון ודילך יהון בתר פתגמך יהכון בשלשלן יעדון וליך יסגדון מניך
יבעון ויודון למימר בקושטא ביך אלהא ולית עוד אלהא בר מנך : בקושטא את אלהא 15
אשריתא בתקוף רומא שכנתך אלהא דישראל פריק : בהיתו ואף אתכנעו כולהון 16
כחדא הליכו באתכנעו פלחי צלמיא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dabo tibi thesauros qui sunt in tenebris, & obstrusas opes; ut scias quia ego Dominus qui voco nomen tuum, Deus Israel. Propter servũ meum Jacob, & Israel electum meum vocavi te nomine tuo : direxi te, & nondum cognovisti timere ante me. Ego Dominus & non est alius, & extra me non est Deus : adjuvi te, & nondum cognovisti *timere* coram me. Ut sciant hi qui ab Ortu Solis sunt & ab Occidente, quoniam absque me non est Deus : ego Dominus, & nullus est amplius. Formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum: ego Dominus faciens omnia hæc. Ministrent cœli desuper, & nubes fluant bonum; aperiatur terra, & reviviscant mortui, & justitia reveletur pariter. Ego Dominus creavi ea. Væ qui putat judicio contendere contra verba creatoris sui ; & confidit quòd sibi proderunt simulacra testea , quæ facta sunt ex pulvere terræ. Nunquid dicet lutum factori suo, Non fecisti me; & opus tuum manibus caret ? Væ qui dicit patri, Quid generas ? atque mulieri, Quid concipis ? Hæc dicit Dominus sanctus Israel & qui formavit eum: *Signa* quæ ventura sunt vos interrogatis à facie mea ; super populum meum, & super opus potentiæ meæ mandatis mihi. Ego in verbo meo feci terram, & hominem super eam creavi. Ego in potentia mea appendi cœlos, & omnem militiam eorum fundavi. Ego adducam eum palàm in veritate, & omnes vias ejus dirigam : ipse ædificabit civitatem meam, & captivitatem populi mei dimittet, non in pretio neque in pecunia , dicit Dominus exercituum. Hæc dicit Dominus, Labor Ægypti, & negotiatores Æthopiæ, & viri Sabba, viri negotiationis ad te transibunt & tui erunt ; post verbum tuum ambulabunt, in catenis transibunt, & te adorabunt, téque deprecabuntur & confitebuntur, & dicent : In veritate in te est Deus, & non est alius Deus præter *te*. In veritate tu Deus habitare fecisti majestatem tuam in excelsa fortitudine, Deus Israel salvator. Confusi sunt , & etiam erubuerunt omnes simul, abierunt in confusione cultores idolorum. 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 3
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible] 7
[illegible] 8
[illegible] 9
[illegible] 10
[illegible] 11
[illegible] 12
[illegible] 13
[illegible] 14
[illegible] 15
[illegible] 16

Dabóque tibi thesauros in tenebris *abditos*, & opes abstrusas : ut cognoscas me esse Dominum qui te vocavi nomine tuo, Deum Israelis. Propter servum meum Jacobum, & Israelem electum meum, vocavi te nomine tuo, & cognominavi te, quum me non cognosceres. Ego sum Dominus, & nullus est præterea : præter me nullus est Deus : magnificavi te dum me ignorares : Ut cognoscant ab ortu solis & ab occasu ejus nullum esse præter me, me esse Dominum, & nullum præterea : Qui formavi lucem, & creavi tenebras, feci pacem, & creavi malum : me esse Dominum qui hæc omnia feci. Jucundamini cœli supernè, & nubes spargant justitiam, aperiatur terra, & multiplicetur salus, & justitia simul egerminet : ego sum Dominus qui creavi hæc. Væ litiganti cum fictore suo, testæ è testulis terræ : num diceret argilla figulo, Quid facis ? aut, Non sum opus manuum tuarum. Væ illi qui dicit patri, Quid generas ? & fœminæ, Quid concipis ? Sic dicit Dominus, Sanctus Israelis & formator ejus, cujus nomen est Dominus potentissimus ; Petite à me signa de filiis meis, & de opere manuum mearum examinate me. Ego terram feci, & hominem super eam : ego propriis manibus cœlos extendi, & toti exercitui eorum præcepta dedi : Ego justè excitavi illum, & omnes vias ejus complanabo : ipse ædificabit civitatem meam, & captivos meos dimittet sine pretio et sine munere, ait Dominus potentissimus. Sic dicit Dominus, Labor Ægypti, mercatores Chus et Sabæ, viri *spectatæ* dignitatis, prope te transibunt, tui erunt, teque sequentur, catenis *vincti* transibunt, te adorabunt, et in te orabunt ; eò quòd in te sit Deus, nec alius sit præterea Deus. Verè tu es abditus Deus Israelis et redemptor ejus. Erubuerunt et pudefacti sunt simul omnes ii qui turpiter se gerunt sculpentes idola. 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* واعطيه الذخاير التي في الظلمات والاشياء المطمون والمسدون * ليعلم اني انا الرب الذي 3
دعوته من قبل مولده * اله اسرايل * ومن اجلك يا عبدي يعقوب ويا صفيي اسرايل * الذي 4
دعوتك باسمك وكنيتك من قبل ان تعرفني * انا انا الرب ولا اله غيري * انا الذي 5
عظمتك ولم تعرفني * فليعلموا الذي في مشارق الارض وفي مغاربها ان ليس اله غيري * 6
انا الذي صنعت هذه كلها * انا الذي خلقت النور في الظلمة * وامرت بالسلام ونهيت 7
عن الشر * وعملت هذه في مشارق الشمس الى مغاربها * انعمي ايتها السماء من فوق * وانت 8
ايتها السحاب التي ترش البر * وتفرح الارض * وتكثر الصدوقية * والخلاص ينشوا جميعا *
انا انا الرب الذي صنعت هذه الاشياء * ويل الذي يخاصم خالقه * ولا يعلم انه من 9
خزف الطين مصنوع * ألعل طين الفاخوري يقول لصانعه لماذا تصنعني * او لعله يقول
له لست انا من صنعتك * ويل القايل للاب لم تلد * وللام لم تطلقي * لان هكذا يقول 10
الرب الاله قدوس اسرايل الذي جبله * الصانع الاتيات * سلوني من اجل بني وبناتي * 11
ومن اجل اعمال يدي توصوني * انا صنعت الارض ولا انسان عليها * انا بيدي ثبت 12
السماء * انا امرت جميع الكواكب * انا اقمته ملكا بعدل * وطرقه كلها مستقيمة * هذا 13
يبني مدينتي * ويرد سبي شعبي لا بفديات ولا بهدايا * قال رب الجيوش * هكذا يقول رب 14
الجيوش * تعب مصر * ومتاجر الحبشة * واهل سابا الرجال المرتفعون * اليك يجوزون * ولك
يصيرون عبيدا * وخلفك يتبعون مربوطون الايادي بالاغلال * ويجيئون اليك ويسجدون
لك * وبك يصلون * لان الله هو فيك * وليس اله غيرك موجودا * لانك انت هو الهنا ولم 15
نعلم * اله اسرايل ومخلصه * ها يفتضحون ويخجلون جميع الذين يعاندونه * ويسيرون 16
بالخزي * لتتجدد لي الجزاير *

Et dabo illi thesauros qui sunt in tenebris, cum rebus humatis & contectis, ut sciat me Dominum qui vocavi eum priusquam nasceretur, esse Deum Israelis : Itique propter te O serve mi Jacob, & O mi electe Israel, quem nomine tuo vocavi & cognominavi antequam cognosceres me. Ego ego Dominus, & nullus est præter me Deus : ego sum qui magnificavi te cùm nondum cognosceres me. Noverint ergò quicunque sunt in Orientalibus atque Occidentalibus terræ partibus, nullum præter me extare Deum. Ego sum qui hæc omnia feci : Ego sum qui lucem in tenebris creavi : pacem præcepi, & malum interdixi : fecique hæc in ortu solis ad occasum ejus usque. Delectare O cœlum supernè, vosque O nubes quæ spargitis justitiam : gaudeat etiam terra, multiplicetur probitas, & salus pariter crescat. Ego ego Dominus qui feci res istas. Væ illi qui suo cum creatore altercatur, nec animadvertit se esse è testis argillæ compositum. Num argilla figuli diceret factori suo, Quare me facis? an verò diceret ei, Ego non sum opificii tui ? Væ dicenti ad patrem, Cur generas ? & ad matrem, Cur parturis ? Sic enim dicit Dominus Deus, Sanctus Israelis, qui formavit eum, author rerum futurarum ; Interrogate me de filiis & filiabus meis, at de operibus manuum mearum mihi præciperetis ? Ego feci terram dum nullus extaret homo super eam : ego manibus meis cœlum firmavi : ego stellas omnes esse præcepi. Ego illum justè constitui regem, nam viæ ejus omnes rectæ sunt. Hic ædificabit urbem meam, & restituet captivos populi mei, non redemptionibus neque muneribus, ait Dominus exercituum. Sic dicit Dominus exercituum, Labor Ægypti, & merces Æthiopiæ, atque Sabæi viri præstantes, ad te transibunt, fientque servi tui, teque sequentur revincti manus vinculis : ad te venient, te adorabunt, & in te preces fundent ; quòd Deus in te sit. Neque enim alius præter te reperitur Deus ; Nam tu es Deus noster, nec sciebamus, Deus ac salvator Israelis. Ecce pudefient & erubescent omnes qui adversabuntur ei, & abibunt cum ignominia, ut renoventur mihi insulæ. 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

ישעיה : מו

non : ſeculorum ſalute DOMINO in eſt ſalvatus Iſrael
17 יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא־
Quia perpetuitatis ſecula in uſque erubeſcetis neque ,afficiemini pudore
18 תֵבֹשׁוּ וְלֹא־תִכָּלְמוּ עַד־עוֹלְמֵי עַד׃ כִּי־
formans Deus ipſe ,cœlos creans DOMINUS dixit ſic
כֹה אָמַר־יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר
,eam creavit inanitatem non) :eam firmans ipſe , eam faciens & , terram
הָאָרֶץ וְעֹשָׂהּ הוּא כוֹנְנָהּ לֹא־תֹהוּ בְרָאָהּ
.amplius non & ,DOMINUS Ego (.eam formavit habitandum ad
לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד׃
Non tenebroſitatis terræ loco in , ſum locutus abſcondito in Non
19 לֹא בַסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי בִּמְקוֹם אֶרֶץ חֹשֶׁךְ לֹא
DOMINUS Ego .me quærite Vane ,Jahacob ſemini dixi
אָמַרְתִּי לְזֶרַע יַעֲקֹב תֹּהוּ בַקְּשׁוּנִי אֲנִי יְהוָה
,venite & ,vos Congregate .recta annuncians ,juſtitiam loquens
20 דֹּבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים׃ הִקָּבְצוּ וָבֹאוּ
extollentes cognoverunt Non .gentium liberati ſimul accedite
הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו פְּלִיטֵי הַגּוֹיִם לֹא יָדְעוּ הַנֹּשְׂאִים
.ſalvabit non Deum ad orantes & ,ſui ſculptilis lignum
אֶת־עֵץ פִּסְלָם וּמִתְפַּלְלִים אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ׃
fecit audire Quis .ſimul ineant cōſiliū inſuper,facite accedere &,Annuntiate
21 הַגִּידוּ וְהַגִּישׁוּ אַף יִוָּעֲצוּ יַחְדָּו מִי הִשְׁמִיעַ
?DOMINUS ego Nónne ? illud annunciavit tunc ex ,quondam à hoc
זֹאת מִקֶּדֶם מֵאָז הִגִּידָהּ הֲלוֹא אֲנִי יְהוָה
.me præter non ſalvans & ,juſtus Deus .me præter Deus ultrà non &
וְאֵין־עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדַי אֵל־צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אַיִן זוּלָתִי׃
non & ,Deus ego quia : terræ fines omnes ſalvamini & ,me ad Reſpicite
22 פְּנוּ־אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ כִּי אֲנִי־אֵל וְאֵין
non & ,verbum juſtitia meo ore de exiit : juravi me Per .amplius
23 עוֹד׃ בִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא מִפִּי צְדָקָה דָּבָר וְלֹא
omnis jurabit ,genu omne curvabitur mihi quòd : revertetur
יָשׁוּב כִּי־לִי תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־
: fortitudo & , juſtitiæ , dixit , mihi DOMINO in Utique .lingua
24 לָשׁוֹן׃ אַךְ בַּיהוָה לִי אָמַר צְדָקוֹת וָעֹז
.eum in ſuccenſentes omnes afficientur pudore at , perveniet eum ad uſque
עָדָיו יָבוֹא וְיֵבֹשׁוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בּוֹ׃
.Iſrael ſemen omne ſe jactabunt & , juſtificabuntur DOMINO In
25 בַּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XLVI. מו

beſtiæ eorum dolores fuerunt : Nebo ſe incurvavit , Bel ſe Curvavit
1 כָּרַע בֵּל קֹרֵס נְבוֹ הָיוּ עֲצַבֵּיהֶם לַחַיָּה
.laſſitudinem ad onere onerata veſtra geſtatricia : jumento &
וְלַבְּהֵמָה נְשֻׂאֹתֵיכֶם עֲמוּסוֹת מַשָּׂא לַעֲיֵפָה׃
: onus ſalvare potuerunt non ,ſimul ſe incurvaverunt ,ſe Curvaverunt
2 קָרְסוּ כָרְעוּ יַחְדָּו לֹא יָכְלוּ מַלֵּט מַשָּׂא
domus me ad Audite .ivit captivitatem in eorum anima &
3 וְנַפְשָׁם בַּשְּׁבִי הָלָכָה׃ שִׁמְעוּ אֵלַי בֵּית
, utero ab onerati , Iſrael domus reſiduum omne & ,Jahacob
יַעֲקֹב וְכָל־שְׁאֵרִית בֵּית יִשְׂרָאֵל הָעֲמֻסִים מִנִּי־בֶטֶן
, ipſe ego ſenectam ad uſque Et .vulva à portati
4 הַנְּשֻׂאִים מִנִּי־רָחַם׃ וְעַד־זִקְנָה אֲנִי הוּא
ego & , feram ego & , feci Ego .bajulabo ego caniciem ad uſque &
וְעַד־שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי
? adæquabitis & , me aſſimilabitis Cui .eruam & , bajulabo
5 אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט׃ לְמִי תְדַמְּיוּנִי וְתַשְׁווּ
? aſſimilabor & ,me comparabitis &
וְתַמְשִׁלוּנִי וְנִדְמֶה׃

Verſio VULG. LAT.

17 Iſrael ſalvatus eſt in Domino ſalute æternâ : non confundemini,et non erubeſcetis uſq; in ſeculum ſeculi. 18 Quia hæc dicit Dominus creans cœlos, ipſe Deus formans terrã, & faciens eã, ipſe plaſtes ejus : non in vanũ creavit eã : ut habitaretur,formavit eã;Ego Dñs,& non eſt ali⁹. 19 Non in abſcondito locutus ſum in loco terræ tenebroſo : non dixi ſemiñi Jacob ; Fruſtrà quærite me: ego Dñs loquens juſtitiã, annuntians recta. 20 Congregamini, & venite , et accedite ſimul qui ſalvati eſtis ex gentib⁹: neſcierunt qui levant lignũ ſculpturæ ſuæ,& rogant deũ non ſalvantem. 21 Annuntiate,& venite, & conſiliamini ſimul:quis auditum fecit hoc ab initio, ex tunc prædixit illud ? numquid non ego Dñs, & non eſt ultrà Deus abſq; me ? Deus juſtus, & ſalvans non eſt præter me. 22 Convertimini ad me, & ſalvi eritis omnes fines terræ : quia 23 ego Deus, & non eſt alius. In memetipſo juravi, egredietur de ore meo juſtitiæ verbum,& 24 non revertetur ; Quia mihi curvabitur omne genu, & jurabit omnis lingua. 25 Ergò in Dño, dicet, meæ ſunt juſtitiæ & imperiũ : ad eum venient, & confundentur omnes qui 26 repugnant ei. In Dño juſtificabitur, & laudabitur omne ſemen Iſrael.

CAP. XLVI.

1 COnfractus eſt Bel, contritus eſt Nabo : facta ſunt ſimulachra eorum beſtiis & jumentis, onera veſtra gravi pondere uſque ad laſſitudinem. 2 Contabuerunt, & contrita ſunt ſimul : non potuerunt ſalvare portantem,& anima eorum in captivitatẽ ibit. 3 Audite me, domus Jacob, & omne reſiduum domûs Iſrael, qui portamini à meo utero, qui geſtamini à mea 4 vulva. Uſque ad ſenectam ego ipſe, & uſque ad canos eo portabo : ego feci, et ego feram : ego portabo, 5 et ſalvabo. Cui aſſimilâſtis me, et adæquâſtis, et comparâſtis me, et feciſtis ſimilem ?

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

17 Ἰσραὴλ σώζεται ὑπὸ κυρίου σωτηρίαν αἰώνιον· οὐκ αἰσχυνθήσονται, οὐδὲ μὴ ἐντραπῶσιν 18 ἕως τοῦ (α) αἰῶνος ἔτι. Οὕτως λέγει κύριος ὁ ποιήσας τὸν οὐρανόν, οὗτος ὁ θεὸς ὁ καταδείξας τὴν γῆν, καὶ ποιήσας αὐτήν, αὐτὸς διώρισεν αὐτήν, οὐκ εἰς κενὸν ἐποίησεν αὐτήν, ἀλλὰ (β) κατοικεῖσθαι ἔπλασεν αὐ- 19 τήν, Ἐγώ εἰμι κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. Οὐκ ἐν κρυφῇ λελάληκα, οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῷ. οὐκ εἶπα τῷ σπέρματι Ἰακὼβ, Μάταιον ζητήσατε. ἐγώ εἰμι ἐγώ (γ) εἰμι κύριος ὁ λαλῶν δικαιοσύνην, καὶ ἀναγγέλλων ἀλή- 20 θειαν. Συνάχθητε, καὶ ἥκετε, βουλεύσασθε ἅμα οἱ σωζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. οὐκ ἔγνωσαν οἱ αἴροντες τὸ ξύλον γλύμμα αὐτῶν, καὶ (δ) οἱ προσευχόμενοι πρὸς θεοὺς, οἳ οὐ σώ- 21 ζουσιν. Εἰ ἀναγγελοῦσιν, ἐγγισάτωσαν, ἵνα (ε) γνῶσιν ἅμα, τίς ἀκουστὰ ἐποίησε ταῦτα ἀπ᾽ ἀρχῆς· τότε ἀνηγγέλη ὑμῖν. ἐγὼ ὁ θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐμοῦ· δί- 22 καιος καὶ σωτὴρ, οὐκ ἔστι (ζ) πάρεξ ἐμοῦ. Ἐπιστράφητε (η) ἐπ᾽ ἐμὲ, καὶ σωθήσεσθε, οἱ ἀπ᾽ ἐσχάτου τῆς γῆς· ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς, καὶ 23 οὐκ ἔστιν (θ) ἄλλος. Κατ᾽ ἐμαυτοῦ ὀμνύω, εἰ (ι) μὴ ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματός μου δικαιοσύνη, οἱ λόγοι μου οὐκ ἀποστραφήσονται· 24 Ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ (κ) ὀμεῖται 25 πᾶσα γλῶσσα τὸν θεὸν, Λέγων, Δικαιοσύνη καὶ δόξα πρὸς αὐτὸν (λ) ἥξει, καὶ αἰσχυνθήσονται πάντες οἱ (μ) διορίζοντες 26 αὐτούς. Ἀπὸ κυρίου δικαιωθήσονται, καὶ ἐν τῷ θεῷ (ν) ἐνδοξασθήσεται πᾶν τὸ σπέρμα τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

Iſrael ſalvatur à Domino ſalute 17 æternâ: non confundentur, neque erubeſcent uſque in (g) æternum amplius. Sic dicit Dominus, qui 18 fecit cœlum : iſte Deus, qui oſtendit terram, & fecit eam, ipſe diſtinxit eam : non in vacuum fecit eam, ſed ut habitaretur, plasmavit eam; Ego ſum Dominus, & non eſt ultrà. Non in abſcon- 19 dito loquutus ſum, neque in loco terræ tenebroſo. Non dixi ſemini Jacob, Vanum quærite. Ego ſum, ego ſum Dominus, qui loquor juſtitiam ; & annuntio veritatem. Congregamini,& venite : conſu- 20 lite ſimul, qui ſalvamini de gentibus. Non cognoverunt, qui portant lignum ſculpturam ſuam, & orant deos non ſalvantes. Si 21 annuntiant , appropinquent , ut ſciant ſimul,quis audita fecit hæc ab initio : tunc annuntiatum eſt vobis. Ego Deus, & non eſt alius abſque me : juſtus,& ſalvator non eſt præter me. Converti- 22 mini ad me ; & ſalvi eritis, qui ab extremis terræ. Ego ſum Deus, & non eſt alius. Per memet- 23 ipſum juro, niſi egredietur de ore meo juſtitia ; ſermones mei non avertentur ; Quia mihi incur- 24 vabit omne genu,et jurabit omnis lingua Deum ; Dicens, Juſtitia, 25 & gloria ad eum veniet,& confundentur omnes qui ſeparant ſe A Domino: (b) Juſtifica- 26 buntur, & in Deo glorificabitur omne ſemen filiorum Iſrael.

MS.A. (α) αἰῶνος. Οὕτως (β) κατοικεῖσθαι, Ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ (γ) εἰμι λαλῶν (δ) προσευχόμενοι ὡς πρὸς θεοὺς, οἳ οὐ σώσωσιν. Εἰ ἀναγγέλλουσιν, (ε) γνῶσιν (ζ) ἄλλος πάρεξ (η) πρὸς μέ, (θ) ἄλλος πλὴν ἐμοῦ· δίκαιος καὶ σωτὴρ οὐκ ἔστιν πάρεξ ἐμοῦ. Κατ᾽ ἐμαυτοῦ (ι) μὴν (κ) ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα τῷ θεῷ, (λ) ἥξουσιν, (μ) ἀφορίζοντες (ν) ἐνδοξασθήσονται, καὶ πᾶν

ΚΕΦ. μϛʹ.

1 ΕΠεσε Βὴλ, συνετρίβη (α) Ναβὼ, ἐγένετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία, καὶ (β) τὰ κτήνη· αἴρετε αὐτὰ καταδεδεμένα ὡς φορ- 2 τίον κοπιῶντι (γ) ἐκλελυμένῳ, Καὶ πεινῶντι, οὐκ ἰσχύοντι ἅμα, οἳ οὐ δυνήσονται σωθῆναι ἀπὸ πολέμου, αὐτοὶ δὲ αἰχμάλωτοι 3 ἤχθησαν. (c) Ἀκούετέ μου οἶκος τοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶν τὸ κατάλοιπον τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ αἰρόμενοι ἐκ κοιλίας, καὶ παιδευόμενοι (δ) ἐκ παιδίου 4 Ἕως γήρως. ἐγώ εἰμι, καὶ ἕως ἂν καταγηράσητε, ἐγώ εἰμι, ἐγὼ ἀνέχομαι ὑμῶν, ἐγὼ ἐποίησα, καὶ ἐγὼ ἀνήσω, ἐγὼ ἀναλήψομαι, 5 καὶ σώσω ὑμᾶς. Τίνι με ὡμοιώσατε; ἴδετε, τεχνάσασθε οἱ πλανώμενοι.

CAP. XLVI.

CEcidit Bel, contritus eſt (a) 1 Nabo : facta ſunt ſculptilia eorum in beſtias,& jumenta : portatis ea colligata, quaſi onus laboranti, deficienti, Et eſurienti, 2 nec prævalenti ſimul: qui non poterunt ſalvari à bello : ipſi autem captivi ducti ſunt. Audite me 3 domus Jacob,& omnes reliquiæ Iſrael, qui portamini de utero,& erudimini à parvulo Uſque ad 4 ſenectutem. Ego ſum : & donec ſeneſcatis, ego ſum : ego ſuſtineo vos : ego feci, & ego (b) portabo: ego ſuſcipiam, & ſalvos vos faciam. Cui aſſimilâſtis me? 5 Videte,excogitate, qui erratis,

MS. A. (α) Δαγὼν, (β) κτήνη· ἔλεγον (γ) καὶ πεινῶντι, καὶ ἐκλελυμένῳ, οὐκ ἰσχύοντι ἅμα, οἳ οὐ μὴ δύνωνται (c) Ἀκούσατε (δ) ἀπὸ παιδίου ἕως γήρους.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 ישראל יתפריק במימרא דיי פורקן עלמיא לא תבהתון ולא תתכנעון לעלם ולעלמי
18 עלמיא: ארי כדנן אמר יי די ברא שמיא הוא אלהים דשכלל ארעא ועבדה הוא אתקנה
19 לא לריקנו ברה אלהן לאסגאה עלה בני אנשא אתקנה אנא יי ולית עוד: לא בסתרא
מללית באתר ארעא קבל ולא אמרית לזרעא דבית יעקב לריקנו תבעו דחלתי אנא
20 יי ממלל קשוט מחוי כיונן: אתכנישו ואתו אתקרבו כחדא משיזבי עממיא לא ידעין
21 דנסבין ית אעי צלמיהון ובען מן דחלא דלא יפרוק: חוו ואתקרבו אף אתמליכו כחדא
מן בסר דא מלקדמין מבכן חויה הלא אנא יי ולית עוד אלה בר מני אלה דזכי ופריק
22 לית אלא אנא: אתפנו למימרי ואתפריקו כל דבסיפי ארעא ארי אנא אלהא ולית עוד:
23 במימרי קימית נפק מן קדמי בזכו פתגם ולא יבטיל ארי קדמי תכרע כל ברך תקים כל
24 לישן: ברם במימרא דיי עלי אמר לאיתאה זכון ותקוף במימריה יודון ויבהתון
25 בטעותהון כל עממיא דהוו מתגרן בעמיה: במימרא דיי יזכון וישתבחון כל זרעא
דישראל:

מו

1 חמיט בל אתקטף נבו הוו צלמיהון דמות חיוא ובעירא מטולי טעותהון יקירין על
2 נטליהון ואנון משלהין: אתקצצו ואתקטפו כחדא ולא יכילו לשיזבא נטליהון ופלחיהון
3 בשביא אזלו: קבילו למימרי דבית יעקב וכל שארא דבית ישראל דרחימין מכל
4 עממיא וחביבין מכל מלכותא: ועד עלמא אנא הוא ועד עלם עלמיא מימרי קים אנא
בריית כל אנשא ואנא בדרית יתהון לביני עממיא אף אנא אשבוק לחוביהון ואסלח:
5 למן תדמון קדמי ותשוון ותקנון קדמי בקושטא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Iſrael ſalvatus eſt in verbo Domini ſalute æterna , non confundemini neque erubeſcetis in ſeculum,& in ſecula ſeculorum. 17 Quoniam hæc dicit Dominus, qui creavit cœlos, ipſe eſt Deus qui fundavit terram, & fecit eam, 18 ipſe præparavit eam, non in vanum creavit eam ; ſed ut multiplicentur in ea filii hominis, præparavit eam. Ego Dñs nec eſt alius. Non in occulto locutus ſum, in loco terræ tenebroſo : neque dixi ſemini domus Jacob in 19 vanum, Quærite timorem mei. Ego Dñs loquens veritatem , annuntians recta. Congregamini & venite, accedite ſimul qui ſalvati eſtis ex populis : 20 neſciunt enim qui tollunt ligna ſimulacri ſui,& rogant deum qui non ſalvat. Annuntiate, accedite, & inite conſilium ſimul ; quis annuntiavit hoc 21 ab initio ; jam antè narravit illud ? Nónne ego Dñs, & non eſt amplius Deus abſque me? Deus juſtus & Salvator,non eſt alius à me. Aſpicite ad 22 verbum meum, & ſalvamini omnes qui in finibus terræ eſtis: quoniam ego ſum Deus, & non eſt alius. Per verbum meum juravi , exiit à facie mea 23 ſermo in juſtitia,& non erit irritus:quoniam ante me curvabitur omne genu, jurabit omnis lingua. Veruntamen in VerboDomini dixit ad me,ut ad- 24 duceret juſtitiam & fortitudinem. In verbo ejus confitebuntur, & confundentur *in idolis ſuis* omnes populi qui irruebant in populum ejus. In ver- 25 bo Domini juſtificabitur & gloriabitur omne ſemen Iſrael.

CAP. XLVI

INcurvatus eſt Bel, ſuccisus eſt Nabo, fuerunt ſimulacra eorum in ſimili- 1 tudinem ſerpentum, & jumentorum. Onera idolorum *ſuorum* gravia ſunt portantibus ea, & ipſi ſunt laſſi. Præciſa ſunt, & reſecta ſunt pariter , 2 & non potuerunt liberare portantes ea, & cultores eorum in captivitatem abierunt. Acquieſcite verbo meo domus Jacob, & omne reſiduum domus 3 Iſrael, qui dilecti eſtis præ omnibus populis, & chari præ omnibus regnis. Et uſque in ſeculum ego ſum ; & uſque in ſecula ſeculorum Verbum me- 4 um permanet. Ego creavi omnes homines, & ego diſperſi eos inter populos: ego quoque dimittam peccata eorum, & propitius ero. Quem aſſimilâſtis coram me, & adæquâſtis, & comparâſtis coram me in veritate? 5

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܘܪܩܢܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܒܡܪܝܐ. ܡܦܪܩܢܐ ܕܥܠܡܐ. ܠܐ ܬܒܗܬܘܢ ܘܠܐ ܬܬܟܢܥܘܢ 17
ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܒܪܐ ܫܡܝܐ. ܗܘܝܘ ܐܠܗܐ ܕܓܒܠ ܐܪܥܐ. 18
ܘܥܒܕܗ̇. ܘܗܘܝܘ ܬܩܢܗ̇. ܠܐ ܗܘܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܒܪܝܗ̇. ܐܠܐ ܕܢܥܡܪܘܢ ܒܗ̇ ܒܪܝܬܗ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.
ܘܠܝܬ ܐܚܪܢܐ ܠܒܪ ܡܢܝ. * ܠܐ ܗܘܐ ܒܛܘܫܝܐ ܡܠܠܬ. ܒܐܬܪܐ ܕܐܪܥܐ ܚܫܘܟܬܐ. ܘܠܐ ܐܡܪܬ 19
ܠܙܪܥܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܕܣܪܝܩܐܝܬ ܒܥܘܢܝ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܙܕܝܩܘܬܐ.
ܘܡܚܘܐ ܐܢܐ ܬܪܝܨܘܬܐ. * ܐܬܟܢܫܘ ܘܬܘ ܘܐܬܩܪܒܘ ܐܟܚܕܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܦܨܝܢ ܡܢ ܥܡܡܐ. 20
ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܕܢܫܩܠܘܢ ܩܝܣܐ ܕܓܠܦܐ. ܘܡܨܠܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܠܐ ܦܪܩ. * ܚܘܘ ܘܐܬܩܪܒܘ. ܘܐܬܡܠܟܘ 21
ܐܟܚܕܐ. ܡܢܘ ܐܫܡܥ ܗܕܐ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܡܢ ܟܕܘ ܚܘܝܗ̇. ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܘܠܝܬ ܬܘܒ ܐܠܗܐ
ܠܒܪ ܡܢܝ. ܐܠܗܐ ܙܕܝܩܐ. ܘܦܪܘܩܐ. ܘܠܝܬ ܠܒܪ ܡܢܝ. * ܐܬܦܢܘ ܠܘܬܝ ܘܐܬܦܪܩܘ 22
ܟܠܗܘܢ ܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܘܠܝܬ ܬܘܒ ܠܒܪ ܡܢܝ. * ܒܝ ܝܡܝܬ. 23
ܘܢܦܩܬ ܡܢ ܦܘܡܝ ܡܠܬܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܘܠܐ ܬܬܗܦܟ. ܕܠܝ ܬܬܟܪܥ ܟܠ ܒܘܪܟ. ܘܒܝ ܬܐܡܐ
ܟܠ ܠܫܢ. * ܘܢܐܡܪܘܢ. ܒܡܪܝܐ ܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܡܥܫܢܐ ܠܘܬܗ ܢܐܬܘܢ. ܘܢܒܗܬܘܢ 24
ܟܠ ܕܡܬܚܪܝܢ ܥܡܝ. * ܒܝ ܢܙܕܕܩܘܢ ܘܢܫܬܒܚܘܢ. ܟܠܗ ܙܪܥܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. 25

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܘ *

* ܢܦܠ ܒܝܠ. ܐܬܬܒܪ ܢܒܘ. ܘܗܘܘ ܦܬܟܪܝܗܘܢ ܠܚܝܘܬܐ ܘܠܒܥܝܪܐ. ܚܡܘܠܬܐ 1
ܡܫܬܩܠܢ ܠܡܫܬܠܗܝܐ. * ܐܬܡܟܟܘ ܘܢܦܠܘ ܐܟܚܕܐ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܦܠܛܘ ܠܫܩܘܠܝܗܘܢ. 2
ܘܐܦ ܢܦܫܗܘܢ ܒܫܒܝܐ ܐܙܠܬ. * ܫܡܥܘܢܝ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ. ܘܟܠܗ ܫܪܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. 3
ܕܡܫܬܩܠܝܢ ܡܢ ܟܪܣܐ. ܘܡܫܬܩܠܝܢ ܡܢ ܡܪܒܥܐ. * ܥܕܡܐ ܠܣܝܒܘܬܐ ܐܢܐ ܗܘ. ܘܥܕܡܐ 4
ܠܣܝܒܘܬܐ ܐܢܐ ܐܣܝܒܪ. ܐܢܐ ܥܒܕܬ. ܘܐܢܐ ܐܫܩܘܠ. ܘܐܢܐ ܐܣܝܒܪ ܘܐܦܠܛ. * ܠܡܢ 5
ܕܡܝܬܘܢܢܝ ܘܐܫܘܝܬܘܢܢܝ.

Salus Iſraelis in Domino conſiſtit ſervatore ſeculorum : non erubeſcetis, neque pudefietis in ſecula perpetua. 17 Sic enim dicit Dominus qui cœlum creavit, idem ille Deus qui terram finxit ac fecit, idémque firmavit eam, *qui* nequaquam fruſtrà creavit eam, ſed ut inhabitarent eam creaturæ ipſius;Ego ſum Dominus, nec alius eſt præter me. 18 Non ſum equidem clàm locutus,in loco terræ tenebroſæ ; neque dixi ſemini Jacobi, In vanum me quærite : quum ego ſim Dominus juſtitiam loquens, & indicans rectitudinem. 19 Congregamini, advenite, & ſimul accedite, qui evaſuri eſtis ex gentibus, & ignoratis tuliſſe vos lignum ſculptum, & oraviſſe deum qui non ſalvat. 20 Indicate, accedite, & ſimul inite conſilium : quis id narravit jampridem, cùm à principio ego ſim Dominus, nec ullus extet præter me Deus? Deus juſtus ac redemptor, & nullus præter me ? 21 Accedite ad me omnes extremitates terræ, ut ſalvemini : nam ego ſum Dominus, nec alius eſt præter me. 22 Per me juravi, & egreſſum eſt ex ore meo verbum juſtitiæ,quod non revocabitur ; Mihi incurvatum iri omne genu, & per me juraturam omnem linguam, 23 Et dicturos, In Domino eſt juſtitia : potentes ad eum venient, & erubeſcent omnes qui te odio proſequuntur. 24 In me gloriabitur & juſtificabitur univerſum ſemen Iſraelis. 25

CAP. XLVI.

COncidit Bil, *(i. Juppiter)* corruit Nebo ; 1 *(i. Mercurius)* & ſculpta ipſorum idola facta ſunt ſarcinæ compreſſæ *(i. ponderoſæ)* belluarum & jumentorum famelicorum : Corruerunt, ſimulque ceciderunt , nec po- 2 tuerunt ſalvare bajulantes ſe, ſed ipſamet abierunt in captivitatem. Audite me filii fa- 3 miliâs Jacobi, totúmque reſiduum Iſraelis, qui geſtamini in ventre, et in utero portamini : Uſque ad ſenectutem equidem ego ſum, 4 et ad canitiem uſque ego tolerabo,ego feci,et ego portabo, ego patiar, et ſalvabo. Cui 5 me aſſimilatis et comparatis ?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * اسرايل يخلص من قبل الرب خلاصا ابديا * ولا يخزون ولا يخجلون الى الابد الى الدهر *
18 * يقول الرب الضابط الكل * هكذا يقول الرب الذي صنع السماء * هو الله الذي اظهر
الارض وصنعها * وهو جددها * ولم يخلقها باطلا * لكن لتسكن * انا انا وليس اخر ايضا * ولا 19
تكلمت في خفية ولا في موضع مظلم من الارض * ولا قلت لزرع يعقوب اطلبوني باطلا * انا
20 هو انا هو الرب المتكلم بالعدل والمخبر بالحق * اجتمعوا وايتوا * تشاوروا معا ايها المخلصون
من الامم * لم يعلم الذين يحملون الخشبة لنحتهم * ويصلون الى الهة لا تخلص ولا تخبر *
21 * ليقتربوا كي يعلموا معا * من صنع هذه مسموعات منذ البدو * حينيذ يخبركم * انا
22 الله وليس اخر غيري موجودا * عدل ومخلص ليس احد من سواي * ارجعوا الي فتخلصون
23 الذين من اخر الارض * انا هو الله وليس اخر موجودا * بذاتي احلف حقا * من فمي
يخرج العدل * وكلماتي لا ترجع * لان لي تجثوا كل ركبة * وكل لسان تحلف بالله *
24
25 * قايلا العدل والمجد اليه ياتي * ويفتضحون جميع الذين افرزوا ذواتهم من الرب * يتبرر
بالله ويتمجد كل زرع بني اسرايل *

Iſrael ſalvabitur à Domino ſalute æternâ : & non pudeſient, nec erubeſcent in ſeculum ſempiternum, 17 Ait Dominus omnia tenens. Sic ait Dominus qui fecit cœlum, ipſe eſt Deus ille qui terram detexit & condidit, idemque reſtauravit eam, nec in vanum creavit illam, ſed ut habitaretur ; Ego, ego ſum, & nullus alius præterea. 18 Non ſum locutus in occulto, neque in ullo tenebricoſo terræ loco : neque dixi ſemini Jacobi, Quærite me fruſtrà : ego ſum, ego ſum Dominus juſtitiam loquens, & annuntians veritatem. 19 Congregamini, & venite, conſilium ſimul inite O ſalvandi ex gentibus : quandoquidem ignari ſunt qui lignum portant ad ſculpendum, & orant deos qui nec ſalvare nec prænuntiare poſſunt ; 20 Accedant, ut ſimul addiſcant. Qui hæc nota fecit inde à principio, tunc indicabit vobis. Ego ſum Deus, nec alius præter me reperitur : juſtus & ſervator nullus eſt præter me. 21 Revertimini ad me ut ſalvemini, qui eſtis ab extremo terræ : ego ſum Deus, nec alius exiſtit. 22 Per me ipſum juro veritatem, ex ore meo prodit juſtitia, & verba mea nequaquam revocantur : mihi enim incurvabitur omne genu, & omnis lingua per Deum jurabit, 23 Dicens ; Juſtitia & gloria ad eum veniet. Ignominâ afficientur omnes qui ſeparaverunt ſe ipſos à Domino : 24 O nae verò ſemen filiorum Iſraelis juſtificabitur in Deo, atque gloriabitur. 25

* الفصل السادس والاربعون *

1 * سقط بيل * كسر داغون * صارت منحوتاتهم للوحوش والبهايم * احملوها مكسرة مثل حمل
2 زبل * وجايعون ومنحلون الذين لم يقوموا معا * الذين لم يستطيعوا ان يخلصوا من الحرب *
3 هاولاء سبوا مسبيين * اسمعوا يا بيت يعقوب وكل بقية اسرايل * المحمولون من البطن *
4 والمودبون من البطن من الصغر والى الكبر * انا هو انا هو * والى ان تهرمون وانا انا *
5 انا احملكم * انا صنعت وانا اترك * وانا اخذ واخلصكم * بمن شبهتموني *

CAP. XLVI.

COrruit Bil, confractus eſt Sagon, 1 ceſſerunt ſculptilia eorum beſtiis & jumentis, nam confracta portare fecerunt ea velut onus ſtercoris : Et eſurientes ac languidi,qui ſimul conſiſtere,qui bellum evadere non potuerunt, iidem abducti ſunt captivi. 2 Audite O domus Jacobi, totumque reſiduum Iſraelis, qui geſtamini ab utero, & erudimini ab utero à pueritia ad ſenium uſque. 3 Ego ſum, ego ſum ; etiam quoad decrepiti ſitis ego ipſe ſum : 4 ego tolerabo vos : ego feci, & ego deſererem ? imò ſuſcipiam, & liberabo vos. Cuinam aſſimilâſtis me ? 5

ישעיה : מז

: appendent calamo in argentum & , loculo de aurum *Vilipendentes*
6 הזלים זהב מכיס וכסף בקנה ישקלו
etiam , procident : Deum *illud* faciet & , aurificem *conducent* mercede
ישכרו צורף ויעשהו אל יסגדו אף־
, eum gestabunt , humerum super illum Portabunt . se incurvabunt
7 ישתחוו : ישאהו על־כתף יסבלהו
Insuper . *recedet* non suo loco de , stabit & : *se sub* eum deponent &
ויניחהו תחתיו ויעמד ממקומו לא ימיש אף־
. eum servabit non ejᵒ tribulatione de, respōdebit non & , eum ad clamabit
יצעק אליו ולא יענה מצרתו לא יושיענו :
super prævaricatores reducite : *viros vos præstate* & , hujus Mementote
8 זכרו־זאת והתאששו השיבו פושעים על־
, Deus ego quoniam : seculo à , priorum Recordamini . cor
9 לב : זכרו ראשנות מעולם כי אנכי אל
exordio ab Annuntians . ego sicut non & , Deus ultrà non &
10 ואין עוד אלהים ואפס כמוני : מגיד מראשית
meū Consilium , dicens : facta sunt non quæ *quondam à* & , novissimum
אחרית ומקדם אשר לא־נעשו אמר עצתי
oriente ab Vocans . faciam meam voluntatē omnem ut , stabit
11 תקום וכל־חפצי אעשה : קרא ממזרח
, sum locutus etiam : mei consilii virum longinqua terra de , *volucrem*
עיט מארץ מרחק איש עצתו אף־דברתי
me ad Audite . illud faciam etiam , formavi : illud adducam etiam
12 אף־אביאנה יצרתי אף־אעשנה : שמעו אלי
feci Appropinquare . justitia à *longinqui* , corde *fortes*
13 אבירי לב הרחוקים מצדקה : קרבתי
: faciet moram non mea salus & ; se elongabit non , meam justitiam
צדקתי לא תרחק ותשועתי לא תאחר
. meam gloriam Israeli , salutem Sijon in dabo &
ונתתי בציון תשועה לישראל תפארתי :

CAP. XLVII. מז

; terra in sede , Babel filia virgo pulverem super sede & , Descende
1 רדי ושבי על־עפר בתולת בת־בבל שבי־לארץ
, teneram te *vocabunt* adjicies non quia : Chasdim filia solium non
אין־כסא בת־כשדים כי לא תוסיפי יקראו־לך רכה
, *tuam comam detege* : farinam mole & , *molas* Tolle . delicatam &
2 וענגה : קחי רחים וטחני קמח גלי צמתך
, tua *nuditas* Revelabitur . flumina transi , *coxam* detege , *talum* discooperi
3 חשפי־שבל גלי־שוק עברי נהרות : תגל ערותך
occurram non & , capiam ultionem : tuum opprobrium videbitur etiam
גם תראה חרפתך נקם אקח ולא אפגע
Sanctus, eius nomen exercituum DOMINUS noster Redemptor . *homo*
4 אדם : גאלנו יהוה צבאות שמו קדוש
: Chasdim filia , *tenebrositatem* in intra & , *tacita* Sede . Israel
5 ישראל : שבי דומם ובאי בחשך בת־כשדים
fui Iratus . regnorum dominam te *vocabunt* , adjicies non quia
6 כי לא תוסיפי יקראו־לך גברת ממלכות : קצפתי
eos dedi & , meam hæreditatem contaminavi , meum populum contra
על־עמי חללתי נחלתי ואתנם
senem super , misericordias eis posuisti non : tua manu in
בידך לא־שמת להם רחמים על־זקן
ero seculum In : dixisti Et . valde tuum jugum aggravâsti
7 הכבדת עלך מאד : ותאמרי לעולם אהיה
recordareris neque , tuum cor super hæc poneres non ut adeo : *hera*
גברת עד לא־שמת אלה על־לבך לא זכרה
. hujus novissimi
אחריתה :

Versio VULG. LAT.

6 Qui confertis aurum de sacculo, & argentum staterâ ponderatis : conducentes aurificem, ut faciat deum : & pro- 7 cidunt, & adorant. Portant illum in humeris gestantes, & ponentes in loco suo : & stabit, ac de loco suo non movebitur ; sed & cùm clamaverint ad eum, non audiet : de tribulatione non salvabit eos. 8 Mementote istud, & confundamini : redite prævaricato- 9 res ad cor. Recordamini prioris seculi, quoniam ego sum Deus, & non est ultrà Deus, 10 nec est similis meî : Annuntians ab exordio novissimum, & ab initio quæ necdum facta sunt, dicens ; Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea 11 fiet : Vocans ab Oriente avem, & de terra longinqua virum voluntatis meæ, & locutus sum, & adducam illud : 12 creavi, & faciam illud. Audite me duro corde, qui longè 13 estis à justitia. Propè feci justitiam meam, non elongabitur, & salus mea non morabitur. Dabo in Sion salutem, & in Israel gloriam meam.

CAP. XLVII.

1 DEscende, sede in pulvere, virgo filia Babylon, sede in terra : non est solium filiæ Chaldæorum, quia ultrà non voca- 2 beris mollis & tenera. Tolle molam, & mole farinam : denuda turpitudinem tuam, discooperi humerum, revela cru- 3 ra, transi flumina. Revelabitur ignomina tua, & videbitur opprobrium tuum : ultionem capiam, & non resistet 4 mihi homo. Redemptor noster, Dominus exercituum no- 5 men illius, Sanctus Israel. Sede tacens, & intra in tenebras, filia Chaldæorum : quia non vocaberis ultrà Domina regno- 6 rum. Iratus sum super populum meum, contaminavi hæreditatem meam, & dedi eos in manu tua : non posuisti eis misericordias : super senem aggravâsti jugum tuum valdé. 7 Et dixisti ; In sempiternum ero domina : non posuisti hæc super cor tuum, neque recordata es novissimi tui.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Οἱ συμβαλλόμενοι χρυσίον ἐκ (″) μαρσυππίου, καὶ ἀργύριον ἐν ζυγῷ, στήσουσιν ἐν σταθμῷ, καὶ μισθωσάμενοι χρυσοχόον ἐποίησαν χειροποίητα, καὶ κύψαντες προσκυνοῦσιν 7 (ε) αὐτοῖς. Αἴρουσιν αὐτὸ ἐπὶ (ζ) τοῦ ὤμου, καὶ πορεύονται· ἐὰν δὲ θῶσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ, μένει, οὐ μὴ κινηθῇ· καὶ ὃς (η) ἐὰν βοήσῃ πρὸς αὐτὸν, οὐ μὴ (θ) εἰσακούσῃ, ἀπὸ κακῶν οὐ μὴ (ι) σώσῃ αὐτόν. 8 Μνήσθητε ταῦτα, καὶ στενάξατε, μετανοήσατε οἱ πεπλανημένοι, ἐπιστρέψατε τῇ καρδίᾳ, 9 Καὶ μνήσθητε τὰ πρότερα ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν ἐ- 10 μοῦ, Ἀναγγέλλων πρότερον τὰ ἔσχατα πρὶν (κ) γενέσθαι, καὶ ἅμα συνετελέσθη· καὶ εἶπα, (λ) Πᾶσα ἡ βουλή μου στήσεται, καὶ 11 πάντα ὅσα βεβούλευμαι, ποιήσω· Καλῶν (μ) ἀπὸ ἀνατολῶν πετεινὸν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περὶ ὧν βεβούλευμαι, ἐλάλησα, καὶ ἤγαγον, ἔκτισα καὶ ἐποίησα, ἤγαγον αὐτὸν, καὶ εὐόδωσα τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. 12 Ἀκούσατέ μου οἱ ἀπολωλεκότες τὴν καρδί- 13 αν, οἱ μακρὰν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης. Ἤγγισα τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ οὐ βραδυνῶ. Δέδωκα ἐν Σιὼν σωτηρίαν τῷ Ἰσραὴλ εἰς δόξασμα.

MS.A. (″) μαρσιππίου, (ε) αὐτό. (ζ) τῶν ὤμων, (η) ἂν (θ) ἀκούσῃ, (ι) σώσει (κ) αὐτὰ γενέσθαι, (λ) Πᾶσά μου ἡ βουλὴ (μ) ἀπ'

6 *Qui confertis aurum de sacculo, & argentum in statera : (c) statuent in pondere, & conducentes aurificem fecerunt opera manuum, & incurvati adorant ea :* 7 *Portant illud super humerum, & vadunt : si autem posuerint illud in loco suo ; manet, non movebitur : &, quisquis clamaverit ad ipsum, non exaudiet ; de malis non salvabit eum.* 8 *Mementote horum, & ingemiscite : agite pœnitentiam, qui errâstis : revertimini corde,* 9 *Et mementote priorum à seculo : quoniam ego sum Deus ; & non est ultrà præter me :* 10 *Qui annuntio priùs novissima, antequàm fiant : & simul completa sunt. Et dixi ; Omne consilium meum stabit : & cuncta, quæ deliberavi, faciam :* 11 *Qui voco ab Oriente avem, & de terra longinqua ea de quibus cogitavi : loquutus sum, & adduxi : creavi, & feci :* adduxi illum, & prosperavi viam ejus. 12 *Audite me, qui perdidistis cor, qui longè estis à justitia.* 13 *Propè feci justitiam (d) meam : & salutem, quæ à me est, tardare non faciam. Dedi in Sion salutem Israeli in gloriam.*

ΚΕΦ. μζʹ.

1 ΚΑτάβηθι, κάθισον ἐπὶ τὴν γῆν παρθένος θυγάτηρ Βαβυλῶνος, (α) κάθισον εἰς τὴν γῆν θυγάτηρ Χαλδαίων, ὅτι οὐκέτι προστεθήσῃ κληθῆναι ἁπαλὴ καὶ τρυφερά. 2 Λάβε μύλον, ἄλεσον ἄλευρον, ἀποκάλυψαι τὸ κατακάλυμμά σου, ἀνακάλυψαι τὰς πολιὰς, ἀνάσυρε τὰς κνήμας, διάβηθι πο- 3 ταμούς· Ἀνακαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου, φανήσονται οἱ ὀνειδισμοί σου· τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι, οὐκέτι μὴ παραδῶ ἀν- 4 θρώποις. (β) Ὁ ῥυσάμενός σε κύριος σα- 5 βαὼθ, ὄνομα αὐτῷ Ἅγιος Ἰσραήλ. Κάθισον κατανενυγμένη, εἴσελθε εἰς τὸ σκότος (″) θύγατερ Χαλδαίων, οὐκέτι μὴ κλη- 6 θήσῃ ἰσχὺς βασιλείας. Παρωξύνθην ἐπὶ τῷ λαῷ μου, ἐμίανας τὴν κληρονομίαν μου. Ἐγὼ ἔδωκα (γ) αὐτοὺς εἰς τὴν χεῖρά σου, σὺ δὲ οὐκ ἔδωκας αὐτοῖς ἔλεος, τοῦ πρεσβυ- 7 τέρου ἐβάρυνας τὸν ζυγὸν σφόδρα. Καὶ εἶπας, Εἰς τὸν αἰῶνα ἔσομαι ἄρχουσα. Οὐκ ἐνόησας ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐδὲ ἐμνήσθης τὰ ἔσχατα.

MS.A. (α) εἴσελθε εἰς τὸ σκότος θυγάτηρ Χαλδαίων, (β) Εἶπεν ὁ ῥυσάμενός (″) θυγάτηρ (γ) εἰς τὴν χεῖρα

CAP. XLVII.

1 *DEscende, sede super terram, virgo filia Babylonis : sede (a) in terram, filia Chaldæorum : quoniam nequaquàm ultrà apponêris vocari mollis, & tenera.* 2 *Tolle molam : mole farinam : revela (b) operimentum tuum : denuda canos : discooperi tibias : transi flumina :* 3 *Revelabitur ignominia tua : apparebunt opprobria tua. Quod justum est, de te auferam : nequaquàm ultrà tradam hominibus.* 4 *(c) Qui eruit te, Dominus Sabaoth : nomen ei, Sanctus Israel.* 5 *Sede compuncta, ingredere in tenebras, filia Chaldæorum : nequaquam ultrà vocaberis Fortitudo regni.* 6 *Ira tus sum contra populum meum : (d) contaminâsti hæreditatem meam. Ego dedi eos in manum tuam : tu verò non dedisti eis misericordiam : seni aggravâsti jugum valdé.* 7 *Et dixisti, In æternum ero domina. Non intellexisti hæc in corde tuo, neque recordata es novissimorum.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 הא עממיא נבן דהב מכיס וכספא במאזניא תקלין אגרין קינאה ועביד ליה דחלא סגדין
7 אף משתעבדין : נטלין ליה על כתפיהון סבלין ליה מחתין ליה באתריה וקאם מאתריה
8 לא אפשר ליה דינוד אף יבעי מניה לא יתיבניה מעקתיה לא יפרקניה : אדכרו דא
9 ואתקפו ואתיבו מרודין על לב : אדכרו קדמיתא דמן עלמא ארי אנא אלהא ולית עוד
10 אלה בר מני : מחוי מן אולא לסופא ומלקדמין דלא אתעבידא אמר מלכי יתקים וכל
11 רעותי אעביד : דאמר לכנשא גלותא ממדנחא לאיתאה בגלי כעוף קליל מארע רחיקא
12 בני אברהם רחימי אף מללית אף איתנה אתקנתה אף אעבדנה : קבילו למימרי תקיפי
13 לבא דרחיקין מזכותא : קריבא זכותי לא תתרחק ופורקני לא יתעכב ואתן בציון פריק
לישראל תושבחתי :

מז

1 חותי ותיבי על עפרא מלכו כנשתא דבבל תיבי לארעא לית כורסי יקר מלכות כסדאי
2 ארי לא תוספין דיקרון לך רכיכא ומפנקא : קבילי מרועא ועולי בשיעבוד גלאי יקר
3 מלכותיך אתברו שלטוניך אתבדרו עם משריתיך גלו כמי נהרא : תתגלי בהתתיך אף
4 יתחזי קלניך פורענות גמירא אתפרע מניך ואשני דיניך מבני אנשא : פרקנא יי צבאות
5 שמיה קדישא דישראל : תיבי שתקא ועולי בקבלא יקר מלכות כסדאי ארי לא תוספין
6 דיקרון ליך תקיפת מלכון : רגזית על עמי אפסית אחסנתי ומסרתנון בידיך לא אתמלית
7 עליהון רחמין על סבא אתקפת מרותיך לחדא : ואמרת לעלם אהי תקיפת מלכון עד
לא שוית אלין על ליבך לא אדכרת לסופא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce populi colligunt aurum de marsupio, & argentum in stateris ponde- 6 rant ; conducunt argentarium ut faciat sibi deum ; adorant & serviunt ei. Tollunt illum in humeris suis, & portant illum, & deponunt illum in lo- 7 cum suum, in quo sic stat, ut de loco suo nequeat moveri : etiam interrogant eum, & non respondet eis ; de tribulatione sua non salvabit eos. Me- 8 mentote hujus, & confortamini ; & revocate prævaricatores in animū. Re- 9 cordamini priorum quæ à seculo sunt, quia ego sum Deus, & non est ultrà Deus absque me. Annuntians ab exordio in finem, & ab initio quæ 10 necdum facta sunt : dicens, Consilium meum confirmabitur ; & omnem voluntatem meam faciam. Qui dico ut congregarem captivitatem ab 11 Oriente, & adducerem publicè sicut avem velocissimam de terra longinqua filios Abraham dilecti mei : etiam locutus sum & etiam adducam illud, præparabo illud, faciam quoque illud. Obedite verbo meo robusti 12 corde, qui longè estis à justitia. Propè est justitia mea, non elongabitur, & 13 salᵒ mea non impedietur. Dabo enim in Sion salutē, in Israel laudē meā.

CAP. XLVII.

DEscende & sede super pulverem regnum congregationis Babyloniæ ; 1 sede in terra absque solio inclytō regnū Chaldæorum ; quia non vocabunt te ultrà tenerā & delicatā. Suscipe *infirmitatem*, & ingredere in servitutē, 2 revela gloriā regni tui. Contriti sunt principes tui, dispersi sunt populi exercitus tui, migraverunt sicut aquæ fluminis. Discooperiatur confusio tua, 3 & videatur quoque ignominia tua. Ultionē perfectā capiā ex te, & mutabo judiciū tuum à filiis hominum. Redemptor noster Deᵒ exercituum, nomē 4 ejus, Sanctᵒ Israel. Sede tacens, & ingredere in tenebras, regnum Chaldæo- 5 rum ; quia non addent vocare te fortitudinē regnorum. Iratus sum contra 6 populum meum, prophanavi hæreditatem meam, & tradidi eos in manu tua : non es impleta miserationibus sup eos : sup senem aggravâsti subjectionē tuam nimis. Et dixisti : In æternum ero fortitudo regnorum : adhuc 7 non posuisti hæc super cor tuum, nec recordata es finis eorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 13 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

His qui decepti prodigunt aurum è marsupiis 6 suis, aut argentum in bilance appendunt, tum conflatore mercede conducto, deum conficiunt, adorant eum, & precantur illum? Deinde gestantes eum suis humeris, & cir- 7 cumagentes eum, demum collocant in loco suo, ex quo loco surgere nequit : oravit etiam illum, nec exaudit eos, nec eripit illos ex angustiis eorum. Memineritis horum, & ani- 8 madvertite, mentéque perpendite O scelerati. Memineritis priorum quæ à seculo *fa-* 9 *cta* sunt, quòd ego sim Deus, & nullus præterea sit præter me Deᵒ, nullúsque sit mihi par : Quòd à principio indico postrema, & ea quæ 10 nondum facta sunt multò ante prædico, consilium meum ratum facio, & omnem voluntatem meam perficio : Voco ab Oriente volu- 11 crem, & à terra remotissima virū consilii mei : ego loquor, & quidē adducā : formavi, & quidem faciā. Audite me duri corde, remoti à ju- 12 stitia : In procinctu est ut veniat justitia mea, 13 & salᵒ mea nequaquā *diu* morabitur ; dabóque in Sione salutem, & Israeli gloriam meam.

CAP. XLVII.

DEscende, ac sede super pulverem virgo 1 filia Babelis, sede humi filia Chaldæorum : non *enim* adest solium : quia nequaquam vocabunt te deinceps Tenerā ac delicatam. Accipe mo- 2 lam, mole farinam ; retege velum tuum, tonde canos tuos : Detege crura tua, & appareat ig- 3 nominia tua : *egomet* suppliciū de te sumam, nec sinam quenquam in te irruere. Servato- 4 ris nostri nomen est Dominus potens, Sanctᵒ Israelis. Sede in stupore, ingredere in tene- 5 bras filia Chaldæorum ; quia nequaquam vocabunt te deinceps Fortissimam regnorum. Iratus populo meo quòd polluissent hæredi- 6 tatem meam, tradideram eos in manus tuas : tu verò nullâ erga eos usa es clementiâ, quin super senes aggravâsti jugum tuum vehementer. Et dixisti, In perpetuum ero potentis- 7 sima : & hæc animo non perpendisti, neque recordata es finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * انظروا ما صنعتم يا ضالون الذين يخرجون الذهب من اوعيتهم ويقيمون الفضة في الميزان
7 بالمثقال * ويستاجرون صايغا صنعوا صنعة الايدي وخروا له سجدا * ويحملونها على اكتافهم
ويمضون * وان وضعوه يقيم على مكانه ولا يتحرك * والذي يصرخ اليه لا يسمعه ولا يخلصه
8 9 من الاسواء * اذكروا هذا * وتنهدوا وتوبوا يا ضالون * ارجعوا بالقلب واذكروا الاوليات منذ
10 الدهر * لاني انا هو الله وليس غيري موجودا ايضا * المخبر اولا بالاواخر قبل ان تكون وتكمل
11 معا * وقلت * كل رايي يقوم * وكلما رويته اصنعه * ادعوا من المشارق طايرا * ومن ارض بعيدة
الذين من اجلهم رويت * تكلمت وجلبت * خلقته وصنعته وجلبته وسهلت طريقه *

* الاصحاح الثالث والعشرون * النبوة في بابل وخرابها وما يصيبها *

12 13 * اسمعوني ايها الضالون القلب * الذين هم بعيدا من العدل * قربت عدلي وحقي * والخلاص
الذي من قبلي لست اوخره * اعطيت في صهيون خلاصا * لاسرايل الشرف *

* الفصل السابع والاربعون *

1 * انزلي اجلسي على الارض ايتها العذري ابنة بابل * اجلسي في الظلام يا ابنة الكلدانيين *
2 لانك لست منذ الآن تستزيدي ان تدعي ناعمة ومتنعمة * خذي رحا واطحني دقيقا *
3 انفي نقابك * واكشفي شعرك * واخلعي خفافك * جوزي انهارا * ستنكشف فضيحتك *
4 تظهر تعييراتك * اخذ منك الواجب * لست اسلمك بعد للناس * قال منجيك رب الجيوش اسمه
5 قدوس اسرايل * اجلسي ساهية * ادخلي في الظلمة يا ابنة الكلدانيين * لست تدعين
6 بعد قوة الملك * احتددت على شعبي * نجست ميراثي * وانا دفعتهم في يدك * وانت لم
7 تعطهم رحمة * ثقلت نير الشيخ جدا * وقلت اكون رييسة الي الابد * ولم تعقلي هذا
في قلبك * ولا ذكرت الاواخر *

Videte quid agatis O errantes, qui profertis aurum è vasis vestris, & argentum staterâ & pondere æstimatis ; tum aurifice mercede conducto componitis opificium manuale, eiq; procumbitis adorantes : 6 *Tum humeris sublato abitis, & sicubi collocetis illud, manet in loco suo, nec movetur ; & si quis clamet ad illud, nec audit, nec liberat eum ab adversitatibus.* 7 *Recordamini hujus, suspirate, & pœnitentiam agite O errantes : Ex animo revertimini, & mementote priorum quæ inde ab æterno facta sunt. Nam ego sum Deus, & nullus præter me reperitur ultrà ;* 8 9 *Qui novissima prænuntio antequam fiant & impleantur pariter ; & dixi, Omne consilium meum stabit, & quicquid libet, ago : Voco ab Oriente volucrem, & à regione longinqua eos de quibus cogitavi : locutus sum, & adduxi : ipsum creavi, feci & adduxi, & viam ejus complanavi.* 10 11

Textus vigesimus tertius.

Prophetia de Babele, ipsius destructione, & his quæ eventura sunt ei.

Audite me O errantes corde, qui procul abestis à justitia : Admovi justitiam meam & veritatem meam ; & salutem à me futuram non retardabo : dedi in Sione salutem, Israeli magnificentiam. 12 13

CAP. XLVII.

DEscende, & sede humi O virgo filia Babelis, sede in tenebris O filia Chaldæorum ; quia nequaquam perges imposterùm vocari Mollis ac delicata. 1 *Accipe molam, & mole farinam, depone velum tuum, detege crines tuos, exue ocreas tuas, transi flumina.* 2 *Detegetur turpitudo tua, apparebunt opprobria tua : exigam à te pœnam debitam, non tradam te ampliùs hominibus,* 3 *Inquit Servator tuus, Dominus exercituum, cujus nomen est Sanctus Israelis.* 4 *Sede à sensibus alienata, ingredere in tenebras O filia Chaldæorum : nequaquam vocaberis imposterùm Robur regni.* 5 *Excandueram contra populum meum, prophanaveram hæreditatem meam, & ego tradideram eos in manum tuam ; tu verò non exhibuisti eis misericordiam, imò jugum senis præter modum aggravâsti.* 6 *Et dixisti, Ero domina in perpetuum : & non considerâsti hæc animo tuo, neque meminisiti postrema.* 7

ישעיה׃ מח

dicens , fiducia in habitans , delicata hoc audi nunc Et
8 וְעַתָּה שִׁמְעִי־זֹאת עֲדִינָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח הָאֹמְרָה
, vidua ſedebo Non .amplius me præter non & , Ego : ſuo corde in
בִּלְבָבָהּ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד לֹא אֵשֵׁב אַלְמָנָה
hæc duo tibi venient Et .orbitatem cognoſcam nec
9 וְלֹא אֵדַע שְׁכוֹל׃ וְתָבֹאנָה לָּךְ שְׁתֵּי־אֵלֶּה
ſuam integritatem ſecundùm : viduitas & , orbitas , una die in ſubitò
רֶגַע בְּיוֹם אֶחָד שְׁכוֹל וְאַלְמֹן כְּתֻמָּם
fortitudine in , tuorum maleficiorum multitudine in , te ſuper venient
בָּאוּ עָלַיִךְ בְּרֹב כְּשָׁפַיִךְ בְּעָצְמַת
: dixiſti ; tua malitia in fidiſti Et .vehementer tuorum incantatorum
10 חֲבָרַיִךְ מְאֹד׃ וַתִּבְטְחִי בְרָעָתֵךְ אָמַרְתְּ
.te avertit ipſa tua ſcientia & ,tua Sapientia me videns Nemo
אֵין רֹאָנִי חָכְמָתֵךְ וְדַעְתֵּךְ הִיא שׁוֹבְבָתֶךְ
veniet Et .ultrà me præter non & , Ego : tuo corde in dixiſti Et
11 וַתֹּאמְרִי בְלִבֵּךְ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד׃ וּבָא
non ,contritio te ſuper cadet & ,ejus auroram ſcies non ,malum te ſuper
עָלַיִךְ רָעָה לֹא תֵדְעִי שַׁחְרָהּ וְתִפֹּל עָלַיִךְ הֹוָה לֹא
.ſcies non ,deſolatio repentè te ſuper veniet & : eam placare poteris
תוּכְלִי כַּפְּרָהּ וְתָבֹא עָלַיִךְ פִּתְאֹם שֹׁאָה לֹא תֵדָעִי׃
,tuorũ maleficiorũ multitudine cũ & ,tuis incantatoribus cum nunc Sta
12 עִמְדִי־נָא בַחֲבָרַיִךְ וּבְרֹב כְּשָׁפַיִךְ
forte ſi , proficere poteris fortè ſi ,tuis pueritiis ab laborâſti quibus in
בַּאֲשֶׁר יָגַעַתְּ מִנְּעוּרָיִךְ אוּלַי תּוּכְלִי הוֹעִיל אוּלַי
.tuorum conſiliorum multitudine in Laborâſti .te robores
13 תַּעֲרוֹצִי׃ נִלְאֵית בְּרֹב עֲצָתָיִךְ
, ſtellas in contemplantes ,cœlos ſpeculantes te ſervent & ,nunc Stent
יַעַמְדוּ־נָא וְיוֹשִׁיעֻךְ הֹבְרוּ שָׁמַיִם הַחֹזִים בַּכּוֹכָבִים
Ecce .te ſuper ſunt ventura quæ ab ,menſes facientes cognoſcere
14 מוֹדִיעִם לֶחֳדָשִׁים מֵאֲשֶׁר יָבֹאוּ עָלָיִךְ׃ הִנֵּה
liberabunt non ; eos combuſſit ignis , ſtipula tanquam fuerunt
הָיוּ כְקַשׁ אֵשׁ שְׂרָפָתַם לֹא־יַצִּילוּ אֶת־
,ſe calefaciendum ad pruna non : flammæ manu de ſuam animam
נַפְשָׁם מִיַּד לֶהָבָה אֵין־גַּחֶלֶת לַחְמָם
.laborâſti quibus tibi fuerunt Sic .eo coram ſedendum ad focus
15 אוּר לָשֶׁבֶת נֶגְדּוֹ׃ כֵּן הָיוּ־לָךְ אֲשֶׁר יָגָעַתְּ
,erraverunt ſuum latus ad unuſquiſque ,tuis pueritiis ab tui Negotiatores
סֹחֲרַיִךְ מִנְּעוּרַיִךְ אִישׁ לְעֶבְרוֹ תָּעוּ
.te ſalvans non
אֵין מוֹשִׁיעֵךְ׃

C A P. XLVIII. מח

, Iſrael nomine in vocati , Jahacob domus hoc Audite
1 שִׁמְעוּ־זֹאת בֵּית־יַעֲקֹב הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל
,DOMINI nomen per jurantes , exierunt Jehudah aquis de &
וּמִמֵּי יְהוּדָה יָצָאוּ הַנִּשְׁבָּעִים בְּשֵׁם יְהוָה
.juſtitia in nec , veritate in non ,facient recordari Iſrael Deo in &
וּבֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַזְכִּירוּ לֹא בֶאֱמֶת וְלֹא בִצְדָקָה׃
Iſrael Deo ſuper & ,ſe vocaverunt ſanctitatis civitate de Nam
2 כִּי־מֵעִיר הַקֹּדֶשׁ נִקְרָאוּ וְעַל־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
tunc ex Priora .ejus nomen exercituum Dominus : ſunt innixi
3 נִסְמָכוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ הָרִאשֹׁנוֹת מֵאָז
,feci Repentè .ea feci audire & ,exierunt meo ore ex & ,annuntiavi
הִגַּדְתִּי וּמִפִּי יָצְאוּ וְאַשְׁמִיעֵם פִּתְאֹם עָשִׂיתִי
ferri nervus & : tu durus quòd mea ſcientia Ex .venerunt &
4 וַתָּבֹאנָה׃ מִדַּעְתִּי כִּי קָשֶׁה אָתָּה וְגִיד בַּרְזֶל
.æs tua frons & , tua cervix
עָרְפֶּךָ וּמִצְחֲךָ נְחוּשָׁה׃

Verſio VULG. LAT.

8 Et nunc audi hæc delicata, & habitans confidenter, quæ dicis in corde tuo; Ego ſum, & nõ eſt præter me ampliùs: non ſedebo vidua, & ignorabo ſterilitatem. 9 Venient tibi duo hæc ſubitò in die una, ſterilitas & viduitas: univerſa venerunt ſuper te, propter multitudinem maleficiorum tuorum, & propter duritiam incantatorum tuorum vehementem. 10 Et fiduciam habuiſti in malitia tua, & dixiſti; Non eſt qui videat me: ſapientia tua & ſcientia tua hæc decepit te. Et dixiſti in corde tuo; Ego ſum, & præter me non eſt altera. 11 Veniet ſuper te malum, & neſcies ortum ejus: & irruet ſuper te calamitas, quam non poteris expiare: veniet ſuper te repentè miſeria, quam neſcies. 12 Sta cum incantatoribus tuis, & cum multitudine maleficiorum tuorum, in quib⁹ laborâſti ab adoleſcentia tua, ſi fortè quid proſit tibi, aut ſi poſſis fieri fortior. 13 Defeciſti in multitudine conſiliorum tuorum: ſtent, & ſalvent te augures cœli, qui contemplabantur ſidera, & ſupputabant menſes, ut ex eis annuntiarent ventura tibi. 14 Ecce facti ſunt quaſi ſtipula, ignis combuſſit eos: non liberabunt animam ſuam de manu flammæ: non ſunt prunæ, quibus calefiant; nec focus, ut ſedeant ad eum. 15 Sic facta ſunt tibi in quibuſcunque laboraveras: negotiatores tui ab adoleſcentia tua, unuſquiſque in via ſua erraverunt: non eſt qui ſalvet te.

CAP. XLVIII.

1 Audite hæc dom⁹ Jacob, qui vocamini nomine Iſrael, & de aquis Juda exiſtis, qui juratis in nomine Domini, & Dei Iſrael recordamini non in veritate, neque in juſtitia. 2 De civitate enim Sancta vocati ſunt, & ſuper Deum Iſrael conſtabiliti ſunt: Dominus exercituum nomen ejus. 3 Priora ex tunc annuntiavi, & ex ore meo exierunt, & audita feci ea: repentè operatus ſum, et venerunt. 4 Scivi enim quia durus es tu, et nervus ferreus cervix tua, et frons tua ærea.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

8 Νῦν δὲ (δ) ἀκούε ταῦτα τρυφερά, ἡ καθημένη, ἡ πεποιθυῖα, ἡ λέγουσα ἐν (") καρδίᾳ αὐτῆς, Ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα, οὐ καθιῶ χήρα, οὐδὲ γνώσομαι ὀρφανίαν. 9 Νῦν δὲ ἥξει (ε) ἐπὶ σὲ τὰ δύο ταῦτα ἐξαίφνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, ἀτεκνία καὶ χηρεία ἥξει ἐξαίφνης ἐπὶ σέ, ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου, ἐν τῇ ἰσχύϊ τῶν ἐπαοιδῶν σου σφόδρα, 10 Τῇ ἐλπίδι τῆς πορνείας σου· σὺ γὰρ εἶπας, Ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα. γνῶθι, (ζ) ἡ σύνεσις τούτων ἔσται, καὶ ἡ πορνεία σου σοὶ αἰσχύνη. καὶ εἶπας τῇ καρδίᾳ σου, Ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα. 11 Καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ἀπώλεια, καὶ οὐ μὴ γνῷς· βόθυνος, καὶ ἐμπεσῇ εἰς αὐτόν· καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ταλαιπωρία, καὶ οὐ μὴ δυνήσῃ καθαρὰ γενέσθαι· καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ (η) ἐξαπίνης ἀπώλεια, καὶ οὐ μὴ (θ) γνώσῃ. 12 Στῆθι νῦν ἐν ταῖς ἐπαοιδαῖς σου, καὶ ἐν τῇ πολλῇ φαρμακείᾳ σου, ἃ ἐμάνθανες ἐκ νεότητός σου, εἰ δυνήσῃ ὠφεληθῆναι. 13 Κεκοπίακας ἐν ταῖς βουλαῖς σου· στήτωσαν (ι) δὴ καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ὁρῶντες τοὺς ἀστέρας ἀναγγειλάτωσάν σοι, τί μέλλει ἐπὶ σὲ ἔρχεσθαι. 14 Ἰδοὺ πάντες ὡς φρύγανα ἐπὶ πυρὶ (") κατακαυθήσονται, καὶ οὐ μὴ ἐξέλωνται τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐκ φλογός· ὅτι ἔχεις ἄνθρακας πυρός, 15 κάθισαι ἐπ' αὐτούς, Οὗτοι ἔσονταί σοι βοήθεια. ἐκοπίασας ἐν τῇ μεταβολῇ (κ) ἐκ νεότητος, ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη, σοὶ δὲ οὐκ ἔσται σωτηρία.

8 Nunc autem audi hæc, delicata; quæ ſedes, quæ confidis, quæ dicis in corde tuo; Ego ſum, & non eſt altera: non ſedebo vidua, neque cognoſcam orbitatem. 9 Nunc autem venient ſuper te duo hæc ſubitò in die una: orbitas, & viduitas venient repentè ſuper te, in maleficio tuo, in fortitudine incantatorum tuorum valdè, 10 (e) Spe malitiæ tuæ. Tu enim dixiſti; Ego ſum, & non eſt altera. Scito: (f) intelligentia horum erit, & fornicatio tua tibi confuſio. Et dixiſti corde tuo; Ego ſum, & non eſt altera. 11 Et veniet ſuper te perditio, & neſcies: fovea, & incides in eam. Et veniet ſuper te miſeria; & non poteris munda fieri: & veniet ſuper te ſubitò perditio, & neſcies. 12 Sta nunc in incantationibus tuis, & in multo maleficio tuo, quæ diſcebas ad adoleſcentia tua: ſi poteris adjuvari. 13 Laborâſti in conſiliis tuis: ſtent nunc, & ſalvam te faciant aſtrologi cœli: qui contemplantur ſtellas, annuntient tibi, quid venturum ſit ſuper te. 14 Ecce omnes quaſi phrygana in igne comburentur: & non eruent animam ſuam de flamma: quia habes carbones ignis; 15 (g) ſede ſuper eos: Hi erunt tibi adjutorium. Laborâſti in commutatione ab adoleſcentia: homo in ſemetipſo erravit; tibi autem non erit ſalus.

MS.A. (δ) ἄκουσον ταῦτα ἡ τρυφερά, (") τῇ καρδίᾳ (ε) ἐξέφνης τὰ δύο ταῦτα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, χηρεία καὶ ἀτεκνία (ζ) ὅτι ἡ σύνεσις τούτων, καὶ ἡ πορνεία σου ἔσται σοι αἰσχύνη. (η) ἐξέφνης (θ) γνῷς. (ι) καὶ σωσάτωσάν (") κατακαήσονται (κ) σου ἐκ

ΚΕΦ. μη'.

1 Ἀκούσατε ταῦτα οἶκος Ἰακώβ, οἱ κεκλημένοι (α) ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰσραήλ, (β) καὶ ἐξ Ἰούδα ἐξελθόντες, οἱ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι κυρίου Θεοῦ Ἰσραήλ, μιμνησκόμενοι οὐ μετὰ ἀληθείας, οὐδὲ μετὰ δικαιοσύνης, 2 Καὶ ἀντεχόμενοι τῷ ὀνόματι τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ ἐπὶ τῷ Θεῷ (γ) Ἰσραὴλ ἀντιστηριζόμενοι· Κύριος Σαβαὼθ ὄνομα αὐτῷ. 3 Τὰ πρότερα ἔτι ἀνήγγειλα, καὶ ἐκ τοῦ στόματός μου ἐξῆλθε, καὶ (δ) ἀκουστὸν ἐγένετο· ἐξάπινα ἐποίησα, καὶ ἐπῆλθεν. 4 Γινώσκω (ε) ὅτι σκληρὸς εἶ, καὶ νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλός σου, καὶ τὸ μέτωπόν σου χαλκοῦν.

CAP. XLVIII.

1 Audite hæc domus Jacob, qui vocati eſtis in nomine Iſrael, & de (a) Juda exiiſtis, qui juratis in nomine Domini Dei Iſrael, commemorantes non cũ veritate, neq; cum juſtitia, 2 Et inhærentes nomini civitatis Sanctæ, & ſuper Deum Iſrael innitentes. Dominus Sabaoth nomen ei. 3 Priora adhuc annuntiavi, & de ore meo egreſſa ſunt, & auditum factum eſt. Subitò feci: & advenerunt. 4 Scio, quia durus es, & nervus ferreus collum tuum, & frons tua ænea.

MS.A. (α) τῷ ὀνόματι (β) καὶ οἱ (γ) τοῦ Ἰσραὴλ (δ) ἀκουστὰ (ε) ἐγὼ ὅτι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וכען שמעי דא מפנקתא דיתבא לרחצן דאמרא בלבה אנא ולית בר מני עוד לא אתיב
9 ארמלו ולא אדע תכלו׃ ויתין ליך תרתין אלין זמן ביומא חד תכל וארמלו כד שלמן
10 ייתון עלך בסגיאות חרשך בתקוף קסמך לחדא׃ ואתרחיצת בבישתיך אמרת לית
11 דחזי לי חוכמתיך ומדעיך היא קלקלתיך ואמרת בלביך אנא ולית בר מני עוד׃ ותיתי
עלך בישתא לא תדעין למבעי עלה ותפול עלך עקא לא תכלין לאעדיותה ותיתי עלך
12 בתכיף אתרגושא לא תדעין׃ קומי כען בקסומיך ובסגיאות חרשיך דהוית מתעסקא
13 בהון מינקותיך מאים תכלין להנאה מאים תכלין למתקף׃ לאית בסגיאות מלכך
יקומון כען ויפרקוניך דמסכן למולת שמיא ודחזן בכוכביא מהודעין ומניא מטען ליך
14 למימר כן עתיד למיתי עלך ירח בירח׃ הא הוו חלשין כקשא עממיא דתקיפין כאשתא
שציאונון לא ישזבון ית נפשהון מיד קטולין לית שאר ומשיזב אף לא אתר לאשתזבא
15 בידה׃ כן הוו ביך עובדי שקריך דהוית מתעסקא בהון מינקותיך שלטוני תוקפיך [illegible]ר
לקביל אפוהי גלו לית דפריק ליך׃

מח

1 שמעו דא בית יעקב דמתקרן בשמא דישראל ומזרעית יהודה נפקו דגזר להון קים
2 בשמא דיי אלהא דישראל לא יפסק דכרנהון הלא קים מימריה בקשוט ובזכו׃ ארי
3 בקרתא דקודשא חולקהון ועל אלהא דישראל רוחצנהון יי צבאות שמו׃ קדמיתא
4 מבכן חויתי ומפימרי נפקא ומסרתינון בתכף עבדתינון ואתאה׃ גלי קדמי דאת סרבן
וקשי כברזלא קדלך ובית עינך חסין כנחשא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

8 Et nunc audi hoc delicata quæ habitas confidenter, dicens in corde ſuo: Ego ſum, & non eſt præter me amplius: non ſedebo vidua, nec ſciam orbationem. 9 Et venient tibi duo hæc ſubitò in die uno, orbatio & viduitas; cùm fuerint perfectæ, venient ſuper te, in multitudine maleficiorum tuorum, & in fortitudine incantationũ tuarũ vehementer. 10 Et confiſa es in malitia tua: dixiſti, Non eſt qui videat me: ſapientia tua & ſcientia tua ipſa *pervertit* te. 11 Et dixiſti in corde tuo: Ego ſum, & præter me non eſt amplius. Et veniet ſuper te malum, & neſcies deprecari ſuper ipſum: & cadet ſuper te tribulatio, & non poteris auferre eam: & veniet ſuper te repentè tumultus quem neſcis. 12 Sta nunc cum divinationibus tuis, & in multitudine maleficiorũ tuorũ, in quibus laborâſti ab infantia tua: ſi fortè poteris prodeſſe, aut ſi fortè poteris confortari. 13 Laborâſti in multitudine conſiliorum tuorum: ſtent nunc & ſalvent te qui contemplantur ſydera cœli, & vident in ſtellis: qui tempora ſcire faciunt, ſeducunt te dicentes: Sic venturum eſt tibi per ſingulos menſes. 14 Ecce facti ſunt infirmi quaſi ſtipula, populi qui erant fortes quaſi ignis: *conſumpſerunt* eos, & non liberabunt animam ſuam de manu occidentium: nec erit reſiduum, nec qui evadat, nec erit eis locus in quo liberentur. 15 Sic fuerunt in te operantes iniquitates tuas, in quibus laborâſti ab infantia tua; principes fortitudinis tuæ; unuſquiſque migravit contra faciem ſuam; non eſt qui ſalvet te.

CAP. XLVIII.

1 Audite hoc dom⁹ Jacob, qui vocamini in nomine Iſrael, & de cognatione Juda exiſtis, quibus initum eſt pactum in nomine Dñi Dei Iſrael, non ceſſabit memoria eorum: an non ſtat verbum ejus in veritate & juſtitia? 2 Quoniam in civitate ſancta eſt pars eorum, & in Deo Iſrael confidentia eorum. Dominus exercituum nomen ejus. 3 Quæ prima fuerunt, ex tunc annuntiavi, & de verbo meo exierunt, & *tradidi* ea: repentè feci ea, & evenerunt. 4 Manifeſtum eſt coram me quòd rebellis ſis, & durum ſicut ferrum collum tuum, & frons tua fortis ſicut æs.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 *ܘܗܫܐ ܫܡܥܝ ܗܕܐ ܡܦܢܩܬܐ܃ ܕܝܬܒܐ ܠܫܠܝܐ. ܘܐܡܪܐ ܒܠܒܗ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܘܠܝܬ
9 ܐܚܪܬܐ. ܠܐ ܐܬܒ ܐܪܡܠܬܐ. ܘܠܐ ܐܕܥ ܬܟܠܐ. *ܢܐܬܝܢ ܠܟܝ ܬܪܬܝܗܝܢ ܗܠܝܢ ܡܚܘܬܐ
ܒܚܕ ܝܘܡܐ. ܬܟܠܐ ܘܐܪܡܠܘܬܐ. ܡܢ ܫܠܝܐ ܢܐܬܝܢ ܥܠܝܟܝ. ܒܣܘܓܐܐ ܕܚܪܫܝܟܝ.
10 ܘܒܣܘܓܐܐ ܕܚܪܫܝܟܝ. *ܕܐܬܬܟܠܬܝ ܥܠ ܒܝܫܘܬܟܝ. ܘܐܡܪܬܝ. ܕܠܝܬ ܕܚܙܐ ܠܝ.
11 ܚܟܡܬܟܝ ܘܝܕܥܬܟܝ. ܗܝ ܐܛܥܝܬܟܝ. ܘܐܡܪܬܝ ܒܠܒܟܝ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܘܒܪ ܡܢܝ ܠܐ. *ܬܐܬܐ
ܥܠܝܟܝ ܒܝܫܬܐ ܒܨܦܪܐ. ܘܠܐ ܬܕܥܝܢ. ܘܬܦܠ ܥܠܝܟܝ ܙܘܥܬܐ. ܘܠܐ ܬܫܟܚܝܢ ܠܡܥܒܪܘܬܗ.
12 ܘܬܐܬܐ ܥܠܝܟܝ ܡܢ ܫܠܝܐ ܫܓܘܫܝܐ. ܘܠܐ ܬܪܓܫܝܢ. *ܩܘܡܝ ܗܫܐ ܥܡ ܚܪܫܝܟܝ ܘܥܡ ܚܪܫܝܟܝ
ܣܓܝܐܐ. ܕܠܐܝܬܝ ܒܗܘܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܟܝ. ܟܒܪ ܬܫܟܚܝܢ ܠܡܥܕܪܘ. ܟܒܪ ܬܬܚܝܠܝܢ.
13 *ܠܐܝܬܝ ܒܣܘܓܐܐ ܕܡܬܪܥܝܢܝܟܝ. ܢܩܘܡܘܢ ܘܢܦܪܩܘܢܟܝ ܟܠܕܝܐ. ܕܚܙܝܢ ܫܡܝܐ
14 ܘܟܘܟܒܐ. ܘܡܘܕܥܝܢ ܠܟܝ ܒܝܪܚܐ. ܡܕܡ ܕܐܬܐ ܥܠܝܟܝ. *ܗܐ ܗܘܘ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܐܘܩܕܬ
ܐܢܘܢ ܢܘܪܐ. ܘܠܐ ܢܦܨܘܢ ܢܦܫܗܘܢ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܫܠܗܒܝܬܐ. ܠܝܬ ܓܘܡܪܐ ܠܢܘܪܗܘܢ.
15 ܘܠܐ ܢܘܗܪܐ ܠܡܬܒ ܠܘܩܒܠܗ. *ܗܟܢܐ ܗܘܘ ܠܟܝ ܬܓܪܝܟܝ. ܕܠܐܝܬܝ ܒܗܘܢ ܡܢ
ܛܠܝܘܬܟܝ. ܐܢܫ ܠܥܒܪܗ ܛܥܐ. ܘܠܝܬ ܕܦܪܩ ܠܟܝ.

*ܩܦܠܐܘܢ *ܡܚ*

1 *ܫܡܥܘ ܗܕܐ ܒܢܝ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ. ܕܡܬܩܪܝܢ ܒܫܡܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܡܢ ܡܝܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܢܦܩܘ. ܕܝܡܝܢ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܠܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܡܥܗܕܝܢ. ܠܐ ܒܩܘܫܬܐ ܘܠܐ ܒܟܐܢܘܬܐ.
2 *ܡܛܠ ܕܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܬܩܪܝܘ. ܘܥܠ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܣܡܝܟܝܢ. ܡܪܝܐ
3 ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܗ. *ܩܕܡܝܬܐ ܕܡܢ ܪܫ ܗܘܝ ܚܘܝܬ. ܘܡܢ ܦܘܡܝ ܢܦܩ ܘܐܫܡܥܬܟܘܢ
4 ܐܢܝܢ. ܘܡܢ ܫܠܝܐ ܥܒܕܬ ܐܢܝܢ. ܘܐܬܝ. *ܝܕܥܬ ܕܩܫܐ ܐܢܬ. ܘܩܕܠܟ
ܫܪܝܢܐ ܕܦܪܙܠܐ. ܘܦܚܬܟ ܕܢܚܫܐ.

8 Nunc audi hæc O voluptaria, quæ tranquillè ſedes, & in corde tuo dicis, Ego ſum, & nulla præter me; non ſedebo vidua, neque experiar orbitatem: 9 Evenient tibi ambo hæc flagella, eodem die: orbitas & viduitas ex improviſo evenient tibi, nil prohibente multitudine veneficorum tuorum, neque multitudine magorum tuorum. 10 Quia confiſa es malitiæ tuæ, & dixiſti; Non eſt qui me videat, ſapientia & ſcientia tua ipſa te decepit, & dixiſti in corde tuo; Ego ſum, & nulla præter me: 11 Superveniet tibi malum in matutino, te ignorante; occupabit te terror quem non poteris amovere, & veniet ſuper te repentè perturbatio, te non præſentiente. 12 Sta jam cum magis tuis, & veneficiis tuis multis in quibus deſudâſti à pueritia tua; fortè proficere poſſes, fortè vires acquireres. 13 Defatigata es multitudine cogitationum tuarum: ſtent, ſalvéntque te Chaldæi contemplatores cœli & ſiderum, & nota faciant tibi intra menſem quæ eventura ſunt tibi. 14 Ecce facti ſunt tanquam ſtipulæ quas combuſſit ignis, nec eripient ſe ipſos è manu flammæ: nullos habebit carbones ignis eorum, neque fulgorem cujus ex adverſo ſedere quis *poſſit*. 15 Tales facti ſunt tibi mercatores tui quibuſcum laborâſti à pueritia tua: unuſquiſque ſuam partem verſùs aberravit, nec adfuit qui te liberaret.

CAP. XLVIII.

1 Audite hæc filii familiâs Jacobi, qui vocant ſe de nomine Iſraelis, & ex aqua Judæ prodierunt; qui jurant per nomen Domini, & Dei Iſraelis mentionem faciunt mendaciter & injuſtè. 2 Nam à civitate ſancta ſe vocant, & Deo Iſraelis innituntur, cujus nomen eſt Dominus potens. 3 Priora quæ inde ab initio *facta* fuerant, indicavi, prodierunt ex ore meo, eaque narravi vobis, quæ repentè ſum effecturus, & eventura ſunt. 4 Noveram te durum eſſe, cervicem tuam nervum ferreum, & frontem tuam æneam:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * والان اسمعي هذه ايتها المتنعمة الجالسة المطمينة * القايلة في قلبها انا انا وليست اخري
9 موجوده * لست اجلس ارملة * ولا اعرف يتما * والان ياتي عليك هاتان الاثنتان بغتة في يوم
واحد * الترمل وعدم الاولاد ياتي عليك بغتة بقوتك في سحر منجميك جدا في رجاء سرك *
10 * لانك انت قلت انا انا وليست اخري موجوده * اعلمي ان فهم هولاء وزناك يكون لك خزيا *
11 وقلت في قلبك انا انا وليست اخري موجوده * وياتي عليك الهلاك ولا تعلمين حصن *
وتسقطين فيه * وياتي عليك الشقاء ولا تستطيعين ان تكوني طاهره * وياتي عليك الهلاك
12 بغته ولا تعلمين * فقفي الان في رقاك وفي سحرك الكثير الذي تعملينه منذ صباك اتقدرين
13 ان تنتفعي * تعبت بافكارك * ليقوموا ويخلصوك القايلون بنجوم السماء * الذين ينظرون
14 الكواكب ليخبروك ما هو مزمع ان ياتي عليك * ها جميعهم مثل الهشيم يحترقون بالنار * ولا
يخرجون نفوسهم من اللهيب * ليس لك شرارات نار لتجلسي عليها * هولاء يكونون لك معونه *
15 * تعبت بتجارك منذ صباك * والانسان ضل في ذاته * ولم يكن لك خلاص *

* الفصل الثامن والاربعون *

* النبوه في بني اسرايل ورد سبيهم * وقول يعيرهم على ما كان منهم من سوء الاعمال *

1 * اسمعوا هذه يا بيت يعقوب المدعوون باسم اسرايل * والذين خرجوا من يهودا * الذين يحلفوا
2 باسم الرب اله اسرايل * ويتذكرون لا بالحق ولا بالعدل * ويفتخرون ويتمسكون باسم المدينة
3 المقدسة * وباله اسرايل يتسددون * اسمه رب الجيوش * الاوايل اخبرت بها ايضا * ومن فمي
4 خرجت * وصارت مسموعه * صنعتها بغته وجاءت * انا اعرف انك انت قاس * ورقبتك عصب
حديد * وجبهتك نحاس *

8 Nunc itaque audi hæc O delicata, quæ ſedes tuta, & dicis in corde tuo, Ego, ego ſum, & nulla alia reperitur: non ſedebo vidua, neque orbitatem experiar. 9 At jam evenient tibi duo iſta repentè in uno die; viduitas & defectus filiorum evenient tibi repente cum fortitudine tua, cum magia aſtrologorum tuorum plurima, cum fiducia quam habes in malitia tua. 10 Quia tu dixiſti, Ego, ego ſum, nec alia reperitur; noveris quòd iſtorum prudentia & ſcortatio tua erunt tibi pudori. Dixiſti in corde tuo, Ego, ego ſum, & alia non reperitur; 11 Ideo ſuperveniet tibi exitium cujus præſentiam ignorabis, & incides in illud: venietque ſuper te calamitas, & non poteris eſſe munda; denique veniet ſuper te exitium repentinum te inſciâ. 12 Sta jam cum incantationibus & magiis tuis multis, quas exerces inde à pueritia tua, ſi fortè proficere poſſis. 13 Laborâſti in cogitationibus tuis; ſurgant & liberent te qui futura præſagiunt ex aſtris cœleſtibus: qui ſtellas contemplantur, prædicant tibi quæ tibi ſunt eventura. 14 Ecce omnes tanquam ſtipula igne comburentur, & non extrahent ſeipſos è flamma: hi erunt tibi ſcintillæ ignis in quibus ſedeas: hi eſſent tibi auxilio? 15 Laborâſti in negotiatoribus tuis à pueritia tua; at quiſq; ſeorſum aberravit, nec fuit tibi ſalus.

CAP. XLVIII.

Prophetia de filiis Iſrael, & reductione captivitatis eorum. Item ſermo objurgatorius propter perpetratas ab eis actiones iniquas.

1 Audite hoc O domus Jacobi, qui nomen ſumitis ab Iſraele, & qui originem ducitis à Juda, qui juratis per nomen Domini Dei Iſraelis, memoriâ tamen neque veritatem neque juſtitiam recolitis: 2 Quanvis mente agitetis & teneatis nomen urbis ſanctæ, & in Deo Iſraelis vires collocetis, cujus nomen eſt Dominus exercituum. 3 Priora quoque indicavi, ex ore meo prodierunt, & facta ſunt publica: ea feci repentè, & evenerunt. 4 Equidem ſcio te durum eſſe, cervicem tuam nervum ferreum, & frontem tuam æneam:

ישעיה : מח

fortè ne , te feci audire veniret antequam ,tunc ex tibi annuntiavi Et
5 ואגיד לך מאז בטרם תבוא השמעתיך פן־
.ea præcepit meū conflatile &,meū sculptile & ,ea fecit meus Dolor : diceres
תאמר עצבי עשם ופסלי ונסכי צום:
? annuntiabitis nonne vos & ,hoc totum vide , Audisti
6 שמעת חזה כלה ואתם הלוא תגידו
.ea scivisti non & , conservata & ,nunc ex nova te feci audire
השמעתיך חדשות מעתה ונצרות ולא ידעתם:
: ea audisti non & ,diem ante & ,tunc ex non & ,sunt creata Nunc
7 עתה נבראו ולא מאז ולפני־יום ולא שמעתם
etiam , audisti non Etiam .ea cognovi Ecce , diceres fortè ne
8 פן־תאמר הנה ידעתין: גם לא־שמעת גם
novi nam : tua auris aperta fuit non tunc ex etiam ,cognovisti non
לא ידעת גם מאז לא־פתחה אזנך כי ידעתי
.tibi es vocatus utero ab prævaricator & , prævaricaberis prævaricando
בגוד תבגוד ופשע מבטן קרא לך:
frænum injiciam mea laude & ,meū furorem prolongabo meū nomen Propter
9 למען שמי אאריך אפי ותהלתי אחטם־
: argento in non & , te purgavi Ecce .te succidendum non ad : tibi
10 לך לבלתי הכריתך: הנה צרפתיך ולא בכסף
, faciam me propter ,me Propter .afflictionis camino in te elegi
11 בחרתיך בכור עני: למעני למעני אעשה
Audi .dabo non alteri meā gloriam & ? prophanabitur quomodo nam
12 כי־איך יחל וכבודי לאחר לא־אתן: שמע
, primus ego ipse ego : meus vocatus Israel & , Jahacob me ad
אלי יעקב וישראל מקראי אני־הוא אני ראשון
, terram fundavit mea manus Etiam .novissimus ego etiam
13 אף אני אחרון: אף־ידי יסדה ארץ
.simul stabunt ,eos ad ego vocans : cœlos est mēsa palmo mea dextera&
וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדו:
? ista annuntiavit eos inter quis,audite & ,vos omnes vos Congregate
14 הקבצו כלכם ושמעו מי בהם הגיד את־אלה
ej⁹ brachiū & , Babel in ej⁹ voluntatē faciet , eū dilexit DOMINUS
יהוה אהבו יעשה חפצו בבבל וזרעו
eum adduxi : eū vocavi etiam ,sum locutus ego Ego .Chasdim
15 כשדים: אני אני דברתי אף־קראתיו הבאתיו
non , hoc audite ,me ad Appropinquate .ejus via prosperabitur &
16 והצליח דרכו: קרבו אלי שמעו־זאת לא
nunc & : ego ibi , illud esse tempore à,sum locut⁹ abscōdito in capite à
מראש בסתר דברתי מעת היותה שם אני ועתה
dixit Sic .ejus spiritus & ,me misit Dominus Dominus
17 אדני יהוה שלחני ורוחו: כה־אמר
tuus Deus Dominus Ego : Israel Sanctus tuus redemptor Dominus
יהוה גאלך קדוש ישראל אני יהוה אלהיך
Utinam .ambulabis via in te ambulare faciens,proficiendum ad,te docens
18 מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך: לוא
tua justitia & ; tua pax flumē sicut fuisset & :mea mandata ad attendisses
הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וצדקתך
germina & , tuum semen arena veluti fuisset Et .maris fluctus sicut
19 כגלי הים: ויהי כחול זרעך וצאצאי
deleretur non & , excideretur non : ejus viscera sicut ,tuorum viscerum
מעיך כמעותיו לא־יכרת ולא־ישמד
, Chasdim à fugite , Babel de Egredimini .meis faciebus à ej⁹ nomen
20 שמו מלפני: צאו מבבל ברחו מכשדים
extremū ad usque illud efferte,hoc facite audire,annuntiate præconii voce in
בקול רנה הגידו השמיעו זאת הוציאוה עד־קצה
.Jahacob suū servum Dominus Redemit , dicite : terræ
הארץ אמרו גאל יהוה עבדו יעקב:

Versio VULG. LAT.

5 Prædixi tibi ex tunc: antequā venirent indicavi tibi, ne fortè diceres; Idola mea fecerunt hæc, & sculptilia mea & conflatilia mandaverunt ista.
6 Quæ audîsti, vide omnia : vos autem num annuntiâstis? Audita feci tibi nova ex tunc, & conservata sunt quæ nescis:
7 Nunc creata sunt, & non ex tunc : & ante diem, & non audîsti ea, ne fortè dicas;
8 Ecce ego cognovi ea. Neque audîsti, neque cognovisti, neque ex tunc aperta est auris tua : scio enim quia prævaricans prævaricaberis, & transgressorem ex utero vocavi te.
9 Propter nomen meum longè faciam furorem meū: & laude meâ infrænabo te, ne intereas.
10 Ecce excoxi te, sed non quasi argentum, elegi te in camino
11 paupertatis. Propter me, propter me faciam, ut non blasphemer : & gloriam meam al-
12 teri non dabo. Audi me Jacob, & Israel quem ego voco : ego ipse, ego primus,
13 et ego novissimus. Manus quoque mea fundavit terram, & dextera mea mensa est cœlos: ego vocabo eos, & stabunt
14 simul. Congregamini omnes vos, & audite; quis de eis annuntiavit hæc? Dñs dilexit eum, faciet voluntatem suam in Babylone, & brachiū suū in
15 Chaldæis. Ego ego locut⁹ sū, & vocavi eū : adduxi eū, &
16 directa est via ejus. Accedite ad me, & audite hoc : non à principio in abscondito locutus sum : ex tempore antequàm fieret, ibi eram: & nunc Dñs Deus misit me, & spiritus
17 ejus. Hæc dicit Dñs redemptor tuus Sanctus Israel; Ego Dñs Deus tu⁹ docens te utilia, gubernans te in via, quâ am-
18 bulas. Utinam attendisses mandata mea : facta fuisset sicut flumen pax tua, & justitia
19 tua sicut gurgites maris. Et fuisset quasi arena semen tuū, & stirps uteri tui ut lapilli ej⁹: non interîsset, & non fuisset attritum nomen ejus à facie
20 mea. Egredimini de Babylone, fugite à Chaldæis, in voce exultationis annuntiate : auditum facite hoc, et efferte illud usque ad extrema terræ. Dicite, Redemit Dominus servum suum Jacob.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἀνήγγειλά σοι (ζ) πάλαι ἃ πρὶν ἐλθεῖν ἐπὶ σέ· ἀκουστόν σοι ἐποίησα, (η) μή ποτε εἴπῃς, Ὅτι τὰ εἴδωλά μοι ἐποίησε, καὶ εἴπῃς, Ὅτι τὰ γλυπτὰ καὶ τὰ χωνευτὰ ἐνετεί-
6 λατό μοι. Ἠκούσατε πάντα, καὶ ὑμεῖς οὐκ ἔγνωτε· (θ) ἀλλὰ ἀκουστά σοι ἐποίησα τὰ και-
7 νὰ ἀπὸ τοῦ νῦν, ἃ μέλλει γίνεσθαι· Καὶ οὐκ εἶπας, Νῦν γίνεται, καὶ οὐ πάλαι, καὶ οὐ προτέραις ἡμέραις ἤκουσας αὐτά. μὴ εἴπῃς,
8 (ι) Ναὶ γινώσκω αὐτά. Οὔτε ἔγνως, οὔτε ἠπίσω, οὔτε ἀπ' ἀρχῆς (κ) ἤνοιξά σου τὰ ὦτα· ἔγνων γάρ, ὅτι ἀθετῶν ἀθετήσεις, καὶ
9 ἄνομος ἔτι ἐκ κοιλίας κληθήσῃ. Ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος δείξω σοι τὸν θυμόν μου, καὶ τὰ ἔνδοξά μου ἐπάξω (λ) ἐπὶ σέ, ἵνα μὴ
10 ἐξολοθρεύσω σε. Ἰδοὺ πέπρακά σε, (*) οὐχ ἕνεκεν ἀργυρίου· ἐξειλάμην δέ σε ἐκ καμί-
11 νου πτωχείας. Ἕνεκεν ἐμοῦ ποιήσω σοι, ὅτι τὸ ἐμὸν ὄνομα βεβηλοῦται, καὶ τὴν δόξαν μου
12 ἑτέρῳ οὐ δώσω. Ἄκουέ μου Ἰακώβ, καὶ Ἰσραὴλ ὃν ἐγὼ καλῶ· ἐγώ εἰμι πρῶτος, καὶ
13 ἐγώ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἡ χείρ μου ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, καὶ ἡ δεξιά μου ἐστερέωσε τὸν οὐρανόν. καλέσω αὐτούς, καὶ στήσονται
14 ἅμα, Καὶ συναχθήσονται πάντες, καὶ ἀκούσονται. τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε ταῦτα; ἀγαπῶν σε ἐποίησα (μ) τὸ θέλημά σου ἐπὶ
15 Βαβυλῶνα, τοῦ ἆραι σπέρμα Χαλδαίων. Ἐγὼ ἐλάλησα, ἐγὼ ἐκάλεσα, ἤγαγον αὐτόν,
16 καὶ (*) εὐόδωσα τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Προσαγάγετε πρός με, καὶ ἀκούσατε ταῦτα. οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἐν κρυφῇ (ν) λελάληκα· ἡνίκα ἐγένετο, ἐκεῖ ἤμην, καὶ νῦν (ξ) κύριος κύριος ἀπέ-
17 στειλέ με, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. (ο) Οὕτω λέγει κύριος, ὁ ῥυσάμενός σε, (π) ἅγιος Ἰσραήλ, Ἐγώ εἰμι ὁ Θεός σου, δέδειχά σοι τοῦ εὑρεῖν σε τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσῃ ἐν αὐτῇ.
18 Καὶ εἰ ἤκουσας τῶν ἐντολῶν μου, ἐγένετο ἂν ὡσεὶ ποταμὸς ἡ εἰρήνη σου, καὶ ἡ δικαιο-
19 σύνη σου ὡς κῦμα θαλάσσης. Καὶ ἐγένετο ἂν (ρ) ὡς ἡ ἄμμος τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς. οὐδὲ νῦν οὐ μὴ (σ) ἐξολοθρευθῇς, οὐδὲ ἀπο-
20 λεῖται τὸ ὄνομά σου (*) ἐνώπιον ἐμοῦ. Ἔξελθε ἐκ Βαβυλῶνος φεύγων ἀπὸ τῶν Χαλδαίων, φωνὴν εὐφροσύνης ἀναγγείλατε, καὶ ἀκουστὸν γενέσθω τοῦτο, ἀναγγείλατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς· λέγετε, (τ) Ἐρρύσατο κύριος (υ) τὸν δοῦλον αὐτοῦ Ἰακώβ·

Et annuntiavi tibi (b) olim, quæ, antequàm venirent super te. Auditum tibi feci : ne fortè diceres, Quia idola mihi fecerunt: & dicas, Quia sculptilia & conflatilia mandaverunt mihi. Audîstis omnia, & vos non cognovistis. Sed audita tibi feci nova à nunc, quæ futura sunt. Et non dixisti; Nunc fiunt, & non olim, & non prioribus diebus audîsti ea. Ne dicas, Etiam novi ea. Neque nôsti, neque scîsti : neque à principio aperui aures tuas. Scio enim quoniam prævaricans prævaricaberis, & iniquus adhuc ex utero vocaberis. Propter nomen meum ostendam tibi furorem meum, & gloriosa mea inferam super te ; ut non te interficiam. Ecce vendidi te non propter argentum : erui autem te de fornace paupertatis. Propter me faciam (c) tibi: quia nomen meum polluitur : & gloriam meam alteri non dabo. Audi me Jacob, & Israel, quem ego voco. Ego sum primus, & ego sum in sempiternum : Et manus mea fundavit terram : & dextera mea firmavit cælum. Vocabo eos, & stabunt simul, Et congregabuntur omnes, & audient. (d) Quis eis nuntiavit hæc? Diligens te feci voluntatem tuam super Babylonem; ut auferrem semen Chaldæorum. Ego loquutus sum, ego vocavi : adduxi eum, & prosperam feci viam ejus. Accedite ad me; & audite hæc. (e) Non à principio in abscondito loquutus sum : quando fiebat, ibi eram : & nunc Dominus Dominus misit me, & spiritus ejus. Sic dicit Dominus, qui eruit te, Sanctus Israel; Ego sum Deus tuus : docui te ut invenires viam, in qua ambulabis in ea. Quòd si audisses mandata mea; facta esset sicut flumen pax tua, & justitia tua, sicut gurges maris. Et fuisset sicut arena, semen tuum; & fœtus uteri tui, quasi pulvis terræ. Neque nunc exterminaberis, neq; peribit nomen tuum coram me. Egredere de Babylone, fugiens à Chaldæis : vocem lætitiæ annuntiate : & auditum fiat hoc : annuntiate usque ad extremum terræ : dicite, Liberavit Dominus servum suum Jacob : 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

MS.A. (ζ) τὰ πάλαι πρὶν (η) μὴ εἴπῃς, Ὅτι τὰ εἴδωλά μοι ἐποίησαν, καὶ μὴ εἴπῃς, Τὰ (θ) ἀλλὰ καὶ (ι) Ὅτι ναὶ (κ) ἤνοιξα τὰ ὦτά σου· (λ) ἐπὶ σοί, ἵνα μὴ ἐξολεθρεύσω σε. (*) οὐκ (μ) ταῦτα ἐπὶ Βαβυλῶνα, τὸ θέλημά σου τοῦ ἆραι (*) εὐόδωσα, (ν) ἐλάλησα, οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτινῷ· ἡνίκα (ξ) κύριος ἀπέσταλκέν (ο) Οὕτως (π) ὁ ἅγιος Ἰσραήλ, Δέδειχά σοι (ρ) ὡσεὶ ἄμμος (σ) ἐξολεθρευθῇς, (*) ἐνώπιόν μου (τ) Ἐρύσατο (υ) τὸν λαὸν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וחויתי לך מבכן עד לא ייתין בסרתך דלמא תימר דחלתי עבדתנון וצלמי ומתכי
6 אתכנון: שמעתא הא אתגליאת לכל עמא מה דאתגליאת לכון ואתון הלא תחוון
7 בסרתך חדתן מכען ונטירן ולא ידעתנון: כען אתבריאה ולא מבכן וקדם יום מיתיהון
8 ולא בסרתנון דלמא תימר הא ידעתנון: אף לא שמעת למלי נביא אף לא קבילתא
אולפן אוריתא אף לפתגמי ברכן ולוטין קימי דאקימית עמכון בחורב לא ארכנתא
9 אודנך לקבלא ארי גלי קדמי דשקרא תשקר ומרוד ממעין יתקרי לך: בדיל שמי ארחיק
10 רוגזי ותושבחתי אקים לך בדיל דלא לשיציותך: הא צרפתך ולא בכסף בחרתך בדחוק
11 מסכינו: בדיל שמי בדיל מימרי אעביד דלא יתחל ויקרי דאתגליתי עליכון לעם אוחרן
12 לא אתן: קבילו למימרי דבית יעקב וישראל מזמני אנא הוא אנא הוא דמלקדמין אף
13 עלמי עלמיא דילי אנון ובר מני לית אלהא: אף במימרי שכלילית ארעא ובגבורתי
14 תלית שמיא קרית אנא להון קמו כחדא: אתכנשו כולכון ושמעו מן בהון חויית אלין
15 יי דרחים לה לישראל יעביד רעותיה בבבל ותקוף דרע גבורתיה יגלי בכסדאי: אנא
במימרי גזרית קים עם אברהם אבוכון אף רביתיה אעלתיה לארע בית שכנתי ואצלח
16 ית ארחיה: אתקרבו למימרי שמעו דא לא מן אולא בסתרא מללית מעדן דאתפרשו
עממיא מדחלתי תמן אברהם אבוכון קרבתיה לפולחני אמר נביא וכען יי אלהים
17 שלחני ומימריה: כדנן אמר יי פריקך קדישא דישראל אנא יי אלהך מליף לך להנאה
18 מחוי לך באורח דתהך: אלו אציתתא לפקודי והוי פון כשפע נהר פרת שלמך וזכותך
19 כגלי ימא: והוו פון סגין כחלא דימא בנך ובני בנך כפרודוהי לא יפסוק ולא ישתצי
20 שמיה דישראל מן קדמי לעלם: פוקו מבבל ערוקו ממדינת ארע כסדאי בקל הושבחתא
חוו ובסרו דא אפקוהא עד סיפי ארעא אמרו פרק יי עבדוהי דבית יעקב:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Annuntiavi enim tibi ex tunc : antequàm veniant, indicavi tibi : ne fortè 5
dicas; Idolū meū fecit illa, & simulacrū meū, et conflatile meū firmavit
ea. Nunquid audisti utrùm revelatū sit omni populo id q revelatū est vo- 6
bis? & vos nonne annuntiabitis? nnntiavi tibi nova deinceps; & conser-
vata, quæ nescis. Nunc creata sunt, & non ex tunc, & ante diē adventus eo- 7
rum non annuntiavi ea, ne fortè dicas: Ecce ego cognovi ea. Nec enim au- 8
disti verba prophetarū, nec suscepisti doctrinā Legis, nec inclinâsti aurē tuā
ut susciperes verba benedictionū et maledictionū pacti mei q statui vobiscū
in Horeb : quia manifestū est corā me q prævaricans prævaricaberis, &
transgressor ex utero vocaberis. Propter nomen meū, longè faciam furorē 9
meū; & propter laudē meā sustentabo te, ut non cōsumā te. Ecce conflavi te, 10
et non in argento; probavi te in angustia paupertatis. Propter nomē meū, & 11
propter Verbū meū faciā ut non violetur: & gloriā meā, quā revelavi vobis,
populo alteri non dabo. Obedite verbo meo dom⁹ Jacob, & Israel invitat⁹ 12
meus: ego ipse, ego ipse qui sum ab initio; etiam secula seculorū mea sunt,
& absque me non est De⁹. Etiam in verbo meo fundavi terrā, & in potentia 13
mea appendi coelos: vocavi eos, et steterunt simul. Congregamini omnes 14
vos, & audite quis in *eis* annuntiet hæc. Dñs enim, *qui* dilexit Israel, faci-
et voluntatē suā in Babylonē, et fortitudinē brachii sui revelabit in Chal-
dæos. Ego in verbo meo pepigi pactū cum Abraham patre vestro : etiam 15
vocavi eum, & introduxi eum in terrā dom⁹ majestatis meæ: & direxi viam
ejus. Accedite ad Verbū meū, audite hæc: non à principio in occulto locut⁹ 16
sum : à tempore quo separati sunt populi à timore mei, indè applicavi Abra-
ham *patrē vestrū* ad servitutē meam. Dixit propheta : Et nunc Dñs Deus
misit me, & Verbū ej⁹. Hæc dicit Dñs redemptor tu⁹ Sanct⁹ Israelis: Ego 17
Dñs De⁹ tuus, docens te profutura; indicans tibi viam in qua ambules. Si 18
attendisses præceptis meis, esset utique quasi inundatio fluminis Euphratis
pax tua, & justitia tua sicut fluct⁹ maris. Et essent utique filii tui multi sicut 19
arena maris, & filii filiorū tuorum sicut lapilli ej⁹ : non cessabit nec con-
sumetur nomen Israelis à facie mea in æternum. Egredimini de Babylo- 20
ne, fugite de provincia terræ Chaldæorū: in voce laudis annuntiate et nar-
rate hoc, & efferte illud usque ad extrema terræ : dicite ; Redemit Dominus servos suos de domo Jacob.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 [illegible]

Attamen indicavi tibi multò ante, & antequam eveniret, prænuntiavi : ne ergò dicas, 5
Idola mea fecerunt, & sculptilia atque fusilia
mea me servârunt. Audîsti et vidisti omnia, 6
& vos annon annuntiabitis? narro tibi nova
quæ ex hoc tempore sunt recondita, & tu
ignoras, Quæ nunc creantur, non autem 7
jamdudum, quæ ante diem *hunc* non audiveras : ut ne diceres, Noveram illa. Non au- 8
diveras, nec noveras ea, neque antehac apertæ fuerant aures tuæ : novi te esse omnino
mendacem, & sceleratum ab utero vocatum
esse. Propter nomen meum prorogabo iram 9
meam, & gloriam meam servabo tibi, nec
perdam te. Ecce purgavi te, sed non inter 10
argentum, probavi te in fornace paupertatis. Propter me faciam, ne prophaner, & 11
honorem meum alteri ne tribuam. Audi me 12
Jacob, & Israel quem vocavi : ego sum primus, & ego sum ultimus : Manus mea fir- 13
mavit fundamenta terræ, & dextera mea cœlos aptavit : voco eos, & simul adsunt. Con- 14
gregamini omnes, & audite : Quis est inter
vos qui hæc indicet? Dominus vult perficere
voluntatem suam in Babelem & in terram
Chaldæorum. Ego locutus sum, atque etiam 15
vocavi, adducam rem istam, & iter ipsius
faustum reddam. Accedite ad me, & audite 16
hoc, quòd ab initio non sum clàm locutus, et
ex eo tempore quo *id* fuit, ibi aderā: & nunc
Dominus Deus misit me, & Spiritus ejus. Sic 17
dicit Dominus redemptor tuus, Sanctus Israelis; Ego Dominus Deus tuus doceo te ne te
iniquè geras, & ostendo tibi viam per quam
incedas. O utinam aurem præberes præce- 18
ptis meis; esset quidem pax tua tanquam flumen, & justitia tua tanquam fluctus maris:
Esset semen tuum sicut arena, & soboles vi- 19
scerum tuorum ut glareæ ejus : & non consumeretur, neque periret nomen ejus à conspectu meo. Egredimini è Babele, fugite à 20
Chaldæis cum voce cantûs : indicate hoc,
narrate, & ad extremitates usque terræ divulgate, & dicite ; Liberavit Dominus Jacobum servum suum :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * واخبرتك بما كان قديما قبل ان ياتي عليك * وصنعته لك مسموعا * لا تقل انهم صنعوا لي
6 الاوثان * ولا تقل ان المنحوتات والمسبوكات امروني * سمعتم جميعها وانتم لم تعرفوا * بل
7 وصنعتها لك مسموعات الجديدات منذ الان التي سريع ان تكون * ولست تقول * الان تكون
8 ولا قديما * ولا في الايام الاولى سمعتها * لا تقل نعم انني اعرفها * ولست تعرفها ولا صدقت بها *
9 ولم افتح اذانك منذ البدء * لانني عرفت انك عاص تعصي * وانتم من البطن تدعى * من
10 اجل اسمي اظهر لك غضبي * واجلب عليك تمجيداتي لكيلا استاصلك * ها عملتك
11 ليس من اجل فضة * وخلصتك من اتون الفقر * من اجلي اصنع لك لان اسمي تدنس *
12 ومجدي لست اعطيه لاخر * اسمعي يا يعقوب * ويا اسرائيل الذي انا ادعوه * انا هو الاول *
13 وانا انا الى الابد * ويدي اسست الارض * ويميني ثبتت السماء * ادعوهم ويقومون معا *
14 * ويجتمعون جميعا ويسمعون من اخبرهم بهذه * اذ احببتك صنعت هذه على بابل * ارادتي
15 16 ان انزع زرع الكلدانيين * انا تكلمت * انا دعوت * جلبته وسهلت طريقه * تقدموا
اليّ واسمعوا هذه * لم اتكلم منذ البدء في خفية ولا في موضع مظلم من الارض * حين
17 كان كنت هناك * والان الرب ارسلني وروحه * هكذا يقول الرب منجيك قدوس اسرائيل *
18 انا هو الرب الهك * قد اوضحت لك المنفعة لتجد طريقي التي فيها تسلك * فان سمعت
19 وصاياي صارت سلامتك اذن مثل النهر * وعدلك مثل امواج البحر * وصار زرعك اذن
مثل الرمل * واولاد بطنك مثل تراب الارض * ولا تستاصل منذ الان * ولا يبيد
20 اسمك من قدامي * اخرج من بابل * فر من الكلدانيين * اخبروا بصوت السرور *
وليصر هذا مسموعا * اخبروا الى آخر الارض * وقولوا ان الرب نجا عبده يعقوب * ولم
يدعه ان يعطش *

Attamen nuntiavi tibi quod fuerat olim, priusquam adveniret tibi, fecique tibi notum. Ne dixeris, Operata sunt in me idola : néve dixeris, Sculptilia & fusilia præceperunt mihi. Audiveratis omnia, at vos nequaquam resipuistis : veruntamen nota facio tibi ex hoc tempore nova quæ sunt futura : Adeoque dicere non poteris, Nunc fiunt, non autem olim, neque enim à priscis diebus audiveram ea. Ne dixeris, Equidem noveram ea ; Quum neque noveris, neque credideris ea, nec aperuerim aures tuas ab initio, quòd scirem te rebellem esse rebellantem, & Improbum ex utero vocari. Propter nomen meum aperio tibi furorem meum, & adducam super te laudes meas, ne te radicitùs vellam. Ecce feci te non ob argenti quæstum ; & liberavi te à fornace miseriæ. Propter me facio tibi, quia nomen meum conspurcatum est ; gloriam verò meam alteri non tribuam. Audi me O Jacob, & O Israel quem ego voco : Ego sum primus, & ego sum ego in æternum : Manus mea terram fundavit, & dextera mea cœlum firmavit : voco ea, simulque stant. Unà congregantur, & audiunt eum qui talia indicat eis. Quòd te dilexerim, hæc sum facturus contra Babelem : voluntas mea est evellendi semen Chaldæorum. Ego locutus sum, ego vocavi, adducam eum, & explanabo viam ejus. Accedite ad me, & audite hoc : Non sum locutus à principio in occulto nec in ullo tenebricoso terræ loco : quando fuit hoc, illic aderam : & nunc Dominus misit me, & Spiritus ejus. Sic ait Dominus salvator tuus, Sanctus Israelis ; Ego sum Dominus Deus tuus, jam declaravi tibi utilitatem, ut invenias viam meam in qua ambules. Quòd si acquieveris præceptis meis, fiet sanè pax tua sicut fluvius, & justitia tua ut undæ maris. Et erit quidem semen tuum ut arena, & filii ventris tui ut pulvis terræ : non extirpaberis in posterum, nec peribit nomen tuum à conspectu meo. Exi è Babele, fuge à Chaldæis : lætâ voce prædicate, & fiat id publicum, annuntiate usque ad extremitatem terræ, dicite, Sanè Dominus eripuit populum suum Jacobum, nec passus est eum sitire : 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

ישעיה: מט

petra de aquas , eos fecit ambulare deſerta per , ſitierunt non Et
21 וְלֹא צָמְאוּ בָּחֳרָבוֹת הוֹלִיכָם מַיִם מִצּוּר
, pax Non .aquæ fluxerunt & , petram ſcidit & : eis fecit fluere
22 הִזִּיל לָמוֹ וַיִּבְקַע־צוּר וַיָּזֻבוּ מָיִם׃ אֵין שָׁלוֹם
.impiis ,DOMINUS dixit
אָמַר יְהוָה לָרְשָׁעִים׃

CAP. XLIX. מט

DOMINUS :longe de nationes attendite & ,me ad inſulæ Audite
1 שִׁמְעוּ אִיִּים אֵלַי וְהַקְשִׁיבוּ לְאֻמִּים מֵרָחוֹק יְהוָה
fecit memorare meæ matris viſceribus de , me vocavit utero ab
מִבֶּטֶן קְרָאָנִי מִמְּעֵי אִמִּי הִזְכִּיר
umbra in ,acutum gladium ſicut ,meum os poſuit Et .meum nomen
2 שְׁמִי׃ וַיָּשֶׂם פִּי כְּחֶרֶב חַדָּה בְּצֵל
, terſam ſagittam in me poſuit & : me abſcondit ſuæ manus
יָדוֹ הֶחְבִּיאָנִי וַיְשִׂימֵנִי לְחֵץ בָּרוּר
, tu meus Servus ,mihi dixit Et .me abſcondit ſua pharetra in
3 בְּאַשְׁפָּתוֹ הִסְתִּירָנִי׃ וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי־אָתָּה
vacuum In , dixi ego Et .gloriabor te in quia , Iſrael
4 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּךָ אֶתְפָּאָר׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי לְרִיק
profectò : conſumpſi meam fortitudinem vanè & vanum in ; laboravi
יָגַעְתִּי לְתֹהוּ וְהֶבֶל כֹּחִי כִלֵּיתִי אָכֵן
.meo Deo cum meum opus & , DOMINO cum meum judicium
מִשְׁפָּטִי אֶת־יְהוָה וּפְעֻלָּתִי אֶת־אֱלֹהָי׃
, ſibi ſervum in utero ex me formans DOMINUS dixit nunc Et
5 וְעַתָּה ׀ אָמַר יְהוָה יֹצְרִי מִבֶּטֶן לְעֶבֶד לוֹ
ero glorioſus & : colligetur non Iſrael & ,eum ad Jahacob reducendum ad
לְשׁוֹבֵב יַעֲקֹב אֵלָיו וְיִשְׂרָאֵל לֹא יֵאָסֵף וְאֶכָּבֵד
.mea fortitudo fuit meus Deus & , DOMINI oculis in
בְּעֵינֵי יְהוָה וֵאלֹהַי הָיָה עֻזִּי׃
tribus ſuſcitandum ad ſervum mihi te eſſe ab eſt Leve , dixit Et
6 וַיֹּאמֶר נָקֵל מִהְיוֹתְךָ לִי עֶבֶד לְהָקִים אֶת־שִׁבְטֵי
lucem in te dedi & : convertendum ad Iſrael ſervatos & , Jahacob
יַעֲקֹב וּנְצִירֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב וּנְתַתִּיךָ לְאוֹר
.terræ extremum ad uſque meam ſalutem exiſtendum ad , gentium
גּוֹיִם לִהְיוֹת יְשׁוּעָתִי עַד־קְצֵה הָאָרֶץ׃
contemptum ad ,ejus ſanctus Iſrael redemptor Dominus dixit Sic
7 כֹּה אָמַר־יְהוָה גֹּאֵל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁוֹ לִבְזֹה־
, videbunt reges , dominorum ſervum ad ,gentem abominatā ad ,animæ
נֶפֶשׁ לִמְתָעֵב גּוֹי לְעֶבֶד מֹשְׁלִים מְלָכִים יִרְאוּ
; fidelis quia ,Dominum propter : ſe incurvabunt &,principes;ſurgent &
וָקָמוּ שָׂרִים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְמַעַן יְהוָה אֲשֶׁר נֶאֱמָן
tempore In ,DOMINUS dixit Sic .te elegit & ,Iſrael Sanctum
8 קְדֹשׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּבְחָרֶךָּ׃ כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה בְּעֵת
,te cōſervabo &:tibi ſum auxiliat⁹ ſalutis die in &,te exaudivi voluntatis
רָצוֹן עֲנִיתִיךָ וּבְיוֹם יְשׁוּעָה עֲזַרְתִּיךָ וְאֶצָּרְךָ
faciendū hæreditare ad,terram ſuſcitandū ad,populi fœdus in te dabo &
וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְהָקִים אֶרֶץ לְהַנְחִיל
qui iis :Exite , vinctis dicendum Ad .deſolatas hæreditates
9 נְחָלוֹת שֹׁמֵמוֹת׃ לֵאמֹר לַאֲסוּרִים צֵאוּ לַאֲשֶׁר
omnibus in &,paſcentur vias ſuper :vos Manifeſtate ,tenebroſitate in
בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ עַל־דְּרָכִים יִרְעוּ וּבְכָל־
non & ,ſitient neque eſurient Non .eorum paſcuum locis editis
10 שְׁפָיִים מַרְעִיתָם׃ לֹא יִרְעָבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ וְלֹא־
ad & ;eos deducet eorū miſerator quia : ſol nec , æſtus eos percutiet
יַכֵּם שָׁרָב וָשָׁמֶשׁ כִּי־מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְעַל־
: viam in meos montes omnes ponam Et .eos ducet aquarum ſcaturigines
11 מַבּוּעֵי מַיִם יְנַהֲלֵם׃ וְשַׂמְתִּי כָל־הָרַי לַדָּרֶךְ
.exaltabuntur meæ ſtratæ viæ &
וּמְסִלֹּתַי יְרֻמוּן׃

Verſio VULG. LAT.

21 Non ſitierunt in deſerto, cùm educeret eos: aquā de petra produxit eis, & ſcidit petram, 22 & fluxerunt aquæ. Non eſt pax impiis, dicit Dominus.

CAP. XLIX.

1 Audite inſulæ, & attendite populi de longè: Dñs ab utero vocavit me, de ventre matris meæ recordat⁹ eſt nominis 2 mei. Et poſuit os meum quaſi gladiū acutū: in umbra man⁹ ſuæ protexit me, & poſuit me ſup ſagittā electā: in pharetra 3 ſua abſcondit me. Et dixit mihi; Serv⁹ me⁹ es tu Iſrael, quia 4 in te gloriabor. Et ego dixi; In vacuū laboravi, ſine cauſa, & vanè fortitudinē meā conſumpſi: ergò judiciū meū cum Dño, et op⁹ meū cū Deo meo. 5 Et nunc dicit Dominus, formans me ex utero ſervū ſibi, ut reducam Jacob ad eum, & Iſrael non congregabitur: & glorificatus ſum in oculis Domini, & Deus meus factus eſt 6 fortitudo mea. Et dixit; Parum eſt ut ſis mihi ſervus ad ſuſcitandas tribus Jacob, & fæces Iſrael cōvertendas. Ecce dedi te in lucem Gentium, ut ſis ſalus mea uſque ad extre- 7 mum terræ. Hæc dicit Dominus redemptor Iſrael, Sanctus ejus, ad contemptibilem animam, ad abominatam gentē, ad ſervū dominorū; Reges videbunt, & conſurgent principes, & adorabunt propter Dominum, quia fidelis eſt, & Sanctum Iſrael qui elegit te. 8 Hæc dicit Dominus; In tempore placito exaudivi te, & in die ſalutis auxiliatus ſum tuî: & ſervavi te, & dedi te in fœdus populi, ut ſuſcitares terram, & poſſideres hæredi- 9 tates diſſipatas: Ut diceres his, qui vincti ſunt; Exite: & his, qui in tenebris; Revelamini. Super vias paſcentur, & in omnibus planis 10 paſcua eorum. Non eſurient, neque ſitient, & non percutiet eos æſtus & Sol: quia miſerator eorum reget eos, & ad fontes aquarum potabit 11 eos. Et ponam omnes montes meos in viam, & ſemitæ meæ exaltabuntur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

21 Καὶ ἐὰν διψήσωσι, δι᾽ ἐρήμου ἄξει αὐτοὺς, ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξάξει αὐτοῖς· σχισθήσεται πέτρα, καὶ ῥυήσεται ὕδωρ, καὶ πίεται ὁ 22 λαός μου. Οὐκ ἔστι χαίρειν (φ), λέγει κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν.

MS.A. (φ) τοῖς ἀσεβέσιν, λέγει κύριος.

ΚΕΦ. μθʹ.

1 Ἀκούσατέ μου νῆσοι, καὶ προσέχετε ἔθνη, Διὰ χρόνου πολλοῦ στήσεται, λέγει κύριος, ἐκ κοιλίας μητρός μου ἐκάλεσε τὸ ὄνομά 2 μου, Καὶ ἔθηκε τὸ στόμα μου (α) ὡς μάχαιραν ὀξεῖαν, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἔκρυψέ με· ἔθηκέ με ὡς βέλος ἐκλεκτὸν, καὶ ἐν τῇ φαρέτρᾳ αὐτοῦ (β) ἔκρυ- 3 ψέ με. Καὶ εἶπέ μοι, Δοῦλός μου εἶ σὺ 4 Ἰσραὴλ, καὶ ἐν σοὶ (˙) ἐνδοξασθήσομαι. Καὶ ἐγὼ εἶπα, Κενῶς ἐκοπίασα, (γ) εἰς μάταιον καὶ εἰς (δ) οὐδὲν ἔδωκα τὴν ἰσχύν μου· διατοῦτο ἡ κρίσις μου παρὰ (ε) κυρίῳ, καὶ ὁ 5 πόνος μου ἐναντίον τοῦ θεοῦ μου. Καὶ νῦν (ζ) οὕτω λέγει κύριος, ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἑαυτῷ, τοῦ συναγαγεῖν τὸν Ἰακὼβ (η) πρὸς αὐτὸν, καὶ Ἰσραήλ. Συναχθήσομαι καὶ δοξασθήσομαι ἐναντίον κυρίου, 6 καὶ ὁ θεός μου ἔσται (θ) μοι ἰσχύς. Καὶ εἶπέ μοι, Μέγα σοι ἐστὶ τοῦ κληθῆναί σε παῖδά μου, τοῦ στῆσαι τὰς φυλὰς Ἰακὼβ, καὶ τὴν διασπορὰν τοῦ Ἰσραὴλ ἐπιστρέψαι. Ἰδοὺ (ι) δέδωκά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς 7 γῆς. Οὕτως λέγει κύριος, ὁ ῥυσάμενός σε, ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἁγιάσατε τὸν φαυλίζοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν δούλων τῶν ἀρχόντων. Βασιλεῖς ὄψονται αὐτὸν, καὶ ἀναστήσονται ἄρχοντες, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ, ἕνεκεν κυρίου· ὅτι πιστός ἐστιν ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ, καὶ ἐξελε- 8 ξάμην σε. Οὕτως λέγει κύριος, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι, (κ) καὶ ἔπλασά σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην ἐθνῶν τοῦ καταστῆσαι τὴν γῆν, καὶ κληρονομῆσαι (λ) κληρονομίας ἐ- 9 ρήμους, Λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς, Ἐξέλθετε, καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει, ἀνακαλυφθῆναι. (μ) Ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς βοσκηθήσονται, καὶ ἐν πάσαις ταῖς τρίβοις ἡ νομὴ αὐ- 10 τῶν. Οὐ πεινάσουσιν, οὐδὲ διψήσουσιν, (ν) οὐδὲ πατάξει αὐτοὺς ὁ καύσων, οὐδὲ ὁ ἥλιος, (ξ) ἀλλ᾽ ὁ ἐλεῶν αὐτοὺς παρακαλέσει, καὶ διὰ 11 πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς. Καὶ θήσω πᾶν ὄρος εἰς ὁδὸν, καὶ πᾶσαν τρίβον εἰς βόσκημα αὐτοῖς.

MS. A. (α) ὡσεὶ (β) ἐσκέπασέν (˙) δοξασθήσομαι. (γ) καὶ εἰς (δ) οὐθὲν (ε) κυρίου, (ζ) οὕτως (η) καὶ Ἰσραὴλ πρὸς αὐτόν. (θ) μου (ι) τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, (κ) καὶ ἔδωκά σε (λ) κληρονομίαν ἐρήμου, (μ) καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν (ν) οὐδὲ μὴ (ξ) ἀλλὰ

Et, ſi ſitierint, per deſertum ducet eos, aquam de petra educet eis: ſcindetur petra, & fluet aqua, & bibet populus meus. 22 *Non eſt gaudere, dicit Dominus, impiis.*

CAP. XLIX.

1 *Audite (a) me inſulæ: & attendite gentes. Poſt multum tempus ſtabit, dicit Dominus. Ex utero matris meæ vocavit nomen meum:* 2 *Et poſuit os meum, quaſi gladium acutum: & ſub protectione manûs ſuæ abſcondit me. Poſuit me, quaſi ſagittam electam: & in pharetra ſua (b) abſcondit me.* 3 *Et dixit mihi; Servus meus es tu, Iſrael: & in te glorificabor.* 4 *Et ego dixi; In vacuum laboravi: in vanum, & in nihilum dedi fortitudinem meam. Propterea judicium meum apud Dominum: & labor meus coram Deo meo.* 5 *Et nunc ſic dicit Dominus, qui formavit me ex utero ſervum ſibi; ut congregarem Jacob ad eum, & Iſrael: Congregabor, & glorificabor coram Domino: & Deus meus erit mihi fortitudo.* 6 *Et dixit; Magnum tibi eſt, ut voceris puer meus, ut ſuſcites tribus Jacob, & diſperſionem Iſrael convertas. Ecce dedi te in (c) teſtamentum generis; in lucem gentium: ut ſis in ſalutem uſque ad extremum terræ.* 7 *Sic dicit Dominus, qui eruit te, Deus Iſrael. Sanctificate eum, (d) qui deſpicit animam ſuam, qui abominatur à gentibus ſervis (e) principum. Reges videbunt eum: & conſurgent principes, & adorabunt eum propter Dominum: quia fidelis eſt Sanctus Iſrael, & (f) elegi te.* 8 *Sic dicit Dominus; Tempore accepto exaudivi te, & in die ſalutis auxiliatus ſum tuî: & plaſmavi te, & dedi te in teſtamentum gentium; ut conſtitueres terram, & poſſideres hæreditates deſertas,* 9 *Dicens his, qui in vinculis ſunt, Exite; & his, qui in tenebris, ut revelentur. In omnibus viis paſcentur: & in omnibus ſemitis paſcua eorum.* 10 *Non eſurient, neq; ſitient: neque percutiet eos æſtus, neque Sol: ſed qui miſeretur eorum, conſolabitur eos, & per fontes aquarum ducet illos.* 11 *Ponámque omnem montem in viam, & omnem ſemitam in paſcuam eis.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 וְלָא אַצְחִינוּן בְּחָרְבָתָא דַבְּרִנוּן מַיָא מִטִּינָרָא אַפֵּיק לְהוֹן וּבְזַע טִינָרָא וּנְגַדוּ מַיָא׃ לֵית
22 שְׁלָם אֲמַר יְיָ לְרַשִׁיעַיָא׃

מט

1 קַבִּילוּ נַגְוָן לְמֵימְרִי וְאַצִּיתוּ מַלְכְּוָן מֵרְחִיק יְיָ עַד לָא הֲוֵיתִי וּמַנְּנִי מִמְּעֵי אִמִּי אַדְכַּר שְׁמִי׃
2 וְשַׁוִּי פִּתְגָמוֹהִי בְּפוּמִי כְּחֶרֶב חֲרִיפָא בִּטְלַל גְּבוּרְתֵיהּ אַגֵּין עֲלַי וְשַׁוְיַנִי כְּגִיר בְּחִיר דִּי בְּבֵית
3 אוּנִין מִסְתַּר׃ וַאֲמַר לִי עַבְדִּי אַתְּ יִשְׂרָאֵל דְּבָךְ אֶשְׁתַּבַּח׃ וַאֲנָא אֲמָרִית לְרֵיקָנוּ לָאֵיתִי
4 5 לְלָמָא וְלָא מִדַּעַם חֵילִי שֵׁצִיתִי בְּרַם דִּינִי גְּלֵי קֳדָם יְיָ וַאֲגַר עוֹבָדַי קֳדָם אֱלָהִי׃ וּכְעַן אֲמַר
יְיָ דְּאַתְקְנַנִי מִמְּעִין לְמֶהֱוֵי עֲבֵד פָּלַח קֳדָמוֹהִי לַאֲתָבָא דְבֵית יַעֲקֹב לְפוּלְחָנֵיהּ וְיִשְׂרָאֵל
6 לִדְחַלְתֵּיהּ יִתְקָרַב וְיִקַּרְנָא קֳדָם יְיָ וּמֵימַר אֱלָהִי הֲוָה בְּסַעְדִּי׃ וַאֲמַר הַזְעֵיר לְכוֹן דְּאַתּוּן
מִתְקְרָן עַבְדַּי לַאֲקָמָא יָת שִׁבְטֵי יַעֲקֹב וְגָלְוָת יִשְׂרָאֵל לַאֲתָבָא וְאֶתְּנִנָּךְ לִנְהוֹר עַמְמִין
7 לְמֶהֱוֵי פּוּרְקָנִי עַד סְיָפֵי אַרְעָא׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ פָּרְקֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל קַדִּישֵׁיהּ לִדְבְסִירִין בֵּינֵי
עַמְמַיָא לִדְמִטַּלְטְלִין בֵּינֵי מַלְכְוָתָא לִדְהֲווֹ עַבְדִּין לְשִׁלְטוֹנִין לְהוֹן מַלְכִין יֶחֱזוֹן וִיקוּמוּן
8 רַבְרְבִין וְיִסְגְּדוּן בְּדִיל יְיָ דִּמְהֵימַן קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל וְאִתְרְעֵי בָּךְ׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ בְּעִדָּן
דְּאַתּוּן עָבְדִין רְעוּתִי אֲנָא מְקַבֵּל צְלוֹתְכוֹן וּבְיוֹם עָקָא אֲנָא מְקִים פּוּרְקָן וְסָעֵד לְכוֹן
וְאַתְקְנִנָּךְ וְאֶתְּנִנָּךְ לִקְיָם עַם לַאֲקָמָא צַדִּיקַיָא דִּשְׁכִיבִין בְּעַפְרָא לְאַחְסָנָא יְרוּתָן דְּצָדְיָן׃
9 לְמֵימַר לִדְאֲסִירִין בֵּינֵי עַמְמַיָא פּוּקוּ וְלִדְעֲגִינִין בֵּינֵי מַלְכְוָתָא כַּד בְּקַבְלָא אִתְגְּלוֹ לִנְהוֹר
10 עַל אָרְחָן יִשְׁרוּן וּבְכָל נַגְרִין בֵּית מַשְׁרֵיהוֹן׃ לָא יִכְפְּנוּן וְלָא יִצְחוּן וְלָא יִלְקְנוּן שַׁרְבָא
11 וְשִׁמְשָׁא אֲרֵי דַעֲתִיד לְרַחֲמָא עֲלֵיהוֹן יְדַבְּרִנוּן וְעַל מַבּוּעֵי מַיִין יַשְׁרִנּוּן׃ וַאֲשַׁוֵּי כָּל טוּרַיָא
כְּבִישִׁין קֳדָמֵיהוֹן כְּאוֹרַח וּכְבִשַׁיָא יְרוּמוּן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et non fecit eos ſitire in deſertis; deduxit eos: aquam de petra eduxit eis: 21
& ſcidit petram, & fluxerunt aquæ. Non eſt pax, dicit Dominus, impiis. 22

CAP. XLIX.

Obedite inſulæ *verbo meo*, & auſcultent regna à longè: Dominus antequàm eſſem præparavit me; ab utero matris meæ recordatus eſt nominis 1 mei. Et poſuit verba ſua in ore meo quaſi gladium acutum: in umbra po- 2 tentiæ ſuæ protexit me: & poſuit me quaſi ſagittam electam, quæ abſcondita eſt in pharetra. Et dixit mihi: Servus meus es tu Iſrael, in te enim 3 laudabor. Et ego dixi: In vacuum laboravi, in vanum & in nihilum for- 4 titudinem meam conſumpſi: veruntamen judicium meum manifeſtum eſt coram Domino, & merces operum meorum coram Deo meo. Et nunc di- 5 cit Dominus qui præparavit me ex utero, ut ſim ſervus miniſtrans coram eo; ut convertam domum Jacob ad ſervitutem ejus: & Iſrael ad timorem ejus applicabitur, & *glorificabor* coram Domino, & Verbum Dei mei erit in adjutorium meum. Et dixit: Nunquid parum vobis eſt quòd vos voce- 6 mini ſervi mei ad ſuſcitandas tribus Jacob, & ad convertendam captivitatem Iſrael? Dabo etiam te in lucem populorum, ut ſis ſalus mea uſque ad extrema terræ. Hæc dicit Dominus redemptor Iſrael, & ſanctus ejus, his qui 7 contempti ſunt inter populos, & his qui tranſmigraverunt inter regna, his qui ſerviebant dominatoribus: hos videbunt reges, & conſurgent; principes, & adorabunt, propter Dominum qui fidelis eſt, Sanctus Iſrael, & elegit te. Hæc dicit Dominus: In tempore quo vos facitis voluntatem meam, ego 8 ſuſcipio orationes veſtras, & in die tribulationis ego ſuſcito ſalutem & adjutorium vobis: præparavi enim & dedi te in pactum populi, ut ſuſcitares juſtos qui jacent in pulvere, ut poſſideres hæreditates deſolatas: Et diceres 9 his qui vincti ſunt inter populos, Exite; & his qui retenti ſunt inter regna ſicut in tenebris, Revelamini in lucem. In viis habitabunt, & in omnibus rivis erit locus habitationis eorum. Non eſurient nec ſitient, neque percu- 10 tiet eos æſtus & Sol; quia qui miſerturus eſt eorum reget eos, et ſuper fontes aquarum habitare faciet eos. Ponam omnes montes ſtratos coram eis in viæ morem, et ſemitæ elevabuntur. 11

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܒܚܘܪ̈ܒܐ ܕܒܪ ܐܢܘܢ. ܘܡ̈ܝܐ ܡܢ ܫܘܥܐ ܐܪܕܝ ܠܗܘܢ. ܨܪܐ ܟܐܦܐ ܘܪܕܘ ܡ̈ܝܐ. * ܠܝܬ
22 ܫܠܡܐ ܠܪ̈ܫܝܥܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܡܛ *
1 * ܫܡܥܘ ܓܙܪ̈ܬܐ ܘܨܘܬܘ ܥܡ̈ܡܐ : ܡܢ ܙܒܢܐ ܪܚܝܩܐ ܡܪܝܐ ܩܪܢܝ. ܘܡܢ ܡܥ̈ܝܐ ܘܡܢ
2 ܟܪܣܗ ܕܐܡܝ ܥܗܕ ܫܡܝ. * ܥܒܕ ܦܘܡܝ ܐܝܟ ܣܝܦܐ ܚܪܝܦܐ. ܘܒܛܠܠܐ ܕܐܝܕܗ
3 ܛܫܝܢܝ. ܥܒܕܢܝ ܐܝܟ ܓܐܪܐ ܓܒܝܐ. ܘܒܒܝܬ ܓܐܪ̈ܘܗܝ ܛܫܝܢܝ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܥܒܕܝ ܐܢܬ
4 ܐܝܣܪܝܠ. ܕܒܟ ܡܫܬܒܗܪ ܐܢܐ. * ܘܠܐ ܐܡܪܬ ܠܙܪܥܗ ܕܝܥܩܘܒ ܕܣܪܝܩܐܝܬ ܠܐܝܬ.
5 ܘܚܝܠܝ ܠܣܪܝܩܘܬܐ ܝܗܒܬ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܕܝܢܝ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܥܒܕܝ ܩܕܡ ܐܠܗܝ. * ܘܗܫܐ
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܓܒܠܢܝ ܡܢ ܟܪܣܐ ܕܐܗܘܐ ܠܗ ܥܒܕܐ: ܘܐܦܢܐ ܠܝܥܩܘܒ ܠܘܬܗ.
6 ܘܐܝܣܪܝܠ ܐܟܢܫ. ܕܐܫܬܒܚܬ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܐܠܗܝ ܗܘܐ ܠܝ ܚܝܠܐ. * ܘܐܡܪ. ܕܒܨܝܪܘ
ܗܘܬ ܠܟ ܕܬܗܘܐ ܠܝ ܥܒܕܐ. ܠܡܩܡܘ ܫܒ̈ܛܐ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܠܡܦܢܝܘ ܢܘܨܒܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܝܗܒܬܟ
7 ܢܘܗܪܐ ܠܥܡ̈ܡܐ. ܕܬܗܘܐ ܦܘܪܩܢܝ ܥܕܡܐ ܠܣܘܦܝܗ̈ ܕܐܪܥܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
ܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܦܪܘܩܗ. ܠܡܫܝܛܐ ܢܦܫܐ. ܠܡܣܠܝܐ ܕܥܡܐ. ܘܠܥܒ̈ܕܐ ܕܫܠܝ̈ܛܢܐ. ܡ̈ܠܟܐ
ܢܚܙܘܢ ܘܢܩܘܡܘܢ. ܘܫܠܝ̈ܛܢܐ ܢܣܓܕܘܢ ܠܗ. ܡܛܠ
8 ܡܪܝܐ ܕܡܗܝܡܢ. ܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܕܓܒܟ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܒܙܒܢܐ ܕܪܥܝܢܐ
ܥܢܝܬܟ. * ܘܒܝܘܡܐ ܕܦܘܪܩܢܐ ܥܕܪܬܟ. ܘܓܒܠܬܟ ܘܝܗܒܬܟ ܠܩܝܡܐ ܠܥܡܐ. ܘܢܘܗܪܐ
9 ܠܥܡ̈ܡܐ. ܕܬܩܝܡ ܐܪܥܐ. ܘܬܐܪܬ ܝܪ̈ܬܘܬܐ ܕܚܘܪ̈ܒܐ. * ܘܬܐܡܪ ܠܐܣܝ̈ܪܐ ܦܘܩܘ. ܘܠܕܒܚܫܘܟܐ
10 ܐܬܓܠܘ. ܥܠ ܐܘܪ̈ܚܬܐ ܢܪܥܘܢ. ܘܒܟܠܗܘܢ ܫܒ̈ܝܠܐ ܡܪ̈ܥܝܬܗܘܢ. * ܠܐ ܢܟܦܢܘܢ ܘܠܐ
ܢܨܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܡܚܐ ܐܢܘܢ ܫܪܒܐ ܘܫܡܫܐ. ܡܛܠ ܕܡܪܚܡܢܗܘܢ ܢܕܒܪ ܐܢܘܢ. ܘܥܠ ܡܒ̈ܘܥܐ
11 ܕܡ̈ܝܐ ܢܕܒܪ ܐܢܘܢ. * ܘܐܥܒܕ ܟܠܗܘܢ ܛܘܪ̈ܐ ܐܘܪ̈ܚܬܐ. ܘܫܒ̈ܝܠܐ ܢܬܪܝܡܘܢ.

Per ſolitudines duxit eos, & aquas è rupe 21 profudit eis; rupit petrā, & effluxerunt aquæ. Non eſt pax impiis, dicit Dominus. 22

CAP. XLIX.

Audite inſulæ, & auſcultate populi: À 1 longinquo *tempore* Dominus vocavit me, ab utero & à ventre matris meæ recordatus eſt nominis mei: Effecit os meum ut gladium 2 acutum, & umbrâ manus ſuæ abſcondit me: fecit me tanquam ſagittam electam, & in pharetra ſua abdidit me. Tum dixit mihi, Ser- 3 vus meus es: Iſrael, *tu es* in quo gloriabor. Et nòn dixi ſemini Jacobi quòd fruſtrà labo- 4 verim, & vires meas expoſuerim vanitati: verè cauſa mea coram Domino eſt, & opus meum coram Deo meo. Nunc ita dicit Do- 5 minus qui me formavit in utero ut ſervus ejus eſſem, ut Jacobum ad eum reducerem, & congregarem Iſraelem (gloriam aſſecutus ſum apud Dominum, & Deus meus fuit robur meum,) Dicit, inquam; Parvíne res eſt 6 momenti eſſe te mihi ſervum, tribum Jacobi reſtaurare, et virgultum Iſraelis reducere? dedi te lucem gentibus, ut ſis ſalus mea uſque ad extrema terræ. Sic dicit Dominus, San- 7 ctus Iſraelis, et redemptor ejus; Eum, cujus anima deſpicitur, qui abominandus eſt apud populum et apud ſervos principum; reges videntes, aſſurgent; et principes adorabunt eum propter Dominum qui fidelis eſt, Sanctum Iſraelis qui elegit te. Sic ait Dominus, Tem- 8 pore placito exaudiam te, et in die ſalutis auxiliabor tibi, formabo te, dabóque te in fœdus populo, et lucem gentibus; ut reſtaures terram, et acquiras poſſeſſionem ſolitudinum; Dicáſque vinctis, Egredimini; et carcere de- 9 tentis, Præbete vos: ſuper vias paſcentur, et in omnibus ſemitis erunt paſcua eorum: Non eſurient, neque ſitient, neque nocebit 10 eis æſtus aut ſol: quoniam qui miſeretur eorum, ducet eos; et ad fontes aquarum perducet illos. Montes omnes efficiam vias, & 11 ſemitæ elevabuntur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * اقاده في البرية * اخرج له ماء من صخر * انشعب الصخر وسال الماء وشرب شعبي *
22 * وليس للمنافقين ان يفرحوا قال الرب *

* الفصل التاسع والاربعون *

1 * اسمعن لي ايها الجزاير * انصتوا ايها الامم * لاجل زمن كثير يقوم قال الرب * من بطن
2 امي دعا اسمي * وجعل فمي مثل السيف الحاد * وتحت ستر يده اخفاني * جعلني مثل سهم
3 4 مختار * وفي جعبته سترني * وقال لي * عبدي انت يا اسرايل وبك اتمجد * وانا قلت تعبت
باطلا * والى الباطل والى لا شي اعطيت قوتي * لاجل هذا قضاي من قبل الرب *
5 وعناي امام الهي * والان هكذا قال الرب الذي جبلني من البطن عبدا له * لاجمع يعقوب
6 والم اسرايل اليه * واتمجد امام الرب * والهي يكون لي قوة * وقال لي عظيم هو لك ان
تدعى عبدي * لتقيم قبايل يعقوب وترد تفرق اسرايل * ها اعطيتك عهدا للاجناس ونورا
للامم * لتكون خلاصا الى اخر الارض *

* الاصحاح الرابع والعشرون *

7 * هكذا يقول الرب منقذك قدوس اسرايل * قدسوا الذي رذل نفسه المرذول من الامم عبيد
الروساء * يروه الملوك ويقوم الروساء ويسجدون له من اجل الرب * لانه امين قدوس اسرايل *
8 واختارك * هكذا يقول الرب * في زمن مقبول استجبت لك * وفي يوم الخلاص اعنتك * وجبلتك
9 واعطيتك وجعلتك عهدا للامم * لتقيم الارض وترث ميراث البرية * قايلا للذين في الرباطات
10 اخرجوا * والذين في الظلام انكشفوا * وفي كل الطرق يرعون * وفي كل السبل مرعى لهم * لا
يجوعون ولا يعطشون * ولا يضربهم السموم ولا الشمس * لكن الذي يرحمهم يعزيهم * والى
11 ينابيع المياه يقتادهم * واضع كل جبل طريقا * وكل سبيل مرعى لهم *

Deduxit eum per deſertum, aquam è petra elicuit ei; fiſſa eſt petra, & effluxit 21 *aqua, bibitque populus meus:* 22 *Nec eſt improbis quod lætentur, inquit Dominus.*

CAP. XLIX.

1 *Audite me O inſulæ, aures præbete O populi: poſt longum temporis intervallum exurget, ait Dominus: ab utero matris meæ vocavit nomen meum.* 2 *Fecit os meum ut gladium acuminatum, & ſub protectione manûs ſuæ abſcondit me: fecit me ut ſagittam electam, & in pharetra ſua abſcondit me:* 3 *Dixitque mihi, Servus meus es O Iſrael, & in te glorior.* 4 *Ego verò dixi, Fruſtrà laboro, & in vanum & abs re vires meas inſumo: propterea à Domino judicium meum eſto, & cura mea coram Deo meo.* 5 *Nunc autem ſic ait Dominus qui formavit me ab utero ſervum ſibi, ut congregem Jacobum & colligam Iſraelem ad ipſum, & gloriam acquiram apud Dominum, Deo vires mihi ſuppeditante:* 6 *At, inquam, mihi; Eximia tibi res eſt vocari ſervum meum ad erigendas tribus Jacobi, & reſtituendam diſperſionem Iſraelis: ecce conſtituo te fœdus omnigenis nationibus, & lucem gentibus, ut ſis ſalus uſque ad finem terræ.*

Textus vigeſimus quartus.

7 *Sic ait Dominus vindex tuus, Sanctus Iſraelis; Sanctificate eum qui ſprevit animam ſuam, deſpectum à gentibus ſervis principum: videbunt eum reges, & aſſurgentes principes adorabunt eum propter Dominum, quia fidelis eſt Sanctus Iſraelis, & elegi te.* 8 *Sic ait Dominus, Tempore accepto exaudivi te, & in die ſalutis adjuvi te, formavi te, & conſtitui feciqúe te fœdus populis, ut erigas terram, & acquiras hæreditatem deſerti:* 9 *Dicens iis qui ſunt in vinculis, Egredimini; & iis qui in tenebris, Revelamini: in omnibus viis paſcentur, & in omnibus ſemitis erit eis paſcuum.* 10 *Non eſurient neque ſitient, neque feriet eos ventus calidus neque ſol; ſed is qui miſeretur eorum, recreabit illos, & ad fontes aquarum deducet eos.* 11 *Omnes montes in viam, & omnes ſemitas in paſcuum diſponam eis.*

12 הנה־אלה מרחוק יבאו והנה־אלה מצפון ומים ואלה מארץ סינים
13 רנו שמים וגילי ארץ ופצחו הרים רנה כי־נחם יהוה עמו ועניו ירחם
14 ותאמר ציון עזבני יהוה ואדני שכחני
15 התשכח אשה עולה מרחם בן־בטנה גם־אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך
16 הן על־כפים חקתיך חומתיך נגדי תמיד
17 מהרו בניך מהרסיך ומחריביך ממך יצאו
18 שאי־סביב עיניך וראי כלם נקבצו באו־לך חי־אני נאם־יהוה כי כלם כעדי תלבשי ותקשרים ככלה
19 כי חרבתיך ושממתיך וארץ הרסתך כי עתה תצרי מיושב ורחקו מבלעיך
20 עוד יאמרו באזניך בני שכליך צר־לי המקום גשה־לי ואשבה
21 ואמרת בלבבך מי ילד־לי את־אלה ואני שכולה וגלמודה גלה וסורה ואלה מי גדל הן אני נשארתי לבדי אלה איפה הם
22 כה־אמר אדני יהוה הנה אשא אל־גוים ידי ואל־עמים ארים נסי והביאו בניך בחצן ובנתיך על־כתף תנשאנה
23 והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו וידעת כי־אני יהוה אשר לא־יבשו קוי
24 היקח מגבור מלקוח ואם־שבי צדיק ימלט
25 כי־כה אמר יהוה גם־שבי גבור יקח ומלקוח עריץ ימלט ואת־יריבך אנכי אריב ואת־בניך אנכי אושיע
26 והאכלתי את־מוניך את־בשרם וכעסיס דמם ישכרון וידעו כל־בשר כי אני יהוה מושיעך וגאלך אביר יעקב

Verſio VUL. LAT.

12 Ecce iſti de longè venient, &
ecce illi ab Aquilone & mari,
13 & iſti de terra Auſtrali. Lauda-
te cœli, & exulta terra, jubilate
montes laudē: quia conſolatus
eſt Dñs populū ſuum, & pau-
14 perum ſuorū miſerebitur. Et
dixit Sion; Dereliquit me Dñs,
15 & Dñs oblitus eſt meî. Num-
quid obliviſci poteſt mulier in-
fantē ſuum, ut non miſereatur
filio uteri ſui? & ſi illa oblita
fuerit, ego tamen non oblivi-
16 ſcar tuî. Ecce in manibus meis
deſcripſi te: muri tui corā ocu-
17 lis meis ſemper. Venerūt ſtru-
ctores tui: deſtruentes te & diſ-
18 ſipantes, à te exibunt. Leva in
circuitu oculos tuos, & vide, o-
mnes iſti congregati ſunt, ve-
nerūt tibi: vivo ego, dicit Dñs;
quia omnibus his velut orna-
mento veſtiêris, et circumdabis
19 tibi eos quaſi ſponſa. Quia de-
ſerta tua, & ſolitudines tuæ, &
terra ruinæ tuæ, nunc anguſta
erūt præ habitatoribꝰ, et longè
fugabuntur qui abſorbebāt te.
20 Adhuc dicent in auribꝰ tuis filii
ſterilitatis tuæ; Anguſtꝰ eſt mihi
locus, fac ſpatiū mihi ut habi-
21 tē. Et dices in corde tuo; Quis
genuit mihi iſtos? ego ſterilis,
& non pariens, tranſmigrata,
et captiva: et iſtos quis enutri-
vit? ego deſtituta & ſola: et iſti
22 ubi erant? Hæc dicit Dñs Deus;
Ecce levabo ad Gentes manū
meam, & ad populos exaltabo
ſignū meum. Et afferent filios
tuos in ulnis, & filias tuas ſup
23 humeros portabunt. Et erunt
reges nutritii tui, et reginæ nu-
trices tuæ: vultu in terrā demiſ-
ſo adorabunt te, et pulverē pe-
dum tuorū lingēt. Et ſcies quia
ego Dñs, ſup quo non confun-
24 dentur qui expectant eū. Num-
quid tolletur à forti præda? aut
ꝙ captum fuerit à robuſto, ſal-
25 vum eſſe poterit? Quia hæc
dicit Dñs; Equidem, & capti-
vitas à forti tolletur: et ꝙ abla-
tū fuerit à robuſto, ſalvabitur.
Eos verò, qui judicaverunt
te, ego judicabo, et filios tuos
26 ego ſalvabo. Et cibabo hoſtes
tuos carnibꝰ ſuis: et quaſi mu-
ſto, ſanguine ſuo inebriabun-
tur: et ſciet omnis caro, quia
ego Dñs ſalvans te, et redem-
ptor tuus fortis Jacob.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. cum Tranſl. LAT.

12 Ἰδοὺ οὗτοι πόῤῥωθεν (ο) ἥξουσιν, οὗτοι ἀπὸ Βοῤῥᾶ (π) καὶ θαλάσσης, ἄλλοι δὲ (ρ) ἐκ γῆς Περσῶν. 13 Εὐφραίνεσθε οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ῥηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην, ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παρεκάλεσεν. 14 Εἶπε δὲ Σιὼν, Ἐγκατέλιπέ με κύριος, καὶ (σ) ὅτι κύριος ἐπελάθετό μου. 15 Μὴ ἐπιλήσεται (τ) γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς, (υ) ἢ τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς; εἰ δὲ καὶ (φ) ταῦτα ἐπιλάθοιτο γυνὴ, ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐκ 16 ἐπιλήσομαί σου, εἶπε κύριος. Ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου (") ἐζωγράφηκά σου τὰ τείχη, καὶ 17 ἐνώπιόν μου εἶ διαπαντός. Καὶ ταχὺ οἰκοδομηθήσῃ ὑφ᾽ ὧν καθῃρέθης, καὶ οἱ ἐρημώσαντές 18 σε (χ) ἐξελεύσονται ἐκ σοῦ. Ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε πάντας, ἰδοὺ συνήχθησαν καὶ ἦλθοσαν πρὸς σέ. Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, ὅτι πάντας αὐτοὺς (ψ) ὡς κόσμον ἐνδύσῃ, καὶ περιθήσεις αὐτοὺς ὡς κόσμον 19 (") νύμφη. Ὅτι τὰ ἔρημά σου καὶ τὰ (ω) κατεφθαρμένα καὶ πεπτωκότα, ὅτι νῦν στενοχωρήσει ἀπὸ τῶν κατοικούντων, καὶ μακρυνθήσονται 20 ἀπὸ σοῦ οἱ καταπίνοντές σε. Ἐροῦσι γὰρ εἰς τὰ ὦτά σου οἱ υἱοί σου, οὓς (α) ἀπολώλεκας, Στενός μοι ὁ τόπος, ποίησόν μοι τό-21 πον ἵνα κατοικήσω. Καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἐγέννησέ μοι τούτους; ἐγὼ δὲ ἄτεκνος καὶ χήρα, τούτους δὲ τίς ἐξέθρεψέ μοι; ἐγὼ δὲ κατελείφθην μόνη, οὗτοι δέ μοι ποῦ 22 ἦσαν; Οὕτως λέγει (β) κύριος κύριος, Ἰδοὺ αἴρω εἰς τὰ ἔθνη τὴν χεῖρά μου, καὶ εἰς τὰς νήσους ἀρῶ (γ) σύσσημόν μου, καὶ ἄξουσι τοὺς υἱούς σου ἐν κόλπῳ, τὰς δὲ θυγατέρας σου 23 ἐπ᾽ ὤμων ἀροῦσι. Καὶ ἔσονται βασιλεῖς τιθηνοί σου, αἱ δὲ ἄρχουσαι (δ) αὐτῶν τροφοί σου· ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς προσκυνήσουσί (') σε, καὶ τὸν χοῦν τῶν ποδῶν σου λείξουσι, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος, καὶ οὐκ (ε) αἰσχυνθή-24 σονται οἱ ὑπομένοντές με. Μὴ λήψεταί τις παρὰ γίγαντος σκῦλα; καὶ ἐὰν αἰχμαλω-25 τεύσῃ τις ἀδίκως, σωθήσεται; (ζ) Ὅτι οὕτω λέγει κύριος, Ἐάν τις αἰχμαλωτεύσῃ γίγαντα, λήψεται σκῦλα· λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύοντος σωθήσεται· ἐγὼ δὲ τὴν κρίσιν σου κρινῶ, καὶ ἐγὼ τοὺς υἱούς σου ῥύσο-26 μαι. Καὶ φάγονται οἱ (η) θλίψαντές σε τὰς σάρκας αὐτῶν, καὶ πίονται ὡς οἶνον νέον τὸ αἷμα αὐτῶν, καὶ μεθυσθήσονται· καὶ αἰσθήσεται πᾶσα σὰρξ, ὅτι ἐγὼ (θ) κύριος ὁ ῥυσάμενός σε, καὶ ἀντιλαμβανόμενος ἰσχύος Ἰακώβ.

Ecce iſti de longè venient, iſti ab 12
Aquilone, & mari; alii autem
de terra Perſarum. Lætamini cœ- 13
li, & exultet terra: erumpant
montes lætitiam: quia miſertus eſt
Deus populi ſui: et humiles popu-
li ſui conſolatus eſt. Dixit autem 14
Sion; Dereliquit me Dominus, &
quia Dominus oblitus eſt mei.
Nunquid obliviſcetur mulier 15
parvuli ſui; ut non miſereatur
fœtuum uteri ſui? Sin autem &
horum oblita fuerit mulier; ſed
ego non obliviſcar tuî, dixit Do-
minus. Ecce ſuper manus meas 16
depinxi muros tuos: & coram
me es ſemper: Citóque ædifica- 17
beris, à quibus deſtructa fueras:
& qui te diſſipaverant; egre-
dientur ex te. Leva in circuitu 18
oculos tuos, & vide omnes: ecce
congregati ſunt, & venerunt ad
te. Vivo ego, dicit Dominus: quia
omnibus his, quaſi ornamento ve-
ſtiêris, & circundabis tibi eos, ſic-
ut ornamentum ſponſa: Quoni- 19
am deſerta tua, & quæ diſſipata,
& quæ corruerunt, (g) quia nunc
anguſtabuntur præ habitatoribus:
& longè fient à te, qui te devo-
rabant. Dicent enim in auribus tu- 20
is filii tui, quos perdidiſti, Angu-
ſtus mihi locus eſt: fac mihi lo-
cum, ut habitem. Et dices in cor- 21
de tuo, Quis genuit mihi iſtos?
ego autem abſq; liberis, & (h) vi-
dua: & iſtos quis enutrivit mihi?
ego autem derelicta ſum ſola: &
iſti mihi ubi erant? Sic dicit Do- 22
minus Dominus; Ecce elevo ad
gentes manum meam, & ad inſu-
las levabo ſignum meum & ad-
ducent filios tuos in ſinu: & fili-
as tuas ſuper humeros portabunt.
Et erunt reges nutritii tui, & (i) 23
principes fœminæ eorum, nutrices
tuæ. Super faciem terræ adora-
bunt te, & pulverem pedum tuo-
rum lingent. Et ſcies, quia ego Do-
minus, & non confundentur, qui
expectant me. Nunquid accipiet 24
quis à gigante ſpolia? & ſi capti-
vum duxerit quis (k) iniquè; ſal-
vabitur? Quoniam ſic dicit Do- 25
minus; Si quis captivaverit gigan-
tem; accipiet ſpolia: qui autem ac-
cipit à forti; ſalvabitur. Ego au-
tem judicium tuum judicabo: &
ego filios tuos eruam: Et come- 26
dent, qui tribulaverunt te, carnes
ſuas; & bibent, quaſi vinum no-
vum, ſanguinem ſuum, & inebria-
buntur. Et ſentiet omnis caro, quia
ego Dominus, qui erui te, & qui
adjuvo fortitudinem Jacob.

MS.A. (ο) ἔρχονται, (π) καὶ οὗτοι ἀπὸ θαλάσσης, (ρ) ἐγ γῆς (σ) ὁ θεὸς (τ) μήτηρ (υ) τοῦ μὴ ἐλεῆσαι (φ) ἐπιλάθοιτο ταῦτα (") ἐζωγράφησά (χ)* ἔξω ἐξελεύσονται, (ψ) ἐνδύσῃ καὶ περιθήσῃ (") νύμφης. (ω) διεφθαρμένα καὶ τὰ πε-[illegible] (β) κύριος, Ἰδοὺ (γ) σύσσημόν (δ) τροφοί σου. (') σοι, (ε) αἰσχυνθήσῃ. Μὴ λήμψεται (ζ) Οὕτως λέγει (η) θλίβοντες (θ) ὁ ῥυσάμενος

Targum JONATHAN.

12 הָא אִלֵּין מֵרְחִיק יֵיתוֹן וְהָא אִלֵּין מִצִּפּוּנָא וּמִמַּעֲרְבָא וְאִלֵּין מֵאֲרַע דָּרוֹמָא׃ 13 שַׁבַּחוּ שְׁמַיָּא וּבוּעִי אַרְעָא וְדוּצוּ טוּרַיָּא תּוּשְׁבַּחְתָּא [illegible] 14 וַאֲמָרַת צִיּוֹן סְלֵיק שְׁכִנְתֵּיהּ יְיָ מִנִּי [illegible] 15 [illegible] 26 [illegible] תַּקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Ecce iſti de longè venient, & ecce hi ab Aquilone & ab Occidente, & iſti 12
de terra Auſtrali. Laudate cœli, & exulta terra, & jubilate montes in lau- 13
de, quia conſolaturꝰ eſt Dñs populū ſuū: & manſuetorū ſuorū miſerebi-
tur. Et dixit Sion: Abſtulit Deus majeſtatē ſuā à me; & Dñs abjecit me. 14
Nunquid obliviſcetur mulier filii ſui, quo minus miſereatur filii uteri ſui? 15
Reſpondit cœtꝰ Iſrael & ait: Si non eſt coram eo oblivio, fortè non illius
obliviſcetur mihi, ꝙ fecerim vitulū aureū. Dixit ei Propheta: Etiam hujus
obliviſcetur. *Reſpondit* et dixit ei: Si eſt coram illo oblivio, fortè oblivi-
ſcetur mihi illiꝰ ꝙ dixerim in Synai, Faciemꝰ, & obediemꝰ. Reſpondit &
dixit *ei*: Verbū meū non abjiciet te. Ecce quaſi in manibꝰ tu ſignatꝰ es co- 16
ram me, muri tui in conſpectu meo ſemp. Feſtinabunt *ædificantes tibi* ſoli- 17
tudines tuas: deſtruentes te & diſſipantes te ex te migrabunt. Leva Jeruſalē 18
in circuitu oculos tuos, & vide omnes filios populi tranſmigrationis tuæ,
qui congregantur & veniunt ad te. Vivo ego, dicit Dñs, quoniā omnes iſti
erunt tibi quaſi veſtimentū gloriæ, & opera eorū in medio tui quaſi orna-
mentū ſponſæ. Quia ſolitudines tuæ, & deſerta tua, & terra deſtructionis 19
tuæ, nunc ſanè anguſta erunt præ habitatoribꝰ, & longè erunt qui abſorbe-
bant te. Poſthac dicent ſinguli in medio tui filii populi tranſmigra- 20
tionis tuæ, Anguſtus eſt mihi locus, fac ſpatiū mihi ut ſedeam. Et dices in 21
corde tuo: Quis nutrivit mihi hos, & ego orbata & ſolitaria, captiva, &
tranſmigrans, & iſtos quis nutrivit? Ecce ego remanſi ſola; iſti autem ubi
erant? Hæc dicit Dñs Deus: Ecce revelabo in populis potentiā meā, & ſu- 22
per regna levabo vexillū meū, & afferent filios tuos in lecticis, & filias tu-
as in humeris portabunt. Et erunt reges nutritii tui, & reginæ eorū miniſtra- 23
bunt tibi; proni in terrā curvabuntur, ut deprecentur te; & pulverē pedū
tuorū lingent: & ſcietis quia ego Dñs, quia non confundentur juſti qui ſpe-
rant in ſalutē meā. Nunquid tolletur à forti præda, & ꝙ ceperunt juſti ſal- 24
vabitur? *Targum aliud:* Dixit Jeruſalem: Nunquid poſſibile eſt ut aufera-
tur ab Eſau impio ꝙ dictū eſt de eo: In gladio tuo vives? & præda quam
abſtulit à me, & captivitas quā captivavit Iſmael, de qua dictū eſt, Quod
juſtorū eſt, eruetur? Hæc enim dicit Dñs: etiā captivitatē, quam ceperunt 25
robuſti, reducam, & ꝙ deprædati ſunt fortes, eruā: & vindictā tuā ego ul-
ciſcar, & filios tuos ego ſalvabo. *Targum aliud:* Hæc enim dicit Dñs: Eti-
am præda quā abſtulit à te Eſau robuſtꝰ, tolletur ab eo, & captivitas quam
accepit à te Iſmael ſuperbꝰ, qui dictꝰ eſt onager in hominibus, eruetur: &
vindictam tuam ego ulciſcar, & filios tuos ego ſalvabo. Dabo carnes eorū 26
qui opprimebant te in eſcam omni volatili cœli: et ſicut inebriantur vino
mero, ita beſtiæ agri inebriabuntur ſanguine eorum: et ſcient *omnis caro*,
quia ego Dominus ſalvans te, et liberans te fortis Jacob.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 *ܗܐ ܗܠܝܢ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܢܐܬܘܢ. ܗܠܝܢ ܡܢ ܓܪܒܝܐ. ܘܗܠܝܢ ܡܢ ܝܡܐ. ܘܗܠܝܢ ܡܢ ܐܪܥܐ
13 ܕܣܝܢܝܡ. *ܫܒܚܘ ܫܡܝܐ ܘܪܘܙܝ ܐܪܥܐ. ܘܐܦܨܚܘ ܛܘܪܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ. ܡܛܠ
14 ܕܒܝܐ ܡܪܝܐ ܠܥܡܗ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠ ܡܣܟܢܘܗܝ. *ܘܐܡܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܫܒܩܢܝ ܡܪܝܐ ܘܡܪܝܐ
15 ܛܥܝܢܝ. *ܠܡܐ ܛܥܝܐ ܐܢܬܬܐ ܠܥܘܠܗ. ܘܠܐ ܡܪܚܡܐ ܥܠ ܒܢܝ ܟܪܣܗ. ܐܦ ܗܠܝܢ ܢܛܥܝܢ
16 ܐܢܐ ܠܐ ܐܛܥܝܟܝ. *ܗܐ ܥܠ ܦܣܬ ܐܝܕܝ ܨܝܪܬܟܝ. ܘܫܘܪܝܟܝ ܩܕܡܝ ܐܢܘܢ ܐܡܝܢܐܝܬ.
17 *ܡܚܕܐ ܒܢܝܟܝ ܡܣܬܪܢܝܟܝ ܘܡܚܪܒܢܝܟܝ ܡܢܟܝ ܢܦܩܘܢ. *ܐܪܝܡܝ ܥܝܢܝܟܝ
18 ܚܕܪܝܟܝ. ܘܚܙܝ ܟܠܗܘܢ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܘܐܬܝܢ ܠܟܝ. ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܟܠܗܘܢ
19 ܐܝܟ ܨܒܬܐ ܬܠܒܫܝܢ. ܘܬܬܟܠܠܝܢ ܐܝܟ ܟܠܬܐ. *ܡܛܠ ܕܚܘܪܒܝܟܝ ܘܨܕܝܘܬܟܝ ܘܐܪܥܐ
20 ܕܚܘܪܒܢܟܝ. ܬܥܩ ܡܢ ܥܡܘܪܐ. ܘܢܬܪܚܩܘܢ ܡܢܟܝ ܕܒܠܥܝܢ ܠܟܝ. *ܬܘܒ ܢܐܡܪܘܢ
21 ܒܐܕܢܝܟܝ ܒܢܝ ܥܩܪܘܬܟܝ. ܐܠܝܨ ܠܢ ܐܬܪܐ. ܐܬܦܪܩܝ ܡܢܢ ܢܬܒ. *ܘܬܐܡܪܝܢ ܒܠܒܟܝ.
ܡܢܘ ܝܠܕ ܠܝ ܠܗܠܝܢ. ܟܕ ܐܢܐ ܥܩܪܬܐ ܘܝܚܝܕܝܐ. ܫܒܝܬܐ ܘܡܛܪܕܬܐ. ܘܠܗܠܝܢ
22 ܡܢ ܪܒܝ ܠܝ. ܐܢܐ ܗܐ ܐܫܬܚܪܬ ܒܠܚܘܕܝ. ܗܠܝܢ ܐܝܟܐ ܗܘܘ. *ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ.
ܗܐ ܡܪܝܡ ܐܢܐ ܐܝܕܝ ܠܥܡܡܐ. ܘܠܥܡܡܐ ܐܩܝܡ ܐܬܐ. ܘܢܝܬܘܢ ܒܢܝܟܝ ܥܠ
23 ܐܝܕܝܗܘܢ. ܘܒܢܬܟܝ ܥܠ ܟܬܦܬܗܘܢ ܢܫܩܠܘܢ. *ܘܢܗܘܘܢ ܡܠܟܐ ܡܪܒܝܢܝܟܝ.
ܘܡܪܘܬܗܘܢ ܡܪܒܝܢܝܬܟܝ. ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܢܣܓܕܘܢ ܠܟܝ. ܘܥܦܪܐ ܕܪܓܠܝܟܝ ܢܠܚܟܘܢ.
24 ܘܬܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܒܗܬܘܢ ܕܡܣܟܝܢ ܠܝ. *ܠܡܐ
25 ܡܫܬܩܠܐ ܕܒܬܐ ܡܢ ܓܢܒܪܐ. ܐܘ ܫܒܝܬܐ ܕܥܫܝܢܐ ܡܫܬܘܙܒܐ. *ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
ܕܒܬܐ ܕܓܢܒܪܐ ܬܫܬܩܠ. ܘܫܒܝܬܐ ܕܥܫܝܢܐ ܬܫܬܘܙܒ. ܘܕܝܢܟܝ ܐܢܐ ܐܕܘܢ. ܘܠܒܢܝܟܝ
26 ܐܢܐ ܐܦܪܘܩ. *ܘܐܥܒܕ ܕܢܐܟܠܘܢ ܡܥܠܒܢܝܟܝ ܒܣܪܗܘܢ. ܘܐܝܟ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܢܪܘܘܢ ܡܢ ܕܡܗܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ
ܟܠ ܒܣܪ. ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ ܦܪܘܩܟܝ. ܘܡܥܕܪܢܟܝ. ܥܫܝܢܗ ܕܝܥܩܘܒ.

Iſti venient è longinquo, illi ab Aquilone, 12
iſti à mari, alii à mari Senjam. Canite cœ- 13
li, exulta terra, exhilaramini montes cum
cantico: quia conſolatus Dominus popu-
lum ſuum, & miſertus eſt pauperum ſuorum.
Sion autem dixit, Dereliquit me Dominus, & 14
Dominus oblitus eſt mei. Num obliviſcitur 15
mulier infantis ſui, nec miſeretur filii viſce-
rum ſuorum? etiamſi iſtæ obliviſcantur, ego
tui non obliviſcar. Ecce ſuper palmas ma- 16
nuum mearum impreſſi te, & mœnia tua è re-
gione mihi perpetuò verſantur. Mox filii 17
tui qui te deſtruunt & evertunt, ex te egredi-
entur. Attolle oculos tuos circumquaque, & 18
aſpice quomodo congregentur omnes & ve-
niant ad te: Per vitam meam, dicit Domi-
nus; omnibus tanquam ornamento veſtieris,
& ut ſponſa coronaberis, Nam ſolitudines 19
tuæ, inculta *loca* tua, & terra vaſtitatis tuæ
anguſta reddetur ob frequentiā *habitatorum*,
& fugient qui te degluciunt. Et adhuc di- 20
cent in auribus tuis filii ſterilitatis tuæ, An-
guſtus eſt nobis locus, recede à nobis ut ha-
bitemus. Adeóque dices apud temetipſam, 21
Quis mihi genuit iſtos, cùm ego ſim ſterilis
& ſolitaria, captiva & exagitata? hos quis
educavit? quandoquidem ecce ſola remanſe-
ram, iſti ubinam erant? Sic dicit Dominus 22
Deus, Ecce ſuſtollam ad gentes manum meam,
& ad gentes erigam ſignum, afferéntque filios
tuos ſuper manus ſuas, & filias tuas ſuper hu-
meros ſuos portabunt. Et erunt reges nu- 23
tricii tui, et *fœminæ* principes eorum nutri-
ces tuæ: proni ſuper terram adorabunt te, et
pulverem pedum tuorum lingent: & ſcies
me eſſe Dominum, nec pudefieri eos qui me
expectant. Num auferretur præda gigan- 24
tis? aut captivitas herois eriperetur? Imò 25
ſic ait Dominus, Præda gigantis auferetur, &
captivitas herois eripietur: cauſas tuas ego
diſceptabo, & filios tuos ego ſervabo, Ef- 26
ficiam ut comedant oppreſſores tui carnem
ſuam, & ſanguine ſuo quaſi muſto inebrien-
tur: & ſcient omnes mortales me eſſe Do-
minum ſalvatorem & protectorem tuum ro-
buſtum Jacobi.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 *ها هولاء من بعيد ياتون * هاولاء من الجربياء * وهاولاء من البحر * واخر من ارض فارس *
13 *افرحن ايها السموات * ولتبتهج الارض * ولتدسو الجبال سرورا والاكام عدلا * لان الله
14 15 رحم شعبه وعزى ذليلي شعبه * قالت صهيون تركني الرب * والله نسيني * هل تنسى
الام ولدها * او لا ترحم اولاد جوفها * فلان نسيت المراة هذا * لكني انا لست انساك قال
16 17 الرب * ها على يدي صورت اسوارك * وامامي انت كل حين * وسريعا تبني من الذين
18 هدمت منهم * والذين اخربوك منك يخرجون * ارفعي عينيك من حولك * وانظريهم جميعا
ها اجتمعوا واتوا اليك * حي انا قال الرب انك تربطين جميعهم وتتوشحين بهم مثل زينة
19 العروس * لان خراباتك ومستوحشاتك ومهدوماتك الان تضيق من السكان * ويبتعدون
20 منك الذين ابتلعوك * لان بنيك يقولون في اذنيك الذين اهلكتهم * الموضع ضيق
21 بي * اصنعي لي موضعا لكي اسكن * وتقولين في قلبك * من ولد لي هاولاء وانا ثكلى
22 وارملة * من ربى لي هاولاء * او هاولاء اين كانوا لي * هكذا يقول الرب * ها ارفع يدي للامم *
وعلى الجزاير ارفع علامتي * وياتون ببنيك في الحضن * ويرفعون بناتك على الاكتاف *
23 *ويصير الملوك داياتك * والرييسات مربياتك * على وجه الارض يسجدون لك * ويلحسون
24 تراب قدميك * وتعلمين اني انا الرب * ولست تخزين * هل ياخذ احد من الجبار غنايم *
25 وان سبى من يخلص بالظلم * هكذا يقول الرب * ان سبى احد جبارا ياخذ غنايم * واذا
26 اخذ من القوي يخلص * وانا اقضي قضاءك * وانا انجي بنيك * وياكل محزنوك لحومهم *
ويشربون مثل الخمر الحديثة دماهم ويسكرون * ويعلم كل ذي جسد اني انا منجيك
وعاضدك بقوة يا يعقوب *

Ecce iſti de longinquo venient, iſti ab 12
Auſtro, iſti à mari, alii è terra Perſiæ.
Lætamini O cœli, exultet terra, edant 13
montes gaudium, & colles juſtitiam;
quia Deus miſertus eſt populi ſui, &
conſolatus eſt abjectos populi ſui. Di- 14
xit Sion, Dereliquit me Dominus, &
Deus oblitus eſt mei. An obliviſcere- 15
tur mater nati ſui? aut non moveretur
miſeratione erga filios uteri ſui? verùm
licèt horum obliviſcatur fœmina, ego
tamen haudquaquam obliviſcar tuî,
dicit Dominus. Ecce ſuper manibus 16
meis pinxi muros tuos, & coram me
verſaris omni tempore. Brevi ædifi- 17
caberis ab his à quibus everſa fueras,
& qui te deſtruxerant, egredientur ex
te. Attolle circum te oculos tuos, & 18
vide eos omnes ecce congregatos eſſe,
& ad te veniſſe. Vivo ego, dicit Do-
minus, colligabis omnes, iiſque te præ-
tinges ut ornamento ſponſæ. Nam 19
ruinæ tuæ, deſolationes tuæ, & rude-
ra tua mox erunt anguſta præ habita-
toribus, & recedent à te qui te ab-
ſorbebant. Nam filii tui quibus orba- 20
ta fueras, audiente te, dicent, Locus
eſt mihi anguſtus, cede mihi locum
ut habitem. Dicéſque tecum ipſa, 21
Quis mihi genuit iſtos, quum orba
ſim & vidua? quis hos educavit
mihi? vel iſti ubinam erant mihi?
Sic dicit Dominus, Ecce levabo 22
manum meam ad gentes, & ad
inſulas attollam ſignum meum; affe-
rentque filios tuos in gremio, & ſuſ-
tollent ſuper humeros filias tuas. E- 23
runtque reges obſtetrices tuæ, &
matronæ principes nutrices tuæ: ſuper
faciem terræ te adorabunt, & lingent
pulverem veſtigiorum tuorum: &
experieris me eſſe Dominum, & non
pudefiet. An caperet aliquis à gi- 24
gante ſpolia? aut ſi is prædaretur,
quis violenter eriperet? Sic ait Domi- 25
nus, Si quis gigantem deprædetur, ac-
cipiet ſpolia; & rapiat à robuſto,
evadet: ego judicabo cauſam tuam,
& ego ſalvabo filios tuos. Qui te 26
contriſtant, devorabunt carnes ſuas,
bibentque ſicut vinum novum, ſangui-
nem ſuum, & inebriabuntur: ſcient-
que omnes corpore præditi me eſſe red-
emptorem tuum, teque robore fulcientem
O Jacob.

CAP. L. נ

quam , veſtræ matris *exciſionis* liber iſte *Ubi* : DOMINUS dixit Sic
1 כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר
En *?ei* vos vendidi *cui , meis fœneratorib⁹* ex quis aut *? eam* dimiſi
שִׁלַּחְתִּיהָ אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר־מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ הֵן
eſt dimiſſa *veſtris prævaricationibus in* & , eſtis vendlti *veſtris iniquitatibus in*
בַּעֲוֺנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה
? reſpondens non & , vocavi *? vir* non & , veni Cur . veſtra mater
2 אִמְּכֶם׃ מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה
an & ; redemptione à mea manus ſe abbreviavit ſe abbreviando num
הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת וְאִם
faciā ſiccare mea increpatione in Ecce ? eruendū ad potentia me in non
אֵין־בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב
, aqua *non à* eorum *piſcis fœtebit* ; deſertum flumina ponam , mare
יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם
ponam ſaccum & *: caligine* cœlos Induam . ſiti *in morietur* &
3 וְתָמֹת בַּצָּמָא׃ אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים
linguam mihi dedit Deus DOMINUS . eorū operimentum
4 כְּסוּתָם׃ אֲדֹנָי יֱהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן
mane in excitabit : verbum *laſſo opportunè loqui ſciendum ad*, eruditorum
לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת אֶת־יָעֵף דָּבָר יָעִיר ׀ בַּבֹּקֶר
. *docti* ſicut audiendum ad aurem mihi excitabit ; *mane in*
בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ כַּלִּמּוּדִים׃
: fui rebellis non ego & , aurem mihi aperuit DEUS Dominus
5 אֲדֹנָי יֱהוִה פָּתַח־לִי אֹזֶן וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי
meas genas & , percutientib⁹ dedi meū Corpus . ſum reverſus non retrorſum
6 אָחוֹר לֹא נְסוּגֹתִי׃ גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי
. ſputo & , ignominiis ab abſcondi non *meas facies : decapillantibus*
לְמֹרְטִים פָּנַי לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וָרֹק׃
: erubui non ideo : mihi auxiliabitur DEUS meus Dominus Et
7 וַאדֹנָי יֱהוִה יַעֲזָר־לִי עַל־כֵּן לֹא נִכְלָמְתִּי
. afficiar pudore non quòd novi & ; ſilicem ut *meas facies* poſui ideo
עַל־כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ וָאֵדַע כִּי־לֹא אֵבוֹשׁ׃
quis : ſimul ſtemus ? mecum contendet quis , me *juſtificans Propinquus*
8 קָרוֹב מַצְדִּיקִי מִי־יָרִיב אִתִּי נַעַמְדָה יָּחַד מִי־
DOMINUS Dominus En . me ad accedat *? mei judicii auctor*
9 בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגַּשׁ אֵלָי׃ הֵן אֲדֹנָי יֱהוִה
veſtimentū ut ipſi omnes Ecce ? me faciat impiū *ipſe* quis , mihi auxiliabitur
יַעֲזָר־לִי מִי־הוּא יַרְשִׁיעֵנִי הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד
, Dominum timens vos inter Quis . eos comedet tinea , veteraſcent
10 יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם׃ מִי בָכֶם יְרֵא יְהוָה
ſplendor non & , tenebris ambulavit qui : ſui ſervi *voce in audiens*
שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר ׀ הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ
Ecce ? ſuo Deo *in* innitatur & , DOMINI nomine in ſperet , *ſibi*
11 לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹהָיו׃ הֵן
foco in ambulate , ſcintillis *vos cingentes* , ignem *accendentes* vos omnes
כֻּלְּכֶם קֹדְחֵי אֵשׁ מְאַזְּרֵי זִיקוֹת לְכוּ ׀ בְּאוּר
, vobis hoc fuit mea manu De . incendiſtis ſcintillis in & , veſtri ignis
אֶשְׁכֶם וּבְזִיקוֹת בִּעַרְתֶּם מִיָּדִי הָיְתָה־זֹּאת לָכֶם
. *jacebitis* dolore in
לְמַעֲצֵבָה תִּשְׁכָּבוּן׃

CAP. LI. נא

aſpicite : Dominum quærentes , juſtitiam ſequentes me ad Audite
1 שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מְבַקְשֵׁי יְהוָה הַבִּיטוּ
. eſtis eruti ciſternæ perforationem ad & , eſtis exciſi petram ad
אֶל־צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל־מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם׃

Verſio VULG. LAT.

CAP. L.

1 HÆc dicit Dominus ; Quis eſt hic liber repudii matris veſtræ, quo dimiſi eam ? aut quis eſt creditor meus, cui vendidi vos ? ecce in iniquitatibus veſtris venditi eſtis, & in ſceleribus veſtris dimiſi matrem ve-
2 ſtram. Quia veni, & non erat vir : vocavi, & non erat qui audiret : numquid abbreviata et parvula facta eſt manus mea, ut non poſſim redimere ? aut non eſt in me virtus ad liberandū ? Ecce in increpatione mea deſertum faciam mare, ponam flumina in ſiccum : computreſcent piſces ſine aqua, & mori-
3 entur in ſiti. Induam cœlos tenebris, & ſaccum ponam o-
4 perimentum eorum. Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut ſciam ſuſtentare eum, qui laſſus eſt verbo : erigit manè, manè erigit mihi aurem, ut au-
5 diam quaſi magiſtrum. Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico : re-
6 trorſū non abii. Corpus meū dedi percutientibus, & genas meas vellentibus : faciē meam non averti ab increpantibus, et
7 conſpuentibus in me. Dominus Deus auxiliator meus, ideò non ſum confuſus : ideò poſui faciem meam ut petram duriſſimam, & ſcio quoniam non
8 confundar. Juxta eſt qui juſtificat me, quis contradicet mihi ? ſtemus ſimul, quis eſt adverſa-
9 rius meus ? accedat ad me. Ecce Domin⁹ Deus auxiliator meus : quis eſt qui condemnet me ? Ecce omnes quaſi veſtimentū conterentur, tinea comedet
10 eos. Quis ex vobis timens Dominum, audiens vocem ſervi tui ? qui ambulavit in tenebris, & non eſt lumen ei, ſperet in nomine Domini, & innitatur
11 ſuper Deum ſuum. Ecce vos omnes accendentes ignem, accincti flammis, ambulate in lumine ignis veſtri, & in flammis quas ſuccendiſtis : de manu mea factum eſt hoc vobis, in doloribus dormietis.

CAP. LI.

1 Audite me qui ſequimini ꝙ juſtum eſt, & quæritis Dominum : attendite ad petram unde exciſi eſtis ; & ad cavernā laci, de qua præciſi eſtis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ν'.

1 Οὕτως λέγει κύριος, Ποῖον τὸ βιβλίον τοῦ ἀποστασίου τῆς μητρὸς ὑμῶν, ᾧ ἐξαπέστειλα αὐτήν; ἢ τίνι ὑπόχρεῳ πέπρακα ὑμᾶς; ἰδοὺ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἐπράθητε, καὶ ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν ἐξαπέστειλα τὴν
2 μητέρα ὑμῶν. Τί ὅτι ἦλθον, καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος; ἐκάλεσα, καὶ (α) οὐκ ἦν ὁ ὑπακούων; μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χείρ μου τοῦ ῥύσασθαι; ἢ οὐκ ἰσχύω τοῦ ἐξελέσθαι; ἰδοὺ (β) τῷ ἐλεγμῷ μου ἐξερημώσω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους, καὶ ξηρανθήσονται οἱ ἰχθύες αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ὕδωρ, καὶ ἀποθα-
3 νοῦνται ἐν δίψει. (γ) Ἐνδύσω τὸν οὐρανὸν σκότος, καὶ (δ) ὡς σάκκον θήσω τὸ περι-
4 βόλαιον αὐτοῦ. (ε) Κύριος κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν (ζ) παιδείας, τοῦ γνῶναι (η) ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. ἔθηκέ μοι (θ)
5 πρωΐ, προσέθηκέ μοι ὠτίον ἀκούειν, Καὶ ἡ παιδεία (ι) κυρίου κυρίου ἀνοίγει μου τὰ ὦτα· ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ, οὐδὲ ἀντιλέγω.
6 Τὸν νῶτόν μου (˜) ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυ-
7 σμάτων, Καὶ (κ) κύριος κύριος βοηθός μοι ἐγενήθη. διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλὰ ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν,
8 καὶ ἔγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, Ὅτι ἐγγίζει ὁ δικαιώσας με. τίς ὁ κρινόμενός μοι; ἀντιστήτω μοι ἅμα· καὶ τίς ὁ κρινόμενός μοι;
9 ἐγγισάτω μοι. Ἰδοὺ (λ) κύριος κύριος βοηθήσει μοι· τίς κακώσει με; ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθε, καὶ (μ)
10 σὴς καταφάγεται ὑμᾶς. Τίς ἐν ὑμῖν ὁ φοβούμενος τὸν κύριον; (ν) ὑπακουσάτω τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. οἱ πορευόμενοι ἐν (ξ) σκότει, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς φῶς, πεποίθατε ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, καὶ ἀντιστηρίσασθε
11 ἐπὶ τῷ θεῷ. Ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς πῦρ καίετε, καὶ κατισχύετε φλόγα· πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύσατε. δι' ἐμὲ ἐγένετο ταῦτα ὑμῖν, ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε.

CAP. L.

Sic dicit Dominus ; Qualis eſt liber repudii matris veſtræ, quo dimiſi eam ? aut cui (a) creditori vendidi vos ? Ecce peccatis veſtris venundati eſtis : & in veſtris iniquitatibus dimiſi matrem 1
veſtram. (b) Quid, quia veni, & non erat homo ; vocavi, & non erat qui obediret ? Nunquid non poteſt manus mea liberare, aut non prævaleo, ut eruam ? Ecce increpatione meā deſertum faciam mare, & ponam flumina deſerta : & areſcent piſces eorum, eò quòd non ſit aqua, & mo- 2
rientur in ſiti. Induam cœlum tenebris, & quaſi cilicium ponam 3
operimentum ejus. Dominus Dominus dat mihi linguam diſciplinæ, ut ſciam quando oporteat loqui verbum. Poſuit (c) mihi mane, addidit mihi aurem ad audiendum : 4
Et diſciplina Domini Domini aperit aures meas. Ego autem non renuo, neque contradi- 5
co. Dorſum meum dedi ad flagella, & genas meas ad alapas : & faciem meam non averti à confuſione ſputorum, 6
Et Dominus Dominus auxiliator meus factus eſt. Propterea non ſum confuſus, ſed poſui faciem meam ſicut ſolidam petram : & novi quoniam non confundar : 7
Quia juxta eſt, qui juſtificavit me. Quis eſt, qui judicetur mecum ? reſiſtat mihi ſimul : & quis eſt, qui judicium ineat adverſum 8
me ? appropinquet mihi. Ecce Dominus Dominus adjuvabit me : quis affliget me ? Ecce omnes vos, quaſi veſtimentum veteraſcetis : & ti- 9
nea comedet vos. Quis eſt in vobis, qui timeat Dominum ? exaudiat vocem pueri ejus. Qui ambulant in tenebris, & non eſt eis lux : confidite in nomine Domini, 10
& innitimini ſuper Deo. Ecce omnes vos ignem accenditis, & confortatis flammam. Ambulate in lumine ignis veſtri, & in flamma quam ſuccendiſtis. Propter me facta ſunt hæc vobis : in mœrore dormietis. 11

MS.A. (α) οὐχ ὑπήκουσεν; (β) τῇ ἀπειλῇ μου (γ) Καὶ ἐνδύσω (δ) θήσω ὡς σάκκον (ε) Κύριος δίδωσιν (ζ) σοφίας, τοῦ (η) ἐν καιρῷ ἡνίκα δεῖ (θ) τὸ πρωΐ, (ι) κυρίου ἀνοίγει τὰ ὦτά μου· (˜) δέδωκα (κ) κύριος βοηθός μου (λ) κύριος βοηθεῖ (μ) ὡς σὴς (ν) ἀκουσάτω (ξ) σκότει, οὐκ

ΚΕΦ. να'.

1 Ἀκούσατέ μου οἱ διώκοντες τὸ δίκαιον, καὶ ζητοῦντες τὸν κύριον, ἐμβλέψατε εἰς τὴν στερεὰν πέτραν, ἣν ἐλατομήσατε, καὶ εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου, ὃν ὠρύξατε.

CAP. LI.

Audite me, qui perſequimini quod juſtum eſt, & quæritis Dominum. Inſpicite in ſolidam petrā, quam excidiſtis, & in foveam laci, quam fodiſtis. 1

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

נ

1 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֵידָא הִיא אִגְרַת פִּטּוּרִין דִּיהָבֵית לִכְנִשְׁתְּכוֹן אֲרֵי אִתְרַחֲקַתְּאוּ מִן גְּבַר דְּלֵיהּ
חוֹבָא קֳדָמַי דְּזַבֵּנִית יַתְכוֹן לֵיהּ הָא בְּחוֹבֵיכוֹן אִזְדַּבַּנְתּוּן וּבְמָרְדֵיכוֹן אִתְרַחֲקַת כְּנִשְׁתְּכוֹן׃
2 מָא דֵין שְׁלָחִית נְבִיַי וְלָא תָבוּ אִתְנַבִּיאוּ וְלָא קַבִּילוּ הַאִתְקְפַדָא אִתְקְפַדַת גְּבוּרְתִּי
מִלְמִפְרַק וְאִם לֵית קֳדָמַי חֵיל לְשֵׁיזָבָא הָא בְּמוֹפֵיתִי אַחֲרֵיב יַמָּא אֲשַׁוֵּי נַהֲרִין מַדְבְּרָא
3 יִסְרוֹן נוּנֵיהוֹן מִבְּלִי מַיָּא וִימוּתוּן בְּצַחוּתָא׃ אֲכַסֵּי שְׁמַיָּא כִּדְבְקַבְלָא וּכְסַקָּא אֲשַׁוֵּי
4 כְּסוּתְהוֹן׃ יְיָ אֱלֹהִים יְהַב לִי לִשָּׁן דְּמַלְּפִין לְהוֹדָעָא לְאַלָּפָא לְצַדִּיקַיָּא דִּמְשַׁלְהָן לְפִתְגָּמֵי
אוֹרַיְתָא חוּכְמָא בְּכֵן בִּצְפַר בִּצְפַר מַקְדִּים לְשַׁלָּחָא נְבִיאוֹהִי מָאִם יִתְפַּתְחָן אוּדְנֵי חַיָּבַיָּא
5 וִיקַבְּלוּן אוּלְפָן׃ יְיָ אֱלֹהִים שַׁלְחַנִי לְאִתְנַבָּאָה וַאֲנָא לָא סְרֵבִית לַאֲחוֹרָא לָא אִסְתַּחֲרֵית׃
6 גַּבִּי יְהָבֵית לְמָחַן וּלְסַתַּי לְמָרְטָן אַפַּי לָא טַמָּרִית מֵאִתְכְּנָעוּ וְרוֹק׃ וַיְיָ אֱלֹהִים סָעֵיד לִי עַל
7 כֵּן לָא אִתְכְּנָעִית עַל כֵּן שַׁוִּיתִי אַפַּי תַּקִּיפִין כְּטִינָּרָא וִידַעְנָא אֲרֵי לָא אֶתְבְּהֵת׃ קְרִיבָא
8 זָכוּתִי מַן יְדִין עִמִּי נְקוּם כַּחֲדָא מַן בְּעֵיל דִּינִי יִתְקָרֵב לְוָתִי׃ הָא יְיָ אֱלֹהִים סָעֵיד לִי מַן הוּא
9 דִּי יְחַיְּבִנַּנִי הָא כּוּלְּהוֹן כִּלְבוּשָׁא דִבְלֵי וּכְעָשָׁא אָכֵל לֵיהּ׃ [אָמַר נְבִיָּא עֲתִיד קוּדְשָׁא
10 בְּרִיךְ הוּא לְמֶהֱוֵי אָמַר לְעַמְמַיָּא] מַן בְּכוֹן מִדַּחֲלַיָּא דַּיְיָ דִּי שָׁמַע בְּקָל עַבְדֵיהּ נְבִיָּא דְּעָבֵד
אוֹרַיְתָא בְּעָקָא כִּגְבַר דִּמְהַלֵּךְ בְּקַבְלָא וְלֵית זְהוֹר לֵיהּ מִתְרְחִיץ בִּשְׁמָא דַּיְיָ וּמִסְתְּמֵיךְ עַל
11 פּוּרְקָנָא דֶּאֱלָהֵיהּ׃ [מְתִיבִין עַמְמַיָּא וְאָמְרִין קֳדָמוֹהִי רִבּוֹנַנָא לָא אֶפְשַׁר לָנָא לְמֶעְסַק
בְּאוֹרַיְתָא אֲרֵי כָּל יוֹמָנָא אִתְגְּרֵינָא דֵין עִם דֵּין בִּקְרָבָא וְכַד נָצְחָנָא דֵין לְדֵין אוֹקִדְנָא
בָּתֵּיהוֹן וְשַׁבִּינָא טַפְלְהוֹן וְנִכְסֵיהוֹן וּבְהָדָא גַּוְנָא שְׁלִימוּ יוֹמָנָא וְלָא אֶפְשַׁר לָנָא לְמֶעְסַק
בְּאוֹרַיְתָא מְתִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר לְהוֹן] הָא כּוּלְּכוֹן מְגָרַן בְּאִשָּׁתָא מַתְקְפֵי חֶרֶב
אִיזִילוּ פִּילוּ בְּאִשָּׁתָא דְגָרֵיתוּן וּבְחַרְבָּא דְתַקֵּפְתּוּן מִמֵּימְרִי הֲוָת דָּא לְכוֹן לְתַקָּלוּתְכוֹן
תְּתוּבוּן׃

נא

1 קַבִּילוּ לְמֵימְרִי רָדְפֵי קוּשְׁטָא דְּבָעַן אוּלְפָן מִן קֳדָם יְיָ אִסְתַּכַּלוּ דִּי כַּחֲצִיבָא מִטִּינָּרָא
אִתְחֲצַבְתּוּן וְכִפְסוֹלָא דְּמִגּוֹב רֵיקָן אִתְפְּסַלְתּוּן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. L.

HÆc dicit Dn̄s: Quis eſt iſte libellus repudii quē dedi cœtui veſtro, quia elongat⁹ eſt à me? aut quis *vir* eſt creditor corā me? cui vendidi vos? Ecce propter peccata veſtra venditi eſtis, & propter ſcelera veſtra elongata eſt congregatio veſtra. Quare miſi Prophetas meos, & non ſunt converſi? prophetaverunt, & non obedierunt: nunquid deficiens defuit potentia mea ut non redimeret? aut non eſt corā me virt⁹ ad liberandū? ecce in increpatione mea ſiccabo mare; ponam flumina in deſertū, computreſcent piſces eorū ſine aqua, & morientur in ſiti. Operiam cœlos quaſi tenebris, & quaſi ſaccū ponā operimentū eorū. Dn̄s De⁹ dedit mihi linguā docentiū, ut ſcirē docere juſtos ſcientiā, qui ad verba Legis anhelant: veruntamē manè manè prævenit ut mittat prophetas ſuos, ſi fortè aperiantur aures peccatorū, & ſuſcipiant diſciplinā. Dn̄s Deus miſit me ad prophetandū, & ego non contradixi, neq; ſum converſus retrorſū. Dorſū meū dedi percuſſorib⁹, & genas meas vellentib⁹: faciē meā non abſcondi à confuſione, & ſputo. Dn̄s autē De⁹ auxiliator meus eſt, & ideò non ſum confuſus: ideo poſui faciē meam fortē ſicut petrā; & ſcio quoniā non confundar. Appropinquat juſtitia mea: quis judicabitur mecū? ſurgamus ſimul, quis eſt adverſarius meus? accedat ad me. Ecce Dn̄s De⁹ auxiliator me⁹ eſt: quis eſt qui condemnet me? ecce omnes illi quaſi veſtimentū ꝙ veteraſcit, ꝙ tinea comedit. Dicit Propheta: Futurū eſt ut ſanctus & benedictus dicat populis: Quis eſt in vobis ex timentibus Dn̄m, audiens vocē *ſervi ſui Prophetæ*, qui eſt factor legis in tribulatione; ſicut vir qui ambulat in tenebris, & non eſt lumē ei: ſperet in nomine Dn̄i, & innitatur ſup ſalutare Dei ſui. Reſpondebunt populi & dicent corā eo: Dominator noſter, non poteſt fieri ut laborem⁹ in Lege, quia quotidie irruim⁹ unus contra alterū in bello, & quando mutuò vincimus, alter alterius ſuccendimus domos, & captivos ducimus parvulos eorū & ſubſtantias eorum: & hoc *pacto* conſumpti ſunt dies noſtri: itaq; non eſt poſſibile nobis ut incumbamus Legi. Reſpondebit ille qui eſt ſanctus & benedictus & dicet eis: Ecce oēs vos immittentes ignē, & tenentes gladium, ite & cadite in ignē quem immiſiſtis, et in gladium quem tenuiſtis: à verbo meo factum eſt hoc vobis, in interitum veſtrum revertimini. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

CAP. LI.

OBedite verbo meo qui ſequimini veritatem, qui quæritis doctrinam à facie Domini, attendite, ꝙ ſicut id quod exciditur à petra, ſic exciſi eſtis; et ſicut præciſio ciſternæ vacuæ, ſic præciſi eſtis. 1

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܢ *

1 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܝܢܐ ܗܘ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ ܕܐܡܟܘܢ. ܐܘ ܡܢܘ ܡܪܐ ܚܘܒܝ.
2 ܕܙܒܢܬܟܘܢ ܠܗ. ܗܐ ܒܚܛܗܝܟܘܢ ܐܙܕܒܢܬܘܢ. ܘܒܥܘܠܟܘܢ ܐܫܬܒܩܬ ܐܡܟܘܢ. *ܠܡܢܐ
ܐܬܝܬ ܘܠܝܬ ܐܢܫ. ܩܪܝܬ ܘܠܝܬ ܕܥܢܐ. ܣܓܝ ܚܨܕܬ ܐܝܕܝ ܘܛܥܬ. ܐܘ ܕܠܝܬ ܒܝ ܚܝܠܐ
ܠܡܦܨܝܘ. ܗܐ ܒܟܐܝܬܝ ܡܚܪܒ ܐܢܐ ܝܡܐ. ܘܥܒܕ ܐܢܐ ܢܗܪܘܬܐ ܐܝܟ ܚܘܪܒܐ. ܘܢܣܪܘܢ
3 ܢܘܢܝܗܘܢ ܡܢ ܕܠܐ ܡܝܐ. ܘܢܡܘܬܘܢ ܒܨܗܝܐ. * ܡܠܒܫ ܐܢܐ ܫܡܝܐ ܚܫܘܟܐ. ܘܣܩܐ ܥܒܕ
4 ܐܢܐ ܠܟܣܝܘܬܗܘܢ. * ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܝܗܒ ܠܝ ܠܫܢܐ ܕܪܕܘܝܐ. ܕܐܘܕܥ ܘܐܚܘܐ ܠܡܠܐܝܐ
5 ܡܠܬܐ. ܐܥܝܪܢܝ ܒܨܦܪܐ. ܒܨܦܪܐ ܡܛܝܒ ܠܝ ܐܕܢܐ ܠܡܫܡܥ ܝܘܠܦܢܐ. * ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܦܬܚ
6 ܠܝ ܐܕܢܐ. ܘܐܢܐ ܠܐ ܗܦܟܬ ܠܒܣܬܪܐ. ܘܠܐ ܩܡܬ ܠܘܩܒܠܗ. * ܓܘܫܡܝ ܝܗܒܬ
7 ܠܡܚܘܬܐ. ܘܦܟܝ ܠܡܚܦܛܐ. ܘܐܦܝ ܠܐ ܐܗܦܟܬ ܡܢ ܒܗܬܬܐ ܘܡܢ ܪܘܩܐ. * ܘܡܪܝܐ ܐܠܗܐ
ܥܕܪܢܝ. ܡܛܠܗܢܐ ܠܐ ܒܗܬܬ. ܡܛܠܗܢܐ ܣܡܬ ܐܦܝ ܐܝܟ ܟܐܦܐ. ܘܝܕܥܬ ܕܠܐ ܐܒܗܬ
8 ܐܢܐ. * ܕܩܪܝܒ ܗܘ ܡܙܕܩܢܝ. ܡܢܘ ܕܕܐܢ ܥܡܝ. ܢܩܘܡ ܐܟܚܕܐ. ܐܘ ܡܢܘ ܒܥܠ ܕܝܢܝ
9 ܢܬܩܪܒ ܠܘܬܝ. * ܗܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܡܥܕܪ ܠܝ. ܡܢܘ ܡܚܝܒ ܠܝ. ܗܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܟ
10 ܠܒܘܫܐ ܢܒܠܘܢ. ܘܣܣܐ ܢܐܟܘܠ ܐܢܘܢ. * ܡܢܘ ܒܟܘܢ ܕܕܚܠ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܢܫܡܥ ܩܠܐ
ܕܥܒܕܗ. ܕܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ ܘܠܝܬ ܠܗ ܢܘܗܪܐ. ܢܬܬܟܠ ܥܠ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܢܬܦܨܐ
11 ܒܐܠܗܗ. * ܗܐ ܟܠܟܘܢ ܫܕܝܬܘܢ ܢܘܪܐ. ܘܡܚܡܝܢ ܫܠܗܒܝܬܐ. ܙܠܘ ܒܢܘܗܪܐ
ܕܢܘܪܟܘܢ. ܘܒܫܠܗܒܝܬܐ ܕܐܘܩܕܬܘܢ. ܡܢ ܐܝܕܝ ܗܘܬ ܠܟܘܢ ܗܕܐ. ܕܒܥܩܬܐ ܬܫܟܒܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܢܐ *

1 * ܫܡܥܘܢܝ ܕܪܗܛܝܢ ܒܙܕܝܩܘܬܐ ܘܒܥܝܢ ܠܡܪܝܐ. ܚܘܪܘ ܠܛܘܪܐ ܕܐܬܓܙܪܬܘܢ ܡܢܗ :
ܘܠܓܘܒܐ ܕܐܬܚܦܪܬܘܢ ܡܢܗ.

CAP. L.

Sic dicit Dominus, Quinam eſt libellus repudii quo matrem veſtram dimiſerim ? aut quiſnā eſt creditor meus cui vos vendiderim? Ecce propter peccata veſtra venundati eſtis, & propter ſcelus veſtrum repudiata fuit mater veſtra. Cur me veniente nemo adeſt? vocanti nemo reſpondet ? diu meſſuit manus mea, & decepta eſt ? an *quia* nullæ ſunt in me vires ad eripiendum ? ecce increpatione meā mare exhaurio, & flumina perinde ac deſertum reddo, ita ut piſces eorum putreſcant ob aquæ penuriam ac moriantur : Cœlos tenebris induo, & cilicium facio veſtimentum eorum. Dominus Deus dedit mihi linguam eruditam, ut notum facerem & indicarem exagitatis verbum : excitavit *me* diluculò, diluculò diſponit mihi aures ad percipiendam doctrinam. Dominus Deus aperuit mihi aures, & ego non averti me retrorſum, nec obſtinatè reſtiti. Corpus meum expoſui plagis, & genas meas percuſſionibus, faciem meam non averti ab ignominia & ſputo. Dominus Deus adjuvit me, propterea non ſum pudefactus : iccircò compoſui faciem meam ut lapidem, ſciens quòd non pudefiam, Eò quòd proximus ſit juſtificator meus. Quis eſt qui mecum litiget? conſiſtamus unà : aut *ſi* quis eſt adverſarius meus, accedat ad me. En Dominus Deus auxiliatur mihi, quis eſt me condemnaturus ? en omnes iſti ut veſtimentum conſumentur, & tinea corrodet eos. Quicunque eſt inter vos timens Dominum, audiat vocem ſervi ejus : Qui ambulat in tenebris & caret luce, ſperet in nomine Domini, & ſalvabitur per Deum ſuum. En vos omnes injectores ignis eſtis, & incenſores flammæ; incedite in fulgore ignis veſtri, & nitore flammæ veſtræ : è manibus meis contigit hoc vobis, ut in triſtitia dormiatis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

CAP. LI.

Audite me qui curritis in juſtitia, & quæritis Dominum : conſiderate montem è quo exciſi eſtis, & foveam è qua effoſſi eſtis. 1

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخمسون *

1 * هكذا يقول الرب * أي كتاب طلاق لأمكم الذي به سرحتها * أو لأي غريم
2 أبعتكم * ها بخطاياكم أبعتم * وبآثامكم سرحت أمكم * لماذا لأني أتيت وليس انسان
موجود * دعوت وليس من يجيب * هل لا تقدر يدي أن تنجي * أو لست أقدر أن أخلص *
ها بوعيدي أخرب البحر * وأجعل الأنهار براري * حتى تجف سمكها من أن لا يكون ماء * وتموت
3 بالعطش * وأكسوا السماء ظلمة * وأضع لباسها مثل المسح * الرب أعطاني لسان التأديب * 4
لأعرف في وقت حين ينبغي أن أقول قولا وضع لي بالغداة * بالغداة زادني أذنا لأسمع * وأدب
5 الرب يفتح أذني * وأنا لم أعص ولم أمار * أعطيت ظهري للسياط * وخدي للطم * ولم أرد وجهي 6
7 عن خزي البصاق * والرب صار عوني * لأجل هذا لم أخجل * لكن وضعت وجهي مثل
8 الصخر الصماء * وعلمت أني لست أخزى * لأن الذي يبررني قريب * من يخاصمني
9 ليقف معي معا * ومن يدينني ليقرب إلي * ها الرب يعينني من يسيء إلي * ها أنتم جميعا مثل
10 الثوب تبلون * ومثل السوس يأكلكم * من منكم يخاف الرب فليسمع صوت عبده *
11 الذين يسيرون في الظلمة وليس لهم نور * توكلوا على اسم الرب وتسندوا بالله * ها أنتم
جميعكم نار تأكل * فقووا لهيبا وسيروا في ضوء ناركم وفي اللهيب الذي أوقدتموه *
لأجلي صار هذا لكم * في حزن ترقدون *

* الفصل الحادي والخمسون *

1 * اسمعوني يا طاردوا العدل وطالبوا الرب * انظروا إلى الصخر الصماء التي قطعتموها * وإلى
حفر الجب الذي حفرتموه *

CAP. L.

Sic ait Dominus, Quem repudii libellum habet mater veſtra, quo repudiarim eam ? aut cui creditori vos venum expoſui ? en pro peccatis veſtris venum expoſiti eſtis, & pro ſceleribus veſtris repudiata eſt mater veſtra. Quā de re cùm venio, nemo adeſt ? voco, nec eſt qui reſpondeat ? an non valet manus mea ſalvare ? an eripere non poſſum ? en ſolâ increpatione meâ mare deſtruo, & fluvios in ſolitudines converto, ita ut areſcant piſces eorum eò quòd deſit aqua, & ſiti pereant : Cælum tenebris induo, & pono veſtimentum ejus tanquam cilicium. Dominus conceſſit mihi linguam morigeram, ut ſciam tempeſtivè quandonam oporteat proferre ſermonem quem imponit mihi diluculò ; nam diluculò addit mihi aurem, ut audiam. Eruditio Domini aperit aurem meam, & ego non rebello, neque ambigo : Sed expono dorſum meum loris, & genas meas colaphis, nec averto faciem meam ab infamia ſputi. Dominus eſt mihi præſidio, ideò non erubeſco, imò expono faciem meam ut ſilicem durum : & novi me non pudefactum iri, Quoniam is qui me juſtificat, proximus eſt. Qui mecum litigat, ſtet unà mecum ; & qui meum judicio contendit, ad me accedat. Ecce Dominus opem fert mihi, quis mihi noceat ? ecce vos omnes ceu veſtis deteremini, & tanquam tinea corrodet vos. Quiſquis inter vos timet Dominum, audiat vocem ſervi ipſius : qui ambulatis in tenebris, nec lucem habetis ; confidite nomini Domini, & in Deo confortamini. Ecce vos omnes eſtis ignis devorans ; augete jam flammam, & incedite in luce ignis veſtri, & in flamma quam accendiſtis. Propter me factum eſt hoc vobis, in mœrore jacebitis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

CAP. LI.

Audite me O ſectatores juſtitiæ & quærentes Dominum : intuemini ad petram duram quam excidiſtis, & ad foveam putei quem excavaſtis. 1

ישעיה: נא

: vos peperit , Sarah ad & , vestrum patrem Abraham ad Aspicite
2 הַבִּיטוּ אֶל־אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל־שָׂרָה תְּחוֹלֶלְכֶם
Quia .eum multiplicavi & , ei benedixi & , eum vocavi unum quia
3 כִּי־אֶחָד קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ׃ כִּי־
,ej* desolationes omnes est consolatus,Sijon DOMINUS est consolat*
נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ
ejus solitudinem & , Heden tanquam ejus desertum posuit &
וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ
, ea in invenietur lætitia & Gaudium .DOMINI hortus veluti
כְּגַן־יְהוָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ
,mi popule me ad Attendite .cantus vox & , actio gratiarum
4 תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה׃ הַקְשִׁיבוּ אֵלַי עַמִּי
, exibit me à lex quia : percipite auribus me ad , mea natio &
וּלְאוּמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵצֵא
est Propinqua .faciam quiescere populorum lucem in meum judicium &
5 וּמִשְׁפָּטִי לְאוֹר עַמִּים אַרְגִּיעַ׃ קָרוֹב
.judicabunt populos mea brachia & ,mea salus est egressa , mea justitia
צִדְקִי יָצָא יִשְׁעִי וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ
Levate .expectabunt meum brachium ad & ,expectabunt insulæ me Ad
6 אֵלַי אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶל־זְרֹעִי יְיַחֵלוּן׃ שְׂאוּ
cœli nam :deorsum terram ad aspicite & ,vestros oculos cœlos in
לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהַבִּיטוּ אֶל־הָאָרֶץ מִתַּחַת כִּי־שָׁמַיִם
ej* habitatores & ,veterascet vestimētū sicut terra &,sunt cōsumpti fum* sicut
כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ
non mea justitia & , erit seculum in mea salus & : morientur similiter
כְּמוֹ־כֵן יְמוּתוּן וִישׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי לֹא
mea lex populus ,justitiam scientes me ad Audite .conteretur
7 תֵחָת׃ שִׁמְעוּ אֵלַי יֹדְעֵי צֶדֶק עַם תּוֹרָתִי
eorum convitiis à & ,hominis opprobrium timeatis ne , eorum corde in
בְלִבָּם אַל־תִּירְאוּ חֶרְפַּת אֱנוֹשׁ וּמִגִּדֻּפֹתָם
lanam sicut & ,tinea eos comedet vestimentum sicut Quia .consternemini ne
8 אַל־תֵּחָתּוּ׃ כִּי כַבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ וְכַצֶּמֶר
mea salus & , erit seculum in mea justitia Et .tis eos devorabit
יֹאכְלֵם סָס וְצִדְקָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וִישׁוּעָתִי
fortitudinem indue ,te suscita ,te Suscita.generationum generationem in
9 לְדוֹר דּוֹרִים׃ עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי־עֹז
generationes,quondam dies secundùm te Suscita .DOMINI brachium
זְרוֹעַ יְהוָה עוּרִי כִּימֵי קֶדֶם דֹּרוֹת
? draconem vulnerans , superbum excidens ipsum tu Nonne.seculorum
עוֹלָמִים הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחְצֶבֶת רַהַב מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין׃
ponens : multæ voraginis aquas,mare exsiccans ipsum tu Nonne
10 הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחֲרֶבֶת יָם מֵי תְּהוֹם רַבָּה הַשָּׂמָה
redempti Et ? redemptos transeundum ad , viam maris profunditates
11 מַעֲמַקֵּי־יָם דֶּרֶךְ לַעֲבֹר גְּאוּלִים׃ וּפְדוּיֵי
seculi lætitia & , præconio cum Sijon venient & , revertentur DOMINI
יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם
, mœror fugient , assequentur lætitiam & , Gaudium .eorum caput super
עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּן נָסוּ יָגוֹן
timeas ut tu Quæ .vos consolans ipse ego , Ego .gemitus &
12 וַאֲנָחָה׃ אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם מִי־אַתְּ וַתִּירְאִי
et oblitus Et ? dabitur herba , hominis filio à & ? morietur homine ab
13 מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן־אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן׃ וַתִּשְׁכַּח
terram fundans & , cœlos tendens , tui factoris DOMINI
יְהוָה עֹשֶׂךָ נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ
quando,oppressoris excandescentiæ faciebus à die tota jugiter formidasti &
וַתְּפַחֵד תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם מִפְּנֵי חֲמַת הַמֵּצִיק כַּאֲשֶׁר
? oppressoris furor ubi Et .corrumpendum ad paravit
כּוֹנֵן לְהַשְׁחִית וְאַיֵּה חֲמַת הַמֵּצִיק׃

Verſio VUL. LAT.

2 Attendite ad Abraham patrem veſtrum, & ad Saram quæ peperit vos: quia unum vocavi eum, & benedixi ei, & mul- 3 tiplicavi eum. Conſolabitur ergò Dominus Sion, & conſolabitur omnes ruinas ejus: & ponet deſertum ejus quaſi delicias, & ſolitudinem ejus quaſi hortum Domini. Gaudium & lætitia invenietur in ea, gratiarum actio & vox laudis. 4 Attendite ad me popule meus, & tribus mea me audite: quia lex à me exiet, et judiciū meum in lucem populorum requie- 5 ſcet. Propè eſt Juſtus meus, egreſſus eſt Salvator meus, & brachia mea populos judicabunt: me inſulæ expectabunt, & brachiū meum ſuſtinebunt. 6 Levate in cœlum oculos veſtros, & videte ſub terra deorſum: quia cœli ſicut fumus liqueſcent, & terra ſicut veſtimentum atteretur, & habitatores ej⁹ ſicut hæc interibunt: Salus autem mea in ſempiternum erit, & juſtitia mea non 7 deficiet. Audite me qui ſcitis juſtum, popul⁹ meus lex mea in corde eorum: nolite timere opprobriū hominum, & blaſphe- 8 mias eorum ne metuatis. Sicut enim veſtimentum, ſic comedet eos vermis: & ſicut lanam, ſic devorabit eos tinea: Salus autem mea in ſempiternum erit, & juſtitia mea in ge- 9 nerationes generationū. Conſurge, conſurge, induere fortitudinem brachiū Domini: conſurge ſicut in diebus antiquis, in generationibus ſeculorum. Numquid non tu percuſſiſti ſuperbū, vulneráſti draconem? 10 Numquid non tu ſiccâſti mare, aquam abyſſi vehementis: qui poſuiſti profundū maris viam, 11 ut tranſirent liberati? Et nunc qui redempti ſunt à Dño, revertentur, & venient in Sion laudantes, & lætitia ſempiterna ſuper capita eorum, gaudiū & lætitiam tenebūt, fugiet do- 12 lor & gemitus. Ego, ego ipſe conſolabor vos: quis tu ut timeres ab homine mortali, & à filio hominis, qui quaſi fœnum 13 ita areſcet? Et oblitus es Domini factoris tui, qui tetendit cœlos, et fundavit terram: et formidaſti jugiter tota die à facie furoris ejus qui te tribulabat, et paraverat ad perdendū: ubi nunc eſt furor tribulantis?

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

2 Ἐμβλέψατε εἰς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ὑμῶν, καὶ εἰς Σάῤῥαν τὴν ὠδίνουσαν ὑμᾶς· ὅτι εἷς ἦν, καὶ ἐκάλεσα αὐτὸν, καὶ (*) εὐλόγησα αὐτὸν, καὶ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἐπλήθυνα αὐ- 3 τόν. Καὶ σὲ νῦν παρακαλέσω Σιὼν, καὶ παρεκάλεσα πάντα τὰ ἔρημα αὐτῆς (α), καὶ θήσω τὰ ἔρημα αὐτῆς ὡς παράδεισον, καὶ τὰ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ὡς παράδεισον κυρίου· εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ, ἐξομολόγησιν καὶ 4 φωνὴν αἰνέσεως. Ἀκούσατέ μου, (β) ἀκούσατέ μου λαός μου, καὶ οἱ βασιλεῖς πρὸς μὲ ἐνωτίσασθε, ὅτι νόμος παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσε- 5 ται, καὶ ἡ κρίσις μου εἰς φῶς ἐθνῶν. Ἐγγίζει ταχὺ ἡ δικαιοσύνη μου, καὶ ἐξελεύσεται (γ) ὡς φῶς τὸ σωτήριόν μου, καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου ἔθνη ἐλπιοῦσιν· ἐμὲ νῆσοι ὑπομενοῦσι, καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου ἐλπιοῦσιν. 6 Ἄρατε εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ ἐμβλέψατε εἰς τὴν γῆν κάτω· ὅτι ὁ οὐρανὸς ὡς καπνὸς ἐστερεώθη, (δ) ἡ δὲ γῆ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεται, οἱ δὲ κατοικοῦντες (ε) ὥσπερ ταῦτα ἀποθανοῦνται, τὸ δὲ σωτήριόν μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, ἡ δὲ δικαιο- 7 σύνη μου οὐ μὴ ἐκλείπῃ. Ἀκούσατέ μου οἱ εἰδότες κρίσιν, (ζ) λαὸς οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν· μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡτ- 8 τᾶσθε. (η) Ὡς γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου, καὶ (θ) ὡς ἔρια βρωθήσεται ὑπὸ σητός· ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, τὸ δὲ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν. 9 Ἐξεγείρου ἐξεγείρου Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου, ἐξεγείρου ὡς ἐν 10 ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. Οὐ σὺ εἶ ἡ ἐρημοῦσα θάλασσαν, ὕδωρ ἀβύσσου πλῆθος; ἡ θεῖσα τὰ βάθη τῆς θαλάσσης 11 ὁδὸν διαβάσεως ῥυομένοις Καὶ λελυτρωμένοις; ὑπὸ γὰρ κυρίου ἀποστραφήσονται, καὶ ἥξουσιν εἰς Σιὼν μετ' εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάματος αἰωνίου· ἐπὶ (ι) κεφαλῆς γὰρ αὐτῶν (κ) αἴνεσις καὶ εὐφροσύνη καταλήψεται αὐτούς· ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγ- 12 μός. Ἐγώ εἰμι, ἐγώ εἰμι ὁ παρακαλῶν σε· γνῶθι (λ) τίς οὖσα ἐφοβήθης ἀπὸ ἀνθρώπου θνητοῦ, καὶ ἀπὸ υἱοῦ ἀνθρώπου, οἳ ὡσεὶ χόρτος 13 ἐξηράνθησαν. Καὶ ἐπελάθου θεὸν τὸν ποιήσαντά σε, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ θεμελιώσαντα τὴν γῆν· καὶ ἐφοβοῦ ἀεὶ πάσας τὰς ἡμέρας τὸ πρόσωπον τοῦ θυμοῦ τοῦ θλίβοντός σε. ὃν τρόπον γὰρ ἐβουλεύσατο τοῦ (μ) ἆραί σε, καὶ νῦν ποῦ ὁ θυμὸς τοῦ θλίβοντός σε;

Reſpicite in Abraam patrem veſtrum, & in Sarram, quæ peperit vos: quia unus erat, & vocavi eum, & benedixi eum, & dilexi illum, & multiplicavi eum. 3 *Et te nunc conſolabor Sion: Et conſolatus ſum omnia deſerta ejus: & (a) ponam deſerta ejus, quaſi paradiſum; & ea, quæ ad Occidentem ejus ſunt, quaſi paradiſum Domini: lætitiam, & exultationem invenient in ea, confeſſionem & vocem laudis.* 4 *Audite me, audite me populus meus: & (b) reges ad me auribus attendite: quia lex à me egredietur, & judicium meum in lucem gentium.* 5 *Appropinquat citò juſtitia mea: & egredietur, ſicut lux, ſalutare meum: & in brachio meo gentes ſperabunt. Me inſulæ expectabunt, & in brachio meo ſperabunt.* 6 *Levate in cœlum oculos veſtros, & inſpicite in terram deorſùm: quoniam cœlum, ſicut fumus, (c) firmatum eſt: terra autem, ſicut veſtimentum veteraſcet: & habitatores ejus, ſicut hæc, morientur. Salutare autem meum in ſempiternum erit, & juſtitia mea non deficiet.* 7 *Audite me, qui ſcitis judicium; populus, cujus lex mea in corde (d) veſtro. Nolite timere opprobrium hominum: & contemptu eorum ne vincamini.* 8 *Sicut enim veſtimentum, comedentur à tempore; & ſicut lanæ, comedentur à tinea. Juſtitia autem mea in æternum erit: & ſalus mea in generationes generationū.* 9 *Exurge, exurge (e) Hieruſalem, & induere fortitudine brachii tui: exurge, ſicut in principio diei, ſicut generatio (f) ſempiterna.* 10 *Nonne tu es, quæ deſertum feciſti mare, aquam abyſſi multam? quæ poſuiſti profunda maris viam tranſitûs his qui fuerant liberati, Et redempti?* 11 *A Domino enim reducentur, & venient in Sion cum lætitia, & exultatione æternâ. Super caput enim eorum laus: & lætitia apprehendet eos: fugit dolor, & mœror, et gemitus.* 12 *Ego ſum, ego ſum, qui conſolor te. Scito, quæ cùm eſſes, timueris ab homine mortali, et à filio hominis; qui quaſi fœnum, areſacti ſunt.* 13 *Et oblita es Dei factoris tui, qui fecit cœlum, et fundavit terram: et timebas ſemper cunctis diebus faciem furoris tribulantis te. (g) Sicut enim cogitavit auferre te; et nunc ubi eſt furor tribulantis te?*

MS.A. (*) ηὐλόγησα (α) ὡς παράδεισον κυρίου· εὐφροσύνην (β) ἀκούσατε λαός μου, (γ) τὸ σωτήριόν μου, καὶ εἰς (δ) καὶ ἡ γῆ (ε) τὸ γλῶ (ζ) λαός μου οὗ (η) Ὥσπερ (θ) ὥσπερ (ι) γὰρ τῆς κεφαλῆς (κ) ἀγαλλίαμα καὶ αἴνεσις καὶ εὐφροσύνη (λ) τίνα εὐλαβηθεῖσα ἐφοβήθης (μ) ἄρασαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

2 Attendite ad Abraham patrem veſtrū, & ad Saram quæ concepit vos; quoniam un⁹ erat Abraham ſol⁹ in ſeculo: applicavi eum ad ſervitutem meam, & benedixi ei, & multiplicavi eū. 3 Quia conſolatur⁹ eſt Dñs Sion, ut conſoletur omnia deſerta ejus: & ponet deſertū ejus ſicut delicias, & ſolitudinem ej⁹ quaſi hortum Dñi: gaudiū & exultatio invenientur in ea: offerentes laudem & vox laudantiū. 4 Obedite verbo meo popule mi, & congregatio mea ad ſervitutē meam auſculta; quoniam lex à facie mea egredietur, & judiciū meū quaſi lumen: ipſum populi *me revelante* laudabunt. 5 Propè eſt juſtitia mea, egreſſa eſt ſal⁹ mea, & in fortitudine brachii potentiæ meæ populi judicabuntur: Verbū meū inſulæ ſperabunt, & fortitudinem brachii potentiæ meæ expectabunt. 6 Levate in cœlū oculos veſtros, & aſpicite terram deorſum, quoniā cœli ſicut fum⁹ qui tranſit, ſic pertranſibunt; & terra ſicut veſtimentū quod veteraſcit; ſic veteraſcet, & habitatores ej⁹ etiam ipſi ſimiliter morientur: ſal⁹ autem mea in æternū erit, & juſtitia mea non *tardabit*. 7 Obedite verbo meo qui noſtis veritatem; popule in cuj⁹ corde eſt doctrina Legis *meæ*: ne timeatis ab opprobriis filiorū hominis, & à ſuperbiis eorum ne conteramini. 8 Quoniam ſicut veſtimentū quod corroditur à tinea, & ſicut lana quā apprehendit putredo: juſtitia autem mea in æternum erit, & ſal⁹ mea in generationē generationum. 9 Revelare, revelare, induere fortitudinē potentiæ à facie Dñi: revelare ſicut in dieb⁹ antiquis, in generationib⁹ quæ ab initio fuerunt: nonne propter te congregatio Iſrael contrivi fortes, conſumpſi Pharaonem & exercitum ej⁹, qui erant fortes ſicut draco? 10 Nonne propter te cœtus Iſrael areſeci mare, & aquas abyſſi magni; poſui in profundis maris viam ut tranſirent liberati? 11 Et qui redempti ſunt à Dño, *congregabuntur* de medio captivitatis ſuæ, & ingredientur in Sion cum laude; & lætitia ſempiterna erit eis, quæ nunquam ceſſabit: & nubes gloriæ erit obumbrans ſuper capita eorum; gaudiū & lætitiam invenient: & ceſſabit ab illis qui ſunt de domo Iſrael, mœror & gemitus. 12 Ego, ego ſum conſolator veſter: quem vos timetis? hominem qui moritur, & filium hominis qui quaſi fœnū reputat⁹ eſt? 13 Et oblit⁹ es cult⁹ Dñi qui fecit te, qui appendit cœlos & fundavit terrā: & timuiſti ſemp tota die à facie furoris tribulantis, quando parabat diſperdere: jam verò ubi eſt furor tribulantis?

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

2 Conſiderate Abrahamum patrem veſtrum & Saram quæ vos concepit; quomodo, cùm unus eſſet, vocaverim eum, benedixerim, & multiplicaverim. 3 Ædificabit enim Dominus Sionem, & reſtaurabit omnes ruinas ejus, deſertum ejus reddet Edeni ſimile, & planitiem ejus ſimilem paradiſo Domini: exultatio & gaudium audietur in ea, gratiarum actio, & vox cantici. 4 Audite me populi, & auſcultate me gentes: nam lex à conſpectu meo prodit, et judicium meum lux eſt populorum. 5 Acceſſit juſtitia mea, jam egreſſa eſt ſal⁹ mea, & brachiis meis judicabuntur populi: me expectabunt inſulæ, et brachia mea præſtolabuntur. 6 Attollite in cœlum oculos veſtros, & intuemini quoque deorſum in terram: nam cœli ut fumus labentur, et terra ut veſtimentum conſumetur, & habitatoribus ejus idem continget: ſalus verò mea in æternum erit, & juſtitia mea nunquam labetur. 7 Audite me qui cognoſcitis juſtitiam, popule in quorum corde lex mea eſt: ne timeatis contumelias hominum, & blaſphemias eorum ne formidetis: 8 Quoniam ut lanam & ut pannum corrodet eos tinea: juſtitia verò mea in æternum erit, et ſalus mea in generationem generationum. 9 Evigila, evigila Sion, & induere fortitudine brachii Domini: evigila ut priſcis diebus, & ut ævis æternis. Tu, tu *inquam* es quæ excidiſti exciſionem magnam, & occidiſti draconem. 10 Tu es quæ deſtruxiſti mare et aquas abyſſi magnæ; et in profundo aquarum feciſti viam, ut tranſirent redempti, 11 redempti *inquam* à Domino. Redirent, et ingrederentur Sionem cum gloria, in ſecula maneret gaudium ſuper capita eorum, voluptatem et lætitiam aſſequerentur, fugeréntque ærumnæ et ſuſpiria. 12 Ego ſum conſolator veſter, ait Dominus: qualis es tu, quòd timeas hominem mortalem, & hominē qui tanquam fœnum areſcet? 13 Et oblita ſis Domini qui te fecit, qui cœlos extendit, et firmavit fundamenta terræ? et jugiter quotidie pertimeſcas iram oppreſſoris qui paratus erat ad vaſtandum? ubinam eſt ira opprimentis qui robuſtos accelerabat ad vaſtandum?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * انظروا الي ابراهيم ابيكم والي سارة التي طلقت بكم * لانه واحد كان ودعوته وباركته
3 واحببته وكثرته * والان ادعوك يا صهيون * وادعوا جميع خراباتها * مثل فردوس الرب
4 يجدون فيها سرورا وبهجة * اعترافا وصوت تسبيح * اسمعوني اسمعوا يا شعبي * وانصتوا الي
5 ايها الملوك * لان الناموس من عندي يخرج * وحكمي نور للامم * يقترب سريعا عدلي * ويخرج
6 خلاصي * وعلي ذراعي تتكل الامم * لي ترجوا الجزاير * وعلي ذراعي يتوكلون * ارفعوا الي السماء
اعينكم * وانظروا الي الارض اسفل * لان السماء مثل دخان تسرف * والارض مثل الثوب
7 تعتق * وسكان الارض مثل هذا يموتون * وخلاصي الي الابد يكون * وعدلي لا يفني * اسمعوني
ايها العارفون بالحكم * شعبي الذي ناموسي في قلبكم * لا تخشوا تعيير البشر ولا تغلبوا
8 لافترايهم * لانهم مثل ثوب يوكل من الزمان * ومثل صوف يوكل من السوس * وعدلي
الي الدهر يكون * وخلاصي الي جيل الاجيال *

* الاصحاح الخامس والعشرون *

* النبوة في رد سبي ايروسليم اليها وبشارتها انها ترجع احسن مما كانت *

9 * انتبهي انتبهي يا ايروسليم والبسي قوة ذراعك * انتبهي كما في اول يوم كجيل الدهر *
10 * أليس انت البحر المخرب * ماء العمق الكثير * الذي صنعت اعماق البحر طريقا للعبور
11 للمخلصين والمستنقذين من قبل الرب * يرجعون ويوافون الي صهيون بسرور وابتهاج
12 ابدي * لان علي هاماتهم بهجة وتسبحة * وينسلهم السرور * تباعد الوجع والحزن والتنهد * انا انا
هو انا هو المعزي لك * اعرفي لمن تخافين * اتخافين من انسان مايت ومن ابن انسان الذي
13 مثل العشب يجفون * وتنسي الله الذي صنعك الذي صنع السماء واسس الارض * وتخشي
دايما كل الايام وجه غضب محزنك * لانه كان راي ان ينتزعك * والان اين غضب محزنك *

2 *Intuemini in Abrahamū patrem veſtrum, et ad Saram quæ peperit vos: hunc enim, cùm unicus eſſet, vocavi, benedixi, dilexi, et multiplicavi.* 3 *Sic jam vocabo te O Sion, & omnes ruinas tuas vocabo, ita ut quaſi in paradiſo Domini reperiant in te gaudium et hilaritatem, gratiarum actionem & vocem laudis.* 4 *Audite me, audite O popule meus, & attendite ad me O reges: lex enim à me prodibit, & judicium meum lux erit gentibus.* 5 *Appropinquabit citò juſtitia mea, & egredietur ſalus mea, & in brachio meo fiduciam collocabunt gentes, me expectabunt inſulæ, et brachio meo confident.* 6 *Attollite in cœlum oculos veſtros, & intuemini in terram deorſum: etenim cœlum ut fumus diſſipabitur, terra ut veſtis veteraſcet, & habitatores terræ eodem modo atque iſta peribunt: ſalus verò mea in æternum manebit, et juſtitia mea nunquam deficiet.* 7 *Audite me qui judicium agnoſcitis, populé mi qui legem meam in corde veſtro tenetis: ne pertimeſcatis opprobrium mortalium, & contumeliis eorum ne ſuccumbatis.* 8 *Hi enim ſimiles ſunt panno qui tempore exeditur, & lanæ quæ à tineis corroditur: juſtitia verò mea perpetuò durabit, & ſalus mea in generatione generationum.*

Textus vigeſimus quintus.

Prophetia de reductione captivitatis Jeroſolymæ ad ipſam, & prædictio ad eandem quòd in *ſtatum* priſtino meliorem ſit reſtituenda.

9 *Expergiſcere, expergiſcere O Jeruſalem, & indue fortitudinem brachii tui; expergiſcere ut primâ die, ut ævo ſempiterno.* 10 *Nonne tu es mare illud vaſtans, aqua ſumma profunditatis, quæ convertiſti profunda maris in viam, ut tranſirent ſalvati & redempti à Domino?* 11 *Revertentur et pervenient ad Sionem cum gaudio et lætitiâ ſempiternâ; quoniam ſupra verticem eorum exultatio erit et jubilum, lætitia occupabit eos; dolor, mæſtitia ac gemitus recedent.* 12 *Ego ſum, ego ſum conſolator tuus: dignoſce quem timere debeas: an timeres hominem mortalem & filium hominis, qui velut herba areſcent?* 13 *Et obliviſceveris Dei qui te fecit, qui cœlū condidit, terrámque fundavit? pavéſque ſemper quotidiè vultum iratum affligentis te, quin te (ut arbitratur) excindat? jam verò ubi eſt ira affligentis te?*

ישעיה : נב

14 מִהַר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ וְלֹא־יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר לַחְמוֹ׃
15 וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רֹגַע הַיָּם וַיֶּהֱמוּ גַּלָּיו יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
16 וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי־אָתָּה׃
17 הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי קוּמִי יְרוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר שָׁתִית מִיַּד יְהוָה אֶת־כּוֹס חֲמָתוֹ אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה שָׁתִית מָצִית׃
18 אֵין־מְנַהֵל לָהּ מִכָּל־בָּנִים יָלָדָה וְאֵין מַחֲזִיק בְּיָדָהּ מִכָּל־בָּנִים גִּדֵּלָה׃
19 שְׁתַּיִם הֵנָּה קֹרְאֹתַיִךְ מִי יָנוּד לָךְ הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר וְהָרָעָב וְהַחֶרֶב מִי אֲנַחֲמֵךְ׃
20 בָּנַיִךְ עֻלְּפוּ שָׁכְבוּ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת כְּתוֹא מִכְמָר הַמְלֵאִים חֲמַת־יְהוָה גַּעֲרַת אֱלֹהָיִךְ׃
21 לָכֵן שִׁמְעִי־נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׁכֻרַת וְלֹא מִיָּיִן׃
22 כֹּה־אָמַר אֲדֹנַיִךְ יְהוָה וֵאלֹהַיִךְ יָרִיב עַמּוֹ הִנֵּה לָקַחְתִּי מִיָּדֵךְ אֶת־כּוֹס הַתַּרְעֵלָה אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס חֲמָתִי לֹא־תוֹסִיפִי לִשְׁתּוֹתָהּ עוֹד׃
23 וְשַׂמְתִּיהָ בְּיַד־מוֹגַיִךְ אֲשֶׁר־אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי וְנַעֲבֹרָה וַתָּשִׂימִי כָאָרֶץ גֵּוֵךְ וְכַחוּץ לַעֹבְרִים׃

CAP. LII. נב

1 עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ צִיּוֹן לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַםִ עִיר הַקֹּדֶשׁ כִּי לֹא יוֹסִיף יָבֹא־בָךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא׃
2 הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְּׁבִי יְרוּשָׁלָםִ הִתְפַּתְּחוּ מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ שְׁבִיָּה בַּת־צִיּוֹן׃
3 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגָּאֵלוּ׃
4 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מִצְרַיִם יָרַד־עַמִּי בָרִאשֹׁנָה לָגוּר שָׁם וְאַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׁקוֹ׃
5 וְעַתָּה מַה־לִּי־פֹה נְאֻם־יְהוָה כִּי־לֻקַּח עַמִּי חִנָּם מֹשְׁלָיו יְהֵילִילוּ נְאֻם־יְהוָה וְתָמִיד כָּל־הַיּוֹם שְׁמִי מִנֹּאָץ׃

Verſio VUL. LAT.

14 Citò veniet gradiens ad aperiendum, & non interficiet uſque ad internecionem, nec deficiet panis ejus. 15 Ego autem ſum Dn̄s Deus tuus, qui conturbo mare, & intumeſcunt fluctus ejus: Dominus exercituum nomen meū. 16 Poſui verba mea in ore tuo, & in umbra manûs meæ protexi te, ut plantes cœlos, & fundes terram: & dicas ad Sion, Populus meus es tu. 17 Elevare, elevare, conſurge Jeruſalem, quæ bibiſti de manu Domini calicem iræ ejus: uſque ad fundum calicis ſoporis bibiſti, & potâſti uſque ad fæces. 18 Non eſt qui ſuſtentet eam ex omnibus filiis, quos genuit: & non eſt qui apprehendat manum ejus ex omnib⁹ filiis, quos 19 enutrivit. Duo ſunt quæ occurrerunt tibi; quis contriſtabitur ſuper te? vaſtitas, & contritio, & fames, & gladius; quis 20 conſolabitur te? Filii tui projecti ſunt, dormierunt in capite omnium viarum, ſicut oryx illaqueatus: pleni indignatione Domini, increpatione Dei tui. 21 Idcircò audi hoc paupercula, 22 & ebria non à vino. Hæc dicit dominator tuus Dominus, & Deus tuus, qui pugnabit pro populo ſuo; Ecce tuli de manu tua calicem ſoporis, fundum calicis indignationis meæ, non adjicies ut bibas illum ultrá. 23 Et ponam illum in manu eorū, qui te humiliaverunt, & dixerunt animæ tuæ; Incurvare, ut tranſeamus: & poſuiſti ut terram corpus tuum, et quaſi viam tranſeuntibus.

CAP. LII.

1 Conſurge, conſurge, induere fortitudine tuâ, Sion; induere veſtimentis gloriæ tuæ, Jeruſalem, civitas Sancti: quia non adjiciet ultrà, ut pertranſeat per te incircumciſ⁹ & immun- 2 dus. Excutere de pulvere, conſurge; ſede Jeruſalem: ſolve vincula colli tui, captiva filia 3 Sion. Quia hæc dicit Dominus; Gratìs venundati eſtis, & ſine argento redimemini. 4 Quia hæc dicit Domin⁹ Deus; In Ægyptum deſcendit populus meus in principio, ut colonus eſſet ibi: & Aſſur abſque ulla cauſa calumniatus eſt 5 eum. Et numquid mihi eſt hîc, dicit Dominus, quoniam ablatus eſt populus meus gratìs? Dominatores ejus iniquè agunt, dicit Dominus, & jugiter totâ die nomen meū blaſphematur.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

14–15 Ἐν γὰρ τῷ σώζεσθαί σε οὐ στήσεται, οὐδὲ χρονιεῖ, Ὅτι ἐγὼ ὁ Θεός σου, ὁ ταράσσων τὴν θάλασσαν, καὶ ἠχῶν τὰ κύματα αὐτῆς· Κύριος 16 Σαβαὼθ ὄνομά μοι. Θήσω τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου, καὶ ὑπὸ τὴν (ν) σκιὰν τῆς χειρός μου σκεπάσω σε, ἐν ᾗ ἔστησα τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐθεμελίωσα τὴν γῆν· καὶ ἐρεῖ Σι- 17 ὼν, Λαός μου εἶ σύ. Ἐξεγείρου ἐξεγείρου, ἀνάστηθι Ἱερουσαλὴμ, ἡ πιοῦσα (ξ) ἐκ χειρὸς κυρίου τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ· τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως, τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ (ο) 18 ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας. Καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν σε ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων σου ὧν ἔτεκες, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιλαμβανόμενος τῆς χειρός σου, οὐδὲ ἀπὸ πάντων τῶν υἱῶν σου ὧν 19 ὕψωσας. (π) Διὸ ταῦτα ἀντικείμενά σοι, τίς (ρ) συλλυπηθήσεταί σοι; πτῶμα καὶ σύντριμμα, λιμὸς καὶ μάχαιρα, τίς (σ) 20 παρακαλέσει σε; Οἱ υἱοί (τ) σου οἱ ἀπορούμενοι, οἱ καθεύδοντες ἐπ' ἄκρου πάσης ἐξόδου ὡς σευτλίον ἡμίεφθον, οἱ πλήρεις θυμοῦ κυρίου, ἐκλελυμένοι διὰ κυρίου τοῦ Θεοῦ. 21 Διὰ τοῦτο ἄκουε τεταπεινωμένη, καὶ μεθύουσα 22 οὐκ ἀπὸ οἴνου. (υ) Οὕτω λέγει κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐτοῦ, Ἰδοὺ εἴληφα ἐκ τῆς χειρός σου τὸ ποτήριον τῆς πτώσεως, τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ (φ) μου, καὶ οὐ προσθήσῃ ἔτι 23 πιεῖν αὐτό· Καὶ (χ) δώσω αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀδικησάντων σε καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε, οἳ εἶπαν τῇ ψυχῇ σου, Κύψον, ἵνα παρέλθωμεν· καὶ ἔθηκας ἴσα τῇ γῇ τὰ (ψ) μέσα σου ἔξω τοῖς παραπορευομένοις.

Cum enim ſalva facta fueris; non ſtabit, neque (h) permanebit: Quia ego Deus tuus, qui conturbo mare, & ſonare facio fluctus ejus: Dominus Sabaoth nomen mihi. Ponam verba mea in ore tuo: & ſub umbra manûs meæ protegam te, in qua ſtatui cœlum, & fundavi terram: & dicet Sion, Populus meus es tu. Exurge, exurge, elevare Hieruſalem, quæ bibiſti de manu Domini calicem furoris ejus. Calicem enim ruinæ, (i) Condy furoris ebibiſti, & (k) evacuâſti: Et non erat, qui conſolaretur te ex omnibus filiis tuis, quos genuiſti: & non erat, qui apprehenderet manum tuam, neque ex omnibus filiis tuis, quos exaltâſti. (l) Quarè hæc contraria tibi: quis contriſtabitur tecum? ruina, & contritio, fames, & gladius: quis conſolabitur te? Filii tui, indigentes, dormientes in capite omnis viæ, ſicut (m) beta ſemicocta, pleni furoris Domini, deficientes (n) per Dominum Deum. Propterea audi humiliata, et ebria non à vino. Sic dicit Dominus Deus, qui judicat populum ſuum; Ecce tuli de manu tua calicem (o) ruinæ, Condy furoris mei: & non adjicies bibere illum ultrá: Et dabo eum in manus eorum, qui te iniquè oppreſſerunt, & humiliaverunt te: qui dixerūt animæ tuæ, Inclinare, ut tranſeamus: & poſuiſti æqualia terræ media tua foris tranſeuntibus.

MS.A. (ν) δεξιάν μου σκεπάσω (ξ) τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ ἐκ χειρὸς κυρίου· (ο) ἔπιες (π) Δύο ταῦτα (ρ) σοι συλλυπηθήσεται; (σ) σε παρακαλέσει; (τ) σοι, (υ) Οὕτως (φ) καὶ οὐ (χ) ἐμβαλῶ (ψ) μετάφρενά

ΚΕΦ. νβ'.

1 Ἐξεγείρου ἐξεγείρου Σιὼν, ἔνδυσαι τὴν ἰσχύν σου Σιὼν, (α) καὶ σὺ ἔνδυσαι τὴν δόξαν σου Ἱερουσαλὴμ πόλις (β) ἡ ἁγία, οὐκέτι προστεθήσεται διελθεῖν διὰ σοῦ ἀπερίτμητος 2 καὶ ἀκάθαρτος. Ἐκτίναξαι τὸν χοῦν, καὶ ἀνάστηθι, κάθισον Ἱερουσαλὴμ, ἔκδυσαι τὸν δεσμὸν τοῦ τραχήλου σου ἡ αἰχμάλωτος θυ- 3 γάτηρ Σιών. Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Δωρεὰν ἐπράθητε, καὶ οὐ μετὰ ἀργυρίου λυτρωθή- 4 σεσθε. Οὕτως λέγει κύριος, Εἰς Αἴγυπτον κατέβη ὁ λαός μου τὸ πρότερον παροικῆσαι 5 ἐκεῖ, καὶ εἰς Ἀσυρίους βίᾳ ἤχθησαν. Καὶ νῦν τί (γ) ἐστε ὧδε; τάδε λέγει κύριος, Ὅτι ἐλήφθη ὁ λαός μου δωρεὰν, θαυμάζετε καὶ ὀλολύζετε. τάδε λέγει κύριος, Δι' ὑμᾶς διαπαντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι.

CAP. LII.

1 Exurge, exurge, Sion: induere fortitudine tuâ, Sion: & tu induere gloriâ tuâ, Hieruſalem, civitas Sancta: nequaquam ultrà adjiciet, ut pertranſeat per te incircuncīſus, 2 et immundus. Excute pulverem, et ſurge: ſede Hieruſalem, ſolve vinculum colli tui, captiva filia 3 Sion. Quia hæc dicit Dominus; Gratìs venundati eſtis: et non cum argento redimemini. 4 Sic dicit Dominus; In Ægyptum deſcendit populus meus prius, ut peregrinaretur ibi; et in Aſſyrios violenter abducti ſunt. 5 Et nunc quid (a) eſtis hîc? Hæc dicit Domin⁹; Quia ablatus eſt populus meus gratìs, admiramini: et ululate. Hæc dicit Dominus; Propter vos ſemper nomen meum blaſphematur (b) in gentibus.

MS. A. (α) καὶ ἔνδυσαι (β) ἁγία, (γ) ὧδε ἐστε;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

14 Citò revelabitur vindicta, & non morientur juſti in corruptionem, nec deficient cibaria eorum. 15 Ego autem ſum Dn̄s Deus tuus, increpans mare, & ſonant fluctus ejus: Dn̄s exercituum nomen ejus. 16 Et poſui verba prophetiæ meæ in ore *tuo*: & in umbra potentiæ meæ protexi te, ut ſuſcitarem populum de quo dictum eſt, Quòd multiplicarentur ſicut ſtellæ cœli: & ut fundarem congregationem de qua dictum eſt, Quòd multiplicaretur ſicut pulvis terræ: & dicerem habitantibus in Sion, Populus meus eſtis vos. 17 Evehere, evehere, conſurge Jeruſalem, quæ ſuſcepiſti à facie Dn̄i calicem furoris ejus, phialam calicis maledictionis bibiſti & detraxiſti. 18 Non eſt qui conſoletur eam ex omnib⁹ filiis quos peperit, neque eſt qui apprehendat manum ejus ex omnibus filiis quos nutrivit. 19 Duæ tribulationes venerunt ſuper te Jeruſalem, non potuiſti conſurgere: cùm *venerint quatuor* ſuper te, præda & contritio, & fames & gladius, non erit qui conſoletur te, *niſi ego*. 20 Filii tui jacent conturbati, projecti in capite omnium viarum quaſi lagunculæ confractæ, pleni furore à facie Dn̄i, increpatione à facie Dei tui. 21 Propterea audi nunc transmigrans, quæ inebriata es à tribulatione, & non à vino: 22 Hæc dicit dominator tuus: Dn̄s De⁹ tu⁹ *qui* factur⁹ eſt vindictam judicii populi ſui: Ecce ſuſcepi de manu tua calicem maledictionis, phialam calicis furoris mei: non addes ut bibas eam amplius. 23 Et tradam eam in manu eorum qui te oppreſſerunt, qui dicebant animæ tuæ, Humiliare ut tranſeamus, & humiliâſti quaſi terram gloriam tuam, & facta es quaſi callis tranſeuntibus.

CAP. LII.

1 Revelare, revelare, induere fortitudine tua Sion, induere veſtimentis gloriæ tuæ Jeruſalem civitas ſancta: quia non adjicient tranſire ultrà p te incircuncīſi & immundi. 2 Excutere de pulvere, conſurge, ſede ſuper ſoliū gloriæ tuæ Jeruſalem. Succiſa ſunt vincula colli veſtri, captiva congregatio Sion. 3 Quoniam hæc dicit Dn̄s: Gratis venundati eſtis, & abſq; argento redimemini. 4 Quia hæc dicit Dn̄s Deus: In Ægyptum deſcendit popul⁹ meus in principio, ut peregrinaretur ibi, & Aſſur temerè violenter oppreſſit eum. 5 Et nunc redempturus ſum eum, dicit Dn̄s, quia venundatus eſt populus meus gratis: populi qui dominati ſunt eorum, ſeſe jactitant, dicit Dn̄s: & ſemper tota die provocant eos propter cultum nominis mei.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

14 Nequaquam morientur ad corruptionem; neque deficiet panis ejus. 15 Ego ſum Dominus Deus tuus qui mari interminor, & ſedantur fluctus ejus: Dominus potens eſt nomen ejus: 16 Qui poſui verba mea in ore tuo, & ſub umbra manûs meæ illius te protexi, quâ cœlum extendi & terræ fundamenta firmavi; dixiq; Sioni, Populus meus es. 17 Evigila, evigila, & exurge Jeruſalem quæ bibiſti de manu Domini calicem furoris ejus, quæ bibiſti & ſuxiſti calicem tremoris; 18 Nemine exiſtente qui conſoletur eam, ex omnibus filiis quos peperit; nec qui teneat manum ejus & erigat eam, ex omnibus filiis quos enutrivit. 19 Duo iſta contigêre tibi; quis condoleat tibi? direptio & confractio, fames & gladius quis te conſoletur? 20 Filii tui attoniti jacent in compitis omnium platearum, velut beta flaccida, & pleni ſunt furore Domini & increpatione Dei tui. 21 Propterea audi hæc O miſera, quæ ebria es, tametſi non à vino. 22 Sic dicit herus tu⁹, Dominus ac Deus tuus qui judicaturus eſt populum ſuum; Ecce arripio de manibus tuis calicem tremendum furoris mei, non perges ampliùs eum bibere: 23 Sed ponam eum in manu deprimentium te, qui cùm dixiſſent animæ tuæ, Sternere ut tranſeamus; redegiſti populum tuum velut humum & velut plateam tranſeuntibus.

CAP. LII.

1 Evigila, evigila Sion, & indue veſtimentum glorioſum Jeruſalem civitas ſancta; quia non eſt ampliùs ingreſſurus in te præputiatus & immundus. 2 Excute te à pulvere, & ſurge, ſede Jeruſalem: ſolve jugum à collo tuo captiva filia Sionis. 3 Nam ſic ait Dominus, Gratìs venundati eſtis, & abſque argen- 4 to redimemini. Sic enim ait Dominus Deus, In Ægyptum deſcendit populus meus olim ad peregrinandum illic: Aſſyrius autem per vim abduxit illum. 5 Nunc itaque quid mihi ſupereſt hîc, dicit Dominus, cùm populus meus ſit gratìs abductus; qui præſunt eis, clamitent (dicit Dominus) & jugiter quotidie nomen meum blaſphement?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * لانه عند ما يخلص ما يقف ولا يبطي * لاني انا الهك المقلق البحر والمهيج امواجه * رب
15 الجنود اسمي * اصنع اقوالي في فمك وتحت ظل يميني استرك * التي بها اقمت السماء واسست
16 الارض واقول لصهيون انت شعبي * انتبهي انتبهي وقومي يا ايروشليم التي شربت كاس
17 الغضب من يد الرب لان كاس السقطة كاس الغضب شربت ومصصت * وليس كان من
18 يعزيك من جميع اولادك الذين ولدتيهم وليس كان من يدعم يدك ولا من جميع بنيك
الذين رفعتيهم * هاتان الاثنتان مقاومتان لك * من يحزن معك * سقطة وانكسار وجوع
19 وسيف * من يعزيك * بنوك فيك حايرون راقدون على طرف كل خرج مثل سلق ذابل *
20 مملوين غضب الرب * متخلين من قبل الرب الاله * لاجل هذا اسمعي ايتها الذليلة
21 والسكرانة ليس من خمر * هكذا يقول الرب الاله الذي يدين شعبه * ها اخذت من
22 يدك كاس السقطة كاس الغضب * وليس تستزيدين ان تشربيه بعد * واضعه في ايدي
23 الذين ظلموك والذين اذلوك * والذين قالوا لنفسك انحني كي نجوز * ووضعت متنيك
مساويين للارض للمارين خارجا *

الفصل الثاني والخمسون *

1 * انتبهي انتبهي يا صهيون * البسي قوتك يا صهيون * والبسي مجدك يا ايروشليم المدينة
2 المقدسة * لا يستزيد ان يعبر فيك ايضا غير مختون ولا نجس * انفضي التراب وقومي
3 واجلسي يا ايروشليم * البسي رباط عنقك ايتها المسبية الابنة صهيون * لانه هكذا يقول
4 الرب * ابعتم مجانا وليس بفضة تستفدون * هكذا يقول الرب * الى مصر نزل شعبي اولا
5 ليسكن هناك * والى الموصليين سيق بعسف * والان ما بالا يكون ههنا * هكذا
يقول الرب * ان شعبي اخذ مجانا * تعجبوا وولولوا * هكذا يقول الرب * من اجلكم كل
حين اسمي يجدف عليه في الامم *

14 Equidem ubi liberatus fuerit, nequaquam ſubſiſtet, nec diu morabitur: 15 Quoniam ego Deus tuus, qui mare conturbo & fluctus ejus excito, (Dominus exercituum eſt nomen meum.) 16 Indam verba mea in os tuum, & protegam te ſub dextera mea quâ cœlum erexi terrámque fundavi; & dicam Sioni, Tu es populus meus. 17 Expergiſcere, expergiſcere, & ſurge O Jeruſalem quæ hauſiſti calicem iræ de manu Domini: nam calicem ruinæ, calicem furoris hauſiſti & exuxiſti, 18 Et nemo fuit qui te conſolaretur ex omnibus filiis tuis quos peperiſti; neméque fuit qui manum tuam ſuſtentaret, ne quidem ex omnibus filiis tuis quos elevâſti. 19 Hæc duo ſunt tibi contraria, quis tibi condoleret? ruina & contritio, fames & gladius: quis te conſolaretur? 20 Filii tui in te attoniti jacent ad extremitatem cujuſlibet viæ tanquam beta marceſcens, pleni furore Domini, conſternati à Domino Deo. 21 Idcircò audi O miſera & ebria non ex vino. 22 Sic ait Dominus Deus qui judicaturus eſt populum ſuum; Ecce recepi de manu tua calicem ruinæ, calicem furoris, & non perges eum bibere ulteriùs: 23 Et ponam eum in manus eorum qui te oppreſſerunt, qui te humiliaverunt, & qui cùm dixiſſent animæ tuæ, Incurvare ut tranſeamus, tu tuos humeros humo adæquatos ſtraviſti iis qui foras egrediebantur.

CAP. LII.

1 Expergiſcere, expergiſcere O Sion, induere fortitudine tuâ O Sion, & induere gloriâ tuâ O Jeruſalem urbs ſancta: non perget ampliùs tranſire per te incircunciſus neque pollutus. 2 Excute pulverem & ſta, ſede O Jeruſalem, induere cingulo colli tui O captiva filia Sion. 3 Sic enim ait Dominus, Venundati eſtis gratìs, ita ſine argento redimemini. 4 Sic ait Dominus, Cùm in Ægyptum deſcendiſſet populus meus antehac ut habitaret illic, ad Aſſyrios abductus fuit cum violentia. 5 Et nunc quorſum iſthic eſſe? Sic ait Dominus, Populus quidem meus gratìs abductus eſt: admiramini, & ululate. Sic ait Dominus, Propter vos inceſſanter nomen meum blaſphematur inter gentes.

ישעיה : נב

die in propterea : meum nomen meus populus cognoſcet Propterea
6 לָכֵן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן בַּיּוֹם
ſunt decori Quàm ego ecce loquens ipſe ego quia , illa
הַהוּא כִּי־אֲנִי־הוּא הַמְדַבֵּר הִנֵּנִי׃ מַה־נָּאווּ 7
, pacem facientis audire , evangelizantis pedes montes ſuper
עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
Sijon ad dicentis : ſalutem facientis audire , bonum evangelizantis
מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן
, vocem levaverunt tuorum ſpeculatorum Vox .tuus Deus Regnavit
8 מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ׃ קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל
convertendo in , videbunt oculum ad oculo quia : præconia dicent ſimul
יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב
deſerta , ſimul præconia dicite , Exclamate .Sijon DOMINUS
9 יְהוָה צִיּוֹן׃ פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת
, ſuum populum DOMINUS eſt conſolatus quia : Jeruſalaim
יְרוּשָׁלִָם כִּי־נִחַם יְהוָה עַמּוֹ
brachium DOMINUS Denudavit .Jeruſalaim redemit
10 גָּאַל יְרוּשָׁלִָם׃ חָשַׂף יְהוָה אֶת־זְרוֹעַ
omnes videbunt & gentium omnium oculis in ſuæ ſanctitatis
קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָּל־הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל־
, recedite , Recedite .noſtri Dei ſalutem terræ fines
11 אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃ סוּרוּ סוּרוּ
, ejus medio de exite : tangatis ne pollutum , inde exite
צְאוּ מִשָּׁם טָמֵא אַל־תִּגָּעוּ צְאוּ מִתּוֹכָהּ
feſtinatione in non Quia .DOMINI vaſa ferentes vos purificate
12 הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְּלֵי יְהוָה׃ כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן
vos ante vadens quia : ambulabitis non fuga in & , exibitis
תֵצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי־הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם
aget prudenter Ecce .Iſrael Deus vos colligens & , DOMINUS
13 יְהוָה וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ הִנֵּה יַשְׂכִּיל
Quemadmodum .valde erit ſublimis & elevabitur & exaltabitur meus ſerv⁹
14 עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד׃ כַּאֲשֶׁר
ejus aſpectus viro præ corruptus ſic , multi te ſuper obſtupuerunt
שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים כֵּן־מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ
eum ſuper : multas gentes aſperget Sic .hominum filiis præ forma &
15 וְתֹאֲרוֹ מִבְּנֵי אָדָם׃ כֵּן יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים עָלָיו
eis fuerat narratum non quod quia : ſuum os reges comprimen
יִקְפְּצוּ מְלָכִים פִּיהֶם כִּי אֲשֶׁר לֹא־סֻפַּר לָהֶם
.intellexerint audierant non quod & , viderint
רָאוּ וַאֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ הִתְבּוֹנָנוּ׃

CAP. LIII. נג

eum ſuper DOMINI brachium & : noſtro auditui credidit Quis
1 מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ וּזְרוֹעַ יְהוָה עַל־מִי
terra de radix ſicut &,eo coram ramus tener ut aſcendit Et ? eſt revelatum
2 נִגְלָתָה׃ וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ
aſpectus non & ,eum vidimus &:decor neque ,ei forma non , ſiccitatis
צִיָּה לֹא־תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא־מַרְאֶה
, dolorum vir , viris deſiit & ,eſt Deſpectus.eum deſideraremus ut
3 וְנֶחְמְדֵהוּ׃ נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת
non & ,erat deſpectus ,eo ab facies abſcondens quaſi & : ægritudine notus &
וִידוּעַ חֹלִי וּכְמַסְתֵּר פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה וְלֹא
noſtros dolores & ,tulit ipſe noſtros languores Verè .eum reputavimus
4 חֲשַׁבְנֻהוּ׃ אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ
Dei percuſſum , plagatum eum reputavimus nos & : eos bajulavit
סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים
.humiliatum &
וּמְעֻנֶּה׃

Verſio VULG. LAT.

6 Propter hoc ſciet popul⁹ meus nomen meum in die illa : quia ego ipſe qui loquebar, ecce adſum. 7 Quàm pulchri ſuper montes pedes annunciantis & prædicantis pacem; annuntiantis bonum, prædicantis ſalutem, dicentis Sion; Regnabit Deus tuus! 8 Vox ſpeculatorum tuorum : levaverunt vocem, ſimul laudabunt : quia oculo ad oculum videbunt cùm converterit Dominus Sion. 9 Gaudete, & laudate ſimul deſerta Jeruſalem: quia conſolatus eſt Dominus populum ſuum, redemit Jeruſalem. 10 Paravit Dominus brachium ſanctum ſuum in oculis omnium Gentium : & videbunt omnes fines terræ ſalutare Dei noſtri. 11 Recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite tangere : exite de medio ejus, mundamini qui fertis vaſa Domini. 12 Quoniam non in tumultu exibitis, nec in fuga properabitis : præcedet enim vos Dominus, & congregabit vos Deus Iſrael. 13 Ecce intelliget ſervus meus, exaltabitur, & elevabitur, & ſublimis erit valdé. 14 Sicut obſtupuerunt ſuper te multi, ſic inglorius erit inter viros aſpectus ejus, & forma ejus inter filios hominum. 15 Iſte aſperget gentes multas, ſuper ipſum continebunt reges os ſuum : quia quibus non eſt narratum de eo, viderunt; & qui non audierunt, contemplati ſunt.

CAP. LIII.

1 Quis credidit auditui noſtro? & brachium Domini cui revelatum eſt? 2 Et aſcendet ſicut virgultum coram eo, & ſicut radix de terra ſitienti : non eſt ſpecies ei, neque decor : & vidimus eum, & non erat aſpectus, & deſideravimus eum : 3 Deſpectum, & noviſſimum virorum, virum dolorum, & ſcientem infirmitatem : & quaſi abſconditus vultus ejus & deſpectus, unde nec reputavimus eum. 4 Verè languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portavit: & nos putavimus eum quaſi leproſum, et percuſſum à Deo et humiliatum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

6 Διὰ τοῦτο γνώσεται ὁ λαός μου τὸ ὄνομά μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτὸς ὁ λαλῶν, πάρειμι. 7 Ὡς ὥρα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὡς πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοὴν εἰρήνης, ὡς εὐαγγελιζόμενος ἀγαθά, ὅτι ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου, λέγων, Σιὼν βασιλεύσει σου ὁ θεός. 8 Ὅτι φωνὴ τῶν φυλασσόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσονται· ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄψονται, ἡνίκα ἂν (") ἐλεήσῃ κύριος τὴν Σιών. 9 Ῥηξάτω εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ, ὅτι ἠλέησε κύριος αὐτήν, 10 καὶ ἐρρύσατο Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἀποκαλύψει κύριος τὸν βραχίονα (δ) τὸν ἅγιον αὐτοῦ ἐνώπιον πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ὄψονται πάντα (ε) ἄκρα τῆς γῆς τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ 11 (ζ) θεοῦ ἡμῶν. Ἀπόστητε, ἀπόστητε, ἐξέλθατε ἐκεῖθεν, καὶ ἀκαθάρτου μὴ (η) ἅψησθε, ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, ἀφορίσθητε οἱ φέροντες τὰ 12 σκεύη κυρίου. Ὅτι οὐ μετὰ ταραχῆς ἐξελεύσεσθε, οὐδὲ φυγῇ πορεύσεσθε· (') προπορεύσεται γὰρ πρότερος ὑμῶν κύριος, καὶ ὁ ἐπι- 13 συνάγων ὑμᾶς (θ) θεὸς Ἰσραήλ. Ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου, καὶ ὑψωθήσεται, καὶ 14 δοξασθήσεται σφόδρα. Ὃν τρόπον ἐκστήσονται ἐπὶ σὲ πολλοί, οὕτως ἀδοξήσει (ι) ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸ εἶδός σου, καὶ ἡ δόξα 15 σου (κ) ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω θαυμάσονται ἔθνη πολλὰ ἐπ' αὐτῷ, καὶ (λ) συνέξουσι βασιλεῖς τὸ στόμα αὐτῶν· ὅτι οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι.

6 Propterea ſciet populus meus nomen meum in die illa : quia ego ipſe, qui loquebar, adſum; 7 Sicut (c) hora ſuper montes; (d) ſicut pedes evangelizantis auditum pacis, ſicut (e) evangelizans bona. Quia auditam (f) faciam ſalutem tuam, dicens; Sion, regnabit Deus tuus: 8 (g) Quia vox cuſtodientium te exaltata eſt : & voce ſimul lætabuntur: quia oculi ad oculos videbunt, quando miſertus fuerit Dominus Sion. 9 Erumpant lætitiam ſimul deſerta Hieruſalem : quia miſertus eſt Dominus ejus, & eruit Hieruſalem. 10 Et revelabit Dominus brachium ſanctum ſuum in conſpectu cunctarum gentium : & videbunt omnes fines terræ ſalutem, quæ à Deo noſtro. 11 Recedite, recedite, egredimini indè : & immundum nolite tangere : exite de medio ejus : ſeparamini, qui portatis vaſa Domini : 12 Quia non cum tumultu exibitis, neque cum fuga ibitis. Præcedit enim prior vobis Dominus, & qui congregat vos, Deus Iſrael. 13 Ecce intelliget puer meus, & exaltabitur, & glorificabitur valdé. 14 Sicut ſtupebunt ſuper te multi; ſic ingloria erit ab hominibus ſpecies tua, & gloria tua à filiis hominum. 15 Sic mirabuntur gentes multæ ſuper eo: & continebunt reges os ſuum: quia quibus non eſt annuntiatum de eo, videbunt : & qui non audierunt, intelligent.

MS.A. (") ἐλεήσῃ (δ) αὐτοῦ τὸν ἅγιον (ε) τὰ ἄκρα (ζ) θεοῦ. Ἀπόστητε, (η) ἅπτεσθε, ἐξέλθατε (') πορεύσεται (θ) κύριος ὁ θεὸς (ι) ἀπὸ ἀνθρώπων (κ) ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Οὕτως (λ) *συνάξουσι

ΚΕΦ. νγ΄.

1 Κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ 2 βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; Ἀνηγγείλαμεν (α) ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ. Οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα· καὶ εἴδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ 3 εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος. Ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, (β) καὶ ἐκλεῖπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὤν, καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη, 4 καὶ οὐκ ἐλογίσθη. Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ, καὶ ἐν πληγῇ, καὶ ἐν κακώσει.

CAP. LIII.

1 Domine, quis credidit auditui noſtro? & brachium Domini cui revelatum eſt? 2 (a) Annuntiavimus, quaſi (b) parvulum in conſpectu ejus : ſicut radix in terra ſitienti. Non eſt ſpecies ei, neque gloria: & vidimus eum: & non habebat ſpeciem, neque decorem : 3 Sed ſpecies ejus inhonorata, et deficiens præ filiis hominum. Homo in plaga poſitus, & ſciens ferre infirmitatem: quia averſa eſt facies ejus, deſpecta, & non reputata. 4 Iſte peccata noſtra portat, & pro nobis dolet : & nos reputavimus eum eſſe in labore, & in (c) plaga, et in afflictione.

MS.A. (α) ἐναντίον αὐτοῦ ὡς παιδίον, (β) ἐκλεῖπον παρὰ πάντας ἀνθρώπους.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 בְּכֵן יִתְרַבָּא בְּעַמְמַיָא שְׁמִי בְּכֵן בְּעִדָּנָא הַהִיא תִּדְעוּן אֲרֵי אֲנָא הוּא דְמַלֵּילִית וּמֵימְרִי
7 קַיָם : מַה יָאַין עַל טוּרֵי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל רַגְלֵי מְבַסַּר מַשְׁמַע שְׁלָם מְבַסַּר טָב מַשְׁמַע
8 פּוּרְקָן אָמַר לִכְנִשְׁתָּא דְצִיוֹן אִתְגְלִיאַת מַלְכוּתָא דֶאֱלָהִיךְ : קָל פַּרְנָסַיִךְ דְמְרִימִין קָלְהוֹן
9 כַּחֲדָא מְשַׁבְּחִין אֲרֵי בְּעֵינֵיהוֹן יֶחֱזוּן גְּבוּרָן דִי עֲבַד יְיָ כַּד יָתִיב שְׁכִנְתֵּיהּ לְצִיוֹן : בּוּעוּ
10 וְשַׁבַּחוּ כַּחֲדָא חָרְבַת יְרוּשְׁלֶם אֲרֵי עָתִיד יְיָ לְנַחָמָא עַמֵּיהּ פְּרִיק יְרוּשְׁלֶם : גְלָא יְיָ יָת
דְרָע קוּדְשֵׁיהּ לְעֵינֵי כָּל עַמְמַיָא וְיֶחֱזוּן כָּל דְבְסִיפֵי אַרְעָא יָת פּוּרְקָנָא דֶאֱלָהָנָא :
11 אִתְפָּרַשׁוּ אִתְפָּרַשׁוּ פּוּקוּ מִתַּמָן בִּמְסָאַב לָא תִקְרְבוּן פּוּקוּ מִגַוַהּ אִתְבְּחַרוּ נָטְלֵי מָנֵי בֵית
12 מַקְדְשָׁא דַיְיָ : אֲרֵי לָא בִּבְהִילוּ תִּפְקוּן מִבֵּינֵי עַמְמַיָא וּבַעֲרוֹקֵי לָא תְהוֹבְלוּן לְאַרְעֲכוֹן
13 אֲרֵי מְדַבַּר קֳדָמֵיכוֹן יְיָ וַעֲתִיד לְכַנָשָׁא גָלְוָתְכוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל : הָא יַצְלַח עַבְדִּי
14 מְשִׁיחָא יָרוּם וְיִסְגֵי וְיִתְקוֹף לַחֲדָא : כְּמָא דְסַבָרוּ לֵיהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יוֹמִין סַגִיאִין דַהֲוָה
15 חֲשׁוֹךְ בֵּינֵי עַמְמַיָא חֶזְוֵיהוֹן וְזִיוְהוֹן מִבְּנֵי אֱנָשָׁא : כֵּן יְבַדַּר עַמְמִין סַגִיאִין עֲלוֹהִי יִשְׁתְּקוּן
מַלְכִין יְשַׁוּוֹן יְדֵיהוֹן עַל פּוּמְהוֹן אֲרֵי דְלָא אִשְׁתְּעִיאוּ לְהוֹן חֲזוֹ וּדְלָא שְׁמָעוּ
אִסְתַּכָּלוּ :

נג

1 מַן הֵימִין לִבְסוֹרְתָּנָא דָא וְתוֹקַף דְרָע גְבוּרְתָּא דַיְיָ כְּדוּן עַל מַן אִתְגְלִיאַת : וְיִתְרַבָּא
2 צַדִיקַיָא קֳדָמוֹהִי הָא כְלַבְלְבִין דְפָרְחִין וּכְאִילָן דִמְשַׁלַח שָׁרְשׁוֹהִי עַל נִגְרִין דְמַיִין כֵּן
יִסְגוּן תּוֹלְדַת קוּדְשָׁא בְּאַרְעָא דַהֲוַת צְרִיכָא לֵיהּ לָא חֵיזוּ חוּלָא חֵיזְוֵיהּ וְלָא אֵימְתֵיהּ אֵימַת
3 הֶדְיוֹט וִיהֵי זִיוֵיהּ זִיו קוּדְשָׁא דְכָל דְיַחְזִינֵיהּ יִסְתַּכַּל בֵּיהּ : יְהֵי לְבִסְרִין בְּרַם יִפְסוֹק
יְקָר כָּל מַלְכְּוָתָא יְהוֹן חַלָּשִׁין וְכָאֲבִין הָא כִּגְבַר מַכְאוֹבִין וּמְזוּמָן לִמְרְעִין
4 וּכְמָא דַהֲוָה מְסַלַּק אַפֵּי שְׁכִנְתָּא מִנַנָא בְּסִירִין וְלָא חֲשִׁיבִין : בְּכֵן עַל חוֹבָנָא הוּא יִבְעֵי
וַעֲוָיָתָנָא בְּדִילֵיהּ יִשְׁתַּבְקָן וַאֲנַחְנָא חֲשִׁיבִין כְּתִישִׁין מְחָן מִן קֳדָם יְיָ וּמְעַנָן :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

6 Propterea magnificabitur nomen meum in populis. Ideò in tempore illo ſcietis, quoniam ego ſum qui loquebar, & Verbum meum permanet. 7 Quàm pulchri ſunt ſup montes terræ Iſrael pedes evangelizantis, audire facientis pacē; evangelizantis bonum, audire facientis ſalutē! dicentis cœtui Sion : Revelatū eſt regnū Dei tui. 8 Vox gubernatorū tuorū, qui elevaverunt vocem ſuā ſimul laudantes: quoniā oculis ſuis videbūt magnalia quæ faciet Dñs, cùm reduxerit majeſtatem ſuā in Sion. 9 Gaudete, & laudate ſimul, deſerta Jeruſalem, quoniam conſolatur⁹ eſt Dñs populū ſuū, redemptur⁹ Jeruſalem. 10 Revelavit Dñs brachium ſanctū ſuum in oculis omnium populorum, & videbunt omnes qui in extremis terræ ſunt, ſalutare Dei noſtri. 11 Separamini, ſeparamini, exite indè: immundum ne tangatis : egredimini de medio ejus, electi eſtote, portantes vaſa domus ſanctuarii Domini : 12 Quoniam non in conturbatione exibitis de medio populorum, neque in fuga deducemini in terrā veſtram, quoniam ductor erit Dñs ante vos, & congregaturus eſt captivitatem veſtram Deus Iſrael. 13 Ecce proſperabit ſerv⁹ meus Chriſtus: exaltabitur & *augebitur*, & confortabitur nimis. 14 Sicut ſperaverunt eum domus Iſrael dieb⁹ multis, qui erat pauper inter populos : viſio eorum & ſplendor eorum à filiis hominum. 15 Sic diſperget populos multos, ſuper eum conticeſcent reges, admovebunt manus ſuas ſuper os ſuum, quia quod non narraverūt eis, viderunt; & quod non audierūt, contemplati ſunt.

CAP. LIII.

1 Quis credidit huic nuntio noſtro? & fortitudo brachii potentiæ Domini *nunc* cui revelata eſt? 2 Et magnificabitur juſtus coram eo ſicut ſurculi qui florent, & ſicut arbor quæ mittit radices ſuas juxta torrentes aquarum : ſic multiplicabitur gens ſancta, in terra quæ indigebat eo. Non erit aſpect⁹ ej⁹ ſicut aſpect⁹ communis, nec timor ej⁹ ſicut timor idiotæ: ſed erit decor ej⁹ decor ſanctitatis, ut omnis qui viderit eum, *contempletur* eum. 3 Erit quidem contemptus, verùm auferet gloriam omnium regū : erunt infirmi & dolentes quaſi vir doloribus & infirmitatib⁹ expoſit⁹. Et cùm ſubtrahebat vultum majeſtatis à nobis, eram⁹ deſpecti & in nihilum reputati. 4 Propterea ipſe deprecabitur pro peccatis noſtris, & delicta noſtra propter eum dimittentur: & nos reputati ſumus vulnerati, percuſſi à facie Dñi, & afflicti.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܕܥ ܥܡܝ ܫܡܝ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܗܘ ܡܡܠܠ. ܘܐܢܐ ܐܢܐ. * ܡܐ
7 ܫܦܝܪܝܢ ܥܠ ܛܘܪܐ ܪܓܠܘܗܝ ܕܡܣܒܪܢܐ ܕܡܫܡܥ ܫܠܡܐ : ܘܡܣܒܪ ܛܒܬܐ : ܘܡܫܡܥ ܦܘܪܩܢܐ.
ܘܐܡܪ ܠܨܗܝܘܢ. ܐܡܠܟ ܐܠܗܟܝ. * ܩܠܐ ܕܕܘܩܐ ܕܝܠܟܝ ܐܪܝܡܘ ܩܠܐ ܘܐܟܚܕܐ ܢܫܒܚܘܢ. 8
ܡܛܠ ܕܥܝܢܐ ܒܥܝܢܐ ܢܚܙܘܢ ܡܐ ܕܢܗܦܘܟ ܡܪܝܐ ܠܨܗܝܘܢ. * ܚܕܝܘ ܘܫܒܚܘ ܐܟܚܕܐ 9
ܚܘܪܒܗ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܡܛܠ ܕܒܝܐ ܡܪܝܐ ܠܥܡܗ. ܘܦܪܩܗ ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܓܠܐ ܡܪܝܐ 10
ܕܪܥܗ ܩܕܝܫܐ. ܠܥܝܢܝ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܢܚܙܘܢ ܟܠܗܘܢ ܣܘܦܝ ܐܪܥܐ ܦܘܪܩܢܗ
ܕܐܠܗܢ. * ܦܢܘ ܦܢܘ ܦܘܩܘ ܡܢ ܬܡܢ. ܘܛܡܐܐ ܠܐ ܬܬܩܪܒܘܢ. ܦܘܩܘ ܡܢ ܓܘܗ 11
ܘܐܬܦܪܫܘ ܛܥܘܢܝ ܡܐܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܒܣܘܪܗܒܐ ܬܦܩܘܢ. ܘܒܥܪܘܩܝܐ 12
ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܙܠ ܩܕܡܝܟܘܢ ܡܪܝܐ. ܘܡܟܢܫܢܟܘܢ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܗܐ 13
ܢܣܬܟܠ ܥܒܕܝ. ܘܢܬܥܠܐ ܘܢܬܪܘܡ ܘܢܣܓܐ ܛܒ. * ܐܝܟ ܕܬܡܗܘ ܒܟ 14
ܣܓܝܐܐ. ܗܟܢܐ ܡܚܒܠ ܡܢ ܓܒܪܐ ܚܙܘܗ. ܘܐܣܟܡܗ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. * ܗܘ 15
ܢܕܟܐ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܥܠܘܗܝ ܢܐܚܕܘܢ ܡܠܟܐ ܦܘܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܫܬܥܝ
ܠܗܘܢ ܚܙܘ. ܘܕܠܐ ܫܡܥܘ ܐܣܬܟܠܘ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܢܓ *

1 * ܡܢ ܗܝܡܢ ܠܫܡܘܥܬܢ. ܘܕܪܥܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܢ ܐܬܓܠܝ. * ܣܠܩ ܐܝܟ ܝܠܘܕܐ
2 ܩܕܡܘܗܝ. ܘܐܝܟ ܥܩܪܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܨܗܝܐ. ܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܚܙܘܐ. ܘܠܐ ܫܘܒܚܐ.
ܘܚܙܝܢܝܗܝ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܚܙܘܐ. ܘܕܓܠܢܝܗܝ. * ܫܝܛܐ ܘܡܟܝܟܐ ܕܐܢܫܐ. ܓܒܪܐ 3
ܕܟܐܒܐ ܘܝܕܥ ܚܘܫܐ. ܘܐܗܦܟܢ ܐܦܝܢ ܡܢܗ. ܘܫܛܢܝܗܝ ܘܠܐ ܚܫܒܢܝܗܝ.
* ܒܫܪܝܪ ܟܐܒܝܢ ܗܘ ܫܩܠ. ܘܚܫܝܢ ܗܘ ܣܝܒܪ. ܘܚܢܢ ܚܫܒܢܝܗܝ ܕܒܟܘܪܗܢܐ 4
ܘܡܚܝܐ ܕܐܠܗܐ ܘܡܡܟܟܐ.

6 Propterea cognoſcet populus meus nomen meum in die illo, quoniam ego loquor & ſum. 7 Quàm decori ſunt ſuper montes, pedes annuntiantis pacem, annuntiantis fauſta, & prædicantis ſalutem, dicentis Sioni, Regnavit Deus tuus. 8 *Quàm decora* vox ſpeculatorum tuorum extollentium vocem & ſimul canentium, cùm oculatim viderint reductam à Domino Sionem. 9 Exultate, & ſimul canite deſolationes Jeruſalem; quia conſolatus eſt Dominus populum ſuum, & redemit Jeruſalem : 10 Manifeſtavit Dominus brachium ſuum ſanctum coram cunctis gentibus, & videbunt omnes fines terræ ſalutem Dei noſtri. 11 Recedite, recedite, exite inde, & immundos ne tangatis : exite è medio ejus, & ſequeſtrate vos qui veſtes Domini portatis. 12 Nam non præcipitanter exibitis, neque ut fugitivi diſcedetis: quia præibit vobis Dominus, & qui vos congregat, eſt Deus Iſraelis. 13 Ecce ſapiet ſervus meus, efferetur, attolletur, & tantopere elevabitur, 14 Ut multi demirentur eum : adeo immutata eſt ſpecies ejus à virili, & aſpectus ejus ab humano. 15 Hic expiabit gentes multas, & de hoc occludent reges os ſuum : quia quod non dictum fuerat eis, viderunt; & quod non audiverant, perceperunt.

CAP. LIII.

1 Quis crediturus eſſet narrationi noſtræ? & brachium Domini cui revelatum eſt? 2 Aſcendit ut infans coram eo, & ut radix è terra ſitibunda, neque formam habens neque decorem : & videntes eum non habere formam, inficiati ſumus eum. 3 Deſpectus eſt & viliſſimus hominum, vir dolorum, et haud ignarus paſſionum : avertimus ab eo facies noſtras, & contempſimus eum, nec æſtimavimus. 4 Verè paſſiones noſtras ipſe pertulit, et dolores noſtros ipſe paſſus eſt : nos tamen reputavimus eum cruciatum, à Deo percuſſum, & humiliatum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * لاجل هذا يعرف شعبي اسمي في ذلك اليوم اني انا هو انا المتكلم حاضر * ما ابهى على
7 الجبال بالحقيقة اقدام المبشر باسماع السلامة * والمبشر يقينا بالخيرات * اني اصنع خلاصك
8 مسموعا * قايلا لصهيون يملكك الهك * لان صوت حفظتك رفع * ويفرحون بالصوت معا *
9 لان عيونا الي عيون تحدق حين يرحم الرب صهيون * لتنبسط براري ايروشليم سرورا ايضا
10 معا * لان الرب رحمها ونجي ايروشليم * ويكشف الرب ذراعه القدوس امام جميع الامم *
11 وتعاين جميع اطراف الارض الخلاص الذي من قبل الله * ابعدوا ابعدوا اخرجوا من
12 هناك * ولا تدنوا من نجس * اخرجوا من وسطها * اعتزلوا يا حاملي انية الرب * لانكم ليس
تخرجون بقلق * ولا تمضون بهرب * لان الرب يسير امامكم * ويجمعكم الرب اله اسرايل *

* النبوة على المسيح * وصلبه واحتماله للذنوب *

13 * ها فتاي يفهم ويرتفع ويتمجد ويتعالى جدا * هكذا يتحيرون عليك كثيرون * هكذا
14 منظرك زري من الناس * ومجدك من بني البشر * هكذا يتعجب منه الامم الكثيرون *
15 والملوك تسد افواهها * لان الذين لم يخبروا به يرونه * والذين لم يسمعوا به يفهمونه *

* الفصل الثالث والخمسون *

1 * يا رب من آمن بسماعنا * وذراع الرب لمن اعلنت * اخبرنا امامه مثل صبي * مثل اصل
2 في ارض عطشي * ليس له منظر ولا مجد * ونظرناه فليس له منظر ولا حسن * لكن منظره
3 مهان وناقص دون جميع البشر * انسان هو في جراح * وراي ان يحمل وجعا * لانه رد وجهه
4 اهين ولم يحسب * هو يحمل خطايانا * ومن اجلنا يتوجع * ونحن حسبناه ان يكون في تعب
وجراح وفي اسواء *

6 *Propterea experietur populus meus nomen meum in illa die, quòd ego, ego inquam qui loquor, præſens adſum.* 7 *Quàm ſpecioſi re verà ſunt ſuper montes pedes annuntiantis famam pacis & certò annuntiantis bona. Equidem publicam faciam ſalutem tuam dicens Sioni, Dominabitur tibi Deus tuus.* 8 *Vox enim cuſtodum tuorum elevabitur, & voce ſimul lætabuntur; quoniam oculi oculos intuebuntur quando miſerebitur Dominus Sionis.* 9 *Sanè ſolitudines Jeroſolymæ in gaudium quoque ſimul prorumpent, eò quòd Dominus miſertus ſit earum, & Jeroſolymam liberaverit.* 10 *Retegétque Dominus brachium ſanctum ſuum coram cunctis gentibus, & videbunt omnes extremitates terræ ſalutem quæ erit à Deo.* 11 *Recedite, recedite, egredimini inde, & ne accedatis ad immundum : exite de medio ejus, ſecedite O portantes vaſa Domini.* 12 *Neque verò turbulenter exibitis, neque fugientium more diſcedetis; quia Dominus præibit vobis, & congregabit vos Dominus Deus Iſraelis.*

Prophetia de Chriſto, crucifixione ipſius, & ablatione culparum.

13 *Ecce puer meus prudens erit, elevabitur, glorificabitur, & multùm exaltabitur.* 14 *Ita mirabuntur te multi : ita aſpectus tuus deſpicietur ab hominibus, & gloria tua à filiis hominum :* 15 *Ita demirabuntur eum gentes multæ, & reges claudent ora ſua; quòd ii quibus nequaquam annuntiatum fuerat de eo, videbunt eum; & qui nihil audierant de ipſo, intelligent eum.*

CAP. LIII.

1 *O Domine, quis credidit auditui noſtro? & brachium Domini cui revelatum eſt?* 2 *Narramus coram eo ut puerulus, ut radix in terra ſiticuloſa : non eſt ei ſpecies neque majeſtas : & cùm intuemur eum, non ineſt ei forma neque pulchritudo :* 3 *Sed ſpecies ejus contemptiſſima eſt & omnium mortalium imperfectiſſima : homo qui in vulneribus verſatur, & dolorem pati decrevit; quoniam ſi faciem ſuam averteret, deſpiceretur, nec æſtimaretur.* 4 *Ipſe portat peccata noſtra, & pro nobis dolore afficitur : & nos arbitrati ſumus eum verſari in labore, vulneribus, & ærumnis.*

ישעיה: נג

: nostris iniquitatibus ab attritus ; nostris prævaricationibus à vulneratus Ipse Et
5 וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֺנֹתֵינוּ
est medicatum ejus livore in & , eum super nostrarum pacificationum Castigatio
מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־
suam viam ad unusquisque ; erravimus ovis tanquam nos Omnes .nobis
6 לָנוּ׃ כֻּלָּנוּ כַּצֹּאן תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ
.nostrû omnium iniquitatem eum in occurrere fecit Dominus &:sumus conversi
פָּנִינוּ וַיהוָה הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֺן כֻּלָּנוּ׃
agnus sicut , suum os aperiet non & , est afflictus ipse &, est Oppressus
7 נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה וְלֹא יִפְתַּח־פִּיו כַּשֶּׂה
: obmutuit eam tondentibus coram ovis sicut & , ducetur occisionem ad
לַטֶּבַח יוּבָל וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה
& , est sublatus judicio de & ,clausura De.suum os aperiet non &
8 וְלֹא יִפְתַּח פִּיו׃ מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת־
;viventium terra de est abscissus quoniam ? eloquetur quis ejus generationē
דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים
impiis cum dedit Et .ei plaga ,mei populi prævaricationem propter
9 מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ׃ וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים
, fecerit injuriam non super : ejus mortibus in divite cum &,ejus sepulturam
קִבְרוֹ וְאֶת־עָשִׁיר בְּמֹתָיו עַל לֹא־חָמָס עָשָׂה
;fecit ægrotare,eū conterere voluit Dominus Et .ejus ore in dolus nec
10 וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו׃ וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי
voluntas &:dies prolongabit;semē videbit,sua anima delictum posuerit si
אִם־תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ
, videbit suæ animæ laborem Propter.prosperabitur ejus manū per Dñi
11 יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃ מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה
: multos meus servus justus justificabit sua scientia In.saturabitur
יִשְׂבָּע בְּדַעְתּוֹ יַצְדִּיק צַדִּיק עַבְדִּי לָרַבִּים
, multis in ei dabo partem Ideò .bajulabit ipse ipsorum iniquitates &
12 וַעֲוֺנֹתָם הוּא יִסְבֹּל׃ לָכֵן אֲחַלֶּק־לוֹ בָרַבִּים
mortem in effudit quòd eo pro , spolium partietur fortibus cum &
וְאֶת־עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת
peccatum ipse & : est numeratus prævaricatoribus cum & ,suam animam
נַפְשׁוֹ וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא חֵטְא־
.intercedet prævaricatoribus & , tulit multorum
רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ׃

CAP. LIV. נד

:parturivit non hinni & ,præconium vocifera : peperit non sterilis Præconiza
1 רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי לֹא־חָלָה
.Dominus dixit , maritatæ filii quàm desolatæ filii plures quia
כִּי־רַבִּים בְּנֵי־שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר יְהוָה׃
,extendant tuorū tabernaculorum cortinas &,tui tentorii locum Dilata
2 הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ
.consolida tuos clavos & , tuos funiculos prolonga : prohibeas ne
אַל־תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי׃
civitates & ,hæreditabit gentes tuum semē &: erumpes sinistra & , dextera Quia
3 כִּי־יָמִין וּשְׂמֹאול תִּפְרֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים
nec,afficieris pudore non quia , timeas Ne.inhabitare facient desolatas
4 נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ׃ אַל־תִּירְאִי כִּי־לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל־
tuarum adolescentiarum pudoris quippe : confunderis nec quia , erubesces
תִּכָּלְמִי כִּי־לֹא תַחְפִּירִי כִּי בֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ
.amplius recordaberis non tuarum viduitatum opprobrii & , oblivisceris
תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא תִזְכְּרִי־עוֹד׃
: ejus nomen Sebaoth Dominus tuus factor , tuus maritus Quia
5 כִּי בֹעֲלַיִךְ עֹשַׂיִךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ
.vocabitur terræ omnis Deus ,Israel Sanctus tuus redemptor &
וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל־הָאָרֶץ יִקָּרֵא׃

Versio VUL. LAT.

5 Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra: disciplina pacis nostræ super eum, & livore ejus sanati sumus. 6 Omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viā suam declinavit: & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrûm. 7 Oblatus est quia ipse voluit, & non aperuit os suum: sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non 8 aperiet os suum. De angustia, & de judicio sublatus est: generationem ejus quis enarrabit? quia abscissus est de terra viventium: propter scelus po- 9 puli mei percussi eum. Et dabit impios pro sepultura, & divitem pro morte sua: eò quòd iniquitatem non fecerit, neque 10 dolus fuerit in ore ejus. Et Dominus voluit conterere eum in infirmitate: si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Domini in manu ej9 dirigetur. 11 Pro eo quòd laboravit anima ejus, videbit & saturabitur: in scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos, & iniquitates eorum ipse portabit. 12 Ideò dispertiam ei plurimos, & fortium dividet spolia, pro eo quòd tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est: & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogavit.

CAP. LIV.

1 Lauda sterilis quæ non paris: decanta laudem, & hinni quæ non pariebas: quoniam multi filii desertæ magis quàm ejus quæ habet virum, dicit 2 Dñs. Dilata locum tentorii tui, & pelles tabernaculorum tuorū extende, ne parcas: longos fac funiculos tuos, & clavos 3 tuos consolida. Ad dexterā enim & ad lævam penetrabis: & semen tuū Gentes hæreditabit, & civitates desertas in- 4 habitabit. Noli timere, quia non confundêris, neque erubesces: non enim te pudebit, quia confusionis adolescentiæ tuæ oblivisceris, & opprobrii viduitatis tuæ non recordabe- 5 ris ampliús. Quia dominabitur tuî qui fecit te, Dominus exercituū nomen ejus: & redemptor tuus Sanctus Israel, Deus omnis terræ vocabitur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

5 Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς (γ) ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ (δ) μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν, 6 τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. Πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν· ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη· καὶ κύριος παρέδω- 7 κεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, Καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ (ε) στόμα αὐτοῦ· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ (ζ) κείροντος ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει (η) τὸ στόμα. 8 Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν 9 τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον. Καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ (θ) δόλον ἐν τῷ 10 στόματι αὐτοῦ· Καὶ κύριος βούλεται καθαρίσαι αὐτὸν (ι) τῆς πληγῆς. ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας, ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὄψεται σπέρ- 11 μα μακρόβιον. καὶ βούλεται κύριος Ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐτῷ φῶς, καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιῶσαι δίκαιον εὖ δουλεύοντα πολλοῖς, καὶ 12 τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει. Διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλούς, καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκῦλα· ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκε, καὶ διὰ τὰς (κ) ἀνομίας αὐτῶν παρεδόθη.

5 Ipse autem (d) vulneratus est propter peccata nostra: & infirmatus est propter iniquitates nostras. Disciplina pacis nostræ super eum: livore ejus nos sanati sumus. 6 Omnes quasi oves erravimus: homo in via sua erravit. Et Dominus tradidit eum (e) propter iniquitates nostras: 7 Et ipse (f) propter afflictionem non aperit os suum. Sicut ovis ad victimam (g) ductus est; et sicut agnus coram tondente mutus, sic non aperit os. 8 In humilitate judicium ejus sublatum est. Generationem ejus quis enarrabit? Quia tollitur de terra vita ejus: ab iniquitatibus populi mei ductus est ad mortem. 9 Et (h) dabo pessimos pro sepultura ejus, & divites pro morte illius. Quia iniquitatem non fecit, neque (i) dolum in ore suo: 10 Et Dominus vult mundare eum à plaga. Si (k) dederitis pro peccato; anima vestra videbit semen longævum. 11 Et vult (l) Dominus Auferre de dolore animam ejus, ostendere ei lucem, & formare intelligentiā, justificare justum benè servientem multis; & peccata eorum ipse portabit: 12 Propterea ipse possidebit multos, & fortium dividet spolia: pro eo quòd tradita est ad mortem anima ejus: & in iniquis reputatus est: & ipse peccata multorum tulit, & propter iniquitates eorum traditus est.

MS.A. (γ) ἀνομίας (δ) ἐμαλακίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, (ε) στόμα· ὡς πρόβατον (ζ) κείραντος αὐτόν (η) τὸ στόμα αὐτοῦ. (θ) εὑρέθη δόλος ἐν τῷ (ι) ἀπὸ τῆς πληγῆς. (κ) ἁμαρτίας

ΚΕΦ. νδ'.

1 Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου, μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν 2 ἄνδρα· εἶπε γὰρ κύριος, Πλάτυνον τὸν τόπον τῆς σκηνῆς σου, καὶ τῶν αὐλαιῶν σου, πῆξον, μὴ φείσῃ, μάκρυνον τὰ σχοινίσματά σου, καὶ τοὺς πασσάλους σου κατίσχυσον, 3 Ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ καὶ (α) τὰ ἀριστερὰ ἐκπέτασον. καὶ τὸ σπέρμα σου ἔθνη κληρονομήσει, καὶ πόλεις ἠρημωμένας (β) κατοι- 4 κιεῖς. Μὴ φοβοῦ, ὅτι κατῃσχύνθης, μηδὲ ἐντραπῇς, ὅτι ὠνειδίσθης, ὅτι αἰσχύνην αἰώνιον ἐπιλήσῃ, καὶ ὄνειδος τῆς χηρείας 5 σου οὐ μὴ (γ) μνησθήσῃ ἔτι. Ὅτι κύριος ὁ ποιῶν σε, Κύριος σαβαὼθ ὄνομα αὐτῷ· καὶ ὁ ῥυσάμενός σε, (δ) αὐτὸς Θεὸς Ἰσραήλ, πάσῃ τῇ γῇ κληθήσεται.

CAP. LIV.

1 Lætare sterilis, quæ non paris: erumpe, & clama, quæ non parturis: quia multi filii desertæ, quàm ejus, quæ habet virum. Dixit enim Dominus; 2 Dilata locum tabernaculi tui, & (a) aulæorum tuorum: fige, ne parcas: protende funiculos tuos: & palos tuos conforta: 3 Adhuc in dextris & sinistris dilata. Et semen tuum possidebit gentes: & civitates desertas habitare facies. 4 Noli timere, quia confusa es: neque confundaris, quia exprobratum tibi est. Confusionem enim (b) æternam oblivisceris: & opprobrii viduitatis tuæ memor non eris ultrà: 5 Quia Dominus, qui facit te, Dominus Sabaoth nomen illi: & qui eruit te, ipse Deus Israel, omni terræ vocabitur.

MS.A. (α) εἰς τὰ (β) κατοικήσεις. (γ) μνησθήσῃ. Ὅτι κύριος (δ) Θεὸς αὐτός

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וְהוּא יִבְנֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּאִתְחַל בְּחוֹבָנָא אִתְמְסַר בַּעֲוָיָתָנָא וּבְאוּלְפָנֵיהּ שְׁלָמֵיהּ יִסְגֵּי
6 עֲלָנָא וּכְדִנְצִית לְפִתְגָּמוֹהִי חוֹבָנָא יִשְׁתַּבְקוּן לָנָא׃ כּוּלָּנָא כְּעָנָא אִתְבַּדַּרְנָא גְּבַר לְקִבֵיל
7 אוֹרְחֵיהּ גְּלֵינָא וּמִן קֳדָם יְיָ הֲוַת רַעֲוָא לְמִשְׁבַּק חוֹבֵי כוּלָּנָא בְּדִילֵיהּ׃ בָּעֵי וְהוּא מִתְּתִיב וְעַד
לָא פְתַח פּוּמֵיהּ מִתְקַבַּל תַּקִּיפֵי עַמְמַיָּא כְּאִמְּרָא לְנִכְסְתָא יִמְסַר וּכְרַחְלָא דִּקְדָם גָּזְזַהָא
8 שְׁתִקָא וְלֵית לְקַבְלֵיהּ דִּפְתַח פּוּמֵיהּ מְמַלֵּל מִלָּא׃ מִיסּוּרִין וּמִפּוּרְעָנוּ יְקָרֵיב גָּלְוָתָנָא
וּפְרִישָׁן דְּיִתְעַבְדָן לָנָא בְּיוֹמוֹהִי מַן יְכוֹל לְאִשְׁתָּעָאָה אֲרֵי יַעְדֵּי שׁוּלְטַן עַמְמַיָּא מֵאַרְעָא
9 דְּיִשְׂרָאֵל חוֹבִין דְּחָבוּ עַמִּי עַד לְוָתְהוֹן יְמְטוּן׃ וְיִמְסַר יָת רַשִׁיעַיָּא לְגֵיהִנָּם וְיָת עַתִּירֵי נִכְסַיָּא
דְּאָנְסוּ בְּמוֹתָא דְּאַבְדָנָא בְּדִיל דְּלָא יִתְקַיְּמוּן עָבְדֵי חֶטְאָה וְלָא יְמַלְּלוּן נִכְלִין בְּפוּמְהוֹן׃
10 וּמִן קֳדָם יְיָ הֲוַת רַעֲוָא לְמִצְרַף וּלְדַכָּאָה יָת שְׁאָרָא דְּעַמֵּיהּ בְּדִיל לְנַקָּאָה מֵחוֹבִין נַפְשְׁהוֹן
יֶחֱזוּן בְּמַלְכוּת מְשִׁיחֲהוֹן יִסְגוּן בְּנִין וּבְנָן יוֹרְכוּן יוֹמִין וְעָבְדֵי אוֹרַיְתָא דַּיְיָ בִּרְעוּתֵיהּ
11 יִצְלְחוּן׃ מִשִּׁעְבּוּד עַמְמַיָּא יְשֵׁיזֵיב נַפְשְׁהוֹן יֶחֱזוּן בְּפוּרְעָנוּת סָנְאֵיהוֹן יִסְבְּעוּן מִבִּזַּת מַלְכֵיהוֹן
12 בְּחוּכְמְתֵיהּ יְזַכֵּי זַכָּאִין בְּדִיל לְשַׁעְבָּדָא סַגִּיאִין לְאוֹרַיְתָא וְעַל חוֹבֵיהוֹן הוּא יִבְעֵי׃ בְּכֵן
אֲפַלֵּיג לֵיהּ בִּזַּת עַמְמִין סַגִּיאִין וְיָת נִכְסֵי כְרַכִּין תַּקִּיפִין יְפַלֵּיג עֲדָאָה חֲלַף דִּמְסַר לְמוֹתָא
נַפְשֵׁיהּ וְיָת מָרוֹדַיָּא שַׁעְבֵּיד לְאוֹרַיְתָא וְהוּא עַל חוֹבִין סַגִּיאִין יִבְעֵי וְלִמְרוֹדַיָּא יִשְׁתְּבֵק
בְּדִילֵיהּ׃

נד

1 שַׁבַּחִי יְרוּשְׁלֵם דַּהֲוַת כְּאִתְּתָא עֲקָרָא דְּלָא יְלֵידַת בּוּעִי תּוּשְׁבַּחְתָּא וְדוּצִי דַּהֲוַת כְּאִתְּתָא דְּלָא
2 עֲדִיאַת אֲרֵי סַגִּיאִין יְהוֹן בְּנֵי יְרוּשְׁלֵם צְדִיתָא מִבְּנֵי כְּרַכָּא יָתִיבְתָּא אֲמַר יְיָ׃ אַפְתַּאי אֲתַר
3 בֵּית מֵישְׁרִיךְ וּמִקִּרְוֵי אַרְעִיךְ יָתְבֵי לָא תִמְנְעִין אַסְגָּא עַם מַשְׁרְיָתִיךְ וְשִׁלְטוֹנַיִךְ תַּקִּיפִי׃ אֲרֵי
4 לְדָרוֹמָא וּלְצִפּוּנָא תִּתְקְפִין וּבְנַיִךְ עַמְמִין יֵירְתוּן וְקִרְוִין דִּצְדַן יְיִתְּבוּן׃ לָא תִדְחֲלִין אֲרֵי
לָא תִבְהֲתִין וְלָא תִתְכַּנְעִין אֲרֵי לָא תִתְכַּלְמִין אֲרֵי בַהֲתַת עוּלֵמוּתִיךְ תִּתְנַשְׁיִן וְחִסּוּדֵי
5 אַרְמְלוּתִיךְ לָא תִדְכְּרִין עוֹד׃ אֲרֵי מָרִיךְ דַּעֲבְדִיךְ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ וּפָרְקִיךְ קַדִּישָׁא
דְּיִשְׂרָאֵל אֱלָהּ כָּל אַרְעָא יִתְקְרֵי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

5 Et ipse ædificabit domum sanctuarii, quod violatum est propter peccata nostra, & traditum est propter iniquitates nostras. Et in doctrina ej9 multiplicabitur pax super nos: & cùm obedierim9 verbis ej9, dimittentur nobis peccata nostra. 6 Omnes nos quasi oves dispersi sumus, unusquisque versus viam suam migravimus: & à facie Dñi voluntas fuit, ut dimitteret peccata nostra propter eum. 7 Deprecat9 est, ipse exaudit9 est, & antequàm aperiret os suum accept9 est. Robustos populorum quasi agnum ad victimam tradet; & sicut ovem quæ tacet coram tondente se, & non erit qui aperiat os suum in conspectu ej9, & loquatur verbum. 8 Ex infirmitatib9 & ultione congregabit captivitatem nostram: & mirabilia quæ fient nobis in dieb9 ejus quis poterit enarrare? quia auferet dominiū populorū de terra Israel: peccata quæ peccaverunt popul9 meus, usq; ad eos pervenient. 9 Et tradet impios in gehennam, & divites substantiis qui vim attulerunt morte exitiosa, ut non permaneant facientes peccatum, neq; loquantur dolum in ore suo. 10 A facie Dñi voluntas fuit, ut conflaret & mundaret residuum populi sui, ut purificaret à peccatis animas eorum: videbunt regnum Christi sui, multiplicabunt filios & filias, prolongabuntur dies eorum: & facientes legem Dñi, in voluntate ejus dirigentur. 11 A subjectione populorum liberabit animas eorum; videbunt ultionem de inimicis suis, saturabuntur prædā regū eorum. In sapientia sua justificabit justos, ut subjiciat multos Legi: & pro peccatis eorum ipse deprecabitur. 12 Ideò *dividam ei* prædā populorum multorum, & divitias civitatū fortiū: dividet spolia, eò quòd tradidit morti animā suam, & transgressores subjecit Legi: & ipse pro peccatis multorū deprecabitur, et transgressoribus dimittetur propter eū.

CAP. LIV.

1 Lauda Jerusalem, quæ eras quasi mulier sterilis quæ non peperit: exulta in laude, et gaude quæ eras quasi mulier quæ non concepit: quoniam plures futuri sunt filii Jerusalem desertæ, quàm filii urbis habitabilis dicit Dñs. 2 Dilata locū domus habitationis tuæ, et à civitatibus terræ tuæ ne habitatores arceas: multiplica populū castrorū tuorum, et principes tuos corrobora. 3 Quoniā ad Austrum et ad Aquilonem confortaberis, et filii tui populos hæreditabunt, et civitates quæ desertæ sunt habitabiles reddent. 4 Ne timeas, quia non confundêris; neq; erubescas, quoniam non te pudebit: quia confusionis adolescentiæ tuæ oblivisceris, et opprobrii viduitatis tuæ non recordaberis amplius. 5 Quia dominator tuus qui fecit te, Dominus exercituum nomen ejus, & redemptor tuus Sanctus Israel, Deus omnis terræ vocabitur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܗܘ ܡܬܩܛܠ ܗܘܐ ܡܛܠ ܚܛܗܝܢ. ܘܡܬܡܟܟ ܗܘܐ ܡܛܠ ܥܘܠܢ. ܡܪܕܘܬܐ ܕܫܠܡܢ
ܥܠܘܗܝ. ܘܒܫܘܡܩܘܗܝ ܢܬܐܣܐ. * ܟܠܢ ܐܝܟ ܥܢܐ ܛܥܝܢ. ܘܐܢܫ ܠܨܒܝܢܗ ܦܢܝܢ. ܘܡܪܝܐ 6
ܐܦܓܥ ܒܗ ܚܛܗܐ ܕܟܠܢ. * ܩܪܒ ܘܐܬܡܟܟ. ܘܠܐ ܦܬܚ ܦܘܡܗ. ܐܝܟ ܐܡܪܐ ܠܢܟܣܬܐ 7
ܐܬܕܒܪ. ܘܐܝܟ ܢܩܝܐ ܩܕܡ ܓܐܙܘܗܝ ܫܬܝܩ ܗܘܐ. ܘܠܐ ܦܬܚ ܦܘܡܗ. * ܡܢ ܚܒܘܫܝܐ ܘܡܢ 8
ܕܝܢܐ ܐܬܕܒܪ. ܘܫܪܒܬܗ ܡܢܘ ܢܫܬܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܓܙܪ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܚܝܐ. ܘܡܢ ܥܘܠܐ ܕܥܡܝ
ܩܪܒܘ ܠܗ. * ܘܝܗܒ ܪܫܝܥܐ ܚܠܦ ܩܒܪܗ. ܘܥܬܝܪܐ ܚܠܦ ܡܘܬܗ. ܥܠ ܕܠܐ ܥܒܕ ܥܘܠܐ: ܘܠܐ ܐܫܬܟܚܬ ܢܟܠܐ 9
ܒܦܘܡܗ. * ܘܡܪܝܐ ܨܒܐ ܕܢܡܟܟܝܘܗܝ ܘܢܟܐܒܝܘܗܝ. ܘܐܬܬܣܝܡ ܚܛܗܐ ܕܢܦܫܗ. ܕܢܚܙܐ ܙܪܥܐ. 10
ܘܢܘܪܟ ܝܘܡܬܐ. ܘܨܒܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܒܐܝܕܗ ܢܨܠܚ. * ܘܡܢ ܥܡܠܐ ܕܢܦܫܗ ܢܚܙܐ. 11
ܘܢܣܒܥ ܒܝܕܥܬܗ. ܘܢܙܕܝܩ ܙܕܝܩܐ. ܥܒܕܐ ܠܣܓܝܐܐ. ܘܚܛܗܝܗܘܢ ܗܘ ܢܣܝܒ.
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦܠܓ ܠܗ ܒܣܓܝܐܐ. ܘܥܡ ܥܫܝܢܐ ܢܦܠܓ ܒܙܬܐ. ܚܠܦ ܕܐܫܕܝ ܠܡܘܬܐ 12
ܢܦܫܗ. ܘܥܡ ܥܘܠܐ ܐܬܡܢܝ. ܘܗܘ ܚܛܗܐ ܕܣܓܝܐܐ ܫܩܠ. ܘܦܓܥ ܒܥܘܠܐ.

* ܫܠܡ * ܢܓ *

* ܫܒܚܝ ܥܩܪܬܐ ܕܠܐ ܝܠܕܬ. ܘܐܬܦܨܚܝ ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܘܪܘܙܝ ܕܠܐ ܚܒܠܬ. ܡܛܠ 1
ܕܣܓܝܐܝܢ ܒܢܝܗ ܕܨܕܝܬܐ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܒܢܝܗ ܕܒܥܝܠܬܐ. * ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܦܬܝ ܐܬܪܐ 2
ܕܡܫܟܢܝܟܝ. ܘܝܪܝܥܬܐ ܕܡܫܟܢܝܟܝ ܡܬܚܝ. ܠܐ ܬܚܘܣܝܢ. ܐܘܪܟܝ ܐܫܠܝܟܝ
ܘܣܟܝܟܝ ܚܝܠܝ. * ܡܛܠ ܕܠܝܡܝܢܐ ܘܠܣܡܠܐ ܬܬܦܫܝܢ. ܘܙܪܥܟܝ ܢܐܪܬ ܥܡܡܐ. 3
ܘܩܘܪܝܐ ܚܪܒܬܐ ܢܝܬܒܘܢ. * ܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܬܒܗܬܝܢ. ܘܠܐ ܬܬܟܦܪܝܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ
ܬܬܚܦܪܝܢ. ܡܛܠ ܕܒܗܬܬܐ ܕܛܠܝܘܬܟܝ ܬܛܥܝܢ. ܘܚܣܕܐ ܕܐܪܡܠܘܬܟܝ ܠܐ ܬܬܕܟܪܝܢ. 4
* ܡܛܠ ܕܡܪܝܟܝ ܥܒܕ ܥܡܟܝ ܗܟܢܐ. ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܗ. ܘܦܪܘܩܟܝ ܩܕܝܫܗ 5
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܠܗܐ ܕܟܠܗ ܐܪܥܐ ܢܬܩܪܐ.

5 Ipse occiditur propter peccata nostra, & humiliatur propter scelus nostrum: castigatio pacis nostræ ipsi imponitur, & cicatricibus ejus curabimur. 6 Omnes ut oves erravimus, quisque in *placitum* sibi latus nos convertimus; Dominus autem fecit ut irruerent in eum peccata omnium nostrûm. 7 Accessit, & humiliavit se, nec aperuit os suum: tanquam agnus ad mactationem ductus est, & velut ovis coram tonsore obmutuit, nec aperuit os suum. 8 E carcere & ex judicio raptus est; at generationem ejus quis enarrabit? nam succisus est è terra viventium, & ex iniquis populi mei tetigerunt eum: 9 Contribuit impius ad sepulchrum ejus, & dives ad mortem ipsius. Licèt non cōmiserit iniquitatem, nec sit dolus in ore ipsius; 10 Dominus tamen voluit humiliare eum & doloribus afficere. Impositū est peccatū animæ ipsius, ut videret semen, & prorogaret dies, & voluntas Dñi per eum prosperaretur, 11 E suimetipsius labore videret, & justos scientiā saturaret atq; justificaret. Servus erit multorū, & eorū peccata ipse portabit: 12 Iccirco distribuam eum inter multos, & inter robustos dividet spolia; pro eo quòd animā suam effuderit in mortem, et cum iniquis connumeratus sit, idémq; peccata multorū pertulerit, & obvius fuerit iniquis.

CAP. LIV.

1 Cane sterilis quæ non peperit, exhilarare cantu & exulta quæ non parturivit; quia plures futuri sunt filii desolatæ quàm conjugatæ. 2 Dicit Dominus, Dilata locum tentoriorum tuorum, cortinas tabernaculorū tuorū extende, & ne parcas; produc funiculos tuos, & clavos tuos confirma. 3 Nam dextrorsum & sinistrorsum cresces, & semen tuum possidebit gentes, & civitates desolatas reddent habitabiles. 4 Ne timeas, quia non erubesces; & ne te contegas, quia non pudefies: nam verecundiæ pueritiæ tuæ oblivisceris, & probri viduitatis tuæ non recordaberis ampliús. 5 Nam Dominus tuus ita tecum acturus est, cujus nomen est Dominus potentissimus; & redemptor tuus Sanctus Israelis, totius terræ Deus vocabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وهو جرح لأجل آثامنا * ووجع لأجل خطايانا * أدب سلامتنا عليه * بجراحه نحن شفينا * مثل 6
خراف ضللنا بأجمعنا * والانسان في طريقه ضل * والرب أسلمه لخطايانا * وهو عندما توجع 7
لم يفتح فاه * مثل خروف سيق الى الذبح ومثل حمل امام من يجزه بغير صوت * هكذا لم
يفتح فاه في تواضعه * حكمه رفع * وجيله من يقصه * لأن حياته ارتفعت من الارض * ومن 8
آثام شعبي سيق للموت * واكافي الاشرار عوض دفنه * والاغنياء عوض موته * لأنه لم يصنع 9
إثما * ولم يوجد في فيه غش * وشاء الرب ان يطهره من الجراح * فان أعطيتم نفوسكم 10
عن الخطية * ترون ذرية طويلة العمر * والرب شاء بيده ان ينزع من تعب نفسه * ليظهر له 11
نورا ويجبله بالفهم * ليبرر الصديق ويتعبد حسنا للكثيرين * وهو يصعد خطاياهم * لأجل 12
هذا هو يرث الكثيرين * ويقسم غنائم الاقوياء * عوض ما أسلمت نفسه للموت وحسب في الأثمة *
وهو رفع خطايا كثيرين * ومن أجل خطاياهم أسلم *

* الفصل الرابع والخمسون * * الاصحاح السادس والعشرون *

* في رد سبي بني اسرائيل الى اورشليم وبشارته لاورشليم *

* افرحي ايتها العاقر التي لم تلد * شبي واصرخي ايتها التي لم تطلق * لأن بني 1
المقفرة أكثر من التي لها رجل * لأن الرب قال * وسعي موضع قبتك * وديارك انصبي * 2
لا تشفقي * طولي حبالك * وقوي اوتادك * مدي يمينا وشمالا ايضا * وزرعك يرث الامم * 3
تسكني المدن الخربة * ولا تخشي انك تخزي * ولا تخجلي انك تعيري * لانك تنسي 4
الخزي الابدي * ولا تذكري عار ترملك * لأن الرب الذي صنعك رب الجيوش اسمه * 5
ومنجيك هو اله اسرائيل يدعى في كل الارض *

5 Ipse verò vulneratus est propter iniquitates nostras, & dolores passus propter peccata nostra, castigatio pacis nostræ imposita est ei, per ejus vulnera nos sanati sumus. 6 Sicut oves erravimus omnes, & quisque per viam suam erravit; Dominus autem tradidit eum peccatis nostris. 7 Et ipse dum pateretur dolores, non aperuit os suum: ut ovis ductus est ad jugulationem; & ut agnus coram tondente est sine voce, sic non aperuit os suum dum humiliaretur. 8 Judicium ejus altum est, & generationem ejus quis enarret? vita quidem ipsius ablata est è terra, & ab iniquitatibus populi mei ductus est ad mortem: 9 At rependam iniquis pro sepultura ejus, & divitibus pro morte ipsius, Quia non fecit iniquitatem, nec inventus est in ore ejus dolus; 10 Ideò voluit eum Dominus mundare à vulneribus. Quòd si dederitis animas vestras pro peccato, videbitis generationem longævæ ætatis. 11 Dominus inquam, voluit manu suâ eum eripi à labore animæ ipsius, ut ostenderet ei lucem, & cingeret eum prudentiâ; ad hoc ut justificaret justum, & decenter subderet se multis, idémque tolleret peccata eorum. 12 Hac de causa multos ipse possidebit, & partietur spolia fortium; pro eo scilicet quòd tradita sit anima ejus ad mortem, & annumeratus sit inter iniquos, quòd tulerit peccata multorum, & propter peccata eorū traditus sit.

CAP. LIV.

Textus vigesimus sextus.
De reductione captivitatis filiorū Israel Jerosolymam: ejusdémque prædictio ad Jerosolymam.

1 Lætare O sterilis quæ non peperit, erumpe & clama quæ non est passa dolores partûs: quoniam filii solitariæ plures erunt quàm ejus quæ habet maritum. 2 Ait enim Dominus, Amplifica locum tentorii tui, domicilium tuum erige, ne parcas, prolonga funiculos tuos, & paxillos tuos confirma; 3 Extende dextrorsum atque sinistrorsum etiam: nam semen tuum possidebit gentes, habitabis urbes dirutas. 4 Et ne verearis quin pudefias, néve erubescas quòd probris afficienda sis: quoniam oblivisceris pristinæ verecundiæ, nec recordaberis opprobrii viduitatis tuæ. 5 Nam Dominus qui te fecit, nomen est Dominus exercituum; & Salvator tuus, ipse Deus Israelis vocabitur in tota terra.

T

6 כִּי־כְאִשָּׁה עֲזוּבָה וַעֲצוּבַת רוּחַ קְרָאָךְ יְהוָה וְאֵשֶׁת נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃
7 בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ׃
8 בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רֶגַע מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְהוָה׃
9 כִּי־מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי־נֹחַ עוֹד עַל־הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר־בָּךְ׃
10 כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶנָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃
11 עֲנִיָּה סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים׃
12 וְשַׂמְתִּי כַּדְכֹד שִׁמְשֹׁתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל־גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי־חֵפֶץ׃
13 וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ׃
14 בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק כִּי־לֹא תִירָאִי וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא־תִקְרַב אֵלָיִךְ׃
15 הֵן גּוֹר יָגוּר אֶפֶס מֵאוֹתִי מִי־גָר אִתָּךְ עָלַיִךְ יִפּוֹל׃
16 הֵן אָנֹכִי בָּרָאתִי חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם וּמוֹצִיא כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל׃
17 כָּל־כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח וְכָל־לָשׁוֹן תָּקוּם־אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְהוָה וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה׃

CAP. LV. נה

1 הוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כָּסֶף לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב׃
2 לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם בְּלוֹא לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאִכְלוּ־טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃
3 הַטּוּ אָזְנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי שִׁמְעוּ וּתְחִי נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית עוֹלָם חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃

Versio VUL. LAT.

6 Quia ut mulierem derelictam & mœrentem spiritu vocavit te Dominus, & uxoré ab adolescentia abjectam, dixit Deus 7 tuus. Ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationi-8 bus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tuî: dixit 9 redemptor tuus Dominus. Sicut in diebus Noë istud mihi est, cui juravi ne inducerem aquas Noë ultrà supra terram: sic juravi ut non irascar tibi, 10 & non increpem te. Montes enim commovebuntur, & colles contremiscent: misericordia autem mea non recedet à te, & fœdus pacis meæ non movebitur: dixit miserator 11 tuus Dñs. Paupercula, tempestate convulsa, absq; ulla consolatione. Ecce ego sternam ꝑ ordinem lapides tuos, & fun-12 dabo te in sapphiris, Et ponã jaspidem propugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos, & omnes terminos tuos in la-13 pides desiderabiles: Universos filios tuos doctos à Domino; & multitudinem pacis filiis 14 tuis. Et in justitia fundaberis: recede procul à calumnia, quia non timebis; & à pavore, quia 15 non appropinquabit tibi. Ecce accola veniet, qui non erat mecum, advena quondã tuus ad-16 jungetur tibi. Ecce ego creavi fabrũ sufflanté in igne prunas, & proferentem vas in opꝰ suum, & ego creavi interfecto-17 rem ad disperdendum, Omne vas, quod fictum est contra te, non dirigetur: & omnem linguam resistentem tibi in judicio, judicabis. Hæc est hæreditas servorum Domini; & justitia eorum apud me, dicit Dominus.

CAP. LV.

1 Omnes sitientes venite ad aquas: & qui non habetis argentum, properate, emite, et comedite: venite, emite absque argento, & absque ulla commu-2 tatione vinum & lac. Quarè appenditis argentũ non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? Audite audientes me, & comedite bonum, & delectabitur in crassitudine ani-3 ma vestra. Inclinate aurem vestram, & venite ad me: audite, & vivet anima vestra, & feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fideles.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Οὐχ ὡς γυναῖκα καταλελειμμένην καὶ ὀλιγόψυχον κέκληκέ σε κύριος, οὐδ' ὡς γυναῖκα ἐκ νεότητος μεμισημένην, εἶπεν 7 ὁ θεός σου. Χρόνον μικρὸν κατέλιπόν σε, καὶ 8 μετ' ἐλέους μεγάλου ἐλεήσω σε. Ἐν θυμῷ μικρῷ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐν ἐλέει αἰωνίῳ ἐλεήσω σε, εἶπεν ὁ 9 ῥυσάμενός σε κύριος. Ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε τοῦτό μοί ἐστι· καθότι ὤμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ, τῇ γῇ μὴ θυμωθήσεσθαι ἐπὶ σοὶ ἔτι, μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου 10 τὰ ὄρη μεταστήσεσθαι, οὐδὲ οἱ βουνοί σου μετακινηθήσονται· οὕτως οὐδὲ τὸ παρ' ἐμοῦ σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης σου οὐ μὴ μεταστῇ· εἶπε γὰρ (θ) ἵλεώς 11 σοι κύριος. Ταπεινὴ καὶ ἀκατάστατος, οὐ παρεκλήθης· ἰδοὺ ἐγὼ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα τὸν λίθον σου, καὶ τὰ θεμέλιά σου 12 σάπφειρον, καὶ θήσω τὰς ἐπάλξεις σου ἴασπιν, καὶ τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλου, 13 καὶ τὸν περίβολόν σου λίθους ἐκλεκτούς. Καὶ πάντας τοὺς υἱούς σου διδακτοὺς θεοῦ, καὶ ἐν 14 πολλῇ εἰρήνῃ τὰ τέκνα σου. Καὶ ἐν δικαιοσύνῃ οἰκοδομηθήσῃ· ἀπέχου ἀπὸ ἀδίκου, καὶ οὐ φοβηθήσῃ, καὶ τρόμος οὐκ ἐγγιεῖ σοι. 15 Ἰδοὺ προσήλυτοι προσελεύσονταί σοι δι' ἐμοῦ, καὶ παροικήσουσί σοι, καὶ ἐπὶ σὲ 16 καταφεύξονται. Ἰδοὺ ἐγὼ ἔκτισά σε, οὐχ ὡς χαλκεὺς φυσῶν ἄνθρακας, καὶ ἐκφέρων σκεῦος εἰς ἔργον· ἐγὼ δὲ ἔκτισά σε, 17 οὐκ εἰς ἀπώλειαν φθεῖραι. Πᾶν σκεῦος (λ) φθαρτὸν ἐπὶ σὲ, οὐκ εὐοδώσω· καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ εἰς κρίσιν, πάντας αὐτοὺς ἡττήσεις, οἱ δὲ ἔνοχοί σου ἔσονται ἐν αὐτῇ. Ἔστι κληρονομία τοῖς θεραπεύουσι (μ) κύριον, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι δίκαιοι, λέγει κύριος.

6 Non ut mulierem derelictam, & pusillanimem vocavit te Dominus; neque ut mulierem, quæ ab adolescentia odiosa est, dixit Deus tuus: 7 Tempore modico reliqui te: & cum misericordia magna misere-8 bor tuî. In furore parvo averti faciem meam à te: & in misericordia sempiterna miserabor tuî; di-9 xit, qui eruit te Dominus. Ab aqua, quæ fuit sub Noe, hoc mihi est: sicut juravi ei in tempore illo, terræ nequaquam ultrà irasci super te, neque in comminatione tua 10 Montes transferre: neque colles tui transferentur: Sic neque, quæ à me tibi misericordia, deficiet: Nec testamentum pacis (c) tuæ auferetur. Dixit enim propitius tibi (d) 11 Domine; Humilis, & instabilis non habuisti consolationem. (e) Ecce ego præparo tibi carbunculum lapidem tuum, & fundamenta tua 12 Sapphirum: Et ponam propugnacula tua Jaspin: & portas tuas lapides Crystalli: & murum tuum 13 lapides electos, Et omnes filios tuos discipulos Dei: & in multa 14 pace filii tui: Et in justitia ædificaberis. Recede ab iniquo; & non timebis, & tremor non appropin-15 quabit tibi. Ecce proselyti accedent ad te per me: & coloni erunt tui, 16 & ad te confugient. Ecce ego creavi te; non ut ærarius (f) sufflans prunas, & proferens vas in opus. Ego autem creavi te, 17 non in perditionem interficere. Omne vas, quod factum est contra te, (g) non prosperabo: & omnis vox surget contra te in judicium; omnes eos vinces: & obnoxii tuî erunt in ea. Est hæreditas servientibus Domino: & vos eritis mihi justi, dicit Dominus.

MS.A. (ε) κύριος, (ˮ) μου (ζ) ἠλέησά σε, (η) οὐδὲ (θ) κύριος ἵλεώς σοι, Ταπεινὴ (ι) ἐπὶ σὲ καταφεύξονται. (κ) κτίζω σε, οὐχ ὡς χαλκεὺς (λ) φθαρτὸν, ἐπὶ δὲ σὲ οὐκ εὐδοκήσω· καὶ πᾶσα φωνὴ ἣ ἀναστήσεται (μ) κυρίῳ,

ΚΕΦ. νε'.

1 Οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ, καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε, καὶ (α) φάγετε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς (β) 2 οἶνον καὶ στέαρ. Ἵνατί τιμᾶσθε ἀργυρίου, καὶ τὸν μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν; ἀκούσατέ μου, καὶ φάγεσθε ἀγαθὰ, καὶ ἐντρυφήσει ἐν 3 ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Προσέχετε τοῖς (γ) ὠσὶν ὑμῶν, καὶ ἐπακολουθήσατε ταῖς ὁδοῖς μου· (δ) εἰσακούσατέ μου, καὶ ζήσεται ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ (ε) ὑμῶν, καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον, τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά.

CAP. LV.

1 Qui sititis, ite ad aquam: & quotquot non habetis pecuniam, euntes emite, & (a) comedite sine 2 argento et pretio, vinum et adipem. Quarè emitis (b) pecuniâ, et laborem vestrum non in saturitate? Audite me, et comedite bona: et delectabitur in bonis anima vestra. 3 Attendite auribus vestris, et sequimini vias meas: exaudite me; et vivet in bonis anima vestra. Et constituam vobis testamentum æternum, sancta David fidelia.

MS.A. (α) πίετε (β) *οἴνου (γ) ὠτίοις (δ) ἐπακούσατε (ε) ἡμῶν,

תרגום יונתן. Targum JONATHAN.

6 אֲרֵי כְּאִתְּתָא שְׁבִיקָא וְעִיקַת רוּחַ עֲרָעָךְ יְקָרָא דַייָ וּכְאִתְּתָא דִּמְרַחֲקָא עוּלֵימְתָא אֲמַר
7 אֱלָהִיךְ : בִּרְגַז זְעֵיר רְחֵקְתִּיךְ וּבְרַחֲמִין סַגִּיאִין אֲקָרֵיב גָּלְוָתִיךְ : בְּשַׁעָא וְעִירָא סִלֵּקִית 8
אַפֵּי שְׁכִינְתִּי זְמַן וְעִירָא מִנִּיךְ וּבְטַבְוָן עָלְמָא דְּלָא פָּסְקָן אֲרַחֵים עֲלַךְ אֲמַר פָּרְקִיךְ יְיָ :
9 כְּיוֹמֵי נוֹחַ דָּא קֳדָמַי דְּקַיֵּמִית בְּמֵימְרִי דְּלָא יְעִדּוּן מֵי טוֹפָנָא דַּהֲווֹ בְּיוֹמֵי נוֹחַ עוֹד
עַל אַרְעָא כֵּן קַיֵּמִית בְּמֵימְרִי דְּלָא יְחוּל רוּגְזִי עֲלַךְ וְלָא אֲזוּף בִּיךְ : אֲרֵי טוּרַיָּא יְעִדּוּן 10
וְרָמָתָא יִתְפַּרְקוּן וְטוּבִי מִנִּיךְ יְרוּשְׁלֶם לָא יְעַדֵּי וּקְיָם שְׁלָמִי לָא יִתְרְחַק אֲמַר דַּעֲתִיד
לְרַחֲמָא עֲלַךְ יְיָ : חֲשִׁיכְתָּא מְקַבְּלָא עוּלְבָּן קַרְתָּא דַּאֲמְרִין עֲלַהּ עַמְמַיָּא לָא תִתְנַחֵם 11
הָא אֲנָא כָּבֵישׁ בְּצִדִּידָא אַבְנֵי רִצְפָּתִיךְ וְאַשַׁכְלְלִנִּיךְ בְּאַבְנִין טָבִין : וַאֲשַׁוֵּי בְמַרְגְּלִין אָעַךְ 12
וְתַרְעַיִךְ לְאַבְנֵי גְמַר וְכָל תְּחוּמָךְ לְאַבְנֵי צְרוֹךְ : וְכָל בְּנַיִךְ אַלְּפִין בְּאוֹרָיְתָא דַייָ וְסַגִּי 13
יְהֵי שְׁלָם בְּנַיִךְ : בִּזְכוּתָא תִתְקְנִין אִתְרַחֲקִי מֵעוּשְׁקָא אֲרֵי לָא תִדְחֲלִין וּמִתְּבִירָא אֲרֵי 14
לָא יְעוֹל עֲלָךְ : הָא אִתְכַּנָּשָׁא יִתְכַּנְּשׁוּן לִיךְ גָּלְוַת עַמִּיךְ לְסוֹפָא מַלְכֵי עַמְמַיָּא דְּמִתְכַּנְשִׁין 15
לְאַעָקָא לִיךְ יְרוּשְׁלֶם בְּגַוִּיךְ יִתְרְמוּן : הָא אֲנָא בְּרֵית נַפְחָא נְפַח נוּר בְּשַׁחוּרִין וּמַפֵּיק 16
מָנָא לְצוֹרְכֵיהּ וַאֲנָא בְּרֵית מְחַבְּלָא לְחַבָּלָא : כָּל זְיָן דְּיִתְקַן עֲלָךְ יְרוּשְׁלֶם לָא יַצְלַח וְכָל לִישָׁן 17
דִּיקוּם עִמָּךְ לְדִינָא תְּחַיְּבִנֵּיהּ דָּא אַחְסָנַת עַבְדַיָּא דַייָ וְזַכְוָתְהוֹן מִן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ :

נה

1 וַי כָּל דִּצְבֵי לְמֵילַף יֵיתֵי וְיֵילַף וּדְלֵית לֵיהּ כְּסַף אֲתוֹ שְׁמַעוּ וְאֵלִיפוּ אֲתוֹ שְׁמַעוּ
2 וְאֵלִיפוּ בְּלָא בְדָמִין וּבְלָא בְמָמוֹן אוּלְפַן דְּטָב מֵחֲמַר וּמֵחֲלַב : לְמָא תִתְקְלוּן כַּסְפְּכוֹן
בְּלָא לְמֵיכַל וְלֵאוּתְכוֹן בְּלָא לְמִסְבַּע קַבִּילוּ קַבָּלָא לְמֵימְרִי וַאֲכוּלוּ דְּטָב וְתִתְפַּנַּק
3 בְּדַהֲנִין נַפְשְׁכוֹן : אַרְכִּינוּ אוּדְנֵיכוֹן וְקַבִּילוּ לְמֵימְרִי שְׁמַעוּ וְתִתְקַיַּם נַפְשְׁכוֹן וְאֶגְזַר לְכוֹן קְיָם
עָלַם טַבְוָת דָּוִד דִּמְהֵימְנָן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam sicut mulierem derelictam & mœstam animo vocavit te maje- 6
stas Dñi, & sicut mulierem quæ abjecta est ab adolescentia, dicit Deꝰ tuus.
In furore modico abjeci te, & in miserationibus multis congregabo capti- 7
vitatem tuam. In tempore modico abstuli faciem majestatis meæ in mo- 8
mento temporis à te: at benignitatibus sempiternis, quæ nunquam cessa-
bunt, miserebor tui, dicit redemptor tuus Dñs. Sicut in diebus Noe hoc 9
est coram me: cui juravi per verbum meum, quòd non transirent aquæ
diluvii quæ fuerũt in diebꝰ Noe ultrà super terrã: sic juravi in verbo meo,
quòd non manebit furor meus super te, nec increpabo te. Quoniam mon- 10
tes pertransibunt, & colles dirumpentur: & benignitas mea non aufe-
retur à te Jerusalem, & pactum pacis meæ non elongabitur, dicit qui mi-
serturus est tui Dñs. Paupercula, injuria affecta civitas, de qua dicebant 11
populi: Non erit ei consolatio: ecce ego sternam in stibio lapides pavi-
menti tui, & fundabo te lapidibus pretiosis: Et ponam in margaritas 12
ligna tua, & portas tuas in lapides sculptos, & omnem terminum tuum in
lapides utiles. Et omnes filii tui discent legem Dñi, & multa erit pax filiis 13
tuis. In justitia præparaberis: recede à calumnia, quoniam non timebis; & 14
de interitu, quoniam non veniet tibi. Ecce congregatione congregabuntur 15
ad te transmigrationes populi tui: & in fine reges populorum qui con-
gregantur ut tribulent te Jerusalem, in medio tui cadent. Ecce ego creavi 16
fabrum ferrarium sufflantem *ignem* in prunas, & diducentem vas in opus
suum; & ego creavi disperdentem ad disperdendum. Omnia arma quæ 17
præparata fuerint contra te Jerusalem non dirigentur, & omnem linguam
quæ insurrexerit adversum te in judicio condemnabis. Hæc est hæreditas
servorum Dñi, & justitia eorum à facie mea, dicit Dominus.

CAP. LV.

Heus omnis qui vult discere, veniat & discat; & qui non habetis argen- 1
tum, venite, audite, & discite: venite, audite, et discite absq; pretio et absq;
pecunia doctrinam meliorem vino et lacte. Quare appenditis argentũ ve- 2
strum non in cibum, & laborem vestrum in [*id quod*] non est satiando?
obedite obedientes verbo meo, & comedite bonum, & delectabitur in pin-
guedine anima vestra. Inclinate aures vestras, & obedite verbo meo; audite et sustentabitur anima vestra: et feriam vobiscũ pactũ sempiternũ, benignitates David fideles. 3

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ut uxorem enim repudiatam & dolentem ani- 6
mo revocabit te Dñs, & ut uxorem adole-
scentiæ derelictam, dicit Deus tuus. Parvam 7
ob iram repudiaveram te, at miserationibus
meis multis colligam te: Magnam ob iram 8
averteram faciem meam à te, sed miseratio-
nibus meis æternis misertus sum tui, dicit Do- 9
minus redemptor tuus. Hoc esto mihi ut die-
bus Noë: *ut* enim juraveram non transituras
in posterum aquas Noë super terram; sic ju-
ro fore ut non irascar tibi, neq; noceam tibi.
Nam montes citiùs humiliarentur, & colles 10
incurvarentur, quàm gratia mea à te transe-
at, & fœdus pacis tuæ prætereat, dicit Domi-
nus misericors. O misera, procellis agitata, 11
consolatione destituta, en ego facturus sum
lapides tuos beryllum, & firmaturus funda-
menta tua lapidibus sapphyri; Ædificaturus 12
parietes tuos lapidibus jaspidis, portas tuas
lapidibus chrystalli, & terminos tuos lapidi-
bus electis. Omnes filii tui cognoscent me, 13
& multa erit pax filiorum tuorum, Tuque ju- 14
stitiâ stabilieris: longè aberis ab oppressione,
quia non timebis; & à contritione, quia non
accedet ad te. Quicunque alieni sunt à ma- 15
nibus meis, te ingredientur, & eris asylum
habitatoribus tuis. Ego quidem creavi fa- 16
brum qui follibus excitaret ignem, & perfice-
ret instrumentum ad opera sua; at ego pari-
ter creavi destructorem ad destruendum.
Omne instrumentũ quod aptatur contra te, 17
non perducetur ad exitum: & omnem lin-
guam quæ tecum steterit in judicio, convin-
ces. Hæc est hæreditas servorum Domini, &
justitia eorum à me; dicit Dominus.

CAP. LV.

Heus omnes sitientes, ite ad aquas: qui non 1
habetis pecuniam, ite, providete vobis, &
comedite absque pecunia, & sine pretio vi-
num & lac. Cur expenditis pecuniam non 2
pro pane, & laborem vestrum non pro saturi-
tate? Audite me ex animo, & comedetis bo-
na, & in pinguedine oblectabit se anima
vestra. Inclinate aures vestras, & venite ad 3
me: acquiescite mihi, & vivet anima vestra:
& statuam vobiscum pactum sempiternum,
gratiam Davidis fidelem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Nequaquam ut fœminam derelictam & 6
pusillanimem vocavit te Dominus, neque
ut fœminam inde ab adolescentia sua
exosam. Ait meus tuus, Exiguo tem- 7
pore dereliqui te, sed maximâ misericor-
diâ miserebor tui: Irâ brevi averti 8
faciem meam à te, sed misericordiâ
sempiternâ sum tui misertus. Dicit Do- 9
minus qui te eripuit ex aquis quæ conti-
gêre tempore Noe, Hæc mea res est;
Nam quemadmodum tunc temporis ju-
ravi terræ me non succensurum tibi de-
inceps, Neque tuos montes comminatio- 10
ne translaturum, neque tuos colles mo-
vendos; ita neque misericordiam quæ
tibi impendetur à me, unquam de-
futuram, neque fœdus pacis tuæ un-
quam violandum: quoniam Dominus
qui tui miseretur, hæc locutus est. O 11
vilis & dejecta, quæ nullam percipis con-
solationem, ecce ego disponam tibi la-
pides tuos ex hyacintho, & fundamenta
tua ex smaragdo, Ponámque pinnas 12
tuas ex jaspide, portas tuas lapidibus
adamantinis, & murum tuum lapidibus
electis. Omnes filii tui erunt edocti à 13
Deo, & nati tui in pace abundanti, Et 14
justitiâ ædificaberis. Recede ab injustitia,
& ne timeto, pavor non appropinquet ad
te. En extranei in te ingredientur, pro- 15
pter me habitabunt in te, & ad te con-
fugient. En ego te creavi, non ut fa- 16
ber ærarius qui flans in carbones
producit vas ad usum; & ego te creavi,
non ad interitum, ut destruerem omne
vas corruptum, & te non oblectarer.
Imò omnem clamorem quorumcunque in- 17
surgentium contra te ad litigandum, su-
perabis, eruntque intra te conclusi. Talis
erit hæreditas eorum qui serviunt Domi-
no, & vos eritis mihi justi, ait Do-
minus.*

CAP. LV.

*Heus sitientes, ite ad aquas: & O vos 1
quibus non est argentum, subsistite, emite,
comedite ac bibite; & ite, emite absque
argento aut pretio vinum & adipem.
Cur æstimatis argentum aliam ob rem 2
quàm ob panem, & laborem vestrum non
ob saturitatem? Acquiescite mihi, &
comedetis bona, & oblectabitur anima
vestra in bonis: Feriámque vobiscum 3
fœdus perpetuum, promissa Davidis veracia.*

.populis præcipientem & ,ducem : eum dedi populis testem En
4 הן עד לאומים נתתיו נגיד ומצוה לאמים:
te ad ,te cognoverunt non *gens* & ,vocabis scies non gentem Ecce
5 הן גוי לא־תדע תקרא וגוי לא־ידעוך אליך
,Israel sanctum *ad* & ,tuum Deum Dominum propter : current
ירוצו למען יהוה אלהיך ולקדוש ישראל
eum invocate : *ipsum inveniri in* Dominum Quærite .te *adornavit* quia
6 כי פארך: דרשו יהוה בהמצאו קראהו
vir & ,suam viam impius Derelinquat .*propinquum ipsum existendo in*
7 בהיותו קרוב: יעזב רשע דרכו ואיש
,ejus miserebitur & Dominum ad revertatur & :suas cogitationes *iniquitatis*
און מחשבתיו וישב אל־יהוה וירחמהו
non Nam .*parcendum ad* multiplicabit quoniam ,nostrum Deum ad &
8 ואל־אלהינו כי־ירבה לסלוח: כי לא
dixit ,meæ viæ ,vestræ viæ nec ,vestræ cogitationes meæ cogitationes
מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם
sunt altiores sic : terra quàm cœli sunt altiores Quia .Dominus
9 יהוה: כי־גבהו שמים מארץ כן גבהו
.vestræ cogitationes quàm meæ cogitationes & ,vestræ viæ quàm meæ viæ
דרכי מדרכיכם ומחשבתי ממחשבתיכם:
,cœlis de nix & ,imber *descendet* quemadmodum Quoniam
10 כי כאשר ירד הגשם והשלג מן־השמים
,eam *fecit* generare & ,terram *inebriavit quin-imo* ,*revertetur* non illuc &
ושמה לא ישוב כי אם־הרוה את־הארץ והולידה
.comedenti panem & ,serenti semen dabit & : eam *fecit* germinare &
והצמיחה ונתן זרע לזרע ולחם לאכל:
revertetur non ,meo ore de egredietur quod ,meum verbum erit Sic
11 כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא־ישוב
prosperabitur & ,volui quod faciet *quin-imo* : vacuum me ad
אלי ריקם כי אם־עשה את־אשר חפצתי והצליח
: deducemini pace in & ,egrediemini lætitia in Quia .illud misi *quò*
12 אשר שלחתיו: כי־בשמחה תצאו ובשלום תובלון
ligna omnia & ,*præconium* vobis coram *clamabunt* colles & montes
ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל־עצי
pro ,abies ascendet alba spina Pro .*vola* plaudent *agri*
13 השדה ימחאו־כף: תחת הנעצוץ יעלה ברוש תחת
signum in ,nomen in Domino erit & : myrtus ascendet urtica
הסרפד יעלה הדס והיה ליהוה לשם לאות
sæculi non *succidetur*
עולם לא יכרת:

Versio VULG. LAT.

4 Ecce testem populis dedi eum, ducem ac præceptorem Gentibus. 5 Ecce gentem, quam nesciebas, vocabis; et Gentes, quæ te non cognoverunt, ad te current, propter Dominum Deum tuum, & Sanctum Israel, quia 6 glorificavit te. Quærite Dominum, dum inveniri potest: invocate eum, dum propè est. 7 Derelinquat impius viam suam, et vir iniqu' cogitationes suas, & revertatur ad Dominum, & miserebitur ejus, & ad Deum nostrum: quoniam multus est 8 ad ignoscendum. Non enim cogitationes meæ, cogitationes vestræ: neque viæ vestræ, viæ 9 meæ, dicit Dominus. Quia sicut exaltantur cœli à terra, sic exaltatæ sunt viæ meæ à viis vestris, & cogitationes meæ à 10 cogitationibus vestris. Et quomodò descendit imber, & nix de cœlo, & illuc ultrà non revertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen seren- 11 ti, & panem comedenti: Sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, sed faciet quæcunque volui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud. 12 Quia in lætitia egrediemini, et in pace deducemini: montes et colles cantabunt coram vobis laudem, & omnia ligna regio- 13 nis plaudent manu. Pro saliunca ascendet abies, & pro urtica crescet myrtus: & erit Dominus nominatus in signum æternum, quod non auferetur.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

4 Ἰδοὺ μαρτύριον ἐν ἔθνεσιν (*) ἔδωκα αὐτὸν, ἄρχοντα καὶ προστάσσοντα ἔθνεσιν. 5 Ἔθνη ἃ οὐκ (ζ) οἴδασίν σε, ἐπικαλέσονταί σε, καὶ λαοὶ οἳ οὐκ ἐπίστανταί σε, ἐπὶ σὲ καταφεύξονται, ἕνεκεν (η) κυρίου τοῦ Θεοῦ σου τοῦ ἁγίου 6 Ἰσραὴλ, ὅτι ἐδόξασέ σε. Ζητήσατε τὸν (θ) κύριον, καὶ ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτὸν, ἐπικαλέσασθε. ἡνίκα (") δ' ἂν ἐγγίζῃ ὑμῖν, 7 Ἀπολιπέτω ὁ ἀσεβὴς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἄνομος τὰς βουλὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπιστραφήτω ἐπὶ κύριον, καὶ ἐλεηθήσεται, ὅτι ἐπὶ πολὺ 8 ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. Οὐ γάρ εἰσιν αἱ βουλαί μου ὥσπερ αἱ βουλαὶ ὑμῶν, (‘) οὐδ' ὥσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοί μου, λέγει κύ- 9 ριος. Ἀλλ' ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ ὁδός μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς δι- 10 ανοίας μου. Ὡς γὰρ (ι) ἂν καταβῇ ὁ ὑετὸς ἢ χιὼν (κ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ ἕως ἂν μεθύσῃ τὴν γῆν, καὶ ἐκτέκῃ, καὶ (λ) ἐκβλαστήσῃ, καὶ δῷ σπέρμα τῷ σπεί- 11 ροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν, Οὕτως ἔσται τὸ ῥῆμά μου ὃ ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός μου, οὐ μὴ ἀποστραφῇ, ἕως ἂν (μ) τελεσθῇ ὅσα ἂν ἠθέλησα, καὶ εὐοδώσω τὰς ὁδούς σου, καὶ 12 τὰ ἐντάλματά μου. Ἐν γὰρ εὐφροσύνῃ ἐξελεύσεσθε, καὶ ἐν χαρᾷ διδαχθήσεσθε· τὰ γὰρ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ ἐξαλοῦνται προσδεχόμενοι ὑμᾶς ἐν χαρᾷ, καὶ πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ 13 ἐπικροτήσει τοῖς κλάδοις. Καὶ ἀντὶ τῆς στοιβῆς ἀναβήσεται κυπάρισσος, ἀντὶ δὲ τῆς κονύζης ἀναβήσεται μυρσίνη. καὶ ἔσται κύριος εἰς ὄνομα, καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον, καὶ οὐκ ἐκλείψει.

Ecce (c) testimonium in gentibus dedi eum, principem, & præcipientem gentibus. 5 Gentes, quæ nesciebant te, invocabunt te: & populi, qui ignorabant te, ad te confugient: propter Dominum Deum tuum Sanctum Israel, quia glorificavit te. 6 Quærite Dominum, & in inveniendo eum, invocate. Et postquàm vobis appropinquaverit; 7 Relinquat impius vias suas, & vir iniquus cogitationes suas, & convertatur ad Dominum: & misericordiam (d) consequetur: quia multùm dimittet peccata vestra. 8 Neque enim sunt cogitationes meæ, sicut cogitationes vestræ; nec, sicut viæ vestræ, viæ meæ, dicit Dominus. 9 Sed sicut distat cœlum à terra; sic distat via mea à viis vestris, & cogitationes vestræ à cogitatione mea. 10 Quomodò enim si descendat pluvia, aut nix de cœlo, & non revertatur, donec inebriet terram, & generet, & oriatur, & det semen seminanti, & panem ad comedendum: 11 Sic erit verbum meum, quod exierit de ore meo: (e) non revertitur; donec compleat, quæ volui: & prosperas faciam vias (f) tuas, et præcepta mea. 12 In lætitia enim egrediemini, et in gaudio (g) docebimini. Montes enim et colles exilient expectantes vos in gaudio: et omnia ligna agri applaudent ramis. 13 Et pro (h) stœba ascendet cyparissus: et pro conyza ascendet myrtus. Et erit (i) Dominus in nomen, et in signum sempiternum; et non deficiet.

MS. A. (*) δέδωκα (ζ) ᾔδεισάν σε, ἐπικαλέσωνταί σε, (η) τοῦ Θεοῦ σου τοῦ ἁγίου (θ) Θεὸν, καὶ (") ἂν ἐγγίζῃ, (‘) οὐδὲ (ι) ἐὰν καταβῇ ὑετὸς (κ) ἀπὸ (λ) βλαστήσῃ, καὶ δώσει (μ) συντελεσθῇ ὅσα ἠθέλησα,

CAP. LVI. נו

quia : justitiam facite & ,judicium Custodite : Dominus dixit Sic
1 כה אמר יהוה שמרו משפט ועשו צדקה כי־
.se *revelandum ad* mea justitia & ,*veniendum ad* mea salus propinqua
קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות:
: illud in apprehenderit hominis filius & ,hoc fecerit *hominis* Beatitates
2 אשרי אנוש יעשה־זאת ובן־אדם יחזיק בה
faciendo à suā manum *custodiens* & ,illud *polluendo à* ,sabbathum *custodiens*
שמר שבת מחללו ושמר ידו מעשות
,Dominum *ad se copulantis* alienigenæ filius dicat ne Et .malum omne
3 כל־רע: ואל־יאמר בן־הנכר הנלוה אל־יהוה
ne & : suo populo *desuper* Dominus me dividet Dividendo : dicendo
לאמר הבדל יבדילני יהוה מעל עמו ואל־
dixit sic Quia .aridum lignum ,*ego* Ecce : eunuchus dicat
4 יאמר הסריס הן אני עץ יבש: כי־כה אמר
quibus in eligent & ,mea sabbata servabunt qui ,eunuchis Dominus
יהוה לסריסים אשר ישמרו את־שבתותי ובחרו באשר
.meum fœdus *in apprehendentes &* ,volui
חפצתי ומחזיקים בבריתי:

CAP. LVI.

1 HÆc dicit Dominus; Custodite judicium, & facite justitiam: quia juxta est salus mea ut veniat, & justitia mea ut re- 2 veletur. Beatus vir, qui facit hoc, & filius hominis, qui apprehendet istud: custodiens sabbatum ne polluat illud, custodiens manus suas ne faciat 3 omne malum. Et non dicat fili' advenæ, qui adhæret Domino, dicens; Separatione dividet me Dominus à populo suo: Et non dicat Eunuchus; Ecce 4 ego lignum aridum. Quia hæc dicit Dominus Eunuchis; Qui custodierint sabbata mea, & elegerint quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum;

ΚΕΦ. νϛ'.

1 Τάδε λέγει κύριος, Φυλάσσεσθε κρίσιν, (α) καὶ ποιήσατε δικαιοσύνην· (β) ἤγγικε γὰρ τὸ σωτήριόν μου παραγίνεσθαι, καὶ τὸ ἔ- 2 λεός μου ἀποκαλυφθῆναι. Μακάριος ἀνὴρ ὁ ποιῶν ταῦτα, καὶ ἄνθρωπος ὁ ἀντεχόμενος αὐτῶν, καὶ φυλάσσων τὰ σάββατα μὴ βεβηλοῦν, καὶ διατηρῶν τὰς χεῖρας αὐ- 3 τοῦ μὴ ποιεῖν (γ) ἄδικα. Μὴ λεγέτω ὁ ἀλλογενὴς ὁ προσκείμενος πρὸς κύριον, Ἀφοριεῖ με ἄρα κύριος ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· καὶ μὴ λεγέτω ὁ εὐνοῦχος, Ὅτι (δ) ξύλον 4 ἐγώ εἰμι ξηρόν. Τάδε λέγει κύριος τοῖς εὐνούχοις, Ὅσοι ἂν φυλάξωνται τὰ σάββατά μου, καὶ ἐκλέξωνται ἃ ἐγὼ θέλω, καὶ ἀντέχωνται τῆς διαθήκης μου,

CAP. LVI.

1 HÆc dicit Dominus; Custodite judicium, et facite justitiam: quia juxta est salutare meum, ut adveniat; et misericordia mea, ut 2 reveletur. Beatus vir, qui facit hæc; et homo, qui retinet ista, et custodit sabbata, ut non prophanet ea; et servat manus suas, ne faciat 3 iniqua. Ne dicat alienigena, qui appositus est Domino: (a) Separabit me utique Dominus à populo suo. Et ne dicat eunuch'; Quia ego 4 sum lignum aridum. Hæc dicit Dominus Eunuchis; Quicumque custodierint Sabbata mea, et elegerint, quæ ego volo, et tenuerint testamentum meum;

MS. A. (α) ποιήσατε (β) ἤγγισεν (γ) ἀδίκημα. (δ) ἐγώ εἰμι ξύλον ξηρόν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 הא רב לעממיא מניתיה מלך ושליט על כל מלכותא: הא עם דלא תדע יפלחנך
5 ועם דלא ידעוך ירהטון לאסקא לך מסין בדיל יי אלהך ולקדישא דישראל ארי
6 שבחך: תבעו דחלתא דיי עד דאתון חיין בעו מן קדמוהי עד דאתון קימין: ישביק
7 רשיעא אורחיה דרשעא וגבר אנס עשתונוהי ויתוב לפולחנא דיי וירחם עלוהי
8 ולדחלתא דאלהנא ארי מסגי לסלחא: ארי לא מחשבתי מחשבתכון ולא
9 ארחתכון תקנן כארחת טובי אמר יי: ארי כמא דרמין שמיא מן ארעא כן תקנן
10 ארחתי מארחתכון ומחשבתי תקנן ממחשבתכון: ארי כמא דנחית מטרא ותלגא
מן שמיא ולתמן לא אפשר ליה דיתוב אלהן מרוי ית ארעא ומרבי לה ומועילה
11 ויהיב בר זרעא כמסת לזרע ולחמא כמסת למיכל: כן יהוי פתגם טובי דנפק מן
קדמי לא אפשר דיתוב לקדמי ריקן אלהן עבד ית דרעוא ומצלח לדשלחנא ליה:
12 ארי בחדוא תפקון מביני עממיא ובשלמא תתובלון לארעכון טוריא ורמתא יבועון
13 קדמיכון תושבחא וכל אילני חקלא ישענון בענפיהון: חלף רשיעיא יתקימון צדיקיא
וחלף חיביא יתקימון דחלי חטאה ויהי קדם יי לשום לאת עלם דלא יפסוק:

נו

1 כדנן אמר יי טרו דינא עבידו צדקתא ארי קריב פורקני למיתי וזכותי לאתגלאה:
2 טובי אנש דיעבד דא ובר אנשא דיתקף בדה יטר שבתא מאחלותיה ויטר ידוהי
3 מלמעבד כל דביש: ולא יימר בר עממין דמתוסף על עמא דיי למימר אפרשא
4 יפרשנני יי מעל עמיה ולא יימר סריסא הא אנא חשיב כאע יביש: ארי כדנן אמר
יי לסריסיא דיטרון ית יומי שביא דילי ומתרען ברעותי ומתקפין בקימי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce principem populis constitui eum, regem & dominatorē super omnia 4 regna. Ecce popul' quem nesciebas servient tibi; & popul' qui non cogno- 5 vit te, current ut offerant tibi tributa; propter Dn̄m Deum tuum, & sanctum Israelis, qui decoravit te. Quærite timorem Dn̄i dum vos estis vivi: 6 quærite à facie ej' dum vos permanetis. Relinquat impi' viam suā malam, 7 & vir direptor cogitationes suas, & convertatur ad cultum Dn̄i; & miserebitur ej'; & ad timorē Dei nostri, qui mult' est in ignoscendo. Quia non 8 cogitationes meæ sunt cogitationes vestræ, neq; viæ vestræ rectæ sunt sicut *via* bonitatis meæ, dicit Dn̄s. Quia sicut exaltantur cœli à terra, sic rectæ 9 sunt viæ meæ magis quàm viæ vestræ; & cogitationes meæ rectæ magis quàm cogitationes vestræ. Quia sicut descendit pluvia & nix de cœlo, & 10 illuc impossibile est ut revertatur, sed inebriat terrā, & germinare facit eā, & proficit ei, & dat granū sementis ut satis sit serenti; & panem ut satis sit *ad comedendum*: Sic erit verbū bonitatis meæ quod egreditur à facie mea, 11 non potest reverti in conspectū meum vacuum, nisi faciat quod volui, & prosperetur in his ad quæ misi illud. Quia in lætitia egrediemini de medio 12 populorū, & in pace deducemini in terrā vestram: montes et colles exultabunt coram vobis in laude, et omnes arbores agri plaudent ramis suis. Pro impiis consurgent justi, et pro peccatoribus consurgent timentes pec- 13 catū: et erit corā Dn̄o in nomen et signū sempiternum, quod non cessabit.

CAP. LVI.

HÆc dicit Dn̄s: Custodite judiciū, et facite justitiā: quia propè est salus 1 mea ut veniat, et justitia mea ut reveletur. Beat' homo qui fecerit hoc; et 2 fili' hominis qui apprehēderit illud: qui custodierit Sabbatū, ne prophanet illud, et servaverit man' suas ne faciat omne malū. Et non dicat fili' popu- 3 lorū, qui appositus est populo Dn̄i, dicendo: Separatione separavit me Dn̄s à populo suo: neq; dicat eunuchus: Ecce ego reputat' sum sicut lignum aridum. Quia hæc dicit Dn̄s eunuchis, Qui custodiunt dies Sabbathorum me- 4 orum, & volunt ea quæ volo, et apprehendunt pactum meum;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * [illegible] 5
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

* [illegible] *

1 * [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

Ecce testem gentibus dedi te, principem & 4 rectorem populis: ' Ut voces gentes quas 5 non nôsti, & gentes quæ te minimè nôrunt, accurrant ad te, propter Dominium Deum tuum, & Sanctum Israelis qui te glorificavit. Quærite Dominum; & cùm inveneritis eum, 6 invocate illum: Et cùm accesserit, derelin- 7 quat peccator viam suam, & vir iniquus consilium suum, & convertatur ad me, & miserebor ipsius; & ad Deum nostrum qui largus est in parcendo. Nam consilia mea non sūt si- 8 milia consiliis vestris, neque viæ meæ similes viis vestris, dicit Dominus: Nam quemad- 9 modum cœli sunt terrâ sublimiores, ita altiores sunt viæ meæ viis vestris, & consilia mea consiliis vestris. Quemadmodum enim plu- 10 via & nix è cœlo delapsa, illuc minimè redit, sed inebriat terram, & parere ac germinare facit illam, præbétque semen satori, & panem in cibum: Sic erit sermo meus qui prodit 11 ex ore meo, non revertetur ad me vacuus, quin *priùs* fecerit quod volo, & expleverit id *cujus causâ* cum misero. Nam cum læti- 12 tia egrediemini, & cum pace discedetis, & montes atque colles exhilarabuntur coràm vobis, & laudatissimæ quæque arbores campi complodent manus. Pro spinosis frutetis 13 germinabit abies, & pro hyssopo germinabit myrtus: eritque Domino in nomen & monimentum sempiternum, quod nunquam deficiet

CAP. LVI.

SIc dicit Dominus, Custodite judicium, & 1 facite justitiam; quia proximè salus mea ventura est, & justitia mea revelanda. Beatus 2 vir qui fecerit hanc, & filius hominis qui firmus eam tenuerit, sabbathum quoque observaverit ne prophanet illud, & custodierit manus suas ne quid mali committat. Ne- 3 que verò dicat filius alienigenarū qui adjungit se Domino, Planè separavit me Dominus à populo suo: neque dicat Eunuchus, Lignum sum aridum. Nam ita dicit Dominus; 4 Eunuchis qui custodierint sabbatha mea, elegerint quod mihi placet, & fœdus meum firmiter tenuerint;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * ها شهادة للامم اعطيتهم * للامم رئيسا وآمرا * ها الامم التي لم تعرفك تستغيث بك والشعب 5
الذين لم يعرفوك اليك يلتجئون لاجل الرب الهك وقدوس اسرائيل الذي مجدك * اطلبوا 6
الله * وعند وجودكم اياه استغيثوا به حين يقرب منكم * فليترك المنافق طرقه والرجل 7
الاثيم آراءه وليرجع الى الرب فيرحم والى الهنا لانه يغفر خطايانا كثيرا * لان ليست آرائي 8
هي مثل آرائكم ولا طرقكم طرقي يقول الرب * لكن كما يبعد السماء من الارض هكذا 9
يبعد طريقي من طرقكم ويبعد فهمكم من عقلي فهمي * لانه كما انه اذا نزل المطر 10
والثلج من السماء لا يرجع الى هناك الى ان يسكر الارض فتلد ويفرخ ويعطي زرعا للزارع
وخبزا للاكل * هكذا تكون كلمتي الذي اذا خرجت من فمي لا ترجع الي باطلا الى ان 11
تكمل كلما اردته واقوم طرقي ووصاياي * لانكم تخرجون بسرور وبتهليل تفرجون 12
لان الجبال والآكام تركض منتظرة لكم بفرح * وجميع اشجار الحقل تصفق باغصانها
13 * وبدلا من البلان يصعد السرو * وبدلا من السيكران يصعد الآس * ويكون للرب
اسم وعلامة ابدية ولا تفنى *

* الفصل السادس والخمسون *

1 * هكذا يقول الرب * احفظوا الحكم * اصنعوا العدل * لان خلاصي قرب ان يحضر *
2 ورحمتي تنكشف * مغبوط الرجل الذي يصنع هذا * والانسان الذي يتمسك بها *
3 ويحرس ان لا ينجس السبوت * ويحفظ يديه ان لا تصنعا ظلما * لا يقول الغريب الجنس
الداخل الى الرب * اترى الرب يفرقني من شعبه * ولا يقول الخصي اني انا حسبه يابسة *
4 * هكذا يقول الرب * للخصيان الذين يحفظون اذن سبوتي ويختارون ما انا اريده
ويتمسكون بعهدي *

Ecce testimonium gentibus dedi eum, gen- 4 *tibus principem & imperatorem. En gen-* 5 *tes quæ te ignorant, opem tuam implorabunt; & populus qui te non noverunt, ad te confugient, propter Dominum Deum tuum & sanctum Israelis qui te glorificavit. Quærite Deum; & cùm re-* 6 *pereritis eum, implorate præsidium ejus dum propinquus est vobis. Ideò derelin-* 7 *quat impius vias suas, & vir sceleratus consilia sua; & revertatur ad Dominum, ut misericordiam consequatur; et ad Deum nostrum, quia peccata nostra multum ignoscit. Non enim consilia mea sunt ut* 8 *consilia vestra, neque viæ vestræ sunt viæ meæ, dicit Dominus: Sed quantùm* 9 *distat cœlum à terra, tantùm distant viæ meæ à viis vestris, & conceptus mentis vestræ à conceptu mentis meæ. Nam* 10 *quemadmodum cùm imber aut nix è cœlo deciderit, non revertitur illuc donec terram inebriet, & hæc gignat egerminé que, producáque sementem satori, & panem comedenti: Sic erit verbum me-* 11 *um, quod cùm exierit ex ore meo, non redibit ad me vacuum, donec perfecerit quicquid volo, dirigámque vias meas & decreta mea. Vos enim egrediemini* 12 *cum exultatione, & cum lætitia dimittemini; nam montes & colles tripudiabunt expectantes vos cum gaudio, & omnes arbores agri plaudent ramis suis. Pro dumis assurgent pini, & pro ebu-* 13 *lis assurgent myrti: eritque Domino nomen & signum sempiternum & indelebile.*

CAP. LVI.

SIc ait Dominus, Custodite judicium, 1 *facite justitiam; quia salus mea brevi affutura est, & misericordia mea retegenda. Beatus vir qui fecerit hanc, &* 2 *homo qui adhæserit ei, caverit ne sabbatha contaminet, & custodierit manus suas ne faciant iniquitatem. Non dicat alie-* 3 *nigena qui se recipit ad Dominum, Putásne quod Dominus me segreget à populo suo? neve dicat Eunuchus, Equidem sum lignum aridum. Sic ait Dominus; Eunu-* 4 *chis qui custodierint sabbatha mea, quod ego volo delegerint, & adhæserint fœderi meo;*

ישעיה: נו

nomen & ,manum meis muris in & ,mea domo in eis dabo Et

5 וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם

quod ,ei dabo ſeculi nomen ;filiabus quàm & ,filiis quàm melius

טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ אֲשֶׁר

,DOMINO ſuper copulatos alienigenæ filios Et .ſuccidetur non

6 לֹא יִכָּרֵת׃ וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָה

exiſtendum ad ,DOMINI nomen amandum ad & ,ei miniſtrandum ad

לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת

, illud polluendo à ,ſabbathum cuſtodientem omnem : ſervos in ei

לוֹ לַעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ

montem ad eos adducam Et .meum fœdus in apprehendentes &

7 וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־הַר

,eorum aſcenſiones: meæ orationis domo in eos lætificabo & ,meæ ſanctitatis

קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם

mea domus quia : meo altari ſuper beneplacitũ ad eorum ſacrificia &

וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי

Dominus Ait .populis omnibus vocabitur orationis domus

8 בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־הָעַמִּים׃ נְאֻם אֲדֹנָי

eum ſuper congregabo adhuc : Iſrael expulſos congregans DOMINUS

יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו

omnis ,devorandum ad venite : agri fera Omnis .ejus congregatos

9 לְנִקְבָּצָיו׃ כֹּל חַיְתוֹ שָׂדָי אֵתָיוּ לֶאֱכֹל כָּל־

,neſciverunt ipſi omnes ,cæci ejus Speculatores .ſylva in fera

10 חַיְתוֹ בַּיָּעַר׃ צֹפָו עִוְרִים כֻּלָּם לֹא יָדָעוּ

,loquentes deliria : latrare poterunt non ,muti canes ipſi univerſi

כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ הֹזִים

noverunt non animo fortes canes Et .dormitare diligentes ,jacentes

11 שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם׃ וְהַכְּלָבִים עַזֵּי־נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ

ipſi univerſi : intelligere noverunt non paſtores ipſi & ,ſaturitatem

שָׂבְעָה וְהֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין כֻּלָּם

Venite .ejus extremo à ſuam cupiditatem ad vir ,reſpexerunt ſuam viam ad

12 לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ׃ אֵתָיוּ

cras diem hunc ſecundùm erit & : ſechar potabimus & ,vinum capiam

אֶקְחָה־יַיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר וְהָיָה כָזֶה יוֹם מָחָר

.valde abundanter magnus

גָּדוֹל יֶתֶר מְאֹד׃

CAP. LVII. נז

miſericordiæ viri & : cor ſuper ponens quiſquam non & ,periit Juſtus

1 הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד

.juſtus colligitur mali faciebus à quia ,intelligente non in .collecti

נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי־מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק׃

.eo coram ambulans : ſuis cubiculis in requieſcent ,pace Ingredietur

2 יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ׃

.eſt fornicata &,adulterum ſemen: auguratricis filii huc appropinquate vos Et

3 וְאַתֶּם קִרְבוּ־הֵנָּה בְּנֵי עֹנְנָה זֶרַע מְנָאֵף וַתִּזְנֶה׃

prolongabitis ,os dilatabitis quem contra ,eſtis oblectati quo Super

4 עַל־מִי תִּתְעַנָּגוּ עַל־מִי תַּרְחִיבוּ פֶה תַּאֲרִיכוּ

Incaleſcentes ? falſitatis ſemen ,prævaricationis nati vos Nónne ? linguam

5 לָשׁוֹן הֲלוֹא־אַתֶּם יִלְדֵי־פֶשַׁע זֶרַע שָׁקֶר׃ הַנֵּחָמִים

torrentibus in nates mactantes : frondoſo ligno omni ſub ulmis in

בָּאֵלִים תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן שֹׁחֲטֵי הַיְלָדִים בַּנְּחָלִים

ipſi ipſi ,tua pars torrentis lævibus In .petrarum ramos ſubter

6 תַּחַת סְעִפֵי הַסְּלָעִים׃ בְּחַלְּקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ הֵם הֵם

,munus feciſti aſcendere ,libamen effudiſti ipſis etiam :tua ſors

גּוֹרָלֵךְ גַּם־לָהֶם שָׁפַכְתְּ נֶסֶךְ הֶעֱלִית מִנְחָה

? accipiam conſolationem his ſuper Nunquid

הַעַל אֵלֶּה אֶנָּחֵם׃

Verſio VULG. LAT.

5 Dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius à filiis & filiabus: nomen ſempiternum dabo eis, 6 quod non peribit. Et filios advenæ, qui adhærent Domino, ut colant eum, & diligant nomen ejus, ut ſint ei in ſervos: omnem cuſtodientem ſabbatum ne polluat illud, & tenentum 7 fœdus meum: Adducam eos in montem ſanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ: holocauſta eorum, & victimæ eorum, placebunt mihi ſuper altari meo: quia domus mea, domus orationis vocabitur 8 cunctis populis. Ait Dominus Deus, qui congregat diſperſos Iſrael; Adhuc congregabo ad eum congregatos 9 ejus. Omnes beſtiæ agri venite ad devorandum, univerſæ 10 beſtiæ ſaltûs. Speculatores ejus cæci omnes, neſcierunt univerſi: canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes 11 & amantes ſomnia. Et canes impudentiſſimi neſcierunt ſaturitatem: ipſi paſtores ignoraverunt intelligentiam: omnes in viam ſuam declinaverunt, unuſquiſque ad avaritiam ſuam, à ſummo uſque ad 12 noviſſimum. Venite, ſumam vinum, & impleamur ebrietate: & erit ſicut hodiè, ſic & cras, & multò ampliùs.

CAP. LVII.

1 Juſtus perit, & non eſt qui recogitet in corde ſuo: & viri miſericordiæ colliguntur, quia non eſt qui intelligat: à facie enim malitiæ collectus eſt ju- 2 ſtus. Veniat pax, requieſcat in cubili ſuo, qui ambulavit in di- 3 rectione ſua. Vos autem accedite huc filii auguratricis, ſemen adulteri, & fornicariæ. 4 Super quem luſiſtis? ſup quem dilatâſtis os, et ejeciſtis linguã? numquid non vos filii ſceleſti, 5 ſemen mendax? Qui conſolamini in diis ſubter omne lignum frondoſum, immolantes parvulos in torrentibus, 6 ſubter eminentes petras? In partibus torrentis pars tua, hæc eſt ſors tua: & ipſis effudiſti libamen, obtuliſti ſacrificium, numquid ſuper his non indignabor?

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

5 Δώσω αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ μου ϗ ἐν τῷ τείχει μου τόπον ὀνομαστὸν, (ε) κρείττω υἱῶν ϗ θυγατέρων, ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐ- 6 τοῖς, ϗ οὐκ ἐκλείψει· Καὶ τοῖς ἀλλογενέσι τοῖς προσκειμένοις (ζ) κυρίῳ δουλεύειν αὐτῷ, ϗ ἀγαπᾷν τὸ ὄνομα κυρίου, τοῦ εἶναι αὐτῷ εἰς δούλους ϗ δούλας· ϗ πάντας τοὺς φυλασσομένους τὰ σάββατά μου μὴ βεβηλοῦν, ϗ ἀντεχομένους τῆς διαθήκης μου, 7 Εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, ϗ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς προσευχῆς μου· τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν, ϗ αἱ θυσίαι αὐτῶν ἔσονται δεκταὶ ἐπὶ (η) τὸ θυσιαστήριόν μου. ὁ γὰρ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, 8 Εἶπε κύριος ὁ συνάγων τοὺς διεσπαρμένους Ἰσραὴλ, ὅτι συνάξω ἐπ᾽ αὐ- 9 τὸν συναγωγήν. Πάντα τὰ θηρία τὰ ἄγρια, δεῦτε, φάγετε, πάντα τὰ θηρία 10 τοῦ δρυμοῦ. Ἴδετε ὅτι (θ) ἐκτετύφλωνται πάντες, οὐκ ἔγνωσαν (ι), κύνες ἐνεοὶ οὐ δυνήσονται ὑλακτεῖν, ἐνυπνιαζόμενοι κοί- 11 την, φιλοῦντες νυστάξαι. Καὶ οἱ κύνες ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ, οὐκ εἰδότες πλησμονήν. καί εἰσι πονηροὶ οὐκ εἰδότες σύνεσιν, πάντες (κ) ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν, ἕκαστος κατὰ τὸ (λ) ἑαυτοῦ.

5 *Dabo eis in domo mea, & in muro meo locum nominatum, meliorem filiis, & filiabus: nomen ſempiternum dabo eis: & non deficiet:* 6 *Et alienigenis, qui additi ſunt Domino, ſervire ei, & diligere nomen ejus, ut ſint ei in ſervos, & ancillas: & omnes, qui cuſtodiunt ſabbata mea, ut non violent ea, & tenent teſtamentum meum;* 7 *Inducam illos in montem ſanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ. Holocauſtomata eorum, & victimæ eorum erunt acceptabiles ſuper altare meum. Domus enim mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus,* 8 *Dixit Dominus, qui congregat diſperſos Iſrael: quia congregabo ad eum congregationem.* 9 *Omnes beſtiæ feræ venite, comedite, omnes beſtiæ ſylvæ.* 10 *Videte, quoniam excæcati ſunt omnes: non cognoverunt: canes muti non poterunt latrare: ſomniantes lectulum, amantes dormitationem.* 11 *Et canes impudentes animo, ignorantes ſaturitatem: Et ſunt mali, neſcientes intelligentiam: omnes, vias ſuas ſequuti ſunt, unuſquiſque (b) juxta ſuum.*

MS.A. (ε) κρείσσων (ζ) πρὸς κύριον (η) τοῦ θυσιαστηρίου μου. (θ) πάντες ἐκτετύφλωνται, (ι) φρονῆσαι, πάντες κύνες (κ) ἐν ταῖς ὁδοῖς (λ) αὐτοῦ.

ΚΕΦ. νζ'.

1 Ἴδετε ὡς ὁ δίκαιος ἀπώλετο, ϗ οὐδεὶς ἐκδέχεται τῇ καρδίᾳ, ϗ ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται, ϗ οὐδεὶς κατανοεῖ. ἀπὸ γὰρ προσ- 2 ώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος. Ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ, ἦρται ἐκ τοῦ μέ- 3 σου. Ὑμεῖς δὲ προσαγάγετε ὧδε υἱοὶ ἄνο- 4 μοι, σπέρμα μοιχῶν ϗ πόρνης. Ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε; ϗ ἐπὶ τίνα ἠνοίξατε τὸ στόμα ὑμῶν; ϗ ἐπὶ τίνα ἐχαλάσατε τὴν γλῶσσαν ὑμῶν; οὐχ ὑμεῖς ἐστὲ τέκνα ἀπω- 5 λείας; σπέρμα ἄνομον, Οἱ παρακαλοῦντες (α) εἴδωλα ὑπὸ δένδρα δασέα, σφάζοντες τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν ταῖς φάραγξιν 6 ἀναμέσον τῶν πετρῶν; Ἐκείνη σου ἡ μερὶς, οὗτός σου ὁ κλῆρος, κἀκείνοις ἐξέχεας σπονδὰς, (β) ϗ τούτοις ἀνήνεγκας θυσίας. ἐπὶ τούτοις οὖν οὐκ ὀργισθήσομαι;

CAP. LVII.

1 *Videte, quomodò juſtus periit; & nemo ſuſcipit corde: & viri juſti tolluntur; & nemo conſiderat. A facie enim iniquitatis ablatus eſt juſtus:* 2 *Erit in pace ſepultura ejus: ablatus eſt de medio.* 3 *Vos autem accedite huc filii iniqui, ſemen adulterorum, & meretricis.* 4 *In quo oblectati eſtis? & ſuper quem aperuiſtis os veſtrum? et ſuper quem ejeciſtis linguam veſtram? Nónne vos eſtis filii perditionis, ſemen iniquum,* 5 *Qui (a) vocatis idola ſubter frondoſas arbores, immolantes filios veſtros in vallibus in medio petrarum?* 6 *Illa eſt pars tua: hæc eſt ſors tua: et illis effudiſti libamina, et his obtuliſti hoſtias. Superbis ergò non iraſcar?*

MS.A. (α) τὰ εἴδωλα (β) κἀκείνοις

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וְאֶתֵּן לְהוֹן בְּבֵית מַקְדְּשִׁי וּבַאֲרַע בֵּית שְׁכִנְתִּי אֲתַר וְשׁוּם דְּטַב מִבְּנִין וּמִבְּנָן שׁוּם עָלַם אֶתֵּן

6 לְהוֹן דְּלָא יִפְסוּק׃ וּבְנֵי עַמְמַיָּא דְּמִתּוֹסְפִין עַל עַמֵּיהּ דַּיְיָ לְשַׁמָּשׁוּתֵיהּ וּלְמִרְחַם יָת שְׁמָא

7 דַּיְיָ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לְעַבְדִין כָּל דְּיִטַּר שַׁבְּתָא לְאַחֲלוּתֵיהּ וּמַתְקְפִין בִּקְיָמִי׃ וְאַיְתֵינוּן

לְטוּרָא דְקוּדְשִׁי וְאַחֲדֵינוּן בְּבֵית צְלוֹתִי עֲלָוָתְהוֹן וְנִכְסַת קוּדְשֵׁיהוֹן יִתַּסְקוּן לְרַעֲוָא עַל

8 מַדְבְּחִי אֲרֵי בֵּית מַקְדְּשִׁי בֵּית צְלוֹ יִתְקְרֵי לְכָל עַמְמַיָּא׃ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים דַּעֲתִיד

9 לְכַנָּשָׁא מְבַדְּרֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקָרֵיב גָּלְוָתְהוֹן לְכַנָּשָׁא יַתְהוֹן׃ כָּל מַלְכֵי עַמְמַיָּא

דְּמִתְכַּנְשִׁין לְאָעָקָא לִיךְ יְרוּשְׁלֵם בְּגַוִּיךְ יִתְרְמוֹן יְהוֹן לְמֵיכַל לְחֵיוַת בָּרָא תִּסְבַּע מִנְּהוֹן

10 חֵיוַת חוּרְשָׁא׃ סַכּוּאֵיהוֹן סַמָּן כּוּלְּהוֹן לָא יָדְעִין מִדַּעַם כּוּלְּהוֹן כַּלְבִין חֵרְשִׁין לָא

11 יָכְלִין לְמִנְבַּח נָיְמִין שָׁכְבִין רָחֲמִין לְמִדְמַךְ׃ וְכַלְבַיָּא תַּקִּיפֵי נַפְשָׁן לָא יָדְעִין לְמִסְבַּע

וְאִנּוּן מַבְאֲשִׁין לָא יָדְעִין לְאִסְתַּכָּלָא כּוּלְּהוֹן גְּבַר לְקֳבֵל אָרְחֵיהּ גְּלוֹ גְּבַר לְמִבַּז

12 מָמוֹנֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל׃ אָמְרִין אֱתוֹ וְנִסַּב חֲמַר וְנִתְרְוֵי מִן עַתִּיק וּתְהֵי שֵׁירוּתָנָא דִּמְחַר

טָבָא מִדְּיוֹמָא דֵין רַבָּא סַגִּיאָה לַחֲדָא׃

נז

1 צַדִּיקַיָּא מֵיתִין וְלֵית אֱנָשׁ דִּמְשַׁוֵּי דַּחְלְתִי עַל לֵב וְגֻבְרֵי עָבְדֵי חִסְדָּא מִתְכַּנְשִׁין וְלָא

2 מִסְתַּכְּלִין אֲרֵי קֳדָם בִּישְׁתָא דַּעֲתִידָא לְמֵיתֵי מִתְכַּנְשִׁין צַדִּיקַיָּא׃ יְהָכוּן שְׁלָם יְנוּחוּן

3 עַל אֲתַר בֵּית מִשְׁכְּבֵיהוֹן עָבְדֵי אוֹרַיְתֵיהּ׃ וְאַתּוּן אִתְקְרִבוּ הָלְכָא עַם דָּרָא דְעוֹבָדֵיהוֹן

4 בִּישִׁין דְּמִנְּצִיבַת קוּדְשָׁא נְצִבְתְּהוֹן וְאִנּוּן מְנָאֲפִין וּמְזַנָּן׃ עַל מַן אַתּוּן מִתְפַּנְּקִין וְקֳדָם

5 מַן תִּפְתְּחוּן פּוּמְכוֹן תְּסַגּוּן לְמַלָּלָא רַבְרְבָן הֲלָא אַתּוּן יַלְדֵי מְרוֹד וְזַרְעָא שִׁקְרָא׃ דְּפָלְחִין

6 לְטַעֲוָתָא תְּחוֹת כָּל אִילָן עֲבוֹף נָכְסֵי יָנְקַיָּא בְּנַחֲלַיָּא תְּחוֹת שְׁקִיפֵי כֵיפַיָּא׃ בִּשְׁעִיעוּת

כֵּיף נַחְלָא חוּלְקִיךְ אַף תַּמָּן אִנּוּן עַדְבִיךְ אַף לְהוֹן נְסַכְתְּ נִסְכִין אַסֵּיקְתְּ קוּרְבָּנִין הַעַל

אִלֵּין יְתוּב מֵימְרִי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

5 Et dabo eis in domo ſanctuarii mei & in terra domus majeſtatis meæ locum, & nomen melius filiis & filiabus; nomen æternum dabo eis quod non ceſſabit. 6 Et filii populorum qui apponuntur populo Domini, ut miniſtrent ei, & diligant nomen Domini, ut ſint ei in ſervos: quiſquis cuſtodit Sabbathum ne violet illud, & tenet pactum meum; 7 Adducam eos in montem ſanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ: holocauſta eorum & victimæ ſanctificatæ eorum offerentur voluntariè ſuper altari meo: quia domus ſanctuarii mei domus orationis vocabitur omnibus populis. 8 Ait Dominus Deus, qui congregaturus eſt diſperſos Iſrael: Adhuc congregabo captivitatem eorum, ut colligam eos. 9 Omnes reges populorum qui congregantur ut tribulent te Jeruſalem, in medio tui projicientur, erunt in cibum beſtiis agri, ſaturabitur illis beſtia ſylvæ. 10 Speculatores eorum cæci ſunt omnes, nihil ſciunt: omnes illi ſunt canes muti, non valentes latrare, dormientes, cubantes, diligentes dormire: 11 Et canes robuſti animo, neſciunt ſaturitatem: & ipſi malefacientes, neſciunt intelligere: omnes illi unuſquiſque contra viam ſuam migraverunt, ſinguli ut diripiant facultates Iſraelis. 12 *Dicentes*, Venite, ſumamus vinum, & inebriemur vino veteri: & erit prandium noſtrum craſtinum lautius hodierno, amplum & prolixum admodum.

CAP. LVII.

1 Juſti moriuntur, & non eſt vir qui proponat animo mei timorem: & viri retribuentes miſericordiam colliguntur, & non contemplantur quia propter malum quod venturum eſt, colliguntur juſti. 2 Ibunt in pace, & requieſcent in loco domus cubationis ſuæ, qui operantur ſecundùm Legem *ejus*, 3 Vos autem accedite huc, popule generationis cujus opera ſunt mala. De plantatione enim ſancta eſt plantatio eorum, ſed ipſi ſunt adulteri & fornicantes. 4 In quo vos delectamini, & ante quem vos aperitis os veſtrum, & multiplicatis loqui magnalia? nónne vos eſtis filii ſceleſti, 5 ſemen mendax? Qui adoletis idolis ſub omni ligno frondoſo, immolantes parvulos in torrentibus, ſubter ſcopulos petrarum. 6 In lævibus locis ripæ torrentis eſt pars tua, ibi quoque ea ſunt ſors tua: etiam eis immolâſti victimas, obtuliſti oblationes: nunquid ob hæc pœnitebit Verbum meum?

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܐܬܠ ܠܗܘܢ ܒܒܝܬܝ ܘܒܫܘܪ̈ܝ ܐܬܪܐ ܘܫܡܐ ܛܒ ܡܢ ܒܢ̈ܝܐ ܘܡܢ ܒܢ̈ܬܐ. ܫܡܐ
ܕܠܥܠܡ ܐܬܠ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܦܣܘܩ. * ܘܠܒܢ̈ܝ ܢܘܟܪ̈ܝܐ ܕܡܬܩܪܒܝܢ ܠܡܪܝܐ ܠܡܫܡܫܘܬܗ: 6
ܘܠܡܪܚܡ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܠܗ ܠܥܒܕ̈ܐ. ܟܠ ܕܢܛܪ ܫܒܬܐ ܕܠܐ ܢܣܝܒܝܗ.
ܘܡܚܝܢܝܢ ܒܩܝܡܝ. * ܐܝܬܝܐ ܐܢܘܢ ܠܛܘܪ ܩܘܕܫܝ. ܘܐܚܕܐ ܐܢܘܢ ܒܒܝܬ ܨܠܘܬܝ. 7
ܠܥܠܘܬܗܘܢ ܘܕܒܚ̈ܝܗܘܢ. ܡܩܒܠܢ ܠܡܕܒܚܝ. ܡܛܠ ܕܒܝܬܝ ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܢܬܩܪܐ.
ܠܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܡܟܢܫ ܒܕ̈ܝܪܘܬܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܬܘܒ ܐܟܢܫ 8
ܠܗܘܢ ܟܢܘܫܬܐ. * ܟܠ ܚܝܘܬ ܕܒܪܐ. ܬܘ ܐܟܘܠܘ ܟܠܟܘܢ ܚܝܘܬ ܕܚܘܪܫܐ. * ܚܙ̈ܝܢ 9 10
ܟܠܗܘܢ ܥܘ̈ܝܪܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ. ܟܠܗܘܢ ܟܠܒ̈ܐ ܐܢܘܢ ܫܬ̈ܝܩܐ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܢܒܚ. ܕܡܟܝܢ
ܘܪܡܝܢ. ܘܪܚܡܝܢ ܠܡܕܡܟ. * ܘܟܠܒ̈ܐ ܐܢܘܢ ܕܡܪܚܩܝܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܠܡܣܒܥ. 11
ܘܗܘܘ ܒܝܫܝܢ. ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܣܘܟܠܐ. ܟܠܗܘܢ ܠܐܘܪܚܗܘܢ ܦܢܘ. ܘܐܢܫ ܠܦܢܝܬܗ. ܘܠܣܛܪܗ.
12 * ܬܘ ܢܣܒ ܚܡܪܐ ܘܢܫܬܐ ܫܟܪܐ: ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܝܘܡܢܐ. ܘܢܝܬܪ ܠܢ ܣܓܝ ܛܒ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܢܙ *

1 * ܗܐ ܙܕܝܩܐ ܐܒܕ. ܘܠܝܬ ܐܢܫ ܕܡܣܝܡ ܥܠ ܠܒܗ. ܘܓܒܪ̈ܐ ܚܣܝ̈ܕܐ ܡܬܟܢܫܝܢ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠ.
ܡܛܠ ܕܡܢ ܩܕܡ ܒܝܫܬܐ ܡܬܟܢܫ ܙܕܝܩܐ. * ܘܢܐܬܐ ܫܠܡܐ ܘܢܬܢܝܚܘܢ ܥܠ 2
ܡܫܟܒ̈ܝܗܘܢ. ܘܢܗܠܟܘܢ ܩܕܡܘܗܝ. * ܘܐܢܬܘܢ ܩܪܘܒܘ ܠܗܪܟܐ ܒܢ̈ܝ ܡܟܟܬܐ: 3
ܙܪܥܐ ܕܓܝܪܐ ܘܙܢܝܬܐ. * ܥܠ ܡܢ ܐܬܦܢܩܬܘܢ. ܘܥܠ ܡܢ ܦܬܚܬܘܢ ܦܘܡܟܘܢ. 4
ܘܐܘܪܟܬܘܢ ܠܫܢܟܘܢ. ܗܐ ܐܢܬܘܢ ܒܢ̈ܝ ܥܘܠܐ ܘܙܪܥܐ ܕܓܠܐ. * ܕܡܬܒܝܐܝܢ 5
ܒܦܬܟܪ̈ܐ ܬܚܝܬ ܟܠ ܐܝܠܢ ܕܥܒܐ. ܘܢܟܣܝܢ ܛܠܝ̈ܐ ܒܢܚ̈ܠܐ ܬܚܝܬ ܫܩ̈ܝܦܐ
ܕܟܐ̈ܦܐ. * ܡܢܬܟܝ ܘܝܪܬܘܬܟܝ ܥܡ ܡܢܬܐ ܕܢܚ̈ܠܐ. ܐܦ ܠܗܘܢ ܢܣܟܬܝ 6
ܢܣܟܐ ܘܐܣܩܬܝ ܩܘܪ̈ܒܢܐ. ܠܐ ܗܟܝܠ ܐܬܒܣܡ.

5 Dabo in domo mea & intra muros meos locum & nomen excellentius quàm filiorum & filiarum; nomen *ſcilicet* ſempiternum dabo eis, quod nunquam deficiet. 6 Filios autem alienigenarum, qui Domino ſe adjunxerint ad miniſtrandum ei, & ad diligendum nomen Domini, ut ſint ſervi ejus; quemcunque cuſtodientem ſabbathum ne prophanet illud, & fœdus meum firmiter tenentem: 7 Adducam in montem ſanctum meum, & lætificabo in domo orationis meæ: holocauſta & ſacrificia eorum gratiſſima erunt ad altare meum: quoniam domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis. 8 Sic dicit Dominus Deus qui congregat diſperſos Iſraelis, Adhuc aggregabo ei aggregatos. 9 Omnes beſtiæ agri venite, devorate omnes beſtias ſylvæ. 10 Videntes, cæci ſunt omnes & ignari; canes muti ſunt omnes, nec poſſunt latrare; indulgent voluptati, jacent, & amant dormitationem. 11 Sunt autem canes avidi appetitûs, & neſcientes ſaturari: erunt nequiſſimi, & ignari prudentiæ: omnes ad viam ſuam ſe converterunt, & quilibet ad partem & latus ſuum. 12 Venite *inquiunt* ſumamus vinum & ſumamus ſiceram, & ſimus ut hodierna dies, & lucrum faciamus nobis multum admodum.

CAP. LVII.

1 Ecce juſtus perit, & nemo eſt qui animum adjiciat: & viri ſancti rapiuntur nemine advertente. A conſpectu quidem malitiæ rapitur 2 juſtus: At veniet pax, & requieſcent ſuper cubili ſuo, & coram ſe gradientur. 3 Vos verò accedite huc filii humiliatæ, ſemen adulterum & fornicarium. 4 Contra quem avidè inhiatis? & contra quem aperitis os veſtrum, & linguam veſtram protrahitis? equidem vos fœtus eſtis iniquus & ſemen falſum: 5 Qui conſolationẽ veſtrã collocatis in idolis ſubter omnem arborem ſylvæ, & jugulatis pueros in torrentibus ſub rupibus petrarum. 6 Sors tua & hæreditas tua, cum ſorte torrentium erit; nam & ſuper eos libâſti libamina, & obtuliſti ſacrificia: in his oblectarer?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * أعطيهم في بيتي وفي سوري موضعا مسميا أفضل من البنين والبنات * أعطي لهم اسما
6 ابديا ولا يفني * وللغرباء الجنس الدخلاء الي الرب ليتعبدوا له وليحبوا اسم الرب ليكونوا له
عبيدا واماء * وجميع الذين يتحفظون ان لا يدنسوا سبوتي والمتمسكون بعهدي *
7 * ادخلهم الي جبلي المقدس * وافرحهم في بيت صلاتي * محرقاتهم وذبائحهم تكون مقبولة
8 علي مذبحي * لان بيتي بيت الصلاة يدعى لجميع الامم * لان جامع متفرقي اسرائيل قال *
9 10 اني اجمع عليه جمعا * يا جميع الوحوش البرية تعالوا كلوا * يا جميع وحوش الغاب * انظروا
انهم جميعهم يعمون لم يعلموا ليتعقلوا * جميعهم كلاب ساهية لا يستطيعون ان ينبحوا *
11 الذين يحلمون في المضجع * يحبون ان ينعسوا * والكلاب الوقحة النفس لم يعرفوا شبعا * وهم
اشرار لم يعرفوا فهما * جميعهم في الطرقات تبع كل واحد منفعتهم *

* الفصل السابع والخمسون *

1 * انظروا كيف هلك الصديق وليس احد يتفكر
بالقلب * والرجال الصديقون يرفعون ولا واحد يتامل * لان من وجه الظلم رفع الصديق *
2 * يكون في السلامة دفنه * رفع من الوسط * الاصحاح السابع والعشرون *
* توبيخ بني اسرائيل * وهو قريان يوم الاحد *
3 4 * وانتم تقدموا هاهنا ايها البنون الاثمة * زرع الفاسقين والزانية * بماذا تنعمتم * وعلي من
فتحتم فمكم * وعلي من دليتم لسانكم * اليس انتم تصيرون بني هلاك ذرية اثمة *
5 * الذين يسالون الاصنام تحت الاشجار المظللة * يذبحون اولادهم في الاودية بين
6 الصخور * نصيب تلك سهمكم * لاوليك اهرقت القوارير * ولاوليك قدمت الذبائح *
فهل الست اغضب *

5 *Dabo in domo mea & intra murum meum, locum celebrem, præſtantiorem quàm filiorum & filiarum: dabo enim eis nomen æternum quod nunquam deficiet.* 6 *Et alienigenas qui ſe receperint ad Dominum ut ſerviant ei, & diligant nomen Domini, ut ſint ſervi & ancillæ ipſius; & eos omnes qui caverint ne prophanent ſabbatha mea, quique adhærent fœderi meo;* 7 *Introducam in montem ſanctum meum, & exhilarabo in domo orationis meæ: holocauſta & ſacrificia eorum erunt accepta ſuper altari meo: quia domus mea, domus orationis vocabitur cunctis gentibus.* 8 *Nam congregator diſperſorum Iſraelis, Ego, inquit, aggregabo illi cœtum.* 9 *O omnes beſtiæ campeſtres, venite, comedite; O omnes beſtiæ ſylveſtres,* 10 *Videte ut omnes iſti cæci ſint, neſciant prudenter agere; omnes ſint canes torpidi, latrare nequeant; qui ſomnient in cubili, ament dormitationem:* 11 *Et quidem canes impudentis aviditatis, ſaturitatis neſcii, iidémque flagitioſi, prudentiæ ignari; omnes in viis ſuis, unuſquiſque propriam ſectatur utilitatem.*

CAP. LVII.

1 *Videte quomodo periérit juſtus, & nemo corde cogitet; viri probi tollantur, & nemo conſideret. Quoniam à facie iniquitatis ablatus eſt juſtus,* 2 *Erit in pace ſepultura ejus, ſublatus eſt è medio.*

Textus vigeſimus ſeptimus.

Objurgatio filiorum Iſraelis: Lectio diei Dominicæ.

3 *Accedite huc O filii ſcelerati, ſemen adulterorum & ſcortatricis.* 4 *Qua in re oblectati eſtis? contra quem aperuiſtis os veſtrum? & contra quem exeruiſtis linguam veſtram? annon vos eritis filii perditionis, generatio maligna?* 5 *Qui rogatis idola ſub arboribus umbroſis, jugulatis liberos veſtros in torrentibus inter petras.* 6 *Sors illorum idolorum erit portio veſtra. Illis alabaſtra fudiſti, & illis obtuliſti ſacrificia: propter hæc annon iraſcerer?*

iiluc etiam : tuum cubile posuisti elevatum & excelsum montem Super
7 עַל הַר־גָּבֹהַּ וְנִשָּׂא שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ גַּם־שָׁם
posuisti postem & , ostium post Et .victimam immolandum ad ascendisti
8 עָלִית לִזְבֹּחַ זָבַח׃ וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתְּ
dilatâsti , ascendisti & discooperuisti me à quia : tuum *monimentum*
זִכְרוֹנֵךְ כִּי מֵאִתִּי גִּלִּית וַתַּעֲלִי הִרְחַבְתְּ
.vidisti *manum*,eorum cubile dilexisti ; eis *ex tibi excidisti* & , tuum cubile
מִשְׁכָּבֵךְ וַתִּכְרָת־לָךְ מֵהֶם אָהַבְתְּ מִשְׁכָּבָם יָד חָזִית׃
misisti & : tua pigmenta multiplicâsti & ,oleo *in regem ad es progressa* Et
9 וַתָּשֻׁרִי לַמֶּלֶךְ בַּשֶּׁמֶן וַתַּרְבִּי רִקֻּחָיִךְ וַתְּשַׁלְּחִי
multitudine In.*sepulchrũ* ad usq; te humiliâsti&,*longè de ad usq*; tuos legatos
10 צִירַיִךְ עַד־מֵרָחֹק וַתַּשְׁפִּילִי עַד־שְׁאוֹל׃ בְּרֹב
,invenisti *tuæ manus vitium*:est desperatũ ,dixisti nec , laborâsti tuæ viæ
דַּרְכֵּךְ יָגַעַתְּ לֹא אָמַרְתְּ נוֹאָשׁ חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת
, *mentiaris* quòd?timuisti & es *verita* quem Et .ægrotâsti non ea propter
11 עַל־כֵּן לֹא חָלִית׃ וְאֶת־מִי דָּאַגְתְּ וַתִּירְאִי כִּי תְכַזֵּבִי
? *taceus* ego Anne:tuum cor super posuisti nec,es recordata non mei &
וְאוֹתִי לֹא זָכַרְתְּ לֹא־שַׂמְתְּ עַל־לִבֵּךְ הֲלֹא אֲנִי מַחְשֶׁה
& : tuam justitiã annuntiabo Ego ? *timebis* non me & ,seculo à &
12 וּמֵעֹלָם וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי׃ אֲנִי אַגִּיד צִדְקָתֵךְ וְאֶת־
,*tuæ congregationes* te liberent,*te clamando In*.tibi proderunt non &,tua opera
13 מַעֲשַׂיִךְ וְלֹא יוֹעִילוּךְ׃ בְּזַעֲקֵךְ יַצִּילֻךְ קִבּוּצַיִךְ
hæreditabit me in *sperans* & : vanitas tollet ,ventus tollet eos omnes &
וְאֶת־כֻּלָּם יִשָּׂא־רוּחַ יִקַּח־הָבֶל וְהַחוֹסֶה בִי יִנְחַל־
:viã *complanate,munite,munite* Dicetq;,*meæ sanctitatis* montẽ possidebit &,terrã
14 אֶרֶץ וְיִירַשׁ הַר־קָדְשִׁי׃ וְאָמַר סֹלּוּ־סֹלּוּ פַּנּוּ־דָרֶךְ
, excelsus dixit sic Quia .mei populi via de offendiculum tollite
15 הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי׃ כִּי כֹה אָמַר רָם
sancto & , excelso : ejus nomen sanctum & ,*perpetuo* habitans sublimis &
וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ
spiritum *vivificandum ad* , spiritu humili & , contrito cum & : habitabo
אֶשְׁכּוֹן וְאֶת־דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ
,litigabo *seculo* in non Quia .contritorum cor *vivificandum ad* &,humilium
16 שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים׃ כִּי לֹא לְעוֹלָם אָרִיב
ego animas &,*se involvet meis faciebus à* spiritu quia : irascar *finem* in nec
וְלֹא לָנֶצַח אֶקְּצוֹף כִּי־רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף וּנְשָׁמוֹת אֲנִי
abscondẽdo eũ percussi &,sum irat⁹ ej⁹ *cupiditatis* iniquitatẽ Propter .feci
17 עָשִׂיתִי׃ בַּעֲוֹן בִּצְעוֹ קָצַפְתִּי וְאַכֵּהוּ הַסְתֵּר
, vidi ejus Vias .sui cordis viam per *refractarius* abiit & : sum irat⁹ &
18 וְאֶקְצֹף וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ׃ דְּרָכָיו רָאִיתִי
, ei consolationes reddidi & , eum feci requiescere & : eum sanavi &
וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ
longinquo ,pacem pacem : labiorum *germen* Creans .ejus lugentibus &
19 וְלַאֲבֵלָיו׃ בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם ׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק
mare veluti impii Et .eum sanavi & , Dominus dixit , propinquo &
20 וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו׃ וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם
, cœno ejus aquæ se impellent & ,*potest* non quiescere nam : impulsum
נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ
.impiis , meus Deus dixit , pax Non .luto &
21 וָטִיט׃ אֵין שָׁלוֹם אָמַר אֱלֹהַי לָרְשָׁעִים׃

CAP. LVIII. נח

:tuam vocem exalta tuba tanquam , prohibeas ne , gutture in Clama
1 קְרָא בְגָרוֹן אַל־תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ
.eorũ peccata Jahacob domui &,eorũ prævaricationẽ meo populo *indica* &
וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם׃

Versio VUL. LAT.

7 Super montẽ excelsum & sublimẽ posuisti cubile tuũ, & illuc ascendisti ut immolares hostias. 8 Et post ostiũ, & retro postem posuisti memoriale tuum: quia juxta me discooperuisti, & suscepisti adulterũ: dilatâsti cubile tuũ, & pepigisti cum eis fœd⁹: dilexisti stratũ eorũ manu 9 apertâ. Et ornâsti te regio unguento, & multiplicâsti pigmẽta tua. Misisti legatos tuos procul, et humiliata es usque ad inferos. 10 In multitudine viæ tuæ laborâsti: non dixisti; Quiescã: vitã manûs tuæ invenisti, proptereà nõ rogâsti. 11 Pro quo solicita timuisti, quia mentita es, & meî non es recordata, neque cogitâsti in corde tuo? quia ego tacens, & quasi non videns, & meî oblita es. 12 Ego annuntiabo justitiã tuam, & opera tua non proderunt tibi. 13 Cùm clamaveris, liberent te congregati tui, & omnes eos auferet vent⁹, tollet aura: Qui autẽ fiduciã habet meî, hæreditabit terrã, & possidebit montẽ sanctũ meũ. 14 Et dicam; Viam facite, præbete iter, declinate de semita, auferte offendicula de via populi mei. 15 Quia hæc dicit Excels⁹, et sublimis habitans æternitatem: & sanctũ nomen ej⁹ in excelso & in sancto habitans, & cum contrito & humili spiritu: ut vivificet spiritũ humilium, & vivificet cor contritorũ. 16 Non enim in sempiternũ litigabo, neque usq; ad finẽ irascar: quia spiritus à facie mea egredietur, & flatus ego faciã. 17 Propter iniquitatem avaritiæ ejus iratus sum, & percussi eum: abscondi à te faciẽ meam, & indignatus sum: & abiit vag⁹ in via cordis sui. 18 Vias ejus vidi; & sanavi eum, & reduxi eum, & reddidi consolationes ipsi, & lugentib⁹ ejus. 19 Creavi fructum labiorũ pacem, pacem ei, qui longè est, & qui propè, dixit Dominus, et sanavi eum. 20 Impii autem quasi mare fervens, quod quiescere non potest, & redundant fluctus ejus in conculcationem et lutum. 21 Non est pax impiis, dicit Dominus Deus.

CAP. LVIII.

1 Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocẽ tuam, & annuntia populo meo scelera eorum, et domui Jacob peccata eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 Ἐπ᾽ ὄρος ὑψηλὸν καὶ μετέωρον, ἐκεῖ σου ἡ κοίτη, καὶ ἐκεῖ ἀνεβίβασας (γ) θυσίας σου, 8 Καὶ ὀπίσω τῶν σταθμῶν τῆς θύρας σου ἔθηκας μνημόσυνά σου. ᾤου, ὅτι ἐὰν ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀποστῇς, πλεῖόν τι ἕξεις; ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ, 9 Καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου μετ᾽ αὐτῶν, καὶ πολλοὺς ἐποίησας τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπέστειλας πρέσβεις ὑπὲρ τὰ ὅριά σου, (δ) καὶ ἐταπεινώθης ἕως ᾅδου. 10 Ταῖς πολυοδίαις σου ἐκοπίασας, καὶ οὐκ εἶπας, Παύσομαι ἐνισχύουσα, ὅτι ἔπραξας ταῦτα, διατοῦτο οὐ κατεδεήθης μου σύ. 11 Τίνα εὐλαβηθεῖσα ἐφοβήθης, καὶ ἐψεύσω με, καὶ οὐκ ἐμνήσθης (ε), οὐδὲ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιαν, οὐδὲ εἰς τὴν καρδίαν σου; (ζ) καὶ ἐγώ σε ἰδὼν 12 παρορῶ, καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης. (η) Καὶ ἐγὼ ἀπαγγελῶ τὴν δικαιοσύνην (θ) σου, καὶ 13 τὰ κακά σου, ἃ οὐκ (ι) ὠφελήσει σε, Ὅταν ἀναβοήσῃς, ἐξελέσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου· τούτους γὰρ πάντας ἄνεμος λήψεται, καὶ ἀποίσει καταιγίς. οἱ δὲ ἀντεχόμενοί μου κτήσονται γῆν, καὶ κληρονομήσουσι τὸ ὄρος 14 τὸ ἅγιόν μου· Καὶ ἐροῦσι, Καθαρίσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδούς, καὶ ἄρατε σκῶλα ἀπὸ 15 τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ μου. Τάδε λέγει (κ) ὁ ὕψιστος, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν τὸν αἰῶνα, Ἅγιος ἐν ἁγίοις, ὄνομα αὐτῷ, (λ) ὕψιστος ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, καὶ ὀλιγοψύχοις διδοὺς μακροθυμίαν, καὶ διδοὺς ζωὴν τοῖς συντε- 16 τριμμένοις τὴν καρδίαν, (μ) Οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκδικήσω ὑμᾶς, οὐδὲ διαπαντὸς ὀργισθήσομαι ὑμῖν· πνεῦμα γὰρ παρ᾽ ἐμοῦ ἐξελεύσεται, 17 καὶ πνοὴν πᾶσαν ἐγὼ ἐποίησα. Δι᾽ ἁμαρτίαν βραχύ τι ἐλύπησα αὐτόν, καὶ ἐπάταξα αὐτόν, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐλυπήθη, καὶ ἐπορεύθη στυγνὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐ- 18 τοῦ. Τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἑώρακα, καὶ ἰασάμην αὐτόν, καὶ παρεκάλεσα αὐτόν, καὶ ἔδωκα αὐτῷ πα- 19 ράκλησιν ἀληθινήν, Εἰρήνην (ν) ἐπ᾽ εἰρήνῃ τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς οὖσι. καὶ εἶπε 20 κύριος, Ἰάσομαι αὐτούς, Οἱ δὲ ἄδικοι (ξ) κλυδωνισθήσονται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυ- 21 νήσονται. Οὐκ ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν, εἶπεν (ο) ὁ θεός.

ΚΕΦ. νη΄.

1 Ἀνάβοησον ἐν ἰσχύϊ, καὶ μὴ φείσῃ, ὡς (*) σάλπιγγι ὕψωσον τὴν φωνήν σου, καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν, καὶ τῷ οἴκῳ Ἰακὼβ τὰς ἀνομίας αὐτῶν.

Super montem excelsum, & sublimem, illic cubile tuum: & illuc ascendere fecisti hostias tuas: 7 *Et post ostii tui postes posuisti memorialia tua. Putabas, quoniam si recessisses à me, plus aliquid (b) haberes: dilexisti dormientes tecũ,* 8 *Et multiplicâsti fornicationem tuam cum eis: multósque fecisti eos, qui procul à te, & misisti legatos ultra terminos tuos: & humiliata es usque ad inferos.* 9 *Multis itineribus tuis laborâsti, & non dixisti, Desinam: (c) confortata, quia fecisti hæc: propterea non rogâsti me tu.* 10 *Quẽ timens perterrita es? & mentita es mihi, nec recordata es meî, neque sumpsisti me in mentem, neque in cor tuum? Et ego te vidẽs despicio: et me non timuisti.* 11 *Et ego annuntiabo justitiã tuã, et mala tua, quæ non proderũt tibi:* 12 *Cùm clamaveris, eruant te in tribulatione tua. Istos enim omnes tollet ventus, & auferet tempestas. Qui autem innituntur mihi, possidebunt terram, & hereditate consequentur montem sanctum meum:* 13 *Et dicent; Mundas facite à facie ejus vias, & auferte offendicula de via populi mei.* 14 *Hæc dicit Excelsus, in excelsis habitans in æternum, Sanctus in sanctis, nomen illi: excelsus in sanctis requiescens, & pusillanimis dans patientiam, & dans vitam his qui corde contriti (d) sunt;* 15 *Non in æternum ulciscar in vos: neque semper irascar vobis: Spiritus enim à me egredietur: & flatum omnem ego feci.* 16 *Propter peccatum ad modicum quid contristavi eum, & percussi eum, & averti faciem meam ab eo: & contristatus est, & ambulavit tristis in viis suis.* 17 *Vias ejus vidi, & sanavi eum, et consolatus sum illum, et dedi ei consolationem veram, Pacem super pacem his, qui longè, et qui propè sunt. Et dixit Dominus, Sanabo eos: Qui autem iniqui sunt, (e) fluctuabunt, et quiescere non poterunt. Non est gaudium impiis, dixit Deus.* 18 19 20 21

CAP. LVIII.

Clama in fortitudine, et ne parcas: quasi tubâ exalta vocem tuam: et annuntia populo meo peccata eorum, et domui Jacob iniquitates eorum. 1

MS.A. Κεφ. νζ΄. (γ) θυσίας, Καὶ ὀπίσω (δ) καὶ ἀπέστρεψας, καὶ ἐταπεινώθης (ε) μου, (ζ) κἀγώ (η) Κἀγὼ ἀπαγγέλλω (θ) μου, (ι) ὠφελήσουσίν σε, (κ) κύριος ὁ ὕψιστος, ὁ ἐν ὑψηλοῖς (λ) κύριος ὕψιστος (μ) Καὶ οὐκ (ν) ἐπ᾽ εἰρήνην (ξ) οὕτως (ο) κύριος ὁ θεός. MS.A. Κεφ. νη΄. (*) σάλπιγγα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 עַל טוּר רָם וּמְנַטַּל שַׁוִּית אֲתַר בֵּית מֵישְׁרִיךְ אַף לְתַמָּן סְלֵיקְתְּ לְדַבָּחָא דְבַח׃ וַאֲחוֹרֵי
8 דַשָּׁא וּמְזוּזְתָא שַׁוִּית דוּכְרַן טַעֲוָתִיךְ הֲוֵית דָמְיָא לְאִתְּתָא דִרְחִימָא עַל בַּעְלַהּ וְטָעְיָא בָּתַר
נוּכְרָאִין אַפְתֵּית אֲתַר בֵּית מֵישְׁרִיךְ וּגְזַרְתְּ לִיךְ מִנְּהוֹן קְיָם רְחֵימַתְּ אֲתַר בֵּית מִשְׁכְּבֵהוֹן
9 אֲתַר בְּחַרְתְּ׃ כַּד עֲבַדְתְּ לִיךְ אוֹרַיְתָא אַצְלַחַתְּ בְּמַלְכוּתָא וְכַד אַסְגֵּית לִיךְ עוֹבְדִין טָבִין
סַגִּיאָה מַשִׁרְיָתִיךְ וּשְׁלַחַתְּ אִזְגַּדַּיִךְ עַד מְרָחִיק וְאַמְאֵכַתְּ תַּקִּיפֵי עַמְמַיָּא עַד לִשְׁאוֹל׃
10 בְּסַגִּיאוּת אָרְחָתִיךְ לְאֵית לָא אֲמַרְתְּ לְמִתַב נִכְסִין סַגִּיאִין אַסְגֵּית עַל כֵּן לָא סַבַּרְתְּ לְמִתַב׃
11 וְיַת מַן יְצִיפַתְּ וְקֳדָם מַן דְּחֵלְתְּ אֲרֵי אַסְגֵּית לְמַלָּלָא כִדְבִין וּפוּלְחָנִי לָא אִדְכַּרְתְּ וְלָא שַׁוִּית
דַּחַלְתִּי עַל לִבִּיךְ הֲלָא אֲנָא יְהָבֵית אַרְכָא מֵעָלְמָא דְּאִם תְּתוּבִין לְאוֹרַיְתָא וְלִקְדָמַי לָא
12 תַבְתְּ׃ אֲנָא חַוֵּיתִי לִיךְ עוֹבְדִין טָבִין דְּאִנּוּן זַכְוָן לִיךְ וְאַתְּ אַסְגֵּית לִיךְ עוֹבְדִין בִּישִׁין דְּלָא
13 יְהַנּוּן לִיךְ׃ אַצְוָחִי כְעַן אִם יִפְרְקוּנִיךְ עוֹבָדֵי שִׁקְרִין דַּהֲוֵית מִתְעַסְקָא בְהוֹן מִינְקוּתִיךְ
וְיַת כּוּלְּהוֹן יִטּוֹל רוּחָא יְהוֹן כְּלָמָא וּדְרָחֵיץ עַל מֵימְרִי יַחְסִין אַרְעָא וְיֵירַת טוּרָא דְקוּדְשִׁי׃
14 וְיֵימַר אַלִּיפוּ וְאַזְהַרוּ אַפְנוּ לֵב עַמָּא לְאוֹרַח תַּקְנָא סַלִּיקוּ תַּקְלַת רַשִׁיעַיָּא מֵאוֹרַח כְּנִשְׁתָּא
15 דְעַמִּי׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר רָמָא וּמְנַטְּלָא דְשָׁרֵי בִשְׁמַיָּא וְקַדִּישׁ שְׁמֵיהּ בִּרְומָא שָׁרֵי וְקַדִּישָׁא
שְׁכִינְתֵיהּ אֲמַר לְמִפְרַק לִתְבִירֵי לִבָּא וּלְמַכִּיכֵי רוּחָא לְקַיָּמָא רוּחַ מַכִּיכִין וּלְמִסְעַד לֵב
16 תְּבִירִין׃ אֲרֵי לָא לְעָלְמָא אֶתְפְּרַע בְּדִין וְלָא לְאַפְרֵשׁ יְהֵי רוּגְזִי אֲרֵי רוּחֵי מֵיתַיָּא אֲנָא עָתִיד
17 לְאָתָבָא וְנִשְׁמָתָא אֲנָא עֲבָדֵית׃ בְּחוֹבֵי מָמוֹנְהוֹן דַּאֲנָסוּ הֲוָה רוּגְזִי עֲלֵיהוֹן וְאַלְקֵיתִנּוּן
18 סַלְּקֵית שְׁכִינְתִּי מִנְּהוֹן וְטַלְטֵלְתִּנּוּן בַּדְּרֵית גָּלְוָתְהוֹן עַל דְּטָעוֹ בָתַר הִרְהוּר לִבְּהוֹן׃ אוֹרַח
תְּיוּבְתְּהוֹן גְּלֵיָא קֳדָמַי וְאֶשְׁבּוֹק לְהוֹן וְאֶרְחֵים עֲלֵיהוֹן וַאֲשַׁלֵּם תַּנְחוּמִין לְהוֹן וּלְמִתְאַבְּלִין
19 עֲלֵיהוֹן׃ דִּבְרָא מַמְלַל סִפְוָן בְּפוּם כָּל אֱנָשָׁא אֲמַר נְבִיָּא שְׁלָמָא יִתְעֲבֵד לְצַדִּיקַיָּא דְּנַטַּרוּ
אוֹרַיְתִי מִלְּקַדְמִין וּשְׁלָמָא יִתְעֲבֵד לְתָבַיָּא דְתָבוּ לְאוֹרַיְתָא קָרִיב אֲמַר יְיָ וְאֶשְׁבּוֹק לְהוֹן׃
20 וְרַשִׁיעַיָּא כְּיַמָּא דִטְרִיד דְּבָעֵי לְמֵינַח וְלָא יָכִיל וְעָבְדִין מוֹהִי סְיָן וְטִין׃ לֵית שְׁלָמָא אֲמַר
21 אֱלָהִי לְרַשִׁיעַיָּא׃

נח

1 נְבִיָּא אַכְלֵי בִגְרוֹנָךְ לָא תִמְנַע כְּקָל שׁוֹפָרָא אָרֵים קָלָךְ וְחַוֵּי לְעַמִּי סָרְחָנֵיהוֹן וּלְבֵית יַעֲקֹב
חוֹבֵיהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

7 In monte excelso & elevato posuisti locũ mansionis domus tuæ: etiam illuc ascendisti ut sacrificares sacrificium. 8 Et post ostiũ & postẽ posuisti memoriale idolorum tuorum: similis fuisti mulieri quæ diligitur à marito, & fornicatur post extraneos: dilatâsti *locũ dom⁹ habitaculi tui*, & *pepigisti* tibi *cũ* eis *fœdus*; dilexisti *locũ dom⁹ cubiculi* eorum: locum elegisti. 9 Cùm exequereris Legẽ, prospera eras in regno: & cùm multiplicares tibi opera bona, multiplicatus est exercit⁹ tuus, & misisti nuntios tuos procul, & depressisti fortitudinem populorum usq; ad infernũ. 10 In magnitudine viæ tuæ laborâsti: non dixisti, Convertar: divitias multas *multiplicâsti*, proptereà non sperâsti quòd ageres pœnitentiam. 11 De quo enim anxia es? & quẽ timuisti? quia multiplicâsti loqui mendacia, & cultus mei non es recordata; nec posuisti timorẽ mei in corde tuo: nónne ego dedi terminũ à seculo, ut convertaris ad Legẽ meã? & non es conversa in conspectu meo. 12 Ego enim indicavi tibi opera bona, quæ essent justa tibi; & tu multiplicâsti opera mala, quæ non proderũt tibi. 13 Clama nunc, si salvabunt te opera mendacii, in quib⁹ laborâsti ab infantia tua; & omnia illa tollet ventus; erunt quasi nihilũ: qui autẽ confidit in verbo meo, possidebit terrã, & hæreditabit montẽ sanctũ meũ. 14 Et dicet: Docete & admonete, præparate cor populi in via recta; auferte offendiculum impiorum de via cœtus populi mei. 15 Quia hæc dicit excelsus & elevatus qui habitat in cœlis, & sanctum nomen ejus: in excelso habitans & sancta majestas ej⁹, dixit se liberaturum contritos corde & humiles spiritu, et vivificaturum spiritum humilium, & suscitaturum cor contritorũ: 16 Quia non in æternũ ulciscar in judicio, nec in *perpetuũ* erit furor me⁹: quoniã spiritũ mortuorũ ego *restituã*, & spiramenta ego feci. 17 Ob peccata pecuniæ eorũ quã vi abstulerunt, fuit furor me⁹ super eos, & percussi eos: subduxi majestatẽ meam ab eis, & transmigrare feci eos; dispersi captivitatẽ eorũ, eò quòd erraverunt post cogitationes cordis sui. 18 Via conversionis eorũ revelata est corã me, & peperci eis, et misertus sum eorũ, et reddidi consolationẽ eis, et his qui lugebant super eos. 19 Qui creavi eloquiũ labiorũ in ore omniũ hominũ: dixit Propheta: Pax fiet justis, qui custodierunt Legẽ meã ab initio, et pax fiet his qui convertentur ad Legẽ meã. Propè est, dicit Dñs, ut dimittam eis. 20 Impii autem sunt quasi mare commotum, quod quærit quiescere et non potest; et faciunt aquæ ejus cœnũ et lutum. 21 Non est pax impiis, dicit Deus.

CAP. LVIII.

1 Clama in gutture tuo Propheta, ne cesses: quasi vocẽ tubæ exalta vocem tuam, et annuntia populo meo scelera eorum, et domui Jacob peccata eorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܥܠ ܛܘܪܐ ܪܡܐ. ܘܡܬܥܠܝܐ. ܣܡܬܝ ܡܫܟܒܟܝ. ܘܐܦ ܠܬܡܢ ܣܠܩܬܝ ܠܡܕܒܚܘ
8 ܕܒ̈ܚܐ. * ܘܒܣܬܪ ܬܪ̈ܥܐ ܥܠ ܦܪ̈ܣܬܐ ܓܠܦܬܝ ܕܘܟܪܢܟܝ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܠܘܬܝ ܓܠܝܬܝ
ܘܣܠܩܬܝ. ܘܐܪܘܚܬܝ ܡܫܟܒܟܝ. ܘܗܘܝܬܝ ܡܢܗܘܢ. ܘܪܚܡܬܝ ܡܫܟ̈ܒܝܗܘܢ.
9 * ܘܐܬܪܐ ܚܙܝܬܝ. ܘܐܫܬܒܚܬܝ ܠܡܠ̈ܟܐ ܒܡܫܚܐ. ܘܐܣܓܝܬܝ ܒܣ̈ܡܝܟܝ. ܘܫܕܪܬܝ
10. ܐܝܙܓܕ̈ܝܟܝ ܠܪܘܚܩܐ. ܘܐܬܡܟܟܬܝ ܥܕܡܐ ܠܫܝܘܠ. * ܒܣܘܓܐ ܕܐܘܪ̈ܚܬܟܝ ܠܐܝܬܝ.
11 ܘܠܐ ܐܡܪܬܝ ܐܬܢܝܚ. ܣܘܓܐ ܕܐܝܕܝܟܝ ܐܫܟܚܬܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܐܬܟܫܦܬܝ. * ܘܡܢ ܡܢ
ܐܬܕܚܠܬܝ ܘܐܬܪܗܒܬܝ. ܕܟܕܒܬܝ ܒܝ. ܘܠܐ ܐܬܕܟܪܬܝܢܝ. ܘܠܐ ܣܡܬܝܢܝ ܒܠܒܟܝ. ܗܐ
12 ܐܢܐ ܩܕܝܫܐ ܐܢܐ ܡܢ ܥܠܡ. ܘܠܝ ܠܐ ܕܚܠܬܝ. * ܐܢܐ ܐܚܘܐ ܙܕܝܩܘܬܟܝ. ܘܥܒ̈ܕܝܟܝ ܠܐ
13 ܢܥܕܪܘܢܟܝ. * ܟܕ ܬܩܥܝܢ ܢܦܨܘܢܟܝ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܠܘܬܟܝ. ܠܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܢܫܩܘܠ
ܪܘܚܐ. ܘܢܫܒܐ ܐܢܘܢ ܥܠܥܠܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܬܟܠܝܢ ܥܠܝ. ܢܐܪܬܘܢ ܐܪܥܐ. ܘܢܐܪܬܘܢ
14 ܛܘܪܐ ܩܕܝܫܐ * ܘܢܐܡܪܘܢ. ܟܒܫܘ ܟܒܫܘ. ܦܢܘ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܪܝܡܘ ܬܘܩ̈ܠܬܐ ܡܢ ܐܘܪܚܗ
15. ܕܥܡܝ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܪܡܐ ܘܡܬܥܠܝܐ. ܕܥܡܪ ܠܥܠܡ. ܘܩܕܝܫ ܫܡܗ.
ܡܪܘܡܐ ܘܩܕܝܫ ܡܥܡܪܗ. ܠܡܟܝ̈ܟܐ ܘܠܬܒܝ̈ܪܝ ܪܘܚܐ. ܘܐܚܐ ܪܘܚܐ ܕܡܟܝ̈ܟܐ.
16. ܘܐܚܐ ܠܒܐ ܕܬܒܝ̈ܪܐ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܠܥܠܡ ܐܬܚܡܬ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܠܥܠܡ ܪܓܙ ܐܢܐ.
17 ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܡܢ ܩܕܡܝ ܢܦܩܐ. ܘܢܫܡܬܐ ܐܢܐ ܥܒܕܬ. * ܡܛܠ ܥܘܠܐ ܕܢܟܠܗ ܪܓܙܬ
18 ܘܡܚܝܬܗ. ܘܐܦ ܪܓܙܬ ܘܐܙܠ ܬܢܚܬܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܠܒܗ. * ܘܐܘܪܚܬܗ ܚܙܝܬ
19 ܘܐܣܝܬܗ ܘܒܝܐܬܗ. ܘܦܪܥܬ ܒܘܝܐܐ. ܠܗ ܘܠܐܒܝܠܘܗܝ. * ܒܪܐ ܡܡܠܠܐ ܕܣܦܘܬܐ. ܫܠܡܐ
20. ܫܠܡܐ ܠܪ̈ܚܝܩܐ ܘܠܩܪ̈ܝܒܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܐܣܝܘܢ. * ܘܥܘ̈ܠܐ ܐܝܟ ܝܡܐ ܡܬܬܙܝܥܝܢ.
21 ܡܛܠ ܕܢܫܬܠܝܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. ܘܡܪܕܝܢ ܡܝ̈ܘܗܝ ܪ̈ܚܫܐ ܘܣܝܢܐ. * ܠܝܬ ܫܠܡܐ ܠܥܘ̈ܠܐ.
1 ܐܡܪ ܐܠܗܝ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܢܚ * ܩܪܝ ܒܓܪܓܪܬܟ. ܘܠܐ ܬܚܘܣ. ܘܐܪܝܡ
ܩܠܟ. ܐܝܟ ܫܝܦܘܪܐ. ܘܚܘܝ ܠܥܡܝ ܥܘܠܗܘܢ. ܘܠܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܚܛܗ̈ܝܗܘܢ.

7 Super montes altos & sublimes posuisti cubile tuum, & illuc ascendisti ad mactandas victimas. 8 Et post januas super parastades sculpsisti memoriam tuam. Migrans enim à me ascendisti, & ampliâsti cubile tuum, facta es ex eis *(i. ad eos descivisti)* & amâsti concubitum eorum. 9 Et occasionẽ videns, laudabilẽ te reddidisti apud reges per unguentum, multiplicâsti odores tuos, misisti nuntios tuos in longinquum, & humiliata es ad infernum usque. 10 Copiâ viarum tuarum laborâsti, nec tamẽ dixisti, Cessabo; culpâ manuum tuarũ contraxisti rubiginẽ, ideo non supplicas. 11 Quem timeres aut metueres, quandoquidẽ me denegâsti, nec meministi mei, nec æstimas me in corde tuo? ecce ego sanct⁹ sum ab æterno, me tamẽ non times. 12 Ego ostendã *tibi* justitiã meã, & facta tua nequaquã proderunt tibi. 13 Cùm clamaveris, eripiéntne te qui congregantur ad te? hos *quidem* omnes asportabit vent⁹, & abripiet turbo; illi verò qui sperant in me, possidebunt terrã, & possidebunt montẽ sanctum meum: 14 Et dicent, Complanate, complanate, restituite viã, & auferte offendicula ex itinere populi mei. 15 Sic enim dicit sublimis & excelsus, habitans in æternum, cujus nomẽ sanctum est, cuj⁹ habitaculum altum est & sanctum, ad humiles & afflictos animo; Vivificabo spiritum humilium, & cor dolentium vivificabo. 16 Nam nõn in perpetuum succensebo, nec in perpetuum irascar: quoniam spirit⁹ à me prodit, & aurã *vitalem* ego feci. 17 Propter crimẽ fraudis ej⁹ irat⁹ sum & percussi eã: iterum quoq; sum irat⁹, & abiit suspiriũ ej⁹ in via cordis ipsius. 18 Vias ejus considerans curavi eã et consolatus sum eã, & repẽdi consolationẽ ipsi & lugentib⁹ ej⁹. 19 Creatus est sermo labiorum, Pacẽ, pacẽ longinquis & propinquis, inquit Dñs, & curabo eos. 20 Improbi verò ceu mare agitabuntur (nam quietẽ nunquã reperient) cujus aquæ reptilia atque cœnum volutant. 21 Nulla pax est improbis, inquit Deus meus.

CAP. LVIII.

1 Clama ex gutture tuo, & ne parcas; attolle vocem tuam instar tubæ, & indica populo meo iniquitatem suam, et familiæ Jacobi peccata sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * على جبل عال وشاهق هناك مضجعك * وهناك اصعدت الذبائح * وخلف قوايم بابك
وصنعت ذكرانك * واه لانك ان بعدت عني يكون لك بالاكثر * احببت المضطجعين
9 معك * وكثرت زناك معهم * وصنعت كثيرين الذين منك بعيدا * وارسلت سفراء فوق
10 حدودك * ورجعت وذليت الى الجحيم * تعبت في طرقاتك الكثيرة * ولم تقولي اكف انا
11 القوية * لانك فعلت هذا لاجل هذا لم تطلبيني * انت لمن تخشي * خفت وكذبتني * ولم
تذكريني * ولا احدثتني في تمييز فهمك ولا في قلبك * وانا اراك واتغافل ولم تخافيني *
12 13 * انا اخبر بعدلي وبشرورك التي لا تنفعك * اذا صرخت لينقذوك في ضيقتك * لان
هاولاء كلهم ياخذهم الريح ويفرقهم العاصف * والذين يتمسكون بي يرثون الارض *
14 ويرثون جبلي المقدس * ويقولون طهروا السبل من وجهه * وارفعوا العثرات من طريق
15 شعبي * هكذا يقول الرب العلي الساكن في الاعالي الى الابد * القدوس في القديسين *
اسمه الرب العالي * المستريح في القديسين * والمعطي طول الاناة لصغيري الانفس * المعطي
16 الحياة للمنكسري القلب * لا انتقم منكم الى الابد * ولا اغضب عليكم كل حين * لان
17 روحا مني ينبعث * وكل نسمة انا صنعت * لاجل خطية قليلة اغضبته وضربته وصرفت
18 وجهي عنه * فحزن ومضى معبسا في طرقه * رايت طرقه وشفيته وعزيته واعطيته عزاء
19 20 حقيقيا * سلامة على سلامة للبعداء والقرباء * وقال الرب اشفيهم * والظالمون هكذا يغرقون
21 ولا يستطيعون ان يستريحوا * وليس للمنافقين سلام قال الرب الاله *

* الفصل الثامن والخمسون *

1 * اصرخ بقوة ولا تشفق * مثل بوق ارفع صوتك * اخبر شعبي بخطاياهم وبيت يعقوب باثامهم *

Super montem excelsum & elevatum, illic est cubile tuum, ibique sacrificia obtulisti; 7 *Et post antes ostii tui collocâsti monimenta tua. Heu, si recesseris à me, tuâ potiùs intererit: amâsti concumbentes tecum; & scortationem tuam cum iis multiplicâsti.* 8 *Multos qui ex te erant, procul egisti, & advocatos misisti ultra terminos tuos, demum reversa dejecta es ad infernum usque.* 9 *Fatigata in viis tuis multiplicibus non dixisti, Abstinebo ego fortis. Quoniam hæc fecisti, propterea me non curâsti.* 10 *Tu quem formidas? timuisti, & negâsti me, non es mei recordata, & ne mentis quidem tuæ ratiocinatione aut corde tuo de me cogitâsti: quia te videns conniveo, non me times.* 11 *Ego indicabo justitiam meam & scelera tua, quæ non proderunt tibi,* 12 *Cùm clamaveris ut liberent te in angustia tua: quoniam hos omnes abripiet ventus, et turbo disrumpet: at verò qui mihi adhæserint, possidebunt terram, & hæreditario jure obtinebunt montem sanctum meum:* 13 *Et dicent, Emundate semitas ante faciem ejus, & tollite offendicula de via populi mei.* 14 *Sic ait Dominus altissimus qui in excelsis habitat in æternum usque, Sanctus inter sanctos, cujus nomen est Dominus altissimus, qui requiescit in sanctis, qui dat longanimitatem pusillanimis, qui dat vitam consternatis animo;* 15 *Non sumam à vobis vindictam in æternum, neque semper irascar vobis. Nam spiritus qui à me procedit, & halitus omnis quem ego feci,* 16 *Cui parvum ob aliquod peccatum succensuerim, percusserim eum, & faciem ab eo meam averterim; si doluerit, & mæstus incesserit in viis suis:* 17 *Videbo vias ejus, curabo eum, & consolabor eum, daboque illi consolationem veram;* 18 *Pacem super pacem tam remotis quàm propinquis. Dixit etiam Dominus, Curabo eos.* 19 *Pari modo scelesti demergentur, nec poterunt quiescere,* 20 *Nec erit pax impiis, ait Dominus Deus.* 21

CAP. LVIII.

Clama validè, & ne parcas; quasi buccina attolle vocem tuam, annuntia populo meo peccata sua, & domui Jacob scelera sua. 1

ישעיה : נח

gens velut : volent meas vias ſcire & ,quærent die die me Et
2 וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן וְדַעַת דְּרָכַי יֶחְפָּצוּן כְּגוֹי
,dereliquerit non ſui Dei judicium & ,fecerit juſtitiam quæ
אֲשֶׁר־צְדָקָה עָשָׂה וּמִשְׁפַּט אֱלֹהָיו לֹא עָזָב
.volent Dei appropinquationē ,juſtitiæ judicia me interrogabunt
יִשְׁאָלוּנִי מִשְׁפְּטֵי־צֶדֶק קִרְבַת אֱלֹהִים יֶחְפָּצוּן׃
? neſciſti & ,noſtrā animā afflximus ? vidiſti non & ,jejunavimus quid Ut
3 לָמָּה צַּמְנוּ וְלֹא רָאִיתָ עִנִּינוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא תֵדָע
veſtros labores omnes & ,voluntatem invenietis vos jejunare die in Ecce
הֵן בְּיוֹם צֹמְכֶם תִּמְצְאוּ־חֵפֶץ וְכָל־עַצְּבֵיכֶם
percutiendum ad & ,jejunabitis contentionem & ,litem ad Ecce .exigitis
4 תִּנְגֹּשׂוּ׃ הֵן לְרִיב וּמַצָּה תָּצוּמוּ וּלְהַכּוֹת
excelſo in faciendum audire ad die ſicut jejunetis non : impiè pugno in
בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע לֹא־תָצוּמוּ כַיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ בַּמָּרוֹם
hominem affligere die ,illud elegi jejunium erit hoc ſicut Nunquid .veſtrā vocē
5 קוֹלְכֶם׃ הֲכָזֶה יִהְיֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ יוֹם עַנּוֹת אָדָם
ſaccum & ,ſuum caput juncum ſicut incurvandum ad num ? ſuam animam
נַפְשׁוֹ הֲלָכֹף כְּאַגְמֹן רֹאשׁוֹ וְשַׂק
beneplaciti diem & ,jejunium vocabis iſtud Nunquid ? ſternat cinerem &
וָאֵפֶר יַצִּיעַ הֲלָזֶה תִּקְרָא־צוֹם וְיוֹם רָצוֹן
colligationes ſolvere ? illud elegi jejunium hoc Nonne ? Domino
6 לַיהוָה׃ הֲלוֹא זֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת
,liberos contritos dimittere & ,jugi faſciculos ſolvere ,impietatis
רֶשַׁע הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה וְשַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים
,tuum panem eſurienti frangere Nonne .diſrumpatis jugum omne &
7 וְכָל־מוֹטָה תְּנַתֵּקוּ׃ הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ
,eum operies & ,nudum videris cùm ? domum introducas vagos afflictos &
וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת כִּי־תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ
,tuū lumen aurora veluti erumpet Tunc .te abſcondas non tua carne à &
8 וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם׃ אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ
gloria :tua juſtitia te coram ibit & : germinabit citò tua medela &
וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד
,clamabis : exaudiet Dominus & ,invocabis Tunc .te colliget Domini
9 יְהוָה יַאַסְפֶךָ׃ אָז תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע
,digitum mittende ,jugum tui medio de removeris Si .ego ecce ,dicet &
וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם־תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע
,tuam animam famelico protuleris Et .iniquitatem loquendo &
10 וְדַבֶּר־אָוֶן׃ וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ
,tua lux tenebroſitate in orietur & : ſaturaveris afflictam animam &
וְנֶפֶשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ וְזָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹרֶךָ
,ſemper Dominus te ducet Et .meridies ſicut ,tua caligo &
11 וַאֲפֵלָתְךָ כַּצָּהֳרָיִם׃ וְנָחֲךָ יְהוָה תָּמִיד
: impinguabit tua oſſa & ,tuam animam ſiccitatibus in faciet ſaturari &
וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ
non cujus ,aquarum exitus ſicut & ,irriguus hortus veluti eris &
וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא־
fundamenta ,ſeculi deſerta te à ædificabunt Et .ejus aquæ mentientur
12 יְכַזְּבוּ מֵימָיו׃ וּבָנוּ מִמְּךָ חָרְבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי
ſepiens tibi vocabitur & : facies ſtare generationis & generationis
דוֹר־וָדוֹר תְּקוֹמֵם וְקֹרָא לְךָ גֹּדֵר
feceris redire Si .habitandum ad ſemitas faciens reverti ,fracturam
13 פֶּרֶץ מְשֹׁבֵב נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת׃ אִם־תָּשִׁיב
: mea ſanctitatis die in tuam voluntatem faciendo ,tuum pedem ſabbatho à
מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי
: glorioſum Domini ſanctum ,delicias ſabbathum vocaveris &
וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד
,tuam voluntatem inveniendo ab ,tuas vias faciendo à ,ipſum glorificaveris &
וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ
.verbum loquendo &
וְדַבֵּר דָּבָר׃

Verſio VULG. LAT.

2 Me etenim de die in diem quærunt, et ſcire vias meas volunt : quaſi gens, quæ juſtitiam fecerit, et judiciũ Dei ſui non dereliquerit : rogant me judicia juſtitiæ : appropinquare
3 Deo volunt. Quarè jejunavimus, et non aſpexiſti : humiliavimus animas noſtras, et neſciſti? Ecce in die jejunii veſtri invenitur voluntas veſtra, et omnes debitores ve-
4 ſtros repetitis. Ecce ad lites & contentiones jejunatis, & percutitis pugno impiè. Nolite jejunare ſicut uſq; ad hanc diem, ut audiatur in excelſo
5 clamor veſter. Numquid tale eſt jejuniũ ꝙ elegi, ꝑ diem affligere hominē animam ſuã? numquid contorquere quaſi circulũ caput ſuũ, & ſaccũ & cinerem ſternere? numquid iſtud vocabis jejuniũ, & diem
6 acceptabilē Dño? Nónne hoc eſt magis jejunium, ꝙ elegi? diſſolve colligationes impietatis, ſolve faſciculos deprimentes; dimitte eos, qui confracti ſunt, liberos, & omne
7 onus dirumpe. Frange eſurienti panem tuũ, & egenos vagóſq; induc in domũ tuam : cùm videris nudũ, operi eum, & carnem tuã ne deſpexeris.
8 Tunc erumpet quaſi manè lumen tuũ, & ſanitas tua citiùs orietur, & anteibit faciē tuã juſtitia tua, et gloria Dñi col-
9 liget te. Tunc invocabis, & Dñs exaudiet : clamabis, & dicet; Ecce adſũ : ſi abſtuleris de medio tuî catenã, & deſieris extendere digitũ, & lo-
10 qui ꝙ non prodeſt. Cũ effuderis eſurienti animã tuã, & animã afflictã repleveris, orietur in tenebris lux tua, & tenebræ
11 tuæ erunt ſicut meridies. Et requiē tibi dabit Dñs ſemꝑ, & implebit ſplendoribus animã tuam, & oſſa tua liberabit, & eris quaſi hort⁹ irrigu⁹, & ſicut fons aquarũ, cuj⁹ non defi-
12 cient aquæ. Et ædificabuntur in te deſerta ſeculorũ : fundamenta generationis & generationis ſuſcitabis : & vocaberis ædificator ſepiũ, avertens ſe-
13 mitas in quietē. Si averteris à ſabbato pedē tuũ, facere voluntatē tuã in die ſancto meo, & vocaveris ſabbatũ delicatũ, et ſanctũ Dñi glorioſũ, et glorificaveris eũ dũ non facis vias tuas, et non invenitur volũtas tua, ut loquaris ſermonē:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

2 Ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας (α) ζητοῦσιν, καὶ γνῶναί μου τὰς ὁδοὺς ἐπιθυμοῦσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνην (β) πεποιηκὼς, καὶ κρίσιν Θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλελοιπώς. αἰτοῦσί με νῦν κρίσιν δικαίαν, καὶ ἐγγίζειν Θεῷ ἐπιθυμοῦ-
3 σι, λέγοντες, Τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν, καὶ οὐκ εἶδες; ἐταπεινώσαμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν, καὶ (γ) οὐκ ἔγνως; ἐν γὰρ ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν ὑμῶν εὑρίσκετε τὰ θελήματα ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν ὑπονύσ-
4 σετε. (δ) Εἰ εἰς κρίσεις καὶ μάχας νηστεύετε, καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινὸν, ἱνατί μοι νηστεύετε ὡς σήμερον, ἀκουσθῆναι ἐν κραυ-
5 γῇ τὴν φωνὴν ὑμῶν; Οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην, καὶ ἡμέραν ταπεινοῦν ἄνθρωπον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. οὐδ᾽ ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃ, οὐδ᾽ (ε) οὕτω καλέσετε
6 νηστείαν δεκτήν. Οὐχὶ τοιαύτην νηστείαν (ζ) ἐξελεξάμην, λέγει Κύριος· ἀλλὰ λῦε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων, ἀπόστελλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα.
7 Διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου· ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περίβαλε, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐχ (·) ὑπερ-
8 όψει. Τότε ῥαγήσεται πρώϊμον τὸ φῶς σου, καὶ τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ· καὶ προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιοσύ-
9 νη σου, καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ περιστελεῖ σε. Τότε βοήσῃ, καὶ ὁ Θεὸς εἰσακούσεταί σου, ἔτι λαλοῦντός σου ἐρεῖ, Ἰδοὺ πάρειμι. ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, καὶ χειροτονίαν,
10 καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ, Καὶ δῷς πεινῶντι τὸν (η) ἄρτον ἐκ ψυχῆς σου, καὶ ψυχὴν τεταπεινωμένην ἐμπλήσῃς, τότε ἀνατελεῖ ἐν τῷ σκότει τὸ φῶς σου, καὶ τὸ σκότος σου
11 ὡς μεσημβρία, Καὶ ἔσται ὁ Θεός (··) σου μετὰ σοῦ διαπαντός· καὶ ἐμπλησθήσῃ καθάπερ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ τὰ ὀστᾶ σου πιανθήσεται· καὶ ἔσται ὡς κῆπος μεθύων, καὶ ὡς
12 πηγὴ ἣν μὴ ἐξέλιπεν ὕδωρ· (θ) Καὶ οἰκοδομηθήσονταί σου αἱ ἔρημοι αἰώνιοι, καὶ ἔσται (ι) τὰ θεμέλιά σου αἰώνια γενεῶν γενεαῖς, καὶ κληθήσῃ οἰκοδόμος φραγμῶν, καὶ (κ)
13 τὰς τρίβους σου ἀναμέσον παύσεις. Ἐὰν ἀποστρέψῃς τὸν πόδα σου ἀπὸ τῶν σαββάτων, τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ θελήματά σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἁγίᾳ, καὶ καλέσεις τὰ σάββατα τρυφερὰ, ἅγια τῷ (λ) Θεῷ· οὐκ ἀρεῖς τὸν πόδα σου ἐπ᾽ ἔργῳ, οὐδὲ λαλήσεις λόγον ἐν ὀργῇ ἐκ τοῦ στόματός σου,

Me de die in diem quærunt : & ſcire vias meas volunt, quaſi gens, quæ juſtitiam fecerit, & judicium Dei ſui non dereliquerit. Petunt me nunc judicium juſtum : & appropinquare Deo cupiunt, dicentes, Quarè jejunavimus, & non 3 *vidiſti? humiliavimus animas noſtras, & non cognoviſti? In diebus enim jejuniorum veſtrorum (a) invenitis voluntates veſtras : & omnes ſubjectos vobis affligitis. Si ad judicia & jurgia jejunatis,* 4 *& percutitis pugnis humilem; utquid mihi jejunatis, ut hodiè audiatur in clamore vox veſtra? Non* 5 *tale jejunium elegi, & die humiliare hominem animam ſuam. Neque, ſi incurvaveris, quaſi circulum, collum tuum, & cilicium et cinerem ſubſtraveris; nec ſic vocabitis jejunium (b) acceptabile. Non hoc jejunium elegi, dicit Do-* 6 *minus. Sed ſolve omnem colligaturam iniquitatis : diſſolve obligationes violentorum (c) contractuum : dimitte fractos in remiſſionem : & omnem ſcripturam iniquam conſcinde : Frange eſu-* 7 *rienti panem tuum : & pauperes ſine tecto induc in domum tuam : ſi videris nudum, operi : & domeſticos ſeminis tui ne deſpexeris. Tunc erumpet matutinum lumen* 8 *tuũ : et (d) ſanitates tuæ citò orientur : & præibit in conſpectu tuo juſtitia tua : & gloria Dei circumdabit te. Tunc clamabis, & De-* 9 *us exaudiet te : adhuc loquente te dicet; Ecce adſum. Si abſtuleris à te colligationem, & (e) ordinationem, & verbum murmurationis : Et dederis eſurienti panem ex a-* 10 *nima tua, & animam humiliatam ſaturaveris; tunc orietur in tenebris lumen tuum : & tenebræ tuæ erunt ſicut meridies : Et erit De-* 11 *us tuus tecum ſemper : & impleberis, ſicut deſiderat anima tua : & oſſa tua pingueſcent : & * erunt, ſicut hortus ebrius, & ſicut fons, cui non defecit (f) aqua. Et* 12 *ædificabuntur tibi deſerta à ſeculo : et erunt fundamenta tua ſempiterna generationum generationibus : et vocaberis ædificator ſepium : et ſemitas tuas in medio quieſcere facies. Si averteris pe-* 13 *dem tuum à ſabbatis; ut non facias voluntates tuas in die ſancta; et vocabis Sabbata delicata, ſancta Deo : Non tolles pedem tuum ad opus; neque loquèris verbum in ira de ore tuo :*

MS.A. (α) ζητήσουσιν, (β) Θεοῦ (γ) οὐ προσέσχες; (δ) Εἰς κρίσεις (ε) οὕτως (ζ) ἐγὼ ἐξελεξάμην, (·) ὑπερόψῃ. (η) ἄρτον σου (··) σου διαπαντός· (θ) καὶ τὰ ὀστᾶ σου ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ, καὶ πιανθήσεται, καὶ κληρονομήσουσι γενεὰς γενεῶν. Καὶ οἰκοδομηθήσονταί (ι) σου τὰ θεμέλια (κ) τοὺς τρίβους τοὺς ἀναμέσον (λ) Θεῷ σου

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 וְקֳדָמַי יוֹם יוֹם אוּלְפָן תָּבְעִין כְּאִלּוּ לְמִדַּע אוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמַי צָבַן כְּעַמָּא דְּזַכּוּ עֲבַד וּמִדִּין
אֱלָהֵיהּ לָא אִתְרַחַק שָׁאֲלִין מִן קֳדָמַי דִּין וּקְשׁוֹט כְּאִלּוּ לְאִתְקָרָבָא לְדַחְלְתָא דַיְיָ צָבַן׃
3 אָמְרִין לְמָא אֲנַחְנָא צָיְמִין וְקֳדָמָךְ גְּלֵי מְסַגְּפִין נַפְשָׁתַנָא וְקֳדָמָךְ יְדִיעַ נְבִיָּא אֱמַר לְהוֹן
4 הָא בְּיוֹם תַּעֲנִיתְכוֹן אַתּוּן תָּבְעִין צָרְכֵיכוֹן וְכָל תַּקְלָתְכוֹן אַתּוּן מְקָרְבִין׃ הָא לְתַחְרוּ
וּלְמַצּוּ אַתּוּן צָיְמִין וּלְמִמְחֵי בְּכוּרְמֵיזָא דְרִשְׁעָא לָא תִתְעַנּוּן תַּעֲנִין כְּאִלֵּין לְאַשְׁמָעָא
5 בִּמְרוֹמָא קָלְכוֹן׃ הַהָדָא הוּא תַעֲנִיתָא דְרָעֵינָא בַהּ יוֹמָא דִמְסַגֵּף אֱנָשָׁא נַפְשֵׁיהּ כְּפִיף
רֵישֵׁיהּ כְּאַגְמוֹן כְּפִיף וְעַל סַקָּא וְקִטְמָא בָּאֵת הִלְדָא אַתּוּן קָרַן תַּעֲנִית וְיוֹמָא דְרַעֲוָא בֵיהּ
6 מִן קֳדָם יְיָ׃ הֲלָא דָא הִיא תַעֲנִיתָא דְרָעֵינָא בַהּ פָּרְדוּ כְּנִישַׁת רִשְׁעָא שְׁרוֹ קִטְרֵי כְתָבֵי דִין
7 מִסְטֵי וּפַטְּרוּ דַהֲווֹ אֲנִסִין בְּנֵי חוֹרִין וְכָל דִּין מִסְטֵי תְּסַלְּקוּן׃ הֲלָא תְּפָרְנֵס לְכַפְנָא
מִלַּחְמָךְ וַחֲשִׁיכִין מְטַלְטְלִין תָּעֵיל לְגוֹ בֵיתָא אֲרֵי תֶחֱזֵי עַרְטִלָאָה וְתִכְסְנֵיהּ וּמִקָּרִיב
8 בִּשְׂרָךְ לָא תִכְבּוֹשׁ עֵינָךְ׃ בְּכֵן יִתְגְּלֵי כְשַׁפְרְפָרָא נְהוֹרָךְ וְאָסוּת מַחְתָךְ בִּפְרִיעַ תִּסַּק וִיהָכוּן
9 קֳדָמָךְ זַכְוָתָךְ בִּיקָר מִן קֳדָם יְיָ תִּתְכְּנֵשׁ׃ בְּכֵן תְּצַלֵּי וַיְיָ יְקַבֵּל צְלוֹתָךְ תִּבְעֵי מִן קֳדָמוֹהִי
10 וְיַעֲבֵד בָּעוּתָךְ אִם תַּעְדֵּי מִבֵּינָךְ אַסְטָיוּת דִּין מְרָמֵז בְּאֶצְבַּע וּמְמַלֵּל מִלִּין דְּאוֹנָס׃ וְתִתֵּן
קֳדָם כַּפְנָא נַפְשָׁךְ וְנַפְשׁ מְסַגְּפָא תִּסְבַּע וְיִדְנַח בַּחֲשׁוֹכָא נְהוֹרָךְ וְקַבְלָךְ יְהֵי כְטִיהֲרָא׃
11 וִידַבְּרִנָךְ יְיָ תְּדִירָא וְיִסְבַּע בִּשְׁנֵי בַצּוֹרְתָּא נַפְשָׁךְ וְגוּפָךְ יְחֵי בְּחַיֵּי עָלְמָא וּתְהֵי נַפְשָׁךְ
מְלֵיא תַפְנוּקִין כְּגִנָּא שְׁקְיָא וּכְמַבּוּעַ דְּמַיִין דְּלָא פָסְקִין מוֹהִי׃ וְיִבְנוּן מִנָּךְ
12 חָרְבַת עָלַם יְסוֹדֵי דָר וְדָר תְּקוֹמֵם וְיִקְרוּן לָךְ מְקִים אוֹרַח תַּקְנָא מְתִיב
13 רַשִּׁיעַיָא לְאוֹרַיְתָא׃ אִם תְּתִיב מִשַּׁבְּתָא רַגְלָךְ לְמֶעְבַּד צוֹרְכָךְ בְּיוֹמָא דְקוּדְשִׁי
וְתִקְרֵי לְשַׁבְּתָא בְּתַפְנוּקִין וּלְקַדִּישׁ יְיָ תְּיַקַּר וְתִיקְרִנֵיהּ דְּלָא לְמֶעְבַּד אוֹרְחָךְ מִלְּמִסְפַּק
צוֹרְכָךְ וּמְמַלַּל מִלִּין דְּאוֹנָס׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

A facie enim mea de die in diem doctrinam quærunt, ac ſi cupiant ſcire vias quæ rectæ ſunt coram me : ſicut populus qui juſtitiam fecit, & à judicio Dei ſui non receſſit; interrogant à facie mea judicium *et veritatē* ac ſi velint accedere ad timorem Domini. *Dicunt*, Quare nos jejunamus, & coram 3 te manifeſtum eſt : affligimus animas noſtras, & coram te notum eſt? Propheta *dic* eis : Ecce die jejunii veſtri vos quæritis quæ neceſſaria ſunt vobis, & omnia offendicula veſtra vos adducitis. Ecce ad litem & contentionem 4 vos jejunatis, & ad percutiendum pugno impietatis : ne jejunetis talia jejunia, ut audiatur in excelſis vox veſtra. Hoccine eſt jejunium quod vo- 5 luì : per diem in quo affligit homo animam ſuam; incurvare caput ſuum ſicut circulum curvum, & in ſacco & in cinere *pernoctare?* nunquid hoc vos vocatis jejunium, & diem acceptabilem à facie Dñi? Nónne hoc 6 eſt magis jejunium quod elegi? Separate congregationem impietatis, ſolvite colligationes ſcripturarum judicii depravati, & dimittite eos qui vim patiuntur liberos : denique omne judicium depravatum auferetis. Suſten- 7 tabis utique eſurientem pane tuo, & pauperes tranſmigrantes, introduces in domum tuam : cùm videris nudũ, operies eum; & à proximo carnis tuæ non avertes oculos tuos. Tunc revelabitur quaſi manè lumen tuũ, & ſani- 8 tas plagæ tuæ citò creſcet : & ibunt ante te juſtitiæ tuæ : in gloriã à facie Dñi colligēris. Tunc orabis, & Dñs ſuſcipiet orationē tuam : deprecaberis 9 in conſpectu ej⁹, & faciet deprecationē tuam. Si abſtuleris de medio tui corruptelam judicii, annuentē digito, & loquentē verba rapinæ : Et effuderis 10 corã famelico animã tuã, & animã afflictã ſaturaveris : & orietur in tenebris lux tua, & caligo tua erit ſicut meridies. Et deducet te Dñs ſemꝑ, & ſa- 11 tiabit animã tuã in annis ſiccitatis : & corp⁹ tuum vivificabit in vita æterna : & erit anima tua plena deliciis, quaſi hort⁹ irrigu⁹ qui inebriatus eſt, & ſicut fons aquarũ cuj⁹ aquæ nõ deficiũt. Et ædificabuntur ex te deſerta ſeculi; 12 fundamenta generationis & generationis ſuſcitabis : et vocabunt te confirmantē viã rectã, convertentē impios ad Legē. Si averteris à Sabbatho pedē 13 tuũ, ut nõ facias neceſſaria tua in die ſancto meo : et vocaveris Sabbathũ in deliciis, et ſanctũ Dñi honorabis, et honore affeceris eũ ne facias viã tuam, neq; provideas in eo quæ tibi neceſſaria ſũt; nec loquaris verba violentiæ :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

Etenim quotidie me requirunt; & ſcire volunt vias meas : velut popul⁹ qui exercuit juſtitiã, nec dereliquit jus Dei ſui, petunt à me judiciũ & juſtitiã, & accedere volunt ad Deum. 2
Quarè dum jejunam⁹, non reſpicis? dum animam noſtrã humiliam⁹, tu ignoras? Ecce in die jejunii veſtri cupiditatib⁹ veſtris indulgetis, & afferetis cuncta idola veſtra. 3
En ad jurgium & contentionē jejunatis, & ad percutiendũ iniquiſſimã cum violentiã. Ne jejunetis ut hodie, ut audiri faciatis vocē veſtrã in excelſo. 4
Num hujuſmodi jejunium eſt quod elegi, ut *ſcilicet* humiliet quis animã ſuam, incurvet collum ſuũ ut hamũ, & ſacco atque cinere ſeipſũ domet? num iſtud appellatis jejunium & diem Dño gratum? 5
Hoc eſt jejunium quod elegi; ut ſolvas nex⁹ iniquitatis, & rumpas vincula fraudis, & ſubjectos in libertatem dimittas, omnia denique vincula rumpatis : 6
Frangas panē tuum eſurienti, peregrinum introducas domum tuã, cùm videris nudum, operias illum, & non negligas eâdem ac tu carne præditum. 7
Tunc aperietur velut aurora lux tua, & juſtitia tua protinus eluceſcet, præcedet te juſtitia tua, & majeſtas Dñi colliget te. 8
Tunc vocabis, & reſpondebit tibi Dñs; clamabis, & dicet, Ecce me. Si tollas *inquam* è præcordiis tuis fraudem, ſubjectos dimittas, & à ſermone falſo recedas; 9
Des panem tuum eſurienti, & animam eſurientem ſaties : ſplendeſcet lux tua in tenebris, & tenebræ tuæ ceu meridies : 10
Reget te ſemper Dominus, ſatiabit animam tuam deliciis, oſſa tua confirmabit, eriſque velut paradiſus irriguus, & ut fons aquarum cujus aquæ nunquam deficiunt : 11
Ædificabunt ex te ruinas quæ à ſeculo fuerunt, & fundamenta generationum æternarum eriges : vocabunt te rupturarum inſtauratorem, & reſtitutorem ſemitarum in habitationem. 12
Si avertas pedem tuum à ſabbatho, quò minùs facias tuam voluntatem in die ſanctitatis meæ, ſabbathum appelles deliciis plenum & ſanctitatem Domini honorandam, & honores illud ita ut non ſecteris in eo viam tuam, nec facias in eo voluntatem tuam, nec verbum loquaris : 13

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * يطلبوني يوما فيوما ويسهون ان يعرفوا طرقي * مثل شعب صنع عدل الله ولم يترك
3 حكم الهه يسألوني الآن حكما وعدلا ويسهون ان يقربوا لله * قايلين لماذا انا صمنا ولم
تر اذللنا انفسنا ولم تعلم * لان في ايام اصوامكم تجدون ارادتكم وتعبدون جميع الذين
4 تحت ايديكم * تصومون للاحكام والمنازعات والخاصمات * وتضربون الذليل بعقد
5 اناملكم * لماذا تصومون لي مثل اليوم * ليسمع صوتكم يصرخ * لست اختار انا هذا
الصوم ويوما ان يذل الانسان نفسه * ولو انك احنيت عنقك مثل الطوق وفرش مسحا
6 ورمادا * فليس هكذا تدعون صوما مقبولا للرب * ليس هذا الصوم انا اصطفيه قال الرب *
لكن حل كل رباط الظلم * فك عقد المعاملات الاغتصابية * ارسل المنكسرين بالتخلية
7 وخرق كل مكتوب ظالم * فت خبزك للجايع * ادخل المساكين الذين لا سقف لهم
8 الى بيتك * ان رايت عريانا اكسه * ومن خواص زرعك لا تتغافل عنه * حينئذ ينفجر
نورك صبحا * واشفيتك تسرع سريعا * ويتقدم عدلك قدامك * ومجد الله يجللك *
9 حينئذ تصرخ والله يسمعك * واذ تتكلم يقول هاءنذا * وان نزعت عنك الرباط وقبض اليد
10 وكلمة الذمر * وتعطي للجايع خبزك من نفسك * وتشبع النفس الذليلة * حينئذ يشرق
11 في الظلمة نورك * وظلامك مثل الظهر * ويكون الله معك كل حين * ويملي
شهوتي نفسك * وعظامك تسمن * وتكون كالبستان السكران ومثل الينبوع الذي لا
12 ينقطع ماؤه * وعظامك تسرق مثل النبات * ويسكنك ميراث جبل الاجيال * ويبنى خرابك
الدهرية * وتصير اساساتك الدهرية لجيل الاجيال * وتدعى باني السياجات * وتكف
13 السبل التي في الوسط * وان رددت رجلك عن السبوت ان لا تصنع ارادتك في اليوم
المقدس * وتدعوا السبوت المنعمة قدسا لالهك * ولا ترفع قدمك بعمل * ولا تتكلم كلمة
بغضب من فيك * ويكون مذوكا على الرب *

Quærunt me ſingulis diebus, & cupiunt ſcire vias meas : non ſecus ac ſi eſſent populus faciens jus Dei, nec deſerens judicium Dei ſui, petunt à me nunc judicium & juſtitiam, & cupiunt accedere ad Deum : 2
Dicentes, Quare jejunantibus nobis, non reſpicis? affligentibus animas noſtras, non animadvertis? Quia in diebus jejuniorum veſtrorum adinvenitis cupiditatem veſtram, & opprimitis eos omnes qui ſubditi ſunt vobis. 3
Jejunatis ad lites, jurgia, & contentiones, & humilem percutitis nodis articulorũ digitorũ veſtrorum. Cur jejunatis mihi ut hodie? an ut audiatur veſtra vox cum clamore? 4
Nequaquam eligo ego tale jejunium & diem; quo quis affligat animam ſuam : etiamſi retorqueas collum tuum veluti collare, ſternaſque cilicium ac cinerem; hujuſmodi tamen nequaquam appellandum eſt à vobis jejunium Domino jucundum. 5
Tale jejunium nequaquam elegi ego, ait Dominus : ſed ſolve omnia vincula perverſitatis, reſcinde nexus contractuum violentorum : confractos dimitte cum remiſſione, & lacera omne ſcriptum illicitum : 6
Frange panem tuum eſurienti, pauperes tecto carentes induc in domum tuam : ſi videris nudum, veſti eum; & præcipuis ſeminibus tuis ne deſtituas eum. 7
Tunc erumpet lux tua ut aurorã rutilans, & ſanitates tuæ protinus exorientur, præcedet te juſtitia tua, & gloria Domini illuſtrem te reddet : 8
Tunc te clamantem Deus exaudiet, & cùm loqueris, dicet, Ecce me. Demum ſi amoveris à te ligamen, manus captionem, & verbum detractionis : 9
Et dederis panem tuum ex animo tuo, & animam dejectam ſatiaveris; tunc fulgebit in tenebris lumen tuum, & tenebræ tuæ velut meridies : 10
Aderit ſemper tibi Deus, & explebit prout exoptabis, animam tuam; oſſa tua jucundabuntur, eriſque velut hortus irriguus, & velut fons cujus aquæ nunquam deficit : oſſa tua germinabunt ſicut herba, delectabitur, & poſſidebis generationes generationum : 11
Reſtaurabuntur ruinæ tuæ æternæ, & antiqua fundamenta tua erunt in ævum ævorum : vocaberis Ædificator ſepium, & vias interjectas abolebis. 12
Tandem ſi averteris pedem tuum à ſabbathis, ita ut non indulgeas cupiditati tuæ in die ſacro; ſabbatha delicata, ſanctum Deo tuo appellaveris, nec extuleris pedem tuũ ad opus nullum verbum cũ iracundia ex ore tuo prorumpens, & Domino ſitus fueris : 13

Versio VULG. LAT.

14 Tunc delectaberis super Dño, & ſuſtollã te ſuper altitudines terræ, & cibabo te hæreditate Jacob patris tui: os enim Dñi locutum eſt.

CAP. LIX.

1 Ecce non eſt abbreviata man⁹ Dñi ut ſalvare nequeat, neq; aggravata eſt auris ejus ut 2 non exaudiat: Sed iniquitates veſtræ diviſerunt inter vos & Deũ veſtrũ, & peccata veſtra abſconderunt faciẽ ejus à vobis ne exaudiret. 3 Man⁹ enim veſtræ pollutæ ſũt ſanguine, & digiti veſtri iniquitate: labia veſtra locuta ſunt mendacium, & lingua veſtra iniquitatẽ fatur. 4 Non eſt qui invocet juſtitiam, neq; eſt qui judicet verè: ſed confidunt in nihilo, & loquuntur vanitates: conceperunt laborem, & pepererunt iniquitatem. 5 Ova aſpidum ruperunt, & telas araneæ texuerunt: qui comederit de ovis eorũ, morietur: & ꝙ confotũ eſt, erumpet in regulũ. 6 Telæ eorũ non erunt in veſtimentũ, neq; operientur operib⁹ ſuis: opera eorũ opera inutilia, & op⁹ iniquitatis in manib⁹ eorũ. 7 Pedes eorũ ad malũ currunt, & feſtinant ut effundant ſanguinẽ innocentẽ: cogitationes eorum cogitationes inutiles: vaſtitas & contritio in viis eorũ. 8 Viã pacis neſcierunt, & non eſt judiciũ in greſſib⁹ eorũ: ſemitæ eorũ incurvatæ ſunt eis: omnis qui calcat in eis, ignorat pacem. 9 Propter hoc elongatũ eſt judiciũ à nobis, & non apprehendet nos juſtitia: exſpectavim⁹ lucẽ, & ecce tenebræ; ſplendorem, & in tenebris ambulavimus. 10 Palpavim⁹ ſicut cæci parietẽ, & quaſi abſq; oculis attrectavim⁹: impegim⁹ meridiè quaſi in tenebris, in caliginoſis quaſi mortui. 11 Rugiem⁹ quaſi urſi omnes, & quaſi columbæ meditantes gemem⁹: exſpectavim⁹ judiciũ, & non eſt; ſalutem, & elongata eſt à nobis. 12 Multiplicatæ ſunt enim iniquitates noſtræ corã te, & peccata noſtra reſponderunt nobis: quia ſcelera noſtra nobiſcũ, & iniquitates noſtras cognovimus, 13 Peccare et mentiri contra Dñm: et averſi ſumus ne irem⁹ poſt tergũ Dei noſtri, ut loqueremur calumniã et tranſgreſſionem: concepimus, et locuti ſumus de corde verba mendacii.

14 אז תתענג על יהוה והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי יהוה דבר׃

CAP. LIX. נט

1 הן לא קצרה יד יהוה מהושיע ולא כבדה אזנו משמוע׃ 2 כי אם עונתיכם היו מבדלים בינכם לבין אלהיכם וחטאותיכם הסתירו פנים מכם משמוע׃ 3 כי כפיכם נגאלו בדם ואצבעותיכם בעון שפתותיכם דברו שקר לשונכם עולה תהגה׃ 4 אין קרא בצדק ואין נשפט באמונה בטוח על תהו ודבר שוא הרו עמל והוליד און׃ 5 ביצי צפעוני בקעו וקורי עכביש יארגו האכל מביציהם ימות והזורה תבקע אפעה׃ 6 קוריהם לא יהיו לבגד ולא יתכסו במעשיהם מעשיהם מעשי און ופעל חמס בכפיהם׃ 7 רגליהם לרע ירצו וימהרו לשפך דם נקי מחשבותיהם מחשבות און שד ושבר במסלותם׃ 8 דרך שלום לא ידעו ואין משפט במעגלותם נתיבותיהם עקשו להם כל דרך בה לא ידע שלום׃ 9 על כן רחק משפט ממנו ולא תשיגנו צדקה נקוה לאור והנה חשך לנגהות באפלות נהלך׃ 10 נגששה כעורים קיר וכאין עינים נגששה כשלנו בצהרים כנשף באשמנים כמתים׃ 11 נהמה כדבים כלנו וכיונים הגה נהגה נקוה למשפט ואין לישועה רחקה ממנו׃ 12 כי רבו פשעינו נגדך וחטאותינו ענתה בנו כי פשעינו אתנו ועונתינו ידענום׃ 13 פשע וכחש ביהוה ונסוג מאחר אלהינו דבר עשק וסרה הרו והגו מלב דברי שקר׃

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ ἔσῃ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον· ϗ ἀναβιβάσει σε ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ϗ ψωμιεῖ σε τὴν κληρονομίαν Ἰακὼβ τοῦ πατρός σου· τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.

ΚΕΦ. νθʹ.

1 Μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ κυρίου τοῦ σῶσαι; ἢ 2 ἐβάρυνε τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι; Ἀλλὰ τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν (α) διϊστῶσιν ἀναμέσον ὑμῶν (β) ϗ ἀναμέσον τοῦ θεοῦ, ϗ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον (γ) ἀφ' ὑμῶν τοῦ μὴ ἐλεῆσαι. Αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν (δ) 3 μεμολυσμέναι αἵματι, ϗ οἱ δάκτυλοι ὑμῶν ἐν ἁμαρτίαις, τὰ δὲ χείλη ὑμῶν ἐλάλησεν ἀνομίαν, ϗ ἡ γλῶσσα ὑμῶν ἀδικίαν μελετᾷ. (ε) Οὐθεὶς λαλεῖ δίκαια, οὐδέ ἐστι 4 κρίσις ἀληθινή· πεποίθασιν ἐπὶ ματαίοις, ϗ λαλοῦσι κενά, ὅτι κύουσι πόνον, ϗ τίκτουσιν ἀνομίαν. Ὠὰ ἀσπίδων ἔρρηξαν, 5 ϗ ἱστὸν ἀράχνης ὑφαίνουσιν, ϗ ὁ μέλλων τῶν ὠῶν αὐτῶν φαγεῖν, συντρίψας οὔριον, εὗρε ϗ ἐν αὐτῷ (ζ) βασιλίσκον. Ὁ ἱστὸς αὐ- 6 τῶν οὐκ ἔσται εἰς ἱμάτιον, οὐδὲ μὴ περιβάλωνται ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν, ἔργα ἀνομίας. Οἱ δὲ πόδες αὐτῶν 7 ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσι, ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα, ϗ οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν, διαλογισμοὶ (η) ἀπὸ φόνων. σύντριμμα ϗ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. Καὶ ὁδὸν 8 εἰρήνης οὐκ (θ) οἴδασι, καὶ οὐκ ἔστι κρίσις ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ τρίβοι αὐτῶν διεστραμμέναι, ἃς διοδεύουσι, ϗ οὐκ οἴδασιν εἰρήνην. Διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρί- 9 σις ἀπ' αὐτῶν, ϗ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη. ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς ἐγένετο αὐτοῖς σκότος, μείναντες αὐγὴν ἐν ἀωρίᾳ περιεπάτησαν. Ψηλαφήσουσιν ὡς 10 τυφλοὶ τοῖχον, ϗ ὡς οὐχ ὑπαρχόντων ὀφθαλμῶν ψηλαφήσουσι· ϗ πεσοῦνται ἐν μεσημβρίᾳ ὡς ἐν μεσονυκτίῳ, ὡς ἀποθνήσκοντες στενάξουσιν· Ὡς ἄρκος ϗ ὡς περιστερὰ ἅμα 11 πορεύσονται. ἀνεμείναμεν κρίσιν, ϗ οὐκ ἔστι σωτηρία, μακρὰν ἀφέστηκεν ἀφ' ἡμῶν. Πολ- 12 λὴ γὰρ ἡμῶν ἡ ἀνομία ἐναντίον σου, ϗ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν· αἱ γὰρ ἀνομίαι ἡμῶν ἐν ἡμῖν, ϗ τὰ ἀδικήματα ἡμῶν ἔγνωμεν. Ἠσεβήσαμεν ϗ ἐψευσάμεθα, 13 ϗ ἀπέστημεν (ι) ὄπισθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν· ἐλαλήσαμεν ἄδικα, ϗ ἠπειθήσαμεν· ἐκύομεν, ϗ ἐμελετήσαμεν ἀπὸ καρδίας ἡμῶν λόγους ἀδίκους·

MS.A. (α) διαστῶσιν (β) ϗ διὰ τὰς ἁμαρτίας (γ) αὐτοῦ ἀφ' (δ) μεμολυμμέναι (ε) Οὐδεὶς (ζ) βασιλίσκος. (η) ἀφρόνων. (θ) ἔγνωσαν, (ι) ἀπὸ ὄπισθεν

Et eris confidens ſuper Dominum. 14 Et elevabit te ſuper bona terræ: & cibabit te hæreditate Jacob patris tui. Os enim Domini loquutum eſt hæc.

CAP. LIX.

Nunquid non valet manus Domini ſalvos facere? aut gravavit aurem ſuam, ut non exaudiat? 1 Sed peccata veſtra ſeparant inter vos, 2 & Deum: & propter peccata veſtra avertit faciem à vobus, ne miſereatur. Manus enim veſtræ inquinatæ ſunt ſanguine: 3 & digiti veſtri in peccatis: labia autem veſtra loquuta ſunt (a) iniquitatem: & lingua veſtra injuſtitiam meditatur. Nemo loquitur juſta: neque 4 eſt judicium verum. Fidunt in vanis, & loquuntur inania: quia parturiunt dolorem, & pariunt iniquitatem. Ova aſpidum fregerunt, 5 & telam araneæ texunt. (b) Et, qui de ovis eorum comedere voluerit, frangens putridum, reperiit etiam in eo regulum. Tela 6 eorum non erit in veſtimentum, neque operientur de operibus ſuis. Opera enim eorum, opera iniquitatis: Et pedes eorum ad malitiam 7 currunt, veloces ad effundendum (c) ſanguinem: & cogitationes eorum, cogitationes (d) de homicidiis. Contritio & miſeria in viis eorum: Et viam pacis non cognoverunt: 8 & non eſt judicium in viis eorum. Semitæ enim eorum perverſæ, quas tranſeunt: & neſciunt pacem. Propterea receſſit judicium 9 ab eis: & non apprehendet eos juſtitia. Cùm expectarent lucem, factæ ſunt eis tenebræ: præſtolantes (e) ſplendorem in obſcuritate ambularunt: Palpabunt, ſicut cæci, 10 parietem; & quaſi non habentes oculos, attrectabunt: & cadent in meridie, quaſi in nocte media: quaſi morientes gement: Quaſi urſus, 11 & quaſi columba, pariter ambulabunt. Expectavimus judicium, & non eſt: ſalus longè receſſit à nobis. Multa enim eſt iniquitas noſtra 12 in conſpectu tuo: et peccata noſtra reſtiterunt nobis. Iniquitates enim noſtræ in nobis ſunt: et injuſtitias noſtras cognovimus. Impiè egimus, et mentiti ſumus, 13 et receſſimus (f) à Deo noſtro: loquuti ſumus iniqua, et inobedientes fuimus: parturivimus, et meditati ſumus de cordibus noſtris verba iniqua:

TARGUM JONATHAN. תרגום יונתן

14 בכן תתפנק קדם יי וישרנך על תוקפי ארעא ויוכלנך פירי אחסנת יעקב אבוך ארי במימרא דיי גזיר כן׃

נט

1 הא לא מקפידות ידא מן קדם יי לית אתון מתפרקין ולא מיקר קדמוהי מלמשמע לא מתקבלא צלותכון׃ 2 אלהן חוביכון הוו מפרשין ביניכון לבין אלהכון וחטאיכון גרמו לסלקא אפי שכנתא מנכון מלקבלא צלותכון׃ 3 ארי ידיכון שותפין בדם זכי ואצבעתכון בחובין ספותכון ממללין שקר לישנכון נכלין מחשב׃ 4 לית דמצלי בקשוט ולית דמתדן בהמנותא מתרחצין על למא וממללין שקר מוחן ומפקין מלבהון מלין דאונס׃ 5 הא כביעי חיוי חורמנין מפרתין וכקוין דעכוביתא מחיא דמן דאכל מביעיהון מאת ומשחנן ומפקן חיון חרמנין מפרחין׃ 6 הא כקוין דעכוביתא דלא כשרין לאתכסאה כן לית הנאה בעובדיהון דרשיעיא עובדיהון עובדי אונס וליאות שקר בידהון׃ 7 רגליהון למעבד דביש רהטין ומוחין למשפך דם זכי עשתוניהון עשתוני אונס בזא ותברא בכבשיהון׃ 8 אורח שלמא לא ידעין ולית דינא במהכיהון שביליהון עקימו להון כל דדריך בהון לא ידע שלמא׃ 9 על כן אתרחק דינא מננא ולא מערען לנא זכון סברנא לנהור והא חשוך לזהור והא כדבקבלא אנחנא מהלכין׃ 10 נמשמש כסמן כותלין וכדלית להון עינין נמשמש אתקלנא בטיהרא כמא דמתקלין בקבלא אתאחד באפנא כמא דאחידין קבריא באפי מיתיא׃ 11 עסנא מן קדם בעלי דבבנא דמתכנשין עלנא כדובין כולנא וכיונין נהמא נהמנא סברנא לדינא ולית לפורקנא אתרחק מננא׃ 12 ארי סגיאין חובנא קדמך וחטאנא אסהידו בנא ארי חובנא גלן לנא ועויתנא ידענא להון׃ 13 מרדנא וכדיבנא במימרא דיי ואסתחרנא לאחורא מבתר פולחנא דאלהנא והוינא ממללין שקר וסטיא מוחן ומפקין מלבהון פתגמי שקר׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Tunc delectaberis coram Dño, & collocabit te ſuper munitiones terræ: 14 & comedere te faciet fructum poſſeſſionis Jacob patris tui: quoniam in verbo Domini decretum eſt ita.

CAP. LIX.

Ecce non propter defectum manus à facie Dñi non eſtis ſalvi: nec quia 1 grave eſt corã eo audire, non ſuſcipitur oratio veſtra: Sed delicta veſtra di- 2 viſerunt inter vos & inter Deum veſtrũ; & peccata veſtra fuerunt in cauſa quòd averteretur facies majeſtatis à vobis, ut non ſuſciperetur oratio veſtra. Manus enim veſtræ inquinatæ ſunt ſanguine innocentum, & digiti veſtri in 3 peccatis: labia veſtra loquuntur mendaciũ, & lingua veſtra dolos cogitat. Non eſt qui oret in veritate, nec qui judicet in fide. Confidunt in vanitatẽ, 4 & loquuntur mendaciũ: feſtinant & educunt de corde ſuo verba violentiæ. Ecce ſicut ova aſpidum *diſrumpunt*, & ſimiles ſunt telis quas aranea texit: 5 qui comederit de ovis eorum morietur: & calefiunt, & educunt aſpides volantes. Ecce ſicut telæ araneæ quæ non ſunt aptæ ad operiendũ, ſic nulla 6 eſt utilitas in operibus impiorum. Opera eorum, opera iniquitatis; & labor mendacii eſt in manib⁹ eorum. Pedes eorum ad faciendũ malum cur- 7 runt, & feſtinant ad effundendum ſanguinem innocentũ: cogitationes eorum cogitationes iniquæ; præda & contritio in viis eorum. Viam pacis non 8 cognoſcunt, neque eſt judicium in itineribus eorum: ſemitæ ſuæ pravæ ſunt eis: & omnis qui calcaverit in eis, neſciet pacem. Propterea elongatum eſt 9 judicium à nobis, & non occurrit nobis juſtitia: expectavimus lucem, & ecce tenebræ: ſplendorem, & ecce quaſi in caligine ambulam⁹. Palpavi- 10 mus ſicut cæci parietes; & ſicut illi qui non habent oculos, palpavimus: offendim⁹ in meridie, ſicut qui offendunt in tenebris; clauſum eſt ante nos, ſicut clauduntur ſepulchra ante mortuos. Fremim⁹ propter inimicos noſtros, 11 qui congregantur contra nos quaſi urſi: & planè omnes nos quaſi columbæ gemim⁹: expectavimus judiciũ, & non eſt; ſalutem, & elongata eſt à nobis. Quia multiplicata ſunt delicta noſtra coram te, & peccata noſtra teſti- 12 ficata ſunt contra nos: delicta enim noſtra manifeſta ſunt nobis, & iniquitates noſtras cognovimus. Tranſgreſſi ſumus, & mentiti ſumus in 13 verbo Dñi, et converſi ſumus retrorſum, ne iremus poſt timorem Dei noſtri: & locuti ſumus mendacium & tranſgreſſionem, feſtinantes & educentes de corde verba mendacii.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

Tunc Domino confides qui te vexit ſuper 14 terræ robur, & comedendam tibi dedit hæreditatem Jacobi patris tui; quia os Domini locutum eſt.

CAP. LIX.

Ecce non eſt impotens man⁹ Domini ad ſalvandum, neque gravis auris ej⁹ ad audiendum: 1 Sed culpæ veſtræ diviſionem pepererunt inter 2 vos & Deum veſtrum, & peccata veſtra faciem ej⁹ averterunt à vobis quò minùs exaudiat, Nam man⁹ veſtræ contaminatæ ſunt ſanguine, 3 & digiti veſtri iniquitate, labia veſtra loquuntur falſitatem, & lingua veſtra ſcelus meditatur. Nemo eſt qui juſtè prædicet, nemo qui 4 fideliter judicet: confidunt rei inani, & loquuntur vanitatem, concipiunt dolum, & pariunt dolores. Ova reguli excludunt, & telam 5 aranearũ texunt: qui comederit ex ovis eorũ, morietur; & qui ruperit *unum ex* iis, reperiet anguiculũ. Tela eorum non erit *utilis* ad ve- 6 ſtem *conficiendam*, neque operient ſe factis ſuis: facta eorum ſunt facta doloſa, & facta iniqua in manib⁹ eorum. Pedes eorum currunt 7 ad malũ, & celeres ſunt ad fundendum ſanguinem innoxiũ: cogitationes eorum ſunt cogitationes fraudis, & rapina ac vaſtitas in ſemitis eorũ. Viã pacis non agnoſcunt, & nullũ eſt jus 8 in greſſib⁹ eorum: ſemitæ eorũ *ita* diſtortæ, ut quiſquis incedit in eis, pacem ignoret. Iccirco 9 receſſit à nobis judiciũ, & juſtitia non perveniet ad nos. Expectam⁹ lucẽ, & fiunt tenebræ; ſplendorẽ, & in caligine ambulam⁹. Palpam⁹ 10 parietem more cæcorum; palpam⁹ inquã, ut hi qui non habent oculos: impingim⁹ ipſo meridie non ſec⁹ ac veſpertino tempore, & ſuſpiram⁹ ut hi qui proximi ſunt morti. Fremimus 11 omnes tanquã urſi, & tanquã columbæ gemimus: expectam⁹ judiciũ, & non eſt; ſalutẽ, & procul abeſt à nobis. Quia multiplicata eſt ini- 12 quitas noſtra corã te, & peccata noſtra conteſtata ſunt nos: quia iniquitas noſtra nobiſcum eſt, et peccata noſtra nota ſunt: Perfidè egim⁹, 13 negavimus Dñm, et avertimus nos à veſtigiis Dei noſtri: locuti ſumus oppreſſionem, et rebellavimus: concepimus, et meditati ſumus ex animo noſtro verba falſitatis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * فيصعدك على خيرات الارض * ويطعمك ميراث يعقوب ابيك * لان فم الرب تكلم هذا *

* الفصل التاسع والخمسون *

1 * هل يد الرب لا تقوى ان تخلص * او سد اذنه ان لا تسمع * لكن خطاياكم افصلت
2 بينكم * لاجل خطاياكم صرف وجهه عنكم الا يرحم * لان ايديكم مدنسة
3 بالدم * واصابعكم بالخطايا * وشفاهكم تكلمت اثما * ولسانكم يتلو ظلما * ولا واحد
4 يتكلم بالعدل * وليس عدل حقيقي موجودا * توكلوا على الاباطيل * وتكلموا بالكذب *
5 لانهم يحبلون وجعا ويلدون اثما * سعقوا بيض الافاعي * ونسجوا نسج العنكبوت *
6 والمزمع ان ياكل من بيضهم كسر بيضة فوجد فيها الحية الجرداء * ونسجهم ليس
7 يكون للباس * ولا يلتحفون من اعمالهم * لان اعمالهم اعمال اثم * وارجلهم الى الشر
8 يعجلون مسرعة لتسفك دما * وافكارهم افكار جهال * التعس والشقوة في سبلهم * وطريق
السلامة ما عرفوها * وليس في طرقهم حكم موجودا * لان سبلهم التي يسلكون فيها
9 معوجة * ولم يعرفوا السلامة * لاجل هذا بعد الحكم عنهم * وليس يدركهم العدل *

* الاصحاح الثامن والعشرون *

10 واذ هم يرجون نورا صار لهم ظلام * انتظروا ضوءا في نصف الليل * يجسون الحائط مثل
العميان * وكمثل من ليس لهم اعين يجسون * ويسقطون في وسط النهار كانهم في نصف الليل *
11 كمثل مائتين يتنهدون * مثل الدب ومثل الحمامة يسيرون معا * انتظرنا حكما وليس خلاص
12 موجودا * وقف عنا بعيدا * لان اثمنا كثير امامك * وخطايانا قاومتنا * لان اثامنا فينا * وعرفنا
13 ظلاماتنا * لا نعبد وكذبنا وبعدنا من اثر الهنا * تكلمنا ظلما * وخالفنا جبلنا * ودرسنا من
قلبنا اقوالا ظالمة *

Præponet te bonis terræ, & comedendam tibi dabit hæreditatem Jacobi patris tui; quoniam os Domini pronuntiavit hæc. 14

CAP. LIX.

Num manus Domini ſalvare non 1 poteſt? an verò aurem ſuam obſtruxit, quò minùs audiat? Imò peccata ve- 2 ſtra ſeparaverunt vos, propter ſcelera veſtra avertit faciem ſuam à vobis, quò minùs miſereatur: Quia manus veſtræ 3 contaminatæ ſunt ſanguine, digiti veſtri peccatis, labia veſtra loquuntur iniquitatem, & lingua veſtra oppreſſionem meditatur: Nemo loquitur juſtè, neque 4 reperitur vera juſtitia: innituntur vanitatibus, & loquuntur mendacium: concipiunt enim dolorem, & pariunt iniquitatem. Viperarum ova ruperunt, & 5 araneæ telam texuerunt: at qui accinctus erat ad comedendum ex ovis earum; fracto ovo, reperit in eo aſpidẽ. Textura eorũ non cedet in veſtimen- 6 tum, nec operient ſeſe operibus ſuis, quoniã opera eorum opera ſunt iniqua: Pedes 7 ſuos ad malum accelerant, feſtinos ad effundendum ſanguinem: & cogitationes eorum ſunt cogitationes imprudentum: contritio & miſeria in ſemitis eorum: Viam pacis minimè cognoſcunt, 8 nec ullum in viis eorum judicium reperitur; ſiquidem ſemitæ eorum in quibus incedunt, obliquæ ſunt, nec agnoſcunt pacem. Hac de cauſa receſſit 9 judicium ab eis, nec aſſequetur eos juſtitia.

Textus vigeſimus octavus.

Dum lucem ſperarent, advenerunt eis tenebræ, expectarunt lucem in media nocte. Palpant parietem quaſi cæci; & 10 velut hi qui non habent oculos palpant; & cadunt in meridie, ac ſi eſſent in media nocte; ut moribundi ſuſpirant: ut urſus ſimul & ut columba incedunt. 11 Expectavimus judicium, at non reperitur ſalus, ſtetit procul à nobis; Eò quod 12 iniquitas noſtra multa ſit coram te, & peccata noſtra nos impugnent: nam iniquitates noſtræ in nobis ſunt, & ſcelera noſtra cognoſcimus. Non ſervimus Deo, 13 mentiti ſumus, & receſſimus à veſtigiis Dei noſtri: locuti ſumus oppreſſionem, abalienati ſumus à monte noſtro, & ex animo ſtuduimus ſermonibus perverſis:

ישעיה : ס

quia : ſtetit longe à juſtitia & ,judicium retrorſum eſt averſum Et
14 וְהֻסַּג אָחוֹר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה מֵרָחוֹק תַּעֲמֹד כִּי־
fuit Et .ingredi potuit non rectum & : veritas platea in impegit
15 כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת וּנְכֹחָה לֹא־תוּכַל לָבוֹא׃ וַתְּהִי
,Dominus vidit Et .expoliata malo à receſſit & ,deficiens veritas
הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְסָר מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל וַיַּרְא יְהוָה
non quòd vidit Et .judicium non quia ,ejus oculis in fuit malum &
16 וַיֵּרַע בְּעֵינָיו כִּי־אֵין מִשְׁפָּט׃ וַיַּרְא כִּי־אֵין
ſibi fecit ſalutem & : intercedens non quòd ,obſtupuit & ,quiſpiam
אִישׁ וַיִּשְׁתּוֹמֵם כִּי־אֵין מַפְגִּיעַ וַתּוֹשַׁע לוֹ
juſtitiam ſe induit Et .eum fulcivit ipſa ejus juſtitia & ,ipſius brachium
17 זְרֹעוֹ וְצִדְקָתוֹ הִיא סְמָכָתְהוּ׃ וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה
veſtimenta ſe induit & : ſuo capite in ſalutis galeam & ,loricam ſicut
כַּשִּׁרְיָן וְכוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי
propter Quaſi .zelum pallium ſicut ſe involvit & ,veſtem ultionis
18 נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת וַיַּעַט כַּמְעִיל קִנְאָה׃ כְּעַל
retributionem ,ſuis hoſtibus iram reddet propter quaſi ,retributiones
גְּמֻלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם חֵמָה לְצָרָיו גְּמוּל
occidente ab timebunt Et .reddet retributionẽ inſularibus :ſuis inimicis
19 לְאֹיְבָיו לָאִיִּים גְּמוּל יְשַׁלֵּם׃ וְיִירְאוּ מִמַּעֲרָב
,venerit cùm : ejus gloriam ſolis ortu ab & ,Domini nomen
אֶת־שֵׁם יְהוָה וּמִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ אֶת־כְּבוֹדוֹ כִּי־יָבוֹא
veniet Et .eum in vexillum erigens Domini ſpiritus ,hoſtis ,fluvius veluti
20 כַנָּהָר צָר רוּחַ יְהוָה נֹסְסָה בוֹ׃ וּבָא
dixit ,Jahacob in prævaricatione redeuntes ad & ,redemptor Sijon ad
לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם
Dominus dixit ,eis cum meum pactum hoc ego Et .Dominus
21 יְהוָה׃ וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְהוָה
non ,tuo ore in poſui quæ mea verba & ,te in qui meus Spiritus
רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא
,tui ſeminis ſeminis ore de & ,tui ſeminis ore de & ,tuo ore de recedent
יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ
.ſeculum in uſque & ,nunc ex ,Dominus dixit
אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

CAP. LX. ס

te ſuper Domini gloria & : tuum lumen venit quia ,illuminare Surge
1 קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ
.populos caligo & ,terram operiet tenebroſitas ecce Quia .eſt orta
2 זָרָח׃ כִּי־הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה־אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים
.videbitur te ſuper ejus gloria & ,Dominus orietur te ſuper Et
וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְהוָה וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה׃
.tui ortus ſplendore in reges & ,tuo lumine in gentes ambulabunt Et
3 וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ׃
,ſe congregaverunt ipſi Omnes .vide & ,tuos oculos circum Leva
4 שְׂאִי־סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ
latus juxta tuæ filiæ & ,venient longe de tui filii : te ad venerunt
בָאוּ־לָךְ בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבֹאוּ וּבְנֹתַיִךְ עַל־צַד
dilatabitur & ,pavebit & ,ſplendebis & ,videbis Tunc .nutrientur
5 תֵּאָמַנָה׃ אָז תִּרְאִי וְנָהַרְתְּ וּפָחַד וְרָחַב
fortitudo ,maris tumultus te ad fuerit converſa quando : tuum cor
לְבָבֵךְ כִּי־יֵהָפֵךְ עָלַיִךְ הֲמוֹן יָם חֵיל
dromedarii ,te operiet camelorum Copia .tibi venerint gentium
6 גּוֹיִם יָבֹאוּ לָךְ׃ שִׁפְעַת גְּמַלִּים תְּכַסֵּךְ בִּכְרֵי
thus & ,aurum : venient Seba de ipſi omnes : Ephah & ,Midian
מִדְיָן וְעֵיפָה כֻּלָּם מִשְּׁבָא יָבֹאוּ זָהָב וּלְבוֹנָה
.annuntiabunt Domini laudes & ,deferent
יִשָּׂאוּ וּתְהִלֹּת יְהוָה יְבַשֵּׂרוּ׃

Verſio VULG. LAT.

14 Et converſum eſt retrorſum
judicium, & juſtitia longè ſtetit:
quia corruit in platea veritas,
& æquitas non potuit
15 ingredi. Et facta eſt veritas in
oblivionem: & qui receſſit à
malo, prædæ patuit: & vidit
Dominus, & malum apparuit
in oculis ejus, quia non eſt
16 judicium. Et vidit quia non
eſt vir: & aporiatus eſt, quia
non eſt qui occurrat: & ſalvavit
ſibi brachium ſuum, &
juſtitia ejus ipſa confirmavit
17 eum. Indutus eſt juſtitiâ ut
loricâ, & galea ſalutis in capite
ejus: indutus eſt veſtimentis
ultionis, & opertus eſt
18 quaſi pallio zeli. Sicut ad vindictam
quaſi ad retributionem
indignationis hoſtibus
ſuis, & viciſſitudinem inimicis
ſuis: inſulis vicem reddet.
19 Et timebunt qui ab Occidente,
nomen Dñi; & qui ab Ortu
Solis, gloriã ejus: cùm venerit
quaſi fluvius violentus,
20 quem ſpiritus Dñi cogit: Et
venerit Sion redemptor, &
eis qui redeunt ab iniquitate
21 in Jacob, dicit Dñs. Hoc fœdus
meum cum eis, dicit Dñs;
Spiritus meus, qui eſt in te,
& verba mea, quæ poſui in
ore tuo, non recedent de ore
tuo, & de ore ſeminis tui,
& de ore ſeminis ſeminis
tui, dicit Dominus, amodò &
uſque in ſempiternum.

CAP. LX.

1 Surge, illuminare Jeruſalẽ:
quia venit lumen tuum, &
2 gloria Dñi ſup te orta eſt. Quia
ecce tenebræ operient terrã,
& caligo populos: ſup te aut
orietur Dñs, & gloria ejus in
3 te videbitur. Et ambulabunt
Gentes in lumine tuo, & reges
4 in ſplendore ortûs tui. Leva in
circuitu oculos tuos, & vide:
omnes iſti congregati ſunt, venerunt
tibi: filii tui de longè
venient, & filiæ tuæ de latere
5 ſurgent. Tunc videbis, & afflues,
& mirabitur & dilatabitur
cor tuũ, quando converſa
fuerit ad te multitudo maris,
fortitudo gentium venerit tibi.
6 Inundatio camelorum operiet
te, dromedarii Madian
et Epha; omnes de Saba
venient, aurum & thus deferentes,
et laudem Domino
annuntiantes.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ ἀπεστήσαμεν ὀπίσω τὴν κρίσιν, καὶ ἡ δικαιοσύνη
μακρὰν ἀφέστηκεν (κ)· ὅτι (λ)
κατηναλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλήθεια,
καὶ δι' εὐθείας οὐκ (μ) ἐδύναντο διελθεῖν.
15 Καὶ ἡ ἀλήθεια ἦρται, καὶ μετέστησαν τὴν διάνοιαν
(ν) τοῦ συνιέναι. καὶ εἶδε κύριος, καὶ οὐκ
16 ἤρεσεν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἦν κρίσις. Καὶ εἶδε, καὶ
οὐκ ἦν ἀνήρ, καὶ κατενόησε, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιλημψόμενος·
καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχί-
17 ονι αὐτοῦ, καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίσατο. Καὶ
ἐνεδύσατο δικαιοσύνην ὡς θώρακα, καὶ περιέθετο
περικεφαλαίαν σωτηρίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς,
καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκδικήσεως,
18 καὶ τὸ περιβόλαιον (ξ) αὐτοῦ, Ὡς ἀνταποδώσων
ἀνταπόδοσιν ὄνειδος τοῖς ὑπεναντί-
19 οις. Καὶ φοβηθήσονται οἱ ἀπὸ δυσμῶν τὸ
ὄνομα κυρίου, καὶ οἱ (ο) ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου
τὸ ὄνομα τὸ ἔνδοξον. ἥξει γὰρ ὡς ποταμὸς
βίαιος ἡ ὀργὴ παρὰ κυρίου, ἥξει μετὰ θυ-
20 μοῦ. Καὶ ἥξει ἕνεκεν Σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ
21 ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. Καὶ αὕτη
αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, εἶπε κύριος·
τὸ πνεῦμα τὸ ἐμόν, ὅ ἐστιν ἐπὶ σοί, καὶ
τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκα εἰς τὸ στόμα σου, οὐ μὴ
ἐκλίπῃ ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος
τοῦ σπέρματός σου· (π) εἶπε γὰρ κύριος
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

Et receſſimus retrorſũ à judicio. Et 14
juſtitia longè ſtetit: quia conſumpta
eſt in viis eorum veritas: &
per rectum iter tranſire non poterant.
Et veritas ſublata eſt: 15
& tranſtulerunt mentem ab intelligendo.
Et vidit Dominus, &
non placuit ei: quoniam non erat
judicium. Et vidit; & non erat 16
vir: & conſideravit; & non
erat, qui defenderet. Et ultus
eſt eos brachio ſuo, & miſericordiâ
(g) ſuſtinuit. Et indutus eſt 17
juſtitiam, quaſi loricam: & poſuit
galeam ſalutaris in capite: & circundatus
eſt veſtimento vindictæ,
& pallio ſuo, Quaſi retributurus 18
retributionem opprobrium adverſariis.
Et timebunt, qui ab Occidente, 19
nomen Domini; & qui
ab Ortu Solis, nomen inclytum.
Veniet enim quaſi fluvius violentus,
ira à Domino: veniet cum
furore. Et veniet (h) propter 20
Sion, qui liberat: & avertet impietates
à Jacob. Et hoc erit eis 21
à me teſtamentum, dixit Dominus.
Spiritus meus, qui eſt in te,
& verba, quæ dedi in ore tuo,
non deficient de ore tuo, & ex
ore ſeminis tui: (i) ait enim
Dominus ex nunc, & in æternum.

MS.A. (κ) ἀφ' ἡμῶν (λ) καταναλώθη (μ) ἠδύναντο (ν) αὐτῶν τοῦ * συνεῖναι. (ξ) Ὡς ἀνταποδώσων (ο) ἀπὸ (π) εἶπεν κύριος

ΚΕΦ. ξʹ.

1 Φωτίζου φωτίζου Ἱερουσαλήμ, ἥκει γάρ
σου τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνα-
2 τέταλκεν. Ἰδοὺ σκότος (α) καλύψει γῆν,
καὶ γνόφος ἐπ' ἔθνη, ἐπὶ δὲ σὲ φανήσεται κύ-
3 ριος, καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐπὶ σὲ ὀφθήσεται. Καὶ
πορεύσονται βασιλεῖς τῷ φωτί σου, καὶ
4 ἔθνη τῇ λαμπρότητί σου. Ἆρον κύκλῳ
τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε συνηγμένα τὰ
τέκνα σου. (β) ἥκασι πάντες οἱ υἱοί σου
μακρόθεν, καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐπ' ὤμων
5 ἀρθήσονται. Τότε ὄψῃ, καὶ φοβηθήσῃ, καὶ
ἐκστήσῃ τῇ καρδίᾳ, ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ
πλοῦτος θαλάσσης, καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν, καὶ
6 ἥξουσί σοι Ἀγέλαι καμήλων, καὶ καλύψουσί
σε κάμηλοι Μαδιὰμ καὶ (γ) Γαιφά.
πάντες ἐκ Σαβὰ ἥξουσι φέροντες χρυσίον,
καὶ λίβανον οἴσουσι, (δ) καὶ τὸ σωτήριον
κυρίου εὐαγγελιοῦνται.

CAP. LX.

Illuminare, illuminare Hieruſalem; venit enim lumen tuum: 1
& gloria Domini ſuper te orta
eſt. Ecce tenebræ operient terram: 2
& caligo ſuper gentes. Super
te autem apparebit Dominus:
& gloria illius in te videbitur:
Et ambulabunt reges in lumine 3
tuo, & gentes in ſplendore tuo.
Leva in circuitu oculos tuos, & 4
vide congregatos filios tuos. Venerunt
omnes filii tui de longè; et
filiæ tuæ ſuper humeros portabuntur.
Tunc videbis, & timebis, 5
& ſtupebis corde: quoniam transferentur
in te divitiæ maris, &
gentium, & populorum. Et veniont
tibi Greges camelorum; & 6
operient te cameli Madiam, &
Gepha. Omnes de Saba venient
ferentes aurum, & (a) thus deferent:
& ſalutare Domini annuntiabunt.

MS.A. (α) καὶ γνόφος καλύπτει γῆν ἐπ' ἔθνη, ἐπὶ σὲ (β) ἰδοὺ ἥκασιν (γ) Γαιφάς. (δ) καὶ λίθον τίμιον, καὶ τὸ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 וְאִסְתְּחַר לַאֲחוֹרָא עָבְדֵי דִינָא וְעָבְדֵי זָכוּתָא מֵרָחִיק קָמַן אֲרֵי אִתְקִלוּ בִרְחוֹבָא עָבְדֵי קוּשְׁטָא
15 וְעָבְדֵי הֵימְנוּתָא לָא יָכְלִין לְאִתְגַּלָּאָה׃ וַהֲווֹ עָבְדֵי קוּשְׁטָא מִטַּמְּרִין וּדְסָטַן מִבִּישׁ מִתְבַּזְזִין
16 וּגְלֵי קֳדָם יְיָ וּבְאִישׁ קֳדָמוֹהִי אֲרֵי לֵית דִּינָא׃ וּגְלֵי קֳדָמוֹהִי דְּלֵית גְּבַר דִּלֵיהּ עוֹבָדִין טָבִין
וִידִיעַ קֳדָמוֹהִי וְלֵית אֱנָשׁ דִּיקוּם וְיִבְעֵי עֲלֵיהוֹן וּפַרְקִנּוּן בִּדְרָע תּוּקְפֵיהּ וּבְמֵימַר רְעוּתֵיהּ
17 סַעֲדִנּוּן׃ אִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד זַכְוָן לְעַמֵּיהּ תְּקוֹף וּפוּרְקָן אַיְתִי בְּמֵימְרֵיהּ לִדְחַלוֹהִי
18 וְיִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד לְאִתְפְּרָעָא בִּתְקוֹף מִסַּנְאֵי עַמֵּיהּ וְיָתִיב נִקְמָא לְבַעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃ מָרֵי
גְמָלַיָּא הוּא גְמָלָא יְשַׁלֵּם פּוּרְעָנוּתָא לְסָנְאוֹהִי גְמָלָא לְבַעֲלֵי דְבָבוֹהִי לְנַגְוָתָא גְמָלָא
19 יְשַׁלֵּם׃ וְיִדְחֲלוּן מִמַּעַרְבָא יָת שְׁמָא דַייָ וּמִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא יָת יְקָרֵיהּ אֲרֵי יֵיתוֹן כְּשִׁפַּע
20 נְהַר פְּרָת מְעִיקִין בְּמֵימְרָא דַייָ יִתַּבְרוּן׃ וְיֵיתֵי לְצִיּוֹן פָּרִיק וּלְאָתָבָא מָרוֹדַיָּא דְבֵית יַעֲקֹב
21 לְאוֹרַיְתָא אֲמַר יְיָ׃ וַאֲנָא דֵין קְיָמִי עִמְּהוֹן אֲמַר יְיָ רוּחַ קוּדְשִׁי דַעֲלָךְ וּפִתְגָּמֵי נְבוּאָתִי
דְּשַׁוֵּיתִי בְּפוּמָּךְ לָא יֶעְדוּן מִפּוּמָּךְ וּמִפּוּם בְּנָךְ וּמִפּוּם בְּנֵי בְנָךְ אֲמַר יְיָ מִכְּעַן וְעַד עָלְמָא׃

ס

1 קוּמִי אַנְהַרִי יְרוּשְׁלֵם אֲרֵי מְטָא זְמַן פּוּרְקָנִיךְ וִיקָרָא דַייָ עֲלַךְ יִתְגְּלֵי׃ אֲרֵי הָא חֲשׁוֹכָא
2 יְחַפֵּי אַרְעָא וְקַבְלָא לְמַלְכְוָתָא וּבִיךְ יַשְׁרֵי שְׁכִנְתָּא דַייָ וִיקָרֵיהּ עֲלַךְ יִתְגְּלֵי׃ וִיהָכוּן
3 עַמְמַיָּא לִנְהוֹרִיךְ וּמַלְכַיָּא לְקֳבֵיל זִהוֹרִיךְ׃ זְקוֹפִי יְרוּשְׁלֵם סְחוֹר סְחוֹר עֵינָךְ וַחֲזַי כָּל
4 בְּנֵי עַם גָּלוּתִיךְ דְּמִתְכַּנְּשִׁין וְאָתַן לְנָוִיךְ בְּנָךְ מֵרָחִיק יֵיתוֹן וּבְנָתִיךְ עַל גַּסִּין יִתְּסַבְּן׃
5 בְּכֵן תֶּחֱזַיִן וּתְנַהֲרִין וְתִדְחֲלִין וְיִפְתֵּי לִבִּיךְ בְּדַחֲלַת חַטָּאִין אֲרֵי יִתְהַפֵּךְ לִיךְ עוּתַר מַעַרְבָא
6 נִכְסֵי עַמְמַיָּא יִתְעֲלוּן לְנָוִיךְ׃ שִׁירַת עַרְבָאֵי תַּחְפֵּי סְחָרָנִיךְ הוּגְנֵי מִדְיָן וְהוֹלָד כּוּלְּהוֹן
מִשְּׁבָא יֵיתוֹן דְּהַב וּלְבוֹנָה יְהוֹן טָעֲנִין וּדְאָתַן עִמְּהוֹן בְּתוּשְׁבְּחָתָא דַייָ יְהוֹן מִשְׁתָּעַן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et *converſi ſunt* retrorſum *facientes* judiciũ, & *facientes juſtitiam* longè 14
ſteterunt: quia impegerunt in platea veraces, & fideles non potuerunt manifeſtari.
Et fuerunt veraces abſconditi; & qui declinant à malo direptionẽ 15
ſuſtinent. Et revelatũ eſt corã Dño, & diſplicuit corã eo, quia non eſt judicium.
Et manifeſtũ eſt corã eo, quòd non ſit vir cuj⁹ opera bona ſint: & notum 16
eſt corã eo, quòd non ſit homo qui ſtet & deprecetur pro eis: & ſalvavit
eos in brachio fortitudinis ſuæ, & in verbo voluntatis ſuæ auxiliatus eſt
eis. Revelat⁹ eſt ut faciat æqua populo ſuo: fortitudinẽ & ſalutem adducet 17
in verbo ſuo timentib⁹ ſe, *& revelabitur* ut faciat ultionem in fortitudine
de inimicis populi ſui, & reddat vindictã hoſtibus ſuis. Dñs retributionum 18
eſt, retributionẽ ipſe reddet, vindictam inimicis ſuis; & mercedẽ hoſtibus
ſuis: inſulis retributionẽ reddet. Et timebunt ab Occidente nomen Dñi, & 19
ab Oriente Solis gloriã ejus. Quoniã venient tribulantes quaſi inundatio
fluminis Euphratis; & in verbo Dñi conterentur. Et veniet ad Sion redemptor, 20
& ut convertat tranſgreſſores dom⁹ Jacob ad Legem, dicit Dñs.
Et hoc eſt pactũ meum cum eis, dicit Dñs: Spiritus ſanct⁹ me⁹ qui eſt in te, 21
& verba prophetiæ meæ quæ poſui in ore tuo, non auferentur ab ore tuo, &
ab ore filiorũ tuorũ, et nepotum, dicit Dñs, deinceps & uſque in æternum.

CAP. LX.

Surge illuminare Jeruſalẽ, quia pervenit temp⁹ redemptionis tuæ, & gloria 1
Dñi ſuper te revelabitur. Quia ecce tenebræ operient terrã, & caligo 2
regna: in te autẽ habitabit majeſtas Dñi, & gloria ej⁹ ſuper te revelabitur.
Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in ſplendore tuo. Leva Jeruſalem 3
in circuitu oculos tuos, & vide omnes filios populi captivitatis tuæ, 4
qui congregantur & veniunt ad te: filii tui de longè venient, & filiæ tuæ ſuper
latera portabuntur. Tunc videbis, & illuminaberis; & timebis, et dilatabitur 5
cor tuũ in timore peccatorũ: quia transferentur tibi divitiæ Occidentis;
ſubſtantiæ populorũ afferentur ad te. Turba Arabũ operiet in circuitu 6
tuo; dromedarii Madian et *Holad*, omnes hi de Saba venient; auro et thure
onuſti erunt: et qui venerint cum eis, laudem Domini narrabunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 *ܘܗܦܟܢ ܕܝܢܐ ܠܒܣܬܪ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܐܘܩܡܢ ܒܪܘܚܩܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܬܩܠܬ ܩܘܫܬܐ
15 ܒܫܘܩܐ. ܘܡܟܣܢܘܬܐ ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܠܡܥܠ. *ܘܗܘܬ ܩܘܫܬܐ ܒܛܫܝܐ. ܘܐܬܪܚܩ ܣܘܟܠܐ
16 ܡܢ ܪܥܝܢܢ. ܘܚܙܐ ܡܪܝܐ ܕܠܝܬ ܕܝܢܐ ܘܐܬܒܐܫ ܒܥܝܢܘܗܝ. *ܘܚܙܐ ܕܠܝܬ ܓܒܪܐ.
17 ܘܐܬܕܡܪ ܕܠܝܬ ܕܡܥܕܪ. ܘܦܪܩܗ ܕܪܥܗ. ܘܙܕܝܩܘܬܗ ܗܝ ܣܡܟܬܗ. *ܠܒܫ ܙܕܝܩܘܬܐ
18 ܐܝܟ ܫܪܝܢܐ. ܘܣܢܘܪܬܐ ܕܦܘܪܩܢܐ ܒܪܫܗ. ܘܠܒܫ ܠܒܘܫܐ ܕܦܘܪܥܢܐ. *ܕܢܬܒܥ
19 ܡܢ ܣܢܐܘܗܝ. ܘܢܦܪܘܥ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. ܘܠܓܙܪܬܐ ܢܦܪܘܥ ܦܘܪܥܢܐ. *ܢܕܚܠܘܢ
ܡܢ ܡܥܪܒܐ ܠܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܡܢ ܡܕܢܚ ܫܡܫܐ ܠܐܝܩܪܗ. ܡܛܠ ܕܢܐܬܐ ܐܝܟ ܢܗܪܐ
20 ܥܫܘܩܐ. ܘܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܬܡܟܟܝܘܗܝ. *ܘܢܐܬܐ ܠܨܗܝܘܢ ܦܪܘܩܐ. ܘܠܗܦܟܝܢ
21 ܥܘܠܐ ܡܢ ܝܥܩܘܒ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. *ܘܐܢܐ ܗܢܘ ܩܝܡܝ ܕܥܡܟܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܪܘܚܝ
ܕܥܠܝܟ. ܘܡܠܝ ܕܣܡܬ ܒܦܘܡܟ. ܠܐ ܢܥܢܕܘܢ ܡܢ ܦܘܡܟ ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܙܪܥܐ
ܕܙܪܥܟ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܢ ܗܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡ.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܣ *

1 *ܩܘܡܝ ܐܢܗܪܝ. ܡܛܠ ܕܐܬܐ ܢܘܗܪܟܝ. ܘܐܝܩܪܗ ܕܡܪܝܐ. ܥܠܝܟܝ ܕܢܚ. *ܡܛܠ
2 ܕܗܐ ܚܫܘܟܐ ܡܟܣܐ ܠܐܪܥܐ. ܘܥܪܦܠܐ ܠܐܡܘܬܐ. ܘܥܠܝܟܝ ܢܕܢܚ ܡܪܝܐ. ܘܐܝܩܪܗ
3 ܥܠܝܟܝ ܢܬܚܙܐ. *ܘܢܐܬܘܢ ܥܡܡܐ ܠܢܘܗܪܟܝ. ܘܡܠܟܐ ܠܢܘܗܪܐ ܕܕܢܚܟܝ. *ܐܪܝܡܝ
4 ܥܝܢܝܟܝ ܚܕܪܝܟܝ. ܘܚܙܝ ܕܟܠܗܘܢ ܡܬܟܢܫܝܢ ܘܐܬܝܢ ܠܟܝ. ܒܢܝܟܝ ܡܢ
5 ܪܘܚܩܐ ܢܐܬܘܢ. ܘܒܢܬܟܝ ܥܠ ܥܪܣܬܐ ܢܬܪܒܝܢ. *ܗܝܕܝܢ ܬܚܙܝܢ ܘܬܢܗܪܝܢ. ܘܬܚܕܝܢ.
ܘܢܪܘܚ ܠܒܟܝ. ܡܛܠ ܕܢܬܗܦܟ ܠܟܝ ܥܘܬܪܗ ܕܝܡܐ. ܘܚܝܠܐ ܕܥܡܡܐ ܢܐܬܐ ܠܟܝ.
6 *ܐܒܕܐ ܕܓܡܠܐ ܢܟܣܘܢܟܝ. ܒܘܟܪܐ ܕܡܕܝܢ ܘܕܥܝܦܐ. ܟܠܗܘܢ ܡܢ ܫܒܐ ܢܐܬܘܢ. ܕܗܒܐ
ܘܠܒܘܢܬܐ ܢܫܩܠܘܢ. ܘܬܫܒܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ܢܣܒܪܘܢ.

Judicium retro vertimus, & juſtitiam procul 14
ſtatuimus: quia impegit veritas in platea, &
increpatio venire nequit: Veritas in abdito 15
verſata eſt, & abſceſſit prudentia ab intellectu
noſtro: Ideò videns Dominus nullum
eſſe judicium, ægrè tulit: Et videns neminem 16
adeſſe, & nullum adjutorem adeſſe demiratus;
ſalvavit eum brachium ipſius, &
juſtitia ejus fulcivit eum: Induit juſtitiam 17
quaſi loricam, & galeam ſalutis in capite
ſuo: & induit veſtes retributionis: Ut vindictam 18
ſumat ab oſoribus ſuis, & rependat
inimicis ſuis, inſulis etiam retributionem reddat.
Formidabunt ab Occidente nomen 19
Domini, & ab ortu ſolis majeſtatem ejus;
quia veniente ſicut fluvio oppreſſore, ſpiritus
Dñi humiliabit eum: Sioni verò & his qui 20
avertunt iniquitatem à Jacobo, ſalvator adveniet,
dicit Dominus. Meum verò pactum 21
vobiſcum, iſtud erit, dicit Dominus; Spiritus
meus qui ſuper te eſt; & verba mea quæ
poſui in ore tuo, non deficient de ore tuo,
neque ab ore ſeminis progeniei tuæ, dicit Dominus,
ex hoc tempore uſque in ſeculum.

CAP. LX.

Surge, lucem ede; quoniam advenit lumen 1
tuum, & majeſtas Domini ſuper te orietur.
Nam ecce tenebræ operiunt terram, & caligo 2
populos; ſuper te autem orietur
Dominus, & majeſtas ejus ſuper te videbitur:
Et venient gentes ad lumen tuum, & 3
reges ad fulgorem lucis tuæ. Attolle oculos 4
tuos circumquaque, & vide quomodo omnes
congregentur & veniant ad te: filii tui de
lonquinquo venient, & filiæ tuæ ſuper grabatis
nutrientur. Tunc videbis, & ſplendeſces, 5
gaudebis, & dilatabitur cor tuum;
quoniam ad te convertentur divitiæ maris, &
opes gentium ad te venient: Agmen camelorum 6
operiet te, primogeniti Madianis &
Ephæ, omnes de Saba venient aurum & thus
afferentes, & laudes Domini prædicabunt,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وبعدنا خلف الحكم * والعدل وقف عنا بعيدا * لان الحق باد في طرقهم * ولم
15 يستطيعوا ان يعبروا باستقامة * والحق رفع * ونقلوا عبير فهمهم ليفهموا * ونظر الرب
16 ولم يرضه * لانه لم يكن حكم * ونظر ولم يكن رجل * وتامل ولم يكن ناصر *
17 وانتقم منهم بذراعه * وسدد برحمته * ولبس العدل مثل الدرع * ووضع على راسه
18 بيضة الخلاص * وسربل ثوب الانتقام * ورداء مثل من يكافي مكافاة العار للمعاندين *
19 * ويخافون الذين من المغارب اسم الرب * والذين من مشارق الشمس الاسم الممجود *
20 لان الغضب من قبل الرب ياتي مثل نهر عاسف ياتي بحنق * وياتي لاجل صهيون المنقذ *
21 ويصرف النفاق عن يعقوب * وهذا هو العهد الذي لهم من لدني قال الرب * روحي
الذي هو عليك وكلماتي التي اعطيتها في فيك لا تفني من فيك ولا من فم زرعك قال
الرب * منذ الان والي الابد *

* الفصل الستون *

* بشارة النبي لايروسليم * وهو قريان لاحد الفصح *

1 * استنيري يا ايروسليم * لان نورك اتي * ومجد الرب اشرق عليك * لان هوذا الظلمة والضباب
2 يغشيان الارض علي الامم وعليك يتجلي الرب * ومجده يظهر عليك * ويسير الملوك في نورك *
3 والامم في بهاء اشراقك * ارفعي عينيك حولك وانظري اولادك مجتمعين * ها جميع بنيك ياتون
4 من البعد وبناتك يحملون على الاكتاف * حينئذ تنظرين وتفرحين وتخافين ويتسع قلبك *
5 لانه ينقل اليك غنا البحر والامم والشعوب * وياتي اليك قطارات الابل ويغشاك جمال مدين وعيفار
6 ياتون جميعا من سبا حاملين ذهبا * ويقدمون لك لبانا وحجرا كريما * ويبشرون بخلاص الرب *

Retroceſſimus procul à judicio, & juſtitia 14
procul ſtetit à nobis; nam veritas periit
in viis eorum, nec poſſunt rectà incedere:
Veritas ablata eſt, & mutaverunt rationem 15
mentis ſuæ, ne intelligerent. Hæc videns
Dominus improbavit, eò quòd nullum
eſſet judicium. Videns itaque nullum 16
eſſe virum, & conſiderans nullum
eſſe adjutorem; vindictam ſumpſit ab
eis brachio ſuo: munivit ſe miſericordiâ
ſuâ, Induit juſtitiam quaſi loricam, impoſuit 17
capiti ſuo galeam ſalutis, & amicivit
ſe veſte ultionis, Induitque ſe 18
velut is qui reddit retributionem ignominioſam
contumacibus. Adeoque terrebuntur 19
ii qui ſunt ad Occaſum, nomen
Domini, & qui ab ortu ſolis,
nomen illud glorioſum; quoniam ira
à Domino ventura eſt tanquam fluvius
rapidus furibundè veniens. Pro 20
Sione verò venturus eſt redemptor,
qui ſcelus avertet à Jacobo. Cæterùm, 21
hoc eſt fœdus quod à me cum
illis initur, dicit Dominus; Spiritus
meus qui ſuper te eſt, & verba
mea quæ inſerui in os tuum, non deficient
ex ore tuo, neque ex ore ſeminis
tui, ait Dominus, ex nunc in
ſempiternum uſque.

CAP. LX.

Annuntiatio Prophetæ ad Jeruſalem: legiturque Dominicâ Paſchatis.

Recipe lumen O Jeruſalem; quia 1
venit lumen tuum, & gloria Domini
ſuper te refulſit. Nam ecce tenebræ 2
& caligo terram obruunt ſuper gentes;
ſuper te verò apparebit Dominus, &
gloria ejus ſuper te patebit: Et ambulabunt 3
reges in lumine tuo, & gentes
in nitore ſplendoris tui. Attolle oculos 4
tuos circum te, & aſpice filios tuos
congregatos: en omnes filii tui venient
è longinquo, & filias tuas portabunt
ſuper humeros. Tunc videbis, & lætaberis, 5
timebis, & obſtupeſces in corde tuo;
quia transferentur ad te divitiæ maris,
gentes, ac populi: Venient ad te greges 6
camelorum & operient te, dromades Madianis
& Gephæi: venient ſimul de Saba
aurum adducentes; offerentque tibi incenſum
& lapides pretioſos, & prædicabunt
ſalutem Domini.

ישעיה : ס

כָּל־צֹאן קֵדָר יִקָּבְצוּ לָךְ אֵילֵי נְבָיוֹת יְשָׁרְתוּנֶךְ יַעֲלוּ עַל־רָצוֹן מִזְבְּחִי וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר׃ 7
מִי־אֵלֶּה כָּעָב תְּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים אֶל־אֲרֻבֹּתֵיהֶם׃ 8
כִּי־לִי אִיִּים יְקַוּוּ וָאֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ בָּרִאשֹׁנָה לְהָבִיא בָנַיִךְ מֵרָחוֹק כַּסְפָּם וּזְהָבָם אִתָּם לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהַיִךְ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֵאֲרָךְ׃ 9
וּבָנוּ בְנֵי־נֵכָר חֹמֹתַיִךְ וּמַלְכֵיהֶם יְשָׁרְתוּנֶךְ כִּי בְקִצְפִּי הִכִּיתִיךְ וּבִרְצוֹנִי רִחַמְתִּיךְ׃ 10
וּפִתְּחוּ שְׁעָרַיִךְ תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה לֹא יִסָּגֵרוּ לְהָבִיא אֵלַיִךְ חֵיל גּוֹיִם וּמַלְכֵיהֶם נְהוּגִים׃ 11
כִּי־הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־יַעַבְדוּךְ יֹאבֵדוּ וְהַגּוֹיִם חָרֹב יֶחֱרָבוּ׃ 12
כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן אֵלַיִךְ יָבוֹא בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו לְפָאֵר מְקוֹם מִקְדָּשִׁי וּמְקוֹם רַגְלַי אֲכַבֵּד׃ 13
וְהָלְכוּ אֵלַיִךְ שְׁחוֹחַ בְּנֵי מְעַנַּיִךְ וְהִשְׁתַּחֲווּ עַל־כַּפּוֹת רַגְלַיִךְ כָּל־מְנַאֲצָיִךְ וְקָרְאוּ לָךְ עִיר יְהוָה צִיּוֹן קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ 14
תַּחַת הֱיוֹתֵךְ עֲזוּבָה וּשְׂנוּאָה וְאֵין עוֹבֵר וְשַׂמְתִּיךְ לִגְאוֹן עוֹלָם מְשׂוֹשׂ דּוֹר וָדוֹר׃ 15
וְיָנַקְתְּ חֲלֵב גּוֹיִם וְשֹׁד מְלָכִים תִּינָקִי וְיָדַעַתְּ כִּי אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֲלֵךְ אֲבִיר יַעֲקֹב׃ 16
תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כֶסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל וְשַׂמְתִּי פְקֻדָּתֵךְ שָׁלוֹם וְנֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה׃ 17
לֹא־יִשָּׁמַע עוֹד חָמָס בְּאַרְצֵךְ שֹׁד וָשֶׁבֶר בִּגְבוּלָיִךְ וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ תְּהִלָּה׃ 18
לֹא־יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם וּלְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ לֹא־יָאִיר לָךְ וְהָיָה־לָךְ יְהוָה לְאוֹר עוֹלָם וֵאלֹהַיִךְ לְתִפְאַרְתֵּךְ׃ 19
לֹא־יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף כִּי יְהוָה יִהְיֶה־לָּךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ יְמֵי אֶבְלֵךְ׃ 20

Verſio VULG. LAT.

7 Omne pecus Cedar congregabitur tibi, arietes Nabaioth miniſtrabunt tibi: offerentur ſup placabili altari meo, & domum majeſtatis meæ glorificabo. 8 Qui ſunt iſti, qui ut nubes volant, & quaſi columbæ ad feneſtras ſuas? 9 Me enim inſulæ expectant, & naves maris in principio, ut adducã filios tuos de longè; argentũ eorum & aurum eorum cum eis, nomini Dñi Dei tui, & Sancto Iſrael, 10 quia glorificavit te. Et ædificabunt filii peregrinorum muros tuos, & reges eorum miniſtrabunt tibi: in indignatione enim mea percuſſi te: & in reconciliatione mea miſer- 11 tus ſum tui. Et aperientur portæ tuæ jugiter: die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo Gentium, & 12 reges earum adducantur. Gens enim & regnum, ꝙ non ſervierit tibi, peribit: & Gentes 13 ſolitudine vaſtabuntur. Gloria Libani ad te veniet, abies & buxus, & pinus ſimul, ad ornandum locum ſanctificationis meæ; & locum pedum 14 meorum glorificabo. Et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te, & adorabunt veſtigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi, & vocabunt te Civitatem Dñi, 15 Sion Sancti Iſrael. Pro eo ꝙ fuiſti derelicta, & odio habita, & non erat qui ꝑ te tranſiret, ponã te in ſuperbiam ſeculorum, gaudium in generationẽ 16 & generationẽ: & Suges lac Gentium, & mamillâ regum lactaberis: & ſcies quia ego Dñs ſalvans te, & redemptor 17 tuꝰ fortis Jacob. Pro ære afferam aurum, & pro ferro afferã argentũ, & pro lignis æs, et pro lapidibꝰ ferrũ: et ponã viſitationẽ tuã pacẽ, & præpoſi- 18 tos tuos juſtitiã. Non audietur ultrà iniquitas in terra tua, vaſtitas & contritio in terminis tuis, & occupabit ſalus muros 19 tuos, et portas tuas laudatio. Nõ erit tibi ampliùs Sol ad lucendum ꝑ diem, nec ſplendor Lunæ illuminabit te: ſed erit tibi Dñs in lucem ſempiternam, et 20 Deꝰ tuꝰ in gloriã tuã. Non occidet ultrà Sol tuus, et Luna tua non minuetur: quia erit tibi Dñs in lucem ſempiternã, et complebuntur dies luctꝰ tui.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ πάντα τὰ πρόβατα Κηδὰρ συναχθήσονται, καὶ (ε) κριοὶ Ναβαιὼθ ἥξουσι, καὶ ἀνενεχθήσεται δεκτὰ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου, καὶ ὁ οἶκος τῆς προσευχῆς μου δοξασθήσεται. 8 Τίνες οἵδε, ὡς νεφέλαι πέτανται, καὶ (ζ) ὡσεὶ 9 περιστεραὶ σὺν νεοσσοῖς ἐπ' ἐμέ; Ἐμὲ αἱ νῆσοι ὑπέμειναν, καὶ πλοῖα Θαρσὶς ἐν πρώτοις, ἀγαγεῖν τὰ τέκνα σου μακρόθεν, καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν (η) αὐτῶν μετ' αὐτῶν, καὶ διὰ τὸ ὄνομα κυρίου τὸ ἅγιον, καὶ διὰ τὸ 10 τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ ἔνδοξον εἶναι. Καὶ οἰκοδομήσουσιν ἀλλογενεῖς τὰ τείχη σου, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν παραστήσονταί σοι· διὰ γὰρ ὀργήν μου ἐπάταξά σε, καὶ διὰ (θ) ἔλεον ἠ- 11 γάπησά σε. Καὶ ἀνοιχθήσονται αἱ πύλαι σου διαπαντὸς, ἡμέρας καὶ νυκτὸς οὐ κλεισθήσονται, εἰσαγαγεῖν πρὸς σὲ δύναμιν ἐθνῶν, 12 καὶ (ι) βασιλεῖς αὐτῶν ἀγομένους. Τὰ γὰρ ἔθνη καὶ οἱ (κ) βασιλεῖς, οἵτινες οὐ δουλεύσουσί σοι, (λ) ἀπολοῦνται, καὶ τὰ ἔθνη ἐρημίᾳ 13 (μ) ἐρημωθήσεται. Καὶ ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου πρὸς σὲ ἥξει, ἐν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ ἅμα, δοξάσαι τὸν τόπον τὸν ἅγιόν μου. 14 Καὶ πορεύσονται πρὸς σὲ δεδοικότες υἱοὶ ταπεινωσάντων σε, καὶ παροξυνάντων σε, καὶ κληθήσῃ Πόλις κυρίου, Σιὼν ἁγίου Ἰσραήλ· 15 Διὰ τὸ γεγενῆσθαί σε ἐγκαταλελειμμένην καὶ μεμισημένην, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν. καὶ θήσω σε ἀγαλλίαμα αἰώνιον, εὐφροσύνην γενε- 16 ῶν γενεαῖς. Καὶ θηλάσεις γάλα ἐθνῶν, καὶ πλοῦτον βασιλέων φάγεσαι, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ σώζων σε, καὶ ἐξαιρούμενός σε 17 (ν) θεὸς Ἰσραήλ. Καὶ ἀντὶ χαλκοῦ οἴσω σοι χρυσίον, ἀντὶ δὲ σιδήρου οἴσω σοι ἀργύριον, ἀντὶ δὲ (ξ) ξύλων οἴσω σοι χαλκὸν, ἀντὶ δὲ λίθων, σίδηρον. καὶ δώσω τοὺς ἄρχοντάς σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ τοὺς ἐπισκόπους σου ἐν 18 δικαιοσύνῃ. Καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἔτι ἀδικία ἐν τῇ γῇ σου, οὐδὲ σύντριμμα, οὐδὲ ταλαιπωρία ἐν τοῖς ὁρίοις σου, ἀλλὰ κληθήσεται Σωτήριον τὰ τείχη σου, καὶ αἱ πύλαι 19 σου Γλύμμα. Καὶ οὐκ ἔσται (ο) σοι ἔτι ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ (π) σου τὴν νύκτα, ἀλλ' ἔσται σοι κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ θεὸς δόξα σου. 20 Οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός (ρ) σοι, καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλείψει· ἔσται (σ) γάρ σοι κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ἀναπληρωθήσονται αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους σου.

Et omnes oves Cedar congregabuntur: & arietes Nabæoth venient: & offerentur acceptabilia ſuper altare meum: & domus orationis meæ glorificabitur. 7 *Quinam iſti, ut nubes volant, & ſicut columbæ cum pullis ad me?* 8 *Me inſulæ expectârunt, & naves Tharſis in primis, ut adducant filios tuos de longè, & argentum, & aurum eorum cum eis: & propter nomen Domini ſanctum: & (b) quia Sanctus Iſrael glorificatus eſt.* 9 *Et ædificabunt alienigenæ muros tuos: & reges eorum aſſiſtent tibi: Propter iram enim meam percuſſi te: & propter miſericordiam dilexi te.* 10 *Et aperientur portæ tuæ ſemper: die ac nocte non claudentur, ut introducant ad te fortitudinem gentium, & reges earum, qui adducendi ſunt.* 11 *Gentes enim & reges, qui non ſervient tibi, peribunt: & gentes ſolitudine deſolabuntur.* 12 *Et gloria Libani ad te veniet in cypariſſo, & pino, & cedro ſimul, ut glorificetur locus ſanctus (c) meus.* 13 *Et ibunt ad te timentes filii eorum, qui te humiliaverunt, & irritaverũt te: & vocaberis, (d) Civitas Domini, Sion Sancti Iſrael:* 14 *Pro eo quòd fuiſti derelicta, & odio habita: & non erat qui auxiliaretur. Et ponam te exultationem æternam, gaudium generationum generationibus.* 15 *Et ſuges lac gentium, & divitias regum comedes, Et ſcies, quia ego Dominus, qui ſalvabo te, & qui eruo te, Deus Iſrael.* 16 *Et pro ære afferam tibi aurum: & pro ferro afferam tibi argentum: & pro lignis afferam tibi æs, & pro lapidibus ferrum. Et dabo principes tuos in pace, & epiſcopos tuos in juſtitia:* 17 *Et non audietur ultrà iniquitas in terra tua: neq; contritio, neq; miſeria in finibus tuis: ſed vocabuntur (e) Salutare muri tui, & portæ tuæ Sculptura.* 18 *Et non erit tibi Sol ultrà in lucem diei, neq; ortus Lunæ lumen præbebit tibi nocte: ſed erit tibi Dominus lux æterna, & Deus gloria tua.* 19 *Non enim occidet Sol tibi: & Luna tibi non deficiet. Erit enim tibi Dominus lux ſempiterna: & complebuntur dies luctûs tui.* 20

MS.A. (ε) οἱ κριοὶ Ναβαιὼθ ἥξουσίν σοι, (ζ) ὡς περιστεραὶ σὺν νεοσσοῖς; Ἐμὲ νῆσοι (η) μετ' αὐτῶν, διὰ τὸ ὄνομα (θ) ἔλεος (ι) βασιλεῖς ἀγομένοις. (κ) βασιλεῖς αὐτῶν, (λ) ἀποθανοῦνται, (μ) ἐρημωθήσονται. (ν) ὁ θεὸς (ξ) ξύλου, (ο) σοὶ ὁ ἥλιος (π) σοι (ρ) σου, (σ) γὰρ κύριός σοι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כל ען ערבאי יתכנשון לניך דכרי נביות ישמשוניך יתסקון לרעוא על מדבחי 7
ובית תושבחתי אשבח : מן אלין דאתן בגלי כעננין קלילין ולא אתעכבא גלותא 8
דישראל דמתכנשין ואתין לארעהון הא כיונין דתיבן לגו שובכיהון : ארי למימרי נגון 9
יסברון ונחתי ספיני ימא אידא פרסא קלעהא בקדמיתא לאיתאה בניך מרחיק
כספהון ודהבהון עמהון לשמא דיי אלהך ולקדישא דישראל ארי שבחך : ויבנון בני 10
עממיא שוריך ומלכיהון ישמשונך ארי ברוגזי אלקיתיך וברעותי ארחם עלך : ויתפתחון 11
תרעך תדירא יימם ולילי לא יתאחדון לאעלא לניך נכסי עממיא ומלכיהון זקיקין :
ארי עם ומלכו דלא יפלחונך ירושלם ייבדון ועממיא אשתיצאה ישתיצון : יקר לבנן 12 13
לניך יתעל ברון מורנין ואשכרעין כחדא לשבחא אתר בית מקדשי ואתר בית
אשריות שכנתי איקר : ויהכון לניך כפיפין בני משעבדיך ויסתטחון למבעי מניך על 14
פרסת רגליך כל דהוו מרגזין ליך ויקרון ליך קרתא דיי ציון דאתרעי בה קדישא
דישראל : חלף דהוית שביקא ומטלטלא ולית דעדי ואשוינך ליקר עלם בית חדות דר 15
ודר : ותסבעין נכסי עממיא ובבזת מלכין תתפנקין ותדעין ארי אנא יי פריקיך ומשזביך 16
תקיפא דיעקב : חלף נחשא דבזו מניך ירושלם איתי דהבא וחלף ברזלא איתי כספא 17
וחלף אעיא נחשא וחלף אבניא ברזלא ואשוי פרנסך שלם ושלטונך בזכו : לא 18
ישתמע עוד חטפא בארעיך בזא ותבירא בתחומיך ויערעון פירקן על שוריך ועל תרעך
יהון משבחין : לא תצטרכין עוד לנהור שמשא ביממא ואף לא לנהור סיהרא בליליא 19
ויהי ליך יי לנהור עלם ואלהך לתושבחתיך : לא תבטל עוד מלכותיך ויקריך לא 20
יעדי ארי יי יהי ליך לנהור עלם וישלמון יומי אבליך :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Omnes oves Arabum congregabuntur ad te; arietes Nabajoth miniſtrabunt 7 tibi: offerentur voluntariè ſuper altare meum; & domum laudis meæ decorabo. Qui ſunt iſti qui veniunt pubicè ſicut nubes velociſſimæ, nec demo- 8 rantur? Tranſmigratio Iſrael, quæ congregatur & venit ad terrã ſuam, quaſi columbæ quæ revertuntur ad columbaria ſua. Verbum enim meum inſulæ 9 expectabunt, & qui deſcendunt in navibus maris, prius manu extenſis velis, ut afferant filios tuos à longè; argentum eorum & aurũ eorum cum eis, propter nomen Dei tui, & ſanctum Iſrael qui decoravit te. Et ædificabunt 10 filii populorum muros tuos, & reges eorum miniſtrabunt tibi: quia in ira mea pecuſſi te, & in voluntate mea miſerebor tui. Et aperientur portæ tuæ 11 ſemper, die ac nocte non claudentur, ut afferantur ad te divitiæ populorum, & reges eorum compediti. Quia populꝰ & regnũ quæ non ſervierint tibi, 12 Jeruſalem, peribunt; & populi conſummatione conſummabuntur. Decor 13 Libani ad te introducetur, abietes, & buxi & pini ſimul, ad decorandũ locũ domꝰ ſanctuarii mei; et locũ manſionis majeſtatis meæ glorificabo. Et ibunt 14 ad te incurvi filii eorũ qui ſubjiciebant te; & proni in terra cadent ad plantas pedum tuorum, ut rogent te, omnes qui irritabant te: & vocabunt te Civitatem Dñi Sion, quam elegit Sanctus Iſrael. Pro eo quòd fuiſti derelicta 15 & tranſmigrans, & non erat qui per te tranſiret: ponã te in gloriã ſeculi, domũ lætitiæ generationis & generationis. Et ſatiaberis divitiis populorũ, 16 & præda regũ delectaberis: & ſcies quia ego Dñs ſalvator tuꝰ, & liberator tuus fortis Jacob. Pro ære quod diripuerunt à te Jeruſalem, afferã aurum; 17 & pro ferro afferã argentũ, & pro lignis æs, & pro lapidibꝰ ferrum: & ponam gubernatores tuos in pace, & principes tuos in juſtitia. Non audietur 18 ultrà rapina in terra tua; neque præda & contritio in terminis tuis. Et proclamabunt ſalutem ſuper muros tuos, & ſuper portas tuas erunt laudantes. Non indigebis ampliùs lumine Solis per diem, neque ſplendore Lunæ per 19 noctem: erit enim tibi Dñs in lucem ſempiternam, & Deus tuus in laudem tuam. Non ceſſabit amplius regnum tuum, et gloria tua non auferetur: 20 quia Dñs erit tibi in lucem ſempiternam, et complebuntur dies luctus tui.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܟܠܗ ܥܢܐ ܕܩܕܪ ܢܬܟܢܫܘܢ ܠܟܝ. ܘܕܟܪܐ ܕܢܒܝܘܬ ܢܫܡܫܘܢܟܝ. ܘܢܣܩܘܢ ܠܪܥܘܬܐ ܥܠ 7
ܡܕܒܚܝ. ܘܒܝܬܐ ܕܫܘܒܚܝ ܐܫܒܚ. * ܡܢ ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ ܕܐܝܟ ܥܢܢܐ ܦܪܚܝܢ. 8
ܘܐܝܟ ܝܘܢܐ ܠܟܘܘܝܗܘܢ. * ܕܠܝ ܓܙܪܬܐ ܢܣܟܝܢ. ܘܐܠܦܐ ܕܬܪܫܝܫ ܐܝܟ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ. 9
ܠܡܝܬܝܘ ܒܢܝܟܝ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܘܣܐܡܗܘܢ ܘܕܗܒܗܘܢ ܥܡܗܘܢ. ܠܫܡܗ ܕܡܪܝܐ
ܐܠܗܟܝ. ܘܠܩܕܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܕܫܒܚܟܝ. * ܘܢܒܢܘܢ ܒܢܝ ܢܘܟܪܝܐ ܫܘܪܝܟܝ. 10
ܘܡܠܟܝܗܘܢ ܢܫܡܫܘܢܟܝ. ܡܛܠ ܕܒܪܘܓܙܝ ܡܚܝܬܟܝ. ܘܒܪܥܝܢܝ ܪܚܡܬܟܝ.
* ܢܬܦܬܚܘܢ ܬܪܥܝܟܝ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ ܠܐ ܢܬܐܚܕܘܢ. ܘܢܥܠܘܢ ܒܟܝ 11
ܚܝܠܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܡܠܟܝܗܘܢ ܕܒܝܪܝܢ. * ܡܛܠ ܕܥܡܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܕܠܐ ܢܫܥܒܕܘܢ 12
ܠܟܝ ܢܐܒܕܘܢ. ܘܥܡܡܐ ܒܚܪܒܐ ܢܬܩܛܠܘܢ. * ܫܘܒܚܗ ܕܠܒܢܢ ܠܟܝ ܢܐܬܐ. ܒܪܘܬܐ ܘܫܪܘܝܢܐ 13
ܘܫܘܫܒܝܢܐ ܐܟܚܕܐ. ܠܡܫܒܚܘ ܐܬܪܐ ܕܡܩܕܫܝ. ܘܐܬܪܐ ܕܪܓܠܝ ܐܫܒܚ. * ܘܢܐܬܘܢ ܠܟܝ 14
ܟܕ ܡܬܟܦܝܢ ܒܢܝܐ ܕܡܟܝܟܢܝܟܝ. ܘܢܣܓܕܘܢ ܠܟܦܬ ܪܓܠܝܟܝ ܟܠܗܘܢ
ܕܡܪܓܙܝܢ ܠܟܝ. ܘܢܩܪܘܢܟܝ ܨܗܝܘܢ ܡܕܝܢܬܗ ܕܡܪܝܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܚܠܦ ܕܗܘܝܬܝ 15
ܫܒܝܩܬܐ ܘܣܢܝܬܐ. ܘܠܝܬ ܕܥܒܪ ܒܟܝ. ܐܥܒܕܟܝ ܫܘܒܚܐ ܠܥܠܡ. ܘܚܕܘܬܐ ܠܕܪܕܪܝܢ.
* ܘܬܝܢܩܝܢ ܚܠܒܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܚܠܐ ܕܡܠܟܐ ܬܝܢܩܝܢ. ܘܬܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܦܪܘܩܟܝ 16
ܘܡܚܠܨܢܟܝ ܥܫܝܢܐ ܕܝܥܩܘܒ. * ܚܠܦ ܢܚܫܐ ܐܝܬܐ ܕܗܒܐ. ܘܚܠܦ ܦܪܙܠܐ ܐܝܬܐ 17
ܣܐܡܐ. ܘܚܠܦ ܩܝܣܐ ܢܚܫܐ. ܘܚܠܦ ܟܐܦܐ ܦܪܙܠܐ. ܘܐܥܒܕ ܥܘܠܝܟܝ ܫܠܡܐ.
ܘܡܫܠܛܢܝܟܝ ܙܕܝܩܘܬܐ. * ܘܠܐ ܢܫܬܡܥ ܬܘܒ ܥܘܠܐ ܒܐܪܥܟܝ. ܘܒܙܬܐ ܘܬܒܪܐ ܒܬܚܘܡܝܟܝ. 18
ܘܢܩܪܘܢ ܠܫܘܪܝܟܝ ܦܘܪܩܢܐ. ܘܠܬܪܥܝܟܝ ܬܫܒܘܚܬܐ. * ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟܝ ܬܘܒ ܫܡܫܐ 19
ܠܢܘܗܪܐ ܕܐܝܡܡܐ. ܘܢܘܗܪܗ ܕܣܗܪܐ ܠܐ ܢܢܗܪ ܠܟܝ. ܡܛܠ ܕܢܗܘܐ ܠܟܝ ܡܪܝܐ
ܢܘܗܪܐ ܕܠܥܠܡ. * ܘܢܫܠܡܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܐܒܠܟܝ. 20

Omnes Cedaris oves congregabunt tibi, & 7 arietes Nebaoth inſervient tibi, aſcendéntque in *ſacrificium* gratum ſuper altare meum, & domum gloriæ meæ glorioſam reddam. 8 Qui ſunt iſti, *inquies*, qui ut nubes volant, & ut columbæ ad feneſtras ſuas? 9 Me enim expectabunt inſulæ & naves Tharſis ut ab initio, ad adducendum filios tuos è longinquo, & argentum atque aurum eorum cum ipſis, ad nomen Domini Dei tui, & ad Sanctum Iſraelis qui te glorificavit. 10 Et ædificabunt alienigenæ muros tuos, & reges eorum miniſtrabunt tibi: quoniam in ira mea percuſſi te, & placatus miſertus ſum tui. 11 Apertæ ſemper erunt portæ tuæ diu noctúque, nec unquam claudentur; & ingredientur in te exercitus populorum & reges eorum impulſi. 12 Nam populus & regnum quæ non ſervierint tibi, peribunt, & populi gladio trucidabuntur. 13 Gloria Libani ad te veniet, abies decora unà cum pinis, ad laudandum locum ſanctuarii mei, & locum pedum majeſtatis meæ. 14 Et venient ad te humiliati filii humiliantium te, & adorabunt plantas pedum tuorum quicunque ad iram te excitabant; & appellabunt te Sionem civitatem Domini ſancti Iſraelis. 15 Pro eo quòd fuiſti derelicta & exoſa, adeò ut nemo *per te* tranſiret, reddam te glorioſiſſimam in perpetuum, et lætiſſimam in generationes ſempiternas. 16 Et ſuges lac gentium, et ſpolia regum ſuges, et experieris me eſſe Dominum redemptorem ac vindicem tuum, fortem Jacobi. 17 Pro ære adducam aurum, pro ferro adducam argentum, pro lignis æs, et pro lapidibus ferrum: cenſorem tuum conſtituam pacem, et præfectum tuum juſtitiam. 18 Non audietur ampliùs iniquitas in terra tua, direptio aut contritio in terminis tuis: imò vocabunt muros tuos Salutem, et portas tuas Laudem. 19 Non erit tibi ampliùs ſol in lucem diurnam, et ſplendor lunæ non lucebit tibi, quia Dominus erit tibi lux perpetua. Ceſſabunt dies luctûs tui; 20

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وجميع خراف قيدار يجتمعون لك * وكباش نابوت يوافون اليك * وتقدم مقبولات على مذبحي * 7
ويمجد بيت صلاتي * من هولاء الذين يطيرون مثل السحاب ومثل الحمامات مع فراخهن * لي 8 9
تنتظر الجزاير * وسفن ترسيس في الاوايل * لتحضر اولادك من البعد وفضتهم وذهبهم معهم *
لاجل اسم الرب القدوس ولاجل قدوس اسرايل * ليكون ممجودا * ويبني البنون الغربا 10
الجنس اسوارك * وملوكهم يقفون لك * لاني بغضبي ضربتك * وبرحمتي احببتك * ويفتح 11
ابوابك يا اورشليم كل حين نهارا وليلا * ولا يغلقون * لتدخل قوة الامم وملوكهم مساقون *
* لان الامم وملوكهم الذين لا يتعبدون لك يموتون * والامم كالقفر يخربون * ومجد لبنان 12 13
اليك ياتي بسروين وصنوبر وارز معا * لامجد موضعي المقدس * وامجد موضع قدمي *
* ويسير اليك بنو الذين اذلوك او غاظوك خايفين * ويسجدون لك على اثار قدميك 14
جميع الذين اغاظوك * ويدعين صهيون مدينة الرب قدوس اسرايل * لاجل انك كنت 15
مهملة ومبغوضة ولم يكن لك معين * فاجعلك بهجة ابدية سرورا لجيل الاجيال *
* وترضعين لبن الامم * وتاكلين غنا الملوك * وتعلمين اني انا هو الرب مخلصك ومنقذك 16
اله اسرايل * وبدل النحاس اقدم لك ذهبا * وبدل الحديد اقدم لك فضة * وبدل الخشب 17
اقدم لك نحاسا * وبدل الحجارة حديدا * واعطي روساءك في السلامة * ومتعهديك في
العدل * ولا يسمع ايضا ظلم في ارضك * ولا انكسار ولا سقوط في حدودك * بل تدعى 18
اسوارك خلاصا وابوابك صيانة * ولا تكون لك الشمس لنور النهار ولا اشراق القمر لنور 19
الليل كله * لكن يصير لك الرب نورا ابديا * والله مجدك * لان شمسك لا تغرب * ويكون 20
قمرك لا ينقص * لان الرب لك نور ابدي * ويكمل ايام حزنك *

Omnes Cedaris pecudes tibi congregabuntur, & arietes Nabaoth ad te venient, & offerentur accepti ſuper altare meum, eritque glorioſa domus orationis meæ. 7 *Qui ſunt iſti qui nubium inſtar volant, & quaſi columbæ cum pullis ſuis?* 8 *Me expectabunt inſulæ & claſſes Tharſis in primis, ut adducant filios tuos è longinquo, & argentum atque aurum eorum unà cum ipſis, pro nomine Domini ſacroſancto, & pro Sancto Iſraelis, ut glorificetur.* 9 *Et ædificabunt alieni generis filii mœnia tua, & reges eorum aſſurgent tibi: quoniam in indignatione mea te percuſſi, & in miſericordia mea te dilexi.* 10 *Portæ tuæ O Jeruſalem, jugiter patebunt diu noctuque, & non claudentur; ut ingrediatur fortitudo gentium, & reges earum adacti.* 11 *Nam populi & reges eorum, qui non ſervierint tibi, morientur: & gentes quaſi deſertum vaſtabuntur.* 12 *Gloria Libani ad te veniet unà cum pinis abietibus ac cedris, ut glorioſum reddam locum meũ ſanctũ, & glorioſum reddã locum pedum meorum.* 13 *Tique trepidi adibunt filii eorum qui te depreſſerunt aut contriſtârunt, & adorabunt te ſuper veſtigia pedum tuorum omnes qui te mœrore affecerunt; & vocaberis Sion urbs Domini ſancti Iſraelis.* 14 *Quia fuiſti derelicta & exoſa, nec adfuit tibi adjutor; efficiam te jucunditatem æternam & gaudium omnium poſteritatum:* 15 *Et ſuges lac populorum, comedeſque divitias regum, & ſcies me eſſe Dominum ſervatorem ac redemptorem tuum, Deum Iſraelis.* 16 *Pro ære offeram tibi aurum, & pro ferro offeram tibi argentum, pro ligno offeram tibi æs, & pro lapidibus ferrum: Dabóque prætores tuos in pace, & cenſores tuos in juſtitia:* 17 *Et non audietur deinceps oppreſſio in terra tua, neque contritio neque calamitas in finibus tuis; ſed mœnia tua vocabuntur Salus, & portæ tuæ Protectio.* 18 *Non erit tibi ſol iſte in lucem diurnam, neque claritas lunæ in lucem totius noctis; ſed erit tibi Dominus in lucem perpetuam, & Deus in gloriam tuam.* 19 *Sol enim tuus nequaquam occubiturus eſt, neque luna tua defectum paſſura; quia Dominus tibi erit luci perpetuæ, deſinentque dies mœroris tui;* 20

ישעיה : סא

:terram accipiēt hæreditate seculum in , justi ipsi omnes tuꝰ populꝰ Et

21 ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ

,me glorificandum ad, mearū manuum opus ,mearum plantationum virgultum

נצר מטעו מעשה ידי להתפאר׃

Dominus ego : fortem gentem in pusillus & , mille in erit Parvus

22 הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני יהוה

.illud faciam accelerare suo tempore in

בעתה אחישנה׃

CAP. LXI. סא

me Dominus unxit eapropter : me super DOMINI Domini Spiritus

1 רוח אדני יהוה עלי יען משח יהוה אתי

,corde contritos fasciā ligandum ad me misit : mansuetis evangelizandum ad

לבשר ענוים שלחני לחבש לנשברי־לב

.carceris apertionem vinctis & ,libertatem captivis prædicandum ad

לקרא לשבוים דרור ולאסורים פקח־קוח׃

;nostro Deo ultionis diem & ,DOMINO voluntatis annum prædicandū Ad

2 לקרא שנת־רצון ליהוה ויום נקם לאלהינו

, Sijon lugentibus ponendum Ad .lugentes omnes consolandum ad

3 לנחם כל־אבלים׃ לשום לאבלי ציון

amictum ,luctu pro gaudii oleum ,cinere pro gloriam eis dandum ad

לתת להם פאר תחת אפר שמן ששון תחת אבל מעטה

plantatio ,justitiæ arbores eis vocabitur & : stricto spiritu pro laudis

תהלה תחת רוח כהה וקרא להם אילי הצדק מטע

,seculi desolationes ædificabunt Et .me glorificandum ad DOMINI

4 יהוה להתפאר׃ ובנו חרבות עולם

,solitudinis civitates innovabunt & : erigent priscorum solitudines

שממות ראשנים יקוממו וחדשו ערי חרב

pascent & ,alieni stabunt Et .generationis & generationis deserta

5 שממות דור ודור׃ ועמדו זרים ורעו

.vestri vinitores & ;vestri agricolæ alienigenæ filii & : vestrum pecus

צאנכם ובני נכר אכריכם וכרמיכם׃

dicetur ,nostri Dei Ministri ,vocabimini DOMINI Sacerdotes vos Et

6 ואתם כהני יהוה תקראו משרתי אלהינו יאמר

vos prædicabitis eorum gloria in & , comedetis gentium facultatem : vobis

לכם חיל גוים תאכלו ובכבודם תתימרו׃

: sua parte dicent præconia ignominia & , duplex vestro pudore Pro

7 תחת בשתכם משנה וכלמה ירנו חלקם

.eis erit seculi lætitia ,possidebunt duplex eorū terra in ideo

לכן בארצם משנה יירשו שמחת עולם תהיה להם׃

: affectionem in rapinam odiens ,judicium diligens Dominus ego Quia

8 כי אני יהוה אהב משפט שנא גזל בעולה

.eis excidam seculi fœdus & , veritate in eorum opus dabo &

ונתתי פעלתם באמת וברית עולם אכרות להם׃

: populorum medio in eorum genimina &,eorū semen gentibus in scietur Et

9 ונודע בגוים זרעם וצאצאיהם בתוך העמים

.Dominus benedixit semen ipsi quia ,eos cognoscent eos videntes omnes

כל־ראיהם יכירום כי הם זרע ברך יהוה׃

: meo Deo in mea anima exultabit ,DOMINO in gaudebo Gaudendo

10 שוש אשיש ביהוה תגל נפשי באלהי

:me induit justitiæ pallio , salutis vestimentis fecit me induere quia

כי הלבישני בגדי־ישע מעיל צדקה יעטני

suis vasis ornabit sponsam tanquam & , gloria consecrabit sponsum tanquā

כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה׃

sua semina hortus sicut & ,suum germen proferet terra sicut Quia

11 כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה

justitiam faciet germinare Dominus Dominus sic ,faciet germinare

תצמיח כן אדני יהוה יצמיח צדקה

.gentibus universis coram , laudem &

ותהלה נגד כל־הגוים׃

Versio VULG. LAT.

21 Populus autem tuus omnes justi, in perpetuum hæreditabunt terrā, germen plantationis meæ, opus manûs meæ ad glorificandum. 22 Minimus erit in mille, & parvulus in gentem fortissimam : ego Dominus in tempore ejus subitò faciam istud.

CAP. LXI.

1 SPiritus Domini super me, eò quòd unxerit Dñs me : ad annuntiandū mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam, & clausis apertionem : 2 Ut prædicarem annū placabilem Dño, & diem ultionis Deo nostro: ut consolarer omnes lugentes : 3 Ut ponerem lugentibus Sion; & darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mœroris: & vocabuntur in ea fortes justitiæ, plantatio Dñi ad glorificandum. 4 Et ædificabunt deserta à seculo, & ruinas antiquas erigent, & instaurabunt civitates desertas, dissipatas in generationem & generationem. 5 Et stabunt alieni, & pascent pecora vestra : & filii peregrinorum, agricolæ & vinitores vestri erunt. 6 Vos autē Sacerdotes Dñi vocabimini : Ministri Dei nostri, dicetur vobis : Fortitudinem Gentiū comedetis, & in gloria earum superbietis. 7 Pro confusione vestra duplici & rubore, laudabunt partem suam : propter hoc in terra sua duplicia possidebunt, lætitia sempiterna erit eis. 8 Quia ego Dñs diligens judicium, et odio habens rapinā in holocausto : et dabo opꝰ eorū in veritate, et fœdus perpetuū feriā eis. 9 Et scient in Gentibꝰ semen eorū, et germen eorū in medio populorū : omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominꝰ. 10 Gaudens gaudebo in Dño, et exultabit anima mea in Deo meo: quia induit me vestimentis salutis : et indumento justitiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratū coronā, et quasi sponsā ornatā monilibꝰ suis. 11 Sicut enim terra profert germen suū, et sicut hortꝰ semen suū germinat; sic Dñs Deꝰ germinabit justitiam et laudem coram universis Gentibꝰ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

21 Καὶ ὁ λαός σου πᾶς δίκαιος, (τ) δι' αἰῶνος κληρονομήσουσι τὴν γῆν, φυλάσσων τὸ 22 φύτευμα ἔργα χειρῶν αὐτοῦ εἰς δόξαν. Ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας, καὶ ὁ ἐλάχιστος εἰς ἔθνος μέγα. ἐγὼ κύριος κατὰ καιρὸν συνάξω αὐτούς.

MS.A. (τ) καὶ διὰ

Et populus tuus omnis justus, semper possidebunt terram, custodiens plantationem, opera manuum suarum in gloriam. 22 Qui paucus est, erit in millia : & qui minimus, in gentem magnam. Ego Dominus in tempore congregabo eos.

ΚΕΦ. ξα'.

1 ΠΝεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους (α) τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, 2 Καλέσαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν, καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως, παρακαλέσαι πάντας τοὺς πενθοῦντας, 3 Δοθῆναι τοῖς πενθοῦσι (β) Σιὼν αὐτοῖς δόξαν ἀντὶ σποδοῦ, ἄλειμμα εὐφροσύνης τοῖς πενθοῦσιν, καταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας· καὶ κληθήσονται γενεαὶ δικαιοσύνης, 4 φύτευμα κυρίου εἰς δόξαν. Καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐρήμους αἰωνίας, (γ) ἐξηρημωμένας πρότερον ἐξαναστήσουσι, καὶ καινιοῦσι πόλεις 5 ἐρήμους, (") ἐξηρημωμένας εἰς γενεάς. Καὶ ἥξουσιν ἀλλογενεῖς ποιμαίνοντες τὰ πρόβατά σου, καὶ ἀλλόφυλοι ἀροτῆρες, καὶ ἀμπελουργοί. 6 Ὑμεῖς δὲ ἱερεῖς κυρίου κληθήσεσθε, (δ) λειτουργοὶ θεοῦ, ἰσχὺν ἐθνῶν κατέδεσθε, καὶ 7 (") ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε. Οὕτως ἐκ δευτέρας κληρονομήσουσι τὴν γῆν, καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. 8 Ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ ἀγαπῶν δικαιοσύνην, καὶ μισῶν ἁρπάγματα ἐξ ἀδικίας. καὶ δώσω τὸν μόχθον αὐτῶν δικαίοις, καὶ διαθήκην 9 αἰώνιον διαθήσομαι αὐτοῖς. Καὶ γνωσθήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσι τὸ σπέρμα αὐτῶν, καὶ τὰ ἔκγονα (ε) αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν λαῶν. πᾶς ὁ ὁρῶν αὐτοὺς ἐπιγνώσεται αὐτούς, ὅτι οὗτοί εἰσι σπέρμα ηὐλογημένον ὑπὸ θεοῦ, 10 Καὶ (ζ) εὐφροσύνῃ εὐφρανθήσονται ἐπὶ κύριον. Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου ἐπὶ τῷ κυρίῳ· ἐνέδυσε γάρ με ἱμάτιον σωτηρίου, καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης, ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με 11 κόσμῳ. Καὶ ὡς γῆν αὔξουσαν τὸ ἄνθος αὐτῆς, καὶ ὡς (η) κῆπος τὰ σπέρματα αὐτοῦ, οὕτως (θ) ἀνατελεῖ κύριος κύριος δικαιοσύνην, καὶ ἀγαλλίαμα ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν.

CAP. LXI.

1 SPiritus Domini super me: propter quod unxit me: evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, 2 Vocare annum Domini acceptabilem, & diem retributionis, consolari omnes lugentes, 3 ut detur lugentibus Sion gloria eis pro cinere, unctio lætitiæ lugentibus, (a) secundùm stolam gloriæ pro spiritu mœroris. Et vocabuntur generationes justitiæ, plantatio Domini in gloriam. 4 Et ædificabunt deserta sempiterna; quæ desolata fuerant priùs, suscitabunt; & innovabunt civitates desertas, desolatas in generationes. 5 Et venient alienigenæ pascentes oves tuas, & aliarum gentium aratores, & vinitores. 6 Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, ministri (b) Dei: fortitudinem gentium comedetis, (c) & in divitiis earum eritis admirabiles. 7 Sic terram secundò possidebunt: & gaudium sempiternum erit super caput eorum. 8 Ego enim sum Dominus, qui diligo justitiam, & odi rapinas ex iniquitate. Et dabo laborem eorum justis: & testamentum æternum disponam eis. 9 Et scietur in gentibus semen eorum, & nepotes eorum in medio populorum. Omnis, qui viderit eos, cognoscet illos : quia isti sunt semen benedictum à Deo : 10 Et lætitiâ lætabuntur super Dominum. Exultet anima mea in Domino : induit enim me vestimento salutis, & tunicâ lætitiæ : sicut (d) sponso, circumposuit mihi mitram, & sicut sponsam ornavit me mundo muliebri : 11 Et sicut (e) terram efferentem florem suum, & sicut hortus semina sua; sic germinare faciet Dominus Dominus justitiam, & exultationem in conspectu omnium gentium.

MS. A. (α) τῇ καρδίᾳ, (β) Σιὼν δόξαν (γ) ἐξηρημωμένας προτέρας (") ἐξηρημωμένας (δ) καὶ λειτουργοὶ θεοῦ, ἰσχὺς ἐθνῶν, (") ἐπὶ (ε) αὐτῶν. πᾶς ὁ ὁρῶν (ζ) ἐν εὐφροσύνῃ (η) κῆπον (θ) ἀνατελεῖ κύριος δικαιοσύνην,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 ועמיך כולהון זכאין לעלם יחסנון ארעא נצבא דחדותי עובד גבורתי לאשתבחא׃
22 דזעיר בהון יהי לאלפא ודחלש לעם תקיף אנא יי בזמנה איתנה׃

סא

1 אמר נביא רוח נבואה מן קדם יי אלהים עלי חלף דרבי יתי יי לבשרא ענותניא שלחני
2 לתקפא לתבירי לבא למקרי לדשבן חירו ולדאסירין אתגלו לנהור׃ למקרי שנת רעוא
3 קדם יי ויום פורענותא קדם אלהנא לנחמא כל אבליא׃ לשואה לאבילי ציון למתן
להון כליל חלף קטם משח דחדוה חלף אבלא רוח משבחא חלף רוחהון דהות עמיא
4 ויקרון להון רברבי קושטא עמיה דיי לאשתבחא׃ ויבנון חרבת עלם צדית קדמאי
5 יקוממון ויחדתון קרוין דהואה חרבן צדיא דר ודר׃ ויקומון נוכראין וירעון ענכון ובני
6 עממיא אכריכון ומפלחי כרמיכון׃ ואתון כהניא דיי תתקרון דמשמשין קדם אלהנא
7 יתאמר לכון נכסי עממיא תיכלון וביקרהון תתפנקון׃ חלף דבהתתון ואתכנעתון על
חד תרין בטבון דאמרית לכון איתי לכון ויתבהתון עממיא דהוו משתבחין בחולקהון
8 בכן בארעהון על חד תרין יחסנון חדות עלם תהי להון׃ ארי אנא יי רחים דינא מרחק
9 קדמי שקרא ואונסא ואתן אגר עובדיהון בקשוט וקים עלם אגזר להון׃ ויתרבון בעממיא
בניהון ובני בניהון בגו מלכותא כל חזיהון ישתמודענון ארי אנון זרעא דבריכיה יי׃
10 אמרת ירושלם מחדא אחדי במימרא דיי תבוע נפשי בפורקנא דאלהי ארי אלבשני
לבושין דפורקן מעיל דזכו עטפני כחתנא דמצלח בגנוניה וככהנא רבא דמתקן
11 בלבושוהי וכבלתא דמתקשטא בתקונהא׃ ארי כארעא דמפקא צמחה וכגנת שקיא
דזרועהא מרביא כן יי אלהים יגלי זכותא ותושבחתא דירושלם לקבל כל עממיא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et populus tuus omnes justi, semper hæreditabunt terram: plantatio lætitiæ meæ, opus potentiæ meæ ad gloriandum. 21 Qui minimus fuerit in eis, excrescet in mille; & qui infirmus, in populum fortem: ego Dominus in tempore suo adducam illud. 22

CAP. LXI.

DIxit Propheta: Spiritus *prophetiæ* à facie Dñi Dei sup me, eò ꝙ unxit me Dñs ad evāgelizandū mansuetis; misit me, ut cōfortarē contritos corde; 1 ut prædicarē captivis libertatē, & iis qui vincti sunt, Apparete in lucem: Ut 2 prædicarē annū voluntatis corā Dño, & diē ultionis corā Deo nostro : ut consolarer omnes lugentes: Ut ponerē lugentibꝰ Sion, & eis darē coronā 3 pro cinere, oleum lætitiæ pro luctu: spiritū ovantē, pro spiritu eorum qui erat mœrens. Et vocabunt eos principes veritatis, populū Dñi in laudē. Et ædificabunt ruinas seculi, & solitudines antiquas suscitabunt: & reno- 4 vabunt civitates quæ erant desertæ, & solitudinē generationis & generationis. Et stabunt extranei & pascent pecora vestra, & filii populorū agri- 5 colæ & vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes Dñi vocabimini, Mi- 6 nistri corā Deo nostro, dicetur vobis, Divitias populorū comedetis, & in gloria eorū lætabimini. Pro eo ꝙ confusi estis & erubuistis, duplicia bona 7 quæ dixi vobis, adducam vobis : & confundentur populi qui gloriantur in portione sua. Propterea in terra sua duplicia possidebunt: lætitia sempiterna erit eis. Quia ego Dñs diligens judiciū, abominabilis est corā me fal- 8 sitas & violentia: & dabo mercedē operū suorum in veritate, & pactum sempiternum feriā cum eis. Et magnificabuntur in populis filii eorū, & fi- 9 lii filiorū eorū in medio regnorū: omnes qui viderint eos cognoscent eos, quia isti sunt semen cui benedixit Dñs. Dicit Jerusalem: Gaudens gaudebo 10 in verbo Dñi, & exultabit anima mea in salute Dei mei: quia induit me Dñs vestimento salutis, & pallio justitiæ involvit me : sicut sponsus qui prosperatur in thalamo suo & sicut Sacerdos magnus qui ornatur vestimentis suis; aut sicut sponsa quæ decoratur suis ornamentis. Quoniam 11 sicut terra quæ producit germen suum, & sicut hortus irriguus cujus semina pullulant : sic Dominus Deus revelabit justitiam & laudem Jerusalem, in conspectu omnium populorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܥܡܟ ܟܠܗ ܙܕܝܩܐ ܢܐܪܬܘܢ ܐܪܥܐ. ܢܨܒܬܐ ܕܢܨܒܬ . ܠܥܠܡ ܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝ ܢܫܬܒܚ.
22 * ܙܥܘܪܐ ܢܗܘܐ ܠܐܠܦܐ . ܘܒܨܝܪܐ ܠܥܡܐ ܥܫܝܢܐ. ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܒܙܒܢܗ ܐܢܛܪܝܘܗܝ.
*ܩܦܠܐܘܢ * ܫܐ * ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܥܠܝ. ܡܛܠ ܕܡܫܚܢܝ ܡܪܝܐ 1
ܘܫܕܪܢܝ . ܠܡܣܒܪܘ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܠܡܐܣܝܘ ܠܬܒܝܪܝ ܠܒܐ. ܘܠܡܟܪܙܘ ܠܫܒܝܐ ܚܐܪܘܬܐ ܘܫܘܪܝܐ
2 ܠܐܣܝܪ̈ܐ. * ܘܠܡܟܪܙܘ ܫܢܬܐ ܪܓܝܬܐ ܠܡܪܝܐ. ܘܝܘܡܐ ܕܦܘܪܥܢܐ ܠܐܠܗܢ. ܠܡܒܝܐܘ
3 ܠܟܠܗܘܢ ܐܒܝܠܐ. * ܠܡܬܠ ܠܐܒܝܠܐ ܕܨܗܝܘܢ. ܫܘܒܚܐ. ܚܠܦ ܩܛܡܐ. ܡܫܚܐ ܒܣܝܡܐ.
ܘܚܠܦ ܐܒܠܐ ܬܟܣܝܬܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܘܚܠܦ ܪܘܚܐ ܟܪܝܬܐ . ܢܬܩܪܘܢ ܕܟܪ̈ܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ.
4 ܘܢܨܒܬܐ ܕܡܪܝܐ ܡܫܒܚܬܐ. * ܘܢܒܢܘܢ ܚܪ̈ܒܬܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. ܘܚܘܪ̈ܒܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ
5 ܢܩܝܡܘܢ. ܘܢܚܕܬܘܢ ܩܘܪ̈ܝܐ ܚܪ̈ܒܬܐ ܘܚܘܪ̈ܒܐ ܕܕܪ̈ܐ. * ܘܢܩܘܡܘܢ ܢܘܟܪ̈ܝܐ ܘܢܪܥܘܢ
6 ܥܢܗܘܢ. ܘܒܢ̈ܝ ܢܘܟܪ̈ܝܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗܘܢ ܐܟܪ̈ܐ ܘܟܪ̈ܡܐ. * ܘܐܢܬܘܢ ܟܗ̈ܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ
ܬܬܩܪܘܢ. ܘܡܫܡܫܢܘܗܝ ܕܐܠܗܢ. ܬܬܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ. ܚܝܠܗܘܢ ܕܥܡ̈ܡܐ ܬܐܟܠܘܢ.
7 ܘܒܫܘܒܚܗܘܢ ܬܫܬܒܗܪܘܢ. * ܚܠܦ ܒܗܬܬܟܘܢ. ܘܚܠܦ ܚܣܕܟܘܢ. ܬܐܪܬܘܢ ܥܦܝܦܐܝܬ
8 ܒܐܪܥܗܘܢ. ܘܒܡܢܬܗܘܢ ܢܫܬܒܗܪܘܢ. ܚܕܘܬܐ ܕܠܥܠܡ ܬܗܘܐ ܠܗܘܢ. * ܡܛܠ
ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܕܝܢܐ. ܘܣܢܐ ܐܢܐ ܚܛܘܦܝܐ ܘܥܘܠܐ. ܘܐܬܠ ܥܡܠܗܘܢ ܒܩܘܫܬܐ.
9 ܘܩܝܡܐ ܕܠܥܠܡ ܐܩܝܡ ܥܡܗܘܢ. * ܘܢܬܝܕܥ ܙܪܥܗܘܢ ܒܥܡ̈ܡܐ. ܘܙܪܥ ܙܪܥܗܘܢ ܒܓܘ ܥܡ̈ܡܐ.
10 ܟܠ ܚܙܝܢܗܘܢ ܢܫܬܘܕܥܘܢ ܐܢܘܢ . ܕܙܪܥܐ ܐܢܘܢ ܕܒܪܟ ܡܪܝܐ. * ܡܚܕܐ ܚܕܐ ܐܢܐ
ܒܡܪܝܐ. ܘܬܪܘܙ ܢܦܫܝ ܒܐܠܗܝ. ܡܛܠ ܕܐܠܒܫܢܝ ܢܚܬܐ ܕܦܘܪܩܢܐ. ܘܥܛܦܢܝ
11 ܡܪܛܘܛܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ. ܐܝܟ ܚܬܢܐ ܡܫܒܚܐ. ܘܐܝܟ ܟܠܬܐ ܕܡܨܒܬܐ. * ܘܐܝܟ ܐܪܥܐ ܕܡܦܩܐ
ܥܣܒܐ: ܘܐܝܟ ܓܢܬܐ ܕܡܥܕܝܐ ܙܪܥܐ. ܗܟܢܐ ܡܦܩ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܙܕܝܩܘܬܐ
ܘܫܘܒܚܐ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ.

Et universus populus tuus justus possidebit terram : in perpetuum surculus quem plantavi, opus manuum mearum, gloriosum reddetur. 21 Minimus erit in millenos, & paucissimus in populum ingentem : ego Dominus in tempus opportunum id reservo. 22

CAP. LXI.

SPiritus Domini Dei super me est, eò quòd unxit me Dominus, & misit me ut humilibus *læta* nuntiem, & confractos corde consolidem, proclamem libertatem captivis, & solutionem carcere detentis : 1 Proclamem etiam annum Domini jucundum, & diem salutis Dei nostri : ad consolandum omnes lugentes. 2 Ad afferendum lugentibus Sionis gloriam; loco cineris unguentum suave, loco luctûs amictum laudis; & loco spiritûs dolentis vocabuntur arietes justitiæ, planta Domini gloriosa. 3 Ædificabunt ruinas antiquas, desolationes pristinas instaurabunt, & renovabunt civitates dirutas, & solitudines multorum seculorum. 4 Surgent extranei, & pascent oves eorum, & alienigenæ erunt eis agricolæ & vinitores : 5 Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, & ministri Dei nostri dicemini: opes gentium comedetis, & de magnificentia earum gloriabimini. 6 Pro pudore & pro ignominia vestra, duplam hæreditatem possidebitis in terra earum, de portione earum gloriabimini, gaudium vobis erit sempiternum. 7 Quoniam ego sum Dominus amans judicium, & odio habens rapinam & iniquitatem, & laborem vestrum cum veritate reddam, & pactum sempiternum feriam vobiscum. 8 Et innotescet semen vestrum inter gentes, & semen seminis vestri inter populos: omnes videntes vos, cognoscent vos esse semen cui benedixit Dominus. 9 Vehementer jucundabor in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo; quoniam induit me veste salutis, & amicivit me pallio justitiæ tanquam sponsum gloriosum & ut sponsam ornatam. 10 Sicut enim terra quæ profert herbam, & sicut hortus qui semen producit; ita producturus est Dominus Deus justitiam & laudem coram universis gentibus. 11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * وكل شعبك صديق * ومنذ الدهر يرثون الارض * حافظ الغرس اعمال يديه للمجد *
22 * القليل يصير الوفا * والكبير الي امة عظيمة * انا الرب في زمان اجمعهم *
* الفصل الحادي والستون *
1 * روح الرب علي الذي من اجله مسحني * ارسلني لابشر المساكين * واشفي منكسري
2 القلب * وانذر المأسورين بالتخلية والعميان بالنظر * وارسل الي المتيسرين بالاطلاق * وادعوا
3 بالسنة المقبولة للرب ويوم العوض للرب الهنا لاعزي جميع الحزانا * ليعطي لحزوني صهيون
عوض الرماد دهن السرور * وحلة المجد بدل من روح الضجر * ويدعون اجيال العدل غرس
4 الرب للمجد * ويبنون الخربات الابدية * التي كانت اولا مقفرة يعمروها * ويجددون مدنا خربة
5 التي كانت مقفرة من جيل وجيل * ويوافي الغرباء الجنس يرعون خرافك * والغرباء القبايل
6 حراثون وكرامون لكم * وانتم كهنة الرب تدعون * وخدام الهنا يقال لكم * تاكلون قوة الامم
7 وبغناهم تستغنون * بدل فضيحتكم المضعفة وبدل الخجل يهلل نصيبهم * لاجل هذا
8 يرثون ارضهم ثانية * والسرور الابدي علي روسهم * لاني انا هو الرب الذي يحب العدل
9 ويبغض الاختطاف من الظلم * واعطي كدهم للصديقين * واضع لهم عدلا ابديا * ويعرف
زرعهم في الامم وبنو بنيهم في وسط الشعوب * وكل من يراهم يعرفهم * لان هولاء هم زرع
مبارك من الله * ويسرون يسرورا بالرب * * الاصحاح التاسع والعشرون *
10 * لتهلل نفسي بالرب * لانه البسني ثوب خلاص وسربلني حلة سرور * مثل عريس وضع على
11 تاجا * ومثل عروس زينني بزينة * ومثل ارض تنبع زهرها * وكبستان ينبت بزوره *
هكذا يشرق الرب عدلا وبهجة قدام جميع الشعوب *

Totus populus tuus justus erit, & à seculo possidebunt terram, eritque custodiens plantas opus scilicet manuum suarum, ad gloriam. 21 *Paucus fiet in millenos, & abjectus in gentem magnam, ego Dominus aliquando congregabo eos.* 22

CAP. LXI.

SPiritus Domini super me, propter quem unxit me : misit me ut annuntiem pauperibus, & sanem sorde confractos, 1 *prædicem vinctis dimissionem, cæcis visum, & nuntium mittam ad captivos de libertate : Proclamem annum acceptum Domino, & diem compensationis Domini Dei nostri : ut consoler omnes mœstos :* 2 *Dandum esse afflictis Sionis pro cinere unguentum lætitiæ, & stolam gloriæ pro spiritu torporis : & vocabuntur Generationes justitiæ, planta Domini ad gloriam.* 3 *Ædificabunt ruinas perpetuas : quæ erant olim desolata, restaurabunt, & renovabunt urbes dirutas quæ erant in solitudinem redactæ inde à multis generationibus.* 4 *Venient alieni generis homines ad pascendum oves tuas, & extraneæ nationis erunt vobis aratores & vinitores :* 5 *Vos verò sacerdotes Domini vocabimini, & ministri Dei nostri dicemini : comedetis robur gentium, & divitiis earum fruemini.* 6 *Loco duplicis contumeliæ vestræ & loco pudoris jubilat sors illorum : propterea terram eorum secundò possidebunt, & gaudium æternum erit super capita eorum :* 7 *Quoniam ego sum Dominus amans justitiam, & odio habens rapinam tyrannicam : & dabo laborem eorum probis, ponamque eis justitiam sempiternam.* 8 *Et notum fiet semen eorum inter gentes, & nepotes eorum in medio populorum : & quicunque viderit eos, cognoscet eos ; quoniam hi sunt semen benedictum à Deo, & cum gaudio exultabunt in Domino.* 9

Textus vigesimus nonus.

Jubilet anima mea in Domino, quoniam ipse me vestivit indumento salutis, & induit stolâ gaudii : ut sponso imposuit mihi diadema, & ut sponsam decoravit me ornamento : 10 *Et ut terra producens florem suum, utque hortus emittens semina sua ; sic oriri faciet Dominus justitiam & hilaritatem coram cunctis populis.* 11

ישעיה: סב סג

CAP. LXII. סב

: quieſcam non Jeruſalaim propter & , tacebo non Sijon Propter
1 לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחֱשֶׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַםִ לֹא אֶשְׁקוֹט
lampas ut ,ejus ſalus & ; ejus juſtitia , ſplendor ut ,egrediatur donec
עַד־יֵצֵא כַנֹּגַהּ צִדְקָהּ וִישׁוּעָתָהּ כְּלַפִּיד
reges cuncti & ,tuam juſtitiam gentes videbunt Et .ſe accendat
2 יִבְעָר׃ וְרָאוּ גוֹיִם צִדְקֵךְ וְכָל־מְלָכִים
DOMINI os quod ; novum nomen tibi vocabitur Et .tuam gloriam
כְּבוֹדֵךְ וְקֹרָא לָךְ שֵׁם חָדָשׁ אֲשֶׁר פִּי יְהוָה
:DOMINI manu in gloriæ *diadema* eris Et .*illud* declarabit
3 יִקֳּבֶנּוּ׃ וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד־יְהוָה
,ultrà tibi dicetur Non .tui Dei *vola* in regni *cidaris* &
4 וּצְנִיף מְלוּכָה בְּכַף־אֱלֹהָיִךְ׃ לֹא־יֵאָמֵר לָךְ עוֹד
vocabitur tibi Sed .Deſolata ampliùs dicetur non tuæ terræ & ,Derelicta
עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא־יֵאָמֵר עוֹד שְׁמָמָה כִּי לָךְ יִקָּרֵא
Dominus complacuit quia : *Maritata tuæ terræ* & , ea in mea Voluntas
חֶפְצִי־בָהּ וּלְאַרְצֵךְ בְּעוּלָה כִּי־חָפֵץ יְהוָה
,virgine cum juvenis *maritabitur Quia* .*maritata* erit tua terra & ,te in
5 בָּךְ וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל׃ כִּי־יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה
gaudebit ,ſponſam ſuper ſponſo gaudium & : tui filii *tibi maritabuntur*
יִבְעָלוּךְ בָּנָיִךְ וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה יָשִׂישׂ
, cuſtodes conſtitui Jeruſalaim tuos muros Super .tuus Deus te ſuper
6 עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ׃ עַל־חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַםִ הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים
rememorantes : tacebunt non jugiter nocte tota & die tota
כָּל־הַיּוֹם וְכָל־הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּרִים אֶת־
,ei ſilentium detis ne Et .vobis ſilentium ne , *Dominum*
7 יְהוָה אַל־דֳּמִי לָכֶם׃ וְאַל־תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ
Juravit .terra in laudem Jeruſalaim ponat donec & ,ſtabiliat donec
8 עַד־יְכוֹנֵן וְעַד־יָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַםִ תְּהִלָּה בָּאָרֶץ׃ נִשְׁבַּע
dedero ſi : ſuæ fortitudinis *brachio in & ſua dextera in* Dominus
יְהוָה בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם־אֶתֵּן אֶת־
alieni filii biberint ſi & ,tuis inimicis cibum ultrà tuum triticum
דְּגָנֵךְ עוֹד מַאֲכָל לְאֹיְבַיִךְ וְאִם־יִשְׁתּוּ בְנֵי־נֵכָר
,illud comedent ,illud *colligentes* Sed .*eo in* laboraſti quo tuum vinum
9 תִּירוֹשֵׁךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ בּוֹ׃ כִּי מְאַסְפָיו יֹאכְלֻהוּ
atriis in illud bibent illud congregantes & : Dominum laudabunt &
וְהִלְלוּ אֶת־יְהוָה וּמְקַבְּצָיו יִשְׁתֻּהוּ בְּחַצְרוֹת
: populi viam *complanate* ,portas per tranſite ,Tranſite .meæ ſanctitatis
10 קָדְשִׁי׃ עִבְרוּ עִבְרוּ בַּשְּׁעָרִים פַּנּוּ דֶּרֶךְ הָעָם
.populos ſuper vexillū attollite ,*lapide è elapidate,viā ſtratam munite,munite*
סֹלּוּ סֹלּוּ הַמְסִלָּה סַקְּלוּ מֵאֶבֶן הָרִימוּ נֵס עַל־הָעַמִּים׃
,Sijon filiæ dicite ,terræ extremum ad *fecit* audire Dominus Ecce
11 הִנֵּה יְהוָה הִשְׁמִיעַ אֶל־קְצֵה הָאָרֶץ אִמְרוּ לְבַת־צִיּוֹן
,*ejus facies ad* ejus opus &,eo cum ejus merces ecce : veniens tua ſalus ecce
הִנֵּה יִשְׁעֵךְ בָּא הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃
,*vocabitur tibi &* : Domini redemptos ,ſanctitatis populū eos vocabunt Et
12 וְקָרְאוּ לָהֶם עַם־הַקֹּדֶשׁ גְּאוּלֵי יְהוָה וְלָךְ יִקָּרֵא
.derelicta non civitas , Quæſita
דְרוּשָׁה עִיר לֹא נֶעֱזָבָה׃

CAP. LXIII. סג

iſte ? Boſrah de veſtes *rubefactus* , Edom de *veniens* iſte Quis
1 מִי־זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה זֶה
loquens ego : ſuæ potentiæ multitudine in feſtinus ,ſua ſtola in *decoratus*
הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר
.ſervandum ad magnus juſtitia in
בִּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

Verſio VUL. LAT.

CAP. LXII.

1 PRopter Sion non tacebo, & propter Jeruſalem non quieſcā, donec egrediatur ut ſplendor juſtus ejus, & ſalvator ejus ut lampas accendatur. 2 Et videbunt Gentes juſtum tuum, & cuncti reges inclytum tuū: & vocabitur tibi nomen novum, quod os Domini nominabit. 3 Et eris corona gloriæ in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui. 4 Non vocaberis ultrà Derelicta: & terra tua non vocabitur ampliùs Deſolata: ſed vocaberis Voluntas mea in ea, & terra tua Inhabitata: quia complacuit Domino in te; & terra tua inhabitabitur. 5 Habitabit enim juvenis cum virgine, & habitabūt in te filii tui. Et gaudebit ſponſus ſuper ſponſam, & gaudebit ſuper te Deus tuus. 6 Super muros tuos, Jeruſalem, conſtitui cuſtodes, totâ die & totâ nocte in perpetuum non tacebunt. Qui reminiſcimini Domini, ne taceatis, 7 Et ne detis ſilentium ei, donec ſtabiliat, & donec ponat Jeruſalem laudē in terra. 8 Juravit Dominus in dextera ſua, & in brachio fortitudinis ſuæ; Si dedero triticum tuum ultrà cibum inimicis tuis: & ſi biberint filii alieni vinum tuum, in quo laborâſti. 9 Quia qui congregant illud, comedent, & laudabunt Dominum: et qui comportant illud, bibent in atriis 10 ſanctis meis. Tranſite, tranſite per portas, præparate viam populo, planum facite iter, eligite lapides, & elevate ſignū 11 ad Populos. Ecce Dominus auditum fecit in extremis terræ, dicite filiæ Sion; Ecce Salvator tuus venit: ecce merces ejus cum eo, et opus ejus 12 coram illo. Et vocabunt eos, Populus ſanctus, redempti à Domino. Tu autem vocaberis; Quæſita civitas, et non Derelicta.

CAP. LXIII.

1 QUis eſt iſte, qui venit de Edom, tinctis veſtibus de Boſra? iſte formoſus in ſtola ſua, gradiens in multitudine fortitudinis ſuæ. Ego qui loquor juſtitiam, et propugnator ſum ad ſalvandum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ξβʹ.

1 ΔΙὰ Σιὼν οὐ σιωπήσομαι, καὶ διὰ Ἱερουσαλὴμ οὐκ ἀνήσω, ἕως ἂν ἐξέλθῃ ὡς φῶς ἡ δικαιοσύνη (α) αὐτῆς, τὸ δὲ σωτήριόν μου 2 ὡς λαμπὰς καυθήσεται. Καὶ ὄψονται ἔθνη τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ βασιλεῖς τὴν δόξαν σου, καὶ καλέσει σε (β) τὸ ὄνομα τὸ 3 καινὸν, ὃ ὁ κύριος ὀνομάσει αὐτό. Καὶ ἔσῃ στέφανος κάλλους ἐν χειρὶ κυρίου, καὶ διά-4 δημα βασιλείας ἐν χειρὶ θεοῦ σου. Καὶ οὐκέτι κληθήσῃ Καταλελειμμένη, καὶ ἡ γῆ σου οὐ κληθήσεται (γ) ἔτι Ἔρημος· σοὶ γὰρ κληθήσεται, Θέλημα ἐμὸν, καὶ τῇ γῇ σου, Οἰκουμένη, (δ) ὅτι εὐδόκησε κύριος 5 ἐν σοὶ, καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται. Καὶ ὡς συνοικῶν νεανίσκος παρθένῳ, (") οὕτω κατοικήσουσιν οἱ υἱοί σου (ε). καὶ ἔσται ὃν τρόπον εὐφρανθήσεται νυμφίος ἐπὶ νύμφῃ, οὕτως 6 εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ σοί. Καὶ ἐπὶ τῶν (-) τειχῶν σου Ἱερουσαλὴμ κατέστησα φύλακας ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα, οἳ διὰ τέλους οὐ σιωπήσονται μιμνησκόμενοι κυρί-7 ου. Οὐκ ἔστι γὰρ ὑμῖν ὅμοιος· ἐὰν διορθώσῃ, καὶ ποιήσῃ Ἱερουσαλὴμ (ζ) γαυρίαμα 8 ἐπὶ τῆς γῆς. Ὤμοσε κύριος κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἰσχύος τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, Εἰ ἔτι δώσω τὸν σῖτόν σου, καὶ τὰ βρώματά σου τοῖς ἐχθροῖς σου, (η) καὶ εἰ ἔτι πίονται υἱοὶ ἀλλότριοι τὸν οἶνόν σου, 9 ἐφ' ᾧ ἐμόχθησας. (θ) Ἀλλ' οἱ (") συναγαγόντες φάγονται αὐτὰ, καὶ αἰνέσουσι κύριον, καὶ οἱ (ˢ) συναγαγόντες πίονται αὐτὰ ἐν ταῖς ἐπ-10 αύλεσι ταῖς ἁγίαις (ι) μου. Πορεύεσθε διὰ τῶν πυλῶν μου, καὶ ὁδοποιήσατε τῷ λαῷ μου, καὶ τοὺς λίθους (κ) ἐκ τῆς ὁδοῦ διαρρί-11 ψατε, ἐξάρατε σύσσημον εἰς τὰ ἔθνη. Ἰδοὺ γὰρ κύριος ἐποίησεν ἀκουστὸν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, Ἰδοὺ (λ) ὁ σωτήρ σοι παραγίνεται ἔχων τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν, καὶ τὸ (μ) ἔργον αὐτοῦ πρὸ προσ-12 ώπου αὐτοῦ. Καὶ καλέσει αὐτὸν Λαὸν ἅγιον, λελυτρωμένον ὑπὸ κυρίου· σὺ δὲ κληθήσῃ Ἐπιζητουμένη πόλις, καὶ οὐκ Ἐγκαταλελειμμένη.

CAP. LXII.

1 PRopter Sion non tacebo: & propter Hieruſalem non relinquam: donec egrediatur, ſicut lumen juſtitia (a) ejus. Et ſalutare meum, ſicut lampas ardebit: 2 Et videbunt gentes juſtitiam tuam, & reges gloriam tuam: & vocabit te nomen novum, quod (b) Dominus nominabit illud. 3 Et eris corona decoris in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui. 4 Et nequaquam ultrà vocaberis Derelicta: & terra tua non vocabitur adhuc Deſerta. Tibi (c) enim vocabitur, Voluntas mea, & terræ tuæ, Habitata: (d) quia complacuit Domino in te: & terra tua cohabitabitur. 5 Et ſicut habitans juvenis cum virgine; ſic habitabunt filii (e) tui. Et erit, quomodò lætabitur ſponſus ſuper ſponſa; ſic lætabitur ſuper te Dominus. 6 Et ſuper muros tuos, Hieruſalem, conſtitui cuſtodes totâ die, & totâ nocte: qui nunquam tacebunt recordantes Domini. 7 Non eſt enim veſtri ſimilis. Si correxerit, & fecerit Hieruſalem gaudium ſuper terram; 8 Juravit Dominus per (f) gloriam ſuam, & per fortitudinem brachii ſui; Si ultrà dedero triticum tuum, & cibos tuos inimicis tuis, & ſi ultrà biberint filii alieni vinum tuum, in quo laborâſti. 9 Sed, qui congregaverint, comedent ea, & laudabunt Dominum: & qui congregaverint, *bibent ea in atriis ſanctis meis. 10 Ite per portas meas, & viam facite populo meo, & lapides de via projicite. Levate ſignum in gentes. 11 Ecce enim Dominus fecit auditum uſque ad extremum terræ. Dicite filiæ Sion; Ecce Salvator tuus venit habens mercedem (g) ſuam, & opus ſuum ante faciem ſuam: 12 Et vocabit eum, Populum ſanctum, redemptum à Domino. Tu autem vocaberis, Requiſita civitas, & non Derelicta.*

MS.A. (α) μου, (β) τὸ ὄνομά σου (γ) Ἔρημος· σοὶ (δ) Καὶ ὡς συνοικῶν (") οὕτως (ε) μετὰ σοῦ. (-) τειχέων (ζ) ἀγαυρίαμα (η) καὶ ἔτι (θ) Ἀλλ' ἢ οἱ (") συνάγοντες (ˢ) συνάγοντες (ι) σου. (κ) τοὺς ἐκ (λ) σοὶ ὁ σωτὴρ παραγίνεται (μ) ἔργον πρὸ προσώπου

ΚΕΦ. ξγʹ.

1 ΤΙ'ς οὗτος ὁ (α) παραγινόμενος ἐξ Ἐδώμ, ἐρύθημα ἱματίων ἐκ Βοσόρ; οὕτως ὡραῖος ἐν στολῇ, βίᾳ μετὰ ἰσχύος; Ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου.

CAP. LXIII.

1 QUis eſt iſte, qui venit de Edom, (a) rubor veſtium de Boſor? (b) ſic formoſus in (c) ſtola, (d) violentiâ cum fortitudine? (e) Ego loquor juſtitiam, & judicium ſalutaris.

MS. A. (α) ὁ παραγινόμενος ἐξ Ἐδὲμ, ἐρυθήματα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

סב

1 עַד דְּאַעְבֵּד פּוּרְקָן לְצִיּוֹן לָא אֲנִיחַ לְעַמְמַיָּא וְעַד דְּאֵיתֵי נֶחָמָא לִירוּשְׁלֵם לָא אַשְׁקִיט
2 לְמַלְכְוָתָא עַד דְּיִתְגְּלֵי כִּשְׁפַרְפָּרָא נְהוֹרָא וּפוּרְקָנַהּ כִּבְעוּר יִבְעַר׃ וְיֶחֱזוּן עַמְמַיָּא זְכוּתִיךְ
3 וְכָל מַלְכַיָּא יְקָרִיךְ וְיִקְרוֹן לִיךְ שְׁמָא חַדְתָּא דִּי בְמֵימְרֵיהּ דַּיְיָ יִפְרְשִׁנֵּיהּ׃ וּתְהוֹן כְּלִיל
4 דַּחְדְוָא קֳדָם יְיָ וּכְתַר דְּתוּשְׁבַּחְתָּא קֳדָם אֱלָהִיךְ׃ לָא יִתְאֲמַר לִיךְ עוֹד שְׁבִיקָא וּלְאַרְעִיךְ לָא
יִתְאֲמַר עוֹד צַדְיָא אֲרֵי לִיךְ יִתְקְרֵי עָבְדֵי רְעוּתִי בַהּ וּלְאַרְעִיךְ יָתְבָא אֲרֵי תְהֵי רַעֲוָא מִן
5 קֳדָם יְיָ בִּיךְ וְאַרְעִיךְ תִּתְיְתַב׃ אֲרֵי כְּמָא דְמִתְיְתַב עוּלֵם עִם בְּתוּלְתָּא כֵּן יִתְיַתְּבוּן בְּגַוִּיךְ
6 בְּנָיִכְי וּכְמָא דְחָדֵי חַתְנָא עִם כַּלְּתָא יֶחְדֵּי עֲלִךְ אֱלָהִיךְ׃ הָא עַל עוֹבָדֵי אֲבָהָתִיךְ צַדִּיקַיָּא
קַרְתָּא דִירוּשְׁלֵם מְתַקְּנִין נָטְרִין קֳדָמַי כָּל יְמָמָא וְכָל לֵילְיָא תְּדִירָא לָא פָסְקִין מִתְּאֲמַר
7 דָּכְרָן טַבְוָתִיךְ קֳדָם יְיָ לָא פָּסִיק לְכוֹן׃ וְלָא יִפְסוֹק דָּכְרָנְהוֹן מִן קֳדָמוֹהִי עַד דְּיִתְקֵן וְעַד
8 דִּישַׁוֵּי יָת יְרוּשְׁלֵם תֻּשְׁבַּחְתָּא בְּאַרְעָא׃ קַיֵּים יְיָ בִּימִינֵיהּ וּבִדְרָעַ תּוּקְפֵיהּ אִם אֶתֵּן יָת עִבּוּרִיךְ
9 עוֹד מֵיכַל לְבַעֲלֵי דְבָבִיךְ וְאִם יִשְׁתּוּן בְּנֵי עַמְמַיָּא חַמְרִיךְ דִּלְאֵיתְ בֵּיהּ׃ אֲרֵי דְכַנְשׁוּהִי
10 לְעִבּוּרָא יֵיכְלוּנֵּיהּ וִישַׁבְּחוּן קֳדָם יְיָ וּדְעַצְרוּהִי לְחַמְרָא יִשְׁתּוּנֵּיהּ בְּדָרַת קוּדְשִׁי׃ אֲמַר נְבִיָּא
עִבְרוּ וְתוּבוּ בְּתַרְעַיָּא אַפְּנוּ לֵב עַמָּא לְאוֹרַח תַּקְנָא בַּשַּׂרוּ בְּסוֹרָן טָבָן וְנֶחָמָן לְצַדִּיקַיָּא
11 דְּסַלִּיקוּ הִרְהוּר יִצְרָא דַּהֲוָה כְאֶבֶן תַּקְלָא אֲרִימוּ אָתָא עַל עַמְמַיָּא׃ הָא יְיָ אַשְׁמַע לְסִיפֵי
אַרְעָא אֱמַרוּ לִכְנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן הָא פָּרְקִיךְ מִתְגְּלֵי הָא אֲגַר עָבְדֵי מֵימְרֵיהּ עִמֵּיהּ וְכָל
12 עוֹבָדֵיהוֹן גְּלַן קֳדָמוֹהִי׃ וְיִקְרוֹן לְהוֹן עַמָּא דְקוּדְשָׁא פְּרִיקַיָּא דַּיְיָ וְלִיךְ יִתְקְרֵי תְבִיעְתָּא
קַרְתָּא דְּלָא אִתְרַחֲקַת׃

סג

1 מַן אֲמַר אִלֵּין עָתִיד לְאַיְתָאָה מְחָא עַל אֱדוֹם פֻּרְעֲנָא תַקִּיפָא עַל בָּצְרָה לְמֶעְבַּד פּוּרְעֲנוּת
דִּין עַמֵּיהּ כְּמָא דְקַיֵּים לְהוֹן בְּמֵימְרֵיהּ אֲמַר הָא אֲנָא מִתְגְּלֵי כְּמָא דְמַלֵּלִית בִּזְכוּ סַגִּיא
קֳדָמַי חֵיל לְמִפְרַק׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. LXII.

1 DOnec faciam ſalutē Sion, non dabo requiē populis: & donec veniat conſolatio Jeruſalem, non faciā quieſcere regna, donec reveletur ſicut diluculū lumen ej', & ſal' ejus ut lampas accendatur. 2 Et videbunt populi juſtitiā tuā, & oēs reges gloriā tuam. 3 Et vocabunt te nomine novo, q̄ verbo Dñi declarabitur. Et eris corona lætitiæ corā Dño, et diadema laudis coram Deo tuo. 4 Non dicetur tibi ampli', Derelicta; & terra tua non dicetur ampliùs deſerta; ſed tu vocaberis [*Civitas*] in qua ſunt facientes voluntatem meā; & terra tua habitata, quoniā erit voluntas à facie Dñi in te: & terra tua inhabitabitur. 5 Sicut enim inhabitat juvenis cum virgine, ſic habitabunt in medio tui filii tui: & ſicut lætatur ſponſus cum ſponſa, gaudebit ſuper te Deus tuus. 6 Ecce *ſuper* opera patrum tuorum juſtorum, civitas Jeruſalem, *conſtituti ſunt cuſtodes* coram me, omni die ac nocte ſemper non ceſſant: *dicitur memoria* bonitatum tuarum coram Domino, non *ceſſat vobis*. 7 Neque ceſſabit memoria eorum à facie ejus, donec præparet & donec ponat Jeruſalē laudabilē in terra. 8 Juravit Dñs in dextera ſua, & in brachio fortitudinis ſuæ, Si dedero frumentū tuū ultrà cibū inimicis tuis, et ſi biberint filii populorū vinū tuum in quo laborâſti. 9 Sed qui collegerint frumentū, comedent illud, & laudabunt corā Dño: & qui calcaverint vinum, bibent illud in atrio ſancto meo. 10 *Dixit Propheta*, tranſite et revertimini per portas: convertite cor populi ad viā rectā; annuntiate annuntiationes bonas, & conſolationes juſtis, qui abſtulerunt cogitationē libidinis, quæ erat quaſi lapis offendiculi: levate ſignū ad populos. 11 Ecce Dñs auditū faciet in extremis terræ. Dicite cœtui Sion: Ecce ſalvator tu' revelatur: ecce merces facientib' verbū ejus cum eo; quorum omnia opera manifeſta ſunt coram eo. 12 Et vocabunt eos populum ſanctum, *redemptos* à Domino: & tu vocaberis requiſita civitas, quæ non eſt abjecta.

CAP. LXIII.

1 QUis dixit hæc, qui adductur' eſt plagā ſuper Idumæā, ultionē fortē ſup Boſram; ut faciat ultionem judicii populi ſui, ſicut juravit eis in verbo ſuo? Dicit: Ecce ego appareo ſicut locutus ſum in juſtitia: multa virtus eſt coram me ad ſalvandum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܣܒ *

1 * ܡܛܠ ܨܗܝܘܢ ܠܐ ܐܫܬܩ. ܘܡܛܠ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐ ܐܫܠܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܦܘܩ ܙܕܝܩܘܬܗ ܐܝܟ
2 ܢܘܗܪܐ. ܘܦܘܪܩܢܗ ܐܝܟ ܠܡܦܐܕܐ ܢܕܠܩ. * ܘܢܚܙܘܢ ܥܡܡܐ ܙܕܝܩܘܬܟܝ. ܘܟܠܗܘܢ
3 ܡܠܟܐ ܐܝܩܪܟܝ. ܘܢܬܩܪܐ ܠܟܝ ܫܡܐ ܚܕܬܐ. ܕܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܢܫܡܝܘܗܝ. * ܘܬܗܘܝܢ
4 ܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܚܐ ܒܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܬܐܓܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܒܐܝܕܗ ܕܐܠܗܟܝ. * ܘܬܘܒ ܠܐ ܢܬܐܡܪ
ܠܟܝ ܫܒܝܩܬܐ. ܘܐܪܥܟܝ ܬܘܒ ܠܐ ܬܬܐܡܪ ܥܩܪܬܐ. ܐܠܐ ܬܬܐܡܪܝܢ ܨܒܝܢܝ. ܘܐܪܥܟܝ ܒܥܝܠܬܐ.
5 ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܒܟܝ ܡܪܝܐ. ܘܐܪܥܟܝ ܬܬܒܥܠ. * ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܕܒܥܠ ܥܠܝܡܐ ܠܒܬܘܠܬܐ.
6 ܗܟܢܐ ܢܒܥܠܘܢܟܝ ܒܢܝܟܝ. ܘܐܝܟ ܕܚܕܐ ܚܬܢܐ ܒܟܠܬܐ. ܢܚܕܐ ܒܟܝ ܐܠܗܟܝ. * ܥܠ
ܫܘܪܝܟܝ ܐܘܪܫܠܡ ܐܩܝܡܬ ܢܛܘܪܐ. ܟܠܗ ܝܘܡܐ. ܘܟܠܗ ܠܠܝܐ. ܐܡܝܢܐܝܬ. ܠܐ
7 ܢܫܬܩܘܢ. ܘܠܐ ܢܫܠܘܢ. ܕܡܥܗܕܝܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. * ܘܠܐ ܬܬܠܘܢ ܠܗܘܢ ܫܠܝܐ ܥܕܡܐ ܕܢܬܩܢܝܗ
8 ܘܥܕܡܐ ܕܢܬܠܝܗ ܠܐܘܪܫܠܡ ܬܫܒܘܚܬܐ ܒܐܪܥܐ. * ܝܡܐ ܡܪܝܐ ܒܝܡܝܢܗ ܘܒܕܪܥܗ
ܥܫܝܢܐ. ܐܢ ܐܬܠ ܬܘܒ ܥܒܘܪܟܝ ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܝ. ܘܠܐ ܢܫܬܘܢ ܒܢܝ
9 ܢܘܟܪܝܐ ܚܡܪܟܝ ܕܐܠܗܝܬܝ ܒܗ. * ܐܠܐ ܡܟܢܫܢܘܗܝ ܢܐܟܠܘܢܗܝ. ܘܢܫܒܚܘܢܗܝ ܠܡܪܝܐ.
10 ܘܡܟܢܫܢܘܗܝ ܢܫܬܘܢܝܗܝ. ܒܕܪܬܐ ܕܩܘܕܫܝ. * ܥܒܪܘ ܥܒܪܘ ܒܬܪܥܐ. ܦܢܘ ܐܘܪܚܐ ܠܥܡܐ.
11 ܕܘܫܘ ܫܒܝܠܐ ܘܢܩܘ ܟܐܦܐ. ܐܪܝܡܘ ܐܬܐ ܠܥܡܡܐ. * ܗܐ ܡܪܝܐ ܐܫܡܥ ܠܣܘܦܝܗ
ܕܐܪܥܐ. ܐܡܪܘ ܠܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܗܐ ܦܪܘܩܟܝ ܐܬܐ. ܗܐ ܐܓܪܗ ܥܡܗ. ܘܥܒܕܗ ܩܕܡܘܗܝ.
12 * ܘܢܩܪܘܢ ܐܢܘܢ. ܥܡܐ ܩܕܝܫܐ. ܦܪܝܩܘܗܝ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܢܬܝ ܬܬܩܪܝܢ ܡܬܒܥܝܬܐ: ܡܕܝܢܬܐ ܕܠܐ
1 ܫܒܝܩܬܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܣܓ * ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܐܕܘܡ. ܘܨܒܝܥܝܢ ܢܚܬܘܗܝ
ܡܢ ܒܘܨܪܐ. ܘܗܢܐ ܕܫܒܝܚ ܒܠܒܘܫܗ ܘܡܬܥܫܢ ܒܣܘܓܐ ܕܚܝܠܗ. ܐܢܐ ܡܡܠܠ ܒܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܡܣܓܐ ܠܡܦܪܩܘ.

CAP. LXII.

1 PRopter Sionem non tacebo, & propter Jeruſalem non ſilebo: donec prodeat juſtitia ejus ſicut lumen, & ſalus ejus ut lampas ſplendeſcat. 2 Videbunt enim gentes juſtitiam tuam, & omnes reges gloriam tuam: & vocabitur tibi nomen novum quod os Domini imponet: 3 Eriſque corona laudis in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui: 4 Non vocaberis ampliùs Repudiata, & terra tua non vocabitur ampliùs Sterilis; ſed tu vocaberis Delitiæ meæ, & terra tua Maritata: quoniam grata es Domino, ideò terra tua maritabitur. 5 Nam quemadmodum ſe maritat adoleſcens virgini, ita maritabunt ſe tibi filii tui: & quemadmodum ſponſus oblectatur ſponſâ, te oblectabitur Deus tuus. 6 Super muros tuos Jeruſalem, conſtitui cuſtodes quotidie, diu noctúque jugiter, qui non tacebunt, neque ſilebunt commemorantes coram Domino: 7 Quibus non dabis requiem, donec ſtabiliat te, & donec reddat te Jeruſalem, glorioſiſſimam in terra. 8 Juravit Dominus per dexteram ſuam & per brachium ſuum robuſtum, *dicens*; Non dabo ampliùs frumentum tuum in cibum hoſtibus tuis, neque bibent filii exterorum vinum tuum pro quo laboraveris: 9 Sed colligentes illud comedent illud, & laudabunt Dominum; & colligentes hoc bibent illud in atriis ſanctis meis. 10 Tranſite, tranſite per portam, reſtituite viam populo, terite ſemitam & purgate lapides ejus, erigite ſignum gentibus. 11 Ecce Dominus promulgavit uſque ad extrema terræ, Dicite filiæ Sionis, Ecce venit Salvator tuus, ecce merces ejus cum eo, & opus ejus cum ipſo. 12 Et vocabunt eos Populum ſanctum, libertos Domini; & tu vocaberis Vindicata, civitas non Derelicta.

CAP. LXIII.

1 QUis hic eſt qui venit ex Adum, rubeis veſtibus de Boſar, decorus indumentis ſuis, & multitudine roboris ſui potens? Ego ſum qui juſtè loquor, & abundo ſalute.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثاني والستون *

1 * لاجل صهيون لست اسكت * ولاجل ايروسليم لست اتغاضى الى ان يخرج مثل النور عدلي *
2 وخلاصي مثل مصباح يتوقد * ويعاين الامم عدلك وجميع ملوك الارض مجدك * ويدعوك
3 باسمك الجديد الذي يسميه الرب * وتكوني اكليل حسن في يد الرب * وتاج ملك في يد
4 الهك * ولست تدعين بعد مهملة * وارضك لا تدعى قفر * لانك انت تدعين ارادتي * وارضك
5 مسكونة * لان الرب يسر بك * وارضك مسكونة * وكما يسكن الشاب مع العذري هكذا تسكن
6 بنوك معك * ويكون كما يفرح العريس بعروسه هكذا يفرح بك * وعلى اسوارك يا ايروسليم اقمت
7 حفظة النهار كله والليل كله * الذين لا يسكتون * الى النهاية يذكرون الرب * لان ليس لكم
8 شبيه ان تقومت وصنعت يا ايروسليم سماحة على الارض * حلف الرب بمجده وبقوة ذراعه *
لا اعطي ايضا قمحك واطعمتك لاعدائك * ولا تشرب ايضا البنون الغرباء خمرك الذي تعبت
9 فيه * لكن الذين يجمعون ياكلوها ويسبحون الرب * والذين يجمعون يشربوها في ديارك
10 المقدسة * اذهبوا جوزوا من ابوابي * هيئوا الطريق واصنعوا طريقا * اصنعوا طريقا لشعبي *
11 وانقلوا الحجارة من الطريق * ارفعوا علامة للامم * لان ها الرب صنع مسموعا الى
اخر الارض * قولوا للابنة صهيون * ها مخلصك حضر * واجرته معه وعمله قدام
12 وجهه * ويدعوه شعبا مقدسا مفديا من الرب * وانت تدعين مدينة مطلوبة
ولست مهملة *

* الفصل الثالث والستون *

1 * من هذا الجاي من ادوم وصبغ ثيابه من بوصار * هكذا بهي في لباسه يجور بقوة
كثيرة * انا اتكلم بالعدل وحكم الخلاص *

CAP. LXII.

1 PRopter Sionem non quieſcam, & propter Jeruſalem non connivebo: donec egrediatur ut ſplendor juſtitia mea, & ſalus mea ſicut fax ardeat: 2 Aſpiciant gentes juſtitiam tuam, & omnes reges terræ gloriam tuam: vocent'que te nomine tuo novo quod Dominus imponet: 3 Et ſis corona decoris in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui: 4 Nequaquam vocaberis deinceps Derelicta, neque terra tua vocabitur Solitudo: quia tu vocaberis Voluntas mea, & terra tua Habitata, Dominus enim te oblectabitur, & terra tua incolis frequentabitur. 5 Et quemadmodum cohabitat juvenis cum virgine, ita cohabitabunt filii tui tecum: & erit quemadmodum gaudet ſponſus de ſponſa, ita de te gaudebit. 6 Porrò ſuper mœnia tua O Jeruſalem, collocavi cuſtodes totâ die totâque nocte, qui non tacebunt, in finem uſque recordantes Domini. 7 Non enim erit par vobis, modò te corrigas & facias O Jeruſalem excelſum opus ſuper terram. 8 Juravit Dominus per gloriam ſuam & per brachii ſui robur, Non dabo ultrà amplius frumentum tuum cibos tuos inimicis tuis, neque bibent ampliùs alienigenæ vinum tuum in quo laboraveris: 9 Sed qui colligent illud comedent, & laudabunt Dominum; & qui congregabunt, bibent illud in atriis tuis ſanctis. 10 Ite, tranſite per portas meas, parate viam, & facite ſemitam populo meo, quam viam munitam & aſportate lapides è via, attollite ſignum ad populos. 11 Quoniam ecce Dominus auditum fecit uſque ad extremum terræ, Dicite huic filiæ Sioni, Ecce redemptor tuus adeſt, & merces ejus cum ipſo, & opus ejus ante faciem ipſius. 12 Et vocabit eum Populum ſanctum, redemptum à Domino; tu verò vocaberis urbs Requiſita, non autem Derelicta.

CAP. LXIII.

1 QUis eſt iſte veniens ex Edom, in tinctis veſtibus de Boſar, ita ſplendidus in veſtimento ſuo, gradiens multo cum robore? Ego loquor juſtitiam & judicium ſalutare.

ישעיה: סג

2 מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ וּבְגָדֶיךָ כְּדֹרֵךְ בְּגַת׃
3 פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין־אִישׁ אִתִּי וְאֶדְרְכֵם בְּאַפִּי וְאֶרְמְסֵם בַּחֲמָתִי וְיֵז נִצְחָם עַל־בְּגָדַי וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי׃
4 כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה׃
5 וְאַבִּיט וְאֵין עֹזֵר וְאֶשְׁתּוֹמֵם וְאֵין סוֹמֵךְ וַתּוֹשַׁע לִי זְרֹעִי וַחֲמָתִי הִיא סְמָכָתְנִי׃
6 וְאָבוּס עַמִּים בְּאַפִּי וַאֲשַׁכְּרֵם בַּחֲמָתִי וְאוֹרִיד לָאָרֶץ נִצְחָם׃
7 חַסְדֵי יְהוָה אַזְכִּיר תְּהִלֹּת יְהוָה כְּעַל כֹּל אֲשֶׁר־גְּמָלָנוּ יְהוָה וְרַב־טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־גְּמָלָם כְּרַחֲמָיו וּכְרֹב חֲסָדָיו׃
8 וַיֹּאמֶר אַךְ־עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ׃
9 בְּכָל־צָרָתָם לֹא צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל־יְמֵי עוֹלָם׃
10 וְהֵמָּה מָרוּ וְעִצְּבוּ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם לְאוֹיֵב הוּא נִלְחַם־בָּם׃
11 וַיִּזְכֹּר יְמֵי־עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיָּם אֵת רֹעֵי צֹאנוֹ אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ׃
12 מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם׃
13 מוֹלִיכָם בַּתְּהֹמוֹת כַּסּוּס בַּמִּדְבָּר לֹא יִכָּשֵׁלוּ׃
14 כַּבְּהֵמָה בַּבִּקְעָה תֵרֵד רוּחַ יְהוָה תְּנִיחֶנּוּ כֵּן נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לְךָ שֵׁם תִּפְאָרֶת׃
15 הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה מִזְּבֻל קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶךָ הֲמוֹן מֵעֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפָּקוּ׃
16 כִּי־אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירָנוּ אַתָּה יְהוָה אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ׃

Verſio VUL. LAT.

2 Quarè ergò rubrum eſt indumentũ tuum, & veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari? 3 Torcular calcavi ſolus, & de Gentibus non eſt vir mecum: calcavi eos in furore meo, & conculcavi eos in ira mea: & aſperſus eſt ſanguis eorum ſup veſtimenta mea, & omnia in-4 dumenta mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde meo, annus redemptionis meæ venit. 5 Circumſpexi, & non erat auxiliator: quæſivi, & non fuit qui adjuvaret: et ſalvavit mihi brachiũ meum, & indignatio mea 6 ipſa auxiliata eſt mihi. Et conculcavi populos in furore meo, & inebriavi eos in indignatione mea, & detraxi in terrã vir-7 tutem eorũ. Miſerationũ Dñi recordabor, laudem Dñi ſuper omnibus quæ reddidit nobis Dñs, & ſuper multitudinẽ bonorũ domui Iſrael, quæ largitꝰ eſt eis ſecundùm indulgentiam ſuam, et ſecundùm multitudinẽ 8 miſericordiarũ ſuarum. Et dixit; Veruntamen populꝰ meus eſt, filii non negantes: & factus 9 eſt eis Salvator. In omni tribulatione eorũ non eſt tribulatꝰ, & angelus faciei ejus ſalvavit eos: in dilectione ſua, & in indulgentia ſua ipſe redemit eos: & portavit eos, et elevavit eos 10 cunctis diebus ſeculi. Ipſi autẽ ad iracundiã provocaverũt, & afflixerũt ſpiritũ Sancti ejꝰ: & converſꝰ eſt eis in inimicũ, & 11 ipſe debellavit eos. Et recordatꝰ eſt dierum ſeculi Moyſi, et populi ſui: Ubi eſt qui eduxit eos de mari cum paſtoribꝰ gregis ſui? ubi eſt qui poſuit in me-12 dio ejꝰ ſpiritũ Sancti ſui? Qui eduxit ad dexterã Moyſen brachio majeſtatis ſuæ, qui ſcidit aquas ante eos, ut faceret ſibi 13 nomen ſempiternum: Qui eduxit eos per abyſſos, quaſi equũ in deſerto non impingentem. 14 Quaſi animal in campo deſcendens, ſpiritꝰ Domini ductor ejꝰ fuit: ſic adduxiſti populũ tuũ, ut faceres tibi nomen gloriæ. 15 Attende de cœlo, et vide de habitaculo ſancto tuo, et gloriæ tuæ: ubi eſt zelus tuus, et fortitudo tua, multitudo viſcerum tuorum, et miſerationum tuarum? ſuper me continuerũt 16 ſe. Tu enim pater noſter, & Abraham neſcivit nos, et Iſrael ignoravit nos: tu, Domine, pater noſter, redemptor noſter, à ſeculo nomen tuum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

2 Διατί σου ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια, ϗ τὰ ἐνδύ-3 ματά σου ὡς ἀπὸ πατητοῦ ληνοῦ; Πλήρης καταπεπατημένης, ϗ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετ' ἐμοῦ, ϗ κατεπάτησα αὐτοὺς ἐν (β) θυμῷ μου, ϗ κατέθλασα αὐτοὺς ὡς γῆν, 4 ϗ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. Ἡμέρα γὰρ ἀνταποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς, 5 ϗ ἐνιαυτὸς λυτρώσεως πάρεστι. Καὶ ἐπέβλεψα, ϗ (γ) οὐκ ἦν βοηθός· ϗ προσενόησα, ϗ οὐθεὶς ἀντελαμβάνετο. ϗ ἐρρύσατο αὐτοὺς ὁ βραχίων μου, ϗ ὁ θυμός μου ἐπέστη. 6 Καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς τῇ ὀργῇ μου, καὶ 7 κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. Τὸν ἔλεον κυρίου ἐμνήσθην, τὰς ἀρετὰς κυρίου ἐν πᾶσιν οἷς (δ) ἡμῖν ἀνταποδίδωσι. κύριος κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, ἐπάγει ἡμῖν κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ϗ κατὰ τὸ πλῆθος 8 τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν, Οὐχ ὁ λαός μου; τέκνα (ε) οὐ μὴ ἀθετήσωσι. ϗ 9 ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σωτηρίαν Ἐκ πάσης (ζ) θλίψεως αὐτῶν. οὐ πρέσβυς, οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλ' (η) αὐτὸς ἔσωσεν αὐτούς, διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς ϗ φείδεσθαι αὐτῶν· (θ) αὐτὸς ἐλυτρώσατο αὐτούς, ϗ ἀνέλαβεν αὐτούς, ϗ ὕψωσεν αὐτοὺς πάσας τὰς ἡ-10 μέρας τοῦ αἰῶνος. Αὐτοὶ δὲ ἠπείθησαν, καὶ παρώξυναν τὸ πνεῦμα τὸ (ι) ἅγιον αὐτοῦ· ϗ ἐστράφη αὐτοῖς εἰς ἔχθραν, (κ) αὐτὸς ἐπολέ-11 μησεν αὐτούς. Καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰωνίων· (λ) Ποῦ ὁ ἀναβιβάσας ἐκ τῆς θαλάσσης τὸν ποιμένα τῶν προβάτων; ποῦ ἐστιν ὁ 12 θεὶς ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; Ὁ ἀγαγὼν τῇ δεξιᾷ Μωσῆν, ὁ βραχίων τῆς δόξης αὐτοῦ; κατίσχυσεν ὕδωρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, ποιῆσαι (μ) ἑαυτῷ ὄνομα αἰώνιον. (ν) 13 Ἤγαγεν αὐτοὺς δι' ἀβύσσου, ὡς ἵππον δι' 14 ἐρήμου, ϗ οὐκ ἐκοπίασαν, Καὶ ὡς κτήνη διὰ πεδίου. (ξ) κατέβη πνεῦμα παρὰ κυρίου, ϗ ὡδήγησεν αὐτούς· οὕτως ἤγαγες τὸν λαόν 15 σου ποιῆσαι σεαυτῷ ὄνομα δόξης. Ἐπίστρεψον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ ἴδε ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου σου, ϗ (ο) δόξης σου. ποῦ ἐστιν ὁ ζῆλός σου ϗ ἡ ἰσχύς σου; ποῦ ἐστι τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου, ϗ (π) οἰκτιρμῶν σου, ὅτι ἀν-16 έσχου ἡμῶν; Σὺ γὰρ (ρ) εἶ πατὴρ ἡμῶν, ὅτι Ἀβραὰμ οὐκ ἔγνω ἡμᾶς, ϗ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπέγνω ἡμᾶς, ἀλλὰ σὺ κύριε πατὴρ ἡμῶν ῥῦσαι ἡμᾶς, ἀπ' ἀρχῆς τὸ ὄνομά σου (σ) ἐφ' ἡμᾶς ἐστι.

Quarè rubra ſunt veſtimenta tua, & indumenta tua, ſicut de calcato torculari? (f) Plenꝰ percalcato: & de gentibus non eſt vir mecũ: & conculcavi eos in furore meo: & confregi eos, quaſi terram: & deduxi ſanguinem eorum in (g) terram. Dies enim retributionis venit eis: & annus redemptionis adeſt. Et aſpexi; & non erat auxiliator: & conſideravi; & nullus præbebat auxilium. Et eruit eos brachium meum: & furor meus (h) advenit: Et conculcavi eos in ira mea: & deduxi in terram ſanguinem eorum. Miſericordiæ Domini recordatus ſum, virtutum Domini, in omnibus, quæ retribuit nobis. Dominus judex bonus domui Iſrael, adducit nobis ſecundùm miſericordiam ſuam, & ſecundùm multitudinem juſtitiæ ſuæ. Et dixit; Nónne populus meus? filii non reprobabunt. Et factus eſt eis in ſalutem Ex omni tribulatione eorum: non legatus, neque angelus, ſed (i) ipſe ſalvavit eos, quòd diligeret eos, et parceret eis. Ipſe redemit eos, et ſuſcepit illos, & exaltavit eos omnibus diebus ſeculi. Ipſi autem non crediderunt, & exacerbaverunt ſpiritum ſanctum ejus. Et converſus eſt eis in inimicitiam: ipſe pugnavit contra eos. Et recordatus eſt dierum antiquorum. Ubi eſt, qui eduxit è (k) mari paſtorem ovium? Ubi eſt qui poſuit in eis ſpiritum ſanctum? Qui eduxit dexterã Moſen, (l) brachium gloriæ ſuæ? ſuperavit aquam à facie ejus, ut faceret ſibi nomen ſempiternum. Adduxit eos per abyſſum, ſicut equum per ſolitudinem; & non laboraverunt: Et ſicut jumenta per campũ. Deſcendit ſpiritus à Domino, & dux eorum fuit. Sic adduxiſti populum tuum; ut faceres tibi nomen gloriæ. Convertere de cœlo, & vide de domo ſancta tua, & gloriæ tuæ. Ubi eſt zelus tuus, & fortitudo tua? Ubi eſt multitudo miſericordiæ tuæ, et miſerationũ tuarũ, quia ſuſtinuiſti nos? Tu enim es pater noſter: quia Abraam non cognovit nos: & Iſrail non cognovit nos. Sed tu, Domine pater noſter, libera nos: à principio nomen tuum ſuper nos eſt. 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

MS.A. (β) θυμῷ, ϗ κατέθλασα (γ) οὐδεὶς βοηθός· (δ) ὁ κύριος ἡμῖν (ε) ϗ οὐ μὴ (ζ) θλίψεως. οὐ πρέσβεις, (η) αὐτὸς κύριος ἔσωσεν (θ) ϗ αὐτὸς (ι) ἅγιον· ϗ ἐστράφη (κ) ϗ αὐτὸς (λ) Ὁ ἀναβιβάσας ἐκ τῆς γῆς τοῦ (μ) αὐτῷ (ν) Καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς διὰ τῆς ἀβύσσου, (ξ) ϗ κατέβη (ο) δόξης. ποῦ ἐστιν (π) τῶν οἰκτιρμῶν (ρ) ἡμῶν εἶ πατήρ, (σ) ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 מַאדֵין יִסְמְקוּן טוּרִין מִדַּם קְטִילִין וּמֵישְׁרִין יִפְקוּן כַּחֲמַר בְּמַעֲצַרְתָּא : 3 הָא כְּבוּעִין דְּמִתְדַּיְשִׁין
בְּמַעֲצַרְתָּא כֵּן יִסְגֵי קְטוֹל בְּמַשְׁרִיַּת עַמְמַיָּא וְלָא יְהֵא לְהוֹן תְּקוֹף קֳדָמַי וְאֶקְטְלִינוּן בְּרוּגְזִי
וְאֶדוּשִׁנוּן בְּחֵמְתִי וְאֶתְבַּר תְּקוֹף תַּקִּיפֵיהוֹן קֳדָמַי וְכָל חַכִּימֵיהוֹן אֲשֵׁיצֵי : 4 אֲרֵי יוֹם
פּוּרְעָנוּתָא קֳדָמַי וּשְׁנַת פּוּרְקַן עַמִּי מְטַת : 5 וּגְלֵי קֳדָמַי דְּלֵית גְּבַר דְּלֵיהּ עוֹבָדִין טָבִין וִידִיעַ
קֳדָמַי דְּלֵית אֱנָשׁ דִּיקוּם וְיִבְעֵי עֲלֵיהוֹן וּפְרַקְתִּינוּן בִּדְרָע תּוּקְפִּי וּבְמֵימַר רְעוּתִי סְעַדְתִּינוּן : 6 וְאֶקְטוֹל
עַמְמַיָּא בְּרוּגְזִי וְאֶדוּשִׁנוּן בְּחֵמְתִי וְאַרְמֵי לְאַרְעָא תַּחְתִּיתָא קְטִילֵי גִבָּרֵיהוֹן : 7 אֲמַר
נְבִיָּא טַבְוָתָא דַּיְיָ אֲנָא מַדְכַּר תּוּשְׁבְּחָתָא דַיְיָ עַל כָּל דִּגְמָלָנָא יְיָ וְסַגִּי טוּבֵיהּ לְבֵית
יִשְׂרָאֵל דִּגְמָלִנּוּן כְּרַחֲמוֹהִי וּכְסַגִּיאוּת טַבְוָתֵיהּ : 8 וַאֲמַר בְּרַם עַמִּי אִנּוּן בְּנִין דְּלָא יְשַׁקְרוּן
וַהֲוָה מֵימְרֵיהּ לְהוֹן לְפָרִיק : 9 בְּכָל עִדָּן דְּחָבוּ קֳדָמוֹהִי לְאַיְתָאָה עֲלֵיהוֹן עָקָא לָא עֲיַק
לְהוֹן וּמַלְאֲכָא שְׁלִיחַ מִן קֳדָמוֹהִי פְּרָקִנּוּן בְּרַחְמוֹתֵיהּ וּבְחַיְסָנוּתֵיהּ עֲלֵיהוֹן הוּא פְּרָקִנּוּן
10 וְנַטְלִנּוּן וְסוֹבַרִנּוּן כָּל יוֹמֵי עָלְמָא : וְאִנּוּן סָרִיבוּ וְאַרְגִּיזוּ עַל מֵימַר נְבִיֵּי קוּדְשֵׁיהּ וְאִתְהֲפַךְ
11 מֵימְרֵיהּ לְהוֹן לִבְעֵל דְּבָב הוּא אַגִּיחַ קְרָבָא בְּהוֹן : וְחָס עַל יְקָר שְׁמֵיהּ בְּדִיל דּוּכְרַן
טַבְוָתֵיהּ דְּמִן עָלְמָא גְּבוּרָן דַּעֲבַד עַל יְדֵי מֹשֶׁה לְעַמֵּיהּ דִּלְמָא יֵימְרוּן אָן דְּאַסְּקִנּוּן מִן יַמָּא
12 אָן דְּדַבְּרִנּוּן בְּמַדְבְּרָא כְּרַעְיָא לְעָנֵיהּ אָן דְּאַשְׁרֵי בֵּינֵיהוֹן יַת מֵימַר נְבִיֵּי קוּדְשֵׁיהּ : דַּבַּר
לִימִינָא דְּמֹשֶׁה דְּרַע תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ בְּזַע מֵי יַמָּא דְסוּף מִן קֳדָמֵיהוֹן לְמֶעְבַּד לֵיהּ שׁוּם עָלַם :
13 דַּבַּרְנוּן בֵּין תְּהוֹמַיָּא כְּסוּסְיָא דִּי בְּמַדְבְּרָא לָא מִתְקַל כֵּן אַף אִנּוּן לָא אִתְקִילוּ : 14 כִּבְעִירָא
דִּי בְמֵישְׁרָא מִדַּבְּרָא מֵימְרָא דַיְיָ דַּבַּרְנוּן כֵּן דַּבַּרְתֵּיהּ לְעַמָּךְ לְמֶעְבַּד לָךְ שׁוּם דְּתוּשְׁבְּחָא :
15 אִסְתַּכֵּי מִן שְׁמַיָּא וְאִתְגְּלֵי מִמְּדוֹר קוּדְשָׁךְ וְתוּשְׁבַּחְתָּךְ אָן פּוּרְעָנוּתָךְ וּגְבוּרָתָךְ הֲמוֹן טַבְוָתָךְ
16 וְסַגִּיאוּת רַחֲמָךְ עֲלַי יִתְחַסְנוּן : אֲרֵי אַתְּ הוּא דְּרַחֲמָךְ עֲלָנָא סַגִּיאִין כְּאַב עַל בְּנִין אֲרֵי אַבְרָהָם
לָא אַסְּקָנָא מִמִּצְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל לָא עֲבַד לָנָא פְּרִישָׁן בְּמַדְבְּרָא אַתְּ הוּא יְיָ וְרַחֲמָךְ עֲלָנָא
סַגִּיאִין כְּאַב עַל בְּנִין פָּרְקָנָא מֵעָלַם שְׁמָךְ :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

2 Quare rubeſcunt montes ſanguine occiſorum, & valles defluunt quaſi vinum in torculari? 3 Ecce ſicut calcantur in torculari uvæ, ſic multiplicabitur occiſio in caſtris populorũ: & non erit eis fortitudo corã me; & occidã eos in furore meo, & triturabo eos in ira mea; & conterã fortitudinem robuſtorum eorum coram me; et omnes ſapientes eorum abſorbebo. 4 Quia dies ultionis corã me, & annꝰ redemptionis populi mei pervenit. 5 Et manifeſtũ eſt corã me, quòd non ſit vir cujꝰ opera ſint bona: et notũ eſt corã me, quòd non ſit vir qui ſtet & deprecetur pro eis: & ſalvavi eos brachio fortitudinis meæ, & verbo voluntatis meæ auxiliatꝰ ſum eis. 6 Et occidã populos in furore meo, & conculcabo eos in indignatione mea: & projiciam in terrã inferiorẽ occiſos fortiũ eorũ. 7 Dicit Propheta: Benignitatis Domini recordabor, & laudis Dñi, pro omnibꝰ quæ retribuit nobis Dñs; & multitudine bonitatis ejꝰ domui Iſrael, quibꝰ retribuit ſecundũ miſerationes ſuas, & ſecundùm multitudinem benignitatis ſuæ. 8 Et ait: Veruntamen populus meus ſunt filii qui non mentiuntur: & fuit Verbum ejꝰ eis in redemptionẽ. 9 In omni tempore quo peccaverunt coram eo, ut adduceret ſuper eos tribulationẽ, non tribulavit eos; & angelus miſſus à facie ejꝰ redemit eos; ſua in eos dilectione & miſeratione *ecce* liberavit eos, & tulit eos, & ſuſtinuit eos cunctis diebus ſeculi. 10 Ipſi autem noluerunt obedire: ſed irritaverunt Prophetas ſuper verbũ ſanctũ ejus, & converſũ eſt Verbũ ejus eis in inimicũ, ipſe debellavit eos. 11 Et miſertus eſt propter gloriã nominis ſui, & propter memoriã benignitatis ſuæ, quæ à ſeculo eſt, & magnalia quæ fecit per manus Moyſi populo ſuo, ne fortè dicant: Ubi eſt qui aſcendere fecit eos de mari? ubi eſt qui duxit eos per ſolitudinẽ, ſicut paſtor oves ſuas? ubi eſt qui habitare fecit in medio eorum verbũ prophetarũ ſanctorum ſuorum? 12 Qui deduxit ad dexterã Moyſis, brachium laudis ſuæ; diviſit aquas maris caređoſi à facie eorum, ut faceret ſibi nomen ſempiternũ. 13 Deduxit eos per abyſſos, ſicut equũ qui in deſerto non impegit, ſic etiam ipſi non impegerunt. 14 Quaſi animal quod in campo ducitur, Verbũ Dñi deduxit eos: ſic deduxiſti populũ tuum, ut faceres tibi nomẽ inclytũ. 15 Aſpice de cœlo, & revelare de habitaculo ſancto tuo, & laudis tuæ: ubi eſt ultio tua & potentia tua? copia benignitatis tuæ, & multitudo miſerationũ tuarũ ſuper me confortatæ ſunt. 16 Quia tu es, & miſerationes tuæ tam copioſæ ſunt in nos, quã patris in filios. Quia Abraham non eduxit nos de Ægypto, & Iſrael non fecit nobis mirabilia in deſerto. Tu es Dominus, & miſericordiæ tuæ tam copioſæ ſunt ſuper nos, quàm patris in filios: Redemptor noſter à ſeculo nomen tuum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܡܛܠܢܐ ܣܘܡܩܝܢ ܠܒܘܫܝܟ ܘܡܐܢܝܟ ܐܝܟ ܗܘ ܕܥܨܪ ܒܡܥܨܪܬܐ܀
3 * ܡܥܨܪܬܐ ܕܫܬ ܒܠܚܘܕܝ ܘܐܢܫ ܡܢ ܥܡܡܐ ܠܐ ܗܘܐ ܥܡܝ܂ ܕܫܬ ܐܢܘܢ ܒܪܘܓܙܝ ܘܕܫܬ ܐܢܘܢ ܒܚܡܬܝ܂ ܘܙܠܦ ܕܡܗܘܢ ܥܠ ܠܒܘܫܝ ܘܟܠܗܘܢ ܡܐܢܝ ܛܘܫܬ܀
4 * ܡܛܠ ܕܝܘܡܐ ܕܬܒܥܬܐ ܒܠܒܝ܂ ܘܫܢܬܐ ܕܦܘܪܩܢܝ ܡܛܬ܀
5 * ܚܪܬ ܘܠܝܬ ܕܡܥܕܪ܂ ܘܐܬܕܡܪܬ ܘܠܝܬ ܕܣܡܟ܂ ܘܦܪܩܬܢܝ ܕܪܥܝ܂ ܘܚܡܬܝ ܗܝ ܣܡܟܬܢܝ܀
6 * ܘܕܫܬ ܥܡܡܐ ܒܪܘܓܙܝ܂ ܘܐܪܘܝܬ ܐܢܘܢ ܒܚܡܬܝ܂ ܘܐܚܬܬ ܠܐܪܥܐ ܥܘܫܢܗܘܢ܀
7 * ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܥܗܕ܂ ܘܬܫܒܘܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ ܕܦܪܥܢܝ ܡܪܝܐ܂ ܘܐܣܓܝ ܛܝܒܘܬܗ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܦܪܥܢܝ ܐܝܟ ܪܚܡܘܗܝ ܘܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܛܝܒܘܬܗ܀
8 * ܘܐܡܪ ܥܡܝ ܐܢܘܢ ܒܢܝܐ ܕܠܐ ܡܕܓܠܝܢ܂ ܘܗܘܐ ܠܗܘܢ ܦܪܘܩܐ܀
9 * ܘܒܟܠܗܝܢ ܐܘܠܨܢܝܗܘܢ ܠܐ ܐܠܨ ܐܢܘܢ܂ ܘܡܠܐܟܐ ܕܩܕܡܘܗܝ ܐܦܪܩ ܐܢܘܢ܂ ܒܚܘܒܗ ܘܒܚܢܢܗ ܗܘ ܦܪܩ ܐܢܘܢ܂ ܘܛܥܢ ܐܢܘܢ ܘܐܪܝܡ ܐܢܘܢ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܥܠܡܐ܀
10 * ܘܗܢܘܢ ܐܡܪܡܪܘ ܘܐܟܪܝܘ ܠܪܘܚ ܩܘܕܫܗ܂ ܘܐܬܗܦܟ ܠܗܘܢ ܠܒܥܠܕܒܒܐ܂ ܘܗܘ ܐܬܟܬܫ ܥܡܗܘܢ܀
11 * ܘܐܬܕܟܪ ܝܘܡܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܡܘܫܐ ܥܒܕܗ܂ ܐܝܟܢܐ ܐܣܩ ܡܢ ܝܡܐ ܠܪܥܝܐ ܕܥܢܗ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܣܡ ܒܗ ܪܘܚ ܩܘܕܫܗ܀
12 * ܕܒܪ ܝܡܝܢܗ ܕܡܘܫܐ ܕܪܥܐ ܕܫܘܒܚܗ܂ ܘܨܪܐ ܝܡܐ ܩܕܡܝܗܘܢ܂ ܘܥܒܕ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܕܠܥܠܡ܀
13 * ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ ܒܬܗܘܡܐ ܐܝܟ ܣܘܣܝܐ ܒܡܕܒܪܐ܂
14 ܘܠܐ ܐܬܬܩܠܘ ܐܝܟ ܒܥܝܪܐ ܕܢܚܬܐ ܠܦܩܥܬܐ܂ ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ ܕܒܪܬ ܐܢܘܢ܂ ܗܟܢܐ ܕܒܪܬ ܠܥܡܟ܂ ܘܥܒܕܬ ܠܟ ܫܡܐ ܫܒܝܚܐ܀
15 * ܚܘܪ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܚܙܝ ܡܢ ܡܥܡܪܐ ܕܩܘܕܫܟ ܘܕܫܘܒܚܟ܂ ܐܝܟܐ ܗܝ ܛܢܢܟ ܘܓܢܒܪܘܬܟ܂ ܘܙܘܥ ܪܚܡܝܟ ܘܚܢܢܟ ܕܐܬܥܙܙܘ ܥܠܝ܀
16 * ܐܢܬ ܗܘ ܓܝܪ ܐܒܘܢ܂ ܠܐ ܝܕܥܢ ܠܐܒܪܗܡ܂ ܘܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܐܫܬܘܕܥܢ܂ ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܐܒܘܢ ܘܦܪܘܩܢ܂ ܘܫܡܟ ܥܠܝܢ ܗܘ ܡܢ ܥܠܡ܀

2 Quare rubicundæ ſunt veſtes tuæ & indumenta tua, velut ejꝰ qui *muſtum* in lacu preſſit? 3 Lacum calcavi ſolus, & nemo ex populis aderat mecum: preſſi eos in ira mea, & calcavi eos in æſtu meo; ideò ſanguine eorum ſuper indumenta mea erumpente, omnes meas veſtes cruentavi. 4 Dies enim ultionis mihi eſt in animo, & annus ſalutis meæ pervenit. 5 Cùm autem reſpexiſſem, & nullus opem ferret; obſtupuiſſem, & nemo fulciret; ſalvavit me brachium meum, & æſtus meus ipſe me fulcivit. 6 Calcavi populos in ira mea, & exagitavi eos in æſtu meo, adeóque in terram dejeci robur eorum. 7 Beneficium Domini et laudem Domini memorabo pro omnibus quæ contulit mihi Dominus, & *quòd* multiplicârit benignitatem ſuam erga Iſraelitas, quòd retribuerit mihi ſecundùm miſerationes ſuas, & ſecundùm amplitudinẽ benignitatũ ſuarum: 8 Dixerit, Populus meus ſunt, filii minimè fallaces: fuerit Salvator eorum: 9 Et in cunctis calamitatibus eorum non afflixerit eos; ſed Angelus faciei ejus liberaverit eos, benignitate & clementiâ ſuâ redemerit eos, extulerit et evexerit eos cunctis diebus ſeculi. 10 Ipſis quidem exaſperantibꝰ & dolore afficientibus ſpiritum ſanctitatis ejus, converſus ſiebat eis inimicus, & ipſe pugnabat contra eos: 11 At recordabatur priſcorum dierum Moſis ſervi ſui, quomodo eduxerat è mari paſtorem gregis ſui, & quomodo indiderat in eum ſpiritum ſanctitatis ſuæ; 12 Rexerat dexteram Moſis brachium ejus glorioſũ, perruperat mare à conſpectu eorum, & comparaverat eis nomen æternum: 13 Duxerat eos per abyſſum, tanquã equum per deſertum, 14 Nec impegerant more jumenti deſcendentis in planitiem: (Spiritꝰ *enim* Domini regebat illos) Ita duxiſti populum tuum; & comparâſti tibi nomen glorioſũ. 15 Intuere de cœlo, & reſpice ex habitaculo tuo ſancto & glorioſo: ubi eſt zelus tuus, & fortitudo tua, & commotio viſcerum & miſerationũ tuarum quæ commovebantur erga nos? 16 Tu enim pater noſter es: Abrahamum ignoramus, & Iſraelem non cognovimus: tu quidem Domine, pater noſter es, vindex noſter; & nomen tuum ſuper nos eſt à ſeculo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * ما بال ثيابك حمر ولباسك كدوس المعصر المملوء المداسة *
3 داست المعصر وحدي وليس معي رجل من الامم موجودا * ودستهم بغضبي * وطحنتهم مثل الارض * وأسلت دمهم على الارض * وأصابت ثيابي بدمهم * ودنسوا جميع لباسي *
4 لان يوم المجازاة جاء لهم * وسنة الانفاذ حضرت *
5 ونظرت ولم يكن معين * وتأملت وليس من يسند * فخلصهم ذراعي * وغضبي هو وقف *
6 ودستهم بغضبي * وأسكرتهم بسخطي * وأسلت دمهم على الارض *
7 ذكر رحمة الرب * وسأذكر فضائل الرب * تسبحة الرب على كل ما كافانا به الرب * الرب حاكم صالح لبيت اسرائيل يجلب علينا كرحمته وكثرة عدله *
8 وقال أليس هم شعب لي وبنون ولا يجحدون * وصار لهم خلاصا من كل حزنهم *
9 ليس سفيع ولا ملاك * لكن هو الرب خلصهم * من أجل أنه يحبهم ويشفق عليهم * وهو انقذهم وقبلهم ورفعهم جميع أيام الدهر *
10 وهم عصوا وأغاظوا الروح القدس * فرجع لهم عداوة وهو حاربهم *
11 وذكر الأيام الدهرية * أين هو المصعد من البحر راعي خرافه * أين هو الواضع فيهم الروح القدس *
12 المصعد موسى بيمينه وذراع مجده * شق الماء عن وجهه ليصنع له اسما ابديا *
13 واقتادهم في العمق مثل فرس في البرية ولم يتعبوا *
14 ومثل بهائم في الفلاة ولم يجزعوا * نزل روح من الرب وهداهم * هكذا اقتدت شعبك لتصنع لذاتك اسم مجد *
15 ارجع يا رب من السماء * وانظر من مسكن مجدك القدس * أين هي غيرتك وقوتك * أين هي كثرة رحمتك ورأفاتك * لأنك تعصي يا رب *
16 لأنك انت هو أبونا * لأن ابراهيم لم يعرفنا * واسرائيل لم يتعرف بنا * لكن انت يا رب أبونا نجنا * واسمك هو علينا منذ البدء *

2 *Unde veſtes tuæ rubræ ſunt, & indumentum tuum veluti conculcantis lacum muſto plenum & conculcatum?* 3 *Conculcavi lacũ ſolus, nullo viro ex populis mecum præſente: conculcavi autem eos in furore meo, & preſſi eos ceu terram, & ſanguinem eorum in terram fluere feci, proinde veſtes meas eorum ſanguine reſperſi, ita ut contaminârint totum indumentum meum.* 4 *Nam dies retributionis advenit eis, & annus redemptionis inſtat.* 5 *Et vidente me nullum eſſe adjutorem, et conſiderante quòd nemo fulciret; ſalvavit eos brachium meum: furor verò meus perſtitit,* 6 *Et conculcavi eos in indignatione mea, & inebriavi eos in ira mea, & ſanguinem eorum in terram uſq; decurrere feci.* 7 *Commemoravi miſericordiam Domini, & beneficia Domini commemorabo, laudem Domini pro omnibus quæ retribuit nobis Dominus. Dominus judex optimus domui Iſraelis diſponit nobis ſecundùm clementiam ſuam & abundantiam æquitatis ſuæ.* 8 *Et dixit, An non ſunt mihi populus & filii haud negaturi? & factus eſt eis ſaluti ab omni afflictione eorum.* 9 *Non advocatus, neque angelus; ſed Dominus ipſe liberavit eos; eò quòd amet illos, & clemens ſit erga eos: ipſeque redemit eos, ſuſcepit, & exaltavit eos omnibus ſeculi diebus.* 10 *Ipſi quidem rebellârunt, & Spiritum ſanctum exaſperârunt; quare hoſtiliter ad eos reverſus eſt, & ipſemet pugnavit adverſùs eos.* 11 *Sed recordatus eſt dierum antiquorum, ubinam eſſet qui eduxerat è mari paſtorem ovium ſuarum; ubinam eſſet qui poſuerat inter eos Spiritum ſanctum;* 12 *Qui Moſen extraxerat dexterâ ſuâ et brachio gloriæ ſuæ; aquam diffidit à facie ejus, ut compararet ſibi nomen perpetuum;* 13 *Et duxerat illos in pelago, velut equum in deſerto, neque fatigati ſunt.* 14 *Et velut jumenta per ſolitudinem, nec defecerunt viribus; deſcenderat ſpiritus à Domino, & rexerat eos: hoc modo duxiſti populum tuum, ut comparares tibi nomen glorioſum.* 15 *Revertere O Domine de cœlo, & reſpice ex habitatione ſancta gloriæ tuæ. Ubi eſt zelus tuus & potentia tua? ubi eſt abundantia miſericordiæ & clementiæ tuæ? negligis enim O Domine.* 16 *Tu quidem pater noſter es: nam Abraham non novit nos, neque Iſrael cognovit nos; ſed tu O Domine pater noſter es: ſalva nos, nam nomen tuum ſuper nos eſt ab initio.*

יְשַׁעְיָה ׃ סד סה

noſtrum cor feciſti indurare ,tuis viis de Domine nos facies errare Quare

17 לָמָּה תַתְעֵנוּ יְהוָה מִדְּרָכֶיךָ תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ

.tuæ hæreditatis tribus ,tuos ſervos propter Convertere ? tuo timore à

מִיִּרְאָתֶךָ שׁוּב לְמַעַן עֲבָדֶיךָ שִׁבְטֵי נַחֲלָתֶךָ׃

conculcaverũt noſtri hoſtes :tuæ ſanctitatis populus poſſederunt breve Ad

18 לַמִּצְעָר יָרְשׁוּ עַם־קָדְשֶׁךָ צָרֵינוּ בּוֹסְסוּ

nec ;eos in es dominatus non ,ſeculo à Fuimus .tuum ſanctuarium

19 מִקְדָּשֶׁךָ׃ הָיִינוּ מֵעוֹלָם לֹא־מָשַׁלְתָּ בָּם לֹא־

.eos ſuper tuum nomen eſt invocatum

נִקְרָא שִׁמְךָ עֲלֵיהֶם

CAP. LXIV. סד

.defluerent montes tuis faciebus à ,deſcenderes ,cœlos diſrumperes Utinam

1 לוּא־קָרַעְתָּ שָׁמַיִם יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלּוּ׃

manifeſtandum ad ,ignis bulliet aquas,liquefactionum ignem ardere Secundum

2 כִּקְדֹחַ אֵשׁ הֲמָסִים מַיִם תִּבְעֶה־אֵשׁ לְהוֹדִיעַ

te faciendo In .formidabunt gentes tuis faciebus à : tuis hoſtibus tuũ nomen

3 שִׁמְךָ לְצָרֶיךָ מִפָּנֶיךָ גּוֹיִם יִרְגָּזוּ׃ בַּעֲשׂוֹתְךָ

.defluxerunt montes tuis faciebus à ,deſcendiſti : expectabimus non,terribilia

נוֹרָאוֹת לֹא נְקַוֶּה יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלּוּ׃

vidit non oculus :auribus perceperũt neque ,audierũt non ſeculo à Et

4 וּמֵעוֹלָם לֹא־שָׁמְעוּ לֹא הֶאֱזִינוּ עַיִן לֹא־רָאָתָה

,gaudenti Occurriſti .ipſum expectanti faciat ,te præter Deum

5 אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה־לוֹ׃ פָּגַעְתָּ אֶת־שָׂשׂ

,es iratus tu Ecce .tui recordabantur tuis viis in : juſtitiam facienti &

וְעֹשֵׂה צֶדֶק בִּדְרָכֶיךָ יִזְכְּרוּךָ הֵן־אַתָּה קָצַפְתָּ

immundus ut fuimus Et .nos ſalvabamur & ,ſeculum eis in ,peccavimus &

6 וַנֶּחֱטָא בָּהֶם עוֹלָם וְנִוָּשֵׁעַ׃ וַנְּהִי כַטָּמֵא

decidimus & :noſtræ juſtitiæ omnes centonum veſtimentum ut & ,nos omnes

כֻּלָּנוּ וּכְבֶגֶד עִדִּים כָּל־צִדְקֹתֵינוּ וַנָּבֶל

.nos abſtulerũt ventus tanquã noſtræ iniquitates &,nos omnes foliũ veluti

כֶּעָלֶה כֻּלָּנוּ וַעֲוֹנֵנוּ כָּרוּחַ יִשָּׂאֻנוּ׃

Nam .te in apprehendendũ ad ſe excitans ,tuo nomine in invocans non Et

7 וְאֵין־קוֹרֵא בְשִׁמְךָ מִתְעוֹרֵר לְהַחֲזִיק בָּךְ כִּי־

.noſtrarũ iniquitatũ manu in nos diſſolviſti &,nobis à tuas facies abſcondiſti

הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ וַתְּמוּגֵנוּ בְּיַד־עֲוֹנֵנוּ׃

,noſter fictor tu & , lutum nos : tu noſter pater ,Domine nunc Et

8 וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ

, valde uſque Domine iraſcaris Ne .nos omnes tuæ manus opus &

9 וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ׃ אַל־תִּקְצֹף יְהוָה עַד־מְאֹד

tuus populus ,quæſo reſpice ,ecce :iniquitatis memineris perpetuum in ne &

וְאַל־לָעַד תִּזְכֹּר עָוֹן הֵן הַבֶּט־נָא עַמְּךָ

deſertum Sijon ,deſertum fuerunt tuæ ſanctitatis Civitates .nos omnes

10 כֻלָּנוּ׃ עָרֵי קָדְשְׁךָ הָיוּ מִדְבָּר צִיּוֹן מִדְבָּר

,noſtræ ſanctificationis Domus .deſolata Jeruſalaim ,fuit

11 הָיָתָה יְרוּשָׁלַםִ שְׁמָמָה׃ בֵּית קָדְשֵׁנוּ

combuſtionem in fuit ,noſtri patres te laudaverunt qua ,noſtræ gloriæ &

וְתִפְאַרְתֵּנוּ אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבֹתֵינוּ הָיָה לִשְׂרֵפַת

ſuper Nunquid .deſolationem in fuit noſtra deſiderabilia omnia & : ignis

12 אֵשׁ וְכָל־מַחֲמַדֵּינוּ הָיָה לְחָרְבָּה׃ הַעַל־

? valde uſque nos affliges & , tacebis ? Domine te continebis his

אֵלֶּה תִתְאַפַּק יְהוָה תֶּחֱשֶׁה וּתְעַנֵּנוּ עַד־מְאֹד׃

CAP. LXV. סה

:me quæſierant non iis ſum inventus ;interrogaverant non iis ſum Quæſitus

1 נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשֻׁנִי

.meo nomine in vocantem non gentem ad ,ego ecce ,ego ecce : dixi

אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל־גּוֹי לֹא־קֹרָא בִשְׁמִי׃

Verſio VUL. LAT.

17 Quarè errare nos feciſti, Dñe, de viis tuis : induràſti cor noſtrũ ne timeremꝰ te? convertere propter ſervos tuos, tribꝰ hæ-18 reditatis tuæ. Quaſi nihilũ poſſederunt populũ ſanctũ tuum: hoſtes noſtri conculcaverunt 19 ſanctificationẽ tuã. Facti ſumꝰ quaſi in principio, cùm nõ dominareris noſtrî, neque invocaretur nomen tuũ ſuper nos.

CAP. LXIV.

1 UTinam dirumperes cœlos, & deſcẽderes: à facie tua mon-2 tes defluerent. Sicut exuſtio ignis tabeſcerẽt, aquæ arderent igni, ut notũ fieret nomen tuũ inimicis tuis: à facie tua gentes 3 turbarentur. Cùm feceris mirabilia, non ſuſtinebimus: deſcendiſti, & à facie tua montes 4 defluxerunt. A ſeculo non audierunt, neque auribus perceperunt: oculꝰ non vidit, Deus abſque te, quæ præparâſti ex-5 pectantibꝰ te. Occurriſti lætanti, & facienti juſtitiam: in viis tuis recordabuntur tuî: ecce tu iratus es, & peccavimꝰ: in ipſis fuimus ſemper, & ſalvabimur. 6 Et facti ſumus ut immundus omnes nos, & quaſi pannꝰ menſtruatæ univerſæ juſtitiæ noſtræ: & cecidimus quaſi folium univerſi, & iniquitates noſtræ quaſi ventus abſtulerunt nos. 7 Non eſt qui invocet nomen tuũ, qui conſurgat, et teneat te: abſcondiſti faciẽ tuam à nobis, & alliſiſti nos in manu iniqui-8 tatis noſtræ. Et nunc, Dñe, pater noſter es tu, nos verò lutũ: et fictor noſter tu, et opera ma-9 nuum tuarũ omnes nos. Ne iraſcaris Dñe ſatis, & ne ultrà memineris iniquitatis noſtræ: ecce reſpice, populus tuus omnes 10 nos. Civitas Sancti tui facta eſt deſerta, Sion deſerta facta eſt, 11 Jeruſalẽ deſolata eſt. Domꝰ ſanctificationis noſtræ, & gloriæ noſtræ, ubi laudaverũt te patres noſtri, facta eſt in exuſtionẽ ignis, et omnia deſiderabilia no-12 ſtra verſa ſunt in ruinas. Numquid ſup his continebis te, Domine, tacebis, & affliges nos vehementer?

CAP. LXV.

1 QUæſierũt me qui antè non interrogabant, invenerũt qui non quæſierunt me: dixi; Ecce ego, ecce ego ad Gentem, quæ non invocabat nomen meum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

17 Τί ἐπλάνησας ἡμᾶς κύριε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου; ἐσκλήρωσας (τ) τὰς καρδίας ἡμῶν, τοῦ μὴ φοβεῖσθαί σε; ἐπίστρεψον διὰ τοὺς δούλους σου, 18 διὰ τὰς φυλὰς τῆς κληρονομίας σου, Ἵνα μικρὸν κληρονομήσωμεν τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου (υ) σου. 19 Ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ᾽ ἀρχῆς ὅτε οὐκ ἦρξας ἡμῶν, οὐδὲ (φ) ἐκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ᾽ ἡμᾶς.

17 *Quarè ſeduxiſti nos, Domine, de via tua? induràſti corda noſtra, ne timeremus te? Convertere propter ſervos tuos, propter tribus* 18 *hæreditatis tuæ: Ut modicum poſſideamus montis ſancti (m) tui.* 19 *Facti ſumus, quaſi à principio; cùm non dominareris noſtrî, neque invocatum eſſet nomen tuum ſuper nos.*

MS. A. (τ) ἡμῶν τὰς καρδίας, (υ) σου· οἱ ὑπεναντίοι ἡμῶν κατεπάτησαν τὸ ἁγίασμά σου. Ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ᾽ ἀρχῆς (φ) ἐπεκλήθη

ΚΕΦ. ξδʹ.

1 ἘΑν ἀνοίξῃς τὸν οὐρανόν, τρόμος λήψεται 2 ἀπὸ σοῦ ὄρη, καὶ τακήσονται, Ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύσει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους, καὶ φανερὸν ἔσται τὸ (α) ὄνομά σου ἐν τοῖς ὑπεναντίοις. ἀπὸ προσώπου 3 σου ἔθνη ταραχθήσονται, Ὅταν ποιῇς τὰ ἔνδοξα· τρόμος λήψεται ἀπὸ σοῦ ὄρη. 4 Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσαμεν, οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον θεὸν πλήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, ἃ 5 ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον. Συναντήσεται γὰρ τοῖς ποιοῦσι τὸ δίκαιον, καὶ τῶν ὁδῶν σου μνησθήσονται. ἰδοὺ σὺ ὠργίσθης, καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν· 6 διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν, Καὶ ἐγενήθημεν ὡς ἀκάθαρτοι πάντες ἡμεῖς, ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν· καὶ (β) ἐξερρύημεν ὡς φύλλα διὰ τὰς ἀνομίας 7 ἡμῶν· οὕτως ἄνεμος οἴσει ἡμᾶς. Καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομά σου, καὶ ὁ μνησθεὶς ἀντιλαβέσθαι σου· ὅτι ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν σου ἀφ᾽ ἡμῶν, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς διὰ 8 τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. Καὶ νῦν κύριε πατὴρ ἡμῶν σύ, ἡμεῖς δὲ πηλός, (γ) ἔργα τῶν χειρῶν 9 σου πάντες. Μὴ ὀργίζου ἡμῖν σφόδρα, καὶ μὴ ἐν καιρῷ μνησθῇς ἁμαρτιῶν ἡμῶν· καὶ νῦν ἐπίβλεψον, ὅτι λαός σου πάντες ἡμεῖς. 10 Πόλις τοῦ ἁγίου σου ἐγενήθη ἔρημος, Σιὼν ὡς ἔρημος ἐγενήθη, Ἱερουσαλὴμ εἰς κατάραν. 11 Ὁ οἶκος τὸ ἅγιον ἡμῶν, καὶ ἡ δόξα ἣν (δ) εὐλόγησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐγενήθη πυρίκαυστος, καὶ πάντα (ε) ἔνδοξα ἡμῶν 12 συνέπεσε. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀνέσχου κύριε, καὶ ἐσιώπησας, καὶ ἐταπείνωσας ἡμᾶς σφόδρα.

CAP. LXIV.

1 *SI aperueris cœlum; tremor apprehendet ex te montes: & liqueſcent,* 2 *Sicut cera à facie ignis liqueſcit; & comburet ignis adverſarios: & manifeſtum erit nomen tuum in adverſariis. A facie tua gentes turbabuntur;* 3 *Cùm feceris glorioſa: tremor apprehendet ex te montes.* 4 *A ſeculo non audivimus: neque oculi noſtri viderunt Deum præter te, & opera tua, quæ facies expectantibus miſericordiam.* 5 *Occurret enim facientibus juſtitiam: & viarum tuarum recordabuntur. Ecce tu iratus es: & nos peccavimus. Idcircò erravimus,* 6 *Et facti ſumus quaſi immundi, omnes nos: ut pannus (a) ſedentis, omnis juſtitia noſtra: & defluximus quaſi folia propter iniquitates noſtras: Sic ventus auferet nos.* 7 *Et non eſt qui invocet nomen tuum, & qui recordatus apprehendat te. Quoniam avertiſti faciem tuam à nobis: & tradidiſti nos propter peccata noſtra.* 8 *Et nunc, Domine, pater noſter tu: nos autem lutum: opera manuum tuarum omnes:* 9 *Ne iraſcaris nobis nimis: & ne in tempore memineris peccatorum noſtrorum. Et nunc reſpice; quoniam populus tuus omnes nos:* 10 *Civitas Sancti tui facta eſt deſerta: Sion quaſi ſolitudo facta eſt: Hieruſalem in maledictionem:* 11 *Domus ſanctuarium noſtrum, & gloria, cui benedixerunt patres noſtri, facta eſt igni combuſta: & omnia glorioſa noſtra conciderunt.* 12 *Et ſuper omnibus his ſuſtinuiſti, Domine, & tacuiſti, & humiliâſti nos valdé.*

MS. A. (α) ὄνομα κυρίου (β) ἐξερύημεν (γ) ἔργον (δ) ηὐλόγησαν (ε) τὰ ἔνδοξα συνέπεσεν.

ΚΕΦ. ξεʹ.

1 ἘΜφανὴς (α) ἐγενήθην τοῖς ἐμὲ μὴ (β) ἐπερωτῶσιν, εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ (γ) ζητοῦσιν. εἶπα, Ἰδού εἰμι τῷ ἔθνει, (δ) οἳ οὐκ ἐκάλεσάν μου τὸ ὄνομα.

CAP. LXV.

1 *MAnifeſtus factus ſum non (a) interrogantibus me: inventus ſum ab his, qui me non quærebant. Dixi, Ecce ego genti, qui non vocaverunt nomen meum.*

MS. A. (α) ἐγενόμην (β) ζητοῦσιν, (γ) ἐπερωτῶσιν. (δ) οἵτινες οὐκ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομά μου.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 למה תרחקננא יי למטעי מארחן דתקנן קדמך כעממיא דלית להון חולק באולפן
אוריתך לא יתפני לבנא מדחלתך אתיב שכנתך לעמך בדיל עבדך צדיקיא דקיימתא
18 להון במימרך למעבד ביניהון שבטי אחסנתך׃ בזעיר דיריתו עמא דקודשך בעלי
19 דבבנא דושישו מקדשך׃ הא אנחנא עמך דמן עלמא לא לעממיא יהבת אולפן אוריתך
לא אתקרי שמך עליהון לא להון ארכינתא שמיא אתגליתא מן קדמך טוריא זעו׃

סד

1 כד שלחתא רוגזך כאשתא ביומי אליהו אתמסיאו ימא מיא מלחכא אשתא להודעא
2 שמך לסנאי עמך מן קדמך עממיא זעו׃ במעבדך פרישן לא סברנא להון אתגליתא מן
3 קדמך טוריא זעו׃ ומעלמא לא שמעת אודן קל גבורן לא אציתת למלול זיע עין לא חזת
מא דחזו עמך שכינת יקרך יי ארי לית בר מנך דאת עתיד למעבד לעמך צדיקיא דמן
4 עלמא דמסברין לפורקנך׃ מתערעין קדמך עובדי אבהתנא צדיקיא דחדיאו למעבד
רעותך בקשוט ובזכו באורח טובך ורחמך הוו דכירין לדחלתך הא בכל עדן דהוה רגז
מן קדמך עלנא על דחבנא בהון בעובדי אבהתנא צדיקיא דמן עלמא אנחנא מתפרקין׃
5 והוינא כמסאב כולנא וכלבוש מרחק כל זכותנא ונתרנא כמתר טרף כולנא ובחובנא
6 כרוחא אתנטלנא׃ ולית דמצלי בשמך מתרעי לאתקפא בדחלתך ארי סלקתא אפי
7 שכנתך מננא ומסרתנא ביד חובנא׃ ואת יי רחמך עלנא סגיאין כאב על בנין אנחנא
8 טינא ואת בריתנא ועובד גבורתך כולנא׃ לא יהי רגז מן קדמך יי בנא עד לחדא ולא
9 לעלמא תדכר חובין הא גלי קדמך דעמך אנחנא כולנא׃ קרוי קודשך הואה מדברא
10 ציון מדברא הות וירושלם צדיא׃ בית קודשנא ותושבחתנא אתר דפלחו קדמך
11 אבהתנא הוה ליקידת נור וכל בית רגגנא הוה לחרבה׃ העל אלין התחסן יי ואת יהיב
ארכא לרשיעיא דמשעבדין בנא עד עלמא׃

סה

1 אשתאלית במימרי לדלא שאילו מן קדמי תבעית אולפן אוריתי לדלא תבעו דחלתי
אמרית הא אנא משתאיל תדירא כל יומא לעם דלא מצלי בשמי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

17 Quare abjeciſti nos Dñe ut aberremꝰ de viis quæ rectæ ſunt corã te, *ſicut populi* qui non habent partẽ *in doctrina* Legis *tuæ*? ne avertatur cor noſtrũ à timore tui: converte majeſtatẽ tuã ad populũ tuũ propter ſervos tuos juſtos; quibꝰ juràſti in verbo tuo, te facturũ inter eos tribꝰ hæreditatis tuæ. 18 Ad modicũ poſſederunt populꝰ ſanctꝰ tuus: inimici noſtri conculcaverunt ſanctuariũ tuũ. 19 Ecce nos populꝰ tuꝰ à ſeculo ſumꝰ: non enim populis dediſti *diſciplinã Legis tuæ*, neq; invocatũ eſt ſup eos nomẽ tuũ. Non enim propter eos inclinâſti cœlos & revelatꝰ es: à facie tua montes contremuerũt.

CAP. LXIV.

1 CUm miſiſti irã tuã ſicut ignẽ *in diebꝰ Eliæ*, liquefactum eſt mare, aquas lambuit ignis, ut notũ faceres nomen tuũ inimicis populi tui. A facie tua 2 populi contremuerunt. Cum faceres mirabilia, non expectavimꝰ ea, revelatꝰ 3 es; à facie tua montes contremuerunt. Et à ſeculo non audivit auris vocem fortiũ factorũ, neq; auſcultavit eloquiũ tremoris: neq; oculꝰ vidit ꝙ viderũt populi tui, majeſtatẽ gloriæ tuæ, Dñe; quia nullꝰ eſt abſq; te; ꝙ facturꝰ es 4 juſtis populi tui qui à ſeculo ſunt, qui expectãt ſalutẽ tuã. *Obverſantur* corã te opera patrũ noſtrorũ juſtorũ, qui lætati ſunt ut facerent voluntatẽ tuã in veritate & juſtitia: in ſemita bonitatis *tuæ* & miſerationũ tuarũ, recordati ſunt timoris tui in omni tempore quo fuit ira à facie tua ſup nos, eò ꝙ peccavimꝰ in ipſis: & propter opera patrũ noſtrorũ juſtorũ qui à ſeculo ſunt, nos ſumꝰ ſalvi. 5 Et facti ſumꝰ, ut immundꝰ, oẽs nos, & ſicut veſtimentum abjectũ, oẽs juſtitiæ noſtræ: & defluimꝰ, ſicut defluit foliũ, oẽs nos, & 6 propter peccata noſtra quaſi ventꝰ ſublati ſumꝰ. Non eſt qui oret in nomine tuo, volens apprehendere timorẽ tui: quia tuliſti faciẽ majeſtatis tuæ à 7 nobis, & tradidiſti nos in manũ peccatorũ noſtrorũ. Et *tu* Dñe, tam multæ ſunt miſerationes tuæ in nos, quã patris in filios: nos ſumꝰ lutũ, tu verò nos 8 condidiſti: & opꝰ potentiæ tuæ ſumꝰ oẽs nos. Ne iraſcaris in nos Dñe ſupra modũ, neque perpetuò recorderis delictorũ: en tibi apertũ eſt nos oẽs po-9 pulũ tuũ eſſe. Civitates ſanctitatis tuæ factæ ſunt in deſertũ: Sion in deſertum redacta eſt; & Jeruſalẽ deſolata eſt. 10 Domꝰ ſanctuarii noſtri & laudabilia noſtra, & locꝰ in quo ſerviverũt corã te patres noſtri, facta ſunt in incendiũ ignis; & omnis domus noſtra deſiderabilis facta eſt in deſolationem. 11 Nunquid ſuper his confortaberis Domine? Tu enim das terminum impiis, qui ſubjiciunt nos uſque *in ſeculum*.

CAP. LXV.

1 INterrogatꝰ ſum in verbo meo ab iis qui antè non interrogabant à facie mea: quaſivi doctrinam Legis meæ ab iis qui antè non quærebant timorẽ mei. Dixi, Ecce ego interrogatꝰ ſum ſemp tota die à populo, qui non orabat in nomine meo.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܠܡܢܐ ܐܛܥܝܬܢ ܡܪܝܐ ܡܢ ܐܘܪܚܟ. ܘܩܫܝܬ ܠܒܢ ܡܢ ܕܚܠܬܟ. ܐܬܦܢܝ ܡܛܠ
18 ܫܒܛܐ ܕܝܪܬܘܬܟ. * ܩܠܝܠ ܝܪܬ ܥܡܐ ܕܩܘܕܫܟ. ܒܥܠܕܒܒܝܢ ܕܫܘ ܡܩܕܫܟ.
19 * ܗܘܝܢ ܡܢ ܥܠܡ. ܟܕ ܠܐ ܫܠܝܛܬ ܒܗܘܢ. ܘܠܐ ܐܬܩܪܝ ܫܡܟ ܥܠܝܗܘܢ.
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܣܕ * ܠܐ ܦܬܚܬ ܫܡܝܐ ܘܢܚܬܬ. ܘܡܢ ܩܕܡܝܟ ܛܘܪܐ ܢܬܬܙܝܥܘܢ.
2 ܘܢܬܦܫܪܘܢ ܐܝܟ ܕܡܬܦܫܪ ܫܥܘܐ ܡܢ ܩܕܡ ܢܘܪܐ. * ܘܬܐܟܘܠ ܢܘܪܐ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟ. ܘܢܬܝܕܥ
3 ܫܡܟ ܠܣܢܐܝܟ. ܘܢܬܕܠܚܘܢ ܥܡܡܐ ܡܢ ܩܕܡܝܟ. * ܟܕ ܥܒܕܬ ܕܚܝܠܬܐ ܕܠܐ ܣܟܝܢ
4 ܗܘܝܢ ܠܟ. ܢܚܬܬ. ܘܡܢ ܩܕܡܝܟ ܛܘܪܐ ܐܬܬܙܝܥܘ. * ܡܢ ܥܠܡ ܠܐ ܫܡܥܘ ܘܠܐ ܨܘܬܘ. ܘܥܝܢܐ ܠܐ ܚܙܬ
5 ܐܠܗܐ ܣܛܪ ܡܢܟ. ܕܥܒܕ ܐܝܟ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܣܟܝܢ ܠܟ. * ܘܦܓܥ ܐܢܬ ܒܚܕܘܬܐ ܠܐܝܠܝܢ
ܕܥܒܕܝܢ ܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܒܐܘܪܚܬܟ ܢܬܕܟܪܘܢܟ. ܗܐ ܐܢܬ ܪܓܙܬ. ܘܚܛܝܢ ܒܗܝܢ ܠܥܠܡ.
6 ܘܢܬܦܪܩ. * ܘܗܘܝܢ ܐܝܟ ܛܡܐܐ ܟܠܢ. ܘܐܝܟ ܡܐܢܐ ܕܕܫܬܢܝܬܐ ܟܠܗ ܙܕܝܩܘܬܢ.
7 ܢܦܠܢ ܐܝܟ ܛܪܦܐ ܟܠܢ. ܘܐܝܟ ܥܠܥܠܐ ܢܫܩܘܢ ܣܟܠܘܬܢ. * ܘܠܝܬ ܕܩܪܐ ܒܫܡܟ. ܘܢܬܥܝܪ
8 ܠܡܬܚܡܣܢܘ ܒܟ. ܡܛܠ ܕܐܗܦܟܬ ܐܦܝܟ ܡܢܢ. ܘܐܫܠܡܬܢ ܒܐܝܕ ܚܛܗܝܢ. * ܘܗܫܐ
9 ܡܪܝܐ ܐܒܘܢ ܐܢܬ. ܚܢܢ ܛܝܢܐ. ܘܐܢܬ ܓܒܠܢ. ܘܥܒܕ ܐܝܕܝܟ ܚܢܢ ܟܠܢ. * ܠܐ ܬܪܓܙ
10 ܡܪܝܐ ܥܕ ܠܥܠܡ. ܘܠܐ ܬܬܕܟܪ ܠܥܠܡ ܚܛܗܝܢ. ܚܙܝ ܕܥܡܟ ܚܢܢ ܟܠܢ. * ܩܘܪܝܐ
11 ܕܩܘܕܫܟ ܗܘܝ ܚܘܪܒܐ. ܨܗܝܘܢ ܗܘܬ ܚܘܪܒܐ. ܘܐܘܪܫܠܡ ܠܚܘܪܒܐ. * ܒܝܬ ܡܩܕܫܢ
ܘܬܫܒܘܚܬܢ. ܕܫܒܚܘܟ ܐܒܗܝܢ. ܗܘܐ ܠܡܘܩܕܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܟܠܗ ܪܓܬܢ ܗܘܬ ܠܚܘܪܒܐ.
12 * ܥܠ ܗܠܝܢ ܐܣܬܝܒܪܬ ܡܪܝܐ. ܘܫܬܩܬ ܘܡܟܟܬܢ ܛܒ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܣܗ *
1 * ܐܬܒܥܝܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܫܐܠܘܢܝ. ܘܐܫܬܟܚܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܒܥܘܢܝ. ܐܡܪܬ ܗܐ
ܐܢܐ ܗܐ ܐܢܐ. ܠܥܡܐ ܕܠܐ ܩܪܐ ܫܡܝ.

17 Cur abduxiſti nos Domine à via tua, & induràſti cor noſtrum quò minùs timeremus te? convertere propter ſervos tuos, tribũ hæreditatis tuæ. 18 Parũ poſſidet populꝰ ſanctitatis tuæ. Oppreſſores noſtri conculcaverunt ſanctuariũ tuum. 19 Jam olim eramus antequam dominareris in eos: & nomen tuum non eſt invocatum ſuper eos.

CAP. LXIV.

1 ANnon cœlos aperires ac deſcenderes? à conſpectu tuo contremiſcerent montes, & liqueſcerent quemadmodũ liqueſcit cera à conſpectu ignis? 2 Combureret ignis inimicos tuos? & notũ fieret nomen tuũ hoſtibꝰ tuis? & conturbarentur gentes à conſpectu tuo? 3 Quando feciſti terribilia quæ non expectabamꝰ à te, deſcendiſti; & à conſpectu tuo contremuerunt montes. 4 A ſeculo non audierunt, nec auribus perceperũt, nec oculꝰ vidit Deũ præter te, qui *bene* facis iis qui te expectant, 5 Et cum deliciis occurris iis qui faciunt juſtitiã, *quique* in viis tuis tui ſunt memores: ecce te irato peccavimus in eas in perpetuũ. *At* liberemur. 6 Quia facti ſumus ut immundi omnes, & ut panniculus menſtruatæ omnis juſtitia noſtra: defluximꝰ omnes ut folia, & turbinis inſtar abripuerunt nos peccata noſtra: 7 Nec eſt qui invocet nomen tuũ, aut qui recordetur tibi firmiter confidere; quoniã avertiſti faciẽ tuam à nobis, & tradidiſti nos in manũ peccatorũ noſtrorum. 8 Jam verò Domine, pater noſter tu es; nos argilla, tu verò plaſtes noſter, & opus manuũ tuarum ſumus omnes. 9 Ne plurimũ iraſcaris Dñe in perpetuũ, neque memineris in perpetuũ peccatorum noſtrorum: vide ꝙ populus tuus ſumꝰ omnes. 10 Civitates ſanctitatis tuæ redactæ ſunt in deſertum, & Sion redacta eſt in ſolitudinẽ, & Jeruſalem in ruinã. 11 Sanctuarium noſtrũ & laus noſtra quâ te laudaverunt patres noſtri, igne conflagravit, & omnes deliciæ noſtræ verſæ ſunt in ſolitudinẽ. 12 Hæc paſſus es Domine, et tacuiſti, et nos vehementer humiliàſti.

CAP. LXV.

1 QUæſitus ſum ab iis qui me non requirebant, & inventus ſum ab iis qui me non quærebant: Ecce me, ecce me, dixi populo qui non invocabat nomen meum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * لِمَاذَا اَضْلَلْتَنَا يَا رَبُّ عَنْ طَرِيقِكَ * وَقَسَّيْتَ قُلُوبَنَا اَلَّا نَخَافَكَ * اِرْجِعْ لِاَجْلِ عَبِيدِكَ وَلِاَجْلِ
18 قَبَايِلِ مِيرَاثِكَ * لِكَيْ نَرِثَ قَلِيلًا مِنْ جَبَلِكَ ٱلْمُقَدَّسِ * مُعَانِدُونَا دَاسُوا قُدْسَكَ * وَصِرْنَا كَمَا كُنَّا
19 مُنْذُ ٱلْبَدْءِ * لِمَا لَمْ تَرْأَسْ عَلَيْنَا وَلَا دُعِيَ ٱسْمُكَ عَلَيْنَا * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلسِّتُّونَ *
1 * اِنْ فَتَحْتَ ٱلسَّمَاءَ تَاخُذُ ٱلْجِبَالَ مِنْكَ ٱلرِّعْدَةُ * وَيَذُوبُونَ كَمَا يَذُوبُ ٱلشَّمْعُ مِنْ وَجْهِ ٱلنَّارِ * وَتُحْرِقُ
2 ٱلنَّارُ مُعَانِدِيكَ * وَيَصِيرُ ٱسْمُكَ ظَاهِرًا لِمُعَانِدِيكَ * مِنْ وَجْهِكَ يَضْطَرِبُونَ ٱلْاُمَمُ * اِذَا صَنَعْتَ
3 عَجِيبَاتٍ تَاخُذُ ٱلْجِبَالَ مِنْكَ ٱلرِّعْدَةُ * مُنْذُ ٱلدَّهْرِ مَا سَمِعْنَا وَلَا رَاتْ اَعْيُنُنَا اِلَهًا سِوَاكَ * وَاَعْمَالُكَ
4 حَقِيقَةٌ * وَتَصْنَعُ ٱلرَّحْمَةَ بِٱلصَّابِرِينَ لَكَ * لِاَنَّ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلْعَدْلَ تَلْتَقِيهِمْ رَحْمَتُكَ
5 وَيَذْكُرُونَ طُرُقَكَ * هَا اَنْتَ سَخِطْتَ وَنَحْنُ اَخْطَانَا * لِاَجْلِ هٰذَا ضَلَلْنَا * وَصِرْنَا مِثْلَ ٱلْاَنْجَاسِ نَحْنُ
6 بِاَجْمَعِنَا * وَكُلُّ عَدْلِنَا مِثْلُ خِرْقَةِ ٱلطَّامِثِ * وَٱنْتَثَرْنَا نَحْنُ بِاَجْمَعِنَا مِثْلَ ٱلْوَرَقِ لِاَجْلِ آثَامِنَا *
7 هٰكَذَا ٱلرِّيحُ يَحْمِلُنَا * وَلَيْسَ مَنْ يَدْعُو بِٱسْمِكَ وَلَا يَذْكُرُ مُعَاضَدَتَكَ لَنَا * لِاَنَّكَ صَرَفْتَ
8 وَجْهَكَ عَنَّا وَاَسْلَمْتَنَا لِاَجْلِ خَطَايَانَا * وَٱلْآنَ يَا رَبُّ اَنْتَ هُوَ اَبُونَا * وَنَحْنُ طِينٌ وَاَنْتَ جَابِلُنَا *
9 وَنَحْنُ بِاَجْمَعِنَا اَعْمَالُ يَدَيْكَ * لَا تَرْجُزْ عَلَيْنَا يَا رَبُّ اِلَى ٱلْغَايَةِ * وَلَا تَذْكُرْ خَطَايَانَا فِي وَقْتِهَا * لَكِنْ
10 اُنْظُرْ يَا رَبُّ لِاَنَّنَا نَحْنُ بِاَجْمَعِنَا شَعْبُكَ * مَدِينَةُ قُدْسِكَ * صَارَتْ صِهْيُونُ قَفْرًا مِثْلَ ٱلْبَرِّيَّةِ * صَارَتْ
11 اُورُشَلِيمُ لَعْنَةً * بَيْتُ قُدْسِنَا وَمَجْدِنَا ٱلَّذِي بَارَكَهُ آبَاوُنَا صَارَ مُحْتَرِقًا بِٱلنَّارِ * وَكُلُّ ٱلْمَجِيدِ
12 سَقَطَ * وَفِي هٰذِهِ كُلِّهَا تَعْصِي يَا رَبُّ * وَسَكَتَّ وَاَذْلَلْتَنَا جِدًّا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلسِّتُّونَ * * ٱلْاِصْحَاحُ ٱلثَّلَاثُونَ *

* نُبُوَّةٌ فِي اِنْفَاءِ شَعْبِهِ * وَٱتِّخَاذِ ٱللّٰهِ ٱلشُّعُوبَ بَدَلَهُمْ وَٱخْتِيَارِهِمْ لَمَّا اُخْرِجُوا * وَحَلَّتِ ٱلشُّعُوبُ بَدَلَهُمْ *

1 * صِرْتُ ظَاهِرًا لِلَّذِينَ لَمْ يَطْلُبُونِي * وَوُجِدْتُ لِلَّذِينَ لَمْ يَسْاَلُوا عَنِّي * قُلْتُ لِلْاُمَمِ هَا اَنَا اَنَا
ٱلْقَوْمُ ٱلَّذِينَ لَمْ يَدْعُوا بِٱسْمِي *

17 *Cur nos aberrare ſineres O Domine à via tua, & obdurares corda noſtra ne timeamus te? revertere propter ſervos tuos, & propter tribꝰ hæreditatis tuæ;* 18 *ut vel exiguã partem generationis tuæ ſanctæ poſſideas. Adverſarii noſtri conculcaverunt ſanctuarium tuum;* 19 *Et redacti ſumus in priſtinum ſtatũ: eò quòd non dominareris in nos, neq; invocetur nomen tuum ſuper nos.*

CAP. LXIV.

1 *SI cœlum aperires, montes propter te tremor occuparet, & liqueſcerent quemadmodum liqueſcit cera à facie ignis,* 2 *Adureret ignis adverſarios tuos, fieretque nomen tuum notum in inimicis tuis; à facie tua conturbarentur populi;* 3 *Glorioſa te præſtante, montes propter te tremor occuparet.* 4 *Inde à ſeculo non audivimus, neque viderunt oculi noſtri Deum præter te, quippe opera tua certiſſima ſunt, & miſericordiam exerces in expectantes te.* 5 *Iis enim qui faciunt juſtitiam, occurrit miſericordia tua, & memores ſunt viarum tuarum: ecce tu iratus es, & nos peccavimus; idcirco aberravimus,* 6 *Et facti ſumus velut immundi nos omnes, & omnis juſtitia noſtra tanquam panniculus menſtrua patientis: & effluximus nos omnes ut folia, propter iniquitates noſtras. Ideo aſportat nos ventus,* 7 *Nec eſt qui invocet nomen tuum, neque recordatur auxilii tui erga nos: quoniam avertiſti faciem tuam à nobis, & tradidiſti nos propter peccata noſtra:* 8 *At nunc O Domine, tu pater noſter es, nos lutum, & tu fictor noſter, & nos omnes opera manuum tuarum.* 9 *Ne ſuccenſeas nobis O Domine in finem uſq;, neq; recorderis peccatorum noſtrorum in tempore eorum: ſed conſidera O Domine quòd nos omnes populꝰ tuus ſumus, urbs* 10 *ſanctitatis tuæ. Facta eſt Sion ſolitaria ceu deſertum, facta eſt Jeruſalem maledictio.* 11 *Domꝰ ſanctitatis & gloriæ noſtræ, cui benedixerunt patres noſtri, ſuccenſa eſt igni, & omnis ſplendor decidit.* 12 *Et in his omnibus connives O Domine, ſiluiſti, & nos quamplurimùm depreſſiſti.*

CAP. LXV.

Textus trigeſimus.

Prophetia de expulſione populi ſui, & *quomodo* adoptaverit Deus Gentes pro eis, & elegerit eas illis ejectis, & ſubierint Gentes loco illorum.

1 *FActus ſum conſpicuus iis qui me non quærebant, & inventus ſum ab iis qui de me non interrogabant: dixi populis, Ecce me O gens quæ non invocabas nomen meum.*

ישעיה: כה

vis ambulantes ,contumacem populū ad die tota meas man⁹ Expandi
פרשתי ידי כל־היום אל־עם סורר ההלכים הדרך 2
super me irritantes Populum .suas cogitationes post ,bona non
לא־טוב אחר מחשבתיהם׃ העם המכעיסים אתי על־ 3
.lateres super adolentes & ,hortis in sacrificantes : semper meis faciebus
פני תמיד זבחים בגנות ומקטרים על־הלבנים׃
carnem comedentes : pernoctabunt monumentis in & ,sepulchris in Manentes
הישבים בקברים ובנצורים ילינו האכלים בשר 4
Accede : Dicentes .eorum vasis prophanatorum jus & ,porci
החזיר ופרק פגלים כליהם׃ האמרים קרב 5
fumus Isti .te sanctificavi quia ,me in appropinques ne ,te ad
אליך אל־תגש־בי כי קדשתיך אלה עשן
:meis faciebus ad scriptum Ecce .die tota ardens ignis ,meo naso in
באפי אש יקדת כל־היום׃ הנה כתובה לפני 6
.eorum sinu in reddam & ,reddam quinimò ,tacebo non
לא אחשה כי־אם־שלמתי ושלמתי על־חיקם׃
dixit ,simul vestrorum patrum iniquitates & ,vestras Iniquitates
עונתיכם ועונת אבותיכם יחדו אמר 7
colles super & ,montes super suffiverunt qui : DOMINUS
יהוה אשר קטרו על־ההרים ועל־הגבעות
.corā sinum in primum eorum opus remetiar & : me affecerunt probris
חרפוני ומדתי פעלתם ראשנה על־חיקם׃
,botro in mustum invenitur cùm Sicut : Dominus dixit Sic
כה אמר יהוה כאשר ימצא התירוש באשכול 8
propter faciam sic : illo in benedictio quoniā,illud corrumpas Ne ,dixit &
ואמר אל־תשחיתהו כי ברכה בו כן אעשה למען
Jahacob de deducam Et .totum corrumpendum non ad ,meos servos
עבדי לבלתי השחית הכל׃ והוצאתי מיעקב 9
eam possidebunt & : meos montes possidentem Jehudah de & ,semen
זרע ומיהודה יורש הרי וירשוה
Saron erit Et .ibi habitabunt mei servi & ,mei electi
בחירי ועבדי ישכנו־שמה׃ והיה השרון 10
meo populo ,boum accubitum in,Hachor vallis & ,pecoris habitaculū in
לנוה־צאן ועמק עכור לרבץ בקר לעמי
obliviscentes ,Dominum derelinquentes vos Et .me requisierunt qui
אשר דרשוני׃ ואתם עזבי יהוה השכחים 11
Meni implentes & ,mensam Jovi parantes : meæ sanctitatis montis
את־הר קדשי הערכים לגד שלחן והממלאים למני
jugulati ad vos omnes & ,gladio vos Numeraboque .libamen
ממסך׃ ומניתי אתכם לחרב וכלכם לטבח 12
non & ,sum locutus,respondistis non & ,vocavi quòd eo,vos incurvabitis
תכרעו יען קראתי ולא עניתם דברתי ולא
nolui quod in & ,meis oculis in malum fecistis & : audistis
שמעתם ותעשו הרע בעיני ובאשר לא־חפצתי
mei servi Ecce : Deus Dominus dixit sic Propterea .elegistis
בחרתם׃ לכן כה־אמר אדני יהוה הנה עבדי 13
.sitietis vos & ,bibent mei servi Ecce .esurietis vos & ,comedent
יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו
Ecce .afficiemini pudore vos & ,lætabuntur mei servi Ecce
הנה עבדי ישמחו ואתם תבשו׃ הנה 14
,cordis dolore præ clamabitis vos & : cordis bono à cantabunt mei servi
עבדי ירנו מטוב לב ואתם תצעקו מכאב לב
vestrū nomen dimittetis Et .ululabitis spiritus contritione præ &
ומשבר רוח תילילו׃ והנחתם שמכם 15
suos servos & : Deus Dominus te interficiet &,meis electis juramentum in
לשבועה לבחירי והמיתך אדני יהוה ולעבדיו
.alio nomine vocabit
יקרא שם אחר׃

Versio VULG. LAT.

2 Expandi manus meas totâ die
ad populū incredulū, qui graditur
in via non bona post cogitationes
3 suas. Popul⁹ qui ad
iracundiam provocat me ante
faciē meā semp: qui immolant
in hortis, & sacrificant super
4 lateres: Qui habitant in
sepulchris, & in delubris idolorū
dormiunt: qui comedunt
carnem suillam, & jus profanū
5 in vasis eorum, Qui dicunt;
Recede à me, non appropinques
mihi, quia immundus es:
isti fumus erunt in furore meo,
6 ignis ardens totâ die. Ecce
scriptū est coram me: non tacebo,
sed reddam & retribuam
7 in sinum eorum Iniquitates
vestras, & iniquitates patrum
vestrorum simul, dicit Dn̄s, qui
sacrificaverunt sup montes, &
super colles exprobraverunt
mihi, & remetiar opus eorum
8 primum in sinu eorum. Hæc
dicit Dn̄s; Quomodò si inveniatur
granum in botro, &
dicatur; Ne dissipes illud, quoniam
benedictio est: sic faciam
propter servos meos, ut non
9 disperdam totum. Et educam
de Jacob semen, & de Juda
possidentem montes meos: &
hæreditabunt eam electi mei,
& servi mei habitabunt ibi.
10 Et erunt campestria in caulas
gregum, & vallis Achor in cubile
armentorum, populo meo
11 qui requisierunt me. Et vos,
qui dereliquistis Dominū, qui
obliti estis montem sanctum
meum, qui ponitis Fortunæ
mensam, & libatis super eam.
12 Numerabo vos in gladio, et
omnes in cæde corruetis: pro
eo ꝙ vocavi, et non respondistis:
locutus sum, et non audistis:
et faciebatis malum in
oculis meis, et quæ nolui elegistis.
13 Propter hoc hæc dicit
Dn̄s Deus; Ecce servi mei
comedent, et vos esurietis:
ecce servi mei bibent, et vos
14 sitietis; Ecce servi mei lætabuntur,
et vos confundemini:
ecce servi mei laudabunt
præ exultatione cordis, et vos
clamabitis præ dolore cordis,
et præ contritione spiritûs
15 ululabitis. Et dimittetis nomen
vestrum in juramentum
electis meis: et interficiet te
Dominus Deus, et servos suos
vocabit nomine alio:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου ὅλην τὴν ἡμέραν
πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα,
(ε) τοῖς πορευομένοις ὁδῷ οὐ καλῇ, ἀλλ' ὀπίσω
3 τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ὁ λαὸς οὗτος ὁ παροξύνων
με ἐναντίον ἐμοῦ διαπαντός· αὐτοὶ (ζ)
θυσιάζουσιν ἐν τοῖς κήποις, καὶ θυμιῶσιν ἐπὶ
ταῖς πλίνθοις τοῖς δαιμονίοις, ἃ οὐκ (η) ἔστιν·
4 Ἐν τοῖς μνήμασι, καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις
κοιμῶνται (θ) διὰ ἐνύπνια, (ι) οἱ ἔσθοντες
κρέας ὕειον, καὶ ζωμὸν θυσιῶν, μεμολυμμένα
5 πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν, Οἱ λέγοντες,
Πόῤῥω ἀπ' ἐμοῦ, μὴ ἐγγίσῃς (κ) μοι,
ὅτι καθαρός εἰμι. οὗτος καπνὸς τοῦ θυμοῦ μου,
πῦρ καίεται ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας.
6 Ἰδοὺ γέγραπται ἐνώπιόν μου, οὐ (λ) σιωπήσω
7 ἕως ἂν ἀποδώσω εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν Τὰς
ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ τῶν πατέρων αὐτῶν, λέγει
κύριος. οἳ ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ
ἐπὶ τῶν βουνῶν ὠνείδισάν με, ἀποδώσω τὰ
8 ἔργα αὐτῶν εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν. Οὕτως
λέγει κύριος, Ὃν τρόπον εὑρεθήσεται ὁ ῥὼξ
ἐν τῷ βότρυϊ, καὶ ἐροῦσι, Μὴ λυμήνῃ αὐτὸν,
ὅτι εὐλογία (μ) ἐστὶν ἐν αὐτῷ, οὕτως ποιήσω
ἕνεκεν τοῦ δουλεύοντός μοι, τούτου ἕνεκεν οὐ
9 μὴ ἀπολέσω πάντας. Καὶ ἐξάξω τὸ ἐξ Ἰακὼβ
σπέρμα καὶ (ν) ἐξ Ἰούδα, καὶ κληρονομήσει
τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ κληρονομήσουσιν
οἱ ἐκλεκτοί μου, καὶ οἱ δοῦλοί (ξ) μου, καὶ
10 κατοικήσουσιν ἐκεῖ. Καὶ ἔσονται ἐν τῷ δρυμῷ
ἐπαύλεις ποιμνίων, καὶ φάραγξ Ἀχὼρ εἰς
ἀνάπαυσιν βουκολίων τῷ λαῷ μου, οἳ ἐζήτησάν
11 με. Ὑμεῖς δὲ οἱ ἐγκαταλιπόντες με, καὶ
ἐπιλανθανόμενοι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ
ἑτοιμάζοντες τῷ δαιμονίῳ τράπεζαν, καὶ
12 πληροῦντες τῇ τύχῃ κέρασμα, Ἐγὼ παραδώσω
ὑμᾶς εἰς μάχαιραν, πάντες ἐν σφαγῇ
πεσεῖσθε· ὅτι ἐκάλεσα ὑμᾶς, καὶ οὐχ ὑπηκούσατε·
ἐλάλησα, καὶ παρηκούσατε, καὶ ἐποιήσατε
τὸ πονηρὸν ἐναντίον ἐμοῦ, καὶ ἃ οὐκ ἐβουλόμην,
13 ἐξελέξασθε. Διατοῦτο τάδε λέγει
κύριος, Ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι φάγονται,
ὑμεῖς δὲ πεινάσετε· ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι
14 πίονται, ὑμεῖς δὲ (ο) διψήσετε· Ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές
μοι εὐφρανθήσονται, ὑμεῖς δὲ αἰσχυνθήσεσθε·
ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται
ἐν εὐφροσύνῃ, ὑμεῖς δὲ κεκράξεσθε
διὰ τὸν πόνον τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἀπὸ συντριβῆς
πνεύματος (π) ὑμῶν ὀλολύξετε.
15 Καταλείψετε γὰρ τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν
τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὑμᾶς δὲ ἀνελεῖ κύριος·
τοῖς δὲ δουλεύουσί (ρ) μοι κληθήσεται
ὄνομα καινὸν,

Expandi manus meas totâ die ad 2
populum incredulum, & contradicentem,
qui ambulabant in via non
bona, sed post peccata sua: Populus 3
hic, qui exacerbat me in
conspectu meo semper. Ipsi immolant
in hortis, & adolent incensum
super lateres dæmonibus,
qui non sunt: In sepulchris, & in 4
specubus dormiunt propter somnia:
qui comedunt carnem suillam, &
jus hostiarum: inquinata omnia
vasa eorum, Qui dicunt; Longè 5
à me: ne appropinques mihi,
quoniam mundus sum. Iste est
furnus furoris mei: ignis ardet in
eo cunctis diebus. Ecce scriptum 6
est in conspectu meo: non tacebo;
donec retribuam in sinū eorū
Peccata sua, & patrū suorū, dicit 7
Dominus. Qui adolebant incensum
super montes, et super colles;
exprobraverunt mihi: reddam
opera eorum in sinum eorum. Sic 8
dicit Dominus; Quomodò invenietur
acinum in botro, & dicent;
Ne perdas illud, quia benedictio
est in eo; sic faciam propter servientem
mihi: propter hunc
non disperdam omnes. Et educam, 9
quod de Jacob, semen, &
de Juda: & hæreditabit montem
sanctum meum: & hæreditabunt
electi mei, & servi mei, et
habitabunt ibi: Et erunt in saltu 10
ovilia gregum, & vallis Achor
in requiem armentorum populo
meo, qui requisierunt me. Vos 11
autem qui dereliquistis me, & obliti
estis montis sancti mei, & paratis
(b) dæmoni mensam, &
impletis Fortunæ potionem; Ego 12
tradam vos in gladium: omnes
in mactatione cadetis: Quia vocavi
vos, & non obedîstis: loquutus
sum, & contempsistis,
& fecistis malum in conspectu
mei; &, quæ nolebam, elegistis.
Propterea hæc dicit Dominus; 13
Ecce, qui serviunt mihi, manducabunt;
vos autem esurietis;
ecce, qui serviunt mihi, bibent;
vos autem sitietis: Ecce, qui serviunt 14
mihi, lætabuntur; vos autem
confundemini: ecce qui serviunt
mihi, exultabunt in lætitia;
vos autem clamabitis propter dolorem
cordis vestri: & propter
contritionem spiritûs vestri ululabitis.
Relinquetis enim nomen 15
vestrum in (c) saturitatem electis
meis. Vos autem interficiet
Dominus: servientibus autem
mihi vocabitur nomen novum,

MS.A. (ε) οἱ οὐκ ἐπορεύθησαν ὁδῷ ἀληθινῇ, ἀλλ' (ζ) θυμιάζουσιν (η) ἔστι· Καὶ ἐν (θ) δι' (ι) ἔδοντες κρέα ὕϊα, (κ) μου, (λ) σιωπήσομαι ἕως ἂν ἀποδῶ (μ) κυρίου ἐστὶν (ν) τὸ ἐξ (ξ) μου, κατοικήσουσιν (ο) διψήσεσθαι· (π) ὀλολύξετε. (ρ) αὐτῷ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

שלחית נביאי כל יומא לעמא מסרבנא דאזלין באורח דלא תקנא בתר עשתניהון׃ 2
עמא דמרגזין על מימרי קדמי תדירא דבחין בגנן טעותא ומסקין בסמיא על לבניא׃ 3
דיתבין בבתיא דבנן מעפר קבריא ועם פגרי בני אנשא דירין דאכלין בשר חזירא ורטיב 4
פגול במניהון׃ דאמרין רחיק להלא לא תקרב בי ארי דכינא מנך אלין רוגזיהון כתננא 5
קדמי פורענותהון בגיהנם דאשתא דלקא בה כל יומא׃ הא כתיבא קדמי לא אתן להון 6
ארכא בחייא אלהן אשלם להון פורענות חוביהון ואמסור למותא תנינא ית גויתהון׃
חוביכון וחובי אבהתכון גלן קדמי כחדא אמר יי דאסיקו בוסמין על טוריא ועל רמתא 7
חסידו קדמי ואתן אגר עובדיהון בקדמיתא על חיניהון׃ כדנן אמר יי כמא דאשתכח 8
נח זכי בדרא דטופנא ואמרת דלא לחבלותיה בדיל לקימא עלמא מניה כן אעביד
בדיל עבדי צדיקיא בדיל דלא לחבלא כלא׃ ואפיק מיעקב זרעא ומיהודה ירית טורי 9
ויחסנונה בחירי ועבדי צדיקיא ישרון תמן׃ ויהי שרונא לבית משרי עדרין דען ומישר 10
עכור לבית ארבעה בקרן דתורין לעמי דתבעו דחלתי׃ ואתון בית ישראל שבקתון 11
פולחנא דיי אתנשיתון ית פולחן טורא דקדשי דמסדרין לטעון פתורין וממזגין
לדחלתהון אגנין׃ ואמסר יתהון לחרבא וכלכון לקטלא תתמסרון חלף דשלחית נביי 12
ולא תבתון אתנביאו ולא קבלתון ועבדתון דביש קדמי ובדלא צבינא אתרעיתון׃ בכן 13
כדנן אמר יי אלהים הא עבדי צדיקיא יכלון ואתון רשיעיא תכפנון הא עבדי צדיקיא
ישתון ואתון רשיעיא תצחון הא עבדי צדיקיא יחדון ואתון רשיעיא תבהתון׃ הא עבדי 14
צדיקיא ישבחון מטוב לב ואתון תצוחון מכאב לב ומתבר רוח תילילון׃ ותשבקון 15
שומכון לקימא לבחירי וימיתכון יי אלהים מותא תנינא ולעבדוהי צדיקיא יקרי שמא
אחרנא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Misi enim prophetas meos om̄i die ad populū rebellē, qui ambulat in via 2
non recta, post cogitationes suas; Populū qui provocat ad iracundiā corā 3
me Verbū meū semp. In hortis sacrificant idolis, & adolent aromata sup
lateres Qui habitant in domib⁹ quæ ædificantur de pulvere sepulchrorū, 4
et cum cadaverib⁹ filiorū hominū morantur: qui comedūt carnē suillā: &
jus immundū est in vasis eorū. Qui dicunt: *Abscede* illuc, non appropinques 5
ad me, quia purior te sum. Furor istorū est sicut fum⁹ ante me; ultio
eorū erit in gehenna, ubi ignis ardet om̄i die. Ecce scriptū est corā me: non 6
dabo eis terminū in vita, sed reddā eis ultionē peccatorū ipsorū, &
tradā morti secundæ corpora eorū. Peccata vestra & peccata patrū vestrorum 7
simul manifesta sunt corā me, dicit Dn̄s: qui adoleverunt thymiamata
super montes, & super colles probro me affecerunt. Itaq; dabo mercedem
factorū ipsorū principio in sinū ipsorū. Sic dicit Dn̄s: Sicut invent⁹ est 8
Noë just⁹ in generatione diluvii, & dixi ꝙ non disperderē illū, ut suscitarem
seculū ab eo; sic faciam propter servos meos justos, ut non disperdam
omnia. Et educā de Jacob semen, & de Juda possidentē montes meos: & 9
hæreditabunt eam electi mei, & servi mei justi habitabunt ibi. Et erit Saronitis 10
in domū mansionis gregū oviū, et vallis Achor in domū accubationis
armentorū boum, populo meo qui quæsierunt timorē mei. Vos autem 11
dom⁹ Israel dereliquistis cultum Domini; obliti estis culturæ montis
sancti mei: qui ordinatis idolis mensas, & libatis diis eorū *scyphos*. Et tradam 12
eos gladio, & oēs vos occisioni trademini, pro eò ꝙ misi Prophetas
meos, & non estis conversi: prophetaverunt, et non obedistis; et fecistis ꝙ
malum est coram me; et quod nolui, elegistis. Propterea hæc dicit Dominus 13
Deus: Ecce servi mei justi comedent, et vos impii esurietis: ecce servi
mei justi bibent, et vos impii sitietis: ecce servi mei justi lætabuntur,
& vos impii confundemini. Ecce servi mei justi laudabunt præ 14
hilaritate cordis; et vos clamabitis præ dolore cordis, et præ contritione
spiritus ululabitis. Et dimittetis nomen vestrum in juramentum electis 15
meis: et interficiet vos Dominus Deus morte secunda, et servos suos justos
vocabit nomine alio.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܫܛܬ ܐܝܕܝ ܝܘܡܐ ܟܠܗ. ܠܘܬ ܥܡܐ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣ. ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܬܪ ܡܚܫܒܬܗܘܢ. 2
ܒܐܘܪܚܐ ܕܠܐ ܦܫܝܪܐ. * ܥܡܐ ܕܡܪܓܙܝܢ ܠܝ ܩܕܡܝ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܕܕܒܚܝܢ ܒܓܢܐ. ܘܣܝܡܝܢ 3
ܒܣܡܐ ܥܠ ܐܢܨܒܐ. * ܝܬܒܝܢ ܒܩܒܪܐ. ܘܒܝܬܝܢ ܒܡܥܪܬܐ. ܘܐܟܠܝܢ ܒܣܪܐ ܕܚܙܝܪܐ. 4
ܘܡܬܛܡܐܝܢ ܒܦܓܪܐ ܡܐܢܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܦܪܘܩ ܠܗܠ. ܠܐ ܬܬܩܪܒ ܠܝ. ܡܛܠ 5
ܕܩܕܝܫ ܐܢܐ. ܗܠܝܢ ܬܢܢܐ ܒܪܘܓܙܝ. ܘܢܘܪܐ ܝܩܕܐ ܟܠܝܘܡ. * ܗܐ ܟܬܝܒܐ ܩܕܡܝ. 6
ܠܐ ܐܫܠܐ ܥܕܡܐ ܕܐܦܪܘܥ ܐܢܘܢ ܐܥܦܐ ܒܥܘܒܗܘܢ. * ܚܛܗܝܗܘܢ ܘܚܛܗܐ 7
ܕܐܒܗܝܗܘܢ. ܚܕ ܠܘܩܒܠ ܚܕ ܩܝܡܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܣܡܘ ܒܣܡܐ ܥܠ ܛܘܪܐ. ܘܥܠ
ܪܡܬܐ ܚܣܕܘܢܝ. ܐܦܪܘܥ ܥܒܕܝܗܘܢ ܒܩܕܡܝܬܐ ܒܥܘܒܗܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܝܟ 8
ܕܡܫܬܟܚܐ ܥܢܒܬܐ ܒܣܓܘܠܐ: ܘܐܡܪ ܐܢܫ ܠܚܒܪܗ. ܠܐ ܬܚܒܠܝܘܗܝ. ܡܛܠ
ܕܒܘܪܟܬܐ ܐܝܬ ܒܗ. ܗܟܢܐ ܐܥܒܕ ܡܛܠ ܥܒܕܝ. ܘܠܐ ܐܚܒܠ ܠܟܠܗܘܢ. * ܘܐܦܩ 9
ܙܪܥܐ ܡܢ ܝܥܩܘܒ. ܘܡܢ ܝܗܘܕܐ ܝܪܬܐ ܠܛܘܪܝ. ܘܢܐܪܬܘܢܗ ܓܒܝܝ. ܘܥܒܕܝ ܢܥܡܪܘܢ
ܬܡܢ. * ܘܢܗܘܐ ܫܪܘܢ ܕܝܪܐ ܕܥܢܐ. ܘܥܘܡܩܐ ܕܥܟܘܪ ܠܡܪܒܥܐ ܕܬܘܪܐ 10
ܠܥܡܝ ܕܒܥܘܢܝ. * ܘܐܢܬܘܢ ܕܫܒܩܬܘܢ ܠܡܪܝܐ: ܘܛܥܝܬܘܢ ܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܗ: ܘܡܠܝܬܘܢ 11
ܦܬܘܪܐ ܠܓܕܐ. ܘܡܠܝܬܘܢ ܠܡܢܝ ܡܙܓܐ. * ܐܦܩܕܟܘܢ ܠܚܪܒܐ. ܘܟܠܟܘܢ ܒܩܛܠܐ 12
ܬܬܟܪܥܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܬܟܘܢ ܘܠܐ ܥܢܝܬܘܢܢܝ. ܘܡܠܠܬ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢܢܝ. ܘܥܒܕܬܘܢ ܕܒܝܫ
ܩܕܡܝ. ܘܕܠܐ ܨܒܝܬ ܓܒܝܬܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ 13
ܥܒܕܝ ܢܐܟܠܘܢ. ܘܐܢܬܘܢ ܬܟܦܢܘܢ. ܗܐ ܥܒܕܝ ܢܫܬܘܢ. ܘܐܢܬܘܢ ܬܨܗܘܢ. ܗܐ ܥܒܕܝ 14
ܢܚܕܘܢ. ܘܐܢܬܘܢ ܬܒܗܬܘܢ. * ܗܐ ܥܒܕܝ ܢܫܒܚܘܢ ܡܢ ܛܝܒܘܬܐ ܕܠܒܗܘܢ. ܘܐܢܬܘܢ 15
ܬܓܥܘܢ ܡܢ ܟܐܒܐ ܕܠܒܟܘܢ. ܘܡܢ ܬܒܪܐ ܕܪܘܚܟܘܢ. * ܘܬܫܒܩܘܢ ܫܡܟܘܢ ܠܡܘܡܬܐ
ܠܓܒܝܝ. ܘܢܡܝܬܟ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܘܠܥܒܕܘܗܝ ܢܩܪܐ ܫܡܐ ܐܚܪܢܐ.

* Expanderam manus meas totâ die super 2
populum contumacem, gradientem post cogitationes
suas per viam dedecentem:
Populum qui me semper ad iram provocant, 3
qui sacrificant in hortis, & thura ponunt
super titulos: Sedent in sepulchris, 4
pernoctant in speluncis, edunt carnem porcinam,
& polluunt cadaveribus indumenta
sua: Tum dicunt; Recede procul, nec accesseris 5
ad me, quia sum sanctificatus: hæc
sunt fumus in ira mea, & ignis quotidie ardens.
Ecce scriptum est coram me: non 6
desistam donec rependam illis duplum in sinum
eorum: Peccata eorum & peccata parentum 7
eorum, ex adverso stant, ait Dominus;
eorum qui thura posuerunt super montes,
& super colles probro me affecerunt,
opera quamprimum remetiar in sinum eorum.
Sic dicit Dominus, Quemadmodum 8
reperto acino in racemo, dicit quis socio suo,
Ne corrumpas eum, quia benedictio est in
illo; ita facturus sum propter servos meos, &
non corrumpam omnes: Sed eximam semen 9
è Jacobo, & è Juda hæredem montis
mei, & possidebunt eum electi mei, & servi
mei habitabunt illic. Eritque Saron in caulam 10
ovium, & vallis Achor in cubile boum,
populo qui me quæsierunt. Vos autem qui 11
dereliquistis Dominum, obliti estis montis
sancti ejus, implevistis mensas *in honorem*
Fortunæ, & temperâstis ei lagenas; Gladio 12
percutiam, & vos omnes nece confringam:
quia vocavi vos, & non respondistis;
locutus sum, & non audistis; & fecistis quod
malum erat coram me, & elegistis quod mihi
displicet. Propterea sic dicit Dominus 13
Deus, Ecce servi mei comedent, vos autem
esurietis: ecce servi mei bibent, vos autem
sitietis: ecce servi mei lætabuntur, vos autem
lugebitis: Ecce servi mei canent præ 14
jucunditatibus animi sui, vos autem clamabitis
præ dolore cordis vestri & fractione spiritûs
vestri: Et relinquetis nomen vestrum 15
in juramentum electis meis; nam morte afficiet
te Dominus Deus, servis autem suis nomen
aliud imponet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسطت يدي النهار كله الى شعب عاص منافق * الذين لم يمضوا في الطريق الحقيقة لكن 2
خلف خطاياهم * هذا الشعب الذي اغاظني امامي كل حين * هاولاء يذبحون في البساتين 3
ويبخرون على اللبن للشياطين التي لم تكن * وفي الاجداث وفي المغاير يرقدون لاجل 4
الاحلام * ياكلون لحم الخنزير ومرق ذبايحهم * جميع اوانيهم منجسة * القايلون ابعد عني 5
لا تقربني لاني انا طاهر * هذا دخان غضبي * نار تحرق به جميع الايام * ها مكتوب امامي * 6
لست اسكت الى ان اكافي بخطاياهم في حضنهم * وخطايا ابايهم يقول الرب * الذين بخروا 7
على الجبال وعلى الاكام عيروني * ساكافيهم باعمالهم في حضنهم * هكذا يقول الرب * 8
كما يوجد حبة عنب في العنقود فيقولون لا تفسده لان بركة الرب كاينة فيه * هكذا اصنع
من اجل الذي تعبد لي * من اجل هذا لا اهلك الجميع * واخرج ذرية من يعقوب ومن 9
يهودا * ويرث جبلي المقدس * ويرثه اصفيايي * وعبيدي يسكنون هناك * وتصير في الغيضة 10
ديار الرعايا * ووادي اخور لراحة اذواد البقر * لشعبي الذين طلبوني * وانتم الذين 11
اهملتموني ونسيتم جبلي المقدس وهييتم مايدة للاصنام وكملتم مزاجا للجان * انا اسلمكم 12
للسيف جميعا * بالذبح تسقطون * لاني دعوتكم ولم تسمعوا * تكلمت فعصيتم * وصنعتم
الشر امامي * واخترتم ما لا اريد * لاجل هذا هكذا يقول الرب * ها الذين تعبدوا لي 13
ياكلون وانتم تجوعون * MS. Oxon. [وعبيدي يشربون وانتم تعطشون *] ها 14
الذين تعبدوا لي يفرحون وانتم تحزنون * ها الذين تعبدوا لي يهللون بسرور قلب *
وانتم تصارخون لاجل وجع قلبكم * ومن انكسار الروح تولولون * لان اسمكم 15
يترك هزوة لاصفيايي * ويبيدكم الرب الاله * ويدعى اسم جديد للذين يتعبدون لي *

Tetendi manus meas totâ die populo rebelli 2
improbo, non ambulanti in via vera,
sed post peccata sua. Is est populus qui 3
me jugiter in conspectu meo provocat ad
iram: hi sacrificant in hortis, & super
lateres thus adolent dæmonibus qui non
sunt. Et in sepulchris inque cavernis dormiunt 4
somniorū causâ: edunt carnem suillam
& jusculum sacrificiorum suorum:
quorum vasa omnia sunt immunda: Qui 5
dicunt, Procul abscede *à me, ne me tangas,*
quia mundus sum, hoc fumus est iræ
meæ, ignis in eo ardens omnibus diebus.
Ecce scriptum est coram me: non tacebo 6
donec rependam peccata eorum in sinum
ipsorum, Et peccata patrum eorum, dicit 7
Dominus. Hi qui adoleverunt super montibus,
& super collibus contumeliis affecerunt
me, propterea rependam opera in sinum
eorum. Sic ait Dominus, Ut cùm *reperitur* 8
acinus uvæ in botro, dicunt, Ne corrumpas
eum, quia benedictio Domini existit in eo;
ita faciam propter eum qui cultui meo se
dediderit. Iccirco non perdam omnes;
Sed eximam progeniem è Jacobo et è Juda, 9
quæ hæreditate possidebit montem sanctum
meum: possidebunt enim eum electi
mei, & servi mei habitabunt ibi: Et fient 10
in saltu caulæ gregum, & vallis Achor
cedet in stationem præsepiorum boum, populo
meo qui me quæsierunt. Vos autem 11
qui dereliquistis me, & obliti estis montis
sancti mei, instruxistis mensam idolis, &
perfecistis (consecrâstis) *vinum temperatum*
dæmonibus; Ego vos omnes gladio 12
tradam, mactatione corruetis: quia me vocantem
non audivistis; me loquente, rebellâstis;
coram me malum fecistis, & elegistis
quod nolo. Iccirco sic dicit Dominus, 13
Ecce qui se mihi mancipârint, comedent;
vos autem esurietis: [MS. Ox. *&*
servi mei bibent; vos autem sitietis:] *ecce*
qui se mihi mancipârint, gaudebunt;
vos autem contristabimini: Ecce qui 14
se mihi mancipârint, hilari corde jubilabunt;
vos autem clamitabitis præ dolore
cordis vestri, & præ contritione spiritûs
ejulabitis. Nam nomen vestrum 15
ludibrio relinquetur electis meis, perdetque
vos Dominus Deus, nomen verò
novum indetur iis qui se mihi mancipârint,

ישעיה : סו

jurans & : Amen Deo in se benedicet , terra in se benedicens Qui
16 אשר המתברך בארץ יתברך באלהי אמן והנשבע
angustiæ sunt traditæ oblivioni quia : Amen Deo in jurabit , terra in
בארץ ישבע באלהי אמן כי נשכחו הצרות
ego ecce Quia .meis oculis ab se abscondent quia & , priores
17 הראשנות וכי נסתרו מעיני : כי־הנני
memorabuntur non & : novam terram & , novos cœlos creans
בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה
, gaudete Quinimo .cor super ascendent nec , priores
18 הראשנות ולא תעלינה על־לב : כי־אם־שישו
creans ego ecce Quia .creans ego quæ perpetuum in exultate &
וגילו עדי־עד אשר אני בורא כי הנני בורא את־
exultabo Et .gaudium ejus populum & ,exultationem Jerusalaim
19 ירושלם גילה ועמה משוש : וגלתי
ultrà ea in audietur non & : meo populo in gaudebo & , Jerusalaim in
בירושלם וששתי בעמי ולא־ישמע בה עוד
infans ultrà inde erit Non .clamoris vox & , fletus vox
20 קול בכי וקול זעקה : לא־יהיה משם עוד עול
puer quoniam : suos dies impleverit non qui ,senex neque,dierum
ימים וזקן אשר לא־ימלא את־ימיו כי הנער
.maledicetur annorum centum filius peccator &,morietur annorum centum filius
בן־מאה שנה ימות והחוטא בן־מאה שנה יקלל :
comedent & , vineas plantabunt & : habitabunt & ,domos ædificabunt Et
21 ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים ואכלו
, plantabunt non ;habitabit alius & ,ædificabunt Non .earum fructum
22 פרים : לא יבנו ואחר ישב לא יטעו
, mei populi dies , ligni dies secundùm quia : comedet alius &
ואחר יאכל כי כימי העץ ימי עמי
laborabunt Non .mei electi inveterabunt suarum manuum opus &
23 ומעשה ידיהם יבלו בחירי : לא יגעו
benedictorum semen quia : turbationem ad generabunt nec , vacuum in
לריק ולא ילדו לבהלה כי זרע ברוכי
antequam , erit Et .eis cum eorum genimina & , ipsi DOMINI
24 יהוה המה וצאצאיהם אתם : והיה טרם
.audiam ego & ,loquentibus ipsis adhuc : exaudiam ego & , clament
יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע :
;paleam comedet bos sicut leo & ,unus sicut pascentur agnus & Lupus
25 זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל־תבן
omni in corrumpent nec ,malefacient non : ejus panis pulvis serpens &
ונחש עפר לחמו לא־ירעו ולא־ישחיתו בכל־
.DOMINUS dixit ,meæ sanctitatis monte
הר קדשי אמר יהוה :

CAP. LXVI. סו

scabellum terra & ,meũ solium Cœli : DOMINUS dixit Sic
1 כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הדם
ille ubi & ,mihi ædificabitis quam domus ista ubi : meorum pedum
רגלי אי־זה בית אשר תבנו־לי ואי־זה
fuerunt & , fecit mea manus hæc omnia Et ? meæ quietis locus
2 מקום מנוחתי : ואת־כל־אלה ידי עשתה ויהיו
,afflictum ad respiciam illud ad Et .DOMINUS dixit , hæc omnia
כל־אלה נאם־יהוה ואל־זה אביט אל־עני
bovem Mactans .meum verbum super trementẽ & ,spiritu contritũ &
3 ונכה־רוח וחרד על־דברי : שוחט השור
manus faciens ascendere :canem decervicans agnum immolans : virum percutiens
מכה־איש זובח השה ערף כלב מעלה מנחה
elegerunt hæc etiam : vanitati benedicens thus memorans : porci sanguinẽ
דם־חזיר מזכיר לבנה מברך און גם־המה בחרו
.voluit eorum anima suis contaminationibus in & , suis viis in
בדרכיהם ובשקוציהם נפשם חפצה :

Versio VUL. LAT.

16 In quo qui benedictus est super terram, benedicetur in Deo Amen: & qui jurat in terra, jurabit in Deo Amen: quia oblivioni traditæ sunt angustiæ priores, & quia absconditæ sũt ab oculis meis. 17 Ecce enim ego creo cœlos novos, & terrã novam: & non erunt in memoria priora, & non ascendent super cor. 18 Sed gaudebitis & exultabitis usque in sempiternum, in his quæ ego creo: quia ecce ego creo Jerusalem exultationem, & populum ejus gaudiũ. 19 Et exultabo in Jerusalem, & gaudebo in populo meo: & nõ audietur in eo ultrà vox fletûs 20 & vox clamoris. Non erit ibi ampliùs infans dierũ, & senex qui non impleat dies suos: quoniam puer centum annorum morietur, & peccator centum 21 annorum maledictus erit. Et ædificabunt domos, & habitabunt: & plantabunt vineas, & 22 comedent fructus earum. Non ædificabunt, & alius habitabit: non plantabunt, & alius comedet: secundùm enim dies ligni, erunt dies populi mei, & opera manuum eorum invete- 23 rabunt: Electi mei non laborabunt frustrà, neq; generabũt in conturbatione: quia semen benedictorum Domini est, & 24 nepotes eorum cum eis. Eritque antequàm clament, ego exaudiam: adhuc illis loquen- 25 tibus, ego audiam. Lupus et agn' pascentur simul, leo et bos comedent paleas: et serpenti pulvis panis ejus: non nocebunt, neque occîdent in omni monte sancto meo, dicit Dñs.

CAP. LXVI.

1 Hæc dicit Dominus; Cœlũ sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum: quæ est ista Domus, quam ædificabitis mihi? & quis est iste locus qui- 2 etis meæ? Omnia hæc manus mea fecit, et facta sunt universa ista, dicit Dominus: ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, et contritum spiritu, et trementem sermones 3 meos? Qui immolat bovem, quasi qui interficiat virum: qui mactat pecus, quasi qui excerebret canem: qui offert oblationem, quasi qui sanguinem suillum offerat: qui recordatur thuris, quasi qui benedicat idolo. Hæc omnia elegerunt in viis suis, et in abominationibus suis anima eorum delectata est.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

16 Ὃ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς, εὐλογήσουσι γὰρ τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν· καὶ οἱ ὀμνύοντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὀμοῦνται τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν. ἐπιλήσονται γὰρ τὴν θλῖψιν (σ) τὴν πρώτην, καὶ οὐκ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν 17 καρδίαν. Ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινός, καὶ ἡ γῆ καινή, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσι τῶν προτέρων, οὐδ' 18 οὐ μὴ ἐπέλθῃ αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν, Ἀλλ' εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ· (τ) ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἀγαλλίαμα Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸν λαόν μου εὐφροσύνην. 19 Καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ λαῷ μου. καὶ οὐκέτι μὴ ἀκουσθῇ ἐν αὐτῇ φωνὴ κλαυθμοῦ, (υ) καὶ φωνὴ 20 κραυγῆς, (φ) Οὐδ' οὐ μὴ γένηται ἔτι ἐκεῖ ἄωρος καὶ πρεσβύτης, ὃς οὐκ ἐμπλήσει τὸν χρόνον αὐτοῦ· ἔσται γὰρ ὁ νέος ἑκατὸν ἐτῶν, ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλὸς ἑκατὸν ἐτῶν, καὶ 21 (χ) ἐπικατάρατος ἔσται. Καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, καὶ αὐτοὶ ἐνοικήσουσι· καὶ καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ αὐτοὶ φάγονται 22 τὰ (ψ) γεννήματα αὐτῶν. Οὐ μὴ οἰκοδομήσουσι, καὶ ἄλλοι ἐνοικήσουσι, καὶ οὐ μὴ φυτεύσουσι, καὶ ἄλλοι φάγονται· κατὰ γὰρ τὰς ἡμέρας τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἔσονται αἱ ἡμέραι τοῦ λαοῦ μου· (ω) τὰ γὰρ ἔργα τῶν πό- 23 νων αὐτῶν παλαιώσουσιν. (α) Οἱ ἐκλεκτοί μου οὐ κοπιάσουσιν εἰς κενόν, οὐδὲ (β) τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν, ὅτι σπέρμα (γ) εὐλογημένον ὑπὸ θεοῦ ἐστι, καὶ τὰ ἔκγονα αὐ- 24 τῶν μετ' αὐτῶν (δ). Καὶ ἔσται πρὶν ἢ κεκράξαι αὐτούς, ἐγὼ (ε) ὑπακούσομαι αὐτῶν· 25 ἔτι λαλούντων αὐτῶν, ἐρῶ, Τί ἐστι; Τότε λύκοι καὶ ἄρνες βοσκηθήσονται ἅμα, καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα, ὄφις δὲ γῆν ὡς ἄρτον. οὐκ ἀδικήσουσιν, (ζ) οὐδὲ λυμανοῦνται ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ μου, λέγει κύριος.

16 Cui benedicetur super terram. Benedicent enim Deum (d) verum: & qui jurant super terram, jurabunt Deum verum. Obliviscentur enim tribulationis prioris: & non ascendet super cor eorum. 17 Erit enim cœlum novum, & terra nova: & non recordabuntur priorum: & non venient super cor 18 eorum: Sed gaudium, & exultationem invenient in (e) ea: Quia ecce ego facio exultationem Hierusalem, & populum meum lætitiam: 19 Et exultabo super Hierusalem: & lætabor super populo meo. Et non ultrà audietur in ea vox fletûs, & vox clamoris: 20 Neque fiet ibi ultrà immaturus, & senex, qui non impleat tempus suum. Erit enim adolescens, centum annorum: qui autem moritur peccator centenarius, etiam male- 21 dictus erit. Et ædificabunt domos, & ipsi inhabitabunt: & plantabunt vineas, & ipsi comedent genimina earum: 22 Non ædificabunt, & alii inhabitabunt: & non plantabunt, alii verò comedent. Etenim secundùm dies ligni vitæ erunt dies populi mei: Opera enim laborum suorum inveterascere facient 23 Electi mei: non laborabunt in vacuum: neq; filios generabunt in (f) maledictionem: quia semen benedictum à Deo est, & nepotes eorum cum 24 eis. Et erit, antequàm ipsi clament; ego exaudiã eos: adhuc loquentibus illis, dicam, Quid est? 25 Tunc lupi & agni pascentur simul; & leo, quasi bos, comedet paleas; & serpens terram, quasi panem. Non nocebunt, neque corrumpent in monte sancto meo, dicit Dominus.

MS.A. (σ) αὐτῶν τὴν (τ) ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ Ἱερουσαλὴμ ἀγαλλίαμα, (υ) οὐδὲ φωνὴ (φ) Καὶ οὐ μὴ γένηται ἐκεῖ (χ) ἐπικατάρατός ἐστιν. (ψ) γενήματα αὐτῶν. Καὶ οὐ μὴ (ω) τὰ ἔργα (α) Οἱ δὲ ἐκλεκτοὶ (β) τέκνα ποιήσουσιν (γ) ηὐλογημένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ (δ) ἔσονται. (ε) ἐπακούσομαι (ζ) οὐδὲ μὴ

ΚΕΦ. ξϛ'.

1 Οὕτως λέγει κύριος, Ὁ οὐρανός (α) μου θρόνος, (β) καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; (γ) καὶ 2 ποῖος τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Πάντα γὰρ ταῦτα ἐποίησεν ἡ χείρ μου, καὶ ἔστιν ἐμὰ πάντα ταῦτα, λέγει κύριος. καὶ ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύ- 3 χιον, καὶ τρέμοντα τοὺς λόγους μου; Ὁ δὲ ἄνομος ὁ θύων μοι μόσχον, ὡς ὁ ἀποκτέννων κύνα· ὁ δὲ ἀναφέρων σεμίδαλιν, ὡς αἷμα ὕειον· ὁ διδοὺς λίβανον εἰς μνημόσυνον, ὡς βλάσφημος. καὶ (δ) αὐτοὶ ἐξελέξαντο τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν (ε) ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἠθέλησε,

CAP. LXVI.

1 Sic dicit Dominus; Cœlum thronus meus: & terra suppedaneum pedum meorum. Quam mihi domum ædificabitis? aut quis 2 locus requietis meæ? Omnia enim ista fecit manus mea: & mea sunt omnia ista, dicit Dominus. Et super quem respiciam, nisi super humilem, & quietum, & trementem sermones meos? 3 Iniquus autem, qui immolat mihi (a) vitulum; quasi qui occidat canem: qui autem offert similam; quasi sanguinem suillum: qui dat thus in memoriale; quasi blasphemus. Et ipsi elegerunt vias suas: & abominationes suas anima eorum voluit:

MS.A. (α) μοι (β) ἡ δὲ γῆ (γ) ἢ ποῖος (δ) οὗτοι (ε) ἃ ἡ ψυχὴ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 דמברך בארעא יברך באלהא קימא ודמקיים בארעא יקיים באלהא קימא ארי יתנשין
17 עקתא קדמיתא וארי מסתרן מן קדמי : ארי הא אנא ברא שמיא חדתין וארעא חדתא
18 ולא ידכרן קדמיתא ולא יתסקון על לב : אלהן יחדון ויבועון בעלם עלמיא דאנא ברי
19 ארי הא אנא בריית ירושלם ביעא ועמה חדי : ואבוע בירושלם ויחדון בה עמי ולא
20 ישתמע בה עוד קל דבכן וקל דמצוחין : ולא יהי מתמן עוד יניק יומין וסבא דלא ישלם
21 ית יומוהי ארי דחיב עולים בר מאה שנין יהי מאית ודחטי בר מאה שנין יתרך : ויבנון
22 בתין ויתבון ויצבון כרמין ויכלון אבהון : לא יבנון ואחרנין יתבון לא יצבון ואחרנין
23 יכלון ארי כיומי אילן חייא יומי עמי ועובד ידיהון יבלון בחירי : לא יהלון לריקן ולא
24 ירבון למותא ארי זרעא דבריכיה יי אנון ובני בניהון עמהון : ויהי עד לא יצלון קדמי
25 ואנא אקבל צלותהון עד לא יבעון מן קדמי אעבד בעותהון : דיבא ואמרא ירעון כחדא
ואריא כתורא ייכול תבנא וחויא עפרא מזוניה לא יבאשון ולא יחבלון בכל טורא
דקודשי אמר יי :

סו

1 כדנן אמר יי שמיא כורסי יקרי וארעא כבש קדמי אידין ביתא דתבנון קדמי ואידין אתר
2 בית אשריות שכינתי : וית כל אלין גבורתי עבדת והלא הואה כל אלין אמר יי ובדין
רעוא קדמי לאסתכלא ביה בדעינותן ומכיך רוח ומשתוי לקביל פתגמי : נכיס תורא
3 כקטיל גבר דבח אמר כנקיף כלב מסק קורבן דם חזירא קורבן מתנתהון מתנת אונס
אף אנון אתרעיאו בארחתהון ובשקוציהון נפשהון אתרעיאת :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Qui benedicetur in terra, benedicetur in Deo vivo; & qui juraverit in terra, jurabit in Deo vivo: quia oblivioni traditæ sunt angustiæ priores, & quia occultatæ sunt à facie mea. 17 Quia ecce ego creo cœlos novos & terram novam: & non erunt in memoria priora, neque ascendent super cor. 18 Sed gaudebunt & exultabunt in seculo seculorum quod ego creabo: quia ecce ego creo Jerusalem exultationem, & populum ejus gaudium. 19 Et exultabo in Jerusalem, & gaudebunt in ea populus meus: & non audietur in ea ultrà vox flentium & vox clamantium. 20 Et non erit ibi ampliùs infans dierum, & senex qui non impleat dies suos: quoniam puer qui deliquerit ætate centum annorum, morietur; & qui peccaverit ætate centum annorum, exulabit. 21 Et ædificabunt domos & habitabunt: & plantabunt vineas, & comedent fructus earum. 22 Non ædificabunt, & alii habitabunt; non plantabunt, & alii comedent: quoniam sicut dies arboris vitæ erunt dies populi mei: & opus manuum suarum inveterabunt electi mei. 23 Non laborabunt in vanum, neque nutrient ad mortem; quoniam semen, cui benedixit Dominus, sunt, & filii filiorum suorum cum eis. 24 Et erit antequàm orent coram me, & ego suscipiam orationem eorum; & antequam deprecentur à facie mea, *faciam* deprecationem eorũ. 25 Lupus & agnus pascentur simul, & leo sicut bos comedet paleam: & serpentis pulvis erit panis ejus: non malè facient, neque nocebunt in omni monte sancto meo, dicit Dominus.

CAP. LXVI.

1 Sic dicit Dominus: Cœli sunt solium gloriæ meæ, & terra scabellum coram me: quæ est ista domus quam ædificabitis mihi? & quis est iste locus domus mansionis majestatis meæ? 2 Et omnia hæc potentia mea fecit; facta utique sunt universa hæc, dicit Dominus: & in isto est voluntas coram me, ad respiciendum ad eum, [nempe] mansuetum & contritum spiritu, & *metuentem* propter sermonem meum. 3 Qui immolat bovem quasi qui interficit virum: qui sacrificat agnum, quasi qui excoriat canem: qui offert *oblationem*, quasi qui offerat sanguinem suillum. Oblatio munerum eorum est munus rapinæ: ipsi quoque elegerunt vias suas, et abominationes suas anima eorum elegit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 25 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

16 Qui benedicitur in terra, per Deum sanè benedicetur; & qui jurat in terra, per Deum sanè jurabit: quoniam oblivioni tradentur afflictiones præteritæ, & abscondentur à conspectu meo. 17 Nam ecce ego creaturus sum cœlos novos & terram novam, neque recordabuntur rerum præteritarũ, neque mentẽ subibunt; 18 Sed lætabuntur & exultabunt in seculum seculorũ in his quæ ego creabo. Ecce enim creabo Ierosolymæ exultationẽ, & in ea gaudebo: 19 Gaudebo inquam, in Jerusalem, & exultabo in populo meo; & non audietur ampliùs in ea vox fletûs, aut vox ululatûs. 20 Nec erit ampliùs ibi puer ætate, aut senex qui non expleat ætatem suam: puer enim, centum nat' annos morietur; & quicunque peccaverit centesimum annum agens, maledicetur. 21 Ædificabunt domos, & inhabitabunt *eas*; plantabunt vineas, & comedent fructus earum. 22 Non ædificabunt, & alii inhabitabunt; neque plantabunt, & alii comedent: quoniã dies populi mei erunt ut dies arborũ, & opus manuũ suarum comedent. 23 Electi mei non laborabunt in vanum, neque gignent in maledictionẽ: sunt enim semen benedictũ à Dño, tam ipsi quàm prognati eorũ cum ipsis. 24 Antequã clament, respondebo eis; & antequam loquantur, audiã illos. 25 Lupus & agnus unà pascentur, leo sicut bos comedet paleã, et serpentis cibus erit pulvis: non nocebunt, neque corrumpent in toto monte sanctitatis meæ, dicit Dominus.

CAP. LXVI.

1 Sic dicit Dñs, Cœlum soliũ meum est, terra verò scabellũ pedum meorũ: quænã esset domus quam ædificaretis mihi? aut quinã locus quietis meæ? 2 Hæc *quidem* omnia manus mea fecit, et mea sunt hæc omnia, dicit Dominus. In quem ergò respiciam, et *in quo* habitabo, nisi in tranquillo et humili spiritu, qui ad verbum meum contremiscit? 3 Qui bovem jugulat, perinde est ac si hominem interficeret; qui mactat agnum, perinde ac si canem occideret; qui similam offert, perinde ac si sanguinem porci; qui thus offert, perinde ac si benediceret idolis. 4 Quemadmodum isti excogitaverunt vias suas, & suis idolis oblectatus est animus eorum;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * الذي يبارك على الارض لانهم يباركون الله الحقيقي * والذين يحلفون على الارض
17 يحلفون بالله الحقيقي * لانهم ينسون ضيقهم الاولى ولا تصعد على قلبهم * لان السماء تكون
18 جديدة والارض جديدة * ولا يذكرون الاولين ولا يخطر على قلبهم * لكن يجدون فيها
19 سرورا وبهجة * ها انا اصنع ايروسليم بهجة وشعبي سرورا * وابتهج بايروسليم واسر
20 بشعبي * ولا يسمع فيها صوت بكاء اصلا ولا صوت صراخ * ولا يكون ايضا هناك غير كامل
الايام ولا شيخ لم يكمل زمانه * لان الشاب يكون بن مائة سنة * والذي يموت خاطئ بعد
21 مائة سنة فملعون هو * ويبنون بيوتا وهم يسكنون * ويغرسون كروما وهم ياكلون غلاتها *
22 * ولا يبنون وآخرون يسكنون * ولا يغرسون وآخرون ياكلون * لان كايام شجر الحياة تكون
23 ايام شعبي * واعمال ايديهم يخلقون * واصفيائي لا يتعبون باطلا ولا يصنعون اولادا للعنة *
24 لانهم زرع مبارك من الله * وبنو بنيهم معهم يكونون * ويكون قبل ان يصرخوا انا استجيب
25 لهم * واذ يتكلمون اقول ما هو * حينئذ ترعى الذئاب والخراف معا * والاسد مثل البقر
ياكل التبن * والحية تاكل الارض مثل الخبز * ولا يضرون ولا يفسدون في جبلي المقدس
يقول الرب *

16 Quod super terram benedicetur; eò quòd Deum verum benedicant: & qui juraverint super terram, per Deum verum jurabunt; eò quòd sint oblivioni daturi præcedentem afflictionẽ suam, ita ut nunquam veniat in mentem eorum. 17 Cœlum enim erit novum, & terra nova; & non recordabuntur præteritorum, nec venient illis in mentem; 18 Sed invenient in eis gaudium & jucunditatem. Ecce ego faciam ut Jerusalem sit jucunditas, & populus meus gaudium: 19 Et jucundabor in Jerusalem, & gaudebo in populo meo: nec audietur penitùs in ea vox fletûs, neque vox clamoris. 20 Nec erit ampliùs illic adolescens imperfectus ætate, neque senex qui non peragat tempus suum, nam adolescens annos centum explebit: qui autem mortuus fuerit peccator post annos centum, erit maledictus. 21 Ædificabunt domum, ipsique inhabitabunt; plantabunt vineas & ipsi comedent proventus earum. 22 Nequaquam ædificabunt, & alii inhabitabunt; neque plantabunt, & alii comedent: quoniam ut dies arboris vitæ, erunt dies populi mei, & opus manuum suarum consument. 23 Electi mei non laborabunt in cassum, neque progignent filios in execrationem; quoniam sunt semen benedictum à Deo, & nepotes eorum cum ipsis erunt. 24 Eritque nondum clamantibus ipsis, ut ego respondeam; & statim atque loquentur, dicam, Quid est? 25 Tunc pascentur lupi & agni simul, & leo boum instar comedet paleam, & serpens terram quasi panem comedet, & non lædent neq; corrumpent in monte sancto meo, dicit Dominus.

* الفصل السادس والستون *

1 * هكذا يقول الرب * السماء كرسي * والارض موطئ قدمي * فاي بيت تبنون لي * واي
2 موضع راحتي * لان هولاء كلهم صنعتهم يدي * وهولاء كلهم لي يقول الرب * فعلى من
3 انظر الا على المتواضع الهادي والمرتعد من كلامي * والاثيم الذي يذبح لي عجلا
كمن يقتل كلبا * والذي يقدم سميذا كدم خنزير * والذي يعطي لبانا للتذكار
4 كمجدف * وهولاء اختاروا طرقهم ورذائلهم التي ارادتها نفسهم *

CAP. LXVI.

1 Sic ait Dominus, Cœlum est sedes mea, & terra scabellum pedum meorum: quam ergò domum ædificaretis mihi? & quis esset locus stationis meæ? 2 Nam hos omnes condidit manus mea, & hi omnes mei sunt, ait Dominus: in quem itaque respiciam, nisi in humilem, mansuetum, & ad verba mea trepidantem? 3 Iniquus autem qui mihi vitulum sacrificat, est ut is qui canem interficit: qui similam offert, ac si sanguinem porci: quique thus in memoriam offert, idem ac blasphemans. 4 Quandoquidem isti elegerunt vias suas et abominationes suas, quas optavit animus eorum;

ישעיה: סו

adducam *eorum timores* & ,eorum *adinventionibus* in eligam ego Etiam
4 גם־אני אבחר בתעלליהם ומגורתם אביא
: audierunt non &,ſum locutus ; *reſpondens* non & ,vocavi quòd eò , eis
להם יען קראתי ואין עונה דברתי ולא שמעו
.elegerunt volui non *quo in* & , meis oculis in malum fecerúntque
ויעשו הרע בעיני ובאשר לא־חפצתי בחרו :
dixerunt : ejus verbum ad *contremiſcentes* ,DOMINI verbum Audite
5 שמעו דבר־יהוה החרדים אל־דברו אמרו
:meum nomen propter vos *elongantes* , vos habentes odio veſtri fratres
אחיכם שנאיכם מנדיכם למען שמי
.afficiétur pudore ipſi &,veſtra lætitia in cóſpicietur at:Domin⁹ *ſit glorioſus*
יכבד יהוה ונראה בשמחתכם והם יבשו :
reddentis DOMINI vox ,templo de vox ,civitate de ſonitus Vox
6 קול שאון מעיר קול מהיכל קול יהוה משלם
antequam : peperit,parturiret Antequàm .ſuis inimicis retributionem
7 גמול לאיביו : בטרם תחיל ילדה בטרם
quis , *hæc ſicut* audivit Quis .maſculum *eſt enixa* & , ei dolor veniret
8 יבוא חבל לה והמליטה זכר : מי־שמע כזאת מי
gens parietur num ? una die in terra eſt parta nũquid ? *hæc ſicut* vidit
ראה כאלה היוחל ארץ ביום אחד אם־יולד גוי
.ſuos filios Sijon peperit etiam ,*fuit ægra* quia ? una vice
פעם אחת כי־חלה גם־ילדה ציון את־בניה :
? Dominus dixit ,faciam parere non & , *frangam matricem* ego Num
9 האני אשביר ולא אוליד יאמר יהוה
Lætamini ? tuus Deus dixit , *claudar &* , *faciens generare* ego Num
10 אם־אני המוליד ועצרתי אמר אלהיך : שמחו
gaudete : eam *diligentes* omnes ea in exultate & , Jeruſalaim cum
את־ירושלם וגילו בה כל־אהביה שישו
, ſugatis Ut .eam ſuper *lugentes* univerſi gaudio ea cum
11 אתה משוש כל־המתאבלים עליה : למען תינקו
, mulgeatis ut : ejus conſolationum ubere ab ſaturemini &
ושבעתם משד תנחמיה למען תמצו
dixit ſic Nam .ejus gloriæ *ſplendore à* delectemini &
12 והתענגתם מזיז כבודה : כי־כה אמר
, pacem ,fluvium tanquam eam ad *declinans* ego Ecce : DOMINUS
יהוה הנני נטה־אליה כנהר שלום
: ſugetis & , gentium gloriam , inundantem torrentem tanquam &
וכנחל שוטף כבוד גוים וינקתם
quem vir Sicut .*oblectabimini* genua ſuper & ,portabimini latus ſuper
13 על־צד תנשאו ועל־ברכים תשעשעו : כאיש אשר
Jeruſalaim in & , vos conſolabor ego ſic , *cum conſolabitur* ſua mater
אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם ובירושלם
, veſtrum cor gaudebit & ,videbitis Et .conſolationem accipietis
14 תנחמו : וראיתם ושש לבכם
manus cognoſcetur & : germinabunt herba tanquam veſtra oſſa &
ועצמותיכם כדשא תפרחנה ונודעה יד־
Quia .ſuis inimicis *indignabitur* & , *ſuis ſervis cum* DOMINI
15 יהוה את־עבדיו וזעם את־איביו : כי־
: ejus quadrigæ turbo tanquã & , veniet igne in DOMINUS ecce
הנה יהוה באש יבוא וכסופה מרכבתיו
.ignis *flammis* in ſuam increpationẽ & ,ſuã *naſum* ira in reddendũ ad
להשיב בחמה אפו וגערתו בלהבי־אש :
omnem ſuo gladio in & , *contendens judicio* Dominus igne in Quia
16 כי באש יהוה נשפט ובחרבו את־כל־
, ſe *Sanctificantes* .DOMINI *vulnerati* erunt multi & : carnem
17 בשר ורבו חללי יהוה : המתקדשים
carnẽ comedẽtes : medio in *unum* poſt hortis in *ſe purificantes* &
והמטהרים אל־הגנות אחר אחד בתוך אכלי בשר
.Dominus dixit , *finientur* ſimul : murem &,abominationem & , *porci*
החזיר והשקץ והעכבר יחדו יספו נאם־יהוה :

Verſio VULG. LAT.

4 Unde & ego eligam illuſiones eorum : & quæ timebant, adducam eis:quia vocavi, & non erat qui reſponderet : locutus ſum, & non audierunt : fecerúntque malum in oculis meis, 5 & quæ nolui elegerunt. Audite verbum Domini, qui tremitis ad verbũ ejus:dixerunt fratres veſtri odientes vos, & abjicientes propter nomen meũ ; Glorificetur Dominus,et videbimus in lætitia veſtra:ipſi autem confundentur. 6 Vox populi de civitate,vox de templo,vox Domini reddentis retributionem inimicis ſuis. 7 Antequàm parturiret,peperit : antequàm veniret part⁹ ejus,peperit maſculum. 8 Quis audivit unquam tale?et quis vidit huic ſimile? numquid parturiet terra in die una? aut parietur gens ſimul, quia parturivit et peperit Sion filios ſuos? 9 Numquid ego, qui alios parere facio,ipſe non pariam,dicit Dominus?ſi ego,qui generationẽ cæteris tribuo,ſterilis ero,ait Dñs Deus tuus? 10 Lætamini cum Jeruſalem,& exultate in ea omnes qui diligitis eam:gaudete cum ea gaudio univerſi, qui lugetis ſuper eam, 11 Ut ſugatis,et repleamini ab ubere conſolationis ejus:ut mulgeatis,et deliciis affluatis ab omnimoda gloria ej⁹. 12 Quia hæc dicit Dominus;Ecce ego declinabo ſuper eam quaſi fluvium pacis,& quaſi torrentem inundantem gloriam Gentiũ,quam ſugetis:ad ubera portabimini, et ſuper genua blandientur vobis. 13 Quomodò ſi cui mater blandiatur,ita ego conſolabor vos,et in Jeruſalem conſolabimini. 14 Videbitis, et gaudebit cor veſtrum,et oſſa veſtra quaſi herba germinabunt, et cognoſcetur manus Domini ſervis ejus, & indignabitur inimicis ſuis. 15 Quia ecce Dñs in igne veniet, et quaſi turbo quadrigæ ejus:reddere in indignatione furorem ſuum, & increpationem ſuam in flamma ignis : 16 Quia in igne Dominus dijudicabit, & in gladio ſuo ad omnem carnem, & multiplicabuntur interfecti à Domino, 17 Qui ſanctificabantur, & mundos ſe putabant in hortis poſt januam intrinſecùs:qui comedebant carnem ſuillã, & abominationem,& murem : ſimul conſumentur, dicit Dominus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

4 (ε) Καὶ ἐγὼ ἐκλέξομαι τὰ (ζ) ἐμπαίγματα αὐτῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας (η) ἀνταποδώσω αὐτοῖς· ὅτι ἐκάλεσα αὐτοὺς, καὶ οὐχ ὑπήκουσάν μου· ἐλάλησα καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐναντίον (θ) ἐμοῦ, καὶ ἃ οὐκ ἐβουλόμην, 5 ἐξελέξαντο. Ἀκούσατε (ι) ῥήματα κυρίου οἱ τρέμοντες τὸν λόγον αὐτοῦ· εἴπατε ἀδελφοὶ ἡμῶν τοῖς μισοῦσιν (κ) ὑμᾶς καὶ βδελυσσομένοις, ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου δοξασθῇ, καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν, (λ) καὶ ἐκεῖ- 6 νοι αἰσχυνθήσονται. Φωνὴ κραυγῆς ἐκ πόλεως, φωνὴ ἐκ ναοῦ, φωνὴ κυρίου ἀνταποδιδόντος ἀνταπόδοσιν τοῖς ἀντικειμένοις. 7 (μ) Πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, (ν) πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε καὶ ἔτε- 8 κεν ἄρσεν. Τίς ἤκουσε τοιοῦτο, καὶ τίς ἑώρακεν οὕτως; εἰ ὤδινε γῆ (ξ) ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, (ο) ἢ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰς ἅπαξ, ὅτι ὤδινε καὶ 9 ἔτεκε Σιὼν τὰ παιδία αὐτῆς. Ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύτην, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, εἶπε κύριος. οὐκ ἰδοὺ ἐγὼ γεννῶσαν καὶ στεῖραν ἐποίησα; εἶπεν ὁ (π) θεός σου. 10 Εὐφράνθητι Ἱερουσαλὴμ, καὶ (ρ) πανηγυρίσατε ἐν αὐτῇ πάντες οἱ ἀγαπῶντες αὐτὴν, χάρητε ἅμα αὐτῇ χαρᾷ πάντες ὅσοι πεν- 11 θεῖτε ἐπ᾽ αὐτῇ, Ἵνα θηλάσητε, καὶ ἐμπλησθῆτε ἀπὸ μαστοῦ παρακλήσεως αὐτῆς, ἵνα ἐκθηλάσαντες τρυφήσητε ἀπὸ εἰσόδου δό- 12 ξης αὐτῆς. Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκκλίνω εἰς αὐτοὺς ὡς ποταμὸς εἰρήνης, καὶ ὡς χειμάρρους ἐπικλύζων δόξαν ἐθνῶν· τὰ παιδία αὐτῶν ἐπ᾽ ὤμων ἀρθήσονται, καὶ 13 ἐπὶ γονάτων παρακληθήσονται. Ὡς εἴ τινα μήτηρ παρακαλέσει, (σ) οὕτω κἀγὼ παρακαλέσω ὑμᾶς, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ παρακληθή- 14 σεσθε. Καὶ (τ) ὄψεσθε, καὶ χαρήσεται ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ ὑμῶν ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ. καὶ γνωσθήσεται ἡ χεὶρ κυρίου τοῖς (υ) φοβουμένοις αὐτὸν, καὶ ἀπειλήσει τοῖς ἀπειθοῦ- 15 σιν. Ἰδοὺ γὰρ κύριος ὡς πῦρ ἥξει, καὶ ὡς καταιγὶς τὰ ἅρματα αὐτοῦ, ἀποδοῦναι ἐν θυμῷ (φ) ἐκδίκησιν αὐτοῦ, καὶ ἀποσκορακισμὸν αὐτοῦ 16 ἐν φλογὶ πυρός. Ἐν γὰρ τῷ πυρὶ κυρίου (χ) κριθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πᾶσα σάρξ· πολλοὶ τραυματίαι ἔσονται 17 ὑπὸ κυρίου. Οἱ ἁγνιζόμενοι καὶ καθαριζόμενοι εἰς τοὺς κήπους, καὶ ἐν τοῖς προθύροις ἔσθοντες (ψ) κρέας ὕειον, καὶ τὰ βδελύγματα, καὶ τὸν μῦν, ἐπιτοαυτὸ (ω) ἀναλωθήσονται, εἶπε κύριος.

Et ego eligam illuſiones eorum, & peccata retribuam eis. Quia vocavi eos; & non obedierunt mihi: loquutus ſum; & non audierunt: & fecerunt malum in conſpectu meo; & quæ nolebam, elegerunt. 5 *Audite verba Domini, qui tremitis ſermonem ejus: dicite fratres (b) noſtri iis qui oderunt vos, & abominantur; ut nomen Domini glorificetur, & appareat in lætitia eorum: & illi confundentur.* 6 *Vox clamoris de civitate, vox de templo, vox Domini retribuentis retributionem adverſariis.* 7 *Antequàm parturiens pareret, antequã veniat labor parturiginum; fugit, & peperit maſculum.* 8 *Quis audivit tale, & quis vidit ſic? Si parturivit terra in die una, aut etiam nata eſt gens tota ſimul: quia parturivit, & peperit Sion parvulos ſuos?* 9 *Ego autem dedi expectationem hanc: & non recordata es meî, dicit Dominus. Nónne ego parientem & ſterilem feci, dixit Deus tuus?* 10 *Lætare Hieruſalem; & conventum facite in ea omnes, qui diligitis eam: gaudete ſimul cũ ea gaudio, omnes qui lugetis ſuper eã:* 11 *Ut ſugatis, et impleamini ab ubere conſolationis ejus: ut poſtquàm ſuxeritis, delectemini ab (c) introitu gloriæ ejus:* 12 *Quia hæc dicit Dominus; Ecce ego declino ad eos quaſi fluvius pacis, & quaſi torrens inundans gloriam gentium. Parvuli eorum in humeris portabuntur, & ſuper genua conſolabuntur.* 13 *Quomodò, ſi quem mater conſoletur; ita & ego conſolabor vos. Et in Hieruſalem conſolabimini:* 14 *Et videbitis: & gaudebit cor veſtrum: & oſſa veſtra, ſicut herba, germinabunt. Et cognoſcetur manus Domini timentibus eum, & minabitur contumacibus.* 15 *Ecce enim Dominus, ſicut ignis veniet, & ſicut procella, currus ejus, reddere in furore ultionem ſuam, & increpationem ſuã in flamma ignis.* 16 *In igne enim Domini judicabitur omnis terra; & in gladio illius univerſa caro: multi vulnerati erunt à Domino.* 17 *(d) Qui purificantur, & mundantur in hortis, & in liminibus, comedentes carnem porcinam, & abominationes, & murem; ſimul conſumentur, dixit Dominus.*

MS.A. (ε) Κἀγὼ (ζ) ἐνπαίγματα (η) αὐτῶν (θ) μου, (ι) τὸ ῥῆμα (κ) ἡμᾶς (λ) κἀκεῖνοι (μ) Πρὶν ἢ (ν) πρὶν ἢ (ξ) ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, (ο) εἰ ἐτέχθη ἔθνος (π) θεός. Εὐφράνθητι (ρ) πανηγυρίσατε πάντες οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ, χάρητε χαρὰν πάντες ὅσοι πενθεῖτε ἐπ᾽ αὐτ, (σ) ὅτι οὕτως καὶ ἐγὼ (τ) ὄψεσθε, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, (υ) σεβομένοις (φ) ἐκδίκησιν καὶ ἀποσκορακισμὸν ἐν φλογὶ (χ) καταναλωθήσεται (ψ) κρέα (ω) καταναλωθήσονται,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 אף אנא אצבי בתברהון ומה דיצפן לא ישתיזבון חלף דשלחית נביי ולא תבו אתנביאו
5 ולא קבילו ועבדו דביש קדמי ובדלא צבינא אתרעיאו : קבילו פתגמא דיי צדיקיא
דמשתון לקביל פתגמי רעותיה אמרין אחיכון סנאיכון מרחקיכון בדיל שמי יסגי יקרא
6 דיי ונחזי בחדותכון ואנון יבהתון : קל אתרגושא מקרתא דירושלם קלא מהיכלא קל
7 מימרא דיי דמשלם גמלא לבעלי דבבוהי : עד לא מיתי עקא לה תתפרק עד לא ייתי
8 לה זיע כחבלין על ילידה יתגלי מלכה : מן שמע כהדא ומן חזא כאלין האפשר
דתתעבד ארעא ביומא חד אם יתברי עמא זמן חדא ארי עתידא דתתנחם ציון ותתמלי
9 מעם שבי גלותהא : אנא אלהא בריתי עלמא מבראשית אמר יי אנא בריתי כל אנשא
10 אנא בדרית יתהון לביני עממיא אף אנא עתיד לכנשא גלותיך אמר אלהיך : חדו
11 בירושלם ובועו בה כל רחמהא דוצו עמה דוץ כל דהוו מתאבלין עלה : בדיל
12 דתתפנקון ותשבעון מבזת תנחומתהא בדיל דתשתון ותתרוון מחמר יקרה : ארי כדנן
אמר יי הא אנא מיתי לה כשפע נהר פרת שלם וכנחל מגבר יקר עממיא ותתפנקון על
13 גססין תתנטלון ועל רכובין תתרבון : כגבר דאמיה מנחמא ליה כן מימרי ינחם יתכון
14 ובירושלם תתנחמון : ותחזון ויחדי לבכון וגויתכון כדתאין יזהרון ותתגלי גבורתא
15 דיי לאוטבא לעבדוהי צדיקיא וייתי לוט לבעלי דבבוהי : ארי הא יי באשתא מתגלי
16 וכעלעולין רתיכוהי לאתבא בתקוף רוגזיה ומזופיתיה בשלהובית אשתא : ארי באשתא
17 עתיד יי למדן ובחרביה ית כל בשרא וסגיאין קטילא קדם יי : דמזדמנין ודמדכן לגנן
דטעותא סיעא בתר סיעא אכלי בשר חזירא ושקצא ועכברא כחדא יסופון אמר יי :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

4 Ego quoque cupiam interitũ eorũ; & de quo ſolliciti ſunt, non liberabuntur:eò quòd miſi Prophetas meos, & non ſunt converſi : prophetaverunt, & non obedierunt : & fecerunt quod malum eſt coram me, & quod nolui elegerunt. 5 Suſcipite verbum Dñi,juſti,qui *trepidatis* propter ſermones voluntatis ej⁹. Dixerunt fratres veſtri inimici veſtri qui vos averſantur propter nomen meum,Magnificabitur gloria Dñi;& videbim⁹ in lætitia veſtra: at ipſi confundentur. 6 Vox ſonit⁹ de civitate Jeruſalem,vox de templo,vox *verbi* Dñi reddentis retributionẽ inimicis ſuis. 7 Antequã veniat ei tribulatio, redempta erit:antequã veniat ei tremor,ſicut dolores parturientis,revelabitur rex ej⁹. 8 Quis audivit rẽ hujuſcemodi?quis vidit talia?nunquid poteſt fieri terra in die uno? nũ creatur popul⁹ in momento uno? quia futurũ eſt ut conſolationẽ accipiat Sion, & impleatur populo captivo ſuorũ exulũ. 9 Ego Dñs creavi ſeculum à principio,dicit Dñs:ego creavi omnes homines, ego diſperſi eos inter populos : ego quoque congregatur⁹ ſum captivitatem tuam,dicit De⁹ tu⁹. 10 Lætamini in Jeruſalem,& exultate in ea omnes qui diligitis eam:gaudete cum ea gaudio omnes qui lugetis ſup eam : 11 Ut delectemini & ſaturemini de præda conſolationũ ej⁹ ;ut bibatis & inebriemini de vino gloriæ ej⁹. 12 Quoniã hæc dicit Dñs:Ecce ego adducã ei quaſi fluentem fluminis Euphratis pacem,& quaſi torrentẽ inundantẽ,gloriã populorum:& delectabimini,ad ubera portabimini,& ſup genua nutriemini. 13 Sicut vir cujus mater conſolatur eum,ſic Verbũ meũ conſolabitur vos. Et in Jeruſalem conſolabimini, 14 Et videbitis,& lætabitur cor veſtrũ,& corpora veſtra quaſi herbæ ſplendebunt. Et revelabitur potentia Dñi, ut benefaciat ſervis ſuis juſtis : & inducet maledictionem inimicis ſuis. 15 Quia ecce Dñs in igne revelabitur,& quaſi turbines quadrigæ ejus, ut convertat in iram indignationem ſuam, & increpationẽ ſuam in flammã ignis : 16 Quoniam in igne judicaturus eſt Dñs, & in gladio ſuo omnem carnem : & multi erunt occiſi coram Dño. 17 Qui ſeſe præparant & luſtrant in hortis idolorum,turba poſt turbam, comedentes carnem ſuillam, & abominationem, & murem,ſimul conſumentur, dicit Dominus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܐܦ ܐܢܐ ܐܨܒܐ ܒܡܒܙܚܢܘܬܗܘܢ. ܘܐܦܪܘܥ ܐܢܘܢ ܥܒܕܝܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܬ ܘܠܐ ܥܢܘܢܝ. ܡܠܠܬ
ܘܠܐ ܫܡܥܘܢܝ. ܘܥܒܕܘ ܕܒܝܫ ܩܕܡܝ. ܘܒܡܕܡ ܕܠܐ ܨܒܝܬ ܓܒܘ. * ܫܡܥܘ 5
ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܝܠܝܢ ܕܙܝܥܝܢ ܡܢ ܡܠܬܗ. ܐܡܪܘ ܠܐܚܝܟܘܢ ܣܢܝܟܘܢ
ܘܡܫܝܛܝܟܘܢ. ܡܛܠ ܫܡܝ. ܢܫܬܒܚ ܡܪܝܐ ܘܢܚܕܐ ܒܚܕܘܬܟܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܢܒܗܬܘܢ.
6 ܩܠܐ ܕܫܓܘܫܝܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܩܠܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܕܦܪܥ ܦܘܪܥܢܐ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. *
7 ܥܕܠܐ ܬܚܒܠ ܕܥܬܝܕܐ ܕܬܐܠܕ. ܘܥܕܠܐ ܢܐܬܘܢ ܚܒܠܝܗ. ܘܬܐܠܕ ܕܟܪܐ. * ܡܢ ܫܡܥ ܐܝܟ ܗܕܐ.
8 ܘܡܢ ܚܙܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܕܬܚܒܠ ܐܪܥܐ ܒܝܘܡܐ ܚܕ. ܘܢܬܝܠܕ ܥܡܐ ܒܫܥܬܐ ܚܕܐ. ܡܛܠ
ܕܚܒܠܬ ܘܝܠܕܬ ܨܗܝܘܢ ܠܒܢܝܗ. * ܐܢܐ ܝܗܒܬ ܣܒܪܐ ܗܢܐ. ܘܠܐ ܐܘܠܕ ܐܡܪ 9
ܡܪܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܡܘܠܕ ܐܢܐ ܘܟܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܠܗܟܝ. * ܚܕܝܘ ܒܐܘܪܫܠܡ 10
ܘܪܘܙܘ ܒܗ ܟܠܟܘܢ ܪܚܡܝܗ. ܐܬܒܣܡܘ ܥܡܗ ܒܚܕܘܬܐ. ܟܠ ܕܗܘܝܬܘܢ ܡܬܐܒܠܝܢ ܥܠܝܗ.
11 * ܕܬܐܢܩܘܢ ܘܬܣܒܥܘܢ ܡܢ ܬܕܝܐ ܕܒܘܝܐܗ. ܘܬܐܢܩܘܢ ܘܬܬܦܢܩܘܢ ܡܢ ܫܘܒܚܐ ܕܐܝܩܪܗ.
12 * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܪܟܢ ܐܢܐ ܥܠܝܗ ܫܠܡܐ ܐܝܟ ܢܗܪܐ. ܘܐܝܟ ܢܚܠܐ ܕܪܕܐ.
13 ܘܐܝܩܪܐ ܕܥܡܡܐ ܬܐܢܩܘܢ. ܥܠ ܥܪܣܬܐ ܬܬܛܥܢܘܢ. ܘܥܠ ܒܘܪܟܐ ܬܬܪܒܘܢ. * ܐܝܟ
14 ܓܒܪܐ ܕܐܡܗ ܡܒܝܐ ܠܗ. ܗܟܢܐ ܐܢܐ ܐܒܝܐܟܘܢ. ܘܒܐܘܪܫܠܡ ܬܬܒܝܐܘܢ. * ܘܬܚܙܘܢ.
ܘܢܚܕܐ ܠܒܟܘܢ. ܘܓܪܡܝܟܘܢ ܐܝܟ ܬܕܐܐ ܢܦܪܥܘܢ. ܘܬܬܝܕܥ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ
15 ܥܒܕܘܗܝ. ܘܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܢܣܘܦ. * ܡܛܠ ܕܗܐ ܡܪܝܐ ܒܢܘܪܐ ܐܬܐ. ܘܐܝܟ ܥܠܥܠܐ
16 ܡܪܟܒܬܗ. ܕܢܗܦܘܟ ܒܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ. ܘܟܐܬܗ ܒܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ. * ܡܛܠ ܕܒܢܘܪܐ
17 ܕܐܢ ܡܪܝܐ. ܘܡܒܨܐ ܟܠܗ ܒܣܪ. ܘܢܣܓܘܢ ܩܛܝܠܘܗܝ ܕܡܪܝܐ. * ܕܡܬܩܕܫܝܢ
ܘܡܬܕܟܝܢ ܒܓܢܐ. ܚܕ ܒܬܪ ܚܕ ܒܡܨܥܬܐ. ܘܐܟܠܝܢ ܒܣܪܐ ܕܚܙܝܪܐ ܘܪܚܫܐ ܘܥܘܟܒܪܐ.
ܐܟܚܕܐ ܢܣܘܦܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

etiam ego delectabor illuſione eorum, & rependam eis opera eorum : quia vocavi, & nemo reſpondit ; locutus ſum, & non audierunt ; fecerunt quod malum eſt coram me, & elegerunt quod mihi diſplicet. 5 Audite ſermonem Domini vos qui ad verbum ejus contremiſcitis : dicite fratribus veſtris, odio habentibus vos, deſpicientibus vos propter nomen meum ; Glorificabitur Dominus, & lætabimur gaudio veſtro ; illi verò pudefient. 6 Vox perturbationis è civitate, & vox è templo, vox Domini rependentis retributionem hoſtibus ſuis, 7 Antequam parturiat quæ paritura eſt, & antequam adveniant dolores ejus, & pariat maſculum. 8 Quis audivit rem hujuſmodi? aut quis talia vidit? terram parturire uno die, & naſci populum unâ horâ? parturivit enim peperítque Sion filios ſuos. 9 Ego dedi ſpem (*facultatem*) iſtam, & non parerem, ait Dominus? annon ego parere facio & impedio, dicit Deus tuus? 10 Lætamini in Jeruſalem, & exultate in ea omnes amantes eam : jucundè exhilaramini cum ea omnes qui eratis in luctu propter eam : 11 Ut ſugatis & ſaturemini ab ubere conſolationis ejus, ſugatis & delicias capiatis à magnificentia honoris ipſius. 12 Nam ita dicit Dominus, Ecce pacem derivabo ſuper eam tanquam fluvium, & ut torrentem rapidum : honorem gentium ſugetis, ſuper grabatis portabimini, & ſuper genibus nutriemini. 13 Uti quempiam mater ſua conſolatur, ita ego vos conſolabor, & in Jeruſalem conſolationem capietis. 14 Videbitis, & gaudebit cor veſtrum, & oſſa veſtra ut gramen vernum exultabunt, & cognoſcetur manus Domini erga omnes ſervos ſuos, hoſtes verò ſuos conſumet. 15 Nam ecce Dominus in igne venturus eſt, & quaſi turbo currus ejus ; ut æſtu furoris ſui ſubvertat, & increpatio ejus erit flamma ignis. 16 Igne enim judicaturus eſt Dominus, eoque omnem carnem exploraturus ; & multiplicabuntur occiſi à Domino. 17 Qui ſanctificant & purificant ſe alter poſt alterum mediis in hortis, & comedunt carnem porcinam, inſecta, & mures ; pariter conſumentur, dicit Dominus ;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

وانا احتار مهاريهم وساكافيهم بخطاياهم * لاني دعوتهم فلم يطيعوني * تكلمت فلم يسمعوا *
وصنعوا الشر امامي * واختاروا ما لم اشاه * اسمعوا كلمة الرب ايها المرتعدون من كلامه * 5
قولوا يا اخوتنا للذين يبغضوننا والمرذولين * كي يمجد اسم الرب ويظهر في سرورهم *
واوليك يخزون * صوت صراخ من المدينة وصوت من الهيكل * صوت الرب المكافي مكافاة 6
للمقاومين * قبل ان تطلق قبل ان ياتيها وجع الطلقات هربت وولدت ذكرا * من سمع 7 8
بمثل هذا ومن راي هكذا * ان الارض طلقت في يوم واحد وقد ولدت امة في مرة
واحدة * لان صهيون طلقت وولدت بنيها * وانا اعطيت هذا الرجاء ولم تذكريني قال 9
الرب * اليس انا الذي صنعت التي تلد والعاقر قال الرب * افرحي يا اورشليم معا 10
وعيدوا فيها يا جميع محبيها * افرحوا بها فرحا يا جميع الذين حزنتم عليها * لكي 11
ترضعوا وتمتلوا من اثدية تعزيتها * كي اذا رضعتم تنعمتم من مدخل مجدها * لان 12
هكذا يقول الرب * ها انا اميل اليهم مجد الامم كانهار سلامة ومثل واد مندفق * ويحمل
اولادهم على الاكتاف * وعلى الركب يعزون مثل من تعزيه امه * لاني هكذا وانا اعزيهم * 13
ويتعزون باورشليم * ويرون ويفرح قلبكم * وعظامكم تزهر مثل النبات * ويعرف يد 14
الرب لعابديه * ويصول على العصاة * لان ها الرب مثل نار ياتي * ومركباته مثل العاصف * 15
فيعطي انتقامه بغضب وتثريبه بلهيب نار * لان كل الارض تدان بنار الرب وبحربته كل 16
جسد * كثيرون يصيرون جرحا من قبل الرب * المتقدسون والمتطهرون في البساتين 17
وقدام الابواب وفي السياجات * الذين ياكلون لحم الخنازير والرذالات واليربوع * جميعا
يبيدون قال الرب *

etiam ego eligam illuſiones eorum, & rependam eis peccata ſua : quoniam vocanti mihi non acquieverunt, loquentem non audierunt ; ſed malum coram me perpetrârunt, & elegerunt quæ nolo. 5 *Audite verbum Domini O qui ad ipſius verba trepidatis : dicite O fratres noſtri, iis qui nos odio proſequuntur, & deſpectis ; ut glorificetur nomen Domini, & pateſiat in hilaritate eorum ; illi autem erubeſcant.* 6 *Vox clamoris ab urbe, & vox de templo, vox Domini reddentis retributionem adverſariis.* 7 *Antequam parturiret, antequam adveniret ei dolor partûs, fugit peperitque marem.* 8 *Quis audivit ſimilem huic rem? aut quis tale vidit? terram ſcilicet uno die parturiiſſe, & gentem unâ vice peperiſſe? nam Sion parturivit ac peperit filios ſuos.* 9 *Ego dedi ſpem iſtam, & non meminiſti mei, ait Dominus : annon ego ſum qui feci fœcundam & ſterilem, ait Dominus?* 10 *Lætare O Jeruſalem ſimul, & feſtum agite in ea O omnes amantes eam : gaudio perfundimini in ea O omnes qui de illa dolueratis :* 11 *Ut lac ſugatis & expleamini ab uberibus conſolationis ejus : ut cùm ſuxeritis, delicias percipiatis è limine gloriæ ipſius.* 12 *Sic enim ait Dominus, Ecce ego reflectam ad eos gloriam gentium tanquam fluvios pacis & quaſi torrentem inundantem : filii eorum ſuper humeros portabuntur, & ſuper genua blandimentis mulcebuntur ut is cui mater ſua blanditur.* 13 *Nam eodem ego etiam modo conſolabor eos : & conſolatione perfundemini in Jeruſalem :* 14 *Et videbitis, & gaudebit cor veſtrum, & oſſa veſtra ceu gramen florebunt : & nota fiet manus Domini apud colentes eum, irruet autem in rebelles.* 15 *Ecce enim Dominus ut ignis venturus eſt, & aurigæ ejus turbini ſimiles erunt, reddetque vindictam ſuam cum furore, & exprobrationem ſuam cum flamma ignis.* 16 *Nam orbis univerſus judicandus eſt igne Domini, ejuſq; lanceâ quodcunque corpus, multi erunt vulnerati à Domino.* 17 *Qui ſanctificant & mundant ſe in hortis, & ante januas, & in ſepibus, qui comedunt carnem porcinam, abominationes, & mures agreſtes ; ſimul peribunt, ait Dominus.*

ירמיה : א

congregandum ad veniens ,eorum cogitationes & ,eorum opera ego Et
18 ואנכי מעשיהם ומחשבתיהם באה לקבץ
.meam gloriam videbunt & ,venient & :linguas & ,gentes omnes
את־כל־הגוים והלשנות ובאו וראו את־כבודי׃
gentes ad evaſos eis ex mittam & ,ſignum eis in ponam Et
19 ושמתי בהם אות ושלחתי מהם פליטים אל־הגוים
inſulas ; Javan & ,Tubal ,arcum trahentes ,Lud & ,Pul ,Tharſis
תרשיש פול ולוד משכי קשת תובל ויון האיים
viderunt non & ,meum auditum audierunt non quæ ,longinquas
הרחקים אשר לא־שמעו את־שמעי ולא־ראו
.gentibus in meam gloriam annuntiabunt & :meam gloriam
את־כבודי והגידו את־כבודי בגוים׃
munus gentibus cunctis de veſtros fratres omnes adducent Et
20 והביאו את־כל־אחיכם מכל־הגוים מנחה
,mulis in & ,lecticis in & ,curru in & ,equis in DOMINO
ליהוה בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים
dixit ,Jeruſalaim meæ ſanctitatis montem ad velocibus animalibus in &
ובכרכרות על הר קדשי ירושלם אמר
vaſe in munus Iſrael filii adducent queadmodū : Dominus
יהוה כאשר יביאו בני ישראל את־המנחה בכלי
,ſacerdotes in aſſumam eis ex etiam Et .Domini domum ,mundo
21 טהור בית יהוה׃ וגם־מהם אקח לכהנים
cœli ſicut Quia .DOMINUS dixit ,Levitas in
22 ללוים אמר יהוה׃ כי כאשר השמים
ſtantes ,faciens ego quos ,nova terra & ,novi
החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עמדים
.veſtrū nomen &,veſtrum ſemen ſtabit ſic : Dominus dixit ,meæ facies ad
לפני נאם־יהוה כן יעמד זרעכם ושמכם׃
ſabbathi tempore de & ,ejus menſe in menſis tempore à erit Et
23 והיה מדי־חדש בחדשו ומדי שבת
,meis faciebus ad ſe incurvandū ad caro omnis veniet :ej° ſabbathum in
בשבתו יבוא כל־בשר להשתחות לפני
virorum cadavera in videbunt & ,egredientur Et .Dominus dixit
24 אמר יהוה׃ ויצאו וראו בפגרי האנשים
eorū ignis &,morietur non eorum vermis quia :me in prævaricantium
הפשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם
.carni omni nauſea erunt & ,extinguetur non
לא תכבה והיו דראון לכל־בשר׃

Verſio VULG. LAT.

18 Ego autem opera eorum, & cogitationes eorum, venio ut congregem cum omnibus gentibus & linguis: & venient et 19 videbunt gloriā meam. Et ponam in eis ſignum, & mittam ex eis qui ſalvati fuerint, ad Gentes in mare, in Africam, & Lydiam tendentes ſagittam; in Italiam & Græciam, ad inſulas longè, ad eos qui non audierunt de me, & non viderunt gloriā meam. Et annuntiabunt 20 gloriam meam Gentibus, Et adducent omnes fratres veſtros de cunctis Gentibus donum Domino, in equis, & in quadrigis, & in lecticis, & in mulis, & in carrucis, ad montē ſanctum meum Jeruſalem, dicit Dominus; quomodò ſi inferant filii Iſrael munus in vaſe mundo in 21 domum Domini. Et aſſumā ex eis in Sacerdotes, et Levitas, 22 dicit Dominus; Quia ſicut cœli novi, & terra nova, quæ ego facio ſtare coram me, dicit Dominus; ſic ſtabit ſemen ve23ſtrum, & nomen veſtrum. Et erit menſis ex menſe, & ſabbatum ex ſabbato: veniet omnis caro ut adoret coram fa24cie mea, dicit Dominus. Et egredientur, & videbunt cadavera virorum, qui prævaricati ſunt in me: vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur: & erunt uſque ad ſatietatem viſionis omni carni.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

18 Κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτῶν· ἔρχομαι συναγαγεῖν πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὰς γλώσσας, καὶ ἥξουσι καὶ ὄψονται τὴν 19 δόξαν μου. Καὶ καταλείψω ἐπ᾽ αὐτῶν (α) σημεῖον, καὶ ἐξαποστελῶ ἐξ αὐτῶν σεσωσμένους εἰς τὰ ἔθνη, εἰς Θαρσὶς, καὶ Φοὺδ, καὶ Λοὺδ, καὶ Μοσὸχ, (β) καὶ εἰς Θοβὲλ, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὰς νήσους τὰς πόῤῥω, οἳ οὐκ ἀκηκόασί μου τὸ ὄνομα, (γ) οὔτε ἑωράκασί μου τὴν δόξαν. καὶ (δ) ἀναγγελοῦσι 20 τὴν δόξαν μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, Καὶ ἄξουσι τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν δῶρον κυρίῳ, μεθ᾽ ἵππων καὶ ἁρμάτων ἐν λαμπήναις ἡμιόνων μετὰ σκιαδίων εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, εἶπε κύριος, ὡς ἂν ἐνέγκαισαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (ε) τὰς θυσίας αὐτῶν ἐμοὶ μετὰ ψαλμῶν εἰς τὸν οἶκον κυρί21ου. Καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν λήψομαι (ζ) ἱερεῖς καὶ 22 Λευΐτας, εἶπε κύριος. Ὃν τρόπον γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς καὶ ἡ γῆ καινὴ, ἃ ἐγὼ ποιῶ, μένει (η) ἐνώπιον ἐμοῦ, λέγει κύριος, (θ) οὕτω στήσεται τὸ σπέρμα ὑμῶν, καὶ τὸ ὄνομα 23 ὑμῶν. Καὶ ἔσται (ι) μὴν ἐκ μηνὸς, καὶ σάββατον ἐκ σαββάτου, ἥξει πᾶσα σὰρξ (κ) τοῦ προσκυνῆσαι ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν Ἱερουσα24λὴμ, εἶπε κύριος. Καὶ ἐξελεύσονται, καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοί· ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ (λ) τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν πάσῃ σαρκί.

18 *Et ego opera eorum, & cogitationem (e) eorum; venio congregare, omnes gentes, & linguas: & venient, & videbunt gloriam* 19 *meam: Et dimittam ſuper eos ſignum: & emittam ex eis, qui ſalvati fuerint ad gentes in Tharſis, & Phud, & Lud, & (f) Moſoch, & in Thobel, & in Græciam, & in inſulas, quæ longè, qui non audierunt nomen meum, neque viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt gloriam* 20 *meam in gentibus: Et adducent fratres veſtros de omnibus nationibus, donum Domino cum equis, & thedis, in lampenis mulorum cū (g) umbraculis in ſanctā civitatem Hieruſalem, dicit Dominus; quaſi afferant filii Iſrael victimas ſuas mihi cum pſalmis* 21 *in domum Domini. Et ex eis ſumam Sacerdotes, & Levitas, di*22*xit Dominus. Sicut enim cœlum novum, & terra nova, quæ ego facio, permanent in conſpectu meo, dicit Dominus; ſic ſtabit ſemen veſtrum, & nomen veſtrum. Et* 23 *erit menſis ex menſe, & ſabbatum ex ſabbato; veniet omnis caro, ut adoret in conſpectu meo in* 24 *Hieruſalem, dicit Dominus. Et egredientur, & videbunt cadavera hominum, qui prævaricati ſunt in me. Vermis enim eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur; & erunt in viſionem omni carni.*

MS. A. (α) σημεῖα, (β) καὶ Θοβὲλ, (γ) οὐδὲ ἑωράκασιν τὴν δόξαν μου. (δ) ἀναγγελοῦσίν μου τὴν δόξαν (ε) ἐμοὶ τὰς θυσίας αὐτῶν μετὰ (ζ) ἐμαυτῷ ἱερεῖς (η) ἐνώπιόν μου, (θ) οὕτως (ι) μηνὰ (κ) ἐνώπιόν μου προσκυνῆσαι (λ) τελευτᾷ, Ἡσαΐας προφήτης.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 וקדמי גלן עובדיהון ועשתוניהון עתידנא לכנשא ית כל עממיא אומיא ולישניא ויתון
19 ויחזון ית יקרי׃ ואשוי בהון אתא ואשלח מנהון משיזבין לביני עממיא למדינת ימא
פולאי ולודאי דנגדין ומחן בקשתא למדינת תובל ויון נגותא רחיקן דלא שמעו ית שמע
20 גבורתי ולא חזו ית יקרי ויחוון ית יקרי בעממיא׃ וייתון ית כל אחיכון מכל עממיא
קורבנא קדם יי בסוסון וברתיכין ובדחלין ובכודנון ובתושבחן על טורא דקודשי
21 לירושלם אמר יי כמא דייתון בני ישראל ית קורבנא במנא דכי לבית מקדשא דיי׃ ואף
22 מנהון אקריב למהוי כהניא וליואי אמר יי׃ ארי כמא דשמיא חדתין וארעא חדתא
23 דאנא עביד קימין קדמי אמר יי כן יתקיים זרעכון ושומכון׃ ויהי בזמן ריש ירח בירח
24 ובזמן שבא בשבא ייתון כל בסרא למסגד קדמי אמר יי׃ ויפקון ויחזון בפגרי גבריא
חייביא דמרדו במימרי ארי נשמתהון לא ימותון ואשתהון לא תטפי ויהון מתדנין
רשיעיא בגיהנם עד דימרון עליהון צדיקיא מסת חזינא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

18 Et coram me manifeſta ſunt opera eorum, & cogitationes eorum. Congregaturus ſum omnes populos, *gentes* & linguas; & venient & videbunt glo19riam meam: Et ponam in eis ſignum, & mittam ex eis qui ſalvati fuerint, ad populos, ad provincias maritimas, in Aphros & Lydos, tendentes & percutientes arcu, ad provinciam Italiæ, & Græciam, ad inſulas longinquas, quæ non audierunt famam potentiæ meæ, neque viderunt gloriam meam: 20 & nuntiabunt gloriam meam inter populos. Et adducent omnes fratres veſtros ex omnibus populis; oblationem coram Domino in equis & in quadrigis, & in lecticis, & in dromedariis, & in laudibus ad montem ſanctum meum in Jeruſalem, dicit Dominus: ſicut adducebant filii Iſrael oblatio21nem in vaſe mundo, in domum ſanctuarii Domini. Et etiam ex eis applica22bo ut ſint Sacerdotes & Levitæ, dicit Dominus. Quia ſicut cœli novi & terra nova quæ ego facio, permanebunt coram me, dicit Dominus; ſic ſta23bilietur ſemen veſtrum & nomen veſtrum. Et erit in tempore *initii* menſis in menſe, & in tempore Sabathi in Sabatho veniet omnis caro, ut ado24ret coram me, dicit Dominus. Et egredientur & videbunt cadavera virorum peccatorum, qui prævaricati ſunt in verbum meum: quia animæ eorum non morientur, & ignis eorum non extinguetur: & erunt impii judicati in gehenna, donec dicant ſuper eos juſti: Satis vidimus.

ספר ירמיהו

CAPUT I. א

Hanathoth in qui ſacerdotibus de Chilchijahu filii Irmejahu Verba
1 דברי ירמיהו בן־חלקיהו מן־הכהנים אשר בענתות
,eum ad DOMINI verbum fuit Quod .Binjamin terra in
2 בארץ בנימן׃ אשר היה דבר־יהוה אליו
anno decimo tertio in : Jehudah regis Amon filii Joſijahu diebus in
בימי יאשיהו בן־אמון מלך יהודה בשלש־עשרה שנה
.eum regnare
למלכו׃

Verſio VUL. LAT.

PROPHETIA JEREMIÆ.

CAP. I.

1 Verba Jeremiæ filii Helciæ, de ſacerdotibus qui fuerunt in Anathoth, in terra 2 Benjamin. Quod factum eſt verbum Domini ad eum in diebus Joſiæ filii Amon regis Juda, in tertiodecimo anno regni ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ. HIEREMIAS.

ΚΕΦ. α'.

1 Τὸ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο (α) ἐπὶ Ἱερεμίαν τὸν τοῦ Χελκίου, ἐκ τῶν ἱερέων, ὃς κατῴκει 2 ἐν Ἀναθὼθ ἐν γῇ Βενιαμίν, (β) Ὡς ἐγενήθη λόγος τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν, ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰωσία υἱοῦ Ἀμὼς βασιλέως Ἰούδα, ἔτους τρισκαιδεκάτου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

CAP. I.

1 *Verbum Dei, quod factum eſt ad Hieremiam filium Chelciæ, de ſacerdotibus, qui habitabat in Anathoth in terra* 2 *Benjamin: Sicut factum eſt verbum Dei ad illum in diebus Joſiæ filii Amos regis Juda, anno tertiodecimo in regno ejus.*

MS. A. Ἱερεμίας. (α) ἐπ' Ἱηρεμίαν (β) Ὅς ἐγενήθη λόγος τοῦ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 פתגמי נבואת ירמיהו בר חלקיה מן רישי מטרת כהניא מן אמרכליא דהוו בירושלם
2 גברא דקביל אחסנתיה בענתות בארע שבטא בנימין׃ דהוה פתגם נבואה מן קדם יי
עמיה ביומי יאשיה בר אמון מלך שבטא דבית יהודה בתלת עסרי שנין למלכיה׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAPUT I.

1 Verba prophetiæ Jeremiæ filii Helchiæ de principibus cuſtodiæ Sacerdotum, ex præpoſitis qui erant in Jeruſalem: vir qui ſuſcepit hæreditatem ſuam in Anathoth in terra tribus Benjamin. 2 Quod factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad eum in diebus Joſiæ filii Amon regis tribus domus Juda, in tertiodecimo anno regni ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܥܒܕܝܗܘܢ ܘܡܚܫܒܬܗܘܢ. ܟܕ ܐܬܐ ܠܡܟܢܫܘ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܘܠܫܢܐ. ܘܢܐܬܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܘܢܚܙܘܢ ܐܝܩܪܝ. 19 * ܘܐܣܝܡ ܒܗܘܢ ܐܬܐ. ܘܐܫܕܪ ܡܢܗܘܢ ܦܠܝܛܐ ܠܥܡܡܐ. ܠܬܪܫܝܫ ܘܠܦܘܠ ܘܠܠܘܕ ܕܢܓܕܝ ܩܫܬܐ. ܘܠܬܘܒܝܠ ܘܠܝܘܢ ܘܠܓܙܪܬܐ ܪܚܝܩܬܐ ܕܠܐ ܫܡܥܘ ܫܡܥܝ ܘܠܐ ܚܙܘ ܐܝܩܪܝ. ܘܢܟܪܙܘܢ ܐܝܩܪܝ ܒܥܡܡܐ. 20 * ܘܢܝܬܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܐܚܝܟܘܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܩܘܪܒܢܐ ܠܡܪܝܐ. ܒܣܘܣܘܬܐ ܘܒܡܪܟܒܬܐ ܘܒܥܓܠܬܐ. ܠܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܝ ܒܐܘܪܫܠܡ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܕܡܝܬܝܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܣܡܝܕܐ ܒܡܐܢܐ ܕܟܝܐ ܠܒܝܬ ܡܪܝܐ. 21 * ܘܐܦ ܡܢܗܘܢ ܐܣܒ ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. 22 * ܐܝܟ ܕܫܡܝܐ ܚܕܬܐ ܘܐܪܥܐ ܚܕܬܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܕܡܩܝܡܝܢ ܩܕܡܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܟܢܐ ܢܩܘܡ ܙܪܥܟܘܢ ܘܫܡܟܘܢ. 23 * ܘܢܗܘܐ ܡܢ ܝܪܚܐ ܠܝܪܚܐ ܘܡܢ ܫܒܬܐ ܠܫܒܬܐ. ܢܐܬܐ ܟܠ ܒܣܪ ܠܡܣܓܕ ܩܕܡܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. 24 * ܘܢܦܩܘܢ ܘܢܚܙܘܢ ܫܠܕܝܗܘܢ ܕܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܕܐܥܘܠܘ ܒܝ. ܕܬܘܠܥܬܗܘܢ ܠܐ ܬܡܘܬ. ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܬܕܥܟ. ܘܢܗܘܘܢ ܬܗܪܐ ܠܟܠ ܒܣܪ.

* ܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܐܫܥܝܐ *

18 Ego enim novi opera eorum, & cogitationes eorum. Quando veniam ad congregandum omnes populos & linguas, venient etiam iſti, 19 & videbunt majeſtatem meam; Ponámque ſignum in eis, & ex eis mittam illos qui evaſerint, ad gentes; in Tharſis, Pul, & Lud trahentes arcum; & in Thubil, & Javan, & ad inſulas remotas, quæ non audierunt nomen meum, neque viderunt majeſtatem meam: Et promulgabunt gloriam meam inter 20 gentes, Et afferent omnes fratres veſtros ex omnibus gentibus oblationem Domino; in equis, curribus, & carrucis, ad montem ſanctitatis meæ, in Jeruſalem, dicit Dominus; quemadmodum afferunt Iſraelitæ ſimilam in 21 vaſis mundis ad ædem Domini. Ex iis etiam accipiam ſacerdotes & Levitas, ait Dominus. 22 Quemadmodum cœli novi & terra nova quæ conditurus ſum, perſiſtent coram me, dicit Dominus; ita ſubſiſtet ſemen veſtrum & 23 nomen veſtrum. Erítque ut ſingulis quibuſq; menſibus, & ſingulis quibúſq; ſabbathis, veniat omnis caro ad adorandū corā me, dicit 24 Dñs. Et egredientur, ac videbunt cadavera virorum illorum qui perfidè mecum egerunt, quòd vermis eorū non moriatur, nec ignis eorū extinguatur, et ſint admirationi omni carni.

Libri Eſaiæ Finis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * وانا اعلم اعمالهم وفكرهم * وساجازيهم * ها انا ءاتي لاجمع جميع الامم والالسن * ويوافون
19 ويعاينون مجدي * واترك عليهم علامة * وارسل منهم مخلصين الي الامم * الي ترسيس
وفول ولود وموسوخ * والي توبال والي اللادة * والي الجزاير البعيدة التي لم تسمع باسمي ولم
20 يعاينوا مجدي * ويذيعون مجدي في الامم * ويقتادون اخوتكم من جميع الامم قربانا
للرب * بخيل ومركبات في هوادج البغال بظلالات * الي المدينة المقدسة ايروشليم قال الرب *
21 كما كان بنو اسرائيل يقدمون لي ضحاياهم بتهليل في بيت الرب * ومنهم اخذ لذاتي كهنة
22 ولاويين قال الرب * كما انه تكون السماء الجديدة والارض الجديدة اللتين انا اصنعهما
23 ثابتتان امامي قال الرب * هكذا يقوم زرعكم واسمكم * ويكون كل بشر يجي شهرا بشهر
24 وسبتا بسبت يسجد امامي في ايروشليم قال الرب * ويخرجون وينظرون عظام الذين
عصوني * ان دودهم لا يموت ونارهم لا تطفا * ويصيرون منظرا لكل جسد *

* كملت نبوة اشعياء النبي * * والحمد لله حق حمده *

18 *Equidem novi operá & cogitationem eorum, & rependam eis: ecce ego venturus ſum ad congregandas omnes gentes & linguas, & venient ac videbunt gloriam* 19 *meam. Ponámque ſignum ſuper eos, & ex eis mittam ſalvatores ad gentes, in Tharſis, Phul, Lud, Moſoch, Thubal, Lada, ad inſulas denique remotiſſimas, quæ nec audierunt nomen meum, neque gloriam meam viderunt. Hi gloriam meam promulgabunt inter gentes, Et fratres* 20 *veſtros adducent ex omnibus gentibus in oblationem Domino, in equis & curribus, in lecticis mulorum, ſub umbellis, ad urbem ſanctam Jeruſalem, ait Dominus; quemadmodum offerebant mihi Iſraelitæ ſacrificia ſua cum jubilo in æde Domi*21*ni. Et ex iiſdem accipiam mihi ipſi Sa*22*cerdotes & Levitas, ait Dominus. Quemadmodum cœlum novum & terra nova quæ ego conditurus ſum, perdurabunt coram me, ait Dominus; ita perſiſtet ſemen* 23 *veſtrum & nomen veſtrum. Et erit ut quiſque mortalis veniat de menſe in menſem, & de ſabbatho in ſabbathum, adorare coram me in Jeruſalem, ait Dominus.* 24 *Et egreſſi videbunt oſſa eorum qui contra me rebellárunt, quòd vermes eorum non moriantur, nec ipſorum ignis extinguatur, adeóque fiant ſpectaculo omni corporeo.*

Prophetiæ Eſaiæ Prophetæ
FINIS.
Laus Deo verè laudando.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܢܒܝܘܬܗ ܕܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ * * ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܐܪܡܝܐ ܒܪ ܚܠܩܝܐ. ܡܢ ܟܗܢܐ ܕܥܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܥܢܬܘܬ ܒܐܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. 2 * ܕܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܘܗܝ. ܒܝܘܡܝ ܝܘܫܝܐ ܒܪ ܐܡܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܒܬܠܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܠܡܠܟܘܬܗ.

PROPHETIA JEREMIÆ PROPHETÆ.

CAPUT I.

1 Sermones Jeremiæ filii Helciæ de ſacerdotibus qui erat in Anathoth quæ eſt in terra Benjaminis; 2 Ad quem fuit ſermo Domini in diebus Joſiæ filii Amon regis Juda, anno tertiodecimo regni ejus:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الرحمن الرحيم * وبه نثق *
* نبتدي بترجمة كتاب نبوة ارمياء النبي * بركاته علينا امين *
* الفصل الاول * * الاصحاح الاول *

1 * كلمة الرب التي صارت على ارمياء بن سلكيو من الكهنة * الذي سكن في اناثوث
2 في ارض بنيامين * هذا صارت كلمة الله اليه في ايام يوسيا بن عاموص ملك يهودا * في
السنة الثالثة عشر من ملكه *

IN NOMINE DEI
Miſericordis clementiſſimi,
cui confido.

Aggredior interpretationem libri Prophetiæ JEREMIÆ Prophetæ, cujus benedictiones ſint ſuper nos, Amen.

CAP. I.
Textus primus.

1 *Verbum Domini, quod factum eſt ad Jeremiam Selciæ filium, ex ſacerdotibus, qui habitabat in Anathoth in* 2 *terra Benjaminis. Ad hunc factum eſt verbum Domini in diebus Joſiæ filii Amos regis Judæ, anno tertiodecimo regni ejus.*

ירמיה: א

ad uſq; ,Jehudah regis Joſijahu filii Jehojachim diebus in fuit Et
3 ויהי בימי יהויקים בן־יאשיהו מלך יהודה עד־
regis Joſijahu filii Sidchijahu annos undecim conſummandum
תם עשתי־עשרה שנה לצדקיהו בן־יאשיהו מלך
fuit Et .quinto menſe in Jeruſalaim tranſmigrandum ad uſq; ,Jehudah
4 יהודה עד־גלות ירושלם בחדש החמישי: ויהי
,utero in te formarem Priuſquam : dicendo me ad Domini verbum
5 דבר־יהוה אלי לאמר: בטרם אצורך בבטן
prophetam , te ſanctificavi , vulva de exires antequam & : te novi
ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא
non Ecce .Deus Domine Ahah : dixi Et .te dedi gentibus
6 לגוים נתתיך: ואמר אהה אדני יהוה הנה לא־
Ne : me ad Dominus dixit Et .ego puer quia ,loqui novi
7 ידעתי דבר כי־נער אנכי: ויאמר יהוה אלי אל־
& :ibis ,te mittam quò omnia ad quia :ego puer ,dicas
תאמר נער אנכי כי על־כל־אשר אשלחך תלך ואת
quia:eorum facibus à timeas Ne .loquêris,tibi præcipiam quæ univerſa
8 כל־אשר אצוך תדבר: אל־תירא מפניהם כי־
Dominus miſit Et .Dominus dixit , te eripiendum ad ,ego tecum
9 אתך אני להצלך נאם־יהוה: וישלח יהוה את־
dedi Ecce :me ad Dominus dixit &:meum os ſuper tetigit &,ſuā manū
ידו ויגע על־פי ויאמר יהוה אלי הנה נתתי
,gentes ſuper hac die te legavi , Vide .tuo ore in mea verba
10 דברי בפיך: ראה הפקדתיך היום הזה על־הגוים
:deſtruendū ad & ,diſperdendū ad & ,diruendū ad & ,evellendū ad ,regna ſuper &
ועל־הממלכות לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס
Quid :dicendo,me ad Domini verbum fuit Et.; plantandū ad & ,ædificandū ad
11 לבנות ולנטוע: ויהי דבר־יהוה אלי לאמר מה־
dixit Et .videns ego amygdali Virgam : dixi Et ?Iermejahu videns tu
12 אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני ראה: ויאמר
,meum verbi ſuper ego feſtinans nam : videndo Benefeciſti : me ad Domin⁹
יהוה אלי היטבת לראות כי־שקד אני על־דברי
Quid:dicendo ſecundò me ad Domini verbum fuit Et .illud faciendum ad
13 לעשתו: ויהי דבר־יהוה אלי שנית לאמר מה
faciebus à ejus facies & ,videns ego exſufflatam Ollam : dixi & ?videns tu
אתה ראה ואמר סיר נפוח אני ראה ופניו מפני
malum pandetur Aquilone Ab :me ad Dominus dixit Et .Aquilonis
14 צפונה: ויאמר יהוה אלי מצפון תפתח הרעה
omnes ad vocans ego ecce Quia .terræ habitatores omnes ſuper
15 על כל־ישבי הארץ: כי הנני קרא לכל־
: DOMINUS dixit , Aquilonis regnorum familias
משפחות ממלכות צפונה נאם־יהוה
portarum oſtio ſuum ſolium unuſquiſque dabunt & , venient &
ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי
ſuper & ,circum ejus muros omnes ſuper & , Jeruſalaim
ירושלם ועל כל־חומתיה סביב ועל
ſuper eis cum mea judicia loquar Et .Jehudah urbes univerſas
16 כל־ערי יהודה: ודברתי משפטי אותם על
diis ſuffierunt & ,me dereliquerunt qui ; eorum malitiam omnem
כל־רעתם אשר עזבוני ויקטרו לאלהים
tu Et .ſuarum manuum operibus ſe incurvaverunt & ; alienis
17 אחרים וישתחוו למעשי ידיהם: ואתה
omnia eos ad loquêris & , ſurges & , tuos lumbos accinges
תאזר מתניך וקמת ודברת אליהם את כל־
fortè ne ,eorum faciebus à conſterneris ne : tibi præcipiam ego quæ
אשר אנכי אצוך אל־תחת מפניהם פן־
.eorum facies ad te conſternem
אחתך לפניהם:

Verſio VULG. LAT.

3 Et factum eſt in diebus Joakim
filii Joſiæ regis Juda, uſque ad
conſummationẽ undecimi an-
ni Sedeciæ filii Joſiæ regis Ju-
da, uſque ad tranſmigrationẽ
4 Jeruſalem,in menſe quinto. Et
factum eſt verbum Domini ad
5 me,dicens; Priuſquàm te for-
marem in utero,novi te:& an-
tequàm exires de vulva,ſancti-
ficavi te, & prophetā in Gen-
6 tibus dedi te. Et dixi, A, a, a,
Domine Deus:ecce neſcio lo-
7 qui,quia puer ego ſum. Et di-
xit Dominus ad me,Noli dice-
re; Puer ſum, quoniam ad o-
mnia,quæ mittam te,ibis:& u-
niverſa, quæcunque mandave-
8 ro tibi,loquêris. Ne timeas à
facie eorum : quia tecum ego
ſum,ut eruam te,dicit Domin⁹.
9 Et miſit Dominus manum ſuā,
& tetigit os meum : & dixit
Dominus ad me ; Ecce dedi
10 verba mea in ore tuo : Ecce
conſtitui te hodiè ſuper Gen-
tes,& ſuper regna, ut evellas,
& deſtruas, & diſperdas, &
diſſipes,& ædifices,& plantes.
11 Et factum eſt verbum Domini
ad me,dicens ; Quid tu vides,
Jeremia?Et dixi,Virgam vigi-
12 lantem ego video.Et dixit Do-
minus ad me;Benè vidiſti,quia
vigilabo ego ſup verbo meo
13 ut faciam illud. Et factum eſt
verbum Domini ſecundò ad
me, dicens ; Quid tu vides?Et
dixi;Ollam ſuccenſam ego vi-
deo, & faciem ejus à facie A-
14 quilonis. Et dixit Dominus ad
me ; Ab Aquilone pandetur
malum ſuper omnes habitato-
15 res terræ. Quia ecce ego con-
vocabo omnes cognationes re-
gnorum Aquilonis, ait Domi-
nus : & venient & ponent u-
nuſquiſque ſolium ſuum in in-
troitu portarum Jeruſalem, &
ſuper omnes muros ejus in cir-
cuitu,& ſuper univerſas urbes
16 Juda. Et loquar judicia mea
cum eis, ſuper omnem maliti-
am eorum qui dereliquerunt
me,et libaverunt diis alienis,et
adoraverunt opus manuū ſua-
17 rum. Tu ergò accinge lumbos
tuos, & ſurge, & loquere ad
eos omnia quæ ego præcipio
tibi.Ne formides à facie eorū:
nec enim timere te faciam vul-
tum eorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰωακεὶμ υἱοῦ Ἰω-
σία βασιλέως Ἰούδα, ἕως ἑνδεκάτου ἔτους
(γ) τοῦ Σεδεκία υἱοῦ Ἰωσία βασιλέως Ἰού-
δα, ἕως τῆς αἰχμαλωσίας Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ
4 πέμπτῳ μηνί. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
5 (δ) πρὸς αὐτόν· Πρὸ τοῦ με πλάσαι σε (·) ἐν
κοιλίᾳ, ἐπίσταμαί σε, καὶ πρὸ τοῦ (ε) σε ἐξ-
ελθεῖν ἐκ μήτρας, ἡγίακά σε, προφήτην
6 εἰς ἔθνη τέθεικά σε. Καὶ εἶπα, Ὁ Ὢν δέ-
σποτα κύριε, ἰδοὺ οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν, ὅτι
7 νεώτερος ἐγώ εἰμι. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς
με, Μὴ λέγε, Ὅτι νεώτερος ἐγώ εἰμι, ὅτι
πρὸς πάντας οὓς ἐὰν ἐξαποστείλω σε, πο-
ρεύσῃ, καὶ κατὰ πάντα ὅσα (ζ) ἐὰν ἐντείλωμαί
8 σοι, λαλήσεις. Μὴ (η) φοβηθῇς ἀπὸ προσ-
ώπου αὐτῶν, ὅτι μετὰ σοῦ ἐγώ εἰμι τοῦ ἐξαι-
9 ρεῖσθαί σε, λέγει κύριος. Καὶ ἐξέτεινε κύ-
ριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς με, καὶ ἥψατο τοῦ
στόματός μου, καὶ εἶπε κύριος πρὸς με, Ἰδοὺ
δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα (θ) σου.
10 Ἰδοὺ καθέστακά σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη
καὶ ἐπὶ (ι) βασιλείας, ἐκριζοῦν, καὶ κατα-
σκάπτειν, καὶ (κ) ἀπολλύειν, καὶ ἀνοικοδομεῖν, καὶ
11 καταφυτεύειν. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
πρὸς με, λέγων, Τί σὺ (λ) ὁρᾷς; καὶ εἶπα,
12 Βακτηρίαν καρυΐνην. Καὶ εἶπε κύριος
πρὸς με, Καλῶς ἑώρακας, διότι ἐγρήγορα
ἐγὼ ἐπὶ τοὺς λόγους μου τοῦ ποιῆσαι αὐτούς.
13 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου (μ) ἐκ δευτέρου
πρὸς με, λέγων, Τί σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπα, Λέβη-
τα ὑποκαιόμενον, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ
14 προσώπου Βορρᾶ. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς με,
Ἀπὸ προσώπου Βορρᾶ ἐκκαυθήσεται τὰ κακὰ
15 ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν. Διό-
τι ἰδοὺ ἐγὼ συγκαλῶ πάσας τὰς βασιλείας
(ν) τῆς γῆς ἀπὸ Βορρᾶ, λέγει κύριος· καὶ ἥ-
ξουσι καὶ θήσουσιν ἕκαστος τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐ-
πὶ τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν Ἱερουσαλήμ, καὶ
ἐπὶ πάντα τὰ τείχη τὰ κύκλῳ αὐτῆς, καὶ
16 ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις Ἰούδα. Καὶ λα-
λήσω πρὸς αὐτοὺς (ξ) μετὰ κρίσεως, περὶ
πάσης τῆς κακίας αὐτῶν, ὡς ἐγκατέλι-
πόν με, καὶ ἔθυσαν θεοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ
προσεκύνησαν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐ-
17 τῶν. Καὶ σὺ περίζωσαι τὴν ὀσφύν σου, καὶ
ἀνάστηθι, καὶ εἶπον (ο) πάντα ὅσα ἂν ἐν-
τείλωμαί σοι. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου
αὐτῶν, μηδὲ πτοηθῇς ἐναντίον αὐτῶν,
ὅτι μετὰ σοῦ (π) εἰμι, τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε, λέ-
γει κύριος.

Et factum eſt in diebus Joacim fi- 3
lii Joſiæ regis Juda,uſque ad un-
decimum annum Sedeciæ filii Jo-
ſiæ regis Juda, uſque ad (a) capti-
vitatem Hieruſalem in quinto
menſe. Et factum eſt verbum Do 4
mini ad eum ; Antequàm forma- 5
rem te in utero, novi te : & ante-
quàm exires de vulva, ſanctifica-
vi te : prophetam in gentes poſui
te. Et dixi, (b) O On dominator 6
Domine : ecce neſcio loqui ; quia
junior ego ſum. Et dixit Domi- 7
nus ad me; Noli dicere, Quia ju-
nior ego ſum : quoniam ad omnes,
ad quos miſero te, ibis : & juxta
omnia, quæ mandavero tibi, loquê-
ris. Ne timeas à facie eorum : quia 8
ego tecum ſum, ut eruam te, dicit
Dominus. Et extendit Dominus 9
manum ſuam ad me, & tetigit os
meum, & dixit Dominus ad me ;
Ecce dedi verba mea in os tuum :
Ecce conſtitui te hodiè ſuper gen- 10
tes, & ſuper regna, ut eradices, et
deſtruas, & diſperdas, & reædi-
fices, & plantes. Et factum eſt 11
verbum Domini ad me, dicens ;
Quid tu vides? Et dixi, (c) Bacu-
lum nuceum. Et dixit Dominus ad 12
me, Benè vidiſti: quia vigilavi ego
ſuper verba mea, ut faciam illa.
Et factū eſt verbū Domini ſecun- 13
dò ad me, dicens; Quid tu vides?
Et dixi; Ollā ſuccenſā, & faciem
ejus à facie Aquilonis. Et dixit 14
Dominus ad me; A facie Aquilonis
exardeſcent mala ſuper omnes ha-
bitatores terræ. Quia ecce ego con- 15
voco omnia regna terræ ab Aqui-
lone, ait Dominus. Et venient, &
ponent unuſquiſque ſolium ſuum
ſuper veſtibula portarum Hieruſa-
lem, & ſuper omnes muros, qui in
circuitu ejus, & ſuper univerſas
urbes Judæ. Et loquar ad eos cum 16
judicio de omni malitia eorum,
quomodò dereliquerunt me, &
ſacrificaverunt diis alienis, & ad-
oraverunt opera manuum ſua-
rum. Et tu accinge lumbum tuum, 17
& ſurge, & dic omnia quæcun-
que mandavero tibi. Ne timeas à
facie eorum, (d) neque exterrearis
coram eis : quia tecum ſum, ut li-
berem te, dicit Dominus.

MS.A. (γ) Σεδεκίου υἱοῦ Ἰωσείου (δ) πρὸς με, λέγων, (·) ἐκ κοιλίας, (ε) ἐξελθεῖν σε (ζ) ἂν (η) φοβηθῇς (θ) σου. Καθέστακά (ι) βασιλεῖς, (κ) ἀπολλύειν. Καὶ ἐγένετο (λ) ὁρᾷς, Ἱερεμία; (μ) πρὸς με ἐκ δευτέρου, (ν) ἀπὸ προσώπου Βορρᾶ τῆς γῆς, (ξ) περὶ πάσης τῆς κακίας αὐτῶν μετὰ κρίσεως, (ο) πρὸς αὐτοὺς πάντα (π) ἐγώ εἰμι,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 והוה ביומי יהויקים בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה עד דשלימא חדא עשרי שנין
לצדקיה אחוהי בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה עד דאתא נבוכדנצר מלכא דבבל
4 וצר על ירושלם תלת שנין ואגלי עמא דבה בירחא חמישאה: והוה פתגם נבואה מן
5 קדם יי עמי למימר: עד לא בריתך במעין אתקנתך ועד לא אתיתא לעלמא ומניתך נבי
6 משקי כס דלוט לעממיא מניתך: ואמרית קבל בעותי יי אלהים הא לית אנא ידע
7 לאתנבאה ארי רבי אנא ומשירותי עקא וגלו אנא מתנבי על עמא הדין: ואמר יי לי לא
8 תימר רבי אנא ארי כל אתר דאשלחנך תהך וית כל דאפקדנך תתנבי: לא תדחל מן
9 קדמיהון ארי בסעדך מימרי לשיזבותך אמר יי: ושלח יי ית פתגמי נבואתיה וסדר
10 בפומי ואמר יי לי הא שויתי פתגמי נבואתי בפומך: חזי דמניתך יומא הדין על עממיא
11 ועל מלכותא למעקר ולתרעא ולאבדא ולפגרא ועל בית ישראל למבני ולקימא: והוה
פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר מה את חזי ירמיה ואמרית מלך דמוחי לאבאשא
12 13 אנא חזי: ואמר יי לי יאות חזיתא ארי מוחי אנא על פתגמי למעבדיה: והוה
פתגם נבואה מן קדם יי עמי תנינות למימר מה את חזי ואמרית מלך דרתח כדוד
14 אנא חזי וטקוס משריתיה דמדברן ואתין מאפי צפונא: ואמר יי לי מצפונא תשרי
15 בישתא למיתי על כל יתבי ארעא: ארי הא אנא מכלי לכל זרעית מלכות צפונא
אמר יי וייתון ויירמון גבר כורסוהי לקבל תרעי ירושלם ועל כל שורהא סחור סחור
16 ועל כל קרויא דבית יהודה: ואמלל פורענות דיני מנהון על כל בישתהון דשבקו
17 פולחני ואסיקו בוסמין לטעות עממיא ואשתעבדו לעובדי ידיהון: ואת תתקף
חרצך ותקום ותתנבי להון ית כל דאנא מפקד לך לא תתמנע מלאוכחותהון דלמא
אתברנך קדמיהון:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et factum eſt in diebus Joachim filii Joſiæ regis tribus domus Juda, donec 3
impletus eſt undecimus annus Sedechiæ fratris ejus filii Joſiæ regis tribus
domus Juda, donec venit Nabuchodonoſor rex Babylonis, & obſedit Jeru-
ſalem tribus annis, & tranſmigrare fecit populum qui in ea erat, in menſe
quinto. Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens : An- 4
tequàm crearem te in utero præparavi te, & antequàm venires in mundum, 5
paravi te : Prophetam propinantem calicem maledictionis populis con-
ſtitui te. Et dixi : Suſcipe deprecationem meam Dñe Deus : ecce neſcio 6
prophetare, quia puer ego ſum : & à principio meo tribulationem & ca-
ptivitatem ego prophetizo contra populum hunc. Et dixit Dñs mihi : Ne 7
dicas, Puer ego ſum : quia ad omnem locum ad quem mittam te, ibis ; &
univerſa quæcunque mandavero, prophetabis. Ne timeas à facie eorum; 8
quia in adjutorium tuum erit Verbum meum ut eruat te, dicit Dñs. Et mi- 9
ſit Dñs verba prophetiæ ſuæ, & ordinavit ea in ore meo : & dixit Domi-
nus mihi: Ecce poſui verba prophetiæ meæ in ore tuo. Vide quòd conſti- 10
tuerim te hodie ſuper populos & ſuper regna, ut evellas, & deſtruas, &
perdas, & diſſipes; & ſuper domū Iſrael, ut ædifices & confirmes. Et factum 11
eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me dicens : Quid tu vides Jere-
mia? & dixi: Regẽ feſtinantem ad malefaciendum ego video. Et dixit Dñs 12
mihi : Bene vidiſti: quia feſtinabo ego ſuper verbū meum ut faciam illud.
Et factum eſt verbū prophetiæ à facie Dñi ad me ſecundò dicens: Quid tu 13
vides? & dixi, Regem ferventem quaſi lebetem ego video, & vexillum exer-
cit⁹ ej⁹ qui ducitur & venit à facie Aquilonis. Et dixit Dñs mihi: ab Aqui- 14
lone incipiet venire malum ſuper omnes habitatores terræ. Quoniam ecce 15
ego convoco omnes cognationes regnorum Aquilonis, dicit Dñs : & ve-
nient & projicient unuſquiſq; ſoliū ſuum contra portas Jeruſalem, & ſuper
omnes muros ej⁹ in circuitu, & ſuper univerſas urbes dom⁹ Judæ. Et loquar 16
ultionem judiciorū meorū cum eis ſuper omnem malitiam eorū, qui dere-
liquerunt cultū meū, & adoleverunt aromata idolis populorū, et ſervierunt
operib⁹ manuū ſuarū. Tu autem confortabis lumbos tuos, & ſurges, et pro- 17
phetabis eis omnia quæ præcipio tibi : ne deſinas corripere eos, ne fortè
conteram te coram eis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܘܗܝ ܕܝܗܘܝܩܝܡ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡ
ܚܕܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܠܨܕܩܝܐ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܫܬܒܝܬ
4 ܐܘܪܫܠܡ ܒܝܪܚܐ ܚܡܝܫܝܐ. * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ.
5 * ܥܕܠܐ ܐܨܘܪܟ. ܒܟܪܣܐ ܝܕܥܬܟ. ܘܥܕܠܐ ܢܦܩܬ ܡܢ ܡܪܒܥܐ ܩܕܫܬܟ. ܘܢܒܝܐ
6 ܠܥܡܡܐ ܝܗܒܬܟ. * ܘܐܡܪܬ: ܒܒܥܘܬܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ
7 ܠܡܡܠܠܘ. ܡܛܠ ܕܛܠܝܐ ܐܢܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܐܡܪ ܕܛܠܝܐ ܐܢܐ. ܡܛܠ
8 ܕܠܟܠ ܕܐܫܕܪܟ ܬܐܙܠ. ܘܟܠ ܕܐܦܩܕܟ ܬܡܠܠ. * ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܩܕܡܝܗܘܢ.
9 ܡܛܠ ܕܥܡܟ ܐܢܐ ܠܡܦܨܝܘܬܟ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܐܘܫܛ ܡܪܝܐ ܐܝܕܗ. ܘܩܪܒ
10 ܠܦܘܡܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܝܗܒܬ ܦܬܓܡܝ ܒܦܘܡܟ. * ܚܙܝ
ܐܫܠܛܬܟ ܝܘܡܢܐ. ܥܠ ܥܡܡܐ ܘܥܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܠܡܥܩܪ ܘܠܡܣܚܦ. ܘܠܡܘܒܕܘ
11 ܘܠܡܣܚܦܘ ܘܠܡܒܢܐ ܘܠܡܢܨܒ. * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. ܡܢܐ
12 ܚܙܐ ܐܢܬ ܐܪܡܝܐ. ܘܐܡܪܬ. ܫܒܛܐ ܕܠܘܙܐ ܚܙܐ ܐܢܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܫܦܝܪ
13 ܚܙܝܬ. ܡܛܠ ܕܡܫܩܕ ܐܢܐ ܥܠ ܦܬܓܡܝ ܠܡܥܒܕܗ. * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܚܙܐ ܐܢܬ. ܘܐܡܪܬ. ܩܕܪܐ
14 ܕܢܦܝܚܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܘܐܦܘܗܝ. ܡܢ ܐܦܝ ܓܪܒܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ ܡܢ ܓܪܒܝܐ
15 ܬܬܦܬܚ ܒܝܫܬܐ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝ ܐܪܥܐ. * ܡܛܠ ܕܗܐ ܡܩܪܐ ܐܢܐ ܘܩܪܐ
ܐܢܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܐܬܘܢ ܘܢܣܝܡܘܢ
ܟܠ ܚܕ ܟܘܪܣܝܗ ܒܡܥܠܢܐ ܕܬܪܥܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܫܘܪܝܗ ܕܚܕܪܝܗ.
16 ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܡܠܠ ܕܝܢܝ ܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܟܠܗ
ܒܝܫܬܗܘܢ. ܕܫܒܩܘܢܝ ܘܣܡܘ ܒܣܡܐ ܠܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ. ܘܣܓܕܘ ܠܥܒܕܐ
17 ܐܝܕܝܗܘܢ. * ܘܐܢܬ ܐܣܘܪ ܚܨܝܟ. ܘܩܘܡ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܠܡܐ ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟ.
ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢܗܘܢ. ܕܠܡܐ ܐܬܒܪܟ ܩܕܡܝܗܘܢ.

Fuit etiam in diebus Jojacimi filii Joſiæ 3
regis Juda, donec exacti eſſent undecim
anni Sedeciæ filii Joſiæ regis Juda, do-
nec capta fuiſſet Jeruſalem menſe quinto. 4
Fuit igitur ad me ſermo Domini, dicendo;
Quum nondum te finxiſſem in utero, novi 5
te; & quum nondum prodiiſſes è vulva,
ſanctificavi te, & prophetam gentibus con-
ſtitui te. Me autem dicente, Quæſo Do- 6
mine Deus, ecce neſcio loqui, quia puer
ſum : Dixit mihi Dominus, ne dicas, Puer 7
ſum, quoniam ad omnia propter quæ te miſ-
ſurus ſum, ibis; & quicquid præcepturus
ſum tibi, loquêris. Ne timeto ab iſtis, quo- 8
niam adſum tibi ad eripiendum te, dicit
Dominus. Tum extenſâ Dominus manu ſuâ, 9
tetigit os meum, dixítque mihi Dominus;
Ecce poſui ſermones meos in os tuum. Vide 10
quòd poteſtatem do tibi hodie ſuper gentes
& ſuper regna, ad extirpandum & demoli-
endum, ad deſtruendum & perdendum, & ad
ædificandum & plantandum. Fuit rurſus ad 11
me ſermo Domini, dicendo, Quid vides
Jeremia? Cui dixi, Baculum amygdalinum
video. Tum dixit mihi Dominus, Rectè vi- 12
des : nam acceleraturus ſum ſermonem me-
um ut efficiam illum. Fuit etiam ad me ſer-
mo Domini ſecundâ vice, dixítque, Quid 13
vides? Et dixi, Ollam foco impoſitam vi-
deo, cujus facies eſt Aquilonem verſús. Tum 14
dixit mihi Dominus, Ab Aquilone erumpet
malum in omnes incolas terræ : Nam ecce 15
ego miſſurus ſum evocatum omnes fa-
milias regnorum Aquilonarium, dicit Do-
minus ; ut venientes ponant quiſque ſo-
lium ſuum in veſtibulo portarum Jeruſalem,
& ſuper omnes muros ejus circunquaque, &
ſuper omnes civitates Juda. Et loquar judi- 16
cia mea (i. rationes inſtituam) cum eis de
cunctis malitiis eorum; quòd me derelicto
thura adoleverint diis alienis, & adorave-
rint opus manuum ſuarum. Tu itaque ac- 17
cinge lumbos tuos, & ſurgens dic eis quic-
quid præcepturus ſum tibi : ne timeto ab
eis, ne te conteram in conſpectu eorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وكان في ايام يواقيم بن يوسيا ملك يهودا الي السنة الحادية عشر لصادقيا بن يوسيا
4 5 ملك يهودا الي سبي ايروسليم * في الشهر الخامس * فكانت كلمة الرب الي قايلا * من
قبل ان اجبلك من البطن عرفتك * من قبل ان تخرج من الرحم قدستك وصنعتك
6 نبيا للامم * فقلت ايها الكاين السيد الرب * لست اعرف ان اتكلم لاني انا شاب انا *
7 * فقال لي الرب * لا تقل اني انا شاب انا * لانك الي جميع الذين ارسلك اليهم اذن
8 تمضي * وبكل ما امرك اذن تتكلم * لا تخف من وجوههم * لاني انا معك انا لانقذك
9 يقول الرب * ومد الرب يده الي ولمس فاي وقال الرب لي * ها اعطيت كلماتي في فيك *
10 11 * واقمتك اليوم على امم وعلى ملوك * لتستاصل وتهدم وتهلك * وصارت كلمة الرب
12 الي قايلا * ماذا ترى انت يا ارمياء * فقلت انا ارى قضيبا جوزيا * فقال الرب لي *
13 حسنا رايت * من اجل اني انا مستيقظ على كلماتي لاصنعها * وصارت كلمة الرب الي ثانية
قايلا * ماذا ترى انت * فقلت انا ارى مرجلا تحته وقيدا * ووجهه من وجه الجربياء *
14 15 * فقال الرب لي * من وجه الجربياء تتوقد الشرور على جميع سكان الارض * من اجل اني
ها انا ادعو جميع مملكات الملوك من وجه جربياء الارض يقول الرب * فياتون ويصعدون
كل واحد كرسيه في مداخل ابواب ايروسليم * وعلى جميع الاسوار التي حولها وعلى جميع
16 مدن يهودا * واتكلم معهم بالحكم من اجل جميع شرورهم * لانهم تركوني وبخروا لالهة غرباء *
17 وسجدوا لاعمال ايديهم * وانت منطق حقويك وقم فقل لهم كلما امرك به اذن * لا تخف من
وجوههم ولا تذعر قدامهم * لاني انا معك انا لانقذك يقول الرب *

Fuit etiam in diebus Joacimi filii Joſiæ 3
regis Judæ uſque ad annum undecimum
Sedeciæ filii Joſiæ regis Juda, uſque ad
captivitatem Jeroſolymæ in menſe quin-
to. Fuit ergò verbum Domini ad me 4
dicentis, Priuſquam te plaſmarem ex 5
utero, novi te ; priuſquam exires è vulva,
ſanctificavi te, fecique te prophetam
gentibus. Dicenti verò mihi, O qui 6
es, here Domine, neſcio loqui ; nam
adoleſcens ego ſum : Ait Dominus, 7
Ne dicas, Adoleſcens ego ſum ; quo-
niam ad omnes eos ad quos mittam
te, equidem ibis ; & quicquid præci-
piam tibi, equidem loquêris. Ne ve- 8
rearis vultus eorum, quoniam ego te-
cum ero, ut liberem te, ait Dominus.
Deinde extendens Dominus manum ſuam 9
ad me, tetigit os meum, dixítque Do-
minus mihi ; Ecce dedi verba mea in
os tuum, Et præfeci te hodiè genti- 10
bus & regibus, ut evellas, & de-
ſtruas, ac perdas. Factum eſt etiam 11
verbum Domini ad me dicentis, Quid
vides tu O Jeremia? Dixi, Ego vi-
deo virgam nuceam. Et dixit mihi 12
Dominus, Rectè vidiſti : nam ego vigi-
lo pro verbis meis, ut exequar illa. Et 13
factum eſt verbum Domini ad me ſe-
cundò dicentis, Quid tu vides? Et
dixi, Ego video cacabum ignémque illi
ſubjectum, cujus facies verſa eſt ad pla-
gam Aquilonarem. Dixítque mihi Do- 14
minus, Ab Aquilonari plaga erit incen-
dium malorum adverſùs omnes habita-
tores terræ : Quoniam ecce ego advo- 15
caturus ſum cuncta regum regna ab A-
quilonari terræ plaga, dicit Dominus ; qui
venient, ponéntque unuſquiſque ſolium
ſuum in veſtibulis portarum Jeroſolymæ,
& ſuper cunctis mœnibus quibus am-
bitur, & ſuper cunctis urbibus Judæ.
Litémque cum eis inſtituam pro omnibus 16
eorum flagitiis, & quòd me dereliquerint,
& ſacrificaverint diis alienis, & adora-
verint opificia manuum ſuarum. Tu 17
ergò præcinge lumbum tuum, & ſta, dic
eis quicquid præcepturus ſum tibi : ne ve-
rearis vultum eorum, néve formides præ-
ſentiam eorum ; quoniam ego tibi adero,
ut liberem te, dicit Dominus.

,ferream columnam in &,munitionis civitatē in hodie te dedi ecce ego Et
18 ואני הנה נתתיך היום לעיר מבצר ולעמוד ברזל
,ej' principib',Jehudah regibus ,terram omnem super æris muros in &
ולחמות נחשת על־כל־הארץ למלכי יהודה לשריה
non & , te contra bellabunt Et .terræ populo & , ejus sacerdotibus
19 לכהניה ולעם הארץ: ונלחמו אליך ולא־
.te liberandum ad,Dominus ait , ego tecum quia : tibi prævalebunt
יוכלו לך כי־אתך אני נאם־יהוה להצילך:

CAP. II. ב

auribus in clamabis & , Vade : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר: הלך וקראת באזני
2 misericordiæ,tui sum Recordat' , Dñs dixit Sic : dicendo ,Jerusalaim
ירושלם לאמר כה אמר יהוה זכרתי לך חסד
,deserto in me post te eundo ,tuarum desponsationū charitatis ,tuarum pueritiarum
נעוריך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר
: ejus proventus initium , Domino Israel Sanctitas .sata non terra in
3 בארץ לא זרועה: קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתה
.Dominus dixit , eos ad veniet malum;desolabuntur eū devorātes omnes
כל־אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם־יהוה:
domus familiæ omnes & , Jahacob domus Domini verbum Audite
4 שמעו דבר־יהוה בית יעקב וכל־משפחות בית
me in vestri patres invenerunt Quid : Dominus dixit Sic .Israel
5 ישראל: כה אמר יהוה מה־מצאו אבותיכם בי
,vanitatē post ambulaverunt &,me desuper se elongaverūt quia,iniquitatis
עול כי רחקו מעלי וילכו אחרי ההבל
nos faciens ascendere,Dominus Ubi : dixerunt non Et ? sunt facti vani &
6 ויהבלו: ולא אמרו איה יהוה המעלה אתנו
desertam terram per ,desertum per nos deducens , Ægypti terra è
מארץ מצרים המוליך אתנו במדבר בארץ ערבה
ea in transiit non terrā per,mortis umbræ & ariditatis terram per ,vastam &
ושוחה בארץ ציה וצלמות בארץ לא־עבר בה
, Charmel terram in vos induxi Et .ibi homo habitavit neque ,vir
7 איש ולא־ישב אדם שם: ואביא אתכם אל־ארץ הכרמל
contaminastis &,estis ingressi &:ej' bonā &,ej' fructum comedendum ad
לאכל פריה וטובה ותבאו ותטמאו את
non Sacerdotes .abominationem in posuistis meam hæreditatē &,meā terrā
8 ארצי ונחלתי שמתם לתועבה: הכהנים לא
pastores &,me noverūt non legem tractantes &?Dominus Ubi : dixerunt
אמרו איה יהוה ותפשי התורה לא ידעוני והרעים
non post & ,Bahal in prophetaverūt prophetæ &:me in sunt prævaricati
פשעו בי והנביאים נבאו בבעל ואחרי לא־
,Dominus dixit ,vobiscum litigabo adhuc Propterea .ambulaverūt ,proderunt
9 יועלו הלכו: לכן עד אריב אתכם נאם־יהוה
, Chittim insulas transite Siquidem .litigabo vestrorum filiorum filiis cum &
10 ואת־בני בניכם אריב: כי עברו איי כתיים
fuit En,videte &:vehementer considerate &,mittite Cedar &;videte &
וראו וקדר שלחו והתבוננו מאד וראו הן היתה
me' populus & : Dii non ipsi & ? Deos gens mutavit Num .hoc sicut
11 כזאת: ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים ועמי
: hoc super cœli Obstupescite .proderit non in suam gloriam mutavit
12 המיר כבודו בלוא יועיל: שמו שמים על־זאת
mala duo Nam.Dominus dixit,vehementer desolamini,horrescite &
13 ושערו חרבו מאד נאם־יהוה: כי־שתים רעות
.aquas continebunt non quæ ,fractas cisternas , cisternas sibi excidendū ad ,viventium aquarum venam dereliquerunt Me:meus popul' fecit
עשה עמי אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארת נשברים אשר לא־יכלו המים:

Versio VUL. LAT.

18 Ego quippe dedi te hodiè in civitatem munitam, & in columnā ferreā, & in murum æreū, super omnē terrā, regib' Juda, principib' ejus, et sacerdotib',
19 & populo terræ. Et bellabunt adversùm te, & non prævalebunt: quia ego tecum sum, ait Dominus, ut liberem te.

CAP. II.

1 ET factū est verbum Dñi ad
2 me, dicens; Vade, & clama in aurib' Jerusalē, dicens; Hæc dicit Dñs; Recordat' sum tuî, miserans adolescentiam tuam, & charitatē desponsationis tuæ, quando secuta es me in deserto, in terra quæ non seminatur.
3 Sanctus Israel Dño, primitiæ frugū ej': omnes, qui devorant eum, delinquunt: mala venient
4 sup eos, dicit Dñs. Audite verbum Domini dom' Jacob, & omnes cognationes dom' Israel:
5 Hæc dicit Dñs; Quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongaverūt à me, et ambulaverunt post vanitatē, et
6 vani facti sunt? Et non dixerūt; Ubi est Dñs, qui ascendere nos fecit de terra Ægypti: qui traduxit nos per desertū, per terrā inhabitabilē et inviam, per terrā sitis, et imaginē mortis, per terrā, in qua non ambulavit vir, neq;
7 habitavit homo? Et induxi vos in terrā Carmeli, ut comederetis fructū ejus, & optima illi': & ingressi contaminâstis terrā meam, & hæreditatē meam po-
8 suistis in abominationē. Sacerdotes non dixerūt; Ubi est Dñs? & tenentes legē nescierūt me, & pastores prævaricati sunt in me: & prophetæ prophetaverūt in Baal, et idola secuti sunt.
9 Propterea adhuc judicio contendam vobiscum, ait Dñs, & cum filiis vestris disceptabo.
10 Transite ad insulas Cethim, & videte: & in Cedar mittite, et considerate vehementer: et vi-
11 dete si factū est hujuscemodi. Si mutavit gens deos suos, et certè ipsi non sunt Dii: populus verò meus mutavit gloriā suā
12 in idolum. Obstupescite cœli super hoc, et portæ ejus desolamini vehementer, dicit Dominus. Duo
13 enim mala fecit populus meus: Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, et foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.

Vers. GRÆC. LXX. Interp. Cum Transl. LAT.

18 Ἰδὲ τέθεικά σε ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὡς πόλιν ὀχυρὰν, καὶ ὡς τεῖχος (η) χαλκοῦν, ὀχυρὸν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα, καὶ τοῖς ἄρχουσιν (θ) αὐτοῦ, καὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς.
19 Καὶ πολεμήσουσί σε, καὶ οὐ μὴ δύνωνται πρὸς σὲ, διότι (ι) μετὰ σοῦ ἐγώ εἰμι, τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε, (κ) εἶπε κύριος.

MS.A. (η) χαλκοῦ, ὀχυρὸν ἅπασιν (θ) αὐτῶν, (ι) ἐγὼ μετὰ σοῦ εἰμι, (κ) λέγει

18 Ecce posui te in hodierna die in civitate munitā, & in murū æneū, munitum omnib' regib' Judæ, et principibus ejus, & populo terræ.
19 Et bellabunt adversùm te: & non prævalebunt adversùm te: quia tecum ego sū, ut liberem te, ait Dñs.

ΚΕΦ. β'.

1 ΚΑὶ εἶπε, Τάδε λέγει κύριος, Ἐμνήσθην
2 ἐλέους νεότητός σου, καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου, τοῦ ἐξακολουθῆσαί σε τῷ ἁγίῳ Ἰσραὴλ, λέγει κύριος.
3 (α) Ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ, ἀρχὴ (β) γεννημάτων αὐτοῦ· πάντες οἱ ἔσθοντες αὐτὸν πλημμελήσουσι, κακὰ ἥξει ἐπ' αὐτοὺς, φησὶ κύριος.
4 Ἀκούσατε λόγον κυρίου οἶκος Ἰακὼβ, καὶ πᾶσα πατριὰ οἴκου Ἰσραήλ.
5 Τάδε λέγει κύριος, Τί (γ) εὕροσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν ἐμοὶ πλημμέλημα, ὅτι ἀπέστησαν μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν
6 ματαίων, καὶ ἐματαιώθησαν; Καὶ οὐκ εἶπαν, Ποῦ ἐστι κύριος, ὁ ἀναγαγὼν (δ) ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ (ε) ἀπείρῳ καὶ ἀβάτῳ, ἐν γῇ ἀνύδρῳ καὶ ἀκάρπῳ, ἐν γῇ (ζ) ᾗ οὐ διώδευσεν ἐν αὐτῇ (η) ἀνὴρ οὐθὲν, καὶ οὐ κατῴκησεν ἄνθρω-
7 πος ἐκεῖ; Καὶ ἤγαγον ὑμᾶς εἰς τὸν Κάρμηλον, τοῦ φαγεῖν ὑμᾶς τοὺς καρποὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ. καὶ (·) εἰσήλθετε, καὶ ἐμιάνατε τὴν γῆν μου, καὶ τὴν κληρονομίαν (θ) μου ἔθεσθε εἰς
8 βδέλυγμα. Οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπαν, Ποῦ ἐστι κύριος; καὶ οἱ ἀντεχόμενοι τοῦ νόμου (ι), οὐκ ἠπίσταντό με, καὶ οἱ ποιμένες ἠσέβουν εἰς ἐμὲ, καὶ οἱ προφῆται (κ) ἐπροφήτευον τῇ Βάαλ, καὶ ὀπίσω
9 ἀνωφελοῦς ἐπορεύθησαν. Διατοῦτο ἔτι κριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς, (λ) καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν
10 ὑμῶν κριθήσομαι. Διότι διέλθετε εἰς νήσους Χεττιεὶμ, καὶ ἴδετε, καὶ εἰς Κηδὰρ ἀποστείλατε, καὶ νοήσατε σφόδρα, καὶ ἴδετε εἰ γέγονε
11 τοιαῦτα· (μ) Εἰ ἀλλάξονται ἔθνη θεοὺς αὐτῶν, καὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶ θεοί· ὁ δὲ λαός μου ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐξ ἧς οὐκ ὠφεληθήσονται.
12 Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ
13 πλεῖον σφόδρα, λέγει κύριος. Ὅτι δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαός μου· ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος (ν) ζωῆς, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν.

CAP. II.

1 ET (a) dixit, Hæc dicit Domi-
2 nus; Recordatus sum misericordiæ adolescentiæ tuæ, Et dilectionis perfectionis tuæ, quando tu sequuta es Sanctū Israel, dicit Domin'.
3 (b) Sanctus Israel Domino, principiū geniminū ej': Omnes, qui comedent eum, delinquent: mala venient super eos, dicit Domin'.
4 Audite verbū Domini dom' Jacob, & omnis cognatio domûs Israel.
5 Hæc dicit Dominus; Quod invenerunt patres vestri in me delictum; quia recesserunt longè à me, et ambulaverūt post vana, et vani facti fūt?
6 Et non dixerunt; ubi est Dominus, qui eduxit nos de terra Ægypti, qui deduxit nos in deserto, in terro insuitata, & invia, in terra inaquosa, et infructuosa, in terra, in qua non pertransivit in ea vir unquā, (c) neque habitavit homo illîc?
7 Et duxi vos in Carmelum, ut comederetis fruct' ej', et bona ej'. Et ingressi estis, et contaminâstis terrā meā; & hereditatē meā po-
8 suistis in abominationē. Sacerdotes non dixerunt; ubi est Domin'? & tenentes legē, nescierunt me: et pastores impiè egerunt in me: & prophetæ prophetabant in Baal, & post
9 inutile ambulaverunt. Propterea adhuc judicio contendā vobiscū: & cum filiis filiorū vestrorū judicio contendā.
10 Idcircò venite ad insulas Chettiim, & videte: & in Cedar mittite, et considerate vehementer: & videte, si facta sunt hujusmodi;
11 Si mutaverint gentes deos suos: & isti non sunt Dii. Populus verò meus mutavit gloriā suā in id, ex quo nihil juvabuntur.
12 Obstupuit cœlū super hoc: & inhorruit extra modū vehementer, dicit Dominus.
13 Duo enim, (d) & mala fecit populus meus: Me dereliquerunt fontē aquæ vivæ: et foderunt sibi cisternas contritas, quæ non poterunt continere aquam.

MS.A. (α) Ἅγιος (β) γεννημάτων (γ) εὕροσαν οἱ πατέρες ἡμῶν (δ) ὑμᾶς (ε) ἀβάτῳ καὶ ἀπείρῳ, (ζ) ἐν ᾗ (η) οὐθὲν, (·) εἰσήλθατε, (θ) καὶ ἔθεσθε (ι) μου, οὐκ ἐπίσταντο (κ) ἐπροφήτευόντο (λ) λέγει κύριος, καὶ (μ) Εἰ ἀλλάξονται τὰ ἔθνη (ν) ζῶντος,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 ואנא הא יהבתך יומא דין תקיף כקריה כריכא וכעמודא דברזל וכשור דנחש לאשקאה
כס דלוט לכל יתבי ארעא למלכא דבית יהודה לרברבהא לכהנהא ולעמא דארעא:
19 ויהון דינין ומגיחין לקבלך למסתר ית פתגמי נבואתך ולא יכלין לך ארי בסעדך מימרי
אמר יי לשיזבותך:

ב

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: איזל ותתנבי קדם עמא די בירושלם למימר
2 כדנן אמר יי דכירנא לכון טבוות יומי קדם רחמת אבהתכון דהימנו במימרי ואזלו בתר
תרין שליחי בתר משה ואהרן במדברא ארבעין שנין בלא זוודין בארעא דלא מזדרעא:
3 קודשיא אנון בית ישראל קדם יי ועל בזוזיהון כדמעא ארמות עללא דמן דאכיל מניה
חיב למימת וכשירו חצד עומר ארמותא דעד לא מקרבין מניה כהניא בני אהרן
קורבניא על מדבחא מן דאכיל מניה מתחיב אף כן כל בזוזיהון דבית ישראל יחובון
4 בישתא תיתי עליהון אמר יי: קבילו פתגמא דיי בית יעקב וכל זרעית בית ישראל:
5 כדנן אמר יי מה אשכחו אבהתכון במימרי שקר ארי אתרחקו מדחלתי וטעו בתר
6 טעותא והוו ללמא: ולא אמרו נדחל מן קדם יי דאסיק יתנא מארעא דמצרים דדבר
יתנא במדברא בארע מישר וחרוב בארע צדיא וטולימותא בארע דלא עדא בה אנש
7 ולא אתותב אנשא תמן: ואעלית יתכון לארע דישראל דהות מנצבא ככרמלא למיכל
אבה וטובה ועלתון וסאבתון ית ארע בית שכנתי ואחסנתי שויתון לפולחן טעותא:
8 כהניא לא אמרו נדחל מן קדם יי ומלפי אוריתא לא אליפו למידע דחלתי ומלכיא
9 מרדו במימרי ונביאי שקרא מתנבן בשום טעותא ובתר דלא יהנון להון אזלו: בכן אנא
עתיד לאתפרעא מנכון אמר יי ומן בני בניכון דאם יעבדון כעובדיכון אנא עתיד
10 לאתפרעא: ארי עברו לנגות כתאי וחזו ולמדינת ערבאי שלחו ואסתכלו לחדא וחזו
עממיא דגלן מכרך לכרך וממדינה למדינה נטלין ית טעותהון ומובלין להון עמהון
ובאתר דאנון שרן פרסין ית משכניהון ומקימין ית טעותהון וסגדין להן אידא היא
11 אומא ולישן דעבדת כותכון בית ישראל: הא עממיא לא שבקו פולחן טעותא ואנון
טעון דלית בהון צרוך ועמי שבקו פולחני די בדיליה אנא מיתי עליהון יקרא ואזלו בתר
12 דלא יהנון להון: אתאבלו שמיא על כדין על ארעא דישראל דעתידא למחרב ועל
13 בית מקדשא דעתיד לאצטדאה ועל דעובדין בישין עבדו עמי לחדא אמר יי: ארי
תרתין בישין עבדו עמי פולחני שבקו די בדיליה אנא מיתי עליהון יקרא כמבוע דמיין
חיין דלא פסקין ואזלו בתר טעותא דאנון כגובין תבירין דלא יכלין לקימא מיא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

18 Et ego ecce dedi te hodie fortem sicut civitatem munitam, & sicut columnam ferream, & sicut murum æreum, ad propinandum calicem maledictionis omnibus habitatoribus terræ, & regi domus Juda, & principibus ejus, & sacerdotibus ejus, & populo terræ.
19 Et erunt contendentes & bellantes adversum te, ut celent verba prophetiæ tuæ, & non prævalebunt tibi; quia in auxilium tuū erit Verbum meum, dicit Dominus, ut eruam te.

CAP. II.

1 ET factū est verbū prophetiæ à facie Dñi ad me dicēs: Vade & vaticinare
2 corā populo qui est in Jerusalem, dicens: Hæc dicit Dñs: Memor sum vobis beneficiorū dierū antiquorū, & dilectionis patrū vestrorū, qui crediderunt verbo meo, & ambulaverunt post duos nuntios meos, Moysen & Aaron, in deserto quadraginta annis, absq; cibariis in terra non seminata.
3 Sanctitates sunt dom' Israel corā Dño, & adversus direptores suos sicut primitiæ oblationis frugum: quicunque cōederit ex eis, re' erit mortis: & sicut principiū messis manipuli oblationis; ex quo si aliquis comederit, antequā offerāt Sacerdotes filii Aaron oblationes sup altari, condemnatur; sic omnes qui deprædantur domū Israel, condemnabuntur; malū veniet sup eos, dicit
4 Dñs. Suscipe verbū Dñi dom' Jacob, & omnis cognatio dom' Israel.
5 Hæc dicit Dñs: Quid invenerunt patres vestri in verbo meo falsitatis, quia elongaverunt se à timore mei, & erraverunt post idola, & abierunt in vanitatē.
6 Nec dixerunt: Timeam' à facie Dñi, qui ascēdere nos fecit de terra Ægypti, qui duxit nos per desertū per terrā solitudinis & desolatā, per terrā vastā & umbrā mortis, per terrā per quā non transierat homo, nec ibi habitaverat quisquā.
7 Et introduxi vos in terrā Israel, quæ erat plantata sicut Carmel', ut cōederetis fruct' ej' & delicias ej': & intrastis & contaminastis terrā dom' majestatis meæ, & hæreditatē meā dicastis cultui idolorū.
8 Sacerdotes non dixerunt: Timeam' à facie Dñi: & doctores Legis non didicerunt scire timorē mei, & reges rebellarunt in verbum meum, & prophetæ falsi prophetârunt in nomine idolorū, & post ea quæ non proderunt eis ambulaverunt.
9 Propterea ego sumā vindictā de vobis, dicit Dñs, & de filiis filiorū vestro-
10 rū: quòd si fecerint juxta opera vestra, itidē ego ulciscar. Transite enim ad insulas Cethim, et videte; ad provincias Arabū mittite, et contēplamini diligēter, et videte populos qui migraverunt de arce in arcē, et de provincia in provinciā, portantes idola sua et ducentes ea secū: et in loco in quo subsistunt extendunt tabernacula sua, et statuunt idola sua, et adorāt ea: quænā
11 est enim gēs et lingua quæ fecerit sicut vos, Domus Israel? Ecce populi non reliquerunt cultū idolorū, cùm sint idola in quib' nulla est utilitas: et popul' me' deseruit cultū meū; propter quē ego induco sup eos gloriā, et ab-
12 ierunt post ea quæ non prosunt eis. Lugete cœli propter hoc, propter terrā Israel quæ futura est in desolationē, et propter domū sanctuarii quæ futura est in destructionē, et propter quod opera valdè mala fecit popul' me',
13 dicit Dñs. Quia duo mala cōmisit popul' me', cultū meū reliquit, cuj' causa adduceba sup eos gloriā, sicut fontē aquarū qui non deficit, et erraverūt post idola, quæ sunt quasi cisternæ cōfractæ, quæ non possūt cōtinere aquas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܐܢܐ ܗܐ ܝܗܒܬܟ ܝܘܡܢܐ ܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ ܚܣܝܢܬܐ ܘܐܝܟ ܥܡܘܕܐ ܕܦܪܙܠܐ ܘܐܝܟ ܫܘܪܐ ܕܢܚܫܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ܆ ܥܠ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܥܠ ܪܘܪܒܢܝܗܘܢ ܘܥܠ ܟܗܢܝܗܘܢ ܘܥܠ ܢܒܝܝܗܘܢ ܘܥܠ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ܂
19 ܘܢܩܪܒܘܢ ܥܡܟ ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܠܟ܂ ܡܛܠ ܕܥܡܟ ܐܢܐ ܕܐܦܨܝܟ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂

ܫܠܡ ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ ܘܐܡܪ܂
2 ܙܠ ܐܟܪܙ ܒܐܕܢܝܗܘܢ ܕܐܘܪܫܠܡ ܘܐܡܪ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܥܗܕܬ ܠܟܝ ܛܝܒܘܬܐ ܕܛܠܝܘܬܟܝ ܘܚܘܒܐ ܕܡܟܝܟܘܬܟܝ ܕܐܬܝܬܝ ܒܬܪܝ ܒܡܕܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܠܐ ܡܙܕܪܥܐ܂
3 ܢܩܕܫ ܐܝܣܪܝܠ ܠܡܪܝܐ ܪܫܝܬܐ ܕܥܠܠܬܗ܂ ܘܟܠܗܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܠܗ ܚܝܒܝܢ܂ ܘܒܝܫܬܐ ܐܬܝܐ ܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂
4 ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܘܟܠܗܝܢ ܫܪܒܬܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ܂
5 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܡܢܐ ܥܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܒܝ ܐܒܗܝܟܘܢ ܕܐܬܪܚܩܘ ܡܢܝ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܣܪܝܩܘܬܐ ܘܣܪܩܘ܂
6 ܘܠܐ ܐܡܪܘ ܐܝܟܘ ܡܪܝܐ ܕܐܣܩܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ܂ ܘܕܒܪܢ ܒܡܕܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܨܕܝܐ ܘܚܪܒܐ܂ ܒܐܪܥܐ ܨܗܝܐ ܘܛܠܠܝ ܡܘܬܐ܂ ܒܐܪܥܐ ܕܠܐ ܥܒܪ ܒܗ ܓܒܪܐ ܘܠܐ ܝܬܒ ܬܡܢ ܒܪܢܫܐ܂
7 ܘܐܥܠܬܟܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܟܪܡܐ ܕܬܐܟܠܘܢ ܦܐܪܝܗ ܘܛܘܒܗ܂ ܘܥܠܬܘܢ ܘܛܡܐܬܘܢ ܐܪܥܝ ܘܝܪܬܘܬܝ ܣܡܬܘܢ ܠܛܢܦܘܬܐ܂
8 ܟܗܢܐ ܠܐ ܐܡܪܘ ܐܝܟܘ ܡܪܝܐ܂ ܘܐܚܝܕܝ ܢܡܘܣܐ ܠܐ ܝܕܥܘܢܝ܂ ܘܪܥܘܬܐ ܟܦܪܘ ܒܝ܂ ܘܢܒܝܐ ܐܬܢܒܝܘ ܒܒܥܠܐ܂ ܘܒܬܪ ܡܕܡ ܕܠܐ ܡܘܬܪ ܐܙܠܘ܂
9 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܕܝܢ ܥܡܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܘܥܡ ܒܢܝ ܒܢܝܟܘܢ ܐܬܕܝܢ܂
10 ܥܒܪܘ ܠܓܙܪܬܐ ܕܟܬܝܐ ܘܚܙܘ܂ ܘܠܩܕܪ ܫܕܪܘ ܘܐܣܬܟܠܘ ܛܒ ܘܚܙܘ ܐܢ ܗܘܬ ܐܝܟ ܗܕܐ܂
11 ܐܢ ܚܠܦܘ ܥܡܡܐ ܐܠܗܝܗܘܢ ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܗܘܘ ܐܠܗܐ܂ ܥܡܝ ܕܝܢ ܚܠܦ ܐܝܩܪܗ ܒܡܕܡ ܕܠܐ ܡܘܬܪ܂
12 ܬܗܘ ܫܡܝܐ ܥܠ ܗܕܐ ܘܐܬܪܗܒܘ ܘܐܬܬܙܝܥܘ ܛܒ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂
13 ܡܛܠ ܕܬܪܬܝܢ ܒܝܫܬܐ ܥܒܕ ܥܡܝ܂ ܠܝ ܫܒܩܘ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ܂ ܘܐܙܠܘ ܚܦܪܘ ܠܗܘܢ ܓܘܒܐ ܓܘܒܐ ܬܒܝܪܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܕܢܚܕܘܢ ܡܝܐ܂

18 Cæterùm ecce ego reddo te hodie ut civitatē munitā, ut columnā ferreā, & ut murum æneum contra terrā universam, contra reges Juda, contra principes eorum, contra sacerdotes & prophetas eorum; denique contra totum terræ populum.
19 Pugnabunt quidem contra te, sed non superabunt te; quoniam adsum tibi ut eripiam te, dicit Dominus.

CAP. II.

1 FUit etiam ad me sermo Domini, dicendo;
2 Vade prædicatum in aures Jerusalem, & dic; Sic ait Dñs, Recordor tibi benefactum pueritiæ tuæ, amorē patientiæ tuæ; quòd secuta sis me per desertū, per terrā haud seminabilem;
3 Consecraverit Israel Dño primitias frugum suarū; quicunque comedissent eas, delinquebant & malum eveniebat eis, dicit Domin'.
4 Audite sermonē Dñi, domus Jacobi, et omnes familiæ Israeliticæ.
5 Sic dicit Dñs, Quænam est iniquitas quam deprehenderunt in me patres vestri, ut recedentes à me sectati sint nihilū, nihilq; profecerint?
6 Neque dixerint, Ubi est Dñs qui extraxit nos è terra Ægypti; duxit nos per desertum, per terrā vastā ac solitariā, terrā sterilē, & umbræ mortis, terrā per quam nemo transierat, & ubi nemo habitabat?
7 Imò cùm adduxissem vos ad regionem vinearum, ut comederetis fructus & bona illius, Vos venientes polluistis terrā meā, et hæreditatē meam exposuistis abominationi.
8 Sacerdotes non dixerunt, Ubi est Dñs? tractantes legem non cognoverunt me, pastores negaverunt me, prophetæ per Baalem prophetaverunt, & id in quo nullum est emolumentum, sectati sunt.
9 Hac de re judicio contendā vobiscum, dicit Dñs: & cum filiis filiorū vestrorū contendā.
10 Transite ad insulas Chithæorum, ac perspicite; & ad Cedarē mittite, ac diligenter considerate, ac videte num quidquam simile factū sit:
11 Num mutent gentes deos suos, qui tamē non sunt Dii: popul' autē me' mutavit gloriam suam in rem inutilem.
12 Obstupescite cœli de hac re, contremiscite, & vehementer extimescite, ait Dñs,
13 Nam duo crimina perpetrârunt popul' meus: Me dereliquerunt fontem aquarum vivarum, & abeuntes foderunt sibi cisternas, cisternas quassatas, in quibus aquas conservare nequeunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * ها أنا وضعتك في نهار اليوم مثل مدينة حصينة * مثل عمود حديد * ومثل سور نحاس حصين * لجميع ملوك يهوذا ولرؤسائهم ولشعب الأرض * ويحاربونك ولا يقدرون عليك *
19 من أجل إني أنا معك أنا لأنقذك يقول الرب *

* الفصل الثاني *

1 * وقال هكذا يقول الرب *
2 ذكرت رحمة شبابك ومحبة نهايتك * عند ما تبعت قدوس اسرائيل يقول الرب *
3 قدس اسرائيل للرب بدو غلاته * جميع الذين يأكلونها يأثمون ويأتي عليهم الشرور قال الرب *
4 اسمعوا كلام الرب يا بيت يعقوب وكل أبوة بيت اسرائيل *
5 هكذا يقول الرب * أي إثم وجدوا فيّ آباؤكم لأنهم تباعدوا عني بعيدا * وصاروا خلف الأباطيل وتباطلوا *
6 ولم يقولوا أين هو الرب الذي أصعدنا من أرض مصر * الذي هدانا في البرية في أرض غير مسلوكة وغير مسكونة * في أرض عديمة الماء وغير مثمرة وظلال الموت * في الأرض التي لم يسلك فيها أحد ولم يسكن هناك ابن انسان *
7 وأدخلتكم الى الكرمل لتأكلوا ثمره وخيراته * وحللتم ونجستم أرضي وميراثي * وصيرتم رذالة *
8 الكهنة لم يقولوا أين هو الرب * والمتمسكون بناموسي لم يعرفوني * والرعاة نافقوا علي * والأنبياء تنبأوا للبعل * وخلف ما لا ينفع سلكوا *
9 لأجل هذا أحاكمكم بعد يقول الرب أيضا ومع بني بنيكم أحاكم من أجل هذا *
10 جوزوا الى جزائر سيتيم وانظروا * الى قيدار أرسلوا * وتأملوا جدا وانظروا إن كان صار مثل هذا *
11 أيبدلون الأمم آلهتهم وهؤلاء ليس هم آلهة * وشعبي بدل مجده بما لا ينتفعون *
12 ذهلت السماء بهذا ورهبت جدا بالأكثر يقول الرب *
13 لأن شعبي صنع اثنين شريرين * تركوني أنا ينبوع الماء الحي * وحفروا لهم جبابا مسحقة التي لا تستطيع أن تمسك ماء *

18 Ecce ego posui te hodierna die velut urbem munitam, velut columnam ferream, & velut murum æneum fortem, cunctis regibus Judæ, & principibus eorum, populóque terræ:
19 Qui te quidem oppugnabunt, at non poterunt superare te; quoniam ego tecum ero, ut liberem te, dicit Dominus.

CAP. II.

1 DIxit præterea, Sic ait Dominus;
2 Recordor benignitatis adolescentiæ tuæ, & supremæ dilectionis tuæ, quando sequebaris Sanctum Israelis, ait Dominus,
3 Consecrabat Israel Domino primitias proventuum suorum; quicunque comedissent eas, delinquebant, & contingebant eis mala, ait Dominus.
4 Audite verba Domini, ô domus Jacobi, & universæ paternæ familiæ domus Israelis.
5 Sic ait Dominus, Quam culpam invenerunt in me patres vestri, quòd procul abscesserunt à me, & sectati sunt vanitatem, & vani evaserunt?
6 Et non dixerunt, Ubi est Dominus qui eduxit nos è terra Ægypti; qui duxit nos in deserto, in terra impervia, & ignota; in terra aquarum experte, infructuosa, & umbra lethali; in terra quam nemo pertransiit, & ubi nemo mortalium habitavit?
7 Et introduxi vos in Charmelum, ut comederetis fructus ejus & bona illius: Et ingressi contaminâstis terram meam, & hæreditatem meam, & fecistis eam abominationem.
8 Sacerdotes non dixerunt, Ubi est Dominus? & qui tenebant legem meam, ignoraverunt me; & pastores perfidè mecum egerunt; & prophetæ Baali prophetaverunt, & quod inutile est, secuti sunt.
9 Ob hoc judicium instituam vobiscum, ait etiam Dominus: & cum filiis filiorum vestrorum judicium hac de re instituam.
10 Transite ad insulas Settim, & videte; ad Cedarem mittite, diligenter contemplamini, & considerate num simile quid factum sit:
11 Num mutent gentes deos suos, licèt illi non sint Dii: Meus tamen populus mutavit gloriam suam in id ex quo nullum percipiunt emolumentum.
12 Obstupescat hac de re cœlum, & magis magisque pavescat, ait Dominus:
13 Quòd populus meus duas res pessimas fecerit, & dereliquerint me scaturiginem aquæ vivæ, & foderint sibi puteos disruptos, aquam continere nequeuntes.

ירמיה : ב

eũ Sup?prædã in fuit quare ? ipse domus natus an ,Israel serv⁹Nũquid
14 הַעֶבֶד יִשְׂרָאֵל אִם־יְלִיד בַּיִת הוּא מַדּוּעַ הָיָה לָבַז׃ עָלָיו 15
,solitudinẽ in ej⁹ terrã posuerunt &:suã vocem dederunt ,leunculi rugient
יִשְׁאֲגוּ כְפִרִים נָתְנוּ קוֹלָם וַיָּשִׁיתוּ אַרְצוֹ לְשַׁמָּה
,Tachpanches &,Noph filii Etiã,habitatore absq; sunt exustæ ej⁹ civitates
16 עָרָיו נִצְּתָה מִבְּלִי יֹשֵׁב׃ גַּם־בְּנֵי־נֹף וְתַחְפַּנֵס
Dñm te relinquendo tibi facies hoc Nõnne .verticem tibi confringent
17 יִרְעוּךְ קָדְקֹד׃ הֲלוֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עָזְבֵךְ אֶת־יְהוָה
via in tibi quid nunc Et ? viam p te deducentis tempore in tuum Deum
18 אֱלֹהַיִךְ בְּעֵת מוֹלִכֵךְ בַּדָּרֶךְ׃ וְעַתָּה מַה־לָּךְ לְדֶרֶךְ
bibendum ad ,Assur via in tibi quid & ? Sichor aquas bibendum ad ,Ægypti
מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מֵי שִׁחוֹר וּמַה־לָּךְ לְדֶרֶךְ אַשּׁוּר לִשְׁתּוֹת
,scito &;te increpabũt tuæ aversiones&,tua malitia te Corripiet?fluminis aquas
19 מֵי נָהָר׃ תְּיַסְּרֵךְ רָעָתֵךְ וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ תּוֹכִחֻךְ וּדְעִי
non &,tuum Deum Dominum te reliquisse est amarã & malũ quod,vide &
וּרְאִי כִּי־רַע וָמָר עָזְבֵךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיִךְ וְלֹא
seculo à Quia .exercituum DEUS Dominus dicit , te in meum pavorem
20 פַחְדָּתִי אֵלַיִךְ נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת׃ כִּי מֵעוֹלָם
nam ;serviam Non : dixisti & , tua vincula rupi ,tuum jugum confregi
שָׁבַרְתִּי עֻלֵּךְ נִתַּקְתִּי מוֹסְרוֹתַיִךְ וַתֹּאמְרִי לֹא אֶעֱבוֹד כִּי
pervagans tu frondoso ligno omni sub & ,sublimem collem omnem super
עַל־כָּל־גִּבְעָה גְּבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן אַתְּ צֹעָה
quomodo &;veritatis semen ipsam totã Sorec te plantavi ego Et .meretrix
21 זֹנָה׃ וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שֹׂרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת וְאֵיךְ
,nitro in te laveris si Quia ? alienæ vitis ramos declinantes mihi es conversa
22 נֶהְפַּכְתְּ לִי סוּרֵי הַגֶּפֶן נָכְרִיָּה׃ כִּי אִם־תְּכַבְּסִי בַּנֶּתֶר
dixit , me coram tua iniquitas est signata ;Borith tibi multiplicaveris &
וְתַרְבִּי־לָךְ בֹּרִית נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי נְאֻם
Behalim post ,sum polluta Non : dices Quomodo .Dominus Domin⁹
23 אֲדֹנָי יְהוִה׃ אֵיךְ תֹּאמְרִי לֹא נִטְמֵאתִי אַחֲרֵי הַבְּעָלִים
levis dromedaria:feceris quid scito;valle in tuã viam vide?ambulavi non
לֹא הָלַכְתִּי רְאִי דַרְכֵּךְ בַּגַּיְא דְּעִי מֶה עָשִׂית בִּכְרָה קַלָּה
sorbuit suæ animæ desiderio in ;desertum doctus Onager .suas vias implicans
24 מְשָׂרֶכֶת דְּרָכֶיהָ׃ פֶּרֶה לִמֻּד מִדְבָּר בְּאַוַּת נַפְשָׁו שָׁאֲפָה
,lassibuntur non eam quærentes omnes?eã avertet quis ,suæ occasionis ventum
רוּחַ תַּאֲנָתָהּ מִי יְשִׁיבֶנָּה כָּל־מְבַקְשֶׁיהָ לֹא יִיעָפוּ
tuũ guttur &,discalceatione à tuũ pedẽ Prohibe.eam invenient suo mense in
25 בְּחָדְשָׁהּ יִמְצָאוּנְהָ׃ מִנְעִי רַגְלֵךְ מִיָּחֵף וגורנך
, alienos adamavi quippe:nequaquam?est Desperatũ :dixisti Et .siti à
מִצָּמְאָה וַתֹּאמְרִי נוֹאָשׁ לוֹא כִּי־אָהַבְתִּי זָרִים
sic ,invenitur quando ,furis pudorem Secundum .ibo eos post &
26 וְאַחֲרֵיהֶם אֵלֵךְ׃ כְּבֹשֶׁת גַּנָּב כִּי יִמָּצֵא כֵּן
, eorum principes ,eorum reges , ipsi ,Israel domus sunt affecti pudore
הֹבִישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם
;tu meus Pater:ligno Dicentes .eorum prophetæ &,eorum sacerdotes &
27 וְכֹהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם׃ אֹמְרִים לָעֵץ אָבִי אַתָּה
:facies non &,cervicem me ad verterunt quia : nos genuisti Tu : lapidi &
וְלָאֶבֶן אַתְּ יְלִדְתָּנִי כִּי־פָנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים
,tui Dii ubi Et .nos serva & , Surge : dicent sui mali tempore in &
28 וּבְעֵת רָעָתָם יֹאמְרוּ קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃ וְאַיֵּה אֱלֹהֶיךָ
nam ? tui mali tempore in te servabunt Num.Surgant?tibi fecisti quos
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּךְ יָקוּמוּ אִם־יוֹשִׁיעוּךָ בְּעֵת רָעָתְךָ כִּי
.Jehudah tui Dii fuerunt tuarum civitatum numerus
מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה׃

Versio VUL. LAT.

14 Numquid servus est Israel, aut vernacul⁹? quarè ergò fact⁹ est in prædã? 15 Sup eum rugierunt leones, & dederunt vocẽ suam, posuerunt terrã ejus in solitudinẽ: civitates ejus exustæ sunt, & non est qui habitet in eis. 16 Filii quoque Mempheos & Taphnes constupraverunt te usq; ad verticẽ. 17 Numquid non istud factum est tibi, quia dereliquisti Dñm Deum tuum eo tempore, quo ducebat te p viã? 18 Et nunc quid tibi vis in via Ægypti, ut bibas aquam turbidã? & quid tibi cum via Assyriorũ, ut bibas aquã fluminis? 19 Arguet te malitia tua, & aversio tua increpabit te. Scito, & vide, quia malũ & amarũ est reliquisse te Dñm Deũ tuum, & non esse timorẽ meî apud te, dicit Dñs De⁹ exercituum. 20 A seculo confregisti jugũ meũ, rupisti vincula mea, & dixisti; Non serviã. In omni enim colle sublimi, & sub omni ligno frondoso, tu prosternebaris meretrix. 21 Ego autem plantavi te vineã electã, omne semen verum: quomodò ergò conversa es mihi in pravũ vinea aliena? 22 Si laveris te nitro, & multiplicaveris tibi herbã borith, maculata es in iniquitate tua corã me, dicit Dñs Deus. 23 Quomodò dicis; Non sum polluta, post Baalim non ambulavi? vide vias tuas in convalle, scito quid feceris: cursor levis explicans vias suas. 24 Onager assuetus in solitudine, in desiderio animæ suæ, attraxit ventum amoris sui: null⁹ avertet eam: omnes qui quærunt eam, non deficient: in menstruis ejus invenient eam. 25 Prohibe pedem tuum à nuditate, & guttur tuũ à siti. Et dixisti; Desperavi, nequaquã faciã: adamavi quippe alienos, & post eos ambulabo. 26 Quomodò confunditur fur quando deprehenditur, sic confusi sunt dom⁹ Israel, ipsi, et reges eorũ, principes, & sacerdotes, & prophetæ eorũ, 27 Dicentes ligno, Pater me⁹ es tu; & lapidi, Tu me genuisti. Verterunt ad me tergũ, & non faciẽ, & in tempore afflictionis suæ dicent; Surge, & libera nos. 28 Ubi sunt dii tui, quos fecisti tibi? surgãt & liberent te in tempore afflictionis tuæ: secundùm numerũ quippe civitatum tuarum erant dii tui, Juda.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Μὴ δοῦλός ἐστιν Ἰσραήλ, ἢ οἰκογενής ἐστι; διατί εἰς προνομὴν ἐγένετο; 15 Ἐπ' αὐτὸν ὠρύοντο λέοντες, καὶ ἔδωκαν τὴν φωνὴν αὐτῶν, οἳ ἔταξαν τὴν γῆν αὐτοῦ εἰς ἔρημον, καὶ αἱ πόλεις αὐτοῦ κατεσκάφησαν, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι. 16 Καὶ υἱοὶ Μέμφεως καὶ Τάφνας ἔγνωσάν σε, καὶ (ξ) κατέπαιζόν σου. 17 Οὐχὶ ταῦτα ἐποίησέ σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ; λέγει κύριος ὁ θεός σου. 18 Καὶ νῦν τί σοι καὶ (ο) τῇ ὁδῷ Αἰγύπτου τοῦ πιεῖν ὕδωρ Γηῶν; καὶ τί σοι καὶ (π) τῇ ὁδῷ Ἀσσυρίων τοῦ πιεῖν ὕδωρ ποταμῶν; 19 Παιδεύσει σε ἡ ἀποστασία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε. καὶ γνῶθι, καὶ ἴδε, ὅτι πικρόν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ, λέγει κύριος ὁ θεός σου· καὶ οὐκ (ρ) εὐδόκησα ἐπὶ σοί, λέγει κύριος ὁ θεός σου. 20 Ὅτι ἀπ' αἰῶνος συνέτριψας τὸν ζυγόν σου, καὶ διέσπασας τοὺς δεσμούς σου, καὶ εἶπας, Οὐ (σ) δουλεύσω σοι, ἀλλὰ πορεύσομαι ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου κατασκίου, ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ μου. 21 Ἐγὼ δὲ ἐφύτευσά σε ἄμπελον καρποφόρον (τ) πᾶσαν ἀληθινήν· πῶς (υ) ἐστράφης εἰς πικρίαν ἡ ἄμπελος ἡ ἀλλοτρία; 22 Ἐὰν (φ) ἀποπλύνῃ ἐν νίτρῳ, καὶ πληθυνῇς σεαυτῇ (χ) ποίαν, κεκηλίδωσαι (ψ) ἐν ταῖς ἀδικίαις σου ἐναντίον ἐμοῦ, λέγει κύριος. 23 Πῶς ἐρεῖς, Οὐκ ἐμιάνθην, καὶ ὀπίσω τῆς Βάαλ οὐκ ἐπορεύθην; ἴδε τὰς ὁδούς σου ἐν τῷ πολυανδρίῳ, καὶ γνῶθι 24 τί ἐποίησας. ὀψὲ φωνὴ αὐτῆς ὠλόλυξε· Τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἐπλάτυνεν ἐφ' ὕδατα ἐρήμου, ἐν ἐπιθυμίαις ψυχῆς αὐτῆς ἐπνευματοφορεῖτο, παρεδόθη, τίς ἐπιστρέψει αὐτήν; πάντες οἱ ζητοῦντες αὐτὴν οὐ κοπιάσουσιν, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς εὑρήσουσιν αὐτήν. 25 Ἀπόστρεψον τὸν πόδα σου ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας, καὶ τὸν φάρυγγά σου ἀπὸ δίψους. ἡ δὲ εἶπεν, Ἀνδριοῦμαι, ὅτι ἠγαπήκει ἀλλοτρίους, καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἐπορεύετο. 26 Ὡς αἰσχύνη κλέπτου ὅταν ἁλῷ, οὕτως αἰσχυνθήσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ (ω) ἄρχοντες αὐτῶν, 27 καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ προφῆται αὐτῶν. Τῷ ξύλῳ εἶπαν, Ὅτι πατήρ μου εἶ σύ, καὶ τῷ λίθῳ, Σὺ ἐγέννησάς με· καὶ ἔστρεψαν ἐπ' ἐμὲ νῶτα, καὶ οὐ πρόσωπα αὐτῶν. καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν ἐροῦσιν, Ἀνάστα καὶ σῶσον ἡμᾶς. 28 Καὶ ποῦ εἰσιν οἱ θεοί σου, οὓς ἐποίησας σεαυτῷ; εἰ ἀναστήσονται καὶ (α) σώσουσιν ἐν καιρῷ τῆς κακώσεώς σου. ὅτι (β) κατ' ἀριθμὸν τῶν πόλεών σου ἦσαν θεοί σου Ἰούδα, καὶ (γ) κατ' ἀριθμὸν διόδων τῆς Ἱερουσαλὴμ ἔθυον τῇ Βάαλ.

14 Nunquid serv⁹ est Israel, aut vernacul⁹ est? quarè factus est in prædã? 15 Super eũ rugierunt leones, & dederunt vocem suã; qui posuerũt terrã ejus in solitudinẽ: & civitates illius destructæ sunt, eò quòd non habitentur. 16 Et filii Mempheos & Taphnas cognoverunt te, et illuserunt tibi. 17 Nõnne hæc fecit tibi (e) illud, quòd dereliquisti me, dicit Dominus Deus tuus? 18 Et nunc quid tibi, & viæ Ægypti, ut bibas aquã Geon? Et quid tibi, & viæ Assyriorũ, ut bibas aquã fluminũ? 19 Corripiet te rebellio tua, et malitia tua arguet te. Et scito, et vide, quia amarũ tibi, quòd dereliqueris me, dicit Dominus Deus tuus: & non complacui in te, dicit Dominus Deus tuus: 20 Quia à seculo confregisti jugum tuum, & dirupisti vincula tua, & dixisti; non serviã tibi: sed ibo ad omnem collẽ excelsum, & subter omne lignũ umbrosũ: ibi diffundar in fornicatione mea. 21 Ego autẽ plantavi te vitẽ fructiferã omnẽ verã: quomodò conversa es in amaritudinẽ vitis aliena? 22 Si laveris te in nitro, & multiplicaveris tibi (f) herbã; maculata es in tuis iniquitatib⁹ corã me, dicit Domin⁹. 23 Quomodò dices, Non sum polluta, & post Baal non ambulavi? Vide vias tuas in (g) sepulchro multitudinis, et nosce, quid feceris. 24 Ad vesperã vox ejus (h) ululavit: Vias suas dilatavit super aquas solitudinis: in desideriis animæ suæ (i) spiritu ferebatur: tradita est: quis convertet eam? Omnes, qui quærunt illã, non laborabunt: in (k) humilitate illius reperient illã. 25 Averte pedem tuũ à via aspera, & guttur tuum à siti. Illa vero dixit, (l) Viriliter agam: quia dilexit alienos, et post eos ambulabat. 26 Sicut confusio furis, cùm deprehensus fuerit; sic confundentur filii Israel, ipsi, & reges eorum, & principes eorũ, et sacerdotes eorũ, et prophetæ eorum. 27 Ligno dixerunt, Quia pater me⁹ es tu: et lapidi, Tu genuisti me. Et converterunt ad me dorsa, et non facies suas. Et in tempore malorũ suorũ dicent; Surge, et salva nos. 28 Et ubi sunt dii tui, quos fecisti tibi? si surgent, et salvabunt in tempore afflictionis tuæ? Quia juxta numerũ civitatũ tuarũ erant dii tui, Juda: et juxta numerũ viarũ Hierusalem immolabant Baal.

MS. A. (ξ) κατέπαιξάν σου. (ο) γῇ Αἰγύπτου (π) τῇ γῇ (ρ) ηὐδόκησα ἐν σοί, (σ) δουλεύσω, ἀλλὰ πορεύσομαι (τ) ἀληθινὴν πᾶσαν· (υ) ἐστράφη (φ) *ἀποπλύνῃ (χ) πόαν, (ψ) ἐναντίον ἐμοῦ ἐν ταῖς ἀδικίαις σου, λέγει κύριος ὁ θεός σου. (ω) ἄρχοντες, καὶ οἱ ἱερεῖς (α) σώσουσίν σε ἐν (β) κατὰ (γ) κατὰ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 הכעבדא הוה ישראל אם יליד ביתא הוא מדין אתמסר לבזוין : עלוהי יכלון מלכיא 15
16 ירימון קלהון ושוו ארעיה לצדו קרווהי צדין מבלי יתיב : אף בני ממפיס ותחפנחס
17 יקטלון גבריך ויבזון נכסך : הלא דא פורענותא תתעבד מניך על דשבקתא ית פולחנא
18 דיי אלהך דאחזיך אורחא תקנא ולא הלכתא בה : וכען מה לכון לאתחברא לפרעה
מלכא דמצרים למרמי דכוריכון בנהרא ומה לכון למגזר קים עם אתוראה לאגלאה
19 יתכון להלאה מעבר פרת : איתיתי עלך יסורין ולא מנעת מבישתיך ועל דלא תבתא
לאוריתא פורענותא תתעבד מניך ודעי וחזי ארי בישתא ומרירא איתי עלך ירושלם על
דשבקתא ית פולחנא דיי אלהך ולא שויתא דחלתי לקבל עינך אמר יי אלהים צבאות :
20 ארי מעלמא תברית ניר עממיא מצוריכון פסקית חניקיכון ואמרתון לא נוסף עוד
למעבר על מימרך ארי על כל רמא מנטלא ותחות כל אילן עבוף את פלחא לטעותא :
21 ואנא קימתכון קדמי כמנצב גפנא בחירא כולכון עבדי קשוט ואיכדין אשניתון קדמי
22 בעובדיכון מקלקליא סטיתון מבתר פולחני הויתון כגפן דלית ביה הנאה : ארי אם
תרמין לאתנקאה מחוביך כמא דמנקן בנתרא ומחורין בבוריתא הא כרושם כתמא
23 דלא דכי כן סגאו חוביך קדמי אמר יי אלהים : איכדין תימרין לא אסתאבית ובתר
טעות עממיא לא הלכית זקופי עיניך על ארחתיך כד הוית יתבא בחילתא לקבל בית
24 פעור דעי מה עבדת הוית דמיא לינקא קלילא דמקלקלא ארחתהא : כערודא דמדורה
במדברא ברעות נפשה שתיא רוחא כירודא כן כנשתא דישראל מרדת וטעת מן
אוריתא ולא צביא למתב נביא אמר לה כל בעדא דאוריתי לא ישתלהון בזמנה
25 ישכחונה : מנעי רגליך מלאתחברא לעממיא ופומיך מלמפלח לטעות עממיא ואמרת
תבירת מבתר פלחנך לא ארי רחימית לאתחברא לעממיא ובתר פולחן טעותהון
26 אהך : כבהתת גבר דמתחשב מהימן ומשתכח גניב כן בהיתו בית ישראל אנון מלכיהון
27 רברביהון וכהניהון ונביהון דשקרא : אמרין לצלם אעא אבונא את ולמה דמתעבד מן
אבנא אמרין ליה את בריתנא ארי אחזרו בפולחני קדל ולא שויאו דחלתי לקבל
אפיהון ובעדן דבישתא אתיא עליהון כפרין בטעותהון ומודן קדמי ואמרין רחם עלנא
28 ופרוקנא : ואן דחלתכון דעבדתון לכון יקומון אם יפרקנכון בעדן דבישתכון ארי
מנין קרויכון הואה דחלתכון דבית יהודה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Nunquid serv⁹ factus est Israel? num domi nat⁹ verna est? quare traditus est direptoribus? 15 Adversus eũ clamant reges, tollunt vocẽ suã, ponunt terrã ej⁹ in desolationẽ, civitates ej⁹ desertæ sunt absq; habitatore. 16 Filii quoque Mempheos & Taphnis occidũt fortes tuos, & diripiũt facultates tuas. 17 Nõnne hæc ultio fit in te, eò quòd dereliquisti cultũ Dñi Dei tui, qui ostẽdit tibi viam rectã, & non ambulâsti in ea? 18 Nunc autem quid vobis est ut consortium jungatis cum Pharaone rege Ægypti, ad projiciendũ masculos vestros in fluvium? & quid vobis est ut ineatis pactum cum Assur, ad transferendum vos ultra flumen Euphratẽ? 19 Induxi super te afflictiones, & non cessâsti à malitia tua: & quia non es conversa ad Legẽ, ultio fiet de te: & vide & cognosce quia malũ & amaritudinẽ induxi super te Jerusalẽ, eò quòd dereliquisti cultum Dñi Dei tui, & non posuisti timorem mei ante oculos tuos, dicit Dñs Deus exercituum. 20 Quia à seculo confregi jugum populorum de collo vestro, succidi vincula vestra: & dixistis: Non addemus ultrà transgredi verbum tuũ, quia in omni colle sublimi, & sub omni ligno frondoso tu colebas idola. 21 Ego autẽ statuerã vos coram me sicut plantã vitis electæ, omnes facientes veritatem; & quomodo mutati estis coram me in operib⁹ vestris corruptis? declinâstis à timore mei, facti estis sicut vitis in qua nulla est utilitas. 22 Quoniam si putatis mundari à peccatis vestris sicut mundant nitro, & dealbant sapone; ecce quasi nota maculæ quæ non est munda: sic multiplicata sunt peccata tua corã me, dicit Dñs De⁹. 23 Quomodo dicis, Non sum polluta, & post idola populorum non ambulavi? leva oculos tuos super vias tuas, quando habitabas in valle contra Bethphegor; scito quid feceris: similis fuisti camelæ juvenculæ velocissimæ quæ depravat vias suas. 24 Sicut onager qui moratur in deserto, in voluntate animæ suæ, bibens ventum sicut draco; sic cœtus Israel transgressus est & aberravit à Lege; & noluit agere pœnitentiam. Propheta dic ei: Omnes qui quærunt Legem meam non fatigabuntur, in tempore suo invenient eam. 25 Prohibe pedem tuum ne te jungas populis; et os tuum, ne colas idola *populorũ*: & dixisti; Aversus sum à cultu tuo. Nequaquam, sed amavi conjungi populis, & post cultum idolorum eorum ibo. 26 Sicut confusio viri qui cum habitus esset fidelis, invenitur latro; sic confusi sunt domus Israel, ipsi & reges eorum, & principes eorum, et Sacerdotes eorum, et falsi prophetæ eorum. 27 Dicunt simulacro ligneo; Pater noster es: et ei quod ex lapide factum est, Tu creâsti nos: quoniam averterunt terga cultui meo, & non proposuerunt timorẽ mei ante faciẽ suam; et in tempore quo venit malum super eos, negant idola sua, et confitentur corã me, et dicunt, Miserere *nostri* et salva nos. 28 Et ubi sunt dii vestri, quib⁹ servistis? consurgant si possunt, ut salvent vos in tempore mali vestri: quoniã secundum numerum civitatum vestrarum facti sunt dii vestri, viri domus Juda.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܕܠܡܐ ܥܒܕܐ ܗܘ ܐܝܣܪܝܠ. ܐܢ ܒܪ ܒܝܬܐ ܗܘ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܗܘܐ ܠܒܙܬܐ. * ܥܠܘܗܝ
15 ܢܗܡܘܢ ܐܪܝܘܬܐ. ܘܢܪܝܡܘܢ ܩܠܗܘܢ. ܘܢܫܘܘܢ ܐܪܥܗ ܠܚܘܪܒܐ. ܘܩܘܪܝܗ ܢܬܚܪܒܢ ܡܢ
16 ܕܠܐ ܥܡܘܪܐ. * ܐܦ ܒܢܝ ܡܦܝܣ ܘܬܚܦܢܚܣ. ܢܬܪܥܘܢ ܩܕܩܕܟܝ. * ܗܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ
17 ܠܟܝ. ܥܠ ܕܫܒܩܬܝ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟܝ ܒܙܒܢܐ ܕܡܕܒܪ ܗܘܐ ܠܟܝ ܒܐܘܪܚܐ. * ܘܗܫܐ ܡܢܐ
18 ܠܟܝ ܠܐܘܪܚܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܡܫܬܐ ܡܝܐ ܕܫܝܚܘܪ. ܘܡܢܐ ܠܟܝ ܠܐܘܪܚܐ ܕܐܬܘܪ ܠܡܫܬܐ
19 ܡܝܐ ܕܢܗܪܐ. * ܬܪܕܝܟܝ ܒܝܫܬܟܝ ܘܬܟܣܢܟܝ ܬܝܒܘܬܟܝ. ܘܕܥܝ ܘܚܙܝ ܕܒܝܫ
ܘܡܪܝܪ. ܥܠ ܕܫܒܩܬܝ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟܝ. ܘܠܐ ܕܚܠܬܝ ܡܢܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ.
20 * ܡܛܠ ܕܡܢ ܥܠܡ ܬܒܪܬ ܢܝܪܟܝ. ܘܦܣܩܬ ܐܣܘܪܝܟܝ. ܘܐܡܪܬܝ ܕܠܐ ܐܦܠܘܚ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ. ܠܐ
ܐܦܠܘܚ. ܗܐ ܥܠ ܟܠ ܪܡܬܐ ܪܡܬܐ. ܘܬܚܝܬ ܟܠ ܐܝܠܢ ܥܒܝܛ. ܐܢܬܝ ܙܢܝܬܐ. ܘܡܙܢܝܐ.
21 * ܘܐܢܐ ܢܨܒܬܟܝ ܢܨܒܬܐ ܕܟܠܗ ܙܪܥܐ ܕܩܘܫܬܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܐܬܗܦܟܬܝ ܠܝ. ܘܡܪܕܬܝ ܐܝܟ
22 ܓܦܬܐ ܢܘܟܪܝܬܐ. * ܘܐܢ ܬܬܚܘܪܝܢ ܒܢܬܪܐ ܘܬܣܓܝܢ ܠܟܝ ܟܒܪܝܬܐ. ܫܘܡܐ ܫܡܘ
23 ܒܟܝ ܚܛܗܝܟܝ ܩܕܡܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. * ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܬܝ ܕܠܐ ܐܬܛܘܫܬ. ܘܒܬܪ ܒܥܠܐ ܠܐ
24 ܐܙܠܬ. ܚܙܝ ܐܘܪܚܬܟܝ ܒܚܝܠܬܐ. ܘܕܥܝ ܡܢܐ ܥܒܕܬܝ. * ܐܪܝܡܬܝ ܩܠܟܝ ܒܐܘܪܚܬܐ
ܥܩܝܡܬܐ. ܐܝܟ ܥܪܕܐ ܕܡܬܕܪܫ ܒܡܕܒܪܐ ܒܪܓܝܓܬܐ ܕܢܦܫܗ. ܫܩܠܬܝ ܪܘܚܐ ܐܝܟ ܬܢܝܢܐ. ܡܢ
25 ܢܗܦܟܝܗ. ܟܠ ܕܒܥܐ ܠܗ ܠܐ ܢܬܥܝܩ. ܘܒܐܘܪܚܬܗ ܢܫܟܚܝܗ. * ܟܠܝ ܪܓܠܝܟܝ ܡܢ
ܫܠܝܚܘܬܐ. ܘܓܘܪܓܪܟܝ ܡܢ ܨܗܝܐ. ܐܢܬܝ ܕܝܢ ܐܡܪܬܝ ܕܥܫܝܢܐ ܐܢܐ. ܠܐ ܨܒܝܐ ܐܢܐ. ܡܛܠ ܕܢܘܟܪܝܐ
26 ܪܚܡܬ. ܘܒܬܪܗܘܢ ܐܙܠ. * ܐܝܟ ܕܒܗܬ ܓܢܒܐ ܟܕ ܡܫܬܟܚ. ܗܟܢܐ ܢܒܗܬܘܢ ܒܝܬ
27 ܐܝܣܪܝܠ. ܗܢܘܢ ܘܡܠܟܝܗܘܢ. ܘܪܘܪܒܢܝܗܘܢ. ܘܟܗܢܝܗܘܢ. ܘܢܒܝܝܗܘܢ. * ܕܐܡܪܝܢ
ܠܩܝܣܐ ܐܒܘܢ ܐܢܬ. ܘܠܟܐܦܐ ܐܢܬ ܝܠܕܬܢ. ܡܛܠ ܕܐܗܦܟܘ ܠܝ ܩܕܠܗܘܢ.
28 ܘܠܐ ܐܦܝܗܘܢ. ܘܒܙܒܢܐ ܕܒܝܫܬܗܘܢ ܐܡܪܝܢ. ܩܘܡ ܦܪܘܩܝܢ. ܘܦܨܐ ܠܢ. * ܘܐܝܟܐ
ܐܢܘܢ ܐܠܗܝܟܝ ܕܥܒܕܬܝ ܠܟܝ. ܢܩܘܡܘܢ ܘܢܦܪܩܘܢܟܝ. ܒܙܒܢܐ ܕܒܝܫܬܟܝ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ
ܡܢܝܢܐ ܕܩܘܪܝܟܝ. ܗܘܘ ܐܠܗܝܟܝ ܝܗܘܕܐ.

14 * An servus est Israel? quòd si fili⁹ familiâs est, 15 cur factus est in prædam? Contra eum rugiunt leones, & attollunt vocem suam, terram ejus redigunt in solitudinem, & civitates ejus civium penuriâ desolantur? 16 Quin etiam cives Mephis & Tahphis capita quæq; tua contundent. 17 Ecce sic tibi fiet, eò quòd dereliqueris Dominum Deum tuum, quo tempore te per viam ducebat. 18 Jam verò quid te movet ad eundum per viam Ægypti, ut bibas aquas Sihoris? aut quid te movet ad eundum per viam Assur, ut bibas aquas fluminis? 19 Puniet te malitia tua, & pœnitudo tua te arguet: agnosce verò & considera quòd pessimum hoc sit & amarissimum: eò quòd dereliqueris Dominum Deum tuum, & me non timueris, ait Dominus Deus potentissimus. 20 Nam jam olim frangente me jugum tuum, & disrumpente lora tua, dixeras; Nulli alii Deo sum ulteriùs servitura: ecce tamen super omnem collẽ sublimem, & subter quancunq; arborem condensam tu errabunda scortaris. 21 Equidem plantaveram te virgultum quod totum erat semen fidele: quomodo ergò in me conversa es, & rebellâsti ut vitis aliena? 22 Etiamsi nitro te dealbes, & plurimum sulphuris adhibeas tibi; cicatrices *tamen* impresserunt in te peccata tua coram me, dicit Dominus Deus. 23 Quomodo diceres, Non pollui me, & Baalem non sum secuta? Vide vias tuas in vallibus, & agnosce quid feceris. 24 Extulisti vocem tuam ô viis perversa, tanquam onager qui in deserto sese exercet in appetitibus animæ suæ: hausisti ventum ut canis sylvestris: quis abducat eam? quicunque quærit eam, anxius ne sit; in viis ejus inveniet illam. 25 Cohibe pedes tuos à nuditate & guttur tuum à siti: tu verò dicis, Valida sum, nolo: nam alienos amo, sequar eos. 26 Ut erubescit fur ubicunque extiterit, sic erubescent Israelitæ, tam ipsi quam reges ac principes eorum, sacerdotes ac prophetæ eorum. 27 Qui dicunt ligno, Pater noster es; & lapidi, Tu me genuisti: quia obverterunt mihi cervicem suam, non autem faciem suam: tempore verò calamitatis suæ dicunt, Surge, adjuva nos, & libera nos. 28 At ubi sunt dii tui quos fecisti tibi? surgant, & liberent te in tempore calamitatis tuæ: nam quot sunt civitates tuæ, tot sunt dii tui ô Juda.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 15 * هل اسرايل هو عبد ام حصيص * لماذا صار للنهب * اسد زار واعطت صوتها الذين
16 ربدوا ارضه للخراب * ومدنه حسفت من ان لا تسكن * وبنو منف وطفناس عرفوك وهزوا
17 18 بك * اليس هذه صنعتها لك لتركك اياي يقول الرب الاهك * والآن ما لك وارض مصر لتشربي
ماء جيحون وما لك وارض الموصليين لتشربي ماء الانهار * يودبك عدوك وسرك يبكتك *
19 فاعلمي وانظري انه مر لك تركك اياي يقول الرب الاهك * ولم اسر بك يقول الرب الاهك *
20 * لانك منذ الدهر كسرت نيرك وقطعت رباطاتك * وقلت لا اعبد لكن امضي الى كل
21 اكمة مرتفعة وتحت كل شجرة ظليلة هناك افسح بزناي * وانا غرستك كرمة مثمرة حقيقية
22 كلها * كيف رجعت كالكرمة الغريبة مرة * ان اغتسلت بالبورق واكثرت لك الغاسول
لادنسك امامي بظلاماتك يقول الرب الاهك *

* الاعلام الثاني *

23 * كيف تقولين لم اتدنس * وخلف بعال لم امض * انظري طرقك في الوادي واعلمي
24 ما تصنعين * صوتها ولول عشاء * وسعت طرقها على مياه القفر بشهوات نفسها * لبست
25 روحا * اسلمت * من ذا يردها * جميع طالبيها لا يتعبون * في ذلها يجدونها * ردي قدمك
من الطريق الخشنة وحلقك من العطش * فقالت اتشجع * لانها احبت الغرباء * وخلفهم
26 ذهبت * مثل خزي اللص اذا اخذ * هكذا تخزى بنو اسرايل * هم وملوكهم ورؤساؤهم
27 وكهنتهم وانبياؤهم * قالوا للعود انك ابي * وللحجر انت ولدتني * وادارو الي ظهورهم
28 لا وجوههم * وفي زمن سوءهم يقولون قم وخلصنا * فاين هي الهتك التي صنعتها لك
يقومون ويخلصونك في زمن سوءك * لان كعدد مدنك صارت الهتك يا يهوذا * وكعدد
مسالك اورسليم ذبحوا لبعال *

14 Num servus Israel, an peculiaris est? 15 cur expositus est direptioni? Leones rugientes & vocem suam edentes sunt ii qui redegerunt terram ejus in ruinam, & urbes ejus in humum demersæ sunt, quò minus habitarentur. 16 Filii Memphis & Daphnæ cognoverunt te & deriserunt te. 17 Nonne hæc feci tibi, quòd me dereliqueris, ait Dominus Deus tuus? 18 Nunc etiam quid negotii tibi est cum terra Ægypti, ut bibas aquas Gihonis? & quid tibi cum terra Assyriorum, ut bibas aquam fluviorum? 19 Erudiet te pervicacia tua, & malitia tua te arguet: scito eam & vide quod amarum tibi sit me dereliquere, dicit Dominus Deus tuus; neque te minimè delectari, ait Dominus Deus tuus: 20 Eò quòd à seculo fregeris jugum tuum, & vincula tua disruperis, et dixeris; Non me subjiciam, sed ibo ad omnem collem excelsum, & sub omni arbore umbrifera ibi delectabor in fornicatione mea. 21 Atqui ego plantaveram te vitem fructiferam, omnino fidelem: quomodo degenerâsti sicut vitis aliena in amaritudinem? 22 Quamvis te nitro absterseris, & multum smegmatis adhibueris tibi; nihilominus contaminabo te coram me perversitatibus tuis, ait Dominus Deus tuus.

Textus secundus.

23 Quo pacto dicis, Non pollui me, & post Baalem non abii? Considera vias tuas in valle, & adverte quid agas. 24 Vox ejus ingemuit sub vesperum, dilatavit vias suas super aquas deserti cupiditatibus animæ suæ, induit spiritum, dedidit sese, quis revocabit eam? omnes quærentes eam, non fatigantur; in abjectione ipsius invenient eam. 25 Dicenti; Revoca pedem tuum à via aspera, & guttur tuum à siti; respondet, Agam generosé; adamavit enim exteros, eósque secuta est. 26 Quemadmodum pudore suffunditur fur cùm captus fuerit, sic pudefient Israelitæ; ipsi enim & reges ac principes eorum, sacerdotes atque prophetæ eorum. 27 Dixerunt ligno, Sanè tu pater meus es; & lapidi, Tu me genuisti. Obverterunt mihi terga sua, non facies; tempore tamen malorum suorum dicunt, Exsurge, & libera nos. 28 At ubinam sunt dii tui quos fecisti tibi? surgant, & liberabunt te tempore adversitatis tuæ? nam pro numero urbium tuarum sunt dii tui ô Juda, & pro numero compitorum Jerosolymæ sacrificaverunt Baali.

ירמיה : ג

dixit ,me contra estis prævaricati vos omnes ?me contra litigabitis quid Ut

29 לָמָּה תָרִיבוּ אֵלָי כֻּלְּכֶם פְּשַׁעְתֶּם בִּי נְאֻם־

:receperunt non castigationem ,vestros filios percussi vanum In .Dominus

30 יְהוָה׃ לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת־בְּנֵיכֶם מוּסָר לֹא לָקָחוּ

:generatio O .corrumpens leo tanquã vestros prophetas vester gladius comedit

31 אָכְלָה חַרְבְּכֶם נְבִיאֵיכֶם כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית׃ הַדּוֹר

num ?Israeli fui desertum Nunquid .Domini verbum videte vos

אַתֶּם רְאוּ דְבַר־יְהוָה הֲמִדְבָּר הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל אִם־

non ,sumus Dominati : meus populus dixerunt quare ?Jah caliginis terra

אֶרֶץ מַאְפֵּלְיָה מַדּוּעַ אָמְרוּ עַמִּי רַדְנוּ לוֹא־

sponsa ,sui ornamenti virgo obliviscetur Nunquid .te ad ultrà veniemus

32 נָבוֹא עוֹד אֵלֶיךָ׃ הֲתִשְׁכַּח בְּתוּלָה עֶדְיָהּ כַּלָּה

.numero absque diebus mei sunt obliti meus populus & ?suorum collariorum

קִשֻּׁרֶיהָ וְעַמִּי שְׁכֵחוּנִי יָמִים אֵין מִסְפָּר׃

malas etiam Ideo ?dilectionẽ quærendũ ad ,tuã viam bonificabis Cur

33 מַה־תֵּיטִבִי דַּרְכֵּךְ לְבַקֵּשׁ אַהֲבָה לָכֵן גַּם אֶת־הָרָעוֹת

animarum sanguis sunt inventi tuis alis in Etiam .tuas vias docuisti

34 לִמַּדְתִּי אֶת־דְּרָכָיִךְ׃ גַּם בִּכְנָפַיִךְ נִמְצְאוּ דַּם נַפְשׁוֹת

super sed ,eos invenisti perfossorio cum non : innocentum egenorum

אֶבְיוֹנִים נְקִיִּים לֹא־בַמַּחְתֶּרֶת מְצָאתִים כִּי עַל־

eius nasus est aversus vere ,sum innocens Quia : dixisti Et .his omnibus

35 כָּל־אֵלֶּה׃ וַתֹּאמְרִי כִּי נִקֵּיתִי אַךְ שָׁב אַפּוֹ

.peccavi Non : te dicere super tecum sabiens judicium ego Ecce .me à

מִמֶּנִּי הִנְנִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל־אָמְרֵךְ לֹא חָטָאתִי׃

Ægypto ab Etiam ?tuam viam mutandum ad valde abibis Cur

36 מַה־תֵּזְלִי מְאֹד לְשַׁנּוֹת אֶת־דַּרְכֵּךְ גַּם מִמִּצְרַיִם

Etiam .Assur ab es affecta pudore quemadmodũ ,afficieris pudore

תֵּבוֹשִׁי כַּאֲשֶׁר־בֹּשְׁתְּ מֵאַשּׁוּר׃ גַּם מֵאֵת

Dominus reprobavit quia : tuũ caput super tuæ manus & ,egredieris hinc

37 זֶה תֵּצְאִי וְיָדַיִךְ עַל־רֹאשֵׁךְ כִּי־מָאַס יְהוָה

.eis prosperaberis non & ,tuas confidentias in

בְּמִבְטַחַיִךְ וְלֹא תַצְלִיחִי לָהֶם׃

CAP. III. ג

erit Et ,eo tum ab abibit & ,suã uxorem vir dimittet En : Dicendo

1 לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָלְכָה מֵאִתּוֹ וְהָיְתָה

prophanando Nonne ?amplius eam ad revertetur nunquid ,alterius viri

לְאִישׁ־אַחֵר הֲיָשׁוּב אֵלֶיהָ עוֹד הֲלוֹא חָנוֹף

revertere sed ;multis sociis es fornicata tu Et ?ista terra est prophanata

תֶּחֱנַף הָאָרֶץ הַהִיא וְאַתְּ זָנִית רֵעִים רַבִּים וְשׁוֹב

: vide & ,loca edita ad tuos oculos Leva .Dominus dixit ,me ad

2 אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃ שְׂאִי־עֵינַיִךְ עַל־שְׁפָיִם וּרְאִי

Harabs sicut ,eis sedisti viis Super ?fueris constuprata non ubi

אֵיפֹה לֹא שֻׁגַּלְתְּ עַל־דְּרָכִים יָשַׁבְתְּ לָהֶם כַּעֲרָבִי

.tua malitia in & ,tuis fornicationibus in terram prophanasti & ,deserto in

בַּמִּדְבָּר וַתַּחֲנִיפִי אֶרֶץ בִּזְנוּתַיִךְ וּבְרָעָתֵךְ׃

mulieris frons & :fuerit non serotina pluvia & ,imbres sunt prohibiti Et

3 וַיִּמָּנְעוּ רְבִבִים וּמַלְקוֹשׁ לוֹא הָיָה וּמֵצַח אִשָּׁה

me vocabis nunc ex Nonne .pudefieri renuisti ,tibi fuit meretricis

4 זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם׃ הֲלוֹא מֵעַתָּה קָרָאתִי לִי

,seculum in observabit Nunquid ?tu meæ adolescentiæ dux :meus Pater

5 אָבִי אַלּוּף נְעֻרַי אָתָּה׃ הֲיִנְטֹר לְעוֹלָם

.potuisti & ,mala fecisti & ,es locuta Ecce ?æternum in servabit num

אִם־יִשְׁמֹר לָנֶצַח הִנֵּה דִבַּרְתְּ וַתַּעֲשִׂי הָרָעוֹת וַתּוּכָל׃

vidisti Nunquid :regis Josijahu diebus in ,me ad Dominus dixit Et

6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַמֶּלֶךְ הַרָאִית

montem omnem super ipsa vadens :Israel refractaria fecit quæ

אֲשֶׁר עָשְׂתָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל הֹלְכָה הִיא עַל־כָּל־הַר

ibi est fornicata & ,frondosum lignum omne sub ad & ,excelsum

גָּבֹהַ וְאֶל־תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וַתִּזְנִי־שָׁם׃

JEREMIAS.

Versio VUL. LAT.

29 Quid vultis mecũ judicio contendere? omnes dereliquistis 30 me, dicit Dñs. Frustrà ꝑcussi filios vestros, disciplinã non receperunt: devoravit gladiꝰ vester prophetas vestros, quasi leo 31 vastatur Generatio vestra. Videte verbũ Dñi: Numquid solitudo factꝰ sum Israeli, aut terra serotina? quarè ergò dixit populꝰ meꝰ; Recessimꝰ, non venie32 mus ultrà ad te? Numquid obliviscetur virgo ornamenti sui, aut sponsa fasciæ pectoralis suæ? populꝰ verò meꝰ oblitꝰ est 33 meî diebꝰ innumeris. Quid niteris bonã ostendere viã tuã ad quærendã dilectionẽ, quæ insuꝑ & malitias tuas docuisti vias 34 tuas, Et in alis tuis inventꝰ est sanguis animarũ pauperum & innocentũ? non in fossis inveni eos, sed in omnibus quæ suprà 35 memoravi. Et dixisti; Absque peccato & innocẽs ego sum: & propterea avertatur furor tuꝰ à me. Ecce ego judicio contendã tecũ, eò ꝙ dixeris; Non pecca36 vi. Quàm vilis facta es nimis, iterans vias tuas! & ab Ægypto confundêris, sicut confusa es ab 37 Assur. Nam & ab ista egredieris, & manꝰ tuæ erunt super caput tuum: quoniã obtrivit Dñs confidentiã tuam, & nihil habebis prosperum in ea.

CAP. III.

1 Vulgò dicitur; Si dimiserit vir uxorẽ suam, & recedens ab eo, duxerit virum alterũ: numquid revertetur ad eam ultrà? numquid non polluta et contaminata erit mulier illa? tu autẽ fornicata es cũ amatoribꝰ multis: tamen revertere ad me, di2 cit Dñs; & ego suscipiã te. Leva oculos tuos in directũ, et vide ubi non prostrata sis: in viis sedebas, expectans eos quasi latro in solitudine: & polluisti terrã in fornicationibꝰ tuis, & 3 in malitiis tuis. Quam ob rem prohibitæ sunt stillæ pluviarũ, & serotinꝰ imber nõ fuit: frons mulieris meretricis facta est 4 tibi, noluisti erubescere. Ergò saltem amodò voca me; Pater meꝰ, dux virginitatis meæ tu es: 5 Numquid irascêris in ꝑpetuũ, aut perseverabis in finẽ? Ecce locuta es, et fecisti mala, et potui6 sti. Et dixit Dñs ad me in diebꝰ Josiæ regis; Numquid vidisti quæ fecerit aversatrix Israel? abiit sibimet super omnẽ montẽ excelsum, & sub omni ligno frondoso, & fornicata est ibi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

29 Ἵνα τί λαλεῖτε πρός με; πάντες ὑμεῖς (δ) ἠσεβήσατε, καὶ πάντες ὑμεῖς ἠνομήσατε εἰς 30 ἐμὲ, λέγει κύριος. Μάτην ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν, παιδείαν οὐκ ἐδέξασθε, μάχαιρα κατέφαγε τοὺς προφήτας ὑμῶν ὡς λέ31 ων (ε) ὀλοθρεύων, καὶ οὐκ ἐφοβήθητε. Ἀκούσατε (ζ) λόγον κυρίου· τάδε λέγει κύριος, Μὴ ἔρημος (η) ἐγενόμην τῷ Ἰσραὴλ ἢ γῆ κεχερσωμένη; διατί εἶπεν ὁ λαός μου, Οὐ (θ) κυριευθησόμεθα, καὶ οὐχ ἥξομεν πρὸς σὲ 32 ἔτι; Μὴ ἐπιλήσεται νύμφη τὸν κόσμον αὐτῆς, καὶ παρθένος τὴν στηθοδεσμίδα αὐτῆς; ὁ δὲ λαός μου ἐπελάθετό μου ἡμέρας ὧν οὐκ ἔ33 στιν ἀριθμός. Τί ἔτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, τοῦ ζητῆσαι ἀγάπησιν; οὐχ οὕτως· ἀλλὰ καὶ σὺ ἐπονηρεύσω τοῦ μι34 ᾶναι τὰς ὁδούς σου, Καὶ ἐν ταῖς χερσί σου (ι) εὑρέθησαν αἵματα ψυχῶν ἀθῴων. οὐκ ἐν διορύγμασιν εὗρον αὐτοὺς, ἀλλ' (κ) ἐπὶ 35 πάσῃ δρυΐ. Καὶ εἶπας, Ἀθῷός εἰμι, ἀλλὰ ἀποστραφήτω ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σὲ, ἐν τῷ λέγειν σε, 36 Οὐχ ἥμαρτον· Ὅτι κατεφρόνησας σφόδρα τοῦ δευτερῶσαι τὰς ὁδούς σου. καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου καταισχυνθήσῃ, καθὼς κατῃσχύν37 θης ἀπὸ Ἀσσούρ· Ὅτι καὶ ἐντεῦθεν ἐξελεύσῃ, καὶ αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου· ὅτι ἀπώσατο κύριος τὴν ἐλπίδα σου, καὶ οὐκ εὐοδωθήσῃ ἐν αὐτῇ.

MS.A. (δ) ἠνομήσατε εἰς (ε) ὀλεθρεύων, (ζ) τὸν λόγον (η) ἐγενόμην (θ) δουλευθησόμεθα, καὶ οὐκ (ι) εὑρέθη (κ) ἐν

ΚΕΦ. γ'.

1 Ἐὰν ἐξαποστείλῃ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀπέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ, μὴ ἀνακάμπτουσα ἀνακάμψει πρὸς αὐτὸν ἔτι; οὐ μιαινομένη μιανθήσεται ἡ γυνὴ ἐκείνη; καὶ σὺ ἐξεπόρνευσας ἐν ποιμέσι πολλοῖς, καὶ ἀνέκαμπτες πρός με, 2 λέγει κύριος. Ἆρον (α) τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς εὐθεῖαν, καὶ ἴδε, ποῦ οὐχὶ ἐξεφύρθης. ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς (β) ἐκάθισας αὐτοῖς ὡσεὶ κορώνη (γ) ἐρημουμένη, καὶ ἐμίανας τὴν γῆν ἐν ταῖς πορνείαις (δ) σου καὶ ἐν ταῖς κακίαις σου. 3 Καὶ ἔσχες ποιμένας πολλοὺς εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ. ὄψις πόρνης ἐγένετό (ε) σου, 4 ἀπηναισχύντησας πρὸς πάντας. Οὐχ ὡς οἶκόν με ἐκάλεσας, καὶ πατέρα καὶ ἀρχηγὸν 5 τῆς παρθενίας σου; Μὴ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα, ἢ (ζ) φυλαχθήσεται εἰς νῖκος; ἰδοὺ ἐλάλησας, καὶ ἐποίησας τὰ πονηρὰ ταῦτα, καὶ 6 ἠδυνάσθης. Καὶ εἶπε κύριος πρός με ἐν ταῖς ἡμέραις (η) Ἰωσίου τοῦ βασιλέως, Εἶδες ἃ ἐποίησέ μοι ἡ κατοικία τοῦ Ἰσραήλ; ἐπορεύθησαν ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλὸν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους, καὶ ἐπόρνευσαν ἐκεῖ.

MS.A. (α) εἰς εὐθεῖαν τοὺς ὀφθαλμούς σου, λέγει κύριος, καὶ ἴδε, (β) ἐπ' αὐτοῖς ἐκάθισας (γ) ἠρημωμένη, (δ) σου. Καὶ ἔσχες (ε) σοι; ἀπηναισχύντησας (ζ) διαφυλαχθήσεται (η) Ἰωσία, Ἴδες

Ut quid loquimini ad me? Omnes vos impiè egistis, & omnes vos iniquè egistis in me, dicit Dominus. 29
Frustrà percussi filios vestros: disciplinam non recepistis. Gladius devoravit prophetas vestros, quasi leo vastator; & non timuistis. 30
Audite verbum Domini: Hæc dicit Dominus; Nunquid solitudo factꝰ sum Israeli; aut terra plena scutium? Cur dixit populus meus, Non serviemus, nec veniemus ultrà ad te? 31
Nunquid obliviscetur sponsa ornamenti sui, & virgo fasciæ pectoralis suæ? Populus autem meus oblitus est meî diebus, quorum non est numerus. 32
Quod adhuc bonum adinvenies in viis tuis ad quærendam dilectionem? Non sic. Sed & tu malignata es polluendo vias tuas: 33
Et in manibus tuis inventi sunt sanguines animarum innocentium. Non in fossis inveni eos, sed in omni quercu. 34
Et dixisti, Innocens sum: sed avertatur furor ejus à me. Ecce ego judicio contendo tecum, in dicendo te, Non peccavi: 35
Quia contempsisti valdè, iterando vias tuas. Et ab Ægypto confunderis, sicut confusa es ab Assur: 36
Quia & hinc egrediêris; & manus tuæ super caput tuum: quoniam repulit Dominus spem tuam: & non prosperaberis in ea. 37

CAP. III.

Si (a) dimiserit vir uxorem suam, & recesserit ab eo, & facta fuerit viro alteri; nunquid revertens revertetur ad eum ultrà? Nónne inquinata inquinabitur mulier illa? Et tu fornicata es in pastoribus multis, & revertebaris ad me, dicit Dominus. 1
Leva oculos tuos in directum, & vide, ubi non fueris permista. In viis sedebas, (b) eis quasi cornix deserta. Et (c) polluisti terram in fornicationibus tuis, & in malis tuis: 2
Et habuisti pastores multos in offensionem tibi. Facies (d) tua facta est meretricis: sine rubore facta es ad omnes. 3
Nónne (e) tanquam domum me vocâsti, & patrem, & ducem virginitatis tuæ? 4
Nunquid permanebit in perpetuum, aut conservabitur in (f) victoriam? Ecce loquuta es, & fecisti mala hæc, & potuisti. 5
Et dixit Dominus ad me in diebus Josiæ regis; Vidisti, quæ fecit mihi domus Israel? Iverunt super omnem montem excelsum, & subter omne lignum frondosum; & fornicati sunt ibi. 6

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 למה אתון מתנצין למירן לקביל פתגמי כולכון מרדתון במימרי אמר יי : למגן אלקיתי ית
30 בניכון אולפן לא קבילו קטלת חרבכון נביאיכון כאריא דמחבל : עם דרא אתון קבילו
31 פתגמא דיי הא כמדבר צדי דלית ביה הנאה הוה מימרי לישראל אם כארע חורבא
32 מה דין אמרו עמי אטלטלנא לא נתוב עוד לפולחנך : האפשר דתתנשי בתולתא
33 תקונה כלתא קשוטהא ועמי שבקו פלחני יומין דלא מנין : מה את משתפרא בארחתיך
34 למעבד רחמי לאתחברא בעממיא בכן אף ית בישן אלפת מן ארחתיך : אף בסתרא
אשתכחת דאשדת דם זכי דם נפשת דמסכנין זכאין לא כמה דמשכחין במחתרתא
35 אלהן על כל אלין עבדת : ואמרת ארי זכיתי ברם תב רוגזיה מני הא אנא עביד עמיך
36 פורענות דין על דאמרת לא חטיתי : מה את מסתכלא לחדא לקלקלא ית אורחתיך
37 אף ממצרים תבהתין כמה דבהתת מאתוראה : אף מלות דין תפקין ובהתת חוביך
על רישיך ארי רחיק יי רוחצניך ולא תצלחין להון :

ג

1 למימר הא יפטר גבר ית אתתיה ותהך מלותיה ותהי לגבר אוחרן האפשר דיתוב
לותה עוד הלא מחב תחוב ארעא ההיא ואת טעית ואתחברת לעממין סגיאין
2 ותובי מכען לפולחני אמר יי : זקופי עינך על נגדין וחזי היכא לא אתחברת ליך
למפלח לטעותא על אורחת בית משריהון אורכת להון כערבאי דשרן בשכינין
3 במדברא וחיבת ארעא בטעותיך ובבשתיך : ואתמנעו רסיסיא ומלקושא לא
4 הוה וחוצפא כאתתא נפקת ברא הוה ליך מסרבת לאתכנעא : הלא מכען תצלן
5 קדמי רבוני את פרקי דמן עלמא : האפשר דתתנטרון ליך חוביך לעלם אם תתקף
6 עלך מחא לאפריש הא מללת ועבדת בישן ואסגית : ואמר יי לי ביומי יאשיהו
מלכא החזיתא מה דעבדו דמתחסנין למהא לפולחני דבית ישראל אזלן אנון על
כל רמא מנטלא ולתחות כל אילן עבוף ופלחין אען לטעותא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quare vos putatis judicio contendere adversus verba mea? omnes vos 29 prævaricati estis in Verbũ meũ, dicit Dñs. Frustrà percussi filios vestros, 30 disciplinã non susceperunt: occîdit gladius vester prophetas vestros quasi leo qui devastat. Populꝰ generationis, vos suscipite verbũ Dñi: nunquid 31 sicut solitudo deserta in qua nulla est utilitas, fuit Verbũ meũ Israeli, aut sicut terra vasta? quare dixerunt populꝰ meꝰ, Migravimus, non revertemur ultrà ad cultũ tuũ? Num fieri potest ut obliviscatur virgo ornamenti sui, 32 aut sponsa ornatꝰ sui? & populꝰ meꝰ reliquerunt timorẽ mei diebus sine numero. Et quid gloriaris in viis tuis, *ut facias amores*, ut jungaris populis? 33 insuꝑ & mala docuisti ex viis tuis. In occulto quoque inventa es effudisse 34 sanguinẽ innocentẽ, sanguinẽ animarũ pauperũ innocentũ: non sicut inveniunt in fossa, sed ob hæc omnia fecisti. Et dixisti, Quoniam innocens sum, 35 veruntamẽ aversus est furor ejus à me. Ecce ego faciã tecũ ultionẽ judicii, eò quod dixisti, Non peccavi. Quare tu contemplaris admodũ ad corrum- 36 pendã viã tuã? etiã ab Ægypto confundêris, sicut confusa es ab Assur. Etiã 37 ex hoc egredieris, & confusio peccati tui super caput tuum: quia procul summovit Dominus fiduciam tuam, & non prosperaberis in eis.

CAP. III.

Dicendo: Si dimiserit vir uxorẽ suã, & abierit ab eo, & nupserit viro al- 1 teri, nunquid revertetur ad eã ultrà? nónne peccando peccabit terra illa? & tu fornicata es & adjunxisti te populis multis: tamẽ revertere jam ab hoc tempore ad cultũ meũ, dicit Dñs. Tolle oculos tuos ad loca edita, & 2 vide ubi non te junxisti ut coleres idola: suꝑ viã domꝰ mansionis eorũ expectabas ea; sicut Arabes qui morantur in tabernaculis in deserto; & reã fecisti terrã in idolis tuis, & in malitia tua. Et prohibitæ sunt guttæ pluviæ, 3 & serotinus imber non fuit: & impudentia quasi mulieris meritricis fuit tibi: noluisti tete humiliare. Ab hoc tempore utique orabis corã me [*di-* 4 *cens:*] Dñs meꝰ es tu, redẽptor meꝰ, qui à seculo es. Num fieri potest ut re- 5 serventur tibi peccata *tua* in æternũ, aut roborabitur suꝑ te plaga in finẽ? ecce locuta es, & fecisti mala, & multiplicâsti. Et dixit Dominus ad me 6 in diebus Josiæ regis: Nunquid vidisti quid fecerit domus Israel, quæ induratur ut convertatur ad cultum meum? Abeunt ipsi super omnem collem excelsum & sub omne lignum frondosum, & colunt *lignea* idola.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 30 [illegible]

31 [illegible]

32 [illegible]

33 [illegible]

34 [illegible]

35 [illegible]

36 [illegible]

37 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

Quare contenditis mecum? omnes me denegâstis, ait Dominus. Frustrà percussi filios 29 30 vestros, nam disciplinam haud receperunt: consumpsit gladius prophetas vestros tanquam leo vastans. Vos ô generatio, audite 31 sermonem Domini; Nunquid solitudo factus sum Israeli, aut sicut terra deserta? quam ob rem dicunt populus meus, Descendimus, non sumus ampliùs ad te venturi? Num oblivi- 32 scitur virgo blanditiarum suarum, aut sponsa ornamenti sui? populus verò meus obliti sunt mei diebus innumeris. Cur adhuc paras 33 vias tuas ad quærendum amorem, cùm ecce tum malum didiceris in viis tuis, Tum etiam 34 in manibus tuis inventus sit sanguis animarum pauperculorum innocentium, quos nequaquam in furto deprehendisti, sed sub quacunq; arbore? Quia tamẽ dicis, Innoxia sum, 35 ideóq; avertit iram suã à me; ecce te judico, eò quòd dicas, Non peccavi. Quorsum gravi- 36 oribus implicaris obscœnitatibus repetendo vias tuas? etiam ab Ægypto erubesces, quemadmodum erubuisti ab Assur. Etiam ab hoc 37 discedes manibus tuis capiti tuo impositis: quia iratus est Dominus fiduciam tibi præbentibus, neque prospera eris per eos.

CAP. III.

Et verò si quis dimittat uxorem suam, & 1 illa discedens ab eo nubat viro alteri, si denuo revertatur ad eam, ecce planè pollueretur terra illa. Tu verò licèt scortata sis cum pastoribus multis, revertere ad me, dicit Dominus. Attolle oculos tuos in compita, & vi- 2 de ubi vitiata fueris: juxta vias sedisti illis tanquam corvus in deserto. Polluisti terram scortatione tuâ; Et propter malitiam tuam 3 cohibiti sunt rores, nec fuit gramen: frons mulieris scortantis fuit tibi, & argui noluisti. Ecce posthac vocatura es me, *dicens*, Pater 4 meus, educator meus à pueritia mea tu es. Nunquid servabitur in æternum, aut in secula 5 asservabitur *pertinacia tua*? ecce locuta es & fecisti malum, & prævaluisti. Dixítque 6 mihi Dominus in diebus Josiæ regis, Vidistíne quid fecerit habitatrix Israelis? abiit hæc ad omnem montem sublimem & subter omnem arborem condensam, ibíque scortata est:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 30 * لماذا تتكلمون على جميعا * اعتم الي يقول الرب * ضربت اولادكم باطلا ولم يقبلوا ادبا *
السيف اكل انبياءكم مثل اسد ضار * ولم تخافوا * اسمعوا كلمة الرب * هكذا يقول الرب
31 هل صرت برية لاسرايل او ارضا بورا * لماذا قال شعبي لا نستعبد ولا ناتي اليك ايضا * هل
32 تنسي العروس زينتها * والعذري رباط صدرها فاما شعبي نسيني اياما ليس لها عدد * لماذا
33 تعملين جيدا في طرقاتك ايضا لتطلبي حبا * ليس هكذا لكن انت زنيت لتنجسي
34 طرقاتك * وفي يديك وجد دم نفوس الازكياء * لا في سقوف وجدتهم لكن في كل بلوطة *
35 * وقلت انا برية هكذا ليرجع غضبه عني * ها انا اتحاكم معك عند ما قلت لم اخطا *
36 37 * لانك ازدريتي جدا لتنسي طرقاتك * ومن مصر تخزي كما خزيت من الموصل * لانك من
هناك خرجت ويداك على راسك * لان الرب اقصى رجاك فلم تستقم طرقك *

* الفصل الثالث *

1 * اذا سرح رجل امراته وبانت عنه وصارت لرجل آخر * هل تعود اليه راجعة ايضا * اليس
تنجس تلك المراة وتصير نجسة * وانت زنيت برعاة كثيرين وترجعين الي يقول الرب *
2 * ارفعي الحاظك باستقامة يقول الرب وانظري اين * اليس عجبت في الطرقات التي جلست
3 فيهن مثل غداف بري * ونجست الارض بزناك * ومسكت رعاة كثيرين عنك * لذلك
4 صار لك وجه زانية وصفاقة للكل * اليس مثل بنت تدعوني ابا ورييسا لبتوليتك *
5 6 * هل تدوم الي الابد او تحفظ للغاية * ها تكلمت وصنعت هذه الشرور وقويت * وقال لي
الرب في ايام يوسيا * نظرت ما صنعت في ساكنة اسرايل * مضوا على كل جبل عال
وتحت كل شجرة ظليلة وزنوا هناك *

Quarè de me loquimini vos omnes? peccâstis in me, dicit Dominus. 29
Frustrà percussi filios vestros, non acceperunt eruditionem: gladius devoravit prophetas vestros ut leo perniciosus, attamen non timetis. 30
Audite verbum Domini: Sic ait Dominus, An factus sum desertum Israelis? an tellus inculta? cur dixit populus meus, Nequaquam subjiciemus nos, nec ultrà veniemus ad te? 31
Nam obliviscitur sponsa ornatûs sui, aut virgo fasciæ pectoris sui? at populus meus oblitus est mei diebus innumeris. 32
Cur adhuc bonum facis in viis tuis, ut quæras amicitiam? Non ita, sed tu scortata es, ut contaminares vias tuas; 33
Et in manibus tuis inventus est sanguis animarum innocentium, quos non in rimis invenisti, sed in omni quercu: 34
Attamen dicis, Innoxia sum hoc pacto, avertatur à me ira ejus. Ecce ego litigaturus sum tecum, eò quòd dicas, Non peccavi. 35
Nam plurimum te negligis, ut obliviscaris viarum tuarum, & ab Ægypto reportes pudorem, uti pudefacta es ab Assyria: 36
Nam illinc egressa es manibus tuis capiti tuo impositis. Quia Dominus procul amovit spem tuam, ideò non erunt rectæ viæ tuæ. 37

CAP. III.

Si dimiserit quis uxorem suam, & illa ab eo separata nupserit alteri viro, num denuò rediens ad eum reverteretur? an non contaminaretur illa mulier, fierétque polluta? Tu igitur quæ multis cum pastoribus fornicata es, ad me reverteteris, dicit Dominus? 1
Tuos intuitus rectè erige, dicit Dominus, & spice ubinam. Nónne delectata es in viis in quibus sedebas tanquam corvus sylvestris, & contaminâsti terram fornicationibus tuis, 2
Et adhæsisti pastoribus multis in offendiculum? Proptereà facta est tibi facies meretricia, & impudenter cum omnibus te gessisti. 3
Annon ut filia vocabis me patrem & ducem virginitatis tuæ? 4
Num æternò durabit, aut in finem usque asservabitur hæc impudentia tua? ecce locuta es & tanta mala commisisti, atque invaluisti. 5
Prætereà dixit mihi Dominus in diebus Josiæ, Vidistíne quid fecerit mihi habitatrix Israelis? Iverunt super omnem montem excelsum, & subter omnem arborem umbriferam, ibique fornicati sunt. 6

non & ,revertaris me Ad : hæc omnia eam facere poſt , dixi Et
וָאֹמַר אַחֲרֵי עֲשׂוֹתָהּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֵלַי תָּשׁוּב וְלֹא־ 7
ſoror quòd vidi Et .Jehudah ejus ſoror prævaricatrix vidit Et .eſt reverſa
שָׁבָה וַתִּרְאֶה בָּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה : וָאֵרֶא כִּי עַל־ 8
,eam dimiſi , Iſrael refractaria adulterium commiſit quibus ,cauſas omnes
כָּל־אֹדוֹת אֲשֶׁר נִאֲפָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל שִׁלַּחְתִּיהָ
prævaricatrix timuit non & : eam ad ejus excidiorum libellum dedi &
וָאֶתֵּן אֶת־סֵפֶר כְּרִיתֻתֶיהָ אֵלֶיהָ וְלֹא יָרְאָה בֹּגֵדָה
levitate à fuit Et .ipſa etiam eſt fornicata &,abiit &,ejus ſoror Jehudah
יְהוּדָה אֲחוֹתָהּ וַתֵּלֶךְ וַתִּזֶן גַּם־הִיא : וְהָיָה מִקֹּל 9
lapide cum eſt mœchata & : terram prophanavit &,ſuæ fornicationis
זְנוּתָהּ וַתֶּחֱנַף אֶת־הָאָרֶץ וַתִּנְאַף אֶת־הָאֶבֶן
me ad eſt reverſa non hoc omni cum etiam Et .ligno &
10 וְאֶת־הָעֵץ : וְגַם־בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁבָה אֵלַי
,falſitate in quinimo ,ſuo corde toto in Jehudah ejus ſoror prævaricatrix
בָּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה בְּכָל־לִבָּהּ כִּי אִם־בְּשֶׁקֶר
ſuam animam Juſtificavit:me ad Dominus dixit Et .Dominus dixit
11 נְאֻם־יְהוָה : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי צִדְּקָה נַפְשָׁהּ
clamabis & , Vade .Jehudah prævaricatrice præ , Iſrael refractaria
12 מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל מִבֹּגֵדָה יְהוּדָה : הָלֹךְ וְקָרָאתָ
refractaria Revertere : dices & , Aquilonem ad iſtos ſermones
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה צָפוֹנָה וְאָמַרְתָּ שׁוּבָה מְשֻׁבָה
quia : vos in meas facies cadere faciam non : Dominus dixit , Iſrael
יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה לוֹא־אַפִּיל פָּנַי בָּכֶם כִּי־
Veruntamen .ſeculum in ſervabo non : Dominus dixit , ego benignus
13 חָסִיד אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לֹא אֶטּוֹר לְעוֹלָם : אַךְ
: es prævaricata tuum Deum Dominum in quia ,tuam iniquitatem ſcito
דְּעִי עֲוֹנֵךְ כִּי בַּיהוָה אֱלֹהַיִךְ פָּשָׁעַתְּ
mea voce in &,frondoſo ligno omni ſub alienis tuas vias ſparſiſti &
וַתְּפַזְּרִי אֶת־דְּרָכַיִךְ לַזָּרִים תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וּבְקוֹלִי
dixit ,refractarii filii Convertimini .Dominus ait ,audiſtis non
14 לֹא־שְׁמַעְתֶּם נְאֻם־יְהוָה : שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים נְאֻם־
unum , vos aſſumam & : vobis in ſui patronus ego quia : Dominus
יְהוָה כִּי אָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָכֶם וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶחָד
dabo Et .Sijon vos introducam & ,familia de duos &,civitate de
15 מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם צִיּוֹן : וְנָתַתִּי
.intellectu & ſcientia vos paſcent &:meum cor juxta paſtores vobis
לָכֶם רֹעִים כְּלִבִּי וְרָעוּ אֶתְכֶם דֵּעָה וְהַשְׂכֵּיל :
diebus in , terra in fructificaveritis &,fueritis multiplicati cùm ,erit Et
16 וְהָיָה כִּי תִרְבּוּ וּפְרִיתֶם בָּאָרֶץ בַּיָּמִים
,Domini fœderis Arca : ultrà dicent non , Dominus dixit , illis
הָהֵמָּה נְאֻם־יְהוָה לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
nec ,viſitabunt nec ,eam recordabuntur neque ,cor ſuper aſcendet nec
וְלֹא יַעֲלֶה עַל־לֵב וְלֹא יִזְכְּרוּ־בוֹ וְלֹא יִפְקֹדוּ וְלֹא
,Domini ſolium Jeruſalaim vocabunt illo tempore In .ultrà fiet
17 יֵעָשֶׂה עוֹד : בָּעֵת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַםִ כִּסֵּא יְהוָה
.Jeruſalaim in Domini nomine in gentes omnes eam ad ſe congregabũt &
וְנִקְווּ אֵלֶיהָ כָל־הַגּוֹיִם לְשֵׁם יְהוָה לִירוּשָׁלָםִ
diebus In .mali ſui cordis obſtinationem poſt ultrà ambulabunt non Et
18 וְלֹא־יֵלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע : בַּיָּמִים
ſimul venient & : Iſrael domum ad Jehudah domus ibunt illis
הָהֵמָּה יֵלְכוּ בֵית־יְהוּדָה עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיָבֹאוּ יַחְדָּו
.veſtros patres feci ſortiri quam terram ad Aquilonis terra de
מֵאֶרֶץ צָפוֹן עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִנְחַלְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם :
tibi tribuam & , filios in te ponam Quomodo : dixi ego Et
19 וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אֵיךְ אֲשִׁיתֵךְ בַּבָּנִים וְאֶתֶּן־לָךְ
: dixi Et ?gentium exercituum elegantiæ hæreditatem , deſiderii terram
אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם וָאֹמַר
.retrocedes non me poſt à & ,me vocabis meum Patrem
אָבִי תִּקְרְאִי־לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי :

Verſio VULG. LAT.

7 Et dixi, cùm feciſſet hæc omnia; Ad me revertere : & non eſt reverſa. Et vidit prævaricatrix ſoror ejus Juda, 8 Quia pro eo, quòd mœchata eſſet averſatrix Iſrael, dimiſiſſem eam, & dediſſem ei libellum repudii : & non timuit prævaricatrix Juda ſoror ejus, ſed abiit, & fornicata eſt etiam 9 ipſa. Et facilitate fornicationis ſuæ contaminavit terram, & mœchata eſt cum lapide & li-10 gno. Et in omnibus his non eſt reverſa ad me prævaricatrix ſoror ejus Juda in toto corde ſuo, ſed in mendacio, ait Dominus. 11 Et dixit Dominus ad me; Juſtificavit animam ſuam averſatrix Iſrael, comparatione prævarica-12 tricis Judæ. Vade, & clama ſermones iſtos contra Aquilonem, & dices; Revertere averſatrix Iſrael, ait Dominus, & non avertam faciem meam à vobis : quia ſanctus ego ſum, dicit Dominus, & non iraſcar in perpe-13 tuum. Veruntamen ſcito iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum prævaricata es : & diſperſiſti vias tuas alienis ſub omni ligno frondoſo, & vocem meam non audiſti, ait Do-14 minus. Convertimini filii revertentes, dicit Dominus; quia ego vir veſter : & aſſumam vos unum de civitate, & duos de cognatione, & introducam vos 15 in Sion. Et dabo vobis paſtores juxta cor meum, & paſcent 16 vos ſcientiâ & doctrinâ. Cúmque multiplicati fueritis, & creveritis in terra in diebus illis, ait Dominus : non dicent ultrà, Arca teſtamenti Domini : neque aſcendet ſuper cor, neque recordabuntur illius : nec viſita-17 bitur, nec fiet ultrà. In tempore illo vocabunt Jeruſalem, Solium Domini : & congregabuntur ad eam omnes Gentes in nomine Domini in Jeruſalem, & non ambulabunt poſt pravita-18 tem cordis ſui peſſimi. In diebus illis ibit domus Juda ad domum Iſrael, & venient ſimul de terra Aquilonis, ad terram quam dedi patribus veſtris. 19 Ego autem dixi; Quomodò ponam te in filios, & tribuam tibi terram deſiderabilem, hæreditatem præclaram exercituum Gentium? Et dixi; Patrem vocabis me, & poſt me ingredi non ceſſabis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ εἶπα, μετὰ τὸ πορνεῦσαι αὐτὴν (θ) ταῦτα πάντα, Πρός με ἀνάστρεψον. καὶ οὐκ ἀνέστρεψε· καὶ εἶδε τὴν ἀσυνθεσίαν αὐτῆς ἡ ἀσύνθετος Ἰούδα. 8 Καὶ εἶδον, (ι) ὅτι περὶ πάντων ὧν κατελήφθη ἐν οἷς ἐμοιχᾶτο ἡ κατοικία (κ) Ἰσραήλ, καὶ ἐξαπέστειλα αὐτήν, καὶ ἔδωκα αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς· καὶ οὐκ ἐφοβήθη ἡ ἀσύνθετος Ἰούδα, καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἐπόρνευσε καὶ αὐτή. 9 Καὶ ἐγένετο εἰς οὐθὲν ἡ πορνεία αὐτῆς, καὶ ἐμοίχευσε τὸ ξύλον καὶ τὸν λίθον. 10 Καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ (ʺ) ἐπεστράφη πρός με ἡ ἀσύνθετος Ἰούδα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῆς, 11 ἀλλ᾿ ἐπὶ ψεύδει. Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Ἐδικαίωσε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ Ἰσραὴλ 12 ἀπὸ τῆς ἀσυνθέτου Ἰούδα. (λ) Πορεύου καὶ ἀνάγνωθι τοὺς λόγους τούτους (μ) πρὸς Βορρᾶν, καὶ ἐρεῖς, Ἐπιστράφηθι πρός με ἡ κατοικία τοῦ Ἰσραήλ, λέγει κύριος. καὶ (ν) οὐ στηριῶ τὸ πρόσωπόν μου ἐφ᾿ ὑμᾶς, ὅτι (ξ) ἐλεήμων ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος, 13 καὶ οὐ μηνιῶ ὑμῖν εἰς τὸν αἰῶνα. Πλήν, γνῶθι τὴν ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς κύριον τὸν θεόν σου ἠσέβησας, καὶ διέχεας τὰς ὁδούς σου εἰς ἀλλοτρίους ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους, τῆς δὲ φωνῆς μου (ο) οὐχ 14 ὑπηκούσατε, λέγει κύριος. Ἐπιστράφητε υἱοὶ ἀφεστηκότες, λέγει κύριος, διότι (π) ἐγὼ κατακυριεύσω ὑμῶν, καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἕνα ἐκ πόλεως καὶ δύο ἐκ πατριᾶς, 15 καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς Σιών, Καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου, καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς (ρ) ποιμαίνοντες μετ᾿ ἐπιστήμης. 16 Καὶ ἔσται ἐὰν πληθυνθῆτε, καὶ αὐξηθῆτε ἐπὶ τῆς γῆς, (σ) λέγει κύριος, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, Κιβωτὸς διαθήκης ἁγίου Ἰσραήλ· οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ καρδίαν, (τ) οὐκ ὀνομασθήσεται, οὐδὲ 17 ἐπισκεφθήσεται, καὶ οὐ ποιηθήσεται ἔτι. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καλέσουσι τὴν Ἱερουσαλήμ, Θρόνον κυρίου· καὶ συναχθήσονται (υ) πάντα τὰ ἔθνη εἰς αὐτήν, καὶ οὐ πορεύσονται ἔτι ὀπίσω τῶν (ʺ) ἐνθυμημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς. 18 (φ) Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις (χ) συζεύξονται ὁ οἶκος Ἰούδα ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἥξουσιν ἐπιτοαυτὸ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ (ψ) καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν ἐπὶ τὴν γῆν, ἣν (ω) κατεκληρονόμησα τοὺς πα-19 τέρας αὐτῶν· Καὶ ἐγὼ εἶπα, Γένοιτο κύριε· ὅτι τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ δώσω σοι γῆν ἐκλεκτήν, κληρονομίαν θεοῦ παντοκράτορος ἐθνῶν· (α) καὶ εἶπα, Πατέρα καλέσετέ με, καὶ ἀπ᾿ ἐμοῦ οὐκ ἀποστραφήσεσθε.

Et dixi, poſtquàm fornicata erat ipſa hæc omnia; Ad me revertere. Et non eſt reverſa. Et vidit prævaricationem ejus prævaricatrix Juda. 8 Et (g) viderunt, quia pro omnibus, in quibus deprehenſa eſt, in quibus mœchata eſt domus Iſrael; & dimiſi eam, & dedi ei libellum repudii, in manus ejus. Et non timuit prævaricatrix Juda: & ivit, & fornicata eſt etiam ipſa : 9 Et facta eſt in nihilum fornicatio ipſius : & mœchata eſt lignum, & lapidem. 10 Et in omnibus his non eſt reverſa ad me prævaricatrix Juda ex toto corde ſuo, ſed in mendacio. 11 Et dixit Dominus ad me; Juſtificavit animam ſuam Iſrael præ prævaricatrice Juda : 12 Vade, & lege ſermones iſtos contra Aquilonem, & dices; Revertere ad me domus Iſrael, dicit Dominus : & non firmabo faciem meam ſuper vos : quia miſericors ego ſum, dicit Dominus, & non iraſcar vobis in perpetuum. 13 Veruntamen ſcito injuſtitiam tuam : quoniam in Dominum Deum tuum impiè egiſti, & effudiſti vias tuas ad alienos ſub omni ligno frondoſo : voci autem meæ non obedîſti, dicit Dominus. 14 Convertimini filii, qui receſſiſtis, dicit Dominus : quia ego dominabor veſtri. & aſſumam vos, unum de civitate, & duos ex cognatione : & introducam vos in Sion : 15 Et dabo vobis paſtores juxta cor meum : & paſcent vos paſcentes cum ſcientia. 16 Et erit, ſi multiplicati eritis, & creveritis ſuper terram, ait Dominus ; in diebus illis non dicent ultrà, Arca teſtamenti, Sancti Iſrael : neque aſcendet ſuper cor : non nominabitur, neque viſitabitur, neque fiet ultrà. 17 In diebus illis, et in tempore illo vocabunt Hieruſalem, Solium Domini : et congregabuntur omnes gentes ad eam : et non ambulabunt ultrà poſt cogitationes cordis ſui peſſimi. 18 In diebus illis convenient domus Judæ ad domum Iſrael : et venient ſimul de terra Aquilonis, et de omnibus regionibus ad terram, quam dedi in hæreditatem patribus veſtris. 19 (Et ego dixi : Fiat Domine.) (h) Quia ponam te in filios, et dabo tibi terram electam, (i) hæreditatem Dei omnipotentis gentium. Et dixi; Patrem vocabitis me, et à me non avertemini.

MS.A. (θ) πάντα ταῦτα, (ι) διότι (κ) τοῦ Ἰσραήλ, (ʺ) ἀπεστράφη (λ) Πορεύθητι καὶ ἀνάγνωσον (μ) πρὸς Βορρᾶ, καὶ ἐρεῖς, Ἐπιστράφητι (ν) οὐ (ξ) ἐλεῶν (ο) οὐκ ἤκουσας, (π) ἰδοὺ ἐγὼ (ρ) ποιμαίνες (σ) ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, λέγει κύριος, οὐκ (τ) καὶ οὐκ (υ) εἰς αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη, (ʺ) ἐπιθυμημάτων (φ) Καὶ ἐν (χ) συζεύξεται οἶκος Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα, (ψ) ἀπὸ πασῶν (ω) κατεκληρονόμησαν οἱ πατέρες αὐτῶν· (α) καὶ * ὦ πατέρα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וַאֲמָרִית בָּתַר דַּעֲבַדוּ יָת כָּל אִלֵּין לְפוּלְחָנִי יְתוּבוּן וְלָא תָבוּ וַחֲזוֹ מְשַׁקְּרַיָּא אֲחֵיהוֹן דְּבֵית
8 יְהוּדָה : וּגְלֵי קֳדָמַי אֲרֵי עַל כָּל עֵסֶק דִּטְעוֹ דְּמִתְחַסְנִין לְמֵתַב לְפוּלְחָנִי דְּבֵית יִשְׂרָאֵל
אַגְלֵיתִנּוּן כְּמָה דִּיהָבִין אִגֶּרֶת גֵּט פִּטּוּרִין וּמְשַׁלְחִין וְלָא דְחִילוּ מְשַׁקְּרַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה
9 אֲחֵיהוֹן וַאֲזַלוּ וּטְעוֹ אַף אִנּוּן : וַהֲוָה מִדְּקַלִּילָא בְּעֵינַהָא טַעֲוָתַהָא וְחַיֶּבֶת יָת אַרְעָא וּטְעַת
10 עִם פָּלְחֵי אַבְנַיָּא וְאָעַיָּא : וְאַף בְּכָל דָּא לָא תָבוּ לְפוּלְחָנִי מְשַׁקְּרַיָּא אֲחֵיהוֹן דְּבֵית יְהוּדָה
11 בְּכָל לִבְּהוֹן אֱלָהֵן בְּשִׁקְרָא אֲמַר יְיָ : וַאֲמַר יְיָ לִי זַכִּיאוּ נַפְשֵׁיהוֹן דְּמִתְחַסְנִין לְמֵתַב לְפוּלְחָנִי
12 דְּבֵית יִשְׂרָאֵל מִמְּשַׁקְּרַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה : אֱזֵיל וְתִתְנַבֵּי יָת פִּתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין בְּאַרַע צִפּוּנָא
וְתֵימַר תּוּבוּ דְּמִתְחַסְנִין לְמֵתַב לְפוּלְחָנִי דְּבֵית יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ כַּד תְּתוּבוּן לָא אֲשַׁלַּח
13 רוּגְזִי בְּכוֹן אֲרֵי מַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבָן אֲנָא אֲמַר יְיָ וְלָא יִתְנַטְּרוּן לִיךְ חוֹבַיִךְ לְעָלְמָא : בְּרַם
דְּעִי חוֹבַיִךְ אֲרֵי בְּמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהִיךְ מְרַדְתְּ וְקַלְקַלְתְּ יָת אוֹרְחָתִיךְ אִתְחַבַּרְתְּ לְעַמְמַיָּא
14 פָּלְחֵי טַעֲוָתָא תְּחוֹת כָּל אִילָן עֲבוֹף וּלְמֵימְרִי לָא קַבֶּלְתּוּן אֲמַר יְיָ : תּוּבוּ בְּנַיָּא דְּמִתְחַסְנִין
לְמֵתַב אֲמַר יְיָ אֲרֵי אֲנָא אִתְרְעֵיתִי בְּכוֹן וַאֲקָרֵב יָתְכוֹן כְּאִלּוּ אַתּוּן מִשְׁתָּאֲרִין חַד מִקַּרְתָּא
15 וּתְרֵין מִזַּרְעִיתָא וְאַעֵיל יָתְכוֹן לְצִיּוֹן : וַאֲמַנֵּי עֲלֵיכוֹן פַּרְנָסִין עָבְדֵי רְעוּתִי וִיפַרְנְסוּן יָתְכוֹן
16 בְּמַדַּע וּבְחוּכְמָה : וִיהֵי אֲרֵי תִסְגּוֹן וְתִפְשׁוּן בְּאַרְעָא בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן אֲמַר יְיָ לָא יֵימְרוּן עוֹד
אֲרוֹן קְיָמָא דַּיְיָ וְלָא יִסַּק עַל לֵב וְלָא יִדְכְּרוּן עוֹד בֵּיהּ וְלָא יְזוּעוּן וְלָא יְגִיחוּן בֵּיהּ עוֹד קְרָב :
17 בְּעִדָּנָא הַהִיא יִקְרוֹן לִירוּשְׁלֵם אֲתַר בֵּית שְׁכִנְתָּא דַּיְיָ וְיִתְנְהוֹן לְמִפְלַח בַּהּ כָּל עַמְמַיָּא
18 לִשְׁמָא דַּיְיָ לִירוּשְׁלֵם וְלָא יְהָכוּן עוֹד בָּתַר הִרְהוּר לִבְּהוֹן בִּישָׁא : בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן יִתְחַבְּרוּן
דְּבֵית יְהוּדָה עִם בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיֵיתוּן כַּחֲדָא מֵאַרַע צִפּוּנָא לְאַרְעָא דְּאַחְסֵנִית יָת אֲבָהָתְהוֹן :
19 וַאֲנָא אֲמָרִית אֵיכְדֵין אַצְלְחִנֵּךְ בִּבְנַיָּא וְאֶתֵּין לִיךְ אֲרַע חֶמְדָּא אַחְסָנַת חֵדְוַת תּוּשְׁבְּחַת
עַמְמַיָּא וַאֲמָרִית רִבּוֹנִי תְּהוֹן קָרַן קֳדָמַי וּמִבָּתַר פּוּלְחָנִי לָא תְתוּבִין :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

7 Et dixi poſtquā fecerūt omnia hæc: Ad cultū meū convertentur: & non ſunt 8 converſi; & viderūt falſarii fratres eorū viri dom⁹ Juda. Et manifeſtū fuit corā me, quia pro eo quòd erraverunt, & indurati ſunt ut converterentur ad cultū meū viri dom⁹ Iſrael, transmigrare feci eos, ſicut dant literas libelli repudii & dimittunt [*uxores.*] Et non timuerunt falſarii dom⁹ Juda fratres 9 eorū, ſed abierunt & erraverunt etiā ipſi. Et factū eſt ex eo quod levia videbantur in oculis ej⁹ idola ej⁹; reā fecit terrā, & fornicata eſt cum culto-10 rib⁹ lapidū & lignorū. Et in omnib⁹ his non ſunt converſi ad cultū meū falſarii dom⁹ Juda fratres eorum in toto corde ſuo, niſi in mendacio, dicit 11 Dñs. Et dixit Dñs ad me : *Juſtificaverunt* animā ſuā *illi qui* ſeſe *obſtinant* 12 ne *redeant* ad cultū meū dom⁹ Iſrael, magis quàm *falſarii* dom⁹ Juda. Vade & prophetiza verba hæc in terra Aquilonis, & dices : Convertimini qui vos obſirmatis, ne convertamini ad cultū meū, dom⁹ Iſrael, dicit Dñs: cùm enim converſi fueritis, non immittam furorē meum in vos, quia ego multa cōfero beneficia, dicit Dñs: & non reſervabũtur peccata *tua* tibi in æternū. 13 Veruntamen ſcito peccata tua, quia in Verbū Dñi Dei tui prævaricata es, & corrupiſti viā tuā : adjunxiſti te populis colentib⁹ idola, ſub omni ligno 14 frondoſo ; & verbo meo non obediſtis, dicit Dñs. Convertimini filii qui vos obſirmatis ne convertamini, dicit Dñs, quia ego elegi vos; & applicabo vos ac ſi relicti ſitis, unum de civitate, & duo de cognatione, & introducam 15 vos in Sion : Et conſtituam vobis gubernatores facientes voluntatē meam, 16 & gubernabũt vos in ſcientia & in ſapientia. Et erit cùm multiplicati fueritis & creveritis in terra, in dieb⁹ illis, dicit Dñs, non dicent amplius, Arca fœderis Dñi, nec aſcendet in cor, nec ultrà ej⁹ recordabuntur, nec commo-17 vebũtur, nec in ea ampli⁹ inibũt præliū. In tempore illo vocabũt Jeruſalē locū dom⁹ majeſtatis Dñi, et diſcēt colere in ea oēs populi nomē Dñi in Je-18 ruſalē, et non ambulabũt ultrà poſt cogitationē cordis ſui peſſimi. In dieb⁹ illis conjungētur dom⁹ Juda cum domo Iſrael, et veniēt ſimul de terra Aqui-19 lonis, in terrā quā poſſidere feci patres veſtros. Et ego dixi : Quomodo proſperabo te in filiis, et dabo tibi terrā deſiderabilē, hæreditatē lætitiæ laudis populorū tecū: Dñs meū invocabis corā me, et à cultu meo nō reverteris.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܐܡܪܬ ܡܢ ܒܬܪ ܕܥܒܕܬ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܬܘܒܝ ܠܘܬܝ. ܘܠܐ ܗܦܟܬ. ܘܚܙܬ ܒܓܘܕܬܐ ܚܬܗ *
ܝܗܘܕܐ. ܘܚܙܬ ܟܠܗܘܢ ܨܒܘܬܗ. * ܡܛܠ ܕܓܡܪܬ ܥܡܘܪܬܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܫܒܩܬܗ. 8
ܘܝܗܒܬ ܠܗ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ. ܘܠܐ ܕܚܠܬ ܒܓܘܕܬܐ ܚܬܗ ܝܗܘܕܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܗܝ ܙܢܬ. * ܘܗܘܬ 9
ܙܢܝܘܬܗ ܠܐ ܡܕܡ ܕܗܘܬ. ܛܢܦܬ ܐܪܥܐ. ܘܓܡܪܬ ܥܡ ܟܐܦܐ ܘܥܡ ܩܝܣܐ. * ܘܐܦ ܥܡ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ 10
ܠܐ ܗܦܟܬ ܠܘܬܝ ܒܓܘܕܬܐ ܚܬܗ ܝܗܘܕܐ. ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܗ. ܐܠܐ ܒܫܘܩܪܐ.
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܙܕܩܬ ܢܦܫܗ ܥܡܘܪܬܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܡܢ ܒܓܘܕܬܐ 11
ܝܗܘܕܐ. * ܙܠ ܘܩܪܝ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ ܒܓܪܒܝܐ. ܘܐܡܪ. ܬܘܒܝ ܥܡܘܪܬܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܐܡܪ 12
ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܐܩܫܐ ܐܦܝ ܒܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܛܒ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܐܛܪ ܐܢܐ ܠܥܠܡ. * ܒܪܡ 13
ܕܥܝ ܚܛܗܝܟܝ. ܕܒܡܪܝܐ ܐܠܗܟܝ ܣܟܠܬܝ. ܘܒܕܪܬܝ ܐܘܪܚܬܟܝ ܠܢܘܟܪܝܐ ܬܚܝܬ
ܟܠ ܐܝܠܢ ܕܥܒܝܢ. ܘܠܩܠܝ ܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܬܘܒܘ ܒܢܝܐ ܗܦܟܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. 14
ܕܐܢܐ ܨܒܝܬ ܒܟܘܢ. ܘܕܒܪܬܟܘܢ ܚܕ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܬܪܝܢ ܡܢ ܫܪܒܬܐ. ܘܐܝܬܝܬܟܘܢ ܠܨܗܝܘܢ.
15 * ܘܐܬܠ ܠܟܘܢ ܪ̈ܥܘܬܐ ܐܝܟ ܠܒܝ. ܘܢܪܥܘܢܟܘܢ ܒܝܕܥܬܐ ܘܒܣܘܟܠܐ. * ܘܢܗܘܐ ܡܐ 16
ܕܣܓܝܬܘܢ ܘܦܫܬܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܬܘܒ ܩܒܘܬܐ
ܕܩܝܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܬܣܩ ܥܠ ܠܒܐ. ܘܠܐ ܢܬܕܟܪܘܢܗ. ܘܠܐ ܢܬܒܥܘܢܗ. ܘܠܐ ܬܬܥܒܕ ܬܘܒ.
* ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܢܩܪܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܟܘܪܣܝܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܢܬܟܢܫܘܢ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ 17
ܠܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܐܙܠܘܢ ܬܘܒ ܒܬܪ ܪ̈ܓܝܓܬܐ ܕܠܒܗܘܢ ܒܝܫܐ. * ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ 18
ܢܐܙܠܘܢ ܕܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܥܡ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܐܝܠ. ܘܢܐܬܘܢ ܐܟܚܕܐ ܡܢ ܐܪܥܐ
ܕܓܪܒܝܐ. ܠܐܪܥܐ ܕܝܪܬܐ ܕܝܗܒܬ ܠܐܒܗܝܗܘܢ. * ܘܐܢܐ ܐܡܪܬ ܕܐܝܟܢܐ ܐܣܝܡܟܝ ܒܝܢܬ ܒܢܝܐ 19
ܘܐܬܠ ܠܟܝ ܐܪܥܐ ܓܒܝܬܐ. ܘܝܪܬܘܬܐ ܕܚܝܠܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܐܡܪܬ. ܐܒܐ ܬܩܪܘܢܢܝ.
ܘܡܢ ܒܬܪܝ ܠܐ ܬܗܦܟܘܢ.

* Cúmque dixiſſem poſtquàm feciſſet hæc 7 omnia, Revertere ad me; non eſt reverſa : vidit autem perfidiam ejus ſoror ejus Juda, 8 vidítque res ejus omnes. Quoniam ergò adulterium commiſit habitatrix Iſraelis, repudiavi eam, dedique ei libellum repudii : nec tamen timuit perfida ſoror ejus Juda, ſed 9 ipſa quoque fornicata eſt. Quia turpiſſima erat ſcortatio ejus, terram polluit, & adulte-10 rata eſt cum lapidibus & lignis. Quin etiam poſt hæc omnia non eſt ad me reverſa perfida ſoror ejus Juda ex toto corde ſuo, ſed falſò, 11 ait Dominus. Quapropter dixit mihi Dominus, Juſtiorem ſe prædicat habitatrix Iſrae-12 lis perfidâ ſorore ſuâ Juda : Abi, & prædica ſermones iſtos in Aquilone, & dic; Revertere habitatrix Iſraelis, dicit Dominus, nec obdurabo faciem meam contra vos; quia bonus ſum, dicit Dominus, nec iram ſervo 13 in perpetuum. Verùm agnoſce peccata tua quæ in Dominum Deum tuum commiſiſti. quòd diſperſeris vias tuas alienis ſub quacunque arbore denſa, & vocem meam non 14 audieritis, ait Dominus. Convertimini filii revertentes, ait Dominus; quoniam ego vobis oblectatus aſſumpſi vos unum ex civita-15 te, & duos ex familia, & adduxi vos in Sionem; Ubi daturus ſum vobis paſtores juxta cor meum, qui paſcant vos cum ſcientia & 16 prudentia. Eritque cùm fœtificaveritis & creveritis in terra dieb⁹ illis, dicit Dominus; ut non dicant ampliùs, Arca fœderis Domini, nec veniat in animum, neque recordentur illius, neque recenſeant eam, neque fiat am-17 pliùs. Eodem illo tempore vocabunt Jeroſolymam, Solium Dñi; & expectabunt omnes gentes nomen Domini, neque ſectabuntur 18 ampliùs appetitus animi ſui pravi. Iis diebus euntes Judæi cum Iſraelitis, venient ſimul è 19 terra Aquilonari in terram quam hæreditariam dedi patribus eorum. Adeóque dixeram; Annumerabo te inter filios, dabóque tibi terram electam, & hæreditatem virium exercituum gentium : & dixeram, Pater mi vocabitis me, & à me ſequendo nequaquam recedetis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَقُلْتُ بَعْدَ أَنْ زَنَتْ بِهٰذِهِ كُلِّهَا ٱرْجِعِي إِلَيَّ * فَلَمْ تَرْجِعْ * وَنَظَرَتْ خَائِنَةُ يَهُوذَا خِيَانَتَهَا * وَرَأَيْتُ
8 جَمِيعَ ٱلَّذِينَ أُخِذَتْ مِنْ أَجْلِهِمُ ٱلَّذِي زَنَتْ بِهِمْ سَاكِنَةُ إِسْرَائِيلَ * وَسَرَّحْتُهَا وَأَعْطَيْتُهَا
كِتَابَ طَلَاقِهَا فِي يَدَيْهَا. وَلَمْ تَخَفْ خَائِنَةُ يَهُوذَا. وَمَضَتْ هِيَ وَزَنَتْ * وَصَارَ زِنَاهَا إِلَي لَا شَيْءٍ * 9
10 وَزَنَتْ بِٱلْخَشَبَةِ وَٱلْحَجَرِ * وَفِي هٰذِهِ كُلِّهَا لَمْ تَرْجِعْ إِلَيَّ خَائِنَةُ يَهُوذَا مِنْ كُلِّ قَلْبِهَا * بَلْ
11 12 بِٱلْكَذِبِ * وَقَالَ لِيَ ٱلرَّبُّ بَرَّرَتْ نَفْسَهَا سَاكِنَةُ إِسْرَائِيلَ مِنْ خَائِنَةِ يَهُوذَا * آمْضِ فَٱقْرَأْ هٰذِهِ
ٱلْأَقْوَالَ عِنْدَ ٱلْجِرْبِيَاءِ * وَيَقُولُ ٱرْجِعِي إِلَيَّ يَا سَاكِنَةَ إِسْرَائِيلَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * وَلَا أُشَدِّدُ وَجْهِي
13 عَلَيْكُمْ * لِأَنِّي أَنَا رَحِيمٌ أَنَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * وَلَا أَحْقِدُ عَلَيْكُمْ إِلَي ٱلْأَبَدِ * لٰكِنِ ٱعْرِفِي ظُلْمَكِ *
لِأَنَّكِ نَافَقْتِ عَلَي ٱلرَّبِّ إِلٰهِكِ * وَأَبْذَلْتِ طُرُقَكِ لِلْغُرَبَاءِ تَحْتَ كُلِّ شَجَرٍ ذَاتِ أَفْنَانٍ * وَلَمْ
14 تَسْمَعِي صَوْتِي يَقُولُ ٱلرَّبُّ * ٱرْجِعُوا أَيُّهَا ٱلْأَبْنَاءُ ٱلْمُتَبَاعِدُونَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * مِنْ أَجْلِ أَنِّي هَا أَنَا
أَسُودُ عَلَيْكُمْ وَآخُذُكُمْ وَاحِدًا مِنْ مَدِينَةٍ وَٱثْنَيْنِ مِنْ أُبُوَّةٍ * وَآتِي بِكُمْ إِلَي صِهْيُونَ *
15 16 * وَأُعْطِيكُمْ رُعَاةً كَقَلْبِي * وَيَرْعَوْنَكُمُ ٱلرُّعَاةُ بِفِطْنَةٍ * وَيَكُونُ إِذَا كَثُرْتُمْ وَنَمَوْتُمْ
عَلَي ٱلْأَرْضِ * فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ يَقُولُ ٱلرَّبُّ لَا تَقُولُونَ أَيْنَ تَابُوتُ عَهْدِ قُدُّوسِ إِسْرَائِيلَ * وَلَا
17 يَصْعَدُ عَلَي قُلُوبِكُمْ * وَلَا يُسَمَّي * وَلَا يُفْتَقَدُ * وَلَا يُصْنَعُ أَيْضًا * فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ وَفِي ذٰلِكَ
ٱلزَّمَانِ يَدْعُونَ أُورُشَلِيمَ كُرْسِيَّ ٱلرَّبِّ * وَيَجْتَمِعُونَ إِلَيْهَا كُلُّ ٱلْأُمَمِ * وَلَا يَمْضُونَ أَيْضًا
18 خَلْفَ شَهَوَاتِ قُلُوبِهِمُ ٱلْخَبِيثَةِ * وَفِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ يَجْتَمِعُ بَيْتُ إِسْرَائِيلَ عَلَي بَيْتِ يَهُوذَا * وَيَأْتُونَ
19 جَمِيعًا مِنْ أَرْضِ ٱلْجِرْبِيَاءِ وَمِنْ جَمِيعِ ٱلْكُوَرِ إِلَي ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي وَرَّثُوا آبَاءَهُمْ * وَأَنَا قُلْتُ يَكُونُ
يَا رَبُّ * لِأَنِّي رَبَّيْتُكَ لِأَوْلَادٍ وَأَعْطَيْتُكَ ٱلْأَرْضَ ٱلْمُنْتَخَبَةَ مِيرَاثَ إِلٰهِ ٱلْأُمَمِ ضَابِطِ ٱلْكُلِّ * وَإِنْ
كُنْتُمْ تَدْعُونِي أَبًا وَلِمَ تَرْجِعُونَ عَنِّي

* *Attamen, quamvis fornicata eſſet cum o-* 7 *mnibus iſtis, dixi; Revertere ad me, & non eſt reverſa : viditque perfida Judæ hanc ejus perfidiam.* 8 *Quarè cùm vidiſſem eos omnes quorum amore capta eſt, quibuſcum fornicata eſt habitatrix Iſraelis ; dimiſi eam, dedique libellum repudii ſui in manus ejus : attamen non timuit perfida Judæ, ſed eadem abiens fornicata eſt.* 9 *Fuit autem fornicatio ejus cum nihilo ; fornicata enim eſt cum ligno & cum lapide.* 10 *At in his quidem omnibus non eſt ad me reverſa perfida Judæ ex toto corde ſuo, ſed fictè.* 11 *Quapropter dixit mihi Dominus, Juſtificat ſeipſam habitatrix Iſraelis præ perfida Judæ :* 12 *Vade, recita ſermones iſtos apud Aquilonem, dicáſque ; Revertere ad me O habitatrix Iſraelis, ait Dominus; nec obdurabo faciem meam contra vos, quoniam ego miſericors ſum, dicit Dominus ; nec odium ſervabo contra vos in perpetuum.* 13 *Verùm agnoſce impietatem tuam, impiè namque geſſiſti in Dominum Deum tuum, & proſtituiſti vias tuas ſub quacunque arbore denſorum ramorum, nec audîſti vocem meam, dicit Dominus.* 14 *Revertimini O filii abalienati, dicit Dominus ; quoniam ecce ego dominaturus ſum vobis, & accepturus vos, unum ex urbe una, & duos de familia una paterna, vóſque adducturus ad Sionem ;* 15 *Et daturus vobis paſtores menti meæ conformes, qui paſtores prudenter vos paſcent.* 16 *Eritque, cùm multi fueritis & creveritis ſuper terram, ut iis diebus (ait Dominus) non dicatis, Ubi eſt arca fœderis Sancti Iſraelis ? neque ſubeat menti veſtræ, non nominetur, neque inviſatur, neque fiat ampliùs.* 17 *Iis diebus eóque tempore vocabunt Jeroſolymam, Solium Domini, & confluent ad eam univerſæ gentes, neque ſequentur deinceps libidinem improbi cordis ſui.* 18 *Iiſdem quoque diebus conjunget ſe domus Iſraelis cum domo Judæ, veniéntque pariter è terra Aquilonari, & ex omnibus regionibus ad terram quam poſſederant patres eorum.* 19 *Et ego dixi, Sit hoc O Domine, quia deſtinavi te ad filios procreandos, dedique tibi terram electam, hæreditatem Dei gentium omnipotentis. Quòd ſi vocatis me patrem, quare ergò recedetis à me?*

יִרְמְיָה : ד

domus me in estis prævaricati sic ,suo socio à mulier est prævaricata ut Siquidem
20 אָכֵן בָּגְדָה אִשָּׁה מֵרֵעָהּ כֵּן בְּגַדְתֶּם בִּי בֵּית
fletus ,est audita locis editis super Vox .Dominus dixit ,Israel
יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה׃ 21 קוֹל עַל־שְׁפָיִים נִשְׁמָע בְּכִי
sui obliti ,suam viam pervertere quia ,Israel filiorum deprecationum
תַּחֲנוּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי הֶעֱווּ אֶת־דַּרְכָּם שָׁכְחוּ
sanabo aversores filii Convertimini .sui Dei Domini
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ 22 שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה
Dominus tu quia ,te ad venimus nos Ecce : vestras aversiones
מְשׁוּבֹתֵיכֶם הִנְנוּ אָתָנוּ לָךְ כִּי אַתָּה יְהוָה
montibus ,turba ,collibus à vanum in Verè .noster Deus
אֱלֹהֵינוּ׃ 23 אָכֵן לַשֶּׁקֶר מִגְּבָעוֹת הֲמוֹן הָרִים
confusio Et .Israel salus nostro Deo Domino in
אָכֵן בַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל׃ 24 וְהַבֹּשֶׁת אָכְלָה אֶת־
eorum bovem & ,eorum pecus ,nostris adolescentiis ab nostrorū patrū laborem
יְגִיעַ אֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם
in pudore in Jacebimus .eorum filias & ,eorum filios
אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם׃ 25 נִשְׁכְּבָה בְּבָשְׁתֵּנוּ
peccavimus nostro Deo Domino quia : nostra ignominia nos operiet &
וּתְכַסֵּנוּ כְּלִמָּתֵנוּ כִּי לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ חָטָאנוּ
non & hunc diem ad usque & nostris pueritiis à nostri patres & ,nos
אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־הַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא
.nostri Dei Domini voce in audivimus
שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

CAP. IV. ד

si & : revertere te ad ,Dominus dixit ,Israel fueris reversus Si
1 אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם־
jurabis Et .vagaberis non & ,meis faciebus à tuas abominationes abstuleris
תָּסִיר שִׁקּוּצֶיךָ מִפָּנַי וְלֹא תָנוּד׃ 2 וְנִשְׁבַּעְתָּ
se benedicent & : justitia in & ,judicio in ,veritate in Dominus Vivens
חַי־יְהוָה בֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה וְהִתְבָּרְכוּ
Dominus dixit sic Quia .se laudabunt eo in & ,gentes eo in
בוֹ גּוֹיִם וּבוֹ יִתְהַלָּלוּ׃ 3 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה
seratis ne & ,novale vobis Novate : Jerusalaim & ,Jehudah viro
לְאִישׁ יְהוּדָה וְלִירוּשָׁלִַם נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל־תִּזְרְעוּ
præputia auferte & ,DOMINO vos Circuncidite .spinas ad
אֶל־קֹצִים׃ 4 הִמֹּלוּ לַיהוָה וְהָסִרוּ עָרְלוֹת
egrediatur fortè ne : Jerusalaim habitatores & ,Jehudah vir ,vestri cordis
לְבַבְכֶם אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם פֶּן־תֵּצֵא
malitiæ faciebus à extinguens non & ,succendatur & ,mea ira ignis ut
כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה מִפְּנֵי רֹעַ
,facite audire Jerusalaim in & ,Jehudah in Annuntiate .vestrorū conatuum
מַעַלְלֵיכֶם׃ 5 הַגִּידוּ בִיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם הַשְׁמִיעוּ
dicite & ,complete ,clamate ; terra in tuba Clangite : dicite &
וְאִמְרוּ וְתִקְעוּ שׁוֹפָר בָּאָרֶץ קִרְאוּ מַלְאוּ וְאִמְרוּ
vexillum Levate .munitam civitates in ingrediamur & ,Colligamini
הֵאָסְפוּ וְנָבוֹאָה אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר׃ 6 שְׂאוּ־נֵס
adducens ego malum quia : stetis ne ,aufugite ,Sijon in
צִיּוֹנָה הָעִיזוּ אַל־תַּעֲמֹדוּ כִּי רָעָה אָנֹכִי מֵבִיא
,suo umbraculo de leo Ascendit .magnam contritionem & ,Aquilone ab
מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃ 7 עָלָה אַרְיֵה מִסֻּבְּכוֹ
ponendum ad ,suo loco de est egressus ,est profectus gentium corruptor &
וּמַשְׁחִית גּוֹיִם נָסַע יָצָא מִמְּקֹמוֹ לָשׂוּם
absque diruentur tuæ civitates : solitudinem in tuam terram
אַרְצֵךְ לְשַׁמָּה עָרַיִךְ תִּצֶּינָה מֵאֵין
quia ululate & plangite ,saccis vos accingite hoc Super .habitatore
יוֹשֵׁב׃ 8 עַל־זֹאת חִגְרוּ שַׂקִּים סִפְדוּ וְהֵילִילוּ כִּי
.eo ab Domini nasi ira est aversa non
לֹא־שָׁב חֲרוֹן אַף־יְהוָה מִמֶּנּוּ׃

Versio VULG. LAT.

10 Sed quomodò si contemnat mulier amatorem suum, sic contempsit me domus Israel, dicit Dominus. 21 Vox in viis audita est, ploratus & ululatus filiorum Israel: quoniam iniquam fecerunt viam suam, obliti sunt Domini Dei sui. 22 Convertimini filii revertentes, & sanabo aversiones vestras. Ecce nos venimus ad te: tu enim es Dominus Deus noster. 23 Verè mendaces erant colles, & multitudo montium: verè in Domino Deo nostro salus Israel. 24 Confusio comêdit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra, greges eorum, & armenta eorum, filios eorum, & filias eorum. 25 Dormiemus in confusione nostra, & operiet nos ignominia nostra: quoniam Domino Deo nostro peccavimus nos, & patres nostri, ab adolescentia nostra usque ad diem hanc: & non audivimus vocem Domini Dei nostri.

CAP. IV.

1 Si revertêris Israel, ait Dominus, ad me convertere: si abstuleris offendicula tua à facie mea, non commoveberis. 2 Et jurabis; Vivit Dominus, in veritate, & in judicio, & in justitia, & benedicent eum Gentes, ipsúmque laudabunt. 3 Hæc enim dicit Dominus viro Juda & Jerusalem; Novate vobis novale, & nolite serere super spinas: 4 Circumcidimini Domino, & auferte præputia cordium vestrorum, viri Juda, & habitatores Jerusalem: ne fortè egrediatur ut ignis indignatio mea, & succendatur, & non sit qui extinguat, propter malitiam cogitationum vestrarum. 5 Annuntiate in Juda, & in Jerusalem auditum facite: loquimini, & canite tubâ in terra: clamate fortiter, & dicite; Congregamini, & ingrediamur civitates munitas. 6 Levate signum in Sion. Confortamini, nolite stare: quia malum ego adduco ab Aquilone, & contritionem magnam. 7 Ascendit leo de cubili suo, & prædo Gentium se levavit: egressus est de loco suo, ut ponat terram tuam in solitudinem: civitates tuæ vastabuntur, remanentes absque habitatore. 8 Super hoc accingite vos ciliciis, plangite & ululate: quia non est aversa ira furoris Domini à nobis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

20 Πλὴν ὡς ἀθετεῖ γυνὴ εἰς τὸν συνόντα αὐτῇ, οὕτως ἠθέτησεν εἰς ἐμὲ (β) ὁ οἶκος Ἰσραήλ, λέγει κύριος. 21 (γ) Φωνὴ ἐκ χειλέων ἠκούσθη κλαυθμοῦ καὶ δεήσεως υἱῶν Ἰσραήλ, ὅτι ἠδίκησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ἐπελάθοντο θεοῦ ἁγίου αὐτῶν. 22 Ἐπιστράφητε υἱοὶ ἐπιστρέφοντες, καὶ (δ) ἰάσομαι τὰ συντρίμματα ὑμῶν. Ἰδοὺ δοῦλοι (*) ἡμεῖς ἐσόμεθά σοι, ὅτι (ε) σὺ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἶ. 23 Ὄντως εἰς ψεῦδος ἦσαν οἱ βουνοί, καὶ ἡ δύναμις τῶν ὀρέων, πλὴν διὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἡ σωτηρία (ζ) τοῦ Ἰσραήλ. 24 Ἡ δὲ αἰσχύνη (η) κατηνάλωσε τοὺς μόχθους τῶν πατέρων ἡμῶν, ἀπὸ νεότητος (θ) ἡμῶν, τὰ πρόβατα αὐτῶν καὶ τοὺς (*) μόσχους αὐτῶν, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν. 25 Ἐκοιμήθημεν ἐν τῇ αἰσχύνῃ ἡμῶν, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς ἡ ἀτιμία ἡμῶν, διότι ἔναντι τοῦ θεοῦ (ι) ἡμῶν ἡμάρτομεν ἡμεῖς, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀπὸ νεότητος ἡμῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· καὶ (κ) οὐχ ὑπηκούσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

20 *Verùm tamē, sicut prævaricatur mulier in cohabitantem ei; sic prævaricata est in me domus Israel, dicit Dominus.* 21 *Vox de labiis audita est, ploratûs, & deprecationis filiorum Israel: quoniam injustè egerunt in viis suis, obliti sunt Dei sancti sui.* 22 *Revertimini filii revertentes: & sanabo contritiones vestras. Ecce servi nos erimus tibi: tu enim es Dominus Deus noster.* 23 *Verè in mendacium erant colles, & fortitudo montium: tantùm per Dominum Deum nostrum salus Israel.* 24 *Confusio autem consumpsit labores patrum nostrorum ab adolescentia (k) nostra, oves eorum, & vitulos eorum, & filios eorum, & filias eorum.* 25 *Dormivimus in confusione nostra: & cooperuit nos ignominia nostra: quoniam coram Deo nostro peccavimus nos, & patres nostri ab adolescentia nostra usque in diem hanc: & non obedivimus voci Domini Dei nostri.*

MS.A.(β) λέγει κύριος, ὁ οἶκος Ἰσραήλ. (γ) Φωναὶ (δ) ἰάσομαι αὐτούς. Ἰδοὺ (*) *ὑμεῖς (ε) κύριος ὁ θεὸς (ζ) τῷ Ἰσραήλ. (η) κατανάλωσεν (θ) αὐτῶν, (*) *μόσχους (ι) ἡμάρτομεν, καὶ οἱ πατέρες (κ) οὐκ ἠκούσαμεν

ΚΕΦ. Δ'.

1 Ἐὰν ἐπιστραφῇ (α) Ἰσραήλ, λέγει κύριος, πρὸς μὲ, ἐπιστραφήσεται. (β) Καὶ ἐὰν περιέλῃ τὰ βδελύγματα (γ) αὐτοῦ ἐκ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου εὐλαβηθῇ, 2 Καὶ ὀμόσῃ, Ζῇ κύριος, μετὰ ἀληθείας (δ) ἐν κρίσει καὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ εὐλογήσουσιν ἐν αὐτῷ ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῷ αἰνέσουσι τῷ θεῷ ἐν (ε) Ἱερουσαλήμ. 3 Ὅτι τάδε λέγει κύριος τοῖς ἀνδράσιν Ἰούδα, καὶ τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, Νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα, καὶ μὴ σπείρητε ἐπ' ἀκάνθαις. 4 (ζ) Περιτμήθητε τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ (η) περιτέμεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἄνδρες Ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες (*) Ἱερουσαλήμ, μὴ ἐξέλθῃ ὡς πῦρ ὁ θυμός μου, καὶ ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων, ἀπὸ προσώπου πονηρίας ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν. 5 Ἀναγγείλατε ἐν τῷ Ἰούδᾳ, καὶ ἀκουσθήτω ἐν Ἱερουσαλήμ· εἴπατε, Σημάνατε ἐπὶ τῆς γῆς σάλπιγγι, κεκράξατε μέγα· (θ) εἴπατε, Συνάχθητε, καὶ (ι) εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς (κ) τειχήρεις. 6 Ἀναλαβόντες φεύγετε εἰς Σιών· σπεύσατε, μὴ στῆτε, ὅτι (λ) κακὰ ἐγὼ ἐπάγω ἀπὸ Βοῤῥᾶ, καὶ συντριβὴν μεγάλην. 7 Ἀνέβη λέων ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ, (*) ἐξολοθρεύων ἔθνη ἐξῆρε, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, τοῦ θεῖναι τὴν γῆν εἰς ἐρήμωσιν· (μ) καὶ αἱ πόλεις καθαιρεθήσονται, 8 παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτάς. Ἐπὶ τούτοις περιζώσασθε σάκκους, καὶ κόπτεσθε, καὶ (ν) ἀλαλάξατε, διότι οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς κυρίου ἀφ' ὑμῶν.

CAP. IV.

1 *Si conversus fuerit Israel, ait Dominus, ad me; convertetur: & si abstulerit abominationes suas de ore suo, & à facie mea reveritus fuerit,* 2 *Et juraverit, Vivit Dominus, cum veritate in judicio, & in justitia; & benedicent in eo gentes, & in eo laudem dicent Deo in Hierusalem.* 3 *Hæc enim dicit Dominus viris Juda, & habitatoribus Hierusalem; Novate vobis novalia, & nolite serere super spinas.* 4 *Circuncidimini Deo vestro: & circuncidite (a) duritiam cordis vestri, viri Juda, & habitatores Hierusalem: ne egrediatur ut ignis, indignatio mea; & succendetur, (& non erit, qui extinguat,) à facie nequitiæ adinventionum vestrarum.* 5 *Annuntiate in Juda, & audiatur in Hierusalem: dicite, Significate super terram tubâ: Clamate fortiter: dicite; Congregamini, & ingrediamur in civitates muratas:* 6 *Assumentes fugite in Sion: festinate, nolite stare: quia mala ego adduco ab Aquilone, & contritionem magnam.* 7 *Ascendit leo de cubili suo: exterminans gentes levavit se, et egressus est de loco suo, ut ponat (b) terram in solitudinem: et civitates destruentur, eò quòd non habitentur ipsæ.* 8 *Super his accingite vos ciliciis, et plangite, et (c) ululate; quia non est aversus (d) furor Domini à vobis.*

MS.A.(α) Ἰσραὴλ πρὸς μὲ, λέγει κύριος, (β) ἐὰν περιέλῃ (γ) αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ (δ) καὶ ἐν (ε) Ἱερουσαλήμ. *Νεώσατε ἑαυτοῖς (ζ) Περιτμήθητε (η) περιέλεσθαι (*) ἐν Ἱερουσαλήμ, (θ) καὶ εἴπατε, (ι) εἰσέλθατε (κ) ὀχυράς. (λ) ἐγὼ κακὰ (*) ἐξολεθρεύων (μ) καὶ πόλεις (ν) *ἀλαλάξατε,

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

20 בְּכֵן כְּמָה דִמְשַׁקְרָא אִתְּתָא בְּבַעְלָהּ כֵּן שַׁקַּרְתּוּן בְּמֵימְרִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ׃ 21 קָלָא
עַל נִגְדִּין אִשְׁתְּמַע דְּבָכַן וּמִתְאַנְּחִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲרֵי קַלְקִילוּ יַת אוֹרְחָתְהוֹן אִתְנְשִׁיאוּ יַת
פּוּלְחָנָא דַּייָ אֱלָהֲהוֹן׃ 22 תּוּבוּ בְנַיָּא דְּמִתְחַסְּנִין לְמֵתַב אֶשְׁבּוֹק לְכוֹן כַּד תְּתוּבוּן הָא בְּכָל
עִדָּן אַתּוּן אָמְרִין תַּבְנָא לְפוּלְחָנָךְ פּוּרְקָנָא אֲרֵי אַתְּ יְיָ אֱלָהָנָא׃ 23 בְּכֵן לְשִׁקְרָא פְּלַחְנָא
עַל רָמָתָא וְלָא לַהֲנָאָה אִתְרְגֵשְׁנָא עַל טוּרַיָּא בְּרַם בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָנָא פּוּרְקַן יִשְׂרָאֵל׃
24 וּבַהֲתַת חוֹבִין אֲסֵיפַת יַת לֵיאוּת אֲבָהָתָנָא מֵעוּלֵימוּתָנָא יַת עָנְהוֹן וְיַת תּוֹרֵיהוֹן וְיַת בְּנֵיהוֹן
25 וְיַת בְּנָתְהוֹן׃ נִשְׁכּוֹב בִּבְהָתַת חוֹבָנָא וְתַחְפִּנָנָא אִתְכְּנָעוּתָנָא אֲרֵי קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא חַבְנָא
אֲנַחְנָא וַאֲבָהָתָנָא מֵעוּלֵימוּתָנָא וְעַד יוֹמָא הָדֵין וְלָא קַבֵּלְנָא לְמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָנָא׃

ד

1 אִם תְּתוּב יִשְׂרָאֵל לְפוּלְחָנִי אֲמַר יְיָ תִּתְקַבַּל תְּיוּבְתָּךְ עַד לָא תִתְחַתַּם גְּזֵרְתָךְ וְאִם תַּעְדֵּי
2 שִׁקּוּצָךְ מִן קֳדָמַי לָא תִטַּלְטֵל׃ אִם תְּקַיֵּם בִּשְׁמִי קַיָּם הוּא יְיָ בְּקוּשְׁטָא בְּדִינָא וּבִזְכוּתָא
3 וְיִתְבָּרְכוּן עַמְמַיָּא בְּיִשְׂרָאֵל וּבֵיהּ יִשְׁתַּבְּחוּן׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ לֶאֱנָשׁ יְהוּדָה וּלְיָתְבֵי
4 יְרוּשְׁלֵם עֲבִידוּ לְכוֹן עוֹבָדִין טָבִין וְלָא תִּבְעוֹן פּוּרְקָן בְּחוֹבִין׃ תּוּבוּ לְפוּלְחָנָא דַּייָ
וְאַעְדּוּ רֶשַׁע לִבְּכוֹן אֱנָשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם דִּלְמָא יִדְלֵק כְּאֶשָּׁתָא רוּגְזִי וִישֵׁיצֵי וְלָא יְהֵי
5 חַיִּס מִן קֳדָם בִּישׁוּת עוֹבָדֵיכוֹן׃ חַווּ בִּיהוּדָה וּבִירוּשְׁלֵם בַּסַּרוּ וְאִמְרוּ תְּקַעוּ שׁוֹפְרָא
6 בְּאַרְעָא אַכְלוּ אַסְנוּ וְאִמְרוּ אִתְכַּנְּשׁוּ וְנֵיעוֹל לְקִרְוִין כְּרִיכָן׃ זְקוֹפוּ אָתָא עַל צִיּוֹן גְּלוֹ לָא
7 תִתְעַכְּבוּן אֲרֵי בִישְׁתָּא אֲנָא מַיְתֵי מִצִּפּוּנָא וְתַבִּירָא רַבָּא׃ גְּלָא מַלְכָּא מִכְּרַכֵּיהּ וּמְחַבַּל
עַמְמַיָּא נְטַל בְּמַשִּׁרְיָתֵיהּ נְפַק מֵאַתְרֵיהּ לְשַׁוָּאָה אַרְעִיךְ לְצַדּוּ קִרְוַיִךְ יִצְדְּיָן מִבְּלִי יָתֵיב׃
8 עַל דָּא אִיסְרוּן סַקִּין סְפַדוּ וְיַלִּילוּ אֲרֵי לָא תָב תְּקוֹף רוּגְזָא דַּייָ מִנָּנָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

20 Propterea sicut prævaricatur mulier in maritum suum; sic *prævaricati estis* in Verbum meum domus Israel, dicit Dñs. 21 Vox juxta torrentes audita est plorantium & gementiū filiorum Israel, quia corruperunt vias suas, obliti sunt cultus Dñi Dei sui. 22 Convertimini filii qui obfirmatis vos ad conversionem, dimittam vobis si conversi fueritis: ecce in omni tempore vos dicitis, Conversi sumus ad cultum tuum, *salva nos*, quoniam tu es Dñs Deus noster. 23 Utiq; in vanum coluimꝰ super colles, & in nullum usum congregati sumꝰ super montes; veruntamen in verbo Dñi Dei nostri salꝰ Israel. 24 Confusio autem peccatorum consumpsit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra; oves eorū, & boves eorū; filios eorū, & filias eorū. 25 Jacemus in confusione peccatorum nostrorum, & cooperiet nos verecundia nostra, quia coram Dño Deo nostro peccavimꝰ nos & patres nostri ab adolescentia nostra & usq; in præsenté dié, & non obedivimꝰ verbo Dñi Dei nostri.

CAP. IV.

1 Si convertêris Israel ad cultum meum, dicit Dñs, acceptabilis erit conversio tua, antequàm signetur sententia tua: & si abstuleris abominationes tuas à facie mea non commoveberis. 2 Et si juraveris *in nomine meo*, Vivꝰ est Dñs, in veritate, in judicio & in justitia; & benedicentur populi in Israel, & in ipso laudabuntur. 3 Quia sic dicit Dñs viro Juda & habitatoribꝰ Jerusalem: Facite vobis opera bona, & non quæratis salutē in peccatis. 4 Convertimini ad cultū Dñi, & auferte impietatem cordis vestri viri Juda, & habitatores Jerusalem; ne fortè *ardeat* quasi ignis furor meꝰ, & consumat absq; misericordia, propter malitiam operū vestrorum. 5 Annuntiate in Juda & in Jerusalem; narrate & dicite, clangite tuba in terra, clamate, multiplicate & dicite: Congregamini, & ingrediamur in civitates munitas. 6 Levate signum in Sion, migrate & non moremini, quia malum ego adveho ab Aquilone, & contritionem magnam. 7 Migravit rex de arce sua, & disperdens populos profectꝰ est cum exercitu suo: egressus est de loco suo, ut ponat terrā tuam in desolationē. Civitates tuæ desertæ erunt absq; habitatore. 8 Sup hoc accingētur saccis, plangēt & ululabūt: quia non est aversus furor iræ Dñi à nobis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܟ ܕܡܕܓܠܐ ܐܢܬܬܐ ܒܚܒܪܗ̇. ܗܟܢܐ ܕܓܠܘ ܒܝ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
21 * ܩܠܐ ܥܠ ܫܒܝܠܐ ܐܫܬܡܥ. ܒܟܝܐ ܘܒܥܘܬܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܕܐܥܘܝܘ ܐܘܪܚܬܗܘܢ. ܘܛܥܘ
22 ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ. * ܬܘܒܘ ܒܢܝܐ ܗܦܘܟܐ. ܘܐܣܐ ܬܘܝܬܟܘܢ. ܘܐܢܘܢ ܐܡܪܘ ܗܐ ܚܢܢ
23 ܕܝܠܟ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. * ܫܪܝܪܐܝܬ ܠܕܓܠܘܬܐ ܗܘܘ ܪܡܬܐ. ܘܥܘܫܢܐ ܕܛܘܪܐ.
24 ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܦܘܪܩܢܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܒܗܬܬܐ ܐܟܠܬ ܠܥܡܠܐ ܕܐܒܗܝܢ ܡܢ
25 ܛܠܝܘܬܗܘܢ. ܥܢܗܘܢ ܘܬܘܪܝܗܘܢ. ܒܢܝܗܘܢ ܘܒܢܬܗܘܢ. * ܢܕܡܟ ܒܒܗܬܬܢ.
ܘܬܟܣܝܢ ܟܘܢܢ. ܡܛܠ ܕܠܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܚܛܝܢ. ܚܢܢ ܘܐܒܗܝܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܢ. ܘܥܕܡܐ
ܠܝܘܡܢܐ. ܘܠܐ ܫܡܥܢ ܒܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܢ.

20 *Sed* verè quemadmodum fallit mulier amicum suum, ita me fefellerunt Israelitæ, dicit Dominus. 21 Vox in semitis audita est, fletus & obsecratio Israelitarum, quòd perverterint vias suas, & obliti sint Domini Dei sui. 22 Convertimini filii revertentes, & sanabo reversiones vestras. Ipsi verò dixerunt, Ecce nos tui sumus; quoniam tu es Dominus Deus noster. 23 Verè mendaces sunt colles & montium moles: verè in Domino Deo nostro est salus Israelis. 24 Ignominia devoravit laborem patrum nostrorum ab eorum pueritia, greges & armenta eorum, filios ac filias eorum. 25 Nos in ignominia nostra jacebimus, & pudor obruet nos, eò quòd in Dominum Deum nostrū peccaverimus tam nos quàm patres nostri à pueritia nostra ad hunc usq; diem, nec audierimus vocem Domini Dei nostri.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܐܢ ܬܬܘܒ ܐܝܣܪܝܠ܆ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܘܬܝ ܬܬܘܒ. ܘܐܢ ܬܥܒܪ ܛܢܦܘܬܟ ܡܢ ܩܕܡܝ ܠܐ ܬܙܘܥ.
2 ܘܬܐܡܐ ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ. ܒܩܘܫܬܐ ܘܒܕܝܢܐ ܘܒܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܢܬܒܪܟܘܢ ܒܗ ܥܡܡܐ. ܘܒܗ
3 ܢܫܬܒܗܪܘܢ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܠܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܠܥܡܘܪܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ.
4 ܐܢܗܪܘ ܠܟܘܢ ܢܘܗܪܐ. ܘܠܐ ܬܙܪܥܘܢ ܥܠ ܟܘܒܐ. * ܓܙܘܪܘ ܠܡܪܝܐ. ܘܥܒܪܘ ܥܘܪܠܘܬܐ
ܕܠܒܟܘܢ. ܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܥܡܘܪܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܕܠܡܐ ܬܦܘܩ ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܚܡܬܝ.
5 ܘܬܐܟܘܠ ܘܠܝܬ ܕܡܕܥܟ. ܡܛܠ ܒܝܫܘܬ ܥܒܕܝܟܘܢ. * ܚܘܘ ܒܝܗܘܕܐ. ܘܒܐܘܪܫܠܡ
ܐܫܡܥܘ ܘܐܡܪܘ. ܩܪܘ ܒܩܪܢܐ ܒܐܪܥܐ. ܩܥܘ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪܘ. ܐܬܟܢܫܘ ܘܢܥܘܠ ܠܩܘܪܝܐ
6 ܚܣܝܢܬܐ. * ܐܩܝܡܘ ܐܬܐ ܒܨܗܝܘܢ. ܐܬܚܝܠܘ ܘܠܐ ܬܩܘܡܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܝܫܬܐ ܡܝܬܐ
7 ܐܢܐ ܡܢ ܓܪܒܝܐ. ܘܬܒܪܐ ܪܒܐ. * ܡܠܟܐ ܚܣܝܢܐ ܣܠܩ ܐܝܟ ܐܪܝܐ ܡܢ ܥܒܒܗ. ܘܡܚܒܠܢܐ
ܕܥܡܡܐ. ܢܦܩ ܘܐܙܠ ܡܢ ܐܬܪܗ. ܠܡܣܡ ܐܪܥܟܝ ܠܚܘܪܒܐ. ܘܩܘܪܝܟܝ ܢܬܚܪܒܢ ܡܢ
8 ܕܠܐ ܥܡܘܪܐ. * ܥܠ ܗܕܐ ܐܬܚܙܩܘ ܣܩܐ ܘܪܩܘܕܘ ܘܐܝܠܠܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܦܟܬ
ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ ܡܢܟܘܢ.

CAP. IV.

1 Si ad me revertaris Israel, ait Dominus, revertaris; & si amoveris abominationem tuam à conspectu meo, non timebis: 2 Et in veritate, judicio, atque justitiâ jurabis per Deum vivum, & benedicent sibi gentes in ipso, & in ipso gloriabuntur. 3 Sic enim dicit Dominus ad viros Judæ & habitatores Jerusalem, Accendite vobis lucernā, & ne feratis super spinas: 4 Circuncidite vos Domino, & amovete præputium cordis vestri, viri Judæ & habitatores Jerusalem; ne prodiens tanquam ignis excandescentia mea, comburat ita ut nemo extinguat, propter malitiam actionum vestrarum. 5 Notum facite in Juda, & in Jerusalem promulgate, ac dicite; Clangite tubâ in terra, altâ voce proclamate, ac dicite, Congregamini ut ingrediamur in civitates munitas: 6 Attollite signum Sioni, sumite animos, & ne desidete: nam malū adducturus sum ab Aquilone, & contritionem magnam. 7 Rex quidam potentissimus ascensurus est quasi leo de sylva sua, gentésque consumpturus: profectus est & prodivit è loco suo, ut terram tuam redigat in desertum: & civitates tuæ desolabuntur ob penuriam incolarum. 8 Ob hoc cingite vos ciliciis, plangite, & ululate, quia nondum recessit à vobis æstus iræ Domini.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * لَكِنْ كَمَا تَغْدُرُ ٱلْمَرْأَةُ بِٱلْكَايِنِ مَعَهَا * هٰكَذَا غَدَرَنِي بَيْتُ إِسْرَايِلَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أَصْوَاتُ
21 بُكَاءٍ وَطِلْبَةٍ سُمِعَتْ مِنْ شِفَاهِ بَنِي إِسْرَايِلَ * لِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا فِي طُرُقِهِمْ * نَسُوا ٱللّٰهَ قُدُّوسَهُمْ *
22 * اِرْجِعُوا أَيُّهَا ٱلْأَبْنَاءُ ٱلرَّاجِعُونَ فَأَشْفِيَكُمْ * هَا نَحْنُ عَبِيدٌ نَكُونُ لَكَ * لِأَنَّكَ ٱلرَّبُّ إِلٰهُنَا *
23 * إِنْ كَانَتِ ٱلْآكَامُ بِٱلْحَقِيقَةِ لِلْكَذِبِ وَقُوَّةُ ٱلْجِبَالِ * لَكِنْ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ ٱلْخَلَاصُ لِإِسْرَايِلَ *
24 * وَٱلْخِزْيُ أَبَادَ أَتْعَابَ آبَائِنَا مُنْذُ شَبَابِهِمْ * خِرَافَهُمْ وَنِعَاجَهُمْ * وَبَنِيهِمْ وَبَنَاتِهِمْ * رَقَدْنَا فِي
25 خِزْيِنَا وَغَطَّانَا هَوَانُنَا * مِنْ أَجْلِ أَنَّا أَمَامَ ٱللّٰهِ أَخْطَأْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مُنْذُ شَبَابِنَا وَإِلَى هٰذَا ٱلْيَوْمِ *
وَلَمْ نَسْمَعْ صَوْتَ ٱلرَّبِّ إِلٰهِنَا *

20 *Verùm quemadmodum fraudat uxor comitem suum, ita fraudavit me domus Israelis, ait Dominus.* 21 *Voces fletus & deprecationis auditæ sunt è labiis Israelitarum, eò quòd impiè se gesserint in viis suis, obliti sint Dei sancti sui.* 22 *Revertimini O filii aversantes, ut sanem vos. Ecce nos servi tui erimus, quoniam tu es Dominus Deus noster.* 23 *Quandoquidem colles & montium robur sunt reverà mendacium, igitur à Domino est salus Israelis,* 24 *Et ignominia consumpsit labores patrum nostrorum inde ab eorum juventute, oves ac pecudes eorum, & filios ac filias eorum:* 25 *Jacuimus in turpitudine nostra, & operuit nos vituperium nostrum; eò quòd coram Deo peccaverimus tam nos quàm patres nostri inde à juventute nostra ad hodiernum usque diem, nec audierimus vocem Domini Dei nostri.*

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ * * ٱلْإِصْحَاحُ ٱلثَّالِثُ *

1 * إِنْ كَانَ يَرْجِعُ إِسْرَايِلُ إِلَيَّ يَقُولُ ٱلرَّبُّ فَلْيَرْجِعْ * إِنْ كَانَ يُزِيلُ رَذَالَاتِهِ فَيَخَافُ مِنْ وَجْهِهِ *
2 * وَيُقْسِمُ حَيٌّ هُوَ ٱلرَّبُّ بِٱلْحُكْمِ وَٱلْحَقِّ وَٱلْعَدْلِ * فَيُبَارِكُونَ بِهِ ٱلْأُمَمُ وَبِهِ يُسَبِّحُونَ لِلّٰهِ فِي
3 أُورُشَلِيمَ * فَلْيَحْرُثُوا لَهُمْ فَلَاحَاتٍ * وَلَا يَزْرَعُوا عَلَى ٱلْأَشْوَاكِ * تَخْتَتِنُونَ لِإِلٰهِنَا وَتُزِيلُونَ
4 قَسْوَةَ قُلُوبِكُمْ يَا رِجَالَ يَهُوذَا وَٱلسُّكَّانَ فِي أُورُشَلِيمَ * لِئَلَّا يَخْرُجَ مِثْلَ ٱلنَّارِ غَضَبِي * وَيَتَوَقَّدَ
5 وَلَا يَكُونُ مَنْ يُطْفِي * مِنْ وَجْهِ سُوءِ أَعْمَالِكُمْ * أَخْبِرُوا فِي يَهُوذَا * وَلْيُسْمَعْ فِي أُورُشَلِيمَ *
وَقُولُوا * اعْمَلُوا عَلَامَاتٍ عَلَى ٱلْأَرْضِ * اصْرُخُوا عَظِيمًا بِبُوقٍ وَقُولُوا * اجْتَمِعُوا وَادْخُلُوا إِلَى
6 ٱلْمُدُنِ ٱلْحَصِينَةِ * خُذُوا وَاهْرُبُوا إِلَى صِهْيُونَ * أَسْرِعُوا وَلَا تَقِفُوا * لِأَنِّي أَنَا أَجْلِبُ شُرُورًا مِنَ
7 ٱلْجِرْبِيَاءِ وَٱنْكِسَارًا عَظِيمًا * صَعِدَ ٱلْأَسَدُ مِنْ غَابَتِهِ لِيُفْسِدَ ٱلْأُمَمَ ظَعَنَ وَخَرَجَ مِنْ مَوْضِعِهِ
8 لِيَصْنَعَ ٱلْأَرْضَ خَرَابًا * وَيَهْدِمَ ٱلْمُدُنَ مِنْ أَنْ لَا تُسْكَنَ * لِأَجْلِ هٰذَا ٱتَّزِرُوا مُسُوحًا وَنُوحُوا
وَوَلْوِلُوا * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ لَا يَرْجِعُ غَضَبُ ٱلرَّبِّ عَنْكُمْ *

CAP. IV.

Textus tertius.

1 *Si revertatur ad me Israel, dicit Dominus, revertatur: si amoveat vitia sua, vultum ejus reverebitur:* 2 *Jurabit dicens, Vivat Dominus, in judicio, veritate, & justitiâ; ut ita benedicant per eum gentes, & per ipsum laudent Deum in Jerusalem:* 3 *Arabunt sibi arva, & non serent super spinas:* 4 *Circuncidetis vos Deo nostro, & amovebitis duritiem cordis vestri, O viri Judæ & habitantes in Jerusalem: ne egrediatur velut ignis furor meus, & ardeat nemine extinguente, propter nequitiam operum vestrorum.* 5 *Annuntiate in Juda, & promulgetur in Jerusalem, dicite; Ponite signa super terram, altè exclamate buccinâ, & dicite; Congregamini, & ingredimini urbes munitas:* 6 *Capite fugam ad Sionem, festinate, ne moremini: quoniam ego adducturus sum mala ab Aquilone, & cladem magnam.* 7 *Ascendit leo de sylva sua, ut consumat gentes; processit, & exivit è loco suo, ut terram desolatam reddat, urbésque destruantur eò quòd non habitentur.* 8 *Propterea accingite vos ciliciis, plangite, & ejulate; quia non recedet à vobis ira Domini.*

ירמיה : ד

:principū cor & ,regis cor peribit ,Dñs dixit ,illa die in erit Et
9 והיה ביום ההוא נאם יהוה יאבד לב המלך ולב השרים
Ahah : dixi Et .admirabuntur prophetæ & ,sacerdotes obstupescent &
10 ונשמו הכהנים והנביאים יתמהו : ואמר אהה
:dicendo ,Jerusalaim & ,isti populo imposuisti imponendo verè ,Domine Dñe
אדני יהוה אכן השא השאת לעם הזה ולירושלם לאמר
illo tempore In .animam ad usq; gladius pertigit & : vobis erit Pax
11 שלום יהיה לכם ונגעה חרב עד הנפש : בעת ההיא
,deserto in locis editis siccus Ventus : Jerusalaim & ,huic populo dicetur
יאמר לעם הזה ולירושלם רוח צח שפים במדבר
plenus Ventus.purgandū ad neq; ventilandum ad non,mei populi filiæ via
12 דרך בת עמי לוא לזרות ולוא להבר : רוח מלא
Ecce .eis cum judicia loquar ego etiam nunc:mihi veniet illis ab
13 מאלה יבוא לי עתה גם אני אדבר משפטים אותם : הנה
aquilis præ sunt leves ,ejus currus turbo veluti &,ascendet nubes tanquā
כעננים יעלה וכסופה מרכבותיו קלו מנשרים
tuum cor malitia à Lava .sumus devastati quoniam ,nobis Væ .ejus equi
14 סוסיו אוי לנו כי שדדנו : כבסי מרעה לבך
meo morari in facies morari quo usque : sis salva ut ,Jerusalaim
ירושלם למען תושעי עד מתי תלין בקרבך
facientis audire & :Dan à annuntiantis vox Nam?tuæ injuriæ cogitationes
15 מחשבות אונך : כי קול מגיד מדן ומשמיע
super facite audire ecce : gentibus Memorate .Ephraim monte de iniquitatē
16 און מהר אפרים : הזכירו לגוים הנה השמיעו על
civitates super dabunt & : longinqua terra è venientes custodes Jerusalaim
ירושלם נצרים באים מארץ המרחק ויתנו על ערי
:circuitu à eam super fuerunt agrorū custodes Veluti.suam vocem Jehudah
17 יהודה קולם : כשמרי שדי היו עליה מסביב
:tibi hæc fecerunt actiones & tua Via .Dominus dixit,exacerbavit me quia
18 כי אתי מרתה נאם יהוה : דרכך ומעלליך עשו אלה לך
,meis Visceribus .tuū cor ad usque pertigit quia,amarum quia:tua malitia ista
19 זאת רעתך כי מר כי נגע עד לבך : מעי
non,meū cor mihi tumultuatur,mei cordis parietes ,torqueor meis visceribus
מעי אחולה קירות לבי המה לי לבי לא
.belli clamorē,mea anima audiisti tubæ vocem quoniam ,tacebo
אחריש כי קול שופר שמעתי נפשי תרועת מלחמה :
repentè : terra omnis est vastata quia,est vocata côtritionē super Côtritio
20 שבר על שבר נקרא כי שדדה כל הארץ פתאם
: vexilla videbo Usquequo .meæ cortinæ subitò ,mea tentoria sunt vastata
21 שדדו אהלי רגע יריעתי : עד מתי אראה נס
,cognoverunt non me me° popul° stultus Quia ? tubæ vocem audiam
22 אשמעה קול שופר : כי אויל עמי אותי לא ידעו
,malefaciendū ad illi sapientes ,ipsi intelligētes nō & ,ipsi insipiētes filii
בנים סכלים המה ולא נבונים המה חכמים המה להרע
:vacua &,inanitas ecce & ,terram Vidi .noverūt non benefacere at
23 ולהיטיב לא ידעו : ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו
:tremiscentes ecce & ,montes Vidi .eorū lux non & ,cœlos ad &
24 ואל השמים ואין אורם : ראיתי ההרים והנה רעשים
:homo non ecce & ,Vidi .concutiebantur colles omnes &
25 וכל הגבעות התקלקלו : ראיתי והנה אין האדם
Charmel ecce & ,Vidi .avolarunt cœli volatile omne &
26 וכל עוף השמים נדדו : ראיתי והנה הכרמל
,DOMINI faciebus à erant destructæ ejus urbes omnes & : desertum
המדבר וכל עריו נתצו מפני יהוה
.ejus nasi iræ faciebus à
מפני חרון אפו :

Versio VULG. LAT.

9 Et erit in die illa, dicit Dominus; Peribit cor regis, & cor principū: & obstupescent sacerdotes, et prophetæ consternabuntur. 10 Et dixi; Heu, heu, heu, Domine Deus, ergóne decepisti populum istum & Jerusalem, dicens; Pax erit vobis: & ecce pervenit 11 gladius usque ad animā? In tempore illo dicetur populo huic & Jerusalem; Ventus urens in viis, quæ sunt in deserto viæ filiæ populi mei, non ad ventilandum et 12 ad purgandum. Spiritus plenus ex his veniet mihi: & nunc ego lo- 13 quar judicia mea cum eis. Ecce quasi nubes ascendet, & quasi tempestas currus ejus: velociores aquilis equi illius: væ nobis 14 quoniam vastati sumus. Lava à malitia cor tuum, Jerusalem, ut salva fias: usquequò morabuntur 15 in te cogitationes noxiæ? Vox enim annuntiantis à Dan, & notum facientis idolum de monte 16 Ephraim. Dicite gentibus; Ecce auditum est in Jerusalem custodes venire de terra longinqua, & dare super civitates Juda vocem 17 suam. Quasi custodes agrorum facti sunt super eam in gyro: quia me ad iracundiam provocavit, di- 18 cit Dominus. Viæ tuæ, & cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi: ista malitia tua, quia amara, quia teti- 19 git cor tuum. Ventrem meum, ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt in me: non tacebo, quoniam vocem buccinæ audivit anima mea, clamorem 20 prælii. Contritio super contritionem vocata est, & vastata est omnis terra: repentè vastata sunt tabernacula mea, subitò pelles 21 meæ. Usquequò videbo fugientem, audiam vocem buccinæ? 22 Quia stultus populus meus me non cognovit: filii insipientes sunt, & vecordes: sapientes sunt ut faciant mala: benè autem face- 23 re nescierunt. Aspexi terram, & ecce vacua erat, & nihili; & cœ- 24 los, & non erat lux in eis. Vidi montes, & ecce movebantur: & omnes colles conturbati sunt. 25 Intuitus sum, & non erat homo: & omne volatile cœli recessit. 26 Aspexi, & ecce Carmelus desertus: & omnes urbes ejus destructæ sunt à facie Domini, & à facie iræ furoris ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος, ἀπολεῖται ἡ καρδία τοῦ βασιλέως, καὶ ἡ καρδία τῶν ἀρχόντων, καὶ οἱ ἱερεῖς (ξ) ἐκστήσονται, καὶ οἱ προφῆται θαυμάσονται. 10 Καὶ εἶπα, Ὦ δέσποτα κύριε, ἆρά γε ἀπατῶν ἠπάτησας τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, λέγων, Εἰρήνη (ο) ἔσται, καὶ ἰδοὺ ἥψατο ἡ 11 μάχαιρα ἕως τῆς ψυχῆς αὐτῶν; Ἐν τῷ καιρῷ (π) ἐκείνῳ ἐροῦσι τῷ λαῷ τούτῳ καὶ τῇ Ἱερουσαλήμ, Πνεῦμα πλανήσεως ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁδὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, οὐκ 12 εἰς καθαρὸν, οὐδ' εἰς ἅγιον. Πνεῦμα πληρώσεως ἥξει μοι· νῦν δὲ ἐγὼ λαλῶ (ρ) κρί- 13 ματά μου πρὸς αὐτούς. Ἰδοὺ ὡς νεφέλη ἀναβήσεται, καὶ ὡς καταιγὶς τὰ ἅρματα (σ) αὐτοῦ, κουφότεροι ἀετῶν οἱ ἵπποι (τ) αὐτοῦ. 14 οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ταλαιπωροῦμεν. Ἀπόπλυνε ἀπὸ κακίας τὴν καρδίαν σου Ἱερουσαλήμ, ἵνα σωθῇς. ἕως πότε (υ) ὑπάρχουσιν ἐν 15 σοὶ διαλογισμοὶ πόνων σου; Διότι φωνὴ (φ) ἀγγέλλοντος ἐκ Δὰν ἥξει, καὶ ἀκουσθή- 16 σεται πόνος ἐξ ὄρους Ἐφραίμ. Ἀναμνήσατε ἔθνη, ἰδοὺ ἥκασιν· ἀναγγείλατε ἐν Ἱερουσαλήμ, συστροφαὶ ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰού- 17 δα φωνὴν αὐτῶν. Ὡς φυλάσσοντες ἀγρὸν, ἐγένοντο ἐπ' αὐτὴν κύκλῳ, ὅτι ἐμοῦ ἠ- 18 μέλησας, λέγει κύριος. Αἱ ὁδοί σου καὶ τὰ ἐπιτηδεύματά σου ἐποίησε ταῦτά σοι· αὕτη ἡ κακία σου, ὅτι πικρὰ, ὅτι ἥ- 19 ψατο ἕως τῆς καρδίας σου. Τὴν κοιλίαν μου, τὴν κοιλίαν μου ἀλγῶ, καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας μου, μαιμάσσει ἡ ψυχή μου, σπαράσσεται ἡ καρδία μου. οὐ σιωπήσομαι, ὅτι φωνὴν σάλπιγγος ἤκουσεν ἡ ψυχή μου, 20 κραυγὴν πολέμου Καὶ (χ) ταλαιπωρίας, συντριμμὸν ἐπικαλεῖται, ὅτι τεταλαιπώρηκε πᾶσα ἡ γῆ, ἄφνω τεταλαιπώρηκεν (ψ) ἡ σκηνὴ, διεσπάσθησαν αἱ δέρρεις μου. 21 Ἕως πότε ὄψομαι φεύγοντας ἀκούων 22 φωνὴν σαλπίγγων; Διότι οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μου ἐμὲ οὐκ ᾔδεισαν· υἱοὶ ἄφρονές εἰσι καὶ οὐ συνετοὶ, σοφοί εἰσι τοῦ κακοποιῆσαι, τὸ δὲ (ω) καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἐπέγνωσαν. 23 Ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ οὐθὲν, καὶ εἰς 24 τὸν οὐρανὸν, καὶ οὐκ ἦν τὰ φῶτα αὐτοῦ. Εἶδον τὰ ὄρη, καὶ ἦν τρέμοντα, καὶ πάντας τοὺς βουνοὺς 25 ταρασσομένους. Ἐπέβλεψα, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα- 26 νοῦ ἐπτοεῖτο. Εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὁ Κάρμηλος ἔρημος, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις ἐμπεπυρισμέναι πυρὶ ἀπὸ προσώπου κυρίου, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ ἠφανίσθησαν.

MS.A. (ξ) ἐκστήσονται Καὶ εἶπαν, (ο) ἔσται ὑμῖν, καὶ ἥψατο (π) τούτῳ (ρ) κρίματα πρὸς αὐτούς. (σ) αὐτῶν, (τ) αὐτῶν. οὐαὶ ὑμῖν, (υ) ὑπάρξουσιν (φ) ἀναγγέλλοντος (χ) ταλαιπωρίαν καὶ συντριμμὸν (ψ) σκηναὶ (ω) καλὸν ποιοῦντες οὐκ ἔγνωσαν.

Et erit in die illa, dicit Dominus; 9 *peribit cor regis, & cor principum: & obstupescent sacerdotes, & prophetæ mirabuntur. Et dixi; O* 10 *(e) Dominator Domine: ergóne decipiens decepisti populum istum, & Hierusalem, dicens, Pax erit; & ecce tetigit gladius usque ad animam eorum? In tempore illo* 11 *dicent populo huic, & Hierusalem; Spiritus erroris in deserto: via filiæ populi mei non ad purum, neque ad sanctum: Spiritus repletionis* 12 *veniet mihi. Nunc autem ego loquor judicia mea adversùs eos. Ecce quasi nubes ascendet, et quasi* 13 *tempestas, currus ejus: leviores aquilis equi ejus. Væ nobis, quia miserè vexamur. Lava à malitia* 14 *cor tuum Hierusalem, ut salva fias. Usquequò subsistunt in te cogitationes (f) laborum tuorū? Vox* 15 *enim annuntiantis è Dan veniet: & audietur dolor de monte Ephræm. Commonefacite gentes, ec-* 16 *ce venerunt: annuntiate in Hierusalem, catervæ veniunt de terra longinqua: & dederunt super civitates Juda vocem suam: Qua-* 17 *si custodes agri facti sunt super eam in circuitu: quia me neglexisti, dicit Dominus. Viæ tuæ, & ad-* 18 *inventiones tuæ fecerunt hæc tibi: ista malitia tua: quia amara, quia tetigit usque ad cor tuum. Ven-* 19 *trem meum, ventrem meum doleo, & sensoria cordis mei: (g) fluctuat anima mea, dilaceratur cor meum: non tacebo; quoniam vocem tubæ audivit anima mea, clamorem prælii, Et miseriæ: contri-* 20 *tionem advocat; quia vastata est omnis terra: repentè vastatum est tabernaculum, dilaceratæ sunt pelles meæ. Usquequò videbo fu-* 21 *gientes, audiens vocem tubarum? Quia duces populi mei me non* 22 *cognoverunt. Filii insipientes sunt, & non intelligentes: sapientes sunt, ut faciant mala: benè autem facere nescierunt. Aspexi super* 23 *terram; & ecce (h) nihil: & in cœlum; & non erant lumina ejus. Vidi montes; & erant trementes:* 24 *& omnes colles turbatos. Inspexi;* 25 *et ecce non erat homo: et omnia volatilia cœli pavebant. Vidi; et* 26 *ecce Carmelus desertus, et omnes civitates inflammatæ igni à facie Domini; & à facie iræ furoris ejus deletæ erant.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 ויהי בעדנא ההיא אמר יי יתבר לבא דמלכא ולבא דרברביא ויצדון כהניא ונביי שקרא
10 ישתעממון : ואמרית קביל בעותי יי אלהים בכן הא נביי שקרא מטען לעמא הדין
11 וליתבי ירושלם למימר שלמא יהי לכון וכען הא חרבא מקטלא בעמא : בעדנא ההיא
יתאמר לעמא הדין וליתבי ירושלם כרוח טיהרין על רישי נגדין דמיין במדברא כן
12 אורח כנשתא דעמי לא למדרי ולא לבדרא : על דטעו בתר נביי שקרא דמתנבן להון
ברוח דשקר בכן משרית עממיא מאלין קלילין כרוחא ייתון עליהון כען אף במימרי
13 איתנון ואמלל פורענות דיני מנהון : הא מלך במשריתיה יסק עליהון כעננא דסליק
וחפיית ארעא וכעלעולין רתיכוהי קלילין מנשריא סוסותיה וי לנא ארי אתי למבזנא :
14 אתחורי מלמעבד בישא לבך ירושלם בדיל דתתפרקין עד אימתי יורכון ויתקימון עבדי
15 אונס די בגויך : ארי קל נביא דמתנבן עליהון דיגלון על דפלחו לעגלא די בדן ומבסרי
בסורן בישן ייתון עליהון על דאשתעבדו לצלמא דאקים מיכה בטורא דבית אפרים :
16 אדכרו לעממיא הא בשרו על ירושלם אמרו משרית עממין חטופין כקטופין אתן
17 מארע רחיקא וישרון על קרויא דבית יהודה וירימון עליהון קלהון : כנטרי חקלן הוו
18 עלה מסחור סחור ארי על מימרי סרבת אמר יי : ארחתך בישתא ועובדך מקלקליא
19 גרמו אלין ליך דא בישתא ומרדא אתי עלך ירושלם עד דאתבר רשע לביך : אמר נביא
מעי מעי כיבין לי זע סמך לבי המי לי לבי לא שתק ארי קל צוחת קרנא שמעת נפשי
20 יבבות עבדי קרבא : תברא על תברא יתערע ארי אתבזזת כל ארעא בתכף חרובת
21 ארעי ומן חדא כל קרוי : עד אימתי אנא חזי סימון אשמע קל קרנא : ארי אטפשו עמי
22 מדע דחלתי לא אליפו בנין טפשין אנון ולא סוכלתנין אנון חכימין אנון לאבאשא
23 ולאוטבא לית אנון ידעין : חזיתי ית ארעא והא צדיא וריקניא ואסתכלית לשמיא והא לית
24 נהורהון : חזיתי טוריא והא מזדעזעין וכל רמתא מתמוטטין : חזיתי והא לית אנש
25 וכל עופא דשמיא נדדו : חזיתי והא ארעא דישראל דהות דמיא לכרמלא
26 חבל למדברא וכל קרוהא אתפגרו מן קדם יי מן קדם תקוף רוגזיה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et erit in tempore illo, dicit Dñs, conteretur cor regis & cor principum, & 9 vastabuntur sacerdotes, & prophetæ *falsi* conturbabuntur. Et dixi: Suscipe 10 deprecationem meam Dñe Deus: certè ecce prophetæ *falsi* decipiunt populū istum & *habitatores* Jerusalem dicentes: Pax erit vobis: & nunc ecce gladi° occîdit in populo. In tempore illo dicetur populo huic, & *habitatorib°* Jerusalem; Quasi ventus meridian° super capita fluentorū aquarum in 11 deserto, sic est via congregationis populi mei, non ad ventilandū nec ad dispergendum: Pro eo quòd erraverunt, sequentes falsos prophetas, qui pro- 12 phetabant eis in spiritu falsitatis: propterea exercit° populorū leviores his sicut vent° venient contra eos. Nunc enim in verbo meo adducam eos, & loquar ultionem judiciorū meorū de eis. Ecce rex cum exercitu suo ascen- 13 det super eos sicut nubes quæ ascendit & operit terram: & quasi turbines curr° ejus, & velociores aquilis equi ej°: væ nobis, quia venit ad vastandum nos. Munda cor tuū ne facias malū, Jerusalem, ut salva fias: quousque dura- 14 bunt & stabiles erunt violenti qui sunt in te? Quia vox prophetarū qui pro- 15 phetant adversùm eos qui migraverunt *eò quòd coluerunt* vitulū qui est in Dan, & *nuntiantes* annuntiationes malas venient super eos, eò quòd servierunt simulachro quod erexerat Michæas in monte dom° Ephraim. Com- 16 memorate populis, & annuntiate Jerusalem: dicite; Exercit° populorū diripientiū quasi vindemiatores veniunt de terra longinqua, & castrametabuntur super civitates dom° Juda; & tollent super eas vocē suā. Quasi custodes 17 agrorū fuerūt super eam per circuitū, quia contra Verbū meum rebellavit, dicit Dñs. Viæ tuæ pessimæ, & opera tua causata sūt hæc tibi: Ista malitia & 18 amaritudo induxit super te Jerusalē, donec contereretur impietas cordis tui. Dicit Propheta: Viscera mea, viscera mea dolent mihi: mota est sustentatio 19 cordis mei; rugit in me cor meū, nec tacet, quia vocē clamoris tubæ corneæ audivit anima mea, ululationē bellatorū. Confractio super confractionem 20 accidit, quia direpta est omnis terra; subitò desolata est terra mea, in tempore uno oēs civitates meæ. Quando videbo ego signa, audiam vocē cornu? 21 Quia insipientes facti sunt popul° me°; scire timorē meū non didicerūt: filii 22 insipientes sunt, & non intelligētes: sapientes sūt ut malè faciāt, benè autē facere nesciūt. Vidi terrā, & ecce deserta & vacua: contemplat° sum in cœlos, 23 & ecce non splendebāt luminaria eorū. Vidi montes, & ecce commovebātur, 24 & oēs colles subvertebātur. Vidi, & ecce non erat popul° habitans in ea, 25 & omnia volatilia cœli migraverūt. Vidi, & ecce terra Israel quæ erat plan- 26 tata sicut Carmelus, conversa est ut esset sicut desertum, & omnes urbes ejus vastatæ sunt à facie Domini, à facie iræ furoris ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]

Erit enim illo die, dicit Dñs, interibit animus 9 regis & animus principum, obstupescent sacerdotes, & prophetæ mirabuntur. Ego verò 10 dixi, Obsecro Dñe Deus, profectò *dicar* omnino decepisse populum hunc & Jerosolymam: dixeram enim, Pax erit vobis; ecce tamen pertigit gladius ad animam usque. Eodem 11 tempore dicetur huic populo & Jerosolymæ, Qualis est spiritus oberrans per semitas deserti, *talis* est via filiæ populi mei, non ad ventilandum, neque ad recondendum *fruges*. Spiritus hisce perfectior adveniet mihi: qua- 12 propter ego etiam proponam eis lites meas. Ecce tanquam nubes ascensurus est, & turbi- 13 ni similes erunt currus ejus, celeriores aquilis equi ejus: væ nobis, quia direpti sumus, Ab- 14 lue à malitia cor tuum Jerusalem, ut serveris: quousq; tandem pernoctabunt in præcordiis tuis cogitationes tuæ malignæ? Nam vox quæ 15 indicat è Dan, dolorem etiam prædicat è monte Aphremi. Commemorate gentibus, 16 & prædicate Jerosolymæ, *quòd* ecce turbæ populorum venient è terra longinqua, & attollent vocem suam contra civitates Judæ. Ut 17 custodes agrorum undique obsederunt eam, quia exasperavit me, dicit Dominus. Viæ tuæ 18 & actiones tuæ hæc tibi produxerunt: hæc est nequitia tua, quæ amara facta pervenit usque ad cor tuum, Viscera mea, viscera mea 19 doleo, & præcordia mea: cor meum subsilit mihi, cor *inquam* meū indesinenter; quia tubæ sonitum audivit anima mea, & clangorem belli. Contritio super contritionem veniet; 20 nam diripienda est universa terra, repentina præda capietur tentorium meum, & corruent aulæa mea. Quousq; visurus sum fugientem, 21 & tubæ sonitum auditurus? Eò quòd desi- 22 puerint populus meus, & me non cognoverint, filii sint stulti, non autem sapientes; sapientes quidem sint ad malum, bonum autem non agnoscant: Aspexi terram, & ecce 23 vacua est atque deserta; cœlos, & abest lumen eorum: Aspexi montes, & ecce con- 24 tremiscunt, & omnes colles procul abscesserunt. Intuitus sum, & nullus est homo: imò 25 omnes cœli volucres secesserunt. Aspexi, & 26 ecce Charmelus vastatus est quasi desertum, & omnes civitates ejus abrasæ: *idque* à facie Domini, & à facie æstûs furoris ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * ويكون في ذلك اليوم يقول الرب * يهلك قلب الملك وقلب الروساء * والكهنه يتحيرون * وقالوا
10 ايها السيد الرب خداعا اخدعت هذا الشعب اذن ولايروسليم قايلا يكون لكم السلم *
11 فلمس السيف حتى نفسهم * في هذا الوقت يقولون لهذا الشعب ولايروسليم روح ضلالة في
12 البرية طريق ابنة شعبي ليست للطهر ولا للقدس * روح كامل ياتي لي * والان انا اتكلم معهم
13 بالاحكام * ها مثل سحابة يصعد * ومثل عاصف مركباته * خيوله احف من النسور * الويل لنا
14 لانا سقنا * اغسلي من الشر قلبك يا ايروسليم لكي تخلصي * الى متى افكار اوجاعك موجوده
15 فيك * من اجل ان صوت المخبر ياتي من دان * ويسمع الوجع من جبل افرام * اذكروا ايها
16 الامم * ها اتوا * اخبروا في ايروسليم * الترجيعات تاتي من ارض بعيدة * واعطوا على مدن يهوذا
17 صوتهم * مثل حارس حقل صاروا عليها من حولها * لانك تكاسلت عني يقول الرب * طرقك
18 واعمالك صنعت هذه لك * وهذا شرك لانه مر لانه لمس حتى قلبك * بطني بطني اوجع * وحواس
19 قلبي تعض نفسي * لست اسكت * لان نفسي سمعت صوت البوق * صرخة
20 الحرب * وسحق وانكسار يدعوا * لان الارض كلها سحقت بغتة * سحقت قبابي * مزقت سرادقي
21 * الى متى انظر الهاربين * واسمع صوت الابواق * من اجل ان مقدمي شعبي لم يعرفوني
22 بنون جهال هم وليسوا فهما * هم حكماء لان يصنعوا الشر ولم يعرفوا ان يصنعوا الخير * نظرت
23 الارض واذا لا شي * والى السماء فلم تكن انوارها * نظرت الجبال وهي مرتعدة * وجميع
24 الاكام قلقة * ونظرت واذا لم يكن انسان * وجميع طيور السماء جزعت * نظرت واذا
25 الكرمل برية * وجميع المدن خربت بالنار من وجه الرب ومن وجه رجز غضبه فنيوا
26

Erit siquidem illâ die, dicit Dominus, ut 9 *pereat animus regis & animus principum, & sacerdotes obstupescant, Ac dicant,* 10 *Heu heu Domine, ergóne planè decepisti populum istum & Jerusalem, dicens; Erit vobis salus; quum tetigerit gladius vel ipsam animam eorum? Tunc* 11 *temporis dicent huic populo & Jerosolymæ, Spiritus est erroris in deserto viâ filiæ populi mei, non ad puritatem, neque ad sanctitatem. Spiritus perfectionis* 12 *adveniet mihi, ac jam pronuntiabo eis judicia: Ecce nubis instar ascensurus est,* 13 *& turbinis instar erunt currus ejus, equi ejus velociores aquilis: væ nobis, quia vexandi sumus. Lava pravitate cor tuum O* 14 *Jerusalem, ut evadas; quousque cogitationes dolorum tuorum te occupabunt? Nam* 15 *vox præconis ventura est è Dan, & prædicabitur dolor è monte Aphraimi. Recordamini O populi: ecce venerunt:* 16 *annuntiate in Jerusalem: repercussiones vocis veniunt è terra longinqua: ediderunt contra urbes Judæ vocem suam: ut agri custos circumdederunt eam undique.* 17 *Quia me neglexisti, dicit Dominus, Viæ tuæ & actiones tuæ hæc tibi* 18 *fecerunt: & hæc malitia tua, quia amara, quia pervenit ad cor tuum. Viscera mea, viscera mea* 19 [illegible] *clangorem belli. Miseriam & contritionem proclamant;* 20 *quoniam tota terra vastata est: repentè vastata sunt tentoria mea, & subitò aulæa mea. Quousque visurus sum fugientes, & clangorem* 21 *buccinæ auditurus? Quia principes populi mei me non noverunt: filii insipientes sunt, non autem prudentes:* 22 *sapientes sunt in agendo malo, ignari vero in benefaciendo. Terram aspexi, & ecce nihil erat; & cœlos, & non erat lux eorum. Cum aspexissem montes, trepidi* 23 *sunt, omnesque colles perturbati. Aspexi,* 24 *& ecce non aderat homo, quin omnes cœli volucres conterritæ sunt.* 25 *Aspexi, & ecce Charmelus factus est solitudo, & omnes urbes ejus igni exustæ, à facie Domini, & à facie iræ furoris ejus consumpti sunt.* 26

ירמיה : ה

terra omnis erit Deserta : Dominus dixit sic Nam
27 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה שְׁמָמָה תִהְיֶה כָּל־הָאָרֶץ
, terra lugebit hoc Propter .faciam non consummationem sed
28 וְכָלָה לֹא אֶעֱשֶׂה׃ עַל־זֹאת תֶּאֱבַל הָאָרֶץ
non & ,cogitavi,sum locutus quod super : desuper cœli nigrescent &
וְקָדְרוּ הַשָּׁמַיִם מִמָּעַל עַל כִּי־דִבַּרְתִּי זַמֹּתִי וְלֹא
, arcu jacientis & equitis voce A .eo ab avertar nec ,me pœnituit
29 נִחַמְתִּי וְלֹא־אָשׁוּב מִמֶּנָּה׃ מִקּוֹל פָּרָשׁ וְרֹמֵה קֶשֶׁת
.ascenderunt rupes ad & , condensa in sunt ingressi ; civitas omnis fugiens
בֹּרַחַת כָּל־הָעִיר בָּאוּ בֶּעָבִים וּבַכֵּפִים עָלוּ
tu Et .quisquam eis in habitans non & , est derelicta civitas Omnis
30 כָּל־הָעִיר עֲזוּבָה וְאֵין־יוֹשֵׁב בָּהֵן אִישׁ׃ וְאַתְּ
ornamento te ornabis quia : coccino te indues quia ? facies quid vastata
שָׁדוּד מַה־תַּעֲשִׂי כִּי־תִלְבְּשִׁי שָׁנִי כִּי־תַעְדִּי עֲדִי־
reprobaverunt te decorabis vanum in ,tuos oculos fuco in scindes quia , auri
זָהָב כִּי־תִקְרְעִי בַפּוּךְ עֵינַיִךְ לַשָּׁוְא תִּתְיַפִּי מָאֲסוּ־
parturientis tanquam vocem Quippe .quærent tuam animã ,amatores te in
31 בָךְ עֹגְבִים נַפְשֵׁךְ יְבַקֵּשׁוּ׃ כִּי קוֹל כְּחוֹלָה
expandet conqueretur ; Sijon filiæ vocem .primiparæ ut angustiam , audivi
שָׁמַעְתִּי צָרָה כְּמַבְכִּירָה קוֹל בַּת־צִיּוֹן תִּתְיַפֵּחַ תְּפָרֵשׂ
.interfectoribus mea anima est lassata quia ,mihi nunc Væ : suas volas
כַּפֶּיהָ אוֹי־נָא לִי כִּי־עָיְפָה נַפְשִׁי לְהֹרְגִים׃

CAP. V. ה

quærite & ,scitote & , nunc videte & ,Jerusalaim plateis in Discursate
1 שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַםִ וּרְאוּ־נָא וּדְעוּ וּבַקְשׁוּ
, judicium faciens sit an , virum inveniatis an , ejus plateis in
בִרְחוֹבוֹתֶיהָ אִם־תִּמְצְאוּ אִישׁ אִם־יֵשׁ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט
,dixerint Dominus vivens si Et .ei parcam & : veritatem quærens
2 מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ׃ וְאִם חַי־יְהוָה יֹאמֵרוּ
? veritatem ad nonne tui oculi Domine .jurabunt vanum in ideo
3 לָכֵן לַשֶּׁקֶר יִשָּׁבֵעוּ׃ יְהוָה עֵינֶיךָ הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה
accipere renuerunt,eos consumpsisti : doluerunt non & , eos percussisti
הִכִּיתָה אֹתָם וְלֹא־חָלוּ כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ קַחַת
ego Et .reverti renuerunt ;petra præ suas facies roboraverunt : disciplinam
4 מוּסָר חִזְּקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃ וַאֲנִי
viam noverunt non quia:sunt facti stulti;ipsi tenues Veruntamen , dixi
אָמַרְתִּי אַךְ־דַּלִּים הֵם נוֹאֲלוּ כִּי לֹא יָדְעוּ דֶּרֶךְ
, magnates ad mihi Ibo .sui Dei judicium ,Domini
5 יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם׃ אֵלֲכָה־לִּי אֶל־הַגְּדֹלִים
judicium , Domini viam cognoverunt ipsi quippe ;eos alloquar &
וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם כִּי הֵמָּה יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט
.vincula ruperunt,jugum confregerunt simul ipsi veruntamen : sui Dei
אֱלֹהֵיהֶם אַךְ הֵמָּה יַחְדָּו שָׁבְרוּ עֹל נִתְּקוּ מוֹסֵרוֹת׃
, eos vastabit desertorum lupus , sylva de leo eos percussit Idcirco
6 עַל־כֵּן הִכָּם אַרְיֵה מִיַּעַר זְאֵב עֲרָבוֹת יְשָׁדְדֵם
: rapietur eis ex egrediens omnis ,eorum civitates super vigilans pardus
נָמֵר שֹׁקֵד עַל־עָרֵיהֶם כָּל־הַיּוֹצֵא מֵהֵנָּה יִטָּרֵף
.eorum aversiones invaluerunt,suæ prævaricationes se multiplicaverunt quia
כִּי רַבּוּ פִּשְׁעֵיהֶם עָצְמוּ מְשֻׁבוֹתֵיהֶם׃
juraverunt & , me dereliquerunt tui filii ? tibi parcam hoc ad Ubi
7 אֵי לָזֹאת אֶסְלוֹחַ־לָךְ בָּנַיִךְ עֲזָבוּנִי וַיִּשָּׁבְעוּ
dom , & :commiserunt adulterium & ,eos saturavi & : Deum non per
בְּלֹא אֱלֹהִים וָאַשְׂבִּעַ אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ וּבֵית
;erant manè Fusi Equi .turmatim se congregabant meretricis
8 זוֹנָה יִתְגּוֹדָדוּ׃ סוּסִים מְיֻזָּנִים מַשְׁכִּים הָיוּ
.hinniebant sui socii uxorem ad unusquisque
אִישׁ אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ יִצְהָלוּ׃

JEREMIAS.

Versio VULG. LAT.

27 Hæc enim dicit Dominus ; Deserta erit omnis terra, sed tamen 28 consummationẽ non faciam. Lugebit terra, & mœrebunt cœli desupér : eò quòd locutus sum, cogitavi, & non pœnituit me, 29 nec aversus sum ab eo. A voce equitis & mittentis sagittam, fugit omnis civitas : ingressi sunt ardua, & ascenderunt rupes : universæ urbes derelictæ sunt, et non 30 habitat in eis homo. Tu autem vastata quid facies? cùm vestieris te coccino, cùm ornata fueris monili aureo, & pinxeris stibio oculos tuos, frustrà componêris; contempserunt te amatores tui, 31 animam tuam quærent. Vocem enim quasi parturientis audivi, angustias ut puerperæ : vox filiæ Sion intermorientis, expandentisque manus suas ; Væ mihi, quia defecit anima mea propter interfectos.

CAP. V.

1 Circuite vias Jerusalem, & aspicite, & considerate, & quærite in plateis ejus, an inveniatis virum facientem judicium, & quærentem fidem : & propitius 2 ero ei. Quòd si etiam, Vivit Dominus, dixerint : & hoc falsò 3 jurabunt. Domine, oculi tui respiciunt fidem : percussisti eos, & non doluerunt : attrivisti eos, & renuerunt accipere disciplinam : induraverunt facies suas supra petram, & noluerunt re- 4 verti. Ego autem dixi ; Forsitan pauperes sunt & stulti, ignorantes viam Domini, judicium Dei 5 sui. Ibo igitur ad optimates, & loquar eis : ipsi enim cognoverunt viam Domini, judicium Dei sui : & ecce magis hi simul confregerunt jugum, ruperunt 6 vincula. Idcircò percussit eos leo de sylva, lupus ad vesperam vastavit eos, pardus vigilans super civitates eorum : omnis, qui egressus fuerit ex eis, capietur ; quia multiplicatæ sunt prævaricationes eorum, confortatæ sunt 7 aversiones eorum. Super quo propitius tibi esse potero ? filii tui dereliquerunt me, & jurant in his qui non sunt dii : saturavi eos, & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur. 8 Equi amatores & emissarii facti sunt : Unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat.

Versió GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

27 Τάδε λέγει κύριος, Ἔρημος ἔσαι πᾶ- 28 σα ἡ γῆ, συντέλειαν δὲ οὐ μὴ ποιήσω. Ἐπὶ τούτοις πενθείτω ἡ γῆ, καὶ συσκοτασάτω ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν· διότι ἐλάλησα, καὶ οὐ μετανοήσω, ὥρμησα, καὶ οὐκ ἀποστρέψω ἀπ' 29 αὐτῆς. Ἀπὸ φωνῆς ἱππέως, καὶ ἐντεταμένου τόξου ἀνεχώρησε (α) πᾶσα ἡ χώρα· εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰ ἄλση ἐκρύβησαν, καὶ (β) ἐπὶ τὰς πέτρας ἀνέβησαν. πᾶσα πόλις ἐγκατελείφθη, οὐ (γ) κατῴ- 30 κει ἐν αὐταῖς ἄνθρωπος. Καὶ σὺ τί ποιήσεις; ἐὰν περιβάλῃ κόκκινον, καὶ κοσμήσῃ κόσμῳ χρυσῷ· (δ) ἐὰν ἐγχρίσῃ στίβι τοὺς ὀφθαλμούς σου, (ε) εἰς μάταιον ὡραϊσμός σου. ἀπώσαντό σε οἱ ἐρασταί σου, τὴν ψυ- 31 χήν σου (ζ) ζητοῦσιν. Ὅτι φωνὴν ὡς ὠδινούσης ἤκουσα τοῦ στεναγμοῦ σου, ὡς πρωτοτοκούσης. φωνὴ θυγατρὸς Σιὼν ἐκλυθήσεται, καὶ παρήσει τὰς χεῖρας αὐτῆς· (η) Οἴμοι ἐγώ, ὅτι ἐκλείπει ἡ ψυχή μου ἐπὶ τοῖς ἀνῃρημένοις.

27 Hæc dicit Dominus ; Deserta erit omnis terra : consummationem autem non faciam. 28 Super his lugeat terra, & contenebrescat cælum desupér : eò quòd loquutus sum, & non me pænitebit : aggressus sum, & non avertam me ab ea. 29 A voce equitis, & intenti arcûs, recessit omnis regio. Ingressi sunt in speluncas, & in nemora se absconderunt, & super petras ascenderunt : Omnis civitas derelicta est : non (i) habitabat in eis homo. (k) 30 Et tu, quid facies? si circundederis tibi coccinum, & ornaveris te ornatu aureo, si unxeris stibio oculos tuos ; in vanum pulchritudo tua. Repulerunt te amatores tui : animam tuam quærunt : 31 Quia vocem quasi parturientis audivi, gemitum tuum quasi primò parientis. Vox filiæ Sion dissolvetur : & dimittet manus suas ; Heu mihi, quia deficit anima mea super interfectis.

MS.A. (α) πᾶσα χώρα· (β) εἰς (γ) κατοικήσει (δ) καὶ ἐὰν ἐγχρείσῃ στίμμι (ε) εἰς μάτην ὁ ὡραϊσμός (ζ) ζητήσουσιν. (η) Ὤμμοι

ΚΕΦ. ε'.

1 Περιδράμετε ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἰερουσαλήμ, καὶ ἴδετε, καὶ γνῶτε, καὶ ζητήσατε ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς, ἐὰν εὕρητε, εἰ ἔστι ποιῶν κρίμα, καὶ ζητῶν πίστιν, καὶ ἵλεως ἔσο- 2 μαι αὐτοῖς, λέγει κύριος. Ζῇ κύριος, λέγουσι, διατοῦτο οὐκ (α) ἐν ψεύδεσιν ὀμνύ- 3 ουσι; (β) Κύριε οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς πίστιν· ἐμαστίγωσας αὐτούς, καὶ (γ) οὐκ ἐπόνεσαν, συνετέλεσας αὐτούς, καὶ οὐκ ἠθέλησαν δέξασθαι παιδείαν· (δ) ἐστερέωσαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὑπὲρ πέτραν, καὶ οὐκ ἠθέλησαν 4 ἐπιστραφῆναι. Καὶ ἐγὼ εἶπα, Ἴσως πτωχοί εἰσι, (ε) διότι οὐκ ἐδυνάσθησαν, ὅτι οὐκ 5 ἔγνωσαν ὁδὸν κυρίου, καὶ κρίσιν θεοῦ. Πορεύσομαι πρὸς τοὺς ἁδρούς, καὶ λαλήσω (ζ) αὐτοῖς, ὅτι αὐτοὶ ἐπέγνωσαν ὁδὸν κυρίου, καὶ κρίσιν θεοῦ· καὶ ἰδοὺ ὁμοθυμαδὸν συνέ- 6 τριψαν ζυγόν, διέῤῥηξαν δεσμούς. Διατοῦτο ἔπαισεν αὐτοὺς λέων (η) ἐκ τοῦ δρυμοῦ, καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν (θ) ὠλόθρευσεν αὐτούς, καὶ πάρδαλις ἐγρηγόρησεν ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῶν. πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι ἀπ' αὐτῶν (ι) θηρευθήσονται, ὅτι ἐπλήθυναν ἀσεβείας αὐτῶν, (κ) ἴσχυσαν ἐν 7 ταῖς ἀποστροφαῖς αὐτῶν. Ποία τούτων ἵλεως γένωμαί σοι. οἱ υἱοί σου ἐγκατέλιπόν με, καὶ ὤμνυον ἐν τοῖς οὐκ οὖσι θεοῖς· καὶ ἐχόρτασα αὐτούς καὶ (λ) ἐμοιχῶντο, καὶ 8 ἐν οἴκοις πορνῶν (μ) κατέλυον. Ἵπποι θηλυμανεῖς ἐγενήθησαν, ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρεμέτιζον.

CAP. V.

1 Circuncurrite in viis Hierusalem, & videte, & cognoscite, & quærite in plateis ejus, si inveniatis : si est faciens judicium, & quærens fidem : & propitius ero eis, dicit Dominus. 2 Vivit Dominus, dicunt : nihilominùs in mendaciis jurant. 3 Domine, oculi tui ad fidem : flagellâsti eos, & non doluerunt : consummâsti eos, & noluerunt recipere disciplinam : firmaverunt facies suas super petram : et noluerunt reverti. 4 Et ego dixi ; Fortasse inopes sunt, quia non potuerunt : quia non cognoverunt viam Domini, et judicium Dei : 5 Ibo ad optimates, et loquar eis, quia ipsi cognoverunt viam Domini, et judicium Dei. Et ecce unanimiter confregerunt jugum, diruperunt vincula. 6 Ideò percussit eos leo de sylva : et lupus usque ad domos vastavit eos : et pardus vigilavit super civitates eorum. Omnes egredientes, ab eis capientur : quia multiplicaverunt impietates suas, confortati sunt in aversionibus suis. 7 (a) Quânam harum propitius fiam tibi? Filii tui dereliquerunt me : et jurabant in diis, qui non sunt : et satiavi eos, et mœchabantur, et in domibus meretricum diversabantur : 8 Equi (b) furentes in fœminas facti sunt : unusquisque super uxorem proximi sui hinniebant.

MS.A. (α) ἐπὶ ψεύδεσιν (β) Καὶ οἱ ὀφθαλμοί (γ) οὐχ (δ) ἐστερεώθησαν (ε) διατοῦτο οὐκ ἠδυνήθησαν, (ζ) πρὸς αὐτούς, (η) ἐκ δρυμοῦ, (θ) ὠλέθρευσεν (ι) θηρεύσονται (κ) καὶ ἴσχυσαν (λ) *ἐμοίχοντο, (μ) κατέλυοντο.

תרגום יונ״ן Targum JONATHAN.

27 ארי כדנן אמר יי צדו תהי כל ארעא וגמירא לא אעביד : על דא תחרוב ארעא ויקבלון 28
נהורי שמיא מלעלא על דגזרית במימרי חשבית בעצתי אעבדנה ולא אתיבנה :
29 מקל פרשין ודנגדין בקשתא גלו כל יתבי ארעא עלו למערק בחורשיא סליקו לאטמרא
30 בכיפיא כל קרויהון שביקן ולית דיתיב בהון אנש : ואת הא מתבזזא מה אית ביך
חיל למעבד ארי אתרחצת על לבשי צבענין ועל דמתקנין בתקונין דדהב ארי תכחלין
31 בצדידא עינך לא להנאה תתקנין קצו ביך רחמך מקטלין נפשך בען : ארי קל כמעדיא
שמעית עקא כאתא דמשריא למילד בכור קל כנשתא דציון דמשתטחא ופרסא ידהא
אמרא וי כען לי ארי משלהיא נפשי מן קדם קטולין :

ה

1 הליכו בשוקי ירושלם וחזו כען ודעו ובעו ברחובהא אם תשכחון גבר דליה עובדין
2 טבין אם אית עביד דין דקשוט בעי הימנותא ואשבוק להון : ואם בשמא דיי ימן בכן
3 לשקרא אנון משתבעין : יי הלא גלי קדמך לאוטבא לעבדי הימנותא רשיעיא אלקיתא
יתהון ולא תבו שיציתנון סריבו לקבלא אולפן אתקיפו אפיהון מטינרא מסרבין למתב :
4 ואנא אמרית ברם מדמסכנין אנון אטפשו ארי לא אליפו למדע ארחן דתקנן קדם יי
5 למעבד דין דקשוט קדם אלההון : איהך לי לות רברביא ואמלל עמהון ארי אנון
אליפו למידע ארחן דתקנן קדם יי למעבד דין דקשוט קדם אלההון ברם אנון כחדא
6 מרדו מן אוריתא אתרחקו מן אולפנא : על כן מלך במשריתיה יסק עליהון כאריא
מחורשא ויקטלנון עממיא דתקיפין כדיבי רמשא יבזזונון שלטונין דחסינין כנמרא
7 כמנין על קרויהון כל דיפוק מנהון יתקטל ארי סגיאין מרדיהון תקיפין תיובתהון : נביא
אמר ליה כנשתא דישראל על אידא אשבוק לכון אנא קריתי לכון בנין ואנון שבקו
פולחני ומקימין בשום טעותא עוד שבעית יתהון טובא ואנון תבו למזני ונאין ובית
8 נפקת ברא מסתיעין : סוסון אגריסין אחרין הוו גבר על אתת חבריה מצותין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

27 Quoniã sic dicit Dñs: Vastitas erit oĩs terra, & consummationẽ non faciam. 28 Propter hoc desolabitur terra, & obscurabũtur luminaria cœli sursũ, eò q̃ decrevi in verbo meo, cogitavi in consilio meo : faciã illud, & non illud revocabo. 29 A voce equitũ & tẽdentiũ arcũ migraverũt oẽs habitatores *terræ*; ingressi sunt ut fugiant in sylvas, ascenderunt ut abscondantur in rupibus : 30 omnes civitates eorũ derelictæ sunt, & non est homo qui habitet in eis. Tu autẽ ecce direpta es ; quæ est in te virt' ut facias ? quia confidisti iis qui induuntur variis colorib', & iis qui ornantur ornamentis aureis, quia pingis stibio oculos tuos; in nullũ usũ ornas te. Detestati sunt te amatores tui, occi- 31 sores quærũt animã tuã. Quia vocẽ quasi prægnantis audivi, angustiã quasi mulieris quæ incipit parere primogenitũ : vocẽ cœt' Sion qui prosternit se & expandit man' suas, dicens : Væ nunc mihi, quia lassa est anima mea propter interfectores.

CAP. V.

1 Ambulate p̃ vicos Jerusalẽ, & videte nunc, & scitote, & quærite in plateis ej', si inveneritis virũ cuj' opera sint bona, si est faciens judicium 2 rectũ, & quærens fidẽ, & dimittam eis. Si autẽ in nomine Dñi jurant : utiq; 3 falsò ipsi jurant. Dñe nónne revelatũ est corã te ut benefacias fidelibus ? impios autẽ p̃cussisti, & non sunt conversi : consumpsisti eos, renuerũt reci- 4 pere disciplinã; obfirmarũt faciẽ suã magis quàm rupes, renuũt redire. Ego autẽ dixi, Pro eo quòd pauperes sunt, insipientes facti sũt, quia non didicerunt *cognoscere* vias quæ rectæ sunt corã Dño, ut facerent judiciũ verũ co- 5 ram Deo suo. Vadam ego ad principes & loquar cum eis, quia ipsi didicerunt cognoscere vias quæ rectæ sunt corã Dño, ut faciant judiciũ verũ coram Deo suo : sed hi simul prævaricati sunt à Lege, & elongati sunt à disci- 6 plina. Propterea rex cum exercitu suo ascendet super eos quasi leo de sylva, & occidẽt eos populi qui fortes sunt sicut lupi vespertini; deprædabuntur eos dominatores qui robusti sunt sicut *pardus*, insidiantes civitatib' eo- 7 rum : quicunq; egredietur ex illis, interficietur, quia multæ sunt rebelliones eorũ, validæ aversiones eorũ. Propheta dic cœtui Israel : Propter quid dimittam vobis? *ego* vocavi *vos* filios, & ipsi reliquerunt cultũ meum, & jurant in nomine idolorum : rursus satiavi eos bono, & ipsi conversi sunt ut for- 8 nicentur; & in domo meretricis congregantur. Equi emissarii moram facientes fuerunt, unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebant.

Versio SYRIACA cùm Interpretatione LATINA.

27 * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܠܚܒܠܐ ܬܗܘܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܫܘܡܠܝܐ ܠܐ ܐܥܒܕ.
28 * ܡܛܠ ܗܕܐ ܬܬܐܒܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܚܫܘܟܘܢ ܫܡܝܐ ܡܢ ܠܥܠ. ܥܠ ܕܡܠܠܬ ܘܐܬܪܥܝܬ.
29 ܠܐ ܐܬܘܐ. ܘܠܐ ܐܗܦܘܟ ܡܢܗ. * ܡܢ ܩܠܐ ܕܦܪܫܐ ܘܕܫܕܝ ܩܫܬܐ. ܥܪܩܬ. ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ.
ܥܠܘ ܠܥܒܐ ܘܠܟܐܦܐ ܣܠܩܘ. ܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܫܒܝܩܢ. ܘܠܝܬ ܐܢܫ ܕܝܬܒ ܒܗܝܢ.
30 * ܘܐܢܬܝ ܒܙܝܙܬܐ. ܡܢܐ ܬܥܒܕܝܢ ܟܕ ܬܠܒܫܝܢ ܙܚܘܪܝܬܐ. ܘܟܕ ܬܬܨܒܬܝܢ ܨܒܬܐ
ܕܕܗܒܐ. ܘܟܕ ܬܟܚܠܝܢ ܒܟܘܚܠܐ ܥܝܢܝܟܝ. ܠܣܪܝܩܘܬܐ ܡܨܛܒܬܝܢ ܐܢܬܝ. ܐܣܠܝܘܟܝ
31 ܪܚܡܝܟܝ. ܘܢܦܫܟܝ ܒܥܘ. * ܡܛܠ ܕܩܠܐ ܐܝܟ ܕܟܪܝܗܬܐ ܫܡܥܬ. ܘܚܒܠܐ ܐܝܟ ܕܝܠܕܬܐ
ܕܒܘܟܪܐ. ܩܠܐ ܕܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܕܡܬܬܙܝܥܐ. ܘܦܫܛܐ ܐܝܕܝܗ. ܘܐܡܪܐ. ܘܝ ܠܝ
ܕܐܬܕܘܕܬ ܢܦܫܝ ܡܛܠ ܩܛܠܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 * ܐܬܦܪܣܘ ܒܫܘܩܐ ܕܐܘܪܫܠܡ
ܘܚܙܘ. ܘܕܥܘ. ܘܒܥܘ ܒܦܠܛܝܘܬܗ. ܐܢ ܬܫܟܚܘܢ ܓܒܪܐ ܕܥܒܕ ܕܝܢܐ ܘܒܥܐ
2 ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܐܫܒܘܩ ܠܗ. * ܘܐܢ ܚܝ ܡܪܝܐ ܐܡܪܝܢ. ܒܫܘܩܪܐ ܡܫܬܒܥܝܢ. * ܡܪܝܐ 3
ܥܝܢܝܟ ܥܠ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܡܚܝܬ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܐܬܟܐܒܘ. ܫܩܠܬ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܨܒܘ ܠܡܩܒܠ
4 ܡܪܕܘܬܐ. ܐܥܫܢܘ ܐܦܝܗܘܢ ܡܢ ܟܐܦܐ. ܘܠܐ ܨܒܘ ܠܡܗܦܟ. * ܘܐܢܐ ܐܡܪܬ. ܡܛܠ ܕܡܣܟܢܐ ܐܢܘܢ
5 ܣܟܠܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ ܘܕܝܢܗ ܕܐܠܗܗܘܢ. * ܐܙܠ ܠܘܬ ܪܘܪܒܢܐ
ܘܐܡܠܠ ܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ ܝܕܥܘ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܕܝܢܗ ܕܐܠܗܗܘܢ. ܐܟܚܕܐ
6 ܬܒܪܘ ܢܝܪܐ. ܘܦܣܩܘ ܐܣܘܪܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܚܐ ܐܢܘܢ ܐܪܝܐ ܡܢ ܥܒܐ.
ܘܕܐܒܐ ܕܥܪܒܐ ܢܒܙ ܐܢܘܢ. ܢܡܪܐ ܫܩܕ ܥܠ ܡܕܝܢܬܗܘܢ. ܟܠ ܕܢܦܘܩ ܡܢܗܝܢ
7 ܢܬܚܛܦ. ܡܛܠ ܕܣܓܝܘ ܚܛܗܝܗܘܢ. ܘܥܫܢܘ ܡܗܦܟܢܘܬܗܘܢ. * ܥܠ ܐܝܕܐ ܐܫܒܘܩ ܠܟܝ.
ܒܢܝܟܝ ܫܒܩܘܢܝ. ܘܝܡܝܘ ܒܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܘ ܐܠܗܐ. ܘܣܒܥܬ ܐܢܘܢ. ܘܓܪܘ. ܘܒܒܝܬ
8 ܢܦܩܬܐ ܐܬܟܢܫܘ. * ܐܝܟ ܪܟܫܐ ܪܡܫܝܐ ܗܘܘ. ܐܢܫ ܠܐܢܬܬ ܚܒܪܗ ܡܨܗܠ ܗܘܐ.

27 Nam ita dicit Domin' De', Corrumpenda est universa terra, at consummationem nondum faciã : 28 Propter hæc lugeat terra, & cœli obscurentur supernè. Rerum omniũ quas locut' sum & cogitavi, nulli' me pœnitet, nec *quicquam* ex iis diminuam. 29 A voce equitum & jaculantium arcu fugiet universa civitas, ingredientur in sylvas, & in petras ascendent : civitates omnes derelinquentur, & nemo erit qui habitet in eis. 30 Tu ergò direpta, quid facis induendo te coccino, ornando te ornamentis aureis, collinendo collyrio oculos tuos ? In vanum sanè te ornas : dereliquerunt te amici tui, & animam tuam quærunt. 31 Nam vocem ut ægrotæ audivi, & dolorem ut mulieris parere nitentis : vocem *nimirum* filiæ Sionis agitantis sese, manusque pandentis, ac dicentis ; Væ mihi, quoniam conturbata est anima mea propter interfectos meos.

CAP. V.

1 Circuite per vicos Jerusalem, videte, & cognoscite, & disquirite in plateis ej' : si virũ inveniatis, si quempiã facientẽ judiciũ, & amantem fidei ; condonabo illi. 2 At si quando, Vivit Dñs, dicant; proculdubio falsò jurant. 3 Domine, oculi tui ad fidẽ *spectant*, percussisti eos, at nõ doluerunt ; consumpsisti eos, at reverti noluerunt : obfirmaverunt facies suas plusquã petrã : 4 nolũt converti. Quamobrẽ ego dixi, Quia pauperes sunt, aberraverunt : non enim nõrunt viam Dñi, neque judicium Dei sui. 5 Ibo ad magnates, & alloquar eos, quoniã ipsi nõrunt viã Dñi, & judiciũ Dei sui : verùm omnes pariter fregerunt jugũ, & diruperunt vincula. 6 Propterea confringet eos leo de sylva, & lupi vespertini dilaniabunt eos ; pardus insidiabitur ad civitates eorum, quotquot egredientur ex eis, erunt in prædam : quia multiplicata sunt delicta eorum, & *adeo* creverunt, ut minimè convertantur. 7 Cujus rei causâ parcerem tibi ? filii tui dereliquerunt me, & jurârunt per eos qui non sunt Dii : satiavi eos, & adulterati sunt, & in domo meretricum pugnaverunt : 8 Ut equi admissarii, libidinosi erant, & quisque ad uxorem socii sui adhinniebat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 هكذا يقول الرب * تصير كل الارض برية * ولست اصنع جرما * علي هذا تحزن الارض وتظلم 28
29 السماء من فوق * من اجل اني تكلمت ولا ارجع * وثبت ولا ارد عنها * من صوت الفارس
والقوس الموتر انفصلت كل كورة * ودخلوا الي المغاير * واختبوا في الشعاري * وصعدوا
30 الي الصخور * كل مدينة تركت * وليس يسكن فيها انسان * وانت ما تصنعين ان
لبست احمرا وتزينت بزينة ذهبية * وان اكتحلت عينيك بالاثمد تباهيك باطلا للباطل *
31 اقصوك اصحابك ويطلبون نفسك * لاني سمعت تنهدك مثل صوت المطلقة ومثل التي تلد
بكرا * صوت ابنة صهيون يتحلل ويرخي يديها * الويل لي انا لان نفسي فنيت بالمقتولين *

* الفصل الخامس *

1 * طوفوا في طرق ايروسليم * وانظروا واعلموا واطلبوا في شوارعها * ان كنتم تجدون هل
2 صانع حكم موجود وطالب ايمان * فاصير لهم راحما يقول الرب * وحي هو الرب يقولون *
3 لاجل هذا لا يحلفون بالكذب * واعينك للايمان * جلدتهم ولم يتوجعوا افنيتهم فلم
4 يريدوا ان يقبلوا ادبا * صلبوا وجوههم اكثر من الصخر ولم يريدوا ان يرجعوا * وانا
قلت * لعلهم مساكين لاجل هذا لم يقتدروا * لانهم لم يعرفوا طريق الرب وحكم الله *
5 * اذهب الي الاغنياء واتكلم معهم * لان هاولاء عرفوا طريق الرب وحكم الله * واذا هم كسروا
6 النير بنفس واحدة وحرقوا الرباطات * لاجل هذا اسقطهم اسد من الغاب * وذيب استاصلهم الي
بيوتهم * ونمر سهر علي مدنهم * جميع المارين يصادون منهم * لانهم اكثروا نفاقهم وقووا
7 تمردهم * باية هذه اصير راحما لك * بنوك تركوني وحلفوا بالتي لم تكن الهة * اشبعتهم
8 فسقوا في بيوت الزواني احلوا * وصاروا خيل مهارة * كل واحد علي امراة صاحبه يصهل *

27 *Sic ait Dominus, Redigetur universa terra in solitudinem, at excidium nondum fecero.* 28 *De his terra contristetur, & obtenebrescat cœlum supernè : quia pronuntiavi, neque retractabo sententiam ; asserui, neque recedam ab ea.* 29 *A voce equitis, & arcu tenso divisæ sunt omnes provinciæ, ingressæ sunt cavernas, abdiderunt se in speluncis, & conscenderunt petras : omnes urbes derelictæ sunt, & nemo habitat in eis :* 30 *Tu ergò quid factura es? Etiamsi rubro te colore vesties, & aureis ornamentis componas, & licèt stibio fuligines oculos tuos, tua tamen pompa otiosa est & in vanum : procul amoverunt te amasii tui, & quærunt animam tuam.* 31 *Gemitus enim tuos ut vocem parturientis audivi, & ut ejus quæ primogenitum parit : vox filiæ Sionis liquescet, & manus ejus remittet : væ inquiet mihi, quoniam consumpta est anima mea propter interfectos,*

CAP. V.

1 *Perlustrate vias Jerosolymæ, videte, & cognoscite, & perquirite in vicis ejus : si quem repereritis extare qui faciat judicium & quærat fidem, ero illis propitius, dicit Dominus.* 2 *Vivus est Dominus, dicunt ; annon tamen mendacitèr jurant ;* 3 *Cùm oculi tui fidem respiciant? Flagellâsti eos, sed non doluerunt ; consumpsisti eos, sed noluerunt accipere eruditionem ; obdurârunt facies suas plusquam lapides, & reverti noluerunt.* 4 *Quapropter ego dixi, Fortasse quia sunt pauperes, ideo nequeunt : non enim cognoscunt viam Domini & jus Dei.* 5 *Pergam ad divites, & loquar cum eis ; siquidem isti nôrunt viam Domini & jus Dei : at ecce isti fregerunt jugum pari consensu, & vincula diruperunt.* 6 *Ideo detruncabit eos leo de sylvis, lupus exterminabit eos usq; ad domos eorum, & pardus vigilavit ad urbes eorum : omnes transeuntes capientur ab eis, eò quòd multiplicarint impietatem suam, & invaluerint in pravis institutis suis.* 7 *Propter quam harum rerum essem tibi propitius? filii tui dereliquerunt me, & jurârunt per ea quæ Dii nequaquam sunt : satiavi eos, & adulterati sunt, & in domibus meretricum effrænes fuerunt :* 8 *Et facti sunt equi admissarii, quisque in uxorem socii sui hinniebat.*

ירמיה : ה

quia gente in an & ? Dominus dixit ,viſitabo non his ſuper Nūquid
9 העל־אלה לוא־אפקד נאם־יהוה ואם בגוי אשר־
,leb.faciunt &,ej* muros in Aſcendite ? mea anima ulciſcetur non ,hæc ſicut
10 כזה לא תתנקם נפשי׃ עלו בשרותיה ושחתו
Domini non quia ,ej*(murorū)minas auferte : faciatis ne conſūmationē &
וכלה אל־תעשו הסירו נטישותיה כי לוא ליהוה
domus & , Iſrael domus me in ſunt prævaricati prævaricādo Quia .ipſe
11 המה׃ כי בגוד בגדו בי בית ישראל ובית
: ipſe Non :dixerunt & ,Dominum in ſunt Mentiti .Dominus ait ,Jehudah
12 יהודה נאם־יהוה׃ כחשו ביהוה ויאמרו לוא הוא
.videbimus non famem & gladium & ,malum nos ſuper veniet non &
ולא־תבוא עלינו רעה וחרב ורעב לוא נראה׃
.eis fiet Sic .eis in non ſermo & ,ventum in erunt prophetæ Et
13 והנביאים יהיו לרוח והדבר אין בהם כה יעשה להם׃
eos loqui Pro : exercituum Deus Dominus dixit ſic Propterea
14 לכן כה־אמר יהוה אלהי צבאות יען דברכם את־
populum & ,ignem in tuo ore in mea verba dans ego ecce : hoc verbum
הדבר הזה הנני נתן דברי בפיך לאש והעם
longinquo de gente vos ſuper adducens ego Ecce .eos comedet & ,ligna hunc
15 הזה עצים ואכלתם׃ הנני מביא עליכם גוי ממרחק
,ipſa ſeculo à gens ,ipſa robuſta gens ,Dominus ait , Iſrael domus
בית ישראל נאם־יהוה גוי איתן הוא גוי מעולם הוא
ejus Pharetra .loquatur quid audies nec ,ejus linguā cognoſces non gens
16 גוי לא־תדע לשנו ולא תשמע מה־ידבר׃ אשפתו
,tuā meſſem comedet Et .fortes ipſi univerſi ,patens ſepulchrum veluti
17 כקבר פתוח כלם גבורים׃ ואכל קצירך
,tuū bovem &,tuū pecus comedet,tuas filias &,tuos filios comedēt,tuū panē &
ולחמך יאכלו בניך ובנותיך יאכל צאנך ובקרך
quibus ,tuarū munitionum urbes depauperabit :tuā ficum &,tuā vitem comedet
יאכל גפנך ותאנתך ירשש ערי מבצריך אשר
, Dñs dixit ,ipſis diebus in etiam Et .gladio in ,eis in fidens tu
18 אתה בטח בהנה בחרב׃ וגם בימים ההמה נאם־יהוה
quid Propter ,dixeritis ſi erit Et .conſūmationē vobiſcum faciam non
19 לא־אעשה אתכם כלה׃ והיה כי תאמרו תחת מה
: eos ad dices & ? hæc omnia nobis noſter Deus Dominus fecit
עשה יהוה אלהינו לנו את־כל־אלה ואמרת אלהם
ſic :veſtra terra in,alienigenæ Deo ſerviſtis & , me dereliquiſtis Sicut
כאשר עזבתם אותי ותעבדו אלהי נכר בארצכם כן
: Jahacob domo in hoc Annuntiate .vobis non terra in alienis ſervietis
20 תעבדו זרים בארץ לא לכם׃ הגידו זאת בבית יעקב
,ſtulte popule hoc nunc Audite .dicendo ,Jehudah in hoc facite audire &
21 והשמיעוה ביהודה לאמר׃ שמעו־נא זאת עם־סכל
audient non & ,eis aures : videbunt non & ,eis oculi : cor non &
ואין לב עינים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו׃
non meis faciebus à An ? Dominus ait ,timebitis non me Nunquid
22 האותי לא־תיראו נאם־יהוה אם מפני לא
non & ,ſeculi ſtatutum ,mari terminū arenam poſui qui ? dolebitis
תחילו אשר־שמתי חול גבול לים חק־עולם ולא
tumultuabuntur & ; prævalebunt non & ,ſe cōmovebunt Et .illud præteribit
יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו
contumax cor fuit huic populo Et .illud tranſibunt non & ,ejus fluctus
23 גליו ולא יעברנהו׃ ולעם הזה היה לב סורר
: ſuo corde in dixerunt non Et .abierunt & ,declinaverunt : rebelle &
24 ומורה סרו וילכו׃ ולוא־אמרו בלבבם
,temporaneā & pluviam dantem noſtrū Deum Dominum nunc Metuamus
נירא נא את־יהוה אלהינו הנתן גשם וירה
.nobis cuſtodiet meſſis ſtatutarum ſeptimanas ? ſuo tempore in ſerotinam &
ומלקוש בעתו שבעת חקות קציר ישמר־לנו׃

Verſio VULG. LAT.

9 Numquid ſuper his non viſitabo,
dicit Dominus; & in gente tali
10 non ulciſcetur anima mea? A-
ſcendite muros ejus, & diſſipate,
conſummationem autem nolite
facere: auferte propagines ejus,
11 quia non ſunt Domini. Præva-
ricatione enim prævaricata eſt
in me domus Iſrael, & domus
12 Juda, ait Dominus. Negaverunt
Dominum, & dixerunt; Non eſt
ipſe: neque veniet ſuper nos
malum: gladium & famem non
13 videbimus. Prophetæ fuerunt in
ventum locuti, & reſponſum non
fuit in eis: hæc ergò evenient
14 illis. Hæc dicit Dominus Deus
exercituum; Quia locuti eſtis
verbum iſtud: ecce ego do ver-
ba mea in ore tuo in ignem, &
populum iſtum in ligna, & vo-
15 rabit eos. Ecce ego adducam
ſuper vos gentem de longinquo
domus Iſrael, ait Dominns;
gentem robuſtam, gentem anti-
quam, gentem, cujus ignorabis
linguam, nec intelliges quid lo-
16 quatur. Pharetra ejus quaſi ſepul-
17 chrum patens, univerſi fortès. Et
comedet ſegetes tuas, & panem
tuum: devorabit filios tuos, &
filias tuas: comedet gregē tuū,
& armenta tua: comedet vineam
tuam, & ficum tuam: & conte-
ret urbes munitas tuas, in quib*
18 tu habes fiduciā, gladio. Verun-
tamen in diebus illis, ait Domi-
nus, non faciam vos in conſum-
19 mationem. Quòd ſi dixeritis;
Quarè fecit nobis Domin* Deus
noſter hæc omnia? dices ad eos;
Sicut dereliquiſtis me, & ſervîſtis
deo alieno in terra veſtra, ſic
ſervietis alienis in terra non ve-
20 ſtra. Annuntiate hoc domui Ja-
cob, & auditum facite in Juda,
21 dicentes; Audi populè ſtulte, qui
non habes cor: qui habentes ocu-
los, non videtis; & aures, & non
22 auditis. Me ergò non timebitis,
ait Dñs: & à facie mea non do-
lebitis? Qui poſui arenam ter-
minum mari, præceptum ſempi-
ternum, quòd non præteribit: &
commovebuntur, & non pote-
runt: & intumeſcent fluct* ejus,
23 & non tranſibunt illud: Populo
autem huic factū eſt cor incre-
dulum & exaſperans, receſſerunt
24 & abierunt. Et non dixerunt in
corde ſuo; Metuam* Dominum
Deū noſtrū, qui dat nobis pluviā
temporaneam & ſerotinam in
tempore ſuo; plenitudinem an-
nuæ meſſis cuſtodientem nobis:

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

9 Μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ (ʹ) ἐπισκέψομαι; λέγει
κύριος· ἢ ἐν ἔθνει τοιούτῳ οὐκ ἐκδι-
10 κήσει ἡ ψυχή μου; Ἀνάβητε ἐπὶ τοὺς
προμαχῶνας αὐτῆς, ϗ κατασκάψατε,
συντέλειαν δὲ (υ) μὴ ποιήσητε· ὑπολίπε-
σθε τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῆς, ὅτι τοῦ κυρίου
11 εἰσίν. Ὅτι ἀθετῶν ἠθέτησεν εἰς ἐμέ, (ξ)
λέγει κύριος, οἶκος Ἰσραήλ, ϗ οἶκος
12 Ἰούδα. Ἐψεύσατο τῷ κυρίῳ αὐτῶν, ϗ
εἶπαν, Οὐκ ἔστι ταῦτα· οὐχ ἥξει ἐφ' ἡ-
μᾶς κακά, ϗ μάχαιραν ϗ λιμὸν (ο) οὐκ
13 ὀψόμεθα. Οἱ προφῆται ἡμῶν ἦσαν εἰς ἄνε-
μον, ϗ λόγος κυρίου οὐχ ὑπῆρχεν ἐν
14 αὐτοῖς. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος
παντοκράτωρ, Ἀνθ' ὧν ἐλαλήσατε τὸ
ῥῆμα τοῦτο, ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα τοὺς λόγους
μου εἰς τὸ στόμα σου πῦρ, ϗ τὸν λαὸν τοῦτον
15 ξύλα, ϗ καταφάγεται αὐτούς. Ἰδοὺ ἐγὼ
ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς ἔθνος πόρρωθεν οἶκος
Ἰσραήλ, λέγει κύριος, ἔθνος οὗ οὐκ (π)
16 ἀκούσει τῆς φωνῆς τῆς γλώσσης αὐτοῦ. Πάν-
17 τες ἰσχυροί, Καὶ κατέδονται τὸν θερισμὸν (ρ)
ὑμῶν, ϗ τοὺς ἄρτους ὑμῶν, ϗ κατέδονται
τοὺς υἱοὺς ὑμῶν, ϗ τὰς θυγατέρας ὑμῶν,
ϗ κατέδονται τὰ πρόβατα ὑμῶν, ϗ τοὺς (σ)
μόσχους ὑμῶν, ϗ κατέδονται τοὺς ἀμπελῶνας
ὑμῶν, ϗ τοὺς συκῶνας ὑμῶν, ϗ τοὺς ἐλαι-
ῶνας ὑμῶν· ϗ ἀλοήσουσι τὰς πόλεις τὰς
ὀχυρὰς ὑμῶν, ἐφ' αἷς ὑμεῖς πεποίθατε ἐπ'
18 αὐταῖς, ἐν ῥομφαίᾳ. Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις ἐκείναις, λέγει κύριος ὁ θεός σου, οὐ
19 μὴ ποιήσω ὑμᾶς εἰς συντέλειαν. Καὶ ἔ-
σται ὅταν εἴπητε, Τίνος ἕνεκεν ἐποίησε
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν (ʺ) πάντα ταῦ-
τα; ϗ ἐρεῖς αὐτοῖς, Ἀνθ' ὧν ἐδουλεύσατε
θεοῖς (τ) ἀλλοτρίοις ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, οὕ-
τως δουλεύσετε ἀλλοτρίοις ἐν τῇ γῇ
20 οὐχ ὑμῶν. Ἀναγγείλατε ταῦτα εἰς
τὸν οἶκον Ἰακώβ, ϗ ἀκουσθήτω ἐν (υ) τῷ
21 οἴκῳ Ἰούδα. Ἀκούσατε δὴ ταῦτα λαὸς
μωρὸς ϗ ἀκάρδιος, ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς ϗ
οὐ βλέπουσιν, ὦτα αὐτοῖς ϗ οὐκ ἀκούουσι.
22 Μὴ ἐμὲ οὐ φοβηθήσεσθε, λέγει κύριος; (φ)
ἢ ἀπὸ προσώπου μου οὐκ εὐλαβηθήσεσθε;
τὸν τάξαντα ἄμμον ὅριον τῇ θαλάσσῃ,
πρόσταγμα αἰώνιον, ϗ οὐχ ὑπερβήσεται
αὐτό, ϗ ταραχθήσεται, ϗ οὐ (χ) δυνήσεται·
ϗ ἠχήσουσι τὰ κύματα αὐτῆς, ϗ οὐχ ὑπερ-
23 βήσεται αὐτό. Τῷ δὲ λαῷ τούτῳ ἐγενή-
θη καρδία ἀνήκοος ϗ ἀπειθής, ϗ ἐξέ-
24 κλιναν ϗ ἀπήλθοσαν, Καὶ οὐκ (ψ) εἶπον
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, Φοβηθῶμεν δὴ κύ-
ριον τὸν θεὸν ἡμῶν, τὸν διδόντα (ω) ἡμῖν ὑετὸν (α) πρώϊμον ϗ ὄψιμον, κατὰ και-
ρὸν πληρώσεως προστάγματος θερισμοῦ, ϗ ἐφύλαξεν ἡμῖν.

Nunquid ſuper his non viſitabo, 9
dicit Dominus? aut in gentem ta-
lem non ulciſcetur anima mea?
Aſcendite ſuper propugnacula ve- 10
ſtra, et deſtruite: conſummationem
autem ne faciatis: (c) relinquite
ſuſtentacula ejus, quia Domini
ſunt. Prævaricans enim prævari- 11
cata eſt in me, dicit Dominus, do-
mus Iſrael: & domus Juda. Men- 12
tita eſt Domino ſuo: & dixerunt,
Non ſunt hæc: non venient ſuper
nos mala: & gladium, & famem
non videbimus: Prophetæ noſtri 13
fuerunt in ventum: & verbum
Domini non fuit in eis: Ideò hæc 14
dicit Dominus omnipotens; Pro
eo quòd loquuti eſtis verbum
iſtud; ecce ego dedi verba mea in
os tuum, ignem; & populum iſtum,
ligna: & devorabit eos. Ecce ego 15
adduco ſuper vos gentem de longe,
domus Iſrael, dicit (d) Dominus;
gentem, cujus non audiet vocem
linguæ ejus: Univerſi (e) fortes: 16
Et devorabũt meſſem veſtrã, et pa- 17
nes veſtros: et devorabũt filios ve-
ſtros, et filias veſtras: et devorabũt
oves veſtras, & vitulos veſtros: &
devorabunt vineas veſtras, & fi-
ceta veſtra, & oliveta veſtra: et
triturabunt civitates munitas ve-
ſtras, in quibus vos fidiſtis in eis,
in gladio. Et erit in diebus illis, di- 18
cit Dominus Deus tuus, non faciam
vos in conſummationem. Et erit, 19
quando dixeritis, Cur fecit Domi-
nus Deus noſter nobis omnia hæc?
et dices eis; Pro eo, quòd (f) ſer-
viſtis diis alienis in terra veſtra;
ſic ſervietis alienis in terra non
veſtra. Annuntiate hæc in domum 20
Jacob: et audiatur in domo Juda.
Audite nunc hæc populus ſtultus, 21
et ſine corde: oculi eis, et non vi-
dent: aures eis, et non audiunt.
Nunquid me non timebitis, dicit 22
Dominus? aut à facie mea non
verebimini? qui poſui arenam
terminum mari, præceptum æter-
num, et non ſupergredietur illud:
et turbabitur, et non poterit: et ſo-
nabunt fluctus ejus, et non ſu-
pergredientur illud. Populo autem 23
huic factum eſt cor non audiens,
et contumax: et declinaverunt, et
abierunt, Et non dixerunt in corde 24
ſuo; Timeamus nunc Dominum
Deum noſtrum, qui dat nobis plu-
viam temporaneam, et ſerotinam,
ſecundùm tempus impletionis
præcepti meſſis; et cuſtodivit
nobis.

MS.A. (ʹ) ἐπισκέψωμαι; (υ) οὐ μὴ (ξ) οἶκος Ἰσραήλ, ϗ (ο) οὐχ (π) ἀκού-
σῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ. (ρ) *αὐτῶν, (σ) μόσχους, ϗ κατέδονται (ʺ) ἅπαντα (τ) ἑτέροις
*ἐν γῇ οὐχ ὑμῶν, Ἀναγγείλατε (υ) τῷ Ἰούδᾳ. (φ) μὴ ἀπὸ (χ) δυνηθήσεται·
(ψ) εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, (ω) ὑμῖν (α) πρόϊμον

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 העל אלין לא אסער לאיתאה עליהון בישתא אמר יי ואם מן עמא דכדין עובדוהי לא
10 אתפרע מנהון כרעותי׃ סקו בקרויהא וחבילו וגמירא לא תעבדון פגרו בירניתהא ארי
11 לא רעוא קדם יי בהון׃ ארי שקרא שקרו במימרי בית ישראל ובית יהודה אמר יי׃
12 כדיבו במימרא דיי ואמרו לא מן קדמוהי אתיא עלנא טבתא ואף לא תיתי עלנא
13 בישתא ודקטלין בחרבא ובכפנא לא נחזי׃ ונביי שקרא יהון ללמא ונבואת שקריהון
14 לא תתקים דא פורענותא תתעבד מנהון׃ בכן כדנן אמר יי אלהים צבאות חלף
דאתנביתון ית פתגמא הדין הא אנא יהיב פתגמי נבואתי בפומך תקיפין כאשתא ועמא
15 הדין חלשין כקשא ויקטלונון׃ הא אנא מיתי עליכון עם מרחיק בית ישראל אמר יי
עם תקיף הוא עמא דמעלמא הוא עמא לא תידע לישניה ולא תשמע מה דימלל׃
16 17 בית אוניה כקברא פתיח כולהון גברין׃ ויבוז חצדך ומיכלך יקטלון בנך ובנתך
ישבי ענך ותורך יבוז פרי גופנך ותינך יפגר קרוי ארעך כריכתא דאת רחיץ
18 לאשתזבא בהון מן קדם דקטלין בחרבא׃ ואף ביומיא האנון אמר יי לא אעביד
19 עמכון גמירא׃ ויהי ארי תימרון חלף מה עבד יי אלהנא לנא ית כל אלין ותימר
להון כמה דשבקתון פולחני ופלחתון לטעות עממיא בארעכון כן תשתעבדון
20 לעממיא פלחי טעותא בארעא דלא דילכון׃ חוו דא בבית יעקב ובשרוהא בדבית
21 יהודה למימר׃ שמעו כען דא עמא טפשא ולית ליה לב דעינין להון ולא חזן אודנין
22 להון ולא שמעין׃ המן קדמי לא תדחלון אמר יי אם מן קדם מימרי לא תזועון
דשויתי חלא תחומא לימא קים עלם ולא עדי ליה ומטרפין ולא יכלין והמן גלוהי
23 ולא עדן ליה׃ ולעמא הדין הוה לב סטי ומריד על דסטו מבתר פולחני גלו׃ ולא
24 אמרו בלבהון נדחל כען קדם יי אלהנא דמחית מטר בכיר ולקיש בעדניה בזמן קים
שבועיא דבזמן חצדא נטר לנא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

An ob iſta non viſitabo ut adducā *ſuper eos* malum, dicit Dñs, aut de popu- 9
lo *cujus talia ſunt opera*, non ſumā ultionem ex eis juxta voluntatem meā?
Aſcendite in civitates ej*, et diſſipate, & conſummationem non faciatis: 10
deſtruite palatia ej*, quia non eſt voluntas corā Dño in eis. Quia prævari- 11
cationē prævaricati ſunt in Verbū meū dom* Iſrael et dom* Juda, dicit Dñs.
Mentiti ſunt in Verbū Dñi, & dixerunt: Non venit ſup nos bonū à facie 12
ejus, nec veniet *ſuper nos* malū: & eos qui occidunt gladio, & famem non
videbim*. Prophetæ autē falſi erunt in nihilū, & prophetia falſa eorū non 13
confirmabitur: hæc ultio fiet de eis. Propterea hæc dicit Dñs De* exerci- 14
tuū, Pro eò quòd prophetâſtis verbū iſtud, ecce ego dabo verba prophetiæ
meæ in ore tuo fortia inſtar ignis, & populū hunc infirmū ſicut ſtipulā, &
occident eos. Ecce ego adducā ſup vos, dom* Iſrael, populū à longè, dicit 15
Dñs, populum fortē, populum qui à ſeculo eſt, populū cuj* linguā ignora-
bis, & non audies quid loquatur. Pharetra ej* quaſi ſepulchrū patens, uni- 16
verſi fortes. Et deprædabitur meſſē tuam, & cibos tuos: occidet filios tuos 17
& filias tuas; capiet oves tuas, & boves tuos; & diripiet fruct* vitis tuæ &
ficus tuæ: deſtruet urbes munitas terræ tuæ in quibus tu confidebas ut ſalvus
fieres in eis à facie eorū qui occidunt gladio. Et etiā in diebus illis, dicit 18
Dñs, non faciā vobiſcū conſummationē. Et erit cùm dixeritis, Propter quid 19
fecit Dñs De* noſter nobis hæc omnia? & dices eis: Sicut reliquiſtis cultum
meū, & coluiſtis idola populorū in terra veſtra; ſic ſervietis populis colen-
tibus idola in terra non veſtra. Annuntiate hoc in domo Jacob, & narrate 20
ea in domo Juda, dicentes: Audite nunc hoc popule inſipiens & corde ca- 21
rens; quibus ſunt oculi, & non vident, & quibus ſunt aures, & non audiunt.
An à facie meā non timebitis, dicit Dominus, aut à facie Verbi mei non 22
contremiſcetis? qui poſui arenam terminum mari præcepto ſempiterno
quod non tranſgredietur; & commoventur, & non poſſunt; & infre-
munt fluctus ejus, & non tranſeunt illud. Populo autem huic fuit 23
cor declinans & rebelle: pro eo quòd declinaverunt à cultu meo, migra-
verunt. Et non dixerunt in corde ſuo: Timeamus nunc coram Domino 24
Deo noſtro, qui demittit pluviam temporaneam & ſerotinam temporibus
ſuis: qui ſtato tempore hebdomadas, quæ ſunt tempore meſſis, cuſtodit
nobis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 19 [illegible]
[illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]

* Propter hæc non viſitarem, ait Dominus? & 9
de hujuſmodi gente non ulciſceretur anima
mea? Conſcendite muros ejus, & demolimi- 10
ni; at conſummationem ne facitote: relin-
quite fundamenta ejus, quia Domini ſunt:
Quandoquidem omnino denegârunt me filii 11
Iſraelis & filii Judæ, ait Dominus; Negave-
runt Dominum, dicentes; Non eſt ipſe; nequa- 12
quam adveniet nobis calamitas; gladium &
famem nequaquam experiemur; Prophetæ in 13
turbinem abibunt; nam iis quorum ſermo non
conſtat, ſic fiet: Propterea ſic dicit Dominus 14
Deus potentiſſimus, Quia tale verbum locuti
eſtis; ecce ego redditurus ſum ſermones me-
os in ore tuo ignem, & populum iſtum ligna,
& devorabit eos. Ecce adducturus ſum con- 15
tra vos domus Iſraelis, populum è longinquo,
dicit Dominus: Is populus robuſtus eſt, popu-
lus eſt antiquiſſimus, populus cujus linguam
ignoras; nec intelliges quod loquetur: Cujus 16
guttura ſunt aperta velut ſepulchra, omneſque
gigantes: Comedet meſſem tuam & panem 17
tuum, comedet filios tuos & filias tuas, com-
edet oves tuas & boves tuos, comedet vites
tuas & ficus tuas; civitates tuas munitas qui-
bus tu confidis, gladio depauperabit. Atta- 18
men iis diebus, dicit Dominus, non extermi-
nabo vos: Sed erit, quum dixeritis, Qua de 19
cauſa fecit nobis Dominus Deus noſter hæc
omnia? ut reſpondeas eis, Ita ait Dominus;
Quemadmodum dereliquiſtis me, & ſerviviſ-
tis diis alienis in terra veſtra, ita ſervietis
exteris in terra non veſtra. Nuntiate hoc in 20
domo Jacobi, & prædicate in Juda, ac dicite,
Audite hoc popule ſtolide & excors, qui ocu- 21
los habetis, & non videtis; aures habetis, nec
auditis: Me non metuitis, dicit Dominus? & 22
à facie mea non contremiſcitis? qui arenam
præſcripſi terminū mari lege perpetuâ, neque
prætergreditur eam; reluctatur quidem, at non
poteſt, intumeſcunt fluctus ejus, at non exce-
dunt illum. Verùm populi iſtius cor factum 23
eſt rebelle & exaſperans, deflexerunt, & abi-
erunt, Neque dixerunt in corde ſuo, Metuamus 24
Dominum Deum noſtrum, qui dat pluviam
properam & ſerotinam, ſuo tempore: & fru-
ges æſtivas in hyemem ſervat nobis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * هل لا اتعهدهم يقول الرب * أمن امة هذا فعلها لا تنتقم نفسي * اصعدوا على شرفاتها 10
واهدموهن ولا تصنعوا جزما * اتركوا اساساتها لانهم للرب * لأن بيت اسرايل عصاني 11
عصيانا * وبيت يهوذا كذب لربهم * وقالوا ليست هذه تكون * ولا تاتي علينا شرور 12
13 14 ولا نعاين سيفا وجوعا * انبياونا صاروا للريح * وكلمة الرب لم تات فيهم * لاجل هذا هكذا
يقول الرب الضابط الكل * لاجل انكم تكلمتم بهذه الكلمة ها انا اعطيت كلماتي في
فيك نارا وهذا الشعب حطبا فتحرقهم *

* الاصحاح الرابع *

15 * ها انا اجلب عليكم امة من البعد يا بيت اسرايل يقول الرب * امة لم تسمع صوتها *
16 17 * جميعهم اقوياء * وياكلون زرعكم وخبزكم * وياكلون بنيكم وبناتكم * وياكلون
غنمكم وعجولكم * وياكلون كرومكم * وتينكم وزيتونكم * ويستاصلون مدنكم
18 الحصينة بالسيف التي انتم متوكلون عليها * ويكون في تلك الايام يقول الرب الهك لا
19 اجعلكم للفناء * ويكون اذا قلتم من اجل ماذا صنع الرب الهنا بنا هذه كلها * فتقول
20 لهم من اجل انكم تعبدتم لالهة غرباء في ارض ليست لكم * اخبروا بهذه لبيت يعقوب *
21 وليسمع في يهوذا * اسمعوا هذه ايها الشعب الجاهل العديم القلب * لهم اعين ولا يبصرون *
22 ولهم اذان ولا يسمعون * هل لا تخافوني يقول الرب * هل من وجهي لا تفزعون * انا المرتب الرمل
23 حدا للبحر امرا ابديا فلا يتجاوزه * ويضطرب ولا يقدر * وتعج امواجه ولا يتجاوزه * وصار
24 لهذا الشعب قلب غير سامع وعاص * وحادوا وانصرفوا * ولم يقل في قلبه * نخشى الرب
الهنا المعطي لنا مطرا صباحيا ومسائيا الى وقت كمال امر الحصاد * وحفظه لنا *

An propter hæc non viſitarem eos, dicit 9
Dominus? an de gente cujus talis eſt
agendi ratio, non ulciſceretur anima
mea? Aſcendite ad pinnas ejus, & 10
evertite eas; verùm ne faciatis exiti-
um: relinquite fundamenta ejus, quia
Domini ſunt. Quia domus Iſraelis 11
planè rebellavit contra me, & domus
Judæ mentita eſt in Dominum ſuum,
Et dixerunt, Nequaquam hæc erunt, 12
neque contingent nobis mala, neque
gladium aut famem experiemur; Pro- 13
phetæ noſtri in ventum abierunt, & ver-
bum Domini nequaquam venit per eos:
Idcirco ſic ait Dominus omnipotens,
Quia locuti eſtis hujuſmodi verbum, 14
ecce ego poſui verba mea in ore tuo
ignem; & populum iſtum ligna, ut
comburat eos.

Textus quartus.

Ecce ego adducam ſuper vos gentem de 15
longinquo O domus Iſraelis, ait Domi-
nus, gentem cujus vocem non audiſti; 16
Omnes fortiſſimi ſunt: Comedentque ſe- 17
mentem veſtram & panem veſtrum,
comedent filios & filias veſtras, come-
dent oves & vitulos veſtros, come-
dent vineas, ficus, & oleas veſtras; &
exterminabunt gladio urbes veſtras mu-
nitas, quibus vos freti eſtis. Erit autem 18
iis diebus, ait Dominus Deus tuus, ut
non exponam vos exterminio. Fietque 19
cùm dixeritis, Quam ob rem fecit Do-
minus Deus noſter nobis hæc omnia?
ut dicas eis, Quia ſerviviſtis diis alie-
nis in terra non veſtra. Significate hæc 20
domui Jacobi, & nota fiant in Juda;
Audite hæc popule ſtulte & expers cor- 21
dis, qui oculos habetis, nec videtis; ha-
betis aures, nec auditis: An me non me- 22
tuetis, ait Dominus? an vultum meum
non reverebimini? mei qui diſpoſui are-
nam terminum mari, ſtatuto perpetuo,
neque tranſgreditur illum: licèt turbe-
tur, nil tamen poteſt; & licèt fremant
fluctus ejus, non tamen excedit illum.
At factum eſt huic populo cor inobediens 23
ac rebelle, declinaverunt, & abierunt;
Neque dixerunt apud ſemetipſos, Verea- 24
mur Dominum Deum noſtrum, qui dat
nobis imbrem matutinum ac veſperti-
num, quoad perficiatur tempus rei meſſo-
riæ; idque perpetuò ſervaverat nobis;

Versio VULG. LAT.

25 Iniquitates vestræ declinaverunt hæc: & peccata vestra prohibuerunt bonum à vobis. 26 Quia inventi sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros. 27 Sicut decipula plena avibꝰ, sic domus eorum plenæ dolo: ideò 28 magnificati sunt & ditati. Incrassati sunt & impinguati: et præterierunt sermones meos pessimé. Causã viduæ non judicaverunt, causã pupilli non direxerunt, et judiciũ pauperũ non judicaverunt. 29 Numquid sup his non visitabo, dicit Dominꝰ? aut sup gentẽ hujuscemodi non ulciscetur anima mea? 30 Stupor & mirabilia facta sunt 31 in terra: Prophetæ prophetabant mendaciũ, & sacerdotes applaudebant manibꝰ suis: & populꝰ meꝰ dilexit talia: quid igitur fiet in novissimo ejus?

CAP. VI.

1 Confortamini, filii Benjamin, in medio Jerusalem, & in Thecua clangite buccinã, & sup Bethacarẽ levate vexillũ: quia malũ visum est ab Aqui- 2 lone, & contritio magna. Speciosæ & delicatæ assimilavi fi- 3 liã Sion. Ad eã venient pastores, & greges eorũ: fixerunt in ea tẽtoria in circuitu: pascet unusquisq; eos, qui sub manu sua 4 sunt. Sanctificate sup eam bellum: consurgite, & ascendamꝰ in meridie: væ nobis, quia declinavit dies, quia longiores 5 factæ sunt umbræ vesperi. Surgite, & ascendamꝰ in nocte, & 6 dissipemꝰ domos ejꝰ. Quia hæc dicit Dñs exercituum; Cædite lignũ ejꝰ, et fundite circa Jerusalẽ aggerẽ: hæc est civitas visitationis, omnis calumnia in 7 medio ejus. Sicut frigidã fecit cisterna aquã suã, sic frigidam fecit malitiã suã: iniquitas & vastitas audietur in ea, corã me 8 semp infirmitas & plaga. Erudire Jerusalẽ, ne fortè recedat anima mea à te, ne fortè ponã 9 te desertã, terrã inhabitabilem. Hæc dicit Dñs exercituũ; Usq; ad racemũ colligẽt quasi in vinea reliquias Israel: converte manum tuã quasi vindemiator 10 ad cartallũ. Cui loquar? & quẽ contestabor ut audiat? ecce incircumcisæ aures eorũ, et audire non possunt: ecce verbum Dñi factũ est eis in opprobrium, et non suscipient illud.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

25 Αἱ ἀνομίαι ὑμῶν ἐξέκλιναν ταῦτα, καὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν (β)ἀπέστησαν τὰ ἀγαθὰ ἀφ' ὑμῶν. 26 Ὅτι εὑρέθησαν ἐν τῷ λαῷ μου (γ)ἀσεβεῖς, καὶ παγίδας ἔστησαν τοῦ διαφθεῖραι ἄνδρας, καὶ συνελαμβάνοσαν. 27 Ὡς παγὶς (δ)ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν, οὕτως οἱ οἶκοι αὐτῶν πλήρεις δόλου· διὰ τοῦτο ἐμεγαλύνθησαν, καὶ ἐπλούτησαν, 28 Καὶ παρέβησαν κρίσιν, οὐκ ἔκριναν κρίσιν ὀρφανοῦ, καὶ κρίσιν χήρας οὐκ ἐκρίνοσαν. 29 Μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι; λέγει κύριος· (ε)ἢ ἐν ἔθνει τῷ τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου; 30 Ἔκστασις καὶ φρικτὰ ἐγενήθη ἐπὶ τῆς γῆς. 31 Οἱ προφῆται προφητεύουσιν ἄδικα, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ ὁ (ζ)λαός μου ἠγάπησεν οὕτως. καὶ τί ποιήσετε εἰς τὰ μετὰ ταῦτα;

Iniquitates vestræ declinaverunt hæc: & peccata vestra repulerunt bona à vobis. 26 Quia inventi sunt in populo meo impii: & laqueos statuerunt ad perdendos viros, & ceperunt. 27 Sicut laqueus superpositus plenus avium; sic domus eorum plenæ dolo. Ideò magnificati sunt, & ditati, 28 Et transgressi sunt judicium: non judicaverunt judicium pupilli: & judicium viduæ non judicaverunt. 29 Nunquid super his non visitabo? dicit Dominus: aut in gentẽ talẽ non ulciscetur anima mea? 30 Stupor, & horribilia facta sunt super terrã. 31 Prophetæ prophetant iniqua, & sacerdotes applauserunt manibus suis: & populus meus dilexit sic. Et quid facietis post hæc?

MS.A. (β) ἐξαπέστησαν (γ) ἀσεβεῖς, παγίδας ἔστησαν διαφθεῖραι (δ) ἐπεσταμένη (ε) ἢ ἔθνει τοιούτῳ (ζ) λαὸς ἠγάπησαν;

ΚΕΦ. ϛʹ.

1 Ἐνισχύσατε υἱοὶ Βενιαμὶν ἐκ μέσου τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ (α) ἐν Θεκουὲ σημάνατε σάλπιγγι, καὶ ὑπὲρ (β) Βαιθαχαρμὰ ἄρατε σημεῖον, ὅτι κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ συντριβὴ μεγάλη γίνεται. 2 Καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ ὕψος (γ) θύγατερ Σιών. 3 Εἰς αὐτὴν ἥξουσι ποιμένες, καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν· καὶ πήξουσιν ἐπ' αὐτὴν σκηνὰς κύκλῳ, καὶ ποιμανοῦσιν ἕκαστος τῇ χειρὶ (δ) αὐτοῦ. 4 Παρασκευάσασθε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον, ἀνάστητε, καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτὴν μεσημβρίας. οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι κέκλικεν ἡ ἡμέρα, ὅτι ἐκλείπουσιν αἱ σκιαὶ (ε) τῆς ἡμέρας. 5 Ἀνάστητε, καὶ (ζ) ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτὴν νυκτί, καὶ διαφθείρωμεν τὰ θεμέλια αὐτῆς. 6 Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Ἔκκοψον τὰ ξύλα αὐτῆς, ἔκχεον ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ δύναμιν. ὦ πόλις ψευδής, ὅλη καταδυναστεία ἐν αὐτῇ. 7 Ὡς ψύχει λάκκος ὕδωρ, (η) οὕτω ψύχει κακία αὐτῆς, ἀσέβεια καὶ ταλαιπωρία ἀκουσθήσεται ἐν αὐτῇ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς διαπαντός. 8 πόνῳ καὶ μάστιγι παιδευθήσῃ Ἱερουσαλήμ, μὴ ἀποστῇ ἡ ψυχή μου ἀπὸ σοῦ, μὴ ποιήσω σε ἄβατον γῆν, ἥτις οὐ (θ) κατοικισθῇ. 9 Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Καλαμᾶσθε, καλαμᾶσθε ὡς ἄμπελον τὰ κατάλοιπα τοῦ Ἰσραήλ, ἐπιστρέψατε ὡς ὁ τρυγῶν ἐπὶ τὸν κάρταλλον αὐτοῦ. 10 Πρὸς τίνα λαλήσω, καὶ (ι) διαμαρτύρωμαι, καὶ εἰσακούσεται; ἰδοὺ ἀπερίτμητα τὰ ὦτα (κ) αὐτῶν, καὶ οὐ δυνήσονται ἀκούειν· ἰδοὺ τὸ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ὀνειδισμόν, (λ) οὐ μὴ βουληθῶσιν (μ) αὐτό.

CAP. VI.

1 Confortamini, filii Benjamin, de medio Hierusalem: & in Thecue significate tubâ: & super Bethacharma levate signum: quia mala incubuerunt ab Aquilone: & contritio magna fit: 2 Et auferetur celsitudo tua, filia Sion. 3 In eam venient pastores, & greges eorum: & figent super eam tabernacula in circuitu; et pascent unusquisque manu suâ. 4 Paramini super eam in bellum: consurgite, et ascendamus super eam meridie: væ nobis, quia declinavit dies, quia deficiunt umbræ (a) diei. 5 Surgite, et ascendamus super eam nocte; et dissipemus fundamenta illius. 6 Quia hæc dicit Dominus; Cæde ligna ejus, effunde super Hierusalem virtutem. O civitas mendax, tota oppressio in ea. 7 Sicut frigidam facit cisterna aquam; sic frigidam facit malitia ejus. Impietas, et miseria audietur in ea super faciem ejus semper. 8 Dolore, et flagello Erudiêris, Hierusalẽ: Ne recedat anima mea à te: ne faciam te inviam terram, quæ non habitetur. 9 Quia hæc dicit (b) Dominus; Racemate, racemate quasi vineam, reliquias Israel: convertimini, quasi vindemiator ad cartallum suum. 10 Ad quem loquar, et contestabor; et exaudiet? Ecce incircuncisæ aures eorum; et non poterunt audire. Ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium: non volent illud.

MS.A. (α) ἐκ Θεκουὲ (β) Βηθθαχὰρ (γ) σου θυγάτηρ (δ) αὐτῶν. (ε) τῆς ἑσπέρας. (ζ) διαβῶμεν ἐν τῇ νυκτί, (η) οὕτως (θ) κατοικηθήσεται. (ι) διαμαρτύρομαι, καὶ ἀκούσεται; (κ) ὑμῶν, καὶ οὐ δύνασθαι (λ) καὶ οὐ μὴ (μ) αὐτὸ ἀκοῦσαι. Καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

25 Iniquitates vestræ causantur hæc vobis, & delicta vestra prohibuerunt bonum à vobis. 26 Quia inventi sunt in populo meo peccatores, & in dolo effundentes sanguinem innocentem: quasi indumentum venatorum, quod percutit & occidit, cogitant disperdere animas interfectores. 27 Sicut domus saginationis quæ plena est avibus, sic domus eorum plenæ sunt dolo; proptereà multiplicati sunt & ditati sunt: 28 Divites facti sunt & possederunt divitias, transgressi quoque sunt sermones Legis, fecerunt quod malum est. Judicium verum non judicant: si autem judicassent judicium pupilli, prosperati fuissent; & judicium pauperum in veritate non judicant. 29 An ob ista non visitabo ut adducam super eos mala, dicit Dñs? aut de populo qui talis est in operibꝰ suis, non sumam ex eo vindictam pro voluntate mea? 30 Admiratio & fœditas facta *sunt* in terra. 31 Prophetæ falsi prophetant falsa, & sacerdotes auxiliantur manibus eorum, & populus meus dilexit sic: & quid facietis in novissimo ejus?

CAP. VI.

1 Migrate filii Benjamin de medio Jerusalem, quia vox clamoris tubæ corneæ audita est in terra: & sup campũ vinearũ levate populi signa, quia malũ visum est ab Aquilone, & contritio magna. 2 Pulchra & delicata quomodo corrupisti vias tuas? proptereà confusꝰ est cœtꝰ Sion. 3 Ad eã venient reges & exercitꝰ eorũ: extendent sup eã tabernacula per circuitũ, & adjuvabunt unusquisq; proximũ suũ. 4 Præparate contra eã bellatores: surgite et ascendamꝰ in Meridie. Væ nobis quia declinavit dies, quia longiores factæ sunt umbræ vespertinæ. 5 Surgite & ascendamꝰ in nocte, & dissipemꝰ palatia ejꝰ. 6 Quia hæc dicit Dñs exercituũ: Succidite ligna & comportate super Jerusalẽ aggerẽ: ista est civitas cujꝰ peccata visitantur: omnes sunt violenti in medio ejꝰ. 7 Sicut cisterna quæ sustentat aquas suas, sic expectaverunt & sustentati sunt in medio ejꝰ operantes malũ. Vox raptorũ & deprædatorũ audita est in ea corã me semp: proptereà adduxi sup eã infirmitatẽ et percussionẽ. 8 Erudire Jerusalẽ, ne fortè abjiciat te Verbũ meum, ne fortè ponã te desertã sicut terrã Sodomæ, quæ nõ habitatur. 9 Hæc dicit Dñs exercituũ: Direptione diripientur, sicut qui ambulant ad radices vitis ad vindemiandum residuum Israel: et *convertes plagam tuam* ad eos, sicut vindemiator 10 ad canistra. Ad quem loquar, & quem contestabor, ut suscipiant disciplinam? Ecce obturata est auris eorum, & non possunt audire: ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, eò quòd nolunt illud.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 Culpæ vestræ reflexerunt hæc in vos, & peccata vestra averterunt bona à vobis. 26 Inventi sunt enim in populo meo peccatores, qui laqueos ceu sepes erexerunt, ut iis caperentur homines: 27 Et veluti cavea plena avibus, ita domus eorum plenæ sunt dolo. 28 Propterea magni ac divites effecti sunt, & transgressi sunt judicium: jus non dixerunt, & causam pupillorum haud rectè disposuerunt, neque judicaverunt causam egenorum. 29 An propter ista non visitarem, dicit Dominus? & de hujusmodi populo non sumeret ultionem anima mea? 30 Stupiditas & stultitia facta est in terra: 31 Prophetæ falsitatem vaticinabantur, & sacerdotes tenebant manus eorum, & populo meo placuerunt ista: ecquid tandẽ facturi essetis?

CAP. VI.

1 Defecerunt filii Benjaminis è Jerusalem; nam cum sonitu clanxerunt *Assyrii* buccinâ & super Beth-berem vexillum erexerunt: malum enim adductꝰ sum ex Aquilone, & contritionem magnam. 2 Voluptuosæ ac delicatæ similis facta es filia Sion: 3 Contra te venient pastores unà cum gregibus suis, figentque circum te tentoria sua circunquaque, & pascent quisque latus quod occupabit. 4 Præparate adversùs eam bellum, & dicite; 5 Surgite, ascendamus ipso meridie: væ nobis, quia recessit dies, & inclinârunt umbræ vespertinæ: Surgite, ascendamus adversùs eam noctu, & demoliamur palatia ejus. 6 Sic enim dicit Dominus potentissimus, Succidite ligna ejus, & insidias tendite contra Jerusalem civitatem illam, quæ cùm visitata est, tota oppressio ejꝰ *inventa est* in medio ipsius: 7 Quemadmodum congerit puteus aquas suas, ita congessit malitiam suam: rapina & deprædatio auditur in ea coram facie mea jugiter. 8 Doloribus ac plagis erudire Jerusalem, ne te nauseet anima mea, ne te redigam in solitudinem ceu terram quæ nunquam fuit habitata. 9 Sic dicit Dominus potentissimus, Accuratè racemabuntur, ut vitis, reliquiæ Israelis: reduc manum tuam, ut vindemiator, ad racemationem. 10 Quos alloquar & contestabor ut audiant? en aures eorum sunt præputiatæ, nec possunt auscultare: en sermo Domini factus est apud eos in probrum, nec oblectantur illo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 آثامنا امالت هذه * وخطايانا ابعدت الخيرات عنا * لان النفاق وجد في هذا الشعب * اقاموا
27 فخاخا ليفسدوا رجالا واخذوهم * مثل فخ منصوب مملو طيورا هكذا بيوتهم مملوة
28 غشا * لاجل هذا عظموا واستغنوا وتجاوزوا القضاء * ولم يحكموا حكم اليتيم * ولم يقضوا
29 قضاء الارملة * هل لهذه لا اتعهدهم يقول الرب * او لامة مثل هذه الحال لا تنتقم نفسي *
30 31 حيرة ورهبة صارت على الارض * الانبياء تنباوا ظلما * والكهنة صفقوا بايديهم * والشعب
احب هكذا * وماذا يصنع فيما بعد هذه *

* الفصل السادس *

1 * تقووا يا بني بنيامين من وسط اورشليم * ومن تقوع اعلنوا بالبوق * ومن اجل بيت تاحار
2 ارفعوا علامة * لان الشرور طلعت من الجربياء * ويكون انكسار عظيم * وينزع ارتفاعك يا
3 ابنة صهيون * اليها ياتي الرعاة وقطعانهم * وينصبون عليها خياما من حولها * ويرعون كل
4 واحد بيده * استعدوا لها للحرب * قوموا فنصعد عليها نصف النهار * ويل لنا ان النهار مال
5 6 وزال ظل المساء * قوموا ونعبر في الليل * ونفسد اساساتها * لان هكذا يقول الرب * اقطعوا

25 Sed *scelera nostra hæc averterunt; & peccata nostra prosperitates amoverunt à nobis.* 26 *Etenim perversitas inventa est in isto populo: tetenderunt laqueos ad perdendos viros, & ceperunt eos.* 27 *Ut laqueus tensus, plenus avibus, ita domus eorum plenæ sunt dolo.* 28 *Hac de causa magni & divites effecti transgrediuntur judicium, causam pupilli non judicant, neque dirimunt litem viduæ.* 29 *An propter hæc non visitarem eos, ait Dominus? an de gente quæ talis est conditionis, non ulcisceretur anima mea?* 30 *Stupenda res & horrenda facta est super terram:* 31 *Prophetæ falsum prædixerunt, & sacerdotes applauserunt manibus, populo autem placent hujusmodi res: & quid post hæc facere possit?*

CAP. VI.

1 *Corroboramini O filii Benjaminis de medio Jerusalem, & de Tecua promulgate buccinâ, & propter Beth-techer attollite signum: quia mala comparuerunt ex Aquilone, & futurum est ingens excidium:* 2 *Et auferetur superbia tua O filia Sionis.* 3 *Ad eam venient pastores cum gregibus suis, figentque tabernacula circum ipsam, pascentque unusquisque ad manum suam.* (i. ad libitum.) 4 *Parate vos contra eam ad prælium: surgite, ascendamus contra eam meridie: væ nobis, quia reflexit se dies, & recessit umbra vespertina:* 5 *Surgite, & transeamus noctu, & demoliamur fundamenta ipsius.* 6 *Sic enim ait Dominus, Cædite ligna ejus, collocate circum Jerusalem exercitum. Heus urbs, tota mendax cum robore quod in ipsa est;* 7 *Quemadmodum profert puteus aquam, ita profert scelus suum: impietas & miseria audiuntur in ea super faciem ejus omni tempore.* 8 *Dolore & flagello si erudiaris O Jerusalem, non recedet à te animus meus, neque reddam te terram incultam quæ non habitatur:* 9 *Nam ita dicit Dominus; Amputate, amputate ceu vitim reliquias Israelis: revertimini ut vindemiator ad canistrum suum.* 10 *Quem alloquar & contestabor, ut audiat? ecce aures vestræ sunt incircuncisæ, nec potestis audire: ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, nec volunt illud audire.*

ירמיה : ו

super effundere ,continere laboravi ,sum plenus Domini ira Et
11 וְאֶת־חֲמַת יְהוָה מָלֵאתִי נִלְאֵיתִי הָכִיל שְׁפֹךְ עַל־
maritus etiam quia : pariter juvenum secretum super & ,platea in parvulum
עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סוֹד בַּחוּרִים יַחְדָּו כִּי־גַם־אִישׁ
vertentur Et .dierum pleno cum senex ,capientur uxore cum
עִם־אִשָּׁה יִלָּכֵדוּ זָקֵן עִם־מְלֵא יָמִים׃ 12 וְנָסַבּוּ
extendam quia : pariter feminæ & ,agri ; alteros ad eorum domus
בָתֵּיהֶם לַאֲחֵרִים שָׂדוֹת וְנָשִׁים יַחְדָּו כִּי־אַטֶּה
Nam .Dominus dicit ,terram habitantes super meam manum
אֶת־יָדִי עַל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה׃ 13 כִּי
cupiditate concupiscens ipse omnis ,eorũ magnum ad usque & ,eorum parvo à
מִקְּטַנָּם וְעַד־גְּדוֹלָם כֻּלּוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע
curabãt Et .mendaciũ faciens ipse omnis,sacerdotẽ ad usq; & ,propheta à &
וּמִנָּבִיא וְעַד־כֹּהֵן כֻּלּוֹ עֹשֶׂה שָּׁקֶר׃ 14 וַיְרַפְּאוּ
non & ,pax ,Pax : dicendo levi super ,mei populi contritionem
אֶת־שֶׁבֶר עַמִּי עַל־נְקַלָּה לֵאמֹר שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין
pudendo etiam ? fecerint abominationẽ quòd ,sunt affecti Pudore .pax
שָׁלוֹם׃ 15 הֹבִשׁוּ כִּי־תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם־בּוֹשׁ
Quamobrem .nescierunt erubescere etiam : sunt suffusi pudore non
לֹא־יֵבוֹשׁוּ גַּם־הַכְלִים לֹא יָדָעוּ לָכֵן
.Dominus dixit ,corruent ,eos visitabo tempore in cadentes in cadent
יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים בְּעֵת־פְּקַדְתִּים יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃
interrogate & ,videte & ,vias super State ,Dominus dixit Sic
16 כֹּה אָמַר יְהוָה עִמְדוּ עַל־דְּרָכִים וּרְאוּ וְשַׁאֲלוּ
; ea in ambulate & ,bona via ipsa ubi ,seculi semitis in
לִנְתִבוֹת עוֹלָם אֵי־זֶה דֶרֶךְ הַטּוֹב וּלְכוּ־בָהּ
.ambulabimus Non ; dixerunt & : vestræ animæ requiem invenietis &
וּמִצְאוּ מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא נֵלֵךְ׃
: buccinæ voci intendite : speculatores vos super constituam Et
17 וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם צֹפִים הַקְשִׁיבוּ לְקוֹל שׁוֹפָר
cognosce & : gentes audite Ideo .intendemus Non : dixerunt &
וַיֹּאמְרוּ לֹא נַקְשִׁיב׃ 18 לָכֵן שִׁמְעוּ הַגּוֹיִם וּדְעִי
adducens ego Ecce : terra Audi .eis in quæ cætus
עֵדָה אֶת־אֲשֶׁר־בָּם׃ 19 שִׁמְעִי הָאָרֶץ הִנֵּה אָנֹכִי מֵבִיא
super quia : eorum cogitationum fructum ,istum populum ad malum
רָעָה אֶל־הָעָם הַזֶּה פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם כִּי עַל־
.ea in reprobaverunt & meam legem & ,intenderunt non meis verbis
דְּבָרַי לֹא הִקְשִׁיבוּ וְתוֹרָתִי וַיִּמְאֲסוּ־בָהּ׃
terra de optimus calamus & ,veniet Seba de thus mihi jam quid Ut
20 לָמָּה־זֶּה לִי לְבוֹנָה מִשְּׁבָא תָבוֹא וְקָנֶה הַטּוֹב מֵאֶרֶץ
vestra sacrificia & : beneplacitum ad non vestræ Ascensiones ? longinqua
מֶרְחָק עֹלוֹתֵיכֶם לֹא לְרָצוֹן וְזִבְחֵיכֶם
dans ego Ecce : Dominus dixit sic Propterea .mihi dulcuerunt non
לֹא־עָרְבוּ לִי׃ 21 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן
filii & ,patres eis in ruent & : ruinas hunc populum ad
אֶל־הָעָם הַזֶּה מִכְשֹׁלִים וְכָשְׁלוּ בָם אָבוֹת וּבָנִים
Ecce : Dominus dixit Sic .peribunt ejus socius & vicinus ,pariter
יַחְדָּו שָׁכֵן וְרֵעוֹ יֹאבֵדוּ׃ 22 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה
suscitabitur magna gens & ,Aquilonis terra de veniens populus
עַם בָּא מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְגוֹי גָּדוֹל יֵעוֹר
non & ,ipse crudelis ,prehendent parmam & Arcum .terræ lateribus à
מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ׃ 23 קֶשֶׁת וְכִידוֹן יַחֲזִיקוּ אַכְזָרִי הוּא וְלֹא
:equitabunt equos super & ; edet tumultum mare ut eorũ Vox .miserebitur
יְרַחֵמוּ קוֹלָם כַּיָּם יֶהֱמֶה וְעַל־סוּסִים יִרְכָּבוּ
Audivimus .Sijon filia ,te adversum prælium ad vir tanquam instructus
עָרוּךְ כְּאִישׁ לַמִּלְחָמָה עָלַיִךְ בַּת־צִיּוֹן׃ 24 שָׁמַעְנוּ
;nos apprehendit tribulatio : nostræ manus sunt remissæ ,ejus auditum
אֶת־שָׁמְעוֹ רָפוּ יָדֵינוּ צָרָה הֶחֱזִיקַתְנוּ
.parturientis ut angor
חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃

Verſio VULG. LAT.

11 Idcircò furore Domini plenus ſum, laboravi ſuſtinens: effunde ſuper parvulum foris, & ſuper conſilium juvenum ſimul: vir enim cum muliere capietur, ſenex cũ pleno dierũ. 12 Et tranſibunt domus eorũ ad alteros, agri & uxores pariter: quia extendam manum meam ſuper habitantes terram, dicit Dominus. 13 A minore quippe uſq; ad majorem omnes avaritiæ ſtudent: & à propheta uſque ad ſacerdotem cuncti faciunt dolum. 14 Et curabant contritionem filiæ populi mei cum ignominia, dicentes, Pax, pax: & non erat pax. 15 Confuſi ſunt, quia abominationẽ fecerunt: quin potiùs confuſione non ſunt confuſi, & erubeſcere neſcierunt: quam ob rem cadent inter ruentes: in tempore viſitationis ſuæ corruent, dicit Dñs. 16 Hæc dicit Dñs; State ſuper vias, & videte, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea: & invenietis refrigerium animabus veſtris. Et dixerunt, Non ambulabimus. 17 Et conſtitui ſuper vos ſpeculatores. Audite vocem tubæ. Et dixerunt, Non audiemus. 18 Ideò audite Gentes, & cognoſce congregatio, quanta ego faciam eis; 19 Audi terra; Ecce ego adducam mala ſuper populum iſtum, fructum cogitationum ejus: quia verba mea non audierunt, & legem meam projecerunt. 20 Ut quid mihi thus de Saba affertis, & calamũ ſuave olentem de terra longinqua? holocautomata veſtra non ſunt accepta, & victimæ veſtræ non placuerunt mihi. 21 Propterea hæc dicit Dñs; Ecce ego dabo in populũ iſtũ ruinas, & ruent in eis patres & filii ſimul, vicinus & proximus peribunt. 22 Hæc dicit Dñs; Ecce populus venit de terra Aquilonis, & gens magna conſurget à finibus terræ. 23 Sagittam & ſcutum arripiet: crudelis eſt, et non miſerebitur: vox ejus quaſi mare ſonabit: & ſuper equos aſcendent, præparati quaſi vir ad prælium, adverſùm te, filia Sion. 24 Audivimus famam ejus, diſſolutæ ſunt manus noſtræ: tribulatio apprehendit nos, dolores ut parturientem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

11 Καὶ τὸν θυμόν μου ἔπλησα, καὶ ἐπέσχον, καὶ οὐ συνετέλεσα αὐτούς. ἐκχεῶ ἐπὶ νήπια ἔξωθεν, καὶ ἐπὶ συναγωγὴν νεανίσκων ἅμα, ὅτι ἀνὴρ καὶ γυνὴ συλληφθήσονται, 12 πρεσβύτερος (υ) μετὰ πλήρους ἡμερῶν. Καὶ μεταστραφήσονται αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἰς ἑτέρους, ἀγροὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἐπιτοαυτό· ὅτι ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας 13 τὴν γῆν ταύτην, λέγει κύριος. Ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν (ξ) καὶ ἕως μεγάλου πάντες (ο) συνετελέσαντο ἄνομα, ἀπὸ ἱερέως καὶ ἕως ψευδοπροφήτου πάντες ἐποίησαν ψευδῆ. 14 Καὶ ἰῶντο (π) σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου, ἐξουθενοῦντες καὶ λέγοντες, Εἰρήνη εἰρήνη· καὶ ποῦ 15 ἐστιν εἰρήνη; Κατῃσχύνθησαν, ὅτι ἐξελίποσαν· καὶ οὐδ' ὡς καταισχυνόμενοι (ρ) κατῃσχύνθησαν, καὶ τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν. διατοῦτο πεσοῦνται ἐν τῇ πτώσει αὐτῶν, καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς (σ) ἀπολοῦνται, εἶπε κύ- 16 ριος. Τάδε λέγει κύριος, Στῆτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς, καὶ ἴδετε, καὶ ἐρωτήσατε τρίβους κυρίου αἰωνίους· καὶ ἴδετε ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθή, καὶ (ʻ) βαδίζετε ἐν αὐτῇ, καὶ εὑρήσετε (τ) ἁγνισμὸν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. καὶ εἶπαν, Οὐ 17 πορευσόμεθα. (ʼ) Καθέστακα ἐφ' ὑμᾶς σκοπούς· Ἀκούσατε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος. καὶ εἶ- 18 παν, Οὐκ ἀκουσόμεθα. Διατοῦτο ἤκουσαν τὰ ἔθνη, καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια 19 αὐτῶν. Ἄκουε (υ) γῆ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακά, τὸν καρπὸν ἀποστροφῆς αὐτῶν, ὅτι (φ) τῶν λόγων μου οὐ προσ- 20 έσχον, καὶ τὸν νόμον μου ἀπώσαντο. Ἵνατί μοι λίβανον ἐκ Σαβὰ φέρετε, καὶ (χ) κινάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ εἰσὶ δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν 21 οὐχ ἥδυνάν μοι. Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον ἀσθένειαν, καὶ ἀσθενήσουσι (ψ) πατέρες καὶ υἱοὶ ἅμα, γείτων καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ ἀπολοῦνται. 22 Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ (ω) ἔθνη ἐξεγερθήσονται ἀπ' ἐσχάτου 23 τῆς γῆς· Τόξον καὶ ζιβύνην κρατήσουσιν. ἰταμός ἐστι, καὶ οὐκ ἐλεήσει· φωνὴ αὐτοῦ, ὡς θάλασσα κυμαίνουσα· ἐφ' ἵπποις καὶ ἅρμασι παρατάξεται ὡς πῦρ εἰς πόλεμον πρὸς σὲ 24 θύγατερ Σιών. Ἠκούσαμεν τὴν ἀκοὴν αὐτῶν, παρελύθησαν αἱ χεῖρες ἡμῶν, θλίψις κατέσχεν ἡμᾶς, ὠδῖνες ὡς τικτούσης.

11 *Et furorem meum implevi, & ſuſtinui, & (c) non conſumpſi eos. Effundam ſuper parvulos deforis, & ſuper congregationem juvenum ſimul: quia vir, & uxor capientur, ſenior cum pleno dierum:* 12 *Et tranſibunt domus eorum ad alteros, agri & uxores eorum pariter: quia extendam manum meam ſuper habitantes terrã hanc, dicit Dominus.* 13 *A parvo enim eorum, & uſque ad magnũ omnes conſummaverunt iniqua: à ſacerdote, & uſque ad pſeudoprophetam omnes fecerunt mendacia.* 14 *Et curabant contritionem populi mei, ſpernentes, & dicentes, Pax, pax. Et ubi eſt pax?* 15 *Confuſi ſunt, quia defecerunt: & neque ſicut qui confunduntur, confuſi ſunt: & inhonorationem ſuam non cognoverunt. Quamobrem cadent in ruina ſua, & in tempore viſitationis peribunt, dicit Dominus.* 16 *Hæc dicit Dominus; State ſuper vias, & videte, & interrogate ſemitas Domini, quæ à ſeculo: & videte, qualis eſt via bona, & ambulate in eâ: & invenietis purificationem animabus veſtris. Et dixerunt; Non ibimus.* 17 *Conſtitui ſuper eos ſpeculatores: audite vocem tubæ. Et dixerunt; Non audiemus.* 18 *Ideò audierunt gentes, & qui paſcunt greges ſuos.* 19 *Audi terra; Ecce ego adduco ſuper populum hunc mala, fructum averſionis eorum: quia ſermonibus meis non attenderunt, & legem meam projecerunt.* 20 *Ut quid mihi thus de Saba affertis, & cinnamomum de terra longinqua? Holocauſtomata veſtra non ſunt accepta, & ſacrificia veſtra non mihi jucunda fuerunt.* 21 *Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego do ſuper populum iſtum infirmitatem: & infirmabuntur patres, & filii ſimul: vicinus & proximus ejus peribunt.* 22 *Hæc dicit Dominus; Ecce populus venit ab Aquilone: & gentes exurgent ab extremo terræ:* 23 *Arcum, & Zibynam tenebunt. Impudens eſt, et nõ miſerebitur: vox ejus, quaſi mare fluctuans: in equis, & in curribus inſtruetur quaſi ignis ad bellum adverſùs te, filia Sion.* 24 *Audivimus famam eorum: diſſolutæ ſunt manus noſtræ: tribulatio apprehendit nos: dolores quaſi parturientis.*

MS.A. (υ) καὶ μετὰ (ξ) καὶ μεγάλου (ο) συνετέλεσαν (π) τὸ σύντριμμα (ρ) ᾐσχύνθησαν, (σ) αὐτῶν ἀπολοῦνται, (ʻ) βαδίσατε (τ) ἁγιασμὸν (ʼ) Κατέστακα (υ) γῆ Ἰούδα, ἐγὼ (φ) τοῖς λόγοις (χ) κιννάμωμον (ψ) ἐν αὐτῇ πατέρες (ω) ἔθνος μέγα ἐξεγερθήσεται

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 וית נבואת דיי בתקוף מן קדם יי אתמליתי לאיתי לסוברא ולא יכילתא למשפך
על ינקין בשוקא ועל סיעת עולימין כחדא ארי אף גבר עם אתתא יתאחדו סב עם
12 דשבע יומין׃ ויסתחרון בתיהון לאוחרנין חקלן ונשין כחדא ארי ארים ית מחת
13 גבורתי על יתבי ארעא אמר יי׃ ארי מזעירהון ועד רבהון כולהון אנסי ממון
14 ומספר ועד כהן כולהון עבדי שקר׃ ואסיאו ית תבר כנשתא דעמי במלי שקריהון
15 למימר שלמא שלמא ולית שלם׃ עליהון למבהת ארי תועבתא עבדו אף
מבהת לית אנון בהתין אף אתכנעא לית אנון ידעין בכן יתרמון קטילין בעדן
16 דאסער עליהון חוביהון יתקלון אמר יי׃ כדנן אמר יי קומו על אורחן וחזו ושאילו
לשבילין דמן עלמא אידא אורחא דתקנא והליכו בה ואשכחו ניח לנפשכון ואמרו
17 לא ניזיל׃ ואקימית עליכון מלפין קבילו למלי נביא ואמרו לא נקביל׃ בכן שמעו
18 עממיא ודעי כנשתא דישראל ית חוביהון׃ שמעי ארעא דישראל הא אנא מיתי בישתא
19 על עמא הדין תושלמת עובדיהון ארי לפתגמי עבדי נביי לא קבילו ואוריתי וקצו
20 בה׃ למה דנן קדמי לבונתא דמשבא תיתי וקני טבתא מארע רחיקא עלותכון לא
21 לרעוא ונכסת קודשיכון לא יתקבלון קדמי׃ בכן כדנן אמר יי הא אנא מיתי על עמא
22 הדין תקלן ויתקלון בהון אבהן ובנין כחדא מגיר וקריביה ייבדון׃ כדנן אמר יי הא
23 עמא אתי מצפונא ועממין רברבין ייתון בגלי מסיפי ארעא׃ קשתן ותריסין אחידין
אכזראין אנון ולית להון רחמין קלהון כימא באתרגושיה ועל סוסותא רכיבין
24 מסדרין אנון כגבר עביד קרבין עלך כנשתא דציון׃ שמענא ית שמעהון אתרשלא
ידנא עקא אחדתנא הא כחבלין לילדתא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

11 Prophetia autem *Domini* in furore à facie Domini repletus ſum: laboravi ſuſtinens, & non potui effundere ſuper lactentes in platea, & ſuper turbam juvenum ſimul: quia etiam vir cum uxore comprehenſi ſunt, ſenes cum eo qui eſt ſatur diebus. 12 Et transferentur domus eorum ad alios, agri & uxores ſimul: quia levabo plagam potentiæ meæ ſuper habitatores terræ, dicit Domin9. 13 Quia à minimo eorum uſque ad maximum eorum, omnes inhiant divitiis; & à ſcriba uſque ad ſacerdotem omnes operantur mendacium. 14 Et curarunt contritionem cœtus populi mei verbis mendaciorum ſuorum, dicentes; Pax, pax: & non erat pax. 15 Eorum erat pudore ſuffundi, quia abominationem fecerunt: confuſione quoque non confunduntur & humiliari neſciunt. Propterea projicientur occiſi; in tempore quo viſitavero ſuper eos peccata eorum corruent, dicit Dominus. 16 Hæc dicit Dñs: State ſuper vias & videte, & interrogate de ſemitis quæ à ſeculo ſunt, quæ eſt iſta via quæ recta ſit, & ambulate in ea, & invenietis requiem animabus veſtris: & dixerunt, Non ambulabim9. 17 Et ſuſcitavi ſuper vos doctores, [*dicens*:] Obedite verbis *Prophetæ*: & dixerunt, Non obediemus. 18 Propterea audite populi, & cognoſcat cœt9 Iſrael peccata ſua. 19 Audi terra Iſrael: Ecce ego adducam malum ſuper populum iſtum, retributionem operum ſuorum: quia verbis ſervorum meorum prophetarum non obedierunt, & Legem meam deteſtati ſunt. 20 Ut quid coram me thus de Saba affertur, & calam9 aromatic9 de terra longinqua? holocauſta veſtra non ſunt grata, & victimæ ſanctificatæ veſtræ non erunt acceptabiles coram me. 21 Propterea ſic dicit Dñs: Ecce adducam ſuper populum iſtum offendicula, & offendent in eis patres & filii ſimul, vicinus & proximus ej9, & peribunt. 22 Hæc dicit Domin9: Ecce *populus venit ab Aquilone*, & populi multi venient publicè de finib9 terræ. 23 Arc9 & ſcuta tenent: crudeles ſunt, nec eſt illis miſeratio. Vox eorum ſicut mare in fremitu ſuo, & equis inſident; ordinati ſunt, quaſi vir committens prælium, contra te cœt9 Sion. 24 Audivimus famam eorum: diſſolutæ ſunt manus noſtræ: anguſtia apprehendit nos quaſi dolores parturientis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]

11 Proinde tu furore Domini repleta es, & fatigata: exhauri, & effunde ſuper pueros in plateis, & ſuper cœtus adoleſcentium pariter: nam tum viri cum mulieribus capientur, tum ſenex cum teneræ ætatis puero: 12 Tradentur domus eorum alienis, et agri ſimul, atque mulieres. Ego enim exaltatur9 ſum manum meam ſuper habitatores terræ, dicit Dominus; 13 Eò quòd à minimo inter ipſos ad maximũ uſque, omnes doloſè agunt: & à prophetis mendacibus ad ſacerdotes uſque, omnes falſitati ſtudent: 14 Curántque fractionem filiæ populi mei illuſione, & dicunt; Pax, pax; nec ulla eſt pax. 15 Erubuérúntne quòd abominationem fecerint? imò infames iſti non erubeſcunt, nec monita admittere nôrunt: ideò cadent cum occumbentibus? & quo tempore viſitabuntur, deſtruentur, ait Dominus. 16 Domino ſic dicente, Contemplamini vias, & inſpicite; interrogate de ſemitis mundi, & videte quænam via ſit optima, & in illa incedite, ut inveniatis requiem animabus veſtris, reſpondiſtis, Nequaquam incedemus. 17 Me etiam conſtituente ſuper vos ſpeculatores ut audiretis ſonitum buccinæ, dixiſtis; Nequaquam audiem9. 18 Iccircò audite gentes, & ſcito cœt9 qui in iis eſt; 19 Audi terra, ecce ego adductur9 ſum malum ſuper hunc populum ſecundùm fruct9 cogitationum eorum, quia ſermones meos non audierunt, & legem meã ſpreverunt. 20 Quanti eſt apud me thus quod affertis de Saba, & calamus aromatic9 quem de terra longinqua? holocauſtis veſtris non delector, ſacrificia veſtra non ſunt mihi jucunda. 21 Propterea ſic dicit Dominus, Ecce daturus ſum huic populo offendicula, in quib9 offendent patres unà cum filiis, vicin9 & amicus ejus peribunt. 22 Sic dicit Dominus, Ecce populus veniet è terra Aquilonari, & populus ingens movebitur ab extremis terræ. 23 Arcubus & haſtis erunt armati, tetri ſunt & immites, & vox eorum quaſi maris ſævientis: equis inſident, & inſtructi ſunt velut gigantes ad bellum, contra te filia Sionis. 24 Audientibus nobis famam eorum, remittentur manus noſtræ, triſtitia occupabit nos & dolores ut parturientis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وملات غضبي وامسكت * ولم يكملوا الذين * افيضه على الاطفال من خارج * وعلي
12 تجمع الاحداث معا * لان رجلا وامراه يوخذون وشيخ مع ممتلي من الايام * ويتنقل
مساكنهم الي اخرين * حقولهم ونساهم جميعا * لاني امدد يدي على سكان هذه الارض
13 كقول الرب * لان من صغيرهم الي كبيرهم اكملوا الاثم جميعا * ومن الكاهن الي النبي الكذاب
14 جميعهم صنعوا كذبا * ويسوون انكسار شعبي محتقرين وقايلين سلامه سلامه * واين
15 هي السلامه * خزيوا لانهم بادوا * ويخزيون وكانهم لم يخزوا ولم يعرفوا هوانهم * لاجل هذا
16 يسقطون بسقطتهم * وفي زمان افتقادهم يهلكون قال الرب * هكذا يقول الرب * قفوا
في الطرقات وانظروا واسالوا عن سبل الرب الابديه * وانظروا اي الطريق الصالحه هي
17 واعمدوا فيها * فتجدون تقديسا لنفوسكم فقالوا لا نمضي * اقمت عليكم رقباء اسمعوا
18 صوت البوق * فقالوا لا نسمع * لاجل هذا سمعت الامم والذين يرعون قطعانهم *
19 * اسمعي يا ارض يهودا * انا اجلب على هذا الشعب شرورا من رجوعهم لانهم لم يصغوا
20 لكلامي وابعدوا ناموسي * لماذا تقدموا لي لبانا من سابا ودارصيني من ارض بعيده *
21 محرقاتكم ليست هي مقبوله * وذبايحكم لا تلذ لي * لاجل هذا هكذا يقول الرب * ها
انا اعطي على هذا الشعب مرضا ويمرضون به الاباء والبنون معا * الجار وقريبه يهلكون *
22 * هكذا يقول الرب * ها شعب ياتي من الجربياء * وامه عظيمه تنهض من اخر الارض *
23 * يحملون قوسا ومزراقا * جافيه هي ولا ترحم * صوتها مثل البحر المموج * على الخيل والمركبات
24 تصطف مثل نار للحرب لك يا ابنه صهيون * سمعنا سماعهم * انحلت يدانا لزمتنا ضيقه
مثل طلقات التي تلد *

11 *Plenus ſum irâ meâ, at continui me: quia tamen non perſolverunt debitum, effundam eam ſuper infantes foris, & ſuper cœtum puerorum ſimul: vir enim atque mulier capientur, & ſenex cum pleno dierum:* 12 *Et devolventur domus eorum ad alienos, agri, & uxores eorum ſimul. Nam extenſurus ſum manum meam contra hujus terræ incolas juxta dictum Domini:* 13 *Eò quòd à maximo ad minimum eorum, expleverint omnes iniquitatem; & à ſacerdote ad falſum prophetam ſtuduerint omnes falſitati;* 14 *Sanentque fractionem populi mei cum deſpectu, dicentes, Pax, pax: at ubi eſt pax?* 15 *Pudore ſuffuſi ſunt, quia perierunt: & pudore ſuffuſi, ſe geſſerunt ac ſi non fuiſſent pudefacti; neque ſenſerunt ignominiam ſuam: propterea ſuo caſu corruent; & tempore quo viſitabuntur, peribunt, ait Dominus.* 16 *Sic dicit Dominus, Subſiſtite in viis & aſpicite, & interrogate de ſemitis Domini ſempiternis, videte quænam via ſit optima, & in ea perſiſtite, ut inveniatis ſanctificationem animabus veſtris: ipſi verò dixerunt, Nequaquam ibimus.* 17 *Conſtitui ſuper vos exploratores qui dicerent, Audite ſonitum buccinæ: dixerunt autem, Nequaquam audiemus.* 18 *Iccirco audierunt gentes, & ii qui paſcunt greges ſuos.* 19 *Audi O terra Judæ; Ego adducam ſuper hunc populum calamitates, fructum averſionis eorum; eò quòd non attenderunt ad verba mea, & legem meam repulerint.* 20 *Quorſum offertis mihi thus de Saba, & cinnamomum de terra longinqua? holocauſta veſtra non ſunt accepta, neque victimæ veſtræ ſunt mihi gratæ.* 21 *Iccirco ſic ait Dominus, Ecce ego immiſſurus ſum in hunc populum morbum, quo laborabunt patres atque filii pariter, vicinus atque proximus ejus peribunt.* 22 *Sic dicit Dominus, Ecce populus veniet ex Aquilone, & gens magna ſurget ab extremo terræ.* 23 *Arcum geſtabunt & jaculum; crudelis eſt & immiſericors, vox ejus ut maris proceloſi; ſuper equos & currus inſtruent ſeſe velut ignis, ad bellum contra te O filia Sionis.* 24 *Auditâ illorum famâ, remiſſæ ſunt manus noſtræ, comitata eſt nos anguſtia talis quales ſunt dolores parturientis.*

ירמיה : ז

,inimici gladius quoniã :ambules ne viam per & ,agrum exeas Ne

25 אל תצאי השדה ובדרך אל תלכי כי חרב לאיב

,cinere in te volve & ,facco te accinge mei populi Filia .circuitu à pavor

26 מגור מסביב: בת עמי חגרי שק והתפלשי באפר

veniet repente quia :amaritudinũ planctum ,tibi fac unici luctum

אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים כי פתאם יבא

: munitione ,meo populo in te dedi *Propugnaculum* .nos super vastator

27 השדד עלינו: בחון נתתיך בעמי מבצר

ambulantes,*contumaciã apostatæ* ipsi Omnes .corã viam probabis & scies &

28 ותדע ובחנת את דרכם: כלם סרי סוררים הלכי

follis est Exustus .*ipsi* corruptores ipsi omnes :ferrum & ,æs ,*delatoriè*

29 רכיל נחשת וברזל כלם משחיתים המה: נחר מפח

mali & ,conflando conflavit vanum in :plumbum est consumptũ,igne ab

מאשתם עפרת לשוא צרף צרוף ורעים

reprobavit quia ,*eis vocârunt* reprobatum Argentum .sunt avulsi non

30 לא נתקו: כסף נמאס קראו להם כי מאס

.*eis in* Dominus

יהוה בהם:

CAP. VII. ז

Sta :dicendo ,Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum

1 הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת יהוה לאמר: עמד 2

:*dices* & ,istud verbum ibi *prædicabis* & ,Domini domus porta in

בשער בית יהוה וקראת שם את הדבר הזה ואמרת

,*illas* portas per *ingredientes* ,Jehudah omnis Domini verbum Audite

שמעו דבר יהוה כל יהודה הבאים בשערים האלה

: Israel Deus exercituũ Dominus dixit Sic .Domino vos *incurvandũ ad*

3 להשתחות ליהוה: כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל

loco in vos faciã habitare & ,vestra *studia* & ,vestras vias facite Bonas

היטיבו דרכיכם ומעלליכם ואשכנה אתכם במקום

Templum :dicendo ,mendacii verbis *in vobis* fidatis Ne .isto

4 הזה: אל תבטחו לכם אל דברי השקר לאמר היכל

si Quoniam .*ipsi* Domini templum ,Domini templum ,Domini

5 יהוה היכל יהוה היכל יהוה המה: כי אם

faciendo si : vestra *studia* & ,vestras vias feceritis bonas faciendo bonas

היטיב תיטיבו את דרכיכם ואת מעלליכם אם עשו

,pupillum ,Peregrinum .ejus *socium* inter & virum inter judicium feceritis

6 תעשו משפט בין איש ובין רעהו: גר יתום

loco in effuderitis non innocentẽ sanguinẽ &,oppresseritis non viduam &

ואלמנה לא תעשקו ודם נקי אל תשפכו במקום

: vobis malum in ambulaveritis non alienos Deos post & ,isto

הזה ואחרי אלהים אחרים לא תלכו לרע לכם:

dedi quam terra in ,isto loco in vos faciam habitare Et

7 ושכנתי אתכם במקום הזה בארץ אשר נתתי

fidentes vos Ecce .seculum in usque & seculo à ,vestris patribus

8 לאבותיכם למן עולם ועד עולם: הנה אתם בטחים

,furandum Nunquid .*proficiendum non ad* ,mendacii verbis in *vobis*

9 לכם על דברי השקר לבלתי הועיל: הגנב

eundo & ,Bahal adolendũ & ,*falsum in* jurandũ &,adulterãdũ &,occidendũ

רצח ונאף והשבע לשקר וקטר לבעל והלך

stetistis & venistis Et ?nôstis non quos ,alienos Deos post

10 אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם: ובאתם ועמדתם

:dixistis &,*ea super* meũ nomen est invocatũ qua ,hac domo in *meas facies ad*

לפני בבית הזה אשר נקרא שמי עליו ואמרתם

spelunca Nũquid .istas abominationes omnes *faciendum ad* sum⁹ Liberati

11 נצלנו למען עשות את כל התועבת האלה: המערת

ea super meũ nomen est invocatum qua ,hæc domus fuit *effractorum*

פרצים היה הבית הזה אשר נקרא שמי עליו

.Dominus dixit ,vidi ecce ego etiam ? vestris oculis in

בעיניכם גם אנכי הנה ראיתי נאם יהוה:

Versio VULG. LAT.

25 Nolite exire ad agros,& in via ne ambuletis : quoniam gladius inimici, pavor in circuitu. 26 Filia populi mei,accingere cilicio, & conspergere cinere : luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum, quia repentè veniet vastator super nos. 27 Probatorem dedi te in populo meo robustum : & scies, & probabis viam eorum. 28 Omnes isti principes declinantes, ambulantes fraudulenter, æs & ferrum : universi corrupti 29 sunt. Defecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum, frustrà conflavit conflator : malitiæ enim eorum non sunt con-30 sumptæ. Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus projecit illos.

CAP. VII.

1 VErbum, quod factum est ad 2 Jeremiam à Domino, dicens; Sta in porta domûs Domini,& prædica ibi verbum istud, & dic; Audite verbũ Dñi, omnis Juda, qui ingredimini per portas has, 3 ut adoretis Dñm. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Bonas facite vias vestras, & studia vestra : & habitabo vobiscũ 4 in loco isto. Nolite confidere in verbis mendacii, dicentes; Templum Dñi, templum Dñi, tem-5 plum Dñi est. Quoniam si benè direxeritis vias vestras, & studia vestra : si feceritis judicium inter 6 virũ & proximum ejus, Advenæ, & pupillo, & viduæ non feceritis calumniam, nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc, & post deos alienos non ambulaveritis in malum vobis-7 metipsis : Habitabo vobiscum in loco isto; in terra quam dedi patribus vestris à seculo & usque in 8 seculum. Ecce vos confiditis vobis in sermonib⁹ mendacii, qui 9 non proderunt vobis; Furari, occidere, adulterari, jurare mendaciter, libare Baalim, & ire post deos alienos quos ignoratis. 10 Et venistis, & stetistis corã me in domo hac, in qua invocatum est nomen meum, & dixistis; Liberati sumus, eò quòd fecerimus omnes abominationes istas. 11 Numquid ergò spelunca latronum facta est domus ista, in qua invocatum est nomen meum in oculis vestris? ego, ego sum : ego vidi, dicit Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

25 Μὴ ἐκπορεύεσθε εἰς ἀγρὸν, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς μὴ βαδίζετε, ὅτι ῥομφαία τῶν ἐχθρῶν παρ-26 οικεῖ κυκλόθεν. Θύγατερ λαοῦ μου περίζωσαι σάκκον, (α) κατάπασαι ἐν σποδῷ, πένθος ἀγαπητοῦ ποίησαι σεαυτῇ κοπετὸν οἰκτρὸν, ὅτι ἐξαίφνης ἥξει ταλαιπωρία ἐφ' 27 ὑμᾶς. Δοκιμαστὴν δέδωκά σε ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις, καὶ γνώσῃ με ἐν τῷ δοκιμά-28 σαι με τὴν ὁδὸν αὐτῶν, Πάντες ἀνήκοοι πορευόμενοι σκολιῶς· χαλκὸς καὶ (β) σί-29 δηρος, πάντες διεφθαρμένοι εἰσίν. Ἐξέλιπε φυσητὴρ (γ) ἀπὸ πυρὸς, ἐξέλιπε μόλιβος. εἰς κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυρο-30 κοπεῖ, πονηρία αὐτῶν οὐκ ἐτάκη. Ἀργύριον ἀποδεδοκιμασμένον καλέσατε αὐτοὺς, ὅτι ἀπεδοκίμασεν αὐτοὺς κύριος.

25 Nolite exire in agrum, & in viis ne ambuletis : quoniam gladius inimicorum accolit in circuitu. 26 Filia populi mei, accingere cilicio, & conspergere in cinere : luctum dilecti fac tibi planctum miserabilem : quia repentè veniet miseria super vos. 27 Probatorem dedi te (d) in populis probatis : & cognosces me, in 28 probando me viam eorum : Omnes inobedientes, ambulantes perversè. Æs, & ferrum, universi corrupti sunt. 29 Defecit sufflatorium ab igne: defecit plumbum. Frustrà argentum conflat argenti conflator : malitia eorum 30 non est consumpta. Argentum reprobatum vocate eos : quia reprobavit eos Dominus.

MS. A. (α) καὶ κατάπασαι σποδὸν, (β) σίδηρος, καὶ πάντες (γ) ἀπὸ τῆς γῆς,

ΚΕΦ. ζ'.

2 3 ΑΚούσατε λόγον κυρίου πᾶσα (α) Ἰουδαία. Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Διορθώσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ (β) κατοικιῶ ὑμᾶς ἐν τῷ 4 τόπῳ τούτῳ. Μὴ πεποίθατε ἐφ' ἑαυτοῖς ἐπὶ λόγοις ψευδέσιν, ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς, λέγοντες, Ναὸς κυρίου, 5 ναὸς κυρίου ἐστίν. Ὅτι ἐὰν διορθοῦντες διορθώσητε τὰς ὁδοὺς (γ) ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ ποιοῦντες ποιήσητε κρίσιν ἀναμέσον ἀνδρὸς, καὶ ἀναμέσον τοῦ 6 πλησίον αὐτοῦ, Καὶ προσήλυτον καὶ ὀρφανὸν καὶ χήραν μὴ καταδυναστεύσητε, καὶ αἷμα ἀθῷον μὴ ἐκχέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων μὴ (δ) πορεύησθε εἰς 7 κακὸν ὑμῖν, Καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐν γῇ ᾗ ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑ-8 μῶν ἐξ αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος. Εἰ δὲ ὑμεῖς πεποίθατε ἐπὶ λόγοις ψευδέσιν, ὅθεν οὐκ 9 ὠφεληθήσεσθε, Καὶ φονεύετε, καὶ μοιχᾶσθε, καὶ κλέπτετε, καὶ ὀμνύετε ἐπ' ἀδίκῳ, καὶ θυμιᾶτε τῇ Βάαλ, (ε) καὶ ἐπορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, ὧν οὐκ οἴδατε, τοῦ κα-10 κῶς εἶναι ὑμῖν, Καὶ (ζ) ἤλθετε καὶ ἔστητε (η) ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, καὶ εἴπατε, Ἀπεσχήμεθα τοῦ μὴ ποιεῖν πάντα τὰ βδε-11 λύγματα ταῦτα, Μὴ σπήλαιον λῃστῶν ὁ οἶκός μου, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐκεῖ ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἑώρακα, λέγει κύριος.

CAP. VII.

AUdite (a) verbum Domini, 2 3 omnis Judæa. Hæc dicit Dominus Deus Israel; Dirigite vias vestras, & studia vestra : & habitare vos faciam in loco isto. 4 Nolite confidere in vobis ipsis, in verbis mendacibus, quoniam omninò non proderunt vobis, dicentes; Templum Domini, (b) tem-5 plum Domini est. Quoniam si dirigentes direxeritis vias vestras, & studia vestra, & facientes feceritis judicium inter vi-6 rum, & proximum ejus, Et advenam, & pupillum, & viduam non oppresseritis, nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc, & post deos alienos non 7 ambulaveritis in malum vobis; Et habitare vos faciam in loco isto, in terra, quam dedi patribus vestris à seculo, & usque 8 in seculum. Si autem confiditis vos in verbis mendacibus, undè 9 non erit vobis utilitas, Et occiditis, & mœchamini, & furamini, & juratis super iniquo, & adoletis ipsi Baal, & ambula-10 batis post deos alienos, quos non novistis, ut malè sit vobis, Et venistis, & stetistis coram me in domo, in qua invocatum est nomen meum in ea, & dixistis, (c) Abstinuimus, ne faceremus omnes 11 abominationes has; Nunquid spelunca latronũ est domus mea, ubi invocatum est nomen meum in ea, ibi coram vobis? Et ecce ego vidi, dicit Dominus.

MS. A. (α) ἡ Ἰουδαία. (β) * οὐ κατοικιῶ (γ) ὑμῶν, καὶ ποιοῦντες ποιήσητε κρίμα (δ) πορεύσησθε (ε) καὶ ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων πορεύεσθε, (ζ) ἤλθατε (η) ἐν τῷ οἴκῳ ἐνώπιόν μου

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 לא תפקון לחקלא ובאורחא לא תהכון ארי חרבא דסנאה מקטלא למתכנשין מסחור
26 סחור: כנשתא דעמי אסרו סקין וחפו רישכון בקטמא אבל כיחיד עבידו לכון מספד
27 במרר ארי בתכף ייתון בזוזין עלנא: בחיר יהבתך בעמי בכרך תקיף ותהודע ותחוי
28 להון ית אורחתהון: כל רברביהון מרדין מהלכין בנכילו כמא דמערב נחש עם פרזלא
29 כולהון מחבלין אנון: הא כמשב נפחין דחריך בגוא דנורא כן חשא קלהון דנבייא
דמתנבן להון תובו לאוריתא ולא תבו וכאברא דמתמסי בגו כורא כן הואה בטילין
בעיניהון מלי נבייא דמתנבן להון לא להנאה אליפונון מלפיהון ועובדיהון בישיא לא
30 שבקו: הא מכסף פסולא מרחקין קרו להון ארי רחיק יי יתהון:

ז

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מן קדם יי למימר: קום בתרע בית מקדשא דיי ותתנבי
2 תמן ית פתגמא הדין ותימר קבילו פתגמא דיי כל דבית יהודה דעלין בתרעיא האלין
למסגד קדם יי: כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל אתקינו ארחתכון ועובדיכון
3 ואשרי יתכון באתרא הדין: לא תתרחצון לכון על פתגמי נביי שקרא דאמרין
4 קדם היכלא דיי אתון פלחין קדם היכלא דיי אתון דבחין קדם היכלא דיי אתון
סגדין תלת זמנין בשתא אתון מתחזן קדמוהי: ארי אם אתקנא תתקנון ית ארחתכון
5 וית עובדיכון אם מעבד תעבדון דין דקשוט בין גברא ובין חבריה: גיור יתום
6 וארמלא לא תאנסון ודם זכי לא תשדון באתרא הדין ובתר טעות עממיא לא תהכון
לאבאשא לכון: ואשרי יתכון באתרא הדין בארעא דיהבית לאבהתכון למן עלמא
ועד עלמא: הא אתון מתרחצין לכון על פתגמי נביי שקרא בדיל דלא להנאה: גנבין
קטולי נפשן וניפין ומשתבעין לשקר ומסקין בוסמין לבעלא ואזלין בתר טעות עממיא
דלא ידעתון: ואתן אתון וקימין קדמי בביתא הדין דאתקרי שמי עלוהי ואמרין אתון
11 שובנא בדיל למעבד ית כל תועבתא האלין: הבבית כנשת רשיעין היה ביתא
הדין דאתקרי שמי עלוהי בעיניכון אף קדמי כן גלי אמר יי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ne egrediamini in agrum, & in viam ne eatis; quia gladi⁹ inimici occidit 25 eos qui congregantur undequaque. 26 Cœt⁹ populi mei accingimini saccis, & operite capita vestra cinere: luctũ *velut* unici facite vobis, planctum in 27 amaritudine; quia repentè venient vastatores sup nos. Electũ dedi te in populo meo *in civitate fortissima*; & notificabis & annuntiabis eis vias suas. 28 Omnes principes corũ rebellant, ambulantes in dolo, ut qui miscet æs cum 29 ferro, universi corruptores sunt. Ecce sicut sufflatoriũ sufflatoris quod combustum est in medio ignis, sic siluit vox Prophetarũ qui prophetant eis: Convertimini ad Legem meam, & non sunt conversi: & sicut plumbũ quod liquescit in medio fornacis, sic ociosa facta sunt in oculis suis verba prophetarum qui prophetant eis, & nihil prodest eis quod docent eos doctores 30 eorum, & opera sua mala non reliquerunt. Ecce *præ argento reprobato* abjectos vocate eos, quia projecit eos Dominus.

CAP. VII.

1 VErbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam coram Dño, dicendo: 2 Sta in porta domus sanctuarii Dñi, & prophetabis ibi verbũ istud, & dices: Suscipite verbũ Dñi omnes viri dom⁹ Juda, qui ingredimini per portas 3 istas, ut adoretis corã Dño. Hæc dicit Dñs exercitũ De⁹ Israel: Rectas facite 4 vias vestras, & opera vestra, & habitare faciã vos in loco isto. Nolite confidere in verbis prophetarũ mendacii, qui dicũt: Corã templo Dñi vos colitis, corã templo Dñi vos sacrificatis, corã templo Dñi vos adoratis, ter in an-5 no vos apparetis corã eo. Quoniã si dirigendo direxeritis vias vestras, et opera vestra; si faciendo feceritis judiciũ rectũ inter virũ & inter proximũ ej⁹, 6 Et advenæ & pupillo & viduæ vim non feceritis, & sanguinem innocentem non effuderitis in loco isto, & post idola populorum non ambulave-7 ritis in malum vobis; Collocabo vos in loco isto in terra quam dedi pa-8 trib⁹ vestris à seculo & usque in seculum. Et ecce vos confiditis in ver-9 bis prophetarum mendacii, ita ut non prosit vobis. Latrones, homicidæ, & adulteri, & jurantes falso, & adolentes aromata idolo Baal, & ambulan-10 tes post idola populorum quæ ignoratis. Et venitis vos & statis coram me in domo ista, in qua invocatum est nomen meum, & dicitis; Liberati sum⁹, 11 ut faciatis omnes abominationes istas. Nunquid sicut dom⁹ congregationis impiorum est dom⁹ ista, in qua invocatum est nomen meum in oculis vestris? coram me quoque sic manifestum est, dicit Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܠܐ ܬܦܩܘܢ ܠܚܩܠܐ. ܘܒܐܘܪܚܐ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ. ܡܛܠ ܕܚܪܒܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܕܚܕܪܐ ܠܟܝ ܡܢ ܚܕܪܝܟܝ
26 ܒܪܬ ܥܡܝ. * ܐܬܚܙܩܝ ܣܩܐ. ܘܐܬܦܠܫܝ ܒܩܛܡܐ. ܘܥܒܕܝ ܠܟܝ ܐܒܠܐ ܐܝܟ ܕܥܠ ܝܚܝܕܐ
27 ܘܡܪܩܕܬܐ ܡܪܝܪܬܐ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܫܠܝ ܢܐܬܘܢ ܥܠܝܟܝ ܒܙܘܙܐ. * ܒܚܘܪܐ ܝܗܒܬܟ ܒܥܡܝ
28 ܚܣܝܢܐ. ܕܬܕܥ ܘܬܒܚܘܪ ܐܘܪܚܬܗܘܢ. * ܟܠܗܘܢ ܪܫܢܝܗܘܢ ܡܪܘܕܝܢ ܘܡܗܠܟܝܢ ܒܢܟܠܐ.
29 ܐܝܟ ܢܚܫܐ ܘܦܪܙܠܐ ܟܠܗܘܢ ܡܚܒܠܝܢ. * ܣܦܘ ܡܦܘܚܐ ܡܢ ܢܘܪܗܘܢ. ܘܐܒܪܐ.
30 ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܠܣܪܝܩܘܬܐ ܨܪܦ ܨܪܘܦܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܫܘܬܗܘܢ ܠܐ ܐܬܡܨܝܬ. * ܣܐܡܐ ܣܪܝܩܐ ܩܪܘ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܣܠܝ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ.
1 * ܦܨܠܐ * ܙ * ܦܬܓܡܐ ܕܗܘܐ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܡܪܝܐ
2 ܟܕ ܐܡܪ. * ܩܘܡ ܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܩܪܝ ܬܡܢ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ. ܘܐܡܪ. ܫܡܥܘ
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܠܟܘܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܕܥܐܠܝܢ ܒܬܪܥܐ ܗܠܝܢ ܠܡܣܓܕ ܠܡܪܝܐ.
3 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܬܪܘܨܘ ܐܘܪܚܬܟܘܢ ܘܥܒܕܝܟܘܢ.
4 ܘܐܫܪܝܟܘܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. * ܘܠܐ ܬܬܟܠܘܢ ܠܟܘܢ ܥܠ ܦܬܓܡܐ ܕܕܓܠܘܬܐ ܕܐܡܪܝܢ ܠܟܘܢ. ܕܗܝܟܠܗ
5 ܕܡܪܝܐ. ܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ. * ܗܝܟܠܗ ܐܢܬܘܢ ܕܡܪܝܐ. ܐܢ ܬܬܪܨܘܢ ܐܘܪܚܬܟܘܢ ܘܥܒܕܝܟܘܢ.
6 ܘܐܢ ܬܥܒܕܘܢ ܕܝܢܐ ܒܝܬ ܓܒܪܐ ܠܚܒܪܗ. * ܘܠܬܘܬܒܐ ܘܠܝܬܡܐ ܘܠܐܪܡܠܬܐ: ܠܐ
ܬܛܠܡܘܢ. ܘܠܐ ܬܥܨܝܢ. ܘܕܡܐ ܙܟܝܐ ܠܐ ܬܐܫܘܕܘܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. ܘܒܬܪ ܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ ܠܐ
7 ܬܐܙܠܘܢ ܕܢܒܐܫ ܠܟܘܢ. * ܘܐܫܪܝܟܘܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܐܒܗܬܟܘܢ. ܡܢ
8 ܥܠܡ ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡ. * ܘܐܢ ܐܢܬܘܢ ܡܬܟܠܝܢ ܠܐ ܬܬܟܠܘܢ ܥܠ ܦܬܓܡܐ ܕܕܓܠܘܬܐ. ܕܠܐ ܡܘܬܪܝܢ.
9 * ܓܢܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܩܛܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܓܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܫܘܩܪܐ. ܘܡܣܩܝܢ
10 ܐܢܬܘܢ ܒܣܡܐ ܠܒܥܠܐ. ܘܐܙܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܬܪ ܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬܘܢ. * ܘܐܬܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܘܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܕܡܝ. ܒܒܝܬܐ ܗܢܐ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܦܨܢ.
11 ܟܕ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܛܢܦܘܬܐ. * ܕܠܡܐ ܡܥܪܬܐ ܕܓܝܣܐ ܗܘܐ ܒܝܬܐ ܗܢܐ
ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܘܗܝ ܒܥܝܢܝܟܘܢ. ܘܐܦ ܐܢܐ ܗܐ ܚܙܝܬ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

Ne exeatis ad agrum & iter ne suscipiatis, 25 propter gladium inimicorum, qui te circumcingit filia populi mei. 26 Accinge te ciliciis, & in cinere te voluta, luctum ut de unico *filio* age tibi, & planctum amarissimum; quoniam ex improviso venient contra te prædones. 27 Speculatorem te constitui in populo meo præduro, ut cognoscas & explores vias eorum. 28 Omnes principes eorum sunt rebelles, & cum dolo ambulant sicut æs & ferrum omnes corrupti. 29 Consumpti sunt folles ab igne eorum, & plumbum; adeóque frustrà conflat conflator, nam malitia eorum non consumitur. 30 Argentum reprobum vocaverunt eos, quia reprobavit eos Dominus.

CAP. VII.

1 SErmo qui fuit ad Jeremiam à Domino, dicendo; 2 Sta in ostio domûs Domini, ibíque proclama sermonem istum, & dic; Audite sermonem Domini omnes Judæi qui ingredimini per portas istas ad adorandum Dominum. 3 Sic ait Dominus potens, Deus Israelis; Emendate vias vestras & actiones vestras, tum efficiam ut habitetis in loco isto. 4 Ne collocetis fiduciam vestram in sermonibus falsis dicentium vobis, Templum Domini, templum Domini. 5 Vos estis templum Domini, si emendetis vias vestras & actiones vestras; si jus reddatis inter virum & socium ejus; 6 Advenas, pupillos, & viduas non defraudetis, neque opprimatis; sanguinem innocentem non effundatis in loco isto; & post deos alienos non abeatis, quin malum contingat vobis. 7 Tum efficiam ut habitetis in loco isto, in terra quam dedi patribus vestris, à seculo in seculum usque. 8 Vos verò fiduciam collocatis in sermonibus falsis & inutilibus, 9 Fures estis, homicidæ, adulteri, falsò juratis, adoletis thura Baali, et sequimini deos alienos quos minimè nôstis: 10 Deinde venientes statis corã me in domo ista super quam invocatum est nomen meum, ac dicitis; Libera nos, dum hæc omnia crimina ppetratis. 11 Num spelunca latronum est in oculis vestris domus hæc super quam invocatum est nomen meum? en ego quoque vidi, dicit Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * لا تخرجوا الى الحقل * ولا تسلكوا في الطرقات * لان حربة الاعداء تسعر من حولنا * يا ابنة
26 شعبي البسي مسحا وافرشي رمادا * لتصنعي لذاتك حزن الحبيب نوحا ومرثية * لان الشقا
27 ياتي عليكم بغتة كثيرا * اعطيتك في شعوب كثيرين * وتعرفني عند ما تخبر طريقهم *
28 * جميعهم غير سامعين * يسيرون باعوجاج * نحاس وحديد * وهم فاسدون جميعا * باد المنفاخ
29 من الارض * باد الرصاص * صايغ الفضة يصيغ الفضة باطلا * شرهم لا يذوب * فضة مرذولة
30 ادعوهم * لان الرب رذلهم * الفصل السابع * الاصحاح الخامس * [MS. Ox.* قول
1 الرب الذي كان على ارميا ليقول * قوم في باب بيت الرب * وقول هناك هذه الاقوال *
2 وتكلم] * اسمعي قول الرب يا كل اليهودية * هكذا يقول الرب اله اسرايل * قوموا طرقكم
3 واعمالكم * واسكنكم في هذا الموضع * لا تتوكلوا على الكلمات الكاذبة * لان الانبياء الكذبة
4 لا ينفعوكم بشي * القايلين هيكل الرب هيكل الرب هو * لانكم ان اصلحتم وقومتم
5 طرقاتكم * وصانعون تصنعون حكما بين الرجل وبين قريبه * ولا تقهرون الملتجي واليتيم
6 والارملة * ولا تهرقوا دما زكيا في هذا الموضع * ولا تذهبوا خلف الالهة الغريبة * فانه شر
7 لكم * واسكنكم في هذا الموضع في الارض التي اعطيت لابايكم منذ الدهر والى الدهر *
8 وانتم تتكلون على الكلمات الكاذبة * فلهذا لا تنتفعون * ويقتلون ويفسقون ويسرقون
9 ويحلفون بالظلم * ويبخرون للبعل * ويذهبون خلف الالهة الغريبة التي لم تعرفوها * ليكون
10 لكم الشر * وتاتون وتقفون في البيت امامي حيث دعي اسمي عليه * وتقولون انا ابتعدنا من
11 ان لا نصنع هذه الرذالات كلها * هل بيتي مغارة للصوص حيث دعي اسمي هناك عليه
امامكم * وها انا رايت يقول الرب *

Ne egrediamini in agrum, néve ambuletis in viis; quia lancea hostium circumstat nobis. 25 *O filia populi mei, induere cilicio, & sterne tibi cinerem, ut facias tibi luctum dilecti, gemitum, & næniam; quia calamitas adorietur vos repentè, ad probandum* vos. 26 *Posui te inter populos probatos, & cognosces me, cùm probaveris viam eorum.* 27 *Omnes sunt inobedientes, obliquè incedentes, ænei atque ferrei, omnes demum corrupti.* 28 *Consumptus est follis è terra, consumptum est plumbum; opifex argenti in vanum conflat argentum, nequitia illorum non liquefit.* 29 *Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus reprobavit illos.* 30

CAP. VII.
Textus quintus.

MS. Ox. V*Erbũ Domini quod fuit ad Jeremiam, dicendo, Sta in ostio domûs Domini & loquere ibi isthæc verba, dicens,]* 1 2 *Audi dictum Domini O tota Judæa: Sic dicit Dominus Deus Israelis, Corrigite vias vestras & actiones vestras, ut habitare vos faciam in loco isto.* 3 *Ne confidatis verbis mendacibus, quia prophetæ falsi non proderunt vobis ulla in re, dicentes, Templum Domini, templum Domini est.* 4 *Nam si vos emendaveritis, & correxeritis vias vestras; sedulò exercueritis judicium inter virum ejusq; proximum;* 5 *Non oppresseritis confugientem ad vos, pupillum, ac viduam; non effuderitis sanguinem innoxium hoc in loco; nec abieritis post deos alienos; hoc enim perniciosum vobis est:* 6 *Equidem habitare vos faciam hoc in loco, in terra quam dedi majoribus vestris, à seculo ad seculum usque.* 7 *At verò vos confiditis verbis mendacibus, ideoque nihil proficietis:* 8 *Occiditis, adulteramini, furamini, falsò juratis, thus adoletis Baal, & sectamini deos alienos quos ignoratis, ut conjungat vobis malum:* 9 *Tum venientes statis coram me hac in æde super quam invocatum est nomen meum, ac dicitis; Recessimus ab agendo has omnes abominationes.* 10 *Num spelunca latronum hoc in loco est apud vos ædes mea super quam invocatum est nomen meum? nam ecce ego vidi, ait Dominus.* 11

meũ nomẽ feci habitare quo , Siloh in qui ,meũ locũ ad nunc ite Sed
12 כי לכו־נא אל־מקומי אשר בשילו אשר שכנתי שמי
malitiæ faciebus à ei fecerim quæ videte & : principio in ibi
שם בראשונה וראו את אשר־עשיתי לו מפני רעת
opera omnia vos facere propter nunc Et .Israel mei populi
13 עמי ישראל: ועתה יען עשותכם את־כל־המעשים
,loquẽdo &,surgẽdo manè vos ad sum locut⁹ &:Domin⁹ dixit ,hæc
האלה נאם־יהוה ואדבר אליכם השכם ודבר
domui faciam Et .respõdistis non & , vos vocavi & : audistis non &
14 ולא שמעתם ואקרא אתכם ולא עניתם: ועשיתי לבית
,eam fidentes vos cui ,ea super meũ nomen est invocatum qua
אשר נקרא־שמי עליו אשר אתם בטחים בו
.Siloh feci sicut ,vestris patrib⁹ & vobis dedi quem loco &
ולמקום אשר־נתתי לכם ולאבותיכם כאשר עשיתי לשלו:
omnes projeci sicut , meis faciebus desuper vos projiciam Et
15 והשלכתי אתכם מעל פני כאשר השלכתי את־כל־
ores ne tu Et .Ephraim semen universum ,vestros fratres
16 אחיכם את כל־זרע אפרים: ואתה אל־תתפלל
,orationẽ & ,precatum eis pro assumas ne & , isto populo pro
בעד־העם הזה ואל־תשא בעדם רנה ותפלה
videns tu Nõnne .te audiens ego non quia : me in intercedas ne &
17 ואל־תפגע־בי כי־אינני שמע אתך: האינך ראה
? Jerusalaim plateis in & ,Jehudah civitatibus in facientes isti quid
מה המה עשים בערי יהודה ובחצות ירושלם:
,ignem succendentes patres & , ligna colligentes Filii
18 הבנים מלקטים עצים והאבות מבערים את־האש
,cœli reginæ placentas faciendum ad,conspersionem sub gentes mulieres&
והנשים לשות בצק לעשות כונים למלכת השמים
me irritandum ad alienis diis libamina libandum &
והסך נסכים לאלהים אחרים למען הכעסני:
ad seipsos non an ? DOMINUS dixit , irritantes ipsi me Nonne
19 האתי הם מכעסים נאם־יהוה הלוא אתם למען
: Dominus Dominus dixit sic Ideo ?eorum vultus pudorem
בשת פניהם: לכן כה־אמר אדני יהוה
,hominem super istum locum in effusa mea ira &,meus nasus Ecce
20 הנה אפי וחמתי נתכת אל־המקום הזה על־האדם
: humi fructum super & , agri lignum super & , animal super &
ועל־הבהמה ועל־עץ השדה ועל־פרי האדמה
Deus exercituũ Dominus dixit Sic .extinguetur non &,succendetur &
21 ובערה ולא תכבה: כה אמר יהוה צבאות אלהי
.carnẽ comedite &,vestris victimis super addite vestras Ascensiones : Israel
ישראל עלותיכם ספו על־זבחיכם ואכלו בשר:
die in eis præcepi nec ,vestris patribus cum sum locutus non Quia
22 כי לא־דברתי את־אבותיכם ולא צויתים ביום
.victimæ & ascensionis verbis super , Ægypti terra è eos me educere
הוציא אותם מארץ מצרים על־דברי עולה וזבח:
,meæ voce in audite :dicendo ,eis præcepi hoc verbum Quinimò
23 כי אם־את־הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי
: populum in mihi eritis vos & , Deum in vobis ero &
והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו־לי לעם
.vobis sit bene ut , vobis præcipiam quam via omni in ambulabitis &
והלכתם בכל־הדרך אשר אצוה אתכם למען ייטב לכם:
abierunt & ,suam aurem inclinaverunt nec audierunt non Et
24 ולא שמעו ולא־הטו את־אזנם וילכו
.faciẽ ad non &,retrorsum sunt facti &:mali sui cordis obstinatione in cõsiliis in
במעצות בשררות לבם הרע ויהיו לאחור ולא לפנים:
ad usque , Ægypti terra è vestri patres sunt egressi qua die A
25 למן־היום אשר יצאו אבותיכם מארץ מצרים עד
prophetas meos servos omnes vos ad misi & ; hanc diem
היום הזה ואשלח אליכם את־כל־עבדי הנביאים
.mittendo & surgendo manè , die
יום השכם ושלח:

Versio VULG. LAT.

12 Ite ad locum meum in Silo, ubi habitavit nomen meum à principio : & videte quæ fecerim ei propter malitiam populi mei Israel:
13 Et nunc, quia fecistis omnia opera hæc, dicit Dñs : & locutus sum ad vos manè consurgens, & loquens, & non audistis : & vocavi vos, & non respondistis :
14 Faciam domui huic, in qua invocatum est nomen meum, & in qua vos habetis fiduciam ; & loco, quem dedi vobis & patribus vestris, sicut feci Silo.
15 Et projiciam vos à facie mea, sicut projeci omnes fratres vestros, universum semen Ephraim.
16 Tu ergò noli orare pro populo hoc, nec assumas pro eis laudem & orationem, & non obsistas mihi: quia non exaudiam te.
17 Nónne vides quid isti faciunt in civitatibus Juda, & in plateis Jerusalem?
18 Filii colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem , ut faciant placentas reginæ cœli, & libent diis alienis, & me ad iracundiam provocent.
19 Numquid me ad iracundiam provocant, dicit Domin⁹ ? nónne semetipsos in confusionem vultûs sui ?
20 Ideò hæc dicit Dñs Deus ; Ecce furor meus. & indignatio mea conflatur super locũ istũ, sup viros, & sup jumenta , et super lignũ regionis , et super fruges terræ, et succendetur, et non extinguetur.
21 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ; Holocautomata vestra addite victimis vestris, et comedite carnes.
22 Quia non sum locutus cum patribus vestris, et non præcepi eis, in die quâ eduxi eos de terra Ægypti, de verbo holocautomatum , et victimarum.
23 Sed hoc verbum præcepi eis, dicens; Audite vocem meam, et ero vobis Deus, et vos eritis mihi populus : et ambulate in omni via, quam mandavi vobis, ut benè sit vobis.
24 Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam : et abierunt in voluntatibus, et in pravitate cordis sui mali : factíque sunt retrorsum et non in antè,
25 A die quâ egressi sunt patres eorum de terra Ægypti, usque ad diem hanc. Et misi ad vos omnes servos meos prophetas per diem consurgens diluculò, et mittens.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 (ϑ) Ὅτι πορεύθητε εἰς τὸν τόπον μου τὸν ἐν (ι) Σηλώ, οὗ κατεσκήνωσα τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ ἔμπροσθεν, ϗ ἴδετε ἃ ἐποίησα αὐτῷ ἀπὸ προσώπου κακίας λαοῦ μου Ἰσραήλ.
13 Καὶ νῦν ἀνθ' ὧν ἐποιήσατε πάντα τὰ ἔργα ταῦτα, ϗ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου, ϗ ἐκάλεσα ὑμᾶς ϗ οὐκ ἀπεκρίθητε,
14 Τοίνυν κἀγὼ ποιήσω (κ) τῷ οἴκῳ ᾧ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, ἐφ' ᾧ ὑμεῖς πεποίθατε ἐπ' αὐτῷ, ϗ τῷ τόπῳ ᾧ (λ) ἔδωκα ὑμῖν ϗ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καθὼς ἐποίησα τῇ Σηλώ.
15 Καὶ (ˀ) ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ προσώπου μου, καθὼς ἀπέρριψα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, πᾶν τὸ σπέρμα Ἐφραίμ.
16 Καὶ σὺ μὴ προσεύχου (μ) περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, ϗ μὴ ἀξίου τοῦ ἐλεηθῆναι (ν) αὐτούς, καὶ μὴ εὔχου, ϗ μὴ προσέλθῃς μοι περὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι.
17 Ἦ οὐχ ὁρᾷς, τί αὐτοὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς (ξ) πόλεσιν Ἰούδα, ϗ ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἱερουσαλήμ;
18 Οἱ υἱοὶ αὐτῶν συλλέγουσι ξύλα, ϗ οἱ πατέρες αὐτῶν καίουσι πῦρ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν τρίβουσι σταῖς, τοῦ ποιῆσαι (·) χαυῶνας τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ (ο) ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἀλλοτρίοις, ἵνα παροργίσωσί με.
19 Μὴ ἐμὲ αὐτοὶ παροργίζουσι, λέγει κύριος; (π) οὐχὶ ἑαυτούς, ὅπως καταισχυνθῇ τὰ πρόσωπα αὐτῶν;
20 Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ὀργὴ ϗ θυμός μου (ρ) χεῖται ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ϗ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, ϗ ἐπὶ τὰ κτήνη, ϗ ἐπὶ πᾶν ξύλον τοῦ ἀγροῦ αὐτῶν, ϗ ἐπὶ (σ) τὰ γεννήματα τῆς γῆς, ϗ καυθήσεται ϗ οὐ (τ) σβεσθήσεται.
21 Τάδε λέγει κύριος, Τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν συναγάγετε μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, ϗ φάγετε κρέα.
22 (υ) Ὅτι οὐκ ἐλάλησα πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, ϗ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ ἀνήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, περὶ ὁλοκαυτωμάτων ϗ (φ) θυσίας.
23 Ἀλλ' ἢ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς, λέγων, Ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου, ϗ ἔσομαι (χ) ὑμῖν εἰς θεόν, ϗ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, ϗ πορεύεσθε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς μου, αἷς ἂν ἐντείλωμαι ὑμῖν, ὅπως ἂν εὖ ᾖ ὑμῖν.
24 Καὶ οὐκ (ψ) ἤκουσάν μου, ϗ οὐ προσέσχε τὸ οὖς αὐτῶν, ἀλλ' ἐπορεύθησαν ἐν τοῖς (ω) ἐνθυμήμασι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς, καὶ ἐγενήθησαν εἰς τὰ ὄπισθεν, ϗ οὐκ εἰς τὰ ἔμπροσθεν,
25 Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήλθοσαν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ϗ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ϗ ἐξαπέστειλα πρὸς ὑμᾶς πάντας τοὺς δούλους μου, τοὺς προφήτας, ἡμέρας ϗ ὄρθρου, (α) ϗ ἀπέστειλα,

12 *Quarè ite ad locum meum, qui in Selo, ubi collocavi nomen meum ibi anteà: & videte, quæ feci ei à facie malitiæ populi mei Israel.*
13 *Et nunc pro eo, quòd fecistis omnia opera hæc, & loquutus sum ad vos, & non audistis me, & vocavi vos, & non respondistis;*
14 *Igitur & ego faciam domui, in qua invocatum est nomen meum in ea, in qua vos confidistis in ea; & loco, quem dedi vobis, & patribus vestris, sicut feci Selo:*
15 *Et projiciam vos à facie mea, sicut projeci fratres vestros, omne semen Ephræm.*
16 *Et tu noli orare pro populo isto, neque postules, ut miserear illorum : & ne ores, & ne accedas ad me pro his : quia non exaudiam.*
17 *Nunquid non vides, quid ipsi faciunt in civitatibus Juda, & in viis Hierusalem?*
18 *Filii eorum colligunt ligna, & patres eorum succendunt ignem, & mulieres eorum terunt similam, ut faciant (d) chauonas militiæ cœli : & libaverunt libamina diis alienis, ut me ad iracundiam provocent,*
19 *Nunquid me ipsi ad iram provocant, dicit Dominus? nónne semetipsos, ut confundantur facies eorum?*
20 *Ideò hæc dicit Dominus; Ecce ira & furor meus funditur super locum istum, & super homines, & super jumenta, & super omne lignum agri eorum, & super genimina terræ: & accendetur, & non extinguetur.*
21 *Hæc dicit Dominus; Holocaustomata vestra congregate cum sacrificiis vestris, & comedite carnes:*
22 *Quia non sum loquutus ad patres vestros, & non mandavi eis in die, quâ eduxi eos de terra Ægypti, de holocaustis, & sacrificio:*
23 *Sed verbum hoc mandavi eis, dicens; Audite vocem meam, & ero vobis in Deum : & vos eritis mihi in populum : & ambulate in omnibus viis meis, quascunque mandavero vobis ; ut benè vobis sit.*
24 *Et non audierunt me, & non attendit auris eorum : sed iverunt in desideriis cordis sui mali, & facti sunt in posteriora, & non in anteriora;*
25 *Ex qua die exierunt patres eorum è terra Ægypti, & usque in diem hanc. Et misi ad vos, omnes servos meos prophetas, die & diluculò : & misi,*

MS.A. (ϑ) Πορεύθητε (ι) Σηλώμ, (κ) τῷ τόπῳ τούτῳ ᾧ (λ) ἐλάλησα (ˀ) ἀπορρίψω (μ) ὑπὲρ τοῦ (ν) αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι. (ξ) ὁδοῖς Ἱερουσαλήμ; Οἱ (·) χαυῶνας (ο) σπεῖσαι (π) οὐχ (ρ) ἐκχεῖται (σ) πάντα τὰ γεννήματα αὐτῆς, (τ) σβεσθήσεται ϗ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων. (υ) Καὶ οὐκ (φ) θυσιῶν. (χ) ὑμῶν (ψ) εἰσήκουσάν μου, ϗ οὐ προσέσχον (ω) ἐπιθυμήμασιν (α) ἀπέστειλα,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 ארי אזילו כען לאתר בית שכנתי די בשילו דאשריתי שכנתי תמן בקדמיתא וחזו ית
13 דעבדית ליה מן קדם בישת עמי ישראל: וכען חלף דעבדתון ית כל עובדיא האלין
אמר יי ושלחית לותכון ית כל עבדי נבייא מקדים וממלל ולא קבלתון ואתנביאו לכון
14 ולא תבתון: ואעבד לביתא דאתקרי שמי עלוהי דאתון רחיצין ביה ולאתרא דיהבית
15 לכון ולאבהתכון כמא דעבדית לשילו: ואגלי יתכון מארעא בית שכנתי כמא דאגליתי
16 ית כל אחיכון ית כל זרעא דישראל: ואת לא תצלי על עמא הדין ולא תתחנן עליהון
17 בבעו וצלו ולא תבעי מן קדמי ארי לא רעוא קדמי לקבלא צלותך: הלית את חזי מא
18 דאנון עבדין בקרויא דבית יהודה ובשוקי ירושלם: בניא מלקטין אעא ואבהתהא
מדלקין ית נורא ונשיא לישן לישא למעבד כרדוטין לכוכבת שמיא ולנסכא נסכין
19 לטעות עממיא בדיל לארגזא קדמי: המדמן די קדמי אנון מרגזין אמר יי הלא לאבאשא
20 להון בדיל דיבהתון בעובדיהון: בכן כדנן אמר יי אלהים הא רוגזי וחמתי חל באתרא
21 הדין על אנשא ועל בעירא ועל אילן חקלא ועל אבא דארעא וישיצי ולא יהי חיס: כדנן
22 אמר יי צבאות אלהא דישראל עלותכון אוסיפו על נכסת קודשיכון ואכלו בסרא: ארי
לא מללית עם אבהתכון ולא פקדתנון ביומא דאפקית יתהון מארעא דמצרים על עסקי
23 עלון ונכסת קודשין: אלהין ית פתגמא הדין פקדית יתהון למימר קבילו למימרי ואהוי
לכון לאלהא ואתון תהון קדמי לעם ותהכון בכל ארחא דאפקד יתכון בדיל דייטב
24 לכון: ולא קבילו ולא ארכינו ית אודניהון ואזלו בעצתהון בהרהור לבהון בישא
25 ואחזרו בפולחני קדל ולא שויאו דחלתי לקביל אפיהון: למן יומא דנפקו אבהתכון
מארעא דמצרים עד יומא הדין ושלחית לותכון ית כל עבדי נבייא יום מקדים ומשלח:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

12 Ite enim nunc ad locum domus majestatis meæ qui est in Silo, in quo habitare feci majestatẽ meã in principio: & videte quid fecerim ei propter malitiã populi mei Israel.
13 Et nunc pro eo ꝙ fecistis omnia opera hæc, dicit Dñs, & misi ad vos *omnes servos meos Prophetas*, manè consurgens, & loquens, & non obedistis; & prophetaverunt vobis, & non estis conversi:
14 Et faciã domui sup qua invocatũ est nomen meũ, & in qua vos confiditis, & loco quẽ dedi vobis & patrib⁹ vestris, sicut feci Silo.
15 Et transmigrare vos faciam de terra dom⁹ majestatis meæ, sicut transmigrare feci oẽs fratres vestros, omne semen Israel.
16 Tu autẽ ne ores pro populo hoc, nec depreceris pro eis in deprecatione & oratione, neque roges corã me, quia non est voluntas corã me ad suscipiendã orationẽ tuã.
17 Nonne tu vides quid ipsi faciunt in civitatib⁹ dom⁹ Juda, & in vicis Jerusalẽ?
18 Filii colligunt ligna, et patres succendunt ignẽ ; & mulieres conspergunt massã ut faciant placentas syderi cœli, & libent libationes idolis populorũ, ut irritent me.
19 Nunquid ipsi putant ꝙ irritent me, dicit Dñs? nonne in malũ sibimet ut confundantur in operib⁹ suis?
20 Propterea sic dicit Dñs: Ecce furor me⁹ & indignatio mea residet super locũ istũ, super homines, & super jumenta, & super arbores agri, & super fruct⁹ terræ ; et exterminabit ea, et non erit ei miseratio.
21 Hæc dicit Dñs exercituũ Deus Israel: Holocaustomata vestra addite victimis sanctificatis vestris, & comedite carnes:
22 Quia non sum locut⁹ cum patrib⁹ vestris, nec præcepi eis in die qua eduxi eos de terra Ægypti super negotio holocaustorũ et victimarũ sanctarũ.
23 Sed hoc verbũ præcepi eis, dicens: Obedite verbo meo, et ero vobis in Deũ, et vos eritis corã me in populũ : et ambulabitis in omni via quã mandavero vobis, ut bene sit vobis.
24 Et non *obedierunt*, nec inclinaverunt aures suas : et ambulaverunt in consiliis suis, in cogitatione cordis sui pessimi: et averterunt in cultu meo dorsum, et non posuerunt timorem mei ante faciem suam:
25 A die qua egressi sunt patres vestri de terra Ægypti usque in diem hanc : et misi ad vos omnes servos meos Prophetas, quotidiè manè consurgens, et mittens:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܙܠܘ ܠܐܬܪܝ ܕܒܫܝܠܘܢ ܕܐܫܪܝܬ ܫܡܝ ܬܡܢ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܚܙܘ ܡܢܐ ܥܒܕܬ
ܠܗ ܡܛܠ ܒܝܫܘܬܗ ܕܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܗܫܐ ܚܠܦ ܕܥܒܕܬܘܢ ܟܠܗܝܢ ܥܒܕܐ
13 ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ: ܘܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ: ܘܩܪܝܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܥܢܝܬܘܢ.
14 * ܐܥܒܕ ܠܒܝܬܐ ܗܢܐ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܘܗܝ: ܕܐܢܬܘܢ ܬܟܝܠܝܢ ܥܠܘܗܝ.
ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܕܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐܒܗܬܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܥܒܕܬ ܠܫܝܠܘܢ. * ܘܐܫܕܝܟܘܢ ܡܢ
15 ܩܕܡ ܐܦܝ. ܐܝܟ ܕܫܕܝܬ ܠܟܠܗܘܢ ܐܚܝܟܘܢ ܠܟܠܗ ܙܪܥܗ ܕܐܦܪܝܡ. * ܘܐܢܬ ܠܐ ܬܨܠܐ
16 ܚܠܦ ܥܡܐ ܗܢܐ. ܘܠܐ ܬܒܥܐ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܬܦܓܥ ܒܝ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܡܥ ܐܢܐ ܠܟ. * ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܬ
17 ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܒܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܫܘܩܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. * ܒܢܝܐ ܡܠܩܛܝܢ ܩܝܣܐ.
18 ܘܐܒܗܬܗܘܢ ܡܕܠܩܝܢ ܢܘܪܐ. ܘܢܫܐ ܠܫܢ ܠܫܐ. ܠܡܥܒܕ ܓܪܨܐ ܠܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܠܡܢܣܟܘ
ܢܣܟܐ ܠܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ. ܕܢܪܓܙܘܢܢܝ. * ܠܐ ܗܘܐ ܠܝ ܡܪܓܙܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܠܐ ܠܢܦܫܗܘܢ:
19 ܕܢܒܗܬܘܢ ܐܦܝܗܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ ܪܘܓܙܝ ܘܚܡܬܝ
20 ܫܪܝܐ ܥܠ ܐܬܪܐ ܗܢܐ. ܥܠ ܒܢܝܢܫܐ ܘܥܠ ܒܥܝܪܐ. ܘܥܠ ܐܝܠܢܝ ܕܒܪܐ. ܘܥܠ ܦܐܪܐ ܕܐܪܥܐ.
ܘܬܐܩܕ ܘܠܐ ܬܕܥܟ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܥܠܘܬܗܘܢ ܐܘܣܦܘ
21 ܥܠ ܕܒܚܝܗܘܢ. ܘܐܟܠܘ ܒܣܪܐ ܕܠܐ ܐܡܪܬ ܠܐܒܗܬܗܘܢ. * ܘܠܐ ܦܩܕܬ ܐܢܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܐܦܩܬ
22 ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܠܐ ܥܠ ܥܠܘܬܐ. ܘܠܐ ܥܠ ܕܒܚܐ. * ܐܠܐ ܐܢܐ ܗܢܐ ܦܬܓܡܐ ܦܩܕܬ
23 ܐܢܘܢ. ܘܐܡܪܬ. ܫܡܥܘ ܒܩܠܝ. ܘܐܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܠܗܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ.
ܘܗܠܟܘ ܒܟܠܗ ܐܘܪܚܐ. ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܢܛܐܒ ܠܟܘܢ. * ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܘܠܐ ܐܪܟܢܘ
24 ܐܕܢܗܘܢ ܠܡܫܡܥ. ܐܠܐ ܐܙܠܘ ܒܬܪ ܬܪܥܝܬܗܘܢ. ܘܒܬܪ ܪܓܝܓܬ ܠܒܗܘܢ ܒܝܫܐ. ܘܗܦܟܘ
ܠܒܣܬܪܗܘܢ. ܘܠܐ ܠܩܕܡܝܗܘܢ. * ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܢܦܩܘ ܐܒܗܝܗܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ
25 ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܘܫܕܪܬ ܠܘܬܗܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝ ܢܒܝܐ. ܒܟܠ ܝܘܡ.

12 Iccircò ite in locum meum qui erat in Silo, ubi habitare feceram nomen meum antea, & videte quid fecerim ei propter nequitiam populi mei Israelis.
13 Nunc igitur, quia perpetrâstis hæc omnia facinora, dicit Dominus; prædixi vobis, & non audîstis ; vocavi vos, & non respondistis :
14 Faciam huic domui super quam invocatum est nomen meum, in qua vos fiduciam collocatis, & civitati huic quam dedi vobis & patribus vestris ; quemadmodũ feci Silo:
15 Et abjiciam vos à conspectu meo, quemadmodum abjeci omnes fratres vestros, universum semen Aphremi.
16 Tu ergò ne ores pro populo isto, neque preceris pro eis, & ne me depreceris ; quoniam nequaquam exaudiã te.
17 An non vides quid faciant in civitatibus Judæ, & in plateis Jerusalem?
18 Filii colligunt ligna, & parentes *eorum* accendunt ignem, fœminæ verò depsunt massam ; ad faciendum placentas militiæ cœlesti, & libandum libamina diis alienis, ut me ad iracundiam provocent.
19 Non me quidem irritant, ait Dominus ; sed semetipsos, ut pudefiant vultus eorum.
20 Iccircò sic ait Dominus Deus, Ecce ira mea & furor meus requiescent super locum istum, super homines & super jumenta, super arbores campestres, & super fructus terræ ; comburétque , & non extinguetur.
21 Sic dicit Dominus potens, Deus Israelis ; Holocausta sua accumulârunt sacrificiis suis, & comederunt carnem de qua non dixeram patribus eorum.
22 Nihil enim præceperam eis, quo die extraxi eos de terra Ægypti, de holocausto neque de sacrificiis :
23 Sed hunc ego sermonem præceperam eis, & dixeram ; Auscultate voci meæ, eróque vobis Deus, & vos eritis mihi populus : & ambulate in tota via quam præcipio vobis, ut benè sit vobis.
24 At non auscultârunt, nec aurem suam præbuerunt ad audiendum ; sed abierunt post cogitationes suas & post appetitus cordis sui pessimi : & retrocesserunt, non processerunt:
25 *Idque* ab eo die quo egressi sunt patres eorum è terra Ægypti ad hunc usque diem : cùm tamen ad eos mitterem omnes servos meos prophetas, singulis diebus :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اذهبوا الى موضعي الذي في سيلوم حيث اسكنت اسمي هناك من قبل * وانظروا ما
13 صنعت به من وجه شر شعبي اسرائيل * والان من اجل انكم صنعتم هذه الاعمال كلها *
14 وتكلمت فلم تسمعوني * ودعوتكم فلم تجيبوا * الان وانا اصنع بهذا الموضع الذي دعي
اسمي عليه الذي انتم تثقون به * والموضع الذي تكلمت به معكم ومع ابايكم * كما صنعت
15 بسيلوم * واصرفكم من وجهي كما اصرفت اخوتكم كل زرع افرام * وانت لا تصل من اجل
16 هذا الشعب ولا تطلب ليرحموا * فاني لا استجيب * اوما رايت ما هولاء يصنعون في طرقات
17 ايروشليم * بنوهم يجمعون حطبا * واباهم يقدون نارا * ونساهم يدققن دقيقا ليعملن قرابين
18 لاجناد السماء * ويرقون قوارير للالهة الغريبة لكي يغضبوني * هل يسخطوني هاولاء يقول الرب *
19 اليس نفسهم * كي تخزا وجوههم * لاجل هذا هكذا يقول الرب * ها رجزي وغضبي يراق على
20 هذا الموضع * وعلى الناس والبهايم * وعلى كل شجر حقلهم * وعلى كل غلاتهم * ويتوقد ولا
21 يطفا * ولا يكون من يطفي * هكذا يقول الرب * اجمعوا محرقاتكم مع ذبايحكم وكلوا لحما *
22 * ولم اتكلم مع اباكم ولم اوصهم في اليوم الذي اصعدتهم فيه من ارض
23 مصر من اجل المحرقات والذبايح * لكن بهذه الكلمة اوصيتهم قايلا * اسمعوا صوتي
واكون لكم الها وانتم تكونون لي شعبا * وسيروا في جميع طرقي التي اوصيتكم
24 بهن اذن * لكي يكون لكم الخير * فلم يسمعوا لي ولا صغوا باذانهم * لكن
25 ساروا بشهوات قلبهم الرديء * وصاروا الى خلف وليس الى قدام * منذ يوم خرجوا
اباهم من ارض مصر والى هذا اليوم * ارسلت اليكم جميع عبيدي الانبياء
نهارا وارسلتهم سحرا *

12 *Ite in locum meum illum qui est in Silome, ubi habitare feceram nomen meum olim, & videte quid fecerim ei causâ malitiæ populi mei Israelis.*
13 *Nunc itaque, cùm feceritis omnes hujusmodi actiones; allocutus sim vos, nec audieritis me; vocaverim vos, nec responderitis:*
14 *Nunc, inquam, ego faciam huic loco super quem invocatum est nomen meum, cui vos confiditis, loco in quo locutus sum vobiscum & cum patribus vestris; quemadmodum feci Silomi :*
15 *Et repellam vos à facie mea, quemadmodum repuli fratres vestros, totum scilicet semen Aphremi.*
16 *Tu verò ne ores pro populo isto, neque petas ut misericordiâ utar cum eis : non enim exauditurus essem.*
17 *An non vides quid isti faciant in viciis Jerosolymæ?*
18 *Filii eorum ligna colligunt, patres eorum accendunt ignem, & eorum fœminæ contundunt similam ut conficiant sacrificia copiis cœlestibus; & effundunt alabastra diis alienis, ad irritandum me.*
19 *Num me ad iram concitant isti, dicit Dominus? an non seipsos, ut pudefiant vultus eorum?*
20 *Hanc ob rem ita dicit Dominus, En ira mea & excandescentia mea effundetur super hunc locum, & super homines atque jumenta, super omnes arbores agri eorum, & super omnes proventus eorum : ardebit autem, & non extinguetur, nec erit qui extinguat.*
21 *Sic ait Dominus, Conjungite holocausta vestra cum sacrificiis vestris, & comedite carnem.*
22 *Neque enim locutus sum cum majoribus vestris, aut præcepi eis quâ die eduxi eos de terra Ægypti, de holocaustis & sacrificiis :*
23 *Sed hoc verbum præcepi illis, dicens, Acquiescite voci meæ, eroque vobis Deus, & vos eritis mihi populus : & ambulate in omnibus viis meis quas præscripsi vobis, ut benè sit vobis.*
24 *Verùm non acquieverunt mihi, nec admoverunt aures suas ; sed secuti sunt libidines cordis sui depravati, & retrogressi sunt, non progressi,*
25 *Inde ab ea die quâ exierunt majores eorum è terra Ægypti ad hodiernam usque diem. Et quanvis miserim ad vos omnes servos meos prophetas interdiu, miserimque eos tempore matutino ;*

induraverūt & :suā aurem inclinaverūt nec ,me ad obaudierunt non Et
26 ולוא שמעו אלי ולא הטו את־אזנם ויקשו
eos ad loquêris Et .suis patribus præ malefecerunt ; suā cervicem
27 את־ערפם הרעו מאבותם: ודברת אליהם
, eos ad vocabis & : te ad obaudient non & , hæc verba omnia
את־כל־הדברים האלה ולא ישמעו אליך וקראת אליהם
quæ gens Hæc : eos ad dices Et .tibi respondebunt non &
28 ולא יענוכה: ואמרת אליהם זה הגוי אשר
: disciplinam receperunt nec , sui Dei DOMINI voce in audierunt non
לוא־שמעו בקול יהוה אלהיו ולא לקחו מוסר
,tuum nazareatum Tonde .ipsorū ore de est abscisa & , veritas periit
29 אבדה האמונה ונכרתה מפיהם: גזי נזרך
,Dominus reprobavit quia : lamentum edita loca super tolle & , projice &
והשליכי ושאי על־שפים קינה כי מאס יהוה
malum Jehudah filii fecerunt Quia .sui furoris generationē dimisit &
30 ויטש את־דור עברתו: כי־עשו בני־יהודה הרע
,domo in suas abominationes posuerunt : Dominus dixit ,meis oculis in
בעיני נאם־יהוה שמו שקוציהם בבית
ædificaverunt Et .eā polluendum ad ea super meū nomen est invocatū qua
31 אשר־נקרא־שמי עליו לטמאו: ובנו
,suos filios comburendum ad,Hinnom filii valle in quæ ,Topheth excelsa
במות התפת אשר בגיא בן־הנם לשרף את־בניהם
.meū cor super ascendit nec,præcepi non quod : igni in suas filias &
ואת־בנתיהם באש אשר לא צויתי ולא עלתה על־לבי:
,Topheth ultrà dicetur nō &,Dominus dicit ,venientes dies ecce Ideo
32 לכן הנה־ימים באים נאם־יהוה ולא־יאמר עוד התפת
sepelient & : interfectionis Vallis quinimò , Hinnom filii Vallis &
וגיא בן־הנם כי אם־גיא ההרגה וקברו
volatili cibum in hujus populi cadaver erit Et .loco absque Topheth in
33 בתפת מאין מקום: והיתה נבלת העם הזה למאכל לעוף
urbib° de faciā cessare Et .exterrens non & : terræ jumento & , cœli
34 השמים ולבהמת הארץ ואין מחריד: והשבתי מערי
,lætitiæ vocem & , gaudii vocem Jerusalaim plateis de & , Jehudah
יהודה ומחצות ירושלם קול ששון וקול שמחה
.terra erit desolationem in nam :sponsæ vocem & ,sponsi vocem
קול חתן וקול כלה כי לחרבה תהיה הארץ:

CAP. VIII. ח

regum ossa Educent : Dominus ait illo tempore In
1 בעת ההיא נאם־יהוה ויוציאו את־עצמות מלכי־
,sacerdotum ossa & ,ej° principum ossa & ,Jehudah
יהודה ואת־עצמות שריו ואת־עצמות הכהנים
Jerusalaim habitantium ossa & , prophetarum ossa &
ואת־עצמות הנביאים ואת עצמות יושבי־ירושלם
omni ad & ,lunā ad & ,solem ad ea dispendent Et .suis sepulchris de
2 מקבריהם: ושטחום לשמש ולירח ולכל
quæ & ,eis servierunt quibus & ,ea dilexerunt quæ , cœli exercitum
צבא השמים אשר אהבום ואשר עבדום ואשר
se incurvaverūt quibus & ,ipsa quæsierūt quæ & , ea post ambulaverūt
הלכו אחריהם ואשר דרשום ואשר השתחוו
facies super sterquilinium in ; sepelientur nec , colligentur non ;eis
להם לא יאספו ולא יקברו לדמן על־פני
residuo omni vitâ præ mors eligetur Et .erunt humi
3 האדמה יהיו: ונבחר מות מחיים לכל השארית
locis universis in ,hac mala familia de ,residuorum
הנשארים מן־המשפחה הרעה הזאת בכל־המקמות
.exercituum Dominus dixit ,illuc eos propellam quò , residuis
הנשארים אשר הדחתים שם נאם יהוה צבאות:
non & ,cadent Nunquid : Dominus dixit Sic : eos ad dices Et
4 ואמרת אליהם כה אמר יהוה היפלו ולא
? convertetur non & ,avertetur Nunquid ? resurgent
יקומו אם־ישוב ולא ישוב:

Versio VULG. LAT.

26 Et non audierunt me, nec inclinaverunt aurem suā: sed induraverunt cervicem suā: & pej° operati sunt quàm patres 27 eorum. Et loquêris ad eos omnia verba hæc, & non audient te: & vocabis eos, & non 28 respondebunt tibi. Et dices ad eos; Hæc est gens, quæ non audivit vocē Dñi Dei sui, nec recepit disciplinā: periit fides, 29 & ablata est de ore eorū. Tonde capillū tuum, & projice, & sume in directū planctū: quia projecit Dñs, & reliquit gene- 30 rationē furoris sui, Quia fecerunt filii Juda malū in oculis meis, dicit Dñs. Posuerunt offendicula sua in domo, in qua invocatum est nomen meū, ut 31 polluerent eam: Et ædificaverunt excelsa Topheth, quæ est in valle filii Ennom: ut incenderent filios suos, & filias suas igni: quæ non præcepi, nec 32 cogitavi in corde meo. Ideò ecce dies venient, dicit Dñs, & non dicetur ampliùs, Topheth, & Vallis filii Ennom: sed Vallis interfectionis: & sepelient in Topheth, eò quòd non sit 33 locus. Et erit morticinū populi huj° in cibos volucribus cœli, & bestiis terræ, & non erit qui 34 abigat. Et quiescere faciam de urbib° Juda, & de plateis Jerusalem, vocē gaudii, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocē sponsæ: in desolationem enim erit terra.

CAP. VIII.

1 IN illo tempore, ait Domin°; Ejicient ossa regum Juda, & ossa principum ejus, & ossa sacerdotum, & ossa prophetarum, & ossa eorum qui habitaverunt Jerusalem, de sepul- 2 chris suis: Et expandent ea ad Solem, & Lunā, & omnem militiam cœli, quæ dilexerunt, et quibus servierunt, et post quæ ambulaverunt, et quæ quæsierunt, et adoraverunt: non colligentur, et non sepelientur: in sterquiliniū sup faciem ter- 3 ræ erunt. Et eligent magis mortem quàm vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis, quæ derelicta sunt, ad quæ ejeci eos, dicit Dominus 4 exercituum. Et dices ad eos, Hæc dicit Dominus; Numquid qui cadit, non resurget? et qui aversus est, non revertetur?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

26 Καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου, καὶ οὐ προσέσχε τὸ οὖς αὐτῶν, καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν 27 ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν. Καὶ ἐρεῖς αὐ- 28 τοῖς (*) τοῦτον τὸν λόγον, Τοῦτο τὸ ἔθνος ὃ οὐκ ἤκουσε τῆς φωνῆς κυρίου, οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν, ἐξέλιπεν ἡ πίστις ἐκ στόματος αὐ- 29 τῶν. Κεῖραι τὴν κεφαλήν σου, καὶ ἀπόρριπτε, καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρῆνον, ὅτι ἀπεδοκίμασε (β) κύριος, καὶ ἀπώσατο τὴν γενεὰν 30 τὴν ποιοῦσαν ταῦτα. Ὅτι ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα (γ) τὸ πονηρὸν ἐναντίον ἐμοῦ, λέγει κύριος· ἔταξαν τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐν τῷ οἴκῳ, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' 31 αὐτὸν, τοῦ μιᾶναι αὐτόν. Καὶ ᾠκοδόμησαν τὸν βωμὸν τοῦ Ταφὲθ, ὅς ἐστιν ἐν φάραγγι υἱοῦ Ἐννόμ, τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρὶ, ὃ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς, (δ) καὶ οὐ διενοήθην ἐν τῇ 32 καρδίᾳ μου. Διατοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, Βωμὸς τοῦ Ταφὲθ καὶ φάραγξ υἱοῦ Ἐννόμ, ἀλλ' Ἡ φάραγξ τῶν ἀνῃρημένων· καὶ θάψουσιν (ε) ἐν τῷ Ταφὲθ, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον. 33 Καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τοῦ λαοῦ τούτου (ζ) εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοῖς θη- 34 ρίοις τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποσοβῶν. Καὶ καταλύσω ἐκ (η) πόλεων Ἰούδα καὶ ἐκ διόδων Ἱερουσαλὴμ φωνὴν εὐφραινομένων, καὶ φωνὴν χαιρόντων, φωνὴν νυμφίου, καὶ φωνὴν νύμφης, ὅτι εἰς ἐρήμωσιν ἔσται πᾶσα ἡ γῆ.

26 Et non exaudierunt me, & non attendit auris eorum: & induraverunt cervicem suam super patres ipsorum. Et dices eis hunc 27 28 (e) sermonem; Hæc est gens, quæ non audivit vocem Domini, neque recepit disciplinam: defecit fides ex ore eorum. Tonde caput 29 tuum, & projice, & assume super labia lamentationem: quia reprobavit Dominus, & repulit generationem facientem hæc: Quia fecerunt filii Juda malum 30 coram me, dicit Dominus; posuerunt abominationes suas in domo, ubi invocatum est nomen meum super eam, ad polluendam eam: Et ædificaverunt aram 31 (f) Tapheth, quæ est in valle filii Ennom, ad comburendum filios suos, & filias suas in igni: quod non mandavi eis, neque cogitavi in corde meo. Idcircò ec- 32 ce dies veniunt, dicit Dominus; & non dicent ampliùs, Ara Tapheth, & Vallis filii Ennom, sed Vallis interfectorum: & sepelient in Tapheth, eò quòd non sit locus: Et erunt mortui de po- 33 pulo hoc in escam volatilibus cœli, & bestiis terræ: & non erit, qui abigat. Et cessare faciam de 34 civitatibus Juda, & de viis Hierusalem vocem lætantium, & vocem gaudentium, vocem sponsi, & vocem sponsæ: quia in desolationem erit universa terra.

MS.A. (*) τὸν λόγον τοῦτον (β) καὶ ἀπώσατο κύριος τὴν (γ) τὰ πονηρὰ ἐνώπιον ἐμοῦ, (δ) οὐδὲ (ε) ἐν τῷ τάφῳ Ταφὲθ, (ζ) εἰς κατάβρωμα πᾶσιν τοῖς (η) πόλεως

ΚΕΦ. η'.

1 ἘΝ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγει κύριος, ἐξοίσουσι τὰ ὀστᾶ τῶν βασιλέων Ἰούδα, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἱερέων, καὶ τὰ ὀστᾶ (α) προφητῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν (β) κατοικούντων ἐν Ἱερουσα- 2 λὴμ ἐκ τῶν τάφων αὐτῶν, Καὶ ψύξουσιν αὐτὰ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀστέρας, καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ, ἃ ἠγάπησαν, καὶ οἷς ἐδούλευσαν, καὶ ὧν ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ὧν ἀντείχοντο, καὶ οἷς προσεκύνησαν αὐτοῖς. οὐ κοπήσονται, καὶ οὐ ταφήσονται, καὶ ἔσονται εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τῆς 3 γῆς, Ὅτι (γ) εἵλοντο τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωὴν, καὶ πᾶσι τοῖς καταλοίποις τοῖς καταλειφθεῖσιν ἀπὸ τῆς γενεᾶς ἐκείνης, ἐν παντὶ τόπῳ (δ) οὗ ἐὰν ἐξώσω αὐτοὺς 4 ἐκεῖ. Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται; ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ (ε) ἀναστρέφει;

CAP. VIII.

1 IN tempore illo, dicit Dominus, efferent ossa regum Juda, & ossa principum ejus, & ossa sacerdotum, & ossa prophetarum, & ossa habitantium in Hierusalem, de sepulchris eo- 2 rum, Et (a) torrebunt ea ad Solem, & Lunam, & ad omnia sydera, & ad omnem militiam cœli, quæ dilexerunt, & quibus servierunt, & post quæ ambulaverunt post ea, & quibus adhæserunt, & quæ adoraverunt ea. Non plangentur, & non sepelientur: & erunt in exemplum su- 3 per faciem terræ. Quia elegerunt mortem, quàm vitam, etiam de omnibus residuis, qui relicti fuerint de generatione illa, in omni loco, quocunque ex- 4 pulero eos illuc. Quia hæc dicit Dominus; Nunquid qui cadit, non resurgit? aut, qui avertit se, non revertitur?

MS.A. (α) τῶν προφητῶν αὐτῶν, (β) κατοικούντων Ἱερουσαλὴμ (γ) εἵλαντο τὸν θάνατον μᾶλλον ἢ (δ) ὧ ἐὰν (ε) ἐπιστρέψει;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

26 ולא קבילו למימרי ולא ארכינו ית אודניהון ואקשיאו ית קדלהון אבאישו מאבהתהון:
27 ותמלל עמהון ית כל פתגמיא האלין ולא יקבלון מנך ותתנבי להון ולא יתיבונך:
28 ותימר להון דין עמא די לא שמעו למימרא דיי אלההון ולא קבילו אולפן פסקת
29 הימנותא ואתמנעת מפומהון: תלישי על רברביך דיגלון וטולי על נגדין אליא ארי
30 רחיק יי ורטיש ית דרא דעברו על מימריה: ארי עבדו בני יהודה דביש קדמי אמר יי
31 שויאו שקוציהון בביתא דאתקרי שמי עלוהי לסאבותיה: ובנו במת תופת די בחילת
בר הנם לאוקדא ית בניהון וית בנתיהון בנורא דלא פקדית באוריתי ולא רעוא קדמי:
32 בכן הא יומיא אתן אמר יי ולא יתאמר עוד תופת וחילת בר הנם אלהן חילת קטיליא
33 ויקברון בתופת מבלי אתר: ותהי נבלתא דעמא הדין משגרא למיכל לעופא דשמיא
34 ולבעירא דארעא ולית דמניד: ואבטל מקרויא דבית יהודה ומשוקי ירושלם קל ביע
וקל חדוא קל חתנין וקל כלן ארי לחורבא תהי ארעא:
ח
1 בעדנא ההיא אמר יי יפקון ית גרמי מלכיא דבית יהודה וית גרמי רברביהון וית גרמי
2 כהניא וית גרמי נביי שקרא וית גרמי יתבי ירושלם מקבריהון: וישטחונון לקבל
שמשא וסיהרא ולכל חילי שמיא דרחמונון ודפלחונון ודטעו בתריהון ודתבעונון
3 ודסגידו להון לא יתכנשון ולא יתקברון לזיבל מבדר על אפי ארעא יהון: ויתרעון
במותא מדבחיא לכל שארא דישתאר מן זרעיתא בישתא הדא בכל אתריא
4 דישתארון דאגליתנון לתמן אמר יי צבאות: ותימר להון כדנן אמר יי היפלון ולא
יקומון אם למתב גלי קדמי דלא יתובון:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

26 Et non obedierunt verbo meo, nec inclinaverunt aures suas; sed induraverunt cervicem suam; pejus egerunt quàm patres eorum. 27 Et loquêris cum eis omnia verba hæc, nec acquiescent tibi: et prophetabis eis, & non respōdebunt tibi. 28 Et dices eis: Iste est populus qui non audivit verbum Dñi Dei sui, nec suscepit disciplinam: cessavit fides, & ablata est de ore eorum. 29 Evelle capillos propter principes tuos qui captivi ducentur, & tolle propter duces lamentationem, quia projecit Dominus, & reliquit *generationem* qui transgressi sunt verbū suum. 30 Quia fecerunt filii Juda quod malum est coram me, dicit Dñs: posuerunt abominationes suas in domo sup qua invocatum est nomen meum, ut contaminarent eam. 31 Et construxerunt excelsum Topheth, quod est in valle filii Hennom, ut incenderent filios suos & filias suas igni: quod non præcepi in Lege mea, nec talis voluntas est coram me. 32 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dñs, & non dicetur amplius, Topheth & vallis filii Hennom; sed Vallis occisorum: & sepelient in Topheth, eò quòd non sit locus. 33 Et erit cadaver populi hujus projectum in cibum volucribus cœli & bestiis terræ: & non erit qui amoveat. 34 Et cessare faciā de civitatib° dom° Juda, & de vicis Jerusalē vocē gaudii et vocē lætitiæ, vocem sponsorū & vocem sponsarū: quia in desolationē erit terra.

CAP. VIII,

1 IN tempore illo, dicit Dñs, educent ossa regū dom° Juda, & ossa principū eorum, et ossa sacerdotū, & ossa falsorum prophetarū, et ossa habitatorū Jerusalē de sepulcris suis: 2 Et expandent ea contra Solem & Lunam, et oēm militiam cœli, quæ dilexerunt, & quibus servierunt, & post quæ erraverunt, & quæ quæsierunt, & adoraverunt: non colligentur nec sepelientur; in stercus dispersum sup faciem terræ erunt. 3 Et eligetur mors magis quàm vita omnibus reliquiis quæ remanserint de cognatione hac pessima; in omnibus locis in quibus remanserint, ad quæ transmigrare eos feci, dicit Dominus exercituum. 4 Et dices eis: Hæc dicit Dominus: Nunquid cadent & non resurgent? aut de aversione notum est coram me ꝙ non convertétur?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܩܕܡܬ ܘܫܕܪܬ. ܘܠܐ ܫܡܥܘ. ܘܠܐ ܐܪܟܢܘ ܐܕܢܗܘܢ ܠܘܬܝ. ܘܩܫܝܘ ܩܕܠܗܘܢ. ܝܬܝܪ ܡܢ
27 ܐܒܗܝܗܘܢ. * ܘܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܢܫܡܥܘܢܟ. ܘܬܩܪܐ ܐܢܘܢ
28 ܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܥܢܘܢܟ. * ܐܒܕܬ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܐܬܓܙܪܬ ܡܢ ܦܘܡܗܘܢ. * ܓܙܘܙܝ ܣܥܪܟܝ
29 30 ܘܫܕܝ. ܘܣܒܝ ܥܠ ܫܒܝܠܐ ܐܘܠܝܬܐ. ܕܪܓܙ ܡܪܝܐ. ܘܫܒܩܗ ܠܕܪܐ ܕܥܒܪܐ. * ܡܛܠ
ܕܥܒܕܘ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܒܝܫܬܐ ܩܕܡܝ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܣܡܘ ܛܢܦܘܬܗܘܢ. ܒܒܝܬܐ ܕܐܬܩܪܝ
31 ܫܡܝ ܥܠܘܗܝ. ܘܛܢܦܘܗܝ. * ܘܒܢܘ ܓܒܘܬܐ ܒܬܦܬ. ܕܒܢܚܠܐ ܕܒܪ ܗܢܘܡ. ܠܡܘܩܕܘ
32 ܒܢܝܗܘܢ ܘܒܢܬܗܘܢ ܒܢܘܪܐ. ܕܠܐ ܦܩܕܬ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܣܠܩܬ ܥܠ ܠܒܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ
ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܬܐܡܪ ܬܘܒ ܬܦܬ ܘܢܚܠܐ ܕܒܪ ܗܢܘܡ. ܐܠܐ ܢܚܠܐ ܕܩܛܝܠܐ.
33 ܘܢܩܒܪܘܢ ܒܬܦܬ ܡܢ ܠܐ ܐܬܪܐ. * ܘܢܗܘܘܢ ܫܠܕܝܗܘܢ ܕܥܡܐ ܗܢܐ. ܡܐܟܘܠܬܐ
34 ܠܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܡܢ ܕܡܢܦܪܩ. * ܘܐܒܛܠ ܡܢ ܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܡܢ
ܫܘܩܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܩܠܐ ܕܚܕܘܬܐ ܘܩܠܐ ܕܒܣܝܡܘܬܐ. ܩܠܐ ܕܚܬܢܐ ܘܩܠܐ ܕܟܠܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܚܘܪܒܐ
ܬܗܘܐ ܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *

1 * ܒܙܒܢܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܢܦܩܘܢ ܓܪ̈ܡܐ ܕܡܠܟ̈ܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܓܪ̈ܡܐ ܕܪ̈ܘܪܒܢܝܗܘܢ.
ܘܓܪ̈ܡܐ ܕܟܗ̈ܢܝܗܘܢ. ܘܓܪ̈ܡܐ ܕܢܒ̈ܝܝܗܘܢ. ܘܓܪ̈ܡܐ ܕܥܡܘܪ̈ܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ ܡܢ
2 ܩܒܪ̈ܝܗܘܢ. * ܘܢܫܛܚܘܢ ܐܢܘܢ ܠܫܡܫܐ ܘܠܣܗܪܐ ܘܠܟܠܗ ܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ. ܕܪܚܡܘ
ܐܢܘܢ. ܘܦܠܚܘ ܐܢܘܢ. ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܝܗܘܢ. ܘܫܐܠܘ ܒܗܘܢ. ܘܣܓܕܘ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܢܬܟܢܫܘܢ.
3 ܘܠܐ ܢܬܩܒܪܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܙܒܠܐ ܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ ܢܗܘܘܢ. * ܘܢܓܒܘܢ ܠܗܘܢ ܡܘܬܐ ܡܢ
ܚܝܐ. ܟܠܗ ܫܪܟܐ ܕܐܫܬܚܪܘ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܒܝܫܬܐ. ܒܟܠ ܐܬܪܘܬܐ ܕܒܕܪܬ ܐܢܘܢ
4 ܬܡܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܢܦܠܘܢ. ܘܠܐ
ܢܩܘܡܘܢ. ܘܐܢ ܢܬܘܒܘܢ. ܠܐ ܬܝܒܝܢ.

26 Prætervertebam, mittebámque; sed non obtemperârunt, neque præbuerunt aurem suam mihi; imò obdurârunt cervicem suam multò magis quàm patres eorum. 27 Tu quoque dices eis omnes sermones istos, at non auscultabunt tibi; vocabis eos, & non respondebunt tibi. 28 Periit fides, & defecit ex ore eorum. 29 Tonde comam tuam, & abjice, & sume secus semitas lamentationem; quoniam iratus est Dominus, & deseruit generationem prævaricatricem. 30 Quia perpetrârunt filii Judæ scelus coram me, dicit Dominus; posuerunt abominationem suam in æde super quam invocatum est nomen meum, & contaminaverunt eam: 31 Et ædificaverunt altaria in Topheth quæ est in valle filii Hennom, ut filios filiásque suas igni comburerent; quod non præceperam eis, neque in animum meum subierat: 32 Propterea ecce dies venturi sunt, dicit Dominus, quum non dicetur ampliùs Topheth & vallis filii Hennom, sed vallis interfectorum: & sepelient in Topheth præ loci penuria: 33 Et erunt cadavera populi istius escæ volatilibus cœli, & bestiæ terræ, nemine eripiente. 34 Ita cessare faciam ex civitatibus Judæ & ex plateis Jerosolymæ, vocem exultationis, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ; quandoquidem in solitudinem redigenda est tota terra.

CAP. VIII.

1 TUnc temporis, ait Dominus, extrahentes ossa regum Judæ, & ossa principum eorum, ossa sacerdotum, & ossa prophetarum eorum, ossa denique civium Jerusalem, è sepulchris ipsorum; 2 Expandent ea soli & lunæ, totíque militiæ cœlesti, quæ dilexerūt, coluerunt, sectati sunt, consuluerunt, & adoraverunt: non colligentur, neque sepelientur, sed ut fimus erunt in superficie terræ: 3 Eligéntque sibi mortem potiùs quàm vitam residui omnes qui supererunt ex hac familia pessima cunctis in locis in quæ dispersi eos, ait Dominus potentissimus. 4 Præterea dices eis, Sic ait Dominus; Cadent, & non resurgent; & licèt pœniteat eos, non *tamen* pœnitet illos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * ولم يسمعوا لي ولا نصتوا باذانهم * وصعبوا رقابهم اكثر من آبائهم * * وتقول لهم هذا
27 28 القول * هذه الامة التي لم تسمع صوت الرب ولم تقبل ادبا * فني الايمان من فمهم * جزي راسك
29 واطرحي وخذي على سفتيك نوحا * لان الرب نبذ واقصي الجيل الذي يصنع هذه * لان
30 بني يهودا صنعوا الشر امامي يقول الرب * رتبوا رذالهم في البيت حيث دعي اسمي عليه
31 لينجسوه * وبنوا هيكل طافات الذي هو في وادي بن انوم ليحرقوا بنيهم وبناتهم بالنار هذا
32 الذي لم امرهم به ولم افكر فيه بقلبي * لاجل هذا تاتي ايام يقول الرب * فلا تقولون اين
هيكل طافات ووادي بن انوم لكن وادي المقتولين * ويدفنوهم في قبر طافات من اجل
33 انه لا يكون لهم موضع * وتكون اموات هذا الشعب طعاما لجميع طيور السماء ووحوش
34 الارض * ولا يكون منقذ * وابطل من مدينة يهودا ومن مسالك ايروشليم * صوت المسرورين
وصوت الفرحين * صوت العريس وصوت العروس * لان كل الارض تكون للخراب *

* الفصل الثامن *

1 * في ذلك الزمان يقول الرب يخرجون عظام ملوك يهودا * وعظام روسائه * وعظام الكهنة * وعظام
2 انبيائهم * وعظام سكان ايروشليم من قبورهم * ويبسطونها للشمس والقمر * ولجميع
الكواكب * ولجميع اجناد السماء هذه التي احبوها * وتعبدوا لها وساروا خلفها *
3 وتمسكوا بها وسجدوا لها * لا يجمعوهم ولا يدفنوهم * ويصير سهن على وجه الارض * لانهم
اختاروا الموت بالحري اكثر من الحياة * وجميع البقية التي تبقي من هذا الجيل
4 في كل الموضع الذي اقصيتهم اذن هناك * ان هكذا يقول الرب * هل الساقط
لا يقوم * والمنصرف لا يعود *

26 *Tamen non acquieverunt mihi, nec aures suas admoverunt: imò obduraverunt cervicem suam plusquam majores sui. 27 & 28 Dices etiam eis hunc sermonem; Hæc est gens quæ non acquievit voci Domini, nec eruditionem suscepit; defecit fides ex ore eorum.* 29 *Tonde caput tuum, & prosterne te, & sume super labia tua lamentationem; quia Dominus abjecit repulitque generationem talia perpetrantem.* 30 *Quia filii Judæ malum operati sunt coram me dicit Dominus; disposuerunt abominationem suam in domo super quam invocatum est nomen meum, ut pollucrent eam;* 31 *Et ædificaverunt templum Taphathis, quod est in valle filii Ennomis, ut filios filiasque suas igne comburerent; rem sanè quam neque præceperam eis, neque mente cogitaveram:* 32 *Idcirco dies venient, ait Dominus, quibus non dicetis, Ubi est templum Taphathis, & vallis filii Ennomis, sed vallis occisorum? & sepelient eos in sepultura Taphathis, eò quòd nullus supersit eis locus.* 33 *Eruntque mortui istius populi, esca cunctis volucribus cœli & bestiis terræ; nec erit qui redimat:* 34 *Et abolebo ex urbe Judæ & ex vicis Jerosolymorum vocem exultantium & vocem gaudentium, vocem sponsi & vocem sponsæ; quia tota terra vastabitur.*

CAP. VIII.

1 *TEmpore illo, dicit Dominus, extrahent ossa regum Judæ, & ossa principum ejus, ossa sacerdotum, ossa prophetarum eorum, & ossa civium Jerosolymæ, è sepulchris eorū;* 2 *Et exponent ea soli & lunæ, omnibusq; syderibus, et cunctis cœli exercitibus, quos amaverunt, quibus servierunt, quos sectati sunt, quibus adhæserunt, quosque adoraverunt. Non colligent, neque sepelient eos, sed erunt spectaculo super faciem terræ;* 3 *Eò quòd elegerint mortem potiùs quàm vitam. Ad omnes autem residuos qui supersunt ex hac generatione quocunque in loco ad quem depulero eos, sic dicit Dominus;* 4 *Num qui cadit, non resurgit? an qui discedit, non revertitur?*

ירמיה : ח

? pertinaci aversione Jerusalaim iste populus est refractarius Quare
5 מדוע שובבה העם הזה ירושלם משבה נצחת
,audivi & , Attendi .reverti renuerunt ,dolum in Apprehenderunt
6 החזיקו בתרמית מאנו לשוב: הקשבתי ואשמע
: dicendo , suo malo super pœnituit vir non ,loquentur rectum non
לוא־כן ידברו אין איש נחם על־רעתו לאמר
equus tanquam ,suum cursum in est conversus ipse Omnis ? feci Quid
מה עשיתי כלה שב במרצותם כסוס
;sua (statuta) tempora cognovit cœlo in ciconia Etiam .prælium in exundans
7 שוטף במלחמה: גם־חסידה בשמים ידעה מועדיה
: sui adventus tempus custodierunt hirundo & ,grus & ,turtur &
ותור וסוס ועגור שמרו את־עת באנה
: dicetis Quomodo .Domini judicium noverunt non meus populus &
8 ועמי לא ידעו את משפט יהוה: איכה תאמרו
ecce Verè ? nobiscum Domini lex & , nos Sapientes
חכמים אנחנו ותורת יהוה אתנו אכן הנה
, sapientes sunt affecti Pudore .scribæ falsitas ,stylus fecit vanum in
9 לשקר עשה עט שקר ספרים: הבשו חכמים
,reprobaverunt Domini verbo in ecce : sunt capti & ,sunt consternati
חתו וילכדו הנה בדבר־יהוה מאסו
eorum uxores dabo Propterea ? eis quid sapientia &
10 וחכמת מה להם: לכן אתן את־נשיהם
magnum ad usque & parvo à quia ,hæredibus eorum agros , aliis
לאחרים שדותיהם ליורשים כי מקטן ועד־גדול
sacerdotem ad usque & propheta à : cupiditatem concupiscens ipse totus
כלה בצע בצע מנביא ועד־כהן
mei populi filiæ contritionem curabant Et .mendacium faciens ipse totus
11 כלה עשה שקר: וירפו את־שבר בת־עמי
.pax non & , pax Pax : dicendo , levi super
על־נקלה לאמר שלום ׀ שלום ואין שלום:
pudendo Etiam ? fecerunt abominationem quoniam ,sunt affecti Pudore
12 הבישו כי תועבה עשו גם־בוש
cadent Idcirco .nescierunt erubescere & , sunt affecti pudore non
לא־יבושו והכלם לא ידעו לכן יפלו
.Dominus dixit , corruent suæ visitationis tempore in , cadentes in
בנפלים בעת פקדתם יכשלו אמר יהוה:
nec , vite in uvæ non ,Dominus dixit , eos colligam Colligendo
13 אסף אסיפם נאם־יהוה אין ענבים בגפן ואין
.eis transibunt , eis dedi & ,defluxit folium & , ficu in ficus
תאנים בתאנה והעלה נבל ואתן להם יעברום:
civitates in ingrediamur & ,vos Colligite ? sedentes nos quid Propter
14 על־מה אנחנו ישבים האספו ונבוא אל־ערי
,nos fecit silere noster Deus Dominus quia , ibi silebimus & ,munitionis
המבצר ונדמה־שם כי יהוה אלהינו הדמנו
.Domino peccavimus nam : fellis aquam nobis dedit potum &
וישקנו מי־ראש כי חטאנו ליהוה:
.terror ecce & ,medelæ tempus ad : bonum non & ,pacem ad Expectare
15 קוה לשלום ואין טוב לעת מרפה והנה בעתה:
hinnituum voce à , ejus equorum fremitus est auditus Dan A
16 מדן נשמע נחרת סוסיו מקול מצהלות
,terram devoraverunt & ,venerunt & : terra omnis tremuit ,ejus fortiũ
אביריו רעשה כל־הארץ ויבואו ויאכלו ארץ
ego ecce Quia .ea in habitantes & ; urbem ? ejus plenitudinem &
17 ומלואה עיר וישבי בה: כי הנני
: incantatio eis non quibus , regulos serpentes vos in mittens
משלח בכם נחשים צפענים אשר אין־להם לחש
,mærorem super mea Confortatio .Dominus ait , vos mordebunt &
18 ונשכו אתכם נאם־יהוה: מבליגיתי עלי יגון
,mærens meum cor me in
עלי לבי דוי:

Versio VULG. LAT.

5 Quarè ergò aversus est populus iste in Jerusalem aversione contentiosâ? Apprehenderunt mendacium, & noluerunt reverti. 6 Attendi, & auscultavi: nemo quod bonum est loquitur, nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, dicens; Quid feci? omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens 7 ad prælium. Milvus in cœlo cognovit tempus suum: turtur, & hirundo, & ciconia, custodierunt tempus adventûs sui: populus autem meus non cognovit judicium Domini. 8 Quomodò dicitis; Sapientes nos sumus, & lex Domini nobiscum est? verè mendacium operatus est stylus mendax scribarum. 9 Confusi sunt sapientes, perterriti & capti sunt: verbum enim Domini projecerunt, & sapientia nul- 10 la est in eis. Propterea dabo mulieres eorum exteris, agros eorum hæredibus: quia à minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur: à propheta usque ad sacerdotem cuncti 11 faciunt mendacium. Et sanabant contritionem filiæ populi mei ad ignominiam, dicentes; Pax, pax: cùm non esset pax. 12 Confusi sunt, quia abominationem fecerunt: quinimò confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt: idcircò cadent inter corruentes, in tempore visitationis suæ corruent, di- 13 cit Dominus. Congregans congregabo eos, ait Dominus; non est uva in vitibus, & non sunt ficus in ficulnea, folium defluxit: & dedi eis quæ prætergressa sunt. 14 Quarè sedemus? convenite, & ingrediamur civitatem munitam, & sileamus ibi: quia Dominus Deus noster silere nos fecit, & potum dedit nobis aquam fellis: peccavimus enim Domi- 15 no. Expectavimus pacem, & non erat bonum; tempus me- 16 delæ, & ecce formido. A Dan auditus est fremitus equorum ejus, à voce hinnituum pugnatorum ejus, commota est omnis terra: & venerunt, et devoraverunt terram, & plenitudinem ejus; urbem et habitatores ejus. 17 Quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio: & mordebunt vos, 18 ait Dominus. Dolor meus super dolorem, in me cor meum mœrens.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Διατί ἀπέστρεψεν (ζ) ὁ λαός μου οὗτος ἀποστροφὴν ἀναιδῆ, καὶ κατεκρατήθησαν (η) ἐν τῇ προαιρέσει αὐτῶν, καὶ οὐκ (θ) ἠθέλησαν τοῦ ἐπιστρέψαι; 6 Ἐνωτίσασθε δὴ, καὶ ἀκούσατε. οὐχ (ι) οὕτω λαλήσουσιν, Οὐκ ἔστιν (κ) ἄνθρωπος ὁ μετανοῶν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ, λέγων, Τί ἐποίησα; διέλιπεν ὁ τρέχων (λ) ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ, ὡς ἵππος κάθιδρος ἐν χρεμετισμῷ αὐτοῦ. 7 Καὶ ἡ ἀσίδα ἐν τῷ οὐρανῷ ἔγνω τὸν καιρὸν αὐτῆς, τρυγὼν καὶ χελιδὼν ἀγροῦ, στρουθία ἐφύλαξαν καιροὺς (μ) εἰσόδων ἑαυτῶν, ὁ δὲ λαός (ν) μου 8 οὗτος οὐκ ἔγνω τὰ κρίματα κυρίου. Πῶς ἐρεῖτε, Ὅτι σοφοί ἐσμεν ἡμεῖς, καὶ νόμος κυρίου μεθ' ἡμῶν ἐστιν; εἰς μάτην ἐγενήθη 9 σχοῖνος ψευδὴς γραμματεῦσιν. Ἠσχύνθησαν σοφοὶ, καὶ ἐπτοήθησαν καὶ ἑάλωσαν, ὅτι τὸν (ξ) νόμον κυρίου ἀπεδοκίμασαν. σο- 10 φία τίς ἐστιν ἐν αὐτοῖς; Διατοῦτο δώσω τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἑτέροις, καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν τοῖς κληρονόμοις, καὶ συνάξουσι τὰ 13 (ο) γενήματα αὐτῶν, λέγει κύριος. Οὐκ ἔστι σταφυλὴ ἐν ταῖς ἀμπέλοις, καὶ οὐκ ἔστι σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς, καὶ τὰ φύλλα κατερ- 14 ρύηκεν. Ἐπὶ τί ἡμεῖς καθήμεθα; συνάχθητε, καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς, καὶ (π) ἀπορριφῶμεν ἐκεῖ, ὅτι ὁ θεὸς ἀπέρριψεν ἡμᾶς, καὶ ἐπότισεν ἡμᾶς ὕδωρ χολῆς, ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντίον 15 αὐτοῦ. Συνήχθημεν εἰς εἰρήνην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθά, εἰς καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ 16 σπουδή. Ἐκ Δὰν (ρ) ἀκουσόμεθα φωνὴν ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ· ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἱππασίας ἵππων αὐτοῦ ἐσείσθη (σ) πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἥξει καὶ καταφάγεται τὴν γῆν, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, 17 πόλιν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ. Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω (τ) εἰς ὑμᾶς ὄφεις θανατοῦντας, οἷς οὐκ ἔστιν (υ) ἐπᾷ- 18 σαι, καὶ δήξονται ὑμᾶς Ἀνίατα μετ' ὀδύνης καρδίας ὑμῶν ἀπορουμένης.

Quarè aversus est populus meus hic aversione impudenti, & confirmati sunt in electione sua, & noluerunt reverti? 6 *Auribus percipite nunc, & audite. Nónne sic loquentur, Non est homo, qui pœnitentiam agat à peccato suo, dicens; Quid feci? (b) Defecit currens à cursu suo, quasi equus defessus in binnitu suo.* 7 *Et (c) asida in cælo cognovit tempus suum: turtur, & hirundo agri, passeres custodierunt tempora ingressuum suorum: populus autem meus hic non cognovit judicia Domini.* 8 *Quomodò dicetis; Quia sapientes sumus nos, & lex Domini nobiscum est? Frustrà factus est (d) juncus mendax scribis.* 9 *Confusi sunt sapientes, & perterriti, & capti sunt: quia legem Domini reprobaverunt. Sapientia quæ est in eis?* 10 *Propterea dabo uxores eorum aliis, & agros eorum (e) hæredibus, Et colligent genimina eorum, dicit Dominus.* 13 *Non est uva in vitibus: & non sunt ficus in ficis, & folia defluxerunt.* 14 *Quarè nos sedemus? Convenite, & ingrediamur in civitates munitas, & projiciamur ibi: quoniam Deus projecit nos, & potum dedit nobis aquam fellis: quia peccavimus coram eo.* 15 *Congregati sumus ad pacem, & non fuerunt bona; ad tempus medelæ, & ecce trepidatio.* 16 *E Dan audiemus vocem fremitûs equorum ejus: à voce hinnitûs equitatûs equorum ejus commota est omnis terra: & veniet, & devorabit terram, & plenitudinem ejus; urbem, & habitantes in ea.* 17 *Quia ecce ego mitto in vos serpentes mortiferos, quibus non est incantatio: & mordebunt vos* 18 *Insanabiliter cum dolore cordis vestri deficientis.*

MS.A. (ζ) ὁ λαὸς οὗτος (η) τῇ προαιρέσει (θ) ἠθέλησαν ἐπιστρέψαι; (ι) οὕτως λαλοῦσιν, (κ) ἄνθρωπος μετανοῶν (λ) ἐκ τοῦ (μ) εἰσόδου αὐτῶν, (ν) μου οὐκ (ξ) λόγον (ο) γενήματα (π) ἀπορριφῶμεν, ὅτι ὁ θεὸς (ρ) ἀκούσομαι (σ) ἀπ' αὐτοῦ πᾶσα (τ) ἐφ' ὑμᾶς (υ) ἐπιδῆσαι,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 מה דין מתחסנין למחב לפולחני עמא הדין יתבי ירושלם תבו למרד מן אוריתא ולא
6 צבו למתב אתקיפו בנכלין מסרבין למתב: אציתית וגלי קדמי לא כדכשר ממללין לית
גבר דמתיב מן בישתיה למימר מה עבדית כולהון מסגן ברעות נפשהון כסוסיא דנגיד
7 בקרבא: אף חוריתא בשמיא ידעא זמנהא ושפנינא וכורכיא וסנוניתא נטרין ית עדן
8 מעלהון ועמי לא הוו ידעין למעבד ית קימא דיי: איכדין תימרון חכימין אנחנא ועל
9 אוריתא דיי אנחנא רחיצין בכן הא לשקרא עבד ספר קולמס דשקר לזייפא: בהיתו
10 חכימיא אתברו ואתאחידו הא בפתגמא דיי קצו וחולק בחוכמתא לית להון: בכן אתן
ית נשיהון לאוחרנין חקלתהון לירותין ארי מן זעירא ועד רבא כולהון אנסי ממון
11 מספר ועד כהין כולהון עבדי שקר: ואסיאו ית תבר כנשתא דעמי במלי שקריהון
12 למימר שלמא שלמא ולית שלם: עליהון למבהת ארי תועבה עבדו אף מבהת לית
אנון בהתין ואתכנעו לית אנון ידעין בכן יתרמון קטילין בעדן דאסער עליהון חוביהון
13 יתקלון אמר יי: שיצאה אשיצנון אמר יי ויסופון כמסף ענבין מגפן וכנבלא מתינא
וכטרף מאילן על דיהבית להון אוריתי מסיני ועברו עלה: על מה אנחנא יתבין
14 אתכנשו ונעול לקרוין כריכן ונשתוק תמן ארי יי אלהנא איתי עלנא תבר ואבהתנא
ואשקנא כס דלוט ביש כרישי חיון ארי חבנא קדם יי: סברנא לשלם ולית טב ולעדן
15 סליחות חובין והא פורענות חטאין: על די פלחו לעגלא דבדן מלך במשריתיה יסק
16 עליהון ויגלי יתהון מקל פסיעות גברוהי יזועון כל יתבי ארעא ייתון ויבזון ארעא
ומלואה קרויא ודיתבין בהון: ארי הא אנא מגרי בכון עממין קטולין כחיון חורמנין
17 דלית להון לחשא ויקטלון יתכון אמר יי: על דהוו מלעיגין לקבל נביא דמתנבן להון
18 דונא ותנחתא איתי עליהון מן קדם חוביהון עליהון אמר נביא לבי דוי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quare obfirmant se popul' iste, habitatores Jerusalẽ, ut non convertantur 5 ad cultũ meum? sed aversi sunt ut recedant à Lege, & noluerunt redire; sed apprehenderunt dolos, renuentes converti. 6 Auscultavi & manifestum est corã me, quia non rectè loquuntur: non est vir qui convertatur à malitia sua, dicens: Quid feci? omnes multiplicant voluntatẽ animæ suæ, sicut equ' qui confligit. 7 Etiã ciconia in cœlo novit temp' suũ, & turtur, & grus, & hirundo custodierunt temp' advent' sui: popul' autẽ me' nescierunt facere *statutum* Dñi. 8 Quomodo dicitis: Sapientes sum', & in Lege Dñi nos confidim'? Ecce igitur frustrà fecit scriba calamũ mendacii ad falsandam scripturã. 9 Confusi sunt sapientes, contriti sunt & apprehensi sunt: ecce Verbũ Dñi detestati sunt, & nulla pars est eis in sapientia. 10 Propterea dabo uxores eorũ aliis, & agros eorũ hæredib': quia à minimo usq; ad maximũ omnes violenter accipiunt pecunias; & à scriba usq; ad sacerdotem omnes faciunt mendaciũ. 11 Et sanabant contritionẽ cœt' populi mei verbis mendacib' suis, dicentes, Pax pax, & non erat pax. 12 Confundi debuerant, quia abominationẽ fecerunt; tamen confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt: idcircò projicientur occisi; in tempore quo visitavero super eos peccata sua, corruent, dicit Dñs. 13 Perdendo perdã eos, dicit Dñs: & deficient sicut deficiunt uvæ de vite, & sicut ficus defluens de ficulnea, & sicut foliũ ab arbore: eo ꝙ dedi eis Legẽ meã ex Synai, & transgressi sunt eam. 14 Quare nos sedem'? congregamini & ingrediamur civitates munitas, & sileam' ibi: quia Dñs Deus noster adduxit super nos contritionẽ, & pudefecit nos; & potavit nos calice maledictionis pessimæ, tanquam capitibus serpentũ; quia peccavim' coram Dño. 15 Expectavim' pacem, & non erat bonũ; tempus propitiationis peccatorum, & ecce vindicta delictorũ. 16 Pro eo quod coluerunt vitulũ qui est in Dan: rex cum exercitu suo ascendet super eos, & transmigrare eos faciet: à voce conculcationis fortiũ suorũ commovebuntur oẽs habitatores terræ: venient & deprædabuntur terrã & plenitudinẽ ej', civitates et habitantes in eis. 17 Quoniã ecce ego excito in vos populos occidentes sicut serpentes regulos, quib' non est incantatio; & occident vos, dicit Dñs. 18 Pro eo ꝙ subsannaverunt contra Prophetas qui prophetabant eis, adducam eis dolorem & gemitum propter peccata eorum: super eos, dicit Propheta, cor meum dolet.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܡܛܠ ܡܢܐ ܗܦܟ ܥܡܐ ܗܢܐ ܐܘܪܫܠܡܝܐ ܗܘܦܟܐ ܚܨܝܦܐ. ܘܐܬܚܝܠܘ ܒܢܟܠܐ. ܘܠܐ ܨܒܘ
6 ܠܡܬܦܢܝܘ. * ܨܘܬܬ ܘܫܡܥܬ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܬܪܝܨܐܝܬ ܡܡܠܠܝܢ. ܠܝܬ ܐܢܫ ܕܬܘܐ ܠܗ ܥܠ ܒܝܫܬܗ.
7 ܘܐܡܪ ܡܢܐ ܥܒܕܬ. ܟܠܗܘܢ ܡܗܠܟܝܢ ܒܪܓܝܓܬܗܘܢ. ܐܝܟ ܣܘܣܝܐ ܕܢܓܕ ܦܪܫܐ ܒܩܪܒܐ. * ܐܦ
ܚܣܝܕܐ ܒܫܡܝܐ ܝܕܥܬ ܙܒܢܗ. ܘܫܘܦܢܝܢܐ ܘܣܘܢܝܢܝܐ ܘܟܘܪܟܝܐ: ܢܛܪܝܢ ܙܒܢܐ
8 ܕܡܥܠܢܗܘܢ. ܥܡܝ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥ ܕܝܢܗ ܕܡܪܝܐ. * ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܟܝܡܐ ܚܢܢ.
9 ܘܢܡܘܣܗ ܕܡܪܝܐ ܥܡܢ ܗܘ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܠܕܓܠܘܬܐ ܥܒܕ ܩܢܝܐ ܕܓܠܐ ܠܣܦܪܐ. * ܒܗܬܘ
ܚܟܝܡܐ ܘܐܬܬܒܪܘ ܘܐܬܬܚܕܘ. ܡܛܠ ܕܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܣܠܝܘ. ܘܚܟܡܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܒܗܘܢ.
10 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܠ ܢܫܝܗܘܢ ܠܢܘܟܪܝܐ. ܘܚܩܠܬܗܘܢ ܠܒܙܬܐ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܙܥܘܪܗܘܢ
ܘܥܕܡܐ ܠܪܒܗܘܢ. ܟܠܗܘܢ ܢܟܠܝܢ ܢܟܠܐ. ܘܡܢ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܘܥܕܡܐ ܠܟܗܢܐ.
11 ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܢ ܫܘܩܪܐ. * ܘܡܐܣܝܢ ܠܬܒܪܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ ܒܡܠܐ ܣܪܝܩܬܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܠܡܐ
12 ܫܠܡܐ ܘܠܝܬ ܫܠܡܐ. * ܒܗܬܘ ܡܛܠ ܕܣܘܪܚܢܐ ܥܒܕܘ. ܘܒܗܬܬܐ ܠܐ ܒܗܬܝܢ.
ܘܠܡܬܟܠܡܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܦܠܘܢ ܥܡ ܢܦܠܐ. ܘܒܙܒܢܐ ܕܡܬܦܩܕܝܢ
13 ܢܬܬܒܪܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܣܦܘ ܐܣܦ ܐܢܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܠܝܬ ܥܢܒܐ ܒܓܦܬܐ. ܘܠܝܬ
14 ܬܐܢܐ ܒܬܐܬܐ. ܘܛܪܦܐ ܢܬܪܘ. ܘܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܘܥܒܪܘ ܡܢܗܘܢ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܡܢܐ ܝܬܒܝܢܢ.
ܐܬܟܢܫܘ ܘܢܥܘܠ ܠܩܘܪܝܐ ܚܣܝܢܬܐ. ܘܢܫܬܘܩ ܬܡܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܫܬܩܢ ܘܐܫܩܝܢ
15 ܡܝܐ ܡܪܝܪܐ. ܡܛܠ ܕܚܛܝܢ ܠܡܪܝܐ. * ܣܟܝܢ ܠܫܠܡܐ. ܘܠܝܬ ܛܒܬܐ. ܘܠܙܒܢܐ
16 ܕܐܣܝܘܬܐ. ܘܗܘܐ ܠܢ ܒܝܫܬܐ. * ܡܢ ܕܢ ܐܫܬܡܥ ܥܢܘܬܐ ܕܣܘܣܘܗܝ. ܡܢ ܩܠܐ ܕܡܡܠܠܐ
17 ܕܓܢܒܪܘܗܝ. ܐܬܬܙܝܥܬ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܐܬܘ ܘܐܟܠܘ ܐܪܥܐ ܘܡܠܝܗ. ܡܕܝܢܬܐ ܘܥܡܘܪܝܗ. * ܡܛܠ
ܕܗܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܒܟܘܢ ܚܘܘܬܐ ܣܪܝܚܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܫܝܢ ܠܚܘܫܐ. ܘܢܢܟܬܘܢܟܘܢ
18 ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܕܥܟܬ ܒܕܘܘܢܝ ܘܟܪܝܐ ܠܝ ܠܒܝ.

* Quarè aversus est populus iste Jerosolymitanus aversione impudenti, perseverant in dolo, nec volunt converti? 5
6 Attendi & audivi, & nequaquam rectè loquuntur: nemo est enim quem pœniteat malitiæ suæ, dicátque; Quid egi? omnes incedunt in appetitu proprio velut equus abducens *equitem* in prælio. 7 Equidẽ ciconia in cœlo novit tempus suũm, & turtur, grus, atque hirundo, observant tempus introitûs sui; populus verò meus ignorant judicium Domini. 8 Quomodo dicitis; Sapientes sumus, & lex Domini penes nos est? Verè ad fallendum inservit perito calamus mendax. 9 Pudefacti sunt sapientes, fracti, capríque; eò quòd sermonẽ Domini spreverint, neque sapientia sit in eis. 10 Propterea tradam uxores eorum alienis, & agros eorum in direptionem; quia tam minimus quàm maximus inter eos, omnes dolosè agunt; & falsi prophetæ æquè ac sacerdotes, omnes falsitati student; 11 Et fractionem filiæ populi mei nugis curant, dicentes; Pax pax; cùm non sit pax. 12 Pudefactíne sunt quòd abominationem perpetrârint? imò pudendos istos non pudet, seséque compescere minimè nôrunt: idcircò inter occumbentes corruent, & quo tempore visitabuntur, destruentur, ait Dominus; planè consumam eos, ait Dominus. 13 Non sunt uvæ in viti, neque fic' extant in ficu, quin etiam folia defluxerunt: dederam quidem illis, at præterierunt ab ipsis. 14 Dicéntque, Quorsum desidemus? Congregamini, & ingrediamur civitates munitas; ibíque conticeamus, (i. intereamus) quandoquidem Dominus Deus noster silere (*perire*) nos fecit, & bibendas dedit nobis aquas amaras, quia peccavimus in Deũ. 15 Expectavimus pacem, & nihil boni *contigit*; temp' curationis, & contigit nobis infœlicitas. 16 E Dane auditus est hinnitus equorum ejus, à voce locutionis gigantum ejus contremuit universa terra: venientes, terram devorârunt et quicquid in ea continetur, civitatem & habitatores ejus. 17 Nam ecce immittam in vos serpentes immanes incantationum incapaces, mordebúntque vos, ait Dominus. 18 Consumptus sum mœrore meo, & angit me cor meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * لأجل ماذا هذا الشعب انصرف انصرافا وقحا * وتمسكوا ببدعتهم * ولم يريدوا ان يرجعوا
6 * انصتوا الآن واسمعوا * ليس هكذا يتكلمون * ليس انسان يتوب من شر قايلا ما الذي
7 صنعت * الذي يجري انكف عن جريه مثل حصان عرقان من صهيله * والقعقع في السماء
عرفت وقتها * اليمامة وسنونوه الحقل والعصافير حفظوا اوقات دخولهم * وشعبي لم يعرف
8 احكام الرب * الاصحاح السادس * كيف تقولون انا نحن حكماء
9 وناموس الرب هو معنا * صار التقويم الكاذب للكتبة باطلا * خزيوا الحكماء وخدعوا واخذلوا
10 لانهم نبذوا كلمة الرب * اين هي الحكمة التي فيهم * لاجل هذا اعطي نساهم لاخرين وحقولهم
للوارثين * ويجمعون غلاتهم يقول الرب * [MS.Ox. لان من صغيرهم والي كبيرهم مكروا مكرا *
11 ومن انبياهم الكذبة والي كهنتهم * جميعهم يرتكبون البلا والزور * ويشبهون انكسار شعبي
12 بالمزح * ويقولوا سلام سلام * وليس سلام * خزوا لانفسهم لانهم عملوا النجاسة * ولا يخزون من
الخزي * والكفاف لا يعرفوا * من اجل ذلك يسقطوا مع الصرعا * وفي الوقت الذي ينزلهم
13 ينكبون يقول الرب * اهلكهم هلاكا يقول الرب] * ليس عنب موجودا في الكرمات * ولا تين
14 موجود في شجر تين * والاوراق تساقطت * لماذا نحن جلوس * اجتمعوا فندخل في المدن
15 الحصينة ونطرح * لان الله طرحنا واسقانا ماء مرار لانا اخطانا امامه * اجتمعنا للسلامة فلم
16 تكن الصالحات في وقت الشفا * وها الصرعة من دان * اسمع صوت حدة خيوله من صوت
صهيل فروسية خيله * تزلزلت منه كل الارض * ويأتي ويأكل الارض بكمالها * المدينة والسكان
17 فيها * من اجل اني ها انا ارسل عليكم حيات مميتة التي ليس يمكن ان ترقى * ويلدغونكم
18 وليس لكم شفا * ويتحير قلبكم بالوجع *

Qua de causa populus iste aversus est aversione pervicaci, & adhæserant heresi suæ, nec reverti volunt? 5 6 *Attendite jam, & audite quòd non ita loquuntur: nemo est quem pœniteat sceleris sui dicens, Quid feci? qui currebat, destitit à suo cursu velut equus proprio hinnitu sudabundus.* 7 *Vel grus in cælo cognoscit tempus suum; turtur, hirundo campestris, & aves, observant stata ingressûs sui tempora; populus verò meus ignorat judicia Domini.*

Textus sextus.

8 *Quo pacto dicitis, Nos quidem sapientes sumus, & lex Domini apud nos est? directio falsa scribis frustranea facta est,* 9 *Pudefacti sunt sapientes, decepti, & ope destituti; quia rejecerunt verbum Domini: ubinam est sapientia illis indita?* 10 *Iccirco daturus sum uxores eorum aliis, & agros eorum possidentibus qui & proventus eorum colligent, dicit Dominus;* [MS.Ox. *quia à parvo usq; ad magnũ omninò dolosè aguntet à falsisq; prophetis etiã usq; ad sacerdotes, calamitates & mendacia machinantur omnes.* 11 *Et fractionem populi mei in jocos vertunt dicendo, Pax, pax, cùm non sit pax.* 12 *Nam pudefacti sunt apud seipsos quòd abominationem fecerint? imò ne minimo quidem pudore affecti sunt, neq; ullam cohibitionem nôrunt: idcirco inter prostratos corruent, & quo tempore deijciet illos confringentur, dicit Dominus, penitùs disperdam, eos inquit Dominus.]* 13 *Nullæ reperiuntur uvæ in vitibus, neq; ficus reperiuntur in arbore ficulnea, sed & folia defluxerunt.* 14 *Quare desidemus? congregamini ut ingrediamur urbes munitas, & procumbamus; quandoquidem Deus abjecit nos, & potavit nos aquâ amaritudinis, eò quòd coram ipso peccaverimus.* 15 *Congregati sumus pacis gratiâ, sed non contigerunt bona in tempore curationis,* 16 *imò ecce profligatio de Dane. Audi sonitum fervoris equorum ejus ob vocem hinnitûs equitatûs equorum ejus: contremuit ab eo tota terra: & veniet, terramque funditùs comedet, urbem & habitantes in ea.* 17 *Nam ecce ego immissurus sum in vos serpentes mortiferos qui incantari nequibunt, mordebúntque vos, nec erit vobis medela;* 18 *Et cor vestrum dolore stupefiet.*

ירמיה: ט

.distantiarum terra de mei populi filiæ clamoris vox Ecce
19 הנה־קול שועת בת־עמי מארץ מרחקים
?ea in non ejus rex an ,Sijon in non DOMINUS Nunquid
היהוה אין בציון אם־מלכה אין בה
?alienigenæ vanitatibus in,ſuis ſculptilibus in me fecerunt iraſci Quare
מדוע הכעסוני בפסליהם בהבלי נכר:
Super .ſumus ſalvati non nos & ,æſtas eſt finita ,meſſis Tranſivit
20 עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לוא נושענו: על־ 21
.me apprehendit ſtupor,ſum denigratus:ſum cōtrit⁹ mei populi filiæ cōtritionē
שבר בת־עמי השברתי קדרתי שמה החזקתני:
Sed ?ibi non medicus num ?Ghilhad in non reſina Nunquid
22 הצרי אין בגלעד אם־רפא אין שם כי
?mei populi filiæ cicatrix conſcendit non cur
מדוע לא עלתה ארכת בת־עמי:

CAP. IX. ט

flebo & :lachrymæ vena me⁹ oculus & ,aquas meum caput det Quis
1 מי־יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה
deſerto in mihi det Quis .mei populi filiæ ſaucios nocte ac die
יומם ולילה את חללי בת־עמי: מי־יתנני במדבר 2
quia :eis ab abibo & ,meū populū derelinquā & ,viatorū diverſoriū
מלון ארחים ואעזבה את־עמי ואלכה מאתם כי
fecerunt ejaculari Et .prævaricatorum retentio ,adulteri ipſi univerſi
כלם מנאפים עצרת בגדים: וידרכו את־ 3
:terra in ſe roboraverūt;veritatē ad non &,mendaciū ſuā arcū ,ſuā linguā
לשונם קשתם שקר ולא לאמונה גברו בארץ
.Dominus dixit,cognoverūt non me &,ſunt egreſſi malum ad malo de quia
כי מרעה אל־רעה יצאו ואתי לא־ידעו נאם־יהוה:
quia :fidatis ne fratre omni ſuper & ,cavete ſuo ſocio à Unuſquiſque
4 איש מרעהו השמרו ועל־כל־אח אל־תבטחו כי
fraudulenter ſodalis omnis & ,ſupplantabit ſupplantando frater omnis
כל־אח עקוב יעקב וכל־רע רכיל
non veritatem &,fallacia mentiur ſuum ſocium in unuſquiſque Et .incedet
5 יהלך: ואיש ברעהו יהתלו ואמת לא
.laboraverūt agendo pravè,mendacium loqui ſuā linguā docuerunt :loquētur
ידברו למדו לשונם דבר־שקר העוה נלאו:
.Domin⁹ dixit ,me ſcire renuerūt dolo in ,doli medio in tuū Sedere
6 שבתך בתוך מרמה במרמה מאנו דעת־אותי נאם־יהוה:
.eos excoquam ego Ecce :exercituum Dominus dixit ſic Propterea
7 לכן כה אמר יהוה צבאות הנני צורפם
?mei populi filiæ faciebus à faciam quomodo quia :eos probabo &
ובחנתים כי־איך אעשה מפני בת־עמי:
cum pacem ſuo ore In .eſt locuta dolum,eorum lingua extenſa Sagitta
8 חץ שוחט לשונם מרמה דבר בפיו שלום את־
his ſuper Nunquid .ſuā inſidiam ponet ſuo animo in & ,loquetur ſuo ſocio
9 רעהו ידבר ובקרבו ישים ארבו: העל־אלה
,hæc ſicut quæ gente in an ?Dominus dixit ,eis in viſitabo non
לא־אפקד־בם נאם־יהוה אם בגוי אשר־כזה
,lamentū & ,fletum tollam montes Super ?mea anima ulciſcetur non
10 לא תתנקם נפשי: על־ההרים אשא בכי ונהי
,lamentum deſertum à ,ſunt incēſa quoniā:planctū deſerti paſcua amœna ſup &
ועל־נאות מדבר קינה כי נצתו מבלי־איש עבר
,ſunt vagati jumentū ad uſq; & ,cœli volatili à,pecoris vocem audierūt nō &
ולא שמעו קול מקנה מעוף השמים ועד־בהמה נדדו
,draconū habitaculum ,acervos in Jeruſalaim dabo Et .abierunt
11 הלכו: ונתתי את־ירושלם לגלים מעון תנים
.habitatore abſque deſolationem dabo ,Jehudah civitates &
ואת־ערי יהודה אתן שממה מבלי יושב:

Verſio VUL. LAT.

19 Ecce vox clamoris filiæ populi mei de terra longinqua: Numquid Dominus non eſt in Sion, aut rex ejus non eſt in ea? Quarè ergò me ad iracundiam concitaverunt in ſculptilibus ſuis, & in 20 vanitatib⁹ alienis? Tranſiit meſſis, finita eſt æſtas, & nos ſalvati 21 non ſum⁹. Super contritione filiæ populi mei contrit⁹ ſum, & contriſtatus, ſtupor obtinuit me. 22 Numquid reſina non eſt in Galaad? aut medicus non eſt ibi? quarè igitur non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei:

CAP. IX.

1 Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? & plorabo die ac nocte interfectos filiæ populi mei. 2 Quis dabit me in ſolitudine diverſorium viatorum, & derelinquam populum meum, & recedam ab eis? quia omnes adulteri ſunt, 3 cœtus prævaricatorum. Et extenderunt linguam ſuam quaſi arcum mendacii & non veritatis? confortati ſunt in terra, quia de malo ad malum egreſſi ſunt, & me non cognoverunt, dicit Dominus. 4 Unuſquiſque ſe à proximo ſuo cuſtodiat, & in omni fratre ſuo non habeat fiduciam: quia omnis frater ſupplantans ſupplantabit, & omnis amicus 5 fraudulenter incedet. Et vir fratrem ſuum deridebit: & veritatem non loquentur: docuerunt enim linguam ſuam loqui mendacium: ut iniquè agerent, 6 laboraverunt. Habitatio tua in medio doli: in dolo renuerunt 7 ſcire me, dicit Dominus. Propterea hæc dicit Dominus exercituum; Ecce ego conflabo, & probabo eos: quid enim aliud faciam à facie filiæ populi mei? 8 Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum locuta eſt: in ore ſuo pacem cum amico ſuo loquitur, & 9 occultè ponit ei inſidias. Numquid ſuper his non viſitabo, dicit Dominus? aut in gente hujuſmodi non ulciſcetur anima 10 mea? Super montes aſſumam fletum ac lamentum, & ſuper ſpecioſa deſerti planctum: quoniam incenſa ſunt, eò quòd non ſit vir pertranſiens: & non audierunt vocem poſſidentis: à volucre cœli uſque ad pecora tranſ- 11 migraverunt & receſſerunt. Et dabo Jeruſalem in acervos arenæ, & cubilia draconum: & civitates Juda dabo in deſolationem, eò quòd non ſit habitator.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

19 Ἰδοὺ φωνὴ κραυγῆς θυγατρὸς λαοῦ μου ἀπὸ γῆς μακρόθεν. μὴ κύριος οὐκ ἔστιν ἐν Σιών; ἢ βασιλεὺς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ; διότι παρώργισάν με ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, καὶ 20 ἐν ματαίοις ἀλλοτρίοις. Διῆλθε θέρος, παρῆλθεν ἀμητὸς, καὶ ἡμεῖς οὐ διεσώθημεν. 21 Ἐπὶ συντρίμματι θυγατρὸς λαοῦ μου (φ) ἐσκοτώθην· ἐν ἀπορίᾳ κατίσχυσάν με 22 ὠδῖνες ὡς (χ) τικτούσης. Καὶ μὴ ῥητίνη οὐκ ἔστιν ἐν Γαλαάδ, ἢ ἰατρὸς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ; διατί οὐκ ἀνέβη ἴασις θυγατρὸς λαοῦ μου;

Ecce vox clamoris filiæ populi mei de terra longinqua. Numquid Dominus non eſt in Sion? aut rex non eſt ibi? Quoniam ad iracundiam concitaverunt me in ſculptilibus ſuis, & in vanitatibus alienis. Tranſiit æſtas, præteriit meſſis: & nos ſalvati non ſumus. Super contritione filiæ populi mei obtenebratus ſum in afflictione: tenuerunt me dolores quaſi parientis. Et nunquid reſina non eſt in Galaad, aut medicus non eſt ibi? Quarè non aſcendit ſanatio filiæ populi mei? 19 20 21 22

MS. A. (φ) ἐσκοτώθην· ἀπορίᾳ (χ) τικτούσης. Μὴ * ῥητίνη

ΚΕΦ. θʹ.

1 ΤΙ'ς δώσει κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; καὶ κλαύσομαι τὸν λαόν μου τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτὸς, (α) τοὺς τετραυματισμένους θυγατρὸς λαοῦ μου. 2 Τίς δῴη μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμὸν ἔσχατον, καὶ καταλείψω τὸν λαόν μου, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπ' αὐτῶν, ὅτι πάντες μοιχῶνται, 3 σύνοδος ἀθετούντων, Καὶ ἐνέτειναν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὡς τόξον. ψεῦδος, καὶ οὐ πίστις ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν, καὶ ἐμὲ οὐκ (β) ἔγνωσαν, φησὶ κύριος. 4 Ἕκαστος ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτοῦ (γ) φυλάξασθε, καὶ ἐπ' ἀδελφοῖς (δ) αὐτῶν μὴ πεποίθατε, ὅτι πᾶς ἀδελφὸς πτέρνῃ πτερνιεῖ, καὶ πᾶς φίλος δολίως 5 πορεύσεται. Ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου (ε) αὐτοῦ καταπαίξεται, ἀλήθειαν οὐ μὴ λαλήσωσι· μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα αὐτῶν λαλεῖν ψευδῆ, ἠδίκησαν, καὶ οὐ διέλιπον 6 τοῦ ἐπιστρέψαι. Τόκος ἐπὶ τόκῳ, καὶ δόλος ἐπὶ δόλῳ· οὐκ ἤθελον εἰδέναι (ζ) με, φη- 7 σὶ κύριος. Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ πυρώσω αὐτοὺς, καὶ δοκιμῶ αὐτούς. ὅτι ποιήσω ἀπὸ προσώπου πονηρίας 8 θυγατρὸς λαοῦ μου. Βολὶς τιτρώσκουσα ἡ (η) γλῶσσα αὐτῶν, δόλια τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτῶν· τῷ πλησίον αὐτοῦ λαλεῖ εἰρηνικὰ, καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ἔχθραν. 9 Μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι; λέγει κύριος· ἢ ἐν λαῷ τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ 10 ψυχή μου; Ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετὸν, καὶ ἐπὶ τὰς τρίβους τῆς ἐρήμου θρῆνον, ὅτι ἐξέλιπον παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους. οὐκ ἤκουσαν φωνὴν ὑπάρξεως ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἕως (θ) κτηνῶν, ἐξέστη- 11 σαν, ᾤχοντο. Καὶ δώσω τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς μετοικίαν, καὶ εἰς (ι) κατοικητήριον δρακόντων, καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα εἰς ἀφανισμὸν θήσομαι, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι.

CAP. IX.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? & plorabo populum meum hunc die ac nocte, interfectos filiæ populi mei. Quis det mihi in ſolitudine manſionem noviſſimam; & relinquam populum meum, & recedam ab eis? Quia omnes mœchantur: cœtus prævaricatorum: Et intenderunt linguam ſuam quaſi arcum: mendacium, & non fides invaluit ſuper terram: quia de malis in mala egreſſi ſunt, & me non cognoverunt, dicit Dominus. Unuſquiſque à proximo ſuo vos cuſtodite, & ſuper fratribus ſuis non habeatis fiduciam: quia omnis frater ſupplantatione ſupplantabit: & omnis amicus doloſè incedet: Unuſquiſque contra fratrem ſuum illudet: veritatem non loquentur. Didicit lingua eorum loqui mendacia: iniquè egerunt: & non intermiſerunt, ut converterentur. Uſura ſuper uſuram, & dolus ſuper dolum: noluerunt ſcire me, dicit Dominus. Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego igne examinabo eos, & probabo eos. (a) Quia faciam à facie malitiæ filiæ populi mei. Sagitta vulnerans lingua eorum: doloſa verba oris eorum: proximo ſuo loquitur pacifica, & in ſeipſo habet inimicitiam. Nunquid ſuper his non viſitabo? dicit Dominus; aut in populo hujuſcemodi nō ulciſcetur anima mea? Super montes aſſumite planctum, & ſuper ſemitas deſerti lamentationem: quoniam defecerunt, eò quòd non ſint homines. Non audierunt vocem (b) ſubſtantiæ: à volucribus cœli, & uſq; ad pecora, obſtupuerunt, receſſerunt. Et dabo Hieruſalem in tranſmigrationem, & in habitaculum draconum: & civitates Juda ponam in deſolationem; eò quòd non habitentur. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

MS. A. (α) καὶ τετραυματισμένους (β) ἔγνωσαν. Ἕκαστος (γ) ἐξήλθοσαν, φυλάξασθε, (δ) ἑαυτῶν (ε) ἑαυτοῦ (ζ) με. Διατοῦτο τάδε λέγει (η) καρδία αὐτῶν, (θ) τῶν κτηνῶν, (ι) κατοικητήρια

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

האקל צוחת כנשתא דעמי מארעא רחיקא נביא אוכח יתהון השכנתא דיי לית בציון 19
אם מלכה לית בה מא דין מרגזין קדמי בצלמניהון בפולחן טעותא: אמרת כנשתא 20
דישראל עדא זמנא שלים קצא ואנחנא לא מתפרקין: אמרת ירושלם על תבר כנשתא 21
דעמי אודעזעית אתחפיאו אפי אכרום אוכמין כקדרא אשתממו אחדתני: אמר ירמיה 22
נביא דלמא לא אית בי עובדין טבין למבעי על בית ישראל הלא מחמיד הויתי
לאולפניה דאליה נביא דמגלעד דפתגמוהי אנון אסותא ארי על דלא תבו בכן לא
סליקת אסו למחת כנשתא דעמי:
ט
מן יתן רישי כנחל דמין ועיני כמבועא דמעין ואבכי יממ ולילי על קטילי כנשתא דעמי: 1
מן יתננני במדברא בית מבתת עדי אורחין ואשבוק ית כנשתא דעמי ואהך מלותהון 2
ארי כולהון נאפין סיעת שקרין: ואליפו ית לישנהון פתגמי שקר דמן אנון כקשתא 3
נכילא ולא להימנותא תקיפו בארעא ארי מבישתא לבישתא נפקו ומדע דחלתי לא
אליפו אמר יי: גבר מחבריה אסתמרו ועל כל אחא לא תתרחצון ארי כל אחא מכמן 4
כמין וכל רחים בנכילו מהליך: וגבר בחבריה משקרין וקושטא לא ממללין אליפו 5
לישנהון פתגמי שקר אטפשו טעו: יתבין בבית כנשתהון ומשתען על עויתהון בנכילו 6
מסרבין למדע דחלתי אמר יי: בכן כדנן אמר יי צבאות הא אנא מיתי עליהון עקא 7
וצריף להון ובחר להון ארי איכדין אעביד מן קדם חובי כנשתא דעמי: כגיר די מחדיד 8
לישנהון נכלין מחשב בפומהון שלמא גבר עם חבריה ממללין ובמעוהי משוי כמניה:
העל אלין לא אסער לאיתאה עליהון בישתא אמר יי אם מן עמא דכדין עובדוהי לא 9
אתפרע מנהון כרעותי: על טוריא אנא מרים קלי ובכי ומצוח ועל דירות מדברא אליא 10
ארי צדיאו מבלי אנש דעדי ולא אשתמע קל בעירא בארעהון מעופא דשמיא ועד
בעירא אטלטלו גלו: ואתן ית ירושלם ליגרין מדור ירודין וית קרויא דבית יהודה אתן 11
לצדו מבלי יתיב:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

19 Ecce vox clamoris cœt⁹ populi mei de terra longinqua. Tu Propheta, increpa eos, [*dicens:*] Nunquid majeſtas Dñi non eſt in Sion? aut rex ejus 20 non eſt in ea? quare irritant me ſimulacris ſuis, et cultu idolorū? Dixit cœ- 21 tus Iſrael: Tranſivit temp⁹, implet⁹ eſt finis, et nos non ſum⁹ ſalvati. Dixit Jeruſalē: Sup contritionē cœt⁹ populi mei contremui, opertæ ſunt facies 22 meæ nigredine, atræ quaſi olla; ſtupor obtinuit me. Dixit Jeremias propheta: Fortè non ſunt mihi opera bona ad deprecandū pro domo Iſrael: deſiderabā utiq; doctrinā Eliæ prophetæ, qui fuit de Galaad; cuj⁹ verba erant medicina: quia pro eo ꝙ non ſunt converſi, ideò non crevit medicina plagæ cœtus populi mei.

CAP. IX.

1 Quis dabit caput meū quaſi torrentē aquarū, & oculos meos quaſi fontem *ſcaturientem*, & plorabo die ac nocte ſup interfectos cœt⁹ populi mei. 2 Quis dabit me in ſolitudine domū manſionis viatorū, & relinquā cœtum populi mei, & ibo ab eis? quia omnes ſunt fornicatores & turba falſario- 3 rum. Et docuerunt linguas ſuas verba mendacii; ſimiles ſunt arcui doloſo: & non in fide confortati ſunt in terra, quia de malo ad malū egreſſi ſunt, 4 & ſcientiā timoris mei non didicerunt, dicit Dñs. Unuſquiſque cuſtodiat ſe à ſocio ſuo, & in omni fratre nolite confidere: quia omnis frater inſidian- 5 do inſidiatur; & omnis amic⁹ in dolo ambulat. Et unuſquiſque fratri ſuo mentiūntur, & veritatē non loquuntur: docuerunt linguā ſuā verba men- 6 dacii, inſipientes facti ſunt & erraverunt. Sedent in domo congregationis ſuæ, & narrant ſup iniquitates ſuas in dolis: renuunt ſcire timorē mei, di- 7 cit Dñs. Propterea hæc dicit Dñs exercituū: Ecce ego inducā ſuper eos anguſtiā, & conflabo eos, & probabo eos. Quomodo enim faciā à facie 8 peccatorū cœt⁹ populi mei? Sicut ſagitta acuta lingua eorū dolos agitat: in ore ſuo pacē unuſquiſque loquitur cum proximo ſuo, & in viſceribus ſuis 9 ponit inſidias ſuas. Nunquid propter hæc non viſitabo, ut adducā ſup eos mala? dicit Dominus: aut de populo cuj⁹ opera talia ſunt, non ſumam vin- 10 dictā juxta voluntatē meā? Sup montes ego attollo vocē *meam*, & fletum & clamorē, & ſup habitacula deſerti lamentationē: quia deſerta facta ſunt abſque homine tranſeunte, nec auditur vox pecoris in terra eorum: à vo- 11 lucri cœli uſque ad pecora mota ſunt & tranſmigraverunt. Et dabo Jeruſalem in acervos, habitaculum draconum; & civitates domus Juda dabo in ſolitudinem, ita ut non ſit habitator.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܐ ܩܠܐ ܕܩܥܬܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ. ܕܐܡܪܝܢ. ܡܪܝܐ ܠܝܬ ܒܨܗܝܘܢ. ܐܘ 19
ܡܠܟܗ ܠܝܬ ܒܗ. ܡܛܠ ܕܐܪܓܙܘܢܝ ܒܦܬܟܪܝܗܘܢ. ܘܒܕܚܠܬܐ ܢܘܟܪܝܬܐ. * ܥܒܪ 20
ܚܨܕܐ. ܘܫܠܡ ܩܛܝܦܐ. ܘܚܢܢ ܠܐ ܐܬܦܪܩܢ. * ܥܠ ܬܒܪܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ ܐܬܟܡܪܬ. ܘܬܗܪܐ ܐܚܕܢܝ. 21
* ܫܥܘܬܐ ܠܝܬ ܒܓܠܥܕ. ܐܘ ܐܣܝܐ ܠܝܬ ܬܡܢ. ܡܛܠܢܐ ܠܐ ܐܬܟܫܪܬ ܐܣܝܘܬܗ ܕܒܪܬ ܥܡܝ. 22

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

* ܡܢ ܢܬܠ ܢܗܦܘܟ ܪܫܝ ܠܡܝܐ. ܘܥܝܢܝ ܠܡܒܘܥܐ ܕܕܡܥܐ. ܘܐܒܟܐ ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ. 1
ܥܠ ܩܛܝܠܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ. * ܡܢ ܢܬܠ ܢܣܝܡܘܢܝ ܒܡܕܒܪܐ ܒܡܫܪܝܐ ܕܐܘܪܚܐ. ܘܐܫܒܘܩ 2
ܠܥܡܝ. ܘܐܙܠ ܠܝ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܓܝܪܝܢ. ܘܟܢܘܫܬܐ ܕܕܓܠܐ.
* ܘܡܬܚܘ ܠܫܢܗܘܢ ܐܝܟ ܩܫܬܗܘܢ. ܒܕܓܠܘܬܐ ܘܠܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܬܪܘܪܒܘ ܒܐܪܥܐ. ܡܛܠ 3
ܕܡܢ ܒܝܫܬܐ ܠܒܝܫܬܐ ܢܦܩܘ. ܘܠܝ ܠܐ ܝܕܥܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܓܒܪ ܡܢ ܚܒܪܗ ܐܙܕܗܪܘ. 4
ܘܥܠ ܟܠ ܐܚ ܠܐ ܬܬܬܟܠܘܢ. ܡܛܠ ܕܟܠ ܐܚ ܢܟܝܠܐܝܬ ܥܒܕ. ܘܟܠ ܪܚܡܐ ܒܢܟܠܐ ܡܗܠܟ.
* ܘܓܒܪ ܒܚܒܪܗ ܡܒܙܚ. ܘܩܘܫܬܐ ܠܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܠܦܘ ܠܫܢܗܘܢ ܠܡܡܠܠܘ 5
ܕܓܠܘܬܐ. ܘܐܬܥܘܠܘ ܘܠܐܝܘ. * ܡܬܒܟ ܒܓܘ ܢܟܠܐ. ܒܢܟܠܗܘܢ ܠܐ ܨܒܘ ܠܡܕܥܢܝ 6
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܨܪܦ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܘܒܚܪ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. 7
ܡܛܠ ܕܐܝܟܢܐ ܐܥܒܕ ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܫܘܬܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ. * ܐܝܟ ܓܐܪܐ ܚܪܝܦܐ ܠܫܢܗܘܢ. ܘܢܟܠܐ ܡܡܠܠ. 8
ܘܫܠܡܐ ܥܡ ܚܒܪܗ ܒܦܘܡܗ ܡܡܠܠ. ܘܒܠܒܗ ܣܐܡ ܟܡܐܢܐ. * ܠܐ 9
ܗܟܝܠ ܥܠ ܗܠܝܢ ܐܣܥܘܪ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܡܢ ܥܡܐ ܕܗܟܢܐ ܠܐ ܬܬܦܪܥ ܢܦܫܝ. * ܥܠ ܛܘܪܐ ܐܪܝܡܘ 10
ܒܟܝܐ ܘܐܠܝܐ. ܘܥܠ ܕܝܪܬܐ ܕܡܕܒܪܐ ܐܘܠܝܬܐ. ܡܛܠ ܕܚܪܒܘ ܡܢ ܕܠܐ ܐܢܫ ܕܥܒܪ. ܘܠܐ ܢܫܡܥܘܢ ܩܠ
ܩܢܝܢܐ. ܡܢ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܘܥܕܡܐ ܠܒܥܝܪܐ ܐܬܒܕܪܘ ܘܐܙܠܘ. * ܘܐܬܠ ܠܐܘܪܫܠܡ 11
ܚܪܒܬܐ. ܡܥܡܪܐ ܠܬܢܝܢܐ. ܘܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ ܐܬܠ ܠܚܘܪܒܐ. ܡܢ ܕܠܐ ܥܡܘܪܐ.

19 Ecce vocem clamoris filiæ populi mei de terra longinqua, dicentiūm; An Dominus non eſt in Sione? an rex ejus non eſt in ea? quia *nimirum* irritaverunt me ſculptilibus ſuis, & numinibus peregrinis. 20 Præteriit meſſis, & finita eſt vindemia; & nos haud liberati ſumus. 21 Propter contritionem filiæ populi mei, mœrore confectus ſum, & ſtupor occupavit me. 22 Num cera nulla eſt in Gelaad? num medicus non adeſt ibi? quare non *proſperè* ſucceſſit curatio filiæ populi mei?

CAP. IX.

1 O Utinam verteretur caput meum in aquam, & oculi mei in fontes lachrymarum: deflerem equidem interdiu noctúque occiſos filiæ populi mei. 2 O utinam ponerer in deſerto in diverſorio viatorum: relinquerem ſanè populum meum, & abſcederem ab eis; quia ſunt omnes adulteri & cœtus mendacium: 3 Linguam ſuam quaſi arcu ſuo ſunt jaculati: falſitate & perfidiâ magnificati ſunt in terra: quoniam de ſcelere in ſcelus progreſſi ſunt, & me non cognoverunt, dicit Dominus. 4 Quiſque à ſocio ſuo cavete, & ulli fratri ne confidite: omnis enim frater doloſè agit, & omnis amicus fraudulenter incedit: 5 Quiſque ſocium ſuum decipit, ac veritatem non loquuntur: docuerunt linguam ſuam loqui falſitatem: agitantur & laborant. 6 Tua habitatio eſt in medio dolo, præ dolo ſuo renuerunt cognoſcere me, dicit Dominus. 7 Propterea ſic ait Dominus potens, Ecce conflaturus ſum eos, & probaturus illos: quomodo enim agerem ſpectatâ *nequitiâ* filiæ populi mei? 8 Sagittæ acutæ ſimilis eſt lingua eorum, fraudémque loquitur: ore tenus pacem quiſque cum ſocio ſuo loquitur, at in præcordiis ejus latent inſidiæ. 9 Has ob res non viſitarem, dicit Dominus? & de populo qui talis eſt, non ulciſceretur anima mea? 10 Ob montes attollite fletum & ejulatum, & ob caulas deſerti lamentationem; quia deſolabuntur ob penuriam hominis qui tranſeat, nec audient vocem pecoris: tam volucres cœli quàm jumenta diſſipabuntur & abibunt. 11 Reddámque Jeruſalem dirutam, habitationem canum ſylveſtrium; & civitates Judæ redigam in ſolitudinem ob penuriam incolarum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * ها صوت صراخ ابنة شعبي من ارض بعيدة * هل الرب ليس هو في صهيون * او ملكه ليس
20 هو هناك * من اجل انهم اغضبوني بمنحوتاتهم وبالاباطيل الغريبة * عبر الصيف ذهب الحصاد *
21 ولكن لم نخلص * بانكسار ابنة شعبي اظلمت بالحزن * وثبت في الاوجاع مثل التي تلد *
22 * هل ليس موجود في جلعاد قلفونية * او طبيب ليس هو هناك * لماذا لم يصعد شفا ابنة
شعبي *

* الفصل التاسع *

1 * من يعطي لراسي ماء وعيني ينبوع دموع * فاندب شعبي نهارا وليلا والمجروحين ابنة
2 شعبي * من يعطيني في البرية حرزا اخيرا * واترك شعبي واذهب عنهم * لانهم جميعهم * يزنون *
3 جمع عصاة * واوتروا السنتهم بالكذب مثل القوس * وليس ايمان قوي على الارض * لانهم
4 خرجوا من شرور الى شرور ولم يعرفوني يقول الرب * كل واحد من قريبه احتفظوا * وباخوتكم
5 لا تثقوا * لان كل اخ يعرقب العقب * وكل صديق يسير بغش * وكل واحد على صديقه يهزي *
6 ولا يتكلمون بالحق * تعلم لسانهم ان يتكلم بالكذب * ظلموا ولم يكفوا ليرجعوا * ربا على
7 ربا * وغش على غش * ولم يريدوا ان يعرفوني * لاجل هذا هكذا يقول الرب * ها انا احميهم
8 وامتحنهم * لاني ماذا اصنع من وجه شر ابنة شعبي * فلبهم نصلة ناخس * كلمات فمهم
9 غاشة * يتكلم مع قريبه بالسلامة * وله في ذاته العداوة * هل لهذه لا اتعهدهم يقول الرب *
10 او من شعب هذه حاله لا تنتقم نفسي * على الجبال خذوا عويلا * وعلى اكام البرية نوحا *
لانهم فنيوا من ان يكون البشر * لم يسمعوا صوت وجود من طيور السماء * وحتى البهائم جاروا
11 وعبروا * واعطي اورشليم للخلوة ومساكن للتنانين * واجعل مدن يهوذا للتلاف من
ان لا تسكن *

Ecce clamor vociferationis filiæ populi mei de terra longinqua, Num Dominus non eſt in Sione? aut nullus eſt ibi rex? quoniam ad iracundiam concitaverunt me ſculptilibus ſuis & vanitatibus alienis. Præteriit æſtas, elapſa eſt meſſis; & nos minimè ſervamur. Ob fractionem filiæ populi mei ſtupore tenebreſco, invaluerunt in me dolores ut parturientis. An non reperitur in Galaad reſina? aut medicus non eſt illic? quare non proficit valetudo filiæ populi mei? 19 20 21 22

CAP. IX.

Quis det capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, ut populum meum & conquaſſatos filiæ populi mei diu noctuque lugeam? Quis concedat mihi in deſerto munitionem ultimam, ut deſtituto populo meo recedam ab eis? Omnes enim fornicantur, ſunt cœtus rebellium: Linguas ſuas mendacio velut arcum tetenderunt, & invaluit perfidia ſuper terram: quia de flagitiis in flagitia proceſſerunt, non cognoſcentes me, dicit Dominus. Quiſque à proximo ſuo cavetote, & fratribus veſtris ne confiditote; nam omnis frater ſupplantat calcaneum, & omnis amicus doloſè ambulat: Quiſque amico ſuo illudit, neque loquuntur veritatem: didicit eorum lingua loqui mendacium: perfidè agunt, neque deſiſtunt ut ſeſe retrahant: Uſuram uſuræ, & dolum dolo accumulant, nec volunt cognoſcere me. Idcirco ſic dicit Dominus, Ecce ego excoquam eos, & probabo illos: ecquid enim agerem à facie malignitatis filiæ populi mei? Cor eorum cuſpis pungens, verba oris eorum doloſa: loquitur cum proximo ſuo pacem, at ſervat ei in animo ſuo inimicitiam. An propter iſta non viſitarem eos, dicit Dominus? an ab hujuſmodi cōditionis gente non ſumeret ultionem anima mea? De montibus ſumite gemitum, & de collibus deſerti lamentum; quia deſinent eſſe ibi homines, nec audient vocem ullius volucris cœli, quin & jumenta abibunt & diſpergentur. Et redigam Jeroſolymam in deſolationem & luſtra draconum, urbeſque Judæ exponam ruinæ, eò quòd non habitentur. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

ירמיה: ט

Domini os est locutū quem & ? hoc intelliget & ,sapiens vir Quis
12 מי־האיש החכם ויבן את־זאת ואשר דבר פי־יהוה
desertū veluti,est exusta ,terra periit quid Super? illud nūtiabit &,eū ad
אליו ויגדה על־מה אבדה הארץ נצתה כמדבר
,meā legem eos dereliquere Super : Dominus dixit Et ? transeunte absque
13 מבלי עבר׃ ויאמר יהוה על־עזבם את־תורתי
ambulaverūt nec,mea voce in audierūt non & ;eorum facies ad dedi quam
אשר נתתי לפניהם ולא־שמעו בקולי ולא־הלכו
quos ,Behalim post & ,sui cordis obstinatione post abierunt Et .ea in
14 בה׃ וילכו אחרי שררות לבם ואחרי הבעלים אשר
exercituū Dominus dixit sic Idcirco .eorum patres eos docuerunt
15 למדום אבותם׃ לכן כה־אמר יהוה צבאות
,absinthio hunc populum eos cibans ego Ecce : Israel Deus
אלהי ישראל הנני מאכילם את־העם הזה לענה
quas , gentes in eos dispergam Et .fellis aquam eis potum dabo &
16 והשקיתים מי־ראש׃ והפיצותים בגוים אשר
gladium eos post mittam & : eorū patres & ipsi noverunt non
לא ידעו המה ואבותם ושלחתי אחריהם את־החרב
Considerate : exercituū Dominus dixit Sic .eos me consumere ad usque
17 עד כלותי אותם׃ כה אמר יהוה צבאות התבוננו
, mittite sapientes ad & : veniant & ,lamentatrices ad vocate &
וקראו למקוננות ותבואינה ואל־החכמות שלחו
demittant &,querimoniam nos super tollant & festinent Et .veniant &
18 ותבואנה׃ ותמהרנה ותשנה עלינו נהי ותרדנה
querimoniæ vox Quia.aquis defluant nostræ palpebræ &,lachrymā nostri oculi
19 עינינו דמעה ועפעפינו יזלו־מים׃ כי קול נהי
!vehementer sum⁹ affecti pudore! sum⁹ vastati Quomodo.Sijon de est audita
נשמע מציון איך שדדנו בשנו מאד
audite Sed.nostra habitacula projecerūt quia:terram dereliquim⁹ quia
20 כי־עזבנו ארץ כי השליכו משכנותינו׃ כי־שמענה
: ejus oris verbum vestra auris assumat & ,Domini verbum mulieres
נשים דבר־יהוה ותקח אזנכם דבר־פיו
.planctum suam sociam unaquæque & ,querimoniam vestras filias docete &
ולמדנה בנתיכם נהי ואשה רעותה קינה׃
,nostra palatia in intravit , nostras fenestras in mors ascendit Quia
21 כי־עלה מות בחלונינו בא בארמנותינו
,Loquere .plateis de juvenes , platea de parvulum succidendum ad
22 להכרית עולל מחוץ בחורים מרחבות׃ דבר
stercus tanquam hominis cadaver cadet & ,DOMINUS dixit Sic
כה נאם־יהוה ונפלה נבלת האדם כדמן
non & ,metentem post à manipulus veluti & : agri faciebus super
על־פני השדה וכעמיר מאחרי הקוצר ואין
,sua sapientia in sapiens se laudet Ne : Dominus dixit Sic .colligens
23 מאסף׃ כה אמר יהוה אל־יתהלל חכם בחכמתו
dives se laudet neque : sua potentia in potens se laudet neque
ואל־יתהלל הגבור בגבורתו אל־יתהלל עשיר
,intelligendo se laudans se laudet hoc in Quinimò .sua opulentia in
24 בעשרו׃ כי אם־בזאת יתהלל המתהלל השכל
,judicium ,misericordiam faciens Dominus ego quia : me sciendo &
וידע אותי כי אני יהוה עשה חסד משפט
dies Ecce .Dominus dixit , volui illis in quia : terra in justitiā &
25 וצדקה בארץ כי־באלה חפצתי נאם־יהוה׃ הנה ימים
.præputio in circūcisum omnē super visitabo & ,Dominus dixit , venientes
באים נאם־יהוה ופקדתי על־כל־מול בערלה׃
,Hamon filios super & , Edom super & ,Jehudah super & ,Ægyptum Super
26 על־מצרים ועל־יהודה ועל־אדום ועל־בני עמון
; deserto in habitantes , anguli extremificatos omnes super & ,Moab super &
ועל־מואב ועל כל־קצוצי פאה הישבים במדבר
.corde præputiati Israel domus omnis & , præputiatæ gentes omnes quia
כי כל־הגוים ערלים וכל־בית ישראל ערלי־לב׃

Versio VULG. LAT.

12 Quis est vir sapiens, qui intelligat hoc, & ad quem verbum oris Domini fiat ut annuntiet istud, quarè perierit terra, & exusta sit quasi desertum, eò quòd non sit qui pertranseat? 13 Et dixit Dominus; Quia dereliquerunt legem meam, quam dedi eis, & non audierunt vocem meam, & non ambulaverunt in ea: 14 Et abierunt post pravitatē cordis sui, & post Baalim: quod didicerunt à patribus suis. 15 Idcircò hæc dicit Domin⁹ exercituū Deus Israel; Ecce ego cibabo populum istum absinthio, & potū dabo eis aquā fellis. 16 Et dispergam eos in Gentib⁹, quas non noverunt ipsi & patres eorum: & mittam post eos gladiū, donec consumantur. 17 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Contemplamini, & vocate lamentatrices, & veniant: & ad eas, quæ sapientes sunt, 18 mittite, & properent: Festinent, & assumant super nos lamentū: deducant oculi nostri lachrymas, & palpebræ nostræ defluant 19 aquis. Quia vox lamentationis audita est de Sion; Quomodò vastati sumus & confusi vehementer? quia dereliquimus terram, quoniam dejecta sunt ta- 20 bernacula nostra. Audite ergò mulieres verbum Domini: & assumant aures vestræ sermonem oris ejus: & docete filias vestras lamentum, & unaquæque proxi- 21 mam suā planctum. Quia ascendit mors per fenestras nostras, ingressa est domos nostras, disperdere parvulos deforìs, juve- 22 nes de plateis. Loquere; Hæc dicit Dominus; Et cadet morticînū hominis quasi stercus super faciem regionis, & quasi fœnum post tergum metentis, & non 23 est qui colligat. Hæc dicit Dominus; Non glorietur sapiens in sapientiâ suâ, & non glorietur fortis in fortitudine suâ, et non glorietur dives in divitiis suis: 24 Sed in hoc glorietur, qui gloriatur, scire et nôsse me, quia ego sum Dominus, qui facio misericordiam, et judicium, et justitiam in terra: hæc enim 25 placent mihi, ait Dominus. Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et visitabo super omnem qui circumcisum habet præputium, 26 Super Ægyptum, et super Juda, et super Edom, et super filios Ammon, et sup Moab, et super omnes qui attonsi sunt in comam, habitantes in deserto: quia omnes gentes habent præputiū, omnis autem domus Israel incircumcisi sunt corde.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

12 (κ) Τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ συνετὸς, καὶ συνέτω τοῦτο; καὶ ᾧ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐτὸν, ἀναγγειλάτω (λ) ὑμῖν, ἕνεκεν τίνος ἀπώλετο ἡ γῆ, ἀνήφθη, ὡς ἔρημος, 13 παρὰ τὸ μὴ (μ) διοδεύεσθαι αὐτήν; Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μὲ, Διὰ τὸ ἐγκαταλιπεῖν αὐτοὺς τὸν νόμον μου, ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκουσαν τῆς φω- 14 νῆς μου, Ἀλλ' ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν (ν) ἀρεστῶν τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς, καὶ ὀπίσω τῶν εἰδώλων ἃ ἐδίδαξαν αὐτοὺς οἱ 15 πατέρες αὐτῶν· Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ ἐγὼ (ξ) ψωμιῶ αὐτοὺς ἀνάγκας, καὶ ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ χο- 16 λῆς, Καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς οὐκ ἐγίνωσκον αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ ἐπαποστελῶ ἐπ' αὐτοὺς τὴν μάχαιραν, ἕως τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτοὺς ἐν 17 αὐτῇ. Τάδε λέγει κύριος, Καλέσατε τὰς θρηνούσας, καὶ (ο) ἐλθέτωσαν, καὶ πρὸς τὰς 18 σοφὰς ἀποστείλατε, καὶ φθεγξάσθωσαν, Καὶ λαβέτωσαν ἐφ' ὑμᾶς θρῆνον, καὶ καταγαγέτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα, καὶ τὰ 19 βλέφαρα ὑμῶν ῥείτω ὕδωρ, Ὅτι φωνὴ οἴκτου ἠκούσθη ἐν Σιών· Πῶς ἐταλαιπωρήσαμεν, κατῃσχύνθημεν σφόδρα, ὅτι ἐγκατελίπομεν τὴν γῆν, καὶ ἀπερρίψαμεν τὰ 20 σκηνώματα ἡμῶν; Ἀκούσατε δὴ γυναῖκες λόγον (π) θεοῦ, καὶ δεξάσθω τὰ ὦτα ὑμῶν λόγους στόματος αὐτοῦ, καὶ διδάξατε τὰς θυγατέρας ὑμῶν (ρ) οἶκτον, καὶ γυνὴ τὴν 21 πλησίον (σ) αὐτῆς θρῆνον. Ὅτι ἀνέβη θάνατος (τ) διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, τοῦ ἐκτρῖψαι νήπια ἔξωθεν, καὶ νεανίσκους ἀπὸ τῶν πλατει- 22 ῶν. Καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τῶν ἀνθρώπων εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου τῆς γῆς ὑμῶν, (υ) ὡς χόρτος ὀπίσω θερίζοντος, καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων. Τάδε 23 λέγει κύριος, Μὴ καυχάσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν 24 τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, Ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος, συνιεῖν καὶ γινώσκειν, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ ποιῶν ἔλεος καὶ κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐν τού- 25 τοις τὸ θέλημά μου, λέγει κύριος. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ πάντας (φ) περιτετμημένους ἀ- 26 κροβυστίας αὐτῶν· Ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ (χ) Ἰδουμαίαν, καὶ ἐπὶ Ἐδὼμ, καὶ ἐπὶ (ψ) υἱοὺς Ἀμμὼν, καὶ ἐπὶ υἱοὺς Μωὰβ, καὶ ἐπὶ πάντα περικειρόμενον τὰ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη (ω) ἀπερίτμητα σαρκὶ, καὶ πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ (α) ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν.

Quis est homo intelligens, & intelligat hoc? Et cui sermo oris Domini ad eum, annuntiet vobis, quarè periit terra, exusta est quasi desertum, eò quòd non sit, qui pertranseat eam? 13 *Et dixit Dominus ad me; Quia ipsi dereliquerunt legem meam, quam dedi ante faciem eorum, & non audierunt vocem meam:* 14 *Sed iverunt post placita cordis sui mali, & post idola, quæ docuerunt eos patres eorum.* 15 *Idcircò hæc dicit Dominus Deus Israel; Ecce ego cibabo eos angustiis, & potum dabo eis aquam fellis:* 16 *Et dispergam eos in gentibus, quas non noverunt ipsi, & patres eorum: & immittam super eos gladium, donec ipsi consumantur in eo.* 17 *Hæc dicit Dominus; Vocate lamentatrices, & (c) & veniant: & ad eas, quæ sapientes sunt, mittite; & loquantur:* 18 *Et assumant super vos lamentum: & deducant oculi vestri lachrymas: & palpebræ vestræ fluant aquam:* 19 *Quoniam vox lamentationis audita est in Sion; Quomodò misere vexati sumus, confusi sumus vehementer; quoniam dereliquimus terram, & abjecimus tabernacula nostra?* 20 *Audite nunc mulieres verbum Dei: & assumant aures vestræ sermones oris ejus: & docete filias vestras lamentum: & mulier proximam suam planctum.* 21 *Quia ascendit mors per fenestras vestras: ingressa est in terram vestram, disperdere parvulos deforis, & juvenes de (d) plateis:* 22 *Et erunt morticîna hominum in exemplum super faciem campi terræ vestræ, quasi fœnum post metentem: & non erit, qui colligat.* 23 *Hæc dicit Dominus; Non glorietur sapiens in sapientia sua: & non glorietur fortis in fortitudine sua: & non glorietur dives in divitiis suis:* 24 *Sed in hoc glorietur, qui gloriatur, intelligere, & (e) nôsse, quia ego sum Dominus faciens misericordiam, & judicium, & justitiā super terram: quia in istis est voluntas mea, dicit Dominus.* 25 *Ecce dies veniunt, dicit Domin⁹, & visitabo super omnes, qui circuncisa habent præputia sua:* 26 *Super Ægyptum, & super (f) Idumæam, & super Edom, & super filios Ammon, & super filios Moab, & super omnem attonsum circa faciem suam, habitantes in deserto; quia omnes gentes incircuncisæ carne: & omnis domus Israel, incircuncisi cordibus suis.*

MS.A. (κ) Τίς ἄνθρωπος συνετὸς καὶ συνιέτω τοῦτο; καὶ ὁ λόγος (λ) ἡμῖν, τίνος ἕνεκεν, (μ) διοδεύεσθαι; Καὶ εἶπεν (ν) ἐραστῶν (ξ) ψωμίζω ὑμᾶς αὐτοὺς (ο) ἐλθάτωσαν, (π) κυρίου, (ρ) οἰκτρὸν, (σ) ἑαυτῆς (τ) εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ἦλθεν διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν, τοῦ ἐκτρῖψαι (υ) καὶ ὡς (φ) περιτετμημένοις (χ) τὴν Ἰδουμαίαν, (ψ) πάντας τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν, καὶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Μωὰβ, καὶ ἐπὶ πᾶν περικειρόμενον (ω) ἀπερίτμητα (α) ἀπερίτμητος

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

מן גברא דחכים ויסבר ית דא ודאתמלל מן קדם יי עמיה ויחוינה על מה חרובת ארעא 12
צדיאת כמדברא מבלי יתיב׃ ואמר יי על די שבקו ית אוריתי דיהבית קדמיהון ולא 13
קבילו למימרי ולא הליכו בה׃ ואזלו בתר הרהור לבהון ובתר בעליא דאליפונון 14
אבהתהון׃ בכן כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל הא אנא מיתי עקא על עמא הדין 15
מרר כגידין ואשקנון כס דלוט כרישי חוין׃ ואבדרנון ביני עממיא דלא ידעו אנון 16
ואבהתהון ואגרי בתריהון דקטלין בחרבא עד דאשיצי יתהון׃ כדנן אמר יי צבאות 17
אסתכלו וקרו לאליתא וייתין ולחכימתא שלחו וייתין׃ ויוחין ויטלן עלנא אליא וישגרן 18
עיננא דמעין ונלגלי עיננא יגרון מיא׃ ארי קל אליא אשתמע מציון אכדין אתבוזנא 19
בהתנא לחדא ארי חרובת ארעא ארי צדיאה בירניתהא׃ ארי שמעא נשיא פתגמא דיי 20
ותצית אודנכון למלי נביוהי ואלפנא לבנתיכון אליא ואתתא לחברתה עניא׃ ארי 21
סליק מותא בחרכנא על בבירניתנא לשיצאה ינקין משוקא עולימין מרחובין׃ אתנבי 22
כדנן אמר יי ותתרמי נבלת אנשא כזבל מבדר על אפי חקלא וכעמירא מבתר חצדא
ולית דמכניש׃ כדנן אמר יי לא ישתבח שלמה בר דוד חכימא בחוכמתיה ולא ישתבח 23
שמשון בר מנוח גברא בגבורתיה ולא ישתבח אחאב בר עמרי עתירא בעותריה׃ אלהן 24
בדא ישתבח דמשתבח דחכים ואליף למדע דחלתי ארי אנא יי עביד חסדא ודין
דקשוט וזכו בארעא ארי באלין רעוא קדמי אמר יי׃ הא יומיא אתן אמר יי ואסער על 25
כל עממיא ערליא ועל בית ישראל דדמן עובדיהון לעובדי ערליא׃ על מצראי ועל 26
יהודה ועל אדומאי ועל בני עמון ועל מואבאי ועל כל מקפי פתא דשרן בשכונין
במדברא ארי כל עממיא ערלין בבשרהון וכל בית ישראל ערלין בלבהון׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quis est vir sapiens, & intelligat hoc? & cum quo locut⁹ est Dn̄s, & annuntiet illud, quare desolata sit terra, & deserta sit sicut solitudo, absque *habitatore?* 12 Et dixit Dn̄s: Quia dereliquerunt legem meam quam dedi 13 corā eis, & non obedierunt verbo meo, et non ambulaverunt in ea. Sed 14 abierunt post cogitationē cordis sui, et post Baalim, quæ docuerunt eos patres eorū. Propterea sic dicit Dn̄s exercituū Deus Israel: Ecce ego adducā 15 tribulationē sup populū istum amarā quasi absinthiū, & potū dabo eis calicē maledictionis, quasi capita serpentum. Et dispergā eos inter populos 16 quos non cognoverunt ipsi & patres eorum; & immittā post eos occisores gladio, donec consumā eos. Hæc dicit Dn̄s exercituū: Contemplamini, & 17 vocate lamentratices, ut veniant: & ad eas quæ sapientes sunt mittite, ut veniant. Et festinent & assumant sup nos lamentū; & defluant oculi nostri 18 lachrymis, et palpebræ oculorū nostrorū decurrant aquis. Quia vox lamentationis audita est ex Sion: Quomodo vastati sum⁹, confusi sum⁹ vehementer? quia deserta est terra, quia desolata sunt palatia nostra. Audite enim 20 mulieres verbū Dn̄i, & auscultet auris vestra verba prophetarū ej⁹, & docete filias vestras lamentū, & unaquæq; proximā suā planctū. Quia ascen- 21 dit mors p fenestras nostras: ingressa est palatia nostra, ut consumat infantes de vico, juvenes de plateis. Vaticinare: Hæc dicit Dn̄s: Et projicietur cada- 22 ver hominis quasi sterc⁹ dispersū sup faciē agri, & sicut manipul⁹ post messorē, & non erit qui colligat. Hæc dicit Dn̄s: Ne sibi placeat Salomon fili⁹ 23 David *sapiens* in sapientia sua, nec sibi placeat Sampson fili⁹ Manue *fortis* in fortitudine sua, nec sibi placeat Achab fili⁹ Ameri *dives* in divitiis suis. Sed in hoc sibi bene placeat qui sibi placet ꝙ sapiens sit, et didicerit scire 24 timorē mei. Quia ego sum Dominus faciens misericordiam, & judicium verū, & justitiā in terra; quia in his est voluntas corā me, dicit Dn̄s. Ecce 25 dies veniunt, dicit Dn̄s, & visitabo super omnes populos incircumcisos; & *super domum Israel, quorum opera similia sunt operibus incircumcisorum.* Super Ægyptios & super Judam, & super Idumæos, & sup filios Ammon, 26 & super Moabitas, & super omnes attonsos coma, qui morantur in habitaculis in deserto; quia omnes populi incircumcisi sunt in carne sua, et omnis domus Israel incircumcisi sunt in corde suo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܡܢܘ ܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܕܢܣܬܟܠ ܗܕܐ܂ ܘܡܠܬܐ ܕܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬܗ܂ ܢܚܘܝܘܗܝ܂
13 ܡܛܠܡܢܐ ܐܒܕܬ ܐܪܥܐ܂ ܘܐܬܚܪܒܬ ܐܝܟ ܡܕܒܪܐ ܡܢ ܕܠܐ ܥܒܪ܂ * ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܥܠ ܕܫܒܩܘ
14 ܢܡܘܣܝ ܕܝܗܒܬ ܩܕܡܝܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܒܩܠܝ܂ ܘܠܐ ܗܠܟܘ ܒܗ܂ * ܘܐܙܠܘ
15 ܒܬܪ ܨܒܝܢܐ ܕܠܒܗܘܢ ܒܝܫܐ܂ ܘܒܬܪ ܦܬܟܪܐ ܕܐܠܦܘ ܐܢܘܢ ܐܒܗܝܗܘܢ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܗܐ ܡܘܟܠ ܐܢܐ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܓܕܕܐ܂
16 ܘܡܫܩܐ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܡܝܐ ܕܡܪܪܐ܂ * ܘܐܒܕܪ ܐܢܘܢ ܒܥܡܡܐ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܐܢܘܢ ܘܐܒܗܝܗܘܢ܂
17 ܘܐܫܕܪ ܒܬܪܗܘܢ ܚܪܒܐ ܥܕܡܐ ܕܐܓܡܪ ܐܢܘܢ܂ * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ ܩܪܘ ܠܐܠܝܬܐ
18 ܘܢܐܬܝܢ܂ ܘܠܘܬ ܚܟܝܡܬܐ ܫܕܪܘ ܘܢܐܬܝܢ܂ * ܘܢܣܪܗܒܢ܂ ܘܢܣܒܠܢ ܥܠܝܢ ܐܠܝܬܐ܂
19 ܘܢܚܬܢ ܥܝܢܝܢ ܕܡܥܐ܂ ܘܓܒܝܢܝܢ ܢܪܕܘܢ ܡܝܐ܂ * ܡܛܠ ܕܩܠܐ ܕܐܠܝܬܐ ܐܫܬܡܥ ܡܢ ܨܗܝܘܢ܂
ܕܐܡܪ܂ ܐܝܟܢܐ ܐܬܒܙܝܢ܂ ܒܗܬܢ ܛܒ܂ ܡܛܠ ܕܫܒܩܢ ܐܪܥܐ܂ ܘܐܬܪܡܝܘ ܡܫܟܢܝܢ܂
20 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܡܥܝܢ ܢܫܐ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܬܩܒܠ ܐܕܢܝܟܝܢ ܡܠܬܐ ܕܦܘܡܗ܂
21 ܘܐܠܦܝܢ ܒܢܬܟܝܢ ܐܠܝܬܐ܂ ܘܐܢܬܬܐ ܠܚܒܪܬܗ ܩܝܢܬܐ܂ * ܡܛܠ ܕܣܠܩ ܡܘܬܐ
22 ܒܟܘܝܢ܂ ܘܥܠ ܠܒܝܪܢܝܢ܂ ܠܡܓܡܪܘ ܝܠܘܕܐ ܡܢ ܫܘܩܐ܂ ܘܥܠܝܡܐ ܡܢ ܦܬܘܬܐ܂ * ܗܟܢܐ
ܓܝܪ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܢܦܠܢ ܫܠܕܝܗܘܢ ܕܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܙܒܠܐ ܥܠ ܐܦܝ ܚܩܠܐ܂ ܘܐܝܟ ܥܡܝܪܐ
23 ܒܬܪ ܚܨܘܕܐ܂ ܘܠܝܬ ܕܡܟܢܫ܂ * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܠܐ ܢܫܬܒܗܪ ܚܟܝܡܐ ܒܚܟܡܬܗ܂
24 ܘܠܐ ܢܫܬܒܗܪ ܓܢܒܪܐ ܒܓܢܒܪܘܬܗ܂ ܘܠܐ ܢܫܬܒܗܪ ܥܬܝܪܐ ܒܥܘܬܪܗ܂ * ܐܠܐ ܒܗܕܐ
ܢܫܬܒܗܪ ܡܫܬܒܗܪܢܐ܂ ܕܢܣܬܟܠ ܘܢܕܥ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ܂ ܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ
25 ܘܕܝܢܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܒܐܪܥܐ܂ ܘܒܗܠܝܢ ܨܒܝܢܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ * ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂
26 ܘܐܦܩܘܕ ܥܠ ܟܠ ܕܓܙܪ ܒܥܘܪܠܘܬܐ܂ * ܥܠ ܡܨܪܝܢ܂ ܘܥܠ ܝܗܘܕܐ܂ ܘܥܠ ܐܕܘܡ܂ ܘܥܠ ܒܢܝ
ܥܡܘܢ܂ ܘܥܠ ܡܘܐܒ܂ ܘܥܠ ܟܠ ܡܩܦܝ ܦܐܬܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܡܕܒܪܐ܂ ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ
ܥܡܡܐ ܥܘܪܠܝܢ ܒܒܣܪܗܘܢ܂ ܘܟܠܗ ܕܝܢ ܐܝܣܪܝܠ ܥܘܪܠܝܢ ܒܠܒܗܘܢ܂

12 Vir qui sapiens est, intelligat hoc; & is ad quem sermo oris Domini est, indicet eum, Qua de causa periit hæc terra, & desolata est veluti desertum propter penuriam viatorum? 13 Et dixit Dominus, Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis & patribus eorum, non auscultaverunt voci meæ, nec ambulaverunt in illa; 14 Sed sectati sunt libidines animi sui pravi, & idola quæ docuerunt eos patres eorum: 15 Idcircò sic ait Dominus potens, Deus Israelis; Ecce cibaturus sum populum hunc absinthio, & potaturus eos aquis amaris: 16 Dispersurus eos inter gentes quas nec ipsi nec patres eorum cognoverunt, & missurus post eos gladium donec absumam eos. 17 Sic dicit Dominus potentissimus, Advocate lamentatrices ut adveniant, & ad *mulieres* sapientes mittite ut veniant, 18 Et festinent, componántque de nobis lamentationes; demittant oculi nostri lachrymas, & pupillæ nostræ aquas emanent: 19 Quia vox lamentationis audita est è Sione, dicens; Quomodo direpti sumus? maximo pudore suffusi sumus? dereliquimus enim terram, & corruerunt habitationes nostræ. 20 Propterea, audite mulieres sermonem Domini, & percipiant aures vestræ verbum oris ejus; & docete filias vestras lamenta, & quælibet sociam suam cantum. 21 Nam ascendit mors ad fenestras nostras, & ingressa est in palatia nostra, ad consumendos pueros è vicis, & juvenes è plateis. 22 Sic enim ait Dominus, Cadent hominum cadavera sicut fimus super faciem terræ, & sicut fœnum post messorem, nec ullus erit collector. 23 Sic dicit Dominus, Ne gloriator sapiens in sapientia sua, néve gloriator gigas in robore suo, neque gloriator dives in divitiis suis: 24 Sed in hoc glorietur qui gloriatur, quòd *mirum* intelligat & agnoscat me esse Dominum exercentem beneficium, judicium, & justitiam erga terram; & his me delectari, dicit Dominus. 25 Ecce dies venturi sunt, ait Dominus; quibus visitabo omnem circumcisum cum præputio, 26 Ægyptios, & Judæos, Adumæos, & Ammonitas, Moabitas, & omnes barbitonsos qui degunt in solitudine: nam omnes hi populi sunt præputiati in carne sua: omnes autem Israelitæ præputiati in corde suo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 *من انسان فهم فيفهم هذا * وكلمة فم الرب اليه * ليخبرنا من اجل ماذا هلكت الارض *
13 استوحشت مثل البرية من ان لا تسلك * وقال الرب * من اجل انهم تركوا ناموسي الذي
14 اعطيت قبل وجوههم * ولم يسمعوا صوتي * لكن مضوا خلف مراضي قلبهم الردي * وخلف
15 الاصنام التي علمهم اباوهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب اله اسرايل * ها انا اطعمهم الشدايد
16 واسقيهم ماء مرار * وامزقهم في الامم التي لم يعرفوها ولا اباوهم * وارسل عليهم السيف الي
17 ان ابيدهم به * هكذا يقول الرب * ادعوا النايحات وليأتوا * وارسلوا الي الحكيمات * ولينطقوا
18 وليأخذوا عليكم نوحا * ولتهمل عيونكم دموعا * ولتسل اجفانكم ماء * لان صوت المرثية سمع
19 في صهيون * كيف شقينا وخزينا جدا لانا تركنا الارض واطرحنا مساكنا * اسمعن ايتها
20 النسوة كلمة الرب * ولتقبل اذانكم كلمات فمه * وعلمن بناتكن مرثية * والمراة صاحبتها
21 نوحا * لان الموت صعد ارضكم * واتي من كواكم ليكسر الاطفال من خارج والشباب من
22 الشوارع * وتصير اموات الناس شهيرة على وجه بقعة ارضكم * ومثل العشب خلف الحاصد *
23 وليس يكون من يجمع * هكذا يقول الرب * لا يفتخر الحكيم بحكمته * ولا يفتخر
24 القوي بقوته * ولا يفتخر الغني بغناه * لكن بهذا فليفتخر المفتخر * ان يفهم ويعرف
25 اني انا هو الرب صانع الرحمة والحكم والعدل على الارض * لان بهذا ارادتي يقول الرب * ها
26 ايام تاتي يقول الرب * واتعهد على جميع المختونين قلفاتهم * على مصر * وعلي اليهودية *
وعلي ادوم * وعلي جميع بني عمون * وعلي بني مواب * وعلي كل من يجز ما على وجهه
الساكن في البرية * لان كل الامم غير مختونة بالجسد * وكل بيت اسرايل غير
مختونين بقلوبهم

12 *Si quis prudens est, & hac intelligit, & verbum oris Domini ad ipsum est; indicet nobis qua de causa perierit hæc terra, desolata sit quasi desertum, nemoque illic ambulet.* 13 *Dixitque Dominus, Quia deseruerunt legem meam quam dedi ipsis aspicientibus, nec audierunt vocem meam;* 14 *Sed abierunt post placita cordis sui pessimi, & post idola quæ docuerunt eos majores ipsorum:* 15 *Propterea sic dicit Dominus Deus Israelis; Ecce ego cibabo eos calamitatibus, & potabo illos aquâ amaritudinis.* 16 *Et dilacerabo eos inter gentes quas nec ipsi nec patres eorum cognoverunt: & immittam in eos gladium, donec eos ipso consumam.* 17 *Ita dicit Dominus, Convocate lamentatrices, & veniant; mittite ad mulieres sapientes,* 18 *ut pronuntient edantque de vobis carmen lugubre; demittant oculi vestri lachrymas, & ex palpebris vestris effluat aqua:* 19 *Nam vox lamentationis audita est in Sione; Quomodo summâ miseriâ & pudore perculsi sumus? dereliquimus enim terram, & abjecimus habitationes nostras.* 20 *Audite O fœminæ verbum Domini, & percipiant aures vestræ verba oris ejus: docete filias vestras carmen lugubre, & altera alteram lamentum:* 21 *Quia mors ad terram vestram ascendit, & venit per fenestras vestras, ut pueros foris confringat, & juvenes è plateis:* 22 *Eruntque cadavera humana publica super faciem regionis terræ vestræ, & quasi gramen post messorem, nec erit qui colligat.* 23 *Sic ait Dominus, Ne se jactet sapiens ob sapientiam suam, neque se jactet robustus ob robur suum, neque se jactet dives propter divitias suas:* 24 *Sed ob hoc se jactet glorians, quòd intelligat sciatque me esse Dominum exercentem misericordiam, judicium, & justitiam super terram; in his enim est voluptas mea, dicit Dominus.* 25 *Ecce dies venient, dicit Dominus, quibus visitabo omnes circumcisos præputiis,* 26 *Ægyptum, & Judæam, Edom, & omnes filios Ammon, filios Moab, & omnes tondentes quod super faciem suam est, degentes in deserto: omnes enim gentes corpore sunt incircumcisæ, tota verò domus Israelis sunt incircumcisi cordibus.*

ירמיה : י

CAP. X. י

domus , vos ſuper DOMINUS eſt locutus quod verbum Audite
שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בֵּית 1
, diſcat:s ne gentium viam In :Dominus dixit Sic .Iſrael
יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה אֶל־דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל־תִּלְמָדוּ 2
.eis ab gentes conſternentur ſed :conſternemini ne cœlorum ſignis à &
וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל־תֵּחָתּוּ כִּי־יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה׃
,illud præcidit ſylva de lignum quia :ipſa vanitas populorum ſtatuta Quia
כִּי־חֻקּוֹת הָעַמִּים הֶבֶל הוּא כִּי־עֵץ מִיַּעַר כְּרָתוֹ 3
auro in & ,argento In .aſcia in artificis manuum opus
מַעֲשֵׂה יְדֵי־חָרָשׁ בַּמַּעֲצָד׃ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב 4
præcidit non & ,illa confortaverunt malleis in & clavis In .illud decoravit
יְיַפֵּהוּ בְּמַסְמְרוֹת וּבְמַקָּבוֹת יְחַזְּקוּם וְלוֹא יָפִיק׃
non quia ,portabuntur portando ;loquentur non & ,ipſa æquabilitatis palma Sicut
כְּתֹמֶר מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ נָשׂוֹא יִנָּשׂוֹא כִּי לֹא 5
non benefacere etiam & ,malefacient non quia ,eis ab timeatis ne :incedent
יִצְעָדוּ אַל־תִּירְאוּ מֵהֶם כִּי־לֹא יָרֵעוּ וְגַם־הֵיטֵיב אֵין
tuũ nomen magnũ & ,tu Magnus .Domine tu ſicut non A .eis
אוֹתָם׃ מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ 6
quia ,convenit tibi quia ,gentium rex te timebit non Quis .fortitudine in
בִּגְבוּרָה׃ מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי 7
.tu ſicut non à eorum regno omni in & ,gentium ſapientibus omnibus in
בְכָל־חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ׃
.ipſa lignum vanitatum Eruditio .agent ſtultè & ,deſipient uno in Et
וּבְאַחַת יִבְעֲרוּ וְיִכְסָלוּ מוּסַר הֲבָלִים עֵץ הוּא׃ 8
,artificis opus ,Uphaz de aurum & ,afferetur Tarſis de extenſum Argentum
כֶּסֶף מְרֻקָּע מִתַּרְשִׁישׁ יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז מַעֲשֵׂה חָרָשׁ 9
ſapientum opus ,eorũ indumentũ purpura &,hyacinthus :aurificis manus &
וִידֵי צוֹרֵף תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁם מַעֲשֵׂה חֲכָמִים
rex & ,vivens Deus ,ipſe veritas Deus Dominus Et .ipſa univerſa
כֻּלָּם׃ וַיהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא־אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ 10
.ejꝰ indignationem gentes ſuſtinebunt non &,terra contremiſcet ejus ira ab:ſeculi
עוֹלָם מִקִּצְפּוֹ תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְלֹא־יָכִלוּ גוֹיִם זַעְמוֹ׃
,fecerunt non terram & cœlos qui Dii :eis dicetis hoc Secundùm
כִּדְנָה תֵּאמְרוּן לְהוֹם אֱלָהַיָּא דִּי־שְׁמַיָּא וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ 11
,ſua potẽtia in terram Faciens .hi cœlo ſub de & ,terra è pereant
יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן־תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה׃ עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ 12
.cœlos extendit ſuâ prudentia in & ,ſua ſapientia in orbem ſtabiliens
מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ נָטָה שָׁמָיִם׃
extremo ab vapores facit aſcendere & ,cœlo in aquarũ ſtrepitum cũ dare vocem Ad
לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה־ 13
omnis bruteſcit .ſuis theſauris de ventũ eduxit & ,fecit pluviæ fulgura : terræ
אֶרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאֹצְרֹתָיו׃ נִבְעַר כָּל־ 14
falſitas quia :ſculptili à fuſor omnis eſt affectꝰ Pudore .ſcientiã propter homo
אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל־צוֹרֵף מִפָּסֶל כִּי שֶׁקֶר
tẽpore in :errorum opus ipſa Vanitas .eis in ſpiritꝰ non &,ejꝰ cõflatile
נִסְכּוֹ וְלֹא־רוּחַ בָּם׃ הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת 15
plaſmator quia .Jhacob pars hæc ſicut Non .peribunt eorum viſitationis
פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃ לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקוֹב כִּי־יוֹצֵר 16
exercituum Dominus :ejus hæreditatis virga Iſrael & ,ipſe omnium
הַכֹּל הוּא וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת
.munitione in habitans ,tuam negotiationem terra de Collige .ejus nomen
שְׁמוֹ׃ אִסְפִּי מֵאֶרֶץ כִּנְעָתֵךְ יֹשֶׁבֶת בַּמָּצוֹר׃ 17

Verſio VUL. LAT.

CAP. X.

1 Audite verbum, quod locutus 2 eſt Dñs ſup vos, domꝰ Iſrael. Hæc dicit Dñs; Juxta vias Gentium nolite diſcere: & à ſignis cœli nolite metuere, quæ timent Gentes: 3 Quia leges populorum vanæ ſunt: quia lignũ de ſaltu præciſit opus manꝰ artificis in aſcia. 4 Argento & auro decoravit illud: clavis et malleis compegit, ut non diſſolvatur. 5 In ſimilitudinẽ palmæ fabricata ſunt, & non loquentur: portata tollentur, quia incedere non valent; nolite ergò timere ea, quia nec malè poſſunt facere, nec benè. 6 Non eſt ſimilis tuî, Dñe: magnus es tu, & magnũ nomen tuum in fortitudine. 7 Quis non timebit te, ô rex Gentium? tuũ eſt enim decus: inter cunctos ſapientes Gentium, & in univerſis regnis eorum nullus eſt ſimilis tuî. 8 Pariter inſipientes & fatui probabuntur: doctrina vanitatis eorum lignũ eſt. 9 Argentum involutum de Tharſis affertur, & aurũ de Ophaz: opus artificis, & manꝰ ærarii: hyacinthus & purpura indumentum eorum; opus artificum univerſa hæc. 10 Dominus autem Deus verus eſt: ipſe Deus vivens, & rex ſempiternꝰ: ab indignatione ejꝰ commovebitur terra: & non ſuſtinebunt Gentes comminationem ejus. 11 Sic ergò dicetis eis; Dii, qui cœlos & terram non fecerunt, pereant de terra, & de his, quæ ſub cœlo ſunt. 12 Qui facit terram in fortitudine ſua, præparat orbem in ſapientia ſua, & prudentiâ ſuâ 13 extendit cœlos. Ad vocem ſuam dat multitudinem aquarum in cœlo, & elevat nebulas ab extremitatibus terræ: fulgura in pluviam facit, & educit ventum 14 de theſauris ſuis. Stultus factus eſt omnis homo à ſcientia, confuſus eſt artifex omnis in ſculptili: quoniam falſũ eſt ꝙ conflavit, 15 & non eſt ſpiritꝰ in eis. Vana ſunt, & opꝰ riſu dignũ: in tempore viſitationis ſuæ peribunt. 16 Non eſt his ſimilis pars Jacob: qui enim formavit omnia, ipſe eſt: & Iſrael virga hæreditatis ejus: Dominus exercituum nomen illi. 17 Congrega de terra confuſionem tuam, quæ habitas in obſidione.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ι′.

1 Ἀκούσατε (α) τὸν λόγον κυρίου, ὃν (β) ἐλάλησεν ἐφ᾽ ὑμᾶς οἶκος Ἰσραήλ. 2 Τάδε λέγει κύριος, Κατὰ τὰς ὁδοὺς τῶν ἐθνῶν μὴ (γ) μανθάνετε, καὶ ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ οὐρανοῦ μὴ φοβεῖσθε, ὅτι φοβοῦνται αὐτὰ τοῖς 3 προσώποις αὐτῶν. Ὅτι τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν μάταια. ξύλον ἐστὶν ἐκ τοῦ δρυμοῦ ἐκκεκομμένον, ἔργον τέκτονος, 4 καὶ χώνευμα, Ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ κεκαλλωπισμένα (δ), ἐν σφύραις καὶ ἥ- 5 λοις ἐστερέωσαν (') αὐτά· Θήσουσιν αὐτά, καὶ οὐ κινηθήσονται. ἀργύριον τορευτόν ἐστιν, οὐ πορεύσονται, ἀργύρι- 9 ον (ε) προσβλητόν ἐστι. Ἀπὸ Θαρσὶς ἥξει χρυσίον Μωφάζ, καὶ (ζ) χεὶρ χρυσοχόων, ἔργα τεχνιτῶν πάντα, ὑάκινθον καὶ πορφύραν ἐνδύσουσιν αὐτά. 5 Αἰρόμενα ἀρθήσονται, ὅτι οὐκ ἐπιβήσονται. μὴ φοβηθῆτε αὐτά, ὅτι (η) οὐ μὴ κακοποιήσωσιν, καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν 11 ἐν αὐτοῖς. Οὕτως ἐρεῖτε αὐτοῖς, Θεοὶ οἳ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν (θ) ἐκ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ τούτου. 12 Κύριος ὁ ποιήσας τὴν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ὁ ἀνορθώσας τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ τῇ φρονήσει 13 αὐτοῦ ἐξέτεινε τὸν οὐρανόν, Καὶ πλῆθος ὕδατος ἐν οὐρανῷ· καὶ ἀνήγαγε νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε, καὶ ἐξήγα- 14 γε φῶς ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως, κατῃσχύνθη πᾶς χρυσοχόος ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς αὐτοῦ, ὅτι ψευδῆ ἐχώνευσεν, 15 οὐκ ἔστι πνεῦμα ἐν αὐτοῖς. Μάταιά ἐστιν ἔργα ἐμπεπαιγμένα, ἐν καιρῷ 16 ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται. Οὐκ ἔστι τοιαύτη μερὶς τῷ Ἰακώβ, ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτὸς κληρονομία 17 αὐτοῦ, Κύριος ὄνομα (ι) αὐτῷ. Συνήγαγεν ἔξωθεν τὴν ὑπόστασίν σου, (κ) κατοικοῦσαν ἐν ἐκλεκτοῖς.

CAP. X.

1 Audite verbum Domini, quod locutus eſt ſuper vos, domus Iſrael. 2 Hæc dicit Dominus; Juxta vias gentium nolite diſcere: & à ſignis cœli nolite metuere: (a) quia timent ea faciebus ſuis: 3 Quia legitima gentium vana ſunt. Lignum eſt de ſaltu præciſum, opus artificis, et conflatio, 4 Argento, & auro decorata: in malleis & clavis firmaverunt illas: 5 Collocabunt ea, & non movebuntur: argentum tornatile eſt: non ibunt: argentum productum eſt 9 E Tharſis: veniet aurum Mophaz: & manus aurificum: opera artificum omnia: hyacintho & purpurâ induent ea: 5 Portata tollentur: quia non conſcendent. Ne timeatis ea; quia non malefacient; & bonum non eſt (b) in eis. 11 Sic dicetis eis; Dii, qui cœlum, & terram non fecerunt, diſpereant de terra, & de ſubter cœlo hoc. 12 Dominus, qui fecit terram in fortitudine ſua, qui erexit orbem in ſapientia ſua, & prudentiâ ſuâ extendit cœlum: 13 Et multitudinem aquæ in cœlo: & eduxit nubes ab extremo terræ: fulgura in pluvias fecit: & eduxit (c) lumen ex theſauris ſuis. 14 Stultus factus eſt omnis homo à ſcientia: confuſus eſt omnis aurifex in ſculptilibus ſuis: quia falſa conflavit: non eſt ſpiritus in eis. 15 Vana ſunt opera, ridicula: in tempore viſitationis ſuæ peribunt. 16 Non eſt talis pars Jacob. Qui enim formavit omnia; (d) ipſe eſt hæreditas ejus: Dominus nomen illi. 17 Congregavit deforis ſubſtantiam ſuam, quæ habitat (e) in electis.

MS. A. (α) λόγον (β) ἐλάλησεν κύριος ἐφ᾽ ὑμᾶς (γ) πορεύεσθαι, (δ) ἐστίν, (') αὐτά, καὶ οὐ (ε) προσβλητόν. Ἀπὸ Θαρσεὶς (ζ) χεῖρες (η) οὐ κακοποιήσουσιν, (θ) ἀπὸ τῆς γῆς, (ι) αὐτοῦ. (κ) ἡ κατοικοῦσα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

י

קַבִּילוּ יָת פִּתְגָמָא דְמַלֵּיל יְיָ עֲלֵיכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ מֵאוֹרְחַת עַמְמַיָּא לָא תֵילְפוּן 1 2
וּמֵאָתְוָן דְמִשְׁתַּנַּיִן בִּשְׁמַיָּא לָא תִתַּבְרוּן אֲרֵי מִתַּבְרִין עַמְמַיָּא מִנְהוֹן׃ אֲרֵי גְזֵרַת עַמְמַיָּא 3
לְמָה אִנּוּן אֲרֵי אָעָא מֵחוּרְשָׁא קָיֵץ לֵיהּ עוֹבַד יְדֵי נַגָּר בְּחַצִינָא׃ בְּכַסְפָּא וּבְדַהֲבָא חָפֵי לֵיהּ 4
בְּמַסְמְרִין וּבְמַקְבִין מַתְקִיף לֵיהּ דְלָא יִצְטְלֵי׃ עוֹבַד נְגִיד זְקִיפִין אִנּוּן וְלָא מְמַלְּלִין 5
אִתְנַטָּלָא יִתְנַטְּלוּן אֲרֵי לֵית בְּהוֹן רוּחָא לְהַלָּכָא לָא תִדְחֲלוּן מִנְּהוֹן אֲרֵי לָא מַבְאֲשִׁין וְאַף
לְאוֹטָבָא לֵית אִנּוּן יָדְעִין׃ לֵית בַּר מִנָּךְ יְיָ רַב אַתְּ וְרַב שְׁמָךְ בִּגְבוּרְתָא׃ מַן לָא יִדְחַל מִן 6
קֳדָמָךְ מֶלֶךְ עַל כָּל עַמְמַיָּא אֲרֵי דִילָךְ הִיא מַלְכוּתָא אֲרֵי בְּכָל חַכִּימֵי עַמְמַיָּא וּבְכָל 7
מַלְכְוָתְהוֹן לֵית בַּר מִנָּךְ׃ וּבַחֲדָא יְחוּבוּן עַמְמַיָּא עַל דְאִטַּפְּשׁוּ עַל דְפַלַּחוּ לְטַעֲוָתָא דְלֵמָא 8
אִנּוּן׃ כַּסְפָּא דִמְחַפַּן מֵאַפְרִיקָא מַיְתַן וְדַהֲבָא מֵאוֹפִיר עוֹבַד נַגָּר וִידֵי קֵינֵי תִכְלָא וְאַרְגְוָנָא 9
לְבוּשְׁהוֹן עוֹבַד חַכִּימִין כּוּלְּהוֹן׃ וַיְיָ אֱלֹהִים קְשׁוֹט הוּא אֱלָהּ קַיָּם וּמֶלֶךְ עָלְמִין מֵרוּגְזֵיהּ 10
תְּזוּעַ אַרְעָא וְלָא יָכְלִין עַמְמַיָּא לְסוֹבָרָא רוּגְזֵיהּ׃ דְּנָא פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִשְׁלַח יִרְמְיָה נְבִיָּא 11
לְוָת שְׁאָר סָבֵי גָלוּתָא דִי בְּבָבֶל וְאִם יֵימְרוּן לְכוֹן עַמְמַיָּא דְאַתּוּן בֵּינֵיהוֹן פְּלַחוּ לְטַעֲוָתָא
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּדְנַן תְּתִיבוּן וּכְדֵין תֵּימְרוּן לְהוֹן טַעֲוָן דְאַתּוּן פָּלְחִין לְהוֹן טַעֲוָן דְלֵית בְּהוֹן
צְרוֹךְ אִנּוּן מִן שְׁמַיָּא לָא יָכְלִין לְאַחָתָא מִטְרָא וּמִן אַרְעָא לָא יָכְלִין לְצַמָּחָא פֵּירִין אִנּוּן
וּפָלְחֵיהוֹן יֵיבְדוּ מֵאַרְעָא וְיִשְׁתֵּיצוּן מִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא אִלֵּין׃ וּכְדְנָא תֵימְרוּן לְהוֹן אֲנַחְנָא 12
פָּלְחִין לִדְעֲבֵיד אַרְעָא בְּחֵילֵיהּ שַׁכְלֵל תֵּבֵל בְּחוּכְמְתֵיהּ בְּסוּכְלְתָנוּתֵיהּ תְּלָא שְׁמַיָּא׃
לְקָל מִתְּנֵיהּ רִכְפַּת דְמַיִן בִּשְׁמַיָּא וּמַסִּיק עֲנָנִין מִסְּיָפֵי אַרְעָא בַּרְקִין לִזְמַן מִטְרָא עֲבַד 13
וּמַפֵּק רוּחִין מִבֵּית גְנָזוֹהִי׃ אִתְבַּרוּ כָל עַמְמַיָּא מִלְּמִדַּע חָכְמְתָא בְּהִיתוּ כָל קֵינֵי מִלְּמֶעְבַּד 14
צְלַם אֲרֵי שִׁקְרָא אַתְּכוּנוּן וְלָא רוּחָא בְּהוֹן׃ לְמָה אִנּוּן עוֹבַד תַּלְעָבָא בְּעִדָּן 15
דְאַסְעַר עֲלֵיהוֹן חוֹבֵיהוֹן יֵיבְדוּן׃ לָא כְאִלֵּין חוּלָקֵיהּ דְיַעֲקֹב אֲרֵי דִבְרָא כוֹלָא הוּא 16
וְיִשְׂרָאֵל שִׁבְטָא דְאַחְסַנְתֵּיהּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ׃ כְּנוֹשִׁי מֵאַרְעָא סְחוֹרְתִיךְ דְיָתְבָא בִּתְקוֹפָא 17
בְּקִרְוִין כְּרִיכָן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. X.

Suſcipite verbum quod loquitur Dominus ſuper vos domus Iſrael. Hæc 1 dicit Dominus: De viis gentium nolite diſcere, & de ſignis quæ *mutata* 2 ſunt in cœlis, ne conterreamini, à quibus populi conterrentur. Quia de- 3 creta populorum vana ſunt, quia lignum de ſylva præciditur ei: opꝰ manuum fabri lignarii in aſcia. Argento & auro cooperit illud, clavis & mal- 4 leis corroborat illud, ut non inclinetur. Opere ductili eriguntur ea, & 5 non loquuntur, portando portantur, quia non habent ſpiritum ad ambulandum. Ne timeatis ab eis, quia non malefaciunt, nec ſciunt benefacere. Non eſt præter te Domine; magnus es tu, & magnum nomen tuum in for- 6 titudine. Quis non timebit à facie tua, Rex omnium populorum? tuum eſt 7 enim regnum; quia in omnibꝰ ſapientibus populorum, & in univerſis regnis eorum nullus eſt abſque te. Et pariter populi delinquunt, eò quòd in- 8 ſipientes facti ſunt dum colunt idola quæ vana ſunt. Argentum involutum 9 ex Africa afferunt, & aurum ex Ophir, opus fabri lignarii & manuum argentarii: hyacinthꝰ & purpura indumentum eorum, opus ſapientum univerſa hæc. Et Dominus Deus verus eſt, ipſe eſt Deus vivus, & rex ſeculo- 10 rum. A furore ejus commovebitur terra, & non poterunt populi ſuſtinere iram ejus. Hoc eſt exemplar epiſtolæ quam miſit Jeremias propheta ad re- 11 liquos ſeniores tranſmigrationis, qui erant in Babylonia. Si enim dixerint vobis populi inter quos vos habitatis: Domus Iſrael ſervite idolis; ſic reſpondebitis, & ſic dicetis eis: Idola quibus vos ſervitis, errores ſunt in quibus nulla eſt utilitas: ex cœlo non poſſunt deducere pluviam, & ex terra non poſſunt producere fructꝰ: ipſa & cultores eorum peribunt de terra, et conſumentur de his, quæ ſub cœlis iſtis ſunt. Et ſic dicetis eis: Nos colimꝰ 12 eum qui fecit terram in virtute ſua, fundavit orbem in ſapientia ſua, & in prudentia ſua appendit cœlos. Ad vocem ſuam dat impetum aquarum in 13 cœlis, & aſcendere facit nubes ab extremitatibus terræ: fulgura in tempus pluviæ fecit, & educit ventos de theſauris ſuis. *Fracti* ſunt omnes populi 14 neſcientes ſapientiam: *confuſus eſt omnis argentarius* à faciendo ſculptili, quia fruſtra conflarunt ea, & non eſt ſpiritus in eis. Vana ſunt, opus ſub- 15 ſannatione dignum: in tempore quo viſitavero ſuper eos peccata eorum, peribunt. Non eſt ſicut hæc pars Jacob; quia qui creavit omnia, ipſe eſt: & 16 Iſrael virga hæreditatis ejus, Dominus exercituum nomen ejus. Con- 17 grega de terra mercimonia tua quæ habitas in *munitione*, in civitatibus munitis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܩܦܠܐܘܢ *ܝ*

1 2 *ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܠܝܟܘܢ ܒܝܬ ܝܣܪܐܝܠ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܘܪܚܐ
ܕܥܡܡܐ ܠܐ ܬܐܠܦܘܢ. ܘܡܢ ܐܬܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. ܡܛܠ ܕܥܡܡܐ ܗܢܘܢ ܕܚܠܝܢ ܡܢܗܘܢ.
3 *ܡܛܠ ܕܢܡܘܣܐ ܕܥܡܡܐ ܠܐ ܡܕܡ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܝܣܐ ܗܘ ܡܢ ܥܒܐ ܦܣܝܩ. ܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝ
4 ܢܓܪܐ ܒܢܓܪܐ. *ܒܣܐܡܐ ܘܒܕܗܒܐ ܡܨܒܬܝܢ. ܒܡܩܒܐ ܘܒܡܣܡܪܐ ܡܚܙܩܝܢ ܠܗܘܢ. ܕܠܐ
5 ܢܬܬܙܝܥܘܢ. *ܐܝܟ ܬܡܪܐ ܩܝܡܝܢ. ܘܠܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܡܫܩܠ ܡܫܩܠܝܢ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ
6 ܡܗܠܟܝܢ. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܒܐܫܝܢ ܘܐܦܠܐ ܡܛܐܒܝܢ. *ܠܝܬ ܐܟܘܬܟ
7 ܡܪܝܐ. ܪܒ ܐܢܬ ܘܪܒ ܫܡܟ ܒܓܢܒܪܘܬܐ. *ܡܢ ܠܐ ܢܕܚܠܟ ܡܠܟܐ ܕܥܠܡܐ. ܕܠܟ ܝܐܐ. ܕܒܟܠܗܘܢ ܚܟܝܡܐ
ܕܥܡܡܐ ܘܒܟܠܗܘܢ ܡܠܟܘܬܗܘܢ. ܠܝܬ ܐܟܘܬܟ.
8 *ܐܟܚܕܐ ܢܣܟܠܘܢ ܘܢܫܛܘܢ. ܡܪܕܘܬܐ ܕܣܪܝܩܘܬܐ ܕܩܝܣܐ. *ܣܐܡܐ
9 ܡܪܩܥܐ ܡܢ ܬܪܫܝܫ ܐܬܐ. ܘܕܗܒܐ ܡܢ ܐܘܦܝܪ. ܥܒܕܐ ܕܢܓܪܐ ܘܐܝܕܝ ܨܝܪܐ. ܬܟܠܬܐ ܘܐܪܓܘܢܐ
10 ܠܒܘܫܗܘܢ. ܥܒܕܐ ܕܚܟܝܡܐ. *ܘܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܫܪܪܐ. ܗܘ ܐܠܗܐ ܚܝܐ ܘܡܠܟܐ
11 ܕܥܠܡܐ. ܡܢ ܪܘܓܙܗ ܬܙܘܥ ܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܥܡܡܐ ܪܘܓܙܗ. *ܗܟܢܐ ܐܡܪܘ ܠܗܘܢ.
12 ܐܠܗܐ ܕܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܠܐ ܥܒܕܘ. ܢܐܒܕܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܘܡܢ ܬܚܝܬ ܫܡܝܐ ܗܠܝܢ. *ܡܪܝܐ
13 ܥܒܕ ܐܪܥܐ ܒܚܝܠܗ. ܘܐܬܩܢ ܬܐܒܝܠ ܒܚܟܡܬܗ. ܘܒܣܘܟܠܗ ܡܬܚ ܫܡܝܐ. *ܠܩܠ
ܪܥܡܐ ܕܡܝܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܡܣܩ ܥܢܢܐ ܡܢ ܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܥܒܕ ܒܪܩܐ ܠܡܛܪܐ. ܘܡܦܩ
14 ܪܘܚܐ ܡܢ ܓܙܘܗܝ. *ܣܟܠ ܟܠ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܝܕܥܬܐ. ܒܗܬ ܟܠ ܨܐܪܐ ܡܢ ܨܠܡܐ
ܕܥܒܕ. ܡܛܠ ܕܕܓܠܘܬܐ ܐܬܟܝܘ. ܘܠܐ ܪܘܚܐ ܒܗܘܢ. *ܠܐ ܡܕܡ ܐܢܘܢ.
15 ܘܥܒܕܐ ܕܫܘܚܠܦܐ. ܒܙܒܢ ܕܣܘܥܪܢܗܘܢ ܢܐܒܕܘܢ. *ܠܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܡܢܬܗ ܕܝܥܩܘܒ.
16 ܡܛܠ ܕܗܘ ܕܒܪܐ ܟܠ. ܗܘܝܘ ܡܢܬܗܘܢ. ܘܝܣܪܐܝܠ ܫܒܛܐ ܕܝܪܬܘܬܗ. ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ
17 ܫܡܗ. *ܟܢܘܫ ܡܢ ܐܪܥܐ ܟܢܘܫܝܟܝ ܝܬܒܬ ܒܐܘܠܨܢܐ.

CAP. X.

Audite ſermonem quem protulit de vobis 1 Dominus O Iſraelitæ: Sic dicit Dominus; 2 Viam gentium ne addiſcatis, ſigna cœleſtia ne colatis, quia gentes quidem colunt ea: Nam idola gentium nihil ſunt: ſunt enim li- 3 gnum è ſylva cæſum, opus manuum fabri aſciâ *dolatum*, Argento & auro ſunt obducta, 4 laminis ferreis clavíſque firmant illa ne diſjungantur: Tanquam palmæ ſunt erecta, ſed 5 non loquuntur; & portando portant ea, quia non incedunt. Ne colatis iſta, quia nec obſunt, nec proſunt. Nullus eſt par tibi Domi- 6 ne, quia maximꝰ es & maximum nomen tuum potentiâ. Quis non revereatur te rex omni- 7 um ſeculorum, quandoquidem te decet honor? cùm inter omnes gentium ſapientes, & in toto regno ipſorum nemo par ſit tibi: Simul ergò pereant ac deficiant documenta 8 vana idolorum ligneorum. Argentum opti- 9 mum è Tharſis advehitur, & aurum ex Ophir: artificio fabri & manibus conflatoris *parantur*: hyacinthus & purpura veſtimentum eorum, textura peritorum. Dominus autem 10 Deus veritatis, Deus eſt vivorum & rex ſeculorum; cujus ab ira contremiſcit terra, cujus indignationem ſuſtinere nequeunt populi. Sic dicito illis; dii qui cœlum ac ter- 11 ram non condiderunt, pereant hujuſmodi de terra & de ſub cœlo. Dominus terram fecit 12 potentiâ ſuâ, condidit orbem ſapientiâ ſuâ, mentéque ſuâ cœlum extendit: Edit ſoni- 13 tum fragoris aquarum in cœlo, elicit nubes ab extremitatibus terræ, fulgura ad pluviam facit, ventóſque depromit de theſauris ſuis. Deſipuerunt (i. *aberrârunt*) omnes homines 14 à ſcientia, pudefacti ſunt omnes aurifices à ſculptilibus quæ fecerunt: falſitaté enim conflaverunt, & non eſt ſpiritus in eis: Nihil ſunt, 15 ſed opificia ſtulta ſunt: quo tempore viſitabuntur, peribunt. Non eſt ut iſtorum pars 16 Jacobi; quoniam is qui creavit omnia, idem eſt pars eorum, & Iſrael *viciſſim* tribus hæreditatis ejus, Dominus potentiſſimus eſt nomen ejus. Congrega de terra ignominiam 17 tuam tu quæ ſedes in anguſtia:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل العاشر * الاصحاح السابع *

1 2 * اسمعوا قول الرب الذي تكلم به عليكم يا بيت اسرائيل * هكذا يقول الرب * في
3 طرقات الامم لا تسلكوا * ومن علامات السماء لا تخافوا * لانهم يخافونها بوجههم * لان
4 سرايع الامم باطلة * عود هو من الغيضة مقطوع * عمل نجار وسبيك * بفضة وذهب
6 مزينان هما * بمطرقات ومسامير سددوهما فلا يتحركان * [MS. Oxon.* ليس مثلك يا
7 رب العظيم * وعظيم هو اسمك بالجبروت * فمن لا يخافك من ملوك جميع الارض * لان
8 الملك لك يصلح * لان ليس في جميع حكما الشعوب * وجميع الممالك مثلك * فاما
9 تعليم رهبة الالهة الخشب * وعبادتها فيبطل ويهلك جميعا * فضة مخروطة هما فلا
يذهبان * فضة مفرغة من ترسيس تاتي * ذهب موفاز وايادي الصياغ * جميع اعمال
10 الصناع * يكسونها يافوتا وبرفيرا * محموله ترفع لانها لا تمشي [MS. Oxon.* والرب هو اله
الحق * وهو اله الحياة * وملك عالم * من غضبه ترتعد الارض * ولا تصبر الشعوب
5 11 لغضبه] * لا تخافوها * لانها لا تصنع سوا وليس فيها صلاح * هكذا يقال لهم * الهة التي
12 لم تصنع السماء والارض ليهلكوا من الارض ومن تحت هذه السماء * الرب صنع الارض بقوته *
13 وقوم العالمين بحكمته * وبفهمه مد السماء وكثرة ماء في السماء * واصعد سحبا من اخر الارض *
14 صنع بروقا للمطر * واخرج نورا من كنوزه * جهل كل انسان من المعرفة * خزي كل صايغ
15 بمنحوتاته * لانهم سبكوا الكذب * ليس فيها روح * باطلة هي اعمال لعبية * في زمان
16 تعهدكم يهلكون * ليس هذا النصيب بعينه ليعقوب * لان جابل الكل هو ميراثه *
17 الرب اسمه * جمع قواتك من خارج ايتها الساكنة في المدائن *

CAP. X.

Textus ſeptimus.

Audite dictum Domini quod pronuntiavit de vobis O domus Iſraelis: 1 *Sic ait Dominus, In viis gentium ne incedatis, & à ſignis cæleſtibus ne timeatis, quoniam illæ facie tenus ea formidant:* 2 *Nam ceremoniæ gentium vanæ ſunt; lignum eſt è ſylva reſectum, opus fabri lignarii, aut fuſura:* 3 *Argento & auro exornant utrumque, & malleis claviſque confirmant, ne moveantur.* 4 *[MS.Ox. Non eſt ſimilis tui Domine, maximus es, & maximum nomen tuum potentiâ.* 6 *Et quiſnam eſt ex omnibus regibus terræ qui te non revereatur: cùm tibi convenit regnum: nam inter omnes ſapientes gentium, & inter omnia regna non eſt par tibi.* 7 *Doctrina verò timendi deos ligneos, & cultus eorum, & ceſſabit & peribit ſimul.]* 8 *Argentum ſunt inciſum, ideo non ambulant; argentum ſolidum è Tharſis advectum, aut aurum Mophaz, manus aurificis, omnia artificum opificia: veſtiunt ea hyacintho & purpurâ, & geſtata vehuntur, quia non gradiuntur.* 9 *[MS.Ox. Dominus autem Deus veritatis: & ille vivorum Deus eſt, & rex ſeculorum: ab ira ejus contremiſcet terra, neque ſuſtinebunt gentes indignationem ejus.]* 10 *Ne timeatis hæc, quia neq; malum inferunt, neque ullum eſt in eis emolumentum.* 5 *Ita dicatur illis, dii qui cœlum ac terram non fecerunt, pereant de terra & de ſub cœlo iſto.* 11 *Dominus terram fecit virtute ſuâ, ſtabilivit orbem habitabilem ſapientiâ ſuâ, ſuoq; intellectu cœlum extendit, & aquæ copiam in cœlo:* 12 *Extrahit nubes ab extremo terræ, facit imbri fulgura, & profert fulgorem de theſauris ſuis.* 13 *Cognitionis imperitus eſt omnis homo, pudefactus eſt omnis aurifex ſculptilibus ſuis: mendacium enim conflaverunt, res in quibus non eſt ſpiritus.* 14 *Quæ vanæ ſunt, opera ludicra: tempore viſitationis veſtræ peribunt.* 15 *Non eſt hæc eadem portio Jacobi; nam plaſmator omnium eſt hæreditas ejus, Dominus nomen ejus.* 16 *Recipe facultates tuas extrinſecus O quæ habitas inter attonitos.* 17

ירמיה: יא

vice in terræ habitatores jaciens funda ego Ecce :Dominus dixit ſic Quia
18 כי כה אמר יהוה הנני קולע את יושבי הארץ בפעם
ſuper mihi Væ .inveniant ut eis faciam anguſtiam & : hac
19 הזאת והצרותי להם למען ימצאו: אוי לי על
hanc Profectò : dixi ego & : mea plaga eſt doloroſa ,mea contritione
שברי נחלה מכתי ואני אמרתי אך זה
mei funiculi omnes & ,eſt vaſtatũ meũ Tentorium .eam feram & infirmitatẽ
20 חלי ואשאנו: אהלי שדד וכל מיתרי
,meũ tẽtoriũ ultrà extẽdens non:ipſi nõ & ,me ſunt egreſſi mei filii :ſunt dirupti
נתקו בני יצאני ואינם אין נטה עוד אהלי
non Dominum &,paſtores ſunt effecti bruti Quia .meas cortinas erigens &
21 ומקים יריעותי: כי נבערו הרעים ואת יהוה לא
Vox .eſt diſperſa eorũ paſcua omnis &,intellexerũt non Propterea.quæſierũt
22 דרשו על כן לא השכילו וכל מרעיתם נפוצה: קול
ponendum ad,Aquilonis terra de magna cõmotio & ,venit ecce auditionis
שמועה הנה באה ורעש גדול מארץ צפון לשום
quod Domine Novi .draconũ habitaculũ,ſolitudinẽ Jehudah civitates
23 את ערי יהודה שממה מעון תנים: ידעתי יהוה כי
.ſui greſſum præparare & ,ambulantis viri nec : ejus via hominis non
לא לאדם דרכו לא לאיש הלך והכין את צעדו:
fortè ne ,tuo naſo in non ,judicio in veruntamen ,Domine me Corripe
24 יסרני יהוה אך במשפט אל באפך פן
quæ gentes ſuper tuam excandeſcentiam Effunde .me facias diminuere
25 תמעטני: שפך חמתך על הגוים אשר
:invocaverunt nõ nomine in quæ familias ſuper & ,te cognoverũt non
לא ידעוך ועל משפחות אשר בשמך לא קראו
,eũ conſumpſerunt &,eum devoraverunt & , Jahacob comederunt quia
כי אכלו את יעקב ואכלהו ויכלהו
.fecerunt deſolare ejus habitaculum &
ואת נוהו השמו:

CAP. XI. יא

Audite :dicendũ ad,Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת יהוה לאמר: שמעו
2 ſuper & ,Jehudah virum ad loquemini & , hujus pacti verba
את דברי הברית הזאת ודברתם אל איש יהודה ועל
Deus Dominus dixit Sic , eos ad dices Et .Jeruſalaim habitatores
3 ישבי ירושלם: ואמרת אליהם כה אמר יהוה אלהי
pacti verbis audierit non qui vir Maledictꝰ : Iſrael
ישראל ארור האיש אשר לא ישמע את דברי הברית
eos me educere die in veſtris patribus præcepi Quod .hujus
4 הזאת: אשר צויתי את אבותיכם ביום הוציאי אתם
facite & ,mea voce in Audite :dicẽdo,ferrea fornace è ,Ægypti terra è
מארץ מצרים מכור הברזל לאמר שמעו בקולי ועשיתם
,populũ in mihi eritis & , vobis præcepero quæ omnia juxta ea
אותם ככל אשר אצוה אתכם והייתם לי לעם
juramentũ ſtatuere Pro .Deum in vobis ero ego &
5 ואנכי אהיה לכם לאלהים: למען הקים את השבועה
lacte fluentẽ terram eis dandum ad veſtris patribus juravi quod
אשר נשבעתי לאבותיכם לתת להם ארץ זבת חלב
dixit Et.Domine Amen : dixi & ,reſpondi Et .hanc diẽ ſecundũ,melle &
6 ודבש כיום הזה ואען ואמר אמן יהוה: ויאמר
,Jehudah civitatibꝰ in hæc verba omnia Prædica :me ad Dominꝰ
יהוה אלי קרא את כל הדברים האלה בערי יהודה
, hujus pacti verba Audite :dicendo,Jeruſalaim plateis in &
ובחצות ירושלם לאמר שמעו את דברי הברית הזאת
veſtros patres in ſum conteſtatus conteſtando Quia .ea facietis &
7 ועשיתם אותם: כי העד העדתי באבותיכם
hanc diem ad uſque ,Ægypti terra è eos me facere aſcendere die in
ביום העלותי אותם מארץ מצרים עד היום הזה
.mea voce in Audite : dicendo,conteſtando &,ſurgendo manè
השכם והעד לאמר שמעו בקולי:

Verſio VULG. LAT.

18 Quia hæc dicit Dominus ; Ecce ego longè projiciam habitatores terræ in hac vice : & tribulabo 19 eos ita ut inveniantur. Væ mihi ſuper contritione mea, peſſimâ plagâ meâ. Ego autem dixi ; Planè hæc infirmitas mea eſt, & por- 20 tabo illam. Tabernaculũ meum vaſtatum eſt, omnes funiculi mei dirupti ſunt, filii mei exierunt à me, & non ſubſiſtunt : non eſt qui extendat ultrà tentorium meum, & erigat pelles meas. 21 Quia ſtultè egerunt paſtores, & Dominum non quæſierunt : proptereà non intellexerunt, & omnis grex eorum diſperſus eſt. 22 Vox auditionis ecce venit, & commotio magna de terra Aquilonis:ut ponat civitates Juda ſolitudinem,& habitaculum draco- 23 num. Scio,Domine,quia non eſt hominis via ejus : nec viri eſt ut ambulet, & dirigat greſſus ſuos, 24 Corripe me, Domine, veruntamen in judicio ; & non in furore tuo, ne fortè ad nihilum redigas 25 me. Effunde indignationẽ tuam ſuper Gentes, quæ non cognoverunt te ; & ſuper provincias,quæ nomen tuum non invocaverunt: quia comederunt Jacob & devoraverunt eum, & conſumpſerunt illum,et decus ejus diſſipaverunt.

CAP. XI.

1 VErbum, quod factum eſt à Domino ad Jeremiam, dicens; 2 Audite verba pacti hujus, & loquimini ad viros Juda, & habi- 3 tatores Jeruſalem, Et dices ad eos ; Hæc dicit Dominus Deus Iſrael ; Maledictus vir, qui non 4 audierit verba pacti hujus,Quod præcepi patribus veſtris, in die quâ eduxi eos de terra Ægypti, de fornace ferrea, dicens ; Audite vocem meam, & facite omnia quæ præcipio vobis,et eritis mihi in populum, & ego ero vobis in 5 Deum : Ut ſuſcitem juramentũ : quod juravi patribus veſtris, daturum me eis terram fluentẽ lacte & melle, ſicut eſt dies hæc.Et reſpondi, & dixi ; Amen,Domine. 6 Et dixit Dominus ad me ; Vociferare omnia verba hæc in civitatibus Juda, & foris Jeruſalem, dicens ; Audite verba pacti hu- 7 jus, & facite illa : Quia conteſtans conteſtatus ſum patres veſtros, in die quâ eduxi eos de terra Ægypti, uſque ad diem hanc : manè conſurgens conteſtatus ſum, & dixi ; Audite vocem meam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

18 Ὅτι τάδε λέγει Κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ σκελίζω τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην ἐν θλίψει, ὅπως εὑρεθῇ ἡ πληγή σου. 19 Οὐαὶ ἐπὶ συντρίμματί σου, ἀλγηρὰ ἡ πληγή σου· (λ) κἀγὼ εἶπα, Ὄντως τοῦτο τὸ (μ) τραῦμά σου, καὶ κατέλαβέ σε. 20 Ἡ σκηνή σου ἐταλαιπώρησεν, ὤλετο· καὶ πᾶσαι αἱ δέῤῥεις σου διεσπάσθησαν. οἱ υἱοί μου καὶ τὰ πρόβατά μου οὐκ εἰσὶν, οὐκ ἔστιν ἔτι τόπος τῆς σκηνῆς μου, τόπος τῶν δέῤῥεών μου. 21 Ὅτι οἱ (ν) ποιμένες ἠφρονεύσαντο, καὶ τὸν Κύριον οὐκ (ξ) ἐζήτησαν· διὰ τοῦτο οὐκ ἐνόησε πᾶσα ἡ νομὴ, καὶ διεσκορπίσθησαν. 22 Φωνὴ ἀκοῆς ἰδοὺ ἔρχεται καὶ σεισμὸς μέγας ἐκ γῆς Βοῤῥᾶ, τοῦ τάξαι τὰς πόλεις Ἰούδα εἰς ἀφανισμὸν, καὶ κοίτην στρουθῶν. 23 Οἶδα Κύριε ὅτι οὐχὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, οὐδὲ ἀνὴρ πορεύσεται καὶ κατορθώσει πορείαν 24 αὐτοῦ. Παίδευσον ἡμᾶς Κύριε, πλὴν ἐν κρίσει, καὶ μὴ ἐν θυμῷ, ἵνα μὴ ὀλίγους ἡμᾶς 25 ποιήσῃς. Ἔκχεον (ο) τὸν θυμόν σου ἐπὶ ἔθνη τὰ μὴ (π) εἰδότα σε, καὶ ἐπὶ γενεὰς αἳ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο, ὅτι κατέφαγον τὸν Ἰακὼβ καὶ ἐξανήλωσαν (ρ) αὐτὸν, καὶ τὴν νομὴν αὐτοῦ ἠρήμωσαν.

18 Quia hæc dicit Dominus ; Ecce ego ſupplantabo habitatores terræ hujus in tribulatione ; ut inveniatur plaga tua. 19 Væ ſuper contritione tua : doloris plena eſt plaga tua. Et ego dixi ; Planè hoc eſt vulnus (f) tuum: 20 & apprehendit te. Tabernaculum tuum vaſtatum eſt, periit,& omnes pelles tuæ conſciſſæ ſunt. Filii mei, & oves meæ non ſunt: non eſt locus ultrà tabernaculi 21 mei,locus pellium mearum. Quia paſtores ſtultè egerunt ; & Dominum non quæſierunt. Proptereà non intellexit omnis grex: & 22 diſperſi ſunt : Vox auditionis ecce venit, & commotio magna de terra Aquilonis, ut ponat civitates Juda in ſolitudinem, & 23 cubile ſtruthionum. Scio,Domine, quia non eſt hominis via ejus : neque vir ibit,& diriget greſſum 24 ſuum. Corripe nos, Domine,veruntamen in judicio, & non in furore: ut paucos non facias nos: 25 Effunde indignationem tuam ſuper gentes,quæ non cognoverunt te , & ſuper generationes , quæ nomen tuum non invocaverunt : quia devoraverunt Jacob , & conſumpſerunt eum,& paſcuam ejus ad ſolitudinem redegerunt.

MS.A. (λ) καὶ ἐγὼ (μ) τραῦμα, οὐκ ἐκατέλαβέν με. (ν) ποιμαίνες μου *ηὐφρονεύσαντο, (ξ) ἐξεζήτησαν· (ο) τὴν ὀργήν (π) ἰδόντα (ρ) τὸν Ἰσραὴλ,

ΚΕΦ. ιά.

1 Ὁ ΛΟΓΟΣ Ὁ ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΠΑΡᾺ ΚΥΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ἹΕΡΕΜΙΑΝ, 2 ΛΕΓΩΝ, Ἀκούσατε τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, καὶ λαλήσεις πρὸς ἄνδρας Ἰούδα, (α) καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ, 3 Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἀκούσεται τῶν λόγων 4 τῆς διαθήκης ταύτης, (β) Ἧς ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν (῾) ὑμῶν, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἀνήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐκ καμίνου τῆς σιδηρᾶς, λέγων, Ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου, καὶ ποιήσατε πάντα (γ) ὅσα ἐὰν ἐντείλωμαι ὑμῖν, καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαὸν, καὶ 5 ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς Θεόν· Ὅπως στήσω τὸν ὅρκον μου, ὃν ὤμοσα τοῖς πατράσιν (δ) ὑμῶν, τοῦ δοῦναι αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, (ε) καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη. καὶ 6 ἀπεκρίθην, καὶ εἶπα, Γένοιτο Κύριε. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς μὲ, Ἀνάγνωθι τοὺς λόγους τούτους ἐν πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλὴμ, λέγων, Ἀκούσατε τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, καὶ ποιήσατε αὐτούς.

CAP. XI.

1 VERBUM, quod factum eſt à Domino ad Hieremiam, di- 2 cens ; Audite verba teſtamenti hujus : Et loquêris ad viros Juda, & ad habitatores Hieru- 3 ſalem: Et dices ad eos ; Hæc dicit Dominus Deus Iſrael ; Maledictus homo, qui non audiet verba teſtamenti hujus , 4 Quod mandavi patribus veſtris in die, quâ eduxi eos de terra Ægypti, de fornace ferrea, dicens ; Audite vocem meam, & facite omnia quæcunque mandavero vobis : & eritis mihi in populum : & ego ero vobis in 5 Deum : Ut ſtatuam juramentum meum , quod juravi patribus veſtris, daturum me eis terram fluentem lacte, & melle, 6 ſicut eſt dies hæc. Et reſpondi , & dixi ; Fiat, Domine. Et dixit Dominus ad me ; Lege verba hæc in civitatibus Juda , & foris Hieruſalem, dicens ; Audite verba teſtamenti hujus & facite (a) illa.

MS.A. (α) καὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ, (β) Ἣν (῾) * ἡμῶν (γ) ὅσα ἐντείλωμαι (δ) * ἡμῶν, (ε) ὡς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ארי כדנן אמר יי הא אנא מיתי עקא על עמא הדין וכמה דשדן אבנא בקלעא כן אבדר 18
ית יתבי ארעא בזמנא הדא ואעיק להון בדיל דיקבלון פורענות חוביהון: וי לי על תברי 19
ממרעא מחתי ואנא אמרית ברם דין מרעי ואסוברניה: ארעי חרובת וכל קרוי אתבזזא 20
עמי גלו וליתנון לית דמתח עוד משכני ומקים יריעתי: ארי אטפשו מלכיא ואולפן מן 21
קדם יי לא תבעו על כן לא יצלחון וכל עמהון יתבדרון: קל בסורתא הא אתיא ותברא 22
רבא מארע צפונא לשואה ית קרויא דבית יהודה לצדו מדור ירודין: ידענא יי ארי לא 23
לאנשא אורחיה ולא לגבר דאזיל ומתקן ית פסיעתיה: איתא עליהון יסורין יי ברם 24
בדין חשוך לא יתקף רוגזך בהון דלמא יזערון: שפוך חמתך על עממיא דלא אליפו 25
למידע דחלתך ועל מלכותא די בפלחן שמך לא תבעו ארי שליטו בדבית יעקב ובזו
נכסיהון ושיציאונון וית מדורהון אצדיאו:

יא

פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מן קדם יי למימר: קבילו ית פתגמי קימא הדין ותמלל 1 2
עם אנש יהודה ועל יתבי ירושלם: ותימר להון כדנן אמר יי אלהא דישראל ליט גברא 3
דלא יקבל ית פתגמי קימא הדין: דפקדית ית אבהתכון ביומא דאפקית יתהון מארעא 4
דמצרים מכורא דברזלא למימר קבילו למימרי ותעבדון יתהון ככל דאפקד יתכון
ותהון קדמי לעם ואנא אהוי לכון לאלה: בדיל לקימא ית קימא דקימית לאבהתכון 5
למתן להון ארעא עבדא חלב ודבש כיומא הדין ואתיבית ואמרית אמן יי: ואמר יי לי 6
אתנבי ית כל פתגמיא האלן בקרויא דבית יהודה ובשוקי ירושלם למימר קבילו ית
פתגמי קימא הדין ותעבדון יתהון: ארי אסהדא אסהדית באבהתכון ביומא דאסקית 7
יתהון מארעא דמצרים ועד יומא הדין מקדם ומסהד למימר קבילו למימרי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quia hæc dicit Dñs: Ecce ego adducam tribulationem ſuper populũ iſtũ ; 18
& ſicut projiciunt lapidem funda,ſic diſpergam habitatores terræ hoc tem-
pore: & tribulabo eos ut recipiant tribulationem peccatorũ ſuorũ. Væ 19
mihi ſuper confractionẽ meã: infirmata eſt plaga mea : & ego dixi : Certè
hæc eſt infirmitas mea, & ſuſtinebo illam. Terra mea deſerta eſt, & omnes 20
urbes meæ direptæ ſunt;populꝰ meꝰ migravit,& non comparet:nec eſt qui
extendat ultrà tabernaculũ meũ, et erigat cortinas meas. Quia inſipientes 21
facti ſunt reges,& doctrinã à facie Dñi non quæſierunt. Proptereà non pro-
ſperabuntur, & omnes populi eorũ diſpergentur. Vox annuntiationis ecce 22
venit, & confractio magna de terra Aquilonis,ut ponã civitates domus Ju-
da in ſolitudinẽ, habitaculũ draconũ. Scio Dñe quia non eſt homini via 23
ejꝰ,nec hominis eſt qui ambulat & dirigit greſſus ſuos. Adduc ſuper eos in- 24
firmitates,veruntamen in judicio *modico*:ne iraſcatur furor tuꝰ contra eos,
ne fortè minuantur. Effunde iram tuã ſup populos qui non didicerunt ſci- 25
re timorẽ tui, et ſup regna quæ non quæſierunt cultũ nominis tui;quia dominati
ſunt domui Jacob, & diripuerunt ſubſtantias eorum, & conſumpſerunt eos, & habitacula eorũ vaſtarunt.

CAP. XI.

VErbum prophetiæ quod factum eſt ad Jeremiam,à facie Dñi dicentis : 1
Suſcipite verba pacti hujꝰ,& loquimini ad viros Juda,& ad habitatores Je- 2
ruſalem. Et dices eis : Hæc dicit Dñs Deꝰ Iſrael: Maledictus vir qui non 3
ſuſceperit verba pacti hujus. Quod præcepi patribꝰ veſtris in die quo eduxi 4
eos de terra Ægypti ex fornace ferrea, dicens:Obedite verbis meis, & facite
ea juxta omnia quæ præcepi vobis,& eritis coram me in populũ,& ego
ero vobis in Deũ.Ut confirmẽ juramentũ ꝙ juravi patribꝰ veſtris,ꝙ darem 5
eis terram producentẽ lac & mel,ſicut eſt dies hic. Et reſpondi, & dixi:
Amen Dñe. Et dixit Dñs ad me : Prophetiza omnia verba iſta in civita- 6
tibus domus Juda, & in vicis Jeruſalẽ, dicens : Suſcipite verba pacti hujus,
& facite ea. Quia conteſtans conteſtatus ſum patres veſtros quo die eduxi 7
eos ex terra Ægypti, uſque in diem hanc, manè conſurgens & conteſtans,
dicens: Obedite verbo meo.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܡܫܪܓܠ ܐܢܐ ܠܥܡܘܪܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ ܗܕܐ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ.
19 ܕܢܒܥܘܢܢܝ ܘܢܫܟܚܘܢܢܝ. * ܘܝ ܠܝ ܥܠ ܬܒܪܝ. ܕܟܐܒܐ ܡܚܘܬܝ. ܘܐܢܐ ܐܡܪܬ ܗܢܘ
20 ܟܐܒܝ ܘܐܣܝܒܪܝܘܗܝ. * ܡܫܟܢܝ ܐܬܒܙܙ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܫܠܘܗܝ ܐܬܦܣܩܘ. ܒܢܝ ܢܦܩܘ
21 ܡܢܝ ܘܠܝܬ ܐܢܘܢ. ܠܝܬ ܕܢܩܝܡ ܬܘܒ ܡܫܟܢܝ. ܘܢܩܝܡ ܝܪ̈ܝܥܬܝ. * ܡܛܠ ܕܐܣܟܠܘ
22 ܪܥܘܬܐ ܘܡܪܝܐ ܠܐ ܒܥܘ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܐܣܬܟܠܘ. ܘܟܠܗ ܡܪܥܝܬܗܘܢ ܐܬܒܕܪܬ. * ܩܠܐ
ܕܫܡܥܬܐ ܗܐ ܐܬܝܐ. ܘܙܘܥܐ ܪܒܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܠܡܣܡ ܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܚܘܪܒܐ.
23 ܠܡܥܡܪܐ ܠܬܢܝܢܐ. * ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܐܙܠ
24 25 ܘܡܛܝܒ ܗܘܠܟܘܗܝ. * ܪܕܝܢܝ ܡܪܝܐ ܒܕܝܢܐ. ܘܠܐ ܒܪܘܓܙܟ. ܕܠܡܐ ܬܙܥܪܢܝ. * ܐܫܘܕ ܚܡܬܟ
ܥܠ ܥܡܡܐ ܕܠܐ ܝܕܥܘܟ. ܘܥܠ ܫܪ̈ܒܬܐ ܕܒܫܡܟ ܠܐ ܩܪܘ. ܕܐܟܠܘܗܝ ܠܝܥܩܘܒ. ܘܐܟܠܘܗܝ
ܘܫܝܨܝܘܗܝ. ܘܠܕܝܪܗ ܐܚܪܒܘ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 2 * ܦܬܓܡܐ ܕܗܘܐ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܐ ܕܩܝܡܐ ܗܢܐ.
3 ܘܐܡܪ ܠܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܠܥܡܘܪܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
4 ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܠܝܛ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܢܫܡܥ ܦܬܓܡܐ ܕܩܝܡܐ ܗܢܐ. * ܕܦܩܕܬ
ܠܐܒܗܝܟܘܢ. ܒܝܘܡܐ ܕܐܦܩܬ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܡܢ ܟܘܪܐ ܕܦܪܙܠܐ. ܘܐܡܪܬ. ܫܡܥܘ
ܩܠܝ. ܘܥܒܕܘ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܘܬܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ. ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܟܘܢ ܠܐܠܗܐ.
5 * ܘܐܩܝܡ ܡܘܡܬܐ ܕܝܡܝܬ ܠܐܒܗܝܟܘܢ. ܕܐܬܠ ܠܗܘܢ ܐܪܥܐ ܕܡܪܕܝܐ ܚܠܒܐ ܘܕܒܫܐ ܐܝܟ
6 ܝܘܡܢܐ. ܘܥܢܝܬ ܘܐܡܪܬ. ܐܡܝܢ ܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܩܪܝ ܒܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܫܘܩܐ
ܕܐܘܪܫܠܡ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ. ܘܐܡܪ. ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܐ ܕܩܝܡܐ ܗܢܐ ܘܥܒܕܘ ܐܢܘܢ.
7 * ܡܛܠ ܕܐܣܗܕܘ ܐܣܗܕܬ ܒܐܒܗܝܟܘܢ ܩܕܡܝܐ. ܒܝܘܡܐ ܕܐܣܩܬ ܐܢܘܢ
ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܡܩܕܡ ܘܡܫܕܪ. ܘܐܡܪܬ. ܫܡܥܘ ܠܩܠܝ.

18 Nam ſic dicit Dominus, Ecce irretiam habitatores hujus terræ hoc tempore, ut quærant 19 me & inveniant. Hei mihi propter fractionem meam,nam dolorifica eſt plaga mea:ego verò dixi, Hic eſt dolor meus, perferam il- 20 lum. Tentorium meum direptum eſt, & omnes funiculi ejꝰ dirupti;filii mei egreſſi ſunt à me, & non extant ; non eſt qui denuo figit 21 tentorium meum, & erigat aulæa mea. Nam deſipuerunt paſtores, & Dominum non quæſierunt ; quia non fuerunt ſolertes, totus grex 22 eorum diſſipatus eſt. Vox rumoris funeſti ecce venit,et commotio magna de terra Aquilonis, ad redigendas civitates Judæ in ſolitudinem, 23 *in* habitationem draconum. Scio vias Domini non eſſe ſicut hominis, neque ut hominis qui vadit diſponitque negotium ſuum. 24 Caſtiga me Domine cum modo, non autem in furore tuo, ne fortè ad exiguum numerum 25 me redigas. Effunde iram tuam in gentes quæ te non noverunt,& in nationes quæ nomen tuum non invocant ; comederunt enim Jacobum,comederunt eum et conſumpſerunt, & habitationem ejus vaſtaverunt.

CAP. XI.

1 SErmo qui factus eſt ad Jeremiam à Domi- 2 no, dicendo ; Audi ſermonem fœderis hujus, & dic viris Judæ & civibus Jeruſalem : 3 Dic *inquam eis*, Sic ait Dominus potentiſſimus, Deus Iſraelis ; Maledictus vir ille qui non auſcultaverit ſermones fœderis hujus, 4 Quod præcipiens majoribus veſtris die quâ eduxi eos de terra Ægypti de fornace ferri, dixi ; Auſcultate voci meæ, & facite quicquid præcipio vobis,eritiſque mihi populus,& ego 5 ero vobis Deus; Et præſtabo juſjurandum quod juravi majoribus veſtris, me daturum vobis terram lacte & melle manantem, ut eſt 6 hodiernâ die. Cui reſpondens dixi ; Amen, Domine. Tum dixit mihi Dominus, Recita omnes ſermones iſtos in civitatibus Judæ & in vicis Jeroſolymæ, & dic ; Audite ſer- 7 mones fœderis hujus, & facite eos. Nam conteſtans conteſtatus ſum priſcos majores veſtros quâ die evexi eos de terra Ægypti, ad hanc uſque diem, præmiſi, & dixi ; Auſcultate voci meæ :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 19 * لان هكذا يقول الرب * ها انا اعرقل سكان هذه الارض بشقة * لكي توجد ضربتك * ويل
20 علي انكساري * ضربتك موجعة * وانا قلت يقينا هذا الجرح لم يدركني * مسكنك شقي
وهلك * وكل شقاقك عرقت * بني وخرافي ليسوا موجودين * ليس موضع موجودا بعد لخبائي *
21 ولا موضع لشقاقي * لان رعاتي جهلوا ولم يطلبوا الرب * لاجل هذا لم ينفعهم كل المرعي
22 وتفرقوا * صوت سماع ها اقبل وزلزلة عظيمة من ارض الجربياء * لتخريب بلدان يهودا للفناء
23 24 ومرقدا للنعام * علمت يا رب ان ليس للانسان طريقه * ولا رجل يسير ويقوم مسلكه * ادبنا يا
25 رب لا بحكم ولا بغضب * لكيلا تجعلنا قليلين * افض غضبك علي الامم التي لم تعرفك *
وعلي الاجيال التي لم تدع اسمك * لانهم اكلوا يعقوب وابادوا اسرائيل وخربوا ديارا *

* الفصل الحادي عشر *

1 2 * القول الصاير من قبل الرب الي ارمياء قايلا * * اسمعوا كلمات هذا العهد * وتكلم مع
3 رجال يهودا وسكان ايروشليم وتقول لهم * هكذا يقول الرب اله اسرايل * ملعون الانسان الذي
4 لا يسمع كلام هذا العهد * الذي به اوصيت لابايكم في اليوم الذي اصعدتهم فيه من
ارض مصر من اتون الحديد * قايلا اسمعوا صوتي واسمعوا كلما اوصيكم به * وتكونون
5 لي شعبا وانا اكون لكم الها * لكي اقيم قسمي الذي اقسمت به لابايكم * ان اعطيهم
6 ارضا تفيض لبنا وعسلا مثل هذا اليوم * فاجبت وقلت يكون يا رب * وقال الرب لي * اقري
هذه الكلمات في مدن يهودا ومن خارج ايروشليم * قايلا اسمعوا كلمات هذا العهد واعملوا
7 بهن * فلم يعملوا [* MS. Ox. لانني ناشدت اباكم واوعزت اليهم من يوم اخرجتهم من
ارض مصر * والي يومنا * وتقدمت وبعثت اليهم * وقلت اسمعوا قولي *

18 *Sic enim dicit Dominus, Ecce ego terræ hujus incolas calamitate involvam, ut inveniatur plaga tua.* 19 *Heu de contritione tua : plaga tua dolore plena eſt : ego autem dicebam, Certè vulnus hoc non attinget me.* 20 *Tabernaculum tuum miſerè periit, & omnia aulæa tua dilacerata ſunt : filii mei & agni mei non extant ; non extat ampliùs locus tentorio meo, neque locus aulæis meis.* 21 *Nam paſtores mei deſipuerunt, nec Dominum quæſierunt ; iccirco nullum paſcuum profuit eis, & diſperſi ſunt.* 22 *Vox ſonora ecce advenit magno cum tremore de terra Aquilonari, ut diſponat regiones Judæ in exitium & cubile quadrupedium.* 23 *Novi O Domine, quòd non ſit homini via, nec quiſquam incedat iterque ſuum dirigat.* 24 *Caſtiga nos O Domine, non in judicio neque cum furore, ne paucos nos reddas.* 25 *Effunde furorem tuum ſuper gentes quæ te minimè noverunt, & ſuper nationes quæ non invocaverunt nomen tuum ; quia comederunt Jacobum, & conſumpſerunt Iſraelem, & habitationes ejus deſtruxerunt.*

CAP. XI.

1 SErmo factus à Domino ad Jeremiam, 2 dicens ; *Audite verba hujus fœderis, & alloquere viros Judæ & habitatores Jeruſalem, dicaſque ad eos ;* 3 *Sic ait Dominus Deus Iſraelis, Maledictus homo qui non acquieverit verbis hujus fœderis,* 4 *Quod mandavi patribus veſtris quo die extraxi eos è terra Ægypti de fornace ferri, dicens ; Acquieſcite voci meæ, & auſcultate quicquid præcipio vobis, eritiſque mihi populus , & ego ero vobis* 5 *Deus : ut tuear juramentum meum quod juravi patribus veſtris, daturum me ipſis terram affluentem lacte & melle, ut hodiernâ die. Cui reſpondi ac dixi, Sit O* 6 *Domine. Deinde dixit mihi Dominus, Recita hæc urbibus Judæ & in foris Jeroſolymæ, dicens; Audite verba hujus fœderis,& facite ea : ſed non fecerunt.* 7 *[MS.Ox. Quia conteſtatus ſum ego patres veſtros, & declaravi eis, quo tempore evexi eos de terra Ægypti, ad hanc uſque diem noſtram, antevertendo, & mittendo ad eos, dicendoque ; Auſcultate voci meæ :*

8 ולא שמעו ולא הטו את אזנם וילכו איש בשרירות לבם הרע ואביא עליהם את כל דברי הברית הזאת אשר צויתי לעשות ולא עשו׃ 9 ויאמר יהוה אלי נמצא קשר באיש יהודה ובישבי ירושלם׃ 10 שבו על עונת אבותם הראשנים אשר מאנו לשמוע את דברי והמה הלכו אחרי אלהים אחרים לעבדם הפרו בית ישראל ובית יהודה את בריתי אשר כרתי את אבותם׃ 11 לכן כה אמר יהוה הנני מביא אליהם רעה אשר לא יוכלו לצאת ממנה וזעקו אלי ולא אשמע אליהם׃ 12 והלכו ערי יהודה וישבי ירושלם וזעקו אל האלהים אשר הם מקטרים להם והושע לא יושיעו להם בעת רעתם׃ 13 כי מספר עריך היו אלהיך יהודה ומספר חצות ירושלם שמתם מזבחות לבשת מזבחות לקטר לבעל׃ 14 ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה כי אינני שמע בעת קראם אלי בעד רעתם׃ 15 מה לידידי בביתי עשותה המזמתה הרבים ובשר קדש יעברו מעליך כי רעתכי אז תעלזי׃ 16 זית רענן יפה פרי תאר קרא יהוה שמך לקול המולה גדלה הצית אש עליה ורעו דליותיו׃ 17 ויהוה צבאות הנוטע אותך דבר עליך רעה בגלל רעת בית ישראל ובית יהודה אשר עשו להם להכעסני לקטר לבעל׃ 18 ויהוה הודיעני ואדעה אז הראיתני מעלליהם׃ 19 ואני ככבש אלוף יובל לטבוח ולא ידעתי כי עלי חשבו מחשבות נשחיתה עץ בלחמו ונכרתנו מארץ חיים ושמו לא יזכר עוד׃

Verſio VULG. LAT.

8 Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem ſuam: ſed abierunt unuſquiſque in pravitate cordis ſui mali: & induxi ſuper eos omnia verba pacti huj⁹, quod præcepi ut facerent, & non fecerunt. 9 Et dixit Dominus ad me; Inventa eſt conjuratio in viris Juda, & 10 in habitatoribus Jeruſalem. Reverſi ſunt ad iniquitates patrum ſuorum priores, qui noluerunt audire verba mea: & hi ergò abierunt poſt deos alienos, ut ſervirent eis: irritum fecerunt domus Iſrael et domus Juda pactum meum, quod pepigi cum patri- 11 bus eorum. Quam ob rem hæc dicit Dominus; Ecce ego inducam ſuper eos mala, de quibus exire non poterunt: & clamabunt 12 ad me, & non exaudiam eos. Et ibunt civitates Juda, & habitatores Jeruſalem, & clamabunt ad deos, quibus libant, & non ſalvabunt eos in tempore afflictio- 13 nis eorum. Secundùm numerum enim civitatum tuarum erant dii tui, Juda: & ſecundùm numerum viarum Jeruſalem, poſuiſti aras confuſionis, aras ad libandum 14 Baalim. Tu ergò noli orare pro populo hoc, & ne aſſumas pro eis laudem & orationem: quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore affli- 15 ctionis eorum. Quid eſt, quòd dilectus meus in domo mea fecit ſcelera multa? numquid carnes ſanctæ auferét à te malitias tuas, 16 in quibus gloriata es? Olivam uberem, pulchram, fructiferam, ſpecioſam, vocavit Dominus nomen tuum: ad vocem loquelæ, grandis exarſit ignis in ea, & 17 combuſta ſunt fruteta ejus. Et Dominus exercituum qui plantavit te, locutus eſt ſuper te malum, pro malis domûs Iſrael & domûs Juda, quæ fecerunt ſibi ad irritandum me, libantes 18 Baalim. Tu autem, Domine, demonſtrâſti mihi, & cognovi: tunc oſtendiſti mihi ſtudia eo- 19 rum. Et ego quaſi agnus manſuetus, qui portatur ad victimam: & non cognovi quia cogitaverunt ſuper me conſilia, dicentes; Mittamus lignum in panem ejus, & eradamus eum de terra viventium, & nomen ejus non memoretur ampliùs.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

8 9 Καὶ οὐκ ἐποίησαν. Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Εὑρέθη σύνδεσμος (ζ) ἐν ἀνδράσιν Ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς (η) κατοικοῦσιν ἐν 10 Ἱερουσαλήμ. Ἐπεστράφησαν ἐπὶ τὰς ἀδικίας τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν πρότερον, οἳ οὐκ (θ) ἠθέλησαν εἰσακοῦσαι τῶν λόγων μου, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ (ι) πορεύονται ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς. καὶ διεσκέδασαν οἶκος Ἰσραὴλ καὶ οἶκος Ἰούδα τὴν διαθήκην μου, ἣν διεθέμην πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν. 11 Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακά, ἐξ ὧν οὐ δυνήσονται ἐξελθεῖν ἐξ αὐτῶν· καὶ κεκράξονται πρός με, καὶ οὐκ εἰσακούσομαι 12 αὐτῶν. Καὶ πορεύσονται πόλεις Ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ, καὶ κεκράξονται πρὸς τοὺς (κ) θεούς, οἷς αὐτοὶ θυμιῶσιν αὐτοῖς, (λ) οἳ μὴ σώσουσιν αὐτοὺς ἐν 13 τῷ καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν. Ὅτι (μ) κατ' ἀριθμὸν τῶν πόλεών σου ἦσαν θεοί σου Ἰούδα, καὶ (ν) κατ' ἀριθμὸν ἐξόδων τῆς Ἱερουσαλήμ, (ξ) ἐτάξατε βωμοὺς θυ- 14 μιᾷν τῇ Βάαλ. Καὶ σὺ μὴ προσεύχου (ο) περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ μὴ ἀξίου περὶ αὐτῶν ἐν δεήσει καὶ προσευχῇ, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι ἐν τῷ (π) καιρῷ ἐν ᾧ ἐπικα- 15 λοῦνταί με, ἐν καιρῷ κακώσεως αὐτῶν. Τί ἡ ἠγαπημένη ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησε βδέλυγμα; μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἅγια ἀφελοῦσιν ἀπὸ σοῦ τὰς κακίας σου, ἢ τούτοις διαφεύ- 16 ξῃ; Ἐλαίαν ὡραίαν εὔσκιον τῷ εἴδει ἐκάλεσε κύριος τὸ ὄνομά σου, εἰς φωνὴν περιτομῆς αὐτῆς, ἀνήφθη πῦρ (ρ) ἐπ' αὐτήν, μεγάλη ἡ θλῖψις ἐπὶ σέ, (″) ἠχρειώθησαν οἱ 17 κλάδοι αὐτῆς. Καὶ κύριος ὁ καταφυτεύσας σε, ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακὰ ἀντὶ τῆς κακίας οἴκου Ἰσραὴλ καὶ οἴκου Ἰούδα, ὅ, τι ἐποίησαν (σ) ἑαυτοῖς τοῦ παροργίσαι με 18 ἐν τῷ θυμιᾷν αὐτοὺς τῇ Βάαλ. Κύριε γνώρισόν μοι, καὶ γνώσομαι. τότε εἶδον 19 τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν· (τ) Ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι, οὐκ ἔγνων. ἐπ' ἐμὲ ἐλογίσαντο λογισμὸν πονηρόν, (υ) λέγοντες, Δεῦτε καὶ (″) ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν (φ) ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζώντων, (χ) καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῇ (ψ) οὐκέτι.

8 9 *Et non fecerunt. Et dixit Dominus ad me; Inventa eſt (b) colligatio in viris Juda, & in* 10 *habitatoribus Hieruſalem: Reverſi ſunt ad iniquitates patrum ſuorum priores: qui noluerunt exaudire verba mea: & ecce ipſi abeunt poſt deos alienos, ad ſerviendum eis. Et diſſipavit domus Iſrael, & domus Juda, teſtamentum meum, quod diſpoſui ad patres eorum.* 11 *Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego induco ſuper populum hunc mala: ex quibus exire non poterunt ex eis: & clamabunt ad me, & non exaudiam eos.* 12 *Et ibunt civitates Juda, & habitatores Hieruſalem; & clamabunt ad deos, quibus ipſi adolent eis: qui non ſalvabunt eos in tempore malorum eorum.* 13 *Juxta enim numerum civitatum tuarum erant dii tui, Juda: & juxta numerum viarum Hieruſalem poſuiſtis aras ad incenſum adolendum Baal.* 14 *Et tu noli orare pro populo hoc: & noli poſtulare pro eis in oratione, & deprecatione: quia non exaudiam in tempore, in quo invocabunt me; in tempore afflictionis ſuæ.* 15 *Quid dilecta in domo mea fecit abominationem? Nunquid vota, & carnes ſanctæ auferent à te malitias tuas, aut propter iſta effugies?* 16 *Olivam pulchram, (c) benè opacam ſpecie, vocavit Dominus nomen tuum, ad vocem circumciſionis ejus, accenſus eſt ignis ſuper eam: magna tribulatio ſuper te: inutiles facti ſunt rami ejus:* 17 *Et Dominus, qui plantavit te, loquutus eſt ſuper te mala, pro malitia domûs Iſrael, & domûs Juda: quicquid fecerunt ſibi ad irritandum me, in adolendo ipſos Baal.* 18 *Domine, notum fac mihi, & cognoſcam. Tunc vidi ſtudia eorum.* 19 *Ego autem quaſi agnus innocens ductus ad immolandum, non cognoſcebam. Super me cogitaverunt cogitationem malam, dicentes; Venite, & mittamus lignum in panem ejus, & exteramus eum de terra viventium, & nomen ejus non memoretur ampliùs.*

MS. A. (ζ) ἐν πόλεσιν (η) κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, (θ) ἤθελον ἀκοῦσαι (ι) βαδίζουσιν (κ) θεοὺς αὐτῶν, (λ) * μὴ σώσουσιν αὐτοὺς ἐν καιρῷ (μ) κατὰ (ν) κατὰ (ξ) ἔταξαν βωμοὺς τοῦ θυμιᾷν (ο) ὑπὲρ (π) καιρῷ ᾧ (ρ) ἐν αὐτῇ, (″) ἠχρειώθησαν (σ) αὐτοῖς (τ) Ἐγὼ ὡς (υ) κατὰ σοῦ λέγοντες, (″) ἐμβάλωμεν (φ) * ἄρτον τράχηλον αὐτοῦ, (χ) καὶ ὄνομα (ψ) ἔτι.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et non obedierũt, nec inclinaverunt aures ſuas: ſed ambulaverũt unuſquiſque in cogitatione cordis ſui mali, & adduxi ſuper eos ultionem, eò quòd non ſuſcepiſſent verba pacti hujus quod præcepi ut facerent, & non fecerunt. 8 Et dixit Dñs ad me: *Inventum* eſt *quòd rebellârunt in verbum meum viri* Juda, & *habitatores* Jeruſalem. 9 Reverſi ſunt ad iniquitates patrum ſuorũ priorum, qui noluerunt ſuſcipere verba mea, & ipſi erraverunt poſt idola populorum, ut colerent ea. 10 Irritum fecerunt dom⁹ Iſrael & dom⁹ Juda pactum meum quod pepegi cum patrib⁹ *veſtris*. Propterea hæc dicit Domin⁹: 11 Ecce ego inducam ſuper *vos* malum, & non poterunt liberarì ex eo: & orabunt corã me, & non ſuſcipiã orationes eorũ. Ibúntque viri civitatum dom⁹ Juda, & habitatores Jeruſalem, & deprecabuntur idola quib⁹ adolebant aromata, ſi fortè poſſint ſalvare eos in tempore mali ſui. 12 Quia ſecundũ numerũ civitatũ veſtrarũ fuerunt dii veſtri viri dom⁹ Juda, & ſecundũ numerũ viarũ Jeruſalẽ poſuiſtis aras confuſioni, aras ad adolenda aromata ipſi Baal. 13 Tu autẽ ne ores pro populo iſto, nec depreceris pro eis in deprecatione et oratione; quoniã non erit voluntas corã me, quo tempore tu orabis pro eis corã me, in tempore mali eorũ. 14 Quid eſt populo huic qui erat dilect⁹ coram me? reliquerunt cultũ dom⁹ ſanctuarii mei: inierunt conſiliũ ad peccandũ multũ: cõmiſcent carnẽ abominationũ cum carne ſanctificata: migrabunt à te; propter malitiã tuam tunc eras fortis. 15 Sicut arbor olea pulchra forma, & ſpecioſa aſpectu, cuj⁹ rami obumbrant *arbores*; ſic magnificavit Dñs nomen tuũ in populis. 16 Et nunc cùm tranſgreſſa es legẽ, exercit⁹ populorum qui fortes ſunt ſicut ignis, venient contra te, & conjungentur eis auxilia. Et Domin⁹ exercituum qui ſuſtinuit te, decrevit 17 inducere ſuper te malum, propter peccata dom⁹ Iſrael & dom⁹ Juda, quæ fecerunt ſibi ad irritandum coram me, ut adolerent aromata Baal. Domin⁹ 18 autem docuit me, & didici: tunc oſtendiſti mihi opera eorum. Et ego ſicut 19 agn⁹ elect⁹ qui ducitur ad victimam, & neſcivi quia contra me cogitaverunt cogitationes malas: dicentes; Mittamus venenum mortiferum in cibo ejus, & diſperdamus eum de terra Iſrael, & nomen ejus non memoretur ampliùs.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

8 Ipſi verò non auſcultaverunt, nec aurem ſuam admoverunt, ſed ambulaverunt quiſque pro libidinib⁹ animi ſui peſſimi: ideò adduxi ſuper eos omnes ſermones fœderis hujus, cui præceperam ut auſcultarent, & non auſcultaverunt. 9 Et dixit mihi Dñs, Deprehenſa eſt rebellio in viris Judæ & civibus Jeruſalem: 10 Reverſi ſunt ad peccata majorũ ſuorũ priſcorũ, & noluerunt auſcultare ſermonibus meis, ſed abierunt ipſi poſt deos alienos ad colendum eos: & irritum fecerunt filii Iſraelis & filii Judæ teſtamentũ meũ quod pepigeram cum majorib⁹ eorũ. 11 Propterea ſic ait Dñs potentiſſimus, Deus Iſraelis; Ecce adducã ſuper eos calamitatẽ è qua emergere non poterunt: & clamabunt ad me, at non exaudiam eos. 12 Tunc abeuntes civitates Judæ & cives Jeroſolymorum; clamabunt ad deos quibus adolebant incenſum; at non ſervabunt eos tempore calamitatis eorũ. 13 Nam quot erant civitates tuæ, tot erant dii tui Juda; & quot ſunt vici Jeroſolymorum, *totidem* altaria poſuiſtis, ad ignominiam; altaria *inquam* ad adolendum thura Baali. 14 Tu igitur ne ores pro populo iſto, neque fundas pro eis precem & orationem; quia non exaudiam quando clamabunt ad me tempore calamitatis ſuæ. 15 Quare ô mihi dilecta, in domo mea feciſti abominationem multam? ideò carnem ſacram amovebunt à te, propter crimen tuum quod graviſſimum eſt. 16 Oleam opacam, pulchram fructibus, & aſpectu decoram vocaverat Dominus nomen tuum: ad vocem ſupremi decreti dimittite ignem in illam, & conſumantur rami ejus. 17 Nam Dominus exercituum qui te plantaverat, pronuntiavit contra te malum, propter malitiam domûs Iſraelis & domûs Judæ, quam exercuerunt ad irritandum me adhibendo thura Baali. 18 Domine, oſtende mihi ut ſciam: verè oſtendiſti mihi actiones eorum. 19 At ego tanquam agnus ſimplex qui ducitur ad jugulationem, ignorabam eos in me molitos eſſe cogitationem, & dixiſſe, Corrumpamus lignum *(arborem)* cum cibo *(fructu)* ſuo, & extinguamus illud è terra viventium, ut nominis ejus nulla fiat in poſterum mentio.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ولم يسمعوا ولا اما لوا مسامعهم ولكن سلك كل امرء منهم بمكيدة نفسه الردي * وانزلت بهم جميع
ما قلت في هذا العهد * حين امرتهم به فلم يسمعوا * وقال الرب لي وجد رباط في مدن 9
يهودا وفي سكان اورشليم * عادوا الى ظلامات ابائهم الاولين الذين لم يشاوا ان يسمعوا 10
اقوالي وها هم يمضون خلف الالهة الغريبة ليعبدوا لها * وابطل بيت اسرايل وبيت يهودا
عهدي الذي عهدت لابائهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب * ها انا اجلب على هذا 11
الشعب شرورا لا يستطيعون ان يخرجوا منها ويصرخون الي فلا استجيب لهم * ويذهب مدن 12
يهودا وسكان اورشليم ويصرخون لالهتهم التي هم يبخرون لها ليعتقوهم في زمن سرورهم *
* لان كعدد مدنك صارت الهتك يا يهودا * وكعدد مخارج اورشليم ربوا هياكل 13
ليبخروا لبعال * وانت لا تصل من اجل هذا الشعب ولا تتضرع من اجلهم بطلبة وصلاة * 14
لاني لست استجيب في الوقت الذي يدعوني فيه في زمان بلايهم * لماذا المحبوبة في بيتي 15
عملت رذالة * هل الصلوات واللحوم المقدسة يزيلون عنك شرورك * او بهذا تهربي * زيتونه 16
حسنه ظليله بالمنظر دعا الرب اسمك * بصوت ختانها التهبت النار فيها * عظيمه الشده
عليك * اغصانها فسدت * والرب الذي غرسك تكلم عليك شرورا بدل شر بيت اسرايل 17
وبيت يهودا * لانهم صنعوا لهم ان يغضبوني عند تبخيرهم لبعال *

8 *Attamen non auſcultârunt, neque inclinaverunt aures ſuas, ſed ambulaverunt unuſquiſque juxta placitum animi ſui peſſimi: quapropter adduxi ſuper eos omnia quæ locutus fueram in iſthoc fœdere, quando præceperam eis ut auſcultarent, & non auſcultaverunt.]* 9 *Quapropter dixit mihi Dominus, Deprehenſa eſt conjuratio in urbibus Judæ & inter cives Jeruſalem;* 10 *Relapſi ſunt in impietates præteritorum patrum ſuorum, qui noluerunt acquieſcere dictis meis; & ecce iſti perſiſtunt poſt deos peregrinos ut adorent eos; & violaverunt domus Iſraelis et domus Judæ fœdus meum quod pepigeram cum patribus eorum.* 11 *Idcirco ſic dicit Dominus, Ecce ego inducturus ſum ſuper hunc populum mala è quibus evadere nequibunt: clamabúntque ad me, ſed non exaudiam eos.* 12 *Ibúntque urbes Judæ & cives Jeruſalem, & clamabunt ad deos ſuos quibus adolent, ut opem ferant eis tempore miſeriarum ſuarum.* 13 *Nam juxta numerum urbium tuarum ſunt dii tui O Juda; & juxta numerum exituum Jeroſolymæ, templa diſpoſuerunt ut adolerent Baali.* 14 *Tu ergò ne ores pro hujuſmodi populo, neque precibus aut oratione ſupplices pro illis; quia nequaquam exauditurus ſum tempore quo me invocabunt, tempore calamitatis eorum.* 15 *Quarè dilecta domi meæ fecit abominationem? num orationes & carnes ſanctæ avertent à te miſerias tuas? an per hæc effugies?* 16 *Olivam formoſam, ſpecie pulcherrimè umbroſam vocaverat Dominus nomen tuum: ad vocem circumciſionis ejus exarſit ignis in ea (maxima tibi calamitas impendet) rami ejus corrupti ſunt.* 17 *Nam Dominus qui te plantavit, locutus eſt de te mala, pro ſcelere domûs Iſraelis et domûs Judæ; ſtuduerunt enim excitare me ad iram adolendo Baali.*

الاصحاح الثامن *

18 * يا رب عرفني فاعرف * حينيذ نظرت اعمالهم * فانا مثل خروف لا شر فيه مساق ليذبح ولم 19
اعلم لانهم تشاوروا علي مشورة رديه قايلين * تعالوا فنضع خشبة في خبزه ونهلكه من
ارض الاحيا * واسمه لا يذكر بعد *

Textus octavus.

18 *O Domine, doce me ut ſciam: tunc vidi facinora illorum.* 19 *Ego verò ſicut agnus eram in quo nulla eſt malitia ductus ut immoletur, ignorabam eos nefarium iniſſe contra me conſilium, dicentes; Agite, ponamus lignum in panem ejus, & perdamus eum de terra viventium, & nomen ejus non memoretur ampliùs.*

videam, cor & renes probans, justitiam judicans exercituum Domine Et
20 וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה
sic Propterea. meam litem revelavi te ad quia : eis de tuam ultionem
21 נִקְמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גִּלִּיתִי אֶת־רִיבִי׃ לָכֵן כֹּה
:dicendo, tuam animam quærentes, Hanathoth viros ad Domin' dixit
אָמַר יְהוָה עַל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת הַמְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשְׁךָ לֵאמֹר
Propterea. nostras man' p morieris non &, Dñi nomine in vaticineris Ne
22 לֹא תִנָּבֵא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא תָמוּת בְּיָדֵנוּ׃ לָכֵן
juvenes : eos super visitans ego Ecce : exercituum Dominus dixit sic
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיהֶם הַבַּחוּרִים
residuum Et. fame in morientur eorũ filiæ & eorũ filii, gladio in morietur
23 יָמֻתוּ בַחֶרֶב בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם יָמֻתוּ בָּרָעָב׃ וּשְׁאֵרִית
annus, Hanathoth viros in, malum inducam quia : eis erit non
לֹא תִהְיֶה לָהֶם כִּי־אָבִיא רָעָה אֶל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת
.eorum visitationis
פְּקֻדָּתָם׃

CAP. XII. יב

loquar judicia Veruntamen: te contra litigabo cùm, Domine tu Justus
1 צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר
prævaricãtes omnes fuerũt securi, est prosperata impiorũ via Quare. tecum
אוֹתָךְ מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צָלֵחָה שָׁלוּ כָּל־בֹּגְדֵי
:fructũ fecerunt etiã, iverunt, sunt radicati etiã, eos Plãtâsti? prævaricationẽ
2 בָגֶד׃ נְטַעְתָּם גַּם־שֹׁרָשׁוּ יֵלְכוּ גַּם־עָשׂוּ פֶרִי
Domine tu Et. eorum renibus à longinquus &, eorum ore in tu propinquus
3 קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃ וְאַתָּה יְהוָה
pecus sicut eos evelle : tecum meum cor probâsti &, me vidisti, me nôsti
יְדַעְתָּנִי תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הַתִּקֵם כְּצֹאן
lugebit quo Usque. occisionis diem ad eos sanctifica & ; jugulationẽ ad
4 לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה׃ עַד־מָתַי תֶּאֱבַל
ea in habitantium malitiã propter? arescet agri omnis herba &, terra
הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב כָּל־הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ מֵרָעַת יֹשְׁבֵי־בָהּ
.nostrum novissimum videbit Non: dixerũt quoniã, volatile &, animalia periit
סָפְתָה בְהֵמוֹת וָעוֹף כִּי אָמְרוּ לֹא יִרְאֶה אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ׃
contendes quomodo &: te fecerũt laborare &, cucurristi peditib' cum Quis
5 כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָּה וַיַּלְאוּךָ וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה
facies quomodo &, fidens tu pacis terra in Et ? equis cum
אֶת־הַסּוּסִים וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה
ipsi etiam tui patris dom' &, tui fratres etiam Nam? Jarden altitudine in
6 בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן׃ כִּי גַם־אַחֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ גַּם־הֵמָּה
Ne: implendo te post clamaverunt ipsi etiam ; te contra sunt prævaricati
בָּגְדוּ בָךְ גַּם־הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא אַל־
,meam domũ Reliqui. bona te ad fuerint locuti quum, eis in credas
7 תַּאֲמֵן בָּם כִּי־יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ טוֹבוֹת׃ עָזַבְתִּי אֶת־בֵּיתִי
vola in meæ animæ dilectionem dedi : meam hæreditatem dimisi
נָטַשְׁתִּי אֶת־נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת־יְדִדוּת נַפְשִׁי בְּכַף
dedit: sylva in leo tanquam mea hæreditas mihi Fuit. ejus inimicorum
8 אֹיְבֶיהָ׃ הָיְתָה־לִּי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַיָּעַר נָתְנָה
mea hæreditas tincta avis Nunquid. eam odi ideo, sua voce in me contra
9 עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל־כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃ הַעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי
feræ omnis vos congregate, Ite? eam contra circum avis Nunquid ? mihi
לִי הַעַיִט סָבִיב עָלֶיהָ לְכוּ אִסְפוּ כָּל־חַיַּת
sunt demoliti multi Pastores. devorandum ad venite, agri
10 הַשָּׂדֶה הֵתָיוּ לְאָכְלָה׃ רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ
portionem dederunt : meam partem conculcaverunt, meam vineam
כַרְמִי בֹּסְסוּ אֶת־חֶלְקָתִי נָתְנוּ אֶת־חֶלְקַת
.solitudinis desertum in mei desiderii
חֶמְדָּתִי לְמִדְבַּר שְׁמָמָה׃

Versio VULG. LAT.

20 Tu autem, Domine Sabaoth, qui judicas justè, & probas renes & corda, videam ultionem tuam ex eis : tibi enim revelavi causam meam. 21 Propterea hæc dicit Domin' ad viros Anathoth, qui quærunt animam tuam, & dicunt ; Non prophetabis in nomine Domini, & non morieris in manib' nostris. 22 Propterea hæc dicit Dominus exercituum ; Ecce ego visitabo super eos : juvenes morientur in gladio, filii eorum & filiæ eorum morientur in fame. 23 Et reliquiæ non erunt ex eis : inducã enim malũ super viros Anathoth, annum visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justus quidem tu es, Domine, si disputem tecum : veruntamen justa loquar ad te : Quarè via impiorum prosperatur : benè est omnibus qui prævaricantur & iniquè agunt? 2 Plantâsti eos, & radicem miserunt : proficiunt & faciunt fructum : propè es tu ori eorum, & longè à renibus eorum. 3 Et tu, Domine, nôsti me, vidisti me, et probâsti cor meum tecũ : congrega eos quasi gregem ad victimam, & sanctifica eos in die occisionis. 4 Usquequò lugebit terra, & herba omnis regionis siccabitur, propter malitiam habitantium in ea? consumptum est animal, & volucre, quoniam dixerunt ; Non videbit novissima nostra. 5 Si cum peditibus currens laborâsti : quomodò contendere poteris cum equis? cùm autem in terra pacis securus fueris, quid facies in superbia Jordanis? 6 Nam & fratres tui, & domus patris tui, etiam ipsi pugnaverunt adversũm te, & clamaverunt post te plenâ voce : ne credas eis cùm locuti fuerint tibi bona. 7 Reliqui domum meam, dimisi hæreditatem meã : dedi dilectam animam meam in manu inimicorum ejus: 8 Facta est mihi hæreditas mea quasi leo in sylva : dedit contra me vocẽ, ideò odivi eam. 9 Numquid avis discolor hæreditas mea mihi? numquid avis tincta p totum? venite, congregamini omnes bestiæ terræ, properate ad devorandũ. 10 Pastores multi demoliti sunt vineã meam, conculcaverunt partẽ meam : dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

20 Κύριε κρίνων δίκαια, δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν, ὅτι πρὸς σὲ ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου. 21 Διατοῦτο τάδε λέγει (ω) κύριος ἐπὶ τοὺς ἄνδρας Ἀναθὼθ τοὺς ζητοῦντας τὴν ψυχήν μου, τοὺς λέγοντας, Οὐ μὴ (α) προφητεύσῃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, εἰ δὲ μή, ἀποθανῇ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν. 22 Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτούς· οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ἐν μαχαίρᾳ (β) ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν 23 λιμῷ. Καὶ ἐγκατάλειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν, ὅτι ἐπάξω κακὰ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἀναθὼθ, ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν.

MS.A. (ω) κύριος ὁ θεὸς (α) προφητεύσῃς (β) πεσοῦνται,

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Δίκαιος εἶ κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ. πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ· τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται; εὐθήνησαν 2 πάντες οἱ ἀθετοῦντες (α) ἀθετήματα; Ἐφύτευσας αὐτούς, καὶ (β) ἐρριζώθησαν· ἐτεκνοποιήσαντο, καὶ ἐποίησαν καρπόν. ἐγγὺς εἶ σὺ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν 3 νεφρῶν αὐτῶν. Καὶ σὺ κύριε γινώσκεις με, (γ) δεδοκίμακας τὴν καρδίαν μου ἐναντίον σου. ἅγνισον αὐτοὺς εἰς ἡμέραν σφαγῆς αὐτῶν. 4 Ἕως πότε πενθήσει ἡ γῆ, καὶ πᾶς (δ) ὁ χόρτος τοῦ ἀγροῦ ξηρανθήσεται ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων (ε) ἐν αὐτῇ; (ζ) ἠφανίσθησαν κτήνη καὶ πετεινά, (η) ὅτι εἶπαν, Οὐκ ὄψεται ὁ 5 θεὸς ὁδοὺς ἡμῶν. Σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ (θ) ἐκλύουσί σε· πῶς παρασκευάσῃ ἐφ' ἵπποις; καὶ ἐν γῇ εἰρήνης σὺ πέποιθας· πῶς 6 ποιήσεις ἐν φρυάγματι τοῦ Ἰορδάνου; Ὅτι (ι) καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, (κ) καὶ οὗτοι ἠθέτησάν σε, καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν, ἐκ τῶν ὀπίσω σου ἐπισυνήχθησαν· μὴ πιστεύσῃς ἐν αὐτοῖς, ὅτι λαλήσουσι (λ) 7 πρὸς σὲ καλά. (μ) Ἐγκαταλέλοιπα τὸν οἶκόν μου, ἀφῆκα τὴν κληρονομίαν μου, ἔδωκα τὴν ἠγαπημένην ψυχήν μου εἰς χεῖρας ἐχθρῶν 8 αὐτῆς. Ἐγενήθη ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῷ, ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν φωνὴν 9 αὐτῆς, διατοῦτο ἐμίσησα αὐτήν. Μὴ σπήλαιον (ν) ὑαίνης ἡ κληρονομία μου (ξ) ἐμοί, ἢ σπήλαιον κύκλῳ αὐτῆς; βαδίσατε, συναγάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, καὶ (ο) 10 ἐλθέτωσαν τοῦ φαγεῖν αὐτήν. Ποιμένες πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελῶνά μου, ἐμόλυναν τὴν μερίδα μου, ἔδωκαν (π) τὴν μερίδα τὴν ἐπιθυμητήν μου εἰς ἔρημον ἄβατον,

MS.A. (α) ἀθετήσεις; (β) ἐρριζώθησαν· ἐτεκνοποίησαν, (γ) ἐδοκίμασας (δ) χόρτος ξηρανθήσεται (ε) * αὐτῶν; (ζ) ἠφάνισας (η) καὶ εἶπαν, (θ) ἐκλύουσίν (ι) οἱ ἀδελφοί (κ) ἠθέτησάν (λ) ἐπὶ σὲ (μ) Ἐγκαταλέλοιπα (ν) λῃστῶν ἢ (ξ) ἐμοί; βαδίσατε καὶ συναγάγετε (ο) ἐλθέτωσαν τοῦ καταφαγεῖν (π) μερίδα μου ἐπιθυμητὴν εἰς

(d) Domine, judicans justa, probans renes, & corda, videam eam, quæ à te, ultionem ex eis : quoniam ad te revelavi justificationem meam. 20 21 Idcircò hæc dicit Dominus super viros Anathoth, qui quærunt animam meam, dicentes; Non prophetabis in nomine Domini: alioqui morieris in manib' nostris; 22 Ecce ego visitabo super eos. Juvenes eorum in gladio morientur : et filii eorum, et filiæ 23 eorum morientur in fame: Et reliquiæ non erunt eorum. Inducam enim mala super habitatores Anathoth, in anno visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justus es, Domine : quia satisfaciam tibi : Veruntamen judicia loquar ad te. Quid est, quòd via impiorum prosperatur? abundaverunt omnes, qui prævaricantur prævaricationes? 2 Plantâsti eos, & radicem miserunt : filios fecerunt, & fecerunt fructum. Propè es tu ori eorum, & longè à renibus eorum. 3 Et tu, Domine, cognoscis me: probâsti cor meum corã te. (a) Purifica eos in diẽ occisionis eorum. 4 Usquequò lugebit terra, et omnis herba agri siccabitur à malitia habitantium in ea? Deleta sunt jumenta, & volatilia: quia dixerunt, Non videbit Deus vias nostras. 5 (b) Tui pedes currunt, & dissolvunt te: quomodò præparaberis in equis? & in terra pacis tuæ confidisti; (c) quomodò facies in fremitu Jordanis? 6 Nam et fratres tui, & domus patris tui, etiam ipsi spreverunt te : & ipsi clamaverunt: ex posterioribus tuis congregati sunt: ne credas in eis ; quia loquentur ad te bona. 7 Reliqui domum meam, dimisi hæreditatem meam : dedi dilectam animam meam in manus inimicorum ejus. 8 Facta est hæreditas mea mihi, quasi leo in sylva: dedit super me vocem suam : ideò odivi eam. 9 Nónne spelunca hyænæ hæreditas mea mihi? an spelunca in circuitu (d) ejus? Pergite, congregate omnes bestias agri: & veniant ad comedendam eam: 10 Pastores multi disruperunt vineam meam: polluerunt partem meam: dederunt portionem meã desiderabilem in desertum invium:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 וַיְיָ צְבָאוֹת דַּיָּן קְשׁוֹט גַּלְיָן קֳדָמוֹהִי כּוּלְיָן וְלִבָּא אַחֲזֵי פּוּרְעָנוּת דִּינָךְ מִנְּהוֹן אֲרֵי קֳדָמָךְ
21 אֲמָרִית יָת עֶלְבְּנִי׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ עַל אֱנָשֵׁי עֲנָתוֹת דְּבָעַן לְמִקְטְלָךְ דְּאָמְרִין לָא תִתְנַבֵּי
22 בִּשְׁמָא דַיְיָ וְלָא תְמוּת בִּידָנָא׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת הָאֲנָא מַסְעַר עֲלֵיהוֹן עוּלֵימֵיהוֹן
23 יִתְקַטְלוּן בְּחַרְבָּא בְּנֵיהוֹן וּבְנָתֵיהוֹן יְמוּתוּן בְּכַפְנָא׃ וּשְׁאָרָא לָא יְהֵי לְהוֹן אֲרֵי אֵיתֵי
בִּישְׁתָּא עַל אֱנָשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת סוֹעֲרָן חוֹבֵיהוֹן׃ יב
1 זַכַּי אַתְּ יְיָ מִלְּמֶהֱוֵי לְקַבֵּל פִּתְגָּמָךְ בְּרַם שְׁאֵילַת דִּינִין אֲנָא שָׁאֵל מִן קֳדָמָךְ מַדִּין אוֹרְחַת
2 רַשִׁיעַיָּא מַצְלְחָא שְׁלַן שְׁלֵיוָא כָּל מְשַׁקְּרֵי שְׁקַר׃ קַיֵּמְתִּנּוּן אַף תְּקִיפוּ עֲתַרוּ אַף קְנוֹ נִכְסִין
3 קְרִיבִין פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָךְ בְּפוּמְּהוֹן וּרְחִיקָא דַּחַלְתָךְ מִכּוּלְיָתְהוֹן׃ וְאַתְּ יְיָ כּוֹלָא יְדִיעַ וּגְלֵי קֳדָמָךְ
דְּאַתְּ בָּחַר לִבְבַיָּא דְּרַעֲוָן בְּדַחַלְתָךְ רַשִׁיעַיָּא אַתְקְנִנּוּן כְּעָנָא לְנִכְסְתָא וְזַמְּנִנּוּן לְיוֹם קְטוֹלֵי׃
4 עַד אֵימָתַי תֶּחֱרוּב אַרְעָא וְעִסְבָּא דְּכָל חַקְלָא יִיבַשׁ מֵחוֹבֵי רַשִׁיעַיָּא דְּיָתְבִין בַּהּ סָף בְּעִירָא
5 וְעוֹפָא אֲרֵי אֲמַרוּ לָא גְּלֵי קֳדָמוֹהִי סוֹפָנָא׃ דְּנָא תְּיוּבְתָּא לְיִרְמְיָה נְבִיָּא עַל בָּעוּתֵיהּ נְבִיָּא
אַתְּ דָּמֵי לְגַבְרָא דִּרְהַט עִם רַגְלָאָה וְלָאֵי וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְדַמֵּי לְמִרְהַט כָּל קֳבֵל סוּסְוָתָא
בְּבִקְעֲתָא וּבְאַרְעָא שְׁלָמָא אַתְּ מִתְבְּטַח וְנָפֵיל וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְדַמֵּי לְמֶעְבַּד כָּל קֳבֵל חֵיוַת
בָּרָא דִּבְרוּם יַרְדְּנָא וְאִם עַל טָבְוָן דַּאֲנָא מוֹטֵב לִנְבוּכַדְנֶאצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל רַגְלָאָה נְבִיָּא
אַתְּ חָזֵי וּמַתְמַה וּמָן פּוֹן דְּאַחְוֵיךְ מָה דַּאֲנָא עָתִיד לְמֶעְבַּד לַאֲבָהָתָךְ צַדִּיקַיָּא דְּמִן עָלְמָא
דִּרְהַטוּ כְּסוּסְוָתָא לְמֶעְבַּד עוֹבָדִין טָבִין קֳדָמַי וְאַף אֲמָרִית לְהוֹן דְּאֵיתֵי עַל בְּנֵיהוֹן בִּרְכָן
6 וְנֶחָמָן הָא כְּמַיָּא דְּנָחֲתִין שְׁטוֹף לְיַרְדְּנָא׃ וּדְאַתְּ יִרְמְיָה בָּעֵי עֲלֵיהוֹן רַחֲמִין אֲרֵי יַת אַחָךְ
וּבֵית אֲבוּךְ אַף אִנּוּן שַׁקַּרוּ בָךְ אַף אִנּוּן אֲמַרוּ עֲלָךְ מִלִּין בִּישִׁין לָא תְהֵימַן בְּהוֹן אֲרֵי
7 יֵימְרוּן עֲלָךְ פִּתְגָּמִין תַּקְנִין׃ שְׁבַקִית יַת בֵּית מַקְדְּשִׁי רְטַשִׁית יַת אַחְסַנְתִּי מְסָרִית יַת עַמָּא
8 דַּהֲוָה חֲבִיב קֳדָמַי בְּיַד סַנְאוֹהִי׃ הֲוָת קֳדָמַי אַחְסַנְתִּי כְּאַרְיָא בְּחוּרְשָׁא סְלֵיקַת עֲלַי
9 אִתְרְגוּשְׁתַּהּ עַל כֵּן רַחֲקְתַּהּ׃ כְּעוֹפָא דְּמִתְבַּדַּר כֵּן אִתְבַּדָּרַת אַחְסַנְתִּי קֳדָמַי וּכְעוֹפָא
דְּמִשְׁתְּדֵי כֵּן יִתְכַּנְּשׁוּן עֲלַהּ דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא מִסְחוֹר סְחוֹר מַלְכֵי עַמְמַיָּא וּמַשִּׁרְיָתְהוֹן
10 יֵיתוֹן עֲלַהּ לְמִבְזַהּ׃ מַלְכִין סַגִּיאִין קְטַלוּ עַמִּי דּוּשׁוּ יַת אַחְסַנְתִּי יְהָבוּ יַת אַחְסָנַת
חֶמְדְּתִי לְמַדְבַּר צָדֵי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

20 Et Dñs exercituũ judex veritatis, in cuj' conspectu manifesta sunt renes & cor. Videbo ultionẽ judicii tui ex eis : quia corã te dixi injuriã meã. 21 Propterea hæc dicit Dñs sup viros Anathoth, qui quærunt occidere te, qui dicunt: Non prophetabis in nomine Dñi, & non morieris in manib' nostris. 22 Propterea hæc dicit Dñs exercituũ : Ecce ego visitabo sup eos. Juvenes eorũ occidẽtur gladio: filii eorũ & filiæ eorũ morientur fame. 23 Et reliquiæ non erunt eis ; quia inducam malũ super viros Anathoth, annũ visitationis peccatorũ suorum.

CAP. XII.

1 Justior es Dñe, quàm ut contendã ante Verbũ tuũ : veruntamen interrogationẽ judicii ego interrogo à facie tua, quare *via* impiorum *prosperatur*, & pacificè degũt oẽs qui prævaricãtur prævaricationẽ? 2 Sustentâsti eos, etiã roborati sunt; divites facti sunt : & etiã possederũt substantias : propè sunt verba legis tuæ in ore eorũ, & longè est timor tui à renib' eorũ. 3 Tu autẽ Dñe omnia scis, & manifestũ est corã te, ꝙ tu eligis corda quæ sibi placent in timore tui. Præpara impios quasi oves ad victimã, & præpara eos in diẽ occisionis. 4 Usquequo deserta erit terra, & herba omnis agri siccabitur, propter peccata impiorũ qui habitant in ea? Consumptũ est animal & volucre: quia dixerũt; Non est revelat' corã eo finis noster. 5 Hæc est responsio quæ facta est ad Jeremiam prophetã super interrogationẽ suã: Propheta, similis es tu viro qui currit pedibus & lassatur. Quomodo ergo tu putas currere contra equos? in planitie & terra pacis tu fidis & cadis : & quomodo tu putas facere contra bestias agri in elatione Jordanis? Et si sup bona quib' ego benefeci Nabuchodonosor regi Babylonis pediti, ô propheta tu videns miraris ; quid ubi primũ ego ostendero tibi ꝙ ego factur' sum patrib' tuis justis quia à seculo fuerũt, qui cucurrerũt sicut equi ut facerẽt opera bona corã me? Etiã dixi eis, ꝙ adducerẽ sup filios eorũ benedictiones & consolationes, sicut aquas, quæ descendũt cum inundatione in Jordanem. 6 Et tu *Jeremia* quæris pro illis misericordiã? quia etiã fratres tui & dom' patris tui, etiã ipsi iniquè egerunt contra te: ipsi quoq; dixerũt adversum te verba mala. Ne credas eis cùm dixerint de te verba recta. 7 Reliqui domũ sanctuarii mei, abjeci hæreditatẽ meã, tradidi populũ qui erat dilect' corã me, in manum inimicorũ suorũ. 8 Facta est corã me hæreditas mea quasi leo in sylva : ascendit *contra me* tumultus ejus, propterea projeci eam. 9 Sicut avis quæ dispersa est, sic dispersa est hæreditas mea corã me : & sicut avis quæ volat, sic cõgregabũtur contra eã *occidẽtes gladio undiquaq; reges populorũ & exercit' eorum venient contra eam*, ut diripiant eam. 10 Reges multi occiderunt populum meum, conculcaverunt hæreditatem meam, posuerunt possessionem desiderii mei in desertum desolationis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

20 Verùm Domine potentissime, judex veritatis, renum cordisque scrutator, *fac* videam ultionem tuam de illis; quia tibi revelavi judicia mea. 21 Propterea sic dicit Dominus, In cives Anathoth qui quærunt animam tuam, & dicunt, Ne vaticineris in nomine Domini, et ne moriaris manibus nostris: 22 Propterea *inquam* sic dicit Dominus exercituum, Ecce animadversurus sum in eos : juvenes gladio occumbent, & filii ac filiæ eorum fame morientur, 23 Nec *fœlicem* exitum consequentur ; adducturus enim sum calamitatem super cives Anathoth anno visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justissimus quidem es Domine, ut judicio contendam tecum: attamen causam hanc tibi proponam. Qua de re via impii prospera est, & locupletes sunt omnes perfidi? 2 Plantas eos, & firmas demittunt radices, proficiunt, & fructus etiam producunt, propinquus es in ore ipsorum, at longinquus à renibus eorum. 3 Tu autem Domine *qui* me cognoscis, me vides, & cor meum exploras apud te; præpara eos tanquam oves ad jugulationem, & appara eos ad diem occisionis. 4 Quousq; lugebit terra? nam tota agri herba exaruit, propter nequitiam habitantium in ea defecerunt jumenta & volucres; quia dixerunt, Non videbit finem nostrum. 5 Ecce cum peditibus cucurristi, & lassum te reddidére; quomodo ergò certares cum equis, & terræ pacis confideres? & quomodo transires per vastitatem Jordanis? 6 Quandoquidem etiam fratres tui & familia patris tui, vel ipsi te deceperunt, vel ipsimet *mala* de te verba dixerunt; ne credas istis licèt bene de te loquantur. 7 Dereliqui domum meam, deserui hæreditatem meam, tradidi dilectam animæ meæ in manus inimicorũ ejus. 8 Facta est mihi hæreditas mea sicut leo in sylva, extulit contra me vocem suam; iccirco odi eam. 9 Avis picta facta est mihi hæreditas mea, ideo avis circundabit eam. Ite, congregate omnes bestias deserti, & adducite ad devorandã illã. 10 Pastores multi corruperunt vineã meã, conculcaverunt portionẽ meã, reddiderunt portionẽ mihi gratissimã quasi solitudinem desertam,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * رَبُّ ٱلْقُوَّاتِ يَحْكُمُ بِٱلْعَدْلِ * يَخْتَبِرُ ٱلْكُلَى وَٱلْقُلُوبَ * أَنْظُرُ ٱلْإِنْتِقَامَ ٱلَّذِي مِنْ قِبَلِكَ فِيهِمْ *
21 لِأَنِّي كَشَفْتُ لَكَ عَدْلِي * لِأَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ عَلَى رِجَالِ أَنَاثُوثَ ٱلَّذِينَ يَطْلُبُونَ
22 نَفْسِي ٱلْقَائِلِينَ لَا تَتَنَبَّأْ بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ وَلَا تَمُوتُ فِي أَيْدِينَا * لِأَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ رَبُّ ٱلْقُوَّاتِ *
23 هَا أَنَا أَطَّلِعُ عَلَيْهِمْ * شُبَّانُهُمْ يَمُوتُونَ بِٱلسَّيْفِ * وَبَنُوهُمْ وَبَنَاتُهُمْ يَمُوتُونَ بِٱلْجُوعِ * وَلَا يَكُونُ
لَهُمْ بَقِيَّةٌ * لِأَنِّي أَجْلِبُ شُرُورًا عَلَى ٱلسُّكَّانِ فِي أَنَاثُوثَ فِي سَنَةِ تَعَهُّدِهِمْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي عَشَرَ *

1 * عَدْلٌ أَنْتَ يَا رَبُّ * لِأَنِّي أَنَا أُجَاوِبُ مَعَكَ لَا أَتَكَلَّمُ مَعَكَ بِٱلْأَحْكَامِ * لِمَاذَا إِنَّ طَرِيقَ ٱلْمُنَافِقِينَ
2 مُسْتَقِيمَةٌ * جَمِيعُ ٱلَّذِينَ يَعْصُونَ عِصْيَانًا مُخْصِبِينَ * غَرَسْتَهُمْ غَرْسًا فَتَأَصَّلُوا * صَنَعُوا أَوْلَادًا
3 وَصَنَعُوا ثَمَرًا * قَرِيبٌ أَنْتَ مِنْ فَمِهِمْ وَبَعِيدٌ مِنْ كُلَاهُمْ * وَأَنْتَ يَا رَبُّ عَرَفْتَنِي وَرَأَيْتَنِي وَٱمْتَحَنْتَ
4 قَلْبِي أَمَامَكَ * اِجْمَعْهُمْ مِثْلَ خِرَافٍ لِلذَّبْحِ * وَطَهِّرْهُمْ لِيَوْمِ ذَبْحِهِمْ * إِلَى مَتَى تَحْزَنُ ٱلْأَرْضُ * وَكُلُّ
عُشْبِ ٱلْأَرْضِ يَيْبَسُ مِنْ شَرِّ ٱلسَّاكِنِينَ فِي ٱلْأَرْضِ * هَلَكَتِ ٱلْبَهَائِمُ وَٱلطُّيُورُ * لِأَنَّهُمْ قَالُوا لَا
5 يَعْلَمُ ٱللهُ طُرُقَنَا * رِجْلَاكَ تُسْرِعُ وَيُهْلِكُونَكَ * كَيْفَ تَسْعَى عَلَى ٱلْخَيْلِ * وَفِي أَرْضِ سَلَامَتِكَ وَاثِقٌ
6 كَيْفَ تَصْنَعُ فِي ٱرْتِجَاجِ ٱلْأُرْدُنِّ * لِأَنَّ إِخْوَتَكَ وَبَيْتَ أَبِيكَ وَٱلْآخَرَ غَدَرُوا بِكَ * وَهُمْ صَرَخُوا
7 مِنْ خَلْفِكَ وَٱجْتَمَعُوا * لَا تَأْمَنْهُمْ لِأَنَّهُمْ يَتَكَلَّمُونَ عَلَيْكَ شُرُورًا * أَهْمَلْتُ بَيْتِي * تَرَكْتُ مِيرَاثِي
8 أَعْطَيْتُ نَفْسِي ٱلْمَحْبُوبَةَ فِي أَيْدِي أَعْدَائِهَا * صَارَ مِيرَاثِي لِي مِثْلَ أَسَدٍ فِي ٱلْغَابِ * أَعْطَتْ عَلَيَّ
9 صَوْتَهَا * لِأَجْلِ هٰذَا أَبْغَضْتُهَا * هَلْ مَغَارُ لُصُوصٍ مِيرَاثِي لِي * اِذْهَبُوا وَٱجْمَعُوا جَمِيعَ وُحُوشِ
10 ٱلْحَقْلِ وَلْيَأْتُوا لِيَأْكُلُوهَا * ٱلرُّعَاةُ ٱلْكَثِيرُونَ أَفْسَدُوا كَرْمِي * دَاسُوا نَصِيبِي * أَعْطَوْا قِسْمِي
ٱلشَّهِيَّ لِلْبَرِّيَّةِ غَيْرِ مَسْلُوكَةٍ *

20 *Dominus virtutum justè judicat, renes & corda scrutatur : videam* precor *ultionem quæ per te* sumenda est *ab eis, quoniam tibi retexi jus meum.* 21 *Iccirco sic ait Dominus Deus de civibus Anathoth qui quærunt animam meam, qui dicunt, Ne vaticineris in nomine Domini, ne morieris per manus nostras :* 22 *Iccirco inquam sic ait Dominus virtutum, Ecce ego revisam eos : juvenes eorum gladio morientur, filii & filiæ eorum fame interibunt ;* 23 *Nec erit eis residuum ; quoniam inducam mala super habitantes in Anathoth anno visitationis eorum.*

CAP. XII.

1 *Justissimus es O Domine : quandoquidem ego sum tecum disceptaturus, annon loquerer tecum judicia? Quarè via impiorum est recta? omnes qui contumacissimè rebellant, fœcundi sunt?* 2 *Plantando plantas eos, & radicantur? producunt liberos, & edunt fructus? propinquus es ori eorum, & longinquus à renibus eorum.* 3 *Et tu O Domine, nôsti me, vides me, & probâsti cor meum coram te : congrega eos tanquam agnos ad jugulationem, & expia illos ad diem mactationis eorum.* 4 *Quousque mærebit terra, & omnis herba terræ siccabitur ob nequitiam habitantium in terra? intereunt jumenta & volatilia; quia dicunt, Nequaquam intuetur Deus vias nostras.* 5 *Pedes tui sunt celeres, attamen labore te conficiunt, quomodo cursu certares cum equis? Tu qui terræ pacis tuæ confidis, quomodo faceres in concitatione Jordanis?* 6 *Nam fratres tui, & domus tua paterna cum aliis, perfidè tecum egerunt, ipsique à tergo tuo exclamaverunt & congregati sunt: ne credas illis quia locuti sunt de te mala.* 7 *Neglexi domum meam, deserui hæreditatem meam, tradidi animam meã dilectam in manus inimicorum ejus.* 8 *Facta est hæreditas mea mihi sicut leo in sylva, edidit contra me vocem suam, propterea odio prosequor eam.* 9 *Num spelunca latronum est hæreditas mea mihi? Agite, congregate omnes agri bestias : veniant, & comedant eam.* 10 *Pastores multi depravârunt vineam meam, polluerunt sortem meam, redegerunt partẽ meã optatissimã in desertum imperviũ,*

videam , cor & renes probans ,justitiam judicans exercituum Domine Et
20 ויהוה צבאות שפט צדק בחן כליות ולב אראה
sic Propterea .meam litem revelavi te ad quia : eis de tuam ultionem
21 נקמתך מהם כי אליך גליתי את־ריבי׃ לכן כה־
:dicendo,tuam animam quærentes , Hanathoth viros ad Domin⁹ dixit
אמר יהוה על־אנשי ענתות המבקשים את־נפשך לאמר
Propterea.nostras man⁹ p morieris non &,Dñi nomine in vaticineris Ne
22 לא תנבא בשם יהוה ולא תמות בידנו׃ לכן
juvenes : eos super visitans ego Ecce : exercituum Dominus dixit sic
כה אמר יהוה צבאות הנני פקד עליהם הבחורים
residuum Et .fame in morientur eorũ filiæ & eorũ filii,gladio in morietur
23 ימתו בחרב בניהם ובנותיהם ימתו ברעב׃ ושארית
annus ,Hanathoth viros in ,malum inducam quia : eis erit non
לא תהיה להם כי־אביא רעה אל־אנשי ענתות שנת
.eorum visitationis
פקדתם׃

CAP. XII. יב

loquar judicia Veruntamen:te contra litigabo cùm ,Domine tu Justus
1 צדיק אתה יהוה כי אריב אליך אך משפטים אדבר
prævaricãtes omnes fuerũt securi,est prosperata impiorũ via Quare .tecum
אותך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל־בגדי
:fructũ fecerunt etiã,iverunt,sunt radicati etiã,eos Plãtâsti ?prævaricationẽ
2 בגד׃ נטעתם גם־שרשו ילכו גם־עשו פרי
Domine tu Et .eorum renibus à longinquus & ,eorum ore in tu propinquus
3 קרוב אתה בפיהם ורחוק מכליותיהם׃ ואתה יהוה
pecus sicut eos evelle : tecum meum cor probâsti & ,me vidisti , me nôsti
ידעתני תראני ובחנת לבי אתך התקם כצאן
lugebit quo Usque .occisionis diem ad eos sanctifica & ; jugulationẽ ad
4 לטבחה והקדשם ליום הרגה׃ עד־מתי תאבל
ea in habitantium malitiã propter?arescet agri omnis herba & , terra
הארץ ועשב כל־השדה ייבש מרעת ישבי־בה
.nostrum novissimum videbit Non:dixerũt quoniã,volatile &,animalia periit
ספתה בהמות ועוף כי אמרו לא יראה את־אחריתנו׃
contendes quomodo &:te fecerũt laborare &,cucurristi peditib⁹ cum Quia
5 כי את־רגלים רצתה וילאוך ואיך תתחרה
facies quomodo & ,fidens tu pacis terra in Et ?equis cum
את־הסוסים ובארץ שלום אתה בוטח ואיך תעשה
ipsi etiam tui patris dom⁹ &,tui fratres etiam Nam?Jarden altitudine in
6 בגאון הירדן׃ כי גם־אחיך ובית־אביך גם־המה
Ne :implendo te post clamaverunt ipsi etiam ; te contra sunt prævaricati
בגדו בך גם־המה קראו אחריך מלא אל־
,meam dom⁹ Reliqui .bona te ad fuerint locuti quum,eis in credas
7 תאמן בם כי־ידברו אליך טובות׃ עזבתי את־ביתי
vola in meæ animæ dilectionem dedi : meam hæreditatem dimisi
נטשתי את־נחלתי נתתי את־ידדות נפשי בכף
dedit:sylva in leo tanquam mea hæreditas mihi Fuit .ejus inimicorum
8 איביה׃ היתה־לי נחלתי כאריה ביער נתנה
mea hæreditas tincta avis Nunquid .eam odi ideo ,sua voce in me contra
9 עלי בקולה על־כן שנאתיה׃ העיט צבוע נחלתי
fera omnis vos congregate,Ite ?eam contra circum avis Nunquid ? mihi
לי העיט סביב עליה לכו אספו כל־חית
sunt demoliti multi Pastores .devorandum ad venite , agri
10 השדה התיו לאכלה׃ רעים רבים שחתו
portionem dederunt : meam partem conculcaverunt , meam vineam
כרמי בססו את־חלקתי נתנו את־חלקת
.solitudinis desertum in mei desiderii
חמדתי למדבר שממה׃

Versio VULG. LAT.

20 Tu autem,Domine Sabaoth, qui judicas justè, & probas renes & corda, videam ultionem tuam ex eis : tibi enim revelavi causam meam. 21 Propterea hæc dicit Domin⁹ ad viros Anathoth,qui quærunt animam tuam, & dicunt; Non prophetabis in nomine Domini, & non morieris in manib⁹ nostris. 22 Propterea hæc dicit Dominus exercituum ;Ecce ego visitabo super eos : juvenes morientur in gladio, filii eorum & filiæ eorum morientur in fame. 23 Et reliquiæ non erunt ex eis:inducã enim malũ super viros Anathoth, annum visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justus quidem tu es,Domine, si disputem tecum : veruntamen justa loquar ad te : Quarè via impiorum prosperatur : benè est omnibus qui prævaricantur & iniquè agunt? 2 Plantâsti eos, & radicem miserunt:proficiunt & faciunt fructum:propè es tu ori eorum,& longè à renibus eorum. 3 Et tu,Domine,nôsti me,vidisti me,et probâsti cor meum tecũ:congrega eos quasi gregem ad victimam, & sanctifica eos in die occisionis. 4 Usquequò lugebit terra, & herba omnis regionis siccabitur, propter malitiam habitantium in ea ? consumptum est animal, & volucre, quoniam dixerunt; Non videbit novissima nostra. 5 Si cum peditibus currens laborâsti:quomodò contendere poteris cum equis ? cùm autem in terra pacis securus fueris, quid facies in superbia Jordanis ? 6 Nam & fratres tui, & domus patris tui, etiam ipsi pugnaverunt adversùm te, & clamaverunt post te plenâ voce : ne credas eis cùm locuti fuerint tibi bona. 7 Reliqui domum meam, dimisi hæreditatem meã: dedi dilectam animam meam in 8 manu inimicorum ejus: Facta est mihi hæreditas mea quasi leo in sylva:dedit contra me vocé,ideò 9 odivi eam. Numquid avis discolor hæreditas mea mihi?numquid avis tincta p totum?venite, congregamini omnes bestiæ terræ, 10 properate ad devorandũ.Pastores multi demoliti sunt vineã meam, conculcaverunt partẽ meam:dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

20 Κύριε κρίνων δίκαια, δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν, ὅτι πρὸς σὲ ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου. 21 Διὰ τοῦτο τάδε λέγει (ω) κύριος ἐπὶ τοὺς ἄνδρας Ἀναθὼθ τοὺς ζητοῦντας τὴν ψυχήν μου, τοὺς λέγοντας, Οὐ μὴ (α) προφητεύσεις ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, εἰ δὲ μή, ἀποθάνῃ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν· 22 Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτούς· οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ἐν μαχαίρᾳ (β) ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν 23 λιμῷ. Καὶ ἐγκατάλειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν, ὅτι ἐπάξω κακὰ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἀναθώθ, ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν.

MS.A. (ω) κύριος ὁ θεὸς (α) προφητεύσῃς (β) πεσοῦνται,

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Δίκαιος εἶ κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ. πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ· τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται; εὐθήνησαν 2 πάντες οἱ ἀθετοῦντες (α) ἀθετήματα; Ἐφύτευσας αὐτούς, καὶ (β) ἐρριζώθησαν· ἐτεκνοποιήσαντο, καὶ ἐποίησαν καρπόν. ἐγγὺς εἶ σὺ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν 3 νεφρῶν αὐτῶν. Καὶ σὺ κύριε γινώσκεις με, (γ) δεδοκίμακας τὴν καρδίαν μου ἐναντίον σου. ἅγνισον αὐτοὺς εἰς ἡμέραν σφαγῆς αὐτῶν. 4 Ἕως πότε πενθήσει ἡ γῆ, καὶ πᾶς (δ) ὁ χόρτος τοῦ ἀγροῦ ξηρανθήσεται ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων (ε) ἐν αὐτῇ; (ζ) ἠφανίσθησαν κτήνη καὶ πετεινά, (η) ὅτι εἶπαν, Οὐκ ὄψεται ὁ 5 θεὸς ὁδοὺς ἡμῶν. Σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ (θ) ἐκλύουσί σε· πῶς παρασκευάσῃ ἐφ' ἵπποις; καὶ ἐν γῇ εἰρήνης σὺ πέποιθας· πῶς 6 ποιήσεις ἐν φρυάγματι τοῦ Ἰορδάνου; Ὅτι (ι) καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, (κ) καὶ οὗτοι ἠθέτησάν σε, καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν, ἐκ τῶν ὀπίσω σου ἐπισυνήχθησαν· μὴ πιστεύσῃς ἐν αὐτοῖς, ὅτι λαλήσουσι (λ) 7 πρὸς σὲ καλά. (μ) Ἐγκαταλέλοιπα τὸν οἶκόν μου, ἀφῆκα τὴν κληρονομίαν μου, ἔδωκα τὴν ἠγαπημένην ψυχήν μου εἰς χεῖρας ἐχθρῶν 8 αὐτῆς. Ἐγενήθη ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῷ, ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν φωνὴν 9 αὐτῆς, διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτήν. Μὴ σπήλαιον (ν) ὑαίνης ἡ κληρονομία μου (ξ) ἐμοί, ἢ σπήλαιον κύκλῳ αὐτῆς; βαδίσατε, συναγάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, καὶ (ο) 10 ἐλθέτωσαν τοῦ φαγεῖν αὐτήν. Ποιμένες πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελῶνά μου, ἐμόλυναν τὴν μερίδα μου, ἔδωκαν (π) τὴν μερίδα τὴν ἐπιθυμητήν μου εἰς ἔρημον ἄβατον,

MS.A. (α) ἀθετῆσαι; (β) ἐρριζώθησαν· ἐτεκνοποίησαν, (γ) ἐδοκίμασας (δ) χόρτος ξηρανθήσεται (ε) * αὐτῶν; (ζ) ἠφάνισαι (η) καὶ εἶπαν, (θ) ἐκλύουσιν (ι) οἱ ἀδελφοί (κ) ἠθέτησάν (λ) ἐπὶ σὲ (μ) Ἐγκαταλέλοιπα (ν) λῃστῶν ἡ (ξ) ἐμοί; βαδίσατε καὶ συναγάγετε (ο) ἐλθέτωσαν τοῦ καταφαγεῖν (π) μερίδα μου ἐπιθυμητὴν εἰς

20 (d) Domine,judicans justa, probans renes, & corda, videam eam, quæ à te, ultionem ex eis: quoniam ad te revelavi justificationem meam. 21 Idcircò hæc dicit Dominus super viros Anathoth, qui quærunt animam meam, dicentes; Non prophetabis in nomine Domini: alioqui morieris in manib⁹ nostris; 22 Ecce ego visitabo super eos. Juvenes eorum in gladio morientur: 23 et filii eorum, et filiæ eorum morientur in fame: Et reliquiæ non erunt eorum. Inducam enim mala super habitatores Anathoth, in anno visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justus es, Domine: quia satisfaciam tibi: Veruntamen judicia loquar ad te. Quid est,quòd via impiorum prosperatur? abundaverunt omnes, qui prævaricantur prævaricationes? 2 Plantâsti eos, & radicem miserunt: filios fecerunt, & fecerunt fructum. Propè es tu ori eorum,& longè à renibus eorum. 3 Et tu,Domine, cognoscis me: probâsti cor meum corã te.(a)Purifica eos in diẽ occisionis eorum. 4 Usquequò lugebit terra,et omnis herba agri siccabitur à malitia habitantium in ea? Deleta sunt jumenta, & volatilia: quia dixerunt, Non videbit Deus vias nostras. 5 (b) Tui pedes currunt, & dissolvunt te: quomodò præparaberis in equis? & in terra pacis tuæ confidisti; (c) quomodò facies in fremitu 6 Jordanis? Nam et fratres tui,& domus patris tui, etiam ipsi spreverunt te : & ipsi clamaverunt: ex posterioribus tuis congregati sunt: ne credas in eis ; quia loquentur ad te bona. 7 Reliqui domum meam, dimisi hæreditatem meam : dedi dilectam animam meam in manus inimicorum ejus. 8 Facta est hæreditas mea mihi, quasi leo in sylva: dedit super me vocem suam : ideò odivi eam. 9 Nónne spelunca hyænæ hæreditas mea mihi? an spelunca in circuitu (d) ejus? Pergite, congregate omnes bestias agri: & veniant ad comedendam eam: 10 Pastores multi disruperunt vineam meam: polluerunt partem meam: dederunt portionem meã desiderabilem in desertum invium:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 ויי צבאות דיין קשוט גלין קדמוהי כלין ולב אחוי פורענות דינך מנהון ארי קדמך
21 אמרית ית עולבני׃ בכן כדנן אמר יי על אנשי ענתות דבען למקטלך דאמרין לא תתנבי
22 בשמא דיי ולא תמות בידנא׃ בכן כדנן אמר יי צבאות האנא מסער עליהון טולמיהון
23 יתקטלון בחרבא בניהון ובנתיהון ימותון בכפנא׃ ושארא לא יהי להון ארי איתי
בישתא על אנשי ענתות שנת סוערן חוביהון׃ יב
1 זכי את יי מלמרן לקבל פתגמך ברם שאילת דינין אנא שאיל מן קדמך מדין אורחת
2 רשיעיא מצלחא שלן שליוא כל משקרי שקר׃ קיימתנון אף תקיפו עתרו אף קנו נכסין
3 קריבין פתגמי אוריתך בפומהון ורחיקא דחלתך מכליתהון׃ ואת יי כולא ידיע וגלי קדמך
דאת בחר לבביא דרען בדחלתך׃ רשיעיא אתקננון כענא לנכסתא וזמנינון ליום קטולי׃
4 עד אימתי תחרוב ארעא ועשבא דכל חקלא ייבש מחובי רשיעיא דיתבין בה סף בעירא
5 ועופא ארי אמרו לא גלי קדמוהי סופנא׃ דנא תיובתא דאתאמרת לירמיה נביא על בעותיה נביא
את דמי לגברא דרהט עם רגלאה ולאי ואיכדין את מרמי למרהט כל קבל סוסותא
בבקעתא ובארעא שלמא את מתבטח ונפיל ואיכדין את מרמי למעבד כל קבל חיות
ברא דברום ירדנא ואם על טבון דאנא מוטב לנבוכד נאצר מלכא דבבל רגלאה נביא
את חזי ומתמה ומן פון דאחויך מה דאנא עתיד למעבד לאבהתך צדיקיא דמן עלמא
דרהטו כסוסותא למעבד עובדין טבין קדמי ואף אמרית להון דאיתי על בניהון ברכן
6 ונחמן הא כמיא דנחתין שטוף לירדנא׃ ודאת ירמיה בעי עליהון רחמין ארי ית אחך
ובית אבוך אף אנון שקרו בך אף אנון אמרו עלך מלין בישין לא תהימן בהון ארי
7 יימרון עלך פתגמין תקנין׃ שבקית ית בית מקדשי רטשית ית אחסנתי מסרית ית עמא
8 דהוה חביב קדמי ביד סנאוהי׃ הות קדמי אחסנתי כאריא בחורשא סליקת עלי
9 אתרגושתה על כן רחקתה׃ כעופא דמתבדר כן אתבדרת אחסנתי קדמי וכעופא
דמשתדי כן יתכנשון עלה דקטלין בחרבא מסחור סחור מלכי עממיא ומשריתיהון
10 ייתון עלה למבזה׃ מלכין סגיאין קטלו עמי דושו ית אחסנתי יהבין ית אחסנת
חמדתי למדבר צדי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

20 Et Dñs exercituũ judex veritatis,in cuj⁹ conspectu manifesta sunt renes & cor. 21 Videbo ultionẽ judicii tui ex eis:quia corã te dixi injuriã meã. Propterea hæc dicit Dñs sup viros Anathoth,qui quærunt occidere te,qui dicunt:Non prophetabis in nomine Dñi,& non morieris in manib⁹ nostris. 22 Propterea hæc dicit Dñs exercituũ : Ecce ego visitabo sup eos. Juvenes 23 eorũ occidẽtur gladio: filii eorũ & filiæ eorũ morientur fame. Et reliquiæ non erunt eis ; quia inducam malũ super viros Anathoth, annũ visitationis peccatorũ suorum.

CAP. XII.

1 Justior es Dñe,quàm ut contendã ante Verbũ tuũ:veruntamen interrogationẽ judicii ego interrogo à facie tua,quare *via* impiorum *prosperatur*, 2 & pacificè degũt oẽs qui prævaricãtur prævaricationẽ?Sustentâsti eos,etiã roborati sunt;divites facti sunt : & etiã possederũt substantias : propè sunt verba legis tuæ in ore eorũ,& longè est timor tui à renib⁹ eorũ. 3 Tu autẽ Dñe omnia scis,& manifestũ est corã te, ꝙ tu eligis corda quæ sibi placent in timore tui. Præpara impios quasi oves ad victimã,& præpara eos in diẽ occisionis. 4 Usquequo deserta erit terra,& herba omnis agri siccabitur,propter peccata impiorũ qui habitant in ea?Consumptũ est animal & volucre: quia dixerũt;Non est revelat⁹ corã eo finis noster. 5 Hæc est responsio quæ facta est ad Jeremiam prophetã super interrogationẽ suã:Propheta,similis es tu viro qui currit pedibus & lassatur. Quomodo ergo tu putas currere contra equos ? in planitie & terra pacis tu fidis & cadis : & quomodo tu putas facere contra bestias agri in elatione Jordanis ? Et si sup bona quib⁹ ego benefeci Nabuchodonosor regi Babylonis pediti,ô propheta tu videns miraris ; quid ubi primũ ego ostendero tibi ꝙ ego factur⁹ sum patrib⁹ tuis justis quia à seculo fuerũt,qui cucurrerũt sicut equi ut facerẽt opera bona corã me?Etiã dixi eis, ꝙ adducerẽ sup filios eorũ benedictiones & consolationes,sicut aquas, quæ descendũt cum inundatione in Jordanem. 6 Et tu *Jeremia* quæris pro illis misericordiã ? quia etiã fratres tui & dom⁹ patris tui,etiã ipsi iniquè egerunt contra te:ipsi quoq; dixerũt adversum te verba mala. 7 Ne credas eis cùm dixerint de te verba recta.Reliqui domũ sanctuarii mei,abjeci hæreditatẽ meã,tradidi populũ qui erat dilect⁹ corã me,in manum inimicorũ suorũ. 8 Facta est corã me hæreditas mea quasi leo in sylva : ascendit *contra me* tumultus ejus,propterea projeci eam. 9 Sicut avis quæ dispersa est,sic dispersa est hæreditas mea corã me : & sicut avis quæ volat,sic cõgregabũtur contra eã *occidẽtes gladio undiquaq;:reges populorũ & exercit⁹ eorum venient contra eam*,ut diripiant eam. 10 Reges multi occiderunt populum meum, conculcaverunt hæreditatem meam, posuerunt possessionem desiderii mei in desertum desolationis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܘܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܕܐܢ ܟܐܢܐܝܬ܂ ܘܒܚܢ ܟܘܠܝܬܐ ܘܠܒܘܬܐ܂ ܐܚܙܐ ܬܒܥܬܟ ܡܢܗܘܢ܂
ܡܛܠ ܕܠܟ ܓܠܝܬ ܕܝܢܝ܂ * 21 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܥܠ ܐܢܫܐ ܕܥܢܬܘܬ ܕܒܥܝܢ
ܢܦܫܟ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܠܐ ܬܬܢܒܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܠܐ ܬܡܘܬ ܒܐܝܕܝܢ܂ * 22 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ ܗܐ ܐܢܐ ܣܥܪ ܐܢܐ ܠܗܘܢ܂ ܥܠܝܡܝܗܘܢ ܢܡܘܬܘܢ ܒܚܪܒܐ܂ ܘܒܢܝܗܘܢ
ܘܒܢܬܗܘܢ ܢܡܘܬܘܢ ܒܟܦܢܐ܂ * 23 ܘܫܪܟܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ܂ ܡܛܠ ܕܡܝܬܐ ܐܢܐ ܒܝܫܬܐ ܥܠ
ܐܢܫܐ ܕܥܢܬܘܬ ܫܢܬܐ ܕܣܘܥܪܢܗܘܢ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *

1 * ܙܕܝܩ ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܕܐܬܕܝܢ ܥܡܟ܂ ܒܪܡ ܕܝܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܩܕܡܝܟ܂ ܡܛܠ ܡܢܐ ܐܘܪܚܗܘܢ
ܕܪ̈ܫܝܥܐ ܡܨܠܚܐ܂ ܘܫܝܢܝܢ ܟܠܗܘܢ ܕܢܟܠܐ܂ * 2 ܢܨܒܬ ܐܢܘܢ ܘܐܫܪܫܘ܂ ܘܐܦܪܘ ܒܢܝ̈ܐ܂ ܘܥܒܕܘ
ܦܐܪܐ܂ ܩܪܝܒ ܐܢܬ ܒܦܘܡܗܘܢ܂ ܘܪܚܝܩ ܐܢܬ ܡܢ ܟܘܠܝܬܗܘܢ܂ * 3 ܘܐܢܬ
ܡܪܝܐ ܝܕܥܬܢܝ ܘܚܙܝܬܢܝ܂ ܘܒܚܢܬ ܠܒܝ ܩܕܡܝܟ܂ ܟܢܘܫ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܥܢܐ ܠܢܟܣܬܐ܂ ܘܙܡܢ
ܐܢܘܢ ܠܝܘܡ ܩܛܠܐ܂ * 4 ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܬܬܐܒܠ ܐܪܥܐ܂ ܘܥܣܒܐ ܕܟܠܗ ܕܒܪܐ ܢܝܒܫ
ܡܢ ܒܝܫܘܬܗܘܢ ܕܥܡܘܪܝܗ܂ ܣܦܘ ܒܥܝܪܐ ܘܦܪܚܬܐ܂ ܡܛܠ ܕܐܡܪܘ ܠܐ ܢܚܙܐ ܐܠܗܐ ܐܘܪܚܬܢ܂ * 5 ܐܢ ܥܡ ܪ̈ܓܠܝܐ ܪܗܛܬ
ܘܐܠܐܘܟ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܬܬܚܪܐ ܥܡ ܪ̈ܟܫܐ܂ ܘܒܐܪܥܐ ܕܫܠܡܐ ܬܬܬܟܠ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܬܥܒܕ
ܐܢܬ ܒܓܐܘܬܗ ܕܝܘܪܕܢܢ܂ * 6 ܡܛܠ ܕܐܦ ܐܚܝ̈ܟ ܘܒܝܬ ܐܒܘܟ܂ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܟܠܘ ܒܟ܂ ܘܐܦ
ܗܢܘܢ ܐܡܪܘ ܒܬܪܟ ܒܝ̈ܫܬܐ܂ ܠܐ ܬܗܝܡܢ ܒܗܘܢ ܟܕ ܢܡܠܠܘܢ ܥܡܟ ܛܒ̈ܬܐ܂ * 7 ܫܒܩܬ ܒܝܬܝ
ܫܒܩܬ ܝܪܬܘܬܝ܂ ܝܗܒܬ ܚܒܝܒܬܐ ܕܢܦܫܝ ܒܐܝ̈ܕܝ ܒܥܠܕܒ̈ܒܝܗ܂ * 8 ܗܘܬ ܠܝ ܝܪܬܘܬܝ ܐܝܟ
ܐܪܝܐ ܒܥܒܐ܂ ܝܗܒܬ ܥܠܝ ܩܠܗ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܣܢܝܬܗ܂ * 9 ܦܪܚܬܐ ܨܒܝܥܬܐ ܗܘܬ ܠܝ ܝܪܬܘܬܝ
ܘܦܪܚܬܐ ܚܕܪܬܗ܂ ܐܙܠܘ ܟܢܘܫܘ ܟܠܗ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ܂ ܐܝܬܘ ܠܡܐܟܠܗ܂ * 10 ܪ̈ܥܘܬܐ ܣܓܝ̈ܐܐ
ܚܒܠܘ ܟܪܡܝ܂ ܕܫܘ ܡܢܬܝ܂ ܥܒܕܘ ܡܢܬܐ ܕܪܓܝܓܬܝ ܐܝܟ ܡܕܒܪܐ ܚܪܒܐ܂

20 Verùm Domine potentissime, judex veritatis, renum cordísque scrutator, *fac* videam ultionem tuam de illis; quia tibi revelavi judicia mea. 21 Propterea sic dicit Dominus,In cives Anathoth qui quærunt animam tuam, & dicunt,Ne vaticineris in nomine Domini, et ne moriaris manibus nostris: 22 Propterea *inquam* sic dicit Dominus exercituum, Ecce animadversurus sum in eos : juvenes gladio occumbent,& filii ac filiæ eorum fame morientur, 23 Nec *fœlicem* exitum consequentur ; adducturus enim sum calamitatem super cives Anathoth anno visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justissimus quidem es Domine, ut judicio contendam tecum: attamen causam hanc tibi proponam. Qua de re via impii prospera est,& locupletes sunt omnes perfidi ? 2 Plantas eos, & firmas demittunt radices, proficiunt, & fructus etiam producunt, propinquus es in ore ipsorum, at longinquus à renibus eorum. 3 Tu,autem Domine *qui* me cognoscis, me vides, & cor meum exploras apud te ; præpara eos tanquam oves ad jugulationem, & appara eos ad diem occisionis. 4 Quousq; lugebit terra ? nam tota agri herba exaruit, propter nequitiam habitantium in ea defecerunt jumenta & volucres ; quia dixerunt, Non videbit finem nostrum. 5 Ecce cum peditibus cucurristi,& lassum te reddidêre ; quomodo ergò certares cum equis, & terræ pacis confideres? & quomodo transires per vastitatem Jordanis ? 6 Quandoquidem etiam fratres tui & familia patris tui, vel ipsi te deceperunt, vel ipsimet *mala* de te verba dixerunt ; ne credas istis licèt bene de te loquantur. 7 Dereliqui domum meam, deserui hæreditatem meam, tradidi dilectam animæ meæ in manus inimicorũ ejus. 8 Facta est mihi hæreditas mea sicut leo in sylva, extulit contra me vocem suam ; iccirco odi eam. 9 Avis picta facta est mihi hæreditas mea, ideo avis circundabit eam.Ite,congregate omnes bestias deserti,& adducite ad devorandã illã. 10 Pastores multi corruperunt vineã meã, conculcaverunt portionẽ meã,reddiderunt portionẽ mihi gratissimã quasi solitudinem desertam,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * رب القوات يحكم بالعدل * يختبر الكلى والقلوب * انظر الانتقام الذي من قبلك فيهم *
لأني كشفت لك عدلي * 21 لأجل هذا هكذا يقول الرب الاله على رجال اناثوث الذين يطلبون
نفسي القائلين لا تتنبأ باسم الرب ولا تموت في ايدينا * 22 لأجل هذا هكذا يقول رب القوات *
ها انا اطلع عليهم * شبانهم يموتون بالسيف * وبنوهم وبناتهم يموتون بالجوع * 23 ولا يكون
لهم بقية * لأني اجلب شرورا على السكان في اناثوث في سنة تعهدهم *

* الفصل الثاني عشر *

1 * عدل انت يا رب * لأني انا اجاوب معك لا اتكلم معك بالاحكام * لماذا ان طريق المنافقين
مستقيم * جميع الذين يعصون عصيانا مخصبين * 2 غرستهم غرسا فتأصلوا * صنعوا اولادا
وصنعوا ثمرا * قريب انت من فمهم وبعيد من كلاهم * 3 وانت يا رب عرفتني ورأيتني وامتحنت
قلبي امامك * اجمعهم مثل خراف للذبح * وطهرهم ليوم ذبحهم * 4 الى متى تحزن الارض * وكل
عشب الارض ييبس من شر الساكنين في الارض * هلكت البهائم والطيور * لأنهم قالوا لا
يعاين الله طرقنا * 5 رجلاك تسرع ويملونك * كيف تستعد على الخيل * وفي ارض سلامتك تثق
كيف تصنع في ارتجاج الاردن * 6 لأن اخوتك وبيت ابيك والآخر غدروا بك * وهم صرخوا
من خلفك واجتمعوا * لا تأمنهم لأنهم يتكلمون عليك شرورا * 7 اهملت بيتي * تركت ميراثي *
اعطيت نفسي المحبوبة في ايدي اعدائها * 8 صار ميراثي لي مثل اسد في الغاب * اعطت علي
صوتها * لأجل هذا ابغضتها * 9 هل مغارة لصوص ميراثي لي * اعدوا واجمعوا جميع وحوش
الحقل * وليأتوا ليأكلوها * 10 الرعاة الكثيرين افسدوا كرمي * داسوا نصيبي * اعطوا قسمي
المشتهى لبرية غير مسلوكة *

20 *Dominus virtutum justè judicat, renes & corda scrutatur: videam* precor *ultionem quæ per te* sumenda est *ab eis, quoniam tibi retexi jus meum.* 21 *Icciro sic ait Dominus Deus de civibus Anathoth qui quærunt animam meam, qui dicunt, Ne vaticineris in nomine Domini, ne moriaris per manus nostras :* 22 *Icciro in*quam *sic ait Dominus virtutum, Ecce ego revisam eos : juvenes eorum gladio morientur, filii & filiæ eorum fame interibunt ;* 23 *Nec erit eis residuum ; quoniam inducam mala super habitantes in Anathoth anno visitationis eorum.*

CAP. XII.

1 *Justissimus es O Domine: quandoquidem ego sum tecum disceptaturus, annon loquerer tecum judicia? Quarè via impiorum est recta? omnes qui contumacissimè rebellant, fœcundi sunt?* 2 *Plantando plantas eos, & radicantur? producunt liberos, & edunt fructus? propinquus es ori eorum, & longinquus à renibus eorum.* 3 *Et tu O Domine, nôsti me, vides me, & probâsti cor meum coram te: congrega eos tanquam agnos ad jugulationem, & expia illos ad diem mactationis eorum.* 4 *Quousque mœrebit terra, & omnis herba terræ siccabitur ob nequitiam habitantium in terra? interierunt jumenta & volatilia; quia dicunt, Nequaquam intuetur Deus vias nostras.* 5 *Pedes tui sunt celeres, attamen* labore *te conficiunt, quomodo cursu certares cum equis? Tu qui terræ pacis tuæ confidis, quomodo faceres in concitatione Jordanis?* 6 *Nam fratres tui, & domus tua paterna cum aliis, perfidè tecum egerunt, ipsique à tergo tuo exclamaverunt & congregati sunt: ne credas illis quia locuti sunt de te mala.* 7 *Neglexi domum meam, deserui hæreditatem meam, tradidi animam meã dilectam in manus inimicorum ejus.* 8 *Facta est hæreditas mea mihi sicut leo in sylva, edidit contra me vocem suam, proptereà odio prosequor eam.* 9 *Num spelunca latronum est hæreditas mea mihi? Agite, congregate omnes agri belluas: veniant, & comedant eam.* 10 *Pastores multi depravârunt vineam meam, polluerunt sortem meam, redegerunt partẽ meã optatissimã in desertum impervium,*

est Deſolata .deſolata me contra luxit , deſolationem in eam Poſuit
11 שָׂמָהּ לִשְׁמָמָה אָבְלָה עָלַי שְׁמֵמָה נָשַׁמָּה
loca edita omnia Super : cor ſuper ponens vir non quia : terra omnis
12 כָּל־הָאָרֶץ כִּי אֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב׃ עַל־כָּל־שְׁפָיִם
extremo ab devorans Domini gladius quia : vaſtatores venerunt deſerto in
בַּמִּדְבָּר בָּאוּ שֹׁדְדִים כִּי חֶרֶב לַיהוָה אֹכְלָה מִקְצֵה־
carni univerſe pax non : terræ extremum ad uſque & , terræ
אֶרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ אֵין שָׁלוֹם לְכָל־בָּשָׂר׃
:profecerũt non,ægrotaverunt,meſſuerunt ſpinas & ,frumenta Seminaverũt
13 זָרְעוּ חִטִּים וְקֹצִים קָצָרוּ נֶחְלוּ לֹא יוֹעִלוּ
Sic .Domini naſi iram propter veſtris proventibus à afficiemini pudore &
וּבֹשׁוּ מִתְּבוּאֹתֵיכֶם מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה׃ כֹּה ׀
,hæreditatẽ in tangentes ,peſſimos meos vicinos omnes adverſum Dñs dixit
14 אָמַר יְהוָה עַל־כָּל־שְׁכֵנַי הָרָעִים הַנֹּגְעִים בַּנַּחֲלָה
dejicer eos evellens ego Ecce : Iſrael meum populum feci hæreditare quam
אֲשֶׁר־הִנְחַלְתִּי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנְנִי נֹתְשָׁם מֵעַל
poſt erit Et .eorum medio è evellam Jehudah domum & , ſua humo
15 אַדְמָתָם וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֶתּוֹשׁ מִתּוֹכָם׃ וְהָיָה אַחֲרֵי
unumquemque,eos reducam &:eorũ miſerebor &,revertar , eos me evellere
נָתְשִׁי אוֹתָם אָשׁוּב וְרִחַמְתִּים וַהֲשִׁבֹתִים אִישׁ
diſcendo ſi ,erit Et .ſuam terram ad unumquemq; &,ſuam hæreditatẽ ad
16 לְנַחֲלָתוֹ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ׃ וְהָיָה אִם־לָמֹד
Vivens , meo nomine in jurandum ad , mei populi vias didicerint
יִלְמְדוּ אֶת־דַּרְכֵי עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בִּשְׁמִי חַי־
, Bahal in jurare meum populum docuerunt ſicut : Dominus
יְהוָה כַּאֲשֶׁר לִמְּדוּ אֶת־עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בַּבָּעַל
evellam & ,audierint non ſi Et .mei populi medio in ædificabuntur &
17 וְנִבְנוּ בְּתוֹךְ עַמִּי׃ וְאִם לֹא יִשְׁמָעוּ וְנָתַשְׁתִּי
.Dominus ait ,perdendo & evellendo ,illam gentem
אֶת־הַגּוֹי הַהוּא נָתוֹשׁ וְאַבֵּד נְאֻם־יְהוָה׃

CAP. XIII. יג

, lineum cingulum tibi emes & , Vade : me ad Dominus dixit Sic
1 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי הָלוֹךְ וְקָנִיתָ לְּךָ אֵזוֹר פִּשְׁתִּים
emi Et .illud inferes non aquam in &:tuos lumbos ſuper illud pones &
2 וְשַׂמְתּוֹ עַל־מָתְנֶיךָ וּבַמַּיִם לֹא תְבִאֵהוּ׃ וָאֶקְנֶה
fuit Et .meos lumbos ſuper poſui & : Domini verbum juxta cingulum
3 אֶת־הָאֵזוֹר כִּדְבַר יְהוָה וָאָשִׂם עַל־מָתְנָי׃ וַיְהִי
quod cingulum Tolle : dicendo ,ſecundò me ad Domini verbum
4 דְבַר־יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר׃ קַח אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר
, Euphratem ad vade , ſurge & : tuos lumbos ſuper quod , emiſti
קָנִיתָ אֲשֶׁר עַל־מָתְנֶיךָ וְקוּם לֵךְ פְּרָתָה
illud abſcondi & , abii Et .petræ foramine in ibi illud abſconde &
5 וְטָמְנֵהוּ שָׁם בִּנְקִיק הַסָּלַע׃ וָאֵלֵךְ וָאֶטְמְנֵהוּ
dierum fine à fuit Et .mihi Dominus præceperat ſicut , Euphrate in
6 בִּפְרָת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אוֹתִי׃ וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים
, Euphratem ad vade , Surge : me ad Dominus dixit & , multorum
רַבִּים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם לֵךְ פְּרָתָה
:illic abſcondendum ad,tibi præcepi quod cingulum inde tolle &
וְקַח מִשָּׁם אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְטָמְנוֹ
de cingulum tuli & ,fodi & , Euphratem ad ivi Et .ibi
7 שָׁם׃ וָאֵלֵךְ פְּרָתָה וָאֶחְפֹּר וָאֶקַּח אֶת־הָאֵזוֹר מִן־
, cingulum erat corruptum ecce & : ibi illud abſconderam quo loco
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־טְמַנְתִּיו שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת הָאֵזוֹר
: dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et .cuiquam proſperabatur non
8 לֹא יִצְלַח לַכֹּל׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
& , Jehudah ſuperbiam corrumpam Sic : Dominus dixit Sic
9 כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אַשְׁחִית אֶת־גְּאוֹן יְהוּדָה וְאֶת־
.multam Jeruſalaim ſuperbiam
גְּאוֹן יְרוּשָׁלַםִ הָרָב׃

Verſio VULG. LAT.

11 Poſuerunt eam in diſſipationem, luxitque ſuper me: deſolatione deſolata eſt omnis terra: quia nullus eſt qui recogitet corde. 12 Super omnes vias deſerti venerunt vaſtatores, quia gladius Domini devorabit ab extremo terræ uſque ad extremum ejus: non eſt pax univerſæ carni. 13 Seminaverunt triticum, & ſpinas meſſuerunt: hæreditatem acceperunt, & non eis proderit: confundemini à fructibus veſtris, propter iram furoris Domini. 14 Hæc dicit Dominus adverſum omnes vicinos meos peſſimos, qui tangunt hæreditatem, quam diſtribui populo meo Iſrael; Ecce ego evellam eos de terra ſua, & domum Juda evellam de medio eorum. 15 Et cùm evulſero eos, convertar, & miſerebor eorum: & reducam eos, virum ad hæreditatem ſuam, & virum in terram ſuam. 16 Et erit: ſi eruditi didicerint vias populi mei, ut jurent in nomine meo, Vivit Dominus, ſicut docuerunt populum meum jurare in Baal: ædificabuntur in medio populi mei. 17 Quòd ſi non audierint, evellam gentem illam evulſione & perditione, ait Dominus.

CAP. XIII.

1 Hæc dicit Dominus ad me; Vade, & poſſide tibi lumbare lineum, & pones illud ſuper lumbos tuos, & in aquam non inferes illud. 2 Et poſſedi lumbare juxta verbum Domini, & poſui circa lumbos meos. 3 Et factus eſt ſermo Domini ad me, ſecundò, dicens; 4 Tolle lumbare, quod poſſediſti, quod eſt circa lumbos tuos, & ſurgens vade ad Euphraten, & abſconde ibi illud in foramine petræ. 5 Et abii, & abſcondi illud in Euphrate, ſicut præceperat mihi Dominus. 6 Et factum eſt poſt dies plurimos, dixit Dominus ad me; Surge, vade ad Euphraten: & tolle inde lumbare, quod præcepi tibi ut abſconderes illud ibi. 7 Et abii ad Euphraten, & fodi, & tuli lumbare de loco, ubi abſconderam illud: & ecce computruerat lumbare, ita ut nulli uſui aptum eſſet. 8 Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens; 9 Hæc dicit Dominus; Sic putreſcere faciam ſuperbiam Juda, & ſuperbiam Jeruſalem multam:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

11 (ρ) Ἐτέθη εἰς ἀφανισμὸν ἀπωλείας. Δι' ἐμὲ ἀφανισμῷ ἠφανίσθη πᾶσα ἡ γῆ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνὴρ τιθέμενος ἐν καρδίᾳ. 12 Ἐπὶ πᾶσαν διεκβολὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ (σ) ἦλθον ταλαιπωροῦντες, ὅτι μάχαιρα τοῦ κυρίου (τ) καταφάγεται ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς (υ) ἕως ἄκρου τῆς γῆς· οὐκ ἔστιν εἰρήνη πάσῃ σαρκί. 13 Σπείρατε πυροὺς, καὶ ἀκάνθας (φ) θερίζετε, οἱ κλῆροι αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν (χ) αὐτούς. αἰσχύνθητε (ψ) ἀπὸ καυχήσεως ὑμῶν, ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἔναντι κυρίου. 14 Ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ πάντων τῶν γειτόνων τῶν (ω) πονηρῶν, τῶν ἁπτομένων τῆς κληρονομίας μου, ἧς ἐμέρισα τῷ λαῷ μου Ἰσραήλ, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποσπῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ τὸν Ἰούδαν ἐκβαλῶ ἐκ μέσου αὐτῶν. 15 Καὶ ἔσται μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν (α) με αὐτοὺς, ἐπιστρέψω καὶ ἐλεήσω αὐτοὺς, καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς, ἕκαστον εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. 16 Καὶ ἔσται ἐὰν (β) μαθόντες μάθωσι (γ) τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου, τοῦ ὀμνύειν τῷ ὀνόματί μου, Ζῇ κύριος, καθὼς ἐδίδαξαν τὸν λαόν μου ὀμνύειν τῇ Βάαλ, καὶ (δ) οἰκοδομηθήσονται ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου. 17 Ἐὰν δὲ μὴ ἐπιστρέψωσι, (ε) καὶ ἐξαρῶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο (ζ) ἐξάρσει καὶ ἀπωλείᾳ.

11 Poſita eſt in diſſipationem perditionis. Propter me diſſipatione diſſipata eſt univerſa terra: quia non eſt vir, qui ponat in corde. 12 Ad omne (e) diverticulum in deſerto venerunt vaſtatores: quia gladius Domini devorabit ab extremo terræ uſque ad extremum terræ: non eſt pax univerſæ carni. 13 (f) Seminate frumenta, et ſpinas metite: cleri eorum non proderunt eis. Confundimini à gloriatione veſtra, ab opprobrio in conſpectu Domini. 14 Quia hæc dicit Dominus de omnibus vicinis peſſimis, qui tangunt hæreditatem meam, quam diſtribui populo meo Iſrael; Ecce ego evello eos de terra ſua: & Judam ejiciam de medio eorum. 15 Et erit, poſtquàm ejecero eos; revertar, & miſerebor eorum, & habitare faciã eos, unumquemq; in hæreditate ſua, & unumquemq; in terra ſua. 16 Et erit ſi diſcentes didicerint viam populi mei, ad jurandum in nomine meo, Vivit Dominus, ſicut docuerunt populum meum jurare in Baal; & (g) ædificabitur in medio populi mei. 17 Si autem non fuerint reverſi; & auferam gentem illam ablatione, & perditione.

MS.A. (ρ) Ἐχύθη εἰς (σ) ἤλθοσαν (τ) καὶ ἔφαγεν (υ) καὶ ἕως (φ) θερίσατε, (χ) ἑαυτούς. (ψ) αἰσχύνθη ἀπὸ (ω) σκληρῶν, (α) αὐτοὺς, (β) μανθάνοντες (γ) τὴν ὁδόν μου, (δ) ᾠκοδομηθήσονται (ε) ἐξαρῶ (ζ) ἐξάρξει

ΚΕΦ. ιγʹ.

1 Τάδε λέγει κύριος, Βάδισον καὶ κτῆσαι σεαυτῷ περίζωμα λινοῦν, καὶ περίθου περὶ τὴν ὀσφύν σου, καὶ ἐν ὕδατι οὐ διελεύσεται. 2 Καὶ ἐκτησάμην τὸ περίζωμα κατὰ τὸν λόγον κυρίου, καὶ περιέθηκα περὶ τὴν ὀσφύν μου. 3 Καὶ (α) ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με, λέγων, 4 Λάβε τὸ περίζωμα τὸ περὶ τὴν ὀσφύν σου, καὶ ἀνάστηθι, καὶ βάδισον ἐπὶ τὸν Εὐφράτην, καὶ κατάκρυψον αὐτὸ ἐκεῖ ἐν τῇ τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας. 5 Καὶ ἐπορεύθην, καὶ ἔκρυψα αὐτὸ ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καθὼς ἐνετείλατό μοι κύριος. 6 Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πολλὰς, καὶ εἶπε κύριος πρός με, Ἀνάστηθι, (β) βάδισον ἐπὶ τὸν Εὐφράτην, καὶ λάβε ἐκεῖθεν τὸ περίζωμα, ὃ ἐνετειλάμην σοι τοῦ καταχρύψαι ἐκεῖ. 7 Καὶ ἐπορεύθην ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ ὤρυξα, καὶ ἔλαβον τὸ περίζωμα ἐκ τοῦ τόπου οὗ κατώρυξα αὐτὸ ἐκεῖ, καὶ ἰδοὺ διεφθαρμένον ἦν, ὃ οὐ μὴ χρησθῇ εἰς οὐδέν. 8 Καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με, λέγων, 9 Τάδε λέγει κύριος, (γ) Οὕτω φθερῶ τὴν ὕβριν Ἰούδα καὶ τὴν ὕβριν Ἱερουσαλὴμ, τὴν πολλὴν ταύτην ὕβριν,

MS.A. (α) ἐγένετο (β) καὶ βάδισον (γ) Οὕτως

CAP. XIII.

1 Hæc dicit Dominus; Vade, et poſſide tibi cinctorium lineum, & pone circa lumbum tuum: & per aquam non tranſibit. 2 Et poſſedi cinctorium juxta verbum Domini; & poſui circa lumbum meum. 3 Et factus eſt ſermo Domini ad (a) me, dicens; 4 Tolle cinctorium, quod circa lumbum tuum, & ſurge, & vade ad Euphratem: & abſconde illud ibi in foramine petræ. 5 Et ivi, & abſcondi illud in Euphrate, ſicut præceperat mihi Dominus. 6 Et factum eſt poſt dies multos; & dixit Dominus ad me; Surge, vade ad Euphratem, & tolle inde cinctorium, quod præcepi tibi, ut abſconderes ibi. 7 Et abii ad Euphratem fluvium, & fodi, & tuli cinctorium de loco, ubi defoderam illud ibi. Et ecce corruptum erat; ita ut nulli uſui aptum eſſet. 8 Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens; 9 Hæc dicit Dominus; Sic corrumpam contumeliam Juda, & contumeliam Hieruſalem, multã contumeliam hanc,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 שויוהא לצדו אתאבלת קדמי חרובת צדיאת כל ארעא ארי לית אנש דמשוי דחלתי
על לבא : 12 על כל נגדין במדברא אתו בזוזין ארי חרבא קדם יי מקטלא מסיפי ארעא
ועד סיפי ארעא לית שלמא לכל בסרא : 13 לא תהון דמין לדזרעו חטין על בור ולא
משכחין למכנש אלהן כובין ומעללתהון לית להון הנאה ותבהתון בעובדיכון במיתי
עליכון תקוף רגוזא דיי : 14 כדנן אמר יי על כל מנריא בישיא דמנזקין באחסנתא
דאחסנית ית עמי ית ישראל הא אנא מטלטל להון מעל ארעהון וית דבית יהודה
אטלטל מביניהון : 15 ויהי בתר דאטלטל יתהון אתוב במימרי וארחם עליהון ואתבנון
גבר לאחסנתיה וגבר לארעיה : 16 ויהי אם מילף יילפון מאורחת כנשתא דעמי לקימא
בשמי קים הוא יי כמא דאליפו ית עמי לקימא בשום טעותא ויתקימון בגו עמי : 17 ואם לא
יקבלון אולפן ואטלטל ית עמא הדין טלטול דאבדן אמר יי :

יג

1 כדנן אמר יי לי איזיל ותזבן לך זרז דכתן ותשוינה על חרצך ובמיא לא תעלניה :
2 וזבנית ית זרזא כפתגמא דיי ושויתיה על חרצי : 3 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי
תנינות למימר : 4 סב ית זרזא די זבנתא די על חרצך וקום איזיל לפרת וטמריה תמן
בשעיעות כיף גלי : 5 ואזלית וטמרתיה בפרת כמא די פקיד יי יתי : 6 והוה מסוף יומין
סגיאין ואמר יי לי קום איזיל לפרת וסב מתמן ית זרזא די פקידתך למטמריה תמן :
7 ואזלית לפרת וחפרית ונסיבית ית זרזא מן אתרא דטמרתיה תמן והא אתחבל זרזא
לית ביה צרוך לכל מדעם : 8 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר : 9 כדנן אמר יי
כדין אחבל ית תקוף אנש יהודה וית תקוף יתבי ירושלם דהוה סגי :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

11 Poſuerunt eam in deſolationem: luxit coram me; deſerta eſt & deſolata eſt omnis terra; quia non eſt homo qui proponat animo timorem mei. 12 Super omnia excelſa deſerti venerunt deprædatores, quia gladius coram Dño occîdit ab extremis terræ: & uſque ad extrema terræ non eſt pax ulli carni. 13 Nolite eſſe ſimiles his qui ſeminant triticum in agro inculto, & non inveniunt quod colligant niſi ſpinas, & ex fructu eorum non eſt illis utilitas. Et confundemini in operib' veſtris, cùm venerit ſuper vos ira furoris Dñi. 14 Hæc dicit Dñs ſuper omnes vicinos malos, qui nocent hæreditati quam poſſidere feci populum meum Iſrael. Ecce ego tranſmigrare eos faciam de terra ſua, & viros domus Juda tranſmigrare faciam de medio eorum. 15 Et erit poſtquàm tranſmigrare fecero eos, convertar in verbo meo, & miſerebor eorum, & reducam eos, unumquemq; ad hæreditatem ſuam, & unumquemque in terrã ſuam. 16 Et erit ſi diſcendo didicerint de viis cœtus populi mei, ut jurent in nomine meo: Viv' eſt Dñs, ſicut docuerunt populũ meum jurare in nomine idolorum, & ſtabilientur in medio populi mei. 17 Et ſi non ſuſceperint diſciplinam, tranſmigrare faciam populum iſtum tranſmigratione perditionis, dicit Dominus.

CAP. XIII.

1 Hæc dicit Dñs mihi: Vade, & eme tibi cingulum lineum, & pones illud ſuper lumbos tuos, & in aquam non inferes illud. 2 Et emi cingulum juxta verbum Dñi, & poſui ſuper lumbos meos. 3 Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad me ſecundò, dicens: 4 Tolle cingulũ quod emiſti, quod eſt in lumbis tuis, & ſurge, vade ad Euphratem, & abſconde illud ibi in limpidiſſima petra conſpicua. 5 Et abii & abſcondi illud in Euphrate, ſicut præcepit Dñs mihi. 6 Et factum eſt poſt multos dies, & dixit Dñs ad me: Surge & vade in Euphratẽ, & tolle inde cingulũ quod præcepi tibi ut abſconderes illud ibi. 7 Et abii in Euphratẽ, et fodi, et tuli cingulũ de loco in quo abſcõdi illud: & ecce corruptũ erat cingulũ, ita ut inutile eſſet omni rei. 8 Et factũ eſt verbũ prophetiæ à facie Dñi ad me, dicẽs: 9 Hæc dicit Dñs: Sic *corrumpã* fortitudinẽ virorũ Juda, & fortitudinẽ habitatorũ Jeruſalẽ, quæ erat multa.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܐܚܪܒܘܗ ܘܐܣܬܘܗ. ܐܬܐܒܠܬ ܥܠܝ ܚܪܝܒܬܐ. ܚܪܒܬ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܕܣܐܡ ܥܠ
12 ܠܒܗ. * ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܫܒܝܠܐ ܕܡܕܒܪܐ ܐܬܘ ܒܙܘܙܐ. ܡܛܠ ܕܣܝܦܗ ܕܡܪܝܐ ܐܟܠ. ܡܢ
ܫܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܫܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܠܝܬ ܫܠܡܐ ܠܟܠ ܒܣܪ. * ܙܪܥܬܘܢ ܚܛܐ.
13 ܘܚܨܕܬܘܢ ܟܘܒܐ. ܬܠܐܝܬܘܢ ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܘܬܪܬܘܢ. ܘܬܒܗܬܘܢ ܡܢ ܥܠܠܬܟܘܢ. ܡܛܠ
14 ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܫܒܒܝ ܒܝܫܐ. ܕܩܪܒܝܢ
ܠܝܪܬܘܬܐ ܕܐܘܪܬܬ ܠܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܗܐ ܥܩܪ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܪܥܗܘܢ. ܘܠܒܢܝ ܒܝܬ ܝܗܘܕܐ
15 ܐܥܩܘܪ ܡܢ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܐܥܩܘܪ ܐܢܘܢ. ܐܬܘܒ ܘܐܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܗܦܟ
16 ܐܢܘܢ ܓܒܪ ܠܝܪܬܘܬܗ ܘܓܒܪ ܠܐܪܥܗ. * ܘܐܢ ܢܠܦܘܢ ܐܘܪܚܬܝ ܠܥܡܝ: ܕܢܐܡܘܢ ܒܫܡܝ
17 ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ: ܐܝܟ ܕܐܠܦܘ ܠܥܡܝ ܕܢܐܡܘܢ ܒܒܥܠܐ. ܢܬܒܢܘܢ ܒܓܘ ܥܡܝ. * ܘܐܢ ܠܐ
ܢܫܡܥܘܢ. ܐܥܩܪܝܘܗܝ ܠܥܡܐ ܗܘ ܡܥܩܪ. ܘܡܘܒܕܘ ܐܘܒܕܝܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ *

1 * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܙܠ ܩܢܐ ܠܟ ܣܘܕܪܐ ܕܟܬܢܐ. ܘܐܣܬܪܝܗܝ ܒܚܨܝܟ. ܘܒܡܝܐ ܠܐ
2 ܬܥܠܝܘܗܝ. * ܘܩܢܝܬ ܣܘܕܪܐ ܐܝܟ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܣܪܬܗ ܒܚܨܝ. * ܘܗܘܬ ܠܘܬܝ
3
4 ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܝ. * ܣܒ ܣܘܕܪܐ ܕܙܒܢܬ ܕܒܚܨܝܟ.
5 ܘܩܘܡ ܙܠ ܠܦܪܬ. ܘܛܡܪܝܗܝ ܬܡܢ ܒܢܩܥܐ ܕܟܐܦܐ. * ܘܐܙܠܬ ܘܛܡܪܬܗ ܒܦܪܬ.
6 ܐܝܟ ܕܦܩܕܢܝ ܡܪܝܐ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܩܘܡ ܙܠ ܠܦܪܬ.
7 ܘܣܒ ܡܢ ܬܡܢ ܣܘܕܪܐ ܕܦܩܕܬܟ ܕܬܛܡܪܝܘܗܝ ܬܡܢ. * ܘܐܙܠܬ ܠܦܪܬ. ܘܚܦܪܬ
8 ܘܢܣܒܬܗ ܠܣܘܕܪܐ ܡܢ ܕܘܟܬܐ ܕܛܡܪܬܗ. ܘܗܐ ܐܬܚܒܠ ܣܘܕܪܐ ܘܡܕܡ ܠܐ ܚܫܚ. * ܘܗܘܬ
9 ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬܝ ܘܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܗܟܢܐ
ܐܚܒܠ ܫܘܒܗܪܗ ܕܝܗܘܕܐ ܘܫܘܒܗܪܗ ܕܐܘܪܫܠܡ ܣܓܝܐܐ.

11 Deſolaverunt eam, vaſtaverunt illam, luxit de me vaſtata, deſolata eſt univerſa terra; quia nemo eſt qui animum adjiciat. 12 In omnes deſerti ſemitas venerunt prædones, quia gladius Domini conſumpturus eſt ab extremitatibus terræ uſque ad extremitates terræ, nec erit pax ulli carni. 13 Seretis triticum, & metetis ſpinas; fatigabimini, & nihil proficietis, ſed erubeſcetis ob *paucitatem* proventuũ veſtrorum, propter æſtum furoris Domini. 14 Sic dicit Dñs de omnibus vicinis meis paſtoribus qui contrectant hæreditatẽ quam hæreditario jure poſſidendam tradidi populo meo Iſraeli; Ecce convellam eos è loco ſuo, & 15 filios familiâs Judæ convellam de medio eorum. Et poſtquam convulſero eos, convertar, & miſerebor ipſorum, & reducam eos quenque in hæreditatem ſuam, & quenq; in patriã ſuam. 16 Præterea ſi vias meas docuerint populum meũ, ut jurent per nomẽ meũ, *dicántque*; Per Deum vivum; quemadmodum docuerunt eos jurare per Baalem; 17 ſedebunt in medio populi mei. Quòd ſi non auſcultaverint, populum hunc radicitùs evellam & planè perdam, dicit Dominus.

CAP. XIII.

1 Ita dixit mihi Dominus, Vade, eme tibi ſudariũ lineum, eóque præcinge lumbos tuos; verùm in aquas ne mergito illud. 2 Empto igitur ſudario ſecundùm ſermonem Domini, præcinxi lumbos meos. 3 Tum factus eſt ad me ſermo Domini ſecundâ vice, dixítque mihi; 4 Sume ſudarium quod emiſti, quod eſt impoſitum lumbis tuis: ſurgens perge ad Euphratem, ibíque abſconde illud in fiſſura petræ. 5 Tum abiens abſcondi illud ad Euphratem, quemadmodum præceperat mihi Dominus, 6 Multis autem exactis diebus, dixit mihi Dominus, Surge, vade ad Euphratem, & reſume inde ſudarium quod illìc abſcondere te juſſeram. 7 Quapropter pergens ad Euphratem, effodi, reſumpſiq; ſudariũ è *loco* ubi abſconderam illud: ſed ecce corruptum erat ſudarium ita ut nulli rei inſerviret. 8 Tum fact' eſt ad me ſermo Dñi, dixítque; 9 Sic dicit Dominus potens, Deus Iſraelis; Hoc modo corrumpã faſtuoſos Judæ & faſtuoſos Jeroſolymæ multos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * صار لفناء الهلاك * لأجلي فنيا كل الارض فناء * لانه ليس رجل وضع في قلبه *
12 * على كل مخرج في البرية اتوا الاشقياء * لان سيف الرب اكل من اطراف الارض الى اطراف
13 الارض * وليس تكون سلامة لكل ذي لحم * زرعتم حنطة وحصدتم شوكا * مواريثهم لا
14 ينفعهم * اخزوا خزيا من افتخاركم * من التعيير امام الرب * لان هكذا يقول الرب من
اجل جميع الحيوان الاشرار اللامسين ميراثي الذي اقسمه لشعبي اسرائيل * ها انا انزعهم
15 من ارضهم * وبيت يهودا اخرجه من وسطهم * ويكون من بعد ما اخرجهم ارجع
16 واردهم واسكنهم كل واحد في ميراثه وكل واحد في ارضه * ويكون اذا تعلموا يتعلمون
طرقي ليحلفوا باسمي حي الرب * كما علموا شعبي ان يحلف ببعال * ويبنون في وسط شعبي *
17 * وان لم يرجعوا انزع تلك الامة بفناء وهلاك *

* الفصل الثالث عشر *

1 * هكذا يقول الرب * اعمد واقتن لك منطقة كتان * وشدها على حقوك * ولا تجوز في ماء *
2 * فاقتنيت منطقة ككلمة الرب * وشددتها على حقوي * وكانت كلمة الرب الي قايلا *
3
4 * خذ المنطقة التي على حقوك * وقم واعمد الى الفرات * واخبها هناك في ثقب الصخر *
5 * فمضيت واخبيتها في الفرات كما امرني الرب * وكان بعد ايام كثيرة قال لي الرب * قم واعمد
6
7 الى الفرات وخذ من هناك المنطقة التي امرتك ان تخبيها هناك * فمضيت الى نهر الفرات *
فحفرت واخذت المنطقة من الموضع الذي حفرته * واذا هي فاسدة لا تصلح لشي *
8 * وكانت كلمة الرب الي قايلا * هكذا يقول الرب * هكذا افسد كبرياء يهودا وكبرياء
9
اورشليم * هذه الكبرياء الكثير *

11 *Facta eſt in ruinam exitialem, propter me funditùs everteur tota terra, quia nemo repoſuit in animo ſuo.* 12 *Ad omne iter quod eſt in deſerto, venerunt miſeri, quia gladius Domini devorabit ab extrema terra uſque ad extremam terram, nec erit pax ulli mortali.* 13 *Frumentum ſeretis, & ſpinas metetis; prædia eorum non proderunt eis. Pudore ſuffundimini propter ſuperbiam veſtram, propter probrum coram Domino* commiſſum*:* 14 *Sic enim ait Dominus de cunctis belluis pernicioſis attingentibus hæreditatem meam quam diſpertitus ſum inter populum meum Iſraelem: Ecce ego evellam eos de terra eorum, & domum Judæ ejiciam de medio eorum.* 15 *Eritque poſtquam ejecero eos, ut rurſus miſerear illorum, & habitare faciam illos quenque in hæreditate ſua, & quenque in terra ſua.* 16 *Erit etiam cùm diſcendo didicerint vias meas ita ut jurent per nomen meum, Vivus eſt Dominus, quemadmodum docuerunt populum meum jurare per Baalem; ut ædificentur in medio populi mei.* 17 *Quòd ſi minimè convertantur, evellam gentem illam cum exterminio & perditione.*

CAP. XIII.

1 *Sic ait Dominus; Age, compara tibi cingulum lineum, & applica lumbo tuo; per aquam autem ne tranſeat.* 2 *Quarè comparatum juxta verbum Domini cingulum applicui lumbo meo.* 3 *Rurſus fuit ad me verbum Domini dicentis;* 4 *Accipe cingulum quod eſt ſuper lumbum tuum & ſurgens abi ad Euphratem, ibique abſconde illud in foramine petræ.* 5 *Abiens itaque abſcondi illud ad Euphratem, quemadmodum præceperat mihi Dominus.* 6 *Fuit autem poſt multos dies ut diceret mihi Dominus; Surge, & abi ad Euphratem, & recipe inde cingulum quod præceperam tibi ut abſconderes illic.* 7 *Quarè abiens ad fluviũ Euphratem, effodi, recepíque cingulum illud è loco quem effoderam; & ecce corruptum ita fuerat, ut nulli prodeſſet uſui.* 8 *Tum fuit ad me verbum Domini dicentis;* 9 *Sic ait Dominus, Hoc modo corrumpam inſolentiam Judæ & inſolentiam Jeroſolymæ, inſolentiam hanc nimiam:*

ירמיה : יג

ambulantes ,mea verba audire renuentes ,pessimum istum Populum
10 העם הזה הרע המאנים לשמע את־דברי ההלכים
,eis serviendũ ad ,alienos Deos post abierúntque,sui cordis pertinacia in
בשררות לבם וילכו אחרי אלהים אחרים לעבדם
prosperabitur non quod ,hoc cingulũ sicut erit & : eis se incurvandũ ad &
ולהשתחות להם ויהי כאזור הזה אשר לא־יצלח
feci adhærere sic ,viri lumbos ad cingulũ adhærebit sicut Nam .cuiquam
11 לכל: כי כאשר ידבק האזור אל־מתני איש כן הדבקתי
dixit ,Jehudah domum omnem & , Israel domum omnem me ad
אלי את־כל־בית ישראל ואת־כל־בית יהודה נאם־
:gloriam in &,laudẽ in &,nomen in &,populũ in mihi existendũ ad:Domin⁹
יהוה להיות לי לעם ולשם ולתהלה ולתפארת
dixit Sic : istud verbum eos ad dices Et .audierunt non &
12 ולא שמעו: ואמרת אליהם את־הדבר הזה כה־אמר
: te ad dicent Et .vino implebitur uter Omnis : Israel Deus Dominus
יהוה אלהי ישראל כל־נבל ימלא יין ואמרו אליך
dices Et ? vino implebitur uter omnis quòd nesciemus sciendo Nunquid
13 הידע לא נדע כי כל־נבל ימלא יין: ואמרת
habitatores omnes implens ego Ecce : Dominus dixit Sic : eos ad
אליהם כה־אמר יהוה הנני ממלא את־כל־ישבי
,ejus solio super Davidi sedentes reges & ,hujus terræ
הארץ הזאת ואת־המלכים הישבים לדוד על־כסאו
, Jerusalaim habitatores omnes & , prophetas & , sacerdotes &
ואת־הכהנים ואת־הנביאים ואת כל־ישבי ירושלם
,pariter filios & patres &,suũ fratrem ad virum eos collidã Et .ebrietate
14 שכרון: ונפצתים איש אל־אחיו והאבות והבנים יחדו
, miserebor nec ignoscam neque parcam non : Dominus ait
נאם־יהוה לא־אחמול ולא־אחוס ולא ארחם
.est locut⁹ Dñs quia : vos elevetis ne auscultate &,Audite .eos corrũpendo à
15 מהשחיתם: שמעו והאזינו אל־תגבהו כי יהוה דבר:
antequã &,faciat cõtenebrescere antequã ,gloriã vestro Deo Domino Date
16 תנו ליהוה אלהיכם כבוד בטרם יחשך ובטרם
,lucem ad expectabitis & : crepusculi montes super vestri pedes offendant
יתנגפו רגליכם על־הרי נשף וקויתם לאור
,hoc audieritis non si Et .caliginem in ponet ,mortis umbrã in eã ponet &
17 ושמה לצלמות ישית לערפל: ואם לא תשמעוה
lachrymando & : superbiæ facieb⁹ à mea anima plorabit occultis in
במסתרים תבכה־נפשי מפני גוה ודמע
est ductus captivus quia :lachrymam meus oculus descendet &,lachrymabitur
תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה
quoniã : sedete ,vos Humiliate : heræ & regi Dic .Domini grex
18 עדר יהוה: אמר למלך ולגבירה השפילו שבו כי
Meridiei Civitates .vestræ gloriæ diadema vestræ principalitates descendit
19 ירד מראשותיכם עטרת תפארתכם: ערי הנגב
est translata ,ipsa tota Jehudah est translata : aperiens non & ,sunt clausæ
סגרו ואין פתח הגלת יהודה כלה הגלת
ubi : Aquilone ab venientes videte & ,vestros oculos Levate .perfectionibus
20 שלומים: שאו עיניכם וראו הבאים מצפון איה
visitaverit cùm dices Quid .tuæ gloriæ pecus tibi est datus grex
21 העדר נתן־לך צאן תפארתך: מה־תאמרי כי־יפקד
Nonne .caput in duces te super eos docuisti tu & ? te super
עליך ואת למדת אתם עליך אלפים לראש הלוא
dixeris cùm Et ? parturientem mulierem ut te apprehendent dolores
22 חבלים יאחזוך כמו אשת לדה: וכי תאמרי
multitudinem propter ? hæc mihi evenerunt Quare : tuo corde in
בלבבך מדוע קראני אלה ברב
.tuæ plantæ sunt afflictæ vi ,tuæ fimbriæ sunt discoopertæ ,tuæ iniquitatis
עונך נגלו שוליך נחמסו עקביך:

Versio VULG. LAT.

10 Populum istum pessimum, qui nolunt audire verba mea, & ambulant in pravitate cordis sui: abierúntque post deos alienos ut servirent eis, & adorarent eos: & erunt sicut lumbare istud, quod nulli usui aptum est. 11 Sicut enim adhæret lumbare ad lumbos viri, sic agglutinavi mihi omnem domum Israel, & omnem domum Juda, dicit Dominus: ut essent mihi in populum, & in nomen, & in laudem, & in gloriam: & non audierunt. 12 Dices ergò ad eos sermonem istum; Hæc dicit Dominus Deus Israel; Omnis laguncula implebitur vino. Et dicent ad te; Numquid ignoramus quia omnis laguncula 13 implebitur vino? Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus; Ecce ego implebo omnes habitatores terræ hujus, & reges qui sedent de stirpe David super thronum ejus, & sacerdotes, & prophetas, & omnes habitatores Jerusalem, 14 ebrietate: Et dispergam eos virum à fratre suo, & patres & filios pariter, ait Dominus: non parcam, & non concedam: neque miserebor ut non disperdam 15 eos. Audite, & auribus percipite. Nolite elevari, quia Dominus 16 locutus est. Date Domino Deo vestro gloriam antequàm contenebrescat, & antequàm offendant pedes vestri ad montes caliginosos: expectabitis lucem, & ponet eam in umbram 17 mortis, & in caliginem. Quòd si hoc non audieritis, in abscondito plorabit anima mea à facie superbiæ: plorans plorabit, & deducet ocul⁹ meus lachrymam, 18 quia captus est grex Domini. Dic regi, & dominatrici; Humiliamini, sedete: quoniam descendit de capite vestro corona gloriæ 19 vestræ. Civitates Austri clausæ sunt, & non est qui aperiat: translata est omnis Juda transmigrati-20 one perfectâ. Levate oculos vestros, & videte qui venitis ab Aquilone: ubi est grex, qui datus est tibi, pecus inclytum tuum? 21 Quid dices cùm visitaverit te? tu enim docuisti eos adversùm te, & erudîsti in caput tuum: numquid non dolores apprehendent te, quasi mulierem partu-22 rientem? Quòd si dixeris in corde tuo; Quarè venerunt mihi hæc? Propter multitudinem iniquitatis tuæ revelata sunt verecundiora tua, pollutæ sunt plantæ tuæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

10 Τοὺς μὴ βουλομένους ὑπακούειν τῶν λόγων μου, καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ τοῦ προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ ἔσονται ὥσπερ τὸ περίζωμα τοῦτο, (δ) 11 ὃ οὐ χρησθήσεται εἰς οὐθέν. Ὅτι καθάπερ κολλᾶται τὸ περίζωμα περὶ τὴν ὀσφὺν τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως ἐκόλλησα πρὸς ἐμαυτὸν τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πάντα (ε) οἶκον Ἰούδα, τοῦ γενέσθαι μοι εἰς λαὸν ὀνομαστὸν, καὶ εἰς καύχημα, καὶ εἰς δόξαν· καὶ οὐκ 12 (ζ) εἰσήκουσάν μου. Καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, Πᾶς ἀσκὸς πληρωθήσεται οἴνου. καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσι πρὸς σὲ, Μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεθα, ὅτι πᾶς ἀσκὸς 13 πληρωθήσεται οἴνου; Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ πληρῶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην, καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν τοὺς καθημένους υἱοὺς (η) τοῦ Δαυὶδ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῶν, καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς προφήτας, καὶ τὸν Ἰούδαν καὶ πάντας τοὺς (θ) κατοικοῦντας ἐν 14 Ἱερουσαλὴμ, μεθύσματι· Καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἄνδρα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς πατέρας αὐτῶν, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν τῷ αὐτῷ. οὐκ ἐπιποθήσω, λέγει κύριος, καὶ οὐ φείσομαι, καὶ οὐκ οἰκτειρήσω 15 ἀπὸ διαφθορᾶς αὐτῶν. Ἀκούσατε, καὶ ἐνωτίσασθε, καὶ μὴ ἐπαίρεσθε, ὅτι κύριος 16 ἐλάλησε. Δότε τῷ κυρίῳ θεῷ (ι) ὑμῶν δόξαν πρὸ τοῦ συσκοτάσαι, καὶ πρὸ τοῦ προσκόψαι πόδας ὑμῶν ἐπ' ὄρη σκοτεινὰ· καὶ ἀναμενεῖτε εἰς φῶς, καὶ ἐκεῖ σκιὰ θανάτου, καὶ τεθήσονται εἰς σκότος. (κ) 17 Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε, κεκρυμμένως κλαύσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἀπὸ προσώπου ὕβρεως, καὶ κατάξουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα, 18 ὅτι συνετρίβη τὸ ποίμνιον κυρίου. Εἴπατε τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς δυναστεύουσι, Ταπεινώθητε (λ) καὶ καθίσατε, ὅτι καθῃρέθη ἀπὸ κεφαλῆς ὑμῶν στέφανος δόξης 19 ὑμῶν. Πόλεις αἱ πρὸς Νότον, συνεκλείσθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων· (μ) ἀπῳκίσθη Ἰούδας, συνετέλεσαν ἀποικίαν τε-20 λείαν. Ἀνάλαβε (ν) ὀφθαλμούς σου Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἴδε τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ Βοῤῥᾶ. ποῦ ἐστι τὸ ποίμνιον ὃ ἐδόθη σοι, 21 πρόβατα δόξης σου; Τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε; καὶ σὺ ἐδίδαξας αὐτοὺς ἐπὶ σὲ (ξ) μαθήματα εἰς ἀρχήν. (ο) οὐκ ὠδῖνες καθέξουσί σε (π) καθὼς γυναῖ-22 κα τίκτουσαν; Καὶ ἐὰν εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, (ρ) Διατί ἀπήντησέ μοι ταῦτα; διὰ τὸ πλῆθος τῆς (σ) ἀδικίας σου ἀνεκαλύφθη τὰ ὀπίσθιά σου, παραδειγματισθῆναι τὰς πτέρνας σου.

MS.A. (δ) ὃ οὐ μὴ (ε) τὸν οἶκον (ζ) ἤκουσαν (η) Δαυὶδ ἐπὶ θρόνους αὐτῶν, (θ) καθημένους (ι) ἡμῶν (κ) Ἐὰν μὴ (λ) ὅτι καθῃρέθη ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν στέφανος δόξης. Πόλεις (μ) ἀπῳκίσθη Ἰούδας, Συνετέλεσεν (ν) τοὺς ὀφθαλμούς σου Ἰσραήλ, (ξ) μαθητὰς (ο) οὐχ (π) οὐχ ὡς (ρ) Τί ἀπήντησεν (σ) κακίας

10 Eos qui nolunt obedire verbis (b) meis, & ambulaverunt post deos alienos; ut serviant eis, & adorent eos: & erunt, sicut cinctorium istud, quod nulli erit usui. 11 Sicut enim adhæret cinctorium circa lumbum hominis; sic agglutinavi ad me domum Israel, & omnem domum Juda; ut esset mihi in populum nominatum, & in gloriationem, & in gloriam. Et non exaudierunt me. 12 Et dices ad populum (c) istum; Omnis (d) uter implebitur vino. Et erit, si dixerint ad te; Nónne cognoscentes cognoscemus, quia omnis uter implebitur vino? 13 Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus; Ecce ego impleo habitatores terræ hujus, & reges eorum sedentes filios David super thronum (e) ipsorum, & sacerdotes, & prophetas, & Judam, & omnes habitatores Hierusalem, ebrietate: 14 Et dispergam eos, virum, & fratrem ejus, & patres eorum, & filios eorum pariter. Non desiderabo, ait Dominus, & non parcam, & non miserebor à perditione eorum. 15 Audite, & auribus percipite, & nolite elevari; quia Dominus loquutus est. 16 Date Domino Deo vestro gloriam; antequàm contenebrescat, & antequàm offendant pedes vestri ad montes tenebrosos. Et expectabitis ad lucem: & ibi umbra mortis: & (f) ponentur in tenebris. 17 Quòd si non audieritis; in abscondito plorabit anima vestra à facie superbiæ: & deducent oculi vestri lachrymas; quia contritus est grex Domini. 18 Dicite regi, et potentibus; Humiliamini, et sedete: quia sublata est de capite vestro corona gloriæ vestræ. 19 Civitates, quæ ad Austrum, conclusæ sunt: et non est, qui aperiat. Translatus est Judas: consummaverunt transmigrationem perfectam. 20 Leva oculos tuos Hierusalem, et vide venientes ab Aquilone. Ubi est grex, qui datus est tibi, oves gloriæ tuæ? 21 Quid dices, cùm visitaverint te? Et tu docuisti eos adversùm te doctrinas in principatum: Nunquid non dolores apprehendent te, quasi mulierem parturientem? 22 Quòd si dixeris in corde tuo, Quarè occurrerunt mihi hæc? propter multitudinem iniquitatis tuæ revelata sunt posteriora tua, (g) ut dehonestentur calcanei tui.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 עמא הדין דעובדיהון בישין דסריבו לקבלא ית פתגמי דאזלין בתר הרהור לבהון
ושעו בתר טעות עממיא למפלחהון ולמסגד להון ויהון כזרזא הדין דלית בהון צרוך
11 לכל מדעם: ארי כמא דמדבק זרזא בחרצא דגברא כן קריבית לפולחני ית כל בית
ישראל וית כל בית יהודה אמר יי למהוי קדמי לעם ולשום ולתושבחא ולרבו ולא
12 קבילו: ותימר להון ית פתגמא הדין כדנן אמר יי אלהא דישראל כל גרב יתמלי חמר
13 ויימרון לך המדע לא הוינא ידעין ארי כל גרב יתמלי חמר: ותימר להון כדנן אמר יי
הא אנא ממלי ית כל יתבי ארעא הדא וית מלכיא דיתבין לדוד על כורסוהי וית כהניא
14 וית נביי שקרא וית כל יתבי ירושלם עקא ויהון דמן לרויא: ואגרינון גבר באחוהי
15 ואבהן ובנין כחדא אמר יי לא אחמול ולא אחוס ולא ארחם מלחבלותהון: קבילו ואציתו
16 לא תתרברבון ארי במימרא דיי גזיר כן: הבו יקר קדם יי אלהכון עד לא תיתי עליכון
עקא ותהון דמין לדמהלכין כדבקבלא ועד לא יתנגפון רגליכון על טורי קבל ותסברון
17 לנהור ויהי עליכון חשוך לזהור והא כדבקבלא תהון מהלכין אתון: ואם לא תקבלון
אולפן כד בסתרא תבכי נפשי מן קדם דיעדי מנכון יקרכון ומדמע תדמע ותשגר עיני
18 דמעין ארי אשתבי עמא דיי: אמר למלכא ולמלכתא אמאיכו תבו ארי גלא יקרכון
19 מנכון נפל כליל תושבחתכון: קרוי דרומא אתאחידו ולית דפתח גלו דבית יהודה
20 כולהון גלו שלמא אתקבלו תושלימת עובדיכון: זקופו עיניכון וחזו דאתן מצפונא אן
21 עמא דאתמסר ליך עם תושבחתיך: מה תימרון ארי יסער עליך חובך ואת אליפת יתהון
למעבד בישין עלך הוו רברבין כדמן אולא הלא עקא וחבלין ייחדונך הא כחבלין
22 ליולדתא: וארי תימרין בלביך מא דין ערעוני כל אלין על דסגיאו חובך אתגליא
בהתתיך אתחזי קלניך:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Popul⁹ hic cuj⁹ opera sunt mala, qui noluit suscipere verba mea, qui ambulant *post cogitationẽ* cordis sui, & erraverunt post idola populorũ ut colerent ea, & adorarent ea, erit sicut cingulũ istud ꝙ nulli usui est utile. 11 Quia sicut adhæret cingulũ lumbis viri, sic applicavi ad cultũ meũ omnẽ domũ Israel, & omnẽ domũ Juda, dicit Dñs, ut essẽt corã me in populũ, & in nomen, & in laudẽ, & in magnitudinẽ; & non obedierũt. 12 Et dices ad eos verbũ istud: Hæc dicit Dñs De⁹ Israel; Omnis uter implebitur vino. Et dicent tibi: Nunquid planè ignoram⁹ quod omnis uter implebitur vino? 13 Et dices ad eos: Hæc dicit Dñs; Ecce ego implebo omnes habitatores terræ huj⁹, & reges, qui sedent super soliũ David, & sacerdotes, & pseudoprophetas, & omnes habitatores Jerusalẽ tribulatione; & erunt similes ebrio. 14 Et irruere faciam eos unumquemq; in fratrẽ suũ, patres & filios pariter, ait Dñs: non parcã, nec miserebor, nec clemens ero ut nõ disperdã eos. 15 Audite & auscultate, & nolite elevari: quia in verbo Dñi decretũ est ita. 16 Date corã Domino Deo vestro gloriã, antequã veniat sup vos tribulatio, & similes sitis his qui ambulãt in caligine, & antequã offendant pedes vestri ad montes caliginis; & expectetis lucẽ, & *sint* sup vos tenebræ; & splendorẽ, & ecce sitis quasi in tenebris ambulantes. 17 Si autẽ non susceperitis disciplinam, quasi in occulto plorabit anima mea, pro eo ꝙ ablata est à vobis gloria vestra, & lachrymãs lachrymabitur, & deducet ocul⁹ me⁹ lachrymas; quia captiv⁹ duct⁹ est popul⁹ Dñi. 18 Dic regi & *reginæ*: Humiliamini, sedete; quia migravit gloria vestra à vobis; cecidit corona laudis vestræ. 19 Civitates Austri clausæ sunt, & non est qui aperiat: migraverunt omnes de domo Juda migratione perfecta; recepta est retributio operũ *vestrarũ*. 20 Levate oculos vestros, & videte eos qui veniunt ab Aquilone; ubi est popul⁹ qui traditus est tibi, *popul⁹* laudis tuæ? 21 Quid dices cũ visitaverit sup te peccatum tuũ? Tu enim docuisti eos ut facerent mala: adversum te magnificantur sicut ab initio. Nonne tribulatio & dolores apprehendent te sicut dolores parturientẽ? 22 Et si dixeris in corde tuo: Quare acciderunt mihi omnia hæc? propterea quod multiplicata sunt peccata tua, revelata est confusio tua, conspicua est ignominia tua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
[illegible]

10 Populus hic malignus qui noluerunt auscultare sermonibus meis, qui ambulant ex arbitrio cordis sui, & sectati sunt deos alienos ad colendum & adorandum eos; erunt similes huic sudario quod nulli rei aptum est. 11 Nam quemadmodum adhærescit sudarium lumbis viri, ita agglutinaveram mihi totam domum Israelis & totam domum Judæ, dicit Dominus, ut essent mihi populus, & ad nomen, & ad honorem, & ad laudem: at non acquieverunt. 12 Quapropter dic eis sermonem istum, Sic ait Dominus potentissimus, Deus Israelis; Omne dolium implendum est vino. Ecce dicturi sunt tibi, An verò nescimus omnia dolia vina impleri? 13 Responde illis, Sic ait Dominus, Ecce repleturus sum cunctos habitatores hujus terræ, & reges insidentes solio Davidis, & sacerdotes, atque prophetas omnésque cives Jerosolymorum, ebrietate; 14 Et dispersurus eos quenque à fratre suo, cùm patres, tum filios pariter, ait Dominus: non miserebor, neque indulgebo, neque parcam corrumpere eos. 15 Audite, & auscultate, & ne elevemini: nam Dominus loquitur. 16 Exhibete Domino Deo vestro honorem, priusquam tenebrescat, & priusquam frangantur pedes vestri super montes in tenebris; expectetis lucem, & vertat eam in tenebras & umbras lethales. 17 Quòd si non auscultaveritis ei, latenter flebit anima mea propter afflictionem, acerbè lachrymabor, & emittent oculi mei lachrymas, quia captivus abducendus est grex Domini. 18 Dic regibus & magnatibus, Humiliamini, & pœniteat vos; quia decidit è capite vestro diadema gloriæ vestræ: 19 Civitates Aquilonares clausæ sunt, nec est qui aperiat: captiva facta est universa Judæa captivitate omnimodâ. 20 Attollite oculos vestros, & videte eos qui veniunt ab Aquilone. Qualis est grex ille qui traditus fuerat tibi? oves gloriæ tuæ? 21 Quid dictura es quando visitabit te, cùm tu erudieris eos documento ut sint conculcationi? ecce dolores corripient te, ceu mulierem partu laborantem. 22 Quòd si dicas apud temetipsam, Quare contingerent mihi talia? Propter multitudinem delictorum tuorum retectæ sunt fimbriæ tuæ, & conspecti sunt tali tui.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * لانهم لم يريدوا ان يسمعوا كلماتي * ومضوا خلف الالهة الغرباء ليتعبدوا لها ويسجدوا لها *
11 ويصيرون مثل هذه المنطقة التي لا تصلح لشي * لانه كما تقرب المنطقة الي حقو الانسان *
هكذا التصقت بي بيت اسرايل وجميع بيت يهودا ليكونوا لي شعبا مسمي وللفخر وللشرف *
12 فلم يسمعوا لي * وتقول لهذا الشعب * كل زق يمتلي خمرا * ويكون اذ يقولون لك غير عارفين
13 لك * لا نعرف ان كل زق يمتلي خمرا * فتقول لهم * هكذا يقول الرب * ها انا املا سكان
هذه الارض وملوكهم بني داود الجالسين على كراسيهم * والكهنة والانبياء ويهودا * وجميع
14 الجلوس في ايروسليم بالسكر * وافرقهم رجلا واخاه واباوهم وابناءهم بهذا بعينه * لا اعطف
15 يقول الرب ولا اشفق ولا ارثي من فسادهم * اسمعوا وانصتوا ولا ترتفعوا * لان الرب تكلم *
16 * اعطوا للرب الهنا مجدا من قبل ان تظلموا * وقبل ان تعثر ارجلكم على جبال مظلمة *
17 وتتوقعون نورا وهناك ظلال الموت * ويغشاكم الظلام ان لم تسمعوا * تبكي نفسكم سرا
18 من وجه الكبرياء * وتهمل عيونكم دموعا * لان قطيع الرب انكسر * قولوا للملك وللاقوياء *
19 تواضعوا لان اكليل المجد نزع من على راسكم * المدن التي عند اليمن غلقت ولم
يكن من يفتح * طرد يهودا * اكمل جلوة كاملة *

* الاصحاح التاسع *

20 * ارفع عينيك يا اسرايل وانظر الاتيين اليك من الجربياء * اين هو القطيع الذي
21 اعطي لك * خراف مجدك * ماذا تقول اذا تعهدوك * وانت علمتهم بديا عليك تلاميذ * ليس
22 هي طلقات ياخذونك * ليس مثل امراة تلد * وان قلت في قلبك لماذا اصابني هذه *
لاجل كثرة شرك كشف ما خلفك لتشهر عقباك *

10 *Quia noluerunt auscultare verbis meis, sed abierunt post deos alienos, ut iis servirent, & eos adorarent: Fient inquam similes huic cingulo quod est prorsus inutile.* 11 *Quemadmodum enim cingulum tangit lumbum humanum, sic adhæsit mihi domus Israelis, totáque domus Judæ, ut essent mihi populus celebris, & ad gloriam, & ad nobilitatem: sed non auscultârunt mihi.* 12 *Tum dices huic populo, Omnis uterculus impletur vino. Eritque cùm tibi dixerint, te ignorantes, An nescimus omnem uterculum vino impleri?* 13 *ut dicas eis, Sic ait Dominus; Ecce ego repleturus sum incolas hujus terræ, & reges eorum filios Davidis sedentes super thronos suos, & sacerdotes atque prophetas, Judam, & omnes degentes in Jerusalem, ebrietate;* 14 *Eósque dispersurus unum cum altero, & patres eorum, & filios eorum hoc eodem modo: Nequaquam miserebor, inquit Dominus, neque parcam, neque indulgebo, propter corruptelam eorum.* 15 *Audite, & auscultate, néve exaltemini, quia Dominus locutus est.* 16 *Reddite Domino Deo nostro gloriam antequam tenebris involvamini, et antequam impingant pedes vestri super montes tenebricosos; & expectantibus vobis lucem, sit illic umbra mortis; obruant vos tenebræ, nisi obtemperetis.* 17 *Fleat anima vestra in occulto, propter insolentiam, & profundant oculi vestri lachrymas; quia grex Domini prædâ captus est.* 18 *Dicite regi & potentibus, Humiliamini, quia corona gloriæ detracta est è capite vestro:* 19 *urbes quæ sunt ad Aquilonem, clausæ sunt, nec est qui aperiat: expulsus est Juda, explevit transmigrationem perfectam.*

Textus nonus.

20 *Attolle oculos tuos O Israel, & contemplare eos qui veniunt ad te ex Aquilone. Ubi est grex qui traditus tibi fuerat? agni gloriæ tuæ?* 21 *Quid dicturus es quando te visitabunt, cùm tu in principio instruxeris eos contra te discipulos? nequaquam erunt dolores partûs qui te corripient, nequaquam ut mulieris parturientis.* 22 *Quòd si dixeris apud animum tuum, Qua de causa contingent hæc mihi? Propter multitudinem criminis tui retecta sunt posteriora tua, ut pateant calcanei tui.*

ירמיה: יד

etiam ? suas maculas pardus &? suam pellem Æthiops vertet Nunquid
23 היהפך כושי עורו ונמר חברברתיו גם־
eos dispergere faciam Et ? malefacere docti benefacere poteritis vos
24 אתם תוכלו להיטיב למדי הרע: ואפיצם
pars tua sors Hæc .deserti ventum ad,transeuntem stipulam tanquã
25 כקש עובר לרוח מדבר: זה גורלך מנת־
fidisti & , mei es oblita quæ : Dominus dixit ,me à *tuarum mensurarũ*
מדיך מאתי נאם־יהוה אשר שכחת אותי ותבטחי
apparuit & : *tuas faciei super* tuas fimbrias *detexi* ego etiam Et .*falsitate* in
26 בשקר: וגם־אני חשפתי שוליך על־פניך ונראה
tuæ fornicationis fœditas , *tui hinnitus* & ,tua Adulteria .tua ignominia
27 קלונך: נאפיך ומצהלותיך זמת זנותך
, Jerusalaim tibi væ : tuas abominationes vidi , agro in colles super
על־גבעות בשדה ראיתי שקוציך אוי לך ירושלם
.adhuc quando , posthac te mundabis non
לא תטהרי אחרי מתי עד:

CAP. XIV. יד

.prohibitionum verba super Irmejahu ad Domini verbum fuit Quod
1 אשר היה דבר־יהוה אל־ירמיהו על־דברי הבצרות:
; terra in *nigruere* , sunt *infirmata* ejus portæ & , Jehudah Luxit
2 אבלה יהודה ושעריה אמללו קדרו לארץ
suos minores miserunt eorum *illustres* Et .ascendit Jerusalaim clamor &
3 וצוחת ירושלם עלתה: ואדריהם שלחו צעוריהם
sunt reversi : aquas invenerunt non , fossas ad venerunt : aquam ad
למים באו על־גבים לא־מצאו מים שבו
operuerunt & ,erubuerunt & , sunt affecti pudore , *vacue* suis vasis
כליהם ריקם בשו והכלמו וחפו
pluvia fuit non quia : *contritam humum* Propter .suum caput
4 ראשם: בעבור האדמה חתה כי לא־היה גשם
Nam .suum caput operuerunt , agricolæ sunt affecti pudore : terra in
5 בארץ בשו אכרים חפו ראשם: כי
.herba erat non quia ,*relinquere* & , peperit agro in cerva etiam
גם־אילת בשדה ילדה ועזוב כי לא־היה דשא:
:dracones tanquam ventum *sorbuerunt* : *locis editis super* steterunt onagri Et
6 ופראים עמדו על־שפים שאפו רוח כתנים
nostræ iniquitates Si .herba non quia , eorum oculi defecerunt
7 כלו עיניהם כי־אין עשב: אם־עונינו
quia : tuum nomen propter fac , Domine ,nos contra sunt testificatæ
ענו בנו יהוה עשה למען שמך כי־
Israel Expectatio .peccavimus tibi ,nostræ *aversiones sunt multiplicatæ*
8 רבו משובתינו לך חטאנו: מקוה ישראל
,terra in peregrinus veluti eris quare:afflictionis tempore in ejus servator
מושיעו בעת צרה למה תהיה כגר בארץ
vir veluti es futurus Quare ? pernoctandum ad *declinavit* viator tanquã &
9 וכארח נטה ללון: למה תהיה כאיש
nostro interiori in tu & ? facere salvum *poterit* non fortis tanquam,attonitus
נדהם כגבור לא־יוכל להושיע ואתה בקרבנו
Sic .nos *dimittas* ne ,est invocatum nos super tuum nomen &,Domine
10 יהוה ושמך עלינו נקרא אל־תנחנו: כה־
suos pedes , se movere dilexerunt ita : huic populo Dominus dixit
אמר יהוה לעם הזה כן אהבו לנוע רגליהם
recordabitur nunc : eos noluit Dominus & : prohibuerunt non
לא חשכו ויהוה לא רצם עתה יזכר
: me ad Dominus dixit Et .eorum peccata visitabit & ,eorũ iniquitatis
11 עונם ויפקד חטאתם: ויאמר יהוה אלי
.bonum in isto populo pro ores Ne
אל־תתפלל בעד־העם הזה לטובה:

Verſio VULG. LAT.

23 Si mutare poteſt Æthiops pellem ſuam, aut pardus varietates ſuas: & vos poteritis benefacere, cùm 24 didiceritis malum. Et diſſeminabo eos quaſi ſtipulam, quæ 25 vento raptatur in deſerto. Hæc ſors tua, parſque menſuræ tuæ à me, dicit Dominus; quia oblita es meî, & confiſa es in mendacio. 26 Uude & ego nudavi femora tua contra faciem tuam, & 27 apparuit ignominia tua, Adulteria tua, & hinnitus tuus, ſcelus fornicationis tuæ: ſuper colles in agro vidi abominationes tuas. Væ tibi, Jeruſalem, non mundaberis poſt me: uſquequò adhuc?

CAP. XIV.

1 Quod factum eſt verbum Domini ad Jeremiam de ſermoni- 2 bus ſiccitatis. Luxit Judæa, & portæ ejus corruerunt, & obſcuratæ ſunt in terra; & clamor Je- 3 ruſalem aſcendit. Majores miſerunt minores ſuos ad aquam: venerunt ad hauriendum, non invenerunt aquam, reportaverunt vaſa ſua vacua: confuſi ſunt & afflicti, & operuerunt ca- 4 pita ſua. Propter terræ vaſtitatem, quia non venit pluvia in terram, confuſi ſunt agricolæ, 5 operuerunt capita ſua. Nam & cerva in agro peperit, & reli- 6 quit: quia non erat herba. Et onagri ſteterunt in rupibus, traxerunt ventum quaſi dracones, defecerunt oculi eorum, quia 7 non erat herba. Si iniquitates noſtræ reſponderint nobis: Domine, fac propter nomen tuum, quoniam multæ ſunt averſiones 8 noſtræ, tibi peccavimus. Expectatio Iſrael, ſalvator ejus in tempore tribulationis: quarè quaſi colonus futurus es in terra, & quaſi viator declinans ad ma- 9 nendum? Quarè futurus es velut vir vagus, ut fortis qui non poteſt ſalvare? tu autem in nobis es, Domine, & nomen tuum invocatum eſt ſuper nos, ne de- 10 relinquas nos. Hæc dicit Dominus populo huic, qui dilexit movere pedes ſuos, & non quievit, & Domino non placuit: Nunc recordabitur iniquitatum eorum, 11 & viſitabit peccata eorum. Et dixit Dominus ad me; Noli orare pro populo iſto in bonum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

23 Εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ τὸ (τ) δέρμα αὐτοῦ, ϗ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, ϗ ὑμεῖς (υ) δυνήσεσθε εὖ ποιῆσαι μεμαθηκότες τὰ κακά. 24 Καὶ (φ) διέσπειρα αὐτοὺς, ὡς φρύγανα φερόμενα ὑπὸ ἀνέμου εἰς (χ) ἔρημον. 25 Οὗτος ὁ κλῆρός σου, ϗ μερὶς τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοὶ, λέγει κύριος. ὡς ἐπελάθου (ψ) μου, ϗ ἤλπισας ἐπὶ ψεύδεσι, 26 Κἀγὼ ἀποκαλύψω τὰ (ω) ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσωπόν σου, ϗ ὀφθήσεται ἡ ἀτιμία σου, 27 Καὶ (α) ἡ μοιχεία σου, ϗ χρεμετισμός σου, ϗ ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῆς πορνείας σου. ἐπὶ τῶν βουνῶν, ϗ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἑώρακα τὰ βδελύγματά σου. οὐαί σοι Ἱερουσαλὴμ, ὅτι οὐκ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μου ἕως τίνος ἔτι;

23 Si mutabit Æthiops pellem ſuã, & pardus varietates ſuas; & vos poteritis benefacere, cùm di- 24 diceritis mala. Et diſſeminavi eos, quaſi ſtipulas, quæ feruntur à 25 vento in deſertum. Sic ſors tua, & pars inobedientiæ veſtræ adverſùm me, dicit Dominus. Sicut oblita es meî, & ſperâſti in men- 26 daciis; Et ego nudabo poſteriora tua ſuper faciem tuam: & vide- 27 bitur ignominia tua, Et adulterium tuum, & hinnitus tuus, & alienatio fornicationis tuæ. Super colles, & in agris vidi abominationes tuas. Væ tibi, Hieruſalem: quia non es mundata poſt me uſquequò adhuc.

MS.A. (τ) δέρμα, ϗ πάρδαλις (υ) *δυνήσεσθε (φ) διέφθειρα (χ) ἔρημον τόπον. Οὗτος (ψ) νόμου μου, (ω) ὀπίσθιά σου κατὰ πρόσωπόν σου, (α) αἱ μοιχεῖαι σου, ϗ ὁ χρεμετισμὸς

ΚΕΦ. ιδ΄.

1 (α) ΚΑῚ ἘΓΈΝΕΤΟ ΛΌΓΟΣ ΚΥΡΊΟΥ ΠΡῸΣ ἹΕΡΕΜΊΑΝ ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ἈΒΡΟΧΊΑΣ.

2 Ἐπένθησεν ἡ Ἰουδαία, ϗ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐκενώθησαν, ϗ ἐσκοτώθησαν ἐπὶ τῆς γῆς, ϗ ἡ κραυγὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀνέβη. 3 Καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νεωτέρους (β) αὐτῶν ἐφ᾽ ὕδωρ· ἤλθοσαν ἐπὶ τὰ φρέατα, ϗ οὐχ (γ) εὕροσαν ὕδωρ, (δ) ϗ ἀπέστρεψαν τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν κενά. 4 Καὶ τὰ ἔργα τῆς γῆς ἐξέλιπεν, ὅτι οὐκ ἦν ὑετός. ᾐσχύνθησαν (ε) οἱ γεωργοὶ, ἐπεκάλυψαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. 5 Καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ (ζ) ἔτεκον, ϗ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη. 6 Ὄνοι ἄγριοι ἔστησαν ἐπὶ νάπας, ϗ εἵλκυσαν ἄνεμον, ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ ἦν χόρτος (η). 7 Αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν· κύριε ποίησον ἡμῖν ἕνεκεν σου, ὅτι πολλαὶ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐναντίον σου, ὅτι σοὶ ἡμάρτομεν. 8 Ὑπομονὴ Ἰσραὴλ κύριε, ϗ σώζεις ἐν καιρῷ κακῶν. ἵνα τί ἐγενήθης ὡσεὶ πάροικος ἐπὶ τῆς γῆς, ϗ ὡς αὐτόχθων ἐκκλίνων εἰς κατάλυμα; 9 Μὴ ἔσῃ ὥσπερ ἄνθρωπος ὑπνῶν, ἢ ὡς ἀνὴρ οὐ δυνάμενος σώζειν; ϗ σὺ ἐν ἡμῖν εἶ κύριε, ϗ τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐφ᾽ ἡμᾶς, μὴ ἐπιλάθῃ ἡμῶν. 10 Οὕτως λέγει κύριος τῷ λαῷ τούτῳ, Ἠγάπησαν κινεῖν πόδας αὐτῶν, ϗ οὐκ ἐφείσαντο, ϗ ὁ θεὸς οὐκ (θ) εὐώδωσεν ἐν αὐτοῖς, 11 νῦν μνησθήσεται (ι) τῆς ἀδικίας αὐτῶν. Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου εἰς ἀγαθά,

CAP. XIV.

1 Et factum eſt verbum Domini ad Hieremiam, de ſiccitate. 2 Luxit Judæa, & portæ ejus vacuæ factæ ſunt, & contenebratæ ſunt ſuper terram: & clamor 3 Hieruſalem aſcendit: Et magnates ejus miſerunt juniores ſuos ad aquam: venerunt ad puteos, & non invenerunt aquam: & reportaverunt vaſa ſua (a) 4 vacua: Et opera terræ defecerunt, quia non erat pluvia. Confuſi ſunt agricolæ: operuerunt 5 capita ſua: Et cervæ in agro pepererunt, & reliquerunt; quia 6 non erat herba. Onagri ſteterunt in rupibus, & traxerunt (b) ventum: defecerunt oculi eorum; 7 quia non erat fœnum. (c) Peccata noſtra reſtiterunt nobis: Domine, fac nobis propter te: quoniam multa ſunt peccata noſtra coram te: quia tibi peccavimus. 8 Expectatio Iſrael, Domine: & ſalvabis in tempore malorum. Quarè factus es, ſicut advena in terra, & quaſi (d) indigena divertens ad diverſorium? 9 Nunquid eris quaſi homo dormiens, vel quaſi vir, qui (e) ſalvare non poſſit? Et tu in nobis es, Domine: & nomen tuum invocatum eſt ſuper nos: ne obliviſcaris noſtri. 10 Sic dicit Dominus populo huic; Dilexerunt movere pedes ſuos, et non pepercerunt: & Deus (f) non proſperavit in eis: nunc recordabitur iniquitatis eorum. 11 Et dixit Dominus ad me; Noli orare pro populo iſto in bona:

MS.A. (α) Ὁ ΛΌΓΟΣ Ὁ ΓΕΝΆΜΕΝΟΣ ΠΡῸΣ ἹΕΡΕΜΊΑΝ ΠΑΡᾺ ΚΥΡΊΟΥ ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ἈΒΡΟΧΊΑΣ. (β) αὐτῆς (γ) εὗρον (δ) ἀπέστρεψαν (ε) γεωργοὶ, ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν (ζ) ἐτέκοσαν, (η) ἀπὸ λαοῦ ἀδικίας. Αἱ (θ) ηὐδόκησεν (ι) τῶν ἀδικιῶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 האפשר דישני הנדואה משכיה ונמרא שלטי רקמתיה אף אתון תכלון לאוטבא
24 25 דהויתון מלפין למעבד בישין: ואבדרנון כקשא דעדי מן קדם רוחא למדברא: דין
עדביך וחולק אחסנתיך מן קדמי אמר יי דשבקת פולחני ואתרחצת על שקרא:
26 27 ואף אנא אגלי בהתת חובך על אפך ויתחזי קלנך: טפשותיך ושטותיך ועצת חטאי
ינקותיך על רמתא בחקלא גלי קדמי שקוציך וי ליך ירושלם לא תדכין עד כען רוך
ארכא יומין סגיאין:

יד

1 דהוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה על עסקי בוצרתא: אתאבלו דבית יהודה
2 וקרויהון חרובא אתחפיאו אפיהון אכרום אוכמין כקדרא אתרטישו לארעא ויללת
3 יתבי ירושלם סליקת: ותקיפיהון שלחו תגניהון למיא אתו על פצידיא ולא אשכחו
4 מיא תבו מניהון ריקן בהיתו ואתכנעו וחפו רישיהון: בדיל חובי יתבי ארעא אתברו
5 ארי לא הוה מטרא בארעא בהיתו אכריא וחפו רישיהון: ארי אף איילתא במדברא
6 ילדת ושבקא ארי לא הוו דתאין דעסבא: ועדדין קמו על נגדין שתן רוחא כירודין
7 קמא עיניהון ארי לית עשבא: אם חובנא אסהידו בנא יי עבד בדיל שמך ארי סגיאין
8 תיובתנא קדמך חבנא: סיבור ישראל פרקיה בעדן עקא למה יחול רונך עלנא ואנחנא
9 כתותבין בארעא וכעדי אורחא דסטא למבתא: למה יחול רונך עלנא ואנחנא
מטלטלין ושביקין ואת גבר יכיל למפרק ואת שכנתך בינגא יי ושמך עלנא אתקרי לא
10 תשבקננא: כדנן אמר יי לעמא הדין כמה דרחימו כן אתפרע מנהון לאגלותהון
מארע בית שכנתי וכמה דהוו מערבין לפולחן טעותא ומבית מקדשי רגליהון לא מנעו
11 וקדם יי לא רעוא בהון כען יסער עליהון חוביהון ויתפרע עויתהון: ואמר יי לי לא
תצלי על עמא הדין לטבא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

23 Nunquid mutabit Æthiops pellem ſuam, aut pardus maculas picturæ ſuæ? 24 & vos quoque poteſtis benefacere cùm ſitis aſſueti ad malè faciendũ? Et 25 diſpergam eos ſicut ſtipulam quæ pertranſit à facie venti in deſertum. Hæc eſt ſors tua, & pars hæreditatis tuæ à facie mea, dicit Dñs; quia reliquiſti 26 cultum meum, & confiſa es in mendacio. Ego quoque revelabo confuſio- 27 nem peccati tui ſuper faciem tuam, & apparebit ignominia tua. Inſipientia tua & ſtultitia tua & conſiliũ *peccatorũ* adoleſcentiæ tuæ: ſuper colles in agro revelatæ ſunt coram me abominationes tuæ. Væ tibi Jeruſalem, non mundaberis: hactenus prorogatio eſt tibi multis diebus.

CAP. XIV.

1 Quod factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad Jeremiam de nego- 2 tiis ſiccitatis. Luxerunt viri domus Juda, & civitates eorum deſertæ ſunt, & coopertæ ſunt facies eorum nigredine, atræ quaſi olla; projecti ſunt in 3 terram, & clamor habitatorum Jeruſalem aſcendit. Et fortes eorum miſerunt ſubditos ſibi ad aquam; venerũt ad ciſternas, & non invenerũt aquam; reverſi ſunt cum vaſis ſuis vacuis; confuſi ſunt & erubuerunt, & operue- 4 runt capita ſua. Propter peccata habitatorum terræ contriti ſunt; quia non 5 fuit pluvia in terra: confuſi ſunt agricolæ, operuerunt capita ſua. Quoniam etiam cerva in agro peperit & reliquit; quia non erant germina herbæ. 6 Et onagri ſteterunt ſuper torrentes: biberunt ventum quaſi dracones; de- 7 fecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si iniquitates noſtræ teſtificatæ ſunt contra nos, Dñe fac propter nomen tuum quoniam multæ ſunt aver- 8 ſiones noſtræ: coram te peccavimus. Expectatio Iſrael, ſalvator ejus in tempore tribulationis, quare reſidet ira tua ſuper nos? & nos ſumus ſicut 9 peregrini in terra, & ſicut viator qui divertit ad pernoctandũ. Quare reſidet ira tua ſuper nos? & nos ſum᾽ tranſmigrantes & derelicti, tu autẽ fortis, potens ad ſalvandum, & majeſtas tua inter nos eſt Dñe, & nomen tuum in- 10 vocatum eſt ſuper nos, ne derelinquas nos. Hæc dicit Dñs populo huic: Sicut dilexerunt, ſic vindictam ſumam ex eis, ut tranſmigrare faciam eos de terra domus majeſtatis meæ: & ſicut oblectarunt ſe in cultu idolorum, & de domo ſanctuarii mei non prohibuerunt pedes ſuos; & non eſt voluntas coram Dño in eis. Nunc viſitabit peccata eorum, & vindictam 11 ſumet iniquitatum eorum. Et dixit Dominus ad me: Ne ores pro populo iſto in bonum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 *ܘܐܝܟ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܗܢܕܘܝܐ ܕܢܫܚܠܦ ܡܫܟܗ ܘܢܡܪܐ ܦܘܪܓܠܘܗܝ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ
24 ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ: ܡܛܠ ܕܝܠܝܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܬܐ. *ܘܐܒܕܪ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܥܘܪܐ ܕܥܒܪ
25 ܩܕܡ ܪܘܚܐ ܒܡܕܒܪܐ. *ܗܢܘ ܦܣܬܟܝ ܘܡܢܬܐ ܕܝܪܬܘܬܟܝ ܡܢ ܩܕܡܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ
26 ܕܛܥܝܬܝܢܝ ܘܬܟܠܬܝ ܥܠ ܫܘܩܪܐ. *ܐܦ ܐܢܐ ܐܓܠܐ ܫܘܦܠܝܟܝ ܘܐܪܡܐ ܥܠ
27 ܐܦܝܟܝ ܘܢܬܚܙܐ ܨܥܪܟܝ. *ܓܘܪܝܟܝ ܘܨܘܪܚܟܝ ܘܙܢܝܘܬܐ ܕܙܢܝܘܬܟܝ. ܥܠ ܪܡܬܐ ܕܒܡܕܒܪܐ.
ܚܙܝܬ ܛܢܦܘܬܟܝ. ܘܝ ܠܟܝ ܐܘܪܫܠܡ ܕܠܐ ܐܬܕܟܝܬܝ: ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܬܘܒܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

1 *ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܥܠ ܒܨܝܪܘܬ ܡܛܪܐ. *ܬܬܐܒܠ ܝܗܘܕܐ. ܘܬܪܥܝܗ
2 3 ܢܨܕܝܢ ܘܢܦܠܢ ܠܐܪܥܐ. ܘܓܥܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܣܠܩܬ. *ܘܪܘܪܒܢܝܗܘܢ ܢܫܕܪܘܢ ܥܠܝܡܝܗܘܢ
ܠܡܝܐ. ܢܐܬܘܢ ܠܓܘܒܐ ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܡܝܐ. ܘܢܗܦܟܘܢ ܡܐܢܝܗܘܢ ܣܦܝܩܐܝܬ. ܢܒܗܬܘܢ
4 ܘܢܬܟܠܡܘܢ ܘܢܚܦܘܢ ܪܫܝܗܘܢ. *ܡܛܠ ܚܛܗܝܗ ܕܐܪܥܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܡܛܪܐ. ܢܒܗܬܘܢ ܐܟܪܐ
5 ܘܢܚܦܘܢ ܪܫܝܗܘܢ. *ܐܦ ܐܝܠܬܐ ܒܚܩܠܐ ܬܐܠܕ. ܘܬܫܒܘܩ ܥܘܠܝܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ
6 ܬܕܐܐ. *ܘܥܪܕܐ ܢܩܘܡܘܢ ܥܠ ܫܒܝܠܐ. ܢܫܒܘܢ ܪܘܚܐ ܐܝܟ ܬܢܝܢܐ. ܢܚܫܟܢ ܥܝܢܝܗܘܢ. ܡܛܠ
7 ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܣܒܐ. *ܐܢ ܚܛܗܝܢ ܣܗܕܘ ܒܢ. ܡܪܝܐ ܚܘܣ ܡܛܠ ܫܡܟ. ܡܛܠ
8 ܕܣܓܝܐܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟ. ܘܠܟ ܚܛܝܢ. *ܣܒܪܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܦܪܘܩܗ ܒܙܒܢܐ
9 ܕܐܘܠܨܢܐ. ܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ. ܘܐܝܟ ܐܪܚܐ ܕܣܛܐ ܠܡܒܬ. *ܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ
ܡܚܝܠܐ. ܘܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܦܪܩ. ܘܐܢܬ ܡܪܝܐ ܒܝܢܬܢ ܐܢܬ. ܘܫܡܟ ܩܪܐ
10 ܥܠܝܢ. ܠܐ ܬܫܒܘܩܢ. *ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܥܡܐ ܗܢܐ. ܗܢܘܢ ܕܪܚܡܘ ܠܡܬܬܙܝܥܘ. ܪܓܠܝܗܘܢ
ܠܐ ܟܠܘ. ܘܡܪܝܐ ܠܐ ܨܒܐ ܒܗܘܢ. ܗܫܐ ܢܥܗܕ ܥܘܠܗܘܢ. ܘܢܣܥܘܪ ܚܛܗܝܗܘܢ.
11 *ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܨܠܐ ܥܠ ܥܡܐ ܗܢܐ ܠܛܒܬܐ.

23 Et quemadmodum non poteſt Indus mutare cutem ſuam, aut pardus maculas ſuas; ita neque vos benefacere poteſtis, quòd aſſueti ſitis 24 malo. Itaque diſperdam eos veluti glumam 25 quæ tranſit coram vento in deſerto. Hæc eſt ſors tua & pars hæreditatis tuæ à me, dicit Dominus. Quandoquidem oblita es mei, & 26 freta es falſitate; Ego viciſſim retegam fimbrias tuas, & rejiciam eas ſuper faciem tuam, 27 ut conſpiciatur ignominia tua, Adulterium tuum, hinnitus tuus, & fornicatio ſcortationis tuæ: ſuper colles in deſerto vidi abominationem tuam. Væ tibi Jeruſalem, quia non mundas te: quouſque tandem? convertere.

CAP. XIV.

1 Et factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam 2 de pluviæ defectu. Lugebit Judæa, & portæ ejus deſolabuntur, & corruent in terram, & 3 gemitus Jeroſolymæ aſcendet. Magnates eorum mittent plebeios ſuos ad aquas; venientes ad ciſternam non invenient aquas, revertentur ſuis vaſis vacuis, erubeſcent, & pu- 4 dore ſuffuſi operient capita ſua. Propter facinora terræ non erit pluvia: erubeſcentes 5 agricolæ operient capita ſua. Quin etiam cervæ in deſerto parient, & derelinquent hin- 6 nulos ſuos, eò quòd non ſit gramen: Et onagri adſtabunt, ſemitis, ventum aſpirabunt ut canes ſylveſtres, obtenebreſcent oculi eorum, 7 quia non erit fœnum. Si peccata noſtra contra nos teſtantur, *tu* Domine parce propter nomen tuum: nam plurima eſt bonitas tua, & 8 in te peccavimus. Spes Iſraelis, & ſervator ejus in tempore anguſtiæ, ne ſis ut peregrinus in terra, & tanquam viator qui divertit 9 ad pernoctandum. Ne ſis ut homo imbecillis, & ut homo non valens ſervare. Tu quidem Domine, in medio noſtri es, & nomen tuum invocatum eſt ſuper nos; ne derelinquas nos. 10 Sic dicit Dominus huic populo, iſti dilexerunt evagari, pedes ſuos non continuerunt; ideò Domino diſplicent, mox recordabitur iniquitatis eorum, & viſitabit peccata eo- 11 rum. Deinde dixit mihi Dominus, Ne oraveris pro populo iſto in bonum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* أيبدل الحبشي جلده والنمر بقعه * فانتم تقدرون ان تصنعوا الردي الذي تعلّموه 23
جيدًا * وأفسدهم مثل الهشيم المحمول من الريح الى موضع خراب * هذا سهمك ونصيبك 24 25
ان عصيتموني يقول الرب * كما نسيت ناموسي وتوكلت على الكذب * سأكشف ما خلفك 26
أسفل تجاه وجهك * ويظهر اهانتك * وفسقك وصهيلك * وغريبة زناك على الآكام وفي الحقول * 27
رأيت رذائلك * الويل لك يا أيروشليم لانك لم تسعي خلفي * الى متى ايضا *

* الفصل الرابع عشر *

* القول الصائر الى ارمياء من قبل الرب من أجل عدم المطر * 1
* حزنت اليهودية * وأبوابها استفرغت واظلمت على الارض * وصراخ ايروشليم صعد * 2
* وعظماؤها ارسلوا شبانها الى الماء * اتوا الى الآبار فلم يجدوا ماء * ردوا اوعيتهم فارغة * 3
* واعمال الارض فنيت لانه لم يكن مطر * خزيوا الفلاحون * كشفوا رأسهم * والايلات 4 5
في الحقل ولدن وتركوا * لانه لم يكن نبات * الحمير الحقلية وقفوا على الروابي واجتذبوا 6
ريحا * فنيت اعينهم لانه لم يكن عشب * من ظلم الشعب * خطايانا وقفت بنا * يا رب 7
اصنع لنا من أجلك * لان خطايانا كثيرة امامك * لانا أخطأنا اليك * يا رجاء اسرائيل 8
يا رب * خلّص في زمن الاسواء * لماذا صرت مثل غريب على الارض * مثل مناهل يميل الى
موضع المبيت * لا تكن مثل انسان نايم * ولا مثل رجل لا يستطيع أن يخلّص * 9
وانت فينا يا رب انت * واسمك دعي علينا * لا تنسنا * هكذا يقول الرب لهذا الشعب * 10
أحبوا ان يحركوا ارجلهم ولم يشفقوا * الله لم يسر بهم * الآن يذكر مظالمهم * وقال الرب 11
لي * لا تصلّ عن هذا الشعب للخيرات *

23 *An mutaret Æthiops pellem ſuam, aut pardus maculas ſuas? ita vos malum quod didiciſtis, in bonum vertere poteſtis?* 24 *Ideò corrumpam eos ceu ſtipulam à vento in locum deſertum aſportatam.* 25 *Hæc erit portio tua & ſors tua, ſi contra me rebellaveritis, ait Dominus. Quemadmodum oblitus es legis meæ, & fiduciam collocâſti in mendacio;* 26 *Ita retegam poſteriores fimbrias tuas ante faciem tuam, ut* 27 *appareat turpitudo tua, Adulterium tuum, hinnitus tuus, & extraordinaria ſcortatio tua ſuper colles & in agris: Vidi abominationes tuas. Væ tibi O Jeruſalem, quia non mundas te ſequendo me: Quouſque tandem?*

CAP. XIV.

1 Sermo factus ad Jeremiam à Domino de pluviæ penuria.

2 *Mærore conficietur Judæa, portæ ejus evacuabuntur, obſcura ſuper terram evadet, & clamor Jeroſolymorum aſcendet.* 3 *Magnates enim ejus mittent juvenes ejus ad aquam; qui venientes ad puteos, nec invenientes aquam, vaſa ſua vacua reportabunt.* 4 *Terræ culturæ ceſſabunt, quia non erit pluvia: pudefacti agricolæ detegent caput ſuum.* 5 *Cervæ quoque in agro parientes deſtituent fœtum, quia non erit herba:* 6 *Aſini ſylveſtres ſtantes ſuper colles haurient ventum, deficient oculi eorum, quia nullum erit fœnum propter populi perverſitatem.* 7 *Peccata noſtra denuntiârunt nos; O Domine, age nobiſcum propter teipſum, quia peccata noſtra plurima ſunt coram te; nam tibi peccavimus.* 8 *O ſpes Iſraelis, O Domine, ſalva tempore calamitoſo. Quarè factus es ut peregrinus ſuper terram? ut viator qui digreditur ad locum diverſorii?* 9 *Ne ſis ut homo dormitans, neque ut vir impotens ad ſalvandum. Quandoquidem tu es inter nos O Domine, & nomen tuum invocatum eſt ſuper nos; ne obliviſcaris noſtri.* 10 *Sic ait Dominus huic populo, Dilexerunt movere pedes ſuos, nec pepercerunt: non oblectatur illis Deus: jamjam recordaturus eſt impietatem eorum.* 11 *Tum dixit mihi Dominus, Ne preceris huic populo proſpera:*

ירמיה : יד

etiam ? ſuas maculas pardus & ? ſuam pellem Æthiops vertet Nunquid
23 הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי עוֹרוֹ וְנָמֵר חֲבַרְבֻּרֹתָיו גַּם־
eos diſpergere faciam Et ? malefacere docti benefacere poteritis vos
24 אַתֶּם תּוּכְלוּ לְהֵיטִיב לִמֻּדֵי הָרֵעַ : וַאֲפִיצֵם
pars tua ſors Hæc . deſerti ventum ad, tranſeuntem ſtipulam tanquam
25 כְּקַשׁ עוֹבֵר לְרוּחַ מִדְבָּר : זֶה גוֹרָלֵךְ מְנָת־
fidiſti & , mei es oblita quæ : Dominus dixit , me à tuarum menſurarum
מִדַּיִךְ מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתִּבְטְחִי
apparuit & : tuas faciei ſuper tuas fimbrias detexi ego etiam Et . falſitate in
26 בַּשָּׁקֶר : וְגַם־אֲנִי חָשַׂפְתִּי שׁוּלַיִךְ עַל־פָּנָיִךְ וְנִרְאָה
tuæ fornicationis fœditas , tui hinnitus & , tua Adulteria . tua ignominia
27 קְלוֹנֵךְ : נִאֻפַיִךְ וּמִצְהֲלוֹתַיִךְ זִמַּת זְנוּתֵךְ
, Jeruſalaim tibi væ : tuas abominationes vidi , agro in colles ſuper
עַל־גְּבָעוֹת בַּשָּׂדֶה רָאִיתִי שִׁקּוּצָיִךְ אוֹי לָךְ יְרוּשָׁלַםִ
. adhuc quando , poſthac te mundabis non
לֹא תִטְהֲרִי אַחֲרֵי מָתַי עֹד :

CAP. XIV. יד

. prohibitionum verba ſuper Irmejahu ad Domini verbum fuit Quod
1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ עַל־דִּבְרֵי הַבַּצָּרוֹת :
; terra in nigruere , ſunt infirmatæ ejus portæ & , Jehudah Luxit
2 אָבְלָה יְהוּדָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻמְלְלוּ קָדְרוּ לָאָרֶץ
ſuos minores miſerunt eorum illuſtres Et . aſcendit Jeruſalaim clamor &
3 וְצִוְחַת יְרוּשָׁלַםִ עָלָתָה : וְאַדִּרֵיהֶם שָׁלְחוּ צְעוֹרֵיהֶם
ſunt reverſi : aquas invenerunt non , foſſas ad venerunt : aquam ad
לַמָּיִם בָּאוּ עַל־גֵּבִים לֹא־מָצְאוּ מַיִם שָׁבוּ
operuerunt & , erubuerunt & , ſunt affecti pudore , vacua ſuis vaſis
כְלֵיהֶם רֵיקָם בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ וְחָפוּ
pluvia fuit non quia : contritam humum Propter . ſuum caput
4 רֹאשָׁם : בַּעֲבוּר הָאֲדָמָה חַתָּה כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם
Nam . ſuum caput operuerunt , agricolæ ſunt affecti pudore : terra in
5 בָּאָרֶץ בֹּשׁוּ אִכָּרִים חָפוּ רֹאשָׁם : כִּי
. herba erat non quia , relinquere & , peperit agro in cerva etiam
גַּם־אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה יָלְדָה וְעָזוֹב כִּי לֹא־הָיָה דֶּשֶׁא :
: dracones tanquam ventum ſorbuerunt : locis editis ſuper ſteterunt onagri Et
6 וּפְרָאִים עָמְדוּ עַל־שְׁפָיִם שָׁאֲפוּ רוּחַ כַּתַּנִּים
noſtræ iniquitates Si . herba non quia , eorum oculi defecerunt
7 כָּלוּ עֵינֵיהֶם כִּי־אֵין עֵשֶׂב : אִם־עֲוֹנֵינוּ
quia : tuum nomen propter fac , Domine , nos contra ſunt teſtificatæ
עָנוּ בָנוּ יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־
Iſrael Expectatio . peccavimus tibi , noſtræ averſiones ſunt multiplicatæ
8 רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ חָטָאנוּ : מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל
, terra in peregrinus veluti eris quare : afflictionis tempore in ejus ſervator
מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ
vir veluti es futurus Quare ? pernoctandum ad declinavit viator tanquam &
9 וּכְאֹרֵחַ נָטָה לָלוּן : לָמָּה תִהְיֶה כְּאִישׁ
noſtro interiori in tu & ? facere ſalvum poterit non fortis tanquam , attonitus
נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא־יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְקִרְבֵּנוּ
Sic . nos dimittas ne , eſt invocatum nos ſuper tuum nomen & , Domine
10 יְהוָה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל־תַּנִּחֵנוּ : כֹּה־
ſuos pedes , ſe movere dilexerunt ita : huic populo Dominus dixit
אָמַר יְהוָה לָעָם הַזֶּה כֵּן אָהֲבוּ לָנוּעַ רַגְלֵיהֶם
recordabitur nunc : eos noluit Dominus & : prohibuerunt non
לֹא חָשָׂכוּ וַיהוָה לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר
: me ad Dominus dixit Et . eorum peccata viſitabit & , eorum iniquitatis
11 עֲוֹנָם וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי
. bonum in iſto populo pro ores Ne
אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־הָעָם הַזֶּה לְטוֹבָה :

Verſio VULG. LAT.

23 Si mutare poteſt Æthiops pellem
ſuam, aut pardus varietates ſuas:
& vos poteritis benefacere, cùm
24 didiceritis malum. Et diſſeminabo
eos quaſi ſtipulam, quæ
25 vento raptatur in deſerto. Hæc
ſors tua, parſque menſuræ tuæ
à me, dicit Dominus; quia oblita
es meî, & confiſa es in mendacio.
26 Unde & ego nudavi femora
tua contra faciem tuam, &
27 apparuit ignominia tua, Adulteria
tua, & hinnitus tuus, ſcelus
fornicationis tuæ: ſuper colles
in agro vidi abominationes tuas.
Væ tibi, Jeruſalem, non mundaberis
poſt me: uſquequò adhuc?

CAP. XIV.

1 Quod factum eſt verbum Domini
ad Jeremiam de ſermonibus
2 ſiccitatis. Luxit Judæa, &
portæ ejus corruerunt, & obſcuratæ
ſunt in terra; & clamor Jeruſalem
3 aſcendit. Majores miſerunt
minores ſuos ad aquam:
venerunt ad hauriendum, non
invenerunt aquam, reportaverunt
vaſa ſua vacua: confuſi
ſunt & afflicti, & operuerunt capita
4 ſua. Propter terræ vaſtitatem,
quia non venit pluvia in
terram, confuſi ſunt agricolæ,
5 operuerunt capita ſua. Nam &
cerva in agro peperit, & reliquit:
6 quia non erat herba. Et
onagri ſteterunt in rupibus, traxerunt
ventum quaſi dracones,
defecerunt oculi eorum, quia
7 non erat herba. Si iniquitates
noſtræ reſponderint nobis: Domine,
fac propter nomen tuum,
quoniam multæ ſunt averſiones
8 noſtræ, tibi peccavimus. Expectatio
Iſrael, ſalvator ejus in tempore
tribulationis: quarè quaſi
colonus futurus es in terra, &
quaſi viator declinans ad manendum?
9 Quarè futurus es velut
vir vagus, ut fortis qui non
poteſt ſalvare? tu autem in nobis
es, Domine, & nomen tuum
invocatum eſt ſuper nos, ne de-
10 relinquas nos. Hæc dicit Dominus
populo huic, qui dilexit movere
pedes ſuos, & non quievit,
& Domino non placuit: Nunc
recordabitur iniquitatum eorum,
11 & viſitabit peccata eorum. Et
dixit Dominus ad me; Noli orare
pro populo iſto in bonum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

23 Εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ τὸ (τ) δέρμα αὐτοῦ,
καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑ-
μεῖς (υ) δυνήσεσθε εὐποιῆσαι μεμαθηκότες
24 τὰ κακά. Καὶ (φ) διέσπειρα αὐτοὺς, ὡς
φρύγανα φερόμενα ὑπὸ ἀνέμου εἰς (χ) ἔρημον.
25 Οὗτος ὁ κλῆρός σου, καὶ μερὶς τοῦ ἀπειθεῖν
ὑμᾶς ἐμοὶ, λέγει κύριος. ὡς ἐπελάθου
26 (ψ) μου, καὶ ἤλπισας ἐπὶ ψεύδεσι, Κἀγὼ
ἀποκαλύψω τὰ (ω) ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσωπόν
27 σου, καὶ ὀφθήσεται ἡ ἀτιμία σου, Καὶ
(α) ἡ μοιχεία σου, καὶ χρεμετισμός σου, καὶ
ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῆς πορνείας σου. ἐπὶ τῶν βουνῶν,
καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἑώρακα τὰ βδελύγματά
σου. οὐαί σοι Ἱερουσαλὴμ, ὅτι οὐκ
ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μου ἕως τίνος ἔτι;

Si mutabit Æthiops pellem ſuā, 23
& pardus varietates ſuas; &
vos poteritis benefacere, cùm didiceritis
mala. Et diſſeminavi eos, 24
quaſi ſtipulas, quæ feruntur à
vento in deſertum. Sic ſors tua, 25
& pars inobedientiæ veſtræ adverſùm
me, dicit Dominus. Sicut
oblita es meî, & ſperâſti in mendaciis;
Et ego nudabo poſteriora 26
tua ſuper faciem tuam: & videbitur
ignominia tua, Et adulterium 27
tuum, & hinnitus tuus, &
alienatio fornicationis tuæ. Super
colles, & in agris vidi abominationes
tuas. Væ tibi, Hieruſalem:
quia non es mundata poſt me
uſquequò adhuc.

MS.A. (τ) δέρμα, καὶ πάρδαλις (υ) * δυνήσεται (φ) διέφθειρα (χ) ἔρημον τόπον. Οὗτος (ψ) νόμου μου, (ω) ὀπίσθιά σου κατὰ πρόσωπόν σου, (α) αἱ μοιχεῖαί σου, καὶ ὁ χρεμετισμὸς

ΚΕΦ. ιδ´.

1 (α) ΚΑΙ` ἘΓΕΝΕΤΟ ΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ἹΕΡΕΜΙΑΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ἈΒΡΟΧΙΑΣ.
2 Ἐπένθησεν ἡ Ἰουδαία, καὶ αἱ πύλαι αὐ-
τῆς ἐκενώθησαν, καὶ ἐσκοτώθησαν ἐπὶ τῆς
γῆς, καὶ ἡ κραυγὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀνέβη.
3 Καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νεωτέρους
(β) αὐτῶν ἐφ᾽ ὕδωρ· ἤλθοσαν ἐπὶ τὰ
φρέατα, καὶ οὐχ (γ) εὕροσαν ὕδωρ, (δ) καὶ ἀπέστρεψαν
τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν κενά. Καὶ τὰ ἔργα
4 τῆς γῆς ἐξέλιπεν, ὅτι οὐκ ἦν ὑετός. ᾐσχύνθησαν
(ε) οἱ γεωργοὶ, ἐπεκάλυψαν τὰς
5 κεφαλὰς αὐτῶν. Καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ (ζ)
ἔτεκον, καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη.
6 Ὄνοι ἄγριοι ἔστησαν ἐπὶ νάπας, καὶ εἵλκυσαν ἄνεμον,
ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ ἦν
7 χόρτος (η). Αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν·
κύριε ποίησον ἡμῖν ἕνεκεν σοῦ, ὅτι πολλαὶ
αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐναντίον σου, ὅτι σοὶ
8 ἡμάρτομεν. Ὑπομονὴ Ἰσραὴλ κύριε, καὶ σώζεις
ἐν καιρῷ κακῶν. ἵνα τί ἐγενήθης ὡσεὶ
πάροικος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὡς αὐτόχθων ἐκ-
9 κλίνων εἰς κατάλυμα; Μὴ ἔσῃ ὥσπερ ἄνθρωπος
ὑπνῶν, ἢ ὡς ἀνὴρ οὐ δυνάμενος
σώζειν; καὶ σὺ ἐν ἡμῖν εἶ κύριε, καὶ τὸ ὄνομά
σου ἐπικέκληται ἐφ᾽ ἡμᾶς, μὴ ἐπιλάθῃ ἡ-
10 μῶν. Οὕτως λέγει κύριος τῷ λαῷ τούτῳ,
Ἠγάπησαν κινεῖν πόδας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐφείσαντο,
καὶ ὁ θεὸς οὐκ (θ) εὐόδωσεν ἐν αὐτοῖς,
11 νῦν μνησθήσεται (ι) τῆς ἀδικίας αὐτῶν. Καὶ
εἶπε κύριος πρός με, Μὴ προσεύχου περὶ τοῦ
λαοῦ τούτου εἰς ἀγαθά,

CAP. XIV.

ET factum eſt verbum Domini 1
ad Hieremiam, de ſiccitate.
Luxit Judæa, & portæ ejus vacuæ 2
factæ ſunt, & contenebratæ
ſunt ſuper terram: & clamor
Hieruſalem aſcendit: Et magnates 3
ejus miſerunt juniores
ſuos ad aquam: venerunt ad puteos,
& non invenerunt aquam:
& reportaverunt vaſa ſua (a)
vacua: Et opera terræ defecerunt, 4
quia non erat pluvia. Confuſi
ſunt agricolæ: operuerunt
capita ſua: Et cervæ in agro pepererunt, 5
& reliquerunt; quia
non erat herba. Onagri ſteterunt 6
in rupibus, & traxerunt (b) ventum:
defecerunt oculi eorum;
quia non erat fœnum. (c) Peccata 7
noſtra reſtiterunt nobis: Domine,
fac nobis propter te: quoniam
multa ſunt peccata noſtra
coram te: quia tibi peccavimus.
Expectatio Iſrael, Domine: & 8
ſalvabis in tempore malorum.
Quarè factus es, ſicut advena in
terra, & quaſi (d) indigena divertens
ad diverſorium? Nunquid 9
eris quaſi homo dormiens,
vel quaſi vir, qui (e) ſalvare non
poſſit? Et tu in nobis es, Domine:
& nomen tuum invocatum eſt
ſuper nos: ne obliviſcaris noſtri.
Sic dicit Dominus populo huic; 10
Dilexerunt movere pedes ſuos, et
non pepercerunt: & Deus (f) non
proſperavit in eis: nunc recordabitur
iniquitatis eorum. Et dixit 11
Dominus ad me; Noli orare pro
populo iſto in bona:

MS.A. (α) Ὁ ΛΟΓΟΣ Ὁ ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣ ἹΕΡΕΜΙΑΝ ΠΑΡΑ` ΚΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ` ΤΗΣ ἈΒΡΟΧΙΑΣ. (β) αὐτῆς (γ) εὗρον (δ) ἀπέστρεψαν (ε) γεωργοὶ, ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν (ζ) ἐτέκοσαν, (η) ἀπὸ λαοῦ ἀδικίας. Αἱ (θ) ηὐδόκησεν (ι) τῶν ἀδικιῶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

הַאֶפְשַׁר דְּיִשַׁנֵּי הִנְדְּוָאָה מַשְׁכֵּיהּ וְנִמְרָא שַׁלְמֵי רִקְמָתֵיהּ אַף אַתּוּן תִּכְלוּן לְאוֹטָבָא
דַּהֲוֵיתוּן מַלְּפִין לְמֶעְבַּד בִּישִׁין : וְאֶבַדַּרְנוּן כְּקַשָּׁא דְּעָבַר מִן קֳדָם רוּחָא לְמַדְבְּרָא : דֵּין
עַדְבִיךְ וְחוּלָק אַחְסַנְתִּיךְ מִן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ דְּשַׁבַקְתְּ פּוּלְחָנִי וְאִתְרְחֶצְתְּ עַל שִׁקְרָא :
וְאַף אֲנָא אֲגַלֵּי בַּהֲתַת חוֹבִיךְ עַל אַפִּיךְ וְיִתְחֲזֵי קְלָנִיךְ : טַפְשׁוּתִיךְ וְשׁוּטוּתִיךְ וְעֵצַת חִטְאֵי
יַנְקוּתִיךְ עַל רָמָתָא בְּחַקְלָא גְּלֵי קֳדָמַי שִׁקּוּצַיִךְ וַי לִיךְ יְרוּשְׁלֵם לָא תִדְכְּיִן עַד כְּעַן דִּי
אַרְכָא יוֹמִין סַגִּיאִין :

דַּהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה עַל עִסְקֵי בַּצּוֹרְתָא : אִתְאַבַּלוּ בֵּית יְהוּדָה
וְקִרְוֵיהוֹן חָרוּבָא אִתְחֲפִיאוּ אַפֵּיהוֹן כְּקִדְרָא אִתְרְמִיאוּ לְאַרְעָא וְצִוְחַת
יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם סְלֵיקַת : וְתַקִּיפֵיהוֹן שְׁלַחוּ זְעוּרֵיהוֹן לְמַיָּא אֲתוֹ לְגֻבַּיָּא לָא אַשְׁכַּחוּ
מַיָּא תָּבוּ מָנֵיהוֹן רֵיקָן בְּהִיתוּ וְאִתְכְּנִיעוּ וַחֲפוֹ רֵישֵׁיהוֹן : בְּדִיל חוֹבֵי יָתְבֵי אַרְעָא אִתְבָּרוּ
אֲרֵי לָא הֲוָה מִטְרָא בְּאַרְעָא בְּהִיתוּ אִכָּרַיָּא חֲפוֹ רֵישֵׁיהוֹן : אֲרֵי אַף אַיַּלְתָּא בְּחַקְלָא
יְלִידַת וְשָׁבְקָא אֲרֵי לָא הֲוָה לְבַלְבּוּל עִסְבָּא : וּפַרְעַיָּא קָמוּ עַל נַגְדִין שְׁמָעוּ רוּחָא כְּתַנִּינַיָּא
קְמָא עֵינֵיהוֹן אֲרֵי לֵית עִסְבָּא : אִם חוֹבָנָא אַסְהִידוּ בַנָא יְיָ עֲבֵיד בְּדִיל שְׁמָךְ אֲרֵי סְגִיאוּ
תְּיוּבְתָנָא קֳדָמָךְ חַבְנָא : סְבַר יִשְׂרָאֵל פָּרְקֵיהּ בְּעִדָּן עָקָא לְמָה יְחוּל רוּגְזָךְ עֲלָנָא וַאֲנַחְנָא
כְּתוֹתָבִין בְּאַרְעָא וּכְאַרְחָא דְּסָטֵי לְמֵבַת : לְמָה יְחוּל רוּגְזָךְ עֲלָנָא וַאֲנַחְנָא
מְטַלְטְלִין וּשְׁבִיקִין וְאַתְּ תַּקִּיף וִיכִיל לְמִפְרַק וּשְׁכִנְתָּךְ בֵּינָנָא יְיָ וּשְׁמָךְ עֲלָנָא אִתְקְרֵי לָא
תִשְׁבְּקִנָּנָא : כִּדְנַן אֲמַר יְיָ לְעַמָּא הָדֵין כְּמָה דִּרְחִימוּ כֵּן אַתְפְּרַע מִנְּהוֹן לְאַגְלָיוּתְהוֹן
מֵאַרַע בֵּית שְׁכִנְתִּי וְכִמָה דְּאִתְרְעִיאוּ בְּפָלְחַן טַעֲוָתָא וּמִבֵּית מַקְדְּשִׁי רַגְלֵיהוֹן לָא מְנָעוּ
וּקְדָם יְיָ לָא רַעֲוָא בְהוֹן כְּעַן יִדְכַּר חוֹבֵיהוֹן וְיִסְעַר עֲוָיָתְהוֹן : וַאֲמַר יְיָ לִי לָא
תְצַלֵּי עַל עַמָּא הָדֵין לְטָבָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Nunquid mutabit Æthiops pellem ſuam, aut pardus maculas picturæ ſuæ? 23
& vos quoque poteſtis benefacere cùm ſitis aſſueti ad malè faciendū? Et 24
diſpergam eos ſicut ſtipulam quæ pertranſit à facie venti in deſertum. Hæc 25
eſt ſors tua, & pars hæreditatis tuæ à facie mea, dicit Dñs; quia reliquiſti
cultum meum, & confiſa es in mendacio. Ego quoque revelabo confuſio- 26
nem peccati tui ſuper faciem tuam, & apparebit ignominia tua. Inſipientia 27
tua & ſtultitia tua & conſiliū *peccatorū* adoleſcentiæ tuæ: ſuper colles in
agro revelatæ ſunt coram me abominationes tuæ. Væ tibi Jeruſalem, non
mundaberis: hactenus prorogatio eſt tibi multis diebus.

CAP. XIV.

Quod factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad Jeremiam de nego- 1
tiis ſiccitatis. Luxerunt viri domus Juda, & civitates eorum deſertæ ſunt, 2
& coopertæ ſunt facies eorum nigredine, atræ quaſi olla; projecti ſunt in
terram, & clamor habitatorum Jeruſalem aſcendit. Et fortes eorum miſe- 3
runt ſubditos ſibi ad aquam; venerūt ad ciſternas, & non invenerūt aquam;
reverſi ſunt cum vaſis ſuis vacuis; confuſi ſunt & erubuerunt, & operue-
runt capita ſua. Propter peccata habitatorum terræ contriti ſunt; quia non 4
fuit pluvia in terra: confuſi ſunt agricolæ, operuerunt capita ſua. Quoniam 5
etiam cerva in agro peperit & reliquit; quia non erant germina herbæ.
Et onagri ſteterunt ſuper torrentes: biberunt ventum quaſi dracones; de- 6
fecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si iniquitates noſtræ teſtificatæ 7
ſunt contra nos, Dñe fac propter nomen tuum quoniam multæ ſunt aver-
ſiones noſtræ: coram te peccavimus. Expectatio Iſrael, ſalvator ejus in 8
tempore tribulationis, quare reſidet ira tua ſuper nos? & nos ſumus ſicut
peregrini in terra, & ſicut viator qui divertit ad pernoctandū. Quare reſi- 9
det ira tua ſuper nos? & nos ſum⁹ tranſmigrantes & derelicti, tu autē fortis,
potens ad ſalvandum, & majeſtas tua inter nos eſt Dñe, & nomen tuum in-
vocatum eſt ſuper nos, ne derelinquas nos. Hæc dicit Dñs populo huic: 10
Sicut dilexerunt, ſic vindictam ſumam ex eis, ut tranſmigrare faciam eos
de terra domus majeſtatis meæ: & ſicut oblectarunt ſe in cultu idolorum,
& de domo ſanctuarii mei non prohibuerunt pedes ſuos; & non eſt vo-
luntas coram Dño in eis. Nunc viſitabit peccata eorum, & vindictam
ſumet iniquitatum eorum. Et dixit Dominus ad me: Ne ores pro populo iſto in bonum. 11

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܘܐܝܟ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܗܢܕܘܝܐ ܕܢܫܚܠܦ ܡܫܟܗ· ܘܢܡܪܐ ܦܘܪܡܘܗܝ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ
24 ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ: ܡܛܠ ܕܐܠܝܦܝܬܘܢ ܒܝܫܬܐ. * ܘܐܒܕܪ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܥܒܪ
25 ܩܕܡ ܪܘܚܐ ܒܡܕܒܪܐ. * ܗܢܘ ܦܠܓܟܝ· ܘܡܢܬܐ ܕܝܪܬܘܬܟܝ ܡܢ ܩܕܡܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ
26 ܕܛܥܝܬܝܢܝ· ܘܐܬܬܟܠܬܝ ܥܠ ܫܘܩܪܐ. * ܐܦ ܐܢܐ ܐܓܠܐ ܫܘܦܠܝܟܝ ܥܠ ܐܦܝܟܝ. ܘܢܬܚܙܐ ܨܥܪܟܝ
27 ܓܘܪܝܟܝ ܘܨܘܗܠܟܝ. * ܘܙܢܝܘܬ ܙܢܝܘܬܟܝ ܥܠ ܪ̈ܡܬܐ ܕܒܡܕܒܪܐ ܚܙܝܬ ܛܢܦܘܬܟܝ. ܘܝ ܠܟܝ ܐܘܪܫܠܡ.
ܕܠܐ ܐܬܕܟܝܬܝ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܬܘܒܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

1 * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܥܠ ܡܛܪܐ ܕܟܠܐ. * ܬܐܒܠ ܝܗܘܕ ܘܬܬܚܪܒܢ
2 ܬܪ̈ܥܝܗ ܘܢܦܠܢ ܠܐܪܥܐ. ܘܓܥܬܗ ܕܐܘܪܫܠܡ ܬܣܩ. * ܘܪ̈ܘܪܒܢܝܗܘܢ ܢܫܕܪܘܢ ܥܠܝܡܝܗܘܢ
3 ܠܡ̈ܝܐ. ܢܐܬܘܢ ܠܓܘܒܐ ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܡ̈ܝܐ. ܘܢܗܦܟܘܢ ܡܐܢܝܗܘܢ ܣܪܝܩܝܢ. ܢܒܗܬܘܢ
4 ܘܢܬܟܢܥܘܢ ܘܢܚܦܘܢ ܪ̈ܫܝܗܘܢ. * ܡܛܠ ܚܛܗ̈ܝܗ ܕܐܪܥܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܡܛܪܐ. ܢܒܗܬܘܢ ܐܟܪ̈ܐ
5 ܘܢܚܦܘܢ ܪ̈ܫܝܗܘܢ. * ܐܦ ܐܝܠܬܐ ܒܡܕܒܪܐ ܝܠܕܐ. ܘܫܒܩܐ ܥܠܝܡ̈ܝܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ
6 ܬܕܐܐ. * ܘܦܪ̈ܐܐ ܩܡܘ ܥܠ ܫܒܝܠܐ. ܫܐܦܘ ܪܘܚܐ ܐܝܟ ܝܪܘܪܐ. ܢܚܫܟܢ ܥܝܢܝܗܘܢ. ܡܛܠ
7 ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܣܒܐ. * ܐܢ ܚܛܗ̈ܝܢ ܣܗܕܘ ܒܢ. ܡܪܝܐ ܚܘܣ ܡܛܠ ܫܡܟ. ܡܛܠ
8 ܕܣܓܝܐܐ ܐܢܝܢ ܛܝܒܘܬܟ. ܘܠܟ ܚܛܝܢ. * ܣܒܪܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܦܪܘܩܗ ܒܙܒܢ ܐܘܠܨܢܐ
9 ܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ. ܘܐܝܟ ܐܪܚܐ ܕܣܛܐ ܠܡܒܬ. * ܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ
ܡܚܝܠܐ. ܘܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܦܪܩ. ܘܐܢܬ ܡܪܝܐ ܒܝܢܬܢ ܐܝܬܝܟ. ܘܫܡܟ ܥܠܝܢ
10 ܩܪܝܐ. ܠܐ ܬܫܒܩܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܥܡܐ ܗܢܐ. ܗܢܘܢ ܪܚܡܘ ܠܡܛܥܐ. ܪ̈ܓܠܝܗܘܢ
ܠܐ ܟܠܘ. ܘܡܪܝܐ ܠܐ ܨܒܐ ܒܗܘܢ. ܗܫܐ ܢܬܕܟܪ ܥܘܠܗܘܢ. ܘܢܦܩܘܕ ܚܛܗ̈ܝܗܘܢ.
11 * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܨܠܐ ܥܠ ܥܡܐ ܗܢܐ ܠܛܒܬܐ.

Et quemadmodum non poteſt Indus mutare 23
cutem ſuam, aut pardus maculas ſuas; ita neque
vos benefacere poteſtis, quòd aſſueti ſitis
malo. Itaque diſperdam eos veluti glumam 24
quæ tranſit coram vento in deſerto. Hæc eſt 25
ſors tua & pars hæreditatis tuæ à me, dicit
Dominus. Quandoquidem oblita es mei, &
freta es falſitate; Ego viciſſim retegam fimbrias 26
tuas, & rejiciam eas ſuper faciem tuam,
ut conſpiciatur ignominia tua, Adulterium 27
tuum, hinnitus tuus, & fornicatio ſcortationis
tuæ: ſuper colles in deſerto vidi abominationem
tuam. Væ tibi Jeruſalem, quia non
mundas te: quouſque tandem? convertere.

CAP. XIV.

ET factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam 1
de pluviæ defectu. Lugebit Judæa, & portæ 2
ejus deſolabuntur, & corruent in terram, &
gemitus Jeroſolymæ aſcendet. Magnates eo- 3
rum mittent plebeios ſuos ad aquas; venientes
ad ciſternam non invenient aquas, revertentur
ſuis vaſis vacuis, erubeſcent, & pudore
ſuffuſi operient capita ſua. Propter facinora 4
terræ non erit pluvia: erubeſcentes
agricolæ operient capita ſua. Quin etiam 5
cervæ in deſerto parient, & derelinquent hinnulos
ſuos, eò quòd non ſit gramen: Et onagri 6
adſtabunt, ſemitis, ventum aſpirabunt ut
canes ſylveſtres, obtenebreſcent oculi eorum,
quia non erit fœnum. Si peccata noſtra contra 7
nos teſtantur, *tu* Domine parce propter
nomen tuum: nam plurima eſt bonitas tua, &
in te peccavimus. Spes Iſraelis, & ſervator 8
ejus in tempore anguſtiæ, ne ſis ut peregrinus
in terra, & tanquam viator qui divertit
ad pernoctandum. Ne ſis ut homo imbecillis, 9
& ut homo non valens ſervare. Tu quidem
Domine, in medio noſtri es, & nomen tuum
invocatum eſt ſuper nos; ne derelinquas nos.
Sic dicit Dominus huic populo, iſti dilexerunt 10
evagari, pedes ſuos non continuerunt;
ideò Domino diſplicent, mox recordabitur
iniquitatis eorum, & viſitabit peccata eorum.
Deinde dixit mihi Dominus, Ne ora- 11
veris pro populo iſto in bonum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * ايبدل الحبشي جلده والنمر بقعه * فانتم تقدرون ان تصنعوا الردي الذي تعلمتموه
24 جيدا * وافسدهم مثل الهشيم المحمول من الريح الي موضع خراب * هذا سهمك ونصيبك 25
26 ان عصيتموني يقول الرب * كما نسيت ناموسي وتوكلت علي الكذب * ساكشف ما خلفك
27 اسفل تجاه وجهك ويظهر اهانتك * وفسقك وصهيلك وغريبة زناك علي الاكام وفي الحقول *
رايت رذالاتك * الويل لك يا ايروسليم لانك لم تنقي خلفي * الي متي ايضا *

* الفصل الرابع عشر *

1 * القول الصاير الي ارمياء من قبل الرب من اجل عدم المطر *
2 * حزنت اليهودية * وابوابها استفرغت واظلمت علي الارض * وصراخ ايروسليم صعد *
3 * وعظماوها ارسلوا شبانها الي الماء * اتوا الي الابار فلم يجدوا ماء * ردوا اوعيتهم فارغة *
4 * واعمال الارض فنيت لانه لم يكن مطر * خزيوا الفلاحون * كشفوا راسهم * والايلات 5
6 في الحقل ولدن وتركوا لانه لم يكن نبات * الحمير الحقلية وقفوا علي الروابي واجتذبوا
7 ريحا * فنيت اعينهم لانه لم يكن عشب * من ظلم الشعب * خطايانا وقفت بنا * يا رب
8 اصنع لنا من اجلك * لان خطايانا كثيرة امامك * لانا اخطانا اليك * يا رجاء اسرايل
يا رب * خلص في زمن الاسواء * لماذا صرت مثل غريب علي الارض * مثل مسافر يميل الي
9 موضع المبيت * لا تكن مثل انسان نايم * ولا مثل رجل لا يستطيع ان يخلص *
10 وانت فينا يا رب انت * واسمك دعي علينا * لا تنسانا * هكذا يقول الرب لهذا الشعب *
11 احبوا ان يحركوا ارجلهم ولم يشفقوا * الله لم يسر بهم * الان يذكر مظالمهم * وقال الرب
لي * لا تصل عن هذا الشعب للخيرات *

An mutaret Æthiops pellem ſuam, aut 23
pardus maculas ſuas? ita vos malum
quod didiciſtis, in bonum vertere poteſtis?
Ideò corrumpam eos ceu ſtipulam à vento 24
in locum deſertum aſportatam. Hæc erit 25
portio tua & ſors tua, ſi contra me rebellaveritis,
ait Dominus. Quemadmodum
oblitus es legis meæ, & fiduciam collocâſti
in mendacio; Ita retegam poſteriores 26
fimbrias tuas ante faciem tuam, ut
appareat turpitudo tua, Adulterium tuum, 27
hinnitus tuus, & extraordinaria
ſcortatio tua ſuper colles & in agris:
Vidi abominationes tuas. Væ tibi O Jeruſalem,
quia non mundas te ſequendo me:
Quouſque tandem?

CAP. XIV.

SErmo factus ad Jeremiam à Domino 1
de pluviæ penuria.

Mœrore conficietur Judæa, portæ ejus 2
evacuabuntur, obſcura ſuper terram evadet,
& clamor Jeroſolymorum aſcendet.
Magnates enim ejus mittent juvenes ejus 3
ad aquam; qui venientes ad puteos, nec
invenientes aquam, vaſa ſua vacua reportabunt.
Terræ culturæ ceſſabunt, quia 4
non erit pluvia: pudefacti agricolæ detegent
caput ſuum. Cervæ quoque in agro 5
parientes deſtituent fœtum, quia non
erit herba: Aſini ſylveſtres ſtantes ſuper 6
colles haurient ventum, deficient oculi
eorum, quia nullum erit fœnum propter
populi perverſitatem. Peccata noſtra de- 7
nuntiârunt nos; O Domine, age nobiſcum
propter teipſum, quia peccata noſtra plurima
ſunt coram te; nam tibi peccavimus.
O ſpes Iſraelis, O Domine, ſalva tem- 8
pore calamitoſo. Quarè factus es ut
peregrinus ſuper terram? ut viator qui
digreditur ad locum diverſorii? Ne 9
ſis ut homo dormitans, neque ut vir impotens
ad ſalvandum. Quandoquidem
tu es inter nos O Domine, & nomen tuum
invocatum eſt ſuper nos; ne obliviſcaris
noſtri. Sic ait Dominus huic populo, 10
Dilexerunt movere pedes ſuos, nec pepercerunt:
non oblectatur illis Deus: jamjam
recordaturus eſt impietatem eorum.
Tum dixit mihi Dominus, Ne preceris 11
huic populo proſpera:

ירמיה : יד

cùm ¶& : eorum præconium ad audiens ego non , jejunaverint Cùm
12 כִּי יָצֻמוּ אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֶל־רִנָּתָם וְכִי
, gladio in quia : ea volens ego non , munus & aſcenſionem fecerint aſcendere
יַעֲלוּ עֹלָה וּמִנְחָה אֵינֶנִּי רֹצָם כִּי בַּחֶרֶב
Domine Ahah : dixi Et .eos conſumens ego peſte in &, fame in &
13 וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר אָנֹכִי מְכַלֶּה אוֹתָם׃ וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי
videbitis Non : eis dicentes vates Ecce : DOMINE
יֱהֹוִה הִנֵּה הַנְּבִאִים אֹמְרִים לָהֶם לֹא־תִרְאוּ
dabo veritatis pacem quippe : vobis erit non fames &, gladium
חֶרֶב וְרָעָב לֹא־יִהְיֶה לָכֶם כִּי־שְׁלוֹם אֱמֶת אֶתֵּן
: me ad DOMINUS dixit Et .iſto loco in vobis
14 לָכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
neque , eos miſi non , meo nomine in vaticinantes vates Falſum
שֶׁקֶר הַנְּבִאִים נִבְּאִים בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא
, divinationem &, falſitatis viſionem : eos ad ſum locutus nec , eis præcepi
צִוִּיתִים וְלֹא דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם חֲזוֹן שֶׁקֶר וְקֶסֶם
.vobis vaticinantes ipſi ſui cordis ſeductionem & , nihil &
וֶאֱלוּל וְתַרְמוּת לִבָּם הֵמָּה מִתְנַבְּאִים לָכֶם׃
vaticinantes vates ſuper DOMINUS dixit ſic Idcirco
15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים
Gladius : dicentes ipſi & , eos miſi non ego &, meo nomine in
בִּשְׁמִי וַאֲנִי לֹא־שְׁלַחְתִּים וְהֵמָּה אֹמְרִים חֶרֶב
conſumentur fame in & , gladio in : iſta terra in erit non fames &
וְרָעָב לֹא יִהְיֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יִתַּמּוּ
erunt , eis vaticinantes ipſi quibus populus Et .illi vates
16 הַנְּבִאִים הָהֵמָּה׃ וְהָעָם אֲשֶׁר־הֵמָּה נִבְּאִים לָהֶם יִהְיוּ
non & , gladii & , famis facıebus à , Jeruſalaim plateis in projecti
מֻשְׁלָכִים בְּחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם מִפְּנֵי הָרָעָב וְהַחֶרֶב וְאֵין
: eorum filiæ & , eorum filii & , eorum uxores , ipſi , ipſis ſepeliens
מְקַבֵּר לָהֵמָּה הֵמָּה נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם
verbum eos ad dices Et .ſuum malum eos ſuper effundam &
17 וְשָׁפַכְתִּי עֲלֵיהֶם אֶת־רָעָתָם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־הַדָּבָר
: taceant ne & , die ac nocte lachrymam mei oculi Deſcendant : iſtud
הַזֶּה תֵּרַדְנָה עֵינַי דִּמְעָה לַיְלָה וְיוֹמָם וְאַל־תִּדְמֶינָה
plaga , mei populi filia virgo eſt contrita magna contritione quoniam
כִּי שֶׁבֶר גָּדוֹל נִשְׁבְּרָה בְּתוּלַת בַּת־עַמִּי מַכָּה
: gladio vulnerati ecce & , agrum fuero egreſſus Si .valde infirma
18 נַחְלָה מְאֹד׃ אִם־יָצָאתִי הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה חַלְלֵי־חֶרֶב
vates etiam quia : fame infirmati ecce & , civitatem introiero ſi &
וְאִם בָּאתִי הָעִיר וְהִנֵּה תַּחֲלוּאֵי רָעָב כִּי־גַם־נָבִיא
reprobando Nunquid .cognoverũt non & , terram in circuierunt ſacerdos etiam
19 גַם־כֹּהֵן סָחֲרוּ אֶל־אֶרֶץ וְלֹא יָדָעוּ׃ הֲמָאֹס
Quare ? tua anima eſt abominata Sijon in an ? Jehudah reprobâſti
מָאַסְתָּ אֶת־יְהוּדָה אִם־בְּצִיּוֹן גָּעֲלָה נַפְשֶׁךָ מַדּוּעַ
non & , pacem ad expecta ? ſanitas nobis non & , nos feciſti percutere
הִכִּיתָנוּ וְאֵין לָנוּ מַרְפֵּא קַוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין
Cognovimus .turbatio ecce & , ſanitatis tempus ad & ; bonum
20 טוֹב וּלְעֵת מַרְפֵּא וְהִנֵּה בְעָתָה׃ יָדַעְנוּ
quia , noſtrorum patrum iniquitatem , noſtram impietatem DOMINE
יְהוָה רִשְׁעֵנוּ עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ כִּי
ſolium dejicias ne , tuum nomen propter reprobes Ne .tibi peccavimus
21 חָטָאנוּ לָךְ׃ אַל־תִּנְאַץ לְמַעַן שִׁמְךָ אַל־תְּנַבֵּל כִּסֵּא
ſunt Nunquid .nobiſcum tuum pactum irrites ne , recordare : tuæ gloriæ
22 כְבוֹדֶךָ זְכֹר אַל־תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ׃ הֲיֵשׁ
? imbres dabunt cœli ſi & ; facientes pluere gentium vanitatibus in
בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים וְאִם־הַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ רְבִבִים
, te expectabimus Et ? noſter Deus DOMINUS ipſe tu Nonne
הֲלֹא אַתָּה־הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וּנְקַוֶּה־לָּךְ
.hæc omnia feciſti tu quia
כִּי־אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃

Verſio VULG. LAT.

12 Cùm jejunaverint, non exaudiam preces eorum: & ſi obtulerint holocautomata, & victimas, non ſuſcipiam ea: quoniam gladio, & fame, & peſte conſumam
13 eos. Et dixi, A a a, Domine Deus: Prophetæ dicunt eis; Non videbitis gladium, & fames non erit in vobis, ſed pacem veram
14 dabit vobis in loco iſto. Et dixit Dominus ad me; Falsò prophetæ vaticinantur in nomine meo: non miſi eos, & non præcepi eis, neque locutus ſum ad eos: viſionem mendacem, & divinationem, & fraudulentiam, & ſeductionem cordis ſui pro-
15 phetant vobis. Idcircò hæc dicit Dominus de prophetis, qui prophetant in nomine meo, quos ego non miſi, dicentes; Gladius & fames non erit in terra hac; In gladio & fame conſumentur
16 prophetæ illi. Et populi, quibus prophetant, erunt projecti in viis Jeruſalem præ fame & gladio, & non erit qui ſepeliat eos, ipſi & uxores eorum, filii & filiæ eorum: & effundam ſuper
17 eos malum ſuum. Et dices ad eos verbum iſtud; Deducant oculi mei lachrymam per noctem & diem, & non taceant: quoniam contritione magnâ contrita eſt virgo filia populi mei, pla-
18 gâ peſſimâ vehementer. Si egreſſus fuero ad agros, ecce occiſi gladio: & ſi introiero in civitatem, ecce attenuati fame. Propheta quoque & ſacerdos abierunt in terram, quam igno-
19 rabant. Numquid projiciens abjeciſti Judam? aut Sion abominata eſt anima tua? quarè ergò percuſſiſti nos, ita ut nulla ſit ſanitas? Expectavimus pacem, & non eſt bonum: & tempus cu-
20 rationis, & ecce turbatio. Cognovimus, Domine, impietates noſtras, iniquitates patrum noſtrorum, quia peccavimus tibi.
21 Ne des nos in opprobrium propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam ſolii gloriæ tuæ: recordare, ne irritum facias fœdus tuum nobiſcum.
22 Numquid ſunt in ſculptilibus Gentium qui pluant? aut cœli poſſunt dare imbres? nónne tu es Dominus Deus noſter, quem expectavimus? tu enim feciſti omnia hæc.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

12 Ὅτι ἐὰν (ι) νηστεύσωσιν, οὐκ εἰσακούσομαι τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ἐὰν προσενέγκωσιν ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας, οὐκ εὐδοκήσω ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐν (κ) μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ ἐγὼ συντελέσω αὐτούς. 13 Καὶ εἶπα, Ὁ (λ) Ὢν κύριε, ἰδοὺ οἱ προφῆται αὐτῶν προφητεύουσι, καὶ λέγουσιν, Οὐκ ὄψεσθε μάχαιραν, οὐδὲ λιμὸς ἔσται ἐν (μ) ὑμῖν, ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην δώσω ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 14 Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Ψευδῆ οἱ προφῆται προφητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐλάλησα πρὸς αὐτούς· ὅτι ὁράσεις ψευδεῖς, καὶ μαντείας, καὶ οἰωνίσματα, καὶ προαιρέσεις καρδίας αὐτῶν αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν. 15 Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων (ν) ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ, (ξ) καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, οἳ (ο) λέγουσι, Μάχαιρα καὶ λιμὸς οὐκ ἔσται ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης· Ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται οἱ προφῆται, 16 Καὶ ὁ λαός, οἷς αὐτοὶ προφητεύουσιν αὐτοῖς, καὶ ἔσονται ἐρριμμένοι ἐν ταῖς (π) ὁδοῖς Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ προσώπου (ρ) μαχαίρας καὶ τοῦ λιμοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ θάπτων αὐτούς, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν, καὶ ἐκχεῶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὰ κακὰ αὐτῶν. 17 Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦτον, Καταγάγετε ἐπ᾽ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μὴ διαλιπέτωσαν, ὅτι συντρίμματι συνετρίβη (") θυγάτηρ λαοῦ μου, καὶ πληγῇ ὀδυνηρᾷ σφόδρα. 18 Ἐὰν ἐξέλθω εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἰδοὺ τραυματίαι (σ) μαχαίρας· καὶ ἐὰν εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ πόνος λιμοῦ· ὅτι ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐπορεύθησαν (τ) εἰς γῆν, ἣν οὐκ ᾔδεισαν. 19 Μὴ ἀποδοκιμάζων ἀπεδοκίμασας τὸν Ἰούδαν, καὶ ἀπὸ Σιὼν ἀπέστη ἡ ψυχή σου; ἵνα τί ἔπαισας ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἴασις; ὑπεμείναμεν εἰς εἰρήνην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθά, εἰς καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ ταραχή. 20 Ἔγνωμεν κύριε ἁμαρτήματα ἡμῶν, ἀδικίας πατέρων ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντίον σου. 21 Κόπασον διὰ τὸ ὄνομά σου, μὴ ἀπολέσῃς θρόνον δόξης σου· μνήσθητι, μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου (υ) τὴν μεθ᾽ ἡμῶν. 22 Μή ἐστιν ἐν εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων; καὶ εἰ ὁ οὐρανὸς δώσει πλησμονὴν αὐτοῦ, οὐχὶ σὺ εἶ αὐτός; καὶ ὑπομενοῦμέν (φ) σε κύριε, ὅτι σὺ ἐποίησας πάντα ταῦτα.

12 *Quoniam, ſi jejunaverint; non exaudiam orationem eorum: & ſi obtulerint holocauſtomata, & ſacrificia; non placebo mihi in eis: quoniam in gladio, & in fame, & in morte ego conſummabo eos.* 13 *Et dixi; O (g) On Domine. Ecce prophetæ eorum prophetant, & dicunt; Non videbitis gladium: & fames non erit in vobis: quia veritatem & pacem dabo ſuper terram, & in loco iſto.* 14 *Et dixit Dominus ad me; Falſa prophetæ prophetant in nomine meo: non miſi eos, & non præcepi eis, &, non ſum loquutus ad eos. Viſiones enim mendaces, & divinationes, & auguria, & electiones cordis ſui ipſi prophetant vobis.* 15 *Ideò hæc dicit Dominus de prophetis, qui prophetant in nomine meo falſa, & ego non miſi eos, qui dicunt; Gladius, & fames non erit in terra hac; In morte morboſa morientur: & in fame conſumentur prophetæ,* 16 *Et populus, quibus ipſi prophetant eis: & projecti erunt in viis Hieruſalem à facie gladii, & famis, (& non erit, qui ſepeliat eos) et filii eorum, et filiæ eorum: et effundam ſuper eos mala ſua.* 17 *Et dices ad eos verbum iſtud; Deducite ſuper oculos veſtros lachrymas die ac nocte, et non ceſſent: quoniam contritione contrita eſt filia populi mei: et plaga doloroſa valdé.* 18 *Si egreſſus fuero in campum; et ecce occiſi gladio: et, ſi introiero in civitatem; et ecce dolor famis: quia ſacerdos et propheta abierunt in terram, quam ignorabant.* 19 *Nunquid reprobans reprobâſti Judam, et à Sion receſſit anima tua? Quarè percuſſiſti nos, et non eſt nobis ſanatio? Suſtinuimus ad pacem, et non fuerunt bona: ad tempus ſanationis, et ecce turbatio.* 20 *Cognovimus, Domine, peccata noſtra, iniquitates patrum noſtrorum: quia peccavimus coram te.* 21 *Ceſſa propter nomen tuum: ne perdas thronum gloriæ tuæ. Recordare; ne diſſipes teſtamentum tuum, quod nobiſcum.* 22 *Nunquid eſt (h) in idolis gentium, qui pluat? Quod ſi cœlum dabit ſatietatem ſuam; nónne tu es ipſe? Et ſuſtinebimus te, Domine; quia tu feciſti omnia hæc.*

MS.A. (ι) νηστεύσουσιν (κ) μαχαίρῃ (λ) Ὢ δέσποτα κύριε, (μ) ἡμῖν, (ν) τῷ ὀνόματι (ξ) κἀγὼ (ο) λέγοντες, (π) διόδοις (ρ) μαχαίρης (") ἡ θυγάτηρ (σ) ῥομφαίας· (τ) ὁδὸν ἣν οὐκ ᾔδεισαν· (υ) μεθ᾽ ἡμῶν. (φ) σε, ὅτι σὺ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 אֲרֵי יְצוּמוּן לָא רַעֲוָא קֳדָמַי לְקַבָּלָא צְלוֹתְהוֹן וַאֲרֵי יַסְּקוּן עֲלָוָן וּמִנְחָתָא לָא רַעֲוָא קֳדָמַי
13 בְּהוֹן אֲרֵי בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא וּבְמוֹתָנָא אֲנָא מְשֵׁיצֵי יָתְהוֹן׃ וַאֲמָרִית קַבֵּל בָּעוּתִי יְיָ אֱלֹהִים
הָא נְבִיֵּי שִׁקְרָא אָמְרִין לְהוֹן לָא תֶחֱזוֹן דִּקְטְלִין בְּחַרְבָּא וְכַפְנָא לָא יְהֵי לְכוֹן אֲרֵי שְׁלָם
14 דִּקְשׁוֹט אֶתֵּן לְכוֹן בְּאַתְרָא הָדֵין׃ וַאֲמַר יְיָ לִי שִׁקְרָא אָמְרִין נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּמִתְנַבַּן בִּשְׁמִי
לָא שְׁלַחְתִּנוּן וְלָא פַקֵּידְתִּנוּן וְלָא מַלֵּלִית עִמְּהוֹן נְבוּאַת שְׁקַר וְאוּלְפַן וְכַדְבִין וְרֶשַׁע לִבְּהוֹן
15 אִנּוּן מִתְנַבַּן לְכוֹן׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ עַל נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּמִתְנַבַּן בִּשְׁמִי וַאֲנָא לָא שְׁלַחְתִּנוּן
וְאִנּוּן אָמְרִין חַרְבָּא וְכַפְנָא לָא יְהֵי בְּאַרְעָא הָדָא בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא יְסוּפוּן נְבִיֵּי שִׁקְרָא
16 הָאִנּוּן׃ וְעַמָּא דְּאִנּוּן מִתְנַבַּן לְהוֹן יְהוֹן מְטַרְפִין רְמַן בְּשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם מִן קֳדָם כַּפְנָא
וְחַרְבָּא וְלֵית דִּקְבַר לְהוֹן אִנּוּן נְשֵׁיהוֹן בְּנֵיהוֹן וּבְנָתֵיהוֹן וְאֶשְׁפּוֹךְ עֲלֵיהוֹן יָת בִּישַׁתְהוֹן׃
17 וְתֵימַר לְהוֹן יָת פִּתְגָמָא הָדֵין יַשְׁגְּרָן עֵינַי דִּמְעָן לֵילֵי וְיוֹמָם וְלָא יִשְׁתְּקָן אֲרֵי תְבָרָא רַבָּא
18 אִתְּבָרַת מַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי מְחָא מַמְרְעָא לַחֲדָא׃ אִם נְפָקִית לְחַקְלָא וְהָא קְטִילֵי
חַרְבָּא וְאִם עָלֵית לְקַרְתָּא וְהָא מַמְרְעֵי כַפְנָא אֲרֵי אַף סָפַר אַף כָּהֵן אִתְפְּנִיאוּ לִסְחוֹרַתְהוֹן
19 עַל דִּי מָה בְּאַרְעָא וְלָא בַקַּרוּ׃ הֲמִרְטַשׁ רְטַשְׁתָּא יָת דְּבֵית יְהוּדָה וְאִם יָתְבֵי צִיּוֹן רַחֵיק
מֵימְרָךְ מָה דֵין אַלְקֵיתָנָא וְלֵית לָנָא אָסָא סַבַּרְנָא לִשְׁלָם וְלֵית טַב וּלְעִדָּן סְלִיחַת
20 חוֹבִין וְהָא פּוּרְעָנוּת חֶטְאִין׃ יְדַעְנָא יְיָ חוֹבָנָא וְחוֹבֵי אֲבָהָתָנָא אֲרֵי חַבְנָא קֳדָמָךְ׃
21 [illegible]
22 [illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

12 Cùm jejunaverint, non eſt voluntas coram me ad ſuſcipiendam orationem eorum: & cùm obtulerint holocauſta & munus, non eſt voluntas coram me in eis. Quia in gladio, & fame, & morte ego diſperdam eos. 13 Et dixi: Suſcipe deprecationem meam Dñe Deus. Ecce prophetæ falſi dicunt eis: Non videbitis eos qui occidunt gladio; & fames non erit vobis; quia pacem veram dabo vobis in loco iſto. 14 Et dixit Dñs ad me: Falſum tamen dicunt prophetæ falſi qui prophetant in nomine meo. Non miſi eos, nec præcepi eis, nec locutus ſum eis prophetiam & doctrinam falſam; & mendacia, & impietatem cordis ſui ipſi prophetant vobis. 15 Propterea hæc dicit Dñs de prophetis falſis, qui prophetant in nomine meo, & ego non miſi eos: & ipſi dicunt: Gladius & fames non erit in terra hac; In gladio & fame conſumentur illi prophetæ falſi. 16 Populus autem quibus prophetant, erũt diſcerpti & projecti per vicos Jeruſalem à facie famis & gladii, & non erit qui ſepeliat eos; ipſi & uxores eorum, & filii & filiæ eorum; & effundam ſuper eos mala eorum. 17 Et dices ad eos: Propter verbum iſtud deducent oculi mei lachrymas nocte ac die, & non tacebunt; quia confractione magna contritum eſt regnum cœtus populi mei: plaga infirmata vehementer. 18 Si egreſſus fuero ad agrum, ecce occiſi gladio: & ſi introiero in civitatem, ecce infirmi fame. Quoniam etiam ſcriba & ſacerdos converſi ſunt ad negotiationes ſuas, ad id quod eſt in terra, nec requiſierunt. 19 Nunquid abjiciendo abjeciſti domum Juda? aut habitatores Sion ſummovit Verbum tuum? quare percuſſiſti nos, & non eſt nobis ſanitas? Expectavimus pacem, & non eſt bonum; & tempus remiſſionis peccatorum, & ecce vindicta peccatorum. 20 Cognovimus Dñe peccata noſtra, & iniquitates patrum noſtrorum, quia peccavimus coram te. 21 Ne projicias nos propter nomen tuum, nec vilem facias locum ſolii gloriæ tuæ. Veniat memoria pacti patrum noſtrorum ante te: ne irritum facias pactum tuum nobiſcum. 22 Ecce non eſt utilitas in diis populorum ad deducendam pluviam; nec cœli dabunt rores, niſi juxta verbum tuum. Nónne tu es Dñs Deus noſter? & expectavimus coram te, quia tu feciſti hæc omnia.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܡܛܠ ܕܐܢ ܢܨܘܡܘܢ. ܠܐ ܫܡܥ ܐܢܐ ܒܥܘܬܗܘܢ. ܘܐܢ ܢܩܪܒܘܢ ܥܠܘܬܐ ܘܩܘܪܒܢܐ. ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ
ܒܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܣܝܦܐ ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܢܐ ܐܢܐ ܡܣܝܦ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. * ܘܐܡܪܬ. 13
ܒܒܥܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ ܢܒܝܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܚܙܘܢ ܣܝܦܐ. ܘܟܦܢܐ ܠܐ ܢܗܘܐ
ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܫܠܡܐ ܘܫܝܢܐ ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܕܓܠܘܬܐ 14
ܢܒܝܐ ܡܬܢܒܝܢ ܒܫܡܝ. ܐܢܐ ܠܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܦܩܕܬ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ. ܚܙܘܐ
ܕܓܠܐ. ܘܥܘܡܢܐ ܘܩܣܡܐ. ܘܢܟܠܐ ܕܠܒܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܡܬܢܒܝܢ ܠܟܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ 15
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܢܒܝܐ ܕܡܬܢܒܝܢ ܒܫܡܝ. ܘܐܢܐ ܠܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܐܡܪܝܢ
ܣܝܦܐ ܘܟܦܢܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ. ܒܣܝܦܐ ܘܒܟܦܢܐ ܢܣܘܦܘܢ ܢܒܝܐ ܗܢܘܢ. * ܘܥܡܐ 16
ܕܗܢܘܢ ܡܬܢܒܝܢ ܠܗܘܢ. ܢܗܘܘܢ ܫܕܝܢ ܒܫܘܩܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܡܢ ܩܕܡ ܚܪܒܐ ܘܟܦܢܐ
ܘܡܘܬܢܐ. ܘܠܝܬ ܕܩܒܪ ܠܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܘܢܫܝܗܘܢ ܘܒܢܝܗܘܢ ܘܒܢܬܗܘܢ. ܘܐܫܘܕ
ܥܠܝܗܘܢ ܒܝܫܬܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ. ܢܪܕܝܢ ܥܝܢܝ ܕܡܥܐ 17
ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܘܠܐ ܢܫܠܝܢ. ܡܛܠ ܕܬܒܪܐ ܪܒܐ ܐܬܬܒܪܬ. ܘܡܚܘܬܐ ܟܪܝܐ ܛܒ.
ܒܬܘܠܬܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ. * ܐܢ ܢܦܩܬ ܠܚܩܠܐ. ܗܐ ܩܛܝܠܐ ܕܣܝܦܐ. ܘܐܢ ܥܠܬ 18
ܠܡܕܝܢܬܐ. ܗܐ ܟܪܝܗܝ ܟܦܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܢܒܝܐ ܘܐܦ ܟܗܢܐ. ܚܕܪܘ ܠܐܪܥܐ
ܘܠܐ ܝܕܥܘ. * ܡܣܠܝܘ ܐܣܠܝܬ ܠܝܗܘܕܐ. ܐܘ ܒܨܗܝܘܢ ܐܬܢܟܦܬ ܢܦܫܟ. ܡܛܠ ܡܢܐ 19
ܡܚܝܬܢ. ܘܠܝܬ ܠܢ ܐܣܝܘܬܐ. ܣܟܝܢ ܠܫܠܡܐ. ܘܠܝܬ ܛܒܬܐ.
ܘܠܙܒܢܐ ܕܐܣܝܘܬܐ. ܘܗܐ ܕܘܘܕܐ. * ܝܕܥܢ ܡܪܝܐ. ܚܛܗܝܢ ܘܚܛܗܐ ܕܐܒܗܝܢ 20
ܡܛܠ ܕܚܛܝܢ ܠܟ. * ܠܐ ܬܪܓܙ. ܡܛܠ ܫܡܟ. ܘܠܐ ܬܒܣܪ ܟܘܪܣܝܐ ܕܫܘܒܚܟ. 21
ܐܬܕܟܪ. ܘܠܐ ܬܒܛܠ ܩܝܡܟ ܕܥܡܢ. * ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚܝܢ ܦܬܟܪܐ ܕܥܡܡܐ 22
ܠܡܚܬܘ ܡܛܪܐ. ܘܠܐ ܫܡܝܐ ܢܬܠܘܢ ܪܣܣܐ. ܐܠܐ ܐܢܬ ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. ܘܡܣܟܝܢܢ ܠܟ.
ܕܐܢܬ ܥܒܕܬ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ.

12 * Quoniam licèt jejunent, non exaudiam orationem eorum; & quanvis offerant holocauſta & oblationes, non delectabor eis: nam gladio, famæ, ac peſte conſumpturus ſum eos. 13 Dicenti verò mihi, Quæſo Domine Deus, Ecce prophetæ dicunt eis, Nequaquam experiemini gladium, & fames non erit vobis; imò pacem & ſecuritatem dabo vobis in loco iſto: 14 Reſpondit Dominus, Falsò vaticinantur iſti prophetæ in nomine meo, cùm ego nec miſerim eos, nec præceperim eis, nec allocutus ſim eos: viſiones falſas, omina, divinationes, atque dolum cordis ſui vaticinantur iſti vobis. 15 Propterea ſic dicit Dominus de prophetis qui vaticinantur in nomine meo, quos ego non miſi, quique dicunt, Gladius & fames non erit in terra iſta; Gladio & fame peribunt hujuſmodi prophetæ: 16 Et populus cui iſti vaticinantur, erunt projecti in plateis Jeruſalem præ gladio, fame, ac peſte, nemine ſepeliente; tam ipſi, quàm uxores, & filii ac filiæ ipſorum; adeóque refundam in eos malitiam ſuam. 17 Dic igitur eis ſermonem iſtum, Stillent oculi noſtri lachrymas diu noctúque indeſinenter, quia contritione magnâ contrita eſt virgo filia populi mei, plagâ admodum dolorificâ. 18 Sive ad campum egrediar, ecce gladio confoſſos *cerno*; ſive urbem ingrediar, ecce fame languentes: nam tum prophetæ tum ſacerdotes per orbem vagantur, nec animadvertunt. 19 Prorſúſne abominatus es Judam? an Sionem faſtidivit anima tua? quare nos percuſſiſti, nulláque nobis eſt medela? expectavimus pacem, & nullum adeſt bonum? tempus curationis, & ecce terror? 20 Agnoſcimus Domine peccata noſtra & peccata patrum noſtrorum, etenim peccavimus in te. 21 Ne iraſcaris, propter nomen tuum, néve dedecores ſolium majeſtatis tuæ: recordare, & ne violes pactum tuum quod nobiſcum *pepigiſti*. 22 Non enim poſſunt idola gentium demittere pluviam, neque cœli ſuppeditare ſtillas, ſed tu Domine Deus noſter: ideò te expectabimus, quia tu facis hæc omnia.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * لانهم ان صاموا لا استجيب طلبتهم * وان قدموا محرقات وذبائح لا اسر بهم * لان بسيف
13 وجوع وموت انا افنيهم * فقلت ايها الكاين السيد الرب * ها انبياوهم يتنبون ويقولون لا
تعاينون سيفا ولا يكون فيكم جوع * لاني اعطي حقا وسلامة على الارض وفي هذا الموضع *
14 * وقال الرب لي * انبياوهم يتنبون كذبا باسمي * لم ارسلهم ولم اوصهم ولا تكلمت معهم *
15 لانهم يتنبون بمناظر كاذبة وبتنجيم وبتطيرات وبدع قلوبهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب
من اجل الانبياء الذين يتنبون باسمي كذبا وانا لم ارسلهم * الذين يقولون لا يكون
16 سيف وجوع على هذه الارض * بموت صعب يموتون وبجوع يهلكون الانبياء * والشعب
الذين يتنبون لهم هولاء * ويصيرون مطرحين في مسالك ايروسليم من وجه السيف والجوع *
17 ولا يكون من يدفنهم * [هم] ونساوهم وبنوهم وبناتهم * واسكب عليهم شرورهم * ويقول لهم هذا
القول * اهملوا من عيونكم دموعا نهارا وليلا ولا تكف * لان بانكسار انكسرت ابنة
18 شعبي * وبضربة موجعة جدا * ان خرجت الى الصحراء فها جرحى السيف * وان دخلت الى
19 المدينة فها وجع الجوع * لان الكاهن والنبي سلكوا طريقا لم يعرفوها * هل رذلت يهوذا
رذلا * ومن صهيون تباعدت نفسك * لماذا سقطنا ولم يكن لنا شفا * رجونا سلامة ولم
20 يكن لنا خير * واذا اضطراب في زمن الشفا * علمنا يا رب خطايانا وظلم ابائنا * لانا
21 اخطانا امامك * كف لاجل اسمك * لا تهلك كرسي مجدك * اذكر لا تبطل عهدك
22 معنا * ليس في الهة الامم من يمطر ولا السماء تعطي شبعها * اليس انت هو انت ونرجوك
لانك صنعت هذه كلها *

12 *Nam etſi jejunaverint, non exaudiam petitionem eorum, & quanvis obtulerint holocauſta & ſacrificia, non oblectabor eis; imò gladio, & fame, ac lue conſumpturus ſum eos.* 13 *Me autem dicente, O qui es, heu, Domine, ecce prophetæ eorum prophetant ac dicunt, Non experiemini gladium, nec erit fames inter vos; imò veritatem & pacem daturus ſum ſuper terram & in loco iſto:* 14 *Dixit mihi Dominus, Prophetæ eorum mendacium prophetant illis in nomine meo, quum nec miſerim eos, neque præceperim eis, neque allocutus ſim eos: prophetant enim viſiones falſas, aſtrologiam, auguria, & commenta cordium ſuorum.* 15 *Idcirco ſic ait Dominus de prophetis qui falsò prophetant in nomine meo, quos ego non miſi, qui dicunt neque gladium neque famem futuram in hac terra; Atroci morte morientur, et fame peribunt tam prophetæ,* 16 *Quàm populus cui illi prophetant: eruntque projecti in vicis Jeruſalem præ gladio et fame, nec erit qui ſepeliat eos; ipſi inquam & uxores, & filii filiæque illorum: et effundam ſuper eos ſcelera ipſorum.* 17 *Hunc etiam ſermonem dices eis, Profundite ex oculis veſtris lachrymas diu noctúque inceſſanter, quia fractione confracta eſt filia populi mei & percuſſione admodum dolorificâ.* 18 *Si exeam in deſertum, ecce gladio vulnerati: ſi autem ingrediar urbem, ecce dolor famis: quia tam ſacerdos, quàm propheta ambulaverunt in via quam ignorabant.* 19 *Num penitùs deteſtatus es Judam? quare abalienatus eſt animus tuus à Sione? quare cecidimus, nec ſupereſt nobis curatio? Speravimus pacem, nec ullum nobis adeſt bonum; & ecce turba in ipſo tempore curationis?* 20 *Cognovimus ô Domine, peccata noſtra & perverſitatem patrum noſtrorum, quòd coram te peccaverimus.* 21 *Abſtine propter nomen tuum, ne perdas ſolium gloriæ tuæ: recordare, ne irritum facias fœdus tuum nobiſcum.* 22 *Non eſt inter deos gentium qui pluviam demittat, neque cœlum dat ſaturitatem ſuam: nonne tu ipſe es, teque expectamus, quum tu feceris hæc omnia?*

[illegible]

Versio VULG. LAT.

CAP. XV.

1 ET dixit Dñs ad me; Si ſteterit Moyſes & Samuel coram me, non eſt anima mea ad populū iſtum: ejice illos à facie mea, & egrediantur. 2 Quòd ſi dixerint ad te; Quò egrediemur? dices ad eos; Hæc dicit Dñs; Qui ad morté, ad morté: & qui ad gladiū, ad gladium: & qui ad famé, ad famem: & qui ad captivitaté, ad captivitatem. 3 Et viſitabo ſup eos quatuor ſpecies, dicit Dñs; Gladium ad occiſioné, & canes ad lacerandū, & volatilia cœli & beſtias terræ ad devorandum & diſſipandū. 4 Et dabo eos in fervorem univerſis regnis terræ: propter Manaſſen filiū Ezechiæ regis Juda, ſup omnibus quæ fecit in Jeruſalé. 5 Quis enim miſerebitur tuî, Jeruſalé? aut quis contriſtabitur pro te? aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? 6 Tu reliquiſti me, dicit Dñs; retrorſū abiiſti: & extendā manū meam ſup te, & interficiam te: laboravi rogans. 7 Et diſpergā eos ventilabro in portis terræ: interfeci & diſperdidi populū meum, & tamen à viis ſuis non ſunt reverſi. 8 Multiplicatæ ſunt mihi viduæ ejus ſup arenā maris: induxi eis ſuper matrem adoleſcentis vaſtatoré meridie: miſi ſup civitates repentè terroré. 9 Infirmata eſt quæ peperit ſepté, defecit anima ejus: occidit ei Sol, cùm adhuc eſſet dies: confuſa eſt, & erubuit: & reſiduos ejus in gladium dabo in conſpectu inimicorū eorū, ait Dñs. 10 Væ mihi, mater mea: quarè genuiſti me, virum rixæ, virū diſcordiæ in univerſa terra? non fœneravi, nec fœneravit mihi quiſquā: omnes maledicunt mihi. 11 Dicit Dñs; Si non reliquiæ tuæ in bonū, ſi non occurri tibi in tempore afflictionis, & in tempore tribulationis adverſùs inimicū. 12 Numquid fœderabitur ferrū ferro ab Aquilone, & æs? 13 Divitias tuas & theſauros tuos in direptioné dabo gratìs, in omnib⁹ peccatis tuis, & in omnib⁹ terminis tuis. 14 Et adducā inimicos tuos de terra, quam neſcis: quia ignis ſuccenſ⁹ eſt in furore meo, ſuper vos ardebit. 15 Tu ſcis, Dñe, recordare meî, & viſita me, & tuere me ab his qui perſequuntur me, noli in patientia tua ſuſcipere me: ſcito quoniam ſuſtinui propter te opprobrium.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ιε΄.

1 ΚΑὶ εἶπε κύριος πρὸς μὲ, Ἐὰν στῇ Μωσῆς καὶ (α)Σαμουὴλ πρὸ προσώπου μου, οὐκ ἔστιν ἡ ψυχή μου πρὸς αὐτούς. ἐξαπόστειλον 2 τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ (β)ἐξελθέτωσαν. Καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσι πρὸς σὲ, Ποῦ ἐξελευσόμεθα; καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει κύριος (γ), Ὅσοι εἰς θάνατον, εἰς θάνατον· καὶ ὅσοι εἰς μάχαιραν, εἰς μάχαιραν· καὶ ὅσοι εἰς λιμὸν, εἰς λιμόν· καὶ ὅσοι εἰς αἰχμαλωσίαν, 3 εἰς αἰχμαλωσίαν. Καὶ ἐκδικήσω ἐπ᾽ αὐτοὺς (ᵈ) τέσσαρα εἴδη, λέγει κύριος· τὴν μάχαιραν εἰς σφαγὴν, καὶ τοὺς κύνας εἰς διασπασμὸν, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ 4 οὐρανοῦ εἰς βρῶσιν καὶ (ᵉ)διαφθοράν. Καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς ἀνάγκας πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, διὰ Μανασσῆ υἱὸν (δ) Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα, περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν 5 ἐν Ἱερουσαλήμ. Τίς φείσεται ἐπὶ σοὶ Ἱερουσαλήμ; καὶ τίς δειλιάσει ἐπὶ σοί; ἢ τίς 6 ἀνακάμψει εἰς εἰρήνην σοι; Σὺ ἀπεστράφης με, λέγει κύριος, ὀπίσω (ε)πορεύσῃ· καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου (ζ), καὶ διαφθερῶ σε, καὶ 7 οὐκέτι ἀνήσω αὐτούς. Καὶ (η) διασπερῶ αὐτοὺς ἐν διασπορᾷ, ἐν πύλαις λαοῦ μου ἠτεκνώθησαν, ἀπώλεσαν τὸν λαόν μου διὰ τὰς κακίας 8 αὐτῶν. Ἐπληθύνθησαν (θ) αἱ χῆραι αὐτῶν ὑπὲρ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· ἐπήγαγον ἐπὶ μητέρα νεανίσκους, ταλαιπωρίαν ἐν μεσημβρίᾳ, ἐπέρριψα ἐπ᾽ αὐτὴν ἐξαίφνης τρόμον 9 καὶ σπουδήν. Ἐκενώθη ἡ τίκτουσα ἑπτὰ, ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς, ἐπέδυ ὁ ἥλιος αὐτῇ ἔτι μεσούσης τῆς ἡμέρας, κατῃσχύνθη καὶ ὠνειδίσθη. τοὺς καταλοίπους αὐτῶν εἰς μάχαιραν δώσω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. (ι) 10 Οἴμοι ἐγὼ μῆτερ, ὡς τίνα με ἔτεκες ἄνδρα δικαζόμενον, καὶ διακρινόμενον (κ) πάσῃ τῇ γῇ; οὔτε ὠφέλησα, οὔτε ὠφέλησέν με οὐδείς. ἡ ἰσχύς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις 11 με. Γένοιτο δέσποτα κατευθυνόντων αὐτῶν εἰ μὴ παρέστην σοι ἐν καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν, καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν, εἰς ἀγαθὰ 12 πρὸς τὸν ἐχθρόν. Εἰ γνωσθήσεται σίδηρος, 13 καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν ἡ ἰσχύς σου. Καὶ τοὺς θησαυρούς σου εἰς προνομὴν δώσω ἀντάλλαγμα, διὰ πάσας τὰς (λ) ἁμαρτίας σου, 14 καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου. Καὶ (μ) καταδουλώσω σε κύκλῳ τοῖς ἐχθροῖς σου, ἐν τῇ γῇ ᾗ οὐκ ᾔδεις· ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ 15 θυμοῦ μου, ἐφ᾽ ὑμᾶς καυθήσεται. Κύριε μνήσθητί μου, καὶ ἐπίσκεψαί με, καὶ (ν) ἀθῴωσόν με ἀπὸ τῶν καταδιωκόντων με, μὴ εἰς μακροθυμίαν· γνῶθι, ὡς ἔλαβον περὶ σοῦ ὀνειδισμὸν

CAP. XV.

ET dixit Dominus ad me; Si ſteterit Moyſes & Samuel ante faciem meam; non eſt anima mea ad eos. Emitte populum (a) iſtum, & egrediantur. Et erit, ſi dixerint 2 ad te, quò egrediemur? & dices ad eos; Hæc dicit Dominus, Quicunque ad mortem, ad mortem & quicunque ad gladium, ad gladium: & quicunque ad famem, ad famem: & quicunque ad captivitatem, ad captivitatem. 3 Et ulciſcar ſuper eos quatuor ſpecies, dicit Dominus: gladium ad occiſionem, & canes ad lacerationem; & beſtias terræ, et volatilia cœli, ad comeſtionem, & ad corruptionem. 4 Et tradam eos in anguſtias omnibus regnis terræ propter Manaſſen filium Ezeciæ regis Juda, pro omnibus quæ fecit in Hieruſalem. 5 Quis parcet ſuper te, Hieruſalem? & quis contriſtabitur ſuper te? aut quis curvabit ſe ad pacē tibi? 6 Tu averſata es me, dicit Dñs; retrò ibis. Et extendā manum meam, et diſperdam te: & nequaquam ultra 7 dimittam eos: Et diſpergam eos in diſperſionem in portis populi mei: orbati filiis ſunt, diſperdiderunt populum meum propter malitias ſuas: 8 Multiplicatæ ſunt viduæ eorum ſuper arenam maris: induxi ſuper matrem adoleſcentes, miſeriam in meridie: projeci ſuper eam repentè tremorem & trepidationem. 9 (d) Vacuefacta eſt, quæ parit ſeptem; afflicta eſt anima ejus: ſubiit Sol ei, cùm adhuc medius dies eſſet: confuſa eſt, & maledicta: reliquos eorum in gladium dabo in conſpectu inimicorum ſuorum. 10 Heu me, mater, quarè genuiſti me virum, qui judicer, et diſcernar omni terræ? Non (e) profui, nec profuit mihi quiſquam. Fortitudo mea defecit in iis, qui maledicunt mihi. 11 Fiat, Domine, dirigentibus illis: ſi non aſtiti tibi in tempore malorum eorum, et in tempore tribulationis eorum in bona contra inimicum. 12 Si cognoſcetur ferrū, et operimentum æneum (f) fortitudo tua? 13 Et theſauros tuos in direptionem dabo, (g) commutationem propter omnia peccata tua, et in cunctis terminis tuis. 14 Et ſervire te faciam in circuitu inimicis tuis, in terra, quam non noviſti: quia ignis accenſus eſt è furore meo: ſuper vos ardebit. 15 Domine, recordare mei, et viſita me, et tuere me ab his qui perſequuntur me, (h) non in longanimitate. Scito, quoniam accepi pro te opprobrium

MS. A. (α) Ἀπὸ προσώπου (β) ἐξελθέτωσαν. (γ) ὁ θεὸς, (ᵈ) τέσσαρα (ᵉ) εἰς διαφθοράν. (δ) Ἐζεκία βασιλέα (ε) [illegible] ἐν διαφθορᾷ, (θ) χῆραι (ι) Οἴμμοι (κ) τῇ γῇ; (λ) κακίας (μ) καταδουλώσουσιν (ν) ἀθῴωσόν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

טו

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XV.

1 ET dixit Dñs ad me: Si ſteterint Moyſes & Samuel ad deprecādū in cōſpectu meo, non eſt mihi beneplacitū in populo iſto. Mitte eos de terra dom⁹ majeſtatis meæ, ut tranſmigrēt. 2 Et erit, cùm dixerint tibi: Quò migrabim⁹? & dices ad eos: Hæc dicit Dñs; Qui ad morté ad mortem: & qui ad gladiū, ad gladiū: & qui ad famé, ad famé: & qui ad captivitaté, ad captivitatem. 3 Et viſitabo ſup eos quatuor ultiones peſſimas, dicit Dñs: Occiſores gladio ad occidendū, & canes ad dilacerandū; & aves cœli & beſtias terræ, ad comedendū & ad diſſipandū. 4 Et dabo eos in commotioné omnib⁹ regnis terræ, eò ꝙ non ſunt converſi ſicut Manaſſes fili⁹ Ezechiæ regis trib⁹ dom⁹ Juda, propter multa [*mala*] quæ fecit in Jeruſalé. 5 Quis enim miſerebitur tui Jeruſalé? aut quis contriſtabitur ſup te? & quis divertet ad ſalutandū te? 6 Tu deſeruiſti cultū meū, dicit Dñs; retrorſū converſa es: & levabo plagam fortitudinis meæ ſuper te, & diſperdam te, eò quòd poteras converti, & non es converſa. 7 Et ſicut ventilāt in ventilabris, ſic diſpergā populū meum per civitates terræ: orbavi liberis & diſperdidi populum meū: à ſemitis ſuis non ſunt converſi. 8 Multiplicatæ ſunt corā me viduæ eorū plus quàm arena mariū: induxi ſup eos ſup cœtū adoleſcentū eorū, deprædatores velut meridie: irruere feci ſuper eos repente exercitū, & ulciſcarentur civitates eorum. 9 Deſerta eſt terra eorū abſq; populo: fuerūt in exhalatione animæ, migravit gloria eorū in vita eorū: & interea dū ipſi ſtāt, confuſi ſunt, & erubuerūt. Et reſiduos eorū gladio tradā corā inimicis eorū, dicit Dñs. 10 Væ mihi mater mea, quia progenuiſti me ut ſim vir litis, & homo contētionis omnib⁹ habitatoribus terræ. Null⁹ fœneravit mihi, & nihil ex his quæ mutuavi ego, auxerit ab eo: ſes maledicunt mihi. 11 Dicit Dñs: Si non finis tu⁹ erit in bonū, ſi non venit & deprecabitur te in tēpore quo adducere ſup eos hoſtē, & arctaverit eos inimic⁹. 12 Et rex qui fortis eſt ſicut ferrū, aſcēdet ut fulciat regē robuſtū ſicut ferrū & ſicut æs, veniat ab Aquilone cōtra eā ut cōterat eā. 13 Subſtantiā eorū & domū theſaurorū eorū in direptione tradā, non in pretio, ſed pro peccatis, quib⁹ colebatis idola, etiā in omnib⁹ terminis veſtris. 14 Et ſervietis inimicis veſtris in terra quam ignoratis. Quia vent⁹ fortis urens quaſi ignis egreſſ⁹ eſt à facie mea in furore, & ſuper vos reſidebit. 15 Manifeſtū eſt coram te Dñe, veniat mei recordatio, & viſita me, ut beneficias mihi, & viſita ſuper inimicos meos, & ulciſcere me à perſequentib⁹ me, ne des dilationem injuriæ meæ: manifeſtum eſt enim coram te, quòd ſuſceperim opprobria propter verbum tuum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

CAP. XV.

1 DIxit autem mihi Dominus; Etiamſi Moſes & Samuel ſtarent coram me, nequaquam placaretur animus meus erga populum iſtum: ejice eos à facie mea, & exeant. 2 Quòd ſi dixerint tibi, Quò exibimus? dic eis; Sic dicit Dñs, Qui ad mortem, ad mortem *exeat*; qui ad gladium, ad gladium; qui ad famem, ad famem; & qui ad captivitatem, ad captivitatem. 3 Animadverſurus enim ſum in eos quatuor flagellis, dicit Dominus; gladio ad interficiendum, canibus ad trahendum, et volatilibus cœli ac beſtiis terræ ad devorandum atq; conſumendum: 4 Denique dabo eos divagationi inter omnia regna terræ, propter ſcelera Manaſſis filii Hezeciæ regis Judæ, ob ea omnia quæ perpetravit in Jeruſalem. 5 Quis tui miſereretur Jeruſalem? aut quis de te doleret? aut quis diverteret ad ſalutandum te? 6 Tu me dereliquiſti, dicit Dñs, & retrorſum abiiſti: ideo levabo manum meam contra te, & conſumam te, nec ampliùs parcā illis: 7 Sed ventilabo diſpergam illos per civitates terræ. Orbavi, adeoq; conſumpſi populū meū; attamen à viis ſuis non ſunt reverſi. 8 Multiplicabuntur viduæ eorū pluſquam arena maris: adducam ſuper eos, tam ſuper matrem quàm ſuper adoleſcentes, prædones ipſo meridie: injiciam in eos repentè perturbationem & tremorem: 9 Ejulabit quæ peperit ſeptem, inflabit ventrē ſuū, occidet ſol ei ejus in medio dierum ejus, erubeſcet & pudefiet; reliquas autem eorum gladio exponā coram hoſtibus eorum, dicit Dominus. 10 Hei mihi mater mea, quòd me genueris virum judicem & virum objurgatorē in tota terra: non ſum obnoxius, neque ſunt obnoxii mihi; omnes tamen contumeliis me afficiunt. 11 Dicit Dominus, Non ſinam te in proſperitate, ſed irruere faciam in te hoſtē ex Aquilone, tempore anguſtiæ, tempore calamitatis. 12 Quod duriſſimum erit ferrū & ſicut æs. 13 Opes tuas, theſauros tuos, omnéque terminos tuos direptioni exponam propter peccata tua: 14 Subjiciámque te hoſtibus tuis in terra quam ignoras; quoniam ignis accenſus eſt in ira mea, ſuper vos ardebit. 15 Tu Dñe nôſti, recordare mei, et libera me, & ulciſcere me de perſequentib⁹ me: noli me juxta longanimitatē tuā protrahere. 16 Agnoſce quòd opprobrium propter te ſuſtinuerim,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 الفصل الخامس عشر * وقال الرب لي ان قام موسى وهارون امام وجهي لا
2 تكن نفسي معهم * ارسل هذا الشعب ويخرجوا * وان قالوا لك الي اين نخرج فقول لهم *
هكذا يقول الرب الاله * الذين للموت فالموت والذين للسيف للسيف والذين للجوع للجوع *
والذين للسبي للسبي * واجلب عليهم اربعة انواع يقول الرب * السيف للذبح والكلاب
3 للسحب وسباع الارض وطيور السماء للاكل وللفساد * واسلمهم للشدايد في جميع ممالك
4 الارض لاجل منسي بن حزقيا ملك يهوذا من اجل ما صنع في ايرسليم * من يشفق عليك
5 يا ايرسليم ومن يحزن عليك او يرد لك سلامتك * انت انصرفت عني يقول الرب سلكت
6 خلفي فامد يدي عليك واسلك ولا اريحهم بعد * واسلمهم بفساد في ابواب الارض سبي
7 اثكلوا اهلكوا شعبي لاجل شرورهم * كثرت ارامله اكثر من رمل البحر جلبت على الام
8 والشبان سقوط في نصف النهار طرحت عليها بغتة رعدة وفزعة * ارعبت التي تلد سبعة
9 ويبست نفسها غابت الشمس عنها ايضا بنصف النهار خزيت وعيرت ساردع بقاياهم السيف
10 امام اعدايهم * الويل لي انا يا ايها الام * كيف ولدتني رجلا مقسطا حاكما في الارض * لم
11 اسعف ولم يسعفني ولا واحد فيفنى قوتي بالذين يلعنوني * يكون يا سيد اذ هم موفون
12 لولا وقفت لك في زمن شرورهم وفي زمن ضيقهم بالخير عند العدو * ايعرف الحديد ورداء
13 نحاس قوتك * وادفع كنوزك للنهب فداء عن جميع شرورك في جميع حدودك لاعدايك
14 الذين يستعبدونك من حولك في الارض التي لم تعرفها لان نار توقدت من غضبي
15 تتقد عليكم * الاصحاح العاشر * يا رب اذكرني وتعهدني وزكني من الطاردين لي
16 لا يطول روح * اعرف كيف اخذت من اجلك تعييرا

CAP. XV.

1 SEd dixit mihi Dominus; Etiamſi ſteterint Moſes & Haron ante faciem meam, nequaquam erit animus meus erga iſtos: amanda populum iſtum, & egrediantur. 2 Quòd ſi tibi dicant, Quò egrediemur? dices eis; Sic ait Dominus Deus, Qui ad mortem deſtinati ſunt, ad mortem exeunto; & qui ad gladium, ad gladium; qui ad famem, ad famem; & qui ad captivitatem, ad captivitatem. 3 Adducam enim ſuper iſtos quatuor genera, dicit Dominus; gladium ad jugulandum, canes ad dilaniandum, & feras terræ atque volatilia cœli ad devorandum & conſumendum: 4 Et exponam eos miſeriis in omnibus regnis terræ, propter Manaſſem filium Hezeciæ regis Judæ, ob ea quæ perpetravit in Jeruſalem. 5 Quis tui miſereatur O Jeruſalem? aut quis ægrè ferat cauſâ tui? aut reſtituat tibi pacem tuam? 6 Tu à me diſceſſiſti, ait Dominus; ambulâſti ex adverſo mei: ideò extendam ſuper te manum meam, & conſumam te, nec requiem dabo illis in poſterum; 7 Sed penitùs corrumpam illos in portis terræ. Populum meum orbabunt, perdent populum meum propter ſcelera ipſius. 8 Multiplicabuntur viduæ eorum pluſquam arena maris: inducam ſuper matrem & juvenes afflictionem ipſo meridie, injiciam in eam repentinum terrorem atque tremorē: 9 Vexabo eam quæ parit ſeptenos, ſolitaria fiet anima ejus, occidet ſol ab ea vel ipſo meridie, pudore & ignominiâ afficietur: reliquias eorum gladio coram hoſtibus eorum. 10 Hei mihi O mater, quomodo peperiſti me virum jus atque judicium decernentem in terra, & ne unus quidem profuit utilitatem, & ne unus quidem profuit mihi, ſed conſumpſiſti vires meas in iis qui maledicunt mihi. 11 Contingat O Domine maledictum eorum, (dummodo ipſi recti ſint) ſi non aſtiti tibi tempore malorum eorum & tempore anguſtiæ ipſorum, in bonum apud inimicum. 12 Num cognoſcetur ferrum aut operimentum æneum fortitudo tuam? 13 Quapropter dabo theſauros tuos in direptionem pro omnibus ſceleribus tuis, idque in omnibus terminis tuis hoſtib⁹ tuis. 14 Qui te ſervitute premere undiq; in terra quam nunquam cognoviſti, quia ignis accenſus eſt à furore meo, ſuper vos ardebit.

Textus decimus

15 O Domine, recordare mei, & viſita me, atque infortunio reddere à perſequentibus me 16 [illegible] Agnoſce quomodo ſuſceperim cauſâ tuâ contumelias

ירמיה : יו

mihi tuum verbum fuit & : eos comedi & , tui sermones sunt Inventi
16 נִמְצְאוּ דְבָרֶיךָ וָאֹכְלֵם וַיְהִי דְבָרֶיךָ לִי
est invocatum quia : mei cordis lætitiam in & , gaudium in
לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחַת לְבָבִי כִּי־נִקְרָא
Non .exercituum Deus DOMINE , me super tuum nomen
17 שִׁמְךָ עָלַי יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת׃ לֹא־
tuæ manus faciebus à : exultavi nec , ludentium *secreto* in sedi
יָשַׁבְתִּי בְסוֹד־מְשַׂחֲקִים וָאֶעְלֹז מִפְּנֵי יָדְךָ
fuit quid Ut .me replesti *indignatione* quoniam : sedi solus
18 בָּדָד יָשַׁבְתִּי כִּי־זַעַם מִלֵּאתָנִי׃ לָמָּה הָיָה
essendo ? curari renuit , desperata mea plaga & ,*perpetuus* meus dolor
כְאֵבִי נֶצַח וּמַכָּתִי אֲנוּשָׁה מֵאֲנָה הֵרָפֵא הָיוֹ
Propterea .*fuere* fideles non , aquæ ,mendax velut mihi eris
19 תִהְיֶה לִי כְּמוֹ אַכְזָב מַיִם לֹא נֶאֱמָנוּ׃ לָכֵן
, te convertam & ,fueris conversus Si : DOMINUS dixit sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה אִם־תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ
meum os tanquam ,*sordido* à pretiosum eduxeris si & : stabis *meas facies* ad
לְפָנַי תַּעֲמֹד וְאִם־תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל כְּפִי
.eos ad converteris non tu & , te ad ipsi convertentur : eris
תִהְיֶה יָשֻׁבוּ הֵמָּה אֵלֶיךָ וְאַתָּה לֹא־תָשׁוּב אֲלֵיהֶם׃
bellabunt & , munitum , *æris* murum in huic populo te dabo Et
20 וּנְתַתִּיךָ לָעָם הַזֶּה לְחוֹמַת נְחֹשֶׁת בְּצוּרָה וְנִלְחֲמוּ
, te *servandum ad* ego tecum quia : tibi prævalebunt non & , te contra
אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לָךְ כִּי־אִתְּךָ אֲנִי לְהוֹשִׁיעֲךָ
: pessimorum manu de te eruam Et .DOMINUS dixit, te *eruendum* &
21 וּלְהַצִּילֶךָ נְאֻם־יְהוָה׃ וְהִצַּלְתִּיךָ מִיַּד רָעִים
.*terribilium vola* de te redimam &
וּפְדִתִיךָ מִכַּף עָרִצִים׃

CAP. XVI. יו

, uxorem tibi accipies Non : dicendo , me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ לֹא־תִקַּח לְךָ אִשָּׁה
2 dixit sic Quia .isto loco in filiæ & filii tibi erunt nec
3 וְלֹא־יִהְיוּ לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי־כֹה אָמַר
loco in *natos* filias super & filios Super:Dominus
יְהוָה עַל־הַבָּנִים וְעַל־הַבָּנוֹת הַיִּלּוֹדִים בַּמָּקוֹם
eorum patres super & , eos *parientes* eorum matres super & ; isto
הַזֶּה וְעַל־אִמֹּתָם הַיֹּלְדוֹת אוֹתָם וְעַל־אֲבוֹתָם
ægrotationum Mortibus .ista terra in eos *generantes*
4 הַמּוֹלִדִים אוֹתָם בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ מְמוֹתֵי תַחֲלֻאִים
super sterquilinium in ; sepelientur neque ,plangentur non , morientur
יָמֻתוּ לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל־
erit & , consumentur fame in & gladio in & : erunt *humi* *facies*
פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ וּבַחֶרֶב וּבָרָעָב יִכְלוּ וְהָיְתָה
Nam .terræ *animali* & , cœlorum *volatili* escam in eorum *cadaver*
5 נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ׃ כִּי־
vadas nec , *feralis epuli* domum ingrediaris Ne : Dominus dixit sic
כֹה אָמַר יְהוָה אַל־תָּבוֹא בֵּית מַרְזֵחַ וְאַל־תֵּלֵךְ
à meam pacem *collegi* quia : eis *commovearis* neque,plangendũ ad
לִסְפּוֹד וְאַל־תָּנֹד לָהֶם כִּי־אָסַפְתִּי אֶת־שְׁלוֹמִי מֵאֵת
.miserationes & , misericordiam , Dominus dixit , isto populo
הָעָם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה אֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־הָרַחֲמִים׃
nec : sepelientur non , hac terra in parvi & magni morientur Et
6 וּמֵתוּ גְדֹלִים וּקְטַנִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת לֹא יִקָּבֵרוּ וְלֹא־
expandent non Et .*eis decalvabitur* neque ,*incidetur* nec , eos plangent
7 יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְגֹּדַד וְלֹא יִקָּרֵחַ לָהֶם׃ וְלֹא־יִפְרְסוּ
potũ dabunt neque:mortuo super *cum* consolandũ ad luctum super *sibi*
לָהֶם עַל־אֵבֶל לְנַחֲמוֹ עַל־מֵת וְלֹא־יַשְׁקוּ
.sua matre super &,suo patre super , consolationum calicem eis
אוֹתָם כּוֹס תַּנְחוּמִים עַל־אָבִיו וְעַל־אִמּוֹ׃

Versio VULG. LAT.

16 Inventi sunt sermones tui, & comedi eos, & factum est mihi verbum tuum in gaudium & in lætitiam cordis mei: quoniam invocatum est nomen tuum super me, Domine Deus exercituum. 17 Non sedi in concilio ludentium, & gloriatus sum à facie manûs tuæ: solus sedebam, quoniam 18 comminatione replésti me. Quarè factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis renuit curari? facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium. 19 Propter hoc hæc dicit Dominus; Si convertêris, convertam te, & ante faciem meam stabis: & si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris: convertentur ipsi ad te, & tu 20 non convertêris ad eos. Et dabo te populo huic in murum æreum, fortem: & bellabunt adversùm te, & non prævalebunt: quia ego tecum sum ut salvem te, & eruam te, dicit Dominus. 21 Et liberabo te de manu pessimorum, & redimam te de manu fortium.

CAP. XVI.

1 ET factum est verbum Domi- 2 ni ad me, dicens; Non accipies uxorem, & non erunt tibi filii & filiæ in loco isto. 3 Quia hæc dicit Dominus super filios & filias, qui generantur in loco isto, & super matres eorum, quæ genuerunt eos: & super patres eorum, de quorum stirpe sunt nati in terra hac; 4 Mortibus ægrotationum morientur: non plangentur, & non sepelientur, in sterquilinium super faciem terræ erunt: & gladio & fame consumentur: & erit cadaver eorum in escam volatilibus cœli, & bestiis terræ. 5 Hæc enim dicit Dominus; Ne ingrediaris domum convivii, neque vadas ad plangendum, neque consoleris eos: quia abstuli pacem meam à populo isto, dicit Dominus; misericordiam, & miserationes. 6 Et morientur grandes & parvi in terra ista: non sepelientur neque plangentur, & non se incîdent, neque calvitium fiet pro 7 eis. Et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo: & non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo & matre.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

16 Ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τοὺς λόγους σου· συντέλεσον αὐτούς. καὶ ἔσται ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καρδίας μου, ὅτι ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' ἐμοὶ κύριε 17 παντοκράτωρ. Οὐκ ἐκάθισα ἐν συνεδρίῳ αὐτῶν παιζόντων, ἀλλὰ εὐλαβούμην ἀπὸ προσώπου χειρός σου· καταμόνας ἐκαθήμην, 18 ὅτι πικρίας ἐνεπλήσθην. Ἱνατί οἱ λυποῦντές με κατισχύουσί μου; ἡ πληγή μου στερεά, πόθεν (ξ) ἰαθήσομαι; γινομένη ἐγενήθη μοι ὡς ὕδωρ ψευδές, οὐκ ἔχον πίστιν. 19 Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἐὰν ἐπιστρέψῃς, καὶ ἀποκαταστήσω σε, καὶ πρὸ προσώπου μου στήσῃ· καὶ ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον (ο) ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ· καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ, καὶ σὺ οὐκ ἀνα- 20 στρέψεις πρὸς αὐτούς. Καὶ δώσω σε τῷ λαῷ τούτῳ, ὡς τεῖχος ὀχυρὸν, χαλκοῦν· καὶ (π) πολεμήσουσι πρὸς σέ, καὶ οὐ μὴ δύνωνται πρὸς σέ, διότι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ σώ- 21 ζειν σε, Καὶ (ρ) τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε ἐκ χειρὸς πονηρῶν, καὶ λυτρώσομαί σε ἐκ χειρὸς λοιμῶν.

Ab his qui reprobant sermones tuos: consumma eos. Et erit mihi verbum tuum in lætitiam, & gaudium cordis mei: quoniam invocatum est nomen tuum super me, Domine omnipotens. 16 *Non sedi in consessu (i) ipsorum ludentium: sed metuebam à facie manûs tuæ. Solus sedebam; quoniam amaritudine repletus sum.* 17 *Ut quid qui contristant me, prævalent (k) adversum me? Plaga mea solida est: unde sanabor? Dum fit, facta est mihi quasi aqua mendax, non habens fidem.* 18 *Ideò hæc dicit Dominus; Si reverteris, & restituam te, & ante faciem meam stabis. Et, si eduxeris pretiosum à vili; quasi os meum eris. Et convertentur ipsi ad te: & tu non converteris ad eos.* 19 *Et dabo te in populo isto, quasi murum munitum, æneum: & bellabunt adversùm te, & non poterunt adversùm te: quia tecum sum, ut salvem te:* 20 *Et eruam te de manu pessimorum, & redimam te de manu pestilentium.* 21

MS.A. (ξ) ἰάσομαι; γινομένη μοι ἐγενήθη ὡς ὕδωρ *ψευδὲς, οὐκ ἔχων πίστιν. (ο) ἀπὸ ἀξίου, ὡς στόμα (π) πολεμήσουσίν σε, (ρ) ἐξερεῖσθαι

ΚΕΦ. ιϛ'.

2 1 ΚΑὶ σὺ μὴ λάβῃς γυναῖκα, Λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, 2 Καὶ οὐ γεννηθήσεταί σοι υἱὸς, οὐδὲ θυγάτηρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 3 Ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν υἱῶν (α) καὶ περὶ τῶν θυγατέρων τῶν γεννωμένων ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ περὶ τῶν μητέρων αὐτῶν τῶν τετοκυιῶν αὐτοὺς, καὶ περὶ τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν γεγεννηκότων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, 4 Ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται, οὐ κοπήσονται, (β) καὶ οὐ ταφήσονται· εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται· καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς (γ) ἔσονται καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ· ἐν (δ) μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται. 5 Τάδε λέγει κύριος, Μὴ εἰσέλθῃς εἰς θίασον αὐτῶν, καὶ μὴ πορευθῇς τοῦ κόψασθαι, (ε) καὶ μὴ πενθήσῃς αὐτοὺς, ὅτι (ζ) ἀφέστακα τὴν εἰρήνην μου ἀπὸ τοῦ λαοῦ τούτου. 6 Οὐ μὴ (ʺ) κόψονται αὐτοὺς, οὐδὲ ἐντομίδας οὐ μὴ ποιήσουσι, (η) καὶ οὐ ξυρηθήσονται, 7 Καὶ οὐ μὴ κλασθῇ ἄρτος ἐν πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν ἐπὶ τεθνηκότι· οὐ ποτιοῦσιν αὐτὸν ποτήριον εἰς παράκλησιν ἐπὶ πατρὶ (θ) καὶ μητρὶ αὐτοῦ.

CAP. XVI.

ET tu ne accipias uxorem, Dicit Dominus Deus Israel, Et non gignetur tibi filius, neque filia in loco isto. Quia hæc dicit Dominus de filiis, & de filiabus, qui nascuntur in loco isto, & de matribus eorum, quæ pepererunt eos, & de patribus eorum, qui genuerunt eos in terra ista; In morte morbosa morientur: non plangentur, & non sepelientur: in exemplum super faciem terræ erunt: (a) & bestiis terræ erunt, & volatilibus cœli: in gladio cadent, & in fame consummabuntur. Hæc dicit Dominus; Ne ingrediaris in (b) thiasum eorum, & non vadas ad plangendum, neque lugeas eos: quia abstuli pacem meam à populo (c) isto: Non plangent se, neque incisiones facient, neque radentur, Neque frangetur panis in luctu eorum in consolationem super mortuum: non dabunt ei potum calicis in consolationem super patrem, & matrem ejus. 2 1 2 3 4 5 6 7

MS.A. (α) καὶ τῶν (β) οὐδὲ (γ) καὶ τοῖς (δ) μαχαίρῃ (ε) καὶ πενθήσῃς (ζ) ἀφέστηκα (ʺ) κόψωνται (η) οὐδὲ μὴ ξυρήσονται, (θ) αὐτοῦ ἢ ἐπὶ μητρὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 קַבֵּלִית לְפִתְגָמָךְ וְקַיֵּמְתִּנּוּן וַהֲוָה מֵימְרָךְ לִי לְבֵיעַ וּלְחֶדְוַת לִבִּי אֲרֵי אִתְקְרֵי שְׁמָךְ עֲלַי
17 יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת׃ לָא יְתֵבִית בְּסִיעַת מְשַׁבְּחִין וְלָא חֲדֵיתִי מִן קֳדָם מֵימְרָךְ פְּרִישׁ
18 יְתֵבִית אֲרֵי נְבוּאָה דִּלְוָט מְלֵיתָנִי׃ לְמָה הֲוָה כֵּיבִי לְאַפְרַשׁ וּמַחְתִּי תַּקִּיפָא לְמַסְּרְבָא
19 לְאִתַּסָּאָה לָא יְהֵי מֵימְרָךְ לִי כַּדְבִין כְּמַבּוּעַ דְּמַיִין דְּפָסְקִין מוֹהִי׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ
אִם תְּתוּב וְאֲתִיבִנָּךְ קֳדָמַי תְּשַׁמֵּשׁ וְאִם תְּתִיב רַשִׁיעַיָּא לְמֶהֱוֵי צַדִּיקַיָּא רְעוּת מֵימְרִי
20 תְּקַיֵּם יְתוּבוּן אִנּוּן לְפִתְגָמָךְ וְאַתְּ לָא תְתוּב לְמִטְעֵי בָּתְרֵיהוֹן׃ וְאֶתְּנִנָּךְ לְעַמָּא הָדֵין
כְּשׁוּר דִּנְחָשׁ כְּרִיךְ וְיַגִּיחוּן לְקִבְלָךְ וְלָא יִכְלוּן לָךְ אֲרֵי בְּסַעֲדָךְ מֵימְרִי לְמִפְרְקָךְ
21 וּלְשֵׁיזָבוּתָךְ אֲמַר יְיָ׃ וְאֲשֵׁיזְבִנָּךְ מִיַּד מַבְאֲשִׁין וְאֶפְרְקִנָּךְ מִיַּד תַּקִּיפִין׃

יו

1 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ לָא תִסַּב לָךְ אִתְּתָא וְלָא יְהוֹן לָךְ בְּנִין
2 וּבְנָן בְּאַתְרָא הָדֵין׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ עַל בְּנִין וְעַל בְּנָן דְּמִתְיַלְּדִין בְּאַתְרָא הָדֵין וְעַל
3 אִמְּהָתְהוֹן דְּיָלְדָן יָתְהוֹן וְעַל אֲבָהָתְהוֹן דְּמוֹלְדִין יָתְהוֹן בְּאַרְעָא הָדָא׃ מוֹת מַרְעֵי
4 כַּפַּן יְמוּתוּן לָא יִסְתַּפְדוּן וְלָא יִתְקַבְּרוּן לִזְבַל מְבַדַּר עַל אַפֵּי אַרְעָא יְהוֹן וּבְחַרְבָּא וּבְכַפְנָא
יְסוּפוּן וּתְהֵי נְבֵלַתְהוֹן מִשְׁגְּרָא לְמֵיכַל לְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּלְבְעִירָא דְּאַרְעָא׃ אֲרֵי כִדְנַן
5 אֲמַר יְיָ לָא תֵיעוֹל לְבֵית מַרְזְחָא וְלָא תְהָךְ לְמִסְפַּד וְלָא תְחַדֵּי לְהוֹן אֲרֵי כְּנַשִׁית יָת
שְׁלָמִי מִן עַמָּא הָדֵין אֲמַר יְיָ יָת חִסְדָּא וְיָת רַחֲמֵי׃ וִימוּתוּן רַבְרְבִין וּזְעֵירִין בְּאַרְעָא
6 הָדָא לָא יִתְקַבְּרוּן וְלָא יִסְפְּדוּן לְהוֹן וְלָא יִתְהַמְמוּן וְלָא יִמְרְטוּן לְהוֹן׃ וְלָא יִפְרְסוּן
7 לְהוֹן עַל אֶבְלָא לְנַחָמַתְהוֹן עַל מִיתָא וְלָא יַשְׁקוּן יָתְהוֹן כָּס תַּנְחוּמִין גְּבַר עַל אֲבוּהִי
וְעַל אִמֵּיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Suscepi verba tua, & stabilivi ea: & factum est verbum tuum mihi in 16 gaudium & lætitiam cordis mei: quia invocatum est nomen tuum super me, Dñe Deus exercituum. Non sedi cum turba cantantium, nec delectat⁹ sum: 17 à facie verbi tui separatus sedebam, quia prophetiâ maledictionis implésti me. Quare factus est dolor meus in perpetuum? & plaga mea fortis, *ut renuat* curari? 18 Ne sit Verbum tuum mihi in mendacium, sicut fons aquarum cujus aquæ deficiunt. Propterea hæc dicit Dñs: Si converteris, & con- 19 vertam te; coram me ministrabis: & si revocaris impios ut sint justi, voluntatem verbi mei implebis. *Revertantur* ipsi *ad verba tua*, & tu non reverteris ut erres post eos. Et dabo te populo huic quasi murum æreum, for- 20 tem: & pugnabunt adversum te, & non prævalebunt tibi; quia in adjutorium tuum est Verbum meum, ut salvem te, & ut liberem te, Dicit Dñs. Et eruam te de manu malignantium, & salvabo te de manu fortium. 21

CAP. XVI.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: Ne acci- 1 pias tibi uxorem, nec sint tibi filii & filiæ in loco isto. Quia hæc dicit 2 Dñs super filios & super filias qui nascuntur in loco isto, & super matres 3 eorum quæ pariunt eos, & super patres eorum qui generant eos in terra ista: Morte ægrotationum famis morientur; non plangentur, neque sepe- 4 lientur; in stercus dispersum super faciem terræ erunt: & in gladio & in fame peribunt: & erit cadaver eorum projectum in escam volatilibus cœli & bestiis terræ. Quia hæc dicit Dominus: ne egrediaris in domum 5 convivii, nec vadas ad plangendum, nec contristeris cum eis: quia collegi pacem meam à populo isto, dicit Dominus: misericordiam & miserationes. Et morientur grandes & parvi in terra ista: non sepelientur; 6 nec plangent eos, nec sese incîdent, nec facient calvitium propter eos. Nec frangent eis [*panem*] in luctu ut consolentur eos super mortuum, nec 7 propinabunt eis calicem consolationis *quisque* super patre suo, & super matre sua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܐܢ ܢܛܪܬ ܦܘܩܕܢܝܟ ܘܥܒܕܬ ܐܢܘܢ. ܘܗܘܬ ܠܝ ܡܠܬܟ ܠܒܣܝܡܘܬܐ ܘܠܚܕܘܬܐ ܕܠܒܝ.
17 ܡܛܠ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܟ ܥܠܝ. * ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܠܐ ܝܬܒܬ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܡܒܙܚܢܐ.
18 ܐܠܐ ܕܚܠܬ ܡܢ ܩܕܡ ܐܝܕܟ. ܘܒܠܚܘܕܝ ܝܬܒܬ. ܡܛܠ ܕܪܘܓܙܐ ܡܠܝܬܢܝ. * ܠܡܢܐ ܗܘܐ
ܟܐܒܝ ܠܥܠܡ. ܘܡܚܘܬܝ ܚܣܝܢܐ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܠܡܬܐܣܝܘ. ܘܗܘܝܬ ܠܝ ܐܝܟ ܡܝܐ ܕܓܠܐ
19 ܕܠܐ ܡܬܗܝܡܢܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܢ ܬܬܦܢܐ ܐܦܢܝܟ. ܘܩܕܡܝ ܬܩܘܡ.
ܘܐܢ ܬܦܩ ܝܩܝܪܐ ܡܢ ܨܐܐ. ܐܝܟ ܦܘܡܝ ܬܗܘܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܬܦܢܘܢ ܗܢܘܢ ܠܘܬܟ.
20 ܘܐܢܬ. ܠܐ ܬܬܦܢܐ ܠܘܬܗܘܢ. * ܘܐܣܝܡܟ ܠܥܡܐ ܗܢܐ. ܐܝܟ ܫܘܪܐ ܕܢܚܫܐ ܥܫܝܢܐ.
ܘܢܬܟܬܫܘܢ ܥܡܟ. ܘܠܐ ܢܙܟܘܢܟ. ܡܛܠ ܕܥܡܟ ܐܢܐ ܠܡܦܪܩܟ. ܘܠܡܫܘܙܒܘܬܟ. ܐܡܪ
21 ܡܪܝܐ. * ܘܐܦܪܩܟ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܒܝ̈ܫܐ. ܘܐܦܨܝܟ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܥܫܝ̈ܢܐ.

mandata tua custodierim ac fecerim fueritque mihi sermo tuus jucunditati & lætitiæ cordis mei; quia invocatum est super me nomen tuum. Domine Deus potentissime, non sedi in- 17 ter cœtum irrisorum, sed extimui manum tuam, & seorsum sedi, eò quòd irâ me repleveris. Quare factus est dolor meus ingens, & 18 plaga mea vehemens, nec vult curari? & factus es mihi velut aquæ fallaces quibus credi non potest? Propterea sic dicit Dominus; 19 Si convertaris, restituam te, & coram me stabis: & si eduxeris pretiosum ex obscœno, sicut os meum eris, dicit Dominus: & ipsi convertentur ad te, tu autem non converteris ad eos: Opponam te huic populo tanquam fortissimum murum æneum, & bellabunt adversùm te, at non superabunt te; quia tecum 20 sum ad liberandum & eruendum te, dicit Dominus: Eripiam te de manu improborum, 21 & servabo te de manu potentium.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ *

1 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܠܐ ܬܣܒ ܠܟ ܐܢܬܬܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܟ
2 ܒܢܝ̈ܐ ܘܒܢ̈ܬܐ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܒܢܝ̈ܐ ܘܥܠ ܒܢ̈ܬܐ
3 ܕܡܬܝܠܕܝܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. ܘܥܠ ܐܡܗܬܗܘܢ ܕܝܠܕܢ ܠܗܘܢ. ܘܥܠ ܐܒܗܝܗܘܢ ܕܡܘܠܕܝܢ
4 ܠܗܘܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. * ܒܡܘܬܐ ܕܡܬܟܪܗܝܢ ܒܟܦܢܐ ܢܡܘܬܘܢ. ܠܐ ܢܪܩܕܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܠܐ
ܢܬܩܒܪܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܙܒܠܐ ܥܠ ܐ̈ܦܝ ܐܪܥܐ ܢܗܘܘܢ. ܘܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܢܫܬܠܡܘܢ.
5 ܘܢܗܘܝܢ ܫܠܕܝܗܘܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ. * ܡܛܠ
ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܐܙܠ ܠܡܪܩܕܘ. ܘܠܐ ܬܢܘܕ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܥܒܪܬ ܫܠܡܝ
6 ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܛܝܒܘܬܐ ܘܪ̈ܚܡܐ. * ܘܢܡܘܬܘܢ ܪ̈ܘܪܒܐ ܘܙ̈ܥܘܪܐ
ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ. ܠܐ ܢܬܩܒܪܘܢ. ܘܠܐ ܢܪܩܕܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܒܟܘܢ. ܘܠܐ ܢܬܡܪܛܘܢ ܚܠܦܝܗܘܢ.
7 * ܘܠܐ ܢܓܙܘܢ ܚܠܦܝܗܘܢ ܒܐܒܠܐ. ܠܡܣܒ ܒܘܝܐܐ ܥܠ ܡܝܬܐ. ܘܠܐ ܢܫܩܘܢ ܐܢܘܢ ܟܣܐ
ܕܒܘܝܐܐ ܥܠ ܐܒܗܝܗܘܢ. ܘܥܠ ܐܡܗܬܗܘܢ.

CAP. XVI.

ET fact⁹ est ad me sermo Domini, dicendo, 1 Ne ducas tibi uxorem, & ne sint tibi filii aut 2 filiæ in loco isto: Quoniam sic ait Dominus 3 de filiis & filiabus nascituris in loco isto, & de matribus eorum quæ parituræ sunt eos, deque patribus eorum qui genituri sunt ipsos in loco isto; Morte languentium fame mo- 4 rientur, non plangentur, neque sepelientur, sed ut fimus erunt super faciem terræ: gladio & fame consumentur, erúntque cadavera eorum cibo volatilibus cœli & bestiis terræ. Nam sic ait Dominus, Ne abeas ad plan- 5 gendum, neque loco movearis propter eos: quoniam abstulisti pacem meam ab hujuscemodi populo, dicit Dominus, & benignitatem atque misericordiam. Morientur magni 6 æquè ac parvi in terra ista, non sepelientur, neque plangentur; non lugebunt, neque pilos avellent sibi propter eos. Neque *pilos* 7 tondebunt propter eos in luctu ad capiendam consolationem de mortuo, neque potabunt eos calice consolationis de patribus & matribus eorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 من الذين يعصون لك * افنهم ويكون كلمتك الي للسرور وفرحا لقلبي * لان اسمك دعي
17 علي * ايها الرب ضابط الكل * لم اجلس في مجمع المستهزيين * لكن ارتعبت من وجه يدك *
18 جلست وحدي لاني امتليت مرارة * لماذا الذين يحزنوني يقوون علي * ضربتي شديدة *
19 من اين اتعافا * صايرة صارت لي مثل ماء كذب ليس له صدق * لاجل هذا هكذا
يقول الرب * ان انصرفت فاردك وتقف امام وجهي * وان اخرجت الكريم من الذليل
20 فتكون مثل فمي * ويرجعون هولاء اليك وانت فلا ترجع اليهم * واعطيك لهذا الشعب
مثل سور نحاس حصين * ويحاربون ولا يقتدرون عليك * من اجل اني معك لاخلصك *
21 * وانجيك من يد الاشرار * وانقذك من يد المفسدين *

ab iis qui sunt tibi rebelles: consume 16 *illos, sitque mihi verbum tuum exultationi, & gaudio cordi meo; quandoquidem nomen tuum invocatum est super me. O Domine omnia tenens, non sedi* 17 *in concilio irrisorum; sed manum tuam pertimescens sedi solus, quia repletus sum amaritudine. Cur ii qui me affligunt,* 18 *contra me invalescunt? plaga mea atrox est, unde recuperabo sanitatem? facta mihi est omnino velut aqua fallax cui nulla est firmitas. Iccirco sic ait Do-* 19 *minus; Si abieris, reducam te, stabisque coram facie mea; & si eduxeris honestum à vili, eris tanquam os meum; & isti revertentur ad te, non tu reverteris ad eos: Daboque te huic populo velut* 20 *murum æneum munitum; ut pugnantes non prævaleant tibi; quoniam adero tibi ut servem te, Et eruam te de manu* 21 *scelestorum, eripiámque te de manu corruptorum.*

* الفصل السادس عشر *

1 2 ** وانت لا تاخذ امراة يقول الرب اله اسرائيل * ولا يكون لك ابن ولا ابنة في هذا
3 الموضع * لانه هكذا يقول الرب من اجل البنين والبنات المولودين في هذا الموضع *
4 ومن اجل امهاتهم اللاتي يلدنهم * ومن اجل ابايهم الذين يولدونهم في هذه الارض * بموت
صعب يموتون * لا يندبون ولا يدفنون * بل يكونون للشهرة على وجه الارض * بالسيف
5 يسقطون * وبالجوع يفنون * ويكون جثثهم طعاما لطيور السماء وسباع الارض * هكذا
يقول الرب * لا تدخل الي جمعهم * ولا تمض لتندبهم وتنوح عليهم * لاني صرفت سلامي عن
6 7 هذا الشعب * لا يندبونهم ولا يصنعون تشريطهم * ولا ينتفون عليهم شعرا * ولا يكسر
خبز في مناحتهم للعزاء على الميت * ولا يسقون لسقيهم كاسا للعزاء على ابيه ولا على امه *

CAP. XVI.

Tu autem ne ducas uxorem, dicit 1 *Dominus Deus Israelis, neque sit tibi fi-* 2 *lius aut filia hoc in loco: Quia sic ait* 3 *Dominus de filiis & filiabus in isto loco gignendis, déque matribus eorum quæ pariture sunt eos, & de patribus eorum qui genituri sunt eos in hac regione: Dirâ* 4 *morte morientur, non plangentur, neque sepelientur, sed erunt publicè expositi super faciem terræ: gladio corruent, & fame interibunt, eruntque cadavera eorum cibo volatilibus cœli & bestiis terræ. Sic* 5 *ait Dominus, Ne ingrediaris in cœtum eorum, neque abeas ad plangendum & lugendum eos: quoniam abstuli pacem meam ab hoc populo. Non plangent eos, neque* 6 *facient dissectiones eorum, neque vellent pro eis pilos, Neque frangetur panis in* 7 *exequiis eorum in consolationem pro mortuo, neque potandum præbebunt eis calicem in consolationem pro patre suo aut matre sua.*

,comedendum ad , eis assidendum ad ,ingrediaris non convivii domum Et
וּבֵית־מִשְׁתֶּה לֹא־תָבוֹא לָשֶׁבֶת אוֹתָם לֶאֱכֹל 8
: Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Nam .bibendū ad &
וְלִשְׁתּוֹת׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל 9
,vestris dieb⁹ in &,vestris oculis in isto loco de faciens cessare ego Ecce
הִנְנִי מַשְׁבִּית מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְעֵינֵיכֶם וּבִימֵיכֶם
,erit Et .sponsæ vocem & sponsi vocem ,lætitiæ vocem & gaudii vocem
10 קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה׃ וְהָיָה
dixerint & , hæc verba omnia huic populo annuntiaveris cùm
כִּי תַגִּיד לָעָם הַזֶּה אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ
malum omne nos super Dominus est locutus quid Propter : te ad
אֵלֶיךָ עַל־מֶה דִבֶּר יְהוָה עָלֵינוּ אֵת כָּל־הָרָעָה
quod ,nostrū peccatū quod & ,nostra iniquitas quæ & , hoc grande
הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וּמֶה עֲוֹנֵנוּ וּמֶה חַטָּאתֵנוּ אֲשֶׁר
quod Propterea : eos ad dices Et ? nostro Deo Domino peccavimus
11 חָטָאנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם עַל אֲשֶׁר־
Deos post abierunt & ,Dominus ait , me vestri patres dereliquerūt
עָזְבוּ אֲבוֹתֵיכֶם אוֹתִי נְאֻם־יְהוָה וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים
,dereliquerunt me & : eis se incurvaverūt &,eis servierunt & ,alienos
אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וְאֹתִי עָזָבוּ
faciendo malefecistis vos Et .custodierunt non meam legem &
12 וְאֶת־תּוֹרָתִי לֹא שָׁמָרוּ׃ וְאַתֶּם הֲרֵעֹתֶם לַעֲשׂוֹת
sui cordis æstimationem post unusquisq; euntes vos ecce & vestris patribus præ
מֵאֲבוֹתֵיכֶם וְהִנְּכֶם הֹלְכִים אִישׁ אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבּוֹ־
terra desuper vos protelabo Et .me ad audire non pro , mali
13 הָרָע לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֵלָי׃ וְהֵטַלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל הָאָרֶץ
: vestri patres & ,vos cognovistis non quam terram super hac
הַזֹּאת עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם
non quia ,nocte ac die alienis diis ibi servietis &
וַעֲבַדְתֶּם־שָׁם אֶת־אֱלֹהִים אֲחֵרִים יוֹמָם וָלַיְלָה אֲשֶׁר לֹא־
,Domin⁹ dixit ,venientes dies ecce Propterea .misericordiā vobis dabo
14 אֶתֵּן לָכֶם חֲנִינָה׃ לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה
Israel filios fecit ascēdere qui ,Dominus Vivens :ultrà dicetur non &
וְלֹא־יֵאָמֵר עוֹד חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
fecit ascendere qui Dominus vivens Quinimo .Ægypti terra è
15 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ כִּי אִם־חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־
quas terris universis de & ,Aquilonis terra de Israel filios
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
dedi quam ,suā humum super eos faciā reducere & illuc eos fecit expellere
הִדִּיחָם שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִים עַל־אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי
,Dominus dixit ,multos piscatores ad mittens ego Ecce .eorum patribus
16 לַאֲבוֹתָם׃ הִנְנִי שֹׁלֵחַ לְדַוָּגִים רַבִּים נְאֻם־יְהוָה
eos venabūtur &,venatores multos ad mittam ea post & :eos piscabūtur&
וְדִיגוּם וְאַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁלַח לְרַבִּים צַיָּדִים וְצָדוּם
.petrarum foraminibus de & ,colle omni desuper & ,monte omni desuper
מֵעַל כָּל־הַר וּמֵעַל כָּל־גִּבְעָה וּמִנְּקִיקֵי הַסְּלָעִים׃
mei facieb⁹ à sunt occultatæ non ;eorum vias omnes super mei oculi Quia
17 כִּי עֵינַי עַל־כָּל־דַּרְכֵיהֶם לֹא נִסְתְּרוּ מִלְּפָנָי
.meorum oculorum conspectu à eorum iniquitas est abscondita neque
וְלֹא־נִצְפַּן עֲוֹנָם מִנֶּגֶד עֵינָי׃
eos polluere super eorū peccati & ,eorū iniquitatis duplum initio reddam Et
18 וְשִׁלַּמְתִּי רִאשׁוֹנָה מִשְׁנֵה עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם עַל חַלְּלָם
suis abominationibus & ,suarū abominationū cadavere in meā terram
אֶת־אַרְצִי בְּנִבְלַת שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם
,meum robur & ,mea fortitudo Domine .meā hæreditatem impleverunt
19 מָלְאוּ אֶת־נַחֲלָתִי׃ יְהוָה עֻזִּי וּמָעֻזִּי
, terræ finibus à venient gentes te ad : angustiæ die in meū refugiū &
וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי־אָרֶץ
eis in non & ,vanitatē ;nostri patres possederunt falsitatem Verè :dicent &
וְיֹאמְרוּ אַךְ־שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל וְאֵין־בָּם
? Dii non ipsi & , Deos homo sibi faciet Nūquid .faciens profectū
20 מוֹעִיל׃ הֲיַעֲשֶׂה־לּוֹ אָדָם אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים׃

Versio VULG. LAT.

8 Et domum convivii non ingrediaris, ut sedeas cum eis, & comedas & bibas: 9 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris, & in diebus vestris, vocem gaudii, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ. 10 Et cùm annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, & dixerint tibi; Quarè locutus est Dominus super nos omne malum grande istud? quæ iniquitas nostra: & quod peccatum nostrum, quod peccavimus Domino Deo nostro? 11 Dices ad eos; Quia dereliquerunt me patres vestri, ait Dominus: & abierunt post deos alienos, & servierunt eis, & adoraverunt eos: & me dereliquerunt, & legem meam non custodierunt. 12 Sed & vos pejus operati estis, quàm patres vestri: ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem cordis sui mali, 13 ut me non audiat. Et ejiciam vos de terra hac, in terram, quam ignoratis vos, & patres vestri: & servietis ibi diis alienis die ac nocte, qui non dabunt vobis 14 requiem. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non dicetur ultrà; Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra 15 Ægypti: Sed, Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Aquilonis, & de universis terris, ad quas ejeci eos: & reducam eos in terram suam, quam dedi 16 patribus eorum. Ecce ego mittam piscatores multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos: & post hæc mittam eis multos venatores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & 17 de cavernis petrarum. Quia oculi mei super omnes vias eorum: non sunt absconditæ à facie mea, & non fuit occultata iniquitas eorum ab oculis meis. 18 Et reddam primùm duplices iniquitates, & peccata eorum: quia contaminaverunt terram meam in morticinis idolorum suorum, & abominationibus suis impleverunt hæreditatem meam. 19 Domine, fortitudo mea, & robur meum, & refugium meum in die tribulationis: ad te Gentes venient ab extremis terræ, & dicent; Verè mendacium possederunt patres nostri, vanitatem, 20 quæ eis non profuit. Numquid faciet sibi homo deos, & ipsi non sunt Dii?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

8 Εἰς οἰκίαν πότε οὐκ εἰσελεύσῃ σὺ, (ι) συγκαθίσαι μετ' αὐτῶν τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν. 9 Διότι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ ἐγὼ καταλύω ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν, (κ) καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, φωνὴν χαρᾶς, καὶ φωνὴν εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου, καὶ 10 φωνὴν νύμφης. Καὶ ἔσται ὅταν ἀναγγείλῃς τῷ λαῷ (λ) τούτῳ ἅπαντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ εἴπωσι πρὸς σὲ, Διατί ἐλάλησε κύριος ἐφ' ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα; τίς ἡ ἀδικία ἡμῶν; καὶ τίς ἡ ἁμαρτία ἡμῶν, ἣν ἡμάρτομεν (μ) ἔναντι κυρίου τοῦ 11 θεοῦ ἡμῶν; Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με οἱ πατέρες (ν) ὑμῶν, λέγει κύριος, καὶ ᾤχοντο ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς, (ξ) καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, καὶ ἐμὲ ἐγκατέλιπον, καὶ τὸν νόμον μου οὐκ ἐφυλάξαν-12 το. Καὶ ὑμεῖς ἐπονηρεύσασθε ὑπὲρ τοὺς πατέρας ὑμῶν· καὶ ἰδοὺ ὑμεῖς πορεύεσθε ἕκαστος ὀπίσω τῶν (ο) ἀρεστῶν τῆς καρδίας ὑμῶν τῆς πονηρᾶς, τοῦ μὴ ὑπακούειν μου. 13 Καὶ ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, εἰς τὴν γῆν ἣν οὐκ ᾔδειτε ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ δουλεύσετε (π) ἐκεῖ θεοῖς ἑτέροις, οἳ οὐ δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος. 14 Διατοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, Ζῇ κύριος, ὁ ἀναγαγὼν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰ-15 γύπτου, Ἀλλὰ, Ζῇ κύριος, ὃς ἀνήγαγε τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, 16 ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τοὺς ἁλιεῖς τοὺς πολλοὺς, λέγει κύριος, καὶ ἁλιεύσουσιν αὐτούς· καὶ μετὰ ταῦτα (ρ) ἀποστελῶ τοὺς (σ) πολλοὺς θηρευτὰς, καὶ θηρεύσουσιν αὐτοὺς ἐπάνω παντὸς ὄρους, καὶ ἐπάνω παντὸς (τ) βουνοῦ, καὶ 17 ἐκ τῶν τρυμαλιῶν τῶν πετρῶν. Ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐκρύβη τὰ ἀδικήματα αὐτῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου. 18 Καὶ ἀνταποδώσω διπλᾶς τὰς (υ) κακίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, ἐφ' αἷς ἐβεβήλωσαν τὴν γῆν μου ἐν τοῖς θνησιμαίοις τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν, ἐν αἷς ἐπλημμέλησαν τὴν κληρονο-19 μίαν μου. Κύριε (φ) σὺ ἰσχύς μου, καὶ βοήθειά μου, καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέραις κακῶν· πρὸς σὲ ἔθνη ἥξουσιν ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, καὶ ἐροῦσιν, Ὡς ψευδῆ ἐκτήσαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἴδωλα, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὄφε-20 λημα; Εἰ ποιήσει ἑαυτῷ ἄνθρωπος θεοὺς, καὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶ θεοί.

8 In domum convivii non ingredieris tu, ut sedeas cum eis ad comedendum, & bibendum. 9 Quia hæc dicit Dominus Deus Israel; Ecce ego abire facio de loco isto coram oculis vestris, & in diebus vestris, vocem gaudii, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ. 10 Et erit, cùm annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, & dixerint ad te, Quarè loquutus est Dominus super nos omnia mala ista? quæ iniquitas nostra, & quod peccatum nostrum, quod peccavimus coram Domino Deo nostro? 11 Et dices ad eos, Pro eo, quòd dereliquerunt me patres vestri, dicit Dominus, & abierunt post deos alienos, & servierunt eis, & adoraverunt eos, & me dereliquerunt, & legem meam non custodierunt: 12 Et vos malè egistis super patres vestros. Et ecce vos ambulatis unusquisque post placita cordis vestri pessimi, ad non obediendum mihi. 13 Et abjiciam vos de terra hac in terram, quam non novistis vos, & patres vestri: & servietis ibi diis (d) aliis, qui non dabunt vobis misericordiam. 14 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus: & non dicent ultrà; Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti: 15 Sed, Vivit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Aquilonis, & de universis regionibus, quò expulsi sunt illuc. Et restituam eos in terram suam, 16 quam dedi patribus eorum. Ecce ego mitto piscatores multos, dicit Dominus; & piscabuntur eos: & post hæc mitto multos venatores; & venabuntur eos desuper omni monte, et desuper omni colle, et de cavernis petrarum: 17 Quia oculi mei super omnes vias (e) eorum: et non sunt absconditæ iniquitates eorum ab oculis meis. 18 Et reddam duplices malitias eorum, et peccata eorum, in quibus contaminaverunt terram meam in morticinis abominationum suarum, et in suis iniquitatibus, in quibus (f) delinquere fecerunt hæreditatem meam. 19 Domine, tu fortitudo mea, et auxilium meum, et refugium meum in diebus malorum. Ad te gentes venient ab extremo terræ, et dicent; Quàm falsa possederunt patres nostri idola, et non est in eis utilitas? 20 Si faciet sibi homo deos, et ipsi non sunt Dii.

MS.A. (ι) τοῦ καθίσαι (κ) ἐν τῇ (λ) πάντα τὰ (μ) ἐναντίον (ν) αὐτῶν, (ξ) καὶ ἐμὲ ἐγκατέλειπον (ο) ἐραστῶν (π) θεοῖς (ρ) ἀποστελῶ (σ) σοφοὺς θηρευτὰς, (τ) βουνοῦ ὑψηλοῦ, (υ) ἀδικίας (φ) ἰσχύς μου,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וּבֵית אִסְחָרוּתָא לָא תֵיעוֹל לְאִסְחָרָא עִמְּהוֹן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי׃ אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת
9 אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מְבַטֵּל מִן אַתְרָא הָדֵין לְעֵינֵיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן קָל בְּיַע וְקָל חֶדְוָא
10 קָל חַתְנִין וְקָל כַּלָּן׃ וִיהֵי אֲרֵי תְחַוֵּי לְעַמָּא הָדֵין יָת כָּל פִּתְגָמַיָא הָאִלֵּין וְיֵימְרוּן לָךְ עַל מָה
גְּזַר יְיָ עֲלָנָא יָת כָּל בִּישְׁתָּא רַבְּתָא הָדָא וּמָה חוֹבָנָא וּמָה סוֹרְחָנָנָא דְּחַבְנָא קֳדָם יְיָ
11 אֱלָהַנָא׃ וְתֵימַר לְהוֹן עַל דִּשְׁבַקוּ אֲבָהָתְכוֹן פּוּלְחָנִי אֲמַר יְיָ וּטְעוֹ בָּתַר טַעֲוַת עַמְמַיָא
12 וּפְלַחוּנוּן וּסְגִידוּ לְהוֹן וּפוּלְחָנִי שְׁבַקוּ וְיָת אוֹרָיְתִי לָא נְטַרוּ׃ וְאַתּוּן אַבְאֵשְׁתּוּן לְמֶעְבַּד
מֵאֲבָהָתְכוֹן וְהָא אַתּוּן אָזְלִין גְּבַר בָּתַר הִרְהוּר לִבֵּיהּ בִּישָׁא בְּדִיל דְּלָא לְקַבָּלָא לְמֵימְרִי׃
13 וְאַטְלְטֵל יָתְכוֹן מֵעַל אַרְעָא הָדָא לְאַרְעָא דְּלָא יְדַעְתּוּן אַתּוּן וַאֲבָהָתְכוֹן וְתִפְלְחוּן תַּמָּן
14 לְעַמְמַיָא פָּלְחֵי טַעֲוָתָא יְמָם וְלֵילֵי דְּלָא יְהוֹן לְכוֹן רַחֲמִין׃ בְּכֵן הָא יוֹמַיָא אָתַן אֲמַר יְיָ
15 וְלָא יְהוֹן מִשְׁתָּעַן עוֹד בִּגְבוּרְתָּא דַיְיָ דְּאַסֵּיק יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ אֱלָהֵן יְהוֹן
מִשְׁתָּעַן בִּגְבוּרְתָּא דַיְיָ דְּאַסֵּק יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲרַע צִפּוּנָא וּמִכָּל מְדִינָתָא דְּאַגְלֵינוּן לְתַמָּן
16 וְאָתִיבִנּוּן לְאַרְעֲהוֹן דִּיהָבִית לַאֲבָהָתְהוֹן׃ הָא אֲנָא שָׁלַח לְעַמְמִין קָטוֹלִין אֲמַר יְיָ
וְיִקְטְלוּנוּן וּבָתַר כֵּן אֶשְׁלַח לְסַגִּיאִין צַיָּדִין וִיצָדוּנוּן מֵעַל כָּל טוּר וּמֵעַל כָּל רָמְתָא
17 וּמִשְׁקִיפֵי כֵּיפַיָא׃ אֲרֵי קֳדָמַי גְּלַן כָּל אוֹרְחָתְהוֹן לָא מִסְתַּתְּרָן מִן קֳדָמַי וְלָא מִטַּמְּרָן חוֹבֵיהוֹן
18 מִלְּקֳבֵל מֵימְרִי׃ וַאֲשַׁלֵּם לְתִנְיָנִין כְּקַדְמָאִין עַל חַד תְּרֵין חוֹבֵיהוֹן וְחַטָּאֵיהוֹן עַל דְּאַחִילוּ
19 יָת אֲרַע בֵּית שְׁכִנְתִּי בִּנְבֵלַת שִׁקּוּצֵיהוֹן וְתוֹעֲבָתְהוֹן מְלוֹ יָת אַחְסַנְתִּי׃ יְיָ תּוּקְפִּי וְרָחְצָנִי
וּמְשֵׁיזְבִי בְּעִדָּן עָקָא לִשְׁמַע גְּבוּרְתָךְ עַמְמִין יֵיתוֹן מִסְּיָפֵי אַרְעָא וְיֵימְרוּן בְּרַם לְשִׁקְרָא פְּלַחוּ
20 אֲבָהָתָנָא לְלַמָּא וְלֵית בְּהוֹן הֲנָאָה׃ הַאֶפְשַׁר דְּיַעְבֵּד לֵיהּ אֱנָשׁ דַּחֲלָן וְאִנּוּן טַעֲוָן דְּלֵית
בְּהוֹן צְרוֹךְ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

8 Et domum convivii non ingrediaris ut discumbas cum eis ad comedendum & ad bibendum. 9 Quia hæc dicit Dñs exercituum, Deus Israel: Ecce ego cessare faciam de loco isto in oculis vestris & in diebus vestris vocem gaudii & vocem lætitiæ, vocem sponsorum & vocem sponsarum. 10 Eritque si annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, & dixerint tibi; Quare decrevit Dñs super nos omne malum grande hoc? & quod est peccatum nostrum, & quæ est iniquitas nostra quam commisimus coram Dño Deo nostro? 11 Et dices ad eos: Pro eo quòd dereliquerunt patres vestri cultum meum, dicit Dñs; & erraverunt post idola populorum, & servierunt eis, & adoraverunt ea, & cultum meum dereliquerunt, & legem meam non custodierūt. 12 Et vos pej⁹ operati estis quàm patres vestri: & ecce ipsi ambulatis unusquisq; post cogitationem cordis sui mali, ut non obediatis verbo meo. 13 Et transmigrare vos faciam de terra hac in terram quam non cognovistis vos & patres vestri, & servietis ibi populis colentibus idola die ac nocte, qui non erūt vobis misericordes. 14 Propterea ecce dies venient, dicit Dñs, & non erūt ultrà narrantes potentiā Dñi, qui ascendere fecit filios Israel de terra Ægypti. 15 Sed erūt narrantes potentiā Dñi, qui ascendere fecit filios Israel de terra Aquilonis, & de omnibus provinciis ad quas transmigrare eos feci: & reducam eos in terram suam, quam dedi patrib⁹ *vestris*. 16 Ecce ego mandabo populis occisorib⁹, dicit Dñs, ut occidant eos: & posthæc mandabo multis venatorib⁹ ut venētur eos ab omni monte, & ab omni colle, & de cavernis petrarū. 17 Quia corā me notæ sunt omnes viæ eorū, non sunt opertæ à facie mea; nec sūt abscondita peccata eorū à conspectu Verbi mei. 18 Et reddā secundis sicut & primis *duplices* iniquitates eorū, & peccata eorū: quia violaverunt terrā dom⁹ majestatis meæ; & cadaverib⁹ immunditiarū suarū, & abominationib⁹ suis impleverunt hæreditatē meam. 19 Dñs robur meū, fiducia mea, & liberator me⁹ in tempore angustiæ. Ad famam potentiæ tuæ populi veniētà finib⁹ terræ, & dicent: Veruntamen mendaciū coluerūt patres nostri, & vanitatē, quæ eis non profuit. 20 Nunquid *fieri potest ut faciat* homo sibi deos? & ipsi sunt idola in quib⁹ non est utilitas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܠܒܝܬ ܡܫܬܝܐ ܠܐ ܬܥܘܠ ܠܡܬܒ ܥܡܗܘܢ ܠܡܐܟܠ ܘܠܡܫܬܐ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ
9 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܗܐ ܡܒܛܠ ܐܢܐ ܡܢ ܐܬܪܐ ܗܢܐ ܠܥܝܢܝܟܘܢ ܘܒܝܘܡܝܟܘܢ.
ܩܠܐ ܕܪܘܙܐ ܘܩܠܐ ܕܒܣܝܡܘܬܐ. ܩܠܐ ܕܚܬܢܐ. ܘܩܠܐ ܕܟܠܬܐ. * ܘܐܢ ܬܚܘܐ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܟܠܗܝܢ 10
ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ. ܢܐܡܪܘܢ ܠܟ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܠܝܢ ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ
ܪܒܬܐ. ܡܢܐ ܚܛܝܢ. ܘܡܢܐ ܥܘܠܐ ܣܥܪܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ 11
ܕܫܒܩܘܢܝ ܐܒܗܝܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ. ܘܦܠܚܘ ܐܢܘܢ ܘܣܓܕܘ
ܠܗܘܢ. ܘܠܝ ܫܒܩܘ ܘܢܡܘܣܝ ܠܐ ܢܛܪܘ. * ܘܐܢܬܘܢ ܐܒܐܫܬܘܢ ܠܡܥܒܕ ܝܬܝܪ ܡܢ 12
ܐܒܗܝܟܘܢ. ܘܗܐ ܐܙܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܢܫ ܒܬܪ ܪܓܬܐ ܕܠܒܗ ܒܝܫܐ ܕܠܐ ܬܫܬܡܥܘܢ ܠܝ.
* ܘܐܫܕܐ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܕܐ. ܠܐܪܥܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܘܐܒܗܝܟܘܢ. ܘܬܦܠܚܘܢ ܬܡܢ 13
ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ. ܘܠܐ ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܪܚܡܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ 14
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܬܐܡܪ ܬܘܒ ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ ܕܐܣܩ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ.
* ܐܠܐ ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ. ܕܢܦܩ ܘܢܐܬܐ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܘܡܢ ܟܠ 15
ܐܬܪܘܬܐ ܕܐܕܚܝܬ ܐܢܘܢ ܠܬܡܢ. ܘܐܗܦܟ ܐܢܘܢ ܠܐܪܥܗܘܢ. ܕܝܗܒܬ ܠܐܒܗܝܗܘܢ. * ܗܐ ܡܫܕܪ 16
ܐܢܐ ܨܝܕܐ ܣܓܝܐܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܨܘܕܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܐܫܕܪ ܨܝܕܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܨܘܕܘܢ ܐܢܘܢ.
ܡܢ ܟܠ ܛܘܪ. ܘܡܢ ܟܠ ܪܡܐ. ܘܡܢ ܢܩܥܐ ܕܫܘܥܐ. * ܡܛܠ ܕܥܝܢܝ ܥܠ ܟܠܗܘܢ 17
ܐܘܪܚܬܗܘܢ. ܘܠܐ ܛܫܝܢ ܡܢ ܩܕܡܝ. ܘܠܐ ܡܬܟܣܝܢ ܥܘܠܗܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܥܝܢܝ. * ܘܐܦܪܘܥ ܐܢܘܢ 18
ܩܕܡܝܬ ܥܦ ܬܪܬܝܢ ܚܛܗܝܗܘܢ ܘܥܘܠܗܘܢ. ܥܠ ܕܛܡܐܘ ܐܪܥܝ ܒܕܒܚܐ ܕܦܬܟܪܝܗܘܢ.
ܘܒܛܢܦܘܬܗܘܢ ܡܠܘ ܝܪܬܘܬܝ. * ܡܪܝܐ ܚܝܠܝ ܘܡܥܕܪܢܝ. ܘܡܓܢܢܝ ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ 19
ܠܘܬܟ ܢܐܬܘܢ ܥܡܡܐ ܡܢ ܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ ܘܢܐܡܪܘܢ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܦܬܟܪܐ
ܕܓܠܐ ܕܝܪܬܘ ܐܒܗܝܢ. ܠܐ ܡܕܡ ܐܢܘܢ. ܘܠܝܬ ܒܗܘܢ ܝܘܬܪܢܐ. * ܗܐ ܒܢܝܢܫܐ ܥܒܕܝܢ 20
ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ. ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܗܘܘ ܐܠܗܐ.

8 Denique domum convivii ne ingrediaris ut sedeas cum eis ad edendum & bibendum. 9 Nam sic ait Dñs Deus Israelis, Ecce facturus sum ut cesset è loco isto coram vobis, & in diebus vestris, vox exultationis & vox lætitiæ, vox sponsi & vox sponsæ. 10 Quòd si indicanti tibi huic populo omnes sermones istos, dixerint, Qua de causa pronuntiavit Dñs contra nos malum hoc maximum? quam culpam commisimus; aut quod crimen perpetravimus in Dñm Deum nostrum? 11 Responde illis, Quia derelinquentes me patres vestri secuti sunt deos alienos, coluerūt et adoraverūt eos, me autē deseruerunt, & legem meam non servaverunt. 12 Vos etiam multò pejùs fecistis quàm patres vestri, & ecce sectamini quisq; libidines pravi cordis vestri, ita ut non acquiescatis mihi. 13 Ideo ejecturus sum vos è terra ista, in terram quam ignorâstis vos & patres vestri, ibique coletis deos alienos die nocteque, nec reddam vos clementiâ dignos. 14 Propterea ecce dies venturi sunt, inquit Dñs, quibus non dicetur ampliùs, Per Dominum vivum qui extraxit Israelitas è terra Ægypti: 15 Sed, Per Dominum vivum qui extracturus & reducturus est Israelitas è terra Aquilonari, vel è quibuscunque locis quò depulerim eos: reducturus enim sum eos in terram ipsorum quam dederam patribus eorum. 16 Ecce missurus sum piscatores multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos: & postmodum missurus sum venatores multos, & venabuntur eos ex omni monte, & ex omni colle, & à latibulis petrarum: 17 Quia oculi mei ad omnes vias eorum *advertunt*, nec absconduntur à me, nec latet iniquitas eorum oculos meos. 18 Et rependam eis priùs duplicata scelera, & peccata eorum, eò quòd contaminaverint terram meam sacrificiis idolorum suorum, & spurcitiâ suâ impleverint hæreditatem meam. 19 Domine robur meum & auxiliator meus, & perfugium meum in die calamitatis, ad te gentes accedent è finibus terræ, dicentque, Reverà idola falsa quæ hæreditaria reliquerunt nobis patres nostri, nihil sunt, & nulla est in eis utilitas. 20 En mortales faciunt sibi deos, qui tamen non sunt Dii:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * إلي بيت الشرب لا تدخل انت فتجلس معهم لتأكل وتشرب * من أجل انه هكذا 9
يقول الرب اله اسرايل * ها انا مبطل من هذا الموضع امام أعينكم في أيامكم * صوت
الفرح وصوت السرور * وصوت العريس وصوت العروس * ويكون اذا اخبرت الشعب بجميع 10
هذه الكلمات * فيقولون لك لماذا تكلم علينا الرب بجميع هذه الشرور * ما هو ظلمنا
وما هي خطيتنا التي أخطأنا امام الرب الهنا * فتقول لهم من أجل أن اباءهم اجتنبوني 11
يقول الرب * وذهبوا خلف الالهة الغريبة وعبدوا لها * وتركوني ولم يحفظوا ناموسي *
* وانتم تجاوزتم اكثر من ابائكم * وها انتم تمضون كل واحد خلف أهوية قلبه 12
الردي الا تطيعوني * فاطردكم من هذه الارض الي الارض التي لم تعرفوها انتم ولا 13
اباوكم * فتعبدون الهة اخر الذين لا يعطونكم رحمة * لأجل هذا ها أيام تأتي يقول 14
الرب * فلا يقولون أيضا حي الرب الذي أصعد بني اسرايل من ارض مصر * لكن حي 15
الرب الذي أصعد بيت اسرايل من الجربياء ومن جميع الكور حيث أقصيوا هناك *
وأردهم الي ارضهم التي أعطيتها لابايهم * ها انا ارسل صيادين كثيرين يقول الرب 16
فيصيدونهم * وبعد هذه ارسل صيادين حكماء فيصطادونهم فوق كل جبل وفوق
كل تل عال * ومن انقاب الصخور * لأن عيني علي جميع طرقهم * ولم تخف ظلاماتهم 17
امام عيني * وأكافيهم بظلاماتهم مضعفة * وخطاياهم التي دنسوا بها ارضي برمم 18
رذالاتهم وباثامهم التي خطاء بها ميراثي * ايها الرب قوتي ومعونتي وملجاي في ايام الاسواء * 19
اليك تأتي الامم من اخر الارض * ويقولون حقا اقتنت اباونا الاصنام كذبا * وليس
20 فيهم منفعة * أيصنع الانسان له الهة وليست هي بالهة *

8 *Domum compotationis ne ingrediaris tu, sedeasque cum eis ad edendum & bibendum:* 9 *Quoniam sic dicit Dominus Deus Israelis, Ecce ego aboliturus sum ab hac loco coram oculis vestris, in diebus vestris, vocem lætitiæ & vocem exultationis, vocem sponsi & vocem sponsæ.* 10 *Erit autem cùm annuntiaveris huic populo omnia verba ista, ut dicant tibi, Quare locutus est Dominus contra nos tanta mala? quænam est perversitas nostra, & quod peccatum nostrum quod commisimus coram Domino Deo nostro?* 11 *Tum dices eis, Quia patres eorum recesserunt à me, dicit Dominus, & abierunt post deos alienos, iisque se mancipârunt, me autem dereliquerunt, & non custodierunt legem meam:* 12 *Vos etiam deteriores estis patribus vestris, & ecce sequimini quilibet appetitus animi sui pessimi, ne obtemperetis mihi:* 13 *Iccirco ejiciam vos ex hac terra in regionem quam nec vos cognovistis nec patres vestri, & servietis diis aliis qui non præbebunt vobis misericordiam.* 14 *Hanc ob rem ecce dies venient, dicit Dominus, quibus non dicent ampliùs, Vivit Dominus qui eduxit filios Israelis è terra Ægypti:* 15 *Sed, vivit Dominus qui eduxit domum Israelis ex Aquilone & ex omnibus regionibus in quas relegati fuerint: reducturus enim sum eos ad terram suam quam dedi patribus eorum.* 16 *Ecce ego mittam venatores multos, ait Dominus, ut venentur eos: tum postea mittam venatores peritos ut venentur eos super omnem montem, & super omnem collem excelsum, & è foraminibus petrarum.* 17 *Nam oculi mei intuentur omnes vias eorum, & non delitescunt perversitates eorum coram oculis meis:* 18 *Et retribuam eis pro sceleribus eorum duplum, & pro peccatis eorum, quibus conspurcaverunt terram meam putredinibus abominationum suarum, & pro iniquitatibus eorum quas perpetravit hæreditas mea.* 19 *Eja Domine virtus mea, auxilium & refugiū meū in diebus adversis, ad te venient gentes ab extremo terræ, dicentque, Sanè iniquè possederunt idola patres nostri, cùm nulla sit in iis utilitas.* 20 *Num faceret homo sibi deos, qui nequaquam Dii sunt?*

ירמיה : יז

eis faciam scire , hac vice in eos faciens scire ego ecce Idcirco
21 לכן הנני מודיעם בפעם הזאת אודיעם את־
meum nomen quòd scient & : meam fortitudinem & ,meam manum
ידי ואת־גבורתי וידעו כי־שמי
.Dominus
יהוה :

CAP. XVII. יז

,adamantis ungue in , ferri stylo in scriptum Jehudah Peccatum
1 חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפרן שמיר
.eorum ararum cornibus in & ,eorum cordis tabula in sculptum
חרושה על־לוח לבם ולקרנות מזבחותיכם :
juxta suorum lucorum & ,suarum ararum eorum filios recordari Secundum
2 כזכר בניהם מזבחותם ואשריהם על־
agro in Montane .excelsos colles juxta ,frondosum lignum
3 עץ רענן על גבעות הגבהות : הררי בשדה
tuæ excelsa , dabo direptionem in tuos thesauros omnes tuam facultatem
חילך כל־אוצרותיך לבז אתן במתיך
te in & facies remissionem Et .tuis confinibus universis in peccato in
4 בחטאת בכל־גבוליך : ושמטתה ובך
terra in ,tuis inimicis te faciã servire &,tibi dedi quam tua hæreditate ab
מנחלתך אשר נתתי לך והעבדתיך את־איביך בארץ
in usque ,meo naso in succendistis ignem quoniam : nôsti non quam
אשר לא־ידעת כי־אש קדחתם באפי עד־
qui vir Maledictus : Dominus dixit Sic .ardebit seculum
5 עולם תוקד : כה אמר יהוה ארור הגבר אשר
recedet Domino à & ,suũ brachium carnem ponens & , homine in confidet
יבטח באדם ושם בשר זרעו ומן־יהוה יסור
cùm videbit non & , planitie in juniperus tanquam erit Et .ejus cor
6 לבו : והיה כערער בערבה ולא יראה כי־
,salsa terra , deserto in loca exusta habitabit & , bonum venerit
יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה
erit & ,Domino in fidet qui vir Benedictus .habitabis non &
7 ולא תשב : ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה
,aquas super plantatum lignum tanquam erit Et .ejus fiducia Dominus
8 יהוה מבטחו : והיה כעץ שתול על־מים
, æstus venerit cùm videbit non & ,suas radices mittet rivum super &
ועל־יובל ישלח שרשיו ולא ירא כי־יבא חם
nec ,erit solicitum non caritatis anno in & ,viride ejus folium erit &
והיה עלהו רענן ובשנת בצרת לא ידאג ולא
ipsum & omnibus præ cor Supplantativũ .fructum faciendo à recedet
9 ימיש מעשות פרי : עקב הלב מכל ואנש
probans , cor scrutans Dominus Ego ? illud cognoscet quis , ipsum
10 הוא מי ידענו : אני יהוה חקר לב בחן
.suorũ studiorũ fructũ juxta ,suã viã juxta unicuiq; dandum ad & , renes
כליות ולתת לאיש כדרכו כפרי מעלליו :
: judicio in non & ,opulentiam faciens , peperit non & ,collegit Perdix
11 קרא דגר ולא ילד עשה עשר ולא במשפט
.insipiens erit suo novissimo in & ,eam derelinquet suorũ dierũ dimidio in
בחצי ימו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל :
nostri : sanctuarii locus , principio à altitudo gloriæ Solium
12 כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו :
: afficientur pudore te derelinquentes omnes ,Domine Israel Expectatio
13 מקוה ישראל יהוה כל־עזביך יבשו
aquarum venam dereliquerunt quoniam : scribentur terra in mei apostatæ
יסורי בארץ יכתבו כי עזבו מקור מים־
,me fac salvum : sanabor & ,Domine me Sana .Dominum viventium
14 חיים את־יהוה : רפאני יהוה וארפא הושיעני
.tu mea laus quoniam : ero salvus &
ואושעה כי תהלתי אתה :

Versio VULG. LAT.

21 Idcircò ecce ego ostendam eis per vicem hanc, ostendam eis manum meam, & virtutem meam : & scient quia nomen mihi Dominus.

CAP. XVII.

1 PEccatum Juda scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, exaratum super latitudinem cordis eorum, & in cornibus
2 ararum eorum. Cùm recordati fuerint filii eorum ararũ suarũ, & lucorũ suorum, lignorúmque frondentiũ, in montibus excelsis,
3 Sacrificantes in agro : fortitudinem tuam, & omnes thesauros tuos in direptionem dabo, excelsa tua propter peccata in uni-
4 versis finibus tuis. Et relinquêris sola ab hæreditate tua, quam dedi tibi : & servire te faciam inimicis tuis in terra, quam ignoras : quoniam ignem succendisti in furore meo, usque in æternum
5 ardebit. Hæc dicit Dñs; Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Dño recedit cor ejus.
6 Erit enim quasi myricæ in deserto, & non videbit cùm venerit bonum : sed habitabit in siccitate in deserto, in terra salsugi-
7 nis, & inhabitabili. Benedictus vir, qui confidit in Dño, & erit
8 Dñs fiducia ejus. Et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas : & non timebit cùm venerit æstus. Et erit foliũ ejus viride, & in tempore siccitatis non erit solicitum, nec aliquando desinet facere fructũ.
9 Pravum est cor omnium, & inscrutabile : quis cognoscet illud ?
10 Ego Dñs scrutans cor, & probans renes : qui do unicuique juxta viam suam, & juxta fructum
11 adinventionum suarum. Perdix fovit quæ non peperit : fecit divitias, & non in judicio : in dimidio dierum suorũ derelinquet eas, & in novissimo suo erit in-
12 sipiens. Solium gloriæ altitudinis à principio, locus sanctifica-
13 tionis nostræ. Expectatio Israel, Domine : omnes, qui te derelinquunt, confundentur : recedentes à te, in terra scribentur : quoniã dereliquerunt venam aquarum
14 viventium, Dñm. Sana me, Dñe, & sanabor : salvum me fac, et salvus ero : quoniam laus mea tu es.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

21 Διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ δηλώσω αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ τὴν χεῖρά μου, καὶ γνωριῶ αὐτοῖς τὴν δύναμίν μου, καὶ γνώσονται, ὅτι ὄνομά μοι Κύριος.	Idcircò ecce ego ostendam eis in tempore illo manum meam : & notam faciam eis virtutem meam : & scient, quia nomen mihi Dominus. 21
ΚΕΦ. ιζ΄.	CAP. XVII.
5 ἘΠικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ᾽ ἄνθρωπον, καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ ἀπὸ κυρίου ἀποστῇ ἡ καρ-	MAledictus (a) homo, qui spem habet in homine, & firmabit carnem brachii sui (b) super se : & à Domino discedet cor ejus. Et erit, 5
6 δία αὐτοῦ. Καὶ ἔσται ὡς ἡ ἀγριομυρίκη ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ, (α) οὐκ ὄψεται ὅταν ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ, καὶ κατασκηνώσει ἐν ἁλίμοις, καὶ ἐν (β) ἐρήμῳ, ἐν γῇ ἁλμυρᾷ ἥτις οὐ κατ-	sicut (c) myrica sylvestris, quæ in deserto est : non videbit, cùm venient bona : & habitabit in (d) salsis, & in deserto, in terra salsa, quæ non habitabitur. Et 6
7 οικεῖται. Καὶ εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος, ὃς πέποιθεν ἐπὶ τῷ κυρίῳ, καὶ ἔσται κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ·	benedictus homo, qui fidit in Domino, & erit Dominus spes ejus. Et erit tan- 7
8 Καὶ ἔσται ὡς ξύλον εὐθηνοῦν παρ᾽ ὕδατα, καὶ ἐπὶ ἰκμάδα βαλεῖ (γ) ῥίζαν αὐτοῦ· οὐ φοβηθήσεται ὅταν ἔλθῃ καῦμα, καὶ ἔσται (δ) ἐπ᾽ αὐτῷ στελέχη ἀλσώδη, ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας οὐ φοβηθήσεται, καὶ οὐ	quam lignum fructiferum secus aquas, & ad humorem mittet radicem suam : non timebit, cùm venerit æstus : & erunt in eo propagines nemorosæ : in anno siccitatis non timebit : & non deficiet fa- 8
9 διαλείψει ποιῶν καρπόν. Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν;	ciens fructum. Profundum est cor super omnia : & homo est, (e) & quis cognoscet eum? Ego Domi- 9
10 Ἐγὼ κύριος ἐτάζων καρδίας, καὶ δοκιμάζων νεφροὺς, τοῦ δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ.	nus scrutans corda, & probans renes, ad dandum unicuique juxta vias ejus, & secundùm fructus adinventionum ejus. Clamavit 10
11 Ἐφώνησε πέρδιξ, συνήγαγεν ἃ οὐκ ἔτεκε, ποιῶν πλοῦτον αὐτοῦ οὐ μετὰ κρίσεως· ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτὸν, καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων αὐτοῦ ἔσται ἄφρων.	perdix, congregavit, quæ non peperit : faciens divitias suas non cum judicio : in (f) dimidio dierum ejus relinquent eum, & in novissimis suis erit insipiens. 11
12 Θρόνος δόξης (ε) ὑψωμένος, ἁγίασμα ἡμῶν,	Solium gloriæ * elevatum, sanctificatio nostra, 12
13 Ὑπομονὴ Ἰσραήλ. κύριε, πάντες οἱ καταλιπόντες σε καταισχυνθήτωσαν, ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς γῆς γραφήτωσαν, ὅτι ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς, τὸν κύριον.	Expectatio Israel, Domine, omnes qui te dereliquerint, confundantur; qui recesserint, in terra scribantur : quoniam dereliquerunt fontem vitæ, Dominum. 13
14 Ἴασαί με κύριε, καὶ ἰαθήσομαι· σῶσόν με, καὶ σωθήσομαι, (ζ) ὅτι καύχημά μου σὺ εἶ.	Sana me, Domine, & sanabor : salva me, & salvabor : quoniam gloriatio mea tu es. 14

MS.A. (α) ἢ οὐκ ὄψεται (β) τῇ ἐρήμῳ, (γ) ῥίζας αὐτοῦ· καὶ οὐ (δ) ἐν αὐτῷ (ε) ὑψούμενος, (ζ) καύχημά μου εἶ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 בכן הא אנא מחוי להון בזמנא הדא אחוינון ית פורענותי וית מחת גבורתי וידעון ארי
שמי יי :
יז
1 חובי בית יהודה כתיבין בעט דברזל בטפר שמיר חריתין על לוח לבהון ולקרנת
2 אגוריכון : כאדכרא בניהון אגוריהון ואשריהון תחות כל אילן עבוף ועל רמתא
3 מנטלתא : על דפלחתון על טוריא בחקלא נכסיכון וכל בית גנזיכון לבזא אמסר בחובין
4 דהויתון פלחין לטעותא בכל תחומיכון : ואיתי סנאה על ארעכון ותהי צדיא כשמטתא
ובכון אעבד פורענות דינין עד דאגלי יתכון מאחסנתכון דיהבית לכון ותשתעבדון
לבעלי דבביכון בארעא דלא ידעתון ארי קידום תקיף כאשתא נפק מן קדמי ברגז עד
5 עלמא יחול : כדנן אמר יי ליט גברא דאתרחץ באנשא וישוי בשרא רחצניה ומן מימרא
6 דיי יעדי לביה : ויהי כעכוביתא במישרא ולא יחזי ארי ייתי טבא וישרי דלא ולד
7 במדברא בארע סדום דלא אתיתבת : בריך גברא דאתרחיץ במימרא דיי ויהי מימרא
8 דיי רוחצניה : ויהי כאילן דשתיל על מבוע דמיין ועל נגדין ישלח שורשוהי ולא יחזי
ארי ייתי חומא ויהון טרפוהי עבוף ובשנת בצורתא לא יתר ולא יפסוק מלמעבד פירין :
9 נכיל לבא מכולא ותקיף הוא מן ידעניה : אנא יי חקר לבא בחר כליתא ולמתן לאנש
10 כארחתיה כפרי עובדוהי : הא כקוראה דמכנש בעין דלא דיליה ומשחן אפרוחין
11 דבתרוהי לא יהכון כן כל גבר רשיע דקני נכסין דלא בדינא בפלגות יומוהי שביק להון
12 ובסופיה מתקרי רשיעא : פורענותא תתעבד מניה מן קדם דשכנתיה על כורסי יקרא
13 בשמי מרומא עיל מן אולא מקבל אתר בית מקדשנא : סבור ישראל יי כל דשבקו
פולחנך יבהתון ורשיעיא דעברו על מימרך בגיהנם אנון עתידין למפל ארי שבקו
14 פולחנך יי דבדיליה את מיתי עליהון יקרא כמבוע דמיין דלא פסקין מוהי : אסיני יי
ואתסי פרוקני ואתפרק ארי תושבחתי את :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Propterea ego annuntiabo eis hoc tempore, ostendam eis ultionem meam, & plagam potentiæ meæ : & scient quia nomen meum est Dominus. 21

CAP. XVII.

PEccata domus Judæ scripta sunt stylo ferreo, & ungue adamantino, sculpta super tabula cordis eorũ, & in cornib⁹ ararum eorum. Cùm recordati fuerint filii eorum ararũ suarum & lucorum suorũ, sub omni ligno frondoso, & sup collib⁹ elevatis. Pro eo quod *coluistis* idola sup montes in agro; substantiã vestrã & omnem domum thesaurorum vestrorum direptioni tradam in peccatis, quib⁹ coluistis idola in omnib⁹ terminis vestris. Et adducam hostẽ super terrã vestrã, erítque desolata sicut in anno remissionis; & *vobiscum* faciã vindictam judicii, donec transmigrare vos faciã de hæreditate vestra quã dedi vobis : & servietis inimicis vestris in terra quam ignoratis : quia spiritus urens fortis sicut ignis, egressus est à facie mea in ira, usq; in seculũ residebit. Hæc dicit Dñs : Maledictus vir qui confidit in homine, & ponit carnẽ fiduciã suã, & à verbo Dñi aufert cor suum. Et erit sicut mirica in solitudine, & non videbit cùm venerit bonum : & morabitur absque generatione in deserto, sicut in terra Sodomæ quæ non habitatur. Benedict⁹ vir qui confidit in Verbo Dñi, & erit Verbũ Dñi fiducia ej⁹. Et erit sicut arbor quæ plantata est juxta fontes aquarum; & juxta fluenta mittet radices suas; & non videbit cùm venerit æst⁹, & erunt folia ej⁹ viridia, & in anno siccitatis non defluent, & non cessabit facere fructũ. Dolosũ est cor præ omnib⁹, & validũ est : quis cognoscet illud ? Ego Dñs scrutans cor, & probans renes, ut dem unicuiq; juxta viã suã, & juxta fructum operum suorum. Ecce sicut perdix quæ congregat ova quæ non sunt sua, & fovet pullos qui eam non secuturi sint; sic omnis vir impius qui possidet divitias præter jus, in dimidio dierum suorum relinquit eas, & in fine vocatur impi⁹. Ultio fiet de eo à facie ej⁹, cujus majestas habitat in solio gloriæ, in cœlis excelsis à principio, è regione domus sanctuarii nostri. Expectatio Israel, Dñe : omnes qui derelinquunt cultum tuum confundentur. Et impii, qui transgrediuntur verbum tuum, futurum est, ut cadant in gehennam, quia dereliquerunt cultum tuum Dñe, propter quem tu adducebas super eos gloriam sicut fontem aquarum, cujus aquæ non deficiunt. Sana me Domine, et sanabor : salva me, et salvus ero; quia laus mea tu es.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ. ܘܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܐܝܕܝ ܘܓܢܒܪܘܬܝ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܡܪܝܐ ܫܡܝ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܙ *
1 * ܚܛܝܬܗ ܕܝܗܘܕܐ ܟܬܝܒܐ ܒܩܢܝܐ ܕܦܪܙܠܐ ܘܒܛܦܪܐ ܕܫܡܝܪܐ. ܘܓܠܝܦܐ ܥܠ ܠܘܚܐ
2 ܕܠܒܗܘܢ. ܘܥܠ ܩܪܢܬܐ ܕܡܕܒܚܝܗܘܢ ܘܕܦܬܟܪܝܗܘܢ. * ܬܚܝܬ ܟܠ ܐܝܠܢ ܥܒܝܬܐ. ܘܥܠ
3 ܟܠ ܪܡܬܐ ܪܡܬܐ. ܒܛܘܪܐ ܘܒܚܩܠܐ. * ܚܝܠܟ ܘܟܠܗܘܢ ܣܝܡܬܟ ܘܬܚܘܡܝܟ. ܠܒܙܬܐ
4 ܐܬܠ ܡܛܠ ܚܛܗܝܟ. * ܘܐܥܒܪܟ ܡܢ ܝܪܬܘܬܟ ܕܝܗܒܬ ܠܟ. ܘܐܫܥܒܕܟ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟ
5 ܒܐܪܥܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬ. ܡܛܠ ܕܢܘܪܐ ܐܘܩܕܬܘܢ ܒܪܘܓܙܝ. ܘܠܥܠܡ ܬܐܩܕ. * ܗܟܢܐ
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܠܝܛ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܬܟܝܠ ܥܠ ܒܪܢܫܐ. ܘܥܒܕ ܒܣܪܐ ܕܪܥܗ. ܘܠܒܗ
6 ܥܒܝܪ ܡܢ ܡܪܝܐ. * ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܥܩܪܐ ܕܒܚܩܠܐ. ܘܠܐ ܢܚܙܐ ܡܐ ܕܐܬܐ ܛܒܬܐ. ܘܢܫܪܐ
7 ܒܫܪܩܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܒܐܪܥܐ ܡܠܝܚܬܐ ܕܠܐ ܡܬܝܬܒܐ. * ܒܪܝܟ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܬܟܝܠ ܥܠ
8 ܡܪܝܐ. ܘܢܗܘܐ ܡܪܝܐ ܬܘܟܠܢܗ. ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܐܝܠܢܐ ܕܢܨܝܒ ܥܠ ܡܝܐ. ܘܥܠ ܬܪܥܘܬܐ
ܡܫܕܪ ܥܩܪܘܗܝ. ܘܠܐ ܢܕܚܠ ܡܐ ܕܐܬܐ ܚܘܡܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܛܪܦܘܗܝ ܪܥܢܢܝܢ. ܘܒܫܢܬܐ
9 ܕܡܛܪܐ ܠܐ ܢܕܚܠ. ܘܠܐ ܢܬܟܠܐ ܡܢ ܕܢܥܒܕ ܦܐܪܐ. * ܥܫܝܢ ܠܒܐ ܡܢ ܟܠ
10 ܒܪܢܫܐ. ܘܡܢܘ ܢܕܥܝܘܗܝ. * ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܒܨܐ ܠܒܐ ܘܒܚܢ ܟܘܠܝܬܐ. ܘܦܪܥ ܠܒܪܢܫܐ
11 ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܗ. ܘܐܝܟ ܦܐܪܐ ܕܥܒܕܘܗܝ. * ܐܝܟ ܩܩܒܐ ܕܩܪܐ ܠܕܠܐ ܝܠܕ. ܗܟܢܐ ܗܘ
ܕܩܢܐ ܥܘܬܪܐ ܕܠܐ ܒܕܝܢܐ. ܒܦܠܓܘܬ ܝܘܡܘܗܝ ܢܫܒܩܝܘܗܝ. ܘܚܪܬܗ ܢܗܘܐ ܡܣܪܩܐ.
12 * ܟܘܪܣܝܐ ܕܫܘܒܚܐ ܐܬܬܪܝܡ ܡܢ ܠܘܩܕܡ. ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܡܩܕܫܢ. ܣܒܪܗ ܕܐܝܣܪܝܠ
13 ܡܪܝܐ ܗܘ. * ܟܠ ܕܫܒܩܘܟ ܢܒܗܬܘܢ. ܘܡܪܘܕܐ ܒܐܪܥܐ ܢܬܟܬܒܘܢ. ܡܛܠ ܕܫܒܩܘ
14 ܠܡܪܝܐ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ. * ܐܣܝܢܝ ܡܪܝܐ ܘܐܬܐܣܐ. ܦܪܘܩܝܢܝ ܘܐܬܦܪܩ. ܡܛܠ
ܕܫܘܒܗܪܝ ܐܢܬ ܗܘ.

Proptèrea ecce ostendam eis, & hoc tempore notam faciam illis manum meam & potentiam meam, & scient quòd Dominus est nomen meum. 21

CAP. XVII.

1 PEccatum Judæ scriptum est calamo ferreo & ungue adamantino, sculptúmque in tabulis cordis eorum, in cornib⁹ altarium eo-
2 rum, & numinib⁹ eorum, Subter omnem arborem opacam, & super omnem collem
3 excelsum, in montibus, & in deserto. Opes tuas, omnésque thesauros ac terminos tuos direptioni exponam propter peccata tua :
4 Et amovebo te ex hæreditate quam dedi tibi, servúmque te reddam hostib⁹ tuis in terra quam ignoras : quandoquidem ignem ac-
5 cendistis in ira mea, in æternum ardebit. Sic ait Domin⁹, Maledictus sit vir ille qui fiduciam collocat in homine, qui carne præditum efficit brachium suum, & cuj⁹ cor à Domino
6 declinat. Similis erit stipiti in loco campestri, nec sentiet cùm advenerit bonum, degétque in hiatibus in deserto, in terra salsugino-
7 sa quæ nunquam fuit habitata. Benedictus sit vir ille qui Domino fidit, cujus fiducia
8 Dominus est. Similis erit arbori quæ ad aquas plantatã, secus algam mittit radices suas; nec timet adveniente æstu, sed hilaria sunt folia ejus; & quo anno deest pluvia, nequaquam timet, nec ab edendis fructibus desistit.
9 Durus corde præ omnibus homo est, quis
10 agnoscat eum? Ego Dominus cor perscrutor, & renes exploro, & homini rependo secundùm vias ejus, & secundùm fructus operum
11 ejus. Ut perdix quæ vocitat quos non peperit, sic ille qui opes injustè comparat : mediis diebus suis derelinquet eas, & finis ejus
12 erit infamis. Solium gloriæ sublatum est jam olim è loco sanctuarii nostri : at spes Israelis,
13 Dominus est. Quicunque te dereliquerint, pudefient : & rebelles in terra scribentur; quia dereliquerunt Dominum fontem aqua-
14 rum viventium. Sana me Domine, & sanabor; serva me, & servabor : quia laus mea tu es.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * لاجل هذا ها انا اعلن لهم في ذلك الزمان يدي * واعرفهم قوتي * ويعرفون ان اسمي الرب *
* الفصل السابع عشر *
1 [* MS. Ox. خطية يهوذا مكتبة بقلم
2 حديد * واظفار مطرقة * موسومة علي الواح قلوبهم * وعلي قرون مذابحهم * اذا ما
ذكروا بقلوبهم مذابحهم ومخافتهم * لها التي عملوها تحت كل شجرة علية * وعلي
3 كل اكمة مرتفعة * والجبال والسحاري * اموالكم ومواشيكم للنهب اجعلها * من اجل خطاياك
4 يقول الرب * واصرفك من الميراث الذي اعطيتك واستعبدك لاعداك في الارض التي
5 لا تعرفها * لان النار تقدحت بغضبي * ولا تزال متقدة الي الابد * هكذا يقول الرب *]
ملعون الانسان الذي له التوكل علي انسان * ويسند لحم ذراعه عليه * وقلبه بعيد من
6 الرب * فيصير مثل الطرفا الحقلية التي في البرية * هل لا تعاين الخير اذا اتي * ويسكن
7 في السباخ وفي البرية وفي ارض مالحة التي لا تسكن * ومبارك الانسان الذي وثق بالرب *
8 ويكون الرب رجاوه * فيصير مثل العود الخصيب عند المياه * وفي النداوة يفرع اصوله *
ولا يخاف اذا اتي الحر * ويصير فيه اغصان ظليلة * ولا يخاف في سنة عدم المطر * ولا ينقص
9 10 يصنع ثمر * القلب العميق اكثر من كل فهو الانسان * فمن يعرفه * انا الرب افحص
القلوب وامتحن الكلي لاعطي كل واحد كطرقه وكثمار اعماله *
11 * الاصحاح الحادي عشر * صوتت الحجلة * جمعت ما لم تلد * الصانع غناه ليس
12 بحكم * في نصف ايامه يتركه * وفي اواخره يصير جاهلا * كرسي مرتفع مقدسنا * رجا اسرائيل
13 الرب * جميع الذين يحيدونك ليخزوا * المتباعدون منك علي الارض ليكتبوا * لانهم
14 تركوا الرب ينبوع الحياة * اشفني يا رب فاشفا * خلصني فاخلص * انت فخري *

Propterea ecce declarabo eis tunc temporis manum meam, & notam faciam fortitudinem meam, scientque nomen meum esse Dominum. 21

CAP. XVII.

1 [Ms. Ox. PEccatũ Judæ scriptũ est calamo ferri, & cælaturis malleoli, impressum super tabulas cordis eorum, & super
2 cornua altarium eorum. Cùm recordentur in cordibus suis ararum ipsorum, & numinum ipsorum : quæ nempe fecerunt sibi sub omni arbore alta, & super omnem collem excelsum, in mon-
3 tibus & in campis. Opes vestras, & armenta vestra direptioni exponam pro-
4 pter peccata, tua dicit Dominus. Et ejiciam te ex hæreditate quam dedi tibi, & servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras : quoniam ignis erumpit in furore meo, qui permanebit ardere in
5 æternum. Sic dicit Dominus,] Maledictus homo qui fiduciam habet in homine, eoque fulcit carnem brachii sui, animus autem ejus remotus est à Do-
6 mino. Is enim erit instar tamaricis campestris existentis in deserto, quæ non fruitur bono cùm evenit : habitabitque in paludosis, & in deserto, & in terra
7 salsuginosa quæ habitari non potest. Et contra benedictus ille qui Domino con-
8 fidit, cujus spes Dominus est. Is enim erit uberrimæ arboris instar quæ secus aquas & in humiditate protendit radices suas, nec timet cùm accidit æstus, imò crescunt in ea rami umbriferi : non pertimescit annum pluviæ penuriâ laborantem, nec desinit producere fru-
9 ctum. Cor omni re magis profundum,
10 est humanum; quis illud agnoscat? Ego Dominus corda pervestigo & renes exploro, ut cuique dem secundùm vias ejus & secundùm fructus operum ejus.

Textus undecimus.

11 Clamat perdix, & congregat quod non peperit : ita qui divitias suas iniquè comparat, mediis diebus suis relinquet
12 eas, & postremò stultus evadet. Solium sublime sanctuarium nostrum, spes Is-
13 raelis Dominus est. Omnes qui te devitant, pudore suffundantur; qui à te recedunt, super terram scribantur : quia de-
14 reliquerunt Dominum fontem vitæ. Sana me O Domine, & sanabor; salva me & salvabor : tu enim es gloria mea.

ירמיה : יז

15 הנה המה אמרים אלי איה דבר יהוה יבוא נא׃
16 ואני לא אצתי מרעה אחריך ויום אנוש לא התאויתי אתה ידעת מוצא שפתי נכח פניך היה׃
17 אל תהיה לי למחתה מחסי אתה ביום רעה׃
18 יבשו רדפי ואל אבשה אני יחתו המה ואל אחתה אני הביא עליהם יום רעה ומשנה שברון שברם׃
19 כה אמר יהוה אלי הלך ועמדת בשער בני עם אשר יבאו בו מלכי יהודה ואשר יצאו בו ובכל שערי ירושלם׃
20 ואמרת אליהם שמעו דבר יהוה מלכי יהודה וכל יהודה וכל ישבי ירושלם הבאים בשערים האלה׃
21 כה אמר יהוה השמרו בנפשותיכם ואל תשאו משא ביום השבת והבאתם בשערי ירושלם׃
22 ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת וכל מלאכה לא תעשו וקדשתם את יום השבת כאשר צויתי את אבותיכם׃
23 ולא שמעו ולא הטו את אזנם ויקשו את ערפם לבלתי שומע ולבלתי קחת מוסר׃
24 והיה אם שמע תשמעון אלי נאם יהוה לבלתי הביא משא בשערי העיר הזאת ביום השבת ולקדש את יום השבת לבלתי עשות בה כל מלאכה׃
25 ובאו בשערי העיר הזאת מלכים ושרים ישבים על כסא דוד רכבים ברכב ובסוסים המה ושריהם איש יהודה וישבי ירושלם וישבה העיר הזאת לעולם׃
26 ובאו מערי יהודה ומסביבות ירושלם ומארץ בנימן ומן השפלה ומן ההר ומן הנגב מבאים עלה וזבח ומנחה ולבונה ומבאי תודה בית יהוה׃
27 ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא ובא בשערי ירושלם ביום השבת והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלם ולא תכבה׃

Verſio VULG. LAT.

15 Ecce ipſi dicunt ad me, Ubi eſt 16 verbum Domini? veniat. Et ego non ſum turbatus, te paſtorem ſequens: & diem hominis non deſideravi, tu ſcis. Quod egreſſum eſt de labiis meis, rectum in 17 conſpectu tuo fuit. Non ſis tu mihi formidini, ſpes mea tu in die 18 afflictionis. Confundantur qui me perſequuntur, & non confundar ego: paveant illi, & non paveam ego: induc ſuper eos diem afflictionis, & duplici con- 19 tritione contere eos. Hæc dicit Dominus ad me; Vade, & ſta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur reges Juda, & egrediuntur, & in cunctis portis Je- 20 ruſalem: Et dices ad eos; Audite verbũ Dñi reges Juda, et omnis Juda; cunctiq; habitatores Jeruſalem, qui ingredimini per portas 21 iſtas. Hæc dicit Dñs; Cuſtodite animas veſtras, & nolite portare pondera in die ſabbati, nec in- 22 feratis per portas Jeruſalem. Et nolite ejicere onera de domibus veſtris in die ſabbati, & omne opus non facietis: ſanctificate diem ſabbati, ſicut præcepi pa- 23 tribus veſtris. Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem ſuam: ſed induraverunt cervicem ſuam, ne audirent me, & ne accipe- 24 rent diſciplinam. Et erit: Si audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis onera ꝑ portas civitatis hujus in die ſabbati: & ſi ſanctificaveritis diem ſabbati, 25 ne faciatis in eo omne opus: Ingredientur per portas civitatis hujus reges & principes, ſedentes ſuper ſolium David, & aſcendentes in curribus & equis, ipſi & principes eorum, viri Juda, & habitatores Jeruſalem: & habitabitur civitas hæc in ſempi- 26 ternum. Et venient de civitatibus Juda, & de circuitu Jeruſalem, & de terra Benjamin, & de campeſtribus, & de montuoſis, & ab Auſtro, portantes holocauſtum, & victimam, & ſacrificium, & thus, et inferent oblationem in domum Domini. 27 Si autem non audieritis me ut ſanctificetis diem ſabbati, et ne portetis onus, et ne inferatis per portas Jeruſalem in die ſabbati: ſuccendam ignem in portis ejus: et devorabit domos Jeruſalem, et non extinguetur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

15 Ἰδοὺ αὐτοὶ λέγουσι πρός με, Ποῦ ἐστιν ὁ 16 λόγος κυρίου; (η) ἐλθέτω. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκοπίασα κατακολουθῶν ὀπίσω σου. ϗ ἡμέραν ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα· σὺ (θ) ἐπίστῃ· τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου, πρὸ 17 προσώπου (ι) σού ἐστι. Μὴ γενηθῇς μοι εἰς ἀλλοτρίωσιν, φειδόμενός μου ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. 18 Καταισχυνθήτωσαν οἱ διώκοντές με, (κ) ϗ μὴ καταισχυνθείην ἐγώ· πτοηθείησαν αὐτοί, ϗ μὴ πτοηθείην ἐγώ. ἐπάγαγε ἐπ' αὐτοὺς (λ) ἡμέραν πονηρὰν, δισσὸν σύντριμμα σύντριψον αὐτούς. 19 Τάδε λέγει κύριος, Βάδισον, ϗ στῆθι (μ) ἐν ταῖς πύλαις υἱῶν λαοῦ σου, ἐν αἷς εἰσπορεύονται ἐν αὐταῖς βασιλεῖς Ἰούδα, ϗ ἐν αἷς ἐκπορεύονται ἐν αὐταῖς, ϗ ἐν πάσαις ταῖς πύλαις Ἱερουσαλήμ, 20 Καὶ ἐρεῖς (ν) αὐτοῖς, Ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου βασιλεῖς Ἰούδα, ϗ πᾶσα (ξ) Ἰουδαία, ϗ πᾶσα Ἱερουσαλὴμ, οἱ εἰσπορευόμενοι ἐν ταῖς πύλαις ταύταις· 21 Τάδε λέγει κύριος, Φυλάσσεσθε τὰς (ο) ψυχὰς ὑμῶν, ϗ μὴ αἴρετε βαστάγματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ϗ μὴ ἐκπορεύεσθε ταῖς πύλαις 22 Ἱερουσαλήμ, Καὶ μὴ ἐκφέρετε βαστάγματα ἐξ (π) οἰκιῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ϗ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε. ἁγιάσατε τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, καθὼς ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν (ρ) ὑμῶν. 23 Καὶ οὐκ ἤκουσαν, ϗ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν, ϗ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν, τοῦ μὴ (σ) ἀκοῦσαί μου, 24 ϗ τοῦ μὴ δέξασθαι παιδείαν. Καὶ ἔσται, ἐὰν (τ) εἰσακούσητέ μου, λέγει κύριος, τοῦ μὴ εἰσφέρειν βαστάγματα διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ϗ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, 25 τοῦ μὴ ποιεῖν πᾶν ἔργον, Καὶ εἰσελεύσονται διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης βασιλεῖς ϗ ἄρχοντες καθήμενοι ἐπὶ θρόνου Δαυίδ, ϗ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἅρμασι ϗ ἵπποις αὐτῶν, αὐτοὶ ϗ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, ἄνδρες Ἰούδα ϗ οἱ κατοικοῦντες (υ) ἐν Ἱερουσαλήμ· ϗ (φ) κατοικισθήσεται ἡ πόλις αὕ- 26 τη εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἥξουσιν ἐκ τῶν πόλεων Ἰούδα, ϗ κυκλόθεν Ἱερουσαλήμ, ϗ ἐκ γῆς Βενιαμὶν, ϗ ἐκ (¨) γῆς πεδινῆς, ϗ ἐκ τοῦ ὄρους, ϗ ἐκ τῆς πρὸς Νότον, φέροντες ὁλοκαυτώματα ϗ (χ) θυσίας ϗ θυμιάματα ϗ μάννα ϗ λίβανον, φέροντες αἴνεσιν εἰς 27 οἶκον κυρίου. Καὶ ἔσται ἐὰν μὴ (ψ) ἀκούσητέ μου τοῦ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, τοῦ μὴ αἴρειν βαστάγματα, (ω) ϗ μὴ εἰσπορεύεσθαι ταῖς πύλαις Ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ϗ ἀνάψω πῦρ ἐν ταῖς πύλαις αὐτῆς, ϗ καταφάγεται ἄμφοδα Ἱερουσαλήμ, ϗ οὐ σβεσθήσεται.

Ecce ipſi dicunt ad me, ubi eſt 15 verbum Domini? veniat. Ego autem non laboravi ſequens poſt te: 16 & diem hominis non deſideravi, tu ſcis. Quæ egrediuntur per labia mea, ante faciem tuam ſunt: Non ſias mihi (g) in alienatio- 17 nem, parcens mihi in die malo. Confundantur, qui perſequuntur 18 me; & non confundar ego: paveant illi; & non paveam ego: induc ſuper eos diem peſſimum: duplici contritione contere eos. Hæc dicit Dominus; Vade, & 19 ſta in portis filiorum populi tui, in quibus ingrediuntur in eis reges Juda, & in quibus egrediuntur in eis, & in omnibus portis Hieruſalem: Et dices eis; Au- 20 dite verbum Domini reges Juda, & omnis Judæa, & omnis Hieruſalem, qui ingredimini in portis his: Hæc dicit Dominus; Cu- 21 ſtodite animas veſtras, & nolite portare pondera in die ſabbatorum, (h) neque egrediamini portis Hieruſalem, Neque efferatis 22 pondera è domibus veſtris in die ſabbatorum: & omne opus non facietis. Sanctificate diem ſabbatorum, ſicut præcepi patribus veſtris. Et non audierunt, nec 23 inclinaverunt aurem ſuam, & induraverunt cervicem ſuam ſuper patres ſuos; ne audirent me, et ne acciperent diſciplinam. Et erit, 24 ſi exaudieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis onera per portas civitatis hujus in die ſabbatorum, et ſanctificetis diem ſabbatorum, non faciendo omne opus; Et introibunt per por- 25 tas civitatis hujus reges, & principes ſedentes ſuper ſolium David, & aſcendentes in curribus, & equis ſuis, ipſi & principes eorum, viri Juda, & habitatores Hieruſalem: & habitabitur civitas hæc in ſempiternum. Et venient de civitatibus 26 Juda, et de circuitu Hieruſalem, et de terra Benjamin, et de terra campeſtri, et de monte, et de ea quæ ad Auſtrum, portantes holocauſtomata, et ſacrificia, et thymiamata, et (i) manna, et thus, afferentes (k) laudem in domum Domini. Et erit, ſi non audie- 27 ritis me, ut ſanctificetis diem ſabbatorum, non portando onera et non ingrediendo portis Hieruſalem in die ſabbatorum; et accendam ignem in portis ejus: et devorabit (l) bivia Hieruſalem: et non extinguetur.

MS.A. (η) ἐλθάτω. (θ) ἐπίστασαι· (ι) μου (κ) ϗ μὴ πτοηθείην ἐγώ· πτοηθείησαν αὐτοὶ, ϗ μὴ ἐγώ. (λ) λιμὸν *πονηρὰν, (μ) ἐν πύλαις (ν) πρὸς αὐτούς. Ἀκούσατε λόγον (ξ) Ἱερουσαλὴμ, (ο) φυλακὰς (π) οἴκων (ρ) *ἡμῶν. (σ) εἰσακοῦσαί μου, *Καὶ ἔσται, (τ) ἀκούσητέ μου, (υ) Ἱερουσαλήμ· (φ) κατοικηθήσεται (¨) τῆς πεδινῆς, (χ) θυσίαν ϗ θυμίαμα (ψ) εἰσακούσητε (ω) ϗ εἰσπορεύεσθαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Ecce ipſi dicunt mihi: Ubi eſt ꝙ prophetâſti in nomine Dñi? confirmetur 15
nunc. Ego autem non ſum cunctat⁹ ſuper verbum tuum ut non prophe- 16
tarem eis; ut convertam eos ad timorem tui: & diem malam quam tu adduces ſuper eos, non deſideravi. Manifeſtum eſt enim corã te; quod egreſſum eſt de labis meis, notum coram te fuit. Non ſit Verbum tuum mihi *men-* 17
dacia: fiducia mea es tu in tempore tribulationis. Pudefiant perſequen- 18
tes me, & non pudefiam: confundantur & non confundar ego: adduc ſuper eos diem mali, & duplici contritione contere eos. Hæc dixit Dñs mihi: 19
Vade & ſta in porta filiorũ populi, per quã ingrediuntur reges dom⁹ Juda, & per quã egrediuntur, & in omnib⁹ portis Jeruſalẽ. Et dices eis: Suſcipite 20
verbum Dñi reges dom⁹ Juda, & omnis dom⁹ Juda, & omnes habitatores Jeruſalẽ qui ingrediuntur per portas iſtas. Hæc dicit Dñs: Cuſtodite ani- 21
mas veſtras, & non portetis on⁹ in die ſabbathi, nec inferatis per portas Jeruſalem. Neque efferatis on⁹ ex domib⁹ veſtris in die ſabbathi, & nul- 22
lum op⁹ faciatis: & ſanctificetis diem ſabbathi, ſicut præcepi patrib⁹ veſtris. Nec obedierunt nec inclinaverunt aures ſuas, ſed induraverunt cer- 23
vicem ſuam ut non audirent, & ut non reciperent diſciplinam. Et erit ſi 24
obediendo obedieritis verbo meo, dicit Dñs, ut non inferatis on⁹ per portas civitatis huj⁹ in die ſabbathi, & ut ſanctificetis diẽ ſabbathi, ut non fiat in eo omne op⁹. Et ingredientur per portas civitatis huj⁹ reges & prin- 25
cipes, ſedentes ſuper ſolium David, aſcendentes in quadrigis & in equis, ipſi & principes eorum, viri Juda, & habitatores Jeruſalem; & habitabitur civitas hæc in æternum. Et venient de civitatib⁹ dom⁹ Judæ, & de circu- 26
itu Jeruſalem, & de terra trib⁹ Benjamin, & de campeſtrib⁹, et de montanis, et ab Auſtro, adducentes holocauſta et victimas ſanctificatas, et oblationes, et thus, et offerentes ſacrificium confeſſionis in domo ſanctuarii Dñi. Quòd ſi non obedieritis verbo meo, ut ſanctificetis diem ſabbathi, 27
et ut non portetis on⁹, et inferatis per portas Jeruſalem in die ſabbathi; ſuccendam ignem in portis ejus, et conſumet palatia Jeruſalem, et non extinguetur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

En iſti dicunt mihi, Ubinam eſt ſermo Domi- 15
ni? eveniat jam. Atqui ego in adverſitate 16
non deſtitui te: tu nôſti quòd humanum diem nequaquam expetiverim, & quicquid è labiis meis prodiit, coram facie tua factum ſit. Ne ſis mihi fractioni, ſed protege me in 17
die calamitoſo. Pudefiant perſecutores mei, 18
& ne pudefiam ego: frangantur ipſi, & ne frangar ego: adduc ſuper eos diem malum, & duplâ fractione frange eos. Ita dixit mi- 19
hi Dominus, Vade, ſta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur reges Judæ, & per quam egrediuntur, atque in omnib⁹ portis Jeruſalem: Et dic eis, Audite ſermonem 20
Domini reges Judæ, & univerſa domus Judæ, omneſque cives Jeruſalem, qui per has portas ingredimini. Sic dicit Dominus, Cave- 21
te vobis ipſis, & ne geſtetis onus die ſabbathi & inferatis per portas Jeroſolymæ: Ne- 22
que educatis onus è domibus veſtris die ſabbathi, neque ullum opus exerceatis: ſed ſanctificetis diem ſabbathi, quemadmodum præceperam majoribus veſtris. At *illi* nec ob- 23
temperaverunt, nec aurem ſuam præbuerunt ad audiendum: imò cervicem ſuam obdurârunt, ne obtemperarent, & ne reciperent diſciplinam. Vos autem ſi obedienter audi- 24
eritis me, dicit Dominus, ut nullum onus inferatis in portas urbis hujus die ſabbathi, ſed ſanctificaveritis diem ſabbathi, nullumque exercueritis in eo opus; Ingredientur per 25
hujus ejuſdem urbis portas reges atque magnates qui ſedent ſuper ſolium Davidis, vecti curribus & equis tam ipſi & magnates eorum, quàm viri Judæ & cives Jeruſalem, eritque civitas hæc perpetuò habitata: Et ex ci- 26
vitatibus Judæ circunjacentibus Jeroſolymæ, è terra Benjaminis, ex planitie, ex monte, & ab Auſtro venient qui afferant ſacrificia, oblationes, & incenſum, quique afferant gratiarum actionem in domum Domini. Quòd ſi 27
me non audieritis ſanctificando diem ſabbathi, quò minùs geſtetis onus & intretis per portas Jeroſolymæ die ſabbathi; ignem dimittam in portas ejus, devorabitque palatia Jeroſolymæ, nec extinguetur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * ها هاولاء يقولون أين هي كلمة الرب لتأتي * 16 وأنا لم أتعب تابعا خلفك * ولم أشته يوم إنسان * أنت تعلم بالبارزات من شفتي أمام وجهك * 17 أنت لا تصير لي للغربة * أشفق علي في يوم السوء * 18 ليخز الذين يطردونني ولا أخزى أنا * ليجزعوا هم ولا أنا * أجلب عليهم يوما سريرا * أكسرهم كسرا مضاعفا * 19 هكذا يقول الرب * امض وقف في أبواب بني شعبك الذين يدخلون فيها ملوك يهوذا * والذين يخرجون منها * وفي جميع أبواب أورشليم * 20 وتقول لهم اسمعوا قول الرب يا ملوك يهوذا * وكل أورشليم الداخلين في هذه الأبواب * 21 هكذا يقول الرب * احتفظوا بأنفسكم ولا ترفعوا أحمالا في يوم السبوت * ولا تخرجوا في أبواب أورشليم * 22 ولا تخرجوا أحمالا من بيوتكم في يوم السبوت * ولا تصنعوا كل عمل * قدسوا يوم السبوت كما أوصيت آباءهم * 23 ولم يسمعوا ولم يميلوا آذانهم * وغلظوا رقابهم أكثر من آبائهم ألا يسمعوني * 24 ويكون إن سمعتم مني يقول الرب * ألا تحملوا أحمالا في أبواب هذه المدينة في يوم السبوت * وإن تقدسوا يوم السبوت ألا تصنعوا كل عمل * 25 ويدخلوا من أبواب هذه المدينة الملوك والرؤساء الجلوس على كرسي داود والراكبون على مراكبهم * هاولاء ورؤساؤهم * رجال يهوذا وسكان أورشليم * فلتسكن هذه المدينة إلى الأبد * 26 ويأتون من مدن يهوذا ومن حول أورشليم * ومن أرض بنيامين * ومن الصحراء ومن الجبل ومن الأرض نحو التيمن يحملون محرقات وذبيحة * بخورا ومنا ولبانا يحملون تسبحة إلى بيت الرب * 27 ويكون إن لم تسمعوا مني لتقدسوا يوم السبوت * ألا ترفعوا أحمالا وتدخلوا في أبواب أورشليم في يوم السبوت * فأشعل نارا في أبوابها * وتأكل أزقة أورشليم ولا تطفأ *

En iſti dicunt, ubi eſt verbum Do- 15
mini? veniat. At ego non ſum de- 16
ſeſſus te ſequendo, nec optavi diem hominis: tu nôſti prodeuntia de labiis meis coram facie tua. Tu ne ſis mi- 17
hi peregrinationi, parce mihi in die malo. Pudefiant qui me perſequun- 18
tur, & non terrear ego: formident illi, non ego: induc ſuper eos luem perniciosam: contere illos contritione duplici. Sic ait Dominus, Sta & con- 19
ſiſte in portis illis popularium tuorum, per quas ingrediuntur reges Judæ, & è quibus egrediuntur, atque in omnibus portis Jeroſolymæ: Et dicas illis, Au- 20
dite ſententiam Domini O reges Judæ, & omnes Jeroſolymitani ingredientes per has portas. Sic ait Dominus, Ad- 21
vertite cautè, & ne ſublatis oneribus in die ſabbathorum exeatis per portas Jeroſolymæ: Neque extrahatis onera è 22
domibus veſtris in die ſabbathorum, neque faciatis ullum opus; ſanctificate diem ſabbathorum, quemadmodum præceperam patribus eorum. Verùm iſti 23
nec audierunt, nec admoverunt aures ſuas; imò obdurârunt cervices ſuas plusquàm patres ſui, quò minùs audirent me. Erit autem ſi obtemperave- 24
ritis mihi, dicit Dominus, non ferentes onera per portas hujus urbis in die ſabbathorum, ſique ſanctificaveritis diem ſabbathorum, quò minùs faciatis ullum opus; Ut intrent per portas hujus urbis, 25
reges ac principes ſedentes ſuper ſolio Davidis, & curribus ſuis inſidentes; tam iſti quàm principes eorum, viri Judæ & habitatores Jeroſolymæ; atque habitabitur hæc urbs in æternum: Et venient ex urbibus Judæ, & è 26
locis adjacentibus Jeroſolymæ, è terra Benjaminis, è deſerto, & ex monte, & de terra quæ eſt Meridiem verſùs afferentes holocauſta, ſacrificium, & incenſum, & munus cum thure, efferant inquam laudem in domum Domini. Ve- 27
rùm ſi non auſcultaveritis mihi ut ſanctificetis diem ſabbathorum ita ut minimè tollatis onera & ingrediamini per portas Jeroſolymæ die ſabbathorum; ignem accendam in portis ejus, qui conſumet vicos Jeroſolymæ, & non extinguetur.

ירמיה : יח
CAP. XVIII.

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
2 קוּם וְיָרַדְתָּ בֵּית הַיּוֹצֵר וְשָׁמָּה אַשְׁמִיעֲךָ אֶת־דְּבָרָי׃
3 וָאֵרֵד בֵּית הַיּוֹצֵר וְהִנֵּהוּ עֹשֶׂה מְלָאכָה עַל־הָאָבְנָיִם׃
4 וְנִשְׁחַת הַכְּלִי אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה בַּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר וְשָׁב וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּלִי אַחֵר כַּאֲשֶׁר יָשַׁר בְּעֵינֵי הַיּוֹצֵר לַעֲשׂוֹת׃
5 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמוֹר׃
6 הֲכַיּוֹצֵר הַזֶּה לֹא־אוּכַל לַעֲשׂוֹת לָכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה הִנֵּה כַחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר כֵּן־אַתֶּם בְּיָדִי בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
7 רֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וּלְהַאֲבִיד׃
8 וְשָׁב הַגּוֹי הַהוּא מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו וְנִחַמְתִּי עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת לוֹ׃
9 וְרֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לִבְנֹת וְלִנְטֹעַ׃
10 וְעָשָׂה הָרָעָה בְּעֵינַי לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹלִי וְנִחַמְתִּי עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהֵיטִיב אוֹתוֹ׃
11 וְעַתָּה אֱמָר־נָא אֶל־אִישׁ־יְהוּדָה וְעַל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵר עֲלֵיכֶם רָעָה וְחֹשֵׁב עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם׃
12 וְאָמְרוּ נוֹאָשׁ כִּי־אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ נֵלֵךְ וְאִישׁ שְׁרִרוּת לִבּוֹ־הָרָע נַעֲשֶׂה׃
13 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁאֲלוּ־נָא בַּגּוֹיִם מִי שָׁמַע כָּאֵלֶּה שַׁעֲרֻרִת עָשְׂתָה מְאֹד בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל׃
14 הֲיַעֲזֹב מִצּוּר שָׂדַי שֶׁלֶג לְבָנוֹן אִם־יִנָּתְשׁוּ מַיִם זָרִים קָרִים נוֹזְלִים׃
15 כִּי־שְׁכֵחֻנִי עַמִּי לַשָּׁוְא יְקַטֵּרוּ וַיַּכְשִׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי עוֹלָם לָלֶכֶת נְתִבוֹת דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה׃
16 לָשׂוּם אַרְצָם לְשַׁמָּה שְׁרוּקֹת עוֹלָם כֹּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיָנִיד בְּרֹאשׁוֹ׃
17 כְּרוּחַ־קָדִים אֲפִיצֵם לִפְנֵי אוֹיֵב עֹרֶף וְלֹא־פָנִים אַרְאֵם בְּיוֹם אֵידָם׃

Verſio VULG. LAT.

CAP. XVIII.

1 Verbum, quod factum eſt ad Jeremiam à Domino, dicens; 2 Surge, & deſcende in domum figuli, & ibi audies verba mea. 3 Et deſcendi in domum figuli, & ecce ipſe faciebat opus ſuper 4 rotam. Et diſſipatum eſt vas, quod ipſe faciebat è luto manibus ſuis: converſúſque, fecit illud vas alterum, ſicut placuerat 5 in oculis ejus ut faceret. Et factũ eſt verbũ Dñi ad me, dicens; 6 Numquid ſicut figulus iſte, non potero vobis facere, domus Iſrael, ait Dominus? ecce ſicut lutum in manu figuli, ſic vos 7 in manu mea, domus Iſrael. Repentè loquar adverſùm gentem & adverſùs regnum, ut eradicem, & deſtruam, & diſperdam 8 illud. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo ſuo, quod locutus ſum adverſùs eam: agam & ego pœnitentiam ſuper malo, 9 quod cogitavi ut facerem ei. Et ſubitò loquar de gente & de regno, ut ædificem & plantem 10 illud. Si fecerit malum in oculis meis, ut non audiat vocem meam: pœnitentiam agam ſuper bono, quod locutus ſum 11 ut facerem ei. Nunc ergò dic viro Juda, & habitatoribus Jeruſalem, dicens; Hæc dicit Dominus; Ecce ego fingo contra vos malũ, & cogito contra vos cogitationẽ: revertatur unuſquiſque à via ſua mala, & dirigite vias veſtras et ſtudia veſtra. 12 Qui dixerunt; Deſperavimus: poſt cogitationes enim noſtras ibimus, & unuſquiſque pravitatem cordis ſui mali faciemus. 13 Ideò hæc dicit Dominus; Interrogate Gentes; Quis audivit talia horribilia, quæ fecit nimis 14 virgo Iſrael? Numquid deficiet de petra agri nix Libani? aut evelli poſſunt aquæ erumpentes 15 frigidæ, & defluentes? Quia oblitus eſt meî populus meus, fruſtrà libantes, & impingentes in viis ſuis, in ſemitis ſeculi, ut ambularent ꝑ eas in itinere non 16 trito: Ut fieret terra eorum in deſolationem, & in ſibilum ſempiternum: omnis qui præterierit per eam obſtupeſcet, & mo-17 vebit caput ſuum. Sicut ventus urens diſpergam eos coram inimico: dorſum, & non faciem oſtendam eis in die perditionis eorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ιη΄.

1 Ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς 2 Ἱερεμίαν, λέγων, Ἀνάστηθι, καὶ κατάβηθι εἰς οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἐκεῖ ἀκούσῃ τοὺς 3 λόγους μου. Καὶ κατέβην εἰς τὸν οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον ἐπὶ 4 τῶν λίθων. Καὶ ἔπεσε τὸ ἀγγεῖον, ὃ αὐτὸς ἐποίει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ· καὶ πάλιν (α) αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὸ ἀγγεῖον ἕτερον, καθ-5 ὼς ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ (β) ποιῆσαι. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων, 6 Εἰ καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος οὐ δυνήσομαι τοῦ ποιῆσαι ὑμᾶς οἶκος Ἰσραήλ; ἰδοὺ, ὡς ὁ πηλὸς τοῦ κεραμέως, ὑμεῖς ἐστε (γ) ἐν χερ-7 σίν μου. Πέρας λαλήσω ἐπὶ ἔθνος, ἢ ἐπὶ (δ) βασιλείαν τοῦ ἐξᾶραι αὐτοὺς, καὶ τοῦ ἀ-8 πολλύειν, Καὶ (ε) ἐπιστραφῇ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἀπὸ πάντων τῶν (ζ) κακῶν αὐτῶν, καὶ μετανοήσω περὶ τῶν κακῶν, ὧν ἐλογισά-9 μην τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς. Καὶ πέρας λαλήσω ἐπὶ (η) ἔθνος καὶ βασιλείαν, τοῦ ἀνοικο-10 δομεῖσθαι καὶ τοῦ καταφυτεύεσθαι, Καὶ ποιήσωσι τὰ πονηρὰ ἐναντίον μου, τοῦ μὴ ἀκούειν (θ) τῆς φωνῆς μου, καὶ μετανοήσω περὶ τῶν ἀγαθῶν ὧν ἐλάλησα, τοῦ ποιῆσαι αὐ-11 τοῖς. Καὶ νῦν εἰπὸν πρὸς ἄνδρας Ἰούδα, καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ, Ἰδοὺ ἐγὼ πλάσσω ἐφ' ὑμᾶς κακὰ, καὶ λογίζομαι ἐφ' ὑμᾶς λογισμόν· ἀποστραφήτω δὴ ἕκαστος ἀπὸ (ι) ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ καλλίονα ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα ὑ-12 μῶν. Καὶ εἶπαν, Ἀνδριούμεθα, ὅτι ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν πορευσόμεθα, καὶ ἕκαστος τὰ ἀρεστὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονη-13 ρᾶς ποιήσομεν. Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἐρωτήσατε δὴ ἐν ἔθνεσι, τίς ἤκουσε τοιαῦτα φρικτὰ ἃ (κ) ἐποίησε σφό-14 δρα παρθένος (λ) Ἰσραήλ; Μὴ ἐκλείψουσιν ἀπὸ πέτρας μαστοὶ, ἢ χιὼν ἀπὸ τοῦ Λιβάνου; μὴ ἐκκλίνῃ ὕδωρ βιαίως ἀνέμῳ 15 φερόμενον; Ὅτι ἐπελάθοντό μου (μ) λαός μου, εἰς κενὸν ἐθυμίασαν καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν σχοίνους αἰωνίους, τοῦ ἐπιβῆναι τρίβους οὐκ ἔχοντας (ν) ὁδὸν 16 εἰς πορείαν, Τοῦ τάξαι τὴν γῆν αὐτῶν εἰς ἀφανισμὸν, (ξ) καὶ σύριγμα αἰώνιον· πάντες οἱ (ο) διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς ἐκστήσονται, καὶ κινήσουσι (π) τὴν κεφαλὴν 17 αὐτῶν. Ὡς ἄνεμον καύσωνα διασπερῶ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον (ρ) ἐχθρῶν αὐτῶν, δείξω αὐτοῖς ἡμέραν ἀπωλείας αὐτῶν.

CAP. XVIII.

1 *Verbum, quod factum eſt à Domino ad Hieremiam, dicens;* 2 *Surge, & deſcende in domum figuli: & ibi audies verba mea.* 3 *Et deſcendi in domum figuli: & ecce ipſe faciebat opus ſuper lapides:* 4 *Et (a) cecidit vas, quod ipſe faciebat in manibus ſuis: & rurſus ipſe fecit illud vas alterum, ſicut placuerat in conſpectu ſuo facere.* 5 *Et factum eſt verbum Domini ad me; dicens;* 6 *Si, quomodò figulus iſte, non potero facere vos, domus Iſrael? Ecce, ſicut lutum figuli, vos eſtis in manibus meis.* 7 *Ad ſummam loquar ſuper gentem, aut ſuper regnum, ut auferam illos, & diſperdam,* 8 *Et convertetur gens illa ab omnibus malis ſuis; & agam pœnitentiam de malis, quæ cogitaveram facere eis.* 9 *Et ad ſummam loquar ſuper gentem, & regnum, ad reædificandum, & plantandum,* 10 *Et facient mala coram me, non audiendo vocem meam; & pœnitentiam agam de bonis, quæ loquutus eram facere eis.* 11 *Et nunc dic ad viros Juda, & ad habitatores Hieruſalem; Ecce ego fingo ſuper vos mala, & cogito ſuper vos cogitationem. Avertatur nunc unuſquiſque à via ſua mala, & meliora facite ſtudia veſtra.* 12 *Et dixerunt; (b) Confortabimur; quia poſt averſiones noſtras ibimus, & unuſquiſque placita cordis ſui mali faciemus.* 13 *Ideò hæc dicit Dominus; Interrogate nunc in gentibus; quis audivit talia horribilia, quæ fecit nimis virgo Iſrael?* 14 *Nunquid deficient de petra ubera, aut nix de Libano? nunquid declinabit aqua violenter ſublata vento?* 15 *Quia obliti ſunt meî populus meus: in vacuum adoluerunt, & infirmabuntur in viis ſuis, (c) funiculos ſempiternos, ad conſcendendum ſemitas non habentes viam ad iter,* 16 *Ad ponendum terram ſuam in deſolationem, & ſibilum ſempiternum. Omnes tranſeuntes per eam obſtupeſcent, & movebunt caput ſuum.* 17 *Sicut ventum urentem, diſpergam eos ad faciem inimicorum ſuorum: (d) oſtendam eis diē perditionis eorum.*

MS. A. (α) αὐτὸ ἐποίησεν ἀγγεῖον (β) τοῦ ποιῆσαι. (γ) ἐν ταῖς χερσίν (δ) βασιλείας (ε) ἀποστρέψῃ (ζ) κακῶν, καὶ μετανοήσω περὶ πάντων τῶν κακῶν, ὧν ἐλάλησα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς. (η) ἔθνη καὶ ἐπὶ βασιλείας, (θ) τῆς φωνῆς (ι) τῆς ὁδοῦ (κ) ἐποίησέν μοι (λ) Ἱερουσαλήμ; (μ) ὁ λαός (ν) ὁδὸν πορείας, (ξ) καὶ εἰς σύρριγμα (ο) παραπορευόμενοι (π) τὰς κεφαλὰς (ρ) τῶν ἐχθρῶν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.
יח

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.
CAP. XVIII.

1 Verbum prophetiæ quod factum eſt ad Jeremiam à facie Domini, 2 dicentis: Surge & deſcende in domum figuli, & ibi audire te faciam 3 verba mea. Et deſcendi in domum figuli; & ecce ipſe faciebat 4 opus ſuper rotam. Et diſſipatum eſt vas quod fiebat ex luto in manu figuli: & reverſus eſt, & fecit vas aliud, ſicut placuit in oculis 5 figuli ut faceret. Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini 6 ad me, dicens: Nunquid ſicut figulus iſte, non poſſum vobis facere dom' Iſrael; dicit Dominus? Ecce ſicut lutum in manu figuli, ſic vos habe-7 mini coram me dom' Iſrael. Tempore quodam loquar ſuper populũ & 8 ſuper regnum, ut evellam & confringã & diſperdam. Si autem converſus fuerit popul' ille à malo ſuo, ꝙ decrevi contra eum: & avertar ego à malo 9 quod cogitavi ut facerẽ ei. Alio tempore loquar ſuper populum & ſuper 10 regnũ ut ædificẽ, & ut ſuſtentem. Et ſi fecerit quod malum eſt in conſpectu meo, ut non obediat verbo meo; & avertar ego à bono quod dixi ut bene 11 facerem ei. Nunc ergo age, dic viro Juda & habitatorib' Jeruſalẽ, dicendo: Hæc dicit Dñs: Ecce ego creo ſuꝑ vos malum, & cogito contra vos cogitationem: convertimini nunc unuſquiſque à via ſua mala, & dirigite vias ve-12 ſtras & opera veſtra. Et dixerunt: Averſi ſumus à cultu tuo; quia poſt cogitationes noſtras ibimus, & quiſque cogitationem cordis ſui pravam facie-13 mus. Propterea hæc dicit Dñs: Interrogate nunc in populis, quis audivit 14 talia? Rem alienam admodum fecit cœtus Iſrael. Ecce ſicut fieri non poteſt ut deficiat *aqua nivalis* quæ deſcendit ſuper agros Libani; ſic non de-15 ficient pluviæ deſcendentes, & aquæ fontis manantes. Quia dereliquerunt cultum meum populus meus, in nullum uſum accenderunt aromata, & errare eos fecerunt in viis ſuis peſſimis à ſemitis rectis quæ à ſeculo ſunt, ut 16 ambularent in viis non rectis, in ſemitis non ſtratis. Ut poneretur terra eorum in vaſtitatem & deſolationem perpetuam: omnis qui tranſierit 17 per eam, clamabit, & movebit caput ſuum. Juxta diſperſionem venti Orientalis diſpergam eos ante inimicos ſuos: dorſum & non faciem oſtendam eis in die interitus eorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

CAP. XVIII.

1 Sermo qui factus eſt ad Jeremiam à Dño, 2 dicendo; Surge, deſcende in domum figuli, 3 ibique declarabo tibi ſermones meos. Quare cùm deſcendiſſẽ in domũ figuli juxta ſermonẽ Dñi, ecce is navabat op' ſuꝑ incude (*rotâ*:) 4 At illo vaſe luteo quod faciebat, in manu figuli corrupto, iterum compoſuit illud in aliud 5 vas quale voluit. Tum fuit ad me ſermo Do-6 mini, dicendo; An ſicut figulus iſte non poſſem facere vobis Iſraelitæ, dicit Dominus? Ecce qualis eſt argilla inter manus figuli, ta-7 les eſtis vos inter manus meas Iſraelitæ. Si repentè decernam populum aliquem aut regnum convellere, demoliri, deturbare, ac per-8 dere; Is autem populus convertatur à malitia ſua, avertam ab eo malum quod illi face-9 re propoſueram. Similiter ſi populum aliquem aut regnum ædificare & plantare ſtatu-10 am; Is autem quod malum eſt coram me, perpetraverit, nec audierit vocem meam; avertam ab eo bonum quo illum afficere decreve-11 ram. Jam ergò dic viris Judæ & civibus Jeroſolymæ; Sic dicit Dominus, Ecce malum contra vos creo, & conſilium contra vos molior: pœnitentiam agite, & revertimini quiſque à via ſua peſſima, & corrigite vias 12 veſtras & actiones veſtras. Ipſi verò dixerunt, Obſtinemus *animum*, ſequamur cogitationes noſtras, & quiſque libidinibus cordis 13 ſui peſſimi indulgeat. Iccirco ſic ait Domin', Diſquirite inter gentes quis talia fecerit: ſtul-14 titiam maximam commiſit virgo Iſraelis. An deficeret nix à Monte uberum & à Libano? & an deſiſterent aquæ frigidæ peregrinæ quæ 15 fluunt? Quòd oblivioni me tradiderint populus meus, vanitati thura adoleverint, & impegerint in viis ſuis, in ſemitis æternis, eun-16 do per ſemitas per viam non tritam: Ut terram ſuam exponant admirationi atque ſibilo perpetuo, & quicunque per eam tranſierit, 17 obſtupeſcat, & agitet caput ſuum. Ut ventus calidus diſſipabo illos coram inimicis: cervicem, non autem faciem oſtendam eis die calamitatum ipſorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثامن عشر *

1 * القول الصاير من قبل الرب الى ارمياء قايلا *
2 * قم وانزل الى بيت الفاخوري * وهناك تسمع اقوالي * فنزلت الى بيت الفاخوري * وها هو صانع
3 عملا على الحجارة * فسقط الاناء الذي صنعه بيده * وصنعه ثانية اناء آخر كما رضي ان
4 يصنعه امامه * وكان قول الرب الي قايلا * اليس مثل هذا الفاخوري لا استطيع ان اصنعكم
5 يا بيت اسرائيل * ها مثل طين الفاخوري انتم تكونون في يدي * اذا تكلمت بنهاية
6 على امة او على مملكة لاستيصالهم واهلاكهم * فترجع تلك الامة عن جميع الشرور * فارجع
7 عن جميع الشرور التي تكلمت بها ان اصنعها بهم * واذا تكلمت بنهاية على امم وعلى
8 ممالك ان ابنيها واغرسها * فيصنعون الشرور امامي الا يسمعوا صوتي * فارجع عن جميع
9 الخيرات التي تكلمت بها ان اصنعها لهم * والآن قل عن رجال يهوذا وعلى سكان اورشليم *
10 وها انا اجلب عليكم شرورا وافكر عليكم فكرا * فليرجع كل واحد من طريقه
11 الرديئة واصلحوا اعمالكم جيدا * فقالوا نتشجع لانا خلف نياتنا نمضي ونصنع
12 كل واحد مرضيات قلبه الرديء * لاجل هذا هكذا يقول الرب * اسالوا في الامم
13 من سمع بهذه المرهوبات التي صنعتها العذراء اورشليم جدا * هل تفنى الثدي
14 من الصخر والثلج من لبنان او يميل الماء المحمول بريح عاصف * لان شعبي نسيني *
15 بخروا للباطل * ويضعفون في طرقاتهم ليسلكوا سبلا مستوية دهرية * ليس لهم طريق
16 مسلك * ليردوا ارضهم للفناء وللصفير الابدي * جميع المارين بها يتحيرون ويحركون
17 رؤوسهم * مثل ريح سموم ابددهم لوجه اعدائهم * اظهرهم يوم هلاكهم *

CAP. XVIII.

1 Sermo habitus à Domino cum Jeremia, dicendo;

2 *Surge, & deſcende in domum figuli,* 3 *ibique audies ſermones meos. Cùm ergò deſcendiſſem in domum figuli, ecce* 4 *is opus fecerat ſuper lapides: Cadente autem vaſe quod manu ſuâ fecerat, denuo compoſuit illud in aliud vas,* 5 *prout illud componere ſibi placuit. Tunc fuit ad me ſermo Domini dicentis;* 6 *Num ut figulus iſte non poſſem vos facere O domus Iſrael? ecce tanquam lutum figuli vos eſtis inter manus meas.* 7 *Quum facilè pronuntiavero de gente aut de regno aliquo extirpando & per-* 8 *dendo; Si revertatur gens illa ab omnibus ſceleribus, ſimiliter ego revertar ab omnibus malis quibus eos afficere ſta-* 9 *tueram. Rurſus quum facilè locutus fuero de gentibus ac regnis ædificandis* 10 *ac plantandis; Si mala perpetrent coram me, ita ut non audiant vocem meam; deſiſtam ab omnibus bonis quibus eos af-* 11 *ficere decreveram. Jam verò cùm dixerim de viris Judæ & habitatoribus Jeruſalem, En ego quoque adducturus ſum contra vos mala, & cogito contra vos cogitationem; ideo revertatur unuſquiſque à via ſua prava, & bonas red-* 12 *dite actiones veſtras: Dicunt ipſi, Sumamus animos, etenim converſationes noſtras proſequamur, & faciamus quiſ-* 13 *que placita animi ſui peſſimi. Hac de cauſa ſic dicit Dominus, Interrogate inter populos quis audierit talia horrenda qualia atrociter in me perpetra-* 14 *vit virgo Jeroſolyma. Num deficiant ubera à rupe, & nix à Libano? an divertatur aqua vento impetuoſo abrepta?* 15 *Nam populus meus oblitus eſt mei, adoleverunt vanitati, & langueant in viis ſuis, ut incedant per ſemitas rectas perpetuas, cùm non ſit eis iter pervium:* 16 *Ut diſponant terram ſuam exitio & ſibilo perpetuo: omnes qui tranſierint per eam, obſtupeſcant & agitent capi-* 17 *ta ſua. Ut ventus uredinis diſperdam eos ante faciem hoſtium ſuorum, tergo poſtponam eos die perditionis eorum.*

ירמיה : יח

non nam : cogitatum Ieremjahu super cogitemus & ,Venite : dixerunt Et
18 ויאמרו לכו ונחשבה על־ירמיהו מחשבות כי־לא
.propheta à verbum & ,sapiente à consiliū & ,sacerdote à lex peribit
תאבד תורה מכהן ועצה מחכם ודבר מנביא
universa ad attendamus ne & ,lingua in eum percutiamus & ,Venite
לכו ונכהו בלשון ואל־נקשיבה אל־כל־
.meæ litigantiū vocem ad audi & ,me ad Domine Attende .ejus verba
19 דבריו : הקשיבה יהוה אלי ושמע לקול יריבי :
?n œ animæ foveam foderūt quia : malum bono pro redditur Nunquid
20 הישלם תחת־טובה רעה כי־כרו שוחה לנפשי
avertendum ad ,bonum eis super loquendum ad ,tuas facies ad me stare Recordare
זכר עמדי לפניך לדבר עליהם טובה להשיב
,famem in eorum filios da Propterea .eis ab tuam iram
21 את־חמתך מהם : לכן תן את־בניהם לרעב
,orbatæ eorum uxores sint & ,gladii manus super eos fluere fac &
והגרם על־ידי־חרב ותהינה נשיהם שכלות
percussi eorum juvenes : morte occisi sint earum viri & ,viduæ &
ואלמנות ואנשיהם יהיו הרגי מות בחוריהם מכי־
adduces nam : eorū domibus de clamor Audiatur .prœlio in gladio
22 חרב במלחמה : תשמע זעקה מבתיהם כי־תביא
,me capiendum ad foveam foderunt quia : repentè agmen eos super
עליהם גדוד פתאם כי־כרו שיחה ללכדני
omne nôsti Domine tu Et .meis pedibus absconderunt laqueos &
23 ופחים טמנו לרגלי : ואתה יהוה ידעת את־כל־
,eorū iniquitatem super expies ne : mortem in me super eorū consilium
עצתם עלי למות אל־תכפר על־עונם
,offensi sint Et .deleas ne tuis faciebus à eorū peccatum &
וחטאתם מלפניך אל־תמחי ויהיו מכשלים לפניך
.eis cum fac tui nasi tempore in
בעת אפך עשה בהם :

CAP. XIX. יט

,testæ figuli lagenam emes & ,Vade : Dominus dixit Sic
1 כה אמר יהוה הלוך וקנית בקבק יוצר חרש
ad exibis Et .sacerdotum senioribus de & ,populi senioribus de &
2 ומזקני העם ומזקני הכהנים : ויצאת אל־
prædicabis & ,fictilis portæ ostio quæ ,Hinnom filii vallem
גיא בן־הנם אשר פתח שער החרסות וקראת
Audite : dices Et .te ad loquar quæ ,verba ibi
3 שם את־הדברים אשר־אדבר אליך : ואמרת שמעו
dixit Sic : Jerusalaim habitatores & ,Jehudah reges Domini verbum
דבר־יהוה מלכי יהודה וישבי ירושלם כה־אמר
super malum adducens ego Ecce : Israel Deus exercituum Dominus
יהוה צבאות אלהי ישראל הנני מביא רעה על־
Eo ,ejus aures tinnient ,illud audientis omnis quod ,istum locum
4 המקום הזה אשר כל־שמעה תצלנה אזניו : יען
adoleverunt & ,istum locum alienaverunt & ,me dereliquerūt quòd
אשר עזבני וינכרו את־המקום הזה ויקטרו־
,eorū patres & ,ipsi ,eos noverunt non quos ,alienis Diis eo in
בו לאלהים אחרים אשר לא־ידעום המה ואבותיהם
.innocentū sanguine istum locum repleverūt & : Jehudah reges &
ומלכי יהודה ומלאו את־המקום הזה דם נקים :
igni in suos filios comburendū ad ,Bahal excelsa ædificaverūt Et
5 ובנו את־במות הבעל לשרף את־בניהם באש
ascendit nec ,sum locutus nec ,præcepi non quod : Bahal ipsi ascensiones
עלות לבעל אשר לא־צויתי ולא דברתי ולא עלתה
.Dominus dixit ,venientes dies ecce Propterea .meum cor super
6 על־לבי : לכן הנה־ימים באים נאם־יהוה
filii vallis & ,Topheth amplius isti loco ,vocabitur non &
ולא־יקרא למקום הזה עוד התפת וגיא בן־
.occisionis Vallis quinimo : Hinnom
הנם כי אם־גיא ההרגה :

Versio VULG. LAT.

18 Et dixerunt; Venite, & cogitemus contra Jeremiam cogitationes: non enim peribit lex à sacerdote, neque consilium à sapiente, nec sermo à propheta: venite, & percutiamus eum linguâ, & non attendamus ad universos 19 sermones ejus. Attende, Domine, ad me, & audi vocem adversariorum 20 meorū. Numquid redditur pro bono malum, quia foderunt foveā animæ meæ? Recordare quòd steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, & averterem indignationem tuam ab eis. 21 Propterea da filios eorum in famem, & deduc eos in manus gladii: fiant uxores eorum absque liberis, & viduæ: & viri earum interficiantur morte: juvenes eorum confodiantur gladio in 22 prælio. Audiatur clamor de domibus eorum: adduces enim super eos latronem repente: quia foderunt foveam ut caperent me, & laqueos absconderunt pedib' 23 meis. Tu autem, Domine, scis omne consilium eorum adversùm me in mortem: ne propitieris iniquitati eorum, & peccatum eorum à facie tua non deleatur: fiant corruentes in conspectu tuo, in tempore furoris tui abutere eis.

CAP. XIX.

1 HÆc dicit Dominus; Vade, & accipe lagunculam figuli testeam à senioribus populi, & à senio- 2 ribus sacerdotum: Et egredere ad vallem filii Ennom, quæ est juxta introitum portæ fictilis: & prædicabis ibi verba, quæ ego 3 loquar ad te. Et dices; Audite verbum Domini, reges Juda, & habitatores Jerusalem: hæc dicit Dominus exercituū Deus Israel; Ecce ego inducā afflictioné sup locū istū, ita ut omnis, qui audierit illā, tinniant aures ejus: 4 Eò quòd dereliquerint me, & alienū fecerint locum istum: & libaverunt in eo diis alienis, quos nescierunt ipsi, & patres eorum, & reges Juda: & repleverunt locum istum sanguine innocen- 5 tum. Et ædificaverunt excelsa Baalim, ad comburendos filios suos igni in holocaustū Baalim: quæ non præcepi, nec locutus sum, nec ascenderunt in cor me- 6 um. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus: & non vocabitur ampliùs locus iste, Topheth, et Vallis filii Ennom, sed Vallis occisionis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 Καὶ εἶπαν, (σ)Δεῦτε καὶ λογισώμεθα ἐπὶ Ἱερεμίαν λογισμὸν, ὅτι οὐκ ἀπολεῖται νόμος ἀπὸ ἱερέως, καὶ βουλὴ ἀπὸ συνετοῦ, καὶ λόγος ἀπὸ προφήτου· δεῦτε καὶ πατάξωμεν (τ)αὐτὸν ἐν γλώσσῃ, καὶ ἀκουσόμεθα πάντας τοὺς 19 λόγους αὐτοῦ. Εἰσάκουσόν μου κύριε, καὶ (υ)εἰσ- 20 άκουσον τῆς φωνῆς τοῦ δικαιώματός μου. Εἰ ἀνταποδίδοται ἀντὶ ἀγαθῶν κακὰ, ὅτι συνελάλησαν ῥήματα κατὰ τῆς ψυχῆς μου, καὶ τὴν κόλασιν αὐτῶν (φ)ἔκρυψάν μοι. μνήσθητι ἑστηκότος μου κατὰ πρόσωπόν σου, τοῦ λαλῆσαι ὑπὲρ αὐτῶν ἀγαθὰ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν 21 θυμόν σου ἀπ᾽ αὐτῶν. Διὰ τοῦτο δὸς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν εἰς λιμὸν, καὶ ἄθροισον αὐτοὺς εἰς χεῖρας (χ)μαχαίρας· γενέσθωσαν αἱ γυναῖκες αὐτῶν (ψ) ἄτεκνοι καὶ χῆραι, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν (ω)γενέσθωσαν ἀνῃρημένοι θανάτῳ, καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν πεπτωκότες (α) 22 μαχαίρᾳ ἐν πολέμῳ. Γενηθήτω κραυγὴ ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν· (β) ἐπάξεις ἐπ᾽ αὐτοὺς λῃστὰς ἄφνω, ὅτι ἐνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου, καὶ παγίδας ἔκρυψαν ἐπ᾽ ἐμέ. 23 Καὶ σὺ (γ) κύριε ἔγνως ἅπασαν τὴν βουλὴν (δ)αὐτῶν ἐπ᾽ ἐμὲ εἰς θάνατον· μὴ (ε) ἀθῳώσῃς τὰς ἀδικίας αὐτῶν, καὶ τὰς (ζ)ἁμαρτίας αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου (η)μὴ ἐξαλείψῃς. γενέσθω ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐναντίον σου, ἐν καιρῷ θυμοῦ σου (θ) ποίησον ἐν αὐτοῖς.

Et dixerunt; Venite, & cogitem' super Hieremiam cogitationem: non enim peribit lex à sacerdote, neq; consilium à sapiente, nec sermo à propheta. Venite, & percutiamus eum in lingua: & (e)audiemus universos sermones ejus. 19 Exaudi me, Domine, & exaudi 20 vocem justificationis meæ. Si redduntur pro bonis mala; quia colloquuti sunt verba contra animā meam, (f)& punitionem suam occultârunt mihi? Recordare, quòd steterim ego ad faciem tuam, ut loquerer pro eis bona, ut averterē indignationem tuam ab eis. 21 Propterea da filios eorum in famem: & congrega eos in manus gladii. Fiant uxores eorum absq; liberis, & viduæ: & viri earum sint sublati morte, & juvenes eorum jacentes gladio in prælio. 22 Fiat clamor in domibus eorum. Adduces super eos repentè latrones; quia aggressi sunt verbum in captionem mei, & laqueos absconderunt super me. 23 Et tu, Domine, scis omne consilium eorum super me in mortem: ne mundes iniquitates eorum: & peccata eorum à facie tua ne deleas. Fiat infirmitas eorum coram te: in tempore furoris tui fac in eis.

MS. A. (σ)Δεῦτε, λογισώμεθα (τ)αὐτὸν γλώσσῃ, (υ)ἐπάκουσον (φ)ἔκρυψαν. μνήσθητι (χ)μαχαίρης (ψ) ἄτεκνοι χῆραι, (ω) ἐσώτεσαν ἠρημένοι ἐν θανάτῳ, (α) ἐν μαχαίρῃ (β)ἐπάγαγε (γ) κύριε κύριε (δ)αὐτῶν ἣν ἐβουλεύσαντο ἐπ᾽ ἐμὲ (ε) ἀθῳώσῃς (ζ) ἀμβλίας τῶν πατέρων αὐτῶν (η) καὶ μὴ ἐξαλείψῃς. (θ)ποίησον αὐτοῖς.

ΚΕΦ. ιθ΄.

1 ΤΟτε εἶπε κύριος πρός με, Βάδισον, καὶ κτῆσαι βικὸν πεπλασμένον ὀστράκινον, καὶ ἄξεις ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ (α) λαοῦ καὶ 2 ἀπὸ τῶν ἱερέων, Καὶ ἐξελεύσῃ εἰς τὸ πολυάνδριον υἱῶν τῶν τέκνων αὐτῶν, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῶν προθύρων (β)πύλης τῆς Χαρσείθ· καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ πάντας τοὺς (γ) λόγους τούτους, 3 οὓς ἂν λαλήσω πρὸς σέ, Καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, Ἀκούσατε (δ) τὸν λόγον κυρίου βασιλεῖς (ε)Ἰούδα, καὶ ἄνδρες Ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οἱ εἰσπορευόμενοι ἐν ταῖς πύλαις ταύταις· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακὰ, ὥστε παντὸς (ζ) ἀκούοντος αὐτὰ ἠχήσει 4 τὰ ὦτα αὐτοῦ. Ἀνθ᾽ ὧν ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἀπηλλοτρίωσαν τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐθυμίασαν ἐν αὐτῷ θεοῖς ἀλλοτρίοις, οἷς οὐκ ᾔδεισαν αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν· καὶ οἱ βασιλεῖς Ἰούδα ἔπλησαν τὸν τόπον τοῦτον 5 αἱμάτων ἀθῴων, Καὶ ᾠκοδόμησαν ὑψηλὰ τῇ Βάαλ, τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν πυρὶ, ἃ οὐκ ἐνετειλάμην, (η) οὐδὲ διενοήθην 6 ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ οὐ κληθήσεται (θ) τῷ τόπῳ τούτῳ ἔτι Διάπτωσις καὶ Πολυάνδριον υἱοῦ (ι) Ἐννώμ, ἀλλ᾽ ἢ Πολυάνδριον τῆς Σφαγῆς.

CAP. XIX.

1 TUnc dixit Dominus ad me; Vade, & posside doliolum fictum testeum: & adduces de senioribus populi, & de sacerdotibus, 2 Et exibis in (a) polyandrion (b) filiorum filiorum eorum, quod est super vestibula portæ Charsith: & lege ibi omnia verba hæc, quæcunque loquutus fuero ad te: 3 Et dices eis; Audite verbū Domini, reges Juda, & viri Juda, & habitatores Hierusalem, (c)& qui ingredimini in portis his. Hæc dicit Dominus Deus Israel; Ecce ego induco super locum istum mala, ut omnis, qui audit illa, tinniant aures ejus: 4 Pro eo, quòd dereliquerunt me, & alienum fecerunt locum istum, & adoleverunt in eo diis alienis, quos nescierunt ipsi, & patres eorum: & reges Juda repleverunt locum istum sanguinibus innocentibus: 5 Et ædificaverunt excelsa Baal, ad comburendos filios suos in igne: quæ non (d)præcepi, neque cogitavi in corde 6 meo. Idcircò ecce dies veniunt, dicit Dominus; & non vocabitur locus iste ampliùs (e)Ruina, & Polyandrion filii Ennom, sed Polyandrion occisionis.

MS. A. (α) λαοῦ σου καὶ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἱερέων, (β)τῆς πύλης (γ)λόγους, οὓς ἐὰν (δ)λόγους (ε)Ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ, (ζ)ἀκούοντος ἠχήσει (η) οὐδὲ ἐλάλησα, οὐδὲ (θ) ἐπὶ τῷ τόπῳ τούτῳ Διάπτωσις (ι)Ἐννόμ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 ואמרו אתו ונחשב על ירמיה מחשבן ארי לא תפסוק אוריתא מכהן ומלך מחכימא
ואולפן מספר אתו ונסהדניה סהדון דשקר ולא נצית לכל פתגמוהי : גלי קדמך 19
יי דיני ושמע קדמך עולבני : האפשר לשלמא חלף טבתא בישתא ארי כרו פחתא 20
למקטלי יעול דוכרן מקמי קדמך למללא עליהון פתגמין תקנין לאתבא ית חמתך
מנהון : בכן הב ית בניהון לכפנא ותבבנון על ידי קטולי חרבא ויהוין נשיהון תכלן 21
וארמלן וגבריהון יהון קטילי מותא עולמיהון מטעני חרבא בקרבא : תשתמע 22
צוחתא מבתיהון ארי תיתי עליהון משרין בתכף ארי כרו פחית למקטלי וקולין צלו
לפרסת רגלי : ואת יי ידיע וגלי קדמך ית כל אתמלוכיהון עלי למקטלי לא תכפר על 23
חוביהון וחטאיהון מן קדמך לא יתמחון ויהון מתכלין דמן קדמך בעדן פורענות
רוגזך אתפרע מנהון :

יט

1 : כדנן אמר יי לי אזיל ותזבון ולוע דחסף פחר ותדבר עמך מסבי עמא ומסבי כהניא
2 ותפוק לחילת בר הנם דקדם תרע קלקלתא ותתנבי תמן ית פתגמא דאמליל
3 עמך : ותימר קבילו פתגמא דיי מלכיא דבית יהודה ויתבי ירושלם כדנן אמר יי
צבאות אלהא דישראל הא אנא מיתי בשתא על אתרא הדין דכל דישמעניה יצלן
4 אודנוהי : חלף דשבקו פולחני וסאיבו ית אתרא הדין ואסיקו ביה בוסמין לטעות
עממיא דלא ידעונון אנון ואבהתהון ומלכיא דבית יהודה ומלו ית אתרא הדין דם
5 זכאין : ובנו ית במת בעלא לאוקדא ית בניהון בנורא עלון לבעלא דלא פקדית באוריתי
6 ודלא שלחית ביד עבדי נביא ולא רעוא קדמי : בכן הא יומיא אתן אמר יי ולא
יתקרי לאתרא הדין עוד תופת וחילת בר הנם אלהין חילת קטיליא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

18 Et dixerunt: Venite & cogitem' contra Jeremiam cogitationes. Non enim deficiet lex à sacerdote, & consilium à sapiente, nec doctrina à scriba. Venite & testificemur contra eum falsa testimonia, & non auscultemus omnia verba ej'. 19 Notū est corā te Dñe judicium meum, & audita est coram te injuria mea. 20 Nunquid reddi potest pro bono malum? Quia foderunt foveam ut occidant me: recordare quomodo steterim corā te ad loquendum pro eis verba recta, ut averterem irā tuā ab eis. 21 Propterea da filios eorum in famē, & trade eos in man' occidentium gladio, & sint uxores eorum orbatæ & viduæ; & viri earum sint interfecti morte: juvenes eorum sint percussi gladio in prælio. 22 Audietur clamor de domibus eorum, cùm adduxeris contra eos exercitus repentè; qui foderunt foveā ut interficérent me, & laqueos extenderunt plantis pedum meorum. 23 Tu autem Dñe scis, & manifesta sunt corā te omnia consilia eorum contra me, ad interficiendum me: ne propitieris iniquitatib' eorum, & peccata eorum à facie tua ne deleantur: et sint corruentes corā te; in tempore ultionis furoris tui vindictā sume ex eis.

CAP. XIX.

1 HÆc dicit Dñs: Vade & eme tibi lagunculam testaceam figuli, & tolles tecum de seniorib' populi, & de senioribus sacerdotum. 2 Et egredere ad vallem filii Hennon quæ est ante Portam sterquilinii: & prophetabis ibi verba quæ loquar tecum. 3 Et dices: Suscipite verbum Dñi reges domus Juda & habitatores Jerusalem: Hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel; Ecce ego adducam malum super locum istum, ita ut omnis qui illud audierit, tinniant aures ejus. 4 Pro eo quòd dereliquerunt cultum meum, & coinquinaverunt locum istum, & adoleverunt in eo aromata idolis populorum, quæ non cognoverunt ipsi & patres eorum & reges domus Juda; & impleverunt locum istum sanguine innocentum. 5 Et ædificaverunt excelsa Baal, ad comburendos filios suos igne in holocausta Baal: quod non præcepi in lege mea, nec misi per manum servorum meorum prophetarum; nec est voluntas coram me. 6 Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, & non vocabitur locus iste ultrà Thopheth, et vallis filii Hennon; sed vallis occisorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܘܐܡܪܘ ܬܘ ܢܬܚܫܒ ܚܘܫܒܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ . ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܢܡܘܣܐ ܡܢ ܟܗܢܐ .
ܘܡܠܟܐ ܡܢ ܚܟܝܡܐ . ܘܡܠܬܐ ܡܢ ܢܒܝܐ . ܬܘ ܢܡܚܝܘܗܝ ܒܠܫܢܐ . ܘܠܐ ܢܨܘܬ
19 ܠܟܠܗܘܢ ܡܠܘܗܝ . * ܨܘܬ ܠܘܬܝ ܡܪܝܐ ܘܫܡܥ ܩܠܐ ܕܒܥܠܕܝܢܝ .
20 ܚܠܦ ܛܒܬܐ . ܕܚܦܪܘ ܓܘܡܨܐ ܠܢܦܫܝ . ܐܬܕܟܪ ܕܩܡܬ ܩܕܡܝܟ ܘܡܠܠܬ ܥܠܝܗܘܢ
21 ܛܒܬܐ . ܠܡܗܦܟܘ ܚܡܬܟ ܡܢܗܘܢ . * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܒ ܒܢܝܗܘܢ ܠܟܦܢܐ . ܘܐܫܠܡ
ܐܢܘܢ ܠܐܝܕܝ ܚܪܒܐ . ܢܗܘܝܢ ܢܫܝܗܘܢ ܬܟܠܢ ܘܐܪܡܠܢ . ܘܓܒܪܝܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܩܛܝܠܝ
22 ܚܪܒܐ ܒܩܪܒܐ . * ܬܫܬܡܥ ܩܥܬܐ ܡܢ ܒܬܝܗܘܢ . ܟܕ ܬܝܬܐ ܥܠܝܗܘܢ ܓܝܣܐ ܡܢ ܫܠܝ .
23 ܡܛܠ ܕܚܦܪܘ ܓܘܡܨܐ ܠܢܦܫܝ ܠܡܐܚܕܢܝ . ܘܦܚܐ ܛܫܝܘ ܠܪܓܠܝ . * ܘܐܢܬ ܡܪܝܐ
ܝܕܥ ܐܢܬ ܟܠܗ ܡܠܟܗܘܢ ܕܥܠܝ ܠܡܘܬܐ . ܠܐ ܬܚܣܐ ܥܠ ܥܘܠܗܘܢ . ܘܚܛܗܝܗܘܢ ܡܢ
ܩܕܡܝܟ ܠܐ ܬܥܛܐ . ܢܗܘܘܢ ܬܩܝܠܝܢ ܩܕܡܝܟ . ܘܒܙܒܢ ܪܘܓܙܟ ܥܒܕ ܒܗܘܢ .

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܛ *

1 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ . ܙܠ ܘܙܒܢ . ܩܘܠܬܐ ܕܦܚܪܐ .
2 ܘܕܒܪ ܥܡܟ ܡܢ ܩܫܝܫܝ ܥܡܐ . ܘܡܢ ܩܫܝܫܝ ܟܗܢܐ . * ܘܦܘܩ ܠܚܝܠܐ ܕܒܪ ܗܢܘܡ . ܕܒܡܥܠܢܐ
3 ܕܬܪܥܐ ܕܚܪܣܝܬ . ܘܩܪܝ ܬܡܢ ܦܬܓܡܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ . * ܘܐܡܪ . ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ
ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܥܡܘܪܘܗܝ ܕܐܘܪܫܠܡ . ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ .
4 ܗܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܒܝܫܬܐ ܥܠ ܐܬܪܐ ܗܢܐ . ܕܟܠ ܕܢܫܡܥܝܗ ܢܨܠܢ ܐܕܢܘܗܝ . * ܡܛܠ ܕܫܒܩܘܢܝ .
ܘܢܟܪܘܗܝ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ . ܘܣܡܘ ܒܗ ܒܣܡܐ ܠܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ . ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܐܢܘܢ ܐܦ
5 ܐܒܗܝܗܘܢ ܘܡܠܟܝ ܝܗܘܕܐ . ܘܡܠܘܗܝ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ ܕܡܐ ܕܙܟܝܐ . * ܘܒܢܘ ܒܝܬ ܓܠܐ
ܠܒܥܠܐ . ܠܡܘܩܕܘ ܒܢܝܗܘܢ ܒܢܘܪܐ ܝܩܕܐ ܠܒܥܠܐ . ܕܠܐ ܦܩܕܬ . ܘܠܐ ܐܡܪܬ . ܘܠܐ ܣܠܩܬ
6 ܥܠ ܠܒܝ . * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ . ܕܠܐ ܢܬܩܪܐ ܬܘܒ ܐܬܪܐ ܗܢܐ .
ܬܘܦܬ ܘܚܝܠܐ ܕܒܪ ܗܢܘܡ . ܐܠܐ ܚܝܠܐ ܕܩܛܝܠܐ .

18 Præterea dixerunt; Adeste, consilium struamus contra Jeremiā, ne pereat lex à sacerdotibus, consilium à sapientibus, & verbum à prophetis: adeste, percutiamus linguam ipsius, ne auscultemus tot sermones ejus. 19 Attende ad me Domine, & audi vocem oppressionis meæ. 20 An rependendum est mihi malum pro bono, quòd foderint foveam animæ meæ? Recordare quòd steterim coram te, & bene sim locutus de eis, ut averterem iram tuam ab eis. 21 Propterea expone filios eorum fami, & trade illos in manus gladii: fiant uxores eorum orbæ ac viduæ, & viri eorum gladio confossi in prælio. 22 Audiatur clamor è domibus eorum, quum adduxeris contra eos turmam repenté: quia foderunt foveam animæ meæ ad capiendum me, & laqueos abdiderunt pedibus meis. 23 Jam tu Domine cognoscens omnes qui mihi necem machinantur, & ne parcas sceleri eorum, & peccata eorum à conspectu tuo ne deleas: sint prostrati coram te, & tempore indignationis tuæ age contra eos.

CAP. XIX.

1 SIc dixit mihi Dominus, Abi, & eme lagunculam testaceam: tum ductis tecum de senioribus populi, & de senioribus sacerdotum, 2 Egredere ad vallem filii Hennom quæ est in ingressu portæ Hadsith, ibique prædica sermones quos tibi dicam. 3 Dic ergò, Audite sermonem Domini reges Judæ, & cives Jerosolymæ: Sic dicit Dominus potentissimus Deus Israelis, Ecce ego adducturus sum malum super locum istum, quod quisquis audierit, tinnient aures ejus. 4 Quia dereliquerunt me, & polluerunt locum istum, & posuerunt in eo thura diis alienis quos nec ipsi noverant, neque patres eorum, neque reges Judæ: impleverunt locum istum sanguine innoxio: 5 Et ædificaverunt altaria Baali ad comburendum filios suos igne, holocaustum Baali: quod non præceperam, neque dixeram; neque subierat in mentem meam? 6 Propterea ecce dies venturi sunt, ait Dominus; ut non vocetur ampliùs locus iste Topheth aut Vallis filii Hennom, sed Vallis occisorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * فقالوا تعالوا نتفكر على ارمياء فكرا * لانه لا يبيد الناموس من الكاهن والراي من الفهيم
19 والقول من النبي * تعالوا فنضربه باللسان ونسمع جميع اقواله * اسمعني يا رب واستجب صوت
20 معدلتي * ايكافي عوض الخيرات سرورا * لانهم تكلموا كلاما على نفسي واخفوا عقوبتهم *
21 اذكر قيامي لوجهك لاتكلم عنهم بالصالحات لترد غضبك عنهم * لاجل هذا اعطيهم للجوع
واجمعهم لايدي السيف * لتصر نساوهم ارامل ثكالى * ورجالهم قياما قتلى بالموت * وشبابهم
22 ساقطين بالسيف في الحرب * لتكن الصرخة في بيوتهم * اجلب عليهم اللصوص بغتة لانهم
23 تخيروا قولا لمسكي * واخفوا لي فخاخا * وانت يا رب عرفت كل رايهم الذي راوه على للموت *
لا تبري ظلاماتهم * وخطايا اباءهم من وجهك لا تمحهم * ليكن ضعفهم امامك * في زمن
غضبك اصنعه لهم *

* الفصل التاسع عشر * * الاصحاح الثاني عشر *

1 * حينئذ قال الرب لي * اعمد واقتن كرازا مجبولا خزفيا * وهات من شيوخ شعبك ومن شيوخ
2 الكهنة * وتخرج الى وادي بني هنم الذي هو قبالة باب حرسيت * واقرا هناك جميع الاقوال
3 التي اتكلم بها معك اذن * وتقول لهم اسمعوا كلمات الرب يا ملوك يهوذا وسكان اورشليم *
والداخلون في هذه الابواب * هكذا يقول الرب اله اسرائيل * ها انا اجلب على هذا الموضع
4 شرورا * حتى كل من سمع تطن اذناه * من اجل انهم اجتنبوني وغربوا هذا الموضع * وبخروا
فيه للالهة الغريبة التي لم يعرفوها هم ولا اباوهم ولا ملوكهم * وملوا هذا الموضع من الدماء
5 الزكية * وبنوا مشارف للبعال ليحرقوا بنيهم بالنار * ما لم امرهم به ولم اقله * ولا تفكرت به في
6 قلبي * لاجل هذا ها ايام تاتي يقول الرب * فلا يدعى معبر على هذا الموضع * ولا وادي
بني ادوم * لكن وادي الذبح *

18 *Dixerunt autem, Agite, cogitemus contra Jeremiam cogitationem: neque enim peribit lex à sacerdote, & consilium à sapiente, neque sermo à propheta: agite, percutiamus eum linguâ, & audiamus omnes sermones ipsius:* 19 *Audi me O Domine, & exaudi vocem litis meæ.* 20 *Num rependuntur pro bonis mala, quòd locuti sunt verba contra animam meam, & absconderunt pœnam* quam in me machinantur? *Recordare assistentiæ meæ coram facie tua ad loquendum pro eis bona, ut averteres indignationem tuam ab eis.* 21 *Iccirco trade eos fami, & congrega illos in manus gladii; fiant uxores eorum viduæ orbæ, & viri eorum maneant nece extincti, et juvenes eorum gladio prostrati in bello.* 22 *Sit clamor in domibus eorum, adduc in eos latrones ex improviso: quia selegerunt sermonem ad capiendum me, & absconderunt mihi laqueos.* 23 *Itaque tu O Domine* qui *nôsti omne consilium eorum quod excogitaverunt contra me ad mortem, ne expies impietates eorum, & peccata patrum ipsorum à conspectu tuo ne deleas: sit infirmitas eorum coram te, eâq; tempore furoris tui affice illos.*

CAP. XIX.

Textus duodecimus.

1 *TUnc dixit mihi Dominus, Surge, & compara tibi lagenā fictilem testaceā: & adhibitis è senioribus populi tui & è senioribus sacerdotum,* 2 *Exibis ad vallem filiorū Hennom, quæ est ex adverso portæ Harsith, ibiq; recita sermones omnes quos tibi sum dicturus:* 3 *Et dices eis, Audite verba Domini O reges Judæ, & habitatores Jerusalem, & quotquot ingredimini per has portas. Sic ait Dominus Deus Israelis, Ecce ego adducā super hunc locum talia mala, ut quisquis audierit tinniant aures ejus.* 4 *Eò quòd recesserunt à me, alienum reddiderunt hunc locum, & adoleverunt in ipso diis extraneis quos nec ipsi cognoscebant, nec patres eorum, nec reges eorum; impleverunt hunc locum sanguinibus innoxiis;* 5 *Et ædificaverunt excelsa Baali, ut filios suos igne comburerent: quod non præceperam eis, neque dixeram, neq; animo conceperam:* 6 *Idcirco ecce dies venient, dicit Dominus, cùm non vocabitur Transitus locus iste, neque Vallis filii Ennom, sed Vallis jugulationis.*

[illegible]

CAP. XX. כ

[illegible]

Versio VULG. LAT.

7 Et dissipabo consilium Juda & Jerusalem in loco isto: & subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorũ, & in manu quærentium animas eorum: & dabo cadavera eorum, escam volatilibus cœli, & bestiis terræ. 8 Et ponam civitatem hanc in stuporem, & in sibilum: omnis qui præterierit per eam, obstupescet, & sibilabit super universa plaga 9 ejus. Et cibabo eos carnibus filiorum suorum, & carnibus filiarũ suarum: & unusquisque carnem amici sui comedet in obsidione, & in angustia, in qua concludent eos inimici eorum, & qui quærunt animas eorum. 10 Et conteres lagunculam in oculis virorum, 11 qui ibunt tecum. Et dices ad eos; Hæc dicit Dñs exercituum; Sic conteram populum istum, & civitatem istam, sicut conteritur vas figuli, quod non potest ultrà instaurari: & in Topheth sepelientur, eò quòd non sit alius locus ad sepeliendũ. 12 Sic faciã loco huic, ait Dñs, & habitatoribꝰ ejus: & ponam civitatem istam 13 sicut Topheth. Et erunt domus Jerusalem, & domus regum Juda, sicut locus Topheth, immundæ; omnes domus, in quarum domatibus sacrificaverunt omni militiæ cœli, & libaverunt libamina diis alienis. 14 Venit auté Jeremias de Topheth, quò miserat eum Dñs ad prophetandum, & stetit in atrio domꝰ Dñi: 15 & dixit ad omnem populũ; Hæc dicit Dñs exercituũ Deus Israel; Ecce ego inducam super civitatem hanc, & super omnes urbes ejus, universa mala, quæ locutus sum adversũm eam: quoniam induraverunt cervicem suam, ut non audirent sermones meos.

CAP. XX.

1 ET audivit Phassur filius Emmer sacerdos, qui constitutus erat princeps in domo Domini, Jeremiam prophetantem sermones 2 istos. Et percussit Phassur Jeremiam prophetam, & misit eum in nervum, quod erat in porta Benjamin superiori, in domo 3 Domini. Cúmque illuxisset in crastinum, eduxit Phassur Jeremiam de nervo: & dixit ad eum Jeremias; Non Phassur vocavit Dominus nomen tuum, sed Pavorem undique.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ σφάξω τὴν βουλὴν Ἰούδα καὶ τὴν βουλὴν Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς (κ) ἐν μαχαίρᾳ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐν χερσὶ τῶν ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν· καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ 8 οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· Καὶ (λ) κατάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμὸν, (·) καὶ εἰς συρισμόν· πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐπ᾽ αὐτῆς σκυθρωπάσει, καὶ συριεῖ ὑπὲρ 9 πάσης τῆς πληγῆς αὐτῆς. Καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν αὐτῶν, καὶ τὰς σάρκας τῶν θυγατέρων αὐτῶν· καὶ ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔδονται ἐν τῇ περιοχῇ, καὶ (μ) ἐν τῇ πολιορκίᾳ ᾗ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. 10 Καὶ συντρίψεις τὸν (ν) βικὸν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν 11 ἀνδρῶν τῶν ἐκπορευομένων μετὰ σοῦ, Καὶ ἐρεῖς, Τάδε λέγει κύριος, Οὕτως συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκινον, ὃ οὐ 12 δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι. Οὕτως ποιήσω (ξ), λέγει κύριος, τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῷ, τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν 13 (ο) ταύτην, ὡς τὴν διαπίπτουσαν. Καὶ οἶκοι Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἶκοι βασιλέων Ἰούδα ἔσονται καθὼς ὁ τόπος ὁ διαπίπτων, ἀπὸ τῶν (π) ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν ἐν πάσαις ταῖς οἰκίαις, ἐν αἷς (ρ) ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν (σ) δωμάτων αὐτῶν πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἀλλοτρίοις. 14 Καὶ ἦλθεν (τ) Ἱερεμίας ἀπὸ τῆς διαπτώσεως (υ), οὗ ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος ἐκεῖ, τοῦ προφητεῦσαι· καὶ ἔστη (φ) ἐν τῇ αὐλῇ οἴκου 15 κυρίου, καὶ εἶπε πρὸς πάντα τὸν λαὸν, Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὴν πόλιν (χ) ταύτην, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὰς κώμας αὐτῆς, ἅπαντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα ἐπ᾽ (ψ) αὐτὴν, ὅτι ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν, τοῦ μὴ εἰσακούειν τῶν (ω) ἐντολῶν μου.

Et jugulabo consilium Juda, & consilium Hierusalem, in loco isto: & subvertam eos in gladio in conspectu inimicorum suorum, & in manibus quærentium animas eorum: & dabo mortuos eorum in escam volatilibus cœli, & bestiis terræ: 8 Et (f) detraham civitatem hanc in desolationem, & in sibilum. Omnis, qui præterit per eam, tristabitur, & sibilabit super universa plaga ejus. 9 Et edent carnes filiorum suorum, & carnes filiarum suarum: & unusquisque carnes proximi sui comedent in angustia, & in obsidione, quâ obsidebunt eos inimici eorum. 10 Et conteres doliolum ad oculos virorum egredientium tecum, 11 Et dices; Hæc dicit Dominus; Sic conteram populum istum, & civitatem istam, sicut conteritur vas testaceum, quod non poterit ultrà (g) sanari. 12 Sic faciam, ait Dominus, loco huic, & habitantibus in eo; ut detur civitas ista, sicut quæ corruit. 13 Et domus Hierusalem, & domus regum Juda erunt, sicut locus corruens, ab immunditiis eorum in omnibus domibus, in quibus sacrificaverunt super tecta earum omni militiæ cœli, & libaverunt libamina diis alienis. 14 Et venit Hieremias de ruina, quò miserat eum Dominus illuc ad prophetandum: & stetit in atrio domûs Domini: & dixit ad omnem populum; 15 Hæc dicit Dominus; Ecce ego induco super civitatem hanc, & super omnes urbes ejus, & super pagos ejus, universa mala, quæ loquutus sum super eam: quoniam induraverunt cervicem suam; ut non exaudirent mandata mea.

MS. A. (κ) ἐν μαχαίρῃ (λ) τάξω (·) καὶ συρισμόν (μ) ἐν πολιορκίᾳ (ν) βικὸν τοῦτον κατ᾽ (ξ) τῷ τόπῳ τούτῳ, λέγει κύριος, * τοῖς κατοικοῦσιν (ο) ὡς τὴν (π) ἀκαθαρσιῶν ἐν πάσαις (ρ) ἐθυμίασαν (σ) δωμάτων πάσῃ τῇ (τ) Ἱερεμίας (υ) τοῦ τόπου Ταφὲθ, οὗ ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος τοῦ προφητεῦσαι (φ) ἐν αὐλῇ (χ) ταύτην κακὰ, καὶ ἐπὶ τὰς πόλις πάσας, καὶ ἐπὶ (ψ) αὐτὴν, καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, ὅτι (ω) λόγων μου.

ΚΕΦ. κ'.

1 ΚΑὶ ἤκουσε Πασχὼρ (α) ὁ υἱὸς Ἐμμὴρ ὁ ἱερεὺς, καὶ οὗτος ἦν καθεσταμένος ἡγούμενος οἴκου κυρίου, τοῦ Ἱερεμίου προφητεύοντος 2 τοὺς λόγους τούτους. Καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν καταράκτην, ὃς ἦν ἐν πύλῃ οἴκου ἀποτεταγμένου τοῦ 3 ὑπερῴου, ὃς ἦν ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ ἐξήγαγε Πασχὼρ τὸν Ἱερεμίαν ἐκ τοῦ καταράκτου. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἱερεμίας, Οὐχὶ Πασχὼρ ἐκάλεσε κύριος τὸ ὄνομά σου, ἀλλ᾽ ἢ Μέτοικον.

MS. A. (α) υἱὸς

CAP. XX.

1 ET audivit Paschor filius Emmer sacerdos (& hic constitutus erat præfectus domûs Domini,) Hieremiam prophetantem sermones istos. 2 Et percussit eum, & misit eum in (a) cataractam, quæ erat in porta domûs (b) assignatæ superioris, quæ erat in domo Domini. 3 (c) Et eduxit Paschor Hieremiam de cataracta. Et dixit ei Hieremias; Non Paschor vocavit (d) Dominus nomen tuũ, sed (e) Migrantẽ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

7 Et dissipabo consilium virorũ Juda, et habitatorum Jerusalem in loco isto; & cadere faciã eos in gladio corã inimicis suis, & in manu eorũ qui quærunt occidere eos: et dabo cadavera eorũ projecta in cibũ volatilibꝰ cœli & bestiis terræ. 8 Et ponã civitatẽ hanc in solitudinẽ & desolationẽ: omnis qui transierit ꝑ eam, clamabit, & movebit caput suum suꝑ omnes plagas ejus. 9 Et cibabo eos carne filiorum suorum, & carne filiarũ suarũ; & unusquisque substantiam proximi sui diripient in obsidione & tribulatione qua arctabunt eos inimici sui, & qui quærunt occidere eos. 10 Et confringes lagunculam ante oculos virorum qui gradiuntur tecum. 11 Et dices eis: Hæc dicit Dñs exercituũ; Sic conteram populum istum & civitatẽ hanc, sicut conteritur vas figuli, ꝙ non potest ultrà instaurari; & in Thopheth sepelient, eò ꝙ non erit locus ad sepeliendum. 12 Sic faciam loco isti, dicit Dñs, & habitatoribus ejus, ut ponãm civitatem istam sicut Thopheth. 13 Et erunt domus Jerusalem, & domus regum domus Juda sicut locus Thopheth, qui immundus est, propter omnes domus in quarum tectis adoleverunt aromata omni militiæ cœli, & libaverunt libamina idolis populorũ. 14 Et venit Jeremias de Thopheth; miserat enim illuc Dñs ut prophetaret; et stetit in atrio domus sanctuarii Dñi, & dixit omni populo: 15 Hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel: Ecce ego inducam super civitatem hanc, & super omnes urbes ejus universa mala quæ decrevi contra eam. Quia obduraverunt cervicem suam, ut non obedirent verbis meis.

CAP. XX.

1 ET audivit Phasur filius Emer sacerdos; & ipse erat constitutus princeps sacerdotum in domo sanctuarii Dñi, quando Jeremias prophetabat verba hæc. 2 Et percussit Phasur Jeremiam prophetã, & conjecit eum in carcerem, qui erat in porta superiori tribus Benjamin in domo sanctuarii Dñi. 3 Factúmque est subsequenti die, eduxit Phasur Jeremiam ex cippo. Et dixit ei Jeremias: Non Phasur vocavit Dominus nomen tuum; sed congregabuntur contra te qui occident gladio per circuitum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

7 Et irritum faciam consilium Judæ & Jerosolymæ in loco isto: & prosternam eos gladio coram hostibus suis, & per manũ illorum qui quærunt animam ipsorum: tradámque cadavera eorum escam volucribus cœli & bestiis terræ: 8 Et exponam civitatem istam admirationi & sibilo, & quisquis transierit prope illam; mirabitur, ac sibilabit propter tantas plagas ejus. 9 Faciámque ut comedant carnem filiorum suorum, & filiarum suarum, & quisque carnem socii sui comedent in angustia & afflictione quâ affligent eos hostes ipsorum & hi qui quærunt animam eorum. 10 Deinde frange lagunculam coram viris qui tecum ituri sunt; 11 Et dic eis; Sic dicit Dominus potentissimus, Ita frangam populum hunc & civitatem istam, quemadmodum fractum est hoc vas testaceum quod denuò sanum reddi non potest: & in Topheth sepelient, propter penuriam loci ad sepeliendum. 12 Ita faciam loco isti & habitatoribus ejus, dicit Dominus, reddámque civitaté istam ut Topheth: 13 Et erunt domus Jerosolymæ & domus regum Judæ ut locus Topheti, immundæ; omnes domus illæ super quarum tecta adoleverint thura cunctis cœli exercitibus, & libaverint libamina diis alienis. 14 Deinde reversus Jeremia de Topheth quò miserat eum Dominus ad prophetandum, stetit in atrio domûs Domini, dixitque universo populo; 15 Sic ait Dominus potentissimus Deus Israelis, Ecce adducturus sum super hanc urbem & super omnia ipsius oppida totum illud malum quod locutꝰ sum contra eam: eò quòd obduraverint cervicem suam ne audirent sermones meos.

CAP. XX.

1 CUm autem audisset Peshur filius Amariæ sacerdotis (is autem inspector erat & præfectus in æde Domini) Jeremiam prophetam sermones hujuscemodi prophetantem, 2 Percussit Peshur Jeremiam prophetam; conjecítque eum in ambitum qui erat in suprema Benjaminitarum janua quæ in æde Domini. 3 Cúmque postridie eduxisset Peshur Jeremiam ex illo ambitu, dixit ad eum Jeremia; Nequaquam Peshurem vocavit Dominus nomen tuum, sed Peregrinum & Errabundum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وادبح راي يهودا وراي ايروسليم في هذا الموضع * واطردهم بالسيف امام اعدايهم وفي
ايدي طالبي انفسهم * وادفع موتاهم طعاما لطيور السماء ولوحوش الارض * واريب هذه 8
المدينة للفناء وللصفير * كل من يمر عليها يعبس ويصفر من اجل كل ضربتها * وياكلون 9
لحوم بنيهم ولحوم بناتهم * وكل واحد ياكل لحوم قريبه في المرم وفي الحصار الذي يحاصروهم
به اعداوهم * وتكسر هذا الكراز لعيني الرجال الخارجين معك * وتقول هكذا يقول الرب * 10 11
هكذا اكسر هذا الشعب وهذه المدينة * كا كسر الاناء الخزف الذي لا يمكن ان يجبر
بعد * هكذا اصنع بهذا الموضع يقول الرب وبالسكان فيه * لادفع المدينة مثل ساقطة * 12
* وبيوت ايروسليم وبيوت ملوك يهودا يصيرون كمثل الموضع الساقط * من النجاسات التي 13
في جميع البيوت التي فيها بخروا على الاسطحة لكل اجناد السماء * واراقوا القوارير للالهة
الغريبة * واتي ارمياء من معبر موضع طافات حيث ارسله الرب ليتنبا * ووقف في دار بيت 14
الرب * وقال لجميع الشعب * هكذا يقول الرب * ها انا اجلب على هذه المدينة سرورا * وعلي 15
جميع المدن وعلي قراها * كل السرور التي تكلمت بها عليها وعلي مدنها * لانهم غلظوا
رقبهم الا يسمعوا كلماتي *

7 Nam jugulabo consilium Judæ & consilium Jerosolymæ hoc in loco; & faciam ut gladio cadant coram inimicis suis & in manus quærentium animas eorum; dabóque mortuos eorum escam volatilibus cœli & bestiis terræ: 8 Et exponam hanc urbem exitio & sibilo; quicunque transierit super eam, mœrenti vultu sibilabit ob tantam ipsius plagam. 9 Comedent quoque carnes filiorum suorum, & filiarum suarum, & unusquisque comedet carnes proximi sui in angustia & obsidione quâ prement illos inimici eorum. 10 Tum franges lagenam illam ob oculos virorum qui tecum exituri sunt; 11 Dicesque, Sic ait Dominus: Eodem modo frangam hunc populum & hanc urbem, quo fractum est vas testaceum quod ampliùs consolidari nequit. 12 Ita faciam huic loco, dicit Dominus, & habitantibus in eo; ut hanc urbem redigam sicut dirutam. 13 Et domus Jerosolymæ, domusque regum Judæ reddentur ut locus dirutus, propter turpitudines quæ extant in cunctis domibus in quibus adoleverunt super tecta omnibus copiis cœlestibus, & fuderunt lenticulas diis alienis. 14 Itaque regressus Jeremia de Transitu loci Tapheth quò miserat illum Dominus ut prophetaret, substitit in atrio domûs Domini, & ait universo populo: 15 Sic dicit Dominus, Ecce ego illaturus sum super hanc urbem calamitates, & super omnes urbes & earum oppida miserias omnes quas locutus sum contra ipsam & contra urbes ipsius: quia cervicem suam obdurârunt, ut non auscultarent verbis meis.

* الفصل العشرون *

* وسمع فحسور بن امير الكاهن * وهذا كان اقيم مقدم بيت الرب * ارمياء يتنبا بهذه الكلمات * 1
* فضربه والقاه في المرق الذي كان في باب البيت المرتب الاعلي * الذي كان في بيت 2
الرب * واخرج فحسور ارمياء من المرق * فقال له ارمياء * ليس دعا الرب اسمك فحسور 3
لكن نجليا *

CAP. XX.

1 AUdiens autem Phebsor filius Emmiris sacerdotis (hic autem constitutus fuerat princeps domûs Domini) Jeremiam talia verba prophetantem, 2 Percussit eum, detrusitque in penetrale quod erat in porta domûs superiùs sitæ, quæ erat in æde Domini. 3 Deinde cùm eduxisset Phebsor Jeremiam è penetrali, dixit illi Jeremia; Nequaquam vocavit Dominus nomen tuum Phebsurem, sed Migratorem.

Versio VUL. LAT.

4 Quia hæc dicit Dominus; Ecce ego dabo te in pavorem, te & omnes amicos tuos: & corruent gladio inimicorum suorum, & oculi tui videbunt: & omnem Judam dabo in manum regis Babylonis: & traducet eos in Babylonem, & 5 percutiet eos gladio. Et dabo universam substantiam civitatis hujus, & omnem laborem ejus, omnéque pretium, & cunctos thesauros regum Juda dabo in manu inimicorũ eorũ: & diripient eos, & tollent, & ducent in 6 Babylonem. Tu autem Phassur, & omnes habitatores dom⁹ tuæ, ibitis in captivitatem: & in Babylonem venies, & ibi morieris, ibíque sepeliêris tu, & omnes amici tui, quibus prophetâsti 7 mendacium. Seduxisti me, Domine, & seductus sum: fortior me fuisti, & invaluisti: factus sum in derisum totâ die, omnes sub- 8 sannant me. Quia jam olim loquor, vociferans iniquitatem, & vastitatem clamito: & factus est mihi sermo Domini in oppro- 9 brium, & in derisum totâ die. Et dixi; Non recordabor ejus, neq; loquar ultrà in nomine illius: & factus est in corde meo quasi ignis exæstuans, clausúsque in ossibus meis: & defeci, ferre 10 non sustinens. Audivi enim contumelias multorum, & terrorem in circuitu; Persequimini, & persequamur eum: ab omnibus viris, qui erant pacifici mei, & custodientes latus meum: si quo modo decipiatur, & prævaleamus adversùs eum, & consequamur 11 ultionem ex eo. Dominus autem mecum est quasi bellator fortis: idcircò qui persequuntur me, cadent, & infirmi erunt: confundentur vehementer, quia non intellexerunt opprobrium sempiternum, quod nunquam delebitur. 12 Et tu, Domine exercituũ probator justi, qui vides renes & cor: videam, quæso, ultionem tuam ex eis: tibi enim revelavi causam 13 meam. Cantate Domino, laudate Dñm: quia liberavit animã pau- 14 peris de manu malorum. Maledicta dies, in qua natus sum: dies, in qua peperit me mater 15 mea, non sit benedicta. Maledictus vir, qui annuntiavit patri meo, dicens; Natus est tibi puer masculus: et quasi gaudio lætifi- 16 cavit eum. Sit homo ille ut sunt civitates, quas subvertit Dominus, et non pœnituit eum: audiat clamorem manè, & ululatum in tempore meridiano:

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

4 (β) Διότι τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμί σε εἰς μετοικίαν σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου· καὶ πεσοῦνται ἐν (γ) μαχαίρᾳ ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται· καὶ σὲ καὶ πάντα (δ) Ἰούδα δώσω εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ μετοικιοῦσιν αὐτοὺς, καὶ (ε) κατακόψουσιν ἐν μαχαίραις. 5 Καὶ δώσω τὴν πᾶσαν ἰσχὺν τῆς πόλεως ταύτης, καὶ πάντας τοὺς πόνους αὐτῆς, καὶ πάντας τοὺς θησαυροὺς τοῦ βασιλέως Ἰούδα εἰς χεῖρας ἐχθρῶν (ζ) αὐτοῦ, καὶ ἄξουσιν αὐτοὺς 6 εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ σὺ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, πορεύσεσθε ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν Βαβυλῶνι ἀποθανῇ, καὶ ἐκεῖ ταφήσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ φίλοι σου, οἷς 7 ἐπροφήτευσας αὐτοῖς ψευδῆ. Ἠπάτησάς με κύριε, καὶ ἠπατήθην, ἐκράτησας, καὶ ἠδυνάσθης· ἐγενόμην εἰς γέλωτα, πᾶσαν 8 ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος. Ὅτι πικρῷ λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἐπικαλέσομαι, ὅτι ἐγενήθη λόγος κυρίου εἰς ὀνειδισμὸν ἐμοὶ καὶ εἰς 9 χλευασμὸν πᾶσαν ἡμέραν μου. Καὶ εἶπα, Οὐ μὴ ὀνομάσω τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οὐ μὴ (η) λαλήσω ἔτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον φλέγον ἐν τοῖς (θ) ὀστοῖς μου, καὶ παρεῖμαι πάντοθεν, καὶ οὐ 10 δύναμαι φέρειν, Ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν συναθροιζομένων κυκλόθεν, Ἐπισύστητε, καὶ ἐπισυστῶμεν (ι) ἐπ' αὐτῷ πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ· τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ, εἰ ἀπατηθήσεται, καὶ δυνησόμεθα αὐτῷ, καὶ ληψόμεθα τὴν ἐκδίκησιν ἡμῶν ἐξ 11 αὐτοῦ. (κ) Ὁ δὲ κύριος μετ' ἐμοῦ καθὼς (λ) μαχητὴς ἰσχύων· διατοῦτο ἐδίωξαν, καὶ νοῆσαι οὐκ ἠδύναντο. ᾐσχύνθησαν σφόδρα, ὅτι οὐκ ἐνόησαν ἀτιμίας αὐτῶν, αἳ δι' αἰῶνος 12 οὐκ ἐπιλησθήσονται. Κύριε δοκιμάζων δίκαια, συνιῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς, ὅτι πρὸς 13 σὲ ἀπεκάλυψα τὰ ἀπολογήματά μου. Ἄσατε τῷ κυρίῳ, αἰνέσατε αὐτῷ, ὅτι (μ) ἐξείλατο τὴν ψυχὴν πένητος ἐκ χειρὸς 14 (ν) πονηρευομένων. Ἐπικατάρατος ἡ (ξ) ἡμέρα, ἐν ᾗ ἐτέχθην ἐν αὐτῇ· ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἔτεκέν με ἡ μήτηρ μου, μὴ 15 ἔστω ἐπευκτή. Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὁ εὐαγγελισάμενος τῷ πατρί μου λέγων, Ἐτέχθη σοι ἄρσην. εὐφραινό- 16 μενος (ο) Ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὡς αἱ πόλεις ἃς κατέστρεψε κύριος ἐν θυμῷ, καὶ οὐ μετεμελήθη· ἀκουσάτω κραυγῆς (π) τὸ πρωῒ, καὶ ἀλαλαγμοῦ μεσημβρίας,

Quia hæc dicit Dominus; Ecce ego do te in migrationem cum omnibus amicis tuis: & cadent in gladio inimicorum suorum: & oculi tui videbunt: & te, & omnem Judam dabo in manus regis Babylonis: & migrare facient eos, & trucidabunt in gladiis. 4 Et dabo omnem fortitudinem civitatis hujus, & omnes labores ejus, & omnes thesauros regis Juda in manus inimicorum ejus: & ducent eos in Babylonem: 5 Et tu, & omnes habitantes in domo tua ibitis in captivitatem: & in Babylone morieris: & ibi sepeliêris tu, & omnes amici tui, quibus prophetâsti eis falsa. 6 Decepisti me, Domine, & deceptus sum: obtinuisti, & potuisti: factus sum in derisum, totâ die perseveravi subsannatus: 7 Quia amaro verbo meo (f) ridebo prævaricationem, & miseriam invocabo: quia factus est sermo Domini in opprobrium mihi, & in derisum totâ die meâ. 8 Et dixi; Non nominabo nomen Domini, nec loquar ultrà in nomine ipsius. Et factus est, quasi ignis ardens urens in ossibus meis: & dissolutus sum undique, & non possum ferre: 9 Quia audivi vituperationem multorum congregatorum undique; Insultate, & insultemus in eum omnes viri amici ejus: observate mentem ejus, si decipietur: & prævalebimus ei, & sumemus vindictam nostram ex eo: 10 Dominus autem mecum, quasi bellator fortis. Idcircò persequuti sunt, & intelligere non potuerunt: confortati sunt valdè, quia non intellexerunt ignominias suas, quæ per seculum non tradentur oblivioni. 11 Domine, probans justa, intelligens renes, & corda, videam ultionem, quæ à te in eis: quia ad te revelavi (g) defensiones meas. 12 Cantate Domino, laudate eum: quia liberavit animam pauperis, de manu (h) malignantium. 13 Maledicta dies, in qua natus sum in ea: dies, in qua peperit me mater mea, non sit benedicta. 14 Maledictus homo, qui evangelizavit patri meo, dicens; Natus est tibi masculus. (i) lætans 15 Sit homo ille, sicut civitates, quas subvertit Dominus in furore, & non pœnituit eum. Audite clamorem manè, & ululatum meridie: 16

MS. A. (β) Διὰ τοῦτο (γ) μαχαίρῃ (δ) Ἰούδαν (ε) κατακόψουσιν αὐτοὺς ἐν μαχαίρᾳ. Καὶ δώσω πᾶσαν τὴν ἰσχὺν (ζ) αὐτῶν, (η) λαλήσω ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ. (θ) ὀστέοις (ι) ἐπ' αὐτὸν (κ) Καὶ κύριος (λ) * μαθητὴς ἰσχυρός· (μ) ἐξείλατο ψυχὴν (ν) στερεωτέρων αὐτοῦ. (ξ) ἡμέρα ᾗ ἐγεννήθην ἐν αὐτῇ· (ο) ἔσται (π) τὸ πρωΐ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia hæc dicit Dñs: Ecce ego tradã te in interitũ, te & omnes amicos tuos, & occidentur gladio inimicorũ suorũ, & oculi tui videbunt: & omnes viros dom⁹ Juda tradã in manũ regis Babylonis, & abducet eos in Babylonẽ, & *percutiet* eos gladio. 4 Et dabo omnes divitias terræ huj⁹, & omnẽ laborẽ ejus, & omnia in quib⁹ laboraverunt, & omnes thesauros regũ domus Juda tradã in manũ inimicorũ suorũ, & diripient ea, & in captivitatẽ ducent, & asportabunt ea in Babylonẽ. 5 Tu autẽ Phasur, & omnes habitatores domus tuæ ibitis in captivitatẽ, & in Babylonẽ ducêris, & ibi morieris, ibíque sepelieris tu & omnes amici tui, quib⁹ prophetâsti in mendaciũ. 6 Seduxisti me Dñe, & seduct⁹ sum: robustior me fuisti, & invaluisti contra me: fui subsannationi quotidie, omnes me rident. 7 Quia in tempore quo ego prophetizo, ego tollo vocẽ meam plorans, & exclamans: & contra raptores & direptores ego prophetizo: factũ est enim mihi verbũ Dñi in opprobriũ & in derisum tota die. 8 Et dixi: Non recordabor ej⁹, neč loquar ultrà in nomine ej⁹: & facti sunt sermones ejus in corde meo quasi ignis ardens, inundantes ossa mea: & laboravi sustinens & non potui. 9 Quia audivi verba multorũ qui congregantur in circuitu: Annuntiate & denuntiabim⁹ illud: omnes viri pacis meæ insidiantur ut malefaciant mihi, Fortè errabit, et prævalebim⁹ adversùs eum, et ultionẽ nostrã sumem⁹ ex eo. 10 Verbũ autẽ Dñi est in adjutoriũ meum, sicut heros robust⁹. Propterea qui me persequuntur, corruent, et non poterunt surgere: confundentur vehementer; quia non prosperabuntur, et operiet eos verecundia æterna, quæ nunquam cessabit. 11 Dñs autẽ exercituũ eligens veritatẽ, revelati sunt coram eo renes et cor; videbo ultionẽ judicii tui ex eis; quia coram te dixi injuriam meam. 12 Cantate coram Dño, confitemini coram Dño, quia liberavit animam pauperis de manu malignorũ. 13 Maledicta dies in qua nat⁹ sum: dies in qua peperit me mater mea, non sit benedicta. 14 Maledict⁹ vir qui annuntiavit patri meo, dicens: Natus est tibi filius masculus, lætitia lætificavit eum. 15 Sítque vir ille sicut civitates quas subvertit Dominus in furore suo, et non sunt habitatæ: et audiat clamorem manè, et ululatum in tempore meridiano. 16

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Propterea sic dicit Dominus; Ecce reddam te peregrinum, te *inquam* & omnes amicos tuos, qui corruent gladio inimicorum suorum oculis tuis cernentibus: totum quoque Judam tradam in manum regis Babelis, qui captivos abducet eos in Babelẽ, gladióque trucidabit. 4 Tradam etiam omnes arces hujus civitatis, totum laborem, totúmque splendorem ipsius; omnes denique thesauros regis Judæ tradam in manũ inimicorũ suorum, ut capiant & diripiant eos, & abducant eos in Babelem. 5 Tu quoque Peshur & omnes domestici tui abibitis in captivitatem, Babylonem abibis; & illic morieris, ibique sepeliêris tu & omnes amici tui quibus falsò prophetâsti. 6 Pellexisti me Domine, & pellectus sum: superâsti & vicisti me: factus sum derisioni quotidie, & omnes me subsannant. 7 Quoties loquebar & vociferabar, adversùs rapaces & direptores clamitabam. Quia cessit mihi sermo Domini in opprobrium atque derisum quotidie; 8 Ideò statueram nullam ejus mentionem me facturum, nec ampliùs locuturum nomine ipsius: at factus est in corde meo velut ignis ardens & incensus in ossibus meis. Tentavi quidem patienter ferre, sed non potui? 9 Quoniam audiebam machinationem multorum qui circum me congregabantur: & dicebant omnes qui precabantur mihi pacem ore suo tenus, animo autem suo me oderant; Ostendite eum nobis ut insurgamus in eum: fortè pellicietur à nobis, & sumemus ab eo vindictam nostrã. 10 Atqui Dominus mecum est tanquam gigas robustissimus, ideò omnes persecutores mei pudefient & non subsistent: erubescent admodũ, eò quòd non fuerint prudentes, ignominiâ sempiternâ quæ nunquam oblivioni tradetur. 11 Itaque Domine potentissime, investigator justitiæ, inspector renũ et cordis, videam ultionẽ tuam de istis; quia tibi revelavi causas meas. 12 Laudate Dominum, laudate *inquam* Dominum, quia liberavit animam pauperis de manu maleficórum. 13 Maledictus sit ille dies quo genitus sum: dies ille quo peperit me mater mea, ne sit benedictus. 14 Maledict⁹ sit homo ille qui nuntiavit patri meo dixítque ei; Natus est tibi filius mas, existimans ingenti eum afficere lætitiâ. 15 Sit homo ille similis civitatibus quas Dñs implacabiliter evertit: audiat clamorem in matutino, & clangorem in meridie: 16

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Icciro sic ait Dominus, Ecce ego traditurus sum te migrationi cum omnibus amicis tuis, atque hi corruent gladio inimicorum suorum oculis tuis videntibus: tradamque totum Judam in manus regis Babylonici, qui captivos abducent eos, & gladio concîdent: 4 Tradam etiam totum robur hujus urbis, omnesque labores ejus, & omnes thesauros regis Judæ in manus inimicorum suorum, & abducent eos Babelem. 5 Tu denique & omnes habitantes in domo tua ibitis in captivitatem, & Babele morieris, ibique sepeliêris tu & omnes amici tui quibus mendacium prophetâsti. 6 Decepisti me Domine, & deceptus sum: apprehendisti me, & victus sum: factus sum irrisioni: exegi totam diem illusus. 7 Nam ego sermone meo amaro vociferor, mœrorem atque miseriam proclamo, quia verbum Domini versum est mihi in improperium & derisum totâ die meâ. 8 Quare dixi, Non nominabo nomen Domini, neque loquar [illegible] hoc nomine: verùm factum est velut ignis ardens, incendens ossa mea. Patienter ago ex omni parte, sed ferre nequeo: 9 Quoniam audio criminationem multorum circum me congregatorum, dicentium. [illegible] 10 [illegible]

,meũ sepulchrũ mea mater mihi fuisset &,vulva à me interfecit non Quòd
אשר לא־מותתני מרחם ותהי־לי אמי קברי 17
,sum egressus vulva de jam quid Ut *seculi* conceptio ejus vulva &
ורחמה הרת עולם: למה זה מרחם יצאתי 18
?mei dies pudore in deficerent & ;*mœstitiam* & laborem *videndum ad*
לראות עמל ויגון ויכלו בבשת ימי:

CAP. XXI. כא

eum ad *mittendo in* , Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הדבר אשר־היה אל־ירמיהו מאת יהוה בשלח אליו
filium Sephaniah & ,Malchijah filium Paschur , Sidchijahu rex
המלך צדקיהו את־פשחור בן־מלכיה ואת־צפניה בן־
:Dominum nobis pro nunc *Inquire : dicendum ad* ,sacerdotẽ Mahasejah
2 מעשיה הכהן לאמר: דרש־נא בעדנו את־יהוה
faciat forte si ,nos adversum *prælians* Babel rex Nebuchadresar quia
כי נבוכדראצר מלך־בבל נלחם עלינו אולי יעשה
nobis *desuper* ascendat &,sua mirabilia omnia secundũ nobiscum Dominus
יהוה אותנו ככל־נפלאתיו ויעלה מעלינו:
dixit Sic : Sidchijahu ad dicetis Sic :eos ad Irmejahu dixit Et
3 ויאמר ירמיהו אליהם כה תאמרן אל־צדקיהו: כה־אמר 4
quæ , *belli vasa convertens* ego Ecce : Israel Deus Dominus
יהוה אלהי ישראל הנני מסב את־כלי המלחמה אשר
, Babel rege cum ,*eis in pugnantes* vos quibus ,vestris manibus in
בידכם אשר אתם נלחמים בם את־מלך בבל
[illegible] & :murum extra vos *super coangustantes* , Chasdim &
ואת־הכשדים הצרים עליכם מחוץ לחומה ואספתי
vobiscum ego pugnabo Et .hujus civitatis medium *ad* ea
5 אותם אל־תוך העיר הזאת: ונלחמתי אני אתכם
,*excandescentia* in & ,*naso* in & , forti brachio in & ,extenta manu in
ביד נטויה ובזרוע חזקה ובאף ובחמה
, hujus civitatis habitatores percutiam Et .magna ira in &
6 ובקצף גדול: והכיתי את־יושבי העיר הזאת
.morientur magna pestilentia in , *animal* & ,*hominem* &
ואת־האדם ואת־הבהמה בדבר גדול ימתו:
,Jehudah regem Sidchijahu Dabo *:DOMINI effatum sic* post Et
7 ואחרי־כן נאם־יהוה אתן את־צדקיהו מלך־יהודה
hac civitate in *residuos* & ,populum & ,ejus servos &
ואת־עבדיו ואת־העם ואת־הנשארים בעיר הזאת
regis Nebuchadresar manu in ,fame à & ,gladio à , peste à
מן־הדבר מן־החרב ומן־הרעב ביד נבוכדראצר מלך־
[illegible] animam quærentium manu in & ,corũ inimicorũ manu in & , Babel
בבל וביד איביהם וביד מבקשי נפשם
[illegible] parcet non , eis *super* ignoscet non ,gladii *os ad* eos percutiet &
והכם לפי־חרב לא־יחוס עליהם ולא יחמל ולא
:Dominus dixit Sic : dices hunc populum ad Et .miserebitur
8 ירחם: ואל־העם הזה תאמר כה אמר יהוה
.mortis viam & ,*vitarum* viam *vestris faciebus ad dans* ego Ecce
הנני נתן לפניכם את־דרך החיים ואת־דרך המות:
: peste *in* & ,fame *in* & ,gladio *in* morietur , hac urbe in *Habitans*
9 הישב בעיר הזאת ימות בחרב וברעב ובדבר
; vivet & , vos *super coangustantes* , Chasdim ad *fuerit delapsus & egressus &*
והיוצא ונפל על־הכשדים הצרים עליכם יחיה
meam faciem posui Et .spolium in sua anima ei erit &
10 והיתה־לו נפשו לשלל: כי שמתי פני
:DOMINUS ait , bonum in non & ,malum in hanc civitatem *in*
בעיר הזאת לרעה ולא לטובה נאם־יהוה
igni in eam comburet & , dabitur Babel regis manum in
ביד־מלך בבל תנתן ושרפה באש:
.DOMINI verbum Audite : Jehudah regis domui Et
11 ולבית מלך יהודה שמעו דבר־יהוה:

Versio VULG. LAT.

17 Qui non me interfecit à vulva, ut fieret mihi mater mea sepulchrũ, & vulva ejus cõnceptus æternus. 18 Quarè de vulva egressus sum, ut viderem laborem & dolorem, & consumerentur in confusione dies mei?

CAP. XXI.

1 VErbum, quod factum est ad Jeremiam à Domino, quando misit ad eum rex Sedecias Phassur filium Melchiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, di- 2 cens; Interroga pro nobis Dominum, quia Nabuchodonosor rex Babylonis præliatur adversùm nos: si fortè faciat Dominus nobiscum secundùm omnia mirabilia sua, & recedat à no- 3 bis. Et dixit Jeremias ad eos; 4 Sic dicetis Sedeciæ; Hæc dicit Dominus Deus Israel; Ecce ego convertam vasa belli, quæ in manibus vestris sunt, & quibus vos pugnatis adversùm regem Babylonis, & Chaldæos, qui obsident vos in circuitu murorum: & congregabo ea in medio civita- 5 tis hujus. Et debellabo ego vos in manu extenta, & in brachio forti, & in furore, & in indignatione, & in ira grandi. 6 Et percutiam habitatores civitatis hujus: homines & bestiæ pestilentiâ magnâ morientur. 7 Et post hæc, ait Dominus; Dabo Sedeciam regem Juda, & servos ejus, & populum ejus, & qui derelicti sunt in civitate hac à peste, & gladio, & fame, in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, & in manu inimicorum eorum, & in manu quærentium animam eorum, & percutiet eos in ore gladii; & non flectetur, neque parcet, nec mi- 8 serebitur. Et ad populum hunc dices; Hæc dicit Dominus; Ecce ego do coram vobis viam vitæ, 9 & viam mortis. Qui habitaverit in urbe hac, morietur gladio, & fame, & peste: qui autem egressus fuerit, & transfugerit ad Chaldæos, qui obsident vos, vivet, & erit ei anima sua, 10 quasi spolium. Posui enim faciem meam super civitatem hanc in malum, & non in bonum, ait Dominus; in manu regis Babylonis dabitur, & exuret eam igni. 11 Et domui regis Juda; Audite verbum Domini,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέ με (ϛ) ἐν μήτρᾳ, καὶ ἐγένετό μοι ἡ μήτηρ μου τάφος μου, καὶ ἡ μήτρα συλλήψεως αἰωνίας. 18 Ἱνατί τοῦτο ἐξῆλθον ἐκ μήτρας, τοῦ βλέπειν κόπους καὶ πόνους, καὶ διετέλεσαν ἐν αἰσχύνῃ αἱ ἡμέραι μου;

MS.A. (ϛ) ἐν μήτρᾳ μητρὸς,

ΚΕΦ. κα'.

1 ὉΛΟΓΟΣ Ὁ ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑ ΚΥΡΙΟΥ ΠΡΟΣ (α) ἹΕΡΕΜΙΑΝ, ὍΤΕ ἈΠΕΣΤΕΙΛΕ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΕΔΕΚΙΑΣ ΤΟΝ ΠΑΣΧΩΡ ὙΙΟΝ ΜΕΛΧΙΟΥ, ΚΑΙ ΣΟΦΟΝΙΑΝ ὙΙΟΝ (β) ΒΑΣΑΙΟΥ ΤΟΝ ἹΕΡΕΑ, ΛΕΓΩΝ, 2 Ἐπερώτησον περὶ ἡμῶν τὸν κύριον· ὅτι (*) βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐφέστηκεν ἐφ' ἡμᾶς· εἰ ποιήσει κύριος κατὰ πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, καὶ ἀπελεύσεται ἀφ' ἡμῶν. 3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς Ἱερεμίας, Οὕτως ἐρεῖτε πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα, 4 Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ μεταστρέφω τὰ ὅπλα τὰ πολεμικὰ, ἐν οἷς ὑμεῖς πολεμεῖτε ἐν αὐτοῖς πρὸς τοὺς Χαλδαίους τοὺς (γ) συγκεκλεικότας ὑμᾶς ἔξωθεν τοῦ (δ) τείχους. καὶ συνάξω αὐτοὺς 5 εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως ταύτης, Καὶ πολεμήσω ἐγὼ ὑμᾶς ἐν χειρὶ (ε) ἐκτεταμένῃ, καὶ ἐν βραχίονι κραταιῷ μετὰ θυμοῦ καὶ 6 (ζ) ὀργῆς μεγάλης. Καὶ πατάξω πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ἐν θανάτῳ μεγά- 7 λῳ, καὶ ἀποθανοῦνται. Καὶ μετὰ ταῦτα οὕτως λέγει κύριος, Δώσω τὸν Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τὸν λαὸν (η) καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ ἀπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς μαχαίρας, εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, τῶν ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν· καὶ κατακόψουσιν αὐτοὺς ἐν στόματι μαχαίρας· οὐ φείσομαι (θ) ἐπ' αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ οἰκτειρήσω αὐτούς. 8 Καὶ πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον ἐρεῖς, Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς, καὶ τὴν ὁδὸν 9 τοῦ θανάτου. Ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀποθανεῖται ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ· καὶ ὁ ἐκπορευόμενος προσχωρῆσαι πρὸς τοὺς Χαλδαίους τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς, ζήσεται, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς σκῦλα, καὶ 10 ζήσεται. Διότι (ι) ἐστήρικα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ, καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά· εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος παραδοθήσεται, καὶ κατακαύσει αὐτὴν 11 ἐν πυρί. Ὁ οἶκος βασιλέως Ἰούδα, ἀκούσατε λόγον κυρίου·

MS.A. (α) ἹΗΡΕΜΙΑΝ, ὍΤΙ (β) ΜΑΣΣΑΙΟΥ (*) ὁ βασιλεὺς (γ) συγκλείοντας ἡμᾶς (δ) τείχους εἰς τὸ μέσον (ε) ἐντεταμένῃ, (ζ) ὀργῆς καὶ παροργισμοῦ μεγάλου. (η) τὸν καταλειφθέντα (θ) ἐπ' αὐτοῖς, (ι) ἐστήρικα

17 *Quia non interfecit me in vulva, & facta est mihi mater mea sepulchrum meum, & vulva conceptionis æternæ.* 18 *Ut quid ita egressus sum è vulva, ut viderem labores, & dolores, & consummati sunt in confusione dies mei?*

CAP. XXI.

1 *VERBUM, quod factum est à Domino ad Hieremiam, quando misit ad eum rex Sedecias Paschor filium Melchiæ, & Sophoniam filium Basaiæ sacerdotem, dicens;* 2 *Interroga pro nobis Dominum: quia rex Babylonis insurrexit super nos: si faciet Dominus secundùm omnia mirabilia sua, & recedet à nobis?* 3 *Et dixit ad eos Hieremias; Sic dicetis ad Sedeciam regem Juda;* 4 *Hæc dicit Dominus; Ecce ego converto arma bellica, in quibus vos pugnatis in eis adversùs Chaldæos, qui concluserunt vos extra murum.* 5 *Et congregabo eos in medio civitatis hujus, Et debellabo ego vos in manu extenta, & in brachio forti cum furore, & ira magna:* 6 *Et percutiam omnes habitantes in civitate hac, homines, & jumenta, in morte magna: & morientur.* 7 *Et post hæc sic ait Dominus; Dabo Sedeciam regem Juda, & pueros ejus, & populum derelictum in civitate hac à morte, & à fame, & à gladio, in manus inimicorum eorum, quærentium animas eorum: & trucidabunt eos in ore gladii. Non parcam super eis, & non miserebor eorum.* 8 *Et ad populum hunc dices; Hæc dicit Dominus; Ecce ego dedi ante faciem vestram, viam vitæ, & viam mortis.* 9 *Sedens in urbe hac, morietur in gladio, & in fame: & egrediens accedere ad Chaldæos, qui concluserunt vos, vivet, & erit anima ejus in spolia, & vivet.* 10 *Obfirmavi enim faciem meam super civitatem hanc in mala, & non in bona. In manus regis Babylonis tradetur: & comburet eam in igne.* 11 *Domus regis Juda, audite verbum Domini,*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 לוי דלא אמיר עלי דמיתית מפעין והיתלי פון אמי קברי והוית כדלא הויית: למה דנן 18
מבטנא נפקית למחזי עמל ודון וספו בבהתא יומי:

כא

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מקדם יי כד שלח לותיה מלכא צדקיה ית פשחור בר
2 מלכיה וית צפניה בר מעשיה כהנא למימר: צלי כען עלנא קדם יי ארי נבוכדנצר
3 מלכא דבבל מגיח קרבא בנא מאים יעבד יי עמנא ככל פרישתיה ויסתלק מננא: ואמר
4 ירמיה להון כדין תימרון לצדקיה: כדנן אמר יי אלהא דישראל האנא מסחר ית מאני
קרבא דבידכון דאתון מגיחין קרבא בהון עם מלכא דבבל ועם כסדאי דצירין עליכון
5 מברא לשורא ואכניש יתהון לגו קרתא הדא: ואגיח אנא עמכון ביד מרממא ובדרע
6 תקיפא וברגז ובחמה ובתקוף רב: ואמחי ית יתבי קרתא הדא וית אנשא וית בעירא
7 במותא סגיאה ימותון: ובתר כן אמר יי אמסר ית צדקיה מלך שבטא דבית יהודה וית
עבדוהי וית עמא וית דאשתארו בקרתא הדא מן מותא ומן חרבא ומן כפנא ביד נבוכד
נאצר מלכא דבבל וביד בעלי דבביהון וביד דבען למקטלהון ויקטלינון לפתגם דחרב
8 לא יחוס עליהון ולא יחמול ולא ירחם: ולעמא הדין תימר כדנן אמר יי האנא יהיב
9 קדמיהון ית אורח חיי וית אורח מותא: דיתב בקרתא הדא יתקטל בחרבא ובכפנא
10 ובמותא ודיפוק וישתמע לכסדאי דצירין עליכון ייחי ותהי ליה נפשיה לשיבא: ארי
חל רוגזי בקרתא הדא לבישא ולא לטבא אמר יי בידא דמלכא דבבל תתמסר ויוקדינה
11 בנורא: ולבית מלך שבטא דבית יהודה קבילו פתגמא דיי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Utinam non dictum fuisset de me: sed quòd mortu' essem ab utero, & esset 17 mihi mater mea sepulchrum meum, & essem quasi non essem. Quare de 18 ventre egressus sum; ut viderem laborem et dolorem, et consumpti sunt in confusione dies mei?

CAP. XXI.

VErbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam à facie Dñi, quando 1 misit ad eum rex Sedechias Phasur filium Melchiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, dicens: Ora nunc pro nobis coram Dño, quia Nabu- 2 chodonosor rex Babylonis præliatur adversùm nos; fortasse faciet Dñs nobiscum juxta omnia mirabilia sua, & discedet à nobis. Et dixit ad eos Jere- 3 mias: Hæc dicetis Sedechiæ; Hæc dicit Dñs Deus Israel: Ecce ego conver- 4 tam instrumenta belli quæ sunt in manibus vestris, quibus vos pugnatis contra regẽ Babylonis, & contra Chaldæos, qui obsident vos extra murum: & congregabo ea in medio civitatis hujus. Et pugnabo ego vobiscum in 5 manu excelsa, et in brachio forti, et in furore, et in indignatione, et in ira grãdi. Et percutiam habitatores civitatis hujus: & homines & jumenta peste 6 magna morientur. Et post hæc, dicit Dñs, tradam Sedechiam regem tribus 7 domus Juda, & servos ejus, & populum & quicunque remanserit in civitate ista, à morte, & à gladio, & à fame, in manum Nabuchodonosor regis Babylonis, & in manum inimicorum suorum, & in manum quærentium occidere eos; & percutiet eos in ore gladii: non parcet eis, nec ignoscet, nec miserebitur. Populo autem huic dices: Hæc dicit Dñs; Ecce ego dabo co- 8 ram vobis viam vitæ & viam mortis. Qui habitaverit in urbe hac, inter- 9 ficietur gladio, & fame, & peste: & qui egressus fuerit, et qui obedierit Chaldæis qui obsident vos, vivet, et erit ei anima ejus in evasionem. Quia 10 residet furor meus contra civitatem istam in malum, et non in bonum, dicit Dominus. In manum regis Babylonis tradetur, qui eam succendet igni. Et domui regis tribus domus Juda, Suscipite verbum Domini. 11

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible] 18

[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

Quòd morte non affecerit me in vulva, ut 17 esset mihi mater mea sepulchrum, & in vulva conceptus meus perpetuus. Cur egressus 18 sum è vulva, ut aspicerem laborem & molestiam, & consumerentur in pudore dies mei?

CAP. XXI.

SErmo qui fuit ad Jeremiam à Domino, cùm 1 misisset ad eum rex Sedecia Peshurem filium Melachiæ, & Sephaniam filium Maasiæ sacerdotes, ut dicerent; Precare pro nobis 2 Dominum, quia Nebuchadnosar rex Babelis pugnat contra nos: si fortè agat nobiscum Dominus juxta tot mirabilia sua, & arceat illum à nobis. Dixit autem eis Jeremia, Sic 3 dicetis regi Sedeciæ; Ita ait Dominus Deus 4 Israelis, Ecce aversurus sum instrumenta bellica quæ manibus tenetis, quibus dimicatis contra regem Babelis & contra Chaldæos qui vos obsident extra civitatem, & congregaturus eos intra civitatem istam; Et præ- 5 liaturus egomet contra vos manu potenti & brachio excelso, cum ira & æstu: Et magna 6 cum ira percussurus habitatores civitatis hujus homines & jumenta magnâ clade morientur. Tum postea, dicit Dominus; tradam 7 Sedeciam regem Judæ, & servos ejus; & populum qui superstes in hac civitate fuerit à gladio, à fame, & à peste; tradam in manum Nebuchadnosaris regis Babelis, in manum hostium suorum, & in manum eorum qui quærunt animam ipsorum: & percutiet eos acie gladii, neque parcet eis, neque clementiâ utetur, neque miserebitur illorum. Po- 8 pulo autem isti dic, Sic ait Dominus; Ecce propono vobis viam vitæ & viam mortis: Qui manserit in hac civitate, morietur gla- 9 dio, fame, & peste; qui autem egressus fuerit ad Chaldæos qui vos obsident, vivet, eripiétque animam suam. Posui enim faciem 10 meam contra civitatem istam in malum, & non in bonum, dicit Dominus; & in manum regis Babelis tradetur, qui tum ipsam tum domum regis Judæ, igne comburet. Audite 11 sermonem Domini O domestici Davidis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 * لانه لم يقتلني في رحم الام * وتصير لي امي قبري ورحم حبل ابدي * لماذا خرجت من
الرحم لانظر الاتعاب والاوجاع * وكملت بالخزي ايامي *
* الفصل الحادي والعشرون * * الاصحاح الثالث عشر *
1 * القول الصاير من قبل الرب الي ارمياء لما ارسل اليه صدقيا الملك فشحور بن
2 ملشيو * وصفونيا بن ماسياو الكاهن قايلا * اسال من اجلنا الرب * لان ملك
بابل وقف بنا * هل يصنع الرب كجميع عجايبه ويصرف عنا *
3 4 * فقال لهم ارمياء * هكذا قولوا لصدقيا ملك يهودا * هكذا يقول الرب * ها انا انقل
الاسلحة الحربية التي انتم تحاربون بها * الي الكلدانيين الذين يحبسونكم * من خارج
5 السور الي وسط هذه المدينة * وانا احاربكم بيد ممدودة وبذراع عزيز * بغضب وزجر
6 وغيظ عظيم * واضرب جميع السكان في هذه المدينة الناس والبهايم بموت عظيم ويموتون *
7 * ومن بعد هذا هكذا يقول الرب * ادفع صدقيا ملك يهودا واولاده * والشعب المتبقي في هذه
المدينة من الموت ومن الجوع ومن السيف * الي ايدي اعدايهم الذين يطلبون نفوسهم *
8 ويطعونهم بفم السيف * ولا اشفق عليهم ولا اتراف عليهم * ويقول لهذا الشعب * هكذا
9 يقول الرب * ها انا اعطي امام وجوهكم طريق الحياة وطريق الموت * الجالس في هذه المدينة
يموت بالسيف والجوع * والذي يخرج لينتمي للكلدانيين الذين حبسوكم يعيش * وتكون
10 نفسه للغنايم ويعيش * من اجل اني سددت وجهي علي هذه المدينة للشرور ولا للخيرات *
11 في ايدي ملك بابل تدفع * ويحرقها بالنار * يا بيت ملك يهودا اسمعوا قول
الرب *

Quòd non occiderit me in utero matris, 17 *ut esset mihi mater mea sepulchrum meum, & uterus conceptionis perpetuæ. Quare de vulva prodivi ut viderem labores ac dolores, & finirent in pudore dies mei?* 18

CAP. XXI.

Textus decimus tertius.

SErmo habitus à Domino ad Jeremiam, quando misit ad eum Sedecia rex Phehsurem Malachiæ filium, & Sephoniam filium Maasiæ sacerdotem, dicens; Consu- 1 le pro nobis Dominum, quia rex 2 Babelis circunstat nos, an facturus sit Dominus secundùm omnia miracula sua, ut abscedat à nobis. *Itaque dixit eis Jeremia, Ita dicite Sede-* 3 *ciæ regi Judæ; Sic dicit Dominus;* 4 *Ecce ego transferam arma bellica quibus vos pugnatis, ad Chaldæos qui vos coarctant, ab extrinseco mœnium ad medium istius urbis; Et ego expugnabo vos* 5 *manu extentâ & brachio robusto, cum ira, indignatione, & furore maximo: Et percutiam omnes habitantes in hac* 6 *urbe, tam homines quàm jumenta, ingenti peste, & morientur. Et post hæc, sic* 7 *dicit Dominus, tradam Sedeciam regem Judæ, & filios ejus, nec non populum quem reliquum fecerit hac in urbe pestis, inedia, & gladius; in manus inimicorum suorum quærentium animas eorum, qui concîdent eos acie gladii: & non miserebor eorum, neque clementiâ utar in eos. Dices etiam huic populo,* 8 *Sic ait Dominus; Ecce ego pono ob oculos vestros viam vitæ & viam mortis. Qui commoratus fuerit in hac urbe,* 9 *morietur gladio & fame: qui autem egressus fuerit ut se conferat ad Chaldæos qui concluserunt vos, vivet, servabitur anima ejus ad spolia, & evadet. Nam ego reddidi severum vultum meum contra hanc urbem in mala, non in* 10 *bona: in manus regis Babylonii tradetur, & igne comburet illam. O do-* 11 *mus regis Judæ, audite sententiam Domini.*

ירמיה: כב

eruite &,judicium mane in Judicate :Dominus dixit ſic ,David Domus
12 בית דוד כה אמר יהוה דינו לבקר משפט והצילו
,mea *excandeſcentia* ignis ut egrediatur fortè ne:opprimētis manu de *direptū*
גזול מיד עושק פן־תצא כאש חמתי
.*eorum ſtudiorum malitiæ faciebus à extinguens* non & , ſuccendatur &
ובערה ואין מכבה מפני רע מעלליהם :
:DOMINUS ait ,*planitiei* petra vallis habitatrix te ad *ego* Ecce
13 הנני אליך ישבת העמק צור המישר נאם־יהוה
?noſtra habitacula in ingredietur quis&,nos *ſuper* cõfringet Quis ; *dicentes*
האמרים מי־יחת עלינו ומי יבוא במעונותינו :
:Dominus dixit , veſtrorũ *ſtudiorum* fructum juxta vos ſuper viſitabo Et
14 ופקדתי עליכם כפרי מעלליכם נאם־יהוה
.*ejus circuitus omnes comedet* & ,ejus ſylva in ignem faciam ſuccendere &
והצתי אש ביערה ואכלה כל־סביביה :

CAP. XXII. כב

loqueris &,Jehudah regis domum Deſcende : Dominus dixit Sic
1 כה אמר יהוה רד בית־מלך יהודה ודברת
rex , Domini verbum Audi : *dices* Et .hoc verbum ibi
2 שם את־הדבר הזה : ואמרת שמע דבר־יהוה מלך
,tuus populus &,tui ſervi & , tu ,David ſolium ſuper *ſedens* ,Jehudah
יהודה הישב על־כסא דוד אתה ועבדיך ועמך
judicium Facite : Dominus dixit Sic .has portas *in ingredientes*
3 הבאים בשערים האלה : כה אמר יהוה עשו משפט
,*peregrinum* & : opprimentis manu de *direptum* liberate & ; juſtitiam &
וצדקה והצילו גזול מיד עשוק וגר
innocentē ſanguinē & , rapiatis ne :*fraudetis* ne viduam & ,pupillum
יתום ואלמנה אל־תנו אל־תחמסו ודם נקי
fecceritis faciendo ſi Nam .iſto loco in effundatis ne
4 אל־תשפכו במקום הזה : כי אם־עשו תעשו
reges hujus domus portas *in* ingredientur & , hoc *verbum*
את־הדבר הזה ובאו בשערי הבית הזה מלכים
,equis in & ,curru in equitantes ,ejus ſolium ſuper David *ipſi* ſedentes
ישבים לדוד על־כסאו רכבים ברכב ובסוסים
audieritis non ſi Et .ejus populus & ,ejus ſervi & , ipſe
5 הוא ועבדו ועמו : ואם לא תשמעו את־
quia : Dominus dixit , juravi me *in* , hæc verba
הדברים האלה בי נשבעתי נאם־יהוה כי־
Dominus dixit ſic Quia .hæc domus erit ſolitudinem in
6 לחרבה יהיה הבית הזה : כי־כה אמר יהוה
:Lebanon caput mihi tu Ghilhad : Jehudah regis domum ſuper
על־בית מלך יהודה גלעד אתה לי ראש הלבנון
ſanctificabo Et .*ſunt habitatæ* non urbes ,*deſertum* te poſuero non ſi
7 אם־לא אשיתך מדבר ערים לוא נושבה : וקדשתי
electionem ſuccident & ,ejus inſtrumenta & *virum* ,*corrumpentes* te ſuper
עליך משחתים איש וכליו וכרתו מבחר
multæ gentes tranſibunt Et .ignem ſuper facient cadere & ,*tuarũ cedrorum*
8 ארזיך והפילו על־האש : ועברו גוים רבים
quid Propter :ſuũ *ſocium* ad unuſquiſque dicent & ,iſtam civitatem *ſuper*
על העיר הזאת ואמרו איש אל־רעהו על־מה
quod *Super* :dicent Et ?huic grandi civitati ſic Domin' fecit
9 עשה יהוה ככה לעיר הגדולה הזאת : ואמרו על אשר
ſe incurvaverunt & ,ſui Dei Domini pactum dereliquerunt
עזבו את־ברית יהוה אלהיהם וישתחוו
ne & ,*mortuo in* defleatis Ne .eis ſervierunt & ,alienis Diis
10 לאלהים אחרים ויעבדום : אל־תבכו למת ואל־
,ultrà revertetur non quia : *abeunti* flendo flete : *ei commoveamini*
תנדו לו בכו בכו להלך כי לא ישוב עוד
.ſuæ nativitatis terram videbit &
וראה את־ארץ מולדתו :

Verſio VULG. LAT.

12 Domus David, hæc dicit Dominus; Judicate manè judicium,& eruite vi oppreſſum de manu calumniantis : ne fortè egrediatur ut ignis indignatio mea, & ſuccendatur, & non ſit qui extinguat, propter malitiam ſtudiorum veſtrorum. 13 Ecce ego ad te habitatricem vallis ſolidæ atque campeſtris, ait Dominus : qui dicitis, Quis percutiet nos?& quis 14 ingredietur domos noſtras? Et viſitabo ſuper vos juxta fructum ſtudiorum veſtrorum, dicit Dominus : & ſuccendam ignem in ſaltu ejus : & devorabit omnia in circuitu ejus.

CAP. XXII.

1 HÆc dicit Dominus; Deſcende in domum regis Juda, & loquêris ibi verbum hoc, 2 Et dices; Audi verbum Domini rex Juda, qui ſedes ſuper ſolium David ; tu & ſervi tui, & populus tuus, qui 3 ingredimini per portas iſtas. Hæc dicit Dominus ; Facite judicium & juſtitiam, & liberate vi oppreſſum de manu calumniatoris: & advenam, & pupillum, et viduam nolite contriſtare, neque opprimatis iniquè : & ſanguinem innocentem ne effundatis in 4 loco iſto. Si enim facientes feceritis verbum iſtud : ingredientur per portas domûs hujus, reges ſedentes de genere David ſuper thronum ejus, & aſcendentes currus et equos, ipſi & 5 ſervi, & populus eorum. Quòd ſi non audieritis verba hæc : in memetipſo juravi, dicit Dominus ; quia in ſolitudinem erit do-6 mus hæc. Quia hæc dicit Dominus ſuper domum regis Juda ; Galaad, tu mihi caput Libani : ſi non poſuero te ſolitudinem, ur-7 bes inhabitabiles. Et ſanctificabo ſuper te, interficientem virum, & arma ejus : & ſuccîdent electas cedros tuas, & præcipita-8 bunt in ignem. Et pertranſibunt gentes multæ per civitatē hanc : & dicet unuſquiſque proximo ſuo ; Quarè fecit Dominus ſic 9 civitati huic grandi? Et reſpondebunt ; Eò quòd dereliquerint pactum Domini Dei ſui, & adoraverint deos alienos, & 10 ſervierint eis. Nolite flere mortuum, neque lugeatis ſuper eum fletu : plangite eum, qui egreditur : quia non revertetur ultrà, nec videbit terram nativitatis ſuæ.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

12 Οἶκος Δαυὶδ, τάδε λέγει κύριος, Κρίνατε πρωῒ κρίμα, καὶ κατευθύνατε, καὶ ἐξέλεσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτὸν, ὅπως μὴ ἀναφθῇ ὡς πῦρ ἡ ὀργή μου, καὶ καυθήσεται, (κ) καὶ οὐκ ἔσται ὁ 13 σβέσων. Ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ τὸν κατοικοῦντα τὴν κοιλάδα Σὸρ, τὴν πεδινὴν, τοὺς λέγοντας, Τίς πτοήσει ἡμᾶς; ἢ τίς εἰσελεύ-14 σεται πρὸς τὸ κατοικητήριον ἡμῶν; Καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ (λ) δρυμῷ αὐτῆς, καὶ (μ) ἔδεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς.

12 *Domus David; Hæc dicit Dominus; Judicate manè judicium, & dirigite, & liberate direptum de manu opprimentis eum; ut non accendatur, quaſi ignis, ira mea, & ardebit, & non erit qui extinguat: Ecce* 13 *ego ad te inhabitantem vallem (a) Sor, campeſtrem, qui dicitis; Quis terrebit nos, aut quis ingredietur in habitaculum noſtrum? Et ſuccendam ignem in* 14 *ſaltu ejus, & devorabit omnia quæ in circuitu ejus.*

MS. A. (κ) καὶ οὐκ ἔσται * καὶ οὐκ ἔσται (λ) * θυμῷ (μ) κατέδεται

ΚΕΦ. κβ'.

1 ΤΑ'δε λέγει κύριος, Πορεύου καὶ κατάβηθι εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως Ἰούδα, καὶ 2 λαλήσεις ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦτον, Καὶ ἐρεῖς, Ἄκουε λόγον κυρίου βασιλεῦ Ἰούδα, ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, σὺ καὶ ὁ οἶκός σου καὶ ὁ λαός σου, καὶ οἱ εἰσπορευό-3 μενοι (α) ταῖς πύλαις ταύταις· Τάδε λέγει κύριος, Ποιεῖτε κρίσιν καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐξαιρεῖσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτὸν, καὶ προσήλυτον καὶ ὀρφανὸν καὶ χήραν μὴ καταδυναστεύετε, καὶ μὴ ἀσεβεῖτε, καὶ αἷμα ἀθῷον μὴ ἐκχέητε ἐν 4 τῷ τόπῳ τούτῳ. Διότι ἐὰν ποιοῦντες ποιήσητε τὸν λόγον τοῦτον, καὶ εἰσελεύσονται ἐν ταῖς πύλαις τοῦ οἴκου τούτου βασιλεῖς (β) καθήμενοι ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ᾽ ἁρμάτων καὶ ἵππων, αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν, καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν. 5 Ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε τοὺς λόγους τούτους, κατ᾽ ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος, ὅτι εἰς 6 ἐρήμωσιν ἔσται ὁ οἶκος οὗτος. Ὅτι τάδε λέγει κύριος κατὰ τοῦ οἴκου βασιλέως Ἰούδα, Γαλαὰδ σύ μοι ἀρχὴ τοῦ Λιβάνου, ἐὰν μὴ θῶ σε εἰς ἔρημον, πόλεις μὴ κατ-7 οικηθησομένας, Καὶ (γ) ἐπάξω ἐπὶ σὲ ὀλοθρεύοντα ἄνδρα, καὶ τὸν πέλεκυν αὐτοῦ, καὶ ἐκκόψουσι τὰς ἐκλεκτὰς κέδρους σου, καὶ 8 ἐμβαλοῦσιν εἰς τὸ πῦρ. Καὶ διελεύσονται ἔθνη διὰ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ (δ) ἐρεῖ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, Διατί ἐποίησε κύριος οὕτως τῇ πόλει (ε) ταύτῃ 9 τῇ μεγάλῃ; Καὶ ἐροῦσιν, Ἀνθ᾽ ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην κυρίου (ζ) θεοῦ αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν θεοῖς ἀλλο-10 τρίοις, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς. Μὴ κλαίετε τὸν τεθνηκότα, μηδὲ θρηνεῖτε αὐτόν· κλαύσατε κλαυθμῷ τὸν ἐκπορευόμενον, ὅτι οὐκ (η) ἐπιστρέψει ἔτι, οὐδὲ ὄψεται τὴν γῆν πατρίδος αὐτοῦ.

CAP. XXII.

HÆc dicit Dominus; Vade, 1 *& deſcende in domum regis Juda, & loquêris ibi verbum hoc, Et dices; Audi verbum* 2 *Domini,rex Juda, qui ſedes ſuper ſolium David, tu, & domus tua, & populus tuus, & qui ingredimini per portas iſtas. Hæc dicit Dominus; Facite ju-* 3 *dicium, & juſtitiam: & liberate direptum de manu injuriantis eum: & advenam, & pupillum, & viduam non opprimatis: neque impiè agatis: & ſanguinem innocentem ne effundatis in loco iſto. Si enim faci-* 4 *entes feceritis verbum iſtud; & ingredientur in portis domûs hujus reges ſedentes ſuper thronum David, & aſcendentes ſuper currus, & equos; ipſi, & pueri eorum, & populus eorum. Quòd* 5 *ſi non feceritis verba hæc; per memetipſum juravi, dicit Dominus; quia in ſolitudinem erit domus hæc. Quia hæc dicit* 6 *Dominus ſuper domum regis Juda; Galaad, tu mihi principium Libani, ſi non poſuero te in ſolitudinem, urbes non habitandas: Et * inducam ſuper te extermi-* 7 *nantem virum, & ſecurim ejus: & ſuccîdent electas cedros tuas, & mittent in ignem. Et* 8 *pertranſibunt (a) gentes per civitatem hanc: & dicet unuſquiſque ad proximum ſuum; Quarè fecit Dominus ſic civitati huic magnæ? Et dicent;* 9 *Pro eo, quòd dereliquerunt teſtamentum Domini Dei ſui, & adoraverunt deos alienos, & ſervierunt eis. Nolite flere* 10 *mortuum, neque lamentemini eum: plorate ploratione eum, qui egreditur, quia non revertetur ultrà, nec videbit terram patriæ ſuæ.*

MS. A. (α) ἐν ταῖς (β) καὶ ἄρχοντες καθήμενοι (γ) εἰσάξω ἐπὶ σὲ ἄνδρα ὀλεθρεύοντα, (δ) ἐροῦσιν (ε) τῇ μεγάλῃ ταύτῃ; (ζ) τοῦ θεοῦ (η) ἀναστρέψει

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 בית דוד כדנן אמר יי דינו לצפרא דינא ושיזיבו אניסא מיד דאניס ליה דלמא ידלק
13 כאשתא רוגזי וישיצי ולא יהי חיס מן קדם בישות עובדיכון : האנא שלח רוגזי עלך
דיתבא בתוקפא בקרוין כריכן אמר יי דאמרין מן יחות עלנא ומן יעול בבירניתנא :
14 ואסער עליכון כפרי עובדיכון אמר יי ואדליק אשתא בקרוהא ותשיצי בכל סחרנהא :

כב

1 כדנן אמר יי חות לבית מלך שבטא דבית יהודה ותתנבי תמן ית פתגמא הדין : ותימר
2 קביל פתגמא דיי מלך שבטא דבית יהודה דיתיב על כורסי דוד את ועבדך ועמך דעלין
3 בתרעיא האלין : כדנן אמר יי עבידו דינא וצדקתא ושיזיבו אניסא מיד דאניס ליה וגיור
4 יתם וארמלא לא תונון ולא תינסון ודם זכי לא תישדון באתרא הדין : ארי אם מעבד
תעבדון ית פתגמא הדין ויעלון בתרעי ביתא הדין מלכין יתבין לדוד על כורסוהי
5 רכבין ברתכין ובסוסון אינון ועבדוהי ועמיה : ואם לא תקבלון ית פתגמיא האלין
6 במימרי קיימית אמר יי ארי לחרבא יהי ביתא הדין : ארי כדנן אמר יי על בית
מלכא דבית יהודה חביב את קדמי כבית מקדשא דרם בריש טוריא אם לא אשוינך
7 חרבא קרוין דלא יתיתבן : ואזמן עלך מחבלין גבר וזין קרביה ויקצצון שפר
8 אתקפך ויפלון לנורא : ויעברון עממין סגיאין על קרתא הדא ויימרון גבר לחבריה
9 על מה עבד יי כדין לקרתא רבתא הדא : ויימרון על דשבקו ית קימא דיי
10 אלההון וסגידו לטעות עממיא ופלחונון : לא תבכון למיתא ולא תספדון ליה בכו בכו
לדאזיל בגלותא ארי לא יתוב עוד ולא יחזי ית ארע ילדותיה :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Domus David, hæc dicit Dominus: Judicate manè judicium,& eruite vim patientem de manu violenti; ne fortè ſuccendatur ut ignis indignatio mea, & conſumat, & non ſit qui miſereatur propter malitiam operum veſtrorum. 12 Ecce ego mitto furorem meum contra te quæ habitas in fortitudine in civitatibus munitis, dicit Dominus: qui dicitis, Quis deſcendet contra nos, & quis ingredietur palatia noſtra? 13 Et viſitabo ſuper vos juxta fructum operum veſtrorum, dicit Dominus, & ſuccendam ignem in urbibus ejus, & conſumet omnia quæ in circuitu ejus ſunt. 14

CAP. XXII.

HÆc dicit Dñs : Deſcende in domũ regis tribus dom' Juda, & prophetabis ibi verbũ hoc. 1 Et dices: Suſcipe verbũ Dñi rex tribus domus Juda, qui habitas ſuper ſolium David, tu, & ſervi tui, et populi tui qui ingrediuntur per portas iſtas. 2 Hæc dicit Dominus: Facite judicium & juſtitiam, & liberate vim patientem de manu ejus qui vim infert ei ; & peregrinum, & pupillum, & viduam ne contriſtetis, nec vi opprimatis : & ſanguinem innocentem ne effundatis in loco iſto. 3 Quòd ſi faciendo feceritis verbũ iſtud, ingredientur per portas domus hujus reges ſedentes ſuper ſolium David, equitantes in curribus & in equis, ipſi & ſervi ejus, & populus ejus. 4 Quòd ſi non ſuſceperitis verba hæc, per verbum meum juravi, dicit Dominus, quia in ſolitudinem erit domus hæc. 5 Quia ſic dicit Dominus ſuper domum regis tribus domus Juda: Quamvis tu ſis dilectus coram me præ domo ſanctuarii, quæ excelſa eſt in cacumine montium; ſi non ponam te deſertum, urbes inhabitabiles. 6 Et præparabo contra te vaſtantes, virum & arma ejus. Et occident pulchritudinem fortium tuorum, ſicut ſucciduntur ligna ſaltus, & projicient in ignem. 7 Et pertranſibunt populi multi juxta civitatem hanc, & dicet unuſquiſque proximo ſuo: Quamobrem fecit Dominus ſic civitati huic grandi? 8 Et dicent: Pro eo quòd dereliquerunt pactum Domini Dei ſui, & adoraverunt idola populorum, & ſervierunt eis. 9 Ne ploretis ſuper mortuum, neque contriſtemini ſuper eum: plorando plorate eum qui in captivitatem ducitur; quia non revertetur ultrà, nec videbit terram nativitatis ſuæ. 10

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܕܘܢܘ ܕܝܢܐ ܒܨܦܪܐ܂ ܘܦܨܘ ܠܡܬܥܫܩܢܐ ܡܢ ܐܝܕ ܕܥܫܘܩܗ : ܕܠܐ ܬܦܘܩ
ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܚܡܬܝ܂ ܘܬܐܩܕ ܘܠܝܬ ܕܡܛܦܐ܂ ܡܛܠ ܒܝܫܘܬ ܥܒܕܝܟܘܢ܂ * ܗܐ 13
ܐܢܐ ܠܘܬܟܝ ܝܬܒܬ ܥܘܡܩܐ܂ ܕܫܦܝܐ ܦܩܥܬܐ܂ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܕܐܡܪܝܢ ܡܢܘ ܢܚܘܬ
ܥܠܝܢ܂ ܘܡܢܘ ܢܥܘܠ ܠܡܥܡܪܢ܂ * ܘܐܦܩܘܕ ܥܠܝܟܘܢ܂ ܐܝܟ ܦܐܪܐ ܕܥܒܕܝܟܘܢ܂ ܐܡܪ 14
ܡܪܝܐ܂ ܘܐܩܝܕ ܢܘܪܐ ܒܩܘܪܝܗ܂ ܘܬܐܟܘܠ ܟܠܗܘܢ ܚܕܪܝܗ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܒ *

1 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܢܚܘܬ ܠܒܝܬܗ ܕܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ܂ ܘܡܠܠ ܬܡܢ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ܂
2 ܘܐܡܪ܂ * ܫܡܥ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ܂ ܐܢܬ
3 ܘܥܒܕܝܟ܂ ܘܥܡܟ ܕܥܐܠܝܢ ܒܬܪܥܐ ܗܠܝܢ܂ * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܥܒܕܘ ܕܝܢܐ ܘܙܕܩܬܐ܂
ܘܦܨܘ ܠܡܬܥܫܩܢܐ ܡܢ ܐܝܕ ܕܥܫܘܩܗ܂ ܘܠܓܝܘܪܐ ܘܠܝܬܡܐ ܘܠܐܪܡܠܬܐ܂ ܠܐ ܬܥܠܒܘܢ܂
4 ܘܠܐ ܬܛܠܡܘܢ܂ ܘܕܡܐ ܙܟܝܐ ܠܐ ܬܐܫܕܘܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ܂ * ܐܢ ܡܥܒܕ ܬܥܒܕܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ܂
ܢܥܠܘܢ ܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬܐ ܗܢܐ܂ ܡܠܟܐ ܘܪܘܪܒܢܐ܂ ܕܝܬܒܝܢ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ܂ ܟܕ
5 ܪܟܝܒܝܢ ܒܡܪܟܒܬܐ ܘܒܣܘܣܘܬܐ܂ ܗܘ ܘܥܒܕܘܗܝ ܘܥܡܗ : * ܘܐܢ ܠܐ ܬܫܡܥܘܢ ܦܬܓܡܐ
6 ܗܢܐ܂ ܒܝ ܝܡܝܬ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܕܠܚܘܪܒܐ ܢܗܘܐ ܒܝܬܐ ܗܢܐ܂ * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
ܥܠ ܒܝܬܗ ܕܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ܂ ܓܠܥܕ ܐܢܬܝ ܠܝ ܪܫܐ ܕܠܒܢܢ܂ ܐܠܐ ܐܣܝܡܟܝ ܚܘܪܒܐ܂ ܐܝܟ ܩܘܪܝܐ
7 ܕܠܐ ܡܬܝܬܒܢ܂ * ܘܐܛܝܒ ܥܠܝܟܝ ܡܚܒܠܢܐ܂ ܓܒܪܐ ܘܢܪܓܗ ܒܐܝܕܗ܂ ܘܢܦܣܩܘܢ ܓܒܝܐ
8 ܕܐܪܙܝܟܝ܂ ܘܢܪܡܘܢ ܒܢܘܪܐ܂ * ܘܢܥܒܪܘܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܪܒܬܐ܂ ܘܢܐܡܪܘܢ
9 ܓܒܪ ܠܚܒܪܗ܂ ܥܠ ܡܢܐ ܥܒܕ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܪܒܬܐ܂ * ܘܢܐܡܪܘܢ܂ ܥܠ
10 ܕܫܒܩܘ ܩܝܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ܂ ܘܣܓܕܘ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܘܦܠܚܘ ܐܢܘܢ܂ * ܠܐ ܬܒܟܘܢ
ܠܡܝܬܐ܂ ܘܠܐ ܬܬܥܙܘܢ ܥܠܘܗܝ܂ ܒܟܘ ܒܟܬܐ ܠܗ ܠܕܐܙܠ܂ ܕܠܐ ܬܘܒ ܢܗܦܘܟ܂ ܘܠܐ ܢܚܙܐ ܐܪܥܐ ܕܐܬܝܠܕ ܒܗ܂

Sic dicit Dominus, Exercete in matutino judicium, & eripite oppreſſum ab eo qui opprimit illum ; ne prodeat velut ignis excandeſcentia mea, & ardeat nemine extinguente, propter nequitiam actionum veſtrarum. 12 Ecce me contra te quæ habitas in convallibus, quæ profundam habes planitiem, dicit Dominus; qui dicitis, Quis veniat contra nos? aut quis ingrediatur habitationem noſtram? 13 Animadvertam in vos ſecundùm fructus actionum veſtrarum, dicit Dominus ; & injiciam ignem in oppida ejus, & devorabit omnia confinia ipſius. 14

CAP. XXII.

SIc dicit Dominus, Deſcende in domum regis Judæ, ibíque loquere ſermonem iſtum, ac dicito; 1 Audi ſermonem Domini rex Judæ qui ſedes ſuper ſolio Davidis; tu ſervíque tui, & popul' tuus qui ingrediuntur per has portas. 2 Sic dicit Dominus, Exercete judicium & juſtitiam, & eripite oppreſſum ab eo qui opprimit illum : peregrinos, pupillos, atque viduas ne affeceritis injuriâ, neve oppreſſeritis ; & ſanguinem innoxium ne fuderitis in loco iſto. 3 Nam ſi diligenter exequamini ſermonem iſtum, ingredientur per oſtia hujus ædis reges ac principes qui ſedent ſuper ſolio Davidis, vecti curribus & equis; tam ipſe *rex* quàm ſervi ac populus ejus. 4 At ſi non auſcultaveritis ſermonem iſtum, per me juravi, dicit Dominus ; in ſolitudinem redigendam eſſe hanc ædem. 5 Nam ſic ait Dominus de domo regis Judæ; Gelaad, tu es caput Libani, ſed redigam te in deſertũ, ut civitates inhabitatas: 6 Et comparabo adverſùm te vaſtatores, quenque ſecurim ſuâ manu ſuâ *geſtantem*, ut præcîdant ſelectiſſimas cedrorũ tuarũ, & in ignē projiciant. 7 Ita ut tranſeuntibus variis gentibus ſuper civitatem hanc magnam, & altero alteri dicentibus ; Qua de re egit Domin' hoc modo cum civitate iſta maxima? 8 Reſpondeatur, Quia dereliquerũt fœdus Domini Dei ſui, & adoraverunt deos alienos, & coluerunt eos. 9 Ne defleatis mortuum, neque commoveamini propter eum : impenſè flete pro eo qui abiturus eſt, nec ampliùs reverſurus, neque reviſurus terram in qua natus eſt. 10

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * يا بيت داود هكذا يقول الرب * احكموا بالغداة حكما وقوموا * واستخلصوا المخطف من يد
13 الذي ظلمه * ليلا يشتعل مثل النار غضبي * ويتوقد ولا يكون من يطفي * ها انا اليك يا
14 ساكن الغور صور المرجية * القائلين من يخيفنا او من يدخل الي مسكننا * ساشعل نارا في
غيضتها * وتاكل كل ما حولها *

* الفصل الثاني والعشرون *

1 * هكذا يقول الرب * امض وانزل الي بيت ملك يهودا * وتتكلم هناك بهذا القول وتقول * اسمع
2 قول الرب يا ملك يهودا الجالس علي كرسي داود * انت وبنوك وشعبك والداخلون في هذه
3 الابواب * هكذا يقول الرب * اصنعوا حكما وعدلا * واستخلصوا المخطف من يد الذي
ظلمه * والملتجي واليتيم والارملة لا تتعدوا عليهم * ولا تنافقوا * ولا تهرقوا دما زكيا في
4 هذا الموضع * ان كنتم صانعين تصنعون هذا القول * ويدخلون في ابواب هذا البيت الملوك
والروساء الجالسون علي كرسي داود والراكبون علي المركبات والخيول * هولاء واولادهم
5 وشعبهم * وان لم تصنعوا هذه الكلمات * اقسمت بذاتي يقول الرب * ان هذا البيت يصير
6 للخراب * لان هكذا يقول الرب علي بيت ملك يهودا * يا جلعاد انت لي رئيسة لبنان * ان لم
7 اصيرك للخراب * مدنا غير مسكونة * واجلب عليك رجالا مفسدا وفاسه * ويقطعون ارزتك
8 المختار * ويلقونهن في النار * ويعبر الامم بهذه المدينة * ويقولون كل واحد لقريبه * لماذا صنع
9 الرب هكذا بهذه المدينة العظيمة * فيقولون من اجل انهم اهملوا عهد الرب الههم * وتعبدوا
10 للالهة الغريبة وتعبدوا لها * لا تبكوا علي الميت ولا تندبوه * ابكوا بكاء علي الذاهب * لانه
لا يعود ايضا ولا يعاين ارض بلدته *

O Domus Davidis, ita dicit Dominus; Jus dicite in matutino, & corrigite vos, & eripite vim patientem de manu ejus qui opprimit ipſam: ut non incendatur velut ignis furor meus, exardeſcat nec ſit qui extinguat. 12 *Ecce me ad te O qui degis in convalle, petroſis planiſque; qui dicitis, Quis terrebit nos? aut quis intrabit in habitaculum noſtrum?* 13 *Accendam ignem in ſylva iſtius, ut conſumat quicquid adjacet illi.* 14

CAP. XXII.

SIc ait Dominus, Vade, & deſcende in domum regis Judæ, ibique referas hujuſmodi ſermonem, ac dicas; 1 *Audi ſermonem Domini O rex Judæ qui ſedes ſuper ſolium Davidis, tu & filii tui, populuſque tuus, & qui per has portas ingrediuntur.* 2 *Sic ait Dominus, Facite judicium & juſtitiam, & liberate vim patientem de manu ejus qui opprimit illum: ad vos ſeſe recipienti, pupillo, et viduæ, vim ne inferatis; impiè ne agatis, neve effundatis ſanguinem innocentem hoc in loco.* 3 *Si hunc ſermonem omnino præſtiteritis, utique ingredientur per portas hujus domûs reges & principes qui ſedent ſuper ſolium Davidis, qui curribus & equis vehentur; tam iſti quàm filii & populus eorum.* 4 *Quòd ſi hæc verba minimè præſtiteritis, per me ipſum juro, dicit Dominus, hanc domum in ruinam abituram.* 5 *Sic enim ait Dominus de domo regis Judæ; O Galaad, tu es mihi primitia Libani, in civitates inhabitabiles;* 6 *Et introducam adverſum te virum vaſtantem cum ſuo ſecuri, præſcindentque cedros tuas electas, & projicient eas in ignem.* 7 *Cùmque tranſierint gentes per hanc urbem, & dixerint alter ad alterum, Quare ſic fecit Dominus huic urbi ingenti?* 8 *Dicent, Quia deſeruerunt à fœdere Domini Dei ſui, & adoraverunt deos alienos, & ſervierunt eis.* 9 *Ne fleatis pro mortuo, neque lamentemini eum: acerbè flete pro abeunte, quia non amplius revertetur, neque videbit ſolum patrium ſuum.* 10

regis Josijahu filium Sallum ad DOMINUS dixit sic Quia
11 כי־כה אמר־יהוה אל־שלם בן־יאשיהו מלך
de est egressus qui , suo patre Josijahu pro regnantem Jehudah
יהודה המלך תחת יאשיהו אביו אשר יצא מן־
quò loco in Nam .ampliùs huc revertetur non ,isto loco
12 המקום הזה לא־ישוב שם עוד: כי במקום אשר־
videbit non istam terram & ;morietur illic ,eum transtulerunt
הגלו אתו שם ימות ואת־הארץ הזאת לא־יראה
sua cœnacula & ,justitia non in suam domum ædificanti Væ .ampliùs
13 עוד: הוי בנה ביתו בלא־צדק ועליותיו
.ei dabit non ejus opus & , gratis serviet suo socio in : judicio non in
בלא משפט ברעהו יעבד חנם ופעלו לא יתן־לו:
,[illegible] cœnacula &,mensurarum domum mihi Ædificabo : Dicens
14 האמר אבנה־לי בית מדות ועליות מרוחים
.minio in ungendo & , cedro in tecta & , fenestras ei excindit &
וקרע לו חלוני וספון בארז ומשוח בששר:
nónne tuus Pater ? cedrum in te concitans tu quia , regnabis Nunquid
15 התמלך כי אתה מתחרה בארז אביך הלוא
? ei bonum tunc ,justitiam & judicium fecit & , bibit & , comedit
אכל ושתה ועשה משפט וצדקה אז טוב לו:
scire hoc Nonne .bonum tunc ,egeni & afflicti judicium Judicavit
16 דן דין־עני ואביון אז טוב הלא־היא הדעת
nisi ,tuũ cor & ,tui oculi non Sed ?DOMINUS dixit ,me
17 אתי נאם־יהוה: כי אין עיניך ולבך כי אם־
,fundendum ad innocentem sanguinem super & ,tuam concupiscentiam super
על־בצעך ועל דם־הנקי לשפוך
Propterea .faciendam ad contritionem super & ,oppressionem super &
18 ועל־העשק ועל־המרוצה לעשות: לכן
:Jehudah regem Josijahu filium Jehojachim ad DOMINUS dixit sic
כה־אמר יהוה אל־יהויקים בן־יאשיהו מלך יהודה
: eum plangent non :soror væ & ,mi frater væ : eum plangent Non
לא־יספדו לו הוי אחי והוי אחות לא־יספדו לו
trahendo,sepelietur asini Sepultura .ejus decori væ & , Domine væ
19 הוי אדון והוי הדה: קבורת חמור יקבר סחוב
,clama &,Lebanon Ascende .Jerusalaim portas ultra projiciendo &
20 והשלך מהלאה לשערי ירושלם: עלי הלבנון וצעקי
sunt contriti quia : transitibus è clama & ; tuã vocem da Basan in &
ובבשן תני קולך וצעקי מעברים כי נשברו
: Dixisti .tuis securitatibus in te ad sum Locutus .te diligentes omnes
21 כל־מאהביך: דברתי אליך בשלותיך אמרת
.meã voce in audîsti non quia : tuis pueritiis à tua via Hæc .audiam Non
לא אשמע זה דרכך מנעוריך כי לא־שמעת בקולי:
:ibunt captivitatẽ in tui amatores &,ventus depascet tuos pastores Omnes
22 כל־רעיך תרעה־רוח ומאהביך בשבי ילכו
.tuam malitiam omnem propter erubesces & ,afficieris pudore tunc nam
כי אז תבשי ונכלמת מכל רעתך:
venientibus in,eris gratiosa quàm : cedris in nidificans ,Lebanon in Habitans
23 ישבתי בלבנון מקננתי בארזים מה־נחנתי בבא־
: Dominus dixit ,ego Vivens .parturientis tanquam tormen,dolores tibi
לך חבלים חיל כילדה: חי־אני נאם־יהוה
annulus Jehudah regis Jehojachim filius Chonjahu esset si quia
24 כי אם־יהיה כניהו בן־יהויקים מלך יהודה חותם
te dabo Et .te evellam inde quia : mea dextera manu super
על־יד ימיני כי משם אתקנך: ונתתיך
timebis tu quorum manum in & ,tuam animam quærentium manum in
25 ביד מבקשי נפשך וביד אשר־אתה יגור
manum in & ,Babel regis Nebuchadnesar manum in & ; eorum faciebus à
מפניהם וביד נבוכדראצר מלך־בבל וביד
.Chasdim
הכשדים:

Versio VULG. LAT.

11 Quia hæc dicit Dominus ad Sellum filium Josiæ regem Juda, qui regnavit pro Josia patre suo, qui egressus est de loco isto; Non 12 revertetur huc ampliús: Sed in loco, ad quẽ transtuli eũ, ibi morietur, & terram istã non videbit 13 ampliús. Væ qui ædificat domũ suam in injustitia, & cœnacula sua non in judicio: amicum suum opprimet frustrà, & mercedem 14 ejus non reddet ei. Qui dicit; Ædificabo mihi domum latam, & cœnacula spatiosa, qui aperit sibi fenestras, & facit laquearia cedrina, pingítque sinopide. 15 Numquid regnabis, quoniam confers te cedro? pater tuus numquid non comêdit & bibit, & fecit judicium & justitiam 16 tunc cùm benè erat ei? Judicavit causam pauperis & egeni in bonum suum: numquid non ideò quia cognovit me, dicit 17 Dominus? Tui verò oculi & cor ad avaritiam, & ad sanguinem innocentem fundendum, & ad calumniam, & ad cursum 18 mali operis. Propterea hæc dicit Dominus ad Joakim filium Josiæ regem Juda; Non plangent eum; Væ frater, & væ soror: non concrepabunt ei; Væ 19 domine, & væ inclyte. Sepulturâ asini sepelietur, putrefactus & projectus extra portas Jerusa- 20 lem. Ascende Libanum, & clama: & in Basan da vocem tuam, & clama ad transeuntes, quia contriti sunt omnes amatores tui. 21 Locutus sum ad te in abundantia tua: & dixisti; Non audiam: hæc est via tua ab adolescentia tua, quia non audîsti vocem meã. 22 Omnes pastores tuos pascet ventus, et amatores tui in captivitatem ibunt: et tunc confundêris, et erubesces ab omni mali- 23 tia tua. Quæ sedes in Libano, et nidificas in cedris, quomodò congemuisti, cùm venissent tibi dolores, quasi dolores parturi- 24 entis? Vivo ego, dicit Dominus: quia si fuerit Jechonias filius Joakim regis Juda, annulus in manu dextera mea, inde 25 evellam eum. Et dabo te in manu quærentium animam tuam, et in manu quorum tu formidas faciem, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu Chaldæorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

11 Διότι τάδε λέγει κύριος ἐπὶ Σελλὴμ υἱὸν (θ) Ἰωσία τὸν βασιλεύοντα ἀντὶ Ἰωσίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου 12 τούτου, Οὐκ ἀναστρέψει ἐκεῖ (ι) ἔτι, Ἀλλ' ἢ ἐν τῷ (κ) τόπῳ τούτῳ οὗ μετῴκισα αὐτὸν, ἐκεῖ ἀποθανεῖται, καὶ τὴν γῆν ταύτην οὐκ ὄψεται 13 ἔτι. (λ) Ὁ οἰκοδομῶν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μετὰ δικαιοσύνης, καὶ τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ οὐκ ἐν κρίματι, παρὰ τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐργᾶται δωρεὰν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσει αὐ- 14 τῷ. Ὠκοδόμησας σεαυτῷ οἶκον σύμμετρον, ὑπερῷα ῥιπιστὰ διεσταλμένα θυρίσι, καὶ ἐξυλωμένα ἐν κέδρῳ, καὶ κεχρισμένα ἐν 15 μίλτῳ. Μὴ (ˇ) βασιλεύσῃς, ὅτι σὺ παροξύνῃ ἐν (μ) Ἀχαζ τῷ πατρί σου; οὐ φάγονται, καὶ οὐ πίονται. (ν) βέλτιόν σε ποιεῖν κρίμα 16 καὶ (ξ) δικαιοσύνην. Οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔκριναν κρίσιν (ο) ταπεινῷ, οὐδὲ κρίσιν πένητος. οὐ (π) τοῦτό ἐστιν τὸ μὴ γνῶναί σε ἐμὲ, λέγει 17 κύριος; Ἰδοὺ οὐκ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί σου, οὐδὲ ἡ καρδία σου καλὴ, ἀλλὰ εἰς τὴν πλεονεξίαν σου, καὶ εἰς τὸ αἷμα τὸ ἀθῷον τοῦ (ρ) ἐκχέαι αὐτὸ, καὶ εἰς ἀδικήματα καὶ εἰς 18 φόνον, τοῦ ποιεῖν (σ) αὐτά. Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ Ἰωακεὶμ υἱὸν Ἰωσία βασιλέα Ἰούδα, (τ) καὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον, (υ) Οὐ κόψονται αὐτὸν, Ὦ ἀδελφὲ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτὸν, Οἴμοι κύριε. 19 Ταφὴν ὄνου ταφήσεται, (φ) συμψησθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ. 20 Ἀνάβηθι εἰς τὸν Λίβανον, καὶ (χ) κέκραξον, καὶ εἰς τὴν Βασὰν δὸς τὴν φωνήν σου, καὶ βόησον εἰς τὸ (ψ) πέρας τῆς θαλάσσης, ὅτι συνετρίβησαν πάντες οἱ ἐρασταί σου. 21 (ω) Ἐλάλησα πρὸς σὲ ἐν τῇ παραπτώσει (α) σου, καὶ εἶπας, Οὐκ ἀκούσομαι. αὕτη ἡ ὁδός σου ἐκ νεότητός σου, οὐκ ἤκουσας 22 τῆς φωνῆς μου. Πάντας τοὺς ποιμένας σου ποιμανεῖ ἄνεμος, (β) καὶ οἱ ἐρασταί σου ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐξελεύσονται, ὅτι τότε αἰσχυνθήσῃ καὶ (γ) ἀτιμωθήσῃ ἀπὸ πάν- 23 των τῶν φιλούντων σε. Κατοικοῦσα ἐν τῷ Λιβάνῳ, ἐννοσσεύουσα ἐν ταῖς κέδροις, καταστενάξεις ἐν τῷ ἐλθεῖν σοι (δ) ὀδύνας ὡς 24 τικτούσης. Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, ἐὰν γενόμενος γένηται (ε) Ἰεχονίας υἱὸς Ἰωακεὶμ βασιλεὺς Ἰούδα ἀποσφράγισμα ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου, ἐκεῖθεν ἐκ- 25 σπάσω σε, Καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας τῶν ζητούντων τὴν ψυχήν σου, ὧν σὺ εὐλαβῇ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, εἰς χεῖρας τῶν Χαλδαίων,

Quia hæc dicit Dominus ad (b) Sellem filium Josiæ regnantem pro Josia patre ejus, qui egressus est de loco isto; Non revertetur huc ampliùs: 12 *Sed in loco isto, quò transtuli eum, ibi morietur; & terram hanc non videbit ampliùs.* 13 *(c) Qui ædificat domum suam non cum justitia, & cœnacula sua non in judicio: (d) apud proximum suum operatur gratis; & mercedem ejus non reddet ei.* 14 *Ædificâsti tibi domum (e) commmensuratã, cœnacula (f) perflatilia distinctã fenestris, & contignata in cedro, & linita in sinopide.* 15 *(g) Numquid regnabis, quia tu contendis in Achaz patre tuo? non comedent, & non bibent. Melius tibi erat facere judicium, & justitiam.* 16 *Non cognoverunt, non judicaverunt judicium humili, neque judicium pauperis. Nónne hoc est, te ignorare me, dicit Dominus?* 17 *Ecce non sunt oculi (h) tui, neque cor tuum bonum, sed ad avaritiam tuam, & ad sanguinem innocentem, ut effundas illum, & ad iniquitates, & in homicidium, ut facias ea.* 18 *Propterea hæc dicit Dominus ad Joacim filium Josiæ regem Juda, (i) & super virum istum; Non plangent eum, O frater: neque plorabunt eum, Heu mihi, domine:* 19 *Sepulchro asini (k) sepelietur: raptatus projicietur ultra portam Hierusalem.* 20 *Ascende in Libanum, & clama; & in Basan da vocem tuam, & clama trans mare: quia contriti sunt omnes amatores tui.* 21 *(l) Loquutus sum ad te in ruina tua: & dixisti; Non audiam. Hæc est via tua ab adolescentia tua: non audîsti vocem meam.* 22 *Omnes pastores tuos pascet ventus: & amatores tui in captivitatem egredientur: Quia tunc confundêris, & inhonoraberis ab omnibus diligentibus te.* 23 *Quæ habitas in Libano, quæ nidificas in cedris: ingemisces, cùm venerint tibi dolores, quasi parientis.* 24 *Vivo ego, dicit Dominus; si factus fuerit Jechonias filiꝰ Joacim rex Juda (m) sigillum super manum dexteram* meam; *indè evellam te,* 25 *Et tradam te in manus quærentiũ animam tuam, quorum tu formidas à facie (n) eorum: in manus Chaldæorum:*

MS.A. (θ) Ἰωσίου * τῷ βασιλεύοντι ἀντὶ Ἰωσία (ι) οὐκέτι, (κ) τόπῳ οὗ μετῴκισα (λ) Ὦ ὁ οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐκ ἐν δικαιοσύνῃ, (ˇ) βασιλεύσεις, (μ)* Ἀχαάβ (ν) βέλτιον ἦν σε (ξ) δικαιοσύνην καλήν. Οὐκ (ο) ταπεινῶν, (π) τοῦτό σοι ἐστὶν (ρ) ἐκχαίειν (σ) ταῦτα. (τ) Οὐαὶ ἐπὶ (υ) οὐ μὴ κόψονται αὐτὸν, Οὐαὶ ἀδελφέ. Ταφὴν ὄνου (φ) συμψησθεὶς (χ) κέκραξον, (ψ) πέραν (ω) Ἐλάλησαν (ω) σου, Οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς μου. (β) καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ (γ) ἀτιμασθήσῃ (δ) ὠδῖνας (ε) Ἰωακεὶμ υἱὸς Ἰεχονία

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 ארי כדנן אמר יי על שלום בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה דמלך תחות יאשיה
12 אבוהי דגלא מן אתרא הדין לא יתוב לתמן עוד: אלהן באתרא דאגליאו יתיה תמן
13 ימות וית ארעא הדא לא יחזי עוד: וי דבני ביתיה בלא קשוט ועליתיה בלא דינא כרחוי
14 בחבריה מפלח מגן ואגריה לא יהב ליה: דאמר אבני לי בתין דמשחן ועלין מרוחן
15 ופציב ליה חרכין ומטלל בכיורי ארזיא ומציר בסמנין: האת מדמי למהוי כמלכא
16 קדמאה אבוך הלא אכל ושתא ועבד דין דקשוט וזכו בכן טב ליה: דן דין מסכן וחשוך
17 בכן הוה טב הלא היא דעתא דרעינא בה אמר יי: ארי לית עינך ולבך אלהן על ממונא
18 למינס ועל דם זכי למשפך ועל עושקא ועל דברעות נפשך למעבד: בכן כדנן אמר יי על
יהויקים בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה לא יספדון ליה וי על אחי וי על אחת לא
19 יספדון ליה וי על מלכא וי על מלכותיה: כמה דמשגרן ית נבלת חמרא כן ישגרון
20 ית נבלתיה יתגרר וישתדי להלאה לתרעי ירושלם: סקי לבית מקדשא וצוחי ובתרעי
21 טור ביתא ארימי קליך וצוחי על מגזתא ארי אתברו כל רחמך: שלחית לותיך ית כל
עבדי נביאיא כד הוית יתבא שליא אמרת לית אנא מקבלא אולפן דא ארחתיך מעוריך
22 ארי לא קבלת למימרי: כל פרנסך יתבדרון לכל רוח ורחמך בשביא יהכון ארי בכן
23 תבהתין ותתכנעין מכל בישתך: דיתבא בבית מקדשא בני מלכיא מרביא בנהא מה
24 תעבדין במיתי לך עקא וזיע הא כחבלין לילדתא: קים אנא אמר יי ארי אם יהי כניה בר
יהויקים מלך שבטא דבית יהודה כגלף דעזקא על יד ימיני ארי מתמן במימרי אגלנך:
25 ואתננך ביד דבען למקטלך וביד דאת דחיל מן קדמיהון וביד נבוכדנצר מלכא דבבל
ובידא דכשדאי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia sic dicit Dñs sup Sallũ filiũ Josiæ regis tribꝰ domꝰ Juda, qui regnavit pro Josia patre suo, Qui migravit de loco isto, non revertetur huc ampliꝰ. 11 Sed in loco ad quẽ transmigrare fecerunt eum, ibi morietur, & terrã 12 hanc non videbit ampliꝰ. Væ qui ædificat domũ suã absque veritate, et cœ- 13 nacula sua injusta ratione: in servitutẽ redigit amicũ suũ frustra, & mercedẽ non dat ei. Qui dicit: Ædificabo mihi domos mensurarũ, & cœnacula 14 spatiosa; & aperit sibi fenestras, & contegit trabibꝰ cedrinis, pingítque sinopide. Num censes te esse *quasi* regẽ primũ? pater tuꝰ nonne comedit & 15 bibit, & fecit judiciũ verũ & justitiã, & tunc bene erat ei? Judicabat ju- 16 diciũ pauperis & egeni; tunc enim bonũ erat ei. Nonne ista est scientia quá volo, dicit Dñs? Quia non sunt oculi tui & cor tuũ, nisi ad auferendã 17 pecuniã, et ad effundendũ sanguinẽ innocentẽ, & ad faciendã calumniã & voluntatẽ animi tui. Propterea hæc dicit Dñs de Joachim filio Josiæ rege 18 tribꝰ domꝰ Juda: Non plangent eum; Væ ob fratrẽ meũ, væ ob sororẽ, non plangent eum: væ ob regẽ, væ ob regnũ ejꝰ. Sicut projiciunt cadaver asini, 19 sic projicient cadaver ejꝰ; lacerabitur & projicietur ultra portas Jerusalẽ. Ascende in domũ sanctuarii, & clama, & in portis montis domꝰ eleva vo- 20 cem tuã, & clama ad vada, quia contriti sunt omnes amatores tui. Misi ad 21 te omnes servos meos prophetas, cùm sederes tranquilla. Dixisti: Non ego suscipiã *disciplinã*. Hæc est via tua ab adolescentia tua; quia non obedisti verbo meo. Omnes gubernatores tui dispergentur in omnem ventum, & 22 amatores tui in captivitatẽ ibunt: tunc enim confundêris & erubesces ab omni malitia tua. Quæ habitas in domo sanctuarii, & *inter reges* nutriens 23 filios tuos; quid facies cùm venerit tibi tribulatio & commotio quasi dolores parturientis? Vivo ego, dicit Dñs; quia si fuerit Chonias filius Joachim 24 rex tribꝰ domꝰ Juda quasi sculptura annuli in manu dextera mea; quia inde per verbũ meũ transferã te. Et dabo te in manum quærentium occidere 25 te, & in manum eorum à quorum facie tu times, & in manum Nabuchodonosor regis Babylonis, & in manum Chaldæorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
[illegible]

Nam sic ait Dominus de Salum filio Josiæ qui regnabat loco Josiæ patris sui, qui egressus est è loco isto; Non est ampliùs huc reversurus; 11 Sed in loco in quem captivus abductus est, 12 ibidem morietur, & terram hanc non est revisurus. Væ ædificanti domum suam iniquè, 13 & cœnacula sua injustè, cui proximus suus gratìs servivit nullâ ipsi mercede solutâ: Qui dicit; Ædificabo mihi domos amplas 14 & cœnacula spatiosa, aperit eis fenestras, cedris tegit illas, ornátque picturis. An re- 15 gnaturus es? an cedris fruiturus? Pater quidem tuus comedit ac bibit: exercuit judicium & justitiam, ideò benefeci ei: Jus dixit 16 pauperibus & egenis, & fecit quod rectum erat. Qui talia facit, cognoscit me, dicit Dominus. Tui verò oculi & cor tuum ad nul- 17 lam rem aliam *intenti* sunt, nisi ad possessionem *augendam*, ad sanguinem innoxium fundendum, & ad violentiam atque oppressionem exercendam. Sic enim ait Dominus de 18 Joacimo filio Josiæ regis Judæ, Non lamentabuntur eum, neque dicent; Eheu frater mi, eheu frater mi: neque lamentabuntur eum, *dicentes*; Eheu domine, eheu domine. Sepul- 19 turâ asini sepelietur, trahent enim & projicient eum ultra portas Jerosolymæ. Con- 20 scende Libanum & vocifera, & in Baisane attolle vocem tuam & exclama ab ulterioribus maris littoribus, quòd confracti sunt omnes amici tui. Allocutus sum te *dum esses* 21 in affluentia tua, tu verò dixisti; Non acquiescam: (hæc est consuetudo tua à pueritia tua) & non acquievisti voci meæ. Omnes pasto- 22 res tuos depascet ventus, & amatores tui in captivitatem abibunt: ac tunc erubesces, & compescéris ab omnibus nequitiis tuis. Quæ 23 sedes in Libano, quæ nidificas in cedris, quantùm gemes cùm venerint super te dolores ac tremor ut parturientis! Vivo ego, dicit Do- 24 minus Deus; etiamsi esset Jechonia filius Jojacimi regis Judæ annulus super manũ meam dexteram, inde tamen evellam te: Tradám- 25 que te in manum hominum quærentium animam tuam, & in manum eorum quorum aspectum formidas; in manum Nebuchadnosaris regis Babelis, & in manum Chaldæorum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * مِن أجل انه هكذا يقول الرب علي سلّيم بن يوسيو الملك عوض يوسيا أبيه الذي خرج
12 من هذا الموضع * لا يعود الي هناك ايضا * لكن في الموضع حيث سبي هناك يموت * ولا
13 يعاين هنك الارض ايضا * يا باني بيته ليس بالعدل * وعلاليه ليس بالحكم * عند قريبه
14 يعمل رسا * ولا يعطي له أجره * تبني لذاتك بيتا مقدرا وعلالي واسعه بكوى *
15 وسقفه بالارز ومدهونه بتماثيل * لا تملك لانك انت متاريه بحسب احاب ابيك * لا
16 ياكلون ولا يشربون * لم يعرفوا ان يصنعوا حكما جيدا وعدلا حسنا * لم يحكموا حكم
17 المتواضعين ولا حكم المسكين * أليس هذا هو لك * الا تعرفني يقول الرب * ها ليست
عيناك ولا قلبك جيدا * لكن في شرهك وفي الدم الزكي لتريقه * وفي الظلامات وفي
18 القتل لتصنعهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب علي يواقيم بن يوسيا ملك يهودا * ويل علي
هذا الرجل * لا ينوحون عليه * ويل يا أخي * ولا يبكون عليه * الويل يا سيد الويل لي
19 يا أخي * لا يدفنوه دفنا * يجر ويرمي خارجا من باب ايرسليم * اصعدي الي لبنان
20 واصرخي * والي بيسان اعطي صوتك واهتفي الي عبر البحر * لأن جميع احبابك انكسروا *
21 تكلموا عليك في سقطتك * لم تسمعي صوتي * جميع رعاتك يرعاهم الريح * وفي
22 السبي يخرجون * لانك حينئذ تخزين وتهانين من جميع محبيك * ايتها الساكنة في لبنان
24 المعشعشة في الارز * تنهدي عند ما تاتي لك الطلقات مثل التي تلد * حي انا يقول الرب *
ان كان يكون يواقيم بن يوحانيا ملك يهودا خاتما علي يدي اليمني * من هناك اطرحك *
25 * وادفعك الي ايدي الذين يطلبون نفسك * الذين انت تتقي من وجههم * الي ايدي
الكلدانيين .

Nam sic ait Dominus de Sallimo Josiæ filio qui regnum occupaverat loco Josiæ patris sui, qui egressus est è loco isto: Non est reversurus huc ampliùs; 11 *Sed in loco quò captivus abductus est, illic morietur,* 12 *nec ampliùs reviset terram istam O qui* 13 *domum tuam extruis haud justè, & cœnacula tua haud æquè; apud proximum tuum contrahis fœnus, nec reddis ei mercedem suam; Extruxisti tibi ædem am-* 14 *plam & cœnacula spatiosa cum fenestris, laqueata cedris, figuris depicta: Nequa-* 15 *quam regnabis, quia imitaris originem Achabi patris tui. Non comedent, neque bibent; nesciunt enim bonum exercere judicium & justitiam rectam: Non judi-* 16 *caverunt causam humilium neque causam pauperis. An non hæc tua res est? an non cognoscis me, dicit Dominꝰ? Ecce neq; oculi* 17 *tui neq; cor tuum rectum est; sed aviditatem tuam* spectant, *& sanguinem innocentem ut effundas eum, & tyrannides atque cædem ut exerceas illas. Propterea sic dicit Dominus de Joacimo* 18 *Josiæ filio, rege Judæ; Infœlicem hunc virum, non plangent eum,* dicentes, *Heu frater mi: neque deplorabunt eum,* dicentes, *Heu O domine, heu mihi O mi frater. Non mandabunt eum sepulturæ,* 19 sed *raptabitur & abjicietur extra portam Jerosolymæ. Ascende Libanum & cla-* 20 *ma, & ad Baisanem usque ede vocem tuam & ad adversum usque littus maris vocifera, quia contriti sunt omnes amatores tui: Locuti sunt de te in ruina* 21 *tua: non auscultâsti voci meæ. Omnes* 22 *pastores tuos depascet ventus, & in captivitatem egredientur: tunc enim pudesies, & despicieris ab omnibus amatoribus tuis. O quæ habitas in Libano,* 23 *quæ nidificas in cedris, suspira quum advenerint tibi dolores ut parturienti. Vivo ego, dicit Dominus, etiamsi es-* 24 *set Joacim Jechoniæ filius rex Judæ, annulus in manu mea dextera; inde projiciam te,* 25 *Et tradam te in manus eorum qui quærunt animam tuam, quorum faciem tu formidas, nempe in manus Chaldæorum:*

ירמיה : כג

, alienam terram super ,te genuit quæ tuā matrem & ,te protelabo Et
26 וְהֵטַלְתִּי אֹתְךָ וְאֶת־אִמְּךָ אֲשֶׁר יְלָדַתְךָ עַל הָאָרֶץ אַחֶרֶת
quam terram ad Et .moriemini ibique : ibi estis nati non quo
27 אֲשֶׁר לֹא־יֻלַּדְתֶּם שָׁם וְשָׁם תָּמוּתוּ׃ וְעַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
.revertentur non illuc , illuc redeundum ad ,suam animam elevantes ipsi
הֵם מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם לָשׁוּב שָׁם שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ׃
non vas an ,Chonjahu iste vir est dispersus minutim vilis dolor Num
28 הַעֶצֶב נִבְזֶה נָפוּץ הָאִישׁ הַזֶּה כָּנְיָהוּ אִם־כְּלִי אֵין
sunt projecti &,ejus semen & , ipse sunt projecti Quare ? eo in voluntas
חֵפֶץ בּוֹ מַדּוּעַ הוּטְלוּ הוּא וְזַרְעוֹ וְהֻשְׁלְכוּ
audi , terra , terra , Terra ?noverunt non quam terram super
29 עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָדָעוּ׃ אֶרֶץ אֶרֶץ אָרֶץ שִׁמְעִי
prole carentem istum virum Scribite : Dominus dixit Sic : Domini verbum
30 דְּבַר־יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה כִּתְבוּ אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי
ej' semine de prosperabitur non nam : suis diebus in prosperabitur non virum
גֶּבֶר לֹא־יִצְלַח בְּיָמָיו כִּי לֹא יִצְלַח מִזַּרְעוֹ
.Jehudah in ultrà dominans &,David solium super sedens vir
אִישׁ יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד וּמֹשֵׁל עוֹד בִּיהוּדָה׃

CAP. XXIII. כג

.Dominus dixit ,meæ pascuæ pecus dispergentib' ac perdentibus pastorib' Væ
1 הוֹי רֹעִים מְאַבְּדִים וּמְפִצִים אֶת־צֹאן מַרְעִיתִי נְאֻם־יְהוָה׃
:meū populū pascentes ,pastores ad Israel Deus Dominus dixit sic Ideo
2 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־הָרֹעִים הָרֹעִים אֶת־עַמִּי
: eas visitâstis non & ,eas propulistis atque,meum pecus dispersistis Vos
אַתֶּם הֲפִצֹתֶם אֶת־צֹאנִי וַתַּדִּחוּם וְלֹא פְקַדְתֶּם אֹתָם
.Dominus dixit ,vestrorum studiorum malitiam vos super visitans ego ecce
הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיכֶם אֶת־רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה׃
expuli quò ,terris omnib' de mei pecoris residuum cōgregabo ego Et
3 וַאֲנִי אֲקַבֵּץ אֶת־שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּי
.multiplicabūtur &,crescēt &,sua habitacula ad eas faciā redire &,illuc eas
אֹתָם שָׁם וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְהֶן עַל־נְוֵהֶן וּפָרוּ וְרָבוּ׃
neque,ultrà timebunt non & : eas pascent &,pastores eas super suscitabo Et
4 וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעִים וְרָעוּם וְלֹא־יִירְאוּ עוֹד וְלֹא־
dixit ,venientes dies Ecce .Domini effatum ,deficient neque ,consternabuntur
5 יֵחַתּוּ וְלֹא יִפָּקֵדוּ נְאֻם־יְהוָה׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־
,aget intelligenter &,rex regnabit &,justum germen David ipsi suscitabo&,Domin'
יְהוָה וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל
Israel & ,Jehudah erit salv' ej' dieb' In .terra in justitiā & judicium faciet &
6 וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃ בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל
.nostra justitia Domin', eā vocabunt quod ,ej' nomen hoc &,fiducia in habitabit
יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה־שְּׁמוֹ אֲשֶׁר־יִקְרְאוֹ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃
,Domin' Vivens :ultrà dicent non &,Domin' dixit,venientes dies ecce Ideo
7 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֹאמְרוּ עוֹד חַי־יְהוָה
Domin' vivens Quinimo .Ægypti terra è Israel filios fecit ascendere qui
8 אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ כִּי אִם־חַי־יְהוָה
,Aquilonis terra de Israel dom' semen adduxit qui & fecit ascēdere qui
אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת־זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה
.sua humo in habitabunt &, illuc eos propuli quò terris omnib' de &
וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם וְיָשְׁבוּ עַל־אַדְמָתָם׃
omnia meditârunt ,mei interiori in meum cor est contritum prophetas Propter
9 לַנְּבִאִים נִשְׁבַּר לִבִּי בְקִרְבִּי רָחֲפוּ כָּל־
faciebus à ,vinum eum pertransivit vir veluti &,ebrius vir tanquā fui :mea ossa
עַצְמוֹתַי הָיִיתִי כְּאִישׁ שִׁכּוֹר וּכְגֶבֶר עֲבָרוֹ יָיִן מִפְּנֵי
adulteris Quia .ejus sanctitatis verborum faciebus à & , Domini
10 יְהוָה וּמִפְּנֵי דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ׃ כִּי מְנָאֲפִים
loca amœna aruerunt ,terra luxit perjurii faciebus à quia : terra est repleta
מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי־מִפְּנֵי אָלָה אָבְלָה הָאָרֶץ יָבְשׁוּ נְאוֹת
sic non eorū fortitudo & ,malus eorū cursus fuit & ,deserti
מִדְבָּר וַתְּהִי מְרוּצָתָם רָעָה וּגְבוּרָתָם לֹא־כֵן׃

Versio VULG. LAT.

26 Et mittam te, & matrem tuam quæ genuit te, in terram alienā, in qua nati non estis, ibíque moriemini: 27 Et in terram, ad quam ipsi levant animā suā ut revertantur illuc, non revertentur. 28 Numquid vas fictile atq; contritum vir iste Jechonias? numquid vas absq; omni voluptate? quarè abjecti sunt ipse & semen ejus, & projecti in terrā, quā ignoraverunt? 29 Terra, terra, terra, audi sermonē Dñi. 30 Hæc dicit Dñs; Scribe virū istū sterilē, virū qui in dieb' suis non prosperabitur: nec enim erit de semine ejus vir, qui sedeat super soliū David, & potestatē habeat ultrà in Juda.

CAP. XXIII.

1 VÆ pastoribus, qui disperdunt et dilacerant gregē pascuæ meæ, dicit Dñs. 2 Ideò hæc dicit Dñs De' Israel ad pastores, qui pascūt populū tuū; Vos dispersistis gregem meū, & ejecistis eos, & non visitâstis eos: ecce ego visitabo sup vos malitiā studiorū vestrorum, ait Dñs. 3 Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas ejecero eos illuc: & convertam eos ad rura sua: & crescent & multiplicabuntur. 4 Et suscitabo sup eos pastores, & pascent eos: non formidabunt ultrà, & non pavebunt: & nullus quæretur ex numero, dicit Dñs. 5 Ecce dies veniunt, dicit Domin': & suscitabo David germen justum: & regnabit rex, & sapiens erit: & faciet judiciū & justitiā in terra. 6 In dieb' illis salvabitur Juda, & Israel habitabit confidenter: & hoc est nomen, quod vocabunt eum, 7 Dñs justus noster. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dñs, et non dicent ultrà; Vivit Dñs, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti: 8 Sed, Vivit Dñs, qui eduxit et adduxit semen domûs Israel de terra Aquilonis, et de cunctis terris, ad quas ejecerā eos illuc: et 9 habitabunt in terra sua. Ad prophetas: Contritū est cor meū in medio meî, cōtremuerunt omnia ossa mea: fact' sum quasi vir ebrius, et quasi homo madid' à vino, à facie Dñi, et à facie verborum 10 sanctorū ejus. Quia adulteris repleta est terra, quia à facie maledictionis luxit terra, arefacta sunt arva deserti: fact' est cursus eorū mal', et fortitudo eorū dissimilis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

26 Καὶ (ζ) ἀποῤῥίψω σε καὶ τὴν μητέρα σου τὴν τεκοῦσάν σε εἰς γῆν, οὗ οὐκ 27 ἐτέχθης ἐκεῖ, καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε. Εἰς δὲ τὴν γῆν ἣν αὐτοὶ εὔχονται ταῖς ψυχαῖς αὐ- 28 τῶν, οὐ μὴ (η) ἀποστρέψωσιν. Ἠτιμώθη Ἰεχονίας ὡς σκεῦος οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ, ὅτι (θ) ἐξεῤῥίφη, καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν ἣν 29 οὐκ ᾔδει. Γῆ, γῆ ἄκουε λόγον κυρίου, 30 Γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄνθρωπον, ὅτι οὐ μὴ αὐξηθῇ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ (ι) καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, ἄρχων ἔτι ἐν (κ) τῷ Ἰούδα.

26 Et projiciam te, & matrem tuam, quæ peperit te, in terram, ubi non es natus illic: ibique 27 moriemini: In terram autem, quam ipsi optant animabus suis, non revertentur. 28 (o) Inhonoratus est Jechonias, quasi vas, cujus non est utilitas ejus: quia abjectus est, & ejectus in terram, quam ignoravit. 29 Terra, terra, audi sermonem Domini; 30 Scribe virum istum, abdicatum (p) hominem: quia non crescet de semine (q) ejus, qui sedeat super thronum David, princeps ultrà in Juda.

MS. A. (ζ) παραδώσω σε (η) ἐπιστρέψωσιν. (θ) ἐξερίφη, (ι) ἀνὴρ καθήμενος (κ) τῷ οἴκῳ Ἰούδα.

ΚΕΦ. κγ'.

1 (α) Ὦ Ποιμένες οἱ ἀπολλύοντες καὶ διασκορπίζοντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς 2 (β) αὐτῶν. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς ποιμαίνοντας τὸν λαόν μου· Ὑμεῖς διεσκορπίσατε τὰ πρόβατά μου, καὶ (γ) ἐξώσατε αὐτὰ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθε αὐτὰ, ἰδοὺ ἐγὼ (δ) ἐκδικῶ ἐφ' ὑμᾶς κατὰ 3 τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν. (ε) Καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ μου ἐπὶ πάσης τῆς γῆς, οὗ ἐξῶσα αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ καταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν νομὴν αὐτῶν, καὶ αὐξηθήσονται, καὶ πληθυνθήσον- 4 ται. Καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς ποιμένας (ζ) οἳ ποιμανοῦσιν αὐτοὺς, καὶ οὐ φοβηθήσονται ἔτι, (η) οὐδὲ πτοηθήσονται, λέγει κύ- 5 ριος. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ ἀναστήσω τῷ Δαυὶδ ἀνατολὴν δικαίαν, καὶ βασιλεύσει βασιλεὺς, καὶ συνήσει, καὶ ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ 6 τῆς γῆς. Ἐν ταῖς (θ) ἡμέραις αὐτοῦ καὶ σωθήσεται Ἰούδας, καὶ Ἰσραὴλ κατασκηνώσει πεποιθὼς, καὶ τοῦτο τὸ (ι) ὄνομα αὐτοῦ, ὃ καλέσει αὐτὸν κύριος, Ἰ- 9 ωσεδέκ. Ἐν τοῖς προφήταις. συνετρίβη ἡ καρδία μου (κ) ἐν ἐμοὶ, ἐσαλεύθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου, ἐγενήθην ὡς (λ) ἀνὴρ συντετριμμένος, καὶ ὡς ἄνθρωπος συνεχόμενος ἀπὸ οἴνου ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ προσώπου εὐπρε- 10 πείας δόξης αὐτοῦ. Ὅτι ἀπὸ προσώπου τούτων ἐπένθησεν ἡ γῆ, ἐξηράνθησαν αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου· καὶ ἐγένετο ὁ δρόμος αὐτῶν πονηρὸς, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν (μ) οὕτως.

CAP. XXIII.

1 O Pastores, qui disperditis, & dissipatis oves pascuæ 2 (a) eorum: Ideò hæc dicit Dominus super pascentes populum meum; Vos dispersistis oves meas, & expulistis eas, & non visitâstis eas. Ecce ego ulciscar super vos juxta pessimas adinventiones vestras: 3 Et ego suscipiam residuos populi mei super omnem terram, quò expuli eos illuc: & constituam illos in pascua ipsorum: & crescent, & multiplicabuntur. 4 Et suscitabo eis pastores, qui pascent eos: & non formidabunt ultrà, neque pavebunt, dicit Dominus, 5 Ecce dies veniunt dicit Domin', & suscitabo ipsi David (b) Orientem justum: & regnabit rex, & intelliget, & faciet judicium, & justitiam super terram, 6 In diebus ejus: (c) & salvabitur Judas: & Israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen ejus, quod vocabit eum Dominus, Iosedec; 9 (d) In prophetis. Contritum est cor meum in me; commota sunt omnia ossa mea; factus sum quasi vir contritus, & quasi homo captus à vino à facie Domini, & à facie decoris gloriæ ejus: 10 (e) Quia à facie (f) horum luxit terra, arefacta sunt pascua deserti: & factus est cursus eorum malus, & fortitudo eorum (g) sic.

MS.A. (α) Ὦ οἱ ποιμένες οἱ διασκορπίζοντες, καὶ ἀπολλύοντες (β) μου. (γ) ἀπώσατε αὐτὰ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθε (δ) ἐκδικήσω (ε) Κἀγὼ εἰσδέξομαι τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ μου ἀπὸ πάσης (ζ) καὶ ποιμανοῦσιν (η) καὶ οὐ πτοηθήσονται ἔτι, (θ) ἡμέραις ἐκείναις, καὶ (ι) ὄνομα, ὃ καλέσει (κ) σὺν ἐμοὶ, (λ) ἄνθρωπος (μ) οὐχ οὕτως.

תרגום יונתן Targum JOHATNAN.

26 ואטלטל יתך וית אמך דילידתך לארעא אחרי דלא אתילידתון תמן ותמן תמותון:
27 ולארעא דאנון מטען ית נפשהון למתב תמן לתמן לא יתובון: 28 בסירא חלשא מטלטלא
גברא הדין כניה כמנא דלית צרוך ביה מה דין אטלטלו הוא ובנוהי ואתגליאו לארעא
29 דלא ידעו: מארעיה אגלוהי לארעא אחרי ארעא דישראל קבילי פתגמי דיי: 30 כדנן אמר
יי כתובו ית גברא הדין דלא ולד גברא דלא יצלח ביומוהי ארי לא יצלח מזרעיה גבר
יתיב על כורסי דוד ועבד שולטן על דבית יהודה:

כג

1 וי פרנסיא דמאבדין ומבדרין ית עם דאתקרי שמי עלוהי אמר יי: 2 בכן כדנן אמר יי
אלהא דישראל על פרנסיא דמפרנסין ית עמי אתון בדרתון ית עמי וטלטלתנון ולא
3 תבעתון יתהון האנא מסער עליכון ית בישות עובדיכון אמר יי: ואנא אכניש ית
שארא דעמי מכל מדינתא דאגליתי יתהון לתמן ואתיב יתהון לאתריהון ויפשון ויסגון:
4 ואקים עליהון פרנסין ויפרנסונון ולא ידחלון עוד ולא יתברון ולא יזועון אמר יי: 5 הא
יומיא אתן אמר יי ואקים לדוד משיח דצדיקיא וימלוך מלכא ויצלח ויעבד דין דקשוט
6 וזכו בארעא: ביומוהי יתפרקון דבית יהודה וישראל ישרי לרחצן ודין שמיה דיהון
7 קרן ליה יתעבדן לנא זכון מן קדם יי ביומוהי: בכן הא יומיא אתן אמר יי ולא יהון
8 משתען עוד בגבורתא דיי דאסיק ית בני ישראל מארעא דמצרים: אלהן יהון משתען
בגבורתא דיי דאסיק ודאיתי ית זרעא דבני ישראל מארע צפונא ומן מדינתא דאגליתינון
9 לתמן ויתבון על ארעהון: מן קדם נביי שקרא אתבר לבי במעי זעו כל גרמי הויתי
10 כגבר רוי וכגברא דמשתטי מן קדם חמריה מן קדם יי ומן קדם פתגמי קודשיה: ארי
ונאין אתמליאת ארעא ארי מן קדם מומי דשקר חרובת ארעא יבישו דירות מדברא
ועל דמסגן ברעות נפשהון בישתא תיתי עליהון וגברהון לא יצלחין:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

26 Et transmigrare te faciam & matrem tuam quæ genuit te, in terram aliam in qua nati non estis, ibique moriemini. 27 Et ad terram quò ipsi seducunt animas suas ut revertantur, illuc non revertentur. 28 Contemptus, infirm', vagus est vir iste Chonias, sicut vas in quo non est utilitas; quare translati sunt ipse & filii ej', & captivi ducti sunt in terram quam ignoraverunt? De terra sua transmigrare eum fecerunt in terram aliam. 29 Terra Israel suscipe *verba* Domini. 30 Hæc dicit Dominus: Scribite virum istum absque liberis, virum qui in dieb' suis non prosperabitur: nec enim prosperabitur de semine ejus vir sedens super solium David, & habens potestatem super domum Juda.

CAP. XXIII.

1 VÆ gubernatorib' qui disperdunt & dispergunt populum super quem invocatum est nomen meum, dicit Domin'. 2 Propterea hæc dicit Dominus Deus Israel de gubernatoribus qui gubernant populum meum: Vos dispersistis oves meas, & vagari eas fecistis, & non quæsistis eas. Ecce ego visitabo super vos malitiam operum vestrorum, dicit Domin'. 3 Et ego congregabo reliquias populi mei ex omnib' provinciis ad quas transmigrare eos feci, & reducam eos ad loca sua, & crescent & multiplicabuntur. 4 Et constituam super eos gubernatores, & gubernabunt eos, & non timebunt ultrà, nec conterentur, nec commovebuntur, dicit Dñs. 5 Ecce dies veniunt, dicit Dñs, & suscitabo David Messiam *justorum*, & regnabit rex, & prosperabitur, & faciet judicium verum, & justitiam in terra. 6 In dieb' ej' salvabuntur viri domus Juda, & Israel habitabit confidenter; & hoc est nomen ej' quo vocabunt eum: Fient nobis justitiæ à facie Domini in diebus ejus. 7 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non erunt narrantes ultrà potentiam Domini qui ascendere fecit filios Israel de terra Ægypti. 8 Sed erunt narrantes potentiam Domini qui ascendere fecit & adduxit semen *filiorum* Israel de terra Aquilonis, et de provinciis ad quas transmigrare eos feci, et habitabunt in terra sua. 9 Propter pseudoprophetas contritum est cor meum in visceribus meis, contremuerunt omnia ossa mea: factus sum quasi vir ebrius, et sicut vir qui factus est insanus vino suo, à facie Domini, et à facie verborum sanctitatis ejus. 10 Quia fornicariis repleta est terra; quia propter juramentum falsum deserta est terra, arefacta sunt habitacula deserti: et eò quòd multiplicant voluntatem animæ suæ, malum veniet super eos, et fortes eorum non prosperabuntur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܐܫܕܝܟ ܠܟ ܘܠܐܡܟ ܕܝܠܕܬܟ. ܠܐܪܥܐ ܕܢܘܟܪܝܐ ܕܠܐ ܐܬܝܠܕܬ ܬܡܢ. ܘܬܡܢ ܬܡܘܬܘܢ. * ܘܠܐܪܥܐ 27
ܕܗܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܢܦܫܬܗܘܢ. ܕܢܗܦܟܘܢ ܠܬܡܢ. ܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܠܬܡܢ. * ܡܒܣܪܐ ܘܡܫܝܛܐ ܓܒܪܐ ܗܢܐ 28
ܝܘܟܢܝܐ. ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܨܒܝܢܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܫܬܕܝ ܗܘ ܘܙܪܥܗ. ܘܐܫܬܕܝܘ
ܠܐܪܥܐ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ. * ܐܪܥܐ ܐܪܥܐ. ܐܪܥܐ ܫܡܥܝ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. 29 30
ܟܬܘܒܘ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ܡܟܪܙܐ ܕܠܐ ܒܢܝܐ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܙܪܥܗ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܟܠ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܐ ܠܐ ܢܨܠܚ ܡܢ
ܙܪܥܗ ܓܒܪܐ ܕܢܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ. ܘܢܫܠܛ ܬܘܒ ܒܝܗܘܕܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܓ * ܘܝ ܠܪܥܘܬܐ ܕܡܘܒܕܝܢ ܘܡܒܕܪܝܢ ܥܢܐ ܕܡܪܥܝܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. 1
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܥܠ ܪܥܘܬܐ ܕܪܥܝܢ ܠܥܡܝ. ܐܢܬܘܢ 2
ܒܕܪܬܘܢ ܠܥܢܝ. ܘܛܥܝܬܘܢ ܐܢܝܢ. ܘܠܐ ܣܥܪܬܘܢ ܐܢܝܢ. ܗܐ ܐܢܐ ܣܥܪ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܐܝܟ
ܒܝܫܘܬ ܥܒܕܝܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܐܢܐ ܐܟܢܫ ܫܪܟܐ ܕܥܢܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܬܪܘܬܐ ܕܒܕܪܬ 3
ܐܢܝܢ ܠܬܡܢ. ܘܐܗܦܟ ܐܢܝܢ ܠܕܝܪܬܗܘܢ. ܘܢܣܓܘܢ ܘܢܦܫܘܢ. * ܘܐܩܝܡ ܥܠܝܗܘܢ 4
ܪܥܘܬܐ. ܘܢܪܥܘܢ ܐܢܝܢ. ܘܠܐ ܢܕܚܠܘܢ ܬܘܒ. ܘܠܐ ܢܬܒܕܪܘܢ. ܘܠܐ ܢܛܥܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܗܐ 5
ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܩܝܡ ܠܕܘܝܕ ܕܢܚܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܢܡܠܟ ܡܠܟܘܬܐ.
ܘܢܣܬܟܠ. ܘܢܥܒܕ ܕܝܢܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܒܐܪܥܐ. * ܒܝܘܡܬܗ ܢܬܦܪܩ ܝܗܘܕܐ. ܘܐܝܣܪܝܠ 6
ܢܫܪܐ ܒܫܠܝܐ. ܘܗܢܘ ܫܡܗ ܕܢܩܪܘܢܗ ܡܪܝܐ ܙܕܝܩܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ 7
ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܬܘܒ ܚܝ ܡܪܝܐ ܕܐܣܩ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. * ܐܠܐ 8
ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ. ܕܐܣܩ ܘܐܝܬܝ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܬܪܘܬܐ
ܕܒܕܪܬ ܐܢܘܢ. ܘܢܬܒܘܢ ܒܐܪܥܗܘܢ. * ܥܠ ܢܒܝܐ ܐܬܬܒܪ ܠܒܝ ܒܓܘܝ. ܘܙܥܘ ܟܠܗܘܢ 9
ܓܪܡܝ. ܘܗܘܝܬ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܪܘܝܐ. ܘܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܚܡܪܗ ܙܟܝܗ. ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܡܢ ܩܕܡ
ܦܬܓܡܐ ܕܩܘܕܫܗ. * ܡܛܠ ܕܓܝܪܐ ܘܚܛܘܦܐ ܡܠܝܐ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܐܬܚܒܠܬ 10
ܐܪܥܐ. ܘܝܒܫ ܕܝܪܐ ܕܡܕܒܪܐ. ܘܗܘܬ ܬܓܪܬܗܘܢ ܒܝܫܬܐ. ܘܒܚܝܠܗܘܢ ܠܐ ܐܨܠܚܘ.

26 Et ejicā te matrémque tuam quæ te genuit, in terrā alienam ubi nati non fuistis, ibique moriemini: 27 Et in terrā ad quam arbitrati sunt animi vestri vos reversuros, nequaquā revertemini. 28 Despectus atque contemptus est vir iste Jechonia, ut vas quod nullius est usûs: idcircò sublat' est ipse & semen ejus, ejectíque sunt in terrā quam ignorant. 29 O terra, terra, terra, audi sermonē Domini. 30 Sic dicit Dominus, Scribite virum istum proclamatū sine liberis: nam ex hujus viri semine, quandiu vixerit, nemo prosperabitur qui sedeat super soliū Davidis, & dominetur posthac in Judam.

CAP. XXIII.

1 HEus pastores qui perditis & dispergitis oves pascui mei, dicit Dominus. 2 Propterea sic ait Dominus Deus Israelis de pastoribus qui pascunt populum meum, Vos dispersistis oves meas, seduxistis eas, nec visitâstis eas: ecce animadversurus sum in vos juxta malignitatē actionum vestrarum, dicit Dominus. 3 Ego deinde congregabo reliquias ovium mearum ex omnibus locis quò disperseram eas, & reducam eas in caulā suam, & crescent ac multiplicabuntur. 4 Et constituam super eas pastores, qui ita pascent eas, ut non timeant ampliùs, neque dispergantur, neque aberrent, ait Dominus. 5 Ecce dies venturi sunt, dicit Dominus; quibus excitabo Davidi radium justitiæ, qui regnabit in regno, prudenter aget, faciétque judicium & justitiā in terra. 6 Diebus ejus salvabitur Juda, & Israel habitabit securé: atque hoc est nomen ejus quo vocabunt eum, Dominus justitia nostra. 7 Propterea ecce dies venturi sunt, ait Dominus; quibus non dicetur ampliùs, Vivit Dominus qui extraxit Israelitas è terra Ægypti; 8 Sed, Vivit Domin' qui extrahet reducétque Israelitas è terra Aquilonari, & ex omnibus locis in quæ dispersi fuerant: & residebunt in terra sua. 9 Propter prophetas confractum est cor meum in præcordiis meis, & contremuerunt omnia ossa mea, factúsque sum similis viro ebrio, & viro quem proprium vinum superavit: idque à conspectu Domini & à conspectu sermonum sanctitatis ejus. 10 Nam adulteris & raptoribus impleta est terra, propter istos corrupta est terra, & exaruerunt caulæ deserti: facta est negotiatio eorum pessima, et potentiâ suâ haud prosperè egerunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * وأدفعك وأمك التي ولدتك إلى أرض حيث لم تولد هناك * وهناك تموتون * وإلى الأرض 27
التي هم يظنون عنها * لا يعودون إليها بنفوسهم * وهان يوخانيا مثل إناء ليس به حاجة * 28
لأنه طرح وألقي إلى أرض لم يعرفها * الأرض الأرض اسمعي قول الرب * اكتبي هذا 29 30
الرجل رجلا مرذولا * لأنه لا ينمي من زرعه رجل يجلس على كرسي داود * ولا رئيس في
بيت يهوذا أيضا *

* الفصل الثالث والعشرون * * الإصحاح الرابع عشر *

1 * أيها الرعاة الذين بددوا وأهلكوا غنم رعيتهم * لأجل هذا هكذا يقول الرب على 2
الذين يرعون شعبي * أنتم بددتم خرافي وشردتموها ولا تعهدتموها * ها أنا أنتقم منكم
كأعمالكم الشريرة * وأنا أقبل بقايا شعبي الذين بددتهم هناك * من كل الأرض حيث 3
أقصيتهم هناك * وأردهم إلى مرعاهم * وينمون ويكثرون * وأقيم لهم رعاة فيرعونهم * 4
ولا يخافون أيضا ولا يجزعون أيضا يقول الرب * ها أيام تأتي يقول الرب * وأقيم 5
لداود مشرقا عادلا * ويملك ملك عادل * ويفهم ويصنع حكما وعدلا على الأرض *
* في أيامه يخلص يهوذا * وإسرائيل يسكن مطمئنا * وهذا الاسم الذي يدعونه به * 6
الرب يوساداك ** في الأنبياء كسر قلبي في * تزعزعت جميع عظامي * صرت كرجل 9
مهسم ومثل إنسان مذهول من الخمر * من وجه الرب ومن وجه بهاء مجده * لأن من 10
وجه هؤلاء خربت الأرض وجفت مراعي البرية * وصار سعيهم شريرا * وقوتهم ليست
هكذا *

26 Et propulsabo te matremque tuam quæ te genuit, in terram in qua non es natus, ibique ambo moriemini: 27 Ad terram autem quam putant, nequaquam redibunt ipsimet. 28 Et despectus est Jochania tanquam vas inutile, quia ejectus & expulsus est in terram quam ignorabat. 29 Terra, terra, audi sermonem Domini: 30 Scribe hunc virum, virum despectum; quia non procreabitur ampliùs ejus semine quisquam sedens super solium Davidis, neque princeps in domo Judæ.

CAP. XXIII.

Textus decimus quartus.

1 EIa pastores qui dispergunt ac perdunt oves pascui sui. 2 Iccirco sic ait Dominus de iis qui pascunt populum meum, Vos dispersistis agnos meos, & aberrare fecistis eos, neque visitâstis illos: ecce ego ultionem sumam à vobis juxta facinora vestra pessima: 3 Et ego recipiam reliquias populi mei quem ibi disperseram, ex omnibus regionibus in quas ablegaveram eos, & reducam illos ad pascuum suum, & crescent ac multiplicabuntur. 4 Et constituam eis pastores qui pascant eos, & non metuent deinceps, neque posthac formidabunt, dicit Dominus. 5 Ecce dies venient, dicit Dominus, quibus excitabo Davidi Orientem justum, qui regnabit rex justus, prudens erit, & exercebit judicium & justitiam super terram. 6 In diebus ejus servabitur Juda, & Israel habitabit securus: & istud est nomen quo nuncupabunt eum, Dominus Josedec.

Versus 7. & 8. habentur in fine Cap. post Vers. 40.

9 Quoad prophetas contritum est cor meum intra me, concussa sunt omnia ossa mea, factus sum ut vir confractus, & sicut homo vino potus, à facie Domini & à facie splendoris gloriæ ipsius. 10 Propter hos enim doluit terra, & arefacta sunt pascua deserti; factus est populus eorum malignus, & eorum fortitudo non est eadem.

יִרְמְיָה : כג

mea domo in etiam : *fuerunt hypocritæ* sacerdos *etiam* ,propheta *etiam* Quia
11 כִּי־גַם־נָבִיא גַם־כֹּהֵן חָנֵפוּ גַּם־בְּבֵיתִי
eis eorum via erit Idcirco .Dominus ait ,eorum malum inveni
12 מָצָאתִי רָעָתָם נְאֻם־יְהוָה׃ לָכֵן יִהְיֶה דַרְכָּם לָהֶם
adducam nam : ea in corruent & impellētur ,caligine in *lubricitates* tanquā
כַּחֲלַקְלַקּוֹת בָּאֲפֵלָה יִדַּחוּ וְנָפְלוּ בָהּ כִּי־אָבִיא
prophetis in Et .Dominus ait ,eorū visitationis annum ,malum eos super
13 עֲלֵיהֶם רָעָה שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה׃ וּבִנְבִיאֵי
fecerūt errare & ,Bahal in prophetaverūt : *insulsum* vidi Someron
שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִפְלָה הִנַּבְּאוּ בַבַּעַל וַיַּתְעוּ אֶת־
: *turpitudinem* vidi Jerusalaim prophetis in Et .Israel meū populū
14 עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וּבִנְבִאֵי יְרוּשָׁלִַם רָאִיתִי שַׁעֲרוּרָה
,malorum manus confortaverūt & ,mendacio in *ambulare* & ,*adulterare*
נָאוֹף וְהָלֹךְ בַּשֶּׁקֶר וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים
ipsi universi mihi fuerunt :sua malitia à unusquisq; convertātur non ut
לְבִלְתִּי־שָׁבוּ אִישׁ מֵרָעָתוֹ הָיוּ־לִי כֻלָּם
Dominus dixit sic Propterea .Hamorah ut,ejus habitatores &,Sedom ut
15 כִּסְדֹם וְיֹשְׁבֶיהָ כַּעֲמֹרָה׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה
eos potabo & ,absinthio eos *cibans* ego Ecce :prophetas ad exercituū
צְבָאוֹת עַל־הַנְּבִאִים הִנְנִי מַאֲכִיל אוֹתָם לַעֲנָה וְהִשְׁקִתִים
omnē in *profanatio* est egressa Jerusalaim prophetis à nam : *capitis aquis*
מֵי־רֹאשׁ כִּי מֵאֵת נְבִיאֵי יְרוּשָׁלִַם יָצְאָה חֲנֻפָּה לְכָל־
verba *super* audiatis Ne : exercituum Dominus dixit Sic .terram
16 הָאָרֶץ׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אַל־תִּשְׁמְעוּ עַל־דִּבְרֵי
: vos *illorum* vanescere *facientium* : vobis *prophetantium* prophetarum
הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם מַהְבִּלִים הֵמָּה אֶתְכֶם
dicendo *Dicentes* .Domini ore de non *loquentur* sui cordis visionem
17 חֲזוֹן לִבָּם יְדַבֵּרוּ לֹא מִפִּי יְהוָה׃ אֹמְרִים אָמוֹר
omni & : vobis erit Pax ,Dominus est Locutus :me *parvipendentibus*
לִמְנַאֲצַי דִּבֶּר יְהוָה שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְכֹל
.malum vos super veniet Non :dixerūt sui cordis *obstinatione* in ambulanti
הֹלֵךְ בִּשְׁרִרוּת לִבּוֹ אָמְרוּ לֹא־תָבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה׃
? ejus verbum audivit & ,vidit & ,Domini secreto in stetit quis Etenim
18 כִּי מִי עָמַד בְּסוֹד יְהוָה וְיֵרֶא וְיִשְׁמַע אֶת־דְּבָרוֹ
excandescentia Domini turbo Ecce ? audivit & ,ejus verbo attendit quis
19 מִי־הִקְשִׁיב דְּבָרוֹ וַיִּשְׁמָע׃ הִנֵּה סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה
Non .*manebit* impiorum caput super , *imminens* turbo & ,egredietur
20 יָצְאָה וְסַעַר מִתְחוֹלֵל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל׃ לֹא
ipsum statuendū ad usque & ipsum faciendum ad usque Domini *nasus* revertetur
יָשׁוּב אַף־יְהוָה עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ
.intelligentiā ea in intelligetis dierum novissimo in:sui cordis cogitationes
מְזִמּוֹת לִבּוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ בִּינָה׃
sum locutus non : cucurrerunt ipsi & , prophetas misi Non
21 לֹא־שָׁלַחְתִּי אֶת־הַנְּבִאִים וְהֵם רָצוּ לֹא־דִבַּרְתִּי
,meo secreto in stetissent si Et .prophetabant ipsi & , eos ad
22 אֲלֵיהֶם וְהֵם נִבָּאוּ׃ וְאִם־עָמְדוּ בְּסוֹדִי
eos fecissent averti & ,meum populum mea verba fecissent audire &
וְיַשְׁמִעוּ דְבָרַי אֶת־עַמִּי וִישִׁבוּם
propinquo de Deus Nūquid .corum *operum* malitia à & ,mala sua via à
23 מִדַּרְכָּם הָרָע וּמֵרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם׃ הַאֱלֹהֵי מִקָּרֹב
se occultabit Num ? longinquo de Deus non & ,Dominus dixit , ego
24 אָנִי נְאֻם־יְהוָה וְלֹא אֱלֹהֵי מֵרָחֹק׃ אִם־יִסָּתֵר
Nōnne ? Dominus dixit ,eum videbo non ego & , occultis in quispiam
אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא־אֶרְאֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא
Audivi ? Dominus dixit ,*implens* ego terram & cœlos
25 אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם־יְהוָה׃ שָׁמַעְתִּי
,mendaciū meo nomine in prophetantes prophetæ dixerunt quæ
אֵת אֲשֶׁר־אָמְרוּ הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים בִּשְׁמִי שֶׁקֶר
.somniavi , Somniavi : dicendo
לֵאמֹר חָלַמְתִּי חָלָמְתִּי׃

Versio VULG. LAT.

11 Propheta namque & sacerdos
polluti sunt: & in domo mea in-
veni malum eorum, ait Domin⁹.
12 Idcircò via eorum erit quasi lu-
bricum in tenebris: impellentur
enim, & corruent in ea: afferam
enim super eos mala, annum vi-
13 sitationis eorum, ait Domin⁹. Et
in prophetis Samariæ vidi fatui-
tatem: prophetabant in Baal, &
decipiebant populum meum Is-
14 rael. Et in prophetis Jerusalem
vidi similitudinem adulteranti-
um, & iter mendacii: & con-
fortaverunt manus pessimorum,
ut non converteretur unusquis-
que à malitia sua: facti sunt mi-
hi omnes ut Sodoma, & habi-
tatores ejus quasi Gomorrha.
15 Propterea hæc dicit Domin⁹ ex-
ercituum ad prophetas; Ecce
ego cibabo eos absinthio, & po-
tabo eos felle: à prophetis enim
Jerusalem, egressa est pollutio su-
16 per omnem terram. Hæc dicit
Dominus exercituum; Nolite
audire verba prophetarum, qui
prophetant vobis, & decipiunt
vos: visionem cordis sui loquun-
17 tur, non de ore Domini. Di-
cunt his, qui blasphemant me;
Locutus est Dominus; Pax erit
vobis: & omni, qui ambulat in
pravitate cordis sui, dixerunt;
Non veniet super vos malum.
18 Quis enim affuit in consilio Do-
mini, & vidit & audivit sermo-
nem ejus? quis consideravit ver-
19 bum illi⁹ & audivit? Ecce tur-
bo Dominicæ indignationis e-
gredietur, & tempestas erum-
pens super caput impiorum ve-
20 niet. Non revertetur furor Do-
mini, usque dum faciat, & usque
dum compleat cogitationem cor-
dis sui: in novissimis dieb⁹ in-
21 telligetis consilium ejus. Non
mittebam prophetas, & ipsi cur-
rebant: non loquebar ad eos,
22 & ipsi prophetabant. Si stetis-
sent in consilio meo, & nota fe-
cissent verba mea populo meo,
avertissem utique eos à via sua
mala, & à cogitationib⁹ suis pes-
23 simis. Putâsne Deus è vicino
ego sum, dicit Domin⁹? & non
24 Deus de longè? Si occultabi-
tur vir in absconditis: & ego
non videbo eum, dicit Domin⁹?
numquid non cœlum & terram
ego impleo, dicit Dominus?
25 Audivi quæ dixerunt prophetæ,
prophetantes in nomine meo
mendacium, atque dicentes; So-
mniavi, somniavi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

11 Ὅτι ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐμολύνθησαν, καὶ ἐν
12 τῷ οἴκῳ μου εἶδον πονηρίας αὐτῶν. Διατοῦ-
το γενέσθω ἡ ὁδὸς αὐτῶν αὐτοῖς εἰς ὀλίσθη-
μα ἐν γνόφῳ, καὶ ὑποσκελισθήσονται, καὶ πε-
σοῦνται ἐν αὐτῇ· διότι ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς
κακὰ, ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως (ν) αὐτῶν.
13 Καὶ ἐν τοῖς προφήταις Σαμαρείας εἶδον ἀνο-
μήματα· (ξ) ἐπροφήτευσαν διὰ τῆς Βάαλ,
14 καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου Ἰσραήλ. Καὶ
ἐν τοῖς προφήταις Ἱερουσαλὴμ ἑώρακα
φρικτὰ, μοιχωμένους, καὶ πορευομένους ἐν
ψεύδεσι, καὶ ἀντιλαμβανομένους χειρῶν (ο)
πολλῶν, τοῦ μὴ ἀποστραφῆναι ἕκαστον ἀπὸ τῆς
ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς. ἐγενήθησάν μοι πάν-
τες ὡς Σόδομα, καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν,
15 (π) ὥσπερ Γόμοῤῥα. Διατοῦτο τάδε λέγει
κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ (ρ) ψωμιῶ αὐτοὺς ὀδύ-
νην, καὶ ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ πικρὸν, ὅτι ἀπὸ
τῶν προφητῶν Ἱερουσαλὴμ ἐξῆλθε μολυ-
16 σμὸς πάσῃ τῇ γῇ. Οὕτως λέγει κύριος
παντοκράτωρ, Μὴ ἀκούετε τοὺς λόγους τῶν
προφητῶν, ὅτι ματαιοῦσιν (σ) ἑαυτοῖς ὅρα-
σιν, ἀπὸ καρδίας (˙) αὐτῶν λαλοῦσι, καὶ οὐκ ἀπὸ
17 στόματος κυρίου. Λέγουσι τοῖς ἀπωθουμέ-
νοις τὸν λόγον κυρίου, Εἰρήνη ἔσται ὑμῖν, καὶ
πᾶσι τοῖς πορευομένοις τοῖς θελήμασιν
αὐτῶν, καὶ παντὶ τῷ πορευομένῳ πλάνῃ καρ-
δίας (τ) αὐτοῦ, εἶπαν, Οὐχ ἥξει ἐπὶ σὲ κακά.
18 (υ) Ὅτι τίς ἔστη ἐν ὑποστήματι κυρίου, καὶ
εἶδε τὸν λόγον αὐτοῦ; τίς (φ) ἠνωτίσατο, καὶ
19 ἤκουσεν; Ἰδοὺ σεισμὸς παρὰ κυρίου, καὶ ὀργὴ
(χ) ἐκπορεύεται εἰς συσσεισμὸν, συστρεφομέ-
20 νη (ψ) ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἥξει. Καὶ οὐκ ἔτι ἀ-
ποστρέψει ὁ θυμὸς κυρίου, (ω) ἕως ποιήσῃ αὐ-
τὸ, καὶ ἕως ἂν στήσῃ αὐτὸ, ἀπὸ ἐγχειρήμα-
τος καρδίας αὐτοῦ. ἐπ' (α) ἐσχάτου τῶν ἡ-
21 μερῶν νοήσουσιν (β) αὐτό. Οὐκ ἀπέστελλον
τοὺς προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον· (˜) οὐδὲ ἐλά-
λησα πρὸς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ ἐπροφήτευον.
22 Καὶ εἰ ἔστησαν ἐν τῇ ὑποστάσει μου, καὶ εἰ ἤκουσαν
τῶν λόγων μου, καὶ τὸν λαόν (γ) μου ἂν ἀπ-
έστρεφον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευ-
23 μάτων αὐτῶν. Θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, λέ-
24 γει κύριος, (δ) καὶ οὐχὶ θεὸς πόῤῥωθεν. Εἰ
(ε) κρυβήσεταί τις ἐν κρυφαίοις, καὶ ἐγὼ οὐκ
ὄψομαι αὐτόν; μὴ οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
25 γῆν ἐγὼ πληρῶ; λέγει κύριος. Ἤκουσα
ἃ λαλοῦσιν οἱ προφῆται, ἃ προφητεύουσιν ἐπὶ
τῷ ὀνόματί μου, ψευδῆ λέγοντες, (ϛ) Ἠ-
νυπνιασάμην ἐνύπνιον.

Quia sacerdos & propheta pol- 11
luti sunt: & in domo mea vi-
di nequitias eorum. Idcircò fi- 12
at via eorum ipsis in lubricum
in caligine: & supplantabun-
tur, & cadent in ea: quia infe-
ram super eos mala in anno visi-
tationis eorum. Et in prophetis 13
Samariæ vidi iniquitates. Pro-
phetârunt per Baal, & seduxe-
runt populum meum Israel. Et 14
in prophetis Hierusalem vidi
horribilia, adulterantes, & am-
bulantes in mendaciis, & susci-
pientes manus (h) multorum;
ut non averteretur unusquisque
à via sua pessima. Facti sunt
mihi omnes, quasi Sodoma; &
habitatores ejus, quasi Gomor-
ra. Propterea hæc dicit Do- 15
minus; Ecce ego cibabo eos (i)
dolore, & potabo eos aquâ ama-
râ: quia à prophetis Hierusalem
egressa est pollutio omni terræ.
Sic dicit Dominus omnipotens; 16
Nolite audire verba propheta-
rum: quia vanam faciunt (k) vo-
bis visionem: de corde suo lo-
quuntur, & non ex ore Do-
mini. Dicunt iis qui abjiciunt 17
verbum Domini; Pax erit vo-
bis: & omnibus ambulantibus
in voluntatibus suis, & omni
ambulanti in errore cordis sui di-
xerunt; Non venient super te
mala. Quoniam quis stetit in 18
(l) subsistentia Domini, & vi-
dit sermonem ejus? Quis auri-
bus percepit, & audivit? Ec- 19
ce commotio à Domino, & ira
egreditur in commotionem: con-
ferta super impios veniet: Et non 20
ultrà avertetur furor Domini,
donec fecerit illud, & donec sta-
tuerit illud ab aggressione cor-
dis sui. In novissimo dierum
intelligent illud. Non mittebam 21
prophetas; & ipsi currebant: neq;
loquut⁹ eram ad eos; & ipsi prophe-
tabant. Quòd si stetissent in sub- 22
sistentia mea, &, si audissent
verba mea; & populum meum
avertissent (m) eos à pessimis stu-
diis eorum. Deus appropinquans 23
ego sū, dicit Domin⁹, & non De⁹
de longè. Si abscondetur (n) quis 24
in absconditis, & ego non vide-
bo eum? Nunquid non cœlum
& terram ego impleo? dicit Do-
minus. Audivi, quæ loquuntur 25
prophetæ, quæ prophetant in no-
mine meo, mendacia dicentes,
Somniavi somnium.

MS.A. (ν) αὐτῶν, φησὶν κύριος. Καὶ ἐν (ξ) ἐπροφήτευσαν ἐπ' ὀνόματί μου διὰ τῆς (ο) πονηρῶν, τοῦ (π) ὡς (ρ) ψωμίζω αὐτοὺς ὀδύνας, (σ) αὐτοῖς ὁράσεις, καὶ ἀπὸ (˙) ἑαυτῶν (τ) αὐτοῦ, Οὐχ ἥξει (υ) Ὅτι ἔστη (φ) ἐνωτίσατο, (χ) ἐκπορευομένη εἰς συσσεισμὸν, (ψ) ἥξει ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς. (ω) ἕως ἂν (α) ἐσχάτων (β) αὐτά. (˜) οὐκ (γ) μου ἀποστρέφειν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν τῶν πονηρῶν. (δ) καὶ οὐ (ε) κρυβήσεται ἄνθρωπος ἐν (ϛ) Ἐνυπνιασάμην

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 ארי אף ספר אף כהן גניבו אורחתהון אף בבית מקדשי גלין קדמי בישתהון אמר יי׃
12 בכן תהי אורחתהון להון כמשרועין בקבלא יתקלון ויפלון בה ארי איתי עליהון
13 בישתא שנת סעורן חוביהון אמר יי׃ ובנביי שמרון חזיתי רשע מתנבן בשום טעותא
14 ומטען ית עמי ית ישראל׃ ובנביי ירושלם חזיתי שנו זנאין ומהלכין בשקר ומתקפין יד
מבאשין בדיל דלא למתב גבר מן בישתיה הוו קדמי כולהון כסדום ויתבהא כעמורה׃
15 בכן כדנן אמר יי צבאות על נביי שקרא האנא מיתי עליהון עקא מרר כגידין ואשקנון
16 כס דלוט כריש חיוין ארי מן נביי ירושלם נפקת חנפתא לכל יתבי ארעא׃ כדנן
אמר יי צבאות לא תקבלון לפתגמי נביי שקרא דמתנבן לכון מטען אנון לכון רשע
17 לבהון ממללין לא במימרא דיי׃ אמרין בנבואת שקריהון לדמרגזין קדמי מלל יי
18 שלמא יהי לכון וכל דאזיל בהרהור לביה אמרין לא תיתי עליכון בישתא׃ ארי לא
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniā etiā scriba & sacerdos suffurati sunt vias suas; in domo quoq; san- 11
ctuarii mei revelata sunt corā me mala eorū, dicit Dñs. Idcirco erit via eo- 12
rum eis quasi lubricitates in tenebris: impingent & cadent in ea; quia ad-
ducā sup eos malū, annum visitationum peccatorum eorum, dicit Dñs. Et 13
in prophetis Samariæ vidi impietatē; prophetant in nomine idolorū, & se-
ducunt populū meū Israel. Et in prophetis Jerusalē vidi mutationē adul- 14
terantiū & ambulantiū in mendacio, & confortantiū man⁹ malignorū, ut
null⁹ vir convertatur à malitia sua; facti sunt omnes corā me quasi Sodoma,
& habitatores ej⁹ quasi Gomorra. Propterea hæc dicit Dñs exercituū sup 15
pseudoprophetas: Ecce ego adducā sup eos angustiā amarā sicut absinthi-
um, & potabo eos calice maledictionis pessimæ, quasi capitib⁹ draconum;
quia à prophetis Jerusalem egressa est adulatio in omnes habitatores terræ.
Hæc dicit Dñs exercituū: Ne recipiatis verba pseudoprophetarū qui pro- 16
phetant vobis; decipiunt enim vos; impietatē cordis sui loquuntur, non
ex verbo Dñi. Dicunt in prophetia mendacia sua his qui irritant corā me: 17
Locut⁹ est Dñs, Pax erit vobis: & omnib⁹ qui ambulant in cogitatione cor-
dis sui, dicunt: Non veniet sup vos malū. Nam quis est qui steterit in secreto 18
Dñi, ut videret, nec audierunt sermones ej⁹, nec au-
scultaverunt verba ej⁹, nec obedierunt. Ecce increpatio à facie Dñi egredi- 19
etur in ira, & tempestas conturbans sup caput impiorū residebit. Non 20
avertetur ira Dñi donec fecerit & impleverit cogitationes voluntatis suæ.
In fine dierū intelligetis hoc intelligendo plenè. Non misi pseudoprophetas, et ipsi 21
currebant ad malè faciendū; nec locut⁹ sum cum eis, & ipsi prophetabant.
Et si stetissent in secreto meo, revelaretur sibi secretū à facie Dñi, & audire fecis- 22
sent populū meū verba mea; avertissem utique eos à via sua mala, & à ma-
litia operū suorū. Ego De⁹ creavi seculū à principio, dicit Dñs. Ego Dñs re- 23
novaturus sum mundū justis. Num putat homo se latitare cum in occulto est? 24
an non corā me revelat⁹ est, dicit Dñs? Nonne cœlū & terrā impleo gloria
mea? dicit Dñs? Auditū est à me quod dicunt pseudoprophetæ, qui prophetant in 25
nomine meo falsa, dicētes: Verbū prophetiæ in somnio annūtiatū est mihi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܡܛܠ ܕܐܦ ܢܒܝܐ ܘܐܦ ܟܗܢܐ ܐܛܢܦܘ. ܘܐܦ ܒܒܝܬܝ ܐܫܟܚܬ ܒܝܫܘܬܗܘܢ ܐܡܪ
12 ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗܘܢ ܐܘܪܚܬܗܘܢ ܡܫܪܥܢܝܬܐ. ܘܒܚܫܘܟܐ ܢܬܕܚܩܘܢ
ܘܢܦܠܘܢ ܒܗܝܢ. ܡܛܠ ܕܡܝܬܐ ܐܢܐ ܥܠܝܗܘܢ ܒܝܫܬܐ. ܫܢܬܐ ܕܣܘܥܪܢܗܘܢ ܐܡܪ
13 ܡܪܝܐ. * ܘܒܢܒܝܐ ܕܫܡܪܝܢ ܚܙܝܬ ܕܓܠܘܬܐ. ܕܐܬܢܒܝܘ ܒܒܥܠ ܘܐܛܥܝܘ ܠܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ.
14 * ܘܒܢܒܝܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܚܙܝܬ ܫܛܝܘܬܐ. ܓܝܪܝܢ ܘܡܗܠܟܝܢ ܒܫܘܩܪܐ. ܘܡܚܣܢܝܢ
ܐܝܕܝܗܘܢ ܡܢ ܪܚܡܝܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܬܦܢܘܢ ܐܢܫ ܡܢ ܐܘܪܚܗ ܒܝܫܬܐ. ܘܗܘܘ ܠܝ ܟܠܗܘܢ
15 ܐܝܟ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܝܗ ܐܝܟ ܥܡܘܪܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܥܠ ܢܒܝܐ.
ܗܐ ܡܘܟܠ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܓܕܐ. ܘܡܫܩܐ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܡܝܐ ܡܪܝܪܐ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܠܘܬ ܢܒܝܐ ܕܐܘܪܫܠܡ
16 ܢܦܩܬ ܛܢܦܘܬܐ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܠܐ ܬܫܡܥܘܢ ܠܡܠܝܗܘܢ
ܕܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܕܡܬܢܒܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܡܛܥܝܢ ܠܟܘܢ. ܚܙܘܐ ܕܠܒܗܘܢ ܡܡܠܠܝܢ. ܘܠܐ
17 ܗܘܐ ܡܢ ܦܘܡ ܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܪܓܙܝܢ ܠܝ. ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܫܠܡܐ ܢܗܘܐ
ܠܟܘܢ. ܘܠܟܠ ܕܡܗܠܟ ܒܨܒܝܢܐ ܕܠܒܗ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܐ ܬܐܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܒܝܫܬܐ.
18 * ܡܢܘ ܓܝܪ ܩܡ ܒܐܪܙܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܚܙܝܗܝ ܘܫܡܥ ܡܠܬܗ. ܐܘ ܡܢܘ ܨܬ ܠܡܠܬܗ
19 ܘܫܡܥܗ. * ܗܐ ܥܘܙܗ ܕܡܪܝܐ. ܒܚܡܬܐ ܢܦܩ. ܘܥܘܙܐ ܡܬܚܦܛ. ܥܠ ܪܫܐ
20 ܕܪܘܫܥܐ ܢܫܪܐ. * ܠܐ ܬܬܦܢܐ ܚܡܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܕܡܐ ܕܢܥܒܕ. ܘܥܕܡܐ ܕܢܩܝܡ
21 ܬܪܥܝܬܐ ܕܠܒܗ. ܒܚܪܬ ܝܘܡܬܐ ܬܣܬܟܠܘܢ ܒܗ. * ܠܐ ܫܕܪܬ ܢܒܝܐ ܘܗܢܘܢ ܪܗܛܘ. ܠܐ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ ܘܗܢܘܢ ܐܬܢܒܝܘ.
22 * ܘܠܐ ܩܡܘ ܒܐܪܙܝ. ܘܡܠܝ ܐܫܡܥܘ ܠܥܡܝ. ܘܐܦܢܘܢ ܡܢ ܐܘܪܚܬܗܘܢ ܒܝܫܬܐ ܘܡܢ ܒܝܫܘܬ ܥܒܕܝܗܘܢ.
23 * ܐܠܗܐ ܡܢ ܩܪܝܒ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܐܠܗܐ ܡܢ ܪܚܝܩ. * ܐܢ ܢܛܫܐ ܓܒܪܐ ܒܛܘܫܝܐ. ܐܢܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܠܗ. ܐܡܪ
24 ܡܪܝܐ. ܗܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܡܠܝܢ ܡܢܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. * ܫܡܥܬ ܡܕܡ
25 ܕܐܡܪܘ ܢܒܝܐ ܕܡܬܢܒܝܢ ܒܫܡܝ ܫܘܩܪܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܚܠܡܐ ܚܠܡܬ.

Tum enim prophetæ tum sacerdotes impiè 11
egerunt, & vel domi meæ inveni malignita-
tem eorum, dicit Dominus. Propterea erunt 12
iis viæ suæ *loca* lubrica, in tenebras impel-
lentur, & cadent in illis: adducturus enim sum
super eos malum, annum visitationis eorum,
dicit Dominus. Ut in prophetis Samariæ de- 13
prehenderam mendaciū, prophetabant *enim*
per Baalem, & seducebant populum meum Is-
raelem: Ita in prophetis Jerosolymæ depre- 14
hendi stultitiam: adulteri sunt, & ambulant in
falsitate, & contrahunt manus suas ab amicis
suis, ut non revertantur quisque à via sua pra-
va: denique facti sunt mihi omnes ut Sodoma,
& habitatores hujus *urbis* ut Gomorra. Pro- 15
pterea sic ait Dominus exercituū de *his* pro-
phetis; Ecce cibabo eos absinthio, & pota-
bo eos aquis amaris: quoniam à prophetis Je-
rosolymæ prodivit impietas in totam terram.
Ita dicit Dominus exercituū, Ne audiatis ser- 16
mones falsorum prophetarū qui prophetan-
tes vobis seducunt vos. Visionē quidem cor-
dis sui loquuntur, non autem ex ore Domini:
Dicunt iis qui *me* exasperant, Ex oraculo Do- 17
mini pax erit vobis: & quibusvis pro animi
sui libidine ambulantibus dicunt, Non eve-
niat vobis malum. Quis enim interfuit se- 18
creto Dei, aut vidit eum, aut audivit sermo-
nem ejus? aut quis auscultavit sermonem e-
jus, & audivit illum? En effectus Domini 19
cum furore proditur⁹ est, & effectus ardebit;
super impiorum caput requiescet: Non a- 20
vertetur æstus furoris Domini, donec perfe-
cerit, & donec præstiterit cogitationem cor-
dis sui: in fine dierum animadvertetis eum. 21
Non misi prophetas istos, ipsi tamen abie-
runt: non sum allocutus eos, ipsi tamen pro-
phetaverunt. Non adfuerunt secreto meo, 22
meos tamen sermones annuntiaverunt popu-
lo meo, eósque revocâsse à viis suis pravis &
à malignitate actionum suarum *sese jactant*.
An Deus è propinquo sum, ait Dominus; ac 23
non Deus è longinquo? Etiamsi quis in ab- 24
dito delitescat, ipsum ego video, inquit Do-
minus; en cœlum ac terra plena me sunt, in-
quit Dominus potentissim⁹. Audivi quid dixe- 25
rint prophetæ qui meo nomine falsum pro-
phetant, ac dicunt; Somnium somniavi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لأن الكاهن والنبي تدنسا * وفي بيتي نظرت شرورهم * لأجل هذا لتكن طريقهم لهم
12 زلقا بظلام * ويعرقلون ويسقطون فيها * من أجل أني أجلب عليهم شرورا في سنة افتقادهم
13 قال الرب * وفي أنبياء سامرين رأيت الآثام * تنبوا باسمي للبعل * وأضلوا شعبي إسرائيل * وفي
14 أنبياء أورشليم رأيت مرهوبات فسقة وسايرين بالكذب * ومعاضدين الأيدي الشريرين * ألا
يرجع كل واحد من طريقه الشرير * صاروا لي جميعهم مثل سدوم * وسكانها مثل عامورا *
15 لأجل هذا هكذا يقول الرب * ها أنا أطعمهم أوجاعا وأسقيهم ماء مرا * لأن من أنبياء
16 أورشليم خرج الدنس لكل الأرض * هكذا يقول الرب ضابط الكل * لا تسمعوا أقوال
17 الأنبياء * لأنهم يتباطلون لكم بالرؤيا * ومن قلبهم يتكلمون وليس من فم الرب * يقولون
للمتباعدين عن قول الرب * السلم يكون لكم * ولجميع الذين يسيرون بإرادتهم ولكل
18 سائر بضلالة قلبه * ليس يأتي عليك شرور * لأن من يأتي بسر الرب * ورأى قوله من نصب
19 وسمع * ها زلزلة من قبل الرب * وغضب خارج للتزلزل يدور على المنافقين * وليس ينصرف
20 غضب الرب بعد * إلى أن يصنعه وإلى أن يقيمه من سويداء قلبهم إلى آخر الأيام يعقلونه *
21 * لم أرسل الأنبياء وهم أسرعوا * ولم أتكلم معهم وهم تنبوا * ولو وقفوا على أسراري فلم
22 يسمعوا أقوالي * ولم يرجعوا شعبي عن أعمالهم الشريرة * إله قريب أنا أنا يقول الرب *
23 وليس إله بعيد * أيختفي إنسان في خفيا وأنا لا أعاينه * كلا * أليس أنا أملأ السماء
24 والأرض يقول الرب * سمعت ما تكلمت به الأنبياء وما تنبأت به باسمي قائلين الكذب *
25 حلمت حلما *

Quia sacerdos & propheta contamina- 11
verunt sese, & in domo mea vidi scelera 12
eorum: Idcircò fit eis via sua lubrica
in caligine, impelluntur & cadent in ea;
quoniam illaturus sum eis mala in anno
visitationis eorum, ait Dominus. In 13
prophetis quidem Samariæ vidi scelera;
prophetaverunt in nomine meo Baali, &
seduxerunt populum meum Israelem. At 14
in prophetis Jerosolymorum horrenda vi-
deo, adulteros, ambulantes in mendacio,
& sceleratas manus roborantes, quò
minus desistat quisque à via sua mala:
facti sunt mihi omnes isti ut Sodoma, &
hujus incolæ ut Gomorra. Iccirco 15
sic ait Dominus, Ecce ego cibaturus sum
istos doloribus, & potaturus eos aquâ
amarâ: quandoquidem à prophetis Je-
rosolymorum egressa est contaminatio in
totam terram. Sic ait Dominus omnipo- 16
tens, Ne auscultetis dictis prophetarum
istorum, quoniam effingunt vobis visi-
ones, & ex propriâ mente, non ex ore
Domini loquuntur: Recedentibus à ser- 17
mone Domini dicunt, Pax erit vobis; &
omnibus iis qui ambulant pro suâ libi-
dine, & omni incedenti in errore cor-
dis sui, Nequaquam adveniet vobis mala.
Quis enim intervenit secreto Domini? & 18
consilium sermonis ejus quis ausculta-
vit atque audivit? Ecce terræmotus 19
à Domino cum furore processurus ad
inveniendum tremitum, circumaget se
super impios: Neque cessabit unquam 20
furor Domini, quoad id perficiat, &
quoad id præstet: ex intimo corde suo
hæc tandem percipient. Non misi hos 21
prophetas, ipsi tamen cucurrerunt; non
sum allocutus eos, attamen ipsi prophe-
taverunt: Nam interfuerunt arcanis me- 22
is, nec audierunt sermones meos, nec
averterunt populum meum à pravis acti-
onibus eorum. Deus propinquus ego sum, 23
ait Dominus, non Deus longinquus. At
abderet se aliquis in latebris, & ego 24
non viderem eum? minimè verò. An
non ego cœlum & terram impleo, dicit
Dominus? Audivi quid locuti sint hi 25
prophetæ, quidve prophetârint meo no-
mine, referentes mendacium, dicentes; So-
mniavi somnium.

ירמיה: כג

,mendacium prophetantium prophetarum corde in est nunquid ? Usquequo
26 עד־מתי היש בלב הנבאים נבאי השקר
faciendum oblivisci ad Cogitantium ? sui cordis doli vatum &
27 ונביאי תרמת לבם: החשבים להשכיח את־
unusquisque narrabunt quæ , suis somniis in mei nominis meũ populum
עמי שמי בחלומתם אשר יספרו איש
.Bahal in mei nominis eorum patres sunt obliti sicut ; suo socio
לרעהו כאשר שכחו אבותם את־שמי בבעל:
meũ verbum quo & ,somnium narret ,somnium eo cum quo Propheta
28 הנביא אשר־אתו חלום יספר חלום ואשר דברי
dixit , tritico cum paleæ quid : veritate meum verbum loquatur ,eo cum
אתו ידבר דברי אמת מה־לתבן את־הבר נאם־
,Dominus dixit ,ignis tanquam meum verbum sic Nonne ? Dominus
29 יהוה: הלוא כה דברי כאש נאם־יהוה
ad ego ecce Propterea .petram dissperget contritam malleus veluti &
30 וכפטיש יפצץ סלע: לכן הנני על־
.suo socio cum à unusquisque,mea verba furantes ,Dominus ait ,prophetas
הנבאים נאם־יהוה מגנבי דברי איש מאת רעהו:
,suam linguam usurpantibus , Dominus ait , prophetas ad ego Ecce
31 הנני על־הנבאים נאם־יהוה הלקחים לשונם
ait ,falsitatis somnia prophetantes ad ego Ecce .Dicit : dixere &
32 וינאמו נאם: הנני על־נבאי חלמות שקר נאם־
,suis mendaciis in meũ populum fecerũt errare &,ea narraverũt &.Domin⁹
יהוה ויספרום ויתעו את־עמי בשקריהם
proficiendo & ,eis præcepi nec , eos misi non ego & : sua levitate in &
ובפחזותם ואנכי לא־שלחתים ולא צויתים והועיל
te interrogaverit cùm Et .Dominus dixit ,huic populo profuerunt non
33 לא־יועילו לעם־הזה נאם־יהוה: וכי־ישאלך
? Domini onus Quid : dicendo,sacerdos vel,propheta vel , iste populus
העם הזה או־הנביא או־כהן לאמר מה־משא יהוה
.Dominus dicit ,vos derelinquam & onus Quod : eos ad dices &
ואמרת אליהם את־מה־משא ונטשתי אתכם נאם־יהוה:
,Domini Onus : dixerit qui , populus & ,sacerdos & ,propheta Et
34 והנביא והכהן והעם אשר יאמר משא יהוה
dicetis Sic .ejus domum super & , illum virum super visitabo &
35 ופקדתי על־האיש ההוא ועל־ביתו: כה תאמרו
Quid : suum fratrem ad unusquisque & ,suum socium ad unusquisque
איש על־רעהו ואיש אל־אחיו מה־
Domini onus Et ? Dominus est locutus quid & ,Dominus respondit
36 ענה יהוה ומה־דבר יהוה: ומשא יהוה
; suum verbum unicuique erit onus quia : ultrà memorabitis non
לא תזכרו־עוד כי המשא יהיה לאיש דברו
,nostri Dei exercituũ Domini ,viventis Dei verba pervertistis &
והפכתם את־דברי אלהים חיים יהוה צבאות אלהינו:
quid & ,Dominus tibi respondit Quid : prophetam ad dices Sic
37 כה תאמר אל־הנביא מה־ענך יהוה ומה־
sic Propterea ? dicetis Domini onus num Et ? Dominus est locutus
38 דבר יהוה: ואם־משא יהוה תאמרו לכן כה
,Domini onus , istud verbum vos dicere Propter : Dominus dixit
אמר יהוה יען אמרכם את־הדבר הזה משא יהוה
Propterea .Domini onus dicatis Non : dicendo , vos ad misi &
ואשלח אליכם לאמר לא תאמרו משא יהוה: לכן
,civitatẽ & , vos auferam & ,obliviscẽdo vestri obliviscar & ego ecce
39 הנני ונשיתי אתכם נשא ונטשתי אתכם ואת־העיר
.meis faciebus desuper vestris patribus & , vobis dedi quam
אשר נתתי לכם ולאבותיכם מעל פני:
quæ ,seculi ignominiam & ,seculi opprobrium vos super dabo Et
40 ונתתי עליכם חרפת עולם וכלמות עולם אשר
.tradetur oblivioni non
לא תשכח:

Versio VULG. LAT.

26 Usquequò istud est in corde prophetarum vaticinantium mendacium, & prophetantium seductiones cordis sui? 27 Qui volunt facere ut obliviscatur populus meus nominis mei propter somnia eorũ, quæ narrat unusquisque ad proximum suum: sicut obliti sunt patres eorum nominis mei propter Baal. 28 Propheta, qui habet somnium, narret somnium: & qui habet sermonem meum, loquatur sermonẽ meum verè: quid paleis ad triticum, 29 dicit Dominus? Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus; & quasi malleus conterens petram? 30 Propterea ecce ego ad prophetas, ait Dominus, qui furantur verba mea unusquisque à proximo suo. 31 Ecce ego ad prophetas, ait Dominus, qui assumunt linguas suas, & aiunt; Dicit Dominus. 32 Ecce ego ad prophetas somniantes mendacium, ait Dominus, qui narraverunt ea, & seduxerunt populum meum in mendacio suo, & in miraculis suis: cùm ego non misissem eos, nec mandassem eis, qui nihil profuerunt populo huic, dicit Dominus. 33 Si igitur interrogaverit te popul⁹ iste, vel propheta, aut sacerdos, dicens; Quod est onus Domini? dices ad eos, Vos estis on⁹: projiciam quippe vos, dicit Dominus. 34 Et propheta, & sacerdos, & popul⁹ qui dicit; Onus Domini: visitabo super virum illum, & super domum ej⁹. 35 Hæc dicetis unusquisque ad proximum, & ad fratrem suum; Quid respondit Domin⁹? & quid locutus est Domin⁹? 36 Et on⁹ Domini ultrà non memorabitur: quia onus erit unicuique sermo suus: & pervertistis verba Dei viventis, Domini exercituum 37 Dei nostri. Hæc dices ad prophetam, Quid respondit tibi Domin⁹? & quid locut⁹ est Dominus? 38 Si autem onus Domini dixeritis: propter hoc hæc dicit Domin⁹; Quia dixistis sermonem istum, Onus Domini: & misi ad vos, dicens; Nolite dicere, Onus Domini: 39 Propterea ecce ego tollam vos portans, & derelinquam vos, & civitatem quam dedi vobis & patrib⁹ vestris, à facie mea. 40 Et dabo vos in opprobrium sempiternũ, & ignominiam æternam, quæ nunquam oblivione delebitur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

26 Ἕως πότε ἔσται ἐν καρδίᾳ τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων ψευδῆ, (ζ) ἐν τῷ προφητεύειν αὐτοὺς τὰ θελήματα τῆς καρδίας αὐτῶν, 27 Τῶν λογιζομένων τοῦ ἐπιλαθέσθαι τοῦ νόμου μου ἐν τοῖς ἐνυπνίοις αὐτῶν, ἃ (η) διηγοῦντο ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ, καθάπερ ἐπελάθοντο οἱ πατέρες αὐτῶν τοῦ ὀνόματός μου 28 ἐν τῇ Βάαλ; Ὁ προφήτης ἐν ᾧ τὸ ἐνύπνιόν ἐστι, διηγησάσθω τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ, καὶ ἐν ᾧ ὁ λόγος μου πρὸς αὐτὸν, διηγησάσθω τὸν λόγον μου ἐπ᾽ ἀληθείας. τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σῖτον; οὕτως οἱ λόγοι μου, λέγει κύριος. (θ) 29 Οὐκ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου, ὥσπερ πῦρ, λέγει κύριος, 30 καὶ ὡς πέλυξ κόπτων πέτραν; (ι) Ἰδοὺ ἐγὼ διατοῦτο πρὸς τοὺς προφήτας, λέγει κύριος ὁ θεὸς, τοὺς κλέπτοντας τοὺς λόγους μου (κ) 31 ἕκαστον παρὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ. Ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας τοὺς ἐκβάλλοντας (λ) προφητείας γλώσσης, καὶ νυστάζοντας νυσταγμὸν 32 (μ) αὐτῶν. Διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας τοὺς προφητεύοντας (ν) ἐνύπνια ψευδῆ, καὶ οὐ διηγοῦντο αὐτὰ, καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς, καὶ ὠφέλειαν οὐκ ὠφελήσουσι τὸν 33 λαὸν τοῦτον. Καὶ ἐὰν (ξ) ἐρωτήσωσιν ὁ λαὸς οὗτος, ἢ ἱερεὺς, ἢ προφήτης, Τί τὸ λῆμμα κυρίου; καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε τὸ λῆμμα, 34 καὶ ῥάξω ὑμᾶς, λέγει κύριος. Ὁ προφήτης, καὶ (ᶜ) οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ λαὸς, οἳ ἂν εἴπωσι, Λῆμμα κυρίου, καὶ ἐκδικήσω τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ 35 τὸν οἶκον αὐτοῦ. (ο) Οὕτως ἐρεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Τί ἀπεκρίθη (π) κύριος, καὶ τί ἐλάλησε 36 κύριος; Καὶ λῆμμα κυρίου μὴ (ρ) ὀνομάζετε ἔτι, ὅτι τὸ λῆμμα τῷ ἀνθρώπῳ ἔσται 37 ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ διατί ἐλάλησε κύριος 38 ὁ θεὸς ἡμῶν; Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ (σ) θεὸς ἡμῶν, Ἀνθ᾽ ὧν εἴπατε τὸν λόγον τοῦτον, 39 Λῆμμα κυρίου, καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς, λέγων, Οὐκ ἐρεῖτε, Λῆμμα κυρίου, Διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω, καὶ ῥάσσω ὑμᾶς, καὶ τὴν πόλιν ἣν ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν. 40 Καὶ δώσω ἐφ᾽ ὑμᾶς ὀνειδισμὸν αἰώνιον, καὶ ἀτιμίαν αἰώνιον, (") ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσεται. 7 Διατοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, Ζῇ κύριος, ὃς ἀνήγαγε 8 τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου, Ἀλλὰ, Ζῇ κύριος, ὃς συνήγαγε (τ) πᾶν τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βοῤῥᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν, οὗ ἐξῶσεν αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ ἀποκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.

26 Usquequò erit in corde prophetarum prophetantium falsa, dum ipsi prophetant voluntates cordis sui, 27 Cogitantium, ut oblivio fiat legis meæ in somniis ipsorum, quæ narrant unusquisque proximo suo, sicut obliti sunt patres eorum nominis mei in Baal? 28 Propheta, in quo somnium est, narret somniũ suũ: et in quo sermo meus ad eum; narret sermonem meum in veritate. Quid paleæ ad triticum? Sic verba mea, dicit Dominus. 29 Nónne ecce verba mea, sicut (o) ignis, dicit Dominus, & sicut securis cædens petram? 30 Ecce ego (p) propterea ad prophetas, dicit Dominus Deus, qui furantur verba mea, unusquisque à proximo suo. 31 Ecce ego ad prophetas, qui (q) emittunt prophetias linguæ, & dormitant dormitationem suam. 32 Propterea ecce ego ad prophetas, qui prophetant somnia falsa, & (r) non narrant ea, & seduxerunt populum meum in mendaciis suis, & in erroribus suis: & ego non miseram eos, & non mandâvam eis: & adjumento non adjuvabunt populum hunc. 33 Quòd si interrogaverint populus iste, vel sacerdos, vel propheta, Quæ est (ſ) assumptio Domini? & dices eis; Vos estis assumptio, & allidam vos, dicit Dominus. 34 Propheta, & sacerdotes, & populus, quicunque dixerint; Assumptio Domini: & ulciscar hominem illum, & domum ejus. 35 Sic dicetis unusquisque ad proximum suum, & unusquisque ad fratrem suum; Quid respondit Dominus, & quid loquutus est Domin⁹? 36 Et assumptionem Domini nolite nominare ultrá: quia assumptio homini erit sermo ejus. 37 (t) Et quarè loquutus est Domin⁹ De⁹ noster? Propter hoc hæc dicit Dominus Deus noster; 38 Pro eo, quòd dixistis sermonem istum, Assumptio Domini, & misi ad vos, dicens; Non dicetis, Assumptio Domini: 39 Propterea ecce ego assumo, & allido vos, & civitatem, quam dedi vobis, & patrib⁹ vestris. 40 Et dabo super vos opprobriũ sempiternũ, et ignominiam sempiternã, quæ oblivioni non tradetur. 7 Idcircò ecce dies veniunt, dicit Dominus: & non dicent ultrà; Vivit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Ægypti: 8 Sed Vivit Dominus, qui congregavit omne semen Israel à terra Aquilonis, & ab omnibus regionibus, quò expulerat eos illuc; & restituit eos in terram ipsorum.

MS. A. (ζ) καὶ ἐν τῷ (η) διηγοῦνται (θ) Οὐχ οἱ λόγοι μου, ὥσπερ φλέγον πῦρ, λέγει κύριος, καὶ ὡς πέλεκυς (ι) Διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ (κ) ἕκαστος (λ) προφητείαν γλώσσῃ, (μ) ἑαυτῶν. Ἰδοὺ ἐγὼ (ν) ψευδῆ ἐνύπνια, καὶ διηγοῦντο (ξ) ἐρωτήσωσιν (ς) ὁ λαὸς (ᶜ) ὁ ἱερεὺς, (ο) Οἱ οὕτως (π) κύριος; Καὶ λῆμμα (ρ) ὀνομάζεται, ὅτι λῆμμα κυρίου ἔσται τῷ ἀνθρώπῳ ὁ λόγος (σ) θεὸς, Ἀνθ᾽ ὧν (") εἴ τις (τ) ἅπαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

26 עד אימתי אית בלבהון דנביי שקרא דמתנבן שקר ומתנבן רשע לבהון: דמחשבין
27 לאנשאה ית עמי שמי בחלמהון דמשתען גבר לחבריה כמה דשבקו אבהתהון ית
28 פולחן שמי ומקימין בשום טעותא: נביאה דעמיה חלמא ישתעי חלמא ודפתגמי עמיה
ימלל פתגמי קשוט הא כמה דפריש בין תבנא לעבורא כן פריש בין צדיקיא לרשיעיא
29 אמר יי: הלא כל פתגמי תקיפין כאשתא אמר יי וכפטישא דמפצע כיפא: בכן הא אנא
30 שלח רוגזי על נביי שקרא אמר יי מגנבין פתגמי גבר מן חבריה: בכן הא אנא שלח רוגזי
31 על נביי שקרא אמר יי דמתנבן כרעות לבהון ואמרין כן אמר: האנא שלח רוגזי על
32 דמתנבן חלמא דשקר אמר יי ומשתעו ומטעין ית עמי בשקריהון ובבקרותהון ואנא לא
שלחתנון ולא פקדתנון והנאה לא יהנון לעמא הדין אמר יי: וארי ישאלנך עמא הדין
33 או ספר או כהן למימר מה נבואתא בשמא דיי ותימר להון כדין נבואתא וארטוש יתכון
34 אמר יי: וספר וכהן ועמא דימר נבואתא בשמא דיי ואסער על גברא ההוא ועל ביתיה:
35 כדין תימרון גבר לחבריה וגבר לאחוהי מה אתיב יי ומה מלל יי: ונבואה בשמא דיי
36 לא תדכרון עוד ארי נבואתא תהי לגבר דמקים פתגמי רעותיה ואתון מדמן לבטלא ית
37 פתגמי אלהא קימא דיי צבאות אלהנא: כדין תימר לנביא מה אתיבך יי ומה מלל יי:
38 ואם נבואה בשמא דיי תימרון בכן כדנן אמר יי חלף דאמרתון ית פתגמא הדין נבואה
בשמא דיי ושלחית לותכון למימר לא תימרון נבואה בשמא דיי: בכן הא אנא שלח רוגזי
39 ואשבוק יתכון מישבק וארטוש יתכון וית קרתא דיהבית לכון ולאבהתכון מן קדם
40 מימרי: ואיתין עליכון חסודי עלם ויחפינכון כלמות עלם דלא יתנשי:

PARÁPH. CHALD. Versio Latina.

26 Quousque est istud in corde pseudoprophetarum, qui prophetant falsa, & prophetant impietatem cordis sui? 27 Qui cogitant efficere ut obliviscatur popul⁹ me⁹ nominis mei per somnia sua, quæ narrant unusquisque socio suo, sicut reliquerunt patres eorum cultum nominis mei, jurantes per nomina idolorum. 28 Propheta apud quem est somnium, narret somnium; & apud quẽ est verbum meum, loquatur verbum meum verè. Ecce sicut qui separat paleam à tritico, sic separo impios à justis, dicit Domin⁹. 29 Nónne omnia verba mea sunt fortia sicut ignis, dicit Dñs? & sicut malleus conterens petrã? 30 Propterea ecce ego mitto furorẽ meum super pseudoprophetas, dicit Dñs, qui suffurantur verba mea quisque à socio suo. 31 Ideo ecce mitto furorẽ meum super pseudoprophetas, dicit Domin⁹, qui prophetant juxta voluntatẽ cordis sui, & dicunt: Sic dicit [Dominus.] 32 Ecce ego immitto furorẽ meum super eos qui prophetant somnium falsum, dicit Domin⁹: & narrant & seducunt populũ meum mendaciis suis & temeritate sua. Ego enim non misi eos, nec præcepi eis, qui nihil profuerunt populo huic, dicit Dominus. 33 Et cùm interrogaverit te popul⁹ hic, aut scriba, aut sacerdos, dicens; Quæ est prophetia in nomine Domini? Et dices ei: Talis est prophetia; Projiciam vos, dicit Dominus. 34 Scriba enim & sacerdos, & populus qui dixerit, Prophetia in nomine Domini: & visitabo super virum illum, & super domum ejus. 35 Sic dicetis unusquisque proximo suo, & unusquisque fratri suo: Quid respondit Dominus, & quid locutus est Dominus? 36 Et prophetiæ in nomine Domini non recordabimini amplius: quia prophetia erit viro qui stabilierit verba voluntatis ejus. Vos autem putatis irrita facere verba Dei viventis, Domini exercituũ Dei nostri. 37 Sic dices prophetæ: Quid respondit tibi Domin⁹, aut quid locut⁹ est Domin⁹? 38 Et si, Prophetia in nomine Domini, dixeritis; propterea hæc dicit Dominus: Pro eo quòd dixistis sermonem istum, Prophetia in nomine Domini, cùm misissem ad vos, dicendo: Ne dicatis, Prophetia à conspectu Domini. 39 Propterea ecce ego immitto furorem meum, & derelinquam vos derelinquendo, & projiciam vos & civitatem quam dedi vobis, & patribus vestris, à conspectu Verbi mei. 40 Et dabo super vos opprobria sempiterna, & cooperiet vos ignominia sempiterna, nunquam delenda.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܢܗܘܝܢ ܒܦܘܡܗܘܢ ܕܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܗܠܝܢ ܢܒܝܘܬܐ ܕܓܠܐ. ܢܒܝܘܬܐ ܕܢܟܠܐ
27 ܕܠܒܗܘܢ. * ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܠܡܛܥܝܘ ܠܥܡܝ ܒܫܡܝ ܒܚܠܡܝܗܘܢ. ܕܡܫܬܥܝܢ ܚܕ ܠܚܕ
28 ܠܚܒܪܗ. ܐܝܟ ܕܛܥܘ ܐܒܗܝܗܘܢ ܫܡܝ ܘܦܠܚܘ ܠܒܥܠܐ. * ܢܒܝܐ ܕܚܙܐ ܚܠܡܐ ܢܫܬܥܐ
ܚܠܡܐ. ܘܕܐܝܬ ܠܘܬܗ ܡܠܝ. ܢܡܠܠ ܡܠܝ ܒܩܘܫܬܐ. ܡܢܐ ܚܠܛܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܒܢܐ
29 ܥܡ ܚܛܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܗܐ ܡܠܝ ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܢܦܩܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܝܟ ܦܪܙܠܐ
30 ܕܦܣܩ ܟܐܦܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܥܠ ܢܒܝܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܓܢܒܝܢ ܡܠܝ ܐܢܫ
31 ܡܢ ܚܒܪܗ. * ܗܐ ܐܢܐ ܥܠ ܢܒܝܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܡܗܦܟܝܢ ܠܫܢܝܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܪܝܐ ܐܡܪ
32 ܗܟܢܐ. * ܗܐ ܐܢܐ ܥܠ ܢܒܝܐ ܕܚܙܝܢ ܚܠܡܐ ܕܓܠܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܡܫܬܥܝܢ ܠܗܘܢ. ܘܡܛܥܝܢ
ܠܥܡܝ ܒܕܓܠܘܬܗܘܢ. ܘܒܦܚܙܘܬܗܘܢ. ܘܐܢܐ ܠܐ ܦܩܕܬ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ. ܘܡܕܡ ܠܐ
33 ܡܘܬܪܝܢ ܠܥܡܐ ܗܢܐ. * ܘܡܐ ܕܢܫܐܠܘܢܟ ܥܡܐ ܗܢܐ ܐܘ ܢܒܝܐ ܐܘ ܟܗܢܐ: ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܟ
ܡܢܘ ܡܫܩܠܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܢܘ ܡܫܩܠܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܥܩܪܟܘܢ ܐܡܪ
34 ܡܪܝܐ. * ܘܢܒܝܐ ܐܘ ܟܗܢܐ ܐܘ ܥܡܐ ܕܢܐܡܪ: ܡܫܩܠܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܬܦܪܥ ܡܢ ܓܒܪܐ ܗܘ
35 ܘܡܢ ܒܝܬܗ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪܝܬܘܢ ܐܢܫ ܠܚܒܪܗ ܘܐܢܫ ܠܐܚܘܗܝ. ܡܢܐ ܥܢܐ ܡܪܝܐ
36 ܘܡܢܐ ܡܠܠ ܡܪܝܐ. * ܘܡܫܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܬܬܕܟܪܘܢ ܬܘܒ. ܡܛܠ ܕܡܫܩܠܐ ܢܗܘܐ
ܠܓܒܪܐ ܡܠܬܗ. ܘܐܢܬܘܢ ܗܦܟܬܘܢ ܡܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ
37 ܐܠܗܢ. * ܗܟܢܐ ܬܐܡܪܘܢ ܠܢܒܝܐ. ܡܢܐ ܥܢܟ ܡܪܝܐ. ܘܡܢܐ ܡܠܠ ܡܪܝܐ. * ܘܐܢ
38 ܡܫܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܬܐܡܪܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܚܠܦ ܕܐܡܪܬܘܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ: ܘܫܕܪܬ
39 ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܐܡܪܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܢܣܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܫܩܠ. ܘܫܕܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܘܠܡܕܝܢܬܐ
40 ܕܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐܒܗܝܟܘܢ. ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝ. * ܘܐܬܠ ܥܠܝܟܘܢ ܚܣܕܐ ܕܠܥܠܡ.
ܘܨܥܪܐ ܕܠܥܠܡ. ܕܠܐ ܢܬܛܥܐ.

26 * Quousque tandem erunt in ore falsorum prophetarum istorum prophetiæ falsæ, prophetiæ doli cordis eorum, 27 Quorum consilium est nomine meo populum meum seducere per somnia sua quæ narrant alter alteri; quemadmodum obliti sunt patres eorum nominis mei, & coluerunt Baalem? 28 Propheta qui somnium videt, narret somnium: & is penes quem sunt sermones mei, referat sermones meos fideliter: quorsum miscetis paleam cum tritico, dicit Dominus? 29 Ecce sermones mei velut ignis egrediuntur, ait Dñs; & veluti chalybs qui cædit lapidem: 30 Propterea en præstò sum contra prophetas, dicit Dominus, qui suffurantur sermones meos alter ab altero. 31 Ecce me contra prophetas, dicit Domin⁹ qui pervertunt linguas suas ac dicunt, Dominus ita dicit. 32 Ecce me contra prophetas qui vident somnia falsa, dicit Dominus, eáque narrant, seducúntque populum meum falsitate & lasciviâ suâ: cùm ego non præceperim eis, nec miserim eos, nihilq; prosint huic populo. 33 Cùm ergò postulaverit à te populus iste, aut propheta, aut sacerdos *aliquis*, dixeritq; tibi, Qualis est sermo Domini? tu illis dicito, Is est sermo Domini; Evellam vos, dicit Dominus. 34 In prophetam verò illum, sive sacerdotem, sive populum qui dixerit, Sermo Domini; animadvertam in ejusmodi hominem, & in domum ipsius. 35 Ita dicetis quisque socio suo & quisque fratri suo, Quid respondit Dominus? &, Quid locut⁹ est Dñs? 36 Sermonis autem Domini ne memineritis posthac; nam sermo, esto homini prophetia ejus (*Domini*): vos autem pervertitis sermones Dei vivi, Domini potentissimi, Dei nostri. 37 Ita dicetis alicui, Quid respondit tibi Domin⁹, &, Quid locutus est Domin⁹? 38 Quòd si, Domini sermo, dixeritis, sic ait Domin⁹; Quia sermonem hunc locuti estis, licèt mandâssem vobis ne loqueremini; 39 Propterea tollendo vos tollam, tum projiciã vos unà cum civitate quam dedi vobis & patribus vestris, à conspectu meo: 40 Imponámque vobis opprobrium sempiternum & ignominiam perpetuam quæ nunquam oblivioni tradetur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * الى متى يكون قلب الانبياء الذين يتنبون بالكذب* وعنده ما يتنباون بارادات قلبهم *
27 * الطانين ان ينسوا ناموسي باحلامهم* بما يخبر كل واحد قريبه* كما نسي اباوهم اسمي ببعال *
28 * النبي الذي له حلم فليتحدث بحلمه* والذي اليه كلمتي فليتحدث بكلمتي بالحق* اين
29 التبن من الحنطة* هكذا كلماتي يقول الرب * اليس كلماتي مثل نار يتوقد يقول الرب *
30 ومثل معول يقطع الصخر *لاجل هذا ها انا الى الانبياء يقول الرب الاله الذين يسرقون
31 اقوالي كل واحد من قريبه * ها انا الى الانبياء الذين يخرجون نبوة لسان وينعسون نعاسهم*
32 * ها انا الى الانبياء الذين يتنبون احلاما كاذبة ويخبرون بها * واضلوا شعبي بكذبهم
33 وبضلالتهم* وانا لم ارسلهم ولم امرهم* ولم ينفعوا شعبي هذا منفعة* وان سالك هذا الشعب
34 او الكاهن او النبي ما وحي الرب* فتقول لهم انتم وحي الرب* وانتقم من ذلك الانسان
35 ومن بيته * لان هكذا تقولون كل واحد لقريبه وكل واحد لاخيه* ماذا اجاب الرب وماذا
36 37 تكلم الرب * ووحي الرب لا يسمى ايضا* لان وحي الرب يكون للانسان كلمته* ولاجل
38 ماذا تكلم الرب الهنا* لاجل هذا هكذا يقول الرب الاله* من اجل انكم تقولون هذا
39 القول* وحي الرب* وارسلت اليكم قايلا لا تقولوا وحي الرب* لاجل هذا ها انا اخذلكم
40 واستاصلكم وهذه المدينة التي اعطيتها لابايكم* وارفع عليكم تعييرا ابديا
7 واهانة ابدية هذه لا تنسى* *لاجل هذا ها ايام تاتي يقول الرب* فلا يقولون ايضا
8 حي الرب الذي اصعد بني اسرائيل من ارض مصر * لكن حي الرب الذي جمع كل
زرع اسرائيل من ارض الجربياء ومن جميع الكور حيث اقصاهم هناك* وردهم الى ارضهم*

26 *Quousque cor prophetarum qui prophetant, hærebit falsitati? & quousque prophetabunt voluntates animi sui,* 27 *Putantes se oblivioni daturos legem meam per somnia sua, et per ea quæ alter alteri narrat; quemadmodum obliti fuerant, patres eorum nominis mei per Baalem?* 28 *Propheta qui somnium habuerit, referat somnium suum; & is ad quem fuerit verbum meum, sincerè loquatur verbum meum. Quænam est inter paleam & triticum proportio? eodem modo verba mea, dicit Dominus.* 29 *An non sunt verba mea sicut ignis ardens, dicit Dominus; & sicut bipennis lapidem secans?* 30 *Idcircò ecce me ad prophetas, ait Dominus Deus; qui sermones meos alter ab altero furantur.* 31 *Ecce me ad prophetas qui prophetiã linguæ proferunt, & somnia sua effutiunt.* 32 *Ecce me ad prophetas qui somnia falsa prophetant, eaque narrantes populum meum suis mendaciis & errore suo seducunt: cùm ego nec miserim eos, nec præceperim eis, nec ullam attulerint huic populo meo utilitatem.* 33 *Quòd si te interrogaverit hic populus, sacerdos, aut propheta, quænam sit revelatio Domini, dices eis; Vos estis revelatio Domini.* 34 *At vindictam sumam ab ejusmodi homine & à domo ipsius.* 35 *Nam sic dicetis quilibet proximo suo & quilibet fratri suo, Quid respondit Dominus? &, Quid locutus est Dominus?* 36 *At revelatio Domini ne nominetur amplius: nam alioqui revelatio Domini foret homini verbum suum:* 37 *Et quorsum loqueretur Dominus Deus noster?* 38 *Quare sic ait Dominus Deus, Quandoquidem hujusmodi sermonẽ profertis, Revelatio Domini; cùm ad vos miserim qui diceret; Ne dicatis, Revelatio Domini:* 39 *Idcircò ecce ego deserã vos, & evellam vos cum hac urbe quam dederam patribus vestris:* 40 *Et inferam vobis vituperium æternum despectúmque perpetuum, talem ut nunquam oblivioni tradatur.* *vers.* 7. *Idcircò ecce dies venient, dicit Dominus; quibus nequaquam dicent posthac, Vivat Dominus qui eduxit filios Israelis de terra Ægypti;* 8 *Sed vivat Dominus qui collegit totum semen Israelis de terra Aquilonari, & ex omnibus regionibus in quas ablegaverat eos, reduxitque eos in terram eorum.*

ירמיה : כד כה

CAP. XXIV. כד

ante parata ficuum canistra duo ecce & ,Dominus me fecit Videre
הִרְאַנִי יְהוָה וְהִנֵּה שְׁנֵי דּוּדָאֵי תְאֵנִים מוּעָדִים לִפְנֵי 1
Babel regem Nebuchadresar *transferre post* ,Domini templum
הֵיכַל יְהוָה אַחֲרֵי הַגְלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת
,Jehudah principes & ,Jehudah regem Jehojachim filium Jechonjahu
יְכָנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה
.Babel eos adduxit & ,Jerusalaim de *inclusorem* & ,*artificem* &
וְאֶת־הֶחָרָשׁ וְאֶת־הַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלִַם וַיְבִאֵם בָּבֶל׃
canistrũ & : præcoquas ficus sicut ,valde bonas ficus unum Canistrum
הַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים טֹבוֹת מְאֹד כִּתְאֵנֵי הַבַּכֻּרוֹת וְהַדּוּד 2
.malitiam propter *comedentur* non quæ ,valde malas ficus *unum*
אֶחָד תְּאֵנִים רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃
: dixi Et ? Irmejahu *vides* tu Quid : me ad Dominus dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר 3
, valde malas , malas & : valde bonas ,bonas ficus : Ficus
תְּאֵנִים הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת טֹבוֹת מְאֹד וְהָרָעוֹת רָעוֹת מְאֹד
Domini verbum fuit Et .malitiam propter *comedentur* non quæ
אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה 4
ficus sicut , Israel Deus Dominus dixit Sic : dicendo ,me ad
אֵלַי לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּתְּאֵנִים 5
,Jehudah transmigrationem faciam cognoscere sic : hæ bonæ
הַטֹּבוֹת הָאֵלֶּה כֵּן־אַכִּיר אֶת־גָּלוּת יְהוּדָה
.bonum in Chasdim terram isto loco de emisi quam
אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים לְטוֹבָה׃
terram in eos reducam & ,bonum in eos super meũ oculum ponam Et
וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה וַהֲשִׁבֹתִים עַל־הָאָרֶץ 6
.evellam non & ,eos plantabo & :destruam non & ,eos ædificabo & ; hanc
הַזֹּאת וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהֱרֹס וּנְטַעְתִּים וְלֹא אֶתּוֹשׁ׃
erunt & ,Dominus *ego* quòd ,me *sciendum ad* cor eis dabo Et
וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב לָדַעַת אֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה וְהָיוּ־ 7
revertentur quia : Deum in eis ero ego & ,populum in mihi
לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים כִּי־יָשֻׁבוּ
comedentur non quæ , malæ ficus sicut Et .suo corde toto in me ad
אֵלַי בְּכָל־לִבָּם׃ וְכַתְּאֵנִים הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה 8
Sidchijahu dabo Sic : Dominus dixit sic quia ,malitiã propter
מֵרֹעַ כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כֵּן אֶתֵּן אֶת־צִדְקִיָּהוּ
, Jerusalaim residuum & ,ejus principes & , Jehudah regem
מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו וְאֵת שְׁאֵרִית יְרוּשָׁלִַם
.Ægypti terra in *habitantes* & ,hac urbe in *remanentes*
הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְהַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
; terræ regnis omnibus ,malum in ,commotionem in eos dabo Et
וּנְתַתִּים לְזַוָעָה לְרָעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ 9
omnibus in maledictionem & ,*dicterium* in ,parabolam in &,opprobrium in
לְחֶרְפָּה וּלְמָשָׁל לִשְׁנִינָה וְלִקְלָלָה בְּכָל־
eis in mittam Et .*illuc* eos *expuli quò* locis
הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־אַדִּיחֵם שָׁם׃ וְשִׁלַּחְתִּי בָם אֶת־ 10
desuper eos consumere ad usque ,pestem & , famem , gladium
הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדֶּבֶר עַד־תֻּמָּם מֵעַל
.eorum patribus & , eis dedi quam , *humo*
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃

CAP. XXV. כה

, Jehudah populum omnem super Irmejahu ad fuit quod Verbum
הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה עַל־יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־עַם יְהוּדָה 1
, Jehudah regis Josijahu filii Jehojachim quarto anno in
בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
.Babel regis Nebuchadresar primus annus ipse
הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃
populum omnem ad propheta Irmejahu est locutus Quod
אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־כָּל־עַם 2
: dicendo , Jerusalaim habitatores universos ad & , Jehudah
יְהוּדָה וְאֶל כָּל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר׃

Verſio VULG. LAT.

CAP. XXIV.

1 Oſtendit mihi Dominus: & ecce duo calathi pleni ficis, poſiti ante templum Domini, poſtquàm tranſtulit Nabuchodonoſor rex Babylonis Jechoniam filium Joakim regem Juda, & principes ejus, & fabrum, & incluſorem, de Jeruſalem, & adduxit 2 eos in Babylonem. Calathus unus ficus bonas habebat nimis, ut ſolent ficus eſſe primi temporis: & calath⁹ unus ficus habebat malas nimis, quæ comedi non po- 3 terant, eò quòd eſſent malæ. Et dixit Dominus ad me; Quid tu vides, Jeremia? Et dixi; Ficus, ficus bonas, bonas valdè; & malas, malas valdè, quæ comedi non 4 poſſunt, eò quòd ſint malæ. Et factum eſt verbum Domini ad 5 me, dicens; Hæc dicit Dominus De⁹ Iſrael; Sicut fic⁹ hæ bonæ: ſic cognoſcam tranſmigrationem Juda, quam emiſi de loco iſto in terram Chaldæorum, 6 in bonum. Et ponam oculos meos ſuper eos ad placandum, & reducam eos in terram hanc: & ædificabo eos, & non deſtruam: & plantabo eos, & non 7 evellam. Et dabo eis cor ut ſciant me, quia ego ſum Domin⁹: & erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum: quia revertentur ad me in toto corde 8 ſuo. Et ſicut ficus peſſimæ, quæ comedi non poſſunt, eò quòd ſint malæ: hæc dicit Dominus; Sic dabo Sedeciam regem Juda, & principes ejus, & reliquos de Jeruſalem, qui remanſerunt in urbe hac, & qui habitant in ter- 9 ra Ægypti. Et dabo eos in vexationem, afflictionémque omnibus regnis terræ; in opprobrium, & in parabolam, & in proverbium, & in maledictionem in univerſis locis, ad quæ 10 ejeci eos. Et mittam in eis gladium, & famem, & peſtem; donec conſumantur de terra, quam dedi eis, & patribus eorum.

CAP. XXV.

1 VErbum, quod factum eſt ad Jeremiam de omni populo Juda, in anno quarto Joakim filii Joſiæ regis Juda, (ipſe eſt annus primus Nabuchodonoſor regis 2 Babylonis,) Quod locutus eſt Jeremias propheta ad omnem populum Juda, & ad univerſos habitatores Jeruſalem, dicens;

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. κδ΄.

1 (α) Ἔδειξέ μοι κύριος δύο καλάθους σύκων, κειμένους κατὰ πρόσωπον ναοῦ κυρίου, μετὰ τὸ ἀποικίσαι Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ τοὺς ἄρχοντας (β), καὶ τοὺς τεχνίτας, καὶ τοὺς δεσμώτας, καὶ τοὺς πλουσίους ἐξ Ἱερουσαλήμ, καὶ ἤγαγεν 2 αὐτοὺς εἰς Βαβυλῶνα. Ὁ κάλαθος ὁ εἷς σύκων χρηστῶν σφόδρα, ὡς τὰ σῦκα τὰ πρώϊμα· καὶ ὁ κάλαθος ὁ ἕτερος σύκων πονηρῶν σφόδρα, ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ 3 πονηρίας αὐτῶν. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ, Τί σὺ ὁρᾷς Ἱερεμία; καὶ εἶπα, Σῦκα· (γ) σῦκα τὰ χρηστά, χρηστὰ λίαν· καὶ τὰ πονηρά, πονηρὰ λίαν, ἃ οὐ βρωθή- 4 σεται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν. Καὶ ἐγένετο 5 λόγος κυρίου πρὸς μέ, λέγων, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, Ὡς τὰ σῦκα τὰ χρηστὰ ταῦτα, οὕτως ἐπιγνώσομαι τοὺς ἀποικισθέντας (δ) Ἰουδαίους, οὓς (ε) ἐξαπέσταλκα ἐκ τοῦ τόπου τούτου εἰς 6 γῆν Χαλδαίων εἰς ἀγαθά. Καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ᾽ αὐτοὺς εἰς ἀγαθά. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἀγαθά· καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ καθελῶ αὐτούς, καὶ κατα- 7 φυτεύσω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω. Καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν τοῦ εἰδέναι αὐτοὺς ἐμέ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, ὅτι ἐπιστραφήσονται ἐπ᾽ ἐμὲ ἐξ 8 ὅλης τῆς καρδίας αὐτῶν. Καὶ ὡς τὰ σῦκα τὰ πονηρά, ἃ οὐ (ζ) βρωθήσονται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν, τάδε λέγει κύριος, Οὕτως παραδώσω τὸν Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα, καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάλοιπον Ἱερουσαλὴμ τοὺς ὑπολελειμμένους ἐν τῇ (η) γῇ ταύτῃ καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν 9 Αἰγύπτῳ. Καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπισμὸν εἰς πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς, καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμόν, καὶ εἰς παραβολήν, καὶ εἰς μῖσος, καὶ εἰς κατάραν ἐν 10 παντὶ τόπῳ οὗ ἔξωσα αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς (θ) τὸν λιμόν, καὶ τὸν θάνατον, καὶ τὴν μάχαιραν, ἕως ἂν ἐκλείπωσιν ἀπὸ τῆς γῆς, ἧς ἔδωκα αὐτοῖς.

CAP. XXIV.

OStendit mihi Dominus duos 1 calathos ficuum poſitos ad faciem templi Domini; poſtquàm tranſtulit Nabuchodonoſor rex Babylonis Jechoniam filium Joacim regem Juda, & principes, & artifices, & vinctos, & divites ex Hieruſalem, & adduxit eos in Babylonem. Calathus unus ficuum bonarum valdè, 2 ſicut ficus primi temporis: & calathus alter ficuum malarum valdè, quæ non comedentur præ malitia ſua. Et dixit 3 Dominus ad me; Quid tu vides, Hieremia? Et dixi, Ficus: ficus bonas, bonas nimis; & malas, malas nimis, quæ non comedentur præ malitia ſua. Et fa- 4 ctum eſt ad me verbum Domini, dicens; Hæc dicit Dominus De- 5 us Iſrael; Sicut ficus hæ bonæ; ſic cognoſcam Judæos, qui tranſmigrârunt, quos emiſi de loco iſto in terram Chaldæorum, in bona. Et firmabo oculos meos 6 ſuper eos in bona: & reſtituam eos in terram hanc in bona: et reædificabo eos, & non deſtruam eos: & plantabo eos, & non evellam. Et dabo eis cor, ut 7 ſciant me; quia ego ſum Dominus: & erunt mihi in populum: & ego ero eis in Deum: quia revertentur ad me ex toto corde ſuo. Et ſicut ficus peſſimæ, quæ 8 non comedentur præ malitia ſua, hæc dicit Dominus; Sic tradam Sedeciam regem Juda, & principes ejus, & reſiduum Hieruſalem, qui remanſerunt in terra hac, & qui habitant in Ægypto. Et dabo eos in diſperſionem in 9 omnia regna terræ: & erunt in opprobrium, et in parabolam, et in odium, et in maledictionem in omni loco, quò ejeci eos illuc. Et 10 mittam in eos famem, et mortem, et gladium; donec deficiant de terra, quam dedi (a) eis.

MS.A. (α) Καὶ ἔδειξέν (β) βασιλέως Ἰούδα, καὶ (γ) καὶ τὰ σῦκα (δ) Ἰούδα, (ε) ἐξαπέσταλκας (ζ) βρωθήσεται (η) πόλει (θ) τὸν

ΚΕΦ. κε΄.

1 Ὁ ΛΟΓΟΣ Ὁ (α) ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣ ἹΕΡΕΜΙΑΝ ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν Ἰούδα, ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρ- 2 τῳ τοῦ Ἰωακεὶμ υἱοῦ Ἰωσία βασιλέως Ἰούδα, Ὃν ἐλάλησε πρὸς πάντα τὸν λαὸν Ἰούδα, καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ, λέγων,

MS.A. (α) ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ

CAP. XXV.

VErbum, quod factum eſt ad 1 Hieremiam ſuper omnem populũ (a) Juda, in anno quarto Joacim filii Joſiæ regis Juda: Quod loquutus eſt ad omnem 2 populum Juda, et ad habitatores Hieruſalem, dicens;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כד

1 אחזיני יי והא תרין סלי תאנין מחתין מקדם היכלא דיי בתר דאגלי נבוכדנצר מלכא דבבל ית יכניה בר יהויקים מלך שבטא דבית יהודה וית רברבי יהודה וית אומניא וית תרעיא מירושלם ואובילנון לבבל׃ 2 סלא חדא תאנין טבא לחדא כתאנין בכירין וסלא חד תאנין בישין בישן לחדא ודבישין לחדא דלא מתאכלן מבישו׃ 3 ואמר יי לי מה את חזי ירמיה ואמרית תאנין תאניא טבתא טבן לחדא ובישתא בישן לחדא דלא מתאכלן מבישו׃ 4 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ 5 כדנן אמר יי אלהא דישראל כתאניא טבתא האלין כן אשמודע ית גלות יהודה דאגליתי מן אתרא הדין לארע כסדאי לטבא׃ 6 ואשוי מימרי עליהון לטבא ואתיבנון לארעא הדא ואבנינון ולא אפגר ואקימנון ולא אטלטל׃ 7 ואתן להון לבא למדע דחלתי ארי אנא יי ויהון קדמי לעם ואנא אהא להון לאלה ארי יתובון לפלחני בכל לבהון׃ 8 וכתאניא בישתא דלא מתאכלן מבישו ארי כדנן אמר יי כן אמסר ית צדקיה מלכא דשבטא דבית יהודה וית רברבוהי וית שארא דירושלם דאשתארו בארעא הדא ודיתבין בארעא דמצרים׃ 9 ואתננון לזיע לבישא לכל מלכות ארעא לחסודין ולמתלין לשעו וללוטין בכל אתריא דאגלינון לתמן׃ 10 ואגרי בהון ית קטלי בחרבא וית כפנא וית מותנא עד דיסופון מעל ארעא דיהבית להון ולאבהתהון׃

כה

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה על כל עמא דבית יהודה בשתא רביעתא ליהויקים בר יאשיה מלכא דשבטא דבית יהודה היא שתא קדמיתא לנבוכדנצר מלכא דבבל׃ 2 דאתנבי ירמיה נביא על כל עמא דבית יהודה ועל כל יתבי ירושלם למימר׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XXIV.

OStendit mihi Dñs; & ecce duo calathi pleni ficubus poſiti erant co- 1 ram templo Dñi, poſtquam tranſtulit Nabuchodonoſor rex Babylonis Jechoniam filium Joachim, regem trib⁹ dom⁹ Juda, & principes Juda, & artifices, & janitores de Jeruſalem, & adduxit eos in Babylonem. Calath⁹ unus 2 habebat ficus bonas valde, ſicut ficus primitiarum: & calathus alter ficus valde malas habebat; quæ *vero malæ erant, valde malæ erant ut* non *poſſent* comedi præ malitia. Et dixit Dñs ad me: Quid tu vides Jeremia? 3 Et dixi: Ficus, ficus bonas, bonas valdè; & malas, malas valdè, quæ comedi non poſſunt præ malitia. Et factum eſt verbum prophetiæ à facie 4 Dñi ad me, dicens: Hæc dicit Dñs Deus Iſrael: Sicut ficus bonæ iſtæ, 5 ſic cognoſcam tranſmigrationem Juda, quam tranſmigrare feci à loco iſto in terram Chaldæorum in bonum. Et ponam ſuper eos verbum meum in 6 bonum: & reducam eos in terram hanc, & ædificabo eos, & non deſtruam, & ſtabiliam eos, & non transferam eos. Et dabo eis cor ut ſciant 7 timorem mei; quia ego Dñs. Et erunt coram me in populum, & ego ero eis in Deum; quia convertentur ad cultum meum in toto corde ſuo. Et 8 ſicut fic⁹ malæ quæ comedi non poſſunt præ malitia; hæc enim dicit Dñs: Sic dabo Sedechiam regem tribus domus Juda, & principes ejus, & reliquias Jeruſalem, quæ remanſerunt in terra hac, & quæ habitant in terra Ægypti. Et dabo eos in commotionem, in malum omnibus regnis terræ; in op- 9 probria & in parabolam, in fabulam, & in maledictionem in omnibus locis, ad quæ tranſmigrare eos feci. Et immittam in eos occidentes gladio, & 10 *famem, & peſte*, donec conſumantur de terra, quam dedi eis, & patrib⁹ eorũ.

CAP. XXV.

VErbum prophetiæ quod factum eſt ad Jeremiam ſuper omnem popu- 1 lum domus Juda in anno quarto Joachim filii Joſiæ regis tribus domus Juda; ipſe eſt annus primus Nabuchodonoſor regis Babylonis. Quod 2 prophetavit Jeremias propheta ſuper omnem populum domus Juda, & ſuper omnes habitatores Jeruſalem, dicens:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܕ *

1 * ܚܘܝܢܝ ܡܪܝܐ ܬܪܬܝܢ ܣܠܝܢ ܕܬܐܢܐ ܣܝܡܢ ܩܕܡ ܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܫܒܝ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܠܝܘܟܢܝܐ ܒܪ ܝܘܝܩܝܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܠܐܘܡܢܐ ܘܠܓܢܒܪܐ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܐܝܬܝ ܐܢܘܢ ܠܒܒܠ. 2 ܣܠܐ ܚܕܐ ܗܘܬ ܕܬܐܢܐ ܛܒܬܐ ܛܒ ܐܝܟ ܬܐܢܐ ܒܟܘܪܝܬܐ. ܘܣܠܐ ܐܚܪܬܐ ܕܬܐܢܐ ܒܝܫܬܐ ܛܒ ܕܠܐ ܡܬܐܟܠܢ ܡܢ ܒܝܫܘܬܗܝܢ. 3 ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ ܡܢܐ ܚܙܐ ܐܢܬ ܐܪܡܝܐ. ܘܐܡܪܬ ܬܐܢܐ. ܛܒܬܐ ܛܒܢ ܛܒ. ܘܒܝܫܬܐ ܒܝܫܢ ܛܒ. ܕܠܐ ܡܬܐܟܠܢ ܡܢ ܒܝܫܘܬܗܝܢ. 4 ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ ܘܐܡܪ. 5 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܝܟ ܬܐܢܐ ܛܒܬܐ ܗܠܝܢ ܗܟܢܐ ܐܫܬܘܕܥ ܠܫܒܝܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܫܕܪܬ ܡܢ ܐܬܪܐ ܗܢܐ ܠܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ ܠܛܒܬܐ. 6 ܘܐܣܝܡ ܥܝܢܝ ܥܠܝܗܘܢ ܠܛܒܬܐ ܘܠܐ ܠܒܝܫܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܗܦܟ ܐܢܘܢ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ. ܘܐܒܢܝܘܢ ܘܠܐ ܐܣܚܘܦ. ܘܐܢܨܒܝܘܢ ܘܠܐ ܐܥܩܘܪ. 7 ܘܐܬܠ ܠܗܘܢ ܠܒܐ ܕܢܕܥܘܢܢܝ ܕܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܠܝ ܥܡܐ. ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܘܒܘܢ ܠܘܬܝ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܗܘܢ. 8 ܘܐܝܟ ܬܐܢܐ ܒܝܫܬܐ ܕܠܐ ܡܬܐܟܠܢ ܡܢ ܒܝܫܘܬܗܝܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܫܠܡ ܠܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܠܪܘܪܒܢܘܗܝ ܘܠܫܪܟܐ ܕܥܡܐ ܕܐܫܬܚܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܘܕܝܬܒܝܢ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. 9 ܘܐܬܠ ܐܢܘܢ ܠܙܘܥܐ ܘܠܓܠܘܬܐ ܘܠܒܝܫܬܐ ܠܟܠܗܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܠܚܣܕܐ ܘܠܡܬܠܐ ܘܠܫܘܥܝܬܐ ܘܠܠܘܛܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܐܬܪܘܬܐ ܕܐܒܕܪ ܐܢܘܢ ܬܡܢ. 10 ܘܐܫܕܪ ܒܬܪܗܘܢ ܚܪܒܐ ܘܟܦܢܐ ܘܡܘܬܢܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܫܠܡ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܘܠܐܒܗܝܗܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܗ *

1 * ܦܬܓܡܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܥܠ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܒܫܢܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܕܝܘܝܩܝܡ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܝ ܫܢܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. 2 * ܕܡܠܠ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܥܠ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ ܕܐܘܪܫܠܡ ܟܕ ܐܡܪ.

CAP. XXIV.

OStendit mihi Dominus duas ficuum fiſcellas poſitas ante templum Domini, poſtquàm captivos duxiſſet Nebuchadnoſar rex Babelis Jochaniam filium Jojacimi regis Judæ, & artifices, atque milites de Jeruſalem, & perduxiſſet eos in Babelem. Fiſcella una 2 erat ficuum optimarum, quales ſunt ficus præcoces: altera verò fiſcella ficuum peſſimarum, quæ comedi nequibant præ ſua pravitate. Tum dixit mihi Dominus, Quid vidiſti 3 Jeremia? Reſpondi, Ficus; quarum bonæ, optimæ ſunt; malæ verò, peſſimæ, ita ut comedi nequeant præ ſua pravitate. Deinde 4 factus eſt ad me ſermo Domini, dicendo; Sic 5 dicit Dominus Deus Iſraelis, Ut ficus bonas iſtas, ita captivitatem Judæ quam ex hoc loco amandavi in terram Chaldæorum, in bonum recognoſcam: Adjiciam oculos meos ad illos 6 in bonum, non in malum, dicit Dominus: reducam eos in locum iſtum: ædificabo eos, non demoliar: plantabo eos, non evellam. Inditurus enim ſum illis cor ad cognoſcen- 7 dum me, quòd ego ſim Dominus: eríntque mihi populus, & ego ero illis Deus: quum reverſi fuerint ad me ex toto corde ſuo. E 8 contra, ut ficus malas quæ præ ſua pravitate comedi nequeunt, (ita dicit Dominus) ita tradam Sedeciam regem Judæ, principes ejus, & reliquum populũ, tam eos qui remanent in in hac civitate, quam qui cõmorantur in terra Ægypti: Et exponam eos motui, tranſmi- 9 grationi, & malo inter omnia regna terræ; ignominiæ & fabulæ, vituperio, & maledictioni in cunctis locis per quæ diſperſero eos: Mittámq; poſt eos gladium, famẽ, ac peſtem, 10 donec abſumam eos de terra quam dedi ipſis & patribus eorum.

CAP. XXV.

SErmo qui fuit ad Jeremiam de toto popu- 1 lo Judæ, anno quarto Jojacimi filii Joſiæ regis Judæ; (is eſt annus primus Nebuchadnoſaris regis Babelis) Quem locutus eſt Jeremia 2 propheta apud univerſum populum Judæ, & apud omnes cives Jeroſolymæ, dicendo;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والعشرون * * الاصحاح الخامس عشر *

1 * واراني الرب سلتين موضوعتين لوجه هيكل الرب * من بعد ما سبى بختنصر ملك بابل يوحانيا بن يواقيم ملك يهودا * ورؤساء ملك يهودا * والصناع والاسرى والاغنياء من اورسليم * وساقهم الى بابل * 2 السلة الواحدة تينا طيبا جدا مثل التين البدري الصبحي * والسلة الثانية تينا رديا جدا لا يوكل من رداته * 3 وقال الرب لي * ماذا ترى انت يا ارميا * فقلت تينا * والتين الطيب طيبا جدا * والتين الردي ردي جدا لا يوكل من رداته * 4 وكان قول الرب لي قايلا * 5 هكذا يقول الرب اله اسرايل * مثل هذا التين الطيب هكذا اعرف الذين سبيوا من يهودا الذين ارسلتهم من هذا الموضع الى ارض الكلدانيين للخيرات * 6 واثبت عيني عليهم للخيرات * واردهم الى هذه الارض للخيرات * وابنيهم ولا اهدمهم * واغرسهم ولا اقلعهم * 7 واعطيهم قلبا ليعرفوني اني انا الرب * ويكونون لي شعبا واكون انا لهم الها * لان يرجعون الي من كل قلبهم * 8 ومثل هذا التين الردي الذي لا يوكل من رداته * هكذا يقول الرب * هكذا اسلم صدقيا ملك يهودا وعظماءه وبقية اسرايل المتبقين في هذه المدينة والسكان بمصر * 9 وادفعهم للتفرق في كل ممالك الارض * ويصيرون للتعيير والمثل وللبغضة وللعنة بكل موضع حيث اقصيهم هناك * 10 وارسل عليهم الجوع والموت والسيف * الى ان يفنوا من الارض التي اعطيتها لهم *

* الفصل الخامس والعشرون *

1 * القول الصاير الى ارميا على كل شعب يهودا في السنة الرابعة ليواقيم بن يوسيا ملك يهودا * 2 * الذي تكلم به مع كل يهودا ومع كل السكان باورسليم قايلا *

CAP. XXIV.

Textus decimus quintus.

DEinde oſtendit mihi Dominus duos 1 calathos expoſitos faciei templi Domini, poſtquam captivum duxit Bochtonaſſar rex Babelis Jochaniam Joacimi filium regem Judæ unà cum principibus regis Judæ, opificibus, mancipiis, atque divitibus è Jeruſalem, & abduxit eos in Babelem. Calathus unus continebat fi- 2 cus jucundiſſimas, quales ſunt ficus antelucanæ matutinæ: calathus autem ſecundus, ficus admodum ingratas, ob pravitatem ſuam incomeſtibiles. Dicenti au- 3 tem Domino mihi, Quid vides tu O Jeremia? Dixi, Ficus; ac bonas quidem ficus, jucundiſſimas; malas autem ficus, ingratiſſimas, ob pravitatem ſuam incomeſtibiles. Tum fuit ad me ſermo Domi- 4 ni dicentis; Sic ait Dominus Deus Iſ- 5 raelis; ut has ficus jucundas, ita illos qui captivi abducti ſunt ex Juda, quos ablegavi ex hoc loco in terram Chaldæorum, ad bona recognoſcam: Et firmos 6 habebo oculos meos ſuper illos in bona: reducam illos in terram iſtam in bona: ædificabo illos, ac non deſtruam: plantabo, ac non evellam: Et dabo illis cor ut cog- 7 noſcant me, me eſſe Dominũ: & erunt mihi populus, eróque ego ipſis Deus; quia reverſuri ſunt ad me ex toto corde ſuo. Quemadmodum verò has ficus malas, 8 quæ comedi nequeunt ob pravitatẽ ſuam, (ſic ait Dominus) ita tradam Sedeciam regem Judæ, principes ejus, & reliquias Iſraelitarum remanentium hac in urbe & habitantium in Ægypto; Tradam, in- 9 quam, eos diſperſioni in omnia regna terra; & exponentur infamiæ, proverbio, odio, & maledictioni in omni loco in quem diſperdam illos: Et mittam in 10 eos famem, mortem, & gladium, quoad conſumantur de terra quam dedi eis.

CAP. XXV.

SErmo habitus ad Jeremiam de 1 univerſo populo Judæ, anno quarto Joacimi filii Joſiæ regis Judæ, Quem retulit univerſis Judæis, 2 & omnibus habitantibus in Jeruſalem, dicens;

יִרְמְיָה׃ כה

, Jehudah regis Amon filii Joſijahu anno decimo tertio A
מִן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה 3
fuit , anno vigeſimo & tertio jam , hanc diem ad uſque &
וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה
, ſurgendo manè , vos ad ſum locutus & , me ad Domini verbum
דְבַר־יְהוָה אֵלָי וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אַשְׁכֵּים
vos ad Dominus miſit Et .audiſtis non & , loquendo &
וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם׃ וְשָׁלַח יְהוָה אֲלֵיכֶם 4
non & , mittendo & ,ſurgendo mane , prophetas ſuos ſervos omnes
אֶת־כָּל־עֲבָדָיו הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא
:dicendum Ad.audiendum ad veſtram aurem inclinâſtis neque , audiſtis
שְׁמַעְתֶּם וְלֹא־הִטִּיתֶם אֶת־אָזְנְכֶם לִשְׁמֹעַ׃ לֵאמֹר 5
,veſtrorum ſtudiorũ malitia à & ,mala ſua via à quiſque nunc Revertimini
שׁוּבוּ־נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמֵרֹעַ מַעַלְלֵיכֶם
, vobis Dominus dedit quam humum ſuper habitabitis &
וּשְׁבוּ עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם
ambuletis ne Et .ſeculum in uſque &,ſeculo à , veſtris patribus &
וְלַאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן־עוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃ וְאַל־תֵּלְכוּ 6
: eis vos incurvetis & , eis ſerviendum ad alienos Deos poſt
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם
non & , veſtrarum manuum facto in me faciatis iraſci ne &
וְלֹא־תַכְעִיסוּ אוֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְלֹא
, Dominus dixit , me ad audiviſtis non Et .vobis malefaciam
אָרַע לָכֶם׃ וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלַי נְאֻם־יְהוָה 7
malum in veſtrarum manuum opere in me faceretis iraſci ut
לְמַעַן הַכְעִסוּנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לְרַע
quòd eo Pro : exercituum Dominus dixit ſic Propterea .vobis
לָכֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן אֲשֶׁר 8
aſſumam & , mittens ego Ecce : mea verba audiviſtis non
לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֶת־דְּבָרָי׃ הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי אֶת־ 9
Nebuchadretſar ad & , Dominus ait ,Aquilonis familias univerſas
כָּל־מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר
,iſtam terram ad eos adducam & , meum ſervum Babel regem
מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וַהֲבִאֹתִים עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת
: circum iſtas gentes omnes ad & , ejus habitatores ad &
וְעַל־יֹשְׁבֶיהָ וְעַל כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב
ſolitudines in &,ſibilũ in & ,ſtuporẽ in eos poſã &,eos internecione delebo &
וְהַחֲרַמְתִּים וְשַׂמְתִּים לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחָרְבוֹת
, lætitiæ vocem & , gaudii vocem eis ex perdere faciam Et .ſeculi
עוֹלָם׃ וְהַאֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה 10
.lucernæ lumen & ,molarum vocem , ſponſæ vocem & , ſponſi vocem
קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל רֵחַיִם וְאוֹר נֵר׃
ſervient & ,ſtuporem in ,ſolitudinẽ in hæc terra univerſa erit Et
וְהָיְתָה כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה וְעָבְדוּ 11
erit Et .annis ſeptuaginta Babel regi iſtæ gentes
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה׃ וְהָיָה 12
ſuper & ,Babel regem ſuper viſitabo ,annos ſeptuaginta implere ſecundùm
כִמְלֹאות שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד עַל־מֶלֶךְ־בָּבֶל וְעַל־
terram ſuper & ,eorum iniquitatem,Dominus dixit , ipſam gentem
הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אֶת־עֲוֺנָם וְעַל־אֶרֶץ
adducam Et .ſeculi ſolitudines in illam ponam & : Chaſdim
כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתִּי אֹתוֹ לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם׃ וְהֵבֵאוֹתִי 13
; eam ſuper ſum locutus quæ mea verba omnia ipſam terram ſuper
עַל־הָאָרֶץ הַהִיא אֶת־כָּל־דְּבָרַי אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ
Irmejahu prophetavit quod ,hoc libro in ſcriptum omne
אֵת כָּל־הַכָּתוּב בַּסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר־נִבָּא יִרְמְיָהוּ
.gentes omnes adverſum
עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃

Verſio VULG. LAT.

3 A tertio decimo anno Joſiæ filii Ammon regis Juda uſque ad diem hanc, iſte tertius & vigeſimus annus; factum eſt verbum Domini ad me, & locutus ſum ad vos de nocte conſurgens, & 4 loquens: & non audîſtis. Et miſit Dominus ad vos omnes ſervos ſuos prophetas, conſurgens diluculò, mitténſque: & non audîſtis, neque inclinâſtis aures 5 veſtras ut audiretis, Cùm diceret; Revertimini unuſquiſque à via ſua mala, & à peſſimis cogitationibus veſtris: & habitabitis in terra, quam dedit Dominus vobis, & patribus veſtris, à ſe-6 culo & uſque in ſeculum. Et nolite ire poſt deos alienos, ut ſerviatis eis, adoretíſque eos: neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuum veſtrarum, & non affligam vos. 7 Et non audîſtis me, dicit Dominus, ut me ad iracundiam provocaretis in operibus manuum veſtrarum, in malum veſtrum. 8 Propterea hæc dicit Dominus exercituum; Pro eo quòd non 9 audîſtis verba mea: Ecce ego mittam, & aſſumam univerſas cognationes Aquilonis, ait Dominus, & Nabuchodonoſor regem Babylonis ſervum meum: & adducam eos ſuper terram iſtam, & ſuper habitatores ejus, & ſuper omnes nationes, quæ in circuitu illius ſunt: & interficiam eos, & ponam eos in ſtuporem & ſibilum, & in ſolitudi-10 nes ſempiternas. Perdámque ex eis vocem gaudii, & vocem lætitiæ, vocem ſponſi, & vocem ſponſæ, vocem molæ, & lumen 11 lucernæ. Et erit univerſa terra hæc in ſolitudinem, & in ſtuporem: & ſervient omnes gentes iſtæ regi Babylonis ſeptua-12 ginta annis. Cúmque impleti fuerint ſeptuaginta anni, viſitabo ſuper regem Babylonis, & ſuper gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, & ſuper terram Chaldæorum: & ponam illam in ſolitudines ſempi-13 ternas. Et adducam ſuper terram illam, omnia verba mea, quæ locutus ſum contra eam, omne quod ſcriptum eſt in libro iſto, quæcunque prophetavit Jeremias adverſùm omnes gentes:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

3 Ἐν τρισκαιδεκάτῳ ἔτει (β) Ἰωσία, υἱοῦ Ἀμὼς, βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἴκοσι καὶ τρία ἔτη, καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς 4 ὀρθρίζων, καὶ λέγων, Καὶ ἀπέστελλον πρὸς ὑμᾶς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας, ὄρθρου ἀποστέλλων, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε, καὶ οὐ προσέχετε 5 τοῖς ὠσὶν ὑμῶν, Λέγων, Ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν, καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ἀπ' 6 αἰῶνος καὶ ἕως (γ) αἰῶνος. Μὴ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ τοῦ προσκυνεῖν αὐτοῖς, ὅπως μὴ παροργίζητέ με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν 7 ὑμῶν, τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς. Καὶ οὐκ 8 (δ) ἠκούσατέ μου. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἐπειδὴ οὐκ ἐπιστεύ-9 σατε τοῖς λόγοις μου, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω, καὶ λήψομαι (ε) πατριὰν ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ ἄξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῆς, (ζ) καὶ ἐξερημώσω αὐτοὺς, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν, καὶ εἰς συριγμὸν, 10 καὶ εἰς ὀνειδισμὸν αἰώνιον. Καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτῶν φωνὴν (η) χαρᾶς, καὶ φωνὴν (θ) εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου, καὶ φωνὴν νύμφης, ὀσμὴν 11 μύρου, καὶ φῶς λύχνου. Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν, καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν 12 ἑβδομήκοντα ἔτη. Καὶ ἐν τῷ (ι) πληρωθῆναι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐκδικήσω τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, (κ) καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν 13 αἰώνιον, Καὶ (λ) ἐπάξω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην (μ) πάντας τοὺς λόγους μου, οὓς ἐλάλησα κατ' αὐτῆς, πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·

3 In tertiodecimo anno Joſiæ, filii Amos, regis Juda, & uſque ad diem hanc, viginti & tres (b) anni: & loquutus ſum ad vos ante lucem ſurgens, & dicens; 4 Et mittebam ad vos ſervos meos prophetas, diluculò mittens, (& non exaudîſtis, & non attendebatis auribus veſtris) 5 Dicens; Avertimini unuſquiſque à via ſua peſſima, & à peſſimis ſtudiis veſtris: & habitabitis ſuper terram quam dedi vobis, & patribus veſtris, à ſeculo, & uſque in ſeculum. 6 Nolite ire poſt deos alienos, ut ſerviatis eis, adoretíſque eos; ne me ad iracundiam provocetis in operibus manuum veſtrarum, ad affligendum vos: 7 Et non audîſtis me. 8 Propterea hæc dicit Dominus; Quoniam non credidiſtis verbis meis; 9 Ecce ego mitto, & ſumam cognationem ab Aquilone: et adducam eos ſuper terram iſtam, & ſuper habitatores ejus, & ſuper omnes nationes, quæ in circuitu illius ſunt: & deſolabo eos, & dabo eos in perditionem, & in ſibilum, & in opprobrium ſempiternum: 10 Et perdam ex eis vocem gaudii, & vocem lætitiæ, vocem ſponſi, & vocem ſponſæ, (c) odorem unguenti, et lumen lucernæ. 11 Et erit univerſa terra in ſolitudinem: et ſervient in gentibus annos ſeptuaginta. 12 Cúmque impleti fuerint ſeptuaginta anni; ulciſcar gentem illam, et ponam eos in perditionem ſempiternam: 13 Et inducam ſuper terram illam omnia verba mea, quæ loquutus ſum contra eam, omnia quæ ſcripta ſunt in libro iſto.

MS.A. (β) τοῦ βασιλέως (γ) τοῦ αἰῶνος. (δ) εἰσηκούσατε (ε) τὴν πατριὰν (ζ) ἐξερημώσω (η) εὐφροσύνης, (θ) χαρᾶς, (ι) συμπληρωθῆναι (κ) φησὶν κύριος, καὶ (λ) *κατάξω (μ) ἅπαντας

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

מִן תְּלָת עַשְׂרֵי שְׁנִין לְיֹאשִׁיָּה בַּר אָמוֹן מְלַךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וְעַד יוֹמָא 3
הָדֵין דְּנַן עַשְׂרִין וּתְלָת שְׁנִין הֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי וּמַלֵּלִית עִמְּכוֹן
מַקְדָּם וּמְמַלֵּל וְלָא קַבֵּלְתּוּן׃ וּשְׁלַח יְיָ לְוָתְכוֹן יָת כָּל עַבְדוֹהִי נְבִיַּיָּא מַקְדָּם וּמְשַׁלַּח 4
וְלָא קַבֵּלְתּוּן וְלָא אַרְכֵינְתּוּן יָת אוּדְנְכוֹן לְקַבָּלָא׃ לְמֵימַר תּוּבוּ כְּעַן גְּבַר מֵאוֹרְחֵיהּ 5
בִּישְׁתָּא וּמִבִּישׁוּת עוֹבָדֵיכוֹן וְתִיבוּ עַל אַרְעָא דִּיהַב יְיָ לְכוֹן וְלַאֲבָהָתְכוֹן לְמִן עָלְמָא
וְעַד עָלְמָא׃ וְלָא תְהָכוּן בָּתַר טָעֲוַת עַמְמַיָּא לְמִפְלְחְהֶן וּלְמִסְגַּד לְהֶן וְלָא תַרְגְּזוּן 6
קֳדָמַי בְּעוֹבָדֵי יְדֵיכוֹן וְלָא אַבְאֵישׁ לְכוֹן׃ וְלָא קַבֵּלְתּוּן לְמֵימְרִי אֲמַר יְיָ בְּדִיל דְּלָא 7
לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי בְּעוֹבָדֵי יְדֵיכוֹן לְאַבְאָשָׁא לְכוֹן׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת חֲלַף 8
דְּלָא קַבֵּלְתּוּן יָת פִּתְגָמַי׃ הָא אֲנָא שָׁלַח וַאֲדַבַּר יָת כָּל מַלְכְוַת צִפּוּנָא אֲמַר יְיָ 9
וְלִנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל עַבְדִּי וְאַיְתֵינוּן עַל אַרְעָא הָדָא וְעַל יָתְבָהָא וְעַל כָּל
עַמְמַיָּא הָאִלֵּין סְחוֹר סְחוֹר וְאֶגְמְרִנּוּן וַאֲשַׁוֵּינוּן לְצַדוּ וּלְאִשְׁתְּמָמוּ וּלְחָרְבַּת עָלַם׃
וְאוֹבֵד מִנְּהוֹן קָל בְּיַע וְקָל חֶדְוָא וְקָל חַתְנִין וְקָל כַּלָּן קָל סִיעַן דִּמְשַׁבְּחִין בִּנְהוֹר 10
בּוֹצִין׃ וּתְהֵי כָּל אַרְעָא הָדָא לְחָרְבָּא לְצַדוּ וְיִפְלְחוּן עַמְמַיָּא הָאִלֵּין יָת מַלְכָּא 11
דְבָבֶל שַׁבְעִין שְׁנִין׃ וִיהֵי כְּמִשְׁלַם שַׁבְעִין שְׁנִין אַסְעַר עַל מַלְכָּא דְבָבֶל וְעַל עַמָּא 12
הַהוּא אֲמַר יְיָ יָת חוֹבֵיהוֹן וְעַל אֲרַע כַּסְדָּאֵי וַאֲשַׁוֵּי יָתַהּ לְצַדְיוּת עָלַם׃ וְאַיְתֵי עַל 13
אַרְעָא הַהִיא יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דִּגְזָרִית עֲלַהּ יָת כָּל דִּכְתִיב בְּסִפְרָא הָדֵין דְּאִתְנַבִּי
יִרְמְיָה עַל כָּל עַמְמַיָּא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

3 A tertio decimo anno Joſiæ filii Amon regis tribus domus Juda, & uſque in diem hanc, iſte eſt vigeſimus & tertius annus; factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me, & locutus ſum vobiſcum manè conſurgens & loquens, & non obedîſtis. 4 Et miſit Dominus ad vos omnes ſervos ſuos prophetas, manè conſurgens & mittens, & non obedîſtis, nec inclinâſtis aures veſtras ut obediretis. 5 Dicendo: Convertimini nunc unuſquiſque à via ſua mala, & à malitia operum veſtrorum, & habitate in terra quam dedit Dominus vobis, & patribus veſtris à ſeculo & uſque in ſeculum. 6 Et non ambuletis poſt idola populorum, ut ſerviatis eis & adoretis ea, nec irritetis me operibus manuum veſtrarum, & non malè faciam vobis. 7 Et non obediſtis verbo meo, dicit Dominus, ut *non* irritaretis me operibus manuum veſtrarum ad malefaciendum vobis. 8 Propterea hæc dicit Dñs exercituum: Pro eo quòd non ſuſcepiſtis verba mea; 9 Ecce ego mittam, & accipiam omnia regna Aquilonis, dicit Dominus, & Nabuchodonoſor regem Babylonis ſervum meum, & adducam eos ſuper terram iſtam, & ſuper habitatores ejus, & ſuper omnes populos iſtos per circuitum, & excîdam eos, & ponam eos in vaſtitatem, & ſtuporem, & in deſolationes perpetuas. 10 Et perdam ex eis vocem gaudii & vocem lætitiæ, vocem ſponſorum & vocem ſponſarum, & vocem cœtuum cantantium ad lumen lucernarum. 11 Et erit omnis terra hæc in deſolationem & in vaſtitatem. Et ſervient populi iſti regi Babylonis ſeptuaginta annis. 12 Et erit cùm impleti fuerint ſeptuaginta anni, viſitabo ſuper regem Babylonis, & ſuper populum illum peccata eorum, & ſuper terram Chaldæorum, dicit Dominus: & ponam illam in vaſtitates ſempiternas. 13 Et adducam ſuper terram illam omnia verba quæ decrevi contra eam, omne quod ſcriptum eſt in libro iſto, quod prophetavit Jeremias contra omnes populos.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* ܡܢ ܠܬܠܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܠܝܘܫܝܐ ܒܪ ܐܡܘܢ܂ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ܂ ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ܂ ܗܢܐ܂ ܗܐ 3
ܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬ ܫܢܝܢ ܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܐܡܪܬܗ ܠܟܘܢ܂ ܡܩܕܡ ܗܘܝܬ ܟܠܝܘܡ܂
ܘܐܡܪ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ܂ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ܂ * ܘܫܕܪ ܡܪܝܐ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܢܒܝܐ܂ ܘܠܐ 4
ܐܪܟܢܬܘܢ ܐܕܢܝܟܘܢ ܠܡܫܡܥ܂ ܘܠܡܐܡܪ܂ * ܬܘܒܘ ܓܒܪ ܡܢ ܐܘܪܚܗ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܡܢ ܒܝܫܘܬ 5
ܡܥܒܕܝܟܘܢ܂ ܘܐܬܒܘ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܒ ܡܪܝܐ ܠܟܘܢ ܘܠܐܒܗܝܟܘܢ܂ ܡܢ ܥܠܡ ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡ܂
* ܘܠܐ ܬܐܙܠܘܢ ܒܬܪ ܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ܂ ܠܡܦܠܚ ܐܢܘܢ ܘܠܡܣܓܕ ܠܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܬܪܓܙܘܢܢܝ 6
ܒܥܒܕ ܐܝܕܝܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܐܒܐܫ ܠܟܘܢ܂ * ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢܢܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܘܐܪܓܙܬܘܢܢܝ ܒܥܒܕ 7
ܐܝܕܝܟܘܢ܂ ܕܢܒܐܫ ܠܟܘܢ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ ܚܠܦ ܕܠܐ ܫܡܥܬܘܢ 8
ܠܡܠܝ܂ * ܗܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܘܕܒܪ ܐܢܐ܂ ܠܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܓܪܒܝܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ 9
ܥܡ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܒܕܝ܂ ܘܐܝܬܐ ܐܢܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܗܕܐ ܘܥܠ ܥܡܘܪܝܗ܂ ܘܥܠ
ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܗ܂ ܘܐܚܪܒ ܐܢܘܢ܂ ܘܐܬܠ ܐܢܘܢ ܠܬܡܗܐ ܘܠܫܪܩܐ ܘܠܚܘܪܒܐ
ܠܥܠܡ܂ * ܘܐܘܒܕ ܡܢܗܘܢ܂ ܩܠܐ ܕܚܕܘܬܐ܂ ܩܠܐ ܕܣܘܪܚܢܐ܂ ܩܠܐ ܕܚܬܢܐ ܘܩܠܐ ܕܟܠܬܐ܂ 10
ܘܩܠܐ ܕܪܚܝܐ܂ ܘܢܘܗܪܐ ܕܫܪܓܐ܂ * ܘܬܗܘܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ ܗܕܐ ܠܚܘܪܒܐ ܘܠܬܡܗܐ܂ ܘܢܦܠܚܘܢ 11
ܥܡܡܐ ܗܠܝܢ܂ ܠܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܫܒܥܝܢ ܫܢܝܢ܂ * ܘܡܐ ܕܫܠܡ ܫܒܥܝܢ ܫܢܝܢ܂ ܐܣܥܘܪ 12
ܥܠ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ܂ ܘܥܠ ܥܡܗ ܚܛܗܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܘܥܠ ܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ܂
ܘܐܣܝܡܝܗ ܠܬܡܗܐ ܕܠܥܠܡ܂ * ܘܐܝܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܗܝ܂ ܟܠܗܘܢ ܡܠܝ ܕܐܡܪܬ 13
ܥܠܝܗ܂ ܟܠ ܡܐ ܕܟܬܝܒ ܒܟܬܒܐ ܗܢܐ܂ ܕܐܬܢܒܝ ܐܪܡܝܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ܂

3 Ab anno tertio decimo Joſiæ filii Amonis regis Judæ in præſentem uſq; diem, ecce viginti trib⁹ annis fuit ad me ſermo Dñi, quem & retuli vobis: antevertebam quotidie, dicebámq; vobis; at non auſcultâſtis. 4 Miſit etiam Dñs ad vos omnes ſervos ſuos prophetas, at ne inclinâſtis quidem aurem veſtram ad audiendum, & dicendum; 5 Convertimini quiſq; à via ſua prava, & à malignitate facinorum veſtrorum, atq; *ita* manete in terra quam dedit Dñs vobis & patribus veſtris, à ſeculo in ſeculũ uſque: 6 Et ne proſequamini deos alienos, colendo & adorando eos: neq; me irritetis opere manuum veſtrarũ, ut non malefaciam vobis: 7 At non auſcultâſtis mihi, dicit Dñs; ſed irritâſtis me opere manuum veſtrarum, ut malum vobis eveniret. 8 Propterea ſic ait Dñs Deus exercituum; Quia non acquieviſtis ſermonib⁹ meis, 9 Ecce miſſurus ſum & aſſumpturus cunctas nationes regni Aquilonaris dicit Dñs, cum Nebuchadnoſare rege Babelis ſervo meo, & adducturus eos contra terrã iſtã, contra habitatores ejus, & contra omnes populos qui circunjacent illi, & vaſtabo eos, & exponã eos ſtupori, ſibilo, atq; vaſtitati in perpetuũ: 10 Et abolebo ab eis vocem exultationis, & vocẽ lætitiæ, vocem ſponſi, & vocem ſponſæ, vocẽ molæ, & lumen lucernæ: 11 Eritq; tota hæc terra vaſtitati atque ſtupori: & ſervient hi populi regi Babelis ſeptuaginta annis. 12 Cúmque tranſacti fuerint ſeptuaginta anni, recenſebo contra regem Babelis & contra populũ ejus iniquitates eorum, dicit Dñs, nec non contra terram Chaldæorum, quam exponam ſtupori perpetuo: 13 Et adducam ſuper eandem terrã cunctos ſermones quos dixi de illa, quicquid ſcriptum extat in libro iſto, quæ prophetavit Jeremia de cunctis gentibus:

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 * في السنة الثالثة عشر للملك يوسيا بن اموص ملك يهودا والي هذا اليوم ثلاث وعشرون
4 سنة * وتكلمت معكم دلجا وقايلا * وارسلت اليكم عبيدي الانبياء * دلجة ارسلهم ولم
5 تسمعوا ولم تصغوا باذانكم * قايلا * ارجعوا كل واحد من طريقه الردية ومن اعمالكم
6 الشرير * فتسكنون على الارض التي اعطيتها لكم ولابايكم منذ الدهر والي الدهر * ولا
تمضوا خلف الالهة الغريبة لتعبدوها ولتسجدوا لها لئلا تغضبوني باعمال ايديكم الا
7 اضر بكم * فلم تسمعوا لي [MS. Ox. ولم تطيعوا يقول الرب ولكن اغضبتموني باعمالكم
8 لاجعلنكم الي الحرب *] * لاجل هذا هكذا يقول الرب من اجل انكم لم تومنوا باقوالي *
9 * ها انا ارسل واخذ امة من الجربياء واسوقهم الي هذه الارض والي ساكنيها والي جميع
10 الامم التي حولها * واخربهم واجعلهم للفناء والصفير وللتعيير الابدي * واهلك منهم صوت
11 السرور وصوت الفرح * صوت العريس وصوت العروس * رايحة الطيب ونور السراج * وتصير كل
12 الارض للفناء * ويتعبدون في الامم سبعين سنة * وعند تمام السبعين سنة انتقم من تلك الامة
13 قال الرب * واجعلهم للفناء الابدي * واجلب على تلك الارض جميع كلماتي التي تكلمت
بها عليها * جميع المكتوبات في هذا السفر * [MS. Oxon. وما تنبا ارميا علي جميع الشعوب *]

3 Ab anno tertiodecimo regis Joſiæ filii Amos regis Judæ ad hunc uſque diẽ, viginti tribus annis mox allocutus ſum vos manè ſurgens ac prædicans, 4 Mox ad vos miſi ſervos meos prophetas: diluculò mittebam eos, & non audîſtis, imò nec aures veſtras præbuiſtis dicenti, 5 Revertimini quiſque à via ſua peſſima & ab operibus veſtris ſceleſtis, ut habitetis ſuper terram quam dedi vobis & majoribus veſtris, à ſeculo in ſeculum uſque: 6 Et ne ſectemini deos alienos, ut ſerviatis eis & adoretis eos; ne exaſperantibus me operibus manuũ veſtrarũ, noceam vobis; 7 Sed non acquieviſtis mihi, [MS. Ox. neq; obtemperaviſtis, dicit Dominus; ſed ad iracundiam provocâſtis me operibus veſtris, ut vos gladio exponerem.] 8 Iccircò ſic ait Dominus; Quia non adhibuiſtis fidem dictis meis, 9 Ecce ego mittens accipiam gentem quandam ab Aquilone, & adducam eos ad hanc terram, contra habitatores ejus, & contra omnes gentes ipſi adjacentes: & deſtruam eos, & exponã excidio, ſibilo, & vituperio ſempiterno: 10 Et perdã ab eis vocem exultationis et vocem lætitiæ, vocẽ ſponſi & vocem ſponſæ, odorem aromatum, & lumen lucernæ: 11 Et abibit tota hæc terra in excidium, fiéntque ſervi inter gentes ſeptuaginta annis. 12 Cúmque completi fuerint ſeptuaginta anni, vindictam ſumam ab illa gente, ait Dominus; & exponam illos exitio perpetuo: 13 Et adducam contra terram illam cuncta verba mea quæ locutus ſum de ipſa, omnia quæ ſcripta ſunt in hoc libro, [MS. Ox. et quæ prophetavit Jeremia de cunctis gentibus.]

Advertat Lector, plurimas eſſe capitum & verſiculorum tranſpoſitiones in verſione Græca, & quæ cum ipſa concordat Arabicâ, Edit. Par. à cap. 25. ver. 13. uſque ad finem cap. 51. hujus libri, adeò ut verſiones iſtæ, cum Hebræo, cæteriſque verſionibus per columnas ſibi invicem reſpondentes aptè diſponi non poſſint, ſine textûs Græci & Arab. dilaceratione: quem tamen Græcorum codicum ordinem ab ipſo Hieronymo, aliiſque veteribus ſervatum, & cum pleriſque vetuſtis Græcis exemplaribus congruentem, immutare haud æquum duximus: Viſum eſt itaque Tabulam ſequentem apponere, quæ tum differentias prædictas, tum harmoniam verſionum iſtarum cum textu Hebræo per capita & verſiculos primo aſpectu Lectori exhibeat, unde nullo negotio collationem inſtituere poſſit. De iis verò quæ in Græca verſione non habentur, quæque ex Theodoreto & aliis conſarcinârunt Complutenſes, vide Nobilii notas, & noſtras varias Lectiones Tomo ultimo.

JEREMIÆ CAPITA.

Secundùm Heb. Syr. Chald. & Vulg. Lat.	Secundùm Græcam τῶν 70. & Arab.	Secundùm Heb. Syr. Chald. & Vulg. Lat.	Secundùm Græcam τῶν 70. & Arab.	Secundùm Heb. Syr. Chald. & Vulg. Lat.	Secundùm Græcam τῶν 70. & Arab.	Secundùm Heb. Syr. Chald. & Vulg. Lat.	Secundùm Græcam τῶν 70. & Arab.
Cap. 25. ad verſ. 14.	Cap. 25. ad ver. 14.	34	41	Cap. 44.	Cap. 51. ad ver. 31.	50	27
25. à v. 14. ad finẽ.	32	35	42	45	51. à ver. 31. ad finem.	51	28
26.	33	36	43	46	26	52	32
27. ad ver. 19.	34	37	44	47	29. verſ. 7. priores.		
à v. 19. ad finem.	deſunt.	38	45	48. ad verſ. 45.	31		
28	35	39, verſus tres priores, & 5. poſtremi.	46	à ver. 45. ad finẽ.	deſunt.		
29	36	à ver. 3. ad 14.	deſunt.	49. verſ. 5. priores	30. ver. 5. priores.		
30	37	40	47	à ver. 7. ad 23.	29. à ver. 7. ad finem.		
31	38	41	48	à ver. 23. ad 28.	30. ver. 5. poſtremi.		
32	39	42	49	à ver. 28. ad 34.	30. poſt ver. 5. ſex ſequentes.		
33. ad verſ. 14.	40	43	50	à ver. 34. ad finẽ.	25. à v. 13. ad finem.		
à ver. 14. ad finẽ.	deſunt.						

Quæ in verſione Græca, ut & in Arabica Pariſienſi deſunt, ſupplevimus in Arab. ex MS. Oxon. vetuſtiſſ.

ירמיה : כה

regibus & , multis gentibus ipsis etiam eis in servire Quia
14 כִּי עָבְדוּ־בָם גַּם־הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים
opus juxta & , eorum opus secundùm eis reddam & , magnis
גְּדוֹלִים וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְמַעֲשֵׂה
Israel Deus Dominus dixit sic Quia .eorum manuum
15 יְדֵיהֶם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
, mea manu de hujus furoris vini calicem Sume : me ad
אֵלַי קַח אֶת־כּוֹס הַיַּיִן הַחֵמָה הַזֹּאת מִיָּדִי
mittens ego quas gentibus omnibus illum facies propinare &
וְהִשְׁקִיתָה אֹתוֹ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ
faciebus à insanient & , commovebuntur & , bibent Et .eos ad te
16 אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם׃ וְשָׁתוּ וְהִתְגֹּעֲשׁוּ וְהִתְהֹלָלוּ מִפְּנֵי
calicem accepi Et .eos inter mittens ego quem , gladii
17 הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ בֵּינֹתָם׃ וָאֶקַּח אֶת־הַכּוֹס
quas , gentibus omnibus feci propinare & , Domini manu de
מִיַּד יְהוָה וָאַשְׁקֶה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־
civitatibus & , Jerusalaim .eas ad Dominus me misit
18 שְׁלָחַנִי יְהוָה אֲלֵיהֶם׃ אֶת־יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־עָרֵי
eas dandum ad , ejus principibus & , ejus regibus & , Jehudah
יְהוּדָה וְאֶת־מְלָכֶיהָ וְאֶת־שָׂרֶיהָ לָתֵת אֹתָם
maledictionem in & , sibilum in , stuporem in , solitudinem in
לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה לִשְׁרֵקָה וְלִקְלָלָה
& , Ægypti regi Parhoh .hanc diem secundùm
19 כַּיּוֹם הַזֶּה׃ אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאֶת־
universæ Et .ejus populo omni & , ejus principibus & , ejus servis
20 עֲבָדָיו וְאֶת־שָׂרָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ׃ וְאֵת כָּל־
omnibus & , Hus terræ regibus omnibus & , miscellaneæ
הָעֶרֶב וְאֵת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוּץ וְאֵת כָּל־
& , Hazzah & , Aschelon & , Pelistim terræ regibus
מַלְכֵי אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־אַשְׁקְלוֹן וְאֶת־עַזָּה וְאֶת־
, Moab & , Edom .Asdod residuo & , Hecron
21 עֶקְרוֹן וְאֵת שְׁאֵרִית אַשְׁדּוֹד׃ אֶת־אֱדוֹם וְאֶת־מוֹאָב
universis & , Sor regibus omnibus Et .Hammon filiis &
22 וְאֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃ וְאֵת כָּל־מַלְכֵי צֹר וְאֵת כָּל־
, Dedan mare trans in qui insulæ regibus & , Sidon regibus
23 מַלְכֵי צִידוֹן וְאֵת מַלְכֵי הָאִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיָּם׃ אֶת־דְּדָן
Et .anguli extremificatis universis & , Buz & , Tema &
24 וְאֶת־תֵּימָא וְאֶת־בּוּז וְאֵת כָּל־קְצוּצֵי פֵאָה׃ וְאֵת
habitantibus , Occidentis regibus omnibus & , Harabiæ regibus cunctis
כָּל־מַלְכֵי עֲרָב וְאֵת כָּל־מַלְכֵי הָעֶרֶב הַשֹּׁכְנִים
regibus universis & , Zimri regibus cunctis Et .deserto in
25 בַּמִּדְבָּר׃ וְאֵת כָּל־מַלְכֵי זִמְרִי וְאֵת כָּל־מַלְכֵי
regibus cunctis Et .Madai regibus omnibus & , Helam
26 עֵילָם וְאֵת כָּל־מַלְכֵי מָדָי׃ וְאֵת כָּל־מַלְכֵי
omnibus & , suum fratrem ad viro remotis & , propinquis Aquilonis
הַצָּפוֹן הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים אִישׁ אֶל־אָחִיו וְאֵת כָּל־
Sesach rex & : humi faciebus super quæ , terræ regnis
הַמַּמְלְכוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמֶלֶךְ שֵׁשַׁךְ
Dominus dixit Sic : eos ad dices Et .eos post bibet
27 יִשְׁתֶּה אַחֲרֵיהֶם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה
, vomite & , inebriamini & , Bibite : Israel Deus exercituum
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ וּקְיוּ
mittens ego quem , gladii faciebus à , resurgatis non & , cadite &
וְנִפְלוּ וְלֹא תָקוּמוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ
. tua manu de calicem accipere renuerint cùm , erit Et .vos inter
28 בֵּינֵיכֶם׃ וְהָיָה כִּי יְמָאֲנוּ לָקַחַת־הַכּוֹס מִיָּדְךָ
: exercituum Dominus dixit Sic : eos ad dices & , bibendum ad
לִשְׁתּוֹת וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
.bibetis Bibendo
שָׁתוֹ תִשְׁתּוּ׃

Versio VULG. LAT.

14 Quia servierunt eis, cùm essent gentes multæ, & reges magni: & reddam eis secundùm opera eorum, & secundùm facta manuum suarum. 15 Quia sic dicit Dominus exercituum Deus Israel; Sume calicem vini furoris hujus de manu mea: & propinabis de illo cunctis gentibus, ad quas ego mittam te. 16 Et bibent, & turbabuntur, & insanient à facie gladii, quem 17 ego mittam inter eos. Et accepi calicem de manu Domini, & propinavi cunctis gentibus, ad quas misit me Dominus: 18 Jerusalem, & civitatibus Juda, & regibus ejus, & principibus ejus: ut darem eos in solitudinem, & in stuporem, & in sibilum, & in maledictionem, 19 sicut est dies ista: Pharaoni regi Ægypti, & servis ejus, & principibus ejus, & omni po- 20 pulo ejus, Et universis generaliter: cunctis regibus terræ Ausitidis, & cunctis regibus terræ Philisthiim, & Ascaloni, & Gazæ, & Accaron, & reliquiis 21 Azoti, Et Idumææ, & Moab, 22 & filiis Ammon: Et cunctis regibus Tyri, & universis regibus Sidonis: & regibus terræ insularum, qui sunt trans mare: 23 Et Dedan, et Thema, et Buz, et universis qui attonsi sunt in co- 24 mam: Et cunctis regibus Arabiæ, et cunctis regibus Occidentis, qui habitant in deserto: 25 Et cunctis regibus Zambri, et cunctis regibus Elam, et cunctis 26 regibus Medorum: Cunctis quoque regibus Aquilonis de propè et de longè, unicuique contra fratrem suum: et omnibus regnis terræ, quæ super faciem ejus sunt: et rex Sesach 27 bibet post eos. Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Bibite, et inebriamini, et vomite: et cadite, neque surgatis à facie gladii, quem ego mittam inter 28 vos. Cúmque noluerint accipere calicem de manu tua ut bibant, dices ad eos; Hæc dicit Dominus exercituum; Bibentes bibetis:

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

34 Cap. 49. Vulg. Lat. Ἃ ἘΠΡΟΦΉΤΕΥΣΕ (ν) ἹΕΡΕΜΊΑΣ ἘΠῚ ΤᾺ 35 ἜΘΝΗ ΤᾺ ἈΙΛΆΜ. Τάδε λέγει κύριος, (ξ) Συντριβήτω τὸ τόξον Αἰλάμ, ἀρχὴ δυνα- 36 στείας αὐτῶν. Καὶ ἐπάξω ἐπὶ Αἰλὰμ τέσσαρας ἀνέμους ἐκ τῶν τεσσάρων ἄκρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέμοις τούτοις, καὶ οὐκ ἔσται ἔθνος ὃ οὐχ 37 ἥξει ἐκεῖ, οἱ ἐξωσμένοι Αἰλάμ. Καὶ πτοήσω αὐτοὺς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐπάξω ἐπ᾽ αὐτοὺς κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ μου, καὶ (ο) ἐπαποστελῶ ὀπίσω αὐτῶν τὴν μάχαιράν μου, ἕως τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτούς. 38 Καὶ θήσω τὸν θρόνον μου ἐν Αἰλάμ, καὶ ἐξαποστελῶ ἐκεῖθεν βασιλέα καὶ μεγιστᾶνας. 39 Καὶ ἔσται ἐπ᾽ (π) ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν, καὶ ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Αἰλάμ, λέγει κύριος.

MS.A. (ν) ἹΗΡΕΜΊΑΣ (ξ) Συντριβήτω (ο) ἐξαποστελῶ (π) ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἀποστρέψω

Quæ prophetavit Hieremias super gentes, (d) quæ Ælam. Hæc dicit Dominus; 35 Contritus est arcus Ælam, principium potentatûs eorum. 36 Et inducam super Ælam quatuor ventos à quatuor extremis cœli: & dispergam eos in omnibus ventis istis: & non erit gens, quæ non veniet illuc, expulsi Ælam. 37 Et terrefaciam eos coram inimicis eorum, quærentibus animam eorum: & inducam super (e) eos secundùm iram furoris mei: & immittam post eos gladium meum; donec absumpsero eos. 38 Et ponam thronum meum in Ælam, & (f) emittam inde regem, & magnates. 39 Et erit in novissimo dierum, & reducam captivitatem Ælam, dicit Dominus.

Cap. 46. Vulg. Lat. ΚΕΦ. κϛ΄.

1 Ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος (ᵃ) Σεδεκίου βασιλέως, ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος (α) 2 περὶ Αἰλάμ. ΤΗ͂Ι ἈΙΓΎΠΤΩι ἘΠῚ ΔΎΝΑΜΙΝ ΦΑΡΑῺ ΝΕΧΑῺ (β) ΒΑΣΙΛΈΩΣ ἈΙΓΎΠΤΟΥ, ὃς ἦν ἐπὶ (γ) τῷ ποταμῷ Εὐφράτῃ ἐν Χαρμεὶς, ὃν ἐπάταξε Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ Ἰωακεὶμ βασιλέως Ἰούδα. 3 Ἀναλάβετε ὅπλα καὶ ἀσπίδας, (δ) καὶ προσαγάγετε εἰς πό- 4 λεμον, (ᵇ) Καὶ ἐπισάξατε τοὺς ἵππους, ἐπίβητε οἱ ἱππεῖς, καὶ κατάστητε ἐν ταῖς περικεφαλαίαις ὑμῶν, προβάλετε τὰ δόρατα (ε), 5 καὶ ἐνδύσασθε τοὺς θώρακας ὑμῶν. Τί ὅτι αὐτοὶ (ζ) πτοοῦνται, καὶ ἀποχωροῦσιν (η) εἰς τὸ ὀπίσω; διότι οἱ ἰσχυροὶ αὐτῶν κοπήσονται, φυγῇ ἔφυγον, καὶ οὐκ ἀνέστρεψαν περιεχόμενοι κυκλόθεν, λέγει 6 κύριος. Μὴ φευγέτω ὁ κοῦφος, καὶ μὴ (θ) ἀνασωζέσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐπὶ Βορρᾶν· τὰ παρὰ τὸν Εὐφράτην (ι) ἠσθένησε, καὶ πέ- 7 πτωκασι. Τίς οὗτος ὡς ποταμὸς ἀναβήσεται, καὶ ὡς ποταμοὶ (ᶜ) κυμαίνουσιν ὕδωρ; 8 Ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ποταμὸς ἀναβήσεται. καὶ εἶπεν, Ἀναβήσομαι, καὶ κατακαλύψω τὴν γῆν, καὶ ἀπολῶ (κ) τοὺς κατοι- 9 κοῦντας ἐν αὐτῇ. Ἐπίβητε ἐπὶ τοὺς ἵππους, (λ) παρασκευάσατε τὰ ἅρματα, ἐξέλθατε οἱ (μ) μαχηταὶ Αἰθιόπων, καὶ Λίβυες καθωπλισμένοι ὅπλοις, καὶ Λυδοὶ ἀνάβη- 10 τε, ἐντείνατε τόξον. Καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν ἡμέρα ἐκδικήσεως, τοῦ ἐκδικῆσαι τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ· καὶ καταφάγεται ἡ μάχαιρα κυρίου, καὶ ἐμπλησθήσεται, καὶ μεθυσθήσεται ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν, ὅτι θυσία τῷ κυρίῳ (ν) ἀπὸ 11 γῆς Βορρᾶ ἐπὶ ποταμῷ Εὐφράτῃ. Ἀνάβηθι Γαλαάδ, καὶ λάβε ῥητίνην τῇ παρθένῳ θυγατρὶ Αἰγύπτου· (ξ) εἰς τὸ κενὸν ἐπλήθυνας ἰάματά σου, ὠφέλεια οὐκ (ο) ἔστιν ἐν σοί.

CAP. XXVI.

1 IN (a) principio regnantis Sedeciæ regis, factum est verbum hoc de Ælam. 2 IPSI ÆGYPTO super virtutem Pharaonis Nechao regis Ægypti, qui erat ad flumen Euphratem in Charmis: quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis in anno quarto Joacim regis Juda. 3 Assumite arma, & scuta: & accedite ad bellum: 4 Et insternite equos, ascendite equites, & state in galeis vestris, (b) applicate lanceas, & induimini loricis vestris. 5 Quid, quòd ipsi pavent, & recedunt in posteriora? quia fortes eorum cædentur: fugà fugerunt, et non sunt reversi, obsessi undique, dicit Dominus. 6 Non fugiat levis, et non evadat fortis ad Aquilonem. Quæ ad Euphratem, infirmata sunt, et ceciderunt. 7 Quis iste, quasi flumen ascendet, (c) et velut flumina, fluctuant aquam? 8 Aquæ Ægypti, quasi flumen, ascendent. Et dixit; Ascendam, et operiam terram, et perdam (d) habitantes in ea. 9 Ascendite super equos, præparate currus: egredimini pugnatores Æthiopum, et Libyes armati armis, et Lydi ascendite, intendite arcum. 10 Et dies illa Domino Deo nostro, dies ultionis, ut sumat vindictam de inimicis suis: et devorabit gladius (e) Domini, et saturabitur, et inebriabitur de sanguine eorum: quia sacrificium (f) Domino de terra Aquilonis super flumen Euphratem. 11 Ascende Galaad, & sume resinam virgini filiæ Ægypti: in vanum multiplicâsti medicamina tua: utilitas non est in te.

MS.A. (ᵃ) Σεδεκίου, ἐγένετο (α) ἐπὶ Αἰλάμ. (β)* ΒΑΣΙΛΕ΄Α (γ) τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου (δ) προσαγάγετε (ᵇ) Ἐπισάξατε (ε) ὑμῶν, (ζ) πτοοῦνται, (η) ὀπίσω; (θ) διασωζέτω (ι) ἠσθένησαν, πεπτώκασιν. (ᶜ) κυμανοῦσιν (κ) κατοικοῦντας (λ) καὶ κατασκευάσατε (μ) μαθηταὶ (ν) Σαβαὼθ ἀπὸ (ξ) εἰς κενὸν (ο) ἔστιν σοι.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 אֲרֵי פְלַחוּ בְהוֹן אַף אִנּוּן עַמְמִין סַגִיאִין וּמַלְכִין רַבְרְבִין וַאֲשַׁלֵם לְהוֹן כְּאַגְרֵיהוֹן
15 וּכְעוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לִי קַבֵּל יָת כָּסָא דַחֲמַר לְוָטָא
16 הָדֵין מִן קֳדָמַי וְתַשְׁקֵי יָתֵיהּ יָת כָּל עַמְמַיָא דַאֲנָא שָׁלַח יָתָךְ עֲלֵיהוֹן׃ וְיִשְׁתּוֹן
17 וְיִשְׁתַּגְשׁוּן וְיִטָּרְפוּן מִן קֳדָם דְקָטְלִין בְּחַרְבָּא דַאֲנָא שָׁלַח בֵּינֵיהוֹן׃ וְקַבֵּלִית יָת כָּסָא
18 מִן קֳדָם יְיָ וְאַשְׁקֵיתִי יָת כָּל עַמְמַיָא דְשַׁלְחַנִי יְיָ לְוָתְהוֹן׃ יָת יְרוּשְׁלֵם וְיָת קִרְוַיָא
דְבֵית יְהוּדָה וְיָת מַלְכַּהָא וְיָת רַבְרְבָהָא לְמִתַּן יָתְהוֹן לְחָרְבָּא לְצָדוּ לְאִשְׁתְּמָמוּ
19 וּלְלוּטָא כְּיוֹמָא הָדֵין׃ יָת פַּרְעֹה מַלְכָּא מִצְרַיִם וְיָת עַבְדוֹהִי וְיָת רַבְרְבוֹהִי וְיָת כָּל
20 עַמֵּיהּ׃ וְיָת כָּל מַלְכֵי סוֹמְכְוָתָא וְיָת כָּל מַלְכֵי אֲרַע עוּץ וְיָת כָּל מַלְכֵי אֲרַע פְּלִשְׁתָּאֵי
21 וְיָת אַשְׁקְלוֹן וְיָת עַזָּה וְיָת עֶקְרוֹן וְיָת שְׁאָרָא דְאַשְׁדּוֹד׃ יָת אֱדוֹם וְיָת מוֹאָב וְיָת בְּנֵי
22 עַמּוֹן׃ וְיָת כָּל מַלְכֵי צוֹר וְיָת כָּל מַלְכֵי צִידוֹן וְיָת כָּל מַלְכֵי נִיסָא דִי בְעִבְרָא דְיַמָּא׃
23 24 וְיָת דְדָן וְיָת תֵּימָא וְיָת בּוּז וְיָת כָּל מְקַפֵּי פָּתָא׃ וְיָת כָּל מַלְכֵי עֲרַב וְיָת כָּל מַלְכֵי
25 עַרְבָאֵי דְשָׁרַן בְּשִׁכּוּנִין בְּמַדְבְּרָא׃ וְיָת כָּל מַלְכֵי זִמְרִי וְיָת כָּל מַלְכֵי עֵילָם וְיָת כָּל
26 מַלְכֵי מָדָי׃ וְיָת כָּל מַלְכֵי צִפּוּנָא דְקָרִיבִין וּדְרְחִיקִין גְּבַר לַאֲחוּהִי וְיָת כָּל מַלְכְוָת
27 עַמְמַיָא דְעַל אַפֵּי אַרְעָא וּמַלְכָּא דְבָבֶל יִשְׁתֵּי בָּתְרֵיהוֹן׃ וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר
יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל שְׁתוֹ וּרְווֹ וְאִשְׁתַּגִּישׁוּ וּנְפַלוּ וְלָא תְקוּמוּן מִן קֳדָם דְקָטְלִין
28 בְּחַרְבָּא דַאֲנָא שָׁלַח בֵּינֵיכוֹן׃ וִיהֵי אֲרֵי יְסָרְבוּן לְקַבָּלָא כָּסָא מִן יְדָךְ לְמִשְׁתֵּי וְתֵימַר
לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת מִשְׁתָּא תִשְׁתּוּן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Quia etiam ipsos ad servitutem adigent populi multi, & reges magni; & retribuam eis juxta mercedem eorum, & juxta opera manuum suarum. 15 Quia sic dixit mihi Dominus Deus Israel: Recipe calicem vini maledictionis hujus à facie mea, & propinabis eum cunctis populis *contra* quos ego mitto te. 16 Et bibent & insanient, & conturbabuntur à facie eorum qui occidunt gladio, quos ego mitto inter eos. 17 Et suscepi calicem à facie Dñi, & potum dedi omnibus populis, ad quos misit me Dñs. 18 Jerusalem, & civitatibus domus Juda, & regibus ejus, & principibus ejus, ad redigendos eos in desolationem, & in vastitatem, & in stuporem, & in maledictionem, sicut hodie. 19 Pharaoni regi Ægypti, & servis ejus, & principibus ejus, & omni populo ejus. 20 Et omnibus regibus finitimis, & omnibus regibus terræ Huts, & omnibus regib' terræ Philistinorum, & Ascaloni, Gazæ, & Acharoni, & reliquiis Azoti. 21 Idumeæ & Moab, & filiis Ammon. 22 Et omnib' regib' Tyri, & omnib' regib' Sidonis, & omnib' regib' insularum qui sunt trans mare. 23 Dedan, & Theman, & Bus, & omnibus circumdantibus angulum. 24 Et cunctis regib' Arabiæ, & omnib' regib' Arabum qui habitant in tentoriis in deserto. 25 Et cunctis regib' Zamri, & cunctis regib' Elam, & cunctis regib' Medorum. 26 Et cunctis regib' Aquilonis, qui propinqui sunt, & qui remoti sunt, quisque à fratre suo; & cunctis regib' populorum qui sunt super faciem terræ. Et rex Babylonis bibet post eos. 27 Et dices ad eos: Hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel; Bibite & inebriamini, & conturbamini, & cadite; & non surgatis à facie eorum qui occidunt gladio, quos ego mitto inter vos. 28 Et erit, si noluerint accipere calicem de manu tua, ad bibendum: hæc dices eis; Hæc dicit Domin' exercituum: Bibendo bibetis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܡܛܠ ܕܫܥܒܕܘ ܐܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ. ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܠܟܐ ܪܘܪܒܐ. ܘܐܦܪܘܥ ܐܢܘܢ
15 ܐܝܟ ܥܒܕܝܗܘܢ. ܘܐܝܟ ܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝܗܘܢ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܣܒ ܟܣܐ ܕܚܡܪܐ ܕܚܡܬܐ ܗܢܐ ܡܢ ܐܝܕܝ. ܘܐܫܩܝܘܗܝ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ
16 ܕܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟ ܠܘܬܗܘܢ. * ܘܢܫܬܘܢ ܘܢܬܕܠܚܘܢ. ܘܢܫܬܓܫܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܣܝܦܐ
17 ܕܡܫܕܪ ܐܢܐ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܘܢܣܒܬ ܟܣܐ ܡܢ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܫܩܝܬ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ
18 ܕܫܕܪܢܝ ܡܪܝܐ ܠܘܬܗܘܢ. * ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܠܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܠܡܠܟܝܗ ܘܠܪܘܪܒܢܝܗ.
19 ܠܡܬܠ ܐܢܘܢ. ܠܚܘܪܒܐ ܘܠܫܘܡܡܐ ܘܠܫܘܪܩܐ ܐܝܟ ܝܘܡܢܐ. * ܠܦܪܥܘܢ
ܡܠܟܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܠܥܒܕܘܗܝ ܘܠܪܘܪܒܢܘܗܝ. ܘܠܟܠܗ ܥܡܗ. ܘܠܟܠܗܘܢ
20 ܬܚܘܡܘܗܝ. * ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ ܕܥܘܨ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ ܕܦܠܫܬܝܐ.
21 ܠܐܫܩܠܘܢ ܘܠܥܙܐ. ܘܠܥܩܪܘܢ ܘܠܫܪܟܐ ܕܐܫܕܘܕ. * ܠܐܕܘܡ ܘܠܡܘܐܒ ܘܠܒܢܝ ܥܡܘܢ.
22 * ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܨܘܪ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܨܝܕܢ. ܘܠܡܠܟܐ ܕܓܙܪܬܐ ܕܒܥܒܪܐ ܕܝܡܐ.
23 24 * ܘܠܕܪܢ ܘܠܬܝܡܢ ܘܠܒܘܙ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܩܛܝܥܝ ܦܐܬܐ. * ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܫܘܬܦܝܢ
25 ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܥܪܒܝܐ ܕܫܪܝܢ ܒܡܕܒܪܐ. * ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܙܡܪܢ.
ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܥܝܠܡ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܡܕܝ. * ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܓܪܒܝܐ
26 ܕܪܚܝܩܝܢ ܘܕܩܪܝܒܝܢ ܚܕ ܠܘܬ ܚܕ. ܘܠܟܠܗܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܕܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ
27 ܟܠܗ. ܘܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܢܫܬܐ ܒܬܪܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ
ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܫܬܘ ܘܪܘܘ ܘܐܬܬܙܝܥܘ ܘܦܠܘ ܘܠܐ ܬܩܘܡܘܢ. ܡܢ ܩܕܡ ܣܝܦܐ ܕܡܫܕܪ
28 ܐܢܐ ܒܝܢܬܟܘܢ. * ܘܐܢ ܠܐ ܢܨܒܘܢ ܠܡܣܒ ܟܣܐ ܡܢ ܐܝܕܟ ܠܡܫܬܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ.
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܡܫܬܐ ܬܫܬܘܢ.

14 * Eò quòd redegerint sibi etiam isti in servitutem populos multos & reges magnos: & rependam eis secundùm actiones suas, & secundùm opus manuum suarum. 15 Sic enim ait Dominus potentissimus, Deus Israelis; Sume calicem vini furoris hujus de manu mea, & da illum bibendum cunctis gentibus contra quas sum te missurus; 16 Ut bibentes obstupescant & conturbentur à conspectu gladii quem missurus sum inter eas. 17 Quare sumpsi calicem de manu Domini, & bibendum dedi cunctis gentibus contra quas misit me Dominus: 18 Jerosolymæ, & civitatibus Judæ, & regibus ac principibus ejus; ut redigerentur in vastitatem, stuporem, ac sibilum ad hodiernum usque diem: 19 Pharaoni regi Ægypti, & omnibus servis ejus, principibus ejus, toti populo ipsius, omnibúsque terminis ejus: 20 Omnibus regibus terræ Us, & omnibus regibus terræ Palestinorum: Ascaloni; & Azæ, 21 Ecroni, & reliquo Asdodi: Adumæis, Moabitis, & Ammonitis: 22 Omnibus regibus Tyri, omnibus regibus Sidonis, & regibus Insularum transmarinis: 23 Item Darani, Tæmani, & Buzo, omnibúsque barbitonsis: 24 Cunctis regibus quorum limites sunt communes, cunctísque regibus Arabum qui degunt in deserto: 25 Cunctis regibus Zemranis, cunctis regibus Ilamis, cunctísque regibus Mediæ: 26 Item cunctis regibus Aquilonis, tam dissitis quàm sibi invicèm propinquis: omnibus denique regnis quæ sunt super faciem universæ terræ: demum rex monarcha post hos bibet. 27 Et dic eis, Sic ait Dominus potentissimus, Deus Israelis; Bibite & inebriamini, exagitamini & cadite nunquam surrecturi à conspectu gladii quem missurus sum inter vos. 28 Quòd si noluerint sumere calicem de manu tua ad bibendum, dic eis; Sic ait Dominus potentissimus, Deus Israelis; Omnino bibendum vobis est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 * هذا ما تنبأ به ارمياء على أمم الاهواز *
35 36 * هكذا يقول الرب * ليتكسر قوس الاهواز رئيسة قوتهم * واجلب على الاهواز اربع ارياح
من اربعة اطراف السماء * وابددهم في جميع هذه الرياح * ولا تكون امة الا وتأتي هناك
37 المقصيون من الاهواز * وافزعهم امام اعدائهم الذين يطلبون نفسهم * واجلب عليهم
38 كرجز غضبي * وارسل وراهم سيفي الى ان يفنوا * واضع كرسيي في الاهواز * وارسل من
39 هناك ملكا وعظماء * ويكون في آخر الايام اردّ سبي الاهواز يقول الرب *
1 * الفصل السادس والعشرون * * في بدء ملك صدقيا كان هذا القول على الاهواز *
2 * في مصر على جيش فرعون ناخاو ملك مصر * الذي كان على نهر الفرات في حرميس
الذي ضربه بختنصر ملك بابل في السنة الرابعة ليواقيم ملك يهوذا *
3 4 * خذوا اسلحة ودرقات * تقدموا للحرب * اسرجوا الخيل * اركبوا ايها الفرسان * قفوا بخوذكم *
5 والبسوا جواشنكم * لماذا لانهم يجزعون ويرجعون الى خلف * من اجل ان اقوياءهم يقطعون *
6 هربوا هربا ولم يرجعوا * احيطوا من حولهم يقول الرب * لا يهرب الخفيف ولا يخلص القوي
7 الى الجربياء * الذين عند الفرات ضعفوا وسقطوا * من هذا الذي يصعد مثل النهر
8 ومثل انهار يموجون ماء * مياه مصر مثل نهر تصعد * وقال اصعد واغطي الارض وابيد
9 السكان فيها * اركبوا على الخيول * وهيئوا المركبات * اخرجوا يا تلاميذ الحبش والنوبة
10 متسلحين بالاسلحة * واللوديون اصعدوا اوتروا قوسا * وذلك اليوم للرب الهنا يوم
الانتقام لينتقم من اعدائه * ويأكل سيف الرب ويمتلي ويسكر من دمائهم * لانها ضحية
11 لرب الجيوش من ارض الجربياء على نهر الفرات * اصعدي لجلعاد وخذي قلوفينه
للعذري ابنة مصر كثرت ادويتك باطلا وليس لك منفعة *

34 Hæc sunt quæ prophetavit Jeremia de populis Alahuaz (*i.* Elamitis.)
35 *Sic dicit Dominus, Profectò frangetur* 36 *arcus Elam præcipui roboris eorum: Et adducam in Elamitas quatuor ventos è quatuor extremitatibus cœli, dispergámque eos in omnes hos ventos: nec erit ulla gens, quo non abeant depulsi ex Elam:* 37 *Et pavidos reddam illos coram inimicis eorum quærentibus animam eorum: & adducam super eos juxta furorem indignationis meæ: mittámque post eos gladium meum, donec absumantur.* 38 *Et ponam solium meum in Elam, & emittam inde regem atque principes:* 39 *Tum fiet ultimis temporibus ut reducam captivitatem Elamitarum, dicit Dominus.*

CAP. XXVI.

1 *INitio regni Sedeciæ fuit hic sermo contra Elamitas.*
2 De Ægypto, contra copias Pharaonis Nechao regis Ægypti, qui erat secus flumen Euphratem in Charmis, quem occîdit Bochtonassar rex Babelis anno quarto Joacimi regis Judæ.
3 *Arripite arma & clypeos, accedite ad pugnam:* 4 *Sternite equos, conscendite O equites, adstate cum galeis vestris, & induite loricas vestras.* 5 *Quarè? quia pavore correpti terga vertunt, eò quòd fortissimi illorum excinduntur: fugâ fugiunt, neque perspiciunt: Cingite eos undique, ait Dominus.* 6 *Non fugiet velocissimus; nec evadet fortissimus Aquilonem versùs: qui sunt prope Euphratem, debilitati corruerunt.* 7 *Quis est hic qui ut flumen ascendit, & veluti flumina undis fluctuantia?* 8 *Aquæ Ægypti sicut flumen ascendunt. Dixit enim, Ascendam, operiam terram, & perdam habitantes in ea.* 9 *Conscendite equos, instruite currus; prodite O heroes Æthiopum & Nubarum armis accincti: & vos Lydii ascendite, arcum tendite:* 10 *Nam dies illa Domino Deo nostro erit dies ultionis, ut ulciscatur de inimicis suis: comedétque gladius Domini & explebitur, atque inebriabitur sanguinibus eorum, quoniam victima erit Domino exercituum à terra Aquilonari secus flumen Euphratem.* 11 *Ascende ad Galaad, & sume resinam pro virgine filia Ægypti: multiplicas medicinas tuas in vanum, & nulla tibi est utilitas.*

ירמיה: כו

, eam super meum nomen est invocatum quam civitate in ecce Quia
29 כי הנה בעיר אשר־נקרא שמי עליה
Non ? eritis innoxii essendo mundi vos & , malefacere incipiens ego
אנכי מחל להרע ואתם הנקה תנקו לא
habitatores omnes super vocans ego gladium nam : innoxii eritis
תנקו כי חרב אני קרא על־כל־ישבי
eos ad prophetabis tu Et .exercituum Dominus dixit , terræ
30 הארץ נאם יהוה צבאות: ואתה תנבא אליהם
DOMINUS : illos ad dices & : hæc verba omnia
את כל־הדברים האלה ואמרת אליהם יהוה
. suam vocem dabit suæ sanctitatis habitaculo de & , rugiet excelso de
ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו
calcantium veluti celeusma , suum habitaculū super rugiet Rugiendo
שאג ישאג על־נוהו הידד כדרכים
extremū ad usque sonitus Venit .terræ habitatores omnes ad resonabit
31 יענה אל כל־ישבי הארץ: בא שאון עד־קצה
omni ipse judicio contendens , gentibus cū Domino lis quia : terræ
הארץ כי ריב ליהוה בגוים נשפט הוא לכל־
dixit Sic .Dominus dixit , gladio eos tradet impios : carni
32 בשר הרשעים נתנם לחרב נאם־יהוה: כה אמר
: gentem in gente à egrediens malum Ecce : exercituum Dominus
יהוה צבאות הנה רעה יצאת מגוי אל־גוי
interfecti erunt Et .terræ lateribus à suscitabitur magnus turbo &
33 וסער גדול יעור מירכתי־ארץ: והיו חללי
extremum ad usque & , terræ extremo ab illa die in DOMINI
יהוה ביום ההוא מקצה הארץ ועד־קצה
fimum in , sepelientur neque , colligentur nec , plangentur Non .terræ
הארץ לא יספדו ולא יאספו ולא יקברו לדמן
, clamate & , pastores Ululate .erunt humi faciebus super
34 על־פני האדמה יהיו: הילילו הרעים וזעקו
, vestri dies sunt completi quia : pecoris insignes cinere vos involvite &
והתפלשו אדירי הצאן כי־מלאו ימיכם
. desiderii vas veluti cadetis & , vestræ dispersiones & , jugulandum ad
לטבוח ותפוצותיכם ונפלתם ככלי חמדה:
. pecoris insignioribus ab evasio & , pastoribus à fuga peribit Et
35 ואבד מנוס מן־הרעים ופליטה מאדירי הצאן:
vastavit quia : pecoris eximiorum ululatus & , pastorum clamoris Vox
36 קול צעקת הרעים ויללת אדירי הצאן כי־שדד
faciebus à , pacis habitacula sunt succisa Et .eorum pascuum Dominus
37 יהוה את־מרעיתם: ונדמו נאות השלום מפני
: suum latibulum leunculus tanquam Dereliquit .Domini nasi iræ
38 חרון אף־יהוה: עזב ככפיר סכו
, depopulatoris iræ faciebus à , desolationem in eorū terra fuit quia
כי־היתה ארצם לשמה מפני חרון היונה
. ejus nasi iræ faciebus à &
ומפני חרון אפו:

CAP. XXVI. כו

, Jehudah regis Josijahu filii Jehojachim regni principio In
1 בראשית ממלכות יהויקים בן־יאשיהו מלך יהודה
dixit Sic : dicendum ad , Domino à istud verbum fuit
2 היה הדבר הזה מאת יהוה לאמר: כה אמר
loqueris & , DOMINI domus atrio in Sta : Dominus
יהוה עמד בחצר בית־יהוה ודברת
domo se incurvandum ad venientes , Jehudah civitates omnes ad
על־כל־ערי יהודה הבאים להשתחות בית־
, eos ad loquendum ad , tibi præcepi quæ verba universa , Domini
יהוה את כל־הדברים אשר צויתיך לדבר אליהם
. verbum diminuas ne
אל־תגרע דבר:

Versio VULG. LAT.

29 Quia ecce in civitate, in qua invocatum est nomen meum, ego incipiam affligere, & vos quasi innocentes & immunes eritis? non eritis immunes : gladium enim ego voco super omnes habitatores terræ, dicit Dominus 30 exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia verba hæc, & dices ad illos ; Dominus de excelso rugiet, & de habitaculo sancto suo dabit vocem suam : rugiens rugiet super decorem suum : celeuma quasi calcantium concinetur adversùs omnes habitatores 31 terræ. Pervenit sonitus usque ad extrema terræ : quia judicium Domino cum gentibus : judicatur ipse cum omni carne, impios tradidi gladio, dicit Dominus. 32 Hæc dicit Dominus exercituum ; Ecce afflictio egredietur de gente in gentem : & turbo magnus egredietur à summitatibus terræ. 33 Et erunt interfecti Domini in die illa, à summo terræ usque ad summum ejus : non plangentur, & non colligentur, neque sepelientur : in sterquilinium super 34 faciem terræ jacebunt. Ululate pastores, & clamate : & aspergite vos cinere, optimates gregis : quia completi sunt dies vestri, ut interficiamini ; & dissipationes vestræ, & cadetis quasi 35 vasa pretiosa. Et peribit fuga à pastoribus, & salvatio ab opti- 36 matibus gregis. Vox clamoris pastorum, & ululatus optimatum gregis : quia vastavit Domi- 37 nus pascua eorum. Et conticuerunt arva pacis à facie iræ 38 furoris Domini. Dereliquit quasi leo umbraculum suum, quia facta est terra eorum in desolationem à facie iræ columbæ, & à facie iræ furoris Domini.

CAP. XXVI.

1 IN principio regni Joakim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum istud à Domino, dicens ; 2 Hæc dicit Dominus ; Sta in atrio domûs Domini : & loquéris ad omnes civitates Juda, de quibus veniunt ut adorent in domo Domini, universos sermones, quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos : noli subtrahere verbum,

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

12 Ἤκουσαν ἔθνη φωνήν σου, καὶ τῆς κραυγῆς σου ἐπλήσθη ἡ γῆ, ὅτι μαχητὴς πρὸς μαχητὴν (π) ἠσθένησαν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔπεσον ἀμφότεροι. 13 Ἃ ἘΛΆΛΗΣΕ ΚΎΡΙΟΣ ἐν χειρὶ Ἱερεμίου, τοῦ ἐλθεῖν (ρ) τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος (σ) τοῦ κόψαι γῆν Αἰγύπτου. 14 Ἀναγγείλατε εἰς Μαγδωλόν, καὶ παραγγείλατε εἰς Μέμφιν· εἴπατε, Ἐπίστηθι, καὶ ἑτοίμασον, ὅτι κατέφαγε μάχαιρα τὴν σμίλακά σου. 15 Διατί ἔφυγεν (τ) ἀπὸ σοῦ ὁ Ἆπις; ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου οὐκ ἔμεινεν· ὅτι (υ) κύριος παρέλυσεν αὐτόν. 16 Καὶ τὸ πλῆθός σου ἠσθένησε, καὶ (φ) ἔπεσε· καὶ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ (χ) ἐλάλει, Ἀναστῶμεν, καὶ (″)ἀναστρέψωμεν πρὸς τὸν λαὸν ἡμῶν (ψ) εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν, ἀπὸ προσώπου μαχαίρας Ἑλληνικῆς. 17 Καλέσατε τὸ ὄνομα Φαραὼ Νεχαὼ βασιλέως Αἰγύπτου, 18 Σαὼν ἐσβιὲ μωήδ. Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὅτι ὡς τὸ Ἰταβύριον ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ὡς ὁ Κάρμηλος (ω) ὁ ἐν τῇ 19 θαλάσσῃ, ἥξει. Σκεύη ἀποικισμοῦ ποίησον σεαυτῇ κατοικοῦσα θύγατερ Αἰγύπτου, ὅτι Μέμφις εἰς ἀφανισμὸν ἔσται, καὶ κληθήσεται Οὐαί, διὰ τὸ μὴ 20 ὑπάρχειν κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ. Δάμαλις κεκαλλωπισμένη Αἴγυπτος, ἀπόσπασμα ἀπὸ Βορρᾶ ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτήν. 21 Καὶ οἱ μισθωτοὶ αὐτῆς ἐν αὐτῇ, ὥσπερ μόσχοι σιτευτοὶ τρεφόμενοι ἐν αὐτῇ· διότι καὶ (α) αὐτοὶ ἐπεστράφησαν, καὶ ἔφυγον ὁμοθυμαδόν· οὐκ ἔστησαν, ὅτι ἡμέρα ἀπωλείας ἦλθεν ἐπ᾽ (β) αὐτούς, καὶ καιρὸς 22 ἐκδικήσεως αὐτῶν. Φωνὴ (γ) αὐτῶν ὡς ὄφεως συρίζοντος, ὅτι ἐν ἄμμῳ (δ) πορεύονται, ἐν ἀξίναις ἥξουσιν 23 ἐπ᾽ αὐτήν· ὡς κόπτοντες ξύλα Ἐκκόψουσι τὸν δρυμὸν αὐτῆς, λέγει (″)κύριος, ὅτι οὐ μὴ εἰκασθῇ, ὅτι (ε) πληθύνει ὑπὲρ ἀκρίδα, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀριθμός. 24 Κατῃσχύνθη ἡ θυγάτηρ Αἰγύπτου, παρ- 25 εδόθη εἰς χεῖρας λαοῦ ἀπὸ Βορρᾶ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ τὸν Ἀμμὼν τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐπὶ Φαραώ, καὶ ἐπὶ τοὺς πεποιθότας ἐπ᾽ αὐτῷ. 27 Σὺ δὲ μὴ φοβηθῇς δοῦλός μου Ἰακώβ, μηδὲ πτοηθῇς Ἰσραήλ· διότι ἐγὼ (ζ) ἰδοὺ σώζων σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν. καὶ ἀναστρέψει Ἰακώβ, καὶ ἡσυχάσει καὶ ὑπνώσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ παρενοχλῶν αὐτόν.

12 Audierunt gentes vocem tuam : & clamore tuo impleta est terra : quia pugnator adversùs pugnatorem infirmatus est : in idipsum ceciderunt utrique. 13 QUÆ loquutus est Dominus in manu Hieremiæ, cùm veniret rex Babylonis ad percutiendam terram Ægypti. 14 (g) Annuntiate in Magdolum, & annuntiate in Memphim : dicite ; Sta, & præpara te : quia devoravit gladius (h) smilacem tuam. 15 Quarè fugit à te (i) Apis, vitulus electus tuus ? non perstitit ; quia Dominus dissolvit eum : 16 Et multitudo tua infirmata est, & cecidit : & unusquisque ad proximum suum loquebatur ; Surgamus, & revertamur ad populum nostrum in patriam nostram à facie gladii Græci. 17 Vocate nomen Pharaonis Nechao regis Ægypti, (k) Saon Esbie Moed. 18 Vivo ego, dicit Dominus Deus, (l) quia, sicut Itabyrium in montibus, & sicut Carmelus in mari, veniet. 19 Vasa transmigrationis fac tibi, habitatrix filia Ægypti : quoniam Memphis in solitudinem erit, & vocabitur Væ, eò quòd non sint habitantes in ea. 20 Vitula adornata Ægyptus : excidium ab Aquilone venit super eam : 21 Et mercenarii ejus in ea, quasi vituli saginati nutriti in (m) ea : nam & ipsi conversi sunt, & fugerunt unanimiter : non steterunt : quia dies perditionis venit super eos, & tempus ultionis eorum. 22 Vox eorum, quasi serpentis sibilantis : quia in arena ambulant, in securibus venient super eam : quasi cædentes ligna 23 Excîdent sylvam ejus, dicit Dominus : quoniam non supputabitur, quoniam multiplicavit super locustam : & non est eis numerus. 24 Confusa est filia Ægypti, tradita est in manus populi ab (n) Aquilone. 25 Ecce ego ulciscar Ammon filium ejus (o) super Pharaonem, & super eos qui fiderunt (p) in eo. 27 Tu autem ne timueris, serve meus Jacob ; neque paveas, Israel : quia ecce ego salvans te de longè, & semen tuum ex captivitate ipsorum. Et revertet Jacob, & quiescet, & dormiet : & non erit, qui perturbet eum.

MS.A. (π) ἠσθένησεν, (ρ) Ναβουχοδονόσορ τὸν (σ) καὶ ἐκκόψαι τὴν γῆν αὐτοῦ. (τ) ὁ Ἆπις; (υ) ὁ κύριος (φ) ἔπεσον· (χ) ἐλάλουν, (″) ἀποστρέψωμεν εἰς τὸν λαὸν (ψ) ἀπὸ προσώπου (ω) ἐν τῇ (α) οὗτοι ἀπεστράφησαν, (β) αὐτοῖς, (γ) ὡς ὄφεως (δ) πορεύσονται, (″) κύριος ὁ θεός, (ε) ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀκρίδας, (ζ) σώζω

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 ארי הא בקרתא דאתקרי שמי עלה אנא משרי לאבאשא ואתון מדמן דמזכא
תזכון לא תזכון ארי דקטלין בחרבא אנא מכלי על כל יתבי ארעא אמר יי צבאות:
30 ואת תתנבי להון ית כל פתגמיא האלין ותימר להון יי ממרומא יכלי וממדור קודשיה
ירים מימריה אכלאה יכלי דייתון בזוין על ארע בית שכנתיה הא כנחתי מעצרא
31 דמרימין קלהון כן ייתי זועה לכל יתבי ארעא: מטא אתרגושא עד סיפי ארעא ארי
דינא קדם יי בעממיא מתפרע הוא לכל בשרא רשיעיא דבהון מסרנון לקטלא אמר יי:
32 כדנן אמר יי צבאות הא בשתא נפקא מעם לעם ועממין רברבין ייתון בגלי מסיפי
33 ארעא: ויהון קטילי רמן קדם יי ביומא ההוא מסיפי ארעא ועד סיפי ארעא לא
34 יסתפדון ולא יתכנשון ולא יתקברון לזיבל מבדר על אפי ארעא יהון: אלילו מלכיא
וצוחו וחפו רישיכון בקטמא תקיפי עמא ארי שלימו יומיכון לקטלא ותתבדרון ותפלון
35 36 דהויתון רגיגין כמני חמדתא: ויבד בית ערוקי מן מלכיא ושיזבא מתקיפי עמא: קל
37 צוחת מלכיא ויללת תקיפי עמא ארי אבזיי ית עמהון: ויצדון מדורי שלמהון מקדם
38 תקוף רוגזא דיי: גלא מלכא מכרכיה ארי הות ארעהון לצדו מן קדם חרב סנאה
דהיא כחמר מרויא ומן קדם תקוף רוגזיה:

כו

1 בריש מלכות יהויקים בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה הוה פתגמא הדין מן קדם
2 יי למימר: כדנן אמר יי קום בדרת בית מקדשא דיי ותתנבי על כל קרויא דבית יהודה
דעלין למסגד בבית מקדשא דיי ית כל פתגמיא דפקדתך לאתנבאה להון לא תמנע
פתגם:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

29 Quia ecce in civitate super quam invocatum est nomen meum, ego incipio affligere : & vos putatis prorsus esse immunes ? Non eritis immunes : quia eos qui occidunt gladio ego voco super omnes habitatores terræ, dicit Dominus exercituum. 30 Tu autem prophetabis eis omnia verba hæc, & dices eis : Dominus de excelso clamabit, & de habitaculo sancto suo attollet verbum suum : clamando clamabit ut veniant direptores super terram domus majestatis suæ, sicut qui descendunt in torcular, qui tollunt vocem suam, sic veniet conturbatio omnibus habitatoribus terræ. 31 Pervenit tumultus usque ad extrema terræ : quia judicium coram Domino cum populis : retribuet ipse omni carni ; impios qui in eis sunt, tradet morti, dicit Dominus. 32 Hæc dicit Dominus exercituum : Ecce malum egredietur de populo in populum, & populi multi venient apertè à finibus terræ. 33 Et erunt occisi *projecti* à facie Domini in tempore illo à finibus terræ usq; ad extrema terræ : non plangentur, nec colligentur, nec sepelientur : in stercus dispersum super faciem terræ erunt. 34 Ululate reges, & clamate, & operite capita vestra cinere fortes in populo ; quia impleti sunt dies vestri ut occidamini : et dispergemini, et cadetis qui eratis *delicati* quasi vasa desiderabilia. 35 Et peribit domus fugitivorum à regibus, & liberatio à fortibus populi. 36 Vox clamoris regum, & ululatio fortium populi : quia vastavit Dominus populos eorum. 37 Et desolabuntur habitacula pacifica eorum, à facie furoris iræ Domini. 38 Migravit rex ex arce sua ; quia fuit terra eorum in desolationem à facie gladii inimici, qui inebriat sicut vinum, & à facie iræ furoris ejus.

CAP. XXVI.

1 IN principio regni Joachim filii Josiæ regis tribus domus Juda, factum est verbum istud à facie Domini, dicendo : 2 Hæc dicit Dominus, Sta in atrio domus sanctuarii Domini, & prophetabis in omnes civitates domus Juda, quæ veniunt ut adorent in domo sanctuarii Domini, omnia verba quæ præcepi tibi, ut prædiceres eis : ne dimittas verbum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܡܛܠ ܕܗܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܝܗ̇. ܫܪܝܬ ܠܡܒܐܫܘ ܠܗ̇. ܘܐܢܬܘܢ
ܡܙܟܐ ܬܙܕܟܘܢ. ܠܐ ܬܙܕܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܚܪܒܐ ܐܢܐ ܩܪܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
30 ܚܝܠܬܢܐ. * ܘܐܢܬ ܬܬܢܒܐ ܥܠܝܗܘܢ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ. ܘܬܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܪܝܐ
ܡܢ ܡܪܘܡܐ ܢܢܗܡ. ܘܡܢ ܡܥܡܪܐ ܕܩܘܕܫܗ ܢܬܠ ܩܠܗ. ܘܢܢܗܡ ܢܗܡܐ ܥܠ ܢܘܗ̇.
31 ܗܘܕ ܗܘܕ ܐܝܟ ܕܪܟܘܝ ܥܢܒܐ ܢܥܢܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. * ܡܛܐ ܙܘܥܐ ܥܕܡܐ
ܠܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܕܝܢܐ ܠܡܪܝܐ ܥܡ ܥܡܡܐ. ܘܗܘ ܕܐܢ ܟܠ ܒܣܪ. ܘܪܫܝܥܐ
32 ܢܫܠܡ ܠܚܪܒܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܗܐ
33 ܒܝܫܬܐ ܢܦܩܐ ܡܢ ܥܡܐ ܠܥܡܐ. ܘܥܠܥܠܐ ܪܒܐ ܢܬܬܥܝܪ ܡܢ ܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. * ܘܢܗܘܘܢ
ܩܛܝܠܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܡܢ ܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. ܠܐ
ܢܬܐܠܝܢ. ܘܠܐ ܢܬܟܢܫܘܢ. ܘܠܐ ܢܬܩܒܪܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܙܒܠܐ
34 ܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ ܢܗܘܘܢ. * ܐܝܠܠܘ ܪܥܘܬܐ ܘܙܥܩܘ. ܘܐܬܦܠܦܠܘ. ܪܒܝ ܥܢܐ:
35 ܡܛܠ ܕܫܠܡܘ ܝܘܡܝܟܘܢ ܠܢܟܣܬܐ. ܘܠܒܕܪܘܬܟܘܢ. ܘܬܦܠܘܢ ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܕܪܓܬܐ. * ܘܢܐܒܕ ܥܪܘܩܐ
36 ܡܢ ܪܥܘܬܐ. ܘܦܠܛܘܬܐ ܡܢ ܪܒܝ ܥܢܐ. * ܩܠܐ ܕܓܥܬܐ ܕܪܥܘܬܐ. ܘܝܠܠܬܐ ܕܪܒܝ ܥܢܐ.
37 38 ܡܛܠ ܕܒܙ ܡܪܝܐ ܡܪܥܝܬܗܘܢ. * ܘܢܫܬܬܩܘܢ ܕܝܪܐ ܕܫܠܡܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. * ܡܛܠ
ܕܫܒܩ ܐܝܟ ܐܪܝܐ ܡܥܫܢܗ. ܡܛܠ ܕܗܘܬ ܐܪܥܗܘܢ ܠܚܘܪܒܐ. ܡܢ ܩܕܡ
ܚܡܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܡܢ ܩܕܡ ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ. * ܫܠܡ * ܟܗ *
1 * ܒܪܝܫ ܡܠܟܘܬܗ ܕܝܘܝܩܝܡ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ ܥܠ
2 ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܩܘܡ ܒܕܪܬܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ.
ܘܐܡܪ ܠܟܠܗܘܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܐܬܝܢ ܠܡܣܓܕ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ
ܕܦܩܕܬܟ ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܒܨܪ ܐܦ ܠܐ ܚܕܐ ܡܠܬܐ.

29 Quandoquidē en ab ipsa civitate super quam invocatū est nomen meum, initium facio nocendi ei, vos immunes essetis ? haudquaquam eritis immunes, quoniam gladium advoco in omnes habitatores terræ, dicit Dñs potentissimus. 30 Tu itaq; prophetabis eis omnes sermones istos, & dices eis ; Dñs ab excelso rugiet, & ex habitaculo sanctitatis suæ vocem suam edet, horrendè rugiet contra domiciliū suum, hem hem ut *uvarum* calcator resonabit adversùs omnes habitatores terræ. 31 Pervadet strepitus usq; ad extrema terræ : Quia disceptatio est Dño cum gentibus, & ipse judicat omnem carnem ; ideo impios gladio tradam, dicit Dñs. 32 Sic ait Dñs potentissimus, Deus Israelis, Ecce malum progredietur de gente in gentem, & procella magna excitabitur ab extremis terræ : 33 Erúntque qui interficientur à Domino in die illa, ab extremis terræ usq; ad extrema terræ : nemo lugebit, nemo lamentabitur, nemóque deplorabit eos : non colligentur, neq; sepelientur ; sed ut stercus in superficie terræ manebunt. 34 Ululate pastores, & exclamate ; & volutate vos *in pulvere* potentiores in grege : quoniā expleti sunt dies vestri ut mactemini, frangamini, & cadatis ut vasa expetibilia. 35 Et peribit perfugium à pastoribus, & evadendi loc⁹ ab arietib⁹ gregis : 36 Vox clamoris pastorum, & ululat⁹ arietum gregis *audietur*, eò quòd diripuerit Dñs greges eorum : 37 Et rumpentur domicilia tuta à conspectu æstuantis iræ Dñi, 38 Quia dereliquit domicilium suum ut leo qui cubile suum dereliquit, quia redactus est terra eorum in solitudinem à conspectu iræ Domini, & à conspectu ferventis furoris ejus.

CAP. XXVI.

1 INitio regni Jojacimi filii Josiæ regis Judæ factus est sermo iste ad Jeremiam à Domino, hisce verbis ; 2 Sic dicit Dominus, Sta in atrio domûs Domini, & dic omnibus civitatibus Judæorum venientium ad adorandum in domo Domini, omnes sermones quos illis dicendum præcepi tibi : ne ullum quidem verbum subtrahito :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * سمعوا الامم صوتك * ومن صراخك امتلأت الارض * لان محاربا على محارب صرعا جميعا *
سقطا كلاهما * * الاصحاح السادس عشر *
13 * هذا ما تكلم به الرب بيد ارميا * اذ اتى بختنصر ملك بابل ليستاصل ارضه *
14 15 * اخبروا في مجدول * وخبروا في منف * وقولوا قف وتهيأ لان السيف اكل منقارك * ماذا هرب * لماذا
16 فر عجلك المختار هاربا ولم يثبت * لان الرب ازاله * وكثرتك صرعت * وسقطوا كل واحد
17 على قريبه * قالوا نقوم وننصرف الى شعبنا من وجه سيف يوناني * ادعوا اسم فرعون ناخاو
18 ملك مصر صاأون اسبي امويد * حي انا يقول الرب الاله انه كما ايطابيريون في الجبال
19 ومثل الكرمل في البحر ياتي * آنية السبي * اصنعي لذاتك ايتها الساكنة ابنة مصر * لان
20 منف تصير للفناء وتدعى ويل * من اجل انه لا يكون سكان فيها * مصر العجلة المنمسه
21 ياتي عليها الانكسار من الجربياء * واجراؤها فيها مثل عجول مسمنة مربية فيها * من اجل
انه وهؤلاء انصرفوا وهربوا معا ولم يقفوا * لان يوم الهلاك اتى عليهم * وزمان انتقامهم بصوت
22 مثل حية تصفر * لانهم في الرمل يسيرون * وبفوس يوافون لها مثل قاطعي الخشب يقطعون
23 24 غابها * يقول الرب الاله انها لا تشفى * لانهم كثروا اكثر من الجراد وليس لهم عدد * خزيت
25 ابنة مصر ودفعت في ايدي شعب من الجربياء * ها انا انتقم من امون ابنها على فرعون
26 وعلى الواثقين به [* MS.Oxon. وادفعهم الى اعدائهم الذين يطلبون انفسهم * في يد
بختنصر ملك بابل وفي ايدي عبيده * ومن بعد ذلك يحل ويسكن كالايام الاولى يقول الرب *]
27 * وانت لا تخف يا عبدي يعقوب * ولا تجزع يا اسرائيل * من اجل اني انا اخلصك من البعد *
وذريتك من السبي * ويرجع يعقوب * ويسكن وينام * ولا يكون من يرعبه *

12 *Audient populi vocem tuam, & clamore tuo implebitur terra ; quia bellator super bellatorem, uterque debilitatus, corruent ambo.*

Textus decimus sextus.

13 Hæc sunt quæ locutus est Dominus per Jeremiam, quando venit Bochtonassar rex Babelis ad evertendam terram ipsius.

14 *Annuntiate in Magdol, & notum facite in Menphi ; dicite, Siste & compara te,* 15 *quia gladius voravit rostrum tuum. Ad quid aufugit, quâ de causâ vitulus tuus electus fugiens erupit, nec substitit ? quia Dominus depulit illum.* 16 *Multitudo quoque tua consternata est, et cadentes quisque super proximum suum ; dicebant, Surgamus, & eamus ad populares nostros à conspectu gladii Græci.* 17 *Vocate nomen Pharaonis Nechao regis Ægypti, Saon esbi Hammoed.* 18 *Vivus ego sum, ait Dominus Deus, quòd ut Itabyrion in montibus, et ut Charmelus in mari, venient instrumenta populationis.* 19 *Tui ipsius curam age O otiosa filia Ægypti : nam Menphis erit in exitium, & vocabitur, Infœlicitas ; quia nulli manebunt habitatores in ea.* 20 *Super Ægyptum vitulam cælatam irruet contritio ab Aquilone,* 21 *Dum mercenarii ejus in ipsa tanquam vituli saginati nutriuntur in ea : nam etiam isti discedent fugiéntque simul, & non subsistent ; quia dies exitii veniet super illos, et tempus ultionis eorum cum voce simili serpentis sibilantis.* 22 *Nam per arenas incedentes pervenient ad eam cum securibus, ut lignorum cæsores cædent sylvas ejus.* 23 *Dicit Dominus Deus eam minimè sanandam, quòd ii plurimi sint, plures locustis, imò innumeri.* 24 *Pudefiet filia Ægypti, tradetur in manus populi Aquilonaris :* 25 *Ecce ego vindictam de Ammone filio ipsius repetam, à Pharaone & à fidentibus ipso.* 26 [MS. Ox. *Et tradam eos hostibus suis, qui quærunt animas ipsorum : nempe in manus Bochtonassaris regis Babyloniæ, & in manus servorum ejus : postmodum autem quiescet, & habitabunt sicut diebus priscis, dicit Dominus.*] 27 *Tu verò ne timeto serve mi Jacob, neque formidato O Israel ; quoniam ego vindicabo te è loco remoto, & progeniem tuam è captivitate : & revertetur Jacob, & quiescet, dormietque nemine lædente.*

[illegible]

Versio VULG. LAT.

3 Si fortè audiant & convertantur unusquisque à via sua mala: & pœniteat me mali, quod cogito facere eis propter malitiam studiorum eorum. 4 Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus; Si non audieritis me, ut ambuletis in lege mea, quam dedi vobis, 5 Ut audiatis sermones servorum meorum Prophetarum, quos ego misi ad vos de nocte consurgens, & dirigens, & non audîstis: 6 Dabo domum istam sicut Silo, & urbem hanc dabo in maledictionē cunctis gentibus terræ. 7 Et audierunt sacerdotes, & prophetæ, & omnis populus, Jeremiam loquentem verba hæc in domo Domini. 8 Cúmque complêsset Jeremias, loquens omnia quæ præceperat ei Dominus ut loqueretur ad universum populum, apprehenderunt eum sacerdotes, & prophetæ, & omnis populus, dicens; 9 Morte moriatur. Quarè prophetavit in nomine Domini, dicens; Sicut Silo erit domus hæc: & urbs ista desolabitur, eò quòd non sit habitator? Et congregatus est omnis populus adversùs 10 Jeremiam in domo Domini. Et audierunt principes Juda verba hæc: & ascenderunt de domo regis in domum Domini, & sederunt in introitu portæ domûs 11 Domini novæ. Et locuti sunt sacerdotes & prophetæ ad principes, & ad omnem populum, dicentes; Judicium mortis est viro huic: quia prophetavit adversùs civitatem istam, sicut audîstis 12 auribus vestris. Et ait Jeremias ad omnes principes, & ad universum populum, dicens; Dominus misit me, ut prophetarem ad domum istam, & ad civitatem hanc, omnia verba quæ audîstis. 13 Nunc ergò bonas facite vias vestras, & studia vestra, & audite vocem Domini Dei vestri: & pœnitebit Dominum mali, quod 14 locutus est adversùm vos. Ego autem ecce in manibus vestris sum: facite mihi quod bonum et rectum est in oculis vestris: 15 Veruntamen scitote et cognoscite, quòd si occideritis me, sanguinem innocentē tradetis contra vosmetipsos, et contra civitatem istam, et habitatores ejus: in veritate enim misit me Dominus ad vos, ut loquerer in auribus vestris omnia verba hæc.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

28 (η) Μὴ φοβοῦ παῖς μου Ἰακὼβ, λέγει κύριος, ὅτι μετὰ σοῦ ἐγώ εἰμι. ἡ ἀπτόητος καὶ τρυφερὰ παρεδόθη. ὅτι ποιήσω (θ) ἔθνει συντέλειαν ἐν παντὶ ἔθνει εἰς οὓς ἐξῶσά σε ἐκεῖ, σὲ δὲ οὐ μὴ ποιήσω ἐκλιπεῖν, καὶ παιδεύσω σε εἰς (ι) κρίμα, καὶ ἀθῷον οὐκ (κ) ἀθῳώσω σε.

28 *Ne timeas puer meus Jacob, dicit Dominus: quia tecum ego sum. (q) Intrepida & delicata tradita est. Quia faciam (r) genti consummationem in omni gente, ad quos expuli te illuc: te autem non faciam deficere: et castigabo te in judicio, et innocentem faciens non faciam innocentem te.*

MS.A. (η) Καὶ σὺ μὴ (θ) συντέλειαν ἐν παντὶ (ι) κρίσιν, (κ) ἀθῳώσω

Cap. 50. Vulg.Lat.

ΚΕΦ. κζ'.

1 (α) ΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ὋΝ ἘΛΑΛΗΣΕ ἘΠΙ ΒΑΒΥΛΩΝΑ. 2 Ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἀκουστὰ ποιήσατε, καὶ μὴ κρύψητε· εἴπατε, Ἑάλωκε Βαβυλὼν, κατῃσχύνθη (β) Βῆλος, ἡ ἀπτόητος, ἡ τρυφερὰ παρεδόθη 3 (γ) Μαιωδὰχ, Ὅτι ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἔθνος ἀπὸ βοῤῥᾶ, οὗτος θήσει τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀφανισμὸν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀπὸ ἀνθρώπου (δ) καὶ ἕως 4 κτήνους. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἥξουσιν οἱ υἱοὶ (ε) Ἰσραὴλ αὐτοὶ, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα ἐπὶ τὸ αὐτὸ, βαδίζοντες καὶ κλαίοντες πορεύσονται, τὸν 5 κύριον θεὸν αὐτῶν ζητοῦντες. Ἕως (ζ) Σιὼν ἐρωτήσουσι τὴν ὁδὸν, ὧδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσι, καὶ ἥξουσι, καὶ καταφεύξονται πρὸς κύριον (η) τὸν θεόν· δια-6 θήκη γὰρ αἰώνιος οὐκ ἐπιλησθήσεται. Πρόβατα ἀπολωλότα ἐγενήθη ὁ λαός μου, οἱ ποιμένες αὐτῶν ἐξῶσαν αὐτοὺς, ἐπὶ τὰ ὄρη ἀπεπλάνησαν αὐτοὺς, ἐξ ὄρους ἐπὶ βουνὸν ᾤχοντο, ἐπελάθοντο κοίτης αὐ-7 τῶν. Πάντες οἱ εὑρίσκοντες αὐτοὺς, (θ) ἀνήλισκον αὐτούς. οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν εἶπαν, Μὴ ἀνῶμεν αὐτοὺς, ἀνθ' ὧν ἥμαρτον τῷ κυρίῳ. νομὴ δικαιοσύνης τῷ συν-8 αγαγόντι τοὺς πατέρας αὐτῶν. (ι) Ἀπαλλοτριώθητε ἐκ μέσου Βαβυλῶνος καὶ ἀπὸ γῆς Χαλδαίων, καὶ ἐξέλθατε, καὶ γένεσθε ὥσπερ 9 δράκοντες κατὰ πρόσωπον προβάτων. Ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγείρω ἐπὶ Βαβυλῶνα συναγωγὰς ἐθνῶν ἐκ γῆς Βοῤῥᾶ, καὶ παρατάξονται αὐτῇ· ἐκεῖθεν (κ) ἁλώσεται, ὡς βολὶς μαχητοῦ συνετοῦ οὐκ ἐπιστρέψει κενή. 10 Καὶ ἔσται ἡ Χαλδαία εἰς προνομὴν, πάντες οἱ (λ) προνομεύοντες αὐτὴν ἐμπλησθή-11 σονται. Ὅτι ηὐφραίνεσθε, καὶ κατεκαυχᾶσθε, διαρπάζοντες τὴν κληρονομίαν μου, διότι ἐσκιρτᾶτε, ὡς βοΐδια ἐν βοτάνῃ, 12 καὶ ἐκερατίζετε ὡς ταῦροι. Ἠσχύνθη ἡ μήτηρ (μ) ὑμῶν σφόδρα, ἐνετράπη ἡ τεκοῦσα (ν) ὑμᾶς μήτηρ ἐπ' ἀγαθὰ, ἐσχάτη 13 ἐθνῶν, ἔρημος. Ἀπὸ ὀργῆς κυρίου, οὐ κατοικηθήσεται (ξ)· καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν πᾶσα· καὶ πᾶς ὁ διοδεύων διὰ Βαβυλῶνος σκυθρωπάσει, καὶ συριοῦσιν ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς.

CAP. XXVII.

1 *Verbum Domini, quod locutus est super (a) Babylonem.* 2 *Annuntiate in gentibus, & audita (b) facite, & ne abscondatis. Dicite; Capta est Babylon: Confusus est (c) Belus; interrita, delicata tradita est Merodach:* 3 *Quia ascendit super eam gens ab Aquilone. Hic ponet terram ejus in desolationem: & non erit, qui habitet in ea ab homine, & usque ad pecus.* 4 *In diebus illis & in tempore illo, venient filii Israel, ipsi, & filii Juda in idipsum: euntes, & plorantes ibunt, Dominum Deum suum quærentes.* 5 *Usque ad Sion interrogabunt viam: huc enim faciem suam dabunt: & venient, & confugient ad Dominum Deum. Testamentum enim æternum oblivioni non tradetur.* 6 *Oves perditæ factus est populus meus: pastores eorum expulerunt eos in montes, seduxerunt eos, de monte in collem abierunt: obliti sunt cubilis sui.* 7 *Omnes invenientes eos absumebant eos. Inimici eorum dixerunt, Ne dimittamus eos, eò quòd peccaverunt Domino. Pascua justitiæ ei, qui congregavit patres (d) eorum.* 8 *Abalienamini de medio Babylonis: & de terra Chaldæorum, & egredimini: & estote velut (e) dracones ante faciem ovium.* 9 *Quia ecce ego suscito super Babylonem congregationes gentium de terra Aquilonis, & aciem opponent ei: indè capietur: quasi jaculum pugnatoris intelligentis non redibit vacuum.* 10 *Et erit Chaldæa in direptionem: omnes diripientes eam implebuntur.* 11 *Quia lætabamini, & gloriabamini diripientes hæreditatem meam: quia gestiebatis quasi vituli in herba, & cornupetebatis, velut tauri.* 12 *Confusa est mater vestra valdé: (f) pudefacta est mater, quæ peperit vos ad bona: novissima gentium, (g) deserta,* 13 *Præ ira Domini, non habitabitur: et erit universa in solitudinem; et omnis, qui transibit per Babylonem, tristabitur; et sibilabunt super omnem plagam ejus.*

MS.A. (α) Ὁ ΛΟΓΟΣ ὋΝ ἘΛΑΛΗΣΕΝ ΚΥΡΙΟΣ ἘΠΙ (β) Βὴλ, (γ) Μεωδὰχ, (δ) ἕως κτήνους. (ε) Ἰακὼβ, καὶ οἱ (ζ) εἰς Σιὼν (η) θεόν· (θ) κατανάλισκον (ι) Ἀπαλλοτριώθητε (κ) ἁλώσονται, (λ) προνομεύσαντες (μ) ἡμῶν (ν) ἡμᾶς (ξ) εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν πᾶσα ἡ γῆ·

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Fortè audient & convertentur unusquisque à via sua mala, & avertar ego 3 à malo quod cogito facere eis propter malitiam operum ipsorum. Et dices 4 ad eos: Hæc dicit Dominus; Si non receperitis verbum meum ut ambuletis in lege mea quam dedi coram vobis: Ut obediatis verbis servorum 5 meorum prophetarum, quos ego misi ad vos, manè consurgens & mittens, & non obedistis. Et dabo domum istam sicut Silo, & civitatem 6 istam dabo in maledictionem omnibus populis terræ. Et audierunt sa- 7 cerdotes & scribæ & omnis populus Jeremiam prophetantem omnia verba hæc, in domo sanctuarii Domini. Et factum est cùm consummasset 8 Jeremias prophetare omnia quæ præcepit ei Dominus ut loqueretur cum omni populo, apprehenderunt eum sacerdotes & scribæ, & omnis populus, dicendo: Morte morieris. Quare prophetâsti in nomine Domini, 9 dicens: Sicut Silo erit domus ista? & civitas hæc desolabitur absque habitatore? Et congregatus est omnis populus contra Jeremiam in domo 10 sanctuarii Domini. Et audierunt principes Juda verba hæc, & ascenderunt de domo regis in domum sanctuarii Domini, & sederunt in introitu portæ orientalis domus sanctuarii Domini. Et dixerunt sacerdotes & scri- 11 bæ principibus & omni populo, dicentes; Peccatum judicii mortis est viro huic; quia prophetavit adversus civitatem istam: sicut audistis aurib' vestris. Et ait Jeremias ad omnes principes, & ad omnem populum, di- 12 cendo: Dñs misit me ut prophetarem contra domum istam, & contra civitatem hanc omnia verba quæ audistis. Et nunc rectas facite vias vestras, & opera 13 vestra, & obedite verbo Dñi Dei vestri, & avertetur Dñs à malo quod locutus est contra vos. Et ego ecce traditus sum in manum vestram; facite 14 mihi sicut rectum est, & sicut placuerit oculis vestris. Veruntamen sciendo 15 scitote, quia si occideritis me, sanguinem innocentem vos dabitis super vos, & super civitatem hanc, & super habitatores ejus. Quia verè misit me Dñs ad vos, ut prophetarem in conspectu vestro omnia verba hæc.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

* Si fortè acquiescant, & revertantur quisque à 3 via sua mala, ut desistam à malo quod eis inferre decreverā propter nequitiā actionū eorum: Itaq; dic eis; Sic dicit Dñs, nisi acquie- 4 veritis mihi, & ambulaveritis in lege mea quā proposui vobis; Et acquieveritis sermonib' 5 servorū meorum prophetarū quos ego mitto ad vos (singulis *enim* diebus diluculò misi, & nondū acquievistis.) Reddā domū istam simi- 6 lem Silo, & civitatē istam maledictioni tradam apud omnes populos terræ. Audierunt 7 autem sacerdotes, & prophetæ falsi, totúsque populus Jeremiam sermones hujusmodi loquentē in domo Dñi. Quare cùm finem fe- 8 cisset Jeremia dicendi quicquid præceperat ei Dñs proloqui apud universum populū, tenuerunt eum; sacerdotes, & falsi prophetæ, totúsq; popul' ille, & dixerūt; Occidatur qui prophe- 9 tavit in nomine Dñi, dixítque similem Silo fore domū istam, & civitatē hanc ruiturā ob defectū incolarū: adeóq; congregatus fuerat universus populus contra Jeremiam in domo Dñi. Audientes autem principes Judæ sermo- 10 nes istos, ascenderunt è domo regia in domū Domini, & sederunt in vestibulo portæ novæ domûs Dñi. Tum locuti sunt sacerdotes fal- 11 sique prophetæ ad principes & universum populū, hisce verbis; Sententiâ mortis dignus est vir iste, quia prophetavit contra civitatem istam & contra habitatores ejus, quemadmodum auribus vestris audivistis. Dixit autem 12 Jeremia cunctis principibus totíque populo, Dominus quidem me misit ad prophetandum contra domum hanc, & contra civitatem istā omnes sermones quos audîstis. Nunc itaque 13 corrigite vias vestras & actiones vestras, & obtemperate voci Dñi Dei vestri, ut desistat Dñs à malo quod in vos decrevit. Quod au- 14 tem ad me, ecce sum inter man' vestras; facite prout libuerit placueritque vobis. Verun- 15 tamen certò scitote, quòd si me interfeceritis, sanguinem innocentem ascribetis contra vos, contra civitatem istam, & contra habitatores ejus: quoniam reverà misit me Dominus ad vos, ut referrem in aures vestras omnes sermones istos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * وانت لا تخف يا عبدي يعقوب يقول الرب * لاني انا معك انا * الغير خايفة المنعمة اسلمت *
لاني اصنع هلاكا بكل امة اقصيتك اليهم هناك * واما انت اصنعك ان لا تفني * واودبك
بالحكم ولا اتركك تزكية *

* الفصل السابع والعشرون *

1 * القول الذي تكلم به الرب على بابل * 2 اخبروا في الامم واسمعوا مسمعات ولا تخفوا * وقولوا
اهلكت بابل * خزي بيل ماروداخ * الغير خايفة المنعمة اسلمت * 3 لان امة من الجربياء
صعدت عليها * هذه تصنع ارضها للفناء * ولا يكون من يسكن فيها من الانسان الى
البهيمة * 4 في تلك الايام وفي ذلك الزمان تاتي بنو يعقوب وبنو يهوذا جميعا يمشون ويبكون *
يمضون طالبين الرب الههم الى صهيون يسالون الطريق * 5 لانهم يعطون وجوههم ههنا *
ويأتون ويلتجون الى الرب الاله * لانه عهد ابدي لا ينسى * 6 صار شعبي خرافا ضالة * رعاتهم
اقصوهم * على الجبال اضلوهم * يعبرون من جبل الى تل * نسوا مضجعهم * 7 جميع الذين
يجدونهم ياكلونهم * اعداؤهم قالوا لا ندعهم لانهم اخطاوا للرب مرعى العدل الجامع اباءهم *
8 * اعبروا من وسط بابل * ومن ارض الكلدانيين اخرجوا * وصيروا مثل تيايس لوجه الخراف *
9 * لاني ها انا اثير على بابل مجامع امم من ارض الجربياء * ويصطفون عليها * من هناك يهلكون *
مثل نصل المحارب الفهيم لا يرجع فارغا * 10 ويكون الكلدانيين للنهب * وجميع الذين ينهبونها
يشبعون * 11 لانكم فرحتم وافتخرتم يا خاطفي ميراثي * من اجل انكم طربتم مثل عجاجيل
في النبات * وتناطحتم مثل الثيران * 12 افتضحت امكم جدا * خجلت الام التي ولدتكم
للخيرات * اخرة الامم خراب من غضب الرب * 13 لا تسكن الى الابد * ويكون كل الارض للفناء *
وكل من عبر ببابل يعبس * ويصفرون على كل ضربها *

* *Tu igitur ne timeto serve mi Jacob, ait Dominus; quoniam ego tecum sum: impavida illa et delicata tradetur; quoniam excidium facturus sum in omnibus gentibus ad quas te depuli; te autem efficiam ut non consumaris: verùm puniam te in judicio, nec omnino insontem relinquam.* 28

CAP. XXVII.

1 SErmo quem locutus est Dominus contra Babelem.

2 *Annuntiate inter gentes, publicum facite, & ne celetis: dicite, Periit Babel, pudefactus est Bil-merodach, intrepida illa et voluptuaria dedit manus.* 3 *Quoniam gens quædam ex Aquilone contra ipsam ascendit; hæc terram ejus tantum ad exitium rediget, ut nullus sit vel homo vel jumentum qui habitet in ea.* 4 *Iis diebus eóque tempore filii Jacobi & filii Judæ simul venient, flabunt, ac flebunt: quærentes Dominum Deum suum, pergent ad Sionem interrogantes de via.* 5 *Huc enim vertent faciem suam, & venient, confugiéntque ad Dominum Deum; quia fœdus est perpetuum quod nunquam oblivioni tradetur.* 6 *Factus est populus meus oves perditæ, pastores earum depulerunt eas, super montes perdiderunt eas, aberrant de monte ad collem, oblitæ sunt cubilis sui:* 7 *Quicunque inveniunt eas, comedunt eas. Hostes eorum dicunt, Ne dimittamus eos, quia peccaverunt in Dominum pascuum justitiæ, congregantem patres eorum.* 8 *Migrate de medio Babelis, et de terra Chaldæorum exite, et estote veluti dracones ante agnos.* 9 *Nam ecce concitabo contra Babelem turbas gentium de terra Aquilonari, quæ se disponent contra eam (exinde peribunt) tanquam cuspis sagitta bellatoris periti qui non revertitur vacuus.* 10 *Eritque Chaldæa in prædam; et omnes qui prædabuntur eam, implebuntur.* 11 *Quia lætati & gloriati estis O raptores hæreditatis meæ; quia exsultâstis ut vituli in gramine, & quasi tauri invicèm cornu petîstis:* 12 *Maximâ ignominiâ affecta est mater vestra, erubuit mater quæ vos ad bona genuit. Finis gentium, ob* 13 *iram Domini, ruina erit nunquam habitabilis; redigetur enim tota terra in desolationem, & quicunque secus Babelem transierit, frontem contrahent & sibilabunt propter tantam ejus plagam.*

,prophetas ad & ,sacerdotes ad populus omnis & ,principes dixerunt Et
16 ויאמרו השרים וכל־העם אל־הכהנים ואל־הנביאים
Domini nomine in quia :mortis judicium huic viro non
אין־לאיש הזה משפט־מות כי בשם יהוה
senioribus de viri Surrexeruntque .nos ad est locutus nostri Dei
17 אלהינו דבר אלינו׃ ויקמו אנשים מזקני
Michah :dicendo ,populi *concionem* omnem ad dixerunt & ,terræ
18 הארץ ויאמרו אל־כל־קהל העם לאמר׃ מיכיה
dixit & ,Jehudah regis Chizchijahu diebus in *vaticinans fuit* Morastites
המורשתי היה נבא בימי חזקיהו מלך־יהודה ויאמר
: exercituum Dominus dixit Sic : dicendo ,Jehudah populū omnem ad
אל־כל־עם יהודה לאמר כה־אמר יהוה צבאות
domus mons & ,erit tumuli Jerusalaim & ,arabitur ager Sijon
ציון שדה תחרש וירושלים עיים תהיה והר הבית
Chizchijahu eum interfecerunt interficiendo Nunquid .sylvæ excelsa *in*
19 לבמות יער׃ ההמת המתהו חזקיהו
,Dominum timuit Nónne ?Jehudah omnis & ,Jehudah rex
מלך־יהודה וכל־יהודה הלא ירא את־יהוה
malum ad Dominum pœnituit & ,Domini *facies* est precatus &
ויחל את־פני יהוה וינחם יהוה אל־הרעה
grande malum *facientes* nos & ?eos adversus erat locutus quod
אשר־דבר עליהם ואנחנו עשים רעה גדולה
Domini nomine in *vaticinans fuit* vir etiam Et .nostras animas contra
20 על־נפשותינו׃ וגם־איש היה מתנבא בשם יהוה
adversus prophetavit & ,Jeharim Chiriath de Semahajahu filius Urijahu
אוריהו בן־שמעיהו מקרית היערים וינבא על־
verba omnia juxta ,hanc terram adversus & ,istam civitatem
העיר הזאת ועל־הארץ הזאת ככל דברי
omnes & ,ejus potentes omnes & ,Jehojachim rex audivit Et .Irmejahu
21 ירמיהו׃ וישמע המלך־יהויקים וכל־גבוריו וכל־
audivit & : eum interficere rex quæsivit & ,ejus verba principes
השרים את־דבריו ויבקש המלך המיתו וישמע
misit Et .Ægyptum est ingressus & ,fugitque ,timuit & , Urijahu
22 אוריהו וירא ויברח ויבא מצרים׃ וישלח
,Hachbor filium Elnathan ,Ægyptum viros Jehojachim rex
המלך יהויקים אנשים מצרים את־אלנתן בן־עכבור
,Ægypto de Urijahu eduxerunt Et .Ægyptum in eo cum viros &
23 ואנשים אתו אל־מצרים׃ ויוציאו את־אוריהו ממצרים
;gladio *in* eum percussit & ,Jehojachim regem ad eum adduxerunt &
ויביאהו אל־המלך יהויקים ויכהו בחרב
Veruntamen .populi filiorum sepulchra in ejus cadaver projecit &
24 וישלך את־נבלתו אל־קברי בני העם׃ אך
dandum non ad ,Irmejahu cum erat Saphan filii Achicam manus
יד אחיקם בן־שפן היתה את־ירמיהו לבלתי תת־
.eum interficiendum ad ,populi manu in eum
אתו ביד־העם להמיתו׃

CAP. XXVII. כז

fuit ,Jehudah regis Josijahu filii Jehojachim regni principio In
1 בראשית ממלכת יהויקם בן־יאושיהו מלך יהודה היה
dixit Sic :dicendo ,Domino à Irmejah ad istud verbum
2 הדבר הזה אל־ירמיה מאת יהוה לאמר׃ כה־אמר
.tuū collū super ea *dabis* & ,vectes & , vincula tibi Fac :me ad Domin⁹
יהוה אלי עשה לך מוסרות ומטות ונתתם על־צוארך׃
regem ad & ,Moab regem ad & ,Edom regem ad ea mittes Et
3 ושלחתם אל־מלך אדום ואל־מלך מואב ואל־מלך
manum per ,Sidon regem ad & ,Sor regem ad & ,Hammon filiorum
בני עמון ואל־מלך צר ואל־מלך צידון ביד
.Jehudah regem Sidchijahu ad ,Jerusalaim *venientium* nuntiorum
מלאכים הבאים ירושלם אל־צדקיהו מלך יהודה׃

Verſio VULG. LAT.

16 Et dixerunt principes, & omnis populus, ad ſacerdotes, & ad prophetas; Non eſt viro huic judicium mortis: quia in nomine Domini Dei noſtri locutus eſt 17 ad nos. Surrexerunt ergò viri de ſenioribus terræ: & dixerunt ad omnem cœtū populi, loquen- 18 tes; Michæas de Moraſthi fuit propheta in diebus Ezechiæ regis Juda, & ait ad omnem populum Juda, dicens; Hæc dicit Dominus exercituum, Sion quaſi ager arabitur: & Jeruſalem in acervum lapidum erit: & mons 19 domûs in excelſa ſylvarum. Numquid morte condemnavit eum Ezechias rex Juda, & omnis Juda? numquid non timuerunt Dominum, & deprecati ſunt faciem Domini: & pœnituit Dominum mali, quod locutus fuerat adverſûm eos? Itaque nos facimus malum grande contra 20 animas noſtras. Fuit quoque vir prophetans in nomine Domini, Urias filius Semei de Cariathiarim: & prophetavit adverſus civitatem iſtam, & adverſus terram hanc, juxta omnia verba Je- 21 remiæ. Et audivit rex Joakim, & omnes potentes, & principes ejus, verba hæc: & quæſivit rex interficere eum. Et audivit Urias, & timuit, fugitque & ingreſſus 22 eſt Ægyptum. Et miſit rex Joakim viros in Ægyptum, Elnathan filium Achobor, & viros cum 23 eo in Ægyptum. Et eduxerunt Uriam de Ægypto: & adduxerunt eum ad regem Joakim, & percuſſit eum gladio: & projecit cadaver ejus in ſepulchris 24 vulgi ignobilis. Igitur manus Ahicam filii Saphan fuit cum Jeremia, ut non traderetur in manus populi, & interficerent eum.

CAP. XXVII.

1 IN principio regni Joakim filii Joſiæ regis Juda, factum eſt verbum iſtud ad Jeremiam à Domi- 2 no, dicens; Hæc dicit Dominus ad me; Fac tibi vincula, & catenas: & pones eas in collo tuo. 3 Et mittes eas ad regem Edom, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sidonis, in manu nuntiorum, qui venerunt Jeruſalem ad Sedeciam regem Juda.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

14 Παρατάξασθε ἐπὶ Βαβυλῶνα κύκλῳ πάντες τείνοντες τόξον, τοξεύσατε ἐπ' αὐτήν, μὴ φείσησθε ἐπὶ τοῖς τοξεύμασιν 15 ὑμῶν, Καὶ κατακρατήσατε (ο) αὐτήν. παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῆς, ἔπεσαν αἱ ἐπάλξεις αὐτῆς, (π) καὶ κατεσκάφη τὸ τεῖχος αὐτῆς, ὅτι ἐκδίκησις παρὰ θεοῦ ἐστιν· ἐκδικεῖτε ἐπ' αὐτήν, καθὼς ἐποίησε, ποι- 16 ήσατε αὐτῇ. (ρ) Ἐξολοθρεύσατε σπέρμα ἐκ Βαβυλῶνος, κατέχοντα δρέπανον ἐν καιρῷ θερισμοῦ· ἀπὸ προσώπου μαχαίρας Ἑλληνικῆς, ἕκαστος εἰς τὸν (σ) λαὸν αὐτοῦ ἀποστρέψουσι, καὶ ἕκαστος εἰς (τ) τὴν 17 γῆν αὐτοῦ φεύξεται. Πρόβατον πλανώμενον Ἰσραήλ, λέοντες ἐξῶσαν αὐτόν· ὁ πρῶτος ἔφαγεν αὐτὸν βασιλεὺς Ἀσσούρ, καὶ οὗτος ὕστερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ βασιλεὺς Βαβυλῶνος. 18 Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, καθὼς ἐξεδίκησα ἐπὶ 19 τὸν βασιλέα Ἀσσούρ. Καὶ ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ, καὶ νεμήσεται ἐν τῷ Καρμήλῳ, καὶ ἐν ὄρει Ἐφραίμ, καὶ ἐν (υ) τῷ Γαλαάδ, καὶ πλησθήσεται ἡ 20 ψυχὴ αὐτοῦ. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, (φ) ζητήσουσι τὴν ἀδικίαν Ἰσραήλ, καὶ οὐχ ὑπάρξει, καὶ τὰς ἁμαρτίας Ἰούδα, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῶσιν, ὅτι ἵ- 21 λεως ἔσομαι τοῖς ὑπολελειμμένοις Ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος. πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ' αὐτήν, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας (χ) ἐπ' αὐτήν· ἐκδίκησον μάχαιρα, καὶ ἀφάνισον, λέγει κύριος, καὶ ποίει κατὰ πάντα ὅσα ἐν- 22 τέλλομαί σοι. Φωνὴ πολέμου καὶ συντρι- 23 βὴ μεγάλη ἐν γῇ Χαλδαίων. Πῶς (ψ) ἐκλάσθη καὶ συνετρίβη ἡ σφῦρα πάσης τῆς γῆς; πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανισμὸν Βα- 24 βυλὼν ἐν ἔθνεσιν; Ἐπιβήσονταί σοι, (ω) καὶ οὐ γνώσῃ, ὦ Βαβυλὼν καὶ ἁλώσῃ· εὑρέθης, καὶ ἐλήφθης, ὅτι τῷ κυρίῳ ἀν- 25 τέστης. Ἤνοιξε κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἐξήνεγκε τὰ σκεύη ὀργῆς αὐτοῦ, ὅτι ἔργον τῷ (α) κυρίῳ θεῷ ἐν γῇ Χαλδαίων, 26 Ὅτι ἐληλύθασιν οἱ καιροὶ αὐτῆς. ἀνοίξατε τὰς ἀποθήκας αὐτῆς, (β) ἐρευνήσατε αὐτὴν ὡς σπήλαιον, καὶ (γ) ἐξολοθρεύσατε αὐτήν· μὴ γενέσθω αὐτῆς κατά- 27 λειμμα· Ἀναξηράνατε αὐτῆς πάντας τοὺς καρπούς, καὶ καταβήτωσαν εἰς σφαγήν. οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα αὐτῶν, καὶ και- 28 ρὸς ἐκδικήσεως αὐτῶν. Φωνὴ φευγόντων, καὶ ἀνασωζομένων ἐκ γῆς Βαβυλῶνος, τοῦ ἀναγγεῖλαι εἰς Σιὼν (δ) τὴν ἐκδίκησιν παρὰ κυρίου θεοῦ (ε) ἡμῶν.

Inſtruimini ſuper Babylonem in circuitu omnes, qui tenditis arcum: jaculamini ſuper eam: ne parcatis in jaculis veſtris, 15 *(b) Et ſubjicite eam. Diſſolutæ ſunt manus ejus, ceciderunt propugnacula ejus, & ſuffoſſus eſt murus ejus: quia ultio à Deo eſt: ulciſcimini ſuper eam: ſicut fecit, facite ei.* 16 *Exterminate ſemen de (i) Babylone, tenentem falcem in tempore meſſis: à facie gladii Græci, unuſquiſque ad populum ſuum revertentur, & unuſquiſque in terram ſuam fugiet.* 17 *Ovis errans Iſrael: leones expulerunt eum. Primus comedit eum rex Aſſur, & hic poſteriùs oſſa ejus rex Babylonis.* 18 *Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego ulciſcor ſuper regem Babylonis, et ſuper terram ejus, ſicut ultus ſum ſuper regem Aſſur.* 19 *Et reſtituam Iſrael in paſcuam ſuam, & paſcet in (k) Carmelo, & in monte Ephræm, & in Galaad: & implebitur anima ejus.* 20 *In diebus illis, & in tempore illo quærent iniquitatem Iſrael; & non erit: & peccata Judæ; & non invenientur: quia propitius ero reſiduis* 21 *(l) Super terram, dicit Dominus. Amarè aſcende ſuper eam, & ſuper habitantes in ea: ulciſcere gladie, & dele, dicit Dominus, & fac ſecundùm omnia quæ mandavero tibi.* 22 *Vox belli, & contritio magna in terra Chaldæorum.* 23 *Quomodò fractus & contritus eſt malleus univerſæ terræ? quomodò facta eſt in ſolitudinem Babylon ingentibus?* 24 *(m) Aſcendent in te, & (n) non cognoſces quia Babylon, et capieris. Inventa es, et capta; quia Domino reſtitiſti.* 25 *Aperuit Dominus theſaurum ſuum, et protulit vaſa iræ ſuæ: quoniam opus Domino Deo in terra Chaldæorum:* 26 *Quoniam venerunt tempora ejus. Aperite apothecas ejus: ſcrutamini eam, velut ſpeluncam, et exterminate eam: non ſint ejus reliquiæ:* 27 *Exiccate omnes ejus fructus: et deſcendant in occiſionem. Væ eis, quia venit dies ipſorum, et tempus ultionis eorum.* 28 *Vox fugientium et evadentium de terra Babylonis, ad annuntiandum in Sion ultionem à Domino Deo (o) noſtro.*

MS.A. (ο) ἐπ' αὐτήν. (π) κατεσκάφη (ρ) Ἐξολεθρεύσατε (σ) τόπον (τ) τὸν οἶκον (υ) γῇ Γαλαάδ, καὶ ἐμπλησθήσεται (φ) φησὶν κύριος, (χ) αὐτήν. (ψ) Συνεκλάσθη (ω) καὶ ἁλώσῃ, καὶ οὐ γνώσῃ ὡς Βαβυλών, καὶ εὑρέθης, (α) κυρίῳ ἐν γῇ (β) καὶ ἐραυνήσατε (γ) ἐξολεθρεύσατε (δ) ἐκδίκησιν (ε) αὐτῶν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 ואמרו רברביא וכל עמא לכהניא ולספריא לית לגברא הדין חובת דין דקטול ארי
17 בשמא דיי אלהנא מליל עמנא׃ וקמו גבריא מסבי ארעא ואמרו לכל קהלא דעמא
18 למימר׃ מיכה דממרשא הוה מתנבי ביומי חזקיה מלך שבטא דבית יהודה ואמר לכל
עמא דבית יהודה למימר כדנן אמר יי צבאות ציון חקל תתרדי וירושלם ליגרין תהי
19 וטור בית מקדשא דיי לחישת חורשא׃ המקטל קטלוהי חזקיה מלך שבטא דבית
יהודה וכל דבית יהודה הלא דחיל מן קדם יי וצלי קדם יי ותב יי מן בישתא דמלל
20 עליהון ואנחנא גרמין לאיתאה בישתא רבתא על נפשתנא׃ ואף גברא הוה מתנבי
בשמא דיי אוריה בר שמעיה מקרית יערים ואתנבי על קרתא הדא ועל ארעא הדא ככל
21 פתגמי ירמיה׃ ושמע מלכא יהויקים וכל גברוהי וכל רברביא ית פתגמוהי ובעא
22 מלכא למקטליה ושמע אוריה ודחיל וערק ואתא למצרים׃ ושלח מלכא יהויקים
23 גברין למצרים ית אלנתן בר עכבור וגברין עמיה למצרים׃ ואפיקו ית אוריה ממצרים
24 ואיתיוהי לות מלכא יהויקים וקטליה בחרבא ורמא ית נבלתיה לקברי גליא׃ ברם יד
אחיקם בר שפן הות עם ירמיה בדיל דלא למימסר יתיה בידא דעמא למקטליה׃

כז

1 בריש מלכות יהויקים בר יאשיהו מלך שבטא דבית יהודה הות פתגמא הדין עם ירמיה
2 מן קדם יי למימר׃ כדנן אמר יי לי עביד לך חנקין ונירין ותתננון על צורך׃ ותשלחנון
3 לות מלכא דאדום ולות מלכא דמואב ולות מלכא דבני עמון ולות מלכא דצור
ולות מלכא דצידון ביד אזגדיא דאתן לירושלם לות צדקיה מלך שבטא דבית
יהודה׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

16 Et dixerunt principes & omnis popul⁹ ſacerdotibus & ſcribis: Non eſt reatus judicii mortis viro huic; quia in nomine Dñi Dei noſtri locutus eſt 17 nobiſcum. Et ſurrexerunt viri de ſeniorib⁹ terræ, & dixerunt omni eccleſiæ 18 populi, dicendo: Micheas de Mareſa prophetavit in dieb⁹ Ezechiæ regis tribus domus Juda, & ait omni populo domus Juda, dicendo: Sic dixit Dñs exercituum: Sion quaſi ager arabitur, & Jeruſalem in acervos erit, 19 & mons domus ſanctuarii in ſilentia ſylvæ. Num occidendo occiderunt eum Ezechias rex tribus domus Juda, & omnes [*viri*] domus Juda? Nónne timuit à facie Domini? & oravit coram Domino? & averſus eſt Dominus à malo quod locutus fuerat ſuper eos. Et nos ſumus in cauſa ut 20 adducamus malum grande ſuper animas noſtras. Et etiam alius vir prophetavit in nomine Domini, Urias nomine, fili⁹ Semeiæ de Cariathiarim; & prophetavit adverſum civitatem iſtam, & adverſus terram hanc, juxta 21 omnia verba Jeremiæ. Et audivit rex Joachim, & omnes potentes ejus, & omnes principes, verba ejus: & quæſivit rex interficere eum. Et audivit 22 Urias, & timuit, & fugit, & venit in Ægyptum. Et miſit rex Joachim viros in Ægyptum, Elnathan filium Achbor, & alios viros cum eo in 23 Ægyptum. Et eduxerunt Uriam de Ægypto, & adduxerunt eum ad regem Joachim: & interfecit eum gladio, & projecit cadaver ejus in ſepulchra 24 tranſmigrantium. Veruntamen manus Achicam filii Saphan fuit cum Jeremia, ut non traderent eum in manus populi ad occidendum eum.

CAP. XXVII.

1 IN principio regni Joachim filii Joſiæ regis tribus domus Juda, factum 2 eſt verbum iſtud cum Jeremia à facie Domini, dicendo: Hæc dicit Dominus mihi: Fac tibi vincula & juga, & pones ea ſuper collum tuum. 3 Et mittes ea ad regem Edom, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sydon per manum nuntiorum qui veniunt in Jeruſalem ad Sedechiam regem tribus domus Juda.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * ܘܐܡܪܘ ܪܘܪܒܢܐ ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܠܟܗܢܐ ܘܠܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܠܐ ܫܘܐ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܡܘܬܐ.
17 ܡܛܠ ܕܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܡܠܠ ܥܡܢ. * ܘܩܡܘ ܓܒܪܐ ܡܢ ܣܒܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܐܡܪܘ
18 ܠܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܥܡܐ. * ܡܝܟܐ ܡܪܫܝܐ. ܐܬܢܒܝ ܗܘܐ ܒܝܘܡܘܗܝ ܕܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ
ܕܝܗܘܕܐ: ܘܐܡܪ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܨܗܝܘܢ
19 ܚܩܠܐ ܬܬܕܒܪ. ܘܐܘܪܫܠܡ ܚܪܒܐ ܬܗܘܐ. ܘܛܘܪܐ ܕܒܝܬܐ ܠܚܘܪܫܐ ܕܥܒܐ. * ܕܠܡܐ: ܡܘܬܐ
ܐܡܝܬܗ ܗܘܐ ܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ: ܘܟܠܗ ܝܗܘܕܐ. ܐܠܐ ܕܚܠܘ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܘܒܥܘ
ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܐܬܬܘܝ ܡܪܝܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܕܐܡܪ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܚܢܢ ܕܝܢ ܥܒܕܝܢܢ
20 ܒܝܫܬܐ ܪܒܬܐ ܥܠ ܢܦܫܬܢ. * ܘܐܦ ܓܒܪܐ ܚܕ ܗܘܐ ܕܡܬܢܒܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘܪܝܐ
ܒܪ ܫܡܥܝܐ ܡܢ ܩܘܪܝܬ ܢܥܪܝܢ. ܘܐܬܢܒܝ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܐܝܟ ܟܠܗܘܢ
21 ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܐܪܡܝܐ. * ܘܫܡܥ ܡܠܟܐ ܝܘܝܩܝܡ ܘܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܘܪܘܪܒܢܘܗܝ
ܦܬܓܡܘܗܝ. ܘܒܥܐ ܡܠܟܐ ܠܡܩܛܠܗ. ܘܫܡܥ ܐܘܪܝܐ ܘܕܚܠ. ܘܥܪܩ
22 ܘܥܠ ܠܡܨܪܝܢ. * ܘܫܕܪ ܡܠܟܐ ܝܘܝܩܝܡ ܓܒܪܐ ܠܡܨܪܝܢ. ܠܐܠܝܬܢ ܒܪ ܥܟܒܘܪ. ܘܐܢܫܐ
23 ܥܡܗ ܠܡܨܪܝܢ. * ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܐܘܪܝܐ ܡܢ ܡܨܪܝܢ. ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܝܘܝܩܝܡ.
24 ܘܩܛܠܗ ܒܣܝܦܐ. ܘܫܕܐ ܫܠܕܗ ܥܠ ܩܒܪܐ ܕܒܢܝ ܥܡܐ. * ܒܪܡ ܐܝܕܗ ܕܐܚܝܩܡ ܒܪ
ܫܦܢ ܗܘܬ ܥܡ ܐܪܡܝܐ. ܕܠܐ ܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܒܐܝܕܝ ܥܡܐ ܠܡܩܛܠܗ.

* ܫܠܡ * ܟܙ *

1 * ܒܪܫܝܬ ܡܠܟܘܬܗ ܕܨܕܩܝܐ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ
2 ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. * ܥܒܕ ܠܟ ܢܝܪܐ ܘܣܘܪܐ. ܘܪܡܝ ܐܢܘܢ ܥܠ ܨܘܪܟ. * ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܡܠܟܐ
3 ܕܐܕܘܡ. ܘܠܡܠܟܐ ܕܡܘܐܒ. ܘܠܡܠܟܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ. ܘܠܡܠܟܐ ܕܨܘܪ. ܘܠܡܠܟܐ ܕܨܝܕܢ.
ܒܐܝܕܐ ܕܐܝܙܓܕܐ ܕܐܬܝܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܠܘܬ ܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.

16 * Tum dixerunt principes totúſque populus ad ſacerdotes & falſos prophetas, Nequaquam dignus eſt vir iſte morte, cùm nomine Domini Dei noſtri ſit nos allocutus. 17 Deinde ſurgentes viri quidem è ſenioribus terræ, dixerunt univerſo cœtui populi; 18 Micha Mareſithes prophetavit in diebus Hezeciæ regis Judæ, dixitque toti populo Judæ; Sic ait Dominus exercituum Deus Iſraelis, Sion in agrum redigetur, Jeruſalem deſolata fiet, & mons *hujus* domûs in ſaltum. 19 Num verò morte affecit illum Hezecia rex Judæ totúſque Juda? Quin potiùs timuerunt Dominum, & exoraverunt eum, deſtititque Dominus a malo quod contra eos decreverat: & nos jam crimen atrox nobis ipſis inferre ſtuderemus? 20 Fuit etiam vir quidam qui prophetavit in nomine Domini, Uria Semeiæ filius de civitate Naarin; prophetavit, inquam, de civitate iſta, prorſus juxta ſermones Jeremiæ: 21 Cúmque audiſſet rex Jojacim, & omnes ſervi omnéſque principes ejus ſermones ipſius; voluit quidem rex interficere eum: quod audiens Uria timuit, fugiénſque recepit ſe in Ægyptum. 22 Sed miſit rex Jojacim quendam Ægyptium, *nempe* Eliathanem filium Abchoris, & quoſdam cum eo in Ægyptum; 23 Qui Uriam educentes ex Ægypto, adduxerunt eum ad regem Jojacim; & is interfecit eum gladio, projecitque cadaver ejus ſupra ſepulchra popularium. 24 At verò manus Ahicami filii Saphanis fuit cum Jeremia, ne traderetur in manum plebis ut occideretur.

CAP. XXVII.

1 * INitio regni Sedeciæ filii Joſiæ regis Judæ fuit ſermo iſte ad Jeremiam à Domino: 2 Fac tibi jugum & lora, eáque aptato collo tuo. 3 Deinde mitte illa ad regem Adum ad regem Moab, ad regem filiorum Amon, ad regem Tyri, & ad regem Sidonis; per legatos qui Jeroſolymam veniunt ad Sedeciam regem Judæ:

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * اصطفوا على بابل من حولها * يا جميع الموترين قوسا ارموا عليها * لا تشفقوا على سهامكم *
15 واقبضوا عليها * استرخت يداها * سقطت شرافاتها * لان النقمة من قبل الله هي * انتقموا
16 منها * كما صنعت اصنعوا بها * استاصلوا الزرع من بابل * الماسك منجلا في زمن الحصاد * من
17 وجه سيف يوناني يرجع كل واحد الى موضعه * وكل واحد يهرب الى بيته * خروف ضال اسرائيل *
18 الاسد اقصوه * الاول اكله ملك الموصل * وهذا اخيرا اكل عظامه ملك بابل * لاجل
هذا هكذا يقول الرب * ها انا احكم على ملك بابل وعلى ارضه * كما حكمت على ملك
19 الموصل * وارد اسرائيل الى مرعاه * ويرعى في الكرمل وفي جبل افرام وفي ارض جلعاد * وتمتلي
20 نفسه * في تلك الايام وفي ذلك الزمان قال الرب * يطلبون ظلم اسرائيل فلا يوجد * وخطايا
21 يهودا فلا يوجدون * لاني اصير راحما للمبقيين على الارض * يقول الرب بمرارة اركب عليها
22 وعلى سكانها * انتقم ايها السيف وافنها يقول الرب * واصنع كلما امرك به * صوت حرب
23 وانكسار عظيم في ارض الكلدانيين * كيف فسخت وكسرت مطرقة كل الارض *
24 كيف صارت بابل للفناء في الامم * يثبون عليك ويهلكونك ولا تعلمين * مثل بابل وجدت
واخذت * لانك قاومت الرب * * الاصحاح السابع عشر *
25 26 * فتح الرب كنزه واخرج اوعية غضبه * لان العمل للرب في ارض الكلدانيين * لان
اوانها بلغت * افتحوا اهراءها * وفتشوها مثل مغار * واستاصلوها * لا يكن لها
27 بقية * يبسوا جميع ثمرها * وليهبطوا للذبح * ويل لهم لان يومهم اتى وزمان انتقامهم *
28 * صوت الهاربين المتخلصين من ارض بابل ليخبروا في صهيون الانتقام من قبل
الرب الههم *

14 *Diſponite aciem contra Babelem circunquaque: O omnes arcum tendentes, jaculamini in eam, ne parcatis ſagittis veſtris, capite illam:* 15 *Remiſſæ ſunt manus ejus, pinnæ ejus ceciderunt. Quandoquidem ultio hæc à Deo eſt, ulciſcimini de ea: quemadmodum fecit, facite ei:* 16 *Evellite ſemen ex Babele, tenentem falculam tempore meſſis: à conſpectu gladii Græci revertatur quiſque ad locum ſuum, & quiſque fugiat in domum ſuam.* 17 *Agnus errans fuit Iſrael, leones depulerunt eum; prior comedit eum rex Aſſyriæ, hic autem poſtremò comedit ejus oſſa rex Babelis.* 18 *Iccirco ſic ait Dominus, Ecce ego condemnabo regem Babelis ejúſque terram, quemadmodum condemnavi regem Aſſyriæ;* 19 *Et reſtituam Iſraelem in paſcuum ſuum, paſcetque in Charmelo, & in monte Aphremi, atque in terra Galaad, & explebitur anima ipſius.* 20 *Iis diebus eoque tempore, ait Dominus, quærent impietatem Iſraelis, & non reperietur; & peccata Judæ, nec invenientur: quia propitius ero reſiduis ſuper terram.* 21 *Dicit Dominus, Cum acerbitate inſiliam in eam & in cives ejus: ulciſcere O gladie, & abſume illam dicit Dominus, & fac quicquid præcipiam tibi.* 22 *Strepitus pugnæ, & contritio magna in terra Chaldæorum.* 23 *Quomodo diſcerptus fractúſque es malleus totius terræ? quomodo abiit Babel in excidium inter gentes?* 24 *Irruent in te, ac peribis te neſciente: ut Babel invenieris, & capieris; quia oppoſuiſti te Domino.*

Textus decimus ſeptimus.

25 *Aperuit Dominus repoſitorium ſuum, protulitque inſtrumenta furoris ſui; quia opus hoc eſt Domini in terra Chaldæorum.* 26 *Quandoquidem tempora ejus advenerunt, aperite granaria ejus, ſcrutamini eam ut ſpeluncam, eámque funditùs evertite, non ſuperſint illi reliquiæ:* 27 *Exſiccate omnes fructus ejus: & ad mactationem deſcendant. Væ illis, quoniam advenit dies eorum, & tempus ultionis eorum.* 28 *Vox fugientium & evadentium de terra Babelis, ut annuntient in Sione ultionem illatam à Domino Deo ſuo.*

ירמיה: כז

exercituum Dominus dixit Sic : dicere suos dominos ad eis præcipies Et
4 וצוית אתם אל־אדניהם לאמר כה־אמר יהוה צבאות
Ego vestros dominos ad dicetis Sic : Israel Deus
אלהי ישראל כה תאמרו אל־אדניכם : אנכי 5
faciebus super quod , animal & , hominem , terram feci
עשיתי את־הארץ את־האדם ואת־הבהמה אשר על־פני
, eam dedi & ; extento meo brachio in &, magna mea potentia in , terræ
הארץ בכחי הגדול ובזרועי הנטויה ונתתיה
dedi ego nunc Et .meis oculis in fuit rectum cui
לאשר ישר בעיני : ועתה אנכי נתתי את־ 6
Babel regis Nebuchadnesar manu in has terras omnes
כל־הארצות האלה ביד נבוכדנאצר מלך־בבל
.ei serviendum ad , ei dedi agri bestiam etiam & , mei servi
עבדי וגם את־חית השדה נתתי לו לעבדו :
, ejus filii filio & , ejus filio & , gentes omnes ei servient Et
7 ועבדו אתו כל־הגוים ואת־בנו ואת־בן־בנו
gentes eo in servient & , ipsius etiam , ejus terræ tempus venire usque
עד בא־עת ארצו גם־הוא ועבדו בו גוים
quæ regnum & , gens erit Et .magni reges & , multæ
8 רבים ומלכים גדלים : והיה הגוי והממלכה אשר
& , Babel regi Nebuchadnesar ipsi servierint non
לא־יעבדו אתו את־נבוכדנאצר מלך־בבל ואת
, gladio in : Babel regis jugo in suum collum dederit non qui
אשר לא־יתן את־צוארו בעל מלך בבל בחרב
, DOMINUS ait , illam gentem super visitabo peste in & , fame in &
וברעב ובדבר אפקד על־הגוי ההוא נאם־יהוה
ad audiatis ne vos Et .ej⁹ manum per eos me consumere ad usque
9 עד־תמי אתם בידו : ואתם אל־תשמעו אל־
ad & , vestra somnia ad & , vestros divinos ad & , vestros prophetas
נביאיכם ואל־קסמיכם ואל־חלמתיכם ואל־
, vos ad dicentes ipsi qui , vestros maleficos ad & , vestros augures
ענניכם ואל־כשפיכם אשר־הם אמרים אליכם
ipsi mendacium Quia .Babel regi servietis Non : dicendo
10 לאמר לא תעבדו את־מלך בבל : כי שקר הם
propellam & , vestra humo desuper vos elongandum ad , vobis vaticinantes
נבאים לכם למען הרחיק אתכם מעל אדמתכם והדחתי
suū collum introduxerit quæ gens Et .pereatis & , vos
11 אתכם ואבדתם : והגוי אשר יביא את־צוארו
super eum faciam dimitti & ; ei servierit & , Babel regis jugum in
בעל מלך־בבל ועבדו והנחתיו על־
.ea in habitabit & , eam colet & , DOMINUS dixit , sua terra
אדמתו נאם־יהוה ועבדה וישב בה :
verba omnia secundùm sum locutus Jehudah regem Sidchijahu ad Et
12 ואל־צדקיה מלך־יהודה דברתי ככל־הדברים
, Babel regis jugum in vestra colla Introducite : dicendo , hæc
האלה לאמר הביאו את־צואריכם בעל מלך בבל
, tu , moriemini quid Ut .vivetis & , ejus populo & , ei servite &
13 ועבדו אתו ועמו וחיו : למה תמותו אתה
est locutus quemadmodum , peste in & , fame in , gladio in tuus popul⁹ &
ועמך בחרב ברעב ובדבר כאשר דבר
ne Et ? Babel regi servierit non quæ gentem ad Dominus
14 יהוה אל־הגוי אשר לא־יעבד את־מלך בבל : ואל־
: dicendo , vos ad dicentium prophetarum verba ad audiatis
תשמעו אל־דברי הנבאים האמרים אליכם לאמר
.vobis vaticinantes ipsi mendaciū quia : Babel regi servietis Non
לא תעבדו את־מלך בבל כי שקר הם נבאים לכם :
meo nomine in vaticinantes ipsi & ; Dominus ait , eos misi non Quia
15 כי לא שלחתים נאם־יהוה והם נבאים בשמי
prophetæ & , vos pereatis & , vos me expellere propter , mendacio in
לשקר למען הדיחי אתכם ואבדתם אתם והנבאים
.vobis vaticinantes
הנבאים לכם :

Versio VULG. LAT.

4 Et præcipies eis ut ad dominos suos loquantur; Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel; Hæc dicetis ad dominos vestros; 5 Ego feci terram, & homines, & jumenta, quæ sunt super faciem terræ, in fortitudine mea magna, & in brachio meo extento: & dedi eam ei, qui placuit in oculis meis. 6 Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis servi mei: insuper & bestias agri dedi ei ut serviant illi. 7 Et servient ei omnes gentes, & filio ejus, & filio filii ejus: donec veniat tempus terræ ejus & ipsius: & servient ei gentes multæ, & reges magni. 8 Gens autem & regnum, quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis, & quicunque non curvaverit collum suum sub jugo regis Babylonis: in gladio, & in fame, & in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus, donec consumam eos in manu ejus. 9 Vos ergò nolite audire prophetas vestros, & divinos, & somniatores, & augures, & maleficos, qui dicunt vobis; Non servietis regi Babylonis. 10 Quia mendacium prophetant vobis, ut longè vos faciant de terra vestra, & ejiciant vos, & pereatis. 11 Porrò gens, quæ subjecerit cervicem suam sub jugo regis Babylonis, & servierit ei; dimittam eam in terra sua, dicit Dominus: & colet eam, & habitabit in ea. 12 Et ad Sedeciam regem Juda locutus sum secundùm omnia verba hæc, dicens; Subjicite colla vestra sub jugo regis Babylonis, & servite ei, & populo ejus, & vivetis. 13 Quarè moriemini tu & populus tuus gladio, & fame, & peste, sicut locutus est Dominus ad gentem, quæ servire noluerit regi Babylonis? 14 Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis; Non servietis regi Babylonis: quia mendacium ipsi loquuntur vobis. 15 Quia non misi eos, ait Dominus: & ipsi prophetant in nomine meo mendaciter: ut ejiciant vos, & pereatis tam vos, quàm prophetæ, qui vaticinantur vobis.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

29 Παραγγείλατε ἐπὶ Βαβυλῶνα πολλοῖς, παντὶ ἐντείνοντι τόξον, (μ) παρεμβάλλετε ἐπ᾽ αὐτὴν κυκλόθεν· μὴ ἔστω αὐτῆς ἀνασωζόμενος· ἀνταπόδοτε αὐτῇ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε, ποιήσατε αὐτῇ· ὅτι πρὸς (ζ) κύριον ἀντέστη θεὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. 30 Διὰ τοῦτο πεσοῦνται οἱ νεανίσκοι αὐτῆς ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ αὐτῆς ῥιφήσονται, εἶπε κύριος. 31 Ἰδοὺ ἐγὼ (η) ἐπὶ σὲ τὴν ὑβρίστριαν, λέγει κύριος· ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα σου, καὶ ὁ καιρὸς (ˮ) ἐκδικήσεώς σου. 32 Καὶ ἀσθενήσει ἡ ὕβρις σου, καὶ πεσεῖται, καὶ (θ) οὐδεὶς ἔσται ὁ ἀνιστῶν αὐτήν. καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ δρυμῷ αὐτῆς, καὶ καταφάγεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς. 33 Τάδε λέγει κύριος, Καταδεδυνάστευνται οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα, ἅμα πάντες οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐτοὺς, κατεδυνάστευσαν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ἐξαποστεῖλαι αὐτούς. 34 Καὶ ὁ λυτρούμενος αὐτοὺς ἰσχυρὸς, Κύριος παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ· κρίσιν κρινεῖ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους αὐτοῦ, ὅπως ἐξάρῃ τὴν γῆν· καὶ παροξυνεῖ 35 τοῖς κατοικοῦσιν Βαβυλῶνα, Μάχαιραν ἐπὶ τοὺς Χαλδαίους, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Βαβυλῶνα, καὶ ἐπὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτῆς, 36 καὶ ἐπὶ τοὺς συνετοὺς αὐτῆς. Μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητὰς αὐτῆς, καὶ παραλυθήσονται. 37 Μάχαιραν ἐπὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν· μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητὰς αὐτῶν, (ι) καὶ ἐπὶ τὸν σύμμικτον τὸν ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἔσονται (κ) ὡσεὶ γυναῖκες· μάχαιραν ἐπὶ τοὺς 38 θησαυροὺς (λ), καὶ διασκορπισθήσονται. Ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς (μ), καὶ καταισχυνθήσονται, ὅτι γῆ τῶν γλυπτῶν ἐστι, καὶ ἐν 39 ταῖς (ν) νήσοις, οὗ κατεκαυχῶντο. Διὰ τοῦτο κατοικήσουσιν ἰνδάλματα ἐν ταῖς νήσοις, καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ θυγατέρες σειρήνων, οὐ μὴ κατοικηθῇ οὐκέτι εἰς τὸν αἰῶνα. 40 Καθὼς κατέστρεψεν ὁ θεὸς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ τὰς (ξ) ὁμορούσας αὐταῖς, εἶπε κύριος, οὐ μὴ κατοικήσει ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ οὐ μὴ (ο) παροικήσει ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. 41 Ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ (π) Βορρᾶ, καὶ ἔθνος μέγα, καὶ βασιλεῖς πολλοὶ ἐξεγερθήσονται 42 ἀπ᾽ ἐσχάτου τῆς γῆς, Τόξον καὶ ἐγχειρίδιον ἔχοντες, ἰταμός ἐστι, καὶ οὐ μὴ ἐλεήσῃ· (ρ) ἡ φωνὴ αὐτῶν ὡς θάλασσα ἠχήσει, ἐφ᾽ ἵπποις ἱππάσονται, παρεσκευασμένοι, ὥσπερ πῦρ, εἰς πόλεμον, πρὸς σὲ, (σ) 43 θύγατερ Βαβυλῶνος. Ἤκουσε βασιλεὺς Βαβυλῶνος τὴν ἀκοὴν αὐτῶν, καὶ (τ) παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ· θλῖψις κατεκράτησεν αὐτοῦ, ὠδῖνες ὡς τικτούσης.

29 Annuntiate super Babylonē multis, omni intendenti arcum: castrametamini super eam in circuitu: non sit ex ea qui evadat: retribuite ei secundùm opera ejus: juxta omnia, quæcunque fecit, facite ei: quoniam adversùs Dominum stetit, Deum sanctum Israel. 30 Propter hoc cadent adolescentes ejus in plateis ejus, & omnes viri ejus bellatores projicientur, dixit Dominus. 31 Ecce ego super te (p) superbiam contumeliosam, dicit Dominus: quia venit dies tua, & tempus ultionis tuæ: 32 Et infirmabitur superbia tua, & cadet; & nemo erit, qui restituat eam. Et accendam ignem in sylva ejus: & devorabit omnia, quæ in circuitu ejus. 33 Hæc dicit Dominus; Oppressi fuerunt filii Israel, & filii Juda simul: omnes, qui captivaverunt eos, oppresserunt eos: quia noluerunt emittere eos. 34 Et qui redimit eos fortis; Dominus omnipotens nomen ei: judicium judicabit contra adversarios ejus, ut liberet terram: & acuet habitantibus Babylonem: 35 Gladium super Chaldæos, & super habitantes Babylonem, & super magnates ejus, & super sapientes (q) ejus: 36 Gladium super pugnatores ejus: & dissolventur: 37 Gladium super equos eorum, & super currus eorum: Gladium (r) super pugnatores eorum, & super commistum, qui in medio ejus: et erunt quasi mulieres: Gladium super thesauros, et (s) dispergentur 38 Super aquam ejus: et confundentur; quia terra sculptilium est: et in insulis, ubi gloriabantur. 39 Propter hoc habitabunt phantasmata in insulis: et habitabunt in ea filiæ Sirenum: non habitabitur ultrà in (t) seculum. 40 Sicut evertit Deus Sodomam, et Gomorram, et vicinas eis, ait Dominus; non habitabit ibi homo, et non incolet ibi filius hominis. 41 Ecce populus venit ab Aquilone, et gens magna, et reges multi excitabuntur ab extremo terræ, 42 Arcum et gladium habentes. Crudelis est, et non miserebitur. Vox eorum, quasi mare, sonabit: in equis equitabunt, præparati, quasi ignis, ad prælium, adversùs te, filia Babylonis. 43 Audivit rex Babylonis famam eorum: et dissolutæ sunt manus ejus: tribulatio obtinuit eum, dolores, quasi parientis.

MS.A. (μ) παρεμβάλατε (ζ) τὸ κύριον (η) πρὸς σὲ τὴν ὑβρίστιαν (ˮ) τῆς ἐκδικήσεώς (θ) οὐκ ἔσαι (ι) καὶ τὸν (κ) ὡς (λ) αὐτῆς, καὶ (μ) ἐπεποίθει, (ν) νήσοις κατεκαυχῶντο. (ξ) ὁμορρούσας (ο) κατοικήσει (π) γῆς Βορρᾶ, (ρ) φωνὴ αὐτοῦ (σ) θυγάτηρ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 ותפקיד יתהון לות רבונהון למימר כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל כדנן תימרון
5 לרבונכון : אנא במימרי עבדית ית ארעא ית אנשא וית בעירא דעל אפי ארעא
6 בחילי רבא ובאדרעי מרממא ויהבתה לדכשר קדמי : וכען אנא יהבית ית כל מדינתא
האלין ביד נבוכדנאצר מלכא דבבל עבדי ואף ית חית ברא יהבית ליה למפלחיה :
7 ויפלחון יתיה כל עממיא וית בריה וית בר בריה עד דימטי עדן תבר ארעיה אף הוא
8 ויפלחון ביה עממין סגיאין ומלכין רברבין : ויהי עם ומלכו דלא יפלחון יתיה ית
נבוכדנאצר מלכא דבבל וית דלא יתן ית צוריה בניר מלכא דבבל בחרבא ובכפנא
9 ובמותא אסער על עמא ההוא אמר יי עד דאמסר יתהון בידיה : ואתון לא תקבלון מן
נביכון דשקרא ומן קסמיכון ומן חלמי חלמכון ומן עוננכון ומן חרשיכון דאנון
10 אמרין לכון למימר לא תפלחון ית מלכא דבבל : ארי שקרא אנון מתנבן לכון בדיל
11 לארחקא יתכון מעל ארעכון ואטלטל יתכון ותיבדון : ועמא דיעיל ית צוריה בניר מלכא
12 דבבל ויפלחניה ואשרניה על ארעיה אמר יי ויפלחה ויתיב בה : ועם צדקיה מלך
שבטא דבית יהודה מלילית ית כל פתגמיא האלין למימר אעילו ית צואריכון בניר
13 מלכא דבבל ופלחו יתיה ועמיה ותיחון : למא תמותון את ועמך בחרבא ובכפנא
14 ובמותא כמא דמליל יי על עמא דלא יפלח ית מלכא דבבל : ולא תקבלון
15 מפתגמי נביי שקרא דאמרין לכון למימר לא תפלחון ית מלכא דבבל ארי שקרא אנון מתנבן
לכון : ארי לא שלחתינון אמר יי ואנון מתנבן בשמי שקרא בדיל דאטלטל יתכון
ותיבדון אתון ונביי שקרא דמתנבן לכון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

4 Et præcipies eis ut dicant ad dominos suos in hunc modum: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Sic dicetis ad dominos vestros: 5 Ego verbo meo feci terram, homines, & jumenta, quæ sunt super faciem terræ, in virtute mea magna, & in brachio meo excelso: & dedi eam ei qui placuit coram me. 6 Et nunc ego dedi omnes provincias istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis servi mei; bestias quoque agri dedi ut serviant ei. 7 Et servient ei omnes populi, & filio ejus, & filio filii ejus, donec veniat tempus interitus terræ ejus, etiam ipsius; & servient ei populi multi & reges magni. 8 Fietq; ut quicunq; popul⁹ & regnum non servierit ipsi Nabuchodonosor regi Babylonis, & qui non submiserit collum suum jugo regis Babylonis gladio & fame & peste visitabo super populum illum, dicit Dominus, donec tradam eos in manum ejus. 9 Vos autem ne obediatis pseudoprophetis vestris, & divinis vestris, & somniatoribus *somniorum* vestris, & auguribus vestris, & maleficis vestris, qui dicunt vobis, dicendo: Ne serviatis regi Babylonis. 10 Quia mendacium ipsi prophetant vobis, ut elongem vos de terra vestra, transmigrare vos faciam, & pereatis. 11 Populus autem qui induxerit collum suum in jugum regis Babylonis, & servierit ei; habitare faciam eum in terra sua, dicit Dominus, & colet eam, & habitabit in ea. 12 Et cum Sedechia rege tribus domus Juda *locutus sum* omnia verba hæc, dicens: Inducite colla vestra in jugum regis Babylonis, & servite ei, & populo ejus, & vivetis. 13 Quare occidemini tu & popul⁹ tuus gladio, & fame, & peste? sicut locut⁹ est Dominus ad populum qui non servierit regi Babylonis. 14 Et non obediatis verbis pseudoprophetarum, qui dicunt vobis, dicendo: Ne serviatis regi Babylonis; quia mendacium ipsi prophetant vobis. 15 Quia non misi eos, dicit Dominus, & ipsi prophetant in nomine meo mendacium, ut transmigrare faciam vos, & pereatis vos & pseudoprophetæ qui prophetant vobis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

4 * Et hortare eos ut dicant dominis suis, Sic ait Dominus potentissimus Deus Israelis, ita dicatis dominis vestris; 5 Terram & homines, atque jumenta quæ super faciem terræ sunt, ego feci potentiâ meâ maximâ & brachio meo excelso, eámque dedi cui rectum visum est in oculis meis. 6 Et nunc omnes regiones istas trado ut serviant Nebuchadnosari regi Babelis servo meo, & *quidem* servient illi: quin etiam bestiā deserti trado illi ut serviat ei. 7 Eique servient populi, & filio ejus, ac nepoti ipsius; donec ipsius etiam terræ tempus adveniat; servient, inquam, ei populi multi & reges magni. 8 Et populus aut regnū quod non servierit Nebuchadnosari regi Babelis, & quicunque non subdiderit collum suum jugo regis Babelis; gladio, fame, & peste animadvertam in ejusmodi populum, dicit Dominus, donec tradam eos in manum ipsius. 9 Vos ergò ne præbeatis aures prophetis vestris falsis, neque divinis vestris, neque somniatoribus vestris, neque præstigiatoribus vestris, neque veneficis vestris, qui dicunt vobis, Nequaquam servietis regi Babelis: 10 Quia falsum isti prophetant vobis, ut ejiciam vos ex *hac* terra, & pereatis. 11 Populum verò qui subdiderit collum suum regi Babelis, & servierit ei; relinquet eum in terra sua, dicit Dominus, ut colat eam, & habitet in ea. 12 Etiam Sedeciam regem Judæ allocutus sum similibus omnino sermonibus, & dixi; Subdite collum vestrum jugo regis Babelis, eíque servite ac populo ipsius. 13 Ita vivetis ac non moriemini tu & populus tuus gladio, fame, & peste, quemadmodum prædixit Dominus de populo qui non servierit regi Babelis. 14 Vos inquam, ne præbeatis aures sermonibus falsorum prophetarum qui dicunt vobis, Nequaquam servietis regi Babelis: nam falsum isti prophetant vobis. 15 Hos non misi, dicit Dominus, tamen ipsi nomine meo falsum prophetant, ut expellam vos, & pereatis vos ac prophetæ qui prophetant vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * حيروا على بابل لكثيرين لكل موتر قوسا * عسكروا عليها من حولها لا يكن من يخلص منها * كافوها كاعمالها * كجميع ما صنعت اصنعوا بها * لانها عاندت الرب الاله قدوس اسرائيل * 30 لاجل هذا تسقط شبانها في شوارعها * وجميع رجالها المحاربين يطرحون قال الرب * 31 ها انا اليك ايتها المتكبرة يقول الرب لان يومك اتي ووقت انتقامك * 32 وعظمتك تصعق وتسقط ولا يكون من يقيمها * واشعل نارا في غابها وتاكل كلما حولها * 33 هكذا يقول الرب على المقهورين بني اسرائيل وبني يهودا معا * يا جميع الذين سبوهم وقهروهم لانكم لم يريدوا ان يرسلوهم * 34 ومنقذهم قوي * الرب ضابط الكل اسمه * يحكم حكما مع خصومه كي يدوخ الارض ويسخط سكان بابل * 35 سيفا على الكلدانيين وعلى سكان بابل وعلى عظمائها وعلى فهمائها * 36 سيفا على محاربيها ويسترخون * 37 سيفا على خيولهم وعلى مركباتهم * سيفا على محاربيهم والخليط الذي في وسطها ويصيرون مثل النساء * سيفا على كنوزهم ويبددون * 38 على مائها يجف ويخزون * لانها ارض المنحوتات وفي الجزاير افتخروا * 39 لاجل هذا تسكن اصنامها في الجزاير * وتسكن فيها بنات اوى * ولا تسكن بعد الى الابد * 40 كما خسف الله سدوم وعامورا واهلها قال الرب * لا يسكن هناك انسان ولا يسكن هناك ابن انسان * 41 ها شعب اقبل من الجربياء * وامة عظيمة وملوك كثيرون ينهضون من اخر الارض * 42 معهم قوس وسكين جافية هي ولا ترحم * صوتها مثل بحر يعج * يفرسون على الخيل مستعدين مثل نار للحرب اليك يا ابنة بابل * 43 سمع ملك بابل سماعهم واسترخت يداه * ضبطته الشدة والطلقات مثل التي تلد *

29 Indicite multis contra Babelem, omnibus arcum tendentibus: castra figite adversùs eam undequaque: nemo sit qui evadat ex ea: rependite illi secundùm actiones ejus: juxta omnia quæ fecit, facite illi. Quia adversata est Domino Deo sancto Israelis; 30 Ideò corruent juvenes ejus in vicis ejus, & omnes viri ejus bellatores prosternentur, ait Dominus. 31 Ecce me tibi O superba, dicit Dominus; jam enim advenit dies tua, & tempus ultionis tuæ. 32 Magnificentia tua debilitata corruet, nec erit qui erigat illam: & accendam ignem in sylvis ejus, qui devorabit quicquid adjacet ei. 33 Sic dicit Dominus de oppressis filiis Israelis & filiis Judæ pariter, O quicunque captivos abduxistis eos, opprimitis eos, nec dimittere vultis; 34 Equidem vindex eorum fortissimus est, Dominus omnipotens nomen ejus; ipse causam instituet cum adversariis suis, ut terram vastet, & execretur cives Babelis. 35 Gladium super Chaldæos & super cives Babelis, super principes, & super prudentes ejus: 36 Gladium super bellatores ejus, ut emollescant: 37 Gladium in equos & aurigas eorum: gladium in milites eorum, & miscellaneam turbam quæ est in ipsa, ut sint sicut fœminæ: gladium in thesauros eorum, ut dissipentur: 38 In aquam ejus, ut arescat, & pudefiant. Quia terra sculptilium est, & in insulis gloriati sunt; 39 Propterea commovebuntur idola ejus in insulis, & habitabunt in ea canes sylvestres, nec habitabitur deinceps in æternum. 40 Quemadmodum obruit Deus Sodomam & Gomorrham, & habitatores earum, ait Dominus; nullus habitaturus est illic homo, nec ullus moraturus ibi filius hominis. 41 Ecce populus advenit ex Aquilone; & gens magna regésque multi surgent ab extremo terræ: 42 Arcum & cultrum gestant, rudis est & inhumana, vox ejus ut maris fremebundi, equis conscendendis assueti sunt, ad prælium expediti velut ignis, contra te O filia Babelis. 43 Auditâ à rege Babelis famâ eorum, remissæ sunt manus ejus, occupavit eum angustia & dolores ut parturientem.

:dicendo ,sum locutus istum populum omnem ad & ,sacerdotes ad Et
16 ואל־הכהנים ואל־כל־העם הזה דברתי לאמר
vestrorum prophetarum verba *ad* audiatis Ne :Dominus dixit Sic
כה אמר יהוה אל־תשמעו אל־דברי נביאיכם
conversa Domini domus vasa Ecce : dicendo ,vobis *prophetantium*
הנבאים לכם לאמר הנה כלי בית־יהוה מושבים
Ne .vobis *prophetantes ipsi* mendacium quia : citò nunc Babel de
17 מבבלה עתה מהרה כי שקר המה נבאים לכם: אל־
erit quid ut :vivetis &,Babel regi servite : eos *ad* audiatis
תשמעו אליהם עבדו את־מלך בבל וחיו למה תהיה
Domini verbum est si & ,*ipsi* prophetæ si Et ? solitudo hæc civitas
18 העיר הזאת חרבה: ואם־נבאים הם ואם־יש דבר־יהוה
vasa eant non ut , exercituum *Domino in* nunc *occurrent* eis cum
אתם יפגעו־נא ביהוה צבאות לבלתי־באו הכלים
, Jerusalaim in & ,Jehudah regis domo & ,Domini domo in *remanentia*
הנותרים בבית־יהוה ובית מלך יהודה ובירושלם
super & ,columnas ad exercituum Dominus dixit sic Quia .Babel in
19 בבלה: כי כה אמר יהוה צבאות אל־העמדים ועל־
urbe in *remanentium* vasorum residuum *super* & ,*fulcimenta super* & ,mare
הים ועל־המכנות ועל יתר הכלים הנותרים בעיר
, Babel rex Nebuchadnesar *ea* tulit non Quæ .hac
20 הזאת: אשר לא־לקחם נבוכדנאצר מלך בבל
Jehudah regem Jehojachim filium Jechonjah *eo transferendo in*
בגלותו את־יכוניה בן־יהויקים מלך־יהודה
.Jerusalaim & Jehudah *ingenuos* omnes & , Babel in Jerusalaim de
מירושלם בבלה ואת כל־חרי יהודה וירושלם:
vasa *super* Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Quia
21 כי כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל על־הכלים
.Jerusalaim & ,Jehudah regis domo & ,Domini domo *remanentia*
הנותרים בית יהוה ובית מלך־יהודה וירושלם:
me visitare diem ad usque erunt ibi & , adducentur Babel In
22 בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי
ea faciam redire & , ea faciam ascendere & ; Dominus dixit , eos
אתם נאם־יהוה והעליתים והשבתים
.hunc locum ad
אל־המקום הזה:

CAP. XXVIII. כח

,Jehudah regis Sidchijah regni principio in ipso anno in fuit Et
1 ויהי בשנה ההיא בראשית ממלכת צדקיה מלך־יהודה
Chananjah me ad dixit ,quinto mense in ,quarto anno in
בשנת הרביעית בחדש החמישי אמר אלי חנניה
oculis in ,Domini domo in ,Ghibhon de qui ,propheta Hazur filius
בן־עזור הנביא אשר מגבעון בבית יהוה לעיני
Dominus dixit Sic : dicendo ,populi omnis & ,sacerdotum
2 הכהנים וכל־העם לאמר: כה־אמר יהוה
regis jugum Confregi : dicendo ,Israel Deus exercituum
צבאות אלהי ישראל לאמר שברתי את־על מלך
locum ad *convertens* ego ,dierum *annis duobus adhuc In* .Babel
3 בבל: בעוד שנתים ימים אני משיב אל־המקום
Nebuchadnesar tulit quæ ,Domini domus vasa omnia hunc
הזה את־כל־כלי בית יהוה אשר לקח נבוכדנאצר
Et .Babel ea adduxit & ,isto loco de Babel rex
4 מלך־בבל מן־המקום הזה ויביאם בבל: ואת־
transmigrationē omnem & ,Jehudah regem Jehojachim filium Jechonjah
יכניה בן־יהויקים מלך־יהודה ואת־כל־גלות
,istum locum ad *convertens* ego ,Babel in *ingredientium* ;Jehudah
יהודה הבאים בבלה אני משיב אל־המקום הזה
.Babel regis jugum conteram nam :Dominus ait
נאם־יהוה כי אשבר את־על מלך בבל:

Versio VULG. LAT.

16 Et ad sacerdotes, & ad populum istum locutus sum, dicens; Hæc dicit Domin⁹; Nolite audire verba prophetarum vestrorum, qui prophetant vobis, dicentes; Ecce vasa Domini revertentur de Babylone nunc citó : mendacium 17 enim prophetant vobis. Nolite ergò audire eos, sed servite regi Babylonis, ut vivatis: quarè datur hæc civitas in solitudinem? 18 Et si prophetæ sunt, & est verbum Domini in eis : occurrant Domino exercituum, ut non veniant vasa, quæ derelicta fuerant in domo Domini, & in domo regis Juda, & in Jerusalem, in 19 Babylonem. Quia hæc dicit Dominus exercituum ad columnas, & ad mare, & ad bases, & ad reliqua vasorum, quæ remanse-20 runt in civitate hac : Quæ non tulit Nabuchodonosor rex Babylonis, cùm transferret Jechoniam filium Joakim regem Juda de Jerusalem in Babylonem, & omnes optimates Juda & Jerusalem. 21 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad vasa, quæ derelicta sunt in domo Domini, & in domo regis Juda & Jerusa-22 lem; In Babylonem transferentur, & ibi erunt usque ad diem visitationis suæ, dicit Dominus; & afferri faciam ea, & restitui in loco isto.

CAP. XXVIII.

1 Et factum est in anno illo, in principio regni Sedeciæ regis Juda, in anno quarto, in mense quinto, dixit ad me Hananias fili⁹ Azur propheta de Gabaon, in domo Domini, coram sacerdotibus & omni populo, dicens; 2 Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel; Contrivi jugum re-3 gis Babylonis. Adhuc duo anni dierum, & ego referri faciam ad locum istum omnia vasa domûs Domini, quæ tulit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, 4 & transtulit ea in Babylonem. Et Jechoniam filium Joakim regem Juda, & omnem transmigrationem Juda, qui ingressi sunt in Babylonem, ego convertam ad locum istum, ait Dominus : conteram enim jugum regis Babylonis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

44 Ἰδοὺ ὥσπερ λέων ἀναβήσεται ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου εἰς (τ) Γαιθὰν, ὅτι ταχέως ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς, ϗ πάντα νεανίσκον ἐπ' αὐτὴν ἐπιστήσω. ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; ϗ τίς ἀντιστήσεταί μοι; ϗ τίς οὗτος 45 ποιμὴν ὃς στήσεται κατὰ πρόσωπόν μου; Διὰ τοῦτο ἀκούσατε τὴν βουλὴν κυρίου ἣν βεβούλευται ἐπὶ Βαβυλῶνα, ϗ (υ) λογισμοὺς αὐτοῦ οὓς ἐλογίσατο ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους· ἐὰν μὴ (φ) διαφθαρῇ τὰ ἀρνία τῶν προβάτων αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἀφανισθῇ 46 νομὴ ἀπ' αὐτῶν. Ὅτι ἀπὸ φωνῆς ἁλώσεως Βαβυλῶνος σεισθήσεται ἡ γῆ, ϗ κραυγὴ ἐν ἔθνεσιν ἀκουσθήσεται.

44 *Ecce, sicut leo, ascendet de Jordane in Gæthan: quia citò expellam eos ab illa : & omnem adolescentem super eam statuam. Quoniam, quis sicut ego? & quis resistet mihi? Et quis iste pastor, qui stabit contra faciem* 45 *meam? Propter hoc audite consilium Domini, quod decrevit super Babylonem, & cogitationes ejus, quas cogitavit super habitatores Chaldæos, si non corrumpantur agni ovium eorum, si non disperdantur pascua ab eis.* 46 *Quia à voce captivitatis Babylonis commovebitur terra: & clamor in gentibus audietur.*

MS.A. (τ) τόπον Αἰθάμ, (υ) διαλογισμοὺς οὓς διελογίσατο (φ) διαφθείρω

Cap. 51. Vulg.Lat.

ΚΕΦ. κη'.

1 Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ἐπὶ Βαβυλῶνα ϗ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους ἄνεμον καύσωνα διαφθείροντα. 2 Καὶ ἐξαποστελῶ εἰς Βαβυλῶνα ὑβριστὰς, ϗ (α) καθυβρίσουσιν αὐτὴν, ϗ λυμανοῦνται τὴν γῆν αὐτῆς. οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως αὐτῆς. 3 Τεινέτω ὁ τείνων τὸ τόξον αὐτοῦ, ϗ περιθέσθω ᾧ ἐστιν ὅπλα αὐτοῦ, ϗ μὴ φείσησθε (β) ἐπὶ τοὺς νεανίσκους αὐτῆς, ϗ ἀφανίσατε πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῆς. 4 Καὶ πεσοῦνται τραυματίαι ἐν γῇ Χαλδαίων, ϗ κατακεκεντημένοι ἔξωθεν αὐτῆς. 5 (γ) Διότι οὐκ ἐχήρευσεν Ἰσραὴλ ϗ Ἰούδας ἀπὸ (δ) θεοῦ αὐτῶν, ἀπὸ κυρίου παντοκράτορος, ὅτι ἡ γῆ αὐτῶν ἐπλήσθη ἀδικίας 6 ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἰσραήλ. Φεύγετε ἐκ μέσου Βαβυλῶνος, ϗ ἀνασώζετε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ϗ μὴ (ε) ἀποῤῥιφῆτε ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῆς, ὅτι καιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῆς ἐστι παρὰ κυρίου, ἀνταπόδομα αὐτὸς ἀνταποδίδωσιν αὐτῇ. 7 Ποτήριον χρυσοῦν Βαβυλὼν ἐν χειρὶ κυρίου, μεθύσκον πᾶσαν τὴν γῆν, ἀπὸ τοῦ οἴνου αὐτῆς ἐπίοσαν ἔθνη, διὰ τοῦτο ἐσαλεύθησαν. 8 Καὶ ἄφνω ἔπεσε Βαβυλὼν, ϗ συνετρίβη. θρηνεῖτε αὐτὴν, λάβετε (ζ) ῥητίνην τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς, εἴπως ἰαθήσεται. 9 Ἰατρεύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα, ϗ οὐκ ἰάθη· ἐγκαταλίπωμεν αὐτὴν, ϗ ἀπέλθωμεν ἕκαστος εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ὅτι (η) ἤγγικεν εἰς οὐρανὸν τὸ κρίμα αὐτῆς, ἐξῆρεν ἕως τῶν ἄστρων. 10 Ἐξήνεγκε κύριος τὸ κρίμα αὐτοῦ. δεῦτε, ϗ ἀναγγείλωμεν (θ) ἐν Σιὼν τὰ 11 ἔργα κυρίου (ι) τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Παρασκευάζετε τὰ τοξεύματα, πληροῦτε τὰς φαρέτρας. ἤγειρε κύριος τὸ πνεῦμα βασιλέως Μήδων, ὅτι εἰς Βαβυλῶνα ἡ ὀργὴ αὐτοῦ, τοῦ (κ) ἐξολοθρεῦσαι αὐτὴν, ὅτι ἐκδίκησις κυρίου ἐστὶν, ἐκδίκησις λαοῦ αὐτοῦ ἐστιν.

CAP. XXVIII.

1 *Hæc (a) dicit Dominus; Ecce ego suscito super Babylonem, & super habitatores * Chaldæos ventum urentem corrumpentem.* 2 *Et emittam in Babylonem contumeliosos, & contumeliâ afficient eam, & vastabunt terram ejus. Væ super Babylonem in circuitu in die afflictionis ejus.* 3 *Tendat, qui tendit arcum suum; & circumponat, cui sunt, arma sua: & ne parcatis super adolescentibus ejus, & delete omnem virtutem ejus.* 4 *Et cadent interfecti in terra Chaldæorum, & confossi deforis ejus.* 5 *Quia non fuit viduatus Israel & Judas à Deo suo, à Domino omnipotente: quia terra eorum repleta est iniquitate à sanctis Israel.* 6 *Fugite de medio Babylonis, & salvate unusquisque animam suam, & ne projiciamini in iniquitate ejus: quoniam tempus ultionis ejus est à Domino: retributionem ipse retribuit ei.* 7 *Calix aureus Babylon in manu Domini, inebrians omnem terram: de vino ejus biberunt gentes: ideò commotæ sunt:* 8 *Et repentè cecidit Babylon, & contrita est. Lamentamini eam, sumite resinam corruptioni ejus; si quomodò sanabitur.* 9 *Curavimus Babylonem, & non est sanata: derelinquamus eam, et abeamus unusquisque in terram suam: quoniam appropinquavit ad cœlum judicium ejus; elevavit se usque ad astra:* 10 *Protulit Dominus judicium suum. Venite, et annuntiemus in Sion opera Domini Dei nostri.* 11 *Præparate arcus, implete pharetras. Suscitavit Dominus spiritum regis Medorum: quoniam in Babylonem ira ejus ad disperdendam eam: quia ultio Domini est, ultio (b) populi ejus est.*

MS.A. (α) καθυβρίσουσιν (β) ἐπὶ νεανίσκους (γ) Διατί (δ) κυρίου θεοῦ αὐτῶν, κυρίου (ε) ἀπορριφῆται (ζ) ῥητίνην (η) ἤγγισεν (θ) εἰς Σιὼν (ι) θεοῦ ἡμῶν. Παρασκευάσατε (κ) ἐξολεθρεῦσαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 ולכהניא ולכל עמא הדין מלילית למימר כדנן אמר יי לא תקבלון לפתגמי נבייכון
דשקרא דמתנבן לכון למימר הא מני בית מקדשא דיי מתותבין מבבל כען בפריע
17 ארי שקרא אנון מתנבן לכון: לא תקבלון מנהון פלחו ית מלכא דבבל ואתקיימו למא
18 תהי קרתא הדא חורבא: ואם מתנבן אנון ואם אית פתגמא דיי עמהון יבעון כען
במימרא דיי צבאות בדיל דלא יתובלון מניא דאשתארו בבית מקדשא דיי ובית מלך
19 שבטא דבית יהודה ובירושלם לבבל: ארי כדנן אמר יי צבאות על עמודיא ועל ימא
20 ועל בסיסיא ועל שאר מניא דאשתארו בקרתא הדא: דלא שבנון נבוכד נצר מלכא
דבבל כד אגלי ית יכניה בר יהויקים מלך שבטא דבית יהודה מירושלם לבבל וית כל
21 רברבי יהודה וירושלם: ארי כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל על מניא דאשתארו
22 בית מקדשא דיי ובית מלך שבטא דבית יהודה ובירושלם: לבבל יתובלון ותמן יהון
עד יומא דיעול דכרנהון קדמי אמר יי ואסיקנון ואתיבנון לאתרא הדין:

כח

1 והוה בשתא ההיא בריש מלכות צדקיה מלך שבטא דבית יהודה בשתא רביעיתא
בירחא חמישאה אמר לי חנניה בר עזור נביא שקרא דמגבעון בבית מקדשא דיי לעיני
2 כהניא וכל עמא למימר: כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל למימר תברית ית ניר
3 מלכא דבבל: בסוף תרתין שנין אנא מתיב לאתרא הדין ית כל מני בית מקדשא דיי
4 דשבא נבוכד נאצר מלכא דבבל מן אתרא הדין ואובלנון לבבל: וית יכניה בר
יהויקים מלך שבטא דבית יהודה וית כל גלות יהודה דאתגליאו לבבל אנא מתיב
לאתרא הדין אמר יי ארי אתבר ית ניר מלכא דבבל:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Sacerdotibus autem & omni populo huic locutus sum dicens : Hæc dicit Dominus; Ne obediatis verbis pseudoprophetarum vestrorum prophetantium vobis, dicendo : Ecce vasa domus sanctuarii Domini revertentur de Babylonia nunc citò; quia mendacium ipsi prophetant vobis. 17 Ne obediatis eis : sed servite regi Babylonis, & vivite. Quare erit civitas hæc desolata? 18 Et si prophetæ sunt, & est verbum Domini cum eis, deprecentur nunc in verbo Domini exercituum, ut non efferantur vasa quæ remanserunt in domo sanctuarii Domini, & in domo regis tribus domus Juda, & in Jerusalem, in Babylonem. 19 Quia hæc dicit Dominus exercituum de columnis & de mari, & de basibus & reliquis vasis quæ remanserunt in civitate hac : 20 Quæ non cepit Nabuchodonosor rex Babylonis cùm transmigrare fecerat Jechoniam filium Joachim, regem tribus domus Juda, de Jerusalem in Babylonem, & omnes principes Juda & Jerusalem. 21 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel de vasis quæ remanserunt in domo sanctuarii Domini, & in domo regis tribus domus Juda, & in Jerusalem. 22 In Babylonem transferentur, & ibi erunt usque in diem quo subibit memoria eorum in conspectu meo, dicit Dominus; & ascendere faciam, & reducam ea in locum istum.

CAP. XXVIII.

1 Et factum est anno illo in principio regni Sedechiæ regis tribus domus Juda, anno quarto, mense quinto, dixit ad me Ananias filius Azor pseudopropheta de Gabaon, in domo sanctuarii Dñi, in oculis sacerdotũ & omnis populi, dicens : 2 Hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel, dicendo : Confregi jugum regis Babylonis. 3 In fine duorum annorum ego reducam in locum istum omnia vasa domus sanctuarii Dñi, quæ cepit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, & transtulit ea in Babylonem. 4 Et Jechoniam filium Joachim regem tribus domus Juda, & omnem transmigrationem Juda, quæ transmigravit in Babylonem, ego reducam in locum istum, dicit Dominus : quia confringam jugum regis Babylonis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]

16 Similiter ad sacerdotes totumque populum istum sic dicit Domin⁹, Ne auscultetis sermonibus prophetarum vestrorum qui prophetant vobis ac dicunt, Ecce vasa domûs Domini brevi reditura sunt ex Babele : nam falsum 17 isti prophetant vobis. Ne auscultetis eis, dicit Domin⁹ : servite regi Babelis, ut vivatis, 18 & non fiat civitas ista desolata. Quòd si prophetæ sunt, & inest illis sermo Domini; precentur Dñm potentissimũ ut vasa quæ remanserunt in domo Dñi, in domo regis Judæ, & in Jerusalem, non abeant in Babelem. 19 Sic enim ait Dominus potentissim⁹ Deus Israelis de columnis, de mari, de phialis, deque cæteris vasis quæ remanserunt in hac civitate, 20 Quæ non asportavit Nebuchadnosar rex Babelis quando captivum duxit Jochaniam filium Jojacimi regis Judæ è Jerusalem in Babelem, unà cum omnib⁹ principib⁹ Judæ & Jerusalem. 21 Sic *inquam*, ait Domin⁹ potentissimus De⁹ Israelis de vasis quæ supersunt in domo Domini, & in domo regis Judæ & Jerusa-22 lem : In Babelem abibunt, & illic manebunt ad eum usque diem quo visitavero ea, dicit Dominus, extraxero, atque reduxero ea in locum istum.

CAP. XXVIII.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

1 Contigit etiam anno illo, in principio regis Judæ, anno quarto, mense quinto; ut diceret mihi Hanania fili⁹ Azuris propheta falsus qui erat è Gebeone, in domo Domini, præsentib⁹ sacerdotib⁹ & præsente universo populo, 2 Ita dicit Domin⁹ potentissim⁹ De⁹ Israelis, Fregi jugum regis Babyloniæ. 3 Intra biennium restituam in locum istum cuncta vasa dom⁹ Domini, quæ rapuit Nebuchadnosar rex Babyloniæ è loco isto, transvexitque Babyloniam, unà cum Jochania filio 4 Jojacimi regis Judæ. Omnes etiam captivos Judæ qui abierunt Babyloniam, reducam in locum istum, dicit Dominus; quia fracturus sum jugum regis Babyloniæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * ها مثل اسد يصعد من الاردن الي موضع اثام * لاني بسرعة اسكدهم منها * وكل
شاب اقيمه عليها * لان من مثلي انا * ومن ذا يقاومني * ومن ذا الراعي الذي يقف
45 لوجهي * لاجل هذا اسمعوا راي الرب الذي رواه علي بابل * والافكار التي فكرها
46 علي السكان الكلدانيين * ان لم افسد خراف غنمهم * ان لم يفن مرعاهم * لان من
صوت هلاك بابل تتزلزل الارض * ويسمع الصراخ في الامم *

1 * الفصل الثامن والعشرون * * هكذا يقول الرب * ها انا اثير علي بابل وعلي
2 السكان الكلدانيين ريحا محرقة مفسدة * وارسل الي بابل معذبين * ويعذبون عليها ويفسدون
3 ارضها * ويل علي بابل من حولها في يوم ضرها * ليمد الماد قوسه وليلبس اسلحته * ولا
4 تشفقوا علي شبانها * وافنوا كل جيشها * ويسقطون جرحا في ارض الكلدانيين * ومطعونين
5 من خارجها * من اجل ماذا * لم يترمل اسرايل ويهودا من الرب الههم الرب ضابط الكل *
6 لان ارضهم امتلات ظلما من اقداس اسرايل * فروا من وسط بابل * وخلصوا كل واحد
نفسه * ولا تنطرحوا في ظلمها * لان زمن انتقامها حضر من قبل الرب * وهو يكافيها مكافاة *
7 * كاس ذهب بابل في يد الرب * اسكر كل الارض من خمرها * شربت الامم * لاجل هذا
8 تزعزعوا * سقطت بابل بغتة وانكسرت * نوحوا عليها * خذوا قلفونية لفسادها لعل
9 تشفي * طببنا بابل فلم تشفي * تركناها وذهبنا كل واحد في طريقه * لان حكمها اقترب
10 الي السماء * ارتفع الي الكواكب * ابرز الرب حكمه * تعالوا فنخبر في صهيون باعمال الرب
11 الهنا * هيوا السهام * املوا الجعاب * اقام الرب روح ملك الماديين * لان عصبته علي بابل
ليستاصلها * لان انتقام الرب حضر * انتقام شعبه هو *

44 *Ecce tanquam leo ascendet è Jordane ad locum Etham : nam brevi exhauriam eos ex ipsa, & quemcumque juvenem præficiam ipsi. Quis enim mihi similis est? aut quis mecum certet? aut quis est pastor qui mihi resistat?* 45 *Hanc ob rem audite quid animo conceperit Dominus contra Babelem, & quas cogitationes cogitârit de civibus Chaldæis : mentiar nisi corrumpam agnos gregum eorum, nisi pereat pascuum eorum.* 46 *Nam præ fragore excidii Babelis terra contremiscet, & audietur clamor inter gentes.*

CAP. XXVIII.

1 *Sic dicit Dominus, Ecce ego concitaturus sum in Babelem & in cives Chaldæos ventum urentem perniciosum:* 2 *Et missurus in Babelem contumeliosos qui contumeliis afficient eam, & terram ejus vastabunt. Væ Babeli undequaque in die calamitatis ejus.* 3 *Tendat qui tendit arcum suum, & induat arma sua : ne parcatis juvenibus ejus, sed extinguite omnes copias ejus;* 4 *ut cadant saucii in terra Chaldæorum, & transfixi ab iis qui sunt extra ipsam.* 5 *Qua de causa? Num viduati sunt Israel & Juda Domino Deo suo, Domino omnipotente, quòd eorum terra impleta sit iniquitate à sanctis Israelis?* 6 *Fugite de medio Babelis, & eripite quisque seipsum, neque præcipitetis vos in iniquitatem ejus : nam tempus ultionis ejus adest à Domino, & ipse rependet illi vices.* 7 *Calix aureus est Babel in manu Domini, è cujus vino inebriavit universam terram; biberunt gentes, ideo vacillârunt.* 8 *Cecidit Babel subitò, & fracta est : deplorate eam, accipite resinam pro corruptione ejus, si fortè sanetur.* 9 *Remedium adhibuimus Babeli; sed quia non est sanata, reliquimus eam, & abivimus quisque viâ suâ : judicium enim ejus ad cœlum appropinquavit, extulit se ad astra.* 10 *Patefecit Dominus judicium suum. Agite annuntiemus in Sione opera Domini Dei nostri.* 11 *Parate sagittas, implete pharetras : excitavit Dominus spiritum regis Medorum, quia furor ejus est contra Babelem, ut eam funditùs evertat : nam ultio Domini adest, ultio populi sui est.*

ירמיה : כח

oculis in ,prophetam Chananjah ad propheta Irmejah dixit Et
5 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא לְעֵינֵי
.Domini domo in stantium ,populi omnis oculis in & ,sacerdotum
הַכֹּהֲנִים וּלְעֵינֵי כָּל־הָעָם הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה׃
suscitet : Dominus faciat Sic .Amen : propheta Irmejah ait Et
6 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אָמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה יָקֵם
domus vasa convertendum ad prophetâsti quæ ,tua verba Dominus
יְהוָה אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבֵּאתָ לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית־
.istum locum ad Babel de transmigrationem omnem & ,Domini
יְהוָה וְכָל־הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
loquens ego quod ,hoc verbum nunc audi Veruntamen
7 אַךְ־שְׁמַע נָא הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר
fuerunt qui Prophetæ .populi universi auribus in & ,tuis auribus in
8 בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָּל־הָעָם׃ הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ
.multas terras ad prophetaverunt & ,seculo à te ante & ,me ante
לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ מִן־הָעוֹלָם וַיִּנָּבְאוּ אֶל־אֲרָצוֹת רַבּוֹת
.peste & ,malo & ,prælio de ,magna regna super &
וְעַל־מַמְלָכוֹת גְּדֹלוֹת לְמִלְחָמָה וּלְרָעָה וּלְדָבֶר׃
scietur ,prophetæ verbum veniendo in ,pace de prophetabit qui Propheta
9 הַנָּבִיא אֲשֶׁר יִנָּבֵא לְשָׁלוֹם בְּבֹא דְּבַר הַנָּבִיא יִוָּדַע
Chananjah tulit Et .veritate in Dominus eum misit quem propheta
10 הַנָּבִיא אֲשֶׁר־שְׁלָחוֹ יְהוָה בֶּאֱמֶת׃ וַיִּקַּח חֲנַנְיָה
.ei confregit & ,prophetæ Irmejah collo desuper vectem propheta
הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא וַיִּשְׁבְּרֵהוּ׃
dixit Sic : dicendo ,populi omnis oculis in Chananjah ait Et
11 וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
Babel regis Nebuchadnesar jugum confringam Sic : Dominus
יְהוָה כָּכָה אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל ׀ נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
abiit & : gentium omnium collo desuper dierum duobus annis adhuc in
בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים מֵעַל צַוַּאר כָּל־הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ
ad Domini verbum fuit Et .suam viam in propheta Irmejah
12 יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְדַרְכּוֹ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־
desuper vectem propheta Chananjah confringere post Irmejahu
יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי שְׁבוֹר חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה מֵעַל
,Chananjah ad dices & ,Vade : dicendo ,prophetæ Irmejah collo
13 צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חֲנַנְיָה
facies & ,confregisti ligni Vectes : Dominus dixit Sic : dicendo
לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה מוֹטֹת עֵץ שָׁבָרְתָּ וְעָשִׂיתָ
Deus exercituū Dominus dixit sic Quia .ferri vectes eis pro
14 תַחְתֵּיהֶן מֹטוֹת בַּרְזֶל׃ כִּי כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
gentium cunctarum collum super dedi ferri Jugum : Israel
יִשְׂרָאֵל עֹל בַּרְזֶל נָתַתִּי עַל־צַוַּאר ׀ כָּל־הַגּוֹיִם
: ei serviant & ,Babel regi Nebuchadnesar serviendum ad ,istarum
הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת־נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וַעֲבָדֻהוּ
propheta Irmejah dixit Et .ei dedi agri feram insuper &
15 וְגַם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא
te misit non ,Chananjah nunc Audi : prophetam Chananjah ad
אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא שְׁמַע־נָא חֲנַנְיָה לֹא־שְׁלָחֲךָ
.mendacio in istum populum fecisti fidere tu & ,Dominus
יְהוָה וְאַתָּה הִבְטַחְתָּ אֶת־הָעָם הַזֶּה עַל־שָׁקֶר׃
faciebus desuper te mittens ego Ecce : Dominus dixit sic Idcirco
16 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְשַׁלֵּחֲךָ מֵעַל פְּנֵי
ad es locutus defectionem quia : mortuus tu anno hoc : humi
הָאֲדָמָה הַשָּׁנָה אַתָּה מֵת כִּי־סָרָה דִבַּרְתָּ אֶל־
,ipso anno in propheta Chananjah est mortuus Et .Dominum
17 יְהוָה׃ וַיָּמָת חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה הַהִיא
.septimo mense in
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃

Verſio VULG. LAT.

5 Et dixit Jeremias propheta ad Hananiam prophetam, in oculis ſacerdotum, & in oculis omnis populi, qui ſtabat in
6 domo Domini. Et ait Jeremias propheta; Amen, ſic faciat Dominus: ſuſcitet Dominus verba tua, quæ prophetâſti: ut referantur vaſa in domum Domini, & omnis tranſmigratio de
7 Babylone ad locum iſtum. Veruntamen audi verbum hoc, quod ego loquor in auribus tuis,& in aurib' univerſi populi:
8 Prophetæ, qui fuerunt ante me & ante te ab initio, & prophetaverunt ſuper terras multas, & ſuper regna magna, de prælio,& de afflictione, & de fame.
9 Propheta, qui vaticinatus eſt pacem: cùm venerit verbum ejus, ſcietur propheta, quem
10 miſit Dominus in veritate. Et tulit Hananias propheta catenam de collo Jeremiæ prophe-
11 tæ, & confregit eam. Et ait Hananias in conſpectu omnis populi, dicens; Hæc dicit Dominus; Sic confringam jugum Nabuchodonoſor regis Babylonis poſt duos annos dierum de
12 collo omnium gentium. Et abiit Jeremias propheta in viam ſuã. Et factum eſt verbum Domini ad Jeremiam, poſtquàm confregit Hananias propheta catenam de collo Jeremiæ prophetæ, di-
13 cens; Vade, & dices Hananiæ; Hæc dicit Dominus; Catenas ligneas contriviſti: & facies
14 pro eis catenas ferreas. Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael; Jugum ferreum poſui ſuper collum cunctarum gentium iſtarum, ut ſerviant Nabuchodonoſor regi Babylonis, & ſervient ei: inſuper &
15 beſtias terræ dedi ei. Et dixit Jeremias propheta ad Hananiam prophetam; Audi Hanania: non miſit te Dominus, & tu confidere feciſti populum iſtum in
16 mendacio. Idcircò hæc dicit Dominus; Ecce ego mittam te à facie terræ: hoc anno morieris: adverſùm enim Domi-
17 num locutus es. Et mortuus eſt Hananias propheta in anno illo, menſe ſeptimo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

12 Ἐπὶ τειχέων Βαβυλῶνος ἄρατε σημεῖον, ἐπιστήσατε φαρέτρας, (λ) ἐγείρατε φυλακὰς, ἑτοιμάσατε ὅπλα, ὅτι (μ) ἐνεχείρισε, ϗ ποιήσει κύριος ἃ ἐλάλησεν ἐπὶ τοὺς κατοι-
13 κοῦντας Βαβυλῶνα, Κατασκηνοῦντας ἐφ' ὕδασι πολλοῖς, ϗ ἐπὶ (ʺ) πλήθει θησαυρῶν αὐτῆς. ἥκει τὸ πέρας σου ἀληθῶς (ν) εἰς τὰ
14 σπλάγχνα σου. Ὅτι ὤμοσε κύριος κατὰ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, Διότι πληρώσω σε ἀνθρώπων ὡσεὶ ἀκρίδων, ϗ φθέγξονται ἐπὶ
15 σὲ οἱ (ξ) καταβαίνοντες. Κύριος ποιῶν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ἑτοιμάζων οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ ἐξέτεινε τὸν οὐρανὸν,
16 Εἰς φωνὴν ἔθετο ἦχος ὕδατος ἐν (ο) οὐρανῷ, ϗ ἀνήγαγε νεφέλας ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε, ϗ ἐξή-
17 γαγε φῶς ἐκ τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ. (π) Ἐματαιώθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως, κατῃσχύνθη πᾶς χρυσοχόος ἀπὸ τῶν γλυπτῶν αὐτοῦ, ὅτι ψευδῆ (ρ) ἐχώνευσαν, οὐκ ἔστι
18 πνεῦμα ἐν αὐτοῖς. Μάταιά ἐστιν ἔργα μεμωκημένα, ἐν καιρῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν
19 ἀπολοῦνται. Οὐ τοιαύτη μερὶς τῷ Ἰακὼβ, ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτός ἐστιν κληρονομία αὐτοῦ, Κύριος ὄνομα αὐτῷ.
20 Διασκορπίζεις σύ μοι σκεύη πολέμου, (σ) ϗ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἔθνη, ϗ ἐξαρῶ ἐκ σοῦ
21 βασιλεῖς. Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἵππον ϗ (τ) ἐπιβάτην αὐτοῦ, ϗ διασκορπιῶ ἐν σοὶ
22 ἅρματα ϗ ἀναβάτας αὐτῶν. Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ (υ) νεανίσκον ϗ παρθένον, ϗ δια-
23 σκορπιῶ ἐν σοὶ ἄνδρα ϗ γυναῖκα. Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ποιμένα ϗ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ϗ διασκορπιῶ ἐν σοὶ γεωργὸν ϗ τὸ γεώργιον αὐτοῦ, ϗ διασκορπιῶ ἐν σοὶ (φ) ἡγε-
24 μόνας ϗ στρατηγούς σου. Καὶ ἀνταποδώσω τῇ (χ) Βαβυλῶνι ϗ πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι Χαλδαίοις πάσας τὰς (ψ) κακίας αὐτῶν, ἃς ἐποίησαν ἐπὶ Σιὼν κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, λέ-
25 γει κύριος. Ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον, τὸ διαφθεῖρον πᾶσαν τὴν γῆν, ϗ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ, ϗ (ω) κατακυλιῶ σε ἐπὶ τῶν πετρῶν, ϗ δώ-
26 σω σε ὡς ὄρος ἐμπεπυρισμένον. Καὶ οὐ μὴ λάβωσιν ἀπὸ σοῦ λίθον εἰς γωνίαν, ϗ λίθον εἰς θεμέλιον, ὅτι εἰς ἀφανισμὸν
27 ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, λέγει κύριος. Ἄρατε σημεῖον ἐπὶ τῆς γῆς, σαλπίσατε ἐν ἔθνεσι σάλπιγγι, ἁγιάσατε ἐπ' αὐτὴν ἔθνη, παραγγείλατε ἐπ' αὐτὴν (α), βασιλεῖς Ἀραρὰτ παρ' ἐμοῦ, ϗ τοῖς (β) Ἀσχαναζέοις· ἐπιστήσατε ἐπ' αὐτὴν βελοστάσεις, ἀναβιβάσατε ἐπ' αὐτὴν ἵππον ὡς ἀκρίδων πλῆθος.

Super muros Babylonis levate 12
signum, (c) ſtatuite pharetras, ſuſcitate cuſtodias, parate arma: quoniam aggreſſus eſt, & faciet Dominus, quæ loquutus eſt ſuper habitatores Babylonis, (d)
Habitantes in aquis multis, & 13
in multitudine theſaurorum ejus. Venit finis tuus verè in viſcera
tua: Quia juravit Dominus per 14
brachium ſuum; Quia implebo te hominibus, ſicut locuſtis: & loquentur ſuper te deſcendentes.
Dominus faciens terram in for- 15
titudine ſua, parans orbem in ſapientia ſua; in intellectu ſuo
extendit cœlum, Ad vocem 16
poſuit ſonum aquæ in cælo, & eduxit nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit, & eduxit lumen de theſauris ſuis.
Stultus factus eſt omnis homo à 17
ſcientia: Confuſus eſt omnis aurifex à ſculptilibus ſuis; quia falſa conflaverunt: non eſt ſpi-
ritus in eis. Vana ſunt opera 18
ridicula: in tempore viſitatio-
nis ipſorum peribunt. Non talis 19
pars ipſi Jacob: quoniam qui plaſmavit omnia, ipſe eſt (e) hæreditas ejus: Dominus nomen
illi. (f) Diſpergis tu mibi vaſa 20
belli: & diſpergam in te gentes,
& (g) tollam de te reges. Et 21
diſpergam in te equum, & aſcenſorem ejus: & diſpergam in te currus, & aſcenſores eorum:
Et diſpergam in te (h) adoleſcen- 22
tem, & virginem: & diſpergam in te virum, & mulierem:
Et diſpergam in te paſtorem, & 23
gregem ejus: & diſpergam in te agricolam, & agriculturam ejus: & diſpergam in te præfectos, & duces militiæ tuos.
Et retribuam Babyloni, & omni- 24
bus habitatoribus Chaldæis omnes malitias eorum, quas fecerunt ſuper Sion ante oculos
veſtros, dicit Dominus. Ecce ego 25
ad te montem corruptum, qui corrumpis univerſam terram: & extendam manum meam ſuper te: et devolvam te ſuper petras: et dabo te ſicut montem combu-
ſtum: Et non accipient de te 26
lapidem in angulum, et lapidem in fundamentum: quia in deſolationem eris in ſeculum, dicit
Dominus. Levate ſignum ſuper 27
terram: clangite in gentibus tubâ: ſanctificate ſuper eam gentes: annuntiate ſuper eam, (i) reges tollite à me, et Achanazeis: ſtatuite ſuper eam machinas: facite aſcendere ſuper eam equum, quaſi locuſtarum multitudinem:

MS.A. (λ) ἐγείρετε (μ) ἐνεχείρησεν (ʺ) πλήθει (ν) ἐπὶ (ξ) καταβαίνοντες. Ποιῶν γῆν (ο) τῷ οὐρανῷ, (π) Ἐμωράνθη (ρ) ἐχώνευσεν, (σ) κἀγὼ (τ) ἀναβάτην (υ) ἄνδρα ϗ γυναῖκα, καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ νεανίσκον ϗ παρθένον. Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ποιμένα (φ) ἡγεμόνα (χ) Βαβυλωνίᾳ (ψ) ἀδικίας (ω) καταχυλίσω σε ἀπὸ τῶν (α) βασιλείαις Ἀραρὲθ παρ' (β) Ἀσχαναζαίοις·

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וַאֲמַר יִרְמְיָה נְבִיָא לַחֲנַנְיָה נְבִיָא שִׁקְרָא לְעֵינֵי כַהֲנַיָא וּלְעֵינֵי כָל עַמָא דְקָיְמִין בְּבֵית
6 מַקְדְשָׁא דַייָ׃ וַאֲמַר יִרְמְיָה נְבִיָא אָמֵן כֵּן יְהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ יְקַיֵם יְיָ יָת
פִּתְגָמָךְ דְאִתְנַבֵּיתָא לַאֲתָבָא מָנֵי בֵית מַקְדְשָׁא דַייָ וְכָל גָלוּתָא מִבָּבֶל לְאַתְרָא
7 הָדֵין׃ בְּרַם שְׁמַע כְּעַן פִּתְגָמָא הָדֵין דִי אֲנָא מְמַלֵל קֳדָמָךְ וּקְדָם כָּל עַמָא׃
8 נְבִיַיָא דַהֲווֹ קֳדָמַי וּקְדָמָךְ מִן עָלְמָא וְאִתְנַבִּיאוּ עַל מְדִינָן סַגִיאָן וְעַל מַלְכְוָן רַבְרְבָן
9 לִקְרָבָא וּלְבִישְׁתָּא וּלְמוֹתָא׃ נְבִיָא דְיִתְנַבֵּי לִשְׁלָמָא בְּמֵיתֵי פִּתְגָם נְבִיָא יִתְיְדַע נְבִיָא
10 דִשְׁלָחֵיהּ יְיָ בִּקְשׁוֹט׃ וּנְסֵיב חֲנַנְיָה נְבִיָא שִׁקְרָא יָת נִירָא מֵעַל צַוַר יִרְמְיָה נְבִיָא
11 וְתַבְרֵיהּ׃ וַאֲמַר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל עַמָא לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ כְּדֵין אֶתְבַר יָת נִיר נְבוּכַד
נֶצַר מַלְכָּא דְבָבֶל בְּסוֹף תַּרְתֵּין שְׁנִין מֵעַל צַוַר כָּל עַמְמַיָא וַאֲזַל יִרְמְיָה נְבִיָא לְאוֹרְחֵיהּ׃
12 וַהֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה בָּתַר דְתַבַר חֲנַנְיָה נְבִיָא שִׁקְרָא יָת נִירָא מֵעַל
13 צַוַר יִרְמְיָה נְבִיָא לְמֵימַר׃ אֱזֵיל וְתֵימַר לַחֲנַנְיָה לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ נִירִין דְאָע
14 תַּבַּרְתָּא וְתַעְבֵיד חִלוּפֵיהוֹן נִירִין דְבַרְזֶל׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
נִיר דְבַרְזֶל יְהָבִית עַל צַוַר כָּל עַמְמַיָא הָאִלֵין לְמִפְלַח יָת נְבוּכַד נֶצַר מַלְכָּא דְבָבֶל
15 וְיִפְלְחוּנֵיהּ וְאַף יָת חֵיוַת בָּרָא יְהָבִית לֵיהּ׃ וַאֲמַר יִרְמְיָה נְבִיָא לַחֲנַנְיָה נְבִיָא שִׁקְרָא
16 שְׁמַע כְּעַן חֲנַנְיָה לָא שַׁלְחָךְ יְיָ וְאַתְּ אַרְחֶצְתָּא יָת עַמָא הָדֵין עַל שִׁקְרָא׃ בְּכֵן כִּדְנַן
אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְגַלֵיךְ מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא בְּשַׁתָּא הָדָא אַתְּ מָאֵית וּלְשַׁתָּא אָחֳרַנְתָּא אַתְּ
17 מִתְקְבַר אֲרֵי סְטְיָא מַלֵלְתָּא קֳדָם יְיָ׃ וּמִית חֲנַנְיָה נְבִיָא שִׁקְרָא בְּשַׁתָּא הַהִיא
וְאִתְקְבַר בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit Jeremias propheta ad Ananiam *pſeudoprophetam*, in oculis ſa- 5
cerdotum, & in oculis omnis populi qui ſtabat in domo ſanctuarii Dñi.
Et ait Jeremias propheta: Amen, ſic placeat coram Dño: confirmet Dñs 6
verba tua quæ prophetâſti, ut reducantur vaſa dom' ſanctuarii Domini, &
omnis tranſmigratio de Babylonia in locum iſtum. Veruntamen audi 7
nunc verbum iſtud quod ego loquor coram te, & coram omni populo:
Prophetæ qui fuerunt ante me, & ante te à ſeculo, & prophetaverunt ſuper 8
provincias multas, & ſuper regna magna, de prælio, & de malo & de peſte.
Propheta qui prophetaverit de pace, cùm venerit verbum prophetæ, tunc 9
cognoſcetur propheta quem miſerit Domin' in veritate. Et tulit Ananias 10
pſeudopropheta jugum de collo Jeremiæ prophetæ, & confregit illud.
Et ait Ananias in oculis omnis populi, in hunc modum: Hæc dicit Domin': 11
Sic frangam jugum Nabuchodonoſor regis Babylonis in fine duorum annorum de collo omnium populorum. Et abiit Jeremias propheta in viam
ſuam. Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini cum Jeremia, poſt- 12
quam confregit Ananias *pſeudopropheta* jugum de collo Jeremiæ prophetæ, dicens: Vade, & dic Ananiæ dicendo: Hæc dicit Dominus; Juga 13
lignea confregiſti, & facies pro eis juga ferrea. Quoniam hæc dicit Domi- 14
nus exercituum Deus Iſrael: Jugum ferreum ponam ſuper collum omnium
populorum iſtorum, ut ſerviant Nabuchodonoſor regi Babylonis, &
ſervient ei: & etiam beſtias agri dedi ei. Et ait Jeremias propheta ad 15
Ananiam *pſeudoprophetam*: Audi nunc Anania; Non miſit te Dominus, & tu confidere feciſti populum hunc in mendacio. Propterea hæc di- 16
cit Dominus: Ecce ego tranſmigrare te faciam à ſuperficie terræ: in anno iſto tu morieris, *& anno altero ſepelieris*; quia perverſum locu-
tus es coram Domino. Et mortuus eſt Ananias *pſeudopropheta* in 17
anno illo, & ſepultus eſt in menſe ſeptimo.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܩܕܡ ܟܗܢܐ. ܘܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܩܝܡܝܢ
6 ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܐܡܝܢ. ܘܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܡܪܝܐ. ܢܩܝܡ ܡܪܝܐ ܦܬܓܡܝܟ
ܕܐܬܢܒܝܬ. ܠܡܗܦܟܘ ܡܐܢܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܟܠܗ ܫܒܝܬܐ ܡܢ ܒܒܠ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ.
7 8 * ܒܪܡ ܫܡܥ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܩܕܡܝܟ. ܘܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܗܢܐ. * ܢܒܝܐ
ܕܗܘܘ ܩܕܡܝ ܘܩܕܡܝܟ ܡܢ ܥܠܡ: ܘܐܬܢܒܝܘ ܥܠ ܐܪܥܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܘܥܠ ܡܠܟܘܬܐ
9 ܪܘܪܒܬܐ: ܠܩܪܒܐ ܘܠܒܝܫܬܐ ܘܠܡܘܬܢܐ. * ܢܒܝܐ ܕܡܬܢܒܐ ܫܠܡܐ. ܡܐ ܕܐܬܐ
10 ܦܬܓܡܗ ܕܢܒܝܐ. ܢܬܝܕܥ ܢܒܝܐ ܗܘ ܕܫܕܪܗ ܡܪܝܐ ܒܩܘܫܬܐ. * ܘܢܣܒ ܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ
11 ܕܓܠܐ ܣܘܩܐ ܡܢ ܨܘܪܗ ܕܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. ܘܬܒܪ ܐܢܘܢ. * ܘܐܡܪ ܚܢܢܝܐ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ.
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܬܒܪ ܢܝܪܗ ܕܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܡܢ ܨܘܪ
12 ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܒܬܪ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ. ܘܐܙܠ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܐܘܪܚܗ. * ܘܗܘܐ
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܬܒܪ ܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܣܘܩܐ ܡܢ ܨܘܪܗ
13 ܕܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. * ܙܠ ܐܡܪ ܠܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܘܐܡܪ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܣܘܩܐ ܕܩܝܣܐ
14 ܕܬܒܪܬ. ܥܒܕ ܚܠܦܝܗܘܢ ܢܝܪܐ ܕܦܪܙܠܐ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܢܝܪܐ ܕܦܪܙܠܐ ܢܣܝܡ ܐܢܐ ܥܠ ܨܘܪܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܗܠܝܢ. ܠܡܫܥܒܕܘ
ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܘܢܫܬܥܒܕܘܢ ܠܗ. ܘܐܦ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ ܝܗܒܬ ܠܗ
15 ܠܡܫܥܒܕܘܬܗ. * ܘܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܫܡܥ ܚܢܢܝܐ: ܠܐ ܫܕܪܟ
16 ܡܪܝܐ. ܘܐܢܬ ܐܬܟܠܬܗ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܥܠ ܣܪܩܘܬܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
17 ܗܐ ܐܢܐ ܫܪܐ ܐܢܐ ܠܟ ܡܢ ܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ. ܘܒܗܕܐ ܫܢܬܐ ܡܐܬ ܐܢܬ ܡܛܠ ܕܥܘܠܐ ܡܠܠܬ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. * ܘܡܝܬ
ܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܒܫܢܬܐ ܗܝ ܒܝܪܚܐ ܫܒܝܥܝܐ.

Tum dixit Jeremia propheta Hananiæ falſo 5
prophetæ coram ſacerdotibus & coram univerſo populo qui aſtabant in domo Domini;
Dixit, inquam, Jeremia; Amen, faxit ita Do- 6
minus: aſſerat Dominus ſermones quos prophetâſti, reducendo vaſa domûs Domini & omnes captivos, è Babylonia in locum iſtum.
Verùm audi ſermonem iſtum quem dico te 7
præſente, & præſente toto hoc populo. Pro- 8
phetæ qui fuerunt ante me & ante te inde à ſeculo, prædixerunt terris multis & regnis
magnis bellum, calamitatem, & peſtem; *Jam* 9
verò prophetam qui pacem prædicit, cùm evenerit ſermo hujus prophetæ, notum fiet hujuſmodi prophetam verè miſſum eſſe à Do-
mino. Tum Hanania falſus propheta raptis è 10
collo Jeremiæ prophetæ loris, fregit ea: Di- 11
xitque Hanania coram toto populo, Sic ait Dominus, Ita frangã jugum Nebuchadnoſaris regis Babyloniæ intra biennium, è collo omnium gentium. Abiit ergò Jeremia viam
ſuam. Sed fuit ſermo Domini ad Jere- 12
miam prophetam, poſtquam fregiſſet Hana-
nia propheta falſus lora illa è collo Jeremiæ 13
prophetæ: Vade dictum Hananiæ prophetæ falſo; Sic ait Dominus, Pro loris ligneis
quæ fregiſti, fac jugum ferreum. Nam ſic 14
ait Dominus exercituum Deus Iſraelis, Jugum ferreum imponam collo omnium iſtorum populorum, ut ſerviant Nebuchadnoſari regi Babyloniæ; & quidem ſervient ei: quin etiam beſtiam deſerti tradam illi ut ſerviat ei.
Dixit ergò Jeremia propheta ad Hananiam 15
falſam prophetam, Audi Hanania: Non miſit te Dominus, nihilominus tu populum
iſtum inani ſpe lactâſti. Iccirco ſic ait Do- 16
minus, Ecce diſſoluturus ſum te de ſuperficie terræ: hoc anno moriturus es, quòd
iniquitatem ſis locutus coram Domino. Et 17
mortuus eſt Hanania falſus propheta eodem anno, menſe ſeptimo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * ارفعوا علامة على اسوار بابل * اوثقوا الجعاب * احصوا الحراس * هيوا الاسلحة * لان الرب
13 احدار * ويصنع كلما تكلم به على سكان بابل * الساكنة على المياه الكثيرة وعلي
14 كثرة كنوزها * بلغ انتهاوك بالحقيقة علي احشاوك * لان الرب اقسم بذراعه من اجل
15 اني املاوك اناسا مثل الجراد ويسمعون عليك الهابطون * الصانع الارض بقوته * مهيي
16 المسكونة بحكمته * وبفهمه مد السماء * وصنع عجيج الماء بصوت في السماء * واصعد
17 السحب من آخر الارض * صنع البرق للمطر * واخرج النور من كنوزه * جهل كل انسان
من المعرفة * خزي كل صايغ ذهب من منحوتاته * لانه سبك كذبا * ليست فيهم
18 19 روح موجودة * معمولة هي للباطل موضوعة * في زمن افتقادهم يهلكون * ليس نصيب
20 يعقوب مثل هذا * لان الجابل الكل هذا هو ميراثه * الرب اسمه * انت تفرق لي اواني
21 الحرب * وانا افرق فيك امما * وانزع منك ملوكا * وافرق فيك فرسا وراكبه وافرق
22 23 فيك مركبات وركابهن * وافرق فيك رجلا وامراة * وافرق فيك شابا وعذري * وافرق
24 فيك راعيا وقطيعه * وافرق فيك فلاحا وفلاحته * وافرق فيك قايدا وجندك * واكافي
لبابل ولكل السكان الكلدانيين بجميع ظلاماتهم التي صنعوها على صهيون لعيونكم
يقول الرب *

* الاصحاح الثامن عشر *

25 * ها انا اليك ايها الجبل المفسود الذي افسد كل الارض * وامد يدي عليك واطردك
26 من الصخور * وادفعك مثل جبل محترق * فلا ياخذون منك حجرا للزاوية ولا حجرا للاساس *
27 لانك تكون للفناء الي الابد يقول الرب * ارفعوا علامة على الارض * بوقوا في الامم ببوق *
قدسوا الامم عليها * حيروا عليها مملكات فردا من قبلي * والكربيين * اقيموا عليها
مرامي * اصعدوا عليها خيلا مثل كثرة الجراد *

Attollite ſignum ſuper mœnia Babelis, 12
erigite pharetras, excitate cuſtodes, arma parate; quia Domini arbitrium eſt, facturus eſt quicquid locutus eſt
contra cives Babelis. Quæ habitas ſuper 13
aquas multas & ſuper copiam theſaurorum tuorum, advenit finis tuus verè
ſuper viſcera tua. Nam Dominus ju- 14
ravit per brachium ſuum, quòd implebo te hominibus ut locuſtis, & canta-
bunt de te hi qui deſcendent. Ejus qui 15
terram fecit potentiâ ſuâ, præparavit orbem ſapientiâ ſuâ, & prudentiâ ſuâ
cœlum extendit, Fremitum aquæ cum 16
fragore ponit in cœlo, extrahit nubes ab extremo terræ, fulgur ad pluviam componit, protulitque lucem è theſauris
ſuis; Cognitione caret omnis homo. 17
Pudeat omnem aurifabrum ſculptilium ſuorum, quia mendacium fundit; nul-
lus in iis ſpiritus reperitur, Ad falſita- 18
tem ſunt fabrefacta & collocata: tem-
pore viſitationis eorum peribunt. Haud- 19
quaquam ſors Jacobi hiſce ſimilis eſt: nam omnium plaſmator, is eſt hære-
ditas ipſius, Dominus nomen ejus. Tu 20
diſtribuis mihi vaſa bellica, & ego diſtribuam in te gentes, & auferam à te
reges: Diſtribuam in te equum cum 21
equite, & diſtribuam in te currus cum
ſeſſoribus eorum: Diſpergam in te vi- 22
rum ac mulierem, & diſpergam in te
juvenem ac virginem: Diſpergam in te 23
paſtorem & gregem ejus, & diſpergam in te aratorem & arvum ejus, diſperdamque
in te ducem & exercitum ejus: Deni- 24
que rependam Babeli omnibuſque civibus Chaldæis cunctas ipſorum iniquitates quas exercuerunt in Sionem, ob oculos veſtros, dicit Dominus.

Textus decimus octavus.

En me tibi mons corrupte qui totam ter- 25
ram corrupiſti: ut extendens contra te manum meam, devolvam te de petris, reddamque te ut montem exuſtum, Ita ut non accipiant ex te lapidem ad angu- 26
lum, aut lapidem ad fundamentum: ſed in perpetuum exterminium dicit Do-
minus. Erigite ſignum ſuper terram, 27
clangite inter gentes buccinâ, ſanctificate ſuper eam gentes: evocate ea in regnis Carda uno nomine, & inter Churanaos: erigite adverſus eam aggeres ad contorquendum jacula, adducite contra illam equos multitudine pares locuſtis:

יִרְמְיָה : כט

CAP. XXIX. כט

,Jeruſ. lalm de propheta ,Irmejah miſit quæ ,libri verba hæc Et
1 וְאֵלֶּה דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה הַנָּבִיא מִירוּשָׁלָ͏ִם
ad & ,ſacerdotes ad & ,tranſmigrationis ſeniorum reſiduum ad
אֶל־יֶתֶר זִקְנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־
fecerat tranſmigrare quem ,populum omnem ad & ,prophetas
הַנְּבִיאִים וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה
,regem Jechonjah egredi Poſt .Babel in Jeruſalaim de Nebuchadneſar
2 נְבוּכַדְנֶאצַּר מִירוּשָׁלַ͏ִם בָּבֶלָה׃ אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה הַמֶּלֶךְ
,fabrum & ,Jeruſalaim & ,Jehudah principes ,eunuchos & ,beram &
וְהַגְּבִירָה וְהַסָּרִיסִים שָׂרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם וְהֶחָרָשׁ
Ghemarjah & ,Saphan filii Elhaſah manû Per .Jeruſalaim de incluſorem &
3 וְהַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלָ͏ִם׃ בְּיַד אֶלְעָשָׂה בֶן־שָׁפָן וּגְמַרְיָה
ad Jehudah rex Sidchijah miſit quos) Chilchijah filii
בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־
dixit Sic .dicendo (Babel in ,Babel regem Nebuchadneſar
4 נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר
quam ,tranſmigrationi omni ,Iſrael Deus exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־
: habitate & ,domos Ædificate .Babel in Jeruſalaim de feci tranſmigrare
5 הִגְלֵיתִי מִירוּשָׁלַ͏ִם בָּבֶלָה׃ בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ
,uxores Accipite .eorum fructus comedite & ,hortos plantate &
6 וְנִטְעוּ גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־פִּרְיָן׃ קְחוּ נָשִׁים
& ,uxores veſtris filiis accipite & ,filias & ,filios generate &
וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת וּקְחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־
vos multiplicate & :filias &,filios pariant & ,viris date veſtras filias
בְּנוֹתֵיכֶם תְּנוּ לַאֲנָשִׁים וְתֵלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת וּרְבוּ־
quam ,civitatis pacem quærite Et .vos diminuatis non & ,ibi
7 שָׁם וְאַל־תִּמְעָטוּ׃ וְדִרְשׁוּ אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר
: Dominum ad ea pro orate & ;illuc vos feci tranſmigrare
הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בַעֲדָהּ אֶל־יְהוָה
Dominus dixit ſic Nam .pax vobis erit illius pace in quia
8 כִּי בִשְׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לָכֶם שָׁלוֹם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
qui ,veſtri prophetæ vobis imponant Ne :Iſrael Deus exercituum
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַל־יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־
,veſtra ſomnia ad audiatis ne & :veſtri divini & ,veſtro interiori in
בְּקִרְבְּכֶם וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲלֹמֹתֵיכֶם
vobis vaticinantes ipſi falſitate in Quia ſomniantes vos quæ
9 אֲשֶׁר אַתֶּם מַחְלְמִים׃ כִּי בְשֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם
dixit ſic Nam .Dominus dixit ,eos miſi non : meo nomine in
10 בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם־יְהוָה׃ כִּי־כֹה אָמַר
viſitabo ,anni ſeptuaginta Babel in implere os ad Quia : Dominus
יְהוָה כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד
reducendum ad ,bonum meum verbum vos ſuper ſuſcitabo & ,vos
אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם אֶת־דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב
,cogitationes novi ego Nam .iſtum locum ad vos
11 אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־הַמַּחֲשָׁבֹת
cogitationes : Dominus dixit ,vos ſuper cogitans ego quas
אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה מַחְשְׁבוֹת
.ſpem & ,noviſſimum vobis dandum ad : malum in non & ,pacis
שָׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃
exaudiam & : me ad orabitis & ,ibitis & ,me invocabitis Et
12 וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם וְהִתְפַּלַּלְתֶּם אֵלָי וְשָׁמַעְתִּי
toto in me quæſieritis cùm ,invenietis & ,me quæretis Et .vos ad
13 אֲלֵיכֶם׃ וּבִקַּשְׁתֶּם אֹתִי וּמְצָאתֶם כִּי תִדְרְשֻׁנִי בְּכָל־
reducam & ,Dominus dixit ,vobis inveniar Et .veſtro corde
14 לְבַבְכֶם׃ וְנִמְצֵאתִי לָכֶם נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־
cunctis de & ,gentibus univerſis de vos congregabo & ,veſtrã captivitatẽ
שְׁבִיתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם וּמִכָּל־
faciã reverti & : Dñs dixit ,illuc vos feci expelli quò ,locis
הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם־יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִי
,inde vos feci tranſmigrare quò ,locum ad vos
אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם׃

JEREMIAS.

Verſio VULG. LAT.

CAP. XXIX.

1 ET hæc ſunt verba libri, quem miſit Jeremias propheta de Jeruſalem ad reliquias ſeniorum tranſmigrationis, & ad ſacerdotes, & ad prophetas, & ad omnẽ populum, quem traduxerat Nabuchodonoſor de Jeruſalem in 2 Babylonem: Poſtquàm egreſſus eſt Jechonias rex, & domina, & eunuchi, & principes Juda & Jeruſalem, & faber & incluſor 3 de Jeruſalem: In manu Elaſa filii Saphan, & Gamariæ filii Helciæ, quos miſit Sedecias rex Juda ad Nabuchodonoſor regem Babylonis in Babylonem, di-4 cens; Hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael omni tranſmigrationi, quam tranſtuli de 5 Jeruſalem in Babylonem; Ædificate domos, & habitate: & plantate hortos, & comedite 6 fructum eorum. Accipite uxores, & generate filios & filias: & date filiis veſtris uxores, & filias veſtras date viris, & pariant filios & filias: & multiplicamini ibi, & nolite eſſe pauci numero. 7 Et quærite pacem civitatis, ad quam tranſmigrare vos feci: & orate pro ea ad Dominum: quia in pace illius erit pax vo-8 bis. Hæc enim dicit Dominus exercituum Deus Iſrael; Non vos ſeducant prophetæ veſtri, qui ſunt in medio veſtrûm, & divini veſtri: & ne attendatis ad ſomnia veſtra, quæ vos ſomni-9 atis: Quia falſò ipſi prophetant vobis in nomine meo: & non 10 miſi eos, dicit Dñs. Quia hæc dicit Dñs; Cùm cœperint impleri in Babylone ſeptuaginta anni, viſitabo vos: & ſuſcitabo ſuper vos verbum meum bonũ, ut reducam vos ad locum iſtũ. 11 Ego enim ſcio cogitationes, quas ego cogito ſuper vos, ait Dominus, cogitationes pacis, & non afflictionis, ut dem vobis 12 finem et patientiam. Et invocabitis me, et ibitis: et orabitis 13 me, et ego exaudiam vos. Quæretis me, et invenietis: cùm quæſieritis me in toto corde veſtro. 14 Et inveniar à vobis, ait Domin⁹: et reducam captivitatem veſtrã, et congregabo vos de univerſis gentibus, et de cunctis locis, ad quæ expuli vos, dicit Dominus: et reverti vos faciam de loco, ad quem tranſmigrare vos feci.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

28 Ἀναβιβάσατε ἐπ' αὐτὴν ἔθνη, τὸν βασιλέα τῶν Μήδων καὶ πάσης τῆς γῆς, τοὺς (γ) ἡγεμόνας αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς στρατηγοὺς 29 (δ) αὐτοῦ. Ἐσείσθη ἡ γῆ, καὶ ἐπόνεσε, διότι ἐξανέστη ἐπὶ Βαβυλῶνα λογισμὸς κυρίου, τοῦ θεῖναι τὴν γῆν Βαβυλῶνος εἰς ἀφα-30 νισμὸν, καὶ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτήν. Ἐξέλιπε μαχητὴς Βαβυλῶνος τοῦ πολεμεῖν, (ε) καθήσονται ἐκεῖ ἐν περιοχῇ, ἐθραύσθη ἡ δυναστεία αὐτῶν, ἐγενήθησαν ὡσεὶ γυναῖκες. ἐνεπυρίσθη τὰ σκηνώματα αὐτῆς, συνε-31 τρίβησαν οἱ μοχλοὶ αὐτῆς. Διώκων εἰς (ζ) ἀπάντησιν διώκοντος διώξεται, καὶ ἀναγγέλλων εἰς ἀπάντησιν ἀναγγέλλοντος, τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος, 32 ὅτι ἑάλωκεν ἡ πόλις αὐτοῦ. Ἀπ' ἐσχάτου τῶν διαβάσεων αὐτοῦ ἐλήφθησαν, καὶ τὰ (η) συστήματα αὐτῶν ἐνέπρησαν ἐν πυρὶ, καὶ ἄν-33 δρες αὐτοῦ οἱ πολεμισταὶ ἐξέρχονται. Διότι τάδε λέγει κύριος, Οἶκοι βασιλέως Βαβυλῶνος, ὡς ἅλων ὥριμος (θ) ἀλοηθήσονται· ἔτι μικρὸν, καὶ ἥξει ὁ ἀμητὸς αὐ-34 τῆς. Κατέφαγέ με, ἐμερίσατό με, κατέλαβέ με σκότος λεπτὸν, Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος κατέπιέ με, ὡς δράκων ἔπλησε τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς 35 τρυφῆς μου· ἔξωσάν με. Οἱ μόχθοι μου καὶ αἱ ταλαιπωρίαι μου εἰς Βαβυλῶνα, ἐρεῖ κατοικοῦσα Σιὼν, καὶ τὸ αἷμά μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους, (ι) ἐρεῖ Ἱερουσαλήμ. 36 Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ κρινῶ τὴν ἀντίδικόν σου, καὶ (κ) ἐκδικήσω τὴν ἐκδίκησίν σου, καὶ ἐρημώσω τὴν θάλασσαν αὐτῆς, καὶ ξηρανῶ (λ) τὴν πηγὴν αὐτῆς. 37 Καὶ ἔσται Βαβυλὼν εἰς ἀφανισμὸν, καὶ οὐ 38 κατοικηθήσεται. (μ) Ὅτι ἅμα ὡς λέοντες 39 ἐξηγέρθησαν, καὶ ὡς σκύμνοι λεόντων. Ἐν τῇ θερμασίᾳ αὐτῶν δώσω πότημα αὐτοῖς, καὶ μεθύσω αὐτοὺς, ὅπως καρωθῶσι, καὶ (ν) ὑπνώσωσιν ὕπνον αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἐξεγερ-40 θῶσι, λέγει κύριος. (ʻ) Καὶ καταβιβάσω αὐτοὺς ὡς ἄρνας εἰς σφαγὴν, καὶ ὡς κριοὺς 41 μετ' ἐρίφων. Πῶς ἑάλω καὶ ἐθηρεύθη τὸ καύχημα πάσης τῆς γῆς; πῶς ἐγένετο Βαβυλὼν εἰς ἀφανισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν; 42 Ἀνέβη ἐπὶ Βαβυλῶνα ἡ θάλασσα ἐν ἤχῳ κυμάτων αὐτῆς, καὶ κατεκαλύφθη. 43 Ἐγενήθησαν αἱ πόλεις αὐτῆς (ξ) ὡς γῆ ἄνυδρος καὶ ἄβατος, οὐ κατοικήσει ἐν αὐτῇ οὐδὲ εἷς, οὐδὲ μὴ καταλύσει ἐν αὐ-44 τῇ υἱὸς ἀνθρώπου. Καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ Βαβυλῶνα, καὶ ἐξοίσω ἃ κατέπιεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ συναχθῶσι (ο) πρὸς αὐτὴν ἔτι τὰ ἔθνη,

Facite aſcendere ſuper eam gentes, regem Medorum, & univerſæ terræ, præfectos ejus, & omnes duces ejus. Commota eſt 29 terra, & laboravit: quia inſurrexit ſuper Babylonem cogitatio Domini, ad ponendam terram Babylonis in deſolationem, & ut ea non habitetur. Defecit pugna-30 tor Babylonis à bellando: ſedebunt illic in præſidio: quaſſata eſt potentia eorum: facti ſunt, quaſi mulieres. Combuſta ſunt tabernacula ejus: contriti ſunt vectes ejus. Perſequens in occur-31 ſum perſequentis perſequetur, & nuntians in occurſum nuntiantis, ad nuntiandum regi Babylonis, quia capta eſt civitas ejus. Ab 32 extremo tranſituum ejus capti ſunt, & (k) collectiones eorum incenſæ ſunt in igni, & viri ejus bellatores egrediuntur. Quia 33 hæc dicit Dominus; Domus regis Babylonis, quaſi area matura, triturabuntur: adhuc modicum, & veniet meſſis ejus. Comedit 34 me, diviſit me, apprehenderunt me tenebræ tenues: Nabuchodonoſor rex Babylonis abſorbuit me, quaſi draco, implevit ventrem ſuum de teneritudine mea: expulerunt me. Labores mei et 35 vexationes meæ in Babylonem, dicet habitatrix Sion: & ſanguis meus ſuper habitatores Chaldæos, dicet Hieruſalem. Ideò 36 hæc dicit Dominus; Ecce ego judicabo adverſariam tuam, & ulciſcar ultionem tuam, & deſolabo mare ejus, & areſaciam fontem ejus: Et erit Babylon 37 in (l) ſolitudinem, & non habitabitur. Simul enim ut leones ex-38 citati ſunt, et ſicut catuli leonum. In calore eorum dabo potum eis, 39 & inebriabo eos, ut ſopiantur, & dormiant ſomnum ſempiternum, et non conſurgant, dicit Dominus. Et (m) deduc eos, 40 quaſi agnos ad mactationem, & quaſi arietes cum hœdis. Quo-41 modò capta (n) eſt, et per venationem occupata gloriatio univerſæ terræ? Quomodò facta eſt Babylon in deſolationem in gentibus? Aſcendit ſuper Ba-42 bylonẽ mare in ſonitu fluctuum ejus, (o) et cooperta eſt. Facta 43 ſunt civitates ejus, quaſi terra ſine aqua, et invia: nemo habitabit in ea: neque divertet in ea filius hominis. Et ulciſcar (p) 44 ſuper Babylonem, et extraham, quæ abſorbuit, ex ore ejus: et non congregabuntur ad eam gentes (q) ultrà:

MS.A. (γ) ἡγεμόνας (δ) αὐτοῦ, καὶ πάσης τῆς γῆς ἐξουσίας αὐτοῦ. Ἐσείσθη (ε) καὶ καθήσονται (ζ) ἀπαντῆν (η) συστήματα αὐτοῦ ἐνεπρήσθησαν (θ) ἀλοηθήσεται· (ι) * ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. (κ) ἐρημώσω τὴν θάλασσαν (λ) τὴν γῆν (μ) Ὡς λέοντες ἐξηγέρθησαν ἅμα, (ν) ὑπνώσουσιν (ʻ) Καταβίβασον (ξ) γῆ ἄνυδρος (ο) ἔτι πρὸς αὐτὴν τὰ ἔθνη,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כט

1 וְאִלֵּין פִּתְגָמֵי סִפְרָא דִשְׁלַח יִרְמְיָה נְבִיָּא מִירוּשְׁלֵם לְוָת שְׁאָר סָבֵי גָלוּתָא וּלְוָת כָּהֲנַיָּא
וּלְוָת סָפְרַיָּא וּלְוָת כָּל עַמָּא דְאַגְלֵי נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשְׁלֵם לְבָבֶל׃ 2 בָּתַר דִּנְלָא יְכָנְיָה
מַלְכָּא וּמַלְכְּתָא וְרַבְרְבַיָּא רַבְרְבֵי יְהוּדָה וִירוּשְׁלֵם וְאוּמָנַיָּא וְתָרְעַיָּא מִירוּשְׁלֵם׃ 3 בְּיַד
אֶלְעָשָׂה בַּר שָׁפָן וּגְמַרְיָה בַּר חִלְקִיָּה דִשְׁלַח צִדְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְוָת נְבוּכַד
נֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל לְבָבֶל לְמֵימַר׃ 4 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְכָל גָּלוּתָא
דְּאַגְלֵיתִי מִירוּשְׁלֵם לְבָבֶל׃ 5 בְּנוּ בָתִּין וְתִיבוּ וּצְובוּ גַנִּין וְאֵכוּלוּ יָת אִבֵּיהֶן׃ 6 סְבוּ נְשִׁין
וְאוֹלִידוּ בְּנִין וּבְנָן וּסְבוּ לִבְנֵיכוֹן נְשִׁין וְיָת בְּנָתֵיכוֹן הַבוּ לְגֻבְרַיָּא וִילִידָן בְּנִין וּבְנָן וּסְגוּ
תַּמָּן וְלָא תִזְעֲרוּן׃ 7 וְתִבְעוּ יָת שְׁלָם קַרְתָּא דְּאַגְלֵיתִי יָתְכוֹן לְתַמָּן וְצַלּוֹ עֲלַהּ קֳדָם יְיָ אֲרֵי
בִשְׁלָמַהּ יְהֵי לְכוֹן שְׁלָם׃ 8 אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יִטְעוֹן לְכוֹן
נְבִיאֵיכוֹן דְשִׁקְרָא דְבֵינֵיכוֹן וְקָסְמֵיכוֹן וְלָא תְקַבְּלוּן מִן חֶלְמֵי חֶלְמֵיכוֹן דְאַתּוּן מַחְלְמִין׃
9 אֲרֵי בְשִׁקְרָא אִנּוּן מִתְנַבַּן לְכוֹן בִּשְׁמִי לָא שְׁלַחְתִּנּוּן אֲמַר יְיָ׃ 10 אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אֲרֵי לְפוּם
מִשְׁלַם לְבָבֶל שַׁבְעִין שְׁנִין יֵיעוֹל דָּכְרָנְכוֹן קֳדָמַי וַאֲקִים עֲלֵיכוֹן יָת פִּתְגָמֵי תַקְנָא לַאֲתָבָא
יָתְכוֹן לְאַתְרָא הָדֵין׃ 11 אֲרֵי קֳדָמַי גְּלַן יָת מַחְשְׁבָתָא דִי אֲנָא מְחַשֵּׁב עֲלֵיכוֹן אֲמַר יְיָ
מַחְשְׁבַת שְׁלָמָא וְלָא לְבִישָׁא לְמִתַּן לְכוֹן סוֹף וְסִבּוּר׃ 12 וּתְצַלּוֹן קֳדָמַי וַאֲקַבֵּל צְלוֹתְכוֹן
וְתִבְעוֹן מִן קֳדָמַי וְאַעְבֵּיד בָּעוּתְכוֹן׃ 13 וְתִתְבְּעוּן דַּחְלְתִי וְתִשְׁכְּחוּן אֲרֵי תִבְעוּן מִן קֳדָמַי
בְּכָל לִבְּכוֹן׃ 14 וְאִשְׁתְּאַל לְכוֹן בְּמֵימְרִי אֲמַר יְיָ וְאָתִיב יָת גָּלוּתְכוֹן וְאֶכְנוֹשׁ יָתְכוֹן מִכָּל עַמְמַיָּא
וּמִכָּל אַתְרַיָּא דְּאַגְלֵיתִי יָתְכוֹן לְתַמָּן אֲמַר יְיָ וְאָתִיב יָתְכוֹן לְאַתְרָא דְּאַגְלֵיתִי יָתְכוֹן מִתַּמָּן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XXIX.

ET hæc ſunt verba libri quem miſit Jeremias propheta de Jeruſalem ad 1 reliquos ſeniores tranſmigrationis & ad ſacerdotes, & ad ſcribas, & ad omnem populum quem tranſmigrare fecit Nabuchodonoſor de Jeruſalem in Babyloniã. Poſtquam migravit Jechonias rex, & regina, & principes, 2 principes Juda, & Jeruſalem, & artifices, & janitores de Jeruſalem: Per ma-3 num Elghaſa filii Saphan, & Gamariæ filii Helchiæ, quos miſit Sedechias rex trib⁹ dom⁹ Juda ad Nabuchodonoſor regem Babylonis in Babyloniam, dicens: Hæc dicit Dñs exercituum, Deus Iſrael, ad omnem tranſmigrati-4 onem quam tranſmigrare feci de Jeruſalem in Babylonem. Ædificate do-5 mos & habitate; & plantate hortos, & comedite fruct⁹ eorum. Accipite 6 uxores, & generate filios & filias: & accipite filiis veſtris uxores, & filias veſtras tradite viris, & pariant filios & filias: & multiplicamini ibi, & non minuamini. Et quærite pacem civitatis ad quam tranſmigrare vos feci, 7 & orate pro ea corã Dño; quia in pace illi⁹ erit vobis pax. Quia hæc dicit 8 Dñs exercituum De⁹ Iſrael: Ne ſeducant vos pſeudoprophetæ veſtri qui ſũt inter vos, et divini veſtri: nec attendatis ad ſomnia veſtra quæ vos ſomniatis. Quia falſò ipſi prophetant vobis in nomine meo: non miſi eos, dicit 9 Dñs. Ita enim inquit Dñs: Cùm impleti fuerint in Babylone ſeptuaginta 10 anni, ſubibit recordatio veſtri corã me; & ſuſcitabo ſup vos verbũ meum rectũ, ut reducam vos in locũ iſtum. Quia coram me manifeſtæ ſunt cogita-11 tiones quas ego cogito ſup vos, dicit Dñs, cogitationes pacis et non in malum, ut dem vobis finẽ et ſpem. Et orabitis coram me; et ſuſcipiam orati-12 onem veſtrã; et quæretis à facie mea, et faciã deprecationem veſtram. Et re-13 quiretis timorem mei, et invenietis cùm poſtulabitis à facie mea toto corde veſtro. Et quæſit⁹ ero à vobis in verbo meo, dicit Domin⁹: et reducam 14 tranſmigrationem veſtram, et congregabo vos ex omnib⁹ populis et ex omnib⁹ locis ad quæ tranſmigrare vos feci, dicit Domin⁹. Et reducam vos in locum de quo tranſmigrare vos feci.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܛ *

1 * ܘܗܠܝܢ ܦܬܓܡܐ ܕܐܓܪܬܐ ܕܫܕܪ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܒܒܠ : ܠܘܬ ܩܫܝܫܐ
ܕܫܒܝܐ ܘܠܘܬ ܟܗܢܐ ܘܠܘܬ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ . ܘܠܘܬ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܫܒܐ
2 ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܒܒܠ . * ܡܢ ܒܬܪ ܕܢܦܩ ܝܘܟܢܝܐ ܡܠܟܐ
ܘܡܠܟܬܐ . ܘܡܗܝܡܢܐ ܘܪܘܪܒܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܕܐܘܪܫܠܡ . ܘܐܘܡܢܐ ܘܦܠܚܝ ܩܪܒܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ .
3 * ܒܐܝܕܐ ܕܐܠܥܣܐ ܒܪ ܫܦܢ ܘܕܓܡܪܝܐ ܒܪ ܚܠܩܝܐ . ܕܫܕܪ ܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ . ܠܘܬ
4 ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܠܒܒܠ . * ܘܐܡܪ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ :
5 ܠܟܠܗ ܫܒܝܬܐ ܕܐܫܒܝܬ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܒܒܠ . * ܒܢܘ ܒܬܐ ܘܝܬܒܘ . ܘܢܨܒܘ
6 ܓܢܐ ܘܐܟܘܠܘ ܦܐܪܝܗܝܢ . * ܣܒܘ ܢܫܐ ܘܐܘܠܕܘ ܒܢܝܐ ܘܒܢܬܐ . ܣܒܘ ܠܒܢܝܟܘܢ
ܢܫܐ . ܘܒܢܬܟܘܢ ܗܒܘ ܠܓܒܪܐ . ܘܢܐܠܕܢ ܒܢܝܐ ܘܒܢܬܐ . ܘܣܓܘ ܬܡܢ . ܘܠܐ
7 ܬܙܥܪܘܢ . * ܘܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܐܫܒܝܬܟܘܢ ܬܡܢ . ܘܨܠܘ ܥܠܝܗ ܩܕܡ ܡܪܝܐ .
8 ܕܒܫܠܡܗ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܠܡܐ . * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ
ܕܐܝܣܪܝܠ . ܠܐ ܢܛܥܘܢܟܘܢ ܢܒܝܐ ܕܒܝܢܬܟܘܢ . ܘܩܨܘܡܝܟܘܢ . ܘܠܐ ܬܫܡܥܘܢ ܠܚܠܡܝܟܘܢ
9 ܕܐܢܬܘܢ ܚܠܡܝܢ . * ܡܛܠ ܕܒܫܘܩܪܐ ܡܬܢܒܝܢ ܠܟܘܢ ܒܫܡܝ . ܘܐܢܐ ܠܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ .
10 ܐܡܪ ܡܪܝܐ . * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ . ܕܡܐ ܕܫܠܡܝ ܠܒܒܠ ܫܒܥܝܢ ܫܢܝܢ .
11 ܐܦܪܘܩܟܘܢ . ܘܐܩܝܡ ܠܟܘܢ ܦܬܓܡܐ ܛܒܐ . ܠܡܗܦܟܘܬܟܘܢ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ . * ܡܛܠ
ܕܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܚܫܒܬܐ ܕܡܚܫܒ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ . ܡܚܫܒܬܐ ܕܫܠܡܐ ܘܠܐ
12 13 ܕܒܝܫܬܐ . ܠܡܬܠ ܠܟܘܢ ܣܘܦܐ ܘܣܒܪܐ . * ܘܬܩܪܘܢܢܝ ܘܬܨܠܘܢ ܩܕܡܝ . * ܘܬܒܥܘܢܢܝ
14 ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟܘܢ . ܘܐܫܬܟܚ ܠܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ . * ܘܐܗܦܘܟ ܫܒܝܬܟܘܢ . ܘܐܟܢܫܟܘܢ
ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ . ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܬܪܘܬܐ ܕܒܕܪܬܟܘܢ ܬܡܢ . ܐܡܪ ܡܪܝܐ . ܘܐܗܦܟܟܘܢ
ܠܐܬܪܐ ܕܐܫܒܝܬܟܘܢ ܡܢ ܬܡܢ .

CAP. XXIX.

HOc autem eſt argumentum epiſtolæ quam 1 Jeroſolymis Babylonem miſit Jeremia propheta ad reliquos ſeniores captivos, ad ſacerdotes, ad falſos prophetas, & ad univerſum populum quem Nebuchadnoſar rex Babylonis deportaverat Jeroſolymis Babylonem, Poſteaquam Jochania rex cum regina, eunu-2 chis, principibus Judæ & Jeroſolymorum, artificib⁹, atque militib⁹, eſſet è Jeruſalem egreſſus, Per Elaſam filium Saphanis, & 3 Gemariam filium Helciæ, quos Babylonem miſit Sedecia rex Judæ ad Nebuchadnoſarem regem Babylonium. Ita dicit Domin⁹ 4 exercituum Deus Iſraelis ad omnes captivos qui Jeroſolymis Babylonem abducti ſunt; Ædificate domos, & inhabitate: plantate 5 hortos, & comedite fruct⁹ eorum: Uxores 6 ducite, & filios filiaſque generate: ducite uxores filiis veſtris, & filias veſtras date maritis, ut gignant filios & filias: & illìc augeſcite, ac ne minuamini: Fauſta precami-7 ni civitati quò vos captivos abegi, & pro ipſa Dominum orate; quoniam ab ej⁹ proſperitate pendet proſperitas veſtra. Nam ſic 8 ait Domin⁹ potentiſſim⁹ De⁹ Iſraelis, Ne ſeducant vos prophetæ qui ſunt inter vos, & divini veſtri; neque attendatis ſomniis veſtris quæ vos ſomniatis: Quia falſum ii 9 prophetant vobis nomine meo, neque illos ego miſi, dicit Domin⁹. Sic enim ait Domi-10 nus, Cùm expleti fuerint Babeli ſeptuaginta anni, ſalvabo vos, & ratos faciam de vobis ſermones jucundos, reducendo vos in locum iſtum. Ego enim ſcio cogitationem 11 quam de vobis cogito, dicit Domin⁹, cogitationem ſalubrem, non pernicioſam; dare ſcilicet vobis tandem ſpem, Ut invocetis me, 12 méque precemini: Et cùm quæſiveritis me 13 toto corde veſtro, invenietis me, dicit Domin⁹: Et reducam captivos veſtros, colli-14 gamque vos ex omnib⁹ gentib⁹ et ex omnibus terris quò vos diſperſi, ait Dominus, et reducam vos ad locum unde vos captivos abegi.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * أصعدوا عليها أمما * ملك الماديين وقواد كل أرضه * وجميع قواد جيوش كل أرضه
29 وسلطانه * تزلزلت الارض ووجعت * من أجل أن فكر الرب نهضت على بابل * ليضع أرض
30 بابل للفناء ولا تسكن * فني تحارب بابل أن تحارب * ويجلسون هناك في المرم * كسرت
31 ووهم * صاروا مثل النساء * أحرقت مساكنها * سحقت متاريسها * الطارد يطرد للقاء
32 الطارد والخبر لالتقاء الخبر * ليخبر ملك بابل أن مدينته هلكت * من آخر طرقاته
33 أخذوا * وأحرقت تاجاته بالنار * ورجاله المحاربون يخرجون * من أجل أنه هكذا يقول الرب *
34 بيوت ملك بابل مثل البيدر البالغ الذي يداس بعد قليل وأتي قطافه * أكلني
ورعي أدركني ظلام خفيف بختنصر ملك بابل * ابتلعني مثل تنين * ملأ بطنه من
35 نعيمي * أقصني أتعابي وسقوطي إلى بابل تقول الساكنة صهيون * ودمي على السكان
36 الكلدانيين قالت أيروسليم * لأجل هذا هكذا يقول الرب * ها أنا أدين غريمتك وأخرب
37 38 بحرها * وتصير بابل للفناء ولا تسكن * مثل أسود نهضوا معا * ومثل أشبال اللبوة *
39 في حرارتهم أعطيهم مسكرا وأسكرهم كي يسكرون وينامون نوما أبديا ولا يستيقظون
40 41 يقول الرب * أنزلهم مثل خراف للذبح * ومثل كباش مع جداء * كيف هلك وأصيد
42 فخر كل الارض * كيف صارت بابل للفناء في الامم * صعد على بابل البحر بعجيج
43 أمواجه وغطيت * صارت مدنها أرضا عديمة الماء وغير مسلوكة * لا يسكن فيها ولا
44 واحد * ولا نزل بها ابن إنسان * وأقضي على بابل * وأخرج ما ابتلعته من فيها * ولا يجتمع
إليها الامم بعد *

Adducite contra eam gentes, regem 28 Medorum, & duces totius terræ ipſius, omneſque duces turmarum totius regionis ac dominii ipſius. Tremuit do-29 luitque terra, quia cogitatio Domini concitata eſt contra Babelem, ut redigat terram Babelis in deſtructionem, nec habitetur. Deſinet miles Babylonis pu-30 gnare, & deſidebunt ibi in obſidione: fracta eſt magnanimitas eorum, facti ſunt ſicut fœminæ, exuſtæ ſunt habitationes ejus, vectes ejus contriti. Cur-31 ſor curret obviàm curſori, & nuntius obviàm nuntio, ut indicet regi Babelis urbem ejus periiſſe: Ab extremis aditibus 32 ejus eos eſſe occupatos, tiaras ejus igne combuſtas, & viros ejus bellatores exire. Sic enim dicit Dominus, Do-33 mus regis Babelis ſunt velut area matura, quæ paulò poſt trituranda eſt, & cujus inſtat vindemia. Exedit me, 34 laceravit me, comprehendit me ceu tenebræ veloces Bochtonaſſar rex Babelis, deglutivit me ut draco, ventrem ſuum implevit delitiis meis: Depulerunt 35 me ærumnæ & miſeriæ meæ in Babelem, dicit habitatrix Sionis: & ſanguis meus ſuper habitatores Chaldæos, inquit Jeruſalem. Iccirco ſic dicit Dominus, 36 Ecce ego judicabo adverſariam tuam, ejuſque mare vaſtabo: Et abibit Babel 37 in excidium, nec habitabitur. Ut leones 38 pariter ſurrexerunt, & ut leænæ. In 39 æſtu eorum præbebo illis potum, & inebriabo eos; ut inebriati dormiant ſomnum æternum, neque expergiſcantur, ait Dominus. Deducam eos ut agnos ad 40 jugulationem, & velut arietes cum hædis. Quomodo periit & venatione captus 41 eſt faſtus univerſæ terræ? quomodo redacta eſt Babel in deſtructionem inter gentes? Superavit Babelem mare 42 cum fremitu fluctuum ſuorum, & obruta eſt? Factæ ſunt urbes ejus terra 43 carens aquis & invia, quam nemo inhabitet, nullusque mortalium incolat? Et ſententiam feram contra Babelem, 44 extrahamque quod deglutivit, ex ejus ore: & non confluent amplius ad eam gentes:

ירמיה : כט

ſic Nam .Babel in prophetas Dominus nobis Suſcitavit : dixiſtis Quia
15 כִּי אֲמַרְתֶּם הֵקִים לָנוּ יְהוָה נְבִאִים בָּבֶלָה׃ כִּי־כֹה׀ 16
omnem ad & ,David ſolium *ad ſedentem* ,regem ad Dominus dixit
אָמַר יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל־כִּסֵּא דָוִד וְאֶל־כָּל־
vobiſcum ſunt egreſſi non qui ,veſtros fratres ,hac urbe in *habitantem* populũ
הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אִתְּכֶם
mittens ego Ecce : exercituum Dominus inquit Sic .tranſmigrationem in
17 בַּגּוֹלָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ
ficus ſicut eos dabo & : peſtem & ,famem ,gladium eos in
בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדָּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם כַּתְּאֵנִים
,gladio in eos *poſt* perſequar Et .malitia præ *comedentur* non quæ ,turpes
18 הַשֹּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב
,terræ regnis univerſis commotionẽ in eos dabo & : peſte in & ,fame in
בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וּנְתַתִּים לְזַוָּעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
,gentibus cunctis in opprobriũ in & ,ſibilum in & ,ſtuporem in & ,*execrationẽ* in
לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל־הַגּוֹיִם
,mea verba *ad* audierunt non quòd *eo* Pro *.illuc eos expuli quò*
19 אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּים שָׁם׃ תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי
,prophetas meos ſervos eos ad miſi quæ ,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִאִים
vos Et .Dominus dixit ,audiſtis non & ;mittendo & ,ſurgendo manè
20 הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם־יְהוָה׃ וְאַתֶּם
Jeruſalaim de miſi quam tranſmigratio omnis ,Domini verbum audite
שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלַםִ
Achab ad Iſrael Deus exercituum Dominus dixit Sic .Babel in
21 בָּבֶלָה׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אַחְאָב
vobis *prophetantes* ,Mahaſejah filium Sidchijahu ad & ,Cholajah filium
בֶּן־קוֹלָיָה וְאֶל־צִדְקִיָּהוּ בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַנִּבְּאִים לָכֶם
regis Nebuchadreſar manu in eos *dans* ego Ecce : *falſo* meo nomine in
בִּשְׁמִי שָׁקֶר הִנְנִי נֹתֵן אֹתָם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
omni maledictio eis ex aſſumetur Et .veſtris oculis in eos percutiet & ,Babel
22 בָּבֶל וְהִכָּם לְעֵינֵיכֶם׃ וְלֻקַּח מֵהֶם קְלָלָה לְכֹל
Dominus te Ponat : dicendo ,Babel in quæ ,Jehudah *tranſmigrationi*
גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ יְהוָה
eo Pro .igni in Babel rex *eos torruit* quos ,Achab ſicut & ,Sidchijahu ſicut
23 כְּצִדְקִיָּהוּ וּכְאֶחָב אֲשֶׁר־קָלָם מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאֵשׁ׃ יַעַן
uxoribus cum commiſerunt adulterium & ,Iſrael in nefas fecerunt quòd
אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנַאֲפוּ אֶת־נְשֵׁי
eis præcepi non quod ,*falſo* meo nomine in verbũ ſunt locuti &,ſuorũ *ſodalium*
רֵעֵיהֶם וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לוֹא צִוִּיתִם
Nechelamitem Semabjahu ad Et .Dominus dixit ,*teſtis & cognoſcens* ego *&*
24 וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֵד נְאֻם־יְהוָה׃ וְאֶל־שְׁמַעְיָהוּ הַנֶּחֱלָמִי
,Iſrael Deus exercituum Dominus dixit Sic : dicendo ,dices
25 תֹּאמַר לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
omnem ad literas tuo nomine in miſiſti tu quòd eo Pro : dicendo
לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה שָׁלַחְתָּ בְשִׁמְכָה סְפָרִים אֶל־כָּל־
,ſacerdotem Mahaſejah filium Sephanjah ad & ,Jeruſalaim in qui ,populum
הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַםִ וְאֶל־צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן
pro ſacerdotem te dedit Dominus : dicendo ,ſacerdotes univerſos ad &
26 וְאֶל כָּל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר׃ יְהוָה נְתָנְךָ כֹהֵן תַּחַת
,furioſo viro omni Domini domo *præfectos exiſtendum ad* ,ſacerdote Jehojadah
יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן לִהְיוֹת פְּקִדִים בֵּית יְהוָה לְכָל־אִישׁ מְשֻׁגָּע
,nunc Et .nervum in & ,*ſubverſionem* in eum *dabis &* ,prophetans &
27 וּמִתְנַבֵּא וְנָתַתָּה אֹתוֹ אֶל־הַמַּהְפֶּכֶת וְאֶל־הַצִּינֹק׃ וְעַתָּה
Quia ? vobis prophetantem Antothitem Irmejahu *in* increpâſti non quid ut
28 לָמָּה לֹא גָעַרְתָּ בְּיִרְמְיָהוּ הָעַנְּתֹתִי הַמִּתְנַבֵּא לָכֶם׃ כִּי
ædificate ;*ipſum* Longum : dicendo ,Babel nos ad miſit *propterea*
עַל־כֵּן שָׁלַח אֵלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר אֲרֻכָּה הִיא בְּנוּ
.eorum fructus comedite & ,hortos plantate & : habitate & ,domos
בָתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְעוּ גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶן׃

Verſio VULG. LAT.

15 Quia dixiſtis ; Suſcitavit nobis Dominus Prophetas in Babylone. 16 Quia hæc dicit Dominus ad regem, qui ſedet ſup ſoliũ David, et ad omnem populum habitatorem urbis hujus, ad fratres veſtros, qui non ſunt egreſſi vobiſcum in tranſmigrationẽ. 17 Hæc dicit Dominus exercituum; Ecce mittam in eos gladium, & famem, & peſtem : & ponam eos quaſi ficus malas, quæ comedi non poſſunt, eò quòd peſſimæ ſint. 18 Et perſequar eos in gladio, & in fame, & in peſtilentia: & dabo eos in vexationem univerſis regnis terræ; in maledictionem, & in ſtuporem, & in ſibilum, & in opprobrium cunctis gentibus, ad quas ego ejeci eos : 19 Eò quòd non audierint verba mea, dicit Dñs.: quæ miſi ad eos per ſervos meos prophetas, de nocte conſurgens, & mittens : & non audîſtis, dicit Dominus. 20 Vos ergò audite verbum Domini, omnis tranſmigratio, quam emiſi de Jeruſalem in Babylonem. 21 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael ad Achab filium Goliæ, & ad Sedeciam filium Maaſiæ, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter; Ecce ego tradam eos in manus Nabuchodonoſor regis Babylonis: & percutiet eos in oculis veſtris. 22 Et aſſumetur ex eis maledictio omni tranſmigrationi Juda, quæ eſt in Babylone, dicentium ; Ponat te Dominus ſicut Sedeciam, & ſicut Achab, quos frixit rex Babylonis in igne: 23 Pro eo quòd fecerint ſtultitiam in Iſrael, & mœchati ſunt in uxores amicorum ſuorum, & locuti ſunt verbum in nomine meo mendaciter, ꝙ non mandavi eis: ego ſum judex et teſtis, dicit Dñs. 24 Et ad Semeian Nehelamiten dices; 25 Hæc dicit Dñs exercituum, Deus Iſrael; Pro eo quòd miſiſti in nomine tuo libros ad omnem populum, qui eſt in Jeruſalem, & ad Sophoniam filium Maaſiæ ſacerdotem, & ad univerſos ſacerdotes, dicens; 26 Dñs dedit te ſacerdotem pro Joiade ſacerdote, ut ſis dux in domo Domini ſuper omnem virũ arreptitium & prophetantem, ut mittas eum in nervum & in carcerem. 27 Et nunc quarè non increpâſti Jeremiam Anathothiten, qui prophetat vobis? 28 Quia ſuper hoc miſit in Babylonem ad nos, dicens; Longũ eſt : ædificate domos, & habitate : et plantate hortos, et comedite fructus eorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

49 Καὶ ἐν Βαβυλῶνι πεσοῦνται τραυματίαι πάσης τῆς γῆς. 50 Ἀνασωζόμενοι ἐκ γῆς (π) πορεύεσθε, καὶ μὴ ἵστασθε· οἱ μακρόθεν μνήσθητε τοῦ κυρίου, καὶ Ἱερουσαλὴμ ἀναβήτω ἐπὶ τὴν καρδίαν (ρ) ὑμῶν. 51 Ἠσχύνθημεν ὅτι ἠκούσαμεν ὀνειδισμὸν ἡμῶν, κατεκάλυψεν ἀτιμία τὸ πρόσωπον ἡμῶν, εἰσῆλθον ἀλλογενεῖς εἰς τὰ ἅγια ἡμῶν, εἰς οἶκον κυρίου. 52 Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ αὐτῆς, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτῆς πεσοῦνται τραυματίαι. 53 Ὅτι ἐὰν ἀναβῇ Βαβυλὼν ὡς ὁ οὐρανὸς, καὶ ὅτι ἐὰν (σ) ὀχυρώσῃ τὰ τείχη ἰσχύϊ αὐτῆς, παρ' ἐμοῦ ἥξουσιν (τ) ἐξολοθρεύοντες αὐτὴν, λέγει κύριος. 54 Φωνὴ κραυγῆς ἐν Βαβυλῶνι, καὶ συντριβὴ μεγάλη (υ) ἐν γῇ Χαλδαίων, 55 Ὅτι ἐξωλόθρευσε κύριος τὴν Βαβυλῶνα, καὶ ἀπώλεσεν ἀπ' αὐτῆς φωνὴν μεγάλην ἠχοῦσαν ὡς ὕδατα πολλά· ἔδωκεν εἰς ὄλεθρον φωνὴν αὐτῆς. 56 Ὅτι ἦλθεν ἐπὶ Βαβυλῶνα ταλαιπωρία, ἑάλωσαν οἱ μαχηταὶ αὐτῆς, ἐπτόηται τὸ τόξον αὐτῶν, ὅτι ὁ θεὸς ἀνταποδίδωσιν αὐτοῖς. κύριος (φ) ἀνταποδίδωσιν, 57 Καὶ μεθύσει μέθῃ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς, καὶ τοὺς σοφοὺς (χ) αὐτῆς, καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτῆς, λέγει ὁ βασιλεὺς, Κύριος παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ. 58 Τάδε λέγει κύριος, Τεῖχος Βαβυλῶνος ἐπλατύνθη, κατασκαπτόμενον κατασκαφήσεται, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς αἱ ὑψηλαὶ ἐμπυρισθήσονται, καὶ οὐ κοπιάσουσι λαοὶ εἰς κενὸν, καὶ ἔθνη ἐν ἀρχῇ ἐκλείψουσιν. 59 Ὁ ΛΌΓΟΣ ὋΝ ἘΝΕΤΕΊΛΑΤΟ ΚΎΡΙΟΣ ἹΕΡΕΜΊΑ ΤΩ͂ ΠΡΟΦΉΤΗ εἰπεῖν τῷ Σαραίᾳ (ψ) υἱῷ Νηρείου, υἱοῦ Μαασαίου, ὅτε ἐπορεύετο παρὰ Σεδεκίου βασιλέως Ἰούδα εἰς Βαβυλῶνα, ἐν (ω) τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ Σαραίας ἄρχων δώρων. 60 Καὶ ἔγραψεν (*) Ἱερεμίας πάντα τὰ κακὰ ἃ ἥξει ἐπὶ Βαβυλῶνα ἐν (α) βιβλίῳ, πάντας τοὺς λόγους τούτους τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ Βαβυλῶνα.

Et in Babylone cadent interfecti univerſæ terræ. 49 *Qui evaditis de (r) terra; ite, & non ſubſiſtatis. Qui de longè, recordamini Domini : & Hieruſalem aſcendat ſuper cor veſtrum.* 50 *Confuſi ſumus, quia audivimus opprobrium noſtrum : cooperuit ignominia faciem noſtram : intrârunt alienigenæ in ſancta noſtra, in domum Domini.* 51 *Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus ; & ulciſcar ſuper ſculptilia ejus : & in omni terra ejus cadent interfecti :* 52 *Quia ſi aſcenderit Babylon, tanquàm cœlum, & quia, ſi munierit (ſ) muros fortitudine ſuâ ; à me venient qui exterminent eam, dicit Dominus.* 53 *Vox clamoris in Babylone, & contritio magna in terra Chaldæorum :* 54 *Quia exterminavit Dominus Babylonem, & diſperdidit ex ea vocẽ magnã ſonantem, quaſi aquas multas: dedit in perditionem vocem ejus :* 55 *Quoniam venit ſuper Babylonem calamitas, capti ſunt pugnatores ejus, tremuit arcus eorum : quia Deus retribuit eis. Dominus retribuit,* 56 *Et inebriabit ebrietate præfectos ejus, & ſapientes ejus, & duces ejus, dicit rex, Dominus omnipotens nomen illi.* 57 *Hæc dicit Dominus ; Murus Babylonis dilatatus eſt: effodiendo effodietur: & portæ ejus excelſæ comburentur : & (t) non laborabunt populi in vacuum : & gentes in principio deficient.* 58 *VERBUM, quod mandavit Dominus Hieremiæ prophetæ, ut diceret Saraæ filio Neriæ filii Maaſiæ; quando ibat à Sedecia rege Juda in Babylonem in anno quarto regni ejus : & Saraas princeps donorum.* 59 *Et ſcripſit Hieremias omnia mala, quæ venient ſuper Babylonem, in libro, omnia verba hæc ſcripta ſuper Babylonem.* 60

MS.A. (π) πορεύεσθε, μὴ ἵστασθε· (ρ) ἡμῶν. (σ) ὀχυρώσῃ ὕψος ἰσχύος αὐτῆς, (τ) ἐξολεθρεύοντες (υ) ἐκ γῆς Χαλδαίων, Ὅτι ἐξωλέθρευσεν (φ) ἀνταποδίδωσιν αὐτῇ τὴν ἀνταπόδοσιν, Καὶ (χ) αὐτῆς, λέγει ὁ βασιλεὺς, (ψ)* υἱοῦ Νηρείου, υἱοῦ Μαασαίου, (ω) τῷ τετάρτῳ ἔτει (*) Ἱερεμίας (α) βιβλίῳ ἓν πάντας τοὺς λόγους τοὺς ἐγγεγραμμένους

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 אֲרֵי אֲמַרְתּוּן אֲקֵים לָנָא יְיָ מַלְפִין בְּבָבֶל׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ עַל מַלְכָּא דְיָתֵיב עַל
16 כּוּרְסֵי דָוִד וְעַל כָּל עַמָּא דְיָתֵיב בְּאַרְעָא הָדָא אֲחֵיכוֹן דְלָא נְפַקוּ עִמְּכוֹן בְּגָלוּתָא׃
17 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת הָאֲנָא מְגָרֵי בְהוֹן יָת דְקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְכַפְנָא וּמוֹתָא וְאֶתֵּן יַתְהוֹן
18 כְּתֵינַיָא בִּישְׁתָא דְלָא מִתְאַכְלָן מִבִּישׁוּ׃ וְאֶרְדּוֹף בָּתְרֵיהוֹן בְּחַרְבָּא בְּכַפְנָא וּבְמוֹתָא
וְאֶתְּנִנּוּן לְזִיעַ לְכֹל מַלְכְוָת אַרְעָא לְמוֹמֵי וּלְצָדוּ וּלְאִשְׁתְּמָמוּ וּלְחִסוּדִין בְּכָל עַמְמַיָא
[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

15 Quia dixiſtis : Suſcitavit nobis Dñs doctores in Babylone. 16 Quia hæc dicit Dñs ad regẽ qui ſedet ſuper ſoliũ David, & ad populũ qui habitat in *terra* hac, ad fratres veſtros qui non ſunt egreſſi vobiſcum in tranſmigrationem. 17 Hæc dicit Dñs exercituum: Ecce ego immittam in eos occidentes gladio, & famẽ, & peſtẽ; & dabo eos ſicut fic⁹ malas, quæ comedi non poſſunt præ malitia. 18 Et perſequar eos occidentib⁹ gladio, fame & peſte. Et dabo eos in commotionẽ omnib⁹ regnis terræ, in maledictionẽ, & in deſolationẽ, & in ſtuporẽ, & in opprobriũ omnib⁹ populis ad quos tranſmigrare eos feci. 19 Pro eo quòd non obedierunt verbis meis, dicit Dñs, ad quos miſi ſervos meos prophetas, manè conſurgens & mittens, & non obedivſtis, dicit Dñs. 20 Vos autem ſuſcipite verbum Dñi, omnis tranſmigratio quã tranſmigrare feci de Jeruſalem in Babylonem. 21 Hæc dicit Dñs exercituũ De⁹ Iſrael ad Achab filium Choliæ, & ad Sedechiã filium Maaſiæ, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter : Ecce ego tradam eos in manum Nabuchodonoſor regis Babylonis, & occidet eos corã oculis veſtris. 22 Et aſſumetur ex eis maledictio omni tranſmigrationi Juda quæ eſt in Babylone, dicendo : Ponat te Dñs ſicut Sedechiam & ſicut Achab quos torruit rex Babylonis igni. 23 Pro eo quòd fecerunt ignominiã in Iſrael, & fornicati ſunt cum uxorib⁹ ſociorum ſuorum, & locuti ſunt verbum in nomine meo mendaciter, quod non præcepi eis : & coram me manifeſtum eſt, & verbum meum eſt teſtis, dicit Domin⁹. 24 Et Semeiæ Helamitæ loquẽris, dicens: 25 Hæc dicit Domin⁹ exercituum De⁹ Iſrael, in hunc modum: Pro eo quòd miſiſti in nomine tuo epiſtolas ad omnem populum qui eſt in Jeruſalem, & ad Sophoniã filium Maaſiæ ſacerdotem, & ad omnes ſacerdotes, dicens : 26 Domin⁹ conſtituit te ſacerdotem pro Jehojada ſacerdote, ut ſis conſtitut⁹ princeps ſacerdotum in domo ſanctuarii Domini, omni viro ſtulto & inſipienti, ut mittas eum in nervũ & in carcerẽ. 27 Et nunc, quare non increpâſti Jeremiam qui eſt de Anathoth, qui prophetat vobis ? 28 Quia propterea miſit ad nos in Babylonem, dicens, Longum eſt; ædificate domos, & habitate; & plantate hortos, & comedite fructum eorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]

15 Quia dixiſtis, Excitavit nobis Dominus prophetas in Babele. 16 Sic enim dicit Dominus de rege ſedente ſuper ſolium Davidis, & de toto populo habitante in hac civitate, fratribus veſtris qui non ſunt egreſſi vobiſcum tempore captivitatis : 17 Sic *inquam*, dicit Dominus potentiſſimus, Ecce mittam in eos gladium, famem, & peſtem ; & ſimiles reddam eos ficubus malis quæ comedi nequeunt præ ſua pravitate : 18 Et inſectabor eos gladio, fame, ac peſte: & formidini proponam eos univerſis regnis terræ, ſtupori, & maledictioni, ignominiæ, & ſibilo inter omnes gentes quò diſperſero eos: 19 Eò quòd non acquieverint ſermonibus meis, miſi enim ad eos omnes ſervos meos prophetas ; præmaturè miſi, at non acquieverunt eis, dicit Dominus. 20 Vos autem audite ſermonẽ Domini, O omnes captivi qui abducti eſtis Jeroſolymis Babylonem. 21 Sic ait Dominus Deus Iſraelis de Ahabo filio Coliæ, & de Sedecia filio Maaſiæ, qui vobis meo nomine falſò prophetant; Ecce tradam eos in manum Nebuchadnoſaris regis Babyloniæ, ut eos coram vobis gladio trucîdet, 22 Sintque execrationi apud omnes captivos qui ſunt in Babele ; ita ut dicatur, Faciat te Dominus ſimilem Sedeciæ & Ahabo, quos igne frixit rex Babelis : 23 Eò quòd crimen commiſerint in Iſraele, uxores ſociorum ſuorum ſtupraverint, meoque nomine falſò locuti ſint ſermones quos non præceperam eis : atque *horum* quidem conſcius ego ſum ac teſtis ait Dominus. 24 Porrò Semeia Nehemalites reſpondit ; 25 Sic dicit Dñs potentiſſimus Deus Iſraelis; (miſit enim ſuo nomine epiſtolam ad univerſum populum qui erat Jeroſolymis, & ad Sephaniam filium Maaſiæ ſacerdotem, & *reliquos* ſacerdotes) 26 Domin⁹ conſtituit te ſacerdotem loco Jojadai ſacerdotis, ut eſſes cenſor in domo Domini contra quenque prophetantem & in mendaciis delirantem, eumque conjiceres in carcerem & in ergaſtulum : 27 Cur ergò non increpas Jeremiam Anathothiten qui prophetat vobis ? 28 Ecce enim miſit ad nos in Babelem *dicens*, Diu futuri eſtis illic, ædificate domos, & inhabitate ; hortos plantate, & veſcimini fructibus eorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 * اخرج يا شعبي منها * وينقذ كل امرء نفسه هاربا من شدة غضب الرب * MS. Ox. *]
46 * ليلا منكسر قلوبهم ويفرعون من الخبر الذي يسمع في الارض * ويثب والٍ علي والٍ *
47 * من اجل ذلك ستجي ايام يقول الرب امر فيها باصنام بابل المنحوتة * وتهلك الارض
48 كلها * وتسقط قتلاها كلها * وتفرح لبابل السماء والارض * وجميع ما فيها * سياتيها
49 50 المنتهبون من الجربي يقول الرب] * وفي بابل يسقطون جرحا كل الارض * ايها المتخلصون
من الارض انطلقوا لا تقفوا * ايها البعداء اذكروا الرب * ولتصعد ايروسليم علي قلبنا *
51 * افتضحنا لانا سمعنا تعييرا * غطت الاهنة وجهنا * دخلت الغرباء الجنس الي مقادسنا الي
52 بيت الرب * لاجل هذا ايام تاتي يقول الرب * واقضي علي منحوتاتها * وفي كل ارضها يسقطون
53 الجرحا * لانه ان تعالت بابل مثل السماء * وان حصنت ارتفاع قوتها * من قبلي تاتي
54 مفسدوها يقول الرب * صوت صراخ في بابل * وانكسار عظيم من ارض الكلدانيين *
55 * لان الرب استاصل بابل واهلك منها الصوت العظيم الذي يصوت مثل مياه كثيرة *
56 اعطي للفساد صوتها * لان سطوه اتت علي بابل * هلكت محاربوها * جرح قوسهم * لان الله
57 كافاهم * الرب كافاها مكافاة * واسكر ولاتها سكرا وحكماها يقول الرب * الملك الرب الضابط الكل
58 اسمه * هكذا يقول الرب * سور بابل عرض يهدم انهداما * وابوابها المرتفعات يحرقون
* ولا تتعب الشعوب باطلا * والامم في البدء يعدمون *
59 * القول الصاير من قبل الرب الي ارميا ليقوله لصارايا بن نيريو بن معسيا * لما انطلق من
عند صدقيا ملك يهوذا الي بابل في السنة الرابعة من ملكته * وصارايا رئيس الهدايا *
60 * وكتب ارميا جميع الشرور التي تاتي علي بابل في سفر واحد * جميع هذه الاقوال
المكتوبة علي بابل *

[MS. Oxon. *Egredimini ex illa popule mi, & fugâ eripite unuſquiſq; animam ſuam, ab æſtu furoris Domini :* 45 *Ne fortè conſternetur animus eorum, & percellantur propter rumorem qui auditur in terra, quum contigerit dominator adverſùs dominatorem.* 46 *Propterea dies veniunt, dicit Dominus, quibus pronuntiavit de ſculptilibus Babylonis idolis : & tota illa terra peribit, & omnes confoſſi ejus cadent in ea.* 47 *Gaudebunt de Babele cœli & terra, & quæcunq; ſunt in eis, ſiquidem ab Aquilone venient in eam direptores, dicit Dominus.*] 48 *Et in Babele corruent vulnerati totius terræ.* 49 *O qui ex hac terra evaſiſtis, abite, ne moremini : O longinqui, recordamini Domini, & Jeruſalem nobis in mentem veniat.* 50 *Erubeſcimus, quoniam audimus opprobrium noſtrũ, operit ignominia faciem noſtrã: ingreſſi ſunt alienigenæ in ſanctuaria noſtra, in domum Domini.* 51 *Iccirco dies veniunt, dicit Dominus, quum judiciũ feram adverſùs ſculptilia ejus, & per totam terram ejus cadent vulnerati.* 52 *Nam licèt efferret ſe Babel æquè ac cœlum, & licèt muniret eminentiam roboris ſui ; à me venient vaſtatores ejus, dicit Dominus.* 53 *Vox clamoris in Babele, & conquaſſatio magna de terra Chaldæorum :* 54 *Nam Dominus exterminavit Babelem, & perdidit ex ea vocem prægrandem quæ fremebat more aquarum multarum, tradidit corruptioni vocem earum.* 55 *Calamitas enim ſuper Babelem venerit, peribunt bellatores ejus, extinctus arcus eorum ; quia Dominus rependet eis, Dominus reddidit illi retributionem.* 56 *Et ebriare faciet præfectos ejus, & ſapientes ejus, dicit Dominus, cujus nomen eſt Rex omnipotens.* 57 *Sic dicit Dominus, Murus Babelis quò dilatatus fuit, funditus everteur ; & portæ ejus altiſſimæ comburentur : nec fruſtra laborabunt populi, & gentes ipſo initio conſumentur.* 58

Sermo qui factus eſt à Domino ad Jeremiam, ut referret Saraæ filio Neriæ filii Maaſiæ, quum à Sedecia rege Judæ Babelem eſt profectus, anno quarto regni ipſius; erat autem Saraa præpoſitus muneribus. 59

Et ſcripſit Jeremias cuncta mala quæ eventura erant Babeli, in libello uno, omnes hos ſermones ſcriptos contra Babelem. 60

ירמיה : ל

Irmejahu auribus in ,hanc epistolam sacerdos Sephanjah legit Et

29 ויקרא צפניה הכהן את־הספר הזה באזני ירמיהו

Mitte :dicendo ,Irmejahu ad Domini verbum fuit Et .prophetæ

30 הנביא: ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו לאמר: שלח

31 ad Dominus dixit Sic :dicendo ,transmigrationem omnem ad

על־כל־הגולה לאמר כה אמר יהוה אל־

,Semahjahu vobis prophetavit quòd eo Pro : Nechalamitem Semahjah

שמעיה הנחלמי יען אשר נבא לכם שמעיה

Idcirco .mendacio *super* vos fecit fidere & ,eum misi non ego &

32 ואני לא שלחתיו ויבטח אתכם על־שקר: לכן

,Nechalamitem Semahjah *super visitans* ego Ecce : Dominus dixit sic

כה־אמר יהוה הנני פקד על־שמעיה הנחלמי

populi medio in habitans vir ei erit non ,ejus semen *super* &

ועל־זרעו לא־יהיה לו איש יושב בתוך־העם

dixit ,meo populo *faciens* ego quod ,*bono in* videbit non & ,hujus

הזה ולא־יראה בטוב אשר־אני עשה־לעמי נאם־

.Dominum *super* est locutus *defectionem* quia : Dominus

יהוה כי־סרה דבר על־יהוה:

CAP. XXX. ל

: dicendo ,Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum

1 הדבר אשר היה אל־ירמיהו מאת יהוה לאמר:

tibi Scribe : dicendo ,Israel Deus Dominus dixit Sic

2 כה־אמר יהוה אלהי ישראל לאמר כתב־לך

: libro in te ad sum locutus quæ ,*verba* omnia

את כל־הדברים אשר־דברתי אליך אל־ספר:

convertam & ,Dominus dixit ,*venientes* dies ecce Etenim

3 כי הנה ימים באים נאם־יהוה ושבתי

: Dominus dixit ,Jehudah & ,Israel mei populi captivitatem

את־שבות עמי ישראל ויהודה אמר יהוה

,eorum patribus dedi quam ,terram ad eos faciam redire &

והשבתים אל־הארץ אשר־נתתי לאבותם

Dominus est locutus quæ verba hæc Et .eam possidebunt &

4 וירשוה: ואלה הדברים אשר דבר יהוה

: Dominus dixit sic Quoniam .Jehudah ad & ,Israel ad

5 אל־ישראל ואל־יהודה: כי־כה אמר יהוה

Interrogate .pax non & ,formido : audivimus terroris vocem

6 קול חרדה שמענו פחד ואין שלום: שאלו־

virum omnem vidi quare : masculus *pariens* si ,videte & ,nunc

נא וראו אם־ילד זכר מדוע ראיתי כל־גבר

sunt conversæ & ,parturientem tanquam suos lumbos super suas manus

ידיו על־חלציו כיולדה ונהפכו

; *illa sicut non à* , illa dies magna quia ,Væ ? pallorem in facies omnes

7 כל־פנים לירקון: הוי כי גדול היום ההוא מאין כמהו

die in erit Et .servabitur eo ab & ,Jahacob ipsi *ipsa angustiæ* tempus &

8 ועת־צרה היא ליעקב וממנה יושע: והיה ביום

,tuo collo *desuper* ejus jugum conteram ,exercituū Dominus dixit , illa

ההוא נאם יהוה צבאות אשבר עלו מעל צוארך

Servient Et .extraneis ultra *eo in* servient non & ,rumpam tua vincula &

9 ומוסרותיך אנתק ולא יעבדו־בו עוד זרים: ועבדו

.eis suscitabo quem ,suo regi David & ,suo Deo Domino

את יהוה אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם:

consterneris nec ,Dominus dixit ,Jahacob mi serve timeas ne tu Et

10 ואתה אל־תירא עבדי יעקב נאם־יהוה ואל־תחת

terra de tuum semen & ,longè à te salvificans ego ecce quia : Israel

ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת־זרעך מארץ

,erit pacatus & ,requiescet & ,Jahacob revertetur & ,eorum captivitatis

שבים ושב יעקב ושקט ושאנן

.exterrens non &

ואין מחריד:

Versio VULG. LAT.

29 Legit ergò Sophonias sacerdos librum istum in auribus Jere-
30 miæ prophetæ. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam,
31 dicens; Mitte ad omnem transmigrationem, dicens; Hæc dicit Dominus ad Semeian Nehelamiten; Pro eo quòd prophetavit vobis Semeias, & ego non misi eum: & fecit vos confidere
32 in mendacio: Idcircò hæc dicit Dominus; Ecce ego visitabo super Semeian Nehelamiten, & super semen ejus: non erit ei vir sedens in medio populi hujus, & non videbit bonum, quod ego faciam populo meo, ait Dominus: quia prævaricationem locutus est adversùs Dominum.

CAP. XXX.

1 Hoc verbum, quod factum est ad Jeremiam à Domino, dicens;
2 Hæc dicit Dominus Deus Israel, dicens; Scribe tibi omnia verba, quæ locutus sum ad te, in
3 libro. Ecce enim dies veniunt, dicit Dominus: & convertam conversionem populi mei Israel & Juda, ait Dominus: & convertam eos ad terram, quam dedi patribus eorum: & pos-
4 sidebunt eam. Et hæc verba, quæ locutus est Dominus ad Is-
5 rael & ad Judam: Quoniam hæc dicit Dominus; Vocem terroris audivimus: formido, & non
6 est pax. Interrogate, & videte si generat masculus: quarè ergò vidi omnis viri manum super lumbum suum, quasi parturientis, & conversæ sunt uni-
7 versæ facies in auruginem? Væ, quia magna dies illa, nec est similis ejus: tempúsque tribulationis est Jacob, & ex ipso
8 salvabitur. Et erit in die illa, ait Dominus exercituum: conteram jugum ejus de collo tuo, & vincula ejus dirumpam, & non dominabuntur ei ampliùs
9 alieni: Sed servient Domino Deo suo, & David regi suo,
10 quem suscitabo eis. Tu ergò ne timeas serve meus Jacob, ait Dominus, neque paveas Israel: quia ecce ego salvabo te de terra longinqua, & semen tuum de terra captivitatis eorum: & revertetur Jacob, & quiescet, & cunctis affluet bonis, & non erit quem formidet:

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

61 Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας πρὸς Σαραίαν, Ὅταν ἔλθῃς εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ὄψῃ καὶ ἀναγνώσῃ
62 πάντας τοὺς λόγους τούτους, Καὶ ἐρεῖς, Κύριε κύριε, σὺ ἐλάλησας ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, τοῦ (β) ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸν, καὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν αὐτῷ κατοικοῦντας ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους,
63 ὅτι ἀφανισμὸς εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται. Καὶ ἔσται ὅταν (γ) παύσῃ τοῦ ἀναγινώσκειν τὸ βιβλίον τοῦτο, καὶ ἐπιδήσεις (δ) ἐπ' αὐτὸ λίθον,
64 καὶ ῥίψεις αὐτὸ εἰς μέσον τοῦ Εὐφράτου, Καὶ ἐρεῖς, Οὕτως καταδύσεται Βαβυλὼν, (ε) καὶ οὐ μὴ ἀναστῇ ἀπὸ προσώπου τῶν κακῶν, ὧν ἐγὼ ἐπάγω ἐπ' αὐτήν.

61 *Et dixit Hieremias ad Saraam; Cùm veneris in Babylonem, & videris & legeris omnia ver-*
62 *ba hæc: Et dices; Domine, Domine, tu locutus es super locum istum ad disperdendum eum, & ut non sint in eo habitantes ab homine usque ad pecus: quia so-*
63 *litudo in seculum erit. Et erit, cùm cessaveris legere librum hunc; & ligabis lapidem ad e-*
64 *um, & projicies eum in medium Euphratis, Et dices; Sic demergetur Babylon, & non resurget à facie malorum, quæ ego induco super eam.*

MS. A. (β ἐξολεθρεῦσαι (γ) παύσῃ ἀναγινώσκων (δ) αὐτῷ (ε) οὐ μὴ

Cap. 47. Vulg. Lat. ΚΕΦ. κθ'.

1 ΕΠΙ ΤΟΥΣ ἈΛΛΟΦΥΛΟΥΣ
2 ΤΑΔΕ ΛΕΓΕΙ ΚΥΡΙΟΣ· Ἰδοὺ ὕδατα (α) ἀναβαίνει ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ ἔσται εἰς χειμάρρουν κατακλύζοντα, καὶ κατακλύσει γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, πόλιν καὶ τοὺς (β) κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ. καὶ κεκράξονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ (γ) ἀλαλάξουσιν ἅπαντες
3 οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν. Ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ὅπλων τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, (δ) ἤχου τροχῶν αὐτοῦ. οὐκ ἐπέστρεψαν πατέρες (ε) ἐφ' υἱοὺς αὐτῶν
4 ἀπὸ ἐκλύσεως χειρῶν αὐτῶν. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ (ζ) ἐπερχομένῃ τοῦ ἀπολέσαι πάντας τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἀφανιῶ τὴν Τύρον, καὶ τὴν Σιδῶνα, καὶ πάντας τοὺς καταλοίπους τῆς βοηθείας αὐτῶν, ὅτι (η) ἐξολοθρεύσει
5 κύριος (θ) τοὺς καταλοίπους τῶν νήσων. Ἥκει φαλάκρωμα ἐπὶ Γάζαν, (ι) ἀπερρίφη Ἀ-
6 σκάλων, καὶ οἱ κατάλοιποι Ἐνακίμ. Ἕως τίνος κόψεις ἡ (κ) μάχαιρα τοῦ κυρίου; ἕως τίνος (λ) οὐχ ἡσυχάσεις; ἀποκατάστηθι εἰς
7 τὸ κολεόν σου, ἀνάπαυσαι, καὶ ἐπάρθητι. Πῶς (μ) ἡσυχάσει, καὶ κύριος ἐνετείλατο αὐτῇ ἐπὶ τὴν Ἀσκάλωνα, καὶ ἐπὶ τὰς παραθαλασσίους, ἐπὶ τὰς καταλοίπους ἐπεγερθῆναι;

7 Cap. 49. Vulg. Lat. ΤΗ ἸΔΟΥΜΑΙΑ, τάδε λέγει κύριος, Οὐκ ἔστιν ἔτι σοφία ἐν Θαιμὰν, (ν) ἀπώλετο βουλὴ ἐκ
8 συνετῶν, ᾤχετο σοφία αὐτῶν, Ἠπατήθη ὁ τόπος αὐτῶν· βαθύνατε (ξ) εἰς κάθισιν οἱ κατοικοῦντες ἐν (ο) Δαιδὰμ, ὅτι δύσκολα ἐποίησεν· ἤγαγον ἐπ' αὐτὸν ἐν χρόνῳ, ᾧ
9 (π) ἐπεσκεψάμην ἐπ' αὐτόν. Ὅτι τρυγηταὶ (ρ) ἦλθον, οἳ οὐ καταλείψουσίν σοι κατάλειμμα· ὡς κλέπται ἐν νυκτὶ, ἐπιθήσουσι
10 (σ) χεῖρα αὐτῶν. Ὅτι ἐγὼ κατέσυρα τὸν Ἡσαῦ, ἀνεκάλυψα τὰ κρυπτὰ αὐτῶν, κρυβῆναι οὐ μὴ δύνωνται, ὤλοντο διὰ χεῖρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ, (τ) γείτονός μου, καὶ οὐκ ἔστιν
11 Ὑπολείπεσθαι ὀρφανόν σου, ἵνα ζήσηται· καὶ ἐγὼ ζήσομαι, καὶ αἱ χῆραι ἐπ' ἐμὲ πεποίθασιν.

CAP. XXIX.

1 SUPER (*a*) *Allophylos*
2 *Hæc dicit Dominus; Ecce aquæ ascendunt ab Aquilone, & erunt in torrentem inundantem: & inundabunt terram, & plenitudinem ejus, civitatem, & habitantes in ea. Et clamabunt homines, & ululabunt omnes habita-*
3 *tores terræ A voce impetûs ej*, ab armis pedum ejus, & à concussione curruum ejus, sonitu rotarum ejus. Non converterunt se patres super filios suos præ dissolutione manuum suarum, In die*
4 *superveniente ad perdendum omnes Allophylos. Et delebo Tyrum, & Sidonem, & omnes reliquos auxilii eorum: Quia exterminabit Dominus reliquos*
5 *(b) insularum. Venit calvitium super Gazam: projecta est Ascalon, & reliqui Enacim. Usque-*
6 *quò concîdes gladius Domini? usquequò non quiesces? Regredere in vaginam tuam, requiesce, &*
7 *tollere. Quomodò requiescet; & Dominus mandavit ei super Ascalonem, & adversùs maritimas, (c) super reliquas ut insurgat?*
7 *(d) IDUMÆÆ, hæc dicit Dominus; Non est ultrà sapientia in Thæman: periit consilium à prudentibus: obiit sapien-*
8 *tia eorum: Conculcatus est locus eorum. (e) Demergite in sessionem, qui habitatis in Dædan: quia dura fecit. Adduxi super eum in tempore, quo visitavi su-*
9 *per eum: Quia vindemiatores venerunt; qui non relinquent tibi reliquias: quasi fures in nocte,*
10 *imponent manum suam: Quia ego detraxi Esau, revelavi abscondita eorum; abscondi non poterunt. Perierunt per manum fratris sui, (f) vicini mei: & non est*
11 *Relinqui pupillum tuũ, ut vivat. Et ego *faciam vivere; & viduæ super me confiderunt.*

MS. A. (α) ἀναβαίνει (β) ἐνοικοῦντας (γ) ὀλολύξονται πάντες (δ) καὶ ἤχου τῶν τροχῶν αὐτοῦ. (ε) ἐπὶ (ζ) ἐρχομένῃ (η) ἐξολεθρεύσει (θ) τὰς καταλοίπους (ι) ἀπερρίφη Ἀσκάλων, καὶ τὰ κατάλοιπα (κ) μάχαιρα κυρίου; (λ) οὐκ (μ) ἡσυχάσεις, (ν) ἐπώλετο (ξ) ἑαυτοῖς εἰς κάθησιν (ο) Δαιδὰν, (π) ἐπεσκεψάμην αὐτόν. (ρ) ἦλθόν σοι, οὐ καταλείψουσίν σοι καταλείμματα· ὥσπερ κλέπται (σ) χεῖρας αὐτῶν. Ὅτι ἐγὼ κατηραύνησα (τ) καὶ γείτονος αὐτοῦ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 וקרא צפניה כהנא ית אגרתא הדא קדם ירמיה נביא: והוה פתגם נבואה מן
30 קדם יי עם ירמיה למימר: שלח לות כל בני גלותא למימר כדנן אמר יי על שמעיה
31 דמן חלם חלף דאתנבי לכון שמעיה ואנא לא שלחתיה וארחיץ יתכון על שקרא:
32 בכן כדנן אמר יי הא אנא מסער על שמעיה דמן חלם ועל בנוהי לא
יהי ליה גבר יתיב בגו עמא הדין ולא יחזי בטובא דאנא עביד לעמי אמר יי ארי
סטיא מליל קדם יי:

ל

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מן קדם יי למימר: כדנן אמר יי אלהא דישראל
2 למימר כתב לך ית כל פתגמיא דמלילית עמך על ספרא: ארי הא יומיא אתן אמר
3 יי ואתיב ית גלות עמי ישראל ויהודה אמר יי ואתבנון לארעא דיהבית לאבהתהון
4 ויחסנונה: ואלין פתגמיא דמליל יי על ישראל ויהודה: ארי כדנן אמר
5 יי קל זועא שמענא דחלא ולית שלם: שאילו כען וחזו אם יליד דכר מדין
6 חזיתי כל גבר ידוהי מחתן על חרציה כילדתא ומשתנין כל אפיא למהוי כירקנא:
7 וי ארי רב יומא ההוא לית דכותיה ועדן עקא הוא ליעקב ומנה יתפרק: ויהי
8 בעדנא ההיא אמר יי צבאות אתבר ניר עממיא מצואריכון וחנקיכון אפסק
9 ולא ישתעבדון בישראל עוד עממיא: ויפלחון קדם יי אלההון וישתמעון למשיחא
10 בר דוד מלכהון דאקים להון: ואת לא תדחל עבדי יעקב אמר יי ולא תתבר ישראל
ארי הא אנא פריק לך מרחיק וית בנך מארע גלותהון ויתובון דבית יעקב וישקטין
וישרון לרחצן ולית דמניד:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

29 Et legit Sophonias sacerdos epistolam hanc coram Jeremia propheta.
30 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Jeremia, dicens:
31 Mitte ad omnes filios transmigrationis, dicens: Hæc dicit Dominus ad Semeiam Helamitem: Pro eo quòd prophetavit vobis Semeias, &
32 ego non misi eum, & confidere vos fecit in mendacio. Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce ego visitabo super Semeiam Helamitem, & super filios ejus, & non erit ei vir sedens in medio populi hujus, & non videbit bonum quod ego faciam populo meo, dicit Dominus. Quia perversum locutus est coram Domino.

CAP. XXX.

1 Verbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam à facie Domini, di-
2 cens: Hæc dicit Dominus Deus Israel, in hunc modum: Scribe tibi
3 omnia verba quæ locutus sum tecum, in libro. Quia ecce dies veniunt, dicit Dominus; & convertam transmigrationem populi mei Israel & Juda, dicit Dominus; & reducam eos ad terram quam dedi patribus eorum,
4 & possidebunt eam. Et hæc sunt verba quæ locutus est Dominus super
5 Israele & Juda. Quia hæc dicit Dominus: Vocem commotionis au-
6 divimus; terroris, & non erat pax. Interrogate nunc & videte num pariat masculus. Quare vidi omnis viri manus demissas super lumbos suos, more parturientis; & mutatas universas facies, ut sint quasi au-
7 rugo? Væ, quia magna est dies illa, & non est ei similis; & tempus tri-
8 bulationis est Jacob, & ex ipsa salvabitur. Et erit in tempore illo, dicit Dominus exercituum; conteram jugum populorum de cervicibus vestris,
9 & vincula vestra dirumpam; & non subjicietur Israel ultrà populis. Et servient coram Domino Deo suo, & obedient Christo filio David regi suo,
10 quem suscitabo eis. Tu autem ne timeas serve mi Jacob, dicit Dominus, nec conteraris Israel: quia ecce ego salvabo te de longinquo, & filios tuos de terra transmigrationis eorum; & revertentur viri domus Jacob, & quiescent, & habitabunt confidenter; & non erit qui exterreat eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܘܩܪܐ ܨܦܢܝܐ ܟܗܢܐ ܐܓܪܬܐ ܗܕܐ ܒܐܕܢܘܗܝ ܕܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ
30 ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܫܕܪ ܠܘܬ ܟܠܗ ܫܒܝܐ. ܘܐܡܪ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܫܡܥܝܐ
31 ܢܚܠܡܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܢܒܝ ܠܟܘܢ ܫܡܥܝܐ ܡܕܡ ܕܐܢܐ ܠܐ ܫܕܪܬܗ: ܘܐܬܟܠܟܘܢ ܥܠ ܫܘܩܪܐ.
32 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܦܩܕ ܐܢܐ ܥܠ ܫܡܥܝܐ ܢܚܠܡܝܐ ܘܥܠ ܙܪܥܗ. ܘܠܐ
ܢܗܘܐ ܠܗ ܓܒܪܐ ܕܝܬܒ ܒܓܘ ܥܡܐ ܗܢܐ. ܘܠܐ ܢܚܙܐ ܒܛܒܬܐ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܠܥܡܝ
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܡܠܬܐ ܣܪܝܬܐ ܡܠܠ ܥܠ ܡܪܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܠ *

1 * ܦܬܓܡܐ ܕܗܘܐ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ
2 ܕܐܝܣܪܝܠ. ܟܬܘܒ ܠܟ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟ. ܥܠ ܟܬܒܐ. * ܡܛܠ ܕܗܐ
3 ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܗܦܟ ܫܒܝܬܗ ܕܥܡܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܕܝܗܘܕܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
ܘܐܗܦܟ ܐܢܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܐܒܗܝܗܘܢ. ܘܢܐܪܬܘܢܗ. * ܘܗܠܝܢ ܦܬܓܡܐ ܕܐܡܠܠ
4 ܡܪܝܐ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܘܥܠ ܝܗܘܕܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܩܠܐ ܕܙܘܥܬܐ ܫܡܥܢ ܕܚܠܬܐ
5 ܘܠܝܬ ܫܠܡܐ. * ܫܐܠܘ ܘܚܙܘ ܐܢ ܝܠܕ ܕܟܪܐ. ܡܛܠܡܢܐ ܚܙܝܬ ܐܝܕܝ ܟܠ ܓܒܪ
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
ܢܦܠܚܘܢ ܬܘܒ ܠܢܘܟܪܝܐ. * ܐܠܐ ܢܦܠܚܘܢ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ. ܘܠܕܘܝܕ ܡܠܟܗܘܢ
9 ܕܐܩܝܡ ܠܗܘܢ. * ܘܐܢܬ ܠܐ ܬܕܚܠ ܥܒܕܝ ܝܥܩܘܒ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܬܬܒܪ ܐܝܣܪܝܠ:
10 ܡܛܠ ܕܗܐ ܦܪܩ ܐܢܐ ܠܟ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܘܠܙܪܥܟ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܫܒܝܬܗܘܢ. ܘܢܗܦܘܟ ܝܥܩܘܒ
ܘܢܫܠܐ. ܘܢܫܬܝܢ ܘܢܬܢܝܚ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܕܡܙܝܥ.

29 Legit autem Sephania sacerdos hanc episto-
30 lam audiente Jeremiâ prophetâ. Fuit itaque sermo Domini ad Jeremiam prophetam
31 his verbis; Mitte ad omnes captivos, Sic dicit Dominus ad Semeiam Nehemaliten, Quia vobis prophetavit Semeia res pro quibus ego non miseram eum, & inani spe vos
32 lactavit: Idcircò sic ait Dominus, Ecce animadversuturus sum in Semeiam Nehemaliten & in semen ejus, ita ut non remaneat ipsi quisquam habitans inter populum istum, neque videat bonum quod facturus sum populo meo, dicit Dominus; eò quòd flagitium sit locutus contra Dominum.

CAP. XXX.

1 Sermo qui factus est ad Jeremiam à Domi-
2 no. Dixit ergò; Sic ait Dominus Deus Israelis, Scribe tibi omnes sermones quos tibi
3 dixi, in volumine: Nam ecce dies venturi sunt, ait Dominus, quibus reducam captivos populi mei Israelis & Judæ, ait Dominus; reducam inquam, eos in terram quam dedi
4 patribus eorum, & possidebunt eam. Hi ergò sunt sermones quos locutus est Dominus
5 de Israele & de Juda. Sic ait Dominus, Vocem tremoris audivimus, pavorem, ac
6 nullam securitatem. Sciscitamini & videte num pariat mas: cur video cujuscunque viri manus lateribus suis appositas more parturientis *fœminæ*, & omnes vultus in adustæ rei
7 *colorem* versos? Heu quàm magnus futurus est ille dies, neque enim erit illi similis: tempus quidem calamitosissimum erit Jacobo, sed
8 eripietur ex eo. Erit enim illo die, dicit Dominus exercituum, ut frangam jugum ejus à collo tuo, & lora tua disrumpam; neque
9 servitute premant eos inposterùm alieni, Sed serviant Domino Deo suo, & Davidi regi suo
10 quem suscitabo eis. Tu itaque ne timeto serve mi Jacob, dicit Dominus, néve consternator O Israel; quoniam ecce liberaturus te sum è *loco* remoto, & semen tuum è terra captivitatis suæ; & habitabit Jacob securus, quiescet, ac tranquillus erit, nec erit illi *quisquam* infensus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

61 * وقال ارميا لصارا * اذا اتيت الي بابل وتعاين وتقرا جميع هذه الاقوال وتقول * يا رب يا رب انت
62 تكلمت على هذا الموضع لتستاصله * والا يكون فيه سكان من الانسان الي البهيمة * لانه يكون
فسادا الي الدهر * ويكون اذا فرغت تقرا هذا السفر * فتربط فيه حجرا وتلقيه في وسط الفرات *
63 * وتقول * هكذا تسقط بابل ولا تقوم * تطفا من وجه الكلدانيين مما انا اجلب عليهم *
64

* الفصل التاسع والعشرون *

* الاصحاح التاسع عشر *

1 * القول على القبايل الغرباء * هكذا يقول الرب * ها مياه تصعد من الجربياء وتصير فايضة
2 الي الوادي * وتغرق الارض بكمالها المدينة والسكان فيها * وتصرخ الناس * وتهلك جميع سكان
3 الارض * من صوت وثبته * من اسلحة قدميه * ومن زلزلة مركباته وصوت بكراته * لم ترجع
4 الاباء على بنيهم * من انحلال ايديهم في اليوم المقبل * لاهلك جميع القبايل الغريبة * وافني
5 صور وصيدا وجميع بقايا معونتهما * لان الرب يستاصل بقايا الجزاير * القرع ياتي على غزة *
6 طرحت عسقلان والبقايا في اكيم * الي متى تجذبين * سيف الرب تقطع * الي متى لا تستقر *
7 عد الي غمدك واسترح وارتفع * كيف يستقر والرب امر على عسقلان وعلى سواحل البحرية
لينهض على البقايا *

* في ادوم *

7 * هكذا يقول الرب ليس في تامان حكمة موجودة بعد * هلك الراي من الحكماء * فرت حكمتهم *
8 * خذع موضعهم * عمقوا لهم جلسة السكان في دادان * لانه صنع عسيرات جلبت عليه في
9 الزمان لما تطلعت عليها * لان القطافون اتوا الذين لا يتركون لك بقية * مثل السراق في
10 الليل يضعون عليهم * لاني انا جذبت خفياتهم لا يستطيعون ان يختفوا * هلكوا بيد اخيهم
11 وجاري * ولا يتركون يتيمك كي يعيش * وانا اعيش * والارامل على يتوكلن *

61 *Deinde dixit Jeremia Saraæ, Quum perveneris Babelem, tum inspicies legesque*
62 *omnes hos sermones, ac dices; O Domine, O Domine, tu locutus es contra locum istum, te penitùs eversurum eum, neque mansuros in eo habitatores ullos ex humano aut belluino genere, quippe qui fu-*
63 *turus est destructioni perpetuæ. Et ubi absolveris legere libellum istum, alligabis ei lapidem, projiciesque in medium*
64 *Euphratis, Ac dices; Hoc modo ruat Babel, neque resurgat: obruatur ab aspectu Chaldæorum ob ea quæ ego inducturus sum adversùs eos.*

CAP. XXIX.
Textus decimus nonus.

1 Sermo contra nationes exteras.
2 *Sic dixit Dominus, En aquæ ascendent ex Aquilone, & inundabunt ad torrentem usque, operientque totam planè terram, urbem & habitantes in ea: & exclamabunt homines, & peribunt omnes*
3 *habitatores terræ, A fragore irruptionis ejus, ab armis pedum ejus, & à terræmotu curruum ejus, & strepitu rotarum ejus: non convertentur patres ad filios suos, præ remissione manuum suarum in*
4 *die venturo. Equidem perdam omnes nationes exteras, & consumam Tyrum ac Sydonem, omnesque reliquias subsidii earum: nam Dominus extirpaturus est*
5 *reliquias Insularum. Porrigo obveniet Gizæ, prosternetur Ascalon, & reliquiæ quæ supersunt in Acchim: ad quem te*
6 *contrahes? Gladie Domini amputabisne? quousque non requiesces? revertere in vaginam tuam, quiesce, & abscede.*
7 *Quomodo quiesceret, quum Dominus præceperit ei ut insurgeret in reliquias Ascalonis & orarum maritimarum?*

Contra Edom.

7 *Sic dicit Dominus, Non extat ampliùs in Themane sapientia, defecit consilium à*
8 *sapientibus, friguit sapientia eorum: Excisus est locus eorum, profundam sibi fecerunt sessionẽ habitantes in Dadane. Quia dura perpetravit, adducam super eam calamitatem quo tempore invisam eam.*
9 *Nam vindemiatores venient, qui nullas relinquent tibi reliquias: ut fur in nocte*
10 *obsidebunt eos: Quoniam ego subtraxi abdita eorum, non poterunt abdere sese: peribunt per manum fratris sui ac vicini*
11 *mei: Et non permittent pupillo tuo ut vivat: sed ego vivificabo, & viduæ mihi confident.*

ירמיה: לא

faciam nam:te salvandum ad ,DOMINUS ait ,ego tecum Quoniam
11 כִּי־אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אֶעֱשֶׂה
veruntamē : illuc te dispersi quò ,gentibus cunctis in consummationē
כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֲפִצוֹתִיךָ שָּׁם אַךְ
mundando & , judicio in te castigabo &,cōsummationē faciam non te
אֹתְךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה
,tua contritio Desperata : Dominus dixit sic Nam .te mundabo non
12 לֹא אֲנַקֶּךָּ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָנוּשׁ לְשִׁבְרֵךְ
curationis medicinæ :medelam ad tuū judiciū judicans Non .tua plaga dolorifica
13 נַחְלָה מַכָּתֵךְ׃ אֵין־דָּן דִּינֵךְ לְמָזוֹר רְפֻאוֹת תְּעָלָה
: quærent non te ,tui sunt obliti tui amatores Omnes .tibi non
14 אֵין לָךְ׃ כָּל־מְאַהֲבַיִךְ שְׁכֵחוּךְ אוֹתָךְ לֹא יִדְרֹשׁוּ
multitudinem propter :crudeli castigatione te percussi inimici plaga quia
כִּי מַכַּת אוֹיֵב הִכִּיתִיךְ מוּסַר אַכְזָרִי עַל רֹב
,tua cōtritione super clamabis Quid .tua peccata invaluerunt tuæ iniquitatis
15 עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ חַטֹּאתָיִךְ׃ מַה־תִּזְעַק עַל־שִׁבְרֵךְ
invaluerunt tuæ iniquitatis multitudinē propter ? tuū dolorem desperatum
אָנוּשׁ מַכְאֹבֵךְ עַל רֹב עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ
,te devorantes omnes Propterea .tibi hæc feci ,tua peccata
16 חַטֹּאתַיִךְ עָשִׂיתִי אֵלֶּה לָךְ׃ לָכֵן כָּל־אֹכְלַיִךְ
erūt &:ibunt captivitatē in ipsi universi tui hostes universi &;devorabūtur
יֵאָכֵלוּ וְכָל־צָרַיִךְ כֻּלָּם בַּשְּׁבִי יֵלֵכוּ וְהָיוּ
.prædam in dabo te prædantes cunctos & ,direptionem in te diripientes
שֹׁאסַיִךְ לִמְשִׁסָּה וְכָל־בֹּזְזַיִךְ אֶתֵּן לָבַז׃
: Dominus dixit,te sanabo tuis plagis à &,tibi emplastrum faciā ascendere Quia
17 כִּי אַעֲלֶה אֲרֻכָה לָךְ וּמִמַּכּוֹתַיִךְ אֶרְפָּאֵךְ נְאֻם־יְהוָה
dixit Sic .eam non quærens ipsa Sijon ,te vocaverunt expulsam quia
18 כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דֹּרֵשׁ אֵין לָהּ׃ כֹּה אָמַר
ej' habitaculorū &,Jahacob tentoriorū captivitatē convertens ego Ecce:Dominus
יְהוָה הִנְנִי־שָׁב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקוֹב וּמִשְׁכְּנֹתָיו
super palatium & ,ejus cumulum super civitas ædificabitur & : miserebor
אֲרַחֵם וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ וְאַרְמוֹן עַל־
: ludentium vox & ,confessio eis ex egredietur Et .sedebit ejus normam
19 מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב׃ וְיָצָא מֵהֶם תּוֹדָה וְקוֹל מְשַׂחֲקִים
non & ,eos honorabo & ; minuentur non & ,eos faciam multiplicare &
וְהִרְבִּתִים וְלֹא יִמְעָטוּ וְהִכְבַּדְתִּים וְלֹא
me coram ejus cœtus & ,quondam sicut ejus filii erunt Et .evilescent
20 יִצְעָרוּ׃ וְהָיוּ בָנָיו כְּקֶדֶם וַעֲדָתוֹ לְפָנַי
ejus præstans erit Et .eum opprimentes omnes super visitabo & : disponetur
21 תִּכּוֹן וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־לֹחֲצָיו׃ וְהָיָה אַדִּירוֹ
,eū appropinquare faciā & ,egredietur ej' interiori de ej' dominator & ,eo ex
מִמֶּנּוּ וּמֹשְׁלוֹ מִקִּרְבּוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיו
accedendum ad suum cor edulcavit hic iste quis quia : me ad accedet &
וְנִגַּשׁ אֵלָי כִּי מִי הוּא־זֶה עָרַב אֶת־לִבּוֹ לָגֶשֶׁת
ero ego &,populum in mihi eritis Et ? Dominus dixit ,me ad
22 אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃ וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה
turbo ;est egressus furore Domini turbo Ecce .Deum in vobis
23 לָכֶם לֵאלֹהִים׃ הִנֵּה סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה יָצְאָה סַעַר
ira revertetur Non .residebit impiorum caput super ; imminens
24 מִתְגּוֹרֵר עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל׃ לֹא יָשׁוּב חֲרוֹן
: sui cordis molimina ipsum statuere ad usque &,eum facere ad usque,Domini nasi
אַף־יְהוָה עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ מְזִמּוֹת לִבּוֹ
.eo in intelligetis dierum novissimo in
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ׃

CAP. XXXI. לא

familiis universis Deum in Ero ,Dominus dixit ,illo tempore In
1 בָּעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה אֶהְיֶה לֵאלֹהִים לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת
.populum in mihi erunt ipsi & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃

Versio VULG. LAT.

11 Quoniam tecum ego sum, ait Dominus, ut salvem te: faciam enim consummationē in cunctis gentibus, in quibus dispersi te: te autem non faciam in consummationem: sed castigabo te in judicio, ut non videaris tibi innoxius. 12 Quia hæc dicit Dominus; Insanabilis fractura tua, 13 pessima plaga tua. Non est qui judicet judicium tuum ad alligandum: curationum utilitas non 14 est tibi. Omnes amatores tui obliti sunt tuî, téque non quærent: plagâ enim inimici percussi te castigatione crudeli: propter multitudinem iniquitatis tuæ dura facta sunt pecca- 15 ta tua. Quid clamas super contritione tua? insanabilis est dolor tuus: propter multitudinem iniquitatis tuæ, & propter dura 16 peccata tua, feci hæc tibi. Propterea omnes, qui comedunt te, devorabuntur: & universi hostes tui in captivitatē ducētur: & qui te vastant, vastabuntur, cunctósq; prædatores tuos dabo in prædā. 17 Obducam enim cicatricem tibi, & à vulneribus tuis sanabo te, dicit Dominus. Quia Ejectam vocaverunt te, Sion: Hæc est, quæ non habebat requirentem. 18 Hæc dicit Dominus; Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum Jacob, & tectis ejus miserebor, & ædificabitur civitas in excelso suo, & templum juxta ordinem suum fundabitur. 19 Et egredietur de eis laus, vóxq; ludentium: & multiplicabo eos, & non minuentur: & glorificabo 20 eos, & non attenuabuntur. Et erunt filii ejus sicut à principio, & cœtus ejus coram me permanebit: & visitabo adversùm 21 omnes qui tribulant eum. Et erit dux ejus ex eo: & princeps de medio ejus producetur: & applicabo eum, & accedet ad me. Quis enim iste est, qui applicet cor suum ut appropinquet mihi, 22 ait Dñs? Et eritis mihi in populū, 23 & ego ero vobis in Deum. Ecce turbo Dñi, furor egrediens, pro- 24 cella ruens, in capite impiorum conquiescet. Non avertet iram indignationis Dñs, donec faciat & compleat cogitationem cordis sui: in novissimo dierum intelligetis ea.

CAP. XXXI.

1 In tempore illo, dicit Domin'; Ero Deus universis cognationibus Israel, & ipsi erunt mihi in populum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 Ὅτι τάδε (υ) εἶπε κύριος, Οἷς οὐκ ἦν νόμος πιεῖν τὸ ποτήριον, ἔπιον· ϗ σὺ (φ) ἀθωωμένη οὐ μὴ ἀθωωθῇς, 13 Ὅτι κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος, ὅτι εἰς ἄβατον, ϗ εἰς ὀνειδισμὸν, ϗ εἰς (χ) κατάρασιν ἔσῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ϗ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς ἔσονται ἔρημοι (ψ) εἰς αἰῶνα. 14 Ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου, ϗ ἀγγέλους εἰς ἔθνη ἀπέστειλεν· Συνάχθητε, ϗ παραγένεσθε εἰς αὐτὴν, 15 ἀνάστητε εἰς πόλεμον. (ω) Μικρὸν ἔδωκά σε ἐν ἔθνεσιν, (α) εὐκαταφρόνητον ἐν 16 ἀνθρώποις. Ἡ παιγνία σου ἐνεχείρησέ σοι, ἰταμία καρδίας σου κατέλυσε τρυμαλιὰς πετρῶν, συνέλαβεν ἰσχὺν βουνοῦ ὑψηλοῦ. (β) ὅτι ὕψωσεν ὥσπερ ἀετὸς (γ) νοσσιὰν 17 αὐτοῦ, ἐκεῖθεν καθελῶ σε. Καὶ ἔσται ἡ Ἰδουμαία εἰς ἄβατον, πᾶς ὁ παραπορευόμενος 18 ἐπ' αὐτὴν συριεῖ. Ὥσπερ κατεστράφη Σόδομα ϗ Γόμορρα, ϗ αἱ πάροικοι αὐτῆς, εἶπε κύριος παντοκράτωρ, οὐ μὴ (δ) καθίσει ἐκεῖ ἄνθρωπος, ϗ οὐ μὴ (ε) παροικήσει ἐκεῖ υἱὸς 19 ἀνθρώπου. Ἰδοὺ ὥσπερ λέων ἀναβήσεται ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου (ζ) εἰς τόπον Αἰθάμ, ὅτι ταχὺ ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς, ϗ τοὺς νεανίσκους ἐπ' αὐτὴν (η) ἐπιστήσατε· ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; ϗ τίς ἀντιστήσεταί μοι; ϗ τίς οὗτος ποιμὴν, ὃς στήσεται κατὰ πρόσωπόν 20 μου; Διατοῦτο ἀκούσατε βουλὴν κυρίου, ἣν ἐβουλεύσατο ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν, ϗ λογισμὸν αὐτοῦ ὃν ἐλογίσατο ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Θαιμάν, Ἐὰν μὴ (θ) συμψηθῶσι τὰ ἐλάχιστα τῶν προβάτων, ἐὰν μὴ ἀβατωθῇ 21 ἐπ' (ι) αὐτοὺς κατάλυσις αὐτῶν. Ὅτι ἀπὸ φωνῆς πτώσεως αὐτῶν (κ) ἐφοβήθη ἡ γῆ, 22 (λ) ϗ κραυγὴ θαλάσσης οὐκ ἠκούσθη. Ἰδοὺ ὥσπερ ἀετὸς ὄψεται, ϗ ἐκτενεῖ τὰς πτέρυγας ἐπ' ὀχυρώματα αὐτῆς. ϗ ἔσται ἡ καρδία τῶν ἰσχυρῶν τῆς Ἰδουμαίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης.

Quia hæc dicit Dominus; (g) 12 Quibus non erat lex bibere calicem; biberunt: & tu absoluta non (h) absolveris: Quoniam 13 per meipsum juravi, dicit Dominus, quoniam in invium, & in opprobrium, & in maledictionem eris in medio ejus: & omnes civitates ejus erunt desertæ in seculum. Auditum au- 14 divi à Domino; & (i) angelos ad gentes misit; Congregamini, & advenite ad eam, exurgite in bellum. Parvulum dedi 15 te in gentibus, contemptibilem in hominibus. Lusio tua molita est 16 tibi, impudentia cordis tui: habitavit cavernas petrarum, apprehendit fortitudinem collis excelsi. Quoniam (k) exaltavit, quasi aquila, nidum suum, indè detraham te. Et erit Idumæa in 17 invium: omnis præteriens super eam (l) sibilabit. Sicut subver- 18 sa est Sodoma, & Gomorra, & vicinæ ejus, dixit Dominus omnipotens; non sedebit ibi homo, & non habitabit ibi filius hominis. Ecce quasi leo ascendet de medio 19 Jordanis, in locum Æ.ham: quia citò expellam eos ab ea: & juvenes super eam state. Nam quis, sicut ego? & quis resistet mihi? Et quis iste pastor, qui stabit ante faciem meam? Propterea audite 20 consilium Domini, quod deliberavit super Idumæam, & cogitationem ejus, quam cogitavit super habitantes Theman, Si non (m) abripiantur minima ovium, si non invia fiet super eos habitatio ipsorum: Quoniam à vo- 21 ce ruinæ eorum timuit terra, & clamor maris (n) non est auditus. Ecce, sicut aquila videbit, 22 & extendet alas super munitiones ejus. Et erit cor fortium Idumææ in die illa, quasi cor mulieris parturientis.

MS. A. (υ) λέγει (φ) ἀθωουμένη οὐ μὴ ἀθωωθῇς, ὅτι πίνων πίεσαι. Καὶ (χ) κατάραν (ψ) εἰς τὸν αἰῶνα. (ω) Ἰδοὺ μικρὸν δέδωκα (α) ϗ εὐκαταφρόνητον (β) ὅτι ἐὰν ὑψώσεις (γ) νοσσιάν σου, (δ) κατοικήσει (ε) καθίσῃ (ζ) εἰς τὸν τόπον Ἠθάμ, (η) ἐπιστήσεται· (θ) συμψηφισθῶσιν (ι) αὐτῇ (κ) ἐσείσθη (λ) ϗ κραυγή σου ἐν θαλάσσῃ ἠκούσθη.

Cap. 49. Vulg.Lat.

ΚΕΦ. λ'.

1 Τοῖς υἱοῖς Ἀμμὼν οὕτως εἶπε κύριος, Μὴ υἱοὶ οὐκ εἰσὶν ἐν Ἰσραὴλ, ἢ παραλαμβανόμενος οὐκ ἔστιν (α) αὐτοῖς; διατί παρέλαβε Μελχὸλ τὴν Γαλαάδ, ϗ ὁ λαὸς αὐτῶν ἐν πόλεσιν αὐτῶν (β) ἐνοικήσει; 2 Διατοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, ϗ ἀκουτιῶ ἐπὶ Ῥαββὰθ θόρυβον (γ) πολέμων, ϗ ἔσονται εἰς ἄβατον ϗ εἰς ἀπώλειαν, ϗ (δ) βωμοὶ αὐτῆς ἐν πυρὶ κατακαυθήσονται, ϗ παραλήψεται Ἰσραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ.

CAP. XXX.

Filiis (a) Ammon sic dixit 1 Dominus; Nunquid filii non sunt in Israel? vel, (b) qui accipiat hæreditate, non est eis? Cur hæreditate accepit (c) Melchol ipsam Galaad, & populus eorum in civitatibus eorum inhabitabit? Propterea ecce dies 2 veniunt, ait Dominus, & auditum faciam super (d) Rabbath tumultum bellorum: & erunt in invium, & in perditionem: & aræ ejus in igne comburentur, & assumet Israel principatum suū.

MS.A. (α) ἐν αὐτοῖς; διότι (β) ἐνοικεῖ; (γ) πολέμου, (δ) οἱ βωμοὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 אֲרֵי בְסַעְדָךְ מֵימְרִי אֲמַר יְיָ לְמִפְרְקָךְ אֲרֵי אַעְבֵיד גְמִירָא בְּכָל עַמְמַיָא דְבַדַרְתָּךְ לְתַמָן
בְּרַם עִמָךְ לָא אַעְבֵּד גְמִירָא וְאַיְתֵי עֲלָךְ יִסוּרִין לְאַלָפוּתָךְ בְּרַם בְּדִין חֲסוּךְ וְשֵׁיצָאָה לָא
12 אֲשֵׁיצְנָךְ׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ תַקִיף תַּבְרִיךְ מְמַרְעָא מַחְתִּיךְ׃ לֵית דְדָאֵן דִינִיךְ לְרַחֲמָא 13
14 עֲלִיךְ אַסוּ לָא סְלֵיקַת לִיךְ׃ כָּל רַחֲמַיִךְ אַנְשִׁיוּךְ מִשְׁאַל בִּשְׁלָמִךְ לָא תְבָעוּ אֲרֵי מַחַת
15 סַנְאָה אַלְקֵתִיךְ יִסוּר אַכְזְרָאִין עַל דִסְגִיאוּ חוֹבַיִךְ תְּקִיפוּ חַטְאַיִךְ׃ מָה אַתְּ מְצַוְחָא עַל
16 תַּבְרִיךְ מְמַרְעָא מַחְתִּיךְ עַל דִסְגִיאוּ חוֹבַיִךְ תְּקִיפוּ חַטְאַיִךְ עֲבָדִית אִלֵין לִיךְ׃ בְּכֵן כָּל
אַנְסַיִךְ יִתְאַנְסוּן וְכָל סָנְאַיִךְ כּוּלְהוֹן בְּשִׁבְיָא יְהָכוּן וִיהוֹן עָדַיִךְ לַעֲדִי וְכָל בָּזְזַיִךְ אֶמְסַר
17 לְבִזָא׃ אֲרֵי אַיְתֵי אַסוּ לִיךְ וּמִמַּחֲתִיךְ אַסֵינִיךְ אֲמַר יְיָ אֲרֵי מְטַלְטַלְתָּא קְרוֹ לִיךְ צִיוֹן הִיא
18 תָּבַע לֵית לַהּ׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הָאֲנָא מְתִיב גָלוּת אַרְעֵיהּ דְיַעֲקֹב וְעַל קִרְוֵהִי אֲרַחֵם וְתִתְבְּנֵי
19 קַרְתָּא יְרוּשְׁלֵם בְּאַתְרַהּ וּבֵית מַקְדְשָׁא כִּדְחָזֵי לֵיהּ יִשְׁתַּכְלַל׃ וְיִסְגוּן בְּהוֹן מַעֲלֵי
20 תוֹדְתָא וְקָל דִמְשַׁבְּחִין וְאַסְגֵינוּן וְלָא יִזְעֲרוּן וְאַתְקֵיפִנוּן וְלָא יְהוֹן חַלָשִׁין׃ וְיִסְגוּן בְּנֵיהוֹן
21 כְּדִמִלְקַדְמִין וּכְנִשְׁתְּהוֹן קֳדָמַי תִּתְקַן וְאַסְעַר בִּישְׁתָּא עַל כָּל דְחָקֵיהוֹן׃ וְיִתְרַבָּא
מַלְכֵּיהוֹן מִנְהוֹן וּמְשִׁיחֵיהוֹן מִבֵּינֵיהוֹן יִתְגְלֵי וְאֶקָרְבִנוּן וְיִתְנְהוֹן לְפָלְחָנִי אֲרֵי מַן הוּא
22 דֵין דְאִתְרְעֵי לִבֵּיהּ לְאִתְקָרָבָא לְפָלְחָנִי אֲמַר יְיָ׃ וּתְהוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֱהֵוֵי לְכוֹן
23 לֶאֱלָהּ׃ הָא מוּפִיתָא מִן קֳדָם יְיָ בִּרְגַז נַפְקָא וְעַלְעוֹל מִתְכְּנֵשׁ עַל רֵישׁ רַשִׁיעִין יָחוּל׃
24 לָא יְתוּב תְּקוֹף רוּגְזָא דַיְיָ עַד דְיַעְבֵּד וְעַד דִיקַיֵם מַחְשְׁבַת רְעוּתֵיהּ בְּסוֹף יוֹמַיָא
תִּסְתַּכְּלוּן בַּהּ׃

לא

1 בְּעִדָנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ אֱהֵוֵי לֶאֱלָהָא לְכָל זַרְעִית יִשְׂרָאֵל וְאִנוּן יְהוֹן קֳדָמַי לְעַם׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

11 Quia in adjutorium tuum est Verbum meum, dicit Domin', ut salvet te: faciam enim consummationem in omnib' populis ad quos dispersi te. Veruntamen tecum non faciam consummationem; sed adducam super te ægrotationes, ut doceam te, *attamen* in judicio misericordiæ, & perdendo non te perdam. 12 Quia hæc dicit Domin': Fortis est confractio tua, gravis est plaga tua. 13 Non est qui judicet causam tuam ut misereatur tui: medicina non est exorta 14 tibi. Omnes amici tui obliti sunt tui; rogare de pace tua non quæsierunt. Quia plaga inimici percussi te, castigatione crudelium; propterea quòd multiplicata sunt scelera tua, & invaluerunt peccata tua. 15 Quid clamas ob confractionem tuam? quòd gravis sit plaga tua? pro eo quòd multiplicata sunt scelera tua, & invaluerunt peccata tua, feci hæc tibi. 16 Propterea omnes qui te vi opprimunt, vi opprimentur; & omnes inimici tui in captivitatem ibunt; et erunt hi qui te deprædati sunt, in prædam; & omnes diripientes te tradam in direptionem. 17 Quia adducam sanitatem tibi, & à plagis tuis sanabo te, dicit Dominus. Quia vagam vocaverunt te Sion, ipsa est quæ non habebat requirentem. 18 Hæc dicit Dñs: Ecce ego reducam transmigrationem terræ Jacob, et civitatum ejus miserebor. Et ædificabitur civitas Jerusalem in loco suo, & domus sanctuarii, sicut decet eam, fundabitur. 19 Et multiplicabuntur in eis offerentes confessionem, & vox cantantium: & multiplicabo eos, & non minuentur, & confortabo eos, & non erunt infirmi. 20 Et *multiplicabuntur* filii eorum sicut à principio, & cœtus eorum coram me dirigetur. Et visitabo malum adversùm omnes qui tribulant eos. 21 Et inungetur rex eorum ex illis, & Christus eorum de medio eorum revelabitur; et appropinquare faciam eos ut discant cultum meum. Quoniam quis est iste qui vult *corde suo* accedere ad cultum meum, dicit Dominus? 22 Et eritis coram me in populum, & ego ero vobis in Deum. 23 Ecce increpatio à facie Dñi egrediens in ira, & procella collecta super caput impiorum residebit. 24 Non avertetur ira furoris Domini, donec faciat & donec compleat cogitationes voluntatis suæ. In fine dierum intelligetis istud.

CAP. XXXI.

1 In tempore illo, dicit Dominus, ero in Deum omnibus cognationibus Israel, & ipsi erunt coram me in populum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܐܢܬ ܠܐ ܬܕܚܠ ܥܒܕܝ ܝܥܩܘܒ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܥܡܟ ܐܢܐ ܠܡܦܪܩܟ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
ܡܛܠ ܕܐܥܒܕ ܓܡܝܪܘܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܒܕܪܬܟ ܠܬܡܢ. ܘܥܡܟ ܠܐ ܐܥܒܕ ܓܡܝܪܘܬܐ.
12 ܐܪܕܝܟ ܒܕܝܢܐ ܘܡܙܟܝܘ ܠܐ ܐܙܟܝܟ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܟܪܝܐ ܗܝ ܬܒܪܟ ܘܚܠܝܨܐ
13 ܡܚܘܬܟ. * ܠܝܬ ܕܕܐܢ ܕܝܢܟ. ܠܡܐܣܝܘ ܠܟܝ ܘܐܣܘܬܐ. * ܟܠܗܘܢ ܪܚܡܝܟܝ ܛܥܘܟܝ
14 ܘܢܦܫܟܝ ܒܥܘ. ܡܛܠ ܕܡܚܘܬܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܡܚܝܬܟܝ ܡܪܕܘܬܐ ܐܟܙܪܝܬܐ. ܥܠ
15 ܣܘܓܐܐ ܕܥܘܠܝܟܝ ܘܥܫܢܘ ܚܛܗܝܟܝ ܕܠܐ ܬܬܘܒܝܢ. * ܡܢܐ ܡܩܥܝܐ ܐܢܬܝ ܥܠ ܬܒܪܟܝ.
ܟܪܝܐ ܗܘ ܟܐܒܟܝ. ܥܠ ܣܘܓܐܐ ܕܥܘܠܝܟܝ ܘܥܫܢܘ ܚܛܗܝܟܝ. ܥܒܕܬ ܠܟܝ ܗܠܝܢ.
16 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܠ ܐܟܠܝܟܝ ܢܬܐܟܠܘܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒܝܟܝ ܒܫܒܝܐ ܢܐܙܠܘܢ.
17 ܘܢܗܘܘܢ ܕܫܝܛܝܟܝ ܠܫܝܛܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܙܘܙܝܟܝ ܐܬܠ ܠܒܙܬܐ. * ܡܛܠ ܕܐܣܩ ܠܟܝ
ܐܣܝܘܬܐ. ܘܡܢ ܡܚܘܬܟܝ ܐܐܣܝܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܕܚܝܩܬܐ ܩܪܘܟܝ. ܨܗܝܘܢ ܗܝ
18 ܕܠܝܬ ܠܗ ܒܥܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܡܗܦܟ ܐܢܐ ܫܒܝܬܐ ܕܡܫܟܢܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ
ܐܝܟ ܕܗܘܬ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܥܠ ܡܫܟܢܘܗܝ ܐܪܚܡ. ܘܬܬܒܢܐ ܩܪܝܬܐ ܥܠ ܬܠܗ.
19 ܘܗܝܟܠܐ ܐܝܟ ܕܝܐܐ ܢܬܬܩܢ. * ܘܢܦܩܘܢ ܡܢܗܘܢ ܬܘܕܝܬܐ ܘܩܠܐ ܕܡܫܒܚܢܐ. ܘܐܣܓܐ ܐܢܘܢ
20 ܘܠܐ ܢܒܘܨܘܢ. ܘܐܝܩܪ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܢܙܥܪܘܢ. * ܘܢܗܘܘܢ ܒܢܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܥܕܬܗܘܢ
21 ܩܕܡܝ ܬܩܘܡ. ܘܐܣܥܘܪ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܐܠܘܨܝܗܘܢ. * ܘܢܗܘܐ ܡܠܟܗܘܢ ܡܢܗܘܢ.
ܘܫܠܝܛܗܘܢ ܡܢ ܒܝܢܬܗܘܢ ܢܦܘܩ. ܘܐܩܪܒܝܘܗܝ ܘܢܬܩܪܒ ܠܘܬܝ. ܡܛܠ ܕܐܗܦܘܟ
22 ܠܒܗ ܠܘܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܬܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ. ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܟܘܢ ܠܐܠܗܐ. * ܗܐ ܥܠܥܠܐ
23
24 ܕܡܪܝܐ. ܒܚܡܬܐ ܢܦܩܐ. ܥܠܥܠܐ ܡܫܬܓܪܢܝܬܐ. ܥܠ ܪܫܐ ܕܪ̈ܫܝܥܐ ܬܬܩܪܐ. * ܠܐ ܢܗܦܘܟ
ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܥܒܕ. ܘܥܕܡܐ ܕܢܩܝܡ ܚܫܒܬܐ ܕܠܒܗ. ܒܚܪܬܐ
1 ܕܝܘܡܬܐ ܬܣܬܟܠܘܢ ܒܗ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܠܐ * ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ. ܐܗܘܐ ܐܠܗܐ ܠܟܠܗܘܢ ܫܪ̈ܒܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ.

11 Tu ergò ne timeto serve mi Jacob, inquit Dominus; quia tibi adsum ut liberem te, dicit Dñs. Nam exterminio utar in omnes gentes inter quas te dispersi, in te autem non utar exterminio: castigabo te cum moderatione, ac non sinam te prorsus impunem. 12 Sic enim ait Dominus, Dolorifica est confractio tua, & vehemens percussio tua. 13 Non est qui causæ tuæ patrocinetur, qui te adjuvet, tibiq; medeatur. 14 Omnes amici tui oblivioni te tradiderunt, & animam tuam quærunt, quia plagâ inimici ꝑcussi te & pœnâ sævissimâ; eò quòd multiplicatæ sint culpæ tuæ, & gravia facta sint scelera tua, ut non agas pœnitentiam. 15 Cur exclamas ob confractionem tuam? dolorificus est sanè dolor tuus: ob multitudinem culparum tuarū, & quia gravia facta sunt crimina tua, hæc feci tibi. 16 Propterea omnes qui te devorant, devorabuntur; & omnes inimici tui in captivitatē abibunt: conculcantes te erunt conculcationi, & omnes diripientes te prædæ exponam. 17 Nam eliciam tibi medelam, & à plaga tua curabo te, dicit Domin'; etenim Depulsam te vocaverunt, Sionem illam cui non est vindex. 18 Ita dicit Dominus, Ecce reducturus sum captivitatem tabernaculi Jacobi, & restituturus illud ut erat antea, & tabernaculorum ejus miserebor: & reædificabitur civitas super acervum suum, & templum decenter reparabitur. 19 Et prodibit ex eis gratiarum actio, & voces cantorum: & multiplicabo eos, ac non minuentur; magnificabo eos, & non decrescent: 20 Erunt filii eorum quales antea, & ecclesia eorum in conspectu meo persistet: animadvertam in omnes oppressores eorum: 21 Et rex eorum ex ipsis erit, & princeps eorum è medio ipsorum prodibit: & admovebo eum, & accedet ad me; quia convertam cor ejus ad me, dicit Dominus: 22 Denique eritis mihi populus, & ego ero vobis Deus. 23 Ecce procella Domini cum furore proditura est, procella inquam, flammivoma: super caput impiorum se sistet. 24 Non avertetur æstus furoris Domini, donec perficiat & donec eventu comprobet consilium cordis sui: in fine dierum animadvertetis illum.

CAP. XXXI.

1 Tempore illo, dicit Dñs, ero Deus omnibus familiis Israelis, & ipsi erunt mihi populus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * لان هكذا يقول الرب * الذين لم يكن لهم ناموس ليشربوا يشربون كاسا * وانت ايتها المزكية
13 لن تزكي * لاني اقسمت بذاتي يقول الرب انك تصيرين لغير مسلك وللتعيير وللعنة في
14 وسطها * وجميع مدنهم يصيرون براري الى الابد * سمعت سماعا من الرب * وارسل ملايكته الى
15 16 الامم * اجتمعوا واحضروا اليها * قوموا للحرب * دفعتك صغيرا في الامم وحقيرا في الناس * لعبك
رسم لك * جفاوة قلبك * حلت اثقبة الصخور * اخذ قوة التل العالي * لانك رفعت عشك مثل
17 18 النسر * من هناك اهدمك * وتصير ادوم غير مسلوكة * وكل من يمر عليها يصفر * خسفت
مثل سدوم وعامورا وقرياتها قال الرب الضابط الكل * لا يجلس هناك انسان ولا ابن انسان *
19 * ها مثل اسد يصعد من وسط الاردن الى موضع اثام * لاني اطردهم سريعا منها * فاقيموا شبانها *
20 لان من مثلي انا * ومن ذا يقاومني * ومن هو الراعي الذي يقوم لوجهي * لاجل هذا
اسمعوا راي الرب الذي رواه على ادوم * وفكرته الذي تفكر بها على سكان تامان * ان لم
21 تطحن صغار الغنم ان كان لم يضع عليهم في القفر محلاتهم * لان من صوت سقطتهم تزلزلت
22 الارض * وسمعت صرختك في البحر * ها مثل نسر تعاين * ومد يديها على حصونها ويكون قلب
اقوياء ادوم في ذلك اليوم مثل قلب امراة تطلق *

* في بني عمون * * الفصل الثلثون *

1 * هكذا قال الرب * هل بنون ليس تكون في اسرايل * وليس فيهم وارث * لماذا اخذ ملكول
2 جلعاد * وشعبهم يسكن في المدن * لاجل هذا ها ايام تاتي قال الرب * واسمع على رباث قلق
الحرب * ويصيرون للقفر والهلاك * وهياكلهم تحرق بالنار * وياخذ اسرايل بدايته *

12 *Sic enim ait Dominus, Ii quos non erat legitimum bibere, biberunt calicem; ergò tu quæ teipsam justificas, nullo modo insons eris.* 13 *Nam per meipsum juro dicit Dominus, te fore inviam, & opprobrio, atq; maledicto in medio ipsius; & omnes urbes eorum solitudines in æternum futuras.* 14 *Famam audivi à Domino, quin & angelos misit ad gentes* hisce mandatis, *Congregamini, & convenite ad eam, state ad pugnam.* 15 *Dedi te minimam inter gentes, & abjectissimam inter homines:* 16 *Derisio tua* hoc *tibi destinavit, &* *duritia cordis tui: Inhabitavit foramina petrarum, occupavit fortitudinem collis sublimis. Quoniam elevâsti nidum tuum sicut aquila, inde te destruam:* 17 *Et erit Idumæa impervia, & quicunque transierit prope illam, sibilabit.* 18 *Obruetur ut Sodoma & Gomorrha & vicinæ iis* urbes, *ait Dominus omnipotens; non habitabit illic homo neque filius hominis.* 19 *Ecce sicut leo ascendet è medio Jordanis ad locum Etham; quia citò expellam eos ex ipsa: instituite ergò juvenes ejus. Nam quis mihi similis est? quis mihi resistat? aut quis est pastor qui insurgat adversùm me?* 20 *Propterea audite consilium Domini, quod contra Idumæā decrevit, et cogitationem quam cogitavit adversùs incolas Themanis:* mentiar *nisi coquendæ sint tenuissimæ pecudum, nisi redigendæ sint apud eos in solitudinem habitationes eorum.* 21 *Nam præ sonitu ruinæ eorum contremuit terra, & auditus est clamor tuus in mari.* 22 *Ecce velut aquila inspiciet, & extendet manus suas in arces ejus: eritque cor fortissimorum Idumææ in die illa, sicut cor mulieris dolores patientis.*

Contra Ammonitas.

CAP. XXX.

1 Sic ait Dominus, *An filii nulli sunt in Israele, nullusq; est in eis heres? cur usurpavit M.lchol Galaadem, & populus eorum habitat in urbibus?* 2 *Icirco ecce dies veniunt, ait Dominus, quibus efficiam ut audiatur supra Rabbath belli tumultus, & redigantur in solitudinem & exitium, templaque eorum igne comburantur, & obtinebit Israel principatum suum.*

ירמיה : לא

populus deserto in gratiam Invenit : DOMINUS dixit Sic
כה אמר יהוה מצא חן במדבר עם 2
.Israelem ipsum faciendum quiescere ad eundo , gladii superstites
שרידי חרב הלוך להרגיעו ישראל :
perpetua Charitate : Et .mihi apparuit DOMINUS longinquo A
מרחוק יהוה נראה לי ואהבת עולם 3
,te ædificabo Adhuc .misericordia te attraxi ideo , te dilexi
אהבתיך על־כן משכתיך חסד : עוד אבנך 4
,tuis tympanis ornaberis Adhuc .Israel virgo ædificaberis &
ונבנית בתולת ישראל עוד תעדי תפיך
vineas plantabis Adhuc .ludentium choro in egredieris &
ויצאת במחול משחקים : עוד תטעי כרמים 5
.prophanabunt & , plantantes plantabunt : Someron montibus in
בהרי שמרון נטעו נטעים וחללו :
: Ephraim monte in custodes clamaverunt dies est Quia
כי יש־יום קראו נצרים בהר אפרים 6
.nostrum Deum DOMINUM ad Sijon ascendamus & ,Surgite
קומו ונעלה ציון אל־יהוה אלהינו :
exultate & , lætitia Jahacob in Ovate : Dominus dixit sic Nam
כי־כה אמר יהוה רנו ליעקב שמחה וצהלו 7
Domine fac Salvum:dicite &,laudate ,facite auditum : gentium capite in
בראש הגוים השמיעו הללו ואמרו הושע יהוה
adducens ego Ecce .Israel residuum tuum populum
את־עמך את שארית ישראל : הנני מביא 8
: terræ lateribus de eos congregabo & , Aquilonis terra de eos
אתם מארץ צפון וקבצתים מירכתי־ארץ
magnus cœtus : simul pariens & prægnans , claudus & cæcus eos inter
בם עור ופסח הרה וילדת יחדו קהל גדול
misericordiis cum & , venient fletu Cum .huc revertentur
ישובו הנה : בבכי יבאו ובתחנונים 9
via in aquarum torrentes ad eos faciã ambulare : eos adducere faciam
אובילם אוליכם אל־נחלי מים בדרך
Ephraim & , patrem in Israeli ero quia : ea in impingent non ,recta
ישר לא יכשלו בה כי־הייתי לישראל לאב ואפרים
, gentes DOMINI verbum Audite .ipse meus primogenitus
בכרי הוא : שמעו דבר־יהוה גוים 10
, Israel Spargens : dicite & : longè à insulis in annuntiate &
והגידו באיים ממרחק ואמרו מזרה ישראל
.suum gregem pastor sicut eum custodiet & ; eum congregabit
יקבצנו ושמרו כרעה עדרו :
manu de eum redemit & , Jahacob Dominus redemit Quoniam
כי־פדה יהוה את־יעקב וגאלו מיד 11
confluent & , Sijon excelso in ovabunt & ; venient Et .eo præ fortis
חזק ממנו : ובאו ורננו במרום־ציון ונהרו 12
super & , mustum super & ,frumentum super Domini bonitatem ad
אל־טוב יהוה על־דגן ועל־תירש ועל־
eorum anima eritque , bovis & pecoris filios super & ,recens oleum
יצהר ועל־בני־צאן ובקר והיתה נפשם
.amplius dolendum ad addent non & , irriguus hortus quasi
כגן רוה ולא־יוספו לדאבה עוד :
: simul senes & , juvenes & , choro in virgo lætabitur Tunc
אז תשמח בתולה במחול ובחרים וזקנים יחדו 13
eos lætificabo &,eos consolabor & ,gaudium in eorũ luctum convertam &
והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים
.suo mærore à
מיגונם :

Versio VULG. LAT.

2 Hæc dicit Dominus; Invenit gratiam in deserto populus, qui remanserat à gladio : vadet ad 3 requiem suam Israel. Longè Domin' apparuit mihi. Et in charitate perpetua dilexi te: ideò 4 attraxi te, miserans. Rursúmque ædificabo te, & ædificaberis, virgo Israel : adhuc ornaberis tympanis tuis, & egredieris in cho- 5 ro ludentium. Adhuc plantabis vineas in montibus Samariæ : plantabunt plantantes, & donec tempus veniat, non vindemia- 6 bunt : Quia erit dies, in qua clamabunt custodes in monte Ephraim; Surgite, & ascendamus in Sion ad Dominum Deum 7 nostrũ. Quia hæc dicit Domin'; Exultate in lætitia Jacob, & hinnite contra caput Gentium : personate, & canite, & dicite; Salva, Domine, populum tuum, 8 reliquias Israel. Ecce ego adducam eos de terra Aquilonis, & congregabo eos ab extremis terræ : inter quos erunt cæcus & claud', prægnans & pariens simul, cœtus magnus reverten- 9 tium huc. In fletu venient, & in misericordia reducam eos : & adducam eos per torrentes aquarum in via recta, & non impingent in ea : quia factus sum Israeli pater, & Ephraim 10 primogenitus meus est. Audite verbum Domini Gentes, & annuntiate in insulis quæ procul sunt, & dicite; Qui dispersit Israel, congregabit eum : & custodiet eum sicut pastor gre- 11 gem suum. Redemit enim Dominus Jacob, & liberavit eum 12 de manu potentioris. Et venient, & laudabunt in monte Sion : & confluent ad bona Domini, super frumento, & vino, & oleo, & fœtu pecorum & armentorum : eritque anima eorum quasi hortus irriguus, & ultrà non esurient. 13 Tunc lætabitur virgo in choro, juvenes & senes simul : & convertam luctum eorum in gaudium, & consolabor eos, & lætificabo à dolore suo.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

3 Ἀλάλαξον Ἐσεβὼν, ὅτι (ε) ὤλετο Γαΐ· κεκράξατε θυγατέρες Ῥαββὰθ, περιζώσασθε σάκκους (ζ) καὶ κόψασθε, ὅτι Μελχὸλ βαδιεῖται ἐν ἀποικίᾳ, οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ 4 ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα. (η) Τί ἀγαλλιᾶσθε ἐν τοῖς πεδίοις Ἐνακείμ; (θ) θύγατερ ἰταμίας, ἡ πεποιθυῖα (ι) ἐπὶ θησαυροῖς, ἡ λέ- 5 γουσα, Τίς εἰσελεύσεται ἐπ᾽ ἐμέ; Ἰδοὺ ἐγὼ φέρω φόβον ἐπὶ σὲ, εἶπε κύριος, ἀπὸ πάσης τῆς (κ) περιοίκου σου, καὶ διασπαρήσεσθε ἕκαστος (λ) εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνάγων.

Ulula Esebon, quia periit (e) Gai : Clamate filiæ Rabbath; accingimini saccis, & (f) plangite; quia Melchel ibit in transmigrationem, sacerdotes ejus, & principes ejus simul. 4 Quid (g) exultatis in campis Enacim? filia impudentiæ, quæ confidisti in (h) thesauris, quæ dicebas, Quis ingredietur super me? 5 Ecce ego porto timorem super te, ait Dominus, ab omni circuitu tuo : & dispergemini unusquisque in faciem suam : & non est qui congreget.

28 Cap. 49. Vulg. Lat. ΤΗ͂Ι ΚΗΔΑ'Ρ ΤΗ͂Ι ΒΑΣΙΛΙ'ΣΣΗΙ ΤΗ͂Σ ΑΥ'ΛΗ͂Σ, ἫΝ ἘΠΑ'ΤΑΞΕ ΝΑΒΟΥΧΟΔΟΝΟ'ΣΟΡ (ῦ) ΒΑΣΙΛΕΥ'Σ ΒΑΒΥΛΩ͂ΝΟΣ, οὕτως εἶπε κύριος, Ἀνάστητε, καὶ ἀνάβητε ἐπὶ 29 Κηδὰρ, καὶ πλήσατε τοὺς υἱοὺς κεδέμ. Σκηνὰς αὐτῶν, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῶν λήψονται· ἱμάτια αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν, καὶ καμήλους (μ) αὐτῶν λήψονται ἑαυτοῖς· καὶ (ν) καλέσατε ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀπώλειαν κυκλό- 30 θεν. Φεύγετε, λίαν (ξ) ἐμβαθύνατε εἰς κάθισιν, καθήμενοι ἐν τῇ αὐλῇ, ὅτι ἐβουλεύσατο ἐφ᾽ ὑμᾶς βασιλεὺς Βαβυλῶνος βουλὴν, καὶ (ο) 31 ἐλογίσατο λογισμόν. Ἀνάστηθι, καὶ ἀνάβηθι (π) ἐπ᾽ ἔθνος εὐσταθοῦν, καθήμενον εἰς ἀναψυχὴν, οἷς οὐκ εἰσὶ θύραι, (ρ) οὐ βά- 32 λανοι, οὐ μοχλοὶ, μόνοι καταλύουσι. Καὶ ἔσονται (σ) κάμηλοι αὐτῶν εἰς προνομὴν, καὶ πλῆθος κτηνῶν αὐτῶν εἰς ἀπώλειαν, καὶ λικμήσω αὐτοὺς παντὶ πνεύματι (τ) κεκαρμένους πρὸ προσώπου αὐτῶν, ἐκ παντὸς (υ) πέραν αὐτῶν οἴσω τὴν τροπὴν αὐτῶν, εἶ- 33 πε κύριος. Καὶ ἔσται ἡ αὐλὴ διατριβὴ στρουθῶν, καὶ ἄβατος ἕως αἰῶνος, οὐ μὴ καθίσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ οὐ μὴ κατοικήσει ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου.

(i) IPSI CEDAR (k) Reginæ Aulæ, quam percussit Nabuchodonosor rex Babylonis, dixit Dominus; Surgite, & ascendite super Cedar, & (l) implete filios (m) Cedem. 29 Tabernacula eorum, & oves eorum tollent : vestimenta eorum, & omnia vasa eorum, & camelos eorum tollent sibi. Et vocate super eos perditionem undique. 30 Fugite, valdè demergite vos in sessionem, qui sedetis in Aula : quoniam consultavit super vos rex Babylonis consilium, & cogitavit cogitationem. 31 Surge, & ascende super gentem tranquillam sedentem in refrigerio, quibus non sunt portæ, (n) non seræ, non vectes : soli habitant. 32 Et erunt cameli eorum in direptionem, & multitudo jumentorũ eorũ in perditionẽ : & ventilabo eos omni spiritui (o) attonsos ante faciem ipsorum : ex omni (p) termino eorum afferam eversionem eorum, ait Dominus. 33 Et erit Aula commoratio struthionum, & invia in seculum : non sedebit ibi homo : & non habitabit ibi filius hominis.

23 Cap. 49. Vulg. Lat. ΤΗ͂Ι ΔΑΜΑΣΚΩ͂Ι. Κατῃσχύνθη Ἡμὰθ, καὶ Ἀρφὰθ, ὅτι ἤκουσαν ἀκοὴν πονηρὰν, ἐξέστησαν, (φ) ἐθυμώθησαν, ἀναπαύσασθαι οὐ μὴ δύνωνται. 24 Ἐξελύθη Δαμασκὸς, ἀπεστράφη εἰς φυ- 25 γὴν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτῆς. Πῶς οὐχὶ (χ) ἐγκατέλιπεν πόλιν ἐμὴν, κώμην 26 ἠγάπησαν; Διὰ τοῦτο πεσοῦνται νεανίσκοι ἐν πλατείαις σου, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταί (ψ) σου πεσοῦνται, φησὶ κύ- 27 ριος. Καὶ καύσω πῦρ ἐν τείχει Δαμασκοῦ, καὶ καταφάγεται ἄμφοδα υἱοῦ Ἄδερ.

(q) DAMASCO. Confusa est Emath, & Arphath, quia audierunt auditum pessimum, obstupuerunt, indignati sunt, requiescere non poterunt. 24 Dissoluta est Damascus : aversa est in fugam : tremor apprehendit (r) eam. 25 Quomodò non (s) reliquit civitatem meam, pagum dilexerunt? 26 Propter hoc cadent juvenes in plateis tuis : & omnes viri bellatores tui cadent, ait Dominus; 27 Et succendam ignem in muro Damasci; & devorabit bivia filii Ader.

MS. A. (ε) ὤλετο Καΐ· κεκράξατε (ζ) καὶ ἐπιλημπτεύεσθε καὶ κόψασθε ἐπὶ Μελχὸμ ὅτι ἐν ἀποικίᾳ βαδιεῖται, οἱ (η) Ὅτι ἀγαλλιᾶσαι (θ) θυγάτηρ (ι) ἐπὶ τοῖς θησαυροῖς αὐτῆς, ἡ λέγουσα (κ) περιοίκου (λ) εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται (ῦ) Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥ'Σ (μ) ἑαυτῶν λήμψονται αὐτοῖς· (ν) καλέσατε αὐτοὺς (ξ) ἐβαθύνατε εἰς κάθισιν, (ο) ἐλογίσατο ἐφ᾽ ὑμᾶς λογισμόν. (π) ἐπὶ (ρ) οὐδὲ (σ) οἱ κάμηλοι (τ) κεκαρμένοις (υ) μέρους (φ) ἐκοιμήθησαν, ἀναπαύσασθαι (χ) ἐγκατέλειπον (ψ) σου, φησὶν κύριος.

תרגום יונתן Targum JOHATNAN.

כדנן אמר יי דיהב רחמין לעמא דנפק ממצרים ספיק צרכיהון במדברא כד הוו 2
מערקין מן קדם דקטלין בחרבא דבר במימריה לאשראה בית ניחא ישראל : אמרת 3
ירושלם מלקדמין יי אתגלי על אבהתנא נביא אמר להון הא רחמת עלמא רחמית
יתכון על כן דבירית יתכון בטבון : עוד אקימנך ותתקימין כנשתא דישראל עוד 4
תתקנין בתקוניך ותפקין בסיעת משבחין : עוד תצבין כרמין בטורי שומרון צובו 5
שתלין ואחילו : ארי אית אריכות יומיא וסגי טובא דעתיד למיתי לצדיקיא דנטרו 6
אוריתי מלקדמין חולקהון בארעא דישראל דהוו מחמדין לשני נחמתא דאתין
דאמרין אימתי נקום ונסק לציון ונתחזי קדם יי אלהנא : ארי כדנן אמר יי שבחו דבית 7
יעקב בחדוא ורוצו בריש גלי לעיני כל עממיא בשרו שבחו ואמרו פריק יי ית עמיה ית
שארא דישראל : האנא מיתי להון מארע צפונא ואכנשנון מסיפי ארעא דהוו בהון 8
עורין וחגרין יסנין בהון מעדין וילדן כחדא במשרין סגיאן יתובון הלכא : במגלהון 9
כד הוו בכן גלו ובמתבהון מביני גלותהון ברחמין סגיאין אקרבנון אדברנון על
פצידי מיא באורח תקנא לא יתקלון בה ארי הוה מימרי לישראל כאב ואפרים חביב
הוא קדמי : קבילו פתגמא דיי עממיא וחוו בנגון מרחיק ואמרו מן דבדריה לישראל 10
יכנשניה ויטרניה כרעיא לעדריה : ארי פריק יי ית דבית יעקב ושיזבנון מיד דתקיפין 11
מנהון : וייתון וישבחון בטור בית מקדשא דאתבני בציון ויתפנקון בטובא דיהב 12
להון יי בעבורא ובחמרא ובמשחא ובני ען ותורין ותהי נפשהון מליא תפנוקין
בגנת שקיא דמרויא ולא יוספון ליצפא עוד : בכן תחדין כנשתא דישראל כד בחנגין 13
ועולמין וסבין כחדא ואהפוך אבלהון לביע ואנחמנון ואחדינון מדוונהון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Hæc dicit Dñs, qui dedit misericordias populo, qui egressus est de Ægypto, 2 necessaria tribuit eis in deserto, quando fugiebant à facie eorum qui occidebant gladio, duxit verbo suo, ut collocaret Israelẽ in loco quietis. Dixit Jeru- 3 salem : Jam olim revelatus est Dñs patribus nostris. Propheta dic eis : Ecce dilectione sempiterna dilexi vos, ideo duxi vos in benignitate. Adhuc confir- 4 mabo te, & confirmaberis cœtus Israel : adhuc ornaberis ornamentis tuis, & egredieris cum cœtu canentium. Adhuc plantabis vineas in montibus Sama- 5 riæ. Plantate plantantes, & publicate. Nam est longitudo dierum, & multum 6 bonum eventurum est justis qui servaverunt legem meam ab initio : pars eorũ erit in terra Israel, qui desiderabant annos consolationis venturos, dicentes : Quando surgem' et ascendem' in Sion, & apparebim' coram Dño Deo nostro? 7 Quia hæc dicit Dñs : Laudate viri dom' Jacob in lætitia, & exultate capite nudato in oculis omnium populorum : annuntiate, laudate, & dicite : Redemit Dñs populum suum, reliquias Israel. Ecce ego adducam eos de terra Aquilonis, & 8 congregabo eos à finibus terræ : qui cæci & claudi sunt in eis, ambulabunt; in eis erunt prægnantes & parientes simul, in exercitibus magnis revertentur huc. In transmigratione sua cùm flerent, migrârunt : at cùm reversi fuerint de me- 9 dio transmigrationis suæ, in miserationibus multis appropinquare faciam eos, & adducam eos ad rivos aquarum, via recta, in qua non impingent : Quia fuit Verbum meum Israeli quasi pater, & Ephraim dilectus est coram me. 10 Suscipite verbum Domini populi, & annuntiate in insulis quæ longè sunt, & dicite : Qui dispersit Israelem congregabit eum, & custodiet eum sicut pastor gregem suum. Quia redemit Dominus viros domus Jacob, & liberavit eos de 11 manu fortiorum eis. Et venient & laudabunt in monte domus sanctuarii, quæ 12 ædificabitur in Sion : & delectabuntur bono quod dedit eis Dominus, frumento & vino & oleo, & filiis ovium & boum : & erit anima eorum plena delitiis sicut hortus irriguus qui irrigatus est; et non addent ut sint ultra solliciti. Tunc lætabitur cœtus Israel sicut in choris, et juvenes et senes simul; 13 et convertam luctum eorum in exultationem; et consolabor eos, et exhilarabo eos à mæstitia sua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܫܟܚ ܪܚܡܐ ܥܡܐ ܒܡܕܒܪܐ ܕܐܬܦܨܝ ܡܢ ܚܪܒܐ. ܐܙܠ ܠܫܒܝܐ 2
ܐܝܣܪܝܠ. * ܡܢ ܙܒܢܐ ܡܪܝܐ ܐܬܚܙܝ ܠܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܕܒܚܘܒܐ ܕܠܥܠܡ ܚܒܬܟܝ. 3
ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܓܕܬܟܝ ܠܛܝܒܘܬܐ. * ܬܘܒ ܐܒܢܝܟܝ ܘܬܬܬܩܢܝܢ ܒܬܘܠܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. 4
ܬܘܒ ܬܬܨܒܬܝܢ ܒܬܦܘܦܝܟܝ. ܘܬܦܩܝܢ ܒܚܘܠܐ ܕܡܫܒܚܢܐ. * ܬܘܒ ܬܢܨܒܝܢ ܟܪܡܐ 5
ܒܛܘܪܐ ܕܫܡܪܝܢ. ܢܨܒܘ ܢܨܒܬܐ. ܘܙܡܪܘ. * ܡܛܠ ܕܐܬܐ ܝܘܡܐ ܕܢܩܪܘܢ ܢܛܘܪܐ 6
ܒܛܘܪܐ ܕܐܦܪܝܡ. ܘܢܐܡܪܘܢ. ܩܘܡܘ ܢܣܩ ܠܨܗܝܘܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. * ܡܛܠ 7
ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܫܒܚܘ ܕܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܒܚܕܘܬܐ. ܘܐܘܥܘ ܒܪܝܫ ܥܡܡܐ. ܐܫܡܥܘ
ܫܒܚܘ ܘܐܡܪܘ. ܦܪܘܩ ܡܪܝܐ ܠܥܡܟ ܫܪܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܗܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܠܗܘܢ 8
ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܘܐܟܢܫ ܐܢܘܢ. ܡܢ ܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܚܓܝܪܐ ܘܣܡܝܐ ܕܐܝܬ
ܒܗܘܢ. ܘܒܛܢܬܐ ܘܝܠܕܬܐ ܐܟܚܕܐ. ܒܟܢܫܐ ܪܒܐ ܢܗܦܟܘܢ ܠܗܪܟܐ. * ܒܒܟܝܐ ܢܐܙܠܘܢ 9
ܘܒܬܟܫܦܬܐ ܢܐܬܘܢ. ܐܕܒܪ ܐܢܘܢ. ܥܠ ܫܒܝܠܐ ܕܡܝܐ. ܒܐܘܪܚܐ ܦܫܝܛܬܐ. ܕܠܐ ܢܬܬܩܠܘܢ
ܒܗ. ܡܛܠ ܕܗܘܝܬ ܠܐܝܣܪܝܠ ܠܐܒܐ. ܘܐܦܪܝܡ ܗܘ ܒܘܟܪܝ. * ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܗ 10
ܕܡܪܝܐ ܥܡܗ : ܘܚܘܘ ܒܓܙܪܬܐ ܕܪܚܝܩܢ. ܘܐܡܪܘ. ܡܢ ܕܒܕܪܗ ܠܐܝܣܪܝܠ ܢܟܢܫܝܘܗܝ.
ܘܢܛܪܝܘܗܝ. ܐܝܟ ܪܥܝܐ ܠܓܙܪܗ. * ܡܛܠ ܕܦܪܩ ܡܪܝܐ ܠܝܥܩܘܒ ܥܒܕܗ. 11
ܘܦܪܩܗ ܡܢ ܐܝܕ ܕܥܫܝܢ ܡܢܗ. * ܘܢܐܬܘܢ ܘܢܫܒܚܘܢ ܒܪܘܡܗ ܕܨܗܝܘܢ. ܘܢܬܒܣܡܘܢ 12
ܡܢ ܛܒܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܡܢ ܥܒܘܪܐ ܘܡܢ ܚܡܪܐ. ܘܡܢ ܡܫܚܐ. ܘܡܢ ܒܢܝ ܥܢܐ ܘܬܘܪܐ.
ܘܬܗܘܐ ܢܦܫܗܘܢ ܐܝܟ ܓܢܬܐ ܪܘܝܬܐ. ܘܠܐ ܢܘܣܦܘܢ ܬܘܒ ܠܡܬܡܟܟܘ. * ܗܝܕܝܢ 13
ܬܚܕܐ ܒܬܘܠܬܐ ܒܚܕܘܬܐ. ܘܥܠܝܡܐ ܘܣܒܐ ܐܟܚܕܐ. ܘܐܗܦܘܟ ܐܒܠܗܘܢ. ܠܚܕܘܬܐ.
ܘܐܒܝܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܚܕܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܕܘܘܢܗܘܢ.

Sic ait Dominus, Nactus est clementiam in 2 deserto populus qui gladium evaserat, abiit in captivitatem Israel. Dominus à longinquo 3 tempore apparuit mihi, dixitque mihi; Amore perpetuo dilexi te, ideò attraxi te ad gratiam. Rursùm ædificabo te, & instauraberis virgo 4 Israelis : rursum ornamento decoraberis, & procedes cum choro cantorum : Rursum 5 plantabis vineam in monte Samariæ. Consere plantam, & cane; Quia præsto est 6 dies quo clamabunt custodes in monte Aphremi, dicéntque; Surgite, ascendamus in Sionem ad Dominum Deum nostrum. Nam 7 ita dicit Dominus, Canite familia Jacobi cum lætitia, & exultate in fronte gentium : annuntiate, canite, ac dicite; Libera Domine populum tuum, residuum Israelis. Ecce 8 reducturus sum eos de terra Aquilonari, & collecturus eos ab extremis terræ : tam claudi & cæci qui extant inter illos, quàm gravida & puerpera simul, magnâ catervâ huc revertentur. Cùm fletu discedent, & cum 9 deprecatione revertentur : ducam eos super semitas aquarum, per vias planas in quibus non impingant : quia sum Israeli pater, & Aphrem est primogenitus meus. Audite 10 sermonem Domini, popule ejus, & indicate in insulis remotis, ac dicite; Qui dispersit Israelem, colliget eum, & defendet illum ut pastor gregem suum. Redemit enim Dominus 11 Jacobum servum suum, & eripuit eum de manibus ejus qui ipso potentior erat. Venient itaque, & cantabunt in vertice Sio- 12 nis, & oblectabuntur bonis Domini, frumento, vino, oleo, & fœtibus ovium atque boum : eritque anima eorum similis horto irriguo, nec redigentur ampliùs in paupertatẽ. Tunc 13 gestiet virgo lætitiâ, & adolescentes ac senes unà lætabuntur : vertam enim tristitiam eorum in gaudium, & consolabor atque exhilarabo eos ab ipsorum dolore :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* هلل يا اسابون لان عاي هلك * اصرخن يا بنات رباث * اتزروا بالمسوح واندبوا على 3
ملكول * لانه يمضي في الجلوة * كهنته ورؤساوه يهللون تهليلا في البقاع في اكيم * يا 4
ابنة القاسية المتوكلة على كنوزها * القايلة لي من يدخل الي * ها انا اجلب عليك 5
خوفا يقول الرب من جميع من حولك * ويتفرقون كل واحد على وجهه * ولا يكون
من يجمع *

Ulula O Hesebon, quia Ghai periit : clamate O filiæ Rabbah; accingimini saccis, & lamentamini Melcholem, quia abiturus est in captivitatem, sacerdotes ejus & principes ejus ejulantes plorabunt in planitie in Acchim. O filia crudelis, quæ thesauris tuis fisa dicis mihi, Quis ingreditur ad me? Ecce ego allaturus sum tibi metum, ait Dominus, ab omnibus adjacentibus tibi, & dispergentur quisque seorsum, nec sit qui congreget.

* في قيدار ملكة الدار التي ضربها بختنصر ملك بابل *

Contra Cedar reginam Aulæ, quam percussit Bochtonassar rex Babelis.

* هكذا قال الرب * قوموا واصعدوا على قيدار * وكثروا بني كادام * ياخذون خيمهم وغنمهم 28 29
وثيابهم وانيتهم * وياخذون جمالهم لهم * وادعوا عليهم هلاكا من حولهم * فروا جدا * 30
عمقوا جلسة ايها الجلوس في الدار * لان ملك بابل روى عليكم رايا * وفكر عليكم فكرا *
* قم واصعد الى امة سكينة جالسة في الانتعاش * ليس لها ابواب ولا اغلاق ولا متاريس * 31
يسكنون وحدهم * ويصير بقاياهم للنهب * وكثرة دوابهم للهلاك * واذريهم بكل 32
ريح مفرعي الروس * قبل وجوههم من كل نواحيهم اجلب خذلهم قال الرب * وتصير 33
الدار ماوى النعام * وغير مسلوكة الى الدهر * لا يجلس هناك انسان * ولا يسكن هناك
ابن انسان *

Sic dixit Dominus; Surgite, & ascendite contra Cedarem, & multiplicate filios Kedem. Tollent eorum tentoria, pecudes, vestes, ac vasa; tollentque camelos eorum sibi. Et proclamate contra eos cladem undequaque. Fugite valdè, profundam petiistis sessionem O qui habitatis in Aula : quia rex Babelis consilium decrevit contra vos, & cogitationem contra vos cogitavit, dicens. Surge, & ascende ad gentem tranquillam, prospero statu fruentem, portis, seris, vectibusque carentem, soli habitantes : Suntque reliquiæ eorum in prædam, & multitudo jumentorum eorum in perditionem : & dispergam eos in omnem ventum porriginem capitis eorum : ante facies eorum ex omni parte afferam ignominiam eorum, dixit Dominus. Et erit Aula receptus struthionum, & invia in sempiternum : non commorabitur illic homo, nec habitabit illic filius hominis.

* الاصحاح العشرون * * في دمشق *

Textus vigesimus.
Contra Damascum.

* خزيت حماة وارفاد لانهما سمعا خبرا سوا * ذهلا غضبا لانهما لا يستطيعان ان يستريحا * 23
* انحلت دمشق * رجعت الى خلف * اخذتها الرعدة * كيف * اليس تركت مدينتي واحبت 24 25
القرية * لاجل هذا يسقطون الشبان في شوارعك * وجميع رجالك المحاربين يسقطون قال الرب * 26
* واشعل نارا في سور دمشق * فتاكل حارات بن ادار * 27

Pudefacta sunt Hamath & Arphad, quoniam audierunt nuntium infelicem : obstupuerunt, & iratæ sunt, quia requiescere non possunt. Consternata est Damascus, terga dedit, tremor occupavit eam. Quâ ratione? nonne dereliquit urbem meam, & pagum dilexit? Propterea cadent juvenes in vicis tuis, & omnes viri tui bellatores cadent, ait Dominus : Et ignem accendam in muro Damasci, consumetque regiones filii Ader.

ירמיה: לא

mea bonitate me' popul' &,pinguedine ſacerdotum animam inebriabo Et
14 ורויתי נפש הכהנים דשן ועמי את־טובי
excelſo in Vox :Dominus dixit Sic .Dominus dixit ,ſaturabuntur
15 ישבעו נאם־יהוה׃ כה אמר יהוה קול ברמה
,ſuos filios ſuper plorante Rachel,amaritudinū fletus ,querimonia,eſt audita
נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על־בניה
:Dominus dixit Sic .ipſe non quia ,ſuis filiis ſuper conſolari renuit
16 מאנה להנחם על־בניה כי איננו׃ כה אמר יהוה
merces eſt quia :lachryma à tuos oculos & ,fletu à tuam vocem Prohibe
מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר
eſt Et .inimici terra de revertentur & ,Dominus ait ,tuo operi
17 לפעלתך נאם־יהוה ושבו מארץ אויב׃ ויש־
.ſuū terminum ad filii revertentur &,Dominus ait ,tuo noviſſimo ſpes
תקוה לאחריתך נאם־יהוה ושבו בנים לגבולם׃
,ſum caſtigatus &,me Caſtigaſti :plangentem Ephraim audivi Audiendo
18 שמוע שמעתי אפרים מתנודד יסרתני ואוסר
Dominus tu quia :convertar &,me fac converti : doctus non vitulus ut
כעגל לא למד השבני ואשובה כי אתה יהוה
,mihi eſſe notum poſt & : me pœnituit,me converti poſt Nam .meus Deus
19 אלהי׃ כי־אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי
ſuſtinui quoniā ,erubui etiam &,ſum confuſus : femur ſuper percuſſi
ספקתי על־ירך בשתי וגם־נכלמתי כי נשאתי
? Ephraim mihi pretioſus filius Nonne .mearum pueritiarum opprobrium
20 חרפת נעורי׃ הבן יקיר לי אפרים
recordando,eo cum me loquendi ſufficientia ex quia ? deliciarum natus nonne
אם ילד שעשעים כי־מדי דברי בו זכר
miſerendo , ei mea viſcera ſonuerunt idcirco : adhuc ejus recordabor
אזכרנו עוד על־כן המו מעי לו רחם
,altos cumulos tibi pone , titulos tibi Statue .Dominus ait ,ej' miſerebor
21 ארחמנו נאם־יהוה׃ הציבי לך צינים שמי לך תמרורים
, Iſrael virgo Revertere .ambulaſti viam ſtratam ad tuū cor pone
שתי לבך למסלה דרך הלכתי שובי בתולת ישראל
huc & illuc te vertes quo Uſque .iſtas tuas civitates ad revertere
22 שבי אל־עריך אלה׃ עד־מתי תתחמקין
Fœmina ,terra in novum Dominus creavit quia ? refractaria filia
הבת השובבה כי־ברא יהוה חדשה בארץ נקבה
Deus exercituum Dominus dixit Sic .virum circundabit
23 תסובב גבר׃ כה־אמר יהוה צבאות אלהי
, Jehudah terra in iſtud verbum dicent Adhuc : Iſrael
ישראל עוד יאמרו את־הדבר הזה בארץ יהודה
tibi benedicat ,eorum captivitatem me convertendo in ,ejus urbibus in &
ובעריו בשובי את־שבותם יברכך
habitabunt Et .ſanctitatis mons , juſtitiæ habitaculum Dominus
24 יהוה נוה־צדק הר הקדש׃ וישבו
proficiſcentur &,agricolæ , ſimul ejus civitates omnes & ,Jehudah ea in
בה יהודה וכל־עריו יחדו אכרים ונסעו
animam omnem & , laſſam animam feci inebriare Quia .grege in
25 בעדר׃ כי הרויתי נפש עיפה וכל־נפש
me' ſomnus & ; vidi & ,ſum expergefactus hoc Propter .implevi dolentem
26 דאבה מלאתי׃ על־זאת הקיצתי ואראה ושנתי
,Dominus dixit , venientes dies Ecce .mihi fuit dulcis
27 ערבה לי׃ הנה ימים באים נאם־יהוה
,hominis ſemine ,Jehudah domum & , Iſrael domum ſeminabo &
וזרעתי את־בית ישראל ואת־בית יהודה זרע אדם
.animalis ſemine &
וזרע בהמה׃

Verſio VULG. LAT.

14 Et inebriabo animam ſacerdotum pinguedine : & populus meus bonis meis adimplebitur,
15 ait Dominus. Hæc dicit Dominus ; Vox in excelſo audita eſt lamentationis, luctus, & fletus Rachel plorantis filios ſuos, & nolentis conſolari ſuper eis, quia
16 non ſunt. Hæc dicit Dominus ; Quieſcat vox tua à ploratu, & oculi tui à lachrymis: quia eſt merces operi tuo, ait Dominus : &
17 revertentur de terra inimici. Et eſt ſpes noviſſimis tuis, ait Dominus : & revertentur filii ad
18 terminos ſuos. Audiens audivi Ephraim tranſmigrantem ; Caſtigâſti me, & eruditus ſum, quaſi juvenculus indomitus : converte me, & convertar : quia tu Domi-
19 nus Deus meus. Poſtquàm enim convertiſti me, egi pœnitentiam : & poſtquàm oſtendiſti mihi, percuſſi femur meum. Confuſus ſum, & erubui, quoniam ſuſtinui opprobrium adoleſcen-
20 tiæ meæ. Si filius honorabilis mihi Ephraim, ſi puer delicatus : quia ex quo locutus ſum de eo, adhuc recordabor ejus. Idcircò conturbata ſunt viſcera mea ſuper eum : miſerans miſerebor e-
21 jus, ait Dominus. Statue tibi ſpeculam, pone tibi amaritudines : dirige cor tuum in viam rectam, in qua ambulâſti : revertere virgo Iſrael, revertere ad
22 civitates tuas iſtas. Uſquequò deliciis diſſolvêris filia vaga ? quia creavit Dominus novum ſuper terram: FOEMINA CIRCUMDABIT VI-
23 RUM. Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Iſrael ; Adhuc dicent verbum iſtud in terra Juda, & in urbibus ejus, cùm convertero captivitatem eorum: Benedicat tibi Dominus, pulchritu-
24 do juſtitiæ, mons ſanctus : Et habitabunt in eo Judas & omnes civitates ejus ſimul, agricolæ &
25 minantes greges. Quia inebriavi animam laſſam, & omnem a-
26 nimam eſurientem ſaturavi. Ideò quaſi de ſomno ſuſcitatus ſum : & vidi, & ſomnus meus dulcis
27 mihi. Ecce dies veniunt, dicit Dominus : & ſeminabo domum Iſrael & domum Juda ſemine hominum, & ſemine jumentorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

Cap. 48. Vulg. Lat. ΚΕΦ. λα'.

1 ΤΗ͂ ΜΩΑ'Β. Οὕτως εἶπε κύριος, Οὐαὶ ἐπὶ Ναβαύ, ὅτι ὤλετο, ἐλήφθη Καριαθάιμ, 2 ᾐσχύνθη (α) Ἀμὰθ καὶ Ἀγάθ. Οὐκ ἔστιν ἔτι ἰατρεία Μωάβ, γαυρίαμα ἐν Ἐσεβών, ἐλογίσατο ἐπ' αὐτὴν κακά· ἐκόψαμεν αὐτὴν ἀπὸ ἔθνους, καὶ παῦσιν παύσεται. ὄπισθέν σου βαδιεῖται μάχαιρα, 3 Ὅτι φωνὴ κεκραγότων ἐξ Ὡρωναΐμ, (β) ὄλεθρον καὶ σύντριμμα μέγα. 4 Συνετρίβη Μωάβ, ἀναγγείλατε εἰς Ζόγορα, 5 Ὅτι ἐπλήσθη (ˇ) Ἀλὼθ ἐν κλαυθμῷ. ἀναβήσεται κλαίων ἐν ὁδῷ Ὡρωναΐμ, κραυγὴν συντρίμματος ἠκούσατε. 6 Φεύγετε καὶ σώσατε τὰς ψυχὰς (γ) ὑμῶν, καὶ ἔσεσθε ὥσπερ ὄνος 7 ἄγριος ἐν ἐρήμῳ. Ἐπειδὴ ἐπεποίθεις ἐν (δ) ὀχυρώματί σου, καὶ σὺ συλληφθήσῃ· καὶ ἐξελεύσεται Χαμὼς ἐν ἀποικίᾳ, καὶ οἱ ἱερεῖς 8 αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα. Καὶ ἥξει ὄλεθρος ἐπὶ πᾶσαν (ε) πόλιν, οὐ μὴ σωθῇ, καὶ ἀπολεῖται ὁ αὐλών, καὶ (ζ) ἐξολοθρευθήσεται 9 ἡ πεδινή, καθὼς εἶπε κύριος. Δότε (η) σημεῖα τῇ Μωάβ, ὅτι ἀφῇ ἀφθήσεται, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἄβατον ἔσονται (θ). πόθεν 10 ἔνοικος αὐτῇ; Ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα κυρίου ἀμελῶς, ἐξαίρων μάχαιραν 11 αὐτοῦ ἀφ' αἵματος. Ἀνεπαύσατο Μωὰβ ἐκ παιδαρίου, καὶ πεποιθὼς ἦν ἐπὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ, οὐκ ἐνέχεεν ἐξ ἀγγείου εἰς ἀγγεῖον, καὶ εἰς ἀποικισμὸν οὐκ ᾤχετο· διὰ τοῦτο ἔστη γεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ὀσμὴ αὐτοῦ οὐκ (ι) ἐξέλιπε. 12 Διὰ τοῦτο ἰδοὺ (κ) ἡμέραι αὐτοῦ ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀποστελῶ αὐτῷ κλίνοντας, καὶ κλινοῦσιν αὐτόν, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ λεπτυνοῦσι, καὶ 13 τὰ κέρατα αὐτοῦ συγκόψουσι, Καὶ καταισχυνθήσεται Μωὰβ ἀπὸ Χαμώς, ὥσπερ (λ) κατῃσχύνθη οἶκος Ἰσραὴλ ἀπὸ Βαιθὴλ ἐλπίδος 14 αὐτῶν πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Πῶς ἐρεῖτε, Ἰσχυροί ἐσμεν, καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων 15 εἰς τὰ πολεμικά; Ὤλετο Μωὰβ πόλις αὐτοῦ, καὶ ἐκλεκτοὶ νεανίσκοι αὐτοῦ κατέβησαν εἰς 16 σφαγήν. Ἐγγὺς ἡμέρα Μωὰβ ἐλθεῖν, καὶ 17 πονηρία αὐτοῦ ταχεῖα σφόδρα. Κινήσατε (μ) αὐτῷ πάντες κυκλόθεν αὐτοῦ, πάντες εἰδότες ὄνομα αὐτοῦ· εἴπατε, Πῶς συνετρίβη βακτηρία εὐκλεής, ῥάβδος μεγαλώματος; 18 Κατάβηθι ἀπὸ δόξης, καὶ κάθισον ἐν ὑγρασίᾳ καθημένη (ν). Δαιβὼν ἐκτριβήσεται, ὅτι ὤλετο Μωάβ, ἀνέβη εἰς σὲ λυμαινόμενος (ξ) ὀχύρωμά σου.

CAP. XXXI.

1 AD Moab ſic dixit (a) Dominus ; Væ ſuper Nabau, quia periit: capta eſt Cariathem: Confuſa eſt (b) Amath, & Agath. 2 Non eſt ultra (c) medicamen Moab, exultatio in Eſebon: (d) Cogitavit ſuper eam mala: (e) excidimus eam de gente : & quiete quieſcet. Poſt te vadet gladius: 3 Quia vox clamantium ex Oronæm : perditio, & contritio magna. 4 Contrita eſt Moab : annuntiate in (f) Zogoram: 5 Quia repleta eſt Aloth in ploratu. Aſcendit plorans in via Oronæm : clamorem contritionis (g) audiſtis : 6 Fugite, & ſalvate animas veſtras: & eritis quaſi aſinus agreſtis in deſerto. 7 Quoniam confidiſti in (h) munitione tua ; & tu capieris: & egredietur Chamos in tranſmigrationem, & ſacerdotes ejus, & principes ejus ſimul. 8 Et veniet vaſtatio ſuper univerſā civitatem: (i) non ſalvabitur: & peribit vallis, & exterminabitur campeſtris, ſicut dixit Dominus. 9 Date (k) ſigna Moab; quia tactu tangetur : & omnes civitates ejus in invium erunt. (l) Undè habitator ei? 10 Maledictus, qui facit opera Domini negligenter, (m) qui ſubtrahit gladium ſuū à ſanguine. 11 Quievit Moab à parvulo, & fidens erat ſuper gloria ſua ; non effundebat de vaſe in vas, & in tranſmigrationem non abiit. Ideò manſit guſtus ej' in ipſo: & odor ejus non defecit. 12 Propterea ecce dies ejus veniunt, ait Dominus: et mittam ei (n) ſternentes; & ſternent eū, & vaſa ejus comminuent, & (o) cornua ejus concident: 13 Et confundetur Moab à Chamos: ſicut confuſa eſt domus Iſrael à Bæthel ſpe (p) ſuâ. Fidentes in ipſis, 14 Quomodò dicetis, Fortes ſumus, & homo validus ad bellica? 15 Periit Moab civitas ejus: et electi juvenes ejus deſcenderunt in (q) occiſionem. 16 Propè eſt dies Moab ad veniendum : & malitia ejus velox valdè. 17 (r) Movete ei omnes, qui in circuitu ejus, omnes (ſ) edite nomen ejus: dicite; Quomodò contrit' eſt baculus glorioſus, virga magnificentiæ? 18 Deſcende de gloria, & ſede in humilitate (t) ſedens. Debon exteretur: quia periit Moab: aſcendit ad te vaſtans munitionem tuam.

MS.A. (α) ἀμὰθ τὸ κραταίωμα, καὶ ἡττήθη. Καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ἔτι ἰατρεία ἐν Μωάβ, ἀγαυρίαμα (β) ὄλεθρος (ˇ) Ἀλαὼθ (γ) * αὐτῶν, (δ) ὀχυρώμασίν σου καὶ συλλημφθήσῃ· (ε) πόλιν, καὶ πόλεις οὐ (ζ) ἐξολεθρευθήσεται (η) σημεῖον τῷ Μωάβ, ὅτι ἀφῇ ἀναφθήσεται, (θ) ἀπὸ ἐνοικούντων αὐτάς. Ἐπικατάρατος (ι) ἐκλίπει. (κ) ἡμέραι ἔρχονται, (λ) καταισχύνθη ὁ οἶκος (μ) αὐτὸν (ν) θυγάτηρ Δαιβὼν, ἐκτρίβηθι, (ξ) ὀχυρώματα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ואשבע נפש כהניא תפנוקין ועמי בית ישראל ית טובי דיהבית להון ישבעון אמר יי׃
15 כדנן אמר יי קלא ברום עלמא אשתמע בית ישראל דבכן ומתאנחן בתר ירמיה נביא
כד שלחיתיה נבוזר אדן רב קטוליא מרמתא אליא ודבכן במריר ירושלם מבכיא על
16 בנהא מסרבא לאתנחמא על בנהא ארי גלו׃ כדנן אמר יי מנעי קליך מלמבכי ועיניך
מלשגרא דמען ארי אית אגר לעובדי אבהתך צדיקיא אמר יי ויתובון מארע בעלי
17 18 דבביהון׃ ואית סבור לסופיך אמר יי ויתובון בניא לתחומהון׃ שמיע וגלי קדמי בית
ישראל דבכן ומתאנחין על דאטלטלו אמרין איתיתא עלן יסורין ולא אלפנא כעגל
19 לא מליף ניר כדו אתיבנא לפולחנך ונתוב ארי את יי אלהנא׃ ארי כד אנחנא תיבין
לאוריתא מתנחם עלנא וכדו דאתגלי לנא טפחנא על ירכנא בהיתנא ואף אתכנענא
20 ארי קבלנא חסודי חובנא דמלקדמין׃ הכבר חביב קדמי ישראל הלא רבי רחים הוא
ארי בזמן דמשוי פתגמי אוריתי על לביה למעבדהון מדכר דכירנא לאוטבא ליה
21 עוד על כן אתגוללו רחמי עליהון רחמא ארחם עליהון אמר יי׃ כנשתא
דישראל אדכרי ליך עובדי אבהתיך תקניא שפוכי רתחנונין במרר שואי לביך
אסתכלי בעובדין דעבדת אם תקנין דכן גלית לאורח רחיקא כדו תובו כנשתא
22 דישראל ותתובין לקרויך אלין׃ עד אימתי את מתחסנא למהב כנשתא דסגיאין
23 תיובתהא ארי הא יי ברי חדתא בארעא ועמא בית ישראל יתנהון לאוריתא׃ כדנן
אמר יי צבאות אלהא דישראל עוד יימרון ית פתגמא הדין בארעא דבית יהודה
24 ובקרוהי כד אתיב ית גלותהון יברכנך יי מדור קושטיה טורא קדישא׃ ויתבון בה
25 דבית יהודה וכל קרויהון כחדא אכרין ודנטלין בסיען׃ ארי שבעית נפש משלהיא
26 וכל נפש יצפא מליתי כל טוב׃ אמר נביא על דא בשורתא דיומי נחמתא דעתידין
27 למיתי אתערית וחזית חבית דמכית ושנתי הנאתני׃ הא יומיא אתן אמר יי ואקים ית
דבית ישראל וית דבית יהודה אסגנון באנשא ואצלחנון בבעירא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ſatiabo animam ſacerdotum deliciis, & populus meus, domus Iſrael, bono 14 meo quod dedero eis, ſatiabitur, dicit Dn̄s. Hæc dicit Dominus: Vox in excel- 15 ſo mundi audita eſt, domus Iſrael flentis & gementis poſt Jeremiam prophetam, quando miſit eum Nabuzaradan princeps occidentium ex Ramah : *lamentatio* & *plorantes* ob amaritudinem ; Jeruſalem plorat propter filios ſuos, & renuit conſolari ſuper filiis ſuis, quia migraverunt. Hæc dicit Dominus: 16 Prohibe vocem tuam à fletu, & oculos tuos, ne deducant lachrymas; quia eſt merces operibus patrum tuorum juſtorum, dicit Dominus : & revertentur de terra inimicorum ſuorum. Et eſt ſpes fini tuo, dicit Dominus, & revertentur 17 filii ad terminos ſuos. Auditum & manifeſtum eſt coram me quòd domus Iſ- 18 rael plorat & gemit pro eo quòd tranſmigraverunt. Dicit enim: Induxiſti ſuper nos correptiones; nec edocti ſumus, quaſi vitulus non aſſuetus jugo. Nunc autem converte nos ad cultum tuum, & convertemur : quia tu es Dominus Deus noſter. Quando enim nos redim' ad legem, conſolationem accipim': & 19 nunc cùm notum fuit nobis, percuſſimus femur noſtrum, confuſi ſumus, & rubore ſuffuſi ; quia recepimus opprobrium peccatorum noſtrorum, quæ à principio ſunt. Ecce ſicut fili' dilect' coram me eſt Iſrael; utique puer ama- 20 bilis eſt. Quo enim tempore pono verba *legis meæ* in corde ejus ut faciat ea, recordando recordor ut bene faciam ei adhuc: propterea commota ſunt viſcera mea ſuper eos, miſerans miſerebor eorum, dicit Dominus. Cœt' Iſrael 21 recordare tibi operum patrum tuorum rectorum, effunde preces, in amaritudine pone cor tuum: contemplare opera quæ feciſti an recta ſint, cùm tranſmigraveris in viam longinquā: nunc autem convertere cœt' Iſrael ad legē, & reverteris ad civitates *tuas* has. Quouſq; tu te obfirmas quò min' redeas, cœt', 22 cuj' averſiones ſunt multæ ? Quia ecce creavit Domin' novum in terra : Et popul' dom' Iſrael incumbet Legi. Hæc dicit Domin' exercituum De' Iſra- 23 el : Adhuc dicent verbum iſtud in terra dom' Juda, & in civitatib' ej', cùm reduxero captivitatem eorum : Benedicat tibi Domin' habitaculum veritatis ej' mons ſancte. Et habitabunt in ea viri dom' Juda, & in omnib' civitatib' ej' 24 ſimul agricolæ, & qui proficiſcuntur cum gregib'. Quia ſatiabo animam laſ- 25 ſam, & omnem animam ſolicitam implebo *omni* bono. Dixit propheta: Pro- 26 pter hanc annuntiationem dierum conſolationis qui venturi ſunt, ſuſcitat' ſum & vidi ; *iterum* dormivi, & ſomnium meum *profuit* mihi. Ecce dies veniunt, 27 dicit Domin', & ſuſcitabo domum Iſrael & domum Juda : multiplicabo eos hominibus, & proſperabo eos pecoribus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܐܪܘܐ ܢܦܫܐ ܕܟܗܢܐ ܕܘܫܢܐ. ܘܥܡܝ ܡܢ ܛܘܒܝ ܢܣܒܥܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ
15 ܡܪܝܐ. ܩܠܐ ܒܪܡܬܐ ܐܫܬܡܥ. ܐܠܝܐ ܘܒܟܬܐ ܡܪܝܪܬܐ. ܪܚܝܠ ܒܟܝܐ ܥܠ ܒܢܝܗ. ܘܠܐ
16 ܨܒܝܐ ܠܡܬܒܝܐܘ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܐܢܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܟܠܝ ܩܠܟܝ ܡܢ ܒܟܝܐ.
ܘܥܝܢܝܟܝ ܡܢ ܕܡܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܓܪܐ ܠܥܡܠܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܬܘܒܘܢ ܡܢ
17 ܐܪܥܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ.* ܘܐܝܬ ܣܒܪܐ ܠܚܪܬܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܬܘܒܘܢ ܒܢܝܐ ܠܬܚܘܡܗܘܢ.
18 * ܡܫܡܥ ܫܡܥܬ ܠܐܦܪܝܡ ܕܐܬܝܒܒ. ܪܕܝܬܢܝ. ܘܐܬܪܕܝܬ ܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܥܓܠܐ ܕܠܐ
ܡܠܦ. ܐܦܢܝܢܝ. ܘܐܬܘܒ. ܡܛܠ ܕܐܢܬܘܗܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ. * ܡܛܠ ܕܡܢ ܒܬܪ ܕܐܦܢܝܬ
19 ܐܬܒܝܐܬ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܝܕܥܬ ܐܬܢܝܚܬ. ܒܗܬܬ ܘܐܦ ܐܬܟܠܡܬ. ܡܛܠ ܕܩܒܠܬ ܚܣܕܐ
20 ܕܛܠܝܘܬܝ. * ܒܪܐ ܗܘ ܚܒܝܒܐ ܠܝ ܐܦܪܝܡ. ܘܝܠܕܐ ܪܚܝܡܐ. ܡܛܠ ܕܒܙܒܢܐ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ
ܥܡܗ. ܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܠܗ. ܡܛܠܗܢܐ ܐܬܬܙܝܥܘ ܪ̈ܚܡܝ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܪܚܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
21 * ܐܩܝܡܝ ܠܟܝ ܐܬܐ ܘܬܒܝ ܒܡܕܒܪܐ. ܘܣܝܡܝ ܠܒܟܝ ܠܐܘܪܚܐ ܬܪܝܨܬܐ. ܘܬܘܒܝ ܒܬܘܠܬܐ
22 ܕܐܝܣܪܝܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܬܒܝ ܒܩܘܪܝܟܝ ܗܠܝܢ. * ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܬܬܗܦܟܝܢ ܒܪܬܐ
23 ܡܪܘܕܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܪܐ ܡܪܝܐ ܚܕܬܐ ܒܐܪܥܐ. ܢܩܒܬܐ ܬܚܕܪ ܠܓܒܪܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܬܘܒ ܢܐܡܪܘܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ.
ܘܒܩܘܪܝܗ. ܡܐ ܕܐܗܦܟ ܫܒܝܬܗܘܢ. ܢܒܪܟܟ ܡܪܝܐ ܥܡܪܐ ܕܙܕܝܩܐ ܛܘܪܐ
24 ܩܕܝܫܐ. * ܘܢܬܒܘܢ ܒܗ ܝܗܘܕܐ. ܘܟܠܗܝܢ ܩܘܪܝܗ ܐܟܚܕܐ. ܐܟܪܐ ܘܪܥܘܬܐ ܕܥܢܐ.
25 26 * ܡܛܠ ܕܐܪܘܝܬ ܢܦܫܐ ܕܨܗܝܐ. ܘܟܠ ܢܦܫܐ ܕܟܦܢܐ ܣܒܥܬ. * ܡܛܠܗܕܐ
27 ܐܬܬܥܝܪܬ ܘܚܙܝܬ. ܘܫܢܬܝ ܒܣܡܬ ܠܝ. * ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ. ܘܐܙܪܘܥ ܠܒܝܬܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܠܒܝܬܗ ܕܝܗܘܕܐ. ܙܪܥܐ ܕܒܢܝܢܫܐ.
ܘܙܪܥܐ ܕܒܥܝܪܐ.

14 * Animam ſacerdotum ſuavitate inebriabo, & populus meus jucunditate meâ ſaturabuntur, 15 ait Dominus. Sic dicit Dominus, Vox in Rama audita eſt ejulatûs & fletûs amariſſimi : Rahel deflet filios ſuos, nec vult conſolationem admittere, quia non adſunt. 16 Sic dicit Dominus, Cohibe vocem tuam à fletu, & oculos tuos à lachrymis; quoniam erit merces lachrymis tuis, ait Dominus, & revertentur è terra inimicorum : 17 Eritque ſpes tandem tibi, & revertentur filii ad terminum ſuum. 18 Planè audio Aphremum ejulantem ac dicentem, Caſtigâſti me Domine, & correxi me ; eram ut vitulus indomitus. Converte me, & convertar ; quia tu es Dominus Deus meus. 19 Nam poſtquam converti me, conſolationem ſenſi ; & poſtquam cognovi, quievi : pudore ſum atque ignominiâ ſuffuſus, quòd pueritiæ meæ turpitudine ſim affectus. 20 Filius eſt mihi charus Aphrem, & natus dilectus ; nam eodem tempore quo contra eum loquor, recordor ipſius : idcircò viſcera mea ſunt erga ipſum *commota*, & miſerebor ejus, dicit Dominus. 21 Erige tibi vexillum, & habita in deſerto : adverte animum tuum ad viam rectam : revertere virgo Iſraelis, dicit Dominus, & habita in civitatibus tuis iſtis. 22 Quouſque dubia eris filia averſa ? nam patraturus eſt Dominus rem novam ſuper terram ; Fœmina amplectetur virum. 23 Sic ait Dominus potentiſſimus Deus Iſraelis, Deinceps dicturi ſunt ſermonem hunc in terra Judæ & in civitatibus ejus, quum reduxero captivos eorum ; Benedicat tibi Dominus O habitaculum juſtorum, mons ſacroſancte : 24 Et habitent in te Juda & omnes civitates ejus ſimul, tam agricolæ quàm paſtores gregum. 25 Etenim inebriabo animam ſitientem, & omnem animam eſurientem ſaturabo. 26 Propter hoc evigilavi & vidi, & ſomnus meus jucundus fuit mihi. 27 Ecce dies venturi ſunt, dicit Dominus ; quibus ſeminabo Iſraelitis & Judæis ſemen hominum & ſemen jumentorum :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الحادي والثلثون * * في مواب *

1 * هكذا قال الرب * ويل على نابو لانها هلكت * اخذت كارياثم * خزي اماث وغاث * ليس يكون
2 لمواب دواء بعد السماحة في ساوون * صبوا عليهم سرورا * قطعناها من الامم ولا تستريح راحة *
3 * السيف يعدو لان صوت الصارخين من جبل نامان * هلاك وانكسار عظيم * كسر مواب *
4 5 اخبروا في زوغورا * لان عصرون امتلات * بالبكاء يصعد الباكي في طريق حرنيم * سمعتم
6 صراخ الكسر * اهربوا وخلصوا نفوسكم * وتصيرون مثل الحمار الوحشي في البرية * من اجل
7 انك وثقت بحصونك فلم توخذي * ويخرج خاموس في السبي * وكهنته وروساوه معا * ويأتي
8 الهلاك على كل الارض ولا تخلص * ويهلك الوادي ويستاصل الوادي قال الرب * اعطوا
9 10 علامة لمواب * لانها باللمس تشتعل * وجميع مدنها تصير للهلاك من سكانها * ملعون من
11 يصنع اعمال الرب بكسل * الرافع سيفه عن الدم * استراح مواب منذ صباه * وكان متوكلا
على شرفه * ولم يفرغ من اناء الى اناء * ولم يمض الى السبي * لاجل هذا ثبت ذوقه فيه * ورائحته
12 لم تغير * لاجل هذا ها ايام تاتي قال الرب * وارسل له حكاما يدينونه * ويسحقون آنيته *
13 ويقطعون قرونه * ويخزى مواب من خاموس * كما خزي بيت اسرائيل من خاموس رجائهم اذ
14 15 توكلوا عليه * كيف تقولون * نحن اقوياء وانسان قوي للمحاربات * هلكت مواب مدينته *
16 17 وشبانه المختارون نزلوا للذبح * الشر قريب ليأتي مواب * وشرور مسرعة جدا * حركوه جميعا
18 من حوله * جميعا ادعوا اسمه * وقولوا انكسر قضيب الفخر عصا العظمة * انزلي
من الشرف * واجلسي في الرطوبة يا جالسة دابون * لان مواب هلكت * صعد عليك
مفسد حصنك *

CAP. XXXI.

Contra Moab.

1 *ITa dicit Dominus; Væ Nabo, quia periit : capta eſt Cariathaim, erubuit Amath & Gath.* 2 *Non eſt ampliùs medicina Moabo, neque inſolentia in Eſebone : fuderunt ſuper eos mala : excidimus eam de gentibus, nec ullâ fruetur quiete.* 3 *Gladius curret, quia vox clamantium auditur è monte Neman, Clades, & contritio magna:* 4 *contrita eſt Moab: annuntiate in Zogora,* 5 *Quòd Eſſeron impleta eſt, cum ploratu aſcendit plorabundus per viam Hornim : audiſtis clamorem contritionis.* 6 *Fugite, & voſipſos eripite, & eritis ut aſinus ſylveſtris in deſerto.* 7 *Quia confiſa es arcibus tuis, an non capieris ? imò egredietur Chamos in captivitatem, unà cum ſacerdotibus & principibus ſuis :* 8 *Et veniet exitium ſuper univerſam terram, nec evadet : & peribit vallis, & exterminabitur convallis, ait Dominus.* 9 *Date ſignum Moabo, quòd tactu flagrabit, &* 10 *omnes urbes ejus jacturam patientur civium ſuorum. Maledictus qui fecerit opera Domini oſcitanter, quique ſubtraxerit gladium ſuum à ſanguine.* 11 *Tranquillus fuit Moab à pueritia ſua, eratque fretus nobilitate ſuâ, non effuderat è vaſe in vas, neq; in captivitatem exierat: propterea manet ſapor ejus in ipſo, & odor ipſius non deficit.* 12 *Hac de re ecce dies venturi ſunt, dixit Dominus, quum mittam ei judices, qui condemnabunt eum, vaſa ejus comminuent, & reſecabunt cornua ejus.* 13 *Et erubeſcet Moab propter Chamoſum, quemadmodum erubuit domus Iſraelis propter Chamoſum ſpem ſuam, quando confiſi ſunt ei.* 14 *Quomodo dicitis, Nos ſtrenui ſumus & homo fortis ad certamina ?* 15 *Periit Moab urbs ejus, & electi juvenes ejus mactatione corruerunt:* 16 *Malum brevi adveniet Moabo, & miſeriæ ejus quamcitiſſimæ ſunt.* 17 *Concutite eum omnes undique, omnes explodite nomen ejus : dicite, Fracta eſt virga gloriæ, baculus magnificentiæ.* 18 *Deſcende ab altitudine, & ſede in humiditate O habitatrix Debonis quia Moab periit, aſcendit contra te arcis tuæ vaſtator.*

,diruendũ ad &,evellendũ ad eos super fui *vigil* quemadmodum erit Et
28 והיה כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ
ero *pervigil* sic ,malefaciendum ad & ,perdendum ad & ,*destruendum* ad &
ולהרס ולהאביד ולהרע כן אשקד
diebus In .Dominus dixit ,plantandum ad &,ædificandum ad eos super
29 עליהם לבנות ולנטוע נאם־יהוה׃ בימים
dentes &,acerbam uvam comederunt Patres : ultrà dicent non illis
ההם לא־יאמרו עוד אבות אכלו בסר ושני
.morietur *iniquitate sua in* unusquisque *Quinimo* .obstupuerunt filiorum
30 בנים תקהינה׃ כי אם־איש בעונו ימות
.*ejus* dentes obstupescent ,acerbam uvam *comedentis* hominis Omnis
כל־האדם האכל הבסר תקהינה שניו׃
domo cum *excidam* & ,DOMINUS dixit ,*venientes* dies Ecce
31 הנה ימים באים נאם־יהוה וכרתי את־בית
fœdus secundũ Non .novum fœdus Jehudah domo cum & ,Israel
32 ישראל ואת־בית יהודה ברית חדשה׃ לא כברית
,eorum manũ *in me apprehendere* die in ,eorũ patribus cum *excidi* quod
אשר כרתי את־אבותם ביום החזיקי בידם
fecerunt irritum ipsi quia : Ægypti terra è eos *educendum* ad
להוציאם מארץ מצרים אשר־המה הפרו את־
.DOMINUS dixit , *eos in* sum dominatus ego & ,meum pactum
בריתי ואנכי בעלתי בם נאם־יהוה׃
post Israel domo cum *excidam* quod fœdus hoc Sed
33 כי זאת הברית אשר אכרת את־בית ישראל אחרי
,eorũ *interiori* in meã legẽ Dabo : Dominus dixit , ipsos dies
הימים ההם נאם־יהוה נתתי את־תורתי בקרבם
erunt ipsi & , Deum in eis ero & : eã scribam eorũ corde *super* &
ועל־לבם אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו־
unusquisq; &,suũ *socium* unusquisque ultrà docebũt non Et.populũ in mihi
34 לי לעם׃ ולא־ילמדו עוד איש את־רעהו ואיש
ipsi omnes nam : Dominum Cognoscite : dicendo ,suum fratrem
את־אחיו לאמר דעו את־יהוה כי כולם
:Dominus dixit,eorũ maximum ad usq; &,eorũ mimimo à me cognoscent
ידעו אותי למקטנם ועד־גדולם נאם־יהוה
.amplius memorabor non eorũ peccati &,eorũ iniquitati propitiabor quia
כי אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר־עוד׃
, lunæ statuta ; diei lumine in solem *dans* , Dominus dixit Sic
35 כה אמר יהוה נתן שמש לאור יומם חקת ירח
Dominus,ej⁹ fluctus sonarunt &,mare *findens* :noctis lumine in stellarum &
וכוכבים לאור לילה רגע הים ויהמו גליו יהוה
,*meis faciebus* à ista statuta *recesserint* Si .ejus nomen exercituum
36 צבאות שמו׃ אם־ימשו החקים האלה מלפני
meas facies ad gentem esse ab cessabunt Israel semen etiam,Dominus dixit
נאם־יהוה גם זרע ישראל ישבתו מהיות גוי לפני
, sursum de cœli *metiantur* Si :Dominus dixit Sic .diebus cunctis
37 כל־הימים׃ כה אמר יהוה אם־ימדו שמים מלמעלה
omne *in rejiciabo* ego etiam ,deorsum terræ fundamenta *investigentur* &
ויחקרו מוסדי־ארץ למטה גם־אני אמאס בכל־
.DOMINUS dixit ,fecerunt quæ omnia *super* , Israel semen
זרע ישראל על־כל־אשר עשו נאם־יהוה׃
,Domino civitas ædificabitur &,Dominus dixit ,*venientes* dies Ecce
38 הנה ימים נאם־יהוה ונבנתה העיר ליהוה
ultrà exibit Et .anguli portam ad usque Chananeel turre à
39 ממגדל חננאל עד־שער הפנה׃ ויצא עוד
.Ghohath circuibit & ,Ghareb collem super eo coram mensuræ *linea*
קוה המדה נגדו על גבעת גרב ונסב געתה׃
torrentẽ ad usque *arva omnia* &,cineris & ,cadaverum vallem omnẽ Et
40 וכל־העמק הפגרים והדשן וכל־השרמות עד־נחל
:Domino sanctitas,Orientem ad equorum portæ angulũ ad usque,Chidron
קדרון עד־פנת שער הסוסים מזרחה קדש ליהוה
.seculum in ultrà destruetur neque,evelletur non
לא־ינתש ולא־יהרס עוד לעולם׃

Versio VULG. LAT.

28 Et sicut vigilavi super eos ut evellerem, & demolirer, & dissiparem, & disperderem, & affligerem : sic vigilabo super eos ut ædificem, & plantem, ait Dominus. 29 In diebus illis non dicent ultrà ; Patres comederunt uvam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt. 30 Sed unusquisque in iniquitate sua morietur : omnis homo, qui comederit uvam acerbam, obstupescent dentes ejus. 31 Ecce dies venient, dicit Domin⁹ : & feriam domui Israel & domui Juda fœdus novum : 32 Non secundùm pactum, quod pepigi cum patrib⁹ eorum, in die quâ apprehendi manum eorum, ut educerem eos de terra Ægypti ; pactum, quod irritum fecerunt, & ego dominatus sum eorum, dicit Dominus. 33 Sed hoc erit pactum, quod feriam cum domo Israel post dies illos, dicit Domin⁹ : Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam : & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in 34 populum. Et non docebit ultrà vir proximum suum, & vir fratrem suum, dicens ; Cognosce Dominum : omnes enim cognoscent me, à minimo eorum usque ad maximum, ait Domin⁹ : quia propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non memorabor 35 ampliùs. Hæc dicit Domin⁹, qui dat Solem in lumine diei, ordinẽ Lunæ & stellarum in lumine noctis : qui turbat mare, et sonant fluctus ejus, Domin⁹ exercituum 36 nomen illi. Si defecerint leges istæ coram me, dicit Dominus : tunc & semen Israel deficiet, ut non sit gens coram me cunctis 37 diebus. Hæc dicit Dominus ; Si mensurari potuerint cœli sursũ, & investigari fundamenta terræ deorsum : et ego abjiciam universum semen Israel, propter omnia quæ fecerunt, dicit Domi- 38 nus. Ecce dies veniunt, dicit Dominus : & ædificabitur civitas Domino, à turre Hananeel 39 usque ad portam anguli. Et exibit ultrà norma mensuræ in conspectu ejus super collẽ Gareb : et 40 circuibit Goatha, Et omnem vallem cadaverum, & cineris, & universam regionem mortis, usque ad torrentem Cedron, & usque ad angulum portæ equorum Orientalis, Sanctum Domini : non evelletur, & non destruetur ultrà in perpetuum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

19 Ἐφ᾽ ὁδοῦ στῆθι, ϗ ἔπιδε καθημένη (ο) ἐν Ἀρίηρ, ϗ ἐρώτησον φεύγοντα, ϗ σωζόμενον, 20 ϗ εἰπὸν, Τί ἐγένετο; Κατῃσχύνθη Μωὰβ, ὅτι συνετρίβη. ὀλόλυξον ϗ κέκραξον, ἀνάγγειλον ἐν (π) Ἀρνὼν, Ὅτι ὤλετο Μωὰβ, 21 Καὶ κρίσις ἔρχεται εἰς τὴν γῆν (ρ) Μισὼρ ἐπὶ Χελὼν, ϗ (σ) Ῥεφὰς, ϗ Μωφὰς, 22 Καὶ ἐπὶ Δαιβὼν, ϗ ἐπὶ Ναβαὺ, ϗ ἐπ᾽ οἶκον (τ) Δαιθλαθαὶμ, 23 Καὶ ἐπὶ Καριαθαὶμ, ϗ (υ) ἐπ᾽ οἶκον Γαιμὼλ, ϗ ἐπ᾽ οἶκον Μαὼν, 24 Καὶ ἐπὶ Καριὼθ, ϗ ἐπὶ Βοσὸρ, ϗ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις Μωὰβ τὰς πόῤῥω ϗ τὰς ἐγγύς. 25 Κατεάχθη κέρας Μωὰβ, ϗ τὸ ἐπίχειρον αὐτοῦ συνετρίβη· 26 Μεθύσατε αὐτὸν, ὅτι ἐπὶ κύριον ἐμεγαλύνθη· ϗ ἐπικρούσει Μωὰβ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, Καὶ ἔσται εἰς γέλωτα ϗ αὐτός. 27 (φ) ϗ εἰ μὴ εἰς χλευασμὸν ἦν σοι Ἰσραὴλ, ϗ ἐν κλοπαῖς σου εὑρέθη, ὅτι ἐπολέμεις αὐτόν. 28 Κατέλιπον τὰς πόλεις, ϗ ᾤκησαν ἐν (χ) πέτραις οἱ κατοικοῦντες Μωάβ· ἐγενήθησαν (ψ) ὥσπερ περιστεραὶ (") νοσσεύουσαι ἐν πέτραις, (ω) στόματι βοθύνου. 29 Καὶ ἤκουσα ὕβριν Μωὰβ, (α) ὕβρισε λίαν, ὕβριν αὐτοῦ, ϗ ὑπερηφανίαν αὐτοῦ ϗ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ. 30 Ἐγὼ δὲ ἔγνων (") ἔργα αὐτοῦ· οὐχὶ τὸ ἱκανὸν (β) αὐτῷ οὐχ οὕτως ἐποίησε; 31 Διατοῦτο ἐπὶ Μωὰβ ὀλολύζετε πάντοθεν· βοήσατε ἐπ᾽ ἄνδρας (γ) κειράδας αὐχμοῦ, 32 Ὡς κλαυθμὸν Ἰαζὴρ (δ) ἀποκλαύσομαί σοι ἄμπελος Ἀσερημά, κλήματά σου διῆλθε θάλασσαν, πόλεις Ἰαζὴρ ἥψαντο, ἐπὶ ὀπώραν σου, (ε) ἐπὶ τρυγηταῖς σου ὄλεθρος (ζ) ἐπέπεσε. 33 (η) Συνεψήσθη χαρμοσύνη ϗ εὐφροσύνη ἐκ τῆς Μωαβίτιδος, ϗ οἶνος ἦν ἐπὶ ληνοῖς σου· πρωῒ οὐκ (ι) ἐπάτησαν, οὐδὲ δείλης οὐκ ἐποίησαν, αἰδέ. 34 Ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβὼν (κ) ἕως Αἰτὰμ αἱ πόλεις αὐτῶν ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν, ἀπὸ Ζογὸρ ἕως Ὡρωναῒμ, καὶ (λ) ἀγγελίαν σαλασία, ὅτι ϗ τὸ ὕδωρ (μ) Νεβρεὶν εἰς κατάκαυμα ἔσται. 35 Καὶ ἀπολῶ τὸν Μωὰβ, φησὶ κύριος, (ν) ἀναβαίνοντα ἐπὶ τὸν βωμὸν, ϗ θυμιῶντα θεοῖς αὐτοῦ. 36 Διατοῦτο καρδία τοῦ Μωὰβ, ὥσπερ αὐλοὶ βομβήσουσι, (ξ) καρδία μου ἐπ᾽ ἀνθρώπους (ο) κειράδας ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει· διατοῦτο ἃ περιεποιήσατο, ἀπώλετο ἀπὸ ἀνθρώπου, 37 Πᾶσαν κεφαλὴν ἐν παντὶ τόπῳ (π) ξυρηθήσονται, ϗ πᾶς πώγων ξυρηθήσεται, ϗ πᾶσαι χεῖρες κόψονται, ϗ ἐπὶ πάσης ὀσφύος σάκκος.

In via sta, & prospice sedens 19 *in Aier, & interroga fugientem, & evadentem, & dic, Quid factum est? Confusus est Moab, quoniam contritus est. ululа, & clama, annuntia in Arnon, Quia periit Moab,* 20 *Et judicium venit in terram Misor super Chelom, & Rephas, & Mophas,* 21 *Et super Dabon, & super Nabau, & super domum Dæblatham,* 22 *Et super Cariatham, & super domum Gamol, & super domum Maon,* 23 *Et super Carioth, & super Bosor, & super omnes civitates Moab, quæ procul, & quæ propè.* 24 *Confractum est cornu Moab, & brachium ejus contritum est.* 25 *Inebriate eum, quia super Dominum se magnificavit : & (u) pulsabit Moab in manu sua : & erit in risum etiam ipse :* 26 *Et (x) quidem in derisum erat tibi Israel, & in furtis tuis inventus est, quia oppugnabas (y) eum.* 27 *Reliquerunt civitates, & habitaverunt in petris habitatores Moab: facti sunt quasi columbæ nidificantes in petris, ore foveæ.* 28 *Et audivi contumeliam Moab (contumeliosus est valdè,) contumeliam ejus, & superbiam ejus. Et exaltatum est cor ejus :* 29 *Ego autem cognovi opera ejus : (z) non quod satis ei erat, non sic fecit.* 30 *Ideò super Moab ululate undiq;. Clamate super (a) viros (aa) tonsos squaloris:* 31 *Quasi plorationem Jazer plorabo tibi vitis (bb) Aserema : propagines tuæ transierunt mare : civitates Jazer attigerunt: super tempus fructuum tuorum, super vindemias tuas pernicies irruit.* 32 *(cc) Corrasum est gaudium, & lætitia de Moabitide. Et vinum erat in torcularibus tuis : manè non calcârunt, & vesperè non fecerunt (dd) hede.* 33 *A clamore Esebon (ee) usq; Ætham civitates ipsorum dederunt vocem suam, à Zogor usq; Oronem, & (ff) Angeliam Salasia : quoniam & aqua Nebrin in combustionem erit.* 34 *Et disperdam Moab, ait Dominus, ascendentem super aram, & adolentem diis ejus..* 35 *Idcirco cor Moab, quasi tibiæ bombos edent: cor meum super viros tonsos, quasi tibia sonabit: ideò, quæ acquisivit, perierunt ab homine.* 36 *Omne caput in omni loco radent :* 37 *& omnis barba radetur, & omnes manus incidentur, & super omnem lumbum cilicium ;*

MS. A. (ο) ἐν Ἀερὴρ, (π) Ἀρνὼν, (ρ) τοῦ Μισὼρ (σ) ἐπὶ Ῥεφὰς, ϗ Μωφὰθ, (τ) Δεβλαθαὶμ, (υ) ἐπὶ οἶκον Γαμῶλα, (φ) ϗ μὴ εἰς γελοιασμόν σοι Ἰσραὴλ εἰ ἐν *κολοπαῖς σοῦ (χ) πέτραις οἰκοῦντες (ψ) ὡς (") ἐνοσσεύουσαι (ω) βοθύνου στόματι. Ἤκουσα (α) ὕβρισεν σφόδρα, ϗ ὕβριν (") τὰ ἔργα (β) αὐτοῦ (γ) κιθάρας (δ) ἀποκλαύσομαι ἄμπελος (ε) ϗ ἐπὶ (ζ) ἔπεσεν. (θ) Συνεψήθη (ι) ἐπατήθησαν, (κ) ἕως Ἐλεαλὴ, ϗ ἕως Ἰασσὰ αἱ πόλεις (λ) ἀγγελία σαλισία, (μ) Ἐβεὶμ (ν) ἀναβαίνοντα ἐπὶ Μωὰβ, ϗ (ξ) ϗ καρδία (ο) κιθάρας (π) ξυρήσονται,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

28 ויהי כמא דחשבית עליהון למעקר ולתרעא ולפגרא ולאבדא ולאבאשא כן יחדי
29 מימרי עליהון למבני ולקימא אמר יי : ביומיא האנון לא ימרון עוד אבהתנא חטו
30 ובניא לקו : אלהן אנש בחוביה ימות כל אנש דיחטי הוא ימות : הא יומיא אתן
31 אמר יי ואגזר עם דבית ישראל ועם דבית יהודה קימא חדתא : לא כקימא דגזרית עם
32 אבהתכון ביומא דאתקפית בידיהון למפקהון מארעא דמצרים דאנון אשניאו ית
33 קימי ואנא אתרעיתי בהון אמר יי : ארי דין קימא דאגזר עם בית ישראל בתר יומיא
האנון אמר יי אתן ית אוריתי במעיהון ועל לבהון אכתבנה ואהוי להון לאלהא ואנון
34 יהון קדמי לעם : ולא ילפון עוד גבר ית חבריה וגבר ית אחוהי למימר דעו למדחל
מן קדם יי ארי כולהון ילפון למדע דחלתי למזעירהון ועד רבהון אמר יי ארי אשבוק
35 לחוביהון וחטאיהון לא ידכרון עוד : כדנן אמר יי דיהב שמשא לאנהרא ביממא
36 גזירת סיהרא וכוכביא לאנהרא בליליא נזף בימא והמן גלוהי יי צבאות שמיה : כמה
דלית אפשר דיעידון קימיא האלין מן קדמי אמר יי אף זרעא דישראל לא יבטלון
37 מלמהוי עם משמש קדמי כל יומיא : כדנן אמר יי כמה דלית אפשר דידע אנש
משחת שמיא מלעילא ואף לא למבדק יסודי ארעא מלרע אף מימרי לא ירחק בכל
38 זרעא דישראל על כל דעבדו קדמי אמר יי : הא יומיא אתן אמר יי ותתבני קרתא
39 דירושלם קדם יי ממגדל פקוס ועד תרע זויתא : ויהי נפק עוד חוט משח בנינא לקבלה
40 עד מטי לגבעתא דסמיכא לגרב ויהי מסחחר לבריכת עגלה : וכל מישרא אתר
דנפלו תמן פגרי משריית אתוראה וכל אריתא עד נחלא דקדרון עד זוית תרע בית
ריסא דמלכא מדינחא קודשא קדם יי לא יתעקר ולא יתפגר עוד לעלם :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et erit, sicut cogitavi super eos ut evellerem, & ut contererem, & ut destruerem, & ut perderem, & ut malefacerem; sic lætabitur Verbum meum super eos, ut ædificem, & ut suscitem, dicit Dñs. 29 In diebus illis non dicent amplius: 30 Patres peccaverunt, & filii percussi sunt. Sed unusquisque in peccato suo morietur. Omnis homo qui peccaverit, ipse morietur. 31 Ecce dies veniunt, dicit Dñs, & feriam cum domo Israel & domo Juda pactum novum. 32 Non sicut pactum quòd pepigi cum patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra Ægypti ; quia ipsi irritum fecerunt pactum meum, & ego complacui mihi in eis, dicit Dñs. 33 Quia hoc est pactum quòd feriam cum *domo* Israel : Post dies illos, dicit Dñs, dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam ; & ero eis in Deum, & ipsi erunt coram me in populum. 34 Et non docebunt ultrà vir proximum suum & vir fratrem suum, dicendo: Scitote timere Dñm. Quia omnes discent ut sciant timorem mei, à minimo eorum usque ad maximum eorum, dicit Dñs. Quia dimittam delicta eorum & peccata eorum non erunt in memoria amplius. 35 Hæc dicit Dominus, qui dedit Solem ad lucendum die, statuta Lunæ & syderum ad lucendum nocte; increpat mare, & sonant fluctus ejus, Dñs exercituum nomen ejus. 36 Sicut fieri non potest ut pertranseant pacta hæc à facie mea, dicit Dñs ; semen quoque Israel non desinet esse populus ministrans coram me omnibus diebus. 37 Hæc dicit Dñs: Sicut non potest fieri ut sciat homo mensuram cœli desuper, nec etiam investigare fundamenta terræ deorsum ; sic Verbum meum non aversabitur omnem cognationem Israel pro iis omnibus quæ fecerunt coram me, dicit Dñs. 38 Ecce dies venient, dicit Dñs, & ædificabitur civitas Jerusalem coram Dño à turre Pechos usque ad portam anguli. 39 Et egredietur adhuc filum mensuræ ædificii è regione ejus donec perveniat ad vallem, quæ est vicina Gareb, & erit circumiens *piscinam* rotundam. 40 Et omnis vallis ubi ceciderunt cadavera exercitus Assyriorum ; & omnes aquæ ductus usque ad torrentem Cedron, & usque ad angulum portæ domus stadii regis, Orientem versus, sanctitas coram Domino, non evelletur, nec destruetur ultrà in perpetuum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]

Et quemadmodum statueram eos evellere, 28 demoliri, destruere, perdere, & malis afficere; ita recordabor eorum ut ædificem ac plantem *eos*, ait Dominus. 29 Iis diebus non dicent ampliùs, Patres comederunt uvas acerbas, & dentes filiorum obstupuerunt : 30 Sed quisque pro peccatis suis morietur, quicunque comederit uvas acerbas, hujus dentes obstupescent. 31 Ecce dies venturi sunt, ait Dominus, quibus statuam Israelitis & Judæis fœdus novum, 32 Haud simile fœderi illi quod pepigeram cum majoribus eorum, quo die prehendi manus eorum & eduxi eos è terra Ægypti: (quoniam ipsi irritum fecerunt fœdus meum, ego pariter aspernatus sum eos, dicit Dominus.) 33 Sed hoc est fœdus quod imponam Israelitis : Post dies illos, dicit Dominus, indam legem meam in præcordia eorum, & in cordibus eorum scribam illam ; & ero eis Deus, & ipsi erunt mihi populus. 34 Et non docebunt ampliùs quisque fratrẽ suum & quisque socium suum, dicéntque ; Agnoscite Dominum: nam omnes agnoscent me à minimo ad senem usque, dicit Dominus ; dimittam quippe culpas eorum, & peccata eorum non recordabor ampliùs. 35 Sic ait Dominus qui solem disposuit in lucem diurnam, & administrationem lunæ ac siderum in lucem nocturnam ; quo mari interminante sedantur fluctus ejus ; cui nomen est Dominus potentissimus : 36 Si cessârint administrationes istæ à conspectu meo, dicit Dominus, etiam semen Israelis cessabunt esse populus in conspectu meo cunctis diebus. 37 Sic dicit Dominus, Si mensurentur cœli supernè, & pateßant fundamenta terræ infernè ; etiam ego spernam totum semen Israelis propter omnia quæ fecerunt, dicit Dominus. 38 Ecce dies venturi sunt, ait Dominus, quum ædificabitur civitas *hæc* Domino à turri Hananaelis usque ad portam anguli : 39 Et procedet adhuc filum mensorium è regione illius versùs collem Gareb, & reflectetur ad Rama : 40 Et tota vallis in quam projiciunt fimum ac cinerem, usque ad torrentem Cedron, & usque ad angulum portæ equorum Orientalem, erit sanctuarium Domino, *quod* non evelletur, neque destruetur ampliùs in perpetuum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * قفي على الطريق وانظري ايتها الجالسة في ارويير * واسألي هاربا ومتخلصا * وقولي لماذا انها
20 انكسرت * اي شي كان * خزيت مواب * ولولي واخبري في ارنون ان مواب هلكت * والقضاء
21 اتى الى ارض ميسور على سالون وعلى موفار وعلى رافاس * وعلى رابون وعلى نباو وعلى بيت
22 دبلاثا * وعلى كرياثام وعلى بيت عامولا وعلى بيت ماون * وعلى كاريوث وعلى بوصر وعلى
23
24 جميع مدن مواب البعيدة والقريبة * انكسر قرن مواب * وانسحق ذراعه * اسكروه لان الرب
25
26 قال * عظمه ومواب في يده * ويصير ضحكة وهو * كما كان اسرائيل لك للهزء وان كانوا
27 وجدوا في سرقاتك لما حاربته * تركوا المدن وسكنوا في الصخور * وسكان مواب صاروا مثل
28 الحمام المعشش في الصخور في فم الجحر * سمعت بعظمة مواب * تكبرت جدا كبرياؤه وارتفع
29 قلبه * وانا عرفت اعماله * اليس هكذا كفوه * اليس هكذا صنع * لاجل هذا ولولوا على
30 مواب * اصرخوا جميعا على رجال القحط * مثل بكاء يعزير ابكي عليك يا كرمة ساباما *
31 اغصانك جازت البحر * مدن يعزير لمسوا * على فاكهتك نزل الهلاك * على قطافك * زال
32 السرور والفرح من الموابية * والخمر الذي كان في معاصرك باكرا لم يداسوا * ولا عشية لم
33 يصنعوا * وآه من صراخ اسابون * الى الالي والى اطان مدنهم اعطوا صوتهم * من مكابس دم
34 اعيات واخبار سالاسيا * لان ماء نبريم يصير برية * واهلك مواب قال الرب * الصاعد على
35 المذبح المبخر لالهته * لاجل هذا قلب مواب مثل زمور يزمرن * لاجل هذا ما اقتنوه هلك من
36 الانسان * يجزون كل راس بكل موضع * وكل لحية تنتف * وكل الايدي تقطع * والمسوح
37 على كل حقو *

Ad viam consiste & aspice O quæ habitas in Aröere, interroga fugientem & evadentem, & dicito, Cur ista contrita est ? quid rei factum est ? 19 *Erubuit Moab, ulula & annuntia in Arnone periisse Moabum,* 20 *Et judicium pervenisse ad terram Misoris , super Selonem , super Mophazem, & super Rephasem,* 21 *Super Rebonem, super Nabaum, & super Beth-deblathan , Super Kriathamum, super Beth-ghemolam, & super Beth-maonem,* 22 *Super Kavioth, super Bosorem, demum super omnes urbes Moabi remotas & propinquas.* 23 *Confractum est cornu Moabi, & contritum est brachium ejus.* 24 *Inebriate eum, quia Dominus dixit : magnificentia & celsitudo Moabi in manu ejus, eritque risui etiam ipse,* 25 *Quemadmodum fuerunt Israelitæ tibi in derisum ; etiamsi inventi fuerint in furtis tuis, quum oppugnares eos.* 26 *Derelictis urbibus habitaverunt in petris , ita habitatores Moabi similes erunt columbis nidificantibus in petris, in ore foveæ.* 27 *Audivi superbiam Moabi , crevit admodum arrogantia ejus, & elevatum est cor ejus ; & ego novi opera ejus.* 28 *Annon hujusmodi esset retributio ejus ? annon ita fecit ?* 29 *Propterea ululate super Moabum, clamate omnes super viros penuriâ laborantes.* 30 *Ut fletu Jazeris defleo te, O vitis Sebemæ ; propagines tuæ mare penetrârunt , urbes Jazeris attigerunt : super fructus tuos irruit pernicies , & super vindemiam tuam.* 31 *Desiit gaudium & lætitia à Moabitide : & vina quæ erant in lacubus tuis tempore matutino, haud calcabuntur , nec vespere conficientur.* 32 *Eheu, propter clamorem Esconis ; ad Elealam & ad Ettanem urbes suas usque, vocem suam ediderunt , ob torcularia sanguinis Aghiath & nuntia Salasiæ : quoniam aqua Nebrim vertetur in desertum.* 33 *Perdamque Moabum, dixit Dominus, ascendentem super aram, adolentem diis ejus.* 34 *Idcirco cor Moabi buccinarum instar tinniet : idcirco quicquid possidebant , periit ab homine :* 35 *Tondebunt omne caput in omni loco , omnis barba vellicabitur, omnes manus amputabuntur: & facci super omnem lumbum,* 36 37

ירמיה : לב

CAP. XXXII. לב

decimo anno in , Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הדבר אשר־היה אל־ירמיהו מאת יהוה בשנת העשרית
anni decimus octavus annus ipse , Jehudah regis Sidchijahu
לצדקיהו מלך יהודה היא השנה שמנה־עשרה שנה
:Jerusalaim *super coarctantes* Babel regis *virtus* tunc Et .Nebuchadnesar
2 לנבוכדראצר׃ ואז חיל מלך בבל צרים על־ירושלם
domo quæ , custodiæ atrio in clausus erat propheta Irmejahu &
וירמיהו הנביא היה כלוא בחצר המטרה אשר בית־
:dicendo , Jehudah rex Sidchijahu eum clauserat Quòd .Jehudah regis
3 מלך יהודה׃ אשר כלאו צדקיהו מלך־יהודה לאמר
dans ego Ecce :Dominus dixit Sic : dicendo *vaticinans* tu Quare
מדוע אתה נבא לאמר כה אמר יהוה הנני נתן
Sidchijahu Et ? eā capiet & , Babel regis manū in hanc civitatem
4 את־העיר הזאת ביד מלך־בבל ולכדה׃ וצדקיהו
tradendo tradetur sed , Chasdim manu de evadet non Jehudah rex
מלך יהודה לא ימלט מיד הכשדים כי־הנתן ינתן
ejus oculi &, illius ore cum ejus os loquetur & , Babel regis manum in
ביד מלך־בבל ודבר־פיו עם־פיו ועיניו
; Sidchijahu faciet ire Babel in Et .videbunt illius oculos
5 את־עיניו תראינה׃ ובבל יולך את־צדקיהו
dimicaveritis *Cùm* .Dominus dixit , eum *me visitare usque* erit ibi &
ושם יהיה עד־פקדי אתו נאם־יהוה כי תלחמו
verbum Fuit : Irmejahu dixit Et .prosperabimini non , Chasdim cum
6 את־הכשדים לא תצליחו׃ ויאמר ירמיהו היה דבר־
tu° patruelis Sallum filius Chanamel Ecce : dicendo , me ad Domini
7 יהוה אלי לאמר׃ הנה חנמאל בן־שלם דדך
:Hanathoth in qui , meū agrum tibi Eme : dicendo , te ad *veniens*
בא אליך לאמר קנה לך את־שדי אשר בענתות
Chanamel me ad venit Et .*emendum ad* redemptionis judicio *tibi* quia
8 כי לך משפט הגאלה לקנות׃ ויבא אלי חנמאל
ait & , custodiæ atrium ad , Domini verbū juxta mei patrui filius
בן־דודי כדבר יהוה אל־חצר המטרה ויאמר
terra in quæ , Hanathoth in qui meū agrum quæso Eme : me ad
אלי קנה נא את־שדי אשר־בענתות אשר בארץ
:tibi eme : redemptio *tibi* & , *hæreditatis* jure *tibi* quia :Binjamin
בנימין כי לך משפט הירשה ולך הגאלה קנה־לך
agrum emi Et . *ipsum* Domini verbum quòd cognovi &
9 ואדע כי דבר־יהוה הוא׃ ואקנה את־השדה
ei appendi & , Hanathoth in qui , mei patrui filio Chanamel à
מאת חנמאל בן־דדי אשר בענתות ואשקלה־לו
scripsi Et .argenteos decem & , siculim septem , argentum
10 את־הכסף שבעה שקלים ועשרה הכסף׃ ואכתב
argentum appendi & : testes feci testificari & , signavi & , libro in
בספר ואחתם ואעד עדים ואשקל הכסף
, signatum emptionis librum accepi Et .*bilancibus* in
11 במאזנים׃ ואקח את־ספר המקנה את־החתום
librum dedi Et .*patentem* & , *jurium* & *præcepti*
12 המצוה והחקים ואת־הגלוי׃ ואתן את־הספר
Chanamel oculis in Machsejah filio Nerijah filio Baruch emptionis
המקנה אל־ברוך בן־נריה בן־מחסיה לעיני חנמאל
, emptionis libro in *scribentium* testium oculis in & , mei patrui
דדי ולעיני העדים הכתבים בספר המקנה
præcepi Et .custodiæ atrio in *manentium* , Jehudæorum omniū oculis in
13 לעיני כל־היהודים הישבים בחצר המטרה׃ ואצוה
exercituū Dominus dixit Sic : dicendo , eorum oculis in Baruch
14 את־ברוך לעיניהם לאמר׃ כה־אמר יהוה צבאות
emptionis librum , istos libros *Tollendo* : Israel Deus
אלהי ישראל לקוח את־הספרים האלה את ספר המקנה
eos *dabis* & , hunc apertum librum & , signatum & , hunc
הזה ואת החתום ואת ספר הגלוי הזה ונתתם
.multis diebus stent ut , *testæ* vase in
בכלי־חרש למען יעמדו ימים רבים׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XXXII.

1 VErbum, quod factum est ad Jeremiam à Domino, in anno decimo Sedeciæ regis Juda: ipse est annus decimus octavus Na-
2 buchodonosor. Tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Jerusalem: & Jeremias Propheta erat clausus in atrio carceris, qui
3 erat in domo regis Juda. Clauserat enim eum Sedecias rex Juda, dicens; Quarè vaticinaris, dicens; Hæc dicit Dominus; Ecce ego dabo civitatē istam in man° regis Babylonis, & capiet eam?
4 Et Sedecias rex Juda non effugiet de manu Chaldæorum: sed tradetur in man° regis Babylonis: & loquetur os ejus cum ore illi°, & oculi ejus oculos illi° videbunt.
5 Et in Babylonem ducet Sedeciā: & ibi erit donec visitem eum, ait Dñs: si autem dimicaveritis adversùm Chaldæos, nihil prosperū
6 habebitis. Et dixit Jeremias; Factum est verbum Domini ad me,
7 dicens; Ecce Hanameel filius Sellum patruelis tu° veniet ad te, dicens; Eme tibi agrum meū, qui est in Anathoth: tibi enim competit ex propinquitate ut
8 emas. Et venit ad me Hanameel fili° patrui mei secundùm verbum Domini ad vestibulum carceris, & ait ad me; Possideagrum meum, qui est in Anathoth in terra Benjamin: quia tibi competit hæreditas, & tu propinqu° es ut possideas. Intellexi autem
9 quòd verbum Domini esset. Et emi agrum ab Hanameel filio patrui mei, qui est in Anathoth: & appendi ei argentum septem
10 stateres, & decem argenteos. Et scripsi in libro, & signavi, & adhibui testes: & appendi argen-
11 tum in statera. Et accepi librum possessionis signatum, & stipulationes, & rata, & signa forin-
12 sec°. Et dedi librum possessionis Baruch filio Neri filii Maasiæ in oculis Hanameel patruelis mei, in oculis testium, qui scripti erant in libro emptionis, & in oculis omnium Judæorum, qui sede-
13 bant in atrio carceris. Et præcepi Baruch coram eis, dicens;
14 Hæc dicit Domin° exercituum, Deus Israel; Sume libros istos, librum emptionis hunc signatū, & librum hunc qui apertus est: & pone illos in vase fictili, ut permanere possint diebus multis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

38 Καὶ ἐπὶ πάντων τῶν δωμάτων Μωὰβ, καὶ (ϱ) ἐπὶ ταῖς πλατείαις αὐτῆς, ὅτι συνέτριψα, φησὶ κύριος, (σ) ὡς ἀγγεῖον, ὃ οὐκ ἔστιν χρεία αὐτοῦ.
39 Πῶς κατήλλαξε; πῶς ἔστρεψε νῶτον Μωάβ; ᾐσχύνθη, καὶ ἐγένετο Μωὰβ εἰς γέλωτα, καὶ ἐγκότημα πᾶσι τοῖς κύκλῳ (τ) αὐτῆς.
40 Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος,
41 Ἐλήφθη (υ) Καριώθ, καὶ τὰ ὀχυρώματα συνελήφθη,
42 Καὶ ἀπολεῖται Μωὰβ ἀπὸ ὄχλου, ὅτι ἐπὶ τὸν κύριον ἐμεγαλύνθη.
43 Παγὶς καὶ φόβος καὶ βόθυνος (φ) ἐπὶ σὲ καθήμενος (χ) Μωάβ.
44 Ὁ φεύγων ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου, ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον· καὶ ὁ ἀναβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου, (ψ) καὶ συλληφθήσεται ἐν τῇ παγίδι· (ω) ὅτι ἐπάξω ταῦτα ἐπὶ Μωὰβ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως (α) αὐτῆς.

38 Et super omnia tecta Moab, & in plateis (gg) ejus: quia contrivi, ait Dominus, tanquàm vas, cujus non est usus ejus.
39 Quomodò commutavit, quomodò vertit dorsum Moab? Confusus est, & factus est Moab in risum, & odium omnibus, qui in circuitu ejus.
40 Quia sic dixit (hh) Dominus;
41 Capta est Carioth, & munitiones occupatæ (ii) sunt:
42 Et peribit Moab à turba; quia super Dominum se magnificavit.
43 Laqueus, & timor, & fovea super te, qui sedes (kk) Moab.
44 Qui fugit à facie timoris, incidet in foveam: & qui ascendit de fovea, & capietur in laqueo: quoniam inducam hæc super Moab in anno visitationis (ll) ejus.

MS. A. (ϱ) ἐπὶ πλατίαις (σ) τὸν Μωὰβ ὡς (τ) αὐτοῦ. (υ) Ἀκκαριώθ, (φ) ἐπὶ σοὶ (χ) ἐπὶ Μωάβ. (ψ) συλλημφθήσεται (ω) διότι (α) αὐτῆς.

ΚΕΦ. λβʹ.

Cap. 25. Vulg. Lat. (*)
15 ΟΥτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Λάβε τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ ἀκράτου τούτου ἐκ χειρός μου, καὶ ποτιεῖς πάντα τὰ ἔθνη, πρὸς ἃ
16 ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς. Καὶ πίονται, καὶ ἐξεμοῦνται, καὶ (α) ἐκμανήσονται ἀπὸ προσώπου τῆς (β) μαχαίρας, ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀναμέσον
17 αὐτῶν. Καὶ ἔλαβον τὸ ποτήριον ἐκ χειρὸς κυρίου, καὶ ἐπότισα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἀπέστειλέ με κύριος (γ) πρὸς
18 αὐτὰ, Τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα, καὶ βασιλεῖς Ἰούδα καὶ ἄρχοντας αὐτοῦ, τοῦ θεῖναι αὐτὰς εἰς ἐρήμωσιν, καὶ εἰς ἄβατον, καὶ εἰς συριγ-
19 μὸν, Καὶ τὸν Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, καὶ πάντα τὸν λαὸν
20 αὐτοῦ, Καὶ πάντας τοὺς (δ) συμμίκτους, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς (ε) ἀλλοφύλων, καὶ τὴν Ἀσκάλωνα, καὶ τὴν Γάζαν, καὶ τὴν Ἀκκάρων, καὶ τὸ ἐπίλοι-
21 πον Ἀζώτου, Καὶ τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ τὴν Μωαβῖτιν, καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν,
22 Καὶ (ζ) βασιλεῖς Τύρου, καὶ βασιλεῖς Σιδῶνος, καὶ βασιλεῖς τοὺς ἐν τῷ πέραν τῆς θαλάσσης,

CAP. XXXII.

15 SIc (a) dixit Dominus Deus Israel; Sume calicem vini meri hujus de manu mea, & potare facies omnes gentes, ad quas ego mitto te ad eos.
16 Et bibent, & evoment, & insanient à facie gladii, quem ego mitto inter eos.
17 Et accepi calicem de manu Domini, & propinavi gentibus, ad quas misit me Dominus ad eas:
18 Hierusalem, & civitatibus Juda, & regibus Juda, & principibus ejus, ad ponendum eas in desolationem, & in invium, & in (b) sibilum:
19 Et Pharaoni regi Ægypti, & pueris ejus, & principibus ejus, & omni populo ejus,
20 Et omnibus (c) mistitiis, & omnibus regibus Allophylorum, & Ascaloni, & Gazæ, & Accaron, & reliquiis Azoti,
21 Et Idumææ, & Moabitidi, & filiis Ammon,
22 Et regibus Tyri, & regibus Sidonis, & regibus, (d) qui trans mare,

MS. A. (*) ὋΣΑ ἘΠΡΟΦΉΤΕΥΣΕΝ ἹΕΡΕΜΊΑΣ ἘΠῚ ΠΆΝΤΑ ΤᾺ ἜΘΝΗ. (α) μανήσονται (β) μαχαίρης, (γ) ἐπ' αὐτὰ, (δ) συμμίκτους αὐτοῦ, (ε) πάντων τῶν ἀλλοφύλων, (ζ) πάντας βασιλεῖς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

לב

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מן קדם יי בשתא עשירתא לצדקיה מלך שבטא דבית
2 יהודה היא שתא תמני עשרי שנין לנבוכדנצר׃ בכן משרית מלכא דבבל צירין על
ירושלם וירמיה נביא הוה כלי בדרת בית אסיריא די בבית מלך שבטא דבית יהודה׃
3 דאסריה צדקיה מלך שבטא דבית יהודה למימר מדין את מתנבי למימר כדנן אמר יי
4 האנא מסר ית קרתא הדא ביד מלכא דבבל ויכבשנה׃ וצדקיה מלך שבטא דבית
יהודה לא ישתיזב מידא דכסדאי ארי אתמסרא יתמסר ביד מלכא דבבל וימליל
5 פומיה עם פומיה ועינוהי ית עינוהי יחזין׃ ולבבל יוביל ית צדקיה ותמן יהי עד דיעול
6 דוכרניה קדמי אמר יי ארי תגיחון קרב עם כסדאי לא תצלחון׃ ואמר ירמיה הוה פתגם
7 נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ הא חנמאל בר שלום אחבוך אתי לותך למימר זבון לך
8 ית חקלי דבענתות ארי לך חזיא אחסנתא למזבן׃ ואתא לותי חנמאל בר אחבי
כפתגמא דיי לדרת בית אסיריא ואמר לי זבון כען ית חקלי דבענתות דבארע שבטא
9 בנימין ארי לך חזיא ירותא ולך אחסנתא זבון לך וידעית ארי פתגמא דיי הוא׃ וזבנית
ית חקלא מן חנמאל בר אחבי דבענתות ותקלית ליה ית כספא שבעא מנן ועשר סלעין
10 דכסף׃ וכתבית בשטרא וחתמית ואסהדית סהדין ותקלית כספא במוזניא׃ ונסבית
11 12 ית שטרא דזבינא ית דכתיב וחתים כהלכתא וכיד חזוא וית שטרא פתיחא׃ ויהבית ית
שטרא דזביני לברוך בר נריה בר מחסיה לעיני חנמאל אחבי ולעיני סהדיא דכתיבין
13 בשטרא דזביני לעיני כל יהודאי דיתבין בדרת בית אסיריא׃ ופקדית ית ברוך לעיניהון
14 למימר׃ כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל סב ית שטריא האלין ית שטרא דזבינא
הדין וית דכתיב וחתים וית שטרא פתיחא הדין ותתנינון במן דחסף בדיל דיתקימון יומין סגיאין׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXXII.

1 VErbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam à facie Domini in anno decimo Sedechiæ regis tribus domus Juda; ipse est annus decimus octavus Nabuchodonosor.
2 Et tunc copiæ regis Babylonis obsidebant Jerusalem, & Jeremias propheta erat clausus in atrio carceris, qui est in domo regis domus Juda.
3 Quem vinctum tenebat Sedechias rex tribus domus Juda: dicens, Quare tu prophetas; dicendo, Hæc dicit Dominus, Ecce ego tradam civitatem istam in manum regis Babylonis, & subjiciet eam?
4 Et Sedechias rex domus Juda non evadet è manu Chaldæorum; sed tradendo tradetur in manum regis Babylonis, & loquetur os ejus cum ore illius, & oculi ejus oculos illius intuebuntur.
5 Et in Babylonem ducet Sedechiam, ubi erit donec subeat memoria ejus coram me, dicit Dominus. Etiam si pugnaveritis adversùm Chaldæos, nihil proficietis.
6 Et dixit Jeremias, Factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens:
7 Ecce Hanameel filius Salum patrui tui venit ad te: dicens, Eme tibi agrum meum qui est in Anathoth: quia tibi convenit hæreditas ut emas.
8 Venitque ad me Hanameel filius patrui mei juxta verbum Dñi in atrium domus vinctorū; & dixit mihi, Eme nunc agrum meum, qui in Anathoth, quæ est in terra tribus Benjamin, quia tibi competit hæreditas, et tua est possessio, eme tibi. Et cognovi ꝙ verbum Domini esset.
9 Emi itaq; agrum ab Hanameel filio patrui mei, qui erat in Anathoth; et appendi ei argentum septem minas, & decem siclos argenti.
10 Et scripsi in chirographo, & signavi, & adhibui testes, & appendi argentū stateris.
11 Et tuli chirographum emptionis, ꝙ scriptum erat, & signatū juxta morem, & sicut decet, chirographum apertum.
12 Et dedi chirographū emptionis Baruch filio Neriæ filii Maasiæ in conspectu Hanameel [*filii*] fratris patris mei, et in conspectu testiū qui scripti erant in chirographo emptionis, & in conspectu omnium Judæorum, qui sedebant in atrio vinctorū.
13 Et præcepi Baruch in oculis eorum, dicens:
14 Hæc dicit Dñs Deus Israel: Tolle chirographa ista, libellum emptionis istum, et ꝙ scriptum est & signatum, & chirographum apertum istud, & pones ea in vase fictili, ut permaneant diebus multis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܒ *

1 ܦܬܓܡܐ ܕܗܘܐ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܒܫܢܬܐ
ܥܣܪܝܬܐ ܠܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܝܘ ܫܢܬܐ ܬܡܢܥܣܪܐ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ
2 ܕܒܒܠ. * ܘܗܝܕܝܢ ܚܝܠܐ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܚܒܝܫܝܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. ܚܒܝܫ
3 ܗܘܐ ܒܕܪܬܐ ܕܡܛܪܬܐ ܕܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܕܚܒܫܗ ܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܐܡܪ.
ܡܛܠ ܡܢܐ ܡܬܢܒܐ ܐܢܬ ܘܐܡܪ ܐܢܬ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ ܠܗ
4 ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܘܢܟܒܫܝܗ. * ܘܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܠܐ
ܢܬܦܨܐ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܟܠܕܝܐ. ܡܛܠ ܕܡܫܬܠܡܘ ܢܫܬܠܡ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ.
5 ܘܢܡܠܠ ܦܘܡܗ ܥܡ ܦܘܡܗ. ܘܥܝܢܘܗܝ ܒܥܝܢܘܗܝ ܢܚܙܝܢ. * ܘܠܒܒܠ
ܢܘܒܠܝܘܗܝ ܠܨܕܩܝܐ. ܘܬܡܢ ܢܗܘܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܐܣܥܘܪܝܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ
6 ܕܐܢ ܬܬܟܬܫܘܢ ܥܡ ܟܠܕܝܐ. ܠܐ ܬܨܠܚܘܢ. * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܗܐ
7 ܚܢܡܐܝܠ ܒܪ ܫܠܘܡ ܕܕܟ ܐܬܐ ܠܘܬܟ ܘܐܡܪ. ܙܒܢ ܠܟ ܚܩܠܝ ܕܒܥܢܬܘܬ ܒܐܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ.
8 ܡܛܠ ܕܠܟ ܙܕܩܐ ܝܪܬܘܬܐ ܠܡܙܒܢ. * ܘܐܬܐ ܠܘܬܝ ܚܢܡܐܝܠ ܒܪ ܕܕܝ. ܐܝܟ ܦܬܓܡܗ
ܕܡܪܝܐ ܠܕܪܬܐ ܕܡܛܪܬܐ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܙܒܢ ܠܟ ܚܩܠܝ ܕܒܥܢܬܘܬ ܒܐܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. ܡܛܠ
9 ܕܠܟ ܙܕܩܐ ܝܪܬܘܬܐ. ܘܠܟ ܙܕܩ. ܙܒܢܝܗ ܠܟ. * ܘܝܕܥܬ ܕܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܗܘ. ܘܙܒܢܬ
ܚܩܠܐ ܡܢ ܚܢܡܐܝܠ ܒܪ ܕܕܝ. ܕܒܥܢܬܘܬ. ܘܬܩܠܬ ܠܗ ܟܣܦܐ. ܫܒܥܬܥܣܪ
10 ܡܬܩܠܝܢ ܕܟܣܦܐ. * ܘܟܬܒܬ ܫܛܪܐ ܘܚܬܡܬ. ܘܐܣܗܕܬ ܣܗܕܐ. ܘܬܩܠܬ ܟܣܦܐ ܒܡܣܐܬܐ.
11 12 * ܘܢܣܒܬ ܫܛܪܐ ܕܙܒܢܘܬܐ. ܕܚܬܝܡ ܒܦܘܩܕܢܐ ܘܒܢܡܘܣܐ ܘܕܠܐ ܚܬܝܡ. * ܘܝܗܒܬ
ܫܛܪܐ ܕܙܒܢܘܬܐ ܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܪܝܐ ܒܪ ܡܚܣܝܐ. ܠܥܝܢܝ ܚܢܡܐܝܠ ܒܪ ܕܕܝ. ܘܠܥܝܢܝ
ܣܗܕܐ ܕܟܬܝܒܝܢ ܒܫܛܪܐ ܕܙܒܢܘܬܐ. ܘܠܥܝܢܝ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܕܪܬܐ ܕܡܛܪܬܐ.
13 * ܘܦܩܕܬ ܠܒܪܘܟ ܠܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܡܪܬ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ.
14 ܣܒ ܫܛܪܐ ܗܠܝܢ. ܫܛܪܐ ܗܢܐ ܕܙܒܢܘܬܐ ܕܚܬܝܡ. ܘܫܛܪܐ ܗܢܐ ܕܠܐ ܚܬܝܡ. ܘܬܪܝܗܘܢ
ܣܝܡ ܐܢܘܢ ܒܡܐܢܐ ܕܚܨܦܐ. ܕܢܬܢܛܪܘܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ.

CAP. XXXII.

1 SErmo qui factus est ad Jeremiam à Domino, anno decimo Sedeciæ regis Judæ: is erat annus decimus octavus Nebuchadnosari regi Babyloniæ.
2 Tunc autem copiæ regis Babyloniæ obsidebant Jerosolymam, & Jeremia propheta detentus erat in atrio custodiæ domûs regis Judæ:
3 Clauserat enim illum Sedecia rex Judæ, dicens; Qua de causa vaticinaris, ac dicis; Sic ait Dominus, Ecce traditurus sum civitatem istam in manus regis Babyloniæ, & capiet eam?
4 Et Sedecia rex Judæ non effugiet manum Chaldæorum, quia proculdubiò tradetur in manus regis Babyloniæ, & hujus os alloquetur os illius, & hujus oculi illius oculos videbunt?
5 Et Babylonem abducet Sedeciam, ibíque manebit usque ad diē illum quo visitavero eum, dicit Dominus; pugnabitis enim contra Chaldæos, & non superabitis?
6 Factus est inquam, sermo Domini ad Jeremiam, hisce verbis.
7 Ecce Nahmael filius Salumi patrui tui venturus est ad te, & dicturus; Eme tibi agrum meum qui est in Anathoth in terra Benjaminis, ad te enim pertinet jus hæreditatis *hujus* emendæ.
8 Venit ergò ad me Nahmael filius patrui mei, juxta sermonem Domini, in atrium custodiæ; dixítque mihi, Eme tibi agrum meum qui est in Anathoth in terra Benjaminis; quoniam ad te pertinet jus hæreditatis, tibíque debetur: eme illam tibi.
9 Quoniam autem noveram sermonem hunc esse Domini, emi agrum à Nahmaele filio patrui mei, qui erat in Anathoth, & appendi ei pecuniam, septendecim siclos argenti:
10 Scripsi syngraphas, & obsignavi, testes adhibui, & pecuniam trutinā appendi:
11 Deinde accepi syngraphas emptionis, tam illam quæ obsignata erat secundùm præceptum ac legem, quàm illam quæ non erat obsignata:
12 Et utramque syngrapham emptionis dedi Barucho filio Neriæ filii Maasiæ, præsente Nahmaele filio patrui mei, & præsentibus testibus qui scripti fuerant in syngraphis emptionis, præsentibus denique cunctis Judæis qui aderant in atrio custodiæ:
13 Tum Barucho præcepi his præsentibus, ac
14 dixi; Sic ait Dominus potentissimus Deus Israelis, Accipe syngraphas istas, syngrapham hanc emptionis obsignatam, & syngrapham hanc minimè obsignatā; & utramque reponito in vase testaceo, ut serventur multis diebus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * وعلي جميع اسطحة مواب وفي شوارعها كلها * لاني كسرت مواب قال الرب مثل اناء ليس به
39 40 حاجة * كيف ولي ظهرا مواب * خزي مواب * وصارت ضحكة وانكسارا لجميع من حولها * لان
41 42 هكذا قال الرب * اخذت عقرون * وحصونها قبضت * وهلكت مواب من الجمع * لانها تعظمت
43 44 علي الرب * فخ وخوف وحفرة عليك ايها الجالس في مواب * الهارب من وجه الخوف يسقط في
الحفر * والصاعد من الحفر يقبض في الفخ * من اجل اني اجلب هذه علي مواب في سنة
45 افتقادها * [MS. Ox. يقول الرب * من اجل ان النار خرجت من حسبون * واللهيب من
46 مدينة سيحون * لتحرق شعاري مواب وتبيد رؤسا بني شاول * الويل لك يا مواب * قد هلكت
47 يا شعب كاموش * لان بنيك وبناتك تفرقوا في السبي * فاما في اخر الايام فاني ارد سبي مواب
يقول الرب * الي هاهنا القول في نقمة مواب *]

* الفصل الثاني والثلثون * * هذا ما تنبي به ارميا علي جميع الامم *

14 [MS.Ox. * من اجل ان اهل بابل تعبدوهم واستعبدوا شعوبا كثيرة * وملوكا عظيمة
15 واجزهم بما فعلوا وكما قدمت ايديهم *] * هكذا قال الرب اله اسرايل * خذ كاس الخمر
16 الصرف الذي بيدي * وسقيه لجميع الامم الذي انا ارسلك اليهم * فيسكرون ويكدبون من
17 وجه السيف الذي انا ارسله بينهم * واخذت الكاس من يد الرب * واسقيته الامم الذي
18 ارسلني الرب اليهم * ايروسليم ومدن يهودا وملوكهم ورؤساهم * ليكونوا للخراب والقفر
19 20 وللصفير * وفرعون ملك مصر وعبيده وعظماءه * وكل شعبه وكل المختلطين به * وجميع ملوك
21 القبايل الغريبة * عسقلان وغزة وعقرون وبقية اردود * والادوميه والموابيه وبني عمون *
22 * وملوك صور وملوك صيدا * والملوك الذين في عبر البحر *

38 *Et super omnia tecta Moabi, & in omnibus vicis ejus: quia fregi Moabum, dixit Dominus, ut vas quod nullius est utilitatis.*
39 *Quomodo terga vertit Moab? pudefactus est Moab, & expositus ludibrio atq; contritioni omnibus circumjacentibus?*
40 *Nam ita dixit Dominus,*
41 *Capta est Acron, & arces ejus occupatæ;*
42 *Periitque Moab à congregatione, quia superbivit contra Dominum.*
43 *Laqueus, pavor, & fovea super te O qui degis in Moabo:*
44 *Qui pavorem effugerit, incidet in foveam; & qui emerserit è fovea, laqueo capietur: hæc enim adducturus sum super Moabum anno visitationis ejus,* [MS. Oxon. *dicit Dominus.*
45 *Quoniam ignis egredietur ex Hesbbon, & flamma ex urbe Sibonis, ut comburat crines Moabi, et consumat principes filiorum Shaul.*
46 *Væ tibi Moab, jam periturus es popule Chamos, quoniam filii tui, filiæque tuæ in captivitatem dispergentur.*
47 *Attamen reducam captivitatem Moabi ultimis temporibus, dicit Dominus. Hactenus sermo de vindicta Moabi.*]

CAP. XXXII.

Hæc sunt quæ prophetavit Jeremia de cunctis gentibus.

14 [MS. Oxon. *Eò quod Babylonii subegerint, & sibi etiam in servitutem redegerint gentes multas, & reges magnos; ideo rependam eis secundùm actiones eorum, & secundùm illud quod priùs operatæ erant manus eorum.*]
15 *Sic dixit Dominus Deus Israelis, Accipe calicē vini meri qui est in manu mea, cumque propina cunctis gentibus ad quas te mitto;*
16 *ut attoniti abdant sese à conspectu gladii quem missurus sum inter eos.*
17 *Quare acceptum de manu Domini calicem propinavi cunctis gentibus ad quas misit me Dominus:*
18 *Jerosolymæ, & urbibus Judæ, & regibus ac principibus eorum; ut essent destructioni, solitudini, & sibilo:*
19 *Pharaoni regis Ægypti, & servis ejus, magnatibus ejus, totique populo ipsius, & omnibus inter eum mixtis:*
20 *Omnibus regibus nationum exterarum: Ascaloni, Gazæ,*
21 *Acroni, & reliquæ Azdodi: Idumææ, Moabitidi, & filiis Ammon:*
22 *Regibus Tyri, regibus Sidonis, & regibus qui sunt trans mare:*

ירמיה׃ לב

ementur Adhuc : Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Quia
15 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקָּנוּ
,Dominum ad oravi Et .ista terra in vineæ & , agri & , domus
16 בָתִּים וְשָׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה
: dicendo ,Nerijah *filium* Baruch *ad* emptionis librum *me dedisse post*
אַחֲרֵי תִתִּי אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה לֵאמֹר׃
& cœlos fecisti tu Ecce .Deus Domine Ahah
17 אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִֹה הִנֵּה אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
non : extento tuo brachio in & , magna tua potentia in terram
הָאָרֶץ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה לֹא־
,millibus in misericordiam *Faciens* .*verbum omne te à mirificabitur*
18 יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל־דָּבָר׃ עֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים
: eos post eorum filiorum sinum in patrum *iniquitatem retribuens &*
וּמְשַׁלֵּם עֲוֹן אָבוֹת אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם
,consilio Magnus .ej* nomen exercituū Dominus,potens,magnus Deus
19 הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ גְּדֹל הָעֵצָה
filiorū vias omnes super aperti tui oculi quia : *adinventione* multus &
וְרַב הָעֲלִילִיָּה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ פְקֻחוֹת עַל־כָּל־דַּרְכֵי בְּנֵי
fructum secundum & ,suas vias secundùm unicuique *dandum ad* ,*hominis*
אָדָם לָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי
, Ægypti terra in portenta & signa posuisti Qui .suorū *studiorum*
20 מַעֲלָלָיו׃ אֲשֶׁר־שַׂמְתָּ אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם
nomen tibi fecisti & : homine in & : Israel in & ,hanc diem ad usque
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לְּךָ שֵׁם
terra è Israel tuū populum eduxisti Et .hanc diem secundū
21 כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וַתֹּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
brachio in & robusta manu in & portentis in & signis in , Ægypti
מִצְרָיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאֶזְרוֹעַ
, hanc terram eis dedisti Et .magno terrore in & , extento
22 נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל׃ וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
,lacte fluentem terram , eis *dandum ad* ,corū patribus jurasti quam
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב
,*tua voce in* audierunt non & ,eam possederunt &,sunt ingressi Et .melle &
23 וּדְבָשׁ׃ וַיָּבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְקוֹלֶךָ
eis præcepisti quæ omnia : ambulaverunt non tua lege in &
וּבְתוֹרָתְךָ לֹא־הָלָכוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם
.hoc malum omne eis *fecisti evenire &* ;fecerūt non ,*faciendum ad*
לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתַּקְרֵא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת׃
est data urbs & ,cā capiendum ad ,civitatem *venerunt tormenta* Ecce
24 הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ וְהָעִיר נִתְּנָה
,*famis* & , *gladii faciebus à* ,eam *super præliantium* Chasdim manū in
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב
,*me ad* dixisti tu Et .*videns* tu ecce &,*fuit* es locut* quod & : *pestis* &
25 וְהַדֶּבֶר וַאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הָיָה וְהִנְּךָ רֹאֶה׃ וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי
: testes testificare fac & ,argento *in* agrum tibi Eme ,*Domine* Domine
אֲדֹנָי יְהוִה קְנֵה־לְךָ הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֵדִים
,Irmejahu ad Domini verbū fuit Et .Chasdim manu in dabitur urbs &
26 וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים׃ וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
me à numquid ,carnis universæ Deus Dominus *ego* Ecce : dicendo
27 לֵאמֹר׃ הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָּל־בָּשָׂר הֲמִמֶּנִּי
dans ego Ecce :Dominus dixit sic Propterea ? *verbum omne mirificabitur*
28 יִפָּלֵא כָּל־דָּבָר׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן
regis Nebuchadresar manū in & ,Chasdim manū in hanc civitatem
אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
urbem *super præliantes* Chasdim venient Et .eam capiet & , Babel
29 בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃ וּבָאוּ הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עַל־הָעִיר
:eam comburent & ,igni in hanc civitatem succendent & , hanc
הַזֹּאת וְהִצִּיתוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ וּשְׂרָפוּהָ
,Baal *ipsi eorum* tecta *super* adoleverunt quarum domos &
וְאֵת הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־גַּגּוֹתֵיהֶם לַבַּעַל
.me *iram ad concitandum ad* , alienis diis libamina libaverunt &
וְהִסִּכוּ נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִסֵנִי׃

Versio VULG. LAT.

15 Hæc enim dicit Dominus exer-
cituum, Deus Israel; Adhuc
possidebuntur domus, & agri,
16 & vineæ in terra ista. Et oravi
ad Dominum, postquàm tradidi
librum possessionis Baruch filio
17 Neri, dicens; Heu, heu, heu,
Domine Deus : ecce tu fecisti
cœlum & terram in fortitudine
tua magna, & in brachio tuo ex-
tento : non erit tibi difficile
18 omne verbum : Qui facis mi-
sericordiam in millibus, & red-
dis iniquitatem patrum in sinum
filiorum eorum post eos : For-
tissime, magne, & potens, Do-
minus exercituum nomen tibi.
19 Magnus consilio, & incompre-
hensibilis cogitatu : cujus oculi
aperti sunt super omnes vias
filiorum Adam, ut reddas unicui-
que secundū vias suas, & secun-
dùm fructū adinventionum ejus.
20 Qui posuisti signa & portenta
in terra Ægypti usque ad diem
hanc, & in Israel, & in homi-
nibus, & fecisti tibi nomen sic-
21 ut est dies hæc. Et eduxisti popu-
lum tuum Israel de terra Ægy-
pti, in signis, & in portentis, &
in manu robusta, & in brachio
22 extento, & in terrore magno. Et
dedisti eis terram hanc, quam
jurasti patribus eorum ut dares
eis terram fluentem lacte &
23 melle. Et ingressi sunt, & posse-
derunt eam : & non obedierunt
voci tuæ, & in lege tua non am-
bulaverunt : omnia quæ man-
dâsti eis ut facerent, non fece-
runt : & evenerunt eis omnia
24 mala hæc. Ecce munitiones ex-
tructæ sunt adversùm civita-
tem, ut capiatur : & urbs
data est in manus Chaldæorum,
qui præliantur adversùs eam, à
facie gladii, & famis, & pestilen-
tiæ : & quæcunque locutus es
25 acciderunt, ut tu ipse cernis. Et
tu dicis mihi, Domine Deus;
Eme agrum argento, & adhibe
testes : cùm urbs data sit in ma-
26 nus Chaldæorum? Et factum est
verbum Domini ad Jeremiam,
27 dicens; Ecce ego Dominus Deus
universæ carnis : numquid mihi
difficile erit omne verbum?
28 Propterea hæc dicit Dominus;
Ecce ego tradam civitatem istā
in manus Chaldæorum, & in
manus regis Babylonis, & capi-
29 ent eam. Et venient Chaldæi
præliantes adversū urbem hanc,
& succendent eam igni, & com-
burent eam, & domos, in quarū
domatibus sacrificabant Baal, &
libabant diis alienis libamina ad
irritandum me.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

23 Καὶ τὴν Δαιδὰν, καὶ τὴν Θαιμὰν, καὶ
τὴν Ῥῶς, καὶ πᾶν περικεκαρμένον κατὰ
24 πρόσωπον αὐτοῦ, Καὶ πάντας τοὺς (η)
συμμίκτους τοὺς καταλύοντας ἐν τῇ ἐρή-
25 μῳ, Καὶ πάντας βασιλεῖς (θ) Αἰλὰμ,
26 καὶ πάντας βασιλεῖς Περσῶν, Καὶ πάν-
τας βασιλεῖς (ι) ἀπὸ ἀπηλιώτου τοὺς
πόῤῥω καὶ τοὺς ἐγγὺς, ἕκαστον πρὸς τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ πάσας (κ) βασιλείας
27 τὰς ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς. Καὶ ἐρεῖς
αὐτοῖς, Οὕτως εἶπε κύριος παντοκρά-
τωρ, Πίετε, (λ) μεθύσθητε, καὶ ἐξεμέσα-
τε, καὶ πεσεῖσθε, καὶ οὐ μὴ ἀναστῆτε ἀπὸ
προσώπου τῆς μαχαίρας, ἧς ἐγὼ ἀπο-
28 στέλλω ἀναμέσον ὑμῶν. Καὶ ἔσται ὅταν
μὴ βούλωνται δέξασθαι τὸ ποτήριον ἐκ
τῆς χειρός σου, ὥστε πιεῖν, καὶ ἐρεῖς,
Οὕτως εἶπε κύριος, Πίοντες πίεσθε,
29 Ὅτι ἐν πόλει (μ) ἐν ᾗ ὠνομάσθη τὸ ὄ-
νομά μου (") ἐπ' αὐτὴν, ἐγὼ ἄρχομαι κα-
κῶσαι, καὶ ὑμεῖς καθάρσει οὐ μὴ καθα-
ρισθῆτε, ὅτι μάχαιραν ἐγὼ (ν) καλῶ
ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς.
30 Καὶ σὺ προφητεύσεις (ξ) ἐπ' αὐτοὺς τοὺς
λόγους τούτους, καὶ ἐρεῖς, Κύριος ἀφ' ὑ-
ψηλοῦ χρηματιεῖ, ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ
δώσει φωνὴν αὐτοῦ, λόγον χρηματιεῖ (ο) ἐ-
πὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ. καὶ οἱ δὲ ὥσπερ τρυ-
γῶντες ἀποκριθήσονται· καὶ ἐπὶ (π)
31 καθημένους τὴν γῆν ἥκει ὄλεθρος Ἐ-
πὶ μέρος τῆς γῆς, ὅτι κρίσις τῷ
κυρίῳ ἐν τοῖς ἔθνεσι· κρίνεται αὐτὸς
πρὸς πᾶσαν σάρκα, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐδό-
32 θησαν εἰς μάχαιραν, λέγει κύριος. Οὕ-
τως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ κακὰ ἔρχεται
ἀπὸ ἔθνους (") ἐπὶ ἔθνος, καὶ λαῖλαψ με-
γάλη ἐκπορεύεται ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς.
33 Καὶ ἔσονται τραυματίαι ὑπὸ κυρίου ἐν
ἡμέρᾳ κυρίου, ἐκ μέρους τῆς γῆς, καὶ
ἕως εἰς μέρος τῆς γῆς· οὐ μὴ (ρ) κα-
ταρυγῶσιν, εἰς κόπρια ἐπὶ προσώπου
34 τῆς γῆς ἔσονται. Ἀλαλάξατε ποιμέ-
νες, καὶ (σ) κεκράξατε, καὶ κόπτεσθε οἱ
κριοὶ τῶν προβάτων, ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ
ἡμέραι (τ) ὑμῶν εἰς σφαγὴν, καὶ πεσεῖ-
35 σθε ὥσπερ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοὶ, Καὶ ἀπο-
λεῖται φυγὴ ἀπὸ τῶν ποιμένων, καὶ σω-
τηρία ἀπὸ τῶν κριῶν τῶν προβάτων.
36 Φωνὴ κραυγῆς τῶν ποιμένων, καὶ ἀλα-
λαγμὸς τῶν προβάτων καὶ τῶν κριῶν,
ὅτι (υ) ὠλόθρευσε κύριος τὰ βοσκήματα αὐτῶν·

Et Dadā, et Thæman, et (e) Rhos, 23
& omni circuntonso secundùm
faciem (f) suam, Et omnibus 24
mistitiis habitantibus in (g) de-
serto, Et omnibus regibus Æ- 25
lam, & omnibus regibus (h)
Persarum, Et omnibus regi- 26
bus à Subsolano, qui longè, &
qui propè, unicuique adversùs
proximum suum, & omnibus
regnis, quæ super faciem (i) ter-
ræ. Et dices eis; Sic dixit 27
Dominus omnipotens; Bibite,
inebriamini, & vometis, & ca-
detis : & non resurgatis à fa-
cie gladii, quem ego mitto in-
ter vos. Et erit, cùm nolue- 28
rint accipere calicem de manu
tua, ut bibant : & dices;
Sic dixit Dominus; Bibentes
bibetis : Quia in civitate, in 29
qua nominatum est nomen me-
um super eam, ego incipio af-
fligere : & (k) vos munditiâ
non mundabimini : Gladium
enim ego voco super omnes
sedentes super terram. Et tu 30
prophetabis ad eos verba hæc,
& dices; Dominus de excel-
so responsum dabit : de Sancto
suo dabit vocem suam : ver-
bum respondebit super locum
suum. Illi (l) autem, quasi
vindemiantes, respondebunt :
& super habitatores terræ ve-
nit interitus, Super partem ter- 31
ræ; quoniam judicium Do-
mino in gentibus : judicatur
ipse cum omni carne : impii
autem dati sunt in gladium,
dicit Dominus. Sic dixit Do- 32
minus; Ecce mala veniunt de
gente in gentem : & tempe-
stas magna egreditur ab extre-
mo terræ : Et erunt vulne- 33
rati à Domino in die Domini,
de parte terræ, & usque ad
partem terræ : (m) non defodi-
entur : in sterquilinia super fa-
ciem terræ erunt. (n) Ululate 34
pastores, & clamate, & plan-
gite arietes ovium : quia com-
pleti sunt dies vestri ad inter-
fectionem, & cadetis, quasi a-
rietes electi : Et peribit fuga 35
à pastoribus, & salus ab arie-
tibus ovium. Vox clamoris pa- 36
storum, & ululatus ovium, &
arietum : quia vastavit Domi-
nus pascua eorum :

MS. A. (η) συμμίκτοις αὐτοῦ τοὺς (θ) Δαιδὰν, (ι) τοῦ ἀπηλιώτου (κ) τὰς βασιλείας (λ) καὶ μεθύσθητε καὶ ἐξεμέσατε, (μ) ἐφ' ᾗ (") ἐπ' αὐτῆς, ἐγὼ ἔρχομαι (ν) καλέσω ἐπὶ τοὺς (ξ) τοὺς λόγους τούτους ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, (ο) ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου. καὶ οἱ δὲ ὥσπερ τρυγῶντες (π) πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ τὴν γῆν (") εἰς (ρ) κατορύξωσιν (σ) κεκράξετε, (τ) ἡμῶν (υ) ὠλέθρευσεν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עוֹד יִזְדַּבְּנוּן בָּתִּין וְחַקְלִין וְכַרְמִין בְּאַרְעָא
16 הָדָא׃ וְצַלֵּיתִי קֳדָם יְיָ בָּתַר דִּיהַבִית יָת שְׁטָרָא דִזְבִינֵי לְבָרוּךְ בַּר נֵרִיָּה לְמֵימַר׃ קַבֵּל
17 בָּעוּתִי יְיָ אֱלֹהִים הָא אַתְּ עֲבַדְתָּא יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא בְּחֵילָךְ רַבָּא וּבִדְרָעָךְ מְרָמְמָא
18 לָא יִתְכַּסֵּי מִן קֳדָמָךְ כָּל פִּתְגָם׃ עָבֵד טֵיבוּ לְאַלְפֵי דָרִין וּמְשַׁלֵּם חוֹבֵי אֲבָהָתָא לִבְנַיָּא
19 כַּד מְשַׁלְמִין לְמֶחֱטֵי בָתְרֵיהוֹן אֱלָהָא רַבָּא גִּבָּרָא יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ׃ דְּרַבְרְבִין מִלְכוֹהִי
וְסַגִּיאִין עוֹבָדוֹהִי דִּי קֳדָמָךְ גַּלְיָן כָּל אוֹרְחַת בְּנֵי אֱנָשָׁא לְמִתַּן לֶאֱנָשׁ כְּאוֹרְחָתֵיהּ וּכְפֵירֵי
20 עוֹבָדוֹהִי׃ דְּשַׁוִּיתָא אָתִין וּמוֹפְתִין בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבַדְתָּא
21 פְּרִישָׁן בְּגוֹ בְּנֵי אֱנָשָׁא וַעֲבַדְתָּא לָךְ שׁוּם כְּיוֹמָא הָדֵין׃ וְאַפֵּקְתָּא יָת עַמָּךְ יָת יִשְׂרָאֵל
22 מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּאָתִין וּבְמוֹפְתִין וּבְיַד תַּקִּיפָא וּבְאֶדְרָע מְרָמַם וּבְחֶזְוָנָא רַבָּא׃ וִיהַבְתְּ
23 לְהוֹן יָת אַרְעָא הָדָא דְקַיֵּימְתָּא לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן אֲרַע עָבְדָא חֲלַב וּדְבַשׁ׃ וְעָלוּ
וְאַחְסִינוּ יָתַהּ וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרָךְ וּבְאוֹרָיְתָךְ לָא הַלִּיכוּ יָת כָּל דְּפַקֵּדְתָּא לְהוֹן לְמֶעְבַּד
24 לָא עֲבָדוּ וְעָרְעַת יָתְהוֹן יָת כָּל בִּישְׁתָא הָדָא׃ הָא מַלְיָתָא עָלוּ עַל קַרְתָּא לְמִכְבְּשַׁהּ
וְקַרְתָּא אִתְמְסַרַת בִּידָא דְכַשְׂדָּאֵי דִמְגִיחִין קְרָבָא עֲלַהּ מִן קֳדָם דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא
25 ובמותנא ודמלילתא הוה והא גלי קדמך : ואת יי אלהים אמרת לי קני לך חקלא בכספא ואסהיד סהדין
26 וקרתא אתמסרת בידא דכשדאי : והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה למימר :
27 הא אנא יי אלהא דכל בשרא המן קדמי יתכסי כל פתגם :
28 בכן כדנן אמר יי הא אנא מסר ית קרתא הדא בידא דכשדאי ובידא דנבוכדנצר מלכא דבבל ויכבשנה :
29 ויעלון כשדאי דמגיחין קרבא על קרתא הדא וידלקון ית קרתא הדא בנורא ויוקדונה
וית בתיא דאסיקו על אגריהון בוסמין לבעלא ואנסיכו נסכין לטעות עממיא בדיל לארגזא קדמי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Adhuc comparabuntur do- 15
mus & agri & vineæ in terra ista. Et oravi coram Domino, postquam dedi 16
libellum emptionis Baruch filio Neriæ, dicens : Suscipe deprecationem me- 17
am Domine Deus : Ecce tu fecisti cœlos & terram virtute tua magna, &
brachio tuo excelso, & nullum verbum te latet. Faciens benignitatem in mil- 18
le ætates, & reddens peccata patrum filiis, quando pergunt peccare post eos.
Deus magne, fortis, Dominus exercituum nomen ejus. Cujus consilia sunt 19
magna, & multa opera ejus; in cujus conspectu revelatæ sunt omnes viæ filio-
rum hominum, ut des unicuique juxta vias suas, & secundùm fructum operum
suorum. Quia posuisti signa & portenta in terra Ægypti usque in diem hanc, 20
& Israeli fecisti mirabilia in medio filiorum hominum; & fecisti tibi nomen
quale est hodie. Et eduxisti populum tuum Israel de terra Ægypti in signis, & 21
portentis, & in manu forti, & in brachio excelso, & in visione magna. Et de- 22
disti eis terram istam pro qua jurâsti patribus eorum, ut dares eis terram pro-
ducentem lac & mel. Et ingressi sunt & possederunt eam, & non obedie- 23
runt verbo tuo, & in lege tua non ambulaverunt: omnia quæ eis præcepisti ut
facerent, non fecerunt; & accidit eis omne malum hoc. Ecce aggeres conge- 24
sti sunt contra civitatem ad eam subjiciendam, & civitas tradita est in manum
Chaldæorum, qui præliantur adversùm eam, à facie eorum qui occidunt gla-
dio, & fame, & pestilentia : & quod locutus es, factum est, & tibi apertum
est. Et tu Domine Deus dixisti mihi, Eme tibi agrum argento, & adhibe 25
testes; cùm civitas sit tradita in manum Chaldæorum. Et factum est verbum prophe- 26
tiæ à facie Domini ad Jeremiam, dicens : Ecce ego Dominus Deus universæ 27
carnis : An mihi quicquam erit abstrusum? Propterea hæc dicit Dominus, Ec- 28
ce ego tradam civitatem istam in manum Chaldæorum, & in manum Nabu-
chodonosor regis Babylonis, & subjiciet eam. Et ingredientur Chaldæi qui 29
præliantur adversum urbem hanc, & succendent urbem igni, & comburent
eam, & domos super quarum tectis adoleverunt Baal aromata, & libaye-
runt libamina idolis populorum, ut irritarent me.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܬܘܒ ܢܬܙܒܢܘܢ ܒܬܐ ܘܩܘܪܝܐ
16 ܘܟܪܡܐ ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ. * ܘܨܠܝܬ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܝܗܒܬ ܟܬܒܐ ܕܙܒܢܐ ܠܒܪܘܟ ܒܪ
17 ܢܪܝܐ. ܘܨܠܝܬ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܐܡܪܬ. * ܒܒܥܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ ܐܢܬ ܥܒܕܬ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ
18 ܒܚܝܠܟ ܪܒܐ. ܘܒܕܪܥܟ ܪܡܐ. ܘܠܐ ܡܬܟܣܐ ܡܢܟ ܡܕܡ ܟܠ ܨܒܘ. * ܕܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ ܠܐܠܦܝ
ܕܪܝܢ. ܘܦܪܥ ܚܛܗܐ ܕܐܒܗܬܐ ܒܥܘܒܐ ܕܒܢܝܗܘܢ ܒܬܪܗܘܢ. ܐܠܗܐ ܪܒܐ ܘܓܢܒܪܐ ܘܕܚܝܠܐ.
19 ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܗ. * ܪܒ ܒܡܠܟܗ ܘܣܓܝ ܒܥܒܕܘܗܝ. ܕܥܝܢܘܗܝ ܦܬܝܚܢ ܥܠ
ܟܠܗܘܢ ܐܘܪܚܬܗܘܢ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܠܡܬܠ ܠܐܢܫ ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܗ. ܘܐܝܟ ܦܐܪܐ ܕܥܒܕܘܗܝ.
20 * ܕܥܒܕܬ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܘܒܐܝܣܪܝܠ ܘܒܒܢܝ
21 ܐܢܫܐ. ܘܥܒܕܬ ܠܟ ܫܡܐ ܐܝܟ ܕܝܘܡܢܐ. * ܘܐܦܩܬ ܠܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ.
22 ܒܐܬܘܬܐ ܘܒܬܕܡܪܬܐ. ܘܒܐܝܕܐ ܚܣܝܢܬܐ ܘܒܕܪܥܐ ܪܡܐ ܘܒܚܙܘܢܐ ܪܒܐ. * ܘܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܐܪܥܐ
23 ܗܕܐ ܕܐܝܡܝܬ ܠܐܒܗܝܗܘܢ. ܠܡܬܠ ܠܗܘܢ. ܐܪܥܐ ܕܡܪܕܝܐ ܚܠܒܐ ܘܕܒܫܐ. * ܘܥܠܘ ܘܝܪܬܘܗ.
ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܠܩܠܟ. ܘܒܢܡܘܣܟ ܠܐ ܗܠܟܘ. ܘܟܠ ܕܦܩܕܬ ܐܢܘܢ ܠܡܥܒܕ. ܠܐ ܥܒܕܘ.
24 ܘܩܪܝܬ ܐܢܘܢ ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ. * ܗܐ ܡܩܒܠܢ ܐܬܝܢ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܢܬܟܒܫ. ܘܡܕܝܢܬܐ
ܐܫܬܠܡܬ ܒܐܝܕܝܐ ܕܟܠܕܝܐ ܕܡܩܪܒܝܢ ܥܠܝܗ. ܡܢ ܩܕܡ ܚܪܒܐ ܘܟܦܢܐ ܘܡܘܬܢܐ.
25 ܘܡܕܡ ܕܐܡܪܬ ܗܘܐ. ܘܗܐ ܐܢܬ ܚܙܐ. * ܘܐܢܬ ܐܡܪܬ ܠܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܙܒܢ ܠܟ
26 ܚܩܠܐ ܒܟܣܦܐ. ܘܐܣܗܕ ܣܗܕܐ. ܘܗܐ ܡܕܝܢܬܐ ܐܫܬܠܡܬ ܒܐܝܕܝܐ ܕܟܠܕܝܐ. * ܘܗܘܐ
27 ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܟܠ ܒܣܪ. ܕܡܢܝ
28 ܡܕܡ ܠܐ ܡܬܟܣܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ ܠܗ
ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܒܐܝܕܝܐ ܕܟܠܕܝܐ. ܘܒܐܝܕܘܗܝ ܕܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܘܢܟܒܫܝܗ.
29 * ܘܢܐܬܘܢ ܟܠܕܝܐ. ܘܢܩܪܒܘܢ ܘܢܦܠܘܢ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܘܢܥܩܪܘܢܝܗ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ.
ܘܢܘܩܕܘܢܝܗ ܒܢܘܪܐ. ܘܥܡ ܒܬܐ ܕܣܡܘ ܒܣܡܐ ܥܠ ܐܓܪܝܗܘܢ ܠܒܥܠ. ܘܢܣܟܘ ܢܘܣܟܐ
ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܕܢܪܓܙܘܢܢܝ.

Nam sic ait Dominus exercituum Deus Isra- 15
elis, Posthac ementur domus, & prædia, at-
que vineæ in terra ista. Oravi autem Domi- 16
num postquam dedissem syngraphas emptio-
nis Barucho filio Neriæ; oravi inquam, Do-
minum, ac dixi; Quæso Domine Deus, Ecce 17
tu cœlum terrámque condidisti potentiâ tuâ
magnâ & brachio tuo excelso, neque te latet
res ulla : Qui benignitatem exerces in mil- 18
lia progenierum, rependis peccata patrum in
sinum filiorum eorum post ipsos : Deus ma-
xime, fortissime, ac formidabilis : cujus no-
men est Dominus potentissimus : Cujus con- 19
silium maximum, & plurima facta : cujus o-
culi sunt aperti super omnes hominum vias,
ut reddas cuique secundùm vias ejus, & se-
cundùm fructus actionum ipsius : Qui ma- 20
xima signa atque portenta edidisti in terra Æ-
gypti ad hanc usque diem, pro Israele inter
filios hominum; & comparâsti tibi nomen
quale est hodierno die : Eduxisti populum 21
tuum Israelem è terra Ægypti signis, miracu-
lis, manu robustâ, brachio excelso, & specta-
culo magno : Et dedisti eis terram istam 22
quam juraveras patribus eorum te daturum
eis, terram manantem lacte & melle. Et qui- 23
dem venerunt, ac possederunt eam : sed *quia*
non auscultaverunt voci tuæ, nec ambulave-
runt in lege tua, & quæcunque præceperas
eis facere, non fecerunt; ideò contigit eis
tantum hoc malum. Ecce insidiæ venerunt 24
contra civitatem istam ad capiendum eam; et
civitas jam tradita est in manum Chaldæo-
rum oppugnantium eam, præ gladio, fame, ac
peste; & quod prædixeras, evenit, ut ecce
vides : Tu tamen dicis mihi Domine Deus 25
potentissime, Eme tibi agrum pecuniâ, & ad-
hibe testes; quum civitas ecce tradita jam sit
in manum Chaldæorum. Tum factus est 26
sermo Domini ad Jeremiam hisce verbis;
Ego sum Dominus Deus omnis carnis : an 27
me lateret ulla res? Propterea sic ait Domi- 28
nus Deus, Ecce traditurus sum hanc civitatem
in manum Chaldæorum & in manum Nebu-
chadnosaris regis Babyloniæ, & subjugabit
eam : Et venientes Chaldæi expugnabunt 29
hanc civitatem, & evellent hanc civitatem,
& igne succendent unà cum domibus super
quarum tectis adoleverunt thura Baali, & li-
baverunt libamina diis alienis, ut me ad iram
provocarent.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 24 * ودادان وتامان وروس * وكل مجرور قدام وجهه * وجميع المختلطين الحالّين في البرية *
25 26 * وجميع ملوك الفرس * وجميع الملوك من مشرق الشمس القرباء والبعداء * كل واحد مع اخيه *
27 وجميع المملكات الذين على وجه الارض * ويقول لهم * هكذا قال الرب الضابط الكل * اشربوا
28 واسكروا وقيئوا * وتسقطون ولا تقومون من وجه السيف الذي انا ارسله بينكم * ويكون اذا
لم يريدوا ان يقبلوا الكاس من يدك حتى يشربوا * فتقول هكذا قال الرب * تشربون شاربين *
29 * لان في المدينة التي دعي اسمي عليها انا ابتدي ان اسي * وانتم لم تتطهروا بطهر * اني
30 انا ادعوا سيفا على الجلوس على الارض * وانت تتنبا بهذه الاقوال وتقول * الرب من العلي
يوحي * من قدسه * يعطي صوته * يوحي قولا من هذا الموضع * والذين مثل القاطفين
31 يجاوبون * وعلى الجلوس على الارض ياتي الهلاك * على جزء الارض * لان جزوا للرب في الامم *
ويدين كل ذي لحم * والمنافقون يجدوا للسيف قال الرب *

* الاصحاح الحادي والعشرون *

32 * هكذا قال الرب * ها شرور تاتي من امة الى امة * وعاصف عظيم يخرج من اخر الارض *
33 * ويصير جرحا من قبل الرب في يوم الرب من جزء الارض والى جزء الارض * لا يدفنوا *
34 مزابل على وجه الارض يكونون * هللوا ايها الرعاة * واصرخوا ونوحوا يا كباش الغنم * لان
35 ايامكم كملت للذبح * وتسقطون مثل الكباش المختارة * ويهلك الملجا من الرعاة *
36 والخلاص من كباش الغنم * صوت صراخ الرعاة * ورنين الخراف والكباش * لان الرب
اهلك مراعيها *

Dadani, Themani, & Robos : omni fa- 23
cie detonso, Cunctisque miscellaneis de- 24
gentibus in deserto : Omnibus regibus
Persarum, Et omnibus regibus qui sunt 25
ad orientem solem, tam propinquis quàm 26
remotis, unicuique cum fratre suo : de-
mum cunctis regnis quæ extant super
faciem terræ. Et dices eis, Sic dixit Do- 27
minus omnipotens, Bibite, inebriamini,
& vomite, ut cadentes non resurgatis
à facie gladii quem ego missurus sum
inter vos. Quòd si contingat ut renu- 28
ant accipere calicem de manu tua ut bi-
bant, dices; Ita dixit Dominus, Omni-
no bibetis. Quoniam in urbe super quam 29
invocatum est nomen meum, incipiam
nocere; vos nullo modo insontes eritis :
nam ego mucronem advocabo in habitan-
tes super terram. Tu quoque propheta- 30
bis hosce sermones, ac dices; Dominus
ab alto revelabit, è sanctuario suo,
vocem edet, revelabit sermonem ex hoc
loco : tam illos qui ceu vindemiatores
invicèm respondent; quàm habitantes
super terram invadet interitus; Partem 31
scilicet terræ : nam pars est Domino in
gentibus, & judicabit omnem carne præ-
ditum, & impii disponentur ad gladi-
um, dixit Dominus.

Textus vigesimus primus.

Ita dixit Dominus, Ecce mala procedent 32
à gente in gentem, & tempestas magna
egreditur ab extremo terræ : Fient- 33
que vulnerati à Domino in die Domini,
ab una terræ parte ad aliam terræ par-
tem : non sepelientur, sed in sterquilinia
super faciem terræ erunt. Ululate O 34
pastores, clamate, & lamentamini O
arietes ovium : quoniam adest finis
dierum vestrorum ut jugulemini : ca-
detis ut arietes electi. Et peribit fuga 35
à pastoribus, & salus ab arietibus
ovium. Vox clamoris pastorum, & 36
ululatus arietum ovium : quia
Dominus vastavit pascua eorum.

ירמיה׃ לב

malum *facientes* profectò Jehudah filii & Israel filii *fuerunt* Nam
30 כִּי־הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אַךְ עֹשִׂים הָרַע
profectò Israel filii quia *: suis pueritiis à* meis oculis in
בְּעֵינַי מִנְּעֻרֹתֵיהֶם כִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אַךְ
.DOMINUS dixit , suarum manuum opere in me *irritantes*
מַכְעִסִים אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃
hæc civitas mihi fuit mea ira *super* & ,meo *naso super* Quia
31 כִּי עַל־אַפִּי וְעַל־חֲמָתִי הָיְתָה לִּי הָעִיר הַזֹּאת
: hanc diem ad usque & ,eam ædificaverunt qua die à
לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
malitiam omnem Propter .*meis faciebus desuper* eam *amovendum ad*
32 לַהֲסִירָהּ מֵעַל פָּנָי׃ עַל כָּל־רָעַת
,me *irritandum ad* fecerunt quam , Jehudah filiorum & ,Israel filiorum
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְעִסֵנִי
,eorũ prophetæ & ,eorũ sacerdotes ,eorũ principes ,eorum reges , ipsi
הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם כֹּהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם
verterunt Et .Jerusalaim habitatores & , Jehudah *vir* &
33 וְאִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ׃ וַיִּפְנוּ
, surgendo manè eos *docendo* & : facies non & , cervicem me *ad*
אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וְלַמֵּד אֹתָם הַשְׁכֵּם
.disciplinam *capiendum ad audientes ipsi* non & , docendo &
וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים לָקַחַת מוּסָר׃
est invocatum qua domo in suas abominationes posuerunt Et
34 וַיָּשִׂימוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא
excelsa ædificaverunt Et .eam *polluendum ad* , *ea super* meũ nomen
35 שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃ וַיִּבְנוּ אֶת־בָּמוֹת
suos filios *faciendum transire ad* ,Hinnom filii valle in quæ , Bahal
הַבַּעַל אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לְהַעֲבִיר אֶת־בְּנֵיהֶם
ascendit nec , eis præcepi non quod , Molech *ipsi* suas filias &
וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה
faciendum peccare *ad* ,hanc abominationem *faciendum ad* ,meum cor *super*
עַל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן הַחֲטִי
Deus Dominus dixit sic propterea nunc Et .Jehudah
36 אֶת־יְהוּדָה׃ וְעַתָּה לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
Datur : dicentes vos qua ,hanc civitatem ad , Israel
יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים נִתְּנָה
ego Ecce .peste in & ,fame in & ,gladio in , Babel regis manu in
37 בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר׃ הִנְנִי
,meo *naso* in , *illuc* eos *propuli quò* terris universis de eos *congregans*
מְקַבְּצָם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם בְּאַפִּי
locum ad eos faciam redire & , magna *iracundia in* & , mea ira &
וּבַחֲמָתִי וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם
,populum in mihi erunt Et .*fiducia in* eos faciam habitare& ,istum
38 הַזֶּה וְהֹשַׁבְתִּים לָבֶטַח׃ וְהָיוּ לִי לְעָם
, unum cor eis dabo Et .Deum in eis ero ego &
39 וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד
, eis *bonum in* , diebus omnibus me *timendum ad* , unam viam &
וְדֶרֶךְ אֶחָד לְיִרְאָה אוֹתִי כָּל־הַיָּמִים לְטוֹב לָהֶם
, *fœdus* pactum eis *excidam* Et .eos post eorum filiis &
40 וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם׃ וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם
& : eis *benefaciendum ad*,eorum *posterioribus* à revertar non quia
אֲשֶׁר לֹא־אָשׁוּב מֵאַחֲרֵיהֶם לְהֵיטִיבִי אוֹתָם וְאֶת־
,me *desuper recedere non pro* , eorum corde in dabo meum timorem
יִרְאָתִי אֶתֵּן בִּלְבָבָם לְבִלְתִּי סוּר מֵעָלָי׃
terra in eos plantabo & : eis benefaciendo eos super gaudebo Et
41 וְשַׂשְׂתִּי עֲלֵיהֶם לְהֵטִיב אוֹתָם וּנְטַעְתִּים בָּאָרֶץ
.mea anima tota in & ,meo corde omni in ,veritate in hac
הַזֹּאת בֶּאֱמֶת בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי׃

Versio VULG. LAT.

30 Erant enim filii Israel, & filii Juda, jugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua: filii Israel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum, dicit Dominus. 31 Quia in furore & in indignatione mea facta est mihi civitas hæc, à die quâ ædificaverunt eam, usque ad diem istam quâ auferetur de conspectu meo. 32 Propter malitiam filiorum Israel, & filiorum Juda, quam fecerunt ad iracundiam me provocantes, ipsi & reges eorum, principes eorum, & sacerdotes eorum, & prophetæ eorum, viri Juda & habitatores Jerusalem. 33 Et verterunt ad me terga & non facies: cùm docerem eos diluculò, & erudirem, & nollent audire ut acciperent disciplinam. 34 Et posuerunt idola sua in domo, in qua invocatum est nomen meum, ut pollucrent eam. 35 Et ædificaverunt excelsa Baal, quæ sunt in valle filii Ennom, ut initiarent filios suos & filias suas Moloch: quod non mandavi eis, nec ascendit in cor meum ut facerent abominationem hanc, & in peccatum deducerent Judam. 36 Et nunc propter ista, hæc dicit Dominus Deus Israel ad civitatem hanc, de qua vos dicitis quòd tradetur in manus regis Babylonis in gladio & in fame, & in peste; 37 Ecce ego congregabo eos de universis terris, ad quas ejeci eos in furore meo, & in ira mea, & in indignatione grandi: & reducam eos ad locum istum, & habitare eos faciam confidenter. 38 Et erunt mihi in populum, & 39 ego ero eis in Deum. Et dabo eis cor unum, & viam unam, ut timeant me universis diebus: & benè sit eis, & filiis eorum 40 post eos. Et feriam eis pactum sempiternum, & non desinam eis benefacere: & timorem meum dabo in corde eorum, ut 41 non recedant à me. Et lætabor super eis, cùm benè eis fecero: & plantabo eos in terra ista in veritate, in toto corde meo, & in tota anima mea.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

37 Καὶ παύσεται τὰ κατάλοιπα τῆς εἰρήνης 38 ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ μου. (φ) Ἐγκατέλιπεν ὥσπερ λέων κατάλυμα αὐτοῦ, ὅτι ἐγενήθη ἡ γῆ αὐτῶν εἰς ἄβατον ἀπὸ προσώπου (χ) τῆς μαχαίρας τῆς μεγάλης.

Et cessabunt (o) residua pacis à facie iræ furoris mei. Dereliquit quasi leo diversorium suum: quia facta est terra eorum in invium, à facie gladii magni. 37 38

MS. A. (φ) Κατέλειπεν με ὥσπερ λέων κάλυμα αὐτοῦ, (χ) μαχαίρας

ΚΕΦ. λγ'.

Cap. 26. Vulg.Lat.

1 ΕΝ ἈΡΧΗ͂ ΒΑΣΙΛΈΩΣ ἸΩΑΚΕΊΜ ΥἹΟΥ͂ ἸΩΣΙ'Α, (α) ἘΓΕΝΉΘΗ Ὁ ΛΌΓΟΣ ΟὟΤΟΣ ΠΑΡᾺ ΚΥΡΊΟΥ· 2 Οὕτως εἶπε κύριος, Στῆθι ἐν αὐλῇ οἴκου κυρίου, καὶ χρηματιεῖς (β) ἅπασι τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις προσκυνεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου, ἅπαντας τοὺς λόγους, οὓς συνέταξά σοι (γ) χρηματίσαι αὐτοῖς, μὴ ἀφέλῃς ῥῆμα. 3 Ἴσως ἀκούσονται, καὶ ἀποστραφήσονται ἕκαστος (δ) ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ παύσομαι ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ λογίζομαι τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἕνεκεν τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. 4 Καὶ ἐρεῖς, Οὕτως εἶπε κύριος, Ἐὰν μὴ ἀκούσητέ μου, τοῦ πορεύεσθαι ἐν τοῖς (ε) νομίμοις μου οἷς ἔδωκα κατὰ πρόσωπον ὑμῶν, 5 Εἰσακούειν τῶν (ζ) λόγων τῶν παίδων μου τῶν προφητῶν, οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς ὄρθρου, καὶ 6 ἀπέστειλα, καὶ οὐκ (η) ἠκούσατέ μου. Καὶ δώσω τὸν οἶκον τοῦτον ὥσπερ (θ) Σηλώ, καὶ τὴν (ι) πόλιν δώσω εἰς κατάραν πᾶσι 7 τοῖς ἔθνεσι πάσης τῆς γῆς. Καὶ ἤκουσαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ ψευδοπροφῆται, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τοῦ Ἱερεμίου λαλοῦντος τοὺς λόγους 8 τούτους ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ ἐγένετο Ἱερεμίου παυσαμένου λαλοῦντος πάντα (κ) ἃ συνέταξε κύριος αὐτῷ λαλῆσαι παντὶ τῷ λαῷ, καὶ συνελάβοσαν αὐτὸν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ ψευδοπροφῆται, καὶ πᾶς ὁ λαός, λέγων, 9 Θανάτῳ ἀποθανῇ, Ὅτι ἐπροφήτευσας τῷ ὀνόματι κυρίου, λέγων, Ὥσπερ (λ) Σηλὼ ἔσται ὁ οἶκος οὗτος, καὶ ἡ πόλις αὕτη ἐρημωθήσεται ἀπὸ (μ) κατοικούντων. Καὶ ἐξεκκλησιάσθη πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ Ἱερεμίαν ἐν οἴκῳ 10 κυρίου. Καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχοντες Ἰούδα (ν) τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἀνέβησαν ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως εἰς οἶκον κυρίου, καὶ ἐκάθισαν ἐν 11 προθύροις (ο) πύλης τῆς καινῆς. Καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ ψευδοπροφῆται πρὸς τοὺς ἄρχοντας, καὶ παντὶ τῷ λαῷ, Κρίσις θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ, ὅτι ἐπροφήτευσε κατὰ τῆς πόλεως ταύτης, καθὼς ἠκούσατε 12 ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας πρὸς τοὺς ἄρχοντας, καὶ παντὶ τῷ λαῷ, λέγων, Κύριος ἀπέστειλέ με προφητεῦσαι ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην πάντας τοὺς (π) λόγους οὓς ἠκούσατε.

CAP. XXXIII.

1 IN (a) principio regis Joacim filii Josiæ factum est verbum istud à Domino. 2 Sic dixit Dominus; Sta in atrio domûs Domini: & respondebis omnibus Judæis, & omnibus venientibus adorare in domo Domini, universos sermones, quos mandavi tibi respondere eis: noli subtrahere verbum. 3 Fortasse audient, & avertentur unusquisque à via sua mala: & cessabo à malis, quæ ego cogito facere eis propter pessima studia eorum. 4 Et dices, Sic dixit Dominus; Si non audieritis me, ambulando in legitimis meis, quæ dedi ante faciem vestram, 5 Exaudiendo verba puerorum meorum prophetarum, quos ego mitto ad vos diluculò, & misi, & non audîstis me; 6 Et dabo domum hanc sicut Selo; & civitatem dabo in maledictionem cunctis gentibus universæ terræ. 7 Et audierunt sacerdotes, & pseudoprophetæ, & universus populus Hieremiam loquentem verba hæc in domo Domini. 8 Et factum est, cùm Hieremias consummâsset loquens omnia, quæ præceperat ei Dominus loqui universo populo, & apprehenderunt eum sacerdotes, & pseudoprophetæ, & omnis populus, dicens; Morte morieris: 9 Quia prophetâsti nomine Domini, dicens; Sicut Selo, erit domus hæc, & urbs ista desolabitur ab habitantibus. Et convenit Ecclesia universi populi super Hieremiam in domo Domini. 10 Et audierunt principes Juda verbum hoc: & ascenderunt de domo regis in domum Domini: & sederunt in vestibulis (b) portæ novæ. 11 Et dixerunt sacerdotes, & pseudoprophetæ ad principes, & omni populo; Judicium mortis homini huic, quia prophetavit adversus civitatem istam: sicut audîstis in auribus vestris. 12 Et dixit Hieremias ad principes, & omni populo, dicens; Dominus misit me prophetare super domum istam, & super civitatem hanc omnia verba, quæ audîstis.

MS.A. (α) ἘΓΈΝΗ (β) πᾶσι (γ) αὐτοῖς χρηματίσαι, (δ) ἀπ' ὁδοῦ αὐτῶν (ε) νόμοις (ζ) λόγων μου καὶ τῶν (η) εἰσηκούσατέ (θ) Σηλώμ, (ι) πόλιν ταύτην δώσω (κ) ὅσα συνέταξε αὐτῷ κύριος (λ) Σηλώμ (μ) ἐνοικούντων. καὶ ἐξεκλησιάσθη (ν) τῶν λόγων τούτων, (ο) πύλης κυρίου τῆς (π) λόγους τούτους οὓς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 ארי הוו בני ישראל ובני יהודה ברם עבדין דביש קדמי מזעוריהון ארי בני ישראל
31 ברם מרגזין קדמי בעובדי ידיהון אמר יי׃ ארי רוגזי וחמתי חל בקרתא הדא למן יומא
32 דבנו יתה ועד יומא הדין לאגלויתא מקביל מימרי׃ על כל בישת בני ישראל ובני
יהודה דעבדו לארגזא קדמי אנון מלכיהון רברבניהון ונבייהון דשקרא ואנש
33 יהודה ויתבי ירושלם׃ ואחרו בפולחני קדל ולא שויאו דחלתי לקבל אפיהון
ושלחית לותהון ית כל עבדי נביא מקדם ומליף וליתהון אנון צבן לקבלא אולפן׃
34 ושויאו שקוציהון בביתא דאתקרי שמי עלוהי לסאבותיה׃ ובנו ית במת בעלא
35 די בחילת בר הנם לאעברא ית בניהון וית בנתהון למולך דלא פקידית באוריתי
ולא רעוא קדמי למעבד תועבתא הדא בדיל לחיבא ית דבית יהודה׃
36 וכען בכן כדנן אמר יי אלהא דישראל על קרתא הדא דאתון אמרין אתמסרת
37 בידא דמלכא דבבל בחרבא ובכפנא ובמותא׃ הא אנא מכניש להון מכל
מדינתא דאגליתנון לתמן ברוגזי ובחמתי ובתקוף רב ואתיבנון לאתרא הדין
38 ואשרינון לרחצן׃ ויהון קדמי לעם ואנא אהוי להון לאלה׃ ואתן להון לבא חד
39
40 ואורח חד למדחל קדמי כל יומיא דייטב להון ולבניהון בתריהון׃ ואגזר להון קים
עלם דלא יתוב מימרי מבתריהון לאיטבא להון וית דחלתי אתן בלבהון בדיל דלא
41 יסטון מבתר פולחני׃ ויחדי מימרי עליהון לאיטבא להון ואקימנון בארעא הדא
בקשוט במימרי וברעותי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

30 Fuerunt enim filii Israel & filii Juda facientes utique malum in conspectu meo ab adolescentia sua: quia filii Israel irritant utique me operibus manuum suarum, dicit Dominus. 31 Quia ira mea & furor meus resedit in civitate hac à die qua construxerunt eam usque in diem hanc, ut transmigrare facerem eam à conspectu Verbi mei: 32 Propter omnia mala filiorum Israel, & filiorum Juda, quæ fecerunt ut irritarent me ipsi & reges eorum, & principes eorum, & pseudoprophetæ eorum, & viri Juda, & habitatores Jerusalem. 33 Et verterunt in cultu meo cervicem, & non posuerunt timorem mei in conspectu vultus sui. Et misi ad eos omnes prophetas servos meos, manè consurgens & docens: & noluerunt suscipere disciplinam. 34 Et posuerunt abominationes suas in domo in qua invocatum est nomen meum ut pollucrent eam: 35 Et construxerunt excelsa Baal, quæ sunt in valle filii Hinnom, ut traducerent filios suos & filias suas idolo Moloch; quod non præcepi in lege mea, nec est voluntas coram me ut facerent abominationem hanc, ut in peccatum deducerent domum Juda. 36 Nunc ergo propterea sic dicit Dominus Deus Israel super civitate hac, de qua vos dicitis, Tradita est in manum regis Babylonis, gladio & fame, & peste. 37 Ecce ego congregabo eos de omnibus provinciis, ad quas transmigrare feci eos in ira mea, & in indignatione mea, & in furore grandi; & reducam eos ad locum istum, & habitare eos faciam confidenter. 38 Et erunt coram me in populum, & ego 39 ero eis in Deum. Et dabo eis cor unum et viam unam, ut timeant coram me omnibus diebus, et bene sit eis, et filiis eorum post eos. 40 Et feriam cum eis pactum sempiternum; et non revertetur Verbum meum ab eis, ut bene faciam eis: et timorem mei dabo in cordibus eorum, ut non declinent à cultu meo. 41 Et lætabitur Verbum meum super illos, ad benefaciendum eis, et stabiliam eos in terra ista, in veritate, in verbo meo et in voluntate mea.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 ܡܛܠ ܕܗܘܘ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ ܘܒܢܝ̈ ܝܗܘܕܐ ܥܒܕܝܢ ܒܝܫܬܐ܂ ܩܕܡܝ ܡܢ ܛܠܝܘܬܗܘܢ܂ *
31 ܡܛܠ ܕܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ ܡܪܓܙܝܢ ܠܝ ܒܥܒܕ̈ܐ ܕܐܝܕܝ̈ܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ * ܘܡܛܠ ܕܥܠ ܚܡܬܝ ܗܘܬ
ܘܥܠ ܪܘܓܙܝ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ܂ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܒܢܘܗ ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܗܢܐ܂ ܠܡܥܒܪܘܬܗ
32 ܡܢ ܩܕܡ ܐܦ̈ܝ܂ * ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ ܕܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ ܘܕܒܢܝ̈ ܝܗܘܕܐ ܕܥܒܕܘ
ܠܡܪܓܙܘܬܝ܂ ܗܢܘܢ ܘܡܠܟ̈ܝܗܘܢ ܘܪ̈ܘܪܒܢܝܗܘܢ ܘܟܗ̈ܢܝܗܘܢ ܘܢܒܝ̈ܝܗܘܢ܂ ܘܓܒܪܐ
33 ܕܝܗܘܕܐ ܘܥܡܘܪ̈ܝܗ ܕܐܘܪܫܠܡ܂ * ܘܐܗܦܟܘ ܠܝ ܩܕܠܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܐܦ̈ܝܗܘܢ܂ ܘܐܠܦܬ ܐܢܘܢ܂
34 ܡܩܕܡ ܘܡܠܦ܂ ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ ܠܡܩܒܠܘ ܡܪܕܘܬܐ܂ * ܘܣܡܘ ܛܢܦܘܬܗܘܢ ܒܒܝܬܐ
35 ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܛܢܦܘܗ܂ * ܘܒܢܘ ܐܓܘܪ̈ܐ ܠܒܥܠܐ ܒܬܘܦܬ ܕܒܚܝܠܐ ܕܒܪ ܗܢܘܡ
ܕܢܘܩܕܘܢ ܒܢܝ̈ܗܘܢ ܘܒܢܬ̈ܗܘܢ ܠܐܡܠܟ܂ ܕܠܐ ܦܩܕܬ܂ ܘܠܐ ܣܠܩܬ ܥܠ ܠܒܝ܂
36 ܕܢܥܒܕܘܢ ܛܢܦܘܬܐ ܗܕܐ ܘܢܚܛܘܢ ܠܝܗܘܕܐ܂ * ܘܗܫܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ
ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܬܠܡܐ ܒܐܝ̈ܕܝ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ܂ ܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ
37 ܘܒܡܘܬܢܐ܂ * ܗܐ ܡܟܢܫ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܐܪ̈ܥܬܐ ܕܒܕܪܬ ܐܢܘܢ ܠܬܡܢ܂ ܒܪܘܓܙܝ
38 ܘܒܚܡܬܝ ܘܒܚܡܬܐ ܪܒܬܐ܂ ܘܐܗܦܟ ܐܢܘܢ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ܂ ܘܐܘܬܒ ܐܢܘܢ ܒܫܠܝܐ܂ * ܘܢܗܘܘܢ ܠܝ
39 ܠܥܡܐ܂ ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܐܠܗܐ܂ * ܘܐܬܠ ܠܗܘܢ ܠܒܐ ܚܕܬܐ܂ ܘܪܘܚܐ ܚܕܬܐ܂ ܠܡܕܚܠ
40 ܡܢܝ ܒܟܠܗܘܢ ܝܘܡ̈ܬܐ܂ ܘܢܛܐܒ ܠܗܘܢ ܘܠܒܢܝ̈ܗܘܢ ܒܬܪܝܗܘܢ܂ * ܘܐܩܝܡ ܠܗܘܢ
ܩܝܡܐ ܕܠܥܠܡ܂ ܕܠܐ ܐܬܗܦܟ ܡܢ ܒܬܪܗܘܢ ܠܡܛܐܒܘ ܠܗܘܢ܂ ܘܕܚܠܬܝ ܐܬܠ ܒܠܒܗܘܢ܂ ܕܠܐ
41 ܢܣܛܘܢ ܡܢܝ܂ * ܘܐܚܕܐ ܒܗܘܢ܂ ܘܐܛܐܒ ܠܗܘܢ܂ ܘܐܢܨܒ ܐܢܘܢ ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ ܒܩܘܫܬܐ܂
ܒܟܠܗ ܠܒܝ܂ ܘܒܟܠܗ ܢܦܫܝ܂

* Quia filii Israelis & filii Judæ mala perpetrârunt coram me à pueritia sua: quia filii Israelis irritant me operè manuum suarum, ait Dominus: 30
Ideò incubuit ira mea & furor meus super hanc civitatem inde ab illo die quo ædificaverunt eam ad præsentem usque diem, ut aboleam eam à conspectu meo; 31
Propter omnia scelera filiorum Israelis & filiorum Judæ, quæ ad irritandum me perpetrârunt ipsi, & reges ac principes eorum, sacerdotes ac prophetæ eorum, viri Judæ, & cives Jerosolymorum; 32
Et verterunt mihi cervicem, non autem faciem suam. Equidem eos docui, & prædocui; at non auscultant ad capessendam disciplinam: 33
Sed posuerunt abominationem suam in æde super quam invocatum est nomen meum, & polluerunt eam: 34
Et ædificaverunt aras Baali in Topheth quæ est in valle filii Hennom, ut filios filiásque suas comburerent Amelecho, , quod neque mandaveram, neque in meum subierat animum, ut committerent abominationem tantam, & ad peccatum inducerent Judam. 35
Nunc ita dicit Dominus Deus Israelis de hac civitate quam dicitis traditam esse in manum regis Babyloniæ, per gladium, famem, ac pestem; 36
Ecce collecturus sum eos ex omnibus regionibus quò illos in ira & excandescentia mea magno cum furore dispersero: & reducens eos in locum istum, facturus sum ut habitent securé. 37
Erunt mihi deniqne populus, & ego ero illis Deus: 38
Dabóque eis cor novum, & spiritum novum ad reverendum me cunctis diebus, ut bene cedat eis & filiis eorũ post ipsos: 39
Et statuam illis fœdus perpetuũ, non destiturum me à prosequendo eos beneficiis: reverentiam mei indam cordi eorum, ut non deflectant à me: 40
Lætificabo eos, & bene cedet eis: firméque plantabo illos hac in terra, ex toto corde meo, totóque animo meo. 41

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

37 38 * ويسكت بقايا السلامة من وجه رجز غضبي * ترك مثل الاسد مظلته * لان ارضه صارت للقفر
من وجه السيف العظيم *

Et deficient reliquiæ pacis à facie æstûs iræ meæ. Deseruit sicut leo umbraculum suum, quoniam terra ipsius redacta est in solitudinem à facie gladii magni. 37 38

* الفصل الثالث والثلثون *

1 2 * في بدو مملك يواقيم صار هذا القول من قبل الرب * هكذا قال الرب * قف في دار
بيت الرب * وتوحي لجميع اليهود ولجميع الاتيين ليسجدوا في بيت الرب * جميع
3 الاقوال التي اريتها لك ان توحيها اليهم * لا تنقص كلمة * لعلهم يسمعون ويرجعون
كل واحد من طريقه الشرير * واكف من الشرور التي انا افكر فيها ان اصنعها
4 بهم من اجل اعمالهم الشريرة * وتقول هكذا قال الرب * ان لم تسمعوا لتسيروا في
5 شرايعي التي اعطيتها لوجهكم * لتسمعوا اقوال عبيدي الانبياء الذي انا ارسلهم
6 اليكم باكرا وارسلهم فلم تسمعوني * وادفع هذا البيت مثل سيلوم * وادفع هذه
7 المدينة للعنة في جميع امم الارض * وسمعت الكهنة والانبياء الكذبة وكل الشعب ارميا
8 يتكلم بهذه الاقوال في بيت الرب * وكان لما كف ارميا ان يتكلم بجميع ما امر الرب
9 ليتكلم به الشعب * فقبض عليه الكهنة والانبياء الكذبة وكل الشعب قايلا * بالموت
تموت * لانك تنبيت باسم الرب قايلا * مثل سيلوم يصير هذا البيت * وهذه المدينة تخرب
10 من السكان * واجتمع كل الشعب على ارميا في بيت الرب * وسمعت روساء يهوذا هذه الاقوال *
11 وصعدوا الى بيت الملك الى بيت الرب * وجلسوا قبالة ابواب بيت الرب الجديدة * فقالت
الكهنة والانبياء الكذبة للروساء ولكل الشعب * حكم الموت لهذا الانسان *
12 لانه تنبا على هذه المدينة كما سمعتم باذانكم * فقال ارميا للروساء ولكل الشعب
قايلا * الرب ارسلني لاتنبا على هذا البيت وعلى هذه المدينة * بجميع هذه الاقوال
التي سمعتموها *

CAP. XXXIII.

IN principio regni Joacimi factus est hic sermo à Domino. 1

Sic dixit Dominus, Sta in atrio domûs Domini, & revela omnibus Judæis omnibusque venientibus ad adorandum in domo Domini, cunctos sermones quos tibi dispono ut reveles eis: ne subtrahas verbum: 2 *Si fortè audiant, & revertantur quisque à via sua pessima, & desistam à malis quibus ego eos afficere molior propter pessimas actiones eorum.* 3 *Dices ergò, Sic dixit Dominus; Nisi audieritis, ut ambuletis in legibus meis quas posui ob oculos vestros,* 4 *ut obtemperetis sermonibus servorum meorum prophetarum, quos ego mittam ad vos diluculò; (misi enim illos, & non audîstis me)* 5 *Reddam hanc domum similem Silomi, & exponam hanc urbem maledictioni inter omnes terræ populos.* 6 *Audierunt autem sacerdotes, prophetæ falsi, totúsque populus Jeremiam loquentem hujuscemodi sermones in domo Domini.* 7 *Et fuit, cùm finem fecisset Jeremia loquendi quicquid præceperat ei Dominus ut loqueretur ad populum; ut apprehenderent eum sacerdotes, & prophetæ falsi, totusque populus, dicentes;* 8 *Morte afficieris, quia prophetâsti in nomine Domini, dicens, Similis Silomi fiet hæc domus, & urbs ista civibus desolabitur. Cúmque congregatus esset universus populus adversùs Jeremiam in domo Domini,* 9 *Et audissent principes Judæ res istas; ascenderunt ad domum regiam, in domum Domini: & cùm sedissent è regione januarum domûs Domini novarum:* 10 *Dixerunt sacerdotes illi, & prophetæ mendaces, ad principes & universum populum, Sententia mortis huic homini debetur, quia prophetavit contra hanc urbem qualia audîstis auribus vestris.* 11 *Tunc allocutus est Jeremia principes totúmque populum, dicens; Dominus me misit ad prophetandum contra domum istam & contra hanc urbem hos omnes sermones quos audîstis;* 12

ירמיה: לג

iſtum populum in adduxi Sicut : DOMINUS dixit ſic Quia
42 כי־כה אמר יהוה כאשר הבאתי אל־העם הזה
eos ſuper *adducens* ego ſic , hoc grande malum omne
את כל־הרעה הגדולה הזאת כן אנכי מביא עליהם
poſſidebitur Et .eos ſuper *loquens* ego quod , bonum omne
43 את־כל־הטובה אשר אנכי דבר עליהם: ונקנה
Deſerta *: dicentes* vos qua , iſta terra in ager
השדה בארץ הזאת אשר אתם אמרים שממה
.Chaſdim manu in eſt data , *animali & homine abſque ipſa*
היא מאין אדם ובהמה נתנה ביד הכשדים:
conteſtari & , *ſignare* & , libro in *ſcribere* & , ement argento *in* Agros
44 שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום והעד
civitatibus in & ,Jeruſalaim *circuitibus* in & , Binjamin terra in teſtes
עדים בארץ בנימן ובסביבי ירושלם ובערי
civitatibus in & , *planitiei* civitatibus in & *montis* civitatib⁹ in &,Jehudah
יהודה ובערי ההר ובערי השפלה ובערי
.DOMINUS dixit ,eorum captivitatem faciam redire quia *: Meridiei*
הנגב כי־אשיב את־שבותם נאם־יהוה:

CAP. XXXIII. לג

ipſe adhuc ipſe Et) .ſecundò Irmejahu ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו שנית והוא עודנו
DOMINUS dixit Sic : dicendo (,cuſtodiæ atrio in clauſus
2 עצור בחצר המטרה לאמר: כה־אמר יהוה
,illã *conſtabiliendum ad* , illam *formans* DOMINUS , *eam faciens*
עשה יהוה יוצר אותה להכינה
: tibi reſpondebo & , me ad Clama .ejus nomen DOMINUS
3 יהוה שמו: קרא אלי ואענך
Quia .*ea* cognoviſti non , munita & grandia tibi annuntiabo &
4 ואגידה לך גדלות ובצרות לא ידעתם: כי
urbis domos *ſuper* Iſrael Deus DOMINUS dixit ſic
כה אמר יהוה אלהי ישראל על־בתי העיר
, *aggeribus in dirutas* Jehudah regum domos *ſuper* & , hujus
הזאת ועל־בתי מלכי יהודה הנתצים אל־הסללות
, Chaſdim cum dimicandum ad *Venientes* .*gladio* in &
5 ואל־החרב: באים להלחם את־הכשדים
feci percutere quos , hominum cadaveribus eas implendum ad &
ולמלאם את־פגרי האדם אשר־הכיתי
, hac civitate à *meas facies* abſcondi *quòd* &,mea ira in & ,meo *naſo* in
באפי ובחמתי ואשר הסתרתי פני מהעיר הזאת
ei *faciens aſcendere* ego Ecce .eorum malitiam omnem propter
6 על כל־רעתם: הנני מעלה־לה
affluentiam eis revelabo & : eos curabo & , medicinam & ,*emplaſtrum*
ארכה ומרפא ורפאתם וגליתי להם עתרת
, Jehudah captivitatem faciam redire Et .veritatis & pacis
7 שלום ואמת: והשבתי את־שבות יהודה
.principio in ſicut eos ædificabo & : Iſrael captivitatem &
ואת שבות ישראל ובנתים כבראשנה:
, *mihi* peccaverunt qua , ſua iniquitate omni ab illos emundabo Et
8 וטהרתים מכל־עונם אשר חטאו־לי
, *mihi* peccaverunt quibus , eorum iniquitatibus omnibus parcam &
וסלחתי לכול־עונותיהם אשר חטאו־לי
,nomen in mihi erit Et .me contra ſunt prævaricati quibus &
9 ואשר פשעו בי: והיתה לי לשם
quæ , terræ gentibus cunctis , gloriam in & , laudem in , gaudium
ששון לתהלה ולתפארת לכל גויי הארץ אשר
,pavebunt & , eis *faciens* ego quod bonum omne audierint
ישמעו את־כל־הטובה אשר אנכי עשה אותם ופחדו
ego quam pace omni ſuper & , bono omni ſuper trement &
ורגזו על כל־הטובה ועל כל־השלום אשר אנכי
.ei *faciens*
עשה לה:

Verſio VULG. LAT.

42 Quia hæc dicit Dominus; Sicut adduxi ſuper populum iſtum omne malum hoc grande: ſic adducam ſuper eos omne bonum, 43 quod ego loquor ad eos. Et poſſidebuntur agri in terra iſta: de qua vos dicitis quòd deſerta ſit, eò quòd non remanſerit homo & jumentum, & data ſit in ma- 44 nus Chaldæorum. Agri ementur pecuniâ, & ſcribentur in libro, & imprimetur ſignum, & teſtis adhibebitur: in terra Benjamin, & in circuitu Jeruſalem, in civitatibus Juda, & in civitatibus montanis, & in civitatibus campeſtribus, & in civitatibus quæ ad Auſtrum ſunt: quia convertam captivitatem eorum, ait Dominus.

CAP. XXXIII.

1 ET factum eſt verbum Domini ad Jeremiam ſecundò, cùm adhuc clauſus eſſet in atrio carce- 2 ris, dicens; Hæc dicit Dominus qui facturus eſt, & formaturus illud, & paraturus, Dominus no- 3 men ejus; Clama ad me, & exaudiam te: & annuntiabo tibi grandia, & firma quæ neſcis. 4 Quia hæc dicit Dominus Deus Iſrael ad domos urbis hujus, & ad domos regis Juda, quæ deſtructæ ſunt, & ad munitiones, 5 & ad gladium Venientium ut dimicent cum Chaldæis, & impleant eas cadaveribus hominũ, quos percuſſi in furore meo & in indignatione mea, abſcondens faciem meam à civitate hac, propter omnem malitiam eorum. 6 Ecce ego obducam eis cicatricem & ſanitatem, & curabo eos: & revelabo illis deprecationem 7 pacis & veritatis. Et convertã converſionem Juda, & converſionem Jeruſalem: & ædificabo 8 eos ſicut à principio. Et emundabo illos ab omni iniquitate ſua, in qua peccaverunt mihi: & propitius ero cunctis iniquitatibus eorum, in quibus deliquerunt mihi, & ſpreverunt me. 9 Et erit mihi in nomen, & in gaudium, & in laudem, & in exultationem cunctis gentibus terræ, quæ audierint omnia bona, quæ ego facturus ſum eis: & pavebunt, & turbabuntur in univerſis bonis, & in omni pace, quam ego faciam eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

13 Καὶ νῦν βελτίους ποιήσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ (ʺ)ἀκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ παύσεται κύριος ἀπὸ 14 τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐφ᾽ ὑμᾶς. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐν χερσὶν ὑμῶν, ποιήσατέ μοι 15 ὡς συμφέρει, καὶ ὡς βέλτιον ὑμῖν. Ἀλλ᾽ ἢ γνόντες γνώσεσθε, ὅτι εἰ ἀναιρεῖτέ με, αἷμα ἀθῷον δίδοτε ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ· ὅτι ἐν ἀληθείᾳ (ρ) ἀπέσταλκέ με κύριος πρὸς ὑμᾶς λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα ὑ- 16 μῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους. Καὶ (σ) εἶπον οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἱερεῖς (ʺ) καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας, Οὐκ ἔστι τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ κρίσις θανάτου, ὅτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐλάλησε 17 πρὸς ἡμᾶς. Καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς, καὶ εἶπον πάσῃ τῇ 18 συναγωγῇ τοῦ λαοῦ, Μιχαίας ὁ Μωραθίτης ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα, καὶ εἶπε παντὶ τῷ λαῷ Ἰούδα, (ʺ)Οὕτως εἶπε κύριος, Σιὼν ὡς ἀγρὸς ἀροτριαθήσεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ (τ) εἰς ἄβατον ἔσται, καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου (υ) εἰς ἄλσος 19 δρυμοῦ. Μὴ (φ) ἀνελὼν ἀνεῖλεν αὐτὸν Ἐζεκίας καὶ πᾶς Ἰούδα; (χ) οὐχ ὅτι ἐφοβήθησαν τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐδεήθησαν τοῦ (ψ) προσώπου κυρίου, καὶ ἐπαύσατο κύριος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐπ᾽ αὐτούς; καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν κακὰ μεγάλα 20 ἐπὶ (ω) ψυχὰς ἡμῶν. Καὶ ἄνθρωπος ἦν προφητεύων (α) τῷ ὀνόματι κυρίου, Οὐρίας υἱὸς Σαμαίου ἐκ Καριαθιαρὶμ, καὶ ἐπροφήτευσε περὶ τῆς γῆς ταύτης κατὰ 21 πάντας τοὺς λόγους (ʺ) Ἱερεμίου· Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἰωακεὶμ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ ἐζήτουν ἀποκτεῖναι αὐτόν· καὶ ἤκουσεν Οὐ- 22 ρίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἄνδρας εἰς Αἴγυ- 23 πτον, (β) Καὶ ἐξηγάγοσαν αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ εἰσηγάγοσαν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν (γ) μαχαίρᾳ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὸ (δ) μνῆμα υἱῶν λαοῦ αὐτοῦ. 24 Πλὴν χεὶρ Ἀχικὰμ υἱοῦ Σαφὰν ἦν μετὰ (ε) Ἱερεμίου, τοῦ μὴ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρας τοῦ λαοῦ, (ζ) μὴ ἀνελεῖν αὐτόν.

13 *Et nunc meliores facite vias veſtras, & opera veſtra, & audite vocem Domini: & ceſſabit Dominus à malis quæ loquutus* 14 *eſt ſuper vos. Et ecce ego in manibus veſtris: facite mihi, ſicut expedit, & ſicut melius vo-* 15 *bis. Veruntamen cognoſcentes cognoſcetis; quòd ſi occideritis me, ſanguinem innocentem datis ſuper vos, & ſuper civitatem hanc, & ſuper habitatores ejus: Quia in veritate miſit me Dominus ad vos, loqui in aures veſtras omnia verba hæc.* 16 *Et dixerunt principes, & omnis populus ad ſacerdotes, & ad pſeudoprophetas; Non eſt homini huic judicium mortis, quia in nomine Domini Dei noſtri lo-* 17 *cutus eſt ad nos. Et ſurrexerunt viri de ſenioribus terræ, & dixerunt omni ſynagogæ popu-* 18 *li; Michæas Morathites fuit in diebus Ezeciæ regis Juda, & dixit omni populo Juda; Sic dixit Dominus; Sion, quaſi ager arabitur: & Hieruſalem (c) in inviam erit, & mons domûs in* 19 *lucum ſylvæ. Nunquid interficiens interfecit eum Ezecias, & omnis Juda? Nónne (d) quia timuerunt Dominum, & quia deprecati ſunt faciem Domini; & ceſſavit Dominus à malis quæ loquutus fuerat ſuper eos? Et nos fecimus mala ma-* 20 *gna ſuper animas noſtras. Et homo fuit prophetans nomine Domini, Urias filius Samææ de Cariathiarim, & prophetavit de terra hac juxta omnia verba* 21 *Hieremiæ: Et audivit rex Joacim, & omnes principes, omnia verba ejus: & quærebant interficere eum. Et audivit (e) Urias, & ingreſſus eſt in Ægy-* 22 *ptum. Et emiſit rex viros in* 23 *(f) Ægyptum: & eduxerunt eũ indè, Et adduxerunt eum ad regem: & percuſſit eum in gladio: & projecit eum in monu-* 24 *mentum filiorum populi ſui. Veruntamen manus Achicam filii Saphan erat cum Hieremia, ut non traderetur in manus populi, nè interficerent eum.*

MS. A. (ʺ)ἀκούσατε (ρ)ἀπέστειλέν (σ)εἶπαν (ʺ)καὶ τοὺς (ʺ)λέγων, Οὕτως (τ)ὡς ὀπωροφυλάκιον ἔσται, καὶ (υ)ὡς (φ)ἀνέρων (χ)οὐχὶ (ψ)προσώπου αὐτοῦ, (ω)ψυχαῖς (α)ἐπὶ τῷ (ʺ)Ἱερεμίου (β)Καὶ συνελάβοσαν αὐτὸν, καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ εἰσήγαγον (γ) μαχαίρῃ, (δ) μνημεῖον (ε) Ἱερεμίου, (ζ) τοῦ μὴ

ΚΕΦ. λδ´.

Cap. 27. Vulg. Lat. 2 ΟΥτως εἶπε κύριος, (α)Ποίησον σεαυτῷ δεσμοὺς καὶ κλοιοὺς, καὶ περίθου περὶ τὸν τράχηλόν σου.

MS. A. (α)Ποίησον δεσμοὺς

CAP. XXXIV.

2 SIc (a) dixit Dominus; Fac tibi vincula, & (b) catenas, & circumpone circa collum tuum:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

42 ארי כדנן אמר יי כמה דאיתיתי על עמא הדין ית כל בישתא רבתא הדא כן אנא מיתי
43 עליהון ית כל טבתא דאנא ממלל עליהון: ויזדבנון חקלין בארעא הדא דאתון אמרין
44 צדיא היא מבלי אנשא ובעירא אתמסרת בידא דכסדאי: חקלין בכספא יזבנון ויכתבון
בשטרא ויחתמון ויסהדון סהדין בארע שבטא דבנימין ובסחרני ירושלם ובקרויא
דבית יהודה ובקרוי טורא ובקרוי שפלתא ובקרוי דרומא ארי אתיב ית גלותהון
אמר יי:

לג

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה תנינות והוא עוד כען כלי בדרת בית אסיריא
2 למימר: כדנן אמר יי דעבדה יי ברא יתיה לאתקנותא יי שמיה: צלי קדמי ואקבל
3 צלותך ואחוי לך רברבן ונטירן דלא ידעתנון: ארי כדנן אמר יי אלהא דישראל על
4 בתי קרתא הדא ועל בתי מלכיא דבית יהודה דמתרעין להון וצברין מליתא לתקפא
5 שורא מן קדם דקטלין בחרבא: אתן לאגחא קרבא עם כסדאי ולמלואתהון ית פגרי
בני אנשא דאלקיתי ברוגזי ובחמתי ודסלקית שכנתי מן קרתא הדא על כל בישתהון:
6 הא אנא מיתי להון אסו ופורקן ואסינון ואגלי להון תרע תיובא ואחוינון דיהכון
7 באורח שלם וקשוט: ואתיב ית גלות יהודה וית גלות ישראל ואקימנון כדבקדמיתא:
8 ואדכינון מכל חוביהון דחבו קדמי ואשבוק לכל חוביהון דחבו קדמי ודמרדו במימרי:
9 ויהון קדמי לשום חדוא לתושבחא וליקר לכל עממי ארעא די ישמעון על כל טבתא
די אנא עביד עמהון ויזועון ויתרגזון על כל טבתא ועל כל שלמא די אנא עביד להון:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

42 Quia hæc dicit Dominus, Sicut adduxi ſuper populum iſtum omne malum hoc grave, ſic adducam ſuper eos omne bonum quod locutus ſum cum eis. 43 Et ementur agri in terra iſta; de qua vos dicitis, Deſerta eſt abſque homine 44 & jumento, & tradita eſt in manum Chaldæorum. Agros argento ement & ſcribent in chirographo, & ſignabunt, & adhibebunt teſtes in terra tribus Binjamin, & in circuitibus Jeruſalem, & in civitatibus domus Juda, & in civitatibus montanis, & in civitatibus campeſtribus, & in civitatibus Auſtri: quia convertam captivitatem eorum, ait Dominus.

CAP. XXXIII.

1 ET factum eſt verbum prophetiæ ad Jeremiam à facie Domini ſecundò; 2 & ipſe erat adhuc clauſus in atrio domus vinctorum; dicendo: Hæc dicit Dominus qui fecit illud; Dominus qui creavit ut pararet illud: Dominus no- 3 men ejus. Ora coram me, & ſuſcipiam orationem tuam, & annuntiabo tibi 4 grandia, & reſervata quæ neſcis. Quia hæc dicit Dominus Deus Iſrael, ſuper domos urbis hujus, & ſuper domos regum domus Juda, quas diruerunt, & congerunt aggeres ad muniendum murum à facie eorum qui occidunt gla- 5 dio. Veniebant ad dimicandum cum Chaldæis, & ad implendas eas cadaveribus filiorum hominum, quos percuſſi in ira mea, & in furore meo, & propter quos abſtuli majeſtatem meam de civitate iſta, propter omnem malitiam 6 eorum. Ecce ego adducam ſuper eos medicinam & ſalutem, & ſanabo eos; & revelabo eis portam pœnitentiæ, & ſignificabo eis quomodo ambulent 7 in via pacis & veritatis. Et reducam tranſmigrationem Juda, et tranſmigra- 8 tionem Iſraelis, & ſuſtinebo eos ſicut in principio. Et mundabo eos ab omnibus peccatis ſuis quibus peccaverunt coram me, ac remittam omnia peccata eorum quæ admiſerunt coram me, & quibus prævaricati ſunt in Verbum 9 meum. Et erunt coram me in nomen lætitiæ, in laudem & in gloriam omnibus populis terræ, qui audierint omnia bona quæ ego facturus ſum eis; & contremiſcent & timebunt ſuper omnia bona, & ſuper omnem pacem quam ego faciam eis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 * [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]

42 Sic dicit Dominus, Quemadmodum adduxi ſuper hunc populum totum malùm hoc ingens, ita adductur⁹ ſum ſuper eos totũ bo- 43 num quod de ipſis dico. Et ementur agri in terra iſta quam vos dicis exhauſtam hominibus & jumentis, & traditam in manum 44 Chaldæorum. Agros ement pecuniâ, ſcribent ſyngraphas & obſignabunt, & teſtes adhibebunt in terra Benjaminis, & in circunjacentibus Jeroſolymæ *locis*, in civitatibus Judæ, & in oppidis montium, in oppidis planitierum, & in oppidis Auſtri, quum reduxero captivos eorum, dicit Dominus.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܓ *

1 * [illegible]
2 [illegible]
3 4 * [illegible]
5 [illegible]
6 * [illegible]
7 * [illegible]
8 * [illegible]
9 * [illegible]

CAP. XXXIII.

1 RUrſum factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam prophetam dum adhuc detineretur in 2 atrio carceris, ac dixit; Sic ait Dominus qui te fecit, plaſmavit, condiditque cujus nomen 3 Dominus eſt; Invoca me, & reſpondebo tibi 4 magna & fortia quæ ignoratis. Nam ſic ait Dominus Deus Iſraelis de domibus civitatis hujus, & de domibus regum Judæ, quas gla- 5 dio extirpârunt turmæ Quæ venerunt ad pugnandum cum Chaldæis, & implendum eas cadaveribus hominum quos ego peremi in ira & furore meo, quum averti faciem meam ab hac civitate propter tot mala quæ 6 coram me perpetrârunt: Ecce producam iſti *civitati* longo poſt tempore medicum, & ſanabo eos, & revelabo eis ſemitas pacis 7 & ſecuritatis: Reducam captivos Judæ & captivos Iſraelis, & ædificabo eos ut antea, 8 & benefaciam eis ut antiquitùs: Mundabo eos ab omni iniquitate quâ peccaverunt in me, & dimittam cuncta ſcelera quibus in 9 me deliquerunt, & perversè mecum egerunt: Quod mihi vertetur in nomen, jucunditatem, gaudium, atque gloriam apud omnes terræ gentes; quæ cùm audierint omne bonum quo uſurus ſum erga illos, timebunt, & iraſcentur ob totum bonum totámque pacem quibus affecturus ſum illos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * والان اجعلوا طرقكم جيدات واعمالكم * واسمعوا صوت الرب * ويكف الرب من الشرور
14 التي تكلم بها عليكم * وها انا في ايديكم * اصنعوا بي ما يرضيكم ويحسن عندكم *
15 * لكن تعلمون عالمين انكم ان قتلتموني تجلب عليكم دم زكي * وعلي هذه المدينة وعلي
16 السكان فيها لاني بالحق ارسلني الرب اليكم لاتكلم في اذانكم بجميع هذه الاقوال * فقالت
الرؤساء وكل الشعب للكهنة وللانبياء الكذبة * ليس يكون لهذا الانسان حكم الموت *
17 لانه باسم الرب الهنا تكلم معنا * وقامت رجال مشايخ الارض * وقالوا لجمع الشعب قائلين *
18 * ميخا المارثي كان في ايام حزقيا ملك يهودا * وقال لجميع شعب يهودا * هكذا قال الرب *
صهيون مثل حقل تحرث * وايروسليم تصير مثل محرس فاكهة * وجبل البيت يصير مثل
19 غيضة الغاب * هل هلاك اهلكه حزقيا وكل يهودا * اليس لما خافوا الرب ولما طلبوا وجه
الرب فكف الرب من الشرور التي تكلم بها عليهم * ونحن صنعنا شرورا عظيمة على انفسنا *
20 * وانسان كان يتنبا باسم الرب * اوريا بن صاماآس من كرياتياريم * وتنبا من اجل هذه
21 الارض بجميع كلمات ارميا * وسمع الملك يواقيم وجميع الرؤساء جميع هذه الاقوال * وطلبوا
22 23 ان يقتلوه * وسمع اوريا ودخل الي مصر * وارسل الملك رجالا الي مصر * واخرجوه من هناك
24 وادخلوه الي الملك * فضربه بالسيف وطرحه في قبر بني شعبه * لكن يد اخيكام بن
صافان مع ارميا الا يسلموه الي ايدي الشعب ليقتلوه *

* الفصل الرابع والثلاثون *

1 [MS.Oxon. * في اول ملك صادقيا ابن يوشيا ملك يهودا * اوحي الرب الي ارميا * وقال *]
2 * هكذا قال الرب * اصنع رباطات واطواقا * وضعهم على عنقك *

13 *Quapropter bonas reddite vias & actiones veſtras, & audite vocem Domini; ut deſiſtat Dominus à malis quæ locutus* 14 *eſt contra vos. Ego quidem ecce ſum in manibus veſtris, facite de me quicquid* 15 *libuerit placueritque vobis. Verùm certò ſcitote quòd ſi me occideritis, adducetur ſuper vos ſanguis innoxius, ſuper hanc urbem, & ſuper habitantes in ea; quia verè miſit me Dominus ad vos, ut loquerer in aures veſtras omnes hos ſer-* 16 *mones. Tunc dixerunt principes & univerſus populus ad ſacerdotes falſoſque prophetas, Nequaquam debetur huic homini ſententia mortis, cùm nomine Do-* 17 *mini Dei noſtri ſit nos allocutus. Et ſurgentes viri ſeniores terræ, allocuti ſunt* 18 *populi cœtum dicentes; Michæ Marathites qui erat in diebus Hezeciæ regis Judæ, quum dixiſſet univerſo populo Judæ; Sic ait Dominus, Sion ut ager arabitur, Jeruſalem fiet ut conditorium fructuum, & mons domûs fiet ut ſaltus* 19 *ſylvæ: Nunquid nece extinxit illum Hezecia totúſque Juda? an non cùm timuiſſent Dominum, cúmque vultum Domini exorâſſent, deſtitit Dominus à malis quæ locutus fuerat contra ipſos? & verò nos atrocia perpetravimus flagitia con-* 20 *tra animas noſtras. Quidam etiam prophetabat nomine Domini, Uria Samææ filius, de Cariathjarim: is quoque prophetavit de hac terra omnia verba Jeremiæ:* 21 *Audiens autem rex Joacim & omnes principes cunctos hoſce ſermones, voluerunt interficere eum. Id quum audiſſet Uria, ingreſſus eſt Ægyptum: Sed rex* 22 23 *miſit viros in Ægyptum, Qui inde extractum introduxerunt ad regem; iſque gladio percuſſum illum injecit in ſepul-* 24 *chrum popularium ejus. Verùm manus Achicami filii Saphanis erat cum Jeremia, ne traderetur in manus populi ad occidendum eum.*

CAP. XXXIIII.

1 [MS.Ox. *IN principio regni Zedeciæ filii Joſiæ regis Judæ, revelavit Dominus Jeremiæ, & dixit;*] 2 *Sic dixit Dominus, Fac vincula & numellas, iiſque aſtringe collum tuum:*

ירמיה : לג

vos quo , isto loco in audietur Adhuc : DOMINUS dixit Sic
10 כה אמר יהוה עוד ישמע במקום הזה אשר אתם
civitatibus in , animali absque & , homine absque ipse Desertus : dicentes
אמרים חרב הוא מאין אדם ומאין בהמה בערי
, habitatore absque & , homine absque desolatis Jerusalaim plateis in & , Jehudah
יהודה ובחצות ירושלם הנשמות מאין אדם ומאין יושב
, sponsæ vox & , sponsi vox , lætitiæ vox & , gaudii Vox , jumento absque &
11 ומאין בהמה: קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה
, Dominus bonus quoniam , exercituum Domino Confitemini : dicentium vox
קול אמרים הודו את־יהוה צבאות כי־טוב יהוה
, Domini domum confessionem adducentium , ejus misericordia seculum in quoniam
כי־לעולם חסדו מבאים תודה בית יהוה
. Dominus dixit , principio in sicut , terræ captivitatem faciam reducere quia
כי־אשיב את־שבות־הארץ כבראשנה אמר יהוה:
deserto isto loco in erit Adhuc : exercituum Dominus dixit Sic
12 כה אמר יהוה צבאות עוד יהיה במקום הזה החרב
, pastorum *tugurium* , ejus civitatib⁹ cunctis in & , animal ad usque & , homine absque
מאין־אדם ועד־בהמה ובכל־עריו נוה רעים
civitatibus in & , *depressionis* civitatibus in , *montis* civitatibus In . *pecus facientium accubare*
13 מרבצים צאן: בערי ההר בערי השפלה ובערי
, Jehudah civitatibus in & , Jerusalaim *circuitibus* in & , Binjamin terra in & , *Meridei*
הנגב ובארץ בנימן ובסביבי ירושלם ובערי יהודה
Ecce . Dominus dixit , numerantis manus ad *pecus* transibunt adhuc
14 עד תעברנה הצאן על־ידי מונה אמר יהוה: הנה
, bonum verbum confirmabo & , Dominus dixit , *venientes* dies
ימים באים נאם־יהוה והקמתי את־הדבר הטוב
. Jehudah domum *super* & , Israel domum ad sum locutus quod
אשר דברתי אל־בית ישראל ועל־בית יהודה:
germen David ipsi faciam germinare illo tempore in & , illis diebus In
15 בימים ההם ובעת ההיא אצמיח לדוד צמח
ipsis diebus In . terra in justitiam & , judicium faciet & , justitiæ
16 צדקה ועשה משפט וצדקה בארץ: בימים ההם
qui iste & : *fiducia in* habitabit Jerusalaim & , Jehudah servabitur
תושע יהודה וירושלם תשכון לבטח וזה אשר־
: Dominus dixit sic Quia . *nostra justitia* Dominus , eam vocabit
17 יקרא־לה יהוה צדקנו: כי־כה אמר יהוה
. Israel domus solium super sedens , vir David ipsi excidetur Non
לא־יכרת לדוד איש ישב על־כסא בית־ישראל:
faciens ascendere , *meis faciebus* à vir excidetur non Levitis sacerdotibus Et
18 ולכהנים הלוים לא־יכרת איש מלפני מעלה
. diebus omnibus sacrificium faciens & , *munus* adolens & , *ascensionem*
עולה ומקטיר מנחה ועשה זבח כל־הימים:
dixit Sic : dicendo , Irmejahu ad Domini verbum fuit Et
19 20 ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו לאמור: כה אמר
meum pactum & , diei meum pactum *infringatis* Si : Dominus
יהוה אם־תפרו את־בריתי היום ואת־בריתי
Etiam . suo tempore in *noctem & diem esse non ad &* , noctis
21 הלילה ולבלתי היות יומם־ולילה בעתם: גם־
regnantem filium ei existendo ab , meo servo David cum *dissipabitur* meum pactum
בריתי תפר את־דוד עבדי מהיות־לו בן מלך
non *Quia* . meis ministris sacerdotibus Levitis cum & , ejus thronum super
22 על־כסאו ואת־הלוים הכהנים משרתי: אשר לא־
multiplicabo sic : maris arena *mensurabitur* nec , cœlorum exercitus *numerabitur*
יספר צבא השמים ולא ימד חול הים כן ארבה
verbum fuit Et . mihi ministrantes Levitas & , mei servi David semen
23 את־זרע דוד עבדי ואת־הלוים משרתי אתי: ויהי דבר־
: dicendo , Irmejahu ad Domini
יהוה אל־ירמיהו לאמר:

Versio VULG. LAT.

10 Hæc dicit Dominus; Adhuc audietur in loco isto (quem vos dicitis esse desertum, eò quòd non sit homo nec jumentum: in civitatibus Juda, & foris Jerusalem, quæ desolatæ sunt absque homine, & absque habitatore, & absque pecore) 11 Vox gaudii & vox lætitiæ, vox sponsi & vox sponsæ, vox dicentium; Confitemini Domino exercituum, quoniam bon⁹ Dominus, quoniam in æternum misericordia ejus: & portantium vota in domum Domini: reducā enim conversionem terræ sicut à principio, dicit Dominus. 12 Hæc dicit Dominus exercituū; Adhuc erit in loco isto deserto absque homine, & absque jumento, & in cunctis civitatibus ejus, habitaculum pastorum accubantium gregum. 13 In civitatibus montuosis, & in civitatibus campestribus, & in civitatibus quæ ad Austrum sunt; & in terra Benjamin, & in circuitu Jerusalem, & in civitatibus Juda; adhuc transibūt greges ad manum numerantis, ait Dominus. 14 Ecce dies veniunt, dicit Dominus; & suscitabo verbum bonum, quod locutus sum ad domū Israel & ad domum Juda. 15 In diebus illis, & in tempore illo, germinare faciam David germen justitiæ: & faciet judicium & justitiam in terra. 16 In diebus illis salvabitur Juda, & Jerusalem habitabit confidenter: & hoc est nomen, quod vocabunt eum, Dominus justus noster. 17 Quia hæc dicit Dominus; Non interibit de David vir, qui sedeat super thronum 18 domûs Israel. Et de Sacerdotib⁹ & de Levitis non interibit vir à facie mea, qui offerat holocautomata, & incendat sacrificium, & cædat victimas omnibus diebus. 19 Et factum est verbum Domini ad 20 Jeremiam, dicens; Hæc dicit Dominus; Si irritum potest fieri pactum meum cum die, & pactum meum cum nocte, ut non sit dies 21 & nox in tempore suo: Et pactum meum irritum esse poterit cum David servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in throno ejus, & Levitæ & Sacerdotes ministri mei. 22 Sicuti enumerari non possunt stellæ cœli, & metiri arena maris: sic multiplicabo semen David servi mei, & Levitas mi-23 nistros meos. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens;

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ ἀποστελεῖς αὐτοὺς πρὸς (β) βασιλέα Ἰδουμαίας, καὶ πρὸς βασιλέα Μωάβ, καὶ πρὸς βασιλέα υἱῶν Ἀμμών, καὶ πρὸς (α) τὸν βασιλέα Τύρου, καὶ πρὸς βασιλέα Σιδῶνος, ἐν χερσὶν (γ) ἀγγέλων αὐτῶν τῶν ἐρχομένων εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα 4 Ἰούδα. Καὶ συντάξεις αὐτοῖς πρὸς τοὺς κυρίους αὐτῶν εἰπεῖν, Οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, Οὕτως ἐρεῖτε (δ) πρὸς τοὺς κυρίους ὑμῶν, 5 Ὅτι ἐγὼ ἐποίησα τὴν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ μου τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν τῷ ἐπιχείρῳ μου τῷ ὑψηλῷ, καὶ δώσω αὐτὴν ᾧ ἐὰν δόξῃ ἐν ὀφθαλ-6 μοῖς μου. Ἔδωκα τὴν γῆν (ε) τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ. 8 Καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι (ζ) ἐὰν μὴ ἐμβάλωσι τὸν τράχηλον αὐτῶν (η) ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος, (θ) ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐπισκέψομαι αὐτούς, εἶπε κύριος, (ι) ἕως ἐκλίπωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ. 9 Καὶ ὑμεῖς μὴ ἀκούετε τῶν ψευδοπροφητῶν ὑμῶν, καὶ τῶν μαντευομένων ὑμῖν, καὶ τῶν ἐνυπνιαζομένων ὑμῖν, καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν, καὶ τῶν φαρμακῶν ὑμῶν, τῶν λεγόντων, Οὐ μὴ ἐργάσησθε τῷ βασιλεῖ 10 Βαβυλῶνος. Ὅτι ψευδῆ αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν, πρὸς τὸ μακρῦναι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ὑμῶν. 11 Καὶ τὸ ἔθνος (κ) ὃ ἐὰν εἰσαγάγῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ἐργάσηται αὐτῷ, καὶ καταλείψω αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ, καὶ ἐργᾶται 12 αὐτῷ, καὶ ἐνοικήσει ἐν αὐτῇ. Καὶ πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα ἐλάλησα κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, λέγων, Εἰσαγάγετε τὸν τράχηλον ὑμῶν, καὶ (λ) ἐργάσασθε τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος,

Et mittes ea ad regem Idumeæ, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sidonis, in manibus nuntiorum eorum venientium in (c) occursu suo in Hierusalem ad Sedeciam regem Juda. 3 *Et præcipies eis ad dominos suos dicere; Sic dixit Dominus Deus Israel; Sic dicetis ad dominos vestros;* 4 *(d) Quia ego feci terram in fortitudine mea magna, & in (e) brachio meo excelso: & dabo eam, cuicunque visum fuerit in oculis meis:* 5 *Dedi terram Nabuchodonosor regi Babylonis (f) ad serviendum ei, et bestias agri ad operandum ei.* 6 *(g) Et gens, & regnum, quicunque non injecerint collum suum sub jugum regis Babylonis; in (h) gladio, & in fame visitabo eos,* dixit Dominus, *donec deficiant in manu ejus.* 8 *Et vos nolite audire pseudoprophetas vestros, & qui divinant vobis, & qui somniant vobis, & auguria vestra, & maleficos vestros, qui dicunt; Non operabimini regi Babylonis;* 9 *Quia mendacia ipsi prophetant vobis, ad elongandos vos à terra (i) vestra.* 10 *Et gens, quæ injecerit cervicem suam sub jugo regis Babylonis, & operata fuerit ei; & relinquam eam in terra sua: & operabitur ei, & inhabitabit in ea.* 11 *Et ad Sedeciam regem Juda loquutus sum juxta omnia verba hæc, dicens; Injicite collum (k) vestrum, & operamini regi Babylonis.* 12

MS.A. (β) τὸν βασιλέα (α) βασιλέα (γ) τῶν ἀγγέλων (δ) τοῖς κυρίοις (ε) πᾶσαν τῷ (ζ) ἂν (η) ὑπὸ ζυγὸν (θ) καὶ δουλεύσωσιν αὐτῷ, ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ (ι) ἕως ἂν (κ) ὅσοι ἂν εἰσαγάγωσιν τὸν τράχηλον αὐτῶν (λ) ἐργάζεσθαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 כדנן אמר יי עוד ישתמע באתרא הדין דאתון אמרין חרוב הוא מבלי אנשא ומבלי
בעירא בקרויא דבית יהודה ובשוקי ירושלם דצדין מבלי אנשא ומבלי יתיב ומבלי
11 בעירא: קל בדח וקל חדוא קל חתנין וקל כלן קל דאמרין אודו קדם יי צבאות ארי
טב יי ארי לעלמא טבותיה מעלי תודתא לבית מקדשא דיי ארי אתיב ית גלות
12 ארעא כדבקדמיתא אמר יי: כדנן אמר יי צבאות עוד יהי באתרא הדין דחרוב מבלי
13 אנשא ומבלי בעירא ובכל קרויהון דירות בית משרי רעין וחוטרין דען: בקרוי
טורא בקרוי שפלתא ובקרוי דרומא ובארע שבט בנימן ובסחרני ירושלם ובקרויא
14 דבית יהודה עוד יתנה עמא על ידי משיחא אמר יי: הא יומיא אתן אמר יי ואקים
15 ית פתגמא תקנא דמלילית על בית ישראל ועל בית יהודה: ביומיא האנון ובעדנא
16 ההיא אקים לדוד משיח דצדקא ויעביד דין דקשוט וזכו בארעא: ביומיא האנון
יתפרקון דבית יהודה וירושלם תשרי לרוחצן ודין שמה דיהון קרן לה יתעבדן לנא
17 זכון מן קדם יי בגוה: ארי כדנן אמר יי לא יפסוק לדוד גבר יתיב על כורסי מלכותא
18 דבית ישראל: ולכהניא ליואי לא יפסוק גבר מן קדמי מסיק עלון ומקריב קורבן
19 ועביד נכסת קודשין כל יומיא: והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה למימר:
20 כדנן אמר יי כמא דלית אפשר דיבטיל קימי דאקימית עם יממא ועם ליליא ובדיל
21 דלא למהוי יימם ולילי בעדניהון: אף קימי לא יבטיל דאקימית עם דויד עבדי
22 מלמהוי ליה בר מליך על כורסיה וית ליואי כהניא דמשמשין קדמי: כמא
דלית אפשר דיתמנון חילי שמיא ולא יתכיל חלא דימא כן אסגי ית זרעא דויד
23 עבדי וית ליואי דמשמשין קדמי: והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה
למימר:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Hæc dicit Dn̄s: Adhuc audietur in loco isto, de quo vos dicitis, Desertus est, absq; homine, & jumento, in oppidis dom⁹ Juda, & in plateis Jerusalem vastis absq; homine, & absq; habitatore & absq; pecore; 11 Vox gaudii & vox lætitiæ, vox sponsorum, & vox sponsarum, vox dicentium, Confitemini coram Dn̄o exercituum; quoniam bonus est Dn̄s, quia in æternum benignitas ejus: & offerentium sacrificium confessionis in domo sanctuarii Dn̄i. Quia reducam captivitatem terræ sicut in principio, dicit Dn̄s. 12 Hæc dicit Dn̄s exercituum, Adhuc erunt in loco isto qui desert⁹ est absque homine & absque jumento, & in omnib⁹ urbibus eorum, habitacula dom⁹ mansionis pastorum, & caulæ ovium. 13 In civitatibus montanis, & in civitatib⁹ campestribus, & in civitatibus Austri, & in terra tribus Benjamin, & in circuitibus Jerusalem, & in civitatib⁹ domus Juda, adhuc discet populus per manum Messiæ, dicit Dn̄s. 14 Ecce dies venient, dicit Dn̄s, Et suscitabo verbum rectum quod locutus sum ad domum Israel & ad domum Juda. 15 In diebus illis, & in tempore illo suscitabo David Christum justitiæ, & faciet judicium verum & justitiam in terra. 16 In diebus illis salvabuntur viri domus Juda, et Jerusalem habitabit confidenter. Et hoc est nomen quo vocabunt eum, Fient nobis justitiæ à facie Dn̄i in medio ejus. 17 Quia hæc dicit Dn̄s, Non deficiet de David vir qui sedeat super thronum regni do-18 mus Israel. Et de sacerdotibus et Levitis non deerit vir à facie mea incendens holocausta, et offerens oblationem, et faciens victimam sanctificatam omnibus diebus. 19 Et factum est verbum prophetiæ à facie Dn̄i cum 20 Jeremia; dicens: Hæc dicit Dn̄s, Sicut non potest fieri irritum pactum meum quod statui cum die et cum nocte, ut non sit dies et nox, tempore suo. 21 Sic et pactum meum non fiet irritum quod statui cum David servo meo; quo minus sit ei filius regnans super thronum ejus, et cum Levitis sacer-22 dotibus qui ministrant coram me. Sicut non potest numerari militia cœli, nec mensurari arena maris; sic multiplicabo semen David servi mei, et 23 Levitas qui ministrant coram me. Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Jeremia; dicens:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA:

10 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܬܘܒ ܢܫܬܡܥ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܪܒ ܗܘ ܡܢ ܕܠܐ ܐܢܫܐ
ܘܡܢ ܕܠܐ ܒܥܝܪܐ. ܒܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܫܘܩܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ ܕܚܪܝܒܝܢ ܡܢ ܕܠܐ ܐܢܫܐ ܘܡܢ
11 ܕܠܐ ܝܬܘܒܐ ܘܡܢ ܕܠܐ ܒܥܝܪܐ. * ܩܠܐ ܕܪܘܙܐ ܘܩܠܐ ܕܚܕܘܬܐ. ܩܠܐ ܕܚܬܢܐ ܘܩܠܐ ܕܟܠܬܐ. ܩܠܐ
ܕܐܡܪܝܢ. ܐܘܕܘ ܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܕܛܒ ܗܘ ܡܪܝܐ. ܘܡܚܣܢ ܗܘ. ܘܠܥܠܡ ܛܝܒܘܬܗ.
ܘܡܝܬܝܢ ܬܘܕܝܬܐ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܡܗܦܟ ܐܢܐ ܫܒܝܬܗ ܕܐܪܥܐ ܐܝܟ ܩܕܡܝܬܐ ܐܡܪ
12 ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܬܘܒ ܢܗܘܘܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. ܕܚܪܒ ܡܢ
13 ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܒܥܝܪܐ ܘܒܟܠܗܘܢ ܩܘܪܝܘܗܝ. ܕܝܪܐ ܘܪܥܘܬܐ ܘܡܪܒܥܐ ܕܥܢܐ. * ܒܩܘܪܝܐ
ܕܛܘܪܐ ܘܒܩܘܪܝܐ ܕܦܩܥܬܐ. ܘܒܩܘܪܝܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܘܒܐܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. ܘܒܚܕܪܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ
14 ܘܒܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܬܘܒ ܢܥܒܪܢ ܥܢܐ ܬܚܝܬ ܐܝܕܝ ܡܢܝܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ
15 ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܩܝܡ ܦܬܓܡܐ ܛܒܐ ܕܡܠܠܬ ܥܠ ܝܗܘܕܝܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܒܝܘܡܬܐ
ܗܢܘܢ ܘܒܙܒܢܐ ܗܘ. ܐܕܢܚ ܠܕܘܝܕ ܕܢܚܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܢܡܠܟ ܡܠܟܘܬܐ ܘܢܣܬܟܠ.
16 ܘܢܥܒܕ ܕܝܢܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܒܐܪܥܐ. * ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܢܬܦܪܩ ܝܗܘܕܐ ܘܐܘܪܫܠܡ ܬܥܡܪ
17 ܒܬܘܟܠܢܐ. ܘܗܢܘ ܫܡܗ ܕܢܩܪܘܢܝܗ. ܡܪܝܐ ܙܕܝܩܢ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܢܚܣܪ ܠܕܘܝܕ
18 ܒܪܐ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܠܟܗܢܐ ܘܠܠܘܝܐ. ܠܐ ܢܚܣܪ ܓܒܪܐ ܡܢ ܩܕܡܝ
19 ܕܡܩܪܒ ܥܠܬܐ ܘܥܒܕ ܕܒܚܐ. ܘܡܣܩ ܒܣܡܐ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ. * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ
20 ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܠܡܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܢ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܒܛܠܘ ܬܫܡܫܬܝ
21 ܕܐܝܡܡܐ ܘܕܠܠܝܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ ܒܙܒܢܗܘܢ. * ܐܦ ܩܝܡܝ ܕܩܝܡܬ
22 ܠܕܘܝܕ ܥܒܕܝ ܢܒܛܠ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܒܪܐ ܕܢܡܠܟ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ. * ܘܠܟܗܢܐ
ܘܠܠܘܝܐ ܡܫܡܫܢܝ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܡܬܡܢܐ ܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܠܐ ܡܬܟܝܠ ܚܠܐ
23 ܕܝܡܐ. ܗܟܢܐ ܐܣܓܐ ܙܪܥܗ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕܝ. ܘܠܠܘܝܐ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܝ. * ܘܗܘܐ
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܠܡܐܡܪ.

10 * Sic ait Dominus, Adhuc audietur in loco isto quem vastatum dicitis ob hominū jumentorúmque penuriā, in civitatibus *scilicet* Judæ & in plateis Jerosolymorum, quæ desolatæ sunt ob defectū hominum, ob defectum inco-11 larum, & ob defectum jumentorum; Vox exultationis & vox lætitiæ, vox sponsi & vox sponsæ, vox dicentiū, Gratias agite Dn̄o potentissimo, quia bonus est Dn̄s atque benign⁹, & in perpetuum bonitas ejus: & afferentium gratiarū actionem in ædem Dn̄i, nam reducturus sum captivos hujus terræ in pristinum 12 statum, ait Dn̄s potentissimus. Sic ait Dn̄s potentissimus, Posthac erunt in regione ista hominibus adeóque jumentis exhausta, & in omnibus oppidis ejus, caulæ, & pastores, & 13 ovium cubilia: In oppidis quoque montanis, in oppidis campestribus, in oppidis Australibus, & in terra Benjaminis, in adjacentibus Jerosolymæ locis, & in oppidis Judæ, posthac transibunt greges sub manus 14 numerantis, ait Dn̄s. Ecce dies venturi sunt, ait Dn̄s, quibus eventu comprobabo sermones bonos quos locutus sum de Judæis, dicit 15 Dn̄s. Diebus illis & tempore illo producam Davidi fulgorem justitiæ, qui regnum moderabitur: prudens erit, & exercebit judicium & 16 justitiā in terra. Diebus illis servabitur Juda, & Jerusalem habitabit securé: & hoc est nomen quo vocabunt eum, Dn̄s justitia nostra. 17 Nam sic ait Dominus, Non deficiet Davidi fi-18 lius insidens solio Israelitarum: Et sacerdotibus atque Levitis non deerit vir à conspectu meo offerens holocaustū, & faciens victimā, 19 adolénsque thura cunctis diebus. Factus est etiam sermo Domini ad Jeremiam, dicendo; 20 Sic ait Dn̄s, Si facere potestis ut cessent administrationes meæ quibus diem noctémque administro, ita ut non sit dies neque nox tem-21 pore suo; Etiam fœdus meum quod pollicitus sum Davidi servo meo, irritum fiet, ne sit 22 ei filius regnans super solium ipsius. Quod autem ad sacerdotes & Levitas ministros meos, quemadmodum numerari nequit exercitus cœlorum, nec mensurari arena maris; ita multiplicabo semen Davidis servi mei, 23 & Levitarum ministrantium mihi. Rursum fuit sermo Domini ad Jeremiam, dicendo;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * ويرسلهم الي ملك يهودا والي ملك مواب والي ملك بني امون والي ملك صيدا * بايدي
4 رسلهم الاتيين للقايهم في ايروسليم * الي صداقيا ملك يهودا * وامرهم ان يقولوا لساداتهم *
5 هكذا قال الرب اله اسرايل * هكذا قولوا لساداتكم * اني انا صنعت الارض بقوتي
6 العظيمة وبذراعي الرفيعة * واعطيها لمن يسرف في عيني * دفعت كل الارض لبختنصر
7 ملك بابل ليتعبد له * ووحوش الحقل ليعمل له [* MS.Oxon. ويستعبد الشعوب هو * وابنه *
وابن ابنه * الي الوقت الذي يجي عقاب ارضه ايضا * ويتعبد له شعوب كثيرة * وملوك
8 كثيرة] * والامه والمملكه الذين لا يضعون عنقهم تحت نير ملك بابل * بالسيف والجوع
اتعهدهم قال الرب * الي ان يفنوا في يده *

* الاصحاح الثاني والعشرون *

9 * وانتم لا تسمعوا من انبيايكم الكذبه * ولا من منجميكم * ولا من الذين يحلمون
10 لكم * ولا من فالاتكم * ولا من سحرتكم الذين يقولون لا تعملوا لملك بابل * لان
11 هولاء يتنبون لكم بالكذب ليبعدوكم من ارضكم * والامه التي تدخل عنقها تحت نير
12 ملك بابل ويعمل له * ابقيها على ارضها * ويعمل له ويسكن فيها * ومع صداقيا ملك
يهودا تكلمت بجميع هذه الاقوال قايلا * ادخلوا عنقكم واعملوا لملك بابل [MS.Ox.
13 وتعبدوا له ولشعبه * وعيشوا ولا تموتوا انت وشعبك بالحرب والجوع والموت الذي قال الرب في
14 كل الشعب لا يتعبد لملك بابل * واياكم ان تسمعوا قول انبيا الزور * الذين يقولون
لكم * لا تخضعوا لملك بابل *

3 * *Deinde mittas ea ad regem Judæ, ad regem Moabi, ad regem filiorum Ammon, & ad regem Sidonis, per nuntios venientes in occursum eorum Jerosolymam apud Sedeciam regem Judæ.* 4 *Et his præcipias ut dicant dominis suis, Sic dixit Dominus Deus Israelis; Ita dicite dominis* 5 *vestris, Ego quidem magnâ meâ potentiâ & brachio meo excelso terram condidi, eámque do cuicunque præstat in o-* 6 *culis meis: Dedi totam terram Bochtonassari regi Babelis ut serviret ei, & bestias agri ut pro ipso operarentur.* [MS.Ox. 7 *Et gentes multas in servitutē rediget ipse, & filius ejus, & nepos ejus; donec adveniat tempus quo animadvertam etiam in terram ipsius: servient inquam, ei gentes multæ, & multi reges.*] 8 *Quare gens aut regnum, quæ non subjecerint collum suum jugo regis Babelis; gladio & fame visitabo illa, dixit Dominus, donec absumantur in manu ejus.*

Textus vigesimus secundus.

9 * *Vos itaque ne auscultetis prophetis vestris mendacibus, neque astrologis vestris, neque iis qui somniant vobis, neque divinationibus vestris, neque magis vestris qui dicunt, Ne operemini pro rege Babe-* 10 *lis. Nam isti prophetant vobis mendacium, ut procul amoveant vos à terra ve-* 11 *stra. Gentem verò quæ collum suum subdet jugo regis Babelis, eique operabitur; relinquam in terra sua, ut operetur illi, & habitet in ea.* 12 *Et cum Sedecia rege Judæ habui cunctos hosce sermones, dicens, Subdite collum vestrum, & operamini regi Babelis.* [MS.Ox. 13 *Et servite ei, & populo ejus. Ita vivite, & non moriemini tu & populus tuus gladio, fame & peste, prout elocutus est Dominus de omni populo qui non serviet regi Babyloniæ.* 14 *Vos autem ne auscultetis sermonibus falsorum prophetarum qui alloquuntur vos,* dicendo, *Nequaquam servietis regi Babelis.*

24 הלוא ראית מה־העם הזה דברו לאמר שתי המשפחות אשר
[illegible]
בחר יהוה בהם וימאסם ואת־עמי ינאצון מהיות עוד
[illegible]
25 גוי לפניהם : כה אמר יהוה אם־לא בריתי יומם
[illegible]
ולילה חקות שמים וארץ לא־שמתי : 26 גם־זרע יעקוב ודוד
[illegible]
עבדי אמאס מקחת מזרעו משלים אל־זרע אברהם ישחק
[illegible]
ויעקב כי־אשוב את־שבותם ורחמתים :

לד

[illegible]
1 הדבר אשר־היה אל־ירמיהו מאת יהוה ונבוכדנאצר מלך־
[illegible]
בבל וכל־חילו וכל־ממלכות ארץ ממשלת ידו
[illegible]
וכל־העמים נלחמים על־ירושלם ועל־כל־עריה לאמר :
[illegible]
2 כה־אמר יהוה אלהי ישראל הלך ואמרת אל־צדקיהו מלך
[illegible]
יהודה ואמרת אליו כה אמר יהוה הנני נתן את־העיר
[illegible]
הזאת ביד מלך־בבל ושרפה באש : 3 ואתה לא תמלט
[illegible]
מידו כי תפש תתפש ובידו תנתן
[illegible]
ועיניך את־עיני מלך־בבל תראינה ופיהו את־פיך ידבר
[illegible]
4 ובבל תבוא : אך שמע דבר־יהוה צדקיהו מלך יהודה
[illegible]
5 כה־אמר יהוה עליך לא תמות בחרב : בשלום תמות
[illegible]
ובמשרפות אבותיך המלכים הראשנים אשר־היו לפניך
[illegible]
כן ישרפו־לך והוי אדון יספדו־לך כי־דבר
[illegible]
6 אני־דברתי נאם־יהוה : וידבר ירמיהו הנביא אל־צדקיהו מלך יהודה
pugnantes Babel regis virum Et .Jerusalaim in hæc verba universa
7 אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּירוּשָׁלָםִ : וְחֵיל מֶלֶךְ־בָּבֶל נִלְחָמִים עַל־
:Hazecah ad &,Lachis ad ,remanentes Jehudah civitates omnes super &,Jerusalaim
יְרוּשָׁלַםִ וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַנּוֹתָרוֹת אֶל־לָכִישׁ וְאֶל־עֲזֵקָה
fuit quod Verbum munitionis urbes,Jehudah civitatib⁹ in remanserant istæ nam
8 כִּי הֵנָּה נִשְׁאֲרוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה עָרֵי מִבְצָר : הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה
omni cum fœdus Sidchijahu regem excidisse post ,Domino à Irmejahu ad
אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי כְּרֹת הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בְּרִית אֶת־כָּל־
virum dimittendum Ad .libertatē eis prædicando ,Jerusalaim in qui populo
9 הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַםִ לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר : לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־
non ad : liberos ,Hebræam & Hebræum ,suam ancillam virum &,suum servū
עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה חָפְשִׁים לְבִלְתִּי
universus &,principes omnes audierunt Et .virum suo fratre Jehudæo in eis infaciendū
10 עֲבָד־בָּם בִּיהוּדִי אָחִיהוּ אִישׁ : וַיִּשְׁמְעוּ כָל־הַשָּׂרִים וְכָל־
unumquemq; &,suum servū unumquemq; dimittendū ad,pactum in venerant qui ,populus
הָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ בַבְּרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ
.dimiserūt & audierūt &:amplius eis in serviendum non ad ; liberos ,suam ancillam
אֶת־שִׁפְחָתוֹ חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ :

Verſio VULG. LAT.

24 Numquid non vidiſti quid populus hic locut⁹ ſit, dicens; Duæ cognationes, quas elegerat Dñs, abjectæ ſunt: & populū meum deſpexerunt, eò quòd non ſit ultrà gens coram eis? 25 Hæc dicit Dñs; Si pactū meum inter diem & noctē, & leges cœlo & terræ non poſui; 26 Equidē & ſemen Jacob & David ſervi mei projiciā, ut non aſſumā de ſemine ejus principes ſeminis Abraham, Iſaac, & Jacob: reducam enim converſionem eorum, & miſerebor eis.

CAP. XXXIV.

1 Verbum quod factū eſt ad Jeremiā à Dño, quando Nabuchodonoſor rex Babylonis, & omnis exercitus ejus, univerſáque regna terræ, quæ erāt ſub poteſtate manûs ejus, & omnes populi bellabant contra Jeruſalē, & contra omnes urbes ejus, dicens; 2 Hæc dicit Dñs Deus Iſrael; Vade, & loquere ad Sedeciam regē Juda: & dices ad eum; Hæc dicit Dñs; Ecce ego tradam civitatē hanc in man⁹ regis Babylonis, & ſuccendet eam igni. 3 Et tu non effugies de manu ej⁹: ſed comprehenſione capieris, & in manu ejus tradêris: & oculi tui oculos regis Babylonis videbunt, & os ej⁹ cum ore tuo loquetur, & Babylonem introibis. 4 Attamen audi verbum Dñi, Sedecia rex Juda: Hæc dicit Dñs ad te; 5 Non morieris in gladio, Sed in pace morieris, & ſecundùm combuſtiones patrū tuorum regū priorum qui fuerunt ante te, ſic comburent te: et væ, dñe, plangent te: quia verbū ego locutus ſum, dicit Dñs. 6 Et locut⁹ eſt Jeremias propheta ad Sedeciam regē Juda univerſa verba hæc in Jeruſalē. 7 Et exercitus regis Babylonis pugnabat contra Jeruſalē, & contra omnes civitates Juda, quæ reliquæ erant, contra Lachis, & contra Azecha: hæ enim ſupererant de civitatibus Juda, urbes munitæ. 8 Verbum, quod factum eſt ad Jeremiam à Domino, poſtquàm percuſſit rex Sedecias fœdus cum omni populo in Jeruſalem, prædicans; 9 Ut dimitteret unuſquiſque ſervum ſuum, & unuſquiſque ancillā ſuā, Hebræum, & Hebræam, liberos: et nequaquam dominarentur eis, id eſt, in Judæo & fratre ſuo. 10 Audierunt ergò omnes principes & univerſus populus, qui inierant pactum ut dimitteret unuſquiſque ſervum ſuum, & unuſquiſque ancillam ſuam liberos, & ultrà non dominarentur eis: audierunt igitur, & dimiſerunt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

14 Ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν, 15 Ὅτι οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς, φησὶ κύριος, καὶ προφητεύουσι (λ) τῷ ὀνόματί μου ἐπ᾽ ἀδίκῳ, πρὸς τὸ (μ) ἀπολέσαι ὑμᾶς, καὶ ἀπολεῖσθε ὑμεῖς, καὶ οἱ προφῆται ὑμῶν, οἱ προφητεύοντες ὑμῖν ἐπ᾽ ἀδίκῳ ψευδῆ. 16 Ὑμῖν, καὶ παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐλάλησα, λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Μὴ ἀκούετε τῶν λόγων τῶν προφητῶν, τῶν προφητευόντων ὑμῖν (ν), λεγόντων, Ἰδοὺ σκεύη οἴκου κυρίου (ξ) ἐπιστρέψει ἐκ Βαβυλῶνος· ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν. 17 Οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς. 18 (ο) Εἰ προφῆταί εἰσι, (π) καὶ εἰ ἔστι λόγος κυρίου ἐν αὐτοῖς, ἀπαντησάτωσάν μοι, 19 ὅτι οὕτως εἶπε κύριος. Καὶ τῶν ἐπιλοίπων σκευῶν, 20 Ὧν οὐκ ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπῴκισε τὸν Ἰεχονίαν 22 ἐξ Ἱερουσαλὴμ, Εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσεται, λέγει κύριος.

14 *Quia iniqua ipſi prophetant vobis:* 15 *Quia non miſi eos, ait Dominus: & prophetant nomine meo ſuper iniquo, ad perdendos vos. Et peribitis vos, & prophetæ veſtri, qui prophetant vobis ſuper iniquo mendacia.* 16 *(l) Vobis & omni populo huic, & ſacerdotibus loquutus ſum, dicens; Sic ait Dominus; Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, dicentes; Ecce vaſa domûs Domini revertentur de (m) Babylone: quia iniqua ipſi prophetant vobis:* 17 *(n) Non miſi eos.* 18 *Si prophetæ ſunt, & ſi eſt verbum Domini in eis; occurrant (o) mihi:* 19 *quia ſic dixit Dominus. Et reliqua vaſa,* 20 *Quæ non tulit rex Babylonis, quando tranſtulit Jechoniam de Hieruſalem,* 22 *In Babylonem intrabunt, dicit Dominus.*

MS.A. (λ) ἐπὶ τῷ (μ) ἀπολέσαι (ν) ψευδῆ, καὶ λεγόντων, (ξ) ἐπιστρέφει (ο) Καὶ εἰ (π) καὶ ἔστιν

Cap. 28. Vulg. Lat. 1

ΚΕΦ. λεʹ.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει (α) Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα (β) ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ, εἶπέ μοι Ἀνανίας υἱὸς Ἀζὼρ ὁ ψευδοπροφήτης (γ) ἀπὸ Γαβαὼν ἐν οἴκῳ κυρίου, κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν ἱερέων, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, 2 λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Συνέτριψα τὸν ζυγὸν τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος. 3 Ἔτι (δ) δύο ἔτη ἡμερῶν, καὶ ἐγὼ ἀποστρέψω εἰς τὸν τόπον τοῦτον τὰ σκεύη οἴκου κυρίου, 4 Καὶ (ε) Ἰεχονίαν, καὶ τὴν ἀποικίαν Ἰούδα, ὅτι (ζ) συντρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος. 5 Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας πρὸς Ἀνανίαν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν ἱερέων τῶν ἑστηκότων ἐν οἴκῳ κυρίου, 6 Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας, Ἀληθῶς (η) οὕτω ποιήσαι κύριος, στήσαι (θ) τὸν λόγον σου ὃν σὺ προφητεύεις, τοῦ ἐπιστρέψαι τὰ σκεύη οἴκου κυρίου καὶ πᾶσαν τὴν ἀποικίαν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

CAP. XXXV.

1 *Et (a) factū eſt in quarto anno Sedeciæ regis Juda in menſe quinto, dixit mihi Ananias filius Azor pſeudopropheta de Gabaon in domo Domini ante oculos ſacerdotum, & omnis populi,* 2 *dicens; Sic dixit (b) Dominus, Contrivi jugum regis Babylonis.* 3 *Adhuc duo anni dierum: & ego redire faciam ad locum iſtum vaſa domûs Domini,* 4 *Et Jechoniam, & tranſmigrationem Juda: quia conteram jugum regis Babylonis.* 5 *Et dixit Hieremias ad Ananiam ante oculos omnis populi, & ante oculos ſacerdotum ſtantium in domo Domini.* 6 *Et dixit Hieremias, Verè ſic faciat Dominus: ſtatuat verbum tuum, quod tu prophetas, ut revertantur vaſa domûs Domini, & omnis tranſmigratio de Babylone ad locum iſtum.*

MS.A. (α) βασιλεύοντος Σεδεκίου βασιλέως (β) ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ, (γ) ὁ ἀπὸ (δ) ἔτη δύο ἡμερῶν, ἐγὼ (ε) τὸν Ἰεχονίαν, (ζ) συνέτριψα (η) οὕτως (θ) κύριος τὸν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 הֲלָא חֲזֵיתָא מָא עַמָּא הָדֵין מְמַלְלִין לְמֵימַר תַּרְתֵּין זַרְעִיתָא דְּאִתְרְעֵי יְיָ בְּהוֹן וְרַחֲקִנּוּן
25 וְיָת עַמִּי מַרְגְּזִין מִלְּמֶהֱוֵי עוֹד עַם מְשַׁמֵּשׁ קֳדָמַי כְּקָבֵלְהוֹן : כִּדְנַן אֲמַר יְיָ כְּמָא דְלֵית
אֶפְשַׁר דְּיִבְטֵיל קְיָמִי דַּאֲקֵימִית עִם יְמָמָא וְעִם לֵילְיָא כֵּן גְּזֵירַת שְׁמַיָּא וְאַרְעָא לָא שַׁוֵּיתִינוּן
26 דְּיֶעְדּוּן : אַף זַרְעָא דְיַעֲקֹב וְדָוִד עַבְדִּי לָא אַרְחֵיק מִלְּקָרָבָא מִבְּנֵיהוֹן עָבְדִין שׁוּלְטָן עַל
זַרְעִיה דְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲרֵי אֲתִיב יָת גָּלוּתְהוֹן וְאֶרְחַם עֲלֵיהוֹן :

לד

1 פִּתְגָם נְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ וּנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וְכָל מַשִּׁרְיָתֵיהּ וְכָל
מַלְכְּוַת אַרְעָא שׁוּלְטַן יְדֵיהּ וְכָל עַמְמַיָּא מְגִיחִין קְרָבָא עַל יְרוּשְׁלֶם וְעַל כָּל קִרְוַהָא
2 לְמֵימַר : כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֱזֵיל וְתֵימַר לְצִדְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה
וְתֵימַר לֵיהּ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְסַר יָת קַרְתָּא הָדָא בְּיַד מַלְכָּא דְבָבֶל וְיוֹקְדִנַּהּ בְּנוּרָא :
3 וְאַתְּ לָא תִשְׁתֵּיזֵיב מִן יְדֵיהּ אֲרֵי אִתְאַחָדָא תִתְאֲחֵד וּבִידֵיהּ תִּתְמְסַר וְעֵינָךְ יָת עֵינֵי מַלְכָּא
4 דְבָבֶל יֶחֶזְיָן וּפוּמֵיהּ עִם פּוּמָךְ יְמַלֵּל וּלְבָבֶל תְּהוֹבַל : בְּרַם קַבֵּיל פִּתְגָמָא דַיְיָ צִדְקִיָּה מֶלֶךְ
5 שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה כִּדְנַן אֲמַר יְיָ עֲלָךְ לָא תִתְקְטִיל בְּחַרְבָּא : בִּשְׁלָמָא תְמוּת וּבִיקִידוּת
אֲבָהָתָךְ מַלְכַיָּא קַדְמָאֵי דַּהֲווֹ קֳדָמָךְ כֵּן יוֹקְדוּן עֲלָךְ וַי עַל מַלְכָּא יִסְפְּדוּן עֲלָךְ אֲרֵי פִּתְגָמָא
6 אֲנָא מַלֵּלִית אֲמַר יְיָ : וּמַלֵּל יִרְמְיָה נְבִיָּא עִם צִדְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה יָת כָּל
7 פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין בִּירוּשְׁלֶם : וּמַשִּׁרְיַת מַלְכָּא דְבָבֶל מְגִיחִין קְרָבָא עַל יְרוּשְׁלֶם וְעַל כָּל
קִרְוַיָּא דְבֵית יְהוּדָה דְאִשְׁתְּאָרָא עַל לָכִישׁ וְעַל עֲזֵקָה אֲרֵי אִנּוּן אִשְׁתְּאָרָא בְּקִרְוַיָּא דְבֵית
8 יהודה קרוין כריכן : פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מן קדם יי בתר דגזר מלכא צדקיה
קים עם כל עמא דבירושלם למקרי להון חירו : לשלחא גבר ית עבדיה וגבר ית 9
אמתיה בר ישראל ובת ישראל בני חורין בדיל דלא יפלחון בהון עוד באחוהון
10 יהודאי : ושמעו כל רברביא וכל עמא דעלו בקימא לשלחא גבר ית עבדיה וגבר ית
אמתיה בני חורין בדיל דלא יפלחון בהון עוד וקבילו ושלחו :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

24 Nónne vidiſti quid popul⁹ hic loquitur; dicendo: Duæ cognationes quas elegit Dñs, & projecit eas; & populum meum irritare faciunt, quo minus ultrà ſit popul⁹ miniſtrans coram me in conſpectu eorum. 25 Hæc dicit Dñs, Sicut non poteſt fieri ut aboleatur pactum meum quod ſtatui cum die & cum nocte; ſic ſtatuta cœli & terræ non poſui ut tranſeant. 26 Semen quoque Jacob & David ſervi mei non averſabor, quo minus applicem ex filiis eorum dominatores ſuper ſemen Abrahæ, & Iſaac, & Jacob: reducam enim captivitatem eorum, & miſerebor eorum.

CAP. XXXIV.

1 Verbum prophetiæ quod factum eſt ad Jeremiam à facie Dñi. Et Nabuchodonoſor rex Babylonis, & omnis exercit⁹ ejus, & omnia regna terræ dominationis man⁹ ejus, & omnes populi præliabantur adverſùm Jeruſalem, & adverſùm omnes urbes ejus; dicendo: 2 Hæc dicit Dñs Deus Iſrael, Vade & dic Sedechiæ regi trib⁹ domus Juda, & dices ei: Hæc dicit Dñs, Ecce ego tradam civitatem iſtā in manū regis Babylonis, & ſuccendet eam igni. 3 Et tu non liberaberis de manu ejus; quia comprehenſione capieris, & in manum ejus tradêris, & oculi tui oculos regis Babylonis videbunt, & os ejus cum ore tuo loquetur, & in Babylonem ducêris. 4 Veruntamen ſuſcipe verbum Dñi Sedechia rex tribus dom⁹ Juda. Hæc dicit Dñs de te, 5 Non interficiêris gladio. Sed in pace moriêris, & ſecundùm combuſtionem patrum tuorum regum priorum qui fuerunt ante te, ſic exurent te: væ ſuper regem, plangent te, quia verbum hoc locutus ſum, dicit Dñs. 6 Et locut⁹ eſt Jeremias propheta cum Sedechia rege tribus domus Juda omnia verba hæc in Jeruſalem. 7 Et exercitus regis Babylonis pugnabant contra Jeruſalem, & contra omnes civitates domus Juda quæ remanſerant: contra Lachis & contra Azecha; hæ enim remanſerant de civitatib⁹ domus Juda, urbes munitæ. 8 Verbum prophetiæ quod factum eſt cum Jeremia à facie Dñi, poſtquam percuſſit rex Sedechias pactum cum omni populo qui erat in Jeruſalem, ut prædicarent eis libertatem. 9 Ut dimitteret quiſq; ſervum ſuum & quiſq; ancillam ſuam, filium Iſrael & filiam Iſrael, liberos: ut nullus in ſervitutem redigeret fratrem ſuum Judæum. 10 Et audierunt omnes principes, & omnis populus qui venerant in fœdus, ut dimitteret quiſque ſervum ſuum, & quiſq; ancillam ſuam liberos, ita ut non uteretur eis tanquam ſervis; & obedierunt, & dimiſerunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

24 * An non percipis quid dicant populus iſte, quòd duas familias quas elegerat Dominus, abominatur: & populum meum irritant, ne ſit populus coram me? 25 Sic dicit Dominus, Sin minùs fœdus meum diei & noctis, & leges meas cœli ac terræ ego poſui; 26 Ita ſemen Jacobi & Davidis ſervi mei abominabor, ne ſumam de ſemine ipſius principem ſuper domum Abrahami, Iſahaci, & Jacobi; quum reduxero captivos eorū, & miſert⁹ fuero ipſorū.

CAP. XXXIV.

1 Sermo qui factus eſt ad Jeremiam à Domino, dum Nebuchadnoſar rex Babelis cum toto exercitu ſuo, omnibúſque regnis terræ dominio ſuo ſubjectæ, necnon omnes gentes oppugnabant Jeroſolymam & omnes civitates ejus. 2 Sic ait Dominus Deus Iſraelis, Abi dictum Sedeciæ regi Judæ; Sic dicit Dominus, Ecce traditurus ſum hanc urbem in manum regis Babyloniæ, ut eam igne comburat. 3 Et tu non effugies manus ejus, ſed proculdubiò capiêris, & in manus ejus tradêris; oculi tui oculos regis Babyloniæ videbunt, & os tuum cum ipſius ore loquetur; denique Babylonem ibis. 4 Verùm audi ſermonem Domini Sedecia rex Judæ: Sic ait Dominus de te, Non es moriturus gladio, ſed in pace moriturus: 5 Et quemadmodum lamentati ſunt majores tuos reges priſtinos qui te præceſſerunt, ſic te lamentabuntur; hunc enim ego ſermonem locutus ſum, ait Dominus. 6 Retulit ergò Jeremia propheta Sedeciæ regi Judæ omnes ſermones iſtos in Jeruſalem, 7 Dum copiæ regis Babyloniæ oppugnarent Jeroſolymam & reliquas omnes civitates Judæ, *nempe* Lachis & Azecam; nam iſtæ præ *cæteris* civitatibus Judæ, reliquæ manebant civitates munitæ. 8 Sermo qui fuit ad Jeremiam à Domino, dicendo (poſtquam pepigiſſet rex Sedecia fœdus cum toto populo qui erat Jeroſolymis de promulganda ipſis libertate, 9 Ut quiſque ſervum ſuum & quiſque ancillam ſuam, Hebræum Hebræámque, liberos dimitteret, nemo fratrem ſuum Judæum ſervitute premeret: 10 Et acquieſcentes omnes principes totúſque populus conſenſiſſent quiſque ſervum ſuum & quiſque ancillam ſuam liberos dimittere, ut ſibi non ſervirent ampliùs.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 لان هاولاء يتنبون لكم بالظلم * لاني لم ارسلهم قال الرب * ويتنبون باسمي بالظلم
ليحاربوكم * وتهلكون انتم وانبياوكم الذين يتنبون لكم بالظلم كذبا * ولكل هذا الشعب *
16 17 * * وتكلمت مع الكهنة قايلا * هكذا قال الرب * لا تسمعوا اقوال الانبياء الكذبة الذين
18 يتنبون لكم قايلين ها انيه بيت الرب تعود من بابل * لان هاولاء يتنبون لكم ظلما * ولم
19 ارسلهم * وليس هم انبياء * وليست كلمة الرب فيهم ليستقبلوك [* MS Ox. وان كانوا انبياء
وعندهم وحي الرب * يطلبون الي الرب القوي ان لا تسكب المتاع الذي بقي في بيت الرب
وفي بيت ملك يهودا وال اورشليم * وينطلق به الي بابل *] لان هكذا قال الرب [القوي
اله اسراييل في العمودين * والبحر والانية * وساير المتاع الذي بقي في هذه القرية * الذي لم
ياخذه بختنصر ملك بابل حيث سبي يوخانيا ملك يهودا الي بابل * وجميع الاشراف يهودا
20 21 22 واورشليم] ** * والاواني المبقيه التي لم ياخذها ملك بابل لما جلي يوخانيا من ايروسليم *
1 الي بابل تدخل يقول الرب * * الفصل الخامس والثلثون * * وكان في السنة الرابعة
لصدقيا ملك يهودا * في الشهر الخامس * قال لي حنانيا بن عازور النبي الكذاب الذي من
2 غاباون * في بيت الرب تجاه الكهنة وكل الشعب قايلا * هكذا قال الرب * كسرت نير ملك بابل *
3 4 * ايضا سنتين ايام انا ارد الي هذا الموضع انيه بيت الرب * ويوخانيا * وسبي يهودا * لاني
5 اكسر نير ملك بابل [* MS.Ox. قال ارميا لحننيا النبي الكذاب امام الكهنة * وجميع
6 الشعب القيام في بيت الرب] فقال ارميا * بالحقيقة هكذا قال الرب * يقيم الرب كلمتك التي
تنبيت بها * ليرد انيه بيت الرب وكل الجلوة من بابل الي هذا الموضع *

Iſti inquam, iniquè prophetant vobis: 15 *Nam ego non miſi eos, dixit Dominus, attamen falſum prophetant nomine meo, ut expugnent vos, & pereatis cùm vos tum prophetæ veſtri qui iniquè falſitatem prophetant vobis & toti huic populo.* 16 *Allocutus ſum etiam ſacerdotes, dicens,* 17 *Sic dixit Dominus, Ne acquieſcatis dictis prophetarum mendacium qui prophetant vobis, dicentes; Ecce vaſa domûs Domini reditura ſunt ex Babele: nam iſti perversè prophetant vobis.* 18 *Non miſi eos, neque ſunt prophetæ, nec eſt verbum Domini penes ipſos, ut audeant opponere ſe tibi.* [MS. Oxon. 19 *Quòd ſi prophetæ ſunt, & revelatio Domini apud ipſos, poſtulent à Domino potentiſſimo ut non incedant vaſa quæ reliqua ſunt in domo Domini, & in domo regis Judæ, & apud cives Jeroſolymæ, ut non abeant inquam in Babyloniam.*] *Quoniam ſic dicit Dominus* [*potentiſſimus Deus Iſraelis, de columnis, de mari, de inſtrumentis, cæteriſque vaſis quæ reliqua ſunt in civitate hac, quæ non accepit Bochtonaſſar rex Babelis, quum captivum abduxit Jochaniam regem Judæ in Babyloniam, & omnes principes Judæ* 20 *& Jeruſalem,*] 21 *Etiam vaſa quæ non tulit rex Babelis quando deportavit Jochaniam ex Jeruſalem,* 22 *in Babelem intrabunt, ait Dominus.*

CAP. XXXV.

1 *Præterea factum eſt anno quarto Sedeciæ regis Judæ, menſe quinto, ut alloqueretur me Hanania filius Azoris propheta mendax, qui erat de Gibaone, in domo Domini, coram ſacerdotibus totóque populo, dicens;* 2 *Sic dixit Dominus, Fregi jugum regis Babelis.* 3 *Duo adhuc dierum anni reſtant, poſt quos ego reſtituam in hunc locum vaſa domûs Domini, &* 4 *Jochaniam, Et captivitatem Judæ; quia fracturus ſum jugum regis Babelis.* [MS. Oxon. 5 *Tum dixit Jeremia Hananiæ pſeudoprophetæ coram ſacerdotibus, & univerſo populo qui aſtabant in domo Domini,*] *dixit inquam Jeremia;* 6 *Verè ſic ait Dominus? præſtet Dominus verbum tuum quòd prophetâſti, ut reſtituat vaſa domûs Domini totámque captivitatem, è Babele in hunc locum.*

& , ſervos reduxerunt & , poſtea ſunt converſi Et
11 וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשִׁבוּ אֶת־הָעֲבָדִים וְאֶת־
, ſervos in eos ſubjugaverunt & : liberos dimiſerant quos , ancillas
הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים וַיִּכְבִּישׁוּם לַעֲבָדִים
Irmejahu ad DOMINI verbum fuit Et .ancillas in &
12 וְלִשְׁפָחוֹת : וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
Deus DOMINUS dixit Sic :dicendo , DOMINO à
13 מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר : כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
me educere die in , veſtris patribus cum fœdus excidi Ego :Iſrael
יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי כָּרַתִּי בְרִית אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִאִי
fine A : dicendo , ſervorum domo de , Ægypti terra è eos
14 אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר : מִקֵּץ
qui , Hebræum ſuum fratrem vir dimittetis annorum ſeptem
שֶׁבַע שָׁנִים תְּשַׁלְּחוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו הָעִבְרִי אֲשֶׁר־
liberum eum dimittes & , annis ſex tibi ſerviet & , tibi vendetur
יִמָּכֵר לְךָ וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ חָפְשִׁי
inclinaverunt nec , me ad veſtri patres audierunt non & : te cum à
מֵעִמָּךְ וְלֹא־שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הִטּוּ
feciſtis & , hodie vos eſtis converſi Et .ſuam aurem
15 אֶת־אָזְנָם : וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־
: ſuo ſocio vir libertatem prædicandum ad , meis oculis in rectum
הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ
eſt invocatum quam , domo in meas facies ad pactum excidiſtis &
וַתִּכְרְתוּ בְרִית לְפָנַי בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא
, meum nomen profanaſtis & , eſtis reverſi Et .eam ſuper meum nomen
16 שְׁמִי עָלָיו : וַתָּשֻׁבוּ וַתְּחַלְּלוּ אֶת־שְׁמִי
, ſuam ancillam unuſquiſque & ,ſuum ſervum unuſquiſque reduxiſtis &
וַתָּשִׁבוּ אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ
eos ſubjugaſtis & : ſuam animam in liberos eos dimiſiſtis quos
אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתֶּם חָפְשִׁים לְנַפְשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּ אֹתָם
Propterea .ancillas in & , ſervos in vobis exiſtendum ad
17 לִהְיוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת : לָכֵן
, me ad audiviſtis non Vos :DOMINUS dixit ſic
כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלַי
unumquemque & , ſuo fratri unumquemque libertatem prædicandum ad
לִקְרֹא דְּרוֹר אִישׁ לְאָחִיו וְאִישׁ
, DOMINUS dixit , libertatem vobis prædicans ego ecce : ſuo ſocio
לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם־יְהוָה
vos dabo & : famem ad & , peſtem ad , gladium ad
אֶל־הַחֶרֶב אֶל־הַדֶּבֶר וְאֶל־הָרָעָב וְנָתַתִּי אֶתְכֶם
viros dabo Et .terræ regnis cunctis commotionē in
18 לְזַוְעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ : וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים
fœderis verba ſtatuerunt non qui ,meum pactum tranſgredientes
הָעֹבְרִים אֶת־בְּרִתִי אֲשֶׁר לֹא־הֵקִימוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית
, duo in conciderunt quod vitulum : meas facies ad exciderunt quod
אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְפָנָי הָעֵגֶל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם
principes & , Jehudah Principes .ejus partes inter tranſierunt &
19 וַיַּעַבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו : שָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי
, terræ populum omnem & , ſacerdotes & , eunuchos , Jeruſalaim
יְרוּשָׁלַםִ הַסָּרִסִים וְהַכֹּהֲנִים וְכֹל עַם הָאָרֶץ
manum in eos dabo Et .vituli partes inter tranſeuntes
20 הָעֹבְרִים בֵּין בִּתְרֵי הָעֵגֶל : וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד
erit & : eorum animam quærentium manum in & ,eorum inimicorum
אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהָיְתָה
.terræ animali & , cœlorum volatili eſcam in eorum morticinium
נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ :
manum in dabo ejus principes & , Jehudah regem Sidchijahu Et
21 וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד
manum in & : eorum animam quærentium manum in & ,eorum inimicorum
אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד
.vobis deſuper aſcendentium ,Babel regis virtutis
חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם :

Verſio VULG. LAT.

11 Et converſi ſunt deinceps : & retraxerunt ſervos & ancillas ſuas, quos dimiſerant liberos, & ſubjugaverunt in famulos & famulas. 12 Et factum eſt verbum Domini ad Jeremiam à Domino, dicens; 13 Hæc dicit Dominus Deus Iſrael; Ego percuſſi fœdus cum patribus veſtris, in die quâ eduxi eos de terra Ægypti, de domo ſervitutis, dicens; 14 Cùm completi fuerint ſeptem anni, dimittat unuſquiſque fratrem ſuum Hebræum, qui venditus eſt ei, & ſerviet tibi ſex annis : & dimittes eum à te liberum : & non audierunt patres veſtri me, nec inclinaverunt aurem ſuam. 15 Et converſi eſtis vos hodiè, & feciſtis quod rectum eſt in oculis meis, ut prædicaretis libertatem unuſquiſque ad amicum ſuum : & iniſtis pactum in conſpectu meo, in domo, in qua invocatum eſt nomen meum ſuper eam. 16 Et reverſi eſtis, & commaculâſtis nomen meum : & reduxiſtis unuſquiſque ſervum ſuum, & unuſquiſque ancillam ſuam, quos dimiſeratis ut eſſent liberi & ſuæ poteſtatis : & ſubjugâſtis eos ut ſint vobis ſervi & ancillæ. 17 Propterea hæc dicit Dominus; Vos non audiſtis me, ut prædicaretis libertatem unuſquiſque fratri ſuo, & unuſquiſque amico ſuo : ecce ego prædico vobis libertatem, ait Dominus, ad gladium, ad peſtem, & ad famem : & dabo vos in commotionem cunctis regnis terræ. 18 Et dabo viros, qui prævaricantur fœdus meum, & non obſervaverunt verba fœderis, quibus aſſenſi ſunt in conſpectu meo, vitulum quem conciderunt in duas partes, & tranſierunt inter diviſiones ejus: 19 Principes Juda & principes Jeruſalem, eunuchi & ſacerdotes, & omnis populus terræ, qui tranſierunt inter diviſiones vituli : 20 Et dabo eos in manus inimicorum ſuorum, & in manus quærentium animam eorum : & erit morticînum eorum in eſcam volatilibus cœli, & beſtiis terræ. 21 Et Sedeciam regem Juda, & principes ejus, dabo in manus inimicorum ſuorum, & in manus quærentium animas eorum, & in manus exercituum regis Babylonis, qui receſſerunt à vobis.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

7 Πλὴν ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου, ὃν ἐγὼ λέγω εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν καὶ εἰς τὰ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ. 8 Οἱ προφῆται οἱ γεγονότες πρότεροί μου καὶ πρότεροι ὑμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐπροφήτευσαν ἐπὶ γῆς πολλῆς, καὶ 9 ἐπὶ βασιλείας μεγάλας εἰς πόλεμον. Ὁ προφήτης ὁ προφητεύσας εἰς εἰρήνην, ἐλθόντος τοῦ λόγου, γνώσονται τὸν προφήτην ὃν 10 ἀπέστειλεν αὐτοῖς κύριος ἐν πίστει. Καὶ ἔλαβεν Ἀνανίας ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ τοὺς κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου Ἱερεμίου, καὶ 11 συνέτριψεν αὐτούς. Καὶ εἶπεν Ἀνανίας κατ᾽ ὀφθαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ, λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Οὕτως συντρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος ἀπὸ τραχήλων πάντων τῶν ἐθνῶν. 12 Καὶ ᾤχετο Ἱερεμίας εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, μετὰ τὸ συντρῖψαι Ἀνανίαν τοὺς κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου (ι) αὐτοῦ, λέγων, 13 Βάδιζε, καὶ εἰπὸν πρὸς Ἀνανίαν, λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Κλοιοὺς ξυλίνους συνέτριψας, καὶ ποιήσω ἀντ᾽ αὐτῶν κλοιοὺς σιδηροῦς· 14 Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Ζυγὸν σιδηροῦν ἔθηκα ἐπὶ τὸν τράχηλον πάντων τῶν ἐθνῶν, ἐργάζεσθαι τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος. 15 Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας τῷ Ἀνανίᾳ, Οὐκ ἀπέσταλκέ σε κύριος, (κ) καὶ πεποιθέναι ἐποίησας τὸν λαὸν τοῦτον ἐπ᾽ ἀδίκῳ. 16 Διατοῦτο οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω σε ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἀποθανῇ. 17 Καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ (λ) μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ.

Veruntamen audite verbum (c) Domini, quod ego dico in auribus veſtris, & in auribus univerſi populi. 8 *Prophetæ, qui fuerunt priores me, & priores vobis à ſeculo; & prophetaverunt ſuper terram multam, & ſuper regna magna in (d) bellum.* 9 *Propheta, qui prophetavit in pacem, veniente verbo, cognoſcent prophetam, quem miſit eis Dominus in fide.* 10 *Et tulit Ananias in oculis univerſi populi catenas de collo Hieremiæ, & contrivit eas.* 11 *Et dixit Ananias ante oculos omnis populi, dicens; Sic dixit Dominus; Sic conteram jugum regis (e) Babylonis de collis omnium gentium.* 12 *Et abiit Hieremias in viam ſuam. Et factum eſt verbum Domini ad Hieremiam, poſtquam contrivit Ananias catenas de collo ejus, dicens;* 13 *Vade, & dic ad Ananiam, dicens; Sic dixit Dominus; Catenas ligneas contriviſti : & faciam pro eis catenas ferreas :* 14 *Quia ſic ait Dominus; Jugum ferreum poſui ſuper collum cunctarum gentium, ad operandum regi (f) Babylonis.* 15 *Et dixit Hieremias Ananiæ, Non miſit te Dominus : & confidere feciſti populum iſtum ſuper iniquo.* 16 *Idcircò ſic dixit Dominus, Ecce ego emitto te à facie terræ : hoc anno (g) morieris.* 17 *Et mortuus eſt in menſe ſeptimo.*

MS.A. (ι) ἹΕΡΕΜΙΟΥ, ΛΕΓΩΝ, ΒΑΔΙΣΟΝ (κ) καὶ σὺ (λ) ἑβδόμῳ μηνί.

Cap. 29. Vulg. Lat. ΚΕΦ. κθ'. *CAP. XXXVI.*

1 Καὶ οὗτοι οἱ λόγοι τῆς βίβλου οὓς ἀπέστειλεν Ἱερεμίας ἐξ Ἱερουσαλὴμ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἀποικίας, καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας, ἐπιστολὴν εἰς Βαβυλῶνα τῇ ἀποικίᾳ, καὶ πρὸς 2 (α) ἅπαντα τὸν λαόν, Ὕστερον ἐξελθόντος Ἰεχονίου τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς βασιλίσσης, καὶ τῶν εὐνούχων, καὶ παντὸς ἐλευθέρου, καὶ δεσμώτου, καὶ τεχνίτου ἐξ Ἱερουσαλήμ, 3 Ἐν χειρὶ (β) Ἐλεασὰν υἱοῦ Σαφάν, καὶ Γαμαρίου υἱοῦ Χελκίου, ὃν ἀπέστειλε Σεδεκίας βασιλεὺς Ἰούδα, πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος εἰς Βαβυλῶνα· λέγων, 4 Οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν ἀποικίαν ἣν (γ) ἀπῴκισα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, 5 Οἰκοδομήσατε (δ) οἴκους, καὶ κατοικήσατε, καὶ φυτεύσατε παραδείσους, καὶ (ε) φάγετε τοὺς καρποὺς αὐτῶν, 6 Καὶ λάβετε γυναῖκας, καὶ τεκνοποιήσατε υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ λάβετε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν γυναῖκας, καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν δότε ἀνδράσι, καὶ πληθύνεσθε, καὶ μὴ σμικρυνθῆτε·

Et (a) hæc ſunt verba libri, quæ miſit Hieremias de Hieruſalem ad ſeniores tranſmigrationis, & ad ſacerdotes, & ad pſeudoprophetas, ((b) epiſtolam in Babylonem tranſmigrationi) & ad omnem (c) populum; 2 *Poſtquàm egreſſus eſt Jechonias rex, & regina, & eunuchi, & omnis liber, & vinctus, & artifex de Hieruſalem,* 3 *In manu Elcaſan filii Saphan, et Gamariæ filii Chelciæ; quem miſit Sedecias rex Juda ad regem Babylonis in Babylonem, dicens;* 4 *Sic dixit Dominus Deus Iſrael ſuper tranſmigrationem, quam tranſtuli de Hieruſalem;* 5 *Ædificate domos, et habitate, et plantate pomaria, et comedite fructus eorum;* 6 *Et accipite uxores, et generate filios, et filias : et accipite filiis veſtris uxores : et filias veſtras date (d) viris : et multiplicamini, et nolite minui :*

MS.A. (α) πάντα (β) Ἐλεασὰρ (γ) ἀπῴκησεν ἐξ Ἱερουσαλήμ, (δ) οἰκίας, (ε) φάγεσθαι τοὺς καρποὺς αὐτῶν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 וְתָבוּ בָּתַר כֵּן וַאֲתִיבוּ יָת עַבְדִין וְיָת אַמְהָתָא דִּפְטַרוּ בְּנֵי חוֹרִין וּכְבִישׁוּנוּן לְעַבְדִין
12 וּלְאַמְהָן : וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימַר : כִּדְנַן אֲמַר
13 יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא גְּזָרִית קְיָם עִם אֲבָהָתְכוֹן בְּיוֹמָא דְאַפֵּקִית יָתְהוֹן מֵאַרְעָא
14 דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא לְמֵימַר : מִסּוֹף שְׁבַע שְׁנִין תְּשַׁלְּחוּן גְּבַר יָת אֲחוּהִי בַּר יִשְׂרָאֵל
דְּיִזְדַּבַּן לָךְ וְיִפְלְחִנָּךְ שִׁית שְׁנִין וּתְפַטְרִנֵּיהּ בַּר חוֹרִין מֵעִמָּךְ וְלָא קַבִּילוּ אֲבָהָתְכוֹן
15 לְמֵימְרִי וְלָא אַרְכִּינוּ יָת אוּדְנֵהוֹן : וְתַבְתּוּן אַתּוּן יוֹמָא דֵין וַעֲבַדְתּוּן יָת דְּכָשַׁר קֳדָמַי
16 לְמִקְרֵי חֵירוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ וּגְזַרְתּוּן קְיָם קֳדָמַי בְּבֵיתָא דְאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי : וְתַבְתּוּן
וְאַחֵלְתּוּן יָת שְׁמִי וַאֲתֵיבְתּוּן גְּבַר יָת עַבְדֵּיהּ וּגְבַר יָת אַמְתֵיהּ דִּי פְטַרְתּוּן בְּנֵי חוֹרִין
לנפשהון וכבשתון יתהון למהוי לכון לעבדין ולאמהן : בכן כדנן אמר יי אתון
17 לא קבלתון למימרי למקרי חירו גבר לאחוהי וגבר לחבריה הא אנא מכלי לכון
חירו אמר יי לחרבא ולמותא ולכפנא ואתן יתכון לזיע לכל מלכות ארעא :
18 ואתן ית גובריא דעברו על קימי דלא קימו ית פתגמי קימא דגזרו קדמי עגלא
19 דפסקו לתרין ועברו בין פלגוהי : רברבי יהודה ורברבי ירושלם רברביא
20 וכהניא וכל עמא דארעא דעברו בין פלגי עגלא : ואמסר יתהון ביד בעלי
דבביהון וביד דבען למקטלהון ותהי נבלתהון משדיא למיכל לעופא דשמיא
21 ולבעירא דארעא : וית צדקיה מלכא דבית יהודה וית רברבוהי אמסר
ביד בעלי דבביהון וביד דבען למקטלהון וביד משירית מלכא דבבל דאסתלקא
מנכון :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

11 Et poſteà converſi ſunt, & reduxerunt ſervos & ancillas quos dimiſerant liberos, & ſubjugaverunt eos in ſervos & in ancillas. 12 Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini, cum Jeremia *à conſpectu Domini*; dicendo : 13 Hæc dicit Dominus Deus Iſrael : Ego pepigi pactum cum patribus veſtris, in die qua eduxi eos de terra Ægypti de domo ſervitutis; dicens : 14 Poſt finem ſeptem annorum dimittetis unuſquiſque fratrem ſuum Iſraelitam, qui venditus fuerit tibi, & ſerviet tibi ſex annis, & dimittes eum liberum à te; & non obedierunt patres veſtri verbo meo, nec inclinaverunt aures ſuas. 15 Et converſi eſtis vos hodiè, & feciſtis quod rectum eſt coram me ut prædicaretis libertatem quiſque proximo ſuo, & iniviſtis pactum in conſpectu meo, in domo in qua invocatum eſt nomen meum. 16 Et averſi eſtis, & violâſtis nomen meum, & reduxiſtis quiſque ſervum ſuum, & quiſque ancillam ſuam, quos vos dimiſeratis liberos animæ ſuæ; & ſubjugâſtis eos ut eſſent ſervi vobis & ancillæ. 17 Propterea hæc dicit Dominus: Vos non recepiſtis verbum meum, ut prædicaretis libertatem quiſque fratri ſuo & quiſque proximo ſuo. Ecce ego clamo vobis libertatem, dicit Dominus, ad gladium, ad peſtem & famem, & dabo vos in commotionem omnibus regnis terræ. 18 Et dabo viros qui tranſgreſſi ſunt pactum meum, qui non confirmaverunt verba pacti mei, quod inierunt coram me, vitulum quem conciderunt in duas partes, & tranſierunt inter diviſiones vituli. 19 Principes Juda, & principes Jeruſalem, eunuchos, & ſacerdotes, & omnis populus terræ, qui tranſierunt inter diviſiones vituli. 20 Et tradam eos in manum inimicorum ſuorum, et in manum quærentium occidere eos, et erit eorum cadaver projectum in cibum avibus cœli, & beſtiis terræ. 21 Sedechiam quoque regem *tribus* domus Juda, et principes ejus tradam in manum inimicorum ſuorum, et in manum quærentium occidere eos, et in manum exercitus regis Babylonis, qui diſceſſit à vobis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]

11 * Cùm autem eos libertate donâſſent, iterum converſi ſervitute preſſiſſent manumiſſos, & ſervos effeciſſent) 12 Fuit inquam, ſermo Domini ad Jeremiam, dicendo; 13 Sic ait Dominus Deus Iſraelis, Ego pepigeram fœdus cum majoribus veſtris quo die eduxi eos è terra Ægypti, è domo ſervitutis, dicendo; 14 Poſt ſeptem annos dimittetis quiſque fratrem ſuum Hebræum qui ſe tibi vendiderit; ſerviet tibi ſex annos, tum liberum dimittes eum abs te : ſed non acquieverunt mihi majores veſtri, neque inclinaverunt ad me aurem ſuam. 15 Reverſi quidem vos hodie, feciſtis quod rectum eſt in oculis meis, promulgando libertatem quiſque ſocio ſuo : at *poſtquam* fœdus pepigiſtis coram me in æde ſuper quam invocatum eſt nomen meum. 16 Mutâſtis conſilium, & prophanâſtis nomen meum, repetentes quiſque ſervum ſuum & quiſque ancillam ſuam, quos ſibi ipſis liberos dimiſeratis, & ſubjugâſtis eos ut eſſent vobis ſervi & ancillæ. 17 Iccirco ſic ait Dominus Deus Iſraelis; *Quia* vos non obtemperâſtis mihi proclamando quiſque libertatem ſocio ſuo, ecce ego libertatem proclamo vobis ad gladium, famem, ac peſtem, dicit Dominus; & proponam vos in formidinem cunctis regnis terræ. 18 Et viros illos qui tranſgreſſi ſunt fœdus meum, qui non ſteterunt ſermonibus fœderis quod pepigerunt coram me; reddam *ut* vitulum illum quem duas in partes ſecuerunt, & tranſierunt inter diviſiones ejus : 19 Principes *ſcilicet* Judæ & Jeroſolymæ, eunuchos, ſacerdotes, & univerſum terræ populū, qui tranſierunt inter dimidiatas illius vituli partes: 20 Tradámq; in manum hoſtium ipſorum, & in manum quærentium animam ipſorum; erúntque cadavera ipſorum cibo volucribus cœli & beſtiis terræ : 21 Et Sedeciam regem Judæ, ac principes ejus tradam in manum inimicorum eorum, & in manum quærentium animam eorum, in manum inquam, copiarum regis Babyloniæ, quæ aſcenſuræ ſunt contra ipſos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * لكن اسمعوا قول الرب الذي انا اقوله في اذانكم وفي اذان كل الشعب * الانبياء 8
الذين كانوا قبلي وقبلكم منذ الدهر * وتنبوا على الارضين الكثيرة وعلى مملكات
عظمات بالحرب * الذي يتنبا بالسلامة اذ ياتيه القول * يعرفون النبي الذي ارسله الرب 9
لهم بالايمان * واخذ حنانيا تجاه كل الشعب الاطواق من عنق ارميا وكسرهم * وقال حنانيا 10 11
تجاه كل الشعب قايلا * هكذا قال الرب * هكذا اكسر نير ملك بابل من جميع اعناق
الامم * وذهب ارميا في طريقه *
12 * وكان قول الرب الى ارميا من بعد ما كسر حنانيا الاطواق من عنقه قايلا *
13 * انطلق فقل لحنانيا قايلا * هكذا قال الرب * انت كسرت الاطواق الخشبية وانا اصنع
14 عوضهم اطواقا حديدية * لان هكذا قال الرب * نيرا من حديد وضعت على عنق جميع
15 الامم * ليعملوا لملك بابل * وقال ارميا لحنانيا * لم يرسلك الرب وانت جعلت هذا الشعب ان
16 يتوكل على الظلم * لاجل هذا هكذا قال الرب * ها انا ارسلك من وجه الارض * وفي هذه
17 السنة تموت * فمات في الشهر السابع *

* الفصل السادس والثلثون *

1 * وهذه اقوال الكتاب الذي ارسله ارميا من اورشليم الى مشايخ الجلوة وللكهنة وللانبياء
2 الكذبة * رسالة الى بابل في السبي والى كل الشعب المتاخر * حين خرج يوحانيا الملك
3 والملكة والخصيان وكل حر واسير وصانع من اورشليم * بيد الغازار بن صافان وغماريو
4 بن سلكيو الذي ارسله صدقيا ملك يهوذا الى ملك بابل قايلا * هكذا قال الرب اله
5 اسرائيل على السبي الذي سبيته من اورشليم * ابنوا بيوتا واغرسوا بساتين وكلوا
6 ثمرها * واتخذوا نساء واعطوا بناتكم لرجال * اكثروا ولا تقلوا *

7 *Veruntamen audite ſermonem Domini quem ego dicturus ſum in auribus veſtris, & in auribus totius populi :* 8 *Tam Prophetæ qui me & vos jamdudum præceſſerunt, et prophetaverunt de terris multis & de regnis magnis bellum;* 9 *Quàm qui pacem prophetat : eveniente ſermone, cognoſcunt homines utrùm prophetam miſerit eis Dominus fidelem.* 10 *Tum arreptas Hanania coram toto populo numellas è collo Jeremiæ, fregit;* 11 *Et locutus eſt Hanania coram univerſo populo, dicens; Sic ait Dominus, Ita frangam jugum regis Babelis ex omnibus collis gentium : abiitque Jeremia in viam ſuam.*

12 Fuit autem ſermo Domini ad Jeremiam poſtquam fregiſſet Hanania numellas è collo ipſius, dicentis;

13 *Vade & alloquere Hananiam, dicens; Sic dixit Dominus, Tu fregiſti numellas ligneas; at ego faciam loco illarum numellas ferreas.* 14 *Nam ita dixit Dominus, Jugum ferreum impoſui collo cunctarum gentium, ut operentur regi Babelis.* 15 *Dixit prætereà Jeremia ad Hananiam; Non miſit te Dominus, tu tamen efficis ut populus iſte confidat iniquitati.* 16 *Hanc ob rem ſic dixit Dominus; Ecce ego emiſſurus ſum te è ſuperficie terræ, & hoc anno morieris.* 17 *Et mortuus eſt menſe ſeptimo.*

CAP. XXXVI.

1 *Cæterùm hi ſunt ſermones epiſtolæ, quos miſit Jeremia de Jeruſalem ad ſeniores captivitatis, ad ſacerdotes, & ad falſos prophetas : epiſtola ad Babelem in captivitate exiſtentem, & ad omnem populum qui ſuperfuit,* 2 *Quando Johania rex cum regina, eunuchis, omnibus ingenuis & mancipiis, atque opificibus, egreſſus eſt Jeroſolymis :* 3 *Miſſa per Eliazarum filium Saphanis, & Gamarium filium Selechiæ, quem mittebat Sedecia rex Judæ ad regem Babelis, dicens;* 4 *Sic dixit Dominus Deus Iſraelis de captivis quos abduxi de Jeruſalem :* 5 *Extruite domos, hortos plantate, & fructus eorum comedite :* 6 *Uxores ducite, & filias veſtras locate maritis : creſcite, & ne minuamini :*

ירמיה : לה

,hanc civitatem ad eos reducam & ,Dominus dixit ,præcipiens ego Ecce
22 הִנְנִי מְצַוֶּה נְאֻם־יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
& : igni in eam incendent & ,eam capient & ,eam super præliabuntur &
וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ וּלְכָדוּהָ וּשְׂרָפֻהָ בָאֵשׁ וְאֶת־
,habitatore absque solitudinem dabo Jehudah civitates
עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יֹשֵׁב :

CAP. XXXV. לה

Jehojachim diebus in ,Domino cum à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בִּימֵי יְהוֹיָקִים
,Rechabitarum domum ad Vade : dicendo ,Jehudah regis Josijahu filii
2 בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר : הָלוֹךְ אֶל־בֵּית הָרֵכָבִים
,cubiculorum unum ad Domini domum eos introduces & , eos alloquêris &
וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם וַהֲבִאוֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת
Irmejahu filium Jaazanjah assumpsi Et .vinum eis propinabis &
3 וְהִשְׁקִיתָ אוֹתָם יָיִן : וָאֶקַּח אֶת־יַאֲזַנְיָה בֶן־יִרְמְיָהוּ
universam & ,ejus filios omnes & ,ejus fratres & ,Chabassinjah filii
בֶּן־חֲבַצִּנְיָה וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־כָּל־בָּנָיו וְאֵת כָּל־
cubiculum ad ,Domini domum eos introduxi Et .Rechabitarum domum
4 בֵּית הָרֵכָבִים : וָאָבִא אֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל־לִשְׁכַּת
cubiculum apud quod ,Dei viri Igdaljahu filii Chanan filiorum
בְּנֵי חָנָן בֶּן־יִגְדַּלְיָהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־אֵצֶל לִשְׁכַּת
.liminis custodis Sallum filii Mahasejahu cubiculum supra quod ,principum
הַשָּׂרִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְלִשְׁכַּת מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־שַׁלֻּם שֹׁמֵר הַסַּף :
:calices & ,vino plenos scyphos Rechabitarum domus filiorum facies ad dedi Et
5 וָאֶתֵּן לִפְנֵי בְּנֵי בֵית־הָרֵכָבִים גְּבִעִים מְלֵאִים יַיִן וְכֹסוֹת
quia : vinum bibemus Non : dixerunt Et .vinum Bibite : eos ad dixi &
6 וָאֹמַר אֲלֵיהֶם שְׁתוּ־יָיִן : וַיֹּאמְרוּ לֹא נִשְׁתֶּה־יָּיִן כִּי
bibetis Non : dicendo ,nobis super præcepit noster pater Rechab filius Jonadab
יוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אָבִינוּ צִוָּה עָלֵינוּ לֵאמֹר לֹא תִשְׁתּוּ־
,ædificabitis non domum Et .seculum in usque vestri filii & , vos vinum
7 יַיִן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם : וּבַיִת לֹא־תִבְנוּ
sed : vobis erit nec ,plantabitis non vineam & ,seretis non sementem &
וְזֶרַע לֹא־תִזְרָעוּ וְכֶרֶם לֹא־תִטָּעוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם כִּי
multis diebus vivatis ut ,vestris diebus cunctis habitabitis tabernaculis in
בָּאֳהָלִים תֵּשְׁבוּ כָּל־יְמֵיכֶם לְמַעַן תִּחְיוּ יָמִים רַבִּים
voce in audivimus Et .ibi peregrinantes vos qua ,humi faciebus super
8 עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם גָּרִים שָׁם : וַנִּשְׁמַע בְּקוֹל
non ad ,nobis præcepit quæ omnibus in nostri patris Rechab filii Jehonadab
יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אָבִינוּ לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּנוּ לְבִלְתִּי
,nostri filii ,nostræ uxores ,nos ,nostris diebus cunctis vinum bibendum
שְׁתוֹת־יַיִן כָּל־יָמֵינוּ אֲנַחְנוּ נָשֵׁינוּ בָּנֵינוּ
,ager & , vinea & : nostræ sessioni domos ædificandum non ad Et .nostræ filiæ &
9 וּבְנֹתֵינוּ : וּלְבִלְתִּי בְּנוֹת בָּתִּים לְשִׁבְתֵּנוּ וְכֶרֶם וְשָׂדֶה
,obedivimus & ; tentoriis in habitavimus Et .nobis fuit non sementis &
10 וָזֶרַע לֹא יִהְיֶה־לָּנוּ : וַנֵּשֶׁב בָּאֳהָלִים וַנִּשְׁמַע
fuit Et .noster pater Jonadab nobis præcepit quæ omnia juxta fecimus &
11 וַנַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ יוֹנָדָב אָבִינוּ : וַיְהִי
,Venite : diximus & ,terram ad Babel rex Nebuchadresar ascendendo in
בַּעֲלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־הָאָרֶץ וַנֹּאמֶר בֹּאוּ
virtutis faciebus à & ,Chasdim virtutis faciebus à ,Jerusalaim ingrediamur &
וְנָבוֹא יְרוּשָׁלַםִ מִפְּנֵי חֵיל הַכַּשְׂדִּים וּמִפְּנֵי חֵיל
,Irmejahu ad Domini verbum fuit Et .Jerusalaim in mansimus & : Aram
12 אֲרָם וַנֵּשֶׁב בִּירוּשָׁלָםִ : וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
dices & ,Vade ; Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic : dicendo
13 לֵאמֹר : כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָלֹךְ וְאָמַרְתָּ
disciplinam recipietis Nonne : Jerusalaim habitatoribus & ,Jehudah viro
לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ הֲלוֹא תִקְחוּ מוּסָר
?Dominus dixit ,mea verba ad audiendum ad
לִשְׁמֹעַ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה :

Versio VULG. LAT.

22 Ecce ego præcipio, dicit Dominus, & reducam eos in civitatem hanc, & præliabuntur adversùs eam, & capient eam, & incendent igni : & civitates Juda dabo in solitudinem, eò quòd non sit habitator.

CAP. XXXV.

1 Verbum, quod factum est ad Jeremiam à Domino, in diebus Joakim filii Josiæ regis Juda, di-
2 cens; Vade ad domum Rechabitarum : & loquere eis, & introduces eos in domum Domini, in unam exedram thesaurorum, & dabis eis bibere vinum.
3 Et assumpsi Jezoniam filium Jeremiæ filii Habsaniæ, & fratres ejus, & omnes filios ejus, & universam domum Rechabitarum :
4 Et introduxi eos in domum Domini ad gazophylacium filiorum Hanan, filii Jegedeliæ hominis Dei, quod erat juxta gazophylacium principum, super thesaurum Maasiæ filii Sellum,
5 qui erat custos vestibuli. Et posui coram filiis domûs Rechabitarum scyphos plenos vino, & calices : & dixi ad eos;
6 Bibite vinum. Qui responderunt, Non bibemus vinum : quia Jonadab filius Rechab, pater noster, præcepit nobis, dicens; Non bibetis vinum vos, & filii vestri, usque in sempi-
7 ternum : Et domum non ædificabitis, & sementem non seretis, & vineas non plantabitis, nec habebitis : sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ, in qua vos
8 peregrinamini. Obedivimus ergò voci Jonadab filii Rechab, patris nostri, in omnibus quæ præcepit nobis, ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos, & mulieres nostræ,
9 filii, & filiæ nostræ : Et non ædificaremus domos ad habitandum : & vineam, & agrum, &
10 sementem non habuimus : Sed habitavimus in tabernaculis, & obedientes fuimus, juxta o-
11 mnia, quæ præcepit nobis Jonadab pater noster. Cùm autem ascendisset Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram nostram, diximus; Venite, & ingrediamur Jerusalem à facie exer-
12 citûs Chaldæorum, & à facie exercitûs Syriæ : & mansimus in Jerusalem. Et factum est
13 verbum Domini ad Jeremiam, dicens; Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Vade, & dic viris Juda, & habitatoribus Jerusalem; Numquid non recipietis disciplinam ut obediatis verbis meis, dicit Dominus?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ζητήσατε εἰς εἰρήνην τῆς γῆς, εἰς ἣν ἀπῴκισα ὑμᾶς ἐκεῖ· καὶ (ε)προσεύξασθε περὶ αὐτῶν πρὸς κύριον, ὅτι ἐν (ζ) εἰρήνῃ αὐτῆς εἰρήνη ὑμῖν.
8 Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ ψευδοπροφῆται οἱ ἐν ὑμῖν, καὶ μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ μάντεις ὑμῶν, καὶ μὴ ἀκούετε εἰς τὰ ἐνύπνια ὑμῶν, ἃ ὑμεῖς ἐνυπνιάζε-
9 σθε, Ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
10 καὶ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι Βαβυλῶνι ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς, καὶ ἐπιστήσω τοὺς λόγους μου ἐφ᾽ ὑμᾶς, (η) τοῦ ἀποστρέψαι τὸν λαὸν ὑμῶν
11 εἰς τὸν τόπον τοῦτον. Καὶ λογιοῦμαι ἐφ᾽ ὑμᾶς λογισμὸν εἰρήνης, καὶ οὐ κακά, τοῦ δοῦναι ὑμῖν ταῦ-
12 τα. Καὶ προσεύξασθε πρὸς με,
13 καὶ εἰσακούσομαι ὑμῶν. Καὶ (ε)ἐκζητήσατέ με, καὶ εὑρήσετέ με· (ϑ) ὅτι ζητήσετέ με ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
14 ὑμῶν, Καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν. Ὅτι
15 εἴπατε, Κατέστησεν ἡμῖν κύριος (ι) προφήτας ἐν Βαβυλῶνι·
21 Οὕτως εἶπε κύριος ἐπὶ Ἀχιάβ, καὶ ἐπὶ Σεδεκίαν, Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτοὺς εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ (κ) πατάξει αὐτοὺς κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν.

7 *Et quærite (e) ad pacem terræ, ad quam transmigrare vos feci illuc : & orate pro eis ad Dominum : quia in pace ejus pax vobis.*
8 *Sic enim dixit Dominus; Non seducant vos prophetæ, qui in vobis, & non seducant vos divini vestri : & nolite audire ad somnia vestra, quæ vos somniatis :*
9 *Quia iniqua ipsi prophetant vobis in nomine meo : & non mi-*
10 *si eos. Quia sic dixit Dominus; Cùm cœperint impleri Babyloni septuaginta anni, visitabo vos : & suscitabo verba mea super vos, ad reducendum populum vestrum in*
11 *locum istum. Et cogitabo super vos cogitationem pacis, & non mala, ad*
12 *dandum vobis hæc. Et orate ad me; & exau-*
13 *diam vos : Et quærite me; & invenietis me: (f) quia quæretis me in toto corde vestro; Et ap-*
14 *parebo vobis. Quia di-*
15 *xistis; Constituit nobis Dominus prophetas in (g) Babylone;*
21 *Sic dixit Dominus super Achiab, & super Sedeciam; Ecce ego do eos in manus regis Babylonis : & percutiet eos ante oculos vestros.*

MS.A. (ε) προσεύχεσθε(ζ) τῇ εἰρήνῃ αὐτῶν ἔσται ἡ εἰρήνη ὑμῶν. Οὕτως εἶπεν κύριος, Μὴ * ἀναπειθέτω (η) τοῦτον λαὸν ὑμῶν ἀποστρέψαι εἰς (ε) ἐκζητήσετέ (ϑ) ὅταν * ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, Καὶ ἐπιφανοῦμαι (ι) προφήτην (κ) * πατάξεις

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 הא אנא מפקיד אמר יי ואתיבנון על קרתא הדא ויגיחון קרבא עלה ויכבשונה ויוקדונה
בנורא וית קרויא דבית יהודה אתן לצדו מבלי יתיב :

לה

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מן קדם יי ביומי יהויקים בר יאשיה מלך שבטא
2 דבית יהודה למימר : איזיל לות בני בית רכב ותמליל עמהון ותעלנון לבית מקדשא
3 דיי לחדא מן לשכתא ותשקי יתהון חמרא : ודברית ית יאזניה בר ירמיה בר חבצניה
4 וית אחוהי וית כל בנוהי וית כל בני בית רכב : ואעלית יתהון לבית מקדשא דיי
ללשכת בר חנן בר יגדליה נביא דיי דבסטר לשכת רברביא דמעיל לשכת מעשיה בר
5 שלום אמרכלא : ויהבית קדם בני בית רכב כלידין מלן חמרא וכסין ואמרית להון
6 שתו חמרא : ואמרו לא נשתי חמרא ארי יונדב בר רכב אבונא פקיד עלנא למימר
7 לא תשתון חמרא אתון ובניכון עד עלמא : וביתא לא תבנון וזרעא לא תזרעון
וכרמא לא תצבון ולא יהי לכון ארי במשכנין תיתבון כל יומיכון בדיל דתתקימון
8 יומין סגיאין על אפי ארעא דאתון דיירין תמן : וקבילנא למימר יונדב בר רכב אבונא
9 לכל דפקדנא בדיל דלא למשתי חמרא כל יומנא אנחנא נשנא בננא ובנתנא : ובדיל
10 דלא למבני בתין למתבנא וכרמין וחקלין וזרעין לא יהי לנא : ויתבנא במשכנין
11 וקבילנא ועבדנא ככל דפקדנא יונדב אבונא : והוה כד סליק נבוכד נצר מלכא דבבל
על ארעא ואמרנא אתו וניעול לירושלם מן קדם משרית כסדאי ומן קדם משרית
12 ארם ויתבנא בירושלם : והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה למימר : כדנן אמר
13 יי צבאות אלהא דישראל איזיל ותימר לאנש יהודה וליתבי ירושלם הלא תקבלון
אולפן לקבלא לפתגמי אמר יי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

22 Ecce ego præcipio, dicit Dñs, & reducam eos ad civitatem hanc; & præliabuntur adversùs eam, & subjugabunt eam, & succendent eam igne; & urbes domus Juda dabo in solitudinem absque habitatore.

CAP. XXXV.

1 Verbum prophetiæ quod factum est cum Jeremia à facie Dñi, in diebus
2 Joachim filii Josiæ regis tribus domus Juda; dicens : Vade ad filios domus Rechab, & loquere cum eis, & introduces eos in domum sanctuarii Dñi,
3 ad unum de gazophylaciis & propinabis eis vinum. Et tuli Jaazaniam filium Jeremiæ filii Abasaniæ & fratres ejus, & omnes filios ejus, & omnes
4 filios domus Rechab. Et introduxi eos in domum sanctuarii Dñi, in gazophylacium *filii* Hanan, filii Jigdeliæ, prophetæ Dñi, quod est in latere gazophylacii principum, quod est supra gazophylacium Maasiæ filii Sallum
5 præpositi. Et posui coram filiis domus Rechab scyphos plenos vino, &
6 calices : & dixi eis; Bibite vinum. Et dixerunt, Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab pater noster præcepit nobis; dicendo : Ne bi-
7 batis vinum vos & filii vestri usque in æternum. Et domum non ædificabitis, & sementem non seretis; nec plantabitis vineam, nec erit vobis: sed in tentoriis habitabitis omnibus diebus vestris; ut permaneatis diebus
8 multis super faciem terræ in qua vos habitatis. Et obedivim⁹ verbo Jonadab filii Rechab patris nostri in omnib⁹ quæ præcepit nobis, ut non biberem⁹ vinum omnib⁹ dieb⁹ nostris, nos & uxores nostræ, filii nostri &
9 filiæ nostræ. Et ut non ædificarem⁹ domos ad habitandum, & vineas &
10 agros, & sementem non haberem⁹. Et habitavim⁹ in tentoriis, & obedivim⁹, & fecim⁹ juxta omnia quæ præcepit nobis Jonadab pater noster.
11 Et factum est cùm ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram, dixim⁹ : Venite, & ingrediamur in Jerusalem à facie exercit⁹ Chaldæo-
12 rum, & à facie exercit⁹ Syriæ : & habitavim⁹ in Jerusalem. Et factum est
13 verbum prophetiæ à facie Domini cum Jeremia; dicendo : Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Vade, & dices viris Juda, & habitatoribus Jerusalem : Nónne *recipietis* disciplinam ut obediatis verbis meis, dicit Dominus?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܗܐ ܐܢܐ ܡܦܩܕ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܗܦܟ ܐܢܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܘܢܬܟܬܫܘܢ ܥܡܗ̇.
ܘܢܟܒܫܘܢܗ̇ ܘܢܘܩܕܘܢܗ̇ ܒܢܘܪܐ. ܘܠܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ ܐܫܘܐ ܐܢܝܢ ܚܘܪܒܐ ܡܢ ܕܠܐ ܥܡܘܪܐ.

*ܦܩܠܐܘܢ * ܠܗ *

1 * ܦܬܓܡܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܒܝܘܡܘܗܝ ܕܝܘܝܩܝܡ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ
2 ܕܝܗܘܕܐ ܠܡܐܡܪ. * ܙܠ ܠܒܝܬܐ ܕܒܢܝ ܪܟܒܝܡ. ܘܡܠܠ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܥܠ ܐܢܘܢ ܠܒܝܬܗ
3 ܕܡܪܝܐ ܠܚܕ ܡܢ ܐܘܫܦܝܙܐ. ܘܐܫܩܐ ܐܢܘܢ ܚܡܪܐ. * ܘܕܒܪܬ ܠܝܘܙܢܝܐ ܒܪ ܐܡܪܝܐ ܒܪ ܚܒܨܢܝܐ.
4 ܘܠܐܚܘܗܝ. ܘܠܒܢܘܗܝ ܟܠܗܘܢ. ܘܠܟܠܗ ܒܝܬ ܪܟܒܝܡ. * ܘܐܥܠܬ ܐܢܘܢ ܠܒܝܬܗ
ܕܡܪܝܐ. ܠܒܝܬܐ ܕܒܢܝ ܚܢܢ ܒܪ ܓܕܠܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܩܪܝܒ ܒܝܬܗ ܠܪܘܪܒܢܐ.
5 ܕܥܡܪܝܢ ܠܥܠ ܡܢ ܒܝܬܗ ܕܡܥܣܝܐ ܒܪ ܫܠܘܡ ܢܛܘܪ ܬܪܥܐ. * ܘܣܡܬ ܩܕܡ ܒܢܝ ܒܝܬ
6 ܪܟܒܝܡ ܩܘܠܐ ܕܡܠܝܢ ܚܡܪܐ ܘܟܣܐ. ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ ܫܬܘ ܚܡܪܐ. * ܘܐܡܪܘ ܠܐ ܫܬܝܢܢ
ܚܡܪܐ. ܡܛܠ ܕܝܘܢܕܒ ܒܪ ܪܟܒ ܐܒܘܢ ܦܩܕ ܘܐܡܪ ܠܢ. ܠܐ ܬܫܬܘܢ ܚܡܪܐ ܐܢܬܘܢ
7 ܘܒܢܝܟܘܢ ܠܥܠܡ. * ܘܒܬܐ ܠܐ ܬܒܢܘܢ ܠܟܘܢ. ܘܙܪܥܐ ܠܐ ܬܙܪܥܘܢ. ܘܟܪܡܐ ܠܐ
ܬܢܨܒܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܒܡܫܟܢܐ ܬܥܡܪܘܢ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܝܟܘܢ. ܘܬܚܘܢ ܝܘܡܬܐ
8 ܣܓܝܐܐ. ܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ ܕܐܢܬܘܢ ܬܘܬܒܐ ܒܗ̇. * ܘܫܡܥܢ ܠܦܘܩܕܢܗ ܕܝܘܢܕܒ ܒܪ ܪܟܒ
ܐܒܘܢ. ܕܠܐ ܢܫܬܐ ܚܡܪܐ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܢ. ܠܐ ܚܢܢ ܘܠܐ ܢܫܝܢ ܘܠܐ ܒܢܝܢ. ܘܠܐ
9 10 ܒܢܬܢ. * ܘܠܐ ܢܒܢܐ ܒܬܐ ܠܡܥܡܪܢ. ܘܟܪܡܐ ܘܚܩܠܐ ܘܙܪܥܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܢ. * ܘܝܬܒܢ
11 ܒܡܫܟܢܐ. ܘܫܡܥܢ. ܘܥܒܕܢ ܟܠ ܕܦܩܕܢ ܝܘܢܕܒ ܐܒܘܢ. * ܘܟܕ ܣܠܩ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ
ܕܒܒܠ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܐܡܪܢ ܕܢܥܘܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܡܢ ܩܕܡ ܚܝܠܐ ܕܟܠܕܝܐ ܘܡܢ ܩܕܡ ܚܝܠܐ
12 ܕܐܕܘܡܝܐ. ܘܝܬܒܢ ܒܐܘܪܫܠܡ. * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܡܐܡܪ.
13 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܙܠ ܐܡܪ ܠܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܠܥܡܘܪܝܗ̇
ܕܐܘܪܫܠܡ. ܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܪܕܘܬܐ ܠܡܫܡܥ ܦܬܓܡܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

22 Ecce ego præcipiam, Dicit Dominus, & reducam eos ad hanc civitatem, & oppugnabunt eam; & capient eam, ignéque succendent : & civitates Judæ redigam in solitudinem præ incolarum defectu.

CAP. XXXV.

1 Sermo qui fuit ad Jeremiam à Dominò in diebus Jojacim filii Josiæ regis Judæ, dicen-
2 do; Vade ad familiam filiorum Rechebiami, alloquere eos, & introduc eos in ædem Dñi in unam cauponarũ, & præbe illis vinum bi-
3 bendũ. Igitur adduxi Jozaniam filiũ Amariæ filii Habsaniæ, fratres ejus, filios ej⁹ omnes, to-
4 tam denique familiam Rechebiami, Et introduxi eos in ædem Dñi, in domum filiorũ Hananis filii Gedaliæ prophetæ Dei, cujus domus vicina erat principibus habitantibus ultra domum Maasiæ filii Sallumi custodis li-
5 minis. Cúmque proposuissem filiis familiæ Rechebiami lagenas vino plenas, calicésque;
6 dixi eis, Bibite vinum. Responderunt, Non bibimus vinum; quia Jonadab Rechabi filius pater noster præcepit dixítque nobis, Ne bibitote vinum, vos aut filii vestri, in æternum :
7 Domos ne ædificate vobis, semen ne serite, vineas ne plantate, neque sunto vobis; sed in tentoriis habitate cunctis diebus, ut vivatis multis diebus super faciem terræ in qua pere-
8 grini estis. Quare nos integrè obtemperantes mandato Jonadabi filii Rechabi patris nostri, quo mandavit nobis ne vinum biberem⁹ cunctis diebus nostris, neque nos, neque uxores
9 nostræ, neque filii, neque filiæ nostræ; Et ne domos ædificaremus ad habitationem nostrã; neque vineas, aut agros, aut sementem possi-
10 deremus : Habitavimus in tentoriis, & obedivimus, atque perfecimus quicquid præcepit
11 nobis Jonadab pater noster. Verùm cùm ascendisset Nebuchadnosar rex Babyloniæ contra terram istam, decrevimus ingredi Jerosolymam metu exercitûs Chaldæorum & exercitûs Adumæorum, & habitavimus in Je-
12 rusalem. Tunc fuit sermo Domini ad Jere-
13 mam prophetam, dicendo; Sic ait Dominus exercituum Deus Israelis, Abi dictum viris Judæ & civibus Jerosolymæ, An non recepturi *tandem* estis disciplinam, ut pareatis sermonibus meis, ait Dominus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * واطلبوا السلامة للارض التي سبيتكم اليها هناك * وصلوا من اجلهم الي الرب * لان
8 بسلامتهم تكون السلامة لكم * لان هكذا قال الرب * لا تضلكم الانبياء الكذبة الذين
9 فيكم * ولا تضلكم العرافون * ولا ترضوا لاحلامكم التي انتم تحلمون بها * لان هولاء
يتنبوا ظلما باسمي ولم ارسلهم *

* الاصحاح الثالث والعشرون *

10 * لان هكذا قال الرب * اذا ازمع ان تكمل ببابل سبعون سنة * اتعهدكم واقيم اقوالي
11 12 لارد سبيي الي هذا الموضع * وافكر عليكم فكر السلامة * وليس سوءا لاعطيكم * وتصلون
13 14 الي واستجيب لكم * وتطلبوني بكل قلبكم واظهر لكم [MS.Ox.* وارد سبيكم * واجمعكم
من جميع الشعوب من كل الارض التي فرقتكم فيها قال الرب * واردكم الي بلد الذي
15 16 سبيتكم منه] * لانكم قلتم * اقام لنا الرب انبياء في بابل [MS Ox. * لاجل ذلك هكذي
يقول الرب في الملك الجالس علي كرسي داود * وجميع الشعوب التي في هذه القرية * اخوتكم
17 الذين لم يسبوا معكم في السبي * هكذي يقول الرب القوي انا مرسل عليهم الحرب
18 والجوع والموت * واصيرهم مثل التين الردي الذي لا يوكل من رداته * واطردهم بالحرب
والجوع والموت * واجعلهم فزعا في جميع ممالك الارض * وعجبا ولعنة وعارا وصفيرا من
19 جميع الشعوب التي افرقهم فيها * لانهم لم يسمعوا اقوالي * لاني ارسلت اليهم جميع عبيدي
20 الانبياء وتقدمت وارسلت فلم يقبلوا منهم قال الرب * وانتم فاسمعوا قول الرب ايها السبي
21 الذي قد سبي من اورشليم الي بابل] * هكذا قال الرب على اخاب وعلي صدقيا *
وانا اسلمهم الي ايدي ملك بابل * ويضربهم تجاه عيونكم *

7 * *Postulate pacem terræ ad quam vos egi captivos, & orate pro eis Dominum; quandoquidem per eorum pacem pax erit*
8 *vobis. Sic enim dixit Dominus, Ne seducant vos prophetæ mendaces qui sunt inter vos, neque seducant vos pythones, neque præstetis fidem somniis vestris quæ*
9 *vos somniatis : Quoniam isti perversè prophetant nomine meo, nec eos misi.*

Textus vigesimus tertius.

10 * *Nam ita dixit Dominus, quando futurum est ut absolvantur in Babele septuaginta anni, visitabo vos, & præstabo sermones meos, reducendo populum meum huc in*
11 *locum : Et cogitabo de vobis cogitationem pacis, non autem mala vobis inferre.*
12 *Cúmque oraveritis me, exaudiam vos;*
13 14 *Et quæsieritis me toto corde vestro, apparebo vobis.* [MS.Ox. *Et reducam captivos vestros, & congregabo vos ex omnibus gentibus, et ex omnibus terris quò vos dispersero dicit Dominus, & reducam vos ad locum unde vos captivos*
15 *abegi.*] *Quia dixistis, Suscitavit nobis Dominus prophetas in Babele.* [MS.Ox.
16 *Propterea sic dicit Dominus de rege sedente super solium Davidis, & de toto populo qui residet in hac civitate, fratribus vestris quos non abduxerunt captivos*
17 *vobiscum in deportatione; Sic inquam ait Dominus potentissimus, Immissurus sum ego super hos gladium, famem, & pestem; & daturus sum eos sicut ficus malas, quæ non possunt comedi præ sua*
18 *pravitate : Et insectabor eos gladio fame, ac peste, & formidini exponam eos apud omnia regna terræ, stupori, & execrationi, & opprobrio, & sibilo apud o-*
19 *mnes gentes quò dispersero eos; Eò quòd non auscultârunt verbis meis, quum miserim ad eos omnes servos meos prophetas antevertendo & mittendo, at non ac-*
20 *quieverunt eis, dicit Dominus. Vos itaque audite verbum Domini, O omnes captivi qui deportati estis Jerosolymis Babylonem;*]
21 *Sic dixit Dominus de Achabo & de Sedecia, Ego quoque tradam eos in manus regis Babelis, qui percutiet eos coram oculis vestris.*

ירמיה: לו

,suis filiis præcepit quæ ,Rechab filii Jehonadab verba est Firmatum
14 הוקם את־דברי יהונדב בן־רכב אשר־צוה את־בניו
quia ; hanc diem ad usque biberunt non & , vinum bibendum non ad
לבלתי שתות־יין ולא שתו עד־היום הזה כי
,surgēdo manè vos ad sum locut⁹ ego & : sui patris præceptum audivere
שמעו את מצות אביהם ואנכי דברתי אליכם השכם
omnes vos ad Misique .me ad audistis non &;loquendo &
15 ודבר ולא שמעתם אלי: ואשלח אליכם את־כל־
Convertimini:dicendū ad,mittēdo &,surgēdo manè prophetas meos servos
עבדי הנביאים השכם ושלח לאמר שבו־
ne & , vestra studia facite bona & , mala sua via à unusquisq; obsecro
נא איש מדרכו הרעה והיטיבו מעלליכם ואל־
in habitate & ,eis serviendum ad ,alienos Deos post ambuletis
תלכו אחרי אלהים אחרים לעבדם ושבו אל־
inclinastis non &:vestris patribus &,vobis dedi quam humo
האדמה אשר־נתתי לכם ולאבתיכם ולא הטיתם את־
Jehonadab filii firmaverunt Quia .me ad audistis nec,vestram aurem
16 אזנכם ולא שמעתם אלי: כי הקימו בני יהונדב
iste populus &:eis præcepit quod ,sui patris præceptum Rechab filii
בן־רכב את־מצות אביהם אשר צום והעם הזה
Deus exercituum Deus Dominus dixit sic Idcircò.me ad audiverūt non
17 לא שמעו אלי: לכן כה־אמר יהוה אלהי צבאות אלהי
Jerusalaim habitatores omnes ad &,Jehudah ad adducens ego Ecce : Israel
ישראל הנני מביא אל־יהודה ואל כל־יושבי ירושלם
sum locutus eo pro , eis super sum locutus quod , malum omne
את כל־הרעה אשר דברתי עליהם יען דברתי
domui Et.responderūt non &,illos vocavi & : audierunt non & ,eos ad
18 אליהם ולא שמעו ואקרא להם ולא ענו: ולבית
Deus exercituum Dominus dixit Sic : Irmejahu dixit Rechabitarum
הרכבים אמר ירמיהו כה־אמר יהוה צבאות אלהי
, vestri patris Jehonadab præcepto super audivistis quod eo Pro : Israel
ישראל יען אשר שמעתם על־מצות יהונדב אביכם
præcepit quæ omnia juxta fecistis &,ejus præcepta omnia custodivistis &
ותשמרו את־כל־מצותיו ותעשו ככל אשר־צוה
Non : Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Propterea .vobis
19 אתכם: לכן כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל לא־
.diebus cunctis meas facies ad stās,Rechab filio Jehonadab ipsi vir excidetur
יכרת איש ליונדב בן־רכב עמד לפני כל־הימים:

CAP. XXXVI. לו

, Jehudah regis Josijahu filii Jehojachim quarto anno in fuit Et
1 ויהי בשנה הרבעית ליהויקים בן־יאשיהו מלך יהודה
tibi Tolle : dicendo ,Domino à Irmejahu ad hoc verbum fuit
היה הדבר הזה אל־ירמיהו מאת יהוה לאמר: קח־לך
quæ , verba omnia eo in scribes & , libri volumen
2 מגלת־ספר וכתבת אליה את כל־הדברים אשר־
:gentes omnes super & ,Jehudah super & , Israel super te ad sum locutus
דברתי אליך על־ישראל ועל־יהודה ועל־כל־הגוים
.hanc diem ad usque & , Josijahu diebus à ,te ad sum locutus die à
מיום דברתי אליך מימי יאשיהו ועד היום הזה:
ego quod malum omne Jehudah domus audiant fortè Si
3 אולי ישמעו בית יהודה את כל־הרעה אשר אנכי
, mala sua via à vir revertantur ut , eis facere cogitans
חשב לעשות להם למען ישובו איש מדרכו הרעה
Irmejahu vocavit Et .eorum peccato & ,eorū iniquitati ero propitius &
4 וסלחתי לעונם ולחטאתם: ויקרא ירמיהו
Irmejahu ore ex Baruch scripsit & ; Nerijah filium Baruch
את־ברוך בן־נריה ויכתב ברוך מפי ירמיהו את
.libri volumine super eum ad est locutus quæ , Domini verba omnia
כל־דברי יהוה אשר־דבר אליו על־מגלת־ספר:

Versio VULG. LAT.

14 Prævaluerunt sermones Jonadab
filii Rechab, quos præcepit filiis
suis ut non biberent vinum : &
non biberūt usque ad diem hanc,
quia obedierunt præcepto patris
sui : ego autem locutus sum ad
vos, de manè consurgens & loquens, & non obedîstis mihi.
15 Misique ad vos omnes servos
meos prophetas, consurgens diluculò, mitténsq; & dicens;Convertimini unusquisque à via sua
pessima,& bona facite studia vestra : & nolite sequi deos alienos , neque colatis eos : & habitabitis in terra, quam dedi vobis & patribus vestris : & non
inclinâstis aurem vestram, neque
16 audîstis me. Firmaverunt igitur filii Jonadab filii Rechab præceptum patris sui, quod præceperat eis : populus autem iste
17 non obedivit mihi. Idcircò hæc
dicit Dominus exercituum, Deus
Israel ; Ecce ego adducam super
Juda & super omnes habitatores
Jerusalem,universam afflictionē,
quā locutus sum adversùm illos :
eò quòd locutus sum ad illos, &
non audierunt : vocavi illos, &
18 non responderunt mihi. Domui autem Rechabitarum dixit
Jeremias ; Hæc dicit Dominus
exercituum, Deus Israel ; Pro eo
quòd obedîstis præcepto Jonadab patris vestri, & custodîstis
omnia mandata ejus, & fecistis
universa, quæ præcepit vobis :
19 Propterea hæc dicit Dominus exercituum,Deus Israel ; Non deficiet vir de stirpe Jonadab filii
Rechab, stans in conspectu meo
cunctis diebus.

CAP. XXXVI.

1 Et factum est in anno quarto
Joakim filii Josiæ regis Juda : factum est verbū hoc ad Jeremiam
2 à Domino, dicens; Tolle volumen libri,& scribes in eo omnia
verba, quæ locutus sum tibi adversùm Israel & Judā, & adversùm omnes gentes ; à die quâ locutus sum ad te, ex diebus Josiæ
3 usque ad diem hanc: Si fortè audiente domo Juda universa mala,
quæ ego cogito facere eis, revertatur unusquisque à via sua pessima : & propitius ero iniquitati,
4 & peccato eorum. Vocavit ergò
Jeremias Baruch filium Neriæ, &
scripsit Baruch ex ore Jeremiæ,
omnes sermones Domini quos locutus est ad eum, in volumine
libri :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ λήψονται (λ) ἀπ' αὐτῶν κατάραν ἐν
πάσῃ τῇ ἀποικίᾳ Ἰούδα ἐν Βαβυλῶνι, λέγοντες, Ποιήσαι σε κύριος, ὡς Σεδεκίαν
ἐποίησε, καὶ ὡς Ἀχιάβ, οὓς ἀπετηγάνισε
23 βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν πυρί, Δι' ἣν
ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν Ἰσραήλ, καὶ ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ
λόγον ἐχρημάτισαν ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὃν
οὐ συνέταξα αὐτοῖς· (μ) καὶ ἐγὼ μάρτυς,
24 φησὶ κύριος. Καὶ πρὸς Σαμαίαν τὸν Αἰ-
25 λαμίτην ἐρεῖς, Οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου. καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν (ν) Μα-
26 ασαίου τὸν ἱερέα εἰπέ, Κύριος ἔδωκέ σε
ἱερέα ἀντὶ Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως, γενέσθαι ἐπιστάτην ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντὶ ἀνθρώπῳ
προφητεύοντι, καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ, καὶ δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπό-
27 κλεισμα, καὶ εἰς τὸν καταράκτην. Καὶ
νῦν διατί συνελοιδορήσατε Ἱερεμίαν τὸν
ἐξ Ἀναθώθ, τὸν προφητεύσαντα ὑμῖν;
28 (ξ) Οὐ διατοῦτο ἀπέστειλε; ὅτι διὰ τοῦ
μηνὸς τούτου ἀπέστειλε πρὸς ὑμᾶς εἰς
Βαβυλῶνα, λέγων, Μακράν ἐστιν, οἰκοδομήσατε οἰκίας, καὶ κατοικήσατε, καὶ
φυτεύσατε κήπους, καὶ φάγετε τὸν καρπὸν
29 αὐτῶν. Καὶ ἀνέγνω Σοφονίας τὸ βιβλίον
30 εἰς τὰ ὦτα Ἱερεμίου. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων,
31 Ἀπόστειλον πρὸς τὴν ἀποικίαν, λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος ἐπὶ Σαμαίαν τὸν Αἰλαμίτην, Ἐπειδὴ ἐπροφήτευσεν ὑμῖν Σαμαίας, (ο) καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτόν, καὶ πεποιθέναι ἐποίησεν ὑμᾶς ἐπ' (π) ἀδίκοις,
32 Διατοῦτο οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπὶ Σαμαίαν, καὶ ἐπὶ τὸ γένος
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν μέσῳ ὑμῶν, τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθά, ἃ ἐγὼ ποιήσω ὑμῖν, οὐκ ὄψονται.

MS.A. (λ) ἐπ' (μ) κἀγὼ (ν) Μαασαίου (ξ) Ὅτι διατοῦτο ἀπέστειλεν πρὸς ὑμᾶς (ο) κἀγὼ (π) ἀδίκῳ,

22 Et assument de eis maledictionem
in omni transmigratione Juda,
in Babylone, dicentes; Faciat te
Dominus, sicut Sedeciam fecit,
& sicut Achiab : quos frixit rex
23 Babylonis in igne : Pro eo, quòd
fecerunt iniquitatem in (b) Israel, & mœchabantur uxores civium suorum, & verbum responderunt in nomine meo, quod
non præcepi eis : & ego (i) testis, ait Dominus. Et ad Same-
24 am Ælamitem dices ; Non (k)
25 misi te nomine meo. Et ad Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem
26 (l) dic ; Dominus dedit te sacerdotem pro Jodae sacerdote,
ut esses præfectus in domo Domini omni homini prophetanti, &
omni homini insanienti; & dabis
eum in custodiam, & in (m) cataractam. Et nunc quarè simul
27 (n) contumeliis affecistis Hieremiam, qui ex Anathoth, qui pro-
28 phetavit vobis? Non (o) propter
hoc misit : quia per mensem
hanc misit ad (p) vos in Babylonem, dicens; Longè est: ædificate domos, & habitate; & plantate hortos, & comedite fructum eorum. Et legit Sophonias
29 librum in auribus Hieremiæ. Et
30 factum est verbum Domini ad
Hieremiam, dicens; Mitte ad
31 transmigrationem, dicens; Sic
dixit Dominus super Sameam(q)
Ælamitem ; Quoniam prophetavit vobis Samaas, & ego non
misi eum, & confidere vos fecit
32 super iniquis : Propter hoc sic
dixit Dominus ; Ecce ego visitabo super Sameam, & super
genus ejus : & non erit de eis
homo in medio vestrî, ad videndum : bona, quæ ego faciam
vobis, (r) non videbunt.

Cap. 30. Vulg.Lat.

ΚΕΦ. λζ'.

1 Ο ΛΟΓΟΣ Ο (α) ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣ ΙΕΡΕΜΙΑΝ ΠΑΡΑ
2 ΚΥΡΙΟΥ, ΕΙΠΕΙΝ, Οὕτως εἶπε κύριος
ὁ θεὸς Ἰσραήλ, λέγων, Γράψον πάντας
τοὺς λόγους, (β) οὓς ἐχρημάτισα πρὸς σὲ
3 ἐπὶ βιβλίου. Ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν λαοῦ
μου Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα, εἶπε κύριος (γ), καὶ
ἀποστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν, ἣν ἔδωκα τοῖς
πατράσιν αὐτῶν, καὶ κυριεύσουσιν αὐτῆς.
4 ΚΑΙ ΟΥΤΟΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΟΥΣ ΕΛΑΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ ΕΠΙ ΙΣΡΑΗΛ
5 ΚΑΙ ΙΟΥΔΑ. Οὕτως εἶπε κύριος, Φωνὴν φόβου (δ) ἀκούσεσθε· φόβος, καὶ οὐκ ἔστιν
εἰρήνη.

CAP. XXXVII.

1 VERBUM, quod factū est ad
Hieremiam à Domino, dicendo ;
2 Sic dixit Dominus Deus Israel,
dicens ; Scribe omnia verba, quæ
respondi ad te, super librum :
3 Quia ecce dies veniunt, dicit
Dominus : & redire faciam
transmigrationem populi mei Israel, & Juda, ait Dominus : &
reducam eos in terram, quam
dedi patribus eorum : & dominabuntur ejus. ET Hæc sunt
4 verba quæ loquutus est Dominus
5 super Israel, & Judam. Sic ait
Dominus; Vocem timoris audietis: timor, & non est pax.

MS.A. (α) ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ (β) οὓς ἐγὼ (γ) παντοκράτωρ, καὶ (δ) ἀκούσατε·

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 אתקימו פתגמי יונדב בר רכב דפקיד ית בנוהי בדיל דלא למשתי חמרא ולא אשתיאו
עד יומא הדין ארי קבילו ית תפקדתא דאבוהון ואנא שלחית לותכון ית כל עבדי נבייא
15 מקדים וממלל ולא קבלתון למימרי: ושלחית לותכון ית כל עבדי נבייא מקדים
ומשלח למימר תובו כען גבר מאורחיה בישתא ואתקינו עובדיכון ולא תהכון בתר
טעות עממיא למפלחהון ותיבו על ארעא דיהבית לכון ולאבהתכון ולא ארכנתון ית
16 אודניכון ולא קבלתון למימרי: ארי אקימו בני יונדב בר רכב ית תפקדתא דאבוהון
17 דפקדנון ועמא הדין לא קבילו למימרי: בכן כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל הא
אנא מיתי על אנש יהודה ועל כל יתבי ירושלם ית כל בישתא דגזרית עליהון חלף
18 דשלחית לותהון ית כל עבדי נבייא ולא קבילו ואתנביאו להון ולא תבו: ולבני בית
רכב אמר ירמיה כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל חלף דקבלתון לתפקידת יהונדב
19 אבוכון ונטרתון ית כל פקודוהי ועבדתון ככל דפקיד יתכון: בכן כדנן אמר יי צבאות
אלהא דישראל לא יפסוק גבר ליונדב בר רכב משמש קדמי כל יומיא:

לו

1 והוה בשתא רביעיתא ליהויקים בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה הוה פתגמא
2 הדין עם ירמיה מן קדם יי למימר: סב לך מגלת ספרא ותכתוב עלה ית כל פתגמיא
דמללית עמך על ישראל ועל יהודה ועל כל עממיא מיומא דמללית עמך מיומי
3 יאשיה ועד יומא הדין: מאים ישמעון דבית יהודה ית כל בישתא דאנא מחשיב למעבד
4 להון בדיל דיתובון גבר מאורחיה בישתא ואשבוק לחוביהון ולחטאיהון: וקרא
ירמיהו ית ברוך בר נריה וכתב ברוך מפום דירמיה ית כל פתגמיא דיי דמליל עמיה
על מגלת ספרא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Confirmata sunt verba Jonadab filii Rechab quæ præcepit filiis suis, ut
non biberent vinum : & non biberunt usq; in diem hanc, quia obedierunt
præcepto patris sui. Et ego misi ad vos omnes servos meos prophetas, manè
15 consurgens & loquens, & non obedistis verbo meo. Et misi ad vos omnes
servos meos prophetas, manè consurgens & mittens;dicens: Convertimini
nunc unusquisq; à via sua mala, & dirigite opera vestra ; & ne ambuletis
post idola populorum ut serviatis eis : & habitate in terra quam dedi
vobis & patribus vestris : & non inclinâstis aures vestras, nec obedistis
16 verbo meo. Firmaverunt enim filii Jonadab, filii Rechab, præceptum patris sui quod præceperat eis, & popul⁹ hic non obedierunt verbo meo.
17 Propterea hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel : Ecce ego adducam super viros Juda, & super omnes habitatores Jerusalem omne malum
quod decrevi adversùs illos, eo quòd misi ad eos omnes servos meos prophetas, & non obedierunt, & prophetarunt eis, & non sunt conversi.
18 Filiis autem dom⁹ Rechab dixit Jeremias : Hæc dicit Dn̄s exercituum Deus
Israel, Pro eo quòd obedistis præcepto Jonadab patris vestri, & custodistis
19 omnia mandata ejus; & fecistis juxta omnia quæ præcepit vobis. Propterea hæc dicit Dn̄s exercituum De⁹ Israel, Non deficiet vir de Jonadab filio
Rechab, ministrans coram me, cunctis diebus.

CAP. XXXVI.

1 Et factum est in anno quarto Joachim filii Josiæ regis trib⁹ dom⁹ Juda,
2 factum est verbum istud cum Jeremia à facie Dn̄i; dicens: Tolle tibi volumen libri, & scribes in eo omnia verba quæ locut⁹ sum tecum, super Israel
& super Judam, & super omnem populum, à die qua locut⁹ sum tecum ;
3 à dieb⁹ Josiæ, & usque in diem hanc. Fortè audient viri dom⁹ Juda omne
malum quod ego cogito facere, & convertentur unusquisq; à via sua mala,
4 & dimittam delicta & peccata eorum. Et vocavit Jeremias Baruch filium
Neriæ ; & scripsit Baruch ex ore Jeremiæ omnia verba Domini, quæ locutus est cum eo in volumine libri.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܩܡܘ ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܝܘܢܕܒ ܒܪ ܪܟܒ. ܕܦܩܕ ܠܒܢܘܗܝ ܕܠܐ ܢܫܬܘܢ ܚܡܪܐ. ܘܠܐ ܐܫܬܝܘ
ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܥܘ ܦܘܩܕܢܗ ܕܐܒܘܗܘܢ. ܘܐܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܘܩܕܡܬ ܘܐܡܪܬ
15 ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ. * ܘܫܕܪܬ ܠܘܬܟܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝ ܢܒܝܐ. ܘܩܕܡܬ ܘܫܕܪܬ ܘܐܡܪܬ. ܬܘܒܘ
ܟܠ ܐܢܫ ܡܢ ܐܘܪܚܗ ܒܝܫܬܐ. ܘܬܩܢܘ ܥܒܕܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܬܐܙܠܘܢ ܒܬܪ ܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ
ܠܡܦܠܚܘ ܐܢܘܢ. ܘܬܬܒܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐܒܗܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܐܪܟܢܬܘܢ ܐܕܢܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢܢܝ.
16 * ܗܐ ܩܡܘ ܒܢܘܗܝ ܕܝܘܢܕܒ ܒܪ ܪܟܒ ܦܘܩܕܢܗ ܕܐܒܘܗܘܢ ܕܦܩܕ ܐܢܘܢ. ܥܡܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܠܐ
17 ܫܡܥܢܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܥܠ ܝܗܘܕܐ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝ ܐܘܪܫܠܡ.
ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܕܐܡܪܬ ܥܠܝܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܠܗܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܘ. ܘܩܪܝܬ ܠܗܘܢ ܘܠܐ
18 ܥܢܘܢܝ. * ܘܠܒܢܝ ܪܟܒ ܐܡܪ ܐܪܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ
ܕܐܝܣܪܝܠ: ܚܠܦ ܕܫܡܥܬܘܢ ܦܘܩܕܢܗ ܕܝܘܢܕܒ ܐܒܘܟܘܢ. ܘܢܛܪܬܘܢ ܟܠܗܘܢ
19 ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܥܒܕܬܘܢ ܐܝܟ ܕܦܩܕܟܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ
ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܠܐ ܢܬܒܨܪ ܓܒܪܐ ܠܝܘܢܕܒ ܒܪ ܪܟܒ. ܕܩܐܡ ܩܕܡܝ
ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ.

* ܫܠܡ * ܠܘ *

1 * ܘܗܘܐ ܒܫܢܬܐ ܕܐܪܒܥ ܠܝܘܝܩܝܡ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ
2 ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܣܒ ܠܟ ܡܓܠܬܐ ܕܟܬܒܐ. ܘܟܬܘܒ
ܒܗ ܟܠܗܘܢ ܡܠܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟ. ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܘܥܠ ܝܗܘܕܐ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ
3 ܥܡܡܐ. ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟ. ܡܢ ܝܘܡܘܗܝ ܕܝܘܫܝܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. * ܟܒܪ
ܢܫܡܥܘܢ ܒܝܬ ܝܗܘܕܐ. ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܕܡܬܚܫܒ ܐܢܐ ܠܡܥܒܕ ܠܗܘܢ. ܘܢܬܘܒܘܢ
4 ܟܠ ܐܢܫ ܡܢ ܐܘܪܚܗ ܒܝܫܬܐ. ܘܐܫܒܘܩ ܠܗܘܢ ܥܘܠܗܘܢ ܘܚܛܗܝܗܘܢ. * ܘܩܪܐ ܐܪܡܝܐ
ܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܪܝܐ. ܘܟܬܒ ܒܪܘܟ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܐܪܡܝܐ. ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܘܗܝ
ܕܡܪܝܐ ܕܐܡܪ ܠܗ. ܥܠ ܡܓܠܬܐ ܕܟܬܒܐ.

14 * Inviolati fuerunt sermones Jonadabi filii Rechabi, quo præcipiente filiis suis ne vinum
biberent, haud biberunt in hunc usque diem,
quòd obtemperaverint interdicto patris sui:
ego autem dixi vobis atque prædixi, & non
15 paruistis: Misi ad vos omnes servos meos
prophetas, prǽmaturè misi, & dixi, Revertimini quisque à via sua pessima, & emendate
actiones vestras, néve sectemini deos alienos
ad colendū eos, ut permaneatis in terra quam
dedi vobis & majoribus vestris : vos tamen
nec aurem vestrā inclinâstis, nec audîstis me.
16 Ecce præstiterunt filii Jonadabi filii Rechabi
mandatum patris sui quod præceperat eis;
populus autem iste non obedierunt mihi :
17 Propterea adducturus sum super Judam &
super omnes cives Jerosolymæ totum illud
malum quod decrevi contra eos; quia mihi
ipsos colloquenti non auscultârunt, & eos
18 vocanti non responderunt. Familiæ verò Rechebiarum dixit Jeremia ; Sic ait Dominus potentissimus Deus Israelis, Eò quòd paruistis
mandato Jonadabi patris vestri, & observâstis omnia præcepta ipsius, & executi estis
19 quicquid jussit vobis : Propterea sic ait Dominus potentissimus Deus Israelis, Non deficiet vir Jonadabo filio Rechabi, qui stet coram me cunctis diebus.

CAP. XXXVI.

1 * Factum est præterea anno quarto Jojacimi
filii Josiæ regis Judæ, ut esset sermo iste ad
2 Jeremiam à Domino, hisce verbis; Sume tibi
volumen libri, & scribe in eo omnes sermones quos dixi tibi de Israele, de Juda, & de
cunctis gentibus ab ea die quâ te sum allocutus, à diebus Josiæ ad præsentem usque
3 diem : Si fortè audientes Judæi omne malum quod eis facere delibero, revertantur
quisque à via sua mala, & dimittam culpas &
4 scelera eorum. Quamobrem advocavit Jeremia Baruchum Neriæ filium, scripsítque Baruch dictante Jeremiâ omnes Domini sermones quos ad utrumque locutus fuerat, in volumine libri.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وياخذون عليهم لعنات في جميع جلوة يهودا ببابل * قايلين يصنع بك الرب كما صنع
23 بصدقيا * وبمثل اسياب الذين سلقهم ملك بابل بالنار * لاجل الاثم الذي صنعاه في
ايروسليم * وسعوا بنساء بلديهم * واظهروا قولا باسمي الذي انا لم امرهم به * وانا شهيد
24 25 قال الرب * * ولصفونيا بن صاماآو قال الرب * دفعتك كاهنا عوض ايودا الكاهن لتكون
26 27 فيما في بيت الرب لكل انسان يتنبي ولكل انسان يجن * وتدفعه للرباط والسجن * والان لماذا
28 تسمون ارميا الذي من اناتوت الذي يتنبا لكم * اليس لاجل هذا ارسل اليكم الي
29 بابل * قايلا طويل هو * ابنوا بيوتا واسكنوا واغرسوا بساتين وكلوا ثمرهم * وقرا صفونيا السفر
30 31 في اذني ارميا * وكان قول الرب الي ارميا قايلا * ارسل الي الجلوة قايلا هكذا قال الرب الي
صاماآ الاهوازي * من اجل ان صاماآء تنبا لكم وانا لم ارسله * وصنع ظلما لتتوكلوا
32 اسم عليه * لاجل هذا هكذا قال الرب * ها انا اطلع على صاماآء وعلي جنسه * ولا يكون
له انسان في وسطكم ليري الخيرات التي انا اصنعها لكم * ولا يعاينوها *

1 * الفصل السابع والثلثون * * القول الصاير الي ارميا من قبل الرب ليقول *
2 * هكذا قال الرب اله اسرايل قايلا * اكتب جميع هذه الاقوال التي اظهرتها انا لك في سفر *
3 * لان ها ايام تاتي قال الرب * وارد جلوة سعبي اسرايل ويهودا قال الرب * واردهم الي الارض
التي اعطيت اباهم * ويسودون على الارض *
4 * وهذه الاقوال التي تكلم الرب بها على اسرايل وعلي يهودا *
5 * هكذا قال الرب * اسمعوا صوت خوفه * خوف وليس تكون سلامه *

22 * Et ab his desument formam execrationum in tota captivitate Judæ in Babele,
dicentes ; Faciat tibi Dominus quemadmodum fecit Sedeciæ, & quemadmodum Achabo, quos igne coxit rex Babe-
23 lis Propter impietatem quam perpetrârunt in Jerusalem, mœchantes cum uxoribus popularium suorum, & meo nomine
sermonem promulgantes, quem non præceperam eis : & horum testis ego sum,
24 ait Dominus. Ad Sophoniam autem
25 Samæi filium dixit Dominus ; Posui te
26 sacerdotem loco Ajodai sacerdotis, ut
esses præses in domo Domini contra omnem hominem prophetantem & omnem
hominem insanientem, cúmque vinculis
27 & carceri trades : Quare ergò contumeliis afficitis Jeremiam Anathothitem
28 qui prophetat vobis ? An non hac de re
misit ad vos in Babelem, dicens ; Longa
erit mora, ædificate domos, & inhabitate ; serite hortos, & vescimini fructibus
29 eorum. Libellum hunc legit Sophonias
30 audiente Jeremiâ. Deinde fuit sermo
31 Domini ad Jeremiam, dicens ; Mitte ad
captivitatem, dicens ; Ita dixit Dominus
ad Samæam Elamitam, Quia Samæa prophetavit vobis, cùm ego non miserim eum,
& fabricavit iniquitatem cui vos fideretis : Ideò sic ait Dominus, Ecce ego in-
32 visam Samæam & genus ejus, neque remanebit illi quisquam in medio vestrî, ad
fruendum bonis quæ ego facturus sum vobis, neque videndum illa.

CAP. XXXVII.

1 Sermo habitus cum Jeremia à Domino, ut diceret ;
2 Sic locutus est Dominus Deus Israelis, dicens ; Scribe omnes hos sermones quos in-
3 dicavi tibi, in libro : Quoniam ecce dies venturi sunt, dixit Dominus, cùm reducam captivitatem populi mei Israelis &
Judæ dixit Dominus ; reducam eos ad terram quam dedi patribus eorum,
& dominabuntur super terram.
4 Atque hi sunt sermones quos locutus est Dominus de Israele & de
Juda.
5 Ita dixit Dominus, Audite vocem ejus horrendam. Terror, non autem pax erit.

ירמיה: לו

potero non ,clauſus Ego : dicendo ,Baruch Irmejahu præcepit Et
ויצוה ירמיהו את־ברוך לאמר אני עצור לא אוכל 5
, volumine in leges & ,tu intrabis Et .Domini domum ingredi
לבוא בית יהוה׃ ובאת אתה וקראת במגלה 6
populi auribus in Domini verba ,meo ore ex ſcripſiſti quod
אשר־כתבת מפי את־דברי יהוה באזני העם
: Jehudah omnis auribus in etiam & : jejunii die in ,Domini domo
בית יהוה ביום צום וגם באזני כל־יהודה
eorum deprecatio cadat fortè Si .ea leges ſuis civitatibus de venientium
הבאים מעריהם תקראם׃ אולי תפל תחנתם 7
magnus quia : mala ſua via à vir revertantur & ,Domini facies ad
לפני יהוה וישבו איש מדרכו הרעה כי־גדול
.hunc populum ad Dominus eſt locutus quam ,ira & naſus
האף והחמה אשר־דבר יהוה אל־העם הזה׃
Irmejahu ei præcepit quæ omnia juxta Nerijah filius Baruch fecit Et
ויעש ברוך בן־נריה ככל אשר־צוהו ירמיהו 8
fuit Et .Domini domo Domini verba libro in legendo ,propheta
הנביא לקרא בספר דברי יהוה בית יהוה׃ ויהי 9
Jehudah regis Joſijahu filii Jehojachim quinto anno in
בשנה החמשית ליהויקים בן־יאשיהו מלך־יהודה
populo omni Domini facies ad jejunium prædicaverunt nono menſe in
בחדש התשעי קראו צום לפני יהוה כל־העם
Jehudah urbibus de venientibus populo univerſo & ,Jeruſalaim in
בירושלם וכל־העם הבאים מערי יהודה
Irmejahu verba libro in Baruch Legitque .Jeruſalaim in
בירושלם׃ ויקרא ברוך בספר את־דברי ירמיהו 10
,ſcribæ Saphan filii Ghemarjahu cubiculo in ,Domini domo
בית יהוה בלשכת גמריהו בן־שפן הספר
auribus in ,novæ Domini domus portæ oſtii ſuperiori atrio in
בחצר העליון פתח שער בית־יהוה החדש באזני
Saphan filii Ghemarjahu filius Michajehu audivit Et .populi omnis
כל־העם׃ וישמע מכיהו בן־גמריהו בן־שפן 11
Deſcenditque .libro deſuper Domini verba omnia
את־כל־דברי יהוה מעל הספר׃ וירד 12
omnes ibi ecce & : ſcribæ cubiculum ſuper regis domum
בית־המלך על־לשכת הספר והנה־שם כל־
, Semahjahu filius Delajahu & ,ſcriba Eliſamah : ſedentes principes
השרים יושבים אלישמע הספר ודליהו בן־שמעיהו
Sidchijahu & ,Saphan filius Ghemarjahu & ,Hachbor filius Elnathan &
ואלנתן בן־עכבור וגמריהו בן־שפן וצדקיהו
Michajehu eis indicavit Et .principes univerſi & ,Chananjahu filius
בן־חנניהו וכל־השרים׃ ויגד להם מכיהו 13
libro in Baruch legendo in , audivit quæ verba omnia
את כל־הדברים אשר שמע בקרא ברוך בספר
, Baruch ad principes omnes miſerunt Et .populi auribus in
באזני העם׃ וישלחו כל־השרים אל־ברוך 14
dicendum ad ,Chuſi filii Selemjahu filii Nethanjahu filium Jehudi
את־יהודי בן־נתניהו בן־שלמיהו בן־כושי לאמר
illud ſume ,populi auribus in eo in legiſti quo Volumen
המגלה אשר קראת בה באזני העם קחנה
volumen Nerijah filius Baruch tulit & : abi &,tua manu in
בידך ולך ויקח ברוך בן־נריהו את־המגלה
, nunc Sede : eum ad dixerunt Et .eos ad venit &,ſua manu in
בידו ויבא אליהם׃ ויאמרו אליו שב נא 15
.eorum auribus in Baruch legit & : noſtris auribus in illud lege &
וקראנה באזנינו ויקרא ברוך באזניהם׃
ad vir expaverunt ,verba omnia eos audire ſecundùm fuit Et
ויהי כשמעם את־כל־הדברים פחדו איש אל־ 16
regi nuntiabimus Nuntiando : Baruch ad dixerunt & , ſuum ſocium
רעהו ויאמרו אל־ברוך הגיד נגיד למלך
.hæc verba omnia
את כל־הדברים האלה׃

Verſio VULG. LAT.

5 Et præcepit Jeremias Baruch, dicens; Ego clauſus ſum, nec valeo 6 ingredi domum Domini. Ingredere ergò tu, & lege de volumine, in quo ſcripſiſti ex ore meo, verba Domini, audiente populo in domo Domini, in die jejunii: inſuper & audiente univerſo Judâ, qui veniunt de civitatibus 7 ſuis, leges eis: Si fortè cadat oratio eorum in conſpectu Domini, & revertatur unuſquiſque à via ſua peſſima: quoniam magnus furor & indignatio eſt, quam locutus eſt Dominus ad- 8 versùs populum hunc. Et fecit Baruch filius Neriæ, juxta omnia, quæ præceperat ei Jeremias propheta, legens ex volumine ſermones Domini in domo Domini. 9 Factum eſt autem in anno quinto Joakim filii Joſiæ regis Juda, in menſe nono: prædicaverunt jejunium in conſpectu Domini omni populo in Jeruſalem, & univerſæ multitudini, quæ confluxerat de civitatibus Juda in Jeruſa- 10 lem. Legitque Baruch ex volumine ſermones Jeremiæ in domo Domini, in gazophylacio Gamariæ filii Saphan ſcribæ, in veſtibulo ſuperiori, in introitu portæ novæ domûs Domini, audien- 11 te omni populo. Cúmque audîſſet Michæas filius Gamariæ filii Saphan omnes ſermones Do- 12 mini ex libro: Deſcendit in domum regis ad gazophylacium ſcribæ: & ecce ibi omnes principes ſedebant: Eliſama ſcriba, & Dalaias filius Semeiæ, & Elnathan filius Achobor, & Gamarias filius Saphan, & Sedecias filius Hananiæ, & univerſi prin- 13 cipes. Et nunciavit eis Michæas omnia verba, quæ audivit legente Baruch ex volumine in au- 14 ribus populi. Miſerunt itaque omnes principes ad Baruch, Judi filium Nathaniæ filii Selemiæ, filii Chuſi, dicentes; Volumen, ex quo legiſti audiente populo, ſume in manu tua, & veni. Tulit ergò Baruch filius Neriæ volumen in manu ſua, & venit ad 15 eos. Et dixerunt ad eum; Sede, & lege hæc in auribus noſtris. Et legit Baruch in auribus eorum. 16 Igitur cùm audîſſent omnia verba, obſtupuerunt unuſquiſque ad proximum ſuum: & dixerunt ad Baruch; Nuntiare debemus regi omnes ſermones iſtos.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

6 Ἐρωτήσατε, καὶ ἴδετε, εἰ ἔτεκεν ἄρσεν; καὶ περὶ φόβου, ἐν ᾧ καθέξουσιν ὀσφὺν καὶ σωτηρίαν; διότι ἑώρακα πάντα ἄνθρωπον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ· ἐστράφησαν πρόσωπα εἰς ἴκτερον. 7 (δ) Ὅτι ἐγενήθη μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ οὐκ ἔστι τοιαύτη· καὶ χρόνος στενός ἐστι τῷ Ἰακώβ, καὶ ἀπὸ τούτου σωθήσεται. 8 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, εἶπε κύριος, συντρίψω (ε) τὸν ζυγὸν ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτῶν, καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διαῤῥήξω· καὶ οὐκ ἐργῶνται αὐτοὶ 9 ἔτι (ζ) ἀλλοτρίοις. Καὶ ἐργῶνται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν· καὶ τὸν Δαυὶδ (η) βασιλέα αὐτῶν ἀναστήσω 12 αὐτοῖς. Οὕτως (θ) εἶπε κύριος, Ἀνέστησα (ι) σύντριμμα, ἀλγηρὰ ἡ 13 πληγή σου, Οὐκ ἔστι κρίνων κρίσιν σου, εἰς ἀλγηρὸν ἰατρεύθης, (κ) ὠφέ- 14 λεια σοι οὐκ ἔστι. Πάντες οἱ φίλοι σου ἐπελάθοντό σου, οὐ μὴ ἐπερωτήσωσιν· ὅτι πληγὴν ἐχθροῦ ἔπαισά σε, παιδείαν στερεάν· ἐπὶ πᾶσαν ἀδικίαν σου ἐπλήθυναν αἱ ἁμαρτίαι σου. 16 Διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἔσθοντές σε βρωθήσονται, καὶ πάντες οἱ ἐχθροί σου 15 κρέας αὐτῶν πᾶν ἔδονται· Ἐπὶ πλῆθος (λ) ἀδικιῶν σου ἐπληθύνθησαν αἱ ἁμαρτίαι σου· ἐποίησαν ταῦ- 16 τά σοι· Καὶ ἔσονται οἱ διαφοροῦντές σε εἰς διαφόρημα, καὶ πάντας τοὺς (μ) προνομεύσαντάς σε δώσω εἰς προνομήν. 17 Ὅτι ἀνάξω τὸ (ν) ἴαμά σου, ἀπὸ πληγῆς ὀδυνηρᾶς ἰατρεύσω σε, φησὶ κύριος· ὅτι Ἐσπαρμένη ἐκλήθης, θήρευμα ὑμῶν ἐστιν, ὅτι ζητῶν οὐκ 18 ἔστιν αὐτήν. Οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστρέψω τὴν (ξ) ἀποικίαν Ἰακώβ, καὶ τὴν (ο) αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω· καὶ οἰκοδομηθήσεται πόλις ἐπὶ (π) τὸ ὕψος αὐτῆς, καὶ ὁ λαὸς κατὰ τὸ κρίμα αὐτοῦ 19 καθεδεῖται. Καὶ ἐξελεύσονται ἀπ' αὐτῶν ᾄδοντες, (ρ) φωνὴ παιζόντων· καὶ πλεονάσω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ἐλαττωθῶσι.

6 Interrogate, & videte, ſi generat maſculus? (a) & de timore, in quo detinebunt lumbum, & ſalutem? quarè vidi omnem hominem, & manus ejus ſuper lumbum (b) ejus? Verſæ ſunt facies in aurugi- 7 nem; (c) Quia facta eſt magna dies illa, & non eſt talis: & tempus anguſtum eſt Jacob; & ex iſto ſalvabitur. In die illa, 8 dixit Dominus, conteram jugum de collo eorum: & vincula eorum dirumpam: & non operabuntur ipſi ul- 9 trà alienis: Et operabuntur Domino Deo ſuo. Et David regem eorum ſuſcitabo (d) eis: Sic ait Do- 12 minus; (e) Suſcitavi contritionem: doloroſa eſt pla- 13 ga tua: Non eſt qui judicet judicium tuum: in dolore curata es: utilitas 14 tibi non eſt. Omnes amici tui obliti ſunt tuî: non (f) interrogabunt: quia plagâ inimici percuſſi te, diſciplinâ forti ſuper omnem iniquitatem tuam. Multiplicata 16 ſunt peccata (g) tua. Proptereà omnes qui comedunt te, devorabuntur: & omnes inimici tui (h) carnem 15 ſuam omnem comedent. (Propter multitudinem iniquitatum tuarum (i) multiplicata ſunt peccata tua: 16 fecerunt hæc tibi:) Et erunt, (k) qui vaſtant te, in vaſtationem: et omnes, qui diripuerunt te, dabo in 17 direptionem: Quia (l) obducam curationem tuam: à plaga doloroſa curabo te, ait Dominus: quia Diſperſa vocata es: (m) venatio ve- 18 ſtra eſt: quia non eſt qui quærat eam. Sic dixit Dominus; Ecce ego reducam tranſmigrationem Jacob: et captivitati ejus miſerebor. Et ædificabitur civitas ſuper altitudinem ejus: et (n) populus juxta judicium ſu- 19 um ſedebit. Et egredientur ab eis canentes, vox ludentium: et multiplicabo eos, et non minuentur.

MS.A. (δ) Ἐγενήθη, ὅτι μεγάλη (ε) ζυγὸν ἀπὸ τραχήλου (ζ) ἐν ἀλλοτρίοις, (η) τὸν βασιλέα (θ) λέγει (ι) σύντριμμά σου, (κ) ὠφέλεια οὐκ ἔστιν σοι. (λ) ἀδικίας (μ) προνομεύοντάς (ν) ἱμάτιόν (ξ) αἰχμαλωσίαν (ο) ἀποικίαν (π) τεῖχος αὐτῆς, (ρ) καὶ φωνὴ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ופקיד ירמיה ית ברוך למימר אנא כלי לית אנא יכיל למעל לבית מקדשא דיי׃ 5
ותיתי את ותקרי במגלתא דכתבתא מפומי ית פתגמיא דיי קדם עמא בבית מקדשא דיי 6
ביומא דצומא ואף קדם כל בית יהודה דאתן מקרויהון תקרינון׃ מאים תתקבל 7
בעותהון קדם יי ויתובון גבר מאורחתיה בישתא ארי רב רוגזא וחמתא דגזר יי על
עמא הדין׃ ועבד ברוך בר נריה ככל די פקדיה ירמיה נביא למקרי בספרא פתגמא 8
דיי בית מקדשא דיי׃ והוה בשתא חמשתא ליהויקים בר יאשיה מלך שבטא דבית 9
יהודה בירחא תשיעאה גזרו צומא קדם יי כל עמא בירושלם וכל עמא דאתן
מקרויא דבית יהודה בירושלם׃ וקרא ברוך בספרא ית פתגמי ירמיה נביא בבית 10
מקדשא דיי בלשכת גמריה בר שפן ספרא בדרתא עליתא במעלנא דתרע בית
מקדשא דיי מדנחאה קדם כל עמא׃ ושמע מיכיהו בר גמריה בר שפן ית כל 11
פתגמא דיי מעל ספרא׃ ונחת לבית מלכא ללשכת ספרא והא תמן כל רברביא 12
יתבין אלישמע ספרא ודליה בר שמעיה ואלנתן בר עכבור וגמריה בר שפן וצדקיה
בר חנניה וכל רברביא׃ וחוי להון מיכיהו ית כל פתגמיא דשמע כד קרא ברוך 13
בספרא קדם עמא׃ ושלחו כל רברביא לות ברוך ית יהודי בר נתניה בר שלמיה 14
בר כושי למימר מגלתא דקריתא בה קדם עמא סבהי בידך ואתא ונסיב ברוך בר נריה
ית מגלתא בידיה ואתא לותהון׃ ואמרו ליה תיב כען וקרהא קדמנא וקרא 15
ברוך קדמיהון׃ והוה כמשמעהון ית כל פתגמיא תוהו גבר לחבריה ואמרו לברוך 16
חואה נחוי למלכא ית כל פתגמיא האלין׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et præcepit Jeremias Baruch; dicens: Ego clauſus ſum, & non poſſum 5 ingredi in domum ſanctuarii Dñi. Et venies tu, & leges in volumine, in quo 6 ſcripſiſti ex ore meo, verba Dñi coram populo, in domo ſanctuarii Dñi, in die jejunii, & etiam coram omni domo Juda, qui veniunt de civitatibus ſuis, leges ea. Fortè acceptabilis erit deprecatio eorum coram Dño, 7 & convertentur unuſquiſque à via ſua mala: quoniam magnus eſt furor & indignatio quam decrevit Dñs adverſùs populum hunc. Et fecit Baruch, 8 filius Neriæ, juxta omnia quæ præcepit ei Jeremias propheta, ut legeret in libro verba Dñi, in domo ſanctuarii Dñi. Et factum eſt in anno quinto 9 Joachim filii Joſiæ regis tribus domus Juda, in menſe nono, decreverunt jejunium coram Dño omnis populus in Jeruſalem, & omnis populus qui venerat de urbibus domus Juda in Jeruſalem. Et legit Baruch in libro 10 omnia verba Jeremiæ *prophetæ*, in domo ſanctuarii Dñi, in gazophylacio Gamariæ filii Saphan ſcribæ, in atrio ſuperiori, in introitu portæ domus ſanctuarii Dñi orientalis, coram omni populo. Et audivit Michæas filius 11 Gamariæ filii Saphan omnia verba Dñi ex libro: Et deſcendit in domum 12 regis, in gazophylacium ſcribæ, & ecce ibi omnes principes ſedebant, Eliſama ſcriba, & Dalaias filius Semeiæ, & Elnathan fili⁹ Achbor, & Gamarias filius Saphan, & Sedechias filius Ananiæ, & univerſi principes. Et annuntiavit eis Michæas omnia verba quæ audivit, quando legebat Ba- 13 ruch in libro coram populo. Et miſerunt omnes principes ad Baruch Judi 14 filium Nathaniæ, filii Selemiæ, filii Chuſi; dicendo: Volumen in quo legiſti coram populo, ſume in manu tua, & veni. Et tulit Baruch filius Neriæ volumen in manu ſua, & venit ad eos. Et dixerunt ei, *Redi* nunc 15 & lege illud coram nobis: & legit Baruch coram eis. Et factum eſt, 16 cùm audiſſent omnia verba, obſtupuerunt unuſquiſque ad proximum ſuum: & dixerunt ad Baruch, Annuntiando annuntiabimus regi omnes ſermones iſtos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܦܩܕ ܐܪܡܝܐ ܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܪܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܐ ܚܒܝܫ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܥܘܠ ܠܒܝܬܗ 5
ܕܡܪܝܐ. * ܥܘܠ ܐܢܬ ܘܩܪܝ ܒܟܬܒܐ ܕܟܬܒܬ ܡܢ ܦܘܡܝ. ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܩܕܡ 6
ܥܡܐ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܒܝܘܡܐ ܕܨܘܡܐ. ܘܐܦ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܐܬܝܢ ܡܢ
ܩܘܪܝܗܘܢ ܬܩܪܐ ܐܢܘܢ. * ܕܠܡܐ ܬܬܩܒܠ ܒܥܘܬܗܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܢܬܘܒܘܢ ܐܢܫ ܡܢ ܐܘܪܚܗ 7
ܒܝܫܬܐ. ܘܢܗܦܘܟ ܡܪܝܐ ܡܢܗܘܢ ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܕܐܡܪ ܕܢܥܒܕ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܪܒܐ ܗܘ ܪܘܓܙܐ
ܘܚܡܬܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܠ ܥܡܐ ܗܢܐ. * ܘܥܒܕ ܒܪܘܟ ܒܪ ܢܪܝܐ ܟܠ ܕܦܩܕܗ ܐܪܡܝܐ 8
ܢܒܝܐ. ܟܕ ܩܪܐ ܒܟܬܒܐ ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܗܘܐ ܒܫܢܬܐ 9
ܕܚܡܫ ܠܝܘܝܩܝܡ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܒܝܪܚܐ ܬܫܝܥܝܐ ܟܪܙܘ ܨܘܡܐ ܩܕܡ
ܡܪܝܐ. ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܩܪܐ ܒܪܘܟ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܩܪܐ ܒܪܘܟ ܣܦܪܐ. ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܕܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. 10
ܒܐܣܛܘܐ ܕܓܡܪܝܐ ܒܪ ܫܦܢ ܣܦܪܐ. ܒܕܪܬܐ ܥܠܝܬܐ. ܒܡܥܠܢܐ ܕܬܪܥܐ ܚܕܬܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ.
ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ. * ܘܫܡܥ ܡܝܟܐ. ܒܪ ܓܡܪܝܐ ܒܪ ܫܦܢ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܡܪܝܐ 11
ܡܢ ܣܦܪܐ. * ܘܢܚܬ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܠܐܣܛܘܐ ܕܣܦܪܐ. ܘܚܙܐ ܬܡܢ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ 12
ܝܬܒܝܢ. ܠܐܠܝܫܡܥ ܣܦܪܐ. ܘܠܕܠܝܐ ܒܪ ܫܡܥܝܐ. ܘܠܐܠܢܬܢ ܒܪ ܥܟܒܘܪ. ܘܠܓܡܪܝܐ ܒܪ ܫܦܢ.
ܘܠܨܕܩܝܐ ܒܪ ܚܢܢܝܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ. * ܘܚܘܝ ܐܢܘܢ ܡܝܟܐ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܕܫܡܥ 13
ܟܕ ܩܪܐ ܒܪܘܟ ܣܦܪܐ ܒܐܕܢܝܗܘܢ ܕܥܡܐ. * ܘܫܕܪܘ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܠܘܬ ܒܪܘܟ. ܠܝܗܘܕܝ 14
ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܒܪ ܫܠܡܝܐ ܒܪ ܟܘܫܝ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܟܬܒܐ ܕܩܪܝܬ ܒܗ ܩܕܡ ܥܡܐ. ܫܩܘܠܝܗܝ
ܒܐܝܕܟ ܘܬܐ. ܘܫܩܠܗ ܒܪܘܟ ܒܪ ܢܪܝܐ. ܠܟܬܒܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ 15
ܬܒ ܩܪܝܝܗܝ ܩܕܡܝܢ. ܘܩܪܐ ܒܪܘܟ ܩܕܡܝܗܘܢ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ 16
ܬܘܗܘ ܐܢܫ ܒܚܒܪܗ. ܘܐܡܪܘ ܠܒܪܘܟ. ܡܚܘܝܘ ܡܚܘܝܢܢ ܠܡܠܟܐ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ.

Tum præcepit Jeremia Barucho Neriæ filio, 5 dixítque ad eum, ego detentus *carcere* non poſſum ingredi domum Domini: Ingredere 6 tu, & lege in volumine quos me dictante ſcripſiſti ſermones Domini, præſente populo, in domo Domini, die jejunii: atque etiam præſente toto populo Judæo qui venient è civitatibus ſuis, leges eos. Si fortè admittan- 7 tur preces eorum ante Dñm, & revertantur quiſque à via ſua peſſima, avertátque Dñs ab ipſis omnia mala quæ decrevit in ipſos: nam magna eſt ira & excandeſcentia quâ locutus eſt Dñs de populo iſto. Et fecit Baruch Ne- 8 riæ filius quicquid præceperat ipſi Jeremia propheta, legendo in eo libro ſermones Domini in domo Domini. Accidit enim anno 9 quinto Jojacimi filii Joſiæ regis Judæ, menſe nono, ut jejunium indicerent coram Domino totus populus qui erat Jeroſolymis, legerétq; Baruch præſente univerſo populo qui de civitatibus Judæ venerant Jeroſoymam; Lege- 10 ret inquam, Baruch ſcriba ſermones Domini quos locutus fuerat Jeremia, in domo Domini, in diverſoriis Gemariæ filii Saphanis ſcribæ in atrio ſuperiore, in veſtibulo portæ recentioris domûs Domini, præſente toto populo. Cùm autem audiìſſet Micha filius Ge- 11 mariæ filii Saphanis omnes Domini ſermones, ex eo libro; Deſcendit è domo regia in 12 diverſoria ſcribæ: & cùm ibi vidiſſet omnes principes conſidentes, Eliſemaum ſcribam, Delaiam Semaiæ filium, Elathanem Abchoris filiũ, Gemariam filiũ Saphanis, Sedeciam filium Hananiæ, & omnes principes; Et in- 13 dicâſſet eis Micha omnes ſermones quos audierat, quum legeret Baruch ſcriba audiente univerſo populo: Miſerunt omnes principes 14 ad Baruchum, Jehudium filiũ Nethaniæ filii Selamiæ filii Chuſi, & dixerunt ad eum; Volumen illud in quo legiſti præſente populo tolle manu tuâ, & veni. Quare Baruch Neriæ fili⁹, volumine manu ſuâ arrepto venit ad eos. Tum dixerunt ad illum principes, Sede, & 15 illud recita corã nobis: recitavítque illud Baruch corã ipſis. Qui cùm audiviſſent ſermones 16 illos, obſtupuerunt alter cum altero, & dixerunt Barucho, Indicabimus regi omnes ſermone iſtos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * اسالوا وانظروا أيلد الذكر ومن أجل الخوف الذي به يمسكون الحقو والمعك * من
7 أجل أني رأيت كل انسان ويداه على حقوه عادت الوجوه وصارت لليرقان * لأن ذلك اليوم
8 عظيم وليس يوجد مثله ويكون زمانا ضيقا ليعقوب ومن هناك يخلص * في ذلك اليوم قال
9 الرب * أكسر النير من وجههم وأمزق رباطاتهم * ولن يعملوا هولاء للغرباء * لكن يعملون
10 للرب الاههم * وأقيم لهم داود ملكهم [MS Ox.* وانت لا خوف عليك يا يعقوب عبدي
يقول الرب لا تنكسر يا اسراييل لاني مخلصك من ارض بعيدة * وانقذ نسلك من ارض
11 سبيهم * ويسكن يعقوب مطمانا ويرقد ويستريح ولا يكون له مودي * وانت لا خوف عليك يا
يعقوب عبدي يقول الرب لاني معك * واني مخلصك يقول الرب واجزم الهلاك على جميع
12 الشعوب التي فرقتك فيها ولا اهلكك معهم * واودبك بالعدل ولا انكبك] * هكذا قال
13 الرب * أقمت الكسر * ضربتك موجعة * وليس من يحكم حكمك * سقيت بالوجع * وليس
14 تكون لك منفعة * جميع أصحابك نسوك ولا يسألون * لأن ضربة العدو ضربتك *
15 للتأديب الشديد على كل ظلمك * كثرت خطاياك * على كثرة ظلمك كثرت *
16 خطاياك صنعت لك هذه * لأجل هذا جميع الذين يأكلونك يؤكلون وجميع أعدائك
يأكلون لحمهم * ويصير الذين ابعدوك للابعاد * وجميع الذين نهبوك أدفعهم للنهب *
17 * لأني أرفع شفاك من الضربة الوجيعة وأشفيك قال الرب * لأنك دعيت مبددة والمصيدة
18 موجودة لكم * لأن ليس من يطلبها * هكذا قال الرب * ها أنا أرد جلوة اسراييل * وأرحم
19 سبيه * ويبني مدينته على سورها * والشعب كحكمه يأكل * ويخرج منهم مسبحون وصوت
لاعبين * وأكثرهم ولا ينقصون *

* *Percontamini & videte num pariat maſculus: attamen præ terrore qui erit in eo, tenebitis lumbum ac nates: nam vidi unumquemque manibus lumbo ſuo appoſitis, immutatos vultus atque in auriginem verſos.* 6 *Dies enim ille magnus erit, nec invenietur ſimilis ei, eritque tempus calamitoſum Jacobo; ex his tamen ſervabitur.* 7 *Die illo, dixit Dominus, conteram jugum à facie eorum, & rumpam vincula eorum: & nullo modo operabuntur iſti alienis, Sed operabuntur Domino Deo* 8 *ſuo: & ſuſcitabo eis Davidem regem eorum.* 9 [MS. Oxon. *Tu ergò ne timeto ſerve mi Jacob dicit Dominus, neque conſternator O Iſraël: quoniam ego libero te è terra longinqua; et redimam ſemen tuum è terra captivitatis ſuæ; & habitabit Jacob ſecurus, & commorabitur, & quieſcet, nec quiſquam erit qui vocuerit ei.* 10 *Proinde tu ne timeto Jacob ſerve, mi dicit Dominus, quia tecum ego ſum, & ego liberaturus ſum te, dicit Dominus: exitio autem dare decrevi omnes gentes quò te diſperſero, veruntamen cum illis te minimè diſperdam, ſed caſtigaturus ſum te modicè, at non dimittam te.*] 11 *Sic dixit Dominus, Suſcitavi contritionem: plaga tua dolore plena eſt;* 12 *Nec eſt qui cauſam tuam tueatur: curata es in dolore, ſed nulla tibi fuit utilitas:* 13 *(Omnes amici tui obliti ſunt tui, nec interrogant de te) quia percuſſio inimici eſt plaga tua, ob diram animadverſionem in omne ſcelus tuum: plurima ſunt peccata tua:* 14 *Pro multitudine ſcelerum tuorum multiplicata eſt animadverſio, peccata tua hæc tibi fecerunt.* 15 *Idcircò omnes qui comederunt eam, devorabuntur, & omnes inimici tui comedent carnem ſuam: qui te procul expulerunt, erunt in expulſionem; & omnes qui te diripuerunt, dabo in direptionem.* 16 *Nam eliciam curationem tuam è plaga dolore plena, & curabo te, dixit Dominus; quia vocata es Diſperſa: & rete præſtò vobis eſt: quia non eſt qui requirat eam.* 17 *Sic ait Dominus, Ecce ego reducam tranſmigrationem Iſraelis, & miſerebor captivitatis ejus: & reædificabitur urbs ſuper murum ſuum, & populus juxta morem ſuum comedet:* 18 *Et egredientur ex eis canentes, & vox ludentium: & multiplicabo eos, & non minuentur:* 19

ירמיה : לו

quomodo nobis nunc Nuntia : dicendo ,interrogaverunt Baruch Et
17 וְאֶת־בָּרוּךְ שָׁאֲלוּ לֵאמֹר הַגֶּד־נָא לָנוּ אֵיךְ
: Baruch eis dixit Et .ejus ore ex hæc verba omnia scripsisti
18 כָּתַבְתָּ אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִפִּיו׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם בָּרוּךְ
super scribens ego & ,hæc verba omnia me ad legebat suo ore Ex
מִפִּיו יִקְרָא אֵלַי אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַאֲנִי כֹּתֵב עַל־
, tu te absconde,Vade,Baruch ad principes dixerunt Et.atramēto in libro
19 הַסֵּפֶר בַּדְּיוֹ׃ וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל־בָּרוּךְ לֵךְ הִסָּתֵר אַתָּה
regem ad sunt ingressi Et .vos ubi sciat non vir & ,Irmejahu &
20 וְיִרְמְיָהוּ וְאִישׁ אַל־יֵדַע אֵיפֹה אַתֶּם׃ וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
.scribæ Elisamah cubiculo in commendaverūt volumen & : atrium in
חָצֵרָה וְאֶת־הַמְּגִלָּה הִפְקִדוּ בְּלִשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע הַסֹּפֵר
rex misit Et .verba omnia regis aurib⁹ in nuntiaverūt Et
21 וַיַּגִּידוּ בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
Elisamah cubiculo de illud tulit &:volumen capiendum ad Jehudi
אֶת־יְהוּדִי לָקַחַת אֶת־הַמְּגִלָּה וַיִּקָּחֶהָ מִלִּשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע
omnium auribus in & , regis auribus in Jehudi illud legit & ; scribæ
הַסֹּפֵר וַיִּקְרָאֶהָ יְהוּדִי בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ וּבְאָזְנֵי כָּל־
domo sedens rex Et .regem desuper stantium , principum
22 הַשָּׂרִים הָעֹמְדִים מֵעַל הַמֶּלֶךְ׃ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בֵּית
fuit Et accensus ejus facies ad rogus & , nono mense in , hyemis
23 הַחֹרֶף בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי וְאֶת־הָאָח לְפָנָיו מְבֹעָרֶת׃ וַיְהִי
illud scidit ,quatuor & , pagellas tres Jehudi legere secundùm
כִּקְרוֹא יְהוּדִי שָׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה יִקְרָעֶהָ
adusque , rogo in qui , ignem in projicere & , scribæ scalpello in
בְּתַעַר הַסֹּפֵר וְהַשְׁלֵךְ אֶל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר אֶל־הָאָח עַד־
non Et .rogum super qui ,ignem super volumen omne consumi
24 תֹּם כָּל־הַמְּגִלָּה עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאָח׃ וְלֹא
,ejus servi omnes & , rex , sua vestimenta sciderunt nec , timuerunt
פָחֲדוּ וְלֹא קָרְעוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו
, Elnathan etiam Et .ista verba omnia audientes
25 הַשֹּׁמְעִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וְגַם אֶלְנָתָן
comburendum non ad , regem apud intercesserunt Ghemarjahu &,Delajahu &
וּדְלָיָהוּ וּגְמַרְיָהוּ הִפְגִּעוּ בַמֶּלֶךְ לְבִלְתִּי שְׂרֹף
rex præcepit Et .eos ad audivit non & : volumen
26 אֶת־הַמְּגִלָּה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם׃ וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ
& , Hazriel filio Serajahu & , Melech filio Jerachmeel
אֶת־יְרַחְמְאֵל בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־שְׂרָיָהוּ בֶן־עַזְרִיאֵל וְאֶת־
& , scribam Baruch capiendum ad , Habdeel filio Selemjahu
שֶׁלֶמְיָהוּ בֶּן־עַבְדְּאֵל לָקַחַת אֶת־בָּרוּךְ הַסֹּפֵר וְאֵת
verbum fuit Et .Dominus eos abscondit & : prophetam Irmejahu
27 יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא וַיַּסְתִּרֵם יְהוָה׃ וַיְהִי דְבַר־
,volumen regem combussisse post , Irmejahu ad Domini
יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמְּגִלָּה
: dicendo Irmejahu ore ex Baruch scripserat quæ verba &
וְאֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כָּתַב בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃
omnia eo super scribe & ,alterum volumen tibi tolle,Revertere
28 שׁוּב קַח־לְךָ מְגִלָּה אַחֶרֶת וּכְתֹב עָלֶיהָ אֵת כָּל־
,priori volumine super erant quæ , priora verba
הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַמְּגִלָּה הָרִאשֹׁנָה
Jehojachim super Et .Jehudah rex Jehojachim combussit quod
29 אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ וְעַל־יְהוֹיָקִים
combussisti Tu : Dominus dixit Sic : dices Jehudah regem
מֶלֶךְ־יְהוּדָה תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה אַתָּה שָׂרַפְתָּ
: dicendo eo super scripsisti Quare : dicendo , istud volumen
אֶת־הַמְּגִלָּה הַזֹּאת לֵאמֹר מַדּוּעַ כָּתַבְתָּ עָלֶיהָ לֵאמֹר
, hanc terram corrumpet & , Babel rex veniet Veniendo
בֹּא־יָבוֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִשְׁחִית אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
,animal & hominem ea ex faciet cessare &
וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃

Versio VULG. LAT.

17 Et interrogaverunt eum, dicentes; Indica nobis quomodò scripsisti omnes sermones istos ex ore 18 ejus. Dixit autem eis Baruch; Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos: & ego scribebam in vo-19 lumine atramento. Et dixerunt principes ad Baruch; Vade, & abscondere tu & Jeremias, & ne-20 mo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium: porrò volumen commendaverunt in gazophylacio Elisamæ scribæ: & nuntiaverunt audiente rege 21 omnes sermones. Misitque rex Judi ut sumeret volumen: qui tollens illud de gazophylacio Elisamæ scribæ, legit audiente rege, & universis principibus 22 qui stabant circa regem. Rex autem sedebat in domo hyemali in mense nono: & posita erat arula coram eo plena prunis. 23 Cumque legisset Judi tres pagellas vel quatuor, scidit illud scalpello scribæ, & projecit in igné, qui erat super arulam, donec consumeretur omne volumen i-24 gni, qui erat in arula. Et non timuerunt, neque sciderunt vestimenta sua, rex & omnes servi ejus, qui audierunt universos 25 sermones istos. Veruntamen Elnathan, & Dalaias, & Gamarias, contradixerunt regi ne combureret librum: & non audivit eos. 26 Et præcepit rex Jeremiel filio Amelech, & Saraiæ filio Ezriel, & Selemiæ filio Abdeel, ut comprehenderent Baruch scribam, & Jeremiam prophetam: abscon-27 dit autem eos Dominus. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam, postquàm combusserat rex volumen, & sermones quos scripserat Baruch 28 ex ore Jeremiæ, dicens; Rursùm tolle volumen aliud: & scribe in eo omnes sermones priores, qui erant in primo volumine, quod combussit Joakim rex 29 Juda. Et ad Joakim regem Juda dices; Hæc dicit Dominus; Tu combussisti volumen illud, dicens; Quarè scripsisti in eo annuntians; Festinus veniet rex Babylonis, & vastabit terram hanc, & cessare faciet ex illa hominem, & jumentum?

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

20 Καὶ εἰσελεύσονται οἱ υἱοὶ (σ) αὐτῶν ὡς τὸ πρότερον, ϗ τὰ μαρτύρια αὐτῶν (τ) κατὰ πρόσωπόν μου ὀρθωθήσεται. ϗ ἐπισκέ-21 ψομαι τοὺς θλίβοντας αὐτούς, Καὶ ἔσονται ἰσχυρότεροι (υ) αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτούς, ϗ ὁ ἄρχων αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. ϗ συνάξω αὐτούς, ϗ ἀποστρέψουσι πρός με· ὅτι τίς ἐστιν οὗτος ὃς ἔδωκε τὴν καρδίαν αὐτοῦ, (φ) 23 ἀποστρέψαι πρός με; φησὶ κύριος. Ὅτι ὀργὴ κυρίου ἐξῆλθε θυμώδης, ἐξῆλθεν 24 ὀργὴ στρεφομένη, ἐπ᾽ ἀσεβεῖς ἥξει. Οὐ μὴ ἀποστραφῇ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου, ἕως (χ) ποιήσει, ϗ ἕως καταστήσῃ ἐγχείρημα καρδίας αὐτοῦ, ἐπ᾽ (ψ) ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν γνώσεσθε αὐτά.

20 Et ingredientur filii eorum, ut anteà: & (o) testimonia eorum ante faciem meam dirigentur. Et visitabo tribulantes eos: 21 Et erunt fortiores (p) ejus super eos: & princeps ejus ex ipso egredietur. Et congregabo eos, & revertentur ad me: quoniam quis est iste, qui dedit cor suum reverti ad me? dicit Dominus. 23 Quoniam ira Domini egressa est furoris plena: egressa est ira ruens, super impios veniet. 24 Non avertetur ira furoris Domini; donec faciet, & donec constituet inceptum cordis sui. In novissimis diebus cognoscetis ea.

MS.A. (σ) αὐτοῦ (τ) ὡς τὸ ἀπ᾽ ἀρχῆς κατὰ (υ) αὐτῶν (φ) ἐπιστρέψαι (χ) ποιήσῃ, (ψ) ἐσχάτου

Cap. 31. Vulg.Lat.

ΚΕΦ. λη΄.

1 ΕΝ τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ, εἶπε κύριος, (α) ἔσομαι εἰς θεὸν τῷ γένει Ἰσραήλ, (β) ϗ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λα-2 όν. Οὕτως εἶπε κύριος, Εὗρον θερμὸν ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλότων ἐν (γ) μαχαίρᾳ. 3 βαδίσατε, ϗ μὴ ὀλέσητε τὸν Ἰσραήλ, Κύριος πόρρωθεν (δ) ὤφθη αὐτῷ. ἀγάπησιν (ʺ) αἰώνιον ἠγάπησά σε· διὰ τοῦτο εἵλκυσά σε 4 εἰς οἰκτείρημα. (ε) Ὅτι οἰκοδομήσω σε, ϗ οἰκοδομηθήσῃ παρθένος Ἰσραήλ· ἔτι λήψῃ τύμπανόν σου, ϗ ἐξελεύσῃ μετὰ συνα-5 γωγῆς παιζόντων. (ζ) Ὅτι ἐφυτεύσατε ἀμπελῶνας ἐν ὄρεσι Σαμαρείας, (η) φυ-6 τεύσατε ϗ αἰνέσατε, Ὅτι ἐστὶν ἡμέρα κλήσεως ἀπολογουμένων ἐν ὄρεσιν Ἐφραίμ, Ἀνάστητε, ϗ ἀνάβητε εἰς Σιὼν 7 (θ) πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος τῷ Ἰακώβ, Εὐφράνθητε, ϗ χρεμετίσατε ἐπὶ (ι) κεφαλὴν ἐθνῶν· ἀκουστὰ ποιήσατε, ϗ αἰνέσατε· εἴπατε, Ἔσωσε κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, τὸ κατάλοιπον 8 τοῦ Ἰσραήλ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω αὐτοὺς ἀπὸ Βορρᾶ, ϗ συνάξω αὐτοὺς (ʺ) ἀπ᾽ ἐσχάτου τῆς γῆς ἐν ἑορτῇ φασέκ· ϗ (ʺ) τεκνοποιήσει ὄχλον 9 πολύν, ϗ ἀποστρέψουσιν ὧδε. Ἐν κλαυθμῷ ἐξῆλθον, ϗ ἐν παρακλήσει ἀνάξω αὐτούς, αὐλίζων ἐπὶ (ʹ) διώρυγας ὑδάτων ἐν ὁδῷ ὀρθῇ, ϗ οὐ μὴ πλανηθῶσιν ἐν αὐτῇ· ὅτι ἐγενόμην τῷ Ἰσραὴλ εἰς πατέρα, ϗ Ἐ-10 φραὶμ πρωτότοκός μου ἐστίν. Ἀκούσατε λόγους κυρίου ἔθνη, ϗ ἀναγγείλατε εἰς νήσους τὰς (κ) μακρόθεν· εἴπατε, Ὁ λικμήσας τὸν Ἰσραὴλ (λ) ϗ συνάξει αὐτόν, ϗ φυλάξει αὐτόν, ὡς ὁ βόσκων ποίμνιον αὐτοῦ.

CAP. XXXVIII.

1 IN (a) tempore illo, dixit Dominus, ero in Deum generi Israel: & ipsi erunt mihi in populum. 2 Sic dixit Dominus; Inveni (b) calidum in deserto cum iis, qui perierant gladio. Ite, & nolite interficere Israel: 3 Dominus de longè (c) apparuit ei. Dilectione perpetuâ dilexi te: ideò attraxi te in miseratione. 4 (d) Quoniam ædificabo te, & ædificaberis, virgo (e) Israel: adhuc assumes tympanum tuum; & egredieris cum synagoga ludentium. 5 (f) Quia plantâstis vineas in montibus Samariæ; plantate, & laudate: 6 Quia est dies vocationis respondentium in montibus Ephræm; Surgite, & ascendite in Sion ad Dominum Deum (g) vestrum. 7 Quia sic dixit Dominus ad Jacob; Lætamini, et hinnite super caput gentium: audita facite, et laudate: dicite; Salvavit Dominus populum suum, residuum Israel. 8 Ecce ego adduco eos ab Aquilone: et congregabo eos ab extremo terræ in (h) solennitate Phasec. Et generabit filiorum turbam multam, et revertentur huc. 9 In ploratu exierunt: et in consolatione adducam eos, divertere faciens super fossas aquarum in via recta: et non errabunt in ea. Quoniam factus sum Israeli in patrem: et Ephræm primogenitus meus est. 10 Audite verba Domini, gentes: et annuntiate in insulas longinquas: dicite; Qui ventilabit Israel, et congregabit eum, et custodiet eum, quasi pastor gregem suum.

MS.A. (α) ϗ ἔσομαι (β) ϗ ἔσονταί (γ) μαχαίρῃ. (δ) ὀφθήσεται (ʺ) αἰωνίαν (ε) Ἔτι (ζ) Ἔτι φυτεύσατε (η) φυτεύσαντες φυτεύσατε (θ) ἐν ὄρεσιν κυρίου θεοῦ ὑμῶν. (ι) κεφαλῆς (ʺ) ἐπ᾽ (ʺ) τεκνοποιήσῃ (ʹ) διορυγὰς (κ) μακράν· (λ) συνάξει

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 וְיָת בָּרוּךְ שְׁאִילוּ לְמֵימַר חַוִּי כְעַן לָנָא אֵיכְדֵין כְּתַבְתָּא יָת כָּל פִּתְגָמַיָא הָאִלֵּין מִפּוּמֵיהּ׃
18 וַאֲמַר לְהוֹן בָּרוּךְ מִפּוּמֵיהּ קָרֵי לִי יָת כָּל פִּתְגָמַיָא הָאִלֵּין וַאֲנָא כָּתֵיב עַל סִפְרָא בִּדְיוֹתָא׃
19 וַאֲמַרוּ רַבְרְבַיָא לְבָרוּךְ אֱזִיל אִטְּמַר אַתְּ וְיִרְמְיָה וֶאֱנָשׁ לָא יְדַע אֵיכָא אַתּוּן׃ 20 וַאֲתוֹ לְוָת
מַלְכָּא לְדַרְתָּא וְיָת מְגִלְּתָא פַּקִּידוּ בְּלִשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע סָפְרָא וְחַוִּיאוּ קֳדָם מַלְכָּא יָת כָּל
21 פִּתְגָמַיָא׃ וּשְׁלַח מַלְכָּא יָת יְהוּדִי לְמִסַּב יָת מְגִלְּתָא וּנְסָבַהּ מִלִּשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע סָפְרָא
22 וּקְרָהָא יְהוּדִי קֳדָם מַלְכָּא וּקֳדָם כָּל רַבְרְבַיָא דְּקָיְמִין מֵעִלָּוֵי מַלְכָּא׃ וּמַלְכָּא יָתֵיב בֵּית
23 סִתְוָא בְּיַרְחָא תְּשִׁיעָאָה וְיָת נוּרָא קֳדָמוֹהִי מַדְלְקִין׃ וַהֲוָה כַּד קְרֵי יְהוּדִי תְּלָת פַּצִּין
וְאַרְבַּע בְּזַע בְּאוּמַל סָפְרָא וּרְמֵי לְנוּרָא דִּלְגוּמְרֵי עַד דִּשְׁלִימַת כָּל מְגִלְּתָא עַל נוּרָא
24 דְּעַל גּוּמְרֵי׃ וְלָא תְּוָהוּ וְלָא בְזַעוּ יָת לְבוּשֵׁיהוֹן מַלְכָּא וְכָל עַבְדּוֹהִי דִּשְׁמַעִין יָת כָּל
25 פִּתְגָמַיָא הָאִלֵּין׃ וְאַף אֶלְנָתָן וּדְלָיָה וּגְמַרְיָה בְּעוֹ מִן מַלְכָּא בְּדִיל דְּלָא לְאוֹקָדָא יָת
26 מְגִלְּתָא וְלָא קַבֵּיל מִנְּהוֹן׃ וּפַקֵּיד מַלְכָּא יָת יְרַחְמְאֵל בַּר מַלְכָּא וְיָת שְׂרָיָה בַּר עַזְרִיאֵל
וְיָת שֶׁלֶמְיָה בַּר עַבְדְּאֵל לְמִדְבַּר יָת בָּרוּךְ סָפְרָא וְיָת יִרְמְיָה נְבִיָּא וְאַגֵּין עֲלֵיהוֹן יְיָ׃
27 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה בָּתַר דְּאוֹקֵיד מַלְכָּא יָת מְגִלְּתָא וְיָת פִּתְגָמַיָא
28 דִּכְתַב בָּרוּךְ מִפּוּמָא דְיִרְמְיָה לְמֵימַר׃ תּוּב סַב לָךְ מְגִלְּתָא אוּחֲרֵי וּכְתוֹב עֲלַהּ יָת
כָּל פִּתְגָמַיָא קַדְמָאֵי דַּהֲווֹ עַל מְגִלְּתָא קַדְמֵיתָא דְּאוֹקֵיד יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית
29 יְהוּדָה׃ וְעַל יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה תֵּימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אַתְּ אוֹקַדְתְּ יָת
מְגִלְּתָא הָדָא לְמֵימַר מָא דֵין כְּתַבְתָּא עֲלַהּ לְמֵימַר מֵיתֵי יֵיתֵי מַלְכָּא דְבָבֶל וִיחַבֵּל יָת
אַרְעָא הָדָא וִיבַטֵּל מִנַּהּ אֱנָשָׁא וּבְעִירָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Et Baruch interrogaverunt; dicentes: Indica nunc nobis, quomodo scri-18 psisti omnes sermones istos ex ore ejus? Et dixit eis Baruch, Ex ore suo legebat mihi omnia verba hæc, & ego scribebam in volumine atramento. 19 Et dixerunt principes ad Baruch, Vade, abscondere tu & Jeremias, & ne-20 mo sciat ubi sitis. Et venerunt ad regem in atrium, & volumen commendaverunt in gazophylacio Elisamæ scribæ, & nuntiaverunt coram rege 21 omnes sermones. Misitque rex Judi ut sumeret volumen: & tulit illud de gazophylacio Elisamæ scribæ, & legit Judi coram rege, & coram omni-22 bus principibus qui stabant circa regem. Et rex sedebat in domo hyemali 23 in mense nono, & ignis erat succensus coram eo. Factum est autem cùm legisset Judi tres paginas aut quatuor, scidit illud scalpello scribæ, & projecit in ignem ex carbonibus; donec totum volumen super ignem ex car-24 bonibus absumeretur. Et non obstupuerunt nec sciderunt vestimenta sua 25 rex & omnes servi ejus, qui audierunt omnes sermones istos. Et etiam Elnathan, & Dalaias & Gamarias rogaverunt regem ut non combureret vo-26 lumen: & non acquievit eis. Et præcepit rex Hierameel filio regis, & Saraiæ filio Azriel, & Selemiæ filio Abdeel ut caperent Baruch scribam, & 27 Jeremiam prophetam; & protexit eos Dominus. Et factum est verbum prophetiæ ad Jeremiam, postquam combussit rex volumen & sermones 28 quos scripserat Baruch ex ore Jeremiæ; dicens: Rursum tolle tibi volumen aliud, et scribe in eo omnes sermones priores, qui erant in volumine 29 primo quod combussit Joachim rex tribus domus Juda. Et ad Joachim regem tribus domus Juda dices: Hæc dicit Dominus, Tu combussisti volumen istud; dicens: Quare scripsisti in eo, dicens, Veniendo veniet rex Babylonis, et disperdet terram hanc, et disperdet ex ea hominem et jumentum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܘܠܒܪܘܟ ܫܐܠܘܗܝ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܚܘܝܢ ܐܝܟܢܐ ܟܬܒܬ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ ܡܢ
18 ܦܘܡܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܪܘܟ. ܡܢ ܦܘܡܗ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܝ ܐܪܡܝܐ. ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ
19 ܗܠܝܢ. ܘܐܢܐ ܟܬܒ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܒܕܝܘܬܐ ܒܟܬܒܐ. * ܘܐܡܪܘ ܪܘܪܒܢܐ ܠܒܪܘܟ. ܙܠ ܐܬܛܫܐ ܐܢܬ
20 ܘܐܪܡܝܐ. ܘܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ ܐܝܟܐ ܐܢܬܘܢ. * ܘܥܠܘ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܠܕܪܬܐ. ܘܟܬܒܐ ܐܫܠܡܘ
21 ܒܬܘܢܐ ܕܐܠܝܫܡܥ ܣܦܪܐ. ܘܚܘܝܘ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ. * ܘܫܕܪ
ܡܠܟܐ ܠܝܗܘܕܝ ܕܢܝܬܝܘܗܝ ܠܟܬܒܐ. ܘܢܣܒܗ ܡܢ ܬܘܢܐ ܕܐܠܝܫܡܥ ܣܦܪܐ. ܘܩܪܝܗ
22 ܝܗܘܕܝ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. ܘܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܕܩܝܡܝܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. * ܘܡܠܟܐ ܝܬܒ
23 ܗܘܐ ܒܒܝܬ ܣܬܘܐ ܒܝܪܚܐ ܕܬܫܥܐ. ܘܢܘܪܐ ܣܝܡܐ ܗܘܬ ܩܕܡܘܗܝ. * ܘܟܕ ܩܪܐ ܝܗܘܕܝ ܬܠܬ
ܦܬܓܡܝܢ ܐܘ ܐܪܒܥ. ܦܣܩܗ ܒܣܟܝܢܐ ܕܣܦܪܐ. ܘܫܕܝܗ ܒܓܘܡܪܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܝܩܕ ܟܠܗ ܟܬܒܐ
24 ܒܢܘܪܐ ܕܥܠ ܐܬܘܢܐ. * ܘܠܐ ܕܚܠܘ ܘܠܐ ܨܪܝܘ ܡܐܢܝܗܘܢ. ܡܠܟܐ ܘܥܒܕܘܗܝ. ܟܕ ܫܡܥܘ
25 ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ. * ܘܐܦ ܐܠܢܬܢ. ܘܓܡܪܝܐ ܘܕܠܝܐ. ܒܥܘ ܡܢ
ܡܠܟܐ ܕܠܐ ܢܘܩܕ ܠܟܬܒܐ. ܘܠܐ ܫܡܥ ܠܗܘܢ. * ܘܦܩܕ ܡܠܟܐ ܠܝܪܚܡܐܝܠ
26 ܒܪ ܡܠܟܐ. ܘܠܫܪܝܐ ܒܪ ܥܙܪܝܐܝܠ ܘܠܫܠܡܝܐ ܒܪ ܥܒܕܐܝܠ. ܕܢܐܚܕܘܢ ܠܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ
ܘܠܒܪܘܟ ܣܦܪܐ. ܘܛܫܐ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ. * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ.
27 ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܘܩܕ ܡܠܟܐ ܠܟܬܒܐ. ܘܦܬܓܡܐ ܕܟܬܒ ܒܪܘܟ ܡܢ ܦܘܡܗ
28 ܕܐܪܡܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܬܘܒ ܣܒ ܠܟ ܟܬܒܐ ܐܚܪܢܐ. ܘܟܬܘܒ ܒܗ ܟܠܗܘܢ
ܦܬܓܡܐ ܩܕܡܝܐ. ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܒܟܬܒܐ ܩܕܡܝܐ. ܕܐܘܩܕ ܝܘܝܩܝܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
29 * ܘܠܝܘܝܩܝܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܢܬ ܐܘܩܕܬ ܠܟܬܒܐ ܗܢܐ.
ܘܐܡܪܬ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܟܬܒܬ ܒܗ. ܕܡܐܬܐ ܐܬܐ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܘܡܚܒܠ ܠܐܪܥܐ ܗܕܐ.
ܘܡܒܛܠ ܡܢܗ ܐܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ.

17 * Baruchum autem rogaverunt, & dixerunt ei, Indica nobis quomodo scripseris omnes sermones istos eo dictante. 18 Quibus ait Baruch, Ore suo pronuntiabat mihi Jeremia omnes sermones istos, & ego atramento scribebam in libro. 19 Dixerunt principes Barucho, Vade; & abdere tu & Jeremia, & nemo sciat ubi sitis. 20 Tum venerunt ad regem in atrium, deposito volumine in diversorio Elisemai scribæ, & indicaverunt regi omnes sermones illos. 21 Misit ergò rex Jehudium ut afferret volumen, qui arreptum è diversorio Elisemai scribæ, legit illud Jehudius coram rege & coram cunctis principibus qui astabant regi. 22 (Rex autem sedebat in domo hyberna mense nono, ignémq; ponebant ante ipsum) 23 Cúmque legisset Jehudius tres aut quatuor periodos, laceravit illud scalpro librario, & projecit in carbones ignis, ita ut totum volumen arderet igne qui foco superpositus erat. 24 Nec interim horruerunt, neque vestimenta sua sciderunt rex & omnes servi ejus, omnibus ejusmodi sermonibus auditis. 25 Quin etiam Eliathane, & Gemaria, atque Delaia regem precantibus, ne volumen illud igne combureret, non acquievit eis: 26 Imò præcepit rex Jerahmeeli filio regis, & Seriæ filio Azrielis, & Selamiæ filio Abdielis, ut apprehenderent Jeremiam prophetam & Baruchum scribam; sed abscondit eos Dominus. 27 Fuit autem sermo Domini ad Jeremiam prophetam, (postquam exussisset rex volumen & sermones quos scripserat Baruch dictante Jeremiâ) dicendo; 28 Iterum sume tibi volumen alterum, & scribe in eo omnes sermones priores qui erant in volumine quod Jojacim rex Judæ igne combussit. 29 Ad Jojacim autem regem Judæ dices, Sic ait Dominus, Tu volumen istud exussisti, & dixisti, Quare scripsisti in eo venturum regem Babyloniæ, & terram istam vastaturum, & aboliturum ab ea homines ac jumenta?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * وَلَا يخرج بنوهم مِثلَ الاوّل * وشهاداتهم لوجهي تستقيم * واتعهد محزنيهم * ويصيرون اقوي
21 منهم عليهم * ورييسه منه يخرج * واجمعهم * ولا يرجعون اليّ لان من هو هذا الذي اعطي
22 قلبه اليّ قال الرب * [MS. Oxon. ويصيرون لي شعبا وانا اكون لهم الها] * لان رجز الرب
23 خرج * مسخطا خرج * رجز مرجع ملتف علي المنافقين ياتي * لا يرتد رجز غضب الرب حتي
24 يفعل ويقيم هوي قلبه * في الايام الاخرين تعرفوها *
* الفصل الثامن والثلثون * في ذلك الزمان قال الرب * اكون لجنس اسرائيل
1 الها * وهم يكونون لي شعبا * الاصحاح الرابع والعشرون *
2 * هكذا قال الرب * وجدت حارا في القفر * ضالين بسيف تهلكون * وليس هكذا * الرب
3 من بعيد يظهر له * احببتك حبا ابديا * لاجل هذا اجتذبتك للرافة * لاني ابنيك
4 وتبنين يا عذري اسرائيل * ايضا وتخرجين مع جمع اللاعبين * لاني غرست
5 كروما في جبال سامرن * اغرسوا وسبحوا * لانه يوم حكم الجاوبين في جبل افرام * قوموا
6 واصعدوا الي صهيون الي الرب الهنا * لان هكذا قال الرب ليعقوب * افرحوا واصهلوا
7 علي راس الامم * اصنعوا مسمعات وسبحوا * وقولوا خلص الرب شعبه بقية اسرائيل * ها
8 انا اتيهم من الجربياء * واجمعهم من اقصي الارض في عيد الفصح * واجعل الناس جمعا
9 كثيرا * ويعودون الي ههنا * ببكاء خرجوا وبتعزية ساحلهم * اديرهم علي خلجان الماء
10 في ارض مستقيمة * فلا يضلون فيها * لاني صرت لاسرائيل ابا * وافرام هو بكري * اسمعوا
اقوال الرب ايها الامم * واخبروا في الجزاير البعيدة * وقولوا الذي عزل اسرائيل يجمعه ويحرسه
مثل راعي قطيعه *

20 * Et non egredientur filii eorum ut anteà: et testimonia eorum ad conspectum meum dirigentur: & visitabo affligentes eos, & erunt fortiores eis contra ipsos: 21 Et princeps ejus ex ipso prodibit, & congregabo eos. Attamen non convertentur ad me; nam quis est ille qui dedidit mihi cor suum, dixit Dominus? 22 [MS. Oxon. Et illi erunt mihi populus, & ego ero illis Deus.] 23 Nam ira Domini prodivit, indignabunda prodivit, ira retorta convoluta super impios veniet. 24 Non avertetur ira furoris Domini, donec exequatur, & donec præstet voluntatem cordis ejus. Postremis diebus hæc scietis.

CAP. XXXVIII.

1 IN illo tempore, ait Dominus, ero generi Israelitico Deus, & ipsi erunt mihi populus.

Textus vigesimus quartus.

2 Sic dixit Dominus, Inveni calidam in deserto: errantes gladio peribitis? non ita. 3 Dominus à longè apparebit ei. Dilexi te dilectione perpetuâ, ideò attraxi te ad clementiam. 4 Nam ædificabo te, & ædificaberis O virgo Israelis: sumes adhuc tympanum tuum, & prodibis cum turba ludentium. 5 Quia vineas plantavi in montibus Samariæ, plantate & canite: 6 Quia dies est judicii respondentium in monte Aphraimi, surgite & ascendite in Sionem ad Dominum Deum nostrum. 7 Sic enim dixit Dominus Jacobo; Lætamini, & hinnite super caput gentium, vos celebres facite, & laudate: dicite, Servavit Dominus populum suum, reliquias Israelis. 8 Ecce ego adducam eos ab Aquilone, & colligam eos ab extremo terræ in festo Paschatis: filios reddam turbam plurimam, & revertentur huc. 9 Cum fletu exierunt, sed cum consolatione reducam eos: rigans eos super canales aquarum per terram planam, in qua non aberrabunt: factus enim sum Israeli pater, & Aphraim est primogenitus meus. 10 Audite sermones Domini O gentes, & annuntiate in insulis remotis: dicite, Qui cribravit Israelem, colliget eum, & custodiet eum ut pastor gregem suum.

ירמיה : לז

Non : Jehudah regem Jehojachim *ſuper* Dominus dixit ſic Propterea
30 לכן כה־אמר יהוה על־יהויקים מלך־יהודה לא־
projectum erit ejus cadaver & :David ſolio ſuper ſedens ei erit
יהיה־לו יושב על־כסא דוד ונבלתו תהיה משלכת
,ej' ſemē *ſuper* & ,eū ſup viſitabo Et .nocte in gelu ad &,die in æſtum ad
31 לחרב ביום ולקרח בלילה: ופקדתי עליו ועל־זרעו
ſuper & , eos ſuper adducam & : eorum iniquitatem,ejus ſervos *ſuper* &
ועל־עבדיו את־עונם והבאתי עליהם ועל־
quod , malum omne Jehudah *virum ad* & , Jeruſalaim habitatores
ישבי ירושלם ואל־איש יהודה את כל־הרעה אשר־
volumen tulit Irmejahu & .audierunt non & : eos ad ſum locutus
32 דברתי אליהם ולא שמעו: וירמיהו לקח מגלה
ſcripſit & ,*ſcribam* Nerijahu *filium* Baruch *ad* illud dedit & , alterum
אחרת ויתנה אל־ברוך בן־נריהו הספר ויכתב
combuſſerat quem , libri verba omnia Irmejahu ore ex eo *ſuper*
עליה מפי ירמיהו את כל־דברי הספר אשר שרף
verba ea ſuper *eſt additum* adhuc &:igni *in*,Jehudah rex Jehojachim
יהויקים מלך־יהודה באש ועוד נוסף עליהם דברים
illa ſicut multa
רבים כהמה:

CAP. XXXVII. לז

,Jehojachim *filio* Chonjahu pro Joſijahu filius Sidchijahu rex regnavit Et
1 וימלך־מלך צדקיהו בן־יאשיהו תחת כניהו בן־יהויקים
non Et .Jehudah terra in Babel rex Nebuchadreſar cōſtituit regē quem
2 אשר המליך נבוכדראצר מלך־בבל בארץ יהודה: ולא
quæ , Domini *verba ad* , terræ populus &,ej' ſervi &,ipſe obedivit
שמע הוא ועבדיו ועם הארץ אל־דברי יהוה אשר
Sidchijahu rex miſit Et .*prophetæ* Irmejahu *manu in* eſt locut'
3 דבר ביד ירמיהו הנביא: וישלח המלך צדקיהו את־
ad ſacerdotē Mahaſejah filium Sephanjahu & ,Selemjah filium Jehuchal
יהוכל בן־שלמיה ואת־צפניהו בן־מעשיה הכהן אל־
Dominum ad nobis pro quæſo Ora : *dicendum ad*,prophetam Irmejahu
ירמיהו הנביא לאמר התפלל־נא בעדנו אל־יהוה
dederunt non &:populi mediū in *egrediens* &,venit Irmejahu Et .noſtrū Deū
4 אלהינו: וירמיהו בא ויצא בתוך העם ולא־נתנו
, Ægypto de eſt *egreſſa* Parhoh *virtus* Et .carceris domum eum
5 אתו בית הכליא: וחיל פרעה יצא ממצרים
,eorum auditum ,Jeruſalaim *ſuper coarctantes* , Chaſdim audierunt &
וישמעו הכשדים הצרים על־ירושלם את־שמעם
Irmejahu ad Domini verbum fuit Et .Jeruſalaim *deſuper* aſcenderunt &
6 ויעלו מעל ירושלם: ויהי דבר־יהוה אל ירמיהו
Sic , Iſrael Deus Dominus dixit Sic : dicendo ,prophetam
7 הנביא לאמר: כה־אמר יהוה אלהי ישראל כה
me quærendum ad,me ad vos *mittentem* , Jehudah regem ad dicetis
תאמרו אל־מלך יהודה השלח אתכם אלי לדרשני
ſuam terram in eſt *reverſa*,auxilium in vobis *exiens* Parhoh *virtus* Ecce
הנה חיל פרעה היצא לכם לעזרה שב לארצו
;hanc civitatem *ſuper* bellabunt & , Chaſdim redibunt Et .Ægyptum
8 מצרים: ושבו הכשדים ונלחמו על־העיר הזאת
: Dominus dixit Sic .igni in eam ſuccendent & ,eam capient &
9 ולכדה ושרפה באש: כה אמר יהוה
nobis *deſuper* ibunt Eundo : dicendo , veſtras animas decipiatis Ne
אל־תשאו נפשתיכם לאמר הלך ילכו מעלינו
omnem *percuſſiſſetis ſi Quia* .ibunt non quia , Chaſdim
10 הכשדים כי־לא ילכו: כי אם־הכיתם כל־
viri eis *in* remaneant &,vobiſcum *pugnantium* , Chaſdim *virtutem*
חיל כשדים הנלחמים אתכם ונשארו־בם אנשים
incendent & ,conſurgent,ſuo tentorio *in* unuſquiſque , transfixi
מדקרים איש באהלו יקומו ושרפו את־
.igni in hanc civitatem
העיר הזאת באש:

Verſio VULG. LAT.

30 Propterea hæc dicit Dominus contra Joakim regem Juda; Non erit ex eo qui ſedeat ſuper ſolium David: & cadaver ejus projicietur ad æſtum per diem, & ad 31 gelu per noctem. Et viſitabo contra eum, & contra ſemen ejus, & contra ſervos ejus, iniquitates ſuas; & adducam ſuper eos, & ſuper habitatores Jeruſalem, & ſuper viros Juda, omne malum, quod locutus ſum ad 32 eos, & non audierunt. Jeremias autem tulit volumen aliud, & dedit illud Baruch filio Neriæ ſcribæ: qui ſcripſit in eo ex ore Jeremiæ omnes ſermones libri, quem combuſſerat Joakim rex Juda igni: & inſuper additi ſunt ſermones multò plures, quàm anteà fuerant.

CAP. XXXVII.

1 Et regnavit rex Sedecias filius Joſiæ pro Jechonia filio Joakim: quem conſtituit regem Nabuchodonoſor rex Babylonis in 2 terra Juda. Et non obedivit ipſe, & ſervi ejus, & populus terræ, verbis Domini, quæ locutus eſt in manu Jeremiæ prophe- 3 tæ. Et miſit rex Sedecias Juchal filium Selemiæ, & Sophoniam filium Maaſiæ ſacerdotem, ad Jeremiam prophetā, dicens; Ora pro nobis Dominum Deum noſtrum. 4 Jeremias autem liberè ambulabat in medio populi: non enim miſerant eum in cuſtodiam carceris. Igitur exercitus Pharaonis egreſſus eſt de Ægypto: & audientes Chaldæi, qui obſidebant Jeruſalem, hujuſcemodi nuntium, 5 receſſerunt ab Jeruſalem. Et factum eſt verbum Domini ad Je- 6 remiam prophetam, dicens; Hæc dicit Dominus, Deus Iſrael; Sic dicetis regi Juda, qui miſit vos ad me interrogandum; Ecce exercitus Pharaonis, qui egreſſus eſt vobis in auxilium, revertetur in 7 terram ſuam in Ægyptum. Et redient Chaldæi, & bellabunt contra civitatem hanc: & capient eam, & ſuccendent eam igni. 8 Hæc dicit Dominus; Nolite decipere animas veſtras, dicentes; Euntes abibunt, & recedent à nobis Chaldæi; quia non abi- 9 bunt. Sed & ſi percuſſeritis omnem exercitum Chaldæorum, qui præliantur adverſùm vos, & derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati: ſinguli de tentorio ſuo conſurgent, & incendent civitatem hanc igni.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

11 Ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος τὸν Ἰακὼβ, ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ. 12 Καὶ ἥξουσι, καὶ εὐφρανθήσονται ἐν τῷ ὄρει Σιὼν, καὶ ἥξουσιν ἐπ' ἀγαθὰ κυρίου, ἐπὶ γῆν σίτου καὶ οἴνου, καὶ καρπῶν, καὶ κτηνῶν, καὶ προβάτων· καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτῶν ὥσπερ ξύλον (μ) ἔγκαρπον, καὶ οὐ πεινάσουσιν ἔτι. 13 Τότε χαρήσονται παρθένοι ἐν συναγωγῇ νεανίσκων, καὶ πρεσβῦται χαρήσονται, καὶ στρέψω τὸ πένθος αὐτῶν εἰς (ν) χαρμονὴν, 14 καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραινομένους. Μεγαλυνῶ καὶ μεθύσω τὴν ψυχὴν τῶν ἱερέων υἱῶν Λευὶ, καὶ ὁ λαός μου τῶν ἀγαθῶν μου ἐμπλησθήσεται· 15 οὕτως εἶπε κύριος. Φωνὴ (ξ) ἐν Ῥαμᾷ ἠκούσθη θρήνου, καὶ κλαυθμοῦ, καὶ ὀδυρμοῦ· Ῥαχὴλ (ο) ἀποκλαιομένη οὐκ ἤθελε παύσασθαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν. 16 Οὕτως εἶπε κύριος, Διαλειπέτω ἡ φωνή σου ἀπὸ κλαυθμοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀπὸ (π) δακρύων σου, ὅτι ἔστι μισθὸς τοῖς σοῖς ἔργοις, καὶ ἐπιστρέψουσιν ἐκ γῆς ἐ- 17 χθρῶν, Μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις. 18 Ἀκοὴν ἤκουσα Ἐφραὶμ ὀδυρομένου, Ἐπαίδευσάς με, καὶ ἐπαιδεύθην· ἐγὼ ὥσπερ μόσχος οὐκ ἐδιδάχθην. ἐπίστρεψόν με, καὶ ἐπιστρέψω, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεός μου. 19 Ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα, καὶ ὕστερον τοῦ γνῶναί με, ἐστέναξα ἐφ' ἡμέρας αἰσχύνης, καὶ ὑπέδειξά σοι, ὅτι ἔλα- 20 βον ὀνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου. Υἱὸς ἀγαπητὸς Ἐφραὶμ, ἐμοὶ παιδίον ἐντρυφῶν, ὅτι ἀνθ' ὧν οἱ λόγοι μου ἐν αὐτῷ, μνείᾳ μνησθήσομαι αὐτοῦ, διατοῦτο ἔσπευσα ἐπ' αὐτῷ, ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτὸν, φησὶ κύ- 21 ριος. Στῆσον σεαυτὴν Σιὼν, ποίησον τιμωρίαν, δὸς καρδίαν σου εἰς τοὺς ὤμους (ρ)· ὁδὸν ἣν ἐπορεύθης, (σ) ἀποστράφηθι παρθένος Ἰσραὴλ, ἀποστράφηθι εἰς 22 τὰς πόλεις σου πενθοῦσα. Ἕως πότε ἀποστρέψεις θυγάτηρ ἠτιμωμένη; ὅτι ἔκτισε κύριος σωτηρίαν εἰς καταφύτευσιν καινὴν, (τ) ἐν σωτηρίᾳ περιελεύσονται ἄν- 23 θρωποι. (υ) Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Ἔτι ἐροῦσι τὸν λόγον τοῦτον ἐν γῇ Ἰούδα, καὶ ἐν πόλεσιν αὐτοῦ, ὅταν ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ, Εὐλογημένος κύριος ἐπὶ δίκαιον ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ. 24 Καὶ (φ) ἐνοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐν (χ) πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ, ἅμα γεωργῷ, καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ.

Redemit enim Dominus Jacob, liberavit eum de manu validiorum eo. Et venient, & lætabuntur in monte Sion: & venient ad bona Domini, ad terram frumenti, & vini, & fructuum, & jumentorum, & ovium: & erit anima eorum, quaſi lignum fructiferum: & non eſurient ultrà. Tunc gaudebunt virgines in ſynagoga juvenum, & ſenes gaudebunt: & vertam luctum eorum in gaudium, (i) & faciam eos lætantes. Magnificabo, & inebriabo animam ſacerdotum filiorum Levi: & populus meus bonis meis implebitur: Sic dixit Dominus. Vox in Rhama audita eſt (k) lamentationis, & plorationis, & fletûs: Rachel deplorans noluit (l) conquieſcere ſuper filiis ſuis, quia non ſunt. Sic dixit Dominus; Deſinat vox tua à ploratu, et oculi tui à lachrymis tuis; quia eſt merces operibus tuis: & revertentur de terra inimicorum: (m) Stabile filiis tuis. Auditu audivi Ephræm lamentantē; Caſtigâſti me, et (n) ſum caſtigatus: ego, tanquam vitulus, non didici. Converte me, et convertar; quia tu Dominus Deus meus: Quia poſt captivitatem meam egi pœnitentiam, et poſtquam (o) cognovi, ingemui ſuper diem confuſionis, et oſtendi (p) tibi, quoniam accepi opprobrium ab adoleſcentia mea. Filius dilectus Ephræm mihi, parvulus delicatus: quia ex quo verba mea in eo; memoriâ memorabor ejus: idcircò ſolicitus fui ſuper eo; miſerans miſerebor ejus, ait Dominus. Statue teipſam (q) Sion, fac pœnam, da cor tuum in humeros: viâ, in qua ambulâſti, revertere virgo Iſrael; revertere in civitates tuas lugens. Uſquequò (r) convertêris, filia deſpecta? quoniam creavit (ſ) Dominus ſalutem in plantatione nova: in ſalute circuibunt homines: Quia ſic dixit Dominus; Adhuc dicent ſermonem iſtum in terra Juda, et in urbibus ejus; quando reduxero captivitatem ejus; Benedictus Dominus ſuper juſtum montem ſanctum ejus: Et qui habitant in (t) urbibus Juda, et in omni terra ejus, ſimul cum agricola; et elevabitur in grege. 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

MS.A. (μ) ἔγκαρπον, (ν) εὐφροσύνην, (ξ) ἐν τῇ ὑψηλῇ ἠκούσθη (ο) ἀποκλαιομένης ἐπὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. (π) δακρύων, ὅτι (ρ) σου· ὁδὸν ἣν (σ) ἀποστράφητι παρθένος θυγάτηρ Ἱερουσαλήμ, ἀποστράφητι (τ) ἐν τῇ σωτηρίᾳ (υ) Οὕτως εἶπεν (φ) οἱ ἐνοικοῦντες ἐν πόλεσιν (χ) * πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 בכן כדנן אמר יי על יהויקים מלך שבטא דבית יהודה לא יהי ליה יתיב על כורסי דוד
ונבלתיה תהי משגרא לשרבא ביממא ולגלידא בליליא: ואסער עלוהי ועל בנוהי ועל 31
עבדוהי ית חוביהון ואיתי עליהון ועל יתבי ירושלם ועל אנש יהודה ית כל בישתא
32 דגזרית עליהון ולא קבילו: וירמיה נסיב מגלא אוחרי ויהבה לברוך בר נריה ספרא
וכתב עלה מפומא דירמיה ית כל פתגמי ספרא דאוקיד יהויקים מלך שבטא דבית
יהודה בנורא ועוד אתוספו עליהון פתגמין סגיאין כותהון:

לז

1 ומלך מלך צדקיה בר יאשיה חלף כניה בר יהויקים דאמליך נבוכד נצר מלכא דבבל
2 בארעא דבית יהודה: ולא קביל הוא ועבדוהי ועמא דארעא לפתגמיא דיי דמליל ביד
3 ירמיהו נביא: ושלח מלכא צדקיהו ית יהוכל בר שלמיה וית צפניה בר מעשיה
4 כהנא לות ירמיה נביא למימר צלי כען עלנא קדם יי אלהנא: וירמיה עליל ונפיק
5 בגו עמא ולא יהבו יתיה בבית אסירי: ומשרית פרעה נפקא ממצרים ושמעו כסדאי
6 דצירין על ירושלם ית שמעהון ואסתלקו מעל ירושלם: והוה פתגם נבואה מן קדם
7 יי עם ירמיה למימר: כדנן אמר יי אלהא דישראל כדין תימרון למלך שבטא דבית
יהודה דשלח יתכון לקדמי למתבע אולפן מן קדמי הא משרית פרעה דנפקא לכון
8 לסעיד תבא לארעהון למצרים: ויתובון כסדאי ויגיחון קרבא על קרתא הדא
9 ויכבשונה ויוקדונה בנורא: כדנן אמר יי לא תטעון נפשתיכון למימר אסתלקא
10 יסתלקון מננא כסדאי ארי לא יסתלקון: ארי אם תקטלון כל משרית כסדאי דמגיחין
קרבא עמכון וישתארון בהון גברין מטענין גבר במשכניה יקומון ויוקדון ית קרתא
הדא בנורא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Propterea hæc dicit Dominus ad Joachim regem tribus domus Juda, Non 30 erit ei ſedens ſuper ſolium David, & cadaver ejus erit projectum ad æſtum per diem, & ad gelu per noctem. Et viſitabo ſuper eum & ſuper filios 31 ejus, & ſuper ſervos ejus peccata eorum; & adducam ſuper eos, & ſuper habitatores Jeruſalem, & ſuper viros Juda omne malum quòd decrevi contra eos, & non obedierunt. Jeremias autem tulit volumen aliud, & dedit 32 illud Baruch filio Neriæ ſcribæ: & ſcripſit in eo ex ore Jeremiæ omnes ſermones libri, quem combuſſit Joachim rex tribus domus Juda igni: & rurſum additi ſunt eis ſermones multi, eis ſimiles.

CAP. XXXVII.

Et regnavit rex Sedechias fili' Joſiæ pro Jechonia filio Joachim, quem 1 conſtituit regem Nabuchodonoſor rex Babylonis, in terra domus Juda. Et non obedivit ipſe & ſervi ejus, & populus terræ verbis Domini, quæ 2 locutus eſt per manum Jeremiæ prophetæ. Et miſit rex Sedechias Jehu- 3 cal filium Selemiæ, & Sophoniam filium Maaſiæ ſacerdotem ad Jeremiam prophetam; dicens: Ora nunc pro nobis coram Domino Deo noſtro. Et Jeremias ingrediebatur & egrediebatur in medio populi, & non 4 tradiderunt eum in domum vinctorum. Exercitus autem Pharaonis egreſ- 5 ſus eſt de Ægypto; & audierunt Chaldæi, qui obſidebant Jeruſalem, famam eorum, & receſſerunt ab Jeruſalem. Et factum eſt verbum prophe- 6 tiæ à facie Domini ad Jeremiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Iſ- 7 rael, Sic dicetis regi tribus domus Juda, qui miſit vos coram me ad quærendum oraculum à facie mea. Ecce exercitus Pharaonis qui egreſſus eſt in auxilium veſtrum, reverſus eſt in terram ſuam, in Ægyptum. Et rever- 8 tentur Chaldæi, & pugnabunt adverſus civitatem hanc, & ſubjicient eam: & ſuccendent eam igni. Hæc dicit Dominus, Ne decipiatis animas ve- 9 ſtras; dicendo; Recedendo recedent à nobis Chaldæi, quia non recedent. Nam ſi occideritis omnem exercitum Chaldæorum qui pugnant 10 adverſus vos, & remanſerint in eis viri vulnerati, ſinguli in tabernaculo ſuo conſurgent, & ſuccendent civitatem iſtam igni.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܝܘܝܩܝܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܝܬܒ
ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ. ܘܫܠܕܗ ܢܗܘܐ ܫܕܐ ܠܚܘܡܐ ܕܐܝܡܡܐ. ܘܠܓܠܝܕܐ
31 ܕܠܠܝܐ. * ܘܐܣܥܘܪ ܥܠܘܗܝ ܘܥܠ ܙܪܥܗ ܘܥܠ ܥܒܕܘܗܝ ܚܛܗܝܗܘܢ. ܘܐܝܬܐ ܥܠܝܗܘܢ.
ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝ ܐܘܪܫܠܡ ܘܥܠ ܐܢܫܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܕܡܠܠܬ
32 ܥܠܝܗܘܢ. ܥܠ ܕܠܐ ܫܡܥܘ ܠܩܠܝ. * ܘܐܪܡܝܐ ܢܣܒ ܡܓܠܬܐ ܐܚܪܬܐ. ܘܝܗܒܗ ܠܒܪܘܟ
ܒܪ ܢܪܝܐ ܣܦܪܐ. ܘܟܬܒ ܒܗ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܐܪܡܝܐ ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ. ܕܟܬܝܒܝܢ
ܗܘܘ ܒܟܬܒܐ ܕܐܘܩܕ ܝܘܝܩܝܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܒܢܘܪܐ. ܘܐܘܣܦ ܥܠܝܗܘܢ ܦܬܓܡܐ
ܣܓܝܐܐ ܕܐܟܘܬܗܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ ܠܙ *

1 * ܘܐܡܠܟ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ ܒܪ ܝܘܫܝܐ. ܚܠܦ ܝܘܟܢܝܐ ܒܪ ܝܘܝܩܝܡ. ܕܐܡܠܟܗ ܢܒܘܟܕܢܨܪ
2 ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܠܐ ܫܡܥ ܗܘ ܘܥܒܕܘܗܝ ܘܥܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܠܦܬܓܡܘܗܝ
3 ܕܡܪܝܐ ܕܐܡܪ ܒܝܕ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. * ܘܫܕܪ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ ܠܝܘܒܠ ܒܪ ܫܠܡܝܐ. ܘܠܨܦܢܝܐ ܒܪ
4 ܡܥܣܝܐ ܟܗܢܐ. ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܡܐܡܪ. ܨܠܝ ܚܠܦܝܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. * ܘܐܪܡܝܐ
5 ܢܦܩ ܗܘܐ ܘܥܐܠ ܒܝܬ ܥܡܐ. ܘܠܐ ܐܪܡܝܘܗܝ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܘܚܝܠܗ ܕܦܪܥܘܢ. ܢܦܩ
ܡܢ ܡܨܪܝܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܟܠܕܝܐ ܕܟܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܫܡܥܗܘܢ. ܣܠܩܘ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ.
6 * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ
7 ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܗܟܢܐ ܐܡܪܘ ܠܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܕܫܕܪܟܘܢ ܠܘܬܝ ܠܡܫܐܠܢܝ. ܗܐ ܚܝܠܗ
8 ܕܦܪܥܘܢ. ܕܢܦܩ ܠܡܥܕܪܢܘܬܟܘܢ. ܗܦܟ ܠܐܪܥܗ ܠܡܨܪܝܢ. * ܘܢܗܦܟܘܢ ܟܠܕܝܐ
9 ܘܢܬܟܬܫܘܢ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܘܢܐܚܕܘܢܗ ܘܢܘܩܕܘܢܗ ܒܢܘܪܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܠܐ
10 ܬܛܥܘܢ ܢܦܫܟܘܢ ܘܬܐܡܪܘܢ. ܕܡܐܙܠ ܐܙܠܝܢ ܡܢܢ ܟܠܕܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܙܠܝܢ. * ܡܛܠ ܕܐܢ
ܬܩܛܠܘܢ ܟܠܗ ܚܝܠܐ ܕܟܠܕܝܐ. ܕܡܬܟܬܫܝܢ ܥܡܟܘܢ. ܘܢܫܬܚܪܘܢ ܒܗܘܢ ܐܢܫܐ
ܕܡܚܝܢ. ܟܠܢܫ ܡܢ ܡܫܟܢܗ ܢܩܘܡܘܢ. ܘܢܘܩܕܘܢܗ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܒܢܘܪܐ.

* Propterea ſic ait Dominus de Joſacimo rege Judæ; Non erit illi quiſquam ſedens ſuper ſolium Davidis, & cadaver ejus erit expoſitum æſtui diurno & gelu nocturno. Et viſitabo 31 cùm ipſius, tum ſeminis ac ſervorum ejus iniquitatem; & adducam ſuper eos, & ſuper omnes habitatores Jeroſolymæ, ſuperque homines Judæ, totum illud malum quod in ipſos decrevi; eò quod non auſcultârint voci meæ. Itaque Jeremia ſumpſit volumen alterum; & 32 tradidit illud Barucho filio Neriæ ſcribæ, qui ſcripſit in illo, dictante Jeremiâ, omnes ſermones qui ſcripti erant in eo libro quem Joſacim rex Judæ igne combuſſerat: & inſuper addidit eis complures ſimiles ſermones. 30

CAP. XXXVII.

Deinde regnavit rex Sedecia fili' Joſiæ loco Jochaniæ filii Jojacimi, quem regem conſtituerat Nebuchadnoſar rex Babylonis in terra Judæ. Sed neque iſte, neque ſervi ej', neque terræ populus acquieverunt ſermonib' Domini quos locut' fuerat per Jeremiam prophetam. Miſitque rex Sedecia Jubalem filium Selamiæ, & Sephaniam filium Maaſiæ ſacerdotes, ad Jeremiam prophetam, ut dicerent, Ora pro nobis Dominum Deum tuum. Jeremia verò egrediebatur & ingrediebatur inter populum, nec tamen conjecerunt eum in carcerem. Interim copiæ Pharaonis egreſſæ ſunt ex Ægypto; quare Chaldæi qui Jeroſolymam obſidebant, famam earum audientes, abſceſſerunt ab Jeruſalem. Sed fuit ſermo Domini ad Jeremiam prophetam, dicendo; Sic ait Dominus Deus Iſraelis, Ita dicetis regi Judæ qui vos ad me miſit ut conſuleretis me; En exercitus Pharaonis qui egreſſus eſt in auxilium veſtrum, revertetur in terram Ægypti: Chaldæi autem redibunt, & expugnatam hanc civitatem capient, igneque comburent. Sic ait Dominus, Ne putetis apud vos & dicatis, Recedunt à nobis Chaldæi: non enim recedunt. Quamvis enim trucidaretis totum exercitum Chaldæorum qui vos oppugnant, & *nonniſi* homines inter eos vulnerati remanerent; quiſque ſuo ſurgeret è tentorio, & hanc civitatem igne ſuccenderent. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لان الرب نجا يعقوب * استخلصه من يد من هو اقوي منه * وياتون ويفرحون في جبل 12
صهيون * ويوافون الي خير الرب * الي ارض القمح والخمر والثمرات والبهائم والخراف *
13 وتصير نفسهم مثل العود الحسن الثمر * ولا يجوعون بعد * حينئذ تفرح العذاري في مجمع
14 الشبان * والشيوخ يفرحون * وارجع حزنهم الي فرحة * واجعلهم في سرور * اعظم واسكر نفس
15 الكهنة بني لاوي * وشعبي يمتلي من خيراتي * هكذا قال الرب * صوت سمع في الاكمة *
صوت نوح وبكاء وعويل * راحيل باكية من اجل بنيها ولم ترد ان تتعزي * لانهم ليسوا
16 موجودين * هكذا قال الرب * ليكف صوتك من البكاء وعيناك من الدموع * لان
17 18 الاجر في جميع الاعمال * ويعودون من ارض الاعداء * بنات مع بنيك * سامع سمعت
افرام النادب * ادبتني فتادبت * انا مثل عجل لم اتعلم * ردني فارجع * لانك انت الرب
19 الهي * لاني اخر سبيي تبت * وتنهدت اخيرا لاعلم * منذ يوم الخزي واظهرت لك اني
20 نلت تعييرا منذ صباي * افرام ابن حبيب ولد منعم * لاني من اجل كلماتي فيه اذكره
21 ذكرا * لاجل هذا اسرعت اليه * راحم سارحمه قال الرب * اقيمي ذاتك يا صهيون *
اصنعي عقوبة * اعطي قلبك لجفاة الطريق التي ذهبت فيها * ارجعي يا عذراء اسرايل *
22 ارجعي الي مدنك حزينة * الي متي تتصرفين ايها الابنة المهانة * لان الرب خلق خلاصا
23 لغرس جديد * الخلاص الذي به يسيرون البشر * هكذا قال الرب * يقولون هذا القول
ايضا في ارض يهودا وفي مدنه اذا رددت سبيه * مبارك الرب علي العادل جبله المقدس *
24 * والسكان في مدن يهودا وفي كل بلده مع الفلاح ويخطف في القطيع *

Nam Dominus liberabit Jacobum, vindicabit eum de manu ejus qui potentior eſt ipſo: Et venientes exhilarabuntur in monte Sionis, venientque ad bona Domini, ad terram frumenti, vini, fructuum, jumentorum, pecudumque feracem: & fiet anima eorum tanquam lignum optimum fructum producens, & non eſurient ampliùs. Tunc lætabuntur virgines cœtu juvenum, & ſenes gaudebunt: vertamque triſtitiam eorum in gaudium, & conſtituam eos in exultatione: Magnificabo, & inebriabo animam ſacerdotum filiorum Levi, & populus meus implebitur bonis meis. Sic dixit Dominus, Vox audita eſt in colle, vox lamentationis, fletûs, ac gemitûs; Rachelis plorantis propter filios, & admittere conſolationem renuentis, eò quòd non exiſtant. Ita dixit Dominus, Deſiſtat vox tua à fletu, & oculi tui à lachrymis; quia merces eſt in cunctis operibus, & revertentur de terra inimicorum Filiæ cum filiis tuis. Audiens audivi Aphremum lamentantem; Erudiviſti me, & eruditus ſum, ego vitulo ſimilis, non didici: reduc me, & revertar; quia tu es Domin' Deus meus. Nam poſt captivitatē meam pœnituit me, & ſuſpiravi demum, ut diſcerem, inde à die erubeſcentiæ & indicavi tibi me adeptum eſſe opprobrium inde à pueritia mea. Aphrem filius eſt charus, natus delitioſus; quandoquidem propter mea de ipſo verba, memoriâ ipſum recolo: hac de cauſa properavi ad ipſum, miſerans miſerabor ipſius, ait Dominus. Erige teipſam O Sion, fac pœnam, adhibe cor tuum ad aſperitatem itineris per quod iviſti. Revertere O virgo Iſraelis, revertere ad urbes tuas mœrens. Quouſque abibis O filia vitiis? nam Dominus creavit ſalutem plantario novello, ſalutem in qua ambulabunt homines. Sic dixit Dominus; Dicent adhuc ſermonem iſtum in terra Judæ & in urbibus ejus, cùm reduxero captivitatem ejus; Benedictus Dominus ſuper juſtum montem ſuum ſanctum, Et habitantes in urbibus Judæ & in tota regione ipſius, unà cum agricola; & exipiatur in grege. 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

faciebus à , Jerusalaim desuper Chasdim virtutem ascendendo in fuit Et
11 וְהָיָה בְּהֵעָלוֹת חֵיל הַכַּשְׂדִּים מֵעַל יְרוּשָׁלַםִ מִפְּנֵי
terram eundum ad, Jerusalaim de Irmejahu est egressus Et .Parhoh virtutis
12 חֵיל פַּרְעֹה׃ וַיֵּצֵא יִרְמְיָהוּ מִירוּשָׁלַםִ לָלֶכֶת אֶרֶץ
ipse fuit Et .populi medio in ,inde seipsum lubrificandum ad ,Binjamin
13 בִּנְיָמִן לַחֲלִק מִשָּׁם בְּתוֹךְ הָעָם׃ וַיְהִי־הוּא
filius , Irijah ejus nomen & ,præfecturarũ dominus ibi & ,Binjamin porta in
בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן וְשָׁם בַּעַל פְּקִדֻת וּשְׁמוֹ יִרְאִיָּיה בֶּן־
:dicendo ,prophetam Irmejahu apprehendit & :Chananjah filii Selemjah
שֶׁלֶמְיָה בֶּן־חֲנַנְיָה וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר
ego non ,Falsum : Irmejahu Dixitque .dilabens tu Chasdim Ad
14 אֶל־הַכַּשְׂדִּים אַתָּה נֹפֵל׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר אֵינֶנִּי
Irijah comprehendit & ,eum ad audivit non & : Chasdim super dilabens
נֹפֵל עַל־הַכַּשְׂדִּים וְלֹא שָׁמַע אֵלָיו וַיִּתְפֹּשׂ יִרְאִיָּיה
super principes sunt irati Et .principes ad eum adduxit & ,Irmejahu in
15 בְּיִרְמְיָהוּ וַיְבִאֵהוּ אֶל־הַשָּׂרִים׃ וַיִּקְצְפוּ הַשָּׂרִים עַל־
domum ,ligationis domum eum dederunt & :eum fecerũt percutere &,Irmejahu
יִרְמְיָהוּ וְהִכּוּ אֹתוֹ וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֵסוּר בֵּית
Cum .carceris domum in fecerunt ipsam nam , scribæ Jehonathan
16 יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי־אֹתוֹ עָשׂוּ לְבֵית הַכֶּלֶא׃ כִּי
ibi mansit & , hospitiola ad & , laci domum ad Irmejahu esset ingressus
בָא יִרְמְיָהוּ אֶל־בֵּית הַבּוֹר וְאֶל־הַחֲנֻיוֹת וַיֵּשֶׁב־שָׁם
,eum tulit & ,Sidchijahu rex misit Et .multis diebus Irmejahu
17 יִרְמְיָהוּ יָמִים רַבִּים׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקָּחֵהוּ
verbum est Num :dixit &,abscondito in sua domo in rex eũ interrogavit &
וַיִּשְׁאָלֵהוּ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ בַּסֵּתֶר וַיֹּאמֶר הֲיֵשׁ דָּבָר
Babel regis manũ in : dixit Et .Est :Irmejahu dixit Et ? Domino cum à
מֵאֵת יְהוָה וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ יֵשׁ וַיֹּאמֶר בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל
peccavi Quid : Sidchijahu regem ad Irmejahu dixit Et .traderis
18 תִּנָּתֵן׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ מֶה חָטָאתִי
domum ad me dedistis quia ,huic populo & ,tuis servis & ,tibi
לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה כִּי־נְתַתֶּם אוֹתִי אֶל־בֵּית
: dicendo ,vobis prophetabant qui ,vestri prophetæ ubi Et ? carceris
19 הַכֶּלֶא׃ וְאַיֵּו נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־נִבְּאוּ לָכֶם לֵאמֹר
nunc Et ? hanc terram super & ,vos super Babel rex veniet Non
20 לֹא־יָבֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל עֲלֵיכֶם וְעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת׃ וְעַתָּה
,tuas facies ad mea deprecatio obsecro Cadat : rex mi domine obsecro audi
שְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ תִּפָּל־נָא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ
.ibi moriar non & ,scribæ Jonathan domum me facias redire ne &
וְאַל־תְּשִׁבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר וְלֹא אָמוּת שָׁם׃
atrio in Irmejahu commendaverunt & ,Sidchijahu rex præcepit Et
21 וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיַּפְקִדוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר
ad usque ,pistorum platea de diem in panis tortam ei dare & ,custodiæ
הַמַּטָּרָה וְנָתֹן לוֹ כִכַּר־לֶחֶם לַיּוֹם מִחוּץ הָאֹפִים עַד־
atrio in Irmejahu mansit & : civitate de panem omnem consummare
תֹּם כָּל־הַלֶּחֶם מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר
.custodiæ
הַמַּטָּרָה׃

CAP. XXXVIII. לח

Paschur filius Ghedaljahu & ,Matthan filius Sephatjah audivit Et
1 וַיִּשְׁמַע שְׁפַטְיָה בֶן־מַתָּן וּגְדַלְיָהוּ בֶּן־פַּשְׁחוּר
verba ,Malchijah filius Paschur & ,Selemjahu filius Juchal &
וְיוּכַל בֶּן־שֶׁלֶמְיָהוּ וּפַשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה אֶת־הַדְּבָרִים
dixit Sic : dicendo ,populum omnem ad loquens Irmejahu quæ
2 אֲשֶׁר יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר
, fame in , gladio in morietur , ista civitate in Manens : Dominus
יְהוָה הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב בָּרָעָב
ejus anima ei erit & ,vivet & , Chasdim ad egrediens & : peste in &
וּבַדָּבֶר וְהַיֹּצֵא אֶל־הַכַּשְׂדִּים יִחְיֶה וְהָיְתָה־לּוֹ נַפְשׁוֹ
.vivet & , spolium in
לְשָׁלָל וָחָי׃

Versio VULG. LAT.

10 Ergò cùm recessisset exercitus Chaldæorum ab Jerusalem pro-
11 pter exercitum Pharaonis, Egressus est Jeremias de Jerusalem ut iret in terram Benjamin, & divideret ibi possessionem in
12 conspectu civium. Cúmque pervenisset ad portam Benjamin, erat ibi custos portæ per vices, nomine Jerias, filius Selemiæ filii Hananiæ, & apprehendit Jeremiam prophetam, dicens; Ad
13 Chaldæos profugis. Et respondit Jeremias; Falsum est, non fugio ad Chaldæos. Et non audivit eum: sed comprehendit Jerias Jeremiam, & adduxit eum
14 ad principes. Quam ob rem irati principes contra Jeremiam, cæsum eum miserunt in carcerem, qui erat in domo Jonathan scribæ: ipse enim præpositus
15 erat super carcerem. Itaque ingressus est Jeremias in domum laci & in ergastulum: & sedit
16 ibi Jeremias diebus multis. Mittens autem Sedecias rex tulit eum: & interrogavit eum in domo sua absconditè, & dixit; Putásne est sermo à Domino? Et dixit Jeremias, Est. Et ait, In manus regis Babylonis tradêris.
17 Et dixit Jeremias ad regem Sedeciam; Quid peccavi tibi, & servis tuis, & populo tuo, quia misisti me in domum car-
18 ceris? Ubi sunt prophetæ vestri, qui prophetabant vobis, & dicebant; Non veniet rex Babylonis super vos, & super ter-
19 ram hanc? Nunc ergò audi, obsecro, domine mi rex; Valeat deprecatio mea in conspectu tuo: & ne me remittas in domum Jonathan scribæ, ne mo-
20 riar ibi. Præcepit ergò rex Sedecias ut traderetur Jeremias in vestibulo carceris, & daretur ei torta panis quotidiè, excepto pulmento, donec consumerentur omnes panes de civitate: & mansit Jeremias in vestibulo carceris.

CAP. XXXVIII.

1 Audivit autem Saphatias fili' Mathan, & Gedelias fili' Phassur, & Juchal fili' Selemiæ, & Phassur filius Melchiæ, sermones, quos Jeremias loquebatur ad
2 omnem populum, dicens; Hæc dicit Domin'; Quicunque manserit in civitate hac, morietur gladio, & fame, & peste: qui autem profugerit ad Chaldæos, vivet, & erit anima ejus sospes & vivens.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

25 Ὅτι ἐμέθυσα πᾶσαν ψυχὴν διψῶσαν, ϗ πᾶ-
26 σαν ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησα. Διὰ τοῦτο ἐξηγέρθην, ϗ εἶδον, ϗ ὁ ὕπνος μου ἡδύς
27 μοι (ψ) ἐγενήθη. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, ϗ σπερῶ τὸν Ἰσραὴλ ϗ τὸν Ἰούδαν, σπέρμα ἀνθρώπου ϗ σπέρμα
28 κτήνους. Καὶ ἔσται ὥσπερ ἐγρηγόρουν ἐπ' αὐτοὺς καθαιρεῖν ϗ κακοῦν, οὕτως γρηγορήσω ἐπ' αὐτοὺς τοῦ οἰκοδομεῖν ϗ καταφυτεύειν, φη-
29 σὶ κύριος. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐ μὴ εἴπωσιν, Οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, ϗ
30 οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων (ω) ἡμωδίασαν. Ἀλλ' ἢ ἕκαστος ἐν τῇ (α) ἑαυτοῦ ἁμαρτίᾳ ἀποθανεῖται, ϗ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα αἱμωδιά-
31 σουσιν οἱ ὀδόντες αὐτοῦ. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, (β) φησὶ κύριος, ϗ διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ ϗ τῷ οἴκῳ Ἰούδα διαθή-
32 κην καινήν, Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν διεθέμην τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, (γ) ϗ ἐγὼ ἠ-
33 μέλησα αὐτῶν, φησὶ κύριος· Ὅτι αὕτη ἡ (δ) διαθήκη μου, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, Μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, φησὶ κύριος, διδοὺς (ε) δώσω νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ϗ (ζ) ἐπὶ καρδίας αὐτῶν γράψω αὐτούς, ϗ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν,
34 ϗ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν (η) πολίτην αὐτοῦ, ϗ ἕκαστος τὸν (θ) ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ (ι) αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν, ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, ϗ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
37 Ἐὰν ὑψωθῇ ὁ οὐρανὸς εἰς τὸ μετέωρον, φησὶ κύριος, ϗ ἐὰν ταπεινωθῇ τὸ ἔδαφος τῆς γῆς κάτω, ϗ ἐγὼ οὐκ ἀποδοκιμῶ τὸ γένος Ἰσραὴλ, φησὶ κύριος, περὶ πάν-
35 των ὧν (κ) ἐποίησαν. Οὕτως εἶπε κύριος, ὁ δοὺς τὸν ἥλιον εἰς φῶς τῆς ἡμέρας, σελήνην ϗ (λ) ἀστέρας εἰς φῶς τῆς νυκτός, ϗ κραυγὴν (*) ἐν θαλάσσῃ, ϗ ἐβόμβησε τὰ κύματα αὐτῆς, Κύριος παντοκράτωρ ὄνομα
36 αὐτῷ· Ἐὰν παύσωνται οἱ νόμοι οὗτοι ἀπὸ προσώπου μου, φησὶ κύριος, ϗ τὸ γένος Ἰσραὴλ (μ) παύσεται γενέσθαι ἔθνος κατὰ
38 πρόσωπόν μου πάσας τὰς (ν) ἡμέρας. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, ϗ (*) οἰκοδομηθήσεται πόλις τῷ κυρίῳ ἀπὸ πύργου Ἀναμεήλ, ἕως (ξ) πύλης τῆς γωνίας·
39 Καὶ ἐξελεύσεται ἡ διαμέτρησις αὐτῆς ἀπέναντι αὐτῶν ἕως βουνῶν Γαρήβ, ϗ περικυκλωθήσεται κύκλῳ ἐξ ἐκλεκτῶν (ο) λίθων,

25 Quia inebriavi omnem animam sitientem: & omnem animam e-
26 surientem saturavi. Ideò expergefactus sum, & vidi: & somnus meus jucundus mihi factus
27 est. Idcircò ecce dies veniunt, ait Dominus, & seminabo Israel, & Judam, semine hominis, & se-
28 mine jumenti. Et erit, sicut vigilabam super eos ad destruendum & affligendum; sic vigilabo super eos ad ædificandum, & plan-
29 tandum, ait Dominus. In diebus illis non dicent; Patres comederunt uvam acerbam, & dentes
30 filiorum obstupuerunt. Sed unusquisque in peccato suo morietur: et comedentis uvam acerbam ob-
31 stupescent dentes ejus. Ecce dies veniunt, ait Dominus, & disponam domui Israel, et domui Ju-
32 da, testamentum novũ, Non juxta testamentum, quod disposui patribus eorum in die, cùm apprehendi ego manum eorum ad educendum eos de terra Ægypti: quia ipsi non manserunt in testamento meo, et ego neglexi
33 eos, ait Dominus. Hoc enim est testamentum meum, quod disponam domui Israel post dies illos, ait Dominus: dans dabo leges meas in mentem eorũ, et in corde eorum scribam eas: et ero eis in Deum, et ipsi erunt
34 mihi in populum. Et non docebunt unusquisque civem suum, et unusquisque fratrem suum, dicens; Nosce Dominum: quia omnes intelligent me à parvo eorum usque ad magnum eorum: quoniam propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatorum eorum non
37 recordabor ampliús. Si elevatum fuerit cœlum in sublime, ait Dominus, et si humiliatum fuerit pavimentum terræ deorsùm, et ego (u) non reprobabo genus Israel, dicit Dominus, pro omnibus quæ
35 fecerunt. Sic dixit Dominus: qui dat Solem in lumen diei, Lunam et stellas in lumen noctis, et clamorem in mari, et sonuerunt fluctus ejus: Dominus omnipo-
36 tens nomen illi; Si cessaverint leges hæ à facie mea, dicit Dominus; et genus Israel cessabit esse gens ante faciem meam cun-
38 ctis diebus. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ædificabitur civitas Domino à * turri Anameel usque ad portam anguli,
39 Et exibit (x) dimensio ejus contra (y) eos usque ad colles Gareb: et circundabitur in circuitu ex electis lapidibus:

MS.A. (ψ) ἐγένετο. (ω) ἐμωδίασαν. (α) ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ (β) λέγει (γ) κἀγὼ ἠμέλησα (δ) διαθήκη, ἣν (ε) νόμους (ζ) ἐπιγράψω αὐτοὺς ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, ϗ ὄψομαι αὐτούς, ϗ ἔσομαι (η) ἀδελφὸν (θ) πλησίον (ι) ἕως μεγάλου (κ) ἐποίησάν μοι. (λ) τὰ ἄστρα (*) ἐν τῇ (μ) παύσεται (ν) ἡμέρας, φησὶν κύριος. (*) οἰκοδομηθήσεται (ξ) τῆς πύλης (ο) *κύκλῳ, Καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 וַהֲוָה כַּד אִסְתַּלַּקוּ מַשְׁרְיַת כַּסְדָּאֵי מֵעַל יְרוּשְׁלֵם מִן קֳדָם מַשְׁרְיַת פַּרְעֹה׃ וּנְפַק
12 יִרְמְיָה מִירוּשְׁלֵם לְמֵיזַל לַאֲרַע שִׁבְטָא בִנְיָמִן לְפַלָּגָא אַחְסַנְתָּא דַּאֲרִית לֵיהּ תַּמָּן בְּגוֹ עַמָּא׃
13 וַהֲוָה הוּא בִּתְרַע שִׁבְטָא בִנְיָמִן וְתַמָּן גַּבְרָא מְמַנָּא וּשְׁמֵיהּ יִרְאִיָּה בַּר שֶׁלֶמְיָה בַּר
14 חֲנַנְיָה וַאֲחַד יָת יִרְמְיָה נְבִיָּא לְמֵימַר לְכַסְדָּאֵי אַתְּ מִשְׁתְּמַע׃ וַאֲמַר יִרְמְיָה שִׁקְרָא
אַתְּ אָמַר לֵית אֲנָא מִשְׁתְּמַע לְכַסְדָּאֵי וְלָא קַבִּיל מִנֵּיהּ וַאֲחַד יִרְאִיָּה בְּיִרְמְיָה וְאַיְתְיֵהּ
15 לְוָת רַבְרְבַיָּא׃ וּרְגִיזוּ רַבְרְבַיָּא עַל יִרְמְיָה וְאַלְקִיאוּ יָתֵיהּ וִיהַבוּ יָתֵיהּ בֵּית אֲסִירֵי
16 בֵּית יְהוֹנָתָן סָפְרָא אֲרֵי יָתֵיהּ עֲבַדוּ לְבֵית אֲסִירֵי׃ אֲרֵי עַל יִרְמְיָה לְבֵית אֲסִירֵי וּלְגוֹ
17 מִן חֲנוּתָא וִיתֵיב תַּמָּן יִרְמְיָה יוֹמִין סַגִּיאִין׃ וּשְׁלַח מַלְכָּא צִדְקִיָּה וְדַבְּרֵיהּ וְשַׁאֲלֵיהּ
מַלְכָּא בְּבֵיתֵיהּ בְּסִתְרָא וַאֲמַר הַאִית פִּתְגָמָא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יִרְמְיָה אִית וַאֲמַר בְּיַד
18 מַלְכָּא דְבָבֶל תִּתְמְסַר׃ וַאֲמַר יִרְמְיָה לְמַלְכָּא צִדְקִיָּה מָה חַבֵית לָךְ וּלְעַבְדָךְ וּלְעַמָּא
19 הָדֵין אֲרֵי יְהַבְתּוּן יָתִי לְבֵית אֲסִירֵי׃ וְאָן נְבִיאֵיכוֹן דְּשִׁקְרָא דְּאִתְנַבִּיאוּ לְכוֹן לְמֵימַר לָא
20 יֵיתֵי מַלְכָּא דְבָבֶל עֲלֵיכוֹן וְעַל אַרְעָא הָדָא׃ וּכְעַן שְׁמַע כְּעַן רִבּוֹנִי מַלְכָּא תִּתְקַבַּל
21 כְּעַן בָּעוּתִי קֳדָמָךְ וְלָא תְּתִיבִנַּנִי לְבֵית יְהוֹנָתָן סָפְרָא וְלָא אֱמוּת תַּמָּן׃ וּפַקֵּיד
מַלְכָּא צִדְקִיָּה וּפַקִּידוּ יָת יִרְמְיָה בְּדָרַת בֵּית אֲסִירַיָּא וִיהָבִין לֵיהּ פִּתָּא דִלְחֵמָא
לְיוֹמָא מִשּׁוּק נַחְתּוֹמַיָּא עַד דִּשְׁלֵים כָּל לַחְמָא מִן קַרְתָּא וִיתֵב יִרְמְיָה בְּדָרַת בֵּית אֲסִירַיָּא׃

לח

1 וּשְׁמַע שְׁפַטְיָה בַּר מַתָּן וּגְדַלְיָה בַּר פַּשְׁחוּר וְיוּכַל בַּר שֶׁלֶמְיָהוּ וּפַשְׁחוּר בַּר מַלְכִּיָּה יָת
2 פִּתְגָמַיָּא דְּיִרְמְיָה מְמַלֵּל עִם כָּל עַמָּא לְמֵימַר׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ דְּיָתֵיב בְּקַרְתָּא הָדָא יִתְקְטִיל
בְּחַרְבָּא בְּכַפְנָא וּבְמוֹתָא וּדְיִפּוֹק וְיִשְׁתְּמַע לְכַסְדָּאֵי יִחֵי וּתְהֵי לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ לְשֵׁיזָבָא וְיִתְקַיַּם׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

11 Et factum est cùm recessisset exercitus Chaldæorum ab Jerusalem, propter exercitum Pharaonis.
12 Egressúsque est Jeremias de Jerusalem, ut iret in terram tribus Benjamin, ut divideret hæreditatem, quam habebat ibi in medio populi.
13 Cúmque esset ipse in porta tribus Benjamin, erat ibi vir constitutus, nomine Jerias, filius Selemiæ filii Ananiæ, & apprehendit Jeremiam prophetam; dicens: Tu Chaldæis tete vis dedere?
14 Et dixit Jeremias, Falsum tu dicis: non ego me dedo Chaldæis. Et non acquievit, & apprehendit Jerias Jeremiam, & adduxit eum ad principes.
15 Et irati sunt principes contra Jeremiam, & percusserunt eum, & conjecerunt eum in carcerem domus Jonathan scribæ; ipsam enim fecerant in carcerem.
16 Ingressus est enim Jeremias in domum carceris, & in medium tabernarum: & sedit ibi Jeremias diebus multis.
17 Et misit rex Sedechias, & tulit eum, & interrogavit eum rex in domo sua clam: & ait, Nunquid est verbum à facie Domini? & ait Jeremias, Est. Et ait: In manum regis Babylonis tradêris.
18 Et dixit Jeremias regi Sedechiæ, Quid peccavi tibi & servis tuis, & populo huic, ut poneretis me in domum carceris?
19 Et ubi sunt pseudoprophetæ vestri, qui prophetant vobis; dicentes, Non veniet rex Babylonis contra vos & contra terram istam?
20 Et nunc audi obsecro domine mi rex: acceptabilis sit obsecro deprecatio mea coram te, & ne reducas me in domum Jonathan scribæ, & non moriar ibi.
21 Et præcepit rex Sedechias, & commendaverunt Jeremiam in vestibulo domus carceris; & dabatur ei frustum panis quotidie de vico pistorum, donec consumeretur omnis panis de civitate. Et mansit Jeremias in vestibulo carceris.

CAP. XXXVIII.

1 Audivit autem Saphatias filius Mathan, & Gedelias filius Phasur, & Juchal filius Selemiæ, & Phasur filius Melchiæ, verba Jeremiæ loquentis cùm omni populo; dicendo:
2 Hæc dicit Dñs, Qui manserit in urbe hac, occidetur gladio, & fame, & peste: qui autem egressus fuerit, & dediderit se Chaldæis, vivet; & erit ei anima ejus in evasionem, & sustentabitur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܟܕ ܣܠܩ ܚܝܠܐ ܕܟܠܕܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܡܢ ܩܕܡ ܚܝܠܗ ܕܦܪܥܘܢ. * ܘܢܦܩ ܐܪܡܝܐ ܡܢ
12 ܐܘܪܫܠܡ ܠܡܐܙܠ ܠܐܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. ܠܡܦܠܓܘ ܬܡܢ ܒܝܬ ܥܡܐ. * ܘܟܕ
13 ܩܐܡ ܗܘܐ ܒܬܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. ܬܡܢ ܗܘܐ ܪܒ ܡܛܪܬܐ. ܘܫܡܗ ܢܪܝܐ ܒܪ ܫܠܡܝܐ
ܒܪ ܚܢܢܝܐ. ܘܐܚܕܗ ܠܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܘܬ ܟܠܕܝܐ ܢܦܠ ܐܢܬ. * ܘܐܡܪ ܠܗ 14
ܐܪܡܝܐ ܡܫܩܪ ܐܢܬ. ܠܐ ܢܦܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠܕܝܐ. ܘܠܐ ܫܡܥܗ. ܘܐܚܕܗ ܢܪܝܐ ܠܐܪܡܝܐ.
ܘܐܝܬܝܗ ܠܘܬ ܪܘܪܒܢܐ. * ܘܪܓܙܘ ܪܘܪܒܢܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ. ܘܢܓܕܘܗܝ. ܘܐܪܡܝܘܗܝ ܒܒܝܬ 15
ܐܣܝܪܐ ܕܝܘܢܬܢ ܣܦܪܐ. ܕܗܘ ܐܩܝܡܘܗܝ ܥܠ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܘܐܪܡܝܘܗܝ ܠܐܪܡܝܐ ܡܢ 16
ܟܘܐ ܕܓܘܒܐ ܠܓܘܒܐ. ܘܝܬܒ ܬܡܢ ܐܪܡܝܐ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܫܕܪ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ 17
ܘܐܣܩܗ. ܘܫܐܠܗ ܡܠܟܐ ܒܒܝܬܗ ܒܛܘܫܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܢܦܩ ܦܬܓܡܐ ܡܢ ܡܪܝܐ.
ܐܡܪ ܠܗ ܐܪܡܝܐ. ܢܦܩ. ܐܡܪ ܡܠܟܐ. ܐܝܟܢܐ ܢܦܩ. ܐܡܪ. ܕܒܐܝܕܘܗܝ ܕܡܠܟܐ 18
ܕܒܒܠ ܡܫܬܠܡ ܐܢܬ. * ܘܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܠܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ. ܡܢܐ ܚܛܝܬ ܠܟ. ܘܠܥܒܕܝܟ
ܘܠܥܡܐ ܗܢܐ. ܕܐܪܡܝܬܘܢܝ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܘܐܝܟܐ ܐܢܘܢ ܢܒܝܝܟܘܢ ܕܡܬܢܒܝܢ ܗܘܘ 19
ܠܟܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܠܐ ܐܬܐ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܥܠ ܐܪܥܐ ܗܕܐ. * ܘܗܫܐ ܫܡܥܢܝ 20
ܡܪܝ ܡܠܟܐ. ܘܬܬܩܒܠ ܒܥܘܬܝ ܩܕܡܝܟ. ܘܠܐ ܬܗܦܟܢܝ ܠܒܝܬܗ ܕܝܘܢܬܢ ܣܦܪܐ. ܕܠܐ ܐܡܘܬ 21
ܬܡܢ. * ܘܦܩܕ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ. ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܠܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܒܕܪܬܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܝܗܒܝܢ
ܗܘܘ ܠܗ ܓܪܝܨܬܐ ܕܠܚܡܐ ܝܘܡܢܐ ܡܢ ܫܘܩܐ ܕܢܚܬܘܡܐ. ܥܕܡܐ ܕܫܠܡ ܟܠܗ ܠܚܡܐ
ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܝܬܒ ܐܪܡܝܐ ܒܕܪܬܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܦܣܘܩ̈ܐ * ܟܚ *
1 *ܘܫܡܥ ܫܦܛܝܐ ܒܪ ܡܬܢ. ܘܓܕܠܝܐ ܒܪ ܦܫܚܘܪ. ܘܝܘܟܠ ܒܪ ܫܠܡܝܐ ܘܦܫܚܘܪ ܒܪ ܡܠܟܝܐ.
2 ܦܬܓܡܐ ܕܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ. *ܘܐܡܪ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܢ ܕܝܬܒ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܢܡܘܬ
ܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܢܐ. ܘܡܢ ܕܢܦܘܩ ܠܘܬ ܟܠܕܝܐ. ܢܚܐ ܘܡܦܨܐ ܢܦܫܗ.

11 * Cùm itaque discessisset exercit' Chaldæorum
12 ex Jerusalem metu exercit' Pharaonis, Exivit Jeremia de Jerusalem ut abiret in terram Benjaminis ad sortem ibi cùm populo divi-
13 dendam: Cúmque staret ad portam Benjaminis, aderat illic præfect' quidam cujus nomen erat Neria fili' Selamiæ filii Hananiæ. Is apprehenso Jeremiâ prophetâ dixit illi, Ad
14 Chaldæos tu fugis. Cui respondit Jeremia, Mentiris, nequaquam fugio ad Chaldæos: at non auscultavit eum; sed Neria apprehensum
15 Jeremiâ adduxit ad principes. Tum principes Jeremiæ succensentes flagellaverunt eum, & in carcerem conjecerunt in domo Jonathanis scribæ (hunc enim præfecerant carcere deten-
16 tis) Et præcipitaverunt Jeremiam è fenestra foveæ in foveam, mansitque ibi Jeremia dies
17 multos. Tandem mittens rex Sedecia extraxit eum, & interrogavit eum rex domi secretò, & ait illi; Prodiítne sermo à Domino? Respondit Jeremia, Prodiit. Ait rex, Cujusmodi prodiit? Respondit, Te in manus regis
18 Babyloniæ tradendum. Subdiditque Jeremia ad regem Sedeciam; Quid peccavi tibi, aut servis tuis, aut populo isti, ut me in carcerem
19 truderetis? Et ubi sunt prophetæ vestri qui prophetabant vobis, ac dicebant haudquaquam venturum regem Babyloniæ contra vos
20 & contra terram istam? Jam audi me domine mi rex, & admittatur apud te deprecatio mea, néve me remittas in domum Jona-
21 thanis scribæ, ne illic moriar. Quamobrem præcepit rex Sedecia, dimiseruntque Jeremiam prophetam in atrium carceris, & dabant ei placentam panis quotidie ex officina pistoris, donec consumptus est totus panis ex civitate: mansit ergò Jeremia in atrio carceris.

CAP. XXXVIII.

1 Audivit autem Sephatia filius Mathanis, Gedalia filius Pheshuris, Juchal filius Selamiæ, & Pheshur filius Melachiæ, sermones quos habuerat Jeremia ad universum popu-
2 lum; Sic ait Dominus, Quicunque manserit in hac civitate, peribit gladio, fame, aut peste; quicunque verò exierit ad Chaldæos, vivet, & liberabit animam suam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 * لِاَنِّي اَسكَرتُ كُلَّ اَرضٍ عَطشَانَةٍ * وَمَلَيتُ كُلَّ نَفسٍ جَايِعَةٍ * لِاَجلِ هٰذَا قُمتُ وَنَظَرتُ *
27 وَصَارَ لِي نَومِي لَذِيذًا * لِاَجلِ هٰذَا هَا اَيَّامٌ تَاتِي قَالَ الرَّبُّ * وَاَزرَعُ اِسرَايِيلَ وَيَهُودَا زَرعَ
28 اِنسَانٍ وَزَرعَ بَهِيمَةٍ * وَيَكُونُ كَمَا سَهِرتُ عَلَيهِم لِاَهدِمَهُم وَاَنكُبَهُم * هٰكَذَا سَاَسهَرُ عَلَيهِم
29 لِاَبنِيَهُم وَاَغرِسَهُم قَالَ الرَّبُّ * فِي تِلكَ الاَيَّامِ لَا يَقُولُونَ * الآبَاءُ اَكَلُوا الحِصرِمَ وَاَسنَانُ الاَولَادِ
30 31 ضَرِسَت * لٰكِن كُلُّ وَاحِدٍ بِخَطِيَّتِهِ يَمُوتُ * وَالَّذِي يَاكُلُ الحِصرِمَ تَضرَسُ اَسنَانُهُ * هَا
32 اَيَّامٌ تَاتِي قَالَ الرَّبُّ * وَاَصنَعُ لِبَيتِ اِسرَايِيلَ وَلِبَيتِ يَهُودَا عَهدًا جَدِيدًا * لَيسَ كَالعَهدِ الَّذِي
عَهِدتُهُ لِآبَايِهِم فِي يَومِ اَخَذتُ بِيَدِهِم لِاُخرِجَهُم مِن اَرضِ مِصرَ * لِاَنَّهُم لَم يَثبُتُوا فِي
33 عَهدِي وَاَنَا تَهَاوَنتُ بِهِم قَالَ الرَّبُّ * لِاَنَّ هٰذَا هُوَ العَهدُ الَّذِي اَعهَدُ بِهِ لِبَيتِ اِسرَايِيلَ *
مِن بَعدِ تِلكَ الاَيَّامِ قَالَ الرَّبُّ * اُعطِي نَوَامِيسِي فِي قُلُوبِهِم * وَاَكتُبُهَا عَلَى ضَمَايِرِهِم *
34 وَاُعَايِنُهُم * وَاَصِيرُ لَهُم اِلٰهًا وَهُم يَصِيرُونَ لِي شَعبًا * وَلَا يُعَلِّمُونَ كُلُّ وَاحِدٍ قَرِيبَهُ وَكُلُّ
وَاحِدٍ اَخَاهُ قَايِلًا اِعرِفِ الرَّبَّ * لِاَنَّ جَمِيعَهُم يَعرِفُونِي مِن صَغِيرِهِم اِلَى كَبِيرِهِم * لِاَنِّي
37 اَصِيرُ رَاحِمًا لِظُلَامَاتِهِم * وَلَستُ اَذكُرُ خَطَايَاهُم بَعدُ * اِن ارتَفَعَتِ السَّمَاءُ ارتِفَاعًا قَالَ الرَّبُّ *
وَاِن ذَلَّ تُرَابُ الاَرضِ اَسفَلَ * فَاَنَا لَستُ اُبعِدُ جِنسَ اِسرَايِيلَ قَالَ الرَّبُّ * مِن اَجلِ جَمِيعِ مَا
35 صَنَعُوهُ لِي * هٰكَذَا قَالَ الرَّبُّ المُعطِي الشَّمسَ لِنُورِ النَّهَارِ * وَالقَمَرَ وَالنُّجُومَ لِضَوءِ اللَّيلِ *
36 وَصُرَاخًا فِي البَحرِ * وَرَفَعَ اَموَاجَهُ * الرَّبُّ ضَابِطُ الكُلِّ اِسمُهُ * اِن انكَفَّت هٰذِهِ النَّوَامِيسُ قَالَ
38 الرَّبُّ * جِنسُ اِسرَايِيلَ يَنكَفُّ لِيَكُونَ اُمَّةً لِوَجهِي قَالَ الرَّبُّ * هَا اَيَّامٌ تَاتِي قَالَ الرَّبُّ *
39 فَيَبنُونَ مُدُنًا لِلرَّبِّ * مِن بُرجِ اَنَامَايِيلَ اِلَى بَابِ الزَّاوِيَةِ * وَيَخرُجُ مَسَاحَتُهَا قُدَّامَهُم اِلَى تِلَالِ
غَارِيبَ * وَيُدَارُ حَولَهَا مِنَ الحِجَارَةِ الحِسَانِ *

25 Quia inebriavi omnem terram sitien-
26 tem, & implevi omnem animam esurientem. Ad hoc exurrexi, & vidi, factusque est mihi somnus meus ju-
27 cundus. Idcirco ecce dies venient, dixit Dominus, quum seminabo Israelem & Judam semine humano & se-
28 mine jumenti: Et erit, quemadmodum vigilavi super eos ut destruerem & dejicerem eos; ita vigilabo super eos ut ædificem & plantem eos, ait Dominus.
29 Iis diebus nequaquam dictitabunt, Patres comederunt omphacem, & dentes
30 filiorum obstupescunt: Sed unusquisque pro peccato suo morietur: & quicunq; comederit omphacem, hujus dentes ob-
31 stupescent. Ecce dies venient, dixit Dominus, quum disponam domui Israelis & domui Judæ fœdus novum:
32 Non quale fuit illud fœdus quod inieram cum majoribus eorum, die quo apprehendi manum eorum ut educerem eos è terra Ægypti: (nam quia non perstiterunt in fœdere meo, ego vicissim
33 neglexi eos, dixit Dominus) Sed hoc est fœdus quod ineo cum domo Israelis: Post illos dies, dixit Dominus, indam leges meas in cor eorum, & inscribam eas menti eorum: respiciam eos, & ero illis Deus, ipsique fient
34 mihi populus. Et non docebunt unusquisque proximum suum & unusquisque fratrem suum, dicens; Nosce Dominum: omnes enim me cognoscent à minimo ad maximum: quoniam propitius ero perversitatibus eorum, & non recordabor ampliùs peccata eorum.
Anteponit hunc Ver. 37. ut in LXX.
37 Etiamsi cœlum sublimè ferretur, dixit Dominus, & quamvis terræ pulvis ad imum deprimeretur; ego tamen haudquaquam amovebo genus Israelis, ait Dominus, pro omnibus quæ contra me per-
35 petrârunt. Ita dixit Dominus qui solem dat in lumen diei, lunam ac stellas in lucem noctis, sonitum in mari, & extollit fluctus ejus, cujus nomen est Dominus
36 omnitenens; Si desierint hæ leges, dixit Dominus, genus Israelis desinet esse populus in conspectu meo, dixit Dominus.
38 Ecce dies venient, dixit Dominus, quum ædificabunt urbes Domino, à turri Ana-
39 meelis usq; ad portam anguli: Et porrigetur dimensio earum coram ipsis usque ad colles Gareb, & undique cingentur lapidibus electis:

ירמיה : לח

hæc civitas tradetur Tradendo :Dominus dixit Sic
3 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנָּתֹן תִּנָּתֵן הָעִיר הַזֹּאת
principes dixerunt Et .eam capiet & ,Babel regis virtutis manum in
4 בְּיַד חֵיל מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃ וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים
sic super nam ,iste vir nunc Moriatur :regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ יוּמַת נָא אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה כִּי עַל־כֵּן
residuorum ,belli virorum manus debilitans ipse
הוּא מְרַפֵּא אֶת־יְדֵי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַנִּשְׁאָרִים
eos ad loquendo ,populi universi manus & ,hac civitate in
בָּעִיר הַזֹּאת וְאֵת יְדֵי כָל־הָעָם לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם
quærens ipse non iste vir quia :hæc verba secundùm
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי הָאִישׁ הַזֶּה אֵינֶנּוּ דֹּרֵשׁ
rex dixit Et .malum in quinimo ,huic populo pacem ad
5 לְשָׁלוֹם לָעָם הַזֶּה כִּי אִם־לְרָעָה׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
poterit rex non quia :vestra manu in ipse Ecce :Sidchijahu
צִדְקִיָּהוּ הִנֵּה־הוּא בְּיֶדְכֶם כִּי־אֵין הַמֶּלֶךְ יוּכַל
fecerunt projicere & ,Irmejahu tulerunt Et .verbum vobiscum
6 אֶתְכֶם דָּבָר׃ וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ וַיַּשְׁלִכוּ
atrio in qui ,Melech filii Malchijahu cisternam in eum
אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר מַלְכִּיָּהוּ בֶן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בַּחֲצַר
cisterna in & :funibus in Irmejahu submiserunt & ,custodiæ
הַמַּטָּרָה וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים וּבַבּוֹר
.cœnum in Irmejahu est defixus & ,lutum quinimo ,aqua non
אֵין־מַיִם כִּי אִם־טִיט וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּטִּיט׃
domo in ipse &) eunuchus vir Æthiops Melech-Hebed audivit Et
7 וַיִּשְׁמַע עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אִישׁ סָרִיס וְהוּא בְּבֵית
rex & :cisternam ad Irmejahu dedissent quòd (regis
הַמֶּלֶךְ כִּי־נָתְנוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר וְהַמֶּלֶךְ
domo de Melech-Hebed est egressus Et .Binjamin porta in sedens
8 יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן׃ וַיֵּצֵא עֶבֶד־מֶלֶךְ מִבֵּית
,rex mi Domine :dicendo ,regem ad est locutus & ,regis
9 הַמֶּלֶךְ וַיְדַבֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
Irmejahu in fecerunt quæ omnia isti viri malefecerunt
הֵרֵעוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ לְיִרְמְיָהוּ
moritur & :cisternam in fecerunt projicere quem ,prophetam
הַנָּבִיא אֵת אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֶל־הַבּוֹר וַיָּמָת
.civitate in ultrà panis non quia :famis faciebus à se sub
תַּחְתָּיו מִפְּנֵי הָרָעָב כִּי אֵין הַלֶּחֶם עוֹד בָּעִיר׃
Tolle :dicendo ,Æthiopi Melech-Hebed rex præcepit Et
10 וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ אֵת עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי לֵאמֹר קַח
Irmejahu facies ascendere & ,viros triginta hinc tua manu in
בְּיָדְךָ מִזֶּה שְׁלֹשִׁים אֲנָשִׁים וְהַעֲלִיתָ אֶת־יִרְמְיָהוּ
-Hebed assumpsit Et .moriatur antequam ,cisterna de prophetam
11 הַנָּבִיא מִן־הַבּוֹר בְּטֶרֶם יָמוּת׃ וַיִּקַּח עֶבֶד־
ad regis domum est ingressus & ,sua manu in viros Melech
מֶלֶךְ אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וַיָּבֹא בֵית־הַמֶּלֶךְ אֶל־
vetera & ,tractionum vetera inde tulit & ,thesaurum sub
תַּחַת הָאוֹצָר וַיִּקַּח מִשָּׁם בְּלוֹיֵ הַסְּחָבוֹת וּבְלוֹיֵ
.funibus in cisternam ad Irmejahu ad ea misit & ,corruptionum
מְלָחִים וַיְשַׁלְּחֵם אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר בַּחֲבָלִים׃
nunc Pone :Irmejahu ad Æthiops Melech-Hebed dixit Et
12 וַיֹּאמֶר עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אֶל־יִרְמְיָהוּ שִׂים נָא
tuarum manuum axillis sub corruptionum & ,tractionum vetera
בְּלוֹאֵי הַסְּחָבוֹת וְהַמְּלָחִים תַּחַת אַצִּלוֹת יָדֶיךָ
Irmejahu extraxerunt Et .sic Irmejahu fecit & :funes desubter
13 מִתַּחַת לַחֲבָלִים וַיַּעַשׂ יִרְמְיָהוּ כֵּן׃ וַיִּמְשְׁכוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ
Irmejahu mansit & :cisterna è eum fecerunt ascendere & ,funibus in
בַּחֲבָלִים וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ מִן־הַבּוֹר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ
.custodiæ atrio in
בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃

Verſio VULG. LAT.

3 Hæc dicit Dominus; Tradendo tradetur civitas hæc in manu exercitûs regis Babylonis, & capiet eam. 4 Et dixerunt principes regi; Rogamus ut occidatur homo iſte: de induſtria enim diſſolvit manus virorum bellantium, qui remanſerunt in civitate hac, & manus univerſi populi, loquens ad eos juxta verba hæc: ſiquidem homo iſte non quærit pacem populo huic, 5 ſed malum. Et dixit rex Sedecias; Ecce ipſe in manibus veſtris eſt: nec enim fas eſt regem 6 vobis quidquam negare. Tulerunt ergò Jeremiam, & projecerunt eum in lacum Melchiæ filii Amelech, qui erat in veſtibulo carceris: & ſubmiſerunt Jeremiam funibus in lacum, in quo non erat aqua, ſed lutum: deſcendit itaque 7 Jeremias in cœnum. Audivit autem Abdemelech Æthiops vir eunuchus, qui erat in domo regis, quòd miſiſſent Jeremiam in lacum: porrò rex ſedebat in 8 porta Benjamin. Et egreſſus eſt Abdemelech de domo regis, & locutus eſt ad regem, dicens; 9 Domine mi rex, malè fecerunt viri iſti omnia quæcunque perpetrârunt contra Jeremiam prophetam, mittentes eum in lacum ut moriatur ibi fame; non ſunt enim panes ul- 10 trà in civitate. Præcepit itaque rex Abdemelech Æthiopi, dicens; Tolle tecum hinc triginta viros, & leva Jeremiam prophetam de lacu antequàm 11 moriatur. Aſſumptis ergò Abdemelech ſecum viris, ingreſſus eſt domum regis, quæ erat ſub cellario: & tulit inde veteres pannos, & antiqua quæ computruerant, & ſubmiſit ea ad Jeremiam in lacum per funiculos. 12 Dixítque Abdemelech Æthiops ad Jeremiam; Pone veteres pannos, & hæc ſciſſa & putrida, ſub cubito manuum tuarum, & ſuper funes: fecit ergò 13 Jeremias ſic. Et extraxerunt Jeremiam funibus, & eduxerunt eum de lacu: manſit autem Jeremias in veſtibulo carceris.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

40 Καὶ πάντες ἀσαρημὼθ ἕως (π) νάχαλ Κέδρων, ἕως γωνίας πύλης ἵππων ἀνατολῆς, ἁγίασμα τῷ κυρίῳ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ ἐκλίπῃ, καὶ οὐ μὴ καθαιρεθῇ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Cap. 32. Vulg. Lat. ΚΕΦ. λθ'.

1 Ὁ λόγος ὁ (α) γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ (β) δεκάτῳ βασιλεῖ Σεδεκίᾳ, οὗτος ἐνιαυτὸς ὀκτωκαιδέκατος τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ (γ) βασιλεῖ Βαβυλῶνος· 2 Καὶ δύναμις βασιλέως Βαβυλῶνος ἐχαράκωσεν (δ) ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ Ἱερεμίας ἐφυλάσσετο (ε) ἐν αὐλῇ τῆς φυλακῆς, ἥ ἐστιν ἐν 3 οἴκῳ (ζ) βασιλέως, Ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας, λέγων, Διατί σὺ προφητεύεις; λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ (η) ἐγὼ δίδωμι τὴν πόλιν ταύτην ἐν χερσὶ βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ λήψεται 4 αὐτήν, Καὶ Σεδεκίας οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χειρὸς (θ) τῶν Χαλδαίων, ὅτι παραδόσει (ι) παραδοθήσεται εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ λαλήσει στόμα αὐτοῦ πρὸς στόμα αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψονται· 5 Καὶ εἰσελεύσεται (κ) Σεδεκίας εἰς Βαβυλῶ- 6 να, καὶ ἐκεῖ καθιεῖται. ΚΑῚ Ὁ ΛΌΓΟΣ ΚΥΡΊΟΥ ἘΓΕΝΉΘΗ ΠΡῸΣ ἹΕ- 7 ΡΕΜΊΑΝ, ΛΈΓΩΝ, Ἰδοὺ Ἀναμεὴλ υἱὸς Σαλὼμ ἀδελφοῦ πατρός σου ἔρχεται πρὸς σέ, λέγων (λ), Κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρόν μου τὸν ἐν Ἀναθώθ, ὅτι σοὶ (μ) κρίσις 8 παραλαβεῖν εἰς κτῆσιν. Καὶ ἦλθε πρός με Ἀναμεὴλ υἱὸς Σαλώμ, ἀδελφοῦ πατρός μου, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς, καὶ εἶπε (ν), Κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρόν μου τὸν ἐν γῇ Βενιαμὶν τὸν ἐν Ἀναθώθ, ὅτι σοὶ κρίμα (ξ) κτήσασθαι αὐτόν, καὶ σὺ πρεσβύτερος. καὶ 9 ἔγνων, ὅτι λόγος κυρίου ἐστί, Καὶ ἐκτησάμην τὸν ἀγρὸν Ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου, καὶ ἔστησα αὐτῷ ἑπτὰ σίκλους καὶ 10 δέκα ἀργυρίου, Καὶ ἔγραψα εἰς βιβλίον, καὶ (ο) ἐσφραγισάμην, καὶ διεμαρτυράμην μάρτυρας, καὶ ἔστησα τὸ ἀργύριον ἐν ζυγῷ· 11 Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τὸ ἐ- 12 σφραγισμένον (π), Καὶ ἔδωκα αὐτὸ τῷ Βαρούχ υἱῷ Νηρίου (ρ) υἱῷ Μαασαίου, κατ' ὀφθαλμοὺς Ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου, καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν (σ) ἀνδρῶν τῶν παρεστηκότων καὶ γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς κτήσεως, καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν Ἰουδαίων (τ) 13 τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς. Καὶ συνέταξα τῷ Βαρούχ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, λέγων, 14 Οὕτως εἶπε κύριος παντοκράτωρ, Λάβε τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο, καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀνεγνωσμένον, καὶ θήσεις (υ) αὐτὸ εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον, ἵνα διαμείνῃ ἡμέρας 15 πλείους. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Ἔτι (φ) κτηθήσονται ἀγροί, καὶ οἰκίαι, καὶ ἀμπελῶνες 16 ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. Καὶ (χ) προσεδεξάμην πρὸς κύριον μετὰ τὸ δοῦναί με τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως πρὸς Βαροὺχ υἱὸν Νηρίου, λέγων,

(ς) Et omnes Aſaremoth uſque (ω) ad Nachal Cedron, uſque ad angulum portæ equorum Orientis: Sanctificium Domino: & nequaquam ultrà deficiet, & non deſtruetur uſque in ſeculum. 40

CAP. XXXIX.

1 VErbum, (a) quod factum eſt à Domino ad Hieremiam in anno decimo regi Sedeciæ: hic eſt annus octavus decimus regi Nabuchodonoſor, regi Babylonis: 2 Et virtus regis Babylonis vallum fecit ſuper Hieruſalem: & Hieremias cuſtodiebatur in atrio carceris, qui eſt in domo regis: 3 In quo clauſerat eum rex Sedecias, dicens; Quarè tu prophetas? dicens; Sic dixit Dominus; Ecce ego do civitatem iſtam in manibus regis Babylonis, & capiet eam. 4 Et Sedecias non ſalvabitur de manu Chaldæorum: quia traditione tradetur in manus regis Babylonis: & loquetur os ipſius ad os ejus; & oculi ipſius oculos illius videbunt: 5 Et intrabit Sedecias in Babylonem, & ibi (b) demittet ſe. 6 ET VERBUM Domini factum eſt ad Hieremiam, dicens; 7 Ecce Anameel filius Salom fratris patris tui venit ad te, dicens; Poſſide tibi agrum meum, qui in Anathoth, quia tibi judicium eſt accipere in poſſeſſionem. 8 Et venit ad me Anameel filius Salom, fratris patris mei, in atrium carceris, & dixit; Poſſide tibi agrum meum, qui in terra Benjamin, qui in Anathoth: quia tibi (c) judicium eſt poſſidere eum, & tu es ſenior. Et cognovi, quia verbum Domini eſt: 9 Et poſſedi agrum Anameel filii fratris patris mei, & appendi ei ſeptem ſiclos & decem argenti: 10 Et ſcripſi in libello, & ſigillavi: & conteſtatus ſum teſtes: & appendi argentum in ſtatera. 11 Et ſumpſi libellum poſſeſſionis obſignatum, 12 Et dedi illum Baruch filio Neriæ filio Maaſiæ ante oculos Anameel filii fratris patris mei, & ante oculos virorum, qui adſtiterant, & (d) ſcripſerant in libello poſſeſſionis, & ante oculos Judæorum qui in atrio carceris: 13 Et præcepi Baruch ante oculos eorum, dicens; 14 Sic dixit Dominus omnipotens; Sume librum poſſeſſionis iſtum, & librum, qui lectus eſt: & pones illum in vaſe teſtaceo; ut permaneat dies plures. 15 Quia ſic dixit Dominus; Adhuc (e) poſſidebuntur agri, & domus, & vineæ in terra hac. 16 Et oravi ad Dominum, poſtquàm dedi librum poſſeſſionis ad Baruch filium Neriæ, dicens;

MS.A. Κεφ. λη'. (π) χειμάῤῥου Νάχαλ MS.A. Κεφ. λθ'. (α) ΓΕΝΑ'ΜΕΝΟΣ (β) ΤΩ͂ ΔΕΚΑ'ΤΩ ΤΩ͂ ΒΑΣΙΛΕΙ͂ ΣΕΔΕΚΙ'Α ΒΑΣΙΛΕΙ͂ ΙΟΥ'ΔΑ, ΟΥ͂ΤΟΣ Ὁ ἘΝΙΑΥΤΟ'Σ (γ) ΒΑΒΥΛΩ͂ΝΟΣ· (δ) ἘΝ (ε) ἘΝ ΤΗ͂ (ζ) ΤΟΥ͂ (η) δίδωμι (θ) βασιλέως Χαλδαίων, (ι) παραδοθήσονται (κ) εἰς Βαβυλῶνα Σεδεκίας, καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖται. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς (λ) σοι, (μ) κρίμα (ν) μοι, (ξ) παραλαβεῖν εἰς κλῆσιν, καὶ σὺ (ο) διεσφραγισάμην, (π) καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον, Καὶ ἔδωκα (ρ) υἱῷ Μαασαίου, (σ) ἑστηκότων καὶ (τ) πάντων τῶν καθημένων ἐν τῇ (υ) εἰς ἀγγεῖον (φ) κληθήσονται (χ) προσηυξάμην

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 כְּדְנַן אֲמַר יְיָ אִתְמְסָרָא תִתְמְסַר קַרְתָּא הָדָא בְּיַד מַשִׁרְיַת מַלְכָּא דְבָבֶל וְיִכְבְּשִׁנַהּ׃
4 וַאֲמָרוּ רַבְרְבַיָא לְמַלְכָּא יִתְקְטֵיל כְּעַן גַבְרָא הָדֵין אֲרֵי עַל כֵּן הוּא מְרַשֵׁיל יַת יְדֵי
גַבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא דְאִשְׁתְּאָרוּ בְּקַרְתָּא הָדָא וְיַת יְדֵי כָּל עַמָּא לְמַלָּלָא עִמְּהוֹן
כְּפִתְגָמַיָא הָאִלֵין אֲרֵי גַבְרָא הָדֵין לֵיתוֹהִי תָבַע לִשְׁלָמָא לְעַמָּא הָדֵין אֱלָהֵן לְבִישׁוּ׃
5 וַאֲמַר מַלְכָּא צִדְקִיָה הָא הוּא מְסִיר בִּידְכוֹן אֲרֵי לֵית מַלְכָּא יָכֵיל לְאַתָבָא יַתְכוֹן
6 פִּתְגָם׃ וְדַבַּרוּ יַת יִרְמְיָה וּרְמוֹ יָתֵיהּ לְגוּבָא דְמַלְכִּיָא בַר מַלְכָּא דִבְדָרַת בֵּית
אֲסִירַיָא וְשַׁרְבִּיבוּ יַת יִרְמְיָה בְּאַטוּנַיָא וּבְגוּבָא לֵית מַיָא אֱלָהֵן טִינָא וּטְבַע יִרְמְיָה
7 בְּטִינָא׃ וּשְׁמַע עַבְדָּא דְמַלְכָּא צִדְקִיָה גְבַר רַב וְהוּא בְּבֵית מַלְכָּא אֲרֵי יְהַבוּ יַת
8 יִרְמְיָה לְגוּבָא וּמַלְכָּא יָתֵיב בִּתְרַע שִׁבְטָא בִנְיָמִן׃ וּנְפַק עַבְדָּא דְמַלְכָּא מִבֵּית
9 מַלְכָּא וּמַלֵּיל עִם מַלְכָּא לְמֵימַר׃ רִבּוֹנִי מַלְכָּא אַבְאִישׁוּ גַבְרַיָא הָאִלֵין יַת כָּל
דַעֲבַדוּ לְיִרְמְיָה נְבִיָא יַת דִרְמוֹהִי לְגוּבָא כְּבַר מִית בְּאַתְרֵיהּ מִן קֳדָם כַּפְנָא אֲרֵי לֵית
10 לַחְמָא עוֹד בְּקַרְתָּא׃ וּפַקֵּיד מַלְכָּא יַת עַבְדָּא דְמַלְכָּא צִדְקִיָה לְמֵימַר דְּבַר עִמָּךְ
11 מִכָּא תְלָתִין גַבְרִין וְתַסֵּיק יַת יִרְמְיָה נְבִיָא מִן גוּבָא עַד לָא יְמוּת׃ וּדְבַר עַבְדָּא
דְמַלְכָּא יַת גַבְרַיָא עִמֵּיהּ וְעָל לְבֵית מַלְכָּא לִתְחוֹת אוֹצְרָא וּנְסֵיב מִתַּמָּן בְּלָאֵי
12 טַפְסָן וּבְלָאֵי שַׁחְקָן וְשַׁרְבְּבִנוּן לְוַת יִרְמְיָה לְגוּבָא בְּאַטוּנַיָא׃ וַאֲמַר עַבְדָּא
דְמַלְכָּא צִדְקִיָה לְיִרְמְיָה שַׁוִּי כְעַן בְּלָאֵי טַפְסָן וְשַׁחְקָן תְּחוֹת מַרְפְּקֵי יְדָךְ מִלְּרַע לְאַטוּנַיָא
13 וַעֲבַד יִרְמְיָה כֵּן׃ וּנְגַדוּ יַת יִרְמְיָה בְּאַטוּנַיָא וְאַסִּיקוּ יָתֵיהּ מִן גוּבָא וִיתֵיב יִרְמְיָה
בְּדָרַת בֵּית אֲסִירַיָא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

3 Hæc dicit Dominus, Tradendo tradetur civitas hæc in manum exercitus regis Babylonis, & ſubjiciet eam. 4 Et dixerunt principes regi, Occidatur nunc vir iſte, propterea quòd diſſolvit manus bellatorum qui remanſerunt in urbe hac, & manus totius populi, dum eos hujuſmodi verbis alloquitur. Vir enim iſte non quærit pacem populo huic, ſed malum. 5 Et dixit rex Sedechias, Ecce ipſe traditus eſt in manum veſtram: non enim rex poteſt prohibere vobis verbum. 6 Et tulerunt Jeremiam, & projecerunt eum in lacum Melchiæ filii regis, qui erat in atrio domus carceris; & demiſerunt Jeremiam funibus, & in lacu non erat aqua ſed lutum; & demerſus eſt Jeremias in luto. 7 Et audivit ſervus regis Sedechiæ vir magnus, & ipſe [*erat*] in domo regis, quòd poſuiſſent Jeremiam in lacu. Et rex ſedebat in porta tribus Benjamin. 8 Et egreſſus eſt ſervus regis de domo regis, & locutus eſt cum rege; dicens: 9 Domine mi rex, malefecerunt viri iſti in omnibus quæ fecerunt Jeremiæ prophetæ, quem conjecerunt in lacum: jam mortuus eſt in loco ſuo præ fame, neque enim eſt ultrà panis in civitate. 10 Et præcepit rex ſervo regis Sedechiæ; dicens: Tolle hinc tecum triginta viros, & ſubleva Jeremiam prophetam de lacu, antequam moriatur. 11 Et tulit ſervus regis viros ſecum; & ingreſſus eſt in domum regis, ſub cellarium; & tulit indè fruſta panni vetera ſciſſa, & comminuta; & demiſit ea ad Jeremiam in lacum funibus. 12 Et dixit ſervus regis Sedechiæ ad Jeremiam, Pone nunc vetera panni fruſta ſciſſa & trita, ſub axillis manuum tuarum, & ſub funibus. Et fecit Jeremias ſic. 13 Et extraxerunt Jeremiam funibus, & ſubvexerunt eum de lacu. Et manſit Jeremias in atrio domus carceris.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܫܠܡܘ ܡܫܬܠܡܐ ܗܕܐ ܡܕܝܢܬܐ ܒܐܝܕܝ ܚܝܠܗ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܘܢܟܒܫܝܗ܂
4 * ܘܐܡܪܘ ܪܘܪܒܢܐ ܠܡܠܟܐ. ܢܬܩܛܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ. ܡܛܠ ܕܗܘܝܘ ܡܪܦܐ ܐܝܕܝܗܘܢ ܕܓܒܪܐ
ܩܪܒܬܢܐ ܕܐܫܬܚܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܘܐܝܕܝܗ ܕܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܡܠܐ ܗܠܝܢ.
5 ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܠܐ ܒܥܐ ܫܠܡܐ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܐܠܐ ܒܝܫܬܐ. * ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ.
6 ܗܐ ܡܫܠܡ ܒܐܝܕܝܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܠܟܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܕܡ. * ܘܢܣܒܘܗܝ
ܠܐܪܡܝܐ. ܘܐܪܡܝܘܗܝ ܒܓܘܒܐ ܕܡܠܟܝܐ ܒܪ ܡܠܟܐ. ܒܕܪܬܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܫܒܩܘܗܝ
ܠܐܪܡܝܐ ܒܚܒܠܐ ܒܓܘܒܐ. ܘܒܓܘܒܐ ܠܝܬ ܗܘܐ ܡܝܐ ܐܠܐ ܣܝܢܐ. ܘܛܒܥ ܐܪܡܝܐ ܒܣܝܢܐ.
7 * ܘܫܡܥ ܥܒܕܡܠܟ ܟܘܫܝܐ ܓܒܪܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܗܘ ܒܒܝܬ ܡܠܟܐ ܗܘܐ. ܕܐܪܡܝܘܗܝ
8 ܠܐܪܡܝܐ ܒܓܘܒܐ. ܘܡܠܟܐ ܝܬܒ ܗܘܐ ܒܬܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. * ܘܢܦܩ ܥܒܕܡܠܟ ܡܢ ܒܝܬ
9 ܡܠܟܐ. ܘܐܡܪ ܠܡܠܟܐ. * ܡܪܝ ܡܠܟܐ ܐܒܐܫܘ ܓܒܪܐ ܗܠܝܢ. ܒܡܕܡ ܕܥܒܕܘ ܠܐܪܡܝܐ
ܢܒܝܐ. ܘܐܪܡܝܘܗܝ ܒܓܘܒܐ ܘܗܐ ܡܐܬ ܒܟܦܢܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܚܡܐ ܒܡܕܝܢܬܐ.
10 * ܘܦܩܕ ܡܠܟܐ ܠܥܒܕܡܠܟ ܟܘܫܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܒܪ ܥܡܟ ܡܟܐ ܬܠܬܝܢ ܓܒܪܝܢ܂
11 ܘܐܣܩܝܘܗܝ ܠܐܪܡܝܐ ܡܢ ܓܘܒܐ. ܥܕܠܐ ܢܡܘܬ. * ܘܕܒܪ ܥܒܕܡܠܟ ܓܒܪܐ ܥܡܗ. ܥܠ
ܠܒܝܬ ܡܠܟܐ ܠܒܝܬ ܓܙܐ ܕܬܚܘܬ ܒܝܬ ܡܠܟܐ. ܘܢܣܒ ܡܢ
12 ܬܡܢ ܡܐܢܐ ܕܡܣܬܪܩܝܢ ܒܗܘܢ ܪܟܫܐ. ܘܚܪ̈ܩܐ ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ ܠܐܪܡܝܐ ܒܚܒܠܐ ܒܓܘܒܐ. * ܘܐܡܪ
ܥܒܕܡܠܟ ܟܘܫܝܐ ܠܐܪܡܝܐ. ܡܐܢܐ ܕܡܣܪܩܢܐ ܘܣܕܩܐ. ܣܝܡ ܬܚܝܬ ܐܨܝܠܝ ܐܝܕܝܟ
13 ܡܢ ܠܬܚܬ ܡܢ ܚܒܠܐ. ܘܥܒܕ ܐܪܡܝܐ ܗܟܢܐ. * ܘܢܓܕܘܗܝ ܠܐܪܡܝܐ ܒܚܒܠܐ. ܘܐܣܩܘܗܝ ܡܢ
ܓܘܒܐ. ܘܝܬܒ ܐܪܡܝܐ ܒܕܪܬܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ.

3 Sic ait Dominus, Tradetur hæc civitas in manum exercitûs regis Babyloniæ, qui ſubjugabit illam. 4 Quare dixerunt principes ad regem; Interficiatur vir iſte, quoniam ipſe remiſſas reddit manus virorum belligerorum qui reſidui ſunt in hac civitate, & manus totius populi quibuſcum habet hujuſcemodi ſermones: nam vir iſte non optat fœlicitatem huic populo, ſed potiùs perniciem. 5 Quibus dixit rex Sedecia, En eſt manibus veſtris commiſſus, quandoquidem rex nihil vobis dicere poteſt. 6 Accipientes itaque Jeremiam conjecerunt eum in foveam Melachiæ filii regis, *quæ erat* in atrio carceris, & fune Jeremiam demiſerunt in foveam: in illa autem fovea non erant aquæ, ſed tantùm lutum: immerſuſque eſt Jeremia in lutum. 7 Sed cùm audiſſet Abdamelech Æthiops, vir eunuchus, qui erat in domo regis, conjectum fuiſſe Jeremiam in foveam (rex autem ſedebat in porta Benjaminis) 8 Egreſſus eſt Abdamelech è domo regia, dixitque regi; 9 Domine mi, Iniquè fecerunt homines iſti quod egerunt in Jeremiam prophetam: nam projecerunt eum in foveam, & ecce fame perit, quòd non ſit panis in civitate. 10 Præcepit ergò rex Abdamelecho Æthiopi, & dixit illi, Duc tecum iſtinc triginta viros, & vade, extrahe Jeremiam è fovea priuſquam moriatur. 11 Tum ductis ſecum Abdamelech viris illis de domo regia, ingreſſus eſt in ærariũ quod erat ſub domo regia; & ſumptis inde pannis quibus terguntur *jumenta*, peniculamentis pannoſis, fune demiſit ea Jeremiæ in foveam; 12 Dixitque Abdamelech Æthiops ad Jeremiam, Peniculos terſorios & ſegmenta detrita pone ſub axillis tuis ſubter funem: fecitque ſic Jeremia. 13 Tum Jeremiam fune trahentes eduxerunt eum è fovea; manſitque Jeremia in atrio carceris.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

40 * وجميع اصاريموت الى الوادي * حقل الارزات الى الزاوية باب الخيل الشرقي قدسا للرب *
ولا يفني بعد ولا يهدم الى الدهر *

* الفصل التاسع والثلثون *

* الاصحاح الخامس والعشرون *

1 * القول الصاير الى ارميا من قبل الرب * في السنة العاشرة للملك صدقيا * هي السنة
2 الثامنة عشر للملك بختنصر * وجيش ملك بابل سبج في اوروشليم * وارميا حفظ في دار
3 الحبس الذي هو في بيت الملك * الذي حبسه فيه صدقيا الملك قايلا *
لماذا انت تتنبي قايلا هكذا قال الرب * ها ادفع هذه المدينة في يد ملك بابل وياخذها *
4 * ولا يخلص صدقيا من يد الكلدانيين * لانه يدفع دفعا الى يدي ملك بابل
5 6 ويكلمه فمه لفمه * وعيناه لعينيه تنظران * ويدخل الى بابل وهناك يموت * وكان قول
7 الرب الى ارميا قايلا * ها انامايل بن صالوم اخي ابيك ياتي اليك قايلا * اقتن لذاتك
8 حقلي الذي في عناثوث * لانك انت لك ان تاخذه حكما * واتى الي انامايل بن صالوم
اخي الى دار الحبس وقال لي * اقتن حقلي الذي في ارض بنيامين فيه * فانه سبج
9 * وعرفت ان هذا قول الرب * واقتنيت حقل انامايل بن اخي ابي * وقومت له سبع مثاقيل
10 ومايه من الفضة * وكتبت في كتاب وختمته * واشهدت شهودا * ووزنت الفضة في ميزان *
11 12 * واخذت كتاب القنية المختوم المقرو * ودفعته لباروخ بن نيريو بن ماسيا * ولعيني انامايل بن
اخي ابي ولعيني القيام والكاتبين في كتاب القنية * ولعيني اليهود الذين في دار الحبس *
13 14 * وامرت باروخ لعينيهم قايلا * هكذا قال الرب ضابط الكل * خذ كتاب القنية المقرو وضعه
15 في اناء خزفي كي يقيم اياما كثيرة * لانه هكذا قال الرب بعد يقتنون ايضا حقول وبيوت وكروم
16 في هذه الارض * وصليت الى الرب من بعد ما دفعت كتاب القنية لباروخ بن نيريو قايلا *

Tota Aſarimoth uſque ad vallem, ager cedrorum uſque ad angulum, porta equorum Orientalis, ſanctuarium erunt Domino, quod non deficiet ampliùs, nec deſtruetur in æternum. 40

CAP. XXXIX.

Textus vigeſimus quintus.

1 SErmo qui factus eſt ad Jeremiam à Domino, anno decimo regis Sedeciæ, (is eſt annus decimus octavus regis Bochronaſſaris) 2 Quum exercitus regis Babelis obſideret Jeroſolymam, & Jeremia cuſtodiretur in atrio carceris qui erat in domo regis, 3 In quem conjecerat eum Sedecia rex, dicens;

Quare tu prophetas, dicens, Ita dixit Dominus; Ecce tradam hanc urbem in manum regis Babelis, & capiet eam? 4 *Nec evadet Sedecia è manu Chaldæorum, quia certiſſimè tradetur in manus regis Babelis, eumque coràm alloquetur, & ejus oculi hujus oculos videbunt?* 5 *Babelem ingredietur, ibique morietur?* 6 *Fuit ergò ſermo Domini ad Jeremiam, dicens,* 7 *Ecce Anameel filius Salomi fratris patris tui veniet ad te dicens, Acquire tibi ipſi agrum meum qui eſt in Anathoth; quandoquidem ad te jure ſpectat eum accipere.* 8 *Quare quum veniſſet ad me Anameel filius Salomi fratris patris mei in atrium carceris, & dixiſſet mihi, Acquire agrum meum qui eſt in terra Benjaminis, in poſſeſſionem, quippe qui ſenior es;* 9 *Et ſcirem hunc eſſe Domini ſermonem: acquiſivi agrum Anameelis filii fratris patris mei, & appendi illi centum ac ſeptem ſiclos argenti:* 10 *Scripſi in libello, & obſignavi eum, teſtes adhibui, & pecuniam appendi ſtaterâ.* 11 *Deinde ſumpſi libellum acquiſitionis obſignatum & prælectum,* 12 *Dedique eum Barucho filio Neriæ filii Maaſiæ, ſpectante Anameele filio fratris patris mei, & ſpectantibus iis qui aderant & ſcripſerant in libello acquiſitionis, ſpectantibus etiam Judæis qui erant in atrio carceris:* 13 *Et præcepi Barucho iis præſentibus, dicens;* 14 *Sic ait Dominus omnipotens, Accipe libellum acquiſitionis qui lectus eſt, eumque repones in vaſe teſtaceo, ut permaneat pluribus diebus.* 15 *Sic enim dixit Dominus, Poſſidebuntur adhuc agri, domus, atque vineæ in hac terra.* 16 *Tum oravi Dominum poſtquam dediſſem libellum acquiſitionis Barucho filio Neriæ dicens;*

ירמיה : לח

ſe ad prophetam Irmejahu tulit & ,Sidchijahu rex miſit Et
14 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקַּח אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֵלָיו
ad rex dixit & : Domini domo in qui ,tertium introitum ad
אֶל־מָבוֹא הַשְּׁלִישִׁי אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
verbum me à celes ne ,verbum te ego Interrogans : Irmejahu
יִרְמְיָהוּ שֹׁאֵל אֲנִי אֹתְךָ דָּבָר אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי דָּבָר׃
nonne ,tibi annuntiavero Cùm : Sidchijahu ad Irmejahu dixit Et
15 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כִּי אַגִּיד לְךָ הֲלוֹא
me ad audies non ,tibi conſuluero cùm Et ? me facies mori faciendo mori
הָמֵת תְּמִיתֵנִי וְכִי אִיעָצְךָ לֹא תִשְׁמַע אֵלָי׃
Vivens : dicendo ,abſcondito in Irmejahu ad Sidchijahu rex juravit Et
16 וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר חַי־
te occidero ſi ,hanc animam nobis fecit qui ,Dominus
יְהוָה אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה־לָנוּ אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת אִם־אֲמִיתֶךָ
quærentes qui ,iſtorum virorum manû in te tradidero ſi &
וְאִם־אֶתֶּנְךָ בְּיַד הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת־
dixit Sic : Sidchijahu ad Irmejahu dixit Et .tuam animam
17 נַפְשֶׁךָ׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר
exieris exeundo Si : Iſrael Deus exercituum Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם־יָצֹא תֵצֵא
non hæc civitas & ,tua anima vivet & ,Babel regis principes ad
אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וְחָיְתָה נַפְשֶׁךָ וְהָעִיר הַזֹּאת לֹא
ad exieris non ſi Et .tua domus & ,tu vives & : igni in ſuccẽdetur
18 תִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ וְחָיִתָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ וְאִם לֹא־תֵצֵא אֶל־
,Chaſdim manum in hæc civitas tradetur & , Babel regis principes
שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וְנִתְּנָה הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים
dixit Et .eorum manu de evades non tu & ; igni in eã ſuccendent &
19 וּשְׂרָפוּהָ בָּאֵשׁ וְאַתָּה לֹא־תִמָּלֵט מִיָּדָם׃ וַיֹּאמֶר
qui ,Jehudæos verens Ego : Irmejahu ad Sidchijahu rex
הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אֲנִי דֹאֵג אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
illudant & ,eorũ manũ in me dent fortè ne ; Chaſdim ad ſunt delapſi
נָפְלוּ אֶל־הַכַּשְׂדִּים פֶּן־יִתְּנוּ אֹתִי בְּיָדָם וְהִתְעַלְּלוּ־
,Domini voce in ,quæſo ,Audi .tradent Non : Irmejahu dixit Et .me in
20 בִי׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ לֹא יִתֵּנוּ שְׁמַע־נָא בְּקוֹל יְהוָה
ſi Et .tua anima vivet & ,tibi erit bene & ,te ad loquens ego qua
21 לַאֲשֶׁר אֲנִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ וְיִיטַב לְךָ וּתְחִי נַפְשֶׁךָ׃ וְאִם־
.Dominus mihi oſtendit quod ,verbum hoc ,exire tu renuens
מָאֵן אַתָּה לָצֵאת זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר הִרְאַנִי יְהוָה׃
,Jehudah regis domo in remanſerunt quæ ,mulieres omnes ecce Et
22 וְהִנֵּה כָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ בְּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה
,te Incitaverunt : dicentes ipſæ & ; Babel regis principes ad eductæ
מוֹצָאוֹת אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וְהֵנָּה אֹמְרוֹת הִסִּיתוּךָ
,tuus pes cœno in ſunt immerſi ,tuæ pacis viri tibi prævaluerunt &
וְיָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ הָטְבְּעוּ בַבֹּץ רַגְלֶךָ
tuos filios & ,tuas uxores omnes Et .retrorſum ſunt converſi
23 נָסֹגוּ אָחוֹר׃ וְאֶת־כָּל־נָשֶׁיךָ וְאֶת־בָּנֶיךָ
ſed ,eorũ manu de evades non tu & ,Chaſdim ad educentes
מוֹצִאִים אֶל־הַכַּשְׂדִּים וְאַתָּה לֹא־תִמָּלֵט מִיָּדָם כִּי
igni in cremabis hanc civitatem & ,capieris Babel regis manu in
בְיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּתָּפֵשׂ וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃
,iſta verba in ſciat non Vir : Irmejahu ad Sidchijahu dixit Et
24 וַיֹּאמֶר צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אִישׁ אַל־יֵדַע בַּדְּבָרִים־הָאֵלֶּה
,tecum ſum locutus quòd ,principes audierint cùm Et .morieris non &
25 וְלֹא תָמוּת׃ וְכִי־יִשְׁמְעוּ הַשָּׂרִים כִּי־דִבַּרְתִּי אִתָּךְ
es locutus quid nobis nunc Indica ,te ad dixerint & ,te ad venerint &
וּבָאוּ אֵלֶיךָ וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ הַגִּידָה־נָּא לָנוּ מַה־דִּבַּרְתָּ
quid &,te interficiemus non & ,nobis à celes ne ,regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנּוּ וְלֹא נְמִיתֶךָ וּמַה־
? rex te ad eſt locutus
דִּבֶּר אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ׃

Verſio VULG. LAT.

14 Et miſit rex Sedecias, & tulit
ad ſe Jeremiam prophetam ad
oſtium tertium, quod erat in
domo Domini: & dixit rex ad
Jeremiam; Interrogo ego te ſermonem,
ne abſcondas à me aliquid.
15 Dixit autem Jeremias ad
Sedeciam; Si annuntiavero tibi,
numquid non interficies me? &
ſi conſilium dedero tibi, non me
16 audies. Juravit ergò rex Sedecias
Jeremiæ clàm, dicens; Vivit
Dominus, qui fecit nobis animam
hanc, ſi occidero te, & ſi
tradidero te in manus virorum
iſtorum, qui quærunt animam
17 tuam. Et dixit Jeremias ad Sedeciam;
Hæc dicit Dominus exercituum,
Deus Iſrael; Si profectus
exieris ad principes regis
Babylonis, vivet anima tua, &
civitas hæc non ſuccendetur
igni: & ſalvus eris tu, & domus
18 tua. Si autem non exieris
ad principes regis Babylonis,
tradetur civitas hæc in manus
Chaldæorum, & ſuccendent eam
igni: & tu non effugies de
19 manu eorum. Et dixit rex Sedecias
ad Jeremiam; Solicitus
ſum propter Judæos, qui transfugerunt
ad Chaldæos, ne fortè
tradar in manus eorum, & illudant
20 mihi. Reſpondit autem
Jeremias; Non te tradent: audi,
quæſo, vocem Domini, quam
ego loquor ad te, & benè tibi
21 erit, & vivet anima tua. Quòd ſi
nolueris egredi: iſte eſt ſermo,
quem oſtendit mihi Dominus;
22 Ecce omnes mulieres, quæ remanſerunt
in domo regis Juda,
educentur ad principes reges
Babylonis: & ipſæ dicent; Seduxerunt
te, & prævaluerunt
adverſùm te viri pacifici tui, demerſerunt
in cœno & in lubrico
pedes tuos, & receſſerunt à te.
23 Et omnes uxores tuæ, & filii
tui educentur ad Chaldæos: &
non effugies manus eorum, ſed in
manu regis Babylonis capieris:
& civitatem hanc comburet igni.
24 Dixit ergò Sedecias ad Jeremiam;
Nullus ſciat verba hæc, &
25 non morieris. Si autem audierint
principes quia locutus ſum
tecum, & venerint ad te, & dixerint
tibi; Indica nobis quid
locutus ſis cum rege, ne celes nos,
& non te interficiemus: & quid
locutus eſt tecum rex:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

17 Ὁ Ὢν (ψ) κύριε, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν (ω) τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ
τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ καὶ τῷ μετεώρῳ,
18 οὐ μὴ ἀποκρυβῇ ἀπὸ σοῦ οὐθὲν, Ποιῶν
ἔλεος εἰς χιλιάδας, καὶ ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας
πατέρων εἰς κόλπους τέκνων αὐτῶν
μετ' αὐτούς· ὁ θεὸς ὁ (α) μέγας, ὁ ἰσχυρὸς,
19 Κύριος μεγάλης βουλῆς, καὶ (β) δυνατὸς
τοῖς ἔργοις, ὁ θεὸς ὁ μέγας ὁ παντοκράτωρ,
καὶ μεγαλώνυμος κύριος· οἱ ὀφθαλμοί
σου εἰς τὰς (γ) ὁδοὺς τῶν υἱῶν τῶν
ἀνθρώπων, δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ·
20 (δ) Ὃς ἐποίησας σημεῖα καὶ τέρατα
ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ
ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς γηγενέσι· καὶ ἐποίησας
σεαυτῷ ὄνομα, ὡς (·) ἡμέρα αὕτη,
21 Καὶ ἐξήγαγες τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ ἐκ
γῆς Αἰγύπτου ἐν σημείοις (ε) καὶ ἐν τέρασιν,
ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ,
22 καὶ ἐν ὁράμασι μεγάλοις, Καὶ ἔδωκας
αὐτοῖς τὴν γῆν ταύτην, ἣν ὤμοσας τοῖς
πατράσιν αὐτῶν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.
23 Καὶ εἰσήλθοσαν καὶ (ζ) ἔλαβον αὐτὴν,
καὶ οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐν τοῖς
προστάγμασί σου οὐκ ἐπορεύθησαν· ἅπαντα ἃ
ἐνετείλω αὐτοῖς οὐκ ἐποίησαν, καὶ ἐποίησας συμβῆναι
αὐτοῖς (η) πάντα τὰ κακὰ ταῦτα. (θ)
24 Ἰδοὺ ὄχλος ἥκει εἰς τὴν (ι) πόλιν συλλαβεῖν
αὐτὴν, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη εἰς χεῖρας Χαλδαίων
τῶν πολεμούντων αὐτὴν ἀπὸ προσώπου
μαχαίρας, καὶ τοῦ λιμοῦ. ὡς ἐλάλησας,
25 οὕτως ἐγένετο. Καὶ σὺ λέγεις πρὸς μὲ,
Κτῆσαι σεαυτῷ (κ) τὸν ἀγρὸν ἀργυρίου·
καὶ (λ) ἔγραψα βιβλίον, καὶ ἐσφραγισάμην,
καὶ ἐπεμαρτυράμην μάρτυρας, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη
26 εἰς χεῖρας Χαλδαίων. Καὶ ἐγένετο
27 λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων, Ἐγὼ κύριος
ὁ θεὸς πάσης σαρκὸς, μὴ ἀπ' ἐμοῦ
28 κρυβήσεταί (μ) τι; Διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε κύριος
ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Δοθεῖσα παραδοθήσεται
ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως
29 Βαβυλῶνος, καὶ λήψεται αὐτὴν, Καὶ ἥξουσιν
οἱ Χαλδαῖοι πολεμοῦντες (ν) ἐπὶ τὴν
πόλιν ταύτην, καὶ καύσουσι τὴν πόλιν ταύτην
ἐν πυρὶ, καὶ (ξ) κατακαύσουσι τὰς οἰκίας
ἐν αἷς (ο) ἐθυμιῶσαν ἐπὶ τῶν δωμάτων
αὐτῶν τῇ Βάαλ, καὶ ἔσπενδον σπονδὰς θεοῖς
30 ἑτέροις, πρὸς τὸ παραπικρᾶναί με· Ὅτι
ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα μόνοι
ποιοῦντες τὸ πονηρὸν (π) κατ' ὀφθαλμούς
31 μου ἐκ νεότητος αὐτῶν. Ὅτι ἐπὶ τὴν ὀργήν
μου, καὶ ἐπὶ τὸν θυμόν μου ἦν ἡ πόλις
αὕτη, ἀφ' ἧς ἡμέρας ᾠκοδόμησαν αὐτὴν καὶ
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ἀπαλλάξαι (ϛ) αὐτὴν
ἀπὸ προσώπου μου,

O (f) Qui es, Domine, tu feciſti 17
cœlum, & terram fortitudine tuâ
magnâ, & brachio tuo excelſo,
& ſublimi: non abſcondetur à
te quicquam: Qui facis miſericordiam 18
in millia, & reddis peccata
patrum in ſinus filiorum eorum
poſt eos: Deus magnus, fortis,
(g) Dominus magni conſilii, 19
& potens operibus, Deus
magnus omnipotens, & magni
nominis Dominus: Oculi (h)
tui ad vias filiorum hominum,
ut des unicuique juxta viam
(i) ejus: Qui feciſti ſigna & 20
prodigia in terra Ægypto uſque
in diem hanc, & in Iſrael, &
in terrigenis, & feciſti tibi nomen,
ſicut dies hæc: Et eduxiſti 21
populum tuum Iſrael de
terra Ægypti in ſignis, & in
prodigiis, in manu valida, &
in brachio excelſo, & in viſionibus
magnis: Et dediſti eis 22
terram hanc, quam juráſti patribus
eorum, terram fluentem
lac, & mel: Et intraverunt, 23
& acceperunt eam: & non audierunt
vocem tuam, & in præceptis
tuis non ambulârunt: omnia,
quæ mandâras eis, non fecerunt:
& fecerunt ut evenirent
ſibi mala hæc. Ecce turba 24
venit ad civitatem, ad capiendam
eam: & urbs data eſt in
manus Chaldæorum, qui oppugnant
eam à facie gladii, & (k)
famis: ſicut loquutus es; ita
factum eſt. Et tu dicis ad me; 25
Acquire tibi agrum argento:
& ſcripſi librum, & obſignavi,
& conteſtatus ſum teſtes:
& urbs data eſt in man⁹ Chaldæorũ.
Et factũ eſt verbum Domini 26
ad me, dicens; Ego Dominus 27
Deus univerſæ carnis:
nunquid à me abſcondetur quicquam?
Propterea ſic dixit 28
Dominus Deus Iſrael; Data
tradetur civitas iſta in manus
regis Babylonis, & capiet eam:
Et venient Chaldæi oppugnantes 29
ſuper civitatem iſtam, & ſuccendent
urbem hanc igne, &
comburent domos, in quibus adolebant
ſuper tecta earum Baal;
& libabant libamina diis alienis,
ad exacerbandum me: Quia 30
fuerunt filii Iſrael, & filii Juda
(l) ſoli facientes malum
ante oculos meos ab adoleſcentia
(m) ſua: Quia ſuper 31
iram meam, & ſuper furorem
meum fuit civitas hæc;
ex qua die ædificaverunt eam, &
uſque ad diem hanc, ad amovendam
eam à facie mea,

MS. A. (ψ) κύριε, κύριε, (ω) ἐν τῇ (α) μέγας καὶ ἰσχυρὸς, (β) ὁ δυνατὸς (γ) ὁδοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀποδοῦναι (δ) Ὅσα (·) ἡ ἡμέρα (ε) καὶ τέρασιν, καὶ ἐν (ζ) ἐλάβοσαν (η) ἅπαντα (θ) Καὶ ἰδοὺ (ι) πόλιν ταύτην (κ) ἀγρὸν (λ) ἔγραψα εἰς (μ) ἔτι; (ν) ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, (ξ) καύσουσιν (ο) ἐθυμιῶσαν ἐν αὐταῖς ἐπὶ (π) ἐκ νεότητος αὐτῶν κατ' ὀφθαλμούς μου. Ὅτι (ϛ) αὐτοὺς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 וּשְׁלַח מַלְכָּא צִדְקִיָּה וּדְבַר יָת יִרְמְיָה נְבִיָּא לְוָתֵיהּ לְמַעֲלָנָא תְּלִיתָאָה דִּי בְּבֵית
מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ וַאֲמַר מַלְכָּא לְיִרְמְיָה שָׁאֵל אֲנָא יָתָךְ פִּתְגָּמָא לָא תְכַסֵּי מִנִּי פִּתְגָּמָא׃ וַאֲמַר 15
יִרְמְיָה לְצִדְקִיָּה אֲרֵי אֶחֱוֵי לָךְ הֲלָא מִקְטַל תִּקְטְלִנַּנִי וַאֲרֵי אֲמַלְכִנָּךְ לָא תְקַבֵּל מִנִּי׃
16 וְקַיֵּים מַלְכָּא צִדְקִיָּה לְיִרְמְיָה בְּסִתְרָא לְמֵימַר קַיָּים הוּא יְיָ יָת דְּקַיֵּים לָנָא יָת נַפְשָׁתָא
17 הָאִלֵּין אִם אֶקְטְלִנָּךְ וְאִם אֶמְסְרִנָּךְ בְּיַד גֻּבְרַיָּא הָאִלֵּין דְּבָעַן לְמִקְטְלָךְ׃ וַאֲמַר יִרְמְיָה
לְצִדְקִיָּה כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִם מִפַּק תִּפּוֹק לְוַת רַבְרְבֵי מַלְכָּא
18 דְבָבֶל וְתִתְקַיַּים נַפְשָׁךְ וְקַרְתָּא הָדָא לָא תִתּוֹקַד בְּנוּרָא וְתֵיחֵי אַתְּ וֶאֱנָשׁ בֵּיתָךְ׃ וְאִם
לָא תִפּוֹק לְוַת רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְבָבֶל וְתִתְמְסַר קַרְתָּא הָדָא בִּידָא דְכַסְדָּאֵי וְיוֹקְדוּנַהּ
19 בְּנוּרָא וְאַתְּ לָא תִשְׁתֵּיזֵב מִידֵיהוֹן׃ וַאֲמַר מַלְכָּא צִדְקִיָּה לְיִרְמְיָה אֲנָא יָצֵף מִן יְהוּדָאֵי
20 דְּאִשְׁתְּמַעוּ לְכַסְדָּאֵי דִּלְמָא יִמְסְרוּן יָתִי בִּידֵיהוֹן וְיִתְלַעֲבוּן בִּי׃ וַאֲמַר יִרְמְיָה לָא יִמְסְרוּן
21 קַבֵּל כְּעַן לְמֵימְרָא דַּיְיָ לִדַאֲנָא מְמַלֵּל עִמָּךְ וְיֵיטַב לָךְ וְתִתְקַיַּים נַפְשָׁךְ׃ וְאִם
22 לֵית אַתְּ צָבֵי לְמִפַּק דֵּין פִּתְגָּמָא דְּאַחֲזְיַנִי יְיָ׃ הָא כָּל נְשַׁיָּא דְּאִשְׁתְּאָרָא
בְּבֵית מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מִתַּפְּקָן לְוַת רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְבָבֶל וְאִנּוּן אָמְרִין
אַטְעִיוּךְ וִיכִילוּ לָךְ אֱנָשׁ שְׁלָמָךְ אִשְׁתְּקַעָא בְּבַהֲתָא רִגְלָךְ אִסְתְּחַרָא לַאֲחוֹרָא׃
23 וְיָת כָּל נְשָׁךְ וְיָת בְּנָךְ מִתַּפְּקִין לְוַת כַּסְדָּאֵי וְאַתְּ לָא תִשְׁתֵּיזֵב מִידֵיהוֹן אֲרֵי בְּיַד מַלְכָּא
24 דְבָבֶל תִּתְמְסַר וְיָת קַרְתָּא הָדָא תּוֹקֵד בְּנוּרָא׃ וַאֲמַר צִדְקִיָּה לְיִרְמְיָה אֱנָשׁ
25 לָא יְדַע בְּפִתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין וְלָא תְמוּת׃ וַאֲרֵי יִשְׁמְעוּן רַבְרְבַיָּא אֲרֵי מַלֵּלִית עִמָּךְ
וְיֵיתוּן לְוָתָךְ וְיֵימְרוּן לָךְ חֲוִי כְעַן לָנָא מָה מַלֵּלְתְּ עִם מַלְכָּא לָא תְכַסֵּי מִנָּנָא וְלָא נִקְטְלִנָּךְ
וּמָה מַלֵּיל עִמָּךְ מַלְכָּא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et miſit rex Sedechias, & tulit Jeremiam prophetam ad ſe, ad oſtium 14
tertium quod erat in domo ſanctuarii Domini. Dixítque rex ad Jeremiam,
Interrogo ego te ſermonem: ne celes à me quicquam. Et dixit Jeremias 15
ad Sedechiam, Si annuntiavero tibi, nónne interficiendo interficies me?
& ſi conſilium dedero tibi, non acquieſces mihi. Et juravit rex Sedechias, 16
dicens in occulto Jeremiæ, Vivus eſt Dominus qui ſuſtentat nobis animas
iſtas, ſi occidero te, & ſi tradidero te in manus virorum iſtorum, qui quærunt
occidere te. Et dixit Jeremias Sedechiæ: Hæc dicit Dominus exercituum 17
Deus Iſrael: Si egrediendo egreſſus fueris ad principes regis Babylonis,
& ſuſtentabitur anima tua, & civitas hæc non comburetur igni; & vives
tu, & viri domus tuæ. Si verò non exieris ad principes regis Babylonis, 18
tradetur civitas hæc in manum Chaldæorum, & ſuccendent eam igni; & tu
non liberaberis de manib⁹ eorum. Et dixit rex Sedechias ad Jeremiam, 19
Anxi⁹ ſum propter Judæos qui ſe dediderunt Chaldæis, ne fortè tradant me
in man⁹ eorum, & illudant mihi. Et dixit Jeremias, Non tradent: acquieſce 20
obſecro verbo Domini quod ego loquor tecum, ut bene ſit tibi, & ſuſtentetur
anima tua. Quòd ſi renuis exire: hoc eſt verbum quod oſtendit mihi 21
Domin⁹. Ecce omnes mulieres quæ remanſerunt in domo regis trib⁹ 22
dom⁹ Juda, educentur ad principes regis Babylonis; & ipſæ dicent, Deceperunt
te & prævaluerunt contra te viri pacifici tui: ſubmerſi ſunt in
confuſione pedes tui; converſi ſunt retrorſum. Et omnes uxores tuæ & 23
filii tui educentur ad Chaldæos, & tu non evades èmanib⁹ eorum, quia in
manu regis Babylonis *tradêris*, & civitas hæc comburetur igni. Et dixit 24
Sedechias ad Jeremiam, Nullus vir ſciat verba hæc, & non morieris.
Cùm autem audierint principes quia locutus ſum tecum, & venerint 25
ad te, & dixerint tibi, Narra nunc nobis quid locutus ſis cum rege,
ne celes à nobis & non interficiemus te; & quid locutus ſit tecum rex.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܫܕܪ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ. ܘܕܒܪܗ ܠܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܘܬܗ. ܠܓܘ ܡܢ ܬܠܬܐ ܬܪ̈ܥܝܢ ܕܒܝܬܗ
15 ܕܡܪܝܐ. ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܐܪܡܝܐ. ܫܐܠ ܐܢܐ ܡܢܟ ܡܠܬܐ. ܠܐ ܬܟܣܐ ܡܢܝ ܡܠܬܐ. * ܘܐܡܪ
ܐܪܡܝܐ ܠܨܕܩܝܐ. ܐܢ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟ ܗܐ ܡܩܛܠ ܩܛܠ ܐܢܬ ܠܝ. ܘܐܢ ܡܠܟܐ ܐܢܐ ܠܟ ܠܐ ܫܡܥ ܐܢܬ
16 ܠܝ. * ܘܝܡܐ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ ܠܐܪܡܝܐ ܒܛܘܫܝܐ ܒܒܝܬܐ. ܘܐܡܪ. ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ ܕܒܪܐ
17 ܠܢ ܢܦܫܐ. ܠܐ ܐܩܛܠܟ. ܘܠܐ ܐܫܠܡܟ ܒܐܝܕܝ ܐܢܫܐ ܗܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܢܦܫܟ. * ܘܐܡܪ ܐܪܡܝܐ.
ܠܨܕܩܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܢ ܢܦܩܬ ܠܘܬ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܡܠܟܐ
18 ܕܒܒܠ. ܡܚܝܐ ܐܢܬ ܢܦܫܟ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܠܐ ܬܐܩܕ ܒܢܘܪܐ. ܘܚܝܐ ܐܢܬ ܘܒܝܬܟ. * ܘܐܢ ܠܐ
ܢܦܩ ܐܢܬ ܠܘܬ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܡܫܬܠܡܐ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܒܐܝܕܝ ܟܠܕܝ̈ܐ.
19 ܘܡܘܩܕܝܢ ܠܗ ܒܢܘܪܐ. ܘܐܢܬ ܠܐ ܬܬܦܠܛ ܡܢ ܐܝܕܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐ ܠܐܪܡܝܐ.
ܕܚܠ ܐܢܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝ̈ܐ ܕܢܦܠܘ ܠܘܬ ܟܠܕܝ̈ܐ. ܕܠܡܐ ܢܫܠܡܘܢܢܝ ܒܐܝܕܝܗܘܢ. ܘܢܒܙܚܘܢ ܒܝ.
20 * ܘܐܡܪ ܐܪܡܝܐ. ܠܐ ܡܫܠܡܝܢ ܠܟ. ܫܡܥ ܒܥܐ ܡܢܟ ܠܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܘܢܛܐܒ ܠܟ.
21 22 ܘܬܚܐ ܢܦܫܟ. * ܘܐܢ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܠܡܦܩ. ܗܢܘ ܦܬܓܡܐ ܕܚܘܝܢܝ ܡܪܝܐ. * ܘܟܠܗܝܢ
ܢܫ̈ܐ ܕܐܫܬܚܪ̈ ܒܒܝܬܗ ܕܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܢܦܩܢ ܠܘܬ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ.
ܘܐܡܪ̈ܢ ܗܢܝܢ. ܐܛܥܝܘܟ. ܘܙܟܘܟ ܐܢܫ̈ܐ ܕܫܠܡܟ. ܘܛܒܥܘ ܒܛܝܢܐ ܪ̈ܓܠܝܟ.
23 ܘܗܦܟܘ ܠܒܣܬܪܗܘܢ. * ܘܠܟܠܗܝܢ ܢܫ̈ܝܟ ܘܒܢ̈ܝܟ. ܡܦܩܝܢ ܠܘܬ ܟܠܕܝ̈ܐ.
ܘܐܢܬ ܠܐ ܬܬܦܠܛ ܡܢ ܐܝܕܝܗܘܢ. ܐܠܐ ܒܐܝܕܝ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܬܫܬܠܡ.
24 ܘܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܬܐܩܕ ܒܢܘܪܐ. * ܘܐܡܪ ܨܕܩܝܐ ܠܐܪܡܝܐ. ܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ ܒܡܠ̈ܐ ܗܠܝܢ.
25 ܘܠܐ ܬܡܘܬ. * ܘܡܐ ܕܫܡܥܘ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܡܠܠܬ ܥܡܟ: ܘܢܐܬܘܢ ܠܘܬܟ ܘܢܐܡܪܘܢ
ܠܟ: ܚܘܢ ܡܢܐ ܡܠܠܬ ܥܡ ܡܠܟܐ: ܘܡܢܐ ܐܡܪ ܠܟ ܡܠܟܐ: ܠܐ ܬܟܣܐ
ܡܢܢ ܘܠܐ ܢܩܛܠܟ.

Deinde mittens rex Sedecia adduci juſſit ad ſe 14
Jeremiam prophetam tres intra portas domûs
Domini, dixítque rex ad Jeremiam, Verbum
abs te peto, ne me celato verbum. Dixit 15
Jeremia Sedeciæ; Si indicavero tibi, ecce
me morte afficies: ſique conſilium tibi dedero,
non auſcultabis mihi. Juravit autem 16
rex Sedecia Jeremiæ clanculùm in domo, dixítque;
Per Dominum vivum qui nobis indidit
animam, nec te morte afficiam, neque
te tradam in manum hominum iſtorum qui
quærunt animam tuam. Tunc dixit Jeremia 17
Sedeciæ, Sic ait Dominus potentiſſimus Deus
Iſraelis; Si prodieris ad principes regis
Babyloniæ, vivam ſervabis animam tuam, &
civitas iſta non comburetur igne; atque ita
vives tu & familia tua. Verùm ſi non prodieris 18
ad principes regis Babyloniæ, tradetur
civitas iſta in manuum Chaldæorum, & comburent
eam igne, neque tu manus eorum effugies.
Dicente autem rege Sedeciâ Jeremiæ, 19
Vereor Judæos, ne ſi prodiero ad Chaldæos,
tradant me in manus eorum, & ludibrio me
afficiant: Reſpondit Jeremia, Non ſunt te 20
tradituri: acquieſce quæſo, verbo Domini quod
tibi dico, ut bene ſit tibi, & vivat anima tua.
Quòd ſi prodire nolis, hic eſt ſermo quem ſignificavit 21
mihi Dominus; Omnes fœminæ 22
quæ reliquæ manſerunt in domo regis Judæ,
prodibunt ad principes regis Babyloniæ, dicentes;
Seduxerunt atque vicerunt te homines
qui tuam cupiebant fœlicitatẽ, demerſiſque
in lutum pedibus tuis, ipſi ſe retraxerunt.
Omnes enim uxores tuas & filios tuos producent 23
ad Chaldæos: tu non effugies manus eorum,
ſed in manus regis Babyloniæ tradêris.
& civitas hæc igne comburetur. Tunc dixit 24
Sedecia Jeremiæ, Nemo reſciat hæc verba,
ne moriaris. Sed cùm audierint principes 25
me tecum ſermonem habuiſſe, venerintque
ad te & dixerint tibi, Indica nobis quid
locutus es apud regem, & quid dixit tibi
rex: ne celato nos, ne te interficiamus:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ايها الرب الكاين * انت صنعت السماء والارض بقوتك العظيمة وبذراعك الرفيعة العالية *
18 لا يخفي عنك ولا شي * الصانع الرحمة لالوف * والمعطي خطايا الاباء في احضان الابناء
19 بعدهم * الله العظيم القوي * رب الراي العظيم * والقوي في افعاله * الاله العظيم
الضابط الكل * والعظيم الاسم * يا رب عيناك الي طرق البشر لتعطي كل واحد كطريقه *
20 * كما صنعت ايات وجرايح في ارض مصر الي هذا اليوم في اسرايل وفي الارضيين * وصنعت
21 لذاتك اسما كما هذا اليوم * واخرجت شعبك اسرايل من ارض مصر بايات وجرايح * بيد
22 عزيزة وذراع رفيعة وبمراي عظيمة * واعطيتهم هذه الارض التي اعطيتها لابايهم * ارضا
23 تفيض لبنا وعسلا * ودخلوا واخذوها * ولم يسمعوا صوتك * ولم يسيروا في اوامرك * ولم
24 يصنعوا بكلما امرتهم * فجعلت ان تصيبهم جميع هذه الشرور * ها جمع اتي الي المدينة
لياخذها * والمدينة دفعت الي ايدي الكلدانيين ليحاربوها من وجه السيف والجوع *
25 كلما تكلمت هكذا صار * وانت تقول لي اقتن لذاتك حقل فضة * وكتبت كتابا
26 وختمته * واشهدت شهودا * والمدينة دفعت الي ايدي الكلدانيين * وكان قول الرب الي
27 28 قايلا * انا الرب الاله لا يخفي عني شي * لاجل هذا هكذا يقول الرب اله اسرايل *
29 دفعت وتدفع ايروسليم الي ايدي ملك بابل وياخذها * ويوافي الكلدانيون يحاربون في
هذه المدينة * ويحرقون هذه المدينة بالنار * ويحرقون المساكن التي فيها بخروا علي اسطحتهم
30 لباعال * واراقوا القوارير للالهة الغريبة ليمرمروني * لان بني اسرايل كانوا وبني يهودا وحدهم
31 يصنعون الشر لعيني منذ صبايهم * لان علي رجزي وعلي غضبي هذه المدينة منذ يوم
بنيها والي هذا اليوم * لابدلها من وجهي *

O Domine qui es, tu cœlum terramque 17
feciſti potentiâ tuâ magnâ, & brachio
tuo excelſo atque ſublimi, quem nulla
unquam res latet: Faciens miſericordiam 18
in millia, & reddens peccata parentum
in ſinus filiorum poſt ipſos, Deus
maxime & fortiſſime, Domine ſummi 19
conſilii, potentiſſime in operibus tuis,
Deus maxime, omnipotens, & ſummi
nominis: O Domine, oculi tui vias hominum
intuentur, ut reddas unicuique
ſecundùm viam ſuam. Quemadmodum 20
feciſti ſigna & portenta in terra Ægypti
ad hunc uſque diem in Iſraele
& in terricolis, & comparâſti tibi nomen
quale eſt hodiernâ die: Eduxiſti 21
populum tuum Iſraelem è terra Ægypti
ſignis atque portentis, manu potenti, brachio
exerto, magniſque ſpectaculis: Et 22
dediſti eis hanc terram quam dederas
majoribus eorum, terram lacte & melle
exuberantem. Sed quia ingreſſi & poſſidentes 23
eam, non auſcultaverunt voci
tuæ, nec ambulaverunt in præceptis
tuis, neque fecerunt quicquid præcepiſti
eis; ideo feciſti ut contingerent eis
tanta hæc mala. Ecce turba venit ad 24
urbem ut capiat eam; & urbs tradita
jam eſt in manus Chaldæorum, ut
expugnent eam metu gladii & famis:
quicquid locutus es, ita factum eſt:
Attamen tu mihi dicis, Acquire tibi 25
agrum pecuniâ; adeoque ſcripſi libellum
& obſignavi cum adhibitis teſtibus, quum
urbs tradita ſit in manus Chaldæorum.
Fuit autem ſermo Domini ad me, dicens; 26
Ego ſum Dominus Deus, nulla 27
me latet res. Idcirco ſic dicit Dominus 28
Deus Iſraelis; Tradita eſt, atque
tradetur Jeruſalem in manus regis Babelis,
& capiet eam: Et venient Chaldæi, 29
pugnabuntque in hac urbe, & urbem
hanc igne comburent, & ſuccendent
habitationes in quibus adoleverunt
ſuper tecta ſua Baali, & lenticulas
effuderunt diis alienis, ut me exaſperarent.
Quia filii Iſraelis & filii Judæ 30
ſoli malum perpetrabant in oculis meis
inde à pueritia ſua: Quia iræ meæ 31
& furori meo obnoxia fuit hæc urbs
ab ea die quâ ædificavit illam ad hodiernum
uſque diem, dubio procul immutabo
eam à conſpectu meo;

ירמיה : לט

, regi facies ad meã deprecationẽ ego faciens Cadere : eos ad dices Et
26 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם מַפִּיל־אֲנִי תְחִנָּתִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
Veneruntque .ibi moriendum ad ,Jonathan domum me reducendum non ad
27 לְבִלְתִּי הֲשִׁיבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן לָמוּת שָׁם׃ וַיָּבֹאוּ
nuntiavit & ,eum interrogaverunt & ,Irmejahu ad principes omnes
כָל־הַשָּׂרִים אֶל־יִרְמְיָהוּ וַיִּשְׁאֲלוּ אֹתוֹ וַיַּגֵּד
tacuerunt & : rex præcepit quæ ,hæc verba omnia juxta eis
לָהֶם כְּכָל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיַּחֲרִשׁוּ
atrio in Irmejahu mansit Et .verbum est auditum non quia , eo ab
28 מִמֶּנּוּ כִּי לֹא־נִשְׁמַע הַדָּבָר׃ וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר
ut est factum & : Jerusalaim est capta quo diem ad usque ,custodiæ
הַמַּטָּרָה עַד־יוֹם אֲשֶׁר־נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלִָם וְהָיָה כַּאֲשֶׁר
.Jerusalaim caperetur
CAP. XXXIX. לט נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלִָם׃
, decimo mense in ,Jehudah regis Sidchijahu nono anno In
1 בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂרִי
,Jerusalaim *ad* ejus *virtus* omnis & ,Babel rex Nebuchadresar venit
בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְכָל־חֵילוֹ אֶל־יְרוּשָׁלִַם
mense *in* Sidchijahu anno undecimo In .eam *super* obsederunt &
2 וַיָּצֻרוּ עָלֶיהָ׃ בְּעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בַּחֹדֶשׁ
omnes sunt ingressi Et .civitas est *diffisa* , mensis nona *in* , quarto
3 הָרְבִיעִי בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ הָבְקְעָה הָעִיר׃ וַיָּבֹאוּ כֹּל
, Sarefer-Nerghal , media porta in sederunt & ,Babel regis principes
שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וַיֵּשְׁבוּ בְּשַׁעַר הַתָּוֶךְ נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר
,Mag-Rab , Sarefer-Nerghal , Saris-Rab , Sarsechim , Nebu-Samghar
סַמְגַּר־נְבוּ שַׂרְסְכִים רַב־סָרִיס נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב־מָג
eos vidisset cùm fuit Et .Babel regis principes ,*reliquum omne* &
4 וְכָל־שְׁאֵרִית שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם
,fugerunt & ,*belli* viri omnes & ,Jehudah rex Sidchijahu
צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכֹל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ
inter portam per , regis horti *via* civitate de nocte sunt egressi &
וַיֵּצְאוּ לַיְלָה מִן־הָעִיר דֶּרֶךְ גַּן הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעַר בֵּין
exercitus *sunt persecuti* Et .deserti *via* est egressus & : muros duos
5 הַחֹמֹתָיִם וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃ וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־
campestribus in Sidchijahu comprehenderunt & , eos *post* Chasdim
כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת
Nebuchadnesar ad eum fecerunt ascendere & ,eum tulerunt & ,Jerecho
יְרֵחוֹ וַיִּקְחוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלֻהוּ אֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר
eo cum est locutus & : Chamath terra in , Riblah in Babel regem
מֶלֶךְ־בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ
Riblah in Sidchijahu filios Babel rex jugulavit Et .judicia
6 מִשְׁפָּטִים׃ וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָה
.Babel rex jugulavit Jehudah *heroes* omnes & ,ejus oculis in
לְעֵינָיו וְאֵת כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל׃
,compedibus in eum vinxit & ; cæcavit Sidchijahu oculos Et
7 וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם
populi *domum* & , regis Domúmque .Babel in eum *adducendum ad*
8 לָבִיא אֹתוֹ בָּבֶלָה׃ וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּית הָעָם
.diruerunt Jerusalaim muros & ; igni in Chasdim succenderunt
שָׂרְפוּ הַכַּשְׂדִּים בָּאֵשׁ וְאֶת־חֹמוֹת יְרוּשָׁלִַם נָתָצוּ׃
qui *dilabentes* & ,civitate in *remanentium* populi residuum Et
9 וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר
Nebuzaradan transtulit ,*residuorum* ,populi residuum & ,eũ *super sunt dilapsi*
נָפְלוּ עָלָיו וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן
eis non quibus , *tenues* plebe de Et .Babel laniorum magister
10 רַב־טַבָּחִים בָּבֶל׃ וּמִן־הָעָם הַדַּלִּים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם
terra in laniorum magister Nebuzaradan fecit remanere , quicquam
מְאוּמָה הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים בְּאֶרֶץ
.illa die in agros & , vineas eis dedit & : Jehudah
יְהוּדָה וַיִּתֵּן לָהֶם כְּרָמִים וִיגֵבִים בַּיּוֹם הַהוּא׃

Versio VULG. LAT.

26 Dices ad eos; Prostravi ego preces meas coram rege, ne me reduci juberet in domum Jonathan, & ibi morerer. 27 Venerunt ergò omnes principes ad Jeremiam, & interrogaverunt eum: & locutus est eis, juxta omnia verba quæ præceperat ei rex, & cessaverunt ab eo: nihil enim 28 fuerat auditum. Mansit verò Jeremias in vestibulo carceris usq; ad diem, quo capta est Jerusalem: & factum est ut caperetur Jerusalem.

CAP. XXXIX.

1 ANno nono Sedeciæ regis Juda, mense decimo, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis exercitus ejus ad Jerusalem, 2 & obsidebant eam. Undecimo autem anno Sedeciæ, mense quarto, quintâ mensis, aperta est 3 civitas. Et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis, & sederunt in porta media: Neregel, Sereser, Semegarnabu, Sarsachim, Rabsares, Neregel, Sereser, Rebmag, & omnes reliqui 4 principes regis Babylonis. Cúmque vidisset eos Sedecias rex Juda, & omnes viri bellatores, fugerunt: & egressi sunt nocte de civitate per viam horti regis, & per portam, quæ erat inter duos muros, & egressi sunt ad viam 5 deserti. Persecutus est autem eos exercitus Chaldæorum: & comprehenderunt Sedeciam in campo solitudinis Jerichontinæ, & captum adduxerunt ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Reblatha, quæ est in terra Emath: & locut⁹ est ad eum ju- 6 dicia. Et occîdit rex Babylonis filios Sedeciæ in Reblatha, in oculis ejus: & omnes nobiles Ju- 7 da occîdit rex Babylonis. Oculos quoque Sedeciæ eruit: & vinxit eum compedibus ut duceretur 8 in Babylonem. Domum quoque regis, & domum vulgi succenderunt Chaldæi igni, & murum Je- 9 rusalẽ subverterunt. Et reliquias populi, qui remanserant in civitate, & perfugas, qui transfugerant ad eum, & superfluos vulgi, qui remanserant, transtulit Nabuzardan magister militũ in Ba- 10 bylonem. Et de plebe pauperũ, qui nihil penitùs habebant, dimisit Nabuzardan magister militum in terra Juda: et dedit eis vineas et cisternas in die illa.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

32 Διὰ πάσης τῆς πονηρίας (σ) τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ϗ Ἰούδα, ὧν ἐποίησαν (τ) πικρᾶναί με, αὐτοὶ ϗ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, ϗ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, ϗ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, ϗ οἱ προφῆται αὐτῶν, ἄνδρες Ἰούδα, ϗ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλήμ, 33 Καὶ ἀπέστρεψαν πρός με νῶτον, ϗ οὐ πρόσωπον· ϗ ἐδίδαξα αὐτοὺς ὄρθρου, ϗ οὐκ (υ) ἤκουσαν ἔτι λαβεῖν παιδείαν. 34 Καὶ ἔθηκαν τὰ μιάσματα αὐτῶν ἐν τῷ οἴκῳ, (φ) οὗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτῷ, ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν. 35 Καὶ ᾠκοδόμησαν τοὺς (χ) βωμοὺς τῷ Βάαλ τοὺς ἐν φάραγγι υἱοῦ Ἐννόμ, τοῦ ἀναφέρειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ϗ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τῷ Μολὸχ βασιλεῖ, ἃ οὐ συνέταξα αὐτοῖς, ϗ οὐκ ἀνέβη (ψ) ἐπὶ καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὸ βδέλυγμα τοῦτο, πρὸς τὸ ἐφαμαρτεῖν τὸν (ω) Ἰούδαν. 36 Καὶ νῦν οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν πόλιν, ἣν σὺ λέγεις, Παραδοθήσεται εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος ἐν (α) μαχαίρᾳ, ϗ ἐν λιμῷ, ϗ ἐν ἀποστολῇ. 37 Ἰδοὺ ἐγὼ συνάγω αὐτοὺς ἐκ πάσης τῆς γῆς, οὗ διέσπειρα αὐτοὺς ἐκεῖ ἐν ὀργῇ μου, ϗ τῷ θυμῷ μου, (β) ϗ ἐν παροξυσμῷ μεγάλῳ· ϗ ἐπιστρέψω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ϗ (γ) καθιῶ αὐτοὺς πεποιθότας· 38 Καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, ϗ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν. 39 Καὶ δώσω αὐτοῖς ὁδὸν ἑτέραν ϗ καρδίαν ἑτέραν, φοβηθῆναί με πάσας τὰς ἡμέρας, ϗ εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς ϗ τοῖς τέκνοις αὐτῶν μετ᾽ αὐτούς. 40 Καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην (·) αἰωνίαν, ἣν οὐ μὴ ἀποστρέψω ὄπισθεν αὐτῶν· ϗ τὸν φόβον μου δώσω εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν, πρὸς τὸ μὴ ἀποστῆναι αὐτοὺς ἀπ᾽ ἐμοῦ. 41 Καὶ ἐπισκέψομαι τοῦ ἀγαθῶσαι αὐτούς, ϗ φυτεύσω αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐν πίστει, ϗ ἐν πάσῃ (δ) καρδίᾳ μου, ϗ ἐν πάσῃ ψυχῇ. 42 Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Καθὰ ἐπήγαγον ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον πάντα τὰ κακὰ τὰ μεγάλα ταῦτα, οὕτως ἐγὼ (ε) ἐπάξω ἐπ᾽ αὐτοὺς πάντα τὰ ἀγαθά, ἃ ἐλάλησα ἐπ᾽ αὐτούς. 43 Καὶ κτηθήσονται ἔτι ἀγροὶ ἐν τῇ γῇ, (ζ) ἣ σὺ λέγεις, Ἄβατός ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπων ϗ κτήνους, ϗ παρεδόθησαν εἰς χεῖρας Χαλδαίων. 44 Καὶ κτήσονται ἀγροὺς ἐν ἀργυρίῳ· ϗ γράψεις βιβλίον ϗ σφραγιῇ, ϗ διαμαρτύρῃ μάρτυρας ἐν γῇ Βενιαμίν, ϗ (η) κύκλῳ τῆς Ἱερουσαλήμ, ϗ ἐν πόλεσιν Ἰούδα, ϗ ἐν πόλεσιν τοῦ ὄρους, ϗ ἐν πόλεσι τῆς σεφηλά, ϗ ἐν πόλεσι τῆς ναγέβ, ὅτι ἀποστρέψω τὰς ἀποικίας αὐτῶν.

Propter omnes nequitias filiorum Israel, & Juda, quæ fecerunt ad exacerbandum me, ipsi, & reges eorum, & principes eorum, & sacerdotes eorum, & prophetæ eorum, viri Juda, & habitatores Hierusalem, 32 *Et (n) averterunt ad me dorsum, & non faciem. Et docui eos diluculò, et non audierunt (o) ultrà accipere disciplinam:* 33 *Et posuerunt inquinamenta sua in domo, in qua invocatum est nomen meum in ea, in immunditiis suis:* 34 *Et ædificaverunt aras Baal, quæ in valle filii Ennom, ad (p) offerendos filios suos, & filias suas (q) Moloch regi: quæ non præcepi eis, nec ascendit in cor meum ad faciendum abominationem istam, & ad faciendum peccare Judam.* 35 *Et nunc sic dixit Dominus Deus Israel super civitatem, quam tu dicis; Tradetur in manus regis Babylonis in gladio, & in fame, & (r) amissione;* 36 *Ecce ego congrego eos ex universa terra, quò dispersi eos illuc in ira mea, & furore meo, & in irritatione magna. Et convertam eos in locum istum, & sedere eos faciam confidentes:* 37 *Et erunt mihi in populum: & ego ero eis in Deum.* 38 *Et dabo eis viam aliam, & cor aliud, ut timeant me omnibus diebus, & in bonum ipsis, & filiis eorum post eos.* 39 *Et disponam eis testamentum æternum, quod non avertam à post eos; & timorem meum dabo in cor eorum, ut non recedant ipsi à me:* 40 *Et visitabo ad benè faciendum eis: & plantabo eos in terra ista, in fide, & in omni corde meo, & in omni anima.* 41 *Quia sic dixit Dominus; Sicut induxi super populum istum omnia mala magna hæc; sic ego inducam super eos omnia bona, quæ locutus sum super eos.* 42 *Et possidebuntur adhuc agri in terra, de qua tu dicis; Invia erit ab hominibus, & à pecore, & traditi sunt in manibus Chaldæorum.* 43 *Et possidebuntur agri in argento. Et scribes librum, & obsignabis, et contestaberis testes in terra Benjamin, & in circuitu Hierusalem, & in civitatibus Juda, & in civitatibus montis, & in civitatibus ipsius (s) Sephela, & in civitatibus Nigeb: quia redire faciã transmigrationes eorũ.* 44

MS. A. (σ) ὑμῶν (τ) παραπικρᾶναί με, αὐτοὶ ϗ οἱ πατέρες αὐτῶν, ϗ οἱ (υ) ἠθέλησαν ἔτι (φ) ᾧ (χ) βωμοὺς αὐτῶν τῇ (ψ) ἐπὶ τὴν (ω) Ἰούδα. (α) μαχαίρῃ, (β) ϗ παροξυσμῷ (γ) κατοικιῶ (·) αἰώνιον, (δ) καρδίᾳ, ϗ ἐν πάσῃ ψυχῇ μου. (ε) ἐπάγω (ζ) ἣν (η) κυκλόθεν Ἱερουσαλήμ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

26 וְתֵימַר לְהוֹן בָּעוּ אֲנָא בָעֵי קֳדָם מַלְכָּא בְּדִיל דְּלָא לַאֲתָבוּתִי בֵּית יְהוֹנָתָן לִמְמַת תַּמָּן׃
27 וַאֲתוֹ כָּל רַבְרְבַיָּא לְוָת יִרְמְיָה וּשְׁאִילוּ יָתֵיהּ וְחַוִּי לְהוֹן כְּכָל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין דְּפַקֵּיד מַלְכָּא
28 וּשְׁתִיקוּ מִנֵּיהּ אֲרֵי לָא אִשְׁתְּמַע פִּתְגָמָא׃ וִיתֵיב יִרְמְיָה בְּדָרַת בֵּית אֲסִירַיָּא עַד יוֹמָא
דְּאִתְכְּבֵישַׁת יְרוּשְׁלֵם וַהֲוָה כַּד אִתְכְּבֵישַׁת יְרוּשְׁלֵם׃
לט
1 בְּשַׁתָּא תְשִׁיעֵיתָא לְצִדְקִיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה בְּיַרְחָא עֲשִׂירָאָה אֲתָא נְבוּכַדְנֶצַּר
2 מַלְכָּא דְבָבֶל וְכָל מַשִּׁרְיָתֵיהּ לִירוּשְׁלֵם וְצָרוּ עֲלַהּ׃ בְּחַדָא עַשְׂרֵי שְׁנִין לְצִדְקִיָּה בְּיַרְחָא
3 רְבִיעָאָה בְּתִשְׁעָה לְיַרְחָא אִתְרְעַת קַרְתָּא׃ וְעָלוּ כָּל רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְבָבֶל וִיתִיבוּ
בְּתַרְעָא מְצִיעָאָה נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר סַמְגַּר נְבוּ שַׂר סְכִים רַב סָרִיס נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב
4 מָג וְכָל שְׁאָר רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְבָבֶל׃ וַהֲוָה כַּד חֲזָנוּן צִדְקִיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית
יְהוּדָה וְכָל גֻּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וַעֲרַקוּ וּנְפַקוּ בְּלֵילְיָא מִן קַרְתָּא בְּאוֹרַח גִּנַּת מַלְכָּא
5 בְּתַרְעָא דְּבֵין שׁוּרַיָּא וּנְפַק בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא׃ וּרְדַפוּ מַשִּׁרְיַת כַּסְדָּאֵי בַּתְרֵיהוֹן וְאַדְבִּיקוּ
יָת צִדְקִיָּה בְּמֵישְׁרֵי יְרִיחוֹ וּדְבַרוּ יָתֵיהּ וְאַסִּיקוּהִי לְוָת נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל לְרִבְלָה
6 בְּאַרְעָא דַחֲמָת וּמַלֵּיל עִמֵּיהּ פִּתְגָמֵי דִינִין׃ וּנְכַס מַלְכָּא דְבָבֶל יָת בְּנֵי צִדְקִיָּה בְּרִבְלָה
7 לְעֵינוֹהִי וְיָת כָּל רַבְרְבֵי יְהוּדָה נְכַס מַלְכָּא דְבָבֶל׃ וְיָת עֵינֵי צִדְקִיָּה עַוַּר וְאַסְרֵיהּ
8 בְּשַׁלְשְׁלָן דִּנְחָשׁ לְאוֹבָלָא יָתֵיהּ לְבָבֶל׃ וְיָת בֵּית מַלְכָּא וְיָת בָּתֵּי עַמָּא אוֹקִידוּ
9 כַּסְדָּאֵי בְּנוּרָא וְיָת שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֵם תְּרַעוּ׃ וְיָת שְׁאָר עַמָּא דְּאִשְׁתְּאָרוּ בְּקַרְתָּא וְיָת
מְשַׁעְבְּדַיָּא דְּאִשְׁתַּעְבַּדוּ עֲלוֹהִי וְיָת שְׁאָר עַמָּא דְּאִשְׁתְּאָרוּ אַגְלֵי נְבוּזַרְאֲדָן רַב קָטוֹלַיָּא לְבָבֶל׃
10 וּמִן מִסְכְּנֵי עַמָּא דְּלֵית לְהוֹן מִדַּעַם אַשְׁאַר נְבוּזַרְאֲדָן רַב קָטוֹלַיָּא בְּאַרְעָא דְבֵית יְהוּדָה
וּמַנֵּינוּן לְמֶהֱוֵי מַפְלְחִין בְּכַרְמִין וּבְחַקְלִין בְּיוֹמָא הַהוּא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Dices illis, Deprecationem ego postulavi coram rege, ut non reduceret me 26
in domum Jonathan, ut morerer ibi. Et venerunt omnes principes ad 27
Jeremiam, & interrogaverunt eum; & narravit eis juxta omnia verba hæc quæ præcepit rex; & dimiserunt eum: quia non fuerat auditum verbum. Et habitavit Jeremias in atrio carceris, usque in diem quo capta est 28
Jerusalem. Et factum est ut caperetur Jerusalem.

CAP. XXXIX.

ANno nono Sedechiæ regis tribus domus Juda, mense decimo, venit 1
Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis exercitus ejus ad Jerusalem,
& obsederunt eam. Undecimo anno Sedechiæ, mense quarto, nono 2
die mensis perrupta est civitas. Et ingressi sunt omnes principes regis 3
Babylonis, & sederunt in porta media; Neregal, Sarefer, Samgar-nebu, Sar-sechim, Rab-saris, Neregal, Sarefer, Rab-mag, & omnes reliqui principes regis Babylonis. Et factum est cùm vidisset eos Sedechias rex tri- 4
bus domus Juda, & omnes viri bellatores, fugerunt: & egressi sunt nocte de civitate per viam horti regis, per portam quæ erat inter muros: & egressus est per viam campestrem. Et persecuti sunt exercitus Chaldæo- 5
rum post eos, & comprehenderunt Sedechiam in campestribus Jericho: & tulerunt eum, & adduxerunt eum ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Riblah, in terra Hamath; & locutus est cum eo verba judiciorum.
Et occidit rex Babylonis filios Sedechiæ in Riblah ante oculos ejus, & 6
omnes principes Juda occidit rex Babylonis. Et oculos Sedechiæ ex- 7
cæcavit & vinxit eum catenis æreis, ut duceret eum in Babylonem. Et 8
domum regis & domum populi succenderunt Chaldæi igni, & muros Jerusalem confregerunt. Et reliquias populi qui remanserat in civita- 9
te, & transfugas qui transfugerant ad eum, & reliquum populum qui remanserat, transtulit Nabuzardan princeps occidentium in Babylonem.
Et de pauperibus populi qui nihil habebant, dimisit Nabuzardan prin- 10
ceps occidentium in terra domus Juda, & constituit eos ut essent agricolæ & vinitores in die illa.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܒܥܐ ܒܥܝܬ ܡܢ ܡܠܟܐ܆ ܕܠܐ ܢܗܦܟܢܝ ܠܒܝܬ ܝܘܢܬܢ ܣܦܪܐ. ܕܠܐ
27 ܐܡܘܬ ܬܡܢ. * ܘܐܬܘ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܘܫܐܠܘܗܝ. ܘܚܘܝ ܐܢܘܢ ܟܠܗܝܢ
28 ܡܠܐ ܕܦܩܕܗ ܡܠܟܐ. ܘܫܬܩܘ ܡܢܗ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܫܬܡܥܬ ܡܠܬܐ. * ܘܝܬܒ
ܐܪܡܝܐ ܒܕܪܬܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܐܬܟܒܫܬ ܐܘܪܫܠܡ.
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܠܛ * ܒܫܢܬܐ ܕܬܫܥ ܠܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܒܝܪܚܐ ܕܥܣܪܐ.
ܐܬܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܗܘ. ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܟܪܘ ܥܠܝܗ.
2 * ܘܒܫܢܬܐ ܕܚܕܥܣܪܐ ܕܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ. ܒܝܪܚܐ ܚܡܝܫܝܐ ܒܬܫܥܐ ܒܗ ܒܝܪܚܐ. ܐܬܬܒܥܬ
3 ܡܕܝܢܬܐ. * ܘܥܠܘ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܘܝܬܒܘ ܒܬܪܥܐ ܡܨܥܝܐ. ܢܪܓܠ ܫܪܐܨܪ.
ܘܣܡܓܕܢܒܘ. ܘܣܪܣܟܝܡ ܪܒ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܢܪܓܠ ܫܪܐܨܪ ܪܒܡܓ. ܘܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ
4 ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. * ܘܟܕ ܚܙܐ ܐܢܘܢ ܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܩܪܒܬܢܐ.
ܥܪܩܘ ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܒܠܠܝܐ. ܒܐܘܪܚܐ ܕܓܢܬܐ ܕܡܠܟܐ ܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܫܘܪܐ. ܘܢܦܩܘ
5 ܒܐܘܪܚܐ ܕܡܝܫܪܐ. * ܘܪܕܦܘ ܚܝܠܐ ܕܟܠܕܝܐ ܒܬܪܗܘܢ. ܘܐܕܪܟܘܗܝ ܠܨܕܩܝܐ ܒܡܝܫܪܐ
ܕܐܝܪܝܚܘ. ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܐܬܒܕܪ ܡܢܗ. ܘܐܚܕܘܗܝ ܘܐܣܩܘܗܝ ܠܘܬ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ
6 ܕܒܒܠ ܠܕܒܠܬ ܒܐܪܥܐ ܕܚܡܬ. * ܘܡܠܠ ܥܡܗ ܕܝܢܐ. ܘܩܛܠ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ
ܠܒܢܘܗܝ ܕܨܕܩܝܐ ܒܕܒܠܬ ܠܥܝܢܘܗܝ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܩܛܠ ܡܠܟܐ
7 ܕܒܒܠ ܒܕܒܠܬ. * ܘܠܥܝܢܘܗܝ ܕܨܕܩܝܐ ܥܘܪ. ܘܐܣܪܗ ܒܫܫܠܬܐ. ܠܡܘܒܠܗ
8 ܠܒܒܠ. * ܘܠܒܝܬ ܡܠܟܐ ܘܠܒܬܐ ܕܥܡܐ. ܐܘܩܕܘ ܟܠܕܝܐ ܒܢܘܪܐ. ܘܫܘܪܐ ܕܐܘܪܫܠܡ
9 ܚܪܒܘ ܚܕܪܝܗ. * ܘܫܪܟܐ ܕܥܡܐ ܕܐܫܬܚܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ. ܘܕܢܦܠܘ ܠܘܬܗ: ܘܫܪܟܐ
10 ܕܥܡܐ ܕܐܫܬܚܪ. ܫܒܐ ܢܒܘܙܪܕܢ ܪܒ ܚܝܠܐ. ܘܐܘܒܠ ܐܢܘܢ ܠܒܒܠ. * ܘܡܢ ܡܣܟܢܐ
ܕܥܡܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ. ܫܒܩ ܢܒܘܙܪܕܢ ܪܒ ܚܝܠܐ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ
ܟܪܡܐ ܘܩܘܪܝܬܐ. ܒܝܘܡܐ ܗܘ.

Dic eis, Enixè rogavi regem ne me remitteret ad Jonathanem scribam, ne moriar ibi. 26 Venientibus ergò cunctis principibus ad Jeremiam, & interrogantibus eum, indicavit illis ea omnino verba quæ rex illi præceperat: 27 sic abstinuerunt ab eo, cùm res minimè rescita fuisset. Mansitque Jeremia in atrio carceris usque ad diem quo capta fuit Jerusalem. 28

CAP. XXXIX.

ANno nono Sedeciæ regis Judæ, mense decimo, venit Nebuchadnosar rex Babyloniæ unà cum omnibus copiis suis contra Jerosolymam, & obsederunt eam. 1 Anno verò undecimo regis Sedeciæ, mense quinto, nono *die* ejusdem mensis, perrupta est civitas: 2 Et venientes omnes principes regis Babyloniæ, sederunt in porta media; Nerghel-Serasar, & Samgadnebo, & Sarsechim princeps eunuchorum, & Nerghel-Serasar-Rabmag, omnésque principes regis Babyloniæ. 3 Quos cùm vidissent Sedecia rex Judæ & omnes viri bellatores, fugerunt; & noctu exeuntes è civitate per viam horti regii per portam quæ est inter muros, egressi sunt per viam campestrem. 4 Sed persequentes eos copiæ Chaldæorum, assecutæ sunt Sedeciam in campo Jerichuntino; ubi toto ipsius exercitu ab eo dissipato, ceperunt eum, deduxeruntque ad Nebuchadnosarem regem Babyloniæ in Deblatham in terram Hamathæ. 5 Et initis cum eo rationibus, jugulari jussit rex Babyloniæ filios Sedeciæ in Deblatha, coram ipso: 6 omnes etiam principes Judæ jugulari jussit rex Babylonis in Deblatha. 7 Tum oculos Sedeciæ excæcari jussit, & catenis vinciri, ut perduceretur Babylonem. Domum verò regiam, & domos populares igne combusserunt Chaldæi, murósque Jerusalem per circuitum everterunt. 8 Denique residuum populi qui reliqui erant in civitate, tam homines qui aufugerant ad ipsum, quàm reliquum qui superferat populum, captivos abduxit Nebuzardan princeps satellitum, & perduxit eos Babylonem. 9 Ex pauperrimis autem plebis qui nihil habebant, reliquit Nebuzardan princeps satellitum in terra Judæ, dedítque eis vineas & arva in die illo. 10

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * لِأَجْلِ جَمِيعِ شُرُورِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَيَهُودَا * كَمَا صَنَعُوا لِيُمَرْمِرُونِي هُمْ وَمُلُوكُهُمْ وَرُؤَسَاؤُهُمْ وَكَهَنَتُهُمْ
33 وَأَنْبِيَاؤُهُمْ * رِجَالُ يَهُودَا وَسُكَّانُ أَيْرُوشَلِيمَ * وَوَلَّوْا لِي ظُهُورَهُمْ وَلَيْسَ وُجُوهَهُمْ * وَعَلَّمْتُهُمْ بَاكِرًا فَلَمْ
34 35 يَسْمَعُوا أَيْضًا لِيَأْخُذُوا أَدَبًا * وَوَضَعُوا أَدْنَاسَهُمْ فِي الْبَيْتِ حَيْثُ دُعِيَ اسْمِي عَلَيْهِ بِأَنْجَاسِهِمْ * وَبَنَوْا
الْهَيَاكِلَ لِبَعَالَ الَّذِينَ فِي وَادِي بَنِ ادُومَ * لِيُصْعِدُوا بَنِيهِمْ وَبَنَاتِهِمْ لِمُولُوخَ * مَصْلَكَةً لَمْ آمُرْهُمْ
36 بِهَا وَلَمْ تَصْعَدْ عَلَى قَلْبِي * لِيَصْنَعُوا هَذِهِ الرَّذَالَةَ لِيُخْطِئُوا يَهُودَا * وَالْآنَ هَكَذَا قَالَ الرَّبُّ إِلَهُ إِسْرَائِيلَ
37 عَلَى الْمَدِينَةِ الَّتِي أَنْتَ تَقُولُ تُدْفَعُ فِي أَيْدِي مَلِكِ بَابِلَ بِالسَّيْفِ وَالْجُوعِ وَبِالرِّسَالَةِ * هَا أَنَا
أَجْمَعُهُمْ مِنْ كُلِّ الْأَرْضِ حَيْثُ فَرَّقْتُهُمْ هُنَاكَ بِزَجْرِي وَبِغَضَبِي وَبِحَرَدٍ عَظِيمٍ * وَأَرُدُّهُمْ إِلَى هَذَا
38 39 الْمَوْضِعِ * وَأُجْلِسُهُمْ مُطْمَئِنِّينَ * وَيَكُونُونَ لِي شَعْبًا وَأَنَا أَكُونُ لَهُمْ إِلَهًا * وَأَدْفَعُهُمْ إِلَى أَرْضٍ
40 أُخْرَى لِيَخَافُونِي جَمِيعَ الْأَيَّامِ * خَيْرًا لَهُمْ وَلِأَبْنَائِهِمْ بَعْدَهُمْ * وَأَعْهَدُ لَهُمْ عَهْدًا أَبَدِيًّا لَا أَصْرِفُهُ
41 مِنْ خَلْفِهِمْ * وَأُعْطِي خَوْفِي فِي قَلْبِهِمْ لِئَلَّا يَبْعُدُوا مِنِّي * وَأَتَعَهَّدُهُمْ لِأُصْلِحَهُمْ * وَأَغْرِسُهُمْ فِي
هَذِهِ الْأَرْضِ بِالْإِيمَانِ وَبِكُلِّ الْقَلْبِ وَبِكُلِّ النَّفْسِ *

* الْإِصْحَاحُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ *

42 * لِأَنَّ هَكَذَا قَالَ الرَّبُّ * كَمَا جَلَبْتُ عَلَى هَذَا الشَّعْبِ جَمِيعَ هَذِهِ الشُّرُورِ الْعَظِيمَةِ * هَكَذَا أَنَا أَجْلِبُ
43 عَلَيْهِمُ الْخَيْرَاتِ الَّتِي تَكَلَّمْتُ بِهَا عَلَيْهِمْ * وَتُقْتَنَى أَيْضًا حُقُولٌ فِي الْأَرْضِ الَّتِي أَنْتَ تَقُولُ تَكُونُ
44 غَيْرَ مَسْلُوكَةٍ مِنْ إِنْسَانٍ وَبَهِيمَةٍ * وَتُسَلَّمُونَ إِلَى أَيْدِي الْكَلْدَانِيِّينَ * وَيَقْتَنُونَ حُقُولًا بِالْفِضَّةِ *
وَيَكْتُبُ فِي سِفْرٍ وَيَخْتِمُ * وَيُشْهِدُ شُهُودًا فِي أَرْضِ بِنْيَامِينَ وَفِي حَوْلِ أَيْرُوشَلِيمَ * وَفِي مُدُنِ يَهُودَا
وَفِي مُدُنِ جَبَلِ سَافِلَا وَفِي مُدُنِ نَاجَابَ لِأَنِّي أَرُدُّ جَلَوَاتِهِمْ *

Propter tot scelera filiorum Israelis & Judæ, quæ commiserunt ut me exasperarent, tam ipsi quàm reges eorum, principes, sacerdotes, ac Prophetæ eorum, viri Juda, & cives Jerusalem, 32 *Vertentes mihi dorsa sua, non autem faciem, Et quidem docui eos diluculò, sed non audierunt ampliùs, ut acquirerent disciplinam:* 33 *Imò collocaverunt abominationes suas in domo super quam invocatum est nomen meum, cum turpitudinibus suis:* 34 *Et ædificaverunt Baali templa quæ sunt in valle filii Ennom, ut offerrent filios filiasque suas Molocho, rem quam neque præceperam eis, neque in mentem mihi venerat; ut scilicet, tantam abominationem committerent, quatenus ad peccatum inducerent Judam.* 35 *Nunc itaque sic dixit Dominus Deus Israelis de urbe quam tu dicis tradendam in manus regis Babelis, gladio, fame, & emissione:* 36 *En ego colligam eos ex universa terra, quocunque dispersi eos in ira & furore meo & summa cum indignatione; & reducam eos hunc in locum, & efficiam ut sedeant securi:* 37 *Eruntque mihi populus, & ego ero ipsis Deus:* 38 *Ponam eos in alia terra, ut me timeant cunctis diebus, in bonum suum & filiorum suorum post ipsos:* 39 *Et inibo cum eis testamentum æternum quod non abolebo post ipsos: & indam timorem meum in cor eorum, ut non recedant à me:* 40 *Et visitabo eos ut reparem eos, & plantabo eos in hac terra fideliter, & ex toto corde, totoque animo.* 41

Textus vigesimus sextus.

Sic enim dixit Dominus; Quemadmodum induxi super hunc populum omnia hæc mala maxima, ita ego inducam super eos bona quæ locutus sum de ipsis. 42 *Adeóque possidebuntur adhuc agri in terra quam tu dicis non esse terendam ab homini aut jumento, sed tradendos in manus Chaldæorum:* 43 *Agros inquam, pecuniâ comparabunt: & scribes in libello, & obsignabis, & testes adhibebis in terra Benjaminis, & in adjacentibus Jerosolymæ locis, in urbibus Judæ, in urbibus montis Sephilæ, & in urbibus Negebi, quia reducturus sum transmigrationes eorum.* 44

ירמיה: מ

manu in, Irmejahu ſuper Babel rex reſar-Nebuchad præceperat Et
11 ויצו נבוכדראצר מלך־בבל על־ירמיהו ביד
tuos oculos &, illum Tolle : dicendo , laniorum magiſtri Nebuzaradan
12 נבוזראדן רב־טבחים לאמר : קחנו ועיניך
quod ſecundũ ſed , mali quicquam ei facias ne &, illum ſuper pone
שים עליו ואל־תעש לו מאומה רע כי אם כאשר
Nebuzaradan Miſitque .eo cum facias ſic , te ad loquetur
13 ידבר אליך כן עשה עמו : וישלח נבוזראדן
, Sareſer Nerghal & , Saris-Rab Nebuzazban & , laniorum magiſter
רב־טבחים ונבושזבן רב־סריס ונרגל שראצר
, miſerunt Et .Babel regis magiſtri omnes & ; Magh-Rab
14 רב־מג וכל רבי מלך־בבל : וישלחו
eum tradiderunt & , cuſtodiæ atrio de Irmejahu tulerunt &
ויקחו את־ירמיהו מחצר המטרה ויתנו אתו
ad eum educendum ad , Saphan filii Ahicham filium Ghedaljahu ad
אל־גדליהו בן־אחיקם בן־שפן להוצאהו אל־
verbum fuerat Irmejahu ad Et .populi medio in habitavit & : domum
15 הבית וישב בתוך העם : ואל־ירמיהו היה דבר־
, Vade : dicendo , cuſtodiæ atrio in clauſum ipſum exiſtendo in , Domini
16 יהוה בהיתו עצור בחצר המטרה לאמר : הלוך
Dominus dixit Sic : dicendo , Æthiopem Melech Hebed ad dices &
ואמרת לעבד־מלך הכושי לאמר כה־אמר יהוה
civitatẽ ad mea verba adducens ego Ecce : Iſrael Deus exercituũ
צבאות אלהי ישראל הנני מבי את־דברי אל־העיר
.illa die in tua facies ad erunt & : bonum in non & , malum in hanc
הזאת לרעה ולא לטובה והיו לפניך ביום ההוא :
manum in tradêris non & ; Dominus dixit , illa die in te liberabo Et
17 והצלתיך ביום־ההוא נאם־יהוה ולא תנתן ביד
eruendo Sed .eorum faciebus à times tu quorum , virorum
18 האנשים אשר־אתה יגור מפניהם : כי מלט
, ſpolium in tua anima tibi erit & : cades non gladio in & , te eruam
אמלטך ובחרב לא תפל והיתה לך נפשך לשלל
.Dominus ait , me in fidiſti quia
כי־בטחת בי נאם־יהוה :

CAP. XL. מ

dimiſit poſtquam , Domino cum à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הדבר אשר־היה אל־ירמיהו מאת יהוה אחרי שלח
, eum ipſo capiendo in , Ramah de laniorum magiſter Nebuzaradan eum
אתו נבוזראדן רב־טבחים מן־הרמה בקחתו אתו
tranſmigrationis omnis medio in , catenis in vinctus ipſe &
והוא־אסור באזקים בתוך כל־גלות
magiſter tulit Et .Babel in tranſlatorum , Jehudah & , Jeruſalaim
2 ירושלם ויהודה המגלים בבלה : ויקח רב־
eſt locutus tuus Deus Dominus : eum ad dixit & , Irmejahu laniorum
טבחים לירמיהו ויאמר אליו יהוה אלהיך דבר
Dominus fecit &, adduxit Et .iſtum locum ad hoc malum
3 את־הרעה הזאת אל־המקום הזה : ויבא ויעש יהוה
audiviſtis non & , Domino peccâſtis quia ; eſt locutus quemadmodum
כאשר דבר כי־חטאתם ליהוה ולא־שמעתם
te ſolvi ecce nunc Et .hoc verbum vobis fuit & , ejus voce in
4 בקולו והיה לכם דבר הזה : ועתה הנה פתחתיך
, tuis oculis in bonum Si .tua manu ſuper quæ , catenis à hodie
היום מן־האזקים אשר על־ידך אם־טוב בעיניך
: te ſuper meum oculum ponam & , veni , Babel mecum veniendum ad
לבוא אתי בבל בא ואשים את־עיני עליך
, vide : ceſſa , Babel mecum veniendum ad , tuis oculis in malum ſi &
ואם־רע בעיניך לבוא־אתי בבל חדל ראה
, tuis oculis in rectum ad & bonum ad , tua facies ad terra omnis
כל־הארץ לפניך אל־טוב ואל־הישר בעיניך
.vade , illuc eundum ad
ללכת שמה לך :

Verſio VULG. LAT.

11 Præceperat autem Nabuchodonoſor
rex Babylonis de Jeremia
Nabuzardan magiſtro militum,
12 dicens; Tolle illum, & pone ſuper
eum oculos tuos, nihilque ei
mali facias : ſed, ut voluerit, ſic
13 facias ei. Miſit ergò Nabuzardan
princeps militiæ, & Nabuſezban,
& Rabſares, & Neregel, & Sereſer,
& Rebmag, & omnes optimates
14 regis Baylonis, Miſerunt,
& tulerunt Jeremiam de veſtibulo
carceris, & tradiderunt
eum Godoliæ filio Ahicam filii
Saphan, ut intraret in domum, &
15 habitaret in populo. Ad Jeremiam
autem factus fuerat ſermo
Domini, cùm clauſus eſſet in
16 veſtibulo carceris, dicens; Vade,
& dic Abdemelech Æthiopi,
dicens; Hæc dicit Dominꝰ exercituum,
Deus Iſrael; Ecce egò
inducam ſermones meos ſuper
civitatem hanc in malum, & non
in bonum : & erunt in conſpectu
17 tuo in die illa. Et liberabo
te in die illa, ait Dominꝰ:
& non tradêris in manus virorum,
18 quos tu formidas : Sed
eruens liberabo te, & gladio non
cades : ſed erit tibi anima tua
in ſalutem, quia in me habuiſti fiduciam,
ait Dominus.

CAP. XL.

1 Sermo, qui factus eſt ad Jeremiam
à Domino, poſtquàm dimiſſus
eſt à Nabuzardan magiſtro
militiæ de Rama, quando tulit
eum vinctum catenis, in medio
omnium, qui migrabant de Jeruſalem
& Juda, & ducebantur
2 in Babylonem. Tollens ergò
princeps militiæ Jeremiam, dixit
ad eum; Dominꝰ Deꝰ tuꝰ locutus
eſt malum hoc ſuper locum
3 iſtum. Et adduxit: et fecit Dominꝰ
ſicut locutus eſt, quia peccâſtis
Domino, & non audiſtis vocem
ejus, & factus eſt vobis
4 ſermo hic. Nunc ergò ecce ſolvi
te hodiè de catenis, quæ
ſunt in manibus tuis : ſi placet
tibi ut venias mecum in Babylonem,
veni; & ponam oculos
meos ſuper te : ſi autem
diſplicet tibi venire mecum in
Babylonem, reſide : ecce omnis
terra in conſpectu tuo eſt: quod
elegeris, & quò placuerit tibi
ut vadas, illuc perge.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. cum Tranſl. LAT.

Cap. 33. ΚΕΦ. μ'.

1 Vulg. Lat. ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν (α) δεύτερον, καὶ (β) αὐτὸς ἦν ἔτι δεδεμένος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς, 2 λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, ποιῶν γῆν, καὶ πλάσσων αὐτὴν, τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτὴν, Κύριος 3 ὄνομα αὐτῷ· Κέκραξον πρὸς μὲ, καὶ ἀποκριθήσομαί σοι, καὶ ἀπαγγελῶ σοι μεγάλα 4 καὶ ἰσχυρὰ, ἃ οὐκ ἔγνως αὐτά. Ὅτι οὕτως εἶπε (γ) κύριος περὶ οἴκων τῆς πόλεως ταύτης, καὶ περὶ (δ) οἴκων βασιλέως Ἰούδα τῶν (ε) καθῃρημένων εἰς χάρακας καὶ προμαχῶνας, 5 Τοῦ μάχεσθαι πρὸς τοὺς Χαλδαίους, καὶ πληρῶσαι αὐτὴν (ζ) τῶν νεκρῶν τῶν ἀνθρώπων, οὓς (η) ἐπάταξα ἐν ὀργῇ μου, καὶ ἐν θυμῷ μου· καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, 6 περὶ πασῶν τῶν πονηριῶν αὐτῶν. Ἰδοὺ ἐγὼ (θ) ἀνάγω αὐτῇ συνούλωσιν καὶ ἴαμα, (ι) καὶ φανερώσω αὐτοῖς, καὶ ἰατρεύσω αὐτὴν, καὶ ποιήσω 7 καὶ εἰρήνην καὶ πίστιν. Καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν Ἰούδα, καὶ (κ) ἀποικίαν Ἰσραὴλ, καὶ οἰκοδομήσω αὐτοὺς (λ) καθὼς καὶ τὸ πρότερον. 8 Καὶ καθαριῶ αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν, ὧν (μ) ἡμάρτοσάν μοι, καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν 9 (ν) μοι, καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ἔσται εἰς εὐφροσύνην καὶ (ξ) αἴνεσιν, καὶ εἰς μεγαλειότητα παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς, οἵτινες ἀκούσονται πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ (ο) ποιήσω, καὶ φοβηθήσονται καὶ πικρανθήσονται περὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ περὶ πάσης τῆς εἰρήνης 10 ἧς ἐγὼ (π) ποιήσω αὐτοῖς. Οὕτως εἶπε κύριος, Ἔτι ἀκουσθήσεται ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ᾧ ὑμεῖς λέγετε, Ἔρημός ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν, ἐν πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλὴμ, ταῖς ἠρημωμέναις, (ρ) 11 παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτήνη· Φωνὴ εὐφροσύνης, καὶ φωνὴ (σ) χαρμοσύνης, φωνὴ νυμφίου, καὶ φωνὴ νύμφης, φωνὴ (τ) λεγόντων, Ἐξομολογεῖσθε κυρίῳ παντοκράτορι, ὅτι χρηστὸς κύριος, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. καὶ εἰσοίσουσι (υ) δῶρα εἰς οἶκον κυρίου, ὅτι (φ) ἀποστρέψω πᾶσαν τὴν ἀποικίαν τῆς γῆς ἐκείνης (χ) κατὰ τὸ πρότερον, εἶπε 12 κύριος. Οὕτως εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων, Ἔτι ἔσται (ψ) ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῷ ἐρήμῳ, παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ (ω) κτῆνος, ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ καταλύματα ποιμένων κοιταζόντων (α) πρό13βατα, Ἐν πόλεσι τῆς ὀρεινῆς, καὶ ἐν πόλεσι τῆς (β) Σεφηλὰ, καὶ ἐν πόλεσι τῆς ναγὲβ, καὶ ἐν γῇ Βενιαμὶν, καὶ ἐν ταῖς κύκλῳ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν πόλεσιν Ἰούδα, ἔτι παρελεύσεται πρόβατα ἐπὶ χεῖρα ἀριθμοῦντος, εἶπε κύριος.

MS. A. (α) ἘΚ ΔΕΥΤΈΡΟΥ, (β) ΑΥ̓ΤΌΣ *ἘΤΙ *ἮΝ (γ) κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ (δ) οἰκίας (ε) καθημένων (ζ) νεκρῶν (η) *ἐπάταξεν ὀργῇ, (θ) ἐπάγω ἐπ' αὐτοὺς συνούλωσιν (ι) καὶ ἰατρεύσω αὐτοὺς, καὶ *φανεροὶ αὐτοῖς εἰσακούσειν, καὶ ἰατρεύσω αὐτοὺς, καὶ ποιήσω αὐτοῖς εἰρήνην (κ) τὴν ἀποικίαν (λ) ὡς τὸ πρότερον. (μ) ἥμαρτόν (ν) μου, (ξ) εἰς αἴνεσιν, (ο) ποιῶ, καὶ φοβηθήσονται περὶ πάντων (π) ποιῶ (ρ) καὶ [illegible] (σ) χαρμονῆς, (τ) λέγοντος, (υ) δῶρα αἰνέσεως εἰς (φ) ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν πάσης τῆς γῆς (χ) καθὰ πρότερον, (ψ) ἐν τῷ τόπῳ τῷ ἠρημωμένῳ τούτῳ, παρὰ (ω) κτήνη, καὶ ἐν (α) προβάτων, (β) Ναγὲβ, καὶ ἐν γῇ

CAP. XL.

Et (a) factum eſt verbum 1
Domini ad Hieremiam ſecundò
(& ipſe erat adhuc ligatus in atrio
carceris) dicens; Sic dixit 2
Dominus faciens terram, & formans
eam, ad erigendam eam :
Dominus nomen illi; Clama ad 3
me, & reſpondebo tibi: & annuntiabo
tibi magna, & fortia,
quæ nõ noſti ea. Quia ſic dixit 4
Dominus de domibus urbis hujus,
& de domibus regis Juda,
quæ deſtructæ ſunt in valla &
propugnacula, Ad pugnandum 5
adverſus Chaldæos, & implendam
eam cadaveribus hominum,
quos percuſſi in ira mea, & in
furore meo: & averti faciem
meam ab eis pro omnibus malitiis
eorum. Ecce ego adduco ei cicatricem, 6
& ſanitatem : & (b)
demonſtrabo eis, & curabo eam,
& faciam (c) etiam pacem, &
fidem : Et reducam tranſmigrationem 7
Juda, & tranſmigrationem
Iſrael: & ædificabo eos,
ſicut & antea; Et mundabo eos 8
ab omnibus iniquitatibus eorum,
quibus peccaverunt mihi, & non
recordabor peccatorum eorum,
quibus peccaverunt mihi, & receſſerunt 9
à me. Et (d) erit in
lætitiam, & laudem, & in magnificentiam
omni populo terræ,
qui quidem audient omnia bona,
quæ ego faciam: & timebunt,
& inamareſcent pro omnibus bonis,
& pro omni pace, quam ego
faciam eis. Sic dixit Dominus; 10
Adhuc audietur in loco iſtô, de
quo vos dicitis, (Deſertus eſt ab
hominibus, & jumentis, in civitatibus
Juda, & foris Hieruſalem,
quæ deſolatæ ſunt, eò quòd non
ſit homo, & pecus,) Vox lætitiæ, 11
& vox gaudii, vox ſponſi,
& vox ſponſæ, vox dicentium;
Confitemini Domino omnipotenti;
quoniam bonus eſt Dominus;
quia in ſeculum miſericordia ejus.
Et inferent dona in domum
Domini: quia reducam omnem
tranſmigrationem terræ illius
juxta id, quod anteà, dixit Dominus.
Sic dixit Dominus virtutum; 12
Adhuc erunt in loco
hoc deſerto, eò quòd non ſit homo,
& pecus, in omnibus civitatibus
ejus habitacula paſtorum
accubare facientium oves: In 13
civitatibus montanæ, & in civitatibus
Sephela, & in civitatibus
Nageb, & in terra Benjamin, &
in iis quæ in circuitu Hieruſalem,
& in civitatibus Juda. Adhuc
tranſibunt oves ad manum
numerantis, ait (e) Dominus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 ופקיד נבוכד נצר מלכא דבבל על ירמיה ביד נבוזר אדן רב קטוליא למימר : דברהי
12 ועינך שוי עלוהי ולא תעבד ליה מדעם ביש אלהן כמה דימלל עמך כן עביד עמיה :
13 ושלח נבוזר אדן רב קטוליא ונבושזבן רב סריס ונרגל שראצר רב מג וכל שאר רברבי
14 מלכא דבבל : ושלחו ודברו ית ירמיהו מדרת בית אסיריא ויהבו יתיה לגדליה בר
15 אחיקם בר שפן לאפקותיה לביתא ויתיב בגו עמא : ועם ירמיה הוה פתגם נבואה מן
16 קדם יי כד הוה כליא בדרת בית אסיריא למימר : איזיל ותימר לעבדא דמלכא צדקיה
למימר כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל הא אנא מיתי ית פתגמי על קרתא הדא
17 לבישתא ולא לטבא ויהון קדמך ביומא ההוא : ואשיזבנך ביומא ההוא אמר יי ולא
18 תתמסר ביד גבריא דאת דחיל מן קדמיהון : ארי שיזבא אשיזבנך ובחרבא לא תתקטל
ותהי לך נפשך לשיזבא ארי אתרחצתא על מימרי אמר יי :

מ

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מן קדם יי בתר דשלח יתיה נבוזר אדן רב קטוליא מן
רמתא כד דבר יתיה והוא אסיר בעזקיא בגו כל גלות ירושלם ויהודה דאתגליאו
2 לבבל : ודבר רב קטוליא לירמיה ואמר ליה יי אלהך גזר ית בישתא הדא על אתרא
3 הדין : ואיתי וקיים יי כמא דמליל ארי חבתון קדם יי ולא קבלתון למימריה והוה לכון
4 פתגמא הדין : וכען הא שריתך יומא דין מן עזקיא די על ידך אם תקין בעינך למיתא
עמי לבבל אתא ואשוי ית עיני עלך ואם ביש בעינך למיתי עמי לבבל אתמנע חזי כל
ארעא קדמך לדתקין ולדכשר בעינך למיזל תמן איזיל :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et præcepit Nabuchodonoſor rex Babylonis de Jeremia per manum Nabu- 11
zardan principis occidentium; dicendo : Tolle illum, & oculos tuos pone 12
ſuper eum, neque feceris ei quicquam mali; ſed ſicut locutus fuerit tecum,
ſic fac cum eo. Et miſit Nabuzardan princeps occidentium, & Nabuſazban, 13
Rabſaris, & Neregel, & Sareſer, Rabmag, & omnes reliqui principes
regis Babylonis. Et miſerunt, & tulerunt Jeremiam de atrio domus vinctorum; 14
& tradiderunt eum Godoliæ filio Ahicam filii Saphan, ut educeret
eum in domum : & habitavit in medio populi. Et cum Jeremia factum eſt 15
verbum prophetiæ à facie Domini, cùm eſſet clauſus in atrio carceris, dicens :
Vade & dic ſervo regis Sedechiæ, hoc modo : Hæc dicit Dominus 16
exercituum Deus Iſrael, Ecce ego inducam ſermones meos ſuper civitatem
hanc in malum, & non in bonum; & erunt in conſpectu tuo in die illa. Et 17
liberabo te in die illa, dicit Dominus, & non tradêris in manum virorum
à quorum facie tu formidas. Quia liberando liberabo te, & gladio non occidêris : 18
& erit tibi anima tua in ereptionem; quia confiſus es in verbo
meo, dicit Dominus.

CAP. XL.

Verbum prophetiæ quod factum eſt cum Jeremia à facie Domini, poſt- 1
quam miſit eum Nabuzardan princeps occidentium de Ramatha, quando tulit
eum, cùm eſſet vinctus compedibus, in medio omnis tranſmigrationis Jeruſalem
& Juda, qui in captivitatem abducebantur in Babylonem. Et tulit 2
princeps occidentium Jeremiam, & dixit ei : Dominus Deus tuus decrevit
malum hoc ſuper locum iſtum. Et adduxit & firmavit Dominus ſicut locu- 3
tus fuerat, quia peccâſtis coram Domino, & non obediſtis verbo ejus; & factus
eſt ideo vobis ſermo hic. Et nunc ecce ſolvi te hodie de catenis quæ in 4
manibus tuis erant : ſi rectum eſt in oculis tuis, ut venias mecum in Babylonem,
veni, & ponam oculos meos ſuper te. Et ſi diſplicet tibi venire mecum
in Babylonem, deſine : vide, omnis terra coram te eſt : quocunque rectum
fuerit & placuerit in oculis tuis ut vadas, illuc vade.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܦܩܕ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܠ ܐܪܡܝܐ. ܠܢܒܘܙܪܕܢ ܪܒ ܚܝܠܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. 11
* ܕܒܪܝܗܝ ܠܐܪܡܝܐ. ܘܥܝܢܝܟ ܣܝܡ ܥܠܘܗܝ. ܘܠܐ ܬܥܒܕ ܠܗ ܡܕܡ ܕܒܝܫ. ܘܟܠ ܡܕܡ 12
ܕܐܡܪ ܠܟ. ܥܒܕ ܠܗ. * ܘܫܕܪ ܢܒܘܙܪܕܢ ܪܒ ܚܝܠܐ. ܘܢܒܘܫܙܒܢ ܪܒ ܡܗܝܡܢܐ. 13
ܘܢܪܓܠ ܫܪܐܨܪ ܪܒܡܓ. ܘܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. * ܘܫܕܪܘ ܕܒܪܘܗܝ ܠܐܪܡܝܐ 14
ܡܢ ܕܪܬܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܠܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܒܪ ܫܦܢ. ܠܡܦܩܗ
ܠܒܝܬܗ. ܘܝܬܒ ܒܓܘ ܥܡܐ. * ܘܥܠ ܐܪܡܝܐ. ܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ. ܟܕ ܗܘ ܚܒܝܫ ܗܘܐ 15
ܒܕܪܬܐ ܕܡܛܪܬܐ. * ܙܠ ܘܐܡܪ ܠܥܒܕܡܠܟ ܟܘܫܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ 16
ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܦܬܓܡܝ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܠܒܝܫܬܐ ܘܠܐ ܠܛܒܬܐ. ܘܢܗܘܘܢ
ܩܕܡܝܟ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. * ܘܐܦܨܝܟ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܬܫܬܠܡ ܒܐܝܕܝ ܓܒܪܐ 17
ܕܕܚܠ ܐܢܬ ܡܢܗܘܢ. * ܘܐܦܨܝܟ ܘܒܣܝܦܐ ܠܐ ܬܦܠ. ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܢܦܫܟ ܠܫܘܒܩܐ. ܡܛܠ ܕܬܟܠܬ 18
ܥܠܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡ *

* ܦܬܓܡܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܫܪܝܗ ܢܒܘܙܪܕܢ ܪܒ ܚܝܠܐ ܡܢ 1
ܪܡܬܐ. ܟܕ ܕܒܪܗ ܟܕ ܐܣܝܪ ܒܫܝܫܠܬܐ. ܒܓܘ ܟܠܗ ܫܒܝܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܘܕܝܗܘܕܐ.
ܕܐܫܬܒܝܘ ܠܒܒܠ. * ܘܕܒܪܗ ܪܒ ܚܝܠܐ ܠܐܪܡܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܐܡܪ 2
ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ ܥܠ ܐܬܪܐ ܗܢܐ. * ܘܐܝܬܝ. ܘܥܒܕ ܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ. ܡܛܠ ܕܚܛܝܬܘܢ ܠܡܪܝܐ 3
ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܒܩܠܗ. ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ. * ܘܗܫܐ ܗܐ ܫܪܝܬܟ ܝܘܡܢܐ ܡܢ 4
ܫܝܫܠܬܐ ܕܒܐܝܕܝܟ. ܐܢ ܫܦܝܪ ܩܕܡܝܟ ܠܡܐܬܐ ܥܡܝ ܠܒܒܠ. ܬܐ. ܘܐܣܝܡ ܥܝܢܝ ܥܠܝܟ. ܘܐܢ
ܠܐ ܫܦܝܪ ܩܕܡܝܟ ܠܡܐܬܐ ܥܡܝ ܠܒܒܠ. ܦܘܫ. ܗܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ ܩܕܡܝܟ. ܠܐܝܟܐ ܕܫܦܪ ܘܕܬܪܝܨ
ܒܥܝܢܝܟ ܠܡܐܙܠ. ܠܬܡܢ ܙܠ.

Commendaverat autem Nebuchadnoſar rex 11
Babylonis Jeremiam Nebuzardani præfecto
ſatellitum, & dixerat ei; Accipe Jeremiam,
& curam ejus gere, neque feceris ei quicquam 12
mali; ſed quicquid tibi dixerit, fac
illi. Quapropter mittens Nebuzardan præfectus
ſatellitum, & Nebuſciazban princeps 13
eunuchorum, & Nerghel-Seraſar-Rabmag,
omnéſque principes regis Babyloniæ, Mittentes 14
adduci juſſerunt Jeremiam ex atrio
carceris, & commiſerunt eum Gedaliæ filio
Ahicami filii Saphanis, ut remitteret eum in
domum ſuam : ita manſit in medio populi.
Ad Jeremiam autem factus fuerat ſermo Domini 15
dum detineretur in atrio cuſtodiæ, Vade 16
dictum Abdamelecho Æthiopi; Sic ait
Dominus potentiſſimus Deus Iſraelis, Ecce
facturus ſum ut res eveniant contra civitatem
iſtam in malum non in bonum; fiéntque te
ſpectante in die illo. Te autem eripiam illo 17
die, ait Dominus, & non tradêris in manum
virorum quos pertimeſcis : Eripiam te inquam, 18
ut non occumbas gladio, ſed animam
tuam ſerves; eò quòd ſis mihi confiſus, dicit
Dominus.

CAP. XL.

Sermo qui factus eſt ad Jeremiam à Domino 1
poſtquam dimiſit eum Nebuzardan princeps
ſatellitum de Rama, quò vinctum catenis
duxerat eum inter omnes captivos Jeroſolymorum
& Judæ, qui deportati fuerant
Babylonem. Acceſſivit ergò princeps ſatellitum 2
Jeremiam, & dixit illi; Dominus Deus
tuus prædixerat malum hoc de loco iſto :
Et quidem adduxit, præſtitítque Dominus 3
quemadmodum prædixerat. Quia peccâſtis in
Dominum, & non auſcultâſtis voci ejus, evenit
vobis res iſta. Te verò en hodiè ſolvo 4
catenis quæ ſunt in manibus tuis : ſi vis mecum
venire Babylonem, veni, tuíque curam
geram; ſin autem venire mecum Babylonem
non vis, maneto: ecce tota terra coram te eſt,
quocunque commodum & quocunque jucundum
ire tibi viſum fuerit, eò vade.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الاربعون *

1 *وصار قول الرب الى ارميا قايلا ثانيه * وهو اذا كان مربوطا في دار الحبس *
2 *هكذا قال الرب صانع الارض وجابلها ليقومها * الرب اسمه * اصرخ الي فاجيبك * واخبرك
3 عظيمات وقويات هذه التي لم تعرفها * لان هكذا قال الرب اله اسرايل من اجل بيوت هذه
4 المدينة ومن اجل بيوت ملوك يهودا الجلوس على الحصن وعلي السراريف *ليتحاربوا مع
5 الكلدانيين * فاملاوها من اموات البشر الذين ضربتهم برجزي وبغضبي * واصرف وجهي
6 عنهم من اجل جميع شرورهم *ها انا اصعد لها دواء وشفاء * واطهر لهم واطبها واضع لهم
7 السلامة والايمان *وارد جلوة يهودا وجلوة ايروسليم وابنيهم كالاول *واطهرهم من جميع
8 خطاياهم التي اخطاءوا بها الي * ولا اذكر خطاياهم التي اخطاءوا بها الي وتباعدوا عني * وتصير
9 للسرور وللتسبحة وللعظمة لكل شعب الارض الذين يسمعون بجميع الخيرات التي انا اصنعها *
ويخافون ويتمرمرون من اجل جميع الخيرات ومن اجل جميع السلامة التي انا اصنعها لهم *
10 *هكذا قال الرب * سيسمع ايضا في هذا الموضع الذي انتم تقولون هو خراب من الناس
11 والبهايم * في مدن يهودا ومن خارج ايروسليم الخروبات ان لا يكون انسان وبهايم * صوت
سرور وصوت فرحة * صوت عريس وصوت عروس * صوت القايلين اعترفوا للرب الضابط الكل *
لان الرب صالح وان الى الابد رحمته * ويدخلون قرابين الى بيت الرب * لاني اصرف جلوة تلك
12 الارض كالاول قال رب القوات * هكذا قال الرب * يكون ايضا في هذا الموضع القفر وفي جميع
13 مدنه * منزلة للرعاة يربضون الخراف * في مدن الجبل * وفي مدن سافيل * وفي مدن
ناجاب * وفي ارض بنيامين * وفي التي حول ايروسليم * وفي مدن يهودا ايضا تاتي الخراف على
يدي العداد قال الرب *

CAP. XL.

Factus eſt etiam ſermo Domini 1
ad Ieremiam ſecundò, dicens,
(idque dum vinctus eſſet in atrio
carceris.)
Sic dixit Dominus terræ factor & plaſmator, 2
ut eam dirigeret, cujus nomen
Dominus eſt: Clama ad me, & reſpondebo 3
tibi, & nota faciam tibi magna &
fortia quæ non noſti. Nam ita dixit 4
Dominus Deus Iſraelis de domibus hujus
urbis, deque domibus regum Judæ
propugnaculo & ſuggrundis inſidentium,
ut pugnent adverſùm Chaldæos; 5
quas impleverunt mortuis hominibus
quos in ira & furore meo percuſſi, à quibus
faciem meam averti propter tot ſcelera
eorum; Ecce ego producam eis 6
remedium & ſanitatem, & oſtendam
ipſis, curabo eas, & faciam illis pacem
& fidem: Et reducam captivitatem Judæ 7
& captivitatem Jeroſolymæ, & ædificabo
eos ut primitùs : Mundabo eos 8
ab omnibus peccatis eorum, quibus peccaverunt
in me : & non recordabor
peccatorum eorum, quibus in me peccaverunt,
& receſſerunt à me. Eritque gaudio, 9
laudi, & magnificentiæ omni terræ
populo, qui audientes cuncta beneficia
quæ ego ſum collaturus, timebunt &
ægrè ferent, propter omnia bona & propter
omnem pacem quam ego ſum eis præſtiturus.
Ita dixit Dominus, Audietur 10
adhuc hoc in loco quem vos exhauſtum
dicitis hominibus & jumentis (in urbibus
videlicet Judæ, & exterioribus Jeroſolymæ
locis ita dirutis ut nullus extet
homo vel jumentum) Vox exultationis 11
& vox lætitiæ, vox ſponſi & vox ſponſæ,
vox dicentium, Confitemini Domino
omnipotenti, quia Dominus optimus eſt, &
quia in æternũ miſericordia ejꝰ: inferentq;
munera in domũ Domini: ego enim reſtituam
tranſmigrationem ejus terræ, ut ſit
qualis erat antea, dixit Dominus virtutum.
Sic dixit Dominus, Erit adhuc 12
hoc in loco deſerto, & in cunctis urbibus
ejus, diverſorium paſtoribus abigentibus
pecudes : In urbibus montanis, & 13
in urbibus Sephel, in urbibus Negeb, in
terra Benjaminis, & ea quæ circumjacet
Jeroſolymis, & in urbibus Judæ, venient
adhuc pecudes ad manus recenſentis,
dixit Dominus.